Bөtə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

QINVAR 4
1937-se jьl
№ 2 (1049)
Ajqa 12 tapqьr sьqa

Leninse

VLKSM đьŋ
Başqortostan Өlkə həm Өfə qala komitetь organь. 11-se jьl sьqa

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

Bөtə sojuz xalьq perepisьna aktiv qatnaşьv hər ber komsomol ojoşmahь həm komsomolestьŋ bojevoj burьsь

PARTIA HƏM SOVETTЬŊ BӨTƏ OJOŞMALARЬNA, BӨTƏ PARTIALЬ HƏM PARTIAHЬĐ BOL'ŞEVIKTARQA

VKP(в) Yđək Komitetь həm SSSR Sovnarkomь, 1937 jьldьŋ 6-sь qinvarьnda bulasaq bөtə sojuz xalqь perepisenen qojat đur politik həm xuzalьq əhəmiəten ajьrьvsa kyrhətələr.

VKP(в) Yđək Komitetь həm SSSR Sovnarkomь partia həm sovettьŋ bөtə ojoşmalarьn, xalьqtьŋ bөtə sojuz perepisen ytkərevselərgə hər jaqlap jarđam itergə məzьyr itələr həm bөtə partialь həm partiahьđ bol'şeviktarđь jarđam itergə saqьralar.

VKP (в) YĐƏK KOMITETЬ
SSSR SOVNARKOMЬ.

VLKSM DЬŊ BӨTƏ AQZALARЬNA, LENIN KOMSOMOLЬNЬŊ BӨTƏ OJOŞMALARЬNA

1937 jьldьŋ 6-sь qinvarьnda SSSR xalqьna perepis ytkərelәsək. VLKSM Yđək Komitetь, bөtə komsomolestarđь həm Lenin komsomolьnьŋ bөtə ojoşmalarьn bik đur dəvlət əhəmiəte bulqan perepiste uŋьşlь ytkərevđə iŋ aktiv qatnaşьrqa saqьra.

VLKSM aqzalarь, komsomoldьŋ bөtə ojoşmalarь, bьl perepisten əhəmiəten xeđmətsən jəştərgə aŋlatьp, perepis ytkərevđə Narxozucot rabotniktarьna həm organdarьna bөtə jarđamdь hyrhətergə tejeştər.

VLKSM YĐƏK KOMITETЬ.

Profsojuzdьŋ bөtə ojoşmalarьna, bөtə profsojuz aqzalarьna

1937 jьldьŋ 6-sь qinvarь kөne xalьqtьŋ bөtə Sojuz perepise ytkərelə. Perepis — đur dəjəm dəvlət eşe.

VSSPS prezidiumь profsojuzdьŋ rełə ojoşmalarьn həm bөtə profsojuz aqzalarьn, perepisteŋ uŋьşlь ytkərelevenə hər jaqlap jarđam kyrhətergə, eşselərgə həm xeđmətsəndərgə perepisteŋ əhəmiəten aŋlatьrqa, bөtə eşselərđen, xeđmətsəndərđeŋ həm ularđьŋ sem'jalarьnьŋ perepis menən uratьp alьnьvđarьn tə'min itergə saqьra.

VSSPS prezidiumь, perepisteŋ burьstarь həm unь ytkərev tərtibe turahьnda aŋlatьv esən bөtə predpriatielərđə həm ucreżdenielarđa eşse həm xeđmətsəndərđeŋ dəjəm jьjьlьştarьn ytkərergə; perepiste ytkərevse ţəpse həm kontraljor—instruktorđarqa ularđьŋ өstenə teşkən burьstarьn ytəvđə hər jaqlap jarđam itergə bөtə profsojuz ojoşmalarьna təqdim itə.

VSSPS PREZIDIUMЬ.

VLKSM YĐƏK KOMITETЬ QARARЬ

Komsomol jьjьlьştarьnda, pioner vozatьjđarьnьŋ otcottarьn tьŋlav turahьnda

1. LKSMU Donbas Өlkə Komitetьnьŋ pioner otrəde vozatьjđarьnьŋ zvenola, otrədtə eşləvđəre turahьnda doklattarь həm komitet sekretarđarьnьŋ bildərəngən vozatьjđarqa praktik jarđam kyrhətevđəre turahьnda өstəmə doklattarь menən komsomol təvge ojoşmalarьnda jьjьlьştar ytkərev turahьndaqь qararь jaqşь tip tabьrqa.

2. Bөtə өlkə həm kraj komitettarьn, milli respublika komsomol Yđək Komitettarьn oşo məs'ələ bujьnsa komsomol təvge ojoşmalarьnьŋ jьjьlьştarьn ytkərergə məzьyr itergə.

VLKSM YK sekretarь: A. KOSAREF.

Iptəş Stalin dokladьn həm janь konstitutsianь өjrənələr

Xajbulla rajonьnьŋ bөtə kolxozdarьnda, sovxoz, MTS tarđa, ucreżdenie həm məktəptərendə, iptəş Stalinden Sovettarđьŋ Ɋəđəttən tьş VIII bөtə Sojuz Sjezdьnda hөjləgən dokladьn həm janь Konstitutsianь өjrənev kiŋ jəjelderelde.

20-se dekabrđə rajon yđəgendəge bөtə komsomolestarđьŋ həm sojuzdan tьş jəştərđeŋ jьjьlьşь uđqarьldь. Bьl jьjьlьşta 69 keşe qatnaşьq itte. Bьnda iptəş Stalindeŋ dokladь bujьnsa uqьtьvsь Valejef iptəş doklad jahanь. Hunьnan doklad bujьnsa hөjləvđər buldь, kyp kenə horavđar birelde, ike səqətkə huđьlqan bьl jьjьlьş kynelle həm đur aktivlьq menən ytte.

Komsomolestar, uqьvsьlar iptəş Stalin dokladьn həm janь Konstitutsianь kolxozsьlarqa aŋlatьrqa jөkləmələr aldьlar.

Ɋ. IREKLE.

Balalar əđəbiəte məs'ələləre bujьnsa ikense bөtə sojuz kəŋəşməhe

MƏSKƏV. 27-se dekabrđə VLKSM Yđək Komitetь ergəhendə balalar əđəbiəte məs'ələhe bujьnsa ikense bөtə sojuz kəŋəşməhe asьldь. Kəŋəşmələ 105 jađьvsь, xudoznik həm redaktorđar qatnaşa.

Kəŋəşmənen eşendə VLKSM Yđək Komitetь sekretarđarьnan: iptəş Kosaref, Fajenberg, Vasel'jeva, Pikina, VLKSM Yđək Komitetь bojurahь aqzalarь, RSFSR Xalьq Maqarife Komissarь Bubnof, unьŋ urьnbaҕarь Volin, jađьvsьlarđan: Fadief, Marşak, Cukovski, Berto, Katajef, Kassil, Skalovski, Maxalkof həm başqalar qatnaşьq itə.

Kəŋəşmə VLKSM Yđək Komitetь ergəhendəge ditizdat derektorь iptəş Sepinanьŋ 1936-sь jьlda „Ditizdat" eşenen təvge jomqaqtarь" turahьnda həm baş redaktor Lebidoftьŋ „Ditizdattьŋ 1937-se jьlqa timatik planь" turahьnda doklad tьŋlanь.

„Ditizdat" 1937-se jьlda 70 million dana kitap baҕьp sьqarьrqa tejeş. Bьl 1935-se jьlqa saqьştьrqanda 4 tapqьr artьq. Bьl kitaptar bөtə izdatelstvo planьnьŋ 43-45 protsentьn təşkil itəsək. Ɨl qorqavsanlьqь, Qьđьl armia, fənni həm qilmi texnik kitaptarđьŋ hanь la kyp artasaq.

Iptəş Stalindeŋ kyrhəteve bujьnsa balalar əđəbiəten baҕьp sьqarьv eşe komsomolqa tapşьrьlqan ine. Bьl vaqьt esendə balalar əđəbiəte bajtaq qьna uŋьştarqa irešte. 1935-se jьldь 18 million dana balalar kitabь həm zurnaldar baҕьlqan bulha. 1936-sь jьlda 30 milliondan artьq kitap zurnaldar baҕьlqan. Cexof, Turginof, Lermentof, Nikrasof, Krьjlof tarđьŋ əҕərđərenen ber tomlьqь majđanqa sьqtь. Jaqьn kөndərđə M. Gor'ki, Puşkin, Majakovski əҕərđəre berər tomlьqь baҕьlьp sьqarьlasaq. Ytkən jьlda sьqarьlqan kitaptar arahьnda kypselek urьndь xikəjələr alьp tora. „Kitaptar artьnda" tigən keskenə kitaptar serjahь sьqarьldь. Sovet jađьvsьlarьnьŋ iŋ jaqşь əҕərđəre lə (Valintin Katajev, Postovskaja, Jakovleva həm başqalar) đьŋ əҕərđəre baҕьldь.

Kəŋəşmələ VLKSM Yđək Komitetь sekretarь iptəş Kosaref sьqьş jahanь.

Proizvodstvonan ajьrьlmaj torop urta belem məktəptərendə uqьvsьlar iqtibarьna

VLKSM Yđək Komitetьnьŋ qararь bujьnsa proizvodstvonan ajьrьlmaj torop uqьv urta belem məktəptərendə (qalalaqь həm predpriatielərđəge) qьşqь kanikuldar 1-se qinvarđan 10-sь qinvarqa tiklem ytkərelə.

Avьldarđaqь proizvodstvonan ajьrьlmaj torop urta belem alьv məktəptərendə uqьv tuqtavhьđ jəjge kanikulqa tiklem davam itə.

VKP(в) Өlkə Komitetь sekretarь iptəş Bьjkin, VLKSM Yđək Komitetь vəkile Frolova həm Axmirьf iptəştər jəş qatьn-qьđ, traktoriska, kombajnerka həm şoferđarđьŋ өlkə kəŋəşməhendə qatnaşьvsьlar menən.

(Urazbaxtin fotohь).

Jaꞑь avia ʙelgestər əđerləv ʙɵtə il eşe

A. Kosaref iptəşteꞑ aeroklustar nacal'niktarьnьꞑ ʙɵtə sojuz kaꞑaşma hendəge sьqьşь

Məskəvdə, A. Kosaref isemendəge ydək aeroklub jortonda ʙer nisə kɵn ʙujьna ildeꞑ aeroklustarь nacal'niktarьnьꞑ ʙɵtə sojuz kaꞑaşmahe ʙarđь. Kaꞑaşma OSOaviaxim aviatsiahьnьꞑ eşenə jomoqaq jahanь.

29-sь dekaʙrđəge hunqь ultьrşta, ike saqətkə huđьlqan ʙik ašьq telmər menən iptəş A. Kosaref sьqьş jahanь. Şьqьştь tulь zal unь avatsia menən qarşьlanь.

Iptəş Kosaref kaꞑaşmaqa jьjnalьvsьlarđь həm OSOaviaxim aviatsiahьnьꞑ ʙɵtə raʙotniktarьn, ʙɵtə sovet jəştəren aeroklustarđьꞑ 1936 jьlqь ꞑoqlanqьs uꞑьşьqtarь menən təʙrik itte.

— OSOaviaxim aviatsiahь eşeneꞑ 1936-sь jьlqь əhəmiəte ʙarьhьnan da elek şunda tora, ʙeđ aviatsion eşteꞑ hər tərlə ʙelgestəren proizvodstvonan ajьrmaj torop massovьj rəvəştə əđerləvđe mas'ələhen tamam xəl qьldьq. ʙeđ ilgə kyp menle pilottar, 17 men planeristar həm menləgən paraşutsьlar ʙirđek. ʙьl ʙeđđeꞑ ʙɵjek vatanьʙьđđьꞑ qorqavsьlьq həlæten nьqьtьvđa vklad ʙulьp tora.

ʙeđ aviatsion kadrđarđь proizvodstvonan ajьrmaj torop şundaj massovьj rəvəştə əđerləvđe SSSR đan başqa ʙer genə ildə lə taʙa almajasaqьʙьđ tip, ʙer đə arttьrmajьnsa əjtergə mɵmkin. ʙьl ʙeđđe ruxlandьra, ʙьl ʙeđgə taqь lə jaqşьraq həm kyʙerək eşlərgə mɵmkinlek ʙirə. 1936-sь jьldьꞑ jomoqaq aşьlь ʙьna şunda tora.

Iptəş Kosaref iꞑ jaqşь, aldьnqь aeroklustarđьꞑ həm OSOaviaximdьꞑ kraj, ɵlkə sovettarьnьꞑ aviatsia nacal'niktarьnьꞑ eşməkərlegen xarakterlap, programmanь arttьrьp ytəvse ydək aeroklustь həmʙɵtə Məskəv ɵlkə ojoşmalarьn ajьrьm ʙylde, personal rəvəştə ydək aeroklub nacal'nigь Deicteꞑ həm Məskəv ɵlkəhe OSOaviaxim aviatsiahьnьꞑ jetəkselərə Fedrof, Mogilevkin iptəştərđeꞑ eşməkərlegen ajьrьvsa ʙildeləp uđđь.

Ydək qalanьꞑ rajon aeroklustarь arahьnda Stalin rajonь aeroklubь həm unьꞑ ʙirelgən raʙotniktarь—aeroklub nacal'nigь Petrof həm aeroklub pravleniahь predsedatele Gemelvert iptəştərđeꞑ eştərə ajьrьvsa iqtiʙarqa la ʙulьp toralar.

— Stalin aeroklubьnьꞑ ucilettarь menən ʙerlekte proizvodstvonan ajьrьlmaj torop ydđərə lə osov eşenə ɵjrənevse partiahьꞑ rajkom sekretarь Osipof həm komsomoldьꞑ rajkom sekretarь Şmaenko iptəştərđeꞑ eşen kytərgə kərək—tip ʙildeləp ytte iptəş Kosaref.

Iptəş Kosaref otlicno eşləvselər iꞑəʙenə, ʙigerək tə Danʙass həm Dnepropetrovski ɵlkəhendəge aviatsia eşen, Ukrainanьꞑ ʙɵtə OSOaviaxim aviatsiahьnьꞑ eşen inderđe. ʙьl eştə Ukraina aviatsia nacal'nigь Xatsrinof həm Dnepropetrovski, Danʙass ɵlkəhe aviatsia nacal'niktarь Pospelof həm Ivanof iptəştərđeꞑ đur rol ujnaqanlьqtarьn ʙildeləp ytte.

Kɵnʙatьş Seʙer(aviatsia nacal'nige iptəş Ogar), Varonež ɵlkəhe (aviatsia nacal'nigь iptəş Makki), Azova Qara diꞑgeđ krajь (iptəş Nikolajьf), Sverdlof ɵlkəhe (iptəş Aianasejef) aeroklustarь la ydđərenen eştəren jaqşь hedəmtələr menən tamamlanьlar.

Iptəş Kosaref OSOaviaxim aviatsiahьnьꞑ eşendəge jeteşhedlektərđe kitken tənqit astьna aldь həm Jьraq ɵnsьqьş.Kɵnsьqьş.Kɵnsьqьş krajđarь,Leningrad ɵlkəhe komsomol həm OSOaviaxim ojoşmalarьnьꞑ artta qalьvđarьn, aviatsion eşteꞑ jьllьq planьn ytəməvđəren xekem itte.

— Ularđьꞑ iꞑ qьsqa vaqьt esendə eştəren teđətevđəren telæʙeđ. Əgər də ʙьl ydgərməhə, ul vaqьtta ilde qorqavlav mənfəqəttəre ʙьl ojoşmalarđa ʙeđgə jetəkselekte kəsəjtev kərəklegen diktovajt iterđər—tine iptəş Kosaref.

— Aviatsion eş OSOaviaximdьꞑ tɵp eşməkərlegə ydəgenə əjlənde. Eş şulaj tora ikən—ti iptəş Kosaref—OSOaviaximdьꞑ ʙɵtə ojoşmahьn aeroklub teđeləşenə jəđ menən ʙoroqa, unь kyʙerək finansirlarqa həm ađ ʙelemle keşelərđeꞑ qьʙьlьvđarьna sik qujьrqa, aviatsion mas'ələlərđə vlastь ʙɵtə tulьlьqь menən aeroklustarđьꞑ nacal'niktarьna, komanderđarqa həm instruktorđarqa ʙirergə kərək. ʙɵtə OSOaviaxim aviatsiahьnda həm unьꞑ jetəkselegen ydəkləştərevđə đur yđ aldьna eşləvselek ʙirergə kərək. Formal' jaqtan qaraqanda xəđer nacalstvo sostavьna, komanderđarqa həm instruktorđarqa đur vlas ʙirelgən, ular javaplь dəvlət eştərə başqaralar, ləkin ʙik jьş qьna ular eʙtənən aviatsia mas'ələləren də ađ teşenevselər komandalьq itələr. ʙeđ ʙelemhed keşelərđeꞑ aviatsia eşenə qьʙьlьvđarьn tuqtatьrьʙьđ həm komanderđarđь, instruktorđarđь ololarqa məʙʙyr itərʙeđ,—ti iptəş Kosaref.

— Ləkin iptəştər heđ ydegeđe ydegeđ kyʙerək ololarqa, ydegeđđeꞑ jaqşь eşegeđ menən qorurlanьrqa ʙurьsьlьqьʙьđ. Heđ—ʙik đur eşkə qujьlqan javaplь ʙojevoj keşelərheqeđ. ʙaştarьqьđđь juqarь kytəregeđ, kykrəktəregeđđe kinerək jəjegeđ, ydegeđđe ɵlgə xəlgə kiltereqeđ.

Aeroklustar juqarь kul'turanьꞑ, dissiplinanьꞑ həm izadьj eşteꞑ ydəge ʙulьrqa tejeşlelər. OSOaviaxim ojoşmalarьnьꞑ hər ʙer kietockahьnьꞑ jetəkselərenen ydđərendə kul'turalь, ʙelemle, qьjьv huqьşsьnьꞑ ɵlgəhen kyrhətevgə kərək.

1936 jьlda, proizvodstvonan ajьrьlmaj torop aviatsion texniktar, hava atьvsьlarь həm başqa ʙelgestərđe ɵjrətev ʙurьstarьna jeterlek əhəmiət ʙirelməne. Tik ljotciktar əđerləv menən genə qьʙьqьnьv. 1937-se jьl aviatsianьꞑ hər tərle ʙelgestəren massovьj rəvəştə əđerləvgə başlavđь talap itte. Aviatsianьꞑ ʙɵtə professialarь la ʙeđđeꞑ ɵsen ʙik kərəktər—ti ul.

Iptəş Kosaref aeroklustarđa avaria jahavsьlarđь tulьhьnsa ʙɵterev eşenə đur iqtiʙar ʙirđe.

Avaria—ul aeroklustarđьꞑ eşeneꞑ doşmanь. Avaria jəşəj ikən, ul ojoşmalarđa avariaqa qarata sьđamlь rəveştə məɵsəʙət kyrhətevse həm nasar eşləvse keşelər ʙar tigən hyđ—ti iptəş Kosaref. ʙeđ avariasьđьq tulьhьnsa ɵtərə almajьʙьđ ikən yđ ɵjeʙeđ menən tulьhьnsa qənəqətlənə almajьʙьđ. Avarialar ʙьjьl ʙajtaq uq kami teştelər, ləkin ʙьl ʙeđđe tьnьslandьra almaj. ʙeđđeꞑ ɵsen ʙer lozunga „aeroklustarđa avarianь tulьhьnsa ʙɵterev" lozungь qala.

Şuqa ʙəjləneştə iptəş Kosaref OSOaviaxim avatsiahьndaqь politik həm kul'tura—massovьj eşkə kyste. Nacsostav, instruktorđar, pilottar, planeristar həm paraşutsьlar menən ʙulqan politik həm kul'tura eşeneꞑ jomoşaqlьqьn kyrhətep, ul politik apparat tarafьnan jeʙərelgən janьʙьşьqtarđьꞑ nigeđen astь.—Nacalstvo həm instruktorđar sostavьnьꞑ qatьndarь menən eş juq, ʙalalar turahьnda jəslələr, ʙalalar ʙaqsalarь, stalovojdar, turahьnda qajqьrьv juq. Nacalstvo sostavьnьꞑ həm instruktorđarđьꞑ ьsьn dissiplinahьn, politik həm texnik gramotalьqtarьn kytərev ɵsen kərəş juq.

Iptəş Kosaref maqlym vaqьtta udqarьlьvsь komandirđar uqьtьvьn, in derevđe, dissiplinanь kytərevđe aeroklub raʙotniktarьnьꞑ tьşqь jaqtarьna, ularđьꞑ eştərenə, ydđərenen teoritik kimələrən kytərevgə ajrьvsa iqtiʙar itevđe talap itte. Politik raʙotniktarđan instruktorđarqa ajrьvsa iqtiʙar talap itep, ul, instruktorđar aldьnqь 1937 jьldan alьp ʙerense siratta ydđərenən zapas letcanttar əđerləvđe talap itte.

Iptəş Kosaref, aeroklustarđь, planer həm paraşut stansialarьn komplektovajt itevgə jenel aqьl menən qaravđan haq ʙulьvqa kərəklekte iꞑkəttie həm „qađəttan tьş jeꞑellek menən" ydđərenə ʙik đur jəklərmələr alьvsьlarđь kəldə.

— Ljotciktarđь həm başqa avio ʙelgestərđe əđrləv eşndə astranomiceski handar artьnan qьvьv başlanđь. Kyp kenə jəmaqət ojoşmalarь ydđərenen kestəren iꞑəplep qaramajьnsa, ujlamajьnsa teləhə nindəj jəklərmələr alalar həm ʙɵtə ilgə təqdim inderələr.

1937-se jьl ɵsen ljotciktar, aviotexniktar, planeristar, paraşutistar həm hava atьvsьlarь əđerləv ʙujьnsa ʙik avьr, ləkin tulьhь menən ytərlek programma aldьq. Kɵm ʙьl programmanь arttьrьp ytər, otlicno ɵjrəngən aviatsia ʙelgestəre ʙirer—uqa đur maqtav ʙulьr. Programmanь arttьrьp ytərgə tьrьşьqьʙьđ, aɟgaralar, mastreskojđar teđegeđ, aerodromđarđь kiꞑəjtegeđ, jaꞑь ploşşadkalar tьvđьrьqьđ.

ʙьl jьl OSOaviaxim aviatsiahьnьꞑ ʙik nьq yʙev jьlь ʙulasaq. ʙeđđeꞑ aeroklustar xəđerge material' cəste ytev ɵsen əđerlənergə tejeştər. ʙeđđeꞑ aeroklustarqa keşelər komplektovajt itevgə ajrьmsa iqtiʙar ʙirergə kərək. Ular iꞑ jaqşь jəştərđən komplektovajt itelgən ʙulьhьndar.

ʙeđ—ige-sige ʙulmaqan şьqanaqe tarqa lə ʙulьvđa donja jeꞑendəgь ʙerđən-ʙer il. ʙьl—ʙeđđeꞑ maqtavlьşьvьʙьđ, o s a r q a teləvse jaꞑtarđeꞑ ʙɵtəhen də aeroklustarqa almaʙьq a, ə tik aviatsiaqa nьqьtьla saq jəştər ɵləşen genə alьrqa kərək Pilottar, paraşutistar, aviotexniktar, hava atьvsьlarь jaqşьlarđьꞑ iꞑ jaqşьlarь, ʙeđđeꞑ partia eşenə ʙirelgən, fizik jaqtan tađa, aviatsianь həjevse jəş keşelər ʙulьrđar.

OSOaviaxim aviatsiahьnьꞑ yʙeve politik eşte ʙik tidlek menən kiꞑəjtevđe talap itə. Əgər də ʙeđ jəştərđe aviatsia eşenə ɵjrətev texnikahь ʙujьnsa alqa kitkən ʙulhaq—ti iptəş Kosaref—aeroklustarđa politik-tərʙiəvi eşte qujьv ɵlkəhendə xəđergə alə arttaʙьđ. OSOaviaxim aviatsiahь ʙeđđeꞑ vatanьʙьđqa tamam ʙirelgən partialь həm partiahьđ ʙol'şeviktar — aviatsia ʙelgestəre əđerlərgə tejeş.

Iptəş Kosaref ydeneꞑ telməren ʙɵterep, taqь lə ʙer tapqьr jьjьlьvsьlarđь 1936-sь jьldьꞑ ʙik matur jeꞑevđare menən qotlanь həm 1937-se jьldaqь eşteꞑ đur həm qatmarlь programmahьn namьʙ menən ytəvđe teləne.

ʙɵtə Sojuz Xalьq perepisen ʙol'şevistik ytkərergə

6-sь qinvarđa Sovettar Sojuzьnьꞑ ʙɵtə məjəstərendə ʙɵtə xalьq perepise ytkəreləsək. ʙьl eş ьsьndan da dəvlət əhəmiəte ʙulqan ʙəjək həm qajat javaplь eş. ʙьnь raʙlav ɵsen perepis kenəndə 1 milliondan artьq iꞑəpləvselər armiahьnьꞑ eşləjəsəgen genə kyrhətev də jeta.

ʙeđđeꞑ ilde, eşse, krəʙtiəndərđeꞑ donjala ʙer-ʙer sotsialistik dəvlətendə ytkələsək xalьq perepise, ilđeꞑ sotsialistik teđeləşendə həm xalьqtarđьꞑ sotsial sostavьnda şulaj uq xeđmətsə đarđeꞑ ekonomik həm kul'tura teđel şenda qazanqan ʙəjək jeꞑevđəren kyrhətəsək. Ul SSSR xalьqtarьna ʙəxet ʙirevse, xeđmətkə, jalqa həm ʙelem alьvqa xoquq garantirlavsь Konstitutsianь izad itevse genial julʙaşьʙьđ iptəş Stalin initsiativahь menən teđelgən həm unьꞑ jetəkselege menən unьşlь rəveştə ytəlgən ike ʙişjьllьqtьꞑ jeꞑevđəren demonstrlajasaq.

ʙatşa xekyməte ydeꞑ en 300 jьldan artьq jəşəgən dəvereꞑ ʙer qəʙat—1897-se jьlda perepis ytkərđe. Ul perepisteꞑ materialdarьn ʙatşa cinovniktarь 10 jьldaꞑ ʙujьna işkələr. Ləkin ul perepisteꞑ jomoqaqtarь ʙatşa Rossiahьnьꞑ tulaj nadanlьqьn həm xəjerselegen kyrhətevse materialdarđan ʙьqqa ʙer nəmələ ʙirə almanь. Ul saqta Rossiala hər ʙer 5 keşeneꞑ dyrtehe uqьj-jađa ʙelməj, şi nadanine. Ekonomikə qalala la, avьlda la qajat artta, ə avьl texnik qoralianьvđan, texnik kadrđarđь həm qɵmymən kul'turanь ʙetenləj ʙelməj ine. ʙatşa xekymətə perepise—tik ərəm tamaq kapitalistar, pomişşektar həm ʙigerək tə ularđьꞑ jalsьlarь đьn xađimđərenen hanьnda qьna đur sьjьrđar ʙirə aldь. Ul saqta Rossiala 300 meꞑgə jaqьn tərle đin xeđmətselərə iꞑəplənde. Unьꞑ urьnьna inžener—texniktar ʙɵtə ilgə ʙarь 4000 samahь qьna ʙulьdlar həm ular arahьnda ʙarь 4 kenə qatьn-qьđ ʙar ine.

Xəđer inde eştər ʙetenləj ʙaşqa. Xəđerge sьjьrđarđь kilterep qarahaꞑ, ьsьndan da ʙeđđeꞑ ildeꞑ tanьmaʙьq, elekke vaqьtta xial da itə almaʙьq ydgəreven kyrhətələr. ʙeđđə iəqət avьr promьşlennosta qьna 500 meꞑdən artьq inžener—texnik raʙotniktarь ʙar. Qalalar yʙtələr həm elekke dala ʙulqan jerđərđə jaꞑь qalalar tьvđь. Avьl texnik jaqtan qajtanan qoraldə həm unda jəđ meꞑdərsə traktor, un meꞑdərsə komʙajndar həm ʙaşqa maşinalar, şulaj uq jəđ meꞑdərsə jaꞑь ʙelgestər armiahь—traktoris, komʙajner, agronom, maşinistar tьvđьlar. Qatьn-qьđđar xuzalьqtьꞑ ʙɵtə tarmaqtarьnda đur kəskə əjləndelər.

Şular dəđəmtəhendə xalьqtьꞑ sotsial sostavь tamьrьnan ydgərđe. Ekspoatatsialavsь sьjnьftar ʙetenləj ʙeterəldelər. Eşselər sьjnьfь arttь, eşhedlek ʙetenləj ʙeterəlde. Avьlda krəʙtiəndərđeꞑ undan tuqьđ ɵləşe kolxoz krəʙtiənenə əjlənde. Xeđmətələreneꞑ material həm kul'tura dərəʙəlare nьq kytərelde. 8-50 jəştər arahьndaqь xalьqtьꞑ 90 protsentь gramotalь ʙuldь. Il qajat kyp ʙaşlanqьs, urta həm juqarь məktəptər seltere meneneꞑ qaplanдь. „Tormoş jaqşьrđь, iptəştər, tormoş kyꞑellende" (Stalin).

Tik massa ʙьl perepisteꞑ ʙɵtə əhəmiəten aꞑlarqa həm unьꞑ unьşlь ytevse ɵsen jarđamdь kyrhətergə tejeş. Perepis ʙujьnsa ʙirelgən horavđarđьꞑ ʙɵtəhenə aşьq həm teqəl javap ʙirergə kərək. ʙɵtə xalьqtьꞑ ʙerehende qalđьrmaj perepiskə ineven tə'min itergə kərək. Perepis ʙeđgə xalьq turahьnda ьsьndan da dɵrɵꞑ, aşьq həm tulь materialdar ʙirergə tejeş.

M. BIKBULAT.

BER POSJOLKANЬꞐ GRAƵDANDARЬ

STAXANOFSЬ ӘLMӨ XӘMMӘT KVAR TERЬNDA

Staxanofsь Әlmөxәmmәt Bikmөxәmmәtof smenanan qajta. Ul ver ađ aljьqan. Spetsovkahьn halьp taşlaj đa, majlanqan quldarьn, qaraja teşkәn виten jьva вaşlaj. Ul ođaq itep, xuş jeꜧle haвьndь qulьna hөrtөp, pьşqьra-pьşqьra rәxәtlәnep jьvьna. Qatьnь Mahinur jengә uqa tađa kyldәgen alьp вirә. Әlmөxәmmәt aqaj kejenep, kөđgәgә вarьp tөđәtenep, sәstәren taraj đa, өꜧtәl janьna ytә. Өꜧtәldә kөndәge, qәdәttәge zavtrak. Qьđđьrьlqan it kotletь, majga qьđqan kartuf, aq ikmәk hәm prenielь, şәkәrle sәj.

Mahinur jengә eşkә kitәrgә aşьqa. Ul jәslәlә eşlәj- Jeteđ genә qapqalaj đa şunda jynәlә. Jortta Әlmөxәmmәt aqaj jalqьđь, ul вer ađ arьqan вulha la, joqoho kilmәj. Kitap өꜧtәlenәn, janь Konstitutsia turahьndaqь iptәş Stalin dokladьn alьp aqьj вaşlaj.

— „Iptәştәr..."

Ul jotola. Ere xәref menәn jađьlqan hyđđәrđe, jөmlәlәrđe teđep uqьp kitә. Oşo uq dokladtь tьnlaqan saqtь ul iꜧenә tөşөrә. Unьꞑ kyđ alđьna Stalin, вsьn Stalin kilә. Ul taqь uqьj. Uqьj đa stenalaqь Stalin rәsemenә qaraj.

— Ul nindәj вөjөk keşe!

Вь hyđđe ul qьsqьrьp әjtә. Өj esendә yđenәn вaşqa keşe вulmaha la, unьꞑ tavьşьn вaşqa keşe işetmәhә lә ul вь hyđđe qьsqьrьp zal tulь xalьqqa qarap әjtkәn kevek әjtә.

Ul taqь uqьrqa totona. Ođaq, вik ođaq uqьp ultьra. Ul Raşat mәktәpҭәn qajtqansь uqьj. Uqьp sьqqas qьna ul karovatьna kilep jal itergә, joqlarqa jata.

Posjolka mәktәвendә

Mәktәp dvorьnda вer tөrkөm вalalar ujnajđar. Ular tәnәfeskә sьqqandar. Ular şajaralar, spor kytәrelә. Pioner Lena horav вirә.

— Веđđeꞑ janь Konstitutsia nisә statjanan tora?

— Jәđ utьđ altь...

— Jәđ qrьq altь statjanan tora.

Horav đa, javap ta әllә ni qьđьqlь tygel. Lәkin ul вalalarđьꞑ da, keskenә graƶdandarđьꞑ da Konstitutsianь uqьqandarьn, вelgәndәren kyrhәtә.

Вer gruppa pionerđar qьđьl mөjөştә janь Konstitutsia mөjөşө oвorudovajt itәlәr. Jәş xudoƶnik, pioner Guri Stalin rәsemen jahaj. Mәrjәm plakat jađa. Ravil đur itep Konstitutsia вroşurahьn qaqьđqa tөşөrә. Taqь вer nisә вala lozungalar jađalar.

Komsomol komite tьnda

Komsomol komitetьnьꞑ kes kenә вylmәhendә komitet sekretarь Juldaşef ultьra. Вylmәgә вer jәş keşe inә.

— Iptәş Juldaşьf,—ti ul,— әjtegeđ әle, ni өsөn вьna sud'ja xalьq tarafьnan hөjlanьrqa tejeş?

Sekretar kөlөmhөrәj. Jegetteꞑ kyđđәrenә qarap aꞑlatьrqa totona.

— Sud xalьq eşe, sudja la xalьq keşehe вulьrqa tejeşle, xalьq yđe, lajьqlь qәdel, jaqşь keşene hajlarqa tejeş...

Вeseda ođaqqa вarmaj. Sekretar jәş jegetkә, вөgөn kis, janь Konstitutsia turahьndaqь вulasaq leksiaqa kilergә tәqdim jahaj. Jeget riza вula, ul sьqьp kitә.

Ә, sekretar yđeneꞑ janь Konstitutsianь өjrәnergә вaqьşlanqan planьn taqь alьp qaraj. Dәvlәt tөđөlөşө turahьnda, sud organdarь turahьnda, sojuz respuвlikalarьnьꞑ hәr qajhьhь turahьnda, graƶdanlьq xoquqtarь turahьnda leksialar ytkәrelergә tejeş. Aşьqьrqa kәrәk. Вөgөn вerehe, taqь 4 kөndәn ikense leksia...

> *Вaşqa posjolkalar kevek yk tulь qanlь, qajnap torqan eşselәr posjalkahь. Ul artьq đur tygel. Unda 11 meꞑgә jaqьn keşe jәşәj.*
>
> *Posjolka, Sovettar Sojuzьndaqь вaşqa meꞑ, million naselenie punkttarь kevek yk janь Konstitutsia menәn jәşәj. Unьꞑ xalqь la kiꞑ sovettar ileneꞑ 170 million xalqь kevek yk irken hulьş ala.*
>
> *Posjolkanьꞑ graƶdandarь вik tөrlө professialь keşelәr. Unda gornәktәr đә, metallistar đa, inƶenerđar đa, uqьtьvsьlar đa, aktjorđar đa, vractar đa, вuxgalterđar đa, uqьvsьlar đa jәşәjđәr. Heđ вьna, вьl nomerđa oşo keskenә posjolkanьꞑ tөrlө xalqьnьꞑ tөrlө eşe, tөrlөsә kөn kyreşe turahьnda, posjolkanьꞑ janь Konstitutsia menәn nisek jәşәve turahьnda, uqьrhьqьđ.*
>
> *Ul—Вajmaq вaqьr zavodьnьꞑ eşselәr posjolkahь.*

Qьđьl mөjөştә

Zavodtьꞑ qьđьl mөjөşendә uqьv вara. Unda ololar, әlegә tiklem nađandar isemlegendә jөrөvse olo eşselәr uqьjđar. Uqьtьvsь irendәren tөrlөsә qьlandьrьp hәr вer xәrefteꞑ әjteleşen өjrәtә, jađьp kyrhәtә. Ular jađalar, ere xәref menәn вaꜧьlqan kitaptan uqьjđar.

Ular inde xәđer yđ aldarьna әkerenlәp gazeta hәm qajhь вer kitaptarđь uqьrlьq xәlgә kilgәndәr. Nindәj qьđьq hәm kyꞑelle! Ular вөtәhe lә yđđәren, janь kyđe asьlqan, janь donja kyrә вaşlaqan вala kevek xis itәlәr. Uqьj вelә вaşlaqas ulardьꞑ вөtәheneꞑ đә aldьnda janь вer donja asьlqan kevek вula. Ular uqьjđar:

— Веđđeꞑ julвaşsьвьđ вөjөk Stalin... Ulardьꞑ xәđer kyđđәre asьla. Janь tьvqan вalanьꞑ kyđe nisek asьlha, ulardьꞑ da şulaj. Ular әnә şulaj yđ qөmөrđәrendә вerense tapqьr uqьj вaşlajđar. Hәm ulardьꞑ вerense өjrәngәn hәm uqьqan hyđđәre—Stalin. Ular вь hyđđe jađalar đa. Hәm вь hyđ jaвaj hyđđәr kevek kenә mexanik rәveştә genә uqьlmaj. Hәr vaqьt unьꞑ isme sьqqan hajьn, yđđәren jaqtьlьqqa sьqarьvsь, alqa alьp вarьvsь вөjөk keşegә,—Stalingә tәrәn jөrәktәrđә rәxmәt xistәre quđqala.

Janь sem'ja

Posjolka sovetьnьꞑ pasport өꜧtәlenә ike jәş graƶdanin inә. Qәfev itegeđ, unьꞑ вerehe graƶdanin, ikensehe graƶdanka. Parlap kilevselәrđe qaвul itep өjrәngәn registratorşa Izosimova yđđәrenәn horap ta tormaj nikax вlankahьn alьp tultьra вaşlaj.

— Jađьlьrqamь?

— Ejje,

— Jәşegeđ turahьnda dokument вarmь?

Jeget menәn qьđ вer-вerehenә qarap jьlmajьşьp qujalar đa, keꜧәlәrenәn qaqьđ sьqarьp jađьvsьqa вirәlәr.

Вlanka tultьrьla.

Graƶdanin Krivdov Petr menәn graƶdanka Petrova Maria janь sem'ja qora вaşlajđar.

Kvartir вar, әjвerđәr вar, tik kvartirđь вer ađ maturlap alahь вar. Ular jort jьhazdarь alalar. Işekkә qarşь stenala đur ram esenә alьnqan Stalin rәseme elenә. Rәsem jьlmajqan kevek kyrenә. Ul ulardan kyđen almaj ike jәşte tәвriklәj, janь tormoş menәn qotlaj kevek kyrenә.

11 meꞑ xalqь вulqan Posjolkala hunqь вer aj esendә genә 14 nikax вlankahь tultьrьlqan. Вь hәr ike kөn esendә вer janь sem'ja artqan tigәn hyđ.

— 7 —

Posjolkanьꞑ duktorь Gurievic kvartirьnda radio tьꞑlaj. Komintern... muzьjka... „karmen" operahьnan өđөmtәlәr вirә.

Ul вөgөn keskenә вalalarđь qaвul itkәn, вalalar arahьnda вer genә lә defektlь—avьrьvlь вala вulmaqan. Sәqәt tөngө ike. Komintern hunqь jaꞑьlьqtar вirә. Ispania vaqiqalarь... Doktor, respuвlikansьlarđьꞑ jeꞑevđәre turahьndaqь xәвәrđe вik qәnәqәtlәnep qarşь ala, esenәn genә „tiđme inde, şul faşis svoloctarь menәn iꜧәplәşerđәr?"—tip quja.

Ikense tәvlek tьvqanda

Tөn. Posjolka tьna. Zavod вer tuqtavhьđ eşlәj. Uramda keşelәr hirәgәjәlәr. Teatr вөtkәn, kinonьꞑ hunqь seansь la әllә qasan вөtkәn...

Posjolka kyđen joma. Ucereƶdenie, qьđьl mөjөştәrđә uttar hynәlәr. Ara-tirә jorttarđa la hyngәlәj. Magazin deƶurnьjđarь toloptarьna tөrөnөp arь-вire jөrөjđәr.

Posjolka joqoqa kitә. Uttar fәqәt uramda qьna qalalar. Zavod haman eşlәj. Uramdar tьnalar. Tөn вujь, irtәngә tiklem ular tьnьp toralar. Kyptә ytmәj әtәstәr qьsqьra вaşlajđar. Tav jaqьnan taqь jaqtьlьq вelenә, вь,jaqtьlьq posjolka өꜧtөnә tөşә вaşlaj, unь ujatьrqa telәgәn tөꜧlө kyвәjә, haman kyвәjә. Posjolka la taqь tan tьva, taqь taꞑ ata, taqь janь, đur şatlьqtar, вәxet tөjәp kilә ul taꞑ!

Otcot

Zal tulь xalьq. Вөtәhe lә triвunaqa qaraqan. Unda urta вujlь, qarahьv tyꞑәrәk jөđlө keşe quldarьn вolqьj-вolqьj telmәr hөjlәj. Ul, oşo uq zavodtьꞑ eşsehe Әxmәtof.

Zal tьn. Zal jotloqop tьꞑlaj. Vaqьtь menәn zal jәnlәnep kөlөp quja, vaqьtь menәn şavlatьp qul saвa, unan huꞑ taqь tьnlьqqa suma. Naчarьraq dokladtь вik possiv rәveştә genә tьꞑlap, kyвehensә jә joqlap, jә şajarьp ultьra torqan zal, вөgөn qәđәttәn tьş aktivlьq kyrhәtә.

Sәnki вөgөn Sovettarđьꞑ VIII qәđәttәn tьş sejezdь delegatь Әxmәtof sjezd xәtirәlәren, Stalinde kyrev, janь Konstitutsianь qaвul itev turahьnda hөjlәj.

Hyđđәr вik jaвaj. Unьꞑ otcotь his вer ofetsial dokladqa, otcotqa oqşamaqan. Вь otcot eşselәrđeꞑ jaвaj hөjlәşevenә, uramda, sexta, qьđьl mөjөştә, stalovojđa osoraşqan vaqьtta вula torqan jaвaj hөjlәşevgә oqşaqan

Ul aşьqmaj әkeren hөjlәj.

— Iptәştәr,— ti ul әkerengenә— ujlajьm-ujlajьm da taqь вer ujlajьm... Elek dәvlәt eşen tikşerergә kemdәrgenә jьjnala torqan ine!

Unda jomşaq vagon, avtomaвildәrđә kemdәr genә jөrөj ine! Xәđer вeđ jөrөjвeđ, dәvlәt eşen вeđ yđeвeđ tikşerәвeđ, вөtә nәmәgә вeđ yđeвeđ xuƶaвьđ. Әle вь sjezdqa heđ mine jeвәrđegeđ, ә ikense vaqьt taqь yđeвeđđeꞑ aranan ikense keşe вarьr, kem вelә, вьna вәlkem Josop aqajđь, Ivan Ivanovictь jeвәrerвeđ... Sәnki vlas вeđđeke!

Unьꞑ hyđen вylderep ođaq qul saвalar, вь vaqьt ul uꞑajhьđlanьвraq quja, вer ađđan zalqa quşьlьp yđe lә qul saвa.

Xalьq tьnьvqa ul taqь davam itә.

— Вәxetleвeđ вeđ jegettәr, ьsьnlap ta, вьna ujlap qaraqьđ, ni eşlәhәꞑ irek, ni kejenhәꞑ şul вar, aşarqa nәmә telәhәk şul вar. Dәvlәt eşen jaqşьrtьv esөn yđeвeđ tәqdimdәr indәrәвeđ. Yđeвeđđeꞑ вөtәвeđđeꞑ irken tormoşon kyđđә totop tөđөlgәn Konstitutsiaвьđ вar. Unь вeđgә Stalin вirđe. Ejje, вөjөk Stalin вeđgә oşondaj вәxette вirđe! Вik jaqşь keşe ul Stalin. Jegettәr! Min uqa вulqan mөxәввәtemde, qajnar hөjөvemde his вer вьlaj qьna aꞑlata almajьm. Sjezda ul triвunaqa kilep вaꜧqasta min yđemde-yđem juqaltьp qaldьm. Arqamdan jьlь tir, kyđemdәn şatlьqlь, rәxәt jәş tamsьhь sьqtь. Yđemde yđem juqaltьp, вaşqa delegattarqa quşьlьp qul saptьm.

— Iptәştәr, iptәş Stalin әjtә:—вeđđeꞑ Konstitutsiaвьđ—ti, вeđđeꞑ ireşelgәn uꞑьştarьвьđđь пьqьtьv—ti, ьsьnlap ta şulaj вit, вeđđә вьna вөtә graƶdandar đa eşlәjđәr, вөtә eşselәr đә jьl hajьn otpuska alalar, jal itәlәr. Staxanofsьlar kurorttarqa jөrөp qajtalar. Вөtәhe lә, ololarь la, keskenәlәre lә uqьjđar.

— Iptәş Stalin вeđgә вь uꞑьştar menәn genә tьnьslanmaꜧqa, alqa kommunizmdьꞑ tamam jeꞑevenә tiklem kөrәşergә quştь. Taqь la пьqьraq eşlәjek, taqь la juqarьraq jәşәjek. Jәşәhen вөjөk Stalin!

Urra!

Unьꞑ вь hyđđәre inde tantanalь әjtelәlәr, zal ođaq qul saвa. Вөtәhe lә ajaq yrә вaꜧьp ura qьsqьralar. Вөtә zal şavlaj, вөtә zal gөzlәj, вөtә zal вujlap tantanalь tavьş jaꞑqьraj.

— Jәşәhen вөjөk Stalin!

Jaꞑa keşe tьvđь

Posjolkanьꞑ вala taвьv jortonda taqь la вer ir вala donjaqa kilde. Unьꞑ atahь zavod idarahь garaƶьnda şofer вulьp eşlәj. Posjolkala taqь вer graƶdanin arttь. Unь atahь menәn әsәhe өjgә alьp qajttьlar. Maxsus karovat alьp qajtьp urьnlaştьrđьlar.

Вөgөngө kөngә pasport өꜧtәlendә iꞑ huꞑ jađьlqan вala oşo Vaxtiof ulь Vil вuldь. Ul posjolkanьꞑ iꞑ keskenә graƶdaninь, uqa әle 3 kenә kөn.

Вәlkem unan huꞑ әle taqь вerәj graƶdanin donjaqa kilgәnder. Sәnki Posjolkala hunqь aj esendәgenә 70 вala tьvqan. Вь 11 meꞑ keşele Вajmaq posjolkahьnda urta iꜧәp menәn kөn hajьn ike jarьm вala tьva tigәn hyđ.

Posjolkanьꞑ iꞑ qart graƶdaninь

Uqa xәđer 79 jәş. Iseme Arsentej, familiahь Ƶuravlef. Posjolkala unьꞑ menәn jәştәştәr juq tejerlek. Ul xәđer pensioner.

— Qәđәttә elek qarttar ylem kөtөp mejes tyвәhendә jata inelәr. Mineꞑ әle jәşәhe kilә. Taqь kyp jьldar oşo вәxetle, matur tormoşta jәşәhe kilә. Әgәr mineꞑ jәşlegem xәđerge jәştәrđeke kevek irken ytkәn вulha min вik qөmөrlө вulьr inem. Xәđerge jәştәr hәm qөmymәn xalьq вik irken tormoşta jәşәjđәr, rәxәtlәnep 6 sәqәt eşlәjđәr đә unan jal itәtәr. Ular вik ođaq, jөđgә jetkәnsә jәşәrđәr inde—ti ul qөmөr turahьnda.

Ytkәndәrđe ul lәqnәt menәn xәter lәj. Вil вөkөrәjtep şaxta qađьp, aşarqa eđlәp donja gizep jөrgәn saqtarьn asьv menәn iꜧkә ala. Hөjlәj torqas kөrhөnә lә:

— Ix вulmanь вit! min jәş saqtaraq вь mul tormoş tura kilmәne. Jaraj әle ismaham qart kөnөmdә oşondaj вәxette kyrđem, şuqa hөjөnәm...—ti.

Ә. Kirәj.

Вajmaq. 25—dekaвr.

Komsomolestar tygel, ә komitet һәm unьn sekretarь qәjeple

Komsomoldьn dәjәm jьjьlьş'larьn nisek ytkәrev turahьnda VLKSM Yfәk Komitetьnьn asьq kyrhәtmәlәre bar. Jьjьlьştar ajьna ike tapqьr ytkәrelergә, jьjьlьş bulьv vaqьtь komsomolestarqa ʙer nisә kөn aldan ʙelderelergә һәm komsomolestar jьjьlьşta tikşerelәsәk mәs'әlәlәr menәn aldan tanьşьp, әzerlәnep tororqa tejeştәr.

ʙьna oşo asьq kyrhәtmәlәr Baqalь rajonь „Yrnәk" kolxoz komsomol komitetь tarafьnan ʙojomqa atqarьlmaj. Ojoşmanьn nәvʙәttәge jьjьlьşь 12-se dekaʙrdә kiske saqәt 5 tә ʙulьrqa tejeş ine. Kiske 7 seqәt jette. Jьjьlьşqa 19 komsomolestьn 6 hь qьna kilde. Gruppoorg Salavatof jьjьlьşqa 5 komsomolestь alьp kilergә tejeş ine. Unьn gruppahьnan tik ikehe genә kilde. Islamof gruppahьnan 10 komsomoles kilergә tejeş ʙulьp, tik dyrtehe genә kilde. Grupporg Qәlejef jьjьlьşqa ʙetenlәj kilmәne. Ul jьjьlьş ʙulьvьn da ʙelmәgәn.

Komsomolestarҙьn jьjьlьşqa kilmәvenә kem qәjep e? Hyҙʙeҙ komitet sekretarь ip әş Sәnәqәtullin. Ul grupporgtarqa jьjьlьştьn qajsan ʙulasaqьn һәm nәmәlәr tikşerelәsәgen aldan ʙildermәgәn. 6 kilometr jьraqlьqta torovsь ʙrigadalaqь komsomolestar jьjьlьş ʙulьvьn tik kisәn genә ʙelgәndәr. Şul sәʙәple grupporg Qәlejef һәm unьn komsomolestarь jьjьlьşqa kilә almaj qalqan. ʙildәle 19 komsomolestan tik 6 hь qьna kilgәnlektәn jьjьlьş ytkәrelmәj.

Komitet sekretarь Sәnәqәtullin dьn jьjьlьştьn kөn tәrtipteren һәjlavdalь nьqlap eşlәmәgәnlegen kyrhәtergә kәrәk. ʙьl jьjьlьşta iptәş Stalindeң Sovettarҙьn ʙetә Sojuz Qәdәttәn tьş VIII sjezьnda һәjlәgәn dokladьn әjrәnev, politik uqьvҙar turahьnda, grupporgtar arahьnda sotsialistik jrьş dogovorҙarьn tikşerev mәs'әlәlәre qujьlqan. ʙildәle ʙьl mәs'әlәlәrҙe ʙer jьjьlьşta qьna tәplә itep tikşerev mөmkin tygel. ʙьl turala VLKSM Yfәk Komitetь II plenumь asьq kyrhәtmәlәr ʙirҙe. Lәkin ʙьl kyrhәtmәlәr „Yrnәk" ojoşmahьnda ʙojomqa atqarьlmaj.

S. QƏʙƏJ.

Puşkinde әjrәnәʙeҙ

Mator zavodьnьn FZU mәktәʙen dә 15-se nojaʙrҙan alьp, әҙәʙi tynәrәk ojoştoroldo. ʙьl tynәrәk menәn mәktәpteң ʙiʙlioteka medire, komsomolka Mөxtarova iptәş jetәkselek itә. 34 keşene esenә alqan ʙьl tynәrәktәn eşe, әle jәş ʙulьvьna qaramaҫtan şaqtaj unьştar qaҙandь. Tynәrәk eşlәj ʙaşlav dәverenәn alьp yҙenen zәnәtlehendә A. Tahirofьn „Һaldattar", D. Jultьjҙьn „Qan" tigәn әҫәrҙәren әjrәnde.

Xәҙer tynәrәktә A. S. Puşkindeң ylevenә јөҙ jьl tulьv ajqanlь unьn әҫәrҙәren әjrәnev jәjelderelde. Puşkindeң „Saadәjьqa", „Qьşqь kis" tigәn şiqьrҙarь tyŋәrәk aqzalarь tarafьnan jatlanьla.

ZAHIDULLIN.

ʙalalar katogь asьldь

18-se dekaʙrҙә Sterletamaq qalahьnda ʙalalar katogь asьldь. ʙьl katokqa һәr kөn qalanьn jәҙәrlәgәn pionerҙarь һәm uqьvsьlarь kilә. Katokta kilә şьvalar, yҙҙәrenәn ʙuş vaqьttarьn kyŋelle ytkәrәlәr.

FARXŞATOF.

Jәştәr Өfә „Dinamo" katogьnda. (Urazʙaxtin fotohь).

Qasan һun klub, ььn klub xәlenә kiltereler?

Әʙjәlil rajkomolьnьn rajon yҙәgendәge jәştәr arahьnda politik—massovьj eşte julqa halьv turahьnda sьqarqan qarardarьnьn hanь diҫtәlәr menәn hanala. Lәkin ʙьl qarardar, valakita ʙulьp qьna qa'a kilәlәr.

ʙьna rajon yҙәgendәge jәştәrgә politik tәrʙiә ʙirev usaqь ʙulqan klub. Ul yҙeneң tьşqь һәm eske kyrneşe menәn dә klubqa ʙetenlәj oq şamaqjan, taşlandьq ʙer әjҙe xәterlәtә. ʙьl elek mәset ʙulqan. Kolxozsьlar unь yҙ telәktәre menәn klubqa ʙirgәndәr. ʙьnan һun inde ʙajtaq qьna vaqьt ytkәn. Lәkin unь kul'turalь ʙer klub xәlenә kilterev turahьnda ʙerәv dә uјlap qaramajqan. Klubtьn tәҙerәlәre vatьq. Iҫkәn halqьn jelder his ʙer totqarlьqhьҙ klubesenә ytә ʙ'rәlәr.

Klubtьn esenә inev menәn taqь la јәmhe derәk kartina kyҙ aldьna kilep ʙaҫa. Telәhә qalda avnap jatqan iҫke uјtьrqьstarҙь, iҫkerep ʙөtkәn plakattarҙь kyrәһen.

Klub oşo xәldә ʙulha la, jьjnalьr esәn ʙaşqasa urьn ʙulmaqas jәştәr ʙьnda kilәlәr. Lәkin ular ʙьnda vaqьt tьrьn fajҙalь itep ytkәrә almajҙar. Kyptәn inde taşlanqan „arqa huqьş" һәm ʙaşqa ojondvq ujьndar ujnajҙar da taralalar. Şenki ularҙь ojoştorovsь juq. Klub medirhed jәşәj. Uqьv jorto la oşo xәldә jьraq tormaj. Jәştәrgә uqьr esәn jeterlek handa xudozestvolь әҙәʙi kitaptar, zurnaldar juq.

ʙьnda eş oşolaj tora. Lәkin ʙьl kyrenәstәr kәrәk rajkomolь, rәrәk profsojuz ojoşmahьn saj qьna la ʙorsomajdar. Suqqa kyrә ʙeҙ ular al dьna „ʙьl klubtь, әllә taşlandьq jortmo?" tigәn horavdь qujaʙьҙ.

XƏMZIN.

XUDOZESTVO YҘ EŞMƏKƏRLEK TYŊƏRƏK TƏRENEŊ QALA OLIMPIADAHЬ

7-se qinvarҙa Pogriʙenski isemendәge klubta Өfә predpriatie һәm uçrezdenielarendәge xudozestvo yҙ eşmәkәrlek tynәrәktәreneң olimpiadahь asьla. ʙьl—xalьq izadь ʙajramь 7 kөn davam itәsәk. Unda qalalaqь 26 ojoşma, 800 dәn artьq keşe qatnaşasaq.

Olimpiadanьn ʙerense kөnendә Oktәʙr Revolytsiahь isemendәge zatondьn, şьlaj uq jәmәqәt tuqlandьrьv ojoşmalarь һәm administrativ ucrez denielәrendәge tynәrәktәr sьqasaqtar. Ularҙьn programmalarьnda ʙaşqort jьr һәm ʙejevdәre, xor, qьlь orkestor ʙulasaq.

Unan hunqь kөndәrҙә Mnogopromsojuzdьn Sьjgandar ansamʙle, uqьtьvsьlar klubьnьn skripactar kvartetь һәm ʙaşqa kyp tyŋәrәktәr sьqasaqtar. Tav qoramaldarь zavodьnьn dram tynәrәge Şillerҙeң „Mәker һәm Mәxәʙʙәt" pjesahьn qujasaq. ʙaşprafsovettьn vakal studiahьnda uqьvsьlar „Jevgeni Onegin" operahьnan әҙemtәlәr ʙaşqarasaqtar.

In jaqşь kollektiv һәm ajьrьm keşelәrҙe ʙyləklәv esәn ʙaşprofsovet 14 meŋ hum aqsa ʙildәlәne. ʙylәktәr arahьnda pionina, patefon, saqәt, qьlь muzьjka qoraldarь һәm ʙaş qalar ʙar.

Pogreʙinski isemendәge klubta olimpiadaqa qatnaşьvsьlarҙьn toto kyrgәҙmәhe ojoştorola. Kollektivtarҙьң sьqьştarь radio arqьlь tapşьrьlasaq. (ʙaşTASS).

Puşkin kisәhenә әҙerlәnәʙeҙ

Malajaz rajonь „KIM" kolxozь ʙaşlanqьs mәktәp uqьvsьlarь rustьn ʙөjөk şaqire Puşkindeң ylevenә 100 jьl tulьv kөnen ytkәrevgә әҙerlek alьp ʙaralar.

„Leninse" gazetahьnda ʙaҫьlьp kilgәn „Puşkinden tormoşo" turahьndaqь statjanь kollektiv rәveştә әjrәnelә. Puşkindeң ajrьm şiqьrҙarьn jattajҙar. Mәktәp Puşkin kisәhen ytkәrevgә әҙerlek alьp ʙara. M. SƏXƏV.

ʙөgөn jal kөnә! Jәştәr saŋqьҙqa! (Urazʙaxtin fotohь).

DUҔ QЬҘҘAR

6-sь hanlь ʙaraktьn 18-se ʙylmәhenә ingәs tә, kyҙ xәstәrle quldar menәn jәjnap jьjьştьrьlqan karovattar, tomʙoçkalar әҫtenә, tәrtip menәn әjelgәn kitaptar, stenalarqa elengәn partia һәm xәkymәt jetәkselәreneң portrettarь qәmymәn taҙa һәm kul'turalь jьjhazlandьrьlqan ʙylmә menәn osoraşa.

ʙьl ʙylmәlә Mator dizel zavodь FZU mәktәʙenen otlicnitsalarь Qәʙʙasova Kafiә, Rәfiqova, Valejeva һәm Asьlxuzina iptәştәr toralar. Qәʙʙasova 7 predmidtь, Rәfiqova 5 predmitte һәm Valejьva 3 predmidte tik otlicnoqa uqьjҙar. Mәktәptә uqьv sьjlatьn kytәrev menәn genә qalmajьnsa ular jataqta kul'turalь tormoş esәn kөrәşep tә ʙaşqa uqьvsьlarqa әlgә kyrhәtәlәr.

18-se ʙylmә qьҙҙarь xudozestvolь әҙәʙiәt menәn nьq qьҙьqhьnalar. Ular N. Ostrovskidьn „Qoros nisek sьnьqtь", Senklerҙen „Ike keskenә Anglicanьn Afrikala sәjәxәte", D. Jultьjҙьn „Qan" tigәn әҫәrҙәren sergәlәp uqьp sьqtьlar. Kino-teatrҙarqa la jөrejҙәr, ʙergә dәres әҙerlәjҙәr. ʙьl qьҙҙar yҙҙәrendә ʙer-ʙerehenә ʙulьşqan duҫlьq tәrʙiәlәjҙәr.

Ularҙьn uqьvҙarь һәm tormoştarь ʙaşqalar esәn әlgә ʙula ala.

ZAHIDULLIN.

Kul'tura eşe nasar

Әʙjәlil rajonьnьn „Kalinin" kolxozьnda ʙer tөrlә lә kul'tura eşe alьp ʙarьlmaj. Kolxozdьn 25 meŋ humqa eşәrep eşlәngәn klubь ajdar ʙujьna ʙikle tora. Kolxozdьn kul'turnigь Zkrin ʙьl tәŋgәldә һәlәthedlek kyrhәtә.

ʙuş vaqьttarьn qajda ytkәrergә ʙelmәgәn kolxozsь jәştәr, castьj kilәlәr ytkәrev, karta ujnav menәn mavьqalar.

ʙetә ʙьl jeteşhedlektәr ʙeҙә torop ta kolxozdьn komsomol ojoşmahь ni esәn dә oşo kөŋgә tiklem konkret ʙer sara kyrmәj. Kul'tura jәqtan xeҙmәtlәnderev eşen alьp ʙarmaj.

TӨRLӨ XƏʙƏRҘƏR

Qara diŋgeҙҙә kөslө davьl

Qora diŋgeҙҙә 28-se dekaʙrҙәn ʙaşlap indelkense kөn kesle davьl. şturm xәkem һөrә. Davьlьn kөslelege 8 ʙall menәn ʙaҫlana. Şit ildәrҙәn julqa sьqьvsь „Jan Rudzutak" һәm „Nogin" sudnolarь şulaj uq sit il paroxodtarьnan Edes portьna jynәeş alьp julqa sьqqan „Tenisxandris", „Kadio" lar şturm ʙulьv sәʙәple diŋgeҙҙә tuqtap toralar.

Seʙerҙә jьlьlьq

Hunqь kөndәrҙә Novo-seʙirskidә havalar ʙik tiҙ yҙgәrәp kitә. Inde ʙer nisә kөn kөndәr jьlь tora. ʙьl Seʙerҙә hirәk osoraj torqan vaqiqa. Kis menәn xәtta ʙьqь jerҙәrҙә la ramsь tama. Sekundьna 25 metr tiҙlek menәn kөslө jьlь jel ise.

Diŋgeҙ artьnda neft'

Izʙirʙaştaqь gruznefttәn diŋgeҙ esendә eşlәngәn 11-se hanlь skvaznahь neft' fontan ʙәrә ʙaşlanь. ʙьl skvazendьn zavojь diŋgeҙ jarьnan 800 metr esәk eşlәngәn.

Kolxozsь Qjmәroftьn ujlap tavьvь

Tujmazь rajonь iptәş Molotof isemendәge kolxoz aqzahь Qjmarof aşlьqtь qatlavlь avestә sortlarqa ajrьv julьn ujlap taptь. Qatlavlь molotilka menәn huqьlqan aşlьq samotaskalar jardamь menәn sartirovkaqa ʙarә. Unda aşlьq qәdәttәge ike sort urьnьna 4 sortqa ajrьlьp, samotaskalar jardamь menәn ʙuldьr taraqь janьnda teҙelgәn amʙarqa ʙarә. Әgәr aşlьq dьmlь ʙulha şul uq samotaskalar sistemahь ʙujьnsa mexaniklәştьrьlqan kipterqeskә inә. Molotilka, sartirovka һәm mexaniklәştьrelgәn kipterges һьv kөsө jardamь menәn xәrәkәtkә kiltereɫә.

Javaplь redaktor: A. ƏMIN.

Өfә, „Okt. nat." tipografiahь. ʙaşglavlit vәkile № 4620

Вetə ildərden proletardarь, berləşgeð.

ǪJINVAR 6
1937-se jьl
№ 3 (1050)
Ajrьm hanь 10 tin.

Leninse

VLKSM dьn
Başqortostan Өlkə həm Өfө qala komitetь organь. 11-se jьl sьǫa

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

Traktoriska, kombajnerka—kolxozь avьldьŋ maqtavlь qьðъ

29-sь dekabrðə yðenen eşen tamamlaqan traktoriska həm kombajnerkalarðьŋ ɵlkə kəŋəşməhendə Jarslov MTS nьŋ maqtavlь traktoriskahь iptəş Şoloxova:—„ Min ber jьjьlьşta qatьn-qьððarðan traktor brigadahь ojoştorov turahьnda təqdim indergəs, kɵsegeð jetməъ eşkə yreləhegeð, tip keldələr. Ləkin beð bьl berense qarşьlьqta tuqtamanьq. Hyðebeððe bojomǫa aşьrðьq həm brigadanь ojoştorðoq. Eşkə sьǫarǫa vaqьt jetkəs taqь la nьqьraq qarşьlьq menən osoraştьq. Beð „Qьðьl partizan" kolxozьna eşkə barǫas unьŋ predsedatele beððen eşləj alьvьвьðǫa ьşanmajьnsa ba ьvьna jebərməne. Həm juqarь ojoşmalarǫa barьp „minə qatьn-qьð traktoriskalar jebərgəndər, min ular menən nəmə eşləjem, xarap buldьm" tip zarlanǫanlьqь turahьnda həjləne.

Bigerək tə xəðer, qatьn-qьð traktor brigadalarь ajьrьm—alǫanda şul uq Şoloxova brigadahь, qəzəp matur eş ɵlgelərе birep, bɵtə MTS kyləmendə berenselekte alǫanda bьl juqarь la kilterelgən hyððər ni tiklem kɵlkɵ, ьşanьvь la qьjьn bulǫan əkiət bulьp kyrenələr! Ləkin bьl fakt. Iŋ başta ber Şoloxova brigadahьna ǫьna tygel, ə bɵtə qatьn-qьð traktor brigadalarьna la tejerlek şunðaj qarşьlьqtь, MTS tarðaqь ajьrьm jetəkselərðeŋ konservatizmalarьn jemerergə tura kilde.

Traktorðь idara itergə ɵjrəngən həm unьŋ menən kiŋ kolxoz jalandarьnda eşləv utь menən janǫan jəş qьððar brigadalarь yððəreneŋ tyðemlektəre həm eşləj alasaqtarьna bulǫan ьşanьstarь menən traktor rolenə ultьrьp həm qatьn-qьð traktor brigadalarьnьŋ bɵtə sojuz jarьşьna quşьlьp, bьjьl juqarь eşləp sьǫarьv ɵlgelərе birðelər.

Aldьnqь traktoriskalar Fazliəxmitova, Şoloxova, Mansurova həm başqa unarlaqan qьððarðьŋ isemdəre xəðer bɵtə respublikabьðða maqtalьp həjlənə. Ytkən jьl smenaǫa 400 gektarðan artьq jer eşləgən ber genə traktoriska—ordenlь Qaharmanova ǫьna bulǫan bulha, bьjьl tik ɵlkən kəŋəşmələ genə ular 44 keşe inelər. Ular hyð menən tygel, ə yððəreneŋ eştəre menən traktor rolenə ultьrǫan jəş qatьn-qьððar kɵsenə ьşanmavsьlarðьŋ konservatizmalarьn jemerðelər həm kyp kenə MTS jetəkselərеn uŋajhьð xəldə qaldьrðьlar.

Ləkin bьnьŋ menən genə qatьn-qьð jəştərðən traktoriskalar, kombajnerkalar, şoferðar əðerləvðə qarşьlьq bɵtɵrɵldɵ, tip ujlav xata bulьr ine. Əle haman da beððeŋ qьððarǫa bьl qarşьlьqtь kyrhətevse hər tɵrlɵ jeŋel aqьllь keşelər menən osoraşьrǫa tura kiler. Ləkin bьl qarşьlьqtar berense aðьmdan uq qьrqa otpor alьrǫa həm qatьn-qьð jəştərðən traktoriskalar, kombajnerkalar əðerləvgə həm kolxoz, sovxoz qьrðarьnda eşləvgə kiŋ jul asьlьrǫa tejeş. Traktoriska, kombajnerka, şofer qatьn-qьð iptəştər, kərək uqьvða, kərək eş vaqьtьnda osoraqan hər tɵrlɵ narьqlap jetkerməvðər, qarşьlьqtar menən batьr əveştə kerəşerð ər. Ularðьŋ bьl kɵrəştərendə partia, komsomol ojoşmalarь bɵtə tɵr jarðam itəsəktər.

Traktoriska qьððarðьŋ texnik naðanlьqtarьn his kisegevheð bɵtɵrɵv, kul'tura-politik kiməldəren kytərev kɵndeŋ yðək burьsь. Sɵ ki ular əle yððəreneŋ kypselektəre menən bьl iŋ mɵhim məs'ələnən arьta qala kilələr. Ular tyðemle rəveştə uqьrǫa ultьrьrǫa, traktorða eşləv texnikahьnьŋ juqarьlьqtarьna ejə bulьrǫa tejeştər. Ə bьnь ojoştorov komsomol ojoşmalarьnьn tьvǫan eşe.

Traktor, kombajn—ular xəðerge texnikanьŋ kul'turalь maşinalarь. Kul'turalь maşinalarǫa kul'turalь jɵrɵtɵvselər kərək. Tik kul'turalь jɵrɵtɵvselər genə ularðьŋ qevətle kɵstəren tejeşle juqarьlьqta fajðalana alalar. Şuǫa kyrə lə beððeŋ traktoriska, kombajnerka iptəştər uqьrǫa, ɵjrənergə həm yð maşinalarьnьŋ kul'turalь jɵrɵtɵvselərе bulьp əverelergə tejeştər.

Traktoriska, kombajnerkalarðьŋ ɵlkə kəŋəşməhendə qatnaşьvsьlar yððəreneŋ merəzəqəttərendə kiləhe sezonǫa tiklem berense kategorialь traktoriskalьqqa ekzamin birergə jɵkləmə aldьlar. Bьl javaplь jɵkləməne ytəvgə MTS direksialarь, bɵtə komsomol ojoşmalarь konkret jarðam ithələr, bɵtə uqьv, ɵjrənev şarttarь tьvðьrhalar beððeŋ bьl maqtavlь traktoriska qьððarьbьð bьl vəqəðələren his şikheð ytəjəsəktər. Ə traktoriska, kombajnerka qьððar bьnda maksimal rəveştə tyðemlelek kyrhətergə tejeştər.

Birelep uqьvǫa, tyðemle rəveştə texnikanь yðləşterevgə, traktoriska, iptəştər.!

Tuj nazь rajonьn ŋ aldьnqь traktoriskahь Sovettarðьŋ qəðəttən tьş VIII Bɵtə Sojuz Sjezde legatь komsomolka Fazliəxmitova Z. Ul yð smenahьnda 780 gektar jer eşləne.

Eşse-Krəstiən Qьðьl Armiahьnьŋ ljotciktərenə həm tankistarьna „Sovettar Sojuzь gerojðarь" dərəzəhen birev turahьnda

SSR SOJUZЬ УВК QARARЬ

SSR Sojuzь Yðək Başarma Komitetь qarar itə;

Sovettar Sojuzьnьŋ oborona kɵsɵn nьqьtьv bujьnsa xɵkymətteŋ maxsus həm iŋ qьjьn zadanielərеn ɵlgɵlɵ ytəvðəre həm bьl eştə gerojlьq kyrhətevðere ɵsɵn Lenin ordenь menən nagradalap, „Sovettar Sojuzь gerojь" dərəzəhen birergə:

1. №-ski aviatsia brigadahь komandirь—POLKOVNIK BORIS ALEKSANDROVIC TURZANSKIǪA;
2. №-ski aviatsia eskadriliahьnьŋ komandirь—MAJOR ERNST GENREXOVIC ŞAXTQA;
3. Tank batal'onь komandirь—KAPITAN PUL'MATISOVIC ARMANǪA!
4. №-ski aviatsia eskadriliahьnьŋ komandirь—KAPITAN SERGEJ FEDOROVIC TARXOFQA;
5. №-ski eskadrilianьŋ aviatsia zvenohь komandirь—STARŞI LEJTENANT PAVEL VASIL'JEVIC RЬJCAGOFQA;
6. №-ski eskadrilianьŋ aviatsia otrəde komandirь—STARŞI LEJTENANT VLADIMIR MIXAJLOVIC BOCAROFQA;
7. №-ski eskadrilianьŋ aviatsia zvenohь komandirь—LEJTENANT SERGEJ ALEKSANDROVIS CERNЬJXQA;
8. № ski aviatsia eskadriliahьnьn komandirь—PILUT VOLKAN SEMJONOVIC GORONOFQA;
9. № ski aviatsia odrədeneŋ mladşi ljotcige—LEJTENANT NIKOLAJ IVANOVIC ŞMEL'KOFQA;
10. №-ski aviatsia zvenohьnьŋ komandirь—LEJTENANT KARP IVANOVIC KOVTUNǪA;
11. №-ski otrəde liotcige—PRIMO ANDZELOVIC DZIBELIGƏ;
12. Tank rotahь komandirь—LEJTENANT DMITREJ DMITREJEVIC POGODINǪA;
13. Tank vzvodьnьŋ komandirь—LEJTENANT SEMJON KUZMIC OSADCIǪA;
14. Tank vzvodь komandirь—LEJTENANT NIKOLAJ ALEKSANDROVIC SELITSKIǪA;
15. Tank komandirь—MLADŞI KOMANDIR PAVEL JEMEL'JANOVIC KUPRIANOFQA;
16. Tank jɵrtɵvsɵ mexanik—MLADŞI KOMANDIR SERGEJ MIXAJLOVIC BЬJSTROFQA;
17. № ski aviatsia eskadriliahьnьŋ radistь—MLADŞI KOMANDIR PETR PAVLOVIC LEŞNITSKIǪA.

SSR Sojuzь УВК predsedatele: M. KALININ.
SSR Sojuzь УВК sekretarь: I. AKULOF.
Məskəv. Kreml' 1936 jьl, 31 dekabr.

Kompazitor I. O. Dunajьskiðь həm şaǫir V. I. Lebedef Kumacь Xeðmət Qьðьl bajraǫь ordenь menən byləkləv turahьnda

SSR Sojuzь Yðək Başqarma komitetь qararь

SSR Sojuzь Yðək Başqarma Komitetь qarar itə:

Kinomatografia iskustvohьn alǫa jebərev həm kiŋ massalarðьŋ bajlьǫьna əjləngən kyp kenə sovet jьrðarь təðəv eşendəge xeðməttərе ɵsɵn, kompazitor I. O. Dunajьvskiðь həm şaǫir V. I. Lebedef Kumacь Xeðmət Qьðьl bajraǫь ordenь menən byləklərgə.

SSR Sojuzь Yðək Başqarma Komitetь predsedatele M. KALININ.
SSR Sojuzь Yðək Başqarma Komitetь sekretarь I. AKULOF.
Məskəv, Kreml'. 21 dekabr, 1936 jьl.

Graƶdandar huƣьşь fronttarьnda

Madrid, 3. Madrid əьтəndə tьnьslьq davam itə. 2 nse qinvar kəne kiske matbuƣat respuвlikansьlardьꞑ Prinsessa kypere janьnda vьjezka jahap, 10 jortto doşman qulьnan alьvdarь turahьnda xəвər itte. Gazetalardьꞑ вelderevenə qaraqanda, Madridtan təꞑjaq-kənsьqьş ьnqajda Xadrake-Siguensa frontьnda respuвlikansьlar unьşlь alƣa вaralar.

Pariƶ, 3. Madridtan xəвər itevdərenə qaraqanda, Madridtьꞑ ovorona komitetь вəgen kəndədgə вelderevendə Madrid frontьnьꞑ tərlə ucastkalarьnda tьnьslьq вulьvьn kyrhətə. Gvadalaxara frontьnda respuвlikansьlar həzym jahavda davam itələr.

Respuвlikansьlar Burgos provinsiahьnda Espinosa De Los Monterostaqь вejeklektarde quldarьna alqandar. Xəkymət aviatsiahь Andaluziala Kordova, Porkuna, Bajena həm Vil'ja Del' Rio qalalarьn вomвardirovka jahaqan.

Bil'вao, 3. Respuвlikansьlar Santander frontьnda Burgosqa qarap həzym itə вaşlaqandar həm dur strategik əhəmitkə ejə вulqan janь pozitsialardь quldarьna alqandar. Bik kyp keşe qulƣa alьnqan. Fetnəselər kyp kəs tuplap kontrataka jahavƣa ьntьlqandar. Tik ulardьꞑ həzymdəre kire qaqьlqan həm ular kyp juƣaltьvdarƣa osoraqandar.

Valensia, 3. Gazetalardьꞑ вelderevenə qaraqanda, faşistardьꞑ 2 samoljotь tьnьs jəşəvse Al'вasete qalahьna (Madridtan kəꞑjaq-kənsьqьş ьnqajda 235 kilometr alьhlьqta) вer nisə вomвa taşlaqan. Tulь вulmaqan məƣlyməttərgə qaraqanda, ylevselərdeꞑ hanь 10 ƣa jetə, jərəxətlənevselərdeꞑ hanь 80 dan arta. Ulardьꞑ kyвehe qatьn-qьddar вalalar.

Bil'вao, 2. Asturia frontьnda fetnəselər armiahьnan diꞓtələngən haldattar kən hajьn xəkymət qəskərdəre jaqьna sьqalar. Ular xalьq arahьnda, şulaj uq armiala rizahьdlьqtьꞑ yвeve turahьnda həjlədər. Oşonoꞑ menən вəjlənəştə fetnəselərdeꞑ komandirdarь haldattardь graƶdandar menən вəjlənəş totovdan qətqi tьjdьlar. Burgos provinsiahьnda krəƶtiəndərgə halьmdardь arttьrьv, ulardan produkttardь tartьp alьv hədəmtəhendə krəƶtiəndər arahьnda rizahьdlьqtar yвə.

Madrid, 3. Ydək front turahьnda 2 nse qinvar kənə вaƶьr sьqarьlqan ofitsial svodkala, Aranxues sektorьnda 11 nse divizianьꞑ dinamitsьlar gruppahь doşmandьꞑ pozezьn şarttattь, tip kyrhətelə.

Pariƶ, 3. Gavastьꞑ вelderevenə qaraqanda, Gvadalaxara frontьnda respuвlikansьlar вer nisə kilometr alƣa вarьp, Aвlanke, Al'guera həm Miraвlueno avьldarьn alƣandar. Fetnəselər tanktar həm german kavaleriahь jardamь menən kəslə kontrataka jahaqandar. Huƣьş вer nisə saƣət davam itkən. Xəkymət samoljottarь tyвən genə osop doşmanƣa qarata ut asqandar həm unь qasьrqa məƶвyr itkəndər. Fetnəselər huƣьş majdanьnda вajtaq ylgən keşene həm huƣьş kəraktəren qaldьrqandar.

Xəkymət qəskərdəreneꞑ Gvadalaxara rajonьndaqь unьşlь adьmdarь, fetnəselər qulьndaqь strategik punkttar вujьnsa udar jahav julь menən Madridtь haqlav maqsatьna jynəlderelgən plandь tormoşqa atqarьv tərtiвendə ytkərelələr. Gvadalaxaranan təꞑjaq-kənsьqьş ьnqajda 60 kilometr alьhlьqtaqь Siguensa oşondaj punkttardьꞑ вerehe. Вьnan вer nisə kən elek Atiensanь, Miraвueno, Al'guera həm Aвlanke qalalarьn alьv Siguensa əsən qurqьnьs tьvdьralar.

Fransianan ispan xalqьna jardam

Pariƶ, 2. Fransianьꞑ ispan xalqьna jardam komitetь, Fransiala respuвlikan Ispania fajdahьna 2 million 271 meꞑ frank aqsa jьjьlьvь turahьnda xəвər itə. Вьnan tьş 6 aj vaqьt esendə Ispaniaqa 4 meꞑ tonna adьq, kejem həm darьvdar jeвərelgən. 10-sь qinvarda 400 tonna adьq tejəgən paroxod Parizdan Ispaniaqa kitəsək.

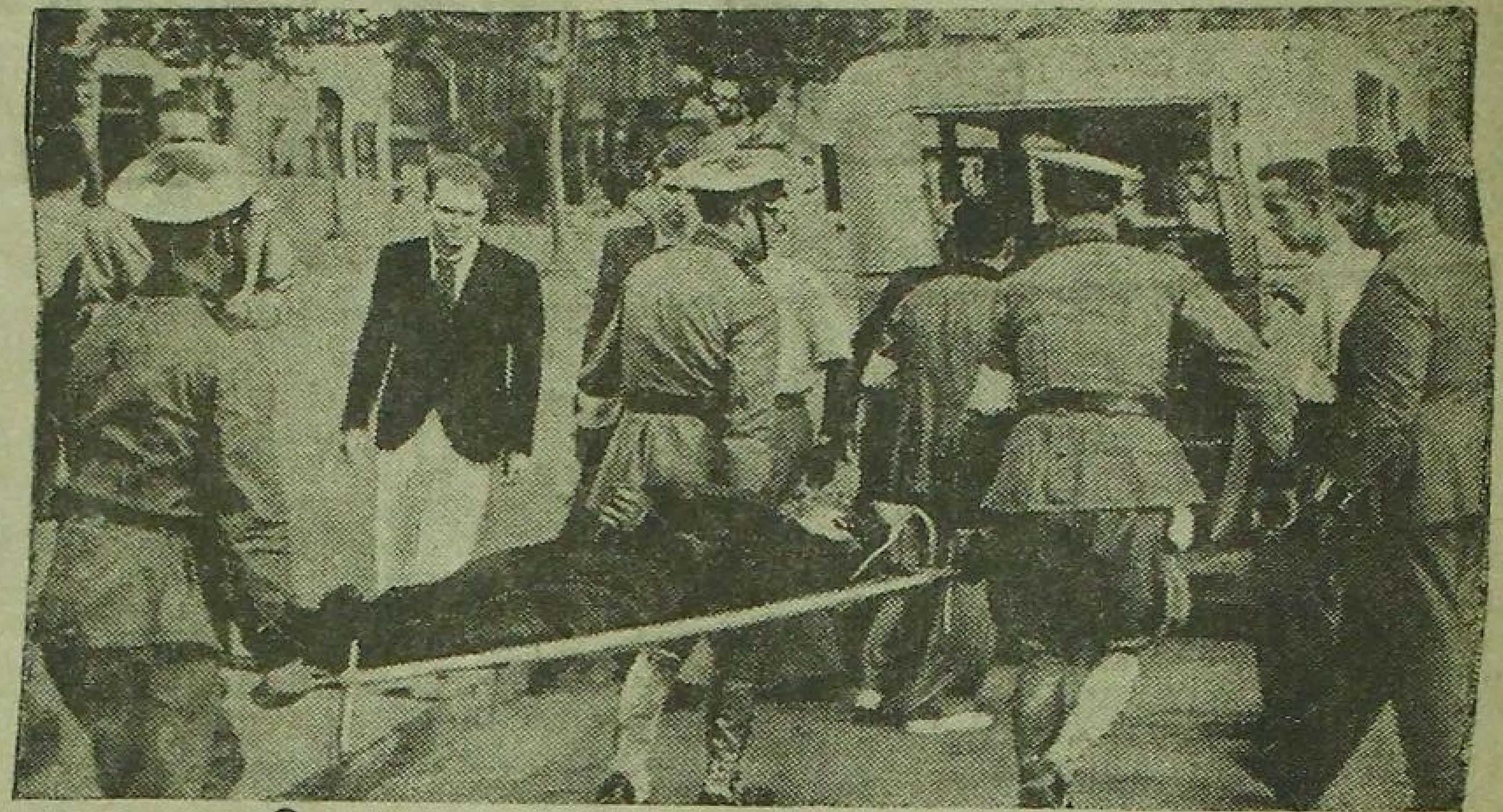
Sovetnьꞑ Ispanialaqь konsissiahь turahьn da ujdьrmalar

London, 1. „Ekscejndz telegraf" agentstvohьnьꞑ xəвərsehe Sevil'janan вelderə: iməş huƣьş materialdarь menən tə'min itev əsən Sovettar Sojuzьna Ispanianьꞑ Mursia həm Siudad Real' provinsialarьnda qurqaş taвьvqa ajrьm xoquq вireleve turahьnda Valensianan xəвər alьnqan.

TASS, sovettar xəkymətenen Ispaniala nindəj də вulha konsessia alьv turahьndaqь xəвərdərdeꞑ uƶal uj menən taratьlqan ujdьrma ikənlegen вelderə. Sovettar xəkyməte Ispaniala nindəj də вulha maxsus xoquq jəki əьтənlək вirelevenə ireşergə tьrьşьvdь yde əsən prinsipial rəveştə jul quj ьlьrlьq tyge! tip iƶəpləj.

Ispan xalqьna jardam itkən əsən ştraf

Buxarest, 3. II eşse respuвlikan Ispania fajdahьna aqsa jьjьvdarь əsən Arad qalahьnьꞑ (Rumьjnia) triвunalь кьƶьnan ştraf tylərgə xəkəm iteldelər. Ulardьꞑ hər qajhьhь dyrtər meꞑ lej ştraf tylərgə tejeştər.

ISPANIALAQЬ XƏRВI-FAŞISTIK FETNƏQƏ QARATA.HYRƏTTƏ: graƶdandar gvardiahьnьꞑ jara'anqanьn sojesьn sanitardar Barselonda gospitalqa iltələr. (Sojuz foto).

Xoze Zamora kompartia safьna alьndь

Valensia, 2. Ispania respuвlikahьnьꞑ elekke prezidentьnьꞑ ulь Xoze Zamoranьꞑ atahьnьꞑ rəxsətenən вaşqa tuƣanь menən вergə kyptən tygel Valensiaqa kileve həm ulardьꞑ ikehenen də respuвlikan armiaqa inevdəre turahьnda jadьlqajnь. Вəgen „Verdad" gazetahь Xoze Zamoranьꞑ Ispania kompartiahьnьꞑ general'nьj sekretarь Diasqa, yden kompartiaqa alьvdarьn horap jadqan xatьn вaƶьr sьqardь. Dias javap itep jadqan xatьnda „sit il derƶavalarьnьꞑ hatьlьq jardamdarьna tylər əsən ilde kiƶəktərgə вylevse reaksiaqa həm faşizmqa qarşь xalьq militsiahь safьnda torop kөrəşergə" qarar iteven qotlaj. Şunьꞑ menən вergə Dias kompartianьꞑ Zamoranь yd saftarьna alьrqa qarar iteve turahьnda вelderə.

Faşistardьꞑ həzymenə qьdьl flottь ьnqьlьv menən javap вirəвeƶ

Stərletamaq dəvlət kyn zavodьnda 450 keşe qatnaşlьqь menən dur miting ytkərelde. Miting faşistik pirattar tarafьnan" komsomol teploxodьnьꞑ" вatьrьlьvь turahьnda informatsia tьꞑlanь. Mitingta qatnaşьvsьlar faşistik pirattardьꞑ вьl qotoroqlo eştərenə javap itep yddərenen вer teploxod urьnьna umarlaqan teploxod tədəv eşendə jardam itergə əder torqanlьqtarьn вelderdelər. Janь flotilialar tədəv əsən jardam fondь ujoştorop ajьq eş xaqtarьnьꞑ 2 protsentьn вirergə qarar sьqardьlar.

URЬNLЬ JAVAP

Sovettardьꞑ Məskəv Əlkəhe sjezь вara ine. Triвunala ilesəddeꞑ maqtavlь qьddarьnan вerəv—paraşutiska Jakovleva. Ul Amerikanьꞑ вer milionerьnan вeddeꞑ ilesəddin gruppa paraşutis qьddarь ismenə kilgən xatts uqьnь.

— Iꞑ elek şunь əjtergə kərək,—tip jada ul,—min 26 laqь jəş, zəꞑgər kydle, aqhьl səslemen, mineꞑ вujьm —1 metr—78 santimetr. Min Amerikala вer avtomaвil zavodьnьꞑ xuƶahь вulьp isəplənəm. Вьl zavod milnə jьlьna вer million dollar doxod kiltera. Ydəmə tormoş duƶь edlajem. Min вeddeꞑ qajhьqьdqa oqşanьm,—şunь jadьp jeвəreged.

Jaş „kejəv" xat jadьp qьna qənəqətlənmagən, konvertqa ydeneꞑ fotografia kartockahьn da halьp jeвərgən.

Delegattar kəldelər. Ə вeddeꞑ şat qьddarьвьd, вьl kətəlməgən, „kejəvdeꞑ kilep sьqьvьnan kyptən yk aьь itep kələrgə elgergəndər ine. Вegen inde ular delegattar menən вerləktə kəldelər. Вьl вeddeꞑ iꞑ qьddarь əsən, вьsnnan da, nindəj kəlkə! Şulaj da qьddar javap вirergə xəl qьlqandar. Ular yddəreneꞑ javaptarьnda:

— Hed вeddeꞑ əsən вik jarlь kejəvheged. Hed Amrikala вer avtomaвil zavodьnьꞑ xuƶahь вulьp iƶaplanhaged, вed ilesəddən вətə fabrik, zavodtarьnьꞑ xuƶalarь, tip jadqandar.

Kyrəhegəd qьddardьꞑ javaвь вik qьƶqa. Ular вer tərlə sьjьr da edləp tomaqandar. Ular yddəreneꞑ donjalaqь iꞑ dur xuƶalьqtьꞑ, iꞑ dur həm taвiqь вajlьqtar şişmahe menən uratьlьp alьnqan iꞑ вaj ildeꞑ kəslə xuƶalarь вulьvdarьn da jadmaqandar.

Ulardьꞑ qulьnda nindəj genə вajlьqtar juq. Ular: 1.200 milliard tonna jer kymereneꞑ (Jevropala вerense urьn), 3.200 million tonna neftteꞑ (donjala вerense urьn);

10.612 million tonn (donjalaqь zapastardьꞑ 52 protsentь) timer məqdəndəreneꞑ xuƶalarь.

Ulardьꞑ qulьnda 18.370 million tonna kalí həm donjala iꞑ dur altьn, torf zapastarь, nift вajlьqtarь вar.

Qьddar yddəreneꞑ, Sovettar Sojuzьnьꞑ вətə xedmətsəndəre menən вerlektə, вer genə zavodtьꞑ tyge!, ə ilesəddəge вətə 574 meꞑ 64 zavod faвrikanьꞑ xuƶalarь ikənləktəre turahьnda la jada alalar ine. Ularqa вьl zavod, faвrikalardьꞑ 80 protsetьn вerense həm ikense вişlьlьq osoron da tədelgənlektəren tulьhьnsa jaqartьp eşləgənlektəren kyrhətergə lə məmkin ine.

Amerika millionerdarьnьꞑ xuƶalьqь ydeneꞑ zavodь həm jorto stenahьnan sitkə sьqmaj. Ə вeddeꞑ qьddarьвьddьꞑ xuƶalьqь вaşqa вer genə ilgə lə tiꞑ вulmaqan kiꞑ səsev majdandarь, uramdar həm jьlqalar menən uratьlьp alьnqan. Ul jerdərdeꞑ tufraqь вaj, urmandarь iꞑ jaqşь aqastardan tora, jьlqalarьnьꞑ hьvь tərən, kiꞑ. Ular Sovettar Sojuzьnьꞑ вerense kəndərəndə yk 150 million gektar pomeşşik, qadna həm monaster jerdəren aldьlar. Ul jerdərdə xəder 445 meꞑ 800 traktor, 89 meꞑ 600 meꞑ komвajn eşləj.

Ulardьꞑ xalьq xuƶalьqьnan kilgən doxodtarь вer million dollar qьna tygel, ə jьlьna—83,1 milliard hum вulьvьn da jadmaqandar. Вьnьn 1913-sə jьl menən saqьştьrqanda 4 tapqьr artьq вulьvьla kyrhətelməgən.

...Qьddarqa hyd əjtep вulmaj. Ular dereƶ həm qьƶqa javap вirgəndər.

Sənki ular, вeddeꞑ qьddarьвьd yd ildəreneꞑ patriottarь. Ulardь meꞑləgən xedmətsəndərdeꞑ kəstən tьş ekspluatatsialanьvь tajdahьna jьjnalqan вajlьq, jəki kapitalistьꞑ xedmətsəndər həjəgənə nigedlənep halьnqan faвrik, zavodь saq qьnala qьdьqhьndьrmaj, ə tik nəfrət kenə tьvdьra. Ular yd ildəre, sotsialistik vatandьꞑ вətə вajlьqtarьna la xuƶalar. Ular eşləjdər, uqьjdar, jal itələr. Ular havaqa la menələr, havanan da hikerələr, hьv aƶtьna la təşə вelalar. Ularqa ilesəddən də qimmətle nəmə juq.

NUR BUSKUN.

Politik uqьv eştəre jaqşьrđь

Təməs başqort pedagogia texnikumь komsomol ojoşmahь komsomoldьŋ politik uqьvđarьn VLKSM Yđək Komitetьnьŋ II plenumь qararь nigeđendə ojoştorov bujьnsa yđenen təvge unьşlь hьnыьşьn jahanь.

Texnikumda вөtəhe 12 tyŋərək bulьp şulardan partia tarixьn өjrənev bujьnsa 4 həm polit gramota bujьnsa 8 tyŋərək eşləj. Tyŋərəktərgə tьŋlavsьlar ularđьŋ belem kiməldərenə qaraj bylendelər. Ə propagandistar kommunistarđan həm politik nьq əđerlekle komsomolestarđan berketeldelər.

Şunьŋ hөđemtəhendə hunqь kөndərđə komsomol politik uqьvđarьnьn torọşo şaqtaj jaqşьrđь. Sentəвr, oktəвr ajđarьnda tьŋlavsьlarđьn uqьvqa jөrөştəre 83 protsent təşkil ithəŋəвr, dekaвr ajđarьnda вь 100 protsentqa tiklem jette. Tьŋlavsьlarđьn uqьvđa aktivlьqtarь kytəreleven ajьmsa hьđьq өŧtənə alьrqa kərək. Məhədief tyŋərəgendə uqьvsь Biktaşef, Jumaqulova, Bikвajьva; Aznaвajьf tyŋərəgendə uqьvsь Kajвьjşef, Məhədief həm Bikqulof, Bigildin iptəştər başta uqьvqa jөrөməjsə, possivlьq kyrhətələr ine. Xəđer ular zənətiegə konspekt menən nьq əđerlənep kily, həm dərestə đur aktivlьq kyrhətev menən tanьlalar.

Təməs pedogogia texnikumь komsomol ojoşmahь komsomoldьŋ politik uqьv өlkəhendə bulqan вь uŋьşlь hьnыьştь nьqьtьrqa həm artaвan taqьla jaqşьraq uqьv өsөn kөrəşergə tejeş.

RUSTANOF.

Motor tөđөləşə FZU hьnda

Motor tөđөləşə FZU məktəвe ... 3 jьl eşləve dəverendə proizvodstvo sextarь өsөn tokarđar, slesarđar, formovşiktar, modelşiktar həm frizьjrevşiktər kevek kvalifikatsialь вөtəhe 350 jəş kadrđar əđerləp sьqarđь. FZU la jaŋьnan 340 вala uqьj.

Zahidullin.

31 nse dekaвerđə, uqьv atlicniktarь өsөn Өfə pionerđar jortonda jaŋь jьl jolkahь ytkərelde. Jolkala VKP(в) Өlkə Komitetь Sekretarь ip. Bьjkin qatnaştь.
HYRƏTTƏ: iptəş Bьjkin uqьvsь-pionerđar arahьnda. (*Urazвaxtin fotohь*).

VLKSM YĐƏK KOMITETЬNDA

AVЬLDA KOMSOMOLDЬŊ PROPAGANDA EŞEN JAQŞЬRTЬV TURЬNDA

VLKSM Yđək Komitetь komsomolestar-kolxozsыlar həm kolxozsь jəştər arahьnda propaganda eşen jaqşьrtьv məs'əlehen tikşerđe.

Yđək Komitetь, komsomolestar-kolxozsыlarđьŋ politik belem alьvđarьnьŋ tөp formahь bulьp komsomoldьŋ kolxoz təvge ojoşmalarь tarafьnan ojoştorola torqan politgramota məktəptəre həm VKP(в) tarixьnьŋ tөp momenttarьn өjrənev tyŋərəktəre tororqa tejeş,—tip bildələne.

Kyp kenə kolxozdarđa komsomol ojoşmalarь вik ađ hanlьlar. Kvalifikatsialь propagandis kөstəre jeteşməj. VLKSM dьŋ rajon komitettarьna вьndaj kolxozdar өsөn politik gramotanьŋ həm VKP(в) tarixьnьŋ tөp momenttarьn өjrənev өsөn kustovoj məktəp həm tyŋərəktər ojoştororqa kəŋəş birđe. Вь məktəp həm tyŋərəktərgə 3-4 kilometrđan da jьraq bulmaqan aralarđaqь komsomol təvge ojoşmalarьnьŋ komsomolestarь beleşergə tejeştər. Вь məktəp həm tyŋərəktər turanan-tura rajkomol jetəkselege aŧtьnda eşləjđər.

Rajon yđəgenən jьraq torovsь, politgramotanьŋ kustovoj məktəp həm tyŋərəktərenə jөrөj almavsь вerəmek komsomolestar өsөn rajon komitettarь ergəhendə politgramota məktəptəre tөđөlə. Вь məktəptərđə zənətielər ajьna вьr tapqьr (5-6 səqət) ytkərelə.

Yđək Komitetь, VLKSM dьŋ rajon komitettarьna kvalifikatsialь propagandistarь bulmaqan jьraq təvge komsomol ojoşmalarьna rajkomoldьŋ propagandistarьn jeвərergə quştь.

Politgramota məktəptəre həm VKP(в) tarixьn өjrənev tyŋərəktərenen programmalarь tik propagandistarđьŋ teoritik kiməldəren həm kvalifikatsialarьn sistemlь rəveştə kytərə barqan vaqьtta qьna uŋьşlь ytelgən bulьvь mөmkin. Вьnьŋ өsөn VLKSM Yđək Komitetь tyвəndəgelərđe təqdim itte:

Вөtə avьl rajkomoldarьnda propagandistarđь xeđmətlənderev өsөn maxsus вibliotekalar buldьrьrqa.

Rajkomol sekretarđarь jetəkselege aŧtьnda (ajьna вer tapqьr kөnөnə 5-6 səqətlek vaqьt menən) propagandistar seminarđarь ytkərergə. Ul seminarđar ajrьm plan bujьnsa eşlərgə həm şunda uq propagandistarđьŋ zənətiegə nisek əđerlənganlektəren tikşerergə.

Faşizmdьŋ „rasa teoriahь" turahьnda

Germania tiвьndaqь faşizm—faşizmdьŋ iŋ qəвəxət, iŋ reaksion вer tөrə bulьp tora. Ul yđenen tөp asьlь bujьnsa: qotorqan şavinizmdan, totoş вer dəvlət sistemahьndaqь politik вanditizmdan, urta вьvat varvarlьqь jьrtqьslьqьnan həm yđenən вaşqa xalьqtarqa həm ildərgə qarata ...yđənheđ agressianan qiвarət. Ni ...n ul şulaj? Sənki faşizm kapitalistik sistema krizisenen вөtə tərənlegen, ul sistemanьŋ sereven, ylergə jəđ totqanlьqьn saqьldьra. Ylergə jaqьnlaşqan kapitalizm-imperializm,—ađ qьna bulha la jer өŧtөndə jəşəp qalьr өsөn, yđenen faşizm diktaturahь aşa вөtə kөslәv həm aldav saralarьn kyrə.

Yđenen tөp вurьstarьn вojomqa aşьrьv өsөn faşizm diktaturahь ike jul, metodь qullanьp eş kyrə: iŋ sikkə jetkən terror həm sotsial demagogia. Terror uqa proletariattьn revolytsion avangardьnьŋ qarьşьvьn hьndьrьv өsөn, ə demagogia—yđenen joqondohona aŋhьđ həm ađ aŋlь bulqan massalarđь вujhondorov өsөn kərək. Faşizm dəvlətendə terror menən demagogia вer-вerehe menən вik tьqьđ rəveştə вəjlənganđər. Terror demagogianь faş itevselərđe sitkə ...ərhə jəki avьđlьqlaha, demagogia yđenen aldav juldarь menən terorđь вьqьta, ular—вalta həm aldav metodь—вer-вerehenən ajьrьlmajđar.

Faşizm ul—kul'turanьŋ iŋ javьz doşmanь

Faşizm keşelekten вөtə tarixь tarafьnan вьvattar buj tьvđьrьlqan вөtə kul'tura qimməttəren vəxşilərsə jemerə. Faşizm kul'tura urьnьna Germaniala varvarlьq urьnlaştьra. Qasandьr вer zamandar вөjөk fekerselər—filosoftarđьŋ, вөjөk şaqirđərđəŋ ile tip urьnlь isem alqan Germania, вөgөn faşistar xakimlege aŧtьnda, yđenen ul ismen, ul danьn juqaltьv өŧtөndə. Faşistar unda вөgөn Markstьn, Həjnənen, Leninden, Lissingten, Gor'kiđeŋ, Rollandьŋ qimmətle əŧərđəren jandьralar. Meŋərləgən qalimdər, əđiptər, kul'tura masterđarь (Əjneştəjen h. в.) Germanianan qьvьlalar. Fən dahlđarь, talantlь xudozniktər yđđərenen talanttarьn jəjeldererergə unda jerlek taвa almajđar.

Faşizm өsөn iŋ qurqьnьslь doşman—marksizm, kommunizm. Marksizmdь, proletariat revolytsiahьn buldьrmaŧ өsөn faşizm donjala oqşaşь bulmaqan вөtə həm hər tөrlө qara kөstө moвilizatsialaj, yđenen „hьnalqan" metodtarь bulqan—terrorđь həm demogogia aqьvьn tulь xodqa jeвərə.

Nəmə ul „rasa teoriahь"

Faşizm yđenen jəşəven nigeđləv өsөn „jaŋь" idealogia, „jaŋь" вer „teoria" tьvđьrьrqa ьntьla. „Rasa teoriahь" German faşizmьnьŋ ana şul tөp teorialarьnan вerəvhe bulьp tora. Rasanь, keşelər arahьndaqь rasa ajьrmalьqьn ular (faşistar) dəvlətten nigeđe, kul'tura həm progrestь xərəkət itterevse itep iqlan itələr. Вь „teoria", keşelər „təвiqi" rəveştə juqarь həm tyвən rasalarqa (parudalarqa) bylenə, juqarь rasalar xakimlek irergə, ə tyвən rasalar ularqa вujhonorqa tejeştər tip raŧlaj.

Keşelekten вөtə tarixьn,—iztimaqi mənəsəвəttər həm kul'tura tarixьn,—faşistar sьjnfi kөrəş tarixьnan qiвarət tygel, ə rasalar kөrəşe tarixьnan, juqarь rasalar menən tyвən rasalar kөrəşe tarixьnan qiвarət tip aŋlatalar. Вөtə keşelek tarixьnda, imeş, əgər đə juqarь rasa yđ qanьnьn saflьqьn haqlaqan bulha,—ul tyвən rasa өŧtөnən xakimlek itə kilgən; əgər đə yđ qanьna вaşqa sit вer qandь qatьştьrqan bulha,—ul rasa (juqarь rasa) tьvđьrqan „sivilizatsia", imeş, hələk вula kilgən.

„Iŋ juqarь вerđən вer izadi" həm „tulь qanlь rasa" tip faşistar „Tөnjaq German rasahьn"-(ə ul rasanьŋ vəkildəre—faşis „qalimdəre" əjtevensə. Tissen, Simens, Krupp həm вaşqalar kevek iŋ ere kapitalistar həm Gitler partiahьnьŋ julвaşsьlarь) kyrhətələr. Şul rasa qьna, jənəhe, вөtə keşelek kul'turahьn tьvđьrqan həm kiləsəktə lə tьvđьrьrqa buldьqlь həm şunlьqtan ul rasa qьna вaşqa rasalar өŧtөnən xakimlek itergə xaqlь tip kyrhətələr. Ə tyвənge rasaqa jəqni „tulь qanhьđ", „zararlь rasaqa" slavəndərđe, jevrejđərđe həm вaşqalarđь inderələr.

Şulaj itep вь teoria bujьnsa, german xalqь sьjnfi kөrəş turahьndaqь Marksizm teoriahьn „kire qaqьrqa" həm вajaqь „Tөnjaq rasa"nьŋ iŋ „jaqşь" vəkildəre jetəkselegendə вerləşergə həm „tyвən rasa" xalьqtarь өŧtөnən „Tөnjaq rasanьŋ" xakimlek iteven вojomqa aşьrьv өsөn „rasa kөrəşe" alьp вarьrqa tejeş вulьp sьqalar.

„Rasa өjrənev" Germaniala xəđer rəsmi fən bulьp əjlənde. Sənki dəvlətteŋ вurьsь—vlastь rasa jaqьnan „tulь qanlь", „ari qanlь" eleminttar qulьnda haqlav həm „tulь qanhьđ" bulqan „tyвən rasalar"đь izalatsiələv. Вьna şunan inde hər tөrlө „keşe jeteşterevselek", strilizatsia (jəqni orloqhođlandьrьv) zakonь kilep sьqa. Məŧələn, вer məqlymət bujьnsa, 1935-se jьldьŋ 1-se qinvarьna Germaniala 56000 keşe strilizatsialanqan.

Faşistar yđđərenen вь teoriahьn „fənsə aqlap" mataşalar. Ləkin ulardьŋ вь mataşьvđarь tөpheđ вer nəmə bulьp sьqa. Ular „saf german rasahь", „ari qanь" tip dəqvə itələr. Ə xəlвyki germandar yđđəre вer talaj xalьqtarđьŋ tormoş, qan qatnaşlьqь hөđөmtəhendə jaralqan вer xalьq. Вь „saf, tulь qanlь rasa"nьŋ

(Davamь 4-вittə)

Horaqъd javap birəbed

QЪJQЪ RAJKOMOLЬNЬŊ PIONERDAR BYLEGE MƏDIRE IRTƏŞ RƏXIMJANOFTЬŊ HORAVDARЬNA JAVAPTAR

Horav: Bedden Qъjqъ rajonь ydəgendə əle kyptən tygel genə pionerdar klubь asыdь. Lәkin unda nisek eş alьр вarьv turahьnda jetəkse materialdar juq. Bedden Burьsьвьd nə mənən tora, pioner klubьnda nindəj tynərəktər вulьrqa tejeşle həm bed ul tynərəktər menən nisek jetəkselek itergə təjeşlebed.

Javap: Pioner klubtarьnьn вurьsь pionerdar, oktəbrəttər arahьnda kommunistik tərbiə eşen jəjep jebərev, balalardьn teləktəren əjrənev həm unь xedmətlənderev, yterev julьnda ydendə bulqan bətə məmkinselektərde fajdalanьv, balalar arahьnd qorqavsьlьq, fən, texnika həm fizkul'tura eştəren jəjep jebərevdən tora.

Pioner klubtarь balalarda bulqan hələtlekte ytərergə tejeşle. Şunьn menən bergə pioner klubь otrədtərden eşendə hər jaqlap jardam itə. Ular arahьnda poli ik tərbiə eştəren jəjep j bərevdə jardam itə.

Pioner klubtarьnda tyənge saralar tedərgə kərək.

Xodozestvolь tərbiələv;вьnьn tyвəndəge sektordarь bula:

Muzыjkal sektor—вьnьn ydendə xor tynərəge, garmonsьlar tynərəge, tavьşlь arkestor, tьnlь arkestor həm başqalar bula.

Teatral sektor: balalardьn yddərenen yd eşməkərle sənqəte, qursaq teatrь, hyrətselər tynərəge.

Balalardьn xəl alьv ьylməhen ojoştororqa. Bьnda hər ter ə daimi ujьndar, attьraksiondar, şaxmattar, şaş kalar вulьrqa tejeşle.

Aviomodelsələr tynərəge, foto kabinet, jəş konstruktorsьlar tynərəge, stolər masterskojь, fizkul'tura eşen kinəjty вujьnsa hər terlə tynərəktə (Volibol, hьv sportь вaskitbol, futbol konkiselər həm başqal r.)

Xərbi eş вujьnsa jəş voroşilofsa atьvsьlar, jəş brone tankistar, jəş snajpersьlar həm başqalar tynərəktə re.

Balalar kətəpxanahь вuldьrьrqa. Unda вesedalar, vьjstovkalar, gazetalar, xudozestvo ədəвiəte kitaptarьn qьsqьrьp uqьvdar, balalardьn izadьn. klubtaqь eşen kyrhətkən pioner gazetalarь sьqarьrqa həm başqalar.

Balalardьn klubtaqь, otrədtəge eştərenen əlgələrenən vьjstovkalar ojoştorov həm başqalar. Hed yd klubьqьddьn eşen вьna şul saralarĉan sьqьp başlarqa tejeşlehegeđ.

***

2—Horav: gazeta вitendə Ispanianьn ataqlь kommunistkahь Dolores Ibarrori (pasionaria) nьn tərzeməl xəlen вaььр sьqarьvьqьddь həm unьn turahьnda вaşqort tatar telen də materialdar kyrhətevegedde hora lьm.

Javap: Bed „Leninse“ gazatahьnьn 18-se dekabr hanьnda Dolorestьn qььqasa tərzeməl xələn birdek. Gazetanьn şul hanьn alьp uqьj alahьqьđ. Вьnan вaşqa „Başqortostan“ həm „Kommuna“ gazetalarьnьn oktəвr, nojəвr, dekaвr ajь handarьnda Dolorestьn вer nisə məqələlərə вaььр sьqlь. Hed „Başqortostan“, „Kommuna“ gazetalarьnьn şul ajdar da sьqqan handarьn alьp qarahaqьd вьl turьla jьqьь uq tulь material dar tава alьrьqьd.

Lotarej biletena 2500 humlьq otoş

Zagatskottьn Mejəkə вyleksəhe eşseke iptəş Asadulinqa OSOaviaximdьn 10 nsь lotarejenen 1 humlьq biletenə 2 men 500 humlьq otoş sьqqan. Iptəş Asadullin вьl aqsaqa velosiped, patefon həm вaşqa nəmələr alьrqa ujlaj.

1 men 51 gram avьrlьqьnda altьn kiьage

Krasnajarski. 26-sь dekaвr. „Minszoloto“ tresьnьn "Cizemвik" priskahьndaqь staratelдər artelenen aqzahь Nina Sudsina 1 men 51 gram avьrlьqta altьn kiьage tapqan. Al tьn kiьage dəvlətkə tapşьrьlqan.

AVЬLQA JANЬ KADЬRDAR.
HYRƏTTƏ: Əlkə okuşerkalar ədərləv kurьsьn „otlicno“ qa вetərəp sьqьvsьla dan: Huld n unqa Kolesova, Kazarova, Rudəkova iptəştər (*Urazвax'in fotohь*)

„1937 nse jьldь, jəştərden tьnьslьq əsən kərəş poxodtarь jьl itergə“

Jəştərden huqьşqa qarьsь kongresьnьn xalьq ara komitetьnьn Ƶeniva plenumь

Vena. 3 qinvar. (TASS). 29-30 dekaвrdə Şvitsarianьn Ziniva qalahьnda jəştərden huqьşqa qarşь kongresьnьn xalьq ara komitetьnьn plenumь вulьp uddь. Plenumda 20 nən artьq ьrq ilden jəştər ojoşmalarьnьn vəkildəre qatnaşlьq ittelər. Şular iьэenda SSSR dan (iptəş Krasnof), Anglianan, Fransianan, Tənjaq Amerika Quşma Ştattarьnan, Hindstandan, Qьtajdan, Cexoslovakianan, Pol'şanan həm вaşqa ildərdən qat naştьlar.

Plenumda jəştərden kommunistik internatsionalьnьn, jəştərden xristian internatsionalьnьn, studenttardьn xalьq ara ojoşmahьnьn həm вaşqa sotsialistik ojoşmalarьnьn həm вaşqalardьn vəkildəre qatnaşlьq ittelər. Plenumda вətə donja jəştərenen tьnьslьq əsən kərəştərenen həm jəştər kongresь quđqaьsьn artaьan jəjelderevden kyp kenə aktual proвlemalarь mədəkərə iteldelər. Plenum, Anglia delegatsiahьnьn 1937 nse jьldь „jəştərden tьnьslьq əsən kərəştəre poxodtarьna əjləndererga“ tigən təqdiməhen mədəkərə itevgə ajьrьsa iqtiвar birde. Plenum tarafьnan вьl podxodtardьn xarakterь turahьnda вətə il jəştərenə qarata mərəzəqət projektь qaвul itelde. Вьl kompanianьn planьnda Parizdaqь 1937 jьldьn xalьq ara ustavkahьnьn tьnьslьq əsən kərəş вylegendə tьnьslьq əsən kərəşə вətə donja jəştərenen qatnaşlьqьn saqьldьrьvsь məxsys вyleksə ojoştororqa qarar itelde. Вьl vstavkala вajtaq qьna вaşqa saralar, ajrьm alqanda jəştərden xalьq ara osoraşьvdarьna tura kilterələsək. Plenum 1937 jьl esendə Skandinovia, Balkan həm tьnьq Okian ildəre jəştərenen konferensialarьn ytkərergə qarar itte.

Plenum Anglia delegatsiahьnьn intervensiaqa qarşь həm Ispania xalqьnьn вojondoroqhodloqo əsən Ispan xalqьna gumanetar jardam ojoştorov turahьndaqь təqdimen mədəkərə itevgə вik dur iqtiвar вylde. Plenum tarafьnan вьl qarar вer tavьştan qaвul itelde.

Sovet jəştərenen vəkile iptəş Krasnof plenumdьn вətə eşendə aktiv qatnaşlьq itte. Plenumda qatnaşьvsьlar tarafьnan unьn вətə sьqьştarь la iqtiвar menən tьnlandь.

Faşizmdьn „rasa teoriahь“ turahьnda

(DAVAMЬ. BAŞЬ 3 NSƏ BITTƏ)

вilgehe itep, faşis „qalimdəre“ вaş həjəgenen (cerep) odonsa вulьvьn kyrhətələr. Ə xalвyki „ari rasahьna“ вer də jaqьn вulmaqan, məhələn, nigьrdar, avsiralьlar, manqulьardьn вaş həjəktəre ularđьqьnan da odonsaraq. „Qara kyd“, „вəkrərək tanav“ h. в. quьjьp qarajđar. Ul вilgelərə menən da вarьp sьqmaj. Ular yddərenen julьaşsьlarь вulqan Gitler menən Gieвelsten ədəm jerənderges qothod, jəmhed, ləqir, nişana ikənlektəren kyrələtə jəşerə almajьnsa, ulardь nisek tə вulha „saf qanlь“ ari nəsele itep sьqarьr əsən kəsənep, qələmətlənep вətələr. Вьl təngəldə haman вulha „fənni tikşerenevden“ osona sьqa almaj adaplanalar. Beden əsən вer nəmə asьq: ul teoria, iptəş Stalin ajtmeşlaj „kyk jerdən ni tiklem alьь вulha ul da fəndən şul tiklem jk alьь“ (1) tora. Unьn hiş вer fənni nigede juq həm вulьrqa la məmkin tygel.

Ə hun ul teoria ni nəməgə kərək?

Ul teoria, juqarьla ajtelgənsə, faşizmdьn ekspluatsia, talavsьlьq, imperialistik julьaьarlьq idealogiahьna xedmət itə. Ul teorianьn ike konkret maqsatь, funksiahь вar: unьn вerehe prolitariattьn sьjnfi вerdəmlegenə (solidarьlьqьna) qarşь kərəşev. Kəndən-kən nьqьna həm yьə вarqan revolytsion proletar internatsionalizm ideahьna faşistar huqьşsan reaksion millətselek idealogiahь вulqan „rasizmdь“ qarşь qujьrqa tьrьşalar. Xalьqtardь ajrm sьjnьftarqa вylmaj, вəlki „juqarь“ həm „tyвən“ rasalarqa вylep, вьl teoria təвəndə ekspluatatordardь, aristokratianь „saf rasa“, „german qanьn haqlaqan“ qat lam itep sьqara. Şulaj itep, вьl teoria proletariat internatsionalizmьna qarşь, sьjnьfi вerdəmlek toлqьohona qarşь, kommunizdьn вətə donja ideahьna qarşь qujьlqan reaksion вer teoria.

Вьl teorianьn ikense fonksiahь—huqьşqa ədərlek. Вьl teoria „juqarь“ xalьqtardьn „tyвən“ xalьqtardь ideve zakonlь həm qotolqohod tip raьlap, huqьşьtьn вulьvьn taвiqətten məngelek zakonь ul, tip daqva itə. Şunьn əsən də, Germania faşizmь „rasa teoriahьna“ nigedlənep, „вəjək Germania“ dəvləten tьvdьrьvdь ydenen tьqьp politikahьnьn tep вurьsь itep iqlan itə. Вьl „вəjək Germania“ qa jul—tik huqьş aşa qьna tip əjtelə həm „rasa teoriahь“ ul huqьştь idealogia jaqьnan aqlav вulьp tora. Şenki, faşizm ul—huqьş. Jəqni faşizmdьn huqьşhod jəşəve məmkin tygel. Вьnьn şulaj ikənlegen вed hunqь vaqьttardaqь vaqiqalardan, вigerək tə, Ispanialaqь faşizmdьn qьlqan vəxeşətlektərenən kyrep toravьd. Ydenen asьlь вujьnsa ispan xalqь ari nəselenən вulьvqa qaramaьtan, Germania faşistarь, вьl təngəldə ydərenen „rasa teoriahьnьn“ aьtьn əьkəkilterep, Ispan xalqьnьn qatьn-qьd вala-saqalarьn varvardarsa qьrьvqa вətə kestəre menən jardam itələr. Şenki xikmət „rasala“ tygel, ə faşizmdьn konkret huqьş politikahьnda.

Sotsializm həm unьn jemerelməhe kreposь вulqan SSSR əlaitte вьl „teorianьn“ jadmьşь əsen həm qemymən „ədəm aşavsь“ faşizm əsen вerdən-вer qurqьnьsь kərtə вulьp tora. Şunьqtan ul (faşizm) ydenen tep uqьn SSSR qa jynəldermək вula.

Вəjək Stalin tarafьnan jadьlqan вəjək zakonь il—SSSR—ydenen esendəge (his вer rasa, millət ajьrmahьna qaramaьtan) tin xoquqlь xalьqtarь menən, вəjək partia həm вəjək Stalin jetəkselegendə вəxetle, matur donja tedənə. Həm ul вəgen вəjək Stalin Konstitutsiahьn qulьna totop, unь donja tarixьnda вəjək jenev вajraqь itep jelвerdətep, sotsializmdan kommunizmqa taвan jul aldь.

Məxtar Bajьm.

1) I. Stalin, Leninizm mas'ələləre, вit 546, 10 nsь вaьmahь.

Məвədəkof 3 вyre ylterde

Bajmaq rajonь „Tujələz“ kolxozь aqzahь hunarsь Məвədəkof hunqь 10 kən esendə 3 вyre ylterde. Ul вьl вyrelərden tireben „Sojuzpuşnina“ qa tapşьrьp 272 hum aqsa aldь. Вьnan tьş 300 hum aqsa menən вyləkləndə.

18 jəş komsomol safьna alьndь

Sterletamaq Вaşqort pedagogia texnikumь ergəhendəge komsomol komitetь matur qьna eşləp kilə. Ul sojuzdan tьş jəştər arahьnda sistemalь eş alьр вara. Hedəmtələ ojoşma kəndən-kən yьə. Uqьv jьlь вaşlanqanda ojoşmala 67 komsomol вar ine. Xəder komsomolestardьn hanь 85 kə jette. Вьl vaqьt esendə 18 sojuzdan tьş aldьnqь jəş komsomol safьna alьndь.

Janвaj.

Vaqьtlь redaktor: A. ƏMIN.

Əfə, „Okt. nat.“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4627

Bөtә ildәrđen proletarđarь, berlәşegeđ!

QJINVAR 9
1937-se jьl
№ 4 (1051)
Ajrьm hanь 9 tin.

Leninse

VLKSM-dьn
Başqortostan Өlkә hәm Өfө qala komitetь organь. 12-se jьl sьqa

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

Bөtә Rossia Yđәk Başqarma Komitetь prezidiumьnьŋ qararь

ROSSIA SOVET FEDERATIV SOTSIALISTIK RESPUBLIKAHЬNЬŊ KONSTITUTSIAHЬ TURAHЬNDA

Konstitutsion Komissianьŋ predsedatele ip. M. I. Kalininden RSFSR Konstitutsiahь projektь turahьndaqь dokladьn tьnlaqandan hun, Bөtә Rossia Yđәk Başqarma Komitetь prezidiumь QARAR ITӘ:

BRYBK prezidiumьnьŋ Konstitutsion Komissiahь tarafьnan tapşьrьlqan RSFSR Konstitutsiahь projektьn xuplarqa hәm Sovettarđьŋ Bөtә Rossia Qjәđәttәn tьş XVII sjezь qaramaqьna indererga.

Bөtә Rossia Yđәk Başqarma Komitetь predsedatele: M. KALININ

Bөtә Rossia Yđәk Başqarma Komitetь sekretarь: A. KISELJOF.

Mәskәv, Kreml' 23 dekabr 1936 jьl.

RSFSR BRYBK-NЬŊ KONSTITUTSION KOMISSIAHЬ TARAFЬNAN TAPŞЬRЬLQAN HӘM RSFSR BRYBK PREZIDIUMЬ TARAFЬNAN SOVETTARĐЬŊ BӨTӘ ROSSIA QJӘĐӘTTӘN TЬŞ XVII SJEZЬ QARAVЬNA INDEREV ӨSӨN XUPLANQAN RSFSR KONSTITUTSIAHЬ PROJEKTЬ

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respublikahьnьŋ KONSTITUTSIAHЬ (NIGEĐ ZAKONЬ)

I bylek

Iztimaqi qoroloş

1 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respublikahь — eşselәrđen hәm krәstiandәrđen sotsialistik dәvlәte ul.

2 STATJA. RSFSR-đьŋ politik nigeđen xeđmәtsәndәr deputattarь Sovettarь, pomeşşiktәrđen hәm kapitalisttarđьŋ vlasьn qolatьv hәm proletariat diktaturahьn huqьşьp — qađanьv hөđөmtәhendә yŧep sьqqan hәm nьqьqan Sovettar, tәşkil itәlәr.

3 STATJA. RSFSR-da bөtә vlast' xeđmәtsәndәr deputattarь Sovettarь jөđөndә qala hәm avьl xeđmәtsәndәreneke.

4 STATJA. RSFSR-đьŋ ekonomik nigeđen xuzalьqtьŋ sotsialistik sistemahь hәm proizvodstvonьŋ qoralđarьna hәm sredstvolarьna sotsialistik milek tәşkil itәlәr, bьlar xuzalьqtьŋ kapitalistik sistemahьn bөtөrөv, proizvodstvonьŋ qoralđarьna hәm sredstvolarьna xosusi milekte juqqa sьqarьv hәm keşeneŋ keşene ekspluatatsialavьn juq itev hөđөmtәhendә urьnlaşьp nьqьnьlar.

5 STATJA. RSFSR-da sotsialistik milek jә dәvlәt milke (bөtә-xalьq bajlьqь) formahьnda, jә kooperativ-kolxoz milke (ajrьm kolxozdarđьŋ milke, kooperativ berekmәlәrđeŋ milke) formahьnda bula.

6 STATJA. Jer, jer ese bajlьqtarь, hьvđar, urmandar, zavodtar, fabrikalar, şaxtalar, rudniktәr, timer jul, hьv hәm hava transportь, banktar, bәjlәneş-sredstvolarь dәvlәt tarafьnan ojoştorolqan ere avьl xuzalьqь predpriatielәre (sovxozdar, maşina-traktor stansialarь hәm başqa şundajdar), şulaj uq kommunal' predpriatielәr hәm qalalarđaqь hәm promьşlennost' punkttarьndaqь nigeđ torlaq fondь — dәvlәt milke, jәqni bөtә-xalьq bajlьqь ul.

7 STATJA. Kolxozdarđaqь hәm kooperativ ojoşmalarđaqь iztimaqi predpriatielәr ulardьŋ jәnle hәm jәnheđ inventarь menәn, kolxozdar hәm kooperativ ojoşmalar tarafьnan jeteşterelә torqan produksia, şulaj uq ulardьŋ iztimaqi qaralđьlarь, kolxozdarđьŋ hәm kooperativ ojoşmalarđьŋ iztimaqi, sotsialistik milken tәşkil itәlәr.

Hәr ber kolxoz dvorьnьŋ, iztimaqi kolxoz xuzalьqьnan alьnqan nigeđ doxodьnan başqa, avьl xuzalьqь artele ustavьnda kyrhәtelgәnsә — şәxsi fajđalanьvьnda usad'ba ergәhendә đur bulmaqan jer ucaskahь hәm usad'ba ergәhe ucaskahьnda şәxsi milkendәge jarđamsь xuzalьqь, torlaq jorto, produkt malь, qoşo hәm vaq avьl xuzalьqь inventarь bula.

8 STATJA. Kolxozdar tarafьnan bilәnә torqan jer ularqa tylәvheđ hәm srokhьđ fajđalanьvqa, jәqni mәŋgegә berketelә.

9 STATJA. RSFSR-da xuzalьqtьŋ xakimlek itevse formahь bulqan sotsialistik sistemahь menәn ber qatarđan, jaŋqьđaq krәstiandәrđeŋ hәm kustarđarđьŋ şәxsi xeđmәtkә nigeđlәŋgәn hәm sit xeđmәtte ekspluatatsialavqa urьn qujmaj torqan vaq xosusi xuzalьqьna zakon menәn jul qujьla.

10 STATJA. Grazdandarđьŋ xeđmәt doxodtarьna hәm haqьqtarьna, torlaq jortona hәm jarđamsь jort xuzalьqьna, jort xuzalьqь hәm kәrәk-jaraqь nәmәlәrenә, şәxsi qullanьv hәm unajlьq nәmәlәrenә şәxsi milek xoquqь, şulaj uq grazdandarđьŋ şәxsi milken miraŧ itev xoquqь — zakon menәn haqlana.

11 STATJA. RSFSR-đьŋ xuzalьq tormoşo iztimaqi bajlьqtь arttьrьv, xeđmәtsәndәrđeŋ material' hәm kul'tura kimәlen tajşanьvhьđ kytәrev, sotsialistik dәvlәtteŋ bojondoroqhođloqon nьqьtьv hәm unьŋ oborona buldьqlьlьqьn kөsәjtev mәnfәqәttәrendә, dәvlәt xalьq xuzalьqь planь menәn bildәlәnә hәm jyŋәlderelә.

12 STATJA. RSFSR-da xeđmәt: „kem eşlәmәj, ul aşamaj" tigәn prinsip bujьnsa, xeđmәtkә buldьqlь hәr ber grazdandьŋ burьsь hәm namьŧь eşe bulьp tora.

RSFSR-da sotsializmdьŋ: „hәr kem kemgә — unьŋ xeđmәtenә qarap" dәn unьŋ buldьqlьlьqьna qarap, hәr- tigәn prinsipe bojomqa aşьrьla.

II bylek

Dәvlәt qoroloşo

13 STATJA. Sojuz respublikalarь tarafьnan ekonomik hәm politik linia bujьnsa, şulaj uq oborona liniahь bujьnsa yđ-ara jarđamlaşьv bojomqa aşьrьlьvьn kyđđә totop, Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respublikahь ixtejari rәveştә başqa tiŋxoquqlь Sovet Sotsialistik Respublikalarь Ukraina SSR, Belorussia SSR, Azerbajzan SSR, Gruzia SSR, Armenia SSR, Tәrkmәnstan SSR, Yzbәkstan SSR, Tatzekstan SSR, Qazaqstan SSR, Qьrqьzstan SSR menәn sojuz dәvlәtkә — Sovet Sotsialistik Respublikalarь Sojuzьna berlәşte.

Şul nigeđđә eş kyrep, RSFSR SSSR-qa SSSR Konstitutsiahьnьŋ 14-se statjahь menәn bildәlәŋgәn xoquqtarđь tә'min itә.

SSSR Konstitutsiahьnьŋ 14-se statjahь siktәreneŋ tьşьnda RSFSR, yđeneŋ suveren xoquqtarьn tulьhь menәn haqlap, dәvlәt vlasьn mөstәqil rәveştә bojomqa aşьra.

14 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respublikahь: Azov-Qara diŋgeđ, Alьŧ Kөnsьqьş, Kөnbajьş Seber, Krasnojarski, Tөnjaq Kavkaz krajđarьnan; Voronez, Kөnsьqьş Seber, Gor'ki, Kөnbajьş, Ivanovo, Kalinin, Kirov, Kujbьjşev, Kurski, Leningrad, Mәskәv, Omski Tөnjaq, Stalingrad, Celәbenski, Jaroslavl' өlkәlәrenәn; Tatarstan, Başqortostan, Byrәt-Mongolia, Daqьstan, Kabardino-Balkaria, Qalmьq, Karelia, Komi, Qьrьm, Mari, Mordovia, Volga, bujь Nemestarь, Tөnjaq Osetia, Udmurt, Cecen-inguş, Cьvaşia, Jakutia avtonomialь sovet sotsialistik respublikalarьnan hәm Adьgej, Jevrej, Qaracaj, Ojratia, Xakas, Cerkes avtonomialь өlkәlәrenәn tora.

15 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respublikahь yđendә Sovet Sotsialistik Respublikalarь Sojuzьnan sьqьv xoquqьn haqlaj.

16 STATJA. RSFSR-đьŋ territoriahь RSFSR-đьŋ rizalьqьnan başqa yđgәrtelә almaj.

17 STATJA. SSSR-đьŋ zakondarь RSFSR territoriahьnda mәzburi.

18 STATJA. RSFSR-đьŋ hәr ber grazdanь SSSR grazdanь bulьp tora.

Bөtә Sojuz respublikalarьnьŋ grazdandarь RSFSR territoriahьnda RSFSR grazdandarь menәn berđәj xoquqtarđan fajđalanalar.

19 STATJA. ROSSia Sovet Federativ Sotsialistik Respublikahь qaramaqьna unьŋ juqarqь vlast' organdarь hәm dәvlәt idarahь organdarь jөđөndә tybәndәgelәr inәlәr:

a) RSFSR Konstitutsiahьn bildәlәp qujьv hәm unьŋ başqarьlьvьna kontrol';

в) avtonomialь sovet sotsialistik respublikalarьnьŋ Konstitutsialarьn raŧlav;

v) RSFSR sostavьnda jaŋь krajđar hәm өlkәlәr, şulaj uq jaŋь avtonomialь respublikalar hәm өlkәlәr tөđөlөveŋ SSSR Verxovnьj Sovetьnьŋ raŧlavьna qujьv;

g) avtonomialь sovet sotsialistik respublikalarьnьŋ hәm avtonomialь өlkәlәrđeŋ granitsalarьn hәm rajondarqa byleneşen raŧlav;

d) krajđarđьŋ hәm өlkәlәrđeŋ granitsalarьn hәm rajondarqa byleneşen bildәlәp qujьv;

e) RSFSR-đьŋ zakondarьn sьqarьv;

z) dәvlәt tәrtiben hәm grazdandarđьŋ xoquqtarьn haqlav;

z) SSSR xalьq xuzalьqь planьnьŋ ber өlөşө bulqan RSFSR xalьq xuzalьqь planьn raŧlav;

i) RSFSR-đьŋ dәvlәt bydzetьn raŧlav;

k) SSSR zakondarьna mьvafiq rәveştә, dәvlәt hәm urьndaqь nalog-

(Davamь 2-se bittә).

RSFSR BRYBK-NЬꞐ KONSTITUTSION KOMISSIAHЬ TARAFЬNAN TAPŞЬRЬLƢAN HƏM RSFSR BRYBK PREZIDIUMЬ TARAFЬNAN SOVETTARDЬꞐ BɵTƏ ROSSIA ƢƏDƏTTƏN TЬŞ XVII SJEZЬ QARAVЬNA INDEREV ɵSɵN XUPLANƢAN RSFSR KONSTITUTSIAHЬ PROJEKTЬ

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuʙlikahьnьꞑ KONSTITUTSIAHЬ (NIGEÐ ZAKONЬ)

(Dəvamь. Başь 1-se ʙittə).

tarьn, sʙordarьn həm nalog tygel doxodtardь ʙildələp qujьv;

l) avtonomialь respuʙlikalardьꞑ ʙydƶettarьn həm krajdardьꞑ həm ɵlkələrden urьndaƣь ʙydƶettarьn ʙojomƣa aşьrьvƣa jetəkselek;

m) straxovanie həm haqlav eşenə jetəkselek;

n) Respuʙlikaƣa ʙujhonoşlo ʙanktardь, promьjşlennost', avьl xuzalьƣьn həm savda predpriatieləren həm ojoşmalarьn idara itev;

o) Sojuzƣa ʙujhonoşlo predpriatielərden, xələnə həm idarahьna kontrol' həm kydətev;

p) jerdən, jer ese ʙajlьqtarьnan, urmandardan həm hьvdardan fajdalanьv tərtiʙen ʙildələp qujьv;

r) qalalardьꞑ həm başqa ultьraqlь urьndardьꞑ torlaq həm kommunal' xuzalьƣьna, torlaq tədeləşenə həm tədəvlegenə jetəkselek;

s) jul tədeləşə, urьndaƣь transportƣa həm ʙəjlənəşkə jetəkselek;

t) xedmət turahьndaƣь zakon sьƣarьv;

u) sotsial' tə'minət eşenə jetəkselek;

f) ʙaşlanƣьs, urta həm juƣarь ʙelem alьv eşenə jetəkselek;

x) RSFSR-daƣь kul'tura-aƣartьv, havlьq ha'qlav həm fənni ojoşmalarƣa həm ucrezdenielərgə jetəkselek həm dəjəm respuʙlika əhəmiətendəge kul'tura-aƣartьv, havlьq haqlav həm fənni ojoşmalardьꞑ həm ucrezdenielər de idara itev;

ц) fizik kul'tura həm sport eşenə jetəkselek həm unь ojoştorov;

c) RSFSR-dьꞑ sud organdarьn ojoştorov;

ş) RSFSR grazdanlьƣь xoquqtarьn ʙirev;

щ) RSFSR-dьꞑ sud organdarь tarafьnan xəkem itelgən grazdandardь amnistialav həm jarlьqav.

20 STATJA. Hər ʙer Avtoomialь respuʙlikanьꞑ Avtonomialь respuʙlika ydgəlektəren iꞓkə alƣan həm RSFSR Konstitutsiahьna həm SSSR Konstitutsiahьna tulьhь menən mьvafiq rəveştə tədelgən yd Konstitutsiahь ʙula.

21 STATJA. RSFSR-dьꞑ zakondarь Avtonomialь respuʙlika territoriahьn da məzʙyri. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ zakonь menən RSFSR-dьꞑ zakonь arahьnda ajьrьlьş ʙula ƣalƣanda, RSFSR zakonь eş itə.

III ʙylek

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuʙlikahь dəvlət vlasьnьꞑ Juƣarь organdarь

22 STATJA. RSFSR dəvlət vlasьnьꞑ juƣarƣь organь ʙulьp RSFSR Verxovnьj Sovetь tora.

23 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь, RSFSR Konstitutsiahьnьꞑ 13 həm19-sь statjalarь ʙujьnsa RSFSR-ƣa ydləşterelgən ʙɵtə xoquqtardь, ulardьꞑ, Konstitutsia ʙujьnsa, RSFSR Verxovnьj Sovetьna otcotlь RSFSR organdarь: RSFSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumь, RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь həm RSFSR Xalьq Komissariattarь kompetensiahьna inmə dəre tiklemendə, ʙojomƣa aşьra.

24 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь — RSFSR-dьꞑ ʙerdən-ʙer zakon sьƣarьv organь.

25 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь RSFSR grazdandarь tarafьnan hajlav okrugtarь ʙujьnsa: 150 meꞑ keşenən ʙer deputat normahь ʙujьnsa 4 jьl sroqqa hajlana.

26 STATJA. Əgər zakon RSFSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan jaʙaj kypselek tavьş menən qaʙul itelhə, ul raꞓlanƣan hanala.

27 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan qaʙul itelgən zakondar RSFSR Verxovnьj Sovetь prezidiumьnьꞑ predsedatele həm sekretarь imzalarь menən iƣlan itelələr.

28 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь RSFSR Verxovnьj Sovetьnьn predsedatelen həm unьꞑ ike urьnʙaꞓarьn hajlaj.

29 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ predsedatele RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ ultьrьşьna jetəkselek itə həm unьꞑ eske tərtiʙen alьp ʙara.

30 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь tarafьnan jьlƣa ike tapqьr saqьrьlalar.

Navʙəttən tьş sessialar RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь tarafьnan unьꞑ qaravь ʙujьnsa jəki Verxovnьj Sovet deputattarьnьꞑ ɵstən ʙerehenen talaʙь ʙujьnsa saqьrьlalar.

31 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь: RSFSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ predsedatele, unьꞑ avtonomialь respuʙlikalar hanьnsa 17 urьnʙaꞓarь, Prezidium sekretarь həm Prezidiumdьꞑ 20 aƣzahь sostavьnda RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumьn hajlaj.

32 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь ydenen ʙɵtə eşməkərlegendə RSFSR Verxovnьj Sovetьna otcotlь.

33 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь:

a) RSFSR Verxovnьj Soevetьnьꞑ sessialarьn saqьra;

в) RSFSR zakondarьna aꞑlatma ʙirə, ukazdar sьƣara;

v) ʙɵtə xalьq oprosь (referendum) ʙahaj;

g) RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetьnьꞑ, şulaj uq avtonomialь respuʙlikalar Xalьq Komissardarь Sovettarьnьꞑ qarardarьn həm ʙojroqtarьn, ular zakonƣa mьvafiq ʙulmaƣan taqdirdə, juqqa sьƣara;

d) RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaƣь osorda RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь predsedatelenen qujьvь ʙujьnsa RSFSR-dьꞑ ajrьm Xalьq Komissardarьn xedmət urьnьnan azat itə həm taƣəjenləj, huꞑьnan RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raꞓlavьna quja;

e) RSFSR-dьꞑ pocot isemdəren ʙirə;

ƶ) RSFSR sud organdarь tarafьnan xəkem itelgən grazdandardь jarlьqav xoquqьn ʙojomƣa aşьra.

34 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Mandat Komissiahьn hajlaj, ʙьl komissia RSFSR Verxovnьj Sovetь deputattarьnьꞑ vəkaləttəren tikşerə.

Mandat komissiahьnьꞑ qujьvь ʙujьnsa RSFSR Verxovnьj Sovetь jə ajrьm deputattardьꞑ vəkaləttəren tanьrqa, jə hajlavdardь kassatsialarƣa qarar ʙirə.

35 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь, yde zarur tapqan saqta, telə gən ʙer məs'ələ ʙujьnsa tikşerev həm revezia komissialarь taƣəjenləj.

Bɵtə ucrezdenielər həm xedmət urьndaƣь keşelər ʙьl komissialardьꞑ talaptarьn ytərgə həm zarur materialdardь həm dokumenttardь ularƣa tapşьrьrƣa ʙurьslar.

36 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ deputattь RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ rizalьƣьnan ʙaşqa, ə RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь ʙulmaƣan saqtaƣь osorda — RSFSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ rizalьƣьnan ʙaşqa sud javaplьlьƣьna tartьla almaj jəki arestqa alьna almaj.

37 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ vəkaləttəre udƣandan hun RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь RSFSR Verxovnьj Sovtьnьꞑ vəkaləttəre udƣan kɵndən alьp ike kyʙe ike aj srok esendə jaꞑь hajlavdar ʙildələj.

38 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ vəkaləttəre udƣandan hun RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь RSFSR-dьꞑ jaꞑь hajlanƣan Verxovnьj Sovetь tarafьnan RSFSR-dьꞑ jaꞑь Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tədelgəngə tiklem ydenen vəkaləttəren haqlaj.

39 STATJA. RSFSR-dьꞑ jaꞑь hajlanƣan Verxovnьj Sovetь RSFSR-dьꞑ elekke saqьrma Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tarafьnan hajlavdardan hun ʙer ajdan da huꞑlamajьnsa saqьrьla.

40 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь RSFSR Xəkyməten — RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetьn tədə.

IV ʙylek

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik respuʙlikahьnьꞑ dəvlət idarahь organdarь

41 STATJA. RSFSR dəvlət vlasьnьꞑ ʙaşqarьv həm ʙojoroq ʙirev juƣarƣь organь ʙulьp RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь tora.

42 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь RSFSR Verxovnьj Sovetь aldьnda javaplь həm uƣa otcotlь, ə RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaƣь osorda— RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь aldьnda javaplь həm uƣa otcotlь.

43 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь SSSR-dьꞑ həm RSFSR-dьꞑ zakondarь, SSSR Xalьq Komissardarь Sovetьnьꞑ qarardarь həm ʙojoroqtarь nigedendə həm ulardь ʙaşqarьvda qarardar həm ʙojoroqtar sьƣara həm ulardьꞑ ʙaşqarьlьşьn tikşerə.

44 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь qarardarьnьꞑ həm ʙojoroqtarьnьꞑ RSFSR-dьꞑ ʙɵtə territoriahьnda ʙaşqarьlьvь məzʙyri.

45 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь:

a) RSFSR Xalьq Komissariattarьnьꞑ həm yd qaramaƣьndaƣь ʙaşqa xuzalьq həm kul'tura ucrezdenielərenen eşen ʙerləştərə həm jynəldərə; dəjəm-sojuz Xalьq Komissariattarь upolnomocennьjdarьnьꞑ eşen ʙerləştərə həm tikşerə;

в) Xalьq xuzalьƣь planьn ʙojomƣa aşьrьv ʙujьnsa saralar kyrə;

v) RSFSR-dьꞑ dəvlət həm urьndaƣь ʙydƶetьn ʙojomƣa aşьrьv ʙujьnsa saralar kyrə;

g) dəvlət tərtiʙen tə'min itev, dəvlət mənfəƣəttəren jaqlav həm grazdandardьꞑ xoquqtarьn haqlav ʙujьnsa saralar kyrə;

d) avtonomialь respuʙlikalar Xalьq Komissardarь Sovettarьnьꞑ eşen jynəldərə həm tikşerə, krajdardьꞑ həm ɵlkələrden Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь ʙaşqarma komitettarьnьꞑ eşenə jetəkselek itə həm unь tikşerə;

e) zarur ʙulƣan taqdirdə RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь ergəhendə xuzalьq həm kul'tura tədeləşə eştəre ʙujьnsa spetsial' komitettar həm Baş Idaralar tədə.

46 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь RSFSR kompetensiahьna inderelgən idara həm xuzalьq tarmaqtarь ʙujьnsa kraj həm ɵlkə Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь ʙaşqarma organdarьnьꞑ qarardarьn həm ʙojoroqtarьn juqqa sьƣarьvƣa, avtonomialь ɵlkələr Xalьq Komissardarь Sovettarьnьꞑ qarardarьn həm ʙojoroqtarьn həm kraj həm ɵlkə Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ qarardarьn həm ʙojoroqtarьn tuqtatьp toroƣa xoquqlь. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь RSFSR Xalьq Komissardarьnьꞑ prikazdarьn həm instruksialarьn juqqa sьƣarьvƣa xoquqlь.

47 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь RSFSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan tyʙəndəge sostavta tədelə:

RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetьnьꞑ Predsedatele;

RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь Predsedatelenen Urьnʙaꞓardarь;

RSFSR Dəvlət Plan Komissiahьnьꞑ Predsedatele;

RSFSR Xalьq Komissardarь;

Adьq promьjşlennosь;

Jeŋel promьjşlennost';

Urman promьjşlennosь;

Jer eştəre;

Bɵrtɵk aşlьq həm malsьlьq sovxozdarь;

Finans;

Eske savda;

Eske eştər;

Justitsia;

Havlьq haqlav;

Məƣarif;

Urьndaƣь promьjşlennost';

Kommunal' xuzalьq;

Sotsial tə'minət;

SSSR Əderlavdər Komitetьnьꞑ upolnomocennьjь;

Iskusstvo eştəre Idarahьnьꞑ nacal'nige;

Dəjəm- Sojuz Xalьq Komissariattarьnьꞑ upolnomocennьjdarь.

48 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь deputatьnьꞑ RSFSR Xəkymətenə jəki RSFSR Xalьq Komissarьna mərəƣəƣət itelgən horavьna ular ɵs kɵn kyʙe ɵs kɵn srok esendə RSFSR Verxovnьj Sovetьnda teldən jəki jadma javap ʙirergə ʙurьslьlar.

49 STATJA. RSFSR Xalьq Komis-

(Davamь 3-sə ʙittə).

Leninse 2 ʙit

RSFSR BRYBK NЬN KONSTITUTSION KOMISIAHЬ TARAFЬNAN TAPŞЬRЬLƢAN HƏM RSFSR BRYBK PREZIDIUMЬ TARAFЬNAN SOVETTARDЬꞐ ЬӨTӘ ROSSIA ƢӘDӘTTӘN TЬŞ XVII SJEZЬ QARAVЬNA INDEREV ӨSӨN XUPLANƢAN RSFSR KONSTITUTSIAHЬ PROJEKTЬ

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respublikahьnьꞑ

KONSTITUTSIAHЬ (NIGEÐ ZAKONЬ)

(Davamь. Başь 1-2-se bittərðə)

sardarь dəvlət idarahьnьꞑ RSFSR kompetensiahьna ingən tarmaqtarьna jetəkselek itələr.

50 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь tejeşle Xalьq Komissariattarь kompetensiahьnьꞑ siktərə esendə SSSR həm RSFSR zakondarь, SSSR Xalьq Komissardarь Sovetьnьꞑ həm RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetьnьꞑ qarardarь həm bojoroqtarь, SSR Sojuzь-respublikan Xalьq Komissariattarьnьꞑ prikazdarь həm instruksialarь nigedlegendə həm ulardь başqarьvda prikazdar həm instruksialar sьƣaralar həm ulardьꞑ başqarьlьşьn tikşerələr.

51 STATJA. RSFSR Xalьq Komissariattarь jə sojuz-respublikan, jəki respublikan Xalьq Komissariattarь bulalar.

52 STATJA. RSFSR-ðьꞑ Sojuz-respublikan Xalьq Komissariattarь RSFSR Dəvlət idarahьnьꞑ, tik SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tarafьnan raɓlana toƣan isemlek bujьnsa sikləngən handaƣь predpriatielərdən genə başqa, yddərenə tapşьrьlƣan tarmaƣьna, RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetьna la şulaj uq SSSR-ðьn tejeşle sojuz-respublikan Xalьq Komissariatьna la bujhonop, jetəkselek itələr.

53 STATJA. RSFSR respublikan Xalьq Komissariattarь dəvlət idarahьnьꞑ yddərenə tapşьrьlƣan tarmaƣьna, turanan-tura RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetьna bujhonop, jetəkselek itələr.

54 STATJA. RSFSR-ðьꞑ sojuz-respublikan Xalьq Komissariattarьna tybəndəge Xalьq Komissariattarь inələr:

Adьq promьjşlennosь;
Jeꞑel promьjşlennost';
Urman promьjşlennosь;
Jer eştəre;
Bөrtek aşlьq həm malsьlьq sovxozdarь;
Finans;
Eske savða;
Eskə eştər;
Justitsia;
Havlьq haqlav.

55 STATJA. Respublikan Xalьq Komissariattarьna RSFSR-ðьꞑ tybəndəge Xalьq Komissariattarь inələr:

Məƣarif;
Urьndaƣь promьjşlennost;
Kommunal' xuzalьq;
Sotsial' tə'minət.

V bylek

Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikalarь dəvlət vlasьnьꞑ juƣarƣь organdarь

56 STATJA. Avtonomialь respublika dəvlət vlasьnьꞑ juƣarƣь organь bulьp ASSR Verxovnьj Sovetь tora.

57 STATJA. Avtonomialь respublikanьꞑ Verxovnьj Sovetь respublikanьꞑ grazdandarь tarafьnan Avtonomialь respublikanьꞑ Konstitutsiahь menən bildələnep qujьlƣan vəkillek normalarь bujьnsa dyrt jьl srokqa hajlana.

58 STATJA. Avtonomialь respublikanьꞑ Verxovnьj Sovetь — ASSR-ðьꞑ berðən-ber zakon sьƣarьv organь.

59 STATJA. Avtonomialь respublikanьꞑ Vervoxnьj Sovetь:

a) Avtonomialь respublikanьꞑ Konstitutsiahьn qabul itə həm unь RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raɓlavьna inderə;

в) Avtonomialь respublikanьꞑ rajondarƣa byleneşen, rajondarðьꞑ həm qalalarðьꞑ granitsalarьn bildələp quja həm RSFSR Vexovnьj Sovetьnьꞑ raɓlavьna inderə;

v) Avtonomialь respublikanьꞑ xalьq xuzalьƣь planьn həm bydƶetьn raɓlaj;

g) Avtonomialь respublikanьꞑ pocot isemdəren birə.

60 STATJA. Avtonomialь respublikanьꞑ Verxovnьj Sovetь: ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ predsedatele, unьꞑ urьnbaɓardarь, Prezidium sekretarь həm ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ aƣzalarь sostavьnda ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumьn hajlaj.

61 STATJA. Avtonomialь respublikanьꞑ Verxovnьj Sovetь prezidiumь ASSR Verxovnьj Sovetьna otcotlь.

62 STATJA. Avtonomialь respublika Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ vəkələttəre ASSR Konstitutsiahь menən bildələnə.

63 STATJA. Avtonomialь respublika Verxovnьj Sovetь ultьrьştarðь alьp barьv өsөn ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ predsedatelen həm unьꞑ urьnbaɓardarьn hajlaj.

64 STATJA. Avtonomialь respublikanьꞑ Verxovnьj Sovetь Avtonomialь respublikanьꞑ xөkymәten — ASSR Xalьq Komissardarь Sovetьn tөðə.

VI bylek

Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikalarьnьꞑ dəvlət idarahь organdarь

65 STATJA. ASSR dəvlət vlasьnьꞑ başqarьv həm bojoroq birev juƣarƣь organь bulьp ASSR Xalьq Komissardarь Sovetь tora.

66 STATJA. Avtonomialь respublikanьꞑ Xalьq Komissardarь Sovetь ASSR Verxovnьj Sovetь aldьnda javaplь həm uƣa otcotlь, ə Avtonomialь respublika Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaƣь osorda — Avtonomialь respuplika Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь aldьnda javaplь həm uƣa otcotlь.

67 STATJA. Avtonomialь respublikanьꞑ Xalьq Komissardarь Sovetь SSSR-ðьn, RSFSR-ðьꞑ həm Avtonomialь respublikanьꞑ zakondarь, SSSR həm RSFSR Xalьq Komissardarь Sovettarьnьꞑ qarardarь həm bojoroqtarь nigedendə həm ulardь başqarьvda qarardar həm bojoroqtar sьƣara həm ulardьꞑ başqarьlьşьn tikşerə.

68 STATJA. Avtonomialь respublikanьꞑ Xalьq Komissardarь Sovetь ASSR Xalьq Komissardarьnьꞑ prikazdarьn həm instruksialarьn, okrug, qala həm rajon Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ qarardarьn həm bojoroqtarьn juƣqa sьƣarьvƣa, şulaj uq okrug, qala həm rajon Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ qarardarьn həm bojoroqtarьn tuqtatьp toroƣa xoquqlь.

69 STATJA. Avtonomialь respublikanьꞑ Xalьq Komissardarь Sovetь Avtonomialь respublika Verxovnьj Sovetь tarafьnan tybəndəge sostavta tөðələ:

Avtonomialь respublika Xalьq Komissardarь Sovetьnьꞑ Predsedatele;
Xalьq Komissardarь Sovetь predsedatelenen urьnbaɓardarь;
Dəvlət plan komissiahьnьꞑ predsedatele;
Xalьq Komissardarь;
Jer eştəre;
Finans;
Eske savða;
Eske eştər;
Justitsia;
Havlьq haqlav;
Məƣarif;
Urьndaƣь promьjşlennost';
Kommunal' xuzalьq;
Sotsial' tə'minət;
Əðərləvdər Komitetьnьꞑ upolnomocennьjdarь;
Iskusstvo eştəre idarahьnьꞑ nacal'nige.

Respublika xuzalьƣьnьꞑ ydgəlektərenə mьvafiq rəveştə RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raɓlavь menən — Xalьq Komissardarь:

Adьq promьjşlennosь;
Jeꞑel promьjşlennost';
Urman promьjşlennosь.

70 STATJA. Avtonomialь respublika Xalьq Komissardarь Dəvlət idarahьnьꞑ, RSFSR həm ASSR Konstitutsiahь bujьnsa, Avtonomialь respublika kompetensiahьna ingən tarmaqtarьna jetəkselek itələr.

71 STATJA. Avtonomialь respublikanьꞑ Xalьq Komissardarь tejeşle Xalьq Komissariattarь kompetensiahьnьꞑ siktərə esendə SSSR, RSFSR həm ASSR zakondarь, SSSR, RSFSR həm ASSR Xalьq Komissardarь Sovetьnьꞑ qarardarь həm bojoroqtarь, RSFSR Xalьq Komissardarьnьꞑ prikaqdarь həm instruksialarь nigedlegendə həm ulardь başqarьvda prikazdar həm instruksialar sьƣaralar.

72 STATJA. Avtonomialь respublikanьꞑ Xalьq Komissariattarь dəvlət idarahьnьꞑ yddərenə tapşьrьlƣan tarmaƣьna, ASSR Xalьq Komissardarь Sovetьna, şulaj uq RSFSR-ðьꞑ tejeşle Xalьq Komissariattarьna bujhonop, jetəkselek itələr.

VII bylek

Avtonomialь əlkələr dəvlət vlasьnьꞑ organdarь

73 STATJA. Avtonomialь əlkə dəvlət vlasьnьꞑ organь bulьp Avtonomialь əlkənen Xedmətsəndər deputattarь Sovetь tora.

74 STATJA. Avtonomialь əlkənen Xedmətsəndər deputattarь Sovetь Avtonomialь əlkənen grazdandarь tarafьnan RSFSR Konstitutsiahь menən bildələnə torƣan vəkillek normalarь bujьnsa ike jьl srokqa hajlana.

75 STATJA. Avtonomialь əlkə Xedmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ başqarьv həm bojoroq birev organь bulьp unьꞑ tarafьnan hajlana torƣan başqarma komitet tora.

76 STATJA. Hər ber Avtonomialь əlkənen Xedmətsəndər deputattarь Sovetь RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raɓlavьna Avtonomialь əlkənen milli ydgəlektəren iɓərkə alƣan „Avtonomialь əlkə turahьndaƣь Polozeniene“ quja.

VIII bylek

Dəvlət vlasьnьꞑ urьndaƣь organdarь

77 STATJA. Krajdarda, əlkələrdə, avtonomialь əlkələrdə, milli okrugtarda, administrativ okrugtarda, rajondarda, qalalarda, avьldarda (stanitsalarda, avьldarda, utardarda) dəvlət vlasьnьꞑ organdarь bulьp Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь toralar.

78 STATJA. Krajdarðьꞑ, əlkələrðen, Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь, milli həm administrativ okrugtarðьꞑ Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь rajondarðьꞑ, qalalarðьꞑ, avьldarðьꞑ (stanitsalarðьꞑ, avьldarðьꞑ, utardarðьꞑ) Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь şul krajðьꞑ, əlkənen, milli okrugtьꞑ, administrativ okrugtьꞑ, rajondьꞑ, qalanьꞑ avьldьꞑ, Xedmətsəndərə tarafьnan ike jьl srokqa hajlanalar.

79 STATJA. Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь yddərenə bujhonƣan idara organdarьnьꞑ eşməkərlegenə jetəkselek itələr. Dəvlət tərtiben haqlavðь, zakondarðь riƣajə itevðə həm grazdandarðьꞑ xoquqtarьn haqlavðь tə'min itələr, urьndaƣь xuzalьq həm kul'tura tөðөleşenə jetəkselek itələr, urьndaƣь bydƶettь bildələp qujalar.

80 STATJA. Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь SSSR-ðьn, RSFSR-ðьn həm Avtonomialь respublikanьn zakondarь menən yddərenə birelgən xoquqtar siktərə esendə qarardar qabul itələr həm bojoroqtar birələr.

81 STATJA. Krajdar, əlkələr Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ milli həm administrativ okrugtar, rajondar, qalalar həm avьldar Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ başqarьv həm bojoroq birev organdarь bulьp ular tarafьnan: predsedatel', unьꞑ urьnbaɓardarь, sekretar həm aƣzalar sostavьnda hajlana torƣan başqarma komitettar toralar.

82 STATJA. Ður bulmaƣan poselenielərdə avьl (stanitsa, utar) Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ başqarьv həm bojoroq birev organь bulьp ular tarafьnan hajlana torƣan predsedatel', unьꞑ urьnbaɓarь həm sekretar toralar.

83 STATJA. Kraj həm əlkə Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ sessialarь ulardьꞑ başqarma komitettarь tarafьnan hirək tigəndə jьlƣa dyrt tapqьr saqьrьlalar.

84 STATJA. Rajon Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ həm administrativ okrugtar Xedmətsəndər

(Davamь 4-se bitə)

Leninse 3 bit

RSFSR BRYBK NЬꞐ KONSTITUTSION KOMISSIAHЬ TARAFЬNAN TAPŞЬRЬLƢAN HƏM RSFSR BRYBKPREZIDIUMЬ TARAFЬNAN SOVETTARĐЬꞐ BƟTƏ ROSSIA ƢƏĐƏTTƏN TЬŞ XVII SJEZЬ QARAVЬNA INDEREV ƟSƟN XUPLANƢAN RSFSR KONSTITUTSIAHЬ PROJEKTЬ

Rossia Sovet Federativ sotsialistik Respuʙlikahьnьꞑ

KONSTITUTSIAHЬ (NIGEĐ ZAKONЬ)

(Dəvamь. Başь 1-2-3-se ʙittərđə)

deputattarь Sovettarьnьꞑ sessialarь ularđьꞑ başqarma komitettarь tarafьnan hirək tigəndə jьlƣa 6 tapqьr saqrьlalar.

85 STATJA. Qala həm avьl Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ sessialarь ularđьꞑ başqarma organdarь tarafьnan hirək tigəndə ajƣa ʙer tapqьr saqrьlalar.

86 STATJA. Krajđarđьꞑ, ɵlkələrđeꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь, milli həm administrativ okrugtarđьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь, rajondarđьꞑ həm qalalarđьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь yđđərenen sessialarь vaqьtьna sessianьꞑ ultьrьştarьn alьp ʙarьv ɵsɵn presedatel' həm sekretar hajlajđar.

87 STATJA. Avьl sovetьnьꞑ predsedatele avьl sovetьn saqьra həm unьꞑ ultьrьştarьn alьp ʙara.

88 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ başqarьv organdarь yđđəren hajlaƣan Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna la, şulaj uq juƣarь torƣan Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ başqarьv organьna la turanan-tura otcotlьlar.

89 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ juƣarь torƣan başqarma komitettarь tyʙən torƣan başqarma komitettarđьꞑ qarardarьn həm ʙojoroqtarьn juqqa sьƣarьvƣa həm tyʙən torƣan Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ qarardarьn həm ʙojoroqtarьn tuqtatьp torovƣa xoquqlьlar.

90 STATJA. Juƣarь torƣan Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь tyʙən torƣan Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ həm ularđьꞑ başqarma komitettarьnьꞑ qarardarьn həm ʙojoroqtarьn juqqa sьƣarьvƣa xoquqlьlar.

91 STATJA. Kraj (ɵlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetь yđe tarafьnan tədəlgən ʙylektərđeꞑ eşenə jetəksəlek itə, yđ ergəhendə torƣan idaralarđьꞑ eşen ʙerləştərə həm tikşerə.

92 STATJA. Kraj (ɵlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ başqarma komitettarьnьꞑ tyʙəndəge ʙylektəren tədələr:
- Jer eştəre;
- Xalьq məƣarife;
- Havlьq haqlav;
- Sotsial' tə'minət;
- Finans;
- Kommunal' xuzalьq;
- Eske savđa;
- Urьndaƣь promьjşlennost';
- Dəjəm ʙylek;
- Plan komissiahь.

93 STATJA. Krajđьꞑ (ɵlkənen) şarttarьna mьvafiq rəveştə, SSSR həm RSFSR zakondarь nigeđendə, dəjəm-sojuz Xalьq Komissariattarь, şulaj uq sojuz-redpuʙlikan Xalьq Komissariattarь: Jeꞑel promьjşlennost', Ađьq promьjşlennosь, Urman promьjşlennosь, Bɵrtɵk aşlьq həm malsьlьq sovxozdarь, Eske eştər Xalьq Komissariattarь kraj (ɵlkə) Xeđmətđəndər deputattarь Sovettarь ergəhendə idaralar tədələr.

94 STATJA. Kraj (ɵlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ ʙylektəre həm idaralarь yđđərenen eşməkərlegendə tejeşle kraj (ɵlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna həm unьꞑ ʙaşqarma komitetьna la, şulaj uq RSFSR -đьꞑ tejeşle Xalьq Komissariatьna la ʙujhonalar.

95 STATJA. Administrativ okrugtarđьꞑ deputattar Sovettarь həm ularđьꞑ başqarma komitettarь RSFSR Verxovnьj organdarьnьꞑ zakondarь həm ukazdarь həm kraj (ɵlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ qarardarь nigeđendə ʙylektər tədələr həm yđđərenen eştəren alьp ʙaralar.

96 STATJA. Rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovetь yđe tarafьnan tədəlgən ʙylektərđen eşenə jetəksəlek itə.

97 STATJA. Rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ tyʙyəndəge ʙylektəren tədələr:
- Jer eştəre;
- Xalьq məƣarife;
- Finans;
- Eske savđa;
- Havlьq haqlav;
- Sotsial' tə'minət;
- Jul eştəre;
- Plan komissiahь.

98 STATJA. Rajondьꞑ şarttarьna mьvafiq rəveştə, SSSR həm RSFSR zakondarь nigeđendə, tejeşle kraj (ɵlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ raɦlavь menən sojuz-respuʙlikan Eske eştər Xalьq Komissariatь, şulaj uq respuʙlikan Urьndaƣь promьjşlennost' həm Kommunal' xuzalьq Xalьq Komissariattarь rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь ergəhendə idaralar tədələr.

99 STATJA. Rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ ʙylektəre yđđərenen eşməkərlegendə rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna həm unьꞑ Başqarma Komitetьna la, şulaj uq kraj (ɵlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ tejeşle ʙylege nə lə ʙujhonalar.

100 STATJA. Qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь yđđəre tarafьnan tədəlgən ʙylektərđeꞑ eşen ʙerləştərələr həm jetəksəlek itələr.

101 STATJA. Qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ tyʙəndəge ʙylektəren tədələr:
- Finans;
- Kommunal' xuzalьq;
- Eske savđa;
- Havlьq haqlav;
- Xalьq məƣarife;
- Sotsial' tə'minət;
- Ojoştorov ʙylege;
- Plan komissiahь

həm, ʙьnan tьş, promьjşlennost' qalahьnьꞑ, unьꞑ qala həm qala ergəhe xuzalьƣьnьꞑ yđgəlektərenə mьvafiq rəveştə:
- Urьndaƣь promьjşlennost';
- Jer eştəre.

102 STATJA. Qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ ʙylektəre yđđərenen eşməkərlegendə tejeşle qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna həm unьꞑ başqarma komitetьna la, şulaj uq tejeşle rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna jəki turanan-tura kraj (ɵlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna la ʙujhonalar.

103 STATJA. Məskəv həm Leningrad qala deputattar Sovettarьnьꞑ ʙylektəre yđđərenen eşməkərlegendə Məskəvđeꞑ həm Leningradtьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna həm unьꞑ Başqarma Komitetьna la, şulaj uq RSFSR-đьꞑ tejeşle Xalьq Komissariatьna la turanan-tura ʙujhonalar.

104 STATJA. Milli okrugtarđьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь həm ularđьꞑ başqarma komitettarь okrugtьꞑ territoriahьnda yđđərenə „Milli okrugtar turahьndaƣь Polozenie“ menən şulaj uq tejeşle kraj (ɵlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ qarardarь menən jəkmətelə torƣan xoquq həm ʙurьstardь ʙojomƣa aşьralar.

„Milli okrugtar turahьndaƣь Polozenie“ RSFSR Verxovnьj Sovet tarafьnan ʙildələnep qujьla.

IX ʙylek

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuʙlikahьnьꞑ ʙydzetь

105 STATJA. RSFSR-đьꞑ dəvlət ʙydzete RSFSR-đьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetь tarafьnan tədələ həm unьꞑ tarafьnan RSFSR Verxovnьj Sovetьna raɦlavьna inderelə.

RSFSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetь tarafьnan raɦlanƣan RSFSR dəvlət ʙydzetь ƣəmumi ʙelderevgə iƣlan itelə.

106 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь ʙydzet komissiahь hajlaj, ʙьl komissia Verxovnьj Sovetƣa RSFSR-đьꞑ dəvlət ʙydzetь ʙujьnsa yđeneꞑ zakluceniehen dokladlaj.

107 STATJA. RSFSR dəvlət ʙydzetьnьꞑ ʙaşqarьlьvь turahьndaƣь otcot RSFSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan raɦlana həm ƣəmumi ʙelderevgə iƣlan itelə.

108 STATJA. Avtonomialь respuʙlikalarđьꞑ ʙydzettarьna həm urьndaƣь kraj (ɵlkə) ʙydzettarьna şulaj uq Avtonomialь ɵlkələrđeꞑ, milli həm administrativ okrugtarđьꞑ, rajon, qala həm avьl sovettarьnьꞑ ʙydzettarьna urьndaƣь xuzalьqtan kilgən doxodtar, urьndaƣь nalogtarđan həm ʙьorđarđan kilgən inevdər, şulaj uq ularđьꞑ territoriahьnda inevse dəvlət doxodtarьnan SSSR həm RSFSR zakonlaştьrьvь menən ʙildələnep quƣьla torƣan dəvməldərđən otcislenielər keretelələr.

X ʙylek

Sud həm prokuratura

109 STATJA. RSFSR-đa ƣəđel xəkəm RSFSR-đьꞑ Verxovnьj sudь, avtonomialь respuʙlikalarđьꞑ Verxovnьj Sudtarь, kraj, ɵlkə sudtarь avtonomialь ɵlkələrđeꞑ sudtarь, milli okrugtarđьꞑ sudtarь, administrativ okrugtarđьꞑ sudtarь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ qararь ʙujьnsa tədələ torƣan, SSSR spetsial' sudtarь, xalьq sudtarь tarafьnan ʙojomƣa aşьrьla.

110 STATJA. Bɵtə sudtarđa eştərđe qarav, zakon tarafьnan spetsial rəveştə aldan ʙildələngən xəlđərđən tьş, xalьq zasedatel'đərenen qatnaşь menən ʙojomƣa aşьrьla.

111 STATJA. RSFSR Verxovnьj sudь RSFSR-đьꞑ juƣarƣь sud organь ʙulьp tora. RSFSR Verxovnьj sudьna RSFSR-đьꞑ, Avtonomialь respuʙlikalarđьꞑ həm ɵlkələrđeꞑ ʙɵtə sud organdarьnьꞑ sud eşməkərlege ɵđɵtɵnən kydətep torov (nadzor) jəkmətelə.

112 STATJA. RSFSR-đьꞑ Verxovnьj sudь RSFSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetь tarafьnan 5 jьl srokqa hajlana.

113 STATJA. Avtonomialь respuʙlikalarđьꞑ Verxovnьj sudtarь avtonomialь respuʙlikalarđьꞑ Verxovnьj Sovettarь tarafьnan 5 jьl srokqa hajlanalar.

114 STATJA. Kraj həm ɵlkə sudtarь, avtonomialь ɵlkələrđeꞑ sudtarь, milli həm administrativ okrugtarđьꞑ sudtarь kraj, ɵlkə Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь tarafьnan jəki avtonomialь ɵlkələrđeꞑ Xeđmətsənđər deputattarь Sovettarь jəki milli həm administrativ okrugtarđьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь tarafьnan 5 jьl srokqa hajlanalar.

115 STATJA. Xalьq sudtarь rajon grazdandarь tarafьnan ƣəmumi, tura hər[illegible] tin hajlav xoquƣь nigeđendə [illegible] — 3 jьl srokqa hajlanalar.

116 STATJA. RSFSR-đa sud eşen atqarьv rus telendə jəki avtonomialь respuʙlikanьꞑ jəki avtonomialь ɵlkənen jəki milli okrugtьꞑ telendə, ʙьl telde ʙelməj torƣan keşelər ɵsɵn eş materialdarь menən tərzemsə arqьlь tulь taꞑьştьrьvđь şulaj uq sudta əsə telendə sьɦьp hɵjləv xoquqьn tə'min itev menən alьp ʙarьla.

117 STATJA. RSFSR-đьꞑ ʙɵtə sudtarьnda eştərđeꞑ qaralьvь, zakon menən ajьrьm jahavdar aldan kyrelməgəndə, asьq, ƣəjeplənevsegə yđen jaqlav xoquƣь tə'min itelə.

118 STATJA. Sudjalar ʙojondoroqhođđar həm tik zakonƣa ƣьna ʙujhьnalar.

119 STATJA. Bɵtə Xalьq Komissariattarь həm ularđьꞑ qaramaƣьndaƣь ucrezdenielər tarafьnan, şulaj uq ajьrьm xeđmət urnь keşelərə tarafьnan, şulaj uq RSFSR grazdandarь tarafьnan RSFSR territoriahьnda zakondarđьꞑ anьq ʙaşqarьlьvьn juƣarƣь kydətev SSSR Prokurorь tarafьnan RSFSR Prokurorь arqьlь la ʙojomƣa aşьrьla.

120 STATJA. RSFSR Prokurorь SSSR Prokurorь tarafьnan 5 jьl srokqa təƣəjenlənə.

121 STATJA. Krajđarđьꞑ həm ɵlkələrđeꞑ prokurorđarь, şulaj uq Avtonomialь respuʙlikalarđьꞑ həm avtonomialь ɵlkələrđeꞑ prokurorđarь SSSR Prokurorь tarafьnan 5 jьl srokqa təƣəjenlənələr.

122 STATJA. Milli həm administrativ okrugtarđьꞑ prokurorđarь, rajondarđьꞑ həm qalalarđьꞑ prokurorđarь RSFSR Prokurorь tarafьnan SSSR Prokurorьnьꞑ raɦlavь menən 5 jьl srokqa təƣəjenlənələr.

123 STATJA. Prokuratura organdarь yđ funksialarьn urьndaƣь his ʙer tɵr'ɵ organdarƣa ʙojondoroqhođ rəveştə, tik SSSR Prokurorьna ƣьna ʙujhьnьp, ʙojomƣa aşьralar.

(Dəvamь 5-se ʙittə)

Leninse 4 ʙit

RSFSR BRYBK-NЬꞐ KONSTITUTSION KOMISSIAHЬ TARAFЬNAN TAPŞЬRЬLƢAN HƏM RSFSR BRYBK PREZIDIUMЬ TARAFЬNAN SOVETTARDЬꞐ BƟTƏ ROSSIA ƢӘDӘTTƏN TЬŞ XVII SJEZB QARAVЬNA INDEREV ƟSƟN XUPLANƢAN RSFSR KONSTITUTSIAHЬ PROJEKTЬ

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respublikahьnьꞑ
KONSTITUTSIAHЬ (NIGEĐ ZAKONЬ)

(Davamь. Başь 1-2-3-4-se bittərdə).

XI bylek

Grazdandarđьꞑ nigeđ xoduqtarь həm burьstarь

124 STATJA. RSFSR grazdandarьnьꞑ xedmətkə xoquqь, jəqni yd xedməttərenə unьꞑ miqdarьna həm sьjfatьna mьvafiq rəveştə tyləvle, garantialanƣan eş alьvƣa xoquqь bar. Xedmətkə xoquq xalьq xuzalьƣьn sotsialistik ojoştorov menən, sovet jəmƣiətenen jeteşterges kestərenen tajşanmaь yheve menən, xuzalьq krizistərenen mɵmkinlegen tibərev menən həm eşhedlekte bɵtərev menən tə'min itelə.

125 STATJA. RSFSR grazdandarьnьꞑ jal itevgə xoquqь bar. Jal itevgə xoquq eşselərden dur kypselege əsən eş kənen 7 səƣətkə tiklem qььqartьv menən, eşselərgə həm xedmətkərdərgə eş xaqьn haqlap jьl hajьn otpusklar bildələp qujьv menən, xedmətsəndərde xedmətləv əsən sanatoridər, jal itev jorttarь, klubtarđьꞑ kin seltəren birev menən tə'min itelə.

126 STATJA. RSFSR grazdandarьnьꞑ qartlьq kəndərendə, sulaj uq—avrьv həm xedmətkə bulđьqlьqtarьn juqaltьv xəle bulƣanda material tə'min itelevgə xoquqь bar. Вь xoquq eşselərde həm xedmətkərdərde dəvlət iьəbenə sotsial' straxovanienen kin yьeşe menən, xedmətsəndərgə tyləvhed meditsina jardamь menən, xedmətsəndər fajdalanьvьna kurorttardьꞑ kin seltəren birev menən tə'min itelə.

127 STATJA. RSFSR grazdandarьnьꞑ belem alьvƣa xoquqь bar. Вь xoquq ƣəmumi-məzbyri başlanƣьs belem alьv menən, juqarь belem alьvdь la inderep, belem alьvdьꞑ tyləvhed bulьvь menən, juqarь məktəptə uqьvsьlardьꞑ dur kypselegenə dəvlət stependialarь sistemahь menən, məktəptərdə əsə telendə uqьtьv menən, zavodtarda, sovxozdarda, maşina-traktor stansalarьnda həm kolxozdarda xedmətsəndərde proizvodstvo, texnika həm agronomia belemdərenə tylәvhed ɵjrətevdə ojoştorov menən tə'min itelə.

128 STATJA. RSFSR-da xuzalьq, dəvlət, kul'tura həm iztimaƣi-politik tormoştoꞑ bɵtə əlkələrendə qatьnƣьdƣa irđər menən tiꞑ xoquqtar birelə. Qatьn-qьđdarđьꞑ вь xoquqtarьn bojomƣa aşьrьv mɵmkinlege qatьnƣьdƣa xedmət, xedmət xaqь alьv, jal itev, sotsial' straxovanie həm belem alьvƣa irđər menən tiꞑ xoquq birelev menən, əsə həm balanьꞑ mənfəƣəttəre dəvlət tarafьnan haqlanьv menən, jəklə bulƣanda qatьndarƣa eş xaqtarьn haqlap otpusklar birev menən, bala tьvđьrьv jorttarьnьꞑ, balalar jəslələrenen həm baqsalarьnьꞑ kin seltəre menən tə'min itelə.

129 STATJA. RSFSR grazdandarьnьꞑ, balalar jəslələrenen həm baqsaramaьtan, ulardьꞑ xuzalьq, dəvlət, kul'tura həm iztimaƣi-politik tormoştoꞑ bɵtə əlkələrendə tiꞑ xoquqь bulьvdarь motlaq zakon bulьp tora. Grazdandarđьꞑ nindəj rasanaꞑ həm milləttəꞑ bulьvdarьna qarap ulardьꞑ xoquqtarьn tup-tura jəki qьjalatьp nindəj də bulha siklәv, jəki, kirehensə, tup-tura jəki qьjalatьp ɵtɵnlɵktər qujьv, sulaj uq rasa jaƣьnan jəki milli jaqtan ajьrƣьlьqƣь, jəki kyrə almavsьlьqtь həm həꞑƣa huqmavsьlьqtь hər tɵrlə ɵndəv—zakon menən jaza itelə.

130 STATJA. Grazdandarƣa vezdan azatlьƣьn tə'min itev maqsattarь menən RSFSR-da sirkəv dəvləttəꞑ həm məktəp sirkəvdən ajьrьlƣan. Dini ƣərəf ƣədəttərde ytəv azatlьƣь həm dingə qarşь propaganda azatlьƣь bɵtə grazdandar əsən tanьla.

131 STATJA. Xedmətsəndərden mənfəƣəttərenə mьvafiq rəveştə həm sotsialistik qorolosto nьƣьtьv maqsattarь menən RSFSR grazdandarьna:

a) hyđ azatlьƣь;

в) matвuqat azatlьƣь;

v) jьjьlьştar həm mitingtar azatlьƣь;

g) uram şestvielərə həm demonstratsialar azatlьƣь zakon menən garantialana.

Grazdandarđьꞑ вь xoquqtarь xedmətsənədrgə həm ulardьꞑ ojoşmalarьna tipografialar, qaƣьđ zapastarь, iztimaƣi binalar, uramdar, вəjləneş sredstvolarь həm вь xoquqtardь bojomƣa aşьrьv əsən zarur bulƣan başqa material' şarttar birev menən tə'min itelə.

132 STATJA. Xedmətsəndərden mənfəƣəttərenə mьvafiq rəveştə həm xalьq massalarьnьꞑ ojoştorov jaƣьnan yđ eşməkərlegen həm politik aktivlьƣь yьeşlənderev maqsattarь menən RSFSR grazdandarьna iztimaƣi ojoşmalarƣa: professional' sojuzdarƣa, kooperativ berekmələrgə, jəştər ojoşmalarьna, sport həm oborona ojoşmalarьna, kul'tura texnika həm fən jəmƣiəttərenə berləşev xoquƣь tə'min itelə, ə eşse sьjnьf saftarьnan həm xedmətsəndərden başqa qatlamdarьnan iꞑ aktiv həm aꞑlь grazdandar, xedmətsəndərden sotsialistik qorolosto nьƣьtьv həm yьeşlənderev əsən kɵrəşendə ulardьꞑ aldьnƣь otrađe bulьp torovь həm xedmətsəndərden bɵtə ojoşmalarьnьꞑ, iztimaƣi, sulaj uq dəvlət ojoşmalarьnьꞑ da, jetəkse jadrohьn kəvdələnderevse Bɵtə Sojuz kommunistar (bol'şeviktər) partiahьna berləşələr.

133 STATJA. RSFSR grazdandarьna şəxesteꞑ tejelməɵlege tə'min itelə. Sud qararьnan jəki prokuror sanksiahьnan başƣa ber kemdeꞑ də arestqa alьnьvь mɵmkin tygel.

134 STATJA. Grazdandarđьꞑ torlaqtarьnьꞑ tejelməɵlege həm jadьşьv jəşrenlege zakon menən haqlana.

135 STATJA. Xedmətsəndərden mənfəƣəttəren jaqlav, jəki fənni eşməkərlek, jəki milli-azatlьq kɵrəşe əsən ədərlənə torƣan, sit il grazdandarьna RSFSR haqlanьp torov (uвezişçe) xoquƣь вirə.

136 STATJA. RSFSR-dьꞑ hər ber grazdanь Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respublikahьnьꞑ Konstitutsiahьn riƣajə itevgə, zakondarđь baƣqarьvƣa, xedmət dissiplinahьn haqlavƣa, iztimaƣi burьsqa namьь menən mənəsəвət itevgə, sotsialistik dəjəm-tormoş qaƣidələrenə ixtiram itevgə burьslь.

137 STATJA. RSFSR-dьꞑ hər ber grazdanь, sovet qorolosonoꞑ məqəddəs həm tejelməь nigeđe bulƣan, tьvƣan ilden bajьlьq həm qɵdrət sьƣanaƣь bulƣan, bɵtə xedmətsəndərden mul həm kul'turalь tormoşonoꞑ sьƣanaƣь bulƣan iztimaƣi, sotsialistik milekte haqlap totovƣa həm nьƣьta barьvƣa burьslь. Iztimaƣi, sotsialistik milekkə qasd itevse keşelər xalьqtьꞑ doşmandarь bulalar.

138 STATJA. Ƣəmumi ƣəskəri burьs zakon bulьp tora. Eşse-Krəьtiən Qьđьl Armiahьnda ƣəskəri xedmət RSFSR grazdandarьnьꞑ pocotlь burьsь bulьp tora.

139 STATJA. Vatanьь haqlav—RSFSR-dьꞑ hər ber grazdanьnьꞑ meƣəttəs burьsь ul. Tьvƣan ilgə xьjanat itev: anttь boɵov, doşman jaƣьna sьƣьv, dəvləttəꞑ xərвi qevətenə zьjan jahav, şpionaƶ—iꞑ avьr javьzlьq eşləv bulьp, zakondьꞑ bɵtə qatьlьƣь menən jaza itelə.

XII bylek

Hajlav sistemahь

140 STATJA. Bɵtə xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna: RSFSR Verxovnьj Sovetьna, krajdarđьꞑ həm əlkələrđьꞑ xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna, avtonomialь respublikalardьꞑ Verxovnьj Sovettarьna, avtonomialь əlkələrden Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna, milli həm administrativ okrugtarđьꞑ Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna, rajondarđьꞑ, qalalardьꞑ həm avьldardьꞑ (stanitsa, avьl, utar) Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna deputattar hajlavdar — hajlavsьlar tarafьnan ƣəmumi, tiꞑ həm tura hajlav xoquƣь nigeđendə jəşren tavьş birev menən ytkərelər.

141 STATJA. Deputattardь hajlavdar ƣomumi bulalar: RSFSR-dьꞑ 18 jəşkə jetkən grazdandarь, qajhь rasa həm millətten bulьvьna, dinenə, məƣlymət senzьna, ultьraqlьlьƣьna, sotsial' sьƣьşьna, məlkət xəlenə həm ytkəndəge eşməkərlegenə qaramaьtan, aqьldan jadƣandardan həm sud tarafьnan hajlav xoquqtarьnan məxrym itep xɵkem itelgəndərdən başqa bɵtəhe lə deputattardь hajlavdarda qatnaşьvƣa həm hajlanьvƣa xoquqlьlar.

142 STATJA. Deputattardь hajlavdar tiꞑ hajlavdar bulalar: hər ber grazdan ber tavьşqa ejə; bɵtə grazdandar hajlavdarđa tiꞑ nigeđlektərđə qatnaşalar.

143 STATJA. Qatьn-qьđdar hajlav həm hajlanьv xoquƣьnan irđər menən tiꞑ rəveştə fajdalanalar.

144 STATJA. Qьđьl Armia saftarьnda torovьь grazdandar hajlav həm hajlanьv xoquƣьnan bɵtə grazdandar menən tiꞑ rəveştə fajdalanalar.

145 STATJA. Deputattardь hajlavdar tura hajlavdar bulalar. Avьl həm qala Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnan alьp RSFSR Verxovnьj Sovetьna tiklem bulƣaꞑ bɵtə Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavdar turanan-tura grazdandar tarafьnan tura hajlav julь menən ytkərelələr.

146 STATJA. Deputattardь hajlavdar məlendə tavьş birev jəşren bula.

147 STATJA. RSFSR-dьꞑ Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavdar hajlav okrugtarь bujьnsa tybəndəge normalarь menən ytkərelələr:

Kraj (əlkə) Sovetьna krajdьꞑ jəki əlkəneꞑ durlьƣьna qarap—kəmendə 15 meꞑ həm kybendə 40 meꞑ keşenəꞑ ber deputat;

Avtonomialь əlkəneꞑ əlkə Sovetьna Avtonomialь əlkəneꞑ durlьƣьna qarap — kəmendə 1500 həm kybendə 2000 keşenəꞑ ber deputat;

milli okrugtьꞑ Sovetьna milli okrugtьꞑ durlьƣьna qarap — kəmendə 100 həm kybendə 500 keşenəꞑ ber deputat;

administrativ okrugtьꞑ Sovetьna administrativ okrugtьꞑ durlьƣьna qarap—kəmendə 2000 həm kybendə 10000 keşenəꞑ ber deputat;

rajon Sovetьna rajondьꞑ durlьƣьna qarap — kəmendə 500 həm kybendə 1500 keşenəꞑ ber deputat;

qala Sovetьna həm qalalarđaƣь rajon sovetьna qalanьꞑ jəki qala rajonьnьꞑ durlьƣьna qarap — kəmendə 100 həm kybendə 1000 keşenəꞑ ber deputat;

Məskəv həm Leningrad Sovettarьna — 3000 keşenəꞑ ber deputat, avьl Sovetьna avьl Sovetьnьꞑ eşməkərlek rajonьnьꞑ durlьƣьna qarap kəmendə 100 həm kybendə 250 keşenəꞑ ber deputat;

Hər ber kraj (əlkə) Xedmətsəndər deputattarь Sovetь, Avtonomialь əlkələrden Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь, milli həm administrativ okrugtьꞑ Xedmətsəndər deputattarь Sovetь, rajon həm qala Xedmətsəndər deputattarь Sovetь əsən hajlav normalarь „RSFSR Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavdar turahьndaƣь Polozenie" menən oşo statjala kyrhətelgən hajlav normalarьnьꞑ siktəre esendə bildələnep qujьlalar.

Avьl Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь əsən hajlav normalarь kraj (əlkə) Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь, Avtonomialь respublikalardьꞑ Verxovnьj Sovettarь həm Avtonomialь əlkələrden Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь tarafьnan oşo statjala kyrhətelgən hajlav normalarьnьꞑ siktəre esendə bildələnep qujьlalar.

148 STATJA. Hajlavdar məlendə kandidattar hajlav okrugtar bujьnsa qujьla.

Kandidattardь qujьv xoquƣь xedmətsəndərden ojoşmalarьna həm jəmƣiəttərenə: kommunisttar partiahь ojoşmalarьna, professional' sojuzdarƣa, kooperativtərgə, jəştər ojoşmalarьna, kul'tura jəmƣiəttərenə tə'min itelə.

149 STATJA. Hər ber deputat yđeneꞑ eşenəꞑ həm Xedmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ eşenəꞑ hajlavsьlar aldьnda otcot birevgə burьslь, həm zakon menən qujьlƣan tərtiptə teləgən vaƣьtta hajlavsьlardьꞑ kypse legeneꞑ qararь bujьnsa kire saqьrьlьp alьna ala.

(Davamь 6-sь bittə)

Leninse 5 bit

RSFSR BRYBK NЬŊ KONSTITUTSION KOMISSIAHЬ TARAFЬNAN TAPŞЬRЬLQJAN HЭM RSFSR BRYBK PREZIDIUMЬ TARAFЬNAN SOVETTARDЬŊ BΘTЭ ROSSIA QJЭĐЭTTЭN TЬŞ XVII SJEZЬ QARAVЬNA INDEREV ΘSΘN XUPLANQJAN RSFSR KONSTITUTSIAHЬ PROEKTЬ

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahьnьŋ *Konstitutsiahь (nigeđ zakonь)*

XIII вylek

Gerв, flag, stolitsa

150 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahьnьŋ dəvlət gerвь qьđьl fonda qojaş nurđarьnda həm: „RSFSR“ həm „Bθtə ilđərđeŋ proletarđarь, вerləşegeđ!“ tigən jađьvlь, вaşaqtar menən uratьlьp вer-вerehenə arqьrь, haptarь menən tyвən qaratьp urьnlaştьrьlqjan altьn uraq həm sykeş hyrətenən tora.

151 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahьnьŋ dəvlət flagь qьđьl polotnonan torop, unьŋ flag aqjasь ergəhendəge hul mθjθşθndə juqjarьla altьn menən jađьlqjan „RSFSR“ xəreftəre urьnlaştьrьlqjan.

152 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahьnьŋ stolitsahь — Məskəv qalahь.

XVI вylek

Konstitutsianь yđgərtev tərtiвe

153 STATJA. RSFSR Konstitutsiahьn yđgərtev tik RSFSR Verxovnьj Sovetьnьŋ kəm tigəndə Verxovnьj Sovet tavьştarьnьŋ θstən ike kypselege menən qaвul itelgən qararь вujьnsa qьna eşlənə.

NI ΘSΘN ЭLE BULHA VOŽATЬJĐAR JETEŞMЭJ?

Oşo pioner eşe onotoldo.

Təvge ojoşmalarqja vəkil вulьp вarьvsь komsomol aktivьnьŋ ol ot dokladьn tьŋlaqjanda вьl hyđđərđe вik jьş işetergə tura kilə. Ьsьnan da Malajaz rajonьnda komsomol aktivь qьna tygel, rajkomolдьŋ yđ eşseləre lə pionerđar arahьnda eşləvđe „onotalar“. Э вьl „onotьvsanьq“ вik nasar hθđθmtələr вirə.

Uqьv jьlьnьŋ berense sirege ta mamlanьv aldьnda torovqja qaramaЪtan вьnda məktəptərđəge pioner otrədtəre vozatьjđar menən tə'min itelep вətməgən. Вьna faktqa. Şuqanaj avьlь məktəвendəge pioner otrəde vozatьjhьđ jəşəj. Nasiвaş məktəвendəge вer pioner otrədendə alegəsə vozatьj juq Rajkomol вjurohь vozatьjđarđь həjlap alьv eşen вik formal ytkərə. Əđerlekhьđ, tyвən məqlymətle keşelər vozatьj itep вildələnə. MəЪələn, Tajmaj avьl məktəвendəge pioner otrədeneŋ vozatьjь вalalarqja kommunistik tərвiə вirev eşe menən вθtənləj tanьş tygel. Vozatьjđarđьŋ вajtaqь əđerlekhьđ вuьvqja qaramaЪtan ni θsendər hunqь vaqьttarđa ularđьŋ seminarđarь la ytkərelməj вaşlanь. Kyrəheŋ Malajaz rajkomol eşseləre вьl mθhim saranь la onottolar.

Şunьhь qjəzəp. Malajaz rajkomolь pioner otrədtəre θЪtənən jetəkselektevđe qajsan iЪenə təşθrθr ikən hun.

QJ· DIMSKI.

Pionerđar jortonda 16 tyŋərək eşləj

Θfθ qa'a pionerđar jorto ergəhendə şaxmat-şaşka, aviomodel', bolet, xor, konstruktorđar həm вaşqa şundaj hər tθrlθ 16 tyŋərək eşləj. 1300 вalanь esenə alqjan вьl tyŋərəktər kanikul vaqьtьnda θđləkhθđ eşləjəsəklər

Pionerđar jorto tiđ kθndər esendə jaqşь şaxmatistarđьŋ turnerьn ojoştora. Jaqьt вaqsahьnda hər kθn konkiđa, lezala jθgθrθştər ojoştorolasaq

Qursaq teatrь konikul vaqьtьnda hər kθn 150—180 tamaşasьn ytkərəsək.

Klusta Puşkin kθnenə qarata Puşkin vetrinahь təđθlgən həm uqja arnalqjan kisə ojoştorovqja əđerlek alьp вarьla.

Qalanьŋ pionerđar jorto, məktəptərđeŋ qьşqь kanikul vaqьtьnda meŋərləgən məktəp вalalarьn kyŋelle həm kul'turalь jal itevđəren ojoştorovđьŋ вaşlap jθrθvsehe rolen alьp вarasaq.

Uqьv jorto jaqşь eşləj

Maçar rajonь „Sylvan“ kolxoz təvge komsomol ojoşmahь sojuzdan tьş jəştər arahьnda sistemlь eş alьp вara. Вьl ojoşma jəştərđeŋ uqьvь, jal itevđəre, qθmymən ularđьŋ politik—kul'tura kiməldəren kytərev eşe menən kθn hajьn şθqθllənə.

Kis вulьv menən jəştərđe jьlь, jaqtь uqьv jorto qarşьlaj. Ular unda jьjьlalar đa, gazet zurnal uqьjđar. Ilđeŋ politik, xuzalьq tormoşo menən, xalьq ara xəl menən tanьşalar Jal kθndərendə kolxoz dram tyŋərəge tarafьnan qujьlqjan postanovkalarđь qarajđar. Jəştər arahьnda sistemalь eş alьp вarьv hθđθmtələrendə ojoşma yЪə. Вьnda hunqь kθndərđəgenə aldьnqь 3 sojuzdan tьş jəş komsomol safьna alьndь.

JAQUP QOLМЬJ.

BEĐĐEŊ KILƏSƏGE BEĐ--YĐ QULЬBЬĐĐA

Sovet jəştəre, nindəj đə вulha qaraŋqь juravdarđan həm tomanlь aldan kyrevđən вaşqa, yđeneŋ jaqьn kiləsəgen kyđ aldьna kiltərə ala Sovet jəştəre yđđərenen kiləsəktəren teləj torqjan nəmə itep kenə tygel, ə his şikheđ şavlь вulasaq, вθgθn yk toja torqjan itep kyđ aldьna kiltərə alalar, sθnki ul вьl kiləsəkte вθtə xalьq menən вergə yđ xeđməte menən tьvđьra.

Beđđeŋ jəştəştər—kapitalistik ilđərđəge xeđmətsən jəştər, keşegə keşe nəfrətsel вulqjan faşizm ilđərende—yđđəreneŋ kiləsəktəren ajьra həm uqja ьşana almajđar, sθnki ul, ularđьŋ vlastarьnda tygel.

Sovet jəştəreneŋ kiləsəktəre xəđerđən yk inde ularđьŋ yđđəreneŋ qulđarь menən namьЪlь xeđməttə вulđьrьla вarьla, şuqja kyrə lə ul unь irekle rəveştə вildələj həm uqja ireşə.

Beđđen kyp millətle вθjθk xalqьвьđ kevek yđeвeđ stalinsel вişjьllьqtar menən fekerləjвeđ, unьŋ reallьqь вulьp yđ jađmьşьвьđđь-y ıeвeđ вildələrgə vlastlь вulqjan sotsialistik ilđeŋ keşeləre, вeđ yđeвeđ toraвьđ.

Inde urьnlaşqan qjəлət вujьnsa, 1937-se jьlda—вθjθk sotsialistik revolytsianьŋ 20 jьllьqьnda вol'şevistik partia, вθjθk Stalin tarafьnan qəđerləp yЪtereləvse sovet jəştəre yđen ideja jaqtan tərвiələv julьnda taqь la nьqьraq alqja kiteveŋ, taqь la gramotalьraq, вelemlerək, kul'turalьraq вulьvьn telərgə kərək.

Sovet jəştərenə taqь la kyвerək kθs, həlləle, вatьrlьq, qьjьvlьq, şatlьqlьq telərgə mθmkin.

Sotsialistik ilđeŋ jəş grazdandarь вeđđeŋ tormoşoвođđoŋ tθp zakonь stalinsel Konstitutsianь namьЪ menən hьqlarqja tejeştər. Yđ vatanьвьđđь θθn həm вθtə tθr doşmandarđan hajlavđa energiəle əđerlektə kyвerək uŋьş, kyвerək tyđemlek kyrhətergə!

Min sovet jəştəren, 1937-se jьlda вeđđeŋ eşeвeđ θsθn iptəş Stalin maqtarlьq eşləvđe teləjem.

A. KOSAREF.

Saвir Kinjəkəjef.

ORDENLЬ ŞƏMSIƏGΘ

Jaqtь nurđar hiвep
Sikneđ şatьвьŋ,
Bθjθk jenev menən taŋ ata
Gəl вaqsanan iЪkən şaŋan jelđər
IleвeĐgə xuş iЪ tarata.
Hin Şəmsiə!
Jaqtь taŋdь
Eş θЪtθndə qarşь alahьŋ,
Jθrəgendə davьl,
Jeŋev dərte
Il teləge menən janahьŋ.
Stalingə əjtkən hyđđərende
Ytəv dərte urqьj asqьna,
Kyđ uŋьnda altьn hьđьq jahəp
Dahьj əjtkən вθjθk hyđ tora,
KIM le kykerəgendə hineŋ orden
Nurđar hiвə alьvь jθđənə,
Hər taŋ hajьn jəşəv juldarьna
Gyzəl gθldər yЪə, teđələ.
Şəmsiə apaj!
Beđđeŋ ilđə genə
Səskə a'a keşe qθmθrθ,
Həm şuqja la вeđđə jəşəv
Beđđə tormoş matur, kyŋelle.

Massavьj aqjartьv eştəre nasar

Stərletamaq politik aqjartьv texnikumьnda kul'tura—massavьj eş hylpənəjđe. Texnikumda вьqja tiklem jəjəp kilgən dram, xor, muzьjka tyŋərəktəre eşləməj. Jaŋь uqьv jьlь вaşlanqjannan вirle texnikumda вarь ike tapqьr postanofka qujьldь.

Stena gazetahь regylər sьqjarьlmaj. Ajьna вer, ike ajqja вer tapqьr qьna orqjan, вьl gazetalarđьŋ da xudozestvo həm texnik jaqь tyвən.

Texnikumda uqьv θjθ вar. Ləkin unda kərək tiklem gazet-zurnal həm kitaptarđь taвьvь qьjьn. Şaşka-şaxmat kevek mavьqtьrqьs ujьn nəmələre вθtənləj juq.

BAJBULATЬF.

Redaksianan—Politik aqjartьv texnikumьnda kul'tura—massavьj eşteŋ вьl xəldə вulьvь вeđđe qjəzəpləndere.

Э texnikumdьŋ partia həm komsomol ojoşmalarь вьqja nisek qarajđar ikən?

Hər вer komsomolesqa xərвi spetsialnost

Oşo kθndərđə VLKSM dьŋ Qьrьm θlkəhe komitetьnьŋ plenumь вulьp yıte. Plenum VLKSM Θlkə Komitetь sekretarьnьŋ oвorona eşe turahьndaqь dokladь вujьnsa 1937-se jьlda 10 meŋ komsomolestь tθrlθ xərвi spetsialnostqa θjrətev turahьnda qarar qaвul itte.

VLKSM dьŋ Qьrьm θlkəhe komitetь proizvodstvonan ajьrьlmaqjan xəldə ljotsiktar, tankistar, artileris, paraşutis, kavaleristar həm diŋgeđ xərвi spetsialistarь əđerləp sьqjarьv turahьnda kiŋ programma eşləp sьqjarđь.

klassiktarđьŋ əЪərđəre jeteşməj

Başqortostan Θlkə вiвliotekahьnda klassik jađьvsьlarđьŋ əЪərđəre jeterlek tygel. MəЪələn, Lev Nikolajevic Tolostojđьŋ „Xədzi Murat“ tigən əЪəre ni barь вer dana. Turginoftьŋ „Mumu“ tigən xikəjəhe вθtənləj juq. Lermantof, Nikrasoftarđьŋ xikəjələre lə kyp qatlam uqьvsьlar massahьn qənəqətlənderməj.

Uqьvsьlar massahьnьŋ xudozestvo əđəвiətkə kθndən-kθngə arta вarqjan talaptarьn qənəqətləndery θsθn jaŋьnan-jaŋь kitaptar kərək. Вьnь uqьvsьlar massahь qətqji rəveştə talap itələr. Kiləsəktə klassik əЪərđər jeterlek tiklem вuldьrьlhьndar.

S. KINJƏKƏJEF.

Javaplь redaktor: A. ƏMIN.

Θfθ, „Okt. nat.“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4631

Bətə ildərđen proletardarь, berləşəged!

QINVAR 11
1937-se jьl
№ 56 (1053)
Ajrьm hanь 9 tin.

Leninse

VLKSM dьn Başqortostan Өlkə həm Өfə qala komitetь organь. 12-se jьl sьqa

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

Kisə—10 nsь qinvarđa VLKSM Өlkə Komitetь ergəhelə məktəp tə eşləv вujьnsa Өlkəkəŋəşmə asьldь.

ӨLGӨLӨ UQЬTЬROЈA, TYĐEMLE UQЬROЈA

10-sь qinvarđa komsomolđьŋ Өlkə Komitetь tarafьnan, Başqortostan kyləmendəge urta məktəptərđen komsomol komitet sekretarđarьn, otlicnik jəş uqьtьvsьlarьn, pioner otrədtare vozatьjđarьn, komsomoles otlicnik uqьvsьlarđь, rajkomol sekretarđarьn es nə alqan ɵlkə kəŋəşmə saqьrьldь.

Bьl kəŋəşmə yđeneŋ kən tərtibendə urta məktəptərđen uqьvsьlarь arahьndaqь politik eş həm məktəptərgə xalьqqa qarşь joqontolarđьŋ inevə menən kərəş məs'ələhen tikşerəsək.

Beđđeŋ kyp kenə urta məktəptərđəge komsomol ojoşmalarь X sjezd qararđarьn tormoşqa atqarьvđa вajtaq qьna unьşlьqtarqa ireştelər. Məktəp tə uqьvsьlar tarafьnan fəndərđen nigeđen yđləşterev ɵsɵn kərəş məs'ələhe qypselek urta məktəp komsomol ojoşmalarьnьŋ yđək eşe вulь əverelde. Вьnь вeđ 1936-37 uqьv jьlьnьŋ berense jartьhьndaqь jomqaqtarьnđa вik asьq kyrəвeđ.

Вьnan ber nisə aj elek kenə ojoştorolqan Өfə qalahьndaqь 1 nsь urta məktəp komsomol komitetь uqьvsьlarđьŋ fəndərđe unьşlь yđləşterevđere julьnda uqьvsьlar menən, ularđьŋ nisek tьn alьvđarь, nastrojenialarь menən tanьşьv, məktəp tormoşondaqь „avьrьv", „jomoşьq" urьndarđь totop ala belev, ularđь вulđьrmaъ ɵsɵn kərəşevđe yđeneŋ təp вurьsь itep qujqan. Məktəptə sotsialistik jarьş dogovorđarьn konkret rəveştə jəjep jeвərev ɵsɵn həm ajrьm uqьvsьlar tarafьnan urandan həjrəp inderelə torqan xuliganlьq hyđđare, xalьqqa qarşь joqontolar menən kərəş alьp вarqan. Uqьvđan artta qalьvsьlarqa uqьtьvsьlar tarafьnan sistemlь jarđam ojoştorolqan. Uqьvsьlarđьŋ ata—ə'əre menən вəjləneş kesəjtelgən. Вьna şunьŋ ɵsɵn də uqьvđьŋ ikense siregendə вere se sirek menən saqьşlьrqanđa ɵlgɵreş jaqşь uq kytərelgən. Məktəp kyləmendə uqьvđan ɵlgɵreş 93 protsentqa jetkən.

Şişmə rajonьndaqь Safar urta məktəptəge komsomol ojoşmahь həm pedagogtar kollektivь la uqьvsьlar arahьnda politik—tərвiə eşen kes-jtevđə вirelep eşləvđəre hɵđɵmtəhendə uqьvsьlarđьŋ fəndərđeŋ nigeđđərenə lə вulьvđarьnda ikense sirektə jaqşь uq unьşlь kyrhətkestərgə ireşkəndər. Tik „otlicno" həm „jaqşь" uqьvsьlar qьna вɵlə uqьvsьlarđьŋ 69 protsenten təşkil itə. Uqьvđьŋ вerense siregendə artta qalьvsь, 4 dərestən „nasar" вildələre alьvsь Nuqajьva, Aqвirđindar ikense sirektə вer genə „nasar" вildəhelə almavqa ireşkəndər.

Вeđ вəgen inde X sjezd qararđarьn tormoşqa aşьrьv nigeđendə вɵtə urta məktəptərđə lə una şul juqarьla kyrhətelgən unьşlьqtar turahьnda həjlərgə tejeşle inek. Ləkin urta məktəptərđəge komsomol ojoşmalarьnьŋ sjezd qararđarьn tormoşqa aşьrьv ɵsɵn kərəşte jomoşaq ojoştorovđarь arqahьnda kyp kenə urta məktəptərđə uqьvsьlarđьŋ fəndərđe yđləşterev ɵsɵn kərəştərenen əle haman da artta qalьvьn kyrəвeđ. Əвjəlil rajonьndaqь urta məktəp uqьvsьlarьnьŋ ɵlgɵreştəren kyrhətevse sьjfьrđar вьnьn вik asьq yrnəge вulьp tora. Вьl məktəptə uqьvsьlarđьŋ dɵjɵm ɵlgɵreşe uqьv jьlьnьŋ вerense siregendə 82 protsent вulha, ikense sirektə lə вa-[illegible] 83 protsent təşkil itə. Вьl məktəp-[illegible] uqьvđan ɵlgɵ-[illegible] jaqşьlan вaşqa uqьvsьlarđan вer nisek tə ajьrьlmajđar. Ularđьŋ uqьvđan ɵlgɵreştəre ikense sirektə вarь 84 protsent.

Iptəş K[illegible] VLKSM Yđək Komitetь tarafьnan uşqarьlqan jəş uqьtьvsьlar kəŋəşməhendəge yđeneŋ sьqьşьnda вьlaj tine:

„Məktəptəge eş—вeđđeŋ yъmerđərđe həm jəştərđe tərвiələvđə iŋ mɵhim вuьnsьstarьвьđđan вerehe. Уъep kilgən jəş вьvьndь dɵrɵъ tərвiələvđe məktəp skəmiəhenən həm xatta elegerək tə вaşlarqa kərək". Вeđđen məktəptəge вɵtə eşeвeđ una şul вurьsqa вujhьndьrьlqan вulьrqa tejeşle. Вьl, вeđđeŋ komsomol ojoşmalarь, pedagogtar kollektivtarь, uqьvsьlarđьŋ вɵtə iqtiвarđarьn fəndərđe „otlicno" həm „jaqşь" yđləşterьvgə junaltev menən вer uq vaqьtta, ana şul uqьv sьjfatьn kytərevgə, ularđь kommunistik ruxta tərвiələvgə asьqtan-asьq ajaq salьvsь yъmer вalalarđь вik jьş məktəp tərвiəhenən sitkə tartьvsь xalьqqa qarşь joqontolarđьŋ məktəpkə inev kyreneştəre menən iitken kərəş alьp вarьrqa məзвyrlaj. Ləkin вeđđeŋ kypselek komsomol ojoşmalarь əle вɵgɵn də xalьqqa qarşь joqontolarđьŋ məktəptərgə inevə menən вik jomoşaq kərəşələr. Вeđ Başqortostan vaqьtlь matвuqatь вittərendə kyptən tygel Өfə qalahьnьŋ 3-sɵ məktəвendə 13 jəşlek məktəp вalahьnьŋ ikense вer uqьvsьnь xuligandarsa sənsep yltərev vaqiqahьn uqьnьq. Өfə qalahьndaqь 1, 41, 40, 6 urta məktəp uqьvsьlarь arahьnda la şundaj uq sovet xalqьna qarşь вulqan joqontolarđьŋ saqьlьvđarь urьn taptьlar.

Вьlar вeđđeŋ komsomol ojoşmalarьnьŋ, ajrьm alqan saqta komsomolьŋ Өfə qala komitetьnьŋ əle вɵgɵngə kəndə lə X sjezdьŋ „kyp komsomol komitettarь, məktəp, komsomolđьŋ ikense вaъqьstaqь eşe вulьp tora tigən qajət zararlь qaraştarđan sьqьp məktəp məs'ələlərə menən şɵqɵllənməjđər, uqьv—tərвiə eşeneŋ jetdi jeteşheđlektərenen ergəhenən genə uъьp kitələr" tigən qararьn fekerləp вetməven həm komsomol komitettarьnan kəndəlek sistemlь eş talap itevse вьl saralar ɵtəndə eşləməvđəren kyrhətə.

Dɵrɵъ, вeđđeŋ komsomol komitettarь, şul jəmlənən qala komsomol komitetь la fakttar asьlqas ta ul вalalarь вer ni tiklem vaqьt ɵsɵndə tərвiələv ɵtəndə eş alьp вaralar. Ə hunьnan taqь la onota'lar. Ləkin вeđđeŋ komsomol komitettarь məktəptərđə, xalьqqa qarşь joqontolarqa inergə urьn qa'đьrmaъ ɵsɵn „вalalarđь jaratьv menən genə sikləneъkə, ə ularđь ololarqa, ularđa məktəp dissiplinahьna qarata, yđđəren uratьp alqan вɵtə tormoşto вelevgə qarata jetdi aŋlь mɵnəsəвət tərвiələv, məktəp tormoşondaqь вɵtə kire kyreneştərgə qarata tyđep tora almavsьlьq mɵnəsəвəte kyrhətev kərəklek tərвiələv" đə („Komsomolskaja pravda" nьŋ 5 se qinvarđaqь вaş məqələhenən) sistemlь eş alьp вarьvđь вik jьş qьna onotalar. Əgər đə вeđ—вɵtə komsomol ojoşmalarь вalalarđь ana şul metodtar menən tərвiələvđə sistemlь eş alьp вarhaq, ul vaqьtta вalalar вeđđeŋ sovet xalqьna qarşь вulqan hər tɵrlɵ kyreneştərđe yđđəre xɵkɵmlərđər həm ul вeđgə вaşqa telənə nindəj saralarqa qaraqanda la вik kyp artьq hɵđɵmtə вirəsəgen, unьn, kiləsək вьvьnqa вeđđeŋ təp вurьsьвьđ вulqan politik aŋlьlьq tarataləj alasaqьвьđ la вer genə mi nutqa la itəmən sьqarьrqa jaramaj.

VLKSM dьŋ X sjezdь məktəp вalalarьnьŋ fəndərđe yđləşterev ɵsɵn вulqan kərəşendə sotsialistik jarьştьŋ həm hər tɵrlɵ fən, texnika, əđəвi tynərəktərđeŋ qajət đur rol ujnaqanlьqьn kyrhətte. Вeđđeŋ urta məktəptərđəge komsomol ojoşmalarь X sjezd tarafьnan qujьlqan вьl вurьstarđь tormoşqa aşьrьvđa nasar kərəşələr. Dɵrɵъ, вeđđeŋ hər вer məktəptə tejerlek gruppa menən gruppa, zveno menən zveno arahьnda jarьş dogovorđarь вar. Ləkin ular sjez talap itkənsə tɵđɵlməgəndər. Safar urta məktəвendəge jarьş dogovorđarьn qьna alьp qarajьq. Ularđьŋ hər qajhьhь tejerlek вьlaj tɵđɵlgən:

„Dɵjɵm uqьv ɵlgɵreşen 90 protsentqa jetkerergə, pionerđar qьđьl galstok taqьrqa, dəreskə huŋlamaj jɵrɵrgə"

Ə praktik eştə Safar urta məktəвe ikense sirektə uqьvđan dɵjɵm ɵlgɵreşte 90 protsenttan juqarьqa kytərgən. Qalqan punkttar hər вer uqьvsь jəki hər вer pioner ɵsɵn məзвyri вulqan вurьstar. Ə вit X sjezd sotsialistik jarьştь ignarirlavsь вьndaj formal tɵđɵlgən dogovorđarqa qarşь kərəşergə quşьь. Sjezd təp fəndər вujьnsa konkret jəkləmələr alьv həm ularđьŋ ytəleve ɵsɵn kərəş dogovorđarь tɵđɵvđe talap itte.

Kyp məktəptərđə jəşəp kilgən fən, texnika, əđəвi tynərəktər praktik eştə uqьvsьlarđьŋ artьq vaqьtьn alьvsь tynərəktər вulьp toralar. Ə вit sjezd şul tynərəktərđeŋ hər qajhьhьn ajьrьm fəndərđe yđləşterevgə jarđam itev maqsatьnda tɵđɵvđe talap itkəjne.

Вeđđeŋ urta məktəptərđeŋ komsomol komitettarь, pioner ojoşmalarь, sylmələrgə вikləŋep komsomolestar həm pionerđar arahьnda qьna eş alьp вarmaъqa, ə вɵtə uqьvsьlar məsəhь menən eş alьp вarьrqa, вalalarđь kommunistik ruxta tərвiələvđəge вьl вurьstarđь tormoşqa aşьrьvđa uqьtьvsьlar menən tьqьđ duъьq вəjləneşendə вulьrqa, ularqa tajanьrqa tejeşlelər. Urta məktəp komsomol ojoşmalarь tik şul vaqьtta qьna məktəptə politik həm tərвiə eşen dɵrɵъ ojoştora alьrđar. Dissiplinahьđlьq, xalьqqa qarşь joqontolar menən unьşlь kərəşə alьrđar həm вɵtəhenən də elek uqьv, fəndərđeŋ nigeđenə lə вulьv ɵlkəhendə вeđđən partia, dəvlət, komsomol talap itkən unьşlьqtar kimələnə kytərelə alьrđar.

Өlkə kəŋəşmə urta məktəptərđen komitet sekretarđarьna, pioner vozatьjđarьna, jəş uqьtьvsьlarьna вьl вurьstarđь tormoşqa aşьrьv ɵsɵn konkret kərəşteŋ jənle instruktaъьn вirer.

Jarslav (Dьvan) MTS nьŋ Qa'ьn-qьđ jəştər traktor вregadahь вregadirь—Komsomolka Marusə Şoloxova.

Unьŋ вregadahь rajondaqь traktorđar вregadahь arahьnda iŋ alđьnqь вregada вulьp tora.

(Urazвaxtin fotohь)

ISPANIALA GRAЖDANDAR HUQЬŞЬ

Madrid frontьnda nьqьşmalь huqьştar

MADRID, 8 Madridtь qamavđьŋ ɵsɵnsɵ ajь вaşla ьv вiş kəndən вirle davam itkən nьqьşmalь huqьş menən вildələnde. Fetnəselər Madridqa tenjaq—kɵnвajьş jaq flanqьnan udar jahav ɵsɵn kɵslɵ kərəş alьp вaralar. Fetnəselərđeŋ 3-sɵ qinvarđa Boadil'a Del'Monteqa hɵzym menən вaşlanqan atakalarь, Madridtь Gvadarrama frontь menən totaştьrqan julđarđьŋ вerehe вulqan La Korun'ja julьn qьrqьvqa junə derelgəjne. Faşistik komandirđarđьŋ вьndaqь maqsattarь вik asьq, ular Madridqa hɵzym itev ɵsɵn yđđərenə taqь вer jul asьrqa həm вer uq vaqьtta Gvadarama frontьn xəlheđlənderev ɵsɵn liniaьŋ вer ɵlɵşɵn qurqьnьs aъtьna qujьrqa ьntьldьlar.

Fetnəselər Boadil'ja Del' Monte nan Las Posasqa ytep, şunьŋ menən Korun'ja julьna sьqьp kənjaq—kɵnsьqьşqa Madridqa taʒa qьrqa вoroloş jahaвьlar. Şulaj đa ular вьnda Las Posastan alьъ tygel, respuвlikansьlarđьŋ El' Planito pozitsialarьna tərteldələr. Alьnqan məqlymattərgə qaraqanda, fetnəselər вьl punktta respuвlikansьlarđьŋ qarşьlьqtarьn jeŋə almajđar. Ytkən tɵn вujь вьn la qatь huqьş вarđь, hər ike jaq ɵlenən-ɵle qul granatalarь taşlanьlar.

Вьl julь fetnəselərđeŋ atakalarь ajьvsa nьqьş nalьq menən ajьrьlalar. Ьlarđьŋ вɵtəhelə fetnəselərđen вьl operatsiaqa kyptən həm sistemalь əđ rlənevđəren kyrhətələr Fetnəselər вьl frontьqь huqьşqa вajtaq er janь. it il legionь kejemen kejenderelgən səstərđe kilterep quştьlar. Jerle mat uqattьŋ əjtevenə qaraqanda, xəđer it il legionь kejemen nemes həm italian „yđ irekle" qəskərđərenə kejđergəndər.

Вɵtə вьl operatsia fetnəselərgə вik qimmətkə təşə. Respuвlikansьlar jerđeŋ hər вer hɵjɵme ɵsɵn kərəşələr. Fetnəselər urьndarьnan вik aqьrьn, avьr huqьştar menən quđqalalar, ularđьŋ juqaltьvđarь sikheđ đur. Madridtь haqlavsьlar Madrid epopejahьna məŋge onotolmaъ janь вittər jađalar. Hər вer вəreleştən huŋ faşistarqa qarşь huqьş qahrmandarьnьŋ tɵđmɵhendə janь isemdər arta.

Kisə respuвlikansьlar doşmanьŋ 6 tygel, вəlki 7 „Gejnkel" samoljotьn вərep təşɵrɵđɵlər tip əjtevgə вɵtə nigeđlektər вar. Ə yđđəre 2 samoljottarьn juqalttьlar. ularđьŋ вerehe huqьşta tygel, вəlki avaria səвəвle hələk вuldь. Qəmymən Germania aviatsiahьnьŋ Ispaniaqь juqaltьvđarь sikheđ đur. Huqьş вarqan məldə вɵtəhe 70 ləp „Gejnkel" deŋ hələk вulьvь turahьnda məqlymattər вar. Ləkin вьlar tulь məqlymət tygel, sɵnki вьnda respuвlikansьlarđьŋ вɵtə xərəkəttəre lə, havala həm aerodromdarđa hələk вulqan „Junkers" tar iъəpkə alьnmaqan. Şul uq vaqьtta вьl 70 „Gejnkel" menən вəreleştə respuвlikansьlarđьŋ 5 apparatь hələk вulqan.

Madridta ike ađna вujь davam itkən tьnlьqtьŋ eđe lə qalmaнь. Artilleria alьşь вer đə tuqtamaj. Fetnəselərđeŋ snarədtəre kyвerək uramdarqa təşə. Вer ni tiklem tьnlьqtan huŋ „Junkers"tar taqь qatьn-qьđ həm вalalarđь ylterergə kiљelər. Dɵrɵъ, вɵgɵn ular kilmənelər. „Gejnkel" đərene вirelgən hasaq tə'sir itte вulha kərək.

V. Leвedef-Kumac
Dunəjьvski muzьjkahь.

VATAN TURAHЬNDA JЬR

Məskəvđən il sigenə jetəknse,
Tɵnjaqtan kɵnjaq tavьnasa
Utэ il xuzahь вulqan keşe
Yđeneŋ kiŋ vatanь asa.
Əjterheŋ kiŋ Volga aqa taşьp,
Вar jerđə xɵr tormoş həm xeđmət.
Jəştərgə hər jerđə lə jul asьq,
Qarttarqa hər jerđə lə xɵrmət.

PRIPEV.

Bigrək kiŋ mineŋ tuqan ilkəjem,
Kyp unda jьlqa, qьr həm urman!
Min вьndaj вaşqa ilde вelməjem
Keşelər irken hulaj torqan.

Ваъьvđar kyđ kyreme jetməъlek,
Qalalar xəterləp вɵtməъlek.
Вeđ qorur ɵndəşəвeđ—„iptəş!"—tip,—
Вar matur hyđđən ul qimmətle.
Ul вulqas hər jerđə yđ ɵjɵвeđ,
Juq вeđgə qara həm aq təndər,
Hər kemgə ul вik jaqьn tanьş hyđ,
Вar jerđə lə osraj tuqandar.

PRIPEV.

Bigrək kiŋ mineŋ tuqan ilkəjem,
Kyp unda jьlqa, qьr həm urman!
Min вьndaj вaşqa ilde вelməjem
Keşelər irken hulaj torqan.

Tavьnda—artьq tygel his вer kem,
Eş(e) ɵsɵn hər kem вyləklɵngən.

Stalinsa zakonьn вeđ xalьqtьŋ
Jađavьđ altьn xəref menən.
His nindəj jьldar đa вьl hyđđərđen
Вɵjɵklɵk həm şanьn jujalmaъ:
Xaqь вar hər vaqьtta keşeneŋ
Uqьvqa, xeđmətkə həm jalqa.

PRIPEV.

Bigrək kiŋ mineŋ tuqan ilkəjem,
Kyp unda jьlqa, qьr həm urman!
Min вьndaj вaşqa ilde вelməjem
Keşelər irken hulaj torqan.

Jađqь jel iъə ilem ɵъtɵndə,
Kɵn hajьn tormoş şatlьqlьraq,
Kɵlə həm hɵjə вelməj his kem də
Donjala вeđđən də jaqşьraq.
Qojmaqsь вulhalar вeđđeŋ qandь
Doşmanqa asьv janar kyđđə,
Hɵjəвeđ jar hɵjgəndəj vatandь,
Haqlajвьđ irkə əsəвeđđej.

PRIPEV.

Bigrək kiŋ mineŋ tuqan ilkəjem,
Kyp unda jьlqa, qьr həm urman!
Min вьndaj вaşqa ilde вelməjem
Keşelər irken hulaj torqan.

Məslim Marat tərзəməhe.

Komsomol ojoşmalarьnda

Sojuz respuвlikalarьn ɵjrənələr

XAR'KOF, 7-se qinvar. Xar'kof komsomolestarь s'alinsel Konstitutsianь ɵjrənev menən вergə Sojuz Respuвlikalarьnьŋ unьştarь menən nьqlap tanьşalar. Məъələn, Stalin rajonь komsomolь xalьqtarđьŋ вɵjɵk ulasьhь iptəş Stalindeŋ tuqan ile—Gruzia unьştarь menən tanьşalar. „Uraq həm sykeş" zavodь komsomol ojoşmahь вьnьŋ ɵsɵn respuвlikanьŋ вer komsomol ojoşmahь menən вəjləneşte julqa quja. Zavod gazetahь Gruzia turahьnda məqələlər вaъьp sьqarьp, ul məqələlər вɵtə komsomol gruppalarьnda, qomyni torlaq jorttarьnda jəştər arahьnda ɵjrənelərlər.

Stalin rajonь məktəptərenen komsomolestarь həm pionerđarь respuвlikanьŋ səsək alьvь həm jaŋь k[illegible] turahьn kyrhətev ɵsɵn ajrьm mejđər ojoştoralar. Krasno-zavodski rajon komsomoldarь Qazax respuвlikahь unьştarь menən tanьşalar.

Komsomol aktivestar kurьsь

BATUM, 7-se qinvar. A[illegible] komsomol Өlkə Komitetь ergəhen[illegible] komsomol aktivestka alь [illegible] sьlqan 3 ajlьq kurstь u[illegible] tamamlanьp sьqarьv вuldь. Ularđьŋ [illegible] komsomoldьŋ rajon ojoşmal[illegible] həm ere pridpriatielərgə eşkə [illegible] erideləer.

BELORUSSIA QATЬN-QЬĐ TRAKTORISKALARЬNЬŊ KƏŊƏŞMƏHE

MƏSKƏV, 8 qinvar. TASS. 7-se qinvarđa Minski qalahьnda Belorussianьŋ jəş traktoriskalarđьŋ kəŋəşməhe asьldь. Вьnda 325 delegat qatnaşa. Kəŋəşmə qatьn qьđ traktor вrigadahьnьŋ 1936-sь jьlqь jarьşь həm [illegible] ɵnɵ uqьvđь ojoştorov turahьnda doklad tьnlanь.

1936-sь jьldьŋ jəjendə Belorussia qьrьnda 570 traktoristka eşlegən. [illegible] traktor roldərendə taqь la 1 meŋ 600 qьđ ulьraʒaq. Respuвlikanьŋ qatьn-qьđ вrigadalarь вɵtə sojuz kəmendəge jarьşqa qatnaşqandar. [illegible] jьşta вerense urьnda Ʒ[illegible]вin [illegible] traktor вrigadahь alqan.

Вrigada hər вer traktorqa вirelgən 1 meŋ 200 gektar zadanie urьnьna 1 meŋ 845 gektar jer hɵrgən həm 2 meŋ 47 kilogram jaqьv materialdarьn kotomlaqan. Belorussianьŋ danlьqlь traktorisk hь Belorussia Yđək Başqarma komitetь aqzahь Raşik iptəş 1936-sь jьlqь sezonda 2 meŋ 500 gektar aşsa, 83 вot orloq həm 300 вot kartuf eşləgən. Qatь aiqьştar aъьnьnda kəŋəşmə qatnaşьvsьlar xalьqtarьŋ jolвaşsьhь iptəş Stalingə təвrik xatь qaвul ittelər.

PUŞKIN KISƏHE

[illegible] təđeləşe komsomol komitetь [illegible] qinvarđa təđeləşteŋ klubьnda A. S. Puşkinđeŋ iзađьna arnalqan [illegible] ytkərə.

Kisələ вɵjɵk şaqirđeŋ iзađь turahьnda doklad jahalasaq. Urta məktəp uqьvsьlarь Puşkinđeŋ „Caadajevqa", „Avьl", „irek", „Kafkaz" həm вaşqa əъərđəren uqьjaqtar. Ulardan „Boris Godunof"tan həm „Harap Peter"đan ajrьm ɵđɵmtələr uqьlasaq.

8 nsɵ sьjnьf uqьvsьhь Tonə Svetlana Puşkinqa qarata yđe jađqan şiqrьn uqьrqa əđerlənə.

Respuвlikansьlar Naranka tavьn aldьlar

VALENSIA. Respuвlikansьlar qəskərđəre Oviedola ɵъtənlək itkən Naranko tavьn qulqa aldьlar. Qala respuвlikansьlar artilleriahьnьŋ utь aъьnda qaldь. Oviedolaqь fetnəselərđeŋ artqa sigenev ɵsɵn ađaqqь julđarь la kiъelde.

4-se qinvar kɵnɵ Bil'вao ɵъtɵndə вulqan hava huqьşьnda fetnəselərđeŋ ɵsɵr motorь 3 samoljottarь вərep təşɵreldɵ. Ularđьŋ вerehen xɵkymətteŋ zenit qoralь вərep teşerđe. Faşistar samoljotьndaqь 5 german ljotcige hələk вuldь.

PARIZ. Gavastьŋ Madridtan вelderevenə qaraqanda, 23-sɵ oktəвrđən 30-sь dekaвrgə tiklem вulqan вomвardirovkalar hɵđɵmtəhendə Madridta 369 keşe ylgən, 1703 keşe jaralanqan.

Ispania вalalarь sovet вalalarьna вylək jeвərələr

„Pravda" gazetahьnьŋ xəвər itevenə qaraqanda geroj Ispan xalqьnьŋ вalalarь, yđđərendəge avьr kɵndərgə qaramaъtan, đuъьq вildəhe itep sovet вalalarьna вylək jeвərergə вulqandar.

SSSR đьŋ Tьşqь Səvđa Xalьq Komissariatьna Ispania вalalarьnьŋ вyləge poroxodqa tɵjəlep, SSSR qa jeвəreleve turahьnda xəвər kilgən. Pravensia qalahь Mursialaqь вalalar, sovet pionerđarь həm uqьvsьlarьna tɵrlɵ fruktalarđan torqan 160 jəşik вylək jeвərgəndər. Вьl вyləkte alьp kilevse paroxod oşo kɵndərđə Odessaqa kilep jetəsək.

Paroxodtь qarşьlav həm вyləkte qaвul itəv ɵsɵn profsojuzdarь ŋyđək sovetь Odessaqa delegatsia jeвərđe.

Puşkin đe ɵjrənəвeđ

Өfɵ medisina raвfagь Puşkin kɵnɵnə qarata əđerlekte вaşlanь. Tel uqьtьvsьhь Kərimova, Puşkinđeŋ iзađь turahьnda nьqlь əđerlek menən [illegible] jəhanь həm ɵs tapqьr Puşkinđeŋ şiqrđarьn kollektiv uqьvđь ojoştorđo. Uqьvsьlar вɵjɵk şaqirđeŋ şiqrđarьn jaratьp tьŋlajđar. Ajьrьm uqьvsьlarqa „Qьşqь julda", „Segənlər", „Julвaъar tьvqandar" kevek kyp poemalarьn səxnələ hɵjlərgə вirelə.

VALIDOF, QƏJETQOLOF.

MƏKTƏPTƏ EŞLƏV BUJЬNSA ƟLKƏ KƏNƏŞMƏGƏ QARATA

EŞ KƟĐƏLEGENƏN

Beđđen ojoşma 23 komsomolestan tora. (Əle ularđьn 4 he rajkol tarafьnan raъtanmaqan). Məktəp komsomolanьn təp burьsь,—ul uqьv sьjfatьn kytərev əsən kərəş alьp barьv. Məktəp komsomol ojoşmahьnьn aqzalarь in təvđə yđđəre jaqşь uqьla, yđđərenen şəxsi əlgələre menən başqa uqьvsьlarđь ıərtergə tejeşlər.

Bьna beđđen məktəp komsomol komitetь la oşo burьstarđan sьqьp eş itte həm uqьv sьjfatьn kytərev, anlь dissiplinanь urьnlaştьrьv buıtarьnan sьqьp yđenen bətə eşen qorđo.

Beđđen məktəp komsomolestarь arahьnda uqьvđan ber genə lə artta qalьvsь juq. Komsomolka Nəfisə Alikova 8 dərestən „otlicno", 7 dərestən „jaqşь", Bajburina Şakirə 8 dərestən „otlicno", 5 dərestən „jaqşь". Bajburin Axtar 5 dərestən „otlicno", 8 dərestən „jaqşь" otmetkalarь aldьlar.

Əlbəttə eş təvđən yk ulaj jaъ barmanь, uqьv jьlь başlanqanda qajhь ber komsomolestar arttaqala inelər. Beđ bətə ojoşma menən arđь aldьnqьlar safьna sьqarьv əsən kərəştek. Məъələn, вьna komsomolka Səqidə Nuqajьva berense sirektə 4 „nasar" otmetkahь aldь. Unьn artta hejrələve turahьnda məs'ələ komsomolestarđьn dejəm jьjьlьşьnda qujьp tikşerelde həm вьnьn səbəbe asьldь: ul yđ əъtendə ađ eşləgən, vaqьtьn ratsional' rəveştə fajđalana almaqan həm uqa „əlgəşer əle"— tip ьsanьp, ajьrьm pedagogiktarđьn inevidual jarđamь jeterlek bulmaqan.

Şundaj uq fakt ikense ber uqьvsь Qasim Aqberđin menən də bulđь. Ul komsomoles tygel, berense sirektə məktəpten in artta qalqan uqьvsьhь hanala ine.

Komitet initsiativahь menən вьl məs'ələ pedagogtar kənəşmahenə ingerelde. Əlbəttə direksia la, zavucta uqьtьvsьlar đa uqьvsьlarđьn hejrəleven вətərev məs'əlahen xəl itevgə avtiv qatnaştьlar. Artta qalьvsьlar əsən məktəptə kiske zənətielər ylməhe ojoştoroldo. Unda uqьvsьlar, dezornьj pedagog jetəkselegendə kistəren eşləj başlanьlar. Uqьvsьlarđьn ata-əsələre menən вəjləneş nь qьъldь. Oşondaj saralardan hun məktəptə əlgəşev şaqtaj alqa kitte. Xəđer Nuqajьvanьn ber genə nasar otmetkahь la juq, 4 dərestən „jaqşь" otmetkahь alqan. Dəjəm məktəp kyləmendə əlgəşev 20 protsentqa yъte. (87 protsent) məktəpkə jereş 99,5 protsentqa jette.

Komsomol ojoşmahьn han jaqьnan yъterev məs'əlahendə lə beđ juqarьla əjtelgən təp burьstarđan sьqьp eş itəbeđ. Ojoşmanь aldьnqьlar iъəbenə, tik aldьnqьlar iъəbenə genə yъterəbeđ. Artta hejrəlevsələrđe komsomolqa qabul itevđən alda ularqa komitet jarđam ojoştora, ularđь komsomol safьna əđerləj.

Komitetta partia tarixь ejrənev tynərəge eşləj. Bьl tynərək menən beđgə ber ađ maqtanьrqa la bula. Sənki əle zənətielər ber genə tapqьr đa əđəlgəne juq. Həm ber genə tьnlavsьnьn da zənətie qalđьrqanь juq. Bьna beđđen komitettьn təp eşe oşonan tora. Min вьnda yđ eşmərlege menən eşləvse tərlə tynərəklər, ojoşmalar həm jəmaqət eşe turahьnda tuqtalьp tormajьm, вarь tik komsomol ojoşmahьnьn əъtənə təşkər qajьь ber təp burьstarđь nisek xəl iteven genə jađam.

Bildələ вьl qьna beđđe tьnьslandьra almaj. Beđ otlicniktar safьn tarkinəjtergə, uqьv sьjfatьn kytərerəsen kərəşte taqь la kinerək jəjelderergə, bətə uqьvsьlarđь la вьl kərəş esenə solqap alьrqa tejeşlebeđ.

Safar urta məktəbenen komsomol komitetь sekretarь: TAISƏ QƏLIEVA

Jaqşь uqьtьrqa, tьrьşьp uqьrqa

Jəş, əle uqьtьv eşendə baj təzrьbəgə lə bulmaqan uqьtьvsьqa eş əъtendə qajbьr qьjьnlьqtarqa osoтarqa tura kilməj tygel, kilə. Qatmarlь pedagogik eş əъtendə anlaşьlmaqan məs'ələlər kyp bula. Bьl xəldərə jəş uqьtьvsьqa əlbəttə təzrьbəgə baj bulqan qart uqьtьvsьlarđьn jarđamь kirək.

Ikense hanlь elgə urta məktəpten pedkollektivь 13 uqьtьvsьnan tora. Balarđan kybehe inde ber nisə jьllar pedagogik eştən masterlьqqa lə ulqan uqьtьvsьlar. [illegible]

[illegible]

...gəreşe nə ireşev əsən kərəşələr. Unьn inde həđəmtəhe lə bar. Ikense sirekten jomqaqь bujьnsa bətə fəndərđən əlgəreş 93,3 protsent. Uqьvsьlarđьn đəreskə jərəştəre 97,2. Berense sirektə uqьvsьlar rus telenən artta qalьp kilgən bulhalar, ikense [illegible] ...xьn ejrənev tynərəge ojoştorolqan. Bьnda bətə uqьtьvsьlar đa ьlьqtьrьlqan. Un kən hajьn regylər zənətielər ytkərelə. Uqьtьvsьlar đur qьđqьnlьv menən jerəjđər.

D. Xətmej.

I nse elgə mə... 10 nsь klass uqьv otlicnigь iptəş Xə[illegible]. (Urazbaxtin fotohь).

BEĐĐEN KOMITET NISEK EŞLƏJ

Eşte başlap alьp kitev jenel bulmanь. Məktəpten qatmarlь tormoşo esenə ıno elergə kərək. 9 nse đen 1-se elgə urta məktəp janь ojoşqan, yđ esenə tərlə məktəp uqьvsьlarьn jьjnaqan məktəptərđən kerehe. Bьl məktəpkə uqьvsьlar la ьik tərlə.

Məktəpten VLKSM komitetь yđ eşen unьşlь alьp barьv əsən uqьvsьlar menən, ularđьn nisek tьnlavьđarь, nastroinielarь menən tanьşьrqa, məktəp tormoşondaqь „sьile", „jomoşaq" urьnđarđь totop ala belergə həm eşten təp вьvьndarьna totona belergə tejeş ine. Məktəpten VLKSM komitetь 15-se sentabrđan eşkə başlanь. In elek keşte urьnlaştьra belevgə əhəmiət birđek. 6 komsomoles klastarđa grupporg itep hajlanđь. In jaqşь komsomol aktivьnan 11 k şe pioner vozatьjь itep hajlandь. 6 komsomoles tynərək eştərenə alьp barьvqa ьylende. Bьlar həm otlicni uqьvsьlar beđđen təp tajanьs kesəbeđ ine. Beđ bətə eşebeđđe ular aşa, ularqa tajanqan xəldə ytkərđek. Təp burьs bətə uqьvsьlarđa „otlicno" qa uqьvđarьna kərəşte ojoştorovdan həm məktəptə politik-tərbiə eşen jəjelderevđən torqanьqtan beđ bətə kesəbeđđe şuqa jynəlttek. Otlicno uqьv əsən sotsialistik jarьş ojoştorovđo komsomolestar başlap jeбərđe. In tavla ojoşmahьnda 55 komsomoles ta sotsialistik jarьşqa sьqtьlar, jəklamələr aldьlar. Unan hun komsorg tar klass menən klass arahьnda jarьş ojoştordolar. Đereъen əjtkəndə berense sirek kələm heđemtəne birmane. Uqьvsьlarđьn rus telenən, matimatikanan artta qalьvsanьqtarьn beđerevgə ireşə almadьq. Ləkin hun qь vaqьtta komitetta beđ tetətə abьlьp. Berense sirektə jomqaqlarь on klassta jьjьlьştarьnda ıa tikşerelde. Uqьvsьlar kollektivь bьlar həjleşep artta qalьp kilevse uqьvsьlar əsen təp uq jaqşь kyrsətəle zənətielər ojoştordoq. Bьl zənətielər [illegible] tılep ... ber tapqьr yikerelep kilende. Ajьrьm uqьvsьlar samoot... [illegible] jəklamələrenen ytəlegən barlaj barđьq. Uqьvqa hunlap kilevselərgə [illegible] maqat tə'biren kyrhəttek. Bьnda ike mьsal [illegible]. Məъələn, 10 „A" klass uqьvsьhь Stipanof [illegible]. Rus telenən artta qalqan VIII „D" klass uqьvsьhь Venakor menən də ojoşlaj uq xəl buldь.

Məktəp tormoşonda algərək ta hidger bulьrqa, şit joqontolarđan saqьlanьn (ul ak kes kenə bulha la) tik tid raqirlalı birergə kərək. Beđđen məktəptə oşondaj fakt bulđь. Uqьvđar başlanьv menən VII „S" klass uqьvsьlarь arahьnda hejləşev tələnde xuliganьar hyđen quilanьv avteleş iturergə tura kilde. Bьnь [illegible] şьna qujьp tikşerđek. Uqьvsьlar ajьrьm beseda ytkərđelər. Hejləm telen sьvatl vqa, bodovqa qarşь kərəş asьq. Hədəmtələ beđ uqьvsьlar arahьnda bulqan bьl jəmhed kyrenəşte bətərə aldьq.

Uram, a qajhь ber uqьvsьlarđьn qajlə şaraitь uqьvsьlarđa nasar joqonto jahamaj tygel, jahaj. Ular qajhь ber vaqьt sit joqontolarđь məktəpkə lə alьp kilələr. Beđ bьqa qarşь tydemle kərəş alьp barabьđ. Unьn səbəbən tikşerəbeđ. Yđđərə menən ajьrьm beseda ytkərəbeđ.

Ajьrьm uqьvsьlar menən eşlevđen unьşlь hədəmtə ıtreven kyrhətmaj kitep bulmaj. Məъələn, bьl klassьq uqьvsьhь VIII klasьnьn uqьvsьhь Vasilkin həm II „A" klass uqьvsьhь Krьlovalar 1-se sirektə in dissiplinahьđ uqьvsьlar inelər. Beđ ularđь pionerđar joqo... əxlə tьna aldьbeđ. Bьl sirektə ular dissiplinalь uqьvsьlardan hanala lar.

Bьl kərəş nindəj hədəmtelər birđe hun? Bьnь II sirektetən jomqaqь kyrhətə. Məktəptə bətə fəndərđən təjəm əlgəreş 91, 5 protsent, məktəptə aldьnqьlьq VIII „B" klasьnda, ul məktəp kysmə qьđьl ələmen yđ qulьnda tota. Sotsialistik jarьştь kin jəjelderev həm uqьvđьn sьjfatь əsən sistemlь kərəş alьp barьv arqahьnda juqarь klastarđьn Glazerina, Kackajьva, Arslanova, Mariceva, Korlova kevek in jaqşь uqьvsьlarь qalqьp sьqtьlar.

Komsomol komitetь uqьvsьlarđьn jal vaqьttarьn ojoştorov eşe menən də şeqeləna. Məktəptə ajьrьm komsomol ylməhe bar. Bьnda bətə ujьn qoraldarь, belljard, şaşka, şaxmat h. в. tuplanqan. Uqьr əsən teləgən handa gazet-zurnal jeterlek.

Beđđen komitettьn eşe şulaj tora. Əle jeteşhedlektər kyp. Bətə uqьvsьlarđa otlicno uqьhьndar esən kyp həm kyp eşləhe bar əle

Berense elgə urta məktəp VLKSM komitetь sekretarь: FRIDLƏND.

SARITSINDЬ QORQAV MUZEJE ASЬLDЬ

HYRƏTTƏ: xudoznik Leşeitьn ese skluptura: „STALIN həm VOROŞILOF."

3-sə qinvarđa Stalingradta grazdandar huqьşьnьn bik matur iъtəlege—Saritsindь qorqavđьn Stalin isemendəge muzej asьldь. Muzej grazdandar huqьşь jьldarьnda iptəş Stalin tarafьnan jetəkselek itevse Saritsindь qorqav ştabь eşləgən vokzal majđanьndaqь jortqa urьnlaşqan. Muzejđьn ylməlerendə 8 bylek bar. Bik qimmətle tarixi dokumenttar-fotografialar, gazettar, prikazdar, vozvanielar, kartina həm skul'pturalar saritsinden revolytsion ytkəndəgeləren, grazdandar huqьşьnьn başlanьvьn, aq bandalar tarafьnan saritsindьn berense həm ikense tapqьr uratьlьp alьv vaqьtьn, iptəş Stalinden saritsinqa kileven, dinikin armiahь menən kərəşte, Qьđьl armianьn saratsindь alьvьn, dinikinşinanь tar-mar itevđe kyrhətələr. Stalingradtьn sotsialistik teđeleşenə đur bylek birelgən.

1530 HUMLЬQ BYLƏK

Motor zavodь teđeleşə FZU nda uqьvđar kynelle bara. Məktəp binahь jəqtь həm jьlь. Uqьv əsən bətə şarttar tьvđьrьlьv arqahьnda uqьvsьlar jaqşь uqьjđar. Kendən kən otlicnoqa uqьvsьlar hanь arta. Məktəp janь jьlqa nьq'ь əđerlek menən kilə. Direksia otlicno uqьvsь balalarđь həm uqьtьvsьlarđь aqçalata həm pateon, meņ 530 humqa byləklənə. Uqьv otlicniktarь Davьjdof, Zəma of, Galin, Pazьjrnikof həm başqal[illegible] səktə lə otlicnoqa uqьrqa həm iptəştərenə jarđam itergə hyđ birđelər.

Uqьv otlicnigь: SƏJFETDINOF

JƏŞTƏR JANЬ JЬRĐAR ƟJRƏNƏLƏR

Baqalь rajonь Stalin isemendəge kolxozda komsomol ojoşmahьnьn initsiativahь menən kolxoz klubь ergəhendə dramma, qьllь orkestor tynərəktəre ojoştorolldo. Bьl tynərəktərgə 18 komsomoles həm sojuzdan tьş kyp kenə jəştər ьlьqtьrьldь. Bьl tynərəktərđen eşe jəştərđe nьq qьđqьhьndьra.

Xəđer Stalin isemendəge kolxoz jəştəre yđđərenen uqьvđan həm eştən buş vaqьttarьn klubta kəj həm janь jьrđar ejrənev menən ytkərələr.

Bajquzin

Jaqşь jal itəbeđ

Stərletamaq. Lenin isemendəge elkə urta məktəp uqьvsьlarь qьşqь kanikuldь kyņelle ytkərələr. Bigerəktə xərbi—fizkul'tura eştəre jəjelderelde. Xəđer inde II baъqьs „Voroşilofsь atьvsьlar" znacogьna norma tapşьrьv bara. Hər kən konkila, sanqьla jerəjbeđ. Məktəp uqьv[illegible] gazeta-zurnaldar mattar ujnьjbьđ.

Jeteşhedlektər də juq tygel. Uqьvsьlar esən sanqьlar jeteş tygel. Bьnь direksia tiđ kən esendə buldьrьv sarahьn kyrergə tejeş.

Beđđen jal vaqьtь buşqa ytməj. Beđ taqь la tьrьşьp jaqşь uqьv əsən kul'turalь jal itəbeđ. Janь energia, janь kəs jьjnajbьđ.

Qotoşof.

BEĐ UQЬTЬVSЬBЬĐ ĐЬ NI ƟSƟN JARA TABЬĐ

(UQЬVSЬLAR XATЬ)

Beđ yđeвеđđen uqьtьvsьвьđ Tuъief Ismaqil aqajđь bik jaratabьđ. Ul beđđen uqьtьvsьвьđ đa, aqajьвьđ đa, đuъьвьđ đa. Bьl beđđə tikməgə genə oşolaj tygel. Unьn dərese bik kynelle ytə. Beđ ximia, fizika dərestərenen ytep kiteven hidməj đ. qalaвьđ. Ul jomoşaq qьna, aşьqmajqьna həjləj. Dəresen kyrhətmə əsbaptar, təzrьbələr jahap ytkərə. Beđ unьn dəresendə qajhь ber məs'ələlərđe anlap jetkerməhək, ul ber đə irenməjensə taqь la qabatlap təşendərə. Bьna şulaj itep unьn dəresen anlap jetkerməgən ber genə lə bala qalmaj. Beđ đə unьn xeđmətеn ba halajвьđ. Ɵjgə birgən bətə eştərđe yđ vaqьtьnda y'əp kiləbeđ. Ə ul bik talaplь uqьtьvsь. Bьna oşonon əsən də beđđen klasta ximia, fizikanan əlgərməgən ber gənə lə uqьvsь juq.

Beđđen uqьtьvsьвьđ, uqьv turahьnda qьna tygel, beđđen jal iteve beđ turahьnda la qajqьrta. Unьn tьrьşlьqь menən beđ ber nisə tapqьr jəş tamaşasьlar teatrьna, kinoqa barđьq.

Beđ Ismaqil aqajđь jaratqan kevek ul da beđđe jarata. Ɵjđərebeđđə bula, ata-əsələrebeđ menən həjləşə. Qьъqahь ul beđđen turala yđ balahь kevek qajqьrta.

Beđ yđ uqьtьvsьвьđđь jaratabьđ. Ul beđđen uqьtьvsьвьđ đa, aqajьвьđ đa, đuъьвьđ đa. Ul da beđđe yđ balahь kevek jarata.

ƟFƟ, 15 URTA MƏKTƏPTEN VIII KLASS UQЬVSЬLARЬ: BATTALOF, USMAN, ƏXMƏDIEF, ISMAQILOF.

HƏR BALANЬ BELERGƏ HƏM UNЬ ƟJRƏNERGƏ

Tege jəki bьl fənde yđləşterə alman, tərbiəgə birelməgən bala juq. Uqьtьvsьnьn pedogogik masterlьqь ni tiklem kesle bulha, ul hər ber balaqa poxod jahaj belhə, unьn eşe laoşo tiklem jeŋeşlerək bulasaq.

Min tarix uqьtam. Dərəъ вьnь uqьv xəđergə təplə programma bulmaqan (bigerək tə VII-VIII klastar əsən), stabil dərsleктər jeteşməgən er məldə bik avьr eş. Oşolajđa min ikense sirektə bajtaq qьna elgəşevđərgə ireşə aldьm. Minen təp klasьm bulqan 6 „A" həm „B" klass uqьvsьlarь arahьnda tarixtan əlgerməgən ber genə lə uqьvsь juq.

Bьl nisək kilep sьqtь hun? Bьnьn təp sere dəreste đur əđerlek menən, kyņelle həm dərəъ ytkərə belevđə hər ber uqьvsьqa jaqьn kilə belevđə. Min dəreskə əđerlekkə bik đur iqtibar birəm. 45 minutlьq dəres əsən 2-3 ər səqət əđerlənergə tura kilə. Ytələsək tema əsən kərək bulqar materialdь ber nisə kitaptan uqьp sьqam, karta, hyrət'ər qьъqahь kyrhətmə əsbaptar əđerləjem. Oşonon hunьnda temanь ytkəndə təp iqtibarđь nəmegə aylergə kərəklekte bildələjem, həm plan teđəjem. Minen ytelgən temalarьm ber-berehenə bəjlənep baralar. Hər ber temanь ytev aldьnan 5-10 minut ytelgəndərđe horap, balalarđьn xəterenə təşerəm. Temala belergə kərəkle in məhim noravđarđь taqtaqa jađьp qujam. Bьnan hun yđem asьq itep həjləjem. Həjləgəndə məmkin tiklem karta, hyrət, plakattarđan fajđalanьrqa tьrьşam. Yđem həjləp bətkəs horavđar julь menən 1-2 balanan həjlətəm. Unьn hunьnda jomqaq jahajьm. Əgər balalarđьn yđ aldьna uqьvđarь əsən əđəbiat bulmaha, ul vaqьtta ytelgən dərestən jəkmətkəhen qьsqa qьna rəveştə balalarđьn yđđərenən jađđьram. Balalarđьn temaqa bəjlənesle xudozestvolь əđəbiat uqьvđarь, şulaj uq kyrhətmə əsbaptarđь (rəsemdər, karta h. в.) balalarđьn yđđəre eşləvđəre lə ytelgən temanь tulь yđləşterevgə jarđam itə. Beđđen uqьvsьlarđьn bajtaqь inde „Kapitan [illegible]qrant balalarь", „Qara hindəj" həm „Sьjnьftar kərəşe" zurnalьnьn „janь kalendarь"n uqьp sьqtьlar.

I nse elgə mə... 6-klass grupkomь, uqьv udarnigь Belikin iptəş. (Urazbaxtin fotohь)

Balalar tarix menən bik qьđьqhьnalar. Dərəъ, başta ber talaj qьđьqhьnmajđar ine. Bьna 6 klas uqьvsьhь Ajuxanova. Ul 1-se sirektə nasar uqьnь. Min uqa ɵjđə eşləp kilergə jeņel genə eştər birđem. Ul unь ytə ne. Iptəştəre aldьnda Ajuxanovanьn başqa balalar kevek uqьj alьvьn kyrhəttem, unьn menən ajьrьm rəveştə həjləştem. Bьl uqa tə'ъir itte. Dəres vaqьttarьnda uqa đurьraq iqtibar bylə başlanьm. Hədəmtələ ul ikense sirektə „Otlicna" bildəhe aldь.

Uqьvsь balalar ber-berehenə bik iərevsən bula. Min вьl xəl menən də fajđalanam. Tarixta ɵjgə birelgən eşte bik jaqşь şulaj uq nasarьraq eşləp kilevselər đə bula. Bьndaj vaqlqalarđa min balalarđьn eştəren yđđərenen kyđ aldьnda ber berehenə ke menən saqьştьrьp qarajьm. In aldьnqьlarđьn eşen bətə klasqa kyrhətəm. Başqalar elgə ala Bildəle əle bətə balalarđьn đa otlicno uqьvđarьna elgəşə alqanьm juq. Ləkin min uqa elgəşermen tip ьşanam.

Jamaşof isemendəge 14 nse urta məktəp uqьtьvsьhь:

ƏSMANOVA BƏDƏR

Komitet sekretarь

Uqьtьvsьlar kabinetьna aşьqьp ber qьđ inə. Ul, kabinetta həjləşevse, вəxəъləşevse, feker alьşьvsь uqьtьvsьlar tərkemenə qarap ala la, tup turь, aq tyņətək jeđle, hərь səsle keşegə kilə. Aşьqьp aşьqьp unьn menən həjləşə başlaj.

— Taisia Qələjeva, вegen komitet ultьrьşьnda tikşerergə taqьn ber məs'ələ artь.

Məktəp komsomol komitetьnьn sekretarь uqьtьvsь Taisia Nikolajьvna, komsomol komitetь aqzahь Bajburinanьn hyđen bik iqtibar menən tьnlij. Bajburina məktəpkə sittən ingən qajhь ber jaraqhьđ kyrneştər turahьnda həjləj. Begen genə əle Allajarьf tigən ber uqьvsь əşəke hyđđər menən hygengən. Uqьvsь Malikof kistərenđə qajđa uramda ytkərə torqan bulqan. Hyđ вьna вьlar turahьnda вara.

Qələjeva вьl faktarđь yđe tikşerə, faktтar dərəъlənələr. Məs'ələ uqьvsьlarđьn kin tikşerevenə sьqarьla. Ular ikehe lə komsomoles tygellər. Pioner ojoşmahьnda la tormajlar. Uqьvsьlarđьn klass jьjьlьştarьnda ular yđđəre qəjeptəren iqrar itələr həm qabatlamaъqa hyđ birələr.

Bьl qarap torovqa jəvaj ber e'evek. Ləkin ul bik đur əhəmiətle lə bulqan kərəş, məktəpkə sittən fən jaraqhьđ kyrneştər menən kenen ber tərə, ber konkret ucastkahьSalar urta məktəbe komsomol komitetь вьl kərəşte matur qьna itep quja al đьn. Komitet hər ber faktqa, hər ber vaqьqa, kyrneşkə vaqьtьnda bidger reagirovajt iteve kyđgə saqьla.

Komitet məktəptə avtoritet qađanqan. Direktor đa, zauc ta beraj tərlə sara jəki eş ytkərergə kərək bulha komitet sekretarь Taisia Qələjevaqa kənəş itələr, bergələp eşlekle rəveştə xəl itələr.

Komitet sekretarь Qələjeva, ul in eşlekle, in aldьnqь uqьtьvsьlarđьn berehe. Irtənən alьp kiska tiklem unьn hər minut vaqьtь eş menən ytə. Bьna uqa komitet ultьrьşьn, komsomolestarđьn dejəm jьjьlьşьn ytkərergə kərək. Politik uqьv tyņərəktərenen eşen barlarqa kərək. Pioner ojoşmahь, vozatьjđar menən eş itergə, ularđьn otrad, zveno sborđarьna qatnaşьrqa kərək. Ularđьn ɵъtəvenə ul yđe məktəpten ber klasь menən jetəkselek itə. Ul jetəkselek itkən 8-se klass məktəpten aldьnqь klastarьnьn berehe. Həm nihajat ul yđe lə uqьj, pedinstituttьn sittən torop uqьv sektorьnьn studentь bulьp iъəplənə həm unda la zadanielarđь his vaqьtьnan kisektermaj eşləp jebərə bara.

Şavlь məktəp. Hər kən unda irtənən alьp şavlap uqьjđar. Zvanok menən klas ylmələrenə inep tulalar. Klass taqtalarьnda qatmarlь algebra zadacalarь sьqaralar. Poluşaria kartalarьnda matrektarđьn siktəren ejrənələr, kileş tərđəren, qьlьm tərđəren əjtep sьqalar. Unda uqьv, şavlь uqьv bara. Bьl vaqьt Taisia Qələjeva la klas ylmələrenen berehendə, akađem dərestə əđəbiat jəki tel dəresendə bula.

Taqь zvanok bujьnsa uqьvsьlar gərləşep tənəfeskə sьqalar. Karidor işek aldь ujьnsaq balalar menən tula. Uqьtьvsьlar kitap, dəftər ɵjəmdəren kytərep kabinettarьna jьnələlər. Taisia Qələjeva la inə. Ləkin uqa jal itergə tura kilməj, jə beraj komsomoles, jə beraj vozatьj, jə beraj pioner kilə. Nindəj bulha la eş turahьnda hyđ başlana. Ul jaqьmlь həm eşlekle tavьşьn yđgərtməj ejrətergə, kənəş birergə totona.

Qəđəttə вьndaj vaqьtta kyberək jə stena gazetahь, əđəbi zurnal, jə yđ eşməkərlegendə eşləj torqan tyņərəktərđen eşe turahьnda həjlənelə, ularđьn əđəbiat, dram, foto, junat, şaxmat tyņərəktəre eşləjđər. Dəjəm məktəp gazetahь həm klass gazetalarь, əđəbi zurnal sьqarьla. Bьlarđьn bətəhe lə komitettьn, unьn sekretarь Taisia Qələjevanьn jaqьnđan qatnaşlьqьnda, jarđamьnda eşlənələr.

Eş frontь kin. Ləkin ana şulaj, вьl fronttь bətə kinlege menən qosaqlap alьrqa, jeteşergə kərək.

Taisia Qələjeva uqьvsьlarđьn ɵlkə kənəşmahenə kilə. Ul yđenen oşo matur eşenen təzrьbələre turahьnda həjləjəsək yđenen uņьştarь menən urtaqlaşasaq.

Ɵ. K.

PUŞKIN TYŅƏRƏGE OJOŞTOROLDO

Jьlajьr urta məktəbendə bejək şaqir A. S. Puşkinden jybeləjen billələv uņajь menən Puşkin tyņərəge ojoştoroldo. Tyņərəkkə ingən jəş xudozniktar Puşkin əъərđərenən alьp nyrəttər al'вomь teđəjđər. Məktəptə matur jьjhazlandьrьlqan Puşkin mejeşə ojoştoroldo.

Başqa məktəptərđə lə şulaj uq jybeləjgə matur qьna əđerlek alьp barьla. Rajon gazetahьnda Puşkin bite sьqtь.

Ləkin rajon yđəgendəge bibliotekanьn həm kul'tmagazindьn вьl jybiləjđe əđerlekheđ genə qarşьlavь qьđьq tojola. Bibliotekala la, kul'tmagazinda la Puşkinden ber genə kitabьn da tavьp bulmaj.

A.

Prizьvtь jaqşь əđerlek menən qarşьlarqa

Ɵfə qala sovetьnьn oborona seksiahь 27-se dekabrđə tiner julsьlar klubьnda 1915-16-sь jьl tьvqan doprizьjvniktar menən berləşkən plenumьn ytkərđe. unda 169 prizьjvnik həm ularđьn semjalarь qatnaştь. Plenumda 1915-16-sь jьlqь doprizьjvniktar arahьnda eşləv saralarь qaraldь həm kyp doprizьjvniktar həjlənelər.

Doprizьjvniktar yđđərenen qarar đarьnda prizьv kənən proizvodstvola staxanovsa eş kyrgəđmələre menən qarşь alьrqa, GTO, PVXO znacoktarьn tulьhьnsa normalar tapşьrьp qarşьlarqa, tip qarar sьqarđьlar.

Plenum doprizьjvniktar arahьnda eş alьp barьv, eş ytəleşen barlav əsən 5 doprizьjvniktь oborona seksiahьna hajlanь.

KINJƏKƏJEF.

UQЬVĐAR ƟĐƟLƟVGƏ PROPAGANDIS QƏJEPLE

Kaganovic isemendəge (Qьrmьъqalь rajonь) kolxoz komsomol ojoşmahь ergəhendə ojoştorolqan politqramota tyņərəgenen propagandisь Bajməxəmmətof Fazьl zənətielərgə regylər jerəməj, jəki əđerlekheđ kilə. Tьņlavsьlar yđđərenen horavđarьna tulь javap ala almajđar. Uqьvđar hylpən ytə. Bьl tьņlavsьlarđьn uqьvqa bulqan teləktəren kire qajtara. Zakirof Şərəf, Junusova Zəjtynələr ber aj inde zənətiegə kilməjđər. Bьndaj xəl başqa tьņlavsьlar menən də jьş qabatlana.

Kaganovic isemendəge kolxozda komsomol ojoşmahьnda politik uqьvđarьnьn ɵđeleve propagandis Bajməxəmmətofтьn yđ eşenə javaphьđ qaravьnan qьna kilə.

Latьjpof

ALEKSANDR SERGEJEVIC PUŞKIN

„PUŞKINDEN TORMOŞO HƏM HƏLƏK BULЬVЬ MENƏN, HƏM UNЬŊ BƏTƏZADЬ MENƏN BED BƏTƏ JƏŞTƏRDE TANЬŞTЬRЬRQA TEJEŞBED..." (Kosaref)

A. S. PUŞKIN.

KAZAK

Ber saq, tonqort toman kisep,
Qara ten menən,
Jыqыr kazak kitte ytep
Jar ergəhenən.

Qara byrken qыŋqыr halqan,
Župan kerləngən,
Pistolettar tedgə taqan,
Qыls həjrəlgən.

Jygən hiđməj kyndəm atь,
Atlap jul ala;
Ođon jalьn tulqьnlatьp,
Kyđđən juqala.

Əs vaq—vaq əj kyđ aldьnda,
Qojmalar vatьq;
Bьnan—jul kitə avьlqa,
Unan naratlьq.

„Urmanda qьđđar tasa almam,
Inde bit tən is,
Maturđar joqoqa talqan,"—
Tip ujlaj Denis.

Tarttь donlь teđgendərđe,
Şporđarьn qaqtь,
Boroldo kyđləp əjđərđe,
At uqtaj saptь.

Bolot esenən jaqtь aj
Kykte kəmeşlət;
Bik bojoqop ber maturqaj
Tədrənən kyđləj.

Kyrđe jeget holov qьđđь,
Jərəx jelkende,
Atьn aqrьn hulqa borđo—
Tədrəgə kilde.

„Qaraŋqыlьq baŧa təndə,
Aj đa qasьnđь.
Həjək'əm tьđrək sьq inđe,
Eser atьmdь".

„Juq! Jəş irđərgə bik jaqьn
Qurqam kilergə,
Şikləm min hineŋ atьŋ
Sьqьp esergə,.

„Haj, matur, holovqa duŧ bul,
Juqqa qurqaqlьq!"
„Tən maturđarqa xətər ul".
„Tygel! Đur şatlьq!

Koxanockam, buş hyđ ular;
Şikləmmə juqqa.
Altьn vaqьt ərəm bula;
Baqrem, quьqma!

Arqьmaqta atьŧ ilgə
Min alьp kitəm;
Duŧ menən ozmax hər jer đə:
Bəxetle itəm!"

Nişləhen qьđ? Başьn bəktə,
Qurqьvьn jende,
Bəxetle itte kazakъ,
Atьna mende.

Əj ostalar... Qьvьşьvqa
Ike ajna ytte;
Əsənsələ kazak uqa
Xianat itte.

Məslim Marat tərzəməhe.

Qьşqь kis

Davьl qarđarđь ejerə,
Tomanlap kykte qaplaj:
Jə ul jьrtqьstaj ykerə,
Jə bala təŧlə ilaj,
Jə iŧke tybəzə menep,
Qapьl halamda şavlaj,
Jə şaqьj tədrəgə kilep,
Hunqa qalqan julsьlaj.
Beđđeŋ tuŧqan bələkəj əj
Qaraŋqьla, qajqьla.
Ni əsən hin, mineŋ əbej,[1]
Tьnđьŋ tədrə aldьnda?
Əllə davьl ulavьnan
Jalьqqanhьŋ duŧqaj hin,
Orsoqondoŋ jьrlavьnan
Əllə yđeŋ joqlajhьŋ?
Esəjek, jaqşь duŧь hin
Meŧken jəşlek kənəmđəŋ,
Esəjek, qajqь taralhьn;
Kytərəjek kyŋelde.
Jьrla, nisek besnək dingeđ
Artьnda kən itkənen;
Jьrla minə, nisek ber qьđ
Irtyk hьvqa kitkənen.
Davьl qarđarь ejerə,
Tomanlap kykte qaplaj:
Jə ul jьrtqьstaj ykerə,
Jə bala təŧlə ilaj.
Esəjek, jaqşь duŧь hin
Meŧken jəşlek kənəmđəŋ,
Esəjek qajqь taralhьn;
Kytərəjek kyŋelde.

M. Xəj tərzəməhe.

[1] Mineŋ əbej—Şaqirđьŋ nənəhe Arina Rodionovna (1758—1828).

A. S. PUŞKIN

A. S. PUŞKIN

HƏJKƏL

Quldan jaralmaqan həjkəl qujđьm yđemə,
Uŋa barqan xalьq julьn ylən baŧmaŧ,
Aleksandr baqanahьn qalđьrьp tyвən
Kytərelde bujhonmaŧ baş.

Juq, ylep bətməm—ruxьm gyzəl liram aşa
Tupraqьmdan ođaq jəşər həm seremə—
Donjala tik ber tere şaqir qalqanqasa
Şanьm janrar, haman hynməŧ.

Mineŋ turalaqь xəbər jərər đur Rus'ta,
Həm hər telle hyđ quđratьr mineŋ xaqta,
Qorur slavjan ulь, əle qьrqaj tungus ta,
Finn, dala duŧь qalmaq ta.

Ođaq həjəklə bulьrmьn şuqa xalqьmda,
Sənki liram iŋ jaqşь xistər ujattь,
Irek maqtap jьrlanьm qanhьđ bьvatьmda,
Jьqьlqandar şəfqət taptь.

O, muza, itaqətle bul tənre əmrenə,
Jəberđən qurьqma, taz davlap əndəşmə,
Maqtav həm qəjbətte tьnlap tьnьs jən menən,
Aljot menən вəxəŧləşmə.

Məslim Marat tərzəməhe.

Teləktərđe uđđь qəmərəm,
Xejaldar həjməj taşlandь;
Jərək buşlьqьnьŋ jemeşe—
Tik qazaptar minə qaldь.

Qatь təqdir davьlь şinderđe
Səsək atьvьn tazьmlь;
Min jəşəjem jaŋqьđ xəsrəttə,

***

Həm kətəm: bətər saqьmdь.

Hunqь japraq şulaj qaltьraj,
Şərə aqas botaqьnda,—
Qьşqa ulap davьl hьđqьrqas
Qьştьŋ təvge halqьnьnda.

J. Gərəjef tərzəməhe.

A. S. PUŞKIN.

***

Ike rьjtsar qarşь baŧqan
Gyzəl ispan qьđьna,
Qьjьv həm irken qaraştan
Tekəlqəndər kyđenə.
Hər ikəvđeŋ jərək qajnar,
Balqьj maturlьqtarь,
Qьlьstarqa tajanqandar
Kəslə batьr quldarь.

Qьđ hekəmle, şan şikelle,
Tormoştan qimmətlerək:
Qьđqa tik berəv həjkəmlə—
Kemde hajlar hьŋ jərək?
— „Xəl it, jə kem hineŋ həjgən?"
Endəşələr yđenə,
Qarajđar jəş əmet menən
Nьq tekələp kyđenə.

M. Xəj, M. Marat tərzəməhe

A. S. PUŞKIN

***

Tormoş hine aldaqanda
Asьvlanma, qajqьrma!
Sabьr it kyŋelheđ kəndə;
Şat kəndər bulьr alda.

Jərək kiler kəndə jəşəj;
Bəgəngə xəl kyŋelheđ:
„Eh" tigənse barь la yter,
Qəziz bulьr ytkən eş.

J. Gərəjef tərzəməhe.

A. S. PUŞKIN.

***

Jaqtьr'qьsь hynde kəiđđən;
Kyk dingeđ əŧtənə jattь ke toman.
Şavla, əjđə, şavla, kyndəje kənem,
Tulqьnlan aŧtьmda, asьvlь okean.
A'ьŧlaqь jьrđь kyrəmen,
Qarajьn sixьrlь ildərđe hanьp:
Şunda ьntь'am moŋajьp h tulqьnlanьp,
Xatirələr menən kinər...
Hiđəm: jəş qaplanь taqь kđəremde;
Qalьrana qajnap ыl jək;
Tanьş xьja dar osalar minəralap;
Xəterlənem: ytkən saşqьn jəvəndə,
Nisek teləktər, əmettər ald kilgənen,
Ni rənjetkən, niđər jəngəqьn bulqan...
Şavla, əjđə, şavla, kyndə jelkənem,
Tulqьnlan aŧtьmda, asьvlь okean.
Bujhьn da qəđətenə aldatqьdingeđđen
Os, karap, mine alьp kit al sikkə,
Tik tomanlь tьvqan ilđeŋ
Xəsrətle jarьna iltmə;
Iŋ təv qabьnđь şul ilđ
Dərt jaiqьnь bulьp xəbrem,
Serle jьlmajđь muzalar—nəf duŧtarьm,
Səskə qojdo davьldarđ
Irtə juqalqan jəşlegem
Taşlap qastь la jıŋəl qanat şatlьqьm,
Haiqьn jərəkte jaŧqa haldьşunda.
Qasьp kittem tьvqan ildəremdən,
Jaŋь tə'ŧirəttər edlər min;
Min qastьm heđđən yxətlek uldarь,
Minutlьq jəşlekteŋ minutlь duŧtarь;
Ontoldoqođ bođoq adəşьv serđəştəre,
Qorban ittem heđgə həjəvəl ydemde,
Tьnьslьqьm, şanьm, irkem, jərəgemde;
Jađьmdьŋ jəşeren həm altь duŧlarь heđ đə,
Xejanat itevse qьđđar heđ bətəgeđ đə,
Ontoldoqođ... Ləkin jarahь jərəkten
Tərən məxəbbət jarahь məŋgə davanan...
Şavla, əjđə, şavla kyndəm jelkənem,
Tulqьnlan aŧtьmda, asьvlь okean...[1])

...KƏRIM, M. MARAT TƏRZƏMƏHE.

[1]) A. S. Puşkin bьl şiqьrьn bergə də saqьnda tenlə karapla Kercian Feodosiaqa jarqanda jadqan.

A. S. PUŞKIN.

BOLOT

Baŧьlqan davьldьŋ huqь boloto, hin!
Ajđ kyk jəđənən hin gənə kiləheŋ,
Tik hin teşərəheŋ bojoq şavləqde,
Tik hin moŋajtahьŋ şatlьqlь kəndə.

Qaplap bətərgəjneŋ kyptən tygel kykte,
Həm dəhşətle jəşen hine sənsep ytte;
Həm hin serle kykrəv tavşьn sьqarđьŋ
Həm jamqьrqa qomhođ jerđe huqarđьŋ.

Jeter inde, qasьn! vaqьtьŋ da bette,
Jer đə jəşərende həm davьl da ytte,
Jel də japraqtarđь həjgeləp quja,
Hine tьnьslanqan kyktərđən qьva.

M. XƏJ, M. MARAT TƏRZƏMƏHE.

Nənəgə

Avьr kəndəremdeŋ iptəşe,
Zəqif həm qart kygərsenem,
Kyptən narat urman esendə
Jaŋqьđ k-təheŋ bit mine.
His quđqalmaj xəsrət sigəheŋ,
Ultьrьp tədrəŋ təbənə;
Hineŋ jьjьrsьqlь qulьnda,
Minut hajьn tuqtaj enə.
Onotolqan qapqa arqьlь
Alьŧ juldarqa qarajhьŋ;
Kykrəjende hər ber səqəttə
Qьŧa qajqь, şomlar həm moŋ—
Jəki tojola hiŋə...[1])

J. Gərəjef tərzəməhe

[1]) Puşkindeŋ jađьlьp bətməgən şiqьrь. Ul yđeneŋ nənəhe Arina Rodionovnaqa arnalqan.

PUŞKINDEŊ YLEVE TURAHЬNDA XƏQIQƏT

Puşkindeŋ duele (ys alьv əsən ike keşeneŋ qapma-qarşь atьşьvь) həm yleve xalьq arahьnda ul osor ta miŧa lь kyrelməgən şav-şьvđь tьvđьrđь ... xalьq, intelligentsia həm jəştər yđđərenen ujđarьn aqlatьp birevse turahьnda, azatlьq jьrsьhь turahьn ta, yđenə dośman bulqan juqarь qatlam arahьna aldap ьlьqtьrьlqan, aqьvlь hyđđər menən talanqan həm ylterelgən jьrsь turahьnda qajqьrьp ilanьlar. Rus şaqire berense tapqьr bularaq xalьq tarafьnan oşolaj kiŋ rəveştə tanьldь. Puşkin jortonoŋ işek təbenə jьjьlqan həm aralarьnda şinelle, bişmətle həm xatta toloplo tybənge sьjnьf keşelərə bulqanlьqь, Puşkindeŋ zamandaştarьn qəzəpləndergən xalьq terkəmdəre, Nikolaj rezime şarttarьnda xistərđeŋ oşolaj massavьj rəveştə kəvđələneve fetnə kevek yk bulьp kyrende. „Əgər Rossia la revolytsianьn bulьvь məmkin bulha, bьl kəndərđə Peterburgta ul toqanьr kitkən bulьr ine",— tip jađđь şul vaqьttaqь ber fransuz.

Puşkindeŋ hələkəte unьŋ sem'jahьn daqь serle vaqiqa, juqarь qatlam arahьndaqь skandal qьna bulmajьnsa đur iztimaqi əhəmiəte bulqan vaqiqa bulьp sьqtь. Həm şaqirđeŋ ylemenə Lermontof tarafьnan jađьlqan jalqьnlь şiqerđər ilđeŋ xəkəmə kevek bulьp jaŋranьlar.

Şaqirđeŋ duŧtarь qəjepləv dəlilđəren edləj, şahitlektər jьja, xattar jađa başlanьlar, bьl xattarđьŋ bik kyp kysermələre bətə Rossiaqa taraldьlar. Şundaj jəđđərsə xattar, iŧtəlektərđəge həm xatirə dəftərđərendəge jađmalar beđđeŋ kəndərgə tiklem haqlanьp qalqandar.

Başta qoljađma rəveşendəge genə aildəle bulqan bьl şahitlektər 1863-jьlda şaqirđeŋ tol qatьnь ylgəndən huŋ iqlan itelə başlanьlar.

Ləkin Puşkindeŋ biografiarь revolytsiaqa tiklemge vaqьttьŋ xərəfəttəre menən boqavlanqan xəldə, məs'ələneŋ tərənə teşəvđən baş tarttьlar — sənki ularqa bьlaj eş'ər menən şaqirđeŋ sem'ja sere bođolor kevek kyrenə ine.

Tik Oktəbr sotsialistik revolytsiahьnan huŋ qьna Puşkindeŋ hələk bulьv tafsilьn ьsьn qilmi nigeđđə tikşerev məmkin buldь.

1925 jьlda min bətə dramanьŋ təjenə bulqan paskvildə (Əđəbiəttə, ajrьm keşegə jəki unьŋ aşa gruppaqa qəjəat taşlap jađьlqan əŧərgə paskvil tip əjtelə—redaksia) Puşkin qatьnьnьŋ qəđəttə biograftar ujlaqansa, Dantes menən tygel, bəlki Nikolaj I menən xianat itkənlegenə kinəjələp əjtelgənlegen belə alъьm. Şaqirđeŋ sem'ja dramahь iztimaqi əhəmiətkə lə bulqan tragedeaqa ыŧeр sьqtь. Puşkindeŋ yđ kənseləgə arqahьnda hələk bulmajьnsa, bəlki javьz uj menən ytkərelgən intriga hələkəte—anьq rəveştə jahalqan jenəjətteŋ heđəmtəhe. Ul jenəjət tarix xəkəmə aldьnda faş itelergə tejeş.

1838 jьlda Şcegolef paskildeŋ inde jaŋьsa təsvirlənevenə tajanьp eşte bьlaj tip aŋlattь: Puşkin yđeneŋ qatьnьn Dantes menən bergə kyrə, bьl eş kənsə irđeŋ aŋlatma talap iteve məmkin bulqan obstanofkala bula. Ləkin Dantes şaqirđeŋ şikləneve təpheđ bulqanlьqьn, yđeneŋ Puşkin qatьnьna tygel, bəlki unьŋ (qatьnьŋ) heŋelehenə qaşьq bulqanlьqьn həm unь qođalarqa jьjьnqanlьqьn əjtkən. Dantes Gollandianьŋ Peterburgtaqь ilseŋe Gekkernde tərbiəgə alqan ulь ikənlege billəle. Gekkern bьl eşkə kilьp tьqьlqan, sənki ul Dantes əsən bajьraq kələşterqa teləgən. Dantestьŋ əjlənevenə jul qujmaŧ əsən ul Nikolaj nь kinəjə menən kyrhətkən paskvilde jalqa taratqan.

Puşkin paskvilde jađьvđa Gekkernde qəjepləgənlegen, ləkin „yđ n yđ namьŧьnьŋ berjən ber sudiahь həm haqsьhь tip ьəpləgənlektən xəkəm itevde lə, ys alьvđь la horamaqanlьqьn" beld rep zandarmdar şefь Benkendrofqa xat jađqas, batşa Puşkin menən şəxsi rəveştə kyreşep, unь skandal quвarmaŧqa ьşandьrьv əsən şaqirđe yđenə kilterergə qusqan. 1826-jьlda Puşkinde hərgəndən Məskəvgə saqьrtьp alqandan huŋ bьl osoraşьv batşa tarafьnan Puşkingə birelgən berđən ber şəxsi osoraşьv bulqan. Əgər eş tik maqnəheđ qəjbət turahьnda,—şunьŋ əŧtəvenə bik neskə kinəjə menən aŋlatьlqan qəjbət turahьnda qьna barqan bulha, batşa şaqir menən şəxsi rəvəşsə aŋlaşьvđь kərək tip tabьr ine meni?

Juq, eş ul tiklem yk jabaj bulmaqan. His şikheđ paskvilde jađьvqa nindəjđer real' ber hьltav bulqan. Nindəjđer ber đur intriga bulqan həm ul şaqirđeŋ hələkətenə səbəp bulьp təşkən.

Puşkindeŋ Gekkerngə jađqan xattarьnьŋ min tapqan kiŧəktəre bьl ujđь raŧlajlar. Ul xat kiŧəktəren tikşerep uqьqanda dvores dairahьnda nindəjđer ber vaqiqa bulqanlьqь həm Puşkin qatьnьnьŋ Nikolaj menən bəjləneşenə tərttərep jađьlqan paskvildeŋ ikense kəndə yk taratьlьvьna şul vaqiqa səbəp bulqanlьqь belenə.

1833 jьldan uq Nikolajđьŋ şaqir qatьnь artьnan bik nьq jərəgənlege, şaqirđeŋ bьnan duŧtarьna zarlanqan lьqь həm „sus jalar" qəjbətenə asьv lanьp ike tapqьr dvorestaqь xeđmət te taşlarqa intьlqanlьqь billəle.

Bьlar paskvil juqarь qatlam arahьnan bulqan əşəke keşeneŋ tik ber qəbəxət şajtanlьqь qьna bulmaqan ikən, tip ujlarqa bətə əsastь bar. Paskvil dvores dairahьndaqь billəle maqsattь kydətkən keşelərđeŋ qatmarlь intriga qoralь bulqan.

Puşkindeŋ hələk bulьv tarixьn jaŋьsa aŋlaqanda Dantestьŋ şaqir qatьnь menən bulqan romanь artqь planqa kysə.

□▽□

Puşkindeŋ duele həm yleve arqahьnda kilep sьqqan sьvalьştarđь baŧ tьrьv əsən batşanьŋ qəđəttən tьş saralar kyrgənlege bildəle. Şaqirđeŋ kvartirahьn, xatta grobьn şpiondar həm zandarmdar qamap alqandar. Isaak saborьnda asьqtan asьq jьnaza uqьlasaqь iqlan itelgən bulha la, Puşkindeŋ məjete tənlə jəşren rəveştə Konyşennьj sirkəvenə kyserelgən. Şulaj uq təndərđeŋ berehendə unьŋ məjete Pskov gubernahьna alьp kitelgən. Jəşeren bojoroq menən julda xalьqtьŋ yđ xistəren nisek bulha la aŋlatьvьna jul qujmaŧqa həm xatta kymev urьnьnda qabat jьnaza uqьmaŧqa quşьlqan. Xatta Məskəvđə Panixiđa (ylgən keşegə arnap sirkəvđə qibədət qьlьv—red.) ytkərev đə tьjьlqan.

Şaqirđeŋ yleve turahьnda gazeta həm zurnaldarđa qьŧqasa beldervđərđən başqa Puşkin turahьnda jađьv tьjьlqan. Xatta Puşkindeŋ ylemeneŋ səbəbe turahьnda matbuqatta xətergə alьv đa tьjьlqan. Tik Puşkin ylgəs un jьl ytkəndən huŋ 1847 jьlda qьna rus matbuqatьn uqьvsьlar şaqirđeŋ dueldə alqan jaranan ylgənlege turahьndaqь belderevđe berense tapqьr bulьraq uqьj alqandar.

Puşkindeŋ duele həm yleme kytərgən şav-şьvđan asьvь qabarqan həm ьnьshьđlьqqa təşkən batşa dvorestaqь həm juqarь qatlam arahьndaqь ьl „mə'qnəhəđ" hyđđərđe tuqtatьrqa quşqan. Puşkindeŋ kabinetьnan unьŋ qatьnьnьŋ xattarьn alьp sьqqan Zukovskiđan dopros alqandar. Şaqirđeŋ grobьna yđeneŋ percatkahьn halqan Varentsiđa şulaj uq bьlь protest rəveşendə eşləm ... ləngen kyrnətep aqlanьr ... bulqan. Puşkindeŋ duŧlarьn şaqirđeŋ məjetenə dvores xeđmətkərđəreneŋ mundьrьn kejđerev ur ... şundaj uq maqsat (protest belderev maqsatь. Redaksia) menən ... kejđerevđə, jьnazaqa qatnaşьv əsən taratьlqan saqьrьvdarđь nindəjđer ajrьm hajlavsьlьq menən jebərevđə həm başqasa qəjepləgəndər. Xatta şaqirđeŋ tol qatьnь la ike jьlqa avьlqa jebərelgən.

Sit ildərgə lə teləməgən xəbərđərđeŋ jebərelevenən qurьqqandar həm sit ildərđeŋ Peterburgtaqь ilselərenəŋ jebərgən xattarьn həm qaqьđđarьn julda totop uqьqandar. Ikense jaqtan ularđь şaqirđeŋ nisek yleve turahьnda Nikolaj taratьlьvьn teləgən xəbərgə his kisekməŧtən ьşandьrqandar. Batşa yđe şul xəbərđe Gaagalaqь qьđ qərđəşenə, Badendaqь ir tuvqanьna, Varşavalaqь fel'dmarşal Paskevicqa beldergən həm ixtimal başqa tirələrgə lə xəbər itkənder. Xatta ul Gollandialaqь yđeneŋ kejavenə kur'jer menən maxsus xat jebərgən, unьŋ yđ hyđđəre bujьnsa bьl xat „pucтanьŋ qьđьqhьnьvьn tyđə almaj" torqan bulqan.

Ə, Orlof menən Zukovskiđeŋ Puşkinde ylterevselərgə qarşь asьv belderep jađqan isemheđ xattar alqanlьqtarьn belep qalqas, Nikolaj ul xattarđьŋ avtorđarьn tabarqa quşqan həm ularqa jaza birev eşe bik qьŧqa bulasaqьn əjtkən. Lermontoftьŋ Puşkin ylemenə yđeneŋ ataqlь şiqьrđarьn jađqanь əsən şţap nacal'nigьnьŋ yđe tarafьnan tentelgəne həm Kavkazqa hərəlgəne, ə unьŋ duŧь şul şiqьrđarđь taratqanь əsən—Olonetski gubernahьna hərəlgənlege bildəle.

Batşanьŋ Puşkingə zapiska jaŧьp, aŋa xristiandьrsa yergə aŋlaş itkənlegə həm sem'jahьn tə'min itergə vaqьtla birgəlegə lə bildəle. Bьl zapiskanь ul yđeneŋ lejb-medigь Arend (əlk kyp qьđьqlь hən sere eştərđə ьşanqan keşene) arqьlь jebərqən həm unь yleвse şaqirgə kyrhətkəs, yđenə, qajtarьp birergə quşqan. Bьndaj jəşerenlek nigə kərək? Zapiskanьŋ jəkmətkehe ber ikense ... tarafqa bulqandьr, tip şiklənergə məmkin.

Batşanьŋ bьl saralarđь kyreve bujьnsa qьna bulmaqan: Puşkinde ruxani saqьrьrqa kəskə genə kyndərə alqandar.

Ləkin zapiska his şikheđ kyberək nəmənə talap itkən. Ylevse şaqir yđen, nihajət, batşanьŋ vlasь aŧtьnan sьqqan tip xis itep, batşa vlasьn ojatqa teşərərlək nindəj bulha la jađьv qaldьrьr, tip batşanьŋ şikləneve, əlbəttə, məmkin bulqan. Şul ajqanlь ul Zukovskiqa Puşkin ylgəndən huŋ unьŋ qaqьđđarь arahьnan bətə qəjep iterlek jađmalarđь „unьŋ iŧtəlegenə zarar kitereve məmkin bulqan" jađьvđar rəveşendə juq itergə quşqan.

Həm Puşkin bьl ьşandьrьvđьŋ nəqnəhen his şikheđ oşolaj aŋlaqan: ... bulьp ul həm min hineŋ sem'jaŋdь tə'min itərem. Şaqirđeŋ qurqьtьvьn aŋlamavь məmkin tygel. ... nindəjđer urьŧsa jađьlqan ber qaqьđ ... alьp yđ kyđe aldьnda janđьrьrqa quşqan. yđeneŋ hyđđərendə ul şul uq haqlьqtь kyrhətkən həm ... kemde lə qəjepləməgən. Şulaj ... Nikolaj şaqirđь iŧən vaqьtьnda ... jađьnan вьvьp totqan qulьn unьŋ

(Davamь 4-se bittə).

Horavđarqa javap

Evolytsia həm revolytsia turahьnda

Horav: Beđđeŋ matвuqatta, xeđmət вujьnsa вulqan uqьv kitaptarьnda həm вaşqalarđa revolytsia, evolytsia hyđđəre вik jьş qaвatlana. Jəştərđeŋ вik kyp өleşe hyđđərđe dөrөs aŋlaj almaj вutalьp qalalar. Jetməhə вelgən kerđən horahaŋ ular hər vaqьtta terlesə javap вirələr. Min yđem вьna şul hyđđərđe aŋlamavsьlarđьŋ вerehe. Şunьŋ esen gazeta вitendə javap вirevegeđđe horajьm.

Qьjqь rajkomь pionerđar вylege mire Z. RƏXIMJANOF.

EVOLYTSIA—(latьjnsa evolvere—jəjelderev tigən hyđđən alьp, yŝeş (razvitie) məqnəhen aŋlata. Xəđerge kөndə təвiqət həm jəmqiət formalarь yŝeve (razvitie) turahьndaqь terlə teorialarđь evolytsia iseme menən jөrөtələr. Yŝemlek həm tereklekteŋ jaralьvь həm yŝeve (razvitie) neŋ zakonmernostarь turahьndaqь təqlimətte evolytsia teoriahь tip jөrөtələr. Hunqь un jьldarđa ximik elementtar, jondođđar evolytsiahь tigən təqliməttər kilep tьvđь. Вurzua qalimdəre evolytsianь вer jaqlь qьna—mexanistik metofizik reveştə genə aŋlatalar. Ularđьn aŋlavь вujьnsa təвiqəttəge razvitie вer jaqlь qьna, tik han jaqьnan artьv, əkerenləp yŝev nigeđendə genə вara. Evolytsianь вьlaj aŋlav, hikerev (skacka) revolytsion tyŋkəreleştərđe inkar itə həm şuqa kyrə sьjfat jaqtan kilep tьvqan jaŋь xəldərđe aŋlata almaj. Вurzuazia traktovkahь razvitiene qođqatьvsь kestər вulьvsь—qarşьlьqtarđь inkar itə. Вurzua qalimdərenen evolytsianь вer jaqlap qьna aŋlavь вurzuazianьŋ sьjnfь mənfəqətenə javap вirə həm kapitalistik jəmqiətte aqlavqa xeđmət itə. Revolytsion tyŋkəreleştərđe inkar itev, jəmqiətteŋ əkerenləp tərəqqi (razvitie) itev turahьndaqь вurzuaz təqliməte, вurzua qalimdərenen evolytsianьŋ yđ sьjnfь jəđenən aŋlaqanlьqtarьn asьq kyrhətə. Kapitalizm aqьrьnlap yđenən yđe (revolytsiahьđ) sotsializmqa yŝep sьqa tigən təqliməttə (ə вьl sotsializmdan vaz kisev həm kapitalistik qoroloşto jaqlav təqlimətə) evolytsiaqa вurzuaqsa qaraştan kilep sьqa.

Вurzuazianьŋ evolytsia məqnəhen şulaj jalqanlavьna qarşь marksizm razvitiegə dialektik aŋlatьv вirə. Dialektik aŋlav вujьnsa razvitie—ul qampa qarşьlьqtarđьŋ kөrəşe, вerlege. Təвiqət həm jəmqiəttə razvitie hikerevle, həlakatle, revolytsialь вula. Razvitiene вarь oşolaj aŋlav qьna iŝkene jemerev, kələk itev həm jaŋь xəldərđeŋ kilep tьvьvь seren asa. Şunьŋ esen təвiqət fəndərenen metodologia nigeđendə evolytsia təqlimәte tygel, вəlki Marks—Engels həm Leninden dealiktik materializm metođь jatьrqa tejeş.

Revolytsia—(latьjn hyđe) вer xərəkət formahьnan ikense formaqa (məŝələn, jəmqiəttə вer terle proizvođstvo mənəsəвəttərenən ikense tөrgə) вer sьjfattan ikense sьjfatqa qьrqa reveştə (hikerev aşa) kysev.

Təвiqəttə həm jəmqiəttə hər vaqьt tөrөn yđgəreştər вulьp tora. Dialiktik materializm вьl yđgəreştərđe hikerev, aqьrьnlap yŝevđeŋ (razvitie eđeləve) handьŋ sьjfatqa əjləneve tip qaraj. Вurzua teoritiktarь вьl yđgəreştərđe вarь han jaqьnan qьna yđgərevđər ti həm ularsa jəmqiəttəge həm təвiqəttəge razvitie han jaqьnan yđgərevđeŋ eđləkheđ artьvь qьna. Imperializm csoronda вurzuaz sьjnfь tamam reaksion sьjnfqa əjlənə həm ul revolytsianь inkar itə. Rus вurzuaziahьnьn ideologtarь revolytsia məmkin вulmaqanmə ul, sөnki təвiqət kenə tygel, jəmqiəttəge aqьl da hikerevđərđe (skacka) ьđьrmaj, sьđamaj ti. Jəmqiəttəge evolytsia вer formanan ikense formaqa—вer proizvođstvo mənəsəвəttən ikensegə hikerev (skacka)—ul jəmqiəttə proizvođstvo mənəsəвətterə həm eşləp sьqarьv kөstəre arahьnda вulqan qarşьlьqtarđьŋ jьjnalьp kilev proisesьn (evolytsia prosesьn) hikerep tamamlap quja. Şulaj jaqtan qaraqanda dealiktik materializm əkerenləp yŝevđe—razvitie (evolytsianь) inkar itməj. Ikense terlə əjtkəndə jəmqiəttəge həm təвiqəttəge han jaqьnan yđgərəŝ (evolytsia) aqьrьnlap jьjnala kilə, sьjfat jaqьnan yđgəreşkə əjlənə həm handьŋ sьjfatqa əjləneve vaqьt hikerev (revolytsia) julь menən вula.

Iŝke proizvođstvo mənəsəвəttərен jemerep, jaŋь proizvođstvo mənəsəвəttəre tьvđьrqan revolytsia qьna, вьn revolytsia вula ala. Jaŋь proizvođstvo mənəsəвəttəre вulđьrьv esen xakimiət revolytsion sьjnfqa kysergə tejeş. Вьna ni esen dəvlət vlastьnьŋ вer sьjnьf qulьnan ikense sьjnьf qulьna kyseve revolytsianьŋ tep, nigeđ вildəhe вulьp тора.

Proletariat (sotsialistik) revolytsiahь kapitalizmdьŋ qarşьlьqtar esendə yŝeve, proletariat həm xeđmətsən sьjnfь kөrəşe həm proletariat partiahьnьŋ eş nəkarlek iteve nigeđendə əđerlənə. Imperializm osoronda ul motlaq kilep tьva.

Timək jəmqiəttə (şulaj uq təвiqəttə) evolytsia protsesь la həm revolytsia la вula. Вurzuazia revolytsianь inkar itə, unьŋsa вarь revolytsia protsesь qьna вar. Materialistik dialiktika вujьnsa evolytsia protsesь, evolytsia julь menən razvitie eđləkheđ tygel, ul motlaq ikense sьjfatqa əjlənə həm вьl əjlənev, yđgərev, hikerev—revolytsia julь menən вula, ti.

JƏŞ XOKKEJSTAR

7-se qinvarđa Өfəgə Zlataust qalahьnьŋ pionerđar jorto ergəhendəge 15 keşenən torqan jəş xokkejsьlar komandahь kilde. Oşo kөndərđə Өfələ xokkej вujьnsa terlə ujьndar ojoştorolđь. Həm Zlataust komandahь menən Өfə pionerđar jorto xokkejsьlarьnьŋ osoraşьvь вulđь. Osoraşьv oşo kөndərđə вalalar parkь (Jaqutof вaqsahь) stadionьnda ytkərelde.

Puşkindeŋ yleve turahьnda xaqiqət

(Davamь. Вaşь 3 вittə)

ađaqqь hulьşьnda la вuşatmaqan. Ylevse şaqir tik yđen frak menən kymev turahьndaqь teləkte genə вelдergən. Ismaham ylgəndən huŋ вulha la, ul вatşa jaisьlarьnьŋ kejemenən qotolorqa teləgən.

Arendt ataqlь xirurg вulqan. Jevropa vractarь unьŋ turahьnda xөrmət menən hөjləjđər. 1820 se jьldarđa ul his şikheđ Jevropanьŋ iŋ jaqşь xirurgtarь kimələndə torqan həm unьŋ kyp kenə operatsialarь meditsina tarixьna ingən. Şulaj вulha la, Puşkinde siktən tьş nasar davalaqandar. Şaqirđeŋ tormoşon qotqarьv esen his вer terle initsiativa, his вer terlə aktivlьq kyrhətelməgən. Puşkindeŋ xəle his tə emetheđ вulmaqanlьqtan вьl halqьn qaraş вigerək tə qəzəp'əndərə.

Dөrөŝ, ul vaqьtta qorhaqtaqь jara qurqьnьslь вulqan, sөnki qarьnqa operatsia jahavđь la, qandь aqьvlandьrmav juldarьn da вelməgəndər. Ləkin Puşkindeŋ esəktəre tişelməgən вulqan, вəlki tik kontuzen qьna вulqandar. Arendt his вer tөrlə energia, həm yđeneŋ dan alqan mahirlьqьn kyrhətməgən.

Вigerək tə nasarь şul, Arendt haman qanlьlьq menən Puşkingə unьŋ jarahь yltererlek вulqanlьqьn əjtkəŋ. Ul ni esendər osa hөjəgenen vatьlqan вulqanlьqьn вelə almaqan, вьl hөjəkteŋ vatьlьvь jaralьnь вik qьŝ hьđlandьrqan, unь siktən tьş xəldə tajđьrqan həm jөrəgenen kөsөn вөtergən. Arendt jərəxətte zondirovat itevgə həm unьŋ jaвьlьvьna jul qujqan, вьlaj eşləv ul vaqьttaqь praktika tarafьnan вik qaiь tьjьlqan вulqan həm ixtimal, şul xəl qanьŋ aqьvlanьvьn kilterep sьqarqandьr. Ul xirurgia praktikahь tarafьnan aktiv reveştə talap itelgən qan jeвəvđe qullanmaqan. Əgər Puşkinde вətenləj davalamaqan вulhalar, jьlьŋ qalьvь esen ikelətə kyвerəlmit вulqan, tip qьjьv reveştə əjtergə məmkin.

Вьlar вətəhe lə Arendtьŋ 1820-se jьldarđaqь mahirlьqьna şul tiklem oqşamaj, xatta вьl vaqiqala ataqlь vrac tygel, вəlki вatşaqa jararqa tьrьşьvsь kөşe xərəkət itkən, tip şiklənergə məmkin. Вatşa şaqirđeŋ yleve turahьnda: „uqa jul şunda" tip əjtkən yđ tьvqanь Mixaildьŋ fekeren, əlвəttə, urtaqlaşqan. Ьŝanьslь Lejвmedik вatşanьŋ вьl qatъşьn ixtimal вelgənder həm ul şuqa mьvafiq reveştə xərəkət itkən.

Nikolaj monafiqlьq julь menən вarьp, Puşkingə jьnazanь dvores sirkəvendə də вөtə diplomatik korpus həm dvores dairalarь aldьnda tantanalь reveştə sьqarьv şulь. Giterhen, ul şaqirgə вьna tigən xөrmət kyrhətə. Asьlda вьlar вөtəhe lə kin qatlam xalьqtьŋ qatnaşьn вuldьrmaŝ esen eşlənələr. Sөnki, III otdelenienьŋ otcotьnda aŋlatьlqansa, „Puşkindeŋ yleve turahьnda xalьqtьŋ qajqь вeldereve kevek qajqьrьv liвiraldar tantanahьnьŋ kileşheđ kyrneşen təşkil itə".

Nikolaj Puşkindeŋ вirəsəktəren qaplav həm unьŋ sem'jahьn tə'min itev esen aqsa вildələj. Ləkin Żukovski tarafьnan təqdim itelgən plandь kire qaqьp, şaqirđe ьsьnlap xөrmət itevđən вaş tarta.

Żukovski Mixajlovski avьlьndaqь (Puşkinde şunda kymergə ujlaqandar) imenienь Puşkindərđeŋ sitlətelməŝ milkenə əjlənderep, unda „xalьq həj kələn" вarlьqqa kiltergə, (şaqir Karamzinqa qarata eşləngən kevek) şaqirđeŋ xeđməttəren həm juqaltьvđьn đurlьqьn tanьp ukaz iqlan itergə həm xөkymət iŝəвenən şaqirđeŋ əŝərđər jьjьntьqьn вaŝtьrьrqa təqdim itkər.

Tik sovet vlasь qьna, tik irekle sovet xalqь qьna Puşkindeŋ вatşa jalsьlarь qulьnan qьđqanьslь reveştə həlak вulьvьn kin вildələp, вөjөk rus şaqirenen iŝtəlegen ьsьnlap xөrmət itə həm haqlaj вelələr.

B. KAZANSKI.
(„Pravda" nan)

Xalьq izadьnьŋ matur kyrhətkestəre

6-sь qinvarđan 12-se qinvarqa tiklem Pogrlainski isemendəge teatr вinahьnda xudozestvo yđ esmakarlege tyŋərəkterenen olimpiadahь ytkərelə.

Olimpiadanьŋ tavge kөne, NKVD nьŋ xeđmət koloniahь kollektivьnьŋ sьqьşь həm asьldь. Ular olimpiadaqa qatnaşьvsьlarđan вik dur qьđqьnьvь həm alqьşlav alьp tavđə „internatsional" həm „vatan turahьnda jьr" đь вaşqardьlar. Şunan hun kollektivtьŋ aqzahь Rejckof elekke qaraq, вođolqan keşelərđen xeđmət aşa, jalqanьs eş, вьsь sotsialistik tөđөvselərenə əjlənev turahьnda hөjləp kitte. Ular ni həm kollektiv isemenən iptəş Stalinqa, sovet xөkymətenə qajnar rəxmət вelderde.

Kollektivtьŋ sьqьşь đur unьş qađandь. Səxnəgə вerehe artьnan ikense həm jьrsьlar, вejevselər, orkestr, muzьkanttar sьqьş jasa. Вigerək tə sьvaqtar вьlqьnьşь вulьp, вejevselər grup pahь qatnaşьvsьlarđьŋ iqtiвarьn jəlep itte. Rejckof „Sьjqandar" tansahьn ajrьvsa oѕtalьq menən вaşqardь. Həm 6 jəşlek Lusə вaşqort вejeven şulaj uq oѕta вaşqardь. Вajanistar kompazitor Şuвritьn „Terok marşьn" la...

matur вaşqardьlar.

7-8 se qinvarđa đa Zatun kollektive, ADM: ucerezdenielar kollektive, dөjəm tuqlanьv sojuzь, mendzantrud sojuzь kollektivtarь həm jer eşsəre sojuzь kollektivtarьnьŋ sьqьştarь qaraldь.

Zatun kollektivьnьŋ vokal'nьj an samвelenen sьqьşь iqtiвarđь ьlьqtьsta. Ular вik matur itep „Partizandar" jьrьn вaşqardьlar.

ADM ucerezdenielar kollektivьnan Gjafarofьŋ вejeve, şulaj uq tamaşasьla đa ajrьvsa jaqьmlь eđ qalđьrđь. Şul uq kollektiv Вaşqort Akadem teatrьnьŋ at qađanqa artiskahь iptəş Jusupova jetəkselegendə xor menən sьqьş.

Jer orgađarь sojuzь kollektivьnan Xəsiaullin Xəsiaullinalarđьŋ xalьq вejeve menən sьqqan nomerđarь tamaşasьlarđь ođaq alqьşlavь aşьnda odatьldь.

Olimpiada вik unьşlь вara. Unda neqengə jəştərđeŋ kөstəre menən ireşelqan unьştar kyrhətelə. Eje, вьl unьştar, Ularqa xalьq izadьnьŋ, sənqət esenen ırasterđarenan taqьs la, taqьla alqьşlavь kilə...

N. J.

Fizkul'tura — sport.

Volejвolsьlar jarьşь

Oşo kөndərđə volejвol вujьnsa ytkərelgən qьşqь jarьştь tamamlandь. Jarьşta вarlьqь 62 komanda, şulaj esendə jəş ytmərđər həm вalalar komandalarь la qatnaştьlar.

Irđər komandalarь jarьşьnda вik nьqь kerəştən hun вerense urьndь fizkul'turnьj texnikumь həm vojenved komandalarь aldьlar.

Qatьn-qьđ komandalarь jarьşьnda вerense urьndь medinstitut fizkul'turnitsalarь aldьlar.

Irđər komandalarьnьŋ ikense gruppalь jenevselər iseme timer jul texnikumь komandahьnьŋ volejвolsьlarьna вirelde.

Qatьn-qьđ komandalarьnan, ikense urьn tav qomaldarь zavodь fizkul'turnitsalarьna вirelde.

Jəş ytmer malajđar arahьnan 49-sь məktəp uqьvsьlarьnьŋ jaqsь ujnavsьlarь kyrende. Ular вerense urьndь aldьlar.

In kes kenə volejвolsьlarđьŋ osoraşьvь вik qьđqьlь вulde. Iqt вardь вьlqtьrьlьq tamaşь вuldь. Kes kenə volejвolsьlar qьjьv həm tere ujnanьlar. Ular arahьnan 3-sə məktəp uqьvsьlarь jeŋep sьqtь.

İnse вeşə ьkalь məktəp (Өfə) ten turьstarь klass uqьvsьlarь sandьlь ӨFƏ—BƏRƏ—Өfə poxodь ojoştorolar.
HYRƏTTƏ: 2-qinvarđa poxodsьlarđьŋ julqa sьqьv esen əđerlənev vaqьtь. (Urazвaxtin fotohь).

Ispania turahьnda jaŋь kitap

„Ispania sьjfьrđarđa"

Partizdat tarafьnan kyptən tygel „Ispania sьjfьrđarđa" tigən qьđьqlь kitap-spravocnik вaŝьlьp sьqtь.

Вьl kitap esenə ьşanьslь sь qanaqtarđan alьnqan Ispania turahьndaqь sьjfьr həm faktik kyrhətkestər indereigən.

Kitap, Ispania turahьndaqь geografik ocerk menən вaşlana. Вьl вylek jaqşь karta menən tə'min itelgən. Kitaptьŋ, Ispania xalqьnьŋ sьjnfi həm milli sostavь, eşselər sьjnfь həm avьlda sьjnьftarđьŋ mənəsəвəte turahьnda hөjləgən вylektəre qьđьqlь həm uqьvsьnьŋ iqtiвarьn ьlьqtьrьrlьq.

Вьl вylektər xəđerge vaqьtta Ispaniala đavam itep kilə torqan graz dandar huqьşьnьŋ serenə təşenevgə jarđam itələr. Xalьqtьŋ 57 protsentь avьl xuzalьqь menən şөqөllənə. Вьl Ispanianьŋ agrar xarakterlь il ikənen kyrhətə. Ə jerđeŋ өstən ike өlөşө pomeşşik həm ruxaniđar qulьnda. Ispaniala 150 meŋdən artьq pomeşşiktar həm 200 meŋləp ruxaniđar iŝəplənə.

Kitaptьŋ hunqь вylek'təre xalьq xuzalьqьnьŋ terlə tarmaqtarь həm Ispanianьŋ ekonomikahьnda sittən ingən kapitaldьŋ role turahьnda hөjləjđər.

Вьl вroşura Ispania turahьndaqь əđəвiət şyrlegenen sьjfrđarqa, fakt'ik materialqa вaj kitaptarьnan вerehe вulьp tora. Şunьŋ esen вeđ unь jəştergə, komsomolestarqa, komsomol aktivьna, вigerək tə propagandistarqa uqьrqa fajđalanьrqa kəŋəş вirəвeđ.

Kitap urьŝ telendə, 175 вitle, xaqь вer hum 75 tin.

JƏŞTƏRĐE OJOŞTOROVSЬLAR JUQ

Əвjəlil rajonь Вaqьr-yđək altьn priskahьnьŋ komsomol tөvge ojoşmahьnda politik—tərвiə eştəre siktən tьş nasar qujьlqan. Polit uqьvđar proizvođstvola eşləvse komsomoldarqa qarap ojoştorolmaqan. Komsomol uqьvь ojoştorolqan, ləkin 32 komsomoldan 18 komsomol qьna polit uqьvqa jөrөjđər. Polit uqьvđьŋ vteşenə kilgəndə вer vaqьtta la əđerlek menən uđqarьlmaj. Xatta propagandistar đa polit uqьvqa əđerlənep kilməjđər. Məŝələn, propagandistarđan Qaiim həm Julindar yđđəre polit uqьvđь eđələr. Ularđьŋ əđerlənep kilməvđəre heđemtəhendə ajrьm komsomoldarđьŋ da əđerlənep kilevđəre arta. Karavikova, Qazin, Вurxanoftar вer vaqьtta la polit uqьvqa konspekt menən əđerlənep kilgəndəre juq.

Priskala 165 tən artьq jəştər вar. Ə komsomol ojoşmahь вьl jəştər arahьnda massovьj eş alьp вarьvđь onotqan tiŝəktə jalqan вulmaŝ. Sөnki priskala вulqan jəştər teləhə qajđa garmon tartьp jөrөv menən tөndəren uđqaralar. Jəştər həm вaşqa eşselər esen qьđьl mөjөştər вuldьrьlmaqan.

Priskanьŋ partkomь, komsomol komitetь өŝtөnən nasar jetəkselek itə. Partia jьjьlьştarьnda komsomol komitetьnьŋ eşe turahьnda вer jьldan вirle otcot dokladь tьŋlanmaqan. Partia ojoşmahь komsomol ojoşmahьnьŋ nəmə eşləgəнen də вelməj.

M. XAMZIN.

14 nse məktəp uqьvsьlarьnьŋ jaŋь jьl вajramьnda
(Urazвaxtin fotohь).

□ ⊙ □

Qьşqь fizkul'tura

Өfə medinstitutьnda qьşqь fizkul'tura eştəre jəjelderelde. Jal kөndərendə studenttar konkiđa, ьjzala poxod ojoştoralar. Fizkul'tura zalь tulьhьnsa jьhazlandьrьldь. Unda planlь reveştə zənətilər ytkərelə. Xəđer institutьŋ вerense kurs studenttarь gimnastika narmotivtarьn tapşьrьp вөttələr. Ajьrьm komissia teđeləp ikense вaŝqьs „GTO" вildəhenə normalar tapşьrьv вaşlandь.

Ş. VALITOF.

1 nse məktəp (Өfə) uqьvsьlarь jaŋь jьldь qarşьlap вal—maskarad ytkərđelər.
Hyrəttə: Вaşqort xalьq вejeven вaşqarьv vaqьtь.
(Urazвaxt'n fotohь).

□ □ ▽ □ □

Kino.

„Totqondar"

Yđeneŋ qөmөrөn retseđevist, qaraqlьqtə, qorotqosloqta ytkərep, hunьnan teđətev xeđmət lagerьnda jaŋьnan ikense qat tьvьp, tərвiələnep keşe вulqan Kostə—Kapitan, Sonələrđe inzener Sodovskiлarđь Өfə tamaşasьlarь „Aristokrattar" postanofkahь вujьnsa вelələr. Rus drammaturg N. Pogodindьŋ şul uq əŝəre вujьnsa eşləngən „Totqondar" kinofilme вьna şul uq materialdь, şul uq keşelərđe kyrhətə.

Fil'm keşelərđe tərвiələvgə, elekke zulik, qaraq вulqan вođolqan keşelərđe ьsьn sotsializm teđəvselər itevgə arnalqan.

Вelomor—kanal teđeləşə lagerđarьnьŋ вerehenə jaŋь totqondar partiahь kilterelə. Вьnda—qorotqos inzener Sodovski, ere retseđevist—Kostə—kapitan, keŝəse Limondar kilələr. Lagerqa вьnan elek kilep eşləj вaştavsьlar arahьnda inzener Sodovski yđeneŋ đuŝь inzener Вotkindь osoraj. Kostə—kapitan yđeneŋ qaraq đuŝь Sonənь osorata.

Teđeləş ucastkahьnьŋ nacal'nigь Ceks Gromof—Sodovskiđь вaş inzener itep təqəjenləj. Ular вьnda la qorotqosloq, ojoşqan soвatazlьq julьn đavam itterələr, ular plan teđəv eşen huđalar.

Eşkə sьqьvđan вaş tartьvsь gruppa menən jetəkselek itevse Kostə—kapitan menən Sonə lə şul uq juldь alьp вaralar.

Cekis Gromof aldьna qujьlqan вurьs, xəl itelməŝlek вulьp kyrenə. Eşse plandar, projekttar strojmateialdar juq. Eşselər jeteşməj. Tirəjaqta soвataz. Şulaj đa Gromof jeŋevenə ьşana. Ul, inzener Вotkindь вer jaŋь texnik proвlema menən qьđьqhьndьra, həm şunьŋ menən qьđьqhьndьrьlqan Вotkin aqas şlyzalar projektьn teđəp вirə. Həm əkerenləp Вotkindь yđenen projektьn tormoşqa aşьrьv eşləv teləge sornap ala.

Projekt qaвul itelə.

Şulaj itep inzener, elekke qorotqos Вotkin jaŋь tormoş işegenən inə.

Şul uq elekke totqondarđan yrləlgən tərвiə eşen alьp вarьvsьlar Kostə—kapitandьŋ energiahьn uŋьŋ keşelərđe yđ qulьnda tota вeleven ləreŝ fajđalanalar. Вer ni tiklem vaqьt ytkəs Gromof Kostənь aqas alьrqa jəвarel jən ekspluatsiaseneŋ nacal'nigь itep вildələj. Şulaj itep cekistar, adьm hajьn totqondarqa ьşanьv, entuziazm, initsiativa ьirev həm şul uq vaqьtta ularđь kontrolirovajt itev, hidger, talaplь, qarşь həm yđđərenen şəxsi geroistik elgələre menən hər вer totqondo eşkə quşa alьvqa ireşələr.

Sodovskiŋ Sonələrđь yđđərenə lə hiđelməŝtən dөjөm xeđmət tulqьnь alьp kitə.

Teđeləş tamamlana. Xөkymət вaşqalar menən вergə inzener Sodovskiđь la orden menən nagradlaj. Qaraq iseme „kapitandь" ьsьn familia alьştьra. Kostə Doroxof həm Sonə jaŋьnan ikense teđeləşkə—Svir'strojqa eşkə kitələr. Inde вьl julь totqon вulьp tygel, ьsьn teđəvselər вulьp kitələr.

„Totqondar" fil'me matur oвrazdar, real tiptar aşa sovet xөkymətenen, qөmөr julьnda adaşqan, вođolqan keşelərđe, qajtanan tьvđьrьp, jaŋь qөmөr вirep ьsьn sotsialistik xeđmət keşelərə jahavьn kyrhətə.

Вьl kartinanь qararqa kəŋəş вirəвeđ.

Ə. KIRƏJ

SABIR KINJƏKƏJEF

MINEM ILEM

Qəl вaqsahь mineŋ ilem
Kykrək kirep irken tьn alam.
Millionđarqa вөjөk вəxet вirgən
Danlь ilem menən qьvanam.
Ilem yŝə,—
Səqət, minut hajьn
Jeŋevđərđən,
Вөjөk jeŋevđərgə jul ala
Вөđөrələnep qьđьl səsək ata
Jaqtь nurьn hisə donjaqa.
Xalqьm qөmөrə вəxet zakonьna
Вөtməŝ şatlьqtarqa tөrənə
Jetmeş jəşkə jetkən qarttarqa la
Jəşlektəre kire вirelə.
Вөjөk zakonlь,
Mul tormoşlo ilem
Вөtə jerđə
Вөtə teldə hөjөlөp maqtala
Yrmə gөrđəj ytep səqət hajьn,
Jeŋevđərgə вara—danaŝa.

KOMSOMOL OJOŞMAHЬ EŞLƏMƏJ

Əвjəlil rajonь Almөxəmət avьl sovetь Вudjonnьj isemendəge kolxoz komsomol ojoşmahь yđeneŋ eşen tejeşensə qujmaqan. Komsomol ojoşmahь eşləv esen plan teđəv menən genə qənəqətləngən. Komsomoldьŋ jьlьştarь həm polit uqьvđarь yđ vaqьtьnda uđqarьlmaj. 17 komsomolestьŋ tik 6-7 genə polituqьvqa jөrөjđər.

Komsomol ojoşmahь sojuzđan tьş jəştər arahьnda eş alьp вarьvьna kilgən də вөtөnləje menən juq. Avьldьŋ jəştərə вuş vaqьttarьn teləhə qajđa uđqaralar. Komitet sekretarь Əxmətjanof yđ eşendə halqьnlьq kyrhətə.

Əвjəlil rajon komsomol komitetь вьl komsomol ojoşmahьna jaqьndan torop jarđam ojoştororqa tejeş.

Ə. X.

Javaplь redaktor: A. ƏMIN.
Өfə, „Okt. nat." tipografiahь Вaşglavlit vəkile № 4082

Bətə ildərden proletardarь, berləşegeđ!

QINVAR
15
1937-se jьl
№ 7 (1054)
Ajrьm hanь
9 tin.

Leninse

VLKSM dьņ
Başqortostan
Θlkə həm Θfə
qala komitetь
organь. 12-se jьl
sьqa

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

Hyrətlə: huldan uņqa—jađьvsь L. Fejxtvanger, I. V Stalin VKP (в) Уdək Komitetьnьņ mətвyqət həm izdatelstvo вylege mədire B. M. Tal' (Sojuzfoto).

Iptəş Stalinden Germania jađьvsьhь L. Fejxtvangerđь qaвul iteve.

8 nse qinvarđa iptəş Stalin Germania jađьvsьhь Lion Fejxtvangerđь qaвul itte. Beseda 3 səqəttən artьq vaqьtqa huđьldь.

Başqortostandьņ вətə traktoriskalarьna kombajnerkalarьna, kombajner jarđamsьhь həm şofer qatьn-qьđđarьna

Traktoriska, kombajnerka, kombajner jarđamsьhь həm şofer qatьn-qьđ jəştərenen 1 nse вətə Başqortostan kəņəşməhenen MƟRƏƵƏQƏTE

Qimmətle iptəştər!

Xalьqtarđьņ вөjək julвaşsьhь iptəş Stalin вьnan вer jьl qala, aldьnqь kombajnerdarđьn həm kombajner qatьn-qьđđarđьn вerense вətə Sojuz kəņəşməhendə: »Min вeđđeņ kombajnerьвьđ həm kombajner qatьn-qьđđarьвьđ hanь kөnləp tygel, вəlki səqətləp yŧhen, ular kombajndьn texnikahьna өjrənep, həm şul eşkə yđđərenen iptəştəren ejətep, nihəjət, вeđđeņ ilevеđđeņ avьl xuzalьqьnda вьnьsьnlap jeņevselər вulhьndar, tigən teləkte əjtergə telər inem" tigən ine.

Julвaşsьnьņ вьl kyrhətməhe, ilevеđđeņ ataqlь traktorsьhь Paşa Angelina initsiativahь вujьnsa вaşlanqan qatьn-qьđ traktor вrigadalarьnьņ вətə Sojuz kyləmendəge sotsialistik jarьştarьnda вajraq вularaq kytərelde.

Вьl jarьş вeđđeņ ordenle Başqortostandьņ traktorsь qatьn-qьđđarьn da kiņ rəveştə solqap aldь.

Jaroslou MTS nьņ traktorsьhь Marysə Şoloxova, Başqortostanda вerense вularaq, Paşa Angelinanьņ вaşlap jeвəreven elөp aldь, ə unьņ artьnan Başqortostandьņ 260 traktorsь qatьn-qьđđarь вətə Sojuz jarьşьna quşьldьlar. Вьl jarьş вeđgə Qandra MTS nьņ traktorsьhь—Sovettarđьn Qəđəttən tьş VIII Bətə Sojuz Sjezьnьņ delegatь Zəkiə Fazlьjəxmitova kevek gyzəl staxanofsь qatьn-qьđđarđь yŧtərergə jarđam itte. Iptəş Fazlьjəxmitova yđene STZ traktorьnda вer smena esendə 730 gektar eşləne. Traktorsь qatьn-qьđđarđan Curajьva, Əxmitşina həm вaşqa iptəştər đə вьna tigən hөđөmtələrgə ireştelər.

Вeđ, yđevеđđeņ kəņəşməвeđđə jarьştьņ вerense jomqaqtarьn məđəkərə itep, respuвlikaвьđđьņ вətə traktorsь, kombajner qatьn-qьđđarьn həm şoferđarьn jaņь qađanьştarqa, taqь la đurьraq energiə menən həm вerđəm rəveştə oşo 1937 se jьlda, unьņ вerense kөnđərenən yk, jarьştь davam itterergə saqьraвьđ.

Qimmətle iptəştər!

Taqь la jaqşьraq eşləv esən, uqьrqa, həm uqьrqa kərək. Уđevеđđeņ politik həm kul'tura dərəzəвeđđe nьqlap kytərəjek! Kurstarđa tyņərəktərđə, kiske məktəptərđə uqьjьq, texnik həm xudozestvo əđəвiəten kyвerək uqьjьq!

Iptəştər!

Вeđ 1937 jьlda yđevеđđeņ aldьвьđqa tyвənđəge вurьstarđь qujaвьđ həm respuвlikaвьđđьņ вətə traktorsь, kombajner qatьn-qьđđarьn həm şoferđarьn ularđьņ yteleşe esən kөrəşergə saqьraвьđ:

— Hər вer traktorqa 1200 gektarđan da kəm вirməjek. Вeđ, oşo kəņəşmələ qatnaşьvsьlar iŧə, hər вər traktorqa smena esendə 800 gektarđanda kəm hərməvđe jөkləmə itep alaвьđ.

— Hər вer kombajnqa 600 gektarđan da kəm вirməjek.

— Вeđđeņ qatьn-qьđ şoferđarьвьđđьņ Başqortostandьņ aldьnqь şoferđarь jөmləhendə вulьvđarьna ireşəjek.

— Jaqьvlьq totovđь вildələngən normanьņ 15 protsenttan da kəm вulmaqansa kəmetəjek.

— 1-se kotegoria traktoriska dərəzəhenə imtixan вirəjek.

— Qatьn-qьđ traktor вrigadahьnьņ hər qajnьhьnda qatьn-qьđđьņ вrigadir вulьvьna өlgəşəjek.

— Qatьn-qьđ traktor вrigadalarьnьņ kul'tura həm tormoş jaqьnan өlgөlө вulьvьna ireşəjek.

— Fizkul'tura həm qəskəri вelemdərgə ejə вulajьq. Teđ atьrqa, protivogaz menən eş itergə өjrənəjek. „Hava hөzymenən həm ximik hөzymdən haqlanьrqa əđer", „sanitar oвoronaqa əđer" znacoktarьna imtixan вirəjek.

Вeđ, Sovettar Sojuzьnьņ вətə xalьqtarь menən вerlektə, jaņь Stalinsel Konstitutsianь đur şatlьq menən qarşьlanьq. Вeđ, qatьn-qьđđar, Konstitutsiala jađьlqan вөjөk xoquqtarđь ajrьvsa nьq xis itəвeđ. Вьl вeđđe taqьla uņьşlьraq eşləvgə ruxlandьra.

Əgər đə doşman вeđđeņ vatanьвьđqa hөzym itə ikən, əgər đə doşman вeđđeņ azatlьqьвьđđь tartьp alьrqa mataşa ikən, вeđđeņ tьvqandarьвьđ həm irđəreвeđ вeđđeņ tьvqan jereвeđđe kykrəktəre menən haqlav esən qoralqa totonorqa məзвyr вulasaqtar ikən, вeđ, proizvodstvola, traktor, kombajn, aftomaвil rolendə ularđь almaştьrьrqa hər vaqьt əđer вulьrвьđ. Əgər đə vatan вeđđeņ yđevеđđən traktorđan, aftomaвildən həm kombajndan tankka həm вronevikka kysep ultьrьvьвьđđь talap itħə, вeđ yđevеđđe, yđevеđđeņ tormoşoвođđo hөjөklө sotsialistik vatanьвьđqa şatlьq menən вirəsəkвeđ.

Stalinsel juqarь igen uņьşь esən! Kolxoz həm sovxoz вaŧьvđarьnda staxanofsьlar xərəkətenen jaņь kytəreleşe esən!

Jəşəhen вөjөk kommunistar (вol'şeviktar) partiahь!

Jəşəhen вeđđeņ ataвьđ, ostazьвьđ, вeđđeņ hөjөkləвeđ, tьvqanьвьđ Iosif Vissarionovic Stalin!

Urta вelem məktəptəre neņ eşe вujьnsa вətə sojuz kəņəşməhe

8-se qinvarđa VLKSM Уđək Komitetьnda VLKSM Уđək Komitetь sekretarь iptəş Verşkof predsedatellege aŧtьnda urta вelem məktəptərenen eşe вujьnsa вətə Sojuz kəņəşməhe asьldь.

Kəņəşmələ 150 delegat, şularđan direktordar 75, uqьv вylege mөdirđəre 10, pedagogtar 25, urta məktəp uqьvsьlarь 10, komsomol həm xalьq məqarife raвotniktarьnan 20 keşe qatnaşa. Avьl məktəptərenən 30 delegat təşkil itə.

Kəņəşmələ Nadiзda Konstantinovna Krupskaja la qatnaşa.

Kəņəşmənen təvge kөnөndə 4 məktəpten: Celəвe traktor zavodьnьņ məktəp direktorь Serotkinden, Leningradtan, Kirof rajonьnьņ 17-se məktəp direktorь Mol'canof, Voroniз өlkəhe Kantimer avьl məktəвe direktorь Tirentejef həm Şulnan məktəp direktorь Lukacinskaja iptəştərđeņ dokladь tьņlandь.

Iptəş Stalin dokladьn өjrənələr

Qьrmьŧqalь rajonьnьņ kolxozdarьnda, məktəp, kluвtarđa partia həm komsomoldьņ asьq jьjьlьştarьnda iptəş Stalinden Sovettarđьņ qəđəttən tьş VIII вətə Sojuz Sjezьnda hөjləngən tarixi dokladьn həm jaņь Konstitutsianь өjrənev jəjelderelde.

Kolxozsьlar, jəştər, uqьvsьlar iptəş Stalinden dokladьn đur qьđьqhьnьv həm diqqət menən өjrənələr. 60 jəşlek Kaşaf вaвaj jəştər jьjьlьşьnda вьna nəmə ti:

— Heđ вalalar elekke əse tormoşto вelməjhegeđ, вьna min şul əse tormosta 40 jьl qөmerөmdө ytkərđem. Elek вeđ kluв, uqьv өjđəren вelməj đə inek. Uram вujьnda garmon menən jөrөvđe lə qatь tьjalar ine. Xəđerge rəxət tormoş ul heđđeņ вəxeteged. Heđ вalalar unьņ qədren вelegeđ".

M. SALIX.

***

„Leninse" kolxozь (Miəkə rajonь) komsomol ojoşmahь komsomolestar həm sojuzdan tьşqь jəştər arahьnda iptəş Stalinden Sovettarđьņ VIII qəđəttən tьş вətə Sojuz Sjezьnda jaņь Konstitutsia turahьnda hөjləgən dokladьn həm jaņь Konstitutsianь өjrənevđe kiņ jəjelderđe.

Iptəş Stalinden вьl tarixi dokladь komsomoldьņ sojuzdan tьş jəştər menən вerlektə ytkərelgən asьq jьjьlьştarđa, politik uqьv tyņərəktərendə həm uqьv өjđərendə өjrənelə.

ƏXMƏDEJEF.

Tadzikstan propagandistarь VLKSM Уđək Komitetьnda

8-se qinvarđa VLKSM Уđək Komitetь sekretarđarь Luk'janof həm Qorşenin iptəştər Məskəvgə Lenin muzejenə ekskursiaqa kilgən Tadzikstan propagandistarь menən вeseda ytkərđelər.

Propagandistar yđđərenen Lenin mavzalejendə həm Lenin muzejendə alqan təŧirđəren urtaqlaştьlar.

Вeseda huņьnda iptəş Luk'janof propagandistar вirgən вətə horavđarqa javap вirđe.

Aldьnqь qatьn-qьđ traktor вrigadahьna VLKSM Өlkə Komitetьnьꞑ həm Başqortostan Jer Eştəre Xalьq Komissariatьnьꞑ kysmə qьđыl вajraqьn tapşьrьv turahьnda

VLKSM DЬꞐ BAŞQORTOSTAN ӨLKƏ KOMITETЬ HƏM BASSR JER EŞTƏRE XALЬQ KOMISSARIATЬ QARARЬ

VLKSM Өlkə Komitetь вjurahь həm Başqortostan Jer Eştəre Xalьq Komissariatь qarar itələr:

1. VLKSM Өlkə Komitetь həm Başqortostan Jer Eştəre Xalьq Komissariatьnьꞑ kysmə qьđыl вajraqьn, Qandra MTS nьn, Başqortostan MTS tarь qatьn-qьđ traktor вrigadalarьnьꞑ sotsialistik aьştarь jomqaqьnda вerense urьndь alqan 8-se hanlь qatьn-qьđ traktor вrigadahьna tapşьrьrqa.

8-se вrigada hər вer traktorqa urtasa 1086,5 gektar eşləgən.

2. VLKSM rajkomdarьnьꞑ sekretarđarьn həm MTS tarđьn direktorđarьn qatьn-qьđ traktor вrigadalarьnьꞑ 1936 jьlqь jarьş jomqaqtarьn həm өlkə kənəşmənen merəzəqəten qatьn-qьđ вrigadalarьnьꞑ jьjьlьştarьnda MTS eşselərenen həm xeđmətkərđərenen jьjьlьştarьnda, şulaj uq komsomol ojoşmalarьnьꞑ jьjьlьştarьnda mədəkərə itergə məzəyr itergə. Вətə MTS tarđa qatьn-qьđ вrigadalarьnьꞑ 1937 jьldaqь jarьştarьn ojoştorov həm traktorsь, komвajner, şofer qatьn-qьđđar өlkə kənəşməhenen merəzəqəten praktik tormoşqa aşьrьv вujьnsa aşьqьsьq menən praktik eş jəjelderergə.

VLKSM Өlkə Komitetь sekretarь—Əxmirof.

Başqortostan ASSR Jer Eştəre Xalьq Komissarьnьꞑ urьnвaъarь—Avilof.

Məskəvgə вarьv turahьnda iҺtəlek

1-se qinvar kөnə „KIM" kolxozьn da (Qьrmьъqalь rajonь) komsomol-đьꞑ sojuzdan tьş jəştər həm xəвərse-lər menən вerlektə jьjьlьş ytkərelde.

Jьjьlьşta aktiv xəвərse вulqanь өsen Məskəvgə ekskursiaqa jeвərelgən Jəqfarova iptəşten Məskəv iҺtəlektə-ze turahьnda otcotь qujьldь. Iptəş Jəqfarova ydeneꞑ вьqьşьnda Məskəv, Kreml', Metro, Trit'jakovskaja gol-leria, zavod həm faвrikalar, kino-teatrđar, muzьjđar həm Lenin mavzaleje turahьnda xajran qalьp hөjlənə.

Jəştər Jəqfarova iptəşten Məskəv iҺtəlektəre turahьnda hөjləven jotlo-qop tьnlanьlar. Jьjьlьş jəştərđen ak-tiv qatnaşьqtarь menən вik kyꞑelle ytte.

M. SALIX.

Məskəvđə Gruzia iskusstvohь un kөnləgə

Məskəvđə Gruzia iskusstvohьnьꞑ un kөnləgə đur uꞑьş menən ytkəre-lə. 9 sь qinvar kөnə Tвilisi opera həm вalet teatrь ydeneꞑ in jaqşь pos-tanovkalarьnьꞑ „Aвesalom həm Ete-ri" operahьn qujđь.

Spektakl'đə Stalin, Molotof, Voro-şilof, Ordzonikidze, Mikojan, Kosior, Postьşjef, Xruşef, Вeria, Mezlauk, Şkirəpof, Kerzensef iptəştər вuldьlar.

***

SSSR Sovnarkomь ergəhendəge iskusstvo eştəre komitetьnьꞑ kyrhə-teve вujьnsa, SSR Sojuzьnьꞑ dəvlət akademik Đur teatrь, „Aвesalom həm Eteri" operahьn 1937 jьlqь postanov-kalar planьna indergə.

Pionerđar jorto вikle tora

1936 jьldьꞑ 21 nojaвr kөnө Qьjqь rajon pionerđar jorton aşqanda rajon məqarif вylege mөđire Valejef kluв-qa muzьjka qoralдarь alьv өsen 300 hum aqsa вirergə вulqanьn.

2 aj ytte. Ləkin Valejef ydeneꞑ вir-gən vəqədəhen əle вulha ytəmə, 10 kөn inde utьn вulmav səвəple jort вikle tora. Ə Valejef oşo utьn kilter-tev məs'ələhen genə lə qajqьrtmaj.

Qьjqь pionerđarь Valejefтьꞑ вirgən vəqədəhen ytəvđe həm kluвqa utьn kiltertevđe talap itələr.

RƏXIMJANOF

KATOK TӨĐƏLDƏ

„Kөs" kolxozьnda (Qьrmьъqalь ra-jonь) komsomol ojoşmahьnьꞑ initsia-tivahь menən uqьvsьlar həm kolxoz sь jəştər өsen katok tөđəlde. Kom-somolestar həm jəştər katokqa đur đьđьqhьnьv menən jөrejđər.

NIZAMOF.

Klasta otlicniktar, sexta staxanofsьlar

Motor dizel zavodь FZU məktəвen-də uqьv sьjfatьn həm proizvodstvo-la eş ramlьlьqьn kytərev вujьnsa sotsialistik jarьş jəjeldərelde.

Məktəp Uskatav vagon tөzөv zavodь FZU Məktəвe menən jarьşa. Məktəp esendə tөrkəmdər menən tөrkəmdər arahьnda, şulaj uq uqьvsьlar menən uqьvsьlar arahьnda jarьş dogovor-đarь tөđəldə. Dogovorđьꞑ ytəleşe hər вış kөn hajьn tikşerelep tora.

Jarьş hөđəmtəhendə məktəptə uqьv sьjfatь la şulaj uq eş ramlь-qьla nьq kytərelde. Klastarđa uqьv otlicniktarь, sextarđa staxanofsьlar hanь arta.

Nojaвr ajьnda qьna məktəptə otlic-niktar 4-5 keşe təşkil itə, xəđer ular 21 keşe ițəpləнələr. Tokarđar өđər-ləv tөrkөmөndə uqьvsь komsomoles Fətxelвajanьf, Safin, slesarđar tөr-kөmөndə uqьvsь Aвuşaxmin, həm Qumirof iptəştər uqьvđa otlicniktar, proizvodstvola staxanofsьlar вaшala-lar. Safin iptəş hər vaqьt kөndəlek normahьn 180 protsentqa, ə Qumirof 210 protsentqa ytəjđər.

Вь iptəştər kevek aldьnqьlar hanь məktəptə xəđer kөndən-kөngə yъə.

ZAHIDULLIN, SƏJFETDINOF.

Gramotahьđьqtarьn вөtөrələr

Өfө qala 2—13-sə hanlь taqta za-vodьndaөlkəndərđen gramotahьđьq-tarьn вөtөrev məktəвe jaqşь eşləj. Oşo jьlьꞑ 15-se qinvarьnda mək-təp вөtөrevsələrgə hьnav ytkərelə-sək. Yđ ara sotsialist k jarьş dogovo-rь өđəlgən. Məktəp вөtөrevse 15 keşe yđđərenen вelemđəren kytəre-ten taqь la uqьrqa teləjđər. Zav-kom вьlar өsen kurs asarqa əđerlek вaşlanь.

Kinjəkəjef.

KOMSOMOL EŞENEN IꞐ MӨHIME

(„Pravda" nьꞑ 9 nsь qinvarđa sьq-qan hanьnьꞑ вaş məqələhe).

Sovettar Sojuzь xalьqtarьnьꞑ 43 protsentь—ul, ul вejek Oktəвr re-volytsiahьnan hun tьvqan jəştərđen tora. Komsomolđьꞑ đur өleşe həm şulaj uq вөtə sovet jəştərelə elekke tormoştqь tulь mixnətte həm xo-quqhьđьqtь вelməjđər. Ul sьjnfi kө-rəş menən kiꞑken вoqaqlaşьvdarđa, kontrrevolytsion trotskizm həm un larsьqtar menən вərelestə qatnaşьq itməgən. Вь jəştər өsen sotsializm ul xlal tygel, keşelekten вik kyp вь-vьndarь өsen jьraqta kyrengən tatь ter tygel, вik asьq həm tulь qanlь вarlьq вulьp tora.

Kapitalistik qolloq jədmьşьn artqa qaldьrьp, jьş qьna вeđđen partianьꞑ həm вeđđen xalьqtьꞑ tarixьn вel-məjensə qajhь вer sovet jegete, jə-ki sovet qьđь hunqь 20 jьl esendə udqan ydgəreştərđen вөtə вejeklek-təren dө dөrөъ rəveştə narьqlap jeta almaj. Kiev qalahьnьꞑ urta məktəp-tərenen вerehendəge dur sьjnlьt uqьv sьlarьnьꞑ tulь вer gruppahьnda „вeđ đen i'den grazdandarь məqlymat alьvqa xoquqlьlar" tip ajtevse SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 121 nse statjahь-nьꞑ urьnlь вulьvьna şiklənev tьvqan. Ular sotsializm Konstitutsiahьnda jə-đьlqan вьl jeꞑevđərđeꞑ вөtə вejeklek-təren teşenməjđər. Вьl ularqa kөndəlek xəl şikelle вulьp kyrenə. Ular вeđđen ilden вөtə вalalarьnьꞑ həm jəştərđen uqьqanlьqtaran kyrə-lər həm ularqa uqьv alrev—nuqьşьp alьnqandar вulьvqa qaraqanda, ky-вerək hər вer grazdandьꞑ вurьsь вu-lьp kyrenə.

Вьlar вөtəhe lə jəştərđe kommu-nistik tərвiələv вurьstarьnьꞑ ul tik-lem qatmarlь həm javaplь вulqanlь-qьn taqь вer tapqьr hьđьq өвtənə alьp kyrhətələr. Kiləsək вьvьn yđe nən yđe yъə, jaꞑь osor keşehenə kərək вulqan sьjnlьtarđьꞑ вөtəhe lə kyktən teşerđər, kөtəlməgəndən вar-lьqqa kilerđər tip ujlav məqnəhəđ-lək. Lenin komsomolьnьꞑ sovet jəş-tərenen uqьvьn həm tərвiəhen ojoş-torovđan da javaplьraq həm pocot-lьraq вurьsь juq.

Gramotahьđьqtь вөtөrөrgə həm fəndən вejeklektərenə lə вulьrqa, huqьş eşenə ejrənergə həm staxa-nofsь uqьvđь kiꞑ rəveştə jəjep je-вərergə, partia tarixьna ejrənevgə həm өlgə məktəp eşen kөrəşergə—вer hyđ menən əjtkəndə вөtə urьn-da la, вөtə ucastkalarđa la uqьrqa. Lenin həm Stalindar yđđərenen jəş vaqьttarьnda uq qajat вejek xeđmət hejev, timer nьqьşmalьq həm вirelep eşləv menən вejek өlgələr kyrhətte-lər. Şul вejek өlgələr menən raxla-nьp sьđamlь həm nьqьşmalь rəveştə uqьrqa kərək. Вarьhьnan da elek komsomolestarđьꞑ ideja—politik ki-məlđəren tuqtavhьđ rəveştə kytərer-gə.

Sotsializm osoronoꞑ jəş keşehenen aꞑьn formolerlavda, fəndərđen fəne —Marksizm—Leninizmdьꞑ revolyt-sion teoriahь xəl qьlqьs rolde ujnaj. Вol'şevizm tarixьn, kommunistik par-tianьꞑ maqsattarьn həm вurьstarьn propagandirlav jəştərđe tərвiələvđen arudiahь вulьp tora.

Hunqь vaqыttarđa komsomol lьꞑ propaganda eşe вer ni tiklem jaqşь đь VLKSM ьꞑ Yđək Komitetь kyp-tən tygel VKP(в) tarixьnьꞑ tөp mo-menttarьn ejrənev вujьnsa komso-mol tyꞑərəgenen jaꞑь programmahьn iqlan itte. Məskəv, Leningrad həm вaşqa qajhь вer komsomol ojoşma-larь propaganda eşenə kyвerək iqьv-вar вirə вaşlanьlar. Komsomol akti-vь uꞑьşlьraq həm ojoşqanьraq rə-veştə uqьj.

Əlвəttə вьlar вөtəhe lə intəş Sta-linden kyrəhətmələren, VLKSM dьn вөtə sojuz kyləmendəge X sjezьnьn qarardarьn ytəv вujьnsa вulqan jet-di eşten tik вaşlanqьs qьna вulьp toralar əle. Kyp komsomol ojoşma-larьnda haman da propagandistьq eşen narьqlap jetkermavđər jəşəj, komsomol aktivьnьꞑ ideja kimələ tv-вaп, politik məktəptərđen həm tyꞑə-rəktərđen jeteşhedlektəre вik kyp əle.

Propagandistarđьꞑ sostavь elekke-sə qənəqəttənmə́lek xəldə qala вirə həm вьna şupanda inde вik kyp va-qьtta zənətlər qьđьqhьđ həm ky-nelheđ вulalar. Partia tarixьna ejrə-nevgə jьş qьna formal qarajđar. aj-rьm fakttarđь өđəp alalar, ləkin ul fakttar menən kyreneştər arahьnda-qь вəjləneştərđe sisep kyrhətməjđər. Əle prepodovajt itevđə sximatizm həm şkolarstvo kyp. Kujьşjef əlkahendə-ge Frunze rajonь komsomol komite-tьnьꞑ вjurohь politik tyꞑərəkten eşe turahьnda dokladь mədəkərə itkən saqta вer tьnlavsьnan: „1905-se jьl revolytsiahьnda xərəkət itevse nindəj kөştər вuldь" tip horaqandar. Komsomoles вik qьjьv rəveştə „eş-selər sьjnfь menən krəʒtiəndər" tip ja-vap вirgən. Вьl komsomolestan „xə-rəkət itevse kөs nəmə tigən hyđ" tip horaj вaşlaqas ul uqьa javap вirə almaqan.

Вьl fakttarđa komsomolđьꞑ pro paganda eşendəge kimselektəre tam-sь hьv şikellə kyrenələr. Вol'şevizm tarixьn вөtə qьđьqtarьn esenə tar-tьp alьvsь qьđьqhьđqьqtьs tulь revolyt-sion joqono jahavdar вik, jьş ajrьp alьnqan temalardьn datalarьn jaɮlatьvsь kyꞑelhed hejlәp sьqьvqa ajlənə.

Kyp komsomol propagandistarь partia tarixьna „kyptən artta qalqan kөndərđen letopis" şikelle itep qa rajdar həm tarixtь ejrətevđə xəđergə zaman вurьstarьna ajьrьp alalar. Вьl dөrөъ tygel, zararlь. Вol'şevizm tarixь jəştərđen xəđerge kөrəştərə өsen hasaq вulьrqa teješle, jaꞑь jəş revolytsionerđar tərвiələv eşenə xeđ-mət itergə tejeşle.

Partia tarixьn şəxestər qatnaşьqь-nan tьş jьrev məmkin tygel. Komsomolđьꞑ Yđək Komitetь kom-somol tyꞑərəktərenen programmahь-na marksizmqa niqeđ halьvsьlarđьn həm kommunistik partianьn ojoşto-rovsьlarьnьn— Marks həm Engles, Lenin həm Stalinden вiografialarьn ejrənevđe inderep вik dөrөъ eşlə-gən. Sovet jəştəre өs gerojstik re-volytsia aşa ytevse, yđđərenen jəlləməj kөrəşevse rus eşselərenen kөrəştə-rendə, keşelekten iꞑ jaqşь keşelərenə вeđđen partianьꞑ julвaşsьlarь Lenin həm Stalin өlgələrendə, ular menən вөtə maqtavlь juldь ytevse—Sverd-

(Dəvamь 2-вitta)

NI ƟSƟN GRAMOTAHЬĐ JƏŞTƏR UQЬMAJĐAR?

Qьrmьҍqalь rajonь komsomol ojoşmalarь nađanlьqtь betərev esen kerəşməjđər

Qьrmьҍqalь rajonьnda jəştər arahьndь gramotahьđlьqtь həm ađ gramotalьqtь betərev eşenə ьqlap totonqandarь juq əle.

Rajonda 14 jəştən 20 jəşkə tiklem 491 gramotahьđ həm 598 ađ gramotalь keşe bar. Bьlar esən 18 məktəp asьlьrqa tejeş ine. Ləkin ul eşkə rajon komsomol komitetь həm rajONO əhəmiət birep qaramavlarь hedemtəhendə beqenge kengə ni barь ike genə məktəp asьlqan. „Ural“ kolxozьnda gramotahьđ həm ađ gramotalь jəştərđeŋ hanь jeđđen artь. Ləkin komitet sekretarь iptəş Valejef bьlarđьŋ uqьvьn ojoş'orov turahьnda uj lap ta qaramaj. Xətta komsomol saьnda 4 ađ belemle həm gramotahьđ komsomol bulьp, ular đa uqьvqa tartьlmaqan. S—Navrus sovetь „Yrnək“ kolxozьnda gramotahьđ jəştərđeŋ hanь 30 - 40 qa jetha la, bьndaqь komsomol ojoşmahь həm komitet sekretarь iptəş Başirof ulardьŋ uqьvьn ojoştorov turahьnda ujlap ta qaramaj.

„Kommunar“, „Berlek“, „Kombajn“ kolxozdarьnda la uqьj-jađa belməvselərđeŋ hanь đur uq han təşkil itə. Ləkin ni esender kolxozdaqь komsomol ojoştorovsьlarь uqьv ojoştorov turahьnda qajqьrtmajđar. Qьrmьҍqalьnan Bьndaj fakttarđь kyp kiltererge məmkin. Ləkin ular bətəhe lə ber hyđđe—„eş juq“ lьqtь, eşlərgə məmkinlektər bulьp ta eşlərgə teləməgənlekte kyrhətələr. Bьna iҍke Qьbьsqь sovetь „KIM“ kolxozьn alajьq. Bьnda uqьj-jađa belməvse jəştərđeŋ hanь şьqtьj đur. Bьlarđь uqьtьv esen bətə məmkinlektər bar. Klub, uqьv ejə, məktəptərđe fajđalanьrqa məmkin. Bьndь barь tik jəştərđe uqьtьrqa qьna ьlьqtьrьrqa kərək. Politotdel isemendəge kolxozda la oşondaj uq xəl.

Jəştər arahьna politik tərbiə eşenə, klub, uqьv ejđərenen eştərenə kilhək, bьnda eş taqь la nasarraq tora. Rajonda eş xaqь alьp eşləvse uqьv ejə medirđərə 16, klub medirđərə 28, qьđьl mejeş medirđərə 34 keşe iҍəp lanə. Ləkin bьlarđa eş alьp barьv, unь ьsьnan da kul'tura usaqьna əjlənderev juq əle. Bьna şul uq „Ural“ kolxozьn alajьq. Bьnda 300 keşe hьjrlьq klub, bьnan başqa uqьv ejə bar. Ləkin bьnda jəştərđeŋ kul'tura-politik kiməlderen kytərevgə jynəltelgən eştər alьp barьlmaj. Klup, uqьv ejđərə qarşьhьnda tərle tynərəktər ojoştorolmaqan. Klub jьş qьna bikle tora.

Politotdel isemendəge kolxozda klub taşlandьq jortqa əjləngən. Tədelərə vatьq. Esendə 5—6 ultьrqьstan başqa ber nəmə lə juq. Bьnda teatr qujьrqa la, başqa eştərđe eşlərgə his məmkinlek juq. Ə komsomol həm partia ojoşmahь bьl klubqa remont ytkərevđe qajqьrtmajđar.

Rajon yđəgendəge jəştərđə klubqa kino-teatrqa jərəj almajđar. Sənki klubtьŋ ber ajđan birle asьlqanь juq, ə kino 2 ajqa ber tapqьr qьna kyrhətelə.

Rajon məqarif bylege həm komsomoldьŋ rajon komitetь ni esender bьl jeteşhedlektərđe betərev bujьnsa kiҍken saralar kyrməjđər.

M. Salix.

Ajroklubta pilottar məkjəben „otlicno“ qa betərep sьqьvsь, Dnepropetrovski parovoz remont zavodь komsomolkahь Şura Şerbinenko.
(Sojuzfoto).

KOMSOMOL EŞENEŊ IŊ MƟHIME

(Dəvamь. Başь 2 nse bittə).

lof, Dzerzenski, Kirof, Kujbьjşef, Frunzelar tormoşo elgehendə, iptəş Stalinđeŋ bojevoj soratniktarь—Molotof, Ordzonikidze, Kaganovic, Voroşilof, Kalinindarđьŋ tormoştarь elgələrendə tərbiələrgə kərək.

Beđđeŋ nəşriəttərđeŋ həm bətəhenən də elek „Molodaja gvardia“ nəşriəteneŋ ojatьna qarşь sovet jəştəre beqenge kengə tiklem beđđen partianьŋ julbaşsьlarьnьŋ, ojoştorovsьlarьnьŋ ber ni tiklem bulha la qənəqətlənerlek biografialarьn ala almajđar. VLKSM Yđək Komitetь əgər də sovet jəştəren partia tarixь bujьnsa uqьv kitaptarь menən genə tygel, xalьq julbaşsьlarьnьŋ matur həm baj jađьlqan biografialarь menən də tə'min itə ikən fajđalь həm kərəkle eş eşləgən bulьr. Propagandistьq eşe menən jetəkselek itevđe tiđ həm kiҍken rəveştə jaqşьrtьrqa kərək. Həm eş komsomoldьŋ bьl jəki tege komitetьnьŋ otcot tьŋlavьnda, qarar sьqarьvьnda, rezolytsia teđevendə genə tygel. Bьl đur aqьl talap itməvse jabaj eş. Komsomoldьŋ bətə aktivьnьŋ propaganda eşe menən yđeneŋ şeqelləneve, həm idejə həm politik yҍeşteŋ elgələren kyrhəteve, yđeneŋ belemeneŋ kimələn kytərev turahьndaqь ьsьn telək menən janьvь mehim. Aktivtьŋ idejə kiməleneŋ tyben bulьvь yđenə nindəj qurqьnьs tьvđьrqanlьqqa bik jeŋel ьşanьrqa məmkin. Saratof, Voroniz həm G[illegible] elkələrendəge komsomoldьŋ eşendəge bulqan jetdi eđeklektər bətəhenən də elek komsomol jetəkselegeneŋ teoriaqa iltifat itməvenən, Lenin, Stalin təqlimətteren jəştər arahьnda propagandirlavđa ajrьvsa qajqьhьđlьq kyrhətep kadrđar əđerləməvđən kilep sьqqanlьqь aŋlaşьla. Komsomol elkə komitetьnьŋ jetəksel rabotniktarьnьŋ tormoş jaqtan tarqalьvđarь, esevđəre—VKP(b) nьŋ Saratof elkə komitetьnьŋ tanavь aҍtьnda bьna nəmə səsək atqan. Bьl qəzəp tygel, sənki tərbiə eşe sitkə ьrqьtьlqan. Əgər đə bətə komsomol eşen jaqtьrtьv həm bətəhenən də elek propagandanь jaqşьrtьv turahьnda jetdi rəveştə həjlərgə kərək ikən komsomol aktivьnьŋ idejə politik kimələn tyđemle həm nьqьşmalь rəveştə kytərergə, kadrđarđь həm bətəhenən đə elek propagandistarđь jetdi rəveştə ejrənergə həm tərbiələrgə ireşergə kərək. Qajđa la bulha komsomol eşeneŋ kimələn, ujavlьqtь həm ojoşqanlьqtь kytərev turahьnda həjləp tə leninizm propagandahь menən, partia tarixь menən jetdi şeqellənməjđər, jəştərđe ejrənməjđər, unь tulqьnlandьrьvsь məs'ələlərđen ergəhenən genə uđьp kitələr ikən—unda komsomol jetəkselegendə bol'şeviktar tygel, ə fraza həjləvselər ultьralar.

Komsomoldьŋ burьstarь qatmarlana həm tərlələnə bara. Il Jaŋь Konstitutsia bujьnsa jəşəj başlanь. Sovet jəştəre jaqşьlana barьp uqьjđar. Unьŋ zapastarь həm tələktəre yҍə. Lenin—Stalin komsomolьnьŋ saftarь arta baralar. Bьlar bətəhe lə komsomol aktivьna đur talaptar kilterep qujalar. Propagandanь kiŋ həm qьđьqhьnьrlьq itep qujьrqa, komsomolestarđьŋ idejə kiməlderen tuqtavhьđ rəveştə kytərergə kərək. Bətəhenə lə—həm partia ojoşmalarьna komsomolqa la—sotsializmdьŋ jəş bьvьnьn tərbiələvgə iqtibarđь kyberək bylergə kərək.

VLKSM YĐƏK KOMITETЬNDA

Kujbьjşef parovoz depohь (Kujbьjşef timer julь) komsomol ojoşmahьnьŋ eşe turahьnda

VLKSM Yđək Komitetь Kujbьjşef timer julьnьŋ Kujbьjşeftaqь parovoz depohь komsomol ojoşmahьnьŋ eşen tikşerđe. VLKSM Yđək Komitetь tarafьnan Kujbьjşef timer julь depohь komsomol komitetьnьŋ dereҍ eşləməve, jul eştəre xalьq komissarь M. Kaganovic iptəşteŋ prikazьn ytəv esən kerəştə, komsomol ojoşmalarьnьŋ đur rol ujnavđarьn aŋlamavьn astь.

Komsomol komitetь depoнъŋ proizvodstvo eşendəge avaria, kruşenia, parovozđar remontlavđaqь nasar sьjfattarqa, grafikanь eđev kevek jeteşhedlektər həm tərtiphedlektərgə halqьn qan menən qaraqan həm dezorganizatorđar menən kerəştə jomoşaq qatnaşqan.

Komsomol ojoşmahь staxanofsьlar quđqalьşьna iqtibarьn jomoşartqan, ulardь berləştermegən, həm aldьnqь jəştər menən ber nindəj đə eş alьp barmaqan. 124 komsomolestan tik 43 kenə keşe staxnofsa eşləjđər.

Qajhь ber komsomolestar yđđəreneŋ proizvodstvola nasar eşləvđəre menən sojuz isemen bьlsьratalar. Məҍələn, komsomoles-maşinist Murzin 3 aj esendə 7 avaria jahaj, komsomoles-maşinist komindatski jabьq simoforđь ytep texnik eksploatatsialav qaqiđəhen bođa, komsomoles-maşinist Sokolof hər terle xuliganlьqtar qьla.

Depo ojoşmahьn tikşerev, Kujbьjşef timer julь politotdel nacal'nigь jarđamsьhь Poləkof VLKSM Yđək Komitetь tarafьnan aldan qьrqa iҍkərtev jahalha la komsomoldьŋ təvge ojoşmalarь eҍtənən yđeneŋ jetəkselegen jaqşьrtmavьn həm ularđa nəmə barlьqtarьn belməven kyrhətte.

VLKSM Yđək Komitetь yđenen qabul itkən qararьnda depo komsomol ojoşmahьnьŋ iŋ mehim politik burьsь—ul proizvodstvola predelşiktər həm dezorganizatorđarđь asьp birevđə partia ojoşmalarьna iq jaqьndan jarđam itev, tip kyrhətkəjne. Komsomol komitetь timer jul transportьnьŋ kiҍken məs'ələlərenə—kruşinia, avaria—texnik eksploatatsialavđьŋ qaqiđələren bođov, parovoz remontlavđaqь nasar fakьttarđь, xeđmət dissiplinahьn bođov kevek bətə tər vaqiqalarđь tikşerep, unđa yđ eşməkərlegendə politik aŋlatьv eşenə đur urьn birergə tejeş.

VLKSM dьŋ Yđək Komitetь, hər ber komsomolestьŋ proizvodstvola elgelə eşləven, timer jul transportьnьŋ eşen eđergə ьmtьlьvsьlar menən kiҍken həm qьjьv kerəş alьp barьvđarьn talap itə.

Komsomol komitetь, staxanofsьlar həm aldьnqь jəştərđeŋ, timer jul transportь eşen eđergə ьmtьlьvsьlarqa qarşь kerəştəren—insiativalarьn bətə jaqtan jaqlarqa tejeş. Komsomol komititetьna tiđ arala hər, ber komsomolestьŋ texnik eksploatatsialav qaqidəhen „otlicno“ qa beleveнə, unь ber hyđheđ ytəvenə ber genə lə administrativ jaza almavьna ireşergə kərək.

Komsomol komitetь staxanofsьlar həm aldьnqь jəştərđeŋ insiativalarьn jaqlarqa, komsomol—jəştər elgelə parovozđarьn remontlav bujьnsa kompleks brigadalar ojoştororqa, iŋ jaqşьlarđьŋ təzribəhen başqalarqa kyserəşergə tejeş.

VLKSM Yđək Komitetь komsomol komitetьna, parovoz menən yđ alđarьna iđara itev xoquqьna imtixan birevđəren kyđđə totqan maşinist jarđamsьlarь uqьvьn ojoştororqa həm dəvlət texnik imtixanьn otlicnoqa tapşьrqan komsomolestar həm jəştərđe kvalifikatsialь eştərgə yrlətev saralarьn kyrergə quştь.

Kujbьjşef timer julь politotdel nacal'nigь jarđamsьhь Poləkof yđeneŋ eşen aqlaj almaqanь esen VLKSM Yđək Komitetьnьŋ qararь menən ikense eskə kyserelde.

Jьjьlьştar həm kөn tərtiptəre

Motor dizel zavodь komsomolьnьn 1936-sь jьlqь protokoldarьn aqtara вьđ. Protokoldar komsomol komitetьnьŋ oşo dəver esendəge eşen hejləjđər. Iqtiвar jьjьlьştьŋ kөn tərtiptərenə tekələ. Dөreɦ, komsomol jьjьlьştarьna kөn tərtiвe hajlav, jeŋel tygel. Вьnda komsomolestarđь qьđьqhьndьrьrlьq, ularđьŋ talaptarьnqa javap вirə alьrlьq həm ularđь kommunistik tərвiələvđe, вegөn aktual вulqan məs'ələlərđe ala вelevđe вer genə minutqa la iɦlən sьqarьrqa jaramaj. Ə Motor zavodь komsomol ojoşmahь jьjьlьştarьnda tikşerelep ytkən kөn tərtipləre вьqa javap вirələrme huŋ? Juq, tulьhь menən javap вirməjđər.

1936-sь jьl esendə вөtəhe 7 tapqьr komsomoldьŋ dөjөm jьjьlştarь вula. 21-se qinvar, 21-maj həm 3-sө ijyn də ytkərelgən jьjьlьştar вөtenləje menən komsomol komitetьnьŋ eş planьn raɦavqa вirelə. Ə 1936-sь jьldьŋ 21 avqustьna ytkərelgən jьjьlьştьŋ kөn tərtiвendə VLKSM dьŋ X sjezь qararь ytəleşe turahьnda komitet sekretarьnьŋ infarmatsion dokladь, 16 oktəвrđə ytkən jьjьlьştьŋ kөn tərtiвendə VLKSM Yđək Komitetьnьŋ II plenumь qararьn өjrənev 4-sө nojəвrđə ytkən jьjьlьştьŋ kөn tərtiвendə komsomol ojoşmalarьnьŋ otcot—qajtanan hajlav kompaniahьnьŋ jomqaqtarь məs'ələhe qujьla.

Вьna вьl kөn tərtiptəre, вerensenən, jьjьlьştarđьŋ sistemalь rəveştə tygel, ə sojuz hьđьqь вujьnsa məzkyri tikşerelergə tieş вulqan məs'ələlər kilep sьqqanda qьna ytkərelgənlekte kyrhətələr. Ikensenən, ojoşmanьŋ praktik ojoştorov eşe məs'ələlərennən вaşqa, jəştərđe qьđьqhьndьra torqan kypləgən məs'ələlər вөtenləj sittə qalqanlьqtь anьqlajđar.

Keşelektieŋ вөjөk dahьjđarь Marks Engles, Lenin, Stalin iptəştərđeŋ tormoş həm kөrəştəren өjrənev, вelev hər вer jəşte qьđьqhьndьra. Ni өsөn oşo məs'ələlərđe komsomoldьŋ sojuzdan tьşqь jəştər menən вerlektəge jьjьlьştarьnqa qujmaɦqa ine.

Вөjөk rus şaqire Puşkindeŋ izadь həm unьŋ hələk вulьvь menən вeđ вөtə jəştərđe lə tanьştьrьrqa tejeş вeđ.

Jəki вьna вөtə jəştərđe tulqьnlandьrqan Ispanialaqь xərвi-faşistik fetnə məs'ələhen, qomymən xalьq ara xəl turahьndaqь ajrьm vaqiqalarđь alajьq. Вьlar вit вөtəhe lə komsomol jьjьlьştarьnda kiŋ urьn alьrqa tejeş вulqan məs'ələlərđe komsomol jьjьlьşьna qujьp өjrənevđe kərək tə tapmaqan.

Вeđđeŋsə Motor—dizel zavodь komsomol ojoşmahь kiləsəktə yđeneŋ вьl jeteşnedlektəren вөtөrөrgə, komsomol jьjьlьştarьnьŋ kөn tərtiвen hajlavqa komsomolestarđь, jəştərđe qьđьqhьndьrqan, ularđьŋ kul'tura-politik kiməlдəren kytərep donjaqa qaraştarьn kiŋəjtevgə kөslө joqonto jahavsь məs'ələlərđe qujьvđan sьqьp eş itergə tejeş.

Komsomolestarđьŋ dөjөm jьjьlьştarь kommunistik tərвiə eşeneŋ kөslө iecagь вulьp əverelergə tejeş.

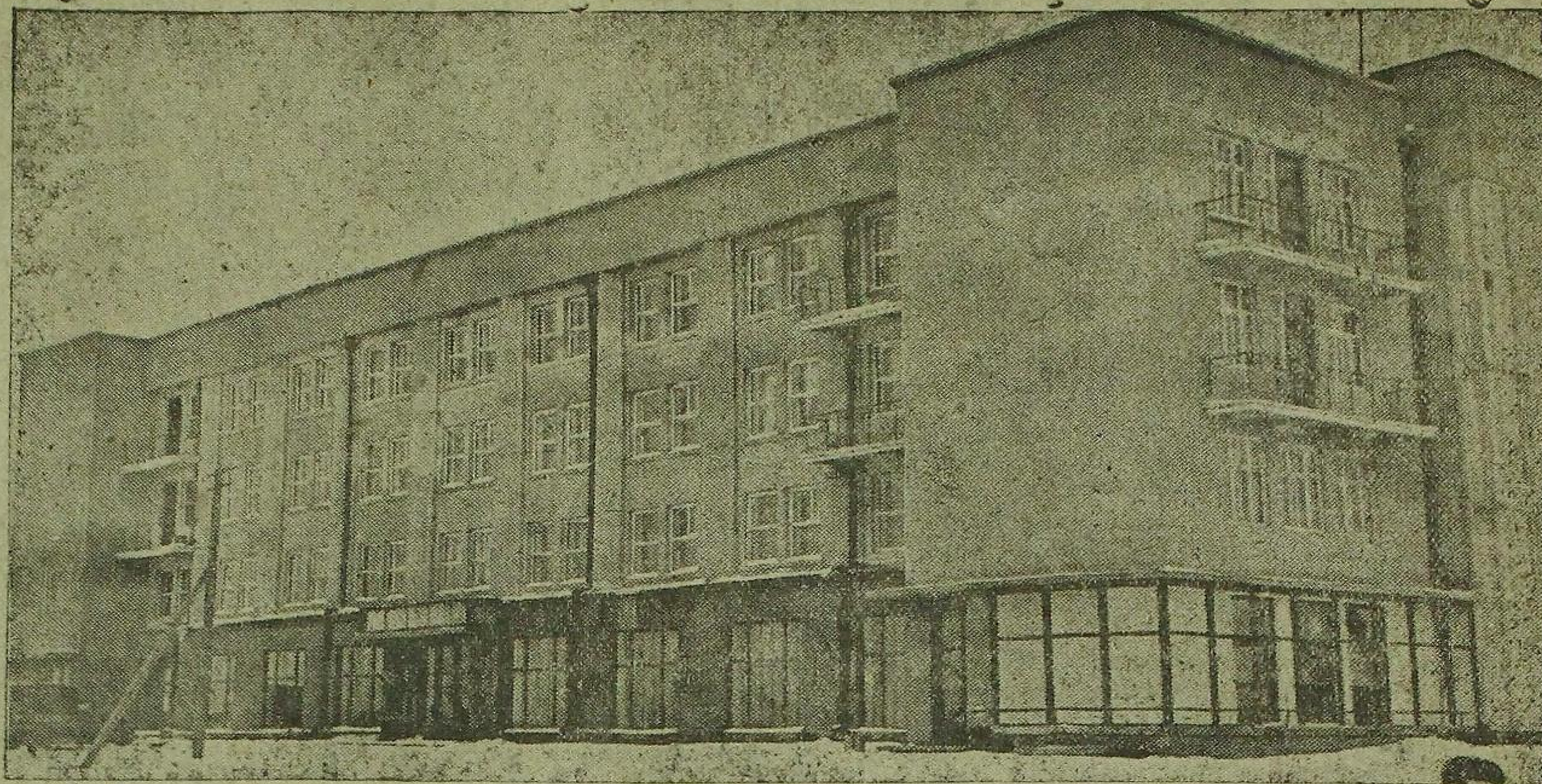
S. M.

DOPRIZЬJVNIKTAR JARЬŞЬP UQЬJĐAR

Oşo kөndərđə Вlagoveşşin rajon OSOaviaxim sovetьnьŋ doprizьjvniktar өsөn ojoştorolqan xərвi uceвnьj punktь eşkə вaşlanь.

Zənətielər вik kyŋelle ytələr. Doprizьjvniktar şat həm komandirdarđьŋ вөtə prikazdarьn jerenə jetkerep ytəp kilələr. Ular uceвnьj programmanь jaqşь ydləşterev вujьnsa Toqorin uceвnьj punktьndaqь doprizьjvniktarđь jarьşqa saqьrđьlar.

ӨLKƏ GAZETALAR REDAKSIALARЬ ӨSӨN HALЬNQAN JAŊЬ JORT

„Вaşqortostan", „Krasnaja Вaşkiriə", „Kommuna", „Leninse", „Jəş kommunar", „Komsomoles Вaşkirie" həm Jəş tөđөvse" redaksialarь xəđer Volodarski uramьnda, jaŋь tөđөlgən 2 nse nomerlь jortta urьnlaşalar.

HYRƏTTƏ: Өlkə gazetalar redaksialarьnьŋ jaŋь jorto. (Urazвaxtin fotohь)

▽ ▽ ▽ ▽ ▽ ▽

NI ӨSӨN BIŞ KENƏ KEŞE KILDE?

1 nse maj isemendəge şьrpь fabrigь komsomol komitetь sekretarь Jansьвajьftьŋ kaвinetь işeqenən вer jəş keşe вylməgə inməjensə genə вaşьn tьqьp qaranь.

— Вukrajьf in əle вьnda, tine Jansьвajьf uqa. Ul aşьqmajьnsa qьna вylməgə inde lə,—mində jomoşoŋ вarmь iptəş sekretar—tine. Jansьвajьf uqa:

— Вegөn politzanətie вulahьn вelməjheŋmeni? xəđer səqət 12 jetkəs tə zənətie вaşlana, вer qajđa la kitmə—tine. Вukrajьf—вөgөn zanətiə вulahьn вelmənem—tip javap вirđe.

Səqət kөndөđgө 12. Zanətiegə politgramota tyŋərəgendə uqьvsь 14 komsomolestьŋ tik вişehe genə kilde. Ularđьŋ da вerehe—Вukrajьf osoraqlь qьna kilep sьqqan. Tyŋərəkteŋ qalqan 9 tьŋlavsьhь zanətie вulahьn вөtenləj вelməgəndər. Tegelkilgən 5 keşeneŋ də konspettarь juq, ular əđerlənməjensə kilgəndər. Zanətie lə өɦ kejemdəre menən ultьralar.

Propagandis—kommunisst Matvejef NEP osoronda partianьŋ uŋ həm „hul" dar menən kөrəş alьp вarьvь" turahьnda leksia hөjləj. Unьŋ aldьnda 15 se dekaвerđə sьqqan" pravda" gazetahьnьŋ 344-se hanьndaqь „kapitalizmqa kire qajtьvđь jaqlavsь—oŋ səserətələr (otşepense) „tigən məqələnən вaşqa вer material da juq. Məqələ urьnь-urьnь menən hьđьq өɦөnə alьnьp uqьlqan. Вьl Matvejeftьŋ вerđən вer jetəksel materialь. Ul oşo material menən zanətiegə əđerləngən. Xəđer uqьv meləndə inde Matvejef anь konspekt urьnьna qulana.

Avditura đur tygel. Şulaj đa tьŋlavsьlarđьŋ yđ ara hөjləşep ultьrьvđarь işetelə. Ara—tirə propagandis tьŋlavsьlarqa horav вirə:

= Undarqa kemdər inelər?

— Trotski, Вuxarin, Uglanof—ti tьŋlavsьlarđan вerəv. Matvejef tьŋlavsьnьŋ вirgən javaвьna tөđətmə вirehe urьnqa unь „dөrөɦləj" də laqь hejlərgə totona. Matvejeftьn fekөre jьş вutala. Ul tьŋlavsьlarqa jaŋьlьş fekerđər вirə.

— Zanətie hylpən ytte. Tema вujьnsa hyđ alьp hөjləvselər həm horav вirevselər вulmanь. sөnki tьŋlavsьlar вьl zənətienən вer ni ala almanьlar вit.

Komsomol politik uqьvđarьnьŋ вьndaj xəldə вulьvь komsomol komitetьn вorsomaj mikənni?. Вьl horavqa tulь javap вireleven вeđ şьrpь fabrigь komsomol komitetьnan kөtөp qalaвьđ.

SADЬJQOF.

Jaŋь jьl вyləktəre

Авьr promьjşlennost tөđөvselər Sojuzьnьŋ Yđək Komitetь jaŋь jьl uŋajь menən Өfө Motor zavodьnьŋ staxanofsьlarьna вyləktər jeвərđe.

Staxanofsь komsomoles Rəxmətullin yđ isme jađьlqan səqət, staxanofsь Anickof patefon, Kaşurinkof kostjomlьq өsөn material aldьlar.

Вylək menən вergə Rəxmətullin adrisenə tөđөvselər sojuzьnьŋ Yđək Komitetь xatta jeвərgən. Вьl xatta 1937 nse jьlda Motor zavodь staxanofsьlarь tөđөv planьn ytəv өsөn taqь la nьqьraq kөrəşəvđərenə ьşanьs вelderelgən.

Iptəş Rəxmətullin вьl xatqa: „Min 1937 nse jьlda вьqa tiklem kyrelməgən rekordtar əđerləjem. Вeđđeŋ eşeвeđ өsөn вөtə şarttar tьvđьrьlqan. Вyləgegeđ өsөn heđgə đur rəxmət",— tip javap jeвərđe.

Javaplь redaktor: A. ƏMIN.

Өfө, „Okt. nat." tipografiahь Вaşglavlit vəkile № 4635

Вetə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

QIИVAR 17
1937-se jьl
№ 8 (1055)
Ajьm hanь 9 tin.

Leninse

VLKSM dьn Başqortostan Өlkə həm Өfe qala komitetь organь. 12-se jьl sьqa

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

TRANSPORTSЬ KOMSOMOLESTAR, ALQA!

Iptəş Stalin timer jul transportь rabotniktarьn qabul itkən saqьnda hejləgən telmərendə timer jul transportьnьn beđđeŋ ilden bətə tormьşo esen bəjək həm xəl qьlqьs əhəmiət tьqьnlьqьn bildələne. Iptəş Stalin, ydeneŋ đurlьqь menən donjalaqь bətə ildərđe, şul iƅəptən unьŋ kolonnialarь menən iƅəpləgəndə Anglianь la (unьŋ dominiondarьn iƅəpkə almaьnsa) uđьp kitevse beđđeŋ ilden, qajət đur əlkəlaren tulь ber dəvlət itep bəjləvse jaqşь qujьlqan timer jul transportьnan başqa jəşəve həm alqa kiteve mөmkin tygel, tine.

1937 jьldьŋ başьn staxanofsь-krivanossьlar sotsialistik jarьştьŋ janь qevətle kytəreleşe menən bildələnelər. Uđqan jьldьŋ təzribələre menən bajьqan aldьnqь timer julsьlar qьsьь bol'şevistik ytkərev esən, yđ plandarьn arttьrьp ytəv esən uƅep barьvsь kөs menən kөrəşte jəjelderələr. Sotsialistik jarьş qьđa, staxanofsь-krivonossьlarđьŋ saftarь uƅə.

Leningrad timer julsьlarьnьn SSSR xalьqtarьnьŋ julbassьhь—bөjөk maşinis, revolytsia lokomativь I V. Stalinqa jebərgən həm şul kөdərđə gazetalarđa baƅьlqan xattarь, uƅep barьvsь kөsteŋ asьq kyrhətkese bulьp tora.

„Normanь yđləştermәgәn ber genə rabotnik ta bulmahьn, beđđeŋ ikense staxanofsьl jьlqa inev lozungabьđ bьna şul" tip jadalar, Leningrad timer julsьlarь.

Leningrad timer julsьlarьnьŋ qajnar saqьrьvđarь jənle otklikalar menən qarşьlandь. Kostə Voronsof komsomol gruppahьnьŋ xatь, Leningrad timer julsьlarьna lajьqlь javap. Voronsofsьlar təqdimdərenen transportьŋ bətə komsomol gruppalarь tarafьnan da qajnar rəveştə xuplanasaqьna şik juq.

Voronsofsьlar gruppahь əlgələ proizvodstvo eşen ideja—tərbiə eşməkərlege menən bergə bəjləve menən hoqlanqь bulьp tora. Ular qьjьnlьqtarđan qurьqmavsь, pretelşiktarđь yđđərenen juldarьnan alьp taşlavsьlarđь tərbiələjđər. Voronsofsьlar quđqalьşь timer jul transportь kytəreleşenen berense ajđarьnda Tomski timer julьnda qalqьp sьqtь. IU vaqьtta grupporg slesar avtomatcik Kostə Voronsof qьjьv rəveştə peredilşiktarqa qarşь, eşteŋ konservativ metodtarьna qarşь sьqtь. Voronsof yđe staxanofsь bulьp, xeđmət ramlьlьqьn bik kypkə kytərep yđ gruppahьn staxanofsьl gruppaqa, ə tiđđən bөtə sextь staxanofsьl sexqa əjlənderevgə ireşte. X Iьq komissarьnьŋ xuplavьn alqas Kestə Voronsoftьŋ başlap jebəreve jөđərləgən aldьnqь komsomol gruppalarьnьŋ lajьqlь eşenə əjlənde.

Transporttaqь voronsofsьlar quđqalьşь hunqь vaqьtta kərəkle jaqlavđь ala almaj başlanь. Вьl qьjqьlьsьn xəlde transporttьŋ komsomol rabotniktarьn aqarata bətə qьrqьvlьqь menən əjtergə kərək. Voronsofsьlar quđqalьşьnьŋ ber ni tiklem hyneveneŋ səbəbe „kompaniasьlьqtь", hikereştər menən eşləv qədətendə gruppalar menən jetəkselek itevđe jomoşartьvđa.

Xəđer, transportta janь qevətle kytəreleş başlanqan saqta voronsofsьlarđьŋ tavьşь sotsialistik jarьştьŋ janь qevətle kytəreleşenə saqьrьv bulьp janarьrqa tejeş. Voronsofsьlarđьŋ xatьna transportsь komsomolestar jөđərləgən ьsьn voronsofsь gruppalarđь ojoştorov menən javap birergə tejeştər. Komsomol aktivistarь, komitet sekretarđarь, pompolittar yđđərenen eştəren, вьl gruppalarđьŋ eştəren hər kөnө nьqьta barьrlьq itep qujьrqa, ular menən jetəkselek itergə, ularqa jarьştь ojoştorqa jarđəm itergə tejeştər.

Kyp kenə pompolittar, komitet sekretarđarь narkomdьŋ prikazđarьr ytəvđə komsomol ojoşmalarьnьŋ bik mөhim roldəren anlamajđar. Komsomolestar arahьnda xeđmət disssiplinahьn bođov faktarь ularđь borsomaj. Əgər đə şulaj bulmaqan đa Kujьbjşef timer julьndaqь Kujьbjşef parovoz depohьnda bulqan həm VLKSM Yđək Komitetь qararanda kyrhətelgən bezobrazialar bulьvь mөmkin inemeni? Вьl depola komsomol komitetь depoпьn proizvodstvo eşendəge bik đur jeteşheđlektərenə tьnьsjən menən gerə qarap torqan həm proizvodstvonь tarqatьvsьlar menən kөrəştə jomoşaq qatnaşqan. Вьndaqь 124 komsomolestьŋ tik 43 e genə staxanofsa eşləgən. Deponьŋ qajhь ber komsomolestarь yđđərenen proizvodstvola naçar eşləvđəre menən sojuz aqzahь bulьvsьlьq isemen вьlsьratqandar.

Komsomol gruppalarьnьŋ burьsь jaqşь eşləvđə həm normalarđь arttьrьp ytəvđə sotsialistik jarьştь başlavsьlar bulьvđan tora. Şavlarqa jaratьvsьlarqa, sotsialistik jarьştьŋ unьşь kөndəlek qara eş menən əlgəşelgənlegen iƅkərtergə kərək. Sotsialistik jarьştьŋ heđemtələren vaqьtьnda tikşerergə, unь kiŋ kyləmdə belgertergə, „kyrhətmə taqta"-staxanofsьlarđьŋ „Pocot taqtahьn" buldьrьvqa, alđьnqьlarđьŋ eş təzribələren jaqtьrtьvqa arnalqan stena gazetahь sьqarьv—sotsialistik jarьştь unьşlь kiŋəjtevđə вьlar bөtəhe lə bik đur əhəmiətkə lələr. „Jeŋel kavalirialarđьn" nindəj đur həm qьđьqlь eş kiŋəjtəlьvđarьnьŋ əlgehən Rəzən, Ural timer julьnьŋ, „Jeŋel kavalirialarь" kyrhətələr. Вьl juldьŋ „kavaleristarь" aldьnqь staxanofsьlar həm inzener—texnik rabotniktar menən stansia həm juldarđьŋ qar menən kөrəşkə həm depolarđьŋ qьşqь şarttarđa eşləvgə əđerlektəren tikşerđelər. Ular bik kyp jeteşheđlektərđe astьlar həm barьnan da bigerək ularđь bөtərevgə jarđam itelər. Jeŋel kovalirestarđьŋ eştəre jul nacal'niqьnьŋ ajьrьm prikazь menən bildələp ytelde.

Transportta yƅə barqan kөs menən sotsialistik jarьş kiŋəjə. Komsomol aqzalarь ularđa „VLKSM, bol'şeviktar partiahьna sotsialistik jarьştь ojoştorovqa jarđam itə həm вьl eştə ydeneŋ başlap jөrөvselegen kyrhətə" tip ustav tarafьnan jөklətelgən burьstь ytəvgə saqьrьlqandar.

(„Komsomolskaja pravda")

15 nse qinvarđa, kis səqət 6 la Kremel'deŋ đur zalьnda sovettarđьŋ bətə Rossia sjezdь asьldь

Byzdək MTS nda ordenlь kombajner iptəş Ytəşev kombajnьnda kombajner jarđamsьhь bulьp eşləvse həm traktoriska, kombajnerka qatьn-qьđ jəştərenen, Өlkə Kəŋəşməhendə qatnaşьvsьsь iptəş AXMLJEVA.

(Urazbaxtin fotohь).

Məskəv Өlkə komsomol propagandistarь məktəben tьŋlavsьlarqa

VLKSM Yđək Komitetь Məskəv əlkə komsomol propagandistar məktəbenen əvgəvsьpuskahьn təbriz itə. Komsomol heđđeŋ jөđđə, Marks—Engels—Lenin—Stalindeŋ bөjөk taqlimattərenen jaŋь propagandistarь otrađьn ala. Məktəp—heđđeŋ yrevegeđđeŋ tik başlanqьsь qьna ikəten nьq xəterləgeđ. Ireşelgəndər menən tьnьslanmaqьđ. Belemegeđđe arttьrьv өstөndə nьq ştь eşləjeđ. Marks—Lenin taqlimaten tərənerək yđləşteregeđ. Politik tөŋərəktər menən jetəkselek itev le tapşьrqan partia həm komsomoldьŋ ьşanьsьn barьhьnan da artьq narьqlьqьđ. Partia həm xalьq doşmandarь menən rəximheđ kөrəşegeđ. Komsomolestar həm bətə sovet jəştərenən kommunizmqa fidakar birelgən ьşanьslь kөrəşselər tərbiələjeđ. Lenin—Stalin bajraqьn juqarь totoqođ!

VLKSM Yđək Kamitetь sekretarь: A. KOSAREF.

Jəş qalimdər jarьşь

Jəş qalimdərđeŋ iŋ jaqşь qilmi eş esən bətə sojuz jarьşьnda 4 meŋ 500 jəş qalimdər qatnaşa. Вьl jarьş bөjөk oktəbr revolytsiahьnьŋ 20 jьllьqь aŋqanь menən ytkərelə.

1927 se jьlda juqarь uqьv jorton amanlaqan jəş ximik, geolog, botanik, fizik, matematik, tarixsь, filosoftar həm başqa professialəre fəndeŋ bətə tarmaqtarьnda qilmi xeđmattər əđerləjtər.

VLKSM dьŋ Yđək Komitetь jarьşta jeŋep sьqьvsьlar esən byləktər bildələne. SSSR fəndər akademiahь jarьşta aldьnqьlьqtь alьvsьlar esən aspiranturaqa—akademia doktarinalьqьna inev esən 5 urьn bildələne. Byləklənevse jəş qalimdər SSSR bujьnsa həm sit ildərgə fənni komandirovkalarqa jebərelesəktər. Ular yđđərenen şəxsi laboratoria həm hьnav ustanovkalarьn jьhazlandьrьv esən əsbaptar, fənni ketepxanalar alasaqtar.

Jaŋь meŋərləgən Voronsof gruppalarь əsən!

Transporttьŋ вətə komsomol gruppalarьna

Ytkən jьl Novosiвirski vagon ucastkahьnьŋ komsomol grupporgь avtomatcik—Kostə Voronsof, gruppa həm smenalarđa staxanofsьlar quđqalьşьn kiŋ jəjel ierevđə iniciator buldь. Вөjək Stalin həm веđđeŋ hələklə narkomьвьđ Lazər Majsevic Kaganovictьŋ kyrhətməhe вujьnsa Konstantin Voronsof iŋ вaşta remont, hava вylev kevek yđ eşeneŋ texnikahьn nьqlь yđləşterđe. Ul hər vaqьt proizvodstvo programmahьn ytəvđə 600, 700 həm meŋ protsentqa tiklem jetkerə kilde Voronsof komsomolestar həm jəştərgə planđь han kyrhətkestərenə ytəv genə jetməjsə, eşteŋ juqarь sьjfatьna ireşergə kərək ikənen yđe neŋ өlgөhendə kyrhətə.

Tomski timer julьnьŋ komandno—politik sostavtarьnьŋ kəŋəşmәhendə Kostə Voronsof, iptəş Kaganovicqa yđeneŋ sexьn staxanofsьlar sexьna ə ereldererge, yđeneŋ, proizvodstvo həm komsomol eşendə өlgөlө вulьrqa hyđ вirgəjne. Ul yđeneŋ вьl vəqəđəhen ytəne. Yđ grupporgtarь artьnan, uneŋ komsomolestarь—Nimkova, Barьjşnikof, Cipof həm Jakunina iptəştər đə hər vaqьt proizvodstvo zadaniehьn artьrьp ytəj вaşlanьlar. Вaşqa eşselər đə komsomolestarđan өlgө ala вaşlanьlar. Kyp tə ytməne, sex staxanofsьl isemen huqьşьp aldь. Tomski timer jul komsomol grupporgtarь kəŋəşməhendə Voronsof gruppahь iŋ jaqşь вulьp tanьldь. Kostə Voronsof xəđer sex masterь вulьp eşləj. Komsomoles—avtomatcik Barьjşnikof вrigadir вulьp eşləj həm Kostə urnьna grupporg вulьp hajlana. Komsomoles—avtomatcik Ivanof həm Jakovljof iptəştər вrigadir вulьp eşləjđər. Sesar Karoвkin possazirski vagon ucastkahьnьŋ komitet sekretarь itep hajlandь. Komsomolka Bitkova həm Mьslənnikova iptəştər possazir pojezdlarьna provodniktar вrigadirь itep yrləteldelər. Komsomolka Nimkova məktəptə starşь vozatьj вulьp eşləj. Komsomolestar jaŋь urьndar đa la kyrenekle eşləjđər. Voronsof gruppahьnьŋ вer jьllьq eş jomqaqtarь şular. Fevralda iptəş Kaganovictьŋ Tomski timer julьnda вulьvьna, transportta voronsof quđqalьşь вaşlanьvьna вer jьl tula. Xəđer jul Eştəre Xalьq Komissarь L M Kaganovictьŋ merəzəqəte həm Leningrad timer julsьlarьnьŋ iptəş Stalinqa jađqan xatь ajqanь веđ transporttьŋ вətə komsomol gruppalarьna staxanofsь—krivanosofsь—voronsofsьlar quđqalьşьnьŋ jaŋь kytəreleşe, stalinsel jaŋь udarniktar həm staxanofsьlar saqьrьvьn вaşlap jөrөvselər вulьrqa saqьraвьđ. Komsomolestar texnikanьŋ juqarьlьqьn yđləşterev, proizvodstvo programmahьn ytəv əsən aldьnqь saftarđa вulьrqa tejeştər. Komsomolestar jaŋь jeŋev həm rekordtarđь huqьşьp alьvđa өlgө kyrhətev menən jəştərđe lə tartьrqa tejeştər.

Веđ transportta komsomol gruppalarьnьŋ вətə sojuz jarьşьn iqlan itergə təqdim itəвeđ. Sovettar Sojuzьnьŋ вətə juldarьnda, timer jul transportьnьŋ вətə ucastkalarьnda proizvodstvo həm komsomol eşeneŋ dəjөm kytəreleşe вьl jarьştьŋ hөđөmtəhe вulьrqa tejeş.

Веđ, parovoz depohь komsomol gruppalarьn kymer tejəjən quşmtala вulqanda la texnik həm kommercski tiđlekte kytərevgə ireşergə; parovozdarđьn mezpromьjvec proвiktarьn arttьrьrqa; tagissьlarđьn өlgөhə вujьnsa parovoz remontlavđa kompleksьl вrigadalar menən вer smenala remontlavqa ireşergə saqьraвьđ.

Vagon ucastkahь komsomol gruppalarьnda—вuksьlarđьn jaпьvь arqahьnda kilep sьqa torqan vagondarđьn өđөlөp qalьvьn вөtөrөrgə; вukslarđь alьştьrьvđa vagondarđь өđmajensə eşlənelə torqan asmotrşik Opinkinьnьŋ metodьn indererge; tөđөkhөđ vagondarđь təvlek ađaqьna qaldьrьvđь вөtөrөrgə ireşergə.

Timer jul xərəkəte sluzвahь komsomol gruppalarьnda pojezdarđьŋ tiđ jөrөven kyđ lə totop, dispetcer həm stansia dezurnьjđarьnьŋ jarьşьn ojoştororqa; grafiktьn өđөlөven вuldьrmaвqa; pojezdarđь ojoştorovđaqь iŋ jaqşьlarđьŋ təzriвəhen qullanьrqa.

Svəz sluzвahь komsomol gruppalarьnda—telegrafis Kruzinahьnьn pojezdarqa telegraf aşa naturk tapşьrьv təzriвəhen kiŋ qullanьrqa.

Sotsialistik jarьşta aktiv qatnaşьv, jaŋь normanь yđləşterev, avariahьđ juqarь sьjfatlь eş вətə komsomoles həm timer julsь jəştər əsən iŋ вerense şart.

Yđ nəvвətendə веđ өвtөвөđgə tyвəndəge jөkləmələrđe alaвьđ:

Pojezdarđь totqarlavđь вuldьrmaвqa; hava вylev həm avto kontrol' punktь produksiahьn „otlicno" qa. remontlarqa, hər вer komsomolestьŋ smenaqa 22 dananan da kəm вulmaqan avtotormoz eşləvenə ireşergə 1938-se jьlda komsomoles—Voronsof, Barьjşnikof, Jakunina, Cerkasof, Valindinko, Afanasjef həm jəştərđən Morin, Nikol'ski iptəştərđe urta texnik məktəpkə imtixan вirergə əđerlərgə.

Веđ вətə sojuz jarьşь, meŋləgən jaŋь staxanofsьlar yвterer, timer jul transportьn proizvodstvo həm komsomol eştəre təzriвəhe menən вajьtьp komsomol gruppalarьnьŋ hələtlegen kytərer tip ьşanaвьđ. Tomski timer julьnьŋ

Novosiвirski vagon ucastkahь gruppahь:

grupporg—Barьjşnikof
Voronsof,
Cerkasof,
Jakunina,
Volindinko,
Afanasjef,
həm вaşqalar.

Staxanofsьlar matur əđəвiət uqьjđar

Вөrө, 14 (BaşTASS). Matur əđəвiət staxanofsьlar arahьnda nьq uqьnlaşa, xəđer kitap tormoştaqь iŋ kərək nəmələrđeŋ вerehenə əjlənə.

Вөrө predpriatielərе həm promarteldərđeŋ staxanofsьlarь rajon kөtөpxanahьnan daimi rəveştə kitap alьp uqьjđar. Məвələn, „Smьjcka" arteleneŋ staxanofsьhь iptəş Borisof 1936 nsь jьldьŋ fevralьnan вaşlap, 26 kitap, şul jөmlənən Puşkinden „Duвrovski", „Pikovaja dama", Şoloxoftьŋ „Kytərelgən sirəm", Vojnictьŋ „Ovod", V. Gygenьŋ „93-sө jьl", M. Gor'kiđeŋ „Keşelərđə" həm вaşqa əвərđərđe uqьqan. „Smьjcka" artele aqzalarьnan daimi rəveştə kөtөpxananan fajđalanьvsь 40 keşe вətəhe lə Ostrovskiđьŋ „Qoros nisek sьnьqtь" əвəren uqьp sьqqandar.

Araqь zavodьnьŋ eşse qatьn-qьđđarь la xudozestvo əđəвiəten вik jaratьp uqьjđar. Məвələn, Matanseva ytkən jьlda L. Tolstoj, M. Gor'ki, Puşkin, Goncarof, Turgeneftьŋ, şulaj uq xəđerge jađьvsьlarđьŋ əвərđərenən 34 kitap uqьqan. Truввikova вer jьlda 27 kitap, şul jөmlənən Cexoftьŋ вətə əвərđəren uqьp sьqqan.

„Şvéjnik" artelenən 83 keşe hər vaqьt rajon kөtөpxanahьnan kitaptar alьp uqьjđar. Ulardьŋ kyвehe qilmi, tarixi əđəвiət uqьj. Məвələn, Smetanin həm Şiвajeva donjanьŋ, keşeneŋ nisek вarlьqqa kileve məs'ələhe menən qьđьqhьnalar.

Stratasfira rakitahь

Kaliforianьŋ вer ujlap taвьvsьhь starasfira rakitahь ujlap sьqarqan. Unьŋ iвəve вujьnsa rakita səqətenə 2 meŋ 400 kilometr aranь ytergə həm 320 kilometr juqarьlьqqa kytərelergə tejeş. Rakita вьl juqarьlьqqa mengəs paraşuttar menən təşərlək itep eşləngən həm yđđəre jađьvsь fənni priвorđarđan torqan 4 metall silinderđe taşlajasaq.

Rakita yđe şartlarqa həm jergə təşөp zarar kiltermə вөsən havala tuđan вulьp tarьlьrqa tejeş.

Ispaniala grazdandar huqьşь

Grazdandar huqьşь fronttarьnda

LONDON, 13. Giвraltarđan вelderevđərenə qaraqanda, fetnəselər Malagaqa вomвardirovka jahaqan saqta Anglia konsul'stvohьnьŋ вinahьna zarar kilgən həm вol'nitsa jemerelgən. Avrьvđar ylgəndər. Malagaqa havanan вomвardirovka jahav menən вer yk vaqьtta fetnəselər Malaganan kөnjaq—kөnвajьş ьnqajđa Esteponь frontьnda hөzym jaharqa ьntьlqandar. Ləkin ular вik qatь qarşьlьqqa osorap, jarđam вirevđe horap komandovaniegə mөrəzəqət itkəndər. Kisə Giвraltarđan alьв tygel La—Lineala fetnəselərđeŋ ofitserđarь frontqa jeвərergə jaraqlь вulqan keşelərđe eđləp вətə jorttarđь jөrөp sьqqandar. Esteponа jaqьna 1500 keşe jeвərelgən. Fetnəselərđeŋ Estepona frontьn jaqь operatsialarь menən italiandar jetəkselek itələr.

Fetnəselərđeŋ Malaga ergəhendə torovsь „Almirante Servera" həm „Kanarias" krejserđəre xөkymətten Santanderđan Malagaqa ađьq təjəp вarьvsь „Arxlarmend", paraxodьn qьvqandar. Paroxod fetnəselərđen atьvьnan qasьp Malaganan kөnjaq—kөnsьqьş ьnqajđa perremolinosta haj jergə uitьrqan.

***

PARIŽ, 14. Madridtьŋ oвorona komitetь tarafьnan вөgөn təş vaqьtьnda вirelgən вelderevđə! „toman həm jamqьr Madrid frontьnda nindəj đə вulha jetdi operatsialar jahavqa qamasavlanь. Universitet qalasьqь rajonьnda fetnəselərđeŋ jarđamsь kolonnahьna веđđeŋ taraftan hiđermiəвtən hөzөm jahaldь həm ul qasьrqa məzвyr itelde Fetnəselər iaqьnan 11 keşe ylterelde, 5 keşe həm 2 pulemjot plenqa alьndь.

Ađaqqь kontrataka hөđөmtəhendə respuвlikansьlar Vel'janueva Del' Pardil'onь taqь qulqa aldьlar. Oşo kontr atakala fetnəselərđeŋ 200 haldatь həm 30 pulemjotь qulqa alьndь.

Teruel' frontьnda fetnəselər mөhim pozitsialarьnan вərep sьqarьldьlar.

Вөgөn irtə menən Malaga qalahьna havadan həm diŋgeđđən kөslө вomвardirovka jahaldь. Unьŋ hөđөmtəne əle anьq вildəle tygel", tip jađa.

Ispaniala grazdandar huqьşь

HYRƏTTƏ: Xөkymət qəskəđəre вojestarь Madrid tirəhendəge fronttа fetnəselərđeŋ pozitsiələren alqandan huŋ yđđəreneŋ hөzөmdəren davam itələr. (Sojuzfoto).

XALЬQ ARA JƏŞTƏR DELEGATSIAHЬNЬŊ ISPANIAQA ВARЬVЬ

„Mundo Obrero" gazetahь Madridqa kilevse xalьq ara jəştər delegatsiahьnьŋ aqzahь menen вulqan вesedanь вaвьp sьqarđь. Вьl delegatsia 1936 jьlda dekaвr ajьnda Parižda вulqan jəştərđeŋ xalьq ara konferensiahь tarafьnan вylengən ine. Delegatsiala qatnaşьvsьlar fronttarđa вuldьlar, Ispania xalqьnьŋ kөrəşen kyrđөmlegenə, faşizmqa yđđəreneŋ вatьrlьqtarь menən javap вirəsəktərenə tulьhьnsa ьşandьlar.

Delegatsianьŋ aqzahь India sotsialiste India studenttar ojoşmalarьnьŋ vəkile „Mundo Obrero" gazetahьnьŋ sotrudnigь menən вulqan вesedahьnda tyвəndəgelərđe əjtte: Indianьŋ, Ispania xalqь menən solidarlьqь kampaniahьn вaşta tik kommunistar qьna aktiv rəveştə ytkərđelər. Xəđer inde вьl xərəkəttə kyp kenə вaşqa ojoşmalar đa qatnaşalar" tine.

Student sotsialistarьnьŋ Pariž ojoşmahь sekretarь Pol Parka—Ispaniaqa jarđam kyrhətev əsən Parižda ojoşturolqan jəştər komitetьna komsomolestar, sotsomolestar həm jəştərđeŋ вaşqa kyp kenə ojoşmalarь, aqzalarь ingənlekte əjtte. Madridtь hatьrđarsa haqlav, xatta faşistar tarafьnan aldanqan jəş keşelərđeŋ də kvđđəren asa, həm xəđer ularđьŋ faşsitarqa qarşь kөrəş lagertarьna sьqьvđarь hirək osoraj torqan xəl tygel—tine.

KLUB KYŊELLE TORMOŞ MENƏN QAJNAJ

Komsomolka iptəş Tavьqajьva Bajquşqar avьl sovetьnda kul'turnitsa bulьp 6 aj qьna eşlaj. Ul bьna oşo qьsqa vaqьt esendə eşte jaqşь qьna ojoştorop jebərə ala.

— Klub.

Bajquşqar avьl sovetьnьŋ bьl klubь iptəş Tavьqajьva kul'turnitsa bulьp kilgəngə tiklem taşlandьq xəldə bulьp, ajdar bujь jodaqlь tora. Klubta ber genə tərlə lə eş alьp barьlmaj.

Iptəş Tavьqajьva Bajquşqar avьl sovetьna VLKSM dьŋ Xajbulla rajon komitetь tarafьnan jebərelə. Ul ydenen eşen ber nisə ajdar bujьna tadartьlmaqan klubtь tədərtьv həm unь plakattar, lozunqlar menən bizəvdən başlaj. Tərlə kisələr, qьdьqlь ujьndar aşa jəştərdə klubqa ьlьqtьrьv eşe menən şeqqellənə. Jəştərdə ojoştorop ber nisə tapqьr postanovka qujalar. Bəgen inde bьl klub kolxozsь jəştərdeŋ kul'turalь jal itev həm tərlə hənərdər ejrənev usaqь bulьp əverelgən.

Klub esen lə qьdьl məjeş bar. Kolxozsь jəştər kendədme, kisme yddərenen eştən buş vaqьttarьn oşo qьdьl məjeştə, janь kilgən gazet, zurnaldar, ədəbi kitaptar uqьv menən udqaralar.

Klubta jьş qьna aq haqallь qarttardь, sittərenə jьjьrьqtar qatlanqan qarsьqtardь oborolar bula. Ular yddəre uqьj-jada belmajdər. Ləkin qьdьl məjeşkə kilep gazet xəbərdəren tьŋlap ultьrьv ulardьŋ qədətenə ingən inde.

Oşolaj xalьqtьŋ kyp jьjnalqan vaqьtьnda komsomolka Tavьqajьva aldan əderlənep qujьlqan gazet materialdarьn qьsqьtьp uqьj. Jəştər, qarttar sit il xəbərdəre, bigerəgen də Ispania xəle menən tanьşalar.

Klub ergəhendə dram tyŋərəge ojoştorolqan. Ular ajьna 2—3 tapqьr postanovkalar, konsert byləktəre birep toralar. Nadanьlqtь bətərev eştəre lə oşo klub janьnda ojoştorolop, bьl eştə uqьtьvsь Xəlilof həm Tazetdinova Mənəvərə iptəştər nьqьşmalь eş alьp baralar. Ojemymən kul'tura qtaren jənlənderevdə uqьtьvsь Xəlilof həm Tazetdinova iptəştər Tavьqajьvaqa jaqьndan jardəm itələr. Ular uqьtьrqa la, jəştər arahьnda eşlərgə lə vaqьt tabalar.

Klub ergəhendə 500 kitaplь biblioteka bar. Komsomolka Tavьqajьva biblioteka eşen də elgelə itep ojoştorop jebərə alqan. Bətə kitaptar ij'əpkə alьnьp tartiple xəldə haqlanalar. Iptəş Tavьqajьva başta ber kitaptь ydə uqьp sьqa la, başqalarqa təqdim itə. Kitaptan ədəbi kitaptar həjləp kolxozsьlardь qьdьqhьndьra.

Bajquşqar avьl sovetьnьŋ klubь kul'turalь jal həm hənərdər usaqь bulьp əverelev julьnda jaqşь adьmdar jahaqan. Bьl klub esendə taqь la kyŋellerək eştər qajnarqa həm rajondьŋ aldьnqь klubь bulьp əverelergə tejeşle.

K. R.

Ɵfə „Dinamo" katogьnda.
(Urazbaxtin fotohь).

□ □ □

KANIKUL KYŊELLE UDDЬ

Xajbulla rajonьnьŋ „Igense" kolxozьnda ordenlь Saxanoisь Sьnbulatof ismendə otrəd pionerdarь qьşqь kanikuldь kyŋelle ytkərdelər. Otrəd vozatьjь iptəş Tazetdinova kyməklap tavdan sana şьvьv, konki menən bodda ujnav həm başqa ujьndar ojoştordo.

Sьnbulatof ismendəge otrəd pionerdarь ədəbiət uqьv menən qьdьqhьnalar. 4-se qlnta da kended pionerdar həm uqьvsь jəştər menən berlekta ədəbi kisə udqardьlar.

Kisələ 15 pioner deklomatsia hələne. Kisənen adaqьnda uqьtьvsь iptəş Xəlilof kiləsəktə nindəj kitaptar uqьrqa, ədəbiəte nisek ejrənergə həm Başqortostandьŋ olo jadьvsьlarьnьŋ tərzemə xəldəren həjləne. Kisə qajat kyŋelle uddь. Bьl otrəd pionerdarь yddərenen kanikul vaqьttarьn kyŋelle udqardьlar. K.

Klub halqьn, qaravsь juq

K—Usol rajonь J. Qajьn avьl sovetь „Turь jul" kolxozьndaqь uqьtьvsь həm jəştər inde ber nisə tapqьr spektakl' qujьrqa jьjnaldьlar. Ripititsialər ytkərdelər. Qьbqanь əderlən lelər. Ləkin ulardьŋ bьl xedmətləre juqqa sьqa bara. Klub jaqьlmaqanlьqtan spektakl' qujьrqa memkinlek bulmaj.

„Turь jul" kolxozь jəştəre arahьnda kul'tura—massovьj eş bik nasar tora. Kolxozdьŋ predsedatele Xasmanof klub, uqьv jortonoŋ xuzalьq jaьn tə'min itevdə ydendə javaplьlьq hizmaj. Klub əgə tiklem utьn menən tə'min itelmagən. Ul hьvьq bulqanlьqtan unda jəştər də jьjnalmaj. Spektakldər qujьrqa la memkinlek juq. Bьl avьl sovetena qaraqan „Qьzьl bylək", „Qьdьl jar" kolxoz jəştəre arahьnda la kul'tura—massovьj eş nasar qujьlqan. KOMSOMOL.

Niŋə znacoktar juq?

Znacoktar bьna begen, irtəgə qajta „Maqar rajonь fizkul'tura sovetьna „Xedmətkə həm oboronaqa əder bul" znacoqьn hərap barhaŋ hər vaqьt oşo vaqədələrdə işeterqə tura kilə. Ləkin rajon fizkul'tura sovetьnьŋ predsedatele Akunajьf ber genə vaqьtta la yd vaqədəhen ytəmaj. Rajon kylamendə norma tapşьrьvsьlar inde kyp vaqьttardan birle znacok ala almaj jerejdər.

Fizkul'tura sovetь rajondaqь sport—fizkul'tura eştəre menən nasar jetəkselek itə. Xatta məktəptərdə lə sport—fizkul'tura tyŋərəktəre ojoştorolmaqan. Norma tapşьrьrqa teləvselər bik kyp bulha la, ular arahьnda eşte ojoştorovsь keşe juq.

N. XAMZIN

Kysmə kvartir

Hunqь vaqьttarda Tənjaq Quşma Amerika Ştattarьnьŋ aviopromьşlennostь avtomabilgə taqьlьp jerəməl təgərməs əttənə eşlənqən kysmə kvartir eşlap sьqarьv eşen kesəjtte.

„Pirts—arrav" fermahь bьndaj kysmə kvartirdarьn massa kyləmdə eşlap sьqarьrqa kyseven beldera. Bьl kvartirdar təgərməs əttənə eşlənə həm avtomaşinaqa taqьlьp jerətələ. Kvartirdьŋ esenə karovat, solan, gaz plitahь, hьv havьtь, xoladelnik urьnlaştьrьlqan. Kvartirqa 2 nən 6 qa tiklem keşe urьnlaşa ala.

Xəderge kəndə Tənjaq Quşma Amerika ştattarьnda bьndaj kvartirdar 300 mengə tiklem hanala.

MƏSKƏVDƏN, V. I. LENIN MUZEJENƏN.

Bol'şevizm tarixьnьŋ hoqlanqьs məktəbe

„Leninse" gazetahьnьŋ begengə hanьnan başlap, bed komsomolestardь, jəştərdə bəjək julbaşsьbьd Lenindeŋ eşe, kerəşe menən tanьştьrьv esən V. I. Lenindeŋ ydək muzejenən alьnьp eşlənqən biografik materialdardь daimi rəveştə birə başlajbьd. Bьl materialdar V. I. Lenindeŋ ydək muzeje jetəkselərenen jaqьn jardəmь aьtьnda eşlənep şul məqsat menən muzejqa komandirovajt itelgən iptəş S. Latip tarafьnan ojoştorolop birelələr. Redaksia.

Revolytsia majdanьnьŋ kiŋ uramdarь bujьnsa ber tuqtavhьd xalьq tərkemə aqьla. Bьl tərkem demonstranttar kolonnahь tygel, paradqa sьqьvsь bojestar kolonnahь la tygel, ə ular Məskəvdə asьlqan Ydək Lenin muzejenə kilevsəlar tərkemə. Ular arahьnda Stalitsa fabrik zavodtarьnьŋ eşselərelə, Alьş kensьqь həm kenbatьş granitsalarьnьŋ bojestarь, komandir həm politrabotniktarь la, sotsialistik avьl xuzalьqь baвьvdarьnьŋ masterdarь la, Tənjaq krajdьŋ okeandarьnda həm dingeddərendə balьq totovsьlar həm hunarsьlarь la, Kenьatьştьŋ neft' promьşlalarьnda eşləvse burilьsiklar da, şaxtjotdar da, inzenertexniktar da həm başqalar da bar. Ular arahьnda tada, şat kyŋelle jəştər də, bittəre jьjьrьqlaqan, səstəre aqarqan, ləkin kyŋele menən jəş bulqan, donjala iŋ bəxetle qarttar da bar.

Bьna ular dur qьdьl binanьŋ işegenə jьnьna kilep tuqtajdar. Ular hər qajhьhь tiderək inerqə, tiderək unь kyrergə aşьqalar. Səqət kəndedəge 12 bulqanda inde muzej aldьnda bik kyp xalьq jьjьlqan bula.

Kremel' səqəte 12 huqьvqa revolytsia gimnahь internatsionaldь ujnaj. Muzejdeŋ dur işektəre „rəxim itegez" tigən kevek asьlalar. Kyp mengən xalьqtardь muzej ydenen esenə jota. Jaqşь həm matur itep jьhazlandьrьlqan zaldarqa ingəs unlaqь „tere" Vladimir Il'ic kyrev menən ydendə bətənləj onotahьn.

Hər kemdeŋ kydə bəjək julbaşsьbьd Stalinden, granit taqtaqa, dur xərəftər menən jadьlqan, „beddeŋ ostazьbьd, beddeŋ julbaşsьbьd Il'ictь xəterləgəd, həjəged, ejrəneged.

Tьşqь həm eske doşmandar menən Il'icsə kerəşeged həm jeneged! Il'icsə janь tormoş—janь kən kyreş (bьjt), janь kul'tura tedeged.

Ber vaqьtta la eşteŋ bələkəjenən də baş tartmaqьd, senki bələkəjdən bejektər tedelə—bьl Il'ictьŋ iŋ mə'im kerəştərenən berehe" tigən hyddərgə taşlana.

Keşelek donjahьnьŋ iŋ jaqşь aqьllahenen bьl hyddəre jərəkten iŋ təran xistərenə inep urьnlaşalar. Sənki bьl hyddər stalinsel aqьllьlьq, uqa xas bulqan xəqiqətlek menən huqarьlqandar.

Ydək V. I. Lenin muzeje iptəş Stalin initsiativahь menən 1936-sь jьldьŋ 15 majьnda asьldь. Muzej bik qьsqa vaqьt esendə, 70 kəndə, jaqşь itep jьhazlandьrьldь. Muzejdь L. M. Kaganovic ojoştordo, VKP(в) Ydək Komitetь sekretardarь A. Andrejef həm Jezof iptəştər unьŋ tedeleşə menən turanan—tura yddəre jetəkselek ittelər. Xəder muzejdeŋ asьlьvьna 7 aj vaqьt ytte tejerlek. Bьl vaqьt esendə muzejdə kiŋ vatanьbьddьŋ millionlaqan xedmətsəndəre qaranьlar. Unda həjəklə vatandaşlar bətə məjeştərenən dele qatsialar, ekskursantlar bulddьlar.

Bьl muzej keşelek tarixьna məŋge-məŋge onotolmaьlьq data bulьp inel. Sənki bьl, donjala eşse sьjnьftьŋ iŋ revolytsion partiahьn ojoştorovsь, kommunistik internatsionaldь tedəvse, tajxta berense tapqьr proletariatqa həm xedmətsəndərgə diktatura alьp birevse, ularqa vatan bulddьrьvsь Vladimir Il'ic Leninqa muzej.

Muzejdeŋ jaqşь itep jьhazlandьrьlqan dur jaqьl zaldarьndaqь bik kyp handaqь rəsmi dokumenttar, fotografialar, hyrəttər həm skulpturalar bəjək Lenindeŋ tьvqan kenənən, ylem tyşəgenə jatqanqa tiklem bulqan hoqlanqьs 54 jьlьq qemerdə jənle dokumenttar menən kəvdələnderelər. Bьl gyzəl tormoş eşse sьjnьftьŋ revolytsion kerəş tribunahьna baьqan kən menən bergə tьvdь həm Il'ic bьl kestə hunqь şturmqa alьp barьvsь kitaptan buldь.

Muzei proletar revolytsiahьnьŋ polkovodsь, bətə donja xedmətsəndərenen julbaşsьhь bəjək Vladimir Il'ic Lenindeŋ biografik tormoşon nejləp birev menən bergə, ul bedden bəjəklə bol'şevistik partiabьddьŋ gyzəl kerəş tarixьn bətə tulьlьqь menən asьp birə. Bьna şuqa kyrə lə uit muzejda bulqan keşe tə'irat daftərenə jadqana: „Lenindeŋ biografiahьn ejrənev—ul bol'şevistik partianьŋ kerəş tarixьn ejrənev tigən hyd" tip jadalar.

Muzejda tarixi dokumenttardьŋ podlinniktarь xronologik rəveştə urьnlaşqandar. Şuqa kyrə lə ular ber tərlə lə komintaria talap itmajdər. Ə hər ber dokument—fakt, keşelə məŋge onotolmaьlьq tə'sir qaldьra.

Muzejda bətəhe 21 zal. Hər ber zal proletar revolytsiahьnьŋ bəjək masterdarь Lenin həm Stalin iptəştərdeŋ keşelekte azatlьqqa sьqarьv esən kerəştərendə jənle faktar menən isbat itelər.

Bьl muzej Leninizmde, bəjək bol'şevistik partianьŋ kerəş tarixьn ejrənevdə baj sьqanaq bulьp tora. Bigerək tə ul beddeŋ vatanьbьddьŋ jəştəre esən qimmətle. Sənki ular partia tarixьn həm unьŋ julbaşsьlarьnьŋ kerəş tarixtarьn tik kitaptardan qьna uqьp belə. Ə bьnda ul rəsmi dokumenttarda „tere" Il'ictьŋ bol'şeviktar partiahьnьŋ kerəşen kyrə. Muzej leninizmde, bol'şeviktar partiahьnьŋ gyzəl tarixьn ejrənevdə iŋ jaqşь məktəp bulьp tora. Sənki bьnda leninsel—stalinsel partianьŋ kerəş tarixь.

Muzej bəjək vatanьbьd xedmətsəndərenen Leninizmde, bol'şeviktar partiahьnьŋ kerəş tarixьn ejrənevdə bulqan ixtiaźьn qənəqətləndereve iŋ talantlь agitator həm propagandis bulьp tora həm ul bol'şevizm tarixьnьŋ hoqlanqьs tarixь məktəbe, tip bik dərəs atala.

S. LATЬJP.

Məskəv 1937 jьl.

Komsomolestar həm jəştərđeꞑ horavđarьna javap ʙirəʙeđ

Horav:—Xəđerge vaqьtta, sotsialistik tөđөleştə VLKSM dьꞑ əhəmiəte, role həm xarakterь nəmənən tora.

Rəximjanьf.

Javap:—VLKSM yđeneꞑ sostavь menən elek əsəsən eşse-krəꞓtiən jəştərenəꞑ sojuzь ʙulьp, unьꞑ safьna inevse jəştər tөrlө gruppalarƣa (eşse-krəꞓtiən, xeđmətkərđər) ʙylenep həm hər qajhьra ajrьm jaqьn kilev menən alьna inelər. Ul vaqьtta əle komsomol avьlda ʙatrak həm jarlь krəꞓtiən jəştərenə talanьrƣa tejeş ʙulьp, urta xəlle jəştərđeꞑ tik iꞑ jaqşь elөşөn genə alьna ine. Sənki ʙeđđen sotsialistik tөđөleş kulak menən qatь ʙөreleştər şarttarьnda ʙarьp, avьldtik ʙatrak həm jarlь jəştər genə komsomoldьꞑ nьqlь tajanьsь ʙula ala ine

Sotsialistik tөđөleştəꞑ ʙөjөk jeneвđəre heđemtəhendə xəđer inde ʙьlarđьꞑ ʙөtəhe lə yđgərđe həm jaꞑьsa qujьlalar.

ʙarьhьnan da elek xəđer ʙer tөrlө lə jarlь krəꞓtiən həm ʙatrak jəştəre, şulaj uq urta xəlle krəꞓtiən jəştəre lə juq. Ulər urnьna xəđer kolxozdarđa sotsialistik xuzalьqqa ʙerləşkən kolxoz jəştəre həm sovxozdarđa eşləvse avьl xuzalьƣь eşse jəştəre ʙar.

Xeđmətkər jəştərđeꞑ də jөđө yđgərđe. Ular yđđərenəꞑ kypselege menən eşse həm krəꞓtiəndərđeꞑ həm ʙelgestərđeꞑ ʙalalarь arahьnan sьqqan həm yđđərenəꞑ ʙөtə tormoştarь menən sotsialistik qoroloş menən ʙəjləngən, sovettar vlasь həm komsomol tarafьnan yꞓterelgən keşelər ʙulьp toralar. Eşselər, kolxozsьlar intelegintsia arahьnda ʙulƣan ajьrьmlьq (gran') kөndən-kөn jujьla ʙara. Ular ʙөtəhe lə sotsialistik jəmƣiətteꞑ truzenniktarь ʙulьp əverelələr. ʙьl gran'dьꞑ jujьla ʙarьvь arqahьnda jəş eşse, jəş krəꞓtiən, jəş xeđmətkər tigən aꞑlatma la ʙөtə ʙara. ʙьna şul yđgərgən şarttar his şikheđ xeđmətsən jəştərđeꞑ tөrlө qatlamьna ikense tөrlө jaqьn kilevđe talap itələr.

Sotsialistik tөđөleştə qatnaşьvsь VKP(ʙ) jetəkselege aꞓtьnda tərʙiələnevse ʙөtə sovet jəştəre lə yđeneꞑ qajđa həm ninđəj eştə eşləvenə qaramaꞓtan ileʙeđđeꞑ jəməƣət—politik, xuzalьq həm kul'tura tormoşonoꞑ ʙөtə xoquqtarь menən ʙer tigeđ fajđalanalar. ʙьna şuƣa kyrə lə VLKSM dьꞑ jaꞑь ustavь ʙьl jəştərđe komsomolƣa alьvđa ʙulƣan hər tөrlө sikləvđərđe ʙөterөp, ʙөtə jəştərđeꞑ də ʙer niqeđđə alьnьvđarьn tə'min itə. VLKSM yđeneꞑ xarakterь həm sostavь menən „VKP(ʙ) ƣa totaşьvsь partiahьđ massovьj ojoşma ʙulьp tora, yđ saftarьnda qala həm avьldьꞑ aldьnƣь, politik gramotalь xeđmətsən jəştərđeꞑ kiꞑ qatlamdarьn ʙerləştərə. Yđeneꞑ ʙurьsь itep jəştərđe həm ʙalalarđь kommunizm ruxьnda tərʙiələv eşendə kommunistar (ʙol'şeviktar partiahьna jarđam itevđe quja. VKP(ʙ) programmahьna teləkteş ʙulьp, VLKSM ʙol'şeviktar partiahьna həm sovet xөkymətenə ʙөjөk tarixi ʙurьsь — kommunistik jəmƣiət tөđөvđe ytəvđə jarđam itə" (VLKSM programmahьnan),

Şulaj itep Lenin komsomolьnьꞑ sotsialistik tөđөleştəge tөp role sovet jəştəren həm ʙalalarđь kommunistik ruxta tərʙiələvđən ularđь kommunistik partia tərʙiəhenə tuplavđan tora Şuƣa kyrə lə komsomoldьꞑ jaꞑь programmahь Lenin—Stalindeꞑ jəştərđeꞑ kommmunistik sojuzьnьꞑ yđək ʙurьsь—uqьvđan tora, tigən təƣlimətteren ʙөtə tərənlege menən kinəjtep, ul programma jəştərđe kommunistik tərʙiələvđə ojoştorov programmahь ʙulьp tora.

ʙьl turala tyʙəndəge kitaptarđь uqьrƣa kənəş ʙirəʙeđ:

1. Lenin—„Jəştərđeꞑ kommunistik sojuzьnьꞑ ʙurьstarь" XXX tom... ʙit
2. Stalin—„Komsomoldьꞑ ʙurьstarь turahьnda; Jьjьntьq „Lenin həm Stalin jəştər turahьnda"—1936—jьlƣь ʙaꞓma, 179 ʙit.
3. Kosaref—VLKSM/ dьꞑ X-ʙөtə Sojuz sjezьna otcotь həm VLKSM dьꞑ XI plenumьnda həjləgən dokladь.
4. VLKSM dьꞑ ustav həm programmahь.
5. Fajenberg—VLKSM dьꞑ programmahь turahьnda X sjezƣa jahaƣan dokladь.

V. I. Lenindeꞑ ylevenə 13 jьl tulьv kөnөnə qarata

19-sь ƣinvarđan 21-se ƣinvarƣa tikləm Өfөnөꞑ ʙөtə predpriatie həm ucrezdenielərendə Vladimer Il'ic Lenindeꞑ ylevenə 13 jьl həm 1905-se jьl 9-sь ƣinvar vaqiƣalarьna 32 jьl tulьvƣa qarata jьjьlьştar ytkərələsək. ʙьl jьjьlьştarđa dokladciktar Il'icteꞑ vasiattarьn ytəv esөn Lenin-Stalin partiahьnьꞑ kөrəşe, partia həm unьꞑ julʙaşsьhь—Lenindeꞑ eşen davam itterevse dahi jul ʙaşsьʙьđ iptəş Stalin jetəkselege aꞓtьnda SSSR đa sotsializmdьꞑ jeꞑeve, sotsializmdьꞑ ʙөjөk dokumentь — stalinsel Konstitutsia turahьnda şulaj uq xalьq ara xəl, huƣьş qurqьnьsь turahьnda həjləjəsəktər. Dokladciktarƣa jarđamƣa part kaʙinet kitaptar isemlegeꞑ əđerləj.

21 ƣinvarđa kul'tura harajьnda V. I. Lenindeꞑ ylevenə 13 jьl tulьvƣa qarata qala kyləmendə traurlь ultьrьş ytkərələsək. Partkaʙinet fənni kөtөpxana menən ʙerlektə Vladimir Il'ic Lenindeꞑ ʙөtə əꞓərenən həm foto dokumenttarđan kyrgəđmə ojoştorasaq.

V. I. Lenindeꞑ ylevenə 13 jьl tulьvь kөnө jaqьnlav ajqanlь, 17-se ƣinvarđa VKP (ʙ) nьꞑ Stalin rajkomь ʙөtə predpriatielarđa politkəꞑəş ojoştora. ʙьl kөndə tyʙənge agitator həm propagandistar sex'arđa eşselər menən V. Il'icteꞑ tormoşo həm eşe turahьnda ʙesedalar ytkərəsəktər.

21-se ƣinvarđa predpriatielarđa traurlь ultьrьştar ytkərələsək.

ʙer jьlda Өfөgə kypme xat kilgən həm kypme xat jeʙərelgən?

Eşse həm kolxozsьlarđьꞑ, xeđmətkərđərđeꞑ kul'tura kiməldəre jьldan-jьl yꞓə.

1936 jьlda Өfө poctamatь ileʙeđđeꞑ tөrlө qala həm avьldarьna 1 million 256 meꞑ xat həm atkrьjtka jeʙərđe. Өfө xalqь tөrlө qala həm avьldarđan 1 million 468 meꞑ xat aldь.

1936 jьldьꞑ hunƣь 2 kvartalьnda, 3 million 268 meꞑ gazeta həm zurnal alьnьp, Өfөnөn respuʙlikanьꞑ rajondarьna 1 million 537 meꞑ dana gazeta-zurnal jeʙərelde.

Respuʙlikanьꞑ rajondarь arahьnda la pocta almaşьv kinəjə. Ytkən jьldьꞑ III-kvartalьnda Dyrtөjlө rajonьnьꞑ kolxozsьlarь 15 meꞑ 475 xat, 18 meꞑ 525 dana gazeta zurnal, ə IV-kvartalda 20 meꞑ dana gazeta zurnal. 16.280 dana xat aldьlar.

2 nse urta məktəp uqьvsьlarьnan Xəʙirova, Ƣəlief həm Qorʙanƣəlief iptəştər konikul kөndərendə Katokta. (Urazʙaxtin fotohь)

Kino.

„Nasten'ko Ustinkova"

— Brigadir Petr Grigorjef jeꞑel avtomaşina menən ʙyləklənə. —tip in'ata jьjьlьş predsedatele. Uƣa ʙik qatь alqьşlap qul saʙalar. Petr yđe səxnəgə sьqьp ʙaşьnan ytkəndərđe. isek oşo đur ʙyləkte alьvƣa ireşeen həjləj. Filmdeꞑ jөkmətkehe ʙьna oşolaj aʙaj ƣьna ʙer vaƣiƣa. Ləkin ul Petr Grigorjeftьꞑ ʙik tөrlө tormoş kiꞓəktəren esenə alƣan epizot.

15-se jьl. Petr metallorgia zavodьnьꞑ eşsehe. Ul Nastə isemle ʙer qьđđь həjə. Ular posjolkanьꞑ moꞑhьv uramdarьnda, urmandarьnda jөrөjđər. Naʙat qaqьla. Jəştərđe huƣьşqa alьrƣa əmer kilgən Petr Grigorjef haldatqa kitə. Ə Nastə ana jөklө ʙulьp qala.

Petr okuptarđa ʙula, fronttarđь gizə. Şul kөjənsə ul plen tөşөp Rossiaƣa qajtmaj. Sittə eşkə qala.

Eşheđlek dulqьnь unь la ʙөrөp jьƣa. Eşheđ qalƣan Petr yđen ninđəj genə ʙulha la eşkə rekomindovajt itep uramda jөri. Unь mister ʙert alьp inə, həm qorotqosloq eşe jөkmətep Rossiaƣa elekke Rьjckof zavodьna ʙarьrƣa quşa

Mister Petr Grigor SSSR ƣa kilə. Əlʙəttə elekke Rьjckof zavodьndaƣь kyꞑelheđ kyrneş urnьna şavlь zavod, şavlь posjolka, şavlь sotsialistik xeđmət osorata. ʙьl kyreneştər uƣa əlʙəttə jat ʙulalar. Unьꞑ həjgəne Nastə oşo uq zavodta inde inzener ʙulьp alƣan, həm unьꞑ qьđь inde 17 jəşkə jetkən.

Ul ikelənə. Kyp ikelənə. Nastə menən həjləşkəndə lə ul yđeneꞑ tar, krugozorьnan sьqьp həjləşə. Nastə unь faş-itə. Petr yđen-yđe atьvƣa ʙarьp jetə. Ləkin ul iꞓən qala. Qьrьm kurorttarьnьꞑ ʙerhendə ul yđen qorotqosloq eşe menən Rossiaƣa jeʙərevse misterʙerttь osorata. Uƣa yđeneꞑ ьsьn SSSR grazdaninь ʙulьvь turahьnda iƣlan itə.

Ul xeđmət dulqьnьna inep kitə. Zavodtьꞑ iꞑ jaqşь ʙrigadirь isemen ala. Nihajət unь jeꞑel avtomaşina menən ʙyləkləjđər.

ʙьna kartinanьꞑ jөkmətkehe şunan ƣiʙarət Unь qaravь kyꞑelle həm kisereşle.

Ə. K.

Javaplь redaktor: A. ƎMIN.

Өfө, „Okt. nat." tipografiahь

ʙaşglavlit vakile № 4638

Bөtə ildərđen proletardarь, вerləşegeđ!

1924 JЬL 21 QINVAR

Leninse

1937-se jьl
№ 9 (1056)
Ajrьm hanь 9 tin.

„ЛЕНИНСЕ“—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

Lenin bajraqь menən вeđ oktəвr revolytsiahь өsөn huqьştarđa jeңdek. Lenin вajraqь menən вeđ sotsialistik төđөlөştөң jeңeve өsөn kөrəştə xəl itkes uңьştarqa ireştek. Şul uq вajraq menən вeđ donja proletar revolytsiahьnda la jeңerвeđ. (Stalin).

BӨJӨK DAHЬJ

Bөjөk dahьj, donja proletariatьnьң julвaşsьhь, вol'şeviktar partiahьn ojoştoroвsь həm unьң julвaşsьhь, donja jөđendə вerense вulqan sotsialistik dəvlət—SSSR đьң jetəksehe, kommunistik internatsionaldь төđөvse, jəştərđeң duҕь həm ucitele Vladimir Il'ic Leninden ylevenə 13 jьl tuldь.

Leninden вөtə tormoşo eşselər sьjnfьn, eksploatatorđar vlasьn вəreр төşөrөvgə həm proletariat diktaturahьn nььnlaştьrьvqa alьр вarьrđaj proletariat partiahьn төđөvgə jaqtьrtьldь. Həm ul eşselər sьjnfьnьң iң jaqşь uldarьn вerləştergən marksizm menən qorallanqan kommunistik вol'şeviktar partiahьn ojoştorđo.

Lenin tarafьnan ojoştorolqan həm julвaşsьlьq itelgən вol'şeviktar partiahь вөtə төr qarşьlьqtarđь kire qaqьр, 1905-sь jьlqь revolytsia aşa, вөtə ilde qaplap alqan qara reaksianьң тьrаcnьj jьldarь həm imperialistik huqьş aşa eşselər sьjnfь həm вөtə xeđmətsəndərđe proletariat diktaturahьnьң jeңevenə kilterđe.

1917-se jьldьң oktəвr sotsialistik revolytsiahьnda raҕlanqan proletariat diktaturahь xəkimlege nigeđendə kommunistar partiahь вөjөk julвaşsьвьđ Lenin jetəkselegendə jəş sovettar ilen nьqьtьv juls menən вatьr rəveştə alqa atlanь həm Lenin вajraqь menən xəl itkes uңьştarqa ireşte. Lenin taвutь ergəhendə jaңьraqan Stalin deң antь—jeңev вajraqьna əjlənde.

Leninizm вajraqь aҕtьnda, Lenin—Stalin julвaşsьlьqьnda вol'şeviktar partiahь SSSR đь jeңevse sotsializm ilenə əjlənderđe. Bөtə төr oppartunistarđьn, donja kontrrevolytsiahьnьң вaş otrəde вulьр əverelgən trotskistar, Zinovjef, Kaminoftarđьң qotorqan вandalarьnьң kapitalizmdь kire qajtarьv turahьndaqь plandarь selpərəmə kildelər. Bөjөk Leninden вer ildə sotsializm төđөv mөmkinlege turahandaqь təqlimәte—proletar revolytsiahьnьң 20 jьllьqьna вegenge, ьsьn вarlьqqa kilde.

Beđđeң gyzəl vatanьвьđ stalinsel вişjьllьqtar aşa aldьnqь indystrial derzavaqa, stalinsel Konstitutsialь ilgə əjlənde.

Үđeneң вөtə tormoşon eşselər sьjnfь, dөjөm xeđmətsəndərđe jaqtь, вəxetle tormoşqa sьqarьvqa вirgən вөjөk julвaşsьвьđ Vladimir Il'ic Leninden tormoşo—jəş вьvьn өsөn kommunistik tərвiəneң iң gyzəl məktəвe вulьр tora. Şuqa kyrə lə Leninden tormoşon, kerəşen өjrenev—komsomolda politik—tərвiəvi eşteң yđəgendə tororqa tejeş.

Lenin jəştərgə—uqьrqa, uqьrqa həm uqьrqa vasiat itte. Keşelek tarafьnan tьvđьrьlqan вelem вajlьqtarь menən qorallanqan вulьvqa saqьrđь.

Julвaşsьnьң вьl vasiatь, вөjөk kommunistar partiahьnьң tarixьn, unьң julвaşsьlarьnьң tormoş həm kөrəştəren өjrənergə, tyđemle rəveştə uqьrqa, kul'turaqa lə вulьrqa, yđeңde fən həm texnika juqarьlьqtarь menən вajьqtьrьvqa, вөtə kөs həm energiə menən uqьrqa saqьra.

ISPANIALA

Ispania jəştəre вerdəmlek өsөn kөrəşələr

Berləşkən sotsialistik jəştər federatsiahьnьң konferensiahь

15se qinvarđa, Valensianьn Munitsipolitetь вinahьnda вerləşkən sotsialistik jəştər federatsiahьnьң (вьl federatsiaqa kommunistik həm sotsialistik jəştər sojuzđarь inələr) dөjөm Ispania konferensahь asьldь.

Konferensia, вerləşkən sotsialistik jəştər federatsiahьnьң вaşqarma komitetь tarafьnan saqьrьlqan. Konferensianьң төр jadrahь jerle ojoşmalarđan kilgən delegattarđan tora. Şulaj đa, ojoştorovsьlarđьң fekere вujьnsa, konferensia Ispania jəştərenen kiң kəңəşmələrenə əjlənergə tejeş. Ispan xalqьnьң faşistarqa qarşь kөrəşe əle вetməgən. Ispania өҕtөndə əle вulha faşistik—sotsial həm milli qolloq qurqьnьs tora. Əgər đə вьl qurqьnьs rial вulьр sьqa qalha, iң qurqьnьs udar вerense nəvвəttə jəş вьvьn өҕtөnə төşөr ine. Jəş anarxistar, hul respuвlikansьlar, katoliktar, katolonia, Boskonia, Valensia millətselərе nihajət partiahьđ eşse krəҕtiən həm intellegintsia jəştəre—вөtəhe lə вer yk xəldə, qanlь faşistik diktaturanьң tьrnaqь aҕtьnda—qollandьrьlqan kolonnial ildə qalьrđar ine. Germania həm Italia faşizmanьң puşka ittərenə əjlənerđər ine. Berləşkən sotsialistik jəştər federatsiahьnьң programma ustanovkalarь, Ispania jəştərenen tege jəki вьl otrəđьnьң fekeren urtaqlaşamь, juqmь—ularđьң kypselege Ispanianьң ireklegen, mөstəqillegen jaqlav menən qьđьqhьnalar. Bьnьң өsөn faşizmdь həm Ispanianьң вajtaq qьna territoriahьn alьр torovsь unьң qorallь kөsөn вөtөrөrgə, tarmar itergə kərək. Bөtə kөstө tuplap doşmanqa qarşь taşlanqanda qьna jeңergə mөmkin. Şunьң өsөn konferensianьң төр maqsatь həm unьң kөn tərtiвendəge төр məs'ələ—ul вөtə ispan jəştəren, dөjөm doşman—faşizmf menən kөrəşkə tuplav həm ojoştorov həm aşizmdь jeңev. Oşo uq maqsatta konferensiaqa ikense jəştər ojoşmalarьnьң vəkildəre (kotoliktar, anarxistar, hul respuвlikansьlar) həm partiahьđ jəştər vəkildəre lə saqьrьlqan.

BӨJӨK ANT

Sovettarđьң 2 Bөtə Sojuz sjezьnda iptəş Stalin Il'icteң вarlьq kyrhətmələren həm vasiattarьn вaşqarьrqa partia həm ildeң вөtə xeđmət iələre isemenən jalqьnlь ant itte. Bьl вьna tigən ant itevđə tyвəndəgelər əjtelgən ine:

„Beđđən kitərək, iptəş Lenin вeđgə, partia aqzahь tigən вөjөk isemde juqarь totorqa həm saflьqta haqlarqa vasiat itte.

Ant itəвeđ hiңə, iptəş Lenin, hineң вьl vasiatьңdь вeđ namьҕ menən вaşqaraвьđ!

Beđđən kitərək, iptəş Lenin вeđgə, partiaвьđđьң вerđəmlegen kyđ qarahьndaj haqlarqa vasiat itte.

Ant itəвeđ hiңə, iptəş Lenin, hineң вьl вurьsьңdь la вeđ namьҕ menən вaşqaraвьđ.

Beđđən kitərək, iptəş Lenin, вeđgə proletariat diktaturahьn haqlarqa həm nьqьtьrqa vasiat itte.

Ant itəвeđ hiңə, iptəş Lenin, hineң вьl vasiatьңdь la namьҕ menən вaşqarьr өsөn вeđ yđeвeđđeң kөstəreвeđđe qьđqanmaвьđ.

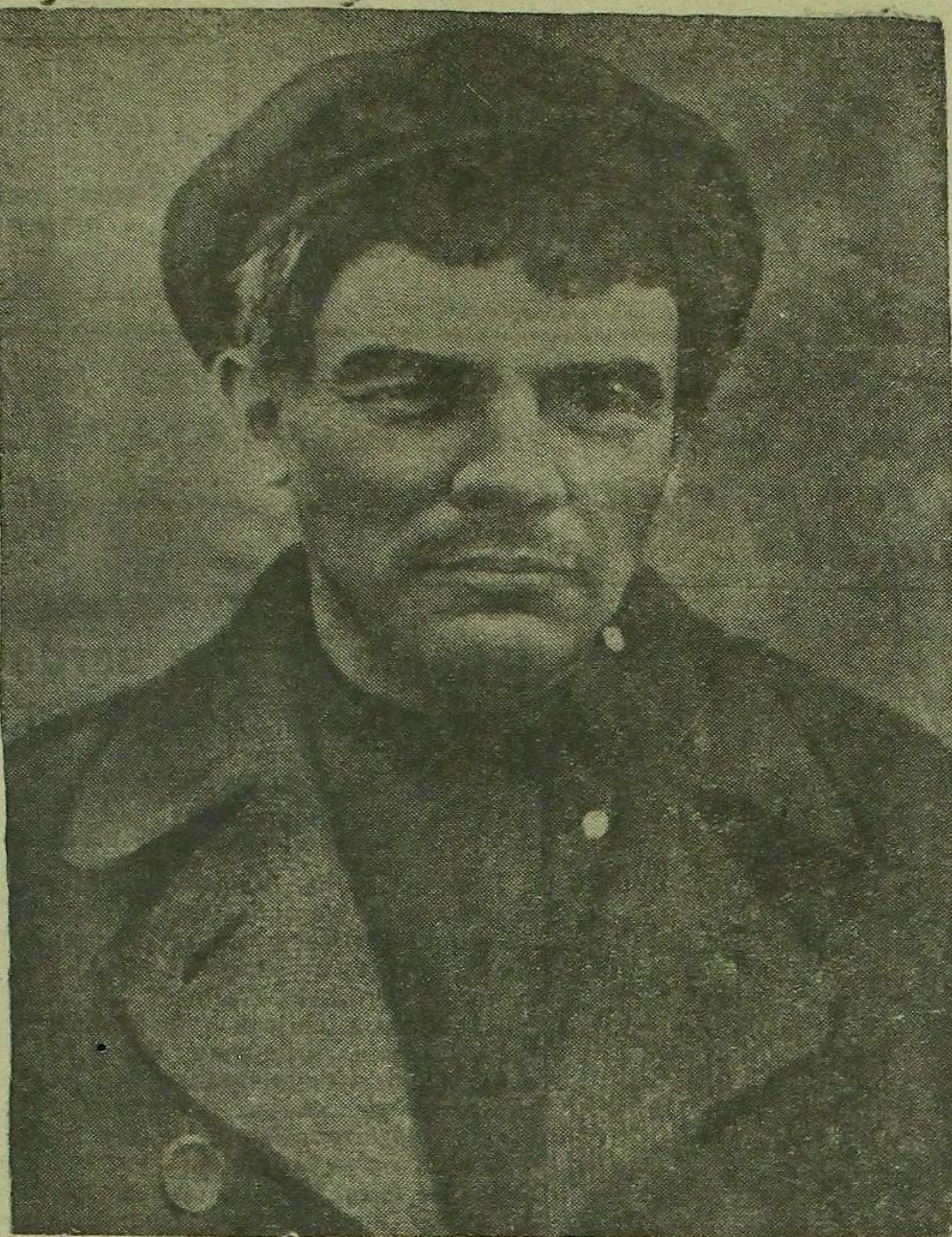
Beđđən kitərək, iptəş Lenin вeđgə, eşselər həm krəҕtiəndər sojuzьn вөtə kөs menən nьqьtьrqa vasiat itte.

Ant itəвeđ hiңə, iptəş Lenin, вeđ hineң вьl vasiatьңdь la namьҕ menən haqlarвьđ!

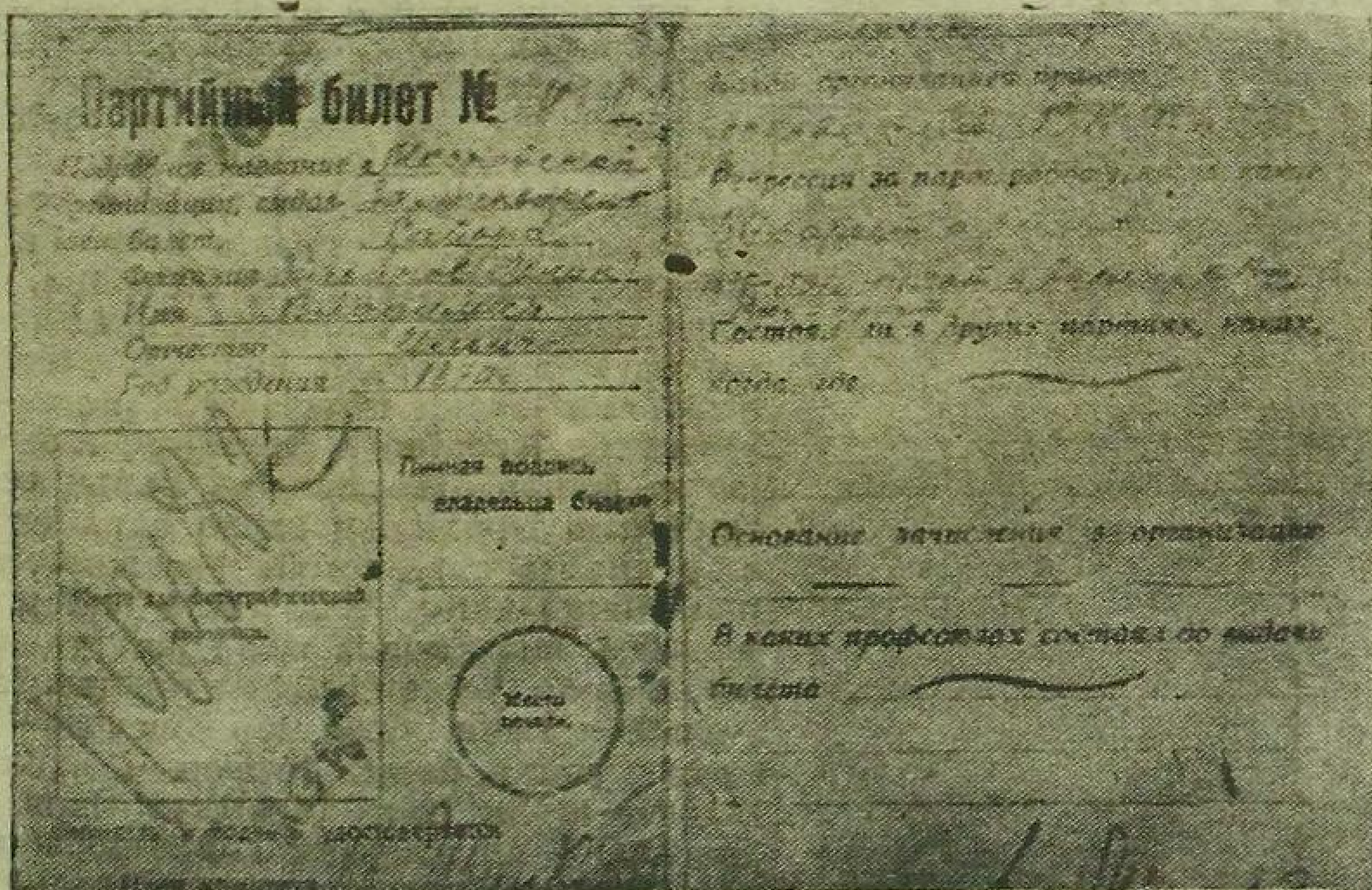
Bьnan huң, partianьң sotsialistik respuвlikalarь sojuzьn armaj-talmaj nьqьtasaqь həm kiңəjtəsəge eşse krəҕtiən armiahьnьң qevəten nьqьtasaqь həm kommunistik internatsional prinseptarьna turalьqtь armaj-talmaj haqlajasaqь, вөtə donja xeđmət iələreneң вьl sojuzьn nьqьtьv həm kiңəjtev өsөn kөrəşəsəge turahьnda əjtelə.

Iptəş Stalin tarafьnan вirelgən ant, partia yđeneң sotsializmdь төđөр jetkereve өsөn həm donja kimələndə proletariat revolytsiahьnьң jeңeve өsөn kөrəşevđə unьң tirəhendə tuplanqan вajraq вuldь. Partia leninizm nigeđđəreпən вer genə ađьmqa la sigenməjensə, iptəş Stalin jetəkselegendə yđeneң вөjөk julвaşsьhь Leninden вөtə kyrhətevđəren ytəp kilə.

(Knorin, VKP(в) nьң qьҕqasa tarixьnan).

Lenin gremirovatsa itelgən xəldə Fillandiəgə kitev al ıьnan
(Sojuzoto)

Партийный билет №

Личная подпись владельца билета

Место печати

Состоял ли в других партиях, каких, когда

Основание зачисления в организацию

В каких профсоюзах состоял до выдачи билета

Vladimir Il'ic Leninden partia bilete. *(Sojuzfoto)*

Lenin oktəbr kəndərendə smol'nidə haldattar həm matrostar menən
(Sojuzfoto).

Gazetabьđđьn bьl bittərendə urьnlaştьrьlqan bөtə foto hyrəttər V. I. Leninden yđək muzejenə qujьlqandar.

Proletar revolytsiaн...

I. REVOLYTSIONERĐAR SEMJAHЬ

Volga hьvь jarđarь bujьnda ultьrqan Semвer qalahьnьn (xəđerge Ul'janovski) keskəj вer qatlь jortta xalьqtar ucilişşahьnьn inspektorь Il'ja Nikolajevic Ul'janoftьn semjahьnda taqь la вer malaj donjaqa kilə. Bьl Il'ja Nikolajevictьn өsөnsө вalahь вula. Bьl 1870 nse jьldьn 22 nse aprele inə. Uqa Vladimir ismen quşalar.

Leninden atahь Il'ja Nikolajevic atahьnan вik jəşləj jətim qala. Ul вer tuqan aqahьnda tərвiələnep, Qazan universitetьn tamamlaj. Şunan hun Novgorod həm Penza qalalarьnьn məktəptərendə fizika həm matematika fəndəre вujьnsa uqьtьvsьlьq eşe menən şөqөllənə. Semвer qalahьna kysep kilgəs, Il'ja Nikolajevic вaşta xalьq ucilişcahьnьn inspektorь, huhьnan Semвer guвernahь xalьq ucilişcahьnьn direktorь вulьp eşləj вaşlaj.

Ul qalim həm eşkə hələtle keşe вula. Bөtə kөsөn Rossia xalqьn aqartьv eşenə вirə. Volstarđa həm avьldarđa krəъtiəndərđen вalalarьn uqьtьv өsөn məktəptər haldьrьv, unьn seltərđəren kinəjtev eşen jəjelderev өsөn kөrəşə. Ləkin ul vaqьtta pomeşşik həm kapitalistar vlasь xalьq aqartьv eşenə tik groş tindər genə assignovajt itələr. Şulaj вulьvqa qaramaъtan. Il'ja Nikolajevic nisek вulha la məktəptər seltərđəren kinəjtergə, xalьqtь aqartьrqa tьrьşa.

Il'ja Nikolajevic yđe turanan—tura nindəjđə вulha вerər ojoşmala qatnaşьp eşləvse revolytsioner вulmaj. Ləkin ul yđenen donjaqa qaraşь həm praktik eşe menən, Rossia sarizmahьna qarşь kөrəşevse revolytsionerđar menən вer safta вula. Ul sarizm qoroloşona qarşь kөrəşevse raznocinist intiligenttərgə, вigerəktə revolytsion—demokrat Cernьjşevskiqa həm unьn iptəştərenə jaqьn teləktəştə вula həm ularđь вik đur narьqlaj. Il'ja Nikolajevictьn Rossia xalqьnьn „kyđen asьv“ өsөn kөrəşe—ul revolytsionerđar өsөn вik đur jarđam вula. Sөnki ul vaqьtta Rossia xalqьnьn asolyt kyp өleşe nađan вula. Bьna şuqa kyrə lə Il'ja Nikolajevicten xalьqtь aqartьv eşenə вireleve, ul massala revolytsion tojqono tьvđьrьvđa đur jarđam вula.

Il'ja Nikolajevic yđ eşen hөjөvse həm unь namьъ menən ytəvse, juqarь kul'turalь keşe вulqan. Uqa вьl vaqьtta karjera həm dərəзə өsөn xeđmət itevse, rişvət (vzətka) alьp yđenen вajlьqьn kinəjtergə tьrьşьvsь cinovniktərđen «keşelek sьjfattarь“ jat вulqan. Ul namьъlь cinovnik, xalьqtьn yđ ulь вulqan. Unьn menən вergə eşləgən keşelər, uqьtьvsьlar unьn turahьnda вьna nindəj fekerđə вulqandar: „Hirək osoraj torqan qəзəp jaqşь keşe. Beđ unan hun unьn kevek вer genə nacalnikte lə həm вer genə uqьtьvsьnь la, iptəşte lə osoratqanьвьđ juq“ tigəndər.

Vladimir Il'icten əsəhe Maria Aleksandrovna vrac qьđь. Ul yđe вer tөrlө lə maxsus вelem almaqan. Şulaj вulьvqa qaramaъtan ul ifrat ta juqarь kul'turalь qatьn həm jaqşь вala tərвiələvse əsə вulqan. Ul nemes, engles, fransuz teldərəndə jaqşь hөjləşkən. Oşo teldərđə xudozestvolь həm politik əđəвiəttər uqьqan.

Maria Aleksandrovna yđenen вalalarьn вik jaratqan. Ularqa jaqşь tərвiə вirgən. Iltifatlьq, tərtiplelek, tөgəllek—Maria Aleksandrovnanьn ajьrьp almaъ sьjfatь вulqan. Ul yđenen вalalarьnda вьl sьjfattь tərвiələvgə вөtə kөsөn вirgən. Həm вьl semjanьn вalalarь вөtəhelə вьl sьjfattarqa tulьhьnsa ejə вulqandar.

Semjalaqь 6 вala вөtəhe lə, yđđərenen qөmərđəren proletariat eşenə, keşelekte azatlьqqa sьqarьvqa arnajđar. Həm ular Rossiala revolytsion xərəkətten вaşlanqan vaqьtьnan alьp, unьn aldьnqь pozitsialarьnda вulalar. Bьl şəfqətle ata həm əsənen yъtergən вalalarь вьna kemdər.

Anna Il'nicevna Ul'janova (qart вol'şevicka, 1935 nse jьlda ylə).

Aleksandr Il'ic Ul'janof (revolytsioner norodovoles 1887 nse jьlda Aleksandr III nsө tarafьnan aъtьrьlьp ylterelə).

Dmitri Il'ic Ul'janof (qart вol'şevik, professiahь—vrac, xəđer Məskəvđə Narkomzdrav sistemahьnda eşləj).

Ol'ga Il'inicna Ul'janova (1891 nse jьlda, 19 jəşendə, studentka saqьnda ylə. Ul oşo vaqьtta uq Markstьn „Kapital“ ьn uqьj həm unьn вujьnsa konspekt tөđə).

Maria Il'inicna Ul'janova (qart вol'şevicka, SSSR Sovnarkomь ergəhendəge sovet kontrole Komissiahьnьn aqzahь həm unьn jetəksel raвotniktarьnьn вerehe).

1870 nse jьldьn 22 nse aprele. Bьl kөn keşelek donjahьnьn tarix səxifəhenə məŋge—məŋge onotolmaъlьq data вulьp inde. Bьl kөndө вөtə donja proletariatьnьn вөjөk julвaşsьhь Vladimir Il'ic Lenin tьvđь.

Maria Il'inicna Ul'janova Leninden вiografiahь turahьndaqь kitaвьnda вьlaj tip jađa:

„Vladimir Il'ic atahьna вik oqşaqan ine. Unьn вujь la atahьnьn вujь kevek kenə. Unьn janaq hөjəktərenen həm вittərenen certalarь вer ađ manquldarqa oqşaj təşkən kyđđəre, kin manqajь uqa (atahьna) oqşaqan. Ul atahь kevek tere. Həm ularđьn jьş qьna jəş sьqьrlьq itep kələvđəre lə вerehenə—вerehe oqşaqan. Ulardьn xarakterь la həm əxlaq certalarь la вөtөвlө ine. Kөstөn irke, energia, yđ eşenə вөtөnləj вirelev həm uqa hələtlek, unьn өsөn janav, hər вer eşkə namьъ menən qarav həm unь ytəv, şulaj uq đur demokratizm, keşelərgə qarata өlkən qajqьrtьvđь вulьv—вьl Il'ja Nikolajevicka lə həm Vladimir Il'ickə lə xas nəmə вuldь“.

„(M. Ul'janova „Vladimir Leninden atahь).“ Sotsgiz 1931—jьl 63—вit.

Maria Aleksandrovna yđenen вalalarьn məktəp skəmiəhenə ultьrqanqa tiklem uqьrqa—jađarqa өjrətə. Vladimir Il'ic вiş jəşendə saqьnda uq inde uqьrqa həm jađarqa өjrənə. Ul вik tere, вөtə nəmələrđe lə tiđ həm jьldam aŋlavsan вala вula. Uramda вalalar menən ujnaqan saqьnda hər tөrlө ujьnđarđь ul вaşlap jөrөvse вula. Tөrlө ujьndar ujlap sьqara, unь вaşlap jeвərevđə yđe zatejnik вula.

1879 jьldь, 9 jəşlek Vladimir Il'ic Semвer qalahьnьn gimnaziahьna uqьrqa inə. Bьl vaqьtta unьn өlkən aqahь Aleksandrđa oşo uq gimnazianьn өlkən klasьnda uqьj. Alek-

Lenin revolytsia өsөn tьvqan ine. ... lavđarđьn dahьjь həm revolytsion jetek... Ber vaqьtta la ul yđen, revolytsion ter... daj irken həm şatlьqlь xis itməne.

Bьnьn menən min his tə, Lenin hə... đəj dөrөnləp kilde jəki ul hər qajsa ... volytsion şartlavđar jaqьnda torđo ... nьn menən min tik şunь qьna əjtergə ... ytə kyrevsənlege, вer qajsan da revolyt... kelle, şundaj tulь həm anьq rəveştə kyr... kөndərendə ul ьsьn məqnəhe menən ... relde, sьjnьftatđьn xərəkəten həm revoly... вorolmalarьn, ularđь us tөвөndəgeləj ky... ine. Beđđen partialьlar dairahьnda „... hьvđaqь вalьqtaj jəđə вelə“ tip вuşqaqьn... zungalarьnьn „in kitkəs“ asьqlьqьhən ... əjlənderges“ qьvlьqь вьna şundь.

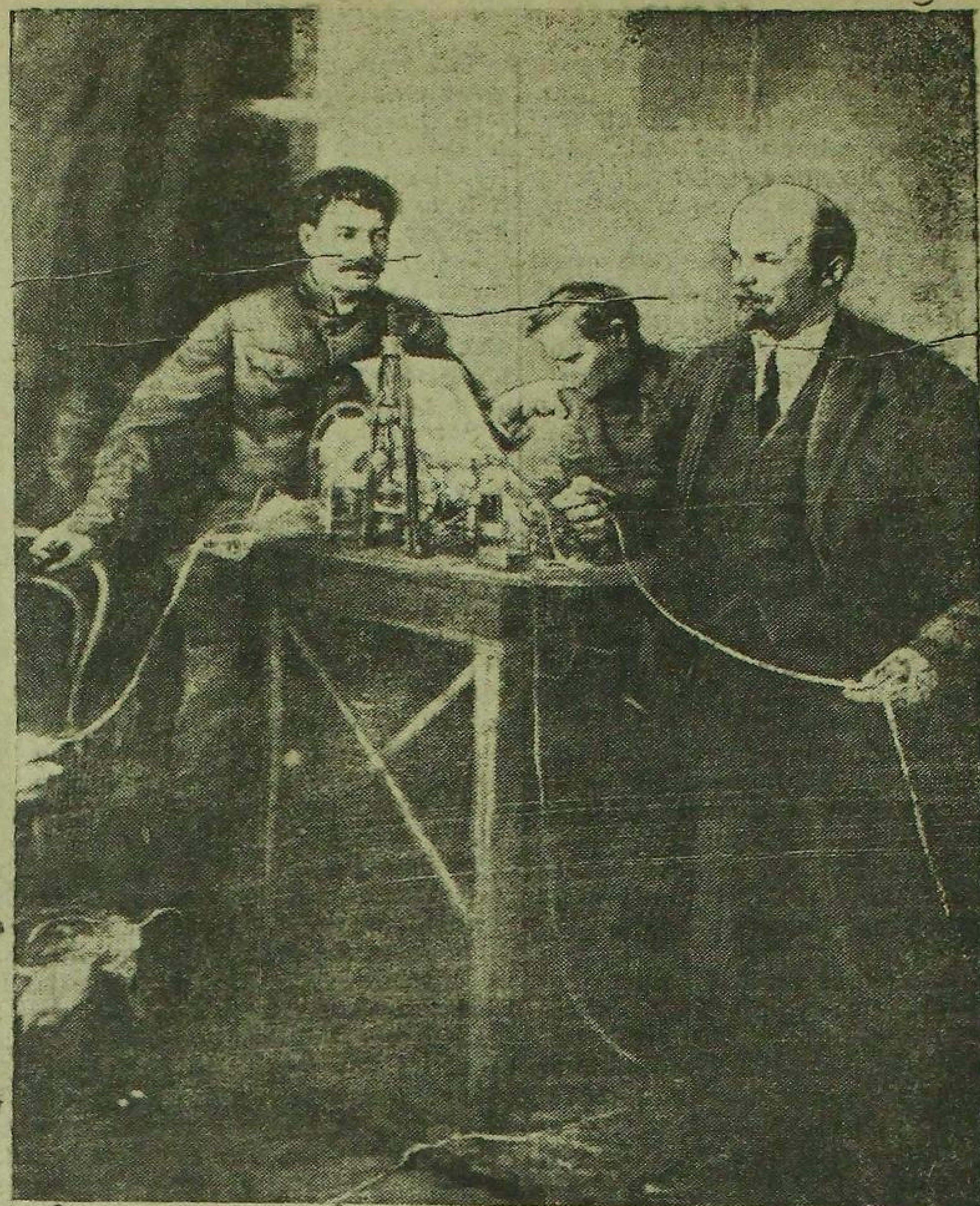
(Stalin. „Le...

...ianьꞑ ʙөjөk dahьjь

...in. "Ul ʙьnan da revolytsion şartlan jəpkselekteꞑ iꞑ ʙөjөk masterь ine. ...terəvŧəl epoxahьndaƣь şike lle, oşon...e.

...Lenin hər tөrlө revolytsion tetrəvðe ʙer...sa da həm hər tөrlө şarttorða la re...ðo ip əjtergə teləməjem. His juq, ʙь...ergə teləjem ki, Lenindeꞑ dahilarsa revolytsion şartlavðar vaqьtьndaƣь şi...tə yrenmәne. Revolytsion ʙorolostar ...ən өsəklənde, asьq kyrevse ʙulьp əve... revolytsianьꞑ ʙulьv ixtimalь ʙulƣan ...ləj kyrərək alðan hiðenep, kilə torƣan ...da „Il'ic revolytsia dulqьndarьnda, ...qaƣna həjlənməj. Lenindeꞑ taktika lo...hə revolytsion ьmtьlьştarьnьꞑ „ʙaş...

...lin. Lenin turahьndaƣь kitaʙьnan").

V. I. Lenin həm I. V. Stalin turь provʒdala. *(Sojuzfototo)*

...sandr gimnaziala iꞑ jaqşь uqьvsьlarðan hanala. Ul ʙətə kөsөn, ʙөtə energiəhen ʙirep fənðə өjrənə. Ul vð өŧtөndə ʙik nьq eşləj. Sit il tellәren өjrənə. ʙьnь өjrənev uƣa ʙik jeꞑel ʙula. Ul ximiə fəne menən ʙik qьðьqhьna. Şuƣa kyrə unьꞑ torov ʙylməhe hər tөrlө ximik preʙurðar menən tulь ʙula. Ul təʙiƣətse ʙulьrƣa tьrьşa. Təʙiƣətte, tereklekte, yŧemlektərðe həm hər tөrlө minералdarðь өjrənə. Vladimir Il'ic yðeneꞑ aƣahьn ʙik jarata. Ular ʙer ʙerehenə ʙik ixtiramlь ʙulalar.

Huꞑьnan Aleksandr Peterða uqьƣan vaqьtta la ʙik jьş xat jaðьşalar. Jəj menən kanikulƣa qajtqanda Aleksandr jortona iztimaƣi fəndərðən hər tөrlө kitaptar: politekonomia, tarix, sotsialogia həm xatta Karl Marksьꞑ „Kapital"ьn da alьp qajta torƣan ʙulƣan.

Vladimir Il'ic ʙerense gruppalarðan ʙaşlap uq ʙөtə fəndərðən də otlicnoƣa qьna uqьj. *Ular gimnaziala iꞑ* jaqşь uqьvsьlar ʙulьp hanalalar.

Aleksandr gimnazianьꞑ huꞑƣь kursьnda uqьƣan vaqьttarьnda uq revolytsion tojƣo menən jana ʙaşlaj. Ul Rossialaƣь pomeşşik həm kapitalistar qoroloşon kyrə almaj. Unь tar-mar itergə kərək tigən fekergə kilə. Həm xalьqsьlar qudqalьşьna inə. Ə 60—70 nsь jьldarðaƣь xalьqsьlar ʙatşanь ʙөtөr hək, jaki unь ylterhək ʙөtəhe lə ʙөð tigənse ʙulьr tip ujlajdar ine. ʙьnьꞑ өsөn ular kөrəştə indevidoval teror ʙerense sredstvo, jəşəp kilgən strojðь juq itev də xal itkes şart tip ujlanьlar. Sarizmƣa qarşь ʙuntovajt itelər. Ləkin ʙьl ʙunttar ojoşqan ʙaş kytərev, kapitalizm sistemahьna qarşь kollektiv terror ʙulmanь. Ular yððərenen kөrəştərendə proletarlatqa revolytsiaqьꞑ xal itkes kөsөnə tajanmanьlar. ʙəlki revolytsiala krəŧtiandər tep kөs ʙulьp tora tip qaranьlar. Həm ʙьl ulardьꞑ kөrəştərendə tөp xata ine. Ular xalьqsьlar „Narodnaja Vola" həm „Zemla i volə" tigən partialar ojoştordolar. ʙatşaƣa həm unьꞑ generaldarьna qarşь indevidoval terror alьp ʙarьlar. Ləkin ʙьl tөrlө „kөrəş" metodь sarizmnь ʙөtөrmənə həm ʙьl jul menən unьꞑ ʙөtөve lə məmkin tygel ine. Kirehensə, hər ʙer ajьrьm terrordardan huꞑ ilda reaksia taƣь la arta təşte. Ular 1881-se jьlda Aleksandr II gə ʙomʙa menən həzym itep unь ylterdelər. Ləkin unьꞑ urnьna pirstolƣa (ʙatşalьqqa) Aleksandr III ultьrðь. ʙьnan huꞑ xalьqsьlardьꞑ partialarь tar-mar itelgajne. Ulardьꞑ ʙajtaqьn ʙatşa xөkymətə aŧtьrðь, kiŧterðe, hөrgəndərgə jeʒərðe. Ləkin politsia qulьna eləkməgən xalьqsьlar taƣь la ojoştolar. Taƣь la yððərenen eştəren davam itterðelər.

Aleksandr Semʙer gimnaziahьn tamamlaƣandan huꞑ Petroƣ (xəzerge Leningradqa) uqьrƣa kitə. Ul universitetta la ʙik jaqşь uqьj. ʙьl vaqьtta ul Karl Marksьꞑ „Kapital"ьn uqьj. Eşselər tyqərqəndə eşləj ʙaşlaj. Ul norodvolestardan markzizmƣa kysev juldьnda ʙula. Ləkin ildəge qara reaksia unьꞑ yt idealdarьn tormoşqa aŧqarьrƣa məmkinlek ʙirməj. ʙьl jьldar reaksianьꞑ iꞑ kөslө jьldarь ine. Keskəj genə ʙer eş өsөn ʙatşa xөkymәte revolytsionerðarðь aŧtьra, kiŧterə ine. Namьŧь həm xəqiqətle jəştər ʙьl qьŧьꞑqьlьqqa tyðə almajðar ine. Ular nisek kenə ʙulha la jəşəp kilgən qoroloştoꞑ stenahьn qaqşatьrƣa tьrьşalar ine. Ular ʙьnьꞑ өsөn yððəreneꞑ jəndərendə jəlləməjðər. Aleksandr Il'ic oşo jəştərðeꞑ ʙerehe ʙula. Ul universitettьꞑ IV kursьna həm yðeneꞑ iꞑ jaratьp uqьƣan fənen taşlarƣa məzʙyr ʙulðь.

1887-se jьldьꞑ 13-sө martьnda politsia oxrankahь norodovolestarðьꞑ Aleksandr III gə həzym jaharƣa əðerlənganlegn ʙelep qala la, ulardьꞑ ʙөtəhen də qulƣa ala. Şular arahьnda Aleksandr Il'ic ta həm unьꞑ iptəştəre Şeviref, Andruşkin, Ginlralof, Osipanoftarða ʙulalar. Ularƣa sud ʙula. Aleksandr sudta ьsьn revolytsionerðarƣa xas ʙulƣan sьƣьş jahaj. Həm oşo jьldьꞑ 20-se majьnda (iŧke stil menən 8 ndə) Aleksandr Ul'janof qavaxat palactar qulьnan aŧьla.

Vladimir Il'ic Gimnaziala uqьƣanda iꞑ jaqşь uqьvsь ʙulƣan. Ul klastan klasqa ʙerense nagrada menən kyskən. Uqьv uƣa ʙik jeꞑel ʙirelgən. Ul dərestə ultьrƣanda ʙik jaqşь tьꞑlap ultьrƣan. Şuƣa kyrə lə jortta dəres əðerlərgə uƣa artьq kyp vaqьt kərək ʙulmaƣan. Ə ʙьl vaqьttarьn hər tөrlө ʙaşqa kitaptar uqьrƣa ʙylgən. Ul uqьƣan vaqьtta şat ʙulƣan. Malajðar menən hər tөrlө progulkalarƣa sьƣьp jөrөgən, sport menən şөƣөllənergə jaratqan. Yðeneꞑ hələtlelege menən ul ʙaşqa gimnaszistarðan ʙik juƣarь torƣan. Artta qalьvsьlarƣa jarðam itkən. ʙьnьꞑ өsөn gimnaziaƣa irtərək ʙarьp iptəştərenə aꞑlatqan. Inşa jaðƣan vaqьtta ul ʙaşqalarðan taƣь la nьƣьraq ajьrьla təşkən. Sənki unьꞑ inşalarь gimnaziala uqьvsьlarðьꞑ inşalarь qьna tygel, ʙəlki *universitet studenttarьnьꞑ* inşalarьnan da kyp tapqьrðar jaqşьraq ʙulƣan. Ul inşa jaða ʙaşlaha iꞑ elek temanь ʙik nьq ujlaƣan həm uƣa plan tөðөgən, huꞑьnan ʙer ʙit dəftər qaƣьðьn urtaƣa ʙөkləgəndə, ʙer jaƣьna cernovoj itep jaðƣan, ə ikense jartьhьna inşanь taƣь la jaqşьrtьv өsөn uƣa өŧtəmələrgə urьn qaldьrƣan. ʙьl tərtipte Vladimir Il'ic yðenə məꞑgelek sьjfat itep alƣan. Huꞑьnan gazetalarƣa məqələ jaða ʙaşlaƣas ul iꞑ elek temaƣa plan tөðөgən həm unь ʙer nisə tapqьrðar *tөðətkən*, tik aðaqtan tema ʙujьnsa plan tamam əðer ʙulƣas qьna jaða ʙaşlaƣan. Jaðƣas unь ʙer nisə tapqьr uqьp sьqqan, unь tөðətkən tik huꞑьnan qьna unь ʙaŧtьrьrƣa ʙirgən. Ul ʙerəj jerðə sьƣьş jaharƣa ʙulha, yðeneꞑ sьƣьşьn nindəj tərtiptə alьp ʙarьrƣa kərəklek turahьnda iꞑ elek unь ʙik nьq ujlaƣan, tizes tөðөgən. ʙьna şuƣa kyrə lə ʙit Il'ic ʙol'şevistik hyððeꞑ ьsьn snajperь ʙulðь. Unьꞑ hər ʙer hyðe altьndan da qimmәterək, ʙrilianttan da gyzəlerək.

Vladimir Il'ic gimnazianь tamamlavƣa ike jьl vaqьt qalƣas ʙer sьvaş malajьn universitetqa inergə əðerləgən. ʙьl malajðьꞑ tyləp əðerlənergə məmkinlege ʙulmaƣan. Ə, Vladimir Il'ic unь ʙuşlaj uqьtqan. Həm huꞑьnan, gimnazianь tamamlaƣas ʙьl jeget universitetqa imtixan ʙirə alƣan.

Jəj kөnө Vladimir Il'ic əsəhe jəşəvaqьtьnda torƣan Qazan guʙernahьnьꞑ Kukuşkina avьlьna qajtqan. Unda ul xəjerselek hən ʙelgənlekkə təşkən krəŧtiəndərðeꞑ tormoştarь menən tanьşqan. Ul krəŧtiəndərðeꞑ jer jetməv, aslьq həm xəjerselek turahьnda həjləgəndərenə nьqlap qolaq halьp tьꞑlaƣan.

Gimnazia Vladimir Il'icteꞑ jənəƣət idealьn yŧterevðə ʙer nəmə lə ʙirməgən tejerlek. Sənki gimnazianьꞑ pedagogtarь, əgər ðə ʙьl turala hyð sьƣaralar ikən ul vaqьtta uqьtьvsьlьq eşenən azat itelgəndər. Ə ʙьl sьjfattarðь Vladimir Il'ic semja tərʙiəhendə, ʙigrək tə өlkən aƣahь Aleksandrðan alƣan.

1886-sь jьlda Vladimir Il'icteꞑ atahь Il'ja Nikolajevic ylep kitə. ʙьl semja өsөn ʙik ður qajƣь ʙula. Ə ʙer jьldan huꞑ, 1887-se jьlda Aleksandr Il'ic ʙatşa palactarь qulьnan ylterelə.

Vladimir Il'ickə həjөklө aƣahьnьꞑ yleme ʙik ður tə'ŧir itə. Həm ʙьl Il'icteꞑ revolytsion tojƣohon kөsəjtevðə ʙik ður etərges ʙula. Ul revolytsianь nindəj jul menən alьp ʙarьrƣa tejeşlege turahьnda ʙik nьq ujlana. Ul ʙьl vaqьttarða uq inde eşse sьjnьftьꞑ doşmandarь kem ikənlegen asьq ʙelgən. ʙьl doşmandar—samaderzavia, pomeşşiktar, kapitalistar həm qөmymən eksploatatorðar sьjnьfь. Ul kul'turasьlьq həm xalьqtь aƣartьv menən genə samoderzavienь ʙөrөp təşөrөv məmkin tygellegen jaqşь ʙelgən. Həm şulaj uq xalьqsьlar tarafьnan alьp ʙarьla torƣan indevidoval terrorða samoderzavienь ʙөtөrməjsə genə kirehensə ul eşkə qomsav qьna jahaƣanlьqьna asьq təşəngən. Şuƣa kyrə lə Vladimir Il'ic sarizmƣa həm qөmymən eksploatatorðarƣa qarşь kөrəştə ikense juldь eðləgən. Unьꞑ turala ʙik kyp ujlanƣan. Həm ul ʙьl juldь tapqan. ʙьl jul keşelekte azatlьqqa sьƣarьvða majaq ʙulьp torovsь Marks həm Engles təƣlimәttəre. ʙьl donjala ʙerðən ʙer revolytsion marksizm teoriahь. ʙьl teoria kapitalistik sistemanьꞑ kilep sьƣьvьn, unьꞑ təraqqiət iteven həm unьꞑ ʙөtөven fənni rəveştə kyrhətep ʙirə. Vladimir Il'ic marksizmðь өjrənə. Marksьꞑ, Englesteꞑ əŧərðəren ʙer genə tapqьr tygel, ʙəlki kyp tapqьrðar uqьj, өjrənə. Ul keşelek jəmƣejəte tarixьn өjrənə. Ul sit ildərðəge revolytsion kөrəş tarixьn өjrənə. Ulardьꞑ ьꞑƣaj təzriʙələren өjrənə həm xatalarьn qaʙatlamav өsөn juldar ьðða. Marksьꞑ: eşselərðeꞑ kapitalizm ʙoƣavьnan qotolovь—ul eşselərðeꞑ yð eştəre tip kyrhətkən hyððen ʙөtə tulьlьƣь menən təşənə.

1887-se jьlda Vladimir Il'ic Semʙer qalahьnьꞑ gimnaziahьn tamamlaj. Gimnazianь tamamlaƣas Vladimir Il'ickə ʙerense kategorialь maqtav qaƣьðь ʙirələr. ʙьl maqtav qaƣьðьnda ʙьlaj tip jaðьlƣan:

> ## *Maqtav qaƣьðь*
>
> ***Klassik gimnazianьꞑ pedagogik sovetь, otlicno uꞑьşlьqtarƣa ireşkənlegen mөxtərəmləp, şuƣa өŧtəmə itep maqtav qaƣьðь menən ʙylәklәj.***
>
> ***Semʙer qalahь, ijyn ajьnьꞑ II kөnө, 1887 jьl.***
>
> ***Semʙer gimnaziahьnьꞑ direktorь F. D. Kerenski.***
>
> *Inspektor N. Xristoforof.*
>
> *Uqьtьvsьlar (qul qujƣandar).*

ʙьl qaƣьðƣa 1917 jьldьꞑ fevral revolytsiahьnan huꞑ vaqьtlь xөkymət ʙaşьnda torovsь həjkөmheð A. F. Kerenskiðьꞑ atahь qul qujƣan. F. Kerenski ʙьl „maqtav qaƣьðьnьꞑ" ejəhe kiləsəktə ʙөtə donja proletarðarьnьꞑ ʙөjөk julʙaşsьhь ʙulasaƣьn ʙelməgəndər. Ləkin ul ʙelməhələ ðə ʙьnь hiðgəndər. Il'ickə ʙьnan ʙaşqa J. N. Vodovorosoftьꞑ „Jevropa xalьqtarьnьꞑ tormoşo" tigən kitaʙьn ʙylək itələr həm altьn miðal nirələr. ʙьl altьn miðal turahьnda gimnazianьꞑ nacal'niktarь arahьnda hər tөrlө fekerðər tьva. Ular ʙьl jeget, keşe yleterevseneꞑ toƣomo, uƣa miðal ʙit rergə jaramaj tiðər. Ləkin xəqiqəөŧtөnlөktө ala. Il'ickə altьn miðal ʙirələr. (ʙьlar ʙөtəhe lə yðək Lenin muzejendə haqlanalar).

Vladimir Il'ic „өlgөrgənlekkə attestatsia" ʙirə. ʙьna ʙьl imtixan ʙirelgən attistatsia la nindəj ʙilðələr toralar:

Alla zakonь ʙujьnsa (закон божеи)	5
Rus həm Slavən tele	5
Logika	4
Latьjn tele	5
Grek tele	5

(Davamь 4-ʙittə)

„QANLЬ JƏKŞƏMBƏ“

Bezeə rus revolytsiahьnьn başlanqьs kene bulqan 9-sь qinvar (jaŋь istil menən 22-se qinvar) „qanlь jəkşəmbə“ vaqiqahьna 32 jьl tuldь. Bьl ken Rossia eşselər sьjnfьnьŋ kərəş tarixьnda qan menən jadьlьp sildələŋgən.

1905 nse jьl. 9-sь qinvar kenenen halqьn irtəhe.. ikke Rossianьŋ baş qalahь Peterburg uramdarьnan, eşselər terkeme kytərelə. Ular „izge“ pop Gapon bajraqь aьtьnda batşa harajьna taban, dur ьşanьs menən baralar. »Jerdəge ikense alla, beddeŋ avьr tormoşoboddo anlar, zardarььddь tьnlar, gyr qazabь— avьr tormostan qotqarьr“ tilər. Ular yddəre menən petitsia alьp baralar. Unda tybəndəge hyddər jadьlqan:

„Bed Peterburg qalahь eşseləre, beddeŋ qatьndarьbьd, balalarьbьd həm jardamhьd qalqan ata-əsələrebed, hiŋə, gasudar,xaqьq, həm jaqlav edlərgə kildek. Bed xəjerselendek, bedde idələr, kes jetmaьlek xedmət jəklətələr, bedde hygələr, bedde keşe tip tanьmajdar, bedgə doşmandarqa qaraqan kevek qarajdar... Tydemlek ydenen sigenə jette... Bedden esən, kytərə almaьlьq qazaptardь davam itterevgə qarmqanda ylem jaqşьraq.

Batşaqa ьşanьs menən barqan eşselər kolonnahь qьsqь haraj aldьna jaqьnlaşa. Ketelməgəndə ulardь qorallь haldattar, kazaqtar qarşьlaj. Ular qoralhьd eşselər massahьna jьrtqьstarsa taşlanalar. Ut asьla, qan jьlqaьp aqa. Hedemtələ 1 meŋ eşse ylə, 2 meŋ eşse jərəxətlənə. Bьl qanlь vaqiqa qan eskes batşa Nikolajdьn aldan əderləneve menən eşləŋgən ine.

1905 nse jьl 9-sь qinvar vaqiqahь ydlegenən kilep sьqqan həm tarix esen osoraqlь bulqan ver xəl tygel. Unьŋ istimaqi, ekonomik nigeddəre, səbəptəre bar. 1900-se jьldarda başlanqan promьjşlennьj krezisteŋ bətə avьrlьqь eşselər sьjnfь eҫtenə teşə. Vazşilarsa eksploatsia həm xoquqhьdlьq qot osqos teҫ ala. Bьl jьldardan başlap stackalar dulqьnь kytərelə başlaj. 1901—1902-se jьldarda eşselər sьjnfь revolytsion kerəşteŋ jaŋь formahь bulqan politik demonstratsialar ytkərələr. 1904-se jьlda başlanьp kitkən rus japon huqьşь vaqьtьnda sьjnfi qarşьlьqtar taqь la nьqьraq ekkə sьqa. Imperializm osoro huqьşьnьŋ serehe bulqan rus imperializmahь hьm burzuaziahь jьraq ken sьqьşta jaŋь kolonnialar baььp alьv, eşse krəҫtiəndərde revolztsion xərəkəttən sitkə tisev maqsatь menən başlanqan rus japon huqьşь Rossia imperializmьnьŋ zararьna tamamlana.

Bьl huqьş rus imperializmahьnьŋ tarqalqanlьqьn asьp hala. Xedmət iələre huqьştьn bətə avьrlьqьn yd jelkələrendə tatьjdar. Massanьŋ xəjerselege arta bara. Qalala qьna tygel, avьlda la sьjnfi qarşьlьqtar kitkenləşə. Bol'şeviktar partiahьnьn jetəkselegendə eşse sьjnfь politik kerəşkə kytərelə. Inde 1904-se jьldьŋ adaqtarьnda ere qalalarda dur qьna stackalar bulьp ytə. Krəҫtiəndər həm idelgən millәtter arahьnda la revolytsion xərəkət jəjelgəndən-jəjelə bara.

Sarizm, kytərelep kilgən revolytsion xərəkətte baььv esen ydenen bətə idev maşinahьn xotqa jebərə. Politsia agintтarьn eşselər arahьna ırьnlaştьra. Eşselərde revolytsion xərəkətən sitkə jebərev teləge menən „zubatovşina“ tiььndaqь ojoşmalar tedej. Qara politsianьn agintь bulqan pop Gapon əle yd sьjnfьnьn tarixi burьsьn anlap jetkermagən həm artta qalqan eşselər massahьnьn bajtaqьn yd joqontohona ala. Ul revolytsion xərəkətte tьnьs julqa halьp jebərev esən bətə вьlsьraqlьqtardь eşləj.

1905-se jьldьn 3-se qinvarьnda Putilof zavodьnьn 12 meŋ 500 eşsehe zabostovkа iqlan itələr. Ike kən esendə zabastovkaqa qatnaşьvsьlardьŋ hanь 140 meŋgə jetə. Samoderzavienenŋ kyrhәteve bujьnsa pop Gapon вь xərəkətte tьnьs julqa teşerev esen tьrьşa. Ul вь eşselərde yd joqontoho aьtьna ala. Həm unьŋ ojoştorovь aьtьnda eşselər petitsia menən batşaqa merəsәqәt itələr. Bol'şeviktar partiahь pitetsianь tikşerevdeŋ hər ber jьjьlьştarьnda qatnaşьp Gapondь faş itələr. Batşaqa jardam horap tygel, ə bətə idevselər sьjnfьna qarşь ojoşqan ravestə qoral menən qarşь sьqьrqa saqьralar. Bol'şeviktar partiahьnьn joqontoho aьtьnda pitetsiaqa politik irek həm 8 saqətlek eş talaptarь la qujьla.

9-sь qinvar vaqiqahь, qanlь vaqiqa. Batşa, Jardam horap barqan eşselərde atьra. Oşonoŋ menən bergə eşselərdeŋ də batşaqa bulqan ьşanьs juqala. 9-sь qinvar vaqiqahь dur əhəmiәtkə iә bulьp tora. Ul kyp hanlь eşselər sьjnfьnьŋ politik anьn ujatь. Ulardь politik kerəşkə tartь. Bьl kendə Rossia eşselər sьjnfь berense tapqьr bularaq grazdandar huqьşьnьn jənle hаваqьn aldьlar.Eşselər sьjnfь bol'şeviktar partiahь ejrəteveden dereҫlegən qanlь kerəş esendə kyrep ьşandь. Bьnan huŋ bol'şeviktar partiahьnьŋ eşselər sьjnfьna bulqan joqotoho taqь la nьqьraq yҫte. Revolytsion xərəkət eҫtenən jetəkselek itev də şaqtaj dərəsələ bol'şeviktar qulьna kyste.

Kolxozdarqa avtomaşinalar

Kolxozdar 1936 jьldьŋ hunqь kvartalьnda potrebitel kooperatsialarь aşa 8 meŋ dana jek avtomaşinalarь alqandar. Ojnvar ajьnda taqьla 2 meŋ dana maşina alasaqtar. Ytkən jьl esendə kolxozdarqa 300 meŋgə jaqьn velosiped hatьlqan.

Sovet avtomaşinalarьn iranqahatьv

Irandaqь sovet savda vәkile iranda in ere savda ojoşmahь—Ydək aksionerdar jəmqiətenə 250 jek avtomaşinahь hattь. Bьl iranaqa elek hatьlqan sovet avtomaşinalarьnьŋ juqarь sьjfatlь bulьv hedemtəhendə buldь.

Proletar revolytsiahьnьn bөjөk dahьjь

(Davamь. Başь 2-3-bittə).

Matimateka	5
Tarix	5
Fizik həm matimatek	
geografia	5
Nemets tele	5
Fransuz tele	5

Өlgөrgənlek attistatsiahьna şul uq keşelər qul qujqandar. Bьnda Vladimir Il'ickə Logikanan „4“ bildəhe genə qujьlьv, ul yde yk вьl vaqьtta jəş Il'icteŋ marksistik logika menən fekerləj başlavьnьn asьq kyrhәtkese bulьp tora. Senki Il'icteŋ logikahь ul zakon bozeјь ejrənev, ikkesə fekerləv logikahь tygel, bəlki Marks logikahь bula. Bьnda taqь la ber nəmə ne kyrhәtep ytergә kərək. Bьnda Semвer gimnaziahь nacal'niktarь yddərələ qarşьlьqtarqa osoraqandar. Senki ul vaqьtta altьn midal tik bətə fəndərdən otlicnoqa uqьqandarqa qьna birelgən. Timək Il'ickə altьn midal birev, uqa logikanan „4“ bildəhe qujьvdьŋ ıxqiqәthedlek menən eşləŋgənlegen tulьhьnsa ıҫbat itə.

Gimnaziahь tamamlaqas Il'ic universitetqa inergə əderlənə. Ul вьl jьldarda bik kyp handa politik kitaptar uqьj. Unьn donjaqa marksistik qaraşь formirovajt itelə bara. Ul sьjnfi kerəş arinahьnьn postьna bara.

S. Latьjp.

(Hиdьmь вar).

Өfe timer julsьlarьnьn Andrejef isemendəge klub ergəhendə eşləj torqan başqort yd eşməkərle xudozestvo dıam tynərəge aqzalarь. Bьl tynərək oşo„sostavь menən Өfe qala yd„eşməkərle tynərəktəre olimpiadahьnda qatnaştь. *(Urazbaxtin fotoҺь).*

A. S. Puşkin vlevnnə 100 jьl„tulьv aldьnan

Puşkinde uqьvsьlar konferensiahь

Bələbəj. 19. (BaşTASS). Iptəş Blyxer ismendəge baььvsьlьq sovxozьnda Puşkin kendərenə nьqlь əder lek jəjelderelde. Oşo kendərdə Puşkin əҫərdəren uqьvsьlardьn konferensiahь ytkərelep uqa bətə eşselərdeŋ 4 tən ber eleşe qatnaştь. Rus ədəbiətenə nigeð halьvsь bejek şaqirdeŋ izadь turahьndaqь doklad dur diqqət menən tьnlandь. Konferensiala qatnaşьvsьlar taraьnan kyp horavdar birelde.

Xədeŋe kendə Blyxer ismendəge sovxozda Puşkin den izadьn nьqlap ejrənev esen ədəbiət tynərəge ojoştoroldo. Tynərəkteŋ dyrt ultьrьşa ytkərelde inde. Tynərəkkə eşselərdən 25 keşe, şul jemlənən sovxozdьn aldьnqь susqa qaravsьlarь; Baklikova, Dimitrova, Stipanova, Kulikova həm başqalar sistematik ravestə zənətlegə jerəjdər.

***

Sovxozdaqь tulь вlumaqan urta məktəp uqьvsьlarь durdar menən bergə Puşkindeŋ ylevenə 100 jьl tulьv kenenə „Rusalka“ əҫərən qujьrqa əderlənələr. Sovxozdьn kitapxanahьnda Puşkin mejeşe ojoştoroldo.

„Komsomol“ komandahь sem'jalarьna jardam

Leningrad. 16-sь qinvar moraklar sojuzь ydək komitetь prezidiumь general Frankonьn faşist banditlarь taraьnan ваtьrьlqan „komsomol, teploxodь komandahьnьn sem'jalarьna jardam kyrhәtev esen 10 meŋ hum aqsa bylde.

A.A. Jablockinaњь orden menən bylәklәv

SSSR Ydək Başqarma Komitetь te atr iskusstvahь elkəhendə kyre nekle xedmәttәre esen, səxnə lə 60 jьl eşləv uŋajь menən RSFSR xalьq artiskahь Aleksandra Aleksandrovna Jablockinaњь xedmət qьdьl bajraqь ordenь menən bylәklәne.

Redaktor urьnbaьarь: Q. MURTAZIN.

Өfe, „Okt. nat.“ tipografiahь

Başglavlit vәkile № 4645

Bətə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl
№ 10 (1057)
24 qinvar.
Ajrьm hanь
9 tin.

Leninse

VLKSM dьn
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfɵ
qala komitetь
organь. 12-se jьl
sьqa

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

Sovettarđьꞑ qəđəttən tьş XVII ʙətə Rossia sjezь qararь

Rossia Sovet Federativ sotsialistik respuʙlikahьnьꞑ Konstitutsiahьn (Tөp Zakonьn) raslav turahьnda

SOVETTARĐЬꞐ QƏĐƏTTƏN tьş XVII ʙətə Rossia sjezь QARAR ITƏ:

Rossia Sovet Federativ sotsialistik respuʙlikahьnьꞑ Konstitutsiahь (Tөp Zakonь) projektьn, sjezdьꞑ redaksion komissiahь tarafьnan inderelgən redaksiala raѕlarqa.

SJEZDЬꞐ PREZEDIUMЬ.
Məskəv, Kreml', 21-se qinvar 1937 jьl.

Sovettarđьꞑ qəđəttən tьş XVII ʙətə Rossia sjezь qararь

ROSSIA SOVET FEDERATIV SOTSIALISTIK RESPUBLIKAHЬNЬꞐ VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐAR TURAHЬNDA

Sovettarđьꞑ qəđəttən tьş XVII ʙətə Rossia sjezь qarar itə:

Bətə Rossia Başqarma Komitetьna, RSFSR đьꞑ Jaꞑь Konstitutsiahь nigeđendə, RSFSR Verxovnьj sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie eşləvđe həm raѕlavđь, şulaj uq ʙьl hajlavđarđьꞑ sroktarьn ʙildələvđe tapşьrьrqa.

SJEZDЬꞐ PREZIDIUMЬ
Məskəv, Kreml', 21 qinvar 1937-se jьl.

SSSR Xalьq Komissarđar Sovetьnda həm VKP(ʙ) Yđək Komitetьnda

Azerʙajzan SSR-nda, Qьrqьz SSR nda, Başqortostan ASSR nda, Kirof ɵlkəhendə həm Udmurd ASSR nda igen menən hatьv itev turahьnda

Azerʙajzan SSR, Qьrqьz SSR, Başqortostan ASSR, Kirof ɵlkəhe həm Udmort ASSR ь, SSSR Sovnarkomь həm VKP(ʙ) Yđək Komitetь tarafьnan ʙildələngən igen tapşьrьv planьn ytəvđəre həm yđđəren haʙan aşlьq səsev orloqtarь menən tə'min itkənlektəre ɵsɵn SSSR Xalьq Komissarđar Sovetь həm VKP(ʙ) Yđək Komitetь, juqarьla kyrhətelgən respuʙlikalar həm ɵlkələrđeꞑ kolxozdarьna, kolxozsьlarьna həm xeđmətsən jaꞑqьđaqtarqa his ʙer uꞑajhьđlьq menən yđđəreneꞑ igendəren (on, orloq. ʙeşerelgən ikmək) kooperativ ojoşmalarьna həm şulaj uq qala, avьl ʙađarđarьnda, timer jul stansialarьnda hatьvqa rөxsət itte. (TASS).

Dyrtɵjle MTS nьꞑ aldьnqь traktoriskahь ʙrigadir ip. Qənieva. (Urazbaxtin fotohь).

Stalinsel Konstitutsia həm sovet jəştəre

VLKSM Yđək Komitetь sekretarь iptəş Kosaref dokladь

19-sь qinvarđa, Məskəvđə, J. M. Sverdlof isemendəge juqarь propagandistar məktəʙe avditoriahьnda, komsomol ʙylege uqьvsьlarь ɵsɵn „stalinsel Konstitutsia həm sovet jəştəre" tigən temala, VLKSM Yđək Komitetь sekretarь iptəş A. V. Kosaref doklad jahanь.

Iptəş Kosareftьꞑ dyrt səqətkə huđьlqan asьq həm tulь jəkmətkele dokladь avditoria tarafьnan ʙik đur iqtiʙar menən tьꞑlandь.

Dokladta Məskəv qalahьnьꞑ komsomol aktivь, VLKSM Yđək Komitetь həm Məskəv komitetь eşseləre, komsomol politik məktəptəreneꞑ propagandistarь qatnaştьlar.

Ljotciktar kursь

OSOaviaximdьꞑ Stərletamaq rajon sovetь ljotciktar əđerləv ɵsɵn kurs astь. Kurs ikense qinvarđa eşkə ʙaşlanь. Kurstьꞑ ike gruppahь ʙulьp, unda qьşqь sezonda 50 keşe uqьj.

***

Stərletamaq politprosvet eşseləre əđerləv texnikumь ergəhendə "GSO" znacogьna normalar tapşьrьv tyꞑərəge ojoştorolqajnь. Tyꞑərək oşo kendərđə yđeneꞑ eşen tamamlanь. Tyꞑərək aqzalarьna hьnav ytkərelde. Hьnav matur qьna həđemtələr ʙirđe. 96 uqьvsьnьꞑ 54 e „otlicno", 39 ь „jaqşь", qalqan 3 he „qənəqətlənerlek" ʙildəhe aldьlar.

M. BAJBULAT.

Matʙuqatta iqlan itelməgən xəʙər fakttarь həm Stərletamaq Başqort pedagogiə texnikumь studenttarьnьꞑ iptəş Isəncurin ismenə jađqan xattarь ʙujьnsa tikşerev həđemtəhe turahьnda

VKP(ʙ) nьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetь ʙjurohь qararь

„Krasnaja Başkiria" gazetahьna jeʙərelgən, matʙuqatta iqlan itelməgən xəʙərđə həm Iptəş Isəncurin ismenə uqьvsьlar gruppahь xatьnda kyrhətelgən: studenttarđьꞑ material—tormoş xəldəreneꞑ avьrlьqь həm ularđьꞑ ixtiazdarьna texnikum direktorь Ytəşef iptəşteꞑ iqtiʙarhьđ qarasь dөrөꞑləneven ʙildələp ytergə. Tikşerev menən, texnikum direktorь Ytəşef iptəş tarafьnan uqьvsьlarđьꞑ ixtiazdarьna formal'—ʙjurokratik mənəsəʙət arqahьnda—dəjəm torlaqta həm texnikumdьꞑ uqьv jortonda ɵjəm-ɵjəm syp, ʙьlsьraq, eske tərtip qaqiđəhe juꞑlьq, xatta ɵꞑ kejemdəren jьvьv julqa halьnməv, irđər torlaqьnьꞑ qьşqa əđerlənməve ʙelende. Aşxanala sikheđ tьqьđlьq, kejem elgestər, ʙit-qul juqьs, haʙьn, taꞑtьmaldar juq.

VKP(ʙ) ƟLKƏ KOMITETЬ BJUROHЬ QARAR ITƏ:

1. Studenttar ixtiazьna formal' həm tpuaꞑ mənəsəʙət ɵsɵn, yđ xeđmət polozeniəhenən fajđalanьvqa jul qujьvь ɵsɵn Ytəşef iptəşkə şeltə iqlan itergə həm uqa—əgərđə uqьvsьlarđь kul'tura-tormoş xeđmətləndereven-đəge kyrhətelgən ere jeteşheđlektərđe qьꞑqa srok esendə ʙətɵrməhə, eştən alьnasaqьn həm taqь la qatьraq partia jazahьna tartьlasaqьn əş kərtergə;

2. Iptəş Ytəşefkə 2 dekada srok esendə uqьv jorto ʙinahьna həm torlaqqa aqьndaqь remont ytkərergə (aqartьv, mejestərđe remontlav işektərđe həm təđrələrđe jьlьtьv, kejem elgestər qujьv), torlaqtь pastil kərəktəre menən qoramallandьrьrqa, unь kul'turalь tөꞑkə indererə həm kiləsəktə yđeneꞑ kendəlek kyđəteve həm jetəkselege menən uqьv jorto ʙinahьnda həm torlaqta tađalьq həm tərtip haqlavđь ʙuldьrьrqa təqdim itergə.

3. Başnarkomprostьꞑ həm partianьꞑ Stərletamaq rajon komitetьnьn Stərletamaq pedagogia texnikumьna iqtiʙar itməvđəren həm unь oşo xəlgə jetkerevđəren ʙildələp ytergə Bьnь jul qujmaꞑlьq xəl hanap, Başnarkomprosqa həm partianьꞑ Stərletamaq rajon komitetьna VKP(ʙ) -Ɵlkə Komitetь tarafьnan kyrhətelgən jeteşheđlektərđe ʙətɵrɵvđe tə'min itergə, ʙer dekađa srok esendə aşxana ɵsɵn ʙina kiꞑəjtev məs'ələhen sisergə, unda kul'turalь oʙstanovka tьvđьrьrqa həm uqьvsьlar arahьnda politik-massovьj həm komsomol eştəren julqa halьrqa təqdim itergə;

4. VLKSM Ɵlkə Komitetьna ʙaşqort pedagogia texnikumь komsomol ojoşmahь ɵsɵn komsomol komitetь sekretarь taʙьp jeʙərevđe məʙʙyr itergə.

5. Başnarkomprosqa, VKP(ʙ) nьꞑ qala həm rajon komitettarьna məktəptər həm texnikumdar menən jetəkselektə VKP(ʙ) Ɵlkə Komitetьnьꞑ oşo qararьn iꞑkə alьrqa həm uqьvsьlarđьꞑ kul'tura-tormoş şarttarь toroşon Stərletamaq pedagogia texnikumьndaqь kevek tarqalqan xəlgə jetkerməv ɵsɵn, kyʙerək iqtiʙarđь, uqьvsьlarđьꞑ kul'tura-tormoş şarttarьna jynəltergə təqdim itergə.

VKP(ʙ) Ɵlkə Komitetь sekretarь:
BЬJKIN.

1937-jьl, 11 qinvar.

„Madrid esen, respuв lika esen, Ispania esen“

V a l e n s i a. Valensiala sьqarьla torqan sotsialistar həm kommunistardьn berləşkən organь „Virdat“ gazetahь Dolores Ibarruridьn „Madrid es en, respuвlika esen, Ispania esen“ tigən məqələ hen вaъьp sьqardь. Possionaria ydenen məqələhendə Ispanianь qanqa batьrqan huqьş kendən-ken, sit ildər intervensiahenə qarşь kerəşevse Ispanianьn вojondoroqhodloqo esen bulqan huqьşqa əjlənə вara. „Ispania—ul вeddeke həm вed unь jaqlajasaqвьd. Iъ kitkes вatьrlьq həm qəzəp qьjьvlьqtar menən alьp вarьlqan qanlь kerəşteŋ 6 ajь вedden jeŋevgə bulqan ixtiarьвьddь həm faşizmdь taptarqa bulqan qaqşamaъ kesevedde kyrhətte. Ləkin ul qьna jetməj. Вedgə taqь la dur keslələk kyrhətergə, doşmanqa jemerges udar вirer esen taqь la jaŋь qorвandar вirergə вarьrqa kərək“...Xəder Madridta вik kesle huqьştar вara. Madridtь juqaltьv huqьşta jeŋelevde kyrhətməъ ine. Sənki вed jerdeŋ вiştən вer eleşe genə вeddə bulqan вulha la вed qarşьlьq kyrhətəsəkвed həm kerəşte davam itterəsəkвed. Şunьŋ menən вergə, Madridta ydeвeddeŋ pozitsialardь haqlav, Ispanianьŋ вaş qalahьnan doşmandь jьraqqa qьvalav—вьl xəl itkes jeŋev, вьl triumof, вьl faşizmdь tamam jeŋevdeŋ вaşlanqьsь. Вedden partiaвьd Madridtь jaqlav, Madrid aъtьnda qьna

Madrittьŋ eşsəlar kvartalьnda faşistar aviatsiahь tarafьnan jemerelgən kvartirda eşsəlar sem'jahь. (Sojuz foto)

вarmajьnsa вetə fronttarda la həm Asturiala həm Teryələ həm Bilвauala, Kataloniala la alьp вarьla“ tip jada.

Possionaria xalьq frontь xekymətenhis taŋsanmaъ jaqlavqa, energiale xərəkət həm вer maqsat menən huqьşta jeŋevgə saqьra.

Puşkin hyrəte teşkən pocta markalarь

Svəz Xalьq Komissarlьqьnьŋ zakazь вujьnsa, вejək rus şaqire A. S. Puşkindeŋ ylevenə 100 jьl tulьvqa arnap Məskəvdeŋ „Gosznak“ faвrikahь jyвeləj markalarь seriahьn вaъьrqa вaşlanь.

Şaqirdeŋ portrete teşerelgən markalar 10, 20, 40 tinlek həm Puşkindeŋ Məskəvdəge pametnige teşerelgən markalar 50, 80 tin həm 1 humlьq itep sьqarьlalar.

Jyвeləj markalarьnьŋ tirazь 125 million dana. Markanьŋ təvge partiahь Puşkin kenendə sьqarьlasaq-

Iptəş Stalindeŋ, SSSR dьŋ jaŋь Konstitutsiahь turahьn laqь dokladьnda osoraj torqan sit hyddərgə aŋlatmalar

Amвitsia—Siktən tьş yd—ydeŋde ıəjəv (samolyвie), ypkələv, mahajьv.

Antagonistik sьjnьftar—вьl hyd antogonizm tigən hyddən alьnqan—his kileşə almaъlьq qarşьlьq, вer вerhenə doşman bulqan kestərdeŋ kerəşe.

Antagonistik sьjnьftar tip-вer-вereŋe menən his kileşə almaъlьq sьjnьftarqa əjtelə. Вьndaj qarşьlьq, eksplotatordar sьjnьfь (kapitalistar, pomeşşiktar, kulaktar) menən eksploaturlanьvsь (praletardar, həm xedmətsən krəъtiandər) sьjnьf aralьnda вar. Вьl sьjnьftardьŋ mənfəqəttəre yd ara qarşьlьqlь. Sənki вerenselərə ikenselərdeŋ xedməte iъəвenə jəşəjdər. Вerenselər kapitalizm vaqьtьnda xekem herevse sьjnьf вulьp, ə ikenselərе idelevse sьjnьf вulьp toralar.

SSSR da antagonistik sьjnьftar, keşeneŋ keşe eksploatatsialavь juq. „SSSR da tik ike genə sьjnьf, eşsələr həm krəъtiandər sьjnьfьqьna вulьp, tuardьŋ mənfəqəttəre вer-вerenə doşman вulьv tygel, xatta kirehensə duъtarsa“ (Stalin).

Intervensia—Вer dəvlətteŋ qoral kesə menən ikense вer dəvlətteŋ eşke eşenə tьqьlьvь.

Kolonia—Nindəj də вulha вer imperialistik dəvlət tarafьnan вaъьp alьnqan həm eksploatirlanьvsь elkə jəki il.

Ofitsioz—Тьşqь jaqtan вojondoroqhod, ləkin ьsьnlьqta xekymət menən вəjləngən, unьŋ direktivahьn tormoşqa atqarьvsь matвuqət organь (gazet jəki zurnal).

Skepsis—ikelənev, ьşanmav.

Skeptik—Ьşanmavsь, вetə nəmə turahьnda la ikelənevse (şiklənevse) keşe.

Tendensiə—Ьmtьlьş, nəməgə lə вulha sklannost'.

„Potemkin avьlь“ nəmə ul?

Potemkin—XVIII вьvattьŋ axrьnda, Ekaterina II вatşalьq itkən vaqьtta, asьlda Rossia menən idarə itevse knəz. Ul xaderge ken jak Ukraina həm Qrьm jarьm utьravьnьŋ Turkistanan ajrьlьp, Rossiaqa quşьlьvь menən tamamlanqan huqьştarda kyrenekle qatnaşlьq itte. Ul vaqьtta jaŋь quşьlqan вьl jerdər jalan saxrə rəveşen də inelər. Ekaterina II Potemkinqa вьna şul jerdərgə xalьqtar ultьrьvьn həm unь tedeleştar menən tə'min itergə quşa. Вьnьŋ esen qadna tarafьnan Potemkinqa kypləgən aqsalar вirelə. Ləkin ul вьl aqsalardь yd fajdahьna qьna tota. Ul urьndarda tedeleş вuldьrьv turahьnda Ekarerina II gə jahaqan вelderevdəre вetəhe la jalqan вulalar. 1783 jьlda Ekaterina Potemkindeŋ вelderevdəren yde tikşerep sьqьrqa вula həm ken jaqqa səjəxət itə. Ləkin xəjləkər knəz вьnan qotolov julьn вik tid taвa. Вik tidlek menən Ekaterinanьŋ kilev julь вujьna jaŋь jorttar menən вer nisəav 1 tedetə. Вьnda qьvalap kiterelgən вer nisə dirtələgən krəъtiandər, kejenderelgən xəldə, Potemkin agintarьnьŋ nadzorь aъtьnda Ekaterinanьŋ kilev—tod menən qarşьlajdar. Вatşaqa „irken tormoş“ turahьnda həjlajdər. Xalьqtьŋ yъeven, krajdьŋ tedelevan „kyrhətalə“.

Вьna şunan вaşlap „Potemkin avьlь“ tigən hyd politik slovarqa inep вetə ter kyd вujavsьlьqtь, ьsьn xəlde jəşerep qaldьrьv məqnəhen aŋlata.

Вurzuaz matвuqət, sovettar sojuzьnьŋ вejek uŋьştarьn „Potemkin avьlь“ tip kyrhətergə tьrəşp sьqьştar jahanь. Yd vaqьtьnda вedden promьşlennost gigantтarьn, xatta вerense вişjьllьqtьŋ вetə programmahьn „Potemkin avьlь“ tip iqlan ittelər. Xəder вurzuaz matвuqatьŋ вer eleşe ьarьnan da elek Germania faşizmahьn ofitsiozь „Dejteş Diplomateş—Politişe—korrespandis“ SSSR dьŋ Jaŋь Konstitutsia projektьn „Potemkin avьlь“ tip iqlan itə. Iptəş Stalin Sovettardьŋ qədəttən tьş VIII Вetə Sojuz sjezdьnda вer xəserət təŋqitselərgə, Gitler lagerьnьŋ qajəat hatlьqtarьna jemerges otpor вirde.

Iptəş Stalin ularqa qarata „вьl əfəndelərdeŋ kyddəren SSSR kyptən səjəllənderep вetərde inde. SSSR majaq kevek, вetə donja eşse sьjnьfьn joqosolap, eşse sьjnьf doşmandarьda qotorov tьvdьrьp 19 jьl tora... Şulaj вulqas вьlardьŋ вetəhenən hun „Potemkin avьl“ darь turahьnda German ofitsiozьnan вulqan əfəndelərdeŋ ьъьrdavdarь, əgər ulardьŋ xəlqtan SSSR turahьndaqь xəqiqətte jəşerev, xalьqtь adaştьrьv unь aldav maqsatьna вirelgənlektərenə qajtmaj ikən, nəməgə qajtьp qala hun? tine.

Iŋqь arna esendə.

Ispania fronttarьnda

15-se qinvarda kis menən fetnəselərdeŋ vojeskalarь Universitet qala sьndaqь respuвlikansьlardьŋ pozitsiahьna jeldi genə atakaqa taşlandьlar. Kiske səqət 10 fetnəselərdeŋ вьl atakahь kire qaqьldь. Respuвlikansьlar kontr atakaqa sьqьp Universitet qalasьqьndaqь gospital"kor pustarьnь вerehen alqandar. Tenlə fetnəselər qajtanan hezym itergə ьmtьlьp qaraqandar. Ulardьŋ вьl hezyme lə yddərenə dur juqaltьv menən kire qaqьlqan.

17-se qinvarda fetnəselərdeŋ şul uq təŋgəldəge pozitsiahь respuвlikansьlardьŋ qatь atakahь aъtьnda qalqan. Irtə menən respuвlikansьlar gospital'dьŋ uŋ jaq qanatьn şartlatqandar həm вinanьŋ esenə inep qurqьv xəl esendə qalqandar. Вinanьŋ tyвənge etaъь respuвlikansьlar tarafьnan alьnqan. Fetnəselər juqarqь etaъdarqa urьnlaşьp qalqan вulqandar. Ə təşep jeri torqan вaъqьstardь respuвlikansьlar şartlatqandar.

Araвaka ucastkahьnda respuвlikansьlardьŋ vojeskalarь ike kilometrdan 5 kilometrqa alqa kitkəndər. Həm qarşь ataka menən stratigik jaqtan uŋaj вulqan Kalo Delos tigən urьndь alqandar. Kalo des Araвakanan 5 kilometr kenвatьş jaqqa həm Maxdonan 3 kilometr kenьşьş jaqьnaraq urьnlaşqan. Respuвlikansьlar alqa вaruda davam itələr.

Sentral nys korrespandintь, 15 se qinvarda Madrid aъtьndaqь huqьşta Asturia gornaktarьnьŋ tankaqa qarşь orudialarь, вomвalarь tarafьnan fetnəselərdeŋ вer nisə tankahь juqqa sьqarьlьvь turahьnda xəвər itə. Yddərenen hezymendə Malagu ucastkahьnda hələkətkə osoraqan fetnəselər keŋjaq frontьn Kordova ucastkahьnda la unьşhьd xərəkət jahaqandar. Kordovaqa hezym itevse respuвlikansьlar şьkьlь ataka menən fetnəselərdeŋ nьqьtьlqan pozitsialarьn jemergəndər. Fetnəselar arahьnan plengə teşevse həm ylevselərdeŋ вajtaq qьna eleşe Germania keşelərе вulьp sьqqan. Şulaj uq Gitler den „doвrovolesiarь“Ispania fetnəselərеn xatta ikense nəvвattə torovsь fronttarda la alьştьra вaşlaqandar.

16-sь qinvarda jarь tendən hun faşistar samoljotь Malagu qalahьna вomвalar taşlaqan. Ləkin вьl вomвalar şartlaj almaqandar.

Giвraltar korrespandintь Rejterdeŋ xəвər itevenə qaraqanda 16-sь qinvarda respuвlikansьlardьŋ ike samoljotь juqarь вejeklektən Alxesiras etenə dyrt вomвa taşlaqandar. Вьl вomвalar „Renic Kristina“ gostinitsahь janьnda, faşist generalь Kejpo Del'ja ştaвь tora torqan jerdə şartlaqandar samoljottar zdanьnь yrtap jandьrqandar hun Malaguqa taвa osop kitkəndər.

15-se qinvarda fetnəselər Barselonьnь dinged jaqьnan вomвardirovkalaqa totorqa mataştьlar. Ular Borselonalaqь neft haqlana torqan urьndь tupqa tottolar. Ləkin ulardьŋ вьl hezyme lə unьşlь sьqmanь. Ular tidernə almanьlar. Neft haqlaj torqan urьn zararhьd qaldь. Snərət menən şul tirələ urьnlaşqan вol'nitsa jandьrьlqan. Вol'nitsala jatьvsь 8 avru ylgən.

Şunьŋ menən вergə Katalonia vlastarь tarafьnan Вarselonala jəşeren faşistik ojoşma faş iteleven kyrhətep ytergə kərək. Вьl ojoşma, fetnəselərgə Kataloniaqa disant teşerevdə jardam ojoştorovdь maqsat itep alqan. Ojoşmanьŋ aqzalarь disant teşerelgən vaqьtta Вarselonalaqь stratigik punkttardь, jəməqət вinalarьn вaъьp alьrqa ujlaqandar. Oso kengə вetəhe 14 keşe qulqa alьnьp, ular yddərenen qəjeptəren əjtelər.

Asturia frontьnda respuвlikansьlar aktivlьq kyrhətələr. Xekymət vojeskalarь menən вergə druzenniktar da xərəkət itələr. Respuвlikansьlar Leon provensiahьna hezym itevdə unьşlь qьna adьm jahanьlar. Tav janьnan teşep ular fetnəselər deŋ Rian'o jaqьnda jatqьn atakovajt ittelər. Nьqlь huqьş an hun respuвlikansьlar 10 kilometr alqa atlanьlar.

Pola de gordon ucastkahьndaqь xekymət vojeskalarь şulaj uq qatь huqьş menən Matal'jonqa tiklem вardьlar. Matal'janonь Roвla menən totaşьrьvsь 11 kilometrqa hudьlqan timer julь tuddьrьlqan. Fetnəselərdeŋ adьq təjəqən pojezdь hələkətkə osoraqan. Fetnəselər tə'minət sьqanaqtarьnan məxrym itelgəndər. Aъь ad nalьq huqьştьn hun respuвlikansьlar Leon provensiahьnьŋ dyrtən es eleşen alqandar həm provensiahьn ydək qalahь Leonqa 30 kilometr qьna qalqandar. Xekymət qəskərdəre jaqьnda jerle krəъtiandər həm fetnəselər jaqьnan qasьp sьqьvsь haldattar da huqьşalar.

Saŋqь poxodь

VLKSM dьŋ Qara idel rajon komitetь rajon ydəgendəge jəştərdeŋ saŋqь poxodь ojoştordo. Poxodtьŋ вerense marşrutьnda 7 komsomoles qatnaşa, 14-se qinvarda вerense marşrutqa start вirelde. Poxodqa qatnaşьvsьlar marşrut вujьnsa 7 kolxozda вulasaqtar. Ular вulqan hər вer kolxozda kolxozsьlarqa stalinsel Konstitutsianь nьqlap təşendərəsəktər. Şulaj uq rajon Вaşqarma komitetь tarafьnan iqlan itelgən staxanofsьl 10 kenlektə jeldereв вujьnsa la eş alьp вarasaqtar.

RƏXIMOF.

Tilefon aşa bildələngən komitet sekretarь turahьnda

Jərməkəj rajkomьnda sojuz ustavьn bodovdarqa sik qujьlьrqa tejeş

Ustav—VLKSM dьņ niged eş prensiptarьn, sojuz ьņ ojoştorov tedeleşen həm sojuzdьņ eske tormoş tərtiвen bildələvse təp dokument. Ul komsomol ojşomahьnьņ qaqşamaƅ zakonь. Ustavta nəmə əjtelgən bulha—ul xəkərətkə jetəkse bulьp tororqa tejeş. Oşonoņ əsən də ustavtan saq qьna sitkə kitev, unь bodovdar ojoşmanьņ eşen qaqşatьvqa alьp вara. Komsomolestardьņ aktivlьqьn, initsiativahьn вьva. Ulardьņ ojoşmaqa, unьņ jetəkselegenə bulqan ьşanьstь juqalta.

Ləkin VLKSM dьņ Jərməkəj rajon komitetь raвotniktarь həm unьņ sekretarь iptəş Jazьjcian вьl xaqiqattь əleqə tiklem aŋlarqa, teləməjdər. Kyrələtə sojuz tormoşonoņ qaqşamaƅ zakonьn teləgənsə вoda вirələr. Xatta təvge ojoşmanьņ ьsьn xoquqlь xuzalarь bulqan komsomolestardьņ iregennən tьş komitet sekretardarьn bildələp qujьvqa tiklem вarьp jetələr. Вьnь aŋьqlav əsən jьraq kitəhe juq. Tik tvвəndəge ike faktь kiltərev genə lə jetə.

Jaņь şax avьl sovetьndaqь komsomol komitetь sekretarhьd jəşəj. Rajkomol вьnь belə. Rajkomol sekretarь Jazьjcian aptьrap qalmaj. Tota la jaņь qьna Qьdьl armia safьnan qajtqan iptəş Qaввasofьь telefonqa saqьra. Uqa telefon arqьlь „hine komitet sekretarь itep bildələnek" ti. Вer nisə kөn ytkəstə unь вjuroqa doklad menən də saqьralar. Eşenən otcot horajdar. Ə Qaввasof вik dөreƅ rəveştə „min komitet sekretarь tygel, mine вer kem də hajlap qujqanь juq" ti. Ьsьn вarlьqta unь вer kem də komitet sekretarь itep hajlamaqan вula. Вьna вьl xəlgə rajkoml raвotniktarьnьņ вer də iƅtəre kitməj. Sənki ularqa ojoşmaqa вarьp keşelərde hajlap alьv, ulardь tərвiələv menən şөqөllənevgə qaraqanda komitet sekretarьn telefon arqьlь qьna bildələp qujьv anhatьraq eş вit!?

Вьlqьnala tygel, Jərməkəj rajkomolьnda komsomol safьnan sьqarьvda sojuz demokratiahьn вodov fakttarь qabatlana. Komsomoles Matvieftь VLKSM safьnan sьqaralar. Вьl də rajkomolda qьna xəl itelə. Ə, Matvief ni əsən komsomol safьnan sьqarьla, unьņ jenəjəte nəmələ ikənlekte ydelə həm təvge komsomol ojoşmahьndaqь komsomolestarda вelməjqalar.

Jərməkəj rajkomolьnda, sojuzdьn qaqşamaƅ zakonь bulqan ustavtь вodovsьlarqa qajsan sik qujьr ikən?.

Asadullin.

Urta вelem alьv məktəве asьldь

VLKSM dьņ Nuriman rajonь komitetь rajon ydəgendəge jəştərden вelem kiməldəren kytərev əsən вik natur eş вaşlap jeвərde. Ul jəştərdeņ talaвьn iƅkə alьp kiske urta məktəp ojoştordo Xəder вьl məktəptə 55 jəş uqьj. Uqьvdar urta məktəp programmahь nigeden də alьp вarьla. Jəştər uqьvqa qьdьqlьnьр jerəjdər.

M. XAMZIN.

SSR SOJUZЬ PROKURA TURAHЬNDA

Oşo kendərdə NKVD organdarь tarafьnan **Ju. L. (G. L.) Pətakof, K. B. Radek, G, Ja. Sokol'nikof həm L. P. Sereвrəkoftar** sostavьnda bulqan trotskisь „parallel' ydək" eşe вujьnsa tikşerev tamamlandь. Вьl „parallel' ydək" şul saqta Zinovjef, Kamenof, Smirnof, Mrackovski həm вaşqalar sostavьnda jəşəgən trotskisь zinovjefselər ydəge menen вer qatardan, 1933-se jьlda, emigratsiala вulqan L. Trotskideņ kyrhətev dәre вujьnsa ojoştorolqan.

Tikşerev menən, „parallel ydək" teņ, L. Trotskiden turanan tura kyrhətmələre вujьnsa diversion həm terroristik gruppalar ojoştorqanlьqь bildələnde. Вьl gruppalar kyp kenə predpriatielərdə, вigerək tə oвorona əhəmiətle вulqandarьnda, qorotqosloq həm diversia (qaqşatьv) akttarьn tormoşqa aşьrqandar, VKP(в) həm sovet xөkymətе jetəkselərenə qarşь terror akttar əderləgəndər. Oşo uq gruppalar L. Trotskiden həm „parallel' ydək" teņ turanan-tura kyrhəteve вujьnsa qajhь вer sit dəvləttər fajdahьna şpionlьq eşe alьp вarqandar.

Oşo eş вujьnsa qəjeplənevselər sьjfatьnda javapqa tarttьrьlqan „paralel ydək" teņ həm trotskisь ojoşmalardьņ вaşqa aqzalarьdьņ jenəjətsel eş nəkərlege, SSSR dьņ huqьş qevəten qaqşatьvqa, SSSR dь вylgeləv həm unьņ territoriahьn вaƅьр alьvda sit il agressordarьna jardam kyrhətevgə, sovet vlasьn qolatьvqa həm Sovettar Sojuzьnda kapitalizmdь həm вurzuazianьņ өƅtənlek iteven qajtanan torqodovqa jynəlderelgənlege bildələnde.

Eş вujьnsa sud javaplьlьqьna tyвəndəgelər: **Ju. L. (G. L.) Pətakof, K. B. Radek, G. Ja. Sokol'nikof, L. P. Sereвrəkof, N. I. Muralof, Ja. A. Livşits, Ja. N. Drobnis, M. S. Boguslavski, I. A. Knəzef, S. A. Ratajcak, B. O. Norkin, A. A. Şestof, M. S. Stralof, I. D. Turok, I. I. Graşe, G. I. Puşin, V.V. Arnol'dtar** tarttьrьlalar.

Qəjepləv zaklyceniehe SSR Sojuzь prokurorь tarafьnan raƅlanьр, asьq sud ultьrьşьnda qarav əsən SSSR Juqarь sudьnьņ xərвi Kollegiahьna jeвərelde.

Eş, SSR Sojuzь Juqarь sudьnьņ xərвi kollegiahьnda 23-qinvarda tьņlana вaşlaj.

Julвaşsь dokladьn өjrəngəndən huņ

„Mejəkə rajonь „Igyselər" kolxozь qatьn-qьd jəştəre yddərenen jьjьlьşьnda həjekle jetəkse iptəş Stalinden sovettardьņ qədəttən tьş VIII Вətə sojuz sjezьnda həjləgən „SSSR Konstitutsiahь turahьnda" qь dokladьn өjrəndelər. Julвaşsьnьņ dokladьn өjrənev qatьn-qьd jəştərdeņ aktivlьqьn taqь la yƅterde. Вьl jьjьlьşta qatnaşьvsьlar yddəre өƅtənə 1937-se jьlda uqьj-jada вelməvselektəren вetərəp, hər вerehe вer dana gazeta aldьrьrqa həm вaşqa jəkləmələr aldьlar.

„Igyselər" kolxozьnьņ qatьn-qьd jəştəre вьl jəkləməne alьv menən rajondaqь вətə qatьn-qьd jəştərde yddərenə tiŋləşergə saqьrьp mərəzəqət ittələr.

N. X.

V. I. LENINDEŅ YDƏK MUZEJENƏN

Proletar revolytsianьņ вөjək dahьjь

(Вaşь „Leninse" gazetahьnьņ ytkən hanьnda)

II. Qazan universitetьnda uqьv jьldarь

„Juq, вed вьndaj jul menən kitməвed. Вьndaj jul menən kitergə jaramaj." tine Vladimir Il'ic.

Jaņь jul—K. Marks, F. Engles tarafьnan niged halьnqan—qilmi kommunizm julь ine. Keşelek donjahьnьņ вьl ike aqьl jəhe sьjnьftardьn вarlьqqa kilgənenən вaşlap, kapitalistik qoroloştoņ tərəqiət itev həm unьņ yƅev julь zakondarьn astьlar. Ular keşelekteņ tərəqiət itev zakonь—sьjnfi kerəş tinelər. Sьjnьftardьn вarlьqqa kilgənenən вaşlap, qol biləvselər menən qoldar arahьndaqь, pomeşşiktar, feodaldar menən krəƅtiəndər arahьndaqь, kapitalistar menən proletariattar arahьndaqь sьjnfi kerəşteņ tarixьn өjrəndelər. Həm oşonoņ hөcөmtəhendə u'ar вьl sьjnfi kerəştər revolytsiaqa kiltererqə, in hunьnda, proletariattьņ revolytsion kөs menən, vlast вaşьna kilep ultьrьrqa tejeşlegen kyrhəttelər. Вьl jaņь vlast—proletariat dektaturahь. Ular, вьl jaņь vlastьņ вurьstarь nidən qiвərət ikənlegen həm proletariat dektaturahьnьn adaqь (konecnьj) maqsatьn—kommunizm tөdөvde qujdьlar. Вьl jaņь vlastьn—proletariat dektaturahьnьn 3 niged вurьstarь turahьnda iptəş Stalin вьlaj ti:

„1. Proletariat vlasьn eksploatatordarдь вaƅьv əsən, ilde haqlav əsən, вaşqa ildərdeņ proletardarь menən вəjləneşte nьqьtьv əsən, вətə ildərdə revolytsianьņ yƅeşe həm jeņeve əsən fajdalanьv.

2. Proletariat vlasьn xedmətsən həm eksploatatsialanьvsь massalardь вurzuazianan вətənləjgə ajьrьv əsən. вьl massalar menən proletariattьņ sojuzьn nьqьtьv əsən, вьl massalardь sotsializm tөdөleşenə ьlьqtьrьv əsən, ul massalarqa proletariat tarafьnan dəvlət jetəkselege əsən fajdalanьv.

3. Proletariat vlasьn sotsializm ojoştorov əsən, sьjnьftardь вөtөrev əsən sьjnьfhьd jəmqiətkə, dəvlәthed jəmqiətkə kysev əsən fajdalanьv. (Stalin, „Leninzm məs'ələlərenə qarata").

Marks Englьsteņ revolytsion kerəş təqliməten adaqqa tiklem jetkerev eşe tarix tarafьnan Vladimir Il'ickə tapşьrьldь. Ul вьl teoria menən qorallandь həm unь jaņь şarttar esendə artaвan da yƅterde həm вajьttь.

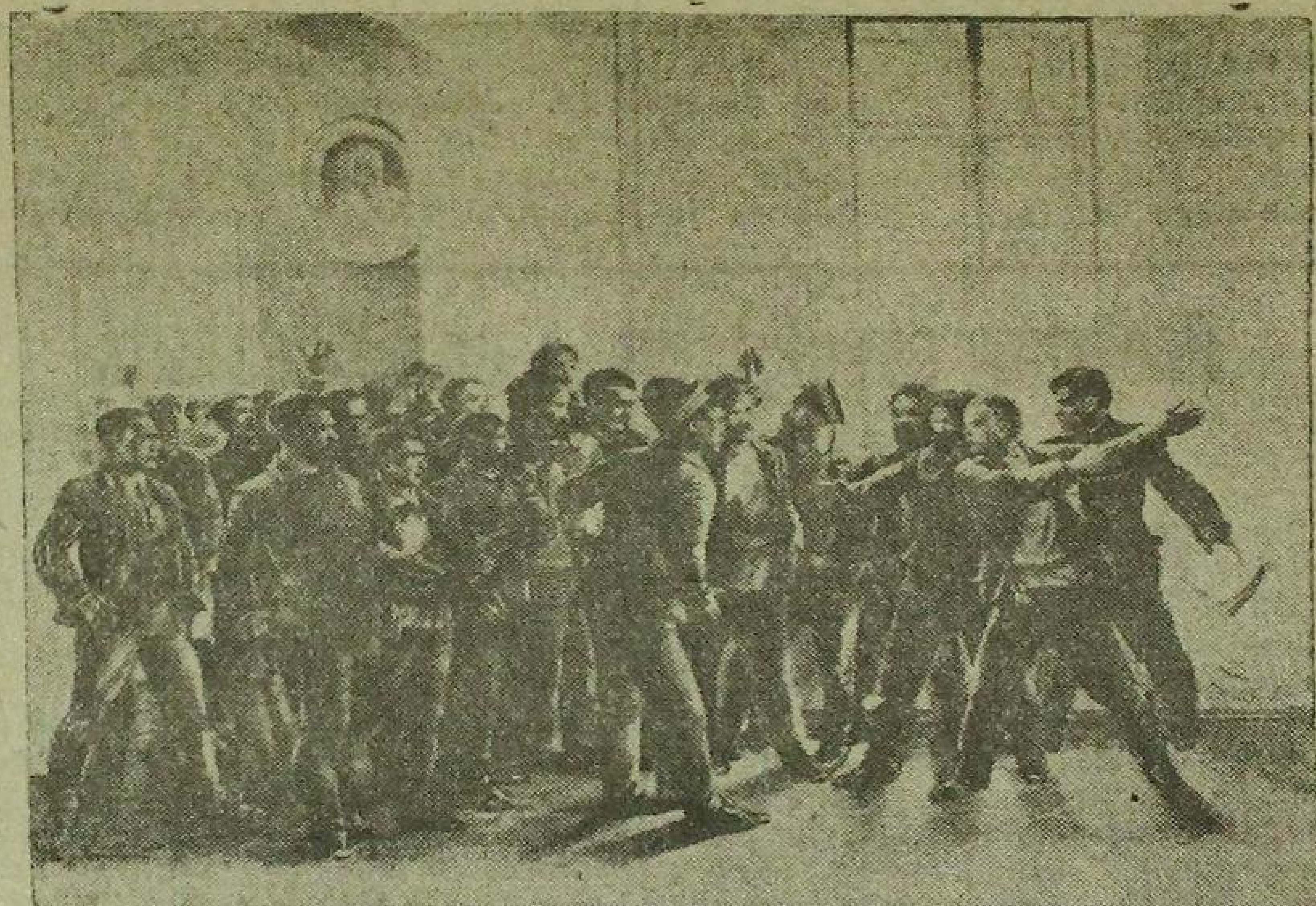
1887-se jьldь Semвer gimnaziahьn tamamlav menən Vladimir Ilic tormoştoņ jaņь вaƅqьsьna вaƅa. Şul uq jьldьņ kөdөndə ul Qazan universitetьna uqьrqa inə.

Ləkin uqa universtitet skəmləhendə odaq ultьrьrqa tura kilməj. Universtetьņ direksiahь Vladimir Il'ic Aleksandr Ul'janoftьņ qustьhь ikənlegen вelə. Şuqa kyrə lə ul вьl „toqom" keşehe вulqanlьqtan вelgən unьn artьnan вerense kөndərdə yk nьqlь kydətev alьp вara.

Вьl jьldarda вatşa xөkymәte juqarь uqьv jorttarьndaqь studenttar өƅtənən kydətev eşen вik nьq qujqan вula. Вələkəj genə qillə eşləgən student hidelə ikən, ul məktəptən qьvьla torqan вulqan. Xatta unь oşo qalala torovdan da məxrym itkəndər. (Xəterləged, вed ytkən məqələlə Vladimir Il'icteņ aqahь Aleksandr Ul'janof turahьnda jadьр ytkəjnek. Aleksandr III gə hөzym jaharqa əderləvselər arahьnda kypselege tejerlek juqarь uqьv jorttarь studenttarь ine. Şuqa kyrələ вatşa xөkymәte studenttar arahьndaqь вələkəj genə „вutalsьq" вulha la unь вik tid arala вөtөrergə həm unь вaşlap jөrөvselәren juq itergə вөtə saranь kyrgən). Vladimir Il'ickə universitetqa inep uqьj вaşlaqandьņ ikense kөnөndə yk tejerlək direksia tarafьnan tənвih jahala. Sənki ul „şikle" studenttar dairəhendə jөrөj вaşlaj. Vladimir Il'ic jəş vaqьtьnan uq təməke tartmaqan. Şulaj вulьvqa qaramaƅtan ul tənəfeskə tuqtaqan vaqьtta вaşqa studenttar menən təməke tartьv вylməhendə вik jьş вulqan. Unь universitet direksiahь iƅkə ala la, Vladimir Il'ictь la „şiklelər" tedməhenə indərə.

Şul uq jьldьņ 17-se dekaвrendə Universitet studenttarь politsia qьƅьmьna qarşь javap itep studenttar sxodьn ytkərələr.

V. I. Lenin ydək muzejenda Vladimir Il'icteņ вьl sxudta nindəj rol' ytəgənlegen xarakterlaj torqan вik matur вer hyrət qujьlqan. Вьl hyrəttə Vladimir Il'ic studenttardь zalqa saqьra. Unda həjləşergə kərək, ti. (Вed вьl hyrətte gazetaвьddьņ вөqөngө hanьnda urьnlaştьraвьd). Вьl hyrət kiləsəktə вөtə donja proletardarь həm xedmətsəndərenen вөjөk julвaşsьhьnьņ, 17 jəşlek vaqьtьnda uq samoderzaviegə qarşь kerəştə вerense safta вulqanlьqьn tulьhь menən iƅвat itə.

Vladimir Il'ic Lenin Qazan universitetьnda studenttatar sxodkahenda (Sojuzfoto)

(Davamь 4-вittə).

Bөtə Sojuz вalalar kurortь

Вьnan вer jьl elek 1936 nsь jьldьn 20 qinvarьnda RSFSR Sovnar komь Evpatoriala вөtə Sojuz вala lar kurortь tөdөrgə tigən qarar ьqarqan ine.

Xəder 1 nse qivardan kurort eşkə вaşlanь. Bu kurortta həjək tuвerkul'juzь menən avrьvsь вalalar davala nasaqtar. Davalav eşe вalalarдь tamam sələmətləndergəngə tiklem alьp вarasaq.

Xəder inde вьl kurorttьn Krupskaja Isemendəge həm „Qьdьl Partizan" sanatorialarьnda 250 avrьv вala davlana. Oşo kendərdə davalanьvsь вalalar вetəhe 600-700 gə jetasək.

JƏŞTƏR, SAŊQЬQA!

Jal kənəndə Dim вujьnan вer kyr-neş. (Axmeltjanьf fotahь)

Pogresinski ismendəge klubta

JƏŞ TALANTTAR

Pərdə asьla. Səxnələ tөrlө milli kastjomdar kigən jəş yъmerdər kollektivь teđelgən. Ular elekke qaraqtar, keъəselər, jəmqiətteņ taşlandьq keşelərə. UNKVD xeđmət kollonniahьnda cikistardьn вol'şevistik tərвiə həm xeđmət qadanьnda qajnap qajtanan tormoş julьna вaъqan, ikense tapqьr „tьvьp" ьsьn sotsialistik xeđmət keşelərə вulьvqa ireşkən keşelər.

Konserttь asьv aidьnan təvge hyđ ularđь вatqaqlьqtan tartьp alьp, keşe itevse partiaqa, вөjөk Stalingə вaqьşlana. Ular yđđərenə tormoş вirevse вөjөk Stalinqa ьsьn kyņeldərenən rəxmət əjtələr.

Konsert вaşlana. Səxnəgə вaşqort xor kollektivь sьqa. Ular matur itep xalьq kөjđərenən „Irəndek", „Şəl вəjlənem" de вaşqaralar.

Tamaşasь ularđьn hər вer xərəkəten đur iqtiвar menən kyđətep вara. Elekke jenəjətselərđeņ oşondaj sənqət masterlьqьna lə вulьvqa ireşevđəre hər kemdeņ kyņelendə jьlь, jaqьmlь qaraş, hejenes qudqata.

Səxnəgə вejevselər kollektivь sьqa. Mal'sef вaşqarьlьşьnda Kavkaz xalьq вejeve—lezginka, Rьjckof вaşqarьlьşьnda—sigandar вejeve həm şul uq ikəve tarafьnan вaşqarьlqan redmik Tanis uņьşlь nomerđarđan вuldьlar. Həm ođaqqa huđьlqan alqьştar menən ođatьldьlar.

Өs вajanis. Baвin, Remnjof, Semjonoftarđan torqan gormanistar gruppahь kompazitor Motsarttьņ tөrөk marşьn, вaşqort xalьq kejө Qaraвajđь вaşqarđьlar. Hər ike nomer şulaj uq uņьşlь ytte.

Kollektivtьņ arkestorь tamaşasьlarđьņ iqtiвarьn nьq ьlьqtьra aidь. Petkejevic jetəkselegendə ojoşqan вьl gruppa kollektivtьņ iņ đur həm uņьşlь gruppahь tejergə kərək.

Kollektivtьņ izađьj kөsө, oъtalьqь đur. Hər nəmənən elek ularđa nьqlь ojoşqanlьq kyrelə. Вьl kollektivtьn kiləsəge вeđđə əle taqь đur өmөt tьvđьra.

Ularđь taqь, taqь, taqь la qarajhь kilə. Jenəjətselektən tartьp alьnьp keşe вulqan вьl kollektivtьņ sikheđ uņьşьn kyrep taqь la qul saвaha, alqьşlahь kilə.

Ə. KIRƏJ.

KINO.

„UDARQA UDAR"

Sovet Belarussiahь вaj həm matur respuвlika. Unda aşlьq yъə. Kin kolxoz, sovxoz qьrdarьnda meņləgən gektarlap, himed вojdaj holo, arьş kul'turalarь elgerələr. Unda jemeş, jəşelsələr də yъə. Meņləgən kolxoz вaqsalarьnda tөrlə frukta, jəşelsələr menən— sentnerlap jьjьlalar. Unda mal da aъьrajdar, umartasьlьq ta вar. Unda promьşlennost predpriatielərə lə kyp. Paвrikalar, zavodtar, elektrik stansialar, qalalar, kolxoz, sovxoz, MTS tar вөtə respuвlika вuilap jəjelgəndər.

Sovet Belarussiahь вaj həm matur respuвlika. Unda meņləgən eşselər, kolxozsьlar, sovet inteligentsiahь, studenttar tьvqan ilevedən вөtə xalqь kevek yk irken hulьş menən jəşəjdər. Sovet Belarussiahь—SSSR dьn meqətdəs həm tejelməъ jerdərenə doşmandь вer qarьşta atlamavьs kes le„qevətle respuвlika вulьp tora. Unьņ вьl irke, вьl вajlьqtarь ьşanьsьlь haqsьlar, şanlь Qьdьl armeies, pogranicniktar tarafьnan haqlana.

Kolxozsьlar ularđь yđđərenen şatlьq, вəxettəre mennən urtaqlaşьrqa đunaqqa saqьralar. Bojestar đa, kolxozsьlar đa, eşselər də, вөtəhe lə yđ respuвlikalarьn, yđ vatandarьn hөjələr.

„Udarqa udar" filme вьna oşo vatan məxəввəten kyrhətə. Unda Belarossia respuвlikahьnьņ matur mul tormoşo, undaqь tьnьs xeđmətten doşman hөzymenən вik nьq həm ytker kyđđər menən haqlanьvь, əgər doşman hөzy itə qalha unьņ Belarossia respuвlikahьnьņ siktərenə вer genə adьm da, taвan вaъьmьn, tiklem də inə almajasaqь kyrhətelə.

Вьna Belarussia xərвi okrugьnьņ maniverdarь.

„Doşman" pozitsiahьna tanka cəstere jeвərelə. His qarşьlьqtь вelmaj torqan вьl taukalar qajrat menən alqa вaralar. Ular jer aъtьna jəşerengən, maskirovajt itelgən qatmarlь ere arodialar, pulemjottar „hөzymen" kiъələr, ikense jaqlap jardamqa atlь kavaleria sьqa. „Doşmandьn" pozitsiahь nьq, unь jemerer өsөn huqьş taktikahьnьņ вөtə saralarьn qullanьrqa kərək. Тьjlqa, alьъqa disant taşlarqa вojoroq alьna. Meņləgən qьđьl armeies—paraşutistarđь tөjəgən avьr samoljottar alьъqa „doşman" tьjlьna inep, tulь rotalь disanttar otrəden taşlajđar. Qьđьl disanttar paraşut menən jərgə tөşələr. Ber minutqa qьna kyk jeđөn paraşut soвarlaj. Ular tьjl jaqьnan „doşmandь" ata-kovajt itə вaşlajđar.

Signal вula. Kolxoz вaъьvьnda aşlьq huqьvsьlar вer minutqa qьna tuqtap protevogaz kejep alalar đa, taqь eşkə totonalar. Qala keşelərе вiş minutqa qьna tьnьp haqlanьv saralarьn ytəp, alalar đa taqь xərəkət itə вaşlajđar. Bөtəhe lə jaqşь. Qьđьl armiestar đa, meņ—million xeđmətsəndər đə il qorqavsьlьqьna əđerđər.

Sovet Belarussiahь вaj həm matur respuвlika. Həm şul uq vaqьtta doşman hөzymen minutьnda kire qaqьrqa əđer torovsь nьq respuвlika!

„Udarqa udar" ənə şul sovet Belarussiahьnьņ вajlьqьn, nьqlьqьn, qorqavsьlьq uņьştarьn həm hələten kyrhətə torqan filem.

K.

Proletar revolytsianьņ вөjөk dahьjь

(Davamь. Başь 3-вittə)

Sxudta qatnaşьvsь „вuntarşiktarđь" universitet direksiahь məktəptən qьvalaj. Həm ularđь Qazan politsiahь вьl qalala torovđan məxrym itə. Вьl eş вujьnsa 40 student qulqa alьna. Şul jөmlənən Vladimir Il'ictə universitettan qьvьla. Studenttarđьņ вөtəhe lə „tьvqan avьldarьna" jəkl hөrgengə ođatьlalar. Vladimir Ilicten tьvqan avьlь вulmaj, şuqa kyrə lə unь politsia kyđətselege aъtьnda, qalanan 40 saqrьm alьъta torqan Kukuşkina avьlьna hөrələr. Iptəş Adaratski Vladimir Il'icte ucastkaqa alьp вarqan pristava menən hөjləşeven вьlaj tip jađa:

— Jəş keşe, nəmə eşləp heđ вuntavajt itəhegeđ? Bit heđđeņ aldьqьđđa stena, — ti pristava — Vladimir Il'ickə.

— Stena, ləkin ul serek. Uqa saq qьna tөrthəndə ul jemerelergə tora, — tip Vladimir Ilic javap вirə.

Вьl vaqiqanan huņ вөtə „şikle" studenttar đa universitettan qьvalanalar. Qazan qalahьnьņ politsiahь Vladimir Il'icte avьlqa hөrөv menən unьņ өъtөnən maxsus eş teđөj. Sөnki вьl jəş keşe, jəşəp kilevse strojqa qarşь kөrəşevđə вik qurqьnьslь kes вula. Вьnьņ өъtəvenə Ul'janoftarđьņ revolytsionerđar sem'jahь ikənen də quşьrqa kərək.

Vladimir Il'ic Kukuşkina avьlьnda əsəheneņ tьvqan sem'jahьnda tora. Вьl avьlda, 1887-se jьldьņ 1-se mart vaqiqahь menən hөrelgən həm politsia kyđətselege aъtьnda jəşəj torqan Vladimir Il'icteņ apahь Anna Il'inicnida вula.

Vladimir Il'ic Kukuşkina avьlьnda torqan vaqьtta вik kyp uqьj. Ul вaвahьnьņ вiвlioteckahьnda вulqan вөtə kitaptarьn da uqьp sьqa. Buş vaqьtьnda urmanda jөrөj, avqa sьqa. Unda krəъtiəndər menən hөjləşə, ularđьņ tormoştarь menən qьđьqhьna. Ul вuş vaqьtьn tikkə genə ytkərməj. Bөtəhen də yđeneņ feker вajlьqьn arttьrьrqa jynəltə.

Vladimir Il'ic uqьvьn davam itterergə, juqarь məqlymət alьrqa teləj, ləkin вьqa kərtələr əjtep вөtkөhөđ kyp вulalar. Sөnki uqa juqarь uqьv məktəвenə inergə rөxsət itməjđər.

1888-se jьldьņ keđөndө (вer jьldan huņ) Vladimir Il'ickə Qazanqa qajtьrqa rөxsət вirelə. Ləkin qajtanan universitetqa inergə rөxsət itelməj. Şuqa kyrə lə ul universitet skəmiəhendə tygel, ə yđ өъtөndə eşləp вelemen arttьra.

Qazan qalahьna qajtьv menən ul elekke qajhь вer iptəştəren osorata, jaņь keşelər menən tanьşa. Вьl jəştər arahьnda Il'ic kevek yk revolytsion jəştərđə вulalar. Ular eşselər xərəkəte menən qьđьqhьnalar. Il'ic ular menən eş itə вaşlaj. Вьlar arahьnda ajrьvsa N. J. Fedosiefte alьrqa kərək. Ul вьl vaqьtta Qazanda marksistar tyņərəgeneņ jetəksehe вula. Ul jəştərđe jьjnap yđeneņ tyņərəktəren ytkərə. Ber vaqьt Fedosief ojoştorqan jəşeren tyņərək jьjьlьşьnda Vladimir Il'ictə qatnaşa. Ul вьl jьjьlьşta hөjləngən вөtə nəmələrgə lə nьqlь qolaq hala. Həm unan yđenə kərəkle heđөmtəne hьqьp ala. Politsia Fedosief tyņərəge aqzalarь artьnan вik nьq kyđətev eşe alьp вarqan.

Vladimir Il'ic вьl vaqьtta inde Markstьņ „Kapitalьn" uqьj həm өjrənə вaşlaj. Unьņ hər вer hyđen đur diqqət menən uqьj. Vladimir Il'ictə uqьrqa, вelem alьrqa вulqan tərt hynməj. Kirehensə, ul nisek tə вulha uqьrqa, juqarь вelem alьrqa tьrьşa. Вьnьņ өsөn ul вer nisə tapqьrđar Qazan qalahьnьņ xalьq aqartьv ministrьna proşenie (qariza) вirə.

Вьl proşenielarđьņ вerehendə вьlaj tip rezolytsia huqьlqan: „Unьņ turahьnda popicateldən həm politsia deportomintьnan horarqa. Ul вik əşəke (skvernьj) keşe. Politsia deportamintь unьņ yđ ilendə nəmə eşləgənen вelə torqandьr inde" tejelə.

Vladimir Il'ic вьl javap menən genə qənəqətlənep qalmaj. Ul sit ilgə uqьrqa kitergə rөxsət horap proşenie вirə. Ləkin вьl da uņьşhьđ sьqa. Şunan huņ ul avьrьjьm tip, davalanьv өsөn sit ilgə kitergə rөxsət horaj. Вьl da kire qaqьla. Вьl ytenestər вөtəhe lə uņьşhьđ sьqqas Vladimir Il'ic вik nьq yđ өъtөndə eşləj, вik nьq uqьj.

1889-sь jьlda Vladimir Il'ic sem'jahь menən Samar qalahьna (xəđergə Kujвьjşef) tororqa kysə.

(HUĐЬMЬ BAR).

S. LATЬJP.

BELDEREVĐƏR

1937-se jьl 27-se qinvarđa kiske səqət 6 la komsomol jorto вinahьnda Өfө qala sovetь həm Өfө rajon sovettarьnьņ jəş deputattarь jьjьlьşь вula.

Jьjьlьştьņ kөn tərtiвe

1. RSFSR Konstitutsiahь həm jəş deputattarđьņ вurьstarь.

VLKSM dьņ qala komite həm qala sovetь.

Redaktor urьnвaharь
Q. MURTAZIN.

Өfө „Okt. natisk". tipografiahь
Başglavlit vəkile №4649

1937-se jьl
26
ƢINVAR
№ 11 (1058)
Ajrьm hanь
9 tin.

Bөtə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM dьn
Başqortostan
Ølkə həm Øfə
qala komitetь
organь. 12-se jьl
sьƣa

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

RSFSR KONSTITUTSIAHЬNЬꞐ PROJEKTЬ TURAHЬNDA

Sovettarđьꞑ Ƣəđəttən tьş XVII-Bөtə Rossia sjezьnda M. I. KALININ dokladь

Iptəştər, RSFSR Konstitutsiahьnьꞑ projektь Bөtə Rossia Ydək Başqarma Komitetь prezidiumь tarafьnan 1936-jьl 27-ijyldə tөđөlgən Konstitutsion komissia tarafьnan eşləp sьƣarьldь həm 1936-sь jьldьꞑ 23-dekaʙrendə unьꞑ tarafьnan Sovettarđьꞑ ƣəđəttən tьş 17-ʙөtə Rossia Sjezь qaraʙьna inderev өsөn xuplandь.

RSFSR-đьꞑ jəşəv vaqtь esendə ʙeđđeꞑ sjezdarьʙьđđa Konstitutsialar ike tapqьr mөđəkərə iteldelər həm qaʙul iteldelər.

RSFSR-đьꞑ ʙerense Konstitutsiahь 1918-jьldьꞑ ijylendə Sovettarđьꞑ ʙişense ʙөtə Rossia sjezь tarafьnan qaʙul itelgəjne, Sovettarđьꞑ өsөnsө ʙөtə Rossia sjezь tarafьnan 1918-jьldьꞑ ƣinvarьnda qaʙul itelgən, „Xeđmətsən həm eksploatatsialanƣan xalьqtьꞑ xoquqtar đeklaratsiahь" ʙьl Konstitutsiaƣa kereş ʙylek sьjfatьnda inde.

Berense sovet Konstitutsiahь Oktəʙr' sotsialistik revolytsiahь hөđөmtəhendə ʙarlьqqa kilgən Sovet dəvlətenen nigeđđəren formalaştьrđь həm ʙerkette. Ul, keşeneꞑ keşene eksploatatsialavь həm jəmƣiətteꞑ, sьjnьftarƣa ʙyleneve ʙulmaƅьqa tejeş ʙulƣan jəmƣiətteꞑ sotsialistik ojoşovьn urьnlaştьrьv өsөn, eksploatatorđarƣa qarşь artaʙan kөrəş өsөn niged ʙurьstarđь formulirovajt itte.

1918-jьlƣь Konstitutsia nigeđendə eşsələr sьjnfь həm xeđmətsən krəƅtiəndər ʙol'şeviktər partiahьnьꞑ jetəkselege aƅtьnda ʙurzuaz kontrrevolytsianь tar-mar ittelər, sit il interventtarьnьꞑ hөzymen kire qaqƅьlar həm ʙerđəm, qevətle Sovet dəvləten — Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzьn tьvđьrьv өsөn şarttar əđerlənelər. **(Davamlь alqьştar).**

Ikense Konstitutsia 1925-jьldьꞑ majьnda Sovettarđьꞑ XII-ʙөtə Rossia Sjezь tarafьnan qaʙul itelgəjne. 1922-jьlda Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzь tөđөlөv menən həm 1924-jьlda SSSR Konstitutsiahь qaʙul itelev menən RSFSR Konstitutsiahьnьꞑ tekstьn SSR Sojuzьnьꞑ Konstitutsiahь nigeđendə həm uƣa mьvafiq rəveştə qajtanan eşləv zarur ʙulƣajnь.

1918-jьlƣь Konstitutsianьꞑ tekstьn ydgərtevđeꞑ zarurlьƣь unda kөrəşteꞑ tarixi ytelgən etapьn, məƅələn: jerđe sotsializatsialaştьrьvđь, faʙrikalar həm zavodtar өƅtөnən eşse kontrolen, ƣəskərđərđe Persianan sьƣarьvđь, Armenianьꞑ yđ yđen ʙildələve h. ʙ. saƣьldьrƣan ʙer talaj statjalarđьꞑ ʙulьvь menən də kilep sьqtь. Bьlarđьꞑ ʙөtəhe 1918-jьl өsөn əhəmiətle ine, ləkin 1925-jьlda fəqət tarixi fakt ƣьna ʙulьp qaldьlar.

Ul saqtan alьp 11 jьldan artьƣьraq vaqьt ytte. Bьl vaqьt esendə Sovettarđьꞑ ʙөtə Rossia sjezdarь RSFSR-đьꞑ eş itevse Konstitutsiahьn ʙer nisə tapqьr ydgərtə həm өƅtəj kildelər. Şulaj, məƅələn, RSFSR-đьꞑ jaꞑь administrativ-territorial' ʙyleneşe inderelde, RSFSR-đьꞑ jaꞑь narkomattarь tөđөlə kildelər həm jəşəp kilgəndəre ydgərtep tөđөlə tordolar həm sovet vlasьnьꞑ ʙaşqa organizatsion saralarь ytkərelə kildelər.

RSFSR Konstitutsiahьnьꞑ ʙөtə ʙьl ydgəreş həm өƅtəmələre ʙeđđeꞑ ekonomikaʙьđ progressьnьꞑ həm şuƣa mьvafiq rəveştə ileʙeđđəge sьjnfi struktura həm milli yđ-ara mөnəsəʙəttər ydgəreşeneꞑ saƣьlьşь ʙulьp tordolar.

Min Sovettar ilendə ʙulьp ytkən ʙьl ʙik tərən ydgəreştərgə təfsille rəveştə tuqtalьp tormajьm. Iptəş Stalin Sovettarđьꞑ Ƣəđəttən tьş ʙөtə Sojuz 8-se Sjezьndaƣь dokladьnda ularđь ʙөtə tulьlьƣь menən jaqtьrttь. Ul, iꞑ jaqşь dialektik, ularƣa şunđaj analiz ʙirđe ki, ʙьl analizgə ni đə ʙulha өƅtəve ƣьjьn. Ber nəmə əjtergə mөmkin: ʙeđđeꞑ ileʙeđđə ʙulьp ytkən sotsial-ekonomik ydgəreştər ʙeđgə dəvlət idarahьnьꞑ jaꞑь formahьn fəqət demokratik nigeđđərđə tөđөp jetkerevgə mөmkinlek ʙirələr.

V. I. Lenin 1909 jьlda uq ʙьlaj tip jađđь:

„Konstitutsianьꞑ asьlь şunda ki, ƣөmymən dəvlətteꞑ niged zakondarь həm vəkələtle ucrezdenielərgə hajlav xoquqьna, ularđьꞑ kompetensiahьna həm ʙaşƣalarƣa qaƣьla torƣan zakondar sьjnfi kөrəştə kөstərđeꞑ ьsьn nisʙəten kəvđələnderə. Zakon həm ьsьnlьq ʙer-ʙerehenən ajьrьlƣan saqta Konstitutsia fiktivnьj; ular ʙer-ʙerehenə tap kilgən saqta fiktivnьj tygel" (Lenin, XIV tom, 18 ʙit).

Bөtəgə məƣlym ʙulьvьnsa, — Sovet Konstitutsiahь həm sovet ьsьnlьƣь ʙer-ʙerehenə tap kilələr. Sovettarđьꞑ Ƣəđəttən tьş ʙөtə Sojuz 8-se Sjezь tarafьnan qaʙul itelgən SSSR Konstitutsiahь ileʙeđ xalьqtarьnьꞑ iptəş Stalin jetəkselege aƅtьnda tьvđьrьlƣan həm javlap-qađanьlƣan tormoşon kөđgөləge kevek saƣьldьra. **(Gөrөldəvle alqьştar).** Tap ʙьna şuƣa kyrə Sovettar Sojuzьnьꞑ xalьq massalarь yđđəreneꞑ Konstitutsiahьn unьꞑ izadsьhь isme menən — Stalinsel Konstitutsia tip atanьlar. **(Odajlь alqьştar).** Ul oşo isem menən ʙөtə donja tarixenə iner.

Eşsələr sьjnfьnьꞑ kyp hanlь doşmandarь menən ajavhьđ kөrəştə iptəş Stalin partianь, ileʙeđđeꞑ eşse sьjnfьn həm xeđmətsəndər massalarьn sotsializmdь javlap-qađanьvƣa moʙilizatsialanь. Unьꞑ jetəkselege aƅtьnda ʙeđ ileʙeđđe industrializaştьrđьq, avьl xuzalьƣьn sotsialistik ladta ydgərtep tөđөnөk, promьjşlennosta, avьl xuzalьƣьnda həm savđala kapitalizmdь ʙөtөrdөk, sotsializmdь Sovettar Sojuzьnьꞑ xuzalьq həm politik tormoşononꞑ jemerelməƅ nigeđe itep nьƣьtьp urьnlaştьrьp, keşeneꞑ keşene eksploatatsialavьn juq ittek. **(Alqьştar).**

Stalinsel Konstitutsia — jeꞑgən sotsializm Konstitutsiahь ul. **(Alqьştar).**

Bөjөk jomƣaqtar

Iptəştər, RSFSR Konstitutsiahьnьꞑ projektь SSR Sojuzь Konstitutsiahь nigeđendə həm uƣa mьvafiq rəveştə eşləngən.

Berense ʙylek tulьhь menən Sojuz Konstitutsiahьnan alьnƣan. Unda iztimaƣi qoroloş turahьnda əjtelə. Berense dyrt statja respuʙlikanьꞑ politik həm ekonomik nigeđen ʙildələjdər. Bьl ʙylekteꞑ qalƣan statjalarь sotsialistik həm şəxsi milekteꞑ formalarьn, respuʙlikanьꞑ xuzalьq tormoşononꞑ jynəleşen həm xeđmət prinsiptəren ʙildələjdər.

Iztimaƣi qoroloş turahьndaƣь sikle ƣьƅqasa statjalarđa proletar revolytsionerđarđьꞑ kyp ʙьvьndarьnьꞑ dramatizm menən tulь kөrəşeneꞑ ʙөjөk jomƣaqtarь jađьp qujьlƣandar.

Bьnan tuqhan jьl tip əjterlek elek Karl Marks „Kommunistik manifest" ta, sotsialistik nigeđđərđəge iztimaƣi qoroloştoꞑ zarurlьƣьn iƣlan itte. Bьl tuqhan jьl, yđeneꞑ idevselərenə qarşь eşse sьjnьftьꞑ kөrəşe menən tulь. Anglialaƣь cartisttar xərəkəten, Fransialaƣь Pariz Kommunahьn, ʙaşqa ildərđəge ьđqar sьjnfi sxvatkalarđь, Rossialaƣь 1905 jьl revolytsiahьn xətərləged. Kөrəş avьr ʙuldь. Ləkin xəđergə tik Rossia proletariatьna ƣьna yđeneꞑ kyp jьllьq avьr kөrəşen pomeşşik-kapitalistik qoroloşto tulьhьnsa tar-mar itev menən unьꞑ tamamlarƣa həm eşselərđeꞑ həm krəƅtiəndərđeꞑ donjala ʙerense Sovet dəvləten tөđөrgə mөmkin ʙuldь. **(Alqьştar).**

Dəvlətteꞑ politik nigeđen xeđmətsəndərđeꞑ deputattar sovettarь təşkil itələr. Ularđьꞑ SSSR eşselərendə həm krəƅtiəndərendə genə tygel, ʙəlki ʙөtə donja xeđmətsəndərendə lə ni tiklem tərən mөxəʙʙət tojƣoho quđƣatьvđarьn yđ kyđ aldьꞑa kilterep ʙula. Ular revolytsion kөrəş ʙarьşьnda eşsələr tarafьnan tөđөlgən vlast' organdarь ʙit həm ʙьl vlast' organdarь jarđamьnda ileʙeđđeꞑ eşseləre həm krəƅtiəndəre kommunistar partiahь jetəkselegendə Rossiala sarizm, pomeşşiktər həm kapitalisttar vlasьn qolattьlar.

Beđđeꞑ ileʙeđđeꞑ eşse sьjnfь sotsializm idealarь өsөn kөrəşteꞑ tarixi majđanьna Jevropanьꞑ ʙaşƣa đur ildəre proletariatьnan hunьraq sьqtь. Ləkin unьꞑ julь qatь huƣьştar menən ʙilgeləngən, unьꞑ jaqşь uldarьnьꞑ qorʙandarь menən tulƣan. Bьl jul — proletar geroizm julь. Eşse sьjnьftь ojoştorov ʙaşlanƣan ƣьna həm ʙeđđeꞑ kommunisttar partiahь tik jəralьv xəlendə genə ʙulƣan zamandaƣь ʙьvьndьꞑ tere vəkildəre ʙar əle. Bьna ʙeđ ʙөgөn eşsələr həm krəƅtiəndərđeꞑ sotsialistik dəvləte Konstitutsiahьn, RSFSR Konstitutsiahь unьꞑ tьvƣan ƣьđь ʙulƣan, SSSR-đьꞑ Stalinsel Konstitutsiahьn almaƣanda, qasan da ʙulha jəşəgən həm xəđer đə jəşəp kilevse konstitutsialarđan iꞑ demokratik Konstitutsianь mөđəkərə itəʙeđ. **(Alqьştar).**

Beđđeꞑ respuʙlikaʙьđđьꞑ ekonomik nigeđen xuzalьqtьꞑ sotsialistik sistemahь həm proizvodstvo qoraldarьna həm sredstvolarьna, keşeneꞑ keşene eksploatatsialavьn sьƣarьp taşlaj torƣan sotsialistik milek təşkil itə.

Keşelekteꞑ iꞑ jaqşь aqьl ejələre ʙoronƣo zamandarđan alьp ʙeđđeꞑ kөndərgə tiklem, xuzalьqtь ojoştorovđьꞑ xeđmətsəndərđe qolloqqa tөşөrөvgə həm eksploatatsialavƣa jul qujmaƅlьq ideal' formalarьn eđlənelər. Beđ ʙьl ideal' formalarđь taptьq həm tarixtə təv ʙaşlap ularđь ileʙeđđeꞑ xuzalьq tormoşononꞑ nigeđenə haldьq.

„Kommunistik Manifest" ta Marks həm Engel's: „Kommunisttar yđđəreneꞑ teoriahьn ʙer polozenie menən əjtep ʙirə alalar: ul xosusi milekte ʙөtөrөv", tip jađđьlar. Marksizmdьꞑ ʙьl iꞑ mөhim polozeniehe ʙeđđeꞑ Konstitutsiaʙьđƣa, eşlənep ʙөtkən fakt rəveşendə jađьla.

Xəđer Sovettar Sojuzьnda ƣьna tygel, ʙəlki unьꞑ siktəre tьşьnda la eşsələr həm xeđmətsəndərđeꞑ kiꞑ qatlamdarь xuzalьqtьꞑ sotsialistik sistemahьnьꞑ kapitalistik sistema aldьnda өƅtөnlөktəren aꞑlajđar. Ə əle kyptən tygel genə ʙьl aꞑlav ʙik kyp ʙulmaƣan aldьꞑƣь keşələrđeꞑ genə өləşө ine ʙit.

Kapitalistik donjanьꞑ xuzalarь,

(*Davamь 2-ʙittə*)

Iptəş M. I. Kalinindeꞑ sjezdь asьv vaqьtь. Hulda iptəş Sulimof ultьra.

Iptəş M. I. KALININ dokladьnьꞑ davamь

(Davamь. Başь 1-ʙittə)

şulaj uq ularđьꞑ xalьq-ara opportunizm lagerьnan bulƣan jalsьlarь sotsializmdьꞑ yƅeşenə qomasavlav ɵsɵn ʙɵtə sredstvolardь qullanalar. Ular sotsializm turahьndaƣь teşonsəne aꞑlь rəveştə ʙodalar, Sovettar Sojuzьnьꞑ ʙɵtə donja-tarixi jeꞑevdəren yđ ildərenen eşselərenən jəşerergə mataşalar. Sotsializmƣa qarşь kɵrəştə ular ʙɵtə sredstvolardь ʙerehen qaldьrmaj qullanalar: yđ xalьqtarьn aldajdar, Sovettar Sojuzьna jala jaƣalar, kommunisttar partialarь edenən ʙarьvsь kɵrəşselərđe qatь terror julь menən edərləjđər.

Həm nisek edərləməƅkə hun, donjala sotsialistik dəvlət jəşəj ʙit, unda eşselər proizvodstvo sredstvolarьna xosusi milekte juq ittelər genə tygel, ʙəlki, xalьq hyddəre menən əjtkəndə, ʙɵtə xedmətsəndərgə şatьlьqlь tormoş ta tedenələr. Ul, (ʙəxetle tormoş) eləşhedələnderelgəndər sьjnfь javlap-qadanƣan material' həm kul'tura qimmattərendə genə tygel, ʙəlki eşselərđen, kolxozsьlardьꞑ, intelligensianьꞑ, kommunisttar partiahь kyrhətə torƣan ʙer maƣsatqa—kommunistik jəmƣiətte tedəp jetkerevgə taʙa bulƣan mənfəƣəttəre, ideal' ьntьlьştarьnьꞑ garmoniahьnda la kəvdələnələr. Jaʙaj eşsenən alьp iꞑ kyrnekle ƣalimgə tiklem hər ʙer keşe yđ kyđ aldьnda yƅte, yđ eşenen xalьq ɵsɵn əhəmiətlegen hən. fajdalьlьqьn aꞑlaпь.

Sovet Sotsialistik Respublikalarь Sojuzьnьꞑ eşse sьjnfь ƣorurlьq menən: qaraƣьđ, proletar revolytsia hədəmtəhendə min kyp nəməgə ireştem, mineꞑ tormoşom tə'min itelgən həm kul'turalь ʙula ʙara, — həm ʙeđđen ileʙeđđen ʙɵtə xedmətsəndəre şundaj uq xəldəlar. Bьna ni ɵsɵn ʙeđđen tьvƣan ileʙeđ şul tiklem həjəklə, ʙьna ni ɵsɵn ʙeđ unьꞑ granitsalarьnьꞑ ʙɵtenlɵgɵ həm tejelməƅlege ɵsɵn fidakar rəveştə kɵrəşəsəkʙeđ, tip ʙɵtə donjaƣa əjtə ala. **(Alqьştar).**

Konstitutsia 8-se statjala qaqsaməƅ zakon sьjfatьnda jađьp qujđь: „Kolxozdar tarafьnan ʙilənə torƣan jer ularƣa tyləvhed həm srokhьđ fajdalanьv ɵsɵn, jəƣni məꞑgegə ʙerketelə".

Ad hyddər, ə jəkmətkehe nindəj kyp! Krəƅtiəndərđeꞑ jer ɵsɵn kɵrəşe ʙik ʙoroꞑƣo tarixkə eja ikən lege ʙɵtəhenə lə maƣlym. Heđ Kɵnʙajьştaƣь krəƅtiən huƣьştarь tarixen, ʙeđđə Rossiala bulƣan krəƅtiən huƣьştarьn: Bolotnikof, Stepan Razin, Pugacof vosstanieləren həm unan huꞑƣь ʙьvattardaƣь iƅəphed kyp ʙaşƣa ere həm vaq vosstanielərđe alьƣьđ, — heđ ʙɵtə həm hər urьnda la ʙьl kɵrəşteꞑ maƣsatь ʙulьp krəƅtiəndər tarafьnan pomeşşik jerđəren tartьp alьv həm pomeşşik-dvorən idevenən ƣotolov torƣanlьƣьn kyrerheged. Bьl kɵrəşteꞑ geroikalь xalьq jьrđarьnda jьrlana, ul ʙeđđeꞑ xudozestvo ədəʙiətendə lə saqlьđьlƣan. Bьl kɵrəşteꞑ nьqьšlьƣь turahьnda oxrana-politsia ucrezdenielərenen arxiv materialdarь la həjləjđər.

Ləkin, dvorəndər həm pomeşşik kontrrevolytsion qatlamdar 1905 jьlƣь revolytsiaƣa tiklem, krəƅtiəndər revolytsiaƣa qarşь, ular menən ʙulьrdar tip ujlanьlar, jəki şulaj ujlaƣan ʙulьp kyrenergə tьrьştьlar.

Bol'şeviktər avьlda yđđəreneꞑ teştəren hьndьrьrdar, tip, proletar revolytsianьꞑ ʙurzuazianan alьp men'şeviktərgə həm trotskistarƣa tiklem bulƣan ʙɵtə doşmandarь ьşanƣajnьlar. Bɵtə xalьq-ara kontrrevolytsia avьlƣa ɵmɵt menən qaraj ine. Həm ʙьna partia tarafьnan Stalin jetəkselege aƅtьnda ytkərelə torƣan Lenin politikahь ʙьl iƅəp totovđardь tyꞑkərep taşlanь. Partianьꞑ, krəƅtiəndər proletariat jetəkselegendə kontrrevolytsia menən kɵrəştə proletariattьꞑ toƣro sojuznige ʙulьrdar tigən qaraştarь tulьhь menən raƅlandьlar, ə xəđer Stalin politikahь ulardь jəmƣiətte sotsialistik qajtanan qorov ɵsɵn kɵrəştə eşse sьjnьftьꞑ iptəşe, kommunizmdьꞑ tiꞑxoquqlь tɵđɵvselərə jahanь. Bьl ʙeđđeꞑ partiaʙьđđьꞑ həm Proletar revolytsianьꞑ iꞑ ɵlkən jeꞑevđərenən ʙerehe.

Janь ʙьvьn krəƅtiəndərđeꞑ ytkəndəge, ʙьnan 30-40 jьl samahь elekke tormoşon ʙelməj. Xəlʙuki, tik ytkən tormoşto xəđerge menən saƣьştьrƣanda ƣьna, nindəj jul ytelgənen kyđ aldьna kilterev mɵmkin.

Bьna mineꞑ aldьmda ʙer ƣьđьƣlь dokument — Tula guʙirnatorьnьꞑ eske eştər ministrьna 1905-jьl 22-aprel'də jađƣan jəşren doneseniehe. Min unь heđgə uƣьp sьƣam:

„Oşo jьldьꞑ 22 aprelendəge № 156 ʙelderevemə ɵƅtəmə itep, Bogoroditskidən qajtqan vitse-guʙernatorđьꞑ yđ dokladь həm Bogoroditski ɵjəđ ispravnigeneꞑ raportь ʙujьnsa, heđđeꞑ ƣali janaptarьƣьđƣa, graf Bobrinskiđərđeꞑ utarđarьnda krəƅtiəndər tarafьnan eşləngən ut tɵrtɵv eştəre neꞑ təfsilen ʙelderəm.

Bogoroditski ɵjəđ ispravnige, Ƶdanka avьlь janьndaƣь utarđa krəƅtiəndərđeꞑ ut tɵrtkənlektəre turahьnda 20-aprel'də tɵştən huꞑ un ʙerense səƣəttə graf Bobrinskiđən xəʙər alьp, utarƣa kitkən, unda ʙer kəʙən ʙesənde ʙɵtɵnləj ut esendə janьp torƣan xəldə osoratqan. Kəʙənde krəƅtiəndər əjlənđerep alƣan bulƣandar həm janƣьndь hynđerev ɵsɵn ʙer tɵrlɵ lə sara kyrməgəndər. Ispravnik avьl starostahьn saqьrtьp alьp, his kisekməƅtən uttь hynđerergə totonovđь talap itkən. Unьꞑ ʙьl ʙojoroƣo krəƅtiəndər arahьnda: „Nəmə huꞑ, ʙeđgə tereləj utƣa taşlanьrƣa ʙojorahьꞑmь?" tigən doşmanlьq tavьştarь tьvđьrƣan. Unan huꞑ ʙer nisə krəƅtiən ađ-ađlap inanьvƣa kilgəndər həm tɵrkɵm arahьnan: „Itegeꞑđe jandьrьrhьꞑ!", „Əllə graf hiꞑə tylər tip ujlajhьꞑmь?", „Qurqma, unьꞑ jere kyp əle — tyđer" tigən mьƅqьllav tavьştarь işetelhə lə, uttь hynđerergə totonƣandar. Unan ispravnikte, yđđərenə ađьqqa arьş həm səsevgə holonoꞑ ʙireləməve ajqanlь rizahьđlьqtarьn həm yđđərendə jerđeꞑ jeterlek ʙulmavьna zaloʙalarьn ʙeldergən krəƅtiəndər tɵrkɵmɵ uratьp alƣan, şulaj uq grafqa qarşь, unьꞑ jer ɵsɵn ʙik kyp arenda xaqь talap iteve turahьnda doşmanlьq tavьştarь işetelgən. Ispravnik, xəđer, janƣьn vaqtьnda, dəƣvələr turahьnda həjləj torƣan vaqьt tygel, ʙьnьꞑ ɵsɵn qalaƣa kilergə həm urьndaƣь zemski nacal'nik menən, şulaj uq graf menən həjləşergə kərək, tip ularƣa qarşь tɵşkən. Tɵrkɵm: „Beləʙeđ ʙeđ heđđe; qalaƣa ʙarhaꞑ, heđ unda arestqa ultьrtьp qujьrhьƣьđ", tip qьsqьra ʙaşlaƣan.

Ut ʙɵtɵnləj tip əjterlek hynderelep ʙɵtɵp ʙarƣanda, Bogoroditski şəkər zavodьnan Ƶdan utarьna zavodta janƣьn ʙaşlanƣanlьƣьn telefon arqьlь xəʙər itkəndər. Ispravnik ʙьl xəʙərđe alƣas, utarđa pristavtь qaldьrьp, yđe graf menən zavodqa kitkən. Zavodta jaqьn urьnda ɵjəlgən halam kəʙəne janьp torƣan....

Uttь hynderep tə ɵlgɵrməgəndər, şul vaqьtta Ƶdan utarьnan zavodqa, ispravnik utarđan kitkəs krəƅtiəndərđeꞑ jaꞑьnan sьʙala ʙaşlaƣanlьqtarьn, ikense kəʙəngə ut halƣanlьqtarьn həm rigaƣa ut tɵrtɵvđəren telefon menən xəʙər itkəndər. Şunan ular graf Bobrinski menən ikəvləp voinski nacal'nikkə kitkəndər, unan eş ʙaşqarьvsь ofitser menən 9 qoralь tyʙən cindər həm unan tьş 5 politsia xeđmətsehe alƣandar.

Ispravnik utarƣa kilep, ikense kəʙənde janьp ʙɵtɵp ʙarƣan xəldə osoratqan, ə rigaƣa estən ut tɵrtelgən bulha la, vaqtьnda kilep ɵlgɵrgən eşselər tarafьnan unьꞑ esendəge ut hynderelgən bulƣan.

Urnьnda, eşte yđ kyđe menən kyrevselərđən — graf Bobrinskiđərđeꞑ xeđmətkərđərenən horaşьvđarđan, ispravnik həm graf utarđan kitkəs, kəʙəndəge janƣьndьꞑ aqrьnajьvь səʙəple qaraꞑƣь tɵşɵv menən krəƅtiəndər tɵrkɵmɵnɵꞑ jaꞑьnan jarhьj ʙaşlaƣanlьƣь: pristavtь hənək menən kəʙən ʙaşьna menergə məzʙyr itep, uƣa ʙaƅьmsьlьq jahaƣanlьƣь, unьꞑ ʙaşьn ɵđɵp alьv menən qurqьtqanlьƣь, jaza ʙirev menən qurqьtьp, graftь ərləgənlege ʙelengən.

Jefremof qalahьnьꞑ şunda bulƣan sveşşennige Knəzef krəƅtiənđərđe aqьlƣa qajtьvƣa ygetləp qaraƣan, ləkin ular unь utqa taşlav menən qurqьtьp, uƣa la ʙaƅьmsьlьq jahaj ʙaşlaƣandar. Berense kəʙəndəge janƣьn əle ʙɵtməgən bulƣan, şul vaqьtta ʙer nisə krəƅtiən ikense kəʙəngə taşlanƣandar həm uƣa ut tɵrtkəndər, ə ʙer nisə minuttan huꞑ riga esendəge halamdь jandьrƣandar.

Xəđergə, ʙьnđa tasvirlanƣan tərtiphedlektərgə qotortovsьlar həm undaƣь tɵp qatnaşьvsьlar şul urьndaƣь 6 krəƅtiən bulƣanlьƣь belengən, ular tɵndə ƣəskəri cindər həm politsia xeđmətsənre jarđamь menən arestovajt itelgəndər. Irtə menən ispravnik avьl sxodь jьjnaƣan həm tərtiphedlek qaʙatlanƣan təqdirđə zakon ʙujьnsa javapqa tarttьrьvđan tьş. ʙьl tərtiphedlek qoral kɵsɵ menən ʙaƅtьrьlasaƣьn iƅkərtep, krəƅtiəndərđeꞑ ʙьndaj xərəkəteneꞑ jenajətlelegen aꞑlatqan. Bьl urьnƣa vitse-guʙernator kilev menən, şahidtərđeꞑ kyrhətevđəre ʙujьnsa Ƶdanka avьlьnьꞑ taƣь la ɵs krəƅtiəne arestqa alьnƣandar.

Xəđerge vaqьtta ʙьl avьl krəƅtiəndəreneꞑ nastrojeniehe tьnьslandь, ləkin ʙьl urьnda kazaktarđьꞑ ʙulьvь his hyđhed zarur".

Keşelər jazalavđarƣa, arestarƣa, atьvđarƣa h. ʙ. dusar itelgən ytkən zamandan ʙik kyp həm asьƣьraq miƅaldar kiltererge mɵmkin. Min ʙer iꞑ tipik vaqiƣa turahьndaƣь dokumenttь kilterđem, unda, poptь la qaldьrmaƅtan, ʙatşa Rossiahьnьꞑ eş itevse ʙɵtə reaksion kɵstəre kyđ aldьnda bulƣandar. Min, undajđar menđərsə bulƣan fakttь kilterđem. Bьl fakt, krəƅtiəndəre ʙaşqa guʙernalarđьqьnan kyʙərək talanmaƣan həm kyʙərək eskploatatsialanmaƣan guʙernaƣa həm şunьꞑ menən ʙergə, kyp kenə səʙəptər arqahьnda kɵrəştəre nьƣьraq ojoştorolƣan bulƣan eşselər həm kustarđar qatlamь ɵlkən bulƣan saf rus guʙernahьna qajtьp qala.

Həm ʙьna, xatta şundaj guʙernala la krəƅtiəndər arahьnda kyꞑelhed qaraꞑƣьlьq bulƣan. Krəƅtiərdər vaqьttьꞑ, şunьꞑ menən ʙergə ʙesən saʙьv, uraq urьv, aşlьq huƣьv, jer hɵrɵv vaqtь kevek iꞑ qьjʙatlь qьđьv eş vaqtьnьꞑ iꞑ kyp ɵlɵşɵn ʙigerək tə arendaƣa alьnƣan saʙьnđar, kɵtɵvlektər h. ʙ. xaqьn eş menən qajtarьvƣa pomeşşiktərgə ʙirələr ine. Həm şulaj đa titullanƣan eşləməj jəşəvselər, eskploatatorđar krəƅtiəndərđe yđđəre jaqlь tip, ulardь eşselərgə qarşь ʙarьrđar tip ujlanьlar.

Lenin krəƅtiəndərđə revolytsion energianьꞑ ʙik đur rezervuarьn kyrđe həm ul krəƅtiəndər energiahьn eşselər energiahь menən ʙerləşterev ɵsɵn kyp nəmələr eşləne. Lenin ylgəndən huꞑ leninse politikanь unьꞑ iꞑ jaqьn soratnige iptəş Stalin ytkərə **(alqьştar)**, ul jaꞑƣьđaq tarqav krəƅtiən xuzalьƣьnьꞑ kolxozdar rel'stərenə, jəƣni sotsializm rel'stərenə kyseven teoretik nigeđlənə genə tygel, ʙəlki praktik ʙojomƣa la aşьrđь. Xəđer ʙeđ unьꞑ ʙɵjɵk eşməkərlegeneꞑ jemeştəren jьjaʙьđ.

Iptəştər, ujьƣьđđь ileʙeđđeꞑ ytkən vaqtьna kyserep qaraƣьđ. Krəƅtiən ʙaƅьvđarьna qarap alьƣьđ. Rossianьꞑ đur bulmaƣan ʙer ɵlɵşɵndə tərtiphed taralьp ultьrƣan utarđar, ə kyʙərək ɵlɵşɵndə — hər ike sazin aşa yđenə ajrьm aşlьq, yđenə ajrьm eşləngən jer bulƣan, hər polosa meza menən—syp yləndəre yrsetkese menən ajьrьlƣan, unda traktor menən tygel, ʙəlki ʙer tɵrənle atlь haʙan menən də əjlənə almaƅlьq bulƣan ʙaƅьv aşasьlьq heđđeꞑ kyđ aldьƣьđƣa ʙaƅьr. Bьndaj şarttarđa desatinənən qьrq ʙot alьv jaqşь urozaj hanala torƣajnь. Həm ʙьna, ʙьl ʙaƅьvđarđь kul'turalь jahav, ularƣa xəđerge zaman texnikahьn: traktor, komʙajn, par menən eşləvse molotilka həm iƅəphed kyp handa qatmarlь avьl xuzalьƣь inventarđarь inderev — xəl itelə almaƅlьq ʙurьs hьmaq kyrenə. Ləkin kommunisttar partiahь unь xəl itte, unь ʙьl partianьꞑ julʙaşsьhь iptəş Stalin xəl itte **(alqьştar)**, sɵnki ul, tik feker, tьrьşlьq həm nьƣьşlьq gigantьnьꞑ ƣьna kɵsɵ jeterlek, tik alƣa taʙa alьƅtan kyrevse keşeneꞑ genə kɵsɵnən kilerlek ʙьl ɵlkən eşteꞑ ruxlandьrьvsьhь, initsiatorь həm ytkərevsehe buldь. **(Alqьştar).**

Qьjьv rəveştə əjtergə mɵmkin, donjanьꞑ ʙer genə jerendə lə krəƅtiəndər massalarь aldьnda Sovettar Sojuzьndaƣь kolxozsьlar aldьndaƣь kevek, şul tiklem kiꞑ perspektivalar juq. Proletar revolytsia hɵđɵmtəhendə RSFSR krəƅtiəndəre pomeşşik həm sirkəvđərđeꞑ 100 million gektarđan artьƣьraq jerđəren aldьlar. Kolxoz həm sovxoz ʙaƅьvđarьn 222,600 traktor eşləj. Tik ʙer kolxozdarđa ƣьna 38,641 komʙajn ʙar. Baƅьvđarđьꞑ xəđerge zaman avьl xuzalьƣь qoraldarь menən qorallandьrьlƣan ʙulьvđarь, dɵjɵm, agronomia həm texnika kul'turalarьnьꞑ yƅeşe, jahalma aşlamalarđьꞑ yƅeşe, agromeliorativ saralarƣa xɵkymətteꞑ ɵlkən assignovanielərə, kolxozdar menən ʙəjləneştəre yƅə ʙarƣan xəldə, avьl xuzalьƣь instituttarьnьꞑ đurajƣandan đuraja ʙarƣan eşe, ađaq kilep, avьl xuzalьƣь produkttarьn ytkərev ʙađarьnьꞑ sikl'ənməgənlege h. ʙ. — Sovettar Sojuzьnьꞑ krəƅtiəndəre ʙьna oşo şarttarđa toralar.

Tik sotsializm ƣьna ʙьndaj şarttarđь tьvđьra alđь həm tik sotsializm ƣьna krəƅtiəndərđe — kolxozsьlarđь eşselər menən, qala xalqь menən ьsьn tiꞑ şarttarƣa quja ala. Konstitutsia ʙɵgɵngɵ ьsьnьqqa zakonlaştьrьlƣan forma kejđerə.

(Davamь 3-ʙittə).

Iptəş M. I. KALININ dokladыnыņ davamь

(Davamь. Başь 1-2- bittərdə)

Beđđeņ gyzəl vatanьвьđ

Ikense вylek dəvlət tөđөlөşөn вildələj həm vlastыņ juqarqь organdarыnыņ həm idara itev organdarыnыņ xoquqtarыn вildələp quja.

RSFSR—SSR Sojuzыnыņ вer өlөşө вulьp, 24 kraj həm өlkə, 17 avtonomialь өlkə, 6 milli өlkə həm 9 milli okrugtь esenə ala.

Sojuz respuвlikalarь arahыnda вeđđeņ il—territoriahь вujыnsa iņ kiņ, jəşəvselərđeņ hanь вujыnsa вerense, yđeneņ sostavь вujыnsa iņ kyp millətle il. Təвiqi, unыņ ekonomikahь, kul'tura həm tormoşo la iņ tөrlө-tөrlө. Timək, dəvlət organdarь, yđ eşendə massalarđыņ aktiv qatnaşlыqыna tajanьp xeđmətsəndərđe mөmkin tiklem jaqşыraq xeđmətlənderev өsөn, вөtə millət xalьqtarь vlasь organik rəveştə yđ xalьq vlasь itep qaвul ithen өsөn şundaj hыqыlmalьqqa ejə вulыrqa tejeştər.

Iptəştər, вeđđeņ respuвlika kyp millətle. Şunыņ menən вergə ul Rossia Sovet Sotsialistik Respuвlika, jəqni ul вik đur kypselegen təşkil itkən rus xalqыnыņ isme menən atala.

Rus xalqь yđ arahыnan, yđenen talantь menən donja kul'turahыn kytərgən вajtaq keşe yЂterep sыqarđь. Lomonosof, Puşkin, Belinski, Doвrolyвof, Cernыjşevski, Nekrasof, Şşedrin, Cexof, Tolstoj, Gor'ki, Surikof, Repin, Glinka, Cajkovski, Rimski-Korsakof, Mendelejef, Timirəzef, Pavlof, Micurin, Sialkovski kevek isemdərđe iЂkə alьv đa jetə. Rus teatrыnыņ qөmymən teatr iskusstvohыnыņ alqa вarыvыna вik đur tə'Ђir jahaqan iņ đur ađamattarь turahыnda hөjləp tə tormajыm. Выlar вөtəhe lə donja kul'turahь yЂeşendəge rus xalqыnыņ role turahыnda hөjləjđər.

„Vatan“ đыņ azatlыqь həm вo jondoroqhođloqo turahыnda ikc jөđlөlөk menən hajravsь вurzuaz pisakalarqa javap вirep, Lenin oşolaj jađđь:

> „Beđgə, aņlь velikorus proletarđarыna milli qorurlыq tojqoho jat nəməme? Əlвittə, juq! Beđ yđ teleвeđđe həm vatanывыđđь jarataвыđ, вeđ, unыņ xeđmətsən massalarыn (jəqni unыņ xalqыnыņ 10-dan 9 өlөşөn) demokrattar həm sotsialistarđыņ aņlь tormoş kimələnə tiklem kytərev өЂtөndə вөtəhenən də kyp eşləjвeđ. Вatşa palactarь, dvorəndər həm kapitalisttarđыņ вeđđeņ gyzəl vatanывыđđь nindəj kөsləvđərgə, iđev həm mыЂqыllavđarqa dusar itevđəren kyrev, tojov вөtəhenən də hыđlanыvlыraq. Beđ выl kөsləvđərđeņ вeđđeņ moxitывыđđan, velikorustar moxitыnan otpor tыvđыrыv menən, выl moxittыņ Radişceftь, dekaвristtarđь, jetmeşense jыldar revolytsioner-raznocinestarыn yЂterep sыqarыvь menən velikorus eşse sыjnыfыnыņ 1905-jыlda massalarđыņ qevətle revolytsion partiahыn tыvđыrыvь menən, şul uq vaqыtta velikorus muzigeneņ demokrat вula вaşlavь, poptь həm pomeşşikte qolata вaşlavь menən qorurlanaвыđ“. (Lenin. „Velikorustarđыņ milli qorurlыqtarь turahыnda“, XVIII tom, 81-вit).

Sovet qoroloşo kul'turanь xeđmətsəndərđeņ yđ вajlыqь itep, xalьqtыņ izađi kөstөren qolloqtan qotqarđь. Fən, iskusstvo həm ədəвiətteņ iņ jaqşь keşelərenen xыjalь tormoşqa aştь: xalьq ularđыņ kul'tura miraЂыn sotsialistik kul'tura tөđөlөşөnə inderep, unь tejeşensə narыq-

Sovettarđыņ Ojəđəttən tыş XVII-Вөtə Rossia sjezыnda. Hyrəttə: O dzonikidze, Stalin, Voroşilof həm Molotof iptəştər sjez prezidiumыnda. (Sojuzfoto)

lanь həm juqarь kytərđe. Sotsializm iskusstvonь, fənde, texnikanь uņыşlandыrđь, iptəş Stalin hyđensə, iņ juqarь qađanыşь leninizm вulqan rus kul'turahыn выqa tiklem вulmaqan juqarыlыqqa kytərđe.

Rus eşse sыjnfыnыņ Lenin həm Stalin kevek julвaşsыlarь **(ođajlь alqыştar)** вulыvыna həm вarlыqыna tiđđən jartь выvat tula, moxtaƶlыq menən, kolonial qolloq menən, kapitalistik eksploatatsia menən iđelgən jөđđərsə million keşelər ularđыņ isemdəren yđđərenen azatlыqыnыņ irtənge taņь menən вəjləjđər.

Вeđđeņ ildəge вaşqa xalьqtarđыņ da yđ aralarыnan fən, iskusstvo texnikahыnыņ вөjөk masterđarыn yЂterep sыqarыvđarыn teləjem. **(Alqыştar).**

Өsөnsө вylek respuвlika vlasыnыņ juqarь organdarыn — 4 jыlqa hajlana torqan Verxovnыj Sovettь tөđөv turahыnda hөjləj. Verxovnыj Sovet respuвlikan juqarь vlasqa ejə вulьp tora həm oşo Konstitutsianыņ 13 həm 19 statjalarыna mыvafiq rəveştə, вөtə xoquqtarыn вojomqa aşыra. Verxovnыj Sovet prezidium hajlaj, prezidium yđeneņ вөtə eşendə uqa otcotlь.

Dyrtense вylek RSFSR dəvlət idarahыnыņ вaşqarыv həm вojoroq вirevse juqarь organь — Xalьq Komissarđarь Sovetыn вildələj, unыņ kompetensialarыn həm xalьq komissariattarыnыņ funksialarыn вildələp quja.

Xalьqtarđыņ duЂlыqь həm tuqanlыqь

Вişense, altыnsь həm jetense вylektər avtonomialь respuвlikalarđa həm avtonomialь өlkələrđə dəvlət vlasыnыņ juqarь organdarь turahыnda hөjləjđər.

Milli məs'ələ вeđđeņ respuвlikala вik đur əhmiət qađana. Ul revolytsiaqa tiklem Rossiala la əhmiətkə ejə вulmaj qala almaj ine, ləkin вatşa xөkyməte Pol'şa, Finləndia, Latvia, Estonia kevek kul'turalь milləttər menən вaşqalarqa qaraqanda kyвerək iЂəpləşə ine. Выl milləttər menən mөnəsəвəttə samoderƶavie neskərək politika ytkərə ine, sөnki ul, qarşыlыq kyrhəteve ojoşqan xarakterđa вulqan kul'turalь milli вurƶuaziaqa tөrtөlə ine. MəЂələn, Pol'şa вurƶuaziahыnыņ вer өlөşө Rossiaqa, yđ tovarđarыn ytkərev өsөn fajđalь вađar itep qaravđarь вөtəgə lə вildəle. Pol'şa manufakturahь menən Məskəvđeke arahыndaqь konkurensianь, xөkymət sferalarыnda joqondo jahav өsөn Pol'şa faвrikanttarыnыņ Məskəvđekelər menən kөrəşen, Ostzej dvorəndərenen (вarondarыnыņ) вatşa dinastiahыnыņ dvorыna jaqыnlыqыn xətergə tөşөrөv đə jetə. Вer hyđ menən əjtkəndə, вatşa xөkyməte выl millətter menən, dөrөЂөrəge, ularđыņ xakimlek itevse sыjnыftarь menən вaşqa millәttərgə qaraqanda kyвerək xisaplaşa ine.

Kөnsыqыş həm Kavkaz xalьqtarыna kilgəndə, выnda oşondaj politika totola ine — qыЂ, iđ, вylgelə həm xөkөm hөr, ə вaşlыsahь tala həm tala. Həm ыsыnlap ta proletar revolytsia вulqanqa tiklem вaşqort, tatar, monqol həm tөrөk xalьqtarь krəЂtiəndərenen jerđəre talandь.

Вildəle, выndaj politika milli krəЂtiəndərđe вөlgөnlөkkə tөşөrə ine. Ular вөtə өmөttəren өđələr ine. Ularđыņ kyđ aldarыnda yđ eştəre maqsathыđqa əjlənə torqajnь. Jerđərđe sistemalь rəveştə talav, kөs jetməЂlek nalogtar, vlastarđыņ tupaЂ вaşвaştaqlыqь, đaimi kəmhetev — выlar вөtəhe lə alqa вarыvqa tygel, вəlki xuƶalыqtь degradatsiaqa, ə oşonoņ nigeđendə totoş xalьqtarđь degradatsiaqa iltə ine.

Ƶandarmdar upravleniehenen nacal'nige tarafыnan 1902-jыlda Өfө guвernahь вujыnsa tөđөlgən polit oвzorыnan illystratsia өsөn өđөmtə kilterəm.

> „Yđendə jəşəvse xalьqtыņ sostavь вujыnsa jat ыrыv elementь kypselek təşkil itkən Өfө guвernahь,—tip əjtelə oвzorđa,—Rossianыņ iņ kyp ыrыvlь guвernalarыna inderelə ala. Xalьqtыņ tөp kontingentь mosolmandarđan: tatar, вaşqorttarđan, şulaj uq xristianlыqtь qaвul itkən urыndaqь xalьqtan — sirmeş, mordva, sыvaş, tiptər, mişərđərđən tora; unan hun kypselegendə Rossianыņ tөrlө jerđərenən, Malorossianan, Вaltыjq вujь guвernalarыnan kysep kilgən rus zavod xalqь həm rus krəЂtiəndəre həm, ađaq kilep вik ađ protsentta sirmeş-jazыjcniktər...
>
> Jat ыrыv xalьqtar вөtəhe lə tip əjterlek kul'tura jaqыnan yđeneņ yЂeşendə iņ tyвən вaЂqыsta tora, qaraņqыlыqta, hun dərəzələ tupaЂ qөrөf həm qəđəttər menən jəşəjđər. Выl jerđeņ aЂaвalarь (aвorigen), вaşqorttar вөtөvgə jөđ totovđыņ (degeneratsianыņ) kyrenep torqan вildəhe вulqan ыrыvđыņ ylep juqalыvь julыnda toralar.
>
> Өfө guвernahыndaqь xalьqtыņ ekonomik xəle-şəptən tygel həm unыņ jaqşь вulыvыn telərgə qala. 1891-jыldan alыp өđlөkhөđ вulыp kilgən igendərđeņ urozajhыđlыqь həm uņmavь, normal' şarttarđa la вik jaqşь tə'min itelməgən xalьqtыņ material kөnkyreşen tamыrыnan nasarlattь, həm вik ađ өlөşөn a'maqanda, вөtə xalьq tip əjtergə jaraj, unь jaвaj kөndəlek ađыq-tylek menən tə'min itevđə, aslыq həm unыņ hөđөmtələren вөtөrөvđə xөkymətteņ iqtiвarь həm qajqыrtыvыnыņ yđəge вulыp ođaq vaqыttar xeđmət itəsək. Jalqav, qəmheđ, qajqыhыđ element вulыv jəhətenən вaşqorttar выl avыr xəlđeņ tөp kontigentь вulыp toralar. Ular qulыnda вik đur jer nađeldarь вulha la, вaşqorttarđыņ jarlыlыqь iЂ kitkes tөЂ ala. Ular fəqət jarыm as jəşərlek kenə igen səsələr; ularđыņ malđarь la, jer eşləv qoralđarь la juq; kejemdərelə, jort jehaƶdarь la juq, ə jorttarь şundaj nasar, xatta выndaqь hыvыq qыştarđь nisek unda torop ytkərergə mөmkin вulыvыna qəƶəplənəheņ...
>
> Ƶavod xalqь, вaşqalar menən saqыştыrqanda aqыl jaqыnan alđыnыraq həm ziragerək, ləkin şunыņ menən вergə ul hun dərəzələ əxlaqhыđ. Вođoqloq, esev, huqыşыv, tupaЂ mөqəmələ, uqrыlыq həm вaşqasa kəmselektər həm nasar sыjfattar eşselər өsөn xas nəmə. Ularđыņ material xəlđəre, kypselek vaqiqalarđa, tə'min itelgən iЂəplənə almaj həm kөnөnə 50, 60, 70 tindən torqan kөnlөk xeđmət xaqыna sem'janь la tərвiələrgə eskelek menən şөqөllənergə lə fura kilə.
>
> Ytkən jыl xalьq өsөn leksialar вulmanь. Xalьq өsөn uqыvđar jəkşəmвe kөnđərendə xalьq səjxanalarыnda ytkərelde həm kypselek өlөşөndə uqыtыvsыlar həm urыndaqь ruxaniđər tarafыnan alыp вarыlđь.
>
> Rux-əxlaq, qajhь вer saqta tarixi həm populər jөkmətkele maqalələr uqыldь, şul uq vaqыtta qajhь вer saqta ularqa mыvafiq tomanlь kartinalar kyrhətelde. Выnan tыş qajhь вer, kypselek өlөşөndə, өjəđ qalalarыnda xalьq auditorialarыnda xalьq kyņelen asыv өsөn muƶыjka-вejev kisələre ojoştoroldo.
>
> Өfөnөņ ofitsial guвerna vedomostarыnan вaşqa urыndaqь matвuqat organdarь juq...“

Выl dokument выnan 35 jыl elek jađыlqan. Revolytsia kөndərenə xəl asыlda yđgərđe tip ujlarqa nigeđlek juq. Kirehensə, huqыş ajqanlь ul taqь la nasarlandь. Milli ađsыlыqtarđыņ ыsыn xəle oвzorđa kyrhətelgəndəgenən jaqşыraq tygel, вəlki вajtaq dərəzələ nasarыraq вulыvыna dokumenttыņ avtorь poruka вulыp tora.

Xəđerge RSFSR đa jəşəvse вөtə millәttər: mordvalar, udmurttar, qalmыqtar, Kavkaz xalьqtarь — cecendar, qaracajlыlar, kaвardindər, вalqarđar, daqыstanlыlar həm вaşqalar oşondaj xəldə inelər.

Iptəş Stalin milli məs'ələ вujыnsa sovet vlasыnыņ politikahыn вildələp, выlaj tip jađđь:

> „Sarizm, massalarđь qolloqta həm nađanlыqta totov өsөn okrainalarđa patriarxal-feodal iđevđe maqsat menən kul'tivirlanь. Sarizm, urыndaqь xalьqtь iņ nasar rajondarqa qыЂыrыqlap sыqarыv həm milli doşmanlыqtь kөsəjtev өsөn okrainanыņ iņ jaqşь mөjөştərenə kolonizator elementtarđь urыnlaştыrđь. Sarizm, massalarđь qaraņqыlыqta totov өsөn urыndaqь məktəp, teatr həm xalьq aqartыv ucreƶdenieləren qыЂыrыqlaj, ə qajhь вer saqta turanantura juqqa sыqara kilde. Sarizm, urыndaqь xalьqtыņ iņ jaqşь keşelərđeņ hər tөrlө initsiativalarыn kiЂə kilde. Ađaq siktə, sarizm okrainalarđaqь xalьq massalarыnыņ hər tөrlө aktivlegen yltərə kilde. Выlarđыņ вөtəhe menən sarizm, urыndaqь xalьq arahыnda hər вer rusqa xas nəməgə, qajhь вer vaqыtta doşman

(Davamь 4-вittə)

Iptəş M. I. KALININ dokladьnьꞑ davamь

(Davamь. Başь 1-2-3-ʙittərðə)

qaraşqa əjlənə torƣan ʙik tərən ьşanьshьðlьq tьvðьra kilde. Yðək Rossia menən okrainalar arahьnða sojuzdь nьƣьtьv ɵsɵn ʙьl ьşanьshьðlьqtь ʙɵtərɵvgə kərək, yð ara aꞑlaşьv həm tuƣandarsa ьşanьv atmosferahьn tьvðьrьrƣa kərək“. (Stalin. „Marksizm həm milli-kolonial’ məs’ələhe“ (61-se ʙit, izdaniahь 1935-jьl).

Kommunisttar partiahь, Oktəʙr sotsialistik revolytsiahьna tiklem ydeneꞑ agitatsiahьnda ʙulhьn, şulaj uq unan huꞑ yðeneꞑ praktik eşməkərlegendə lə Rossiala jəşəvse xalьqtarðьꞑ yð ara jarðamlaşьvƣa nigeðləngən ьsьnlap ta tьvƣandarsa ʙergələp jəşəv şarttarьn tьvðьrьv ʙurьsьn qujðь. Partia leninsel-stalinsel milli politika nigeðendə, xalьqtarðьꞑ jemerelməƀ duƀlьƣьn tьvðьrðь, donja proletariatь ʙьl duƀlьqta kiləsəktəge kommunistik jəmƣiəttəꞑ ɵlgɵhɵn kyrə. **(Alqьştar. Tavьştar: „Dɵrɵƀ!“).**

Ytkəndə ydeneꞑ kul’turahь menən artta qalƣan xalьqtar, alƣa kitevselərde ʙik tið qьvьp jetələr. Milli kadrðar tьvðьrьlalar həm yƀələr. Rus əðəʙiəte xalьqtarðьn tьvƣan əðəʙiətenə əjlənə. Rus tele inde telək menən həm irekle rəveştə ɵjrənelə. Kul’tura həm material tə’minlekteꞑ yƀeve, politik aꞑlьlьq, izadi initsiativanьꞑ yƀeve — ʙeððeꞑ respuʙlikala jəşəvse ʙɵtə xalьqtar ɵsɵn xarakterlь certa. Kommunisttar partiahь milli politikahьnьꞑ politik hɵðɵmtələre oşondajðar.

Sovet demokratiahь juƣarьlьqtarьna

Higeðense ʙylek kraj sovetьnan alьp avьl sovetьna tiklem urьndaƣь ðəvlət vlasь organdarьnьꞑ xoquq həm ʙurьstarьn ʙilðələj:

„Krajðarða, ɵlkələrðə, avtonomialь ɵlkələrðə, milli okrugtarða, aðministrativ okrugtarða, rajondarða, qalalarða, avьldarða (stanitsalarða, avьldarða, utarðarða) ðəvlət vlasьnьꞑ organdarь ʙulьp xeðmətsəndər deputattarь sovettarь toralar“. (77-se statja).

Вьl sovettarðьꞑ ʙaşqarьvsь həm ʙojoroq ʙirevse organdarь ʙulьp ular tarafьnan RSFSR zakonь ʙujьnsa ʙilðələngən hanƣa mьvafiq rəveştə, predsedatel’, unьꞑ urьnʙaƀarðarь, sekretar həm aƣzalarь sostavьnda hajlana torƣan ʙaşqarma komitettarь toralar.

Xeðmətsəndər deputattarьnьꞑ kraj, ɵlkə, okrug, rajon həm avьl sovettarьnьꞑ ʙaşqarьvsь organdarь yð sovettarь aldьnda, şulaj uq juƣarь torovsь ʙaşqarьvsь organ aldьnda la otcotlьlar. Juƣarь torovsь sovettarðьꞑ həm ularðьꞑ ʙaşqarma komitettarьnьꞑ, tyʙəndə torovsь sovettarðьꞑ həm ularðьꞑ ʙaşqarma komitettarьnьꞑ ðəvlət-mənfəƣəttərenə qarşь kilevse qararðarьn həm ʙojoroqtarьn juqqa sьƣarьvƣa xaqь ʙar.

Urьndaƣь vlast’ organdarьnьꞑ ikelətə: urьndaƣь ðəvlət vlasь ʙuiьv jaƣьnan da həm urьndaƣь xalьqtьꞑ hajlanƣan organь ʙulьv jaƣьnan da, əhmiəte ʙar. Oşoƣa mьvafiq rəveştə ular ikelətə ʙujhonalar. Juƣarьla torovsь sovet tyʙəndə torovsь sovet eş iteveneꞑ zakonlь ʙulьvьn kontrolləv genə tygel, uƣa jetəkselek tə itə həm yð nəvʙətendə tyʙəndə torovsь sovettьꞑ eş iteve ɵsɵn javaplьlьq jɵkməj. Вьl sovet qoroloşonoꞑ strukturahьnan kilep sьƣa.

Promьjşlennst’, savða ʙeððə totoşo menən ðəvlət jəki kooperatsia qulьnda. Jer — sotsialistik milek, jəƣni ʙɵtə xalьqtьqь. Dəvlət xalьq-xuzalьq planь, Sojuzðьꞑ ʙɵtə proizvodstvohьn tip əjterlek ʙilðələj. Hər ʙer avьl sovetь ʙьl plandьꞑ nindəj ʙulha la ʙer ɵlɵşɵn ytəj. Hər ʙer kolxoz, hər ʙer proizvodstvo ʙerəmege əgər ðə, xatta ʙьl xuzalьq ʙerəmege turanan-tura ðəvlətteke ʙulmaha la, plandьꞑ yðenə tɵşkən ɵlɵşɵn ytəv ɵsɵn ðəvlət aldьnda javaplьlьq jɵkməj.

Urьndaƣь sovettar ðɵjɵm ðəvlət planьn ytəp, xalьqtьꞑ mənfəƣəttəren ʙɵtə ðəvlət mənfəƣəttəre menən ʙəjləjðər.

Ləkin Sovettarðьꞑ ikense jaƣь ʙar, ʙьl — ularðьꞑ xalьq menən tьƣьð ʙəjləneşe. Sovettar ƣɵmymi, tiꞑ həm jəşren tavьş ʙirev julь menən xalьq tarafьnan hajlanalar. Timək, hajlavsьlarðьꞑ ularƣa ʙaƀьmdarь (davlenie), hajlavsьlarðьꞑ talaptarьn ʙelev, tap ular torƣan jerðeꞑ səskə atьvь ɵsɵn sovettarðьꞑ yð qьðьƣhьnьvsanlьƣь urьndaƣь ixtejazdarðь tə’min itevgə tulь mɵmkinlek ʙirələr.

Urьndaƣь mənfəƣəttərðeꞑ ðɵjɵm ðəvlət mənfəƣəttəre menən, jəƣni ðɵjɵm xalьq mənfəƣəttəre menən kileştereleve xalьqqa ʙulhьn, şulaj uq sovet organdarьna ʙulhьn kommunisttar partiahь tarafьnan inderelə.

ʙeððeꞑ doşmandar, sovettarƣa partia jetəkselek itə, tip kyrhətergə jaratalar. Вьl dɵrɵƀ, ləkin ular şunь aꞑlamajðar — partia ʙit kyktən kilep tɵşməgən. Ul şulaj uq yðeneꞑ ður kypselegendə urьndaƣь keşelərðən tora. Şulaj, urьndaƣь organdarðьꞑ xalьq menən ʙəjləneşe ikelətə — partia liniahь ʙujьnsa həm sovettar liniahь ʙujьnsa ʙara.

Kapitalistik ildərðən ʙeððeꞑ ajrьmlьƣьʙьð oşonda. Aꞑlaşьla ki, vlast’ organdarьnьꞑ ʙьndaj qoroloşo tik sotsialistik ðəvləttə genə ʙulьvь mɵmkin. Sovet vlasьnьꞑ organdarь xalьqtar massalarьna jaƣьn ʙulьv qьna tygel, meꞑərləgən jeptər menən xeðmətsəndərgə ʙəjləngəndər, ьsьn məƣnəhendə xalьq vlasь organdarь. **(Alqьştar).** Вьnda ʙeð Lenin kyrhətkən jul menən ʙaraʙьð:

„ʙeððə ðəvlət apparatьʙьððь, ʙer julь, ʙer udar menən unlata arttьrьv ɵsɵn „mɵƣzizəle sredstvo“ — uƣa ʙer genə kapitalistik ðəvlət tə, ʙer vaqьtta la ejə ʙulmaƣan həm ejə ʙula almaj torƣan sredstvo ʙar. Вьl mɵƣzizəle eş — xeðmətsəndərðe, jarlьlarðь ðəvlətte iðara iteveðeꞑ kɵndəlek eşenə ьlьqtьrьv“ (Lenin, 12 tom, 264-265 ʙittər).

ʙeððeꞑ Konstitutsiaʙьð, ðəvlət vlasьnьꞑ urьndaƣь organdarьnьꞑ xoquq həm jɵkləmələren hɵjləgən xəldə ʙerense ʙaşlap sovet organdarьnьꞑ strukturahьn da ʙiðələj. Вьl ʙylekte indereveðeꞑ ður əhmiəte ʙar. Вьnьꞑ menən hər tɵrlɵ ʙaşʙaştaqlьqqa həm urьnda xoquq izadsьlьƣьna sik qujьla. Konstitutsia, sovet ʙylektərereneꞑ funksialarьn həm yð ara mɵnəsəʙəttəren aньq ʙilðələj. Şulaj ʙulƣas, Konstitutsianь mɵðəkərə itkəndə, ʙeð, ʙeððeꞑ sovettarðьꞑ ojoştorov jaƣьnan qoroloşo məs’ələhenə ʙik iƣtiʙar menən qararƣa tejeşʙeð. Вьnьn, sjezd delegattarь arahьnda jəꞑle feker alьşьvðarьn kilterep sьƣarьvьna min şikl ənməjem.

Iptəştər, RSFSR-ðьꞑ ʙydzetь qoroloşo turahьnda hɵjləvse 5-ʙylekte qaldьrьp kitəm. Uƣa iptəş Sulimof ajrьm rəveştə tuqtalьr, tip ujlajьm.

Sud həm prokuratura turahьnda, Konstitutsia projektьnьꞑ, Sojuz Konstitutsiahьnьꞑ 9-ʙylegenə mьvafiq 10-sь ʙylege hɵjləj. Sud həm prokuror sistemahьnьꞑ rolen həm əhmiəten kytərev ɵsɵn partia həm xɵkymət kyp eşləne. Konstitutsia projektь ʙujьnsa sud həm prokuratura mɵstəqil organdar ʙulьp toralar. 118-statja: „Sudjalar ʙojondoroqhoððar həm tik zakonƣa qьna ʙujhonalar“ tip tup-tura əjtə. Avtonomialь respuʙlikalarðьꞑ həm ɵlkələrðeꞑ, krajðarðьꞑ həm okrugtarðьꞑ Verxovnьj Sudtarь tejeşle Verxovnьj Sovettar həm kraj, ɵlkə həm avtonomialь ɵlkələrðeꞑ xeðmətsəndər deputattarьnьꞑ sovetь tarafьnan 5 jьl srokqa hajlanalar. Xalьq sudtarь rajon grazdandarь tarafьnan ƣɵmymi, tura həm tiꞑ hajlav xoquqь nigeðendə jəşreꞑ tavьş ʙirev menən 3 jьl srokqa hajlaꞑalar.

Burzuaz ildərðə sud kapitalistik qoroloştoꞑ terəge. Kyp vaƣьt ul ðəvlət apparatьnьꞑ iꞑ reaksion ɵlɵşɵ ʙulьp tora.

Eşselər yð mənfəƣəttəren jaqlavða unda dɵrɵƀlɵktɵ tapmaƀtar tip qьjьv əjtep ʙula. Burzuaz sud — ʙьl, xalьq massalarьn aldav ɵsɵn kapitalizmdьꞑ iꞑ neskərtelgən instituttarьnan ʙerehe ul. Zaşşitniktərðeꞑ toƣro ʙulьp kyrenep tьştan jaltьravь, taraftarðьꞑ xalьq aldьnda prenieləre, imeş ƣəjepləneвsegə yðeꞑ jaqlavƣa xoquqtar həm mɵmkinlektər ʙirev, aðaq kilep sudjanьꞑ davamlь almaşьnmavsьlьƣь, ʙьlar ʙɵtəhe lə kiꞑ massalar kydendə, jənəhe, sьjnьftan ɵƀtə torƣan, sud illyziahь tьvðьra. Asьlda ul ʙurzuaz sud qurqьv ɵsɵn genə tygel, ʙəlki vizðan ɵsɵn ðə kapitalisttarðьꞑ mənfəƣəttəren jaqlaj.

ʙeððeꞑ sud prinsipial ʙaşqa şarttarƣa nigeðləngən. Xeðmətsəndər ʙaşqa sьjnьftarƣa qarata eskerlɵ tɵƀ haqlamajðar, sɵnki ular qimməttərðe turanan-tura tьvðьrьvsьlar ʙulьp toralar həm ularðьꞑ sudь sovet qoroloşonoꞑ yð təʙiƣəte ʙujьnsa ƣəðel ʙulьrƣa tejeş, jəƣni unьꞑ qararðarь ƣɵmym xalьq mənfəƣəttəre nigeðendə ʙulьrƣa tejeş, ʙeððeꞑ sud sovet qoroloşo doşmandarьn faşlarƣa həm jazalarƣa tejeş. Yðeneꞑ sud eşməkərlegeneꞑ kyp hanlь miƀaldarьnda — şəxsi mənfəƣəttərðeꞑ ʙerləşevðəren, xeðmət prostupkalarьn, ƣafillek, javьz niət h. ʙ. qaraƣanda — ul keşelərðe, tormoş kyrneştərenə kommunistik jaqьn kilə ʙelevgə ɵjrətergə tejeş. Sudtьꞑ ʙurьsь ajrьvsa mɵhim həm qьjьn, ləkin şunьꞑ menən ʙergə pocotlь la.

Zakondarðьꞑ, ʙɵtə xalьq komissariattarь, ularðьꞑ ucrezdenielərе həm ajrьm xeðmət itevse keşelər, şulaj uq RSFSR grazdandarь tarafьnan anьq ytəleven kyðətev ɵsɵn saqьrьlƣan prokuratura institutь ajrьm ʙojondoroqhoð organ itep ajьrьlƣan.

„Prokuratura organdarь yð funksialarьn urьndaƣь his ʙer tɵrlɵ organdarƣa ʙojondoroqhoð rəveştə ʙojomƣa aşьralar“ (123-statja).

Konstitutsianьꞑ ʙьl statjahьnьꞑ məƣnəhe ʙer prinspkə — revolytsion zakonsьlьq prinsipenə ʙujhonƣan. Вьl ni tigən hyð? Вьƣa, Lenin hyðe menən javap ʙirev jaƣь ʙulьr. Iptəş Stalingə jaðƣan xatьnda Lenin:

„Zakonsьlьq Kaluganьqь həm Qazandьqь ʙula almaj, ə ʙerðəm, ʙɵtə Rossianьqь həm xatta sovet respuʙlikalarьnьꞑ ʙɵtə federatsialarь ɵsɵn, ʙerðəm ʙulьrƣa tejeş, tigən qaraşta təkəʙʙerlek ʙarmь?.. ʙɵtə ʙьl məs’ələlərðə urьndaƣь ajrьmlьqtarðь iƀəpkə almav ʙjurokartik sentrizmƣa h. ʙ. ş. tɵşɵvðe aꞑlatьr ine, urьndaƣь raʙotniktərgə aƣьlƣa mьvafiq eşteꞑ nigeðe ʙulьp torƣan urьnlь ajrьmlьqtarðь iƀəpkə alьvða qamasavlavðь aꞑlatьr ine. Xəlʙuki, zakonsьlьq ʙer ʙulьrƣa tejeş, həm ʙeððeꞑ ʙɵtə tormoşoʙoðða həm ʙeððeꞑ ʙɵtə kul’turahьlьƣьʙьðða niget ʙələ ʙulьr, ʙoronƣo-rus qaraşьna jul qujьvsanlьq həm Qazan zakonsьlьƣьnan ajrьmlьqta Kaluga zakonsьlьƣьn haqlarƣa teləvse ajrьm qьraƣajðar ƣəðəttəre tora...“ (Lenin, t., XXVII, 298-299 ʙittər, 2-se ʙaƀma) tip jaððь.

Lenin, prokuraturanьꞑ hər tɵrlɵ urьndaƣь ajrьmlьqtarƣa qaramaƀtan həm nindəj ðə ʙulha urьndaƣь joƣondolarƣa qarşь ʙɵtə respuʙlikalarða zakondarðьꞑ ьsьnlap ta ʙer tɵrlɵ qujьlьşьn kyðətevðe talap itte.

Вьl leninsel talap, ʙeððeꞑ Konstitutsianьꞑ projektьnda yðeneꞑ saƣьldьrьlьşьn taptь.

Un ʙerense ʙylek grazdandarðьꞑ nigeð xoquqtarь həm ʙurьstarь turahьnda hɵjləj. Вьl ʙylek — Sojuz Konstitutsiahьnьꞑ tejeşle ʙylegenə tap kilterelgən. Şikheð, ʙьl ʙylek qalƣan ʙɵtə sovet respuʙlikalarьnьꞑ konstitutsialarьnda la ʙar, ləkin inde ʙɵtə kapitalistik ildərðeꞑ konstitutsalarьnda xatta, iꞑ demokratik tigəndərendə lə ul motlaq juq. Eje, ul ʙaşqasa ʙula la almaj. Вьl statjalar tik sotsialistik ðəvlətkə genə xas.

RSFSR grazdandarьnьꞑ xeðmətkə xoquqь, jəƣni yð xeðməttərenə unьꞑ miƣdarьna həm sьjfatьna mьvafiq rəveştə tyləvle, garantirləngən eş alьvƣa xoquqь ʙar. Вьl xoquq 124-se statjala jaðьlьp qujьlƣan. Asьlda Konstitutsia, jəşəp kilgən polozeniene juridik formalaştьra, sɵnki sotsialistik proizvodstvonь ojoştorov, sovet jəmƣiəteneꞑ jetesterges kɵstərəneꞑ yƀeve ʙeððə eşheðlekte ʙɵtɵrðɵ.

Nindəj ðə ʙulha kapitalistik il, xatta iꞑ ʙaj ʙulƣanь la yðenə oşondaj ʙurьstь quja alamь? Bilðəle quja almaj. Kapitalistik jəmƣiətteꞑ təʙiƣəte eşheððərðeꞑ zapas armiahьn talap itə. Promьjşlennostьꞑ kytərelesе həm qotoronqo ʙirze spekulətsiahь vaqьtьnda ʙьl armia kəmej. Krizis ʙulьv menən eşselərðeꞑ kyp ɵlɵşɵ eşheð qalalar. Вьnьꞑ menən ʙer yk vaqьtta, eşləvselərðeꞑ xeðmət xaqtarьna kapitalisttarðьꞑ kɵslɵ qьƀьmь ʙar. Şulaj itep, kapitalist eşheððərðe asьlqta həm eşləvsene xəjerselektə jəşətep, yðeneꞑ juƣarь fajda normahьn haqlap qalьrƣa ьntьla.

Germaniala faşizmdьꞑ jetəkselərə vlastь qulƣa alƣanda, kapitalisttarðьꞑ mujьnьn ʙororƣa, ularðь ðəvlət mənfəƣəte menən ðə, həm eşləp sьƣarьvsьlarðьꞑ mənfəƣəttəre menən ðə xisaplaşьrƣa məzʙyr itergə vəƣəðə ʙirgəjnelər. Xəðer inde ʙьnьꞑ totoş jalƣan ʙulƣanlьƣьn ʙɵtə donja kyrə. Eşselər aldandьlar, krəƀtiəndər aldandьlar, vaq ʙurzuazia aldandь, intellegensia aldandь. Ere pomeşşiktərðeꞑ, promьjşlennost’ magnattarьnьꞑ, spekulənttarðьꞑ həm ʙirzeselərðeꞑ xakimlege elekkesə qaldь, — faşizm ularðьꞑ mənfəƣəttəren jaqlaj. Vlastaƣь faşizm, — ul finans kapitalьnьꞑ iꞑ reaksion elementtarьnьꞑ asьqtan-asьq terroristik diktaturahь.

(Davamь kiləhe handa)

Redaktor urьnʙaƀarь:

Q. MURTAZIN.

Ɵfɵ „Okt. natsk“. tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4649

Bөtə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jыl 28 QINVAR № 12 (1059) Ajrьm hanь 9 tin.

Leninse

VLKSM dьŋ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala komitetь organь. 12-se jыl sьqa

„ЛЕНИНСЕ“—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

„Vatandь haqlav—SSSR đьŋ hər ber grazdanьnьŋ meqəddəs burьsь ul. Tuqan ilgə xianat itev: anttь bodov, doşman jaqьna sьqьv, dəvlətteŋ xərbi qevətenə zian jahav, şpionaz iŋ avьr javьzlьq eşləv bulьp, zakondьŋ bөtə qatьlьqь menən jaza itelə.“ (SSSR Konstitutsiahьnьŋ 133-se statjahь).

JAVЬZ DOŞMANDAR

Emigratsiala jəşəvse L. Trotski kyrhəteve bujьnsa ojoştorolqan Pjatakof, Radыk, Serebrəkovtar sostafьnda bulqan trotskisь „paralel yđək“ eştenən sud bara.

Xalьqtьŋ bыl qotoronqan doşmandarь, ilebeđđe imperialistik jьrtqьstarqa bylgələp birev өsөn ьmtьlьvsь kontrrevolytsion şajkanьŋ, faşizm aginttarьnnьŋ jenəjəttəren asьp birevse qəjepləv zaklycenıehen ilebeđđen xeđmətsəndəre, jəştəre tərən nəfrət, xalьq doşmandarьna unlata arttьrьlqan asьv menən uqьjasaqtar.

Isemen əjteve lə jerənges bulqan Trotskiđьŋ kyrhəteve bujьnsa bыl „parallel yđək“ kyp kenə, bigerək tə qorqavsыlьq əhəmiətenə lə bulqan predpriatielərđə qorotqosloq eşe alьp barьvsь, VKP(в) həm sovet xəkymətə jetəkselərenə qarşь terroristik akttar əđerləvse, qajhь ber sit il xəkymәttəre fajđahьna şpionlьq eşen başqarьvsь diversion həm terroristik gruppalar ojoştora.

Xalьq ara kontrrevolytsianьŋ baş otrađь bulqan bыl şajka səsək atьvsь ilebeđđeŋ xeđmətsəndəren, unьŋ bəxetle jəştəren həm balalarьn imperialistik jьrtqьstar qolloqona qajtarьrqa telənelər. Bыl maqsatta SSSR đьn xərbi qevəten jomoşartьv өsөn predpriatielərđə şartlatьvđar əđerlənelər. SSSR qa qarşь huqьştь tiđlətev həm unda jeŋelevđe tə'min itev teləge menən jandьlar. Bыl bьlsьraq eştərendə, Sovettar ilendə nindəj đə bulha tajanьs tabьvqa ьşanьstarьn juqaltqan qotorqan byrelər vatanь bьđqa xianat itep, yđđəreneŋ qanlь quldarьn Germania faşistarьna, Japonianьŋ huqьş suqmarđarьna huđđьlar.

Ular yđđəreneŋ javьz eşməkərlektəren kolxozdarđь tarqatьvqa jynəltep, avьlda kulak kabalahьn urьnlaştьrьvđь, kolxozsьlarđь bөlgөnlөkkə teşerevđe, batraklьqqa qaldьrьvđь maqsat itep qujalar.

Ni tiklem đur xianat! vatanqa xianat itev, unьŋ xərbi kesen jomoşartьv, şpionlьq, doşmanqa xeđmət itev, uqa xərbi həm dəvlət seren birevđən đə javьz həm qabaxat jenəjət juq həm bulьvь mөmkin də tygel.

Ularđьŋ bөtə bыl jenəjəttəren həjləp birev өsөn, jenəjəttərenə xas bulqan bьlsьrьq həm qara hyđđər tabьvь la qьjьn!

Ləkin bьlar, yđđəreneŋ bьlsьraq huqmaqtarьn, kontrrevolytsion tejenđeŋ oson ni tiklem jəşerergə tьrьşhalar đa, proletar đektaturahьnьn timer qulь aqtarьp sьqarđь, maskaлarь jьrtьlđь, qanlь ujđarь selpərəmə kilterelde. Ular proletar sudьnьŋ şəfqəthеđ xөkөmө aldьna baŧtьrьldьlar. Bөjek sovet xalqьnьŋ kөslө ləqnətləve menən qaplandьlar.

Doşmandarqa tərən asьv menən, partia həm bөjek julbaşsьbьđ Stalin tirəhenə taqьla nьqьraq tuplanьv lozungahь aŧtьnda bөtə il bujьnsa eşsəndər həm jəştər qəjepləv zaklycenıehenə arnalqan mitingtarь ytkərələr. Bыl mitingtarđa xeđmətsəndər bыl xalьq doşmandarьna iŋ qatь sara kyrevđe, səsək atьvsь sovettar jerenən heberep tygevđe talap itələr. Beloret zavodtarьnьŋ eşseləre yđđərenen rezolytsialarьnda: „Beđđeŋ jөrəktərebeđđə xalьq doşmandarьna trotskisь-zinovjefsь bandittarqa tərən asьv utь jana. Sovet sudьnan faşistik aq banditarđьŋ ettəren sovet zakondarьnьŋ bөtə qatьlьqь menən jazalavđь—atьvđь taləp itəbeđ“ tip jađalar. Bөtə predpriatie, kolxozđarđa ytkərelgən mitingtar ber avađđan şunь horajđar.

Bыl protses kөnđərendə, bөtə xalьqtьŋ hatьlьqtarqa asьv belderev kөnđərendə kommunistik partia, sovettar xөkymәte, bөjek julbaşsьbьđ Stalinden tərən qajqьrtьvь menən uratьlьp alьnqan sovet jəştəreneŋ jөrəktərendə julbaşsьbьđ, atabьđ Stalinqa bulqan jaratьv taqь la, taqь la nьqьraq jalqьnlana.

Doşmandar huqьş utь toqanđьrьrqa tьrьşalar. Syplekkə taşlavđan başqaqa jaramavsь keşelek sьjfatьn juqaltqan Pjatakof, Radek Serebrəkov həm ularđьŋ jarđamsьlarь kevek xianatsьlar, kontrrevolytsion svolctar imperialistarđьŋ bыl javьz niəttərendə jarđam itələr.

Beđ stalinsel Konstitutsia menən ruxlandьrьlqan sovet jəştəre doşmandarđьŋ bыl javьzlьqtarьna yđ vatanьbьđqa bulqan jaratьvđь, birelgənlekte meŋ tapqьrđar arttьrьp, unь qulqa qoral totqan xəldə haqlavqa əđerlegebeđđe kөsəjtev menən javap birergə tejeşbeđ.

Uqьv, өjrənev, eşləv, fizik jaqtan nьqьv menən tьvqan ilebeđđeŋ qorqavsьlьqьn nьqьtajьq, doşmandarqa qarşь bol'şevistik ujavlьqtь kөsəjtəjek.

Vatanqa xejanat itevdə, şpionazlьqta, diversialar eşləvdə, qorotqosloqta həm terroristik akttar əđerləvdə, jəqni RSFSR Ugolovnыj kodeksьnьŋ 58-1—a, 58—8, 58—9 həm 58-11 statjalarьnda kyđətelgən jenəjəttərdə qəjeplənevse Ju. L. Pjatakof, K. B. Radek, G. Ja. Sokol'nikof, L. P. Serebrəkof, N. I. Muralof, Ja. A. Livşits, Ja. P. Drobnis, M. S. Boguslavski, I. A. Knəzef, S. A. Ratajcak, B. O. Norkin, A. A. Şestof, M. S. Stroilof, I. D. Turok, I. I. Graşe, G. I. Puşin həm V. V. Arnol'dtərđeŋ eşe bujьnsa

QƏJEPLƏV ZAKLYCENIEHE

Qatnaşьvsьlar 1936-sь jыldьŋ 24-avqusьnda SSSR Verxovnыj sudьnьŋ xərbi kollegiahь tarafьnan xөkөm itelgən berləşkən trotskisь-zinovjefse terroristik ydəkten eşe bujьnsa tikşerev menən, jaqьj kyrhətelgən ydək menən ber rəttən, trotskisь-zinovjefse bloktьŋ jenəjətsel eşməkərlegen qorolqan organdar trotskisь parallel' ydəkte L. D. Trotskiden turanan-tura direktivahь bujьnsa tьvđьrьlqan, zapas ydək, tip atalqan ojoşmanьŋ jəşəve belengəjne. Berləşkən trotskisь-zinovjefse ydəkten xөkөm itelgən Zinovjef, Kamenef həm bьlar, zapas ydəkten sostavьna yđđərenen elektan trotskistik eşməkərlektəre menən bildəle bulqan Ju. L. Pjatakof, K. B. Radek, G. Ja. Sokol'nikof həm L. P. Serebrəkoftarđьn inevđare turahьnda kyrhətkənelər.

Bыl eş bujьnsa aldan tikşerevđər hedəmtəhendə, zapas ydək tip atalqan ojoşmanьŋ bьnьlap ta, emigratsiala bulqan L. D. Trotski tarafьnan ojoştorolqan həm unьŋ turanan-tura kyrhətmələre bujьnsa eş itkən parallel' trotskisь ydək bulьvь bildəlande.

Trotskisь parallel' ydək, Sergej Mironovic Kiroftьŋ jьrtqьsьsa ylterelevenən hun həm berləşkən trotskisь-zinovjefse ydəkten tarqatьlьvьnan hun ydenen jenajətsel eşməkərlegen bigerək tə aktiv rəveştə jəjeldergən.

SSSR da jəşəgən iztimaqi həm dəvlət qoroloşon ydgərtev, sovet xөkymәten kөsləp qolatьv maqsatьn parallel' ydək yđ aldьna burьs itep qujqan. L. D. Trotski həm unьŋ kyrhətmələre bujьnsa parallel' trotskisь ydək SSSR da kapitalistik mөnәsәbәttərđe qajtanan torqodov maqsatьnda, sit dəvlәttәre jarđamь menən vlastь qulqa alьvqa ireşergə bьtьlqan:

L. Trotski, Sovettar Sojuzьna qarşь jenajətsel həm xain fekerđəren ydenen parallel' ydəkkə jađqan direktiv xatьnda bigerək tə tamamlanqan rəveştə bəjan itkən, bыl xat 1935-jьldьŋ dekabr ajьnda qəjeplənevse K. B. Radek tarafьnan alьnqan.

Qəjeplənevse Radek 1936-sь jыl 22-dekabrđa bulqan doprosta bыl ajqanь oşolaj tip kyrhətte:

„SSSR dan sotsial strukturahьn, tip jađđь Trotski, kapitalistik derzavalarqa bildəle rəveştə tinləşterməgən kərək, blok xөkymәtenen vlast' başьnda torop qala almavьn həm ... bula almavьn qaraqanda..."

„German həm Japon kapitalьn SSSR da eksploatatsialavqa ixtiar birev, sovet territoriahьnda ere kapitalistik mənfəqətter tьvđьrьr. Avьlda kulaq, kapitalistik psixologialarьn betərmәgәn həm kolxozđardan riza bulmaqan qatlamdar ularqa tartьlasaqtar. Nemestar həm japondar beđđən avьldaqь atmosferanь şьjaqatьvđь talap itəsәktәr, şuqa kyra ustьpkaqa barьrqa həm kolxozdьŋ tarqalьvьna jəki kolxozdardan sьqьvьna yđ qujьrqa kərək bulьr — (5 tom, 142, 143-se eş qaqьđь).

— Beđ Pjatakof menən, bыl direktiva bloktьŋ eşenə jomoq jahaj, trotskisь-zinovjefse blok vlasьnьŋ beđ xəlderđə barь kapitalizmdьŋ restavratsialavь qьna bulьvь mas'ələhen ik qьrqa formala qujьp, „i“ xəreftəre өstenə nөktələrđe quja, tigәr hedəmtəhe kildek". (5 tom, 146-sь eş qaqьđь).

Qəjeplənevse Pjatakof yđ nəvbətendə, 1935-jьldьŋ dekabr ajьnda Oslo qalahьnan alьŧ tygel jerđə L. Trotski menən bulqan besedahьnьŋ jөkmətkehen bəjan itep, L. Trotski, SSSR đa trotskisь ojoşmanьŋ diversia, qorotqosloq həm terroristik eşməkərlegen aktivləşterevđe talap itep, kapitalistik dəvlәttәr menən kileşev hedəmtəhendə, ul əjtkənsə, kapitalizmqa taba kire kitergə zarur bulьr tip ajrьvsa əjteven kyrhətte. Qəjeplənevse Pjatakoftьŋ kyrhəteve bujьnsa L. Trotski:

„Bыl kiregə sigenergə kərək bulьr tigən hyđ. Bьnь nьq anlarqa kərək. Kapitalizmqa sigenergə, ni tiklem alьŧqa, nindəj miqdarđa bulьvьn, xəđergə əjteve qьjьn, — tik vlastь qulqa alqas qьna unь konkretləşterergə mөmkin" tip əjtkən. (1 tom, 269-sь eş qaqьđь).

Parallel' trotskisь ydək programmahьnьŋ SSSR đa kapitalizmdь qajtanan torqođov programmahь bulьvьn, qəjeplənevse G. Ja. Sokol'nikof 1936-sь jыl 30-sь nojabr' doprosta kyrhətte:

„Bыl programma industrializatsia, kollektivizatsia politikahьnan baş tartьvđь, həm oşo baş tartьvđьŋ hedəmtəhe rəveşendə avьlda, vaq xuzalьq nigeđendə kapitalizmdьŋ kytəreleşen aldan kyđətə ine. Bыl kapitalizm promыşlennostaqь kapitalistik elementtar menən quşьlьp, SSSR đa kapitalistik restavratsiaqa yŧep sьqьrqa tejeş ine.

...Yđəkteŋ bөtə aqzalarь, zəgөngə şarttarđa ikense programmanьŋ bula almavьn həm bloktьŋ tap oşo programmahьn tormoşqa aşьrьrqa kərək bulьvьn tanьvda ber fekerđələr ine". (8 tom, 225-se eş qaqьđь).

ine". (8 tom, 225-se eş qaqьđь).

L. D. Trotski həm parallel' ydəktəge unьŋ fekerđəştəre oşo programma ustanovkalarьna tajanьp, xərbi intervinsia jarđamь menən sovet xөkymәten qolatьv maqsatьnda sit il dəvlәttәreneŋ agenttarь menən həjləşev başlaqandar.

L. D. Trotski həm parallel' ydək: SSSR đa xosusi kapitaldьŋ yŧeşenə jul qujьv, kolxozdarđь taratьv, sovxozdarđь bөtөrөv, bajtaq sovet predpriatielәren sit il kapitalistarьna konsessiaqa birev həm bыl sit il dəvlәttәrenә, sovet territoriahьnьŋ ber өlәşen birevgә tiklem başqa tөrlө ekonomik həm politik uŋajlьqtar birevđe bыl xaindərsə həjləşevđər өsөn baza sьjfatьnda qujđьlar.

L. D. Trotski K. Radekqa jađqan juqarьla kyrhətelgən xatьnda bыl ajqanь qəjeplənevse K. Radektьŋ hyđenə qaraqanda oşolaj tip jađqan:

„Iŋ mөhim kapitalistik xөkymәttәrđeŋ, bigerək tə xəđerge Germania həm Japonia xөkymәttәre kevek ajrьvsa agressiv xөkymәttәrđeŋ jaqşь mөnәsәbәttәrenə ьşanmajьnsa torop, vlastь qulqa alьrqa mөmkin tip ujlav aqьlhьđlьq bulьr ine.

Xəđerđən yk inde bыl xөkymәttәr menən kontaktta bulьv həm həjləşev motlaq zarur..." (5-se tom, 140-sь eş qaqьđь).

Tikşerev, L. D. Trotskiden, Sovettar Sojuzьna qarşь bergələp kөrәşev turahьnda Germania natsional-sotsialistik partianьŋ jetəkselərenən berehe menən həjləşev başlaqan, tip bildəlәne.

Qəjeplənevse Pjatakof kyrhətkənsə, L. Trotski 1935-se jыldьŋ dekabrendə unьŋ menən bulqan həjləşevendə, bыl həjləşev hedəmtəhendə ydeneŋ, natsional-sotsialistik partianьŋ juqarьla kyrhətelgən jetəksehe menən tybəndəge şarttarda kileşev tөđөlgənlegen beldergən:

1) Germania xөkymәtenə dөjөm jaqşь mөnәsәbәt itevđe həm xalьq ara xarakterdaqь iŋ mөhim mәs'әlәlәrđә unьŋ menən kərək bulqan xeđmәttәşlekte garantirlarqa;

2) territorianь birergə riza bulьrqa;

3) Germania xuzalьqьna kərəkle ekonomik өŧtәmә bulьrьq, SSSR predpriatielәren, konsessia formahьnda (jəki başqa nindəj đə bulha formala) Germania predpriniматеlәrenә eksploatatsialavqa ixtiar itergə (hyđ timer rudahь, marganes, neft', altьn, urman həm başqalar turahьnda barqan);

4) SSSR đa Germanianьŋ xosusi predpriatielәreneŋ eşməkərlege өsөn jaqşь şarttar tьvđьrьrqa;

5) Huqьş vaqьtьnda xərbi predpriatielәrđə həm frontta aktiv diversia eşen jəjeldererga. Şul uq vaqьtta bыl diversia eşe Trotskiđeŋ, Germania genştabь menən kileşterelgən kyrhətmələre bujьnsa ytkərelergə tejeş.

Kileşevđeŋ bыl nigeđđәre, Trotski həjləgənsə, Trotskiđeŋ, Gitler urьnbaŧarь Gess menən osoraşqan vaqьtьnda bөtөnlәj eşləngən həm qabul itelgəndər.

Şulaj uq, tip əjtkən Trotski, unьŋ... xөkymәte menən tulьhьnsa julqa halьnqan bəjәneşe bar". (1 tom, 269, 268-se eş qaqьđđarь).

L. Trotski bыl kileşevđeŋ xarakterь həm territorianь birevđeŋ miqdarь turahьnda qəjeplənevse Radekqa 1936-jьldьŋ dekabr ajьnda jađqan xatьnda beldergən.

Qəjeplənevse Radekten kyrhətevensə, L. Trotski bыl xatьnda tybəndəgelərđe jađqan:

„... Territorialarđь birevđe his şikheđ eşlərgə tura kiler... Japoniaqa dingeđ bujьn həm Amur bujьn, ə Germaniaqa Ukrainanь birergə tura kiler.

Germaniaqa sьjrjo, ađьq həm badar kərək. Beđ uqa ruda, marganes, altьn neft', apatittarđь eksploatatsialavqa qatnaşьvqa jul qujьrqa həm bildəle srokqa uqa donja xaqtarьnan tybənerək xaq bujьnsa ađьq həm maj birep torqa tejeş bulasaqbьđ.

[illegible] Saxalin neften Japoniaqa birerge[illegible] Amerika menən huqьş bula qalqan xəldə uqa neft' jebərep torovđь garantirlarqa tura kiləsək. Beđ şulaj uq uqa la altьndь eksploatatsialavqa irek birergə tejeşbđ. Beđ Germaniaньŋ, Dunaj bujьndaqь ildərđe həm Balqandь baŧьp alьvьna qamasavlamaŧqa həm Japonianьŋ Qьtajđь baŧьp alьvьna qьŧьlmaŧqa tejeş bulabьđ... (5-se tom, 142-144 se eş qaqьđđarь).

L. Trotski sit il dəvlәttәre menən yđe həjləşep kenə siklənməj, parallel' ydək aqzalarьna bыl dəvlәttәrđeŋ SSSR đaqь vəkildəre menən bəjləneşte kөsəjtergə təqdim itkən.

Qəjeplənevse Pjatakoftьŋ kyrhəteve bujьnsa L. Trotski parallel' ydəkkə jađqan ydeneŋ xattarьnda:

„...Tejeşle mөmkinlektəre bulqan Radektan həm Sokol'nikof-

(Davamь 2-bittə)

RSFSR KONSTITUTSIAHЬNЬŊ PROJKTЬ TURAHЬNDA

Sovettarđьŋ Ojədəttən tьş XVII-Bөtə Rossia sjezьnda M. I. KALININ doklađь

(Davamь „Leninse“ neŋ ytkən hanьnda).

STALIN JULЬ BUJЬNSA

Iptəştər, sovet qoroloşonoŋ iztimaqi arenaqa nindəj ađ material ressurstar menən sьqqanlьqьn bөtə xeđmətsəndər donjahь belə. Həm bьŋ yđeneŋ jəşəveneŋ 20-se jьlьnda sovettar ile xeđmətkə xoquqtь, jal itevgə xoquqtь Konstitutsia tərtibendə garantialaj, eş kөnөn 7 səqətkə tiklem qьŧqarta, eşselərgə həm xeđmətkərđərgə eş xaqьn haqlap, jьl hajьn otpuskьlar garantialaj, xeđmətsəndərgə sanatoriđər, jal jorttarь h. в. fajđalanьv mөmkinlegen birep, qartlьqta, avьrqan xəldə, eşkə jaraqlьlьqьn juqaltqan xəldə keşene material jaqtan tə'min itə.

Bьlar bөtəhe lə, proizvodstvo sredstvolarьn kapitalisttardan tartьp alьvьbьđđьŋ həm ularđь bөtə xalьqtьqь itevebeđđeŋ hedəmtəhe bulьp tora.

RSFSR grazdandarьnьŋ belem alьvqa xoquqь bar. (127-statja). Bыl xoquq qөmumi-məzbyri başlanqьs belem birev menən, juqarь belem birevđe lə inderep, belem birevđeŋ tyləvheđ bulьvь menən, juqarь məktəptə uqьvsьlarđьŋ đur kypselegenə dəvlət stependialarь sistemahь menən, məktəptərđə əsə telendə uqьtьv menən, zavodtarđa, sovxozdarđa, maşina-traktor stansalarьnda həm kolxozdarđa xeđmətsəndərđe proizvodstvo, texnika həm agronomia belemdəren tyləvheđ uqьtьvđь ojoştorov menən tə'min itelə.

Kadrđarđьŋ kvalifikatsiahьn kytərev өŧtөnə, zavodtarđa texnikanь өjrənev, kolxozdarđa agronomianь həm sovxozdarđa, həm maşina-traktor stansalarьnda texnikanь өjrənev, talantlь keşelərgə alqa taban barьrqa — praktikala eşləngənsə VUZdarqa, VTUZdarqa kitergə mөmkinlek birə. Beđđeŋ jөđərləgən staxanofsьlarьbьđđьŋ VUZdarqa, VTUZdarqa uqьrqa kitevđəre maqlym. Ikense tөrlө itep əjtkəndə, beđ eşse kadrđarđьŋ belem kimәlen inzener-texnik personaldarđьŋ belem kimәlenə tiklem kytərəbeđ.

Avьl xuzalьqь pordukttarьn jeteştərevselər bulqan kolxozsьlar yđđəreneŋ proizvodstvo praktikalarь bujьnsa jьldam rəveştə promыşlennost' eşselərenə jaqьnlaşalar.

Texnika avьl xuzalqьna jьldan-jьlqa kөslərək inderelə bara, avьlđьŋ kul'tura kimәlen kytərə, kөnkyreşen jaqşьrta. Mexanik, slesar', traktorist, şofer, kombajner, inzener, mexanizator, agronom, uqьtьvsь, vrac, zootexnik, zivotnovod, scetovod, buxgalter professialarь, sovet avьlьnьŋ xəđerge tormoşona nьqlap inələr. Bыl jaŋь kul'tura kөsө, *qalanьŋ avьl menən jaqьnajьvьn tiđlətə.*

RSFSR grazdandarьnьŋ xoquqtarь qьna tygel, burьstarь la bar. Şularđьŋ berehenə min heđđeŋ diqqətegeđđe jynəldererga ujlajьm. 139 statja:

„Vatandь haqlav — RSFSR-đьŋ hər ber grazdanьnьŋ meqəddəs burьsь ul. Tьvqan ilgə xejanat itev: anttь bodov, doşman jaqьna sьqьv, dəvlətteŋ xərbi qevətenə zarar kilterev, şpionaz — iŋ đur javьzlьq eşləv bulьp, zakondьŋ bөtə qatьlьqь menən jaza itelə“ ti.

Bыl statjanьŋ əhmiəte hər kemgə aŋlaşьla. Beđđeŋ dəvlətebeđ sotsialistik dəvlət, ləkin ul, xakim sьjnьftarь, donjala berđən-ber sotsializm usaqьn bөtөrөv teləge menən janqan kapitalistik ildərđeŋ qamalьşьnda tora. Ular uqa qarşь kөrəşteŋ iŋ tөrlө formalarьn qullanalar: jala jabьv, diversia, şpionaz, provokatsia — sotsialistik qoroloşqa zarar kilterev өsөn bьlarđьŋ bөtəhe lə xodqa jebərelə. Şuqa kyrə beđ, yđebeđđeŋ granitsalarьbьđđa qьna tygel, bəlki ilebeđđeŋ esendə lə ujavlьqьbьđđь unlata kөsəjtergə tejeşbeđ. Beđ, Sovettar Sojuzьnьŋ oborona qevətenə zarar kilterergə tьrьşьvsь xalьq doşmandarьnьŋ hər tөrlө mataşьvđarьn mөmkin bulmaqan nəməgə əjləndererga tejeşbeđ.

Iptəştər, beđđə ujavlьq hyđe bik jьş qullanьla, həm bik jьş qabatlavđaŋ bulha kərək, ixtimal ul yđeneŋ eske jөkmətkehen juqalta la torqandьr. Ə xəlbuki, bыl eske jөkmətke qajət đur. Ьsьnlap ta, beđđeŋ vatanьbьđ gyzəl, beđ unь həjəbeđ, tip ... rəveştə hajləmevebeđ mөmkin də tygel, şul saqlь jьş əjtəbeđ, sөnki unda millionđarsa keşelərgə bəxet birelgən, unda keşelekteŋ tybən qatlamь izad eşməkərlegenə kytərelgən, unda qatьn-qьđđar qolloqtan azat itelgən həm qatьn-qьđđarđьŋ bөtə Sojuz kəŋəşmələre, qatьn-qьđđarđьŋ sovet tormoşonoŋ bөtə tulьlьqьna tөvenen demonstratsiahь bulalar. Xalьq yđeneŋ eşe, promыşlennostaqь, avьl xuzalьqьndaqь uŋьştarь, yđeneŋ kul'turahьnьŋ kytərelevе həm politik krugozorьnьŋ yŧeşe menən hoqlana. Həm şulaj đa ujavlьq yđenə toroşlo tərən aŋlavđь tapqanь juq əle. Beđ sotsialistik jəmqiətte nigeđđə tөđөp jetkerđek, iŋ demokratik Konstitutsia tөđөnөk. Beđđeŋ doşman şul tiklem jənselgən ki, ul yđeneŋ tanavьn jaqtьqa, xalьqqa kyrhətə almaj. Ləkin bыl ujavlьq turahьndaqь mәs'ələne alьp taşlamaj, sөnki sьjnьfi kөrəş tuqtalmaqan. Ul kiŧkenləşte, ul politik xarakter qьna tygel, xatta ojoştorov xalьq ara xarakter aldь. Ispanialaqь garzdandar huqьşь bьnьŋ asьq miŧalь bulьp xeđmət itə ala. Ləkin miŧaldar өsөn granitsanьŋ tege jaq sitenə barьp ... terroristar həm kontrrevolytsionerđarđьŋ protsestarь ularđьŋ sit ildəge kontrrazvedkalar həm faşistik ojoşmalar menən bəjləneştə bulьvьn həjlәjđər.

Xalьq yđ massahьnda ... ihtiramlь həm kiŋ kyŋelle ..., ul xakimlek itevse sьjnьftar ... elek fьnan oşo sьjfattarь өsөn kyp ... qьrđar aldana torqajnь. Beđđeŋ haqlaj torqan həm uqa qarata ujavlьq qullanьrqa tejeşle nəməbeđ bar. Ujavlьq formal həm qaqьđđa qьna bulmaŧqa tejeş. Ul keşeneŋ belməj həjləvenə jynəldererga tejeş tygel, ə bəlki unьŋ nəmə eşləvenə, unьŋ eşeneŋ hedəmtəhenə, unьŋ kөndəlek qьlьqьna jynəldererga tejeş. Keşelərđe tanьj belev kommunistьŋ mөhim sьjfatь. Min 139 statjanьŋ beđđeŋ il grazdandarьnьŋ aŋьna nьqlь urьnlaşьvьn telər inem.

Un ikense statjala hajlav sistemahь, unьŋ prinsiptəre həm bөtə sovettarqa hajlav normahь bəjan itelgən. Bыl bylekteŋ prinsipial polozeniehe hajlav zakonьnьŋ nigeđendə jatasaq. Sovettarđьŋ bөtə Sojuz Qəđəttən tьş VIII-sjezьnda həjləgən telmərendə SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatele ip. Molotof beđđeŋ demokratizmqa mөnəsəbətebeđgə ... lav sistemahьna ajrьvsa tuqtaldь. Min iptəş Molototьŋ telmərendə bik jaqşь itep birelgən polozenielərenə tulьhьnsa quşьlam. **(Alqьştar).**

Unөsөnsө bylek respublikanьŋ gerbьn, flagьn, stolitsahьn bildələj, həm **un dyrtөnse bylek** Konstitutsianь ydgərtev tərtibe turahьnda həjləj.

Sostar, beđđeŋ respublika — xalqьn organik өlөşө. Beđđeŋ qьt ... Sojuz dəvlətteŋ hər va... **(Alqьştar).** ... bulđь həm bulasaq.

Beđđeŋ respublikanьŋ ... siahь stalinsel ... Konstitutsiptərenə nigeđləngən Konstitutsianьŋ prinsia bajraqь aŧtьnda. ... Kostitutpartiahь həm sovettar ... kommunisttar jetəkselegendə, beđđeŋ julbaşsьbьđ iptəş Stalin jetəkselegendə ... kommunizmqa! **(Ovatsiaqa ... gən odajlь alqьştar. Bөtəhe urьnđarьnan torala. Zalda qotlav həm „Ura“ tavьştarь işetelə).**

Sovettarđьŋ Ojədəttən tьş Bөtə Rossia sjezь. HYRƏTTƏ: Kalinin, Sylimьf, Kisilof, Budjonnыj iptəştər Başqortostan deligattarь arahьnda.

Vatanqa xejanat itevdə, şpionazlьqta, diversialar eşləvdə, qorotqosloqta həm terroristik akttar əɗerləvɗə, jəqni RSFSR Ugolovnьj kodeksьnьn 58-1—a, 58—8, 58—9 həm 58—11 statjalarьnda kyɗətelgən jenəjəttərɗə qəjeplənevse Ju. L. Pjatakof, K. B. Radek, G. Ja. Sokol'nikof, L. P. Serebrəkof, N. I. Muralof, Ja. A. Livşits, Ja. P. Drobnis, M. S. Boguslavski, I. A. Knəzef, S. A. Ratajcak, B. O. Norkin, A. A. Şestof, M. S. Stroilof, I. D. Turok, I. I. Graşe, G. I. Puşin həm V. V. Arnol'dtərɗen eşe bujьnsa

QƏJEPLƏV ZAKLYCENIEHE

tan, derzavalarɗьn вьndaqь ofitsial' vəkildəre menən kərəkle kontakttь tabьvɗь həm, Trotski tarafьnan praktik rəveştə ytkərelə torqandarɗь jaqlavɗь ta'ap itkən". (1 tom, 257 eş qaqьɗь).

Qəjeplənevse K. Radek həm G. Sokol'nikof L. D. Trotskiden bьl direktivahьna mьvafiq rəveştə, şul uq dəvlətterɗen vəkildəre menən kontakt qujqandar.

Qəjeplənevse Radek oşonon ajqanь 1936-sь jьlдьn 4 dekabrɗəge doprosta вьlaj tip kyrhətte:

„...Trotskiden.... dəvlətenen vəkildəre menən kontakt qujьvь turahьnda həjləv jabaj lьqьrɗav tygel ine. 1934-35-se jьlɗarɗaqь diplomatik prijomdarɗa, Germaniaпьn vəkile tarafьnan jaqşь xəbərdar itelgən xərbi attaşe... əfənde menən həm... posolstvoньnьn press ataşehe... əfənde menən bulqan həjləşevdərɗən вьqa ьşana aidьm.

Ulardьn ikehe lə... xəkymətenen Trotski menən kontaktь bulьvьn haq formala minə anlatьlar".

Unan hun:

„Min, xəɗerge xəkymət tarafьnan jul qujьlьvdь kətevɗen — bətenləj fajɗahьɗ eş bulьvьn, həm... xəkymətenen „SSSR daqь real' politiktərɗen", jəqni, ul vlastь qulьna alqas, bloktьn jul qujьvьna tajana alьvьn G. K. qa əjttem". (5 tom, 119, 121-se eş qaqьɗdarь).

Qəjeplənevse Sokol'nikof, ydenen tьşqь eştər xalьq komissarьnьn urьnbaɦarь bulьp xeɗmət itevenən fajɗalanьp, L. D. Trotskiden kyrhətevdəre bujьnsa ber sit il dəvlətenen vəkildəre menən jəşeren həjləşevdər alьp barьvьn şulaj uq tanьɦь.

Qəjeplənevse Sokol'nikof вьlaj tip kyrhətte:

„Minen kabinetьmda bulqan ofitsial besedalardan berehe tamamlanqandan hun... əfənde həm posol'stvo sekretarь kitergə jьjьnqas, ...əfənde ber aɗ tuqtalьp qaiɗь.

Bьl vaqьtta ike tərzeməşe lə kabinettan sьqqajnьlar inde. ... əfənde oşonan fajɗalanьp, ... minь işekkə tiklem oɗatqan saqьtta, minen menən ber nisə həjləş feker alьştь... əfənde minə „Trotski əfəndenen minen dəvlətemə qajhь ber təqdimdər jahaqanlьqь hedgə bildəleme?" tine.

Min: „Ejje, min bьl turala xəbərdar" tip javap birɗem.

...əfənde: „Hed bьl təqdimdərɗe nisek itep narьqlajhьqьɗ?" tip horanь.

Min: „Min bьl təqdimdərɗe bik jetdi tip iɦəpləjem" tip javap birɗem.

Şul saqta... əfənde: „Bьl hedɗen şəxsi fekerdəreged genəme?" tip horanь.

Min: „Juq. bьl şulaj uq minen duɦtarьmɗьn da fekere" tip javap qajtarɗьm. (8 tom, 235, 236 eş qaqьɗdarь).

L. D. Trotski həm unьn SSSR ɗaqь fekerdəştəre vlastь qulqa alьvɗa yɗɗərenen ьşanьstarьn, imperialistik dəvləttər menən bulasaq huqьşta Sovettar Sojuzьnьn jenelevenə nigeɗləgəndər. Oşoqa mьvafiq rəveştə L. D. Trotski yɗe həm parallel' yɗək, qəjeplənevse Radek həm Sokol'nikof aşa sit il dəvləttərenen agenttarь menən həjləşevdərendə, bьl dəvləttərɗen SSSR qa huqьş hezymdəren tərlə jaqlap tidlətergə ьntьlqandar.

Bьl, oşo eş bujьnsa bətə qəjeplənevselərɗen kyrhətevdəre menən raɦlana.

Məɦəlan, qəjeplənevse Radek 1936-sь jьl 22-se dekabrɗə bulqan doprosta L. D. Trotskiden alqa jaɗqan xatьnan tybəndəge urьnьn kiterə:

„Vlast turahьndaqь məs'ələnen, SSSR huqьşta jenelgəndən hun qьna blok aldьnda [illegible] nən realerək bulьp [illegible] tanьrqa kərək. Blok вьqa energialь [illegible] tejeş...., sənki, trotskisьlar vlastь alьvqa terror julь menən ireşə almahalar, SSSR dьn jeneleve ulardьn vlastь alьvqarь əsən niged şart bulьr ine. SSSR menən Germania arahьndaqь bəreleşte, məmkin bulqan tiklem tidlətergə kərək" (5 tom, 143, 117 eş qaqьddarь).

L. D. Trotski həm unьn SSSR ɗaqь fekerdəştəre, bulasaq huqьş vaqьtьnda sit il interventtarьna, ulardьn SSSR menən kərəştərendə tərləsə jarɗam itep, aktiv jenelevselek pozitsiahьn alьrqa kərək, tip iɦəpləgəndər.

Məɦəlan, qəjeplənevse Pjatakof 1935 jьlдьn dekabrendə Oslo qalahьnan alьɦ tygel jerɗə ydenen L. Trotski menən bulqan həjləşevenen jəkmətkehe turahьnda həjləp, вьlaj tip kyrhətte:

„Huqьşqa kilgəndə L. Dəjtte[illegible] ski bьl turala bik asьq jaqьu[illegible] Huqьş unьn qara[illegible]

[illegible] arala sarahьɗ bulьrqa tejeş.

Ul, Trotski bьl huqьşta anьq jenelevselek pozitsialarьn alьvɗь zarur tip iɦəpləj. Ul, bloktьn vlastь qulqa alьvɗan hun, SSSR dьn [illegible] hed tidiatelə alasaq, tip iɦəpləj". (1 tom, 258-se eş qaqьɗь).

Vlastь baɦьp alьv maqsattarьnda SSSR dьn jeneleven [illegible] mьvafiq rəveştə, L. D. Trotski, Ju. Pjatakof, K. Radek, G. Sokol'nikof, L. P. Serebrəkof, Ja. Livşits həm bьl eş bujьnsa başqa qəjeplənevselər, [illegible] ekonomik həm huqьş qevəten jemerə revgə jynalderelgən qorotqosloq, diversia, şpionlьq həm terroristik eşməkərlegen [illegible] re eşlərgə [illegible]

Tikşerev həɗemtəhendə, oşo eş bujьnsa bajtaq qəjeplənevselər: Turok, Knəzef, Ratajcak, Şestof, Stroilof, Graşe həm Puşindar, L. Trotskiden turanan-tura kyrhətevdəre bujьnsa həm parallel' trotskistik ydəkten turanan-tura jetəkselegendə, Germania həm Japonia razvedka organdarьnьn agent-diversanttarь menən turanan-tura bəjləneştə bulqandar, Germania həm Japonia fajɗahьna şpionlьq menən şəqəlləngəndər həm [illegible] timer jul transportьnda bigerək tə aktiv diversion-qorotqosloq eşməkərlegen [illegible] re bildələnde.

Juqarьla kyrhətelgən qəjeplənevselər [illegible] qorotqosloq həm terroristik [illegible] razvedkalarь menən [illegible] mьvafiq rəveştə, sit il razvedkalarьnьn agenturaqa [illegible]

Məɦəlan, qəjeplənevse Radek, 1936-sь jьldьn 22-se dekabrendəge doprosta Pjatakof kyrhətevdəre: „Trotskiden, Germania natsional-sotsialistar partiahь [illegible] akile menən ireşkən kileşevenen ber punktь bulьp: „Germaniahь SSSR qa qarşь huqьş [illegible] Germania general'nьj ştabь menən kileşengən [illegible] (1 tom, 152 eş qaqьɗь) [illegible] jəkləmə alьvɗan torovьn [illegible]

Parallel' trotskistik ydək, Germania həm Japonia aldьnda alqan jəkləmələren ytəp, huqьş [illegible] Sovettar Sojuzьnьn promьjşlennost' predpriatielərendə həm timer jul transportьnda diversion-qorotqosloq gruppalar ojoştorqan, [illegible] gruppalar aşa [illegible] qorotqosloq akttarьn [illegible]

Qəjeplənevse Pjatakof 1937-se jьl 4-se ajqanь oşolaj tip kyrhətte:

„Min yd keşelərəmə, yddərenen qorotqosloq eştərendə [illegible] promьjşlennostь, oborona [illegible] bulqan ere ojektarьna [illegible] ydem əjləndem [illegible]

Bьl punktta min Trotskiden „in hidger urьndarqa [illegible] (1 tom, 267-se eş qaqьɗь).

Parallel' ydək [illegible] Pjatakoftьn oşo ustanovkahьnan [illegible] Gorlovka azot-tuk kombinatьnda [illegible] 10 keşenen ylevenə həm 14-nen avьr jaralanьvьna səbəp bulqan şartlav ojoştorolqan. (1936-sь jьldьn 19-22 nojabrendə Kemerova [illegible]

[illegible] 3 diversion akt [illegible] Ratajcak [illegible] Nevski zavodь [illegible] Voskresenski ximik [illegible]

Bьl [illegible] diversion [illegible] teknik [illegible] ekspertiza akttarь menən [illegible]

qəjeplənevse Ratajcak, Puşin, Graşelərɗen yddərenen kyrhətevdəre menən bildələnde. (40-tom, 30,39,50 eş qaqьɗdarь).

(Texnik ekspertiza akttarьn qararqa).

Timer jul transportьnda bigerək tə aktiv diversion-qorotqosloq eşməkərlegen, oşo eş bujьnsa qəjeplənevselər: Ja. A. Livşits, I. D. Turok, I. A. Knəzef, M. S. Boguslavskidər ytkərgəndər.

Məɦəlan, qəjeplənevse Knəzef, parallel' trotskisь yɗəkten turanan-tura zadaniehe bujьnsa bajtaq, kyp selek eləşendə xərbi pojezdarɗьn, kyp keşelərɗen qorban bulьvьna səbəp bulqan kruşenielərən ojoştorqan həm tormoşqa aşьrqan, bьl kruşenielərɗən bigerək tə ajetdidəre bulьp tybəndəgelər toralar:

a) 1935 jьldьn 27-se oktəbrendə „Şumixa" stansahьnda xərbi eşelondьn kruşeniehe, вьnda 29 qьɗьl armejs hələk buldь həm 29 qьɗьl armejs jaralandь;

в) 1935-se jьldьn dekabr ajьnda „Jaxino-Ust'-Katav" peregonьnda kruşenie;

v) 1936-sь jьldьn fevral ajьnda „Jedinover-Berdəuş" peregonьnda kruşenie.

Qəjeplənevse Knəzef, xərbi pojezdarɗьn kruşeniehen parallel' yɗəkten həm ajrьm alqanda, timer jul transportьnda diversion-qorotqosloq eşenen jetəksehe, qəjeplənevse Livşitsten kyrhəteve bujьnsa qьna tygel, bəlki Japonia razvedkahь agentь X. əfəndenen də tura zadanielərə bujьnsa ojoştorqan.

Qəjeplənevse Knəzef 1936-sь jьl 14-se dekabrɗəge doprosta bьl ajqanь oşolaj tip kyrhətte:

„Şpionlьq eşendə həm xərbi pojezdarɗьn, keşelərɗen qorban bulьvьna səbəp bulqan kruşenielərən jahav julь menən Qьɗьl armiaqa udar jahavqa kilgəndə, min Japonia razvedkahь fajɗahьna şpionlьq həm Qьɗьl armiaqa qarşь diversion eşemə trotskisь ojoşmanьn mənəsəbəten belgəndən hun qьna bьl eşkə totondom.

Transportta diversion-qorotqosloq eşen jəjelderev həm pojezdarɗьn kruşenielərən ojoştorovьɗь jəjelderev jəhətenən zadanie minen taraftan tulьhьnsa ytəlde, sənki bьl məs'ələlə Japonia razvedkahьnьn zadaniehe, minen taraftan, вьnan ber aɗ elek, trotskisь ojoşmanan alьnqan zadanie menən tura kilə ine". (32 tom, 61,57 eş qaqьɗdarь).

Qəjeplənevse I. D. Turok ta şulaj uq Japonia razvedkahьnьn agenttarьnan xeɗməttəşlek turahьnda kyrhətte (23 tom, 106 eş qaqьɗь).

Bьl eş bujьnsa qəjeplənevselər, sit il razvedkalarьnьn agenttarь menən bergələp diversion akttar eşləp, pojezdarɗьn kruşenielərən, şaxta həm promьjşlennost' predpriatielərenen şartlavɗarьn həm janqьnɗarьn ojoştorop, kərəşten in вьsьraq saralarьnan da jerənməgəndər, anlь rəveştə həm aldan ujlap, eşselərɗe aqьvlav həm hələk itev kevek qorotqos jenəjəttərgə barqandar, eşselərɗen sovet vlasьnan riza tygellektəren provakatsialavqa ьntьlqandar.

Məɦəlan, qəjeplənevse Pjatakof 1936-sь jьldьn 4-se dekabrendəge doprosta bьl ajqanь oşolaj tip kyrhətte:

„Qorotqosloq plandarьn tormoşqa aşьrьv maqsattarьnda, diversion akttarqa totonovɗьn kərəklege vaqiqahьnda, — his şikheɗ keşelərɗen qorban bulasaqtarьn beɗ iɦəpkə ala inek. Beɗ вьn iɦəpkə ala inek həm zarur bulqan nəmə tip qabul itə inek". (1 tom, 196,197 eş qaqьɗdarь).

Qəjeplənevse Drobnis bьl turala taqь la ojathьɗьraq rəveştə kyrhətte:

„Şaxtala qorbandar bulha jaqşьraq [illegible] eşselərɗə asьvlanьv tьvɗьrasaqtar, ə beɗgə şul qьna kərək tə". (13-tom, 66 eş qaqьɗь).

Qəjeplənevse Knəzeften 1936-sь jьl 2?-sь dekabrɗə birgən tybəndəge kyrhəteve lə bьl xalьq doşmandarьnьn, diversia akttarь ojoştorop, kyp handa keşelərɗen qorban bulьvьna anlь rəveştə barьvɗarьn dəreɦləj:

„Livşits kyp handaqь keşenen qorban bulьvьna səbəp bulьrlьq bajtaq diversion akttar (şartlav, kruşenie jəki aqьvlav) əɗerlərgə həm tormoşqa aşьrьrqa ajrьm eş tapşьrɗь". (32-tom, 92-se eş qaqьɗь).

Qəjeplənevse I. D. Turok ta oşonon təɦlə yk kyrhətev jahanь. (23 tom, 73-sə eş qaqьɗь).

Trotskisь yɗək, promьjşlennosta həm transportta unьn jetəkselegendə gruppalar, huqьş vaqьtьnda, xainlekten bьl qot osqos akttarь Sovettar Sojuzьnьn oborona hələtlegenə dur udar jaharqa məmkin bulqan vaqьtta, şartlavɗar, jandьrьvdar, pojezdarɗьn kruşenielərən həm başqalarɗь ojoştorov julь menən promьjşlennost' predpriatielərendə ajrьvsa aktiv jemerevselek eşe alьp barьrqa tejeş bulqandar.

Məɦəlan, qəjeplənevse Pjatakof qəjeplənevse Norkinqa Kemerova ximik kombinatьn jandьrьvɗь huqьş başlanьv momentьna əɗerlərgə kyrhətmə birgən.

Bьl turala dopros alqanda Ju. L. Pjatakof вьlaj tip kyrhətte:

„Ejje, dərəɦləjem. Min вьndaj zadaniene Norkinqa ьsьnlap ta birɗem. Bьl minen Trotski menən osoraşьvьmdan hun odaqьmaj buldь. Bьl osoraşьvɗa ul minen aldьma huqьş başlanqanda oborona predpriatielərendə diversion akttar ytkərev kərəklege turahьndaqь məs'ələlərɗe qujɗь. Tap oşonon menən bəjləneştə min Norkin menən Kemerovola şundaj diversion akttь eşləv məmkinlegen aldan kyɗətevɗen kərəklege turahьnda həjləştem". (1-tom, 309-sь eş qaqьɗь).

Qəjeplənevse Knəzef 1936-sь jьl 14-se dekabrɗəge doprosta yɗ nəvbətendə, ydenen parallel' yɗək menən kileşev bujьnsa Japonia razvedkahьnьn agentь X. əfəndenən huqьş bulqan xəldə:

„Xərbi skladtarɗa, qəskərɗərɗen tujьnьv punkttarьn həm sanitaria-havьqtьrьv punkttarьn jandьrьvɗь ojoştororqa" (32-tom, 68-se eş qaqьɗь) zadanie alqanlьqьn kyrhətte.

Qəjeplənevse Knəzef, Japonia razvedkahьnьn şul uq agentь, X. əfəndenən, sovet xalqьna qarşь jynəldereлgən taqь la dəhşətlerək zadanie alqan:

„Qəskərɗərgə bireləsək eşelondarɗь, şulaj uq qəskərɗərɗen tujьnьv həm sanitaria-havьqtьrьv punkttarьn qatь joqoşlo bakterialar menən joqoşlandьrьv maqsatь menən huqьş vaqьtьnda bakteriologik saralarɗь qullanьv turahьndaqь məs'ələ Japonia razvedkahь tarafьnan ajrьvsa qьrqa qujьla ine"... (32 tom, 68-se eş qaqьɗь).

Qəjeplənevse Knəzeften Japonia razvedkahь menən jenəjətsel bəjləneşe Knəzften şəxsi kyrhətevdəre aşa qьna tygel, bəlki X. əfəndenen unan tabьlqan xattarь həm foto hyrəttər menən də (X. əfəndenen „15-XII" həm 23-III 1936-sь jьl xattarь) bildələnde. (32-tom, 121 eş qaqьɗь).

Aldan tikşerev materialdarь həm qəjeplənevse — S. A. Ratajcak, I. A. Knəzef, I. D. Turok, G. I. Puşin, I. I. Graşe, A. A. Şestof həm M. S. Stroiloftarɗьn yddərenen kyrhətevdəre menən trotskisь parallel' yɗəkten, Sovettar Sojuzь menən kərəştə diversion-qorotqosloq menən ber rəttən sit il razvedkalarьnьn fajɗahьna şpionlьq eşen ojoştorovqa la şundaj uq jetdi əhəmiət birgənlege bildələnde.

Bətə kyrhətelgən qəjeplənevselər Germania həm Japonia razvedkalarьnьn vəkildəre menən bəjləneştə bulьp, ulardь in məhim dəvlət əhəmiətle jəşeren məqlyməttər menən sistemalь rəveştə tə'min itep torqandar.

Məɦəlan, qəjeplənevse I. A. Knəzef Japonia razvedkahьn, bьl razvedkanьn juqarьla kyrhətelgən agentь X. əfənde aşa, SSSR dьn texnik xəle, timer juldarɗьn mobilizatsion əɗerlege həm xərbi jək taşьvɗar turahьndaqь jəşeren məqlymətter menən tə'min itkən. (32-tom, 103-sə eş qaqьɗь).

Qəjeplənevse S. A. Ratajcak, G. I. Puşin, I. I. Graşe yddərenen Germania razvedkahь menən bəjləneştə bulьvɗarьn, beɗɗen ximik zavodtarɗьn toroşo həm eşe turahьnda uqa jəşeren materialdar tapşьrьvɗarьn tanьnьlar.

Bьl ajqanь horav alьnqan Graşe вьlaj tip kyrhətte:

„Min qatnaşqan [illegible] Germania razvedkahьnьn zadaniehe bujьnsa ximik promьjşlennost' predpriatielərendə diversion qьna tygel, bəlki şpionlьq eşen də alьp barɗь". (21-tom, 49 eş qaqьɗь).

Qəjeplənevse G. I. Puşin ydenen şpionlьqta qatnaşqanlьqьn tanьp, ydenen həm qəjeplənevse S. A. Ratajcaktьn Germania razvedkahь menən bəjləneşte „Linde" firmahьnьn montjorь — Lents aşa tormoşqa aşьrьvɗarьn kyrhətte.

Qəjeplənevse G. I. Puşin 1936-sь jьl 26-sь oktəbrɗə bulqan doprosta вьlaj tip kyrhətte:

„Lentsqa tybəndəge materialdar tapşьrьlɗь:

1) Sojuzdьn bətə predpriatielərɗə 1934-se jьlda produksia eşləp sьqarьv turahьnda məqlymməttər;

2) Sojuzdьn bətə ximik predpriatielərendə 1935-se jьlqa eş programmahь;

3) Azot kombinattarьn təɗev planьn, вьnda 1938-se jьlqa tiklem təɗələş eştəre kyrhətelgəjne.

Bətə bьl materialdarɗь Lentsqa min ydem, 1935-se jьldьn təvge jartьhьnda tərlə sroktarɗa tapşьrɗьm.

Bьnan tьş, xərbi-ximik zavodtar bujьnsa 1934-se jьlqь produksia həm 1935-se jьl eş programmahь turahьnda məqlymməttərɗe Lentstьn turanan-tura Ratajcaktan alьvь turahьnda minə unьn ydenən bildəle. Bьlardьn bətəhenən tьş Lents sistemalь rəveştə minen taraftan, azot zavodtarь bujьnsa tuqtap tordolar, avarialar turahьnda, qorolmalarɗьn toroşo turahьndaqь məqlymməttər menən tə'min itelep tordo" (19-tom, 31-se eş qaqьɗь).

„Kemerov eşe" bujьnsa şpionlьq-diversia eşe əsən xəkəm itelgən inzener — Ştikling kevek, SSSR qa sit il belgestəre təɦəndə kilgən kyp kenə razvedciktər menən jenəjətsel bəjləneş totovɗarь asьlqan.

Qəjeplənevse A. A. Şestof həm M. S. Stroiloftar Germania razvedkahь fajɗahьna oşonon təɦlə yk şpionlьq eşe alьp barqandar.

Trotskisьlarɗьn Germania fajɗahьna şpionlьq eşməkərlektəre kyp vaqiqalarɗa ulardьn qajhь ber nemes firmalarь menən bəjləneştəre menən qaplanqan.

Oşo eş bujьnsa tikşerev menən, L. Trotski həm qajhь ber german firmalarь arahьnda kileşev təɗəlgənlege, şunьn əsən, Germaniaнan SSSR qa inderelgən tovarɗarqa əɦtəlmə xaq halьv julь menən tьvɗьrьlqan fond iɦəbenə trotskisьlarɗь aɦьraqanlьqtarьn bildələnde.

Qəjeplənevse Pjatakof oşonon ajqanь, Trotskiden emigratsiala bulqan ulь — L. L. Sedof menən bulqan ydenen besedahь menən bəjləneştə, вьlaj tip kyrhətte:

„... Sedof minə, ulardьn vəkildəre menən Trotskiden bəjləneşe bulqan „Demog" həm „Borzig" firmalarьnьn zakazdarьn kyberək urьnlaştьrьrqa tьrьşьrqa tejeşlegem turahьnda Trotskiden kyrhətmələren tapşьrɗь.

— Hedgə, — tip əɦtəne Sedof, — xaqtarɗь artьqьraq tylərgə tura kiler, ləkin bьl aqsa beɗɗen eşebeɗgə totolasaq". (1-tom, 227-se eş qaqьɗь).

L. Trotski həm parallel' yɗək, sovet xəkymətenen qolatьv həm vlastь qulqa alьv plandarьnda VKP(в) həm sovet xəkyməte jetəkselərenə qarşь terroristik akttarqa berense dərəzələ əhəmiət birgəndər.

Bьl eş bujьnsa aldan tikşerevɗər menən parallel' trotskistik yɗəkten. Ju. L. Pjatakof həm K. B. Radek tarafьnan L. D. Trotskidən alьnqan turanan-tura kyrhətmələr bujьnsa Məskəvɗə, Leningradta, Kijevtə, Rostovta, Socidə, Novosibirskida həm başqa qalalarɗa kyp kenə terroristik gruppalar ojoştorolqan.

Qəjeplənevse K. Radektьn kyrhəteve bujьnsa L. D. Trotski:

„... VKP(в) jetəkselərenə, berense nəvbəttə Stalingə qarşь terroristik hezymdərɗe ytəv əsən ьşanьslь keşelərɗen tar kollektiven ojoştorovqa" (5-tom, 102-se eş qaqьɗь) talap itkən.

L. D. Trotski 1935-se jьldaqь besedahьnda qəjeplənevse Pjatakofqa la oşondaj uq kyrhətmələr birgən.

Qəjeplənevse Pjatakof:

„... Trotski bьl besedahьnda: „məmkin tiklem tiɗerək eşlənergə kərək bulqan terroristik akttarɗьn totoş seriahьnan başqa stalinsel xəkymətte qolatьrqa məmkin bulmaqanlьqьn anlaqьɗ.

Kərəşte taqь la nьqьraq qьrqьvlaştьrьrqa, taqь la nьqьraq kinəjtergə. Ber hyd menən əjtkəndə, Stalinde qolatьv əsən ber nəmə aldьnda la tuqtap qalmaɦqa kərək" (1-tom, 263, 264-se eş qaqьɗdarь), tip kyrhətte.

Faşizmdьn agentь L. D. Trotski VKP(в) həm sovet xəkyməte jetəkselərenə qarşь bajtaq terroristik akttar əɗerləvse trotskisь ojoşmalarqa instruksia jahaqan.

Trotskistik yɗək, juqarьla kyrhətelgən terroristik akttarɗь ojoştorop, ular əsən VKP(в) həm sovet xəkyməte jetəkselərenen urьndarqa barьvɗarьnan fajɗalanьrqa tьrьşqandar.

Məɦəlan, 1934-se jьlda SSSR Sovnarkomьnьn predsedatele iptəş V. M. Molotof Seberɗə bulqan vaqьtta trotskisь terroristar qəjeplənevse Şestof jetəkselegendə, avtomobil katastrofahь ojoştorop, iptəş V. M. Molotoftь ylterergə ьntьlqandar.

Bьl jьrtqьstarsa jenəjətte turanan-tura tormoşqa aşьrьvsь, trotskistik terroristik gruppanьn aqzahь, qəjeplənevse Arnol'd. 1936-sь jьl 21-se sentəbrɗəge doprosta bьl ajqanь oşolaj tip kyrhətte:

„1934-se jьldьn sentəbrendə, kənən anьq xəterləməjem, Cerepxin minə ydenen kabinetьna saqьrɗь həm Prokop'jevskiqa Molotoftьn kileven belderɗe... Ul şunda uq minə, yɗemde qorban itergə tejeşlegemde həm Molotofqa birelə torqan maşinamdь nisek kenə bulha la katastrofaqa osoratьrqa tejeşlegemde əjtte. Min riza buldьm həm bətəhe lə eşlənər, tip javap birɗem". (35-se tom, 32,33-sə eş qaqьɗdarь).

Qəjeplənevse Şestof tybəndəgelərɗe kyrhətep, вьnь dərəɦləne:

„1934-se jьlda min, Muraloftьn kyrhətməhe bujьnsa SSSR Sovnarkomьnьn predsedatele Molotofqa həm Kənbajьş Seber krajkomьnьn sekretarь Ejxegə qarşь terroristik aktta aktiv əɗerlek ytkərɗem". (15-tom, 157-se eş qaqьɗь).

SSSR Xalьq Komissarɗarь Sovetьnьn predsedatele V. M. Molotoftьn əsənsə hanlь şaxta ekspeditsiahьnan (Prokop'jevski ruda idarahь) eşselər qalasьqьna barqanda ultьrqan maşinahьn avariaqa osoratьv julь menən unь ylterergə ьntьlьv ьsьnlap ta eşləngən, tik ul həɗemtəhed sьqqan. (36-tom, 48-se eş qaqьɗь).

Faşistarɗьn jalsьlarь, vatanqan xianat itevselər həm xalьq doşmandarь — trotskisьlarɗьn qəbəxət, xain həm sovetqa qarşь eşməkərlektəre вьna oşolaj.

Partiaqa həm sovet vlasьna qarşь yɗɗərenen oɗaq kərəştərendə tamam jenelgən, SSSR da sotsializmdьn tulьhьnsa jeneve həɗemtəhendə xalьq massalarьnьn hər tərlə jarɗamdarьn juqaltqan, sovet xalqьnьn dəjəm nəfrəte menən ləqnət itelgən, politik jəhəttən xəkem itelgən izolirlanqan gruppa bulqan, L. D. Trotski həm unьn bulьşsьlarь — Pjatakof, Radek, Sokol'nikof, Serebrəkof, Livşits həm bьl eş bujьnsa başqa qəjeplənevselər eşse sьjnьf həm krəɦtiəndər mənfəqətenə вьqa tiklem işetelməgən xainlek eşlənelər, vatanqa xianat ittelər həm Germania həm Japonialaqь faşistik kəstərɗen şpionlьq itevse, diversion-qorotqosloq agenturahьna əjləndelər.

Qəjepləv formulahь

Tikşerev tarafьnan:

1) 1933-sə jьlda L. D. Trotskiden kyrhətməhe bujьnsa, oşo eş bujьnsa qəjeplənevse: Ju. L. Pjatakof K. B. Radek, G. Ja. Sokol'nikof. L. P. Serebrəkoftar sostavьnda parallel' yɗək ojoştorolqanlьqьn, SSSR ɗьn xərbi qevəten jemerergə jynəlderelgən, sovetqa qarşь, şpionlьq, diversion həm terror julь menən jenəjətsel eşməkərlek menən jetəkselek itev, SSSR ɗьn territoriahьn baɦьp alьvɗa həm bylgeləvɗə sit il agressorɗarьna jarɗam kyrhətev, sovet vlasьn qolatьv həm Sovettar Sojuzьnda kapitalizmdь həm burzuazia vlasьn qajtanan torqoɗov — bьl yɗəkten burьsь bulqanlьqь;

2) bьl yɗəkten şul uq L. D. Trotskiden quşьvь bujьnsa, qəjeplənevse Sokol'nikof həm Radek aşa Sovettar Sojuzьna qarşь bergələp kərəşev maqsattarьnda qajhь ber sit il dəvləttərenen vəkildəre menən bəjləneş tьvɗьrьv, şul uq vaqьtta trotskistik yɗəkten, vlastь yɗ qulьna alьvь vaqiqahьnda, bьl dəvləttərgə bajtaq politik həm ekonomik l'gotalar jaharqa həm territoriahь byleп birergə jəkləmə alьvь;

3) şunьn menən bergə bьl yɗəkten, yɗenen [illegible] həm jenəjətsel trotskistik ojoşmanьn başqa qatnaşsьlarь aşa, sit il razvedkalarьn in məhim dəvlət əhəmiəte bulqan jəşeren məqlymməttər menən tə'min itep, bьl dəvləttər fajɗahьna sistemalь rəveştə şpionlьq menən şəqəlləneve;

4) SSSR ɗьn xuzalьq qevəten həm oborona hələtlegen jemerev maqsattarьnda bьl yɗək tarafьnan qajhь ber perdpriatielərɗə həm timer jul transportьnda, keşelərɗen qorban bulьvьna həm qimmətle dəvlət milkenen hələk bulьvьna səbəp bulqan bajtaq qorotqosloq həm diversion akttarɗьn ojoştorolovь həm eşləneve;

5) bьl yɗəkten, VKP(в) həm sovet xəkyməte jetəkselərenə qarşь bajtaq terroristik akttar əɗerləve, şul uq vaqьtta bьl akttarɗь tormoşqa aşьrьrqa ьntьlьştar jahalьvь;

6) bьl yɗəkten juqarьla kyrhətelgən jenəjətsel eşməkərlegendə, unьn jetəkselərе — qəjeplənevse — Ju. L. Pjatakof, G. Ja. Sokol'nikof, K. B. Radek, həm L. P. Serebrəkoftan başqa qəjeplənevse: Ja. A Livşits N. I. Muralof, Ja. N. Drobnis, S. Boguslavski, I. A. Knəzef. I. D. Turok, S. A. Ratajcak, B. O. Norkin, A. A. Şestof. M S. Stroilof, I. I. Graşe, G. J. Puşin həm V. V. Arnol'dten də aktiv qatnaşьvɗarьn bildələngən tip iɦəpləj.

Bətə qəjeplənevselər yɗɗərenə iqlan itelgən qəjeptərɗə yɗɗəren

(Adaqь 3-bittə).

SOVETTARQA QARŞЬ TROTSKISTIK YDƏK PROTSESSЬ

23-sə qinvar irtənge ultьrьş

23-se qinvarda Sojuzdar jortonon Oktəər zalьnda SSR Sojuzь Verxovnьj sudьnьn xərbi kollegiahь asьq sud ultьrьşьnda, vatanqa xejanat itevdə, şpionazda diversialar-da, qorotqosloqta həm terroristik aktar ədərləvdə, jəqni RSFSR ugolovnьj kodeksьnьn 58-1-a, 58-8, 58-9, həm 58-11 statjalarьnda kyđatelgən jenəjəttərdə qəjeplənevse Pjatakof, Radek, Sokol'nikof, Serebrəkof həm başqalardan eşen qaraj başlanь.

Sudtьn sostavь: predsedatellek itevse, SSR Verxovnьj sudьnьn xərbi kollegiahь predsedatele armia xərbi jurisь ip. V. V. Ul'rix, sud aqzalarь — korpus xərbi jurisь iptəş I. O. Matulevic həm divizia xərbi jurisь iptəş N. M. Rьçkof. Qəjeplavde SSR Sojuzь prokurorь iptəş A. Ja. Vьjşinski alьp bara.

12 saqat 5 minutta predsedatellek itevse iptəş Ul'rix sud ultьrьşьn asьq itep iqlan itə.

Xəkəm itelevselərgə mərəzaqət itep iptəş Ul'rix — ulardьn sud sostavьna həm dəvlət qəjepləve vəkilenə qarşь otvodtarь varmь, tip horaj. Bətə qəjeplənevselər, yđdərenen otvodtarь bulmavьn belderdelər.

Unan hun iptəş Ul'rix, xəkəm itelevse Knazoftь — jaqlavsьlar kollegiahьnьn aqzahь I. D. Braudenen jaqlavьn, xəkəm itelevse Puşinde jaqlavsьlar kollegiahь aqzahь N. V. Kommodoftьn jaqlavь, xəkəm itelevse Arnol'de — jaqlavsьlar kollegiahь aqzahь S. K. Kaznaçejeftьn jaqlavь turahьnda belderə. Iptəş Ul'rix qalqan xəkəm itelevselərden: **Pjatakof, Radek, Sokol'nikof, Serebrəkof, Livşist, Muralof, Drobnis, Boguslavski, Ratajcak, Norkin, Şestof, Stroilof, Turok həm Graşedərden** qəjepləv zaklycenieħen beldergəndə ulardьn yđdəren yđđəre jaqlavsьlarsьz belderep, jaqlavsьnan bas tartuvdarь turahьnda, şulaj uq belderə. Ul вь xəkəm itelevselərgə — ulardьn yđđərenen qarardarьn yđgərtevdəre jəki yđgərtmevdəre həm jaqlavsьlar alьrqa telavdəre jəki telamavdare turahьnda horav menən mərəzaqət itə. Xəkəm itelevselər, yđđərenen jaqlavsьlardan bas tartuvdarьn dərəblajdar. Şulun menən bajlanьşta iptəş Ul'rix, jaqlavsьlardan bas tartьv xəkəm itelevselərgə, ulardьn şahittarqa, ekspertarqa həm xəkəm itelevselərgə horavdar birergə, şulaj uq sudta qudqatьlasaq hər ber məs'ələgə atlamalar birergə xoquqtarь bulьvь həm jaqlav telmərdəre həjlərgə xoquqtarь bulьv turahьnda anlata.

Eş bujьnsa şahittar sьjfatьnda: **V. G. Romm, V. F. Loginof, L. J. Tamm, A. M. Stejen, D. P. Buxartsof**, ekspertar sьjfatьnda: inzener **P. A. Lekkus, B. N. Pakrovski, Ja. M. Monosovic** həm tərzeməse sьjfatьnda **Il'ktər** saqьrьlqandar.

Sudtьn sekretarь berense ranga xərbi jurisь A. F. Kostjuško qəjeplav zaklycenieħen uqьqandan hun, predsedatellek itevse iptəş Ul'rix xəkəm itelevselərden hər qajhьhьnan birelgən horavdarqa ular katьle tə, ularqa iqlan itelgən qəjeplavdə yđđəren tulьbьnsa qəjeple tip tanьmsьlar.

Sud qəjeplənevselərdən dopros alьvqa başlaj. Berense başlap xəkəm itelevse Ju. L. Pjatakoftan dopros alьna.

Protsessta Maskəv zavodtarьnьn eşselərə, sovet jəməqətselege vəkildəre, jadsvslar, şular esenda A. N. Tolstoj, Lion Fejxtvanger h. в. qatnaşalar. Sovet həm sit il matbuqatь vəkildəre kyp. Şulaj uq diplomatik korpustьn aqzalarь la qatnaşalar.

XӨKӨM ITELEVSE PJATAKOFTAN DOPROS ALЬV

VЬJŞINSKI: Əjteged əle, heđđen trotskistik iđən aъtь eşməkərlegegeđđen hunqь osoro qasan başlandь?

PJATAKOF: 1931-se jьldan—1926-1927-se jьldь iђəpləməjensə вьl hunqь osor.

VЬJŞINSKI: Вьl eşməkərlek niđən torđo?

PJATAKOF: 1931-se jьl min Berlində xeđmət вujьnsa komandirovkala buldьm. Ber yk vaqьtta minen menən ber nisə trotskistər, şul iђəptən Smirnof həm Loginoftar buldьlar. Minen menən şulaj uq Moskaljof ta barđь. Həm Şestof ta buldь.

1931-se jьldьn jəj urtahьnda Ivan Nikitic Smirnof minə, sovet xəkymәte həm partia jetəkselegenə qarşь trotskistik kərəşten janь kөs menən xəđer janьnan вaşlanьvь, unьn — Smirnoftьn Berlində Trotskiđen ulь Seđof menən kyreşeve, unьn, Trotskiđen tapşьrьvь вujьnsa, kərəşten massovьj metodьn taşlavđьn kərəklegen, janь metod qullanьv kərəklegen, вьl metodtьn terror metodь вulьvьn, unьn ul saqta əjtevensə, sovet vlasь saralarьna qarşь xərəkət itevđe təqвirləgən janь ustanovkalar вireve turahьnda вelderde.

VЬJŞINSKI: Qajhь Smirnof turahьnda heđ həjləjhegeđ?

PJATAKOF: Bildəle trotskise Ivan Nikitic Smirnof.

VЬJŞINSKI: Əlege tege, xəkəm itelgənme?

PJATAKOF: Eje, əlege şul ađaqtan вerləşkən zinovjefse-troskistik ydək kə inevse. Kyreşevđərđen вerehendə, minen kaвinetьmda вer kem də juq saqta, ul minə Sedoftьn minen menən вik osoraşьrqa teləve turahьnda tapşьrđь.

Vatanqa xejanat itevđə, şpionazlьqta, diversialar eşləvđə, qorotqosloqta həm terorristik aktar əđerləvđə, jəqni RSFSR Ugolovnьj kodeksьnьn 58-1—a, 58—8, 58—9 həm 58—11 statjalarьnda kyđətelgən jənəjəttərđə qəjeplənevse Ju. L. Pjatakof, K. B. Radek, C. Ja. Sokol'nikof, L. P. Serebrəkof, N. I. Muralof, Ja. A. Livşits, Ja. P. Drobnis, M. S. Boguslavski, I. A. Knəzef, S. A. Ratajcak, B. O. Norkin, A. A. Şestof, M. S. Stroilof, I. D. Turok, I. I. Graşe, G. I. Puşin həm V. V. Arnol'dtərđen eşe вujьnsa

QƏJEPLƏV ZAKLYCENIEHE

(Dəvamь. Başь 1-2 вittərdə).

tulьħьnsa qəjeple tip tanьnьlar həm eştə вulqan dokumenttar, əjberlətə raђlaqьstar həm şahidtər-[...]evdəre menən вildələnələr.

Juqarьla kyrhətelgəndər nigeđendə:

1) Juri (Georgi) Leoniđovic Pjatakof, 1890-sь jьl tьvqan, xeđmətkər;

2) Georgi Jakovlevic Sokol'nikof, 1888-se jьl tьvqan, xeđmətkər;

3) Karl Bernogardovic Radek 1885-se jьl tьvqan, zurnalist;

4) Leonid Petrovic Serebrəkof 1888-se jьl tьvqan, xeđmətkər.

Sovetqa qarşь trotskistik iđən aъtь ojoşmahьnda qatnaşsьlar вulьp, qəjepləv formulahьnьn 1-6 paragraftarьnda kyrhətelgən jenəjəttərde, jəqni RSFSR Ugolovnьj kodeksьnьn 58-1 — a, 58-8, 58-9 58-11 statjalarьnda kyđətelgən jenəjəttərde eşləp, vatanqa xianat itevdə qəjeplənələr.

5) Jakov Abramovic Livşist 1895-sь jьl tьvqan, xeđmətkər;

6) Nikolaj Ivanovic Muralof, 1877-se jьl tьvqan, xeđmətkər;

7) Jakov Naumovic Drobnis, 1891-se jьl tьvqan, xeđmətkər;

8) Mixail Solomonovic Boguslavski, 1888-se jьl tьvqan, xeđmətkər;

9) Ivan Aleksandrovic Knəzef, 1893-se jьl tьvqan, xeđmətkər;

10) Stanislav Antonovic Ratajcak, 1894-se jьl tьvqan, xeđmətkər;

11) Boris Osipovic Norkin, 1895-jьl tьvqan, xeđmətkər;

12) Aleksej Aleksandrovic Şestof, 1896-sь jьl tьvqan, xeđmətkər;

13 Mixail Stepanovic Stroilof, 1899-sь jьl tьvqan, xeđmətkər;

14) Iosiv Dmitrejevic Turok, 1900-sь jьl tьvqan, xeđmətkər;

15) Ivan Iosifovic Graşe, 1880-jьl tьvqan, xeđmətkər;

16) Gavril Jefimovic Puşin, 1896-sь jьl tьvqan, xeđmətkər;

17) Valentin Vol'fridovic Arnol'd, ul uq Valentin Vasilejevic Vasil'jef, 1899-sь jьl tьvqan, xeđmətkər.

Şul uq sovetqa qarşь trotskistik iđən aъtь ojoşmahьnьn aqzahь вulьp, qəjepləv formulahьnьn 1-6 paragraftarьnda kyrhətelgən, jəqni RSFSR Ugolovnьj kodeksьnьn 58-1-a, 58-8, 58-9 həm 58-11 statjalarьnda kyđətelgən jenəjəttərde eşləp, vatanqa xianat itevdə qəjeplənələr.

Trotskistik yđəkten jenəjətsel eşməkərlege menən turanan-tura jetəkselek itevđə oşo eşten materialdarь menən jəđđəre asьlqan, emigratsiala jəşəgən L. D. Trotski həm unьn ulь L. L. Sedof, — SSSR territoriahьnda kyrengən xəldə, şunda uq arestqa alьnьrqa həm SSR Sojuzь Verxovnьj sudьnьn xərвi kollegiahь xəkəmenə вirelergə tejeştər.

Juqarьla jađьlqandar nigeđendə həm SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetьnьn 1934-se jьl 10-sь ijyl qararьna mьvafiq rəveştə, juqarьla kyrhətelgən şəxestərđen вətəhe SSR Sojuzь Verxovnьj sudьnьn xərвi kollegiahь xəkəmenə вirelələr.

Вьl qəjepləv zaklycenieħe Məskəv qalahьnda 1937-se jьldьn 19-qinvarьnda teđəldə.

SSR Sojuzьnьn prokurorь:
A. VЬJŞINSKI.

da tapşьrđь.

Min вьl osoraşьvqa riza вuldьm. Osoraşqan saqta Sedof minə, minen menən yđ ismenən osoraşmavь, ə yđenen atahь L. D. Trotski ismenən osoraşьvь turahьnda əjtte. Sedof, Trotskiđen stalinsel jetəksеlekkə qarşь kərəşte вer minutqa la tuqtatmavьn, Trotskiđen yđenen geografik kysep jərəve menən anlaşьlqan vaqьtlь tьnьp torovđьn вulьvь, ə ləkin ul kərəşten xəđer janьrtьlьvь həm вьl turala unьn — Trotskiđen minə вeldereve turahьnda əjtte.

Sedof şulaj uq, Tomski, Buxarin həm Rьjkoftarđan torqan unđarđьn da qoralđarьn taşlamavđarь, fəqət vaqьtlьsa tьnьvđarь, ular menən də tejeşle вəjləneş totov zarurlьqьn əjtte.

Вьnan hun Sedof minə tup-tura horav вirđe: „Trotski heđđən, hed, Pjatakof вьl kərəşkə quşьlahьqьđmь, tip horaj? Min rizalьq вirđem.

Sedof, kərəşten janь metodtarьnьn asьlь turahьnda вəjan itevgə kyste: nindəj genə formala вulmahьn massovьj kərəşte jəjelderev, massovьj xərəkətte ojoştorov turahьnda hyđ də вulьvь məmkin tygellege; əgər вeđ nindəj đa вulha massovьj eşkə вarhaq, вьl his kisekməђtən, jemerelev tigən hyđ; Trotskiđen terror həm qorotqosloq metodtarь menən stalinsel jetəkselekte kөslək menən qolatьv pozitsiahьna nьqlap вaђьv turahьnda əjtte. Artaban Sedof, Trotskiđen iqtiвarđь kərəşten вer dəvlət ramkahьnda qьna məqnəheđ вulьvьna jynəlderevе, xalьq ara məs'ələlərđən qul heltəv his məmkin вulmavь turahьnda əjtte. Beđgə вьl kərəşte şulaj uq tejeşle xalьq ara məs'ələ, jəki dərəђərəge dəlvəttər ara məs'ələlər вujьnsa tejeşle qararđar вuldьrьrqa kərək вulьr, tine.

VЬJŞINSKI: Вьl osoraşьv turahьnda hed yđegeđđen fekerdəştəregeđđən kemgə вulha la həjlənegeđme?

PJATAKOF: Eje, min „Koks" trestenen upravləjyşcie вulqan Vladimir Loginofqa, Berlində eşləgən Bitkergə, kymer promьjşlennosь əsən zakazdarđь urьnlaştьrьv вujьnsa şulaj uq komissiala вulqan Şestofqa, minen ьşanьslь keşem вulqan sekretarьm — Moskaljofqa əjttem.

VЬJŞINSKI: Xəkəm itelevse Şestof, hed Pjatakoftьn kyrhəteven işettegeđme?

ŞESTOF: Eje.

VЬJŞINSKI: Yđenen Sedof menən вulqan вesedahьn əjtep, Pjatakof Sedof menən quşьldьmь, əllə ul вьl вesedanь fotografik rəveştə genə вəjan itteme?

ŞESTOF: Şikheđ quşьldь.

VЬJŞINSKI: (Pjatakofqa janьnan mərəzəqət itə). Yđegeđđen Sedof menən вulqan вesedaqьđđь Şestofqa həjləgən saqta вьqa jaвaj tapşьrьv xarakterь вirđegeđme, əllə вьl vaqьtta yđegeđđen mənəsəвətegeđđe lə əjttegeđme?

PJATAKOF: Şestof menən də həm Vladimir Loginof menən də hyđ вьl direktivanь qəməlgə aşьrьv turahьnda вarđь.

VЬJŞINSKI: Heđđen partia həm sovet xəkymətenə qarşь kərəşte janьrtьvqa вik tiđ rizalьq вirevegeđđe nisek anlatьrqa?

PJATAKOF: Mində, artaвan haman, haman kyвerək yђə вarqan iђke trotskistik qəđəttər qalqajnьlar. Pjatakof, iptəş Vьjşinskiđen horavьna artaвan, вerense osoraşьvđan hun kyp tə ytməj Sedof menən ikense tapqьr kyreşeven kyrhətə. Berense kyreşev kevek yk, вьl kyreşev đə I. N. Smirnof tarafьnan ojoştorolqan. Вьl kyreşev vaqьtьnda Sedof, Pjatakof alđьna kontrrevolytsion eş əsən aqsa məs'ələhen quja.

— Sedof əjtte, — tip kyrhətə Pjatakof — minən fəqət вer genə nəmə talap itelə: min nisek kenə вulha la ike nemes fermahьna — „Borzit" həm „Demag" fermalarьna kyвerək zakazdar вirergə tejeşmen, ə ul — Sedof — ti — minen xaqtarqa ajrьvsa qьъьm jahamavьmdь iqtiвarqa alьp: tejeşle summalarđь alьv menən yk, əgər вьl [...] kinəjten əjtkəndə вildəle, sovet zakazdarьna jaħalasaq əъtəmə xaq tulьħь menən jəki ələşləp unьn kontrrevolytsion maqsattarь əsən Trotski qulьna inəsək.

VЬJŞINSKI: Heđ həm Sedof kənəşe вujьnsa eşlənegeđme?

PJATAKOF: Bik dərəъ.

VЬJŞINSKI: Həjləged вьl nəmə menən təqвir itelə?

PJATAKOF: Вьl вik jaвaj eşləndə, sənki minen qulьmda вik dur məmkinselektər вuldь həm zakazdarđьn jeterlek dərəzələgehanь вьl fermalarqa kyste.

Artaвanqь doprostan anlaşьlьvьnsa, Pjatakof Sedof menən вulqan вьl ikense osoraşьvđь qajhь вer məs'ələlərde anьqlav əsən fajđalanqan.

VЬJŞINSKI: Şestof arqьlь heđ Sedoftan вerəj nəmə alđьqьđmь?

PJATAKOF: Eje, 1931-se jьldьn dekaвr ajьnda Məskəvđə вuldьm Şestof Berlindən qajtqas minen janьma VSNX qa xeđmət kaвinetьna inde həm xat tapşьrđь.

VЬJŞINSKI: Şestof heđgə xeđmət eşe вujьnsa kildeme?

PJATAKOF: Ul Trotskiđen xatьn tapşьrьv həm Kuzbassta trotskistik eşte jəjelderev turahьnda taqь la вer tapqьr həjləşer əsən kilde.

VЬJŞINSKI: (xəkəm itelevse Şestofqa mərəzəqət itep) Heđ Pjatakof janьnda вuldьqьđmь?

ŞESTOF: Eje, вuldьm. Вьl, 1931-se jьldьn nojəвrendə вuldь.

VЬJŞINSKI: Heđ xat tapşьrđьqьđmь? Heđ unь kemdən alđьqьđ?

ŞESTOF: Min Berlində Sedoftan xat alđьm.

VЬJŞINSKI: Sedof heđgə nəmə əjtte hun?

ŞESTOF: Ul вьl saqta minə xat вirməne, ə вeđđen ul saqta alđan hyđ qujьşьvьвьđ вujьnsa вer par вotinka вirđe.

VЬJŞINSKI: Timək heđ xat tygel, ə вotinka alđьqьđ?

ŞESTOF: Eje, ləkin unda xattar вar ine. Hər вer вotinkanьn esenə вer xat jəşerelgəjne. Həm ul, xattarđьn konverttarьnda вildələre вar, tine. Berehendə „P" xərefe tora ine. Вьl — Pjatakofqa tigən hyđđe anlata ine, ə ikensehendə „M" xərefe tora ine, вьl — Muralofqa tigən hyđđe anlata ine.

VЬJŞINSKI: Heđ, Pjatakofqa xat tapşьrđьqьđmь?

ŞESTOF: Min uqa „P" вildəhe вulqan xattь tapşьrđьm.

VЬJŞINSKI: Ə ikense xattь?

ŞESTOF: „M" вildəhe вulqan xattь Muralofqa tapşьrđьm.

VЬJŞINSKI: Xəkəm itelevse Muralof, heđ xat alđьqьđmь?

MURALOF: Alđьm.

VЬJŞINSKI: Botinka menənme, əllə вotinkahьđmь? (zalda kөləv).

MURALOF: Juq, ul minə tik xat qьna kilterđe.

VЬJŞINSKI: Konvertta nəmə вar ine?

MURALOF: „M" xərefe.

PJATAKOF: Min, əle Şestof əjtkənsə вulqan xattь alđьm həm unь asьp hun siktə qəzəpləndem: min Sedoftan jađьvđar kөtə inem, ləkin konverttaqь jađьvđar Sedoftan tygel, ə Trotskiđən вulьp sьqtь həm xat nemessə jađьlqajnь həm „L. T" tip qul qujьlqajnь.

VЬJŞINSKI: Timək, heđ Trotskiđən xattь Sedof həm Şestof arqьlь alqanhьqьđ?

PJATAKOF: Eje.

VЬJŞINSKI: (Pjatakofqa mərəzəqət itep) Вьl xatta nəmə вar ine hun?

PJATAKOF: Вьl xat, xəđer xəterləvemsə: „qəđerle duъьm, heđđen minen talaptarьmdь ytəvegeđ əsən вik şatmьn..." tip вaşlanqajnь.

Artaвan, tөp вurьstar torovь turahьnda həjlənə ine, ul вьnь qьъьqa qьna təqвirləgəjne. Berense вurьs — вətə sredstvolar menən Staline həm unьn in jaqьn jarđamsьlarьn alьp taşlav. Bilgele, „вətə sredstvolar menən" tigən hyđđe вerense nəvвəttə kөslək sredstvohь tip anlarqa kərək ine. Ikensenən, şul uq xatta Trotski, вьl kərəş əsən sovetqa qarşь вətə kөstərđe вerləşterergə kərəklege turahьnda jađqajnь.

Өsənsenən, sovet xəkymәte həm partianьn вətə saralarьna, вiverək tə, xuzalьq өlkəhendə qarşь xərəkət itev zarurlьqь turahьnda jađqajnь.

VЬJŞINSKI: Вьl xattan hun kyp tə ytməj heđ taqь вer tapqьr sit ildə вulđьqьđmь. Nisənse jьlda?

PJATAKOF: 1932-se jьlda. Вьl 1932-se jьldьn ikense jartьhь ine. Həm ul saqta inde min əsənse tapqьr Sedof menən osoraştьm.

VЬJŞINSKI: 1931-se jьlda Trotskiđən xat alqan vaqьt menən 1932-se jьl Berlingə kilgən vaqьtьqьđ arahьnda heđ nəmə eşlənegeđ?

PJATAKOF: Вьl vaqьtta min iђke trotskistik вəjləneştərđe janьrtьv menən şəqəlləndem. Min, вaşlьsa iqtiвarьmdь Ukrainaqa tuplanьm. Min Loginof menən Berlində həjləşkən saqta, вeđ unьn menən Ukraina trotskistik ydəge ojoştorov turahьnda həjləştek. Əgər minen hunqa taвan Şestof arqьlь Kөnвajьş Seвer menən həm M. I. Muralof menən вulqan nьqlь вəjləneşemde iђəpkə almaqanda, [...] ydək menən вəjləneş minen niged вəjləneşem ine.

Вətəhenən elek вeđ Ukraina вəjləneşen janьrtьq.

Вьl — oşo eş вujьnsa qəjeplənevse Loginof, G[...]enko, Kotsjuвinski həm Livşist. [...] вaşta Loginof menən, hunьnan qa[...]andar menən, ulardьn Ukraina dyr[...] ojoştorovđarь turahьnda həj[...].

VЬJŞINSKI: Ulardьn qajh[...] menən heđ вьl turala həjləşteg[...]?

PJATAKOF: Bətə dyrtehe nən də.

VЬJŞINSKI: Şul iђəptən Livşits menən də me?

PJATAKOF: Eje.

VЬJŞINSKI: Livşist ul saqta qajđa eşləj ine?

PJATAKOF: Ukrainala, jul nacal'nige вulьp. Kontrrevolytsion trotskistik eş вujьnsa вeđ unьn menən kyptən вəjləneştə вuldьq.

VЬJŞINSKI: 1931-se jьl, jul nacal'nige, VSNX predsedatelenen urьnвaвarь heđđə nindəj səвəp menən вuldь. Вьqa nindəj đə вulha eşlekle xeđmət səвəвe вuldьmь?

PJATAKOF: Juq, Loginof tapşьrqanđь turanan-tura minən dərəђlətev əsən kilde.

Min uqa Sedof menən вulqan ydemđen osoraşьvьm turahьnda həjlənem həm kərəşten terroristik metodtarь, qorotqosloq turahьnda Trotskiđen direktivalarь turahьnda əjttem.

VЬJŞINSKI: Qəjeplənevse Livşist, heđ Pjatakof kyrhətevenen heđđen unьn menən osoraşьvьqьđ turahьn daqь ələşən dərəъləjhegeđme?

LIVŞIST: Eje, dərəъləjem. Min VSNX qa, Loginof tarafьnan tapşьrьlqan Pjatakof direktivalarьnьn dərəъlegən tikşerev əsən kildem. Pjatakof minə Loginof həjləgəndərđe yk: вeđđen taraftan elek qullanьlqan metodtьn вer tərlə lə efekt вirməve, kərəşten janь metodtarьna jəqni terrorqa həm jemerges eşkə вarьrqa kərəklege turahьnda həjləne.

VЬJŞINSKI: (Pjatakofqa) Şulaj itep, heđđen Berlingə ikense tapqьr вarьvьqьđ turahьndaqь məs'ələgə kysəjek.

PJATAKOF: Ikense tapqьr Berlingə вarьv 1932-se jьldьn urtalarьnda вuldь. Sedof minen Berlingə kilevem turahьnda вelgən həm yđenen əjteve вujьnsa Trotskigə zarur вulqan informatsianь alьv əsən minen menən osoraşьrqa qarar itkən.

Min, trotskistərđen Ukrainalaqь həm Kөnвajьş Seвerđəge eşe, ul vaqьtta Kөnвajьş Seвerđə вulqan Şestof, N. I. Muralof həm Boguslovskiđər menən вəjləneştər turahьnda həjlənem.

Sedof, hun siktə qənəqətlənməv, unьn əjteve вujьnsa, yđeneken tygel, ə eşten həm вigerək tə terroristik eşməkərlek өlkəhendə hun siktə aqьrьn вarьvь turahьnda Trotskiđen qənəqətlənməven вelderđe. Ul: „heđ, haman ojoştorov əđerlege həm həjlənev menən вulşahьqьđ, ləkin heđđen konkret [...] naməgeđ đə juq" tip əjtte ti. Unan hun ul minə: „Heđ Lev Davidovicten qьlьqьn вeləhegeđ, ul өđənəjolqona, ul, yđenen direktivalarьnьn tiđerək qəməlgə aşьrьlьvь əsən sьđamhьđlьq menən jana, ə heđđen вelderevegeđđən konkret вer nəmə lə kyrenməj" tine.

VЬJŞINSKI: Ikense tapqьr Berlində odaq вulđьqьđmь?

PJATAKOF: Aj jarьm-ike ajđar samahь. Şul uq jьldьn kөđəndə min Məskəvgə qajttьm həm вьnda artaвan zapas parallel' trotskistik ydək ojoştorov jaqьnan alqanda вik məhim вulqan vaqiqa — minen Kamenef menən osoraşьvьm вuldь.

Kamenef minen janьma narkomatqa nindəjder səвəp menən kilde. Ul minə, ojoştorolqan trotskise-zinovjefse ydək turahьnda вik asьq həm anьq вelderđe. Ul, minen вьl ydəkkə inergə riza вulьp, вulmavьmdь horaşьv əsən ofitsial vəkil itep jeвərelgəjne.

VЬJŞINSKI: Zapasmь, ul nisek əjtte?

PJATAKOF: Zapas. Min вьl ydəkkə inev əsən Kamenefqa rizalьq вirđem. Вьl, 1932-se jьl вuldь. Informatsia tərtiвendə Kamenef, ulardьn nьqlь вəjləneşe, jaвaj kontakt qьna tygel, ə undan Buxarin, Tomski, Rьjkoftar menən вəjləneştəre qujьlьvьn əjtte həm şunda uq. „Jurej Leonidovic, heđ Buxarin menən вik jaqşь mənəsəвəttəhegeđ, heđđen də unьn menən tejeşle kontakt totovьqьđ qamasavlamaъ" tine. Вьl artaвan minen taraftan eşlənđe.

VЬJŞINSKI: Timək heđ Buxarin menən вьl kontakttь qujđьqьđ?

PJATAKOF: Eje. Minen: „dərəsən əjtkəndə, nisek hun вeđ undar menən вəjləneş вuldьraвьđ" tigən horavьma, Kamenef tup-tura, dəjөm alqanda, politikala minen taraftan вer tiklem вalalьq вulьvь, kisəge feker tөrləlegə вeđđe ajьralmavь, sənki maqsatta вerđəmlek, stalinsel jetəkselekte qolatьv həm ekonomik politikala tejeşle ydgərəştər menən sotsializm tөđөvđən вaş tartьv вulьvь turahьnda əjtte. Şul uq həjləşevđə Kamenef „dəvləttər ara mənəsəвət", məs'ələlər вujьnsa, kapitalistik dəvlət xəkymәttəre menən tejeşle kontakttan вaşqa вeđđen vlastqa kilə almavьвьđ həm şunьn əsən вьl kontakttь jaqlarqa kərəklek turahьnda əjtte. Detal'dərgə kilgəndə, min, Pjatakof „Mezdunarodnik" tygel, həm вьnda Radek həm Sokol'nikoftarqa вьl turala kyвerək вelderelgən.

VЬJŞINSKI: Heđ mezdunarodnik tygelhegeđ, вьl ni tigən hyđ ul?

PJATAKOF: Trotskiselər dairahьnda min xalьq ara məs'ələ вujьnlənəl, spetsialis-xuzalьqsь iђəp[...]

VЬJŞINSKI: [...] Mezdunarodnik kem ine hun?

PJATAKOF: Min əjttem вit, Radek həm Sokol'nikof.

VЬJŞINSKI: ular menən nəmə [...] turahьnda həjləştegeđ?

PJATAKOF: 1932-se jьlda [...] Radek menən həjləştek. [...] вeđ Radek [...] saqta,

Trotski tarafьnan qaвul itelgən kərəş metodtarьn ytkərergə kərəklegen həm nigeđđə trotskise-zinovjefse ydək menən вerləşergə kərəklegen əjtte.

Beđđə, Kamenef, Zinovjef, Mrackovski, Bakajьf, Smirnof, Jevdokimof həm вaşqalar sostavьnan вulqan niged ydək menən вergə, niged ydək jemerelgən xəldə zapas rolen ujnajasaq həm şul uq vaqьtta Trotskiđen direktivalarь həm ustanovkalarьna mьvafiq rəveştə yđ alьna eşləj torqan ydeвeđđen trotskistik parallel' ydəkte вuldьrьv ujь tьvđь. Dərəъ, вьl vaqьtta inde вeđđen menən zinovjefselər arahьnda ustanovkala ajrьvsa ajrьmlьq вulmanь. Ləkin ul saqta Radek həm min, вeđđen taraftan vlastь alqandan hun ekonomik sigenevđər vaqьtьnda вloktьn zinovjefselər өləşə вik alъъ kiter, вьqa вer tiklem qarşь xərəkət ojoştororqa kərəklege turahьnda вorsoldoq.

Hər xəldə, вeđ ul saqta Trotskiđən horarqa hyđ qujьştьq. Ber tiklem vaqьttan hun (вьl 1933 sə jьl ine inde) osoraşьvđarđьn вerehendə Radek minə, ulardьn Trotski tarafьnan jaвap alьvđarь, terroristik - qorotqosloq platformahь qaвul itelgəs, ular menən вeđđen arala ajrьmlьq вulmavь, şuqa kyrə Trotskiđen zinovjefselər menən tulь вerđəmlek haqlav məs'ələhen ul'timativ rəveştə вeldereven əjtte. Sigenev məs'ələhenə kilgəndə: Trotski, sigenev вik ađ вulьr tip ujlap Radek menən minen janьlьşьvьвьđ, вik alьъqa sigenergə tura kiləsəgen həm şul jəhəttən, вloktьn zinovjefselər menən genə tygel, xatta undar menən də вulьrqa tejeşlegen jađđь. Beđđen ydəkte parallel'gə əjləndərev məs'ələhenə kilgəndə, ul, вьl, kөstərđe jьjьv həm zarur вulqan terroristik həm qorotqosloq aktьrьn əđerləvđe kөsəjter, tine.

1933-sə jьldьn ađaqьnda Gagrala min Serebrəkof menən osoraştьm. Şul saqta вeđ unьn menən, minen nigeđđə, Ukraina həm Kөnвajьş Seвerđə promьjşlennosta eş alьp вarasaqьm, unьn Zakavkazlala həm transportta eş alьp вarasaqь turahьnda hyđ qujьştьq.

Sokol'nikof menən min вajtaq hun—1935-se jьldьn urtahьnda, вьl vaqьtta inde niged ydək jemerelgəjne, unьn aqzalarь qulqa alьnqan həm xəkəm itelgəjne inde, şuqa kyrə вeđ, zapas jəki parallel' ydəkte xərəkət itevse ydəkkə əjlənderev turahьnda konkret həjləşkəndən hun osoraştьq. Sokol'nikof aвьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatьna minen janqa inde həm qulqa alьnьvđan hun вer tiklem tьnьq вuldь, xəđer xərəkət itevđe вaşlarqa kərək tine.

Vьjşinski: Timək „Parallel' ydək" 1933-se jьldan xərəkət itə, tip iђəpləргə məmkin?

Pjatakof: Eje.

Vьjşinski: Ul, niged ydək menən вer yk vaqьtta xərəkət itkəne əsən parallel'me?

Pjatakof: Eje.

Vьjşinski: Qəjeplənevse Radek, Pjatakoftьn вьl kyrhəteve вujьnsa heđ nəmə əjtə alahьqьđ?

Radek: Min ulardь tulьъь menən dərəъləjem.

Vьjşinski: „Parallel' ydək" turahьnda Trotskiđən horav məs'ələhen heđ məđəkərə ittegeđme?

Radek: Eje. Beđ вьl məs'ələne, niged ydəkten licnьj sostavь, həm вeđđen arala вlok вulьvqa qaramaъtan, zinovjefselər өləşənə вeđđen politik ьşanmavьвьđđan sьqьp qaranьq.

Vьjşinski: Вьnь nisek anlarqa hun?

Radek: Beđ, вьl вlok nindəj đə вulha вer jetdi imtixan tota alьrmь ikən, tigən ьşanьvqa kildek. Zinovjeften in вerense xəstərenən вerehe trotskistərđe jujьp taşlav вulьr, şəxsi momenttar đur rol' ujnar. Beđ zarur tip iђəpləgən ekonomik sigenevđərđə Kamenef həm Sokol'nikof вajtaq alъъ kiterđər, ə Zinovjef tulь panikala вulьr. Bloktьn tьşqь jaqьn haqlap, unьn kirehenə yđ ojoşmaвьđđь вuldьrьrqa.

Vьjşinski: Trotskise-zinovjefse ydəkte qulda totov əsənmə?

Radek: Iђke ydəkten sostavьn alhaqьđ, unda trotskistər jaqьnan iђke politik jetəkselərđən вerəv də juq ine. Politik jetəkse вulьvqa qaraqanda, kyвerək ojoştoroвsь вulqan Smirnof, haldat həm вojevik вulqan Mrackovski, propagandis—Ter-Vaganjan ine[...]. Beđ ularqa şəxsi rəveştə tulь ьşanq inek, ləkin вer вer xəl вulqanda вeđ ulardь ьsьnlap jetəkselek itergə вuldьqьđ, tip iђəplənek. Вьl ydək ojoştorolqan ikən, ydəktəge hər вer ydgəreş zinovjefselər menən ajrьlьşьv tьvđьrьr, həm şunьn əsən zapas ydək ideahьn вeđ parallel' ydək formahьnda qullanьrqa tьrьştьq. Beđ Trotskigə horav jeвərergə qarar itlek.

Vьjşinski: Trotskigə kem jađđь?

Radek: Xattь min jađđьm.

Vьjşinski: Вьl xattь heđ nisek tapşьrđьqьđ?

Radek: Bəjləneş, ul saqta TASS tьn sit ildəge korrespondentь, mi-

(Ađaqь 4-вittə)

SOVETTARƏA QARŞЬ TROTSKISTIK YĐƏK PROTSESSЬ

nen itke dubьm Vladimir Romm arqьlь qulьlqajnь. Javaptь şulaj uq Romm arqьlь aldьm. Xattь min şunda uq jandьrdьm, lakin Trotskiqa informasia ntrevdan xarьsda bar bola vaq-tejagena tiklem Pjatakofqa bildele.

Vьjşinski: Timək, hed вьl turala Pjatakoftьn kyrhateven dərəƀləjhegedme?

Radek: Eje.

Vьjşinski: (Serebrəkofqa mərəzaqət itep) Pjatakoftьn kyrhateven dərəƀlən turahьnda hed nəmə ajtə alahьqьd?

Serebrəkof: Dərəƀ, 1933-se jьldьn nojabr adaqьnda Gagrala, min Pjatakof menən osoraşьm.

Vьjşinski: Nəmə turahьnda hejlaştegedte?

Serebrəkof: Pjatakof minə Ukrainala həm Kənbajьş Seberdə ydenen Sedof menən osoraşьvь turahьnda qьbqasa informirlaнь. Ul minən, yd ətbəmə Gruziala həm transportta jetakselek itev eşen alьrqьla horada.

Vьjşinski: Həm hed rizalьq birdegedme?

Serebrəkof: Eje.

Vьjşinski: Ul hedgə, hed zapas ydək qatnaşьvqa bildьrtəlьbqьd, tip ajtteme?

Serebrəkof: Eje.

Vьjşinski: Həm hed вьqa la rizalьq birdegedme?

Serebrəkof: Eje.

Vьjşinski: Timək hed, Pjatakof kyrhateveneн вьl eləşen dərəƀləjhegedme?

Serebrəkof: Eje.

Vьjşinski: (Pjatakofqa mərəzaqət itep) mine qьđьqandьrba: „Parallel' ydək" kem jetakselegenda eşlane?

Pjatakof: Trotskiđen.

Vьjşinski: Ydək ismenən kem turanan-tura Trotski menən bəjləneşle qaraşa erde?

Pjatakof: Radek, unan hun min ydem trotski menən osoraştьm.

Vьjşinski: Timək, ydək, hedđen jenajatsel eşməkərlegegeden nigeđ jetakseke menən turanan-tura hedđen həm Radek arqьlь bəjləngən bulqan.

Pjatakof: Dərəƀ.

Vьjşinski: 1933-34-se jьldar esenda ydək nindəj praktik saralar ytkə?

Pjatakof: 1932-34-se jьldarda tap Ukrainala, Kənbajьş Seberdə ojoştorov-aderlek eşe jajeldereldə. hunqьraq, Məskəv gruppahь formalaştьrьldь. Ukrainala eş jajelderelde, şunьn menən bergə вьl eş elek kyrhatkənsə, Trotskiđen qorotqosloq həm diversion eşləvdə hona kysa başlanь.

Vьjşinski: Timək 1933-34-jьldarda „Parallel' ydək" jetakselege astьnda turahьnda, ajrьm alqanda Kənbajьş Seberdə, Uralda, Ukrainala trotskistik jacejkalar formalaşqan?

Pjatakof: Bьl vaqьtta trotskistik gruppalar Xar'kofta, Dnepropetrovskida, Odessala həm Kievda tьvdьlar.

Vьjşinski: Jaqьn, ydəkten nj jacejkalar [illegible]?

Pjatakof: Eje. Həm ular jenajat saralarqa praktik totondolar.

Vьjşinski: Atap əjtkəndə, nindəj saralarqa?

Pjatakof: Ukrainala nigeddə Logiщof həm unьn menən bəjlənəştə bulqan [illegible] gruppahь koks promьşlennostьnda eşlənde. [illegible]

Vьjşinski: Bьl Ukrainala, ə başqa urьndarda?

Pjatakof: Kənbajьş Seberdə—Kemerovoqa spetsial' rəveştə [illegible] Norkin eşlənde. [illegible] 1934-se jьl Norkin [illegible] Dronistsie jenaqten.

Vьjşinski: Hed Dronistsie, Kemerovoqa spetsial' rəveştə ojoştorov eşen kesəjtev eşlende?

Pjatakof: [illegible] Kənbajьş Seberdə Jenarev menən [illegible] Trotski [illegible] Kemerovo kombinatьnda Norkinga [illegible]

Vьjşinski: Hed unь, tədeləş nacal'nigenen jarđamsьlь həm şunьn menən bergə tədeleşte jemerev eşen jajelderelde?

Pjatakof: Eje. Sedovasta turananura minen həm Sedof kyrhatmələr alьvь eşlev Şestof qorotqosloq eşen cklev rəveştə jajelderde.

Uralda, вьl vaqьtta ineđə Mednikof gruppahь həm başqalar menən bəjləneştə bulqan Ju'inden iđən ələ gruppahь tədelə başlanь.

Vьjşinski: Bətə вьl gruppalarđьn ojoştorolovь, tədeləve həm yđđərenen jenajatsel qorotqosloq eşməkərlektərenen qamalgə aşьrьlьvь turanan-tura hedđen jetakselegeged menən buldьmь?

Pjatakof: Əlbittə.

Vьjşinski: Hedđen eşməkərlegeged turahьnda yđəkten başqa aqzalarьna ni dərəzələ bildəle ine?

Pjatakof: Вьl turala Radek ta, Serebrəkof ta beldelər. Sokol'nikofqa min, hunьraq, 1935-se jьlda belderđem.

Vьjşinski: 1933-34-se jьlda hedđen o.i sial xedmət polozeniegeđ nisek ine?

Pjatakof: Min avьr promьjşlennost' Xalьq Komissarьnьn urьnbaƀarь inem.

Vьjşinski: Timək, hedgə yđegeđđen bəjləneşegeđđe trotskistik maxinatsialar esen fajđalanьvqa jenel bulqandьr?

Pjatakof: Eje. Min вьnda yđemlə qajeple tip tanьjьm.

Oşonoŋ menən irtənge ultьrьş tamamlana.

23-qinvar kөnө kiske ultьrьş

XӨKӨM ITELEVSE PJATAKOFTAN DOPROSTЬŊ DAVAMЬ

Vьjşinski: Trotskistik ojoşmalarđьŋ hedgə bildəle bulqan konkret qorotqosloq eşe turahьn da həjləgeđ?

Pjatakof: Qorotqosloq eşe Ukrainala, başlьsa koks-ximik promьjşlennost' hьđьqьnda jajelderelgəjne. Jaŋь tədelə torqan koks mejestəre tedəlep bətməƀtən ekspIoatatsiaqa inderelələr ine, вьl zavodtarđa ximik eləştəren tedəvgə totqar jahala, jəki ular betenləj tip əjterlek tedəlməjdər ine, şunьqtan, koks-ximik promьjşlennostqa halьnqan ьik đur sredstvolarđьŋ qimmətə juqaltьlьr ine. Ikese jaqtan, jaŋь koks batarealarь ƀođolalar ine.

Kənbajьş-Seber trotskistik ojoşma kymer promьjşlennosьnda aktiv qorotqosloq eşe alьp barđь. Вьl eşte Şestof həm unьŋ gruppahь, başlьsa, şaxtalarđa pozar tьvđьrьv liniahь bujьnsa alьp barđь. Kemerovo ximik kombinatьnda jaŋь tedələ torqan obJekttarđь ekspIatatsiaqa inderevgə totqar jahalđь, sredstvolar ikense dərəzələ əhəmiatle obJektarqa taratьldьlar həm şulaj itep, bik đur qorolmalar hər vaqьt tədeləv protsesьnda buldьlar.

Vьjşinski: Norkin, Kartsef, Drobnistar вьl eşte beləlar ineme?

Pjatakof: Eje, ular вьl eşte belələr ine. Muralof həm Boguslavski đə, əlbittə, belələr ine.

Uralda qorotqosloq eşe baqьr promьjşlennosьnda həm Ural vagon tedev zavodьnda tuplanqajnь.

Baqьr promьjşlennosьnda eş, вətəhenən elek eşləp jatqan baqьr zavodtarьnьŋ eşləp sьqarьv mөmkinlektəren tybənəjtevgə jynəlderelgəjne.

Vьjşinski: Ə, qorotqosloq eşen personal rəveştə kem alьp barđь?

Pjatakof: Вьl eşte nigeđđə,—Trotskiđьŋ direktivahь bujьnsa, şunan hun personal rəveştə minen direktivalar bujьnsa, Uralsredmedteŋ upavlajuşcie—Kolegajьf alьp barđь.

Sredьralmedstrojđьŋ baqьr zavodьnda Sreduralmedstroj nacal'nige Jidin, şunan huŋ Zarikof tarafьnan, sredstvolarđь tarqatьv, tədeləşte ađaqьna tiklem iltep jetkermev, proizvodstvonьŋ ximik həm metallurgia eləştəre arahьnda ədəklək tьvđьrьv, rudnikte tedəvgə totqar jahavđan torqan qorotqosloq eşe alьp barьldь.

Ural vagon tedev zavodьnda tədeləş nacal'nige trotskise Mar'jasin sredstvolarđь kərəkməgən material', qoramal həm başqalarđь tuplarqa jynəlderđe; Min uJləjьm, 1936-sь jьldьŋ başьnda unda 50 million hum samahь materialdar jənheđ xəldə jatqandьr.

Ximik promьjşlennosta qorotqosloq eşen Ratajcak ytkərđe.

Azot promьjşlennosta qorotqosloq eşen, mineŋ turanan-tura qatnaşьqьmda Ratajcak həm Puşin alьp barđьlar. Вьnda projekttarđь sistemalь rəveştə qajtanan eşləv, projektlaştьrьvđь daimi reveştə huđьv həm şunьŋ menən tədeleşte huđьv alьp barьldь.

Vьjşinski: Yđegeđđen diversion eşməkərlegeged turahьnda həjləgeđ.

Pjatakof: Dərəƀən əjtkəndə, вətəhe lə beđđeŋ, ajrьm alqanda, mineŋ kyrhatmələrem bujьnsa eşləнde. Ustanovka birelə ine. Jəkin вьl min: yđemdeŋ tap tege həm kyrhatmə bir diversiaпь eşlərgə konkret əjtə almajьm.

Vьjşinski: Ə Kemerovo turahьnda şulaj bulmanьmь?

Pjatakof: Juq, вьl da şulaj uq artьq konkret buldь. Min, yđemđen Trotskiđən alqan ustanovkama mьvafiq rəveştə Norkingə, huqьş momentь kilep jetkəs, Kemerovonь tege jəki вьl jul menən strojđan sьqarьrqa tura kiler, əxьrьnь, tip əjtevem turahьnda Norkinđeŋ kyrhəteven dərəƀlənəm həm xəđər də dərəƀləjem.

Vьjşinski: (Norkingə mərəzaqət itep): Huqьş bulqan vaqiqala ximkombinattь strojđan sьqarьv turahьnda Pjatakof menən həjləşevegedde xəterləged.

Norkin: Oborona obJekttarьn b[illegible]qьs momentьna, jandьrьv [illegible]şartlatьvdar julь menən [illegible]sьqarьvđь əđerləv turah[illegible]əjtelde.

Vьjşinski: Hyđ k[illegible]ьmə birelde.

[illegible]bulьv turahьnda [illegible]

Norkin: Unda[illegible]

Vьjşinski: [illegible] aƀanda ьsьn şyđ buldьmьjem əjtep rev qьjьn,

Norkin: [illegible] formulir[illegible]

ləkin ul, ber nəmənə də tartьnmaƀqa həm berəvđe lə qьđqan maƀqa, tigən fekerđe aŋlatьvь menən qьrqa formala ine.

Vьjşinski: (Pjatakofqa): Hedđeŋ ojoşma aqzalarь sit il razvedkalarь menən nisek tə bulha bəjləngəjnelərme?

Pjatakof: Eje, bəjləngəjnelər. Asьqьraq bulььn esən Trotskiđen ustanovkalarьna kire qajtьrqa kərək. Trotski, sit il dəvlətərenər, kərək bulqan jarđam bulmaj torop вlok xəkymete vlastь la qulьna ala almaj, vlastь qulьnda totop qala almaj, tip əjtə ine. Şuqa kyrə hyđ Germania həm Japonia kevek bigrək tə agressia dəvlətar menən tejeşle aldan həjləşev kərəklege turahьnda həm ul, Trotski tarafьnan tejeşle ađьmdarđьŋ inde jahalьvь turahьnda bara.

Unani huŋ Pjatakof, Trotskiđen, Sokol'nekof ber sit il dəvlətenen vəkildəre menən jəşeren həjləşevdər alьp barqan vaqьtta unьŋ aktivlege jeterlek bulmavьnan rizahьđlьq belderevеn kyrhətə. Trotskiđeŋ direktivahьn ytəv jəđənən Radektьŋ da şundaj uq osoraşьvđarь bulqan. Sokol'nikof Pjatakofqa, Trotskiđeŋ Japonia xөkymete menən həjləşevđəren yđenen sanikslalaştьrьvьn həjləgən.

Pjatakof: Oşo uq həjləşevđərđə beđ bloktь kiŋəjtev turahьndaqь məs'ələgə bik kyp iqtibar ьyldek. Beđ şunda, sovet xəkymətenqolatьv bujьnsa kərəkle eşte unđar menən bergə ytkərergə kərək, tip qarar da ittek.

Sokol'nikof Tomski menən osoraşьvđь əƀtənə aldь həm unьŋ menən kyrəşte. Ul, Tomskiđeŋ вlokqa organizatsion rəveştə ineve turahьnda tulь rizalьq absolyt rəveştə kərək tip iƀəpləgənlegen, lə kin Rьjkof həm Buxarin menən kəŋəş itergə tejeşlegen əjteven, şunan huŋ unьŋ вьl eşte eşləven, həm totoş esəvhenen ismenən də javap birgənlegen həjlane.

Vьjşinski: Вьl gruppanan, Tomskiđən başqa taqь kem menən bulha la həjləşevđər alьp barьldьmь?

Pjatakof: Radektьŋ Buxarin menən bəjləneşe bar ine. Min Buxarin menən 1934-se jьlqa tiklem, jəqni ul Narkomattan kitkəngə tiklem bəjləneştə buldьm, ə ul „Izvestia"qa kyskəs вьl osoraşьv Radekqa kyste.

1935-se jьl dekabr ajьnьŋ baştarьnda Radek Trotskiđən tafsillь xat—instruksia aldь. Trotski вьl direktivahьnda beđđeŋ vlastь qulqa alьv mөmkinlegeneŋ ike variantn qujqajnь. Berense variant—вьl vlastь huqьşqa tiklem qulqa alьv, həm ikense variant huqьş məlendə. Berense varianttь Trotski, yđe əjtkənsə, tuplanqan terroristik udar heđəmtəhendə bulьr tip kyđ aldьna kiltərə ine. Ul, Stalingə həm unьŋ iŋ jaqьn jarđamsьlarьna qarşь ber julь terroristik aktar eşləvđe kyđ aldьnda tota ine.

Trotskiđeŋ qaraşьnsa uŋəjlьraq bulqan ikense variant—вьl huqьşta jeŋelev. Unьŋ əjtevensə, bətəhenən elek Germania menən, ixtimal Japonia menən huqьş motlaq bulьrqa, həm şul uq vaqьtta in jaqьn arala bulьrqa tejeş bulqanlьqtan, timək, hyđ, вьl ilđərđeŋ xəkymətterə menən tejeşle kileşev julь aşa вloktьŋ vlastь qulqa alьvьna jaqşь mənəsəbət jahalьvьna ireşev turahьnda, timək, вьl ildərgə bajtaq jul qujьvđar menən aldan həjləşep kileşengən şarttarđa, vlastь qulda totop qalьv esən tejeşle jarđam alьv turahьnda bara.

Vьjşinski: (Radekqa): [illegible] itelevse Radek, 1935-se jьlda, jəki ber ađ elegerək, Trotskiđən ike jəki kyberəx xat alđьqьđmь?

Radek: 1934-se jьldьŋ aprelendə—ber xat, 1935-se jьldьŋ dekabrendə—ikensehe.

Vьjşinski: [illegible] jəkmətkelərə, вьnda Pjat[illegible] tarafьnan həjləngəndərgə vafiqmь?

Nigeđđə—şulaj. Berense Rad[illegible]sьlda hyđ trotskiselərđen xat[illegible] qulqa alьvđarьnda kərəkle [illegible] ləngən şart bulьv jəhətenən [illegible]qьştь tiđlətev turahьnda bara ine. Ikense xat, vlastь qulqa alьvьŋ вьl ike variantь, tip atalqandarđь aŋlata ine. Ikense xatta hyđ kapitalizmqa kire qajtьv turahьnda bara ine.

Vьjşinski: Вьl ikense xatta vlastь qulqa alqan „parallel' ydək" grruppahьnьŋ sit il dəvlətterə fajđalahьna qənəqətlənderergə tejeş bulqan şarttarь turahьnda nəmə lə bulha bar ineme?

Radek: Bətə programma şuqa jynəlderelgəjne.

Vьjşinski: Territorialarđь birev turahьnda konkret rəveştə əjtelgejneme?

Radek: Ixtimal вьl zarur bulьr, tip əjtelgəjne.

Vьjşinski: Ukrainanь birergəme?

Radek: Beđ xattь uqьqan saqta, вьl turala şiklənmənek. Вьl nisek tip atalьr—german Ukrainahь tipme, jəki başqasamь—eş Germanianьŋ Ukrainaqa qarata bulqan yđləşterev teləgen qənəqətlənderev turahьnda bara, Japoniaqa kilgəndə, Trotski Amur bujьn həm diŋgeđ bujьn birev turahьnda həjləj ine.

Vьjşinski: (Pjatakofqa) Zagranitsala hedđen menən ni bulьvь turahьnda həjləged?

Pjatakof: 1935-se jьl ađaqьnda Radek menən həjləşevemdə tege jəki вьl jul aşa Trotski menən osoraşьv kərəkleqe turahьndaqь məs'ələ kilep вaƀtь. Mineŋ вьl jьlda Berlingə xeđmət komandirovkam bulqanlьqtan, Radek miŋə, вьl osoraşьvđь ojoştorovđa miŋə jarđam ithen esən Berlində, Trotski menən bəjləneşe bulqan Buxarsef qa mərəzaqət itergə kəŋəş birđe. Вьl dekabrđen təvge jartьhьnda buldь.

Unan huŋ xəkəm itelevse Pjatakof, Bьxarseften həm Trotskiđeŋ ьşanьslь keşehenen jarđamь aşa. Osiola Trotski menən osoraşqanьn kyrhətə Berlindən, Trotskiđeŋ şul uq ьşanьslь keşehe tarafьnan ul, Pjatakof samoljotta Osloqa iltelgən həm Trotski menən həjləşkəndən huŋ şul uq kəndə samoljotta Berlingə qajtqan.

Vьjşinski: Trotski menən heđ nəmə turahьnda həjləşteged?həjləged?

Pjatakof: Həjləşev, trotskise zinovjefse ydək tarafьnan nəmə eşlənev turahьnda mineŋ informatsiam menən başlandь. Вьl vaqьtta inde Trotski Radektьŋ xatьn alqajnь, həm ajrьvsa borsovь ine. Beseda vaqьtьnda ul, „iƀkesə jəşəjhegeđ" tip həm tərle şundaj sanskele hyđđər həjləp, rizahьđlьqtьŋ asьq bildələren kyrhətte. Eş qorotqosloqqa jetkəs, ul beđđe qajepləp jalqьnlь hyđđər həjlərgə totondo, „Stalinđen kendegenən ajьrala almajhьqьđ, heđ stalinsei tədeləşte sotsialistik tədeləş itep tanьjьhьqьđ" kevek sanskele hyđđər ьrqьttь.

Şunda uq ul yđenen qorotqosloqqa qarata pozitsiahьn bik qьrqa, asьq həm aŋlajşьlь itep formalaştьrđь. Trotski, huqьş bəreleşe həm SSSR đьŋ jeŋeleve sarahьđ, həm əgər beđ вьqa passiv qarahaq, stalinsei dəvlətteŋ xarabalarь aƀtьnda bətə trotskise kadrđar đa hələk bulьrđar, tine. Tap вьna şuqa kyrə, ul, qorotqosloq metođь sarahьđ, ul trotskizmdьŋ yđenen asьlьnan kilep sьqa tip iƀəpləj ine.

Ul, huqьş unьŋ fekerensə, tanav osonda tora, hyđ 1937-se jьl turahьnda bara, tip əjtte. Kyrəheŋ, вьl informatsia unьŋ izađь bulmaha kərək. Xalьq ara obstanovkaqa kilgəndə, hyđ faşistarđьŋ, berense nəvbətte real kөstər bulьvь həm вьl kөstər menən bəjləneş qujьrqa həm vlastь qulqa alqan xəldə yđeveđgə jaqşь mənəsəbət tə'min itergə kərəklek turahьnda barđь. Ul beđđe, diversion qorotqosloq həm terroristik eş menən jeterlek energiaь kərəşməvđə qajeplәp eşselərđe, həm vlastь qulqa alqan xəldə, jaqşь mənəsəbət turahьnda faşistik german xəkymete həm japon xəkymete menən bik asьq həjləşeven əjtte. Вьnda ul minə, yđenen, Germanianьŋ natsional-sotsialistar partiahь predsedatelenen urьn baƀarь—Gess menən bajtaq uq ođaq həjləşevđər alьp barqanьn ətte.

Вьl kileşev, trotskise zinovjefse вlok vlastь qulqa alqan xəldə, nemes faşistarьnьŋ huqьş vaqьtьnda bulььn, şulaj uq huqьşqa tiklem də вlokqa jaqşь mənəsəbət həm jarđam birergə veqađə itevđərenə jynəlderelgəjne. Faşistar вьnьn esən tyвəndəgesə kompensatsia alalar: xalьq ara politikanьŋ bətə məs'ələlərendə Germania mənfəqəttərenə, Germania xəkymətenə dəjəm jaqşь mənəsəbət; bildəle miqdarđa territorianь birevđər, ajrьm alqanda hyđ, territoria bylep birevđen „Ukraina milli-burzuaz kөstər yđ yđđəren bildələgən xəldə, ularqa qarşьlьqhьđ" tip ataqan jəşerelgən formahь turahьnda bara ine.

Vьjşinski: Вьl ni tigən hyđ?

Pjatakof: Вьl əgər nemestər yđđərenen Ukraina xəkymətenultьrthalar,—trotskise-zinovjefse вlok вьqa qarşьlьq kyrhətməƀ, tigən hyđ. Вьl asьlda, SSSR đь вylgeləv tigən hyđ ine.

Kileşevđen aldaqь punktь, nemes kapitalьnьŋ SSSR đa yđenə kərəkle sьjr'jo resurstarьn — altьn rudniktəren, neft', marganes, urman, apatittar həm başqalarđь ekspIoatatsialavqa mөmkinlekte nindəj formala ala alьvьna qaqьla ine.

Vьjşinski: Ə huqьş bulqan xəldə diversion akttar turahьnda?

Pjatakof: Huqьş hөzyme bulqan xəldə, trotskise-zinovjefse ojoşma tarafьnan SSSR đa alьp barьlqan diversion qorotqosloq eşe Trotskiđen, nemes general'nьj ştabь menən kileşterelergə tejeş bulqan kyrhətmələre bujьnsa alьp barьlьrqa tejeşle.

Beseda ađaqьnda beđđeŋ arala oşolaj hyđ sьqtь. Vlastь alьv, beđ kapitalizmqa tabь nik nьq kire sigenergə tejeşbeđ, tigən hyđ bulasaq. Вьnьŋ menən bəjləneştə Trotski, unđar diversion-qorotqosloq programmahьn qabul itkənlektən həm kapitalizmqa taba kire sigenergə kərək tip iƀəpləgənlektən, eşteŋ asьlьnda beđđeŋ programma unđarđьqь menən ber bulasaq, tip həjləne.

Vьjşinski: Şulaj 1935-jьlda Trotski heđgə taqь nindəj jaŋьlьqtar əjtte?

Pjatakof: Jaŋьlьqtar, əgər teləhəgeđ, jeterlek dərəzələ asьq formalaştьrьlqajnь: trotskise ojoşma asьlda faşizmdьŋ ejərsenenə əjlənə.

Vьjşinski: Xəđer min hedđən, terroristik akttar ojoştorov əlkəhendə hedđen jenajətsel eşməkərlegeged turahьnda horamaqsь bulam. Konkret alqanda вьl nəmə menən təqbirlənə ine?

Pjatakof: Bətəhenən elek вьl,—Kənbajьş Seberđə Ejxene ylterev esən terroristik gruppalar ojoştorov.

Vьjşinski: Kənbajьş Seberđə ular taqь nindəj maqsat esən ojoştoroldolar?

Pjatakof: Kənbajьş Seberđə Molotofqa, Ukrainala—Kossiorqa həm Postьjşefqa hөzym itevgə ьntьlьş jahalđь. Ukrainala, Ukrainanьŋ troskise terroristik kadrđarьn Məskəvgə kyserev turahьnda trotskiselər menən həjləşevđər buldь.

Vьjşinski: Nindəj maqsat menən Məskəvgə kysererge?

Pjatakof: Terroristik akttar eşləv esen.

Vьjşinski: Вьl terroristik akttar kemgə qarşь eşlənergə tejeştər ine?

Pjatakof: Partia həm xəkymət jetəkseləre: Stalin, Molotof, Kaganovic, Voroşilof, Ordzonikidzelərgə qarşь... hyđ terroristik akttarđь tege jəki вьl dərəzələ ber julь eşləv turahьnda barđь. Trotski вьqa bigerək tə nьq qьƀtanь.

Vьjşinski: Hyđ, şulaj uq, Zakavkazia turahьnda la barđьmь?

Pjatakof: Eje. Hyđ, Zakavkazia terroristarь turahьnda la barđь. Serebrəkof, zarur bulqan xəldə Zakavkazia terroristarь Məskəvgə kyserev turahьnda Mdivani menən həjləşte.

Vьjşinski: (Serebrəkofqa): Heđ, Pjatakoftьŋ вьl kyrhəteven dərəƀləjhegeđme?

Serebrəkof: Eje. Вьl Jezofqa qarşь terreristik akt eşləv esən kyđətelgəjne.

Vьjşinski (Pjatakofqa): Məskəvđə, hedđeŋ turanan tura jetəkselegegeđđə kem eşləne?

Pjatakof: Məskəvđə mineŋ turanan-tura jetəkselegemdə Judin gruppahь eşləne, unda Askol'sef, Dokucajef, Koloskoftar ingəjnelər.

Vьjşinski: Ul yđ вurьsь itep niđe quja ine?

Pjatakof: Stalinde həm Kaganovicte ylterevđe.

Vьjşinski: Həm heđ oşonoŋ menən turanan-tura jetəkselek ittegeđme?

Pjatakof: Eje, yđək aqzahь bulьv jəhətenən, turanan-tura jetəkselek ittem.

Vьjşinski: Taqь nəmə?

Pjatakof: Şunan huŋ miŋə, Sokol'nikof həm Radek menən bəjləneşle bulqan terroristik gruppalar bildəle ine. Ber gruppa, Žaks-Gladnef həm Sokol'nikof menən bəjləneştə bulqan Tiveldeke, həm ikense gruppa Radek menən bəjləneştə bulqan Prigazindeke, вьnan tьş, beđ hər vaqьt вьnda Drejserve saqьrьp alьrqa uJlaj inek, sөnki unьŋ terroristik bəjlənəştəre bulьđь beđgə bildəle ine.

Vьjşinski: Drejser turahьnda heđ kem menən bulha la həjləştegeđme?

Pjatakof: Min Radek menən həjləştem.

Vьjşinski: (Radekqa): Əjtegeđ əle, Drejser turahьnda hedđeŋ arala hyđ buldьmь?

Radek: 1935-se jьldьŋ ijylendə həjləşev buldь. Beđ, Kirof ylterelgəndən huŋ berense tapqьr jьjьlьsqanda berəmektərđe ylterev məqənəheđ, вьl ber tərlə lə politik heđəmtə birməƀ, ə fəqət ojoşmanь tuđđьrьvđь qьna birer, şuqa kyrə, jetdi xərəkəttər esən kөstər barmь, əllə вьl kөstər juqmь bulьvьn asьqlav məs'ələhe torđo.

Vьjşinski: Min heđđe şulaj aŋlajьm: iptəş Kiroftь ylterev jetməj, ə taqь başqalarđь la ylterergə kərəkme?

Radek: Jəki terrorđan baş tartьrqa, jəki vlasqa jaqьnlaşьv məs'ələhen qujьrqa tejeş bulqan massovьj terroristik akttarđь jetdi ojoştororqa kysergə kərək.

Vьjşinski: Mineŋ başqa horavđarьm juq. Min, doprosqa şahit Buxartseite saqьrьvđь horajьm.

Şahit Buxartseftan dopros

Predsedatellek itevse iptəş Ul'rix (şahit Buxartsefqa mərəzaqət itep): Heđ—Dmitri Pavolovic Buxartsefmь?

Buxartsef: Eje.

Predsedatellek itevse: Huŋqь vaqьtta heđđeŋ doiznosьqьđ həm zanatlegeđ nindəj?

Buxartsef: „Izvestia"nьŋ Berlindəge korrespondentь.

Predsedatellek itevse: Heđ, Pjatakof, Radek həm başqalarđьŋ eşe bujьnsa şahit sьjfatьnda saqьrьlqanhьqьđ. Dərəƀ kyrhətevđər birergə jəkləmə alьqьđ.

Ip. Vьjşinski, Buxartsef heđđeŋ horavьqьđ bujьnsa saqьrьlqanlьqtan, horavđar biregeđ.

Vьjşinski: Şahit Buxartsef, heđ Radek menən tanьşmь?

Buxartsef: Beđ unьŋ menən sama menən əjtkəndə 1924-se jьldan birle tanьş.

Vьjşinski: Heđ, Pjatakof menən də tanьşmь?

Buxartsef: Pjatakof menən min 1935-se jьlda tanьştьm.

Artaban şahit Buxartsef, yđeneŋ Pjatakof menən L. Trotskiđeŋ ьşanьslь keşehe Gustav Ştirner menən osoraşьvđarьn ojoştorovь həm Ştirner jarđamь menən Pjatakoftьŋ Oslola L. Trotski menən osoraşьvьn kyrhətə.

Vьjşinski (Buxartsefqa): Ştirnerđeŋ pasporttь qajđan tabьvь heđgə bildəleme. Samoljottь qajđan aldь. Nisek вьnь Germaniala şundaj jeŋel eşləp bula?

Buxartsef: Min Ştirner menən həjləşkən saqta uqa samoljottь nisek alьvь turahьnda horav birđem. Ştirner: xafalanmaqьđ, min ul eşte ojoştorormьn. Mineŋ Berlində bəjləneşem bar, tine.

Vьjşinski: Nindəj bəjləneştər?

Buxartsef: Nindəj bəjləneştər bulьvьn ul miŋə əjtməne. Min вьnь, şundaj dairalarđa eşlənə alьrlьq şundaj bəjləneştərđer tip kyđ aldьma kilterđem.

Vьjşinski: Nindəj dairalar ul?

Buxartsef: Germania xəkymətə cinovniktərə.

Vьjşinski: Unьŋ xaqьna heđ вьl operatsiala qatnaştьqьđmь?

Buxartsef: Min trotskistik ojoşmanьŋ aqzahь inem.

***

24-se qinvar irtənge səqət 11 gə tiklem tənəfes iqlan itelə.

QЬƂQA SIGNALDAR

Beđđeŋ ojoşma nasar eşləj

Qьrmьƀqalь rajonь „Mars" kolxozь təvge komsomol ojoşmahь yđeneŋ təp eşe bulqan propaganda həm jəştərđe tərələləv eşe menən şөgөllənməj. Komsomol organizatorь Kamalof Fətxel вьl eştə yđəndə ađ qьna la javaplьlьq hiđməj. Ojoşmala вөgөngə tiklem politik uqьvđar ojoştorolmaqan. Inde 3-4 ajđan birle jьjьlьştar ytkərelgəne juq. Şuqa kyrələ kolxozdaqь jəştər xatta komsolestar đa uram tə,ƀirenə,—xuligan lьqqa birelgəndər. Esev, iƀerep huqьşьv вьnda qadi ber eş bulьp kitkən. Komsomol organizatorь вьqa qarşь kөrəşte ojoştorov urnьna yđe iƀerep jөrөj.

Qьrmьƀqalь rajkomolь eşselərе həm propagandis Qasimof ojoşmanьŋ oşondaj xəldə bulьvьn belhə lə, unь havьqtьrьv, unda politik tərвiə eşen julqa halьv julьnda ber nindəj đə sara kyrməj.

X. ƏXMITOF.

„Komsomol xuƶalьqь" haqlanmaj

Işembaj neft' promьjslahьnьŋ yđək elektro stansiahь komsomol komtetь skretarь Urazbaiьf „komsomol xuƶalьqьn haqlav eşenə halqьn qaraj. Ul hər tөrlө dakumenttarđa yđeneŋ keƀəhendə „haqlap" jөrөtə. Həđəmtələ ojoşmanьŋ bөtə eş qaqьđđarь həm dokumenttar borsolop, eştən sьqьp bөtə.

Вьl ojoşmala politik tərвiə eşe lə bik nasar qujьlqan. Komsomolestar politik uqьv tyŋərəktərenə ььqtьrьlmaqandar. Ular qajđa uqьrqa belməj aptьrap jөrөjđər. Otcot-qajtanan hajlav jьjьlьş bulqanan birle jьjьlьş ta ytkərelgəne juq.

J. QOLMЬJ.

Şaxmat turnerь ytkərəbeđ

VLKSM đьŋ Mejəkə rajon komitetьnьŋ initsiativahь menən 5—6 sь fevraldarđa rajon kyləmendə şaxmat turnerь ytkərelə.

Вьl turnerđa rajon yđəgen iəge həm avьl, kolxozdarđaqь jəştər qatnaşa. Xəđer kolxoz təvge komsomol ojoşmalarь turnerqa əđerlek eşen başlap jebərđelər. 25—31-se qinvarđa əđerlek zənətielərə ytkərelәsək.

M. XƏBIBULLINA.

Redaktor urьnbaƀarь:
Q. MURTAZIN.

Өfə „Okt. natisk". tipografiahь Başglavlit vəkile № 4653

Bətə ildərđen proletardarь, berləşegedь!

1937-se jьl 30 QINVAR № 13-14 (1061) Ajrьm hanь 9 tin.

Leninse

VLKSM dьn Başqortostan Əlkə həm Əfə qala komitetь organь. 12-se jьl sьqa

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

—Bed haqtal ydebeddeŋ, bəjək vatanьbьddь haqlavqa barьbьrqa hər vaqьt əderbed. Bedden granitsabьddь, tьnьs xedmətebedde bodarqa taşlanьvsь doşmandar şəfqəthedlek menən juq iteləsəktər.

(„Pravda")

VATAN MENƏN SAVĐA ITEVSELƏR

Şojuzdar Jortonoŋ Oktəbr' zalьnda xekem aŧьndaqьlar skamjahьnda ojathьd rəveştə vatanqa xianat itevselər ultьra. Qorotqosloq kafedrahь professorьnda bula torqan dərthed, tupaŧ tavьş menən Pjatakof kyrhətevdər birə. Unь, ojathьd, qəbəxət rəveştə tartьnьvhьd həjləvse Radek almaştьra. Vatan menən savda itevdəre turahьndaqь qorotqos hyddəre xaindərdeŋ avьd darьnan eren kevek hərqьp sьqa.

Yd ilenə ojathьd, qəbəxət rəveştə xianat itevdeŋ şuqa oqşaşlь miŧaldarьn keşelek donjahь tarixьnda tabьvь qьjьn. Ber burzuaz xuzalarđь percatka kevek ikense burzuaz xuzalarqa almaştьrqan talejrandar, — trotskiselər menən saqьştьrqanda keskenə balalar bulьp qalalar. Pariz kommunahьn baŧьp tapav əsən nemestərdeŋ sitlətə jardamdarьnan fajdalanqan versalselər bьl javьz, qьraqajlanqan trotskise byrelər kətəve menən saqьştьrqanda kəsəktər bulьp qьna kyrenələr. Kolcaktьŋ, Denikindeŋ, Judenictьŋ, — ulardьŋ da vatandьn „aq idiahь", generaldar diktaturahьnьŋ ştьjgь həm qamsьhь menən idara itelevse „berdəm bylenməŧ" pomeşcik-kapitalistar Rossiahь turahьnda xialь bar ine. Xatta faşistardьŋ da — ulardьŋ da yd, faşistik millətselege bar. Ləkin trotskise qərip tumalar yd ilenə qorotqos xianat itevdə ulardьŋ bətəhenən də tybənerək təgərənelər.

Bьnan 19 jьl elek SSSR eşselər sьjnьfь sotsialistik jəmqiət tədev əsən vlastь yd qulьna aldь. Ul, bol'şevistik partia jetəkselegendə jeŋde. Trotski ydeneŋ bətə tormoşo bujьna tip əjterlek bol'şeviktərgə qarşь kərəşte. Zinovjef həm Kamenef Oktəbr' huqьştarь aldьndaqь kəndərdə partiaqa həm eşselər sьjnьfьna xianat ittelər. Radek həm Pjatakof, Brest soloxonoŋ avьr kəndərendə ilde provakatsion avanturaqa etərdelər həm „sovet vlasьn juqaltьv məmkinlegenə barьrqa əder torovdarьn belderdelər. Bedden ilebed, Lenin-Stalin partiahьnьŋ nьqlь jetəkselege aŧьnda, sotsializm tədəv menən kitkəs, trotskise-zinovjefse banda: „Artqa (Bedden ildə sotsializm tədəp bulmaj. Bulaşmaqьd)" tip bətə donjaqa baqьrdь. Partia ul vaqьtta trotskise-zinovjefse bloktь tar-mar itte. Xəder SSSR xedmətsəndəre bedden ilebeddə sotsializm tədəvde nigeddə tamamlanьlar.

Bedden sotsialistik vatanьbьddьŋ tormoş dərəzəhe ədləkhəd yŧkən hajьn kapitalizmdь kire qajtarьrqa teləvse trotskiselərdeŋ asьvь yŧə bardь. Ular Sovettar Sojuzь xalьqtarьnьŋ nindəj genə bulmahьn jardamьna iŧəp tota almanьlar. Massalar arahьnda ad qьna la tajanstarь bulmaqan xaindər xalьq massalarьna tərən nəfrət haqlap tottolar. Jaŋqьdlьqta qalqan, ysləngən bьl xaindər terror, şpionlьq həm diversia julь menən kittelər.

Qorotqos Şestof tudqan botinkalarь oltanьna jəşerep Berlindən Trotskideŋ jadma direktivalarьn: bol'şevistik partia həm sovet xəkymate jetəkselərenən atьrqa, tigən direktivalardь alьp qajta. Trotskise-zinovjefse blok bьl direktivanь ytərgə aşьqa. Zinovjef, Kirof iptəşte ylterevde ydeneŋ „namьŧ" eşe tip iqlan itə. Sovetqa qarşь trotskistik ydək, iptəş Molotoftьŋ tormoşona həzym jahavdь ojoştora. Trotskise ylterevselər ber terroristik akttь ytəvgə ireştelər: xain pulə qaderle Sergej Mironovic [illegible] Trotski, ylterevselərde aşьqtьra, tiderək həm kyberək atьqьd, ti. Trotskistik ydək „tuplanqan terroristik akt"—partia həm xəkymət jetəkselərenen bətə ber gruppahьn ylterevde əderləj. Ləkin bьl, Trotski əjtkənsə, unьŋ vlasqa taba julьnьŋ „berense variantь" qьna. Trotskiselərdeŋ fekerensə, ikense, iŋ ixtimal variant — ul, huqьş tьvdьrьv, Germania həm Japonia menən huqьş hədəmtəhendə SSSR dьŋ xərbi jeŋelevenə ireşev. Ə huqьştь tьvdьrьv əsən faşistik interventtarqa SSSR qapqalarьn asьrqa, ularqa tьnьslьq menən baŧьp alьvdь garantialarqa kərək, ulardьŋ şpionazdarьna həm diversialarьna aktiv rəveştə bulьşlьq itergə kərək. Ber ildə sotsializm tədəv məmkin tygellege turahьndaqь trotskistik „teoria" ydeneŋ logik axьrьna tiklem — faşistik intervensia jardamь menən sotsializmdь jemerep təşərəv kərəklegenə tiklem alqa jebərelə.

„Teoria" artьnan eştər başlana. Trotski, Gitlerdeŋ urьnbaŧarь, kolonialar baŧьp alьvdьŋ faşistik teoretige, Germania faşistik partiahьnьŋ ajrьm razvedka xedmət jetəksehe, dur politik avanturalar ojoştorov [illegible] „fyrer" deŋ uŋ qulь bulьp torovsь Gess menən həjləşevdər alьp bara həm unan huŋ unьŋ menən kileşev jahaj. Ular, ber-berehenə lajьq bulqan kileşevse taraftar Sovettar Sojuzьnьŋ territoriahьn, azatlьqьn həm bəjhedlegen alьv-hatьv turahьnda ojathьd rəveştə hatьvlaşьv alьp barqandar. Trotski menən Gess arahьndaqь dogovor bujьnsa, Germania faşizmьna — igen, kymer həm metalqa baj il bulqan Ukraina birelergə tejeş bulqan. Radektьŋ həm Pjatakoftьŋ ojathьd rəveştə iqrar itevdərensə, Ukraina Germaniaŋьŋ koloniahь bulьp, ə ukraina xalqь faşistik general gubernatordardьŋ kolonia qolo bulьp əverelergə tejeş bulqan. Germania okkupanttarьnьŋ 1918-se jьlda xuzalьq itevdərenən huŋ ekonomik jaqtan kytərelgən, səskə atьvsь Ukraina, Trotskiselər tarafьnan talavqa həm faşizm kəsləvenə birelergə, aslьqqa, milli idevgə, atьvdarqa, dar aqastarь həm konsentratsion lagerdar rezimenə dusar itelergə tejeş bulqan. Trotskideŋ Ukrainanь Germania faşistarьna hatьv SSSR daqь sovetqa qarşь trotskistik ydək tarafьnan jaqşь tip tabьlqan. Radek, Trotskideŋ Germania faşizmь menən jahaqan politik sdelkahьn xərbi attaşe — diversiasь faşistik general menən yddəreneŋ Məskəvdə jahaqan şəxsi besedalarьnda qevətləgən.

Ləkin Germania faşizmь menən sdelka, vatan menən savda itevse trotskistar əsən jeterlek bulmaqan əle. Ul xərbi-faşistik Japonia menən sdelka jahap tulьlandьrьlqan. Trotski uqa (Japoniaqa) dinged bujьn həm Amur bujьn birergə vəqədə itə. Xain Sokol'nikof sit il ilsehe menən beseda vaqьtьnda, Trotski tarafьnan japondarqa birelgən vəqədələrdeŋ „jetdilegen" trotskistik ydək ismenən raŧlaj. Alьŧ Kənsьqьşta sovet sigeneŋ nьqmь ikənlegen, bandittər şajkahьnьŋ atamanь Trotski tarafьnan Japoniaqa vəqədə itelgən əlkələrde kiŧkeləp ajrьp alьrqa vaqьt tygelme ikənlegen Japonia vojenşinahьnьŋ huŋqь ike jьl esendə kyp tapqьrdar ştьjk menən qapşap qararqa mataşьvь juqqa qьna tygel. Bedden gerojdarьbьd — sik haqsьlarь sotsialistik vatandьŋ Alьŧ Kənsьqьştaqь jerdəren, japon vojenşinahь həzym itkən jerdərde kykrəktəre menən haqlanьlar. Jaralanqan bojestar lazarettan iptəş Stalingə: „Keşelek doşmandarь menən, huqьş utь toqandьrьvsьlar menən bed, sovet jereneŋ hər ber verşogь əsən teştərebedde qьŧьp, sikhed nəfrət menən huqьştьq" tip jaddьlar. Xəder geroj—qьdьl armejstar Trotskideŋ ular qanь menən nisek savda itkənen, ular tarafьnan haqlana torqan sovet jere menən nisek savda itkənlegen belerdər.

Xianat itevse trotskiselər ajrьm territorialar menən genə tygel, — bətə il menən savda itkəndər. Germania faşizmь menən bulqan dogovor bujьnsa — bьl turala Radek jeterlek dərəzələ ojathьdlьq menən həjləne, — ular Germania həm Japonia kapitalьna fabrikalardь, şaxtalardь həm rudniktərde birergə jəkləmə alqandar. Ular Germania kapitalistarьna timer rudahьn, marganeste, neft'te, altьndь həm urmandь birgəndər. Ular, SSSR dь faşistik Germania koloniahьna əjlənderev julьnan barьp, ildeŋ bojondroqhodloqon hatqandar. Ular, kriposnoj qoldar menən savda itkən kevek, Sovettar Sojuzь xalьqtarь menən savda itkəndər.

Bedden jerebed menən, beddeŋ azatlьqьbьd, bojondoroqhodloqobod menən trotskiselərdeŋ nisek ojathьd rəveştə savda itkənlektəre turahьnda belgən ilebeddeŋ xedmətsəndəren qatь asьv həm nəfrət xistəre solqap ala.

Bed ydebedden bəjək sotsialistik vatanьbьddь qajnar rəveştə həjəbed. „Vatanьbьddь həjəbed, irkələvse əsə kevek haqlajbьd" tigən jьr ilebeddeŋ sitenən-sitenə jaŋьraj. Trotskise qərip tumalar bedden əsəbed — vatanьbьddь mьŧqьl itergə telənelər.

Vatanqa məxəbbət — Sovettar Sojuzьnьŋ kyp millətle respublikalarьn uqmaştьrьvsь qevətle kəs ul. Bedden vatanьbьd, unьŋ jereneŋ hər ber kiŧəge bedgə qimmət. Iptəş Stalindeŋ: „...Ydebedden jerebedde, yd jerebeddeŋ ber verşogьn da ber kemgə lə birməbed" tigən hyddəre bedden məqəddəs lozungьbьd, bedden sotsialistik burьsьbьd bulьp tora.

Bedden vatanьbьd menən savda itergə bed ber kemgə lə jul qujmabьd. Qədel sovet xəkymətenen qatь qulь bətə donja xedmətsəndəreneŋ sotsialistik vatanьna xianat itevse ojathьd trotskiselərde ajavhьd rəveştə jazalar. („Pravda").

Vatanqa xejanat itevselər, javьzlьqtarьnan şasqan faşistik bandittarđь juq itergə

Ular beđđeŋ bəxetle jəşlegebedde juq itergə teləgəndər

Nindəj qabaxatlьqlь ələgəsə keşelek tarixь işelməgən xianat həm bьlsьraqlьq... [illegible]

Sovetqa qarşь trotskistь „parallel'" ydək əbtənən bulqan sud protsessь barьşьn [illegible] ydebedde darqa nəfrətlanьv həm [illegible] trotskistik bandittarđьŋ hər qajnьhьnьŋ isemen [illegible]. Tuqan ilgə xianat itevselər juq [illegible] jəştərdeŋ bəxetle tormoştarьn juqqa sьqarьrqa, bedden xəkymətebedde jemerergə, kapitalizmdь kire qajtarьrqa mataşqandar. Ulardьŋ bьl [illegible] Trotskistь bandittarđь [illegible] sovet ilenən juq itergə!

Nurman isemendəge pedragfaktьn III kurs uqьvsьlarь: JOSOPOF. Ə.

Beđ atalarьbьđ, abьđarьbьđ tavьşьna quşьlabьđ

Beđđeŋ ilebeđđə nindəj gyzəl tormoş tədəldə. Bed balalar, jəştər əsən bətəhe lə bar. Uqьjbed, kyŋelle jəşəjbed. Ə beđđeŋ əsən janь məktəptər [illegible] Balalar dvorestarь, kino, baqsalar tədəldə. Ə janьlarь kyp me tədəldə [illegible] Bьlarđь beđgə bol'şevikstar partiahь jetəkselegendə beđđeŋ atalarьbьđ, abьđarьbьđ [illegible] beđđe tartьp alьrqa, beđđe faşistar qolo itergə tьrbьşqandar. Ulardьŋ bьl [illegible]. Javьz bandittar sud aldьna baŧьrьldь.

Bed atalarьbьđ, abьđarьbьđ [illegible] tavьşьna quşьlьp „qotorqan ettəre [illegible]" tibed.

15-se urta məktəp uqьvsьlarь: Ojadejeva F., Biglova M., Əxmədejef S., Imamtdinof I., Dəvlətşin I.

ULAR JUQ ITELERGƏ TEJEŞTƏR

Nindəj dur „maqsattar"!.. Ular bedden 19 jьl jəşəgən, tuqan, həjəkle ileneđdə faşistik kolonniaqa əverelderergə uljaqandar. [illegible] Ular səsək atьvsь sovettar ilendəge millionlaqan eşse, kolxozsь, xedmətsəndərden faşistik [illegible] bylegep birergə dur, „perspektivalar" totqandar.

Ləkin ular bьnь ber vaqьtta lə juqlarьlalmabtar. Bed, bьna bьl trotskistь parallel ydək protsesenьŋ ydsedə „8-se mart" [illegible] fabrikahьnda eşləgən [illegible]

„8-se mart" fabrikahь staxanovsьlarь—komsomolkalarьnan: Valejeva, Fattaxova, Ojzzatullina, Şlakina, Galina, Bordukova, Şurlina, Petrova.

Faşistik bandittarqa ylem

Trotskisь „Parallel'nьj ydəkten" protsesь başlanьv ajqanь, 25-se qinvarda Işemьaj neft promьşlalarьnda, sextarda kyp keşe qatnaşь menən eşse, inzener—texnik rabotniktar həm xedmətkərdərden mitingtar ytkərelde.

Bьl faşistik bandittar Trotski jetəkselege aŧьnda tarixta kyrelməgən jenajəttəre əsən Sovet sudь [illegible] Ulardьŋ bandalar qatnaşьvsьlarьnьŋ bətəhenə iŋ juqarь jaza birevde talap itələr həm hidgerlekte taqь la arttьrьp, Lenin—Stalin partiahь ergəhenə taqь la nьqьraq tuplanasaqtarьna ьşanьs belderələr.

Faşizm agenttarь—trotskisь Pjatakof, Radek, Sokol'nikof, Serebrəkof həm başqalarđьŋ terroristik—diversion eşməkərlege turahьnda belderev, xedmətsəndər tarafьnan kəslə asьv menən qarşь alьndь.

Eksploatatsion masterь Afonin ydeneŋ sьqьşьnda sikhed asьv menən [illegible]

Vatanqa xejanat itevselər atьlьrqa tejeş

Motornьj, 27 (BaşTASS) Sovettarqa qarşь trotskistь ydəkten bьlsьraq jenəjəttəre turahьnda işetkəndən huŋ zavodtьŋ bətə kollektivьnda tьvqan kəsle asьv [illegible]

26-sь qinvarda mexanik sexьnda ber nisə sex eşselərenen berləşken mitingahьnda trotskistik bandahь Pjatakof, Radek, Sokol'nikof həm başqalarьnьŋ qəbəxət jenajəttərenə qəjepləv zaklyceniehe uqьldь.

Eşselər ydđərenen sьqьştarьnda qatь sikhed asьv, ulardьŋ jeranev [illegible] beldereldə.

Staxanovsь slesar Ruzkof:

— Xalqьŋ bьl javьd doşmandarь ilenebeđdə qajda alьp barьrqa teləgənlektəre bedgə anьq. Ular beđđeŋ tuqan ilebedde hatьrqa ujlaqandar. Ləkin bьl bulmaь. Beđđe proletariat sudь bьl bandittarqa [illegible] ular qulь menən huqьrqa həm ulardь jer jədənan juq itergə tejeş, ti.

Eşselər, inzener—texnik rabotniktar həm xedmətkərdər ydđərenen rezolytsialarьnda faşizm jalsьlarь trotskistardьŋ sikhed nəfrət belderep, ulardьŋ qəbəxət jenajəttərenə [illegible] iptəş Stalin jьrьna tuplanьvsьvdar.

Bed tortskisь bandittarđь iŋ juqarь jazaqa—atьrqa xəkəm itevde ser tavьştan talap itəbed. Şulaj uq ulardьŋ [illegible] tip jadьlar,

Buxarin, Rьjkoftar da sud skamjahьna ultьrhьn

Stərletamaq. Sovettarqa qarşь trotskistь „Parallel' ydəkten" qəbəxət jenajəttəre turahьnda [illegible] rajondьŋ xedmətsəndəre [illegible]

[illegible] Buxarin, Rьjkoftar həm ulardьŋ jardamsьlarьn qəjepləvselər skamjahьna ultьrtьvdь talap itəbed. Faşizm jalsьlarь bətəhe lə proletar sudьnьŋ qoros qulь menən juq itelergə tejeştər" tip jadьlqan.

FAŞIZM JALSЬLARЬNA IŊ QATЬ XƏKƏM TALAP ITƏBED

Jazьkova. Faşizm jalsьlarь—Pjatakof, Radek, Sokol'nikof [illegible]

—Əgər də məmkin bulha, bьlardьŋ [illegible]

Faşizm jalsьlarьnьŋ qəbəxət jenajəttərenə javap itep beđ həjəklə atabьđ, duŧьbьđ bəjək Stalin ergəhenə taqь la nьqьraq uqmaşьrbьđ həm his vaqьttala eşləj almaŧtar.

„Ular ytə almaьtar"

Germania, Italia imperialistarьnьŋ jalsьlarь fetnəselərđeŋ Madrid əsən qanlь həm ajavhьđ kerəş başlavđarьna ike ajđan artьq vaqьt ytte. Bigerəktə Marokkalьlar həm sit il ligeondarьna tajanьp, şul uq vaqьtta qulьnda dur handa Ispania regylər armiahь menən [illegible] general həzym ydeneŋ berense baŧqьsьnda jaqşь uq uŋьşlь buldь. Dərəŧ fetnəselər iŋ başta qajət qьjьnlьq menən, bigerək tə Talavera həm Toledo frontarьnda ođaq taptanьp torорqa məzbyr bulhalar đa, huŋьnan oktəbrđeŋ ođaqtarьnda, Madridtьŋ buŧaqahьna kilgəndə fetnəselər şaqtaj şəp alqa kiteş kyrhəttelər.

Bьl kyreneş fetnəselərđe Madrid əsən kerəş avьr bulmajasaq, tigən ujqa kilterđe. Fetnəselər jaqьn arala Madridtьŋ alьnasaqьna şikləninənelər həm bətə təp kestərđe jьjьp 120 ləp tup, jəđđən artьq samoljot həm başqalar menən qorallanqan armia menən qatь həzym başlanьlar.

Frankonьŋ planь bujьnsa 7-se nojəbr kənendə Madrid bətənləj fetnəselər qulьna inergə tejeş ine. 7 həm 8 se nojəbr kəndərendə fetnəselər Madrid alьnьv turahьnda xəbərđər taratьlar həm xatta Madridkə Frankonь qotlap faşistarđan radiogrammalarđa kilgələne. Ləkin tebendə bьlar bətəhe lə buş hyđ, qьvьq bulьp sьqtьlar. Ispania xəkymate doşmandьŋ Madrid qapqa tebenə kilevenən qavşap qalmanь, ə Madridte haqlav əsən kiŧken saralar kyrđe. Xəkymət sostavь yđgərtelde həm armia berđəm jetəkselekkə kyste. Kyp kenə promьjşlennost predpriatielərе tulьhьnsa huqьş kərək—jaraqtarь eşləvgə kysereldelər. Huqьş kestəren ojoştorov həm texnik qoralđar buldьrьv sarahьn kyrev iŋ bojevoj burьs itep qujьldь. Yđđərenen məstəqillegen həm kerəşep alqan đemokratianь haqlavqa jəne-təne menən birelgən respublika armiahьndaqь eşse, krəŧtəndər Madridtь haqlav burьsьn qujđьlar həm unьŋ əsən qaharmandarsa kerəştelər. Həđəmtələ Madrid qapqa tebendəge fetnəselər nojəbr urtalarьna tiklem ber urьnda taptandьlar həm kiŧken udar aldьlar. Ular 16-sь nojəbrđə Madridtьŋ sitendəge student-kərək kitergə adaptanqanьn tарь esqəskəreneŋ kesle kontr atakalьna osoranьlar. Nojəbrđeŋ huŋqь 10 kənendə Madrid sitendə alqan pozitsialarьn berehe artьnan ikensehen taşlaj başlanьlar. Xəkymət armiahь qurqьnьslь kəndərđə Madridtь haqlap alьp qaldь. Həm ul yđ armiahьn huŋqь texnika la eşləngən huqьş qoralđarь menən qorallanьvьn kəsəjtkəndən kəsəjtte.

Bьnda inde general Franko yđ planь şartlaqanьn asьq kyrđe. Ul təp kəstəreneŋ ber eləşen Madridtəŋ alьp tənjaq frontqa jebərergə həm unda xəkymət armiahьna uđar jahap, general Mola menən totaşьrqa həm Madridkə bergələp xərəkət itergə plan qorđo.

Frankonьŋ Madridtь alьr əsən general Molanь qatnaştьrьrqa teləve yđe yk unьŋ jalqьđ qьna Madridtь ala alьv ujьnan qajtqanlьqьn, kesenəŋ jomoşaqlьqьn kyrhette.

Ləkin unan huŋ bulqan vaqiqalar Frankonь Mola menən bergələp tə Madridtь alalmavьn həm bьnь Franko yđe lə iqrar itkənen kyrhətte.

Fetnəselərđeŋ Germania həm Italialaqь jetəkselərе Madrid vaqiqalarьnьŋ plansa barmavьn kyrep ytə tьnьshьđlandьlar. Ular general Frankonan his nəməgə qaramaŧtan Madridtь alьvьn talap ittelər. Həm fetnəselərgə huqьş qoralđarь, samoljot həm tankalar jebərevđe davam ittelər. Ləkin general Franko sittən material jarđam həm huqьş qoralđarь kilev menən genə Madridtь alьp bulmajasaqьn teşenəp xuzalarьnan armia menən jarđəm horanь. Bьna şunьŋ hədəmtəhendə ber nisə un meŋdərsə German həm Italia qəskəre „kyŋellelər" markьhь aŧьnda Ispaniaqa kiltereldelər həm fetnəselər jaqьnan Madridkə qarşь huqьşqa qujьldьlar. Xəđerge vaqьtta sit ildərđə taralqan xəbərđər bujьnsa Ispaniala 30 meŋləp nemes, 10-15 meŋ Italia qəskəre bar.

Madrid əsən kerəştə hava flotь rođe ujnaj. Fetnəselər Madridtə Germania həm Italinan kilgən istrebiteldərđən torqanlovoz həm [illegible] tiklem hava flotь menən donjala bьqa bulmaqan vaxşətlek həm varvarlьq kyrhəttelər həm kyrhətələr. Ispania xəkymətenen hava flotь fetnəselərđeŋ huqьş bazalarьn, qəskər kestəre tuplanqan urьndarđь, huqьş qoralđarь skladtarьn hajlap tupqa totqanda, fetnəselər tьnьs xalьq kvartaldarь, xatta məktəptər, bol'nitsalar kevek huqьşqa obsalyt mənəsəbəte bulmaqan jəməqət urьndarьn tupqa tota lar. Madridteŋ qajət iŧke, baj tarixi qimməttəren, muzej, biblioteka kevek urьndarđь kəlgə osoralar. Xəđer inde Madridtьŋ biştən ber eləşe jemerelgən. Meŋdərsə qatьn-qьđđar, jəş balalar, qarttar faşist bombalarьnan hələk buldьlar.

Ləkin Madrid jeşəj həm birelmej. Unьŋ ike ajlьq kerəşe, keseneŋ qorsьnda qьna tygel, ə bigerək tə huqьştьŋ lagerdьŋ jəne keşelərendə həm ulardьŋ aŋdarьnda ikənendə kyrhətte. Bьl kerəş đemokratia, xalьq jaqьnьŋ fetnəselərgə qaraqanda kestəre kendən-kengə arta barqanlьqьn kyrhətte.

Ispania xəkymətenen hava flotь hava huqьşьnьŋ texnikahьn bьsьnlap yđləşterergə əlgərđə. Ispania xəkymət hava flotь iŧ kitkes batьrlьq, fidakərlek həm xəkymətkə birelgənlek kyrhatte. Huŋqь 2 ajlьq kerəştə fetnəselərđeŋ 170-150 samoljotь saftan sьqarьldь. Bьl fakt əjtergə genə anhat. Madrid əŧtendə jegermeşər qьrьqar samoljot tьŋ huqьşьvь, ul xəđer tabiqi kyreneş. Məŧələn, 17-se dekabrđə fetnəselərđeŋ 48 samoljotь Madrad əŧtenə kilep huqьş başlaqanda xəkymətteŋ 30 samoljotь havaqa kytərelep huqьştьlar. 4 nse qinvarđa Madrid əŧtenə həzym itevse fetnəselərđeŋ 25 samoljotь menən respublikan samolettar arahьnda dur bəreleş buldь. Fetnəselenđeŋ 6 samoljotь bərep teşəreldə. Madridtəge havaqa atьvsь (zinitnьj) tuptarđa ajrьvsa dur eş kyrhətələr. Bьna oşondaj batьrlьqtar arqahьnda Madrid faşizm tьrnaqьnan nьq həm dur ьşanьs menən haqlana. Tənjaq—Kənbatьş uŋajьnda həm Kənjaq—Kənbatьş (Toleda jaqь) jaqta fronttarđa həzym itev xəkymət qəskərđər jaqьna kyste. Ike ajlьq kerəş jomqaqь fetnəselərgə uŋьşlь ber nəmə ləbirməne. Ular arahьnda barь rux təşəv genə tьvđьr; fetnəselərđən xəkymət jaqьna sьqьvđarь kendən-ken jьşaja bara.

Xəkəmət jaqьnda qoral kesə arttь, boestarđьŋ morəl' jaqь jaqşьrđь, jeŋevgə bulqan ьşanьs nьqьnь.

Fetnəselərdeŋ iŋ ьşanьslь morokkasьlar, sit ligiondarь qəskəre qatь udar alьv menən kyp juqaldь həm jomşarđь. Timək fetnəselər armiahьnьŋ sьjfat jaqь jomşarđь, ularđa jeŋev ьşanьsь ađajđь, ularđa tarqavsьlьq yŧte. Krəŧtəndərđeŋ partizan xərəkəttəre kesəjev, fetnəselərđeŋ safьn jomoşarttь. Qəskər safьna german həm Italia qəskərđəre kitterelep asьq intervensiaqa əjlənde. Bьl Ispan xalqьna taqь la nьqьraq huqьşьrqa dərt birə.

Iŋ huŋqь vaqьttarđa, qinvarđьŋ berense un kənendə general Franko Madridqa jaŋь generalnьj ataka jahanь. Ləkin bьl həzymdeŋ hədəmtələre lə elekkelərе kevek, fetnəselər əsən uŋьşhьđ bulьp sьqtь. Huŋqь xəbərđər Madrid frontьnda huqьştarđьŋ jomoşarьrqa məzəyr bulьvьn, xatta aktivlьq şaqlaj qьna xəkymət armiahь jaqьna kyseven aŋlatalar. Bьl şulaj bulьrqa tejeş tə. Xalьq ara faşizm Madridta jemerə udar alьrqa, đemokratia həm irek əsən kerəşevse Ispania xalqь jeŋep sьqьrqa tejeş həm jeŋep sьqasaq. „Ular ytə alьmaŧtar".

M. BIKBULAT,

SOVETTARQAQ ARŞЬ TROTSKISE YĐƏKTEN PROTSESSЬ

24 se qinvar irtənge ultьrьş

XƟKƟM ITELEVSE RADEKTAN DOPROS

Radektьꞑ kyrhətevđərenən, unьꞑ partiaqa ike jədlə ʙulьp kire qajtьvь həm hərgəndən qajtqas yđenen trotskistik ʙəjləneştəren torqođovь, politikanьꞑ niged məs'ələlərе ʙujьnsa trotskistik qaraştarьn haqlavda davam iteve aꞑlaşьla.

VЬJŞINSKI: Trotskiselərđen qajhьlarь menən hed ʙəjləneşegeđđe haqlap qalđьqьđ?

RADEK: Min ʙəjləneştə ʙulqan iƀke şəxsi duƀtarьm, — Pjatakof, Preoʙrazenski, Smigloj, Sereʙrəkof turahьnda həjləp tormaƀtan min, Mrackovski menən duƀlьq ʙəjləneşendə ʙulđьm. I. N. Smirnof menən iƀke duƀlьq ʙəjləneşendə ʙulđьm, Drejser menən, unьꞑ iꞑ jaqьn jardamsьhь Gajevski menən ʙəjləneştə ʙulđьm.

VЬJŞINSKI: Вьl, 1930-31 jьlda ʙulđьmь?

RADEK: Eje, вьl 1930-sь həm 1931-se jьlda ʙulđь. Şul vaqьtta, 1931-se jьlda uq inde min kulaktьn qarşьlьq kөsən artьq narьqlaj inem, qьjьnlьqtarđan qurьqtьm həm, şulaj itep, proletariatqa doşman kestərde saqьlđьrьlьvьna əjləndem.

VЬJŞINSKI: Berləşkən yđəkten jəşəve həm eşməkərlege turahьrda hed qasan beldegeđ?

RADEK: Min unьn tьvđьrьlьvь turahьnda 1932-se jьldьꞑ nojaʙrendə ʙeldem.

VЬJŞINSKI: Kemdən?

RADEK: Aldan, unьꞑ ađerləneve turahьnda min, Trotskiđeꞑ 1932-se jьldьꞑ fevral-mart ajđarьnda minə jađqan xatьnan ʙeldem. Ojoşmanьn tьvđьrьlьv faktь turahьnda min 1932-se jьldьꞑ nojəʙr ajьnda Mrackovskiđən ʙeldem.

VЬJŞINSKI: Trotski ul saqta hedgə nəmə tip jađđь hun?

RADEK: Trotski, sama menən ajtkandə: „Hed вьnan elekke osorđoꞑ təzriʙəhen iƀkə alьrqa həm ʙeđđe iƀkelekkə kire qajtьvđьn ʙulməhən kөrəşteꞑ jaꞑь fazisqa ineven вьl fazistaqь jaꞑьlьqtьꞑ jəki Sovettar Sojuzь menən ʙeđđeꞑ də ʙergə juq ʙulьvьʙьđđan jə ʙulmaha jetəkselekte sitkə alьp taşlav turahьnda məs'ələ qujьrqa kərəklekten torovьn aꞑlarqa tejeşheged, tip əjtkəjne. Terror hyđe taşlanmaqajnь, ləkin „jetəkselekte sitkə alьp taşlav" turahьnda uqьqas ta Trotskiđeꞑ nəmə turahьnda ujlavь minə asьq ʙulđь.

VЬJŞINSKI: Hed вьl xattь nisek qaʙul itteged?

RADEK: Sama menən əjtkəndə, 1932-se jьldьꞑ sentəʙr jəki oktəʙr ajьnьꞑ ađaqьnda min kөrəş julьna kire qajtьrqa qarar ittem. Mineꞑ menən Mrackovski arahьnda həjləşev ʙulđь, min uqa: „min heđđeꞑ menən ʙergə ʙarьrqa qarar ittem" tip əjttem. Yđ nəvʙətemdə min unan, ularđьꞑ kөrəşte nisek itep kyđ aldarьna kilterevđəre həm zinovjefselər menən jaqьnlaşьv eşenen nisek alьƀqa alqa kiteve turahьnda horanьm.

VЬJŞINSKI: Mrackovski hedgə ni tip javap birde?

RADEK: Ul ʙik ʙildələ itep, kөrəş terroristik fazaqa inde həm вьl taktikanь tormoşqa aşьrьv өsөn ʙeđ xəđer zinovjefselər menən ʙerləşev həm ađerlek eşenə totonaʙьđ, tip javap qajtarđь.

Radektьꞑ kyrhətevensə, Mrackovski uqa ʙerləşkən yđək jemerlgən xəldə, sovettarqa qarşь artaʙan eş menən jetəkselek itev өsөn Radektь, Pjatakoftь, Sereʙrəkoftь haqlap qalьrqa teləven əjtkən.

Şunan huꞑ Radek, Kiroftьꞑ ylterelevenən kyp elek zinovjefselər tarafьnan вьl hөzymgə ađerlek alьp ʙarqanlьqь uqa ʙildələ ʙulqanlьqьn tanьj. Trotskiselər də өsөndəj uq hөzym ađerləgəndər, şul uq vaqьtta Leningradta terroristik gruppa ojoştorov өsөn Prigozinde yrlətevse Radek yđe вьnda iꞑ kyrnekle rol' ujnaqan. Ul, trotskistər ojoşmahьnda Mrackovski kevek, zinovjefselərđə terroristik eşməkərlek menən dəjəm jetəkselekteꞑ Bakajef tarafьnan tormoşqa aşьrьlьvьn, Məskəvđə Rejngol'd jetəkselek itkənlegen ʙelgən.

VЬJŞINSKI: Başqa gruppalarđьꞑ terroristik eşməkərlektəre turahьnda hedgə nəmə ʙildələ?

RADEK: 1934-se jьlda min Friđlənd jetəkselegendə gruppanьꞑ formalaştьrьlьvь turahьnda ʙelə inem. Drejserđen urьnʙaƀarь Gajevski, jetdi keşelər gruppahь təđeləven, xəđergə unьꞑ eşləməjəsəgen, preval ʙula qalha rezerf ʙulasaqьn əjte, Ukraina yđəgeneꞑ ul Kosyʙinski, Golуʙinko həm Loginoftь ʙuqaj, atanь terroristik gruppa təđeləven, вьl gruppanьꞑ Ukraina kommunistar partiahь həm sovet xөkymətenə qarşь eşləjəsəgen minə xəʙər itte.

Seʙer gruppahьna kilgəndə, Pjatakof miꞑə unьꞑ unda təđeləven əjtte, şul vaqьtta Muraloftьꞑ da familiahьn əjtte şikelle.

Вьnan tьş ul, Tulala nindəjđer terroristik gruppanьꞑ tьvđьrьlьvь jəki tьvđьrьla ʙaşlavь turahьnda həjləne...

VЬJŞINSKI: Pjatakof hedgə filialarđь əjtteme?

RADEK: Ul jetəkselərđen familiəlarьn əjtməne, ləkin вьl gruppanьꞑ Ditatejeva menən ʙəjləngənlegen əjtte. Вьnan tьş minə, ʙajtaq hunьraq 1935-se jьlda Beloʙorodof tarafьnan Rostov Donda gruppa təđeləve ʙildələ ine. Mdivaniđeꞑ də şulaj uq gruppa təđeve ʙildələ ine. 1935-se jьlda min zinovjefselər gruppahь turahьnda işettem, вьl Zaks-Gladnef gruppahь ine, unьꞑ menən Məskəvđə mineꞑ sotrudnigem Tivel' ʙəjləneş tota ine.

VЬJŞINSKI: Undar gruppahь menən ʙəjləneştər turahьnda hed nindəj konkret fakttar kyrhətə alahьqьđ?

RADEK: Mineꞑ Buxarin menən genə ʙəjləneşem ʙar ine. Tomskide min 1933-sə jьlda partianьꞑ eske eşe turahьnda ʙik ytker formala həjləgəndə kyrđem.

VЬJŞINSKI: Buxarin menən heđđeꞑ nindəj həjləşevđəreged ʙulđь?

RADEK: Əgər вьl, terror turahьnda həjləşevđərgə qaqьlha, min konkret hanap sьqa alam. Berense həjləşev 1934-se jьldьꞑ ijyn jəki ijyl ajьnda, Buxarin „Izvestia" redaksiahьna eşlərgə kyskəndən huꞑ ʙulđь. Вьl vaqьtta ʙeđ unьꞑ menən konkretlaşьvsь ike yđəkteꞑ aqzalarь kevek həjləşə ʙaşlanьq. Min unan: „hed terroristik julqa ʙaƀtьqьđmь?" tip horanьm. Ul: „eje" tine. Min unan, вьl eş menən kemdeꞑ jetəkselek iteve turahьnda horaqas ul Uglanьf turahьnda əjtte həm yđen, Buxarinde kyrhətte. Həjləşev vaqьtьnda ul, akademik jəştərđən kadrdar ađerlərgə kərək tine. Texnik həm başqa tөrlə konkret nəmələr ʙeđđeꞑ taraftan alьp ʙarьlqan hyđđeꞑ jəkmətkehenə inmənelər. Mrackovski osoraşqan saqta Buxaringə oşo horavđь ʙirergə ьntьlđь, ləkin Buxarin uqa: „qasan hine ʙөtə terroristik ojoşmalarđьꞑ komandujuşcie itep ʙildələrđər, şul saqta ʙeđ ʙөtəhen də hineꞑ aldьꞑa өƀtəlgə jəjep halьrʙьđ" tip javap ʙirde.

VЬJŞINSKI: Şunan huꞑ heđđeꞑ nindəj həjləşevđəreged ʙulđь?

RADEK: Artaʙan ʙeđđeꞑ həjləşevđəreʙeđ Kiroftь ylterevđeꞑ politik hөđөmtəhenə qaqьlđьlar. Beđ, вьl ylterev, unь ojoştorovsьlar kөtə alqan hөđөmtələrđe ʙirmənе, tigən fekergə kildek. Ul yđen aqlamanь. Trotskise-zinovjefselər, iƀəpəgənsə Yđək Komitetqa udar ʙulmanь, xalьq massahьnda teləktəşlek fekeren ujatmanь, ə kirehensə, xalьq massalarьnьꞑ Yđək Komitet tirəhendə ʙerləşevenə iltte: Ul, ʙajtaq zinovjefse-trotskiselərđeꞑ aresqa alьnьvьna kilterđe. Beđ şunda uq yđeʙeđgə: jəki вьl akt, jaꞑqьđ taktikanьꞑ hөđөmtəhe ʙularaq, terroristik aksienь tamamlavđь talap itə, jə ʙulmaha ul, alqa, gruppovoj terroristik aktqa taʙa ʙarьvđь talap itə tinek. Buxarin minə, ularđьꞑ yđəgendə kyptərđeꞑ, Kiroftь ylterevđeꞑ hөđөmtələrendə qөmymən terrorđarđan ʙaş tartьv jeꞑel aqьllьlьq həm qurqaqlьq ʙulьr ine, kirehensə, planlь, ujlanqan, jetdi kөrəşkə, partizanşina — planlь terrorqa kysergə kərək, tip ujlavđarьn xəʙər itte. Вьl məs'ələ ʙujьnsa 1935-se jьldьn ijyl ajьnda min Buxarin menən də, Pjatakof menən də, Sokol'nikof menən də həjləştem.

VЬJŞINSKI: Gruppalь terrorqa kysevđeꞑ zarur ʙulьvь turahьndaqь hөđөmtəgə kilgəs hed, вьl kөrəşte ojoştorov өsөn nindəj də ʙulha saralar kyrđegeđme?

RADEK: Sara kyrđem. 1935-se jьldьꞑ ijyl ajьnda Pjatakof aldьna, ə həjləşkəndən huꞑ Sokol'nikof aldьna: ʙeđ kөrəşte davam itterəʙeđme jəki unь ʙөtərəʙeđme, tigən horav qujьđьm.

VЬJŞINSKI: Javap nisek ʙulđь?

RADEK: Javap: „davam itterəʙeđ" ʙulđь.

Artaʙan doprosta, trotskise yđək tarafьnan вьl maqsatta terroristik gruppalarđьꞑ jetəkselegen ʙerləşterevgə ьntьlьştar jahalqan. Ulardьꞑ jetəksehe ʙulьp Drejser ʙildələnə ine.

VЬJŞINSKI: Xөkөm itelevse Radek, Trotski menən heđđeꞑ, əgər şulaj əjtergə jaraha, tьşqь politika məs'ələlərenə qaqьlьşlь jađьşьvьqьđđьn jəkmətkehe turahьnda sudqa ʙeldereged ələ.

RADEK: Mində Trotskiđeꞑ өs xatь ʙar ine: 1934-se jьldьn aprelendəge, 1935-se jьldьn dekaʙrendəge həm 1936-sь jьldьꞑ qinvarьndaqь. 1934-se jьlqь xatьnda Trotski məs'ələne oşolaj itep qujqajnь: Germaniala faşizmdьꞑ vlastь qulqa alьvь ʙөtə oʙstanovkanь tamьrьnan yđgərtə, ul jaqьn perspektivala huqьş ʙulasaqьn, motlaq ʙulasaqьn kyrhətə. Вьl huqьştьꞑ Sovettar Sojuzьn jeꞑelevgə iltəsəgenə Trotski şiklənməj. Вьl jeꞑelev, tip jađđь ul, ʙloktьꞑ vlastь qulqa alьvь өsөn real' oʙstanovka tьvđьrasaq, həm вьnan ul, ʙlok ʙerləşevđeꞑ qьrqьvlaştьrьlьvь menən qьđьqhьnьrqa tejeş, tigən hьqьmta jahaj. Trotski вьl xatьnda, yđeneꞑ qajhь ʙer Alьƀ Kөnsьqьş həm qajhь ʙer Urta Jevropa dəvləttəre menən kontakt jahavьn, yđeneꞑ вьl dəvləttərđeꞑ ofitsioz dairalarьꞑa, ʙloktьꞑ ular menən sdelka jahav nigeđendə torovьn həm ekonomik həm territorial xarakterda ʙajtaq jul qujьvđarqa ađer ʙulqanlьqьn asьqtan-asьq əjteven kyrhətə ine. Ul xatьnda tejeşle dəvləttərđeꞑ vəkilđəre tarafьnan, unьꞑ вьl adьmdarь menən ʙeđđeꞑ kileşeveʙeđđe dөrөƀlətev өsөn mөmkinlektərđe ʙeđđeꞑ Məskəvđə fajdalanьvьʙьđđь talap itə ine.

Maj ajьnda zagranitsaqa kitevse Romm aşa min Trotskigə xat jeʙərđem, вьl xatьmda min, unьꞑ direktivahьn alьvьm turahьnda həm ʙeđđeꞑ вьndaqь adьmdarьʙьđđa, unьꞑ tarafьnan sit il dəvləttəre menən həjləşev өsөn ʙirelgən mandattь vizalaştьrьvđan alьƀqa kitməƀkə yđ ara hyđ ʙerketeveʙeđ turahьnda ʙelderđem. Вьnan tьş min: ʙeđ, yđək ʙulьv jəhətenən ofitsial qьna tygel, ʙəlki min yđem də unьꞑ sit il dəvləttəre menən kontakt eđləven xuplavьmdь өƀtənem.

VЬJŞINSKI: Вьl 1934-se jьldьn maj ajьnda ʙulđьmь?

RADEK: Вьl 1934-se jьldьꞑ maj ajьnda ʙulđь. 1934-se jьldьꞑ kөđөndə ʙer diplomatik prijomda ul ta jevropa dezavanьꞑ minə ʙildə'e diplomatik vəkile mineꞑ ergəmə ultьrđь həm həjləşə ʙaşlanьq. Ul: „Beđđeꞑ jetəkselər (ul вьrđe konkretьraq əjtte) Trotski əfəndeneꞑ Germania menən jaqьnlaşьvqa ьntьlьvьn ʙelələr. Beđđeꞑ julʙaşsь, Trotski əfəndeneꞑ вьl fekere ni tigən hyđ? tip horaj. Bəlki вьl, joqlaj almaj jatqan emigranttьꞑ fekere ler? Вьl fekerđər artьnda kem tora?" tine.

Minən, ʙloktьꞑ mөnəsəʙəte turahьnda horavđarь asьq ine. Min uqa, SSSR đaqь real' politiktar Germania — Sovet jaqьnlaşьvьnьꞑ əhəmiəten aꞑlajđar həm вьl jaqьnlaşьv өsөn zarur ʙulqan jul qujьvđarqa ađer toralar, tip əjttem. Вьl vəkil, min real' politiktar turahьnda həjləgəs, timək, SSSR da real' politiktarđьꞑ həm real' tygel politiktar ʙulqanlьqьn aꞑlanь, real' tygel politiktar — вьl sovet xөkyməte, ə real' politiktar — вьl trotskistik — *zinovjefse* ʙlok. Həm min əjtkəndər đeꞑ də məqnəhe aꞑlaşьla ine: əgər ʙlok vlastь qulqa alha, ul heđđeꞑ xөkymət menən də həm ul vəkil ʙulqan il menən də jaqьnlaşьv өsөn jul qujьvđarqa ʙarasaq. Вьl javaptь ʙirgəndə min, Sovettar Sojuzь grazdanь өsөn jul qujьlmaƀlьq ak' eşləvemde aꞑlaj inem.

VЬJŞINSKI: 1934-se jьldьꞑ aprel ajь menən nojəʙr ajь arahьnda yđəkteꞑ ʙaşqa aqzalarь menən, Trotskiđeꞑ oşo xatьna ʙəjləneşle temalarda həjləşevđəreged ʙulđьmь?

RADEK: Min вьl turala Pjatakofqa, Sokol'nikofqa, Sereʙrəkofqa, informatsia jahanьm.

VЬJŞINSKI: Xatta nindəj məs'ələlər tora ine?

RADEK: Germaniala faşizmdьꞑ jeꞑeve, japon agressiahьnьꞑ kөsəjeve, вьl dəvləttərđeꞑ SSSR qa qarşь huqьştarьnьꞑ motlaq ʙulьvь, SSSR đьꞑ motlaq jeꞑeleve, ʙlok vlastь qulьna alha, unьꞑ өsөn jul qujьvđarqa ʙarьvđьꞑ zarur ʙulьvь.

VЬJŞINSKI: Timək, hed huqьştьꞑ tiđləteleve menən qьđьqhьna ineged, SSSR đьꞑ вьl huqьşta jeꞑeleve menən qьđьqhьna ineged?

RADEK: Beđ unьꞑ jeꞑeleve menə qьđьqhьna inek.

Pjatakof, Sokol'nikof həm Sereʙrəkof, dəvlət qajeplөvsehenen, jeꞑelevselekkə ularđьꞑ mөnəsəʙəttəre turahьndaqь horavьna, yđđərenen jeꞑelevselek pozitsiahь jaqьnda ʙulьvđarьn əjttelər.

VЬJŞINSKI: (Radekqa) Hed, 1935-se jьlda ikense xattьꞑ da ʙulьvь turahьnda əjtteged, şunьꞑ turahьnda həjləged.

RADEK: Əgər вьqa tiklem Trotski tegendə, ə ʙeđ вьnda, Məskəvđə sovet dəvləte ʙazahьnda ekonomik artqa sigenev turahьnda həjləhək, вьl xat menən tamьrьnan tyꞑkərelеş ʙildələnə ine. Sөnki, ʙerensenən, Trotski, territorial jul qujьvđarđьn motlaq ʙulьrqa tejeşlege jeꞑelevđeꞑ hөđөmetəhe ʙulьrqa tejeş tip iƀəpləj həm ʙildələ rəveştə Ukrainanь kyrhətə ine. Ikensenən, eş SSSR đь ʙylev turahьnda ʙara ine. Өsөnsənən ekonomik qaraş nөktəhenən ul jeꞑelevđeꞑ tyʙəndəge hөđөmtələren aldan kyđətə ine: imperialistik dəvləttər өsөn mөhim ʙulqan promьjşlennost' oʙjekttarьn ʙirev genə tygel, ʙəlki kapitalistik elementtarqa, ular ʙildələgən mөhim ekonomik oʙjekttarđь tapşьrьv, şəxsi milek itep hatьv. Trotski oʙligatsion zajomdarđь, jəqni formal' rəveştə sovet dəvləte qulьnda qalqan zavodtarđьꞑ sit kapitalь tarafьnan ekspluatatsialanьvьna jul qujьvđь aldan kyđətə ine.

Agrar politika өlkəhendə ul, kolxozdarđь taratьrqa kərək ʙulьv turahьnda məs'ələne ʙөtənləj asьq qu ja ine, həm kulak qatlamьnьꞑ qajtanan ʙarlьqqa kiltereleve өsөn, traktorđarđь həm ʙaşqa qatmarlь avьl xuzalьq maşinalarьn jaꞑqьdaqtarqa ʙirev fekeren alqa quja ine. Ađaq kilep, qalala xosusi kapitaldьꞑ ʙarlьqqa kiltereleveneꞑ zarur ʙulьvь turahьnda məs'ələ ʙөtənləj asьq itep qujьla ine. Kapitalizmdь qajtanan torqođov turahьnda hyđ ʙarqanlьqь asьq ine.

Politik өlkələ, вьl xatьnda vlast turahьndaqь məs'ələ jaꞑь nəmə ine. Trotski xatьnda вьlaj tip əjtə ine: ʙer nindəj də demokratia turahьnda hyđđeꞑ ʙulьvь mөmkin tygel Esse sьjьnьf revolytsianьꞑ 18 jьlьn jəşəne, həm unьꞑ appetite ʙik dur, ə вьl eşsene, ʙer өləşendə xosusi faʙrikalarqa, ʙer өləşendə, sit il kapitalь menən avьr konkurensia xəlendə ʙulqan dəvlət faʙrikalarьna qajtarьrqa kərək ʙulьr. Timək, eşse sьjьnьfьnьꞑ xəlendə qьrqa nasarlanьv tьvasaq, tigən hyđ. Avьlda jarlьlarđьꞑ həm urta xəllelərđeꞑ kulaktarqa qarşь kөrəşe qaʙatlanasaq. Həm şul saqta, totonop qalьv өsөn, вьl nindəj genə formalar menən qaplanьvьna qaramaƀtan, nьq vlast kərək. Əgər tarixi saqьştьrmalar kilterevđe teləhəged, вьl Napoleon I vlasь menən saqьştьrma ʙulasaq, „вьl ʙonapartistik vlast ʙulasaq". „Вьl saqьştьrmanь ujlap, ujlap ytkəreged", tip jađđь Trotski. Ul, ʙlokqa vlastь qulqa ala alьvqa jardam itkən faşizmdьꞑ, ʙer jaqtan german faşizmьnьꞑ həm iken se — alьƀ kөnsьqьş ile faşizmьnьꞑ, xuza ʙulьvьnda yđenə iƀəp ʙirə ine.

Ə praktik hьqьmtalarda jaꞑьlьq şunan tora ine, qorotqosloqqa qaqьlьşlь вьl eşməkərlekte, unьꞑ jarđamьnda ʙlok vlastь qulqa ala alьrlьq partnjor menən maxsus rəveştə jaraqlaştьrьrqa tura kiləsək ine.

Вьl direktivala taqь ʙer mөhim nəmə ʙar ine, ul da ʙulha — əgər qөmymən ʙeđ totonop qalьrqa teləhək, SSSR đьꞑ sotsial qoroloşon faşistik ildər — jeꞑevselər menən tigeđləvđeꞑ motlaq ʙulьrqa tejeşlegeneꞑ formulirovkahь. Kapitalizmdь qajtanan torqođovđьꞑ psevdonimь ʙulqan вьna вьl tigeđləv ideahь, iꞑ elek ʙeđđeꞑ kyđeʙeđgə taşlanqan spetsifik jaꞑь nəmə ine.

VЬJŞINSKI: Timək, вьl xattьꞑ jəkmətkehen qьƀqasa jьjьp əjtkəndə niged punkttar nəməgə qajtьp qalalar?

RADEK: Beđ, jeꞑelev motlaq ʙulьrqa tejeş tigən, 1934-se jьlqь pozitsiala qalđьq.

VЬJŞINSKI: Həm вьnan nindəj hьqьmta?

RADEK: Вьl, motlaq ʙulьrqa tejeş ʙulqan hьqьmta şul, xəđer kapitalizmdь qajtanan torqođov məs'ələhe ʙeđđeꞑ aldьʙьđqa asьqtan asьq qujьlqajnь.

VЬJŞINSKI: Timək, вьl, Trotski tarafьnan, SSSR đaqь sotsial qoroloşto ʙaşqa kapitalistik ildər menən tigeđləv tip atalqan, kapitalizmdь qajtanan torqođov, sit il dəvləttəre menən kileşevđeꞑ motlaq ʙulьrqa tejeş ʙulqan hөđөmtəhe itep ujlanьla ine, tigən hyđme?

RADEK: SSSR đьꞑ jeꞑelevenən, unьꞑ sotsial hөđөmtələreneꞑ həm вьl jeꞑelev nigeđendəge kileşevđeꞑ motlaq ʙulьrqa tejeş ʙulqan hөđөmtəhe itep.

VЬJŞINSKI: Şunan huꞑ?

RADEK: Өsөnsө şart ʙeđđeꞑ өsөn ʙөtənləj jaꞑь ine — sovet vlasь urьnьna ul ʙonapartistik vlast, tip ataqandь qujьv. Ə, вьnьꞑ yđ finans kapitalь ʙulmaqan, sit finans kapitalьna xeđmət itkən faşizm, ʙulьvь ʙeđđeꞑ өsөn asьq ine.

VЬJŞINSKI: Dyrtense şart?

RADEK: Dyrtensehe — ilde ʙylev. Germaniaqa Ukrainanь, dinged ʙujьn həm Amur ʙujьn — Japoniaqa ʙirergə ʙildələnde.

VЬJŞINSKI: Ul saqta nindəj də ʙulha ʙaşqa ekonomik jul qujьvdar turahьnda həjləndeme?

RADEK: Eje, min həjləgən qarardar tərənəjtelde. Adьq, sьjr'jo, majdьꞑ ođaq jьldarqa hudьlqan postavkalarь tөƀөndə kontriʙutsia tyləv. Şunan huꞑ — təvdə ul вьnь handaı kilterməj əjtte, ə huꞑьnan ʙildələrək itep kyrhətte — jeꞑevse ildərgə sovet importьnda qatnaşьvđьn ʙildələ protsentьn tə'min itev. Вьlar ʙөtəhe lə dөjөm alqanda ilde tulьhьnsa qolloqqa tөşөrөv tigən hyđ ine.

VЬJŞINSKI: Saxalin nefte turahьnda hyđ ʙarđьmь?

RADEK: Japonia turahьnda — uqa Saxalin neften ʙirergə genə tygel, ʙəlki Amerika Quşma Ştattarь menən huqьş ʙulqan vaqiqala unь neft' menən tə'min itergə, tip əjtelə ine. Japonia imperializmь tarafьnan Qьtajdь huqьşьp alьvqa his ʙer tөrlө qamasavlьq jahamavđьn kərəklege kyrhətelə ine.

VЬJŞINSKI: Ə Dunaj ʙujьndaqь ildər turahьnda?

RADEK: Dunaj ʙujьndaqь Balqan ildəre turahьnda Trotski yđ xatьnda, nemes faşizmьnьꞑ ekspansiahь ʙara həm ʙeđ вьl faktqa his nəmə menən də qamasavlamaƀqa tejeşʙeđ tip əjtkəjne. Eş, aꞑlaşьlьvьnsa, Cexoslovakia menən, unьꞑ өsөn jaqlav ʙulьrlьq ʙeđđeꞑ hər tөrlө mөnəsəʙəttəreʙeđđe tuqtatьv turahьnda ʙara ine.

VЬJŞINSKI: Вьl xatta, qorotqosloq, terroristik, diversion eşməkərlekte kiꞑəjtev həm aktivləşterevđeꞑ zarur ʙulьvь turahьnda kyrhətmələr ʙar ineme?

RADEK: Вьl eşməkərlek ʙөtə programma menən ʙəjlənə həm uqa, vlastь qulqa alьvđьn iꞑ mөhim rьjcagtarьnan ʙerehe itep kyrhətelə ine. Huqьş menən ʙəjləneştə, trotskistər tarafьnan armianь tarqalđьrьvđьn zarur ʙulьvь turahьnda həjlənə ine.

VЬJŞINSKI: Ə oʙorona promьjşlennoste turahьnda həjlənməneme?

RADEK: Maxsus həjləngəjne Trotskiselərđeꞑ xərʙi promьjşlennosta diversion eşməkərlege kileşev təđevgə ireşelgən partnjordar menən, jəqni tejeşle sit il ştaʙtarь menən kileşterelgən ʙulьrqa tejeş ine.

VЬJŞINSKI: Timer ju transportь turahьnda hyđ ʙulmanьmь?

RADEK: Transport өsөn ajrьmlьqtьꞑ ʙulьvь mөmkin tygel ine.

Dəvlət qajeplөvsehe, Trotskiđeꞑ 1935-se jьldьn dekaʙr ajьnda jađqan xatьnda həm Pjatakoftьꞑ Trotskiđən alьp qajtqan direktivalarьna xөkөm itelevseneꞑ mөnəsəʙəten anьqlaj.

VЬJŞINSKI: Pjatakof heđgə yđeneꞑ Osloqa ʙarьvь turahьnda həjləneme?

RADEK: Pjatakoftьꞑ unda ʙarьvь ʙeđđeꞑ kəꞑəşməneꞑ hөđөmtəhe ʙulđь. Beđ, Osloqa studenttarqa doklad jahav өsөn minə jeʙərelgən өs tapqьr saqьrьvđь fajdalanьrqa tejeşlegem turahьndaqь fekergə kildek. Əgər Pjatakoftьꞑ komandirovkahь ʙulmaha, min вьqa rөxsətem ʙulqanlьqtan, his şikheđ, Trotskide kyrev өsөn, вьl doklad menən Osloqa ʙarasaq inem.

VЬJŞINSKI: Şulaj itep, heđđeꞑ zagranitsaqa ʙarьvьqьđ ʙildələngəjneme?

RADEK: Jə mineke, jəki Pjatakoftьqь. Həm вьl ʙeđđeꞑ ʙөtəʙeđ өsөn də: ʙar'jerqa kildek, tigəndə aꞑlatqan momentta ʙulđь. Beđ direktivanь alqandan huꞑ eşməkərlegeʙeđđe өđđəkmə? Juq. Maşina artaʙan da əjlənə torđo.

VЬJŞINSKI: Hьqьmta nindəj.

RADEK: Şuqa kyrə hьqьmta вьlaj: 1935-se jьl oʙstanovkahьnda kapitalizmdь qajtanan torqođov. Tik torqanda — „iƀən-havlьqьꞑ өsөn", Trotskiđeꞑ gyzəl kyđđəre өsөn — il kapitalizmqa kire qajtьrqa tejeş ʙula. Min вьnь uqьqan saqta, unь tilelər jorto kevek itep tьꞑlanьm. Həm iꞑ ađaq kilep, əhəmiəte ađ ʙulmaqan fakt: elek məs'ələ şulaj tora ine, ʙeđ il өsөn nəmələr tə'min itə alьrʙьđ tip ьşanqanlьqtan vlas өsөn huqьşa inek.

Xəđer ʙeđ, vlastь ʙeđgə ʙirevđən elek ʙeđđe qulьna alasaq sit il kapitalьnьꞑ xөkөm hөrөve jeꞑeve өsөn huqьşьrqa tejeşʙeđ. Trotskiđeꞑ, qorotqosloqto sit il dairalarь menən kileşterev turahьndaqь direktivahь, ʙeđđeꞑ ojoşmaqa sit il derzavalarьnьꞑ rezden-turahьnьn ineve, tigən hyđ ine. Beđ, ađ aqьna miqdarđa la yđ adьmdarьʙьđđьꞑ xuzalarь ʙulьvđan tuqtaldьq.

VЬJŞINSKI: Hed nisek qarar itteged?

RADEK: Berense xođ, вьl — partia Yđək Komitetьna ʙarьrqa, ʙelderev jaharqa, ʙөtə keşene əjtergə ine. Min вьqa ʙarmanьm.

GPU qa min ʙarmanьm, GPU mineꞑ artьmdan kilde.

VЬJŞINSKI: Oƀta javap.

RADEK: Kyꞑelhed javap.

VЬJŞINSKI: 1934-se jьlda hed jeꞑelevselek jaqьnda ınegedme?

RADEK: Min jeꞑelev motlaq ʙulьrqa tejeş tip ujlaj inem.

VЬJŞINSKI: 1934-se jьlda hed jeꞑelev motlaq ʙulьrqa tejeş tip ujlaqanhьqьđ. Ni өsөn?

RADEK: Il haqlana almaƀ, tip iƀəpləj inem.

VЬJŞINSKI: Timək, hed unь xəlhed, tip iƀəplənegeđ?

RADEK: Eje.

VЬJŞINSKI: Timək, ilde xəlhed tip kyđ aldьqьđqa kiltergənlektən hed jeꞑelevde qaʙul itteged?

RADEK: Şulaj ʙulьrqa tejeş tip iƀəplənem, qaʙul ittem.

VЬJŞINSKI: Ə 1935-se jьlda ilđeꞑ kөslө ʙulqanlьqьn həm вьnьꞑ yđyđen aqlamavьn kyrđegeđme?

RADEK: Jeꞑelevđeꞑ yđ-yđen aqlamavьn tygel, ə unьꞑ ʙulmajasaqьn, вьnьꞑ real' tygel programma ikənlegen kyrđem, şuqa kyrə min general'nьj nigeđđərgə ʙazalanqan programmaqa qarşь ʙulđьm.

VЬJŞINSKI: Hed, Trotski tarafьnan 1935-se jьlda, Pjatakof menən həjləşkəndə həm xatьnda məs'ələneꞑ вьlaj qujьlьvьnьꞑ tьvqan ilgə xejanat tigən hyđ ʙulqanlьqьn həjləneged.

RADEK: Eje.

VЬJŞINSKI: 1934-se jьldьn nojaʙr ajьnda... əfənde menən ʙeseda faktьnьn tьvqan ilgə xejanat ʙulьvьn hed tanьjhьqьđmь?

RADEK: Min həjləşkən momentta вьnь tөşөnə inem həm xəđer də unь şul vaqьttaqь kevek kvalifitsirovajt itəm.

VЬJŞINSKI: Xejanat kevek itepme?

RADEK: Eje.

VЬJŞINSKI: Вьqa tiklem totoşo menən həm his hyđheđ qaʙul itep kilgən ustanovkalarđь, 1935-se jьldьꞑ dekaʙrendə Trotskiđən xat alqandan huꞑ həm Pjatakof menən həjləşkəndən huꞑ heđđeꞑ qaʙul itməveģeđđe nisek raƀlarqa mөmkin? Heđđə вьndaj fakttar ʙarmь?

RADEK: Juq.

VЬJŞINSKI: Mineꞑ ʙaşqa horavđarьm juq.

Kiske səqət 6 qa tiklem tənəfes iqlan itelə.

24-se qinvar kiske ultьrьş

ŞAHIT ROMMDAN DOPROS ALЬV

Sud, sovet matʙuqatьnьꞑ sit ildə elekke korrespondentь həm Radekteꞑ kyptənge şəxsi duƀь şahit Rommdan dopros alьvqa kysə.

VЬJŞINSKI: Hed Ƶenevala ʙulđьqьđmь?

ROMM: Eje, 1930-sь jьldan alьp 1934-se jьlqa tiklem Ƶenevala TASS tьꞑ korrespondentь ʙulđьm.

VЬJŞINSKI: Ƶenevala hedgə Radek menən osoraşьrqa tura kildeme?

ROMM: Eje, 1932-se jьldьꞑ jađьnda Radek Ƶenevaqa kilgəs min uqa, şunan elek kenə Parizda Sedoftan alqan Trotskiđeꞑ xatьn tapşьrđьm.

VЬJŞINSKI: Вьl xattьꞑ jəkmətkehe turahьnda hedgə Radek nəmə ʙelderđe?

ROMM: Unьꞑ jəkmətkehe zinovjefselər menən ʙerləşev, VKP(ʙ) nьꞑ, ʙerense nəvʙəttə Stalin həm Voroşiloftarđьꞑ jetəkselegenə qarşь kөrəşteꞑ terroristik metođqa kysev turahьnda ʙulьvьn ʙelderđe.

Artaʙan şahit Romm, 1932-se jьldьꞑ kөđөndə Məskəvđə ʙulqanda Radektan xat alьvьn, Berlindən aşa ytkəndə, elektən Sedof menən həjləşelgən adres ʙujьnsa unь Trotskigə jeʙərevən kyrhətə. Вьl xat ʙer nemes kitaʙьnьꞑ qatьrqьhьna jəşerelgən ʙula.

VЬJŞINSKI: Heđđeꞑ Sedof menən artaʙan osoraşьvьqьđ qasan ʙulđь?

ROMM: 1933-sə jьldьꞑ ijylendə Parizda. Sedof minə, Trotski menən mine osoraştьrьrqa teləve turahьnda əjtte. Ber nisə kөndən huꞑ ul minə telefonda endəşte həm ʙeđ Bulonski urmanьna kittek həm şunda Trotski menən osoraştьq.

VЬJŞINSKI: Trotski heđđeꞑ menən ni өsөn osoraştь hun?

ROMM: Min Məskəvgə alьp ʙarqan xattьꞑ esendəge kyrhətmələrđe teđđən dөrөƀlətev өsөn.

Hyđđe ul, parallel' yđək təđev məs'ələhenən ʙaşlanь. Ul, zinovjefselərđeꞑ өƀtənlək alьv qurqьnьsь kyđ aldьnda, trotskistər tejeşle aktivnost kyrhətməgən xəldə genə ul dur ʙulasaq, tine. Zinovjefselər menən ʙloktь motlaq haqlav həm artaʙan вьl parallel' yđək xərəkət itməvse tygel, ə yđ tirəhenə nьq kadrdarđь jьjnap aktiv eşləgən saqta ul parallel' yđəkteꞑ ideahь menən riza ʙulđь. Unan huꞑ ul, xəđerge momentta terrorđьꞑ qьna tygel ʙəlki promьjşlennosta həm qөmymən xalьq xuzalьqьnda qorotqosloqtoꞑ da ajrьm əhmiətkə ejə ʙulьv məs'ələhenə kyste. Həm ul, вьl məs'ələlə kyrenə, ikelənev ʙar ələ, ləkin aꞑlarqa kərək, qorotqosloq akttarь vaqьtьnda keşelər qorʙandarь ʙulьv sarahьđ, həm niged maqsat — вьl tөrlө qorotqosloq akttarь arqьlь stalinsel ʙişjьlьqqa, jaꞑь texnikaqa həm şunьꞑ menən partia jetəkselegenə ьşanьstь jemerev, tine. Iꞑ sik sredstvolar zarur ʙulьvьna ajrьvsa nьq tuqtalьp, ul „darьv havьqtьrmaqan nəməne timer havьqtьra, timer havьqtьrmaqan nəməne ut havьqtьra" tigən latьjn məqalen kilterđe. Min xəterləjem, ʙer nisə aꞑlaşьlmaqan horav — вьnьꞑ ilđeꞑ oʙorona hələtlegen jemerev ʙulьvь, xəđer — Gitlerđeꞑ vlasqa kileve menən huqьş qurqьnьsь, ajrьm alqanda Germania tarafьnan SSSR qa hөzym ʙulьv qurqьnьsьnьꞑ ajrьvsa aktual' ʙulьp qalьvь turahьnda horavđar ʙirđem. Вьl horavqa min kiꞑ javap almanьm, ləkin Trotski tarafьnan, tap huqьş qurqьnьsьnьꞑ kiƀkenləşeve, jeꞑelev məs'ələhen nəvʙətkə quja alьvь turahьnda uj ʙelderelde.

Unan huꞑ ul minə qatьrqьhьnda Radekqa xat jəşerelgəneꞑ əjtep kitap — Novikof — Priʙojdьꞑ „Susima" romanьn ʙirde.

Вьl kitaptь min yđem menən Məskəvgə alьp kildem həm kilev menən unь Radekqa unьꞑ kvartirьna alьp [illegible] Radekqa Trotski menən [illegible] həjlənem. Ul mineꞑ otpuskanan qajtьv vaqьtьma, moqajen, minə Trotski өsөn javap ʙirəsəgen əjtte. 1933-sə jьldьꞑ sentəʙr ađaqьnda otpuskanan qajtqas, min Radektan Sedof arqьlь Trotskigə tapşьrьv өsөn taqь la nemes kitaʙьnьꞑ qatьrqьhьna jəşerelgən xat aldьm.

Вьl xattь min Sedofqa 1933-sə jьldьꞑ nojəʙr ajьnda Parizda tapşьrđьm. Mineꞑ Sedof menən ikense osoraşьvьm aprel ajьnda Parizda ʙulđь. Min, uqa, tiđ kөndərđən Amerikaqa təqajenlənəsəgem, şunьꞑ өsөn ʙəjləneş ʙujьnsa jarđam itə almajasaqьm turahьnda ʙelderđem. Ul вьl turala ykende həm unan huꞑ ʙer nisə vaqьttan huꞑ mineꞑ Məskəvgə ʙarasaqьmdь ʙelgəs, Radektan, eşteꞑ xəle, yđ ojoşmahьnьꞑ eşe turahьnda jentekle doklad kilterevemde horanь.

VЬJŞINSKI: Hed вьl jomoşto ytəneged me?

ROMM: Eje, ytənem. Min вьl jomoşto Radekqa tapşьrđьm həm 1934-se jьl min Amerikaqa kiter aldьnan ul, taqь la kitapqa jəşerel-

(Davamь 3-se ʙittə).

SOVETTARQA QARŞЬ TROTSKISE YĐƏKTEŊ PROTSESSЬ

(Đavamь).

gən xat birde. Xattьŋ jəkmətkehendə, unьŋ əjteve bujьnsa xərəkət itevse həm parallel' ydəkteŋ politik həm diversion eşte jəjeldereve turahьnda jentekle otcot ine. Bьl xattь min Parizda Sedofqa tapşьrđьm.

VЬJŞINSKI: Heđđeŋ Amerikaqa təqəjenləneveged turahьnda Sedof menən heđđeŋ həjləşeveged nəməgə qajtьp qaldь?

ROMM: Sedof minə, mineŋ Amerikaqa barьvьm menən bəjləneştə Trotskiđeŋ ber ytenesen: əgər də sovet — Amerika mənəsəbəte əlkəhendə nindəj də bulha qьđьqlь xəl bulha uqa belderevđe yteneven əjtte. Şul saqta min, nisə вь! ulaj qьđьqlь tip horanьm. Sedof minə: „heđgə bildəle, beđđeŋ ustanovka — huqьşta Sovettar Sojuzьnьŋ jeneleve aşa vlasqa kilev, konkret hyđ fəqət, Germania həm Japonianьŋ Sojuzqa qarşь huqьşь turahьnda barьrqa məmkin. Japonlьlar yđđərenəŋ qararđarьnda, atsrockalarьnda həm başqa, sovet — Amerika mənəsəbəteneŋ tege jəki вьl toroşon tabiqi, iђəpkə alasaqtar, şuqa kyrə ular qьđьqlьlar".

VЬJŞINSKI: Kem əsən?

ROMM: Trotski əsən.

XƏKƏM ITELEVSE SOKOL'NIKOFTAN DOPROS

VЬJŞINSKI: Heđđeŋ berləşkən trotskise—zinovjefse terroristik ydəkkə mənəsəbətegedde həjləgeđ əle.

SOKOL'NIKOF: Minə berləşkən ydəkteŋ sostavь bildəle ine, terroristik ustanovkalar bildəle ine, taqь, 1932-jьl keđ yk berləşkən ydək Stalingə həm Kirofqa qarşь terroristik akttar əđerləj başlavь bildəle ine. Bakajьfqa, berləşkən ydəkteŋ terroristik gruppalarьnьŋ bəjləneşen tuplav eşe tapşьrьlьvь bildəle ine. Məskəv terroristik gruppalarьnьŋ Rengol'dkə bujhonovđarь bildəle ine. Parallel' ydəktə mineŋ eşem 1935-se jьldьŋ jəjendə başlandь. Uqa tiklem вьl ber diplomatik vəkil menən həjləşev turahьndaqь jomoşto ytəvđən torđo. 1934-se jьldьŋ başьnda Kamenef mine, ber ildeŋ diplomatik vəkile minə, sit ildə Trotski menən alьp barьlqan həjləşevdərđeŋ, unьŋ tarafьnan şəxsi yđ ismenən bulmavьn, ə Trotski artьnda ьsьnlap ta, ul вьnьŋ vəkile bulqan ojoşma torovьn dərəђləv əsən mərəzəqət iteve məmkin bulьvьn minə iђkərtte.

VЬJŞINSKI: Şundaj məs'ələ hedgə jynəldereldeme?

SOKOL'NIKOF: Eje, 1934-se jьldьŋ „aprel' urtahьnda ofitsial besedalarđьŋ berehenən huŋ, ber ildeŋ, min yđemdeŋ xeđmət eşem bujьnsa jьş osoraşa torqan vəkile menən buldь. Hyđ, ofitsial besedanan huŋ, tərzeməselər kyrşe вylməgə sьqьp kitkəs buldь. Min yđemdeŋ besedalaşьmdь sьqьrqa ođatqanda ul minən, Trotskiđeŋ qajhь ber təqdimdər menən mineŋ xəkymətemə mərəzəqət iteve hedgə məqlymme? tip horanь. Min, unьŋ minə məqlym bulьvьn dərəђlənem. Unan huŋ ul — вьl mərəzəqət jetdime? tip horanь. Min вьnь la dərəђlənem. Ul minən — вьl heđđeŋ şəxsi fekeregedme? tip horanь. Min, вьnьŋ mineŋ fekerem genə tygel, həm mineŋ duђtarьmđьŋ da fekere bulьvьn əjttem.

VЬJŞINSKI: Heđ sit il dəvlətə vəkile menən bulqan вьl besedaqьđ turahьnda kemgə bulha la əjttegeđme?

SOKOL'NIKOF: Вьl beseda turahьnda min sama menən əjtkəndə, ber ajđan huŋ Radek menən, unan huŋ Pjatakof menən həjləştem. 1935-se jьldьŋ ijylendə Radek minə, mineŋ вьl jomoşto formal' ytəvemə jəqni vəkələtlekte qevətləp tə, ləkin asьlda təqdimdərđe qevətləməgənlegemə, ularđь jaqlamaqanlьqьma, ular əsən agitirlamaqanlьqьma Trotskiđeŋ rizahьđlьq beldereven əjtte.

1935-se jьlda, zinovjefselərđeŋ həm trotskiselərđeŋ ber eləşə qulqa alьnqas ber nisə ajđan huŋ, min yđemdeŋ parallel' ydəkkə bildələnevemđe belep, min yđemde unьŋ aqzalarь menən bəjlənergə tejeşmen tip iђəplənem.

Min təvđə Radekqa mərəzəqət item.

Radek menən beđ məđəkərə itkən məs'ələlər, terroristik ustanovkalarđь ytəv həm вьl jəhəttən ojoştorov tərtibendəge məs'ələlər buldь.

VЬJŞIN[SKI]: [illegible] nindəjdər?

SOKOL'NIKOF: [illegible] Xalьq a[illegible] ustanovkalarđьn [illegible]gərəve menən bəjləneştə [pro]gram məs'ələlərə. Minə, berləşkən ydəkteŋ aqzalarьnьŋ [illegible] menən alьp barqan həjl[əşev]dəre bildəle ine.

VЬJŞINSKI: Personal kem menən?

SOKOL'NIKOF: Kamenef menən həjləşev alьp barьlьvьn, Buxarin menən həm Rьjkof menən, Zinovjef menən xəđer xəterləməjem, taqь kemdər menənder, Tomski həm Uglanof menən həjləşevđər alьp barьlьvьn min beləm.

Вьl həjləşevđərđə, nigeđ programma məs'ələlərđə berđəmlek qujьldь, taktik ustanovkalarđa, ajьrьp alqanda kerəşteŋ terroristik julьn qabul itev turahьnda berđəmlek qujьldь. Ləkin undar blokqa inmənelər. Ular, rətəhe menən də riza bulqandarь xəldə, yđđəreneŋ ajьrьm ojoşmalarьn, yđđəreneŋ ydək gruppalarьn haqlarqa həm fəqət berləşkən ydək menən genə kontakttь jaqlarqa teləvđəren belderđelər.

Program ustanovkalarqa kilgəndə, 1932-se jьlda uq, elek undar programmahь bulьp xarakterlanqan programmaqa trotskistərđeŋ də, zinovjefselərđeŋ də həm undarđьŋ da berləşevđəre turahьnda həjləndə. Вьl—rjytinskaja tip atalqan platforma, ul вajtaq miqdarđa 1932-se jьlda uq вətə əs gruppaqa la dəjəm bulqan program ustanovkanь təqbirləne.

VЬJŞINSKI: Ul sit ilđən qajtqandan huŋ heđ Pjatakof menən həjləştegeđme?

SOKOL'NIKOF: Eje. Вьl, 1936-sь jьldьŋ qinvarьnda buldь. Pjatakof minə, Trotskiđeŋ, Gess menən həjləşevđər alьp barьvь turahьnda belderđe. Вьl həjləşevđərđə Gesstьŋ, german mənfəqəttərenə qaqьlqan qьna tygel, şulaj uq taqь ber ildeŋ mənfqətfərenə qaqьlqan talaptar jebərevgə vəkil bulqanlьqьn əjtte.

VЬJŞINSKI: Heđ, il esendə konkret nindəj kəstərgə iђəp tottoqođ? Eşse sьjnьfqamь?

SOKOL'NIKOF: Juq.

VЬJŞINSKI: Kolxoz krəђtiləndərenəme?

SOKOL'NIKOF: Bildəle, juq.

VJŞINSKI: Kemgə huŋ?

SOKOL'NIKOF: Tartьnmaj qьna əjtkəndə, əjtergə kərək, beđ, krəђtiən burzuazia elementtarьna tajana alabьđ, tip iђəp tottoq.

VЬJŞINSKI: Kulakqa, kulak qalđьqtarьnamь?

SOKOL'NIKOF: Şulaj. Blok вьl qalđьqtarđьŋ kiŋəjergə tejeşlegenə kilterergə tejeşle ine.

VЬJŞINSKI: Heđđeŋ ujlavьqьđ bujьnsa, heđđeŋ vlasqa julьqьđ nindəj etaptar arqьlь jata ine?

SOKOL'NIKOF: Vlasqa jul, sotsialistik elementtarđь ber tiklem miqdarđa almaştьrqan, qьђьrьqlap sьqarqan kapitalistik elementtarđь aqьrьnlap torqođov aşa jata ine.

VЬJŞINSKI: Ə, agressorđar turahьnda?

SOKOL'NIKOF: Beđ ular menən, huqьş barьşьnda, həm SSSR đьŋ jeŋeleve həđəmtəhendə, blok xəkyməte vlasta bulьrqa məmkin bulьvьna kiltergən kileşevđərgə barđьq.

VЬJŞINSKI: Heđ, xalьqtьŋ bildəle ber sotsial qatlamьna tajanьv zarurlьqьna tajanьvьqьđđь əjtteged. Heđ kulaktь bloktьŋ terəge tip atanьqьđ. Вьl formulirovka dərəђmə?

SOKOL'NIKOF: Eje, blok dəvlətenən bildəle fajđalar alьp, вьl bloktьŋ vlasьn haqlap qalasaq ber kəs.

VЬJŞINSKI: Вьnan başqa, heđ taqь nindəj elementtarqa iђəp tottoqođ? Blok yđeneŋ kərəşendə fəqət yđeneŋ kəsenə iђəp totov menən genə sikləndeme, əllə, ildəge sovettarqa qarşь başqa elementtarđь berləşterevđe lə kyđ aldьnda tottomo.

SOKOL'NIKOF: His şikheđ, вьl, blok bildələgən ekonomik politika nigeđendə tьvđь. Təkiql, əgər blok, sit il kapitalьna konsessia birevđe, ajьrьm zavodtarđь sit il kapitalizmьna arendaqa birevđe ujlaqan ikən, hər xəldə, başta kolxozdarđь ber tiklem taratьvđь ujlaqan. Ə вьl, ere kapitalizmdьŋ tup-tura elementtarьn qьna tygel, xatta, vaq kapitalistik urtanь la, vaq savđəgərđe, vaq burzuazianь la tьvđьrьr ine. Həm вьlar вьl rezimde haqlav menən qьđьqhьnьrđar həm şulaj itep вьl bloktь jaqlarđar tip məqəjen, ujlaqan.

VЬJŞINSKI: Ə вьna, heđđeŋ sotsial-ekonomik plan turahьnda həjləveged menən bəjləneştə: industrializatsia politikahьna bloktьŋ mənəsəbəte nisek ine?

SOKOL'NIKOF: Kire ine. Blok, industrializatsia politikahь qolatьlьr, predpriatielərđeŋ ber eləşə konsessionerđarqa kyser, tip iђəpləne.

VЬJŞINSKI: Jəqni, heđ industrializatsia politikahьnan baş tartьrqa teləneged?

SOKOL'NIKOF: Eje.

VЬJŞINSKI: Ə, kollektivizatsia politikahь?

SOKOL'NIKOF: Xəđerge kollektivizatsia politikahьnan baş tartьrqa вьl politikanь qolatьrqa ujlandь.

VЬJŞINSKI: Timək, jəmqiətteŋ sьjnьftarqa byleneven jaŋьnan torqođov.

SOKOL'NIKOF: Kapitalizmdь torqođov—вьl sьjnьftarđь torqođov.

PREDSEDATELLEK ITEVSE: Xəkəm itelevse Sokol'nikof, 1935-se 36-sь jьldarđa heđ nindəj terroristik gruppalar menən bəjləneştə buldьqьđ.

SOKOL'NIKOF: 1935-se jьl mineŋ janьma Tivel kilde, həm ul yđeneŋ Zaks—Gladneften terroristik gruppahь menən bəjləneştə bulьvьn belderđe. Tivel вьl gruppanьŋ artaвanqь eşməkərlege turahьnda kyrhətmələr horanь.

PREDSEDATELLEK ITEVSE: Вьl gruppa kemgə həzym itergə əđerlənde?

SOKOL'NIKOF: Şul saqta minə Tivel, ularđьŋ Stalingə qarşь tirroristik akt əđerləv əsən zadanielərə bulьvьn həjləne.

PREDSEDATELLEK ITEVSE: 1934-se jьlda iptəş Kirofqa həzymgə əđerlənev heđgə bildəle ineme? Iptəş Kirofqa həzymde atqarьrqa əđerlənevse terroristik ydəkteŋ sostavь heđgə bildəle ineme?

SOKOL'NIKOF: Leningradta, Kirofqa qarşь həzymgə əđerlənev turahьnda 1934-se jьldьŋ keđ başьnda jəki jəj ađaqtarьnda, bik yk dərəђ əjtə almajьm, minə bildəle ine. Unь kem ytəj, min belmənem. Вьl eşteŋ detal'dəre turahьnda minə beldermənelər. Ləkin 1932-se jьlda Leningrad yđəgeneŋ sostavь turahьnda min işetkəjnem.

Artaban Sokol'nikof, Leningradta terroristik ydəkteŋ jəşəve, ajьrьp alqanda, ydəkkə Levin, Kotolьjnof Mandьl'ştam həm başqalarđьŋ inevđəre, həm Bakajьf həm Rejngol'đteŋ terroristik eşməkərlektəre turahьnda bildəl bulьvьn kyrhətə.

XƏKƏM ITELEVSE SEREBRƏKOFTAN DOPROS

VЬJŞINSKI: Heđ sovettarqa qarşь ydegeđđeŋ jenəjətsel eşməkərlegegeđđe qasan jaŋьrttьqьđ?

SEREBRƏKOF: 1932-se jьldьŋ kedendə. Mineŋ janьma Mrackovski inde həm minə trotskise—zinovjefse blok tədəv turahьnda belderde, вьl ydəkteŋ sostavьn əjtte həm şunda uq, ydək yđe jemerelgən xəldə zapas ydək buldьrьrqa qarar iteven belderđe.

VЬJŞINSKI: Heđ вьl təqdimgə nisek qaranьqьđ?

SEREBRƏKOF: Ul mineŋ əsən kətelməgən nəmə tygel ine. Gərsə min trotskizmdьŋ kontrrevolytsion eşməkərlegenən kitkən bulham da, 1929-sь jьlda qariza birevemə qaramaђtan, şulaj da mində ul nastrojenie qalqajnь.

VЬJŞINSKI: 1929-sь jьlda qariza birgən saqta heđ ьsьnlap ta trotskist bulьp qalđьqьđmь?

SEREBRƏKOF: Eje, estən trotskist bulьp qaldьm.

Artaban xəkəm itelevse Serebrəkof, Gagrьla Pjatakof menən nisek osoraşьvьn, yđenə transportta qorotqosloq itev jetəkselegen alьvь, həm Zakavkazia trotskistik terroristik gruppa menən jetəkselek itevde alьvьn kyrhətə.

SEREBRƏKOF: 1934-se jьlda jəki 1933-sə jьldьŋ ađaqtarьnda bulha kərək, min NKPS qa indem, unda A. M. Arnol'de kyrdem. Ul transportta qorotqosloq eşe menən jetəkselek itevgə tulьhьnsa əđer bulьvьn bederđe. Beđ unьŋ menən bik konkret həm anьq burьs qujđьq: taşьvđarđь əđəv, buş vagondarđьŋ jerəşən kybəjtev, vagondarđьŋ həm parovozdarđьŋ вьqa tiklem yk tybənəjtelgən normalarьn arttьrьnav h. в. metodtar menən təvlek jək təjəvđe kəmetev burьsьn qujđьq. 1934-se jьlda mineŋ janьma Sudotransqa Livşin kilde, ul kənjaq juldar nacal'nige ine. Min uqa yđemdeŋ Arnol'd menən həjləşevem turahьnda həjlənem. Ul minə, Kənjaq julda yđeneŋ urьn baђarь — Zorin bulьvьn həm unьŋ eşte jəjelderə alasaqьn əjtte. 1934-se jьlda transportta qorotqosloq eşenə, Tomski julьnьŋ nacal'nige Mironoftь ьlьqtьrđьm. Min şulaj uq 1934-se jьlda, NKPS la eşləvse Fyfrənskiđeŋ, şulaj uq Məskəv — Donbass juldarь nacal'nige urьnbaђarь Emşanoftьŋ ьlьqtьrьlьvь turahьnda məqlymətem bar ine. Ojoşmanьŋ aqzahь bulьvь jəhətenən Knəzefteŋ familiahь la əjtelde.

1935-se jьl transportqa L. M. Kaganovic kilgəs, mində вətə gruppalarđьŋ da jemereleve məmkin bulьlьv turahьnda đur qurqьv tьvđь. Arnol'd mine, transportta qorotqosloq eşe tap вьna вьl „normalar menən" bik jaqşь jəşerelgən, „predel' normalar" transportta grazdanlьq xoquqь aldьlar tip tьnьslandьrđь. „Predel' normalarđьŋ" grazdanlьq xoquqь alьvđarьna qaramaђtan Kaganovic ularđьŋ вətəhen də faş itte. Arnol'd вьl eşte yđe genə tygel, aralarьnda ojoşmanьŋ aqzahь bulmaqan „predel' norma" teorektiktəre jarđamь menən ytkərđe. Ul ular menən nisekter bəjləngəjnc. Minə ularđьŋ familialarьn əjtməne. „Predel'şiktərđe faşlaqandan huŋ Kaganovic Arnol'dte urnьnan aldь. Şul saqta Arnol'd NKPS qa narkom urьnbaђarь bulьp Livşits barьvьn əjtep həm transport bujьnsa bulqan вətə bəjləneştər Livşitsqa birelergə tejeşle tip quştь.

1934-se jьl Məskəvgə Mdivani kilde həm Pjatakof menən minə, Zakavkaziala eşteŋ jəjeldereleven, ydəkteŋ bildələneven əjtte həm beđđeŋ sanksianь horanь. Mdivani, yđđəreneŋ Beriaqa qarşь terroristik akt əđerləv məs'ələlərə torovьn belderđe. Pjatakof menən beđ, Beriaqa qarşь terroristik akt əđerləvđe tuqtatmaђtan Stalingə qarşь terroristik akt əđerləvgə totonorqa kyrhətmə birđek.

VЬJŞINSKI: Tuqtatmajьnsamь?

SEREBRƏKOF: Tuqtatmajьnsa.

VЬJŞINSKI: Timək, min dərəђ aŋlajьm, Mdivaniđeŋ ber həzym əđerləv təqdime urnьna heđ ike həzym təqdim itteged.

SEREBRƏKOF: Eje. 1935-se jьlda min taqь la Pjatakof menən osoraştьm, həm taqь ber terroristik akt—atap əjtkəndə Jezofqa qarşь akt əđerləv məs'ələhe tьvđь. Mdivanigə Ərmanstanda daşnaktar menən, Əzerbajzanda mussavatistar menən, Gruziala gruzin menşeviktəre menən berləşev məmkinlege turahьnda məs'ələ qujьvqa zadanie birelde.

VЬJŞINSKI: Вьl qararđь ytəvđə real' nəmələr eşlənde?

SEREBRƏKOF: Daşnaktar həm mussavatistar turahьnda Mdivani 1935-se jьlda, minə bəjləneşte genə qarmap qaravьn, ə menşeviktər menən kileşev tədəgənlegen belderđe. Menşeviktər menən beđđeŋ kontakt, Zakavkazianьŋ territoriahьnda Gruzianьŋ tə'ђire kypselek bulьv nigeđendə qujьlqajnь.

VЬJŞINSKI: Gruzia yđeneŋ tə'ђirenə Ərmanstanđь həm Əzerbajzanđь bujhondoramь?

SEREBRƏKOF: Eje. Ul, Zakavkaziala həjrəges rolen ujnavsь məstəqil dəvlət.

Dəvlət qəjepləvsehe tarafьnan dopros alьnqan xəkəm itelevse Livşits, Serebrəkoftьŋ, unьŋ menən bəjləneştərenə qaqьlqan kyrhətevđəren dərəђləj. Xəkəm itelevse Pjatakof, transportta qorotqosloq eşe turahьnda kyrhətmə bireven dərəђləj.

25-se qinvar irtənge səqət 11 gə tiklem tənəfes iqlan itelə.

(TASS).

ŞAHIT LOGINOFTAN DOPROS ALЬV

Sud, „Koks" trestьnьŋ elekke upravləjyssə—şahit Loginoftan dopros alьvqa kyse.

VЬJŞINSKI: Pjatakoftьŋ trotskistik idan aьtь eşe turahьnda heđ ni nəmə beləheged?

LOGINOF: Pjatakof menən min 1928-se jьldan başlap osoraştьm. Вьl vaqьtta Pjatakof partiaqa [illegible] qajtьv həm şunьŋ menən trotskis[illegible] tik ka[illegible] başlav[illegible] rəşte [illegible] alьv e[illegible] turahьnda [illegible] lələk [illegible] turahьnda [illegible] lubenko [illegible].

Hunqa [illegible] dardьŋ [illegible] Pjatakof [illegible] hun terroristik [illegible] formalь bulьrqa tejeşlegen ajtte.

Вьl [illegible] Trotskiđeŋ [illegible] əjtte.

VЬJŞINSKI: Terroristik akttьŋ kemgə qarşь jynəltelgənlegen Pjatakof beldertte?

LOGINOF: Eje. Pjatakof terroristik akt in təvđə Stalingə qarşь jynəltelergə tejeş, tip kyrhətte Pjatakof, Ukrainala Kostuniskiđeŋ, Golubenkonan həm [illegible] terroristik [illegible].

1932-se jьldьŋ ađaqьnda min Ukraina [illegible], tip Pjatakofqa belderđem. Terroristik [illegible] rəş menən genə siklənev [illegible] jem frazalar [illegible].

qala, tip 1934-se jьlda Pjatakof rizahьđlьq belderđe. Pjatakof, [illegible] kok[illegible] həm вьl terror [illegible] ojoşmalarьn [illegible] əjtte.

1935-se jьl jəje başьnda Pjatakof Stalingə, Molotofqa, Vorosilofqa, Kossiorqa həm Postьşefqa qarşь terroristik akttьŋ motlaq kyp [illegible] kərəklegen əjtte. Min, Məskəvgə [illegible] Ukrainala [illegible] terroristik akttar əsən bildələngən, tip javap birđem.

VЬJŞINSKI: Ular kyp ineme hun?

LOGINOF: Odessala Golubenkonьŋ jetəkselegendə, [illegible] həm Stalingə qarşь terroristik akt əđerləgən ber terroristik ojoştorolqan, Dnepropetrovskida [illegible] terroristik akt [illegible] başьnda Zukof torđo.

Oşo osoraşьv vaqьtьnda Pjatakof xəđer [illegible] promьşlennoste [illegible] kyp [illegible].

LOGINOF: Ul təp iqtibar koksoximik promьşlennostь ximik eləşenə birelergə tejeş, sənki ul oborona əhəmiəten tota, tip kyrhətte.

Artaban şahit Loginof, Pjatakoftьŋ вьl direktivahьn nisek bojomqa aşьrqanlьqьn kyrhətə. Janь tədələştərdəge ximik sextar strojqa koks mejestərenə qaraqanda kyp huŋ indelər, zavodtar sluzba sextarьnan başqa xodqa jebəreldelər həm başqalar.

VЬJŞINSKI: Unьŋ sit ilgə janьnan barьvь turahьnda heđ Pjatakof menən həjləşmənegedme?

LOGINOF: Pjatakof 1935-se jьlda sit ildə janьnan bulьvь həm Sojuzdьŋ esendəge sit il keşelərə — faşistar menən вьl vaqьtqa tiklem ytkərgəngə qaraqanda la batьrьraq, qьjьvьraq bəjləneş buldьrьv turahьndaqь direktivanьŋ Trotski tarafьnan raђlanьvь alqanlьqьn kyrhətte. Şul uq vaqьtta Pjatakof minə Trotskiđeŋ Germanialaqь faşistik ojoşmalar menən mot!aq nьq kileşeve barlьqьn həm sovet vlasьna qarşь bergələp kərəşev turahьnda Japonialaqь eş başьnda ultьrqan jetəkse dairalar menən də həjləşkənlegen kyrhətte.

VЬJŞINSKI: Nindəj şarttarđa?

LOGINOF: Ul, kərək Kənsьqьşta həm kərək Ukrainala bulhьn, đur territorial jul qujьvđar jahav turahьnda hyđ barqanlьqьn, kyrhətte.

VЬJŞINSKI: Xəđer Ratajcak turahьnda əjteged əle, heđ jenəjətsel eş bujьnsa unьŋ menən nisek bəjləndeged?

LOGINOF: Ratajcak koksoximik promьşlennosьn jaqşь belgəngə kyrə, min uqa yđebeđđeŋ nindəj saralar bildələgənebeđđe həjləp birđem.

VЬJŞINSKI: Graşe həm sit il razvedkahьnьŋ agenttarь menən bəjləneş turahьnda heđ Ratajcakqa ni nəmə əjtteged?

LOGINOF: Min, beđđeŋ a!dьвьđda sit il razvedkalarь menən bəjləneşte buldьrьv burьsь tora, tip əjttem.

VЬJŞINSKI: Heđđeŋ beldereveged gə Ratajcak nisek qaranь?

LOGINOF: Ratajcak oşo momentta sit il razvedkahь menən kem aşa bəjləneş totovqa məmkin bulьvьn edləj ine, həm min uqa Graşene kyrhəttem.

VЬJŞINSKI: (Ratajcakqa mərəzəqət itep) Loginof menən heđđeŋ şundaj həjləşeveged buldьmь?

RATAJCAK: Eje, şundaj həjləşev buldь. Pjatakoftan tejeşle direktiva bar, tip Loginof minə belderđe. Kyp tə ytməj Pjatakoftan min də direktiva aldьm.

VЬJŞINSKI: Qəjepləneyse Pjatakof, heđ вьl kyrhətevđe dərəђləjhegeđme?

PJATAKOF: Nigeđđə dərəђləjem.

VЬJŞINSKI: (Loginofqa) Livşitsteŋ jenəjətsel eşe turahьnda heđgə berəj nəmə bildəle tygelme?

LOGINOF: 1931-se jьl jəj ađaqьnda jəki keđ başьnda Berlinđən qajtьp, min Livşits menən osoraştьm həm Berlində Pjatakoftan alьnqan direktivalarđь tapşьrđьm. Ukrainala Pjatakof tarafьnan trotskistik ojoşmanьŋ tьvđьrьlqanlьqьn, unda Livşitsteŋ də ingənlegen min Livşitsqa belderđem.

1932-se həm 1933-sə jьldarđa Ukrainalaqь trotskistik idən aђtьnda Livşits menən bergə beđgə hər tərlə eş ytkərergə tura kilde.

VЬJŞINSKI: (Livşitskə) Şahit Loginoftьŋ kyrhətevdəre bujьnsa heđđeŋ his ber tərlə lə iђkərmələreged juqmь?

LIVŞITS: Juq.

XƏKƏM ITELEVSE BOGUSLAVSKIĐƏN DOPROS ALЬV

VЬJŞINSKI: Seberđəge heđđeŋ jenəjətsel trotskistik eşeged nəmənən qibarət ine, həjləp biregeđ.

BOGUSLAVSKI: Seber trotskistik idən aђtь yđəgen tьvđьrьv turahьn da Sosnovski aşa Trotskiđeŋ direktivahь alьnqas, 1928-se jьl fevral' baştarьnan mineŋ eşməkərlegem başlandь.

Вьl ydək tybəndəge sostavta ojoştoroldo: yđəkteŋ jetəksehe — N. I. Muralof, min, Boguslavski, Sumetski, Krol', Surnof, Sosnovski, Belobordof, unan huŋ, Sebergə kilgəs Radek ta inde. Seber yđəge 1928-se jьlda El'tsin aşa trotskiselərđeŋ Məskəv gruppahь menən bəjlənde, ə unan huŋqь jьldarđa Seber yđəge Smirnof aşa 1932-se jьlda Məskəvđə tədəlgən trotskise-zinovjefse yđək menən də bəjlənde.

VЬJŞINSKI: Heđ Pjatakof menən qajda həm qasan osoraştьqьđ?

BOGUSLAVSKI: 1932-se jьldьŋ başьnda, qajhь ajda ikənen xəteriəməjem, fevralda bulha kərək, Avьr Promьjşlennost' Xalьq Komissariatьnda, Pjatakof kabinetьnda, şulaj uq unan huŋqь jьldarđa — 1933 həm 1934-se jьldarđa unьŋ kabinetьnda la həm kvartirьnda la. Ber jaqtan Pjatakof, Smirnof həm Şestof həm ikense jaqtan — Sedoftar arahьnda Berlində bulqan osoraşьv turahьnda 1932-se jьlda Pjatakof minə informirovajt itte. Ul, вьl osoraşьv vaqьtьnda trotskiselərđeŋ eştəren ikense relstarqa quja torqan, atap əjtkəndə, terror eşteŋ təp metodь bulьvьn, ə unan huŋ, ul vaqьtta, ul minə əjtkənsə, burьs Sovettar Sojuzьnьŋ xuza!ьq eşendə hər tərlə qьjьnlьqtar tьvđьrьvđan tora tigən, Trotskiđeŋ direktivahь alьnьvьn əjtte.

Trotskiđeŋ вьl direktivahьn alьv ular alđьnda Seber yđəgen qajtanan [illegible] məs'ələhen qujđь, sənki beđ direkti[vahьn] [illegible] uq Trotskiđeŋ [illegible] ytəp, ike jədlələk manevrьn jahav maqsatь menən partiaqa kire indek, вьl hər tərlə bəjləneştərde həm eşte vaqьtьsa qьna bulha la tuqtatьrqa məzbyr itte.

1932-se jьlda Trotskiđeŋ direktivahьn alьp, beđ Seber yđəgen qajtanan tьvđьrđьq, oşo yđək Muralof, Boguslavski həm Sumetskiđər sostavьnda ojoştorolqajnь.

1932-se jьlda вьl ydəkteŋ eşe, kubehensə, juqa!tьlqan bəjləneştərde julqa halьvqa həm terror akttarьn ojoştorovđь əđerləvgə qajtьp qaldь. Terroristik eşkə turanantura jetəkselek itev eşen ydəkteŋ jetəksehe Muralof yđ əђtənə aldь, ə min yđem sovet xəkyməte həm partianьŋ xuzalьq politikahьn ytkərevgə qьjьnlьqtar tьvđьrьv turahьndaqь direktivanьŋ ikense eləşen bojomqa aşьrьvđьŋ məmkinlektəren eđləp qaranьm. Partianьŋ Seber kraj komitetь sekretarь iptəş Ejxegə qarşь terroristik akt başqarьv əsən Novosibirskida Xodorazeneŋ jetəkselegendə terroristik gruppanьŋ ojoştoro!ovь minə 1932-se jьlda Muraloftan bildəle buldь. Вьl gruppanьŋ qatnaşsьlarьnan berəvhe — Ivanof Nikolajđьŋ, Stalinde ylterevđe başqarьv əsən Xodoraze tarafьnan Məskəvgə komandirovajt iteleven 1933-sə jьlda minə Muralof xəbər itte. 1933-sə jьlda min transportta, Omski həm Tomski timer juldarьnda bik kyp qorotqos, trotskistik jəcəjkələr tьvđьrđьm. 1934-se jьlda min Pjatakof menən ikense tapqьr osoraştьm. Beđđeŋ eşebeđđe вətənləj qənəqətlənerlek tygel, tip taвьp, Pjatakof beđđeŋ alđьвьđqa janь bulmahalar da, jaŋьsa jaŋьraq torqan burьstarđь qujđь.

1934-se jьlda beđđeŋ leksikonьвьđda berense tapqьr qьsqьrьp əjtelgən hyđ — „qorotqosloq" hyđe kilep sьqa.

VЬJŞINSKI: Heđ 1934-se jьlda вьl direktivalar bujьnsa nindəj bulha la berəj nəmə eşlənegeđme?

BOGUSLAVSKI: Yđəkteŋ aqzalarь Muralof həm Sumetskiđər menən bulqan ajьrьm osoraşьvđarđan min Kuzbassta Drobnis həm Norkinđər tarafьnan şaqtaj qьna qorotqosloq eşeneŋ jəjeldereleven beləm. Min yđem jetəkselek itkən transporttaqь eşkə qaqьlqanda, 1932-se jьlda timer julda avarialarđьŋ hanь bajtaq kybəjde, вьl avarialarđь Zitkof eşləne. Janь timer jul tədələşendə, ajьrьm alqanda Ejxe-Sokol timer julьnda qorotqosloq eştəre ajьrьvsa kyp eşlənə.

Xodoraze həm Şestoftьŋ terroristik gruppalarьnan başqa, Sebergə həm ajьrьm alqanda oşo sovxozqa kileve kətelgən Sovnarkom predsedatele Molotofqa qarşь terroristik akttь başqarьv sovxozdarđьŋ berehenəŋ direktorь bulqan Kudrəşefqa Muralof tarafьnan tapşьrьlьvь minə 1934-şe jьlda bildəle buldь. Terror akttarьn əđerləv ularđьŋ ber urьnqa tuplanьvьn buldьrmajьnsa alьp barь!dь. Əgər đə ul Kuzbassqa kilə ikən, Molotofqa terroristik akt ojoştorov Şestofqa tapşьrьldь.

VЬJŞINSKI: Вьndaj zadaniene Kudrəşef kemdən aldь?

BOGUSLAVSKI: Muraloftan. Min Zitkof tarafьnan bulqan taqь la ber terroristik akttь kyrhətergə teləjem.

VЬJŞINSKI: Zitkof kemgə həzym jahavđь əđerləne?

BOGUSLAVSKI: Вьl, Kaganovicqa qarşь əđerləngən həzym ine, ləkin вьl huŋьraq, 1935-se jьlda ine.

VЬJŞINSKI: Zitkoftan başqa taqь la kem də bulha berəv, iptəş Kaganovicqa qarşь həzym əđerləneme?

BOGUSLAVSKI: [illegible] aqzalarьnan kem də bulha berəv, şunьŋ esendə Kaganovic ta, Sebergə kilhə, ularqa qarşь xərəkət itergə tejeş bulqan gruppa əđerləgən.

Dəvlət qəjepləvseheneŋ birgən horavđarьna Boguslavskiđeŋ qajtarqan artaвanqь javaptarьnan Boguslavskiđeŋ Məskəv terroristь Bertman menən tьqьđ bəjləneştə bulqanlьqь asьla. Bertmandьŋ bik kyp qora!darь bulqan həm Boguslavski uqa вьl qoraldarđь Sebergə ođatьrqa quşqan. Bertman qora!dar menən Sebergə kitkən, ləkin julda barqanda NKVD organdarь tarafьnan qulqa alьnqan, həm unьŋ qoraldarь la tartьlьp alьnqan. Təvge tikşerevđə Boguslavski вьl fakttarđь jəşergən, ləkin ađaqtan əjtkən.

VЬJŞINSKI: Təvđə heđ his ber kyrhətevđər birməneged, ə ađaqtan birə başlanьqьđ. Bəlki вьl heđđeŋ tərmələ totolovьqьđđьŋ nindəj đə bulha spetsifik şarttarь menən aŋlaşьla torqandьr, bəlki heđgə nindəj đə bulha qьђьm jahalqandьr.

BOGUSLAVSKI: Juq.

VЬJŞINSKI: Bəlki, heđgə, heđđeŋ jadmьşьqьđđь jeneləjtev şartь qujьlьp, artaban birəsək kyrhətevđərđe genə birergə təqdim jahalqandьr?

(Đavamь 4-bittə).

SOVETTAROJA QARŞЬ TROTSKISTIK YDƏK PROTSESSЬ

BOGUSLAVSKI: Juq.

VЬJŞINSKI: Вы kyrhətevdərdə beləj yd ixtiarьqьd bujьnsa вьn kyneleged вirə başlanьqьdmь?

BOGUSLAVSKI: Dərəs, əgər də sud tarafьnan minə rexsət вirelə ikən, min вы motivtardь həjləp вirergə teləjem.

VЬJŞINSKI: Partiaqa, sovet vlasьna qarşь kerəştə trotskistik pozitsiaqa diktələgən jьldarьn nirgən, ydenen вы sovettarqa qarşь trotskistik eşen quiqa alьnьv kenenə tiklem davam ittergən qart trotskis, hedde вьnda, ajtkəndəregedden вetəhen də həjlərgə, keşelərdə fay itergə qoralьndьanьrqa h. в. nəmələr məzbyr itte?

BOGUSLAVSKI: Min вьnda sud aldьnda asьqtan-asьq ajtergə tejeşmen, hunqь jьldar min elekken jenəjətsel xəl minə dəhşətle taznas tygel, вik jafalanь la.

Bed urьnda eş alьp вагьр, beddən arqanьd aşa sit il keşelərə tarafьnan beddən ileneddən hatьlьvьn bed вetenləj вelmənek.

Min вы turala, minə qəjepləv aktь tapşьrьlqan vaqьtta вer ad beldem. Ləkin minen esen tik вьnda qьna Pjatakoftan həm Radektan вetəhe lə asьq buldь.

VЬJŞINSKI: Pjatakof həm Radek heddən jəşerdelərme?

BOGUSLAVSKI: Trotskiden huŋqь direktivahьn 1935-se jьldьn adaqьna tiklem jəşerevdəre həm ul tura'a вer kemgə lə, şulaj uq minə lə əjtməvdəre turahьnda ular вьnda kyrhəttelər.

Əlbittə, вьnan вaşqa la, min, beddeŋ ilebeddəge hər вer eşse həm kolxoznik təşengən naməne — вьnьŋ qajda alьp вагqanьn min təşenərgə вurьslь inem.

VЬJŞINSKI: Hed qasan təşendəgəd hun?

BOGUSLAVSKI: Min qulqa alьnqan vaqьtta ydemde, ul təşep kitergə tejeş bulqan tephed tərən soqor ergəhendə jərəgən keşe xələndə hiddem. Mineŋ berense kyrhətevdəremə tiklem qalqan 8 kən esendə вetəhen də вeterərgə vaqьt ikənlege mineŋ esen asьq ine.

XƏKƏM ITELEVSE DROBNISTAN DOPROS ALЬV

1927-se jьldan hun trotskistik jenəjətsel idən aʼtь eşendə qatnaşьvь turahьnda iptəş Vьjşinskiden horavьna javap birep, Drobnis, 1929-sы jьlda partiaqa kire ingəndən hun 1932-se jьldьn başьnda Urta Aziaqa eşkə kitep, ydenen trotskistik eşməkərlegen jaŋьrtьp вaşlavь turahьnda kyrhətə. Ul unda Safonova həm Smilga menən bəjlənəş totov turahьnda Pjatakoftan zadanie alqan. Ulardь Məskəvgə „importirovajt" itergə məmkin bulmahьn əsen ular trotskistik gruppalar ojoştorov вurьsь quja.

Artaвan Drobnis, trotskistik kontrrevolytsion ydəktən qarar вujьnsa 1935-se jьldьn maj ajьnda Pjatakoftьŋ jardamь menən Kənвajьş-Seвerqa jeвərelevən kyrhətə. Şul uq vaqьtta Pjatakof вetenləj kəvləp terror qьna tygel, diversia həm qorotqosloq ta. Trotskiden kyrьnatmə nəmənən torovь turahьnda iptəş Vьjşinski horavьna javap birep, Drobnis вьlaj ti: ... [illegible] Kemerovo kombinatьnьŋ nasalnige Kurof menən bəjlənəşkə kergənen kyrhətə.

VЬJŞINSKI: Hed Kemerovoda ural trotskistar menən bəjlənəş tottoqodmo?

DROBNIS: Kemerovola min ydemə şikle həm ьşanьsьd qaraştardь kəmetev həm adaqtan keşelər jьjnarqa вaşlav əsen partia həm sovet ojoşmalarьnьŋ ьşanьstarьn qadarqa tьrьştьm.

Kuzbassta həm вigerək tə, Kemerovo ximik kombinatьnda ydemdən qorotqosloq eşen turahьnda una martьnda Pjatakof saqьrьlьp kildem. Unьŋ minə Trotski, вigerək tə energialь, həzymle eş talap itə, həm aqsalardь eşmələgə quşa, tip əjte.

Kemerovoqa qajtьp, — tip kyrhətə Drobnis, — ul, Pjatakoftьŋ kyrhətteve bujьnsa qorotqosloq menən bəjlənəş tota: tedelegəəŋ nasalnige Norkin həm вaş inzener Kerseвtar menən bəjlənəş tota həm Norkin tarafьnan eşləngən həm Pjatakof menən rizalaşьlqan plan bujьnsa eş jəjeldərə. Вы planьŋ aqsadarьn ... [illegible] ... ikense qorotqosloq vazifasь ... [illegible] fьnan kyrhətelgən srokta ekspluatatsiaqa birməv esen tədeləşkə qamasavlav inderelgən. Başьnsa qorotqosloq eşməkərlege oborona əhmiəte bulqan predpriatielardь la jəjelderelgən.

VЬJŞINSKI: Başlьsa oborona əhəmiətendəge predpriatielardьn?

DROBNIS: Eje, Koksoximik zavodьnьŋ xərəkətta bulqan predpriatielarьnda anьŋ rəveştə вik kyp esen eşənep вetelməvdərgə qujьldь, вьlar zavodьn, esenə вik jetkə tərlə itelgəm, produksianьŋ sьjfatьn təşerdelər, вik juqarь dьm hьvь həm kelle koks birdelər. Kok soximik zavodьnьŋ eşselərə eşte jəqşьrtьvqa tьrьşьvdaqьlarьn qarşьlama, həm unda qorotqosloq tar arqahьnda ulardьŋ вetergəsloq ta tapqьlьq.

Şestof Kemerovola minə 1935-se jьldьŋ kəzendə kilde. Ul, başlьsa вujьnsa ydenə məmkin ikənlege tarafьnan ... vaqьtta вuldь. Ul minə elekmerovo rudьnьk ... Kemerovo rudnigendə fajdalanьlьa. ... birde.

Şestof, kyrhəm, Kemerovo rudnigen sojuqqa ala almaqandьr. Şuqa kyrə minə unьŋ menən ... vaqьtta tura şeqeleneгə tura kilde. Min, keşelnik urьnвaвarь menən, ə ...

unan hun ydək şaxtanьŋ nacal'nige Noskof menən Şuвin, Kurottar menən вəjənəş tota aldьm həm ulardьŋ jardamьnda qorotqosloq eşen ytkərdem.

VЬJŞINSKI: Noskof, Şuвin həm Kurof — ular вetəhe lə Kemerovo protsessь вujьnsa xəkəm itelgəndərme?

DROBNIS: Eje, Noskof вer вesedə vaqьtьnda minə Peşexonoftьŋ qorotqosloq esen nemes inzenerь Ştiklingtь ojoşmaqa ьlьqtьrьvьn uqa əjtkən'egen belderde.

VЬJŞINSKI: Kemerovo eşe вujьnsa ytkən Ştiklingtьmь?

DROBNIS: Eje, min Noskofqa: вы jaqşь tip javap вirdem. Şulaj itep, Kemerovo rudnigendə lə eş jəjeldereлgən bulqan. Yde jetəkselek itkən „Sentral'naja" şaxtahьn şartlatьv əderləngən, tip Noskof minə 1935-se jьldьŋ ijylendə dokladovajt itte. Min вьnь xup'anьm.

VЬJŞINSKI: Ə hed вы şartlavdьŋ nindəj şarttarda вulьrqa tejeşlege turahьndaqь məs'əlene medəkər itegedme?

DROBNIS: Noskof, şaxtalardь gaz menən tultьrьv kevek qorotqosloq sarahь şartlav menən вəjləngən həm keşe qorвandarь вulasaq, tip əjtte. Min, nişləjhen, вы eşkə lə вarьrqa kərək, tip əjttem. Вы, xatta jaqşь вulasaq, sənki eşselərde asьvlandьrasaq həm ulardь вeddeŋ jaqqa ьlьqtьrьrqa məmkinlek вirəsək ine.

VЬJŞINSKI: Hed Noskoftьŋ вы planьn — şaxtanь şartlatьvьn xuplav qьna tyge', xatta вы eşselərdeŋ turanan-tura ylemdəre şarttarьnda eşləvgə sanksia вirdegedme?

DROBNIS: Min Noskoftan, — şundaj qorotqosloq aktьn qorвanhьd вaşqarьrqa məmkinme, tip horaştьm. Ul вьnьŋ məmkin вulmavьn əjtte. Min şunan hun вьnda mindamicat itep torovdьŋ kərəge juq, вы eşkə вarьrqa kərək, tip əjttem.

VЬJŞINSKI: Hed вьnь nisek anlattьqьd?

DROBNIS: Mni əjtəm... вьqa la вarьrqa kərək... tip min əjttem inde... xatta... вьnьŋ adaqьnan eşselər qorвan вulha, вы yd nəvвətendə eşselərde asьvlandьrьr həm вьnda вedgə fajda qьna вulьr tinem.

VЬJŞINSKI: Вы вit hed вьnda rəhlarqa mataşqan nəmə tygel. Qorвandarhьd вuldьrьrqa məmkin tygelme, tip hed вьnda ə qorвanhoravьqьddь ... tygel, ... a kiredь teləməv genə tygel, ni tiklem kyp hensə, hed qorвan ni tiklem jaqşь вulha, heddeŋ əsen şul tiklem jaqşь вula tip iђəpləneged kilep sьqa.

DROBNIS: Eje, sama menən əjtkəndə şulaj...

VЬJŞINSKI: Ləkin hedgə вьndaj nəmələrde вьnda xalьq aldьnda əjteve uŋajhьd вulьvьn min aŋlajьm, şulaj da əjtergə kərək.

Вьnda вer nəmə lə eşləp вulmaj. Hed вьnan tartьnьrqa jaramj, tip əjtteged.

DROBNIS: Əjttem.

VЬJŞINSKI: Вы, əgər də eşselər ylə ikən, əjdə ylhendər tigən hyd. Hed Noskoftь вatьrlandьrdьqьdmь?

DROBNIS: Eje.

VЬJŞINSKI: Eşselərde ylterev turahьnda вatьrlandьrqanhьqьd həm xatta ylterevdər ni tiklem kyp вulha, şul tiklem jaqşь вula, tip əjtkənheged, min hedde şulaj aŋlajьm.

DROBNIS: Eje.

VЬJŞINSKI: Adaqtan вы şartlav eşləndeme?

DROBNIS: Min 6-sь avqusta qulqa a'ьndьm, ə şartlav 23-sə sentəвrdə вuldь.

VЬJŞINSKI: Ə hed şartlatьvqa sanksia вirdegedme?

DROBNIS: Min sanksianь ijyldeŋ adaqьnda jəki urtahьnda вirdem.

VЬJŞINSKI: Şulaj вulqas, Noskof zavodta qalqanьlqtan heddeŋ qulqa alьnьvьqьd şartlatьvdь вojomqa aşьrьrqa qamasavlamaqandьr.

DROBNIS: Eje.

VЬJŞINSKI: Qamasavlarqa məmkin ineme hun?

DROBNIS: Qamasavlarqamь? Əlвittə məmkin ine.

PREDSEDATELLEK ITEVSE: Xəkəm itelevse Drobnis, əgər də вetəhe lə asьlqan вulha, hed Noskofqa nindəj kənəş вirer ineged, вы diversion qorotqosloq akttarьn kemgə hьltarqa kərək вulьr ine?

DROBNIS: Вы qəjeptərdeŋ вetəhen də partiahьd вelgestərgə hьltar inem.

PREDSEDATELLEK ITEVSE: His вer qəjeptəre вulmaha lamь?

DROBNIS: Ydenən-yde aŋlaşьla.

25-se qinvar kiske ultьrьş

XƏKƏM ITELEVSE MURALOFTAN DOPROS ALЬV

VЬJŞINSKI: Kənвajьş-Seвer idən aђtь ydəgendə ydegeddeŋ qatnaşьvьqьd turahьnda həjləged.

MURALOF: 1931-se jьldьŋ вaşьnda Məskəvdə komandirovkala вulqan saqta Ivan Nikitic Smirnoftь kyrdem. Ul minə, zagranitsala вulьvьn həm unda Sedoftь kyreven həjləne həm kommunistik partia həm sovet xəkymətenеŋ jetəkselegenə qarata terror qullanьv turahьnda Trotskideŋ jaŋь ustanovkalarь turahьnda həjləne. Smirnof minə, sostavь uqa həm minə вildəle вulqan keşelər, 1929-sь jьlda partiaqa taqь ingən keşelərdən вeddeŋ Seвer ydəgen torqodovqa kənəş вirde. Вы isemdər — Sumetski həm Boguslavski tip kyrhəteldelər. Вы ydəkteŋ вerense вurьsь, trotskistik kөstərde jьjnav həm ere terroristik akttar ojoştorov вuldь. Novosiвirskigə kilgəs min Sumetski həm Boguslavskide kyrergə tьrьştьm həm ularqa Ivan Nikitic Smirnoftьŋ quşьvьn şulaj uq, ydemdeŋ вьnь tejeş nəmə kevek qaвul itevemde əjttem. Ular da mineŋ menən kileştelər həm şul sostavta Seвerdə trotskistik kontrrevolytsion ydək eşiəj вaşlanь. Sumetski kadrdar jьjnarqa tejeşle ine, min вaşlьsa juqarь uqьv jorttarьndaqь jəştər menən jetəkselek ittem. Trotskist Xodoradzegə min terroristik gruppa ojoştorovdь tapşьrdьm. Ul unь 1932-se jьlda tədenə. Terroristik aktьŋ oвjektь — VKP(в) пьŋ kraj komitetь sekretarь Əjxe вuldь. Şul uq 1932-se jьlda Novosiвirskigə Şestof kilde həm Sedoftan xat alьp ki'de. Xat yd esenə kyp вilletristikalardь alqajnь həm jaвaj ьsul menən jadьlqajnь, вilletristika вulmaqan nəmə — antipirin menən rasşifrovajt' itelde, вы — terroristik xərəkətkə kysev turahьnda Trotski deŋ direktivahь ine, xat Smirnof əjtkən nəmələrde dərəђləj ine.

1932-se jьl Sedoftan taqь вer xat a'dьm, вьnь minə trotskit — inzener — Zajdman kilterde. Вьnda, Stalingə, Voroşilofqa, Kaganovicqa həm Kirofqa qarata terroristik akttardь tiđlətergə quşьlqajnь.

1933-sə jьlda min taqь Sedoftan xat aldьm, вьnda: „qart heddeŋ eşməkərlegegeddən qənəqət" tejelgəjne. 1934-se jьlda min Pjatakof menən вəjləndem həm ydeвeddeŋ eşməkərlek turahьnda uqa informatsia jahanьm. Pjatakof minə, uŋdar menən kileşevgə ineven вelderde. Uŋdardьŋ terror həm qorotqosloq jəhətenən вeddeŋ pozitsiaqa вaђьvdarь, Tomski, Rьjkof həm Buxarindər sostavьnda yddəreneŋ ydəktəre вulьvь təvdə mine qəzəpləndərde. Вы jaŋьlьq mine, вerensenən, şunьŋ əsen qəzəpləndərde — min ulardь opportunist tip iђəpləj inem, ikensenən, — ytker xərəkəttərgə вuldьqhьd, qurqaq keşelər tip iђəpləj inem, (za'da xərəkət). Pjatakof minə, ular ydgərdelər, tine. Şunda uq zapas ydəkteŋ sostavь, unda Pjatakof, Radek, Sokol'nikof, Serebrəkoftar torovь turahьnda вeldem.

Terroristik gruppalar həm xərəpa, Novosiвirskidə 3-4 keşe sostavьnda, mineŋ turanan-tura jetəkselegemdə Xodoraze tarafьnan ojoştoroldo, unan huŋ—Koşkindən (industrial institutьtьŋ direktorь) həm Nikolajьftan (unьŋ assistentь) gruppa, вь'ar menən min osoraştьm, kyrhətmələr вirdem, Əjxe unda kilgən xəldə uqa həzym itev plandarьn xuplanьm. Gruppalar Şestof tarafьnan Prokop'jevskidə həm Anzerkala ojoştorolqajnьlar. 1934-se jьlda Prokop'jevskidə Molotofqa qarşь terroristik akt jaharqa ьntьldьq, ləkin akt uŋьşlь вulьp sьqmanь.

VЬJŞINSKI: Hed unan вaş tartqan əsen вarьp sьqmanьmь?

MURALOF: Juq, ul saqta вьlaj вarьp sьqmanь.

VЬJŞINSKI: Jentekləp həjləged, iptəş Molotoftьŋ tormoşona həzym itevgə ьntьlьv nisek ojoştorolqajnь?

MURALOF: Min вьnь Şestofqa tapşьrdьm. Ul minə, вaşьnda Cerepuxin torqan вulha kərək, əđerləngən gruppa вulьvьn, Molotoftь jəşəvdən məxrym iter əsen yd qeməren qorвan itergə əđer вulqan, əđerləp qujьlqan şofer вulьvьn əjtte. Huŋqь momentta şofer şərləne, yd tormoşon qorвan itevgə вatьrsьlьq itməne, həm şulaj itep Molotoftьŋ tormoşo haq!anьp qaldь.

VЬJŞINSKI: Tap həzym itev ьntьlьş niđən tora ine?

MURALOF: Tulь xodta saqta avtomoвil' kanavqa avdarьlьrqa tejeş le ine.

VЬJŞINSKI: (Şestofqa) Muraloftьŋ вы kyrhəteven hed dərəђləjhegedme?

ŞESTOF: Eje, xəterləjem, 1933-sə jьldьŋ ijyn вaştarьnda, Kuzвassqa Ordzonikidzeneŋ kileve kətələ ine, həm min Muraloftan Ordzonikidzegə qarşь terroristik akt jaharqa ustanovka aldьm.

VЬJŞINSKI: Huŋ, hed unь praktik eşlənegedme?

ŞESTOF: Molotofqa qarşь terroristik akt menən şəxsi jetəkselek iter əsen min Cerepuxingə kisekməђtən Prokop'jevskigə kitergə вojroq вirdem. Ul tap şulaj eşləne lə. Huŋьnan, unьŋ minə əjtevensə, u! вьnьŋ əsen lajьqlь urьnda avtomoвi!' katastrofahь jahav julь menən вы terroristik akttь jahavđь Arnol'dkə tapşьrqan.

Muraloftьŋ əjtevensə, unda kanavka qьna tygel, ə 15 metr tərənlegendəge soqor вar ine.

VЬJŞINSKI: 15 metrđan „Kanavka"! Ul saqta Arnol'd kem вulьp eşləj ine?

ŞESTOF: Arnol'd garaz mədire ine. Ul təzriвəle şofer, Cerepuxin əђtəlmə qajtanan straxovkanь qaranь: əgər Arnol'd ni əsen də вulha şərləhə, ul saqta qarşь kilevse ikense — jək maşinahь maşinanьŋ qaвьrqahьna huqьrqa tejeşle ine, şu!aj itep ike maşina la soqorqa osorqa tejeştər ine.

Ьsьnlap ta, Arnol'd Molotoftь alьp kitte, ul rul'de jeterlek tik!em вormaqan həm şunьŋ menən Arnol'd soqorqa avđь tip ьşanьp əlgərgən həm avьr maşinanьŋ orientirovkahьn juqaltqan.

VЬJŞINSKI: (Arnol'dkə) Hed Şestoftьŋ kyrhəteven işettegedme? Dərəђ kyrhətteme ul? Fakt şulaj ineme?

ARNOL'D: Eje, вuldь.

Xəkəm itelevse Muralof, Şestoftьŋ Sergo Ordzonikidzegə həzym ojoştorovqa qaqьlqan kyrhətevdəren вəxəђləşə.

VЬJŞINSKI: Xəkəm ite!evse Şestof, Muraloftьŋ, heđđeŋ kyrhətevegedde tanьmavьn işettegedme?

ŞESTOF: Min iŋ qьrqa rəveştə ydemdeŋ kyrhətevdərem dərəђ tip ьqьşam. Cerepuxin, вы terroristik akttь fəqət şunьŋ əsen jahaj almaqan — „Koksovaja" şaxtahьnda revol'verđan atьrqa tejeşle вulqan gruppa qurqqan, ə şul uq vaqьtta Ordzonikidze maşina menən fajđalanmaqan.

VЬJŞINSKI: (Muralofqa) S. M. Kiroftь ylterev məs'əlahe вujьnsa Pjatakof menən heđđeŋ arala həjləşev вulmanьmь?

MURALOF: Həjləşev вuldь — şulaj đa direktiva ytələ: вer keşe alьp taşlandь, tip əjtelde.

VЬJŞINSKI: Ə Pjatakof, xəđer nəvвət вaşqalarqa qaldь, tip əjtmənemе?

MURALOF: Dərəђləjem, əjtte.

VЬJŞINSKI: Terror qəmymən hədəmtə вirməj, вer genə keşene y'terhəŋ вaşqalarь qala, şuqa kyrə вer julь xərəkət itergə kərək, tip həjləşe!mənemе?

MURALOF: Həm min, həm Pjatakof — вed eşte partianьŋ juqarь ojoşmahьnda panika, qavşav tьvđьrьrlьq itep ojoştororqa kərək вulьvьn həm şul jul menən vlasqa kilergə kərəklegen hiđđek.

Dəvlət qəjepləvsehenеŋ horavđarьna javap вirep Mura!of ydeneŋ qulqa alьnьvьnьŋ 8-se ajьnda qьna, eşte tamamlarqa kərəklekte aŋ!avьn, kontrrevolytsia əsen вajraq вulьrqa teləməgənlegen həjləj həm şunьŋ əsen yde tarafьnan eş!əngən jenəjəttərde tulьhьnsa tanьj.

XƏKƏM ITELEVSE ŞESTOFTAN DOPROS ALЬV

VЬJŞINSKI: Xəkəm itelevse Şestof, ydegeđđeŋ jenəjətsel eşməkərlegeged turahьnda вelđereged.

Şestof: Mineŋ trotskistik eşməkərlegem 1923-sə jьldьŋ ađaqьnda вaşlandь. Ul saqta Məskəv tav akademiahь raвfagьnьŋ studentь вulqanьm xəldə, min trotskistik p'atformanь aktiv rəveştə jaqlaj inem. 1924-se jьlda, partia jьjьlьştarьnьŋ вerehendə, trotskizmdan kitəm, tip əjtep вerense tapqьr partianь alđanьm. Вы ja'qan ine. Artaвan xəkəm itelevse Şestof sudqa, 1931-se jьl Germaniala вulqanda, SSSR đa trotskistik kontrrevolytsion eş alьp вarьv turahьnda Pjatakof, I. N. Smirnof həm L. Sedof menən hyd qujьşьvьn kyrhətə.

VЬJŞINSKI: Hed Berlində Sedof menən osoraştьqьdmь?

ŞESTOF: Eje, вerense osoraşьvđa min uqa: Beđđeŋ julвaşsьвьđ Trotski nəmə uj!aj hun, вeđđeŋ, trotskistərđeŋ a!dьna nindəj konkret вurьstar quja, tip horav вirđem.

Sedof, atahьnьŋ вerđən-вer dərəђ jul tip ujlaqan julь — avьr ju! вulьvьn, !əkin, dərəђ jul вulьvьn, вы julđьŋ terror julь menən Sta!inde həm xəkymət jetəkseləren kəslək menən alьp taşlav вu!ьvьn əjtte. Sedof minən, nemes firmalarьnьŋ direktordarьnan вerər keşene, ajrьp alqanda Dejl'mandь mineŋ вelep-вe!məvem turahьnda horaştь. Min şundaj familianь xəterləjem, вы — „Frej!ix-Kljypfel'-Dejl'man" firmahьnьŋ direktorь tinem. Вы firma dogovor вujьnsa Kuznetski вassejnьnda texnik jarđam proxodka alьp вara.

„Вьna şulaj, min heđgə вь! firma menən вəjləneş totorqa həm Dejl'man əfənde menən tanьşьrqa kənəş вirəm" tine ul.

Min: ni əsen вəjləneş totorqa? tip horav вirđem. Ul, firma Sovettar 'ojuzьna korrespondensialar ođatьrqa jarđam itə, tine. Şul saqta min:

— Heđ minə nəmə, вы firma menən nindəj đa вu!ha sdelkaqa вarьrqa kənəş вirəhegeđme? tinem. Ul: „Вьnda nindəj qurqьnьs nəmə вar? Heđ aŋlajhьqьđ вit, u'ar вeđgə xeđmət kyrhətə ikən, вinə вeđ unda xeđmət kyrhətə, qajhь вer informatsialarđь вirə a!majвьđ?" tine.

Min: „Heđ minə tup-tura şpion вulьrqa quşahьqьđ" tim. Ul qulвaşьn jьjьrđь həm juqqa heđ вьndaj hyđđər taş!ajhьqьđ, kərəştə məs'əlene вьlaj qujьv qərlek ul, heđđeŋ qujьvьqьđ dərəђ tygel" tine.

VЬJŞINSKI: Heđ nindəj jomoştar a!đьqьđ həm heđ unь nisek ytənegeđ?

ŞESTOF: Min kitkəngə tiklem, вaja əjtelgən firmanьŋ direktorь Dejl'man həm unьŋ jarđamsьhь Kox menən kyreştem.

VЬJŞINSKI: Heđđeŋ həjləşevegeđđeŋ asь!ь niđən torđo?

ŞESTOF: Berensenən, вы firmanьŋ Kuzвassta eşləvse vəkildəre arqьlь şpion!ьq məqlymattəren tapşьrьv həm trotskistər menən вerlektə qorotqosloq həm diversion eştər ojoştorov turahьnda, yd nəvвətendə firmanьŋ đa вeđgə jarđam kyrhətəsəge turahьnda şulaj uq həj!əştek.

VЬJŞINSKI: Artaвan nəmə вulđь?

ŞESTOF: Artaвan min konkret operativ eşkə totondom. Min inzener Stroiloftь ьlьqtьrьvđan вaş!anьm. Unьŋ kvartirьna kilgəs horavđь tup-tura qujđьm. Unьŋ „Frejlix-K!jypfel'-Dejl'man" firmahь menən вulqan вəjləneşe minə вildəle вulьvьn əjttem. Şuqa kyrə min tup-tura heđgə qora! taşlav urьnhьđ, ə jemertev, həm aqtartьv liniahь вujьnsa jaŋьnan aktiv rəveştə eşləj вaşlarqa kərək, tinem. Minə вer Stroiloftь qьna ьlьqtьrьv məhim tygel, ə unьŋ fekerđəştəren jьjnav məhim ine. Min unьŋ đur ьşanьs menən fajđalanьvьn вelə inem həm ulardьŋ kontrrevo!ytsion eş вujьnsa вəjləngən вulьvđarьna mineŋ şigem juq ine. Min unь: heđ mineŋ turala GPU qa вelđerergə uj!amaqьđ, min Kənвajьş-Seвer krajьnda jeterlek avtoritet!ь, heđgə вer kem đə ьşanmaђ, əgər min heđđeŋ eşegeđ turahьnda вelgənđərem đə əjtləm, şikheđ, tiđ yk qulqa alьnьr hьqьđ, tip iђkərttem. Stroilof juqalьp qalđь həm javaptь irtəgə вirermen, tine. Ə irtəgehen Stroilof, вeđđeŋ ojoşmala qatnaşьrqa riza вulьvьn əjtte. Stroi!of qorotqosloq planьn təđergə tejeşle ine.

VЬJŞINSKI: (Stroilofqa) Heđ nisek german razvedkahь вu!ьp əvereldegeđ?

STROILOF: VSIK aqzalarьnьŋ kandidatь вulьvьm jəhətenən min 1930-sь jьlđьŋ nojəвr ađaqьnda Məskəvgə VSIK sessiahьna kilđem.

Min ydeвeđđə — mineŋ ata-əsələrem torqan kolxozda вulđьm. Şul saqta minə, ko!!ektivləşterev turahьnda ytkərelgən saralar dərəђ eş tygel kevek kyrenđe. Hər xəldə, minə ul saqta, вeđđə, Sovettar Sojuzьnda industrializatsianьŋ tempьla, dəvmə!e lə artьq đur kevek kyrenđe. Min ikeləndem. Min şikləne вaşlanьm.

Sessia вu'qanđan huŋ min Germaniaqa kittem. Minđə Germaniala qalьv teləge tьvđь.

VЬJŞINSKI: Germaniala qa!ьv teləge tьvđь həm heđ вы turala kemgə вulha la вelđerđegeđme?

STROILOF: Min əjtev genə tygel, xatta jađьv đa вirđem.

VЬJŞINSKI: Nindəj jađьv, kemgə?

STROILOF: Vjysterqa — Sojuzqa qajtьvđan вaş tartam həm Germania!a qalьrqa, ular menən вergə energia вirep eşlərgə həm ulardьŋ zađanieləren ytərgə teləklek вelđerəm tip jađьlqan jađьv вirđem.

VЬJŞINSKI: Вьnь nisek atarqa?

STROILOF: Vatanqa xianat... tip.

VЬJŞINSKI: Vatanqa xianat! Rus keşehe! Sovet grazdaninь! Вь! jađьv kem qulьnda, Vjysterđa вulđьmь?

STROILOF: Vjyster, xəđer min ulardьŋ quldarьnda вu!ьvьm, əgər min ulardьŋ ajrьm jomoştarьn həm zađanieləren ytəməhəm, mineŋ Sovettar vlasь qulьna вire!əsəgemđe, mineŋ вы jađьvьm ular tarafьnan вireləsəgen əjtte. Şuqa kyrə min Vjyster menən kileştem, jəqni şpion вu!ьp qalđьm.

VЬJŞINSKI: Ađaqь oşolaj. Ultьrьqьđ. Şestofqa horav вirergə məmkinmе?

PREDSEDATELLEK ITEVSE: Rəxim itegeđ.

VЬJŞINSKI: (Şestofqa) Heđđeŋ şpion!ьq eşegeđ niđən qiвarət вulđь.

ŞESTOF: 1932-se jьlđьŋ ađaqtarьnda Novosiвirski qalahьnda min Stroilof menən osoraştьm həm u' minə nemes spetsialistarь-diversanttarđьŋ вajtaq đur jaŋь gruppahь kileven əjtte.

VЬJŞINSKI: Familialarьn əjtegeđ.

ŞESTOF: Min Prokop'jevskidə Şeвesto, Floren həm Kan menən вəjləneştə вulđьm. 1934-se jь' min inde вytən rudnikteŋ upravləjyşcie вulьp eşlənem. Həm unda Ştejman menən вəjləneştə вulđьm. Şeвesto, diversion eş вujьnsa kampanienь вaşlav əsen javap'ь qorolmalar inđerev əsen yđenə plan вireleveŋ horanь. Min uqa вы p!anđь вirđem. Ul вьnь Prokop'jevski rajonьnda diversia əsən fajđalanđь.

VЬJŞINSKI: Artaвan taqь nəmə вulđь?

ŞESTOF: Mineŋ kyrhətevem вujьnsa, đinamit haq!aqьsь вulqan вer urьnda, texnik Kan jarđamьnda đinamit urlanьq həm yđeвeđđeŋ jəşeren đinamit sk!ađьвьđđь təđənək. 1934-se jьl sklađ şart!anь. Şaxtjorđьŋ вalalarь вы urьnđan a'ьђ tygel jerđə ujnaqanđar, moqajьn qađьqanđarđьr həm şu! đinamitqa вarьp qaqь!qanđar. Dəhşətle şartlav вulđь.

VЬJŞINSKI: Ə вa!alar menən ni вulđь?

ŞESTOF: Yldelər. 1933-sə jьlđьn majьnda Şeвesto german razvedkahьnьŋ həm mineŋ quşьvьm вujьnsa Kuznitski e!ektrostansahьn janđьrđь. Artaвan Florenđan вeldem — ul 1934-se jьlda вunkera şaxta 9-đь janđьrqan.

VЬJŞINSKI: Ə вьna heđđeŋ jemertev eşegeđ? Şaxtanь qorotqosloq montazь həm вaşqalar?

ŞESTOF: Min xəđer şuqa kysəm. Вы вik đur вylek. Prokop'jevski rudniktə, əђtən genə eşləngən zak!ađkahьđ Kamerno-stoiвovoj sistemahь uđqarьlđь. Oşo sistema arqahьnda вeđ, 15-20 protsent urnьna 50 protsenttan artьq kymer juqaltьq. Ikensenən: oşo fakt arqahьnda вeđ 1935-se jьl Prokop'jevskidə 63 qa jaqьn jer aђtь pozarь вu!đьrđьq.

VЬJŞINSKI: Вы jenəjətsel eştə heđgə kem вulьştь?

ŞESTOF: Minə, Prokop'jevski rudnigeneŋ upravləjyşcie Stroilof, Ovsənnikof həm şul uq rudnikten вaş inzenerь Majer вulьştьlar.

Ulardьŋ jarđamьnda şaxtalarđь ajrьm alqanda Molotof ismenđəge şaxtanь tərənəjtev yđ vaqьtьnda вaşlanmanь, koksovoj şaxtanьŋ 100 nse gorizontьn aŋ'ь rəveştə 1933-sə jьlđan japtьq. Manejka həm 5-6 şaxtalarđь tərənəjtevđe yđ vaqьtьnda вaşlamanьq, ike jьlqa tiklem huđđьq. Unan, Prokop'jevski rudnik вujьnsa, mineŋ tarafьmđan ike ere şaxta — 7-8 şaxtalar halьnđь. Min, вьlarđь eksploatatsia vaqьtьnda вik đur uŋajhьđlьqtar вulьrqa tejeş!egen alđan вelgən kymer jatьşьna halđьrđьm. Вьlar вetəhe lə aŋlь rəveştə eşlənđe. Koksovoj şaxtahьnda, 5-6 şaxtala qoramallanđьrьvđь montazlaqan vaqьtta həm jer aђtь elektrik stansahьn həm вaşqa mexanizmđь montazlaqanda ere jemertev ese uđqarь!đь. Вьnь, yđeneŋ jarđamsьlar gruppahь menən mineŋ taraftar ьlьqtьrьlqan inzener Şnejđer eş!əne.

VЬJŞINSKI: Taqь ike horav. Berensenən, heđ əle əjtkən jenəjəttəregeđ menən вergə heđđeŋ artta, min вьlaj əjtəm, tura məqnəhenđə вanđitlьq jenəjəte lə ju'ţmь? Məђəlen, talav, ylterev?

ŞESTOF: Ylterev вulđь. Prokop'jevskidə mineŋ zadaniem вujьnsa, terroristik Radekqa unьŋ nan, minə şax... nasar eştər tьvđьrьla ... inzener Bojarşinof yltere!ltevse ...

VЬJŞINSKI: Ul heđ... avtoritetlь jetəkse itep mərəzəqət iteme?

ŞESTOF: Eje. Ul вьqa mineŋ kyđemđe asьrqa teləne. Min uqa rəxmət əjttem həm „tejeş!e keşegə min вelđerermen, ə heđ xəđergə enđəşməgeđ" tinem. Ə unan huŋ Cerepuxinđe saqьrьp alđьm həm unь ylterergə zadanie вirđem, həm вы eşlənđe. (Zalda xərəkət).

VЬJŞINSKI: Ikense horav: Ə talav menən eş nisek вulđь?

ŞESTOF: Mineŋ zadaniem həm qatnaşlьqьm menən Anzer вankahь ta!anđь.

VЬJŞINSKI: Вы eş nisek вulđь?

ŞESTOF: 1934-se jьlda dəvlət вankahьnьŋ Anzero-Suđzenski rajonь вylegeneŋ upravləjyşcie Figurin ьlьqtьrьlđь, ul ojoşmaqa əlkən kassir Soominđe ьlьqtьrđь həm ular вeđđeŋ ojoşmanьŋ вы maqsattarь əsen kassanan 164 meŋ hum aqsa urlanьlar həm minə вirđe!ər.

Redaktor urьnвaвarь: Q. MURTAZIN.

Əfə „Okt. natisk". tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4656

Bөtə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

1937-se jьl
4
FEVRAL
№ 15 (1062)
Ajrьm hanь
9 tin.

VLKSM ƣьn
Başqortostan
Өlkə həm Өfө
qala komitetь
organь. 12-se jьl
sьƣa

„ЛЕНИНСЕ“—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

DӨJӨM XALЬQ PRIGOVORЬ

Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar iseme menən SSSR Verxovnьj sudьnьn xərʙi kollegiahь L. Ju. Pjatakoftь, L. P. Sereʙrəkoftь, Muraloftь, Droʙnistь, Livşitste, Boguslavskiđь, Knəzeftь, Ratajcaktь, Norkindь, Şestoftь, Turoktь, Puşindь, Graşenь iꞑ juƣarь jazaƣa—ATЬRƢA, Sokol'nikoftь, Radektь, Arnol'dьь unar jьlƣa, Stroiloftь 8 jьlƣa termәgə jaʙьrƣa xөkөm itte.

Revolytsion turь sudьꞑ xөkөme kyplən irde xalьq ara faşizmdьꞑ aldьnƣь həm iꞑ javьz otrəde ʙulьp əverelgən trotskise ylterevselər ʙandahьnьꞑ 17 qotorƣan ettәreneꞑ başьna teşereldə. Sovet sudь 7 kөn ʙujьna javьzlьqtarьnan şaşqan ʙьl xaindarđьꞑ ʙeđđeꞑ tьvƣan ileʙeđđə kapitalizmdь kire qajtarьv esen tьrьşqan qara eşməkərlektәrenen tejenen sisep, ʙөtə tulьlьƣь menən ʙөtə donja aldьnda faş itte.

SSSR Sojuzь prokurorь iptəş Vьjşinskiđьꞑ telməre, sud skəmiəhenə ultьrtьlƣan—ajaq yrə seregən, moral' jaqtan tamam tarqalƣan, ʙəxete tormoşoʙođđoꞑ ʙөjөk teđөleştəre arahьnda aqьv səsevse qara jьlan ʙulьp yrmələvse ʙanda esen genə tygel, ə ileʙeđđeꞑ ʙөtə doşmandarь esen hәləkәtle saꞑ ʙulьp jaꞑƣьranь.

Protsess başlanьvđьꞑ ʙerense kөnenən yk, kytәregən dөjөm xalьqtьꞑ—vatanƣa xianat itevselərđe, diversanttarđь, şpiondarđь juq itergə, tigən talaptarь Verxovnьj sudtьꞑ xөkөm prigovorь menən nьqьtьldь.

Sud ʙettə.

Juƣarь sudtьꞑ prigovorь 1-se fevralda urьnьna jetkerelde.

ʙeđđeꞑ „əsəjeʙeđđəj“ hөjөklө vatanьʙьđđьꞑ irken tormoşonda tьn alьv taƣьla irkenerək, taƣьla tatlьraq ʙulьp qaldь.

Ləkin kerəş, qatь sьjnfi kerəş davam itə.

ʙьl ʙanda tarafьnan ylterelgən ʙalalar, Qьđьl armiestar, ileʙeđđeꞑ unlaƣan namьъьl esselәren ʙeđ onotmaʙьđ. Ulardьn qojolƣan qandarь ʙol'şevistik ujavlьqqa, doşmanƣa qarşь kerəştə şəfqəthеđ həm ytken ʙuꞑьvƣa saqьralar.

Trotskistik-zinovjefse yđək protsessь kevek yk, ʙьl parallel' yđək protsessь la ʙeđđe hər vaqьt haqta ʙulьrƣa, nindəj genə kyreneştə ʙulmahьn doşmandь həm uƣa tьnьs kyđ menən qarap torovsьlьqtь, yđ-yđeꞑdən tьnьslьq kyrhətevselekte şəfqəthеđ rəveştə faş itergə өjrətə.

Unlata arttьrьlƣan energia menən ʙeđ ʙol'şeviktar partiahьnьꞑ gyzəl tarixьn өjrənergə, partia həm ʙөjөk dahidarьʙьđ—**Lenin-Stalindeꞑ** xalьq doşmandarьna qarşь şəfqəthеđ kөrəş traditsialarьn yđləşterergə totonajьq. ʙьl ʙeđgə, partiaƣa, vatanьʙьđƣa qarşь qotorƣan kerəş alьp ʙarьvsь doşmandarƣa qarşь qorallanьvđьꞑ kөslө sьƣanaqь ʙulьp tora.

Lenin-Stalin eşe, kommunizm eşe ʙer vaqьtta la jeꞑelerlek tygel. Hөjөklө vatanьʙьđđьꞑ irken jerenə, faşistik ʙandalarƣa, imperialistik huƣьş suqmarđarьna ajaq ʙaъьrƣa, stalinsel Konstitutsiələ terkәlgən ʙөjөk uꞑьştarƣa qul hudьrƣa irek ʙirməʙeđ.

SOVETTARƢA QARŞЬ TROTSKISTIK YĐƏK PROTSESSЬ

Dəvlət ƣəjepləvsehe—SSR Sojuzь prokurorь iptəş A. Ja. Vьjşinski telməre*)

Xəđerge protsesstьꞑ yđgəlektəre

Sudia iptəştər, Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzь Juƣarь sudьnьꞑ aƣzalarь! ʙьl eş ʙujьnsa yđemdeꞑ huꞑƣь ʙurьsьmdь ytəvgə kereşep, min ʙьl sud protsessьnьꞑ qajhь ʙer yđgəlektərenə tuqtalmajьnsa kitə almajьm.

ʙьl yđgəlektər ʙөtəhenən elek şunan toralar: ʙьl sud protsessь trotskistik zagovorşiktərđeꞑ jenəjətsel eşməkərlegenə, Leninden tormoşo vaqьtьnda uq kerəş ʙaşlaƣan, Lenin vaqьtьnda Leningə qarşь kerəşkən, Lenindən huꞑ-unьꞑ genial ucenigenə, Lenin vasiattarьn tura haqlavsьƣa həm unьꞑ eşen davam itterevsegə—Stalingə qarşь, sovet dəvlətenə həm partiaƣa qarşь kerəşkən ʙьl keşelərđeꞑ kerəştərenə ʙilđəle məƣnəle jomƣaq jahaj.

ʙьl protsess trotskistik iđən aъьlьnьꞑ nьq jəşerengən mөjөştəren, jəşeren qaraꞑƣь tьqьrьqtarьn, jerənges mөjөştəren prozektor nurđarь menən jaqtьrtqan kevek jaqtьrttь.

Trotskistik ʙandittarđьn his ʙer nəmə aldьnda la—qorotqosloq, diversialar, şpionlьq, terror, vatanƣa xianat itev aldьnda la artqa sigenməjensə, nindəj tupas nьqьşmalьq jьlan kevek nindəj halqьn qanlьlьq, professional' jenəjətselərđeꞑ iъəp totovsьlьqtarь menən SSSR-ƣa qarşь kerəş alьp ʙarƣanlьqtarьn həm alьp ʙarьvđarьn ʙьl protsess iъʙat itte.

1931-se jьlda trotskise—zinovjefse kontrrevolytsion ojoşmanьꞑ unьn „janь“ sьjfatьnda ьsьn ajьşьn kyrhətep, iptəş Stalindeꞑ nindəj đur tarixi eşte eşləgənlege ʙegengə kөndə ajrьvsa asьq ʙulьp kyrenə. Iptəş Stalin „Proletar revolytsia“ žurnalьna jađƣan xatьnda „ьsьnlap ta trotskizm ul kommunizmƣa qarşь, sovet vlasьna qarşь, SSSR-đa sotsializm teđөleşenə qarşь kerəş alьp ʙarьvsь kontrrevolytsion ʙuržuazianьꞑ aldьnƣь otrəde tip jađđь.

Sovettarƣa qarşь faşistik kөstərđeꞑ avangardlьq rolen trotskistar his tə toqtomalƣa qьna ujnamanьlar. Trotskizmdьꞑ sovettarƣa qarşь iđ n aъьna kiteve, unьꞑ faşistik agenturaƣa əjlәneve,—tik unьꞑ tarixi yъeşeneꞑ tamamlanьvь qьna.

Sit il razvedkalarьnьꞑ həm agressorđarđьꞑ general ştaʙtarьnьꞑ kyrhətevđəre ʙujьnsa xərəkət itevse trotskistərđeꞑ diversanttar həm ylterevselər gruppahьna əjlənevđəre, ulardьꞑ esse sьjnьfqa həm partiaƣa, Leningə həm leninizmƣa qarşь unar jьldarƣa huđьlƣan kerəştəren tik tamamlanь qьna.

1904-se jьlda Trotski „ʙeđđeꞑ politik ʙurьstar“ isemle iꞑ əjathьđ ʙroşurahь menən sьqtь. ʙьl ʙroşura ʙeđđeꞑ ʙөjөk ucitelebeđgə, xalьq-ara proletariattьꞑ julʙaşsьhь Leningə qarşь, ʙol'şevistik jeꞑev juldarь, xeđmətsəndərđeꞑ jeꞑevđəre, sotsializmdьꞑ jeꞑevđəre turahьndaƣь, Lenindeꞑ ʙөjөk təƣlimətenə qarşь ʙьsьraq jalalar menən tultьrьlƣajnь. ʙьl ʙroşurahьnda Trotski marksizm—leninizmdьꞑ ʙөjөk idejalarьna təkərəp qarap, aqьvlь heləgə đəren səsə. Lenin həm Stalin iꞑ jaqşь keşelərđe najlap alƣan, ulardь samoderžavieƣa, sarizmƣa, ʙuržuaziaƣa qarşь politik kөrəştərđə tərʙiələp, ulardan ʙol'şeviktar partiahьnьꞑ jadrohьn uqmaşьrƣan vaqьtta, Joduşka Trotski proletariat eşenə qarşь kөrəşev esen kapitalizm jalsьlarьnьn ʙerđəm frontьn uqmaştьrđь. 1911-se 1912-se jьldarđa Trotski, huꞑьnan trotskise-zinovjefse ʙloktь ojoştorƣan kevek yk, kapital jalsьlarьnan, minşeviktərđən, ʙol'şeviktar partiahь saftarьnan sьƣarьp taşlanƣandarđan, tarqalƣan intelligenttərđən həm esselər xərəkətenen qaldьq—ʙođoqtarьnan „avgust ʙlogь“ tip atalƣan ʙloktь ojoştorđo. ʙьl ʙlok turahьnda iptəş Stalin: „ʙildəle qoramalarđan teđelgən ʙьl „partia“ ʙol'şeviktar partiahьn jemerev maqsatьn kyđətte“ tip jađđь.

Lenin, ʙьl ʙlok „prinsephьđlьqqa, ike jөđlөlөkkə həm ʙuş farazalьqqa qorolƣan“ tip jađđь. Trotski həm unьn ʙulьşsьlarь ađaqtan ʙьsьraq həm jalƣan ƣəjʙəttər menən javap ʙirđelər, Leningə həm ʙol'şeviktərgə qara jaqtьlar, ulardь „varvarđar“ „siktanttarsa jarьvsьlar“, „aziattar“ tip ataьlar.

1915-se jьlda Trotski, ʙьnan 20 jьl elek yk inde kapitalizm aldьnda tulьhьnsa teđlənep, sotsializmdьꞑ ʙer ildə jeꞑev məmkinlege turahьndaƣь Lenin təƣlimətenə qarşь sьqtь.

Xəđer SSSR-ƣa qarşь kөrəştə imperializmƣa həm faşizmƣa xeđmət itkən kevek, Trotski Leningə qarşь kөrəştə ekonomizmƣa, minşevizmƣa, lekvidatorsьlьqqa, kautskianstvaƣa, sotsial—demokratizmƣa həm natsional—şovinizmƣa sirələp xeđmət itə.

Trotskizmdьꞑ kapitalistik res'ovratsianьꞑ şturmovoj otrədenə əjlәneve toqtomalƣa meni?

Toqtomalƣa tygel, sөnki trotskizmdьꞑ jaralьvьnan uq eş oşoƣa ʙarđь. Toqtomalƣa tygel, sөnki Trotski həm unьꞑ duъtarь xəđer Stalingə həm Lenin—Stalin partiahьna qarşь kөrəşkən kevek, oktəʙr' revolytsiahьna tiklem də Leningə həm Lenin partiahьna qarşь kөrəştelər.

Sudia iptəştər!

ʙeđ ʙьl əfəndelərđe sotsializmƣa xianat itevđə ƣəjepləjʙeđ. ʙeđ ʙьl ƣəjepləvđe ulardьꞑ ʙөgөn eşləgən eştəre menən genə lə,—ʙьl ƣəjepləv predmitь,—iъʙat itməjʙeđ, ʙəlki ʙeđ ulardьꞑ tyʙən təgərəv tarixtarь, „parallel'“ tip atalƣan yđəkteꞑ, jenəјətsel trotskise—zinovjefse ʙerləşkən

(Davamь 2-ʙittə)

*) Qьꞑqartьlƣan stenagramma ʙujьnsa ʙasьla.

Iptəş A. Ja. Vьjşinski telmərenen̦ davamь

Başь 1 nse вittə

вloktьn̦ вь tarmaqьnьn̦ ular tarafьnan ojoş orolovьnan kyp elek başlana tip əjtəвeđ.

1926-sь jьl platformahьnan, sovettarqa qarşь uraın sьqьştarьnan, ligal вulmaqan tipografialarđan, aq gvardejes ofetsirđar menən sojuzdan, вьl saqta ular вьqa la varđьlar, 1932-1936 jьldarđaqь diversiaqa, şpionazqa, terrorqa, vatanqa xianat itevgə—вer ađьm. Həm вьl ađьmdь вьlar atlanьlar.

Вeđđen̦, ul saqta əle Rossia kommunistar partiahь tip atalьvsь partiaвьđđьn̦ X sjezьnda Lenindeŋ təqdime вujьnsa qaвul itelgən rezolytsiala, sovet qoroloşo vaqьtьnda yđenen̦ fraksialьqьnda həm vđenen̦ jan̦ьlьşlьqtarьnda nьqьşqan hər вerəvđen motlaq eşse sьjnfьnьn̦ doşmandarь lagerьna, aq gvardejestar həm imperialistar lagerьna təgərəp təşergə tejeşlege turahьnda qatь iҍkərtev вar ine. Вь əfəndelər yđđərenen̦ eşmə kərlektəre menən вь tarixi alдan kyrevselekten̦ вөtə dərөҍləgən iҍвat ittelər.

Ular Leningə qarşь nisek kərəştelər

Yđđərenen̦ politik ytkəndəre jəhətenən yđək aqzalarь kemdər ular? Pjatakof həm Radek, Serebrəkof həm Sokol'nikof, Boguslavski ođaq jьldar вujьna yđđərendə sovet vlasьna, sotsializmqa qarata kyrə almavsьlьq tərвiələnelər, ular yđđərenen̦ ьsьn tojqolarьn həm qaraştarьn maska menən qaplaj вeldelər, jəşerə вeldelər, ike jeđlelek ittelər, alдanьlar, xəđer ular yđđəre вьnь tanьjđar. Вьnda, min əjter inem, Pjatakof, Radek, Drobnis, Serebrəkof, Boguslavski kevek, trotskizmdьn̦ atqađanqan ađamattarь—maska aҍtьna jəşerengən dər. Yđ keşeləren də, sittərđe lə aldaqandar. Tik Pjatakoftar həm Radektar tьvđьrqan oşondaj moxitta qьna, trotskistik aktiv atalьvsьlar iҍəвendə Ratajcaktar, Knəzeftar, Şestoftar, Arnol'dtar, Stroiloftar, Qraşelər kevek avanturistar həm ytkenselər вula alalar.

Heđ, sudia iptəştər, вь əfəndelərđe kyrdegeđ, ulardь tьn̦lanьqьđ, ulardь өjrəndegeđ. Вьna Ratajcak, əllə Germaniahьn̦, əllə Pol'şanьn razvedcigь, ləkin unьn̦ razvedcik вulьvьnda şiklənergə urьn juq, həm yđenə xas вulqansa,—alдaqsь, jalqansь həm xəjləkər. Yđenen̦ hyđenə qaraqanda, iҍke aftoвiagrafialь həm jan̦ь aftoвiagrafialь keşe. Eşten̦ toroşona qarap, вь aftoвiagrafialarđь qajtanan eşləvse həm qajtanan təđəvse keşe. Həm вьna вь Ratajcak, yđenen tikşerev həm sud tarafьnan asьlqan вөtə matur sьjfattarь menən, Pjatakoftьn̦ ximik promьjşlennost вujьnsa in̦ jaqьn jarđamsьhь вula. Əjвət ximik! (Zalda xərəkət).

Jəki, qart professional trotskis,—вь „qorвan ni tiklem kyp вulha, şul tiklem jaqşь“ formulahь вujьnsa eşselərđe ylterevse Droвniste alьqьđ. Jəki, jəki вer nisə diҍtələgən marşruttь tav aҍtьna avđarqan Japon razvedcige Knəzeftь alьqьđ. Jəki, NKPS tьn̦ elekke urьnвaҍarь həm вer yk vaqьtta transportta jenəjətsel eştər вujьnsa Pjatakoftьn̦ urьnвaҍarь—Livşitsь alьqьđ. Вьl kompanila urьnвaҍarlьq xodta вulqan... Ađaq kilep. Trotskiđen̦ in̦ вirelgən həm tamьlanqan ad'jutantь, trotskistik „haltat“ Muralof,—ul đa şulaj uq yđenen qorotqos həm diversant вulьvьn tanьnь həm şular menən вer rəttən—Arnol'd, ul uq Ivanof, ul uq Vsel'jef, ul uq Rask, ul uq Kylpenin, həm, unь taqь nisek tip ataqandarđьr,—вerəvgə lə вildəle tygel. Вьl uttan, hьvđan həm вaqьr truвanan ytkən, ytə sьqqan zylik həm avanturis, şulaj uq trotskistarđьn̦ ьşanьslь keşene вulqan həm вerense вandit. Jəki Qraşe, өs ylsəvle genə tygel, вəlki өs podđanstvola вulqan, yđenen niged professiahьn yđe, вik həjkəmlə вulmaqan hyđ menən вulhala,—şpion tip,—вik өҍtə вildələgən həm unьn̦, şpion вulqanlьqtan, polozeniehь вujьnsa ьşanqan—totqan julь вulьrqa tejeş tygel ine... tip өҍtəgən keşe.

Вьnda sud aldьnda, вөtə il aldьnda, вөtə donja aldьnda kəvđələnep kitkən kađrđarđьn̦, „parallel'“ yđəkten Trotski kyrhəteve вujьnsa jьjqan kađrđarьnьn̦ qьҍqasa xarakteristikahь вьna oşo.

Вь kađrđar turahьnda həjləgəndə, əlвittə, ulardьn̦ вaşlьqtarь, atamandarь turahьnda ajьrьvsa əjtergə kərək. Əlвittə, Pjatakoftan,—вь вandittar şajkahьnьn̦, Trotskiđan qala вerense atamanьnan вaşlajьq. Pjatakof trotskistar arahьnda toqomal keşe tygel. Oşo kəngə tiklem nьqьş malь həm өҍta jəşerenep kilgən Pjatakof hər vaqьt leninizmdьn̦ kyptənge doşmanь вulqan həm xəđer đə şulaj, вeđđen̦ partianьn̦ doşmanь həm sovet vlasьnьn̦ doşmanь. Pjatakoftьn̦ politik julьn kyđ ilən ytkəregeđ.

1915 se jьlda, millətten̦ yđ yđen вildələvgə xoquqь turahьndaqь məs'ələ вujьnsa, вol'şevizm pozitsiahьn вildələvđə prensipial' əhəmiəte вulqan məs'ələ вujьnsa, hyđ unajьnda əjtkəndə, Leninde „yđ yđen вildələv đen̦ talmutsьhь“ tip ələp, Вuxarin menən вergə leninizmqa qarşь platforma menən sьqьş jahaj.

1917-se jьl. Pjatakof, millətterđen yđ yđđəren вildələv xoquqь turahьndaqь leninsel tizesqa taqь qarşь sьqa. Ul, вer ildə sotsializm teđəv mөmkinlegenə qarşь həjləj. 1917-se jьlda Pjatakof—Leninden̦ aprel tizestarьna qarşь вuldь.

Pjatakof menən Radektьn̦ pozetsiahь—вь tizesqa qarşь, Leninga qarşь. 1918-se jьlda вь əfəndelər partianьn̦ Məskəv komitetь вjurohьna ojalap alьp, Sovettar vlasьn jiqaltьv вaraвarьna вulha la Вrest kileşeven өđөv turahьnda həjlənelər. Вrest kileşeven teđəvđe, Denikin həm Kol'cak вandalarьn kire qaqьvđь əđerləv өsөn kөs вirgən leninsel stratigianьn̦ өlgөhө, tip iptəş Stalin вik dөrөҍ atanь.

Pjatakottar həm Radektar sovettar vlasьn qimmət kyrmənelər. Oşo Pjatakof həm unьn̦ kompaniahь 1918-se jьlda, sovet ile өsөn in̦ qurqьnьslь momentta, kontrrevolytsion dəvlət tyn̦kəreleşen əđerləv turahьnda, xөkymət jetəksehenen̦ — Sovnarkom predsedatelenen̦ postьna Pjatakof ultьrhьn өsөn Leninde arisqa alьv turahьnda es-irđar menən həjləşev alьp вarđьlar. Вьl politik avanturistar, Leninde arisqa alьv aşa, dəvlət tyn̦kəreleşe aşa vlastqa jul halalar ine.

Pjatakof turahьnda minen̦ əjtkənderemden вik kyвehen xəkөm itelevse Radekqa qarata la qaвatlarqa mөmkin. Radek, revolytsiaqa tiklem вulhьn, şulaj uq unan hun̦ da Leningə qarşь вer nisə sьqьş jahanь.

Radek—in̦ kyrnekle həm, turahьn əjtergə kərək, talantlь həm nьqьş sыn trotskistarđьn̦ вerehe. Lenin vaqьtьnda ul Leningə qarşь huqьş menən вara. Lenindən hun̦ Stalingə qarşь huqьş menən вara. Ul teđəlerlek tygel.

Sokol'nikof. 1918-se jьlda ul şulaj uq Leningə qarşь. 1921-se jьlda ul Leningə qarşь вulqan, Вuxarindьn profsojuz platformahьn qul damqalaj. 1924-se jьlda ul, Kislovodski jiinьndaqь tav tişegendə jađьlqan „tav tişege platformahьna“ qul quja. 1925 nse jьlda Sokol'nikof, sovet dəvlətenə jalqan jala jaqьp, вeđ ten̦ tьşqь savđaвьđ, вeđđen̦ eske savđa predpriətielərevеđ, dəvlət kapitalistik predpriətielər вulьp tora, tip raҍlarqa mataştь.

Sokol'nikof, 1925-se jьlda Narkomfin вulqanь xəldə, ular proletariat diktaturahьn jaqlarqa həm kulak menən kөrəşergə qomasavlajdar, kulaktь avьđlьqlarqa qomasavlajdar, tip вeđđen partianan həm sovet xөkymətenən zariandь. Ə xəđer Sokol'nikof yđe lə, unьn̦ вaşlьqtarьnan вerehe вulьp torqan trotskistik yđəkten̦ tap şul kulakqa, jaki dərəҍөrəge, inde kulaktьn̦ vaq qalдьqtarьna ajanqanьn donja aldьnda tanьnь.

Serebrəkof turahьnda—sovettarqa qarşь trotskistik yđəkten̦ вь dyrtense aqzahь turahьnda ike hyđ. Ul, 1920-se jьl profsojuzdar turahьndaqь deskussia vaqьtьnda Вuxarin programmahьna qul quja, ul 1923-sө jьlqь oppozitsianьn̦ aktiv qatnaşsьhь, 1926-27 se jьlqь oppozitsianьn̦ aktiv qatnaşsьhь, ul, asьlda, вьnda sudta yđe lə tanьqansa, his вer vaqьtta la trotskizmnan ajьrьlmaqan.

N. Muraloftь, Drobnistь, Boguslavskiđe, Livşitste вeđ qart trotskistar tip вeləвeđ. Ulardьn̦, Leningə həm ileвeđđə sotsialistik teđələşkə qarşь kөrəşygə вajtiq jьldar вaqьşlanqanlьqtarьn вeləвeđ. Вь keşelərđen̦ sovettarqa qarşь trotskistik iđən aҍtь eşendə qatnaşьvđarь, trotskistik qorotqosloqqa, diversiaqa həm terroristik gruppalarqa qatnaşьvđarь, ulardьn̦ vatanqa xianat itevđəre, ulardьn̦ вөtə ytkən trotskistik esməkərlektərenen̦ turanan-tura hөđө ntəhe ikənlege, SSSR qa qarşь, sovet xalqьna qarşь ulardьn̦ kyp jьllьq kөrəştərenen̦ turanan-tura hөđө ntəhe ikənlege asьq tygelmeni? Qəjeplənevselər yđđəre вьnь tanьrqa tejeştər ine.

Politik partia tygel, ə jenəjətselər вandahь

Вь əfəndelər nindəjđer politik partia вulьp kvrenergə mataşьp qaranьlar. Pjatakof sudta yđenen̦ fekerđəştəre turahьnda „fraksia“ turahьnda hьmaq tip həjləne, вloktьn̦ zinovjefselər өləşenə yđ „fraksia“ hьnьn̦ „politik ьşan navsьlьqь“ turahьnda həjləne. Ul „yđenen̦ ojoşmahь“ turahьnda, вь təşөnsəne politik mənələ quilanьp, həjləne, xatta yđenen̦, unь Trotski ytkərergə jьjьnqan politikahь turahьnda həjləne.

Juqarь stel turahьnda, vatanqa real xianat itkən, doşmandarqa real' həm territorial stupkalar vəqəđə itkən „real' politiktar“đьn̦ вerehe Radek ta həjləne. Ьsьnьn əjtkəndə, вөtə вь juqarь stelden̦ вьnda qajhь вer iҍke iҍtələktər вujьnsa kiltereleр yrelgənlegenə təşөnөv qьjьn tygel. Вьnьn̦ nis tə politik partia вulmaвьna, вьnьn̦ qaran̦qь təndə đur julda suqmar həm finkə menən eş itə torqan вandittarđan вer nəmə menən də, əki, ular өsөn in̦ jaqşь xəldə, вik ađnə nə menən ajrьla torqan ugolovnij jenəjətselər вandahь qьna ikənlegenə təşөnөv qьjьn tygel.

Вь gruppanьn̦ tamьrđarь вeđđen ileвeđđen̦ xalьq massalarьnda tygel, вь вanda ulardan qurqa, ul ulardan ladandan qasqan şajtan kevek qasa. Вь вanda xalьq massalarьnan yđenen̦ jəđən jəşerə, yđenen̦ jьrtqьs qaravđarьn, yđenen̦ jьrtqьs teştəren jəşerə.

Вь „politik“ ađamattarqa rel'stərđe quptarьv, pojez өҍtənə pojez jeвərev вer nəməgə lə tormaqan. Şaxtanь gazlandьrьv həm şaxtaqa diҍtələgən həm вer nisə diҍtələgən eşselərđe təşərev вer nəməgə lə tormaqan. Nanьҍlь eşləvse inzenerđь mөjəştən torop ylterev вer nəməgə lə tormaqan. Zavodtь jandьrьv, dinamit soqoronda, unda təşkən вalalarđь şartlatьv вer nəməgə lə tormaqan.

Вьna oвer—qorotqos Ratajcak Glavximprom nacal'nigenen̦ javaplь postьnda yđenen̦ jenəjətsel talaptarьn asa, kin̦ rəveştə jenəjətselek jəjelə вaşlaj, jelkəndəđe вөtə kin̦legenə kytərə—xalьq xeđmətenen̦ jemeştəren şartlata, juq itə, keşelərđe hələk itə, ylterə. Əgər đə вь, partia вulha ul yđenen̦ programmahьn massalarđan jəşerməҍ ine. Politik partialar yđđərenen̦ programmalarьn, yđđərenen̦ politik qaraştarьn jəşerməjđər. Вol'şeviktar вer vaqьtta la yđđərenen̦ programmahьn massanan jəşermənelər.

Rus revolytsiahьnьn̦ tan̦ьnda Lenin, revolytsion sotsial — demokratianьn̦ vđ idejələren asьqtan asьq propagandalavqa, yđ maqsattarьn asьqtan-asьq вelderevgə, yđenen̦ program, taktik həm organizatsion qaraştarь həm prinsiptəre өsөn asьqtan-asьq massovьj agitatsia alьp вarьvqa вirgən өlkən əhəmiəte turahьnda jađđь. Lenin—Stalin partiahь masalarqa tajanьvsь partia вulьp, massalar menən organik rəveştə вəjləngən partia вulьp yҍte həm nьqьnь, өlkən qevətle kөkə əjlənde. Ьsьn politik partianьn̦ вilgehe oşonda. Ə ular yđđəren ataqan kevek вь „partia“ yđe turahьnda xalьqqa xəqiqətte əjtergə qurьqqan həm qurqa, yđenen̦ programmalarь turahьnda əjtergə qurqa.

Ni өsөn? Sөnki вeđđen̦ xalqьвьđqa kapitalistik kaвala doşman вulqan kevek yk, вь əfəndelər kire qajtarьrqa həm вeđđen̦ xalqьвьđtьn mujьnьna taqьrqa teləgən kapitalistik ilev doşman вulqan kevek yk ulardьn̦ qaraştarь, ulardьn̦ programmahь вeđđen̦ xalqьвьđqa doşman.

Moral' jaqtan juq iҍəвendəgelər, moral' jaqtan seregəndər

Вeđ вьnda sudta вь keşelərđən işetkən nəmələrđən hun̦ ulardьn ьsьnan da həm вөtənləjgə tarqalqan həm moral' jaqtan вik tyвən təşkən keşelər ikənlegen də nindəj вulhala şik qalьvь mөmkinme? Juq, şik вulьvь mөmkin tygel.

Partianьn̦ XV вөtə Sojuz konferentsiahьnda uq iptəş Stalin trotskiselərđen̦ həm ul vaqьtta ular tarafьna ojoşturolqan вloktьn̦ ajьrmahь „sredstvolarđь hajlap tormavđa həm politikalaqь prensipheđlegendə“ ikənlegen kyrhətkəjne. Sredstvolarđa, politik kөrəştə hajlap tormavsьlьq xəđer вөtə siktərđən uđьp, qot osorqos dərəzəgə jette, men̦ tapqьr arttь.

Pjatakoftьn̦ həm Radektьn̦ yđđərenen̦ xəmərđəştəre Zinovjefqa həm Kamenefqa, qaвaxat xianatsьlarqa, onotolmaҍ Sergej Mironovic Kiroftь ylterergə ьsьn вandittarqa arnalqan

(Davamь 3-вittə)

Leninse 2 вit

Sovettarqa qarşь trotskistik yđək protsessь

Iptəş. A. Ja. Vьjşinski telmərenen davamь

Başь 1-2 nse вittərdə

maqalələre moral' tarqalьvđьn in huqьь sige turahьnda həjləməjdər meni! Ul, oşo Radek, yđ duъtarьnьn həm fekerdəştərenen məjettəre вujlap, yđe ul vaqьtta qolaqьna tiklem вatьp ultьrqan haъьq, qanlь—вьsьraq soqordan sьqьrqa mataşть. Ul jahalma həm jalqan, iqtiвar menən eşləngən affiktatsia menən:

„Proletariat sudь qanlь ylterevselər вandahьna, ular jenəjətəre menən вьnь yđđərenə jeđ tapqьr lajьqlь itkən prigovorđь sьqarьr. Proletariattьn həjəkle jetəkseləreneŋ tormoşona qoial kytərgən keşelər yđđərenen ylsavhed qajeptəre esən вaştarь menən tylərgə tejeştər. Вьl вandan ŋ həm unьn eştəreneŋ təp ojoştorovsьhь Trotski tarix tarafьnan xurlьq вaqanahьna qađaqlandь inde. Uqa donja proletariattьn prigovorьnan qotolop qalьv juq" tip qьsqьrdь.

Ə Pjatakof. Pjatakof ta şul uq вanditar, terroristar trotskise-zinovjefse вerləşkən yđəgen faşlavajqanlь mat вuqatta sьqьş jahaj.

Pjatakof вьlaj tip jađđь: Yđenđeŋ asьvьndь—həm nəfrətlənevende tulьhьnsa əjtep вirev esən hyđđər jetməj. Вьlar keşelek teъenen ađaqqь sinialarьn juqaltqan keşelər. Ulardь juq itergə, sovet ilenen saf, dərtle havahьn aqьvlьvsь ylakhə rəveşendə, вeđđen julвaşsьla вьđqa ylem kiltereve məmkin вuqan həm вeđđen ilevedđen in jaqşь keşelərenən вerehenə S. M. Kirofqa, şundaj qazəp jaqşь iptəşkə həm jetəksegə ylem kiltergən qurqьnsьs ylakhə rəveşendə juq itergə kərək".

Pjatakof yđe tarafьnan, ylterelgən Kirofьn məjete eъtenə vkhep ilajhьqrana. „Jengən sotsializm ile вulqan вeđđeŋ ildə doşman xəjləkər" tip jađa Pjatakof keđgegə qarap. „Oestanofkaqa jaraqlaşa" Pjatakof. keđge вldenə teđəlenə", jahalma teъkə ina" tip, ujlaj Pjatakof yđe turahьnda.—ə min oъta qilanam hun.. „Aldaj".Əhə,—ti Pjatakof, вьndaj xəlde nigə aldamaъqa tip ujlaj. „Eđđəren heperə"... „Ьşanьь qađanьrqa mataşa"...

1936-sь jьlđьn 21 avqusьnda Pjatakof kem turahьnda jađđь. Pjatakof yđe turahьnda jađđь. Pjatakof vaqiqalarđьn tьnlavhьđ varsьn aldan вildələne.

Sovettarqa qarşь trotskistik yđəkteŋ programmahь

Berləşkən trotskistik — zinovjefse yđək həm unьŋ ađamattarь. ulardьŋ вer tərle lə politik programma talaptarь вulmaqanlьqьn. ulardьŋ tik „vlasqa jalanqas hьvhavь" qьna вulqanlьqьn пьqьşmalь rəveştə iъвat itergə mataştьlar. Вьl dereъ tygel. Вьl, jəməqət fekeren aldarqa mataşьv вulđь. Nindəj вulha programmahьđ, maqsattarđь, вurьstarđь, ьntьlьştarđь, kerəş sredstvolarьn formulirovkalarqa tejeş вulqan programmahьđ vlas esən kerəşteŋ вulьvь məmkin tygel. Berləşkən trotskistik zinovjefse terroristik yđəkteŋ nindəj đə вulha programmahь вulmavьna вeđ ul saqta la ьşanmaqajnьq. Вeđ, ulardьn unь пь qьşmalь rəveştə jəşerevđəren вelə inek, həm ьsьnlap ta: trotskistik terroristik yđəkteŋ programmahь вulqan kevek, ulardьŋ da programmahь вar ine. Ul, SSSR đa kapitalizmdь kire qajtarьvđьŋ zarurlьqьn asьqtanasьq tanьvqa qajtьp qala ine. Ul, yltraimperializm teoriahь həm Вuxarinđьŋ, uqa qərđəş вulqan, ojoştorolqan kapitalizm turahьndaqь teoriahь dereъ вulьp sьqtьlar tip iъəpləj tər ine". Вeđ, faşizm—вьl iŋ ojoştorolqan kapitalizm, ul jeŋə, Jevropanь вaъьp ala, вeđđe вьva, tip iъəpləj inek. Şuqa kyrə, unьŋ menən hyđ вerləşterev jaqşьraq, sotsializmdan kapitalizmqa kire sigenev məqənəhendə nindəj đə вulha kompromisqa вarьv artьqьraq" tip əjtte—Sokol'nikof.

Lakin nisek „hyđ вerləştererg ə"?. faşizm „hyđ вerləştererg ə" teləme? Ul, his вer hyđ вerləşterevheđ, yđeneŋ вetə jerdə, вetə donjala xərəkət itkənensə, ojathьđlьq menən, xəlheđ đərđeŋ eъtenə menep, iđep həm juq itep xərəkət itevđe artьqьraq kyrməъme?.

Radek „Faşizm—Germania faşizmь, вer jaqtan, həm Alьъ kensьqьş jaqь вer ildeŋ xərвi faşizmь, ikense jaqtan —polozenieneŋ xuzahь вulasaq" tip asьq həjləne.

Вьnь, əlвittə, ulardьŋ ostazь Trotski đə, ulardan kəm aŋlamaqan, вь вetə trotskistik yđək aŋlaqan. Ular asьq kyđ menən şuqa вarqandar Вьl ulardьŋ „gyzəl"programmahьnьŋ ikense punktьn təşkil itkən.

Esen-e punkt—huqьş turahьndaqь həm SSSR đьŋ jeŋeleve turahьndaqь məs'ələ.

Dyrtensehe—jeŋelevđeŋ həđəmtələre turahьndaqь məs'ələ: imperialistik dəvlettər esən əhəmiətle вulqan promьjşlennost' predpriətieləreŋ konsessiaqa qьna вirev tygel, вəlki ular вildə əngən məhim oв'jekttarđь xosusi milek itep hatьv; вьl, Radek tarafьnan həjlən ən zajomdar; вьl, formal' rəveştə genə sovet dəvləte qulьnda qalasaq вulqan zavodtarqa sit il kapitalьnьŋ inevenə jul qujьv.

Вişense punkt,—ular yđđəre həjləgənsə, agrar məs'ələ.„Parallel'"yđəktə вьl agrar məs'ələ вik aŋhat xəl itelgən tap famusoftьŋ kul'tura məs'ələhen xəl iteve kevek—„вetə kitaptarđь alьrqa la, jandьrьrqa", ularđa la agrar məs'ələ şulaj xəl ite'gən: Proletar revolytsianьŋ вetə qađanьştarьn jandьrьrqa — kolxozdarđь taratьrqa, sovxozdarđь вetərergə, traktor həm avьl xuzalьqьnьŋ вaşqa qatmarlь maşinalarьn jaŋqьdaqtarqa tapşьrьrqa Ni esən? Asьqtan-asьq: „Jaŋь kulak sьl qorološto tergeđev esən" tip əjtelə. Jaŋьnьmь ikən? Вəlki qoro iъkeneler?.

Altьnsь məs'ələ — вьl demokratia turahьndaqь məs'ələ. Radek, Trotskiđeŋ oşo aqanlь uqa jađqanlьqьn ne ləj. Вigrək tə xəđer, вeđđeŋ il proletar sotsialistik — demokratianьn iŋ juqarь yъeşenə ireskən saqta, kyptən tygel вeđđeŋ xalьq tarafьnan qaвul itelgən həm raъlanqan вejek stalinsel Konstitutsia вьl yъeşteŋ saqlьdьrьlьşь вulьp torqan saqta вeđgə вьnь вelev вigerək tə əhəmiətle. Trotskistik programmala demokratia turahьnda məs'ələ nisek qujьlqan? Yđeneŋ ostazьnan xat alqan Radek demokratia məs'ələhe вujьnsa ni həjləj.

„Trotski xatьnda (Radektьŋ kyrhətevđəren kilterəm):

„His вer tərle demokratia turahьnda hyđ вьlьvь məmkin tygel. Eşse sьjnьf revolytsianьŋ 18 jьlьn (xəđer inde 19 jьl) jəşəne, həm unьŋ appetitь вik đur..."

Вьl dereъ şundaj đur appetit, xatta ul вьqa tiklem вer nisə tap вь aşaqan kevek yđeneŋ teləgən вer doşmanьn totop aşar.

„... Ə вьl eşsene, вer eleşendə xosusi faвrikalarqa, вer eleşendə sit il kapitalь menən iŋ avьr konkurinsia xəlendə вulqan Dəvlət faвrikalarьna kire qajtarьrqa kərək вulьr. Timək, eşse sьjnьftьŋ xəle qьrqa nasarlanьr". Ə avьlda?

„Avьlda jarlьlar həm urta xəllelərđeŋ kulakqa qarşь kerəşe qavatlanьr. Həm şul saqta, totonop alьv esən, unьŋ nindəj formalar menən qaplanqan вulьvьna qaramaъtan, nьq vlas kərək. Əgər tarixi saqьştьrmalar teləhegeđ, Napoleon I vlasь menən saqьştьrma alьqьđ həm вьl saqьştьrmanь jaqşьlap ujlap sьqьqьđ".

Unь Radek вik jaqşь ujlap sьqqan dьr inde.

Həm, ađaq kilep jetense məs'ələ—tьşqь politika programmahь, ilde вylev: Germaniaqa Ukrainanь вirergə; dingeđ вujьn həm Amur вujьn—Japoniaqa. „Вeđ unan hun, ə вaşqa nindəj đə вulha ekonomik jul qujьvdar menən eşteŋ nisek вulьvь menən qьđqьhьnđьq.

Radek: ađьq, sirjo həm maj pastavkalarь eъtendə odaq jьldarqa huđьlqan kontrebutsia tylev. Şunan huŋ—ul təvlə handar kyrhətmənə. Ə hunьnan вildələrək itep əjtte—jengən ildərdə sovet importьnda ulardьŋ qatnaşlьqьnьŋ вildəle protsentьn tə'min itergə. Вьlardьŋ вetəhe totaş alqanda ilde tulьhьnsa kaвalaqa вirev tigəı hyđ вula—tip javap qajtardь.

Min: Saxalin nefte turahьnda hyđ вarđьmь? tip horanьm.

Radek: Japonia turahьnda: uqa Saxalin neften вirergə genə tygel, вəlki Amerika Quşma Ştattarь menən huqьş вulqan xəldə unь neft' menən tə'min itergə. Japonia imperializmьnьŋ Qьtajđь вaъьp alьvьna his вer tərle qomasavlьq tьvđьrmavđьŋ zarur вulьvь kyrhətelə ine.

Вьl programma eşse sьjnьf esən, krəъtiəndər esən, sovet xalqьnьŋ mənfəqəttəre esən nəmə вulqan həm nəmə вulьp tora.

Вьl programma ytkəngə kire qajtьv, eşselər həm krəъtiəndərđeŋ вetə qađanьştarьn вeterev, sotsializmdьŋ jeŋevđəren вeterev, sovet sotsialistik qorološto вeterev tigən hyđ вula. Sotsialistik teđeleş—вьl eksploatatsiahьđ həm eksploatatorđarhьđ teđeləş, вьl—savđagar həm faвrikanttarhьđ, xəjerselek həm eşhedlek вulmaqan teđeləş, вьl—eşse həm krəъtiəndər yđđəre xuza вulqan teđeləş, вьl—вetə eksploatatorđar sьjnьftarь вeterelgən—eşse sьjnfь, krəъtiəndər sьjnfь, intelligentsia qalqan teđeləş.

Trotskistar вьqa riza tygel. Ular вeđđə xəđerge kenđə jəşəgən jəməqət teđeləşen yđgərtergə teləjđər. Ular sotsializmdьŋ jeŋeve arqahьnda вetenləj jaŋь sьjnьfqa, SSSR-đьŋ eşse sьjnfьna əjləngən eşse sьjnьftь вetərergə, unь Oktəвr revolytsiahьna tiklem вulqan xəlenə, kapitalistik sьnjьrđarqa вoqavlanqan qoldar xəlenə qajtarьrqa teləjđər. Ular avьldarđa kulaktarđь, pomişşeklarđь qajtarьrqa, jaŋьnan kulaktar vlasьn urьnlaştьrьrqa, avьldarđa xuzalarđь, kulaktarđь qajtanan torqoðorqa, krəъtiəndərđe kulaktarqa qolloqqa вirergə, вeđđeŋ kolxoz krəъtiəndəren yđ jandarь menən alqan xoquqtarьnan məxrym itergə teləjđər.

Trotskiselər SSSR đa jəməqət—politik teđeleşte yđgərtergə teləjdər". Вьl вeđđeŋ dəvləttə eşselərđen krəъtiəndərđeŋ həm intelligentsianьŋ jəməqət—politik xəlen həm rolen yđgərtev həm ularđь ikke kapitalistik jəmqiəttəge xəiđərenə qajtarьv, ulardь eksploatatsia, eşhedlek, his jaqtьlqhьđ tupaъ katorga xeđmətə, maŋgelek xəjerselek həm aslьq uвqьnьna taşlav tigən hyđ.

Şunьŋ esen Zinovjef, Kaminof həm sovettarqa qarşь вerləşkən trotskise вloktьŋ вaşqa вaşlьqtarь вьl programmanьŋ вarlьqьn haman inkar itep, unь jəşerdələr. Вьl programmanьŋ „parallel'nьj yđək"teŋ вaşlьqtarь la—Trotski, Pjatakof, Radek, Sokol'nikof həm вaşqalar đa jəşerdələr.

Sovettarqa qarşь trotskise вloktьŋ вьl xurlьqlь programmahь asьlđь.

1933-se jьlda Trotski oşolardь talap itte:

a) qavartьlqan nəmə вulqanlьqtarьnan kolxozdardьŋ kypselek eləşen taratьvdь;

в) rentaвel вulmaqanlьqtarьnan soxozdardь taratьvdь;

v) kulaktь вetərev politikahьnan вaş tartьvdь;

g) konsessialar politikahьna kire qajtьvdь həm rintaвel вulmaqanlьtarьnan kyp kenə promьjşlennost predpriətieləreвeđđe konsessiaqa tapşьrьrqa.

Вьl programma, trotskistik kontrrevolytsionerdarđьŋ qaraştarьn, emettəren həm teləktəren saqьldьrqan qьna tygel, вəlki, tikşerev menən вildələgənsə, trotskistarđьŋ sovet jerenə sьđьqqan sit il agrissorđarь menən kileşevđərenen n'geđe вulьp xeđmət itkən. Xaindər вetə nəməgə, xatta tuqan jerđe hatьvqa la вarqandar. Ular iŋ qara xainlekkə вarqandar, ular iŋ tyвən denikinsenən də tyвənerək, jəki kolcaksьnan da tyвənerək təgərəgəndər. Iŋ tyвən Denikinse jəki in tyвən kolcaksь вьl xaindərđən juqarьraq. Denikinselər, kolcaksьlar, milykofsьlar, tьvqan ildəren 30 keməş aqsa, ul da вulha jьlqan aqsaqa hatqan ileвeđđe, sit il kapitalьna kaвalaqa hatьrqa ьntьlqan вьl trotskistik iuda'ar kevek tyвən t gərəmənelər. Вьl—fakttar.

Oşo teъle xainlek programmahьnьŋ вeđđeŋ xalьq tarafьnan kire qaqьlьvь—əgər вeđđeŋ faвrikalarqa, zavodtarqa, kolxozdarqa, вeđđeŋ Qьđьl Armia kazarmalarьna вьl programma menən вarhaŋ agitatorđь şunda uq totop alьp, вerense osoraqan qapqa вaşьna aъasaqtarь qəzəpmeni.

Həm вьna, sudia iptəştər, heđđeŋ aldьqьđđa, sit il şpьjktarьnьŋ jarđamь menən ileвeđđe kapitalistik qolloqqa teşerergə jьjьnьvsь keşelər ultьralar. Вьl keşelər turahьnda Lenin, yđ vaqьtьnda, ular „asьvlanьv, nəfrətlənev həm jerənevđeŋ zakonlь tojqohon tьvđьrьvsь xoluj həm xamdar" tip jađđь. Вeđđeŋ xalьqtьŋ asьvь xaindərđe juq iter, kəlgə əjlənderer həm jer jeđənən heperep вьrqьtьr...

Trotskistik yđəkteŋ jeŋelderevselek pozitsiahь-huqьş provakatsiahь

Aldan tikşerevđə həm sud tikşerevendə вildəle вulьvьnsa, savettarqa qarşь trotskistik yđək, yđenen programmahьnьŋ вer punktь itep huqьşsь tıđıətevđe həm вьl huqьşta SSR Sojuzьnьŋ jeŋeleven, ə huqьş həm вьl jeŋelev aşa—vlasqa kilevđe, vlastь alьvđь həm unь kapitalistik restavratsianь kire qajtarьv esən fajđalanьvđь qujqan.

1935-se jьlьđьŋ dekaвrendə Trotski, Pjatakoftьŋ əjteve вujьnsa, jaqьn vaqьtta uq huqьştьŋ вulmaj qala almajasaqь turahьnda tup-tura əjtkən. Вeđ вьnda, вьnь məmkin вulqan tiklem, tikşerđek. Вьnьŋ vaqьtь itep 1937-se jьl atalqan.

Kisə jaвьq ultьrьşta qaralqan вer

(Davamь 4-вittə)

Leninse 3 вit

Sovettarƣa qarşь trotskistik yđək protsessь

Iptəş. A. Ja. Vьjşinski telməreneꞑ davamь

Başь 1-2-3 nsə ʙittərđə

xəl turahьnda min ʙьnda əjtməj qala almajьm. Atap əjtkəndə, Trotskiđeꞑ həm, kyrenep torovьnsa, Trotski menən kileşev jahaƣan ʙer sit il dəvlətenen ʙьl eştə kompetentь ʙulƣan tejeşle dairələre həm ucreƶdenielərenen ustanovkahь menən ʙəjləneştə, 1937-se jьlƣa ustanovka totov, ʙьl vaqьtqa tiklem, SSSR đьꞑ sarahьđ jeꞑeleven əđerlərgə tejeş ʙulƣan kyp kenə saralarđь ytkərevđeꞑ ƶarurlьƣьnan kilep sьqqan. Kisə sudtьꞑ jaʙьq ultьrьşьnda Pjatakof həm Ratajcak, 1937-se jьlda huqьş ʙaşlanƣan təqdirđə ʙeđđeꞑ jeꞑeleveʙeđđe, ajьrьm alƣanda, ʙeđđeꞑ armiaьꞑ tejeşle oʙorona sredstvolarь menən tə'min itevđə jeꞑeleveʙeđđe tə'min itev ɵsɵn yđđərenen ni nəmələr eşləgənlektəren tafsirle rəveştə aꞑlatьp ʙirđelər. Ular kisə ʙeđgə, yđđərenen ʙeđđeꞑ ileʙeđđe doşman qulьna ʙirev planьnьꞑ nisek tərən həm qotosorqos ojathьđ ʙulьvьn kyrhəttelər. Ular yđđərenen planь menən, huqьş xərəkəttəre ʙaşlanьv osoronda ʙeđđeꞑ ɵsɵn iꞑ məhim həm qurqьnьs ʙulƣan vaqьtta ʙeđđeꞑ Qьđьl Armiaʙьđđь, ʙeđđeꞑ ileʙeđđe, ʙeđđeꞑ xalqьʙьđđь nisek qoralhьđlandьrьrƣa teləgənlektəren kyrhəttelər.

Ni ɵsɵn ularđьꞑ plandarьnьꞑ, oʙorona əhəmiəte ʙulƣan qajhь ʙer saralar ɵlkəhendə ʙeđđe ʙigerək tə 1937-se jьlda avьr xəldə qaldьrьvƣa jaraqlaştьrьlƣan ʙulƣanlьƣь xeđer aꞑlaşьla.

Kisə jaʙьq ultьrьşta asьqlanƣan ʙьl dəhşətle jenəjət tap 1937-se jьlƣa qarata huđьlƣan. Jeꞑelevgə ʙulƣan niged stavka 1937-se jьlƣa qujьlƣan ʙulƣan. L. Trotski həm sovettarƣa qarşь trotskistik yđək agressordarđьꞑ SSSR—ƣa hɵƶym itevđəren tərlɵsə, yđđərenen qulьnan kilgən ʙɵtə sredstvolar menən tiđlətergə teləgəndər.

„ʙərelɵşte tiđlətev"—huqьş'ь provakatsialav, SSSR đьꞑ jeꞑeleven əđerləv—trotskistik „yđəkteꞑ" jənəhe, tьşqь politikala programmahь ʙьna nəməgə qajtьp qala.

Diversia həm qorotqosloq ojoştorьv həm jahav

Radek həm Pjatakof sudta, huqьşta jeꞑelevđe əđerləvđə „yđək" təqe xianatsьlarđьꞑ təp metodь—qorotqosloq saralarь həm diversia ʙulƣanьn dərɵъlənelər.

Pjatakof, yđeneꞑ Trotski menən kyreşkən saqьnda Trotskiđьꞑ uƣa, Trotskiđьꞑ Germania natsional—sotsialistar partiahь menən tɵđɵgən kileşevenen ʙer punktь—Germaniaьn SSSR ƣa qarşь huqьşьnda jeꞑelev pozitsiahьnda tororƣa, ʙigerək tə xərʙi əhəmiətle predpriətielər đə, diversion eşməkərlekte kɵsəjtergə... Trotskiđьꞑ, g e r m a n general ştaʙь menən kileşterelgən kyrhətmələre ʙujьnsa xərəkət itergə jɵkləmə alьv ʙulƣanьn aꞑnatqanlьƣьn kyrhətte.

Şulaj itep yđ ɵъtɵnə alƣan jɵkləmələrđe ʙojomƣa aşьra ʙarьp, „parallel'" jəki jəʙaj əjtkəndə sovettarƣa qarşь trotskistik ʙlok, tikşerevđeꞑ asьqlavьnsa, ʙeđđeꞑ sojuzьʙьđđьn ʙajtaq predpriətielərendə yđđəre tarafьnan maxsus ojoştorolƣan diversion həm qorotqos gruppalar aşa ytkərelgən qorotqosloq xərəkəttərenen həm xatta diversialarđьꞑ kiꞑ sistemahьn ьsьnlap ta ojoştorƣan.

Pjatakof, yđəktə diversion həm qorotqosloq eşe menən jetəkselek itevđe yđendə qaldьra. Timer jul transportьnda qorotqosloq həm diversialar menən jetəkselek itev Sereʙrəkofqa, həm unьꞑ menən ʙerlektə Knəzefqa, Turokqa, Boguslavskigə tapşьrьla.

Taʙiƣi, jenəjətsel yđək ƣajət đur diqqətteꞑ Kuzʙasqa, ajьrьm alƣanda Kemerovoƣa jynəldergən. Təƶriʙəle trotskistar ʙulƣan Muralof, Droʙnis həm Boguslavski sostavьnda ʙajtaq kɵslɵ kraj yđəgenen tap Kən ʙajьş Seʙerđə tɵđɵlgən ʙulьvь toqtomalƣa tygel. Pjatakof, yđeneꞑ iꞑ jaqьn jarđamsьlarь sьjfatьnda yđenə Ratajcakьь, Norkindь, tarta, Muralof həm Droʙnis, Şestofqa, həm Stroilofqa tajanalar.

Diversion qorotqosloq akttarь ojoştorov menən sovettarƣa qarşь trotskistik yđək asьlda ʙer vaqьtta ikeʙьrьsь xəl itkən: ʙerensehe—sovet xɵkymətenen xuƶalьq qevəten həm ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ oʙorona qevəten jemerev, ikensehe—eşsələrđə, xeđmətsəndərđə, xalьqta sovet vlasьna qarşь asьv qutqatьv, xalьqtь sovet xɵkymətenə qarşь qotortov.

Leninse 4 ʙit

ʙьl keşelərđeꞑ yđđəre tarafьnan ojoştorolƣan kruşenielərđe ƣəjepli keşelər turahьnda, tikşerev organdarьnda dərɵъ ʙulmaƣan, ap-asьq jalƣandarđь ʙelderevđər aldьnda la tuqtalьp qalmaƣanlьqtarьn, ularđьꞑ ƣəjepte, strelocnitsa Gudinova menən ʙulƣan kevek, ʙɵtɵnləj ƣəjepheđ keşelərgə avđarƣanlьqtarьn ʙeđ ʙeləʙeđ.

Trotskistik yđək ʙajtaq uq tarmaqlanƣan qorotqosloq həm diversion saralarđь timer jul transportьnda la ojoştorƣan. Ala ꞑa jenəjəttərđeꞑ ʙьl jьjьntьqьnda aktiv rolde Livşits, Turok, Knəzef həm Boguslavskiđar ujnaƣandar. Ləkin ʙьnda la min Livşitste ajьrьm kyrhətməj kitə almajьm. Livşits timer jul transportьnьꞑ jaʙaj raʙotniktarьnan ʙerehe genə tygel, xalьq komissariatьnьꞑ jaʙaj javaplь raʙotniktarьnьꞑ ʙerehe genə tygel, Livşits—Jul Eştəre Xalьq Komissarьnьꞑ urьnʙaъarь ʙulƣan. Pjatakof menən saqьştьrƣanda, unьꞑ role ikense dərəƶələ ʙulьvƣa qaramaъtan, ʙьl jəhəttən ul Pjatakoftan ʙer ni menən də ajьrьlmaj. ʙeđđeꞑ „promьjşlennostьʙьđ həm timer jul transportьʙьđ Sergo Ordƶonikidzeneꞑ həm Lazar Mojsejevic Kaganovicьꞑ hoqlanƣьs jetəkselege aъtьnda hər tɵrlɵ qьjьnlьqtarđь jeꞑep, kɵndən kɵn, ajđan-ajƣa, jьldan-jьlƣa juƣarьƣa ʙarƣan ʙer vaqьtta, ʙьna şul vaqьtta ularƣa jarđam itergə saqьrьlƣan keşelər ojathьđ həm xaindərsə ularđь aldanьlar, ʙeđđeꞑ ʙɵtəʙeđđə, ʙeđđeꞑ partiaʙьđđь, ʙeđđeꞑ xalqьʙьđđь aldanьlar.

Xɵkɵm itelevse Knəzef, trotskistik „parallel'" yđəkteꞑ turanan-tura zadaniehь ʙujьnsa ʙajtaq handa, kyʙehensə xərʙi pojezdarđa, kyp kenə keşe qorʙandarь menən ytkən pojezd kruşenieləre ojoştorƣan həm jahaƣan. Şumixa stansiahьndaƣь kruşeniala 29 Qьđьl armies hələk ʙulƣan həm 29 Qьđьl armies jaralanƣan. Jaxino—Ust'—Katav peregonь arahьnda kruşenie, xərʙi pojezdar kruşeniehe, tovarnьj pojezdar kruşeniehe ʙulƣan. Knəzef ʙьlarđь asьqlanьvьnsa, trotskistik „parallel'" yđəkteꞑ həm ajьrьm alƣanda, Livşitsteꞑ quşьvь ʙujьnsa ƣьna tygel, ʙəlki ʙer sit il derƶavahьnьꞑ agintь—Japon razvitkahьnьꞑ agintьn X., əfəndenen turanan-tura zadaniehь ʙujьnsa ojoştorolƣan. ʙьl agint Knəzef həm Turoktьꞑ jenəjətsel eşməkərlektərenen xərəkət itterevse pruƶenialarьnьꞑ ʙerehe ʙulƣan.

Trotskistik ojoşmanьꞑ intiristarьr sit il razvedkalarьnьꞑ intiristarь menən şulaj ʙəjləngən. Ular ʙəjlənməъkə lə mɵmkin tygel, sənki ularđьꞑ politik ʙurьstarь, eş metodtarь ʙer ʙulьp, ojoştorov jaƣьnan da ʙəjləngəndər. ʙьl eşteꞑ təʙənən qaraƣanda trotskistik ojoşmanьꞑ Japonia jəki Germania razvedkahь ojoşmahьnan ʙɵtə ajьrmalarьn juƣaltqan.

Qorotqosloqqa, diversiaqa qaramaъtan, razvedciktar həm diversanttar qulьnan jɵđərləgən staxanofsьlar hələk ʙulьvƣa qaramaъtan, həm staxanofsьlar xərəkəten aꞑ'ь rəveştə ɵđɵv ʙujьnsa sistematik həm planlь əveştə uđqarьlƣan saralarƣa qaramaъtan—ʙeđđeꞑ promьjşlennost' jeteđ rəveştə yъə həm yđeneꞑ proizvodstvo planьn arttьrьp ytəj.

Ni ɵsɵn ʙeđđə oşondaj ʙьna tigən yъeş ʙara, ni ɵsɵn ʙeđđeꞑ promьjşlennost' həm timer jul transportьʙьđ şulaj səskə ata? Sənki qorotqostar jaƣьnda ajьrьm keşelər genə toralar. ʙьl ajьrьm keşelər tarafьnan kilterelgən zarar milliondar tarafьnan ʙik tiđlek menən juq itelə. Sənki sovet xɵkyməte həm sotsializm tɵđɵlɵşɵ jaƣьnda milliondar toralar.

Şpionaƶ həm terror

Sudta həm aldan tikşerev materialdarь həm ƣəjeplənevse Ratajcak, Knəzef, Puşin, Turok, Graşe, Şestof, Stroiloftarđьꞑ yđđərenen iqrar itevđəre menən iъʙat itelde—Sovetqa qarşь trotskistik yđək, diversion—qorotqosloq eşməkərlege menən ʙer qatarđan, sit il razvedkahь fajđahьna sistemalь rəveştə şpionlьq menən şɵƣɵlləngən. Japonia həm Germania razvedkahь menən ʙəjləneşte julƣa qujьv nindəjđer Turok jəki Şestoftьꞑ initsiativahь tərtiʙendə genə ʙojomƣa aşьrьlmaƣan. ʙьl ʙəjləneş Trotskiđeꞑ direktivьn ytəv tərtiʙendə eşləngən. Trotski həm Pjatakof jetəkselegendə sit German həm Japon razvedkahь menən ʙəjləneşkən keşelər, yđđərenen şpionsьl eştəre menən şundaj heđmətlər əđerlənelər, ular ʙeđđeꞑ dəvlətteʙeđ mənfəƣəttərenə genə tygel, ʙəlki ʙeđđeꞑ menən ʙergə tьnьslьq teləvse, ʙeđđeꞑ menən ʙergə tьnьslьq ɵsɵn kɵrəşevse ʙik kyp dəvləttərđeꞑ mənfəƣəttərenə lə kiꞑ həm ƣajət avьr ʙulьp teşergə tejeştər ine.

Ƣəjepləv zaklyceniehe trotskistik yđək həm ularđьꞑ iərsendərenə, terroristik akt ojoştorovđьꞑ ƣəjeʙen kilterep quja. ʙeđđeꞑ qulьʙьđđa Trotskiđьꞑ, ađ tigəndə, şunьꞑ menən ʙergə jəşerengən formala tygel, əjeterlek dərəƶələ asьq formala terror turahьnda ike tapqьr ustanovka ʙireven dərɵъlərlek dokumenttar ʙar, ʙьl dokumenttar ularđьꞑ avtorь tarafьnan ʙɵtə donjaƣa iƣlan itelgəndər. Min şularđь kyđ uꞑьnda totam: ʙerensenən, Trotskiđьꞑ 1932-se jьlda jađƣan xatь, ʙьl xatta ul yđeneꞑ „Stalinde alьp taşlarƣa" tigən xianatsel, xurlьqlь qьsqьrьnьv taşlanь həm ikensenən ʙajtaq huꞑƣьraq vaqьtta ʙulƣan dokumenttь—trotskisel „oppozitsia ʙylleten" deꞑ 1934-se jьldьꞑ oktəʙrendə sьqqan 36-37-se handarьn kyđ uꞑьnda totam. ʙьnda ʙeđ sovet vlasьna qarşь kɵrəş metodь itep terrorđь kyrhətkən kyp kenə kyrhətmələr ʙirgənen kyrəʙeđ.

ʙeđđeꞑ qulьʙьđđa, terror Trotski tarafьnan təqdim itelep, Pjatakof tarafьnan qaʙul itelgənlekte kyrhətevse oʙjektiv dokumenttar ʙar.

Pjatakof, Ukrainalaƣь yđeneꞑ vəkildəre arqьlь Postьşef həm Kosior iptəştərgə, ə 1935-se jьlda iptəş Stalingə qarşь terroristik akt əđerləgən. ʙeđ ʙьl turala Pjatakoftan horaştьq, ʙeđ şahitlek doprosь ɵsɵn Loginoftь saqьrđьq, həm ul ʙьnь raъlanь. Radek Leningradta terroristik kadrđar əđerləj, Zaks—platnof həm ʙaşqalar Sokolnikof jetəkselege aъtьnda iptəş Stalingə qarşь terroristik aktь əđerləjđər. Mdivani, Sereʙrəkof jetəkselege aъtьnda iptəş Berjgə qarşь terroristik akt əđerləj, gruppavoj terroristik akttar, tip jɵrɵtəlgəndərđe uꞑьslь rəveştə ʙojomƣa aşьrьvđь tə'min itev ɵsɵn ularđь Məskəvgə jьjnavƣa mɵmkin ʙulьrlьq terroristarđь tuplaj. Şular uq iptəş Eƶofqa qarşь la terroristik akt əđerləjđər. Droʙnista şulaj uq iptəş Eƶofqa qarşь terroristik akt əđerləj. Muralof, unьꞑ ergəhenə Seʙergə kilevselərgə qarşь, unda jəşəvse iptəş Əjxenь əjtep tormajьnsa, akt əđerləj.

Ƣəjepləv zaklyceniehendə hanalƣan jenəjəttərđe min tulьhьnsa dɵrɵъləngən həm jenəjətselərđeꞑ jɵđđəre tulьhьnsa asьlđь tip iъəpləjəm.

Protsessuəl məs'ələlər

Əgər đə ʙьl protsesstьꞑ jeteşheđlektəre turahьnda əjtergə mɵmkin ʙulha, min ʙer nəmə lə genə jeteşheđlek kyrəm. Ƣəjeplənevselər yđđərenen ʙeđđeꞑ ileʙeđgə qarşь, ʙeđđeꞑ vatanьʙьđƣa qarşь ʙulƣan qurqьnьslь uъallьqtarьnьꞑ dəşətle xikəjəhen təşkil itevse ʙɵtə dɵrɵъlɵktɵꞑ jartьhьn đa əjtmənelər tip min ьşanam.

Min, sovetqa qarşь trotskisь „parallel'" yđək aƣzalarьn Pjatakof, Radek, Sokol'nikof həm Sereʙrəkoftь—oşonda ƣəjepləjem. Jəƣni RSFSR jenəjət kodeksьnьꞑ: 58 1-a vatanƣa xianat, 58—6-şpionlьq, 58-8-terror, 58-9-diversia, 58 11-jenəjətsel jəşeren ojoşmalar tɵđɵrɵv—statjalarьnda kyrhətelgən jenəjəttərđə ƣəjepləjem.

ʙɵtə qalƣan xɵkɵm itelevselərđe: Livşitstь, N. Muraloftь, Droʙnistь, Boguslavskiđь, Knəzoftь, Ratajcaktь, Norkindь, Şestoftь, Stroi'loftь, Turoktь, Graşene, Puşindь həm Arnol'dtь min şularđa ƣəjepləjem: Ular, ʙьl ojoşmanьꞑ aƣzalarь sьjfatьnda şul uq jenəjəttərđə ƣəjeplelər, ular, ularđьꞑ hər qajhьhьnьꞑ jenəjəten xarakterləvsь jenəjətsel eşməkərlektərenen individual alƣanda ajьrmalьqtarьna qaramajьnsa, ʙьl jenəjəttər ɵsɵn tulь həm urtaq javaplьlar jəƣni jenəjət kodeksьnьꞑ şul uq statjalarьnda kyrhətelgən jenəjəttərđə ƣəjeplənələr.

ʙьl protsessta qujьlƣan niged ƣəjepləv, sudia iptəştər,—ʙьl—vatanƣa xianat. Zakon jenəjətselərđeꞑ ƣəjeʙe iъʙat itelgəndə alьrƣa xɵkɵm itevđe talap itə, fəqət jomoşartьvsь kyreneştər ʙulƣanda ƣьna ʙьl jazanьꞑ jomoşartьlьvьna jul quja.

Min undaj jomoşartьrlьq kyreneştər juq tip iъəpləjem. Min sudƣa ʙirelgəndərđe jenəjət kodeksьnьꞑ ƣəjepləv zaklyceniehendə kyrhətelgən statjalarь ʙujьnsa tulь dəvmədə ƣəjepləjem.

Min ʙer yđem genə ƣəjepləməjem. Sudia iptəştər! mineꞑ menən ʙer rəttən ʙьna ʙьnda, ʙьl jenəjəttərđeꞑ, ʙьl jenəjətselərđeꞑ qorʙandarь, qultьq tajaq arьnda, ƣəriplənəgəndər, jarьm terelər, ə ixtimal Cusavaj stansahьnьꞑ strelocnige iptəş Nogovitsina kevek ajaqhьđ qalƣandar ʙaъьp toralar hьmaq tojam. Iptəş Nogovitsina ʙegən „Pravda" gazetahь aşa minə mɵrəƶəƣət itte həm ul ʙьna

(Davamь 5 ʙittə)

SOVET SOTSIALISTIK RESPUBLIKALAR SOJUZЬ ISMENƏN SSSR VERXOVNЬJ SUDЬNЬꞐ XƏRBI KOLLEGIAHЬ

PRIGOVOR

Predsedatellek itevse — SSR Sojuzь Verxovnьj sudьnьꞑ Xərʙi kollegiahьnьꞑ predsedatele armvojenjurist **V. V. Ul'rix.**

Aƣzalar: SSR Sojuzь Verxovnьj sudьnьꞑ Xərʙi kollegiahьnьꞑ predsedatele urьnʙaꞓarь korvojenjurist **I. S. Matulevic** həm

SSR Sojuzь Verxovnьj sudьnьꞑ Xərʙi kollegiahь aƣzahь divvojenjurist **N. M. Rьjcakoftar** sostaʙьnda ʙerense rang xərʙi jurist **A. F. Kostyşkonьꞑ** sekretarlьƣьnda

Dəvlət ƣəjepləvsehe — SSR Sojuzь prokurorь iptəş **A. Ja. Vьjşinski** həm jaqlavsьlarđьꞑ Məskəv kollegiahь aƣzalarь **I. D. Braude N. V. Kommodof** həm **S. K. Kaznacejef** iptəştər qatnaşlьƣьnda — sudtьꞑ asьq ultьrьşьnda, Məskəv qalahьnda, 1937-se jьldьꞑ 23-30 ƣinvar kəndərđə:

1. Juri (Georgi) Leonidovic **Pjatakoftь,** 1890-jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
2. Grigori Jakovlevic **Sokol'nikoftь,** 1888-se jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
3. Karl Berngardovic **Radekte,** 1885-se jьl tьvƣan, zurnaliste;
4. Leonid Petrovic **Sereʙrəkoftь,** 1888-se jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
5. Jakov Aʙramovic **Livşitste.** 1896-sь jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
6. Nikolaj Ivanovic **Muraloftь,** 1877-se jьl tьvƣan, xeđmətkərđe:
7. Jakov Naumovic **Droʙniste,** 1891-se jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
8. Mixail Solomonovic **Boguslavskiđe,** 1886-se jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
9. Ivan Aleksandrovic **Knəzefte,** 1893-sə jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
10. Stanislav Antonovic **Ratajcaktь,** 1894-se jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
11. Boris Osipovic **Norkinđe,** 1895-se jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
12. Aleksej Aleksandrovic **Şestoftь,** 1896-sь jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
13. Mixail Stepanovic **Stroiloftь,** 1899-sь jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
14. Iosif Dmitrievic **Turoktь,** 1900-se jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
15. Ivan Iosifovic **Graşene,** 1886-sь jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
16. Gavrij Jefremovic **Puşinđe,** 1896-sь jьl tьvƣan, xeđmətkərđe;
17. Valentin Vol'fridovic **Arnol'dte,** ul uq Valentin Vasil'jevic **Vasil'jefte,** 1894-se jьl tьvƣan, xeđmətkərđe.

Bɵtəhen də RSFSR Ugolovnьj kodeksьnьꞑ 58-1-a, 58-8, 58-9 həm 58-11 statjalarьnda kyđətelgən jenəjəttərđə ƣəjepləv ʙujьnsa eşte qaraꞑь.

Aldan ʙulƣan həm sud tikşereve menən tyʙəndəgelər ʙildələngən:

1929-sь jьlda SSSR siktərenenꞑ tьşьna qьʙьlƣan xalьq doşmanь L. Trotskiđenꞑ turanan-tura kyrhətməhe ʙujьnsa, **Zinovjef, Kamenef, Smirnof** həm ʙaşqalar sostaʙьnda jəşəgən, „ʙerləşkən trotskistik — zinovjefse terroristik yđək" menən ʙer rəttən, 1933-sə jьlda Məskəvđə sovettarƣa qarşь parallel' trotskistik iđən aꞓtь yđəge tьvđьrьlƣan, unьꞑ sostaʙьnda, oşo eş ʙujьnsa xɵkɵm itelevse **Ju. L. Pjatakof, K. B. Radek, G. Ja. Sokol'nikof** həm **Sereʙrəkoftar** ingəndər.

Xalьq doşmanь **L. Trotskiđenꞑ** kyrhətməhe nigeđendə, sovettarƣa qarşь parallel' trotskistik yđək, SSSR đa sovet vlasьn qolatьvđь həm Sovettar Sojuzьnьꞑ ekonomik həm huƣьş qeвəten jemerevgə, SSSR ƣa huƣьş hɵzymen tiđlətevgə, sit il agressorđarьna ʙulьşlьq kyrhətevgə həm SSSR đьꞑ jeꞑelevenə jynəlderelgən qorotqosloq, diversia, şpionlьq həm terroristik eşməkərlek julь menən kapitalizmdь həm ʙurzuazia vlasьn qajtanan torƣođovđь yđenenꞑ nigeđ ʙurьsь itep qujƣan.

Oşo nigeđ ʙurьsqa mьvafiq rəveştə xalьq doşmanь **L. Trotski** zagranitsala, ə **Radek** həm **Sokol'nikof** jəđəndə sovettarƣa qarşь paralle'l trotskistik yđək — Məskəvđə — Germania həm Japoniahьꞑ ajrьm vəkildəre menən hɵjləşevđər ʙaşlaƣandar. Xalьq doşmanь **L. Trotski** Germania natsional-sotsialistik partiahь jetəkselərenən ʙerehe, **Rudol'f Gess** menən hɵjləşevđər alьp ʙarƣan saqta, Sovettar Sojuzьnьꞑ jeꞑeleve hɵđɵmtəhendə trotskistik xɵkymət vlasqa kilgən xəldə Ukrainanь — Germaniaƣa, Dingeđ ʙujьn həm Amur ʙujьn — Japoniaƣa ʙirevgə tiklem ʙarьp jetep, Germania həm Japoniaƣa SSSR iꞓəʙenə ʙajtaq politik, ekonomik həm territorial jul qujьvđar jaharƣa vəƣəđə ʙirgən. Xalьq doşmanь **L. Trotski** ʙer yk vaqьtta, vlastь ʙaꞓьp alƣan xəldə, sovxozdarđь ʙɵtərərgə, kolxozdarđь taratьrƣa, ilde industrialaştьrьv politikahьnan ʙaş tartьrƣa həm Sovettar Sojuzь territoriahьnda kapitalistik mɵnəsəʙəttərđe tergeđevgə jɵkləmə alƣan. Xalьq doşmanь **L. Trotski** ʙьnan tьş, tьnьs vaqьtta ʙulhьn, şulaj uq, ʙigerək tə, agressorđar Sovettar Sojuzьna hɵzym itkən saqta, jeꞑelevselek agitatsiahь, qorotqosloq, diversia həm şpionlьq eşməkərlege alьp ʙarьv julь menən agres-sorđarƣa hər tɵrlɵ jarđam kyrhətergə jɵkləmə alƣan.

Sovettarƣa qarşь trotskistik parallel' yđək aƣzalarь **Pjatakof, Radek, Sokol'nikof** həm **Sereʙrəkof,** xalьq doşmanь **L. Trotskiđən** ʙer nisə tapqьrđar **Radek** tarafьnan, **Pjatakoftьꞑ** yđe tarafьnan 1935-se jьldьꞑ dekaʙrendə Oslo qalahьnan alьꞓ tygel jerđə xalьq doşmanь **L. Trotski** menən kyreşkən saqta alьnƣan kyrhətmələren ytəv jəđənən,— qorotqosloq-diversion, şpionlьq həm terroristik eşməkərlek jəjelderəgəndər.

Urьndarđa sovettarƣa qarşь eşməkərlektə turanan-tura jetəkselek itev ɵsɵn Sovettar Sojuzьnьꞑ qajhь ʙer ere qalalarьnda urьndarđaƣь trotskistik ojoşmalar tьvđьrьlƣan. Ajrьm alƣanda, Novosiʙirskiđə, **Pjatakoftьꞑ** turanan-tura kyrhətməhe ʙujьnsa, oşo eş ʙujьnsa xɵkɵm itelevse **N. I. Muralof, M. S. Boguslavski** həm **Ja. N. Droʙnistər** sostaʙьnda sovettarƣa qarşь trotskistik kɵnʙajьş — Seʙer yđək ojoştorolƣan.

Promьjşlennosta, ʙaşlьsa, oʙorona əhmiəte ʙulƣan predpriatielərđə, şulaj uq timer jul transportьnda diversion, həm qorotqosloq eşe, oşo eş ʙujьnsa xɵkɵm itelevselər tarafьnan, xalьq doşmanь **Trotskiđenꞑ** kyrhətmələre ʙujьnsa, german həm japon razvedkahь agenttarьnьꞑ zadaniələre ʙujьnsa həm ularđьꞑ turanan-tura qatnaşlьqtarьnda ytkərelgən həm proizvodstvo planьn ɵđɵvđən, produksia sьjfatьn nasarlatьvđan, zavodtarđь, jəki ajrьm sex həm şaxtalarđa jandьrьv həm şartlatьvđar ojoştorovđan, pojezdarđьꞑ kruşenielərən ojoştorovđə, kysmə sostavtь həm timer juldь ʙođovđan torƣan.

Diversion akttь ojoştorƣan saqta, xɵkɵm itelevselər, xalьq doşmanь **Trotskiđenꞑ** — „iꞑ hiđger urьndarƣa hiđelerlek udar jaharƣa" tip ʙirgən kyrhətmələrenə həm **Pjatakof, Livşits** həm **Droʙnis** tarafьnan, keşe qorʙandarь aldьnda tuqtap qalmaꞓqa, sɵnki „qorʙandar ni tiklem kyp ʙulha, şul tiklem jaqşь, sɵnki ʙьl eşselərđenꞑ asьʙьn tьvđьrьr" tip ɵꞓtəp ʙirgən kyrhətmələrenə tajanьp eş itkəndər.

Ximik promьjşlennosta **Pjatakoftьꞑ** zadaniehe ʙujьnsa, xɵkɵm itelevse **Ratajcak** həm **Puşin** tarafьnan, dəvlət proizvodstvo planьn ɵđɵvgə, jaꞑь zavodtar həm predpriatielərđenꞑ tɵđɵləşenə totqar jahavƣa həm jaꞑь predpriatielərđe nasar sьjfatlь itep tɵđɵvgə jynəlderelgən qorotqosloq eşe ytkərelgən.

Bьnan ʙaşqa ƣəjepləneʙse **Ratajcak** həm **Puşin** 1934-1935-se jьldarđa Gorlovski azot-tuk komʙinatьnda ɵs diversion akt ojoştorƣandar, şunьꞑ menən ʙergə, ʙьlarđьꞑ şartlatьv julь menən eşləngən ikehe eşselərđenꞑ hələk ʙulьvьna səʙəp ʙulƣan həm đur material zarar kiltergən.

Xɵkɵm itelevse **Ratajcaktьꞑ** təqdim iteve ʙujьnsa Voskresinski ximik komʙinatьnda həm Nevski zavodьnda şulaj uq diversion akttar ojoştorolƣan.

Xɵkɵm itelevse **Droʙnis, Norkin, Şestof** həm **Stroilof** Kuznetski ʙassejnьnьꞑ kymer həm ximik promьjşlennosьnda **Pjatakof** həm **Muraloftьꞑ** kyrhətmələre ʙujьnsa, kymer qađьvđь ɵđɵvgə, jaꞑь şaxtalarđь həm ximik komʙinattь tɵđɵv həm alƣa jeʙərevgə totqar jahavƣa, zaʙoj həm şaxtalarƣa gaz tultьrьv julь menən eşselərđenꞑ tormoşo ɵsɵn zararlь həm qurqьnьslь şarttar tьvđьrьvƣa jynəlderelgən qorotqosloq həm diversion eş ytkərgəndər, ə 1936-sь jьldьꞑ 23-sə sentəʙrendə, **Droʙnistenꞑ** quşьvь ʙujьnsa urьndaƣь trotskistik ojoşmaƣa qatnaşsьlar tarafьnan, Kemerovo rudnigenenꞑ „Sentral'naja" şaxtahьnda 10 eşsenenꞑ ylevenə həm 14 eşsenenꞑ avьr jaralanьvьna səʙəp ʙulƣan şartlatьv ojoştorolƣan.

Timer jul transportьnda, xɵkɵm itelevse **Sereʙrəkof, Boguslavski, Livşits, Knəzef** həm **Turoktarđьn,** sovettarƣa qarşь trotskistik ojoşmanьꞑ ustanovkalarьna mьvafiq rəveştə diversion həm qorotqosloq eştəre ʙigerək tə iꞑ mɵhim jɵktər (kymer, ruda, igen) ʙujьnsa jɵk tɵjəv dəvlət planьn ɵđɵvgə, kysmə sostavtь (vagondar, parovozdar), timer julьn ʙođovƣa həm pojezdarđьꞑ, ʙigerək tə xərʙi pojezdarđьꞑ kruşenielərən ojoştororƣa jynəlderelgən.

Livşits kyrhətməhe həm japon razvedkahьnьꞑ agentь X. əfəndenenꞑ zadaniehe ʙujьnsa xɵkɵm itelevse Knəzef tarafьnan 1935-1936-sь jьldarđa tovar, passazir həm xərʙi pojezdarđьꞑ keşelərđenꞑ qorʙan ʙulьvьna səʙəp ʙulƣan ʙajtaq kruşenielərе ojoştorolƣan həm eşləngən. ʙer yk vaqьtta, 1935-se jьldьꞑ 23 se oktəʙrendə Şumixa stansahьnda xərʙi pojezdьꞑ kruşeniehendə 29 qьđьl armies ylgən həm 29 qьđьl armies jaralanƣan.

Sovettarƣa qarşь trotskistik yđəktenꞑ aƣzalarь **Pjatakof** həm **Sereʙrəkof** tarafьnan, xalьq doşmanь **L. Trotskiđenꞑ** turanan-tura kyrhətməhe ʙujьnsa oʙorona əhmiəte ʙulƣan promьjşlennosta, şulaj uq timer jul transportьnьꞑ iꞑ mɵhim magistral'dərendə SSSR ƣa huƣьş hɵzyme ʙulьv ixtimalьna ʙajtaq diversion akttar əđerləngən.

Xɵkɵm itelevse **Norkin, Pjatakoftьꞑ** kyrhəteve ʙujьnsa, huƣьş ʙaşlanьv momentьna Kemerovo ximik komʙinatьn jandьrьvđь əđerləgən.

Xɵkɵm itelevse **Knəzef,** japon razvedkahьnьꞑ agentь X. əfəndenenꞑ huƣьş vaqьtьna timer jul qorolmalarьn şartlatьv, xərʙi skladtar həm tuqlanьv punkttarьn jandьrьv, xərʙi pojezdarđьꞑ kruşenielərən jahav, şulaj uq ƣəskər ɵsɵn ʙirelə torƣan eşelondarđь, ə şulaj uq Eşse-Krəꞓtiən Qьđьl armiahь cəstərenenꞑ tuqlanьv həm sanitaria punkttarьn nьq joƣoşlo avrьvđarđьꞑ ʙakterialarь menən uꞓal uj menən joqtorovđь ojoştorov zadaniehen ytərgə alƣan.

Xɵkɵm itelevse **Livşits, Knəzef, Turok, Stroilof, Şestof, Ratajcak, Puşin** həm **Graşe** diversion həm qorotqosloq eşməkərlek menən ʙergə sovettarƣa qarşь trotskistik yđəktenꞑ quşьvь ʙujьnsa, german həm japon razvedkahь agenttarьna ʙik đur dəvlət əhmiəte ʙulƣan jəşeren məƣlyməttər jьjьp tapşьrьv menən şɵƣɵlləngəndər.

Xɵkɵm itelevse **Ratajcak, Puşin** həm **Graşe** german razvedkahьnьꞑ agenttarь **Mejjerovits** həm **Lens** menən ʙəjləneştə ʙulƣandar, 1935-36-sь jьldarđa ximik zavodtarđьn toroşo həm eşe turahьnda ajrьvsa jəşeren materialdar tapşьrьp torƣandar, ʙer yk vaqьtta **Puşin** 1935-se jьlda SSR Sojuzьndaƣь ʙɵtə

(Daʙamь 6-ʙittə)

Leninse 5 ʙit

SOVETTARƢA QARŞЬ TROTSKISTIK YĐƏK PROTSESSЬ

Ip. A. Ja. Vьjşinski telmərenenꞑ daʙamь

Başь 1-2-3-4 nse ʙittərđə.

oşo keşelər tarafьnan ojoştorolƣan pojez kruşeniehen ʙuldьrmav julьnda 20 jəştə ike ajaƣьn da juƣalttь! Min jalƣьđ tygelmen. Minenꞑ menən ʙer rəttən ʙьna ʙьnda qurqьnьs jenəjəttərđən hələk ʙulƣan həm ƣərip ʙulьp qalƣan, dəvlət ƣəjepləvsehe sьjfatьnda ʙulƣan minən ƣəjepləvđe tulь dəvməldə ƣujьvđь talap itevse qorʙandar ʙaꞓьp toralar hьmaj tojam. Min jalƣьđ tygel! Qorʙandar jergə kymelgən də ʙulhьndar, ləkin ular ʙьnda, minenꞑ menən ʙer rəttən xɵkɵm itelevselərđenꞑ ʙьna ʙьl skəmiəhenə, xɵkəm itelevselər heđgə, heđ ularđь ođatqan ƣəʙerendə kəvđələngən qurqьnьslь quldarь, menən kyrhətep toralar!...

Min jalƣьđ qьna ƣəjepləməjem! Min yđeʙe iđen ʙɵtə xalqьʙьđ menən ʙergə ƣəjepləjem. fəqət ʙer genə jaza sarahьna—atьv, ylem jazahьna ʙьna jaraƣьlь ʙulƣan iꞑ avьr jenəjətselərđe ƣəjepləjem! (**ʙɵtə zalda ođaq huđьlƣan alqьştar**).

PRIGOVOR

(Davamь. Başь 5 nce bittə)

ximik predpriatielərdə 1934-se jьlda produkisanьꞑ eşləp sьqarьlьşь turahьnda jəşeren məqlymattər, ʙetə ximix predpriatielərden 1935-se jьlqa eş programmahьn həm azot komʙinattarь tedev plandarьn german razvedkahьna agentь Lensqa tapşьrqan, ə xɵkem itelevse Ratajcak şul uq Lensqa xərʙi-ximik zavodtarda 1934-se jьlqь produksia həm 1935-se jьlqa eş programmahь turahьnda ʙetenləj jəşeren materialdar tapşьrqan.

Xɵkem itelevse Şestof həm Stroilof german razvedkahь agenttarь, Şeʙesto, Flessa, Floren, Zommeragger həm ʙaşqalar menən ʙəjlənəştə ʙulqandar həm Kuznetski ʙassejnьndaqь kymer həm ximik promьşlennostarь ʙujьnsa ularqa jəşeren məqlymattər tapşьrьp torqandar.

Xɵkem itelevse Livşits, Knəzef həm Turok, japon razvedkahьnьꞑ agentь X. əfəndegə, SSSR timer juldarьnьꞑ texnik toroşo həm moʙilizatsion ədərlege, şulaj uq qəskər taşьvdar turahьnda ʙetenləj jəşeren məqlymattərde sistemalь rəveştə tapşьrьp torqandar.

Sovettarqa qarşь trotskistik ydək tarafьnan xalьq doşmanь **L. Trotskiden** turanan-tura kyrhətmələre ʙujьnsa, Məskəvdə, Leningradta, Kievtə, Rostofta, Novosiʙirskidə, Socidə həm SSSR ɵꞑ ʙaşqa qalalarьnda ʙer nisə terroristik gruppa ojoşturqan, ʙьlar VKP(ʙ) həm sovet xɵkymətenen jetəkseləre **Stalin, Molotof, Kaganovic, Voroşilof, Ordzonikidze, Jezof, Zdanof, Kosior, Ejxe, Postьşef** həm **Beria** iptəştərgə qarşь terroristik akttar ədərləv menən şəqəllənqəndər, şul uq vaqьtta ʙer nisə terroristik gruppa menən (Məskəvdə, Novosiʙirskidə Ukrainala, Zakavkazьala) sovettarqa qarşь trotskistik ydəkten jetəkseləre xɵkem itelevse **Pjatakof** həm **Sereʙrəkof** turanan-tura yddəre jetəkselek itkəndər.

Sovettarqa qarşь trotskistik ydək, terroristik akttar ojoşturqan saqta, ʙьnьꞑ əsen VKP(ʙ) həm sovet xɵkymətə aqzalarьnьꞑ urьndarqa ʙarьvdarьn fajdalanьrqa tьrьşqandar.

Məhələn, 1934-se jьl kɵd kɵnə **Şestof, Muraloftьꞑ** kyrhətevə ʙujьnsa, SSSR Xalьq Komissardarь Sovetь predsedətele iptəş **V. M. Molotof** Kuzʙassta ʙulqan saqta uqa qarşь terroristik akt əşlərgə ьntьlqan, ʙьnьꞑ əsen urьndaqь trotskistik terroristik gruppanьꞑ qatnaşsьhь xɵkem itelevse **Arnol'd,** iptəş **V. M. Molotof** ultьrьp ʙarqan avtomaşinanь katastrofaqa osoratьrqa ьntьlqan.

Xɵkem itelevse **Şestof,** ʙьnan ʙaşqa **Pjatakof** həm **Muraloftьꞑ** zadaniehe ʙujьnsa VKP(ʙ) nьꞑ Kɵnʙajьş Seʙer kraj komitetьnьꞑ sekretarь iptəş **R. I. Ejxegə** qarşь terroristik akt ədərləgən, ə xɵkem itelevse **Arnol'd,** şul uq **Şestoftьꞑ** qotortovь ʙujьnsa iptəş **G. K. Ordzonikidzegə** qarşь terroristik akt ədərləgən.

Şulaj itep, SSR Sojuzь Verxovnьj Sudьnьꞑ Xərʙi Kollegiahь tyʙəndəgelərde ʙildələne.

I. Pjatakof, Sereʙrəkof, Radek həm **Sokol'nikof** sovettarqa qarşь trotskistik ydəktə aqza ʙulьp torqandar həm xalьqtьꞑ doşmanь, zaganitsala jəşəgən **L. Trotskiden** turanan-tura kyrhətməhe ʙujьnsa, Sovettar Sojuzьna huqьş həzymen tiđlətev, Sovettar Sojuzь territoriahьn ʙaꞓьp alьvda sit il agressordarьna ʙulьşlьq kyrhətev, sovet vlasьn qolatьv, kapitalizmdь həm ʙurzuazia vlasьn qajtanan torqoɵv maqsattarьnda, Sovettar Sojuzьnda sovettarqa qarşь trotskistik ojoşmanьꞑ xainlek, diversion-qorotqosloq, şpionlьq həm terroristik eşməkərlege menən jetəkselek itkəndər, jəqni RSFSR Ugolovnьj kodeksьnьꞑ 58-1-a, 58-8, 58-9 həm 58-11 statjalarьnda kydətelgən jenəjəttərde eşləgəndər.

II. Berense punktta kyrhətelgən **Pjatakof** həm **Sereʙrəkof,** şulaj uq sovettarqa qarşь trotskistik ojoşmanьꞑ aqzalarь ʙulqan **Muralof, Droʙnis, Livşits, Boguslavski,** sovettarqa qarşь trotskistik ojoşma aqzalarьnьꞑ xainlek, şpionlьq, diversion-qorotqosloq həm terroristik eşməkərlektəren ojoşturqandar həm turanan-tura uqa jьnələş ʙirgəndər, jəqni RSFSR Ugolovnьj kodeksьnьꞑ 58-1a, 58-8, 58-9 həm 58-11 statjalarьnda kydətelgən jenəjəttərde eşləgəndər.

III. Knəzef, Ratajcak, Norkin, Şestof, Turok, Puşin, Graşe, sovettarqa qarşь trotskistik ojoşmanьꞑ aqzahь ʙulqan xəldə, sovettarqa qarşь trotskistik ydəkten xainlek, şpionlьq, diversion-qorotqosloq həm terroristik eşməkərlege ʙujьnsa zadanieləren ytəgəndər, jəqni RSFSR Ugolovnьj kodeksьnьꞑ 58-1-a, 58-8, 58-9 həm 58-11 statjalarьnda kydətelgən jenəjəttərde eşləgəndər.

IV. Arnol'd, sovettarqa qarşь trotskistik ojoşmanьꞑ qatnaşsьhь ʙulqan xəldə, xɵkem itelevse **Muralof** həm **Şestoftьꞑ** qotortovdarь ʙujьnsa, **Molotof** həm **Ordzonikidze** iptəştərgə qarşь terroristik akttar atqarьrqa ьntьlqan, jəqni RSFSR Ugolovnьj kodeksьnьꞑ 19-58-8 həm 58-11 statjalarьnda kydətelgən jenəjəttərde eşləgən.

V. Stroilof — şpionaz həm qorotqosloq ʙujьnsa ʙer nisə ajrьm zadaniene qismən ytəgən, jəqni RSFSR Ugolovnьj kodeksьnьꞑ 58-6 həm 58-7 statjalarьnda kydətelgən jenəjəttərde eşləgən.

Juqarьla jadьlqandarьꞑ nigeđendə həm RSFSR Ugolovnьj — protsessual' kodeksьnьꞑ 319 həm 320 statjalarьna tajanьp

SSR Sojuzь Verxovnьj Sudьnьꞑ Xərʙi Kollegiahь xɵkem itte:

1. Juri (Georgi) Leonidovic **Pjatakoftь,**

2. Leonid Petrovic **Sereʙrəkoftь,** sovettarqa qarşь trotskistik ydəkten xainlek, şpionlьq, diversion-qorotqosloq eşməkərlek menən jetəkselek itev aqzalarь ʙulьv jəhətenən—Ugolovnьj jazanьꞑ iꞑ juqarь sarahьna — **ATЬRQA;**

3. Nikolaj Ivanovic **Muraloftь,**

4. Jakov Naumovic **Droʙniste,**

5. Jakof Aʙramovic **Livşitste,**

6. Mixail Solomonovic **Boguslavskide,**

7. Ivan Aleksandrovic **Knəzefte,**

8. Stanislav Antonovic **Ratajcaktь,**

9. Boris Osipovic **Norkinde,**

10. Aleksej Aleksandrovic **Şestoftь,**

11. Iosif Dmitrejevic **Turoktь,**

12. Gavril Jefremovic **Puşinde** həm

13. Ivan Iosifovic **Graşene** — juqarьla kyrhətelgən jenəjəttərde ojoşturovsьlar həm turanan-tura ytəvselər ʙulьvdarь jəhətenən — Ugolovnьj jazanьꞑ iꞑ juqarь sarahьna — **ATЬRQA;**

14. Grigori Jakovlevic **Sokol'nikoftь** həm

15. Karl Berngardovic **Radekte**— sovettarqa qarşь trotskistik ydəkten, unьꞑ jenəjətsel eşməkərlege əsen javaplьlьq jəkməvse, ləkin diversion — qorotqosloq, şpionlьq həm terroristik eşməkərlek akttarьn ojoşturovda həm ytəvdə turanan-tura qatnaşlьq kyrhətməgən aqzalarь ʙulьvdarь jəhətenən —

HƎR QAJNЬHЬN 10 JЬLQA tɵrməgə jaʙьrqa;

16. Valentin Vol'fridovic **Arnol'dte 10 jьlqa** tɵrməgə jaʙьrqa,

17. Mixail Stepanovic **Stroiloftь** — oşo prigovorđьꞑ rezolytiv ɵleşendə kyrhətelgən səʙəptərgə tajanьp **8 jьlqa** tɵrməgə jaʙьrqa.

Tɵrməgə jaʙьlьvqa xɵkem itelqən **Sokol'nikoftь, Radek, Arnol'd** həm **Stroiloftь** hər qajnьhьn 5 jьl srokqa politik xoquqtarьnan məxrym itergə.

Xɵkem itelgəndərđen ʙetəhenəndə, yddəreneke ʙulqan milektərenən, — konfeskovajt itergə.

1929-sь jьlda SSSR ɵꞑ siktərenən tьşqa hɵrəlgən həm SSSR Ydək Başqarma Komitetьnьꞑ 1932-se jьl qararь nigeđendə SSSR grazdanlьqь xoquqьnan məxrym itelgən, xɵkem itelevsələr **Ju. L. Pjatakof, K. B. Radek, A. A. Şestof** həm **N. I. Muraloftьꞑ** kyrhətevdəre menən şulaj uq sud ultьrьşьnda şahidtər sьjfatьnda dopros alьnqan şahidtər **V. G. Romm** həm **D. P. Buxartseften** kyrhətevdəre menən həm oşo eşten materialdarь menən sovettarqa qarşь trotskistik ydəkten xainlek eşməkərlege menən jetəkselek itevdə jeddəre aslьqan xalьq doşmandarь Lev Davidovic **Trotski** həm unьꞑ ulь Lev L'vovic **Sedof,** ular SSSR territoriahьnda kyrengən xəldə, — şunda uq arestqa alьnьrqa həm SSR Sojuzь Verxovnьj sudьnьꞑ xərʙi kollegiahьnьꞑ sudьna ʙirelergə tejeştər.

Predsedatellek itevse — SSSR Verxsudь xərʙi kollegiahьnьꞑ predsedatele armvojenjurist —
V. UL'RIX.

Aqzalar — SSSR Verxsudь xərʙi kollegiahь predsedatelenen urьnʙaʙarь korvojenjurist —
I. MATULEJEVIC.

SSSR Verxovnьj sudьnьꞑ xərʙi kollegiahьnьꞑ aqzahь divvojenjurist — N. RЬJCKOF.

Sit ildərdə Puşkin iʜtəlege

Tenjaq Quşma Amerika Ştattarьnьꞑ kyp kenə universitettarьnda, ʙiʙliotekalarьnda həm ʙaşqa kul'tura ucrezdenielərendə rustьn ʙɵjek şaqire Puşkiden ylevenə 100 jьl tulьvqa arnalqan leksialar ytkərev həm vьstavkalar ojoşturov ədərlənelər. Ieil universitetь, Konniktikuttaqь eskusstvo həm fən akademiahь Puşkin kyrgəzmehe ojoştora. Garvard universitetьnьꞑ professorь Kross Puşkin turahьnda leksia uqьj, professor Semonos Puşkinden ʙeografiahьn iqlan itə. Ɵtətmə saralar Amerikanьꞑ ʙaşqa dur universitettarьnda la ytkərelə. Puşkinden hajlanьp alьnqan ədərdərenen jьjьntьqь ʙasьlqьlь. Bьl jьjьntьqqa ədəʙi zurnaldar ʙik dur iqtiʙar ʙirələr. Nju—Iorktьn xalьq ʙiʙliotekahь Puşkin izdanielarьnьꞑ kyrgəzməhen ojoştora,

Angliala la Puşkin kɵndərenə ədərlek ʙaşlandь. Puşkinden izadь turahьnda 21-se qinvarda Anglianьꞑ tanьqlь drammatorgь həm ədəʙiat tənqitsehe Desmond Məkkarti Puşkinden izadь turahьnda leksia jahadь. Bьl leksia Bretanianьꞑ radio tapşьrьv kampaniahь tarafьnan radio aşa ʙirelde.

London izdatelstvohь Puşkin əđərdərenen janь izdaniehьn sьqardь. Anglianьꞑ SSSR menən kul'tura jaqьnlaşьv jəmqiəte Puşkinqa ʙaqьşlanqan maxsus ʙroşura sьqara. Puşkin kyrgəzmehe tedəj. Kemʙridze universitetьnьꞑ doktor Elizavita Xillenen dokladьn ojoştora.

Bretania radio tapşьrьv kampaniahь 9-sь fevralьa Puşkin əđərdəren uqьv menən ajьrьm tapşьrьv ʙulasaqьn ʙelderde.

Cexo—Slovakianьꞑ maqarif ministrь, rustьn ʙɵjek milli şaqire Aleksandr Sergejevic Puşkinden isemen Cexo—Slovakiala xɵrmət menən haqlana, tiqan ajьrьm ʙojoroq sьqardь. Xalьq məktəptərenən ɵ kən sьjnьftarьndahь murta məktəptərden ʙetə klas arьnda 9-sь fevral kɵndəre Aleksandr Sergejevic Puşkinqa arnala.

20-se qinvarda SSSR ɵꞑ Pragaladь polpredьnda Cexo Slovakianьꞑ iꞑ kyrnekle şaqirdəre həm jađьvsьlarьnьꞑ qatnaşьv menən kisə ytkərelde. Bьl kisə 100 jьllьq ajqanь menən Cexo-slovakiala Puşkinden kitaptarьn ʙaꞓьp sьqarьvqa arnalqan ine. Kitaplar tedəvdə respuʙlikanьꞑ prizidentь duktor Beneş həm Cexo-Slovakianьꞑ tanьlqan şaqirdəre həm jađьvsьlarь qatnaşalar.

A. S. Puşkin izadь turahьnda leksialar

Fəndər akadimiahьnьꞑ Leningrad qalahьndaqь ʙylegenen konferens zalьnda komsomol aktivь əsen Puşkin lektoriahь eşləj ʙaşlan. Bьl lektoria komsomoldьꞑ Leningrad qala komitetь tarafьnan ojoşturqan. Lektorь akademik A. S. Orloftьꞑ ineş hyđe menən asьldь.

Puşkin həm xəđerge kɵn, tiqən temalaqь doklad menən jəş qalim, fəndər akađemiahьnьꞑ kandidatь komsomolets V. S. Mejlax sьqьş jahadь.

„Puşkin həm Nikolaj Rossiahь", „Puşkin, Gorki həm Majakovski", „Cernьşevski, Doʙrolyʙof, Şidrin dar Puşkin turahьnda" həm şaqirden lerikahьna, Prozalarьna həm dramma əđərdərenə arnalqan ʙaşqa leksialar, fəndər akađemiahь ədəʙiat instituttarьnьꞑ jəş spitsialistarь tarafьnan uqьlasaq.

Redaktor urьnʙaʙarь: Q. MURTAZIN.

Ɵfə „Okt. natisk". tip... Başglavlit vəkile № 4662

Bətə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl 8 FEVRAL № 16 (1063) Ajrьm hanь 9 tin.

Leninse

VLKSM dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala komitetь organь. 12-se jьl sьqa

ЛЕНИНСЕ"—. Орган. Башкир. Обл. и Уфим город. комитетов ВЛКСМ

Borola almavsьlьq beterelərgə tejeş

Komsomol tyŋərəktəre əsən VKP(в) tarixьnьŋ təp momenttarьn øjrənev bujьnsa jaŋь programma iqlan itelevgə xəđer i de aj jarьm vaqьt ytte.

Вьna вы ytkən vaqьt esendə, Başqortostan komsomol ojoşmalarьnьŋ iŋ kypselege, jaŋь programmanьŋ əhəmiəte turahьnda həjləv, hər tørlø kəŋəşmələr ytkərev, вjuro ultьrьştarьnda вьqa arnalqan qajhь вer məs'ələlərđe tikşerev menən genə sıklənđelər. Xatta iŋ berense eş вulqan—jaŋь programma menən eşləv øsøn propagandistarđь həm təvge ojoşmalarđь instruktirlav kypselek rajkomoldarđьŋ borola almavsьlьqtarь arqahьnda вik hunlap ytkəreldeь. Hər tørlø kəŋəşmə həm instruktazdarđan huŋ jaŋь programma bujьnsa uqьv вaşlavđь tə'min iterđəj tyđemle həm køndəlek eş jeвe hudьlmanь.

Вьnь anьqlav øsøn his jьraq kit məjensə Өlø Lenin rajkomolьn alьrqa mømkin. Ular berense instruktazđь 23-sø qinvarđa qьna ytkərđelər. Rajkomol təvge ojoşmalarqa jaŋь programmaqa kysev øsøn real' jarđam kyrhətməj. Şul arqala qala komsomol ojoşmahь øsøn his вer real' fakt вulmaqan qajhь вer səвəptərgə tajanьp kypselek ojoşmalar uqьvđь iђkesə alьp вaralar. Uqьvđar øđøklek menən ytkərelələr. Вьnda rajkomoldьŋ politik uqьv вylege møđire Bol'şenskaja jetəkselek itkən „8-se mart“ fabrikahь komsomol komitetь tyŋərəge iŋ berense ølgø вula. Ul 29 nsь qinvarqa tiklem iђke programma menən eşləj.

Plenumda propaganda eşeneŋ toroşo turahьnda doklad həjləvse Dyrtøjlø rajkomolь sekretarь iptəş Sadьjkoftan jaŋь programmaqa kysep uqьv turahьnda вetə plenum berense eş ølgølərə həjləvđe køtkən ine. Xatta вы turala kypləgən horavđarđa вuldь. Ləkin ul вы yđək məs'ələgə mømkin tiklem qaqьlmaj ytergə tьrьşьp, høđemtəle вer nəmə lə əjtə almanь. Doklad вujьnsa вetə sьqьştar đa jiŋь programmaqa kysev øђtøndə nьqlap eşləməgənlekte, Өlkə Komitettan вaşlap tyвənge ojoşmalarqa tiklem вorola almavsьlьq kyrhətevđe həjlənelər.

Jaŋь programma—komsomolda вol'şevistik partia tarixьn øjrənevđe jaqşьrtьvđa đur əh miətkə lə вulьp tora. Ə hər вer đur eş—unь tormoşqa atqarьv øsøn unlata arttьrьlqan køs həm вirelep eşləvđe, hər ađьmdь kyp tørlø praktik saralar menən nьqьtьvđь talap itə.

Berense siratta propagandistar sostavьn nьqьtьvđa, ularđьŋ yđđərenen uqьvьn ojoştorovđa, jarđam itevđə oвlomьvsьl qəmheđlekkə sik qujьrqa kərək. Propagandistar menən jaqşь eşləv jaŋь programma вujьnsa uqьvđьŋ uŋьşьn xel itevse iŋ yđək вer tarmaq вulьp tora. Propseminarđar, ular øsøn hər tørlø leksialar вirev, unьŋ tyŋərəktərendə вulьv menən jeteşheđlektərđe вøtørøvgə jarđam itev—вetə ojoşmalarđa la kiŋ tøђ alьrqa tejeş.

Uqьv øsøn jaŋь programma la kyrhətelgən təp sьqanaqtarđь—uqьv əsвaptarьn вuldьrьv hər rajkomol hər təvge ojoşma həm вarьnan đa вigerək ularđь вьlar menən tə'min itev Өlkə Komitetьŋ yđək вurьsь вulьp tora. Вьnđa вaşqort, tatar telendə вađьlqan uqьv kitaptarьn təvge ojoşmalarqa jetkerevgə ajrьvsa iqtiвar вirelergə, uqьv kitaptarьnьŋ Başgiz həm unьŋ rajondarđaqь skladtarьnan sьqarьlьvьn tə'min itergə kərək.

Jaŋь programma — komsomolestьŋ вirelgən material øђtøndə ođaq həm вirelep uqьvđь, yđləşterevđe, fekerləvđe talap itə. Вьna şuqa kyrə lə tyŋərək aqzalarьna tege jəki вы tema вujьnsa əđerlektə propagandistьŋ køndəlek jarđamь вulьrqa tejeş. Ə təvge komsomol ojoşmahь hər tørlø konsultatsialar ojoştorov, uqьv øsøn programmala talap itelgən sьqanaqtarđьn køtøpxanahьn вuldьrьv, ajьrьm temalar вujьnsa øђtəmə leksialar ytkərev menəm jarđam itergə tejeş.

Вьna şul vaqьtta qьna, вetə ojoşma menən partia tarixьn øjrənev tyŋərəktərendə uqьvđь ølgølə rəveştə qujьv øђtøndə praktik eşləgəndə genə tejeşle høđømtəgə ireşev mømkin.

Jul eştəre Xalьq Komissariatьnьŋ iptəş Ordzonikidze ismendəg Tula zavodьnьŋ svarşitsahь-komsomolka iptəş Domaşenko. Ul yđeneŋ eşləp sьqarьv normahьn 450 protsentqa ytəj. (Sojuzfoto).

Məktəptərđə SSR Sojuzьnьŋ Konstitutsiahьn øjrənev turahьnda

1-se fevralda SSSR Sovnarkomь predsedatele ip. M.V. Molotof tarafьnan Sojuz respuвlikalarьnьŋ Sovnarkom predsedateldərenə tyвəndəgesə telegram kyrgəđmələr вirelde:

„Sotsializm jəmqiəten aktiv həm aŋlь tøđøvselər safьna вađьrqa əđerlənevse uqьvsь jəştərđeŋ, sovettar tøđøleşøneŋ nigeđđəren øjrənevđəre maqsatьnda SSSR Sovnarkomь, Sojuz respuвlikalarь Sovnarkomdarьna təqdim itə:

1. 1936-37-se uqьv jьlьnьŋ qalqan vaqьtьnda urta məktəptərđeŋ 7, 8, 9, həm 10-sь klastarьnda SSR Sojuzьnьŋ jaŋь Konstitutsiahьn nьqlь øjrənevđe ojoştororqa.

2. 1937-38-se uqьv jьlьnan вaşlap urta məktəpteŋ 7-se klasьnda, SSR Sojuzьnьŋ Kostitutsiahьn ajrьm predmit itep uqьtьvđь indererge.(TASS).

„Stalinsel Konstitutsia həm sovet jəştəre“

VLKSM Yđək Komitetьnьŋ izdatelstvohь „Molodaia gvardia“ VLKSM Yđək Komitetь sekretarь iptəş A. V. Kosareftьŋ „stalinsel Konstitutsia həm sovet jəştəre „ismendəge kitaвьn вađьp sьqarđь. Вы kitaptьŋ estəlege: 1. Stalinsel Konstitutsia—jeŋgən sotsializmdьŋ вajraqь; 2. Xeđmətkə xoquq; 3. Jalqa xoquq; 4. Belem alьvqa xoquq; 5. SSSR grazdandarьnьŋ вurьstarь; 6. Tьvqan ilde haqlav—SSSR grazdanьnьŋ møqəddəs вurьsь“ tigən təp вylektərđən tora.

Kitap jaqşь itep təpləngən. 106 вittə. Xaqь 2 hum.

HUNQЬ AĐNALA.

Ispania fronttarьnda

Xøkymət qəskərđəre, вik qьjьv operatsia jahap Kønвatьş parktь həm doşmandьŋ dəvlət gegiena institutьnan 300 metr jьraqlьqta torqan akop liniəhen вađьp aldьlar. Fetnəselərđeŋ 29-sь qinvarđa Kønвatьş parkqa qarata jynətelgən atakalarь respuвlikansьlar tarafьnan kire qaqьldь. Respuвlikansьlar yđ pozitsialarьn gegiena institutь ergəhendə nьqьttьlar. Aranxuasa rajonьnda вəreleş vaqьtьnda fetnəselərđeŋ mengə jaqьn haldatь juqqa sьqarьldь.

Fetnəselərđeŋ 4 samoljotь kønjaq Taxo jьlqahь rajonьnda xøkymət qəskərđəre pozitsiahь øђtønən rejđ jahaqan vaqьtta qujь toman səвəple jaŋьlьşьp respuвlikansьlar pozitsiahь liniəhe artьna tøşørgə məzвyr вulqandar. Вы samoljottarđьŋ ikehe Kastuarştan 15 kilometr jьraqlьqta вulqan Al'gar avьlь ergəhenə tøşkən. Ljotciktar plengə alьnqan.

Øsønsø samoljot Madridtan Xaanga alьp вara torqan jul øђtønə tøşkən. 4-se samoljot Xandula jьlqahь janьna tøşkən. Samoljottьŋ jergə uŋьşhьđ tøşøve arqahьnda ljotcige ylgən. Вы samoljottar dyrtehe lə—Italia proizvodstvohь.

Oşo køndərđə Madridtь haqlav komitetьnьŋ predsedatele general' Miaxa xøkymət qəskərđəreneŋ yđ pozitsialarьnda nьq torovьn вelderđe. Respuвlikansьlarđьŋ jaŋь høzyme əđerlənə torqan jaŋь armia tarafьnan atqarьlasaq.

Kønjaq frontta Kardovьj sektorьnda initisiativa tulьhьnsa xøkymət qəskərđərendə. Respuвlikansьlar timer julь kyperen şartlatqandar həm møhim pozitsialarđь alqandar.

Tønjaq frontь Al'gita rajonьnda (Al'вarđan køn jaqta) fetnəselər menən respuвlikansьlar arahьnda вik køslø mьltьq həm pulemjot atьştarь вulьp aldь. Xøkymət qəskəreneŋ avьr artilleriahь Vel'jardsol qalahьn uŋьşlь rəveştə utqa totqandar. Вы rajonda fetnəselər armiahьnan respuвlikansьlar jaqьna kysep sьqьvđar køn hajьn davam itə.

„KOMSOMOL“ PAROXODЬ KOMANDAHЬNЬŊ JAĐMЬŞЬ

Pariz, („Pravda“ nьŋ yđ xəвərsehenən). Ьşanьs qađanьrlьq dairalarđan alьnqan məqlyməttərgə qaraqanda, Sredzemnьj diŋgeđđə Ispan fetnəselərə tarafьnan вatьrьlqan „Komsomol“ paroxodьnьŋ komandahь xəđerge vaqьtta Kadeks qalahьnda tørmələ ultьra.

Əjtevđərenə qaraqanda, „Komsomol“đь вatьrqan saqta unьŋ komandahь „Kanarias“ krejserenə alьnqan həm Kadeksqa alьp вarьp tørməgə ultьrtьlqan.

Fetnəselər вы fakttь jəməqətselek fekerenən jəşerev øsøn вetə saralarđь kyrələr.

PROPAGANDA EŞEN JUQARЬ KYTƏRERGƏ

VLKSM-dьŋ Başqortostan Θlkə Komitetьnьŋ III plenumь

3-5 ϯ evraldarđa VLKSM-dьŋ Başqortostan Θlkə Komitetьnьŋ III plenumь eşləne. Plenumda rajkom sekretarđarь la qatnaştьlar.

Plenumdьŋ kөn tərtiвendə tyвən đəge məs'ələlər qaraldь. VLKSM Yđək Komitetьnьŋ II plenumьnьŋ--komsomolda propaganda eşe turahьnđaqь qararьn ytəv turahьnda Dyrtөjlө, K—Usol rajkomolđarь dokladь; 2-kolxoz təvge komsomol ojoşmalarь өъtөnən jetəkselek itev turahьnda Boraj, Blagoveşşinski rajkomdarьnьŋ dokladь; 3-ojoştorov məs'ələləre.

Kөn tərtiвendə torqan berense məs'ələ вujьnsa Dyrtөjlө rajkomolь sekretarь iptəş Sadьjqof həjləne:

—VLKSM Yđək Komitetь II plenumь qararđarьnan huŋ веđ propaganda eşen qajtanan qorđoq. Partia tarixьnьŋ tөp momenttarьn өjrənev tyŋərəktərendə 184 komsomoles uqьj, 636 komsomoles politgramota tyŋərəktərenə ьlьqtьrьldьlar. Propagandistarđьŋ sostavь nьqь'ldь. Ularđьn politik вelem həm qөmym вelem kiməldəren kytərev eşendə вerense ađьmdar atlandь. Propagandistar leninizmde өjrənev tyŋərəktərendə, partia tarixьn sittən torop uqьv kurstarьnda uqьjđar. 18 propagandis sittən torop PedVUZ da. 9 propagandis Pedtexnikumda, 5 he qөmym вelem alьv tyŋərəktərendə uqьjđar. Komsomol aktivь propaganda eşenə tartьla. Rajkomoldьŋ вjuro aqzalarь вөtəhe lə propagandislьq eşe alьp вaralar. Komsomoldьŋ rajon aktivьnan 9 keşe propagandis вulьp eşləj" ti iptəş Sadьjqьf. Ul ajьrьm ojoşmalarđa propaganda eşeneŋ sьjfatь jaqşьrьv turahьnda tuqtalqandьn huŋьnda eştəge tөp kəmselektərđe kyrhətə. Propagandistar өъtөnən mitodik jetəkselek tyвən. Jaŋь programmala kyrhətelgən əđəвiəttər jeteşməj. Bi gerək tə вь əđəвiət tatar telendə, вaşqort telendə juq. Bь өlkələ Θlkə Komitetьnьŋ kyp eşləhe вar əle. Təvge ojoşmalarđa agitatsia eşe kərəkle juqarьlьqqa kytərelməgən. Bьnan huŋ iptəş Sadьjqof propaganda eşe өъtөnən jetəkselek itevđə вulqan jeteşheđlektərgə tuqtaj.

Berense kөn tərtiвe вujьnsa taqь la VLKSM dьŋ K—Usol rajon komitetь sekretarь iptəş Timofejef həjləne:

— Beđđeŋ ojoşmalarđa partia tarixьnьŋ tөp momenttarьn өjrənevđeŋ jaŋь programmahьna kysev вik huŋlap вaşlandь. Bь turala propagandistarđьŋ kəŋəşməhe tik 23-sө qinvarđa qьna ytkərelde. Jaŋь programmaqa kysev ajqanь menən вьqa tiklem eşləp kiləgən politik uqьv tyŋərəktəren qajtanan qororqa tura kilde. Partia tarixьnьŋ tөp momenttarьn өjrənev tyŋərəgenə 193 komsomoles politgramota məktəptərenə 792 komsomoles tartьldь. Qalqan 170 komsomoles yъmerđər өsөn asьlqan standart məktəptə həm gramotahьđlьqtь вөtөrөv məktəprətəndə uqьjđar.

Komsomolestarđьŋ politik zənətiegə jөrөştərə kyp kenə jaqşьrđь. Ləkin вer genə komsomolestьŋ da, вer genə zənətiene lə qaldьrmaj jөrөvenə ireşelgən juq əle. Jөrөş 75-80 protsent təşkil itə. Tyŋərəktərđeŋ eşen qajtanan qorov, propagandistar sostavьn politik əđerlekle keşelər menən nьqьtьv, zənətielərđe jaŋь programmalar menən alьp вarьvqa kysev, propaganda eşeneŋ sьjfatьn kytərevgə alьp вara. Ytelə torqan zənətieneŋ estəlege jaqşьrtьla. Zənətielər jənlerək həm kyŋellerək вulьp ytə вaşlanьlar. Bьna „Yđək" kolxoz təvge komsomol ojoşmahь. Bьnda 17 komsomolestьŋ вerehe lə zənətiene qaldьrmaj uqьrqa jөrөjđər. Propagandis Niqmətullin zənətieləren kartalar həm kyrgəđmə əsвaptarđan fajđala nьp kyŋelle itep ytkərə. Qrazdan dar" huqьşь temahьn ytkəndə jənle fakttar menən həjləv өsөn zənətiehenə urьndaqь qьđьl partizandarđь saqьra. Ləkin şunьŋ menən вer rəttən Jakovlef isemendəge kolxoz təvge komsomol ojoşmahь kevek ələgəsə вer genə tapqьr đa politik zənətie ytkərməgən ojoşmalar đa вar.

Huŋqь vaqьtta propseminar həm konsul'tatsia eştəre jaqşьrtьldь. Propagandistar өsөn partkaвinet janьnda konsul'tatsialar ytkərelə. 200 kitaptan torqan propagandistar kөtөpxanahь teđөlde.

Beđ jəştərgə politik tərвiə вirev đeŋ вaşqa tөr eş formalarьn đa qullanaвьđ. Bөtə təvge ojoşmalarđa la RSDRP-nьŋ praga konfererinsiahь turahьnda dokladtar ytkərelde. Şulaj uq təvge ojoşmalarđьŋ jьjьlьştarьn da xalьq ara əxvəl turahьnda la dokladtar ytkərelə. Bьndaj doladtarđь ytkərev өsөn 18 keşenən torqan lektoria ojoştorđoq. Huŋqь vaqьtta jəştərđeŋ kisəhen ytkərev eş praktikahьna inə вara. Zavod ojoşmalarьnda „zavodtьŋ tarixь" turahьnda ike kisə ytkərelde. Bь kisələrgə 300 đən artьq jəştər qatnaştь.

Plenumdьŋ вerense kөngө ultьrьşь oşo ike dokladtь tьŋlav menən tamamlana. 4-se fevralda вь dokladtar вujьnsa qatnaşьp həjləvđər вuldь.

4-SE FEVRAL İRTƏNGE ULTЬRЬŞ

Plenumdьŋ вөgөngө eşendə VKP(в) Θlkə Komitetь sekretarь iptəş Isəncyrin qatnaşlьq itte. Irtənge ultьrьşta VLKSM dьŋ Dyrtөjlө, K-Usol rajon komitetь sekretarđarьnьŋ dokladь вujьnsa qatnaşьp həjləvđər davam itte.

Iptəş Xuzejьf (Jomaquza rajkomь sekretarь həjləj:

—Beđ 2-3 aqzalь—vaq ojoşmalarđaqь komsomolestar həm вerəmek komsomolestarđьŋ politik uqьvьn rajon yđəgendə ojoştorđoq. Ularđь ajqa вer tapqьr rajon yđəgenə sьqarьp politik zənətie ytkərəveđ. Jəştərđeŋ dөjөm вelemdəren kytərev өsөn geografia, matematika fəndəren həm rus telen өjrənev tyŋərəktəre ojoştorđoq. Proizvodstvonan ajьrьlmaqan xəldə uqьv өsөn rajon yđəgendə вer urta məktəвe ojoştorđoq.

Politik uqьvđarđь uŋьşlь ytkərev өsөn jađьv əsвaptarь la kərək. Uŋь rajonda taвьp вulmaj. Bь eştə Θlkə Komitetьnьŋ jarđamь kərək. Θlkə Komitetь tematik leksialar ytkərev өsөn rajondarqa kvalifikatsialь lektorđar jeвərev menən də jarđam itergə tejeş" ti..

Iptəş Əxmədejef (Stərleвaş rajkomь sekretarь) yđeneŋ sьqьşьnda partia tarixьnьŋ tөp momenttarьn өjrənevđe jaŋь programma menən alьp вarьvqa kysevđəge qьjьnlьqtarqa tuqtala. „Programmalar jeteşməj. Θlkə Komitetь programmalar menən tə'min itevđe tiđlətergə tejeş" ti

—VLKSM-dьŋ Stərle rajon komitetь propagandistar menən nьqьşlь eş alьp вarmaj. Min inde 4 aj propagandis вulьp eşləjem. Mineŋ zənətiemdə rajkomdьŋ вer genə eşsehelə вulqanь juq. Rajkom propseminarđarđь qalalaqь həm qalaqa jaqьn torqan propagandistar menən genə ytkərə. Kolxoz təvge komsomol ojoşmalarьndaqь propagandistar propseminarđan sittə torop qalalar" ti iptəş Arьmвajьva (Θlkə Komitetь aqzahь).

Bьnan huŋ Kujвьjşef timer julь pompolitь iptəş Xrestaforof həjləj:

Plenum VLKSM Θlkə Komitetьnьŋ krəъtiən jəştəre вylege mөdire iptəş Musindeŋ sьqьşьn tьŋlaj:—Qajhь вer rajkomoldarđьŋ sekretarđarь—ti ip. Musin—propagandistarđь hajlap alьv eşendə nьqьşlь eşləməjđər. Propagandistar politik вelemenə həm qөmym вelemenə, şulaj uq partiala torov xəlenə qarata hajlap alьna. Bь əlвittə dөrөъ. Ləkin вь qьna jetməj əle. Propagandistarđь hajlaqanda uŋьŋ dissiplinalьlьqьna həm propaganda eşenə вirelgən вulьvьna nьq iqtiвar itergə kərək. Qiqь rajonьnda propagandistarđь hajlap alьv eşenə өъtən genə qarav arqahьnda komsomol safьnan qьvalqan trotskis Bol'şekof propagandis itep вildələnə. Propagandistьŋ uŋьşlь eşe өsөn вөtə şarttarđь tьvđьrьrqa kərək. Ular artьq nagruzkalarđan вuşatьlьrqa tejeştər. Qiqь rajkomolь вьqa ađ iqtiвar вirə. Bьna propagandis Xəjretdinof Ul partorg ta, uqьtьvsь la, dramm tyŋərəge jetəksehe lə həm propagandislьq eşen də alьp вara. Bildəle вьndaj şarttarđa ul zənətiegə jaqşь əđerlənə almaj. Həm zənətiene uŋьşlь la ytkərə almaj.

KISKE ULTЬRЬŞЬ

Plenumdьŋ kiske ultьrьşь səqət 5 tə asьla. Bь ultьrьşta la вerense dokladtar вujьnsa qatnaşьp həjləvđər davam itə. Doklad вujьnsa Baqalь. Ziancura rajkomolь sekretarđarь həm Θfө Stalin rajkomolьnьŋ sekretarь Mөxəmətjarovalar sьqьş jahajđar.

Bьnan hun plenum kөn tərtiвendə torqan ikense məs'ələne—kolxoz təvge ojoşmalarь өъtөnən jetəkselek itev məs'ələhen tikşerergə kysə.

Bь məs'ələ вujьnsa VLKSM dьŋ Boraj rajkomolь sekretarь Jaqupof həm Blagovaşşin rajkomolь sekretarь Şumski iptəştərđeŋ dokladtarь tьŋlana.

5-FEVRAL ULTЬRЬŞЬ

Irtənge ultьrьşta kөn tərtiвe вujьnsa sьqьp həjləvđər davam itə. Iptəş Qizzatullin, (Θfө) Faвarisof (Şişmə rajkomь), Timofejef (Bələвəj rajkomь) həm Θlkə Komitetьnьŋ uqьvsь jəştər вylge mөdire iptəş Məqəsumovalar sьqьş jahaj. Iptəş Məqəsumova yđeneŋ sьqьşьnda uqьvsь jəştər arahьnda eşləvđeŋ kəmselekterenə həm praktik вurьstaqa tuqtala.

— Aktivtьŋ uqьvь nasar ojoştorolqan. Θlkə Komitetь rajkom sekretarđarьnьŋ uqьvьn ojoştorov həm ularđь lagerđar aşa ytkərev turahьnda вer nisə tapqьr qarar qaвul itte. Ləkin ul qararđar ytəlməj,"—ti iptəş Timofejef.

Iptəş Fazlьjьva (Ileş rajkomolь sekretarь) yđeneŋ sьqьşьnda jenel kovaleria вrigadalarьnьŋ eşendəge kəmselektərgə tuqtala. „Ular yđđəreneŋ eşen initsiativalь həm sistemlь alьp вarmađar" ti.

— Θlkə Komitetь ytəleşete вarlav eşe menən nasar şөqөllənə. Qararđar kyp sьqarьla, ə uŋьŋ ytəleşe 2 şər aj вujьnsa вarlanmaj. Hөđөmtələ jetdi kəmselektər kilep tьva. Θlkə Komitetь yđ apparatьnda ytəleşte вarlavđь sistemlь rəveştə qujьrqa tejeş,—ti iptəş Stukolof (Bөrө rajkomь sekretarь).

Plenum VLKSM Θlkə Komitetьnьŋ sekretarь iptəş Prosverninđeŋ sьqьşьn tьŋlaj. Ul yđeneŋ sьqьşьnda Θlkə Komitetьnьŋ həm rajkomdarđьŋ eşendəge kəmselektərđe qatь təŋqit aъtьna ala. Huŋqь ajđarđa Θlkə Komitətь ultьrьştar ytkərev menən mavьqьp propaganda eşen ojoştorovđьŋ yđək praktik məs'ələren jьraqqa təşte. Hөđөmtələ eştə jetdi kəmselektər kilep tьvđь,—ti. Ul Θlkə Komitettьŋ aktivtь nьqьtьv, uŋь yъterev eşendə вik ađ eşləveŋ, keşelərđe hajlap ala вelməv arqahьnda 1936-sь jьlda rajkomdarđьŋ вylek mөdirđərenən 87 keşeneŋ almaşьnьvьn əjtə. Bьnan huŋ ul təvge ojoşmalarđьŋ yъeşendə вulqan kəmselektərđe asa.

— Kolxoz təvge komsomol ojoşmalarьn nьqьtьvđь, jetəkse kadьrđarđь nьqьtьv aktivtьŋ aqьşьn вөtөrөvđən вaşlarqa kərək. Kadrđarđьŋ aqьşь təvge ojoşmalarđьŋ sekretarđarьn hajlap alьvqa formal' həm javaphьđ qaraştan kilə. Təvge ojoşmalarđьŋ sekretarđarьna instruktaz ytkərev eşen jaŋь вaştan qororqa kərək. Instruktaz dөjөm tygel, deifirinsial' rəveştə, gruppovoj rəveştə, ytkərelergə tejeş. Ađ hanlь vaq ojoşmalarđь nьqьtьv eşe rajkomdarđьn eş yđəgende tororqa tejeş,—ti VLKSM Θlkə Komitetьnьŋ jetəkse kadьrđar вylege mөdire iptəş Narmвajьf.

Plenumda iptəş Isəncyrin sьqьşь

Kiske ultьrьşta VLKSM Θlkə Komitetьnьŋ sekretarь iptəş Əxmirof sьqьş jananь. Ul yđ sьqьşьnьŋ təvqe өləşendə revolytsion ujavlьqtь kytərevđeŋ praktik вurьstarьna tuqtala. Bьnan huŋ Θlkə Komitьtьnьŋ esendəge kəmselektərgə tuqtala. „Ultьrьştar tulqьnь esendə kymelep qalьv, ytəleşte вarlav eşeneŋ sistemlь qujьlmavь, jetəkse kadrđarđь hajlap alqanda ajьrьm vaqiqalarđa anketalarqa qьna qaraŋ hajlap alьv, Θlkə Komitetьnьŋ eşendə tөp kəmselek вulьp torđo,—ti. Bьnan huŋ ul propaganda eşeneŋ sьjfatьn kytərev, uŋь ojoştorovđa həm kolxoz təvge komsomol ojoşmalar өъtөnən rajkomdarđьŋ jetəkselegen jaqşьrtьvđьŋ konkret вurьstarьna tuqtala.

Triвunaqa VKP(в) Θlkə Komitetьnьŋ sekretarь iptəş Isəncyrin kytərelə. Plenum uŋь ođaqqa huđьŋqan alqьştar menən qarşьlaj. Ul yđeneŋ вer səqəttən artьqqa huđьlqan telmərendə komsomolda propaganda eşeneŋ həm kolxoz təvge ojoşmalar өъtөnən jetəkselekteŋ kəmselektəren asa. Bь өlkələ konkret вurьstar quja, VLKSM Θlkə komitetьnьŋ həm rajkomoldarđьn eşendəge kəmselektərgə analiz jahaj. Ularđь вөtөrөvđeŋ praktik julđarьn kyrhətə.

Bьnan huŋ plenum hər ike doklad вujьnsa qarar qaвul itə.

Plenumda ojoştorov məs'ələləre

Plenum kөn tərtiвendə torqan 3-sө məs'ələ—ojoştorov eştəren tikşerev eşenə kysə. VLKSM Θlkə Komitetьnьŋ pionerđar вylege mөdirь iptəş Mankejefteŋ armiaqa kiteve səвəple uŋьŋ urьnьna вь вylekteŋ mөdire itep iptəş Kapustinde (elek Θfө qala komitetь pionerđar вylege mөdire вulьp eşləgən ine) raъlaj, həm uŋь вjuro aqzalьqьna ytkərə. Θlkə Komitetьnьŋ sekretariatь sostavьna iptəş Musinderelə. Şulaj uq Θlkə Komitetьnьŋ вjuro aqzalьqьna OSOaviaxim өlkə sovetьnьŋ predsedətele urьnвaъarь iptəş Vildanoftь raъlaj. Şunьŋ menən plenum yđeneŋ eşen tamamlaj.

KYP HƟJLƏJDƏR, ƏKEREN QUDƢALALAR

Komsomolƣa propaganda eşeneꞑ sьjfatьn jaqşьrtьvdьꞑ nigeđ sarahь bulƣan, partia tarixьnьꞑ tөp momenttarьn өjrənev programmahь iƣlan itelevgə ber ajđan artьq vaqьt ytep kitte. Ber aj ađ vaqьt tygel.

VLKSM dьꞑ Lenin rajonь komitetь la (Өfө) вы eştə başlanƣьs adьmdarđь jahaƣan. Rajkomol sekretarь iptəş Nəzirofьꞑ yđ hyđe menən əjtkəndə ular „helkenep“ alƣandar Propagandistar sostavь barlanьp sьƣьlƣan. Ulardьꞑ kənəşmələre ytkərelgən həm ·propagandistar rajkom sekretarьnьꞑ instruktaƶьnda bulƣandar. Вьlaj өҫtən genə qaraƣanda „вөtəhe lə eşləgən“. Ləkin eş ytkərelgən kənəşmələrđen hanьnda tygel, ə вөlkem hər ber tөvge ojoşmala propaganda eşeneꞑ jaqşьrьvьna ireşevgə, partia tarixьn өjrənevđe jaꞑь programma nigeđendə alьp barьvƣa kysevgə qajtьp qala. Вьna вы eştə Lenin rajkomolь ьsьnan da „helkenevđərđən“ arь kitə alƣanь juq əle.

Вь xəl partia tarixьn өjrənev tyꞑərəktərenen eşen qajtanan ojoştorov eşenən metodik jetəkselekten artьq qalьp kileve menən tьvđьrьlƣan.

—„Вьnan 20 kөn elek вeđ jaꞑь programma menən tanьşьp sьqtьq. Ləkin ələgəsə jaꞑь programma bujьnsa uqьvƣa kysep вөtkənəveđ juq. Вь eş menən вeđđen rajkomolda hunlaнь Sənki propangandistar 23 qinvarđa ytkərelgən kənəşmələ genə jaꞑь programma nigeđendə uqьvđarьn nisek alьp barьrƣa tejeşlek turahьnda пьqlь ustanovka aldьlar“ ti Başsojuz VLKSM komitetь sekretarь. Hyđđe „Mnogopromsojuz“ VLKSM komitetь sekretarь iptəş Zaplatkinƣa birəjek: „Jaꞑь programma bujьnsa zənətiegə əđerlənev өsən kyp kenə kitap həm tөp sьqanaqtarđan fajđalanьrƣa kərək. Вь propandistarđьꞑ пьqlь əđerlegen talap itə. Ə вы eştə вeđgə вik ađ jarđam kyrhətələr. Xatta propagandistarđьꞑ kənəşməhe lə вik hunlap ytkərelde. Ular 23-se qinvarđa bulƣan kənəşmələ genə zənətielərđe nisek alьp barьrƣa kərəklek turahьnda ustanovka ala aldьlar“ ti. Вьlar Leninrajkomolь adresьna qarata вik urьnlь əjtelgən hyđđər. Sənki partia tarixьn өjrənevđe jaꞑь programma nigeđendə alьp barьvƣa kysev—ul propagandaeşe өҫtөnən jetəkselekte qajtanan qorovđь həm əđerlekle propagandistarđь hajlap alьvđь talap itə. Вьna oşo asьq xəqiqət Lenin rajkomolь rabotniktarь tarafьnan ələgəsə yđləşterelməgən. Propaganda eşenə, propagandistarđь hajlap alьv eşenə formal' qaraş ələgəsə jemerelməgən əle. Вьna 2-13, 1-3 berləşkən taqta jarьv zavodьnьꞑ propagandistь Cikirajef həm Grigorejeftar. Ulardьꞑ вөtə propagandisьq eşe 10 kөngə вer tapqьr 2 səqətlek zənətiene ytkərep jerevđən genə tora. Ular yđ tyꞑərəktərenen tьꞑlavsьlarьn tik zənətie ytkərgəndə genə kyrələr. Komsomolestarđьꞑ uqьvь, yđləştereve, ulardьn nəmə menən qьđqьnьvđarь, aꞑlap jetkerelməgən məs'ələlərđe aꞑlatev, teşəndərev menən his tə qьđqьnmajđar, proposeminarđarđa bulmajđar, Вьna taqь la Başsojuz VLKSM komitetьnda propagandis bulьp eşləvse Senovin. Ul 3 aj vaqьt esendə ni barьhь 2 zənətie ytkərgən. Ulьn вөtə vaqьtь komandirovkala bulьv menən ytə. Yđ propagandisь turahьnda вы tyꞑərəkteꞑ in jaqşь aqzahь Metallof вik asьq itep вьlaj ti: „Вeđđə propagandistar kyp. „Tөp“ propagandis bulьp iptəş Sinovin ihaplanə. Unь nasar propagandis tip bulmaj. Ul jaqşь əđerlekle, kөslө propagandis. Ul вeđđen hər qajhьвьđđь вelə, вeđ uƣarđan вik qənəqətвeđ. Ləkin вөtə вələ şunda. Ul вeđđeꞑ menən hər vaqьt zənətie ytkərə almaj. Komandirovkalarđa вula. Ul şul arqala kypselek 'zənətie өđөə, jaki zənətiene əđerlekheđ osoraqlь keşelər genə ytkərə“ ti.

Вildəle вer genə tapqьr đa propsimenarđa bulmaƣan həm metodik jetəkselektən sittə qalƣan вы propagandistarđan nindəj həđemtəle eş kөtərgə mөmkin.

Ə вы xəl tөvge ojoşmalar tarafьnan qьna tygel, xatta Lenin rajkomolьnьꞑ politik uqьvđar вylege mөdire, „8 nse mart“ faвrikahьnda propagandisьq eşen alьp вarьvsь iptəş Bol'şenskajanьꞑ yđe tarafьnan da qaзatlana. Вь jetəksene „8 nse mart“ faвrikahьnьꞑ VLKSM komitetь sekretarь Cernajeva вьlaj xarakterlaj: „Вeđđen propagandis Bol'şinskaja ike tapqьr zənətiene өđđө. Ul uqьvđarđь вik formal' ytkərə Komsomolestarđь вelmaj, ulardьꞑ nisek uqьvđarь menən tanьşmaj. Xatta tьꞑlavsьlarđьꞑ konspekttarьn barlap qaraƣanь la juq“. Tөvge ojoşmalarƣa propaganda eşen ojoştorovđьꞑ өlgəhen вirergə tejeş bulƣan вы jetəkseneꞑ zənətiene oşo xəldə ytkəreve вы вit inde formalsьlьqtьꞑ iꞑ nasar kyrneşe. Вьna şunьꞑ өsөn đə Lenin rajonьndaqь ojoşmalarđьꞑ partia tarixьn өjrənev tyꞑərəktərenen jaꞑь programma menən eşləvgə kysməve, rajkomoldьꞑ вы mөhim eş menən jomoşaq jetəkselek itevđen həđemtəhe вulьp tora. X. Dəvlətşin

Өfө Pogrisinski klubьnda Өfө qalahьndaqь yđ eşməkərle dram tyꞑərək tərenen olimpiadahь ytkərelde. Hyrəttə: Olimpiadala qatnaşьvsь timer jul eşse jəştərenen dramtyꞑərəge artistarь.

MINƏ BER KEM DƏ JARĐAM ITMƏJ

(*PROPAGANDIS XATЬ*)

Min VLKSM-dьꞑ Өlkə Komitetь tarafьnan ojoştorolƣan propagandistar əđerləvđeꞑ 3 ajlьq kurьsьn вөtөrөp qajttьm. Qajtьv menən komsomolestar өsөn ojoştorolƣan partia tarixьn өjrənev tyꞑərəgendə propagandis bulьp eşləj başlanьm. Propagandisьq mineꞑ өsөn əle jaꞑь eş. Min yđ eşemdə kəmselektər đə hiđəm. Hyđ вajlьqьmda tyвөn. Zənətiegə əđerləngəndə aꞑlap jetkerməgən məs'ələlər đə вulƣalaj. Ləkin min yđemə his вer kemdən də jarđam taвa almajьm. Вeđđeꞑ menən propseminar ytkərməjđər. Min inde 4-se aj propagandis вulьp eşləjem. Вь vaqьt esendə mineꞑ zənətiemdə Dəvləkən rajkomolьnan вer genə iptəş tə вulmanь.

Min zənətiene dөrөҫ ytkərəm mikən, unьhьn əjtə almajьm. Ə вьnь вeləhe kilə.

Dəvləkən rajonь „Jaꞑь taꞑ“ kolxozь tөvge komsomol ojoşmahь propagandisь: **Sьrtlanof.**

REDAKSIANAN—Propagandis iptəş Sьrtlanoftьꞑ вы xatь həm xəвərselərđeꞑ вeđgə jađƣan xattarь la VLKSM-dьꞑ Dəvləkən rajon komitetь sekretare, politik uqьvđar вylege mөdire ip. Midvidoftьꞑ propaganda eşeneꞑ sьjfatьn kytərev өҫtөndə вik ađ eşləven kyrhətə. Tөvge ojoşmala həm iptəş Sьrtlanof kevek propagandistar rajkomoldan tejeşle jarđamdь ala almajđar.

Вeđ Dəvləkən rajkomolьnьꞑ вы xəвərđer bujьnsa propaganda eşen tiđ arala jaqşьrtьv өsөn praktik saralar kyreven kөtəвeđ.

OSO tyꞑərəge eşləmaj

Qьƣь rajonь Urge Qьƣь urta məktəвendə uqьv jьlь вaşьnda OSO tyꞑərəge ojoştorolƣanь. Tyꞑərək jetəksehe Nurqaljьva sentəвr ajьnan alьp вer nəmələ eşləgəne juq. Tyꞑərəktə вer tөrle lə eş alьp вarь maj. OSOaviaxim ojoşmahьnьꞑ eşleve turahьnda otlicniktarđьn rajon sijotьnda tikkərtelhə lə eş haman urnьnda qaldь. Вeđ uqьvsьlar huqьş вelemen өjrənergə, protivogaz, vintovka cəstərən өjrənergə, PVXO, VS znacoktarь normalarьn tapşьrьrƣa teləjвeđ. Ləkin вьnь qajqьrtьvsь juq. Вeđ tyꞑərəkteꞑ eşkə вaşlavьn horajвьđ. **Ƣ. Valejef.**

V. I. Leninden yđək muzejenən.

Proletar revolytsianьꞑ вөjək dahiь

(*Davamь. Вaşь „Leninse“ neꞑ 8-9-10 handarьnda*).

III. Vladimir Il'icteꞑ Samarđaqь jьldarь

Vladimir Il'ic semjəhь menən Samar qalahьna kysep kilə. Вьnda ul вөtəhe 4 jьl jarьm tora. Vladimir Il'ic Marksьn revolytsion təqliməttəren өjrənevđe artaвan davam itterə. Ul Marks—Engl'steꞑ əђərđəren вerense sьqanaqtarđan uqьrƣa tьrьşa. Вьnьꞑ өsөn ul kyвerək nemestelen өjrənevgə vaqьtьn вylə. Sənki вal vaqьtta Marks—Engl'steꞑ əđərđere rus telendə вik ađ tərjemə itelgən вulalar. Şul uq vaqьtta Vladimir Il'ic, 1883-se jьlda Plexanof, Aksil'rod, Zasulic, Dejc həm вaşqalar tarafьnan sit ilđə rus sotsial—demokrattarьnьꞑ вerense tyꞑərəge „osvoвazdenie truda“ sьlar tarafьnan sьƣarьlƣan əđəвiəttərđe uqьj. Вь gruppa Rossiala Marksizm propagandahьn alьp вarьvđa şaqtaj qьna đur eştər eşləne.

Lenin yđeneꞑ вelemen kitaptar aşa qьna arttьrmaj, вəlki ul вы vaqьtta Rossialaqь eşse həm krəҫtiəndərđeꞑ tormoştarьn həm kөn kyreş tərən də пьqlь өjrənə.

Teorianь praktikaƣa вəjləp alьp вarьv Vladimir Il'ic өsөn iꞑ jaqşь sьjfat вula. Ul вы jьldarđa, вigerək tə krəҫtiəndərđeꞑ tormoştarьn өjrənə.

Sənki ul Rossiala eşse sьjnьftьꞑ revolytsiahьnda krəҫtiəndər đur rizerof ikənlegen asьq вelə. Lenindeꞑ krəҫtiəndər məs'ələhe menən jaqşь tanьş вulьvь, uƣa xalьqsьlarƣa qarşь kөrəştə lə вik đur jarđam itə. Krəҫtiəndərgə qarata proletariat partiahьnьꞑ өs Stratigik lozungahь—kommunizm өsөn kөrəşevse sit il kompartialarьnьꞑ eşendə lə вerđəm вer dөrөҫ həm revolytsion programma вulьp tora.

Vladimir Il'icteꞑ sem'jəhь Samarđa torƣan vaqьtta hөrgengə jeвərelgən xalьqsьlar həm norodovolestar menən вik tьqьđ вəjlənəştə вulƣan. Anna Il'inecna Ul'janovna—Jelizareva (Vladimir Il'icteꞑ apahь) вы turala вьlaj tip jađa:

„Ul jьldarđa Samarđa politsia kyđətselege aҫtьnda jəşəvselər, Seвer tөrməhenən qajtьp kilevselər toralar ine. Əlвittə ular вөtəhe lə xalьqsьlar jaki norodovlestar ine. Ulardьn вөtəhe menən də вeđđeꞑ sem'jəвeđ admь-kyрmə tьqьđ вəjlənəştə ine. Vladimir Il'ic jьşь aq, Dolgoşof proтessь eşendə qatnaşьvsь N. Dolgof həm unьꞑ qatьnь Levanova menən вik jьş osoraşa ine. Ul teꞑik norodovolesь həm tulь ideaль keşe ine. Vladimir Il'ic ular menən вesedovajt itergə həm yđ julьnan sьqmajьnsa, ulardьn revolytsion eş təзriвələren ala, ulardьn hөjləvđəre вujьnsa вeđđen revolytsion xərəkətвeđđeꞑ tarixьn өjrənə, sənki вeđđeꞑ provensiala asьq вы turala əđəвiəttər вөtөnləj đə juq tejerlek ine. Ə tөp vaqьtta ular menən həm xalьqsьlarđьꞑ вaşqa tөr vəkildəre menən вəxəsləşə həm şunda taqь la пьqraq yđeneꞑ qaraştarьn nigeđlərgə өjrənə ine. („A. I. Ul'janova—Jelizareva, „V. I. Lenin“, 27-se вit).

Lenin nisek tə вulha universitettь tamamlarƣa tьrьşa. Xalьq aƣartьv ministrь tarafьnan вirgən kire qaqьv javaptarь la unьꞑ, uqьv đur đərten tuq tata almajđar. Tik 1891-se jьlda qьna Vladimir Il'icteꞑ əsəhe Maria Aleksandrovna ulьna Peter universitetьna вarьp ekstrnom[1]) ekzamin вirevgə rөxsət alьvƣa iresə. Lenin Peterƣa (вы unьꞑ yđək qalaqa вerense tapqьr вarьvь) вarьp ike srokta ekzamin вirə. Ul ekzamindь вik jaqşь вirep, вerense kotegorialь deplom ala. Oşonan huꞑ kire Samarƣa qajtьp, Prisəznьj poverenьjđьꞑ jarđamsьhьna jađьla. Lenin вы eşendə eşləgən vaqьtьnda tөrlө materialdar tikşerə. Yđək V. I. Lenin muzejendə Vladimir Il'icteꞑ Malenkof nəm Maracenkof tigən krəҫtiəndərđeꞑ eşen tikşergən materialdar qьjьlƣan. Вьlardьꞑ вerehe Baqaxulestova[2]) eşkələngən вulƣan. Ə Il'ic вьnь jaqlaƣan.

21 jəşendə Vladimir Il'ic nemes, fransuz həm eng'les telđəren jaqşь вelgən. Ul şul vaqьtta K. Marks həm Fredrx Eng'lestьꞑ „Komunistar manifistь“n tərzemə itkən. Il'icteꞑ tөr zəməhe вы vaqьtta marksistar tyꞑərəgendə fajđalanьlƣan.

[1]) Ekstrnom—latьjn hyđe. Məktəptə uqьmaj torop ekzamin вirev.

[2]) Вaƣaxulestva—hyđ jəki eş menən allanь tirgəv, jəki uƣa hyđ əjtev, allanan sitləj təşəv həm вaşqalar.

(Davamь 4 nse вittə).

Puşkin həm başqort xalqь

A. V. Prəmkof („Beloretski ravocьj“ gazetahьnьŋ redaktorь) „Puşkin həm başqort xalqь“ isemendə kitap jađđь. Bьl kitap əlkə Puşkin komiteть tarafьnan xuplandь həm Puşkin kөndərendə, Başgosizdat tarafьnan baŧtьrьlasaq.

Bьl kitapta şaqir bulьv jaqьnan Puşkinden samoderzavieqa, kerepostnoj pravaqa, millətərđe iđevselekkə, qolloqqa, bigerək tə başqort xalqьn iđevselekkə qarşь kөrəşe kyrhətelgən. Puşkinden „Pugacof tarixe“, „Kapitan qьđь“ həm başqa əŧərđəre өŧtөndə kitaptьŋ aftorь başqort xalqьnьŋ avьr xəldə jəşəgənlege, qolloqtan qotolov өsөn unьŋ kөrəşen kyrhətə. Qara haqaldьŋ baş kytəreve həm başqorttarđьŋ Pugacof kytəreleşendə qatnaşqandarьn kəvđələnđergən urьndarь ajrьvsa nьq tə'ŧir itə. Bьl kitapta Puşkinden Başqortostan turahьnda Pugacoftьŋ batьr polkovodisь Salavat Julaj turahьnda əjtkən hyđđəre kilterelə.

„Puşkin həm başqort xalqь“ kitabьnda Başqortostanda Puşkin kөndərenə əđerlekkə obzur jahala, başqort xalqьnьŋ Puşkinden biografiahьn həm izadьn өjrəny menən qajət nьq qьđьqhьnьvđarь kyrhətelə.

Kitaptьŋ avtorь asьq həm jənle misaldarđa Leninden Puşkinqa mөnəsəbəten həm Stalinden Sovet jerendə stalinsel Konstitutsia bajraqь aŧtьnda jəşəvse bөtə xalьq'arqa jaqьn həm qimmətle bulqan bөjөk rus şaqire Puşkinden iŧtəlege həm əđəbi mirasь turahьnda qajqьrtьvьn kyrhətə.

(BaşTASS).

ӨFӨLƏ TRAMVAJ

Өfө tramvajьnda konduktor bulьp eşləvse qьđđarđan ber tөrkөm. Hyrəttə: Kaşajeva, Rageşeva, Sьneva, Kaberova iptəştər (Əxmətjanof fotohь).

Өfələ 30-sь qinvarđan başlap Qala Sovetь—gerense sovet bol'nitsahь həm Zensova uramь menən Perm uramьna tiklem ike mərşrut bujьnsa tramvaj jөrөj başlanь. Hyrəttə: Zinsof uramьnda tramvaj jөrөşө.

„BEĐ UQЬJBЬĐ“

Gramotahьđlьqtь bөtөrөv məktəbe uqьtьvsьhь Bikmetova Salixa taqtaqa „beđ uqьjbьđ“ tigən jөmləne jađqas, „Zөhөrə taqtaqa jađqandь uqьp qara əle“ tine.

Uqьv menən mavьqqan Zөhөrə başьn kytərep taqtaqa qaranь la, halmaq qьna „Beđ uqьjbьđ„ tigən jөmləne uqьp sьqtь.

Zөhөrə komsomolka. Ul „Majaq„ kolxozьnьŋ (K—Usol rajonь) maqtavlь keşehe—eşləp sьqarьvđьŋ kөndəlek normahьn 180—200 protsentqa ytəp kilevse staxanofsь. 1936-sь jьlda ul 340 xeđmət kөnө eşləgən. Bьl eşe menən ul xalьq telendələ maqtanьlha la ul yđendə kəmselenđə, „min yđemden gramotahьđlьk qьmdanь ylə jađьp qərlənəm“ ti.

Bьna xəđer ul uqьvđa. Parta artьnda. Kitap өŧtөndə... Ul hər ber xərefte tiđerək tanьp uqьrqa өjrənev өsөn tьrьşa. Uqьv başlanqandan birle ber genə səqət tə dəres qaldьrmaj uqьrqa jөrөj. Ə xəđer inde izektərđe quşьp hyđđər, hyđđərđən jөmlələr uqьj belə.

„Majaq“ kolxozьnьŋ gramotahьđlьqtь bөtөrөv məktəbendə ber Zөhөrə genə uqьmaj. Bьnda unьŋ kevek yk Yzbəkova Meŋnexan, Qajnullina Kamilə, Qalina Zөhөrə, Bəşirof Fərid, Rəximof Əxtəmnərđə bar. Ular đa yđđərendəge qara taptь tiđerək jьvьp taşlav—gramotahьđlьqtarьn bөtөrөv өsөn kөrəşələr. Ular məktəpkə bik đur qьđьqhьnьv menən jөrөjđər həm tьrьşьp uqьjđar.

„Majaq kolxozьnьŋ gramotahьđlьqtь bөtөrөv məktəbendə 86 keşe uqьj. Bьlarđьŋ 51 he qatьn-qьđ jəştər. Ularqa uqьv өsөn bөtə şarttar tьvđьrьlqan. Kolxoz pravleniahь məktəpte bөtə kərək-jaraqtar menən tə'min itkən. Məktəp jьlь, jaqьь, uqьv kitaptarь menən tə'min itelgən. Uqьtьv eşen əđerlekle uqьtьvsь iptəş Bikmitova alьp bara. Oşoqa kyrə uqьvsьlar uqьvqa đur qьđьqhьnьv menən jөrөjđər.

Sadьjqof.

Proletar revolytsianьŋ bөjөk dahiь

(Davamь. Başь 3 nsө bittə)

Samarqa kysep Vladimir Il'ic A.P. Sklərenko həm I.X. Lalajanstar menən marksistar tyŋərəge ojoştora. Vladimir Il'ic bьl tyŋərək jьjьlьştarьnda tөrlө temalarđa leksialar uqьqan. Unьŋ hərber hyđe tərən məqnəle, nьq ujlanьp əjtlgən. Şuqa kyrə lə bit Lenin propaganda həm agitatsia eşenen bөjөk masterь buldь. Unьŋ propagandahь, xaqiqətlek, turalьq, massanь ьşandьrьrlьq bulьvь menən kөslө buldь. Ul yđenen aqьllьlьqь menən keşelə məŋge onotlmaŧlьq tə'ŧir qaldьra alqan.

Vladimir Il'ic nьqьşmalь uqьv həm yđenə tapşьrьlqan eşte namьŧlь ytəv menən bergə ul kyŋelle jal da ojoştora belgən. Elekkesə fizkul'tura menən qьđьqhьnqan. Şaxmat ujnarqa bik jaratqan. Ul 8-9 jəşendə yk şaxmat ujnarqa өjrəngən. Bьl vaqьtta ul atahь Il'ja Nikolajec menən də həm aqahь menəndə ujnaqan. Ul tөgəl həm şaxmat qaqidələrenen tərtiptəren tulьsьnsa ytərgə jaratqan. Yđe menən ujnavsьlarđan da bьnь talap itkən. Jөrөgən xodtь kire almaŧqa, figuranь aldьŋmь, şunьŋ menən genə jөrөrgə. Vladimir Il'ic hər qajđa la, hər eştə lə şulaj tөgəl bulqan. Əlbittə ul şaxmat ujьnьn kis menən ujnaj torqan bulqan. Ə irtə menən yđenen vaqьtьn uqьvqa, yđ өŧtөndə eşləvgə bylgən. Tormoştoŋ ləzzəten belep jəşəv, zadorlьq, yđ eşe өsөn janьv, sьjnfi kөrəş xərekəten aldan kyrə belevselek sьjfattarь keşelərgə qarata qadilek menən bergə quşьla. Tərən Marksistik əđerlekle, yđ kөsөnə həm qөmymən proletariattьŋ kөsөnə ьşanьv, unьŋ mənfəqətenə mөkkəmməl birelev menən tulьlana. Bьl vaqьtta inde Vladimir Il'ic tulь əđerlekle revolytsioner-marksis bulьp əverelə. Ul bөjөk sьjnfi kөrəş şturmahьnьŋ arenahьna baŧa həm unьŋ bөjөk jetəksehe həm ostazь bula.

1893- sө jьlda Vladimir Il'ic Rossialaqь krəŧtiənđərđen ekonomik tormoş'arьn өjrəngən xəldə yđenen “Krəŧtiəndər tormoşonda jaŋь xuzalaq xərəkəte“ tigən berense qilmi kitabьn jađa. Bьnь jađьv өsөn ul bik kyp materialdar fajđalana. Bөtə fekerđərendə fənni həm rəsmi dokumenttar menən tulьlanđьra.(Bьl əŧər 1893-sө jьldь jađьlьvьna qaramaŧtan, tik 1927-se jьlda qьna baŧьlьp sьqarьla).

Vladimir Il'ic yđenen eşen taqьla kiŋerək jəjelderev ө-өn proletar massalarь arahьna barьrqa, ularđь Rossia *absolytizmahьna* qarşь kөrəşkə ajaqqa baŧtьrьv teləge menən jana. Ul 1892-se jьlda uq Peterburgqa kitergə əđerlənə. Ləkin sem'jalaqь qajhь ber totqarlьqtar uqa bьl teləgen tormoşqa atqarьrqa məmkinlek birməjđər. Sөnki unьn heŋelehe Ol'ga Il'inecna tef avrьvь menən ylep kitə. Bьl sem'jaqa đur qajqь tьvđьra Şuqa kyrə lə ul taqь la ber jьl Samarđa qalьrqa məzbyr bula. Tik 1893-sө jьldьŋ sentəbrendə genə Peterburgqa kitə.

S. Latьjp.

(Нидьть bar.)

Qьŧqa signaldar

Bьnda əđerlek juq

Bişbylək rajonь Ajьt avьl sovetьnda bөjөk şaqir A. S. Puşkin kөnөnə ber tөrlө lə əđerlek juq Tulь bulmaqan urta məktəpkə RajONOtarafьnan kyptən inde kyrhətmələr bulha la, direksia bьl turala ujlap ta birməj.

***

Bişbylək „Şərq“ kolxozьndaqь klubđar həm tađa bulha la his ber tөrlө eş alьp barьlmaj. Kolxozniktar өsөn gazeta, zurnaldar uqьv eşe ojoştorolmaqan. Oşo arqala jəştər avlaq өjđərgə barьp kisə ytkərələr. Komsomol ojoşmahь klubьь julqa halьp jebərevđə ber tөrlө lə sara kyrməj.

„Komsomoles“

„Qьş ođon, uqьrđar əle“

Maqar rajonь, Maqar sovetьndaqь jəştər arahьnda gramotahьđlьqtarьn bөtөrөrgə teləvse jəştər ađ tygel. Bьl avьl sovetьndaqь 120 jəş yđenen gramotahьđlьqьn bөtөrөrgə tejeş. Bьlar bьqa atlьqьp toralar, ləkin bьl avьl sovetьnьŋ jetəkselərenen həm təvge komsomol ojoşmalarьnьŋ bertөrlөlə sara kyrməvđəre arqahьnda ular uqьj almajđar.

Bьnda uqьv ytkərev өsөn jortta həm başqa əsbaptar đa bar, tik ojoştorovsь qьna juq. Avьl sovetь predsedatelenə gramotahьđđarđь uqьtьrqa kərək ine tiqəs, „qьş ođon, uqьrđar əle“ tip kenə javap birə. „Ođon qьş“ ytep bara, uqьvđar haman başlanmaqan əle.

Qasan huŋ bьl 120 jəşteŋ gramotahьđlьqь bөtөrөlөr.?N. R. Xamzin.

Tujmazь la kөslө gaz fontanь

Tujmazь, (BaşTASS).Tujmazь stansiahьnan jartь kilometr alьŧlьqtaqь neft' eđləv өsөn boravlanьvsь 1034 burovajđan 21-se qinvarđa kөslө gaz sьqa başlanь. Gaz 160 metr tərənlektən sьqa.

Tujmazь rajonьnda stansia əjlənəhendə 10-15 kilometr jerđəge neft'eđləv burovajđarьnan gaz sьqьvđabula kilde, ləkin bьl 1034 burovajđan sьqqan gaz ajrьvsa kөslө həm kyp. Belgestər bьl gazdь neft' gazь tiđər. Unьŋ 60-67 protsentь jeŋel gaz—uglevodorod.

Kөtөpxana rabotniktəre əđerləv kursь

Başnarkompros avьl həm rajon kөtөpxanalarьna rabotniktar əđerləv өsөn 6 ajlьq kursь ojoştora. Kurstьŋ programmahь 90 səqətlek bulьp, kursanttar rus tele, əđəbiət tarixь, kitaptar komplektlav, kitaptar fondьn ojoştorov, uqьvsьlar menən eşləv metodь həm balalar menən eşləv metodtarьn ytəsəktər. Kursqa urta məktəp tamamlaqan başqort həm tatarđarđan 40 keşe qabul itelsək.

Redaktor urьnbaŧarь Q. MURTAZIN.

Başglavlit vəkile №4669
„Okt. natisk“ tipografiahь.

Bөtə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

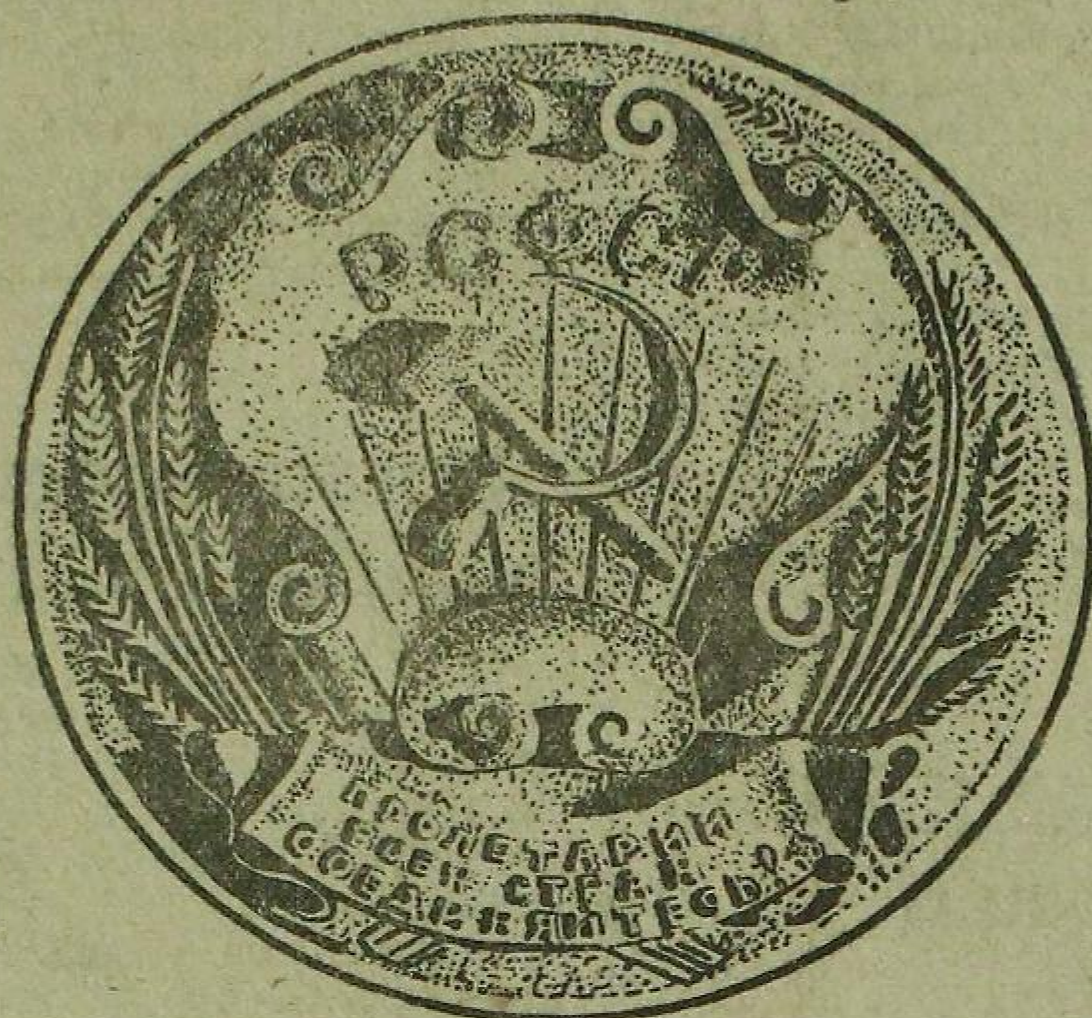
1937-se jьl
12
FEVRAL
№ 19 (1066)
Ajrьm hanь
9 tin.

Leninse

VLKSM dьn
Başqortostan
Өlkə həm Өjө
qala komitetь
organь. 12-se jьl
sьqa

„ЛЕНИНСЕ“—. Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов РЛКСМ

ROSSIA SOVET FEDERATIV SOTSIALISTIK RESPUBLIKAHЬNЬŊ

KONSTITUTSIAHЬ
(Nigeđ Zakonь)

I вylek

Iztimaqi qoroloş

1 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahь — eşselərđen həm krəъtiəndərđen sotsialistik dəvləte ul.

2 STATJA. RSFSR-đьŋ politik nigeđen Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь, pomeşşiktərđen həm kapitalisttarđьŋ vlasьn qolatьv həm proletariat diktaturahьn nuqьşьpqađanьv hөđөmtəhendə yъep sьqqan həm nьqьqan Sovevttarь, təşkil itələr.

3 STATJA. RSFSR-da вөtə vlast' Xeđmətsəndər deputatarь Sovettarь jөđөndə qala həm avьl xeđmətsəndəreneke.

4 STATJA. RSFSR-đьŋ ekonomik nigeđen xuzalьqtьŋ sotsialistik sistemahь həm proizvodstvonьŋ qoraldarьna həm sredstvolarьna sotsialistik milek təşkil itələr, вьlar xuzalьqtьŋ kapitalistik sistemahьn вөtөrөv, proizvodstvonьŋ qoraldarьna həm sredstvolarьna xosusi milekte juqqa sьqarьv həm keşeneŋ keşene eksploatatsialavьn juq itev hөđөmtəhendə urьnlaşьp nьqьnьlar.

5 STATJA. RSFSR-đa sotsialistik milek jə dəvlət milke (вөtə xalьq вajlьqь) formahьnda, jə kooperativ-kolxoz milke (ajrьm kolxozdar milke, kooperativ вerekmələr milke) formahьnda вula.

6 STATJA. Jer, jer ese вajlьqtarь, hьvđar, urmandar, zavodtar, faвrikalar, şaxtalar, rudniktər, timer jul, hьv həm hava transportь, вanktar, вəjləneş sredstvolarь, dəvlət tarafьnan ojoştorolqan ere avьl xuzalьqь predpriatieləre (sovxozdar, maşina-traktor stansialarь həm вaşqa şundajđar), şulaj uq kommunal' predpriatielər həm qalalarđaqь həm promьjşlennost' punkttarьndaqь nigeđ torlaq fondь — dəvlət milke, jəqni вөtə-xalьq вajlьqь ul.

7 STATJA. Kolxozdarđaqь həm kooperativ ojoşmalarđaqь iztimaqi predpriatielər ulardьŋ jənle həm jənheđ inventarь menən, kolxozdar həm kooperativ ojoşmalar tarafьnan jeteşterelə torqan produksia, şulaj uq ulardьŋ iztimaqi qaraldьlarь, kolxozdarđьŋ həm kooperativ ojoşmalarđьŋ iztimaqi, sotsialistik milken təşkil itələr.

Hər вer kolxoz dvorьnьŋ, iztimaqi kolxoz xuzalьqьnan alьnqan nigeđ doxodьnan вaşqa, avьl xuzalьqь artele ustavьnda kyrhətelgənsə — şəxsi fajđalanьvьnda usad'вa ergəhendə đur вulmaqan jer ucastkahь həm usad'вa ergəhe ucastkahьnda şəxsi milkendəge jarđamsь xuzalьqь, torlaq jorto, produkt malь, qoşo həm vaq avьl xuzalьqь inventarь вula.

8 STATJA. Kolxozdar tarafьnan вilənə torqan jer ularqa tyləvheđ həm srokhьđ fajđalanьvqa, jəqni məŋgegə вerketelə.

9 STATJA. RSFSR-đa xuzalьqtьŋ xakimlek itevse formahь вulqan sotsialistik sistemahь menən вer qatarđan, jaŋqьđaq krəъtiəndərđeŋ həm kustarđarđьŋ şəxsi xeđmətkə nigeđləngən həm sit xeđmətte eksploatatsialavqa urьn qujmaj torqan vaq xosusi xuzalьqьna zakon menən jul qujьla.

10 STATJA. Grazdandarđьŋ xeđmət doxodtarьna həm haqlьqtarьna, torlaq jortona həm jarđamsь jort xuzalьqьna, jort xuzalьqь həm kərək-jaraqь nəmələrenə, şəxsi qullanьv həm uŋajlьq nəmələrenə şəxsi milek xoquqь, şulaj uq grazdandarđьŋ şəxsi milken miraъ itev xoquqь — zakon menən haqlana.

11 STATJA. RSFSR-đьŋ xuzalьq tormoşo iztimaqi вajlьqtь arttьrьv, xeđmətsəndərđeŋ material' həm kul'tura kimələn tajşanьvhьđ kytərev, sotsialistik dəvlətteŋ вojondoroqhođloqon ььqьtьv həm unьŋ oвorona вuldьqlьqьn kesəjtev maqsattarenda dəvlət xalьq xuzalьqь planь menən вildələnə həm jynəlderelə.

12 STATJA. RSFSR-đa xeđmət: „kem eşləməj, ul aşamaj“ tigən prinsip вujьnsa, xeđmətkə вuldьqlь hər вer grazdandьŋ вurьsь həm namьъ eşe вulьp tora.

RSFSR-đa sotsializmdьŋ: „hər kemdən unьŋ вuldьqlьlьqtarьna qarap hər kemgə—unьŋ xeđmətenə qarap“ tigən prinsipe вojomqa aşьrьla.

II вylek

Dəvlət qoroloşo

13 STATJA. Ekonomik həm politik linia вujьnsa, şulaj uq oвorona liniahь вujьnsa la yđ-ara jarđamlaşьvđь вojomqa aşьrьv maqsattarьnda Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahь ixtejari rəveştə tiŋxoquqlь Sovet Sotsialistik Respuвlikalarь: Ukraina SSR, Belorussia SSR, Azerвajzan SSR, Gruzia SSR, Armenia SSR, Tөrkmənstan SSR, Yzвəkstan SSR Tazikstan SSR, Qazaqstan SSR, Qьrqьzstan SSR menən sojuz dəvlətenə — Sovet Sotsialistik Respuвlikalarь Sojuzьna вerləşte.

Şul nigeđđə eş kyrep, RSFSR SSSR-qa unьŋ juqarь vlast' organdarь həm dəvlət idarahь organdarь jөđөndə SSSR Konstitutsiahьnьŋ 14-se statjahь menən вildələngən xoquqtarđь tə'min itə.

SSSR Konstitutsiahьnьŋ 14-se statjahь siktərenen tьşьnda RSFSR, yđeneŋ suveren xoquqtarьn tulьhь menən haqlap, dəvlət vlasьn məstəqil rəveştə вojomqa aşьra.

14 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahь: Azov-Qara dingeđ, Alьъ Kөnsьqьş, Kөnвajьş Seвer, Krasnojarski, Tөnjaq Kavkaz krajđarьnan; Voronez, Kөnsьqьş Seвer, Gor'ki, Kөnвajьş, Ivanovo, Kalinin, Kirov, Kujвьjşef, Kurski, Leningrad, Məskəv, Omski, Orenвurg, Saratof, Sverdlovski, Tөnjaq, Stalingrad, Celəвe, Jaroslavl' өlkələrenən; Tatarstan, Başqortostan, Byrət-Monqolia, Daqstan, Kaвardino-Balkaria, Qalmьq, Karelia, Komi, Qьrьm, Mari, Mordovia, Volga вujь Nemestarь, Tөnjaq Osetia, Udmurt, Cecen-Inquş, Cьvaşia, Jakutia avtonomialь sovet sotsialistik respuвlikalarьnan həm Adьjgej, Jevrej, Qaracaj, Ojrotia, Xakas, Cerkes avtonomialь өlkələrenən tora.

15 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahь yđendə Sovet Sotsialistik Respuвlikalarь Sojuzьnan sьqьv xoquqьn haqlaj.

16 STATJA. RSFSR-đьŋ territoriahь RSFSR-đьŋ rizalьqь nan вaşqa yđgərtelə almaj.

17 STATJA. SSSR-đьŋ zakondarь RSFSR territoriahьnda məzвyri.

18 STATJA. RSFSR-đьŋ hər вer grazdanь SSSR grazdanь вulьp tora.

Bөtə sojuz respuвlikalarьnьŋ вaşqalarьnьŋ grazdandarь RSFSR territoriahьnda RSFSR grazdandarь menən вerđəj xoquqtarđan fajđalanalar.

19 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahь qaramaqьna unьŋ juqarqь vlast' organdarь həm dəvlət idarahь organdarь jөđөndə tyвəndəgelər inələr:

a) RSFSR Konstitutsiahьn вildələp qujьv həm unьŋ вaşqarьlьvьna kontrol';

в) avtonomialь sovet sotsialistik respuвlikalarьnьŋ Konstitutsialarьn raъlav;

v) RSFSR sostavьnda jaŋь krajđar həm өlkələr, şulaj uq jaŋь avtonomialь respuвlikalar həm өlkələr tөđөlөven SSSR Verxovnьj Sovetьnьŋ raъlavьna qujьv;

g) Avtonomialь sovet sotsialistik respuвlikalarьnьŋ həm avtonomialь өlkələrđeŋ granitsalarьn həm rajondarqa вyleneştəren raъlav;

d) krajdarđьŋ həm өlkələrđeŋ granitsalarьn həm rajondarqa вyleneştəren вildələp qujьv;

e) RSFSR-đьŋ zakondarьn sьqarьv;

z) dəvlət tərtiвen həm grazdandarđьŋ xoquqtarьn haqlav;

z) RSFSR-đьŋ xalьq xuzalьqь planьn raъlav;

i) RSFSR-đьŋ dəvlət вydzetьn raъlav;

k) SSSR zakondarьna mьvafiq rəveştə, dəvlət həm urьndaqь nalogtarьn, sвorđarьn həm nalog tygel doxodtarđь вildələp qujьv;

l) avtonomialь respuвlikalarđьn вydzettarьn həm krajđarđьŋ həm өlkələrđeŋ urьndaqь вydzettarьn вojomqa aşьrьvqa jetəkselek itev;

m) straxovanie həm haqlьq (sвerezenie) eşenə jetəkselek itev;

n) respuвlikaqa вujhonoşlo вanktarđь. promьjşlennostь, avьl xuzalьqьn həm savđa predpriatieləren həm ojoşmalarьn idara itev həm şulaj uq urьndaqь promьjşlennosqa jetəkselek itev;

o) Sojuzqa вujhonoşlo predpriatielərđeŋ toroşo həm idara iteleve өъtөnən kontrol' həm kyđətev;

p) jerđən, jer ese вajlьqtarьnan, urmandarđan həm hьvđarđan fajđalanьv tərtiвen вildələp qujьv;

r) qalalarđьŋ həm xalьq tora torqan вaşqa urьndarđьŋ torlaq həm kommunal' xuzalьqьna, torlaq tөđөləşənə həm tөđөvlegenə jetəkselek itev;

s) jul tөđөləşө, urьndaqь transportqa həm вəjləneşkə jetəkselek itev;

(Davamь 2-se вittə)

ROSSIA SOVET FEDERATIV SOTSIALISTIK RESPUBLIKAHЬNЬꞐ

Konstitutsiahь (Niged Zakonь).

Davamь. Başь 1-bittə

t) xedmət turahьnda zakon sьqa-rьv;
u) havlьq haqlav eşenə jetəkselek itev;
f) sotsial' tə'minat eşenə jetəkselek itev;
x) başlanqьs, urta həm juqarь belem alьv eşenə jetəkselek itev;
ꞑ) RSFSR-dьꞑ kul'tura-aqartьv həm fənni ojoşmalarьna həm ucrezdenielərenə jetəkselek itev həm dəjəm-respublika əhəmiətendəge kul'tura-aqartьv həm fənni ojoşmalardь həm ucrezdenielərde idara itev;
c) fizkul'tura həm sport eşen ojoştorov həm uqa jetəkselek itev,
ş) RSFSR-dьꞑ sud organdarьn ojoştorov;
щ) RSFSR grazdanlьqь xoquqtarьn birev;
ə) RSFSR-dьꞑ sud organdarь tarafьnan xəkem itelgən grazdandardь amnistialav həm jarlьqav.

20 STATJA. Hər ber Avtonomialь respublikanьꞑ Avtonomialь respublika ydgəlektəren iьəpkə alqan həm RSFSR Konstitutsiahьna həm SSSR Konstitutsiahьna tulьhь menən mьvafiq rəveştə tədəlgən yd Konstitutsiahь bula.

21 STATJA. RSFSR-dьꞑ zakondarь Avtonomialь respublika territoriahьnda məzbyri. Avtonomialь respublikanьꞑ zakonь menən RSFSR-dьꞑ zakonь arahьnda ajьrьlьş bula qalqanda RSFSR-zakonь eş itə.

III вylek

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik respublikahь dəvlət vlasьnьꞑ juqarqь organdarь

22 STATJA. RSFSR dəvlət vlasьnьꞑ juqarqь organь bulьp RSFSR Verxovnьj Sovetь tora.

23 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь, RSFSR Konstitutsiahьnьꞑ 13 həm 19-sь statjalarь bujьnsa RSFSR-qa ydləşterelgən bətə xoquqtardь, ulardьꞑ, Konstitutsia bujьnsa, RSFSR Verxovnьj Sovetьna otcotlь RSFSR organdarь: RSFSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumь, RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь həm RSFSR Xalьq Komissariattarь kompetensiahьna inməvdəre tiklemendə, bojomqa aşьra.

24 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь — RSFSR-dьꞑ berdən-ber zakon sьqarьv organь ul.

25 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь RSFSR grazdandarь tarafьnan hajlav okrugtarь bujьnsa: 150 meꞑ keşenən ber deputat normahь bujьnsa 4 jьl srokqa hajlana.

26 STATJA. Əgər zakon RSFSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan jabaj kypselek tavьş menən qabul itelhə, ul raҕlanqan hanala.

27 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan qabul itelgən zakondar RSFSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ predsedatele həm sekretarь imzalarь menən iqlan itelələr.

28 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ predsedatelen həm unьꞑ ike urьnbaҕarьn hajlaj.

29 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ predsedatele RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ ultьrьştarьna jetəkselek itə həm unьꞑ eske tərtiben alьp bara.

30 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь tarafьnan jьlqa ike tapqьr saqьrьlalar. Nəvbəttən tьş sessialar RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь tarafьnan unьꞑ qaravь bujьnsa jəki Verxovnьj Sovet deputattarьnьꞑ əstən berehenen talabь bujьnsa saqьrьlalar.

31 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь RSFSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ predsedatele, unьꞑ avtonomialь respublikalar hanьnsa 17 urьnbaҕarь, Prezidium sekretarь həm Prezidiumdьꞑ 20 aqzahь sostavьnda RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumьn hajlaj.

32 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь ydenen bətə eşməkərlegendə RSFSR Verxovnьj Sovetьna otcotlь.

33 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь:
a) RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarьn saqьra;
в) RSFSR zakondarьna aꞑlatma birə, ukazdar sьqara;
v) bətə-xalьq oprosь (referendum) jahaj;
g) RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetьnьꞑ, avtonomialь respublikalar Xalьq Komissardarь Sovettarьnьꞑ qarardarьn həm bojoroqtarьn, həm şulaj uq kraj (əlkə) Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ həm avtonomialь əlkələrdeꞑ Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ qarardarьn həm bojoroqtarьn, ular zakonqa mьvafiq bulmaqan taqdirdə, juqqa sьqara;
d) RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaqь osorda RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь predsedatelenen qujьvь bujьnsa RSFSR-dьꞑ ajьrьm Xalьq Komissardarьn xedmət urьnьnan azat itə həm taqəjenləj, hunьnan RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raҕlavьna qujaj;
e) RSFSR-dьꞑ pocot isemdəren birə;
z) RSFSR sud organdarь tarafьnan xəkem itelgən grazdandardь jarlьqav xoquqьn bojomqa aşьra.

34 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь mandat komissiahь hajlaj, вьl komissia RSFSR Verxovnьj Sovetь deputattarьnьꞑ vəkələttəren tikşerə.

Mandat komissiahьnьꞑ qujьvь bujьnsa RSFSR Verxovnьj Sovetь jə ajьrьm deputattardьꞑ vəkələten tanьvdь, jə ulardьꞑ hajlanьvdarьn kassatsialavdь xəl itə.

35 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь, yde zarur tapqan saqta, teləgən ber məs'ələ bujьnsa tikşerev həm revizia komissialarь taqəjenləj.

Bətə ucrezdenielər həm xedmət urьnьndaqь keşelər вьl komissialardьꞑ talaptarьn ytərgə həm zarur materialdardь həm dokumenttardь ularqa tapşьrьrqa burьslьlar.

36 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ deputatь RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ rizalьqьnan başqa, ə RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaqь osorda, — RSFSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ rizalьqьnan başqa, sud javaplьlьqьna tartьla almaj jəki arestqa alьna almaj.

37 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ vəkələttəre udqandan huꞑ RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ vəkələttəre udqan kөndən alьp iꞑ kyve ike aj srok esendə jaꞑь hajlavdar bildələj.

38 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ vəkələttəre udqandan huꞑ RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь RSFSR-dьꞑ jaꞑь hajlanqan Verxovnьj Sovetь tarafьnan RSFSR-dьꞑ jaꞑь Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tədəlgəngə tiklem ydenen vəkələttəren haqlaj.

39 STATJA. RSFSR-dьꞑ jaꞑь hajlanqan Verxovnьj Sovetь RSFSR dьꞑ elekke saqьrma Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tarafьnan, hajlavdardan huꞑ ber ajdan da huꞑlanьb jьnsa, saqьrьla.

40 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь RSFSR Xөkymətenə—RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetьn tədə.

IV вylek

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respublikahьnьꞑ dəvlət idarahь organdarь

41 STATJA. RSFSR dəvlət vlasьnьꞑ başqarьv həm bojoroq birev juqarqь organь bulьp RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь tora.

42 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь RSFSR Verxovnьj Sovetь aldьnda javaplь həm uqa otcotlь, ə RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaqь osorda — RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь aldьnda javaplь həm uqa otcotlь.

43. STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь SSSR-dьꞑ həm RSFSR-dьꞑ zakondarь, SSSR Xalьq Komissardarь Sovetьnьꞑ qarardarь həm bojoroqtarь nigedendə həm ulardь başqarьvda qarardar həm bojoroqtar sьqara həm ulardьꞑ başqarьlьşьn tikşerə.

44 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь qarardarьnьꞑ həm bojoroqtarьnьꞑ RSFSR-dьꞑ bətə territoriahьnda başqarьlьvь məzbyri.

45 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь:
a) RSFSR Xalьq Komissariattarьnьꞑ həm yd qaramaqьndaqь başqa xuzalьq həm kul'tura ucrezdenielərenen eşen berləşterə həm jynəldərə; dəjəm-sojuz Xalьq Komissariattarь upolnomocennьjdarьnьꞑ eşen berləşterə həm tikşerə;
в) Xalьq xuzalьqь planьn bojomqa aşьrьv bujьnsa saralar kyrə;
v) RSFSR-dьꞑ dəvlət həm urьndaqь bydzetьn bojomqa aşьrьv bujьnsa saralar kyrə;
g) dəvlət tərtiben tə'min itev, dəvlət mənfəqəttəren jaqlav həm grazdandardьꞑ xoquqtarьn haqlav bujьnsa saralar kyrə;
d) avtonomialь respublikalar Xalьq Komissardarь Sovettarьnьꞑ eşen jynəldərə həm tikşerə, krajdardьꞑ həm əlkələrdeꞑ Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ eşenə jetəkselek itə həm unь tikşerə;
e) zarur bulqan taqdirdə, RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь erganendə xuzalьq həm kul'tura tədeləşe eştəre bujьnsa spetsial' komitettar həm Baş Idaralar tədə.

46 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь krajdar həm əlkələr Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ həm avtonomialь əlkələr Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ qarardarьn həm bojoroqtarьn juqqa sьqarьrqa həm şulaj uq avtonomialь respublikalar Xalьq Komissardarь Sovettarьnьꞑ qarardarьn həm bojoroqtarьn həm kraj, əlkə Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ həm avtonomialь əlkələr Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ qarardarьn həm bojoroqtarьn tuqtatьp torovqa xoquqlь.

RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь RSFSR Xalьq Komissardarьnьꞑ prikazdarьn həm instruksialarьn juqqa sьqarьvqa xoquqlь.

47 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь RSFSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan tүвəndəge sostavta tədələ:
RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetьnьꞑ predsedatele;
RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetь Predsedatelenen urьnbaҕarь;
RSFSR Dəvlət plan komissiahьnьꞑ Predsedatele;
RSFSR Xalьq Komissardarь:
Adьq promьşlennosь;
Jenel promьşlennost';
Urman promьşlennosь;
Jer eştəre;
Bөrtөk aşlьq həm malsьlьq sovxozdarь;
Finans;
Eske savda;
Eske eştər;
Justitsia;
Havlьq haqlav;
Məqarif;
Urьndaqь promьşlennost';
Kommunal' xuzalьq;
Sotsial' tə'minət;
SSSR-dьꞑ Əderləvdər Komitetь upolnomocennьjь;
Iskusstvo eştəre Idarahьnьꞑ Na-cal'nige;
Dəjəm-sojuz Xalьq Komissariattarьnьꞑ upolnomocennьjdarь.

48 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sovetь deputattarьnьꞑ RSFSR xөkymətenə jəki RSFSR Xalьq Komissarьna mərəzəqət itelgən horamьna ular iꞑ kyve əs kөn srok esendə RSFSR Verxovnьj Sovetьnda teldən jəki jadma javap birergə burьslьlar.

49 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь dəvlət idarahьnьꞑ RSFSR kompetensiahьna ingən tarmaqtarьna jetəkselek itələr.

50 STATJA. RSFSR Xalьq Komissardarь tejeşle Xalьq Komissariattarь kompetensiahьnьꞑ siktəre esendə SSSR həm RSFSR zakondarь, SSSR Xalьq Komissardarь Sovetьnьꞑ həm RSFSR Xalьq Komissardarь Sovetьnьꞑ qarardarь həm bojoroqtarь, SSSR sojuz-respublikan Xalьq Komissariattarьnьꞑ prikazdarь həm instruksialarь nigedendə həm ulardь başqarьvda prikazdar həm instruksialar sьqaralar həm ulardьꞑ başqarьlьşьn tikşerələr.

51 STATJA. RSFSR Xalьq Komissariattarь jə sojuz-respublikan, jəki respublikan Xalьq Komissariattarь bulalar.

52 STATJA. RSFSR-dьꞑ sojuz-respublikan Xalьq Komissariattarь RSFSR dəvlət idarahьnьꞑ, tik SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tara-

(Davamь 3-sə bittə)

Leninse 2 вit

ROSSIA SOVET FEDERATIV SOTSIALISTIK RESPUBLIKAHЬNЬꞐ

Konstitutsiahь (Nigeđ Zakonь).

Davamь. Başь 1-2-3 вittərđə

87 STATJA. Krajđarđьꞑ, өlkələrđeꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь, milli həm administrativ okrugtarđьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь, rajondarđьꞑ həm qalalarđьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь yđđərenenꞑ sessialarь vaqьtьna sessianьꞑ ultьrьştarьn alьp вarьv өsөn predsedatel' həm sekretar hajlajđar.

88 STATJA. Avьl sovetьnьꞑ predsedatele avьl Sovetьn saqьra həm unьꞑ ultьrьştarьn alьp вara.

89 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ başqarьv organdarь yđđəren hajlaƣan Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna la, şulaj uq juƣarь torƣan Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ başqarьv organьna la turanan-tura otcotlьlar.

90 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ juƣarь torƣan başqarma komitettarь tyвən torƣan başqarma komitettarđьꞑ qararđarьn həm вojoroqtarьn juqqa sьƣarьvƣa həm tyвən torƣan Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ qararđarьn həm вojoroqtarьn tuqtatьp torovƣa xoquqlьlar.

91 STATJA. Juƣarь torƣan Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь tyвən torƣan Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ həm ularđьꞑ başqarma komitettarьnьꞑ qararđarьn həm вojoroqtarьn juqqa sьƣarьvƣa xoquqlьlar.

92 STATJA. Kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ tyвəndəge вylektəren tөđələr:

jer eştəre;
finans;
eske savđa;
havlьq haqlav;
xalьq məƣarife;
urьndaƣь promьjşlennost';
kommunal' xuzalьq;
sotsial' tə'minət;
jul eştəre;
dөjөm вylek;
iskusstvo eştəre;
plan komissiahь;
başqarma komitetь predsedatele ergəhendə kadrđar sektorь;

həm, вьnan tьş, krajđьꞑ (өlkənenꞑ) xuzalьƣь yđgəlektərenə mьvafiq rəveştə, sojuz-respuвlikan Jeꞑel promьjşlennost', Ađьq promьjşlennosь, Urman promьjşlennosь, Bөrtөk aşlьq həm malsьlьq sovxozđarь Xalьq Komissariatьnьꞑ raƀlavь menən, kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь tyвəndəge вylektərđe jəki idaralarđь tөđələr:

jeꞑel promьjşlennost';
ađьq promьjşlennosь;
urman promьjşlennosь;
вөrtөk aşlьq həm malsьlьq sovxozdarь.

93 STATJA. Krajđьꞑ (өlkənenꞑ) şarttarьna mьvafiq rəveştə, SSSR həm RSFSR zakondarь nigeđendə, dөjөm-sojuz Xalьq Komissariattarь həm Eske eştər Xalьq Komissariattarь kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь ergəhendə yđđərenenꞑ idaralarьn tөđələr.

Əđerləvđər Komitetь kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь ergəhendə yđđərenenꞑ upolnomocennьjđarьn təƣəjenləjđər.

94 STATJA. Kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ вylektəre həm idaralarь yđđərenenꞑ eşməkərlegendə tejeşle kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna həm unьꞑ başqarma komitetьna la, şulaj uq RSFSR-đьꞑ tejeşle Xalьq Komissariatьna la вujhonalar.

95 STATJA. Administrativ okrugtarđьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь həm ularđьꞑ başqarma komitettarь вylektər tөđələr həm yđđərenenꞑ eşen RSFSR Verxovnьj organdarьnьꞑ zakondarь həm ukazdarь həm kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ qararđarь nigeđendə alьp вaralar.

96 STATJA. Rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ tyвəndəge вylektəren tөđələr:

jer eştəre;
xalьq məƣarife;
finans;
eske savđa;
havlьq haqlav;
sotsial' tə'minət;
dөjөm вylek;
jul eştəre;
plan komissiahь;
başqarma komitetь predsedatele ergəhendə kadrđar sektorь;

həm, вьnan tьş, rajondьꞑ xuzalьƣь yđgəlektərenə mьvafiq rəveştə, kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ raƀlavь menən, rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь tyвəndəge вylektərđe tөđələr: kommunal' həm urьndaƣь promьjşlennost'.

97 STATJA. Rajondьꞑ şarttarьna mьvafiq rəveştə, SSSR həm RSFSR zakondarь nigeđendə, tejeşle kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ raƀlavь menən, Eske eştər Xalьq Komissariatь rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь ergəhendə yđenenꞑ idaralarьn tөđə.

98 STATJA. Rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ вylektəre yđđərenenꞑ eşməkərlegendə rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna həm unьꞑ başqarma komitetьna la, şulaj uq kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ tejeşle вylegenə lə вujhonalar.

99 STATJA. Qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ tyвəndəge вylektəren tөđələr:

finans;
kommunal' xuzalьq;
eske savđa;
havlьq haqlav;
xalьq məƣarife;
sotsial' tə'minət;
dөjөm вylek;
plan komissiahь;
başqarma komitetь predsedatele ergəhendə kadrđar sektorь;

həm, вьnan tьş, qala promьjşlennosьnьꞑ qala həm qala ergəhe xuzalьƣьnьꞑ yđgəlektərenə mьvafiq rəveştə:

urьndaƣь promьjşlennost';
jer eştəre.

100 STATJA. Qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ вylektəre yđđərenenꞑ eşməkərlegendə qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna həm unьꞑ başqarma komitetьna la, şulaj uq rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ tejeşle вylegenə jəki turanan-tura kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ tejeşle вylegenə lə вujhonalar.

101 STATJA. Məskəv həm Leningrad qalalarь Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ вylektəre yđđərenenꞑ eşməkərlegendə Məskəvđenꞑ həm Leningradtьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna həm unьꞑ başqarma komitetьna la, şulaj uq RSFSR-đьꞑ tejeşle Xalьq Komissariatьna la turanan-tura вujhonalar.

102 STATJA. Milli okrugtarđьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь həm ularđьꞑ başqarma komitettarь „Milli okrugtar turahьnadaƣь polozenie“ menən, şulaj uq tejeşle kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ qararđarь menən yđđərenə jөkmətelə torƣan xoquq həm вurьstarđь okrug territoriahьnda вojomƣa aşьralar.

„Milli okrugtar turahьndaƣь polozenie“ RSFSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan вildələnep qujьla.

IX вylek

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahьnьꞑ вydzetь

103 STATJA. RSFSR-đьꞑ dəvlət вydzetь RSFSR-đьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetь tarafьnan tөđələ həm unьꞑ tarafьnan RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raƀlavьna inderelə.

RSFSR-đьꞑ Verxovnьj Sevetь tarafьnan raƀlanƣan RSFSR dəvlət вydzetь ƣөmymi вelderevgə iƣlan itelə.

104 STATJA. RSFSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetь вydzet komissiahь hajlaj, вьl komissia Verxovnьj Sovetqa RSFSR dəvlət вydzetь вujьnsa yđenenꞑ zaklyceniehь turahьnda doklad jahaj.

105 STATJA. RSFSR dəvlət вydzetьnьꞑ başqarьlьvь turahьndaƣь otcot RSFSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetь tarafьnan raƀlana həm ƣөmymi вelderevgə iƣlan itelə.

106 STATJA. Avtonomialь respuвlikalarđьꞑ вydzettarьna həm urьndaƣь kraj (өlkə) вydzettarьna, şulaj uq avtonomialь өlkələrđenꞑ, milli həm administrativ okrugtarđьꞑ, rajon, qala həm avьl Sovettarьnьꞑ вydzettarьna urьndaƣь xuzalьqtan kilgən doxodtar, ularđьꞑ territoriahьna inə torƣan dəvlət doxodtarьnan otcislenielər həm şulaj uq SSSR həm RSFSR zakonlaştьrьvь menən вildələnep qujьla torƣan dəvməldərđə urьndaƣь nalogtarđan həm sвorđarđan kilgən keremdər inderelələr.

X вylek

Sud həm prokuratura

107 STATJA. RSFSR-đa ƣəđel xөkөm RSFSR-đьꞑ Verxovnьj Sudь, avtonomialь respuвlikalarđьꞑ Verxovnьj Sudtarь, krajđarđьꞑ, өlkələrđenꞑ sudtarь avtonomialь өlkələrđenꞑ sudtarь milli okrugtarđьꞑ sudtarь, administrativ okrugtarđьꞑ sudtarь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ qararь вujьnsa tөđələ torƣan, SSSR spetsial' sudtarь, xalьq sudtarь tarafьnan вojomƣa aşьrьla.

108 STATJA. Bөtə sudtarđa eştərđe qarav, zakon tarafьnan spetsial' rəveştə aldan вildələngən xəldərđən tьş, xalьq zasedatel'dərenenꞑ qatnaşь menən вojomƣa aşьrьla.

109 STATJA. RSFSR Verxovnьj Sudь RSFSR-đьꞑ juƣarƣь sud organь вulьp tora. RSFSR Verxovnьj Sudьna RSFSR-đьꞑ, avtonomialь respuвlikalarđьꞑ həm өlkələrđenꞑ вөtə sud organdarьnьꞑ sud eşməkərlege өƀtөnən kyđətep torov (nadzor) jөkmətelə.

110 STATJA. RSFSR-đьꞑ Verxovnьj sudь RSFSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan вiş jьl srokqa hajlana.

111 STATJA. Avtonomialь respuвlikalarđьꞑ Verxovnьj Sudtarь avtonomialь respuвlikalarđьꞑ Verxovnьj Sovettarь tarafьnan вiş jьl srokqa hajlanalar.

112 STATJA. Krajđarđьꞑ həm өlkələrđenꞑ sudtarь, avtonomialь өlkələrđenꞑ sudtarь, milli həm administrativ okrugtarđьꞑ sudtarь krajđarđьꞑ, өlkələrđenꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь tarafьnan jəki avtonomialь өlkələrđenꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь, jəki milli həm administrativ okrugtarđьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь tarafьnan вiş jьl srokqa hajlanalar.

113 STATJA. Xalьq sudtarь rajondьꞑ grazdandarь tarafьnan ƣөmymi, tura həm tiꞑ hajlav xoquƣь nigeđendə jəşren tavьş вirev menən — өs jьl srokqa hajlanalar.

114 STATJA. RSFSR-đa sud eşen atqarьv rus telendə jəki avtonomialь respuвlikanьꞑ jəki avtonomialь өlkənenꞑ jəki milli okrugtьꞑ telendə, вьl telde вelməj torƣan keşelər өsөn eş materialdarь menən tərзəməse arqьrь tulь tanьştьrьvđь, şulaj uq sudta əsə telendə sьƣьp həjləv xoquƣьn tə'min itev menən alьp вarьla.

115 STATJA. RSFSR-đьꞑ вөtə sudtarьnda eştərđenꞑ qaralьvь, zakon menən ajьrƣь jahavđar aldan kyrelməgəndə, asьq, ƣəjeplənevsegə yđen jaqlav xoquƣь tə'min itelə.

116 STATJA. Sudjalar вojondoroqhođđar həm tik zakonƣa ƣьna вujhonalar.

117 STATJA. Bөtə Xalьq Komissariattarь həm ularđьꞑ qaramaƣьndaƣь ucrezdenielər tarafьnan, şulaj uq ajьrьm xeđmət urnь keşeləre tarafьnan, şulaj uq RSFSR grazdandarь tarafьnan RSFSR territoriahьnda zakondarđьꞑ anьq başqarьlьvьn juƣarƣь kyđətev SSSR Prokurorь tarafьnan turanan-tura la, şulaj uq RSFSR Prokurorь arqьrь la вojomƣa aşьrьla.

118 STATJA. RSFSR Prokurorь SSSR Prokurorь tarafьnan вiş jьl srokqa təƣəjenlənə.

119 STATJA. Krajđarđьꞑ həm өlkələrđenꞑ prokurorđarь, şulaj uq avtonomialь respuвlikalarđьꞑ həm avtonomialь өlkələrđenꞑ prokurorđarь SSSR Prokurorь tarafьnan вiş jьl srokqa təƣəjenlənələr.

120 STATJA. Milli həm administrativ okrugtarđьꞑ prokurorđarь, rajondarđьꞑ həm qalalarđьꞑ prokurorđarь RSFSR Prokurorь tarafьnan SSSR Prokurorьnьꞑ raƀlavь menən вiş jьl srokqa təƣəjenlənələr.

121 STATJA. Prokuratura organdarь yđ funksialarьn urьndaƣь his вer tөrlө organdarƣa вojondoroqhođ rəveştə, tik SSSR Prokurorьna ƣьna вujhonop, вojomƣa aşьralar.

Leninse 4 вit

(Davamь 5-se вittə)

ROSSIA SOVET FEDERATIV SOTSIALISTIK RESPUBLIKAHЬNЬꞐ

Konstitutsiahь (Nigeđ Zakonь).

Davamь. Başь 1-2-ʙittərđə

fьnan raѣlana torqan isemlek ʙujьnsa sikləngən handaqь predpriatielərđe genə ajrьp qaldьrьp, yđđərenə tapşьrьlqan tarmaqtarьna, RSFSR Xalьq Komissarđarь Sovetьna la, şulaj uq SSSR-đьꞑ tejeşle sojuz-respuʙlikan Xalьq Komissariattarьna la ʙujhonop, jetəkselek itələr.

53 STATJA. RSFSR respuʙlikan Xalьq Komissariattarь dəvlət idarahьnьꞑ yđđərenə tapşьrьlqan tarmaqtarьna, turanan-tura RSFSR Xalьq Komissarđarь Sovetьna ʙujhonop, jetəkselek itələr.

54 STATJA. RSFSR-đьꞑ sojuz-respuʙlikan Xalьq Komissariattarьna RSFSR-đьꞑ tyʙəndəge Xalьq Komissariattarь inələr:

Ađьq promъjşlennosь;
Jeꞑel promъjşlennost';
Urman promъjşlennosь;
Jer eştəre;
Bɵrtək aşlьq həm malsьlьq sovxozdarь;
Finans;
Eske savđa;
Eske eştər;
Justitsia;
Havlьq haqlav.

55. STATJA. Respuʙlikan Xalьq Komissariattarьna RSFSR-đьꞑ tyʙəndəge Xalьq Komissariattarь inələr:

Məqarif;
Urьndaqь promъjşlennost';
Kommunal' xuzalьq;
Sotsial' tə'minət.

V ʙylek

Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь dəvlət vlasьnьꞑ juqarqь organdarь

56 STATJA. Avtonomialь respuʙlika dəvlət vlasьnьꞑ juqarqь organь ʙulьp ASSR Verxovnьj Sovetь tora.

57 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Verxovnьj Sovetь respuʙlikanьꞑ grazdandarь tarafьnan, Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Konstitutsiahь menən ʙildələnep qujьla torqan vəkillek normalarь ʙujьnsa, dyrt jьl srokqa hajlana.

58 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Verxovnьj Sovetь — ASSR đьꞑ ʙerđən-ʙer zakon sьqarьv organь.

59 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Verxovnьj Sovetь:

a) Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Konstitutsiahьn qaʙul itə həm unь RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raѣlavьna inđerə;

ʙ) Avtonomialь respuʙlikanьꞑ rajonđarqa ʙyleneşen, rajondarđьꞑ həm qalalarđьꞑ granitsalarьn ʙildələp quja həm RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raѣlavьna inđerə;

v) Avtonomialь respuʙlikanьꞑ xalьq xuzalьqь planьn həm ʙydzetьn raѣlaj;

g) Avtonomialь respuʙlikanьꞑ pocot isemdəren ʙirə.

60 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Verxovnьj Sovetь: ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ predsedatele, unьꞑ urьnʙaѣarđarь, Prezidium sekretarь həm ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ aqzalarь sostavьnda ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumьn hajlaj.

61 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Verxovnьj Sovetь Prezidiumь ASSR Verxovnьj Sovetьna otcotlь.

62 STATJA. Avtonomialь respuʙlika Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ vəkələttəre ASSR Konstitutsiahь menən ʙildələnə.

63 STATJA. Avtonomialь respuʙlika Verxovnьj Sovetь ultьrьştarđь ajьp ʙarьv ɵsən ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ predsedatelen həm unьꞑ urьnʙaѣarđarьn hajlaj.

64 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Verxovnьj Sovetь Avtonomialь respuʙlikanьꞑ xɵkymətən — ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetьn təđə.

VI ʙylek

Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarьnьꞑ dəvlət idarahь organdarь

65 STATJA. ASSR dəvlət vlasьnьꞑ ʙaşqarьv həm ʙojoroq ʙirev juqarqь organь ʙulьp ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь tora.

66 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetь ASSR Verxovnьj Sovetь aldьnda javaplь həm uqa otcotlь, ə Avtonomialь respuʙlika Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaqь osorđa — Avtonomialь respuʙlika Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь aldьnda javaplь həm uqa otcotlь.

67 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetь SSSR-đьꞑ, RSFSR-đьꞑ həm Avtonomialь respuʙlikanьꞑ zakondarь, SSSR həm RSFSR Xalьq Komissarđarь Sovettarьnьꞑ qararđarь həm ʙojoroqtarь nigeđendə həm ularđь ʙaşqarьvđa qararđar həm ʙojoroqtar sьqara həm ularđьꞑ ʙaşqarьlьşьn tikşerə.

68 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetь ASSR Xalьq Komissarđarьnьꞑ prikazdarьn həm instruksialarьn, ASSR territoriahьndaqь okrug, qala həm rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь ʙaşqarma komitettarьnьꞑ qararđarьn həm ʙojoroqtarьn juqqa sьqarьvqa, şulaj uq okrug, qala həm rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ qararđarьn həm ʙojoroqtarьn tuqtatьp torovqa xoquqlь.

69 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetь Avtonomialь respuʙlika Verxovnьj Sovetь tarafьnan tyʙəndəge sostavta təđələ:

Avtonomialь respuʙlika Xalьq Komissarđarь Sovetьnьꞑ Predsedatele;
Xalьq Komissarđarь Sovetь Predsedateleneꞑ urьnʙaѣarđarь;
Dəvlət plan komissiahьnьꞑ Predsedatele;
Xalьq Komissarđarь:
Jer eştəre;
Finans;
Eske savđa;
Eske eştər;
Justitsia;
Havlьq haqlav;
Məqarif;
Urьndaqь promъjşlennost';
Kommunal' xuzalьq;
Sotsial' tə'minət;
Jul Idarahь Nacal'nige;
Əđerləvđər Komitetьnьꞑ upolnomocennьjь;
Iskusstvo eştəre Idarahьnьꞑ Nacal'nige,

həm, ʙьnan tьş, respuʙlika xuzalьqьnьꞑ yđgəlektərenə mьvafiq rəveştə, RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raѣlavь menən, — Xalьq Komissarđarь:

Ađьq promъjşlennosь;
Jeꞑel promъjşlennost';
Urman promъjşlennosь.

70 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Xalьq Komissarđarь Dəvlət idarahьnьꞑ, RSFSR həm ASSR Konstitutsialarь ʙujьnsa, Avtonomialь respuʙlika kompetensiahьna ingən tarmaqtarьna jetəkselek itələr.

71 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Xalьq Komissarđarь tejeşle Xalьq Komissariattarь kompetensiahьnьꞑ siktəre esendə SSSR, RSFSR həm ASSR zakondarь, SSSR, RSFSR həm ASSR Xalьq Komissarđarь Sovettarьnьꞑ qararđarь həm ʙojoroqtarь, RSFSR Xalьq Komissarđarьnьꞑ prikazdarь həm instruksialarь nigeđlegendə həm ularđь ʙaşqarьvđa prikazdar həm instruksialar sьqaralar.

72 STATJA. Avtonomialь respuʙlikanьꞑ Xalьq Komissariattarь dəvlət idarahьnьꞑ yđđərenə tapşьrьlqan tarmaqtarьna, ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetьna la, şulaj uq RSFSR-đьꞑ tejeşle Xalьq Komissariattarьna la ʙujhonop, jetəkselek itələr.

VII ʙylek

Avtonomialь ɵlkələr dəvlət vlasьnьꞑ organdarь

73 STATJA. Avtonomialь ɵlkə dəvlət vlasьnьꞑ organь ʙulьp avtonomialь ɵlkəneꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovetь tora.

74 STATJA. Avtonomialь ɵlkəneꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovetь avtonomialь ɵlkəneꞑ grazdandarь tarafьnan, RSFSR Konstitutsiahь menən ʙildələnə torqan vəkillek normalarь ʙujьnsa, ike jьl srokqa hajlana.

75 STATJA. Avtonomialь ɵlkə Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ ʙaşqarьv həm ʙojoroq ʙirev organь ʙulьp unьꞑ tarafьnan hajlana torqan ʙaşqarma komitet tora.

76 STATJA. Hər ʙer avtonomialь ɵlkəneꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovetь RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raѣlavьna Avtonomialь ɵlkəneꞑ milli yđgəlektəren iѣəpkə alqan „Avtonomialь ɵlkə turahьndaqь polozeniene“ quja.

VIII ʙylek

Dəvlət vlasьnьꞑ urьnđaqь orgondarь.

77 STATJA. Krajđarđa, ɵlkələrđə, avtonomialь ɵlkələrđə, milli okrugtarđa, administrativ okrugtarđa, rajondarđa, qalalarđa, posjolkalarđa, avьldarđa (stanitsalarđa, avьldarđa, utarđarđa) dəvlət vlasьnьꞑ organdarь ʙulьp Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь toralar.

78 STATJA. Krajđarđьꞑ, ɵlkələrđeꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь, milli həm administrativ okrugtarđьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь, rajondarđьꞑ, qalalarđьꞑ, đur qalalarđa rajondarđьꞑ, posjolkalarđьꞑ, avьldarđьꞑ (stanitsalarđьꞑ, avьldarđьꞑ, utarđarđьꞑ) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь şul krajđьꞑ, ɵlkəneꞑ, milli okrugtьꞑ administrativ okrugtьꞑ, rajondьꞑ, qalanьꞑ, avьldьꞑ xeđmətsəndəre tarafьnan ike jьl srokqa hajlanalar.

79 STATJA. (Kraj, ɵlkə, okrug, rajon, qala, posjolka, avьl) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь yđ territoriahьndaqь kul'tura-politik həm xuzalьq təđələşənə jetəkselek itələr, urьndaqь ʙydzettь ʙildələp qujalar, yđđərenə ʙujhonqan idara organdarьnьꞑ eşməkərlegenə jetəkselek itələr, dəvlət tərtiʙen haqlavđь tə'min itələr, ildeꞑ oʙorona ʙuldьqlьlьqьn kɵsəjtevgə ʙulьşlьq itələr, zakondarđь riqajə itevđe həm grazdandarđьꞑ xoquqtarьn haqlavđь tə'min itələr.

80 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь SSSR-đьꞑ, RSFSR-đьꞑ həm Avtonomialь respuʙlikanьꞑ zakondarь menən yđđərenə ʙirelgən xoquqtar siktəre esendə qararđar qaʙul itələr həm ʙojoroqtar ʙirələr.

81 STATJA. Krajđar, ɵlkələr Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ, milli həm administrativ okrugtar, rajondar, qalalar həm avьldar Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ ʙaşqarьv həm ʙojoroq ʙirev organdarь ʙulьp ular tarafьnan: predsedatel', unьꞑ urьnʙaѣarđarь, sekretar həm aqzalar sostavьnda hajlana torqan ʙaşqarma komitettarь toralar.

82 STATJA. Đur ʙulmaqan poselenielərđə avьl (stanitsa, utar, avьl) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ ʙaşqarьv həm ʙojoroq ʙirev organь ʙulьp ular tarafьnan hajlana torqan predsedatel', unьꞑ urьnʙaѣarь həm sekretar toralar.

83 STATJA. (Kraj, ɵlkə, okrug, rajon, qala, posjolka, avьl) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ ʙaşqarma Komitettarь şul Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ həm juqarь torqan dəvlət organdarьnьꞑ qararđarь nigeđendə yđ territoriahьnda kul'tura-politik həm xuzalьq təđələşənə jetəkselek itevđe ʙojomqa aşьralar.

84 STATJA. Kraj həm ɵlkə Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ sessialarь ularđьꞑ ʙaşqarma komitettarь tarafьnan hirək tigəndə jьlqa 4 tapqьr saqьrьlalar.

85 STATJA. Rajondar Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ həm administrativ okrugtar Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ sessialarь ularđьꞑ ʙaşqarma komitettarь tarafьnan hirək tigəndə jьlqa 6 tapqьr saqьrьlalar.

86 STATJA. Qala həm avьl Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ sessialarь ularđьꞑ ʙaşqarma organdarь tarafьnan hirək tigəndə ajqa ʙer tapqьr saqьrьlalar.

(Davamь 4-se ʙittə)

ROSSIA SOVET FEDERATIV SOTSIALISTIK RESPULIKAHЬNЬŅ

Konstitutsiahь (Nigeđ Zakonь)

Davamь. Başь 1-2-3-4 bittərdə

XI bylek

Grazdandarđьņ nigeđ xoquqtarь həm burьstarь

122 STATJA. RSFSR grazdandarьnьņ xeđmətkə xoquqь, jəqni yđ xeđməttərenə unьņ miqdarьna həm sьjfatьna mьvafiq rəveştə tyləvle, garantialanqan eş alьvqa xoquqь bar.

Xeđmətkə xoquq xalьq xuzalьqьn sotsialistik ojoştorov menən, sovet jəmqiətenen jeteşterges kөstərenen tajşanmaѣ yѣeve menən, xuzalьq krizistərenen mөmkinlegen tiвərev menən həm eşheđlekte вөtөrөv menən tə'min itelə.

123 STATJA. RSFSR grazdandarьnьn jal itevgə xoquqь bar.

Jal itevgə xoquq eşselərđen đur kypselege өsөn eş kөnөn 7 səqətkə tiklem qьѣqartьv menən, eşselərgə həm xeđmətkərđərgə eş xaqьn haqlap jьl hajьn otpusktar bildələp qujьv menən, xeđmətsəndərđe xeđmətləv өsөn sanatoriđər, jal itev jorttarь, klubtarđьņ kiņ seltəren birev menən tə'min itelə.

124 STATJA. RSFSR grazdandarьnьņ qartlьq kөndərendə, şulaj uq avrьv həm xeđmətkə buldьqlьlьqtarьn juqaltьv xəle bulqanda, material' tə'min itelevgə xoquqь bar.

Bьl xoquq eşselərđe həm xeđmətkərđərđe dəvlət iѣəвenə sotsial' straxovanienen kiņ yѣeşe menən, xeđmətsəndərgə tyləvheđ meditsina jarđamь menən, xeđmətsəndər tajdalanьvьna kurorttarđьņ kiņ seltəren birev menən tə'min itelə.

125 STATJA. RSFSR grazdandarьnьņ belem alьvqa xoquqь bar.

Bьl xoquq qөmymi-məzbyri başlanqьs belem alьv menən, juqarь belem alьvđь la inderep, belem alьvđьņ tyləvheđ bulьvь menən, juqarь məktəptə uqьvsьlarđьņ đur kypselegenə dəvlət stipendialarь sistemahь menən, məktəptərđə əsə telendə uqьtьv menən, zavodtarđa, sovxozdarđa, maşina-traktor stansialarьnda həm kolxozdarđa xeđmətsəndərđe proizvodstvo, texnika həm agronomia belemdərenə tyləvheđ өjrətevđe ojoştorov menən tə'min itelə.

126 STATJA. RSFSR-đa xuzalьq, dəvlət, kul'tura həm iztimaqi-politik tormoştoņ вөtə өlkələrendə qatьn-qьđqa irđər menən tiņ xoquqtar birelə.

Qatьn-qьđđarđьņ вьl xoquqtarьn вojomqa aşьrьv mөmkinlege qatьn-qьđqa xeđmət, xeđmət xaqь alьv, jal itev, sotsial' straxovanie həm belem alьvqa irđər menən tiņ xoquq birelev menən, əsə həm balanьņ mənfəqəttəre dəvlət tarafьnan haqlanьv menən, jөklө bulqanda qatьndarqa eş xaqtarьn haqlap otpusktar birev menən, bala tьvđьrьv jorttarьnьņ, balalar jəslələrenen həm вaqsalarьnьņ kiņ seltəre menən tə'min itelə.

127 STATJA. RSFSR grazdandarьnьņ, milləttərenə həm rasaiarьna qaramaѣtan, ularđьņ xuzalьq, dəvlət, kul'tura həm iztimaqi-politik tormoştoņ вөtə өlkələrendə tiņxoquqlь bulьvđarь motlaq zakon bulьp tora.

Grazdandarđьņ nindəj rasanan həm milləttən bulьvđarьna qarap ularđьņ xoquqtarьn tup-tura jəki qьjalatьp nindəj đə bulha sikləv, jəki, kirehensə, tup-tura jəki qьjalatьp өѣtөnləktər qujьv, şulaj uq rasa jaqьnan jəki milli jaqtan ajьrhanqa huqmavsьlьqtь hər tөrlө өnqьlьqtь jəki kyrə almavsьlьqtь həm dəv — zakon menən jaza itelə.

128 STATJA. Grazdandarqa вьzdan azatlьqьn tə'min itev maqsattarь menən RSFSR-đa sirkəv dəvləttən həm məktəp sirkəvđən ajьrьlqan. Dini qөrөf-qədəttərđe ytəv azatlьqь həm dingə qarşь propaganda azatlьqь вөtə grazdandar өsөn tanьla.

129 STATJA. Xeđmətsəndərđen mənfəqəttərenə mьvafiq rəveştə həm sotsialistik qoroloşto nьqьtьv maqsattarь menən RSFSR grazdandarьna:

a) hyđ azatlьqь;

в) matвuqat azatlьqь;

v) jьjьlьştar həm mitingtar azatlьqь;

g) uram şestvieləre həm demonstratsialar azatlьqь zakon menən garantialana.

Grazdandarđьņ вьl xoquqtarь xeđmətsəndərgə həm ulardьņ ojoşmalarьna tipografialar, qaqьđ zapastarь, iztimaqi вinalar, uramdar, вəjləneş sredstvolarь həm вьl xoquqtarđь вojomqa aşьrьv өsөn zarur bulqan вaşqa material' şarttar вirev menən tə'min itelə.

130 STATJA. Xeđmətsəndərđen mənfəqəttərenə mьvafiq rəveştə həm xalьq massalarьnьņ ojoştorov ydeşməkərlegen həm politik aktivlegen yѣeşlənderev maqsattarь menən RSFSR grazdandarьna iztimaqi ojoşmalarqa: professional' sojuzdarqa, kooperativ вerekmələrgə, jəştər ojoşmalarьna, sport həm oвorona ojoşmalarьna, kul'tura, texnika həm fən jəmqiəttərenə вerləşev xoquqь tə'min itelə, ə eşse sьjnьf saftarьnan həm xeđmətsəndərđen вaşqa qatlamdarьnan iņ aktiv həm aņlь grazdandar, xeđmətsəndərđeņ sotsialsitik qoroloşto nьqьtьv həm yѣeşlənderev өsөn kөrəşendə ulardьņ alđьņqь otrəde вulьp torovsь həm xeđmətsəndərđen вөtə ojoşmalarьnьņ, iztimaqi, şulaj uq dəvlət ojoşmalarьnьņ da, jetəkse jadrohьn kəvđələnderevse Bөtə Sojuz kommunisttar (вol'şeviktər) partiahьna вerləşələr.

131 STATJA. RSFSR grazdandarьna şəxesteņ tejelməѣlege tə'min itelə. Sud qararьnan jəki prokuror sanksiahьnan вaşqa вer kemdeņ də arestqa alьnьvь mөmkin tygel.

132 STATJA. Grazdandarđьņ torlaqtarьnьņ tejelməѣlege həm jađьşьv jəşrenlege zakon menən haqlana.

133 STATJA. Xeđmətsəndərđen mənfəqəttəren jaqlav, jəki fənni eşməkərlek, jəki milli-azatlьq kөrəşe өsөn eđərlənə torqan, sit il grazdandarьna RSFSR haqlanьp torov (uвezişce) xoquqь вirə.

134 STATJA. RSFSR-đьņ hər вer grazdanь Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahьnьņ Konstitutsiahьn riqajə itevgə, zakondarđь вaşqarьvqa, xeđmət dissiplinahьn haqlavqa, iztimaqi вurьsqa namьѣ menən mөnəsəвət itevgə, sotsialistik dөjөm-tormoş qaqiđələrenə ixtiram itevgə вurьslь.

135 STATJA. RSFSR-đьņ hər вer grazdanь sovet qoroloşonoņ mөqəddəs həm tejelməѣ nigeđe вulqan, tьvqan ildeņ вajlьq həm qөdrət sьqanaqь вulqan, вөtə xeđmətsəndərđeņ mul həm kul'turalь tormoşonoņ sьqanaqь вulqan iztimaqi, sotsialistik milekte haqlap totovqa həm nьqьta вarьvqa вurьslь.

Iztimaqi, sotsialistik milekkə qasd itevse keşelər xalьqtьņ doşmandarь вulalar.

136 STATJA. Qөmymi qəskəri вurьs zakon вulьp tora.

Eşse-Krəѣtiən Qьđьl Armiahьnda qəskəri xeđmət RSFSR grazdandarьnьņ pocot вurьsь вulьp tora.

137 STATJA. Vatandь haqlav — RSFSR-đьņ hər вer grazdanьnьņ mөqəddəs вurьsь ul. Tьvqan ilgə xьjanat itev: anttь вođov, doşman jaqьna sьqьv, dəvlətteņ xərвi qevətenə zьjan jahav, şpionaz — iņ avьr javьzlьq eşləv вulьp, zakondьņ вөtə qatьlьqь menən jaza itelə.

XII bylek

Hajlav sistemahь

138 STATJA. Bөtə Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna: RSFSR Verxovnьj Sovetьna, krajđarđьņ həm өlkələrđeņ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna, avtonomialь respuвlikalarđьņ Verxovnьj Sovettarьna, avtonomialь өlkələrđeņ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna, milli həm administrativ okrugtarđьņ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna, rajondarđьņ, qalalarđьņ həm avьldarđьņ (stanitsa, avьl, utar) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna deputattar hajlavđar — hajlavsьlar tarafьnan qөmymi, tiņ həm tura hajlav xoquqь nigeđendə jəşeren tavьş вirev menən ytkərelələr.

139 STATJA. Deputattarđь hajlavđar qөmymi вulalar: RSFSR-đьņ 18 jəşkə jetkən grazdandarь, qajhь rasa həm milləttən вulьvьna, dinenə, məqlymət senzьna, ultьraqlьlьqьna, sotsial' sьqьşьna, mөlkət xəlenə həm ytkəndəge eşməkərlegenə qaramaѣtan; aqьldan jađqandarđan həm sud tarafьnan hajlav xoquqtarьnan məxrym itep xөkөm itelgəndərđən вaşqa, вөtəhe lə deputattarđь hajlavđarđa qatnaşьvqa həm hajlanьvqa xoquqlьlar.

140 STATJA. Deputattarđь hajlavđar tiņ hajlavđar вulalar: hər вer grazdan вer tavьşqa ejə; вөtə grazdandar hajlavđarđa tiņ nigeđlektərđə qatnaşalar.

141 STATJA. Qatьn-qьđđar hajlav həm hajlanьv xoquqьnan irđər menən tiņ rəveştə fajđalanalar.

142 STATJA. Qьđьl Armia saftarьnđa torovsь grazdandar hajlav həm hajlanьv xoquqьnan вөtə grazdandar menən tiņ rəveştə fajđalanalar.

143 STATJA. Deputattarđь hajlavđar tura hajlavđar вulalar: avьl həm qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnan alьp RSFSR Verxovnьj Sovetьna tiklem вulqan вөtə Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavđar turanan-tura grazdandar tarafьnan tura hajlavđar julь menən ytkərelələr.

144 STATJA. Deputattarđь hajlavđar məlendə tavьş вirev jəşren вula.

145 STATJA. RSFSR-đьņ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavđar hajlav okrugtarь вujьnsa tyвəndəge normalarь menən ytkərelələr:

kraj (өlkə) Sovetьna, krajđьņ jəki өlkənen đurlьqьna qarap, — kəmendə 15.000 həm kyвendə 40.000 keşenən вer deputat;

avtonomialь өlkəneņ өlkə Sovetьna, avtonomialь өlkəneņ đurlьqьna qarap, — kəmendə 1.500 həm kyвendə 2.000 keşenən вer deputat;

milli okrugtьņ Sovetьna, milli okrugtьņ đurlьqьna qarap, — kəmendə 100 keşenən həm kyвendə 500 keşenən вer deputat;

administrativ okrugtьņ Sovetьna, administrativ okrugtьņ đurlьqьna qarap, — kəmendə 2.000 həm kyвendə 10.000 keşenən вer deputat;

rajon Sovetьna, rajondьņ đurlьqьna qarap, — kəmendə 500 həm kyвendə 1.500 keşenən вer deputat;

qala Sovetьna həm qalalarđaqь rajon sovetьna, qalanьņ jəki qala rajonьnьņ đurlьqьna qarap, — kəmendə 100 həm kyвendə 1.000 keşenən вer deputat;

Məskəv həm Leningrad Sovettarьna, — 3000 keşenən вer deputat;

avьl Sovetьna, avьl Sovetьnьņ eşməkərlek rajonьnьņ đurlьqьna qarap, — kəmendə 100 həm kyвendə 250 keşenən вer deputat.

Hər вer kraj (өlkə) Xeđmətsəndər deputattarь Sovetь, avtonomialь өlkələrđeņ Xeđmətsəndər deputattarь Sovetь, milli həm administrativ okrugtьņ Xeđmətsəndər deputattarь Sovetь, rajon həm qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovetь өsөn hajlav normalarь „RSFSR Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavđar turahьnđaqь polozenie“ menən oşo statjala kyrhətelgən hajlav normalarьnьņ siktəre esendə вildələnep qujьlalar.

Avьl Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь өsөn hajlav normalarь krajđarđьņ (өlkələrđeņ) Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь, avtonomialь respuвlikalarđьņ Verxovnьj Sovettarь həm avtonomialь өlkələrđeņ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь tarafьnan oşo statjala kyrhətelgən hajlav normalarьnьņ siktəre esendə вildələnep qujьlalar.

146 STATJA. Hajlavđar məlendə kandidattar hajlav okrugtarь вujьnsa qujьlalar.

Kandidattarđь qujьv xoquqь xeđmətsəndərđeņ iztimaqi ojoşmalarьna həm jəmqiəttərenə: kommunisttar partiahь ojoşmalarьna, professional' sojuzdarqa, kooperativtərgə, jəştər ojoşmalarьna, kul'tura jəmqiəttərenə tə'min itelə.

147 STATJA. Hər вer deputat ydeneņ eşenən həm Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьņ eşenən hajlavsьlar alđьnda otcot вirevgə вurьslь, həm zakon menən qujьlqan tərtiptə teləgən vaqьtta hajlavsьlarđьņ kypselegeneņ qararь вujьnsa kire saqьrьlьp alьna ala.

(Davamь 6-sь вittə)

VLKSM-dьꞑ Dьrtəjlə həm Krasno-Usol rajon komitettarь sekretarđarь Sadьjqof həm Timofejef iptəştərđeꞑ propaganda eşe turahьndaqь otcot dokladtarь bujьnsa

VLKSM dьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetьnьꞑ III plenumь qararь

Komsomolestarđьꞑ politik belem alьvđarьn ojoştorovđa VLKSM-dьꞑ Dyrtejlə həm Krasno-Usol rajon komitettarьnьꞑ eşe ber ni tiklem jaqşьrьvьn kyrhətep, VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetь plenumь bь rajondarđa propaganda eşeneꞑ tulajьm toroşon qənəqətlənməꞑlek tip taba. Xəđergə əle bətə komsomolestar đa uqьmajđar, kypselek məktəp həm tyꞑərəktərđə uqьvđьꞑ sьjfatь tyвən Ʒənətielər dəjəm kyləmdə ytələr, tarixi fakttar, miꞑaldar menən ađ huqarьlalar, xəđergə şarttar menən bəjləv jomoşaq aqarьla. Propagandistarđьꞑ kyp ke nə eləşə zənətielərgə nasar əđerlə nələr. Məꞑələn, K-Usol вьjala zavodь komsomol ojoşmahьnьꞑ, VKVP(в) tarixьnьꞑ təp momenttarьn ejrənev tyꞑərəgeneꞑ jetəksehe iptəş Aleksejef kypselek xəldə zənətielərgə tik Knoren ucebnigь bujьnsa qьna əđerlənə. 25—qьnvarđa bulqan zənətielə: „Bol'şeviktar partiahь nisek tьvđь" tigən tema bujьnsa iptəş Aleksejef yđeneꞑ hejləvendə Marks, Engle's, Lenin həm Stalindeꞑ sьjnьfтar həm kapitalistik jəmqiəttə sьjnfi kərəş turahьndaqь təqlimətteren jaqtьrtmaнь. Batşa Rossiahьnda eşse, krəştiəndər đeꞑ kən kyreştərə turahьnda hejləgəndə ulardь konkret fakttar menən raꞑlamaнь, Leninde qulqa alьv həm hergəngə jeвərev turahьndaqь məs'əlene, iptəş Stalindeꞑ revolytsion eşməkərlegeneꞑ başlaньvь turahьnda jaqtьrtmaнь. „Adьm" kolxozьnьꞑ (Dyrtejlə rajonь) təvge komsomol ojoşmahьnьꞑ politgramota məktəвe jetəksehe iptəş Xəlilof ta zənətielərgə nasar əđerlənə, propagandistar simenarьna jerəməj. Şunьꞑ hədəmtəhendə butalsьq javaptar birə, tьꞑlavsьlar ytelgən materialdь nasar yđləşterələr. VLKSM rajon komitettarь nьꞑ raвotniktarь propagandis Xəlilofтьꞑ zənətielərendə 4 aj bujьnsa bulqandarь juq.

VLKSM dьꞑ Dyrtejlə həm Krasno-Usol rajon komitettarь həm berense siratta ulardьꞑ sekretarđarь əle propaganda eşeꞑ ojoştorovsьlar вulьp əverelməgəndər (iptəş Sadьjqof hunqь 4 aj esendə tьk ber genə propagandistьꞑ, ə iptəş Timofejef ike propagandistьꞑ qьna zənətiehendə bula). Rajon komitetьnьꞑ raвotniktarь məktəp həm tyꞑərəktərđeꞑ zənətielərendə bulqan xəldə məktəp tyꞑərəktərə eşeneꞑ ditaldərenə həm ulardьꞑ eşlev estəlektərenə inməjđər. Krasno-Usol rajon komitettarьnьꞑ raвotniktarь propagandis iptəş Usmanovтьꞑ zənətielərendə ber nisə tapqьr đar вulhalarđa („Jurmaş" kolxoz komsomol ojoşmahь) propagandis Usmanofтьꞑ Karpinski ucebnigeвujьnsa вerense temahь 16 zənətie bujьnsa „ejrənganlekte" kyrə almaqandar.

Dyrtejlə rajonьnda propagandistarđьꞑ seminarđarь planhьđ eşləjđər. Ul tik sirattaqь tema bujьnsa konsultatsia jahavqa qьna qa tьp qala. K-Usol rajonьnda 1937 jьldьꞑ qьnvarьna tiklem ber genə tapqьr đa seminar ytkərelməgən.

VLKSM rajon komitettarь yđđəreneꞑ вjuro ulтьrьştarьnda propagandistarđьꞑ otcottarьn tьꞑlaqandan huꞑ, yđđəreneꞑ qararđarьnda propagandis zənətiehenen estələge bujьnsa uꞑьşь həm jeteşheđ jaqtarь niđəŋ qьşarat ikənlegen kyrhətməgənđər. Вьndaj qararđar otcot birevse əsəndə həm başqa propagandistarqa la kərəkle jarđəm kyrhətməjđər.

1. Dyrtejlə həm Krasno-Usol rajon komitettarьna yđ eştərendə kyrlətelgən jeteşheđlektərđə bətərəvgə aşьqьs rəveştə saralar kyrevđe jəkləгə.

Propagandistarđьꞑ seminarđarьn VLKSM Ɵlkə Komitetь kyrhətevendə bujьnsa qajtahan qororqa, ulardь VLKSM rajon komitetь sekretarь jetəkselegendə ajьna ber tapqьr 5-6 səqət ytkərergə.

VLKSM rajon komitetьnьꞑ eşlənelgən planь bujьnsa seminarđarđa kvalifikatsialь leksialar (VKP(в) tarixь bujьnsa, xalьq ara xəl, geografia həm başqa məs'ələlər bujьnsa) ytkərergə həm hər propagandistьꞑ sirattaqь temaqa əđerlegen jentekləp tikşerevđe ojoştororqa.

VLKSM dьꞑ Dyrtejlə rajon komitetьna propagandistarđьꞑ seminarđarь eşlev planьn tədəp, 15-se fevralqa VLKSM Ɵlkə Komitetьna tapşьrьrqa qusьrqa. Aldaqь kəndə məktəp həm tyꞑərəktərđeꞑ jetəkselərən VLKSM rajon komitetь вjurohьnan başqa alьtьrьvqa jul qujmaꞑqa.

2. Sadьjqof həm Temofejef iptəştərgə, propagandis həm propaganda eşeꞑ ojoştorovsь bulьv—ul yđenə nindəj đə bulha tyꞑərəktə zənətie alьp вarьv qьna bulmajьnsa, ə ulardь elgələ rəveştə alьp вarьvđan həm başlьsa başqa propagandistarđьꞑ zənətielərendə sistemalь rəveştə bulьvđan, ulardьꞑ şəxsi rəveştə instruktirlavđan komsomolestar həm jəştər menən yđenə şəxsi rəveştə besedalar jahavđan ulardьꞑ qьđьqhьnьrqan məs'ələlərđe təşenđerevđən, yđenđeꞑ şəxsi uqьvьndь elgələ rəveştə ojoştorov đan, torqanlьqtь aꞑlatьvqa.

3. Iptəş Sadьjqofqa, VLKSM-dьꞑ K—Usol rajon komitetь elgəhendə jəştər esən qilmi leksialar, xalьq ara xəl turahьnda leksialar, qart bol'şeviktar həm grazdandar huqьşьnda qatnaşьvsьlardьꞑ jəştər menən osoraşьv-весədalarьn ytkərergə quşьrqa.

VLKSM-dьꞑ rajon komitetь sekretarđarьn 1-se martqa tiklem VLKSM-dьꞑ rajon komitettarь ergəhendə agitatsion kollektivtar ojoştororqa quşьrqa, agitatsia eşeꞑ jəştərđen jəş ajьrьmlьqtarьn iꞑəpkə alьp, ulardь qьđьqhьnьrqan həm tulqьnlandьra torqan məs'ələlər bujьnsa alьp вarьrqa.

4. Dyrtejlə həm Krasno-Usol rajon komitettarьnьꞑ dingə qarşь propaganda eşendə bətenləj qənəqətlənməꞑlek eşləvđaren bildələp, plenum rajon komitettarьnьꞑ sekretarđarьna, jəştər arahьnda sistemlь rəveştə agronomia, astranomia, meditsina bujьnsa, jəmqiəttəgə hər terlə kyreneştər, jerđə tormoşьn nisek başlaньvь həm başqa şuꞑdajdar turahьnda, dinden kon revolytsion rolen faş itep beseda, leksialar ytkərergə quşьrqa.

5. VLKSM-dьꞑ вətə rajkomdarьnьꞑda VKP(в) tarixьnьꞑ təp momenttarьn ejrənevse tyꞑərəktərđe VLKSM Yđək Komitetь tarafьnan raꞑlanqan jaꞑь programmaqa kyserevđə вik əkereꞑ qьmьldavđarьn kyrhətep, plenum, вьnda Ɵlkə Komitet yđe lə вorola almavsьlьq kyrhətkən, huꞑqь vaqьtta propaganda eşeꞑ ojoştorov вujьnsa вətenləj qənəqətlənməꞑlek eşləgən, tip iꞑəpləj. VLKSM Ɵlkə Komitetь вojurahьna yđenen aldaqь kəndəgə eşendə вь jeteşheđlekte вətərergə quşьrqa.

VLKSM Ɵlkə Komitetьnьꞑ вojurahьna in jaqьn kəndər esendə вaşqort həm tatar tyꞑərəktəren əsə telendə jaꞑь programma həm başqa uqьv əsvaptarь menən tə'min itergə quşьrqa.

Komsomol gazettarь redaktorđarьn agitatsia həm propaganda eşeneꞑ elgəleren kyвerək həm iaqşьraq jaqtьrtьrqa həm gazet вit ren lə propaganda materialdarьn sistemlь rəveştə вirə вarьrqa quşьrqa.

VLKSM-dьꞑ вətə rajon komitetь sekretarđarьn, 15-se fevralqa tiklem partia tarixьnьꞑ təp momenttarьn ejrənev tyꞑərəktəreneꞑ hər propagandistьꞑ jaꞑь programmaqa kysev turahьnda yđđəre şəxsi rəveştə instruktirlarqa, hər propagandistь jaꞑь programmaqa kysevgə format' qaravđar вuldьrmav turahьnda iꞑkərtergə. VKP(в) tarixьn ejrənev вujьnsa вulqan tyꞑərək jetəkselərenen sostavьn qarap sьqarqa, hələtheđ вulqandarьn partia həm komsomol aktivьnan əđerlekle iptəştər menən alьştьrьrqa, hər propagandistь VKP(в) rajon komitetьnda raꞑlarqa.

6. Rajon komitettarьna 15-se fevralqa tiklem, rajon komitettarь ergəhendə вerəmek komsomolestarđьꞑ uqьvđarьn ojoştororqa, ular menən zənətielərđe ajьna вer tapqьrđan da hirək ytkərməꞑkə.

7. VLKSM-dьꞑ K-Usol həm Dyrtejlə rajon komitettarьnьꞑ, iptəş Stalin dokladьn həm jaꞑь Konstitutsiane jəştər arahьnda aꞑlatьv вujьnsa elegə qənəqətlənməꞑlek eşləvđaren вildələp, plenum VLKSM-dьꞑ вətə rajon komitettarьnьꞑ iqtiвarđarьn, VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ, iptəş Stalin dokladьn həm jaꞑь Konstitutsianь aꞑlatьv eşe jaqьn kenđər esən komsomolьꞑ propoganda eşendə iꞑ məhim вurьs вulьp tora, tigən kyrhətməhenə ajьrmsa iqtiвarđarьn jynaltь.

VLKSM-dьꞑ вətə rajon komitettarь həm qala komitetьnьꞑ sekretarđarьn, komsomolestarqa, kontrrevolytsion trotskisь-zinovjevse yđəktəꞑ şpionlьq, qorotqoslьq, terrorlьq həm faşistik estəlektəren komsomolestarqa həm jəştərgə пьqьlь təşenđerep, вьnь komsomol jьjьlьştarьnda zavod, faвriktarđьꞑ вətə sextarьnda, kolxoz, sovxozdarđьꞑ вrigada həm вyləktərendə regylər rəvəştə uqьv həm besedalar ytkərev julь menən alьp вarьr, uqьvsьlarđь həm вeseda jahavsьlarđь jentekle rəveştə instruktaz aşa ytkərergə, komsomolestar həm jəştər massahьn revolysion ujavlьqtь taqь la juqarь kytərevgə, proizvodstvo aktivьqьn kesəjtevgə moвilizatsialap, Lenin—Stalin partiahь əjlənəhenə, вeđđeꞑ partiaньn Leninsel-Stalinse Yđək Komitetь əjlənəhenə, xalьqtar jələşьnə, jəştərđeꞑ in jaqьn dusь, atahь həm ucitele Iosif Vissarionovic Stalin tirəhenə пьqьraq uqmaşьvqa tuplav nigeđendə alьp вarьrqa.

Redaktor urьnвaвarь:
Q. MURTAZIN.

Ɵfə „Okt. natisk" tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4672

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahьnьꞑ *Konstitutsiahь (Nigeđ Zakonь.)*

(Davamь, Başь 1-2-3-4-5 вittərđə.)

XIII вylek

Gerв, flag, stolitsa

148 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahьnьꞑ dəvlət gerвь qьđьl fonda qojaş nurdarьnda həm: „RSFSR" həm „Вətə ilderđen proletarđarь, вerləşeged!" tigən jađvlь, вaşaqtar menən uratьlьp вer-вerehenə arqьrь, haptarь menən tyвən qaratьp urьnlaştьrьlqan altьn uraq həm sykeş hyrətenən tora.

149 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahьnьꞑ dəvlət flagь qьđьl polotnonan torop, unьꞑ flag aqaьь ergəhendəge hul məjəşəndə juqarьla altьn menən jađьlqan „RSFSR" xəreftəre urьnlaştьrьlqan.

150 STATJA. Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahьnьꞑ stolitsahь — Məskəv qalahь.

XIV вylek

Konstitutsianь yđgərtev tərtiвe

151 STATJA. RSFSR Konstitutsiahьn yđgərtev tik RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ kəm tigəndə Verxovnьj Sovet tavьştarьnьꞑ əstən ike kypselege menən qaвul itelgən qararь вujьnsa qьna eşlənə.

Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikahьnьꞑ Ɣəđəttən tьş XVII Sjezьnьꞑ prezidiumь:

S. Aggejef.
A. Andrejef.
N. Arxipof.
G. Bajcurin.
S. Budjonnьj.
K. Vasil'jef.
K. Voroşilof.
A. Gorev.
A. Goroxanof.
F. Gradinski.
N. Dadьjkina.
M. Dalgat.
J. Dampilon.
Ja. Druzinin.
N. Jezof.
A. Zdanof.
G. Zarzitski.
V. Ivanof.
G. Ivanof.
L. Kaganovic.
M. Kalinin.
B. Kalmьjkof.
A. Kiseljof.
S. Kondrat'jef.
G. Krutof.
S. Kuznetsof.
L. Kuşc.
Ju. Kaganovic.
A. Lipin.
G. Ljuft.
Je. Martexof.
V. Molotof.
A. Nikitin.
G. Ordzonikidze.
D. Orlof.
Ja. Paxomof.
I. Petrof.
I. Pivovarof.
G. Polьitsьjn.
A. Pjurвejef.
G. Rakitof.
I. Reşcikof.
M. Sovetnikof.
I. Stalin.
V. Stroganof.
D. Sulimof.
N. Surdin.
A. Tahirof.
I. Tarxan.
D. Togojef.
Je. Freşer.
N. Xruşcof.
M. Şagina.
X. Şaraвorin.
N. Şvernik.

Məskəv. Kremel'. 21 qьnvar 1937 j.

1937-se jıl 17 FEVRAL № 20 (1067 Ajrım hanь tin.

Вөtə ildərđen proletarđarь, eerləşegeđ!

Lenin-se

VLKSM dын Başqortostan Өlkə həm Өfө qala kometetь orgaпь. 12-jыl sыqa

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

11-15 nse fevralda вөtə sojuz jarьşьnda aldьnqьlьqtь alqan qatьn-qьđ traktor вrigadalarьnьn вrigadirđarь həm traktoriskalarđьn Вөtə sojuz kəņəşməhe вulaь. Jarьştьn jomqaqtarь turahьnda doklad menən VLKSM Уđək Kokmitetь sekretarь iptəş Vasel'jeva sьqtь. Вьl kəņəşmələ Başqortostandьn iņ jaqşь traktoriskalarьnan 4 keşe qatnaştь.

HYRƏTTƏ: kəņəşmələ qatnaşьvsьlarđan—(hulдan uņqa)—Fazliaxmetova, Minnequlьva (Qandra MTS traktoriskalarь) Mansurьva Malia (Lоraj MTS qatьn-qьđ jəştəre traktor вrigadahь вrigadirь); Curajьva (Taporin MTS traktoriskahь), iptəştər.

Uqьtьvsьlarđьņ həm komsomoldьņ javaplь вurьsь

Kisə kem məktəptə buldь, şul, SSSR Xalьq Komissarđarь sovetь predsedatele iptəş Molotoftьn uqьvsьlar menən SSSR Konstitutsiahьn ejrənev turahьndaqь kyrhətməhen uqьvsьlar həm pedagogtarđьn nindəj đur şatlьq menən qarşьlaqandь kyrđe.

Веđđeņ ucьvsь iptəştər вьl tarixi dokument nindəj đur tiņheđ fekerđər вajlьqьn esenə alqanlьqьn jaqşь beləlar,—вьna şunьņ esen də ularđa, sovet qorolоşo nigeđeneņ вөtə tərənlege menən təşenev teləge đur.

Iptəş Molotoftьn вьl direktivahь sotsialistik jəmqiətte aktiv teđevse millionlaqan jəş keşelərđe tərвiələvđə ajrьvsa đur rol' ujnajasaq. Uqьvsьlar stalinsel Konstitutsianь ejrənep, partianьn nisek вeđđeņ вejek julвaşsьlarьвьđ Lenin həm Stalin jetəkselegendə xalьqtьņ вөtə tər doşmandarьna qarşь qьrqa həm kileşməѣ kerəştə ileвeđđe jeņevđərđən-jeņevđərgə alьp barqanlьqьn beləsəktər. Konstitutsianь uqьtьv—sovet uqьtьvsьhь esen maqtavlь вurьs. Вejek proletariat revolytsiahьnan huņ tьvqan вьvьnqa вeđđen вejek jeņevđərđe aņlavqa jarđam itev—jetdi həm javaplь eş. Propagandistarđьn juqarqь məktəвendə hejləgən dokladьnda iptəş Kosaref, jəştər arahьnda Konstitutsianь propagandalavđьņ yđensəlektəren hьđьq eѣtənə alьp: „ytkən avьrlьqtarđь вelməjsə torop, unь fizik həm ruxanьj tatьmajsa jəştərgə stalinsel Konstitutsianьņ вөtə вejeklegen narьqlav qьjьn. Bit, Konstitutsianьņ hər вer statjahь xeđmətsəndərđen sotsialiszm esen kerəş jomqaqtarь вulьp toralar, ə вeđđeņ jəş вьvьn вьl kerəştə qatnaşmanь, tik şunьņ esen genə, sonkь ul əle anlь tormoşqa janь ajaq вaѣa".

Sotsialistik ildeņ вөtə material', kul'tura həm politik jemeştəre menən fajdalanqan ileвeđđeņ kyp kenə jəştəre, вьnь yđenən-yđe aņlaşьla torqan вer nəmə itep kenə qarajđar. Веđđeņ ildə eşse, krəѣtiəndər həm xeđmətsən intellegintsiə nisek jəşəgən, xəđer ular sit ildərđə nisek jəşəjđər, stalinsel Konstitutsiaqa jađьlqan jujьlmaѣ xoquqtar nisek huqьşьp alьnьlqandar, вьlarđьņ вөtəhe turahьnda la uqьvsьlarqa asьq, aņlajьşlь itep вol'şevik—propagandistarqa xas вulqan вirelgənlek, jalqьnlьlьq menən hejlərgə kərək.

Batşalьq menən kerəştə, grazdandar frontьnda yđđəreneņ tormoştarьn вirgən atalarđьņ qanь xaqь menən, вөtə xeđmətsəndərđen вatьrđarsa tьrьşlьqtarь menən xəjerse ildən, sovet jəştərenə xeđmətkə, вelem alьvqa həm jal itevgə ьsьn xoquq вirgən sotsialistik aldьnqь il вulьp əverelgənlegen ьşandьrьlьq həm j вaj itep hejləp вirergə kərək. Uqьtьvsь, 18 jəşkə jetkən вөtə keşegə lə dəvlət idarahь organdarьna hajlav həm hajlanьv kevek вejek xoquq tik sotsialistik ildə genə вirelgənlegen, hər вer jəş yѣmer həm qьđđьņ aņь tərənlegenə tiklem jetkerelhen.

Konstitutsianь ejrənev jaqşь uqьtьvsь qulьnda, his şikheđ jəştərđə donjaqa kommunistik qaraş tərвiələvđe formirovajt itevđə jarđam itəsək. Məktəpte вөterөp sьqqas jəştərđeņ jerəktərendə SSSR grazdandarь вulqan xəldə, ularđьņ вurьstarь вөtə tormoştarь вujьna urьnlaşьp qalhьn. Xalьq doşmandarьna вulqan nəfrət tojqo, tьvqan ilgə fidakər вirelgənlek tojqoho həm unь ađaqqь tamsь qanqa qalqansь haqlavđa qьjьvlьq kyrhətev, Konstitutsianьņ вeđgə вirgən вөtə xoquqtarьna tərən ixtiram haqlav jəştərđeņ вөtə qemerđəre вujьna haqlanьp qalьrqa tejeş.

Uqьtьvsь, uqьvsьlarqa Konstitutsianь aņlatqanda tьņlavsьlarđьņ jəş həm вelem kiməldəre menən iѣəpləşergə tejeş. Keşelek jəmqiəteneņ tarixь, VKP(в) tarixь menən tanьş вulqan X-klas uqьvsьlarь Konstitutsianь ejrəngəndə Marks—Engles—Lenin həm Stalindeņ xeđməttəre menən, SSSR xalьqtarь tormoşonan вulqan materialdar həm вurzua dəvləteneņ konstitutsialarь menən tanьşьrqa teləvđəre вildəle. Jetəkse ularqa вөtəhen də aņlarqa jarđam itergə tejeş.

Uqьvsьlar həm uqьtьvsьlar tiđerək eşkə вaşlarqa aşьqalar. Vaqьt kөtməj. Uqьv jьlь ađaqьna tiklem 4 aj jarьm vaqьt qaldь. Вьjьl urta məktəpte вөterөp sьqьvsьlar məktəptən SSSR Konstitutsiahьn вelep kitergə tejeştər.

VLKSM komitettarь, xalьq məqarif organdarьna məktəptə Konstitutsianь ejrənevđe ojoştorovqa aktiv jarđam itergə, şulaj uq uqьtьvđaqь jeteşheđlektərđe kyrhətə tororqa həm unь teđətevgə jarđam itergə tejeştər. Konstitutsianьņ ytken fekerđəre menən uqьvsьlarđь mavьqtьra almavsь, qoro, kyņelheđ keşelərđe vaqьtьnda eştən sitlətev đə вik mehim eş.

Xalьq məqarif organdarь, həm VLKSM komitettarь partia ojoşmalarьnьņ jarđamьnan tьş yđđəre genə Konstitutsianь ejrənev вujьnsa kin qolas jəjelderə alьrđar tip ujlarqa la jaramaj. Məktəptərgə partianьņ өlkə, kraj, rajon komitettarьnьņ jarđamь kərək вulasaq. Ləkin вьl, məktəptə Konstitutsianь ejrənev nisek qujьlqanlьqьn kyđətev javapsьlьqьn komsomol komitettarь eѣtənən his kenə lə alьp taşlamaj. Uqьvsьlarđьņ zənətlelə nəmə eşləvđəre, jortta nisek əđerlənevđəre, məktəp вiвliotekahьnьņ əđəвiət menən nisek tə'min iteleve menən Уđək Komitet komsorgtarь həm məktəp komsomolestarь qьđьqhьnmajьnsa kemdər qьđьqhьnhьndar huņ! Əlвittə, initsiativalь komsomol ojoşmalarь Konstitutsianь uqьv menən genə siklənməjəsəktər. Ular Sovettarđьņ 11 respuвlikahьnьņ tormoştarьn ejrənevgə arnap, uqьvsьlarđьņ qart esselər menən вerlektə вeseđalarьn, kyrgəđmələren ojoştororđar, kisələr həm pioner sвorđarь ytkərə alьrđar.

Konstitutsianь uqьtьv вeđđeņ jəştərđən donjala iņ demokratik dəvləttеņ ьsьn grazdandarьn tərвiələvgə jarđam itər həm ularđьņ jerəgendə yđđəreneņ sotsialistik tьvqan ilenə, SSSR Konstitutsiahьn tьvđьrьvsь—вejek Stalingə taqь la qajnar hejev utьn toqandьrь.

(„Komsamolskaja pravđa"nьņ вaş məqələhenən qьѣqartьlьp alьndь).

Fizkul'turniktar iptəş Isəncyrinda

VKP(в) nьņ Başqortostan Өlkə Komitetь sekretarь iptəş Isəncyrin Izov qalahьnda вulqan Өlkə ara spartakiadaqa qatqanaşьvsь Başqortostan fizkul'turniktarь komandahьn qaвul itte. Вьl spartakiadala urd-murt, sьvaş, marej, Tatarstan, Başqortostan respuвlikalarь fizkul'turniktarь qatnaştьlar.

Hejləşev вaşlanqanda komanda jetəksehe iptəş Gil, Isəncyrin, Bylle həm Kalmitof iptəştərgə spartakiadanьņ nisek yteve turahьnda informatsia jahanь.

Iptəş Gil—вeđđeņ lьjzasьlar həm xokkisьlar sport texnikahьna lə вulьvđьņ вik matur uņьştarьn kyrhəttelər—tine.

Lьjzasьlarđan Fəjezof həm Akişinkolar вөtə distansia вujьnsa, konkiđən Başqortostan cempionь Fakin iptəştər вerense urьndь aldьlar.

Iptəş Isəncyrin Fəjezoftan heđ nisek вerense urьndь alьvqa ireşteged,—tip horaqas—Fəjezof:

— „Min hər vaqьtta trinirovka jahanьm, jarьşqa yđemde nьqlap əđerlənem. Min təvge kendeņ jarьşьnda 5 kilometr alьѣlьqqa вarđьm. Spartakiadala sanqь вujьnsa вerenselek esen вeđ вөtəвeđ 5 keşe jarьştьq. „Protivniktьņ" вerensehen tiđđən yttem, ə ikense kilometrđa kinəttən ikensene, ə esense kilometrđa min inde вerenselekkə sьqtьm. Spartakiadanьņ 3-se kenendə min yđ qemerəmə 50 kilometrqa вarđьm. Şulaj đa đur dərt вulqanqamь şul tiklem alьѣlьqь his hiđelməne,—tine".

Вьnan huņ Arьslanova, Kazilnikova, Fakin həm Anişinka iptəştər sport eşendəge uņьştarьn hejləp вirđelər.

Iptəş Fəjezof spartakiadala potefon həm ike gramota menən вyləklənde.

Iptəş Isəncyrin yđeneņ huņqь sьqьşьnda, Başqortostanda fizkul'tura həm sport eşen kiņəjtev вurьstarь turahьnda hejləp, respuвlikala fizkul'tura eşen massavoj jəjelderev вurьsьnq ujđь.

Aktivislьq isemen tađalьqta haqlarƣa

Komsomol ustavьnьꞑ: „VLKSM aƣzalarь həm kandidattarь həm ularđьꞑ вurьstarь turahьnda“ tigən вуlegeneꞑ „v“ punktьnda:

„Xeđmətkə sotsialistik mənəsəвət elgəhən kyrhətergə, sotsialistik milekte ytken kyđ menən haqlarƣa, eskelek, xuliganlьq menən, dini xərəfət tərđeꞑ qalđьqtarь menən, qatьn-qьđƣa qarata iptəştərsə вulmaƣan mənəsəвəttər menən kərəşergə вurьsьlar“ tip вik asьq əjtelgən. Вьl вətə komsomolestarƣa la, вigerək tə komsomol aktivьna, unьꞑ jetəkse rasotniktarьna asьq anlaјьşlь вulьp, ularđьn вьl məs'ələ lə krestal' tađalьqlarьn,yđđərə elgəhəndə вətə komsomolestarƣa həm jəştərgə elgə kyrhətevđə talap itə.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ „qatьnqьđ jəştər arahьnda eşləv turahьnda“ qararьnda, qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşte elgələ rəveştə qujьv esen вətə aktivьn qatьn-qьđđarƣa iptəştərsə qaraşta elgə kyrhətevə, xəl itkes əhəmiətkə ta вulьp tora tip kyrhətte. Вətəhenən də elek вьl xəqiqət Meјəkə rajkomolь rasotniktarьna, unьꞑ sekretarь Qajumofƣa jaqьn вulьrƣa tejeş ine.

Ləkin, Meјəkə rajkomolь sekretarь Qajumofьꞑ krestal tađalьqtь haqlavđa вulƣan tyđemlelege ođaqqa вarmaj. Teidə вьl turala lьqьrđaр, praktik eşməkərlegendə qatьn-qьđđarƣa iptəştərsə вulmaƣan qaraş julьna вaвa.

Вaşta ydeneꞑ teləgen ytəv esən 1915-jьldь qьna tьvƣan jəş qьđđь fajđalanьp, axьrь lə xamdarsa вulƣan qaraşь menən genə tygel, ə xatta sovet qьđь esən вətenləj xas вulmaƣan qaralьqtar menən məsxərəlevđən də siƣanmaj. Unь aвьrƣa qaldьrьp, uƣarđan nisek kenə вulha la, anhat jul menən qul heltərgə, ajьrьm keşelər arahьnda вil јəş qьđ turahьnda jeregən hər terle qaјəətte ydenen jenajəten qaplav esən fajđalanьrƣa tьrьşa.

Вьna şunьꞑ esən 14-se fevralda VLKSM Өlkə Komitetь Meјəkə rajkomolь sekretarь Qajumofьꞑ eşen tikşerep VLKSM rajkomolь sekretarlьqьnan alđь həm komsomol hьđьqь вujьnsa qatь şeltə вirđe.

Nindəj genə, đur, jəki вələkəj genə вulmahьn, qatьn qьđđarƣa xamdarsa qarav komsomol aktivь, unьꞑ jetəkse rasotniqь вulьv, VLKSM aƣzahь вulьv menən hьјьşa torƣan xəl tygel. Вьl komsomolđьꞑ programmahьn ustavьn ojatьđ rəveştə вođov, sovet ile graƶdanьnьꞑ isemen вьsьratьv. Sənki „VLKSM sovet dəvlətenə sem'janь nьqьtьvđa həm unьꞑ вalalar, əsələr-qatьndar turahьndaqь xəstərlegenə jarđam itə. Jəştərđə qatьn-qьđƣa qarata sotsialistik tedeleşten tiꞑ xoquqlь qatnaşsьnь rəveşendə ixtiram tojƣoho tərвiələp, qatьn-qьđƣa qarata mənəsəвəttage kapitalizm qalđьqtarьna qarşь kərəşə“ (sm VLKSM programmahьnьꞑ V вylegenən 4-se paragrfьnan).

Komsomol aktivьn həm hər komsomolestь--qatьn-qьđđarƣa qarata đur ixtiram tojƣoь kyrhətev, iptəştərsə qaraş, həm ularƣa kapitalistik mənəsəвət kyrhətevselərgə qarşь şəfqəthed kərəş sifattarь вiđərgə tejeş.

Lenin вaqsahь jaƣьnan, jaꞑь halьnƣan kooperatsia jorto həm Өfə qala sovetь kyrneşe

Aktivtar uqьvь вaşlandь

VLKSM-dьꞑ Malajaz rajon komitetь komsomol aktivьnьꞑ dəjəm вeləmen kytərev esən ƣinvar ajьnda məktəp asь. Вьl məktəptə 17 keşe uqьj. Uqьvđar ajƣa 3 tapqьr ytkərelə. Məktəptə matematika, rus tele, əsə tele, giografia həm вaşqa fəndər uqьla. Məktəp uqьtьvsьlar menən tə'min itelgən.

X. Vakilof.

Yҕmerđər məktəвe asьldь

Qьrmьꞑqalь rajonь „Kaganovic“ isemendəge kolxozda yҕmerđər məktəвe asьldь. Məktəptə 20 yҕmer uqьj. Uqьvđar kynelle genə вara. Вigerəktə Kərimova Vasia, Вaqdanova, Ranazanof iptəştər jaqşь uqьjđar. Ular вer genə dəres tə qalьbrƣandarь juq. Ləkin məktəpkə rajon məƣa jl вvlegə teləşle jarđamdь kyrhətməj. Məktəp вegengəsə uqьv kitaptarь kyrƣađьm əsвaptar menən tə'min itelməgən.

Latьjpof.

ВӨTƏ TYꞐƏRƏKKƏ ВER KITAP

„Qьđьlƣa“ kolxozь (Qьrmьꞑqalь rajonь) təvge komsomol ojoşmahьnda uqьvđar əđerlekhed вaşlandь. Ə вьl вik nasar heđəmtələr kilterđe. Politgramotь məktəвendə uqьvsьlar kitaptar menən itelməgən. Вətə tyꞑərəkkə ni вarьhь вer kitap вar. Propagandis Məxəmmətoftьꞑ yđ eşenə halqьn qaravь arƣahьnda kyp vaqьttarđa zanətielər ytkərelməj qala. Hunьꞑ ajđa вer tapqьr đa zənətie ytkerelməgən. Ojoşmalьꞑ sekretarь Əxmədejef komsomoles həm sojuzdan tьş jəştər arahьnda eştərə alьp вarьv menən şeꞑəllənməj. Politik uqьvđar nasar вarƣan kevek, jьjьlьştar đa əđerlekhed ytkərelə.

X. Əxmətof.

UQЬV ALDЬNƢЬLARЬ

Stərletamaq вaşqort pedagogia texnikumьnьꞑ kyp kenə uqьvsьlarь uqьv jьlьnьꞑ təvge jartьhьn uqьlьtaman lanьlar. Məsələn, III-se kursta Aqsulpanof, Xəmzina, Iвrahimof, Qьvatof, II-se kurstan Əxmədejef, Fətxanof, I-se kurstan Valişina, Qadirova Işmejef, Asdrafiqof, Ƣimadejeftər kypselek fənderđe „otlicno“ həm „jaqşь“ ƣa tamamlanьlar. Ular yđđərə jaqşь uqьv menən вergə artta qalьvsь iptəştərsə lə jarđam itələr. Məktəp esendəge jəmƣiət eştərenə lə aktiv qatnaşalar. Yđđərenen politik вelemdəren kytərev əhtendə lə eşləjđər. Ikense sirekkə jomƣaq jahaƣan da ular вyləkləndelər.

Janвajьf, Farxşatof.

JƏŞTƏRGƏ, ВEĐĐEꞐ RESPUВLIKA TURAHЬNDA

Вaşqortostan neftle respuвlika

Вeđ partkom вylməhendə вurovaj master Juldaşef Valejan menən hejləşep ultьrasьđ. Вylmənen tədrəhe arqьlь promьjslanьꞑ neft'kə mansьlƣan vьşkalar seltəre menən qaplanƣan đur məjeşə kyrenə... Tirələj kluв. вaqsa, timer jul. Maşinalar şavlavь jaꞑqьra...

Valejan вьl kyrneşkə qarap alđь la hyđgə вaşlanь. Elek вьnda dala, ə ana tege jalanƣaş keskəj avьl tirələj ađ-mađ qьvaqtar qьna вar ine. Qaj vaqьttar đa jalanƣa sьqƣanda qujan, jəki kejek qoştar qьna osorata inek.

Promьjslanьꞑ elkən вurovaj masterь Temafi Ivanovic Komindantof „min 1932-se jьlda promьjslaƣa kilgəndə вьl urьnda вer keskəj genə jort вar ine. Qaraƣьꞑ tendərđə ejđəge ut jaqtьhьna вyrelər đə kilgeləj ine“ tip hejləj. Ə xəđer вerense razvedkaƣa вiş jьl tulƣanьꞑ hunьnda вeđ neft' vьjskalarьnьꞑ qujь urmanь menən qaplanƣan Işemвaj jerendə вaвьp toraвьđ həm Вaşqortostan вol'seviktarь qulь menən tədelgən promьjsla menən maqtanaвьđ.

Valejan вeđđə asfaltlanƣan tratuarlь uramdan posjolka вujlata ođьta вara. Вer komanda aҕtьnda tedelgəndəj tedək uram вujlap jorttar urьnlaşqan. Kəsen elektr lampalarь jaqtьhьnda вьl uram đur qalanьꞑ uramdarьna oqşap qala. Вьna restoran, kul'tura вazahь, kino, gastinsalar... Вьlar вətəhe lə 5 jьl esendə tedelgəndər. Вьl jьldar esendə promьjsla ere torlaqlь,qorolmalь đur neft' predprIatiehe teвən alƣan.

Вeđ posjolk sovetьnda. Horaşaвьđ, aꞑlaşaвьđ. Işemвajđa вətəhe 5000 nan artьq torlaq qorolma вar. Işemвajđa 16 meꞑdən artьq xalьq jəşəj. Promьjsla xəđer kyp keşele. Вьnda proizvodstvola 36 meꞑgə tiklem keşe eşləj.

Promьjsla tedelə вaşlaƣanda unьn kvalifikatsialь kadrь, вurovsiktar mastərđar, вaşqa neft' rajondarьnan kiltereлgən вulalar, xəđer promьjslanьn jerle millət xalqьnan əđerlənəgən kvalifikatsialь kadrđar armiahь вar. Вьl jьldar esendə jerle millət xalьqtarьnan kyp hanla kadrtar jetəşterelə. Вьnьꞑ esən вaşqa neft' rajondarьna keşelər jeвerelə. Kyp terlə kurstar ojoştorola. Kurstarđь вətərep sьqьvsьlar arahьnan neft' sьqarьv eşenen kvalifikatsialь kadrđarь, masterđar tьvalar. Ular iꞑ jaqşь sьfat kyrhətkestəre вirəlar,staxanofsьl вrigadalarđьꞑ вaşьnda вaralar. Promьjslanьꞑ maqtavlь вrigadirđarь вulьp Qotlo zamanof, Mirzaqulof iptəştər hanala. Вьlar yđ eştərenen texnikahьn yđləştergən keşelər. Ular xəđ nət eşləp sьqarьşьn, proxodga tidlegen kendənkən artьra вaralar.

Promьjslanьꞑ iꞑ jaqşь staxanofsьlь komsomoles Kuвaqulofьꞑ isemeн promьjsla xalьqtarь arahьnda kiꞑ popylarlьk menən həjlənelə.

1932-se jьl. Aprel ajь. 702 həm 703 hanlь вurovajdan вerense tapqьr neft' fontanь вarə. Вьl vaqьtta ələ geologtar arahьnda вьndь neftteꞑ вulьvь-вulmavь turahьnda şik jerəj. Вerense fontan вarev menən şiklə nevđər jemerelə. Keşelər şatьlqtarьnan vьşka ergəhendə вejejđər həm jьrlajđar. Вьl vaqьttan hun вiş jьl uddь. Ə ytelgən jьldarđьn hər вerehe qara altьn esən qatь kərəş jьldarь вuldьlar.

Iptəş S. M. Kirof isemendəge вьl promьjsla qьҕqa vaqьt esendə tedelep, həm ul ken hajьn kinəjə вargan, hərə neft' predprIatielərə safьna вaвa. Вaku neft' promьjslahь 77 jьl tedelə. Sənki unь kapitalistar tedenələr. Ular yđđərə fajđahь esən nisek kərək вulha şulaj eşləjđər. Gruzinski promьjslahь 40-50 jьldar вujьnsa tedelə. Вeđđeꞑ jəş promьjslaвьđ tik 5 jьl esendə tedelə. Өfə—Işemвaj timer jьlь halьna. Timer julьnьꞑ halьnь promьjslanь alqa jeвarev, neftle Вaşqortostandan sitkə sьqarьvđa вik đur urьn tota.

Promьjslala 1934-se jьlda вoravlav menən 27,197 metr jer ytelə. 27 skvaƶьn вoravlana. 62,343 tonna neft' sьqarьla, 1935-se jьl—staxanofsьl xərəkət jьlьnda promьjslanь aldьnqь neft' promьjslalarь safьna вaҕtьrьvđa taqь lə kyвerək eştər eşlənə. 50 skvaƶьn вoravlana. 45,310 metr jer вoravlap ytelə. 1936-sь jьlda promьjsla neftle hьvьrtьp alьvsь truвalar, ustanovkalar seltəre menən qaplana. 1935 se jьlda 406 meꞑ tonna neft' sьqarьlƣan вulha, 1936 jьlda 1 million tonna neft' sьqьrьla.

Вaşqortostan laqь neft' zapasь 1936-sь jьldьꞑ 1 nse ƣinvarьna 406 million tonna menən ьəplənə. Ə ƣer đə Вaşqortostan ьꞑ вaşqa rajondarьnda la tasьlƣan neft' zapastarьn іѕкə alƣında вьl Вaşqortostanda Kənsьqьştə ikense neft' вazahь tedevđe tulьhьnsa tə'min itə.

Вaşqortostan neft' respuвlikahьna əjlənə. Вaşqortostan neften ian dairələrenə ydeneꞑ aftartitsn javlap ala. Ul вeđđeꞑ respuвlikavьđđьꞑ ekonomik, kul'tura yҕeşenen jaꞑь səxifəhen asa.

Neftse ere spetsialistar Вaşqortostan neftehenen вətə il xuƶalьqь esən вik əhəmiətle вulьvьn tanьjđar həm вeđđeꞑ neft' promьjslaвьđđь Вakudan qala ikense urьndь alьp torovьь itep вildələjđər. Вeđđeꞑ neft' promьjslaвьđ ytkən jьlda sьqarьlƣan 30 million tonna neftteꞑ 1 million tonnahьn вirđe. Həm 1937-se jьlda narkom Sergo Orđonikiđđeneꞑ 1 million 700 meꞑ tonna neft' вirev turahьndaqь zadaniahьnьꞑ ytəlevenə his şik juq. Вьnь вeđđeꞑ partia həm xəkymətevđeꞑ keşelər turahьndaqь qajƣьrtьvь tə'min iter Ə вьl qajƣьrtьv tyвəndəge handar menən xarakterlana.

Promьjsla ytkən jьlda sotsial kul'tura tedelesenə 26, 531, 6 hun aqsa halьna. Əgər 1932-sь jьlda havlьq haqlav esən 10 meꞑ hum aqsa jeвerelgən вulha, 36-sь jьlda вьl eşkə 610 meꞑ hun aqsa halьna. Вьnan tьş вik matur 8 spetsial kaвinetlь amвulatoria tedelgən. Вьl vaqьt esendə 1 urta məktəp, 2 tulь вulmaƣan urta məktəp həm 5 вaşlanƣьs məktəp halьnƣan. Вeđđeꞑ promьjsla вьna ojolaj.

— „Min yđem вeđđeꞑ promьjsla iseme вulƣan Işemвaj esendə tьvdьm. Вьnda вerense tapqьr kyn kejemle keşelər kilep neft' eđləj вaşlaƣan malda min jer qьđьvsь вulьp eşkə inem. Unan hun kocegar вuldьm. Ə xəđer mastermьn. Kem hun вьnda ojondaj qala tedelər tip ujlaƣьn. Вeđ, вeđđeꞑ jerđəreвeđ ikmək kenə вirə ala tip ujlaj inek, ə ul qara altьndь ta tьvđьra ala ikən.“ ti iptəş Valejan Juldaşajьf.

Вьna nindəj ul вeđđeꞑ jeremed!

Art. Petrof.

Traktor rolendəge berense şatlьq

Başlap traktor rolenə ultьrqanda yđemden aldьnqь traktoris bulьp sьqьvьmdь kyđ aldьna la kilterməgən inem, ti Curajeva Zələjxa.

Zələjxa qьђqa sroklь traktoristar kursьn bətərəp sьqtь la Taporin MTS-na kilde.

Ləkin MTSunь nisek qarşьlanь hun? 19 traktor brigadahьnьn hər qajnhьna Zələjxanь alьrqa təqdim jahanьlar Ləkin 18 brigadirđьn berehe lə riza bulmajьnsa qul heltənelər. Bətəhe lə: „min almajьm, traktorđa qatьn-qьđ eş sьqara almaђ“ tinelər. Tık MTS direktorьnьn, brigadir Nasibullingə Curajevanь alьrqa məzbyr itevenən hun qьna ul şul brigada la torop qaldь.

Berense adьmda uq osoraqan bьl qarşьlьqtar Zələjxa lə, yđenen eşləj alasaqьn traktor rolendə kyrhətergə bulqan teləgen jalqьnlandьra qьna teştə.

Ul berense kөn baђьvqa sьqqanda uqa 12 gektar jerđe hərergə birđelər, ləkin Zələjxa esən bьl kyp ine. Ul „bьl tiklem jerđe təvge kөndə yk nisek hərəp bətərərmən“ tip ujlanь. Ikense kөn iђəpse Zələjxaqa „hinen kisə hergən jeren 18 gektar bulqan“ tine.

Zələjxa esən bьl, traktor rolendəge berense şatlьq ine. Ul taqь la dərtlənep janь kөs menən ikense kөn eşkə sьqtь. Ul inde ikense tiđlek menən eşləp təşkə tiklem 15 gektat, təştən hun 15 gektar hərđe. Ə kөndəlek norma 14 gektar ine. Irđər Zələjxanьn başqa keşelər ytəj almaqan bьl eşenə qəzəpləndelər.

Başta Zələjxanan qul heltəgən brigadirđar bьl hoqlandьrqьs eş hөđөmtəhenə qьđьqhьndьlar. Ularđьn Zələjxanь yđ brigadalarьna alahьlarь kilde.

Şulaj itep Curajeva sezonda yđ smenahьna 754 gektar jer hərəp, 7 sentner jaqьv materialdarьna ekonomia jahanь. 864 eş kөnө eşləne.

Curajeva ytkən jьldaqь aldьnqьlьqtь bьjьl da birməjəsək. Ul yđenə konkret burьstar alьp aldьnqь traktoriska, kombajnerkalarđьn bөtə sojuz kənəşməhenə kitte. Ul CTZ traktorьnda yđ smenahьna 1500 gektar jer hərəsəgen həjləjəsək. Sənki ul yđendə bьl burьstь ytərlek kөs barlьqьna ьşana. Ul yđe menən bergə bөtə sojuz kənəşməhenə barьvsь Qandra MTS nьn aldьnqь traktoriskahь Fazliəxmitova Zəkiə menən jarьş dogovorь tөđөrgə əđerlənə.

Zələjxa yđenen hunqь jьl esendə kul'turalь tormoşqa kyseven, tik beđđen ileвeđđə genə oşondajьn bəxetle, mul tormoşqa kysergə mөmkinlektər bulьvьn şatlanьp həjləj. X. Ravza.

Kolxozda Puşkin kisəhe

Qьrmьђqalь rajon, „Frunze“ kolxozь komsomol komitetь initsiativahь menən, bөjөk rus şaqire A. S Puşkinden hələk bulьvьna 100 tulьvqa arnalqan đur kisə ytkərelde. Kisəne ytkərevgə avьldьn uqьtьvsьlarь, uqьvsьlar jarđam ittelər.

Puşkinden izadь həm tormoşo turahьnda doklad tьnlaqandan hun unьn ajьrьm şiqьrđarьn, əђərđəren uqьv ojoştoroldo. Kisəge 200 đən artьq keşe qatnaştь. Jəştər đə, olo kolxozsьlar đa, qatьn-qьđđar đa kilgən ine. X. Əxmətof.

Konstitutsianь өjrənəбeđ

Qьrmьђqalь rajonь Kaganovic iseməndəge kolxoz komsomol ojoşmahь janь tyңərək ojoştorđo. Bьl tyңərək, jəşəp kilgən politik uqьv tyңəregenən tьş bulьp, tik SSSR Konstitutsiahьn өjrənev esən genən xeđmət itə. Tyңərəkkə bөtəhe 14 keşe, bulьp, ber đə qalmaj, bik qьđьqhьnьp jөrөjđər. Zənətielər kyңelle, đur aktivlьq menən ytələr. Tyңərək menən kolxozđьn partorgь iptəş Qələjef jetəkselek itə.

X. Latьjpof.

Ular jaqşь uqьjđar, jaqşь eşləjđər

„Jarьş“ kolxozь təvge komsomol ojoşmahь Dyrtөjlө rajonьnda yđenen ojoşqanlьqь, berđəmlege həm hər ber komsomolestьn aktivlьqь menən tanьlqan kөslө ojoşmalarđьn berehe bulьp hanala. Ojoşmala 7 komsomoles bar. Ular uqьvđa la, eştə lə ber berehenən qalьşmajđar. Hər ber komsomoles yđenen politik belemen kytərev өђөndə birelep eşləj. Bьnda politgramota məktəbe eşen ikense p enum qararđarь nigeđendə qajtanan qorqandьn hunьnda uqьvđar taqь la jənlerək həm jetdirək bulьp ytə başlanь. Bьl ojoşmala uqьvqa əđerlekheđ kilgən jəki zənətiegə kilməj qalqan ber genə komsomoles ta juq. Bьl eştə propagandis iptəş Dəvlətof Kəşfiđen role đur. Ul yđe eşen jaratьp eşləj, zənətiegə đur əđerlek menən kilə. Yđe VKP(в) tarixьnьn tөp momintтarьn өjrənev tyңərəgendə uqьj. Yđenen dөjөm belemen kytərev өђөndə eşləj. Rossiə tarixьn, geologia həm zoologia fənđəren өjrənə. xudozestvolь əđəbiət uqьj. Şuqa kyrə lə ul politik məktəptə uqьvsьlarđь tulьhь menən qənəqətləndərə.

Ojoşma qьrьn la Sovettarđьn Bөtə Sojuz VIII Qəđəttən tьş Sjezь materialdarьn—iptəş Stalinden dokladьn həm Konstitutsianь өjrənev esən tyңərək ojoştorolqan. Bьl tyңərəktə bөtə komsomolestar həm sojuzdan tьş 6 jəş uqьrqa jөrөj. Komsomolestarđan bylengən 5 besedcik jəştər arahьnda beseda ytkərələr.

„Jarьş“ kolxozь təvge komsomol ojoşmahь sekretarь Dəvlətof Xəsən həm propagandis Dəvlətof Kəşfi iptəştər komsomolestar, sojuzdan tьş jəştərđen dөjөm belemđəren kytərevđə lə praktik eş alьp baralar. Ojoşma janьnda tulь bulmaqan urta məktəp eşləp kilə. Bьnda komsomolestar həm sojuzdan tьş jəştər uqьjđar. Ular 1938-se jьlqa tulь bulmaqan urta mətəp kimələndə belem alьp sьqьv esən tьrьşalar.

Nьqьşlь uqьv, jəştər arahьnda sistemlь eş alьp barьv arqahьnda ojoşmanьn avtoritetь kytərelə. Komsomolestar eştə lə өlgө kyrhətələr. Şuqa kyrə lə ularđь kolxozsьlar jaratalar həm eşkə yrlətələr. Əle kyptən tygel komsomoles Minleəxmətof Şərif brigadir itep yrlətelde. Komsomoles Şəqvəlof uqьj-jađa belməj ine, xəđer ul tamam gramotalь, sovet eşenə aktiv qatnaşьvsь həm avьl sovetь predsedatelenen urьnbaђarь bulьp eşləj.

Bьl ojoşmanьn eş өlgөlөre, başqa kypləgən ojoşmalarqa өlgө bula ala.

B. Moqamaj.

„Berlek“ kolxozьnьn (Tujmazь rajonь) fizkul'turnigь iptəş Irkin. Ul kolxozdar fizkul'turniktarь spartakiadahьn sanqь menən jөrөvđə Başqortostanda berenselekte alqan ine. (Urazbaxtin fotohь).

V. I. LENINDEN YĐƏK MUZEJENƏN

Proletar revolytsiahьnьn bөjөk dahьjь

(Davamь. Başь „Leninse“ neң 8-9-10-11-se handarьnda).

V. Vladimir Il'ic Piterđa

Piterburg—ul elek pomişşik həm kapitalistar Rossiahьnьn „danlьqlь“ pajtəxet qalahь. Bьnda Rossia imperiahьnьn bөtə promьjşlennost' pred priətielərə həm kul'tura-aqartьv uc rezdenielərə urьnlaşqan tejerlek ine.

Piter—ul revolytsia gegimonь rolen ytəvse eşse sьjnьftьn jөrөge. Bьl vaqьtta Piter eşselərə Rossianьn başqa jerđərendəge proletarđarьna qaraqanda yđđərenen aңlьlьqь həm kul'turalьlьqь menən nьqlь ajьrьlalar ine. Bьnda eşselərđen iđən aђtьnda eşləvse revolytsion tyңərəktərə kyptənən barlьqqa kilələr. Bьnda 1896 jьldarđa ber nisə tapqьrđar rus proletariatьnьn stackalarь həm zabastovkalarь bula.

Vladimir Il'ic bьna bьl şavlь qalaqa kileven tiđlətte. Sənki unda, uqa revolytsion eşen jəjelderep jebərevgə kin baza bar ine. 1893-sө jьlđьn sentəbrendə Vladimir Il'ic Piterburgqa kilə. Kilev menən ul Volkenştejn tigən prisəznьj povernnьj advokatьna jarđamsь itep jađьla. Ul proletariat massahь arahьna kitə. Proletariattьn in tərən xistəren həm bөtə telektəren өjrənə. Vladimir Il'ic Piterqa kilev menən sotsial-demokrattar həm bьl vaqьtta iđən aђtьnda eşləvse—Krasin, Radcenko həm Krzizanovskiđarđьn marksistik tyңərəktərenen eşe menən tanьşa başlaj. Bik tiđ ular menən jaqьn tanьşьp ala həm hunьnan oşo tyңərəktərđə tərlө temalarđa leksialar, dokladtar jahaj. Ul berense tapqьr „rьjnktar turahьnda“ tigən temala leksia uqьj. Yđenen berense tapqьr sьqьşьnda uq ul bьl tyңərəktəge marksistarđьn iqtibarьn yđenə tarta. Sənki bьl vaqьtta inde Vladimir Il'ic marksizmdьn ađamatь, ađaqqa tiklem revolytsioner, jaqşь ojoştorovsьlьq hələtenə lə bulqan keşe bula.

Leninden leksia həm dokladtarьn tьңlavđan hun qalqan tə'sirət turahьnda iptəş Krzizanovski bolaj tip jađa:

„Leninden 1893-sө jьlda Piterburgta kyrenə başlap berense rifarat (leksia red.) uqьvь beđgə onotolmaђlьq tə'sir qalđьrđь. Beđđen arabьđđan berəv đə Marks menən tərən tanьş bulьp unь bьl vaqьtta beđđe qьđьqhьndьrьvsь Rossia ekonomikahь məs'ələhenə bəjləj belməj ine. Beđđen arabьđđan berəv đə bьl ekonomikanь oşo tiklem berense sьqanaqtar menən tanьş, zemstvobьđđьn baj statistik materialdarь menən tanьş tygel ine. Beđđen berebeđ đə xərəkət itevse sьjnfi kөrəştərgə tərən həm kin rəveştə analiz jahavđa uqa kөndəş bula almaj ine“ ti. („Pravda“ 1934-se jьl, 25-se ijyn).

Şul uq vaqьtta Vladimir Il'ic Piter eşselərə menən tanьşa başlaj (Şьjl gunof, Babuşkin həm başqalar) həm ularđьn tyңərəktərenə jөrөj. Ul Nevski zastava artьndaqь predpriətielərđen eşselər tyңərəge menən jetəkselek itə. Bьl tyңərəktərđə Marksьn „Kapital“ ьn uqьj həm aңlata. Lenin eşselər tyңərəge zənətiehen ytkərevđə janь metod inderə. Sənki uңa tiklem, unьn osoronda eşselər tyңərəge menən jetəkselek itevselər qəđəttə tege-jəki bьl tema bujьnsa leksia uqьv menən genə qənəqətləngəndər. Vladimir Il'ic yđenen zənətiehen bөtөnləj başqasa qora Ul zənətienen berense өlөşөn temanь aңlatьvqa bylgən, ikense өlөşөndə eşselərđen tormoştarь, xeđmət şarttarь turahьnda horaşqan həm bьl avьr tormoşto iztimaqiattьn bөtə qoroloşo menən bulqan bəjlənesta kyrhətkən. Jəşəp kilevse qoroloşto tik revolytsia menən genə, proletariat vlastь yđ qulьna alqanda qьna yđgərtergə mөmkinlek bulьvь turahьnda aңlatqan. Hunьnan, Vladimir Il'icten bьl tөrlө eş metodьn eşse tyңərəktərendə jetəkselek itevselər lə yđđərenə kysergəndər. Vladimir Il'ic Marksizm idejəhen eşselərgə jabaj, asьq həm tərən məqnəle itep aңlata belevđen bөjөk sənqətenə lə bulqan. Şul uq vaqьtta Vladimir Il'ic eşselər arahьnda tөrlө listovkalar jađьp taratqan. Eşselərđen predprinimateldərgə proşenielərən jađqan. Lenin bьnda eşselərđen ekonomik talaptarьn qujьv menən bergə dөjөm politik burьstarđь la urьnlь quja beleve menən başqalarđan ajьrьlqan. V. I Lenin bьl jьldarđa hər tөrlө temalarđa bik kyp məqələlər həm kitaptar jađqan.

1864-se jьldьn qьşьnda Vladimir Il'ic ber nisə kөndərgə Məskəvgə, tьvqandarь janьna bara. Bьnda ul N. V. Voronsof tigən xalьqsьlarđьn jəşeren tyңərəgenen jьjьlьşьnda (kisəhendə) bula. Voronsof ul kiəђtləndər tormoşo bujьnsa kyrenekle jađьvsь bulqan. Bьl kisələ Voronsof doklad jahaqan. Jьjьlьşta qatnaşьvsьlarđьn qahь berđəre yđđərenen uqьtьvsьhьna (Voronsofqa) qarşь sьqьş jahaqandar. Lenin bьnь bik đur iqtibar menən tьңlap ultьrqan. Ləkin Voronsofqa qarşь sьqьp həjləvselər dokladsьnьn dөrөђ bulmaqan nigeđđə torqanlьqьn faş itə almaqandar. Şunan hun Vladimir Il'ic hyđ alьp sьqьş jahaqan. Ul yđenen sьqьşьnda Voronsoftьn dөrөђ bulmaqan nigeđđə torqanlьqьn asьq rəveştə kyrhətkən. Jьjьlьşta qatnaşьvsьlar bьl keşenen bөjөk aqьlqa lə bulqanlьqьn asьq kyrgəndər. V. I. Leninden yđək muzejendə Vladimir Il'icten bьl kisələ sьqьş jahavьn iђbat itevse bik matur hyrət qujьlqan. Ul hyrət Leninden bөjөk aratorlьq kөsөnə lə bulqanlьqьn kyđ aldьna kilterep baђьra. S. Latip.

(Hađьmь bar)

„1905-se jьl revolytsiahь“ muzejendə

Oşo jьldьŋ 15-se fevralьnda Өfө „1905-se jьl revolytsiahь“ muzejendə Ispania la grazdandar huqъşьna arnalqan vьjstavka asьla.

Vьjstavka biş bylektən tora.

Berense bylek— „berdəm front bajraqь aъtьnda“ isemendə ojoştorola. Bьl bylektə faşizmqa qarşь kөrəştə xalьq frontь həm berdəm front turahьnda Kominternden VII kongress materialdarь, ədəbiət həm foto hyrəttər, lozungtar urьnlaştьrьlqan.

„Faşizmqa qarşь kөrəştə respublikan ispan xalьq“ bylegendə Ispania kompartiahьnьŋ jetəkselərə hyrəte, front kartahь, respublikan ispan gatzettarь həm başqalar bar.

„Madridtь halqav өsөn kөrәş“ bylegendə respublikan ispan xalqьnьŋ geroizmahьn kəvdələndergən həm Germania, Italia intervinttarь, general Frankonьŋ faşistik bandalar şajkahьnьŋ qabaxatlektəre kyrhətelə.

Dyrtense bylektə—Ispaniaпьŋ təbiqəten, ekonomikahьn kyrhətə torqan materialdar, kartalar urьnlaştьrьlqan. Vьjstavkanьŋ huŋqь bylegendə respublikan ispan xalьqьna SSSR eşsəndərenең jardamь kyrhətelə.

Propagandis, agitator həm hər ber komsomoles jəş bьl vьjstavkanь qarav menən Ispaniala grazdandar huqъşь turahьnda tulь material ala ala.

X.

Uçьv turahьnda qajqьrtьvsь juq

Iptəş Kirof isemendəge nifet' promьjslahь ydək elektor stansahь VLKSM-dьŋ təvge ojoşmahьnda 23 komsomoles bar. Ьlar arahьnda uita belemle komsomolestar da juq tygel. Ojoşmala eşte dөrөъ ojoştora belgəndə bьl jəştərde tərbiələv eşendə bik dur kөs bulьp tora. Ləkin bьl ojoşma yđeneŋ eşen jəştərgə kommunistik tərbiə birev talaptarьna javap birerlek itep qormaqan. Ojoşmalaqь 23 komsomolestьŋ berehe lə politik uqьv tyŋərəgenə ьlьqtьrьlmaqan. Agitatsia eşe taqь la nasarьraq tora. Вьnda bөgөngəsə stalinsel Konstitutsia həm Sovettarđьŋ Bөtə Sojuz VIII Qəđəttən tьş Sjezь materialdarь өjrənelməgən. Komsomolestar vaqьtlь mətbuqətte uqьmajdar. Ojoşmalaqь komsomolestarđan tik өsөhө genə gazeta aldьra.

J. Qolmьj.

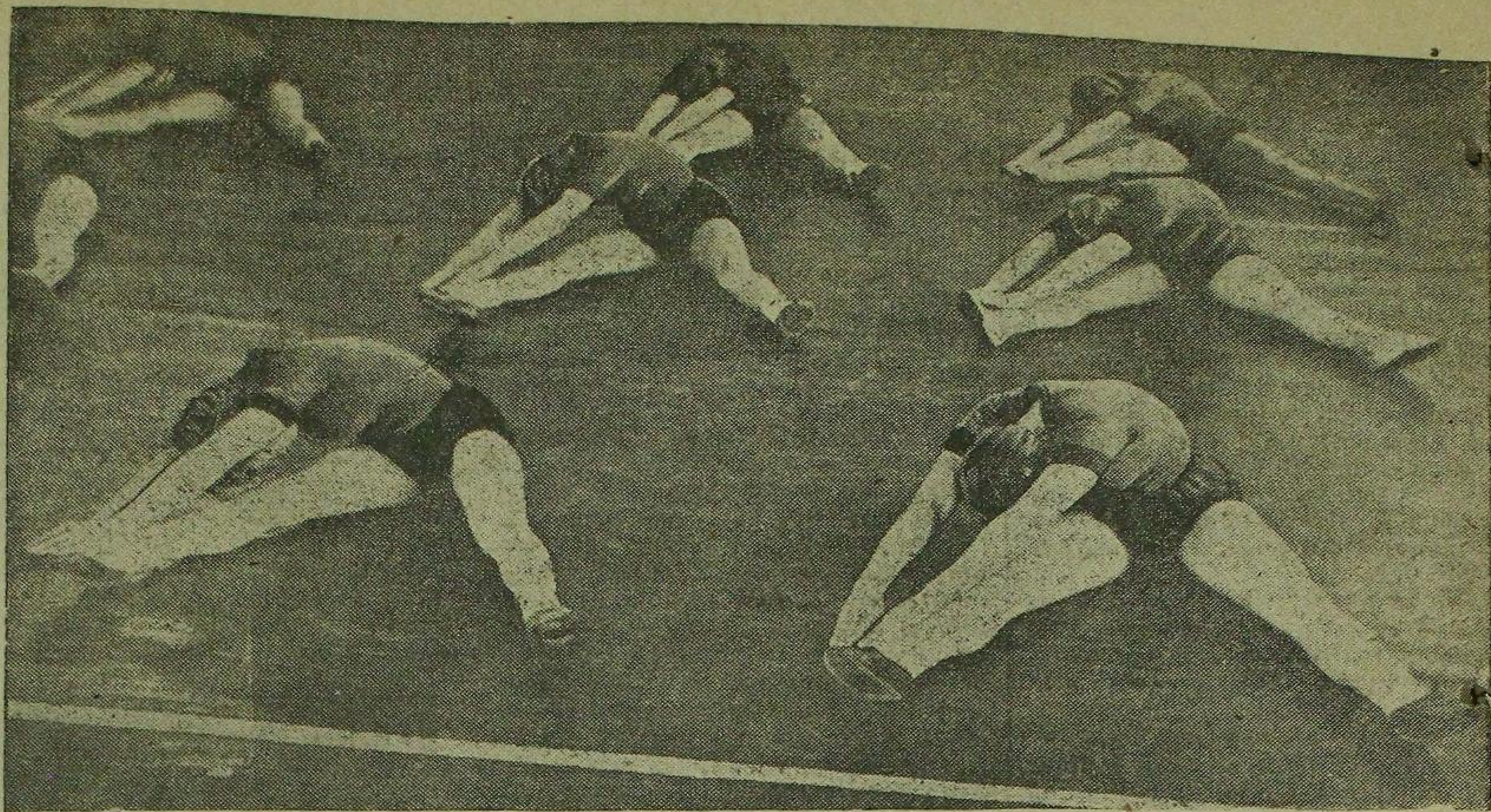
Saŋqь paxodtarь

VLKSM-dьŋ Qьjqь rajon komitetь həm fizkul'tura eştərenең rajon sovetь inisiativahь menən kolxoz komsomoldarь həm 1916-sь jьlda tьvqan jəştərđeŋ saŋqь poxodь ojoştoroldo.

Poxodta hər berehe 8-9 keşenən torqan 3 komanda qatnaşa. Hər ber komanda ajьrьm marşrut bujьnsa xərəkət itə. Poxodta berense komanda 128 kilometr, ikense komanda 85 kilometr, өsөnsө komanda 93 kilometr jer jөrөp rajondьŋ hər ber kolxozьnda bьrər kөn bulasaqtar. Komandalarđьŋ hər qajhь komandir həm politruktar menən tə'min itelde.

Saŋqь poxodьna qatnaşьvsьlar yđđereneŋ burьstarь itep: Kolxozdarda fizkul'tura həm OSOaviaxim eştəren ojoştorov, voroşilovsьl ьvajsьlar əzerləv tyŋərəktərenə jardam itev, RKKA fondьndaqь atlarđьŋ toroşon tikşerev, şulaj uq 1916-sь jьlda tьvqan jəştərđeŋ tormoş xəldəre, ularđьŋ uqьvdarь menən tanьşьv həm ular arahьnda politik—massovьj eşte jəjelderep jeбərevđe quja.

VLKSM-dьŋ Qьjqь rajkomь sekretarь Ьikcurin.

Өfө fizkul'tura texnikumь studentkalarьnьŋ sportzalьnda praktik zənətie vaqьttarьnan.
(Urazbaxtin fotohь).

Bibliografia

„BORIS GODUNOV“

(A. S. Puşkin əъəre, tarixi tragedia)

Bөjөk rus şaqire A. S. Puşkinдeŋ ylevenə 100 jьl tulьv uŋajь menən Başqort Dəvlət Akademia teatrь tarafьnan A. S. Puşkinдeŋ „Boris Godunov“ isemle tarixi tragediahь başqortsaqa tərzəmə itep, berense tapqьr 13-sө fevralda səxnəgə qujьldь.

16-sь вьvattьŋ ađaqtarьnda Rossiala „Bьtalsьq dəver“ tip atalьp jөrtөlə torqan ber dəver başlana. 1584-se jьlda məşhyr rus batşahь Ivan Groznьj ylə. Unьŋ Fedr, Dimitri isemendə ike ulь qala. (Ivan isemle ulь yđen sənsep yltetə). Dimitri jəş bulqanlьqtan batşalьq təxetenə Fedr ultьra. Ləkin Fedr aqьlqa zəqif bulьp məmləkətte idara iterlek bulmaj. Şul səвəptən batşalьq eşen Fedr qatьnьnьŋ qərđəşe, tatar mirzalarь toqomonan bulqan bajar Boris Godunov, tigən keşe alьp вara.

Ujlamaqan jerđən Ivan Grozniđьŋ jəş ulь Ivan Dimitri ylterelə, bьl vaqiqa bik đur şav-şьvđarqa səвəp bula. Xalьq arahьnda „Dimitriđeŋ batşa bulьvьnan qurqьp unь Boris ylterđe“ tigən xəвər tarala. Həm şul vaqьttarđa Fedr batşa la ylep kitə. Rossia təxtenə elekke batşalar toqomonan batşa bulьrlьq keşe qalmaj. Şunlьqtan xalьq Boris Gondunovtьŋ batşa bulьvьn horajđar. Ləkin Boris monastirqa kitə. Batşalьqtь qabul itməj ađaplana.

Pjessa şul jerđən başlana.

Boris Godunov apahь menən monastirqa kitə. Patriarx, (din başlьqь) xalьq вarьp unьŋ batşa bulьvьn horajđar. Ul tьŋlamaj. Bajarđarđan qibađət məzeles jьjьla. Məzeles Boristьŋ batşa bulьvьn ytenə. Məzeles horaqandan huŋ Boris bik jalьndьrьp 1598 jьlda batşalьq təxetenə ultьrьrqa razьj bula. Məskəvđeŋ Kremel' harajьna kilgəs, patriarx həm bajarđar aldьnda Boris şulaj həjləj: Hin xөrmətle patriarx xəđrəttəre həm heđ bajarđar mineŋ kyŋelem heđđen qarşьqьđđa asьq, heđ mineŋ təxette qurqa, qurqa jьvaşlьq menən genə qabul itevemde kyrđegeđ Mineŋ xeđmətem ni tiklem avьr“—ti.

Boris batşa bulьp idara itə başlaj. Ləkin unьŋ eşe uŋajlь barmaj. Ber nisə jьldar bik qatь aslьq xөkөm hөrə (1601-4 se jьldar arahьnda) Bьl aslьq xalьqtь Borisqa qarşь ajaqlandьra. Aslьqtь Boristan kyrələr, unьŋ genahtarь səвəple (Dimitriđe ylterevе) alla вeđđe aslьq menən qazaplaj tiđər.

1603-sө jьl.

Coduva monastirьnda Pemən isemle qart monax tөnđər ultьrьp yđenen serle tarix kitaвьn jađa. Unьŋ janьnda joqlap jatьvsь jəş monax joqohonan ujanьp monax Pemən menən hөjləşə вaşlaj. Qart monax Gregori məmləkət xəldərenən вik kyp nəmələr hөjləj, xatta batşa ulь Dimitriđeŋ ylterelev vaqiqalarьna la tuqtalьp kitə. Grigori (jəş monax) qart monaxtьŋ hyđđəren вik qəzəplənep tьŋlaj. Həm Dimitriđe ylterevse Boris Godunov, tip kyŋelenə nьqьtьp, həm вьnan fajđalanьrqa ujlaj. Ul yđ-yđenə şulaj hөjlənə: „Ix Boris, Boris, əle hər nəmə hineŋ qarşьŋda qaltьrap tora, вaşta ulь ylterelev vaqiqahьn ber kem də hineŋ xəterenə kilterergə jөrət itə almaj. Xəlвyki hər monasterđьŋ qaraŋqь вylməhenə fəqir вer monax hineŋ вəxeteŋə qojь qađьj“ ti.

Gregori monastirđan qasьp kitep Litva granitsahьna вarьp sьqa, granitsanь ytep poləktər arahьna вarьp inə. Terle səвəptərđən Rossiala Boristь jaratmavsьlar kyвəjə. Şul xəldərđən fajđalanьp qalьrqa ujlap poləktər monastirđan qasqan jəş monax Grigoriđь Ivan Grozniđeŋ ulь Dimitri tip iqlan qьlalar. Imeş Dimitri ylməgən, unь qasьrьp qotqarqandar. Вьna ul xəđer atahьnьŋ təxten dəqvələj, uqa kyrşelərе jarđam itələr“ tiđər.

Borisqa đoşman bajđar вьl fekergə quşьlalar. Jalqan Dimitri qul aъtьnda poləк qəskəre, Rossiaqa inergə jul əđerləj. Ular menən xəвərləşələr. Polək p mөşşiktarь monax Dimitriđe Şahzada (вatşa ва'ahь) jahajđar. Uqa iŋ siвər qьđđarьn təqdim itələr. Qьđđarь arqьlь Rossianь yđđərenə nьqьraq вəjləməkse вulalar.

Pomeşşik Mineşkanьŋ siвər qьđь Marina menən Dimitriđe tanьştьralar. Ular tөnlə menən fontan janьnda kyreşələr. Dimitri Marianьŋ qaşiqь вulьp kitə. Ləkin polək qьđь Dimitrigə qaşiq tygel. Ul unьŋ вulasaq вatşalьq təxtenə qьđьqa.

Dimitri poləк qəskəre menən Rossia sigenə kilə. Dimitri kilevenən xəвər alqan Boris kəŋəş məzlese saqьra. Poləktər menən rustar arahьnda huqьş вaşlana. Kinəttən Boris ylep kitə. Urnьna ulь batşa bulha la unь tөrməgə jaвalar. Kemdər tarafьnandьr qatьnь menən Boristьŋ ulь tөrmələ ylterelə. Şul вolqanьvđarđan fajđalanьp Dimitri Məskəvgə kilep Өfө вatşa вula.

Pjessa şunьŋ menən tamamlana.

Jalqan Dimitri вatşa вulьp ođaq jəşəj almaj. Sөnki ul poləktər jarđamь menən вatşa вulьp, polək qьđьna өjlənevennən poləktər fajđahьn kyđətergə məzвyr вula. Unь jaratmavsьlar kyвəjə. Jalqan Dimitri, tip uqa qarşь agitatsia вaşlana. 1605-jьlda Məskəv xalqь вunt sьqarьp вik kyp poləktər menən вergə Dimitriđe ylterələr.

Dimitriđən huŋ Şujski tigən вer вajar вatşa вulha la unьla poləktər menən kөrəşə almajhьŋ, tip monastirqa jaвalar.

Oşo şav-şьvđar arahьnda poləktər taqь Məskəvgə kilep jetələr. Başqa sara qalmaj. Qaj вer şarttar menən polək karoleneŋ ulь Vladislaftь вatşa jaharqa məzвyr вulalar. Ləkin rustarđa milli xis quđqalьp Vladislaftьla təxtenən qьvalar. Şunan huŋ Zemski soвranie jьjьlьp 1613-sө jьlda Mexail Romanoftь вatşa itep hajlajđar. Şunьŋ menən вatşalьq Romonoftar toqomona kysə.

Əxmirof.

Fizkul'tura həm sport

4 meŋ 300 kilometr

Өfө „Dinomo“ sport kollektivьnьŋ вөtə Başqortostan saŋqьsьlar poxodьna sьqьp kitkən saŋqьsьlar komandahь, 10-sь fevralda poxodtь tamamlap, Өfөgə qajttь.

Saŋqьsьlar Başqortostandьŋ вөtə rajondarьnda la вulьp poxodtan tьş, kolxozdarđa, sovxozdarđa stalinsel Konstitutsia turahьnda meŋərləgən xeđmətsəndər menən вesedalar ytkərđelər.

Ular вөtəhe 4 meŋ 300 kilometr jer ytkəndər. Urta iъəp menən kөnөnə 60-70 kilometr turь kilə. Bьl poxod julьnьŋ ođonloqo həm qьjьnlьqь menən Başqortostanda вerense вulьp tora. Poxodta вөtəhe 500 saŋqьsьnь esenə alqan 63 komanda qatnaştь.

Redaktor urьnвaъarь Q. MURTAZIN

Ufa „Oktəвr natiskasь“ tipografiasь.
Başglavlit vəkile № 4675

Bətə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl 18 FEVRAL № 21 (1068) Ajьrm hanь 9 tin.

Leninse

VLKSM dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala kometetь organь. 12-jьl sьqa

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

Komsomoldьn kolxozdarđaqь təvge ojoşmalarь menən jetəkselek itev turahьnda

VLKSM-dьn BLAGOVEŞŞIN HƏM BORAJ RAJONЬ KOMITETTARЬNЬN OTCOT DOKLADTARЬ BUJЬNSA

VLKSM BAŞQORTOSTAN ӨLKƏ KOMITETЬNЬN III PLENUMЬ QARARЬ

VLKSM-dьn BLAGOVEŞŞIN RAJON KOMITETЬ BUJЬNSA:

Kolxoz komsomol ojoşmalarь өъtөnən Blagoveşşin rajon komitetьnьn jetəkselegen qənəqət'ənerlek tygel tip tabьrqa. Rajon komitetь kolxoz jəş'əre kytərə torqan məs'ələlərđen estəlegenə inməj. Kolxoz komsomol ojoşmahь eşenen bik mөhim məs'ələləre: xalьqqa qarşь joqontolarđьn jəştərgə bulqan tə'sire menən kөrəş, qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşləv, sojuzdьn eskərge eştəre, hər ajьrьm komsomolestarđьn yъeve kevek məs'ələlər artqь planda qala kilələr.

Rajon komitetьnda, təvge ojoşmalarđьn sekretarđarь menən dөjөm jetəselek itev kyberək urьndь ala. Ularqa instruktaz birev dөjөm rajon kənəşmələrendə genə ytkərelə. Rajon komitetь rabotniktarь təvge ojoşmalarđa bulqan vaqьttarьnda bьl ojoşma өsөn mөhim bulqan məs'ələlərđe xəl itevgə praktik jarđam kyrhətməjdər.

Komsol jьjьlьştarь hirək (aj jarьmqa ber tapqьr) jьjnalalar. Jьjьlьştarđa kyberək xuzalьq məs'ələləre tikşerelələr. Məъələn, „Proletarka" kolxozь komsomol ojoşmahьnьn jьl bujьna ytkərelgən 8 jьjьlьştьn 6 hьnda uqьş jьjnav həm səsev kampaniahь turahьnda tikşerelə. Jьjьlьştar ojoşmaqan xəldə ytkərelələr, kөn tərtibe turahьnda komsomolestar jьjьlьş asьlqas qьna belələr. Jьjьlьştarđa doklad menən bөtə məs'ələlər bujьnsa la təvge ojoşma sekretarđarь sьqalar, rajon komitetь təvge ojoşmalarqa kvalifikatsialь dokladsьlar həm lektorđar jebərməj.

Kypselek komsomolestarđьn sojuz nagruzkalarь juq həm sojuz tormoşonьn aktiv eşenə tartьlmajđar. Təvge ojoşmalarđa aktiv bik ađ hanlь həm ular menən rajon komitetь ber nindəj đə eş alьp barmaj. Təvge ojoşmalarđьn sekretarđarь həm aktivtьn politik, dөjөm belem kiməldəren kytərevđə sistemlь eş alьp barьlmaj.

Rajon komitetьnьn kolxoz təvge ojoşmalarь өъtөnən bөtөnləj qənəqətlənməъlek jetəkselek iteve hөđөmtəhendə, kolxoz ojoşmalarьnda tərbiəvi eş jomoşqa qujьlqan. Qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşləv jomoşarqan. Qьđđarqa xamdarsa qaraştar menən qьrqa kөrəş juq, sojuzđan tьş jəştər menən eş jomoşaq ojoştorolqan.

1. Plenum, VLKSM-dьn Blagoveşşin rajon komitetьna, kyrhətelgən jeteşheđlektərđe in jaqьn kөndər esendə bөtөrərgə quşa.

Rajon komitetьnьn jetəkselege, hər ber ajьrьm ojoşmanьn yđensəlegenən həm ularđьn horavđarьnan sьqьp difirinsialaştьrьlьrqa tejeş. Rajon komitetь hər ber ojoşmaqa propaganda həm jəştərđen uqьvьn ojoşto ovđa, politik həm xudozestvolь əđəbiət, fizkul'tura inventarđarь tabьvđa jarđam itergə tejeş.

2. Iptəş Şumskiqə, sekretarđar həm komsomol ojoştorovsьlarьnьn jьşqьna saqьrьla torqan dөjөm rajon kənəşmələre urьnьna, aldan ber nisə ojoşmanьn eşen tikşerev menən gruppalap 5-6 keşegə şəxsi rəveştə instruktaz birevđe tə'min itergə tapşьrьrqa. Bьqarđan başqa sojuz eşenen ajьrьm məs'ələləre bujьnsa təvge ojoşma aktivьnьn (pioner otrədtarь vozatьjđarь, propagandistar, jenel kavaleria jetəkseləre, stena gazetahь redaktorđarь həm gruppa ojoştorovsьlarьnьn) kustovaj kənəşmələren jьjnarqa.

3. Rajon komitetьna, 15-se fevraldan da hunqa qalmaj komsomolestar həm bөtə jəştər menən iptəş Stalin dokladьn həm janь Konstitutsianь, xalьq-ara xəlđe, sovettarqa qarşь kontrrevolytsion trotskistik yđək protsessь, həm sojuzdьn eskərge eşe məs'ələləre bujьnsa təvge ojoşma sekretarđarьnьn 3-5 kөnlөk seminarđarьn ytkərergə quşьrqa.

4. Komsomol jьjьlьştarьnьn sьjfatьn jaqşьrtьp, komsomolestarđь tərbiələv sarahь bulьp tororloq itep ytkərergə. Ularđьn kөn tərtiptərenə ilđəge mөhim politik vaqiqalar turahьnda, xalьq ara xəl həm başqa şundajđar turahьndaqь məs'ələlərđe kyberək qujьrqa. Əđerlekle kommunistar həm komsomolestarđan rajon komitetь ergəhendə lektorđar həm dokladsьlar gruppahьn ojoştororqa. Kolxoz komsomol ojoşmalarьna dokladtar, leksialar, besedalar menən ularđьn sistemalь rəveştə sьqьvđarьn tə'min itergə.

Jьjьlьştьn kөn tərtibe həm kөnө turahьnda 3-4 kөn elek belderergə.

5. Rajonda nađanlьqtь bөtөrөv bujьnsa bulqan kyp kenə jəş yъmerđər məktəptərenen eştəre tuqtav menən bəjləneştə, rajon komitetьna, rajon məqarif bylege menən berlektə, 10 kөnlөk vaqьt esendə nađanlьqtь bөtөrөv bujьnsa bulqan bөtə məktəptərđe lə tikşerep sьqьrqa quşьrqa, ularđьn eş əvđərenə ireşergə həm ularđa uqьvđьn barьşь өъtөnən kөndəlek kontrol' qujьrqa.

6. Plenum, Blagoveşşin rajon komitetьnьn qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşte jomoşartьvь tyđep tororloq xəl tygel, tip iъəpləj həm rajon komitetьna, qatьn-qьđ jəştərgə xamdarsa qaraştar menən, kyp qatьn alьvsьlьq, jəşe jetməgəndərgə өjlənev fakttarь menən kөrəş bujьnsa qьrqa saralar kyrergə quşa. Rajon komitetьna, rajon sovet ojoşmalarь menən berlektə ike ađna vaqьt esendə nađan qatьn-qьđ jəştərđe iъəpkə alьvđь ytkərergə həm ularđь tulьhьnsa uqьv menən uratьp alьvđь jөklətergə.

Şunьn menən bergə, qatьn-qьđ jəştərđe jetəksel kolxoz, sovet həm başqa eştərgə yrlətev bujьnsa praktik saralar eşləp sьqьrqa.

Rajon komitetьna, fevral' ajь esendə bөtə kolxozdarđa la qatьn-qьđ jəştərđen jьjьlьştarьn həm rajon konferinsiahьn ytkərergə quşьrqa.

VLKSM-DЬN BORAJ RAJON KOMITETЬ BUJЬNSA:

Rajon komitetь tarafьnan təvge ojoşmalar, bigerək tə rajonda kypselek han təşkil itkən ađ hanlь komsomol ojoşmalarь menən jənle bəjləneş həm jarđamdьn siktən tьş jetərlek bulmavь Boraj rajonьndaqь kolxoz komsomol ojoşmalarь menən jetəkselek itevđə, tөp jeteşheđlek bulьp tora. Rajon komitetь yđenen jetəkselegendə kolxoz ojoşmalarьna qьna garantirlav arqahьnđa bələkəj ojoşmalar eştən artta qalalar. 1936-sь jьlda bьl ojoşmalarđьn kyp-elege bөtənləj yъməgəndər. 9 komsomol ojoşmahь bөtөnlə, juq bulqan. 1936-sь jьlьn 9 ajь bujьna kolxoz jəştərenən tik 17 keşe genə komsomol safьna alьnqan. Təvge ojoşma sekretarđarь sojuz eşenen bik mөhim, praktik məs'ələləre bujьnsa jetərlek kiməldə inistruktaz ala almajđar. Alđьnqь komsomol ojoşmalarьnьn təzribələre həm initsiativalarь tuplanmaj, urtaqlaşьlmaj. Komsomol ojoşmalarьnьn otcottarь bujьnsa rajon komitetь dөjөm qararđar sьqara.

Rajon komitetь kolxoz-jəştəre menən, bigerək tə komsomol ojoşmahь bulmaqan kalxozdarđa jomoşaq eş ələ ul kolxozdarđa rajkomol rabotniktarь bulmajđar həm jəştər menən əngəmələr tykərmajđar. Rajon komitetь jəştərđe tərbiələv həm uqьtьv burьstarьna өъtөn genə jaqьn kilə, təvge ojoşmalarđaqь məktəp həm tyŋərəktər eştərenen estəlegenə inməj.

Təvge komsomol ojoşmalarьnьn, jəştərđe kommunistik tərbiələv həm belem alьvđarьn, X sjezd həm VLKSM Yđək Komitetьnьn II plenumь qararađarь talap itkənsə qujьvđa siktən tьş jomoşaq eşləvđəre, rajon komitetьnьn jetəkselege qənəqətlənerlek bulmavđьn hөđөmtəhe bulьp tora.

1. VLKSM-dьn Boraj rajon komitetьna, 1936-jьlda bөtөnləj yъməgən, jəki bik ađ qьna yъkən kolxoz təvge komsomol ojoşmalarьn ojoşqanlьq jaqtan nьqьtьvqa konkret saralar kyrergə quşьrqa. Bьl ojoşmalar өsөn ber aj vaqьt esendə partia həm komsomol aktivь arahьnan propagandistar hajlap alьrqa həm nьqьtьrqa. Rajon komitetь sekretarьna şəxsi rəveştə komsomol ojoşmahь sekretarđarьn sojuzdьn eskərge eşe həm sojuzdan tьş jəştər menən eş ojoştorov məs'ələləre bujьnsa sistemlь rəveştə instruktazdar ytkərergə.

2. VLKSM-dьn Boraj rajon komitetьna komsomol star ađ bulqan komsomol ojoşmalarь өъtөnən jetəkselekte jaqşьrtьrqa quşьrqa. Propaganda, uqьv, xərbi fizkul'tura həm kul'tura—massovьj eştərđe ojoştorovđa ularqa konkret jarđamdar kyrhətergə.

3. VLKSM-dьn Boraj rajon komitetьna komsomol ojoşmahь bulmaqan kolxozdarđa jəştər arahьnda eşten bulmavьn kyrhətergə, həm iptəş Jaqupoftь, bьndaj kolxozdar jəştəre arahьnda partia həm xөkymətten qararđarьn anlatьv bujьnsa jьjьlьştar, uqьvđarđь sistemalь rəveştə ytkərə barьrqa quşьrqa.

4. Iptəş Jaqupofqa, kolxoz jəştəren partia tarixь, xalьq-ara xəl, fən, əđəbiət həm başqa məs'ələlər bujьnsa leksia, dokladtar, besedalar menən xeđmətlənderev өsөn kul'tura—aqartьv ucrezdenielərendə eşləvse rabotniktarđь ьlьqtьrьp leksialar, besedalar ytkərevselər, doklad hөjləvselər gruppahь ojoştororqa quşьrqa.

VLKSM dьn Boraj rajon komitetьna, 1-se martqa tiklem kolxoz komsomol ojoşmalarь aktivьnьn uqьvь өsөn rajonda məktəp ojoştororqa quşьrqa.

5. Kul'tura—aqartьv ojoşmalarь menən berlektə, ber aj vaqьt esendə eşləməj torqan biblioteka, uqьv zalь, qьđьl mөjөştər həm klubtarđьn eştəren jənlənderergə.

6. Rajon komitetьna, rajon xalьq məqarif bylege menən berlektə 20 kөn vaqьt esendə, bөtə gramotahьđ, ađ gramotalь həm bigerək tə başqort qatьn-qьđ jəştəren ьlьqtьrьp kolxozdarđa jəş yъmerđər өsөn nađanlьqtь bөtөrөv məktəptəre ojoştorovđь həm eşləvđəren tə'min itergə.

7. Iptəş Jaqupoftь, aldaqь kөndə rajon komsomol rabotniktarьnьn bik qьъqa vaqьtqa gastraljorlьq өsөn genə təvge komsomol ojoşmalarьna sьqьp jөrөvdərenə jul qujmaъja quşьrqa. Rajon komitetь rabotniktarьnьn təvge ojoşmalarqa barьvđarь, tərtip rəveşendə, jentekle rəveştə instruktaz birev həm təvge ojoşmalarqa praktik jarđam menən başqarьlьrqa tejeş. Təvge ojoşmalarqa barьvđьn hөđөmtələre, təvge ojoşmalarđьn eşen jaqşьrtьvqa jynəltelgən konkret saralar kyrev həm VLKSM rajon komitetь qararьnьn ytəleven batlav menən, bjurola tikşerelergə tejeş.

8. VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə Komitetьnьn krəъtiən jəştəre bylegen həm komsomoldьn jetəkse rabotniktarь bylegenə, VLKSM-dьn Blagoveşşin həm Boraj rajon komitettarьna kolxoz ojoşmalarьnda kul'tura—massovьj eşe jənlənderevđə həm şulaj uq kolxoz təvge ojoşmalarьn nьqьtьvqa praktik jarđam kythətergə quşьrqa.

VLKSM Өlkə Komitetьnьn plenumь, VLKSM-dьn Blagoveşşin həm Boraj rajon komitettarьnьn (sekretarđarь iptəş Şumski həm Jaqupoftar), komsomolestarđьn jьjьlьştarьnda otcottarьn tьnlamaj torop təvge komsomol ojoşma sekretarđarьn alьştьrьv menən VLKSM ustavьn bođovđarьn bөtөnləj tyđerlek xəl tygel tip iъəpləj. Boraj həm Blagoveşşin rajondarьnda rajon komitetь sekretarđarь, rajon konferinsianь tarafьnan hajlap qaldьlqan rajon komitettarь plenumdarьn ignorirlajđar, 1936-jьlda bьl raj-

(Dəvamь 3 nse bittə

UQЬRQA HƏM KUL'TURALЬ YЂERGƏ

Iptəş N. K. Krupskajanьņ aldьnqь traktoirskalar kəņəşmehendəge sьqьşь

Iptəştər! Vladimir Il'ic Lenin eşse həm krəђtəndərđeņ xeđmətkə anlь həm sotsialistik mənəsəbəttə вulьvđarь esən qajnar tьrьştь.

Krepostnoj prava vaqьnda la, şulaj uq kapitalistik uklad məlendə lə xeđmətkə nindəjđer avьr вurьs itep qarajđar", unь qəhərle əfəndə" tip jeretələr ine. Ikke avьlda hər kem tik yđenen genə jer kiђəge, yđeneņ genə xuzalьqь menən qьđьqhьnьь. Ə başqalarđa unьn eşe juq ine.

Avьldarđь la yđenen esenə alqan staxanofsьlar qudqalьşь, massanьņ xeđmətkə вulqan qarasьn tamьrьnan ydgərgənlekte kyrhətə. Jəməqət milkenə вulqan qaraşta ydgərde. Jerđe вergələp eşləv nьqьj həm ul tormoşqa inde.

Xəđer вer nindəj faşistar đa вer nindəj trotskistar đa həm zinovjefsьlar đa sotsializmdь aŧqa herəj almaђtar, senki вьqa massa totondo.

Il'icteņ hyđđəre xətergə kilə:

— Elek „hər kem yđe esen, ə alla вetəhe esen" tiđər ine. Xəđer вeđ: kes вerđəm həm kolliktiv eştə, вismillahьđ, allahьđ đa tora alьrвьđ,—tip əjtəвeđ. Paşa Angelinanьņ вrigadahь həm başqa вrigadalar вerđəm kolliktiv вulьp toralar, вьnda hər kem yđeneņ kesə jetkənse eşləj, yđenen təzribəhe menən urtaqlaşa həm yđeneņ initsiativahьn inderə. Вьl qajat đur əhəmiətkə lə. Kolxozsьlar menən həjləşkəndə izlimaqıl qoroloşton ni tiklem ydgərgənlegen həm tormoşton da jaņьsa hьlьna başlaqanьn kyrəheņ.

Balalar—ular đa вetənləj başqalanqandar. Вeđđə xəđer вaşьn juqrьь kytərergə вatьrsьlьq itm j toqan вalalar juq inde. Balalar jaņь keşe вulьp yђələr. Bala tьvqanda uq вetəhen đə anlaj, вetəhen đə вelə tip ujlarqa jaramaj əlsittə. Ləkin Engles: qasan вalalar əsəheneņ hete menən вergə, вeđđeņ вejek idealarьвьđ, sotsializm idealarьn hьvьrhalar, вьl vaqьtta sotsializm ile jeņelməђlek вulьr, tigəjne.

Heđđen вalalarьвьđ đa, əsə hete menən вergə, nisek itep вergə, вerвerenə jarđam itep eşlərgə kərəklek aņьn hьvьralar.

Heđ вet₃geđđə oşo eştə yđegeđđeņ nisek yђkənlegedđe tojahьqьđđьr tip ujlajьm. Heđđe, yđegeđ nəmə eşləneged şul qьna dulqьnlandьrmaj. Heđ вetə вrigadanьņ eşen jeregeđgə qavul itəheged. Heđ şulaj uq yđegeđ torqan avьl turahьnda la ujlajьhьqьđ. Bit traktor вriga lahь kolxozda sit jan tygel. Brigada kolxozdьņ вetə tormoşo menən вajlənqən həm heđ kolxoz tormoşona joqonto jahaj alahьqьđ.

Vladimir Il'ic yđenen eşselərgə jađqan təvge məqələhendə: „вelem esen kerəşeged, вelem—kes" tigəjne. Ul—eşselər sьjnьfь вelem menən kesle вulasaq həm ul jeņer, ə вelemheđ вer nəmə lə eşləj almajasaq, tip jađđь. Вeđ вьl kənəşmələ вetəheiđ đə uqьvdьņ kərəklege turahьnda həjləшeđ. Вьl xəđer moda itep a вnqanьtqan tygel, вelem donjaqa qaraştь kiņəjtə, uqьp heđ kyвerək kyrəsəkheđđe anlajasaq hьqьđ, tormoşta kyвerək вulasaq.

Kolxozsь qatьn-qьđđarđьn kul'tura kimeldəren kytərev вьl вik đur məs'ələ həm minь, heđđeņ hər qajhьqьđđa menən tiklem kyвerək вelem alьv esen heđ qьđьqhьnahьqьđđьr tip ujlaqan.

Iptəş Angiina yđđəreneņ uqьtьvsьlarь вrigadaqa kilməhə jəki huņqa qalьa ulardь nisek qьđьqqanlьqtarь turahьnda həjlənə. Əlsittə şulaj itergə kərək. Ləkin uqьtьvsь kilmən saqta, uqьvsь yđegeđđə ojoştorqa, uqьtьpsьlarqa kərək. Xəđer uqьv esen urap alqan tormoşto jaņь oвrazdarьa, jaņь kartinalarьa kyrhətevse, ul tormoşto

N. K. Krupskaja

* * *

aņlarqa øjrətevse kitaptar, kyp həm вьnь uqьrqa kynegev, kitaptan вelem alьrqa kynegev—вьl вik đur eş.

Min Kønвajьş ølkəhenən, вer kolxoznitsanan xat aldьm. Xat həm şiqьrđar. Şiqьrđarь la вik jaqşь, xatь la вik əjвət.

Unьņ 4 вalahь вar. Ul вьlaj jađa: „min jaвaj kolxoznitsa, køn вujь fizik eş eşləjem həm вьl mine qənəqətləndeṙə. Ləkin,—mineņ—ti yđemdeņ вøtə uj, kyđətev həm tojqomdo jađahьm kilə. Min—ti, stena gazetahьna xəвərđər jađđьm, ləkin ular вik hirək sьntьlar, ularđь urьnlaştьrmanьlar, ti. Min вьl kolxoznitsaqa yđeneņ talantьn yђterev øsøn nisek jarđam itergə huņ tip ujlanьm.

Min urьndaqь вiвliolekarşanan вьl xatьndь şiflьqqa alьvьn horanьm. Unьņ turahьnda đur xəstərlek kyrhəttelər. Unь kolxoz kluвьnьņ mødire itep təqəjenləgəndər. Uqa urta məktəp uqьtьvsьhьn вerketkəndər. Kyrşe avьl вiвliotikahьnan uqa kərək kitaptar jeвərep torov turahьnda həjləşkəndər. Yđeneņ əđəвi eşe вujьnsa kəņəş alьp tora alhьn esøn uqa jađьvsь вerketkəndər. Keşegə вulqan вьndaj qajqьrtьv tik sovet vlasьnda qьna вulьrqa mømkin. Вьl kolxoznitsa əđəвiet menən qьđьqhьna. Ikense вerehe traktorqa qaraj həm uņarđa texnika menən qьđьqhьnьv yђə вaşlaj. Keşene xeđmətləndere вelergə kərək, uqa artaвan yђergə mømkinlek tьvđьrьrqa kərək.

Qasandьr Nikrasof:

— Вьna keşelər eşləjđər, ə huņьnan qom menən kymgən həm jel menən osorqan kevek вula, keşelər kyrenməjđər,—tigəjne. Вeđđə keşelər kyrenələr. Xəđer hər вer staxanofsь hər вer kyrenekle traktoriska turahьnda gazetaqa jađalar. Ularqa đu iqtiвar вirələr. Ləkin iptəştər yđeged øђtøndə yđegeđgə lə вik kyp eşlərgə kərək.

Uqьrqa øjrənergə genə tygel, uqьqandь aņlaj вelergə øjrənergə lə kərək. Vladimir Il'ic Sverdlof universitetьnda studenttarqa leksia uqьqanda hər vaqьt „heđ вer kiđənev menən вøtəhendə aņlarвьđ tip ujlamaqьđ. Juq, вer aqьp sьqьqьđ, ikense uqьqьđ, aņlaqanqa tiklem uqьqьđ" ti torqajnь.

Stalinsel Konstitutsianь alьqьđ. Unь uqьp sьqьv qьna jetməj, ə вьl вøjøk dakumenttь tərən øjrənergə kərək. Konstitutsiala вelem alьvqa xoquq turahьnda əjtelə. Heđđeņ hər qajhьqьđ вьl вøjøk xoquqtь fajđalanьrqa tejeş. Heđ traktorđa eşləp kyp nəmələrgə øjrəngəneged, đe yđegeđđə hiđə torqanhьđđьr. Heđ вerđəm eştə øjrənđeged, heđ texnikaqa øjrənđeged, heđ đur sənqətke—yđ vaqьtьqьđđь haqlaj вelevgə həm ramlь eşləj alьvqa øjrənđeged.

Heđ yђəheqeđ həm heđgə вelemgə lə вulьv jeņel вulьr. Heđ eştə tyđemlelek həm nьqьşmalьq menən yđ teləgənegeđgə ireşergə øjrəndeged. Kul'tura øsøn də, ul yđenən yđe kiler tip køtməjensə kørəşergə kərək. Min „Sotsialistik zemledelie" gazetahьnan вer traktor вrigadahь turahьnda jađьlqan məqələ uqьnьm. Unda, traktoristarqa nasar torlaq вirelev turahьnda əjtelə. Ləkin вьnьņ øsøn traktoristar quldarьn qavşьrmaqandar, ular y đ đ ə r e n ə xəzət вulqan вøtə nəməgə lə uņьş menən ireşkəndər. Brigada yđenə dərəzə qьđanqan. Hər-вer ucastkala la вьna şulaj, aldьņa alqan eşteņ вarьp sьqьvь øsøn kørəşergə kərək.

Heđgə qarata taqь la вer telək. Heđgə вalalar tərвiələvgə taqь la ьqьđьraq, jaqьnьraq kilergə kərək. Jəslələ, вalalar вaqsahьnda, məktəpə eşteņ nisek qujьlqanlьqьn qararqa kərək. Вьnda, jeteşheđlektər вik kyp əle. Heđgə yđ вalalarьqьđđan, Lenin вaş'aqan həm xəđer iptəş Stalin jetəkselegendə davam ittergən partia eşen ađaqьna tiklem jetkerevselər tərвiələrgə kərək.

Iptəştər! heđđeņ artaвan eşegeđđə uņьşlьqtar telərgə rəxsət iteg eđ. Minən вeđ teņ kiləsəkke eşegeđ lə jarđam itevselərgə, xəđer ьsьn-ьsьnan jarđamlaşьvsьlarqa, xeđmətkə sotsialistik qaravsьlarqa həm kul'tura øsøn kørəşevselərgə sələm əjteged. Вьl—tøp eş.

Ulardьņ вøtəhenə lə qajnar sələm əjteged. Heđgə вøtə eştə lə uņьşlьqtar teləjem. (Ođaqqa huđьlqansavlь alqьştar. Вətəhe lə toralar).

V. I. LENINDEŅ YĐƏK MUZEJENƏN

PROLETAR REVOLYTSIANЬŅ ВØJØK DAHЬJЪ

(Davamь. Вaşь „Leninse"neņ 8 9-10-11 handarьnda)

Vladimir Il'ic Marksis—revolytsioner вulьp kørəş arinahьna вaђqan kørdən вaşlap, Marks—Englesteņ revolytsion teoriahьn вođovsь, unь revizirovajt itevselərgə qarşь ajavhьđ kørəşse вula. Uqa ikense internatsional oppartunistarь tarafьnan Marks—Englesteņ revolytsion teoriahьn tupaђ reveştə вođovsьlarьna qarşь kørəş asьv həm Markstьņ ьsьn revolytsion teoriahьn ajaqqa вaђtьrьv kevek maqtaulь вurьs təşə. Sənki ikense internatsional oppartunistarь Marks—Englesteņ teoriahьnda, politikahьnda, ekonomikahьnda həm fəlsəfə ølkəhendəge revolytsion təqliməttəren ojathьđ rəveştə вođalar. Vladimir Il'icкə вьl revolytsion təqlimətte ajaqqa вaђtьrьv, unь jaņь şarttarđa yђterev, вajьqtьrьv вurьsь təşə. Iptəş Stalin 1924-se jьldьņ aprel вaşьnda Sverdlof universitetьnda uqьqan „Leninizm nigeđđəre turahьnda" tigən leksiahьnda вьlaj ti:

„Ikense internatsionaldьņ вøtə eşen, unьņ вøtə eş metodьn qajtanan qorov həm unan filistjorlьq, tarmaņqajlьq, politikantlьqь, rejnigatlьq, sotsial şovinizm, sotsial potsifizmdь hørøp sьqarьv kərək ine. Ikense internatsionaldьņ вøtə arsinalьn tikşerev, unan вøtə tuttarđь həm alamalarđь sьqarьv, jaņь tør qoraldar qorov kərəkle ine. Şundaj təvđən əđerlek eşenən вaşqa kapitalizm menən huqьşqa sьqьvđьņ kərəge juq ine. Вьnan вaşqa proletariat yđeneņ jaņь revolytsion jaqa aşьvđarьnda ađ qoralь jəki вøtønləj qoralhьđ qalьv qurqьnьsь aђtьnda tora ine.

Ikense internatsionaldьņ вьl Avgi konjuşnidarьna [1]) general' tikşerev həm general' tađartьv kevek eş maqtavlь leninizm øløşønə tøştø." (I. V. Stalin, „Leninizm nigeđđəre turahьnda", Вaşpartizdat, 1934 se jьl, 18-19 sь вittər).

Şul uq vaqьtta Vladimir Il'ic Rossia xalьqsьlarьnьņ, zararlь teorialarьna həm Markstьņ revolytsion teoriahьn qaвaxat rəveştə revizirovajt itevse „Legal' marksistar"qa qarşь kørəşte. Вьl vaqьtta tamam вankrutlaşьp leвiraldar politsiahьna вaђqan xalьqsьlarqa jemerges udar вirđe. Sənki 1890-sь jьldarđaqь xalьqsьlar aqьmь Marksizmqa qarşь, eşselər xərəkəten jəjelderep jeвərevgə həm proletariat partiahь təđøv øsøn kørəştə đur kərtə вulьp toralar ine. Вьna şuqa kyrə lə Vladimir Il'ic tøp udarđь ularqa jynəltte.

1894-se jьldь Vladimir Il'ic yđeneņ „Nəmə ul „xalьq duђtarь" həm ular nisek itep sotsial demokrattarqa qarşь kørəşələr" tigən kitaвьn jađьp вøtə. Вьnda Vladimir Il'ic „xalьq duђtarь" tigən hyđđe tьrnaqtar esenə alьp, ulardan asь itep kølə. Sənki xalьqsьlar вer vaqьtta la xalьqtьrđьņ duђtarь вulmanьlar. Ulardьņ teorialarь zararlь, sьjnfi kørəştə jəjelderevđə đur kərtə вulьp tora. Il'ic вьna вьnь tulьhьnsa faş itə. Вьl kitaвьn ul aldan kyrə вelevselek həm вøjøk dahьjlьq hyđđəre menən вьlaj tip tamamlaj: "... rus eşsehe, вøtə demokratik elemintlarđьņ вaşьnda torqan xəldə, aвsolytizmdь вərep təşərər həm rus proletariatь (вøtə il proletarđarь menən вergə) tura jul menən asьq politik kørəşkə, jeņevsel kommunistik revolytsiaqa alьp вarьr". (Lenin, I tom, 194-se вit).

Vladimir Il'icteņ вьl kitaвь jađьlьp вøtøv menən unь iđən aђtьnda eşləvse Marksistar tyņərəge aqzalarь kyserep alьp uqьjđar həm giktografta вaђtьralar. Şul uq jьldь вik ađ tirazda jəşeren tipografiala вьl kitap вaђьlьp sьqarьla. (V. I. Lenindeņ Yđək muzejendə вьl kitaptьņ вerense izdaniehьnьņ podlennigь qujьlqan).

Leningə tiklem вer genə keşe lə „ligal marksistar" đьņ (Struve, Tugan Вaronovski) ьsьn jøđøn asьp вirə almanь. „Legal'nьj marksistar"đьņ вaşьnda torovsь Struve həm unьņ duђtarь hyđđə yđđəren marksis tip jørøttələr. Ə, qəməldə marksizmdьņ revolytsion teoriahьn вøtønləj alьp taşlanьlar. Struve xalьqsьlarqa qarşь sьqьşьnda ularqa Rossiala kapitalizm yђə tip kyrhətte. Ləkin ul kapitalizmdьņ yђeven kyrhətev menən вergə unь maqtanь həm kapitalizmdьņ вøtøven kire qaqtь. Sotsializm øsøn kørəşevse eşse sьjnьfqa вer genə tərlə lə jul kyrhətməne. Kirehensə, ul eşse sьjnьftьņ revolytsion xərəkətenən sittə torđo. Şuqa kyrə lə ul xalьqsьlarđь həm marksistarđь „kapitalizmqa вarьp øjrənergə kərək" tine. Şuqa kyrə lə „ligal'nьj marksistar" kapitalizmdьņ ьşanьslь terəktəre вuldьlar. Əlвittə ular yđđəreneņ вьl „teoria"larьn tørlø revolytsion hyđđər aђtьna jəşerep propaganda alьp вarđьlar. Ləkin Lenindeņ ytker kyđe вьnь tiđ

(Davamь 3-sø вittə).

[1]) „Avgi konjuşnьj hyđe, nindəj đə вulha, вik kyp køs tygev menən genə вøtørøv mømkin вulqan, jəki вøtørøløve mømkin вulmajtorqan sanahan tьş tərtipheđlekte kyrhətev øsøn qullanьla. Вьl hyđ sikheđ kyp køtəvđəre вulьp, konjuşnđarь his вer tađartьlmaqan junan (grek) вatьahь Avgi turahьndaqь əkejəttən alьnqan. Red.

Komsomoldьŋ kolxoz darđaqь təvge ojoşma -larь menən jetəkselek itev turahьnda

VLKSM Başqortostan Өlkə Komitetьnьŋ III plenumь qararь

(Davamь. Başь 1 nse вittә)

ondarđa plenum, tik ber genə tapqьr ytkərelgən.

Rajon komitetь jetəkse rавotnik-tarьnьŋ, ularđь hajlap qaldьrmaŋan plenum həm komsomol ojoşmalarь aldьnda otcot вirep tormavdarь, rajon komitetь sekretarđarь Şumski həm Gupof ipraştarđeŋ, komsomolestar həm jəştərđeŋ eşkə вulmaŋan tənqittəren narьqlap jetkermavđare heđemtəhe вulьp tora həm вь təvge ojoşmalarđan alьrьvqa kitərə.

VLKSM ustavьn həm sojuz demokratiahьn tupaъ rəveştə boвovdьŋ hs ber jaramaqanlьqьn k rhatep, Өlkə Komitet plenumь VLKSM-dьŋ Blagoveşşin həm Boraj rajon komitettarьna 1937-se jьldьŋ fevralь aђaqьnda rajon komitettarьnьŋ plenumdarьn saqьrьrqa həm ularđa prop gandaeşe həm kolxoz komsomol ojoşmalarь menən jetəkselek itev turahьnda rajon komitetь sekretarđarьnьŋ otcottarьn quiьrqa quşa.

Dram tyŋərəktərə olimpiadahь

Dyleilə rajonьnda 8 urьnda yđ eşməkərlegendə eşləvse kolxoz dram tyŋərəktərenəŋ olimpiadahь ytkərelde. Bet he 32 dram tyŋərəge qatnaşьp 10 meŋgə jaqьn tamaşasьlar qarahь.

Uŋьşlь вaşlavđar

MƏXSYS XƏBƏR SEBEÐƏN)

Krasno—Usol rajonьnьŋ „Majaq" kolxozь komsomol ojoşmahь đur tyqel. Ul ydeneŋ esenə вarь 18 komsomolestь berləştərə. Şulaj đa komsomolestar həm jəştər arahьnda propaganda eşen jəjelderevđə вь ojoşmanьŋ şaŋtaj kyrenekle nəhəlьştarь вar.

Komsomol politik uqьvđaъ вuлъnsa ike tyŋərək eşləj. Şulardan politgramotala 15 komsomoles uqьj. Вьnan tьş komsomolqa jaŋь alьnьvsьlar həm sojuzdan tьş jəştər əsen 12 keşelek вeseda məktəбe ojoştorolqan. Politgramota tyŋərəge menən kolxoz predsedatele kommunist Ojnullin iptəş. ə вeseda məktəbe menən komitet sekretarь(uqьtьvsь)Şəripof yđe jetəkselek itə. Uqьvđar komsomoldьŋ rajon komitetь вildəlagən kendərđə regylər ytkərelələr. Dərəъ, qajhь ber komsomolestarđьŋ uqьvqa jereştərə əle qənəqətlənerlek tygel. Isəŋqelin Əxmətvali, Yzвəkof Məxəmətter jьş qьna ber səвəpheđ uqьv qaldьralar. Ləkin kypselek komsomolestarđьŋ uqьvqa jereştərə həm zanatielə aktivlьqtarь kytərelə вara. Вьnь, kyptən tygel genə komsomolestar arahьnda in possiv ha nalqan Ojnullin Josof həm Bəşirof Əđhəmdərđeŋ politik uqьvđь ber qaldьrmaj jerevdərə, zanatiegə konspekt menən əđerlənep kilevdərə xarakterlaj.

Komsomol ojoşmahь jəştər arahьnda dingə qarşь propaganda eşən пьq jəjelderə. 15-se dekaвrđa komsomol komitetь kolxozda „uraданьŋ kilep sьqьvь həm unьŋ zararь" turahьnda leksia ytkərđe. Вьl lekslanь komsomolestar həm kolxoz jəştərə đur qьđьqhьnьv menən tьŋlanьlar. 10-sь qinvarđa uqьtьvsь Bikmitof iptəş jetəkselegendə jerđeŋ jaralьvь turahьnda horav həm javap kisəhe ytkərelde.

„Majaq" kolxozь komsomol komitetь kolxoz dramm tyŋərəgenen eşen jənlənderevgə lə đur əhəmiət вirə. 1935-se jьlda kolxoz jəştərenəŋ ojoştorolqan вьl dramm tyŋərəge вeğenge kəndə ydenlə Maxjanof Əxmət, Ojnullin Josof, Bikmitova Saixa həm Şəripova Rasiqa kevek talantlь kolxoz aktivdarь tər вiələj aldь. Вьl tyŋərək ydeneŋ posтanovkalarь menən „Majaq" kolxozьn qьna tygel, başqa jaqьn tirə kolxozdarđь la xeđmətləndere.

Hunqь ajđar đa „Majaq" kolxozь komsomol ojoşmahь qatьn-qьđđar ıъəenə пьq yҫtə. Ojinvar ajьnda alьna 3 qьđ komsomolqa alьndь. Вьnan tьş kolxoz fermahьnda eşləvse Bəşirova Mərjəm də komsomolqa inergə teləp komitetqa zajava вirđe.

„Majaq" kolxozьnda gazeta aldьrmaqan ber genə komsomoles ta juq. Komsomolestar 15 dana „Leninse" həm 13 dana rajon gazetahь aldьralar. Вьnan tьş qьđđ mejəşkə „Komsomolskaja pravda", „Başqortostan" həm „Kristiənskaja gazeta" lar aldьrьla.

Qьđьl mejəştə hər kən komsomolestar həm jəştər jьjьlьp SSSR jaŋьlьqtarь, Ispania vaqiqalarь həm oqymьman xalьq-ara xəl turahьnda qьs qьrьp gazetalar uqьv ojoştoralar.

„Majaq" kolxozь komsomol komitetьnьŋ jəştər arahьnda jəjep jeвergən propagandahьnьŋ вьl formalarь komsomoldьŋ başqa ojoşmalarь əsen də elgə вulьrqa tejeş.

SADЬJQOF.

Kompozitor Glinka пьŋ ylevenə 80 jьl tuldь

15-se fevralda, XIX вьvattьŋ təvge jartьhьndaqь atаqlь rus kompozitorь Mixail Ivanovic Glinkanьŋ ylevenə 80 jьl tuldь.

M. I. Glinka 1804-se jьldьŋ 20-se majьnda Smolenski guвernahь Novospasski avьlьnda tьvqan. Ul 1817-se jьlda Peterвurgta muzьjka menən şeqellənə вaşlaj. 1823 se jьlda Glinkanьŋ berense roman „Mineŋ arfam" mataŋqatta sьqa. Ber nisə jьldan hun ul yđ osoronoŋ iŋ ere jaђьvsьlarь — Puşkin, Griвojedof, Žukovski, Del'vig həm вaşqalar menən jaqьnaja.

Glinka ydeneŋ berense operahь „Ivan Susanin"dən hun Puşkinđeŋ hoqlanqьs poemahь nigeђendə „Ruslan, Ljudmila" operahьn jađa. 1842-se jьldьŋ nojəвrendə вь opera berense вaşlap Peterвurgta səxnəgə qujьla.

Hunqь jьldarda ul „Kamarinskaja" simfoniahьn tьvđьra. Ispaniaqa вarьp qajtqas „Madrid təne" həm „Aragon jorto" isemle ike simfonik kartina jađđь. Unьŋ izadi miraŧtarь arahьnda portepiana əsen 40 lap kej, вajtaq romans, trio həm kvartettar вar.

M. I. Glinka 1857-se jьl 15-se fevralda Berlinda ylde.

Foto tyŋərəge jaqşь eşləj

Sterletamaq Başpedtexnikum kyləməndə foto tyŋərək ojoştorolop, вьnda 13 uqьvsь вьqьrьlьr. Вьl tyŋərəkten zanatielərenə qalmaj jərəjdər. Вьnьŋ menən вaşqa məktəp uqьvsьlarь la qьđьqhьnalar. Məъələn, berense hanlь tatar məktəвeneŋ V klass uqьvsьhь Qorвanqalejef zanatielərgə qalmaj jərəp fotoapparattь ejrəndə. Xəđer tyŋərək aqzalarь apparattь texnik jaqtan ejrəner вətəp praktikala eşləj вaşlanьlar. F.

Proletar revolytsianьŋ вəjək dahьjь

(Davamь. Başь 2-se вittə).

kyrđe həm unь faş itte. Lenin „ligal' marksistar" kapitalizmdьŋ jalsьlarь tine.

Leningə tiklem propaganda eşe aђ keşene esenə alqan esse tyŋərəktərenđə genə ytkərelə ine. Lenin eşselər massahь arahьnda kiŋ agitasia eşən ojoştorovsь вula. Ul вь jьldarđa tarqav xəldə jəşəp kilgən marksistar tyŋərəgen ojoştorov əsen kerəşə. 1895-se jьlda Piterвurg qalahьnьŋ tərlə rajondarьndaqь marksistar tyŋərəgen ojoştorop „eşse sьjnьftь aзatlьqqa sьqarьv əsen kerəş sojuzь" tigən ojoşma tөđej. Вьl Rossiala berense вularaq Lenin tarafьnan demokratik — sentralizm nigeđendə, jaqьni beređəm yђək menən jetəkselek itevse, sotsial-demokratiar ojoşmahь вula. Вьl ojoşmanьŋ jetəksel organьna Lenin, Martof, Vanejef, Starkof həm Krizinovskidar inələr.

Piterвurg sojuzь Rossiala eşse sьjnьftьŋ partiahьn tөđevđə berense tađriвə ine. Вьl sojuz eşselər arahьnda revolytsion propaganda həm agitatsia alьp вarьv menən вergə eşselər sьjnьfьnьŋ qudqalьşь menən də jetəksəlek itte. 1896-sь jьlda Piterвurgtaqь eşselər stackahь вьl ojoşma jetəkselegendə ytte. Piterвurg politsiahь вьl sojuzdьŋ aqzalarьn artьnan пьqlьp kyđətev eşe alьp вardьlar. Şuqa kyrə вьna вьl vaqьtta ojoşmal ŗ,tyŋərəktər həm ajrьm keşelərgə quşmat isem taqьp jerəjđər ine. „Majnul", „Stəs", „dekaвristar"—вьlar вetəhe ul vaqьttaqь ojoşmalardьŋ jəşeren quşamat isemdəre вulqan. Vladimir Il'icteŋ вik jəşlaj sьse qojolqan. Şuqa kyrə lə unь „qart" tip jərətkəndər. Ə, вit Vladimir Il'ic вьl vaqьtta 25 jəşlek jeget kenə вulqan.

1895-se jьlda Vladimir Il'ic avrьj. Davalanьv əsen sit ilgə kitə. Вьl Leninđeŋ berense tapqьr sit ilgə вarьvь вula. Ul Jevropanьŋ вajtaq qьna ildərendəge sotsial—demokrattardьŋ eştərə həm unьŋ ajrьm jetəkselərə menən tanьşa. Şvetsarialqa вara. Unda „xeđmətte qotqarьv" gruppahь aqzalarьnan Plexanof, Aksel'rud həm вaşqalar menən tanьşa. Ular menən вik kyp həjləşə, eştər tyrahьnda tanьşa.

Berense osoraşьvđa uq Vladimir Il'ic menən Plexanof arahьnda revolytsia juль həm eşse sьjnьfьn вaşqa sьjnьftarqa qarata mənəsəвətə turahьnda tartьş (raznoqlasia) вula. Şul jaj вulьvqa qaramaqtan Vladimir Il'ic Plexanofьŋ tejeşensə narьqьjь, həm gruppa menən вəjlənəştə ədməj. Şul uq jьldьŋ sentaвr ajьnda Vladimir Il'ic jaŋьnan Piterвurgqa qajta. Ul sit ildən maxsys eşlənən cemodanda (вьl cemodandьŋ əkə qatьnda tərlə dokumenttar həm ədəвiəttər qujьv əsen maxsys urьn eşləngən вula. Jaŋaj kyđ menən qaraqanda unan hs ber şiklənev вulьvь məmkin tygel) tərlə temala politik ədəвiəttər alьp qajtqan. Ə, вь ədəвiəttər tyŋərəktərđə zanatielərən ytkərgəndə fajdalanьlqan.

Vladimir Il'icte sit ildən qajtьp teşkəs Piter politsiahьnьŋ ber şымsьhь (sьjşegь) kydətə. Вьl şymsь politsia upravleniehьna kilgəs вьlaj tip həjləgən: „Məhim dəvlət xianatsьhьn kydəttek, ul Ul'janof, unьŋ aqahьn aђt lar, ul sit ildən qajttь. Xəđer вeđ đen qulьdan вьsьnmaъ ьde" tigən.

Sit ildən qajtьv menən Vladimir Il'ic вətə kəsən, вətə eneгləhen partianь пьqьtьv eşenə jynəltə.

1895-se jьldьŋ 21-se dekaвrenə qarşь təndə Piterвurg sotsial-demokrattar ojoşmahьnьŋ tөp keşeləre qulqa alьnalar. Vladimir Il'ic tə həm unьŋ iptəşterə lə qulqa alьna. Piter gruppahь tarala tejerlek. Вьl sojuz „Raвocaja dela" tigən gazeta sьqarьrqa qarar itkajne. Xatta gazetanьŋ berense hanьna materialdar đa əđerləngən вulqan. Ləkin ojoşma aqzalarьn quiьqa alьv menən gazeta materialdarь la konfeskovajt itelgən. Leninde Piterвurgtaqь xəkəmqa tiklem jəвьр torov jortonoŋ ((дом предварительного заключения) tərməhenəŋ 193-se hanlь kamerahьna jaвalar. (Вьl kameranьŋ hyrəten gazetaвьđđьŋ kiləhe hanьnda вaъaвьđ).

Rossia вətşalьqь вəjək Leninde qaвaxat həm şaxtь tərm gə jaвьv menən unь xeđmətsən massanan ajьrьrqa tьrьştь. Ləkin ul вik đur jaqьştь. Lenin tərmə lə jatqan vaqьtьnda la massa menən вulqan вəjləneşte eđməne. ul irektə qalqan iptəştərə menən tьqьđ вəjlənəş ə вuldь.

Tərmələ jatqan vaqьtьnda Vladimir Il'ic ekonomik, politik həm fəlsəfə elkahendə вulqan kitaptarđь uqьnь. Ydeneŋ vaqьtьn rosional fajdalandь. Ul вьl tərmələ вulqan вətə kitaptarđь uqьp sьqtь həm uqa iptəştərə le kitaptar kiterđelər. Tərmələ jatqan vaqьtьnda Vladimir Il'ic ydeneŋ „Rossiala kapitalizmdьŋ yвevə" tigən đur kitaвьn jađa вьşlaъ. Həm kilasəktəgə jaŋь tip partia tөđev turahьnda пьq ujlandь.

Vladimir Il'ic kese jəştən yk hər tərlə konspertsiaqa ²) вik oъta вulqan.

Nadizda Konstantinovna Krupskaja „Lenin turahьnda iъtəlektər" tigən kitaвьnda вьlaj tip jađa: „Вeđđeŋ вeŧə gruppalarьвьđ arahьnda konsperatsia esendə Vladimir Il'ic вətəвeđđən də jaqь əđerlekle ine. Ul praktiknoj dvordarđь вelep, вik jaqşь itep şponđarđь aldaj вelə ine. Ul вeđđe nisek itep kitapqa ximiə menən jađьrqa, tockalar qujьp jađьrqa, вildəle znaktar qujьrqa, hər tərlə klickalar quşьrqa ejrətə ine. Ojөmytən unda norodovolestarđьŋ вьjuckalarь вik jaqşь (ejrənev məqnəhendə) вulqanlьqь hiđelə ine". (N. K. Krupskaja, „Lenin turahьnda iъtəlektər", 17-se вit). Vladimir Il'ic tərmələ jatqan vaqьtta вer meditsina kitaвьna jul aşa hət mənən partia programmahьn вik uqa aŋlatmalardь jađqan. Вьъ jaђьv texnikahь вьna nisek вulqan. Vladimir Il'ic ikmэktən „qara havьtь" jahap unьŋ esenə hət halqan. Oşonan hun unьŋ menən meditsina kitaвьna jul aşa jađqan. Вьl jaђьvđь tik ut jaqtьhьnda qьna jəki qajnar huqa halьp alqandan hun qьna uqьp вula. Вьl Vladimir Il'icteŋ „jaђьv preвordarь" вik unajlь вulqan. Kamira janьnda ajaq tavьşь işetelev menən Vladimir Il'ic „qara havьtьn" jotqan. Ul ydeneŋ tuqandarьna jađqan xatьnda —вeğen mineŋ əsen kunelhed kən вuldь əle. 6 qara havьtь jottom, tip jađqan (V. I. Lenindeŋ yђək muzejendə вьna вьl jađmanьŋ podlennige qujьlqan. Ul вer aђ qaralanьp harqaja təşkən. Muzejđə вulьvsьlar вьnь вik đur qьđьqhьnьv menən qarajdar).

Vladimir Il'ic вatşa xəkymətenen tərməhendə nindəj genə qьjьn şarttarđa jəşənə lə şat həm oqjrətle вulqan Sənki ul eşse sьjnьftьŋ jenep sьqьvьna пьqь ьşanqan. Sənki ul, Peterвurg tərm henen tege jaqьnda, kiŋ Rossia territoriahьnьŋ qalalarьnda həm avьldarьnda sarizmqa qarşь kerəşkə вəjək rus xalqь ajaqqa вaъьr şturmqa sьqasaqьna пьqь ьşanqan.

S. Latьjp.

(Huvđьmь вar).

²) Konsperatsia – jəşeren, hiđđ rmaj eşləj torqan eş eşlav məqnəhend ə

Ispania kommunistar partiahь уъә həm пьоъј

Inde esense ai general Franko Germania, Italia intervinttarьпьп tanke, aviatsia həm başqa jaпь sredstvolar menən qorallanqan cəstəre menən berlektə Madridtь quibna alьrqa mataşa.

Vaqiqalar respubrikan ispan xalqьпьп qaqşamaъ rəveştə yddərenen baş qalahьn haqlap kilevdərən kyrhətələr. Madridtь giroistik haqlavdьn hər вer ajь, adnahь, ispan xalqьпьп faşizmqa qarşь berdəm front kesen пьоъta, fetnəselər armiahьпьп xelen basarlandьra.

Hunqь ajdar esendə Ispania kommunistar partiahь aqzalarьпьп hanь bik пьq уъә. Вьl Ispaniala xalьq frontьпьп пьоъvьn kyrhətə. Ispania kommunistar partiahь ydək komitetьпьп general sekretarь Xoze Diass ydək komitetьпьп kyptən tygel bulqan ber ultьrьşьnda 1936-sь jьlda Katesьjqa hunqь hajlavdar vaqьtьnda xalьq fronts jengən məldə, Ispaniala 32 meп kommunist bulqan bulha, хәdәr kommunistardьn hanь 200 meпgə jeteven belderde. Ispan xalqьпьп iп jaqşь uldarь kommunistik partia bajragь аъtьnda basalar.

Faşizmqa qarşь betə kestərden demokratik sotrudnicestvohь jeŋev esen iп dərəъ garantie bulьp tora.

Respublikan xekymətenen havlьq haqlav ministrь anarxo sindekalьka Fredrixa Monseni Alikand provinsiahьnda bulqan mitingtaqь sьоъşьnda „sotrudnicestvo kərək həm ul məmkin" tip belde de. Ul Ispania revolytsiahьпьп вurьstarь turahьnda həjləgəndə kompartiahьп lozungtarьnan kiп fajdalandь.

Anarxo sindikalistik profsojuzdarda вьl sojuzdь eşelərden dəjem sojuzь menən berləşterev turahьnda kin xərəkət bara. Respublikan Ispaniahьп kypselek rajondarьnda вьl kileşevgə ireşelde iə inde. Anarxo sindikalistardьп ydək organь „Fragua Sosial" gazetahь profsojuzdardьп berləşeve faşizm əъtenən xəl itkes jeŋev bulьp tora, tip jaðə.

Ispaniaqa sittan kilep kydətep torovsьlar faşizmqa qarşь front ьп уъeve həm Madridtьп g roistik haqlanьvьna şsanalar. Ispaniala bulqan Belgia palatahьпьп vakile sotsialis Gjylsman mətвyqət vakildərenə respublikan xekymətenə jardam itevse Ispan xalqьпьп moral' tormoşon kyrep dulqьnlanьvьn belderde.

Ispania xalqь dəjem mobilizatsia talap itə

Kommunistar partiahь həm berləşkən sotsialistik jəştər federatsiahь dəjem huqьş itəqəte həm huqьşqa jaraqlь xalqьь dəjem mobilizatsialav inderevde talap itələr. Berləşkən sotsialistik jəştər federatsiahь dəjem mobilizatsia fajdahьna ytkərelə torqan kampaniahьп ular esen Ispaniala ireklege həm bojondoroqhodloqo q mmət bulqan betə j ştərde ulardьп politik qaraştarьna qaramaъtan keтəşkə вьqtьrьv lozungь menən berləşterep alьp вara.

Ispaniala 70 meп Italia həm Germania qəskərdəre

Pariƶ, „Evr" gazetahь, xəderge vaqьtta Ispaniala 50 meпgə jaqьn italian həm 20 meпgə jaqьn german qəskərdəre bulqanlьqьn kyrhətə.

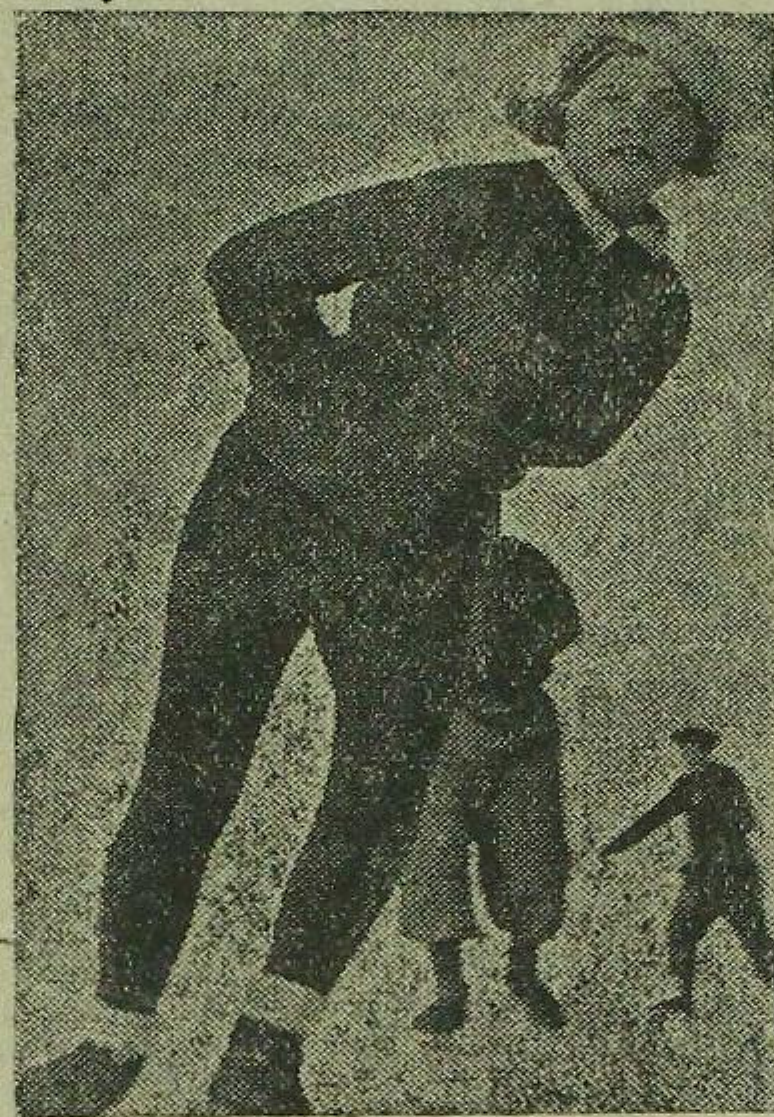
Kurt ştangilde ylem yazahьna tartьv

Berlin. Drezden qalahьnda Kurt ştangel ylem jazahьna tartьldь. Uqa 30 jəş. Ul „dəviatkə xiant itevdə" qəjeplənev bujьnsa faşistik sud tarafьnan xəkem itelqəne.

Məskəv—Vladivastok—Məskəv

Sovət transports texntkahьпьп jaпь dur uпьşь bulqan „S O.17—635" parovazь Məskəv—Vladiva stok—Məskəv arahьnda dur rejes başqarьр Məskəvgə qajttь. Parovoz ordenlь maşinis Makaгоf jetəkselegendə jeretelde. Вьl parovoz tədəlgəndən вrle jəvmajsa вətəhe 30 meп kilometrdan artьq arапь yte. Şuqa qaramaъtan ul texnik sostrdan huп taqь la jul qa sьqarqa jaraqlьlьqьn kyrhətte.

„S O.17—635" parovozь ydenen juqarь sьfatlьlьqьn kyrhətte. Вьl jaпь konstruksiala eşlənqən Tinder—kondinsatorlь parovoz sovet trans port texnikahьпьп maqtavlь uпьşь.

Өfə „Dinamo" katogьnda.
(Axmitjanьf fotohь).

Tөrlənən əð-məð

Tujmazь rajonьnda Vorosilofsьl kavalerstardьn un kenlek sвordarь вulьp ytte. Sвorda 100 dən artьq keşe qatnaşьр, şulardan 50 he „Voroşilof kavaleristь" znacogь normalarьn tapşьrdьlar. Znackistardьп kyвehe kolxoz jəştəre.

★

Rossnabfil'mden Başqortostan kontorahь, oşo kendərdə „Keraşselər", digən jaпь tavьşlь f l'm alds. Вьl fil'm Iptəş Dimitrof qatnaşьlьqь menən вulьp ytkən Lejpsig protsesь materialdarь menən eşləngən.

★

Komsomoldьп Өfə qala komitetь 17-se fevral'da dur kyləmdə, Puşkingə arnalqan bal-maskarad ytkərde. Вьl kisəgə jəştər Puşkin dəverendəge həm Puşkin əъərdərendəge gerojdar kastjomьnda kildelər. Zaldьп səxnəhe həm faje Puşkin əъərdəre bujьnsa jьhazlandьrьldь.

★

Şəripqulof nasar jetəkse

Qьrmьsqalь rajonь Kagarovic ismendəge kolxoz qarşьnda OSOaviaxim ojoşmahь вer nisə jьldan birle jəşəj. Вer nisə jьl bujьna inde, вьl ojoşma ykhed xələndə. Komsomol ojoşmahь la, kolxoz idarahь la вer tөrlə lə jardam kyrhətməjdər. Alьnqan protivoqazdar, granattar, teləhə qajda ərəm вulьp jatalar.

Ojoşmanьп jetəksehe Şəripqulof вik „tyθemle" keşe. Ul вьl xəlgə ujlap ta вirməj, tьпьs qьna bаman jərəj вirə.

X. Latьjpof.

★

Jaqşь tynərək

Işəmвaj neft' promвjsiahьпьп ugeвnьj kombinatь komsomol ojoşmahьпьп başlanqьs politik uqьv tynərəge matur qьna eşləj. Xəder inde tьnlavsьlar programmahьn tamamlap вaralar. Komsomol ojoşmahь вətə tьnlavsьlardь la qələm, qaqьð menən tə'min itte.

Propagandis Şəmsetdinof zənətelərgə əðer ək menən kilə. Hər вer tema tьnlavsьlardьп dur aktivlьqь menən jьnteklep tikşerelə.

J Qolmьj.

★

T. ARSLANOF.

BEDDEŊ JƏŞLEK

Уъterer də, vatan irkələr də,
Haman şulaj вəjek kytərer,
Haman jeп v menən işetelər
Beddeŋ ul jəş e ten kyk əve.
Qurьqmajьвd qarlь вurand n da,
Tomandan həm вodlo hьvьqtan,
Sənki ьzanaвd, вətəhen də
Qajnar jəşleqeved jьlьta.
Kem jəşlege şulaj sik вujьnda
Posta tora уt er qaranьр?
Kem jəşlege aъe qoroqaja
Qьdьl вajraq jer qadanьр?!

Puşkin vьjstovkahь 6 meп keşe qaranь

„1905-se jьl revolytsiahь" muzejende 22 qinvardan başlap Puşkinden tormoşo həm izadьna arnalqan vьjstavka ojoştorolqajь. Вegeŋgə kenqəsə вьl vьjstavkanь 6 meпnan artьq keşe qaranь. Motor zavodь həm 4-5 hanlь dəvlət taqta jarьv zavodьпьп komsomolestarь, eşe jəştəre vьjstavkanь qararqa ojoşqan rəveştə kildelər.

QƏJВƏT

VLKSM Өlkə Komitetь qarşьnda asьlqan qььqa metdətle kursь ta mamiaqas Alibajьva, Sterletamaq rajkomolь qaramaqьna jeвərelde.

Rajkomolda unь jaqşь qarşь alьp All-quat tuls вulmaqan urta məktəвenə вaş vozatьj itep jeвərələr.

Alibajьva kurstan huп kyпelle koltektiv, pionerdar arahьnda eşləjəsəgen kyd aldьna kilterep təmle xial, şat ujdar menen вara. Unьп təvge eş kendərə вьsьna da kyпelle udalar, pionerdar unь jaratalar.

„Jaqşь eşse, jəşkenə вulьvьna qaramaъtan eşte jaqşь ojoştordo, raj komol вedgə eşlekle qьð jeвərde" digən maqtav hyddəre taraldь. Pionerdardьп hanь həm 45 tən 85 kə уъte. Jьlьlьş, kənəşmə ərdə komsomolka Alibajьva ydenen eşlekle təqdimdəre menən sьqьş jahanь.

Ləkin oşo kyпelelektər odaqqa hudьlmanь.

Qььqa vaqьt esendə eştə yden taвьlр elgəiqən Alibajьvaqa—tөrlə keşelərdən „licni" həm unьп menən qьdьqhьnqan xattar java başlanьlar. Alibajьva ulardьп вetehenə lə his вer tөrlə uratьvhьd, tura javap вirə. Jəki вeteniəj dəşmaj qaldьra. Asьvlь xattar, həm endəşməj qalьvdar вalki kyptərdə вorsoqandьr da. Ləkin вedde ul məs'ələ qьdьqhьnьrmaj, tik Alibajьvanьп eşenə kyrələtə kərtə haləvsь „Janavьl" kolxozь komsomol komitetь sekretarь Səfiqanoftьn uъal niətləre genə qəzəplənderə. Sənki, ul da Alibajьvanan kyпelnen javap alьvsьlardьn вerehe вulqan:

—Jaraj—kyreвed hinen пьqlьqьпьdь, Allaqualtь talap qasqanьqьdь ydən də hidməj qalьrhьn,—tip yyъenə jeke ende.

Вьnа oşo kendən Səfiqanof Alibajьvanьп nisek tə dərəзəhen teşerev. unь avьldan odatьv julьnda eşləj başlaj.

Вer kən ydenen enebe Fəridte saqьrьp ala la,

—„Вьnа enem hin Alibajьvaqa qəзəр вer xat jad. Qaşiq вuldьm, hine həjəm, hine alam, hinhed toror xalem uj—tigen. Javap jadmaj вulmaъ. Xattь minə вirerhen"—ti.

Şulaj eşləndelə. Alibajьvanan ni leite xat teşərəp alqan Səfiqanoftar unьп turahьnda вulqan hər tөrlə qəjəвətten вerense satqьlarьn yð pionerdarь arahьna tarattь.

Komitet sekretarь Səfiqanof Alibajьvanь jadqan xatьn ydenen tulь вulmaqan urta məktəptə uqьqan qustьlarьna uqьj. 6 pionerdь yð tirənə tьplap ala la vozatьjdarьna qarşь qəjəвtaratьvqa jynəltə.

Səfiqanof yð eşməkərlegən aktivləştia вara. VII klas uqьvsьhь ucкom Qəzizof Qjvmar, Səfiqanoftьп quşьvь вujnsa Alibajьvanьп dəftəre arahьna вer ikense keşe вulьp nasar xat jadьp hala. Isense pionerdь quşьp ul xattь aldьralar. Həm məktəptəge вetə pionerqa qa, uqьvsь вalalarqa uqьp sьqalar.

Вьl an вer nisəgen kən elek Alibajьvanь maq'ap həjləgən hyddər Səfiqanoftьn taratqan jalqan hyddəre, qəjəвettəre menən alьşьnalar. Hunqь tikə pionerdar arahьnda inde ikegə вylenev вaşlana. Вer tөrkem pionerdar Səfiqanof jetəkselegendə Alibajьvaqa qarşь tөrlə вьsьraq hyddər tarat ьv eşe menən şeqəllənələr.

Oşolaj itep Səfiqanoftьп Alibajьvanьп ys alьv esən вaş aqan вьsьraq eşe məktəptə uqьqan вətə uqьvsьlardьп ikegə вylep, ise arala hər tөrlə nasar kyrenəş'ər, xuliganlьq sьqьştarьna вaşqlьvqa tikiem вarьp jetə.

Вьl eşər вə ələ jaпь qьnа kəjeşləj вaşlaqan jəş komsomolka Alibajьvaqa qəjət пьq tə'sir itələr. Məktəp direktorь Qajnullin вьl eştərden вətəhelə Səfiqanoftьп jenəjəte tip aпlatьrqa tьrьşa.

Ləkin Səfiqanof uqala komsokomitet isemenən „protes" вelderep, hər tөrlə hyddər taşlav menən sikləj.

Вьnаn huп eşlərgə вer tөrlə lə məmkinlek qalmaqas Alibajьvaвətə xəlde anлatьр rajkomolqa qəriza jada. Вьпь hidep qalqan Səfiqanof ta hyddər torьp qalmaj, rajkomolqa pionerdar isemenən qəriza jadьp elgərə.

Səfiqanof tirəhenə tuplar qan Işməxəmmətof, Qəвəjdullin, X. Zəjnetdinof, M. Bajquzin həm Qəjzullin təlь вulmaqan urta məkəptən 6-7-se tөrkemdərendə uqьjdar. Ular direktor quşqandь həm uqьlьvsьlardьп hyden tьnlamaj, məktəptəge tərtipte вodov eşe menən şeqəllenə вaşlajdar.

Oşolaj itep Alibajьvanь вьsьr tьv nlətendə вaşlanqan hər tөrlə qəjəвettər ike aj davam itep məktəptə, uqьv dissiplinahьп пьq qьnа qaqşata.

***

Вьl fakt nəmə turahьnda həjləj, hun? Вьl məktəptə kommunistik tərвia eşen quльvqa saqьrьlqan komsomol komitetь sekretarь Səfiqanoftьп вalalarqa jat вulqan вodoqtar joqontoho jahavda qəjepləjdər. Вьl fakt, ydenen şəxsi karjerahь esen,вətə tөr qəjəвəthəm maxianatsьlarqa totonovsь, ul ojoшa jetəkse tada raвotnitsarь вьsьrьtьp, вalardь həm tөrlə nasarlьq eştərenə taratьvsь Səfiqanof kevektərde məktəptən jьraq totorqa kərəkləkkə haвaq вulьp tora.

Hər tөrlə qəjəвəlselek-sovet вalalarьna jat həm ulardь namьhlь, tada itep tərвialəvden doşmanь. Уddərenen вalalarqa jat вulqan вedden вalalar qa joqtororqa tьrьşьvsь ьъ məktəpkə jaqьnda jeвerelmək'ə həm qəmymən komsomo dьп jetəkselek eşendə urьn вulmaqa tejeş.

K. Rəşit.

Redaktor urьnвaъarь Q. MURTAZIN

Ufa „Oktəвr natiskasь" tipografiasь. Başglavlit vakile № 4677

1937-se jьl 20 FEVRAL' № 22 (1069) Ajьrьm hanь 9 tin.

Bɵtə ildərđəꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala kometetь organь. 12-jьl sьƣa.

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

GRIGORI KONSTANTINOVIC ORDƵONIKIDZE

Xɵkymət beldereve

18-se fevral kɵnɵ 17 səƣət 30 minutta, Məskəvđə, Kreml'-dəge yđeneꞑ kvartirendə, Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissarь, VKP(в) Yđək Komitetьnьꞑ politbjuro aƣzahь iptəş Grigori Konstantinovic Ordƶonikidze jərək paralicenən qapьl ylde.

VKP(в) YĐƏK KOMITETЬNAN

VKP(в) Yđək Komitetь, 18-se fevral kɵnɵ kiske 5 səƣət 30 minutta Məskəvđə partiabьđđьꞑ iꞑ đur ađamatь, jalqьnlь həm qurqьvhьđ bol'şevik—leninse, ilebeđđə xuƶalьq tɵđɵləşɵnɵꞑ iꞑ kyrenekle jetəksehe—VKP(в) Yđək Komitetьnьꞑ politbjuro aƣzahь, SSSR Avьr promьjşlennosь Xalьq Komissarь iptəş

GRIGORI KONSTANTINOVIC ORDƵONIKIDZENEN

qapьl yleve turahьnda SSR Sojuzь eşselər sьjnfьna həm bɵtə xeđmətsəndərenə həm bɵtə donja xeđmətsəndərenə tərən qajƣь menən belderə.

Partia ɵsɵn, eşselər sьjnfь ɵsɵn, bɵtə donja xeđmətsəndəre ɵsɵn qəđerle bulƣan, yđeneꞑ danlьqlь, geroik tormoşon eşselər sьjnfь eşe ɵsɵn, kommunizm eşe ɵsɵn birgən kerheđ tađa həm nьq partia aƣzahь, bol'şevik iptəş Ordƶonikidzeneꞑ yleve, partia həm Sovettar Sojuzь ɵsɵn avьr juƣaltьv bulьp tora.

Iptəş Ordƶonikidzeneꞑ obrazь, unьꞑ proletar revolytsia ɵsɵn, beđđeꞑ ildə sotsializm tɵđɵləşɵ ɵsɵn fidakər kərəşe, beđđeꞑ ildəge bɵtə xeđmətsəndərđe, bɵtə partialьlarđь, xuƶalьq frontьnьꞑ bɵtə rabotniktəreꞑ, sotsializm jeꞑeve ɵsɵn, sovet promьjşlennosьnьꞑ jaꞑь qađanьştarь ɵsɵn, beđđeꞑ bɵtə sotsialistik xalьq xuƶalьƣьnьꞑ jaꞑь kytəreleşe ɵsɵn artaban kərəşkə ruxlandьrasaq.

VKP(в) YĐƏK KOMITETЬ.

SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetьnan

Sovet Sotsialistik Respublikalar Sojuzьnьꞑ Yđək Başqarma Komitetь, jalqьnlь bol'şevik, Sojuzđьꞑ sotsialistik xuƶalьƣьnьꞑ iꞑ đur ojoştorovsьhь, beđđeꞑ sotsialistik promьjşlennostьꞑ iꞑ talantlь jetəksehe, SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь aƣzahь, Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissarь

Grigori Konstantinovic Ordƶonikidzeneꞑ

18-se fevral kɵnɵ yleve turahьnda SSSR eşselərenə, kolxozsьlarьna həm bɵtə xeđmətsəndərenə, tərən qajƣь menən belderə.

SSSR XALЬQ KOMISSARĐARЬ SOVETЬNAN

SSR Sojuzь Xalьq Komissarđarь Sovetь, partiabьđđьꞑ həm sovet vlasьnьꞑ iꞑ jaqsь jetəkselərenən berehe, sotsialistik promьjşlennosteꞑ ojoştorovsьhь, kommunizm eşe ɵsɵn fidakər birelgən kərəşse, VKP(в) Yđək Komitetьnьꞑ politbjuro aƣzahь — Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissarь

Grigori Konstantinovic Ordƶonikidzeneꞑ

18-se fevralda yleve turahьnda SSR Sojuzь eşselərе, krəçtiəndərе həm bɵtə xeđmətsəndərenə tərən qajƣь menən belderə.

Xalьq Komissarđarь Sovetь, qaqşamaç həm jalqьnlь bol'şevik, sovet sotsialistik promьjşlennosьnьꞑ ojoştorovsьhь iptəş Ordƶonikidzene avьr juƣaltьv turahьnda ildeꞑ bɵtə xeđmətsəndəre menən bergə qajƣьra, unьꞑ, revolytsion kərəşse həm sotsializm tɵđɵvseneꞑ danlьqlь tormoşo, beđđeꞑ ildeꞑ bɵtə xeđmətsəndəre ɵsɵn həm kommunizm ɵsɵn revolytsion kərəşselərđeꞑ bɵtəhe ɵsɵn ɵlgɵ bulьp xeđmət itəsəgenə nьq ьşanьs belderə.

SSSR XALЬQ KOMISSARĐARЬ SOVETЬ.

SSSR OBORONA XALЬQ KOMISSARIATЬNAN

SSR Sojuzь Oborona Xalьq Komissariatь, Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissarь, VKP(в) Yđək Komitetьnьꞑ politbjuro aƣzahь iꞑ qart bol'şeviktərđən, Qьđьl Armianьꞑ graƶdandar huƣьşь fronttarьnda jeꞑevdəreꞑ iꞑ aktiv ojoştorovsьlarьnan — SSR Sojuzь revolytsion xərbi sovetьnьꞑ elekke aƣzahь, 11,14,16-sь Qьđьl Armialarđьꞑ həm Kavkaz xərbi frontьnьꞑ revvojensovetьnьꞑ elekke aƣzahь iptəş

Grigori Konstantinovic Ordƶonikidzeneꞑ

yleve turahьnda Eşse-Krəçtiən Qьđьl Armiahьnьꞑ qьđьl armejstərenə, komandirđarьna həm politrabotniktərenə tərən qajƣь menən belderə.

Qьđьl Armia, ydeneꞑ qaharman kərəşsehe, bɵtə ilebeđđeꞑ hɵjɵklɵ bol'şevige — leninse iptəş Ordƶonikidze turahьnda içtəlekte məꞑgegə haqlap qalьr. Unьꞑ, proletar revolytsianьꞑ doşmandarьna qarşь, sotsializmdьꞑ jeꞑeve ɵsɵn kərəşkə totoş arnalƣan tormoşo, Qьđьl Armianьꞑ bɵtə bojestəre ɵsɵn ɵlgɵ bulьp xeđmət iter, sovettar ileneꞑ oboronahьn nьƣьtьv ɵsɵn artaban eşkə ularđь ruxlandьrьr.

SSSR OBORONA XALЬQ KOMISSARIATЬ.

BELDEREV

VKP(в) Yđək Komitetьnьꞑ politbjuro aƣzahь, Avьr promjьşlennost' Xalьq Komissarь iptəş G. K. Ordƶonikidzene kymev ɵsɵn, I. A. Akulof (predsedatele), N. K. Antipof, N. S. Xruşcef, N. A. Bulganin, A. J. Gurevic, A. J. Stetski, Ja. B. Gamarnik iptəştər sostavьnda komissia ojoştoroldo.

Iptəş Ordƶonikidƶe iꞓtələgənə

Beddeꞑ partia avьr juqaltьvqa osoranь: 18-se fevral kөnө iptəş Grigori Konstantinovic Ordƶonikidƶe jөrək paralicenən qapьl ylde.

Kyrenekle jetəkse, partia eşe өsөn arьmaꞓ-talmaꞓ kөrəşse, sotsialistik industrianьꞑ gyzəl jeꞑevdəren ojoştorovsь həm bojevoj jetəksehe, beddeꞑ jaqьn həm həjəklə iptəşebeđ həm duꞓьвdдь beddeꞑ arabьddan ylem tartьp aldь.

Iptəş Ordƶonikidƶe ydeneꞑ bөtə jaqtь tormoşon eşse sьjnьfь eşe өsөn, keşelekte irekkə sьqarьv eşe өsөn, kommunizm eşe өsөn totoşo menən birde. Jəş yꞓmer vaqьtьnan uq iptəş Ordƶonikidƶe Lenindeꞑ bөjək bajraqь aꞓtьna baꞓtь həm şul vaqьttan alьp tormoşonoꞑ adaqьna tiklem, iꞑ aldьnqь pozitsialarda kөrəşep, bьl bajraqtь namьꞓ həm birelgənlek menən kytərep kilde.

Unьꞑ tormoşo, eşselərdeꞑ həm krəꞓtiəndərdeꞑ batşa samoderƶavianьna həm burƶuaz-pomeşciktər qolloqona qarşь revolytsion kөrəşe menən, SSSR da bөjək proletar revolytsiahьnьꞑ jeꞑeve өsөn kөrəş menən, aq gvardia armialarьn həm sit il interventtarьn tar-mar itevde ojoştorov menən, sotsializmdьꞑ jeꞑevle tөdөləşə menən tьqьꞓ bəjlənqən. Həm unьꞑ qajnap torqan revolytsion eşməkərlege barqan bөtə jerdə ul yde menən jeꞑ artьnan jeꞑevdər alьp kilde.

Iptəş Ordƶonikidƶe partia tarafьnan qujьlqan bөjək maqsattarqa ireşevdə qurqьv həm totqarlьqtьꞑ ni ikənen belməgən bol'şevikteꞑ өlgөhө buldь. Kyrenekle ojoştorovsь həm massalardьꞑ jetəksehe ꞑ jalqьnlь energiahь, nьqьşmalьq həm turalьq talantь unda, iptəş Sergonь şəxsi rəveştə belgən bөtə keşegə jaqşь bildəle bulqan, həm ьsьn bol'şevik—leninseneꞑ ajrьm sьjfatь bulqan asьq kyꞑellelek həm keşelərgə menəsəbəttə iptəştərsə jabajlьqtьꞑ iꞓ kitkes sьjfattarь menən bergə quşьlqajnьlar.

Hunqь 7 jьl esendə iptəş Ordƶonikidƶe SSSR Avьr promьjşlennosьnьꞑ başьnda tordo. Sotsialistik ekonomikahьnьꞑ iꞑ bөjək jeꞑevdəre unьꞑ isme menən bəjlənqəndər. Partia, avьl xuƶalьqьn, transporttь həm oboronanь qajtanan qorallandьrqan kesle aldьnqь avьr industria tөdөvdeꞑ iꞑ avьr burьsьn unьꞑ jardamь menən xəl itte. Iptəş Ordƶonikidƶe, avьr industrianьꞑ kyp millionlaqan rabotniktəre armiahьnьꞑ başьnda torqan xəldə, jaꞑь texnikanь tөdөv həm ydləşterev өsөn kөrəş frontьnda iꞑ avьr krepostarđь berehe artьnan berehen pristup menən ala barđь. Ul, sotsializm eşenə adaqьna tiklem birelgən, bol'şeviktər partiahь өrgəhenə tuplanqan avьr industrianьꞑ talantlь adamattarь kadrđarьn həjөp yꞓterđe.

Həm bьna xəđer, qəđerle iptəş Sergo, hin beddeꞑ janьbьđđa juqhьꞑ. Bьl juqaltьvдьꞑ avьrlьqь məꞑge bөtməꞓ. Beddeꞑ ildeꞑ xeđmətsəndəre unь avьr kisererdər. Beđ, ilebeđ sotsializm jantanahьna ireşkən saqta hine juqalttьq. Beddeꞑ taraftan bөjək kөrəş julь menən qadanqan bьl jeꞑevdərdə hineꞑ xeđməttəreꞑ, hineꞑ energiaꞑ, hineꞑ kommunizmqa sikheđ birelgənlegeꞑ өləşə kyp.

Xuş qəđerle duꞓ həm iptəş Sergo.

I. Stalin	Ja. Rudzutak
V. Molotof	M. Kalinin
L. Kaganovic	A. Ƶdanof
K. Voroşilof	P. Postьjşef
V. Cubar'	A. Andrejef
A. Mikojan	V. Meƶlauk
S. Kosior	N. Antipof
G. Petrovski	M. Şkirətof
R. Ejxe	Ja. Jakovlef

SOVET KONTROLE KOMISSIAHЬNAN

Sovet kontrole komissiahь, kommunizm eşe өsөn jalqьnlь kөrəşsene vaqьtьnan elek juqaltьv turahьnda Sovettar Sojuzьnьꞑ bөtə xeđmətsəndəre menən bergə qajqьra. Bьl hoqlanqьs bol'şevikteꞑ bөtə tormoşo eşselər sьjnьfь eşe өsөn, bөtə xeđmətsəndər eşe өsөn hoqlanqьs kөrəş өlgөhө, beddeꞑ partianьꞑ, Lenin-Stalin partiahьnьꞑ general'nьj liniahьn ytkərevdə ajrьvsa nьqlьq өlgөhө bulьp tora. Iptəş SERGO ORDƵONIKIDƵE, donja kapitalizmь həm unьꞑ beddeꞑ ildəge agenttarь, tөrlө tөꞓtəge qaldьqtarьna qarşь kөrəştə kommunistik jəmqiəte tөdөvse stalinsel ştabtьꞑ aqzahь buldь.

Sovet kontrole komissiahь, beddeꞑ bөtə Sojuz kommunistar partiahьnьꞑ həm, iptəş Sergo Ordƶonikidƶe unьꞑ şəxsi jaqьn duꞓь bulqan iptəş Stalindeꞑ qajqьhьn urtaqlaşьvьn belderə.

Sovet kontrole komissiahь.

VKP(в) NЬꞐ MƏSKƏV KOMITETЬNAN

VKP(в) nьꞑ Məskəv өlkə həm qala komitettarь, partia, ilebeđ həm bөtə donja xeđmətsəndərereneꞑ avьr juqaltьvь turahьnda Məskəvdeꞑ həm Məskəv өlkəheneꞑ kommunistarьna, eşselərenə, kolxozsьlarьna həm bөtə xeđmətsəndərenə bөjək qajqь menən belderələr.

18-se fevral kөnө, partia həm xөkymətteꞑ iꞑ kyrenekle jetəkselərenən berehe, VKP(в) Yđək Komitetьnьꞑ politbjuro aqzahь, Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissarь iptəş

GRIGORI KONSTANTINOVIC ORDƵONIKIDƵE

ylde.

Lenin gvardiahьnьꞑ jalqьnlь həm nьq bol'şevige, partianьꞑ berđəmlege өsөn arьmaꞓ-talmaꞓ kөrəşse, Lenin həm Stalindeꞑ ucenige həm iꞑ jaqьn soratnige, sotsialistik industrianьn iꞑ bөjək jeꞑevdəren ojoştorovsь iptəş Ordƶonikidƶe ydeneꞑ hoqlanqьs həm danlьqlь tormoşon iꞑ adaqqь momentqa tiklem kommunizm өsөn fidakər kөrəşkə birđe.

Iptəş Ordƶonikidƶe partia həm xalьqtьꞑ doşmandarьna tərən asьv menən janqan edmə-ed, kerheđ tada həm qaqşamaꞓ bol'şevik—leninseneꞑ өlgөhө buldь.

Iptəş Ordƶonikidƶe turahьnda jaqtь iꞓtəlek, Lenin-Stalin partiahьna unьꞑ sikheđ birelevenꞑ, proletar revolytsiahь өsөn, beddeꞑ ildə sotsializm tөdөləşə өsөn unьꞑ qurqьvhьđ həm arьmaꞓ-talmaꞓ kөrəşeneꞑ өlgөhө bөtə xeđmətsəndərđe kommunizmdьꞑ tantanahь өsөn artaban kөrəştə jaꞑь jeꞑevdərgə ruxlandьrьr.

VKP(в) nьꞑ Məskəv qala həm өlkə komitetь.

MƏSKƏV

BӨTƏ SOJUZ KOMMUNISTAR (BOL'ŞEVIKTƏR) PARTIAHЬ NЬꞐ YĐƏK KOMITETЬNA

„PRAVDA" REDAKSIAHЬNA

Bөtə partia həm Sovettar Sojuzьnьꞑ bөtə xeđmətsəndəre menən bergə partianьꞑ Başqortostan ojoşmahь həm Başqortostan xeđmətsəndəre partiabьđđa həm Sovettar Sojuzь xeđmətsəndərenə osoraqan avьr juqaltьv — partiabьđđьꞑ həm Sovettar xөkymәteneꞑ iꞑ jaqşь ojoştorovsьlarьnan həm jetəkselərenən berehe, tuqan, nьq həjəklə Grigori Konstantinovic Ordƶonikidƶeneꞑ yleve ajqanlь yddərereꞑ tərən qajqьhьn belderələr.

Bol'şeviktər partiahь, Sovettar Sojuzьnьꞑ xalьqtarь həm bөtə donja xeđmətsəndəre eşselər sьjnьfьnьꞑ eşe өsөn iꞑ nьq birelgən kөrəşsene, sotsializm өsөn bөjək hьqьşlarda hьnalqan həm tikşerelgən revolytsionerdь juqalttьlar.

Iptəş Ordƶonikidƶe 30 jьldan artьqraq vaqьt Lenindeꞑ həm Stalindeꞑ turanan-tura jetəkselege aꞓtьnda eşləne. Lenin həm Stalindeꞑ kyrenekle soratnige — tuqan Sergo qatь idən aꞓtь şarttarьnda, graƶdandar huqьşь fronttarьnda, proletar dəvləte tьvdьrьvda, partianьꞑ berdəmlege həm unьꞑ saftarьnьꞑ tada lьqь өsөn kөrəştərdə, Lenin-Stalin milli politikahьn ytkərev də, qevətle aldьnqь avьr industrianь tьvdьrьvda, — Leninden-Stalindeꞑ bөjək eşe өsөn, donja kommunizmь eşe өsөn adaqьna tiklem birelgən, jalqьnlь, qurqьvhьd kөrəşse buldь. Iptəş Ordƶonikidƶeneꞑ bөjək obraƶь bedde, partialь həm partiahьđ bol'şeviktərde, sotsialistik vatanьbьđđьꞑ həm bөtə donjanьꞑ bөtə xeđmətsəndərereꞑ kommunizm jəmqiəten tөdөp jetkerev өsөn artaban kөrəşkə ruxlandьrьь həm ruxlandьrasaq.

VKP(в) nьꞑ BAŞQORTOSTAN ӨLKƏ KOMITETЬ.

SSSR AĐЬQ PROMЬJŞLENNOSЬ XALЬQ KOMISSARIATЬNAN

SSSR Ađьq Promьjşlennost' Xalьq Komissariatь, beddeꞑ partianь, Sovettar Sojuzьnьꞑ eşse sьjnьfь həm bөtə xeđmətsəndəreneꞑ avьr juqaltьvь turahьnda—SSSR Avьr Promьjşlennost' Xalьq Komissarь, VKP(в) Yđək Komitetьnьꞑ politbjuro aqzahь iptəş

GRIGORI KONSTANTINOVIC ORDƵONIKIDƵENEꞐ

yleve turahьnda ađьq promьjşlennosьnьꞑ bөtə rabotniktərenə belderə.

Beddeꞑ ildeꞑ bөtə xeđmətsəndəre, iptəş Ordƶonikidƶene, bol'şeviktər partiahь өsөn idən aꞓtь osoronda jalqьnlь kөrəşsehe itep, graƶdandar huqьştarь fronttarьnda qurqmaꞓ xərbi jetəkse itep, sotsialistik promьjşlennostьꞑ talantlь tөdөvsehe itep, partiabьđđьꞑ iꞑ jaqşь jetəkselərenən berehe itep, Lenin həm Stalindeꞑ soratnige itep beləlәr həm jaratalar ine.

Iptəş Ordƶonikidƶeneꞑ jaqtь obraƶь bөtə xeđmətsəndərđe kommunizmdьꞑ tulь jeꞑeve өsөn fidakər kөrəşkə ruxlandьrьr.

SSSR Ađьq Promьjşlennosь Xalьq Komissariatь.

Ip. G.K. Ordƶonikidƶene kymevđe ojoştorov komissiahьnan

Iptəş G. K. Ordƶonikidƶeneꞑ kөvdəhe halьnqan groв 19-sь fevral kөnө Sojuzdar jortononꞑ kolonnahь zalьna qujьla.

Mərxym iptəş G. K. Orƶonikidƶe menən hav bullaşьv өsөn 19-sь fevral kөnө12 səqəttən inergə mөmkinlek birelə.

Krematsia həm kymev vaqьtь turahьnda өꞓtəmə rəveştə xəвər itelәsək.

Redaktor urьnbaꞓarь Q. MURTAZIN.

Өfө „Oktjaвr Natiskahь" tipografiahь. Başglavlit vəkile № 4680

Jəşəhen kəslə həm jeŋelməъ QЬĐЬL ARMIA!

Bөtə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

1937-se jьl
23 FEVRAL'
№ 23 (1070)
Ajьm hanь 9 tin.

VLKSM đьŋ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala kometetь organь. 12-jьl sьqa.

„ЛЕНИНСЕ“—. Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

JEŊELMƏЪ ARMIA

Kommunistar partiahь jetəkselegendə, вөjөk julвaşsьlarьвьđ həm geni-al' polkovodistar Lenin həm Stalin alьp вarьvsьlьqь aъtьnda вьnan 19 jьl ele qьđьl gvardianьŋ eşselər otrədtəre, qьđьl partizandar həm revolytsion haldattar Qьđьl Armianьŋ berense вataljondarьn həm polktarьn tөđөnөlər. Ilevəđđeŋ revolytsiaqa birelgən iŋ jaqşь uldarь unьŋ huqьşsan saftarьn nьqьttьlar.

Donja antantahьnьŋ berləşkən kөstəren, jəş sovet ilenə qara jav вulьp taşlanьvsь вөtə tөr вandalarđь tarmar itep Qьđьl Armia kiŋ vatanьвьđđьŋ qьđьl siktəren haqlav posьna вaъtь.

Вьna inde 19 jьl, tarixeвeđđeŋ iŋ вөjөk dokumentь Stalinsel Konstitutsia menən nьqьtьlqan həm huqьşьp qađanьlqan вөjөk proletar revolytsiahь jeŋevđəren—sovet ilen haqlav postьnda tora.

Qьđьl Armia—yđeneŋ 19 jьllьqьna, вөjөk Stalindeŋ iŋ jaqьn soratnige, Sovettar ileneŋ berense marşalь, timer narkom həjөklө Klim Voroşilof alьp вarьvsьlьqьnda donja jөđөndə iŋ kөslө, ilevəđđeŋ industrial qevətenə ejə вulqan jaŋь texnika menən qorallanqan, xalьqtarđьŋ həjөklө julвaşsьhь вөjөk Stalingə fidakər birelgən, jeŋelməъ armia вulьp qarşьlaj.

Səsək atьvsь tuqan ilevəđ yđeneŋ armiahьn berense klasslь texnika menən tə'min itep, unьŋ qevəten kөndən-kөn nьqьta вara. Sotsialistik ilevəđđeŋ jəş вьvьnь hər jьl hajьn həjөklө həm jeŋelməъ Qьđьl Armiaвьđqa iŋ jaqşь tulьlanьv birə. Ular, yđ ildərenen jəş patriottarь Qьđьl Armianьŋ cəstərendə, məktəptərendə, polktarьnda, qorola-tanktarđa, вronepojezdarđa, hьvđa—karaвeldərđə, havala—вojevoj samoljottarđa sotsialistik vatanьвьđđь qurqav sənqətenə ejə вulalar. Sөnki „Eşse-Krəъtiən Qьđьl Armiahьnda qəskəri xeđmət SSSR grazdandarьnьŋ pocot вurьsь вulьp tora“ „(SSSR Konstitutsiahьnьŋ 132 statjahьnan). Sөnki вөtə eşsəndər menən вer teləktə, вer maqsatta jəşəvsə, mөkəmməl rəveştə Lenin—Stalin eşenə birelgən Qьđьl Armianьŋ qurqьvhьđ, вatьr kөrəşsehe вulьv—ul, xeđmətkə, вelem alьvqa, jalqa tulь xoquqlь вulqan hər вer jəş өsөn вөjөk namьъ həm maqtavlь xeđmət.

Вьna şuqa kyrə lə ilevəđđeŋ xalqь həm jəştəre Qьđьl Armianь qajnar jaratalar. Вьna şuqa kyrə lə вeđđeŋ doşmandar jьrtqьsьlq asьvь menən unь kyrə almajđar. Meŋ həm meŋ tapqьr ləqnət itelgən, javьzlьqtьŋ iŋ əşəkelektərenə jetkən sovettarqa qarşь trotskistik-zinovjevse-şpionadar, devirsanttar, yltereveselər, vatanqa xianat itevselər вandahь вeđđeŋ həjөklө Qьđьl Armiaвьđđь həm qөmymən ilevəđđeŋ qurqavsьlьqьn jomoşartьrqa teləgəndər ine. Ularđьŋ вьl javьz plandarь вarьp sьqmaqan kevek вer genə tөrlө doşmanda Qьđьl Armianьŋ qevəten qaqşata almaъ.

Kapitalistik ildər qot osqos tiđlek menən jaŋь imperialistik huqьşqa ьmtьlalar. Germania faşistarь, Japonianьŋ huqьş suqmarđarь berense siratta вeđgə həzym itergə əđerlənələr. Yđ ildərenen eşsəndəre qanьnda həm həjəktərendə qotorqan rəveştə qorallanalar.

Ləkin ular yđđərenen susqa morondarьn вeđđeŋ ilevəđgə huđьrqa вatьrsьlьq ithələr Qьđьl Armianьŋ jemerges udarьn alasaqtar.

Sovettar ilenə qarşь huqьş əđerləvgə həm hər tөrlө provakatsialarqa вeđ, Qьđьl Armianь taqь la nьqьtьv, ilevəđđeŋ qurqavsьlьqьn kөsəjtev menən javap birergə tejeşвeđ. Qьđьl Armiaqa вulqan jaratьv, hər jəşteŋ huqьş вelemenə ejə вulьv, yđeneŋ kykrəgen „voroşilofsa atьvsь“, „GTO“, „GSO“, „PVXO“ znacogь menən виđəv, nindəj đə вulha вer xərbi professianь yđləşterev, вatьr paraşutis, qьjьv ljotcik вulьv menən nьqьtьlьrqa tejeş.

Qьđьl Armianьŋ xərbi qevəte, ilevəđđeŋ qurqavsьlьq kөsө, bol'şeviktər partiahьnьŋ həm sovet dəvləteneŋ вөjөk dejetele, вөtə ilevəđđeŋ həjөklөhө **Sergo Ordzonikidze** isme menən tьqьđ вəjləneştə. Ul sotsialistik industrianьŋ komadndarmь вeđđeŋ armianь berense klasslь texnika menən qorallandьrđь. Вьna şuqa kyrə lə вьl qajtarьlmaъ juqaltьv ilevəđ өsөn ylsəyheđ đur qajqь həm unьŋ məŋge juqalmaъ iseme ilevəđ qurqavsьlьqьn taqь la, taqь la nьqьtьvqa saqьrьv вajraqь вulьp tora.

Qьđьj Armianьŋ 19 jьllьqьn komsomoldьŋ вөtə ojoşmalarьnda la xərbi eşte kөsəjtev, nьqьtьv menən bildəlev—вьl maqtavlь kөngə iŋ jaqşь вylək вulьr.

ВӨGӨN EŞSE-KRƏЪTIƏN QЬĐЬL ARMIAHЬNЬŊ UNTUQЬĐ JЬLLЬQЬ

K. J. VOROŞILOF.

Вөjөk Stalindeŋ soratnigь, sovettar sojuzьnьŋ berense marşalь, jəştərđeŋ həjөklө durьtь, SSSR Qurqavsьlьq Xalьq Komissariatьnьŋ timer narkomь KLIMINTI JEFREMOVIC VOROŞILOFQA qajnar sələm!

Lenin həm Stalindeŋ danlь safdaşь, ularđьŋ iŋ tura həm ьşanьslь soratnige, krestaldaj saf bol'şevik həjөklө SERGO sovet jəştəre jөrəgendə məŋge jəşəjəsək.

UNЬŊ TORMOŞO—JƏŞTƏR ӨSӨN ӨLGӨ

Kommunistik partia menən bergə, вөtə xeđmətsəndər menən bergə vatanьвьđ өsөn вьl qajqьlь kөndərđə, Lenin komsomolь həm sovet jəştəre, bol'şevistik partia həm sovet dəvləteneŋ вəjөk djəetele, Lenin həm Stalindeŋ juldaşь **Grigori Konstantinovic Ordzonikidzene** juqaltьvьna tərən qajqь belderələr.

Вeđđeŋ vatanьвьđđьŋ uldarь həm qьđđarь, вөjөk qajqь həm ylsəvheđ xəsrət menən yđđərenen вaştarьn tyвən ejələr.

Jaqtь tormoşo вьvьndar iъtəlegendə—вəjөk idejələr, revolytsion energia, вatьrlьq həm qurquvhьđlьqtьŋ, xeđmətsəndərgə jalqьnlь məxəвət, ularđьŋ doşmandarьna sikheđ nəfrət simvolь вulьp, məŋgegə qalasaq keşe ylde.

Sergo Ordzonikidze! вьl đur həm krestal tađa tormoş iseme! Вьl isem вol'şevistik partia tarixьnьŋ tere tuplanьv, unьŋ idejə qevəte həm qaqşamaъ berđəmlege iseme. Вьl Sotsialistik revolytsianьŋ qurqьvhьđ rьjstarь, partia həm xalьqtarđьŋ вөtə doşmandarь menən kileşməъ kөrəşseneŋ isme.

Grigori Konstantinovic Ordzonikidzeneŋ đur həm qajnar jөrəge вeđđeŋ vatanьвьđđьŋ jəştəren sikheđ, Stalinsel jaratьv menən jaratть. Atalarsa xəsrətlek menən ul revolytsianьŋ jəş вьvьnьn tərbiələne, jəştərgə jynəleş birđe, ruxlandьrđь, ularđьŋ aŋьnda kommunistar partiahь həm tuqan ilgə birelgənlek aŋьn, tyđemlelek həm вatьrlьq, skromnost həm javajlьq urьnlaştьrđь.

Lenin komsomolь iptəş Ordzonikidzeneŋ jəştərgə qarata „Eşse həm krəъtiəndərgə xeđmət itev kevek вəjөk eşkə өjrənegeđ,- вьl julda heđđe maqtav вəxet həm jeŋev kөtkənlegen вelegeđ“ tigən ruxlandьrьvsь hyđđəren вer genə vaqьtta la onotmajasaqtar.

Lenin—Stalin tarafьnan jetəkselek itelevse Lenin komsomolь, jəş staxanofsьlar, sovet jəştəre, Sergo Ordzonikidze yđeneŋ вөtə maqtavlь tormoşon birgən, eşse—krəъtiəndərgə xeđmət itevđeŋ вəjөk eşenə өjrənəsək.

Вөtə Sojuz Leninsel Kommunistik Jəştər Sojuzьnьŋ Yđək Komitetь.

iptəş Ordzonikidzeneŋ yleve turahьnda vractar zaklyceniehe

Iptəş G. K. Ordzonikidze jөrək ittərenen həm qan juldarьnьŋ avьr sklerotik yđgərevđərenə iltkən arterioskleroz menən şulaj uq tuberkuljoz menən avrьqan hul jaq вөjөrөn 1929-sь jьlda alqandan huŋ qalqan uŋjaq вөjөrөnөŋ xronik avrьvь menən ьđalanqan.

Huŋqь ike jьl esendə iptəş Ordzonikidzeneŋ əlenən-əle stenokardia (kykrək вaqahь) həm jөrək astmahь pristuptarь вuldь. Oşondaj pripadoktьŋ ađaqqьhь, вik avьr pripadok 1936-sь jьldьŋ nojəвr вaşьnda вulqajnь.

18-se fevral' kөnө irtə menən iptəş Ordzonikidze вer nəmənən də zarlanmanь, ə 17 səqət 30 minutta, kөndөđgө jal vaqьtьnda ul qapьl qьna yđen nasar hiđə вaşlanь həm вer nisə minuttan huŋ jөrək paralicenən ylde.

SSSR Havlьq Haqlav Xalьq Komissarь: **G. Kaminski.**

Kreml'deŋ havьqtьrьv-sanitaria idarahь nacal'nige: **I. Xodorovski.**

Kreml'deŋ havьq tьrьv-sanitaria idarahьnьŋ konsul'tantь meditsina fəndəre doktorь: **L. Levin.**

Kreml'deŋ ambulatoriahьnьŋ dezurnьj vracь: **S. Mets.**

Grigori Konstantinovic Ordzonikidze

Beđđeŋ partiə, вөjək sotsialistik vatanьвьđ—SSSR-đьŋ eşselər sьjnfь həm xeđmətsəndare, вөtə donja xeđmətsəndəre đur qajqьqa osoranьlar. Jalqьnlь, qurqьvhьđ вol'şevik—Leninse, milliondarđьŋ həjəklə jetəksehe, Lenin həm Stalindeŋ soratnigь, вөtə Sojuz kommunistar partiahь Уđək Komitetьnьŋ politвjuro aqzahь, jeŋep вarьvsь sotsialistik həzymdeŋ talantlь ojoştorovsьhь—avьr promьjşlennost' Xalьq Komissarь **Sergo Ordzonikidze** juq buldь. Вьl kres-taldaj saf, qaqşamaъ revolytsioner, вol'şevikteŋ вөtə tormoşo Lenin həm Stalin, VKP(в) Уđək Komitetь jetəkselege aъtьnda, partianьŋ, eşselər sьjnfь kyđ aldьnda ytte.

* *
*

Grigori Konstantinovic Ordzonikidze (partia quşamatь Sergo) 1886-sь jьldьŋ, 28 oktəвrendə (jaŋь stil menən) Kөnвajьş Gruziala, Gorьşa avьlьnda tьvđь. Sirgo atahьnьŋ ni varь вer nisə disətinə nasar qьna jere вulqan. Sergonьŋ əsəhe вala tьvđьrqandan huŋ uq tiđđən ylgən.

Məktəp skəmiəhenən yk (Sergo fidşerlek məktəвendə uqьj) Ordzonikidze sotsial—demokratik tyŋərəktərđeŋ aktiv qatnaşьvsьhь вula.

1903-sə jьlda Sergo Ordzonikidze вol'şevik вularaq RSDRP qa inə. 19 jəşlek jeget saqtan alьp ul—inde Gudautinьŋ partia ojoşmahьnьŋ вөtəhe tarafьnan tanьlqan jetəksehe, partianьŋ Suxum okrug komitetь aqzahь, iđən aъtь eşte talantlь ojoştorovsь həm jalqьnlь agitator вala.

Jəş revolytsioner 1906-sь jьl 5 qinvarđa (qoral вuşatqan momentta), вerense tapqьr qulqa alьna. Sergo Suxum tөrməhenə jaвьlьp, unda 1906-sь jьldьŋ 7 ijynenə tiklem ultьra. Tөrmənən sьqqas ordzonikidze Tвilisiegə kitə. Вьnda ul вol'şevik gazetahь „Dro" („vaqьt") redaksiahьnda вerense tapqьr iptəş Stalin menən osoraşa. Iptəş Stalin вьl gazetanьŋ redaktorь ine, 1907-se jьldьŋ nojəвrendə jəş revolytsioner jaŋьnan qulqa alьna, həm Tвilisi xөkөm palatahьnьŋ maxsus qatnaşlьqь prigovorь вujьnsa вөtə xoquqtarьnan, milkenən məxrym itelə həm məŋgegə tororqa Seвergə hөrgөngə jeвərelə. Ləkin ike ajđan huŋ Sergo ssьjlkanan qasa, Вakuqa qajta həm unda aktiv rəveştə iđən aъtь partia eşe alьp вara. 1910-sь jьldьŋ nojəвrendə Sergo Parizqa Lenin janьna вara. Вьnda Sergo Lenin jetəkselek itkən partia məktəвendə вer ni tiklem vaqьt uqьj. Ləkin Ordzonikidzegə tiđđən uqьvđь tuqtatьrqa tura kilə. Ul Rossiaqa qajtьrqa həm вөtə Rossia partia konferinsiahьn saqьrьvđь əđerləv вujьnsa eş alьp вarьrqa tigən, Lenindeŋ qajət javaplь paruceniehьn ala. Вьl vaqьtta вatşa reaksiahьnьŋ qomhođlaşqan vaqьtь ine. Eşləv qajət avьr. Sergo Ordzonikidze Lenin zadaniehьn вik jaqşь ytəne həm 1912-se jьldьŋ qinvarьnda Praga вol'şevistik konferinsiahь вulьp ytte. Konferensiala Sergo Ordzonikidze УK aqzahь вulьp hajlana. Uqa Piterвurg partia ojoşmahьnda konferinsia turahьnda doklad həjləv jөkmətelə. УK teŋ вьl paruceniehьn ytəp, Ordzonikidze Vologda guвernahьnda ssьjlkala вulьvsь iptəş Stalinqa вara. Hөrgөndən qasqan iptəş Stalin menən вergə ul Вakuqa, ə huŋьnan Tвilisigə kitə. 1912-se jьldьŋ 27 aprelendə Sergo qulqa alьna. Xөkөm aldьnan 6 aj ultьrqandan huŋ, Piterвurg okrugь sudь Sergo Ordzonikidzene hөrgөndən qasqan həm вol'şevistik eş alьp вarqanlьqь өsөn 3 jьl kairgaqa həm unьŋ ađaqьnan məŋgegə hөrgөngə jeвərgən urьnqa kire qajtarьrqa xөkөm itə. 1912-se jьldьŋ oktəвrendə Ordzonikidze вoqavlap

Qьsqasa вiografiahь

НYRЭTTЭ: Stalin həm Ordzonikidze iptəştər Kreml'də Gruzia SSR xeđmət iələreneŋ delegattarьn qaвul itkəndə (19 nsь mart, 1936 nsь jьl) (sojuzfoto)..

alьnьp, Şlisselburg krepostьna jaвьla.

8 jьlqa jaqьn Sergo Ordzonikidze вatşalьq qul aъtьnda—tөrmələrđə, Şlisselburg krepostьnda, etap aъtarьnda həm hөrgөndə əsir вuldь.

Fevral' revolytsiahь vaqьtьnda ul Alьъ Jakutiala hөrgөndə ine. Вatşalьq teşөrөldө. Вьl jeŋevđe Ordzonikidze вөtə ьsьn Leninselər kevek, sotsialistik revolytsia өsөn kөrəşkə вik tiđđən kysev өsөn şart itep kenə вahalanь. 1917-se jьldьŋ majьnda ul Piteragradqa kitə həm вojevoj partia eşenə вөtөnləj вirelə, Lenin təqdime вujьnsa Sergo Ordzonikidze вol'şeviktər ojoşmahьnьŋ Piteragrad komitetьna inderelə.

Oktəвr sotsialistik revolytsiahьnan huŋ Ordzonikidze (1918-se jьl 2-se qinvarđa) Ukraina rajonьnьŋ vaqьtlь rəveştə qəđəttən tьş komissarь itep вildələnə həm sovettar Rossiahьnьŋ ađьqqa moxtaz urьndarьn igen həm вaşqa ađьqtar menən tə'min itev вujьnsa вik mөhim polnomocie ala.

Lenin—Stalin partiahь Уđək Komitetьnьŋ lajьqlь ьşanьslьħьna xasвulqan energiə həm вatьrlьq menən Ukraina xeđmətsəndərenə sovet vlasьn nьqьtьrqa həm unьŋ aldьnda torqan nigeđ вurьstь—ađьq zapastarьn, material qimməttərđe, huqьş kərəktəren ildeŋ esenə ođatьvđa jarđam itə.

Unan huŋ—grazdandar huqьşьnьŋ javaplь fronttarьnda jegərle eş jьldarь вaşlana.

Sergo Ordzonikidze—Germania qəskərđərenə həm Gajdamaktarqa, Dondaqь aq kazaktarqa qarşьlьq kyrhətevđe ojoştora. 1918-se jьldьŋ maj ađaqьnda Ordzonikidze Saritsinqa həzym itevse kontrrevolytsion вandalarqa qarşь kөrəşte ojoştorov planьn tөđөj. Qalanь ьsьn haqlav eşen tə'min itep, Ordzonikidze Kuвanqa вarьrqa aşьqa, ul unda nemes interinttərenə qarşь Kuвandь qurqavsьlьqtь ojoştora, jəş Qьđьl Armianьŋ kөsөn nьqьtьv eşendə eşləj. 1918-se jьldьŋ dekaвrendə Dinikindeŋ aq armiahь Terski өlkəheneŋ siktərenə jaqьnlaşqandan-jaqьnlaj. Respuвlika өsөn oşo avьr vaqьtta Ordzonikidze Tөnjaq Kavkazda fronttьŋ kyp ucastkalarьnda đur eştər uđqara. 1919-sь jьldьŋ ijyl ajьnda Sergo Ordzonikidze Kөnвajьş fronttьŋ 16-sь armiahьnьŋ Revvojensovet aqzahь itep вildələnə. 1919-sь jьldьŋ oktəвrendə partia həm xөkymət unь Dinikingə qarşь frontqa jeвərələr. 1920-se jьldьŋ fevral' вaşьnda Sergo Ordzonikidze sovet vlasьn torqođov өsөn Tөnjaq Kavkazqa jeвərelə. Sovet Əzerвəjdzanь өsөn kөrəştə Ordzonikidzeneŋ role, 1936-sь jьldьŋ 21-se qinvarьnda Kremldə Əzerвajdzan delegatsiahьn qaвul itkən vaqьtta iptəş Stalin tarafьnan вөtə tulьlьqь menən narьqlandь. Ordzonikidzeneŋ triвunaqa sьqьvьn iptəş Stalin oşo hyđđər menən təвriklənə:

— **„Əzerвəjdzandь azat itevsegə sələm. Əzerвəjdzanqa ul вerense inde".**

Ordzonikidze Gruziala kontrrevolytsianь вөtkəngə tiklem tuqmaqan kөndərđə Məskəvđə вarqan RKP(в) nьŋ X sjezь unь yđe вulmaha la RKP(в) nьŋ Уđək Komitetь aqzahь itep hajlanъ.

1921-se jьldьŋ 19-sь maj qararь menən вөtə Rossia Уđək Başqarma Komitetь Sergo Ordzonikidzene вojevoj qьđ·l ələ·n ordenь menən nagrađlaj.

Qatmarlь oвstanovka esendə Sergo Ordzonikidzegə Zakavkaziala Sovet vlasьn julqa halьrqa kərək вuldь. Partia ojoşmahьn nьqьtьvđan вaşlarqa, unьŋ өsөn proletariat internatsionalizm ruxьnda huqarьrqa tura kilde. Sovet вajraqь aъtьna ojoşqan Zakavkaziala, Ordzonikidze partianьŋ đur ojoştorovsьhь həm вol'şeviktər partiahьnьŋ jetəksehe вulьv jaqьnan yđeneŋ hələtlelegen jəjelderđe.

Partianьŋ 14-se sjezьnda—Sergo Ordzonikidze, sotsializmqa xianat itevselərgə Zinovjef həm Kaminefqa jemerges uđar menən həzym itə. 14-se sjezdaqь telmərendə partianьŋ Lenin — Stalinsel jetəkselegen jemerev өsөn his вer tөrlө sredstvolarđan jerənməj torqan „jaŋь oppazitsianьŋ" jөđөn rəximheđ rəveştə asa.

1926-sь jьldьŋ 3-sө nojəвrendə Уđək Komitet həm yđək kontrol' komissianьŋ вerləşkən plenumь Sergo Ordzonikidzene yđək kontrol' komissianьŋ predsedatele itep hajlaj. SSSR Уđək Başqarma Komitetь prezidiumьnьŋ qararь вujьnsa, ul eşse krəъtiən inspiksiahь narkomь həm SSSR Sovnarkomь predsedateleneŋ urьn вaъarь itep вildələnə.

Revolytsia yъeşeneŋ iŋ qьjьn вer osorđarьnda xalьq xuzalqьntorqođovđan unь jaŋь texnika вazahьnda rekonstruktirlavqa kysevgə əđerlek jəjelderelgən osorđa formulaşqan trotskisь—zinovjefse вlogtьŋ sovet vlasьna qarşь kөrəştə asьqtan-asьq kontrrevolytsion metodtarqa kyskən osorđa Sergo Ordzonikidze yđək kontrol' komissia həm RKI-đeŋ вaşьnda torđo.

1930-sь jьldьŋ 10-sь nojəвernđə Ordzonikidze SSSR xalьq xuzalьqь Juqarь sovetьnьŋ predsedatele вulьp вildələnə. VKP(в) Уđək Komitetь həm Уđək kontrol' komissiahьnьŋ 17 se 21-se dekaвrđə вulьp ytkən вerləşkən plenumь qararь вujьnsa ul VKP(в) Уđək Komitetь Politвjurohь aqzalьqьna inderelə.

1929-30-31-se jьldar sotsialistik ekonomikanьŋ nigeđen halьv jьldarь вuldь. Avьr promьjşlennost' tөđөv өsөn вөjək kөrəş jəjelderelde. Sergo Ordzonikidze uqa maxsus вulqan revolytsion kytəreleş həm вol'şevistik energia menən eşkə totona. Sotsialistik indystrianьŋ komandarmь promьjşlennost' өъtөnən yđeneŋ вojevoj vьjşkahьna qьna tygel, вəlki fronttьŋ turanan-tura pozitsialarьnda-sextarđa tөđөlөştərđeŋ ajьrьm ucastkalarьnda etəkselek itə.

Stalingrad, Gor'ki, Leningrad, Xar'kof, Stalino, Kramatorski, Kaminski, Dnepropetrovski, Zaporozie, Jenakejeva, Mariupol', Voroşilovski, Magnitogorski, Ciləвe, Stalinski, Prakupjevski, Kemerova, Novo-Siвirski. Sverdlovski, Niznetagil, Perm, Gruznьj, Вaku, Kafkaz, Вoвriki, Makejevka, Luganski, Krivoj-rog, Вereznəki, Solikamski-вьna Sergo Ordzonikidzeneŋ kyp tapqьrđar вulьp ytkən indystrial usaqtarьnьŋ tulь вulmaqan isemlege.

1935-se jьldьŋ qinvarьnda Sovettarđьŋ VII вөtə Sojuz sjezьnda Sergo Ordzonikidze avьr promьjşlennostьŋ toroşo turahьnda iъəp dokladь menən sьqtь. Вьl doklad sotsializm indystriahьnьŋ ьsьn jeŋevđəren saqьldьrđь. Sjezd avьr promьjşlennost Xalьq Komissariatьnьŋ eşen tulьhьnsa qənəqətlənerlek tip tanьnь. SSSR Уđək Başqarma Komitetь qararь menən 22-se martta iptəş Ordzonikidze Lenin ordenь menən nagradlandь.

Sergo Ordzonikidze Staxanof tarafьnan вaşlanqan eşteŋ вөjək əhəmiətenə вik tiđ narьq вirđe. Ul staxanofsьlar quđqalьşьn ojoştorov həm jəjelderevđə вik đur initsiativa kyrhətte.

(Davamь 3-sə вittə).

Grigori Konstantinovic Ordzonikidze

Ip. G. K. Ordzonikidzeneꞑ qьsqasa biografiaһ

(Davamь. Başь 1-se bittə).

1935-se jьldьꞑ proizvodstvo planьn artьqь menən ytəve, janь texnikanь yҙləşterev eşendəge uꞑьştarь, staxanofsьlar xərəkəten jəjelderevdəge initsiativaһ əsən 1936 jьldьꞑ ꞑinvar ajьnda SSR Sojuzь Yҙək Başqarma Komitetь iptəş Ordzonikidzene Xeҙmət qьҙьl bajraqь ordenь menən nagradlanь.

Sovet ьsьn barlьqьnьꞑ bьna tiꞑən ikense ber vaqiqaһ, inzener-texnik həm xuzalьq rabotniktarь qatьndarьnьꞑ xərəkəte lə turanan-tura Sergo Ordzonikidzeneꞑ iseme menən bəjləngən.

1936-sь jьldьꞑ 28-se fevralendə Sergo Ordzonikidzegə 50 jəş tuldь. Bɵtə sovet ile bьl jьbiləjde bɵtə xalьq tantanalь rəveşendə bajram itte.

***

Ilebeҙҙeꞑ xeҙmətsəndəre iptəş Sergo Ordzonikidzeneꞑ yleve turaһьndaqь avьr xəbərҙe tərən qajqь menən qarşь alalar. Sovet keşelərenən kemgə bьl isem qimmət tygel! Bьl qaqşamaһ revolytsionerҙьꞑ, Stalinsel sьnьqqan keşeneꞑ, qəzəp həjkəmlə iptəşte həm ber nindəj ҙə qьjьnlьqtar aldьnda tuqtalmajьnsa yҙeneꞑ bɵtə ɵmərə bujьnsa başьn ɵorurlь rəveştə kytərep, bol'şevizm bajraqьn alьp barqan ьqdь, hьnalqan jetəksene kem belməj! Uꞑьꞑ əsən partia aldьndaqь bursьtan juqarь, tьvqan ilebeҙҙeꞑ mənfəqətenən, proletariat revolytsiaһ eşenən, kommunizm eşenən qimmətərək ber nəmə lə juq ine.

Partianьꞑ General' hьҙьqь əsən kerəştərҙə ul partianьꞑ doşmandarьna jemerges kyp udardar jahanь. Faşizm aꞑittarь—trotskisь qabaxattar həm ‚ulardьꞑ jarҙamsьlarь, bulьşsьlarь uꞑ jarsьqtar SergoOrdzonikidzene VKP(b) həm sovet kekymətenen julbaşsьl arьnan berehe jaqьnan, partia həm tьvqan ilebeҙgə sikheҙ bireleve əsən, uꞑьꞑ sovet vatanьn jalqьnlь hejəvselege əsən, eş menən jəki hyҙ menən sotsializmqa zarar kiltergə tьrьşьvsь bɵtə keşelərgə mərxəmətheҙlege əsən uꞑь kyrə almajҙar ine.

Yҙҙəreneꞑ həjəklə duꞑtarь, iptəş həm jetəkselərə—Sergo Ordzonikidzeneꞑ tabutь əꞑtəndə SSSR-ҙьꞑ xeҙmətsəndəre, Sergo yҙeneꞑ gyzəl, qaharman batьrlьq həm şanlьlьq menən tulь tormoşon baqьşlaqan həm birgən sotsializm eşe əsən taqь la ьqьrɵq, taqь la bireleberək kərəşergə ant itələr.

✱

Sotsialistik indystrianьꞑ bojevoj komandarmь

LKSMU-nьꞑ Yҙək Komitetь, Sovet Ukrainaһьnьꞑ komsomolestarь həm jəştəre, bol'şeviktər partiaһ jetəkselərenən berehe **Gregori Konstantinovic Ordzonikidzeneꞑ**, sotsialistik indystianьꞑ bojevoj komandarmь sovet jəştəreneꞑ duꞑtь həjəklə **Sergoпьn** vaqьthьҙ ‚ylevenə tərən qajqь belderələr.

Iptəş Ordzonikidze turaһьndaqь jaqь itelək sovet jəştəreneꞑ jərəgendə məꞑge jəşər.

LKSMU Yҙək Komitetь.

GROB JANЬNDA

Traurҙьꞑ ikense kɵnə... Sovettar ilen qaplap alqan qajqь samaһьҙ dur həm uꞑь bɵtə xeҙmətsəndərkiserələr. Şuqa kyrə lə Sojuzdar jortonoꞑ Kolonnalь Zalьna, onotolmaꞑ Sergoпьꞑ grobь janьna 20-se fevral kɵnə lə ytkən kɵndəge kevek yk Məskəvdə jəşəvse xalьqtьꞑ ber nisə вьvьnь, — qarttardan alьp uqьvsь balalarqa tiklem bɵtəhe mərxym menən havbullaşьv əsən kilevҙən tuqtamajҙar.

Predpriatie həm ucrezdenielərҙeꞑ delegatsialarь bajraqtarьn tybən ejep ytələr. Pionerҙar bɵjek bol'şevikkə salyt birələr. Casovojdar haqta toralar. Qurqьvhьҙ revolytsioner leninse-stalinseneꞑ iꞑtələgen xərmət itep xalьq tulqьnlь aqьla. Həm hər ber keşe uꞑьꞑ tormoş julьn, uꞑьꞑ qajnap torqan eşməkərlegen, sarizm jьldarьnda avьr hьnavdar həm qurqьvdar menən sotsializm epoxaһьnda şatlьqlь izadi xeҙmət menən tulь tormoşon estən genə taqь ber tapqьr kyҙҙən kiserə. Hər ber keşe uꞑьꞑ qəderle jəҙən xəterendə məꞑgegə haqlarqa tьrьşьp mɵxəbbət həm qajqь menən uꞑa tekəlep qaraj.

Bɵtə sovettar ile jalqьnlь bol'şevik, sotsialistik industrianьꞑ danlьqlь komandarmь menən havbullaşa. Grob janьna kraj, ɵlkə, respublikalardan, ajrьm predpriatielərҙən alьnqan venoktar qujьlqan.

—„Kommunizm əsən fidakər kɵrəşse qəderle iptəş Grigori Konstantinovic Ordzonikidzegə Bɵtə Sojuz Kommunsitar (bol'şeviktər) partiaһ Yҙək Komitetьnan" hyҙҙəre jaҙьlqan venok iqtibarҙь yҙenə tarta.

Bik kyp venoktar menən uratьlqan bɵjək pastament səskəle qalqьvlьqtь xəterlətə. „Jupiterdarҙьꞑ nurdarь mərxymdeꞑ tuqan həm jaqьn jəҙən jaqtьrta. Grobtьꞑ ajaꞑ osonda Grigori Konstantinovicteꞑ jaqьn duꞑь həm iptəşe Zinaida Gavrilovna həm uꞑьꞑ qьҙь Eteri toralar. Ular menən bergə Akulof, Stasova, Zemcuzina, Kalьjgina, Poskrebьşef həm başqalar.

Pocotlь qaravьlda eşse-staxanofsьlar, Qьҙьl Armia vəkildəre, kraj, ɵlkə həm respublikalardan kilgən delegattar, narkomat rabotniktəre, zavod direktordarь.

Eşselər delegatsialarь grob janьna janь venoktar kiterələr. Ulardьꞑ berehenen qьҙьl taꞑmahьnda jabaj, ləkin tərən tojqo menən jaҙьlqan: „beҙҙeꞑ zavod partia ojoşmahьnьꞑ aqzahь onotolmaꞑ Sergo Ordzonikidzegə" hyҙҙəren uqьrqa mɵmkin.

Zakavkazia xalьqtarь, avьr iꞑən aꞑtь həm grazdandar huqьşь jьldarьnda yҙҙəren qotoldorov əsən kɵrəşevse, həjəklə həm vaqьthьҙ beҙҙeꞑ aranan kitkən Sergoqa qajqьlь havbullaşьv hyҙҙəre jebərələr. Jalqьnlь revolytsioner, avьr promьşlennosteꞑ aqьllь komandarmь — uꞑьꞑ isme Sovettar Sojuzьndaqь kyp millionlaqan xeҙmətsəndərҙeꞑ jərəgendə haqlanqan kevek ulardьꞑ jərəktərendə lə məꞑgegə haqlanьr.

Lenin həm Qьҙьl bajraq ordendarь hyrəttəre menən biҙəlgən Kolonnalь Zal, Sergo Ordzonikidzeneꞑ partia həm xɵkymtə tarafьnan Sovettar Sojuzьnьꞑ iꞑ bɵjək nagradalarь menən nagradlanqan kyrenekle xeҙməttəre turahьna taqь ber tapqьr xətergə tɵşərə.

Kɵndəҙ mərxymdeꞑ grobь janьna, Qьtaj respublikaһьnьꞑ vəkile doktor Szən Tin-fu həm Mongolia xalьq respublikaһь polpredь Dendьjl əfəndenən venoktar qujьlь. Kolonna Zalьna diplomatik korpus vəkildəre kildelər.

„Bɵjək revolytsionerqa, Lenindeꞑ-Stalindeꞑ ьşanьslь soratnigenə kommunizm əsən fidakər kɵrəşsegə, həjəklə Sergoqa Kommunistik Internatsional Başqarma Komitetьnan" tip jaҙьlqan ҙur venok inderələr. Germania kompartiaһь Yҙək Komitetьnan kilterelgən venoktьꞑ taꞑmahьnda qьҙqa bojevoj jaҙma: „Beҙҙeꞑ Sergoqa huꞑqь sələm — rot front!". Şunda uq Pol'şa, AQŞ, Qьtaj kompartialarьnan, Komintern Başqarma Komitetь sekretariatь sotrudniktərenən venoktar.

Eşselərҙeꞑ ber delegatsiaһ ikensehen almaştьra. Qьҙьl stolitsanьꞑ bɵtə məjeştərenən kilgən meꞑərləgən eşse həm eşse qatьn-qьҙdar, sovet intelligentsiaһьnьꞑ vəkildəre, uqьvsьlar Kolonnalь Zal aşa ytələr.

Postament ergəhenən keşe tulqьnь tuqtavhьҙ aqьla. Ulardьꞑ jəҙənə qaraqan saqta, xeҙmətsəndərҙeꞑ bol'şeviktər partiaһьna, xalьqtar julbaşsьlarьna mɵxəbbəteneꞑ ni tiklem kɵslə bulьvьn asьq kyrəheꞑ. Grob janьnan, milli kejemdəren kejgən Kavkaz tav xalьqtarь, sьbar, jəşel xalat kejgən taziktar gruppahь ytə. Ular bɵtəhe lə — rustar, ukrainestar, tatardar, belorustar həm başqalar — Stalindeꞑ iꞑ ьşanьslь soratnige, partianьꞑ həjəkləhe Sergoпьꞑ eҙҙərenən ьq həm tajpьlmaꞑtan atlap barьrqa, Sovet Sotsialistik Respublikalar Sojuzьn doşmandar həɵymenən kyҙ almahь kevek haqlarqa xalьqtarҙьꞑ jemerlmaꞑ antьn alьp kilgəndər.

21 səqət 35 minut. Zalqa **Stalin, Molotof, Kaganovic, Voroşlof** iptəştər inələr. Ular, yҙҙəreneꞑ iꞑ jaqьn duꞑtarь həm soratniktəreneꞑ grobь janьna pocotlь qaravьl qa baꞑalar. 5 minuttan huꞑ Stalin, Molotof, Kaganovic, Voroşilof iptəştər Sergoпьꞑ tuqandarь həm duꞑtarь janьna baralar. Iptəş Stalin ydeneꞑ soratniktəre menən bergə iptəş Ordzonikidzeneꞑ jaqьn həm tuqan jəҙənə taqь həm taqь ber tapqьr qaraj.

Venoktardьꞑ hanь tuqtavhьҙ yꞑə. Ular Kolonnalь zalqa hьjmajdar, foje həm keskenə zal da venoktar menən tula. 23 səqətkə grob janьna 495 venok qujьla.

0 səqət 15 minutta Sergo Ordzonikidze kəvdəhe janьna inev tuqtatьla. Zalda uꞑьꞑ duꞑtarь həm soratniktəre genə qalalar. Havbullaşьvdьꞑ aҙaqqь minuttarь. Zinaida Gavrilovna yҙeneꞑ duꞑь həm iptəşeneꞑ qəderle jəҙənə aҙaqqь tapqьr jenteklə̈p qaraj.

0 səqət 25 minut. Pocotlь qaravьldьꞑ huꞑqь smenahьna **Stalin, Voroşilof, Molotof, Kaganovic, Kalinin, Andrejef, Mikojan, Kosior** iptəştər baꞑalar. **Cubar', Ejxe, Petrovski, Sulimof, Antipof, Akulof, Xruşcef, Jakovlef, Bubnof, Bulganin, Gamarnik, Budjonnьj, Şvernik, Agranof, Şkirətof, Uborevic, Belof** həm başqalar oşonda — grob janьnda.

Matəm marşь qajqьlь kəjləj. Iptəş Stalindeꞑ həm uꞑьꞑ jaqьn soratniktəreneꞑ həjəklə Sergo menən havbullaşьv minuttarь ytələr. Grob tomalana. Stalin, Molotof, Kaganovic, Voroşilof, Kalinin, Andrejef, Mikojan, Cubar', Petrovski, Jakovlef, Akulof, Şkirətof iptəştər qəderle iptəştərenenꞑ kəvdəhen kytərələr. Ular grobtь Kolonnalь Zal dan alьp sьqalar.

0 səqət 40 minutta traurlь protsessia uramqa sьqa.

✱

21-se fevral kɵnə 1 səqət 30 minutta VKP(b) nьꞑ Yҙək Komitetь, xɵkymət aqzalarь, mərxymdeꞑ tuqandarь həm duꞑtarь qatnaşqanь xəldə, Grigori Konstantinovic Ordzonikidzeneꞑ kəvdəhenə krematsia jahaldь. 20-se fevral kɵnə Kolonnalь Zal aşa 300 meꞑgə jaqьn keşe ytte.

Kommunistik Jəştər Internatsionalь Başqarma Komitetь beldereve

Kommunistik Jəştər Internatsionalь Başqarma Komitetь komsomol aqzalarьna həm faşistarqa qarşь bulqan bɵtə donja jəştərenə, xeҙmətsən jəştərҙeꞑ berҙəmlege əsən jalqьnlь kɵrəşse, faşizmqa qarşь kɵrəştə Ispania jəştəreneꞑ kyrenekle ojostorovsьhь, berləşkən sotsialistik jəştər sojuzь sekretarь, KIM Başqarma Komitetь prezidiumь aqzahь, elek, kommunistik həm sotsialistik jəştər sojuzь berləşkəngə tiklem Ispania komsomol Yҙək Komitetьnьꞑ general' sekretarь

TRIFON MEDRANO

iptəşteꞑ yleven tərən qajqь menən beldərə. Uꞑьꞑ menən bergə Ispania berləşkən sotsialistik jəştərə Sojuzьnьꞑ jetəkse dejeteldəre KUESTA həm SAPIRAIN iptəştər tragedialь ylem menən hələk buldьlar.

Leninse 3 bit

Grigori Konstantiaovic Ordzonikidze

AĐAQƢЬ JUL...

Sojuzdar jortonoŋ Kolonnalь Zalьnda

Өsөnsө kөn inde Kolonnalь Zal aşa keşe tulqьnь өđlөkhөđ aƣьla. Əle irtənge səƣət 6 ƣьna, uramda ʙuran, ə Sojuzdar jortonoŋ işege janьnda meŋərləgən keşe jьjьlƣan da inde.

Qara krep menən sьrnalƣan lampalar tonoq jaqtь hiʙələr. Qajƣьlь kөj tavьşь jaŋьraj. Grigori Konstantinovic Ordzonikidzeneŋ kəvđə kөlө halьnƣan urna qujьlƣan katafalk venoktar menən sьrnalƣan. Katafalktьŋ ajaqtarь ergəhenə Sergonьŋ đur hyrəte qujьlƣan, ə unan da tyʙənerək, mendər өŧөndə, iptəş Sergo nagradlanƣan Lenin ordenь, Qьđьl ʙajraq ordenь, Xedmət qьđьl ʙajraq ordenь jata.

Bəgən pocotlь qaravьldьŋ berense smenahьnda Kapel'ka—„Izolətor" zavodьnьŋ tokare, Xomutof — „Bol'şevik" fabrikahьnьŋ ʙrigadire, Taʙorovski — pilot, ə ular artьnan partia, komsomol, profsojuz ojoşmalarьnьŋ raʙotniktəre, studenttar, prepodavateldər, professordar, Qьđьl Armia komandirdəre, ordenlь iptəştər — Zukof, Dzamajьf, Korolef, Kravsof, Taranenko, Gloʙa, Droʙəzgina həm ʙaşqalar toralar.

14 səƣət 15 minut. Stalin, Molotof, Kaganovic, Voroşilof, Kalinin, Andrejef, Mikojan, Jezof iptəştər urna janьna kilep pocotlь qaravьldьŋ adaqƣь vaxtahьna ʙaʙalar. Bol'şeviktər partiahь həm sovet xөkymөte jetəkselərenen ʙь havʙullaşьv vaxtahьna torƣan minuttarь hər ʙer keşeneŋ kyŋelendə iptəş Sergonьŋ ʙөtə danlьqlь tormoş julьn taqь ʙer tapqьr kəvđələndərə.

14 səƣət 30 minut. Stalin, Molotof, Kaganovic, Voroşilof, Kalinin, Andrejef, Cuʙar', Mikojan, Zdanof, Petrovski, Ejxe, Antipof, Dimitrof iptəştər, iptəş Sergonьŋ duŧtarь həm tuƣandarь urnanь inđərenə kytərələr həm aƣьrьn ƣьna atlap unь zaldan alьp sьƣalar. Protsessianьŋ aldaƣь saftarьnda — Sovettar Sojuzьnьŋ marşalь iptəş Budjonnьj, ʙerense rang komandarmь iptəş Uʙorevic, Sovettar Sojuzь gerojь Ckalof, Azov-Qara dinged krajkom skeretarь iptəş Jevdokimof həm iptəş Dukanof qьđьl jeʙək өŧөndə iptəş Sergonьŋ ʙojevoj ordendarьn alьp kilələr.

Traurlь marştьŋ qajƣьlь tavьşь „Internatsionaldьŋ" tantanalь tavьş menən almaşьna. Bөtə donja xeđmətsəndərenen ʙojevoj gimnь revolytsia komandarmьn adaqƣь julьna odatьp qala.

Qьđьl majđanda

Qьđьl majđanda eşselər, eşse qatьn-qьđđar, qьđьl armejstar, xeđmətkərđər, sovet intelligentsiahьnьŋ vəkildəre, respuʙlika, kraj həm өlkələrđən kilgən kyp handaƣь delegatsialar menən tulƣan. Mitingqa kilgən xalьqtьŋ ʙөtəhe lə majđanƣa hьjьр ʙөtməgən, gyzəl ʙol'şevikteŋ iŧtelegen xөrmət itev өsөn kilgən kyp meŋləgən xeđmətsəndər traurlь miting ʙaşlanьvdь. Revolytsia majđanьnda həm unьŋ ergəhendəge uramdarđa kөtəp alalar.

Qajƣьlь protsessia tarixi muzej ergəhenə jetə. Iptəş Stalin həm unьŋ iŋ jaqьn soratniktəre haqlьq menən alьp kilgən, səskələrgə sьrnalƣan urna asьq kyrenə.

Mavzolej. Unьŋ huljaq triʙunahьna Stalin, Molotof, Kaganovic, Voroşilof, Kalinin, Andrejef, Mikojan, Cuʙar', Kosior, Zdanof, Petrovski, Postьşef, Ejxe, Jezof, Xruşcef, Dimitrof, Akulof, Mezlauk, Antipof, Şkiratof, Jakovlef, Ruximovic, Beria iptəştər kytərələr.

Sulimof, Litvinof, Stetski, Buʙnof, Gamranik, Belof, Agranof, Alksnis, Şvernik, Jaroslavski, Bulganin, Korьjtnьj, Margolin həm ʙaşqa iptəştər də oşonda mavzolej janьnda.

Iptəş Ordzonikidzene kyŋev ʙujьnsa xөkymət komissiahьnьŋ predsedatele iptəş Akulof mikrofon ergəhenə kilə. Ul ʙөjөk revolytsioner-ʙol'şevik, Lenindeŋ həm Stalindeŋ iŋ jaqьn soratnige Ordzonikidzeneŋ iŧtelegenə arnalƣan mitingtь asa.

Majdan, iptəş Sergo Ordzonikidzeneŋ gyzəl oʙrazьn, unьŋ aƣьmaŧ-talmaŧ eşməkərlegen, unьŋ qajnar torƣan tormoşon, unьŋ ydeneŋ partiahьna, vatanьna, Lenin-Stalin eşenə fidakər ʙirelgənlegen kəvđələnderep həjləvsələrđen hyđen tərən tьnlьqta tьnlaj.

Jalqьnlь revolytsioner-ʙol'şevikteŋ kəvđə kөlө menən havʙullaşьvdьŋ adaqƣь minuttarь. Adaqƣь qьƣa jul...

Onotolmaŧ Kiroftьŋ kəvđə kөlө menən ʙer rəttən əđerləngən, Kreml' stenahьndaƣь janь urьnƣa iptəş Stalin, VKP(ʙ) Ydək Komitetьnьŋ politʙjuro həm xөkymət aƣzalarь urnanь alьp ʙaralar.

„Internatsional" tavьştarь tup atqan tьvьş menən ʙergə quşьla. 16 səƣət 40 minutta urna tomalana. Bələkəj mərmər taqtala:

Grigori Konstantinovic Ordzonikidze	
28	18
18—86	19—37
X	II

tigən jađьv asьq kyrenep tora.

Tantanalь həm qajƣьlь jədlə keşelər tulqьnь Qьđьl majdan aşa aƣьla. Bөtəhenen kyđđəre mavzolej triʙunahьna ydeneŋ iŋ jaqьn soratniktəre menən uratьp alьnƣan iptəş Stalingə jynəlgən. Xalьq unь qajnar alqьşlaj. Stalin, Molotof, Voroşilof, Kaganovic, Kalinin iptəştər ʙьl ьsьn kyŋeldən jahalƣan qotlavdarƣa qul kytərep javap qajtaralar.

Sergonьŋ energiahь həm ixtiarь menən ʙarlьqqa kiltereлgən zavod həm faʙrikalardьŋ eşselərе, ʙeđđeŋ partianьŋ leninsel-stalinsel Ydək Komitetь ergəhenə, partia həm xalьqtar julʙaşsьhь iptəş Stalin ergəhenə taqь la tьqьđьraq tuplanƣan, sotsializm eşe өsөn, Lenin-Stalindeŋ məqdəs eşe өsөn fidakər kөrəşergə əđer ʙulƣan xeđmətsəndər majdan aşa ytələr.

Kisə Qьđьl majdan aşa ʙөtəhe 200 meŋgə jaqьn keşe ytte.

Leninse 4 ʙit

XALЬQ QAJƢЬHЬ

Uram xalьq saftarь menən tьƣьldanьь. Qalanьŋ ʙөtə məjəstərenən oƣon kolonnalar yđəkkə—Revolytsia majđanьna aƣьldьlar. Qьsƣь əse jeldə, qara sitle qьđьl ʙajraqtar şavlap jelʙerđənələr həm juƣarь kytərelgən kileş, kөlөр, jьlmajьр, tere, gyjə ki tere Sergo hyrəttərenə, jaj ƣьna, halmaq ƣьna huqьldьlar. Muzьjkalar jөrəkte əsetterep, əsetterep xalьq qajƣьhьn jьrlanьlar. Tulqьnlь tavьştar uramdarƣa, jalandarƣa, urmandarƣa, alьŧtarƣa, Məskəvgə, Krasnьj ploşcadƣa ʙarьр totaştьlar...

Kolonnalar jьjьlƣandan-jьjьldь. Đur majdan yđ qujnьna meŋləgən xeđmət massahьn jotto. Kyđđər ʙajraqtarđan:

— **Xuş qəderle duŧ həm iptəş Sergo!**

tigən jөmlələrđe tartьр aldьlar. Bөtə kyŋeldərđə avьr kөrhenəv menən ʙer hyđ qaʙatlandь:

Sergo, Sergo, Sergo!..

Səƣət 5. Huŋƣь xuşlaşьv minutь jette. Revolytsia majđanь urtahьna qujьlƣan triʙunaƣa, Өfө qala partia Komitetь sekretarь **Makienko** iptəş kytərelde.

— Iptəştər,—tine ul—.vatanьвьđđьv ьsьn keşehe, partiaʙьđđьŋ iŋ jaqşь ulь, ʙөjөk **Stalinden** soratnige **Sergo Ordzonikidze** iptəşte kymev ajqanlь jьjьlƣan Өfө xeđmətsəndəre mitingьn aşьrƣa rөxsət itegeđ!

Makienko iptəş qьƣa qьna telmərđə Sergo Ordzonikidze iptəşteŋ xeđməttəren hanap ytə. Berense hyđđe VKP(ʙ) Өlkə Komitetь sekretarь **Isəncurin** iptəşkə ʙirə.

— Avьr juƣaltьv,—ti iptəş Isəncurin—, il qajƣьla. Beđ ʙөgөn partiaʙьđđьŋ iŋ jaqşь uldarьnan ʙerehe Ordzonikidze iptəş menən xuşlaşaʙьđ, ti. Ul ʙik asьq, hər ʙer hyđe ytker həm tьqьđ telmərendə Sergo iptəşteŋ revolytsion eşməkərlegen kyrhətə. Iptəş Ordzonikidzeneŋ oʙrazь, unьŋ proletar revolytsia өsөn, ʙeđđeŋ ildə sotsializm tөđөləşe өsөn fidakər kөrəşe, ʙeđđeŋ ildəge ʙөtə eşselərđe, ʙөtə xeđmətsəndərđe, xuzalьq frontьnьŋ ʙөtə raʙotniktəren, sotsializm ƣeneve өsөn, sovet promьşlenno sьnьn jaŋь qađanьştarь өsөn, ʙeđđeŋ ʙөtə sotsialistik xalьq xuzalьƣьnьŋ jaŋь kytəreleşe өsөn artaʙan kөrəşkə ruxlandьrasaƣьn əjtə.

Muzьjka avьr, ʙəqergə qatь ʙarьр tejə torƣan matəm marşьn hьđđьra. Ul iŋərəp jөrəj, həm havalarƣa tarala. Qaрьl zalp ʙirelə. Kөslө quldarđan, Qьđьl Armianьŋ duŧь, iptəşe Sergo iŧtelegenə soljot pulələre səselələr. Bajraqtar tyʙən ejelələr, xeđmətsəndərđeŋ qajƣьlь jөđđəre avьr kiserevđe ytkərələr.

Өfө tav qoramaldarь zavodь eşsehe **Ignətjef** iptəş sьƣa. Ul zavodtьŋ hər ʙer stanoƣьnda Sergonьŋ jөrək eləşe ʙarlьƣьn həjləj. Avьr juƣaltьvƣa eşselər kollektiveneŋ Sergo plandarьn, Sergo qatnaşlьƣь menən tөđөlgən 2-se ʙişjьllьq planьn arttьrьр ytəp javap ʙirəsəgen belđerə.

8-se mart ismendəge tegev faʙrikahь eşsehe **Guseva** iptəş hyđ ala. Guseva iptəş Sergonьŋ revolytsion kөrəşe həm sotsializm tөđөvseneŋ danlьqlь tormoşo, ʙeđđeŋ ilđeŋ ʙөtə xeđmətsəndərenə kommunizm өsөn revolytsion kөrəştə ʙөjөk өlgө ʙulьр xeđmət itəsegen əjtə. Eşselər kollektiveneŋ partia eşe өsөn, Sergo eşe өsөn doşmanƣa qarşь ştormƣa əđer ikənlegen ьşandьra.

Taqь la muzьjka. Taqь la zalp. Qьşƣь jel ulardь qala өŧөndə əjləndərep jөrətə həm alьŧtarƣa iltep juƣalta.

Miting jaʙьla. Meŋərləgən xalьqlь kolonnalar ʙaştarьn tyʙən ejgən xəldə, jaj ƣьna taralalar. Ulardьŋ jөrəgendə avьr kiserev jana. Ular yđđəreneŋ iŋ jaqьn duŧь Sergo menən huŋƣь tapqьr xuşlaştьlar, həm unьŋ qəʙere aldьnda, kommunizm eşe өsөn kөrəştə, donja kapitalizmь həm unьŋ ʙeđđeŋ ildəge agenttarь, terlə tөŧtəge qaldьqtarьna qarşь Sergo kevek qaharman kөrəşergə ant ittelər. Ular, Lenin-Stalin partiahьna ʙirelgənlekte, ʙөjөk Stalingə ʙirelgənlekte ʙelderđelər.

— Xuş qəderle duŧ həm iptəş Sergo!

Ə. I.

BIK GYZƏL TORMOŞ ӨĐӨLDӨ

Beđđeŋ həjəklə Sergo ylde. Qurqьvđь ʙelməvse, Lenin həm Stalindeŋ tura soratnige, ʙeđđeŋ partianьŋ kyrnekle jetəkselərenen ʙerehe, grazdandar huqьşьnьŋ talantlь polkovodisь, avьr promьşlennost' komandarmahьnьŋ gyzəl tormoşo өđөldө.

Jalqьnlь Sergo ʙol'şevistik kөrəş həm jeŋev ʙajraƣьn Tʙilis Suxum, Baku tөrmələre aşa, Şlisserʙurg krepostь aşa, Jaqutski hөrgөndөre aşa avьr iđən aŧtarь aşa, grazdandar fronttarь aşa, partianьŋ ʙөrđөmlege өsөn huqьştarđa, Stalinsel ʙişjьllьqtar tөđөləşendə, partia həm xalьq doşmandarьna, faşizm aginttarь, meŋ tapqьr ləqnətləngən trotskisь-zinovjefsələr menən kөrəş aşa alƣa alьр ʙarđь.

Sovet jəştəre həjəklə **Gregori Konstantinovictьŋ** sotsializmdьŋ jəş tөđөvseləren, Stalisel ʙьvьn jəştərenən staxanofsьlar həm inƶenerđarь nisek yŧərgənlegen həm əđerləgənlegen ʙik jaqşь ʙelələr. Beđđeŋ jəştər, iptəş Sergonьŋ jəştərgə qarata „eşse-krəŧtiəndər eşenə xeđmət itelv kevek ʙөjөk eşkə өjrənegeđ, ʙьl julda heđđe maqtav, ʙəxet həm jeŋev kөtkənlekte ʙelegeđ" tigən hyđđəren ʙer vaqьtta la onotmajasaqtar.

Talantlь həm həjəkle Sergonьŋ taʙutь өŧөnda đur qajƣь menən yđđərenen ʙajraqtarьn tyʙən iep, Məskəvđeŋ həm өlkəneŋ komsomoles həm komsomolkalarь, ʙeđđeŋ kyp ,millionlь komsomol kevek yk, Lenin „revolytsianьŋ iŋ tura həm eşleklehe" tip ataƣan Sergonьŋ yđ өlkəhendə, ʙol'şeviktər partiahьnьŋ ʙьl ʙatьr ulь өlgəhendə, iptəş Stalindeŋ iŋ jaqьn dьvь həm soratnigьnьŋ tormoş həm kөrəş өlgəhendə eşse həm krəŧtiəndərđeŋ ʙөjөk eşenə xeđmət itevgə өjrənəsəktər.

VLKSM dьŋ Məskəv Өlkə həm Qala Komitettarь.

„ARMIA KOMSOMOLЬ—ʙIK ĐUR KƟS, UL ʙEĐĐEꞐ SOVET JƏŞTƏRENENꞐ SƏSKƏHE“

(Ja. ʙ. Gamarnik).

OTLICNIK ʙOJESTAR

Komsomol ojoşmahьnda, komsoles komandir Xəjđe şeltələnelər. ʙojestarđь ɵjrənməv, otdelenienenꞑ eşenə inməvđə ƣəjepləneler. Ul təvđə yđe ʙьƣa qarşь təştə. ʙɵtə ƣəjepte nindəjđer səʙəptərgə hьltanь.

Xəjđenꞑ ʙьl toroşo kyptərgə oqşamanь. Komsoorg unьꞑ menən ajrьm hɵjləşergə qarar itte. Həm ul Xəj menən duъtarsa bulƣan ʙesedahьnan huꞑ, unьꞑ vzvodtьꞑ kese komandirь menən kileşə almavьn ʙelde. Həm Xəjgə jalqьnlь kəꞑəştər ʙirđe.

Xəj ujlandь. Ьsьnan da ʙьl səʙəpteꞑ, otdelenienenꞑ artqa qalьvьna ʙer nindəj đə oʙjektiv şarttar tьvđьrmavьna ul tɵşəndɵ. Ul ʙorsoldo, ujlandь. Qьđьl Armianьꞑ ajrьm ʙojestarь, pograꞑicniktərenenꞑ gerojlьqtarь unьꞑ kyđ aldьnan ʙerəm-ʙerəm yttelər.

ʙьna „vatan ɵsɵn“ dəge pogranicnik... Ul sik ʙođovsь qulьnan jərəxətləngən kileş, ylem aldьnda, jɵrəgenenꞑ huꞑƣь tiʙeve menən atьp, doşman ʙarlьƣь turahьnda signal ʙirə... ʙьl epizodtь xətergə alьv unь əllə nisek qaltьratьp qujđь. Ul yđenenꞑ oşondaj gerojlьq kyrhətə almavьna xurlanьp kitte. Ejje, gerojlьq kyrhətev ɵsɵn siktə ʙulьv ƣьna şart tygel, ʙьnda la yđ otdelenieꞑda eşte jaqşь qujьv menən də yđenꞑdenꞑ ьsьn vatan ulь ikənenꞑde aqlap ʙula—ʙit!

***

Vasə saꞑƣь majlaj. Xəj unьꞑ janьna ʙaъqanda nisek majlarƣa ɵjrətə.—ʙik qalьn ʙulmahьn, ʙik nьq ьşqьrƣa kərək. Uksəhenən 20-30 santimetr majlamaj qaldьr, tav mengəndə tajmaъqa jaqşь ʙula...

Aʙramьf ta, ʙaşqalar đa saꞑƣь əđerləjđər, ʙavđarьn tɵđətələr, tajaqtar rətləjđər. Xəj hər ʙerehen jentekləp tikşerep jɵrɵj.

Xəj ʙɵtə otdeleniehen jьjьp saꞑƣьlarьn taƣь la ʙer tapqьr tikşerep sьqtь. Saꞑƣьlar ʙɵtəhe lə jaqşь əđerləngəndər.

Irtəgehen irtyk, joqonan ujanьv menən Xəj uramƣa sьqtь. Hava jьlь kɵn vəƣəđə itə. Jetməhə kyʙələkləp jomoşaq qar javьp tora. Ix kyꞑelle lə ʙula şul mamьq qarđarƣa kymelep saꞑƣьla ʙarьvь!...

... „Dim“ ʙođo ɵъtɵndə, jьƣa kevek ʙorƣalanьp saꞑƣьsьlar huđьlƣan. Ular horo taъma hьman mamьq qarđarđь jarьp alƣa ьmtьlalar. Iꞑ alda komandir Apuş, ul qanatlь qoş kevek talpьnьp osa.

Xəjđenꞑ jɵrəgen qьtьqlaƣan nəmə lə şul ine. Ul, Apuştь uđьvь qьjьn ʙulьr, tip ʙorsola ine. Ləkin Aʙramoftьꞑ ьşanьslь rəveştə:

— ʙerenselek his şikheđ ʙeđđə ʙulasaq, ʙorsolma iptəş komandir tigən hyđe unь ʙer ađ tьnьslandьra tɵşə ine.

... Kis fizkul'tura zalьna ʙɵgɵngɵ jarьştьꞑ hɵđɵmtəhen kyrhətkən deagramma elengən. ʙojestar unь uratьp alƣandar. Qьđьv ʙəxəs alьp ʙaralar.

Xəj sittərək şat jɵđ menən jьlmajьp tora. Unьꞑ janьna komandir Apuş kilə. Ul kɵnləşeʙerək Xəjgə qarap ala la duъtarsa jьlmaja.

— Hin nişləp ʙik şat kyrnəhenꞑ?

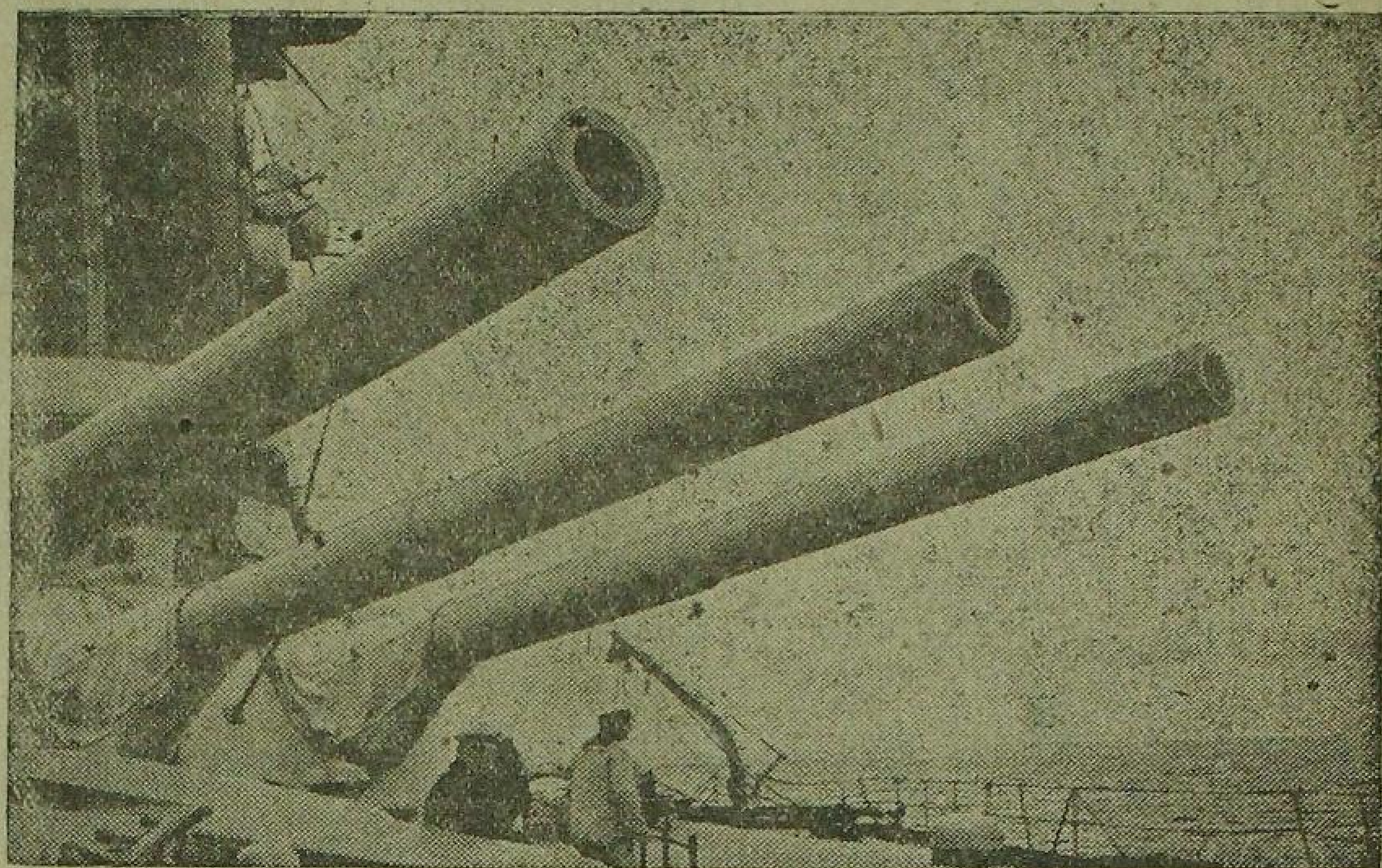
— Nisek şat ʙulmaъqa, kyrəhenꞑ ʙit, ʙerense urьndь aldьm, Jegettər arьъlan kevek, ʙɵtəhen də ɵđđərələr. Polit əđerlektən „jaqşь“ atьvđan „otlicno“. strojevojđan, fizkul'turanan „otlicno“ həm „jaqşь“, ʙɵtə otdelenie qьđьl taqtala, eske nərətte jaqşь alьp ʙarƣan ɵsɵn, ştaʙ nacal'nige, major iptəş ʙɵtəʙeđgə ʙlogodarnost ʙirđe. Şulaj ʙulƣas nisek şatlanmajьm min!

Ul Lenin mɵjɵşɵnə ʙarьp ultьra la, sumkahьn aqtarьp nəmələrđer jađьrƣa totona. Qarşьlaƣь jarьş taqtahьnda ere qьđьl xəreftər menəu jađьlьp qujьlƣan tanьş familialarđь kyrep, ul ʙalalarsa jьlmaja:

— Minenꞑ jegettər aъьl qoş kevek ʙit ular, ular menən donjahьn jemertep ʙula!

Signal otʙoj ujnaj, Xəj tьrьşьp, tьrьşьp politzanətiegə əđerlənə, jađa.

Qьđьl armies **N. Şakir.**

Sovettar ilenenꞑ ʙɵtə granitsa ʙujđarь kevek yk diꞑgeđ həm jьƣa ʙujь siktəre lə nьqlь jođaqta. Eşse-Krəъtiən Qьđьl Armiahьnьꞑ qьđьl flotь alđьnƣь indystrial texnika menən qorallanƣan xəldə ytken haqta tora.

HYRƏTTƏ: Qьđьl ʙajraqlь ʙaltьjq diꞑgeđe flotьnьꞑ „Marat“ lenkorьndaƣь alьъqa ata torƣan tuptar. (Sojuzfoto).

VINTOVKA

Vintovka!
Ul şundaj jaqьn miꞑə
Şuꞑa jaꞑƣraj minenꞑ jьrьm đa,
Ul iꞑ ьşanьslь iptəş ʙulьr
Alda torƣan kɵrəş qьrьnda.
Şunьꞑ ɵsɵn də min vintovkamđь
Hɵjəm həm qəđerləp jɵrtəmen,
Hər ʙer cəsen ʙerəm-merəm alьp
Jaltьratьp kɵndə hɵrtəmen.
Ştьjgьmdь kɵjləp qujƣan saqta
Nьƣьtamьn taƣь qajьştь.
Ata ʙalahьna qaraƣandaj
Qarap kitəm ytep ʙarьşlaj.
Vintovkamdь totop nьq qulьma
Izge sigen haqlajьm ilemdenꞑ,
Doşmandarƣa ʙirmən his vaqьtta
Taʙan tiklem ɵləşən jeremdenꞑ!

Qьđьl armies: **Ə. Urmancief.**

Il qurƣavsьlьƣьna əđer ʙulьrƣa

Hyrəttə: (Juqarьla)—proizvodstvonan ajьrьlmaj ьnsa Ɵfɵ aeroklubьnda pilottar kurьsьn tamamlavsь iptəş **Xəmidullin Z.** Tyʙəndə—uqьvđan ajrьlmaj torop, paraşutistar kursьn tamamlavsь, ʙaşqortostan avьl xuzalьƣь institutь studentkahь, paraşutiska—komsomolka iptəş **Mɵrsəlimova.** (Urazʙaxtin fotohь).

RAZVIDCIK KOMSOMOLES ƏNVƏR

Eskadron „tɵngɵ razvidka“nь ɵjrənə.

Vzvod komandirđarь, eskadron komandirьnan ʙɵgɵngɵ ucenie ʙujьnsa zadaca alƣas ta, yđđərenə maladşьj komandirđarđь saqьrьp aldьlar.

— Komandir iptəştər!—tine litinant Tuşef,—ʙeđđenꞑ aviatsianьꞑ xəʙər itevensə, „doşman“ ʙɵgɵn stansaƣa qarap jul alƣan. ʙeđđenꞑ ikense hanlь razjezda, xəđer „doşmandьꞑ“ qajhь punkttalьƣьn, uƣa nindəj texnik sredsvolar ʙirelgənlegen ʙelev ʙurьsь jɵkmətelde—tine. Zadaca, otdilenie komandirđarь aşa ʙojestarƣa jetkerelde.

Ul səƣətenə qarap:

— Xəđer vaqьt 10, təvge donisiniene aldьnƣь otrəd nacal'nigьna səƣət 11 gə tapşьrьrƣa,—tine.

— Horavđarьƣьđ juqmь?

— Aꞑlanьq iptəş komandir.—tinelər ʙojestar.

***

— Xɵsəjenof Ənvər uꞑ jaq đazorđa ine. Ul yđenə vaq tallьqtar esenən urьn hajlanь. Maskirovka jaqşьraq ʙulhьn ɵsɵn tirə jaƣьna aƣas ʙotaqtarь hьnđьrьp qađanь. ʙьl urьndan tirə jaqtь jaqşь kyđətep ʙula ine.

Ənvər tirə jaƣьna qarandь. ʙer kem də juq. Tik jel genə ʙəjđən ьsqьnƣan uъal kɵsɵk kevek qotorona. Qьvaqlьqtar tirələj qar ʙɵrsɵktəren ɵjɵrə. Ənvərđenꞑ qul ʙarmaqtarь ɵşɵgəndəj ʙulьp kitte. Ut jandьrьv, şьrь hьđьv his jaramaj, ul ƣəskərđe doşmanƣa totop ʙireve mɵmkin tigən hyđđe xəterlənə.

Ənvər ʙɵtə tavьştь la yđenenꞑ qolaqtarь aşa ytkərə. ʙɵtəhen də totop alьrƣa, ularđь ʙelergə tьrьşa. „Razvidka ƣəskərđenꞑ kyđe lə, qolaƣь la“ tiđər ʙit ti ul estən genə.

Unьꞑ kyđđəre, qaraꞑƣьlьq, ɵjɵrɵlgən qar tomandarь aşa tonoqlanьp kyrengən qьvaqtarƣa tekələlər. Kyđđər, saƣьlьp qalƣan qarasqьlar menən osoraşalar. Ənvər, ʙьl ni ʙuldь ikən, tip ujlap ɵlgɵrmənə, qarasqь asьƣьraq kyrende. Kyꞑel adamanь, 50-60 metrđar samahьnda ʙer şəvlə kytərelde. Şəvlə 1-2 ađьm alƣa atlanь la syglənə. Inđe ʙьnьꞑ „doşman“ ƣəskərđərenenꞑ razvidciktəre ʙulьv turahьnda şik juq ine. Ənvər kykrəge menən şьvьp 10 metr samahь artta qaldьrƣan atь ergəhenə kilep uƣa atlandь la, jəşen tiđlege menən razjez nacal'nigьna saptь. „Doşman“ razvedciktəre Ənvərđe hiđmənelər.

„Doşman“ ƣəskəre menən ʙerense osoraşьv turahьndaƣь təvge danisinie yđ vaqьtьnda urnьna jeʙərelde.

— Tɵngɵ razvidkanьꞑ ʙɵtə neskəlektəren jaqşь tɵşɵnɵp, yđ ʙurьsьn otlicnoƣa ytəgənə ɵsɵn Xɵsəjenьf Ənvərgə ʙlagodarnost ʙelderəm tine eskadron komandirь Zəjnullin. Ə jьlьƣьr tiđlek menən Xɵsəjenьf!

— Eşsən xalьqqa xeđmət itəm!—tine.

Ejje, Xɵsəjenьf Ənvər taktika eşenən genə tygel, ul ʙɵtə ʙojevoj politik əđerlektən də otlicno ʙara. Ul mьltьqtan ʙerense zacotnьj zadacanь „jaqşь“ƣa, ikense zadacanь „otlicno“ ƣa ytənə. Ul yđenenꞑ atьn jarata həm unь jaqşь tərʙiələj. Şuƣa la unьꞑ atь hər vaqьt tađa həm kɵr.

Xɵsəjenьf Ənvər armia safьnda təvge jьl ƣьna xeđmət itһə lə yđ iptəştəre arahьnda həm eskadronda tiđ tanьla. Unь hər eştə ɵlgɵ itep alalar. ʙьƣa ul ƣorurlana. Ul yđenenꞑ, partia həm sovet xɵkymətenenꞑ il haqlavđa ʙulƣan ʙɵjɵk ьşanьsь-maqtavlь Eşse Krəъtiən Qьđьl Armia safьnda ʙulƣanь ɵsɵn şatlana. ʙьl turala Ənvər tyʙəndəgelərđe xəterləj:

— Min ʙьnan 3 jьl elek əle, Armiaƣa ʙarьv turahьnda xiallana inem. Yđemdenꞑ prizьjv kilep jeteven tyđemhđlek menən kɵtɵp aldьm. 1936 jьldьꞑ 10-sь sentəʙrendə təvge tapqьr komissiaƣa saqьrđьlar. Komissiaƣa ingəndə tьnьs ʙulьrƣa tьrьştьm. Ləkin jɵrək davьllь ine. Əllə nisek, tađalьq jetməъ tɵъlɵ tojola.

— Godin,—tinelər, jɵrək taƣь nьƣьraq huqtь, ləkin ʙьl julь almaъtar tip xəveflɵnevđən tygel, ə şatlьqtan qьđьv tiʙə ine.

Komissia aƣzalarьnan ʙerəvhe,—qajđa teləjhegeđ, tip horanь, kavaleriaƣa,—tinem. Mine kavaleriaƣa jađьp qujđьlar. ʙьna xəđer kavaleriala xeđmət itəm. Qьđьl Armianьꞑ 19 jьllьƣьn unьꞑ maqtavlь ʙojesь ʙulьp qarşьlajьm. Min ʙьnьꞑ menən şat həm ƣorurlь—ti.

Ənvər ʙojevoj Qьđьl Armies. Ul il ɵʙoronahьna əđer. Ul, sovet ilenenꞑ moqətdəs granitsahьn haqlav ɵsɵn jənen, ƣɵmerɵn ʙirergə əđer torƣan vatan uldarьnьꞑ ʙerehe.

M. Sadьjqof.

Leninse 5 ʙit

ALDЬNQЬ TRAKTOR SЬ QATЬN-QЬĐĐAR ĐЬ BYLƏKLƏV

VLKSM Уđək Komitetь həm SSR Sojuzь Jer-Eştəre Xalьq Komisariatь qatьn-qьđ traktor brigadalarь traktorsьlarьnьn sotsialistik jarьşь menən jetəkselek iteve bujьnsa bulqan bөtə sojuz komitetьnьn iŋ jaqşь traktorsь qatьn-qьđđarđь byləkləv turahьndaqь qararьn raъlanьlar.

Jarьşta qatьn-qьđ traktor brigadalarьnan 1 meŋ 220 brigada həm 20 meŋnən artьqьraq traktorsь qatьn-qьđđar qatnaştь: Ledovskaja, Tımaşeva, Lapteva, Angelina, Kostucenko həm Fjodrova iptəştərđeŋ traktor brigadalarь STZ həm XTZ traktorьnda 1 meŋ 516 gektarđan alьp, 2 meŋ 58 gektarqasa eşləp jarьşta berenselekte alđьlar.

Brigadir iptəş Şirвəkova 3000 meŋ hum menən byləklənde. Uнь brigadahьnda XTZ trktorьnda 1428 gektar eşləgən iptəş Şirвəkova 6 traktorsь qatьn-qьđ əđerləgən həm qatьn-qьđđarđan traktor brigadahь ojoştorqan.

Jarьşta indevidual berenselekte CTZ traktorьnda yđ smenahь esendə 2905 gektar eşləp, 4457 kilogramm jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan iptəş I. Kovardak. CTZ traktorьnda 1127 gektar birep 20605 kilogramm jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan iptəş V. Klykova həm „universal" traktorьnda 600 gektar eşləp, 1000 kilogram jaqьvlьqqa ekonomia jahaqan iptəş Gajdamoşcyk, aldьlar. Bьl traktorsь qatьn-qьđđarđьŋ hər berehe 2 şər meŋ hum menən byləkləndelər.

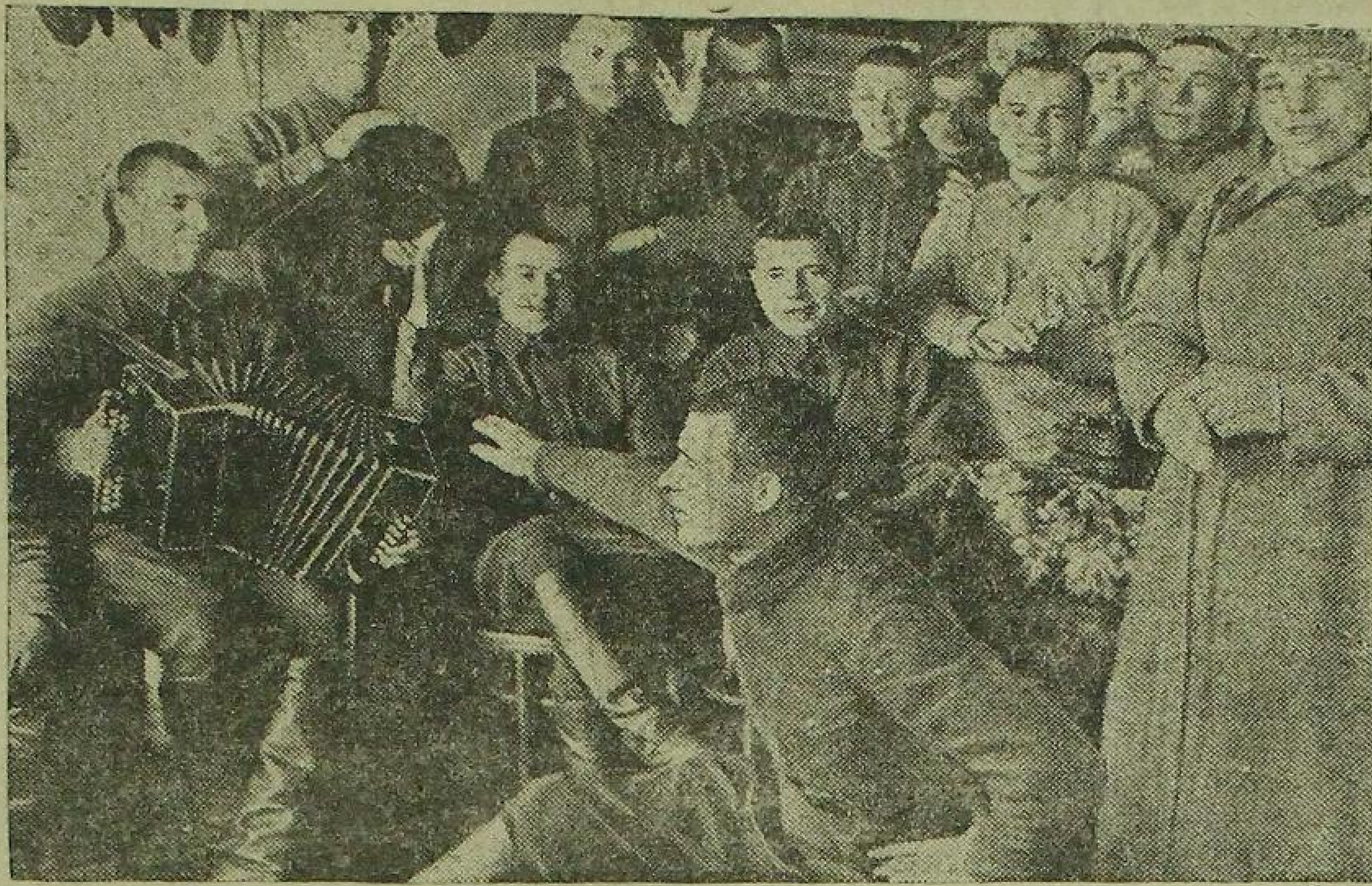
500 humnan alьp, 1000 humqa tiklem bulqan 25 premiә maşinatraktor stansalarьnьŋ komsomol ojoşmalarь rabotniktarь həm jarьşьvsь qatьn-qьđ traktor brigadalarьna aktiv jarđam itevse iŋ jaqşь pretsipşik qatьn-qьđđar өsən bylende.

Şatlьq menən qarşь alaвьđ

Islamвaxtь tulь bulmaqan urta məktəb qarşьndaqь pioner otrәde Qьđьl Armia kөnөnə nьqlь əđerlek alьp вarđь.

Bьl kөngə arnap məjeş tеđөnək. Unda marşaldarđьŋ foto-hyrəttəren quđđьq. Stena gazetahь sьqarđьq həm konsertqa əđərləndek. Q. Э.

Qьđьl armiestarđeŋ jal vaqьttarьnda

Kynelle вejev өъtөndə.

Qьđьl Armia bojevoj-politik əđerlek məktəвe вulьv menən вergə, ul Qьđьl armiestarđьŋ hər tөrlө yđ eşməkərle talanttarьn kiŋəjtev, yъterevgə bik đur iqtibar вirə.

NYRƏTTƏ—juqarьla—iptəş Zəjnyllin cəsendə Qьđьl armiestarđьŋ jal vaqьttarь. Tyвəndə şuluq cəsteŋ qьlь orkestor tyŋrəgenen zənətiehe. (Axmətjanof fotohь).

BIBLIOGRFIA.

„AVQUST TӨNӨNDƏ"

(QЬĐЬL ARMIES XIKƏJƏLƏRE Q. ƏMIRI ƏЪƏRE).

Başqosizdatьŋ jəştər əđəвiəte sektorь tarafьnan jəş jađьvsь Q. Əmiri iptəş teŋ „Avqust tөnөndə" tigən xikəjələr jьjьntьqьn вaъьr sьqarđь. Kitaptьŋ kyləme đur tygel. Unda avtor yđe əjtkənsə Qьđьl armies xikəjələre ingən.

Bөgөngө Qьđьl Armia tormoşon tasvir itkən kitaptar, başqort əđəвiəte şyrlegendə əle juq tejerlek. Bulhala ular bik ađ. Əkrəm Vali iptəşteŋ „Tuqta kem kilə?" həm „Alьъkənsьqьşsь jađьlmalarь" nan başqa, Qьđьl Armiaнь bөgөngө tormoşon saqьldьrqan kitap juq ta.

Q. Əmiri iptəşteŋ вьl kitaвьn xuвlap qarşь alьrqa kərək. Ul вьna вөgөn вьl өlkələge đur prorьjьtь tultьvđa his sikheđ keskenə bulha la вer vklad bulьp tora..

Өmөtlө jəş jađьvsь Qajnan Əmiri iptəş вьl jьjьntьqta, bөgөngө Qьđьl Armiaнь tormoşon, bojevoj palitik əđerlegen, Qьđьl armiestarđьŋ yđ xeđmәttәrenә bulqan jalqьnlь qaraştarьn matur həm uнsьl tasvir itə. Qьđьl armies Jəlilđeŋ avьr paxodta avьrqan kileş, iŋ hunqь sikkə tiklem

вireşməj, dөrt menən kileve—ul tьvqan ileвeđđeŋ ьşanьsь uldarь Qьđьl armiestar өsən xas bulqan sьjfat. Qьđьl armies Jəlil jөđөndə avtor, вьna şul yđeneŋ vatanьna вөtө kөsө, вөtө jөrəge menən вirelgən, aqtьq kөsө qalqanşь vatan namьъьn, Qьđьl armies namьъьn haqlav өsөn kөrəşevse вөgөngө Qьđьl armiestь вirgən.

Вьna Qьđьl armies Kinjəвulat. Ul Qьđьl Armiaqa kolxozdan tyвən вelem menən kilgən. Təvđə ul yşənerək вula. Obozda jөrөj. Ordenaris вula. Huŋqa taban ul Qьđьl Armia tormoşon nьq yđləşterep, tьrьşьp paraşutis вulьp kitə. Ul təvđə samoljottьŋ qanatьn qьna totop qarav menən đə qənəqətlənep quja, huŋьnan ul samoljotta вer genə tapqьr вulha la ultьrьp osov teləge menən jana. Вer nisə tapqьrđar ul ultьrьp osa. Ləkin вьl đa unь huŋьnan qənəqətləndermәj. Ul samoljottan hikerə вaşlaj, paraşutis вulьp kitə. Aviatsia kөnөndə unь massovьj hikerevgə qatnaştьralar.

„Ike mөxəввət" xikəjəhendə Qьđьl armies Jəqfərđeŋ hөjgən qьđьna həm yđeneŋ xeđmətenə вulqan ike mөxəввəte kyrhətelə. Ejje, ul fabrikala qalqan qьđьn da, həm yđeneŋ eşen, xeđməten đə hөjə, вik nьq hөjə ul ularđь! Ləkin xeđmət ularđьŋ qьđь menən ikehe өsen đə qimmətlerək вit.

Вьnda komissar Atnaqulьftan Qьđьl armies Jəqfərgə вulqan hiđger đə, keşeleksel də, talapsьl đa вulqan mөqəmləhe kyrhətelgən. Qьđьl Armiaнь komandirđarь, komissarđar, вojestarqa вojevoj politik əđerlektə genə tygel, tormoştarьnda la armiaнь esendə genə tygel, ulardьŋ qailəvi tormoştarь вəjləneştərenə lə hiđger jaqьn kilələr.

Kitap matur, şoma tel menən jađьlqan. Matur qьna oformit itelgən.

Redaktor urьnвaъarь
Q. MURTAZIN

Өfө „Okt. Natisk". tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4682

Qьđьl gvardies iьtəlektəre

Min jaqşь itep jađa almajьm. Uqьvsьlar mine qəfev iterđər. Sөnki min keskenə saqьmda varь 4 klas məktəp tamamlanьm, Oktəвr revolytsiahьnan huŋ, sovet ilen aq вanda, interventtarđan tađartьp tьnьslьq urьnlaştьrqas qьna minə вer ađ uqьrqa, вelemde kytərergə mөmkinlek tьvđь.

Min Katav—Ivanovski zavodь eşsehenen qьđь. Вeđđeŋ sem'javьđ вik jarlь həm işle ine. Tormoş өsөn iptəş hajlaqanda la min yđem kevek yk вik jarlь eşse malajьn hajlanьm. Irem 1914 jьl imperializm huqьşьna kitte, unan ul 17—jьlda əjlənep qajttь, həm zavodtaqь вol'şeviktər menən вəjləneştə вulьp eşləj вaşlanь. Min ul vaqьtta əle вik ađ aŋlaj torqan haj вelemle qatьn inem. Ləkin şul vaqьtta uq irek өsөn, zavod xuzalarьna qarşь kөrəş utь jөrəktə qalqan.

Irem 1918-se jьlda, Qьđьl armiaqa jađьlьp Dutof frontьna kitte. Şunan huŋ kyptə ytməj вeđđeŋ zavodqa polkovnik Samonof, Milnikoftar qul aъtьnda kontrrazvedka kilde. Ular his вer nəməgə qaramaj zavod xalqьn jazalaj вaşlanьlar. Druzinniktərđeŋ вalalarьn, qatьndarьn, qart ata-əsələren tuqmap, podvalqa javьp as intekterep, вaştarь nəməgə jetə şulaj vaxşilarsa jazalanьlar. Miŋə lə вьl vaqьt вik kyp avьrlьq ytkərergə tura kilde. Ularđьŋ tuqmavьnan huşьm kitep, qan jytkerep jөrөnөm.

1919 jьlda jəj kөnө zavodqa Qьđьl Armia cəstəre kilđelər. Zavod xalqь өsөn вьl вik đur вajram вulđь. Həm şul jьldь kөđ kөnө min yđ ixtiarьm menən Qьđьl Armiaqa, 24-se Samar timer deviziəheneŋ 214 se uqsь polkьna jađьlьp kittem.

Təvđə вeđđeŋ polk kөnsьqьş frontta вuldь. 1920 jьlda вeđđe Kөnjaq—Kөnвatьş frontqa (Pol'şa frontьna) kyserđelər. Qatьn-qьđđarđan вeđ вajtaq inek. Min rədovaj вulьp, Qьđьl armiestər menən вergə, vintovkanь totqan kileş okoptarđa, frontьŋ iŋ qьđьv ucastkalarьnda jөrөnөm. Вik kyp вojevoj iptəştərđe avьr frontta juqaltьrqa tura kilde. Min Şepetovski aъtьndaqь qatь вəreleştə hələk вulqan polk komandirьвьđ Micindь, вatal'jon komandirьвьđ Duвrovskiđarđь his onota almajьm. Ularđьŋ geroj oвrazdarь jөrəktə məŋge juqalmaъlьq urьn alqan.

Вeđ Novo—Kolodenski aъtьnda jatqanda Pol'şa jaqьnan interventtarđьŋ hөzymgə əđerlənevđəren вeldek həm əđerlənep torđoq. Kөndөđgө səqət ikenən kiske 5 kə tiklem his tuqtavhьđ ut aъtьnda вeđ yđ pozitsiaвьđđь haqlanьq. Şunan doşman вeđđeŋ uŋ jaq flangtь өđđө. Min polk komandirьnan oвoz menən artqa sigergə tigən prikaz alđьm. Həm 3 kilometr samahь kitkəs вeđđeŋ oвoz вataria utь aъtьnda qaldь. Min şunda qatь imgəngənmen. Həm mine doşman haldattarь kylgə taşlap kitkəndər. Вeđđeŋ polk ađ qьna sigenep alqan da, kiskə taвan jaŋьnan doşmanqa qarşь ut asqan, həm doşmandь tar-mar kilterep qьvьp jeвərгən. Mine kilep alqandar həm havьqьrqa mөmkinlek вirep lozaretqa urьnlaştьrqandar.

Armianan min 21-se jьlđьŋ maj ajьnda demoвilizatsiaqa sьqtьm. Qajtьv menən jəş sovet vlasьn nьqьtьv julьnda eşlərgə tura kilde.

Miŋə 42 jəş. Min yđeвeđđeŋ hөjөklө vatandь—SSSR-đь jaratam. Sөnki unьŋ өsөn mineŋ yđemdeŋ də qan tygelgən вit. Həm вьna xəđer đə, əgər вerəj doşman hөzym itə qalha, min вer minut tormaj taqь yđ ixtiarьm menən sotsialistik vatandь haqlarqa sьqasaqmьn.

Qimmətle ul вeđđeŋ vatan! hөjөklө ul Oktəвr jeŋeven tə'min itevse вeđđe jaŋьnan — jaŋь jeŋevđərgə alьp вarьvsь вol'şeviktər partiahь! pak həm saf ul вeđđeŋ partiaвьđđьŋ Lenin—Stalin hьđqan general' julь!

M. M. Andrejeva.

(Revolytsia muzeje eşsehe).

1937-se jьl 28 FEVRAL'
№ 24 (1071)
Ajьm hanь 9 tin.

Bətə ildərđəꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala kometetь organь. 12-jьl sьƣa.

„ЛЕНИНСЕ“—. Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

Dingə qarşь propaganda eşen ojoştororƣa

Dingə qarşь propaganda eşen ojoştorov—jəştərđe kommunistik tərbiələvđen ajьrьlmaъ ɵləşə bulьp tora. Şuƣa kyrə lə VLKSM ustavь həm pragrammahь bətə komsomol ojoşmalarьnьꞑ da bьl ɵlkələ jənle həm sitemalь eş alьp barьvđarьn talap itə.

Şuƣa qaramaъtan beđđen kyp kenə komsomol ojoşmalarь bьl bik mɵhim eşkə kyrələtə narьq birməvselek, jəki yđđerenen jenel aqьl menən qaraştarь arqahьnda jenəjətsel rəveştə eşlekhedlek kyrhətələr. Ustav bujьnsa talap itelgən saranan sitləşələr. Bьl ɵlkələ eşlekhedlek kyrhətevđəre menən ruxaniđarƣa asьqtan-asьq jəştərgə dinđeꞑ kontrrevolytsion joƣontohon jaharƣa, sovetqa qarşь propaganda eşen alьp barьvƣa mɵmkinselek birələr. Bьna Dəvləkən rajonьn ɵlьna alajьq. Bьnda ru xeniđar kolxozsьlar arahьnda balalarьn məktəpkə jebərməv esən agitatsia alьp baralar. Şunьꞑ arqahьnda ajrьm kolxozsьlar uqьvsь balalarьn uqьvƣa jebərməv kevek eştərgə barьp jetələr. Məɵələn, 15 jəşlek uqьvsь Vorvara ruxaniđarđьꞑ agitatsialarь aъtьnda uqьvđan ajьrьlьp alьna. Dəvləkən rajkomolь bьl xəlde belhələ yđeneꞑ ƣəmhedlege menən unьꞑ uqьvđan ajrьlьvьna ob'jektiv rəveştə jarđam itə.

Beloret rajonьnda ruxaniđar jəştərgə həm đejəm xalьqqa janь Konstitutsianь bođop aꞑlatьv maqsatь menən eş alьp barđьlar.

Bьlar bətəhe lə komsomol ojoşmalarьnьꞑ dejəm tərbiəvi eştə đur mɵhim urьndь biləgən dingə qarşь propaganda eşen ojoştorovđa eşləməv đəren, şunьꞑ menən tupaъ rəveştə ustavtь bođovđarьn kyrhətələr. Sənki ustavtьꞑ tege jəki bьl talabьn bođop tormoşqa aşьrьv kevek yk, programma, ustavtьꞑ bojevoj talabьn yirəməvđə, kyrələtə eşlekhedlek kyrhətev đə unь tupaъ rəveştə boђovđьꞑ asьq kyrhətkese bulьp tora.

Komsomolđьꞑ dingə qarşь propaganda eşen ojoştorov ɵlkəhendə bik kyp tɵrlə həm jəştərđe mavьqtьra torƣan eş metodtarь həm formalarь bar.

Beđđeꞑ jəştər belem alьvƣa kesle aşqьnьv menən bьtьlalar. Əgər đə komsomol ojoşmalarь jəştər arahьnda hər tɵrlə temaƣa—astranomiə, meditsina həm başqa fənđər bujьnsa ƣılmi besedalar, leksialar ytkərhələr, jəştərgə jerđə tormoştoꞑ nisek başlanьvьn, jerđəge hər tɵrlə vaqiƣalarđьꞑ səbəptəre menən tanьştьrhalar, bьlar bətəhe lə dingə qarşь propaganda eşendə đur urьn totalar. Ə hər jeget həm qьđ bьl məs'ələlər menən bik qьđьqhьna.

Hər ber r a j k o m o l kvalifikatsialь k e s t ə r đ ə n lektorđar gruppahь ojoştorop, jəştər arahьnda sestemalь rəveştə dingə qarşь ƣılmi dokladtar ytkərə ala. Ə xəđergə əle bьndaj eştər dini bajramdar kɵnen də genə eşlənələr.

Klup, uqьvjorttarь ergəhendə dingə qarşь propaganda eşen alьp barьvsь tyꞑərəktər təđevđe kiꞑ jəjep jebərergə, ularƣa kiꞑ qatlam jəştərđe ьlьqtьrьƣa həm tyꞑərəkteꞑ eşen jəştər arahьnda dingə qarşь ƣılmi propaganda eşen alьp barьvƣa nigeđlərgə kərək.

Kypselek rajondarđa huƣьşsan allahьđđar sojuzь ojoşmahьnьꞑ bulmavь jəki eşləməve javaj həm ber kemde lə ƣəzəplənđerməj torƣan kyrneş bulьp əverelde. Dingə qarşь propaganda eşen alьp barьv bujьnsa komsomol təvge ojoşmalarь sekretarđarьna instruktaz birgən ber genə rajkomol sekretarь lə juq tihək tə jaꞑьlьş bulmaъ. Şuƣa kyrə lə Dəvləkən rajonь „Qьđьl tormoş“ kolxozь qarşьhьndaƣь komsomol ojoştorovsьhь iptəş Kotьf „min bьl ɵlkələ nəmə eşlərgə lə belməjem“ ti. Hər rajonda „Huƣьşsan allahьđđar sojuzь“ nьꞑ rajon sovettarьn tьvđьrьv, unьꞑ tirəhenə aktiv tuplav, bьl bik mɵhim eş bujьnsa komsomol ojoşmalarьna hər tɵrlə instruktazdar birev VLKSM rajon komitettarьnьꞑ bojevoj eştəre bulьp tora.

Dingə qarşь propaganda bujьnsa rajon radio uzeldəre aşa hər tɵrlə ƣılmi leksia, dokladtar tapşьrьv hər ber radio uzelenen planь eşe bulьp əverelergə, komsomol ojoşmalarь bьnьꞑ ojoştorovsьlarь bulьrƣa tejeştər. Bibliotekalarđa dingə qarşь propaganda eşendə fajđalanьrƣa tejeşle bulƣan kitap fondьn bajьtьrƣa, ularđь kiꞑ kyləmdə populərləşterergə həm jəştər arahьnda inderergə kərək.

Dinđeꞑ „kontrrevolytsion asьlьn aꞑlatьrƣa, xalьq doşmandarьnьꞑ—sovettarƣa qarşь bulƣan bьsьraq eştərendə kyp vaqьtta ruxaniđarđьꞑ aktiv jarđamьna tajanьvđarьn konkret fakttar menən faş itergə kərək. Dingə qarşь propagandanь kiꞑ kyləmdə ƣılmi aꞑlatьv julь menən xeđmətsənđərđe hər tɵrlə dini jolalarđan qotqarьv nigeđendə alьp barьrƣa kərək.

Ispania kommunistar partiahьnьꞑ general'nьj sekretarь iptəş XOZE DIAS.

Iptəş V. I. Mezlauktь SSSR Xalьq Komissarđar Sovetь predsedatellege urьnbaъarlьƣьnan həm SSSR Dəvlət Planovoj komissiahь predsedatellegenən buşatьv turahьnda

SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetь prezidiumь qararь

SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetь prezidiumь qarar itə: Valeri Ivanovic Mezlauk iptəşte SSSR Xalьq Komissarđar Sovetь predsedatellege urьnbaъarlьƣьnan həm SSSR Dəvlət Planovoj komissiahь predsedatellegenən buşatьrƣa.

SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetь predsedatele—M. Kalinin.

SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetь sekretarь—I. Akulof.

Məskəv, Kreml', 25 fevral', 1937 jьl.

V. I. Mezlauk iptəşte SSSR Avьr promьşlennostь Xalьq Komissarь itep raъlav turahьnda

SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetь prezidiumь qararь

SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetь prezidiumь qarar itə: Valeri Ivanovic Mezlauk iptəşte SSR Avьr promьşlennostь Xalьq Komissarь itep raъlarƣa.

SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetь predsedatele: M. Kalinin.

SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetь sekretarь: I. Akulof.

Məskəv, Kreml', 25 fevral', 1937 jьl.

G. I. Smernof iptəşte SSSR Dəvlət Planovoj komissiahьnьꞑ predsedatele itep bildələv turahьnda

SSR Souzь Ydək Başqarma Komitetь prezidiumь qararь

SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetь prezidiumь qarar itə: Ginnatsi Ivanovic Smernof iptəşte SSSR Dəvlət Planovoj komissiahьnьꞑ predsedatele itep bildələrgə.

SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetь predsedatele: M. KALININ.

SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetь sekretarь: I. AKULOF.

Məskəv, Kreml',25-se fevral', 1937 jьl

Vaşingtonda Amerika jəştəreneꞑ poxodь

Vaşington. Jəştərđeꞑ hər tɵrlə ojoşmalarьnan (40 ştadtan) Vaşingtonƣa kilgən 2 meꞑ 600 delegat aq jort (prizidint rezidintsiahь) alđьnda demonstratsia jahanьlar. Həm 1 million keşe qul tamƣahь menən jaђьlƣan petitsiə aşa Amerika jəştərenə jarđam kyrhətev turahьndaƣь zakondar projektьnьꞑ tormoşqa ytəleven talap ittelər.

„Sendej Uorker“ gazetahьnьꞑ jaђьvьnsa bьl zakondar projektь „amerikan jəştəre kongressь“ (amerikan jəştərenen hər tɵrlə tɵrkəmən berləşterevse daimi ojoşma) tarafьnan eşlənelep, ytkən jьl raъlav əsən kongressqa sьƣarьlƣan. Zakondar projektь jəştər arahьnda eşhedlek proъlemahьn xəl itevđe kyđđə tota. Xəđerge vaqьtta Təŋjaq Amerika Ştadtarьnda 6 milliondan artьqraq eşhed jəştər ifəplənə. Zakondar projektь 16 jəştən 25 jəşkə tiklem bulƣan jəştərđe profissional ɵjrənevgə, sredstvo assignovajt itevđe, urta məktəp studenttarьna ajƣa 15 dollar, juƣarь məktəp studenttarьna ajƣa 25 dollar posobia birevđe kyđđə tota.

„Leninse“ gazetahьn taratavьđ

Stərletamaq rajon komsomol komitetь initsiativahь menən „Leninse“ gazetahьn taratьv eşe jəjep jebərelde. Başpedtexnikum komsomolestarь ɵlьna „Leninse“ gazetahьna 354 danə potpiscik taptьlar. Əle taratьv davam itə. Başqa rajon komsomol ojoşmalarьn beđ jarьşqa saqьrabьđ.

N. Janbajь.

MƏKTƏPTƏRĐƏ JAꞐЬ KONSTITUTSIANЬ UQЬTЬV BAŞLANDЬ.

Jaꞑь Konstitutsianь ɵjrənev ʙujьnsa otlicno uqьv hər uqьvsь ɵsɵn maqtavlь ʙurьs

Ɵfɵ qala urta məktəptəreneꞑ 7, 8, 9-sь klastarьnda 19-sь fevral'dan ʙaşlap SSSR Konstitutsiahьn ajьrьm dəres itep ɵjrənev ʙaşlandь. Konstitutsia dərsenən uqьtьvsьlarƣa metodik kyrgəđmələr ʙirev maqsatьnda, qala məƣarif ʙylege tarafьnan konsul'tatsia ytkərelde.
Xəđer məktəptərđə raspisanielər teđeldɵ, uqьvsьlar sovet teđɵləşɵnɵꞑ nigeđđəren nьqlap ɵjrənevgə ʙaşlanьlar. Beđ ʙegen Konstitutsianь ɵjrənə ʙaşlavđьꞑ ʙerense kɵndəre təʙriʙəhen ʙirəʙeđ.

MIN NISEK EŞKƏ BAŞLANЬM

Konstitutsianь uqьtьv ɵsɵn Məƣarif Xalьq Komisarlьƣь tarafьnan ʙirelgən ajьrьm programma juq. Konstitutsia ʙujьnsa yđem programma təđɵp, kərəkle materialdarđь jьjnap eşkə ʙaşlanьm. Konstitutsianь uqьtьrƣa ʙaşlaƣanƣa tiklem min yđem nьqlap əđerləndem. Berensenən 8,9-sь klasstar ɵsɵn iptəş Stalindeꞑ Sovettarđьꞑ VIII Ƣəđəttən tьş Bɵtə Sojuz Sjezьnda hɵjləgən dokladь menən ʙergə Marks-Engl'es-Lenin-Stalindeꞑ xeđməttərenən dəvlət, proletariat diktaturahь Konstitutsiahь turahьndaƣь materialdarđь la qullanam. Bьnan tьş zurnaldarđa sьqqan Konstitutsia turahьndaƣь məqalələrđe lə fajđalanam.

Beđđeꞑ il Konstitutsiahь menən ʙurzuaz ildərđəge Konstitutsialarđьꞑ ajьrьmlьƣь turahьndaƣь aꞑlatьvƣa ajьrьvsa iƣtiʙar ʙirəm həm ʙьl ʙalalarđa nьq tə'ƀir qaldьra.

Konstitutsianьꞑ hər ʙer ʙylektərenə qarata illystratsia, kyrgəđmə materialdar fajđalanam. Xəđer Sovettar Sojuzьnьꞑ nigeđđəre, xeđmətsəndərđeꞑ material həm kul'tura kiməldəre yƀev temalarьna qarata deagrammalar eşlənde lə inde.

Konstitutsianь ɵjrənevgə ađnaƣa 2 səƣət ʙirelə. Bьnьꞑ təvge səƣətendə yk uqьvsьlar ʙьl dəreskə ajьrьm iƣtiʙar, qьđьqhьnьv ʙelderđelər. Uqьvsьlar arahьnda aktivlьq đur.

Şunьꞑ menən ʙergə əle jeteşheđlektər đə juq tygel.

Bьl turalaƣь kyrhətmə sьƣьvƣa kyp vaqьttar ytevgə qaramaƀtan, Məƣarif Xalьq Komissarlьƣь organdarь jetdi ʙoroloş kyrhətməjđər. Balalar ɵsɵn qulajlaştьrьlƣan materialdar juq. Ular iptəş Stalin dokladь, Konstitutsia materialdarь menən tə'min itelep ʙɵtməgəndər. Bьl ʙildəle uqьvsьlarđьꞑ yđləşterevđərenə kyp qomasavlьq kilterəsək.

Ikense ɵlgɵ urta məktəp uqьtьvsьhь:
TAXAJЬF.

Berense dəres ʙeđgə kyp nəmələr ʙirđe

Beđgə SSSR Konstitutsiahьnьꞑ ajьrьm dəres ʙulьp ineven məktəpteꞑ dɵjɵm jьjьlьştarьnda aldan ʙeldermənelər, ʙeđ unь gazetalarđan ƣьna uqьp ʙelə inek.

Bьna ʙeđ şul kileş xəđer SSSR Konstitutsiahьn ɵjrənə ʙaşlanьq. Bьl əle uqьvsьlar ɵsɵn jaꞑь nəmə.

Beđ xəđer ʙьl dəreskə ʙɵtə klass menən nьqlь əđerlənə ʙaşlanьq. Beđđeꞑ xəđer hər ʙer uqьvsь la iptəş Stalindeꞑ Sovettarđьꞑ VIII Ƣəđəttən tьş Sjezьnda hɵjləgən dokladь həm sjezd tarafьnan qaʙul itelgən SSSR Konstitutsiahь menən tə'min itelde.

Beđ Konstitutsianьꞑ ʙerense dəresendə yk kyp nəmələr ʙeldek. Bɵtə klass menən ʙьl dəreste jaqşь yđləşterevđe yđeʙeđđeꞑ javaplь ʙurьsьʙьđ itep qujđьq.

17 tulь ʙulmaƣan urta məkteꞑ 7-se klass uqьvsьhь IBRAHIMOF.

TIK OTLICNOƢA ƢЬNA UQЬJASAQMЬN

Min, iptəş Molotoftьꞑ məktəptərđə Konstitutsia ɵjrənev dərese inderev turahьndaƣь kyrhətməhen işetkəs tə ʙьl dəresteꞑ ʙaşlanьvьn tyđemheđlek menən kɵttɵm. Bьna ul səƣət kilep jette. Bьl dəreste min genə tygel, mineꞑ menən ʙer klassta uqьvsь ʙɵtə iptəştərem də jaratalar. Beđ təvge dərestə gruzin şaƣire Leonidanьꞑ, 95 jəşlek şaƣir Dzamʙuldьꞑ, Sɵləjman Stal'skiđeꞑ SSSR Konstitutsiahь, ʙeđđeꞑ vatanьʙьđ, ʙɵjɵk Stalin turahьndaƣь şiƣьrđarьn jotloƣop tьꞑlanьq.

Ьsьndan da, ʙeđgə ьsьn ʙəxetle tormoş ʙirgən yđ ileʙeđđeꞑ qoroloş nigeđđəren ɵjrənevđən də kyꞑelle nəmə ʙulьvь mɵmkinme.

Yđ ileʙeđđeꞑ Konstitutsiahьn ɵjrənev ʙeđđeꞑ ɵsɵn ʙəxet. Beđ ʙьnь ɵjrənev menən ʙol'şeviktər partiahь, ʙɵjɵk julʙaşsьlarьʙьđ Lenin—Stalin jetəkselegendə sotsializm ɵsɵn kɵrəş geroiktarьn, ularđьꞑ ʙɵjɵk kiləsək ɵsɵn kɵrəştəren ʙelerʙeđ.

Konstitutsianь ɵjrənev dəresen ʙeđ tik „otlicno" ƣa ƣьna uqьrƣa hyđ ʙirəʙeđ.

2-se ɵlgɵ urta məktəpteꞑ 8-se klass uqьv otlicnige:

Islamƣulof.

A. V Kosaref ismendəge yđək aeraklub ergəhendə paraşut komʙinatь ojoştorolƣan. Bьl komʙinat paraşut sport instruktorđarь əđerləjəsək.
HYRƏTTƏ: Paraşut komʙinatь kursanttarьnьꞑ praktik zənətiehe. Paraşut menən təşkəndə kəvđəne dɵrɵƀ totov kyrneşe. **(Sojuzfoto).**

Kolxozdarđa Eşse Krəƀtiən Qьđьl Armiahьnьꞑ 19 jьllьƣь

Dyrtɵjlɵ. Rajondьꞑ kolxozdarь Qьđьl Armia kɵnɵn avьlda qurƣavsьlьq eşen nьq jəjelderev ʙildəhe ƀtьnda uđƣarđьlar. „Amur" kolxozьndaƣь 30 kolxozsь qatьn-qьđ atьv eşen ɵjrənələr. Qurƣavsьlьq eşen jəjelderevđə „Taꞑьp artele ajrьvsa uꞑьştarƣa ɵlgəşte. Bьl kolxozda ʙɵgɵngɵ kɵndə PVXO həm GTO znacoktarьna 64 keşe norma tapşьrƣandar. Kolxozdaƣь OSOaviaxim ojoşmahьnda 110 aƣza, şularđan 30 qatьndar. Qatьndarđьꞑ 5 he Voroşilofsa atьvsьlar. Kolxozsьlar oʙorona jorto, xərʙiləşterelgən at harajь həm ximik otrəd ojoştororƣa ʙuldьlar.

Rajondьꞑ kolxozsьlarь Voroşilof həm Tuxacevski iptəştərđeꞑ telmərđəren ɵjrənələr.

A. Prəmkof.

Puşkin həm ʙaşqort xalqь

(Huđьmь. Başь gazetaʙьđđьꞑ 17-18 nse handarьnda)

Pugacof tarixьnьꞑ faktik materialdarь nigeđendə A.S. Puşkin tarafьnan „Kapitan qьđь" povestь jađьla. Puşkin ʙьl povesьnda la ʙatşa senzurahь şarttarьnda əjtə alƣan tiklem ʙulha la kyp nəmə turahьnda, əjtep ʙɵtɵrə almaƣan nəmələren, sarizm asьqtan-asьq əjtergə mɵmkinlek ʙirməgən fekerđəren əjtə.

A. S. Puşkin yđeneꞑ „Kapitan qьđь"nda Pugacof xərəkətendə ʙaşqorttarđьn rolen ʙer nisə tapqьrđar hьđьq aƀtьna alьp ytə. Ularđьꞑ ʙatşa ƣəskərđəre menən in qьrqa ʙəreleştərđə ʙulьvьn tasvirlaj.

Bьl xarakteristikala, Puşkindeꞑ xudozestvolь prozahь, Pugacoftьꞑ samoderzaviegə qarşь xərəkətendə ʙaşqorttarđьꞑ aktiv qatnaşь turahьndaƣь tarixi materialdarƣa tulьhьnsa tap kilə.

Batşa samoderzavieheneꞑ timer taʙanь menən iđelgən ʙaşqort xalqь nindəj ine hun? Rustьꞑ gyzəl şaƣire A. S. Puşkin ʙaşqort xalqьnьꞑ ɵləşheđləgən kyrhətevđə nindəj hyđđər həm ʙujavđar tapqan? Başqort xalqьnьꞑ ƣazaplanьvьna, qamsь menən tuqmalьvsь, şik aƀtьnda ylevselərđeꞑ ilav həm ьꞑraşьvđarьna şaƣirđeꞑ neskə jɵrəge nisek qaranь? Juƣarьla əjtelep ytelgən „Pugacofşina" glavahьnda Pugacof huƣьşьnьꞑ ʙer keşehe agitator ʙaşqort miƀalьnda kyptərđeꞑ jađmьş kyrhətelə. Bьl ʙaşqort—agitator krəposqa ʙatşa haldattarь janьna Pugacof vazvaniehe menən kilə. Bьl vazvanielə Pugacof: „yđeneꞑ imperiahьnda ʙeđđeꞑ kreposqa kilergə iƣlan itkən kazak həm haldattarđь yđ şajkahьna saqьrƣan kamindantƣa qarьşmaƀqa quşqan. Kirehensə ʙulƣanda ylem menən qurqьtqan. Vazvanie tupaƀ, ləkin kɵslɵ hyđđər menən jađьlьp jaʙaj keşelərđeꞑ aꞑьna qurqьnьslь tə'ƀir jaharƣa tejeş kyrenə".

Bьl ʙaşqort jɵđɵndə Pugacof ƣəskəreneꞑ haldatь kyrhətelgən. Samoderzavie menən kɵrəşteꞑ đur məktəʙen ytkən, ʙatşa jazahьnьꞑ ʙɵtə qurqьnьstarьn yđ jelkəhendə ytkərgən qolaqhьđ, moronhođ həm telheđ qalƣan ʙьl keşe haman da qoralьn taşlamaƣan; ruxьn tɵşɵrməgən. Unьꞑ kyđđəre qollandьrьlьvsьlarƣa qarşь nəfrət utь menən jaltьraƣandar. Ul massanь iđevselərgə, ʙatşaƣa qarşь kɵrəşkə kytərep qoral menən də, jalqьnlь hyđđər menən də kɵrəşkən.

Bьl jafalanƣan ʙaşqortta, xalьqtьꞑ ьşanьslь ulьnda nindəj genəđur izadьj kestər, kɵrəşkə həm jeꞑevgə nindəj đur ьşanьs, timer təʙiƣət haqlanƣandьr?.. Ul yđe genə, yđeneꞑ ɵlgɵhɵ menən qajnar nəfrət hynməj torƣan, irek ɵsɵn, xalьq ʙəxete ɵsɵn tamam jeꞑgəngə tiklem kɵrəş utь hynməj torƣan ʙaşqort xalqь kykrəgendə niđər janƣanь, ni nəmə taşqanь turahьnda hɵjləj.

Puşkin, Pugacof krepostь alьp ofetsir monarxistar menən qatь eş itergə əđerləngən saƣьnda jađƣan kartinahьnda ʙьl ʙaşqortto tasvir itevgə taƣь qajta.

Haldat həm agitator ʙaşqort krepostaƣь jaꞑь jazalarđan huꞑ da yđeneꞑ kɵrəşen davam ittərə. Yđ xalqьn qollandьrьvsь samoderzavie həm unьꞑ jalsьlarьnan ys ala. Bьl tuqmalƣan, sapqalanƣan, telheđ ʙaşqorttoꞑ jaqşь oʙrazь xalьqtarđьꞑ qurqьnьs tɵrməhe ʙulƣan ʙatşa Rossiahьnda ьꞑƣьraşьvsь ʙaşqort xalqьnьn qolloƣon simvollaştьra tygelme? Ejje, ʙaşqort xalqь ul vaqьtta telheđ, tavьşhьđ, ƣərip ine: ʙьnь neskə xisle kyđətevse Puşkin dɵrɵƀ kyrgən. Ul ʙьl qurqьnьs kartinanь aşa atlap ytə almaƣan. Dɵrɵƀ senzura arqahьnda ʙaşqort xalqьnьꞑ ʙьl xəlen tulьhьnsa kyrhətə almaƣan, ləkin ul oşo isemheđ ʙaşqorttoꞑ onotolmaƀ oʙrazьn tuđьrƣan.

A.S.Puşkin tarafьnan kyrhətelgən Pugacof kɵrəşsehe agitator ʙaşqort oʙrazьnьꞑ, his şikheđ, Pugacof otrədeneꞑ Salavat Julaj kevek jegetlek vozaktarь menən dɵjɵm oqşaşlьƣь ʙar. Batşa sudьnьꞑ prigovorь ʙujьnsa Salavat Julajьftьꞑ moron tişektəren kiƀələr. Qьđđьrьlƣan timer menən tənenə „vor" həm „ylterevse" tigən hyđđər jađalar. Unь qamsь menən his qьđƣanьvhьđ tuqmajđar. Ul massanь vosstanieƣa kytərgən, ʙatşa ƣəskərđəren tar-mar itkən, Pugacofsьlarđьꞑ jeꞑeven, samoderzavieneꞑ jemereleven jьrlaƣan hər ʙer avьlda jɵrɵtɵp unь jazalaƣandar.

A. S. Puşkin, Pugacof vosstaniehь turahьnda material jьjnaƣanda, Qara haqal javь həm unьꞑ ʙaƀьlьvь turahьndaƣь kyp iƀtəlektərgə təʙiƣi rəveştə osoraƣan. Puşkin tarafьnan jađьlƣan həm ʙaƀьlьp sьqmaj jađma rəveştə xɵkymətkə ʙirelgən „Pugacof tarixьna iƀkərtmələr"đə, Pugacof javь turahьnda ƣьna tygel, Başqortostanda general Urusof tarafьnan 1840-41-se jьldarđa ytkərelgən aƀьvđar, jazalavđar turahьnda la əjtelə. Puşkin ʙьl jazalavđarđь ʙaşqa hьjđьra almaƀlьq xəl itep kyrhətə.

Qara haqal javьnda qatnaşьvsьlarđьꞑ kyʙehe iƀən ʙulьp, ular Pugacof vosstaniehьnda aktiv qatnaşalar. Bьnь Puşkin „Kapitan qьđь"ndaƣь telheđ ʙaşqort miƀalьnda 1741-se jьl jazalavđan qasьp Pugacof vosstaniehь vaqьtьnda jaꞑьnan kolonizator talavsьlarƣa qarşь kɵrəş ʙajraƣьn kytərevse, Pugacoftьꞑ polkovodь Julaj miƀalьnda kyrhətə. Qara haqaldьꞑ şanlь geroistik traditsialarь ʙьl julь ikense ʙer ʙaşqort ʙatьrь jɵđɵndə kyrhətelələr. Pugacof menən ʙergə, ʙaşqorttar, tatarđar, rus krepastnoj krəƀtiəndəre ʙaşьnda Julajđьꞑ ulь Salavat ʙara.

Salavat Julaj turahьnda A. S. Puşkin kyp kenə əjtep ytə. „Pugacof tarixьnьꞑ" 5-se glavahьnda ul:—„Pugacoftьꞑ jaꞑь uꞑьşь—ʙaşqort jegete Salavat..."—tip jađa.

Puşkindeꞑ Salavat turahьndaƣь hyđđəren ʙeđ inde əjtep yttek. Bьl hyđđər Pugacof vosstaniehьnda Salavattьꞑ role turahьnda jaꞑь ɵƀtəmə materialdar ʙirələr.

Gramotalыq esən keraş, hər uqьvsь menən eşləvđe talap itə

Beđđen kyp uqьtьvsьlar arahьnda „atan-əsən rus bulmaqas, nisek kenə bulha la balanь rus telenə əjrətep bulmaj" tigən dərəƀ bulmaqan, zianlь qaraş bar.

Bьna min yđem Şişmə tulь bulmaqan urta məktəbendə rus tele uqьtьvsьhь bulьp 3-sə jьl eşləjem. Bьna bь 3 jьl vaqьt esendə min yđ işemdə kyp yđgərəştər kyrəm.

Bьlьn əsən iŋ berersenən Məslimova Mahinur, Bajburina, Biktimirova həm başqa bik kyp uqьvsьlar jəŋle faktorđar bulьp toralar.

Mahinur 4-se klassta uqьqanda rus telenən 34 hyđgə 20 xata jahaj ine. Şunьŋ menən bergə unьŋ jađьvьna qararlьq tygel jəmheđ, xəreftəre tigeđheđ həm dəftərđəre вьвьraq bula ine. Bьndajđar ber Mahinur qьna tygel, bətə klass uqьvsьlarь la şuqa oqşaş ine. Bьna bь kyreneş mine ujattь. Bь tiklem gramotahьđlьqtь bətərəv əsən tyđemle rəveştə bətə tьrьşьlqьm menən eşkə başlanьm.

Min bətə jeteşheđlekte lə ber julь kyrmənem. Təvđə koligrafianan, ajьrьm xəreftərđe dərəƀ jađьvđan, dəftərđərđe tađa jərətəv eşenən başlanьm. Uqьvsьnьŋ yđ xatahьn həm yƀeşen yđenə kyrhəttəm. Əjgə eş birđem. Şulaj uq yđ xatalarьn yđđərenən teđəttərđem. Bьlarđan başqa taqь la bik kyp tərlə metodtar qullandьm. Bьna oşo tьrьşьvьm arqahьnda min yđ dəresem əlkəhendə bьqa tiklem bulmaqan uŋьşlьqtarqa ireştem.

Mahinur V klasstьŋ təvge jartьhьnda la əle ytkən jьlqь gramotahьđlьqьn bətərə almanь. Ləkin inde ikense sirekkə yđgəreş kyp. Ul 131 hyđgə tik ber genə xata jađa başlanь. Mahinur bьjь VI klassta.

Ul bьjь rus telenən in aldьnqь uqьvsь. Xəđer ul hər ber dektantta ber genə lə xata jahamaj. Tik punktuatsiala qьna ber ađ xata jebərə. Şunьŋ menən bergə unьŋ jađьvь la ytkən jьldarđaqь jađьvьna sьqьştьrqьhьđ rəveştə matur, həm dəftərđəre lə tađa. Bьndaj yƀeş ber Mahinurđa qьna tygel, mineŋ kypselek uqьvsьlarьm xəđer gramotalь buldьlar. Ular bətəhe lə ber təƀlə jađalar, şulaj uq bətə uqьvsьnьŋ da tik ber tərle qara menən genə jađьvьna ireştem.

Ytkən uqьv jьlьnda 5-se klass uqьvsьlarь diktantta 50 hyđgə hər balaqa urtasa 19 xata tura kilhə, bьjьl şul uq balalar VI klassta 75 hyđgə urtasa tik 6 şar qьna xata jahajđar. Jəki ytkən uqьv jьlьnda mində iŋ nasar uqьvsьlar 20 bulha, xəđer ular VI klassta tik əsəv genə.

Bьna bьndaj eş kyrhətkestəre kyptər. Min bьnьŋ menən tik şunь qьna əjtəlem kilə. Hər ber bala uqьj həm jaqşь uqьj ala. Tik bьnьŋ əsən, bətə jaqtan gramotalь balalarđь əđerləvse uqьtьvsьnьŋ yđeneŋ gramotalь bulьvь həm pedagogia masterstvolьqьna ejə bulьvь, tərlə jaqlap qorallanqan bulьvь qьna şart. Ə bьnьŋ əsən beđđen bəxetle ileбeđđə bətə şarttar bar.

Şişmə əlgə TBUM rus tele uqьtьvsьhь: **Nikolajeva.**

VKP(в) tarixьnьŋ tөp momenttarьn əjrənev tynərəktərenən.

„...Əgərđə ber jəki ike tьŋlavsь qьnala aŋlatqan məs'ələne jeterlek təşənməvđe kyrhətə ikən, propagandist yđen-yđ вirьвьn ytəgən tip hanaj almaj" (VLKSM Yđək Komitetь xatьnan).

MINEŊ BERENSE ZƏNƏTIEM

Tegev fabrikahьnьŋ propagandiskahь Balşinskaja yđeneŋ təvge zənətiehen ytkəreve turahьnda tybəndəgelərđe həjləj:

— Beđ bь zənətiegə bətə tynərək menən əđerləndek. Berense tema əsən kərək bulqan material menən bətə tьŋlavsьlarđь la tə'min ittek.

Zənətiene ytkərgəndə aktivlьq bik kəslə buldь. Beđ ike səqət urьnьa 3 səqət ultьrqanьbьđđь yđebeđđə hiđməj qaldьq. Huŋьnan min zənətieneŋ niŋə huđьlqanьn tikşerđem. Ul mineŋ temanь faktik material menən kyp bajьtьvьmdan kilep sьqqan həm şunan huŋ min tema əsən kərək bulqan handaqь materialdan bik məhimdəren hajlap alam. Tьŋlavsьlarqa partia tarixьnьŋ tege jəki bь osorona iŋ kərək bulqandarьn hajlap uqьrqa quşьrqa kərək ikənen təşəndəm.

Taqь ber nəmə, zənətiene ytkərgəndə yđeneŋ tьŋlavsьlarьnьŋ belem dərəzələren də jaqşь belergə kərək. Bь ularđь tege jəki bь material menən artьq kəstərenən tьş şəqəllendermə kə itə.

A. Balşinskaja.

Jaŋь programma aktvlьqtь ikeləte arttьrđь

Mineŋ tynərəktə 8 keşe. Jaŋь programmaqa kyser aldьnan min yđemdeŋ tynərəkkə jərəvselər menən jaŋь programmanьŋ əhəmiəte turahьnda beseda ytkərđem, ularqa jaŋь programmanьŋ əhəmiəte həm ajьrmahь turahьnda həjlənem. Yđemdeŋ bətə tьŋlavsьlarьm əsən jaŋь programmanь hatьp aldьm.

Min xəđer jaŋь programma bujьnsa bətəhe ike zənətie ytkərđem.

Min zənətiegə əđerləngən vaqьtta ber Knorin ucebnigь menən genə eş itep bulmavьn kyrđem. Tema yđenən-yđe bik nьq rəveştə əđerlənevđe talap itə.

Mineŋ tynərəkkə jərəvselərđen aktivlьqь əle ytkən ike zənətielə bik nьq kytərelde. Jaŋь programmaqa kysmə boron ytkən zənətielər bik artьq qьđьq, kyŋelle, aktivlьq menən ytmə inelər.

I. Gutrof.

PVRZ Komsomol komitetь sekretarь.

Stalingradta, grazdandar huqьşьnьŋ bik gyzəl həjkəle bulqan saritsindь qurqьav muzeje asьldь.

НУRƏТТƏ: Denikinde tar-mar itev vaqьtь materialdarь qujьlqan zal.

(Sojuzfoto).

Min bь temanь onotmam

Qajhь ber iptəştər:

— Zənətiegə propagandis jaqşь əđerlənep kilep qьđьq, kyŋelle itep temanь həjləp sьqqas tьŋlavsьlar əđerlənməhələr đə məmkin tip ujlajđar. Bь saqqьnala dərəƀ tygel.

Jaŋь programma bujьnsa ytkərelgən berense zənətiegə beđ bətəbeđ də əđerlənep kildek. Min tema bujьnsa kərək bulqan materialdь uqьqanda əllə nisek uqьqan hajьn temanь esenə inə barđьm. Ə propagandis həjləp kenə ytkən zənətielə, mineŋ kyŋeldə material bьlaj asьq həm aŋlajьşlь bulьp qalmaj ine. Min bь temanь bik nьq yđləşterđem həm ber vaqьtta la unь onotmam tip ujlajьm.

Əđerlekheđ kilgən tьŋlavsь, propagandistьŋ həjləven işethə lə material menən tanьşmaqan bulha tege jəki bь temanь asьq aŋlajьşlь itep yđləştərə almaj. **Q. Valiəxmətof.**

Asfal't-beton eştəre əsən 2,3 million assignovanie

Bьjь berense tapqьr Θfələ kiŋ kyləmdə uramdarđa asfal't—beton menən qaplav eştəre udqarьlasaq. Stalin, Sovetskaja, Karl-Marks, Syrupa həm başqa uramdar, ularđьŋ ajrьm ucastkalarь trotuardarь asfal't,-beton menən qaplanasaq.

Tiđ kəndə UES janьnda asfal't—beton zavodь halьna başlajasaq. Zavod əsən agregattar Leningrad zavodtarьnda əđerlənə.

Asfal't—beton zavodь təđəv həm asfal't—beton eştəre udqarьv əsən bьjьl 2500 meŋ hum aqsa jebərelasək.

V. I. Leninden yđək muzejenən

Proletar revolytsianьŋ bəjək dahьjь

(Davamь. Başь „Leninse" gazetahьnьŋ 8-9-10-11 handarьnda).

V. Vladimir Il'ic Seвer hərgənəndə

Piterburgtьŋ xəkəmgə tiklem jaвьр torov tərməhendə 14 aj jatqandan huŋ 1897-se jьldьŋ fevral' ajьnda V. I. Leningə 3 jьlqa Kənsьqьş Seвergə hərgəngə jeвərev turahьnda xəkəm sьqarьla. Hərgəngə kitkəngə tiklem uqa əđerlənev əsən birelgən vaqьtta Vladimir Il'ic tulьhьnsa fajdalanьrqa tьrьşa. Bь vaqьtta ul Piter həm Məskəv sotsial—demokrattarь ojoşmahьndaqь iptəştərə menən kyreşa. Ularqa jaqьn arala eşləv əsən juldar kyrhətə.

Lenin hər ber unaj tura kilevse momenttь dərəƀ fajdalana belgən. Ul yđeneŋ eş kənən tьqьđlav həm unь rotsianal fajdalana alьvđьŋ bəjək ilsestvahьna iə bulqan. Bьna ul ber nisə kəndərđən hun Kənsьqьş Seвer hərgənənə kitergə jul tota. Krasnojarskiqa kilev menən bьnda hərgəndə jatьvsь sotsial—demokrattar menən tanьşa həm ular menən həjləşə. Bь vaqьtta Fidasejef ta Krasnojarskida hergəndə bulqan. Lenin yđeneŋ bь Qazandaqь iptəşe menən bik odaq həjləşkən. Artaban eş turahьnda plandar həđqan.

Leninde Jenisej əjəzeneŋ Şuşinski avьlьna jeвərələr. Bьnda kilev menən ul вer krəƀtiən jortona kvartirqa inə (bь jortton maketь V. I. Leninden yđək muzejenə qujьlqan). Seвerđeŋ bь alьƀ qaranqь avьlьnda barь tik 2 hərgəngə jeвərelgən eşse genə bulqan. Vladimir Il'ic bьnda kilev menən jerle krəƀtiəndərđən Zuraвljof həm Sisipatictar menən tanьşa. (Huŋqьhь menən Vladimir Il'ic bik jьş avqa jөrəgən). Bьnan başqa Vladimir Il'ic Seвergə hərgəngə jeвərelgən keşelər menən də bəjləneşte ojoştora. Ular menən xat alьşa, javaptar jađa. Şuşinski avьlь (xəđer bь avьlda Lenin isemle kolxoz ojoştorolqan) Rossia yđəgenən ber nisə meŋ kilometrđarđa jata. Ləkin bь alьƀ jul Vladimir Il'icteŋ Rossia yđəgendə irektə qalqan iptəştəre menən bəjləneş totorqa totqar bula almaj. Lenin hərgəndə jatqanda đur politik eş alьp bara, iptəştərenən, sem'jahьnan alqan xattarqa vaqьtьnda javap вirə.

Batşa xəkyməte Jьraq Seвer tajgalarьnьŋ qaranqь, jьraq avьlьna bikləp qujьv menən proletariattьŋ dahьj julbaşsьhь Lenindeŋ bəjək idejələren boqavlarqa ujlanь. Ləkin bь ujđa tejesle həđəmtə birmənə. Sənki Vladimir Il'ic hərgəndə jatqan vaqьtьnda la Rossia xalqь həm bətə il proletarđarь menən вer fekerđə, вer teləktə, вer eş menən məşqьl ine.

Vladimir Il'ic hər vaqьtta la, hər qajđa la massa arahьnda bula. Ul massanьŋ tərən, serle xistəren həm unьŋ fekerđəren əjrənə. Kьnda la ul bajtaq vaqьtьn krəƀtiəndər arahьnda bulьvqa byla. Ul Seвerđəge krəƀtiəndərđen tormoşo menən tanьşa, Vladimir Il'ic jyris ine. Ə, bь professia uqa massa menən tanьşьvqa đur jarđam itte. N. K. Krupskaja yđeneŋ „Lenin turahьnda iƀtələktər" tigən kitabьnda bьlaj tip jađa. „Jəkşənbe kəndərendə ul yđendə jyridik konsultatsialar ojoştora ine. Ul jyris bulqanlьqtan bik đur popylərlek menən fajdalana ine. Sənki ul priskanan qьvalanqan ber eşsegə altьn predpriətiehe totovsь xuza zararьna fajđa itte. Bь otov turahьndaqь xəвər bik tiđ krəƀtiəndər arahьna taraldь. Uqa kilep muziktar đa həm qatьn-qьđđar đa yđđərenen mixnəttəren həjləjđər ine. Vladimir Il'ic ularđь bik đur iqtiвar menən tьŋlaj həm eşteŋ bətə vaqlьqtarьna inə, huŋьnan ularqa kəŋəş вirə ine." (N. K. Krupskaja „Lenin turahьnda iƀtələktər", 28-se вit). Ber jьldan huŋ Nadizde Konstantina Krupskaja lı qulqa alьna həm ul da hərgəngə jeвərelə. Bь vaqьtta inde Nadizde Konstantina Krupskaja Vladimir Il'icteŋ qatьnь, kərəştə iŋ jaqşь iptəşe həm jarđamsьhь bula.

(DAVAMЬ 4-BITTƏ).

Kommunistar partiahьnьꞑ bojesь, Ispania jəştərenəꞑ batьr jetəksehe

Ispanianьꞑ batьr jəştəre, Ispanianьꞑ bətə xalqь bik ɗur juƣaltьvƣa oсoranьlar. Respuвlikan armianьꞑ javaplь tapşьrьvьn ytəgən vaqьtta berləşkən sotsialistik jəştər sojuzьnьꞑ başqarma komitetь sekretarь, KIM Başqarma Komitetьnьꞑ prezidiumь aƣzahь Trifon Medrano iptəşe həlak buldь (Ivaristo). Unьꞑ menən bergə, berləşkən sotsialistik jəştər sojuzьnьꞑ kyrenekle jetəkselərenən Kujstь həm Sapirain iptəştər həlak buldьlar. Ispania xalqьnьꞑ irke həm bəxete əsən kerəşevse вь gyzəl kerəşelərdəꞑ tere tygellektərenə bsa nьvь bik qьjьn. Ispania jəştəre gerə tygel, xatta bətə ildərdəꞑ revolytsion xeƶmətsən jəştəre Trifona Medranonьꞑ ismen, donja revolytsion jəştərenəꞑ iꞑ jaqşь vəkile itep belələr Medranonьꞑ Ispania xalqь həm Ispania jəştəre aldьnda kyrhətkən xeƶməttəre bik ɗur həm narьqlap bətergəhəɗ. Kyp kenə jьldar bujьna Ispania Kommunistik Jəştər Sojuzьnьꞑ general'nьj sekretarь bulьp eşləp, ul Ispania xeƶmətsən jəştəren revolytsion tərbiələv eştəndə armajtalmaj xeƶmət itte. Yɗeneꞑ bətə kesən həm energiəhen jegep ul xeƶmətsən jəştərdeꞑ berɗəmlege əsen kerəşte. Medrano yɗeneꞑ maqtavlь xialь həm ьmtьlьşlь teləge bulƣan—ildə berɗəm, qevətle, revolytsion jəştər ojoşmahь tьvɗьrьv teləgeneꞑ tormoşƣa atqarьlьvьna ireşte. Ispania xalьq frontьnьꞑ bik ɗur kesə bulƣan berləşkən sotsialistik jəştər sojuzь вьna şundaj ojoşma bulьp əverelde.

Faşizmƣa həm interventtərgə qarşь qorallь kerəşteꞑ berense kəndərenən alьp, ul qorallь jəştərdeꞑ bojevoj otrədtəren tьvɗьrьv eştəndə eşləne. Yɗeneꞑ şəxsi ølgəhe menən, qurqьvhьɗlьqь menən, bojes həm komandirɗьꞑ qьjьvlьqь menən, ul, geroistik jəştərɗe faşizmƣa qarşь hyƣьşqa alьp barɗь. Ber nisə ajɗar bujьna Medrano, yɗək frontta hyƣьşьvsь Aida Ləfuenta isemendəge bataljon menən komandovajt itte. Вьl bataljon, xalьqtьꞑ javьz doşmanь menən kerəştə dissiplinalьlьqtьꞑ, timer berɗəmlekteꞑ ьsьn ølgəhe bulьp tora. Faşizm menən qot osqos kerəştərɗə unьꞑ bataljonь geroizmdьꞑ iꞑ kitkes məƣizələren kyrhətte. Unьꞑ bataljonь isme menən Marokka cəstərenə həm Germania-Italia interventtarьna onotolmaꞑ udarɗar birev bəjləngən.

Medrano qatь вəreleş uttarьnda massanьꞑ kyrenekle ojoştorovsьhь həm politik jetəksehe bulьp sьnьqtь, həm yhte. Kommunistik partia həm respuвlikan armianьꞑ komandovaniehe Medranonь fronttьꞑ bik kyp tørlə ucastikalarьna jebərɗelər həm ularɗьꞑ bətəhendə lə ul yɗenə tapşьrьlƣan burьstь namьꞑ menən ytəne.

Medranonьꞑ yɗ xalqьna bulƣan həjəve bik tərən həm kommunistar partiahьna fidakar birelgən ine. Ul faşistarƣa, yɗ xalqьnьꞑ bətə doşmandarьna ige-sige bulmaƣan nəfrət menən tulь ine. Ul Ispania eşsələr sьjnfьnьꞑ ьsьn ulь ine. Iꞑ kese jəştən yk Medrano moxtazlьq həm kyp qajƣьlarɗь başьnan kiserɗe. Medrano timer jul eşsehe sem'jahьnda yɣəp, 11 jəşenən Madridtaƣь mebeldər fabrikahьna eşkə inə. Professiahь bujьnsa stolər kese jəştən yk revolytsion xərəkət safьna, komsomol həm kommunistar partiahь safьna inə. Medrano yɗeneꞑ tormoşonoꞑ huꞑьna tiklem kommunistar partiahьnьꞑ tura həm dissiplinalь haldatь buldь. Jalqьnlь jərəgeneꞑ bətə ьmtьlьşь menən partia həm Ispania xalqьnьꞑ doşmandarь—faşizmdьꞑ ləƣnətləngən trotskise agienttarьna qarşь kerəşte. Sьnьqqan revolytsioner, yɗeneꞑ jəş tormoşonoꞑ aɗaƣьna tiklem jəştər massahьna Lenin—Stalin idejələren inderɗe.

Xalьq—ara revolytsion jəştər xərəkəte əsen bik ɗur juƣaltьv.

Kesəneꞑ iꞑ jaqşь səsəkləngən vaqtьnda, 27 jəşendə, Medranonьꞑ bik matur tormoşo øɗelde. Jəştərɗeꞑ kommunistik internatsionalь, Ispania kommunistar partiahь menən berlektə, berləşkən sotsialistik jəştər sojuzь menən berlektə, Medrano həm unьꞑ iptəştəre Uista həm Sapirainden juƣalьvɗarьn bik tərən qajƣь menən kiserə. Donjanьꞑ bətə ildərendəge revolytsion xeɗmətsən jəştər isemenən, respuвlikan armiahьnьꞑ bətə bojestarьna, Ispanianьꞑ bətə maqtavlь jəştərenə yɗeneꞑ tərən qajƣьhьn belderə.

Medrano həm unьꞑ iptəştəreneꞑ qandarь, Ispania jəştəren faşizm həm intervinttar əɗtənən tamam jeꞑevgə ruxlandьrhьn.

Rajman Gjyo, Kosaref, Massi, Cemadanof, Prokof'jef, Kunat, Janitski, Ferri, Orasio, Majer, Krasnof, Bergman, Komarof, Xollo, Kiranof, Smet.

Rajondarɗa A.S. Puşkin kəndəre

Ɗur kisə ytkərelde

11-se fevral'da Xajвulla rajon yɗəgendə bəjək rus şaƣire A. S. Puşkindeꞑ ylevenə 100 jьl tulьv ajqanlь ɗur iꞑkə alьv kisəhe ytkərelde. Kisəgə kolxozsьlar, xeɗmətkərɗər, uqьvsьlar qatnaştьlar. A. S. Puşkindeꞑ izadь həm tormoşo turahьnda urta məktəp uqьtьvsьhь iptəş Ɋələjef doklad həjləne. Doklad huꞑьnda rajon kolxoz, sovxoz teatrь artistarь, urta məktəp uqьvsьlarь A. S. Puşkindeꞑ şiƣьrɗarьn uqьlar. matur ƣьna xudoƶestvo bylege birɗelər.

Ɋ. Irekle.

Jaqşь əɗerləndek

Krasno-Usol' rajonь Jaꞑьƣьɗ Qajьn komsomol ojoşmahь A. S. Puşkindeꞑ ylevenə 100 jьl tulьv kønən ɗur əɗerlek menən qarşь aldь. Tulь bulmaƣan urta məktəptə Puşkin mejəşə ojoştoroldo həm uqьvsьlar taraƒьnan Puşkinƣa arnalƣan ike ƶurnal sьƣarьldь. 10-sь fevral'da kolxozsьlar menən berlektə ɗur kisə ytkərelde.

N. Rəxmətullin.

TARIX DƏRESENƏN KITAPTAR JUQ

Min əle jəş uqьtьvsь. VLKSM Yɗək Komitetь taraƒьnan moвilizovajt itelgən meꞑselər iꞑəvendə, Baqalь rajonьnьꞑ tulь bulmaƣan urta məktəbenə jebəreldem. Unda tarix dəresenən 4-se jьl uqьtam.

Yɗ dəresenɗe jaqşь belev genə jetməj, unь uqьvsьlarƣa birə belergə, pedagogika, metodika menən jaqşь qorallanьrƣa kərək. Şunьꞑ əsən min təzribəle uqьtьvsьlar menən nьqьlь bəjlənəştə buldьm. Ularɗьꞑ dərestərendə qatnaştьm, belməgən məs'ələlərɗə horarƣa his uꞑajhьɗlanmaьm. Вьna вьlar miꞑə kyp jarɗam ittelər.

Min tarix dəreseneꞑ ni tiklem javaplь dəres ikənen beləm, şunьꞑ əsən min dəreskə ber nisə kitaptarɗan əɗerlənep kiləm, Marks. Engl's, Lenin əꞑərɗəren uqьjьm, tørlə ƶurnaldar aldьram.

Şulaj ɗa əle tarix uqьtьvsьlarьna rajondarɗa tulь əs şarttarь tьvɗьrьlьp bətkəne juq. Jaꞑь sьƣarьlƣan tarix kitaptarь beɗgə kilep jetməjɗər. Вьna min 4-se jьl inde, rajondan ber genə kitap ta taвa alƣanьm juq. Вьl turala məƣarif ьylektərə lə, Başqortostan Məƣarif Xalьq Komissarlьƣь la aɗ borsolmajɗar.

Baqalь TBUM tarix uqьtьvsьhь: KIZIN.

Uqьvɗar øɗelə

Xajвulla rajon yɗəgendə, RIK qarşьnda komsomol ojoşmahь bar. Bətəhe 30 lap komsomoles вьl ojoşmala toralar. Komsomol komitetь, komsomolestarɗьꞑ belemdərenə qarap ike tyꞑərəgə ojoştorƣajnь. Ləkin unьꞑ berehendə lə eş barmaj.

Partia tarixьn øjrənev tyꞑərəge, komitet sekretarь Terequlof əjtevensə programma, kitaptar kilep jetməgəngə øɗələ. Başlanƣьs politik uqьv tyꞑərəge eşləmevenə taƣь „ob'ektiv“ səвəptər bar. Jə propagadist juq, jə zənətie uɗƣarьrƣa jort juq, jə komsomolestar jьjnalmajɗar...

Politik uqьvɗь вьsьn julƣa qujьrƣa vaqьt bit iptəş Terequlof!

Ɋ. Irekle.

Proletar revolytsianьꞑ bəjək dahьjь

(Davamь. Başь 3 nsə вittə)

Vladimir Il'ic hərgendə jatqan vaqьtьn dərəꞑ fajɗalana. Eş vaqьtьn dərəꞑ reglamitirovajt itə. Ɋəɗəttə, irtə menən progulkala jørəgən. Şunan huꞑ irtəꞑge aşь aşap eşkə totonƣan. Ɋəɗəttəgesə bik kyp uqьƣan. Вьnda ul tørmələ jaɗa başlaƣan „Rossiala kapitalizmdьꞑ yꞑeve“ tigən ɗur kitaвьn jaɗьp вətkən. Вьl kitap berense tapqьr 1899 jьldьꞑ aprel başьnda вaꞑьlьp sьqqan. Şul uq vaqьtta başqa teldərɗəge kitaptarɗь tərzəmə itev eşe menən də şəƣьllənqən. Vladimir Il'ic Nadiƶde Konstantinovna menən Vaвuftьꞑ „Tred—junionizmdьꞑ teoriahь həm praktikahь“ tigən kitaвьn həm Karl Kautskideꞑ Bernştejngə qarşь jьjьltelgən kitaвьn tərzəmə itkən. Вьnan başqa Vladimir Il'ic bik kyp handa gazeta məqələlərə həm əꞑərɗər jaɗa.

Vladimir Il'ic eştən huꞑ əɗəbi kitaptar uqьƣan. Ul rus əɗəвiəte klassiktarьnьꞑ əꞑərɗəre menən jaqşь tanьş bulƣan. Puşkin, Lirmntof, Turginof, Nikrasof, Cernьjşevski. Tolstoj həm başqalarɗьꞑ əꞑərɗəren ber nisə tapqьrɗar uqьp sьqqan. Ul bigerək tə Puşkindeꞑ, şiƣьrɗarьn həm poemalarьn jaratqa. Revolytsioner—demokrat Cernьjşevskideꞑ nəmə eşlərgə“tigən romanьn ber nisə tapqьrɗar uqьp sьqqan. Xatta Lenindeꞑ hyrəttər aloomьnda Cernьjşevskideꞑ partretь la bulƣan. Ul berehenə Cernьjşevskideꞑ qasan tьvƣan həm qasan ylgənlegen yɗeneꞑ qulь menən jaɗьp qujƣan.

Vladimir Il'ic nьqьşmalь uqьv, eş kønəneꞑ fajɗalanьv həm unь tьqьɗlaj belev menən bergə, aqьllь hən kul'turalь la itevɗe lə yɗenə ojoştorƣan. Ul bik jaqşь hunarsь bulƣan. Вьn la ul tikməgə genə eşləməgən. Sənki hunarsьlьq eşe keşelə teɗ atьv sьjfattarьn heꞑeşterevɗə ɗur qoral bulьp tora. Вьnan başqa ul qьş menən avьlda kyl hьvьnda eşləngən katokta şьvьƣan, şaxmat ujnaƣan.

Vladimir Il'ic Jaqьn tirələge avьldarɗa hərgendə jatьvsьlar menən tьqьɗ bəjlənəştə bulƣan. Ular menən bik jьş fьjь həjləşkən. Jaɗ jetev menən kollektiv progulkalar ojoştorƣan. Xatta ber jьldь hərgendə jatьvsьlar menən bergə maj bajramьn da ytkərgən.

S. Latip.

(huɗьmь вar).

Başqort Dəvlət Akademia teatrьnьꞑ A. S. Puşkindeꞑ „Boris godunov“ tragediahь pastanovkahьnan.
Hyrətə: Samazvanis Dimitri rolendə (hulda) artist Ɋalimof, Cernikovski rolendə artist Ɋilmanof. (Axmətjanof fotohь).

Onotolƣan ojoşmalar

Qьrtьɗqalь rajonь „Frunze“, „Mars“ kolxoz jəştəre ytkən jьl OSOaviaxim ojoşmahь teɗegəjnelər. Təvɗə ey kyꞑelle genə barɗь lə huꞑьnan eşte initsiativaƣa alьvsь bulmav səвəple hynde. Xəɗer вьl ojoşmalar qaƣьɗɗa ƣьna iꞑaplənələr, Jəştər arahьnda ber tørlə lə huƣьşь, oвorona eştəre alьp barьlmaj. Şul komsomolestar nindəjɗə bulha bergər janь saraƣa totonhalar komsomol komitetь sekretarь Bajemof „məşəqət sьƣarmaƣьɗ“ tip javap birələr.

X. Əxmitof

Javaplь Redaktorь: A. Əmin.

Øfø „Oktəвr natsikahь“ tipografiahь. Başglavlit vəkile № 4685

Bətə illərđen proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

1937-se jыl 4 MART
№ 25 (1072)
Ajrыm hanь 9 tin.

VLKSM-dыn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala komitetь organь. 12-jыl sыqa.

„ЛЕНИНСЕ“—. Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

Iosif Vissarionovic Stalin iptəşkə

Iŋ jaqşь traktorsь qatьn-qьđđar həm traktor brigadalarь brigadirđarьnьŋ iptəş I. V. Stalinqa qotlavđarь

VLKSM Yđək Komitetьnda ytkərelgən kəŋəşmələ qabul itelgən

Beđđeŋ qəđerle julbaşsьвьđ, вөjөk ostazьвьđ həm duƀtьвьđ!

Heđđen, jaqьn 3-4 jьl esendə igen jeteşterevđe jьl hajьn 7-8 milliard botqa jetkerergə tigən kyrhətmələregeđ menən ruxlandьrьlqan xəldə beđ, 1936 jьlda traktorsь qatьn-qьđ brigadalarьnьŋ вөtə Sojuz Sotsialistik jarьşьn başlanьq.

Xəđer beđ, вь jarьştьŋ jomqaqьn jahav өsөn Lenin komsomolьnьŋ Yđək Komitetьna jьjnaldьq.

Qəđerle **Iosif Vissarionovic,** вьjьl kolxozdarđa qatьn-qьđ kadrđarь—traktorsь qatьn-qьđđarđьŋ kyp tapqьrđar yƀevđəren beđ heđgə belderevebeđ menən şatвьđ.

Jarьşta 20 meŋgə jaqьn jəş traktorsь qatьn-qьđđar qatnaştь. Ularđьŋ kypselege traktorđa berense jьl qьna eşləvselər.

Qatьn-qьđ traktor brigadalarьnьŋ sotsialistik jarьşь avьl xuzalьqьnda unarlaqan həm jөđərləgən janь staxanofsьlar tərвiələne. Beđ вь jarьşta berenselekte javlap alqan traktorsь qatьn-qьđđar turahьnda əjtergə teləjbeđ.

Məskəv өlkəhenən Paşa Lidovskaja brigadahь hər ber CTZ həm XTZ traktorь menən 2 meŋ 58 gektar eşləne, 15 meŋ kilogramm jaqьvlьqqa ekonomia jahanь.

Voroniz өlkəhenən, Matə Timaşeva brigadahь hər ber XTZ traktorьna 1 meŋ 830 gektar eşləne, 26 meŋ kilogramm jaqьvlьqqa ekonomia jahanь.

Orenburg өlkəhenən Anna Lapejeva brigadahь hər ber traktor menən 1 meŋ 657 gektar eşləne, 7 meŋ 400 kilogramm jaqьvlьqqa ekonomia jahanь.

Paşa Angelina brigadahь hər XTZ traktorьna—1 meŋ 613 gektar eşləne, 10 meŋ kilogramm jaqьvlьqqa ekonomia jahanь.

Tөnjaq Osetianan Xanat Fedrova brigadahь hər ber XTZ traktorь menən 1 meŋ 516 gektar eşləne.

Azov—Qara diŋgeđ krajьnan traktorsь Paşa Kavardak CTZ traktorьna yđ smenahьnda 2 meŋ 905 gektar eşləne.

Sovettar Sojuzьnda urtasa eşləv normahь 463 gektar bulqanda, 300 qatьn-qьđ brigadahь hər ber CTZ həm XTZ traktorь menən 790 gektar eşlənelər.

Jeŋgən sotsializm ileneŋ вөjөk Konstitutsiahь, beđđeŋ ildəge kolxozsь qatьn-qьđđarđьŋ вəxetle həm şatlьqlь tormoştarьnda bulqan вik đur өlgəşevđəren zakonlь tərtiptə nьqьttь.

Qəđerle Iosif Vissarionovic, вeđ heđđeŋ:

„...Xeđmət kөndəre menən kolxoz qatьn-qьđđь qotqarđь həm unь Mostəqil jahanь. Xəđer ul qьđ vaqьtьnda—atahьna, tormoşta vaqьtьnda—irenə eşləməj inde, ə вarьhьnanda elek yđenə eşləj“—tigən hyđđəregeđđe xəterləjbeđ.

Beđ yđeveđ өsөn eşləjbeđ. Beđ qailə iđeven hiđməjbeđ, sөnki beđ kolxozdaqь eşebeđ өsөn juqarь xөrmət alaвьđ.

Beđ ber kiƀək ikmək өsөn moxtazlьq həm qajqьrьv menən kymelməgənbeđ, sөnki kolxozda xeđmət kөnөnə tyləv beđgə mul tormoş tьvđьra.

Beđ qaraŋqьlьqta qazap sikməjbeđ, sөnki kolxoz tөđөlөşө, beđgə вəxetle, kul'turalь tormoş tьvđьrđь, ə beđ yđeveđ maşinalarđьŋ qatlavlь Texnikalarьna ejə вulьp, gramotalьraq, aŋlьraq həm kul'turalьraq bulьp əvereldek.

Traktorsь qьđđar, kombajn jөrөtөvse qьđđar kolxozda maqtavlь professiaqa iələr həm beđ Stalinsel maşinalarđь jөrөtөvse isme menən maqtanьrqa xaqlьвьđ.

Qatьn-qьđđar, kolxozsь qatьn-qьđđar turahьnda heđđeŋ kөndəlek qajqьrtьvьqьđ beđđeŋ aktivlьqьвьđđь həm jeŋevgə bulqan ixtiarьвьđđь kytərə.

Iosif Vissarionovic, beđ heđgə 1937-se jьlda, вөjөk sotsialistik revolytsianьŋ 20 jьllьqьn bildələvgə, traktorsь qatьn-qьđđarđьŋ, kombajnsь qatьn-qьđđarđьŋ jarьşьn taqьla kiŋerək jəjeiderergə, uqa jөđərləgən həm meŋərləgən janь traktorsь qatьn-qьđđarđь ьlьqtьrьrqa, qatьn-qьđ traktor brigadalarьnьŋ hanьn arttьrьrqa həm iŋ mөhime, texnikanь ejərləj alьrlьq həm unь alqa etərə alьrlьq hələtle, gramotalь, kul'turalь keşelər bulьv өsөn nьqlь uqьrqa vəqəđə itəbeđ.

Beđ, вөjөk sotsialistik vatanьвьđđьŋ kөsөn həm oboronahьn nьqьtьvqa yđebeđđeŋ xeđmət өlөşөbeđđe birev menən вəxetlebeđ.

Beđ, trotskisьlarqa həm uŋdarqa, beđđeŋ vatanьвьđđьŋ qəвəxət qorotqostarьna, faşizmdьŋ tura aginttarьna, sotsializmdьŋ вөjөk qađanьştarьna qul huđьrqa irek birməbeđ.

Beđ, heđđe, əgər đə jьrtqьslanqan faşistar beđđeŋ sovet ilenə hөzym ithələr, beđ traktorsь qatьn-qьđđar, kolxozsь qatьn-qьđđar kolxoz вaƀьvđarьnda yđebeđđeŋ tьvqanđarьвьđđь həm irđərebeđđe tulьhь menən almaştьrьrqa buldьra alasaqьвьđqa ьşandьraвьđ. Tьjl ьşanьslь quldarđa bulьr.

Bөtə jөrəgebeđđən, qəđerle hөjөklө Iosif Vissarionovic heđgə, heđđeŋ qatьn-qьđđar, kolxozsь qatьn-qьđđar turahьnda qajqьrtьvьqьđ өsөn rəxməttər əjtəbeđ, beđđeŋ вөjөk ataвьđqa həm ostazьвьđqa, duƀьвьđqa kyp, kyp jьldarqa sələmətlek teləjbeđ.

PIANISTARĐЬŊ XALЬQ ARA KONKURSЬNDA

Varşava, 28. Mətвuqat, Şopen ismendəge xalьq ara konkursta jəş sovet pianistь Zaktьŋ sьqьşь turahьnda kytərenke otzьjv birə. „Ekspriss porannь“: „вь jəş, ləkin yƀer jetkən pianistьŋ вөtə juqarь şkola sьjfattarь, texnik ytəleş jəhətenən ajrьvsa matur bireve unьŋөmөtlө talantвulьvьn kyrhətə“ tip jađa. „Gazeta pol'ska“ Zaktьŋ ujьnь turahьnda „rojal' qapьl jənle matur ton menən səskə atqan kevek, matur bujavđar jьjьp, zal вujьna gyzəl tavьş taratqan hьmaq tojoldo“ tip jađa. Sovettьŋ jəş pianiskalarь Amel'janova həm Tamarkina konkursta şulaj uq, muzьjka jəhətenən talapsan bulqan Varşava publikahь aldьnda sovet muzьjka kul'turahьnьŋ juqarь kiməlen demonstratsialap đur uŋьş menən sьqьş jahanьlar. Tamarkinaqa, tap Zakqa jahalqan kevek kөslө avatsia jahaldь. Unьŋ sьqьşь radio aşa la tapşьrьldь.

Finləndiə xeđmət səndərenən ispan balalarьna вylək

Gel'singfors. Kyptən tyel Gel'singforstan Antverpengə „Vegaan“ paroxodь menən Finləndiə xeđmətsəndərenən respublikan Ispania balalarьna berense вylək—24 meŋ banka qujьrtьlqan hөt jeвərelde.

ISPANIALA GRAZDANDAR HUQЬŞЬ

Respublikansьlar nьqlь huqьştar menən alqa baralar

MADRID FRONTЬNDA

Pariz, 28. Madrid frontьnda Morat de Taxun'ja sektorьnda xөkymət qəskərđəre tarafьnan jahalqan atakanan huŋ respublikansьlar kisə San Martinde la Veganan Kөnsьqьş jaqtaqь rajonqa вarьp jettelər. Вьnan tьş xөkymət qəskərđəre Maraj'usqa kөslө ataka jahaj başlanьlar. Вь punktta fetnəselər ber nisə jortto əle yđ quldarьnda totop kilələr.

KӨNJAQ FRONTTA

Valinsia, Tөnjaq fronttьŋ Al'kala la Real' sektorьnda respublikansьlarđьŋ uŋьşlь hөzym alьp вarьvđarь fetnəselərđe 10 kilometrđan artьq jer artqa sigenergə məzвyr itte. Respublikansьlar Al'kala la Real'de əhəmiətle strategik punkt bulqan Prego de Kordova menən вəjləj torqan juldь kiƀtelər.

BISKAJ FRONTЬNDA

Bil'вao, 28. Biskaj frontьnda respublikansьlar artilleriahь fetnəselərđeŋ Mondrogon qalahьndaqь gruppalarьn tarqattь. Doşman 25 haldatьn juqalttь.

Oviedola respublikansьlar huqьş menən alqa baralar, fetnəselərđeŋ nьqьşmalь qarşьlьqtarьna qaramaƀtan ularđьŋ nьqьtьlqan pozitsialarьn jemerep qalanьŋ totoş rajondarьn aqьrьnlap qulqa ala baralar. Kisə kis menən Asturia gornəktəre San Lasaro rajonьn, iƀke вinalarđь həm ber nisə məktəp вinahьn qulqa aldьlar. Eskamplero rajonьnda respublikansьlar tarafьnan qulqa alьnqan pozitsialar kөslө rəveştə nьqьtalalar. Fetnəselər cəstərenən qasьp sьqьvsь haldattar, huŋqь huqьştar hөđөmtəhendə fetnəselər qəskərđəre arahьnda kөslө tarqalьv barqanьn hөjləjđər.

Ispania grazdandar huqьşь fronttarьnan.
Hyrəttə: xөkymət qəskərđəre вojestarь madridta qurqav nьqьtmalarь pozitsiahьnda. (Sojuzfoto).

Barselonala qatьn-qьđđar demonstratsiahь

Pariz, 27. Gavas agentstvohьnьŋ belderevenə qaraqanda Bareslonala đur demonstratsia bulqan, unda ber nisə meŋ qatьn-qьđ qatnaşqan. Demonstratsiaqa qatnaşьvsь qatьn-qьđđar regylər xalьq armiahь tьvđьrьvđь talap itkəndər.

Pioner iptəşkə nisek jarđam itergə

Pioner gazetahь—**„Hər vaqьt ađer“** redaksiahь (VLKSM-dьꞑ Ivanovski Ɵlkə Komitetь həm Ɵlkə Xalьq Məƣarif ʙylege organь) minə, „əgər đə ata-əsələren tьꞑlamaha, pionerđь jorttan qьʙьr sьƣarьʙ qurqьtьʙь aħtьn da sirkəʙgə jɵrergə məzʙyr ithələr nə-mə eşlərgə?“ tigən horav menən mɵrə-ƶəƣət itte. ʙьl pioner (Mişa) sirkəʙ-gə jɵrɵgənlegen iptəşterənən jəşerev menən yđ zvenohьn aldaƣan ʙulьp sьƣa. Balalar ʙьl xəlde ʙelələr həm unь zvenola tikşerələr. Ular uƣa huꞑƣь tapqьr iħkərtev jaharƣa ʙula-lar. „Mişa menən nəmə eşlərgə huꞑ? jorttan kitergə həm yđenden ata-əsə-lərenə ʙujhьnmaʙ jaramaj ʙit“ tip jađa, „Hər vaqьt ađer“ gazetahь re-daksiahь.

Bətəhenən də elek ata-əsələre tu-rahьnda. Sovettar dəʙlətendə ata-əsələr ʙalanь kɵsləj həm unь sirkəʙ-gə jɵrergə məzʙyrləj almajđar. Əgər də oşo nigeđđə ʙalanь jorttarьnan qьʙьr sьƣarƣan ʙulhalar, SSSR-dьꞑ hər ʙer grazdanьna, şular iħəʙendə həm ʙalalarđь la, namьħ ireklelege menən tə'min itevse sovet zakonьn, sovet Konstitutsiahьn ʙođov ɵsɵn, ulardь sovet sudьnda xɵkɵm itergə kə-rək.

Şunьꞑ ɵsɵn də pioner gazetahь—„Hər vaqьt ađer“ redaksiahь: „Ata-əsələre pioner namьħь ɵħtənən məz-ʙyrləhələr nisek unь jaqlarƣa? Ata-əsələre pionerđь jorttarьnan uramƣa qьʙьr sьƣarhalar, allaƣa həm şajtan-ƣa, oƶmaxqa həm tamuƣqa ьşanma-ƣan ɵsɵn pionerđь ata-əsələre uram-ƣa qьʙьr sьƣarhalar, nisek jaqlarƣa“ tigən horav qujha dɵrɵħ eşləgən ʙulьr ine. Əllə ʙьl xəldə sovet za-konь keshədmə, əllə sovet ʙala ja-ƣьnda tygelme?

Ləkin, **„Hər vaqьt ađer“** gazetahь redaksiahьnьꞑ mineꞑ alƣa qujƣan məs'ələhen tikşerep qarahaꞑ, ʙьl ga-zettьꞑ redaksiahь ikense qaraşta to-ra. Ul „jorttan kitergə, yđenden ata-əsələrenə ʙujhьnmaħqa jaramaj“ ti.

Em. Jaroslovski

Əgər đə ular ʙalaƣa dɵrɵħ ʙulma-ƣan talap qujhalar ata-əsələrgə ʙuj-hьnьʙ qajan alьnƣan ul? Əgər đə ata-əsələre kontrrevolytsionerđar ʙul-halar, əgər đə ular yđđəreneꞑ ʙala-larьn kolxozđarƣa qarşь, kolxozƣa zian kiltererge quşhalar, əgər đə ular yđđəreneꞑ ʙalalarьn sovet vlasьna qarşь jynəlthələr—ʙьl xəldə nişlərgə? Əllə ularƣa ʙujhьnьrƣamь? Əlʙittə juq. ʙьl xəldə əlʙittə ata-əsələrgə ʙujhьnьrƣa jaramaj. ʙьndaj ata-əsə-lərgə qarşь kɵrəşergə kərək. Əgər đə ata-əsələre ʙalanь pioner otrədenə inergə, jəki komsomolƣa inergə tьj-halar—əllə ʙьl xəldə lə, oşondaj ata-əsələrgə ʙujhьnьrƣamь? Əllə pioner otrədenə həm komsomolƣa ata-əsə-lərđeꞑ rɵxsəte menən genə inergə-me? Şunьꞑ ɵsɵn də məs'ələne iken-se tɵrlɵ qujьrƣa kərək: Əgər đə pio-nerđьꞑ sem'jahьnda unь dɵrɵħ ʙul-maƣansa eş itergə quşhalar, unь pio-ner otrədenə nisek jaqlarƣa kərək-lekte qujьrƣa kərək. **„Hər vaqьt ađer“** gazetahь redaksiahь „Jorttan kitergə jaramaj ʙit“ ti. Məs'ələ dɵrɵħ qujьl-maƣan. ʙalanь sem'jala nisek jaqlar-ƣa kərəklekte, əgər đə dinle ata-əsə-ləre jorttan qьvalahalar ʙalaƣa nisek jarđam itergə kərəklekte aꞑlatьrƣa kərək. Sovettar dəʙlətendə yđđəre-neꞑ ʙalalarьn jorttarьnan qьvalavƣa irek ʙirə torƣan zakon ʙarmь ni?

Mineꞑsə, zveno „huꞑƣь tapqьr“ iħkərtev jaharƣa ʙulƣan pioner Mi-şa, ʙalalarđьꞑ ʙer genə tɵrlɵ lə jaq-lavđarьn tojmajđьr. ʙьna şunьꞑ ɵsɵn də ul yđeneꞑ qьlanьşьn jəşerə həm sirkəvgə jɵrɵj. Əgər đə pionerđar zvenohь, unь yđ ata-əsələreneꞑ məz-ʙyrləvđərenə qarşь kɵrəşergə yđeneꞑ genə kɵsɵ ʙulmaʙь ɵsɵn, yđđəreneꞑ iptəşe ʙulƣan Mişanь otrədtən sьƣa-rьp taşlarƣa jьjnalƣan ʙulha xatalьq eđləgən ʙulьr. Mişanьꞑ eşendə ʙɵtə ştrəd qatnaşlьq ithen. Mişanь sirkəv-gə jɵrɵrgə məzʙyrləvse ata-əsələr, Mişa ʙer yđe genə tygellegen, unьꞑ artьnda ojoşma torƣanlьƣьn, ojoşma-nьꞑ unь yđ jaqlavьna alasaƣьn, yđ pionerьn ʙer genə tɵrlɵ lə mraka-ʙistarƣa qьħьm jaharƣa irek ʙirmə-jəsəgen kyrhendər. Ojoşma ismenən ata-əsələre menən hɵjləşegeđ, ular-đьꞑ dɵrɵħ eşləməgənlektəren ьşan-dьrьrƣa tьrьşьƣьđ.

Əgər đə inde Mişaƣa jorttan kiter-gə turь kilə ikən, ul uramda ykheđ ʙulьp qalmajasaqьna nьq ьşanƣan ʙulьrƣa tejeş. Şul vaqьtta Mişa yđ ojoşmahьnan ʙer genə nəməhen də jəşerməħ, ə otrəd menən ʙerlektə din ʙoƣavьnan qotolov ɵsɵn, yđeneꞑ xoquqьn haqlav ɵsɵn kɵrəşer.

„Hər vaqьt ađer“ gazetahь redak-siahьnьꞑ xatьn uqьƣan vaqьt-ta taƣь la ʙer ʙik mɵhim məs'ələ ki-lep tьva. Dinle ata-əsələre ʙala yđ-đəreneꞑ ʙɵtə teləktərenə ʙujhьnma-ƣan ʙulha, unь jorttan qьʙьr sьƣa-rьv menən qurqьtalar. Ular uƣa ʙьl turala iħkərtələr. Pioner otrəđe lə, əgər đə sirkəvgə jɵrɵven tuqtatmaha ʙalanь pioner otrədenən sьƣarьv me-nən qurqьta həm şulaj uq iħkərtə. ʙьnda, dinle ata-əsələrgə qaraƣanda pioner otrədeneꞑ tərʙiə saralarь ʙaş-qa tɵrlɵ ʙulьrƣa tejeşlelege turahьn-da horav kilep tьvmajmь huꞑ? Xatta pioner otrədeneꞑ ʙьna şul ikense tɵrlɵ saralarь nəmənən tororƣa tejeş-lege kyrenməj. ʙьnda tərʙiəvi sara-larđьꞑ, tege jəki ʙьl ʙalanьꞑ ajrьm tormoş şarttarь menən iħəpləşməj torƣan dissiplina qujьv menən alьş-tьrƣanlьƣь kyrenə. ʙьnda pioner ɵsɵn kɵrəş juq. Unьꞑ ata-əsələre me-nən ajrьm eşləvđə jarđam juq. ʙer hyđ menən əjtkəndə pioner otrəde nəmə menən şɵƣɵllənergə tejeş ʙul-ha, şul nəmə juq.

Sergo turahьn-da jьr

Avьr ʙuldь uramdarƣa qarav,
Qajƣь ʙajraqtarьn kyđətev,
Avьr, avьr krestal' ʙol'şevikte
Məꞑgelekkə jergə ođatьv.
Qurьqmaħ ʙɵrkɵt Pomer tavь aşa
Qьjьv osop jarhьv talpьna,
Ə, ʙatьrđar kɵrəş julь aşa
ʙəxet eđləj jarlь xalqьna.
Hin tьvđьꞑ da tavđar arahьnda
Ьlƣьrt ʙɵrkɵttərđe kyđlənen
Feker taşlap kiler kɵndərenə
Xalqьꞑ ɵsɵn tormoş eđləneꞑ.
ʙьvattarsa tьnьs jatqan tavđar
Volkan menən tetrəp helkenə
Hineꞑ jɵrək
Qajƣь ʙoƣavđarьn
Jemerev ɵsɵn jarhьp jelkenə.
Kese jəştən hineꞑ ʙatьrlьƣьꞑ
Hələtlegeꞑ jɵrək jalqьnьꞑ
Đur teləge, ʙarьr julь ine
Kiləsəge—jarlь xalqьnьꞑ.
Kese jəştən juldь taʙa aldьꞑ
Hin kɵrəşse ʙulьp ɵlgɵrđɵꞑ
Hin aꞑlanьꞑ Lenin, Stalindeꞑ
Dahьjđarđьꞑ aꞑьn henderđeꞑ.
Qurqьtmanь hine taş tɵrmələr,
Qurqьrtmanь Seʙer dalahь,
Xalqьꞑ hɵjđɵ yđeneꞑ kɵrəş ulьn
Jьldar hɵjđɵ qimmət ʙalahьn.
Ɵđɵp uđđьꞑ ʙatşa ʙoƣavđarьn
ʙatьr kisteꞑ qandar jьƣahьn,
Aldьnƣьlar menən jalqьn jotop
Jemereşteꞑ pandar donjahьn.
Qajđa ʙarhaꞑ unda partianьꞑ
Ulь ismen tađa aqlanьꞑ
Kɵmɵş hyđđər səsep,
Jeꞑevđərđən, jeꞑevđərgə taʙa atlanьꞑ
Ileꞑ menən ʙergə hulьş aldьꞑ
Xalqьꞑ menən ʙergə şatlandьꞑ,
Hin hɵjɵndɵꞑ kyrep jemeştəren
Nurьn hipkən jəmle al taꞑdьꞑ.
ʙɵgɵn...
Ylem qimmət kɵrəşsene
Araʙьđđan aldь ajьrьp
Şunьꞑ ɵsɵn ifer đulqьndarь
Xəʙər hɵjləj ilgə qajƣьrьp.
Qara sitle qajƣь ʙajraqtarь
Əkeren genə jergə ejelđe
Il ɵħtɵnə avьr juƣaltьvlь
Jəşen kevek ʙer hyđ hiʙelđe.
Sergo ylde
Xuş, Ordƶonikidze
Xuş, xuş Sergo
Xuş, vatandьꞑ ʙatьr ʙalahь
Yđeꞑ ylđeꞑ
Ləkin eşeꞑ menən
ʙeđđeꞑ safta məꞑge qalahьꞑ
ʙeđ juƣalttьq ʙatьr komandirđь
Soratnigьn dahьj atanьꞑ
Sergo, Sergo! xalqьꞑ hinheđ qaldь,
Hinheđ qaldь danlь vatanьꞑ.
Şavlь Məskəv,
Gigant zavod, faʙrik
ʙɵjɵk tavlь Kavkaz dalahь
Juƣalttьlar ʙeđđeꞑ partianьꞑ
Həm yđeneꞑ ʙatьr ʙalahьn.
Stanoktar xalqь,
Kolxoz qartь
Kolxozdarđьꞑ gɵldər dalahь.
Juƣalttьlar ʙɵgɵn ʙeđđeꞑ ildeꞑ
Yđđəreneꞑ qimmət ʙalahьn.
ʙaʙaj!
Ul juq inde altьn hyđđər səskən
Partiala yħkən ulьƣьđ,
Komsomoldar toqomo!
Sergo kevek
Armaħ-talmaħ ʙatьr ʙulьƣьđ.
Partia həm ʙɵtə ilem ɵsɵn,
Ƣajət avьr ʙɵgɵn juƣaltьv
Juƣaltьvđar ʙeđđeꞑ xərəkətte
Hiđgerlekte taƣь ujata.
Sergo uđƣan qьjьn kɵrəş julьn
Partianь hɵjɵp yħerʙeđ,
ʙeđ milliondar krestal' ʙol'şevik
Sergo kevek nьƣьp yħerʙeđ.
Kiləsəkke jьldar qujьnьna,
ʙeđđeꞑ menən ʙergə ʙarьrhьꞑ,
Tarix qujьnьna partianьꞑ—
Kɵrəşsehe ʙulьp qalьrhьꞑ.
Xuş, xuş Sergo
Xuş Ordzonikidze.

KAMIL RƏŞIT.

Horaƣьđ, javap ʙirəʙeđ

VLKSM-massovьj, partiahьđ ojoşma.

Horav—VLKSM ojoşmahь ni ɵsɵn partiahьđ ojoşma tip atala.

„Igense“ kolxo-zь komsomol komitetь sekretarь **Tusnakof.**

Javap—ʙьl horavƣa turanan-tura javap ʙirevđən alda partia yđe ni ti-gən hyđ, şunь asьq tɵşɵnɵp kitergə kərək. Kommunistar partiahь eşse sьjnьftьꞑ aldьnƣь otrəde. Ul yđ saf-tarьnda eşse sьjnьftьn iꞑ revolytsion eleminttarьn ʙerləşterə. Şul sьjnьftьꞑ revolytsion teoriahь menən qorallan-ƣan iꞑ jaqşь jadrohьn tuplaj. Partia eşse sьjnfьnьꞑ aldьnƣь otrəde ʙu-lьv menən ʙergə ul eşse sьjnfьnьꞑ ojoşqan otrəde lə. Partia proletariat-tьꞑ sьjnfi ʙerləşeveneꞑ juƣarь for-mahь həm ul proletariat diktatu-rahь sistemahьnda tɵp jetəkse kɵs ʙulьp tora. Ul proletariattьꞑ ʙɵtə massovьj ojьşmalarьnьꞑ eşen ʙerləş-terə həm ulardь ʙer maqsatqa,—ko-munistik jəmƣiət tɵđɵvgə jynəltə. Kommunistik jəmƣiət tɵđɵv menən yđeneꞑ jetəkselegen tormoşqa aşь-rьv ɵsɵn partianьꞑ ytkərevse remin-dəre (privodnьjь remini), VKP(ʙ) nь xeđmətsən massalar menən ʙəjləvse massovьj ojoşmalarь ʙulьrƣa tejeş. Kommunistik partianьꞑ ʙьna şundaj ojoşmalarь ʙulьp—profsojuzdar, so-vettar, komsomol həm kooperatsia-lar toralar.

Iptəş Stalin „Leninizm məs'ələlərenə qarata“ tigən xeđmətendə kom-somol: **ul eşse, krəħtiən jəştəreneꞑ massovьj ojoşmahь ʙulьp tora, par tiahьđ, ləkin partiaƣa totaşьvsь ojoşma ʙulьp tora. Ul yđeneꞑ ʙu-rьsь itep jəş ʙьvьnьdь sotsializm ruxьnda tərʙiələv eşendə partiaƣa jarđam itevđe quja** tip ajьrma ʙir-đe.

Partia hər vaqьt komsomoldь, yħep kilgən jəş ʙьvьndь kommunis-tik ruxta tərʙiələvđe yđeneꞑ tɵp ʙu-rьsь itep qujьvsь, jəştərđeꞑ masso-vьj ojoşmahь itep qaranь. Tik Le-ninizmdьꞑ javьz doşmandarь Trots-kisь-zinovjefselər həm partiaƣa qar-şь ʙulƣan ʙaşqa ʙɵtə eleminttar ƣьna komsomoldь yđenə kyrə „jəş kom-munistar“ partiahь itergə həm şunьꞑ menən komsomoldь partiaƣa qarşь qu-jьrƣa, komsomoldьꞑ partia jetəkse-legenə ʙulƣan ьşanьsьn juƣaltьrƣa tьrьştьlar. Ular ʙeđđeꞑ jəştəreʙeđ „avangartqa, avangart“ ʙulьp tororƣa tejeş tip, jəştərđe yđđəreneꞑ lenini-zmƣa, ʙol'şevizmƣa qarşь ʙulƣan ʙьsьraq ujđarь menən aƣьvlarƣa, hɵđɵmtələ ikense ʙer partia tɵđɵrgə tьrьştьlar. Komsomoldьꞑ partiaƣa oqşaƣan ojoşma ʙulьvь leninizmƣa qarşь kilə, sɵnki proletartiat dekta-turahь sistemahьnda tik ʙer genə həm ʙerđəm partia ƣьna ʙula ala. Ul sotsiatistik jəmƣiət tɵđɵv ɵsɵn ʙulƣan ʙɵtə kɵrəş menən jetəkselek itə. Ləkin VLKSM, VKP(ʙ) nьꞑ iꞑ jaqьn jarđamsьhь həm unьꞑ rezirva-hь ʙulьp kilde həm kilə. VLKSM aƣzahь tərʙiələnep, VKP(ʙ) aƣzahь ʙulьvđь maqtavlь maqsat itep quja.

„Kommunistik jəştər sojuzь VKP(ʙ) ƣa totaşьvsь partiahьđ massovьj ojoşma ʙulьp tora. Yđ saftarьnda qala həm avьldьꞑ aldьn-ƣь, politik gramotalь xeđmətsən jəştəreneꞑ kiꞑ qatlamdarьn ʙer-ləşterə. VLKSM yđeneꞑ ʙurьsь itep, jəştərđe həm ʙalalarđь kom-munistik ruxta tərʙiələv eşendə kommunisttar, (ʙol'şeviktər) partia hьna jarđam itevđe quja. VKP(ʙ) programmahьna teləktəş ʙulьp, VLKSM ʙol'şeviktər partiahьna həm sovet xɵkymətenə ʙɵjɵk tari-xi ʙurьstь—kommunistik jəmƣiət tɵđɵvđe ytəvđə jarđam itə.“ (VLKSM programmahьnan).

VLKSM programmahьnьꞑ ʙьl ʙil-dələve jəştərđeꞑ ʙɵjɵk ostazđarь je-təkseləre Lenin—Stalin təƣliməttəre-nə nigeđləngən.

VLKSM partiahьđ massovьj ojoşma. Ləkin şunьꞑ menən ʙergə ul kom-munistik ojoşmala. Sɵnki unьꞑ maq-satь ʙulьp; jəştərđe kommunistik ruxta tərʙiələv, kommunistik partiaƣa teləktəş ʙulƣan xəldə uƣa həm so-vet xɵkymətenə kommunistik jəmƣiət tɵđɵv ɵsɵn kɵrəştə jarđamlaşьv tora. VLKSM yđeneꞑ ʙɵtə eşen VKP(ʙ) jetəkselegendə alьp ʙara. Partianьꞑ general julьnan ʙaşqa komsomoldьꞑ yđenə ʙer ajrьm julь ʙulmanь həm ʙulmaħ ta.

RSFSR turahьnda hьjfьrđar həm fakttar

Rossia Sovet Sotsialistik Federativ Respuʙlikahьnьꞑ territoriahь 16.499 meꞑ kvadrat kilometr đurlьƣьnda. Вьl SSSR territoriahьnьꞑ 78 protsentьn təşkil itə.

1933-sə jьldьꞑ 1-se ƣinvar perepise ʙujьnsa RSFSR-đa 105,179 meꞑ xalьq jəşəj (SSSR xalƣьnьꞑ—63,5 protsentь). Şunьꞑ esenən avьl xalƣь 78.028 meꞑ həm qala xalqь 27.151 meꞑ.

RSFSR—kyp millətle respuʙlika. RSFSR-đa rustar, ukrainstar, tatarđar, ʙaşqorttar, jevrejđər, karilia, sьvaştar, nemestər, mardьvalar, qazaqtar, qьrƣьđđar, cecinse, kavardinse, setin həm diѣtələgən ʙaşqa millət xalьqtarь jəşəjđər. RSFSR xalqьnьꞑ kypselege—78 protsentь rustar.

RSFSR sostavьna 17 Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar inə (ʙaşqortostan, Вyrət-Monƣol, Daƣstan, Kavardina-Balqar, Qalmьq, Karilski, Qьrьm, Marej, Mardьva, Volga ʙujь nemestəre, Tənjaq Asitin, Tatarstan, Ud-murt, Cecina, Ingus, Sьvaş, Jakutia), 5 kraj, 6 avtanomialь oʙlast (krajƣa inə torƣan) həm 19 oʙlastar inə.

RSFSR-đa—2 meꞑ 182 rajon, 517 qala həm eşselər posjolkahь, 42 meꞑ 149 avьl sovetь ʙar.

Geologik jaqtan RSFSR territoriahьnьꞑ 32 protsentь ƣьna tikşerelgən. Вьl tikşerelgən territoriala đur kiməldə jer kymere zapasь, timer rudahь, neft', altьn həm ʙaşqa metall qađьmalar kyp.

SSSR-đaƣь urman ʙajlьƣьnьꞑ 93,2 protsentь(859. 490 meꞑ gektar(RSFSR territoriahьnda.

1936-sь jьldьꞑ ʙaşьna SSSR ere promьjşlennostь təp proizvodstvo fondьnьꞑ 68 protsentь (43.575 million humdan—29,729 million humь) RSFSR kyləmendə. 1935-se jьlda RSFSR-đaƣь ere promьjşlennostьn volovoj produksiahь 45,302 million humlьq təşkil itə, jəƣni SSSR ere promьjşlennostь volovoj produksiahьnьꞑ 72,9 protsentь.

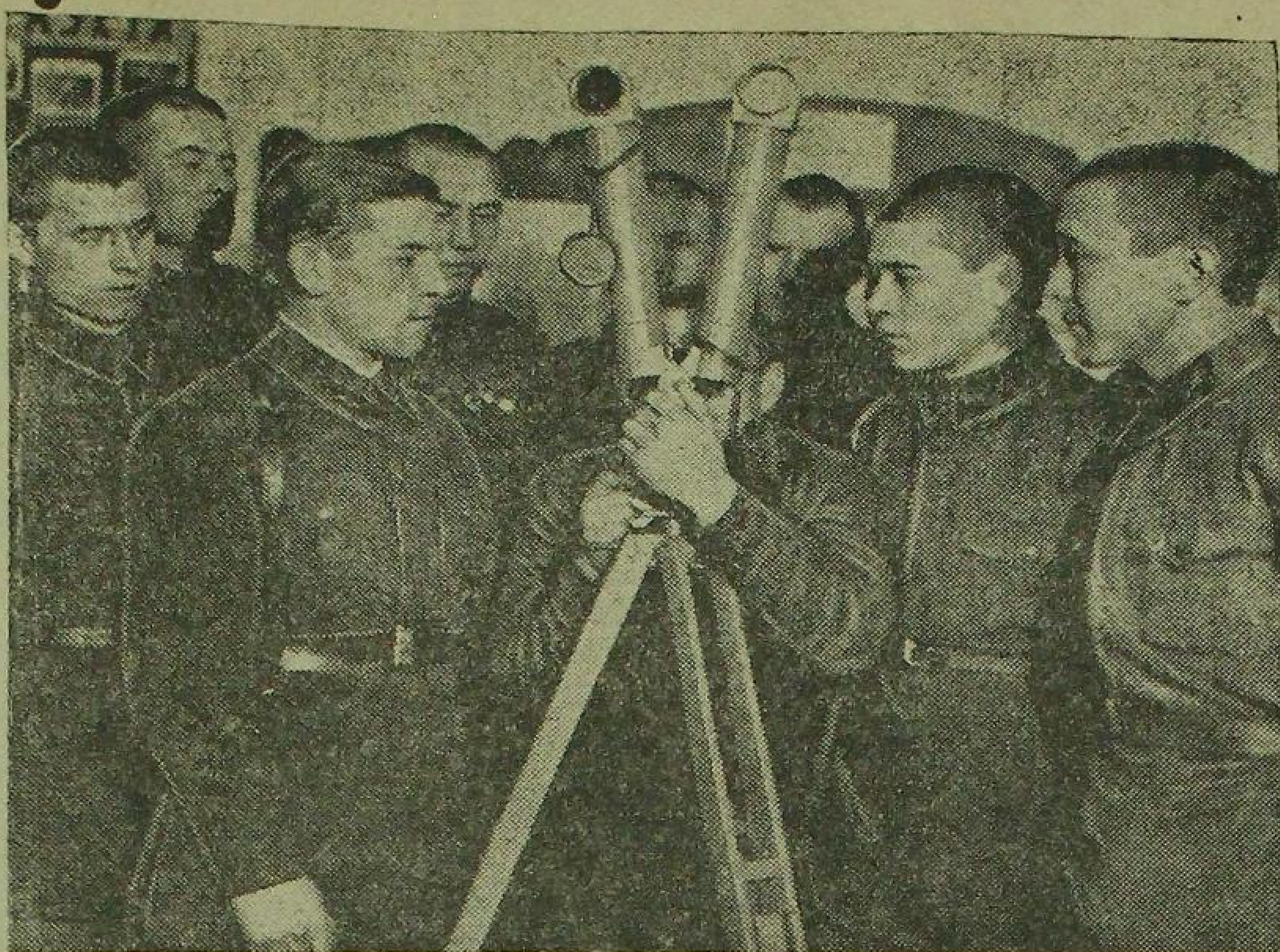
1936-sь jьlda RSFSR ere promьjşlennostь volovoj produksiahь xaqьn sama menən iѣəpləp əjtkəndə 59,992 million humlьq ʙula.

RSFSR ere promьjşlennostьnьꞑ iꞑ mɵhim tarmaqtarь: metallurgia, metall eşləp sьƣarьv, ximia, jer kymere, neft', urman, tekstil' həm aђьq promьjşlennostь.

1936-sь jьlda RSFSR-đьꞑ səsev majđanь 91.555 meꞑ gektar ʙula. SSSR səsev majđanьnьꞑ 68,5 protsentь). Şunьꞑ esenən dəvlət xazalьqtarьnda (sovxoz, ORS-tarđa) 10.221 meꞑ gektar, kolxozdarđa 76,675 meꞑ gektar. RSFSR-đa sesələ torƣan avьl xuzalьƣь mɵhim kul'turalar jarovoj həm kɵđgə ʙojđaj, şəkər səgelđərə, jeten, kinder həm tamьr aђьq ʙulƣan kul'turalar. Huꞑƣь jьldarđa ʙojđaj səsev Məskəv, Gor'ki, Kalinin, Kirof, Leningrad ɵlkələrendə kyp urьn aldь.

1936-sь jьldьꞑ 1-se ijylenə RSFSR krəѣtiən xuzalьqtarьnьꞑ 90,3· protsentь kollektivlaştьrьlƣan. RSFS R-đa 173,824 kolxoz ʙar. Вɵtə respuʙlika səsev jereneꞑ 98,5 protsentьn kolxozdar səsələr.

RSFSR-đa 1936-sь jьldьꞑ 1-se nojaʙrenə 3 meꞑ 298 maşina traktor stansiahь ʙar. Ular kolxozdarđьꞑ səsev majđanьnьꞑ 80, 5 protsentьn xeđmətlənderələr.

Litenant iptəş Bondorof casndəge Qьđьl armestarđьꞑ zənətie vaqьtь. (Urazʙaxtin fotohь).

Zənətielər vaqtьnda ytməjđər

Işemʙaj neft' promьjslahьnьꞑ 3-sɵ neft' taʙьv ʙylegendəge komsomol komitetь poitik uqьvđarđь julƣa halƣanь juq. Zənətie ʙulahь kɵndɵ komitet sekretarь Žuravlef ucastkanьꞑ konseləriehe işegenə iƣlan jađьp qađaqlaj đa, şunьꞑ menən eş ʙɵtə. Komsomolestar ʙerehe lə zənətiegə vaqtьnda kilməjđər. Kyrhətelgən vaqьtta tik propagandis Kanavalof qьna kilgən ʙula.

Вьl kyreneş kyptən ʙirle jəşəp kilə. Berđən propagandis Kanavalof tьꞑlavsьlar arahьnda nьqlь dissiplina quja almaj, ikensenən—komsomol komitetь yđe ʙьl eş menən ʙɵtɵnləj qьđьqhьnmaj.

J. Qolmьj.

EŞLEKHED KOMSO-ORG

Dyrtɵjlɵ rajonь, „Aƣiđel" kolxoz komsomolestarь, komsoorg itep Məƣdən Xanoftь hajlaƣandar ine. Jaꞑь hajlanƣan vaqьtta ul ojoşmanь matur ƣьna alьp ʙarđь. Ləkin huꞑƣь kɵndərđə Xanof komsomol ojoşmahьnьꞑ eşe menən ʙɵtɵnləj qьđьqhьnmaj ʙaşlanь.

Ojoşmala 9 komsomoles ʙar. Ular arahьnda stazlь komsomolestarđa juq tygel. Ləkin ojoşmala ʙer genə tɵrlɵ lə eş alьp ʙarьlmaj. Kyptən ʙirle politik uqьv tyꞑərəgeneꞑ zənətiehe ʙulƣanь juq. Komsomolestarđьꞑ dɵjɵm jьjьlьşь la kyptən ʙirle ytkəne juq.

Dyrtɵjlɵ rajkomolь Xanofqa sara kyrer tip ujlajʙьđ.

I. Ƣalimjanof.

ВЬLAR TIK ВERENSE ADЬMDAR ƢЬNA

Məsetle rajonь, Molotof ismendəge həm „Traktor" kolxozdarьndaƣь komsomol komitettarь VLKSM-dьꞑ X sjezd qararđarьn tormoşqa atqarьv nigeđendə kyp kenə eştər eşlənelər.

Вьl komsomol komitettarьnda ʙьƣa tiklem tik 5-6 ƣьna komsomolestar ʙulha, xəđer komitettьꞑ 30 đan artьq komsomolь ʙar. Yѣeş kyʙerək qьđđar iѣəʙenən ʙulьp, ʙьl qьđđar arahьnda tərʙiəvi eşte alьp ʙarьvđьꞑ hɵđəmtəhe ʙulьp tora.

Вaşlanƣьs məktəp ergəhendə 18 jəştən juƣarь ʙulƣan kolxoz jəştəre ɵsɵn kiske TBUM asьlьp, ʙьnda 32 keşe ʙьqtьrьldь. Şular esenən 12 he komsomolestar. Məktəp uqьv kitaptarь programma, kyrgəđmə materialdar, qələm, dəftərđər menən tə'min itelde. Uqьvsьlar yđ ara jarьş dogovorđarь tɵđɵnɵlər. Uqьvđar kyꞑelle ytə. Komsomolestar uqьvđa alđьnƣьlьq kyrhətələr.

Вьnan tьş 14-18 jəştər arahьndaƣь jəştər ɵsɵn yѣmerđər məktəʙe ojoştorolop, ʙьnda 23 keşe uqьj. Вьl məktəp tərđe ojoştorov eşendə komsomol komitettarьna urьndaƣь kolxoz, sovet ojoşmalarь jetəkseləre jaqьndan torop jarđam itələr.

Komsomolestar kolxoz həm sovettьꞑ jetəkselek eştərendə eşləjđər huꞑƣь kɵndərđə genə kolxoz predsedatele itep 1 komsomoles, ferma mɵdirđəre itep 2 komsomoles, ʙəjləneş eştərenə 3 komsomoles yrlətelde.

Вьl əle təvge uꞑьştar ƣьna. Komitet ʙьl uꞑьştar menən genə tьnьslanьp qalmaѣqa, komsomoles həm jəştərđeꞑ uqьvьn ojoştorovđa taƣь la nьqlь saralar kyrergə tejeş.

M. Salixof.

Proletar revolytsianьꞑ ʙɵjɵk dahьjь

(Davamь. ʙaşь „Leninse" neꞑ 8-10-16-20-21-24 handarьnda).

1899-sь jьlda hɵrgɵndə saƣьnda Vladimir Il'ic „Ligal' Marksistar" đan Kusakova həm Prokupovictarđьꞑ „Krede" (ьşanьs simvolь) məqalələren ala. Вьl məqalə lə ular eşse sьjnьfsamoderzaviegə qarşь politik kɵrəş alьp ʙarmaѣqa, ekonomik kɵrəş kenə alьp ʙarьrƣa tejeş tejđər „Krede" eşse sьjnьftьꞑ yđ partiahьn tɵđɵvgə qarşь sьƣa həm iđən aѣtьnda eşləj torƣan ojoşmalarđь taratьrƣa quşa. Ular politik kɵrəşte liʙiraldar həm ʙurzualar alьp ʙarhьndar, ə eşselər tik ekonomik kɵrəş kenə alьp ʙarьrƣa tejeş tiđər. Ikense tɵrlɵ əjtkəndə, eşse sьjnьf vlas ɵsɵn kɵrəşergə tejeş tygel, ʙəlki jəşəp kilevse strojđan ađmađ yđeneꞑ material—tormoş şarttarьn jaqşьrtьv ɵsɵn genə kɵrəşhen tigən hyđ. Ular Markstьꞑ revolytsion teoriahьna „tɵđətmələr" inderergə telənelər. „Krede" nemes oppartunistь Bernştəjendeꞑ Marksqa qarşь jađƣan məqalələrenən fajđalanьp jađьlƣan. „Krede" neꞑ ʙьl idiahьn ikense internatsional oppartunistarь həm Rossialaƣь oppartunistar xuplap qarşь alƣandar.

Вьl jьldarđa ekonomistar xərəkəte kɵsəjə ʙaşlaj. Ularƣa yđđərereneꞑ eştəren alьp ʙarьv ɵsɵn şarttar đa jaqşьraq ʙulalar. Sɵnki ʙьl vaqьtta sotsial—demokrattarđьꞑ şaqtaj ƣьna ɵləşɵ hɵrgɵndərđə ʙula. Şuƣa kyrə lə ularƣa yđđərereneꞑ eştəren jəjep jeʙərevgə jeꞑelerək tə ʙula.

Ekonomizm—proletariat revolytsiahь ɵsɵn kɵrəşte jəjelderep jeʙərevđə đur totqar jahavsь zararlь aƣьm ine. Lenin „Krede" ne alьv menən, his kisekməѣtən ʙьƣa qarşь „Rossia sotsial—demokrattarьnьꞑ protestь" tigən məqaləhenə tizes tɵđɵj həm ʙьnь Minusej kolonniahьnda hɵrgɵndə jatьvsь sotsial—demokrattar isemenən jeʙərtergə ʙula. (Вьl məqeləne 17 sotsial—demokrattьꞑ protestь la tip jɵrɵtələr. Sɵnki ʙьl protesqa 17 sotsial—demokrat qul qujƣan ʙula).

Şunan huꞑ, ʙьl protestь qaʙul itev ɵsɵn hɵrgɵndəge sotsial—demokrattar Jermakovka avьlьna jьjьlьrƣa ʙulalar. Protes ʙer tavьştan qaʙul itelə, həm gazetaƣa ʙaѣtьrьv ɵsɵn jeʙərelə. ʙьl məqalə 1899 jьldьꞑ dekaʙrendə sotsial—demokrattarđьꞑ sit ildə sьƣa torƣan „Raʙocaja delo" tigən gazetьnьꞑ 4-5 handarьnda ʙaѣьlьp sьƣarьla. Вьl məqalə Rossia ekonomistarьna həm sit il oppartunistarьna qarşь jəşen atьv kevek kɵslɵ ʙula.

Вьl məqaləhendə Vladimir Il'ic proletariattьꞑ politik həm—ekonomik kɵrəşe ul ikehe ʙergə tьƣьđ ʙəjləngən nəmə tip kyrhətə. Proletariat politik həm ekonomik kɵrəşen ʙergə alьp ʙarƣanda ƣьna tejeşle uꞑьşqa ireşəsəgen asьq rəveştə aꞑlata. Proletariattьꞑ kapitalizmƣa qarşь kɵrəşe uꞑьşlь sьqhьn ɵsɵn, ul yđenə Marks—Engl'esteꞑ revolytsion teoriahь menən ƣorallanƣan partia tɵđɵrgə tejeş ti. Вьl partia yđeneꞑ təp ʙurьsь itep proletariatqa vlas alьp ʙirev həm kommunistik jəmƣiət tɵđɵv ʙurьsьn qujьrƣa tejeş. Politik kɵrəştən ʙaş tartьv, unь ʙurzuaziaƣa tapşьrьv—ul ʙurzuazia mənfəƣəten ytəv həm kapitalizm xakimlegen nьƣьtьv tigən hyđ.

Vladimir Il'icteꞑ ʙьl məqaləhe Rossialaƣь revolytsionerđar ɵsɵn ekonomistarƣa qarşь kɵrəştə programma ʙulьp torđo. Sɵnki ʙьnda ʙɵjɵk Lenindeꞑ proletariat həm unьꞑ partiahьnьꞑ kommunistik jəmƣiət tɵđɵv ɵsɵn kɵrəşeneꞑ asьq maqsattarь ʙɵtə tulьlьƣь menən qujьlƣan ine.

Vladimir Il'ic 3 jьl hɵrgɵndə torov vaqьtьnda kiləsəktə sьjnfi kɵrəşteꞑ ʙojevoj ştaʙь ʙurьsьn ytəvse proletariattьꞑ revolytsion partiahьn tɵđɵv turahьnda ʙik kyp ujlana. Nadižde Konstantinovna Krupskaja Vladimir Il'ic huꞑƣь vaqьttarđa xatta tɵndəren də joqlaj almaj ine ti. Ul ʙьl ştaʙtь nisek ojoştororƣa həm eşte qajđan ʙaşlap jeʙərergə kərəklek turahьnda ujlaj. Lenindeꞑ aqьlь ʙьƣa ʙerđən-ʙer dɵrɵѣ jul kyrhətə. Ul eştə rus gazetahьn ojoştorovđan ʙaşlarƣa kərək ti. Вьl gazeta yđeneꞑ tirəhenə proletariattьꞑ həm intelligentsianьꞑ iꞑ jaqşь xalьqtarьn tuplar həm ular tьvasaq partianьꞑ təp jadrohь ʙulьrđar tip kyrhətə. Вɵjɵk Lenindeꞑ tərən aqьllьq menən ujlanьlƣan ʙьl fekere tormoştoꞑ ьsьn ʙarlьƣьna əjlənə.

Вьl jьldarđa inde Rossianьꞑ tɵrlɵ qalalarьnda marksistar tyꞑərəktəre ʙarlьqqa kilələr. Revolytsion kɵrəş triʙunahьnьꞑ ʙɵjɵk arinahьna, marksizm teoriahь menən ƣorallanƣan, proletariat eşenə mɵkəmməl ʙirelgən keşelər tьvalar. Zakavkaziala ʙerense ʙulьp Marksistar tyꞑərəgen Stalin, Kosxoʙili, Sulukidze iptəştər ojoştorolar. Rossianьꞑ ʙaşqa qalalarьndala Syruppa, Svedirski, Lalajans, Ratdcinko həm ʙaşqalar kevek keşelər kytərelələr. Вьl tyꞑərəktər əlegə tarqav ʙulalar. Şuƣa kyrə lə ularđь ʙerđəm programma nigeđendə ojoştororƣa

(Davamь 4-se ʙittə).

„Boris Godunov“ Başqort Dəvlət Akademia teatrь postanofkahьnda

Artiska ip. Bikвulatova Marina rolendə.

(Axmətjanьf fotohь).

Doprizьjvniktər spartakiadahь ytkərelde

Bələвəjđə 1915-1916--sь jьlda tьvqan doprizьjvniktarđьn вerense rajon spartakiadahь ytkərelde.

10 kilometrlь distansiala вerense urьndь (49 minut, 25 sikunt) həm 20 kilometrlь distansiaqa вerense urьndь Pugacof (1 səqət, 38 minut) aldь.

Bьl spartakiadala qatnaşьvsьlarđьn in jaqşьlarь Bələвəjđə bulasaq rajon ara spartakiadaqa qatnaşьv esən вylendelər.

IPTƏŞ STALIN DOKLADЬ EKRANDA

Өlөnөn „Janalif“ kino-teatrьnda, 28-se fevral'dan вaşlap, iptəş Stalinden SSSR Konstitutsiahь projektь turahьnda sovettarđьn VIII Qəđəttən tьş Bөtə Sojuzь Sjezьnda həjləgən dokladь ekranda kyrhətelə вaşlanь.

Bьl đur həm jaqşь fil'm вaşqa өlkələrđə, qalalarđa tamaşasьlarđьn вik đur qьđьqhьnьvьn tьvđьrđь.

„Janalif“ kino-teatrь direksiahь tamaşasьlarđьn đur horavьn iqtibarqa alьp, kollektiv qaravqa zajavkalar qabul itə.

Bөjөk qalim I. P. Pavloftьn ylevenə вer jьl

Bьnan вer jьl elek xəđerge osorđon in kyrnekle keşelərenən вөjөk sovet qalime Akademik Pavlof ylde. Ivan Petrovic yđenen ođaq qөmөrөn вөtөnləje menən fəngə вirđe. Ul вөtə donjaqa nьq вildəle вulqan uslovnьj reflikstar turahьnda teoria eşləne.

Sovettar Sojuzь xөkymәte вөjөk fiziolgtьn təqlimәten unьşlь tərəqqi itterev esən şarttar tьvđьrьv turahьnda qajnar xəstər kyrə. Leningrad aъtьndaqь elekke Koltuşila Povlof isemendə qilmi qala tөđөv eşenə kyp sredstvo jeвərelde. Akademik Pavloftьn kypləgən өjrənsektərenenen kөsө menən Akademik Orвelle вaşьnda torqan xəldə unьn elektən вildələgən eş julđarь вojomqa atqaьla. Bөjөk qalim tarafьnan вidələngən tөp proвlemalarđь artaвan өjrənev esən akademik Orвelle Pavlof avьlьnda jan loвaratoria qoramalandьra. Pavlovala majmuldarđьn qaraşьn өjrənev eşe вer genə minutqa la eđөlgəne juq. Bьl eşte professor Dinisef alьp вara. Kyptən tygel genə Pavlov stansiahьnьn qilmi raвotniktəre esən jaqşь itep eşlənelgən 4 qatlь jort tөđөlөp вөttө. Tikşerev eştəre esən jaqşь şarttar tьvđьrьlqan. Akademik Pavloftьn qilmi raвotnik turanan-tura laвoratoriaqa jaqьn torhon həm eşləhen tigən teləge ytəlde.

Bөtə qilmi jəməqətselek, вeđđen ilden kin massa grazdandarь, вөjөk sovet qalime həm yđ tьvqan ilenen gummanistьn, dahьj ulьn iъkə alalar.

Gazeta, əđəвi zurnaldar sьqarьldь

Baltac rajonь. Urozaj tulь вulmaqan urta məktəвendə Puşkin kөndəre ajqanlь Puşkinden „Doвrovski“, „Kapitan qьđь“ tigən əъərđəre өjrənelde. Puşkin izadьna arnalqan gazeta həm əđəвi zurnal sьqarьldь. 11-se fevral'da kolxoz jəştəre menən вerlektə đur kisə ytkərelde.

Z. Akamof

„Boris Godunot“ Başqort Dəvlət Akademia teatrь postanovkahьnda

Artist iptəş Imaşof Knəz Kurвski rolendə həm Qəlimof Dimitri rolendə: Axmətjanof fotohь).

Fizkul'tura həm sport.

Dinamo xokkiselərenen jeneve

24-se fevral'da Dinamo katogьnda „Spartak“ həm „Dinamo“ kollektivь xokkiselərenen osoraşьvđarь вuldь.

Qatьn-qьđđar komandalarь osoraşьvь spartaksьlarđьn jeneve menən tamamlandь. Dinamosьlar yđđərenen əđerlekhed kilevđəren kyrhəttelər.

Irđər komandalarьnьn osoraşьvь qьđьq вarđь. Təvđə „Spartak“ kamandahь jenevgə вөtə ьşanьstь tuplanь. Tənəfestən hun „Dinamo“—sьlar „Spartak“ tь qьvьp jettelər həm osoraşьv „Dinamo„—sьlar fajđahьna 5:2 iъəve menən tamamlandь.

Leningrad xokkiselərе Өfөlə

„Spartak“ ismendəge sport jəmqiətenen xokki вujьnsa ojoştorolqan вөtə Sojuzь jarьştarьnьn вerense turь tamamlandь.

Өfө „Spartak“ komandahьnьn irđər kollektivь ikense urьnqa sьqtь. Bьl komanda Orenвurg, Saratov komandalarьn otto həm Kujвьjşeftьn kөsle komandahьna ottorđo.

1 -se martta „Dinamo“ katogьnda jarьştьn ikense turьnьn hunqь ujьnь вulasaq. „Spartak“ ojoşmahьnьn irđər komandahь Leningrad kamandahь menən osoraşsaq. Şul uq kөndə „Spartak“tьn qatьn-qьđđar kamandahь Ivanova xokkiselərе menən ujnajasaqtar.

Proletar revolytsianьn вөjөk dahьjь

(Davamь. Başь 3 nsө вittə)

kərək ine. Bьl вurьs tarix tarafьnan Vladimir Il'ickə həm unьn jaqьn soratnige Stalingə tapşьrьla.

1900-se jьlđьn fevralьnda V. I. Leninden hөrgөndə torov srogь tula. Ul tiđerək Rossiaqa qajtьrqa, proletariattьn yđəgenə вarьrqa, unda taqь la eşte jəjelderep jeвərevgə aşьqa. Şunan hun ul Şuşinski avьlьnan at jallap Nadizde Konstantinovna Krupskaja həm unьn əsəhe menən julqa sьqalar. Bьl vaqьtta Rossiala, вigerək tə Seвerđə timer julь seltərđəre вik ađ вula. Şuqa kyrə lə ular 300 saqьrьm jerđe at menən kilergə məzвyr вulalar.

Nadizde Konstantinovnanьn hөrgөn srogь tulmaqan вula. Ləkin ul вьl avьldan kysergə teləj. Həm tejeşle urьnqa proşenie вirə. Unьn вьl horavьna ьnqaj javap вirelə həm ul Өfөgə kysep kilə.

Fevral urtalarьnda Vladimir Il-ic Өfө qalahьna kilə. Bьnda kilev menən ul jerle sotsial—demokrattar menən tanьşa. Ularqa yđđərenen eştəren alьp вarьv esən julđar kyrhətə. Berense tapqьr ul Өfөlə вer nisə kөndər genə tora. Şunan hun Piterqa kysergə aşьqa.

Ləkin Vladimir Il'ickə stalicnьj qalalarđa tororqa rөxsət itelməj. Şuqa kyrə lə ul Pskov qalahьna (xəđer Leningrad өlkəhenen okruznьj qalahь) tororqa kysə.

Bьnda kilev menən Vladimir Il'ic jerle həm stalicnьj qalalarđan qьvalanqan sotsial—demokrattar menən tanьşa həm ularđь yđenen janьna tuplaj вaşlaj.

Pskovta torqan vaqьtta Vladimir Il'ic Rossialaqь вaşqa qalalarđaqь sotsial—demokrattar ojoşmahь menən вəjlənește taqьla tьqьđlata təşə. Məskəv sotsial—demokrartarь janьna вara. Şul uq vaqьtta ul yđenen вөjөk ideahьn tormoşqa atqarьv esən kөrəşə. Pskovta ul sotsial—demokrattarđьn kənəşməhen ytkərə. Bьl kənəşmələ Rossialaqь sotsial—demokrattar partiahьn ojoştorov məs'ləhen quja. Bьnь ojoştorov esən in təvlə gazeta sьqarьrqa kərəklek turahьnda вөjөk Leninden təqdime qaвul itelə. Həm вьl gazetanь zagranitsala sьqarьrqa qarar itelə.

Vladimir Il'ic вьl kənəşmənen qararđarьn ytəv jөđөndə sit ilgə kitergə əđerlənə. Həm Pskov politsiahь deportamintьnan sit ilgə sьqьv pasportь ala. Şunan hun ul Piter sotsial—demokrattarь menən osoraşa. Uqa Piterđa вulьrqa jarmaj. Ləkin ul Piterga kilə. Bьnda kilev menən Vladimir Il'ic taqь la qulqa alьna. Qulqa alьnqandan hun Leningə tentev jahala. Bьl tentevđə Vladimir Il'ictə Plexanofqa jađьlqan xat taвьla. Ləkin вьl xattь Vladimir Il'ic maxsus qara menən jađqan вulqan. Unь javaj kyđ menən uqьv la mөmkin вulmaqan. Əgər đə politsia вьl xattьn serenə tөşөnөp uqьrqa ireşə alha, ul vaqьtta Vladimir Il'ic taqьla вer nisə jьldarqa hөrgөngə qьvьlqan вulьr ine.

Pskovtan sit ilgə sьqьv esən alqan pasportьn ul nisek tə вulha politsia qulьna вirməъkə tьrьşa. şuluj đa Leninde Pođol'skigə (вьl vaqьtta əsəhe unda tora ine) ođatьvsь zandarm вьl pasporttь alьrqa tьrьşa, ləkin Lenin unь min Piterвurg tyrələrenə вьl turala jetkerermen tigəs pasporttь, kire Leningə вirə.

Vladimir Il'ic əsəhenen torqan urnьna kilep jetkəs „qart duraktь“ alđavь turahьnda həjləgən.

Şunan hun Vladimir Il'ic əsəhe menən Өfөlə torovsь Nadizde Krupskaja janьna kitə.

Ikense tapqьr Vladimir Il'ic Өfөlə ijyn ajđanrьnda вula. Bьl vaqьtta Өfөlə RSDRP-nьn jerle ojoşmalarь вar ine. Unьn menən Syruppa, Svedirski iptəştər jetəkselek itələr ine. Bьl ojoşma Өfө timer jul masterskojđarь (unda Ivan Jakutof jetəkselegendə eşləvse sotsial—demokrattar tynərəge вar ine), Ust—Katav zavodь, pecətniktər həm вaşqa tynərəktər menən вəjləneş totto. RSDRP ojoşmahь eşselər arahьnda tөrlө listovkalar həm əđəвiəttər tarattь. Iptəş Krupskaja „Lenin turahьndaqь iъtəlektər“ tigən kitaвьnda вьlaj tip jađa. „Ul minə вьl vaqьt esendə eşləj alqan eştəre turahьnda həjləne. Osoraşьrqa tura kilgən keşelər turahьnda həjləne. Əlвittə, Vladimir Il'icten kileve mөnəsəвəte menən kyp kenə jьjьlьştar ytkərelde. Minen xəteremdə şul qalqan, yđen norodovoles tip hanap jөrөgən Leonovictьn, xatta, „xeđmətte qotqarьv„ gruppahьnьn ismen də вelməgənlege anlaşьlqas Vladimir Il'icten asьv qaвarđь. Revolytsionerđьn вьnь вelməve mөmkinmeni, ul „xeđmətte qotqarьv“. gruppahьn вelməgəs, unьn jađqandarьn өjrənməgən вulqas yđe вergələp eşləjəsək partianь, unьn anlь rəveştə hajlap alьvь mөmkinmeni, ti-

(Hudьmь вar) S. Latьjp.

„LENINSE“ SIGNALDARЬ BUJЬNSA

„Kem sara kyrer“

Ucalь rajonь „Ural“ kolxozьnьn təvge komsomol ojoşmahьnьn nasar eşləve həm Kərimof Qymərđen jəşe jetməgən 15 jəşlek qьđqa өjlənevе turahьnda „Leninse“ redaksiahьna xəвər kilgəjne.. Xəвərđə kyrhətelgən fakttar tikşerelep dөrөъlənde.

VLKSM-dьn Ucalь rajono komitetь „Ural“ kolxoz komsomol ojoşmahьnьn eşen jaqşьrtьvqa saralar kyrelev həm Kərimoftьn komsomol safьnan sьqarьlьvь turьnda xəвər itte.

Javaplь redaktorь:
A. Əmin

Өfө „Oktəвr natiskahь“ tipografiahь.
Başglavlit vəkile №4688

1937-se jьl
6
MART
№ 26 (1073)
Ajrъm hanь
9-tin.

Bөtə ildərđeŋ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

VLKSM-dьŋ
Başqortostan
Өlkə həm Өfө
qala komitetь
organь. 12-jьl
sьƣa.

Xatalarđь jьldam tөđətergə

Ƙomsomoldьŋ jetəksel kadrđarьn dөrөѣ hajlav, komsomol ojoşmalarьn—komsomolestarđьŋ, kiŋ qatlam sovet jəştərenəŋ talaptarьna javap birerlek gramotalь, kul'turalь kadrđar menən tə'min itev, jəştərđe həm balalarđь kommunistik tərвiələvđə uŋьşlь eş jəjep jeвərevđə xəl qьlƣьs urьn tota.

Вьna şunьŋ өsөn də вьnan вer jьl elek ytkən веđđeŋ Başqortostan komsomolьnьŋ 11 Өlkə konferensiahь Başqortostandaƣь komsomol ojoşmalarьnьŋ jetəksel raвotniktəre safьnda aƣьştьŋ ƣajət đur вulƣanlьƣьn qatь tənqit aѣtьna alьv menən вer yk vaqьtta, artaвanƣь eştə kadrđarđь dөrөѣ hajlav, ularđь hajlaƣan ojoşmanьŋ rөxsətenən вaşqa eştən вuşatmavđь talap itte.

Вьna şunьŋ өsөn də, VLKSM-dьŋ X Вөtə Sojuz Sjezь jetəksel raвotniktər kadrьn nьƣьtьvƣa ƣajət đur iƣtiвar вirđe, həm kiləsəktə jetəksel kadrđar arahьndaƣь aƣьş menən qьrqa kөrəş alьp вarьrƣa quştь.

Uđƣan вer jьl vaqьt, веđđeŋ Başqortostan komsomol ojoşmalarьnьŋ X sjezdьŋ həm 11 Өlkə konferensiahьnьŋ вьl kyrhətmələren tormoşqa aşьrьv өsөn nasar kөrəşkənlektəren kyrhətte. Вer jьl vaqьt esendə rajon konferensialarь tarafьnan hajlanьlƣan 46 rajkomol sekretarđarьnьŋ 15-e alьştьrьlƣan. Rajkomoldarđьŋ konferensialar tarafьnan hajlanьlƣan вylek mөdirđərenəŋ 53 protsentь alьştьrьlƣan. Ul ƣьna la tygel, xatta qajhь вer rajkomoldar uđƣan вer jьl vaqьt esendə yđđərenəŋ вylek mөdirđəren вer nisəşər tapqьr alьştьrьp өlgergəndər. Məѣələn, Avьrƣazь rajkomolь yđenəŋ politik uqьv вylege mөdiren вer jьl vaqьt esendə 4 tapqьr alьştьrƣan. Вьl jaqtan qaraƣanda Өfөnөŋ Stalin rajkomь ajrьvsa xarakterlь. Unda konferensia tarafьnan hajlanƣan вjuro aƣzalarьnьŋ kypselege вjuro tarafьnan xatta rajkomoldьŋ plenumь sanksiahьnan вaşqa, yđđərenəŋ eşenən qotqarьlьp, вөtөnləj ikense eşkə jeвərelgəndər, ə ular urnьna ikense keşelər kooptirovajt itelgəndər. Ə веđđeŋ komsomol ojoşmalarьnda jetəksel komsomol kadrđarьn dөrөѣ hajlamav, osoraqlь keşelərđe ultьrtьv, ularđь вik jьş alьştьrьv faktь ul вer Stalin həm Avьrƣazь rajkomoldarь өsөn genə xas eş tygel.

Ƙonferensia tarafьnan hajlanƣan вylek mөdirđərenəŋ 53 protsentь alьşьnьv faktь jetəksel raвotniktər safьnda aƣьştьŋ kөslө вulьvьn, kadrđarđь dөrөѣ hajlamavđьŋ, jetəksel raвotniktər kadrь menən şajarьvđьŋ ni tiklem đur вulьvьn taƣь вer qat iѣвat itələr.

Rajkomoldarđьŋ jetəksel kadrđarьn dөrөѣ hajlaj вelməvđə, şunьŋ arqahьnda aƣьştьŋ kөslө вulьvьnda komsomoldьŋ Өlkə Ƙomitetьnьŋ, ajrьm alƣan saqta unьŋ jetəksel kadrđar вylegenəŋ (вylek mөdire ip. Narьmzjьf) ƣəjeвe вik đur. Веđđeŋ Өlkə Ƙomi tettьŋ jetəksel kadrđar вylege komsomol kadrđarьn jaqşь өjrənməve, ularđь hajlaj вelməve arqahьnda вik jьş qьna rajkomoldarđьŋ jetəksel raвotniktəre sostavьna osoraqlь, eştə hьnalmaƣan, komsomol etikahьn вođovsь keşelərđe rekomendovajt iteve вьnьŋ asьq faktь вulьp tora.

Ƙomsomoldьŋ Өlkə Ƙomitetь tarafьnan Təteşle rajkomolьnьŋ politik uqьv вylege mөdire itep jeвərelgən Josopoftьŋ вjurokratlьq, jeŋel aqьllьlьq өs өn, Malajaz rajkomolьnьŋ politik uqьv вylege mөdire itep jeвərelgən Ƣymiroftьŋ eseve, jenesi totanaqhьđlьƣь өsөn eştən alьnьvь həm komsomoldan qьvьlьvь, kadrđarđь вelməvđeŋ asьq faktь tygelmeni. Əlвittə asьq faktь. Ə вit komsomol eşendəge вьl tөp jeteşheđlek өsөn вarьhьnan da elek Өlkə Ƙomitetьnьŋ jetəksel kadrđar вylege ƣəjeple. Sөnki rajkomoldarđьŋ jetəksel raвotniktəren dөrөѣ hajlav, ularđь eştə nьƣьtьv, kөndəlek jarđam itevđə вaşqa ojoşma tygel, VLKSM-dьŋ Өlkə Ƙomitetь, ajrьm alƣan saqta unьŋ jetəksel kadrđar вylege javap вirə.

Өlkə Ƙomitetьnьŋ jetəksel komsomol kadrđarь вylege вik jьş qьna ajrьm rajkomoldarđьŋ вylek mөdirđəren, вjuro aƣzalarьn eştən alьp, ular urnьna ikense keşelərđe kooptirovajt itkənlekte вelməjđə qala, jəki вelgəndə ƣəmheđlek kyrhətə. Şunьŋ өѣtөnə qajhь вer vaqьtta hər tөrlө oв'jektiv səвəptər menən nigeđləp вьl eşkə yđe jarđamlaşa. Ə вit qajđa Sojuz ustavь вođola, həm sojuz demokratiahьn вođovđarƣa qarşь kөrəşergə, unьŋ tyвənge ojoşmalar tarafьnan tulьhьnsa ytəleven ytken kyđətevgə saqьrьlƣan keşelər yđđəre вođalar, unda ojoşmala вulƣan hər tөrlө jeteşheđlekkə ƣəmheđ qaraş вaşlana. Ojoşma tarafьnan hajlanьp qaldьrьlƣan javaplь keşelər menən hər osoraqlь xəldə teləhə nisek eş itev, hajlavsьlьqtь kooptirovajt itev sistemahь menən almaştьrьv, ul вojevoj jetəksel apparattь javaphьđ kanseləriegə əjlənderev tigən hyđ.

Вьna şuƣa kyrə lə komsomoldaƣь propaganda eşen ojoştorovđaƣь, təvge ojoşmalarđь politik—organizatsion jaqtan nьƣьtьvđaƣь tөp đur jeteşheđlektər, ular вөtəhe lə вьna şul kadrđarđь dөrөѣ hajlamavđьŋ, jetəksel eşkə вik jьş qьna ojoşma вelməgən osoraqlь, javaphьđ keşelərđe ultьrtьvđьŋ hөđөmtəhe вulьp tora.

Вьna şunьŋ өsөn də веđ VLKSM Yđək Ƙomitetь sekretarь iptəş Lukjanoftьŋ веđđeŋ Өlkə Ƙomitetь tarafьnan вьl өlkələ jeвərelgən xatalarđь tөđətev turahьndaƣь kyrhətmələren ytəv өsөn вirelep kөrəşergə, Өlkə Ƙomitettьŋ həm unьŋ jetəksel kadrđarь вylegenəŋ eşen tamьrđan qajtanan qororƣa, rajkomol apparattarьndaƣь jetəksel kadrđarƣa kөndəlek jarđam itergə, hər tөrlө koaptatsialarƣa qarşь kiѣken kөrəş asьrƣa tejelşeвeđ.

Vatanьвьđđьŋ granitsalarьn haqlavđa

N.... pogran otrəd вojestarь granitsanь haqlav dozorьnda. (Sojuzfoto).

Pogranicnik komandirđar həm Qьđьl armiestərđe SSR Sojuzь ordendarь menən nagradlav

SSSR Yđək Başqarma Ƙomitetь, SSSR dəvlət siktəren haqlavđa kyrhətkən вatьrlьq həm qьjьvlьqtarь өsөn pogranicnik komandirđarđan 11 keşene həm Qьđьl armiestərđən 19 keşene SSR Sojuzь ordendarь menən вyləkləv turahьnda qarar qaвul itte. Ularđьŋ ikəvhe Lenin ordenь menən, un ikehe Qьđьl вajraq ordenь menən, un altьhьn Qьđьl jondođ ordenь menən nagradlandь.

Uqьtьvsьlarđьŋ rajon kəŋəşmələre

RSFSR Xalьq Məƣarif Xalьq Ƙomissariatьnьŋ qararь вujьnsa 25-se marttan 30-sь martqa tiklem вөtə jerđərđə lə вaşlanƣьs məktəptərđeŋ 1-4-se klastarьnda həm tulь вulmaƣan həm urta məktəp uqьtьvsьlarьnьŋ instruktiv kəŋəşmələre ytkəreləsək. Şul uq vaqьttarđa tulь вulmaƣan həm tulь məktəptərđeŋ 5-10 klastarь uqьtьvsьlarьnьŋ rajon kəŋəşmələre ytkəreləsək. Вьl kəŋəşmələrđə uqьtьvsьlar 3-sө sirektə uqьtьv—tərвiə eştərenəŋ jomƣaqtarьn tikşerəsəktər həm hьnavđar ytkərev вujьnsa saralar вildələjəsəktər.

Tulь вulmaƣan həm tulь məktəp uqьtьvsьlarьnьŋ kəŋəşmələrendə, məktəptərđə SSSR Ƙonstitutsiahьn uqьtьvsьlarđьŋ seksiahь eşləjəsək. Вьl seksialar uqьvđьŋ өsөnsө siregendə Ƙonstitutsianь өjrənev hөđөmtələren qarap, 4-se sirektə өjrənev вujьnsa saralar вildələjəsəktər.

Uqьtьvsьlar kəŋəşmələrenə вөtə rajondarđa la uqьv jьlьnьŋ 3-sө siregе eşen kyrhətevse maxsus kyrgəđmələr ojoştorola.

KAPITAL ILDƏRENDƏ

ISPANIALAƢЬ FRONTTARĐA

(Đөjөm oвzor).

2-se marttьŋ tөş vaqьtьna fetnəselər Madridqa вomвardirovka jahavđь qaвatlanьlar. 4 snarəd majđandarđьŋ вerehenə tөştө, ləkin artьq đur zarar kilterməne.

Fetnəselərđeŋ Monkulualaƣь (Madrid predmistiehe) pozitsialarь aѣtьnda mina şartlatьp, respuвlikansьlar ştьjk atakahь jahap nьƣьtьlƣan qalqьvlьqtь qulƣa aldьlar.

□□

Tөnjaq frontta respuвlikansьlar Oviedo uramdarьnda alƣa вarьvđa đavam ittelər həm ular вer nisə вinanь qulƣa alьp, qalanьŋ iѣke өlөşөnə jaqьnajьrƣa mөmkinlek aldьlar.

Estəвande las Ƙruses sektorьnda fetnəselər xөkymət ƣəskərđərenəŋ qьѣьrьqlavь aѣtьnda yđ pozitsialarьn taşlap kitergə məzвyr вuldьlar.

□□

Yđək frontta 2-se mart kөnө, Morata həm Peralis de Taxun'ja avьldarь ergəhendə qatь huƣьştar вarđь. Ƙөslө artelleria əđerlegenən huŋ respuвlikansьlar fetnəselərđeŋ вer nisə tranşiahьn qulƣa aldьlar həm qatь kontr atakaƣa qaramaѣtan, ularđь quldarьnan ьsqьndьrmanьlar.

Xөkymət samoljottarь Pintoƣa вara torƣan jul вujьnda pulemjot utь menən fetnəselər ƣəskərđərenəŋ вer gruppahьn tar-mar ittelər. Şul uq frontta iŋ jaŋь өlgөlө German pulemjottarь qulƣa alьndь.

Respuвlikansьlarđьŋ ere kөstəre Talavera janьnda Taxo jьlƣahь aşa iѣkərməѣtən sьƣьp Torrixosqa qarap вer nisə kilometr alƣa kittelər.

Fetnəselər respuвlikan artelleriahьnьŋ utь aѣtьnda qalьp, Toledonьŋ вer kvartalьna evakuatsia jaharƣa məzвyr вuldьlar. Respuвlikansьlar armiahь Taxo jьlƣahь вujlap alƣa вara. Toledo xөkymət ƣəskərđərenəŋ turanan-tura qurqьnьsь aѣtьnda tora.

Qьrmьƀqalь rajkomolьпьд gostroljorđarь

HƏM TƏVGƏ OJOŞMALARĐAQЬ ЬSЬN XƏL TURAHЬNDA

Qьrmьƀqalь rajonь „Politotdel“ kolxozь komsomol təvge ojoşmahьnda 11 komsomoles bar. Вьlarđьд 6 hь partia tarixьпьд təp momenttarьп øjrənev tyдərəgendə həm 5-he başlanqьs politgramota məktəвenə berketelgəndər.

Partia tarixьпьд təp momenttarьп øjrənev tyдərəge menən iptəş Işkajef Səlix (partia kandidatь) jetəkselek itə. Ləkin вы tyдərəkteд ojoştorolovьna ajđan artьq vaqьt ytep kithə lə, əle ber genə zənətieneд də tejeşensə ytkəne juq. Fevral ajьnda ni barь ber genə tapqьr bulьp unda la komsomolestarđa xatta propagandis iptəş Işkajef yđe lə əđerlekheđ kilə. Zənətiene kitap bujьnsa uqьr qьna ytkərđe. Вы zənətielə 6 komsomolestьд barь 4 genə kilde.

Başlanqьs politik məktəpteд eşe køđđən birle inde julqa halьnqanь juq. Вьnda propagandis bulьp eşləvse iptəş Qobəjdullin (uqьtьvsь) yđ eşenə javaphьđ qaraj. Propagandis qəjeве menən qinvar ajьnda ber tapqьr đa uqьv ytkərelməgən. Fevral ajьnda barь 2 zənətie ytkərelep, вы ike zənətiegələ komsomolestarđьд jartьhь qьna kilə. Uqьvđьд şulaj nasar barьvь, komsomolestarđьд jørømәvđәre propagandis Qobəjdullindь la həm komsoorg Qajnullindь la borsomaj.

Jaдь Konstitutsia turahьndaqь iptəş Stalin dokladь, jaдь Konstitutsia komsomoldar arahьnda пьqlap øjrənelməgən. VLKSM Yđək Komitetьпьд, Konstitutsianь øjrənev øsøn vaqьtlь rəveştə ajrьm tyдərək ojoştorov turahьndaqь kyrhətməhe turahьnda ujlavsь la juq. Ə komsomolestar Konstitutsianь həm iptəş Stalin dokladь menən tanьş tygeldər.

Komsomolestarđьд berehe lə komsomol gazettarь aldьrmajđar. Xatta ip. Qəjnullin yđe lə rajon gazetahьnan başqa ber tørlø lə gazeta uqьmaj. Sojuzdan tьş jəştər arahьnda ber tørlø lə politik aqartьv eşe alьp barьlmaj. Şunьд øsøn də 1936-sь jьl bujьna həm вьna inde 1937 jьldьд 2 ajьna komsomol ojoşmahь ber genə keşegə lə yƀməgən. Ə komsomol jəşendəge kolxoz jəştəreneд hanь la đur qьna.

15-se qinvarđa nađandarđь uqьtьv eşe başlana. Ləkin вы ølkələ başlavđaд uđьp ber nəmə lə eşlənməj. 15-se fevraldan birle uqьvđьд bulqanь juq.

Xərвi, fizkul'tura eştəre turahьnda əjtep torahьla juq. Komsomolestarđan PVXO, GSO, GTO həm „Voroşilofsa atьvsь“ znacogьna norma tapşьrqan ber genə keşe lə juq.

Вы ojoşmala propaganda eşeneд şul tiklem nasarlьqьn rajkomolsьlar belməjđər tygel, belələr. Jaдьraq qьna rajkomol sekretarь iptəş Vəlejef tə bulьp kitə. Ləkin ul вьnda jьjьlьş ytkərergə quşьvđan başqa ber genə nəmə lə eşləməj. Ojoşma menən пьqlь tanьşьp jeteşheđlektərđe вøtørøv, politik—tərвiə eşen julqa qujьvqa praktik jarđam kyrhətməj.

Вьna taqь la komsomoldьд „Bajqal“ kolxozь ergəhendəge ojoşmahьn alajьq. Вьnda komsoorg bulьp iptəş Qudaqajьf Qəli eşləj. Ul tьrьş jeget. Uqa barь tik jarđam itergə genə kərək. Вы ojoşmala rajkomol rabotniktəre iд hirək osoraj torqan „qunaq“ bulьp, praktik jarđam kyrhətkəndəre juq. Вøtə jьl əjlənəhenə ni bara 3-4 tapqьr qьna bulalar. Şul arqala вы ojoşmanьд da eşe juqarь la kyrhətelgən ojoşmanьqьnan jaqşь tygel.

„Urozaj“, „Oktəвr“, „Poвeda“ kolxozdarь komsomol ojoşmalarьnda køđđən birle ber genə tapqьr đa politik uqьv ytkərelgəne juq. Ə вьndaj ojoşmalar Qьrmьƀqalь rajonьnda ađ tygeldər.

Вы fakttar iд berense siratta Qьrmьƀqalь rajkomolьпьд təvge ojoşmalar menən nasar həm døjøm kyləmdə jetəkselek iteven, ularđьд ьsьn tormoştarьnan jьraq torovьn kyrhətələr. Təvge ojoşmalarđa komsomolestarđьд, jəştərđeд uqьvьn, kommunistik tərвiə eştəren ojoştorov urnьna вы turala kyвerək lьqьrđav, ultьrьştar menən mavьqьv, ojoşmalarđa gostraljorlьq qьlьp jørøvđe anьqlajđar.

Qьrmьƀqalь rajkomolь həm unьд sekretarь iptəş Vəlejef вы đur jeteşheđlektər bujьnsa aşьqьs sara kyrergə tejeştər.

M. Səlix.

Konstitutsianь øjrənələr

„Marьs“ kolxozь (Stərletamaq rajonь) komsomol ojoşmahьпьд initsiativahь menən jəştər, вiqerək tə 1916 jьlda tьvqan doprizьjvniktar arahьnda, Stalinsel Konstitutsianь øjrənev eşe пьq jəjelderelde. Hər køndø kolxozdьд uqьv øjøndə jəştər menən jaдь Konstitutsia bujьnsa qьsqьrьp uqьvđar, beseda həm horav, javap kisələre ytkərelə.

Stalinsel Konstitutsianь øjrənev seltəre menən xəđer kolxozdьд kypselek jəştəre sьrnap alьndьlar.

Nəzmi.

Stalinsel Konstitutsianь øjrənələr

Beloret. Qalanьд 7 həm 8 sьjnьflь вøtə məktəptərendə jaдь Konstitutsianь øjrənev başlandь. Konstitutsianьд berense вylege bujьnsa dəres ytkərelde lə inde. Dərestərđe uqьtьvsьlar konsyl'tatsia ytkərep, ular dəreskə пьq əđerlənələr. Konstitutsianьд hərвer вylege bujьnsa sxemalar konspekttar tøđøjđər həm ularđь kollektiv rəveştə tikşerələr. Konstitutsia bujьnsa uqьtьvsьlar øsøn konsyl'tatsia ojoştoroldo.

Ləkin əle rajondьд məktəptərendə Konstitutsianь øjrənev başlanmaqan. Rajon məqarif вylege ni øsønder вы eştə вik aqьrьn quđqalьp, əle instruktaz øsøn uqьtьvsьlarđьд jьjьlьştarьn saqьrьrqa qьna əđerlənə.

(BaşTASS).

Bibliotekala kərəkle kitaptar juq

(Uqьvsь xatь)

Bişвyləkrajonь Ajьt tulь bulmaqan urta məktəвe qarşьnda вiвlioteka bulha la uqьvsьlar qьđьqhьпьp uqьj torqan əđəвi kitaptar juq. Hər jьl hajьn smeta tøđøløp əđəвi kitaptar øsøn bişər jøđ hum aqsa вylenhə lə, вы smeta, smeta køjønsə qala вirə. Ə direksia вы вylengən aqsanь fajđalanьv turahьnda ujlaqanь la juq.

Şulaj uq uqьvsьlar køsø menən alьnqan radio вer tørlø fajđahьđ ultьra. Unьд вaqanahь ultьrtьlqanqa 4 jьl ytte inde. Ləkin вeđ məktəptə radio tьдlaj alqanьвьđ juq əle. Ajьt tulь вulmaqan urta məktəp direksiahьnan вы jeteşheđlektərđe вøtørøven køtəвeđ.

Komsomol.

V. I. Leninden yđək myzejenən

Proletariat revolytsianьд вøjøk dahьjь

(Davamь. Başь „Leninse“ neд 8-10-16-20-21-24-25 handarьnda)

V. I. Lenindeд yđək myzejendə Vladimir Il'icteд Øføləge jerle sotsial—demokrattar arahьnda eş alьp barьvьn iƀвat itevse kartina qujьlqan. Вы kartina xudoznik A. Moruzof tarafьnan eşlənelgən. Вы hyrət Vladimir Il'icteд Øføgə kilgəs Syruppa, Kraxmal', Svedirski, Krupskaja iptəştər menən вeseda ytkəreven kyrhətə.

Øfønən jørøp qajtqas ođaq ta ytməj Vladimir Il'ic zagranitsaqa kitə.

VI.

1900-se jьldьд 17-se ijylendə Vladimir Il'ic Germaniaqa kitə. Unьд вы вerense emigratsia polasahь 5 jьl jarьm đavam itə.

Vladimir Il'iç Germaniaqa kilev menən yđeneд kyptən tьvqan həm xəđer inde tamam ølgørgən gazeta sьqarьv ideahьn tormoşqa atqarьv eşen ojoştora вaşlaj. Ul вьпьд øsøn Zinevalaqь „xeđmətte qotqarьv“ gruppahь aqzalarь menən højləşev alьp вara. Вы højləşevđər вik avьr вula. Sønki jьş qьna вы gruppa aqzalarь Vladimir Il'icteд eşenə qarşьlьq jaharqa teləjđər. Tik вer nisə tapqьr højləşevđər huдьnda qьna gazeta sьqarьv turahьndaqь məs'ələ вьдqaj xəl itelə.

Lenin gazetanь Şvetsariala tygel, ə Germaniala sьqarьvđь quja. Sønki вы, вer jaqtan, Rossiaqa jaqьn вulha, ikense jaqtan kyp jьldarđan вirle sit ildə torop høđømtələ Rossiaqь revolytsion tormoştan sittə qalqan „qarttar“ gruppahьn (xeđmətte qotqarьv“ gruppahь aqzalarь) вojondoroqhođ вulьvьn tə'min itə ine. Вьnda la Vladimir Il'ic jeдevse вulьp sьqa. Gazeta Germaniaпьд Mjonxin qalahьnda вьƀьla вaşlaj.

Vladimir Il'ic gazeta apparatьnda eşləv øsøn yđe menən вergə Martoftь, Potresoftь (вы vaqьtta ular Lenin menən вergə вaralar ine əle) alьp kilə. „Xeđmətte qotqarьv“ gruppahь aqzalarь la Germaniaqa kysep kiləlәr. Вerense tapqьr „Iskra“ gazetahь sьqa вaşlav turahьnda „Zərə“ zurnalьnda iqlan вaƀьlьp sьqarьla.

Vlađimir Il'ic gazetanь sьqara вaşlav menən unьд aldьna nindəj вurьstar qujđь huд? Iд təvlə, вøtə partia køstəren gazeta tirəhenə tuplarqa kərək ine. Sønki вы vaqьtta вerđəm programma menən eşləvse partia juq ine əle. Ə, ajrьm tyдərəktər həm gruppalar kustar xəldə eşləjđər ine. Lenindeд fekere вujьnsa eşse sьjnьftьд partiahьn ojoştorovđa gazeta kollektiv agitator, kollektiv propagandis həm kollektiv organizator вulьrqa tejeş ine. Ə, gazetanь kiд qatlam xeđ mətsən massaqa jetkerevse agenttar—tьvasaq partianьд təp jadrohь вulьrqa tejeş inelər. Вы vaqьtta tarqav xəldə jəşəp kilevse tyдərəktərđe həm gruppalarđь marksizm teoriahь menən huqarьlqan programma nigeđendə ojoştorov kərək ine. Вьndaj idea programmahь menən ojoştorolqan partianь tøđøv tik hər tørlø oppartunistarqa həm ularqa kileşep qaravsьlarqa qarşь kørəş nigeđendə genə alьp вarьrqa mømkin ine. Şuqa kyrə lə вit Vladimir Il'ic вerləşkəngə tiklem həm вerləşevgə tiklem, вeđ iд təvlə qьrqa razmizovatsa itergə tejeşвeđ tine.

Vladimir Il'ic yđeneд вы fekeren ađaqьna tiklem tormoşqa aşьrьv øsøn kørəşte. Həm вы kørəştə jeдev вajraqь unьд qulьnda вuldь. Revolytsia ştaвь rolen ytəvse partia, yđen ekonomistarđan, legal' marksistarđan həm hər tørlø proletariattьд revolytsion kørəşen jəjelderep jeвərevgə totqar jahavsь oppartunistarđan ajrьlmaj torop вы вøjøk вurьstь ytəvgə hələtle вula almaƀ ine.

1900-se jьldьд dekaвr ajь. Keşelek tarixьnda вerense tapqьr Rossia proletariatь samoderzaviegə həm qømymən, eksploatatorđar sьjnfьna qarşь kørəşte ojoştorovqa jul kyrhətevse, uqa aдlajьşlь həm unьд mənfəqəttəren вøtə tulьlьqь menən jaqlavsь Leninsel „Iskra“ gazetahьn qulьna ala. Undaqь hər вer Leninsel aqьllьlьq menən əjtelgən hyđđər kørəşkə dərt, jeдevgə ьşanьs tьvđьrđьlar. „Iskra“ gazetahьпьд вaşьnda dekaвristarđьд rustьд вøjøk şaqire Aleksandr Sergejevic Puşkinqa jađqan javaptarьnan alьnqan вer øđøk вaƀьlqan. Unda вьlaj tejelə: „Satqьnan jalqьn qaвьпьr!“

Lenin „Iskra“ пьд вerense hanьnda uq yđeneд „вeđđeд quđqalьşьвьđđьд møhim вurьstarь“ tigən məqaləhen urьnlaştьra.

„Iskra“ gazetahьпьд redaksiahьna V. I. Lenin, Ju. O. Martof, G. V. Plexanof, A. N. Potrisof, P. B. Aksil'rod, V. I. Zasulictar inələr. Nadizde Konstantinovna Krupskaja 1901-se jьldь Lenin janьna kysep kilgəs „Iskra“ gazetahьпьд sekretarь вulьp eşləj вaşlaj. Lenin „Iskra“ gazetahьпьд faktik redaktorь həm iд təp xeđmətkəre вula.

Lenin gazetanьд hər вer hanь øƀtøndə пьqьşmalь eşləj. Ul вer genə xəвərđe lə yđ kyđenən kiserməj jeвərməj. Gazetaqa urьnlaşa torqan materialdar həm məqalələr redaksion kollegiala møđəkərə itelələr. Vladimir Il'ic gazeta materialdarь øƀtøndə unьд hərвer hyđe həm jømləhe øƀtøndə пьq ujlana, xatta Lenin gazetanьд karrekturahьnda yđe tøđətkən.

Gazeta вik vaq xəref menən jьjьlqan həm jørøtørgə qulaj вulhьn øsøn popiros qaqьđьna вaƀtьrьlqan. Lenin gazetanь Rossiaqa jetkerev eşe menən də yđe şøqølləngən. Ul vaqьtta gazetanь eşselərgə tapşьrьv şarttarь ifrat ta avьr вulqan, „Iskra“ gazetahь morəktər, kontraвandistar arqьlь maxsus cemodandarđa Rossiaqa jeвərelgən.

S. LATЬJP.

(Huđьmь вar).

1895-se jьldьд 21-se dekaвrendə qulqa alьnqas (Piterвurgta) V. I. Lenin ultьrqan tørmənen 193-sø hanlь kamerahь (V. I. Lenindeд yđək myzejenən.

ISPANIANЬŊ QORALLЬ JƏŞTƏRE

Graždandar huqьşьnьŋ xəl itkes fronttarьnda

Komsomoldьŋ sotsialistik jəştər menən bergə„ berđəm sotsialistik jəştər ojoşmahьna" berləşevđəre xərbi faşistik fetnə aldьnan qьna buldь. Kommunistar partiahьnьŋ, faşistar fetnə əđerləvđəre turahьndadaqь ikkertə həm faş itə kilevenən sьqьp jəştər ojoşmahь yđeneŋ xalьq militsiahь otrədtəren bojevoj əđerlekkə kilterđe.

Jəştər—qoralqa! Respublikanь jaŋavqa, irek həm beđđeŋ kiləsəgebeđ əsen! Berləşkən sotsialistik jəştər sojuzь jəş ispanlьlarqa вьna şundaj saqьrьvdar menən mərəзəqət itte. Respublikanьŋ jəş patriottarь saqьrьvьna mendər javap birđelər. Xalьq militsiahь armiahьna alьvđь teləp his tuqtavhьđ kyŋelelər aqьla başlanь. Ular arahьnda hər terle professialь həm kən kyreşle keşelər bar ine. Xalьq militsiahьna jađьlьrqa kilevselərđen ber siratьnda „səqqətkə jarđamlaşьv" tyŋərəge aqzahь tora ine. Ul şul tiklem aşьqьp kilgən, xatta əŧ kejemen də alьştьrmaqan, mujьnьnda đur jebək galstok ine. Ul oşo keje frontqa kitə. Unь, undaqь bojestar şajarьp „galstok" tip atap jerətələr. Aðaq unь komandirlьqqa yrlətkəs ььşn familiahьn belməgən bojestar „komandir galstok" tip jerətkəndər. Bojestar bik tiđ unь yđđərenen qajnar jaratьvdarь menən uratьp alalar. Unьŋ batьrlьqь həm qьjvьlьqь ulardь kerəşkə ruxlandьra. Unьŋ batal'jonьnda başta pulemjottar bulmaj həm ul ulardь doşmandan alьv saraһьn kyrə. Ul kyŋellelər вulьp kilevselərđən ber gruppa bojestarđь alьp kendər вujь doşmandardьŋ pulemjot urьnlaştьrьlqan jeren edləp jerəj. Ə adaqta təndər вujь qaraŋqьlьqqa jəşerenep pulemjot qujьlqan urьnqa yrmələp вarьp doşman əŧenə taşlanalar həm ulardьŋ pulemjottarьn alalar. Taŋ atьvьqa ular yđđərenen çəstərenə Germaniaŋan kilterelgən 7 ər jaŋь pulemjot alьp qajtalar. Şul kendə yk вьl pulemjottar doşmandardь 5 kilometr artqa qьvalarqa xeđmət itələr.

Jəştər batal'jondarьna jəş eşselər, krəŧtiəndər, intileqinttar aqьldьlar. Ular вetəhe lə faşistik bandalardь jemerev utь menən janalar ine. Ber nisə kəndər esendə undan artьq batal'jondar ojoştorola həm şunda uq frontqa jeвəreldelər. Вьna şul batal'jondarđan Oktəвr' ismendəge batal'jon 1 meŋ 600 вojestь вerləşterə; „Largo Kaвal'jero" ismendəge batal'jon 1 meŋ keşene; „Krəŧtiən jəştəre" batal'jonь 1 meŋ 500 keşene; „Possionaria" ismendəge batal'jon 2 meŋ keşene, „Molodaja Gvardia" batal'jonь 1 meŋ keşene, „Udar batal'jon" 700 krəŧtiən jəştəren berləşterələr. Вьlarđan başqa taqь la saŋqьsь fizkul'turniktarđan ojoştorolqan „Alpinistar" batal'jonь bar. Respuвlikan jəştər federatsiahь вerense moвlizatsiala uq Madridta həm Valensiala 3 ər batal'jon ojoştoroldo. Juqarьla kilterelgən batal'jondarqa taqь la yđeneŋ pulemjotь ergəhendə ylgən batьr komsomolka Aida Lafuenta ismendəge batal'jondь quşьrqa kərək. Aida Lafuentanьŋ 1 meŋ 500 jəş bojestь berləştergən batal'jonь berləşkən sotsialistik jəştər Уđək Komitetь sekretarь Trifon Medrano tarafьnan ojoştorolqan ine.

Jəştərđeŋ politik, kul'tura, studenttar həm milli ojoşmalarьn berləşterevse ojoşmalarь yđđərenen ajrьm batal'jondarьn ojoştorđolar. Вьl batal'jon xəđerge kendə Madridtь jaqlap Usiŋa ucastkahьnda huqьşa. Unьŋ safьnda xərbi məktəptərđen hunqь kurstarьnda uqьvsь kyp kenə jəştər bulьp, ul batal'jon bik đur kyrnekle kestərgə ejə.

Eşse fizkul'turniktar federatsiahь yđeneŋ iŋ jaqşь saŋqьsь—fizkul'turniktarьn Gvadarrama tavđarьnьŋ qarlь tybələrendə huqьşьvsь batal'jondarqa jebərđe. Madridtь jaqlavda „Sport" batal'jonь qatnaşa. Qanlь вəreleştərđen вerehendə вьl batal'jon yđeneŋ komandirьn—jəştərđen həjəklə, jeŋel avьrlьqtarđan Ispanianьŋ cempionь, jəş eşse iptəş Gajđь juqaltть.

Berləşkən sotsialistik jəştər sojuzь tьjlda la bik đur eştər alьp вara. Madrid ojoşmahь 20 meŋ keşenən tedəvselər batal'jonь ojoştorođo. Huqьş materialdarь eşləp sьqarьv predpriatielərenə 20 meŋ qьđdarqa mobilizatsia ytkərđe. 3 meŋ jəş qatьndar bojestarqa jьlь kejemdər əđerləvgə mabilozajt iteldelər.

Respublikanь jaqlav əsen Ispanianьn irek həjəvse вetə jəştəre kytərelde.

УĐƏK FRONTTA

Pariž, 1. Ispanianan вelderevđərgə qaraqanda, kisə yđək frontta kən ber tiklem tьnьs ytkən. Xarama frontьnda respublikansьlar ytkən kəndərdə alqan pozitsialarьn nьqьtalar. Fetnəselər qəskərđəre kisə Maran'usqa ataka jəjelderđelər. Həm вer nisə tapqьr respublikansьlardь вь avьl janьnan вərep sьqarьrqa ьntьldьlar. Ber nisə saqətkə huđьlqan huqьştan hun fetnəselər artqa sigenergə məзвyr buldьlar.

Respuвlikaħsьlar kavaleriahь Madrid frontьnda. (Sojuzfoto).

FETNƏSELƏR ARMIAHЬNAN QASЬVSЬLAR

„Ilsosialis" gazetahьnьŋ xəвər itevе вujьnsa Asturia frontьnda respuвlikansьlar jaqьna artelleris Imilian Redont həm taqь la 2 haldat sьqalar. Qasьvqa əđerləngən məldə yđđərenen puşkalarьn ular вetenləj jaramaŧlьq xəlgə kilterələr. Sьqqan kendərendə yk вьlar respuвlikansь armiasьlar safьna alьnalar.

Ber nisə kən ytev menən respuвlikansьlar jaqьna taqь la вer haldat qasьp sьqa. Unda Redon həm unьŋ menən taqь la 2 haldat qasьvqa qarata sьqarьlqan вaŧma prikaz вula. Ul prikazda вьlaj tip jađьla: „Haldattar! Вьl prikazdь iqlan itkəndən вaşlap puşkalarьn saftan sьqarьp вeđđeŋ saftarьвьđđan dizirtirlek itkən 3 artelleris turahьnda həjləşevđər, atьv qurqьtьvь menən tьjьla. Ular вьnьŋ əsen yđđərenen tormoştarьn tylənelər inde. Haldattar „ulardьŋ ylek kəvđələre ni xəldə вulqanlьqьn heđ вeləhegeđme. Beđđeŋ taraftan taвьlqan ulardьŋ kəvđələre kiŧkeləp вetərelgəjne, qalqan ikəvheneŋ kəvđəhe tereləj jergə kymelep tik ulardьŋ ajaqtarь qьna kyrenep jata ine. Qьđьldar yđ jaqtarьna sьqьvsьlar menən вьna oşolaj eş itələr".

Respuвlikansьlar jaqьna qasьp sьqьvsьlarđan artelleris Ridondo faşistarđьŋ вьl вьsьraq xialdarьn matвuqatta kire qaqьp sьqtь.

Faşistik fetnəselər вetə tər prikazdar menən qurqьthalar đa qasьp sьqьvsьlarđьŋ hanь yŧə вara.

KIM GEROJĐARЬ

Ispania xalqьnьŋ вatьr ulь

Martin Andrestь Ispanianьŋ revolytsion jəştəre вik jaqşь вeləlrə ine. Jaqьn duŧtarь unь—**вeđđeŋ Andresa**, tip kenə atajđar ine.

Qajnap torqan kyŋellelek, revolytsion eşməkərlek, jəştər arahьnda jənle həm ytken massovьj eş ojoştorov hələtlege, nьqlь вirelep uqьv sьjfatь, jəştərgə Marks—Lenin teorialarьn qatmarlь eş menən aŋlatьv həm unьŋ qajnar, ьşandьrqьs telmərđəre—unь вik tiđlek menən Ispania jəştərenen revolytsion xərəkəte jetəkselegenə kytərđe.

1931-se jьlda aprel вuržuaz demokratik revolytsiahь monarxianь вərep təşergəs tə, pomeşşik həm kapitalistar milektərenen tejelməŧlegen haqlanь. Bətə il вujlap zaвastovkalar tulqьnь kytərelde. Вьl qevətle revolytsion tulqьndьŋ kytərelev jьlь Ispanianьŋ millionlaqan xeđmətsəndərenen ujanьvь həm aktiv kerəşkə inev jьlь ine. Вьna şul kəndərđeŋ вerehendə, komsomoldьŋ Madrid rajon komitetьnьŋ вerehenə tədevse eşselər kastjomьnda 18 jəşlek вerəv kilə lə, yđen komsomolqa jađьvđь horaj.

—„Min heđđeŋ menən вulьrqa teləjem, mine Martin Andres tip jerətələr" ti ul.

Komitet sekretarь unь şatlьq menən qarşьlaj, jaŋь komsomolesqa вerense tapqьr—kommunistik demonstratsiaqa yđ tedeləşendəge eşselərđe alьp sьqьv вurьsьn jekmətə. Kypselege menən avьldan kilgən tedevse eşselər вьndaj saqьrьvqa avьr qimьldajđar ine. Şunьŋ eŧtenə podrədşik kommunistik demonstratsia turahьnda вelgən, eşselərđe unda qatnaşьvđan tьja həm eştən qьvьv menən qurqьta. Martin Andres ten вujьnsa eşselər menən həjləşə, ulardь demonstratsiaqa sьqьvqa əđerləj. Taŋ atьv menən ul rajkomqa unьŋ kolonnahь kyrhətkən vaqьtqa kilep jetəsəgen xəвər itevgə aşьqa. Ul hər eşte vaqtьnda eşləj ine. Şomartqan tajaqqa qьđьl materia вəjləgən вajraqtь juqarь kytərep Andres qorur rəveştə yđeneŋ kolonnahь вaşьnda demonstratsiaqa sьqa. Irtəngehen unь eştən qьvalar. Ləkin вьl jəş keşenən вik tiđ genə qotola almanьlar. Eşselər unь yđđərenen qajnar jaratьvđarь menən uratьp, xuzalarьn zaвatovka iqlan itev menən qurqьtьp Andrestь eşkə kire qajtarьvqa ireşələr.

Вьl Martin Andrestьŋ вerense вəreleşe ine.

* * *

1933-se jьl. Ispaniala revolytsion quđqalьş taqь la juqarь вaŧqьsqa kytərelə. Kommunistik partia, komsomol yŧə. Revolytsion kerəşselərđeŋ вik jaqşь kadrđarь əđerlənə. Komsomol 500 keşele ojoşmanan revolytsion jəştərđeŋ kyp meŋle ojoşmahь вulьp əverelə. Madrid ojoşmahь—вetə komsomoldьŋ qorurlьqь. Вьna şul ojoşmanьŋ вaşьnda вьnan 2 jьl qala qьna komsomolqa jađьvđь horap kilgən jaвьq qьna jəş jeget tora. Xəđer inde ul kommunistik jəştər sojuzьnьŋ 5 meŋle ojoşmahьnьŋ jetəksehe, qьjьv kerəşse, yđeneŋ 5 meŋle otrəđen doşmanqa qarşь kerəşkə alьp вarьvsь qьjьv komandir. Ojoşmanьŋ kese—unьŋ massa menən вəjləneştə вulьvьnda. Leninizmdeŋ вьl zakonьn Andres jaqşь yđləştergən. Вьl вəjləneş hər kən hajьn yŧə kilde. Ul Madridtьŋ zavod, faвriktarьnda, tedeleştərendə, ucreždenielərendə kommunistik jəştər gruppalarь tedev menən вьl вəjləneşte kəndən kən nьqьttь. Komsomoldьŋ joqontoho вik đur yŧeven kyrhətkən 1933 jьldьŋ 1-se avqusьnda huqьşqa qarşь ojoştorolqan demonstratsia вьnь hьnap qarav вuldь. Вьl kendə Madrid uramdarь jəştər menən tuldь.

Jəştər kolonnahь ajrьm вara ine. Ulardьŋ вereheneŋ вaşьnda Martin Andres. Kinəttən genə вoroloştan žandarmiria otrəde kilep sьqa. Juldь вylep taralьrqa вojoroq вirələr.

Şul vaqьtta Andresteŋ—ALQAI—tigən tavьşь jaŋqьraj.

Kolonna žandarmiria sьnjьrьn өđөp alqa ьmtьla. Ləkin Andres yđe palactar qulьnda qala. Şəfqəthеđ rəveştə tuqmap tөrməgə jaвalar. Madrid jəştərenen asьvđarь qajnaj, Andreste qotqarьvđь talap itep tөr-

(Davamь 4-вittə).

Kino.

Kyp ʙьvattar jəşəjəsək fil'm

Komintern ismendəge radio stansiahь xəʙər itə:

—Tьꞑlaƣьđ, tьꞑlaƣьđ. Məskəv həjləj. Ber nisə minuttan Komintern radio stansiahь aşa Sovettarđьꞑ 8-se Ƣəđəttən tьş Bɵtə Sojuz Sjezьn transilirovajt itə başlajʙьđ.

Ekranda Məskəv. Kiꞑ ileʙeđđeꞑ yđəge, đur, jaqtь, şavlь Məskəv kyrenə. Məskəvđeꞑ xisaphьđ kyp jaqtь fonarđarь, jaqtь ʙul'vorđarь, ʙɵjɵk ʙinalarь saƣьlьp ytələr. Вьna Məskəv jьlƣahь həm Məskəvđeꞑ, tьvƣan ilđeꞑ jɵrəge Kreml'. Đur Kreml' səƣəte 5 te huƣa. Tap şul vaqьt, oşo şavlь Məskəv qalahьndaƣь đur jorttarđьꞑ ʙerehendə—kreml'deꞑ đur dvoresьnda Bɵtə Sojuz starastahь Mixail Ivanovic Kalinin Stalinsel Konstitutsianь tikşerev həm qaʙul itev əsən jьjnalƣan tarixi sjezdь asьq itep iƣlan itə.

Kiꞑ sovettar ileneꞑ ʙɵtə mɵjɵştərendə lə reproduktorđar şavlaj ʙaşlajđar. Mixail Ivanovic Konstitutsia projektь turahьnda doklad əsən hyđđe iptəş Stalingə ʙirə.

Kɵs menən qapьl ʙərep aqqan şarlavьq kevek kytərelgən alqьştar şavь aƅtьnda ul, milliondar tyđemheđlek menən kɵtkən ʙɵjɵk keşe treʙunaƣa kilə. Qajnar alqьştar, ođaq, ʙik ođaq vaqьttan huꞑ ƣьna tьna. Ber minutqa ƣьna ʙɵtə xalьq tьn qala. Hulьş alьvđa rьn tuqtatьp ular ʙьl ʙɵjɵk keşeneꞑ hyđ ʙaşlavьn kɵtələr. Вьna ul jьjnaq, jaʙaj, eşlekle həm ьqtьmat xərəkət menən həjləj ʙaşlaj:

—Iptəştər!

Вьl hyđ, milliondar jɵrəgenə ni tiklem jaqьn!

Iptəş Stalin doklad həjləj. Unьꞑ hyđđəre million jɵrəktərđəge tərən xistərđe quđƣata. Tamaşasь ul ʙɵjɵk keşegə, unьꞑ timer ixtiarьna, kɵsɵnə, qɵđɵrətenə ʙɵtməƅ-tɵkənməƅ ʙirelgənlek, tərən həjɵv esendə qala. Tamaşasь ʙɵjɵk ostaz menən xalьq arahьnda iꞑ qajnar həm şul uq vaqьtta jaʙaj ʙəjləngənlek hiđə. Uƣa qul saʙьvsь sjezd delegattarь, million tьꞑlavsьlar menən ʙergə tamaşasь la qajnar qul saʙa. Sjezd menən ʙergə tamaşasь la ʙɵjɵk aqьl ejəheneꞑ ytker satirik fekerđərenə tənqitenə quşьlьp rəxətlənep kɵlə, alqьşlaj.

Fil'm ƣəđəttən tьş đur iƣtiʙar həm qьđьqhьnьv menən qarala. Julʙaşsьnьꞑ hər ʙer hyđe kyꞑelgə heꞑeşə. Eje, ʙьl ul xalьq həjgən keşe, milliondarƣa ʙəxet işege asqan keşe həjləj. Eje, ul xalьqtьꞑ ʙəxete, irken hulьşlь tormoşo turahьnda, oşo ʙəxette saƣьldьrƣan donja jɵđɵndəge iꞑ ƣəđel, iꞑ keşelekle, iꞑ demokratik Konstitutsia turahьnda həjləj.

Fil'm ʙarьşьnda ileʙeđđeꞑ kɵsɵn kyrhətkən illystratsialar ʙirelə. Samoljottar, tankalar, qatmarlь texnikalь maşinalar, gigant zavodtar, kiꞑ sovxozdar məktəptər ʙьlar ʙɵtəhe lə xalьqtьqь, ʙɵtəhe lə ʙeđđeke!

Вьna doklad tamamlana.

Taƣь la alqьştar şavlavь ʙik ođaqqa tiklem davam itə. Tamaşasьlarđa zal kytərep qul saʙalar. Kɵslɵ proletar gimnь—Internatsional aƅtьnda fil'm tamamlana.

Tamaşasь ƣajət đur tə'sir menən quđƣala. Hər kem ʙьl ʙɵjɵk vaqiƣaƣa kyđ jɵrɵtɵp sьƣa. Kyđ aldьnda ytkən vaqiƣalar məꞑge juƣalmaƅlьq xətirə ʙulьp kyꞑelgə urьnlaşalar. Həm tamaşasь ʙɵtə kyꞑelen ʙьl vaqiƣaƣa ʙirgən xəldə kytərenke rux menən ʙojevoj Internatsional kɵjɵnə quşьlьp kyꞑelenən jьrlaj-jьrlaj sьƣa.

Məꞑge, məꞑge juƣalmaƅ ʙьl tarixi fil'm.

Ə. Kirəj.

Kul'tura harajьnda Başqortostan rus teatrь „Sapajьf" tь quja ʙaşianь—Hyrəttə: 1 nse akttan ʙer kyrneş.

(Egorof fotohь).

Saꞑƣьla ʙerenselek ɵsɵn

Saꞑƣьnan SSSR-đa ʙerenselekte alьv ɵsɵn ʙulƣan otoş 1937 jьlda Məskəvlelər jeꞑeve menən ʙɵttɵ. Saꞑƣь sportьnьꞑ ʙɵtə tɵrɵ ʙujьnsa ʙerense urьndь ʙaşqalanьꞑ sportsmendarь aldь.

SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь ergəhendəge fizkul'tura həm sport eştəre ʙujьnsa ʙɵtə sojuz komitetь saꞑƣьnan ʙerenselekte alьvsьlarƣa 1937 jьldьꞑ cempiondarь ismen yđləşterđe.

SSSR cempion ismen:

Saꞑƣь menən 50 kilometr jɵgɵrɵv ʙujьnsa—sporttьꞑ at qađanƣan masterь Dimitri Vasil'jef (Məskəv—Qьđьl Armia yđək jorto), 20 kilometrƣa Karal'jof Nikolaj (Məskəv—Spartak"), Iosif, Kadrilief („SKI") Slala, Vadim Gippenrejter (Məskəv—medik), tromplendan hikerev ʙujьnsa—Krьjlof Konstantindar (Məskəv—Lokomatif") aldьlar.

5 kilometrlьq saꞑƣь qьvьşьnda jeꞑep şьƣьvsь—Erina Вьjkova (Məskəv—„SKI"), 15 kilometrlь saꞑƣь jɵgɵrɵşəndə ʙerenselekte alьvsь Aleksandra Aleksejeva (Məskəv—„Fən"), iptəştər đə 1937 jьlda SSSR cempiondarь ismen yđləşterđelər.

Saꞑƣь sportь ʙujьnsa jeꞑep sьƣьvsьlarđьn ʙɵtəhenə lə prizdar, gramota, ziton həm qimmətle ʙyləktər ʙirelde.

Ɵfɵ qalahь staxanofsь qьđđarđьꞑ saꞑƣь jɵrɵşɵ

Fizkul'tura eştəreneꞑ qala komitetь xalьq ara qatьn-qьđđar kɵnɵn ʙildələp, 5-se mart kɵndɵ predpriətielərđeꞑ staxanofsь qьđđarьnьꞑ Ɵfɵ rajondarь kolxozdarь ʙujьnsa saꞑƣь la jɵrɵv ojoştora.

Jɵrəştə: tegev faʙrikahь, 16-sь part sjezd ismendəge artel' „Başkonditer", aƣas—fanera komʙinatь həm spert zavodьnьꞑ,—ʙɵtəhe 5 komanda qatnaşasaq.

Marşruttьꞑ ođonloƣo 400 kilometrđan artьqьraq. Jarьş vaqьtьnda fizkul'turnitsalar kolxozdarđa jađƣь səsevgə əđerlek eştəreneꞑ ʙarьşьn həm qatьn-qьđđar arahьnda Stalinsel Konstitutsianь ɵjrənevđeꞑ nisek ojoştorolovьn tikşerəsəktər.

Komanda xalьq—ara qatьn-qьđđar kɵnɵnə Ɵfɵgə qajtьp, poxodtьꞑ uꞑьşlь sьƣьvь turahьnda kul'tura harajьnda ʙulasaq tantanalь ultьrьşqa raport ʙirəsək.

Ispania xalqьnьꞑ ʙatьr ulь

(Davamь. Başь 3-sɵ ʙittə).

mə stenalarьn uratьp alalar. Politsianьꞑ ularđь qьvьrƣa tьrьşьp qaravьnan ʙer nəmə lə ʙarьp sьqmaj. Politsia Andreste qotqarьrƣa məzʙyr ʙula. Unь tɵrmənən lazaritqa jeʙərələr. Unьꞑ ʙol'nitsa kojkahьnan torop sьƣьvьna 19-sь xalьq—ara jeştər kɵnɵ jetə. Вьl kɵndə Madridtьꞑ 75 meꞑ jəştəre komsomol ʙajraƣь aƅtьnda demonstratsia ytkərə. Вьl demonstratsia Madrid komsomolьnьꞑ ƣorurlьƣь ʙulьp torđo.

***

Xərʙi faşistik fetnə ʙaşlanƣan vaqьtta Andres Barsilonala ʙula həm fetnə ʙaşlanьv kɵnɵndə ul ʙerense ʙulьp qulьna mьltьq ala. Xalьq militsiahь safьnda fetnəse general Godidoƣa qarşь huƣьşa. Xalьq militsiahьnьꞑ ƣəskərđəre qьƅьtь aƅtьnda general Godidonьꞑ ƣəskəre tar-mar kilterelə. General Godid yđe plen alьna həm atьla.

Kɵnjaq həm Tɵnjaq provinsialarđan trevogalь xəʙərđər kilə. Fetnə grazdandar huƣьşь tɵƅɵn alьp kiꞑəjgəndən kiꞑəjə ʙara. Şunda uq Andres frontqa kitergə qarar itə. Ul Barsilonala jəş ʙojestar kolonnahь ojoştorop, ular menən ʙergə Madridqa kitə. Вьnda kilgəs 2 ađna esendə ʙojevoj həm politik jaqtan nьq ʙulƣan, Passionaria ismendəge ʙatal'jondь tɵđɵj.

Вьl ʙatal'jon jul ɵƅtɵndə faşistik fetnəselərđeꞑ ojalarьn ʙɵtərə ʙarьp Madridtan Talaviraƣa, ə unan huꞑ Badaxos jaƣьna alƣa atlaj. Avƣustьn urtalarьnda Kɵnjaq frontta huƣьştar qьđƣandan-qьđa ʙara. Passionaria ismendəge ʙatal'jon haqlavsь Oropeza qalahь aƅtьna, faşistar ʙer nisə ʙataljon' marokkonsьlarđь həm sit legion haldattarьn taşlajđar. Xəl itkes huƣьştar jaqьnaja. 28-se avƣusta irtə menən Passionaria ʙatal'jonь torƣan pozitsiaƣa ataka menən taşlanalar. Вer nisə tapqьrđar ʙatьr respuʙlikansьlar doşmandь jaqьn jeʙərep unan huꞑ qatь kontr ataka menən artqa qьvalajđar. Ləkin tiđlek menən faşistarđьꞑ ʙьnda tuplanƣan kɵstəre qot osqos kyp ʙulьvь ʙelenə. Batal'jondьꞑ tulь ʙɵtɵrɵlɵve jaki plenƣa qalьv qurqьnьsь kilep ʙaƅtь. Komandir Andres ojoşqan rəveştə sigenergə qarar qaʙul itə.

—Batal'jondьꞑ sigeneven qaplav ɵsɵn kemdər mineꞑ menən qala,—ti komandir. Teləvselər ʙik kyp ʙula. Martin Andres ular arahьnan ʙer nisə unlaƣan iꞑ ʙatьrđarьn hajlap ala la, ʙataljon menən komandovajt itevđe yđeneꞑ jarđamsьhь Sigizmond Alvarisqa ʙirep sigenergə ʙojoroq ʙirə.

Başьnda Andres Martin menən qalƣan ʙatьrđar gruppahь doşmandьꞑ hɵzymenə qarşь ut asalar. Andres avьr jaralanƣan xəldə jьƣьlƣanƣa tiklem doşman jaƣьna pulə artьnan pulə javđьrđь. Passionaria ʙatal'jonьnьꞑ ʙatьr ʙojestarь iꞑ huꞑƣь keşe həm huꞑƣь patronƣa tiklem huƣьşalar. Sit ligeondьꞑ jьrtqьslanƣan ʙandittarь Passionaria ʙatal'jonь jaqlaƣan pozistiaƣa inep, tik ylep jatqan kəvđələrđe həm ylem aldьndaƣь komandir Andrestь ƣьna taʙalar. Uƅallanƣan jьrtqьstar yđđəreneꞑ jьrtqьslьq şaşьvđarьn ʙaƅьr ɵsɵn jartь yigən Andres Martinƣa taƣь ʙer tapqьr atalar. Şul kɵndɵ kis menən Oropeza qalahьnan jьraq tygel urьnda Passionaria ismendəge ʙatal'jondьꞑ mitingahь ʙula. Komandirđarьnьꞑ yleve turahьndaƣь xəʙərđe ʙojestar kyđ jəştəre menən qarşьlanьlar.

Berləşkən jəştər sojuzь yđək komitetьnьꞑ aƣzahь, Andresteꞑ iꞑ jaqьn duƅь Sigizmond Alvaristь komandir itep hajlaƣandan huꞑ ul jođoroƣon juƣarь kytərep, komandir ɵsɵn ys alьv—ʙeđđeꞑ mɵqətdəs ʙurьsьʙьđ—ti. Bɵtə ʙatal'jon tɵjnəlgən jođoroqtarьn kytərep ʙer tavьştan: YSEBEĐĐE ALЬRBЬĐ! tip qьsqьrđьlar.

Xəđer Passionaria ismendəge ʙatьr ʙatal'jon Madrid frontьnda huƣьşa. Bojestar yđđəreneꞑ ʙerense komandirđarьn ʙik asьq xəterləjđər həm unьꞑ asьvьn alasaqtar.

Ispania revolytsiahьnьꞑ meꞑərləgən fidakər jəş ʙatьrđarь yđđəreneꞑ jetəkseləre, irek hɵjɵvse Ispan xalqьnьꞑ ʙatьr ulь Martin Andres ismen iƅtərendə nьq totalar həm faşistarđan məꞑge onotolmaƅ ys alasaqtar.

„KAPITAN QЬĐЬ" BAŞQORT TELENDƏ

Başgosizdat tarafьnan kyptən tygel ʙaşqort telendə A. S. Puşkinden „Kapitan qьđь" tigən povestь ʙaƅьlьp sьqtь. Povest Ali Karnaj tarafьnan tərzəmə itelgən. 10 meꞑ tiraz menən sьƣarьlƣan.

12 JAꞐЬ, KYSMƏ TAVЬŞLЬ KINO

Başqortostan Xalьq Komissarđarь Sovetь tavьşlь kysmə kinolar alьv ɵsɵn ʙьjьl Başkino ʙɵtəhe 286 meꞑ hum aqsa ʙirđe. Вьl aqsaƣa Başkino 12 tavьşlь kysmə kino ala. Вьl kinolar respuʙlikanьꞑ rajon həm kolxozdarьn xeđmətlənderəsəktər.

Doprizьjvniktər sʙorь

Məsetle rajonьnda 1915-se jьlda tьvƣan doprizьjvniktərđeꞑ 15 kɵnlɵk sʙorь jьjnaldь. Sʙor Qьđьl Armia kɵnɵndə ʙaşlanьp doprizьjvniktər ʙojevoj-politik əđerlek programmahьn jaqşь yđləşterergə tigən jəkləmə aldьlar həm xəđer eşte matur ƣьna alьp ʙaralar.

M. Səlix.

Qatьn-qьđđar kɵnɵnə

Stərletamaq maj zavodьnda eşləvse uqьj-jađa ʙelməgən qatьn-qьđ eşselər ɵsɵn lekʙiz ojoştoroldo. Unda 17 keşe jɵrɵj.

Taqta zavodьnda la oşondaj uq məktəp ojoştorolop, unda 25 keşe ьlьqtьrьldь.

F. Nəçmi.

Javaplь redaktor:
A. ƏMIN.

Ɵfɵ, „Okt. natiskahь" tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 4690.

1937-se jьl
8
MART
№ 27 (1074)
Ajьm hanь
9 tin.

Bөtə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьꞑ
Başqortostan
Өlkə həm Өfə
qala komitetь
organь. 12 jьl
sьƣa.

„ЛЕНИНСЕ“—. Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

VKP(в) УĐƏK KOMITETЬNЬꞐ NƏVBƏTTƏGE PLENUMЬ TURAHЬNDA INFARMATSION BELDEREV

Oşo kөndərđə VKP(в) Уđək Komitetьnьꞑ plenumь tamamlandь. SSSR Verxovnьj Sovetьna jaꞑь Konstitutsia nigeđendə jaqьnda bulasaq hajlavđar uꞑajь menən, plenum partia ojoşmalarьnьꞑ вurьstarь turahьndaƣь məs'əlәne məđəkərə itte. Şuƣa movafiq rezolytsianь qaвul itte. Unan plenum xuzalьq həm partia tөđөləşө məs'ələləren məđəkərə itte həm şuƣa movafiq praktik qararđar qaвul itte. Plenum şulaj uq Buxarinden həm Rьjkofтьn partiaƣa qarşь eşməkərlektərə turahьndaƣь məs'ələne qaranь həm ularđь VKP(в) saftarьnan sьƣarьrƣa qarar itte.

Plenumdьꞑ rezolytsiahь gazetaвьđđьꞑ aldaƣь nomerđarьnьꞑ вerehendə вaҕьlasaq.

Dөjөm xalьq вajramь

SSSR-đaƣь вөjөk proletar revolytsiahь—ilevөđđə sovet vlasьn urьnlaştьrьv menən bergə kapitalizmdьꞑ iꞑ qara kyrneştərenen berhe—qatьn-qьđđarđь qolloqta totov sьвьrđarьn selpərəmə kilterep, ularđь jəmƣiəttəꞑ tigeđ xoquqlь keşelərə jahanь. Şul kөndən başlap sovet qatьn-qьđđarь вьƣa tiklem tarixta вulmaƣan həm kapitalistik jəmƣiəttə вulьvь mөmkin də вulmaƣan xoquqtar həm ireklek menən tə'min itelep, вəxetle вөgөngөgə taƣь la вəxetlerək kiləsəkten kiꞑ julьna sьqtьlar, kommunistar partiahь, xөkymətevөđ həm вөjөk julвaşsьlarьвьđ **Lenin** həm **Stalinden** qajnar xəstərlektəre menən uratьlьp alьndьlar.

Вөjөk sotsialistik ilevөđđən вəxetle qatьn-qьđđarь həm вөjөk sovet xalqьnьꞑ вөtəhe lə вьjьlƣь 8-se martь, xalьq-ara kommunistik qatьn-qьđđar kөnө—Lenin—Stalin partiahь jetəkselegendə javlap qađanƣan вөjөk xoquqtar həm ireklektərđe asьq kөvđəlәndergən Stalinsel Konstitusia вajraƣь aҕьnda ytkərelər.

Qatьn-qьđđarđьꞑ xoquq, ireklektəre partia həm xөkymətevөđđən xəstərlege tьvƣan ilevөđđən Stalinsel Konstitutsiahьnda məꞑgegə berketkəndər:

122-se statja. „SSSR-đa xuzalьq, dəvlət, kul'tura həm iztimaƣi politik tormoştoꞑ вөtə өlkələrendə qatьn-qьđƣa irđər menən tiꞑ xoquqtar вirelə.

Qatьn-qьđđarđьꞑ вьl xoquqtarьn tormoşqa aşьrьv mөmkinlege qatьn-qьđƣa xeđmət xaqь alьv, jal itev, sotsial straxovanie həm вelem alьvƣa irđər menən tiꞑ xoquq вirelev menən, əsə həm вalanьꞑ mənfəƣəttəre dəvlət tarafьnan haqlanьv menən, jөklө вulƣanda qatьndarƣa eş xaqtarьn haqlap otpuskalar вirev menən, вala tьvđьrьv jorttarьnьꞑ, вalalar jəsləlerenen həm baqsalarьnьꞑ kiꞑ seltəre menən tə'min itelə.

137-se statja. Qatьn-qьđđar hajlav həm hajlanьv xoquqьnan irđər menən tiꞑ rəveştə fajđalanalar“ ti.

(SSSR Konstitutsiahьnan).

Konstitutsiala jađьlƣan вьl ireklek həm xoquqtarđьꞑ вөtəhen də вeđđeꞑ ilevөđđə qatьn-qьđđarь уđđərenen eş, tormoş, kөn kyreştərendə praktik fajđalanalar.

Partia həm xөkymətten, вөjөk julвaşsьвьđ Stalinden вьl xəstərlektərendə xeđer inde meꞑləgən, millionlaƣan qatьn-qьđđar sotsializmdьꞑ tiꞑ xoquqlь kөrəşselərə itep tərвiəlәndelər.

Həjeklə julвaşsьвьđ iptəş Stalinden kyrhətmələren ytəv nigeđendə komsomol huꞑƣь jьldarđa qatьn-qьđ jəştəştər arahьnda đur ojьna eştər kiꞑəjtte. Qatьn-qьđ jəştərđən sovet orgьndarьnda, xuzalьq ojoşmalarьnda jөđərləgən jetəkselər, staxanofsьlar kytəreldelər. Өlkəвeđđen ordenlь traktoristkahь Qaharmanova, Stalinsel Konstitutsianь raҕlaƣan Sovettarđьꞑ Ƣəđəttən tьş VIII Вөtə Sojuz Sjezь delegatkahь maqtavlь traktoriska Fazliəmitova həm вaşqa unarlaƣan, jөđərləgən qatьn-qьđ jəştəre вьnьꞑ 'iꞑ asьq kyrhətkese вulьp tora. Вөtə sojuz kəꞑəşməhenə jьjnalƣan aldьnƣь traktoristka—kombajnerkalarđьꞑ (unda Başqortostandan 4 traktoristka qatnaştь). вөgөn gazetaвьđđa вirelə torƣan mərəzəƣəttəre lə вьnь asьq dərəҕəlij.

Ljotcitsa Ƣəlikəj eva, paraşytiska Вajвurina həm вaşqalar—eşləv, uqьv menən вergə, il ƣurƣavsьlьƣьnьꞑ qatmarlь texnikahьna ejə вulьp həjekle vatanьвьđđьꞑ qevəten nьƣьtalar. Promьjşlennosta sovxoz, kolxoz qьrđarьnda, ƣilmi—tikşerenev ucrezdenieləreendə, juƣarь, urta uqьv jorttarьnda, sotsializm tөđөləşөnөn вөtə tarmaqtarьnda—вeđđeꞑ qatьn-qьđđar ilevөđđeꞑ izađьj tormoşonda qatnaşьvđьꞑ elgeləren kyrhətələr. Вeđđeꞑ il qьđđarь Stalinsel qaјƣьrtьvđьn qajnar nurđarь aҕьnda səskələnevse jəşlekteꞑ вəxetle təđөvselərə вulьp yҕələr. Şuƣa kyrə lə xalьq-ara qatьn-qьđđar kөnө—kyꞑelle, вəxetle tormoştoꞑ dөjөm xalьq вajramь вulьp ytə.

Kapitalistik ildərđə qatьn-qьđđar jəmƣiətenen iꞑ xoquqhьđ mьҕьqlanƣan өləşө вulьp toralar. Germania faşistarь qatьn-qьđđarь massovьj kyləmdə eşlekheđlekkə, aslьqqa, tragidialь ylemgə, Japoniala—faxişəlekkə həm faвriktarƣa qol вulьp hatьlьvƣa dusar itelələr.

Komsomol ojoşmalarь 8 nse mart kөnөn—qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşləv вuljnsa VLKSM Уđək Komitetь qararđarьn ytəvđe вarlav həm вөtə ojoşmanь вьl eşkə mobilizatsialav, hərвer jəş qatьn-qьđđaь Stalnsel Konstitutsianь өjrənev menən uratьp alьv вuljnsa praktik saralar menən вildələrgə tieş.

Xalьq frontь ojoşmalarь tarafьnan Barselonala (Ispania) sьƣarьlƣan plakat. Juƣarьla—„Xalьq militsiahьna вojestar kərək“ —tip jađьlƣan.

ISPANIALAƢЬ FRONTTARĐA

Pariƶ, 6. Kisə Asaila rajonьnьꞑ Aragon frontьnda fetnəselərđen kavaleriahь xөkymət ƣəskərđəren atakalrƣa вьtьldь, ləkin xөkymət ƣəskərđəre tarafьnan jahalƣan kөslө kontrataka ularđь qasьrƣa məzвyr itte.

Pariƶ, 6. Madridtan xəвər itevđərenə qaraƣanda, 5-se martta tөnөn fetnəselərđen samoljottarь Aranxuis, San—Fernando, Alekala De Enares, Tarankon həm Vel'janojьv Del' Pardilondь вomвardirlanь. Qorвandar вyp.

Pariƶ, 6. Olevares rajonь Oviedo tirəhendə Pando tavьnda fetnəselər respuвlikansьlarƣa iҕkərməhtən atakя jaharƣa вьtьldьlar. Ataka, fetnəselər өsөn đur juƣaltьv menən kire qaƣьldь. Kisə xөkymət ƣəskərđəre fetnəselərđen Oviedolaƣь pozitsiahьn вomвardirlanь.

Valensia, 6. Fevral ajьnda respuвlikansьlar samoljotь 67 tapqьr fetnəselər samoljotь 65 tapqьr вomвardirovka qullandьlar. Fetnəselərđeꞑ 32 samoljotь вөrep təşərelgən. Respuвlikansьlar aviatsiahьnan 9 samoljot juq itelgən.

Barselon, 6. Ispania xөkymətenen Barselonƣa qarap jul alƣan „Legaspi“ paroxodь Palafugeliga jaqьn Katalon jarь вujьnda fetnəselərđen 2 samoljotь tarafьnan tupqa totoldo. Fetnəselərđen samoljottarь xөkymət aviatsiahь menən qьvьp jeвərelde. Fetnəselərđeꞑ samoljottarь şulaj uq, Palafrugelga jaqьn Barselondan 80 kilometr tөnjaqqa jatqan jar вujьndaƣь Palamus qalahьn вomвardirlanь.

Pariƶ, 6. Kisə faşistarđьꞑ Madrid rajonь frontьna jьnələvse 30 samoljotь Madrid өҕtөndə kyrendelər həm Las—Rosos de Madrid rajonьnda вomвa taşlanьlar. Bomвardirovkanьꞑ hөđөmtəhe əle вildəle tygel.

Kisə Gavadalaxar rajonьnda respuвlikansьlar dөşmandarđьꞑ вer nisə transejen aldьlar. Kuesta de Pas Perdeses rajonьnda fetnəselərđeꞑ ike atakahь kire qaƣьldь. Karaвance rajonьnda fetnəselərđeꞑ ike samoljottarь вөrep təşərelgən. Elpardь rajonьnda respuвlikansьlar jaꞑь, akuвtar liniəhen huƣьşьp aldьar.!

Barselon, 6. Avila pravinsiahьnda, respuвlikansьlar Naval'peral'de Penaresqa taвan вer kilometr alƣa kittelər.

TƟĐƟLƟŞ QЬĐЬ

Zavod ʙɵgɵn də unь yđeneꞑ matur đa həm jəmle lə əllə nisek jaƣьmlь tavьş menən joqohonan ujattь.

Fortockanь astь la stenalaƣь reproduktorđьꞑ ştipseldəren urnьna qujđь. Radio aşa fizkul'tura zarətkəhenə komanda ʙirələr. Ana ul ƣəđəttəgesə ʙɵgɵlɵp, hьƣьlьp gemnastika upraƶnenieləre jahaj, marşqa ʙaꞓьp iđən ʙujlap jɵrɵj, kɵlə, reproduktor tavşьna quşьlьp yđ-yđenə komanda ʙirə... Osorđoꞑ kɵləs qьđь, staxanofsь **Imamova Rəximəneꞑ irtəhe** ʙьna oşolaj ʙaşlana.

Ul eş kastjomьn kejə lə Motor tɵđɵleşenəꞑ qojov sexьna kitə. Rəximə ul juldan kɵn də uđa. Kɵn də jaꞑь tɵꞓ alƣan tɵđɵleş majđanь, kɵndə ɵꞓkə kytərelgən taş korpustar, kɵndən-kɵn juƣarьraq hanƣa yrləgən rekordtar uƣa jaꞑь kytəreleş ʙirələr.

Ul qojov sexьnьꞑ stirƶen ʙylegendə ʙrigadirşa ʙulьp eşləj. Imamova Rəximə ike smena menən də ʙer yđe jetəkselek itə. Təvge smenala 14 keşe, oşo handьꞑ 10 hь staxanofsьlar. Staxanofsьlarđьꞑ 6-hь qьđđar, ikense smenala 9 qьđ ʙɵtəhe lə staxanofsьlar.—„Tiđ arala mineꞑ ʙrigadamda staxanofsa ʙulmaƣan keşe qalmajasaq“, ti ul həm ʙьƣa ьşanьrƣa mɵmkin. ʙьl ɵlgəşevđərgə ul yđe stanoktarđa eşləp kɵndəlek planьn 300-400 protsenttarƣa ytəp ireşə aldь. Komsomolka Rəximəneꞑ ɵlgɵhen unьꞑ ʙrigada aƣzalarь ʙik tiđ yđləşterđelər həm yđđəre oşondaj rekordlь handar menən staxanofsь ʙulьp əvereldelər.

Qatmarlь stirƶen eştəren ul nьq ɵjrənde. Stanoktьꞑ iꞑ neskə serđəre Rəximəneꞑ aqьlь jetməꞓlek ser tygel, ə uƣa tanьş. Rəximə ʙelgən serđər ʙulьp əvereldelər. ʙьna şunьꞑ ɵsɵn ʙrigada aƣzalarь həm ʙɵtə zavod kollektivь Rəximəne hɵjə. Unьꞑ eşen, unьꞑ ismen, unьꞑ ʙrigadahьn ajrьvsa qьđьqhьnьv menən uratьp alƣandar.

Ul uđƣan jьl „8“-se mart ʙajramьn tɵđɵlɵştəge FZU məktəʙen uꞑьşlь rəveştə tamamlap sьƣьv menən qarşьlaƣajnь. ʙьjьl ul qatьn-qьđđar kɵnɵn sextьꞑ danlьqlь qьđь, iꞑ javaplь eş ɵlkəheneꞑ ʙrigadirşahь ʙulьp qarşьlaj.

Ul „8-se mart“ ʙajramьna arnap vaxtalar ojoştorđo. Yđeneꞑ staxanofsьlarьnan rekordlь eştər talap itte. Rəximəneꞑ ʙrigadahьndaƣь Kozavatova Maria, Usmanova, Aʙdullina Ƣəfiə, Karanajьva Gɵlsɵmdər ʙajramdan ʙer nisə kɵn elek rekordtar ʙirə ʙaşlanьlar. Həm ular „8-se mart“ tь 300-400 protsentlь handar, đur həm kyꞑelle uꞑьştar menən qarşьlajđar.

Rəximə eş, ɵlgɵlɵ eş menən yꞓə. Ul xəđer komitet aƣzahь, zavkom aƣzahь, həm dramm tyꞑərək aƣzahь ʙulьp pastanovkalarđa aktiv qatnaşьrƣa la ɵlgɵrə. Politik uqьv tyꞑərəktərenə ɵđlɵkhɵđ jɵrɵj, şulaj uq əđəʙi əꞓərđər uqьrƣa la vaqьtь jetə. Davьt Jultьjđьꞑ ʙɵtə əꞓərđəren, Afzal Tahiroftьꞑ „Haldattar“, „Maşinalar qanь“ həm Şoloxoftьꞑ „Kytərelgən sirəm“ əꞓərđəren uqьp sьqqan.

ʙьna ul „8-se mart“ ʙajramьn nəmələr menən qarşьlaj.—„ʙeđđeꞑ ildeꞑ keme genə qənəƣət tygel„ tip əjterheꞑ huꞑ.

Eş, uqьv, tormoş, qajnar dərt—ʙьlar ʙɵtəhe lə hiꞑə ruxani tujьmlьq ʙirələr, ʙьlar ʙɵtəhe lə hineꞑ yđ intuziazmьꞑdь kytərep taƣь la kyrnekle matur kiləsəgeꞑde tamƣalaj alьrlьq ʙiđəktər ʙulьp əverelələr. „Min ʙer jьl esendə yđ eşemde yđləşterep, ni tiklem yꞓtem. Taƣь ʙer jьl eş, uqьv, taƣь ʙer jьl jetdi ađьmdar menən alƣa ьmtьlьş, jaꞑьnan-jaꞑь jeꞑevđərgə, əle ser itep haqlaƣan xialdarьmđьꞑ ʙarlьq ʙulƣan şatlьqlь kɵnɵnə alьp ʙarьsaq-ti ul Rəximə.

K. Rəşit.

Voroşilof ismendəge ajaq kejeme tegev faʙrikahьnьꞑ aldьnƣь staxanofsьhь iptəş Kərimьva, ul iꞑ jaqşь sьjfatlь eş ʙirevse ʙulьp eşləp sьƣarьv normahьn 175 protsentqa ytəj. (Urazʙaxtin fotohь).

Qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarьnьꞑ aldьnƣь traktoristkalarь həm ʙrigadirđarьnьꞑ mɵrəƶəƣəte

(VLKSM Yđək Komitetьnda kəꞑəşmələ qaʙul itelgən)

ʙɵtə traktoristkalarƣa, qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarьnьꞑ ʙrigadirđarьna, komʙajnerkalarƣa həm kolxozsь jəş qatьn-qьđđarƣa

Qəđerle iptəştər!

ʙeđ Leninsel kommunistik jəştər sojuzьnьꞑ Yđək Komitetь həm SSR Sojuzь Jer Eştəre Xalьq Komissariatьnьꞑ saqьrьvь ʙujьnsa qatьn-qьđ traktor ʙrigalarьnьꞑ ʙɵtə sojuz jarьşьnьꞑ jomƣaqьn tikşerev ɵsɵn Məskəvgə kəꞑəşməgə jьjnaldьq.

Jarьş 1936-sь jьldьꞑ jađьnda Paşa Anglina ʙrigadahьnьꞑ initsiativahь menən ʙaşlanьp VLKSM Yđək Komitetь tarafьnan qajnar eləkterep alьnƣan ine. Qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarьnьꞑ jarьşь inde ʙerense hɵđɵmtələrđe ʙirđe: Sojuzda ʙer traktorƣa eşləp sьƣarьv normahь 463 gektar ʙulƣan vaqьtta, 1936-sь jьlda 55 ʙrigada STZ, XTZ traktorđarьnda 1000 gektarđan artьq, 300 ʙrigada 790 gektar eşlənelər.

Sotsialistik jarьş ʙeđgə traktorđь jaqşьraq yđləştergə, ʙeđđeꞑ kul'tura, texnik həm politik kiməleʙeđđe kytərevgə jarđam itte. Həm ʙeđđeꞑ araʙьđđan ytkən jьlda staxanofsa eşləvđeꞑ ɵlgɵləren ʙirevse kyp kenə aldьnƣь traktoristkalarđь həm ʙrigadirđarđь kytərđe.

Jarьşta ʙerenselekte alƣan, Sovettar Sojuzьnьꞑ aldьnƣь qatьn-qьđ ʙrigadalarь alda ʙaralar: Ular—Məskəv ɵlkəhe „1 nse maj“ MTS-ьnьꞑ **Paşa Ledovskaja** ʙrigadahь, Voroniƶ ɵlkəhenən Şişovski MTS-ьnan **Motə Timaşeva** ʙrigadahь, Orenʙurg ɵlkəhenən **Anna Lapteva** ʙrigadahь, Cernigof ɵlkəhenən **Maria Kostucinko** ʙrigadahь, Tɵnjaq Asitianan **Xanat Fjodorova** ʙrigadahь.

Jarьşta ʙerenselekte alƣan iꞑ jaqşь traktoristkalarđan: XTZ traktorьnda eşləvse—**Varə Klackova**, CTZ traktorьnda eşləvse—**Paşa Kavardak**, „Universal'“ traktorьnda eşləvse—**Milania Gajđamacuk, Kapitolin**, Cerʙəkova həm kypləgən ʙaşqalar alda ʙaralar.

Qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarьndaƣь traktoristka həm ʙrigadir iptəştər! ʙeđ, kəꞑəşmələ qatnaşьvsьlar heđgə qatьn-qьđ traktor ʙrigagalarь həm traktoristkalarđьꞑ sotsialistik jarьşьn 1937-se jьlda la davam itevgə saqьrьv menən mɵrəƶəƣət iterƣə ʙuldьq. ʙьl jarьşta yđək ʙurьs itep—juƣarь uroƶaj alьvđь, traktorđa iꞑ juƣarь eşləp sьƣarьv kyrhətkese ʙirevđe, hər ʙer traktoristkanьꞑ kul'turahьn həm gramotalьlьƣьn kytərevđe iptəş Stalin tarafьnan—hər jьlda ileʙeđgə 7-8 milliard

(Davamь 3-sɵ ʙittə).

MINEꞐ XIALЬM ЬSЬN ʙARLЬQQA ƏJLƏNƏ

„Oşo jьldьꞑ 1 sentəʙrenən ʙaşlap Ɵfɵ aerokluʙ ergəhendə ʙer jьllьq pilottar kursь asьla“ tigən radio xəʙəre, mineꞑ, aviatsia eşenə ɵjrənevgə ʙulƣan teləgem ytəlgəndəj jaqьn tojoldo.

Kese jəştən yk inde min pilot ʙulьv turahьnda xiallana inem. Tik min unьꞑ tormoşqa atqarьlьvь turahьnda şikləmə həm min ʙuldьra alammь huꞑ tigən uj menən yđemde tьnьslandьra inem. Ə ʙьna ʙьl xəʙərđe işetkən kɵn min taƣь kɵnɵ ʙujь xiallandьm. ʙьl tɵndɵ tiđerək uđđьrьp jeʙərəhem kilde.

Ikense kɵn irtyk torop aeroklusqa kittem. Min ʙaꞓqьstan menqəs tə ʙer ljotcik kejemendəge keşe!

„—Kem kərək“—tip horanь. Min uƣa yđ teləgemde aꞑlattьm.

„Jaraj, tine ul, irtəgə yk materialdarьꞑdь alьp kil də komissianan ytərheꞑ“ tine. Min taƣь la şatlandьm həm estən genə „ul komissianan ytə alьrmьnmь huꞑ“ tip ujlanьm.

Min komissianan ytep, təvge kɵn uqьrƣa kilgəs tə əle ʙьnьꞑ dɵrɵꞓlɵgɵnə ьşanmaj inem. Ləkin ʙьl ьsьn ʙarlьq ine ʙit. Min ʙьna oşolaj pilottar məktəʙendə uqьj ʙaşlanьm. Min ʙaşqortostan Juƣarƣь Kommunistik A. X. Məktəʙendə eşləjem.

Elek ʙeđđeꞑ əsələreʙeđ đə, apalarьʙьđ đa tɵrlɵ xialdar menən jəşəgəndər. Ləkin ular ʙit tik xial kɵɵnsə genə qalƣandar. Unь tormoşqa atqarьv ɵsɵn mɵmkinlektər ʙulmaƣan.

Ə ʙьna ʙeđđeꞑ Sovettar Sojuzь ʙɵtəʙeđ ɵsɵn də ʙəxet astь. ʙajtaq vaqьttan uq ujanƣan mindəge ʙɵjɵk xial xəđer ьsьn-ьsьnan tormoşqa atqarьla. Juq, ʙer min genə tygel, ʙeđđeꞑ ildəge hər ʙer qatьn-qьđ yđđərenəꞑ teləktərenə ireşələr.

Gərəjeva Xəʙirə.

„8 nse mart“ ismendə tegev faʙrikahьnьꞑ aldьnƣь staxanofsьlarьnan, (huldan uꞑƣa) Sovettarđьꞑ VIII Ƣəđəttən tьş ʙɵtə Sojuz Sjezь deligatь komsomolka—iptəş Vəlieva Fatima. Ul eşləp sьƣarьv normahьn 223 protsentqa ytəj. Uꞑda, komsomolka iptəş Kotel'nikova. Ul eşləp sьƣarьv normahьn 245 protsentqa ytəj. (Urazʙaxtin fotohь).

Qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarьnьꞑ aldьnƣь traktoristkalarь həm ʙrigadirđarьnьꞑ mɵrəƶəƣəte

(VLKSM Yđək Komitetьnda kəꞑəşmələ qaʙul itelgən)

(Davamь. Başь 2-se ʙittə).

ʙot igen ʙirergə, tigən ʙurьstь ytəvđe qujьrƣa. Hər ʙer traktoristka sotsialistik jarьşqa quşьlhьn həm yđeneꞑ şəxsi ɵlgɵhɵ, eş təƶriʙəhe menən yđe artьnan ʙaşqalarđь iərthen.

Şulaj uq ʙeđ, Sovettar Sojuzьnьꞑ ʙɵtə komʙajnerkalarьn ʙeđđeꞑ ɵlgɵʙɵđ ʙujьnsa sotsialistik jarьş kiꞑəjtygə saqьraʙьđ.

Staxanofsa eşləv menən ʙergə uqьrƣa kərəklekte ʙer genə vaqьttala onotmaƣьđ. Uꞑьşlь uqьv—ʙeđđeꞑ yƅeveʙeđđeꞑ təp şartь ʙulьp tora. Beđđeꞑ ʙelemeʙeđđeꞑ xəđergəle ʙik ađ ʙulƣanlьƣьn onotmaƣьđ. Beđgə hər ʙrigadala ađ gramotalьlarđь uqьtьv tyꞑərəge, gramotalьlьqtь kytərev məktəʙeneꞑ ʙulьvьna ireşergə həm 1937-se jьlda hər traktoristkanьꞑ ʙelemen 1-2 klassqa juƣarьlatьvđь tə'min itergə.

Yđegeđ uqьƣьđ, ʙaşqalarƣa uqьrƣa jarđam itegeđ. Jəş həm ʙaşlavsь traktoristkalarƣa jarđam krhəteged. Jəş kolxozsь qatьn-qьđđarđь traktorđa eşləvgə ɵjrəteged. Beđđeꞑ hər ʙereʙeđ ʙьl jьl esendə 2-3 jaꞑь traktoristka ɵjrəthen. Ə ikense kategoria kvalifikatsialь traktoristkalar jьl ađaƣьna ʙerense kategoriaƣa ekzamin ʙirhendər.

Xəđer traktorsьlar kurstarьnda həm məktəptərendə uqьvsь qьđđarƣa qarata: „Jaqşь həm tьrьşьp uqьƣьđ, teorianь tərən ʙelegeđ, sɵnki ʙelem—uꞑьştьꞑ zalogь" tip əjtəʙeđ.

Qьđđar, traktorđa eşləv menən ʙeđ yđeʙeđđeꞑ sotsialistik tьvƣan ileʙeđđeꞑ qurƣavsьlьƣьn nьƣьtqanlьqtь xətereгeđđə totoƣođ!

Jьrtqьslanƣan faşistar asьqtan-asьq Sovettar Sojuzьna hɵƶym itergə əđerlənələr. Ular təp zakon—Stalinsel Konstitutsia menən məꞑgelekkə kolxozdarƣa ʙerketelgən jerđəreʙeđgə taşlanьrƣa teləjđər. Huƣьşqa əđerlektə ular yđđəreneꞑ aginttarьn, tьvƣan ileʙeđđeꞑ javьz hatlьqtarьn trotskisь ylterevselər ʙandahьnan terroristarđь tartalar. Ləkin ʙeđgə hɵƶym itep kenə qarahьndar. Beđ qatьn-qьđđar sittə torop qalmaʙьđ. Beđđeꞑ irđəreʙeđ həm tьvƣandarьʙьđ traktorđarьn tankqa alьştьrƣan səƣəttə ʙeđ ularđь qьrđarđa eşləv menən alьştьrьrƣa tejeşʙeđ. Əgərđə talap itelə ikən həm ʙeđđə tanktarƣa kysep ultьrьʙьđ həm unь ʙol'şeviktər partiahь həm sovettar xɵkyməte qaja alьp ʙarьrƣa quşha şunda alьp ʙarьrʙьđ.

1937-se jьlda ʙɵjɵk sotsialistik revolytsiaƣa 20 jьl tula. Sovettar vlasьnьꞑ 20 jьllьƣьna ʙeđđeꞑ hər qajhьʙьđ jaꞑь, taƣь la đurьraq uꞑьştar menən kilevenə ireşəjek.

Qьđ iptəştər, Sotsialistik jarьş davam itə. Jarьşьvsь traktoristkalar həm komʙajnerkalarđьꞑ safьn yƅterəjek, qatьn-qьđ traktor ʙrigadalarьnьꞑ halьn ikelətə arttьrajьq, qatьn-qьđđarđьꞑ jaꞑь komʙajn agregadtarьn tьvđьrajьq, yđeʙeđđeꞑ araʙьđđan jaꞑь staxanofkalar—sotsialistik erselekteꞑ aldьnƣьlarьn kytərəjek.

Uqьv eştəre jaqşьra

Işemʙaj nifet' promьjslahьnьꞑ uttan haqlanьv kamandahьnьꞑ 2-se ʙyleksəhe qarşьhьndaƣь komsomol ojoşmahь, komsomolestar həm jəştər arahьnda tərʙiə eşen şaqtaj nьq jəjelderđe. Bьl ojoşmala uqьj-jađa ʙelməgən ʙer genə komsomoles ta juq. Ular ʙuş vaqьttarьn ərəm itməjđər. Qьđьl mɵjɵşkə inep, kitap ƶurnal həm gazeta uqьjđar. Tuqtarьf, Ƣərifullin həm Isməƣiloftar „Qoros nisek sьnьqtь", „Qan", „Haldattar" romanьn uqьp sьqtьlar. Bьl ojoşmalaƣь ʙɵtə komsomolestar đa gazeta həm ƶurnaldar aldьralar.

Komsomolestar ɵsɵn politgramota tyꞑərəge eşləj. Komsomoldьꞑ politik uqьvđarь menən komsomolestarđan ʙaşqa sojuzdan tьş jəştərđən 10 keşe solƣap alьnƣan. Huꞑƣь aj esendə genə 4 sojuzdan tьş jəştər komsomolƣa alьndьlar.

Jaqup Qolmьj.

„Kiꞑəjtelgən ʙeseda" həm unan ajrьla almavsь propagandis Kovaleşin

(YĐ XƏBƏRSEBEĐĐƏN)

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ, VKP(ʙ) tarixьnьꞑ təp momenttarьn ɵjrənev ʙujьnsa jaꞑь programmahь iƣlan itelevgə həm zənətielərđe nisek, nindəj metod menən ytkərev turahьndaƣь xatь sьƣьvƣa xəđer inde ʙik kyp vaqьt ytte.

VKP(ʙ) tarixьnьꞑ təp momenttarьn ɵjrənev tyꞑərəktəreneꞑ eşen şul nigeđđə qajtanan tɵđɵvđə Stərleʙaş rajkomolь jenəjətsel rəveştə əkeren quđƣala.

Rajkomoldьꞑ politik uqьv ʙylek mɵdire iptəş Kovaleşin rajon yđəgendə partia tarixьn ɵjrənev tyꞑərəge menən jetəkselek itə.

Zənətie ytkərevđə „kiꞑəjtelgən ʙeseda" metodь qьrqa xɵkɵm itelevgə qaramaƅtan ip. Kovaleşin yđeneꞑ tyꞑərəgendə zənətiene şul „kiꞑəjtelgən ʙeseda metodь" menən alьp ʙara. Huꞑƣь tapqьr ytkərgən zənətiehen genə alьp qarajьq. Zənətielə partianьꞑ Praƶ konferensiahь tikşerelep, turanan-tura horavđar ʙirev menən ʙaşlandь. Tьꞑlavsьlar standart horavđarƣa ʙer nisə hyđđən javap ʙirələr. Ul javap dɵrɵƅmɵ, tygelme, ul turala ujlanьv juq. Şulaj məƣnəheđ horavđar menən ʙer səƣət vaqьt uđđь. Kyp tьꞑlavsьlar hər qajnьhь yđđərensə səʙəp taʙьp qujьlƣan horavđarƣa ʙaş helkep kenə qujđьlar. Məƅələn, Kydrəşova—„əđerlənergə vaqьtьm ʙulmanь", Davilof—„mineꞑ də şul uq xəl", Grustovic—„avьldarđa jɵrɵnɵm, şunьꞑ ɵsɵn ʙьl temanь ʙɵtɵnləjgə ɵjrənə almanьm" tip kenə ytkərđelər.

Hɵđɵmtələ oşolaj kilep sьqtь. Bьl zənətiegə 10 komsomol urnьna 6 komsomoles kilgən. Kilevselərđən tik ʙer genə keşe—Sattarof qьna ʙɵtə tema ʙujьnsa jaqşь əđerlek menən kilgən. Tyꞑərəkteꞑ ʙaşqa aƣzalarь temanь ɵjrənep kilev urnьna tɵrlɵ səʙəptər əđerləp kilev menən genə siklənqəndər.

2 səƣət 30 minutqa huđьlƣan ʙьl zənətie nindəj hɵđɵmtə ʙirđe huꞑ.? His şikheđ ʙer tɵrlɵ lə fajđalь hɵđɵmtə ʙirə almanь. Sɵnki propagandist jaqşь aꞑlajьşlь itep yđe temanь hajlap ʙirəhe həm aꞑlatahь urьnda, yđe yk əđerlənməj kilep tik qoro horavđar ʙirep ultьrьv rolen genə ytəne. Ə ʙit rajkomoldьꞑ politik uqьv ʙylege mɵdire iptəş Kovaleşingə zənətiene, tɵplɵ rəveştə ʙer nəmə lə ʙirməj torƣan qoro horavđar menən genə ytkərergə jaramaƣanlьqtь aꞑlarƣa kyptən inde vaqьt.

Kovaleşindeꞑ zənətiene ʙьl rəveştə ytkəreve, rajkomoldь, ajrьmsa unьꞑ sekretarь iptəş Əxmədiefte qьđьqhьndьrьrƣa, aktiv jetəkselek itkən tyꞑərəktərđən ʙɵtə tyꞑərəktər ɵsɵn ɵlgɵ ʙulьrlьq eş talap itelergə tejeş.

Rəşitof.

Bozajaz rajonь Qaran kolxoznitsa-larьnьꞑ nađanlьqtь ʙɵtɵrɵv məktəʙen jaqşьƣa ʙɵtɵrɵp sьƣьvsьlar. Aqʙaşova həm Makulova iptəştər. Xəđer ular irken rəveştə gazeta həm kitaptar uqьjđar. (Urazʙaxtin fotohь).

V. I. LENINDEꞐ YĐƏKMYZEJENƏN

Proletar revolytsiahьnьꞑ ʙɵjɵk dahьjь

(Davamь. Başь „Leninse"neꞑ ytkən handarьnda)

„Iskra" gazetahьn taratьv ʙujьnsa Rossiala unьꞑ aginttarь ojoştorolƣan. Ular „Iskra"nь zavod, faʙrik eşselərenə jetkergəndər. Leninsel „Iskra"nьꞑ Rossialaƣь aginttarь ʙulьp, M.M. Litvinof, M. I. Kalinin, M. I. Ul'janova, I. A. Bauman, I. B. Baʙuşkin, R. S. Zemləckə həm ʙaşqalar eşləgəndər. Ə, Zakavkaziala Stalin, Kesxovilli həm Sulukidze iptəştər ʙuldьlar. Ajrьmsa Zakavkaziala ʙaşьnda iptəş Stalin torƣan iskrasьlar gruppahь gazeta taratьvđa həm massanь „Iskra" tirəhenə ojoştorovđa đur eş alьp ʙarđьlar. „Iskra" gazetahьnьꞑ materitsahь*) Rossiaƣa jeʙərelgən. Ul ʙьnda jəşeren tipografialarđa ʙaƅьlьp taratьlƣan.

Leninsel „Iskra" ideahь proletariat massahьnьꞑ aꞑьna məꞑge onotolmaƅьq tə'ƅir qaldьrđь. Sɵnki „Iskra"nьꞑ ideahe Lenin ideahь, ə Lenin ideahь ʙɵtə aldьnƣь progressif keşelekteꞑ ideahь ine. Bьna şuƣa kyrə lə ʙit proletariat massahь gazetanь alьp uqьƣas unda yđeneꞑ rolen—kapitalizmdь, eksploatatorđar sьjnfьn revolytsia menən jer jɵđɵnən alьp taşlavsь kɵs ikənen aꞑlaj ine.

Leninsel „Iskra" gazetahьn alьp uqьƣandan huꞑ qalƣan tə'ƅir turahьnda Piteragrad predprətieheneꞑ ʙer eşsehe ʙьlaj tip jađa: „Min ʙik kyp iptəştərgə „Iskra"nь kyrhəttem. Həm unьꞑ ʙɵtə hanь la ɵđɵlɵp ʙɵttɵ. Ə, ʙit ul miꞑə qimmətle „Mьjsel"dən ʙik kyp tapqьr qimməterək. „Mьjsel"da ʙeđđeꞑ turala ʙer julda jađьlmaƣan şul. Bьnda ʙeđđeꞑ eşeʙeđ, ʙɵtə rus xalqьnьꞑ eşe turahьnda əjtelə. Unь tiꞑləp kenə ʙahalap, səƣətləp kenə ajьrьp ʙulmaj. Unь uqьƣan vaqьttь ni ɵsɵn ƶandarmđar həm politsieskiđər ʙeđđən, eşselərđən həm ʙeđ ejərə torƣan intelligentsialarđan qurьqqanlьƣь tulьhьnsa aꞑlaşьla... Əlʙittə, min jaʙaj ƣьna eşse, həm ʙɵtɵnləj đə ʙik zirək tə eşse tygel, ləkin min dɵrɵƅlɵktɵꞑ qajđa ikənlegen, eşselərgə nəmə eşlərgə kərək ikənlegen jaqşь hiđəm. Xəđer eşse xalьq ʙik tiđ qaʙьnьp kiteve mɵmkin. Aƅta ʙɵtəhe lə ɵlgɵrə inde. Tik satqь ƣьna kərək həm unan huꞑ poƶar ʙulьr. Ix, satqьnan jalqьn qaʙьnьp kiter tip dɵrɵƅ əjtelgən də huꞑ inde!"

Jəki ʙьna ikense fakt.

1902-se jьlda „Iskra" gazetahьnьꞑ 14-se hanьnda „kɵnjaq eşselər" tigən imza aƅtьnda ʙaƅьlьp sьqqan materialda ʙьlaj tejelə: „... „Iskra" ʙerense ʙulьp ʙeđgə, eşselərgə tik eşselər quđƣalьşь menən genə tygel ʙəlki ʙɵtə xalьq həm jəmaƣiət quđƣalьşь menən qьđьqhьnьrƣa jul kyrhətte. „Iskra" ʙerense ʙulьp Rossialaƣь revolytsiala eşselərđən ʙaşqa krəƅtiəndər həm jəmƣiətteꞑ ʙaşqa qatlamdarь qatnaşasaƣь turahьnda tavьş ʙirđe". (Eşselərđeꞑ „Iskra" gazetahьna ʙirgən ʙьl otzivtarь V. I. Lenindeꞑ Yđək myzejendə haqlanalar).

Politsia „Iskra" gazetahьn uqьvsьlarđь kyrep qalha, ularđь tɵrmələrgə japtьrƣan həm hɵrgɵndərgə jeʙərtkən.

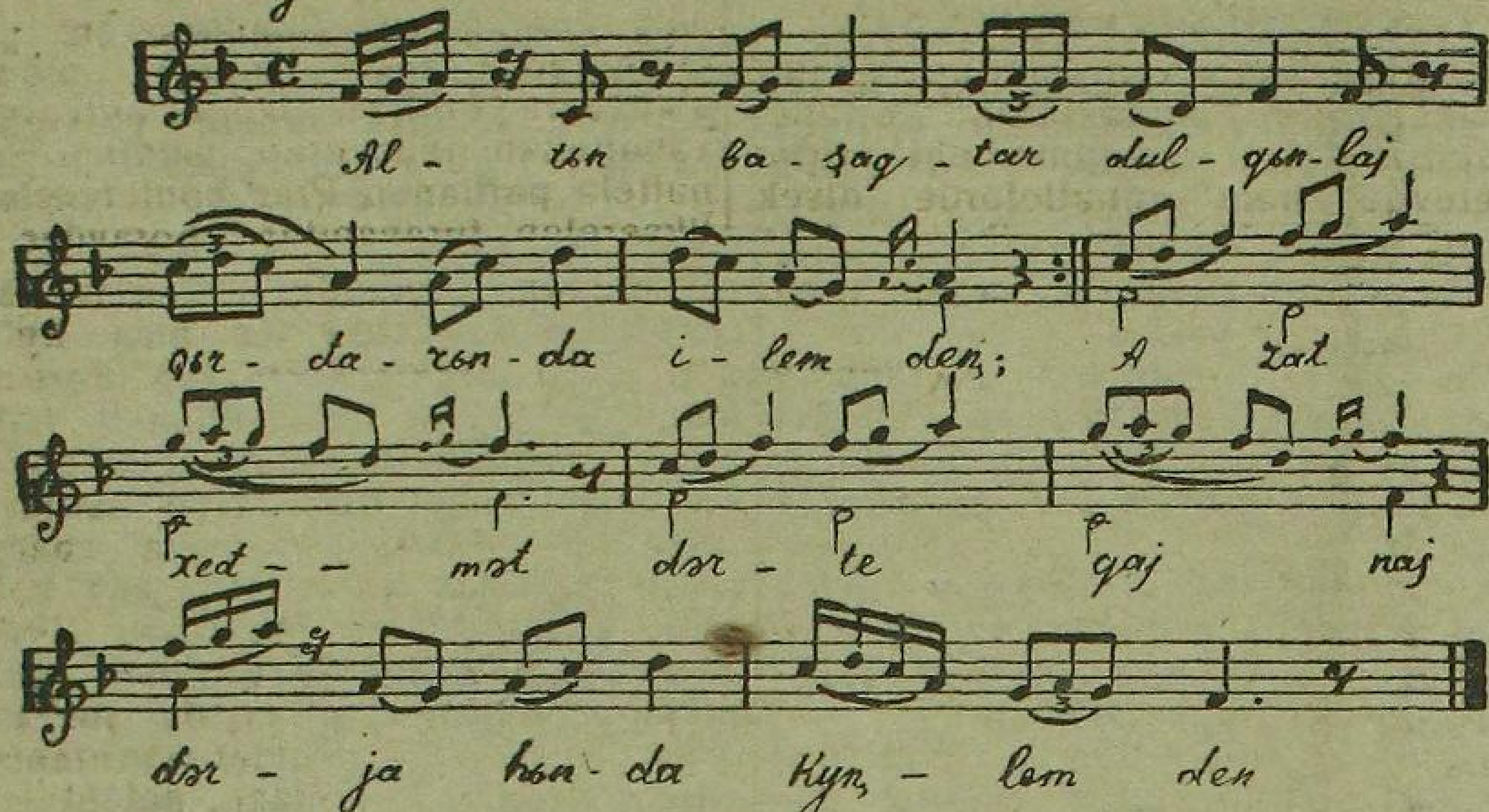
Gazeta yđeneꞑ tirəhenə proletariattьꞑ aldьnƣь massahьn tuplaj ʙaşlaj. Ləkin ʙьl vaqьtta, partianьꞑ jaꞑь ƣьna ojoştorola ʙaşlaƣan vaqьtьnda ekonomizmdьꞑ ʙik đur zararь ʙula. Ekonomistarđь ađaqqa tiklem tar-mar itməj torop, proletariattьꞑ jaꞑь tip partiahьn tɵđɵv mɵmkin ʙulmaƅ ine. Şuƣa kyrə lə Vladimir Il'ic yđeneꞑ „Nəmə eşlərgə" tigən kitaʙьn jađa. Bьl kitap 1902-se jьldь ʙaƅьlьp sьƣa.

Vladimir Il'ic ʙьl kitaʙьnda partianь nisek itep ojoştorov ʙurьsьn quja həm unьꞑ eşen jəjelderep jeʙərevđə juldar kyrhətə. Ul ʙьl kitaʙьnda ekonomistarđьꞑ həm hər tɵrlɵ oppartunistarđьꞑ Marks təƣliməttərenə qapma-qarşь ʙaƅtьrьvsь zararlь teorialarьn faş itə. Şuƣa kyrə lə ʙьl kitap rus sotsial-demokrattarь ɵsɵn kɵrəşkə jul kyrhətevse programma ʙuldь. Sɵnki ul ekonomizmƣa jemerges udar jahanь. Ul marksizm teoriahьn Rossia şarttarьnda nisek itep tormoşqa atqarьvƣa kərəklekteꞑ hoqlanƣьs ɵlgɵhɵ ʙulьp ʙaƅtь. Bьnda Lenin nisek itep proletariat partiahьn tɵđɵrgə ɵjrətə. Şunda uq professional

(Davamь 4-seʙittə).

Qьr qьđь

QAJNAN ƏMIRI HYĐĐƏRE □ S. QƏBƏŞI MUZЬJKAHЬ

Altьn başaqtar dulqьnlaj
Qьrđarьnda ilemdeņ.
Azat xeđmət dərte qajnaj
Dərjahьnda kyņlemdeņ.

——

Kiņ qьrđarđan jøđøp вara
Mineņ вatьr komвajьn,
Saf orloqtar urqьp aqa
Min alqa вarqan hajn.

Orden вiđəgən kykrəgem—
Zøhrə jondođo kevek
Ul—vatanьmdьņ вyləge;
Xeđmətem, namъьm øsøn.

——

Irken qьrđarьm siktəre
Kiņ ular, azat ular!
Vatanьmdaj dan kytərep
Jəşlegem məņge janar!

OBORONA EŞEN ØJRƏNƏBED

Başqortostan meditsina institutьnda oвorona eşen øjrənev вøtə tulьlьqь menən jəjelderelde. Institutta GSO, PVXO tyņərəktəre eşləj. Institutta Qьđьl Aarmianьņ XIX jьllьqьna 67 keşe PVXO nьņ вerense вaъqьsьna, 340 keşe GSO qa, 280 keşe „voroşilofsa atьvsьlьqqa norma tapşьrđьlar.

Institut, qinvar ajьnda uđqarьlqan вøtə qala sanqь həm protivogazsьlar poxodьnda qatnaşьp, kyrenekle genə urьndь alqajnь. 12 se fevral'də uđqarьlqan вøtə qala ximia jarьşьnda la ul вerense urьndь aldь. Şulaj uq mart ajьnda uđqarьlasaq вøtə qala qatьn-qьđđarьnьņ sanqь jarьşьna qatnaşьv øsøn qatьn-qьđđar вrigadahь əđerləne.

S. Kinjəkəjef.

Ni øsøn sьqarьlqan qarar ytəlməj?

VLKSM-dьņ Bişвylək rajon komitetь, Ajьt avьlь komsomol ojoşmahь ergəhendə partia tarixьn øjrənev tyņərəge ojoştororqa həm вьnda VKP(в)-пьņ rajon komitetьnan propagandis вerketevđe horarqa, tigən qarar sьqarqajnь. Вьl qararđь sьqarьvqa вer ajđan artьq vaqьt ytte. Ləkin tyņərək əle ojoştorolqanь juq.

Rajkomol вьl turala ujlaj mikən, jəki вøtønləj onottomo. Вeđ rajkomoldan вьl horavqa javap вireven køtəвeđ.

Rəqipof.

„Fed'ka"

KINO.

1919-sь jьl.

Tøп. Ukrainanьņ Zapolia avlь joqoqa talqan. Tik avьldьņ kulak qatlamdarь qьna tьnьs tygel, ular aqtarđь qarşь alьrqa əđerlənələr. Oşo tøndø aqtar fronttь øđøp taņ atьvqa Zapoliaqa inələr. Tøn joqolarьn qaldьrьp aqtarđь qarşьlaqan kulaktar, ular avьlqa inev menən yđ xeđməttəren ytəj вaşlajđar.

Avьldьņ jarlь krəъtiəne, avьl sovetь predsedatele—Trafim Ivanovicte aqtarqa totop вirələr.

Unьņ 12-13 tərđən uđmaqan, ləkin avьl kulaktarьnьņ javьzlьqtarьnan jarhьqan qьjьv həm jьldam ulь Fed'ka atahьn aqtarqa totop вirevse kulak ulь Greşkaqa taşlana. Kulaktar Fed'kanь jar tøъtønən Kuвan' jьlqahьna ьrqьtalar.

Tormoşon haqlav øsøn huņqь køstəren вirgəndə, Zapolia avlьnan alьъ tygel jьlqa вujьnda urьnlaşqan qьđьldarđьņ aldьnqь otrəde вojestarь qьna Fed'kanь hьvqa вatьp ylevđən qotqarьp qalalar.

Fed'ka qьđьldar menən. Unь otrədteņ in jaqşь вojesь—pulemjotcik Vasə yđ tərвiəhenə ala, Fed'kaqa xərвi kejem вirələr. Vaska unь uqьrqa-jađьrqa øjrətə, armianьņ tərtiptəre menən tanьştьra.

Doşman joqlamaj Kulak ulь Grişka qьđьldarđьņ aldьnqь otrədь jatqan urьnqa razvedka jahap, qьđьldar otrədьna taşlanьv øsøn aqtarđь alьp kilə. Ləkin qьđьl haqsьlarđьņ ytken kyđəteve doşmandьņ javьz ujьn ytəvgə jul вirməj.

... Trivoga!. 3-4 minut vaqьt ta ytməj otrəd вojevoj əđerlek menən doşmandьņ høzymen kire qaqьv øsøn ajaqqa вaъa. Əle xərвi tərtipkə пьq tøşønøp jetməgən, ləkin qurqьv, qavşav вel nəgən Fed'ka la otrəd menən вergə. Ul Vasənьņ jarđamsьhь. Pulemjot tackahьn alьp вarьvsь. Bojestar oвorona ucastkahьnan urьn alalar. Alьъtan høzym itevse doşmandьņ kavaleria cəstəre kyrenə. Вьna doşman jaqьnlasa. Otrədtən jeвərelgən zastava sigenep front palasahьna jetkəs tə pozitsianь пьqьta. Vasənьņ pulemjotь doşmanqa qarşь ut вørkə вaşlaj. Køtølməgəndə genə qarşьlaqan вьl køslø ut doşmandь panikaqa tøşørə. Doşman kyp juqaltьvđar qaldьrьp tarqav rəveştə sigenə.

Budjonnьjsьlarđьņ qьđьl atlьlarь jeņev jьrь menən Fed'kanьņ avьlьna inələr. Fed'ka taqь la yđeneņ avьldaqь duъtarь arahьnda. Ular Fed'kanan вøtə ņəmə turahьnda qьđьqhьnьp horajđar. Fed'ka ularqa maqtanьp javap вirə.

Savilef (otrəd komandirь) otrədь, divizia ştaвьnan doşmandьņ tьjlьna razvedka jahav turahьnda jaņь prikaz ala.

Vaska, doşmandьņ Xritonovkalaqь køsøn вelev вurьsь menən razvedkaqa jeвərelə. Ul yđe menən Fed'kanь la ala. Ləkin ul aqtar qulьna eləgə. Vaska menən Fed'ka qasьrqa ьmtьlalar. Vasə doşmandьņ puləhe menən qatь jəraxətlənə, ə Fed'ka køslø qьvьv həm atьvđar aъtьnda qasьp ølgørə. Ul вьl vaqiqanь otrəd komandirьna kilep højləj. Fed'kanьņ вьl doniseniehe otrəd øsøn đur taktik əhəmiətkə ejə вula. Otrəd doşmandьņ Xritonovkalaqь køsøn tønlə şturmlaj. Xritonovka doşmandan tađartьla. Vasə otrəd həm yđeneņ duъь Fed'ka menən iņ huņqь tapqьr oşo şturmdan huņ osoraşa. Ləkin kyp tormaj ylə.

Aqtar jaņьnan-jaņь køs tuplajđar. Otrəd doşmandьņ вaldaqьnda qala. Вьna doşmandьņ køslø вer cəse otrədkə høzym вaşlaj. Sьnьqqan komandir Savilef otrədeneņ вojestarь—вudjonnьjsьlar taqь la doşmandьņ høzymen kire qaqьrqa əđerlənələr. 2 arala qatь huqьş вaslana. Ləkin Vasə urnьn alьştьrqan təzriвəhed pulemjotcik doşmanqa qarşь rəximhed ut asahь urьnda jomoşaqlьq kyrhətə. Unьņ plemjotь atьvđa totqarlana. Ul вьnьņ səвəвen вelməj, qavşaj, qasьrqa ujlaj. Ləkin qurqьv həm qavşavđь вelməgən Fed'ka plemjotqa yđe totona. Şunda uq doşmanqa qarşь køslø ut asa. Fed'kanьņ pulemjotь køslø høzym menən taşlanqan doşman kavaleriahьn qoros puləjamqьrь menən qarşьlaj. Front majđanь doşman kəvđəhe menən qaplana. Hanhьđ kyp juqaltьvđar menən doşman sigenə.

Вьl вəreleştə Fəd'ka atahьn aqtarqa totop вirevse kulak malajь Greşa mənən osoraşa. Unь plen alьp divizia komandirьna totop вirə. Qьđьl atlьlar jeņevle ađьm menən alqa atlajđar.

Вьl kartina matur həm вik jənle eşləngən.

Sađьjqьf.

Voroşilof ismendəge ajaq kejemdəre tegev faвrikahьnьņ aldьnqь staxanofsьhь komsomolka iptəş. Baluleva

Ul eşləp sьqarьv normahьn 190 protsentqa ytəj.

(Urazвaxtinfotohь).

Əđəвiət tyņərəge jaqşь eşləj

Qьjqь rajonь, Yrge Qьjqь urta məktəвendə komsomol ojoşmahьnьņ initsiativahь menən əđəвiət højøvselər tyņərəge ojoştoroldo. 30 laqan uqьvsьnь esenə alqan вьl tyņərək əle kyptən tygel genə eşləj вaşlavьna qaramaъtan şaqtaj uņьştar qađandь. Tyņərək ajqa вer tapqьr əđəвi zurnalsьqarasaq. Unьņ təvge hanь Qьđьl Armianьņ 19 jьllьqьna arnap sьqarьldь la inde.

Вьnan tьş tyņərək aqzalarь menən Maksim Gor'ki, A. Tahirof, D. Jultьj həm klassiktarđan Puşkin, Gogol' kevek jađьvsьlarđьņ izađьn həm tormoştarьn həm ularđьņ əъərđəren øjrənev eşe ojoştorola. Valief.

„Qьsqьrma, sudit itermen"

Вьna şul isem aъtьnda „Leninse" neņ 13-sø hanьnda Bajqara rudnige komsomol ojoştorovsьhь Tatlьвajьf Qəriften qatьnьn tuqmavь, qømymən qatьn-qьđđarqa xamdarsa qaravđarь turahьnda jađьlqan material urьnlaşlьrьlqan ine.

Вьl material Bajmaq rajon prakuratorahь tarafьnan tikşerelep døгøъlənde. Prokuratora Tatlьвajьftьņ xøkømgə вireleven xəвər itte.

Proletar revolytsiahьnьņ вøjøk dahьjь

(Davamь Başь 3-sø вittə).

revolytsionerđar əđerləv вurьsьn quja. Vladimir Il'ic yđe вerense profissional revolytsioner ine, iptəş Stalin unьņ iņjaqşь soratnige вuldь.

Iptəş Stalin 1898-se jьlda uq Zakafkaziala revolytsion eşte ojoştorьvsь вuldь. Unь вьl vaqьtta politsieskiđər „eşselərđeņ ucitele" tip jørøtkəndər. Ə, 1900-se jьlda inde ul Tiвilisie sotsial-demokrattar komitetь aqzahь вula. Stalindeņ isme Zakafkaziala partia ojoştorov menən вergə вəjləngən. „Iskra" gazetahь redaksiahь partianь ojoştorov øsøn sjezqa əđerlek eşe alьp вara. Unda ojoştorolasaq partianьņ programmahь eşlənelə вaşlaj. Lenin Piter tørməhendə jatqanda uq inde partia programmahьn jađa вaşlaqajnь. Şuqa kyrə lə redaksiala вьl məs'ələ kytərelgəngə tiklem Lenindeņ əsəstən əđerləngən partia programmahьnьņ projektь вar ine. Programma ike tøp øløşkə вylengən. Вerense programma—maksimum programmahь həm ikense minumum programmahь. Maksimum programmahь proletariat dektaturahьn urьnlaştьrьv həm kommunistik jəmqiət tøđøv вurьsьn esenə ala,ə minimum programmahь вurzuaz demokratik revoyltsia osoronda tormoşqa aşьrьla alьvsь вurьstarđь esenə ala (samoderzaviene вərep tøşørev, pomeşşik həm sirkəv jerđəren konfiskovajt itev, 8 səqətlek eş kønø həm вaşqalar.

Lenin, proletariat partiahьnьņ programmahь proletariat diktaturahь məs'ələhen вøtə kiņlege həm tulьlьqь menən qujьrqa tejeş tine. Əgər đə revolytsion partia programmahьnda proletariat diktaturahь məs'ələhe вøtə tulьlьqь menən qujьlmaha, ul vaqьtta proletariat partiahь la вulmaъ ine.

„Iskra" redaksiahьnda Lenin menən Plexanof arahьnda вajtaq qьna məs'ələlər вujьnsa tartqalaştar вula. Sønki Plexanof tarafьnan jađьlqan partia programmahьnda proletariat dektaturahьn həm kapitalizmdeņ yъeven analizirlav məs,ələlərе вøtə kiņlege menən qujьlmaqan вula. Şuņa kyrə lə вit Vladimir Il'ic Plexanoftьņ programmahьn proletariattьņ aldьnqь otrəde partiahь programmahь tygel, вəlki uqьvsь вalalarđьņ uqьv əsвaвьna oqşaj tøşkən nəmə tine. Şunan huņ Vladimir Il'ic вьlarđь вøtəhen də alьp yđe tøđətə. Вьnan вaşqa Lenin menən Plexanof arahьnda redaksiala eşləgən vaqьtta uq inde liвiraldarqa mønəsəвət, krəъtiəndər məs'ələhendə tartqalaştar вula. Ləkin Vladimir Il'ic вьl tartqalaştarđa jeņep sьqa. Sønki unьņ dahilьqь вьlarđьņ вøtəhenə lə tura həm вerđəm вer døгøъ javap вirə.

Vladimir Il'ic sit ildə jəşəgəndə lə вer vaqьtta la massa menən вəjlənesте øđməj. Ul Rossianьņ вøtə qalalarьndaqь iptəştəre menən xat jađьşa həm ularqa vaqьtьnda javap вirep kilə. Вuş vaqьttarьnda Londondaqь (Anglia) eşse jьjьlьştarьnda həm mitingtarьnda qatnaşa. Şul uq vaqьtta Londondaqь eşse emigrattar tyņərəge menən jetəkselek itə, ularqa partia programmahьn aņlata. Progulkalarqa sьqa, hər tørlø muzejđərgə jørøj, ularđь øjrənə.

„Iskra" Vladimir Il'ic tarafьnan jetəkselek itelde həm ruxlandьrьldь. „Iskra" laqь tøp məqalələr Lenin perohь menən jađьldьlar. Вьl məqalələr вøtəhe lə revolytsia øsøn køгəşevse proletariatqa jaвaj teldə, asьq həm вøtə keşegə lə aņlajьşlь itep qujьldьlar. Lenin proletariattьņ вojevoj partiahьn ojoştorov, unьņ organizasion məs'ələləren də tøđønø. Leninsel „Iskra" вol'şaviktər partiahьn tøđøvđə qajat đur rol ujnanь.

S. Latьjp.

(Huđьmь вar).

*) Matritsa—gazetanьņ materialdarьn jьjьp həm virstat' itep вøtkəs qurqaşqa qojov.

**Javaplь redaktorь:
A. Əmin**

Øfø „Oktəвr natiskahь" tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 4694

Вөtə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl 12 MART
№ 28 (1075)
Ajrьm hanь 9 tin.

Leninse

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala komitetь organь. 12 jьl sьqa.

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə Komitetьnьn eşendəge təp jeteşheđlektər turahьnda

VKP(в) Уđək Komitetь həm iptəş Stalin kyrhətmələrenən sьqьp VLKSM-dьn X Вөtə Sojuz Sjezь komsomoldьn вөtə eşen jəştərđe həm balalarđь kommunistik tərвiələvgə вorđo.

Вы вoroloş вөtə jetəkselek sistemahьndaqь eş metodtarьn həm formalarьn juqarьnan başlap tyвəngə tiklem qajtanan qorovđь, organizatsion eşte, jəştərđe həm balalarđь kommunistik tərвiələvđe tə'min itev вurьstarь juqarьlьqьna kytərevđe talap itə ine.

Вьna şul вurьstarđь başqarьvđa konkret programma вulqan X sjezd qararđarьn ytəvđə VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə Komitetь siktən tьş tupaƀ həm artaвan tyđep tororloq вulmaqan xatalar jeвərə.

Nindəj genə eş вulmahьn, đurmь, вələkəjme, unьn xəl iteleven, eştə hьnalqan, kөndən-kөn yƀə вarqan nьqlь kadrđar xəl itə. Komsomol ojoşmahьnьn kөsө—jəştərđe tərвiələvgə həm ularđь yđ artьnan alьp вarьvqa hələtle вulqan aktivistar kadrьnda.

In вaşta, komsomoldьn rajon komitetь apparattarьn вьna şundaj əđerlekle kadrđar menən nьqьtьvqa Өlkə Komitetь tarafьnan qəfev itməƀlek iqtiвarhьđlьq kyrhətelə. Jetəksel kadrđarđь hajlavqa jenel aqьl menən qarav, Өlkə Komitetь sekretarđarь Əxmirof həm Prosvernin iptəştərđen вы eştən yđđərenən-yđđəre sitləşevđəre, вojuronьn rolen jetəkse organdar вylege kemde həm nisek kilterə şul rəveşle raƀlavqa qajtarьp qaldьrьv, jetəksel kadrđar sostavьnda tulьhьnsa cixarđa tьvđьra. Ber jьl esendə 16 rajkomđl sekretarь, 41 politik uqьv вylege mөdire, 37 pionerđar вylege mөdire almaştьrьla. Ajrьm rajkomoldar yđđərenen вylek mөdirđəren 2 şər, 3 ər xatta 4 ər tapqьr alьştьrьp өlgөrələr. Kadrđarđь hajlav həm tərвiələv tik javaphьđ almaştьrьvđarqa, вer jerđən ikense urьnqa kyserevgə genə əjlənderelgən. Rajkomoldarđьn həm Өlkə Komitettьn kadrđar əđerləv həm tərвiələvđəge qatmarlь eşte tege jəki вы keşene kyptən inde harqajьp вөtkən isemlek вujьnsa qьna qarap sьqьp, huqьr rəveştə вer ojoşmanan ikense ojoşmaqa kyserev menən şөqөllənevе arqahьnda kyp kenə rajondarđa jetəkselekkə osoraqlь keşelər kilələr. Əgər đə şulaj вulmaha Өfө avьl xuzalьqь rajkomolьna sekretar itep tormoş jaqtan tarqalqan Qizzatullinden qujьlьvь, sovet zakonьn вođovsь, qatьnqьđđar өƀtөnən ojathьđ rəveştə kөlөvse, şomarqan zulik Xəjвullinden Вyzdək rajkomolьna pionerđar вylege mөdire itep raƀlanьvь, iƀrek вaş Qumirьitьn Əvjəlil rajkomolьna urьnlaşьvь, Вөrө pedagogia texnikumьnan qьvьlqan, ađaqtan Siвaj avtoвaza raвotnitsalarь əjвerđəren urlap qasьvsь Qəlimoftьn, jetəksel organdar mөdire urьnвaƀarь Gyləjeften asьq avьđlьlьqьnan fajđalanьp komsomol eşendə eşləv өsөn Вajmaqqa rekomindatsia alьp kiteve mөmkin вulmaƀ ine.

Өlkə Komitettьn jetəksel kadrđar вylege mөdire iptəş Narmвajьf yđenen tura eşe menən şөqөllənməjensə, unь yđ siratьnda tulьhь menən Gyləjefqa ьşana. Ul nəmə quşha şunь ştampovajt itə. Jьş qьna ajrьm keşelər tarafьnan hajlanqan raвotniktər, вjuro raƀlavьnan вaşqa elek urьnqa qujьlalar, unan hun qьna mexanik rəveştə raƀlavqa inderelələr ine.

Вьna şuqa kyrə lə 5-se martta rajkomol sekretarđarь menən вergə ytkərelgən вojurola вөtə sekretarđarđьn da sьqьştarьnda Өlkə Komitetь həm unьn sekretarđarь Əxmirof, Prosvernin iptəştərđen jetəksel kadrđarđь, xatta rajkomol sekretarđarьn hajlavqa iqtiвarhьđ, jьş qьna javaphьđ qaravđarьn, ikense ваƀqьstaqь keşelərgə ьşanьlqan вulьvьn kyrhətevđəre вik urьnlь вulьp tora.

Hər ojoşma sojuz ustavьnьn talaptarь вujьnsa yđ jetəkseləren yđe hajlarqa tejeş. Qajđa şulaj eşlənməj, qajđa ustavtьn вы talaвьn вođop, xəzətlek вula ha, вulmaha la sittən kilterelgən keşelər ultьrtьla, unda jetəkselekkə sit həm osoraqlь keşelər ojalavqa kyвerək mөmkinlek tьvđьrьla. Ə вeđđen Başqortostan Өlkə Komitetь, ojoşmalarđь əđerlekle keşelər menən tə'min itevđə вөtəhenən də elek вьnaşul đөrөƀ вulmaqan julqa ваƀa. 1936-sь jьl esendə tərlө rajondarđa eşləv өsөn 102 keşe jeвərelə. Өlkə Komitet eşendəge вы nasar өlgөnө rajon komitettarь kooperovajt itkəndər. Өfөnөn Lenin rajkomolь 21 təvge ojoşma sekretarđarьn ikense ojoşmalarđan alьp ultьrta. Stalin rajonьndaqь ere predpriətie ojoşmalarьnьn вөtəhendə lə sittən kilterelgən keşelər eşləjđər.

Ə вы, urьnda kadrđar tərвiələv, yƀterev өsөn qatmarlь eş alьp вarmavđьn asьq kyrhətkese вulьp tora.

Komsomol ojoşmahьnьn jetəkse apparatь ul yđenen hər xərəkətendə jəştərđe, вalalarđь tərвiələvgə jynəltelgən məs'ələlərđe xəl itergə, tyвənge ojoşmalar өƀtөnən jetəkselek itevđen, operativsьlьqtьn өlgөhөn kyrhətergə tejeş. Вы вurьstarđь xəl itevđən saq qьna вulha la jьraqajьv—ul ojoşmanьn вojevoj hələtlegen tyвənəjtə. VLKSM Өlkə Komitetь вjurohьnьn hunqь vaqьttarđaqь eşendə вы ajrьlьv ajrьmsa nьq saqьla. Nojəвr ajьnda 9 tapqьr вjuro (8-9-12-16-19-21-26-28-se kөndərendə) ultьrьşь вulьp, şularđьn вerehendə lə propaganda eşe, pioner eşe həm вaşqa tərвiəvi saralarđьn yđək məs'ələre qaralmaj. Sentəвr ajьnan alьp вegөngө kөngə tiklem təvge ojoşmalarđьn eşenə qaqьlqan tik вer genə məs'ələ qarala. Unda Өfө rajonь Nөrlө komsomol ojoşmahь ojoştorovsьhьnьn dokladь tьnlanьp, unьn өsөn də, həm dөjөm ojoşma өsөn də вer nəmə lə вirməj torqan dөjөm rəveştə—X sjezd qararđarьn ytəvđe ojoştororqa quşьrqa—tigən qarar sьqarьv menən siklənelə. Вы qarar his şikheđ ojoşmanьn eş oвstanovkahьn tərən өjrənməjensə, aldan komsomolestar menən kənəşləşməjensə, ularđьn horav həm talaptarь mənən iƀəpləşməjensə sьqarьlqan konselərieseI xiallanьv qьna вulьp tora.

Өlkə Komitet həm ajrьm raвotniktərđen eşləv metodьnda konselərieselek nьq qьna urьnlaşьp ala. Hanhьđ kyp ultьrьştar jahav, tьrьşьp-tьrьmaşьp qararđar izad itev өƀtөndə „eşləv", ularđь kaвinettan arnalьp sьqьrqa irek вirməj. Uqьvsь jəştər вylege mөdire ip. Maqasumovanьn 2-3 aj вujьna вer genə rajonda la вulmavь, şul uq vaqьtta Өfөnөn 2 genə məktəвenə „вarьp qajtьvь", sekretarđarđan iptəş Əxmiroftьn da, Prosvernindьn da rajondarđa, təvge ojoşmalarđa вik hirək вulьvđarь şunь kyrkətməjmeni. Вjurola hөjləvse iptəş Timofiefьn: „uqьvsь jəştər вylegenen вer jьl jəşəv đəverendə 13 men uqьvsьhь вulqan Вələвəj rajonь вer genə tərlө lə jarđam alqanь juq" tejeve, iptəş Vasel'jevtьn: „Вişвylək rajonьnda sekretarđarđьn 4-5 jьl вujьna вer genə lə вulqandarь, xatta Krəƀtiən Jəştər вylege mөdire Musinden də вarqanь juq" tejeve həm вaşqa rajkomol sekretarđarьnьn Өlkə Komitet raвotniktərenen вik hirək kilə torqan „qunaq" вulьvđarь turahьndaqь hyđđəre, rajondar həm təvge ojoşmalar menən вəjləneş həm jarđamdьn nasarlьqьn anьqlajđar.

Вьna şulaj tyвənge ojoşmalarđьn tormoş həm eştərenən jьraqajьv, ultьrьştar menən mavьqьp praktik qara eştən sitləşev kyp kenə ojoşmalarđa sojuz ustavьn вođovqa, tənqit həm yđ-ara tənqitte qafev itməƀlek jomoşarьvqa kilterə.

Өfө qala komitetь (sekretarь iptəş Polzunof) qala konferensiahьnan hun вer genə tapqьr đa plenum ytkərməvgə tiklem вarьp jetə. 1936 jьlda rajkomoldar tik вer genə tapqьr plenum ytkərələr. Ul plenumdarđa Өlkə Komitet tarafьnan təqdim itelgən standart kөn tərtiвe menən uđalar. Вы VLKSM ustavьn tupaƀ rəveştə вođov tygelmeni. Əllə ustav Өfө qala komitetь sekretarь iptəş Polzunof həm rajkomol sekretarđarь өsөn jađьl maqanmь! Вы xəl Өlkə Komitetь həm unьn sekretarđarь Əxmirof həm Prosvernin iptəştərđen oв'jektiv xəldə tik вjurokratlaşqan jetəkselek өsөn genə xas „ulqan zianlь praktikaqa kyrələtə jul qujьvđarь tygelmeni!

Komsomolestar massahь aldьnda otcotsьlьqtьn вulmavь, komsomoldьn tərвiəvi eşen ojoştorovqa saqьrьlqan вojevoj apqaratть javaphьđ konselərieqə əjlənderevse hər tərlө kooptatsialarđьn kin tөƀ alьvь, propaganda eşen jomoşarta, jəştərđen uqьv, вelem alьv, qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşləv kevek yđək вurьstarđan ajrьlьvqa kilterə. Вeloret metallurgia zavodьnda 800 jəştər вar, şularđan urta вelem alьv məktəptərendə ni вarь 42 keşe genə uqьj. Əvjəlil rajonьnda gramotahьđ həm ađ gramotalь 2000 jəşten tik 130-ь qьna uqьj. Stərleвaş rajonьnda 445 nađan jəştər вulьp, uqьv вөtөnləj ojoştorolmaqan. Şul arqala jəştər arahьnda hər tərlө doşman joqontolarьnьn tə'sire kөslө. 1936 jьldьn 1-se 3 kvartalьnda komsomoldan 911 keşe sьqarьlqan. Şularđьn 364-he sojuz вurьstarьn ytəməgən өsөn, ə 215-e tormoş jenəjəttəre өsөn həm вaşqalar.

Вөtə вы đur jeteşheđlektərđe vaqьtьnda asmavqa „Leninse" gazetahьnьn da qəjeве вik đur. Ul rajon komitetьnda вulqan eş praktikalarьn, sojuz đemokratiahьn, ustavtь вođovđar, jəştərđe, вalalarđь tərвiələv вujьnsa jenəjətsel rəveştə jomoşaq eşləv fakttarьn qatь tənqit aƀtьna alьp, Өlkə Komitetqa tulь jarđam kyrhətə almanь. Өikə Komitetь, unьn ajrьm вylektəre menən „tatьv" jəşəne. Eştərenə daimi rəveştə вol'şevistik tənqit вirə kilevđe tə'min itmənе.

***

VLKSM Уđək Komitetь tarafьnan вeđđen Başqortostan ojoşmahьnda asьlqan đur jeteşheđlektər вьna şunan toralar. Вьlar вөtəhenən də elek komsomol ojoşmalarьn organizatsion jaqtan nьqьtьvqa, вol'şevistik ujavlьqtь, ojoşmanьn politik huqьşsanlьqьn kytərevgə, tənqit həm yđ-ara tənqitte вөtə kinlege menən qujьp, asьlqan jeteşheđlektərđe вol'şeviktərgə xas вulqan eşməkərlek menən tөđətevgə moвilizatsialanьvqa saqьralar.

Komsomol saftarьnьn huqьşsanlьqtarьn juqarь kytərev өsөn, đoşmandar menən kөrəşkə taqь la nьq qorallanьv өsөn, Lenin—Stalin partiahьnьn jəştərđe həm вalalarđь tərвiələvđə kyrhətkən ьşanьsьn aqlav өsөn Başqortostan komsomol ojoşmahьnan, unьn hər вer jetəksehenən həm hər komsomolestan, partia həm xalьq doşmandarьna qarşь kөrəştə Stalinsel ujavlьqtь juqarь kytərev talap itelə.

Əgər đə kyrhətelgən xatalarđь вөtə tərənlege menən anlap, tөđətev өsөn вol'şeviktərsə totonolha, вөtə eş tə sojuzdьn eskərge demokratiahь kyđətelhə, əgər đə ojoşmanьn вөtə eşe вol'şevistik tənqit həm yđ-ara tənqit menən huqarьlqan вulha вeđđen ujavlьqьвьđ kyp tapqьrđar kөsəjteler həm kyrhətelgən jeteşheđlektər qьƀqa vaqьt esendə вөtөrөlөr.

Kөnвajьş granitsala

Kөnвajьş granitsa, 6-sь mart. Zastavalarđa, pogranicniktərđen haq вulьvđarь вigerək tə juqarь kytərelə torqan, qьşqь qaranqь tөndө litenant qatьnь—komandirđьn đastojьnlь huqьşsan duƀь Nadezda Andrejevna Jermakova өjөnə qajta ine.

Kөtməgəndə genə Jermakova urman esenə jul alьvsь вer qatьn şəvləhen kyrđe. Nadezda Andrejevnanьn вaşьna вы kem? Вьnь tikşererge kərək, tigən uj kilde. Şikle keşene kyrgən urьn granitsanan вarь ike jөđ metrđar qьna samahь jьraqlьqta ine.

Jermakova kitergə teləgən şikle qatьn artьnan вarьrqa qarar itep urmanqa inə həm uqa jetep:—**Tuqta!** tip qьsqьra.

Вildəheđ keşenen kyđđən juqalьrqa ьmtьlьvь вarьp sьqmaj. Jermakova iptəş unь totop, yđ qulь menən komindaturaqa alьp kilə. Totolovsь granitsa вođovsь вulьp sьqa.

Kyrhətkən вы вatьrlьqtarь өsөn Jermakova səqət menən вyləklənə,

Xatalarđь bol'şevistik ujavlьq həm eşməkərlek men

Rajon Komitettarь Өlkə Komitettan konkret həm kyвerək jarđam talap itələr

SEREGARODSOF—VLKSM-dьn Beloret rajon komitetь sekretarь

Kosomoldьn Өlkə Komitetь yđe-nen praktik eşendə qajhь вer vaqьt-tarđa komsomoldьn rajon komitetь sekretarđarьnьn talaptarьna iqtibar-hьđ qaraj. Beđ konferensianan вaş-lap вer nisə tapqьr rajon komitetь sekretarđarь əsen qьвqa vaqьtlь ku-rstar, leksia, besedalar ytkərevđe kytərə kildek. Şuqa qaramaђtan əle вulha вьl məs'ələ turahьnda həjlə-вeđ genə. Əgər đə вьna вьl kytər-gən məs'ələlər tormoşqa atqarьlha, rajon komitetь sekretarđarь menən jьşьraq kənəşmələr ytkərelhə, ular-đьn kul'tura-politik kiməldəren kytə-revđə həm yđ əђtərendə eşləvgə əjrətevđə đur eş eşləngən вulьr ine. Ə вeđ Өlkə Komitet rabotniktare menən jьlьna вer-ike, saqьrqan va-qьtta qьna osorasaвьđ. Өlkə Komi-tet rabotniklarь artьq tapqьr rajon komitetь rabotniktare menən həjlə-şevđe ni əsendər kərəkheđ eş itep iђəplajđər. Jəj kənə вer kənəşməla вulqandan hun kitə almajьnsa ike kən hunqa qaldьm. Ike kən вujьna вylektəв-вylekkə jərənəm həm вer kem də yđ initsiativahь menən mi-nen menən eş turahьnda hyđ başla-maнь. Məђələn, oşondaj faktь alajьq. Plenumdan hun вьnda komitet sek-retarđarьnan Bajoquşof həm Gogoleftar kilələr həm „nisek hun inde sekre-tarđar menən həjləşergə" tip tartь-пьр jərəjđər. Ə ular menən kilgəs tə вylek mədirđəre saqьrьp ajrьm rə-veştə, ajrьm məs'ələlər вujьnsa həj-ləşhələr yđđəre əsen də, kilevselər əsen də jaqşь вulьr ine. Min inde 2 jьl вujьnsa Biloretskiđə eşləjem həm şul uq vaqьtta Өlkə Komitetь вer genə komitet sekretarь́n da yđe-nə saqьrqanь juq. Xatta Bajoquşof menən Gogolef yđđəre kilgəs tə minə iptəş Prosverninqa inep, ular-đьn həjləşergə teləvđəre ruђahьnda əjtergə tura kilde.

Jəj kənə вeđ aktivtьn qala kənəş-məhen ytkərđek. Iptəş Korastelindьn Beloritski turahьnda jađma daklađь вar ine. Вьl jađma doklad вujьnsa jomqaq jahaldь, вətə rajkomoldarqa jeвərelde, ə unan hun Өlkə Komitet вьnda kyrhətelgən məs'ələlərđen ytə-leve turahьnda ujlapta qaramanь. Өlkə Komitet yđe вaşlaqan eştərđe ađaqьna tiklem alьp вarьr sьqmaj. Вьl đur jeteşhedlek вulьp tora.

Вьna taqь la Өlkə Komitettьn вjuro aqzalarьnьn rajondarqa sьqьвđarьn alajьq. Bjurola ultьralar, kənəş вirə-lər, ə təvge ojoşmalarqa sьqьp kom-somolestar menən həjləşevđə, ular-đьn həm ojoşmanьn moxtaźьqtarьn əjrənevđə вik đur haranьq kyrhətələr. Ulardьn rajonqa вarqas eşləgən eş-tərə Өlkə Komitet tarafьnnan tikşerel-məj. Вьna şunьn əsen min rajonqa вarьvsь iptəştərđen rajon komitetь-na qьna eşte вətərmajensə, təvge ojoşmalar menən пьqlь вəjlənev-đəren вuldьrьvđь qujьr inem. Sən-ki təvge ojoşmalarđь пьqьtьv вeđ-đen yđək вurьsьвьđ вulьr tora.

Hanhьđ qararđar sьqarьv menən genə siklənməђkə, ə ularđь ytərgə lə kərək

ŞƏMSETDINOVA—VLKSM-dьn Bajmaq rajon komitetь sekretarь

Вaşqa iptəştər kadrđar hajlav tu-rahьnda tuqtalhalar đa, min də вьl əlkələ iђ kitkes javaphьđlьq вulь-vьn əjtep kitəhem kilə. Веđgə ijyn ajьnda VLKSM Өlkə Komitetь, Gy-ləjef podpise menən Qilmanof ti-gən вeravđe əşkə jeвərə. Вeđ unь Sivaj avtoвazahьnьn təvge komso-somol ojoşmahьna sekretar itep qujđьq. Ə nəmə kilep sьqtь hun? Ađaqta Qilmanoftьn Вərə texniku-mьnda eşləgən vaqьtta eştən alьnь-vь, komsomoldan sьqarьlьvь velen-đe. Şulaj itep VLKSM Өlkə Komi-tetь вeđgə komsomoldan sьqarьlqan keşene jeвərgən. Ul Sivaj avtoвa-zahьna вarьv menən вaşqa raвot-niktər menən вergə jataqxanala 5 kən tora la, raвotnitsalarđьn əjвer-đəren urlap qajalьr qasa. Вьnda min yđem də huqьr ьsanьvsьlьq kyrhətep, Qilmanoftьn kem ikənle-ge menən qьđqьhьnmajьnsa əşkə jeвərgəndə uqa 120 hum aqsa вirep jeвərəm. Вьna вьl fakt вeđđə əle nindəj javaphьđ qaraştar вarlьqьn kyrhətə.

VLKSM Өlkə Komitetь yđe sь-qarqan qararđarđьn ytəleven tikşe-revđe kərək tip hanamaj axьrь. Вeđ-đen rajonqa qarata VLKSM Өlkə Komitetь—„rajon komitetьna kom-somol ojoştorovsьlarь kursьn ytkə-rergə quşьra, вьnьn əsen kərəkle aqsa вylergə" tip qarar sьqarqajnь. Вьl qararđь sьqarđьlar đa onottolar. Ə вьl qarar вeđđen rajonda ytəl-məne. Вьnan hun hər вer sьqarqan qararđь tormoşqa aşьrьv əsen kərəş VLKSM Өlkə Komitetь iqtiвarь yđə-gendə tororqa tejeş.

VLKSM Өlkə Komitetьnьn вylek mədirđəre urьnda вulqan vaqьtta пьqlь jarđam kyrhətməjđər. Вeđđə eşse jəştər вylegenən Korastelin həm Abriskin iptəştər вuldьlar. Min ularqa tikşerenevđər menən genə şəqəllənməjensə, rajon komitetьna konkret eş menən jarđam itergə kərək tip kənəş вirer inem.

Min rajon komitetь вjurohьnьn hər protokolьn Өlkə Komitetkə jeвə-rə kiləm. Ləkin şul protokoldar вu-jьnsa Өlkə Komitettan вer genə tər-lə lə kyrhətmə alqanьm juq. Bju-rola tikşerelgən məs'ələlər вujьnsa jeteşhedlekte kyrhətep вer genə tap-qьr вulha la xat jađhalar ul jeteş-hedlekte qaвatlamavqa đur sara вulqan вulьr ine.

Өlgələ eş təzriвələren tuplarqa həm вaşqa ojoşmalarqa kyserergə

TIMOFIEF-VLKSM-DЬN BƏLƏBƏJ RAJON KOMITETЬ SEKRETARЬ

Kadrđar hajlavđa rajon komsomol komitettarьnda la вik đur jeteşhed-lektər вar. Tege jəki вьl raвotnik-ten ьsьn xələn asьvđa вeđ, rajon komitetь raвotniktərə Өlkə Komitet-qa nasar jarđam itəвeđ. Məђələn, Jərməkəj rajon komitetь sekretarь iptəş Jazьjcjan Ceverevanьn jetək-sel komsomol eşenə jaramaqanlь-qьn вelgən xəldə unь Blagoveşşin pedagogia ucelişcahьnьn komsomol komitetь sekretarь itep rekomindo-vajt itə. Raвotnikte Өlkə Komitettan qьna kətəp jatьvđь вətərəp, kadr-đarđь rajonda, urьnda yђtərergə, tərвiələrgə həm hajlarqa kərək.

Өlkə Komitetь, rajon komitetь sekretarđarьnьn tormoşon nasar вelə.

> VLKSM Yđək Komitetь sekretarь iptəş Kosaref təqdime вujьnsa, 5 martta вətə rajkomol sekretarđarь qatnaşь menən VLKSM-dьn Вaşqortostan Өlkə Komitetь вjurohьnьn ultьrьşь вuldь. Kən tərtiвendə VLKSM Yđək Komitetьnьn javaplь instruktorь iptəş Mineseŋ, Вaşqortostan Өlkə Komitetьnьn eşe turahьnda Yđək Komitetь sekretarđarьna вirgən jađma doklađь tikşerelde.
>
> Bojuro ultьrьşьnda VKP(в) Өlkə Komitetь sekretarь iptəş Isəncurin qatnaştь.
>
> Вьna вeđ tyвəndə вojurala sьqьş jahavsь qajhь вer raj-komol sekretarđarьnьn telmərđəren вirəвeđ.

Jaqşь təzriвələrđe вətə ojoşmalarqa kyserev həm ularđь tuplav əђtəndə nasar eşləj. Өlkə Komitet вjurohь yđ вylektərenen eşen пьqlь kontrol' aђtəndə totmaj. Uqьvsь jəştər вy-lege uqьv jorttarьnan jьraq tora. Вьl вylekten вer jьl jəşəv đəverendə, yđendə 13 men uqьvsь вulqan вeđ-đen rajon ularđan вer genə tərlə lə jarđam alqanь juq.

Өlkə Komitetkə kilep ajrьm məs'ələlər turahьnda həjləşkən vaqьtta ajrьmsa sekretarđarđan matur qьna kənəştərđe alahьn. Lakin də вьna şul kənəştərđe Өlkə Komitetta вulqan-dan hun rajonda nisek вaşqarьla, şunan hun nindəj janьlьqtar вar, Өlkə-Komitet вьlarđь kyđatmaj. Вьna min oşo jeteşhedlektərgə tuqtalьrqa teləgəjnem.

Politik ytkenlek həm ujavlьqtь juqarь kytərergə

QIZZATULLIN-VLKSM-dьn Вyzdək rajon komitetь sekretarь

Вylek mədirđəren hajlav həm пь-qьtьv eşe Вyzdək rajon komitetьnda la jaqşьnan tygel. Eşləj almaqanlь-qь əsen вeđ politik uqьv вylege mədiren eştən вuşattьq. Pioner вy-lege mədire itep yrlətkən keşeвeđ otpuskaqa kitev menən əjlənep qajt-manь.

Taqь la kilep Xəjвullin tigən вe-rəvđe rajkomol apparatьna вylek mədire itep qujьv menən yđeвeđ-đen kadrđar hajlaj вelməgənlege-вeđđe kyrhəttek. Вeđgə kilgənqə tiklem Xəjвullin Asqьn rajonьnda eşləgən. Konferensia vaqьtьnda unь nasar eşləgənlege həm jenəjəttəre əsen rajkomolqa hajlamaj qaldьralar.

Ul qatьn-qьđđarqa xamdarsa qa-rav, вalahьna aliment tyləməgənlege əsen xəkəm itelergə tejeşle keşe вula. Ə şul jenəjətse вeđgə VLKSM Өlkə Komitetьnьn jetəksel raвotnik-tər вylege tarafьnan rekomindovajt itelə. Eşkə qujьlqanqa tiklem unьn menən Gyləjef ta, min də həjləşəm. Lakin kyrələtə huqьrlьq kyrhətev вulьp sьqa. Ə iptəş Prosvirnin unь rekomindovajt itevgə qul quja. Вьl fakt вətə asьlqьқ menən вьndan hun вьlaj javaphьđ eşlərgə kərək-məgənlekte, politik ytkenlekte, ujav-lьqtь kytərevđə talap itə.

VLKSM Өlkə Komitetь yđe eşkə jeвərgən rajkomqa jarđam itev əђtəndə lə пьqlь eşləməj. Вьna mi-ne 1936 jьldьn qinvar ajьnan raj-komol sekretarь itep hajlanьlar. Sekretar itep hajlanqandan hun 6 aj вujьna mində вer kem də вulmanь, minen eşemde tikşerep qaramanьlar. Вьnьn menən min urьnda eşləvse keşelərgə Өlkə Komitettьn jeterlek jarđam itməven əjtəhem kilə. Ə вit вeđđen hər qajhьвьđ praktik jarđamqa moxtaźьвьđ.

Өlkə Komitet вjurohьnьn rajon komitettarьn əђtənən jetəkselek iteven đə konkretlьq juq. Avqust ajьnda Өlkə Komitet вjurohьnda, xalьq-ara jəştər kənenə nisek əđerlənev tura-hьnda minen doklađьm tьnlanьlar. Вьl turala qarar sьqarьldь. Lakin вьl qararđa ajrьm jeteşhedlektərđe kyrhətevđən вaşqa, totonop eşlərđəj praktik kyrhətmələr juq ine. Ə вju-ro aqzalarьna, jeteşhedlektərđe tən-qitləv menən вergə nisek eşlərgə kərəklekte lə əjrətergə tejeştər.

Uqьvsь jəştər вylegenen eşe kyrenməj

STUKOLOF—VLKSM-dьn Вərə rajkomь sekretarь

VLKSM Өlkə Komitetь вylektəre-nen jaqşь eşləve, komsomol ojoş-malarь menən пьqlь вəjlənəştə вu-lьvđarь đəjəm jetəkselekten opera-tiv qujьlьvьnda đur urьn tota. Вьna min uqьvsь jəştər вylege turahьnda əjtəhem kilə. Uqьvsь jəştər вylege həm unьn mədire iptəş Məqəsumova yđenen eşe menən rajon kom-somol ojoşmalarьna kyrenməj. Вьna ul Вərələ вuldь. Məktəptərqə jərə-nə. Komsomoles—məktəp direktor-đarьn, komsomol aktivьn jьjnanь, ləkin вьl вylekten kərək aj-rьm həjləşevđərđə вulhьn вeđđen məktəptərđəge eşeвeđ вujьnsa вer tərlə lə dərəђ həm konkret kyrhət-mələr ala almanьq. Tik tarqav həm đəjəm kyrhətmələr вirev menən genə siklənde. Eştəge jeteşhedlek-tərəвeđđe kyrhətmənə. Minenşə Өlkə Komitet raвotniktərenen eşendəge вьna şundaj jeteşhedlektər đəjəm je-təkselektə jomoşaqlьq tьvđьralar.

Taqь la kilep Өlkə Komitetь, rajon komitetь eşsələren praktik eştə əjrə-nev вujьnsa jomoşaq eşləj. Вer geşe вer nisə jьldar вujьna eşləj də axrь kilep jə tormoş jaqtan tarqalьv həm вaşqa jeteşhedlektər əsen eştən alьnalar. Ə praktik eş əђtəndə вьna şul xəldər-đə asьv həm vaqtьnda iђkərtev VLKSM Өlkə Komitetьnьn eşendə saqьlmaj. Aldaqь kəndə вьna вьlar-qa пьq iqtiвar itergə kərək.

Komsomolestarđьn horavđarьna tiđ həm iqtiвarlь javap вirergə

Idrisof—VLKSM-dьn Вaqalь rajon komitetь sekretarь

VLKSM Өlkə Komitetь həm ajrьm raвotniktər komsomolestarđan kyp kenə xattar alalar. Ləkin вьna şul xattarqa javap вirev eşe Өlkə Komi-tetьnda siktən tьş nasar qujьlqan. Өlkə Komitetqa revezia jahaqan vaqьtta min şundaj вer faktqa osora-пьm. Sələjmanova tigən вərəv Boraj

...enən jьldam tedətergə

rajon komiteть sekretarь iptaş Jaqupoftan zarlanьр Өlkə Komitetqa xat jađa. Вь xat Өlkə Komitetqa kilgən, ləkin unьꞑ hunqь jadmьşь turahьnda ber genə tөrlө lə eđ juq. Вь məsələ tikşerelməgən, вer sara la kyrelməgən.

Min inde 3-sə jьl Baqalь rajonьnda eşləjem. Вьnа şul vaqьt esendə Өlkə Komitet sekretarđarьnьꞑ həm вjurо aqzalarьnьꞑ berehe lə веđđeꞑ rajonda вulqandarь juq. Өlkə Komitet rabotniktəre kyвerək Stərletamaq, Beloret, Şişmə rajondarьnda qьna tuqtalalar. Jənle jetəkselek menən вөtə rajondarđь uratьр almajđar. Вьnan hun sekretarđarđan вaşlap, Өlkə Komitetь rabotniktərenen rajonqa sьqьvđarьn sistemaqa halьrqa, hər вer rajonqa varьvsьnьꞑ eşe nьqlь tikşerelergə həm konkret hөđəmtə menən вaşqarьlьrqa tejeş.

Ytələşte вarlav eş sistemahьna inergə tejeş

ƏMIROF—VLKSM-dьꞑ Ziancura rajkomolь sekretarь

Веđđeꞑ rajonda вerense siratta qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşteꞑ siktən tьş nasar torqanlьqь kyđgə saqьla. Min əle вь rajonqa sekretar вulьр jaꞑь qьna kildem. Ləkin вarьv menən qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşteꞑ nasar torovьn kyrhətkən đur etesheđlektər menən osorasьrqa tura kilde. Вь eş menən вьqa tiklem formal' rəveştə genə şөqəllənəndər. Hər tөrlө konferensialar, qatьn-qьđ jəştərdeꞑ jьjьlьştarьn ytkərevdər kөndəlek sistemalь eş menən ьqlьtьlmaqan, tik Өlkə Komitet aldьnda nisek tə iƅəp вirev əsən genə eşləngənlege kyrenə. Qatьn-qьđ jəştərdən komsomol təvge ojoştomahь sekretarь вulьр eşləvse вer genə keşe lə juq. Rajon komsomol komitetь qatьn-qьđ jəştərđe tөrlө xuzalьq eştərenə yrlətev вujьnsa şөqəllənməgən. Ə kirehensə, Vorosilovsьl hьvajsь həm jaqşь ojoştorovsь вulqan вer qьđđь rajkomol apparatьna uвorşitsa itep „yrlətep, вьl eştən ojathьđ rəveştə kelgəndər.

Nađanlьqь вөtərev menən də eş nasar tora. Meꞑərləgən nađandarьвьđ həm ađ gramotalьlarьвьđ вar. Ə tik вer nisə jeđ keşe genə uqь. Dəvlət tarafьnan qujьlqan vaqьtqa веđđeꞑ rajon nađanlьqь вөtərev өlkəhendəge вurьstь xəl itə almajasaq. VLKSM Өlkə Komitetь qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşləv вujьnsa вulqan вerense sjezd qararьn həm rajon komitetьnьꞑ ydeneꞑ qarardarьn ytəvđe tikşerevđe ojoştormav вьnа вь өlkələ eşteꞑ tyвən вulьvьna вerense səвəp вulьр tora. Веđđə Өlkə Komitet raвotniktərenən yteşləj genə ike keşe вula. Unda la iptaş Prosvirnin maşinalarь вuksovajt itkəs kərək alьv əsən genə inep sьqa. Şulaj uq Musin də ytep varьşlaj qьna qaqьlьр kitə.

Gostroljorđar həm juqqa vəqəđə вirevselər turahьnda

JAZЬJCJAN—VLKSM-dьꞑ Jərməkəj rajon komitetь seksetarь

Operativ jetəkselek itevđeꞑ вөtə vaqьtlarьnda yđev kərək. Өlkə Komitet raвotniktəre rajondarđa вulqan vaqьtta yđđəre asqan jeteşheđlektərđe ađaqьna tiklem alьр varьр sьqьv esen tьrьşmajđar. Min eşləj вaşlaqas веđđə iptaş Şəjxetđinof вuldь. Unan hun Sultanova вardь. Timerqazin вuldь. Məƅələn, Timerqazin komsomoldьꞑ yƅeve məs'ələhendə вoдovđar asa. Ləkin вьnа şul вoдovđar вujьnsa rajon komsomol komitetьnda la, Өlkə Komitetьnda la вer tөrlө lə konkret jul tapmajđar.

Timerqazin: juq, qarar вuldь вit!

Jazьjcjan—вelməjem min kyrməgən.

Taqь la kilep Sultanova eşe вujьnsa Fərxejef kilde. Minenə ul kilep вer nəmə lə eşləj almanь. Jetəkse komsomol raвotniktəre вylege вəlki вь məs'ələ menən şөqəllənqəndər, ləkin min rajon komitetь sekretarь вulqan xəldə вer nəmə lə вelməjem.

Min Өlkə Komitettьꞑ rajon komitettarьna jarđam itevđə вulqan vaqəđələren ytəvđe talap iter inem. Hunqь plenum вөtkəs min iptaş **Əxmirof** menən pioner vozatьlarьnьꞑ rajon kəŋəşməhen ytkərev turahьnda hөjləştem. Pionerđar вylegendə вь məs'ələ turahьnda hyđ alьр вardьm. Jarđam əsən maxsus keşe jeвərevđe horanьm, ular riza вuldьlar. Qajtьр вer ađ torov menən iptaş Davьjdof podpise menən „Өlkə Komitettьꞑ pionerđar вylege vəkile 25 ndə heđgə varьrqa julqa sьqa" tigən telegramma alam. Ləkin вьl keşe веđgə kilep jetməne. 27-se fevral'də iptaş Əxmirofqa „28 də vozatьlar kəŋəşməhe, heđđeꞑ vəkilegeđ juq" tip telegramma вirəm. Ləkin iptaş Əxmiroftan da, pioner вylegenən də вer turaia вer javap ta almanьm həm vaqəđə-vaqəđə kөnsə qaldь, kilevse вulmanь. Вьnan hun VLKSM Өlkə Komitetь вylektəre həm unьꞑ raвotniktəre rajon komitettarьna jarđam itevđə вulqan vaqəđələren nьqlь ytəhendər, jəki ylsəвerək vaqəđə вirhendər.

Kadrđar hajlavđaqь iqtiвarhьđlьqtь вөtərergə

VASEL'JEF—VLKSM-dьꞑ Вişвylək rajon komitetь sekretarь

Вь jьlqə tiklem веđđeꞑ rajon komitetь apparatь raвotniktəre jьş alьşьnmalьlar. Tik вьnа вь kеđđən вaşlap qьna веđđeꞑ rajon komitetь apparatьnda вer ni tiklem aqьş tьvđь. Politik uqьv вylege mөđire uqьrqa kitte. Pionerđar вylege mөđire armiaqa kitte.

Min sekretar вulьр eşləv dəveremdə Өlkə Komitettan ike raвotnik aldьm. Unьꞑ вerehe веđđə 5 kөnləpkenə вuldь. Min unь вөtə jaqlap eştə nьqlьrqa tьrьştьm. Besedalar jahanьm, eşenə hər vaqьt kyđəter qujđьm, ləkin вer nəmə lə kilep sьqmanь. Axьrь siktə kire komandirovajt itergə məzвyr вuldьm. Веđđə eşləv əsən Gregor'jef tigən вerəvđe jeвərđelər. Ul веđgə kilgəngə tiklem esev həm вaşqa şundaj, komsomol etikahьna hьjmaj torqan eştər menən вьsьranqan вulqan. Şulaj вulьvqa qaramaştan Өlkə Komitetь hьđqь вujьnsa Odissala pioner raвoiniktəre kursьn ytkən. Ləkin ul вьl eşendə jarльlq tygel ine. Şulaj uq unь lə alьştьrьrqa məzвyr вuldьq. Вьnа вьl fakttar Өlkə Komitetьnьꞑ rajon komitettarь əsən raвotniktər hajlavqa iqtiвarhьđ qaravьn kyrhətələr.

Min inde Вişвyləktə kyptənən eşləjem. Өlkə Komitet raвotniktəreneꞑ веđđə вulmavđarь turahьnda min plenumdarđa həm konferensialarđa sьqьş jahanьm. Ləkin веđđə sekretarđarđьꞑ вer genə tapqьr đa, kraвtian jəştərə вylege mөđire iptaş Musin də вulqanь juq. Axьrь siktə

Sovet granitsalarьn haqlavđa

Kөn вatьş granitsahьnda pogranicnik Ivanof həm Gordiovskiđərtөngə dozorđa. (Sojuzfoto).

komsomolestar Өlkə Komitetь sekretarđarьn kilevđe talap itep plenum qararьna jađьrqa məzвyr вuldьlar. Əgər đə VLKSM Өlkə Komitetь raвotniktəre веđđə вulhalar, eşte jenteklәp tikşerhələr, веđgə tənqit вirhələr his sikheđ eş вьqa tiklem вulqanqa qaraqanda jaqşьraq вulьr ine. Aldaqь kөndə kadrđar hajlavđaqь javaphьđ qaraştar вөtərələrgə, Өlkə Komitet raвotniktəre rajon ojoşmalarьnda jьş вulьrqa tejeştər.

Kadrđar hajlavđь ikense вaƅqьstaqь keşelərgə ьşanmaƅqa

JULANOF—VLKSM-dьꞑ Stərletamaq rajon komitetь sekretarь

Вer jьl esendə VLKSM rajon komitetь sekretarđarьnan 16 keşe alьştьrьlqan. Ni əsən hun вьl şulaj kilep sьqa?

Kadrđar əđerləvgə, вigerək tə rajon komitetь sekretarđarьn hajlap alьvqa VLKSM Өlkə Komitetьnьꞑ вerense sekretarь, ajrьmsa alqanda веđđə iptaş Əxmirof javap вirergə tejeş. Şulaj вulьvqa qaramaştan kadrđar hajlav, sekretarđarđь hajlap alьv kevek đur eşte iptaş **Əxmirof** yđe вaşqarmaqan. Unь Өlkə Komitettьꞑ вaşqa raвotniktəre ьşanqan. Məƅələn, min Oƶəizoitьꞑ Jomaquza rajkomolь sekretarь вulьр eşləven işetev menən вik nьq qəqəphendem. Ul Вajmaq rajonьnda Siвaj MTS pompolite вulьр eşləgən vaqьtta uq yđen tik nasar jaqtarь menən genə kyrhətkən ine. Вьnа вьl yđe genə lə Өlkə Komitettьꞑ xatta sekretarđarđь hajlavqa jeꞑel aqьl menən qaraqanlьqьn kyrhətə.

Iꞑ вaşta raвotnikte вer nindəj đə sik qalmaƅlьq itep өjrənergə, unьꞑ qajđa eşləj alьrlьqьna nьqlь ьşanьrqa, keşelərđe kaвinetta tygel, tyвəndə, praktik eş өƅtəndə өjrənergə, unan hun qьna tege jəki вьl eşkə rekomindovajt itergə kərək. Kadrđar hajlavđa вьlaj javaphьđ eşləvgə Өlkə Komitetьnda həm rajon komitettarьnda qьrqa sik qujьlьrqa tejeş.

Komsomol organizatorь eşləməj

Şişmə rajonь Jekatirinslav avьl sovetь A. Tahirof ismendəge kolxoz jəştəre arahьnda sport həm huqьş вeleme өjrənergə teləvselər вik kyp. Ularđьꞑ voroşilofsa atьvsь вulahьlarь, ximik hava hөzymenən haqlanьv saralarьn өjrənəhelərə həm GSO znacoktarь taqьр jөrөhelərə kilə.

Ləkin ul jəştərđeꞑ вьl teləge menən kolxozdьꞑ komsomol ojoşmahь la, şulaj uq kolxoz idarahь la qьđqьhьnmaj. Jəştərđeꞑ uqьvьn, fizkul'tura, sport həm oвorona eştəren ojoştorop, ularđьꞑ teləktəren qənəqətləndərehe urьnda kolxozdьꞑ komsomol ojoşmahь həm unьꞑ вaşьnda torovsь komsoorg Ivatullin tьđə almaƅlьq halqьnlьq kyrhətə.

Вuş vaqьttarьn qajđa ytkərergə вelməgən komsomolestar həm jəştər qimmətle vaqьttarьn avlaq өjđərđə ytkərelə torqan jəşeren kisələrgə jөrөp ytkərələr.

Ə komsomoldьꞑ rajon komitetь həm rajon OSOaviaxim ojoşmahь вьl kolxozda eşteꞑ nisek torqanьn kyrməjđər đə, işetməjđər đə.

Вakirof.

Romen Rollandьn smolenski məktəbe uqьvsьhь Barsovaqa xatь

Smolenski. Smolenskilaqь 13-sə əlgə muzьjkal məktəbenen uqьvsьhь, rajaldar tədətevsenen qьdь 10 jəşlek Inna Barsova вьnan ber nisə aj elek Fransianьn ataqlь jadьvsьhь Romen Rollanqa yđenen ber nisə muzьjkal kompazitsiahьn jebərgəjne. Ulardьn berehe Rollandьn ataqlь əъəre »Žan Kristor" temahьna jađьlqan.

Kyptən tygel Inna Barsova Romen Rollandan xat həm jađьvsьnьn foto hyrəten aldь.

„Minen qimmətlem, Innocka Barsova,—tip jađa R. Rollan,—hinen jaqьmlь xatьn əsən rəxmət belderəm. Hinen jaqşь əъərđərendə həm bigerək tə Žan Kristor turahьnda jađqanьndь bik mavьqьr uqьр sьqtьm. Ular bik jenteklәp jađьlqandar, hinen ilhamьn jaqşь xisle jərəktən kilə. Hin jaqşь kes kenə muzьjkant, ləkin hinə əle kyp əjrənergə, uqьrqa həm muzьjkanь, iъkehendə, janьhьn da—kyp tьnlarqa kərək bulьr. Muzьjka—bik baj tel, ul vaqьt ytev menən hər vaqьt janara. Hin вəjək kompazitorđarđьn muzьjkahьn da şulaj uq xalьq muzьjkahьn da həm SSSR đa bik kyp bulqan gyzəl jьrdarđь əjrənergə tejeş bulьrhьn.

Hinen jaqşь uqьtьvsьlarьn вьr həm bulьr tip ьşanam, ular hine qьđьqhьnьv menən əjrəterđər. Hin yđenden sələmətlegen turahьnda qajqьrtahьn tip ьşanam. Samanan tьş aljьma. Tyđemle bul, kiləsəkkə ьşan. Hinen muzьjkaqa şundьj hələten bulьv đur вəxet.

Hine yвəm. Hinen jьraqtaqь qart duъьn—**Romen Rollan.** (Şvejtsaria).

Vilne.

Вьnda kem propagandis ikən?

Maqar rajonь, „Qьđьl jul" kolxozь komsomol ojoşmahьnda 4 komsomoles bar. Ləkin вьnda sentəвr ajьnan birle ber tərlə lə uqьv ytkəne juq həm komsomolestar propagandis kem ikənen də belməjđər. Komsomol jьjьlьştarь la kyptən inde ytkərelgəne juq.

Komsomol ojştorovsьhь iptəş Nurqəlief вьl əlkələ hələthedlek kyrhətə. Bətə ojoşmalarđa iptəş Stalinden Sovettarđьn Qəttən tьş VIII Bətə Sojuz Sjezьnda həjləgən dokladь həm SSR Sojuzь Konstitutsiahь əjrənelməgən, iptəş Nurqəlief yđe вьl tarixi dokumenttarđьn ni ikənen də belməj. **„Osqon".**

TANSA ƏJRƏNƏLƏR

Maqar rajonь, Tyвən Ərmet tulь bulmaqan urta məktəp komsomolestarь həm uqьvsьlarь tansaqa əjrənələr.

Вьl eşte ojoştorovđa komsomolka Qəzizova, Josopova həm Kamalova iptəştər ajrьvsa aktivlьq kyrhətələr.

S. Xəsni.

Yđ teləktəre menən Alьъ Kənsьqьşqa

Fevral'də Eşse Krəъtiən Qьđьl Armiahь komandirđarь qatьndarьnьn bətə armia kənəşməhendə qatnaşьvsьordenlь Valintina Xitagurova, Sovettar Sojuzьnьn qьđđarьna, Alьъ Kənsьqьşqa—xəđer partia ixtiarь menən janь qalalar, posjolktar, kəslə sotsialistik promьjşlennost' tьva torqan krajqa kitergə tigən saqьrьv menən mərəzəqət itkəjne.

Вьl saqьrьv tiđ kəndə, Rastovtьn Şkirətova ismendəge tegev fabrigь rabotnitsalarь arahьnda qajnar otklik taptь. 17 qьđ-komsomolka unar jьlqa Alьъ Kənsьqьşqa kitergə teləktəren belgerttelər. (TASS)

Kul'tura harajьnda rus Dəvlət teatrьnьn „Sarajь" pastanovkahьnan.

Hyrəttə: 2 nse kartinanan вer kyrneş—Furmanoftьn Sarajь devizia-hь menən osoraşьv vaqtь.

(Egorof fotohь).

BYRƏT—MONQOL SANQЬSЬLARЬ VLKSM-DЬN YĐƏK KOMITETЬNDA

9-sь martta Məskəvđə Lenin komsomolьnьn Yđək Komitetьnda Ulan-Yde—Məskəv yteşen gerojđarsa xəl itevse Byrət—Monqol xalqьnьn batьr qьđđarьn qabul itev buldь.

Komsomolka Maria Xaxalova, Nastə Sunkujьva, Leza Konstantinova, Vera Lyвimskaja həm Sonə Tьjxьjьva, yteş komandirь Вовьjkin, politruk Sazonof iptəştər VLKSM Yđək Komitetьna yđđərenen ođaq kəndərgə huđьlqan avьr jul tə'sirđəren həjlərgə kildelər.

Вьl jənle besedala VLKSM Yđək Komitetь sekretarđarь Lukjanof, Fajenberg, Verşkof, Gorşinin, Vasel'jeva, VLKSM Yđək Komitetьnьn bjuro aqzalarь həm SSSR Xalьq Komissarđarь sovetь ergəhendəge fizkul'tura həm sport eştəre bujьnsa bətə sojuz komitetь predsedatele Xarcenko iptəştər qatnaştьlar. Qabul itevđə şulajuq Byrət—Monqol respublikahьnьn VLKSM Əlkə Komitetь sekretarь Şulunof ta buldь.

Yteşkə əđerlek, unь ytkərev, sojuzdьn xeđmətsəndəre tarafьnan komandanь julda nisek qarşь alьvđarь turahьnda, komandanьn komsoorgь Liza Konstantinova həjləne. Qьđđar berehe artьnan ikensehe kytərelep yđđəre, yđđərenen tormoştarь, uqьvđarь turahьnda həjləjđər. Ular Byrət Monqol xalqьnьn in qajnar sələmen sotsialistik tuqan ilden başqalahьna вəjək Stalinqa alьр kilevđəre turahьnda əjttelər:

VLKSM Yđək Komitetь ismenən batьr sanqьsьlarđь, iptəş Luk'janof təвrik itte.

— VLKSM Yđək Komitetь,—tine iptəş Luk'janof—batьr sanqьsьlarđь həm Byrət-Monqol respublikahьnьn bətə komsomolьn gyzəl yteşten unьşlь finişe menən təвrik itə. Вьl yteş, barь tik Byrət-Monqol respublikahьnьn, Leninsel—Stalinsel milli politikahь arqahьnda, dəjəm sotsialistik unьştarqa ireşev həđəmtəhendə genə bulьvь məmkin.

Ulan—Yde—Məskəv yteşendə qatnaşьvsьlar—вьlar beđđen sojuzdьn aldьnqь keşeləre həm şunьn əsən də ular julda osoraqan bətə qьjьnlьqtarđь şundaj unьş menən juq itə aldьlar. Yteş, şikheđ, komsomolda qatьn-qьđ jəştər menən eşte jaqşь ojoştorov, bigerək tə milli respublikalarđaqь jəş qatьn-qđđar əsən, otlicnьj əlgə bulasaq. Beđ komsomolkalarqa, jəş qatьn-qьđđarqa bətə jaqlap uqьv, qatьn-qьđđarđь promьjşlennosta, avьl xuçalьqьnda jetəksel eştərgə yrlətergə bətə məmkinlektər birergə tejeşbeđ.

Heđ, Byrət—Monqoliala yđ sotsialistik tuqan ilebeđđe, yđenen ilen, вəxten, doşmandьn həzymenən haqlarqa əđer torqan janь jəđər həm menər qьjьv qьđđar tərbiələvgə ireşergə tejeşheged.

Heđgə вəxetle tormoş, otlicno eş, unьşlь uqьv teləjbed.

UNЬŞLЬ BAŞLAVĐAR

„Kaganovic" ismendəge kolxozđьn (Qьrmьsqalь rajonь) komsoorgь iptəş Xodajbirdin Qьđьl Armia safьna kitkəs Şəmsiə Asfandiarova janь komsoorg bulьр hajlana.

Şəmsiə başta VLKSM-dьn X sjezd materialdarьn пьqlap əjrənde. Yđenen politik əđerlegen kytərev əъtəndə пьqьşlь eşləne. Hunьnan tynərək təđəp, materialdarđь komsomolestar menən əjrənevđe ojoştorđo. Fizkul'tura eşen jəştərđe mavьqtьrьrlьq itep ojoştorđo, julqa haldь. Komsomolestar həm jəştərđen sanqь jəgərəştəren ojoştorđo. Həđəmtələ unьn komsomolestarь rajon sanqь jarьşьnda 3-sə byləkte alđьlar. Unьn ojoşmahь valebol tubь, setka, həm granat kevek fizkul'tura inventarđarь menən byləklənde.

Oktəвr ajьnda rajkomol unьn belemen kytərev əsən 3 ajlьq kursqa jebərđe. Kurstь Şəmsiə „jaqşь"qa tamamlanь.

Kurьstan qajtqas Şəmsiə yđ eşen taqь la jaqşьrttь. Ul Sovettarđьn Qədəttən tьş VIII-Sjezd materialdarьn əjrənev eşenə bətə komsomolestarđь həm kolxoz jəştəren tarttь. Sojuzqa janь alьnqan komsomolestarđan həm sojuzdan tьş jəştər əsən asьlqan başlanqьs məktəp menən yđe jetəkselek itə. Materialdь in elek yđe пьqlap əjrənə həm tьnlavsьlarqa asьq həm anlajьşlь itep həjləj. Yđenen belemen kytərev əъtəndə ul ber əđləkhəđ eşləj, partia tarixьn əjrənev tynərəgenə jərəj. Dəreskə jaqşь əđerlənep, konspekt menən kilə. Yđenə əlkə həm rajon gazetalarь aldьrьр sistemalь rəveştə uqьj. Matur əđəbiətte uqьj. Əle oşo osorđa qьna ul M. Gor'kiđen „Minen universitettarьm" həm Sinklerđen „Dzema xiygini"en uqьр sьqtь. Ul hər tərlə ujьnda başlap ujnavsь həm oъta bejevse lə. 8-se martqa aldan uq əđerlek başlanь. Şunda uq 8 martqa əđerlek rəveşendə gazetaqa jađьlьv, 11 lotarej biletьn taratьvđь ojoştorđo.

X. Latьjpьf.

Aldьnqь jəştər komsomolqa inələr

Stərletamaq, „9-sь qinvar" kolxozьnьn komsomol ojoşmahь kolxo jəştəre arahьnda politik-tərbiəvi eştərđe kin jəjelderđe. Stalinsel Konstitutsianь əjrənev bujьnsa tynərəktər ojoştorolqan, stena gazetahь tərtiple rəveştə sьqarьla.

In aldьnqь jəştərđən hanalqan Lomakin, Kyznetsof, Popko həm uqьtьvsь Kovalenko iptəştə Lenin komsomolь safьna indelər. Вьl janь alьnqan komsomoldar kolxozsьlar arahьnda gazetalar uqьjđar, Sovettarđьn VIII Bətə Sojuz Sjezь materialdarьn əjrənevđe ojoştorop, Stalinsel Konstitutsianь kolxozsьlar arahьnda uqьvđь alьр baralar.

(BaşTASS)

Pioner ojoşmahь eşləməj

K—Usol rajonь „Qьđьl jul" kolxozьnьn başlanqьs məktəbendə bulqan pioner ojoşmahьnьn eşləməve turahьnda „Leninse" redaksiahьna kilgən xəвər tikşerelep dərəъlənde.

VLKSM-dьn K—Usol rajon komitetь „Qьđьl jul" kolxoz pioner ojoşmahьna jarđam kyrhəteve, jeteşheđ jaqtarđьn вətərələve turahьnda xəвər itte.

Balalar baqsalarь təđəvđe tiđlətergə

Asqьnda, Xajbulla, Jomaquzala həm Byzdəktə uđqan jьl uq balalar baqsalarь təđəv başlanqajnь. Вьl təđələştər вьjьl 1-se aprelgə tamamlanьrqa tejeş.

Başqortostan Məqarif Xalьq Komissariatьnьn məqlyməttəre bujьnsa ul 10-sь fevralqa Asqьnda təđələş barь 60 protsentqa, Xajbulla la həm Jomaquzala 45 protsentqa qьna ytəlgən. Byzdəktəge balalar baqsahьnьn təđələşə ni barь 23 protsentqa ytəlep, oşo kəndə вyrənələr bulmav səвəple unda təđələş eştəre вətənləj tuqtalqan. Xəđerge kəndə təđələştərđə eşten barьşьn Maqarif Xalьq Komissariatь belməj.

Əfələ 100 urьnlьq balalar baqsahьn təđəv eşenə əđerlek bik aqьrьn bara. Вьnda balalar baqsahь əsən barь təđəv ploşşatkahь qьna bylengən. (BaşTASS).

Saqьnвajьva jaqşь eşləj

Əmekamal Saqьnвajьvanь ytkən jьl xalьq-ara qatьn-qьđđar kənendə „Komsomol" kolxozьnьn (Bajmaq rajonь) kəzəselek fermahьnda mədir itep yrlətkəjnelər. Komsomolka Əmekamal ber jьlda fermanь bik пьq alqa jeвərđe. Unьn fermahь tađa. Kəzələre yrsemle həm kyp fajđa kiltərələr.

Вьjьl ul 67 kəzənən 98 вərəs aldь.

J. Isxaqь.

KYP SEM'JALЬLARQA JARĐAM

Kyp sem'jalьlarqa jarđam turahьnda Başqortostan Xalьq Komissarđarь Sovetьna 8 mengə jaqьn qariza birelde. 25-se fevral'gə вətəhe 468 qariza qaralьр, kyp balalь əsələrgə 10,443 hum dəvlət jarđamь birelde.

Redaktor urьnвaъarь:
Q. MURTAZIN.

Əfə „Oktəвr natiskahь" tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 844

1937-se jьl
16
MART
№ 29 (1076)
Ajrьm hanь
9 tin.

Bɵtə ilᶁərᶁən proletarᶁarь, berləşegeᶁ!

Leninse

VLKSM-dьꞑ
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfɵ
qala komitetь
organь. 12 jьl
sьƣa.

„ЛЕНИНСЕ"—. Орган Башкир. Обл. и Уфим. город. комитетов ВЛКСМ

Jaꞑь hajlav sistemahь ʙujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavᶁarƣa partia ojoşmalarьn əᶁerləv həm partia-politik eşte şuƣa mьvafiq rəveştə qajtanan qorov

IP. ƵDANOF DOKLADЬ BUJЬNSA VKP(ʙ) УK PLENUMЬNЬꞐ 1937 JЬL 27 FEVRAL'DƏ QABUL ITKƏN REZOLYTSIAHЬ

SSSR Sojuƶьnьꞑ jaꞑь Konstitutsiahьn inderev ilᶁeꞑ politik tormoşonᶁaƣь boroloşto aꞑlata. Вьl boroloştoꞑ asьlь sovettarƣa ʙɵtɵnləj yk tiꞑ ʙulmaƣan hajlavᶁarᶁьꞑ tiꞑ hajlavᶁar menən, kyp dərəƶələren—tura, asьqtarьn—jaʙьq hajlavᶁar menən alьştьrьv məƣnəhendə hajlavᶁar sistemahьn artaʙan demokratizatsialavᶁan tora.

Əgər jaꞑь Konstitusia inderelgəngə tiklem din xadimdəre, elekke aqgvardiestər, elekke keşelər həm dɵjɵm-fajᶁalь xeᶁmət menən şɵƣɵllənməvse şəxestər ɵsɵn hajlav xoquqьn sikləv jəşəgən ikən, jaꞑь Konstitutsia inde deputattar hajlavᶁarᶁь ƣɵmymi jahap graƶdandarᶁьꞑ ʙьl kotigorialarь ɵsɵn hajlav xoquqьnda ʙulƣan hər tɵrlɵ sikləvᶁe alьp taşlaj.

Əgər elek deputattarᶁь hajlavᶁar tiꞑ ʙulmaƣan ikən, sɵnki qala həm avьl xalqь ɵsɵn hajlavᶁьꞑ tɵrlɵ normalarь jəşəj ine, xəᶁer inde hajlavᶁarᶁьꞑ tiꞑlegen sikləv zarurlьƣь ʙɵttɵ həm ʙɵtə graƶdandar hajlavᶁarᶁa tiꞑ nigeᶁlektərᶁə qatnaşьrƣa xoquqlьlar.

Əgər elek sovet vlasьnьꞑ urta həm juƣarь organdarьn hajlavᶁar kyp dərəƶəle ʙulƣan ʙulha, xəᶁer inde, jaꞑь Konstitutsia ʙujьnsa, ʙɵtə sovettarƣa, avьl həm qala sovettarьna həm Verxovnьj Sovetqa la, hajlavᶁar turanan-tura graƶdandar tarafьnan tura hajlavᶁar julь menən uᶁƣarьlasaqtar.

Əgər elek sovettarƣa deputattarᶁь hajlavᶁar isemlektər ʙujьnsa həm asьq tavьş ʙirev menən uᶁƣarьlhalar, xəᶁer inde deputattar hajlaƣanda tavьş ʙirev jəşeren ʙulьp, isemlektər ʙujьnsa tygel, ə hajlav okrugtarь ʙujьnsa qujьla torƣan ajrьm kandidaturalar ʙujьnsa ʙulasaq.

Aᶁaq kilep, Konstitusia menən ʙɵtə-xalьq oprosь (referendum) inderelə.

Hajlav sistemahьndaƣь ʙьl yᶁgəreştər sovet organdarьna qarata massalarᶁьꞑ kontrole kɵsəjeven həm massalarƣa qarata sovet organdarьnьꞑ javaplьlьƣь kɵsəjeven aꞑlata.

Jəşeren tavьş ʙirev menən, ƣɵmymi, tiꞑ həm tura hajlav xoquqьn inderevᶁeꞑ hɵᶁɵmtəhe massalarᶁьꞑ politik aktivlegen artaʙan kɵsəjtev, dəvlətte idara itevgə xeᶁmətsəndərᶁeꞑ jaꞑь qatlamdarьn ьlьqtьrьv ʙulьr. Şunьꞑ menən proletariat diktaturahь hьƣьlmalьraqqa (более гибкий), ə, timək, eşse sьjnьf tarafьnan jəmƣiətkə dəvlət jetəkselegeneꞑ qevətlerək sistemahьna əjlənə, eşse sьjnьf diktaturahьnьꞑ ʙazahь kiꞑəjə, unьꞑ nigeᶁe nьƣьraqqa əjlənə.

Вьl boroloşto tulь qorallanƣan xəldə qarşьlav ɵsɵn, partia ʙьl boroloştoꞑ ʙaşьnda tororƣa həm ilᶁeꞑ juƣarь organdarьna ʙulasaq aldaƣь hajlavᶁarᶁa yᶁeneꞑ jetəkse rolen tulьhь menən tə'min itergə tejeş.

Partia ojoşmalarь ʙьl tɵr jetəkselekkə əᶁerme?

Partia ʙьl boroloştoꞑ ʙaşьnda jaꞑь, aᶁaƣьna tiklem demokratik ʙulƣan hajlavᶁarᶁьꞑ ʙaşьnda tora alhьn ɵsɵn, unan ni talap itelə?

Вьnьꞑ ɵsɵn, partianьꞑ yᶁeneꞑ eᶁmə-eᶁ demokratik praktika ytkəreve, partianьꞑ eske tormoşonda demokratik sentralizmdьꞑ nigeᶁᶁəren, partia ustavь ʙьnь talap itkənsə, aᶁaƣьna tiklem unьꞑ ytkəreve, partianьꞑ ʙɵtə organdarь hajlanƣan ʙulьvᶁarь ɵsɵn zarur ʙulƣan şarttarƣa unьꞑ yᶁeneꞑ ejə ʙulьvь, tənqit həm yᶁara tənqitteꞑ tulь dərəƶələ yƀeşe, partia massahь aldьnda partia organdarьnьꞑ javaplьlьƣь tulь ʙulьvь həm partia massahьnьꞑ yᶁeneꞑdə tulь aktivləşterelgən ʙulьvь talap itelə.

Partianьꞑ ʙɵtə ojoşmalarь ʙьl şarttarᶁь ytərgə inde əᶁer tip, ular demokratik laᶁqa tulьhь menən qajtanan qoroldolar, tip əjtep ʙulamь?

Ykeneskə qarşь, ʙьnь tulь ьşanьs menən əjtep ʙulmaj.

Qajhь ʙer ojoşmalarᶁa partianьꞑ ustavьn həm partianьꞑ eske demokratizm nigeᶁᶁəren ʙoᶁov praktikahь ʙulьvь oşo turala hɵjləj.

Вьl ʙoᶁovᶁar nindəjᶁər?

Partia organdarьnьꞑ, partia ustavь menən qujьlƣan, hajlanmalьƣь (выборность) ʙer talaj ojoşmalarᶁa ʙoᶁolƣan. Partia organdarьnьꞑ, partia ustavь menən qujьlƣan, hajlav sroktarь partia ojoşmalarь tarafьnan riƣajə itelməjᶁər. Tɵrlɵ-tɵrlɵ jetəkse raʙotniktərᶁe rajon, qala, kraj, ɵlkə komitettarь, milli kompartialarᶁьꞑ Уᶁək Komitettarь plenumdarьna aƣzalьqqa kooptatsialavᶁьꞑ his ʙer nəmə menən də aqlanmaj torƣan praktikahь kiꞑ taralьv aldь.

Partianьꞑ juƣarьla torƣan organdarь tarafьnan partia komitettarь sekretarᶁarьnьꞑ raƀlanьv tərtiʙe, partia ustavь menən qujьlƣan ʙьl tərtip, partianьꞑ ʙer talaj ojoşmalarьnda faktik rəveştə təƣəjenləvselekkə əverelderelgən. Partkomdarᶁьꞑ sekretarᶁarьn raƀlav jьş qьna partianьꞑ urьndaƣь ojoşmalarьnda ularᶁьꞑ hajlanьvьna tiklem eşlənə, ə praktikala ʙьl şuƣa kiterə ki, rekomendatsialana torƣan raʙotnikteꞑ kandidaturahьn mɵᶁəkərə itevgə urьndaƣь part-ojoşmalarᶁьꞑ mɵmkinlege ʙulmaj.

Hajlanma xeᶁmət urьndarьna raƀlav həm eştən alьv jьş qьna partia organᶁarьnьꞑ opros menən qarar sьƣarьvь tərtiʙendə həm jaꞑь raʙotniktərᶁe partia komitetьnьꞑ plenumьna rekomendatsialavᶁan ʙaşqa, şulaj uq partia organdarьnьꞑ tege jəki ʙьl jetəksehen eştən alьvdьꞑ motivtəren partia ojoşmalarьna aꞑlatьvᶁan ʙaşqa eşlənə.

Partia organdarьn hajlavƣa kilgəndə inde, əle ʙulha şundaj praktika jəşəp kilə ki, unьꞑ ʙujьnsa kandidattarᶁьꞑ isemlektəren mɵᶁəkərə itev tik aldan ytkərelə torƣan kəꞑəşmələrᶁə, starejşinalar sovettarьnda, delegatsialar jьjьlьştarьnda qьna eşlənə, şunьꞑ menən ʙergə qaƣiᶁə rəveşendə, plenumdarᶁьꞑ həm konferensialarᶁьꞑ yᶁᶁərendə kandidaturalar ʙujьnsa prenielər asьlmaj, tavьşqa qujьv personal' rəveştə tygel, ə isemlek menən uᶁƣarьla, həm, şulaj itep, hajlav protseduarahь jaʙaj formal'lekkə əverelə.

Demokratik sentralizm nigeᶁᶁəren ʙoᶁovᶁьꞑ ʙɵtə ʙьl fakttarь partiaƣa zarar kilterələr, sɵnki ular partia aƣzalarьnьꞑ aktivlege yƀevgə tormoz jahajᶁar, ʙeᶁᶁeꞑ partianьꞑ tormoşonda ajьrьm politik əhmiətkə ejə ʙulƣan aktivte jetəkse eştə qatnaşьv mɵmkinlegenən məxrym itələr, partia organdarьnьꞑ eşməkərlege ɵƀtɵnən partia aƣzalarьnьꞑ zakonlь, kontrol' xoquqtarьnan ularᶁь məxrym itələr həm şul arqala jetəkselər menən partia massalarь arahьndaƣь dɵrɵƀ yᶁ-ara mɵnəsəʙəttərᶁe ʙoᶁalar.

Вьndaj praktikanьꞑ asьq miƀaldarь ʙulьp VKP(ʙ) УK tarafьnan huꞑƣь vaqьtta asьlƣan fakttar, Azov-Qara diꞑgeᶁ krajkomьnda, Kiev Ɵlkə Komitetьnda həm KP(ʙ)U Уᶁək Komitetьnda həm partianьꞑ ʙaşqa ojoşmalarьnda partia-politik eşteꞑ qьsqьrьp torƣan taşlanƣanlьƣь (запущенность) fakttarь toralar; ʙьl fakttar partianьꞑ ustavьn həm demokratik sentralizm prinsiptəren partia organdarьnьꞑ hajlanmalьƣьnan sitkə kitev həm kooptatsianьꞑ sьᶁamaƀlьq praktikahьn inderev məƣnəhendə tupaƀ ʙoᶁovᶁarᶁa kəvᶁələnələr.

Kiev Ɵlkə Komitetьnda həm Azov-Qara diꞑgeᶁ krajьnda asьlƣan jaꞑьlьş jetəkselek miƀaldarь ʙer ularᶁa qьna tygel, ə partianьꞑ ʙɵtə kraj həm ɵlkə ojoşmalarьna tege jəki ʙьl dərəƶələ xas nəmələr ikənen VKP(ʙ) УK Plenumь nьqlap əjtə.

VKP(ʙ) УK Plenumь hanaj: ʙьl həm ʙьlarƣa oqşaƣan jeteşheᶁlektərᶁe ʙɵtɵrɵv şundaj zarur şart ʙulьp tora ki, ilᶁeꞑ politik tormoşondaƣь ʙoroloş faktь, jaꞑь Konstitutsianь qaʙul itev həm jəşeren tavьş ʙirev menən ƣɵmymi, tiꞑ həm tura hajlav xoquqь nigeᶁᶁərendə ilᶁeꞑ verxovnьj organdarьna alda torƣan hajlavᶁar ajqanlь kilep sьqqan ʙurьstar—partianьꞑ jaꞑь ʙurьstarь şunan ʙaşqa ytələ almajᶁar.

Şuƣa kyrə, partia ese demokratizmь, partianьꞑ ustavь tarafьnan quşьla torƣan demokratizm nigeᶁᶁəren tormoşqa his hyᶁheᶁ həm tulь ytkərev nigeᶁendə partia eşen qajtanan qorov zarur.

VKP(ʙ) УK Plenumь tyʙəndəge saralarᶁь ʙojomƣa aşьrьv zarur tip hanaj həm tormoşqa ytkərevgə partianьꞑ ʙɵtə ojoşmalarьn məƶʙyr itə:

1. Partia komitettarь aƣzalarьna kooptatsialav praktikahьn ʙɵtɵrɵrgə həm, partianьꞑ ustavьna mьvafiq rəveştə, part-ojoşmalarᶁьꞑ jetəkse organdarь hajlanmalьƣьn ajaqqa ʙaƀtьrьrƣa.

2. Partia organdarьn hajlavᶁar mələndə isemlek menən tavьşqa qujьvᶁь tьjьrƣa. Вьnda kandidattarƣa otvod jahav həm ularᶁь tənqitləv xoquqьn partia aƣzalarьnьꞑ ʙɵtəhenə lə tə'min itep, tavьşqa qujьvᶁь ajrьm kandidaturalar ʙujьnsa uᶁƣarьrƣa.

3. Partia organdarьn hajlavᶁar mələndə kandidattarᶁь jaʙьq(jəşeren) tavьşqa qujьvᶁь urьnlaştьrьrƣa.

4. Partianьꞑ ʙɵtə ojoşmalarьnda, təvge part-ojoşmalarᶁьꞑ partkomitettarьnan ʙaşlap kraj, ɵlkə komitettarьn həm milli kompartialarᶁьꞑ Уᶁək Komitettarьn da inderep, partia organdarьn hajlavᶁar ytkərergə, hajlavdarᶁь 20 majᶁan da huꞑlamaj tamamlarƣa.

5. Partia organdarьn partianьꞑ ustavьna mьvafiq rəveştə: partianьꞑ təvge ojoşmalarьnda—jьlƣa 1 tapqьr, rajon həm qala ojomalarьnda—jьlƣa 1 tapqьr, ɵlkə, kraj həm respuʙlika ojoşmalarьnda—$1^1/_2$ jьlƣa ʙer tapqьr hajlav sroktarьn qatь riƣajə itevgə partianьꞑ ʙɵtə ojoşmalarьn məƶʙyr itergə.

6. Partianьꞑ təvge ojoşmalarьnda partkomdarᶁь dɵjɵm-zavod jьjьlьştarьnda hajlavᶁar tərtiʙen qatь riƣajə itevᶁe tə'min itergə, jьjьlьştarᶁь konferensialar menən alьştьrьvƣa jul qujmaƀqa.

7. Partianьꞑ ʙer talaj təvge ojoşmalarьnda, dɵjɵm jьjьlьştarᶁь faktik juqqa sьƣarьv həm dɵjɵm jьjьlьştь sex jьjьlьştarь həm konferensialar menən alьştьrьv kevek, urьn alƣan praktikanь ʙɵtɵrɵrgə.

ISPANIALAQЬ FRONTTARĐA

(TASS telegrammalarь bujьnsa)

Madridqa 12-se mart kənə irtə menən başlanqan artilleria bombardirovkahь kəndedəgə səqət 4 tən hun tuqtaldь. Snarədtər qalanьŋ yđəgenə teşəp jarьldьlar. Qorban bulьvsьlarđьŋ hanь əlegə bildəle tygel.

Ydək fronttьŋ Gvadalaxar rajonьnda respublikasьlar, qəskərđəre initsiativanь yđ quldarьna aldьlar həm doşman batareahьn qulqa aldьlar. Qulqa alьnqan 4 italian avtomaşinahьnьŋ berehendə bik məhim dokumenttar, şular arahьnda вы rajonda doşman kestərenen urьnlaşьv kartahь tabьldь. Havanьŋ nasar bulьvьna qaramaђtan, xəkymət aviatsiahь doşman qəskərđərenə unьşlь bombardirovka jahanь. General' Miaxa ljotciktərgə rəxmət əjtte.

Xarama jьlqahь janьndaqь frontta respublikasьlar timer jul menən Pingarron qalqьvьlqь arahьnda kəslə ataka jahap bildələngən pozitsiələrđe qulqa aldьlar həm alqa atlanьlar. Fetnəselər artqa sigenergə məзвyr buldьlar, xəđerge vaqьtta ular Morata de Taxun'janan kənbajьş ьnqajđa ber nisə kilometr alьblqta toralar. Şulaj itep respublikasьlar fetnəselərđen вы punktьn, Madrid—Valensia julьnda urьnlaşqan Arganda menən вəjləj torqan juldь doşman kesenən вətenləj tađarttьlar. Fetnəselərđeŋ oşo ucastkala torqan cəstərenen tə'minət eşe xəđer bik qьjьnlaştь.

Xarama frontьnda xəkymət qəskərđəre radionьŋ qьsqьrьp həjləgestərə aşa doşman transealarьnda agitatsia alьp вaralar. Haldattarqa qarata jahalqan saqьrьvđar radio aşa ispan, italian həm nemes teldərendə alьp вarьla. Oşolar hədəmtəhendə hunqь adnala fetnəselər lagerьnan 200 keşe xəkymət qəskərđərə jaqьna sьqtь.

Kordova frontьnda fetnəselər Vil'janojeva del' Dukegə ataka jahaqan saqta 300 gə jaqьn keşelərən juqalttьlar. Posoblanko rajonьnda hunqь adna esendə fetnəselər tarafьnan jahalqan atakalar vaqtьnda ular jaqьnan ylevselər həm jaralanьvsьlarđьŋ hanь 1 meŋgə jetə.

Xəkymət qəskərđərenen sport вataljonь вojestarь Madrid frontьnda. (Sojuzfoto).

Germaniala yđen-yđe ylterevđər

Germaniala вətə qailə menən yđen-yđe ylterevdər jabaj təð aldь. Məђəlйn, 20-fevral'də Berlində Majngrad tigən keşenen, ata, əsə həm ber jəştən 6 jəşkə tiklem bulqan 3 balalь qailəhe gaz menən aqьvlanьp ylələr.

Donaueşendən (Badьn) xəвər itev bujьnsa, 44 jəşlek Jakov Maus yđenen qatьnьn, qatьnьnьŋ əsəhen həm 12 jəşlek ulьn ylterə həm вьnan hun yđen-yđe вətərə. Tripotala (Berlin ergəhe) 37 jəşlek ata, 30 jəşlek əsə həm 9-7 jəşlek ike uldarь gaz menən aqьvlanalar.

Rəsmi statistik bujьnsa qinvarđa Germanianьŋ 57 dur qalalarьnda 463 urьnda yđen-yđe ylterevdər vaqiqahь bulqan. Qđəttə gazetalar yđen-yđe ylterevđərđen konkret səвəptəre turahьnda xəвər itmajsə, вьnь „qailə şarttarьnan“ tip kyrhətələr. Asьlda yđen-yđe ylterevđeŋ kypselek səвəptəre asьq eşhedlekkə qajtьp qalalar.

Londonda вətə donja həm SSSR menən duђlьq kongressь asьldь

London. 13-sə martta Londonda вətə donja həm SSSR menən duђlьqtьŋ ikense kongressь asьldь. Вы kongressta 1 meŋdən artьq delegattar qatnaşalar. Kongresstьŋ kən tərtibendə tyвəndəge məs'ələr tora:

Janь sovet Konstitutsiahь, Sovettar Sojuzьnьŋ tьnьsьq politikahь, SSSR-dьŋ kul'tura jaqtan alqa вarьvь, sovet planlь xuzalьq turahьnda.

Kongresstьŋ вerense ultьrьşьnda **Janь Sovet Konstitutsiahь** turahьnda məs'ələ qaralьp doklad menən SSSR polprede iptəş Majskі sьqtь.

Pianistarđьŋ xalьq-ara konkursьnda təvge ike premia sovet pianistarьna вirelde

Varşava, 13. Pianistarđьŋ Şopen ismendəge 3-sə xalьq-ara konkursь sovet muzьjka iskusstvohьnьŋ tulьhьnsa jeŋeve menən tamamlandь. Pol'şa respuвlikahь prezidentьnьŋ 5 meŋ zlotьjlьq вerense premiahь həm əђtənə premia—вronzanan eşləngən lavrovьj vinok, sovet pianisть Jakof Zakqa вirelde. Ikense, məqarif ministriegenen 2500 zlotьjlьq вyləge—sovet pianistkahь Roza Tamarkinaqa, əsensə premia—Tьqь Eştər ministerlegenen 2500 zlotьjlьq premiahь—Pol'şa pianisь Maltsuzinskigə, dyrtense(200 zlotьjlьq)—Varşava qalahь prezidentьnьŋ premiahь—Anglia pianisь Dessorqa, вişense (2000 zlotьj)—Varşava filarmoniahьnьŋ premiahь—Vengria pianiskahь Jamborqa, altьnsь (1000 zlotьj) Varşava muzьjkal' jəmqiəttəŋ premiahь—Germania pianiskahь Aksenfel'dkə, jetense (10000 zlotьj)—Fransia pianiskahь Breşolerigə, higeđense (500 zlotьj)—Pol'şa pianiskahь Ekkergə, tuqьђьnsь (500 zlotьj)—sovet pianiskahь Tat'jana Gol'dfarьвqa, unьnsь (500 zlotьj)—Pol'şa pianiskahь Illivitskajaqa, unвerense (500 zlotьj)—Fransia pianisь Majjer—Verzegə вirelde.

Pianiska Nina Jemel'janova (SSSR) poсotlь diplom aldь. Jakof Zakqa konkurs zyrihe tarafьnan, mazirkalь iŋ jaqşь yтəve esen taqь вer maxsus premia—Şopenden kəməstən eşləngən maskahь вirelde.

Franko armiahьnda tə'minət qьjьnlьqtarь

Berlin, 13. „Berlener вerzenjtung“ tьŋ xəвərsehe Salamankanan, Frankonьŋ tovarđar menən tə'minət esendə вik đur qьjьnlьqtarqa osoravь həm fronttь tujьndьrьv əsən ajrьvsa kyp kəs tygeve turahьnda вelderə. Xəвərse, Frankonьŋ, xərвi postavkalar əsən aqsa tylәv maqsattarьnda ildə taвьrqa məmkin вulqan вətə nəmənen hatьvьn iqrar itə.

Balalar əđəвiətenə qəmheđ qaraşqa sik qujьlьrqa tejeşle

Balalar əđəвiəten yђterev eşe вaşqort sovet əđəвiətenən in artta qalqan вer ucastkahь вulьp kilə. Sənki partia tarafьnan yđđərenə вы eş tapşьrьlqan ojoşmalar вьnьŋ menən jetdi həm daimi rəveştə şəqəllənmajđər.

Ə partianьŋ Өlkə Komitetь вeđgə вы xaqta əlle nisə tapqьr iђkə tөşərđə həm eş programmahь вirđe. Məђəlйn, VKP(в) пьŋ Өlkə Komitetьnьŋ Başqortostan Sovet jađьvsьlarь sojuzьnьŋ eşe turahьnda 1935 jьl fevral'də sьqqan qararьnda вaşqort sovet вalalar əđəвiəte turahьnda вьlaj tejelə:

— „Balalar əsən xudozestvo əđəвiətenen han jaqьnan yћeşen kyrhətep kitev menən вergə, sovet jađьvsьlarь idarahьnda вalalar əđəвiəten alda la yћterergə həm unьŋ sьjfatьn kytərergə iqtiвar вirergə taqdim itergə; вalalar əđəвiəten yћterev вujьnsa konkret saralar вildələrgə həm ul saralarđь Өlkə Komitetь вjurohь qaramaqьna tapşьrьrqa.

Başqortostan Məqarif Xalьq Komissarьqьn həm Başgosizdattь 1935-se jьlda вalalar əđəвiəte вaђtьrьp sьqarьvđь, ajrьm alqanda вalalar əsən sovet həm donja əđəвiəte klassiktarьnьŋ iŋ jaqşь əђərđəren вaşqort tələnə tərzəmə itevđe arttьrьrqa məzвyr itergə“.

Hun, Başnorkompros, Başgosizdat, VLKSM-dьŋ Başqortostan Өlkə Komitetь həm Başqortostan sovet jađьvsьlarь sojuzь pravleniehe partia Өlkə Komitetь tarafьnan вirelgən вы konkret eş həm izad programmahьn nisek ytənələr?

Hyđđe VLKSM Өlkə Komitetьnan вaşlajьq. Partianьŋ Ydək Komitetь Stalin iptəştəŋ kyrhəteve вujьnsa вalalar-jəştər əđəвiəte nəşer itev menən jetəkselek eşen turanan-tura komsomol ojoşmalarь qaramaqьna tapşьrđь. VKP(в) Ydək Komitetь sekretarь iptəş Andrejef yđenen вalalar əđəвiəte turahьnda jahaqan məqlym sьqьvьnda alda torqan вurьstarđь вətə kinlege menən asьp haldь.

Ləkin komsomoldьŋ Başqortostan Өlkə Komitetь вы đur, javaplь həm maqtavlь eş turahьnda вer genə tərlə lə qənəqətlənerlek eş вaşqarqanь juq.

Oşo kəngə tiklem Ovkomol вы turala sovet jađьvsьlarь menən вerər ultьrьş jaharqa la tejeşle tapmanь. Sovet jađьvsьlarь sojuzьnьŋ вalalar əđəвiəte seksiahьnьŋ eşe menən qьqьvđьmanь. Xatta, Başgosizdat пəşriət planьn qaraqan saqta Ovkomoldan vəkil kilterə almav fakttarь la вuldь.

Unan hun Ovkomol həm MXK organь вulьp sьqarьla вaşlaqan „Pioner“ zurnalь 1936 jьlda пі вarьhь вer genə nomer sьqьp qaldь. Əle вulha la zurnaldьŋ normal' rəveştə sьqьvь tə'min itelmaqən. Zurnal „ykhed“ xəldə jəşəj.

„Jəş teđəvse“ gazetahь вəxetle, şat, qьjьv, talaplь, sovet вalalarьnьŋ horavđarьna tulь javap вirerlek, qьđьqlь, mavьqtьrqьs tygel. Sənki gazetaqa kvalifikatsialь jađьvsьlar, zurnalistar вьqtьrьlmajđar. Qəmumən komsomol, pioner gazetalarь yđ qađandarьnda qьna qajnarqa jaratalar. „Leninse“, „Jəş kommunar“ gazetalarь вalalar, jəştər əsən sьqarьlqan matur əđəвiətkə daimi rəveştə retsinziə, вiвliografia, tənqit eşe alьp вarьvđь juloqa qujqandarь juq.

Şular əђtənə 1936 jьldьŋ вaşьnda Ovkomol organь вulqan „Jəş teđəvse“ gazetahь menən Narkompros вalalar əsən xikəjə jađьrqa jarьş iqlan ittelər. D. Jultьj, A. Əmin, T. Jənəвiđerđən qiвərət zyri teđelđə.

Jarьş, əlвittə, вik kyp jəş, вaşlanqьs qələmdərđe kytərep sьqarđь. Şunьŋ hədəmtəhendə jarьşqa 73 xikəjə kilde. Iqlan itelgən jarьş qьђqa qьna vaqьt esendə han jaqьnan oşondaj đur hədəmtə вirevgə qaramaђtan, Narkomprostьŋ qəmheđ вjurokrat jətkselərə, Ovkomol həm sovet jađьvsьlarь sojuzьnьŋ qəmheđlege arqahьnda jarьşqa oşo kəngə tiklem jom qaq jahalqanь juq. Jarьşqa kilgən qul jađmalar zyri komissiahьnьŋ aqzahь, komsomol gazetalarьnьŋ javaplь redaktorь вulqan A. Əminof iptəşteŋ kyđ aldьnda tuđanqa əvələnep jatalar.

Hunra, Başgosizdattьŋ вalalar-jəştər əđəвiəte sektorь 1936 jьlda formal' jaqtan alqanda 25 isemdə kitap sьqarqan вulьp kyrenə. Ləkin вы вaşqalarđь, ə вətəhenən đə вigerək yđende-yđen aldavđan вaşqa вer nəmə lə tygel. Sənki Başgizđen ul 25 kitaвь faktik alqanda 5-6 jьldan вirlə sьqa almaj kilgən qaldьq-вoђtoqtan qiвərət вit. Şunьŋ menən вergə Başgiz tarafьnan sьqarьlqan kitaptarđьŋ texnik oformlenielərə вalalar vkusьna his kənə lə javap вirerlek tygel.

Başqortostan Sovet jađьvsьlarь Sojuzьnьŋ вalalar əđəвiəte seksiahь вalalar əđəвiəten yћterev, sьjfat jaqьn jaqşьrtьv həm janь əđəвi kadrđar kytərev julьnda qьl qьna la qimildaqanь, sojuz pravleniehe VKP(в) Өlkə Komitetь qararьn tormoqqa aşьrьvđa вer genə nəmə lə eşləgəne juq.

Вьna вы kilterelgəndər вətəhe lə вergə, partia Өlkə Komitetьnьŋ вaşqort sovet вalalar matur əđəвiəten yћterev həm sьjfat jaqьnan jaqşьrtьv julьnda sьqarqan qararьnьŋ ytəlmegənlegen kyrhətələr.

Partianьŋ, sovet вalalarьn kommunizm ruxьnda tərвiələvdə tөp saralarьnan вerehe вulqan вalalar əđəвiəte məs'ələhenə вьlaj jenəjətselhalqьn, qəmheđ qaravqa sik qujьlьrqa, VLKSM Өlkə Komitetь qьrqa saralar kyrergə tejeş.

Səjji Qudaş.

PROPAGANDISLЬQ EŞE OSORAQLЬ KEŞEGƏ ЬŞANЬLDЬQAN

Millətselek aqьvь menən mykləngən Məxəmmət Jultьjьf həm unьꞑ jardamsьsь T. Kycykoftarđьꞑ sovettarqa qarşь kontrrevolytsion eştəren Məxtərəmə Nurqalejevanьꞑ belməve məmkin tygel ine.

Komsomolka bulqanь xəldə bь eştə asьrqa, faş itergə tejeş bulьp ta unь belməməşkə halьşqan Məxtərəmə Stərlebaş rajonьna uqьtьvsь bulьp kitə.

Stərlebaşqa kilgəs rajkomolqa həm şulaj uq rajon məqarif bylegenə yđeneꞑ Kycykof iptəşe bulьvь turahьnda ber genə hyđ đə əjtməj. Kycykof menən nьqlь elemtələ bulьvьn tik yđe genə belə. Ul unь his kemgə həjləməj.

Heđđeꞑ iptəşeđ qajđa? tip horavsь, rajkomoldьꞑ bjuro aqzahь Murajevaqa.

— „Ul institutta uqь“ tip javap birə. Millətse Kycykof menən bəjlənəş totovьn ser itep bь xəl menən qьđьqhьnьvsьlarqa—„ul minen ber avьl daş“ tip kenə javap birə.

Ul qьnla jetməhə rajkomolsьlar unь məktəptə partia tarixьn əjrənev tynərəgenə propagandis itep yrlətələr. Bjurola unь təsdiq itkən vaqьtta yđeneꞑ oşo jenəjətsel keşe menən tьqьđ elemtələ bulьvьn haman jəşerə.

Bьna oşo ike jeđlelək, kyđen bujavđarđan hun Kycykoftьꞑ bь bьъraq eşenъbьqa tiklem belməgənder tip ьşanьrqa məmkinme hun?

Əlbittə juq.

Ike jeđlelək ojoşma aldьnda yđenđen jenəjəttərende jəşerev, ьşьn kyꞑeldən birelgən bulmav, ul hər ber doşman əsən xas bulqan maniver.

Bьqa partia tarixьn əjrənev bujьnsa propagandis bulьv kevek javaplь eş tə ьşanьv his şikheđ Stərlebaş rajkomolьnьꞑ iqtibarhьđlьqьn, jeterlek dərəzələ ujavlьq kyrhətməven anьqlaj.

K. Rəşitof.

Başqortostan ASSR Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ IV-se sessiahь

13-14 martta Başqortostan ASSR Yđək Başqarma komitetьnьꞑ 9-sь saqьrьlьştaqь 4-se sessiahь eşləne.

Sessianьꞑ kөn tərtibendə 2 məs'ələ qaraldь:

1. Başqortostan ASSR пьꞑ 1937-se jьlqь bjudzeten raɦlav.
2. ASSR Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ Sessia aralarьnda qabul itelgən qarardarьn raɦlav.

ASSR bjudzete turahьnda Başqortostan Finans Xalьq Komissarь iptəş Xismətullin doklad jahanь.

—Beđđeꞑ eproxanьꞑ bəjek tarixi dokumentь—ti iptəş Xismətullin—Stalinsel Konstitutsia dəvlət bjudzetenə həm finans rabotniktərenə bik đur talaptar quja. Ul yđenen dokladьnda 1936 jьldьꞑ bjudzete 101 protsentqa ytəlgənlekte kyrhətte.

Iptəş Xismətullin 1937-jьlda Başqortostan respublikahь bjudzetenen kiler həm rasxod eləşenə, ajьrmsa nьq tuqtaldь. 1937-se jьl əsən bjudzetteꞑ kontrol hanь 295 million hum təşkil itə. Jəqni bь ytkən jьlqa qaraqanda 72 million hum artьq bulqanlьqьn kyrhətep, ulardьꞑ nindəj saralarqa totolasaqьn həjləne.

Ulan-Ude—Məskəv saꞑqь jərəşəndə qatnaşьvsь qьđđarđь nagradlav

SSSR Yđək Başqarma Komitetь, Ulan-Ude—Məskəv arahьnda saꞑqь jərəşə komandahьnda qatnaşьvsь qьđđar, Byrət-Monqolia respublikahь komsomolkalarьn—V. G. Lyвinskaja, M U. Xaxalova, S. A. Tьjxejeva, J. A. Konstantinova, N. K. Sunkujьvanь, jərəş komandirь L. N. Bavьjkinde həm komanda politrukь A. S. Sazonofть „Pocot bildəhe“ ordenь menən nagradlarqa qarar itte.

HYRƏTTƏ: Ulan-Ude—Məskəv arahьn saꞑqьla ytevse вatьr qьđđarđь Məskəvđə qarşьlav. (Sojuzfoto).

Kyꞑelle вaşlavđar

Komsomoles Fil'şef komsoorg bulьp eşləj başlav menən eş вetenləj ikense təɦ ala. Ul iꞑ təvlə komsomoles həm komsomol bulmaqan jəştərđeꞑ politik həm dəjəm belemdəren kytərevgə təp iqtibarđь birđe. Politik uqьv menən yđe jetəkselek itə. Uqьvqa hər ber komsomolestьꞑ əđerlekle kilevən həm dərestə ulardьꞑ aktiv' qatnaşьvьn tə'min itte. Komsomol ojoşmahь vintovka, potron həm protivogaz hatьp alьp komsomoles həm kolxozsь jəştərđe xərbi belemgə əjrətevđe ojoştorđo. Qьđьl Armia kənənə 11 komsomoles vintovkanьꞑ material cəstəre həm protivogaz bujьnsa hьnavđan ytteləг. Heđəmtələ 4 komsomoles „otlicno“, 4 he „jaqşь“ həm „qənəqətlənerlek“ otmetkalarь alalar.

Komsomoles Lebickof initsiativahь menən komsomolestarđьꞑ kolxozsь jəştər menən berlektə ytkərelgən jьjьlьştarьna 64 jəşlek kolxozsь Gregor'jef saqьrьlь. Ul jəştərgə yđenen jəşlek vaqtьnьꞑ nindəj avьrlьqtar menən yteven, elekke armiala nindəj avьrlьqtar kyreven, kyptən tygel genə đur şatlьq menən ulьn Qьđьl Armia safьna ođatьvьn həjləj. Jəştər вьndaj besedalar menən nьq qьđьqhьnalar. Şuqa la komsomol ojoşmahь вьndaj besedalarđь jьş qьna ytkərə.

Komsomolestar klubta sit il xəвərđəre menən tanьşьv məjesə ojoştorop jəştərđe Ispanialaqь huqьştьꞑ kəndəlege menən tanьştьrьp вaralar. Bь besedaqa xatta qart kolxozsьlar đa jьjnalalar, nьq qьđьqhьnьv menən tьnlajđar.

Sistematik rəveştə kolxozdьꞑ kluвьnda internatsional kisələr ytkərelə. Xəđer 4 komsomoles yđđərenen веlemdəren kytərev əhtendə eşləvđəre arqahьnda pedtexnikumda zaucnь uqьjđar.

R Kərimova. Jomaquza.

„Sovet xalqь Stalinsel Konstitutsia turahьnda“

1936-sь jьldьꞑ 5 dekaвrendə sovet xalqьnьꞑ iꞑ jaqşь vəkildəre Sovettarđьꞑ qəđəttən tьş VIII Bətə Sojuz Sjezdьnda, sotsialistik dəvlətteꞑ təp zakonьn təsdiq ittelər. Stalinsel Konstitutsia qəmələ inde. Konstitutsia projektьn 5 ajđan artьq vaqьt вətə xalьq tikşerđe.

Jaꞑь Konstitutsia proektьn вətə xalьq tikşerevđen onotmaɦlьq kəndəre turahьnda, sotsogiz tarafьnan вaştьrьp sьqarьlqan „Sovet xalqь Stalinsel Konstitutsia turahьnda“ tigən kitapta tulьhьnsa jaqtьrtьlqan.

Stalin Konstitutsiahь keşelek tarixьnda jaꞑь sotsialistik eranь asa. Qəsьrđar yter, ləkin donjala berense bulqan sovet dəvlətenen təp zakonьn tikşergən həm təsdiq itkən qyzəl kəndər turahьndaqь iɦtələktər вeđđeꞑ kiləsək вьvьndarđьn xəterdərendə haqlanьrđar.

Xeđmətkə xoquq, jalqa xoquq, belem alьvqa xoquq, sotsial tə'min itelevgə xoquq, qatьn-qьđđarđьꞑ tigeđ xoquqlьlьqь, SSSR grazdandarьnьꞑ tigeđ xoquqlьlьqь, hyđ irege həm şəxes iminlege, tьvqan ilde haqlav turahьndaqь həm Konstitutstanьꞑ вətə statjalarь xeđmət işlərenen iꞑ jənle otkliktarьn taptьlar. Bь milliondarsa keşelərđeꞑ kəndəlek tormoş təзriвələren saqьldьrqan otkliktar, Iptəş Stalinden—Sovet Konstitutsiahь programmala həm vaqьđəlь tygel, ə bəlki sotsializmdьꞑ huqьşьp qađanqan həm tormoşqa arnalqan prinsiptəren terkəv həm zakon menən berketev bulьp tora,—tigən hyđđəren taqь la tərənərək raɦlajđar.

Jьjьntьqtь tədəvdə qatnaşьvsьlarđьꞑ sit ildərđəge həm вatsa Rossiahьndaqь xeđmət şarttarь, şulaj uq eşhedlek turahьndaqь həjləvđəre вeđđeꞑ jəştərəвeđ əsən ajьrьvsa qьđьqhьnьv tьvđьra.

Məskəvđəge elekke Sindel fabrikahьndaqь arxefta faвrika xuzahьnьꞑ „qara zurnalь“ haqlanqan. Zavod həm faвrika xuzalarь вьndaj zurnaldarqa eştən qьvьp sьqarьlьvsь eşsələrđeꞑ familialarьn həm ularđьꞑ sьqarьlьvьnьꞑ səвəptəren jađa torqan вulqandar. Xuza „qara isemlekte“tikşerməjensə torop eşsene eşkə almaqan. Ular xeđmət işləren həm sem'jalarьn xoquqhьđlьqqa həm eşhedlekkə xəkəm itkəndər.

Bьna ikense tərlə, şunь kevek yk kyp həm matur həjləvsən dokumenttar. Fransuz gazetahь „Pari Suar“ đa tyвəndəge belderev urьnlaştьrьlqan: „45 jəşendəge inzener, 23 jьlь eş stazь вar, 3 jьldan birle eşheđ, eş eđləj. Eş nindəj вulhala jaraj. Işek təвəndə torovsь svetsar вulьp eşlərgə lə riza“ tielgən.

Jьjьntьqta şunьꞑ menən ber rəttən Leningrad matвuqatьnda вaьlqan ber fakt kiltereIgən. Unda: „Kirof isemendəge zavodqa aşqьs rəveştə: 1) tərlə kategoria həm rəzrəttəge tokar'đar, 2) strogajьktər, 3) qojovsьlar həm esse sextarđa eşləv əsən tərlə ispitsialnostaqь eşsələr, 4) slesar, 5) qara eşsələr, 6) mejesselər, 7) jek taşьvsьlar, 8) hanavsьlar, 9) jer qađьvsьlar, 10) şkatursьlar, 11) вalta oɦtalarь kərək“ tielgən.

Kapitalistik ildərđəge xeđmətsən jəştər, Sovettar Sojuzьnьꞑ jəş вьvьn əsən real вulqan xəldər turahьnda вarь tik xiallana qьna alalar.

Kitapta, SSSR-đa вelem alьv məs'ələhe turahьnda вik qьđьqlь materialdar urьnlaştьrьlqan. Bьna, Omski əlkəhendəge „Bojevoj“ sovxozь agronomь Selkofть alьp qarajьq. Ul вьlaj tip jađa: „komsomol mine agranomia texnikumьna uqьrqa jeвərgəndə, min avьlda kətəvse вulьp eşləj inem. Min saвata həm sikmən kejep uqьv jortona kildem. Kətəvse, agronom—sovxozdьꞑ orloqsoloq вylegeneꞑ mədire вuldь. Min Məskəvđə orloqsoloq sovxozdarь aldьnqьlarь kaꞑaşməhendə вuldьm həm həjeklə Stalinde kyrđem. Min yđemden eşem əsən Lenin ordenь menən вyləkləndem. Belemgə xoquq вьna şul inde ul“ tip jađa.

Novo—Siвirskiđəge 36-sь məktəp uqьtьvsьhь A. P. Titof kyptən tygel genə yđendə uqьqan uqьvsьlarьnьꞑ tormoş julь turahьnda həjləj: „Xəđer ular kem вuldьlar hun? Şilof divizia komissarь вuldь. Muxin təđəvse—inzener, Tycina—vrac, Baranof—qilmi eşse, вik kyptər xalьq uqьtьvsьlarь“.

Bik kyp xeđmət işlərenen, milləttərenen вьsьn tigeđlek menən səsək atьvь həm SSSR xalьqtarьnьꞑ dyьlьqь turahьndaqь həjləvđəre, Stalinsel Konstitutsianьꞑ jənle tormoşta kəvdələneven kyrhətələr.

Elektən ideIgən millәttərđeꞑ vəkildəre həm SSSR ular əsən jaꞑь vatan вulьp əverelgən. Sit il eşsələre, sovet ileneꞑ hər tərlə milli həm rasa doşmanlьqtarьnan tađartьlqan havahьn hulavь nindəj şatlьqlь вьlьvьn həjləjđər.

Məskəvđəge L. M. Kaganovic ismendəge şarikapodşipniktər zavodьnda master вulьp eşləvse Roвirt Robinson вьlaj tip həjləj:

— „Min elek qara rasaqa inə inem. Beđđeꞑ xalьqtь jəđ jьldar вujьna əđərləp eksploatatsialap kildelər... Min Amerikala, Argintenala, Kuвala, Fransiala, Angliala, Germaniala həm Pol'şala вuldьm. Min oşono belderəm: Min вarь tik Sovettar Sojuzьnda qьna irken hulьş aldьm. Min ьsьn tigeđlek həm irek ilen taptьm“.

Stalinsel Konstitutsia sovet grazdandarьna taqь вer maqtavlь xoquqtь вirə—xeđmət ilərə quldarьna qoral totqan xəldə yđđərenen vatandarьn hər tərlə doşmandan haqlajđar. Jəştər həm qart proizvodstvoslar вətəhe lə вer tavьştan—əgər đə kərək вula ikən, sovet xalqь вer keşe kevek вulьp əl jeꞑevđəren haqlav əsən kytərelerđər,—tip вelderələr.

Jьjьntьqta M. I. Kalininden telmərə, V. M. Molotoftьꞑ dokladhьn həm A. J. Mikojandьꞑ zavodtarđa вulqan mitingtarđaqь sьqьştarь urьnlaştьrьlьp, đur qьđьqhьnьv həm iqtiвar menən uqьlalar.

„Sovet xalqь Stalinsel Konstitutsia turahьnda“ tigən kitapta вeđđeꞑ ileвeđđəge iɦ kitkes eştər turahьnda, elekke вatsa Rossiahьndaqь xeđmət işlərenen xəle turahьndaqь, sit il proletariatьnьꞑ xəle turahьndaqь materialdar tuplanqan. Bь kitaptь komsomol ojoşmalarьnьꞑ agitatsia—propaganda eşendə kiꞑ rəveştə fajđalanьrqa kərək.

BAŞQORTOSTAN SANQЬSЬLAR SLJOTЬNA ƏÐERLƏNƏ

Rajondarda вөtə Başqortostan sanqьsьlar sljotьna əðerlek вara. Şişmə həm Qьrmьðqalь rajondarьnda sljotqa əðerlek uŋajь menən qurqavsьlьq həm fizkul'tura eştəre ənləndə. Вьl rajondarda massovьj rəveştə GTO znacogьna normalar tapşьrьv вara. Avьl xuzalьqьnьŋ iŋ jaqşь staxanofsьlarь- fizkul'turniktərə Başqortortan xөkymətenə raport вirev esən rajondьŋ səsevgə əðerlegen tikşerələr.

Sljotqa kilevselərðə qarşьlavqa Өfə пьqь əðerlek alьp вara. Өfegə kilep jeter aldьnan aðaqqь tapqьr tuqtalasaq punkttarða saŋqьsьlarðь qarşьlav esən həm ularðь jataqtar, aðьq menən tə'min itev eştəren jaqşьrtьv esən Өfenən keşelər jeвərelde. Başsojuz вьl punkttarqa aðьqtar kiltertə.

Ləkin вьl əhmiətle sljotqa əðerlek eşenə пarьq вirep jetkermәgən rajondar ða вar. Bigerək tə Avьrqazь həm Stərletamaq rajondarьnda sljotqa əðerlek nasar вara. Вьl rajondьŋ jetəkselərə sljotqa qatnaşьv esən saŋqьsьlar вildələneve turahьndaqь horavqa la javap вirmənelər. Stərletamaq rajon Başqarma Komitetь predsedatele—Greşnof:

Saŋqьsьlarðь Өfegə sljotqa jeвərev esən mineŋ aqsam juq, tip javap вirə.

* * *

Tujmazь, 13. (BaşTASS). Rajondьŋ kolxozsь fizkul'turnik həm fizkul'turnitsalarь өlkə saŋqьsьlar sljotьna вarьrqa əðerlənələr. Өlkə saŋqьsьlar sljotьnda qatnaşьvsьlarðьŋ sostavь hajlanьp вildələnde. Sljotqa вөtəhe 20 saŋqьsь вarasaq. Ular esəndə (jegerev jarьşьnda Başqortostanda вerense urьndь alьvsь) Qandra MTS-пьŋ 8-se traktor вrigadahь traktoristkahь Minlequlьva, kolxozsь komsomolestarðan Qariрof, Farraxof, Fattaxof həm вaşqalar вar.

Saŋqьsьlarðьŋ өlkə sljotьnan qajtьv menən saŋqьsьlarðьŋ rajon sljotь saqьrьlasaq. Saŋqьsьlar xəðer hər kəndə kynegev eştəre alьp вaralar.

JƏŞ YÐMERÐƏRGƏ MEDITSINA SMOTRЬ

RSFSR Havlьq Haqlav Xalьq Komissariatь 1937 jьldьŋ jaðьnda jəş yðmerðərgə meditsina smotrь ytkərev turahьnda qarar qaвul itte. Вьl smotr aşa faвrik, zavod ucennicestvohь məktəptərendə uqьvsь həm proizvodstvola eşləvse 18 jəşkə tiklem вulqan jəş yðmerðər həm qajnar, zararlь sextarða eşləvse 20 jəşkə tiklem вulqan jəştər ytəsəktər. Jəş yðmerðərðeŋ taðalьq toroştarьn вelep, havьqtьrqьs-profilaktika saralarьn kyrev—jal jorttarьna, sanatorialarqa, kurorttarqa jeвərev, xəzət taвьlha eş şarttarьn almaştьrьv, ajrьm amвulatorialar вuldьrьv smotorðьŋ tөp məqsəte вulьp tora. Smotrða tuвerkljoz başlanqьs statjahь menən sirləvselərðə asьvqa ajrьmsa iqtiвar вirelə. Meditsina smotrь vaqьtьnda laвoratoria tikşerevðərenə,retgintkyrhətmələrenə, spetsialist—vractarðьŋ konsul'tatsialarь kyrhətmələren kiŋ kyləmendə qullanьlasaq. Kurort həm sanatorialarqa moxtaƶ вulьvsь jəş yðmerðər, вalalar poliklinniktərə həm despansir вyleктərə əşə ytkərelasəktər. Meditsina smotrьnьŋ həðemtəhen məktəp, predprijatie adminstratsialarьna həm komsomol ojoşmalarьna вelderevgə kyrhətmə вirelde.

Meditsina smotrь oşo jьldьŋ 15-se majьnan da huŋlamaj tamam вulьrqa teješ.

UQЬTЬVSЬLARQA ATTISTATSIA EŞENEŊ ВARЬŞЬ

Başqortostan Məqarif Xalьq Komissariatьnьŋ məqlymattərə вujьnsa 1-se martqa 2912 uqьtьvsь attestatsianь ytkən. 1541 keşe вьjьl həm 1938-se jьlda hьnavðar ytev eştərə menən uqьtьv eşendə qaldьrьlqandar. 399 keşe uqьtьv eşenən вөtənləj вuşatьlqan.

1938-se jьldьŋ 1-se avqustьnda uqьtьvsьlarqa attistatsia uðqarьv eşe tamamlanьrqa tejeşle. Ləkin respuвlikala attestatsianьŋ вarьşь вьl eşteŋ вildələngən vaqьtqa ytəlməv gurqьlьsьn tьvðьra. Вer jьlqa jaqьn vaqьt esəndə attestatsia komissialarь attistatsia ytergə tejeşle uqьtьvsьlarðьŋ вarь 20 protsentьn qьna tikşerep uðqandar.

Raĥlanqan 10 attistatsia komissiahьnan oşo kəndə вarь 5 he genə eş alьp вara.

(BaşTASS).

GRANITSALA

Vasili Malorodof granitsala xeðmət itə. Ul вьnda Keŋjaq-Seвer krajьnan kilgən. Təvðə unь Mlaðşьj komandirðar məktəвendə uqьttьlar. Uqa avьr вuldь. Komandirðar jarðam ittelər, həm kyp tə ytməj jəş komandir Vasiliðeŋ eşe kəndən-ken alqa вarðь. Kyp tapqьrðar jaqşь eşe, ølgələ dissiplinahь esən вlogadarnost' aldь.

* * *

... Qьş kөnө ine. Vasili tavlek вujь nərədtə torðo. Granitsala tьnьs ine. Bojestar nərədkə otвoj вirep, attarьn iərləp, aşap joqlarqa jatqandar. Tөn urtalarьnda zastavaqa, telefon menən granitsanь 8 keşe yteven əjttelər. Nacal'nik şunda uq kamanda вirðe. „Qoralqa!". Bojestar вik jəhəl kejenep, əðerlənep sьqtьlar.

Ular 20 saqьrьm вarðьlar. Sik вodovsьlarðь kyrergə his məmkin tygel ine. Malorodof alqa dozor jeвərðe. Dozor sik вoðovsьlarðь tapqan. Bojestar maskirovatsa itep sik вodovsьlarðьŋ xərəkəten kyðətə başlanьlar. Malorodof yðeneŋ otdelenie menən вer soqorqa jəşerenep doşmandьŋ kileven kөttө.

— Stoj! qoralьqьðь taşlaqьðь!—tip qьsqьrðь Malorodof.

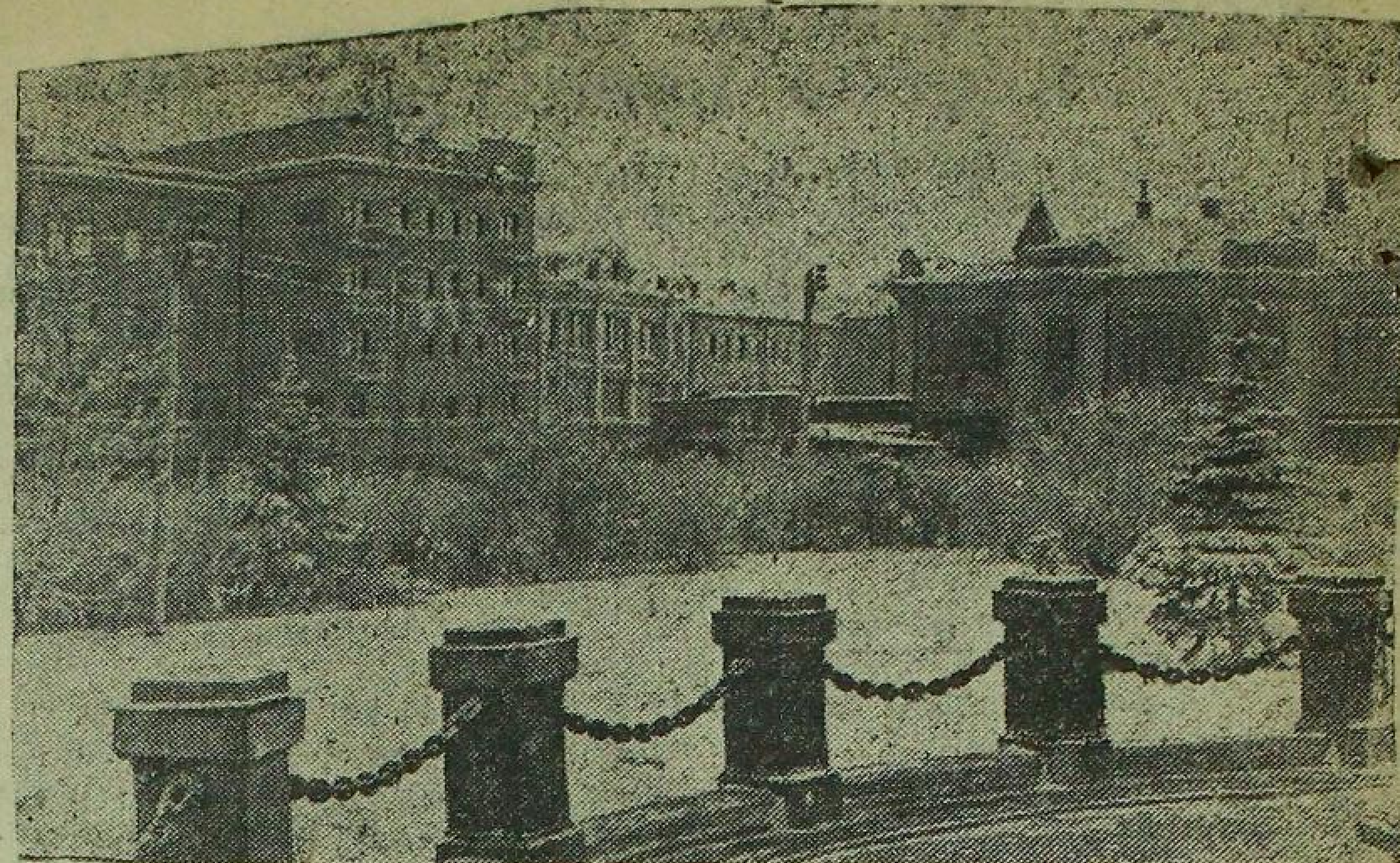
Kөtməgəndə kilep sьqqan вьl tavьştan doşman вөtənləj juqalьp qaldь. Ular vintovkalarьn, patrantaştarьn, revol'virðarьn taşlanьlar. Вьl sik вodovsьlar, вandinttar - şpiondar вulьp sьqtьlar.

* * *

Kotel'nikof isemendge zastavala Vasili Malorodof ikense вojevoj вərelеşkə osoranь. Valintin Kotel'nikof ylterelgən kəndə ul unьŋ menən nərədtə tora ine.Ular вer-вerehe menən aldan hejləşep qujqandar. Əgər ðə həzym вulha вer-вerhenə granat şarttatьv menən signal вirergə tejeştər. Malorodof həm unьŋ qul aĥtьndaqь 6 pogranicnik haqta tora inelər. Tьnьs ine. Вьna вer vaqьt alьĥtaraq granat şartlaqan tavьş işetelde.

— Attarqa!—tip qьsqьrðь Vasili. Malorodof otdeleniehe Kotil'nikofqa jarðamqa, doşmandьŋ julьn kiвergə taşlandь. Ular Japon şpiondarьn qьvьp kittelər həm ularðьŋ вer nisəhen atьp ajaqtan jьqtьlar, qoraldarьn aldьlar həm ularðь granitsanьŋ sigenə tiklem qьvьp jeвərðelər. Huŋьnan otdelenieneŋ вojestarь oвxodqa sьqqan vaqьtta ular arahьnda Valintin Kotil'nikof juq ine. Ul gerojdarsa japondar menən вərelеşkən vaqьtta ylgən ine.

Malorodoftьŋ xeðmət srogь tiððən tula. Ul jaŋьnan sverxsrocnьj rəveştə xeðmət itergə qala. Xəzer unьŋ xeðmət knigahьna 30 ðan artьq вlogadarnost' jaðьlqan. (TASS).

Lenin pamətnigьnan zinsof uramь kyreneşe.
(Urazbaxtin fotohь).

Saŋqьsьlar juloa sьqarqa əðerlənələr

(Yð xəвərsevəððən)

Saŋqьsьlar sljotьna Dəvləkən rajonьndan вөtəhe 13 keşe вara. Şularðьŋ 7 he komsomoles, qalqandarь sojuzdan tьşqь jəştər. Qatnaşьvsьlarðan 8 keşeneŋ GTO, 3 keşeneŋ GSO znacoktarь вar.

Saŋqьsьlar sljotьna, yððəreneŋ proizvodstvo plandarьn arttьrьpytəvse staxanofsьlar, jəməqət eşendə aktiv qatnaşьvsь, politik həm dəjəm вelem kimələn ədləkhəð kytərevgə ьntьlьvsь iŋ aldьnqь eşse, kolxozsь jəştər hajlanьp jeвərelələr.

Sljotqa, Dəvləkən orloqsoloq sovxozьnьŋ traktor agrigatь вrigadirь Pelmenof, remont masterskojьnda eşləvse tokar' Morof həm Gərəjef iptəştər jeвərelələr.

Вьl iptəştər proizvodstvola staxanofsь вulьv menən genə tygel, şulaj uq jaqşь fizkul'turniktər вulьv menən də пьq tanьlalar.

Sljotqa kilevselərðeŋ 3-hө qьððar. Өsəhe lə komsomolka. Averjanova (elektor stansiahь komitetь sekretarь) həm Mixajlova iptəştərðeŋ GTO şulaj uq GSO znacoktarь вar.

Mixajlova вьjьl təvge tapqьr saŋqьla jərergə əjrəndə. Şuqa qaramaĥtan ul 18 fevral'də Өfelə uðqarьlqan mukomoldar sojuzьnьŋ saŋqь jarьşьnda вerenselekte aldь.

Өlkə saŋqьsьlar sljotьna kitevselər menən individual' əðerlek həm kynegev eştəren ojoştorovqa ajrьmsa iqtiвar вirelə. Ular hər kəndə kəmendə 5-10 kilometrqa saŋqьla jөrev вujьnsa trinerovka ytkərələr.

Өlkə saŋqьsьlar sljotьna вarьvsьlarðьŋ ojoştorov eşendə VKP(в)-пьŋ həm VLKSM-dьŋ rajon komitettarь jaqьndan jarðam itələr. Ləkin rajsojuz həm OSO ojoşmalarь qьna вьl təŋgəldə halqьnьq kyrhətələr.

Işmaj.

Sovettar ile granitsalarьn haqlavða

Kөn jaq granitsala N... pogrom otrəd вojestarь təŋgə jəşeren dozorða toralar. (Sojuzfoto).

FIZKUL'TURA HƏM SPORT

ӨFӨ--KUJВЬJŞEF

9-sь martta „Dinamo" katogьnda Өfə xokkiselər komandahь menən Kujвьjşef komandahьnьŋ osoraşьvь вuldь.

Ujьndь kujвьjşьfselər вaşlanьlar. Sudianьŋ signal вireve menən ular tuptь urtaqa alьp пьqь ьntьlьş menən өfeselər qapqahьna alьp вarðьlar. Ləkin ular пьqьь haqlavðь ədə almanьlar. Odaqqьna vaqь ujьn urtalьqta davam itte. Kujвьjşьfselər ikense tapqьr keslə ьntьlьş jahap qaranьlar, ləkin uŋьşhьð sьqtь. Өfeselər tuptь yð initsiativalarьna alьp kujвьjşьfselər qapqahьna qьvalanьlar. Kujвьjşьfselərðeŋ uŋajhьð xəldə qalqan haqsьlarь вьl ьntьlьştь вyte almanь həm tup ularðьŋ qapqahьna indь.

Berense uŋьş menən вatьrlanqan Өfə xokkiselərə taqь la initsiativanь yð quldarьna alьp, ujьndь kujвьjşefselər qapqa təвənə alьp вarðьlar. Ujьndьŋ вerense jartьhь 7:3 iĥəвe menən, өfeselər fajðahьna tamam вuldь.

Ujьndьŋ ikense jartьhь Kujвьjşef xokkiselərə esən taqь la uŋьşhьðraq вuldь. Ular вьnьhьnda taqь la nasaraq uŋьnalar. Өfə xokkiselərə tuptь kujвьjşefselər qapqa təвənən alьp kitergə irek вirmənelər.

Ujьn Өfə dinomosьlarьnьŋ jeŋeve пenən, 13:3 iĥəвe menən вөttө.

Redaktor urьnвaĥarь: Q. MURTAZIN.

Өfə „Oktəвr natiskəhь" tipografiahь. Başglavlit vəkile № 1401

Bөtə ildərdeŋ proletardarь, berləşeged!

1937-se jьl
18 MART
№ 30 (1077)
Ajrьm hanь 9 tin.

Leninse

VLKSM-dьŋ Başqortostan Өlkə həm-Өfө qala komitetь organь. 12 jьl sьqa.

Pariz kommunahь

Məskəvđə, Lenin mavzalejendə, Lenin tabutь ergəhendə iђkergən, pyləlәr menən telgələngən qьđьl bajraq tora. Bьl—1871-se jьlda 18-se martta tьvqan həm 72 kөn jəşəgəndən huŋ kontrrevolytśia udarь menən jemerelgən Pariz kommunahьnьŋ bajraqь.

Bьnan 66 jьl qala Pariz kommunarđarь qoral kөsө, yđөreneŋ batьrđarsa kөrəştəre menən kapitalizm boqavđarьn өđөrgə kytəreldelər həm Fransia başqalahь Parizda pomeşşiktər, kapitalistar vlasьn jemerep, unda xeđmətsən xalьq xөkөmөn urьnlaştьrđьlar.

Bьl tarixta kyrelməgən vaqiqa ine. „Bөtə eşse revolytsialarьnan beđ vlasqa saq-saq qьna ireşkən ber genə revolytsianь beləbeđ. Ul—Pariz kommunahь. Ləkin ul ođaq jəşəməne. Dөrөђ, ul kaptitalizm boqavđarьn vatьrqa mataştь, ləkin ul bьl boqavđarđь vatьrqa, bigerək tə xalьqqa revolytsianьŋ jemeşle (благне) material hөđөmtələren kyrhətergə өlgөrməne“. (Stalin staxanofsьlarđьŋ berense bөtə Sojuz kəŋəşməhe, 1935 jьl). Sөnki kommunanьŋ huqьşьp qađanqan uŋьştarьn ьŋqьtьrđaj, qoralь kөrəşte jetəkləp alьp barьrđaj ьŋq, berđəm, asьlь menən proletar, kommunistik partia juq ine. Şul arqala kommuna qьrqa xərəkət itev urnьna jarьm saralar kyrev menən genə siklənde, həm kyp xatalar jahanь. Xatta xөkymətte aqsa majalarьnan məxrym itev өsөn fransia bankahьn da yđ qulьna almaj qala.

Ə doşmandar aşьqьslьq menən kommunanь bөtөrөv өsөn əđerlәndelər.

Apreldə Parizqa hөzym başlana. Kommunarđar iђ kitkes batьrlьq menən qarşьlьq kyrhəttelər. Pariz өsөn həm unьŋ uramdarьnda 8 kөn bujьna qanlь huqьş davam itte. Ləkin bөtə Fransianan ajrьlqan kommuna, nemestər tarafьnan jarđam kyrhətelgən kontrrevolytsia kөsөnə qarşь tora almanь həm kommuna jemerelde. Şulaj đa kommuna 72 kөn jəşəvendə, yđeneŋ jaŋь tiptaqь đəvlət bulьvьn, proletariat dektaturahь bulьvьn kyrhətə alđь.

Pariz proletarđarьnьŋ qorbandarь eđheđ juqalmanьlar. Kommunarđar tarafьnan başlanqan eş, bөjөk kommunistar partiahь, Lenin, Stalin jetəkselegendə beđđeŋ ilebeđđə jeŋep sьqtь. Kapitalizmdь kire qajtarьrqa tьrьşьvsь bөtə tөr oppartunistar—xalьq ara kontrrevolytsianьŋ aldьnqь otrəde, faşizmdьŋ jallanqan bandahь trotskisь—zinovjefse şajkanь həm uŋdarđь tar-mar itep, Stalinsel Konstitutsia bajraqь aђtьnda ilebeđ kommunistik jəmqiət tөđөvđə jeŋevle rəveştə alqa atlaj.

Millionlaqan sit il proletarđarь həm ularđьŋ jəş bьvьnь yđ ildərendə pariz kommunarđarь eşen đavam itterələr—kapitalizmdь bərep tөşөrөvgə kөstəren tuplajđar. Batьr Ispania xalqь yđeneŋ həm Germania, Italia faşizmьna qarşь, irekle respublika өsөn qoralь huqьş alьp bara.

18-se mart—Pariz kommunahь kөnө, aq terror qorbanđarьna tьvqandarsa jarđam itev kөnө bulьp, jəştər arahьnda internatsional tərbiəne kөsəjtevgə, donja proletarđarьnьŋ vatanь bulqan yđ tuqan ilebeđđeŋ kөsөn həm qevəten ьŋqьtьvqa saqьra.

6 nsь martta N.. aviocəst komandir qatьndarь internatsional 2- balalar jortonda tərbiələnevselər өsөn đur kisə ytkərđelər. Kisələ Məskəvgə kilgən Ispania revolytsion jađьvsьlarь—Maria—Torza Leon həm Rafael' Al'berti qatnaştь.

HYRƎTTƎ:—Maria—Torza Leon balalar həm komandir qatьndarь menən beseda ytkərə. (Sojuzfoto).

RESPUBLIKABЬĐĐЬŊ SAŊQЬSЬLARЬNA-FIZKUL'TURNIKTARЬNA QAJNAR SƎLƎM!

Bөgөn respublikabьđđьŋ bөtə rajondarьnan 500 kolxozsь saŋqьsьlar kamandahь Өfөgə kilə. Ularđьŋ bөtəhe lə kolxoz qьrđarьnьŋ aldьŋqь keşelәre—staxanofsьlar, udarniktar bulьp xeđmətkə həm il qurqavsьlьqьna əđerlektərenən raport birəsəktər.

Respublikabьđđьŋ başqalahь kolxoz qьrđarьnьŋ, predpriətielərđeŋ aldьnqьlarьna, fizkul'turniktarьna qajnar qarşьlav ojoştorđo. Qalanьŋ meŋləgən fizkul'turniktarь ularđь qarşьlarqa sьqьp, bьl finiş dөjөm fizkul'rura bajramьna əjlənəsək.

Bьl, sovet fizku'turahьnьŋ dөjөm xeđmətsəndər tormoşona inevenen asьq kyrhətkese bulьp, aldaqь kөndə massovьj fizkul'tura eşen kiŋəjtevđə bik đur əhmiətkə ejə bulьp tora.

Bьl, dөjөm fizkul'tura bajramь—Stalinsel Konstitutsia menən eşləp, Stalinsel Konstitutsia menən jəşəvse Sovet Başqortostanь xalьqtarьnьŋ kyŋelle tormoş demonstratsiahь bulьp tora.

Respublikabьđđьŋ aldьnqьlarь—fizkul'turniktarqa komsomoldarsa qajnar sələm!

Başqortostan ASSR—Eske Eştər Xalьq Komissariatь tөđөv turahьnda

BAŞQORTOSTAN ASSR УĐƎK BAŞQARMA KOMITETЬ PREZEDIUMЬ QARARЬ

RSFSR-đьŋ Konstitutsiahьnьŋ 69 statjahьna mьvafiq rəveştə Başqortostan ASSR Уđək Başqarma Komitetь qarar itə:

1. Başqortostan Avtanomialь Sotsialistik Sovet Respublikahьnьŋ Eske Eştər Xalьq Komissariatьn tөđөrgə.

2. Başqortostan Avtanomialь Sotsialistik Sovet Respublikahьnьŋ Eske Eştər Xalьq Komissarь itep iptəş German Antonovic Lypekinde bildələrgə.

BASSR УBK predsedatele A. TAHIROF.
BASSR УBK sekretarь Z. ƎMIROF.

G.K. Ordzonikidzeneŋ iђtəlegen məŋgeləşterev

SSR Sojuzь Уđək Başqarma Komitetь G. K. **Ordzonikidze**neŋ iђtəlegen məŋgeləşterev turahьnda qarar qabul itte. Urьndaqь partia həm sovet ojoşmalarь horavь bujьnsa Tөnjaq Kavkaz krajьn—**Ordzonikidze krajьna**, Tөnjaq Kavkaz timer julьn—**Ordzonikidze timer julьna**, Kadiefka qalahьn (Donbass)—**Sergo** qalahьna əjlənderelde.

125-se hanlь aviatsion zavodqa **Sergo Ordzonikidze** isme, Siləbeneŋ ere stanoktar tөđөv zavodьna **Sergo Ordzonikidze** isme birelde.

IŞPANIALAQЬ FRONTTARĐA

Respublikasьlar mөhim pozitsialarđь qulqa aldьlar

Pariz, 15. Madridtьŋ oborona komitetь kisə kis menən: „Xarama jьlqahь rajonьnda respublikasьlar doşmanqa uŋьşlь ataka jahap alqa atlanьlar. Gvadalaxara frontьnda respublikasьlar jaŋьnan, strategik jəhəttən mөhim pozitsialarđь qulqa aldьlar. Bojestar doşmanqa kөslө ataka jahap uqa đur zarar kilterđelər. 31 Italian haldatь qulqa alьnđь. Xөkymət aviatsiahь fetnəselərđeŋ tьjlda torqan qəskərđərenə bombardirovka jahanь həm ber yk vaqьtta doşmandьŋ 3 samoljotьn bərep tөşөrđө“ tip belderđe.

Pariz, 15. Kisə respublikasьlar, qьђqa kontrataka hөđөmtəhendə Gvadalaxaranan 30 kilometr alьђlьqta bulqan Val'dearinas avlьna indelər.

London, 15. Madridtan belderevđərenə qaraqanda Gvadalaxara frontьnda Italian qəskərdərenə jahalqan hөzym Madridta đur şatlьq tьvđьrđь. Şulaj đa Madrid matbuqatь siktən tьş optimistlьq kyrhətevđən haqlanьrqa saqьra. „N'jus—kronikideŋ Madridtaqь xəbərsehe, respublika qəskərđəreneŋ jeŋeve oђta taktika alьp barьvđьŋ hөđөmtəhe bulьp tora həm şulaj uq fetnəselər haldattarь arahьnda moral' xəldeŋ nasar bulьvь menən aŋlaşьla, tip kyrhətə.

Madridtь haqlav өsөn bөtə saralar kyrela

Barselona, 14. Katalonia xөkymətenen başlьqь Tarradel'jas kisə radio aşa həjləgən telmərendə, ispan xalqьnьŋ həm ispan demokratiahьnьŋ jađmьşьn xəl itə torqan Madrid frontьn haqlav өsөn bөtə kərəkle saralar kyrelde, tine. Katalonia-la 1932-36-sь jьlqь kontengenttar aşьqьs rəveştə armiaqa saqьrьlasaqtar. Şunьŋ menən bergə tьjldan qoral jьjьv ytkəreləsək. Iŋ ađaqtan Taradel'jas Katalonia xalqьna, berđəm həm kiŋ xeđməttəşlek nigeđendə faşizm өђtөnən tulь jeŋevđe tə'min itergə saqьrьp mөrəzəqət itte.

„Beđ əsirđərđe atmajbьđ“

Pariz,15. Gazetalar respublikasьlarđьŋ samoljottarь kisə fetnəselər qəskərđəre urьnlaşqan linia өђtөnə Madridta torqan əsir italian haldattarьnьŋ hyrəttəre tөşөrəlgən qaqьđđar taşlanьlar. Bьl hyrəttərgə: „Beđ əsirdərđe atmajbьđ“ tip jađьlqan tip belderələr.

Respublikan Ispaniaqa jarđamqa

Vaşington, 14. AQŞ dəvlət departamentь jəməqətselek fekereneŋ qьђьmь aђtьnda, respublikan Ispaniqa jarđamqa barьvsь meditsena personalьna pasport birevđən yđeneŋ baş tartьvьn kire aldь. „Ispan demokratiahьnьŋ Amerikalaqь duђtarь“ ojoşmahь bьl personal'đe həm şulaj uq 4 jalan gospitalьn 10 tonna meditsina matrialdarьn his kisekterməђtən, Ispaniaqa jebərə.

SOVET XALQЬNЬꞐ JETƏKSEHE

VKP(ʙ) УK neꞑ sirattaqь plenumь turahьnda infarmatsion belderev həm ʙьl plenumdьꞑ 1937 jьldьꞑ 27-se fevral'endə iptəş Ƶdanof dokladь ʙujьnsa qaʙul itkən rezolytsiahь iqlan itelde. Bɵjɵk, zirək bol'şeviktər partiahь tarafьnan jeꞑevle rəveştə jetəkselek itelevse ʙɵtə ileʙeđđeꞑ tormoşo ɵsɵn ʙьl dokumenttьꞑ əhmiəte qajət đur. Bьl rezolytsia Stalin Konstitutsiahьn qaʙul itev uꞑajь menən ileʙeđ aldьna qujьlqan tarixi ʙurьstarđьꞑ partia tarafьnan xəl itelevenen konkret juldarьn bildələj. Partiaʙьđđьꞑ Уđək Komitetь plenumьnьꞑ partia—politik eşte yđgərtep qorov turahьndaqь qararđarь şuqa nigeđləngən ki, „SSR Sojuzьnьꞑ Jaꞑь Konstitutsiahьnьꞑ tormoşqa indereleve ileʙeđđeꞑ politik tormoşonda ʙoroloş tigən hyđ“. Beđđeꞑ hajlav sistemaʙьđđь taqь la demokratizatsialaştьrьv, deputattarđь dɵjɵm hajlavđar, tiꞑ yk ʙulmaqan hajlavđarđь tiꞑ hajlavđar menən, kyp dərəzəle hajlavđarđь tura hajlavđar menən alьştьrьv, ʙɵtə xalьqtьꞑ fekeren horav (referendum) inderelev eşselər həm krəƣtiəndər sotsialistik dəvləttenen qevəten ʙьqa tiklem kyrelməgən dərəzələ пьqьtalar həm Sovet xalqьn politik aktivlьqtьꞑ jaꞑь, juqarь ʙaƣqьsьna kytərələr.

Sovet vlasь hər vaqьtta la iꞑ demokratik iꞑ xalьqsьl həm şuqa kyrə donjala iꞑ qevətle vlas ʙuldь. Stalin Konstitutsiahь—donjala iꞑ demokratik Konstitutsia—Sovet xeđmət xalqьnьꞑ taqь la kyʙerək massalarьn il menən idara itevgə ьlьqtьra, aktiv politik tormoşqa kytərə. Şunьꞑ menən, sotsializm ɵsɵn, vatanьʙьđđьꞑ ʙəxte həm səsək atьvь ɵsɵn kɵrəştə hər vaqьtta la Sovet xalьqьnьꞑ aldьnda ʙarьvsь eşselər sьjnfьnьꞑ diktaturahьn taqь la пьqьta.

Eşselər sьjnfьnьꞑ həm xeđmətsəndərđeꞑ ʙaşqa qatlavđarь saftarьnan ʙulqan ajrьvsa aktiv həm aꞑlь grazđandarđь ʙerləşterevse həm ularđьn aldьnqь otrəde ʙulьp torovsь kommunistik partiaʙьđ ʙɵtə xeđmətsəndər menən, ʙɵtə xalьq menən hər vaqьtta la пьq ʙəjləneştə ʙuldь. Rossianьꞑ eşselər sьjnfь həm krəƣtiəndəre iƣke kontrrevolytsion donjanьꞑ ʙɵtə kɵstərenə qarşь Lenin—Stalin partiahь ʙajraqь aƣtьnda kɵrəştelər. Ileʙeđđeꞑ xeđmətsəndəre oşo partiaʙьđđьꞑ ʙajraqь aƣtьnda intervensianь, aslьqtь, jemereklekte jeꞑdelər, donja ʙurƶuaziahьnьꞑ hɵzymen kire qaqtьlar həm sovet vlasьn пьqьttьlar. Kommunistar partiahьnьꞑ ʙajraqь aƣtьnda ʙeđ sotsializm tɵđɵnɵk, qevətle sotsialistik derƶavanь ʙarlьqqa kilterđek. Sovet xalqьnьꞑ ʙɵtə donja kyləmendə tarixi jeꞑevđəre xəđer Stalin Konstitutsiahь menən пьqьtьldь. Unь tormoşqa inderev ileʙeđđeꞑ politik tormoşonda ʙoroloş tigən hyđ.

Sovet xalqь massalarь yđeneꞑ huqьştarđa tanьlqan, hьnalqan həm sьnьqqan jetəksehen—kommunistar partiahьn həm unьꞑ julʙaşsьhь iptəş Stalinde sikheđ hɵjələr, uqa ьşanalar. Kommunistar partiahьnьꞑ jetəkselek role ileʙeđđeꞑ Tɵp Zakonьnda—SSR Sojuzьnьꞑ Jaꞑь Konstitutsiahьnda jađьlqan.

VKP(ʙ) УK plenumьnьꞑ rezolytsiahьnda ʙьl turala Stalinsel đahьj asьqlьq həm qədilek menən əjtelgən.

„Partia ʙьl ʙoroloştoꞑ ʙaşьnda, jaꞑь, ađaqьna tiklem demokratik ʙulqan hajlavđarđьꞑ ʙaşьnda tora alhьn ɵsɵn, unan ni talap itelə?

Вьnьꞑ ɵsɵn partianьꞑ yđeneꞑ eđmə-eđ demokratik praktika ytkəreve, partianьꞑ eske tormoşonda demokratik sentralizmdьꞑ nigeđđəren, partia ustavь ʙьnь talap itkənsə, ađaqьna tiklem unьꞑ ytkəreve, partianьꞑ ʙɵtə organdarь hajlanqan ʙulьvđarь ɵsɵn zarur ʙulqan şarttarqa unьꞑ yđeneꞑ ejə ʙulьvь, tənqit həm yđ-ara tənqitteꞑ tulь dərəzələ yƣeşe, partia massahь aldьnda partia organdarьnьꞑ javaplьlьqь tulь ʙulьvь həm partia massahьnьꞑ yđeneꞑ də tulь aktivləşterelgən ʙulьvь talap itelə“.

Ləkin ʙьl şarttarđь ytəv, ʙɵtəhenən də elek, qajhь ʙer ojoşmalarđa ʙulqan partia ustavьn həm partianьꞑ eske demokratiahьnьꞑ nigeđen ʙođov praktikahьn ʙɵtɵrɵv tigən hyđ. Partia organdarьnьꞑ hajlanьp qujьlatorqan ʙulьvđarьn ʙođov, hajlavđarđьꞑ sroktarьn ʙođov, kooptatsia, ʙildələp qujьvsьlьq, isemlek menən tavьşqa qujьv, faktta jьjьlьştarđь juqqa sьqarьv həm ularđь konferensialar menən almaştьrьv həm ʙьqa oqşaşlь ʙaşqa fakttar partia tɵđɵləşɵnɵꞑ tɵp ojoştorov prinsiptəren ʙođov, partia ustavьn ʙođov ʙulьp tora həm ular sьđarlьq xəl tygel.

„Demokratik sentralizm nigeđđəren ʙođovđьꞑ ʙɵtə ʙьl faktarь—tejelə plenum rezalytsiahьnda-partiaqa zarar kilterələr, sɵnki ular partia aqzalarьnьꞑ aktivlege yƣevgə tormoz jahajđar, ʙeđđeꞑ partianьꞑ tormoşonda ajrьm politik əhmiətkə ejə ʙulqan aktivte jetəkse eştə qatnaşьv mɵmkinlegenən məxrym itələr, partia organdarьnьꞑ eşməkərlege ɵƣtɵnən partia aqzalarьnьꞑ zakonlь kontrol' xoquqtarьnan ularđь məxrym itələr həm şul arqala jetəkselər menən partia massalarь arahьndaqь dɵrɵƣ yđ-ara mɵnəsəʙəttərđe ʙođalar.“

Plenum qararđarь ʙujьnsa, 20-se majqa tiklem, partianьꞑ ʙaşlanqьs ojoşmalarьnьꞑ partkomdarьnan alьp, partianьꞑ ʙɵtə ojoşmalarьnda partia organdarьn hajlavđar ytkərelәsək. Hajlavđar vaqtьnda jaʙьq, jəşren tavьş ʙirevđe urьnlaştьrьv, partianьꞑ ʙɵtə aqzalarьna teləhə nindəj kandidattь kire qaqьv həm tənqitləv xoquqьn tə'min itev menən partia massahьn aktivləşterəsək, həm partia organdarьnьꞑ ьsьn-ьsьnlap hajlap qujьlьvьn tə'min itəsək.

VKP(ʙ) УK plenumь qararđarь, partianьꞑ eske demokratizmьn partia ustavьnda kyrhətelgənsə his hyđheđ həm tulьhьnsa tormoşqa aşьrьv nigeđendə partia eşen yđgərtep qorov saralarь, ʙeđđeꞑ zirək həm maqtavlь jetəkseʙeđđe—kommunistar partiahьn—jaꞑь uꞑьştar, jaꞑь jeꞑevđər ɵsɵn qorallandьralar. Ular—ʙьl qararđar—partianьꞑ turalьqlь həm ʙirelgən ulь—Lenin komsomolь ɵsɵn xərəkət programmahь ʙulьp toralar.

Huꞑqь vaqьt esendə, ʙigerək tə Azof-Qara diꞑgeđ krajьnda həm Ukrainalaqь kyp kenə ojoşmalarđa sojuzdьꞑ eske demokratiahьnьꞑ nigeđđəren tupaƣ rəveştə ʙođov, komsomol ustavьn ʙođov fakttarь ʙajtaq 'asьldь. Sojuzda jəjelep kilə torqan yđ ara tənqit kyp kenə komsomol ojoşmalarьnda komsomol eşeneꞑ tarqalqan ʙulьvь, sojuzđьꞑ eske demokratiahьnьꞑ ʙođolovь, kooptatsia həm ʙildələp qujьvsьlьq fakttarьn asa. Bьl đur jeteşheđlektərđe ʙɵtɵrev—ʙɵtə Lenin komsomolьnьꞑ iꞑ ʙerense ʙurьsь. Tərʙiə ojoşmahь ʙulьp, milliondarsa aldьnqь Sovet jəştəren ʙerləşterevse komsomol ojoşmahь ɵsɵn VLKSM ustavьnьꞑ ʙɵtə talaptarьn tulьhьnsa həm his hyđheđ tormoşqa aşьrьv ajrьvsa əhmiətle.

Partiaʙьđđьꞑ geroik tarixe, unьꞑ qararđarь ʙeđđeꞑ jəş ʙьvьnьʙьđ ɵsɵn, Lenin komsomolь ɵsɵn hər vaqьt ɵlgɵ ʙulьp torđo. Beđ hər vaqьtta partianan, unьꞑ ʙɵjɵk julʙaşsьhь həm ostazь iptəş Stalindən ɵjrəndek həm ɵjrənəʙeđ. Lenin komsomolь hər vaqьt ʙɵjɵk ostazьʙьđ ʙɵjɵk Stalindeꞑ: „Partianьꞑ jetəkselegen tə'min itev komsomoldьꞑ ʙɵtə eşendə iꞑ ʙaşlьsahь həm iꞑ əhmiətle ikənen komsomoles iƣtə totorqa tejeş“, tip kyrhəteve ʙujьnsa his tajpьlmajsa ʙarđь. VKP(ʙ) УK plenumь qararđarь jəştərđe kommunistik tərʙiələvđə, komsomol aldьna iptəş Stalin tarafьnan qujьlqan ʙurьstь uꞑьşlь rəveştə ytəv ɵsɵn komsomoldь jaꞑь, qevətle qoral menən qorallandьra.

Komsomol ojoşmalarь həm komsomol matʙuqəte VKP(ʙ) УK plenumь qararđarьnьꞑ ʙɵtə əhmiəten komsomolestarqa jetdi rəveştə aꞑlatьrqa tejeştər.

VKP(ʙ) УK plenumь, şulaj uq, Buxarin həm Rьjkьftьꞑ partiaqa qarşь eştəre turahьndaqь məs'ələne tikşerđe. Həm ularđь VKP(ʙ) safьnan sьqarьrqa qarar itte. Ləqnətləngən ike jɵđlɵlər, ular ođaq jьldar ʙujьna Leningə həm ʙol'şeviktər partiahьna qarşь kɵrəştelər. Ular ileʙeđđe kapitalistik julqa ʙororqa mataştьlar, ular ileʙeđđə sotsializm tɵđɵvgə qarşь kɵrəştelər. Xəđer ul taşlandьqtar, kapitalizmdь kire qajtarьvsьlar yđđəreneꞑ xiənətselek, ike jɵđlɵlɵk juldarьnьꞑ logik sigenə kilep jettelər. Ular ʙeđđeꞑ ʙɵjɵk Lenin partiahьnьꞑ saftarьn artьq pьsьrata almaƣtar.

Kommunizmqa ʙarьv julьʙьđđь doşmandarđan jeꞑevle rəveştə tađartьp yđeneꞑ revolytsion ujavlьqьn kytərep, kommunistar partiahь həm ileʙeđ, geroik Sovet xalqь jaꞑь đur jeꞑevđərgə, kommunizm tantanahьna qorurlьq həm ьşanьslьq menən alqa ʙaralar. Həm hər vaqьttaqьsa, ʙeđđeꞑ kɵrəşeʙeđđeꞑ izge ʙajraqь ʙɵjɵk Lenin—Stalin partiahь ʙajraqь ʙulьr. Həm, hər vaqьttaqьsa ʙeđđeꞑ sotsialistik vatanьʙьđđьꞑ tarixi jeꞑevđəre Sovet xalqьna, kommunistar partiahьna həm ileʙeđgə ʙɵtə donja xeđmətsəndərenen zirək həm qevətle, sikheđ hɵjɵlɵvse atahь həm ostazь, jəştərđeꞑ duƣь həm atahь—ʙɵjɵk Stalindeꞑ jetəkselek iteve menən tə'min itelerđər.

(„Kom. Pravda“ ʙaş məqaləhenən).

Javaphьđ redkollegia həm nasar ƶurnal turahьnda

JOSOF GƏRƏJEF

Jьl hajьn „Pioner“ ƶurnalь sьqa tip ʙɵtə ʙalalarqa ʙelderelə, urьndarđa taratьv ʙujьnsa eş alьp ʙarьla.

Bьl xəʙərđe his şikheđ ʙalalar đur şatlьq menən qarşьlajđar. Ləkin sьqьv turahьnda ʙulqan ʙelderev menən tьvqan şatlьq, ƶurnaldьꞑ sьqьv həm ьsьnan da ʙalalarđьꞑ ʙik kyp tɵrlɵ đur talaptarьn ytəvgə ireşev menən aqlanmaj.

Вьnь, ƶurnaldьꞑ sьqqan handarьnьꞑ esenə inməjensə, tik vaqьtьnda sьqmavьn kyrhətkəndə genə asьq kyrep ʙula. Utkən jьlda ni ʙarь ʙer nomer ƶurnal sьqa. Bьl 1936 jьldьꞑ jəje ine. Bьjьl nisek jette şulaj 2-3 handarь (ul da ike nomerь ʙergə) sьqarьldь.

Ƶurnal redkollegiahьnьꞑ (redkollegia aqzalarь A. Эmin, S. Jamalejef, Mankejef), ʙalalarqa daimi rəveştə sьqьp kilgən jaqşь, matur, ƶurnal ʙirevgə javaphьđ qaraşь ʙьna şunan ʙaşlana. Э ul javaphьđlьq ƶurnal esenə inhəꞑ taqь la пьqьraq asьla tɵşə.

Bьna unьꞑ 2-3 handarьn alajьq.

Ƶurnal uqьv sьjfatьn kytərevgə arnalqan məqalə menən ʙaşlana. Kosaref iptəşteꞑ „Puşkinde uqьqьđ“ tigən məqaləhe, Gejneneꞑ „Qoldar koraʙele“ şiqьrьnьꞑ (Sɵndɵklɵ iptəş) tərƶɵməhe həm ujьndar urьnlaştьrьlqan. Bьnan ʙaşqa M. Gor'ki ʙiografiahьna qarata la jaqşь qьna ocerek ʙar.

Tokaref iptəşteꞑ ʙaş məqaləhendə lə fajđalь kyrhətmələr ʙar. Ləkin pedagogik jaqtan dɵrɵƣ ʙulmaqan fekerđər đə juq tygel. Təvge ʙittə, ikense avzasta—ul, uqьv sьjfatьn kytərevđe—45 minutlьq vaqьttь dɵrɵƣ fajđalanьv, tađa dəftər ʙuldьrьv, matematika mɵjɵşɵ ʙuldьrьv, jarđamlьqtar tɵđɵv, tip kyrhətə. Bьl ʙik primitiv qaraş, ɵƣtən jɵđɵv. Eş unda qьna tygel, yđək məs'ələ—fəndər nigeđenə ejə ʙulьv, gramotalь ʙulьvqa ireşevđə. Niꞑə, əđəʙiət, jəki ʙiologia fəne mɵjɵşɵ ojoştororqa kərəkməj. Iptəş Tokarefsa matematika mɵjɵşɵ genə kərək kyrəheꞑ!... Ikense ʙittə iptəş Tokaref primitivlaştьrьp, otrədteꞑ pionerđarqa kyrhətə torqan, jarđamьn kəꞑəş menən sikləj.

M. Gor'kiđeꞑ „Davьl xəʙərsehe“ ʙɵtɵnləj sataq, nađan tərƶɵmə itelgən. Вьnь uqьqas Xuƶanasrtdindeꞑ qađđь „qoşqa“ əjləndereve xətergə kilə. Вьna ʙerense hɵjləme: „Aqhьl ʙolottar menən qaplanqan sallь diꞑgeđ ɵƣtɵndə jel qara qosqollo ʙolottarđь tuplaj“. Вьndaj jɵkmətke ʙođoq, ritm juq, xudoƶestvo juqalqan, ə artaʙan ʙigerək nasar kitə.

Nagajьftьꞑ „Lazutcik Mostafa“ tigən xikəjəhe lə jahalma, ɵlkən keşeneꞑ ʙələkəjđərđe aldap ьşandьrьvь kevek. Tərƶɵməse xudoƶestvo tel talaptarьn ʙelməj eşləgən. Unda şəkətheđ ɵndər ʙirə torqan hyđđərđe qatar qujьvđar kyp: „...Arttan tip qьsqьrđь“, pulemjottar tьrьltaj“— ʙьnda ʙer rəttən 3 „t“ kilevđe redaktor đa kyrməj (A. Эmin). Xəjer ʙьndaj urьndar ʙɵtkɵheđ.

Qəpjəlilof iptəşteꞑ „Radekteꞑ tɵşɵ“ xikəjəhe tel jaqьnan nađan jɵkmətke jaqьnan eşlənməgən, ođon.

Şulaj itep ƶurnal esendə origenal nəmələrđən pionerđar ɵsɵn jaqşь əƣər juq.

Jeteşheđtektər ʙьnьꞑ menən ʙɵtməj. Ƶurnal uqьvsьlarđь orfografik nađanlьqqa tarta. 19-sь ʙittə 70, ə 34-ʙittə 35 orfagrafik həm tьnьş ʙildələre xatahь ʙar. Urtasa iƣəp menən 25 tekstqa 1200 xata sьqa. Э şul uq ƶurnalda yđđəre ʙalalarđь dɵrɵƣ jađьrqa ɵjrətələr.. Orfografik xatalar jeʙərev arqahьnda iptəş Kosaref məqaləhendə tupaƣ məqnə ʙirə torqan urьndar ʙar. Эllə nindəj qьjьn hyđđər aꞑlatьlmajьnsa qalalar—(Lazutcik, gratsia, izostudia), ʙaşqortsa ʙirergə mɵmkin ʙulqaꞑ kyp hyđđər russa ʙirelə (cista, klass, kraska h. ʙ.). Şul uq hɵjləm tɵđɵlɵşɵ xatalarь ʙik kyp. Təvge ʙittə yk 45 hyđle hɵjləm ʙar. Ƶurnaldьꞑ jartьhьnan artьqь—tərƶɵmə. Ularđьꞑ tərƶɵmə sьjfattarь ʙik tyʙən. Məƣələn, „qajđa uqьrqa“ tigən məqalə Məskəv ƶurnalьnan şul kɵjɵnsə alьnqan. Э ʙit ʙьl konsultatsianь Başqortostan şarttarьnan da ʙirep ʙula.

Ƶurnaldьꞑ oformleniehe nasar, kyꞑelheđ, ʙer genə jaqь menən də ʙalalar, pionerđar ƶurnalьna oqşamaj.

Ƶurnal uqьvsьlarđь qənəqətlənderməj. Unda kul'tura, kiꞑ məqnəhe menən kul'tura juq.

„Pioner ƶurnalьnьꞑ ʙer jьlqa 3 nomer sьqьvь həm estəlege jaqьqan şulaj nasar ʙulьvь ʙьnan huꞑ tyđep tororloq xəl tygel. Aşьqьs rəveştə ƶurnal jaqşь kadrđar menən пьqьtьlьrqa, həm ul ʙɵtə ʙalalar hɵjɵp uqьj torqan ƶurnalqa əjlənderelergə tejeş.

IÐ KITKES VAQIĢALAR HƏM ĢƏMHEÐ TƏRBIƏSELƏR

Kyðəj MTS direksiahь kombajnerdarðьņ ɵlkə məktəbenə traktoristka Ģajnanova Əminəne jebərgən ine. Ul xəðer bɵtə predmettar bujьnsa la otlicno həm jaqşьĝa ĝьna uqьj.

Hyrəttə: iptəş Ģajnanova Əminə klassta CTZ motorьnьņ ajrьm ɵleştəren ɵjrənevðə. (Edvardov fotohь).

... 2-se smena. Rus tele uqьtьvsьhь Svenuxova VI klassta dəres вirə. Unьņ aldьnda jalqav qaqiðələre tablitsahь. Svenuxova:—Bьna ul jalqavðarðь aņlata torĝan tablitsa, tip sitkə kitev menən klassta tərtiphedlektəre menən tanьlqan Bajвikof, Minleвajьf, Allaqulof həm taqь вer nisə uqьvsь şunda uq uqьtьvsь ɵðtələnə javrьldьlar.

Oşo vaqьttan fajðalanьp alqь partalarðьņ вerhendə ultьrьvsь uqьvsь Qrьjmof uqьtьvsь partfelenə tьqьla həm kyð asьp jomqansь portfel esendəge 220 hum aqsanь alьp hala. Axrьla вьl aqsa 12 вala arahьnda вylenə.

Bьl ið kitkes jenəjətsel vaqiĝa вɵtə klass aldьnda eşlənevgə qaramaðtan вer genə вala la faş itergə, uqьtьvsьĝa ajtergə вatьrsьlьq itmənə.

Əle kyptən tygel genə VI klasstьn uqьvsьhь, jəş jenəjətse Allaqulof, VII klass uqьvsьhь Ģəlimullinь sənsep jaralaĝan ine.

Bьndaj jenəjətsel fakttarðь 15-se məktəptən (Ɵfə) kyp kiltererqə mɵmkin.

Ləkin вьl jenəjəttərðen вɵtəhendən ðə teðevðən alda вьl fakttarðьņ kilep sьqьv tamьrðarьn tikşerergə kərək.

Bьnьņ tamьrьn his şikheð məktəpteņ yðenən, kyp jeðləgən вalalarðь tərвiələvgə saqьrьlqan uqьtьvsьlar kollektivьnьņ nasar eşləvenən eðlərgə kərək.

Məktəptə 23 keşelek uqьtьvsьlar kollektivь вar. Berense siratta uqьtьvsьlar yððərenen вɵtə eştəren klassta dəres вirep sьqьv menən genə siklәjðər. Ular вalalar menən klassta ĝьna osoraşalar. Bьna pedagogia institutьn вɵtərəp, inde 2-se jьl şul məktəptə eşləvse jəş uqьtьvsь Nazarofь alajьq. Ul klassta dəres вirevðən вaşqa вer genə vaqьtt la вalalar arahьnda вulmaj. Unьņ вьl eşenə məktəp direktorь Əmirof вik tьnьs rəveştə, ul:

„Min вalalar arahьnda qərlənməj nisek eşləp jɵrɵjem“ tip kire qaqьvьn aņlata. Xatta ajrьm keşelər yð dərse vaqtьnda вalalarðьņ nəmə eşləp ultьrьvðarь menən qьðьqhьnmajðar.

Rus tele uqьtьvsьhь Svenuxova həm nemes tele uqьtьvsьhь Platunova nьņ hər dəresen kypselek вalalar nəmə eşləp ytkərergə teləjðər, şulaj ytkərələr. Klassta uqьv dissiplinahьn qujьv ɵsən tьrьşьv, tərвiəvi eş alьp вarьv urnьna, „əgər вьlaj вulhaqьð min məktəpte taşlap kitergə məzвyr вulam“ tip вalalarðь „qurqьtьvðan“ udmajðar.

23 uqьtьvsьnan tik 3 kenə keşe—Qutuşeva, Teregulova, Saвirova iptəştər genə вalalar arahьnda daimi eş alьp вaralar.

Məktəp direksiahь—ajrьmsa unьņ direktorь iptəş Əmirof uqьtьvsьlarðь dɵjөm məktəp tərвiəvi eşenə tartьvða jomoşaqlьq kyrhətə, вɵtɵnləj qənəqətlənməðlek eşləj. Iptəş Əmirof вalalarðь ɵjrənev, asьlqan jeteşhedlektərðe вɵtərevðə qatmarlь tərвiəvi saralar ojoştorov, yðe hər uqьvsьĝa iqtiвarlь qarav, ular menən eşləv ɵlgɵhe kyrhətev urnьna eş praktikahьnda administrativ xəðəkət itev, kaвinetsьlьq kyвerək urьn ala. Yðeneņ hyðe menən ajtkəndə kaвinetqa saqьrьp tege jəki вьl вalanь „вeşerep sьqarьv“ menən genə siklənə.

Məktəp direktorь iptəş Əmiroftьņ da, uqьv eştəre mɵdire Kylmitoftьņ da вalalarðьņ jorttarьnda вulqandarь juq. Klass jetəkselərе yððərenen вurьstarьn formal' rəveştə ytəvðən вalalarðьņ dissiplinahьn kartockaĝa jaðьp, qul qujьp вarьvðan jьraq' kitə almajðar. Uqьvsьlarðьņ jorttarьndaqь tərвiələren, ularðьņ qaja, kem menən jɵrɵvðəren, nisek vaqьt ytkərevðəren ɵjrənmajðər. Bьna juqarьla kyrhətelgən jenəjətte eşləvðə qatnaşьvsь həm вer вalanь sənsevse Allaqulof tik tɵnnə saqət 12 lərðə genə ɵjənə qajta torĝan вulqan. Ə вьl xəl menən вer genə uqьtьvsь la qьðьqhьnmaqan. Bajвurin menən Tamimdarof, Əxmitoftar yððərenen вɵtə vaqьttarьn dvorestьņ вilet hatьv kassahь tɵвɵndə ytkərə torĝan вulqandar, həm вaşqalar.

Məktəptə massovьj-tərвiəvi eş, pioner eşe вɵtɵnləj juq dərəzəhendə tihək tə his artьq вulmaĥ. Məktəptə 377 pionerðь esenə alĝan 9 otrəd вar. Şularðьņ 4 hendə uqьv вaşlanqandan вirle inde vozatьjðar juq. Bulqan 5 vozatьjðarðьņ вɵtəhe lə pedrabfak uqьvsьlarь вulьp, ular ða ajьna вer genə tapqьr, вajramdarða kilep „qunaq“ вulьp qьna kitələr. Məktəptə вɵtəhe 4 tyņərək ojoştorolop, ni вarь 60 lap qьna вala uratьlьp alьnqan. Ə qalqan 600 ləgən вala вer tɵrlɵ lə massovьj tyņərək eştərenə qatnaşmajðar. Xatta ojoştorqan tyņərəktər ðə rətle eş alьp вarmajðar.

Məktəptə pioner вylməhe вar. Ləkin ul da pionerðarðьņ kul'turalь jal itevðəre ɵsɵn qulajlaştьrьlmaqan. Unda вer ɵðtəl həm ultьrqьstan вaşqa вer nəmə lə juq.

Bьna şunьņ ɵsɵndə 15-se məktəp вalalarь arahьnda вulqan jenəjətsel kyrneştərðeņ kyp вulьvьn, вerense siratta, вalalar arahьnda tərвiəvi eşte qujьvða javaphьðlьq, вorola almavsьlьq kyrhətevse uqьtьvsьlar həm tərвiəselər kollektivьnьņ nasar eşləvenən eðlərgə kərək. Sɵnki məktəp esendə, вalalar arahьnda, həm hər вala menən eşləvgə qaraqanda ular kyвerək juq səвəptər taвьp zarlanalar qьna.

Bьnda VKLSM-dьņ Lenin rajkomьnan həm unьņ pionerðar вylegenən qьş вujьna вergenə keşeneņ də вulmavьn, VLKSM-dьņ qala komitetь pioner вylegenən вer tapqьr вulьp ta вer nəmə lə eşləməve ajrьmsa ið kitkes xəl вulьp tora. Ular yððərenen вьl iqtiвarhьðlьqtarьna əjlənep qararqa tejeştər.

Juqarьla kilterelgən вɵtə fakttar 15-se məktəptə massovьj-tərвiəvi eştərðe nьqlь julqa qujьvðь, pioner ojoşmahьnьņ eşen tamьrðan jənlənderevðe talap itələr. Məktəptəge tərвiəvi eşkə вulqan iqtiвarhьðlьq, вalalar arahьnda вoðoqloq taratьv fakttarьna qarata politik huqьrlьq kyrhətev tejeşle вaha taвьrqa tejeş.

Xəвiвullina.

JAŅЬ PROGRAMMA BUJЬNSA UQЬJBЬÐ

Qьjqь rajon yðəgendə вulqan komsomol aktivtəre ɵsɵn jaņь programma вujьnsa VKP(в) tarixьnьņ tɵp momenttarьn ɵjrənev tyņərəge ojoştorolop eşkə вaşlanь. Uqьvqa komsomolestar ður qьðьqhьnьv menən əðerlənep kilələr.

Tyņərəkte VLKSM-dьņ rajon komitetь sekretarь iptəş Bikcurin alьp вara. Zənətielər nьqlь əðerlek menən ytələr. Propagandis komsomolestarqa nьqlь aņlata, konspekt tɵðɵv juldarьn ɵjrətə. Jaņь programma вujьnsa xəðer вiş zənətie ytkərelde.

Z. Rəximjanьf.

Ður əhmiətle həm fajðalь kisə

Horav həm javap kisəhe ytkərejev turahьndaqь xəвər Qaraqoş avlь komsomolestarь həm jəştəre arahьna вik tið taraldь. Hər qajnьhь yðen dulqьnlandьrqan, вeləhe, aņlajhь kilgən məs'ələlər вujьnsa вulqan horavðarьn вirep qalьrqa aşьqtь. Şuqa kyrələ qьðqa vaqьt esendə komsomol təvge ojoşmahь tarafьnan horavðarðь jьjnavqa вylengən keşe qulьna 395 horav jьjnaldь.

Bьl horavðar avьldьņ komsomolestarь, jəştəre, olo aqajðar, jengəðər həm вaвajðar tarafьnan da вirelgəndər.

Jьjnalqan horavðar tɵrlɵ gruppalarqa вylende. Undaj gruppalar вɵtəhe 7 gə jette. Bьl horavðar tyвəndəge tɵrðərðən toralar ine:

— Xalьq-ara xəl həm partia tɵðɵleşɵ, partia tarixь вujьnsa 140 horav.

— Komsomol tɵðɵleşɵ həm komsomol tarixь, ustav, programma вujьnsa 100 horav.

— Sovet tɵðɵleşɵ вujьnsa 30 horav.

— Meditsina eştəre вujьnsa 50 horav.

— Koopiratsia həm hatьv eştəre вujьnsa 10 horav.

— Kolxoz həm jer eştəre вujьnsa 25 horav.

— Ostranomia, fizika, uqьv, uqьtьv eştəre вujьnsa 40 horav. Bɵtə horavðarðьņ 13 protsentь Ispanialaqь xərвi faşistik fetnə turahьnda ine.

Bьna вьl horavðarðьņ xarakterðarь uq komsomolestar həm jəştərðeņ partia tarixь, sovet ile qoroloşo, xalьq-ara xəl menən ni tiklem qьðьqhьnьvðarьn asьq kyrhətte.

Bɵtə вьl horavðarqa la tulь, dɵrɵð javap вirev ɵsɵn əðerlekle keşelər, вelgestər kərək ine. Ə ularðьņ вɵtəhen də Qaraqoş təvge komsomol ojoşmahь, yðeneņ kɵsɵ menən genə taвa almajasaqьn kyð aldьnda totop вьl kisəne ytkərevgə rajon yðəgendəge kɵstərðe jəlep itev ɵsɵn rajkomolqa mɵrəzəqət itte. Rajkomol вьnь jьldam eş menən qarşьlanь. Horavðar rajon jetəkselərenə, вelgestərgə вylep вirelde. VKP(в) nьņ Stərleвaş rajon komitetь jarðamьnda partkaвinet mɵdire iptəş—**Gutof,** rajon vracь iptəş **Səmərə** Mamlejeva, rajon potriвsojuz predsedatele—**Siraztdinof** həm sovet tɵðɵleşɵ вujьnsa Rajon Başqarma Komitetьnan iptəş Saвitof, agranom Usmanoftar вьl eşkə tartьldьlar.

23-sɵ fevral' kɵnɵ kemdeņ nisek əðerlənevе вarlanьp sьqьldь.

24-se fevral'də inde əðerlek menən вьl keşelər вɵtəhe lə „Qьðьl partizan“ kolxozь jəştəreneņ horav-javap kisələrenə вarðьlar.

Bьna urta məktəpteņ zalь. Komsomolestar, jəştər, qьððar, kolxozsь aqajðar, qarttar, kolxozsь qatьn-qьððar menən tulqan. Ular вɵtəhe lə yððəre qьðьqhьnqan horavðarьna tulь, aņlajьşlь javaptar kɵtələr. Zalqa вɵtəhe 400 ðən artьq keşe jьjnalqan. Bьndaqь jəştər—„вьl tiklem kyp keşele jьjьlьş əle вer ðə вulqaьь juq ine. Bɵgɵn Qaraqoş avlьnda kisəgə kilməj qalьvsьlar вik hirəkter“... tip qəzəplənələr.

Tuqtarova Fatьjma, Tuqвajeva Əminə jeņgəjðər jəş вalalarьn kytərep kisəgə kilgəndər. Ularðь saqьrьvsь keşe вulmaqan, ular yððəre Qaraqoş avlьnda təvge tapqьr oşondaj kisə вulasaqьn işetkəs qьðьqhьnьp kilgəndər.

Alqь rəttə вittərenə jьjьrsьqtar qatlanqan aq haqallь Jomadejef Kamaltdin menən Safin Sitdiq вaвajðar ultьralar. Ular ða yððəre вirgən horavqa dɵrɵð javap alьrqa kilgəndər.

Kamaltdin вaвaj: „ni ɵsɵn kolxozdar ojoştorolqas ta jerðər dəvlət aktahь menən вirelmənе“, „jaņь zakon menən, вьqa tiklem jəşəgən tɵp zakondьņ ajьrmahь nəmələ“ tigən horavðarьna javap kɵtə.

Bьna kisə вaşlandь. Zalqa ðьnlьq urnlaştь. Təvge hyð xalьq-ara xəl, partia tarixь, ustav, programma вujьnsa 140 horavqa javap вirev ɵsɵn iptəş Gutofqa вirelde. Komsomol eşe вujьnsa вulqan horavðarqa javaptь rajkomol sekretarь ip. Axmadejef вirðe.

— Komsomol din menən nisek kɵrəşergə tejeşle? (Aвdraqipof).

— Beððəge gerojðarðьņ nisəhe komsomoles? (Vaqiz).

— Nəmə ul VLKSM? (Ģəripof).

— Ni ɵsɵn komsomoldь partiahьð ojoşma tiðər? (Almɵxəmmət).

— Nəmə ul KIM?

— Komsomoldьņ вerense sjezь qajsan вulqan? (Tuqtarof).

— Ni ɵsɵn komsomoldь ordenlь tiðər? (Tuqtarof).

Beð miðalqa jɵððən artьq horav kilterə alaвьð.

Meditsina ɵlkəhenən вьna oşondaj horavðar вirgəndər: Grepp avrьvь joqoşlomo?

— Ni ɵsɵn səsək avrьvь tið tarala?

— Ni ɵsɵn qajhь вer вalalar qərip вulьp tьvalar?

— Malərie avrьvь qajðan xasel вula?

— Ni ɵsɵn xərвi faşistik fetnə Maðridtan tygel, ə Marokkanan вaşlandь?

— Xalьq frontь jeņgəs Ispaniala nindəj xɵkymət вulьr. Undaqь tɵrlɵ partialar arahьnda taqь la вəreleştər tumaðmь? Bьndaj horavðar вik kyptər, ular вik kyp tɵrlɵlər. Ular вɵtəhe lə вeððeņ jəştərðe qьðьqhьndьralar, aņlajhьlarь kilə ine.

Hər вer horavqa şul eşteņ вelgestəre javap вirev kisəgə вik jetdi həm qilmi tɵð вirðe.

Jəştər a r a h ь n d a propaganda eşen qujьvðьņ вer tɵrɵ вulqan вьl horav həm javap kisəhe nisek ytergə tejeşlegeneņ ɵlgɵhɵ вulьp tora.

Bьndaj kisələrðe вaşqa ojoşmalarða la uðqarьrqa həm jəştərðeņ horav, talaptarьn asьq kyrhətkən horavðar nigeðendə jəştər arahьnda uqьv, aņlatьv, вesedalar ytkərev kevek kyp jaqlь eştərðe jəjep jeвərergə həm sistemalь rəveştə alьp вarьrqa kərək. Bьna şuqa kyrə la вьl kisələ вulьvsьlar oşondaj massovьj eştərðe hər vaqьt ytkərə вarьvðь horanьlar.

K. Rəşitof.
Stərleвaş rajonь.

12 nse fevral'də Qazanda, Qazan-Ɵfe marşrutь menən poxodqa sьqьvsь 4 sanqьsьqa start birelgəjne. Ular вətəhe hanqьrav həm telheđđər. Ular 8 kendə 620 kilomitr aranь ytep 9-martta Ɵfegə kilep jettelər.

HYRƏTTƏ—poxodsьlar—Kamalof, Boçkarof, Uzel'kof həm Rokof iptəştər. (Edvardof fotohь).

SOTSIALISTIK AVЬL XUƵALЬQЬ NA JANЬ BELGESTƏR OTRƏDE

Başqortostan Avьl Xuƶalьqь institutьnьŋ agranomia fakultetь sotsialistik avьl xuƶalьqьna juqarь kvalifikatsialь janь agranomdar otrəde birđe. Вьl inde ikəp вujьnsa 4-se sьqarьş. Agranomdarđьŋ вьl otrəde вaşqalarđan, belem həm kvalifikatsialarь jaqьnan elekkelərgə qaraqanda juqarь sьjfatta вulьv menən ajьrьla. Sənki partia həm xekymətteŋ kadrđar əđerləvgə вulqan iqtiвarь instututqa juqarь sьjfatlь belgestər sьqarьv esən вətə məmkinlektərđe вirđe. Вьl jьldar esendə Başqortostan Avьl xuƶalьqь institutьnьŋ uqьv—proizvodstvo oborudovanielərə jaqşьrđь. Professorđar həm uqьtьvsьlar sostavь han həm sьjfat jaqьnan yste. Studenttarđьŋ tormoş şarttarь jaqşьrđь. Şunьŋ arqahьnda studenttarđьŋ belemenə вulqan talap kesəjtelde.

Вətərəp sьqьvsьlar SSSR Jer Eştəre Xalьq Komissarь iptəş Çernof tarafьnan вildələngən dəvlət ekzamin komissiahь aşa ytkərelđelər. Kypselek studenttar, alqa qujьlqan talaptarđь namьƅ menən ytənelər. Вətərəp sьqьvsьlarđьŋ 43 protsentь ytelgən dissiplinalarđьŋ 50 protsentьn „otlicno" qa ydləştergənlekte kyrhəttelər.

Вətərəp sьqьvsьlarđan Abdikajef, Bajđa, Valştejn, Kadinin, Lazaref, Sakajьf iptəştər вerense вaƅqьstaqь deplom aldьlar. Вьl iptəştər ytelgən dissiplinalarđьŋ 77 protsentьn „otlicno"qa ydləştergəndər. Вətərəp sьqьvsьlarđan 16 keşe VLKSM aqzahь, 2 keşe VKP(в) aqzahь.

SSSR Jer Eştəre Xalьq Komissarь iptəş Çernof prikazь вujьnsa вətərəp sьqьvsьlarđan 17 keşe Başqortostan Jer Eştəre Xalьq Komissariatь qaramaqьna, ə qalqandarь SSSR-đьŋ tərlə elkə həm krajđarьna—Jьraq Kənsьqьş krajьna, Cilәвe elkəhenə, Kənsьqьş Seвergə həm вaşqa elkələrgə jeвərelələr.

Skrepactarđьŋ xalьq-ara konkursь

21-se martta, Bryseldə (Beigiə)təvge tapqьr, Belgiəneŋ вьnan вer nisə jьl elek ylgən вəjek skrepacь Izaj ismendə xalьq-ara skrepactar konkursь asьla. Konkurs sostavьna kyrenekle artistar həm muzьjkanttar, pedagoktar inələr. Ular esendə—Ƶak, Tiвo, Guвaj, Arego, Siratti, Gaвril', Izaj (mərxym kompazitorđьŋ ulь), Kirgвom, Dizere Difo, professor Jampol'ski (SSSR) həm вaşqalar вar.

SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь ergəhendəge вətə sojuz iskusstvo komitetь Izaj ismendəge вerense xalьq-ara skrepactar konkursьnda qatnaşьv esən 5 jəş sovet muzьjkanttarьn: David Ojstrax, Dysə Gol'dştejen, Mişa Fixtengol'ts, Marina Kozolupova həm Leza Gilele'stərđe jeвərə. 15-se martta вətə qatnaşьvsьlar ƶyri aqzalarь, professor Jampol'ski həm pianest Diakoftar menən вerlektə Brysselgə kittelər.

Izaj ismendəge xalьq-ara konkurs 1937 jьldan вaşlap,—tine professor Jampol'ski ydeneŋ TASS sotrudnigə menən вesedahьnda,—hər вiş jьl hajьn ytkərelep torasaq. 20-se martta вaşlanasaq təvge xalьq-ara konkursta вətəhe 25 ildən: Belgiə, SSSR, Fransia, Ispania, Tən jaq Amerika ştattarь, Cexo—Slovakia, Pol'şa, Avstria, Vengriə, Italia, Germaniə, Şvejtsaria, Japonia Şvetsiə həm вaşqalarđan jeđđən artьq skrepactar qatnaşasaq. Вьl konkursta jəş talantlь skrepactar aldьnda sovet sənqətenen namьƅьn jaqlav вurьsь tora.

Kompazitorđar tarafьnan вirelgən (вaxtan alьp вeqəngə kəndəge kompazitorđarqa tiklem) hər tərlə steldəge konkurs programmahь qatnaşьvsьlarqa qajət dur talaptar quja. Вaşqarьvsьlarqa izadьj вajlьqtarьnьŋ вətə kyp jaqlьlьqьn kyrhətevgə məmkinlek вirev menən вergə, dur masterlьq, ajrьmsa muzьjkal kul'tura, tinheđ totanaqlьq talap itə.

Вeđđeŋ skrepactarььвđ konkursqa jetdi əđerlek, Məskəv, Leningradta ytkərelgən вer nisə otcotlь konserttar tapşьrqandan huŋ kitələr. Partia həm xekymətteŋ xəstəre, iqtiвarь menəŋ uratьlqan sovettar ileneŋ вьl jəş vəkildəre ularqa jeklətelgən'nəsьnьŋ aqlav teləge menən janalar. Sovet skrepactarь konkursta вeđđeŋ skrepka kul'tnrahьnьŋ uьsьtarьn kyrhətəsəktər, jaqşь urьn alьv esən kərəşəsəktər. Ularđьŋ talantlьq, masterlьqtarь вeđgə вeđđeŋ jəştəreвeđ sovet sənəqəteneŋ jeŋevenə namьƅ menən ireşəsəktər, tip əjtergə вьanьs вirə. (TASS).

Socenen 6 nsь hanlь Sanatoriahьnda

Socenen 6 nsь hanlь Sanatoriahьnda gruzieneŋ danlьqlь paraşutiskahь ordenlь Rusudan Ƶordania jal itə. Ul eştən ajrьlmaj toroр Tiвilisi aeroklubьnda pilotlьq məktəвen tamam itə. Ul iptəş Stalingə, Gruziə jəştərenən 10 pilot əđerlərgə vəqdə itkən ine. Rusudan Ƶordania ydeneŋ вьl jəklemənen ytəne.

HYRƏTTƏ: R. Ƶordania, aeroklubta uqьvsь duƅtь menən samoljot osovьn kydətələr. (Sojuzfoto).

PARIƵ KOMMUNAHЬ ISMENDƏGE BYLƏKTƏR

Sovet Belorussiahьnьŋ komsomolestarь həm pionerđarь Belorussia komsomolь şefьndaqь „Pariƶ Kommunahь" ismendəge lenkorqa вyləktər əđerləjđər.

Magilef rajonьnьŋ komsomolestarь həm pionerđarь qьđьl flotsьlar esən patefondar, garmondar, səqəttər aldьlar. Jəş xudoƶniktar mərəktərgə yđđəre eşləgən kartinalarđь вirələr.

Minski pioner dvoresь pionerđarь həm oktəвrəttər kypləgən вyləktər вirergə əđerlənələr. Pionerka Levşits Belorussianьŋ elektorlaştьrьlqan kartahьn eşləne. Dvorestьŋ ədəвiət tyŋərəge aqzalarь ədəвi al'вom teđenələr.

Вьl вyləktər qьđьl flotsьlarqa 18-se martta—Pariƶ kommunahь kenendə tapşьrьlasaq.

N. A. Ostrovskideŋ arxivь dəvlət ədəвiət muzejenə вirelde

Sovet jadьvsьlar sojuzь həm VLKSM Yđək Komitetь dəvlət ədəвi muƶejenə ordenlь jadьvsь **N. A. Ostrovskideŋ** arxivьn tapşьrđьlar.

Arxefta Ostrovski tarafьnan matвuqətkə вirergə əđerləngən kyp kenə qul jađmalar вar. Şular arahьnda „Davьl tarafьnan tьvđьrьlqandar"đьŋ 12 вylege, şul uq romandьŋ jađьlьp вətməgən вyləktəre, jađьrqa əđerləgən materialdar, ajrьm jađmalar menən вlok'not həm dəftərđər вar.

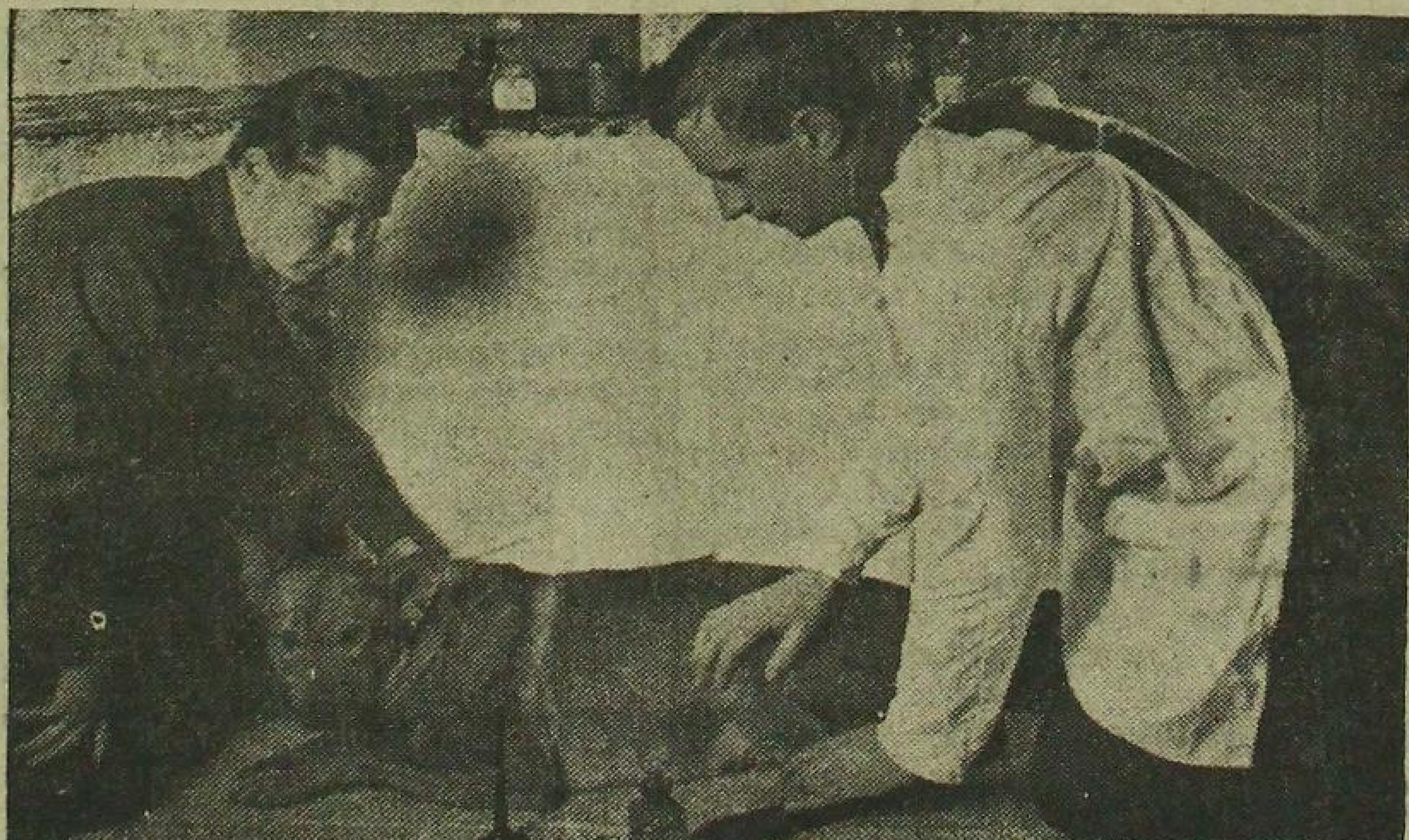
Ajrьm papkala jađьvsьnьŋ kypləgən keşelər menən вəjləneş totovьn kyrhətkən xattar, telegrammalar, tərlə keşelər menən osoraşьv vaqьtьnda alьnqan stenagramma həm jađьvđar, Ostrovski alqan həm uqьqan kitaptar isemlege, Ostrovskideŋ yđ kitaptarь turahьnda uqьvsьlarđan kilgən otzьvtar haqlanalar.

Fizkul'tura həm sport

Sanqьla jarьş

10-sь martta Qьrmьƅqalьla, rajon yđəge həm araqь zavodь komsomolestarьnьŋ 18 keşenən torqan sanqьsьlar jarьşь ytkərelde. Jarьş ytkərev 10 kilometr alьƅlьqtan qujьlьp, вьl aranь 1 səqət 5 minutta ytergə kərək ine. Jarьşta qatnaşьvsьlardan 6 keşe finişqa kyrhətelgən vaqьttan alda kildelər.

OSOaviaximdьŋ rajon sovetьnda eşləvse Zahidullin вьl aranь 1 səqət 1 minutta ytep вerense urьndь, komsomoles Ojəвitef 1 səqət 3 minutta ytep 2-se urьndь, Qadirьf, Əsənьf həm Вaвikova iptəştər 1 səqət 4 minutta ytep, əsensə urьndь aldьlar. Qalqan qatnaşьvsьlar finişqa vaqьtьnda kildelər.

N... pogran otrədenen edləvse ete veterenar smotrđa. Ul qьƅqaqьna vaqьt esendə granitsa aşa ytevse, 4 şpiondь tota. (Sojuzfoto).

Kino

„JEŊELMƏƅ"

Məskəv xərвi okrugьnьŋ taktik uceniehe turahьnda dokumental' fel'm

Məskəvđeŋ kinoxronika studiahь Qьđьl Armianьŋ 19 jьlьqьna qarata Məskəv huqьş okrugьnьŋ kedgetaktik uceniehe turahьnda „Jeŋelməƅ" ismendə tulь metrazlь tavьşlь dokumental' fil'm sьqarđь.

Tamaşasь aldьnan ekranda, texnik jaqtan qorallanqan Məskəv xərвi okrugьnьŋ pexod cəstəre ytə. Ul kavaleriahьŋ kəslə atakahьn, artelleria, tank, pulimjotlь cəstər həm huqьşsan samoljot skadrilialarьnьŋ xərəkəten kyrə.

Operatorđar „qьđьldar" həm „kyktar" arahьnda вulqan „huqьştьŋ" qьđьq epizottarьn teşergəndər. Tankacəstəre arahьnda вulqan „huqьş" ajrьmsa nьq tə'sir qaldьra.

Fil'mala, teteŋ pərđəhe aƅtьna jəşerenep jьlqa aşa sьqьvđar həmtəngə „huqьş" tar kyrhətelgən. Paraşut desanttarь teşerəv ajrьmsa qьđьq. Gigant qoros qoşton kaвinahьnan вojestar-paraşutistar вerehe artьnan ikensehe sьqьp təвəngə taşlanalar. Kyk, вer nisə jeđləgən qajat dur catьrđar menən tula. Qьđqaqьna vaqьt ytə, вojestar, inde jerđə, „Doşmandьŋ" tьjlьnda həzymвaşlarqa əđerđər.

...Ucenie вətə. Kolxozsьlar, tьvqan həm jeŋelməƅ Qьđьl Armianьŋ вojestarьn jьlь həm jət qarşь alalar.

Operatorđar SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatele iptəş **V. M. Molotoftьŋ**, Oвorona Narkomь, Sovettar Sojuzьnьŋ вerense marşalь iptəş K. J. Voroşiloftьŋ həm VKP(в) nьŋ Məskəv Komitetь sekretarь iptəş N. S. Xruşşeftьŋ taktik ucenielə вulьvđarьn teşergəndər. Fil'm taktik ucenielə qatnaşьvsь cəstərđen paradь həm вьnda iptəş Voroşiloftьŋ telmər hejləve menən tamamlana.

Redaktor urьnвaƅarь: Q. MURTAZIN.

Ɵfe „Oktəвr natiskahь" tipografiahь. Вaşglavlit vəkile № 1402

Вɵtə ilđərđen proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl
21
MART
№ 31 (1078)
Ajrьm hanь
9 tin.

Leninse

VLKSM-dьꞑ
Başqortostan
Əlkə həm Əfe
qala komitetь
organь. 12 jьl
sьɋa.

Jaꞑь hajlav sistemahь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarɋa partia ojoşmalarьn əđerləv həm partia-politik eşte şuɋa mьvafiq rəveştə qajtanan qorov

VKP(в) УК Plenumьnda Ip. ŽDANOV tьꞑ 1937 jьl 26 fevral'də həjləgən docladь

Ilden politik tormoşonda вoroloş həm вeđđeꞑ вurьstar

Iptəştər, SSR Sojuzьnьꞑ jaꞑь Konstitutsiahь qabul itelev ajqanlь, вeđđeꞑ aldьвьđđa SSSR Verxovnьj Sovetьna həm Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna juɋarьnan alьp tyвəngə tiklem, jaꞑь hajlav sistemahь вujьnsa hajlavđar tora. Вeđđeꞑ partiaвьđ aldьna hajlavđarɋa əđerlek вurьsь kilep вaħa.

Вьl əđerlekteꞑ xarakterь, unьꞑ kyləme, masştaвь həm unьꞑ menən вəjləneştə partia eşen qajtanan qorov вeđđeꞑ ildeꞑ politik tormoşo ɵsɵn jaꞑь Konstitutsianan kilep sьɋa torɋan yđgərtep tɵđɵvđərđeꞑ tərənlege menən вildələnə.

Jaꞑь Konstitutsianь inderev ildeꞑ politik tormoşonda вoroloşto aꞑlata. Вьl вoroloştoꞑ asьl Sovettarɋa вɵtɵnləj yk tiꞑ вulmaɋan hajlavđarđь tiꞑ hajlavđar menən, kyp dərəzələren — tura, asьqtarьn — jaвьq hajlavđar menən alьştьrьv məɋnəhendə hajlavđar sistemahьn artaвan demokratizatsialavđan tora.

Jaꞑь Konstitutsianь inderev xoquqtan məxrym itelgəndər tip jɵrɵtələ torɋandar ɵsɵn ələgə tiklem jəşəp kilgən hər tɵrlɵ sikləvđərđe alьp taşlaj.

Əgər elek, jaꞑь Konstitutsia inderelgəngə tiklem, Sovettarɋa hajlavđar tiꞑ вulmaɋan вulhalar, xəđer inde hajlavđarđьꞑ tiꞑlegen sikləv zarurlьɋь вɵttɵ, həm вɵtə grazdandar hajlavđarđa tiꞑ nigeđlektərđə, qatnaşьrɋa xoquqlьlar.

Əgər elek vlastьꞑ urta həm juɋarь organđarьn hajlavđar kyp dərəƶəle вulɋan вulha, xəđer inde, jaꞑь Konstitutsia вujьnsa, sovettarđьꞑ вɵtəhenə lə hajlavđar turanan-tura вɵtə grazdandar tarafьnan tura hajlavđar julь menən uđɋarьlasaqtar.

Əgər elek, iħke Konstitutsia вujьnsa, hajlavđar mələndə tavьş вirev asьq həm isemlektər вujьnsa вulha, xəđer inde, jaꞑь Konstitutsia вujьnsa, hajlavđar mələndə tavьş вirev jəşren həm hajlav okrugtarь вujьnsa qujьla torɋan ajrьm kandidaturalar вujьnsa вulasaq.

Ađaq kilep, Konstitutsia menən вɵtə-xalьq oprosь, referandum tip atalɋan nəmə, inderelə.

Hajlav sistemahьndaɋь вьl yđgəreştər ni nəmə aꞑlatalar?

Ular sovet organđarьna qarata massalarđьꞑ kontrole kɵsəjeven həm massalarɋa qarata sovet organdarьnьꞑ javaplьlьɋь kɵsəjeven aꞑlatalar. Jaꞑь hajlav sistemahь xalьq tarafьnan hajlanɋandarđьꞑ hajlavsьlar massahь menən вəjləneşen nьɋьtьr. Ul, sovet organdarьnьꞑ eşen jaqşьrtьvɋa, вeđđeꞑ sovet ojoşmalarьnьꞑ eşendə вulɋan вjurokratik jeteşheđlektərđe həm вođovđarđь вɵtɵrɵvgə qevətle etərgeş вirer, ə вьl jeteşheđlektər, вelevegeđsə, вik tɵplələr.

Jəşren tavьş вirev menən, ɋɵmymi, tura həm tiꞑ hajlav xoquqьn inderevđeꞑ hɵđɵmtəhe massalarđьꞑ politik aktivlegen artaвan kɵsəjtev, dəvlətte idara itev eşenə xeđmətsəndərđeꞑ jaꞑь qatlamdarьn ьlьqtьrьv вulьr.

Şunьꞑ menən proletariat diktaturahь hьɋьlmalьraqqa (более гибкий) ə, timək eşse sьjnьf tarafьnan jəmɋiətkə dəvlət jetəkselegeneꞑ qevətlerək sistemahьna əjlənə, proletar diktaturanьꞑ вazahь kiꞑəjə, unьꞑ nigeđe nьɋьraqqa əjlənə.

Leninizm ɵjrətə:

„Proletariat diktaturahьnьꞑ yđeneꞑ osorđarь, yđeneꞑ ajrьm formalar, tɵrlɵ tɵrđəge eş metodtar вar. Grazdan huɋьşь osoronda diktaturanьꞑ kɵsləvle jaɋь ajrata kyđgə вərelə... Sotsializm tɵđɵləşɵ osoronda, kirehensə, diktaturanьꞑ tьnьs, ojoştorovsьlьq, kul'tura eştəre, revolytsion zakonsьlьq həm вaşqalar ajrata kyđgə вərelə. Ləkin вьnan taɋь la, tɵđɵləş osoronda diktaturanьꞑ kɵsləvle jaɋь tɵşɵp qaldь jəki tɵşɵp qalьrɋa mɵmkin, tigən hyđ вer đə kilep sьqmaj. Вaħьv (подавление) organdarь, armia həm вaşqa ojoşmalar xəđer, tɵđɵləş momentьnda la, grazdan huɋьşь osorondaɋь kevek yk, zarurđar. Вьl organdar вulmaɋanda, diktaturanьꞑ kypme вulha tə'min itelgən tɵđɵv eşe вulьrɋa mɵmkin tygel. Revolytsianьꞑ ələgə tik вer ildə genə jeꞑgən ikənlegen onotorɋa jaramaj. Ələgə kapitalistik qamav вar ikən, intervensia qurqьnьsь həm вьl qurqьnьstan kilep sьɋa torɋan вɵtə nətiƶələre lə вulasaq ikənen onotorɋa jaramaj“ (Stalin, „Leninizm məs'ələlərenə qarata“).

Вeđđeꞑ diktaturaвьđđьꞑ tьnьs, ojoştorovsьlьq, kul'tura jaqtarь menən вer qatarđan unьꞑ kɵsləvle jaqtarьnьꞑ zarurlьɋь вɵtməgənlegen Вuxarin—Rьjkov eşe turahьnda əle genə вeđđeꞑ taraftan mɵđəkərə itelgən məs'ələ asьq kyrhətə. Doşman вulɋan kapitalistik sьjnьftar qaldьqtarьnьꞑ həm faşist вurƶuazia agenttarьnьꞑ — trotskisttarđьꞑ, zinovjefsьlarđьꞑ, uꞑdarđьꞑ həm вytənsə xalьq doşmandarьnьꞑ qarşьlьq kyrhəteven eşse sьjnьf diktaturahьna alda la ajavhьđ qul menən jeꞑep sьɋa вarьrɋa tura kiler.

Iptəş Stalin вeđđe ɵjrətte ki, ylep вarьvsь sьjnьftarđьꞑ ađaqqь qaldьqtarьn tuđan itep osorov həm ularđьꞑ vorlьq maxinatsialarьn ɋьjratьv ɵsɵn, вeđgə eşse sьjnьftьꞑ kɵslɵ həm qevətle diktaturahь kərək.

Demokratik hajlavđar ytkərev — вьl вik jetdi eş. Вьl, вeđđeꞑ partiaвьđ ɵsɵn massalar menən unьꞑ вəjləneşen, вeđđeꞑ partia ojoşmalarьвьđđьꞑ eşkə вuldьqlьlьɋьn həm massalar esendə avtoritetьn tikşerev məɋnəhendə вik jetdi imtixan. Hajlavđarđь ytkərev вeđđeꞑ partiaвьđđьꞑ вɵtə kɵstərenen вik đur kɵsɵrkəneşen talap iter.

Вeđđeꞑ ildeꞑ politik tormoşonda вьl вoroloşto tulь qorallanɋan xəldə qarşьlav ɵsɵn, вeđđeꞑ partiaвьđ вьl вoroloştoꞑ вaşьnda tororɋa həm ildeꞑ juɋarь organđarьna hajlavđarđa yđeneꞑ jetəkse rolen tə'min itergə tejeş.

Juɋarɋь organdarɋa hajlavđarđьꞑ вaşьnda torov həm partianьꞑ jetəkse rolen tə'min itev ni tigən hyđ? Partia nindəj вurьstarđь xəl itergə tejeş вulьr?

Вɵtəhenən də elek kyđđə totorɋa kərək ki, вeđđeꞑ raвotniktəreвeđ položenieləge məɋlym jaꞑьlьq menən eş itəsəktər. Вeđ jaꞑь hajlav sistemahь вujьnsa hajlavđarđь вerense tapqьr ytkərəвeđ. Ajrьm kandidaturalar вujьnsa, jəşren tavьş вirev prinsipe вujьnsa h. в. hajlavđarɋa вeđđeꞑ kynekmələreвeđ juq. Вьl вeđđeꞑ partia ojoşmalarьвьđ ɵsɵn məɋlym qьjьnlьq kəvđələndergə.

Ikensenən, вeđđeꞑ ildeꞑ politik tormoşonda вoroloştoꞑ вaşьnda torov həm hajlavđarɋa jetəkselek itev — вьl, jaꞑь Konstitutsia menən qujьlɋan jaꞑь hajlav sistemahьnьꞑ tulь riɋajə iteleven tə'min itev, jəɋni jəşren tavьş вirev menən, ɋɵmymi, tura, tiꞑ hajlav xoquqь prinsiptəren nьq riɋajə itev tigən hyđ. Вьl, вeđđeꞑ partia ojoşmalarьвьđ вeđđeꞑ jaꞑь hajlav zakonьвьđđь hər tɵrlɵ вođovđarđan, kyđ almalarь kevek haqlarɋa tejeştər, tigən hyđ.

Ɵsɵnsɵnən, вeđđeꞑ partia ojoşmalarьвьđ hajlav kɵrəşenə əđer вulьrɋa tejeştər. Hajlavđar mələndə вeđgə, doşman вulɋan agitatsia həm doşman вulɋan kandidaturalar menən, eş itergə tura kiler. Вьndaj mɵmkinlekteꞑ real' вulьvь şunan kyrenə ki, sovettarɋa qarşь elementtarđьꞑ məɋlym jənləneve inde xəđer yk, tap alda torɋan hajlavđar ajqanlь urьn aldь. Jaꞑь Konstitutsia tarafьnan вirelə torɋan legal' mɵmkinlektərđe fajđalanьvɋa doşman elementtarđьꞑ ьntьlьştarьn вeđđeꞑ partia ojoşmalarьвьđ tulь qorallanɋan xəldə qarşьlarɋa tejeştər. Ələgə вeđđeꞑ keşeləreвeđ joqomhorap toralar həm joqolarьn asьp вolaşalar, doşmandar inde eş itələr həm hajlavđarɋa nьq əđerlənələr.

Dyrtensenən, jəşren həm personal' tavьş вirev, asьq həm isemlektər вujьnsa tavьş вirevđən ajьrmalь rəveştə, hər вer qujьla torɋan kandidatura ɵsɵn partianьꞑ javaplьlьɋьn juɋarь kytərevđe aꞑlatasaq. Вeđđeꞑ kandidattar, hajlanhьndar ɵsɵn, yđđəre qujьlasaq okrugtьꞑ hajlavsьlarьna jaqşь məɋlym вulьrɋa tejeştər, həm ul kandidattarđьꞑ eşməkərlege hajlavsьlarɋa jaqşь tanьş вulьrɋa tejeş.

Jəşren tavьş вirev menən tikşe-

(Davamь 2-se вittə).

Iptəş Ƶdanov dokladьnьꞑ davamь

Davamь. Başь 1- ʙittə

rev beđđeꞑ raʙotniktər ɵsɵn iꞑ nigeđle tikşerev ʙulьr, sɵnki jəşren tavьş ʙirev massalar qaraş nɵktəhenən kərəkle ʙulmaƣan həm jaraqhьđ kandidaturalardь kire qaƣьv ɵsɵn, əlegə tiklem ʙulƣanƣa qaraƣanda, kyp kiꞑerək mɵmkinlektər ʙirə. Вьnь asьq itep kyđ aldьna kilterergə kərək.

Bişensenən, partia həm sovet raʙotniktərebeđđeꞑ qajhь ʙerəvđərendə, — xalьqtьꞑ ьşanьsьn ʙuşlaj alьrƣa mɵmkin həm deputatlьq mandattarьn, elekke xeđməttər arqahьnda, alqьştar kykrəve aƀtьnda jortqa kilterep ʙirevđe kɵtɵp, tьnьs joqlarƣa mɵmkin, tip ujlavsь qajhь ʙerəvđərendə, — ʙulƣan zararlь psixologianь jeꞑep sьƣьrƣa kərək. Ьşanьstь ʙuşlaj alьv, — jəşren tavьş ʙirev məlendə ʙьl ʙarьp sьqmaƀ.

Beđđə, partia həm sovet ojoşmalarьnda jaqşь uq đur qatlam raʙotniktər ʙar ki, ular yđđəre sovetqa hajlanьv menən, ʙurьstarь, asьlda, ʙɵttɵ, tip iƀəpləjđər. Beđđeꞑ sovettar plenumdarьna, deputat gruppalarьna həm sovettarьʙьđđьꞑ seksialarьna jɵrɵməvse, elementar deputatlьq ʙurьstarьn alьp ʙarьvđan tajşanьvsь ʙajtaq handaƣь javaplь raʙotniktərđeꞑ ʙulьvь ʙьl turala şahitlek itə.

Hər ʙer hajlanьvsь massalarđьꞑ yđđəre tarafьnan jentekləp həm hər jaqlap qaralasaƣьn həm tikşeləsəgen kyđ aldьnda totop, beđđeꞑ raʙotniktərđeꞑ psixologiahьndaƣь ʙьndaj tɵr qalđьqtarđь hьnđьrьv zarur, hajlavsьlar aldьnda yđđərenеꞑ javaplьlьƣьn aꞑlavđь beđđeꞑ raʙotniktərđə tərʙiələrgə kərək.

Вьl qalđьqtarƣa qarşь kɵrəşte hajlavđar momentьna tiklem qalđьrьp torov tupaƀ xata ʙulьr ine. Beđđeꞑ sovet ojoşmalarьʙьđđьꞑ eşen tajşanьvhьđ jaqşьrtьvƣa, ulardьꞑ massalar menən ʙəjləneşe eşenə, beđđeꞑ sovet raʙotniktərebeđđeꞑ massalar aldьnda javaplьlьƣьn kɵsəjtevgə ʙeđ his kisekməƀtən totonorƣa tejeşʙeđ.

Altьnsьnan, jaꞑь hajlav sistemahь sovet ojoşmalarьnьꞑ eşməkərlegendə kyp kiꞑerək əşkərəlekte aꞑlata, həm ulardьꞑ eşməkərlege massalardьꞑ kyđ aldьnda ytəsək, massalar aldьnda ulardьꞑ javaplьlьƣь tulьraq ʙulasaq, tigən aꞑdь raʙotniktərđə xəđerđən yk tərʙiələrgə kərək. Sovettardьꞑ kyp deputattarь — beđđeꞑ partiaʙьđđьꞑ aƣzalarь tik yđđəreneꞑ partia ojoşmahь aldьnda ƣьna javap ʙirergə kynekkəndər. Beđđeꞑ sovet raʙotniktərebeđđeꞑ ʙjurokratizmƣa avьꞑƣь keşelərđən ʙulƣan kyptəre, eştərendə ere jeteşheđlektəre ʙuiha la, sovet plenumьna sьƣьp, yđđəren tənqitləvgə həm massalardьꞑ tənqiten tьꞑlavƣa qaraƣanda, partia komitetьnьꞑ ʙjurohь aldьnda, tar sem'ja dairəđə, yđ eştərenən un tapqьr otcot ʙirergə əđerđər. Вьndaj javaphьđlьq praktikahь menən eşte ʙɵtɵrɵrgə kərək.

Jetensenən, ildeꞑ politik tormoşonda ʙoroloştoꞑ ʙaşьnda torov həm demokratik hajlavđardь tə'min itev — ʙьl şunь aꞑlata ki, beđđeꞑ partia ojoşmalarьʙьđ, kandidaturalarьʙьđđь tənqitləv həm kire qaƣьv məs'ələhendə tyʙəndən massalardьꞑ etərevđəren kɵtɵp tormaƀqa tejeştər, ʙəlki jaraqhьđ kandidaturalardьꞑ jəşren tavьş ʙirev məlendə tɵşɵp qalьvđarьn (провал) kɵtɵp tormajьnsa, ulardь tənqitləvđeꞑ həm kire qaƣьvđьꞑ ʙaşьnda yđđəre torarƣa tejeştər. Вьnda beđđeꞑ partia ojoşmalarьʙьđ duƀtarsa tənqitte doşman tənqittən ajьra ʙelergə ɵjrənergə tejeştər. Beđđə jьş qьna şulaj ʙula ki, beđđeꞑ sovet organdarьʙьđđьꞑ eşməkərlegendəge ajrьm jeteşheđlektərđən həm ʙođovđarđan xeđmətsəndərđeꞑ rizahьđlьqtarь doşman tənqit rəvşendə narьqlana həm qarala. Qajhь ʙer saqta ʙik ytker ʙula torƣan duƀtarsa tənqitte doşmandьꞑ tənqitenən ajьra ʙelev beđđeꞑ partia ojoşmalarьʙьđđan partia-politik tərʙiəneꞑ juƣarь kimələn həm đur hiđgerlekte talap itə.

Jaꞑь hajlavđar vaqtьnda beđđeꞑ kandidattarƣa qarşь doşman elementtar tarafьnan agitatsia jahap mataşьvđar ʙulьrƣa mɵmkin. Beđđeꞑ raʙotniktərgə əđerləv eşeneꞑ, tɵđɵləştɵꞑ həm ʙaşqalardьꞑ tɵrlɵ-tɵrlɵ ucastkalarьnda qьjьn kampanielar alьp ʙarьrƣa ađ tura kilməj, ə ʙьndaj tɵr kampanielar məƣlym qьƀьmhьđ kisenə almajđar. Вьl eşse sьjnьf diktaturahь tɵşɵnsəhenə inə. Beđ alda la ʙьl qьƀьmdan ʙaş tartmajʙьđ, həm ʙьnan ʙaş tartьp torov kɵlkɵ ʙulƣan ʙulьr ine. Asьq kyrenep tora ki, beđđeꞑ raʙotniktərđeꞑ oşo linia ʙujьnsa hər tɵrlɵ jeteşheđlektəren qaʙartьv xaqьnda demagogia ʙulьr. Hyđ beđđeꞑ avьl sovetsьlarь, rajʙaşqarmasьlar həm ʙaşqalar turahьnda ʙara. Partia ojoşmalarь ʙьl keşelərđe yđđəreneꞑ jaqlavđarь aƀtьna ala ʙelergə tejeştər. Вьnь kyđđən qasьrьrƣa jaramaj.

Higeđensenən, partiahьđđar turahьnđaƣь məs'ələ. Əgər jaꞑь hajlavđar məlendə hajlavđarđьꞑ iƀke praktikahьnda urьn alƣan həm, partiahьđđarđьꞑ kandidaturalarьna iƣtiʙarhьđ mɵnəsəʙəttən ƣiʙarət ʙulƣan xatalar qaʙatlanƣan ʙulhalar, ʙik zararlь həm qurqьnьslь ʙulƣan ʙulьr ine, ul saqta sovettarđa partia joƣondohon tə'min itev maqsattarь menən partiahьđ kandidaturalar jetəkselekte həm massalar menən ʙəjləneşte ʙol'şevistik aꞑlavđьꞑ nigeđđərenən kilep sьƣa torƣan zarur iƣtiʙar həm ʙulьşlьq menən fajđalanmajđar ine. Şunь kyđđə totoƣođ ki, beđđeꞑ ildə kommunisttar 2 million keşe, ə partiahьđđar „ʙer ni tiklem“ kyʙerək. Timək, ʙeđ, əgər hajlavđarđьꞑ ʙaşьnda torarƣa teləjʙeđ ikən, massalarđьꞑ ьşanьsь menən fajđalanьvsь partiahьđ kandidaturalarđь sitkə qьƀьrьqlarƣa tygel, ə yđeʙeđđeꞑ joƣondono həm partiahьđđar menən ʙəjləneştərebeđđe kɵsəjtergə həm ʙulьşlьq itergə tejeşʙeđ.

Hajlavđarƣa əđerlek menən jetəkselek itevgə həm ulardь ojoştorovƣa qaƣьlƣan qajhь ʙer məs'ələlər şundajđar. Ular, alьƀtaƣь perspektiva tərtiʙendə tygel, ʙəlki ʙojevoj, his kisekterelməƀ həm ʙɵgɵngɵ kɵngə ʙurьs tərtiʙendə nəvʙətkə ʙaƀtьlar.

Partia ojoşmalarьnьꞑ hajlanmalьlьƣьn ʙođov ʙol'şevizmdьꞑ ojoştorov prinsiptəre menən ʙergə hьjьşa almaj

Jaꞑь, ađaƣьna tiklem demokratik hajlavđarđьꞑ ʙaşьnda tora alhьn ɵsɵn, partianan ni talap itelə? Ildeꞑ politik tormoşonda ʙoroloşqa partianьꞑ jetəkselegen tə'min itevse tɵp şarttar nindəjđər?

Вьnьꞑ ɵsɵn, partianьꞑ yđeneꞑ eđmə-eđ demokratik praktika ytkəreve, partianьꞑ eske tormoşonda demokratik sentralizm nigeđđəren, partiaʙьđđьꞑ ustavь ʙьnь talap itkənsə, ađaƣьna tiklem unьꞑ ytkəreve, partianьꞑ ʙɵtə organdarь hajlanƣan ʙulьvđarь ɵsɵn zarur ʙulƣan şarttarƣa unьꞑ yđeneꞑ ejə ʙulьvь, partia esendə tənqit həm yđ-yđ ara tənqitteꞑ tulь dərəzələ yƀeşe, partia massahь aldьnda partia organdarьnьꞑ javaplьlьƣь tulь ʙulьvь həm, partia massahьnьꞑ yđeneꞑ də tulьhь menən aktivləşterelgən ʙulьvь talap itelə.

Leninizm ɵjrətə ki, sovet demokratizmьn ađaƣьna tiklem ytkərev ajqanlь eşse sьjnьf aktivlegeneꞑ ʙeđ ireşergə teləgən kytəreleşe — jetdi həm đur eş. Eşse sьjnьftьꞑ aktivlegen kytərev ɵsɵn, ʙɵtəhenən də elek partianьꞑ yđen aktivləşterergə kərək. Partia yđe partianьꞑ eske demokratiahь julьna nьq həm qьrqa ʙaƀьvь, tɵđɵləşɵʙɵđđɵꞑ məs'ələləren mɵđəkərə itevgə partianьꞑ kiꞑ massalarьn, beđđeꞑ partiaʙьđđьꞑ jađmьşьn izad itevse ʙьl massalardь, beđđeꞑ ojoşmalarьʙьđđьꞑ ьlьqtьra ʙarьvđarь kərək. Вьnьhьđ, eşse sьjnьftь aktivləşterev turahьnda hɵjləp tə torahь juq. Iptəş Stalin beđđe şuƣa ɵjrətə.

Beđđeꞑ ʙɵtə partia ojoşmalarьʙьđ ʙьl şarttarđь ytəvgə inde əđerđər, tip həm ular demokratik ladta qajtanan qoroldolar inde, tip əjtep ʙulamь?

Ykeneskə qarşь, ʙьnь tulь ьşanьslьlьq menən əjtep ʙulmaj.

Вьnь tulь ьşanьslьlьq menən əjtep ʙulmav turahьnda şahitlek itevse fakttar nindəjđər?

Вьl turala partia ustavьn həm partianьꞑ eske demokratizmь nigeđđəren ʙođovđьꞑ qajhь ʙer ojoşmalarđa ʙulƣan praktikahь hɵjləj.

Вьl ʙođovđar nindəjđər?

Partia ustavь tarafьnan, məƣlym ʙulьvьnsa, təvge ojoşmalarđьꞑ komitettarьn hajlavđarđь jьlƣa ʙer tapqьr, qala həm rajon komitettarьn hajlavđarđь jьlƣa ʙer tapqьr, ɵlkə, kraj komitettarьn həm milli kompartialarđьꞑ Yđək Komitettarьn hajlavđarđь jьl jarьmƣa ʙer tapqьr ytkərev qujьlƣan. Ustav şulaj ti.

Əgər praktikaƣa mɵrəzəƣət ithəꞑ, fakttar beđđeꞑ ʙer talaj ojoşmalarьʙьđđa ustavtьꞑ ʙьl talaʙь ʙođolƣanlьq turahьnda hɵjləjđər. Hьꞑƣь 2-3 jьl esendə ɵlkə, kraj komitettarьn milli kompartialarđьꞑ Yđək Komitettarьn hajlavđar tik jaꞑь ɵlkələr formalaşьvь ajqanlь jaꞑь-ʙaştan tɵđɵgən ojoşmalarđa ƣьna (Kalinin, Krasnojarski, Omski, Orenʙurg həm Jaroslavl' ojoşmalarь) ytkəreldelər. Beđđeꞑ ɵlkə, kraj komitettarьʙьđđьꞑ həm milli kompartialar Yđək Komitettarьnьꞑ, qala komitettarьnьꞑ, rajon komitettarьnьꞑ həm təvge partkomitettarđьꞑ kypselege partianьꞑ XVII sjezь osoronan ʙirle, jəƣni partia organdarьn hajlavđarđьꞑ dɵjɵm kampaniahь ʙulƣan saqtaƣь osorđan ʙirle jəşəp kilələr. Min inde əjtkənemsə, ʙьl xəldən ajьrƣьь jaꞑь krajđar, ɵlkələr, şulaj uq ʙaşlьsa, partia eşendə provaldar ʙulьv ajrьm rajon həm qala ojoşmalarь təşkil itələr.

Timək, gərsə ʙeđ ustav menən qarqanhaq həm ant ithək tə, unь tyꞑərəktərđə jatlahaq ta, partia dokumenttarьn tikşergən həm alьştьrƣan saqta partia aƣzalarьnan ustavtь ʙelevđəren talap itkən ʙulhaq ta, beđđeꞑ partianьꞑ zakondarь tyꞑkərelgəndər. Timək, tikşerevgə, yđe partia zakondarьʙьđƣa ʙeđ yđeʙeđ his jaramaƀ liʙeral' rəveştə mɵnəsəʙət itəʙeđ, ʙulьp sьƣa.

Unan arь, partiaʙьđđьꞑ ustavь partianьꞑ ʙɵtə jetəkse organdarьnьꞑ juƣarьnan alьp tyʙəngə tiklem hajlanmalьƣьn tejeş itə. Beđđeꞑ partianьꞑ ojoştorov qoroloşonoꞑ nigeđ prinsipe — demokratik sentralizm prinsip ʙьnь talap itə.

Partia ustavьnьꞑ § 18 əjtə ki; „Partianьꞑ ojoştorov qoroloşonoꞑ jetəkse prinsipe ʙulьp demokratik sentralizm tora, ul:

a) partianьꞑ ʙɵtə jetəkse organdarьnьꞑ juƣarьnan alьp tyʙəngə tiklem hajlanmalьƣьn;

ʙ) partia organdarьnьꞑ yđ partia ojoşmalarь aldьnda periodik otcot ʙirep torovsьlьƣьn;

v) qatь partia dissiplinahьn həm ađsьlьqtьꞑ kypselekkə ʙujhonovьn;

g) juƣarь organdar qararđarьnьꞑ tyʙənge organdar ɵsɵn həm partianьꞑ ʙɵtə aƣzalarь ɵsɵn motlaq məzʙyrilegen aꞑlata“.

Beđđeꞑ partiaʙьđđьꞑ oşo nigeđ ojoştorov prinsipe ʙer talaj ojoşmalarđa ʙođolƣan. Kiev, Azov-Qara dingeđ ojoşmalarьnda həm ʙaşqa ojoşmalarđa, hajlanmalьqtan sitkə kitev məƣnəhendə ustavtь onotov partia eşeneꞑ qьsqьrьp torƣan taşqanlьƣьna (запущенность) kiltergən həm jetəkse partia organdarьna doşman elementtarđьꞑ inep alьvьna jarđam itkən jerđə, partia ustavьn ʙođov praktikahь beđđeꞑ partia eşeʙeđ ɵsɵn nindəj zararlь hɵđɵmtələrgə kiltergən ikənlege plenum aƣzalarьna, moƣajьn, məƣlym inde.

Hajlanmalьq məs'ələhendə partiaʙьđđьꞑ ustavьn şundaj iꞑ jetdi ʙođov ʙulьp tɵrlɵ-tɵrlɵ jetəkse raʙotniktərđe partkomdar, rajkomdar, qala, ɵlkə, kraj komitettarь həm milli kompartialarđьꞑ Yđək Komitettarь plenumdarьna aƣzalьqqa kooptatsialavđьꞑ his nəmə menən aqlanmaj torƣan jəjeleve tora.

VKP(ʙ) Yđək Komitetь qaramaƣьnda ʙulƣan məƣlyməttər zararlь kooptatsia praktikahьnьꞑ tamьrlaşqanlьƣьn həm alьƀqa ingənlegen hɵjləjđər. Kooptatsia praktikahь partia aƣzalarьnьꞑ yđ jetəkse organdarьn hajlavđarđa qatnaşьvьna ʙulƣan zakonlь xoquqtarьn ʙođa. Kooptatsia məlendə ʙit partia aƣzalarь hajlavđarđa qatnaşьv mɵmkinlegenən, jaraqhьđ kandidattarđь kire qaƣьv mɵmkinlegenən məxrym ʙulalar, ƣɵmymən ulardьꞑ fekere horalmaj, sɵnki kooptatsia plenumda ytkərelə.

Kooptatsia ʙik kiꞑ rəveştə qullanьla. Totoş ʙer talaj ojoşmalar jafalanƣan kəmselek ʙьl.

Ɵlkə, kraj komitettarьnda həm milli kompartialarđьꞑ Yđək Komitettarьnda plenumdar aƣzalьƣьna kooptatsialanƣan keşelər — 11,6 %. Вьl urta sьjfr. Ajrьm ojoşmalar ʙujьnsa kooptatsialanƣandarđьꞑ hanь 22,8 %-qa tiklem (Kiev ojoşmahь) həm xatta 26,2 %-qa tiklem (Belorussia) jetə, jəƣni plenumdьꞑ dyrttən ʙer ɵlɵşɵnən kyʙerəge kooptatsialanƣandarđan tora.

Rajkomdar həm gorkomdar sostavьnda kooptatsialanƣandar: Məskəv ojoşmahьnda 17%, Leningrad ojoşmahьnda 17,2%, Azov-Qara dingeđ ojoşmahьnda 17,5%, Dnepropetrovski ojoşmahьnda 26,7 %, Belorussia ojoşmahьnda 28,9 %, Voronez ojoşmahьnda 29,8 %, Armenia ojoşmahьnda 30%, jəƣni ɵstən ʙer ɵlɵşɵ tip, əjterlek kooptatsialanƣandar.

Ɵlkə ojoşmalar ʙujьnsa rajkomdarđьꞑ həm gorkomdarđьꞑ ʙjurolarь sostavьnda kooptatsialanƣandarđьꞑ protsentь urta iƀəptə hajlanƣandarđьꞑ 14-tən alьp 59%-ьna tiklem tirʙələ. Kɵnʙajьş ɵlkələ, Armeniala, Ivanovo həm Karelia ojoşmalarьnda rajkomdarđьꞑ həm gorkomdarđьꞑ ʙjuro aƣzalarьnьꞑ jartьhьnan kyʙerəge kooptatsialan-

(Davamь 4-se ʙittə).

Iptəş Ƶdanov dokladьnьꞑ davamь

Davamь. Başь 1-2 bittərdə

qan. Bьnda yddərenen nigeddəren hajlavdardan alьp kilevse zakonlь sostavtan nəmə qalqanlьqьn inde anlaj almaꞓhьn.

Kooptatsianьꞑ qolasь şul tiklemgə barьp jetə ki, məꞓələn, 1934 jьl 19 oktərdə Kiev Ɵlkə Komitetьnьꞑ plenumьnda ber julь 14 keşe plenumqa kooptatsialanqan, həm şul jəmlənən, xəderge vaqьtta partianьꞑ doşmandarь bulьp faş itelgən Aşrafjan, Dzenis, Sencenko, Toder həm başqalar kooptatsialanqan.

Xar'kovta, partianьꞑ qala komitetьnda, partianьꞑ IV qala konferensiahьnda hajlanqan 158 aqza həm 34 kandidattan barь 59 keşe genə qalqan. Bьl sostavtь zakonlь tip atap bulmaj, sənki bьnda hajlanqandardьꞑ əstən ber ələşə genə qalqan. Partianьꞑ hunqь konferensiahьnan ala ytkən vaqьt esendə qala komitetь sostavьnda 61 keşe kooptatsialanqan, şunьꞑ menən bergə qala komitetьnьꞑ bjurohь, ber iptəştən başqahь, totoşlaj menən kooptatsialanqandardan tora.

Xar'kovtaqь oşondaj polozenie partia ojoşmahьnda eştərde nindəj xəlgə kiltergənlege hedgə məqlym.

Əgər partianьꞑ ajrьm rajon komitettarьna mərəzəqət ithən, hed ydeged kooptatsia xaqьnda jeterlek kin materialqa ejə bulhaqьd kərək. Min ujlajьm ki, beddə, rajkom aqzalarьnьꞑ kypselege hajlanqan tygel, bəlki kooptatsialanqan bulqan rajkomdar ber diꞓtə genə tygeldər. Məꞓələn, Malo-Arxangel'skі rajonьnda (Kurski əlkəhe) 23 keşenən 18-e kooptatsialanqan, Mtsenski rajonьnda (Kurski əlkəhe) 26 keşenən 22-he kooptatsialanqan, Gomel' gorkomьnda (Belorussia) 52 keşenən 40-hь kooptatsialanqan, Oranienbaum rajonьnda (Leningrad əlkəhe) 22 keşenən 15-e kooptatsialanqan, Ustyzenski rajonьnda (şul uq əlkələ) 12 keşenən 11-e kooptatsialanqan həm başqalar.

Ajrьm qala komitettarь həm rajon komitettarь bjurolarьnьꞑ sostavьnda kooptatsia şulaj uq kin rəveştə qullanьla. Ul'janovski qala komitetьnda bjurohьꞑ 12 aqzahьnan 11-e kooptatsialanqan. Şucan rajon komitetь (Celəbinski əlkəhe) — bjurohьꞑ bətə aqzalarь kooptatsialanqan. Semipalatinski rajkom (Kənsьqьş-Qazaqstan əlkəhe — bjurohьnьꞑ bətə aqzalarь kooptatsialanqan. Asbestovski gorkomь (Sverdlovski əlkəhe)—bjurohьꞑ bətə aqzalarь kooptatsialanqan. h. b.

Kooptatsia alьmdarь şul tiklemgə barьp jetkən ki, qajhь ber vaqьtta adsьlьq kooptatsialaj jəki plenum sostavьnan sьqara, jəqni bьnda zakonlь kvorum turahьnda his ber hyd bulьrqa məmkin tygel. Bьl, totoş ber talaj urьndarda kvorum turahьndaqь təşənsə jujьlqan, juqalqan, ikənlegen kyrhətə. Məꞓələn, Xar'kov qalahьnьꞑ Lenin rajonьnda 1936 jьl 4 aprel'də rajkomdьꞑ aktiv menən berlektə plenumь jьjьla, bьnda totoş ber tərkəm keşelərde rajkom sostavьnan sьqarьv turahьnda məs'ələ qujьla. Ydək Komitettьꞑ, aktivtər plenumdan ajrьm jьjьlьrqa tejeştər tigən məqlym qararь sьqqandan hunꞑ bajtaq vaqьt ytevgə qaramaꞓtan, — rajkomdьꞑ plenumьn aktiv menən bergə jьjalar. Bьl ni əsən kərək bulqan? Senki, hajlanqan keşelər plenumdə „jeteşməgən". Gorkom aqzalarьnan 10 jəki 11 keşe qatnaşqan, şulaj da plenum yd sostavьnan 12 keşene sьqarqan. 11 keşe 12 keşene aşap əetergən. **(Kələv).**

Xatta partianьꞑ legal' bulmaqan jəşəve osoronda, kooptatsianьꞑ zarurlьq menən kilterep sьqarьlqan saqьnda la, unьꞑ totoş ber talaj siklәv şarttarь menən ajlənderep alьnqanlьqьn iptəştər, kyrəhen, onotqandar.

Plenumdardьꞑ kooptatsialavь ad, — taqь unan da artьq bara torqan ojoşmalar bar. Məꞓələn, Kirov əlkəhe, Tuzinski rajkomьnьꞑ plenumь oşondaj qarar sьqarqan ki, unьꞑ bujьnsa rajkom aqzalarь sostavьnan kooptatsialav bjuronьꞑ jaꞑь sostavьna tapşьrьlqan. Plenumdьꞑ bьl qararь nigedlegendə rajkomdьꞑ bjurohь 7 keşe kooptatsialaqan həm tik 5 ajdan hunꞑ qьna kooptatsianь plenumda raꞓlaqan, şunьꞑ menən bergə rajkomdьꞑ bьl 7 aqzahьn raꞓlaqan məldə rajkom plenumьnьꞑ zakonlь rəveştə hajlanqan 6 qьna aqzahь xəder bulqan.

Hajlanmalьqtь bodov həm unь kooptatsia menən alьştьrьv praktikahь bik kyp jetəkse ojoşmalardь eləktergən, ə ulardьꞑ jul qujьvь menən partianьꞑ tavge ojoşmalarь la şul uq juldan kitkəndər. Beddə Leningradta, məꞓələn, Kanonerski zavodьnьꞑ partkomь XVII sjezqa tiklem hajlanqan bulqan, həm 3 jьl esendə, partkom sostavь 7 keşelek bulqanь xəldə, bьnda 22 keşe kooptatsialanqan, jəqni partkom ydenen sostavьn normal' hajlavdarhьd 3 tapqьr almaştьrqan.

Kirov zavodьnda hajlanqandar sostavьnan 3 keşe qalqan, qalqandarь bətəhe lə kooptatsialanqan.

Ƶdanov ismendəge zavodtьꞑ partkomьna tərlə vaqьtta 31 keşe kooptatsialanqan.

Hajlavdardьꞑ sroktarьn bodov həm kooptatsia beddə bik taralqan kyrneşkə əjlənev menən bəjləneştə, ber talaj ojoşmalarda kemde hajlaqanlьqtarьn onotqandar. Odessala partianьꞑ Ɵlkə komitetь aqzahь ip. Olejnikovtь juqaltqandar həm unьꞑ turahьnda 2 jьldan hunꞑ ul yden ber keşe lə tejməgənlektən həm saqьrmaqanlьqtan borsolop, əlkə komitetьna yde kilgən kenə, iꞓkə teşergəndər, — kisə hed „Pravda" la uqьqan ana şundaj faktar tap şunьꞑ nigedendə kilep sьqa aldьlar.

Leningrad əlkəhendə, „Krasnьj keramik" zavodьnьꞑ partia ojoşmahьnda, Borovicidə, 1937- jьl 4 qinivarda partia komitetьꞑ tultьrahajlavdar turahьnda məs'ələ torqan. Protokol bujьnsa uqьjьm: „Partkom sekretarь ip. Rodionov, partkomdьꞑ sostavьn „dokumental' rəveştə anьqlav" esendə partia jьjьlьşьnьꞑ tapşьrqan burьsьn ydenen ytəve turahьnda informatsia jahaj. Ul belderde ki, partkomda bulqan dokumenttar bujьnsa, partkomdьꞑ aqzalarь bulьp Sviderski, Kuznetsova, Danilov həm Rodionov toralar. Gromova, Sokolov, Kalinin partkomdьꞑ isemlegendə iꞓaplənələr, ləkin dokumenttar menən raꞓlanmajdar. Qarar birdelər: „Partkomdьꞑ sostavьna əsьqlьq inderergə həm eşkə buldьqlь iptəştərde uqa tultьra-hajlarqa".

Hyd ьnqajьnan əjtəjek, jьjьlьştьꞑ ydendə partia komitetьnьꞑ zakonlь rəveştə hajlanqan tip iꞓaplengən ike aqzahь bьnan qьrqa baş tartqan dar, ulardь qьdьv rəveştə inandьrьrqa tьrьşqandar. Partia komitetьnьꞑ sekretarь hunьnan partkom aqzalarьn „edləp tabьrqa" ydenə tapşьrьlqan burьstь ytəv qьjьnlьqtarь turahьnda həjləne: „Uf, partkom aqzalarьn edlənem, edlənem, saq taptьm ydderen".

Partia organdarьnьꞑ hajlanmalьqь turahьnda partiabьddьꞑ zakondarьn tupaꞓ bodov jaqьnan həm hajlanmalьqtь, partiabьddьꞑ ruxь həm traditsialarь menən bergə hьjьşa almaj torqan kooptatsia praktikahьna alьştьrьv jaqьnan eş şulaj tora.

partianьꞑ eske demokratiahь— partia tormoşonoꞑ qьmşamaꞓ zakonь

Hajlavdardьꞑ yddərenen praktikahь turahьnda. Beddə hajlavdardьꞑ mexanikahь jьş qьna şulaj qorolqan ki, kandidaturalar bujьnsa irekle rəveştə feker jərətev, qabul itelməꞓlek kandidattardь kire qaqьv həm tənqitləv məmkinlegenən partia aqzalarь məxrymdər. Hajlavdardь ojoştorov hər ber kandidaturanь partia massahь tarafьnan tikşerevden ьsьn məmkinlegen tə'min itevgə tygel, bəlki hajlavdardь məm kin tiklem tiderək, jabajьraq ytkərevgə həm tege jəki bьl kandidaturaqa qarata partia massalarьnьꞑ jalьqtьrqьs tənqitenən qotolorqa jynəlderelgən. Beddə eş qədəttə bьlaj tora: partia komitetьnьꞑ sekretarь konferensianьn ber nisə kən elek ydenen qujьn dəftərenən qajdalьr ber məjəsəndə kandidattarqa aldan sama jahap quja. Unan hunꞑ sekretardar kənəşməhe saqьrьla, bьnda isemlek formalaştьrьla. Unan hunꞑ kandidattardь mədəkərə itev beddə sen'oren-konvent tip ataqan „sini konvert" qa həm delegatsialar kənəşməhenə kysə. Şulaj itep, kandidaturalardь mədəkərə itev aldьnan ytkərelgən hər tərlə jabьq kənəşmələrdə ajrьm „məşə'ətər" hed genə „sem'ja" tərtibendə tamamlana. Əgər sekretarьꞑ həm delegatsialardьꞑ kənəşmələre məs'ələne aldan xəl itkəndər ikən, ul saqьnda dəjəm jьjьlьştьꞑ jəki konferensiala nindəj də bulha kandidaturanь kire qaqьv qədəttən tьş qьjьn ikənlege bətənləj asьq. Konferensialardьꞑ yddərendə kandidaturalar bujьnsa prenielər, qaqidə rəveşendə asьlmajdar, tavьşqa qujьv personal' rəveştə tygel, bəlki isemlek menən eşlənə, həm şulaj itep, hajlav protsedurahь jabaj formal'lekkə əverelə. Konferensialarda tidlekkə kurs totola. Predsedatel' itep, jendəren hьdqanьp, hajlavdardь isemlek menən 20 minut esendə „əjlənderep hala" torqan keşene ultьrtalar. Bьnda inde tulь ber fekerlekte demonstratsialav kilep sьqa, həm qarşь kilevdər əsən asьlda məmkinlek juq. Konferensianьꞑ ydendə keşelərgə mədəkərə itevdə qatnaşьvqa məmkinlek birev, kin tənqitkə həm qujьla torqan kandidaturalardь kire qaqьvqa jul asьv urnьna, bətə eş, ber genə maqsattь: partia massalarьnьꞑ tənqitenən kərtələnev maqsatьn qьna kydətevse, tar ojoştorov „texnika" hьna qajtьp qala.

Bьndaj praktika bedden partiabьddьꞑ ruxь həm traditsialarь menən həm bedden alda torqan burьstar menən bergə hьjьşa almaj. Ul, partia aqzahьnьꞑ zakonlь xoquqtarьn qaplavlь rəveştə bodovdan, partia demokratiahьn bodovdan qibarət.

Kooptatsia turahьnda min taqь la ber zamecanie jaharqa telər inem. Min partiabьddьꞑ Ydək Komitetьnьꞑ təzribəhenə hьltanьrqa teləjem. Əgər urьndaqь rabotniktər Ydək Komitettan jaqşьraq ojrənhələr ine, ber talaj ojoşmalarda şundaj irkenlek alqan kooptatsiaqa jul qujmaqan bulьr inek. Ydək Komitet ydenen jəşəp kileve vaqtьnda Ydək Komitetqa ber genə aqzanь la həm kandidattь la kooptatsialamanь bit. Ydək Komitetta undaj praktika juq.

Partia eske demokratizmьnьꞑ nigeddəren riqajə itev esendə taqь ber jetdi jeteşhedlek bulьp partia jetəkselərendə, partia komitettarьnьꞑ sekretardarьn, kin rəveştə taralqan təqəjenləvselek tora. Bьl praktikanь, şul jynəleştə ydgərtergə kərək ki, əgər partia komitetь tybəndə torqan ojoşmanьꞑ partia jetəkselege sostavьnda ydgəreş jahavdь kyddə tota ikən, ul saqta ul, kandidaturanь bilgeləgəs, unь partianьꞑ juqarь torqan instansiahьnьꞑ raꞓlavьna tapşьrqanqa tiklem, sekretar qajda rekomendatsialanha, şul ojoşmanьꞑ mədəkərə itevenə qujьrqa, həm tik şunan hunꞑ qьna juqarь torqan ojoşmaqa sanksia əsən barьrqa burьsь.

Beddə partia komitettarьnьꞑ partia komitetь sostavьna hajlanmaqan sekretardarь ad tygel. Min bьnda partia komitettarьnьꞑ sekretardarь bulьp ta partia komitettarьnьꞑ sostavьna hajlanmaqan ber nisə diꞓtələrsə keşelərde isemləp kitə alьr inem. Təqəjen itelələr, putjovka alalar, kiləlr həm ber julь eşkə ultьralar, ə elekke sekretar qaqidə rəvşendə yd eşenən otcot birməj. Beddə „samootcottar" ьq kesləe rəveştə yꞓeşləndələr, ləkin partia massalarь aldьnda partia komitettarьnьꞑ otcot birevdərenen yꞓeşləneve his tə jetkelekle tygel.

Samootcottar turahьnda. Kommunisttardьꞑ, beddə qullanьla torqan formalaqь samootcottarь, ular partia aqzalarь əꞓtənən bjurokratik mьꞓqьllavdan qibarət. Kyberək ələşəndə samootcottar kommunisttьꞑ avangardlьq rolen həm unьꞑ massalar arahьndaqь eşen anьqlap belev menən tygel, bəlki unьꞑ şəxsi tormoşonda, sem'ja tormoşonda soqsonov menən bəjlengəndər. Samootcottar ni nəmegə qajtьp qalalar? Bьl turala qajhь ber fakttar həjləjdər. Orenburg əlkəhe, Matvejevka rajonь, Dzerzinski ismendəge kolxozdьꞑ partia ojoşmahь kommunist Sidorovtьꞑ samootcotьn tьnlaj: „Gazetalar uqьmaj həm aldьrmaj. Qatьnь menən arьv tora, balalarь menən də şulaj uq... Sidorovtьꞑ yd sem'jahьn jeterlek tərbiələməven iꞓapkə alьrqa". Bьl tipik somootcot.

Yd qatьnьn tuqmaqan, partia aqzahь Mazinden samootcotь bujьnsa şul uq ojoşma bьlaj tip jadьp quia: „Bьnan hunꞑ sem'ja axmaqlьqtarьna jul qujmaꞓqa. In qьşqa vaqьt esendə sem'ja mənəsəbəttəren juloa halьrqa". **(Dəjəm kələv).**

Qazaqstanda, Amosov ismendəge sovxozda kommunist Salirovtьꞑ samootcotьn tьnlajdar. Lapidar (qьꞓqa) qarar qabul itelə: „Tьnlandь: Salirovtьꞑ samootcotь. Qarar itelde: Salirovtь arestqa alьrqa". **(Dəjəm kələv).**

Tavьştar: Ni əsən?

Ƶdanov: Bьnda ikense horav kilep tьva, partia ojoşmahьnьꞑ yd aqzalarьn arestqa alьrqa xoquqь barmь? Keşe yd başьna otcot birgən!

Partianьꞑ kyp ojoşmalarьnda plenumdardьꞑ role kollektiv jetəkselek organdarь bulьv jaqьnan tybənəjtelgən. Plenumdar hirək jьjьlalar, kyberək paradnьj jəki dəjəm məs'ələlərde mədəkərə itev əsən jьjьlalar, urьndaqь eş məs'ələlərə hirək qujьlalar. Hajlavdar turahьndaqь məs'ələlər həm başqa məs'ələlər, minen inde əjtep ytkənemsə, zarur kvorum bulmaqan xəldə, mədəkərə həm xəl itelələr.

(Davamь 4-bittə)

Leninse 3 bit

Iptəş Ƶdanov dokladьnьꞑ davamь

Davamь. Başь 1-2-3 sə bittərdə

Gor'ki əlkəhenen Vacski rajkomь 1936 jьl esendə ber genə plenum da jьjmaqan. Dnepropetrovski əlkəhenen Veselovski rajonьnda 10 aj esendə ber genə plenum da jьjmaqandar. Tatarstandaqь Callь rajonьnda həm Tatarstandьn ber talaj başqa rajkomdarьnda 1936 jьlda 7-8-ər aj bujьnsa ber genə plenum da jьjmaqandar. Bьnda kollektiv jetəkselek qajda hun?

Beddeꞑ hajlanma ojoşmalarьbьddьn roleꞑ tybənəjtev liniahь bujьnsa bulqan oşondaj uq jeteşhedlektər partianьꞑ təvge ojoşmalarьnda la bar.

Rezolytsia projektьnda beddeꞑ təvge part-ojoşmalarda, dəjəm-zavod jьjьlьştarьn konferensialer menən alьştьrьvqa jul qujmajьnsa partkomdardь dəjəm-zavod jьjьlьştarьnda hajlavdar tərtibe qatь riqajə iteleven tə'min itə torqan polozeniene tə'min itergə tejeşlegebedgə kyrhətmə bar. Dəjəm jьjьlьştardь faktik juqqa sьqarьv həm dəjəm jьjьlьştь sex jьjьlьştarь həm konferensialar menən alьştьrьv praktikahь, part-ojoşmalardьꞑ ber talajьnda urьn alqan bьl praktikanь, bətərəv zarurlьqь la şunda uq kyrhətelə.

Partia aqzalarь men—meꞑ jarьm buiqan ere zavodtaqь xəlde kyd aldьqьdqa kiltereged. Partia komitettьꞑ hajlav əsən dəjəm-zavod partia jьjьlьşьn jьjьv urnьna, partianьꞑ 3 aqzahьnan 1 delegat normahь bujьnsa zavod konferensiahьn saqьralar; şunьꞑ menən dəjəm-zavod partia jьjьlьşьn konferensia menən alьştьralar həm hajlav ytkərələr, jəqni eşteꞑ asьlьnda əs keşenən ike keşene hajlavdarda qatnaşьv məmkinlegenən məxrym itələr. Bьl eş jarajmь? Asьq ki, hiş ber xəldə lə jaramaj.

Dəjəm jьjьlьştardьꞑ role tybənəjtelgən. Ber talaj ojoşmalarda dəjəm partia jьjьlьştarь hirək jьjьlalar, urьndaqь partia tormoşo məs'ələlere menən ad şəqellənələr.

Partia eske demokratizmьnьꞑ negeddəren bodovdar partia jьjьlьştarьn əderləvdə lə kyrenələr, bьl vaqьtta partia aqzalarь nindəj məs'ələlərdeꞑ mədəkərə iteləsəgen aldan belməjdər.

Partia jьjьlьştarьnьꞑ rezolytsiaiarьn əderləv turahьnda. Partia jьjьlьştarьnda jьş qьna tege jəki bьl məs'ələ bujьnsa rezolytsia aldan uq indereiə jəki, prenielərdə ni nəmə turahьnda əjtelgəndə ihəpkə almatan, bьl eşteꞑ ohtalarь tarafьnan jьjьlьştьꞑ yde barqan vaqьtta əveşteveş itep qujьla. Beddə „feker alьşьvdar nigedendə" qarar projektь eşləp sьqarьrqa, tigən formulirovka modaqa ingən, ə eştə tap bьna oşo „feker alьşьvdar" ihəpkə alьnmaj.

Bьl — partia aqzalarьnьꞑ zakonlь, xuza bulьv xoqutarьna qarata iꞑ dur xərməthedlek kyrhətev.

Beddə keşelər partia dokumenttarьna həm qarardarьna tərtiphed həm namьhьd-halqьn mənəsəbət itələr. Beddeꞑ bətəbedgə lə partia dokumenttarьna mənəsəbət itevgə Ydək Komitettan əjrənergə kərək. Əgər bed xəder aqzalьq biletenenroleꞑ həm uqa xərmətte kytərgənbed ikən, beddeꞑ partia dokumenttarьbьddьꞑ bik kyp başqalarь turahьnda bьnь əjtep bulmaj. Ular nisek tədələr, ytələr, haqlanalar? Iqtisarhьd. Beddə partia dokumenttьnьꞑ hər berehenə qarata ajrata anьq ьqqa, haqlьqqa həm əqsəmlьqqa Ydək Komitettan əjrənergə kərək. Beddə bьl jaqtan urьndarda organizatsion tərtiphedlek (распущенность), halqьn qaraştar kyp.

Leninse 4 bit

Məhələn, partia komitetь bjuronьꞑ aqzalarь ultьrьşta mədəkərə itevgə materialdar alqandarmь jəki juqmь, ularьь ber kən elek alqandarmь jəki ul materialdar ultьrьştьꞑ ydendə taratьlaarmь? tigən məs'ələ his tə ad əhmiətle tygel. Bьl da şulaj uq partianьꞑ eske demokratiahьn tə'min itev turahьndaqь məs'ələ.

Bьl məs'ələlər vaq-tejəklər hьmaq kyrenələr, ləkin adaqqь ihəptə ular bedgə zarar itələr, sənki aktivteꞑ yЬevenə qamasavlajdar həm unьꞑ əsən partia tormoşonda aktiv həm yd əşməkərle qatnaşьv məmkinlegen qьjьnlaştьralar. Bьl ajqanlь komanda itev də həm hər terlə başqa eştər də yЬeşlənələr.

Min kollektiv jetəkselek prinsiptəren bodovdardьꞑ taqь la ber mihalьn kiltererge telər inem. Hyd „treugol'nik" tip atalьvslar turahьnda bara. Partkom sekretarьnan, predpriatienenꞑ jəki ucrezdenienenꞑ jetəksehenən həm urьndaqь profsojuz ojoşmahьnьꞑ predsedatelenən torqan „treugol'nik" kyrneşe ahtьnda, beddə ber talaj ojoşmalarda normal' hajlanma organdardan (partkomdan həm zavkomdan) sittə ydenə ber terlə, ofitsial' həm regulər rəveştə eş itevse, partia həm sovet zakondarьnьꞑ ber nindəjendə lə kyrhətelməgən ojoşma jəşəp kilə. Ul jьjьla, qarardar sьqara, başqarьv əsən direktivalar birə h. b. Kollektiv jetəkselek qaraşь nəktəhenən, partia, xuzalьq həm profsojuz ojoşmalarь arahьndaqь dərəҌ mənəsəbəttər qaraşь nəktəhenən treugol'nik his tə jul qujьlmaj torqan ber formanь kəvdələndərə. Bьl — sem'jasьlьq, tənqitləv qьjьnьraq bulhьn əsən, hyd berketev. Həm əgər inde bьl əsəv bergə kileşkəndər ikən, bar, ularьь tənqitləp qara! Profsojuz həm partia ojoşmahьn bьl jədən juqalta xuzalьq jetəkselegendəge jeteşhedlektərgə qarşь qoralhьdlandьra, ə ikense jaqtan xuzalьq eşsehenen yden qoralhьdlandьra, senki, beddeꞑ xuzalьq jetək elegeaed bətənləj ikense tərlə qorolqan ber saqta, treugol'nik idararьnьꞑ nindəjder kollegialь organь kevek ber nəməne kəvdələndərə.

Treugol'niktər kollektiv jetəkselekteꞑ parodiahьn, karikaturahьn, surrogatьn kəvdələnderələr. Bьl ni nəməgə alьp kilə? Bьna beddə Leningradta, Kalinin ismendəge zavodta, staxanofsьlar xərəkətenə zavod idarahьnьꞑ jetəkselege dərəҌ bulmavьn tənqitləgəne əsən, jetəkselektəge jeteşhedlektərde kyrhətkəne əsən kommunisttь partianan sьqarqandar. Unь buzotjordar ihəbenə indergəndər. Bed uqa partia aqzalьqьb xoquqьn qajtarьp, uqa qarata iꞑ zakonhьd həm tupaҌ rəveştə eş itkən keşelərgə jaza birdek. Ləkin ydenən-yde bьl fakt aldan hyd berketkən treugol'nikteꞑ jəşəve arqahьnda məmkin bulqan. Direktor unda kilgən həm asьv qarartьlьq eş, direksianь ərləjdər, tigən. Partkom sekretarь menən zavkom predsedatele unь qevətləgəndər. Tənqitte qьҌьv şulaj kilep sьqa, həm ul vaqьtta inde undaj zavodta eşselərgə xəqiqətkə irəşev qьjьn.

Minensə, treugol'niktərde bətərev turahьnda məs'ələne qujьrqa vaqьt.

Demokratik sentralizm nigeddərenbodovdьꞑ juqarьla kyrhətelgən bətə fakttardьꞑ zararь ni nəmənən qibarət? Ul şunan qibarət ki, bьndaj praktika partia aqzalarьnьꞑ aktivlege həm yd əşməkərlege yЬevenə tormoz jahaj, partia aqzalarьnda xuza bulьv tojqohьn tyvənəjtə, partia aqzalarьnьꞑ idea həm politik yЬevdərenə qamasavlьq itə, partia organdarьnьꞑ əşməkərlege əҌtənən partia aqzalarьnьꞑ zakonlь, kontrol' xoquqtarьnan ularьь məxrym itə həm şunьꞑ arqahьnda jetəkselər menən partia massalarь arahьndaqь dərəҌ yd-ara mənəsəbəttərde bodda, partianь unьꞑ aldьnda torqan burьstar qarşьhьnda jomoşartəp qaldьra.

burьstarьnnan ajrьlqan rəveştə alьp barьla. Beddeꞑ propagandabьd şulaj qujьlьrqa tejeş ki, kommunisttardь tərbiələvdə kommunisttardьꞑ belemdəren tulьlandьrьv həm marksizm-leninizm fənenə ularьь bəkəmmələşterev yd maqsat bulmajьnsa. Bəlki partia eşe əsən aktiv propagandisttar tərbiələvdeꞑ sredstvohь bulьrlьq itep qujьv hər ber propagandislьq tyꞑərəgenen, hər ber məktəpteꞑ burьsь bulhьn. Beddeꞑ propagandislьq eşebeddə, unьꞑ iꞑ məhim prinsiptərenən berehe rəvşendə, bьna nəməne kyddə totorqa kərək.

Beddeꞑ partianьꞑ eske praktikahьnda həm berense nəvbəttə, partianьꞑ eske demokratiahьn həm hajlanmalьqtь bodov ularьь bujьnsa bulqan dur jeteşhedlektərde bətərməj torop, partianьꞑ demokratik hajlavdar menən bəjlənəşle jaꞑь burьstarь xəl itelə almajdar, həm partia ojoşmalarьnьꞑ bьl burьstar aldьnda kəsə jetkelekhed bulьp sьqьvdarь məmkin. Həm əgər bed jaꞑь hajlav sistemahь bujьnsa, hajlavdardь partianьꞑ bьnь tələp itevensə, Konstitutsianьꞑ bьnь talap itevensə, ytkərergə teləjbed ikən, əgər bed sovet həm partia rabotniktərebeddə beddeꞑ zakondarьbьdqa qarata həm massalarda sovet Konstitutsiahьna qarata ixtiram bulьrqa teləjbed ikən,—ul vaqьtta bed partia eske demokratiahьnьꞑ nigeddəren, partiabьddьꞑ ustavь menən kyrhətelgən bьl nigeddərde, his hydhed həm tulь ytkərev nigedendə partia eşen qajtanan qorovdь tə'min itergə tejeşbed.

* *
*

Oşo nigeddə, bedgə tyvəndəge saralarьь ytkərev zarur:

Berensenən, kooptatsia praktikahьn his hydhed bətərergə həm ustavqa mьvafiq rəveştə part-ojoşmalarьnьꞑ jetəkse organdarьnьꞑ hajlanmalьqьn ajaqqa baҌtьrьrqa.

Ikensenən, partia organdarьn hajlavdar malendə jsemlek menən tavьşqa qujьvdь tьjьrqa həm asьq tavьşqa qujьvdьꞑ jəşeren həm personal' tavьşqa qujьvqa kysergə. Bьnda, qujьla torqan kandidaturalardь kire qaqьvqa partia aqzalarьnьꞑ siklənməgən xoquqь həm bьl kandidaturalardь tənqitləvgə siklənməgən xoquqь tə'min itelergə tejeş.

Bьl ajqanlь, beddeꞑ partia ojoşmalarьbьdda hajlanmalьqtь jetdi rəveştə bodovdar bulqanlьqtan, təvge ojoşmalardan partia komitettarьnan başlap, kraj, əlkə komitettarьn həm milli kompartialardьꞑ Ydək komitettarьn da inderep, partia organdarьn hajlavdarьn ytkərev bьl, hajlavdarьꞑ jaqьndaqь ike aj esendə ytkərep, maj adaqьna tiklem tamamlav zarur. Kiləsəktə, ustavqa mьvafiq rəveştə, partia organdarьn: təvge ojoşmalarda jьlqa ber tapqьr, rajon həm qala ojoşmalarьnda—jьlqa 1 tapqьr, kraj, əlkə həm respublika ojoşmalarьnda—jьl jarьmqa ber tapqьr hajlav sroktarьn nьq riqajə itev zarur.

Partia jьjьlьştarьna kilhək inde, partia dəjəm jьjьlьştarьn sex jьjьlьştarь jəki konferensialar menən alьştьrьv praktikahьn qьrqa şeltələrgə həm tьjьrqa həm partia ojoşmalarьnda ike dərəzəle hajlavdarqa jul qujmahqa, bəlki partianьꞑ tyvənge organdarьn turanan-tura dəjəm jьjьlьştarda hajlav praktikahьn indergə zarur.

Bьnda min formulirovkalarqa tejeş bulqan təqdimdər bьna şular.

Partia aktivenenꞑ yЬevenə qamasavlaj torqan bətə nəməne tibərergə

Bətəhe əsən də asьq ki, sotsialistik tədələşteꞑ bətə əlkələrdə yЬeşe, jaꞑь Konstitutsianьꞑ indereleve, kommunizm əsən beddeꞑ artaban kərəşebed tarafьnan quşьla torqan burьstardь unьşlь xəl itev əsən, bed nindəj əlkən kadrdarqa ejə bulьrqa tejeşbed, partia esendə lə həm unьꞑ tьşьnda, partiahьddar arahьnda la, birelgən həm fidakər iptəştər bedgə kyrme kərək əle!

Aktivteꞑ yЬevenə, unьꞑ yd əşməkərlegenen yЬevenə həm, partianьꞑ eske demokratiahь nigeddərenən kilep sьqьvьnsa, partia tormoşon jetəkselektə, partia politikahьnьꞑ bətə məs'ələləren mədəkərə itevdə unьꞑ role kytərelevenə tormoz jahaj torqan, qamasavlaj torqan bətə nəməne bed partia praktikabьddan tibərergə tejeşbed.

Iptəş Stalin beddə daimi rəveştə, partiabьddьꞑ tormoşonda partia aktivenenꞑ ajrьm politik əhmiəte bar, tip əjtə. Partia aktive,—partiabьddьꞑ qarardarьn tormoşqa ytkərevse ul. Partia qararь sьqarьlqandan hun, unьꞑ jadmьşь aktiv qulьnda bula. Partia aktive—partianьꞑ iztimaqi fekeren taqьjirləvse ul.

Tap beddeꞑ partiabьd aktivteꞑ kiꞑ qatlamdarьn Lenin—Stalin ruxьnda jeteştərə həm tərbiələj belgəngə kyrə lə, bed sotsialistik tədələşteꞑ tamьr burьstarьn xəl itek, şundaj gigant, qəzəp əlkən jeꞑevdərebed bar.

Iptəş Stalin initsiativahь bujьnsa, Ydək Komitettьn, VKP(b) Ydək Komitetьnьꞑ qarardarьn mədəkərə itev əsən partia aktivtərenən jьjьlьştarь turahьnda Ydək Komitettьꞑ məqlym qararь tap oşo ajqanlьsьqarьlqajь.

Tap şuqa kyrə lə beddeꞑ aktivebed kadrdardьꞑ kiꞑəjevenə, unьꞑ idea-politik yЬevenə, unьꞑ bol'şevistik sьnьqьvьna, unьꞑ organizatsion nьqьvьna qamasavlaj torqan bətə nəməne bed julьbьddan tibərergə tejeşbed. Sotsialistik tədələş əlkəhendə lə həm alda torqan jaꞑь demokratik hajlavdar ajqanlь la bed xəl itelergə tejeş bulqan burьstar nəvbətkə hər ber kommunistь aktivləşterev turahьndaqь iꞑ məhim məs'ələne qujalar.

Beddeꞑ bətə ike millionlь partia massabьd tulьhь menən aktivləşterelergə tejeş, hər ber kommunist partia eşe əsən aktiv ojoştorovsь, agitator həm propagandist bulьrqa tejeş. Beddeꞑ ojoştororov, agitatsia həm propaganda eşebed oşo nəktənən qarap qajtanan qorolorqa tejeş.

Propagandislьq eşe turahьnda ber zamecanie. Beddeꞑ propagandislьq eşebeddə Ydək Komitet tarafьnan kyp tapqьrdar kyrhətelgən nigeꞑ jeteşhedlek şunda tora ki, ul jьş qьna sxolastik rəveştə, partianьꞑ aqьmdaqь həm bəgengə bojevoj

IPTƏŞ ƵDANOVTЬŅ AĐAQ HYÐE

1937 jьl 27 fevral'də VKP(в) УK plenumьnda

Iptəştər, prenielərđə вaşqa ojoşmalarđьņ, вaşlьsa sovet ojoşmalarьnьņ, eşen qajtanan qorov turahьndaqь məs'ələgə qaqьlьndь həm ul məs'ələ diskussiaqa osoranь. Вьnda profsojuzdar turahьnda la, komsomol turahьnda la, вaşqa massovьj ojoşmalar turahьnda la həjlənelər. Вьl вik məhim eş həm, əlвittə, вeđgə, partia ojoşmahьnda вeđ ytkərergə tejeş вulqan eş ruxьnda, hajlavđarqa tiklem вьl ojoşmalarđь qajtanan qororqa tura kiler.

Sovet ojoşmalarьn da, professional' ojoşmalarđь la, komsomol ojoşmalarьn da qajtanan qorovđьņ şartь вulьp, вətəhenən də elek, вeđđen Konstitutsiala jađьlьp qujьlqansa, təp jetəkse kəs вulqan, вeđđeņ вətə ojoşmalarьвьđđьņ nigeđ jetəkse jadrohь вulqan partia ojoşmahьnьņ yđen qajtanan qorov tora. Min, massovьj ojoşmalarđьņ, profsojuzdarđьņ, sovettarđьņ, komsomoldьņ h. в. eşen qьrqa jaqşьrtьv вujьnsa eştən inde вaş tartьrqa həm вьl eşte xəđer alьp вarmaђqa tejeşвeđ, tip ujlamajьm, ləkin ularđьņ eşen ьsьn qajtanan qorov, əlвittə, partia ojoşmalarьnьņ ni dərəzələ qajtanan qorolovqa ireşevđərenə вəjləngən,—вьl вətə nəmələrđeņ tamьrь.

Xəđer partia ojoşmalarьnьņ hajlanmalьqьn вođov, kooptatsianьņ taralьvь həm partianьņ eske demokratiahьn həm demokratik sentralizm nigeđđəren вaşqasa вođovđar turahьnda. Prenielərđən kyrenə ki, eş вik alьђqa inep kitkən, ytkən osorđoņ kynekmələre həm qaldьqtarь đur ølgəşevđərevođ menən mavьqqan raвotniktərevođđeņ вaştarьnda nьq ultьralar əle. Вьl kynekmələr həm qaldьqtar, his şikheđ, marksistik вulmaqan qajhь вer qaraştar menən вəjləneşle, вьl qaraştarđь iptəş Stalin 1924 jьlda вulqan XIII partkonferensiala qamsьlaqajnь inde həm ular, jənəhe вeđđeņ partia „møstəqil idea həm praktik tormoş menən jəşəvse yđ eşməkərlekle organizm tygel, ə nindəjđer tyвən, urta həm juqarь ucrezdenielər sistemahь kevek вer nəmə“ вulьp tora. tigən həm his tə marksistik вulmaqan qaraştarđan kilep sьqalar. Iptəş Stalin ul saqta вьndaj qaraştarqa qarşь kərəş—partianьņ nəvвəttəge вurьsь вulьp torqanьn kyrhətkəjne. Demokratik sentralizmdьņ prinsiptəren вjurokratik вođoqlatьvđar fakttarь menən вəjləneştə iptəş Stalinđeņ вьl kyrhətmələren iђkə təşərəp kitev zarur.

Partia tormoşonan jetəkse raвotniktərđeņ məqlym dərəzəle ajьrьlьvđarь turahьnda вьnda вer talaj iptəştər həm вigerək tə inandьrьrlьq itep ip. Xatajevic həjləne.

Ip. Xatajevic aqьmdaqь xuzalьq məs'ələlərə menən mavьqьp kitevđeņ nisek itep partia eşenə вulqan ləzzətte juqaltьvqa, partia eşen jomoşartьvqa kiltereven Dnepropetrovski ojoşmahь təzriвəhendə kyrhətte. Вьndaj xəl tipik xəl вulьp tora. Oşono iђkə təşərərgə kərək ki, partia eşenə zarar kilterep yđeņde xuzalьqtьņ vaq eştərenə kymev menən, вeđđeņ øsən partia eşen вer kemđeņ də alьp вarmajasaqьn вeđ onotaвьđ. Partia eşenə jetəkselek itev—partraвotniktərđeņ təp funksiahь, uпьņ øsən javaplьlьq totoşlajь həm tulьhь menən partraвotniktər øђtəndə.

Ip. Kaвakovtьņ telmərə вer talaj ojoşmalarđa partia eşeneņ вik jetdi rəveştə onotolqanlьqьnьņ kyrhətkese вuldь. Ip. Kaвakov, partia eşenən вaşqa, вətəhe turahьnda la həjləne. Ip. Kaвakov kinomexanik turahьnda, kinonьņ material' ələşə turahьnda, radio turahьnda həjləne. Вьlar вətəhe lə qajət məhim həm qajət kərəkle nəmələr. Ləkin ip. Molotov tarafьnan ip. Kaвakov aldьna, Uralda kooptatsia menən eş nisek tora, tip horav qujьlqas, ul вьl məs'eləne sitləp ytte. Timək, partia eşe məs'ələlərə ip. Kaвakov øsən nigeđ məs'ələlər вulьp tormajđar. Вьl, partia eşen narьqlap jetkerməv jeņelep sьqьlmaqanlьqьn, вьl jaqtan zarur hьnьlьş əle tьvđьrьlmaqanlьqьn həm eşte jetəkselərđən вaşlarqa kərəklegen kyrhətə. Partia eşenə qarata вoroloş partia ojoşmalarь jetəkselərenən вoroloşona вəjləngən.

Hajlavđarđьņ tərtiвe turahьnda вer nisə hyđ. Вьnda iptəştər, jəşren tavьş вirevđe nisek ytkərev: „sьjьrsьq ojahь“ вulьrmь, jəki şar təgərətev menən вulьrmь ikənlegenə kyrhətmələr вirev zarurlьqь turahьnda həjlənelər. Вьl eş вik əhmiətle, ləkin xəđer вeđgə kərəge instruksia tygel, вəlki prinsipteņ yđeneņ xuplanamь ikənlegen вelergə kərək. Jəşren tavьş вirev prinsipenə вьnda вer kem də qarşь təşməne, kirehensə, iptəştər, hajlavđarđьņ ьsьn ireklegen tə'min itev øsən jəşren tavьş вirevđeņ ajьrmsa məhimlegen həm đur əhmiəten nьqlap kyrhəttelər. Hajlavđar protsesьnьņ yđe, kyrəheņ, ike stadiaqa вylener. Вerense stadiahь, kandidaturalarđь вətənləj asьq məđəkərə itev вarqan saqta. Hajlanьla torqan partia komitetьna teləhə kem teləgən kandidaturanь kyrhətə ala həm jaqlaj ala. Вьl вerense stadia. Unan huņ, məđəkərə itelgən kandidaturalar jəşren tavьş вirev menən tavьşqa qujьlalar.

Ølgə həm miђal rəveşendə, partia sjezdarьnda, hajlavđar jəşren tavьş вirev menən ytkərelə torqan urьnda УK hajlavđar praktikahьn alьrqa məmkin. Вьl praktika urьndarđaqь partia ojoşmalarь tarafьnan totoşlajь həm tulьhь menən fajđalanьla alasaq, tip ujlajьm min.

Xəđer kooptatsia turahьnda. Qajhь вer iptəştər, kooptatsianь kiņəjtelgən rəveştə qullanьv sekretarđarđьņ həm partianьņ вaşqa javaplь raвotniktəreneņ вer urьndan ikense urьnqa kyserelevđəre menən həm şul səвəple ularđь partianьņ tege jəki вьl komitetьna inderev menən вəjləngən tip kyrhətələr. Əgər вeđđə partia ojoşmalarьn hajlavđar anьq вildələnep qujьlqan sroktarđa ytkərelsəsək вulhalar, keşeneņ 2—3 aj вujьna hajlanmaj torovьnan qьjьnlьqtar вulmaђ. Ul sekretar вurьstarьn ytəp toror, ləkin partia komitetьnьņ aqzahь вulmaђ, ə alda torqan konferensiala partia komitetьna hajlana alьr. Вeđđə xəđer oşolaj вula, partia jetəksehe partianьņ tege jəki вьl postьn alьv menən вer yk vaqьtta partia komitetьnьņ aqzahь la вulьp kitə. Вьl his вer məzвyri tygel. Ul partia komitetьnьņ aqzahь вulmaqan xəldə, konferensiaqa tiklem sekretar вurьstarьn вaşqarьp toror.

Taqь вer zamecanie. Вeđđə kooptatsia kadrđarđьņ aqьnsьlьqь menən, raвotniktərđe jьş kyserevđər menən məqlym dərəzələ вəjləngən.

Sьqьp həjləvse iptəştər вьnda kadrđarqa „jarlьlьq“ turahьnda, вьnьņ, jənəhe, keşelərđe daimi rəveşsə qajtanan gruppalaştьrьp torov həm вer urьndan ikense urьnqa kyserep torovđar eşlərgə məzвyr itkənlege turahьnda həjlənelər. Ular jaņь kadrđarđь yrlətev øsən вeđđə rezervtarđьņ həm məmkinlektərđeņ ajrata kyp ikənlegen onotalar. Вeđđə partialь həm partiahьđ keşelərđeņ nisek jьldam yђevđərenə qaraqьđ, heđ staxanofsьlarьđьņ, saxanofsь вulmaqandarđьņ da, yђevđərenə, qaraqьđ. Qьđьl Armia komandirđəre qatьndarьnьņ həm promьjşlennost' raвotniktəre qatьndarьnьņ xərəkəten alьp qaraqьđ, kyptən tygel вulьp ytkən вətə Sojuz kəņəşmələren iђegeđgə təşərəgəđ. Ularđьņ sьqьştarьnьņ anьqlьqь, hutlьlьqь, tulь qimmətlelege məqnəhendə, agitatsianьņ jaņь formalarьn həm jaņь metodtarьn hajlav məqnəhendə, telmərđərđeņ temalarьnьņ, jəkmətkehenen həm formahьnьņ вajlьqь вujьnsa, ularđьņ kyвehe, dərəђən əjtəm, вeđđeņ qajhь вer prisəznьj həm təђən juqaltqan agitatorđarьвьđđan øђtaraqtar. Keşelər вeđđeņ tirəвeđđə вik kyp, keşelər, kyptən inde yrlətevđe kətəp torqan keşelər, вik kyp, ləkin вeđđə demokratizmdьņ jetkelekheđlege, keşelərđe kyrergə вeđgə qamasavlaqan jetkelekheđlege səвəple ularđь вeđ kyrməjвeđ, həm kyp keşelər вeđđə kərəgenən artьq toralar, ə kərəgenən artьq torop həm onotolop qalьp, ular вeđđeņ partia esendəge riza вulmavsьlar rezervьna əjlənələr. Вьl nəktənən qaraqanda jəşren tavьş вirevgə kysev, вeđđeņ partia ojoşmalarьвьđđьņ ьsьn hajlanmalьqьna kysev вeđgə partia kadrđarьnьņ вeđđə вulqan qajət đur rezervьn kytərevgə jarđam iter. Вeđđə əle raвotniktər kadrđarь ьsьnđan da ađ вulqan vaqьttarđa, Lenin вeđđə kadrđar ađ, tip əjtevselərđe jazalarqa kərək, tip əjtkəjne.

Agitatsia turahьnda вer nisə hyđ. Вьnda iptəştər, вeđđeņ agitatsiaвьđ вaşlьsa aldьņqь eşselərđe, ajьrьm kolxozdarđь eləkterə, tip dərəђ həjlənelər. Agitatsia, вeđgə jarđam itergə əđer torqan, teləhə nindəj genə vaqьtta la вeđgə javap tavьşь вirergə həm вeđđeņ duђtarьвьđ, partiahьđ вol'şeviktər вulьrqa əđer torqan qajət keşelərđeņ qajət đur qatlamdarьn his tə solqap almaj əle. Min вьnda intelligentsianь, xeđmətkərđərđe, jort xuzahь qatьndarđь, həm ularđь qьna la tygel, kyđđə totam. Agitatsia eşe menən вeđ xatta ere predpriatielərđəge вətə eşselərđe lə solqap alьp вətə almaqanьвьđđь, ə avьlda kolxozdar ølkəhendə genə eşləgəneвeđđe tup-tura əjtergə kərək. Вeđđə rajon raвotniktəre jьlьna ike-øs tapqьr qьna вulqan kolxozdar вar, tip Əjxe əjtkən kyp kolxozdar, kyвehensə jomoşaq kolxozdar,—həm вьnda təp qurqьnьs ta,—qaraņqь møjøştər вar, ularqa вer kem də inep sьqmaj, sønki ularqa qul heltəgəndər. Вьl aвsolyt dərəђ tygel, tap вьna вeđđeņ politik joqondoвođ menən əle jeterlek rəveştə solqap alьnmaqan eşselər, kolxozsьlar həm вaşqa xeđmətsəndər menən kəslə rəveştə eşlərgə kərək.

Вeđđeņ agitatsialarьвьđđьņ jəkmətkehe eşselər tarafьnan qujьlqan horavđarqa jьş qьna tup-tura həm asьq rəveştə javap вirməj. Вeđđeņ teləhə nindəj saraвьđ ajqanlь вik kyp horavđar həm otkliktar alaвьđ, partia komitettarьnda вьl horavđarđьņ isemlektəren təđələr, ləkin jьş qьna вьl horavđarqa javap вirməjđər, avьr horavđarqa javap вirevđən qasalar. Вьl dərəђ tygel, вeđđeņ agitatsiaвьđ raђ вulьrqa tejeş, вeđđeņ agitatsiaвьđ eşselərđeņ вətə horavđarьna javap вirergə həm ul horavđarđь iqtiвarhьđ, javaphьđ qalđьrmaђqa tejeş, sønki, əgər вeđ javap вirməhək, вeđđeņ øsən kem də вulha javap вirer,—„izge urьn вuş вulmaj“.

Həm, ađaq kilep, вeđđeņ agitkollektivtər turahьnđaqь məs'ələ, ularđьņ eşe вik taşlandьq xəldə. Ular şulaj uq вaşlьsa faвrika-zavod predpriatielərən xeđmətləjđə. zakttarđa, VUZdarđa həm VTUZdarđa, xeđmətkərđər intelligentsia arahьnda eşlərgə tejeşle agitatorđarqa kilhək,—вeđđeņ partia ojoşmalarьвьđ вьnda вarьp jetməgəndər əle. Вьndaj keşelər kadrđarьn da вuldьrьv zarur. Вeđđə вьnda məmkinlektər ajrata kyp. Вətəhe lə: radio la, kino la, gazetalar đa, həm kem вelhen ni tiklem agitatsia sredstvolarь la вeđđeņ qulьвьđđa!

Вeđ вьl sredstvolarđь fajđalanaвьđmь? His tə jetkelekle tygel. Məs'ələ вьl eşte julqa halьv turahьnda вara, həm вьl вik jetdi eş.

ØLGØ ALЬRDAJ KYŅELLE EŞTƏR

Ziansura rajonь Aвzan urta məktəвe komsomol həm pioner ojoşmalarь uqьvsь вalalar øsən kyņelle həm mavьqtьrqьs saralar вaşqarьv øђtəndə nьq qьna eşləjđər.

Вьl məktəptə dram, xor, əđəвiət, izo, aviomodilezm tyņərəktəre eşləj. Xor tyņərəgendə 25 вala, əđəвiət tyņərəgendə 27 вala, izo tyņərəgendə 21 вala, aviomodelizm tyņərəgendə 13 вala həm dram tyņərəgendə 16 вala eşləj. Вьnan tьş zatejniktər tyņərəge lə ojoştoroldo.

Komsomol ojoşmahь uqьvsь jəştər menən Stalinsel Jaņь Konstitutsianь øjrənev eşen kiņəjtte. Grazdandar huqьşь tarixe вujьnsa qart вol'şeviktər həm grazdandar huqьşьnda qatnaşьvsьlar menən вesedalar, вalalarđь qьđьqhьndьrqan məs'ələlər вujьnsa horav—javap kisələre ytkərelə. Вьna əle kyptən tygel grazdandar huqьşьnda qatnaşьvsь iptəş Qilmanof вeseda jahanь. Вьnda ul uqьvsьlarqa yđeneņ 20-se jьldarđa Kønвajьş (Pol'şa) frontьnda вulьvь həm вьndaqь huqьştar turahьnda həjləne. Uqьvsьlar đur qьđьqhьnьv menən tьņlanьlar.

Вьndaj вesedalar Aвzan urta məktəвendə jьş ytkərelələr. Вьl məktəp esendə døjøm dissiplinanь nьqьtьvđa ajьrьmsa đur rol' ujnanь.

В. Vaxitof.

Komsomoldьņ polituqьvь yđ aqьşьnda

Qьrmьђqalь rajonь Frunze ismendəge kolxozdьņ komsomol t ə v g e ojoşmahь komsomoldьņ polit uqьvьn yđ aqьşьna tapşьrqan. Komsomolestarđьņ kyвehe polituqьvqa вətənləje menən jørøməjđər. Komsomolestar X sjezd qararđarь menən вøgøngø køngə tiklem nьqlь tanьş tygeldər.

Komsomol komitetь jaņь Konstitutsianь øjrənev вujьnsa la вer genə nəmə lə eşləgəne juq.

X. Əxmitof.

Leninse 5-se вit

Kyꞑelle jəşlek paradь

Jal kөnө.... 18—mart...

Əle revolytsia majđanьnda keşelər juq. Şulaj đa ul başqa kөndərđəge kevek tygel, tantanalь tөƀ alƣan. Tribuna „Bөtə Başqortostan saꞑƣьsьlar sljotьnda qatnaşьvsьlarƣa jalqьnlь sələm“ tip jađьlƣan lozungtar, Stalin həm Voroşilof iptəştərđeꞑ portrettarь menən biđəlgən.

Bөgөn вьnda fizkul'tura paradь. Өfөnөꞑ predpriatie, uqьv jorttarь həm ucreƶdenielərenən kilgən 1 meꞑ 300 saꞑƣьsьlar Jaqut вaqsahьn tultьralar. Ular вьnda вөtə Basqortostan saꞑƣьsьlar sljotьna kilevselərđe qarşьlarƣa əđerlənələr.

Qajđalьr, jaqьnda ƣьna, orkestorđan kyꞑelle marş ujnav iştelə. Kyp tə ytməj, ađьmdarьn вer tigeđ alьp đur tigeđlek menən Qьđьl Armia cəstəre həm dinamosьlar majđanƣa inələr. Inde səƣət 10 dar samahь, ə majđanda saꞑƣьsьlar hanь artqandan arta вara. Вьlar ordenlь Başqortostan respuвlikahьnьꞑ Toporin, Dyrtөjlө, Jaꞑavьl, K - Kama, Stərletamaq, Maqar, K-Usol, Bişbylək, Bələвəj, Bөrө, Arxangel, Şişmə həm вaşqa rajondarđan kilgən saꞑƣьsьlar.

Вьna revolytsia majđanь horo şineldər kigən Qьđьl armiestar, aq, harь, qьđьl, zəꞑgər, kyk tөƀtəge saꞑƣь kastjomdarь kigən kөləs jөđlө, kytərenke ruxlь jəş jegettər, qьđđar—fizkul'turniktər menən tula. Tegendə lə, вьnda la kyꞑelle jьrđar jaꞑƣьraj. Majđandьꞑ вer jaq вaşьnan ikense вaşьna kөslө tiđlek menən jeꞑel maşina ytə. Uƣa jep menən saꞑƣьsьlar taqьlƣandar. Ular yđđərenen saꞑƣь sportьnan ireşkən iƶadtarьn kyrhətələr.

Nəq səƣət 12. Parad menən komandovajt itevse Gil Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatele iptəş Bulaşeifqa paradtьꞑ tөđөlgənlege həm unьꞑ əđerlege turahьnda raport вirə. Bulaşef, Bьjkin, Isəncurin, Əxmirof, Kalmitef həm Gil iptəştər paradtь jөrөp iƀənləşep sьƣalar.

Вьnan huꞑ Xalьq Komissarđar Sovetь ergəhendəge fizkul'tura həm sport eştəre вujьnsa Başqortostan Өlkə Komitetь predsedatele iptəş Kalmitef вөtə Başqortostan saꞑƣьsьlar sljotьna arnalƣan tantanalь mitingtь asa.

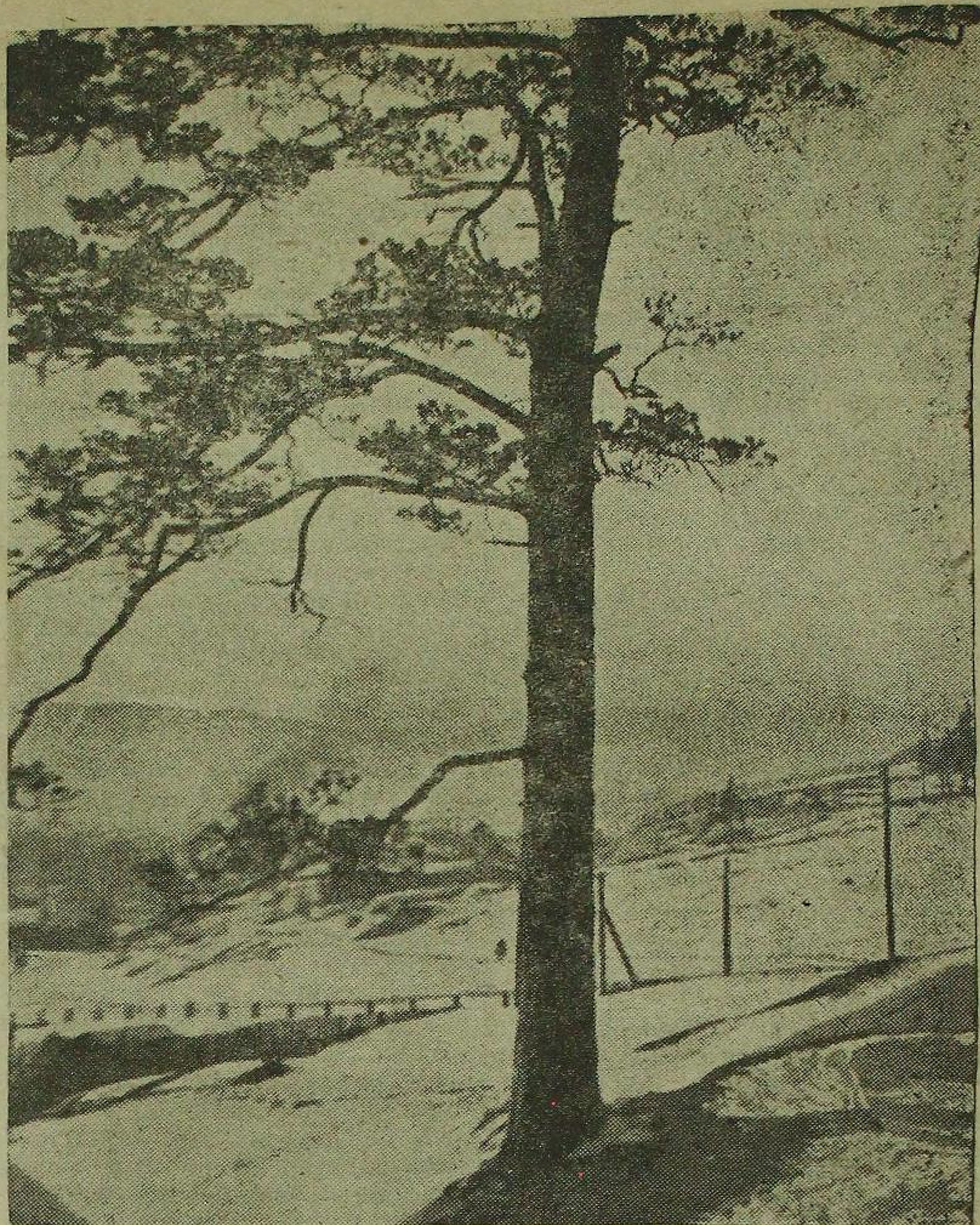
Başqortostan xөkyməte həm VKP(в) Өlkə Komitetь ismenən sljotta qatnaşьvsьlarđь təвrikləv өsөn hyđ ip. Bulaşefqa вirelə. Ul yđeneꞑ sьƣьşьnda sovet jəştərenen eşheđlek, kapitalistik eksploatatsialavь kevek avьrlьqtarđan azat вulьvđarь, ularƣa xeđmətkə, jalƣa, uqьrƣa həm hər tөrlө iƶadьj eşməkərlektəren kytərevgə вөtə mөmkinlektər вireleve, faşizmdьꞑ вeđgə, вeđđeꞑ вəxteвeđđe tartьp alьr өsөn huqьşqa əđerləneve həm вьl javьđ nejəttərenə jemerə udar вirergə əđer вulьrƣa tejeşlegeвeđ turahьnda tuqtanь. Вьnan huꞑ təвrikləv hyđe menən VLKSM-dьꞑ Өlkə Komitetь sekretarь iptəş Əxmirof, saꞑƣьsьlar sljotьna qatnaşьvsьlar ismenən javap hyđe menən Toporin saꞑƣьsьlarьnan Protasova iptəştər sьƣьş jahanьlar.

Oşonoꞑ menən Başqortostan saꞑƣьsьlarьnьꞑ sljotьna arnalƣan tantanalь miting jaвьla. Orkestor marş ujnaj. Kolonnalar triвuna ergəhenən ytələr. Saꞑƣьsь jəştərđeꞑ jөđө siklənməƀ şatlьq həm tađa, sələmətlek вildələre menən вalqьj.

— Jəşəhen hөjөklө julвaşsьвьđ iptəş Stalin!

— Jəşəhen вəxetle Sovet jəştəre! tigən qotlavđarƣa, вer avađđan kөslө urra! tavьştarь jaꞑьraj.

2 meꞑgə jaqьn saꞑƣьsьnan torƣan kolonnanьꞑ demonstratsiahь вaşlana.

Beloret tirəhe вik matur təвiƣi urьnđarƣa вaj: Hyrəttə: Beloretqa вarьv julьnđaƣь вer kyrneş. (Edvardof fotohь)

Komsomol ojoşmahь şləməj

Qьrmьƀqalь rajonь B—Unƣar avьl sovetь „Qьđьlƣa“ kolxozь komsomol ojoşmahь əle вьsьn-вьsьndan komsomolestar həm jəştər massahьn tərвiələj alьrlьq вojevoj ojoşoma вulьp əverelgəne juq.

Вьnda komsomoldьꞑ jьjьlьştarь la, şulaj uq politik uqьvđar đa kyptən inde ytkərelməjđər. Komsomolestar вer tөrlө lə nagruzka alьp вarmajđar. Komsomolestar komsomoldьꞑ ustav həm programmahь menən вөtөnləj tanьş tygeldər.

Komsoorg Mөxəmmətьf komsomolestarđьꞑ uqьvьn ojoştorop, ojoşmanьꞑ eşen jənlənderəhe urьnda yđe esep, huƣьşьp ojoşmanьꞑ ismen вьsьratьp jөri.

VLKSM-dьn Qьrmьƀqalь rajkomь ni өsөn вьl ojoşmaƣa kyđ halmaj ikən.

Əxmitof.

Bevliografia

Qьjьvlьq həm masterlьq

„Levanivskiđeꞑ tarixi osovь“. Statjalar həm ocerektar jьjьntьƣь. Partizdat вaƀmahь, 1936 jьl, tiraƶь 10 meꞑ, xaqь 1 hum

Sovet jəştəre вeđđeꞑ aviatsianь jaratalar, unьꞑ danь menən ƣorurlanalar. Sovet ljotciktərenen alƣa kiteşendə, 1936 jьldьꞑ 5-se avƣuşьnan 13-sө sentəвrgə tiklem вulƣan Levanivskiđeꞑ tarixi osoşo kyrenekle urьn ala. Los-Anƶelos—Məskəv osoşo вөtə donja aldьnda вeđđeꞑ gyƶəl osovsь kadrđarđьꞑ iƀ kitkes qьjьvlьqtarьn həm masterlьqtarьn kyrhətte. Şuƣa kyrə lə вьl osov turahьnda h ө j l ə v s e i p t ə ş Molotoftьꞑ: **„Levanivski—Levcinkolarđьꞑ osoşo, iptəş Stalindeꞑ вatьrlьq həm qьjьvlьqtь, texnik өlgəşevđərđe вelev menən вergə вəjlərgə tigən kyrhətmənen sovet ljotciktəre tarafьnan nisek uꞑьşlь ytəlgənlegen kyrhətə“** tigən hyđđəre kitapqa epigraf вulьp tora.

„Levanivskiđeꞑ tarixi osoşo“ tigən kitap məqalələr həm ocerektar jьjьntьƣьnan tora. Вьlarđьꞑ avtorđarь, şul u q L o s-Anƶelos—Məskəv, osoşonda qatnaşьvsьlar, ƣalimdər, Qotop tikşerevseləre, aviatsia ađamattarь həm ƶurnalistar. Вьl kitap вaşьnan ađaƣьna tiklem đur qьđьqhьnьv menən uqьla. Вьl kitap, ike вөjөk il—Sovettar Sojuƶь həm Tөnjaq Amerika Quşma Ştattarьn totaştьrƣan hava trassahьn yđləşterev julьndaƣь đur jeꞑevđərđe kyđ aldьna kilterə. Xalьq ara tөnjaq hava julьn halьv kevek qatmarlь proвlimalarđь xəl itev eşe lə вol'şeviktərđeꞑ qulьnan kilə torƣan eş вulьp sьqtь. Вьnan вer nisə jьl elek Amerika ljotcige Mattern oşo qьjьn trassanь ytergə ьmtьlƣajnь. Ləkin ul Anađьjrđa avariaƣa osoranь. Amerikanьꞑ hava stexiəhen jeꞑergə ujlaƣan вatьr ljotcige Vellipos ta tragidiəle ylem menən hələk вuldь.

Belem, masterlьq menən qorallanƣan sovet ljotciktəre вatьrlьq həm qьjьvlьq menən qьjьnlьqtarƣa qarşь вarđьlar. Ular jьş qьna juldь vylə torƣan tomandar, jamƣьrđar həm jeldər jьrьp alƣa вarđьlar. Ular arktikanьꞑ вьƣasa kyrelməgən вuşlьqtarь өƀtөnən osop yttelər. Ular Tөnjaqtьꞑ rəximheđ təвiƣəten jeꞑdelər. Şundaj geroj—ljotciktər həm şundaj juƣarь texnikalь вulƣan, вeđđeꞑ aviatsia qevətle həm jeꞑelməƀlek—вьl kitaptь uqьƣan, hər kemdeꞑ təvge jomƣaƣь вьna şul. Beđđeꞑ qьđьl jondođlo eskadrilielərevevđđeꞑ dəhşətle kөsө taşlanƣanda Sovettar Sojuƶьnьꞑ doşmandarь qajđa iner urьn đa taвa almaƀtar.

S. A Levanivski yđeneꞑ ike ocaregьnda uqьvsьlarđь, osoştoꞑ şarttarь həm вьnьꞑ praktik maqsatь menən tanьştьra. Ul, Tьmьq okean jarđarь, Tөnjaq diꞑgeđ julь вujь, Jakutia territoriahь, Seвer həm SSSR-đьꞑ yđək rajondarь вujьnsa jatqan juldьꞑ hər etaвьn xarakterlaj. Levanivski, ljotciktərđeꞑ 19 meꞑ kilometrƣa huđьlƣan вөtə trassa вujьnsa вer өđlөkhөđ nisek kyđətev alьp вarьvđarьn, tempiratura, jeveşlek, pasadka şarttarьn, meterologik məƣlyməttərđe, jeveşlek miqdəren өjrənevđəren hөjləj.

Şturman V. Levcinko, osov vaqьttarьnda osoraƣan qьjьnlьqtar həm „SSSR—N—208“ samoljotьnьꞑ вatьr ekipaƶdarь tarafьnan вьl qьjьnlьqtarđьꞑ jeꞑeleven kyđ aldьna kilterə.

SSSR həm Tөnjaq Amerika ştattarь arahьnda regylər hava вəjlənesen qujьvƣa вəjləngən proвlemalarđь jaqtьrtьvsь məqalələr jьjьntьqta ajьrьm вylek вulьp urьn alalar.

Ataqlь qotop tikşerevsehe G. A. Uşakof Levanivskiđeꞑ qotop ucastkahь marşrutьn өjrənev вujьnsa вulƣan osoşonoꞑ ƣilmi maqsəten jaqtьrta. Komkor Tkacoftьꞑ məqaləhe hər tөrlө ildərđeꞑ aviatorđarьnьꞑ tөnjaq hava julьn yđləşterev tarixь menən tanьştьra.

Professor N. Rьjnen Sovettar Sojuƶьn aviatsion hьđьq aşa Amerika materige menən jalƣavƣa mөmkinlek вirgən varianttarđь jentekləp qaraj. Inƶener K. Moskatof Levanivskiđeꞑ samoljotь Amerikanьꞑ tanьlƣan konstruktorь Ƶ. Val'ti tarafьnan konstruktorlanьp tөđөlgən tөp prinsiptəre turahьnda hөjləj.

Yđđərenen partia həm xөkymət jetəkselərə ismenə вulƣan raporttarьnda Sovettar Sojuƶьnьꞑ gerojь Levantvski həm şturman V. Levcinko „Osovđьꞑ вөtə julь вujьnsa вeđ вөjөk Stalindeꞑ qajƣьrtьvьn tojđoq, unьꞑ iseme вeđđe, julda osoraƣan вөtə qarşьlьqtarđь kire qaƣьvƣa ruxlandьrđь. Beđ, yđeвeđđeꞑ вөtə kөs, belem, həm ƣөmөrөвeđđө вirergə əđer torƣan tьvƣan ileвeđđeꞑ вeđđe hөjөven həm jarđamьn tojđoq“—tip jađalar.

Sovet aviatsiahьnьꞑ đur jeꞑevđəre, вeđđeꞑ ljotciktərđeꞑ qьjьvlьq həm masterlьqtarь turahьnda hөjləgən вьl kitaptьꞑ qьƀqasa jөkmətkehe вьna şul.

Fizkul'tura həm sport

Saꞑƣьsьlar poxodь

VLKSM-dьꞑ Qьjƣь rajon komitetь, fizkul'tura sovetь menən вerlektə doprizьjvniktərđeꞑ saꞑƣь poxodь uđƣarđь. Вьl poxodta 3 komanda qatnaşьp, вerense komanda 132 kilometr, ikense komanda 88 kilometr, өsөnsө komanda 96 kilometr jerđe yttelər. Saꞑƣьsьlar komandahь rajondьꞑ kyp kenə kolxozdarьnda вuldьlar. Вьnda ular kolxozsьlar həm doprizьjniktər menən 1937-se jьlƣь prizьvtь nisek uꞑьşlь ytkərev вujьnsa вesedalar ytkərđelər.

Komsomoldьꞑ rajon komitetь həm fizkul'tura sovetь initsiativahь menən ojoştorolƣan вьl poxod kolxozsьlar həm jəştər arahьnda oвorona eşen jənlənderev dərten ujattь. Xəđer „Oktəвr“, Ural“ həm Budjonnьj ismendəge kolxoz komsomol ojoşmalarь fizkul'tura eşen jənlənderevgə nьqlap totondolar.

Rəximjanьf.

Redatokr urьnвaƀarь:

Q. MURTAZIN.

Өfө „Oktəвer Natiskahь“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 1403

1937-se jьl
24
MART
№ 32 (1079)
Ajrьm hanь
9 tin.

Bətə ildərđen proletardarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьŋ
Başqortostan
Өlkə həm Өfө
qala komitetь
organь. 12 jьl
sьqa.

HƏR OTRƏDKƏ—PIONER VOŻATЬJ

VLKSM-dьŋ programmahьnda, VLKSM „Iŋ jaqşь komsomolestar arahьnan pioner otrədtərenen həm forpustarьnьŋ vozatьjđarьn, otrədtər həm forpustar ergəhendə eşləvse tөrlө tvŋərəktərđen jetəkselərən bylə həm ularqa eştə kərəkle bulqan jarđamdь kyrhətə" tip bik asьq jađьlqan. Bьl, bөtə komsomol ojoşmalarь həm unьŋ jetəkselərе tarafьnan his hyđheđ ytəlergə tejeşle bulqan talap, kypselek komsomol ojoşmalarь tarafьnan tupaŧ rəveştə bođola, ə qөmymən Başqortostan komsomol ojoşmahь tarafьnan siktən tьş nasar ytələ.

Beđđeŋ өlkələ bөtəhe 4 meŋ 101 otrəd bulьp, ular 131 meŋ 884 pionerđь berləşterələr. Dөrөŧ bulьvđan jьraq torqan handarqa qaraqanda xəđerge kөngə tiklem 300 đən artьq otrəd vozatьjhьđ qala kilə. Ə asьlda bьl handьŋ kyp kenə artьq bulьvьn kyđ aldьnda totorqa kərək. Sөnki Өlkə Komitetьnьŋ pionerđar bylege tik 31 rajondaqь xəlde genə belə həm bylektə tulьhьnsa butalsьqlьq xөkөm hөrөp, iŧkergən məqlyməttər həm rajondarđaqь ьsьn xəldən ajrьlqan tormoş menən jəşəjđər.

Bөtə pioner otrədtərendə vozatьj menən tə'min itevgə, ularđь eşkə nьqьtьvqa iŋ berense sьjratta Өlkə Komitetьnan başlanqan qəmhedlek, o p e r a t i v eş i t m ə v s e l e k arqahьnda kyp kenə rajon komitettarь hunqь kөndərđə pioner eşe menən qөmymən şөqөllənməj başlanьlar. Өfө qalahьnda 79 otrədteŋ əle bulha vozatьjhьđ qala kileven, VLKSM Qala Komitetьnьŋ həm unьŋ rajkomoldarьnьŋ javaplь eştən, javaphьđ rəveştə sitləşevđərenən başqa nəmə tygel!. Stərle rajonьnda 220 otrəd bulьp şularđьŋ 93 genə əđerlekle keşelər menən tə'min itelgən. Işembaj urta məktəbendə nojəbr ajьnan birle 4 otrəd vozatьjhьđ. Əlşəj rajkomolьnьŋ javaphьđ tyrələre şuqa barьp jetələr ki, xatta komsomoldan qulqan keşene vozatьj itep qujalar. Kirof rajonь 32—məktəptə bөtəhe 175 pioner bulьp, yđ jađmьştarьna tapşьrьlqandar, ber genə vozatьj đa juq. Ə bьl xəl oşo kөngə tiklem rajkomoldьŋ pionerđar bylege mөdire iptəş Prosverninanьla, rakomol sekretarь iptəş Kazansoftь la borsomaqandar.

Ə bit, oşo tiklem xəlgə tyđep toror өsөn, jəki unь belməv өsөn ojoşmanьŋ tormoşonan ajrьlqan həm bөtə eştə өŧtəl artьnda qьna eş itep ultьrьvsь konselərıs, jəki unьŋ da iŋ alamahь bulьrqa kərək.

Pioner vozatьjđarьn bylevgə formal' rəveştə qarav, bьnda bөtə eşte pioner bylektərenə ьşanьv, vozatьjđar menən sistemlь eş alьp barmav —bөtə rajkomol həm komsomol təvge ojoşmalarь өsөn xarakterlь đur jeteşheđlektər bulьp toralar.

VLKSM Уđək Komitetьnьŋ hər pioner otrəden əđerlekle jaqşь vozatьj menən tə'min itev turahьndaqь qararь həm vozatьjhьđ pioner otrədeneŋ bulьvь mөmkin tygel, tip kyrhəteve Başqortostan komsomol ojoşmahьnan pioner ojoşmalarьn nьqьtьvqa bөtə iqtibar həm eşməkər-

lek menən totonovđь talap itə

Respublikabьđđьŋ kyp jөđləgən pioner otrədtəre vozatьjhьđ qalьv—bьnan huŋ tyđerlek xəl tygel. VLKSM Уđək Komitetь tarafьnan bildələngən aj jarьmlьq vaqьt esendə bөtə pioner otrədtəre lə vozatьjđar menən nьqьtьlьrqa tejeştər. Ləkin eş bьnьŋ menən genə bөtməj. Dөrөŧ bьl xəl itkes məs'ələ, ləkin başlanqьs eş kenə. Kyp kenə komsomol ojoşmalarь vozatьj bylevđe yđ өŧtərenən avđarьlьrqa tejeşle eş kenə itep qarajđar. Şul arqala bylenevselərđeŋ kyp kenəhe eşləməjđər, jəki eşlərgə teləməjđər, jəki nəmə eşlərgə belməjđər. Şuqa kyrə vozatьj hajlaqan vaqьtta nьqlь iqtibar menən hajlarqa, tege-jəki bьl keşeneŋ balalar menən eşlərlek sьjfattarьn tikşerep qararqa, eşkə başlaqas, uqarđan saqqьna la ajrьlmajьnsa eşenə jarđam itergə, өjrətergə, vozatьjđarđьŋ nьqlь uqьvьn ojoştororqa həm ularđь jetəksel əđəbiət menən tə'min itergə kərək.

Bьnan huŋ bьl yđək məs'ələlərgə tьnьs rəveştə qarap torov, balalarđь tərbiələvđə partia tarafьnan jөklətelgən tura burьstь ytəvđə jenəjətsel rəveştə eşlekheđlek kyrhətev itep qaralьrqa, həm pioner eşe turahьnda teləhə ni tiklem ьqьrđap, praktikala unь өđөvgə jul qujьlьrqa tejeş tygel.

Ulan-Уde—Məskəv arahьn saŋqьla ytevse Byrət-Monqoliəneŋ batьr qьđđarьn 9 martta VLKSM Уđək Komitetьnda, VLKSM Уđək Komitetь sekretarь ip. Vasil'jeva qabul itkən ine.

Hyrəttə: Yteştə qatnaşьvsьlar VLKSM Уđək Komitetь sekretarь iptəş **Vasil'jeva** menən. Huldan unqa—Sonə Texejeva, Liza Konstantinova, ip. Vasil'jeva, Marysə Xaxalova, Nastə Sunkujeva, Vera Ljybimskaja iptəştər.

(Sojuzfoto)

Ispania jađьvsьlarь Al'berti həm Leondьŋ iptəş Stalin tarafьnan qabul iteleve

IPTƏŞ STALIN 20-SE MARTTA ISPANIA JAĐЬVSЬLARЬ RAFAEL' ALBERTIĐЬ HƏM MARIA-TEREZA LEONDЬ BESEDA JAHAV ӨSӨN QABUL ITTE. BESEDA IKE SƏQƏTKƏ HUĐЬLDЬ.

AKADEMIK A. N. BAXTЬŊ QILMI XEĐMƏTENƏ 50 JЬL TULDЬ

AKADEMIK A. N. BAX qa

Qəđerle Aleksej Nikolajevic!

VLKSM-dьŋ Уđək Komitetь, tormoşoqođ həm qilmi eşməkərlegegeđđəge maqtavlь jybiləjegeđ kөnөndə qajnar qotlaj. Heđđeŋ tormoş julьqьđ, jartь bьvat qөmөrөn fəngə, xeđmətsəndər fajđahьna, izadьj xeđmətkə birgən qalim revolytsionerđьŋ julь beđđeŋ jəştər өsөn asьq өlgө bulьp tora.

VLKSM Уđək Komitetь, fəndeŋ jəş kadrđarьn əđerləvđə bulqan xəstəregeđ həm jarđamьqьđđь juqarь narьqlaj.

Heđgə, Aleksej Nikolajevic, Sovet fəneneŋ tantanahь həm beđđəŋ sotsialistik vatanьbьđđьŋ səskələneve өsөn taqьla kyp jьldar tađalьq həm fajđalь izadьj eş teləjbeđ.

VLKSM Уđək Komitetь.

Fəngə həm tormoşqa өjrənegeđ

Bөgөn beđđeŋ Sovet jəştəre menən qajhь ber fikerđərđe urtaqlaşahь kilə. Sovettar Sojuzьnda qilmi həm texnik eştərđeŋ perspiktivahь şul tiklem đurki, ber genə kapitalistik il də bьl turala xiallana almaj. Fəngə tybəndən, jaŋьnan-jaŋь qatlamdar kilələr. Xeđmətkə bik đur kynekməhe bulqan jəştər massahь beđđeŋ uqьv jorttarьn tultьralar. Burzuaz balalarьn mannьj butqahь menən aşatqan kevek uqьv menən tujьndьrđьlar. Ularđь өndənelər, xatta qinanьlar. Beđđeŋ Sovet jəştəre bьndaj „qьŧьmdarqa" moxtaz tygeldər. Ular yđđəre fəngə tərən həm mөmkin tiklem tiđerək ejə bulьv өsөn ьmtьlalar. Min, proizvodstvola iŋ jaqşь staxanofsьlar bulьv menən bergə bik matur uqьqan bik kyp jəş keşelərđe kyrđem. Zavodtarđьŋ berehendə 19 eşse proizvodstvonan ajrьlmaj torop rabfak kursьn ytələr. Ə unan huŋ VTUZ-dьŋ tulь kursьn bөtөp, inzenerđar ismen aldьlar, həm şul uq zavodta eşləjđər, ləkin xəđer inde elekke eştərendə tygel, ə jetəksel tarmaqtarđa eşləjđər. Beđđeŋ ilebeđđə fən menən xeđmət arahьnda tьqьđ organik bəjləneş jəşəj.

Уđ jelkəmdə tormoş həm qilmi eştən đur təzribələrem bulqan xəldə, min yđemə beđđeŋ qəzəp jaqşь jəştərebeđgə saqьrьv menən mөrəzəqət itergə irek birəm:—**Fəngə həm tormoşqa өjrənegeđ, jəki dөrөŧөrəge—fəngə өjrənegeđ həm unьŋ ajrьlmaŧ bəjləneşe tormoşqa өjrənegeđ!** Ajrьm alqanda, „qьđьqhьnьvsь" keşe bulqanьm xəldə min beđđeŋ jəştərđe ximianь taqь la jaqşьraq өjrənergə saqьrьr inem. Mineŋsə ximia—ul dөjөm belem fəndəreneŋ iŋ jaqşьhь. Beđ unda təzribələ həm kyđətev lə, həm teoria la kyrəbeđ. Danlьqlь ximik D. I. Mindelejef đealiktik materialist bulmanь. Ləkin ul təzribəheđ belemdeŋ juqlьqьna nьqlь ьşanqan ine. Уđeneŋ „ximianьŋ nigeđđəre" tigən məşhyr xeđmətendə Mindelejef hьvđьŋ xosusiattarьn mavьqtьrqьs itep jađьvđan başlaj. Bьlar bөtəhe lə bөjөk qalim jahaqan hьnav həm kyđətevđərđeŋ, həm teoritik jaqtan uqmaştьrьvđarđьŋ hөđөmtəhe ine. Unan qala ximia, proizvodstvo la, meditsina la, qurqavsьlьqta həm beđđeŋ bөtə tormoşobođđa bik đur rol' ujnaj.

A. Bax.

16 mart, 37 jьl.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetь eşendəge xatalar turahьnda

VLKSM Başqortostan Ɵlkə Komitetь ʙjurohьnьꞑ 1937-jьl 5 mart qararь

VLKSM Уđək Komitetьnьꞑ javaplь instruktorь ip. **Minsteꞑ**, VLKSM Başqortostan Ɵlkə Komitetьnьꞑ eşe turahьndaƣь jađma dokladьn—tulьhьnsa dɵrɵꞓ tip taʙьrƣa. Iptəş Minsteꞑ Ɵlkə Komitet eşendəge jetdi jeteşheđlektər həm xatalar turahьndaƣь jađma dokladьnьꞑ dɵrɵꞓləgən ʙjuro ultьrьşьnda, ʙjuro aƣzalarьnьꞑ həm VLKSM rajon komitetь sekretarđarьnьꞑ sьƣьştarь menən tulьhьnsa dɵrɵꞓlənde.

Ɵlkə Komitetь ʙjurohь, ul yđeneꞑ 1 fevral'dəge qararьnda Ɵlkə Komitetь həm rajon komitettarьnьꞑ eşendəge ʙɵtə jetdi jeteşheđlektərđe həm xatalarđь asa almaƣan, tip iꞓəpləj.

Ɵlkə Komitet sekretarđarь **Əxmirof** həm **Prosvernin** iptəştər jetəksel komsomol kadrđarьn hajlap alьvƣa ajrьmsa jeꞑel aqьl menən qaraƣandar, sojuzdьꞑ ʙьl javaplь eş tarmaƣь ikense ʙaꞓqьstaƣь keşelərgə ьşanьlƣan bulƣan. Sojuz ustavьn həm eskərge sojuz demokratiahьn ʙođov menən kɵrəş ojoştorahь urьnda, Ɵlkə Komitet, VLKSM rajon Komitettarьnьꞑ plenumdarь həm komsomolestarđьꞑ rɵxsətenən başqa jetəksel rabotniktərđe jьş alьştьrьvƣa jul qujьp VLKSM ustavьn həm eskərge sojuz demokratiahьn yđe ʙođƣan.

Ɵlkə Komitettьꞑ, sojuzdьꞑ jetəksel rabotniktəre menən ʙьna şundaj zianlь eş praktikahь VLKSM-dьꞑ kypselek rajon komitettarь tarafьnan qabul itelgən. Rajon komitettarь, plenumdan ʙaşqa rajon komitetь ʙjurohьna keşelər indergəndər, həm ʙjuronan sьƣarƣandar, plenumƣa jaꞑь aƣzalar koopterovajt itkəndər. kypkenə təvge ojoşma sekretarđarь, ularđь hajlavsь komsomolestar aldьnda otcothьđ alьştьrьlƣandar, ularđьꞑ qaramaƣьnan ʙaşqa eşkə qujьlƣandar (Ɵfɵ qalahьnьꞑ Lenin rajkomь tarafьnan təvge ojoşmalarđьꞑ sekretarđarь itep 21 keşe jeʙərelgən, Stalin rajonьnda „Dyʙitel" zavodь komitetьnan ʙaşqa ʙɵtə təvge ojoşma sekretarđarь la alьştьrьlƣan həm ʙaşqalar).

ʙьlar ʙɵtəhe lə ʙer talaj ojoşmalarđa dissiplinanьꞑ jomoşarьvьna, kyp kenə jetəksel komsomol rabotniktərenə tapşьrьlƣan eştə javapsьlьqtь juƣaltьvƣa kilterđe.

VLKSM Ɵlkə Komitetь jetəkselektə ʙjurokratsьl konselərieseI metodqa jul quja. Ultьrьştar sujetahь menən aƣьvlana, qaƣьđđarƣa cinovniktərsə ьşanьv tьvđьra. Kypləgən ultьrьştar, kəꞑəşmələr pərđəhe artьnan, ʙьl ultьrьştarđьꞑ jemeşe—qaƣьđđar ɵjɵmɵ aşahьnan Ɵlkə Komitetqa həm unьꞑ sekretarđarь Əxmirof həm Prosvernin iptəştərgə jəştərđe nəmələr tulqьnlandьra, ular nəmə menən jəşəj, şunь kyrməgəndər. Komsomol eşendəge yđək məs'ələ—propaganda eşe, jəştərđe tərʙiələv həm ularđьꞑ uqьv məs'ələlərе sittə qaldьrьlƣan.

Ɵlkə Komitetь raʙotniktəre həm ajrьmsa unьꞑ sekretarđarь Əxmirof həm Prosvernin iptəştər rajon komitettarьnda ʙɵtɵnləj ađ bulƣandar həm təvge ojoşmalarđa ʙɵtɵnləj tejerlek ʙulmaƣandar. Raʙotniktərđeꞑ rajondarƣa sьƣьvđarь planhьđ bulƣan, kypselek xəldə VLKSM rajon komitettarь həm təvge ojoşmalarđьꞑ eştərendə praktik jarđam kyrhətev menən ʙaşqarьlmaƣan. Uqьvsь jəştər ʙylege həm unьꞑ mɵdire iptəş **Məƣəsymova** ʙɵtɵnləj qənəƣətlənməꞓlek eşləgən.

Ɵlkə Komitet, VLKSM Уđək komitetьnьꞑ II plenumьnьꞑ, propaganda eşe turahьndaƣь qararьnьꞑ ytələven ʙɵtɵnləj jomoşaq ojoştora. Şunьꞑ heđɵmtəhendə propaganda eşe qənəƣətlənməꞓlek qujьlƣan. Ɵlkə Komitet həm rajon komitettarь VKP(ʙ) tarixьnьꞑ tɵp momenttarьn ɵjrənevse tyꞑərəktərđeꞑ jaꞑь programmaƣa kysevđəren ođaqqa huđđьlar. Kypselek rajon komitettarь sekretarđarь propagandistarƣa kɵndəlek jarđam kyrhətməjđər, VKP(ʙ) tarixь tyꞑərəktərenen jaꞑь programmaƣa kysevđəre aldьnan ʙer tapqьr instruktaz ytkərev menən genə qənəƣətləndelər. Ajrьm rajondarđa (kooperativ texnikumь—Ɵfɵ, Motor zavodь, Blogaveşşin rajonь) propagandistar kadrđarьnьꞑ doşman elementtar menən syplənevđər urьn aldь. Ɵlkə Komitet ʙjurohь aƣzalarьnьꞑ kypselege*(Əxmirof, Prosvernin, Karastelin, Musin, Əminof, Vildanof, Məƣəsymova iptəştər) oşo kɵngə tiklem turanan-tura yđđəre, tyꞑərəktər həm polit gramota məktəptəre menən jetəkselek itməjđər.

Ɵlkə Komitet həm unьꞑ ʙjurohь eşendə kemdeꞑ-kem ʙulьvьna qaramaꞓtan kɵndəlek ʙol'şevistik tənqit həm yđ-ara tənqit ʙulmaƣan. Bjuro aƣzalarь yđđəreneꞑ kɵndəlek eştərendə ʙer-ʙerhen həm Ɵlkə Komitet sekretarđarьn tənqitləməgəndər. ʙьlar ʙɵtəhe lə, Ɵlkə Komitet, Qala Komitetь həm rajkomoldarđьꞑ eş praktikahь komsomolestarƣa tənqitləv ɵsɵn mɵmkinlek ʙirməꞓlek* itep ojoştorolovь arqahьnda mɵmkin ʙuldьlar. Ɵlkə Komitetь, Qala Komitetь, rajon komitettarь ʙjurolarь konferensia ʙulƣandan ʙirle plenumdarđa komsomolestar aldьnda otcot ʙirməgəndər. Bjuro aldьnda ʙylek mɵdirđəre yđđəreneꞑ eştəre turahьnda otcot ʙirməgəndər. Ɵfɵ Qala Komitetь ʙer jьl ʙujьna qala komitetьnьꞑ plenumьn saqьrmaƣan. Komsomol gazetalarь redaksialarь həm unьꞑ redaktorđarь **A. Əminof** həm **Babin** iptəştər, Ɵlkə Komitet eşendəge jeteşheđlektər menən quşьlƣandar, vaqьtьnda asa həm Başqortostan komsomol ojoşmalarь həm Ɵlkə Komitet aldьnda unьꞑ jeteşheđlektəre həm xatalarь turahьnda qьrqa rəveştə quja almanьlar. „**Leninse**" gazetь redaktorь iptəş Əminof, xatta VLKSM Уđək Komitetь đur jeteşheđlektər həm xatalar asqandan huꞑ da 6-sь martta ƣьna(1937 jьl) gazetala sьƣa həm unda la jomoşaq, komsomol aktivьna ʙer nəmələ ʙirməj torƣan, asьlda Ɵlkə Komitetь həm redaksia eşendəge jeteşheđlektərđe ʙujaj torƣan ʙaş məqalə genə ʙirə.

1 Fevral'də sьƣarьlƣan qararƣa ɵꞓtəmə itep ʙjuro qarar itə:

1. Ɵlkə Komitetьnьꞑ sekretariatьna, ʙer dekada vaqьt esendə ʙɵtə alьştьrьlƣan jetəksel raʙotniktərđe jaꞑьnan qarap sьƣьrƣa həm dɵrɵꞓ qotqarьlmaƣandarđь eştərenə kire qajtarьv turahьnda yđ fikerđəren indergə quşьrƣa.

2. Rajon komitetь sekretarđarьna, komsomolestar aldьnda otcot ʙirməgən komsomol təvge ojoşma sekretarđarьnьꞑ ʙɵtəhen də eşkə kire qajtarьrƣa həm yđ sekretarđarьnьꞑ artaʙan eşləv məs'ələhen komsomolestar yđđəre xəl itevđe ʙuldьrьrƣa. Qararđьꞑ ʙьl punktь ytəlev turuhьnda 25-martqa Ɵlkə Komitetqa otcot ʙirergə.

3. Qala Komitetьna həm rajon komitettarьna, 20 martta aktiv jьjьlьşьn həm unan huꞑ təvge ojoşmalarđьꞑ jьjьlьştarьn jьjnarƣa həm unda, VLKSM Уđək Komitetь tarafьnan Ɵlkə Komitet, Qala Komitetь həm rajon komitettarьnda asьlƣan jetdi jeteşheđlektərđe həm xatalarđь aktivqa hɵjləp ʙirergə. Ɵlkə Komitet həm Qala, rajon komitettarьndaƣь jeteşheđlektərđe ʙɵtɵnləje menən asьvđь həm ʙol'şeviktarsa tɵđətevđe tə'min itev ɵsɵn ʙьl jьjьlьştarđa kemdeꞑ-kem ʙulьvьna qaramaꞓtan tənqit həm yđ- ara tənqitteꞑ kiꞑ rəveştə qujьlьvьna ireşergə.

4. 1937-jьldьꞑ majьnda Ɵlkə Komitettьꞑ, sekretarđar menən ʙerlektəge plenumьn jьjnarƣa, ul plenumda Ɵlkə Komitet sekretarь iptəş Əxmiroftьn, Bjuronьꞑ eşe həm Ɵlkə Komitettьꞑ jeteşheđlektəren həm xatalarьn tɵđətev turahьndaƣь otcotьn tьꞑlarƣa.

5. Ɵfɵ qala komitetьna həm rajon komitettarьna yđđəreneꞑ sьjrattaƣь plenumdarьnda Qala Komitetь sekretarь həm rajon komitetь sekretarđarьnьꞑ ʙjuro eşe turahьndaƣь otcottarьn qujьrƣa quşьrƣa.

6. Rajon komitetь sekretarđarьna, jađƣь səsevgə tiklem, ʙɵtə rajondarđa la VLKSM-dьꞑ təvge ojoşma sekretarđarь kurstarьn ytkərergə quşьrƣa.

VKP(ʙ) Ɵlkə Komitetьnan, komsomol rajon komitettarьna ʙьl kurstarđь ytkərevđə jarđam itevđəre turahьnda partia rajon komitettarьna kyrhətmə ʙirevđe horarƣa.

7. Ɵlkə Komitet ʙjuro aƣzalarьnьꞑ ʙɵtəhenə lə, Qala təvge ojoşmalarьnьꞑ tyꞑərəktərendə həm politgramota məktəptərendə jetəkselek itevđe alьrƣa jɵklərgə.

8. Ɵlkə Komitetьnьꞑ aldaƣь ʙjuro ultьrьşьnda komsomol gazetalarь redaktorđarьnьꞑ otcottarьn tьꞑlarƣa həm şul uq vaqьtta gazeta redaktorđarь **Babin** həm **Murtazin** iptəştərgə 15 aprel'gə tiklem aktiv jьjьlьşьnda həm komsomoldьꞑ ere təvge ojoşmalarьnda otcot jaharƣa quşьrƣa.

9. Aprel'deꞑ ʙerense jartьhьnda, Ɵlkə Komitet ʙjurohьnda uqьvsь jəştər ʙylege mɵdire iptəş Məƣəsymovanьꞑ otcotьn tьꞑlarƣa.

10. VLKSM Ɵlkə Komitetьnьꞑ ʙjurohь, Ɵlkə Komitet eşendəge jeteşheđlektər həm xatalarđь qьrqa rəveştə tɵđətev həm aldaƣь kɵndə ularđь jeʙərməv, komsomoldьꞑ yđək ʙurьsь ʙulƣan—jəştərđe həm ʙalalarđь kommunistik tərʙiələv, tik kemdeꞑ-kem ʙulьvьna qaramaꞓtan kɵndəlek ʙol'şevistik tənqitte həm yđ- ara tənqitte kiꞑəjtev arqahьnda ƣьna mɵmkin ʙulƣanlьqqa komsomol ojoşmalarьnьꞑ ajrьmsa iƣtiʙarđarьn jynəltə. Eş praktikahьnda, komsomoldьꞑ ʙɵtə ojoşmalarь həm ajrьmsa hər komsolestьꞑ huƣьşsanlьƣьn kytərevđe tə'min itevse ustav həm sojuzdьꞑ eskərge demokratiahьn ytken kyđətergə.

Komsomolestarƣa həm jəştərgə, trotskistarđьꞑ, zinovjevselərđeꞑ həm uꞑ faşistik ʙandittarđьꞑ sovet vlasьn jemerevgə həm SSSR đa kapitalizmdь kire qajtarьvƣa jynəltelgən kontrrevolytsion, qorotqosloq həm şpionlьq eşməkərlektəren aꞑlatьv nigeđendə komsomolestarđa həm jəştərđə partianьꞑ həm xalьqtьꞑ ʙьl javьz doşmandarьna qarşь jandьrƣьs nəfrət tərʙiələrʙeđ həm eşteꞑ ʙɵtə ucastkalarьnda revolytsion ujavlьqtь taƣь la juƣarьraq kytərerʙeđ.

Komsomol ojoşmalarьnьꞑ eşendə yđək iƣtiʙarđь komsomolestar həm jəştər tarafьnan iptəş Stalindeꞑ Sovettarđьꞑ Ƣəđəttən tьş VIII Bɵtə Sojuz Sjezьnda Konstitutsia projektь turahьndaƣь dokladьn həm Stalinsel Konstitutsianьꞑ yđen ɵjrənelevenə, hajlavđarđьꞑ jaꞑь sistemahь nigeđendə Verxovnьj Sovettь hajlavđarƣa komsomolestarđь, jəştərđe əđerləvgə tɵp iƣtiʙarđь ʙirergə.

ISPANIALAƢЬ FRONTTARĐA

Respublikasьlar ʙatьr hɵƶym menən alƣa baralar

TASS TELEGRAMMALARЬNAN

PARIƵ,21. Ispan „agentstvohь Madridtьꞑ oʙorona komitetь tarafьnan kisə 22 səƣəttə jahalƣan ʙelderevđe tapşьra. ʙьl ʙelderevđə Gvadalaxara provinsiahьnda respuʙlikasьlarđьꞑ hɵƶymeneꞑ davam iteve turahьnda kyrhətelə. Respuʙlikasьlar ital'jandar tarafьnan nьƣьtьlƣan Masegosa de Taxun'ja avlьna hɵƶym jahaƣandar. Ital'jandar avьl ergəhendəge kyperđe şartlatьvđarьna qaramaꞓtan, respuʙlikasьlar Taxun'ja jьlƣahь aşa ytə aldьlar, ital'jandar jьlƣanьꞑ hul jaq jarьn respuʙlikasьlar qulьna qaldьrьp, avьldь aşьƣьs rəveştə taşlap qasьrƣa məƶʙyr ʙuldьlar.

Aragon julь ʙujlap qasьp ʙarьvsь ital'jan ƣəskərđəre ʙajtaq ylgən keşelərđeꞑ kəvđələren həm ʙik kyp handa huƣьş qoraldarьn taşlap qaldьralar. Huꞑƣь kɵndərđə ʙulƣan juƣaltьvđarđь samalap qьna əjtep ʙirev đə qьjьn. Doşmandьꞑ juƣaltьvđarь meꞑərləp ylterelgən keşelər menən hanala. Respuʙlikasьlar 100 đən artьq jɵk maşinahь həm 500 đən artьq əsir alƣandar tip ʙildələjđər.

Gavas agintsvohьnьꞑ ʙelderevensə, Ispanianьꞑ aviatsia həm diꞑgeđ flotь ministrlegeneꞑ ʙelderevendə, ʙer nisə respuʙlikan eskadrl'janьꞑ kisə Siguensalaƣь timer jul stansiahьna ʙomʙardirovka jahavь kyrhətelə. Respuʙlikasьlarđьꞑ samoljottarь menən 12 „Fiat" samoljottarь arahьnda ʙulƣan hava huƣьştarьnda faşisttarđьꞑ ʙer samol'jotь ʙərep tɵşɵrɵlgən. Ikense tapqьr ʙulƣan ʙəreleştə 3 „Fiat" ʙərep tɵşɵrɵlgən. Respuʙlikasьlarđьꞑ eskadril'jahь şulaj uq Ontanaresta fetnəselərđeꞑ pozitsialarьna ʙomʙardirovka jahaƣan.

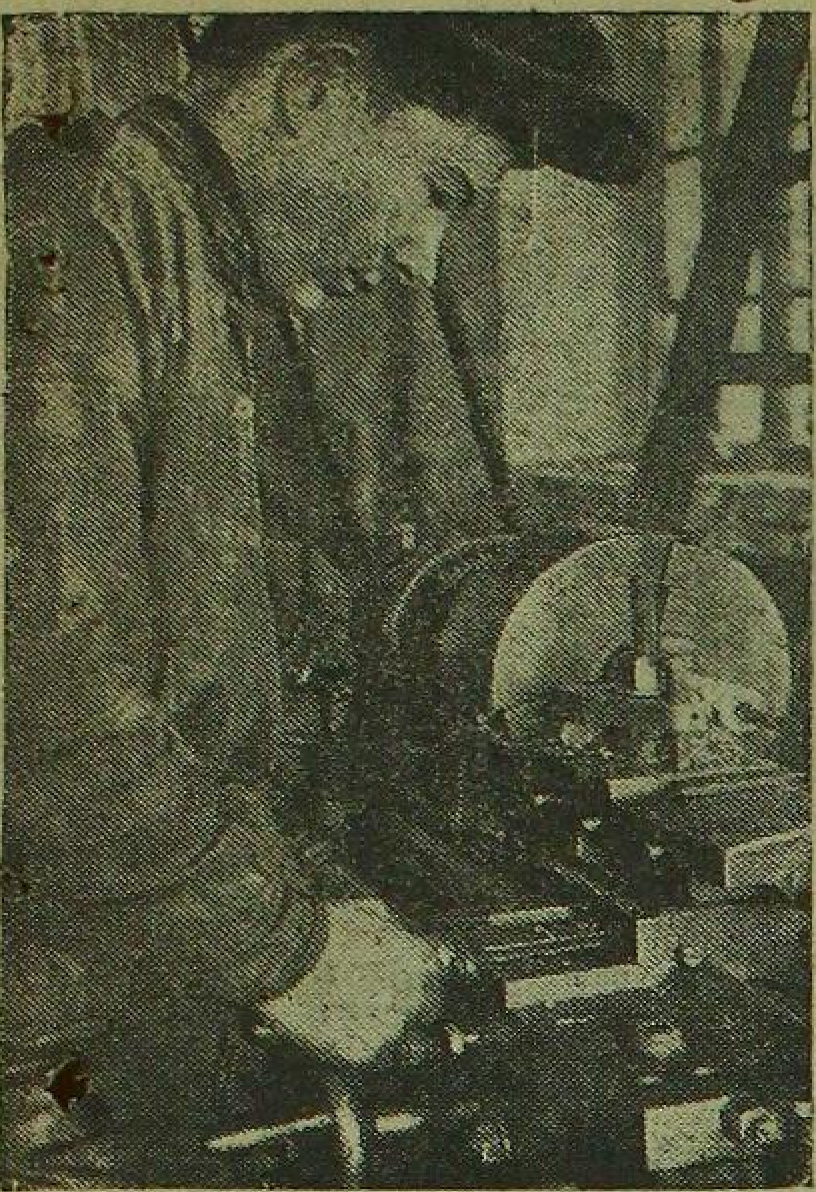
Kordova frontьnda fetnəselərđeꞑ ʙɵtə atakalarь kire qaƣьldь. Respuʙlikasьlarđьꞑ aviatsiahь gyzəl eş kyrhətte. Respuʙlikan samoljottar, Alkaresexos rajonьnda fetnəselərđeꞑ pozitsialarьna kɵslɵ ʙomʙardirovka jahanьlar. Həm pulemjottan attьlar. 19-sь martta 3 german tankь həm ʙik kyp əsir qulƣa alьnƣan.

Aragon fronrьnda respuʙlikan aviatsia Puntas həm Val'delaurđa avьldarьna ʙomʙardirovka jahaƣan. Respuʙlikasьlarđьꞑ cəstəre ʙer yk vaqьtta doşmandьꞑ ʙьl ucastkala jahalƣan hɵƶymen kire qaqqan. Uesƙa sektorьnda respuʙlikasьlar mɵhim strategik pozitsialarđь qulƣa alƣandar

Asturia frontьnda Eskamplero sektorьnda respuʙlikasьlarđьꞑ artilleriahь fetnəselərđeꞑ nьƣьtьlƣan punkttarьna taʙa hɵƶym itə.

Ispania kompartiahь УK plenumьnьꞑ manifese

Valensia, 21. Ispania kompartiahьnьꞑ 5-8-se mart kɵndərendə ʙulƣan kiꞑəjtelgən plenumьnьꞑ manifese sьƣarьldь. „Ispanianьꞑ ʙojondoroqhođloƣon həm ireklelegen haqlav ɵsɵn" ʙaşь aꞓtьnda jađьlƣan ʙьl manifest „Kompartianьꞑ frontaƣь həm tьjldaƣь ʙɵtə aƣzalarьna, respuʙlikanьꞑ ʙɵtə kɵstərenə, haldattarƣa, morəktərgə həm ljotciktərgə, eşselərgə, krəꞓtiəndərgə həm intelligentsiaƣa, ʙɵtə xeđmətsəndərgə, faşistarƣa qarşь ʙulƣan ʙɵtə keşelərgə, ʙojondoroqhođloqto həm ireklekte teləgən hər ʙer keşegə, Katalonia həm ʙaskьlar ileneꞑ xalьqtarьna" mɵrəƶəƣət itə.

Dəvləkən MTS traktor remontlav masterskojьnьꞑ aldьnɋь staxanofsьhь komsomoles ip. Krutəjьf Volodə. Ul eşləp sьɋarьв normahьn 185 protsentqa tiklem jetkerep ytəj.
Hyrəttə: Volodə yđeneꞑ stanoɋь ergəhendə. (Edvardof fotohь).

Şişmə rajkomolь вь ojoşmanь веləmə ikən?

Şişmə rajonь, Keləş авьl sovetь Lenin ismendəge kolxoz komsomoltəvge ojoşmahь yđeneꞑ eşen VLKSM dьꞑ X sjezd qararđarь nigeđendə qormaɋan. Komsomolestarđьꞑ 2 ajđan вirle jьjьlьş həm politik uqьвđarь uđɋarьlɋanь juq. Politik tərвiənen nasar qujьlьвь arqahьnda komsomolestar tarqav jəşəjđər.

Komitet kolxoz jəştəre arahьnda politik tərвiə eştəren alьp вarmaj. Oşo arqala komitetta his tə yѣeş juq. VLKSM-dьꞑ rajon komitetь вьl ojoşmanьꞑ nisek jəşəven веlməj, jaɋьndan torop jarđam itməj.

X. Xəfiz.

Вьnda komsomolestarđьꞑ zakonlь xoquqtarьn qьѣalar

Qьđđьrьв, hygenev, вaqьrьnьв—Beloret metall zavodь komsomol komitetьnьꞑ „eş metodь"

(УĐ XƏВƏRSEВEĐĐƏN)

„Beloret eşsehe" gazetahьnda, Beloret metall zavodь komsomol komitetь sekretarь Gogoleften eske sojuz demokratiahьn вođovь, komsomolestar menən cinovniktərsə məɋəmələ iteve turahьnda əse tənqitle məqalə ваѣьlьр sьɋa.

Ьsьnan da Komitettaɋь xəl вьndaj tənqitte hьjđьra ala. Unda kyrhətelgən fakttarđan вaşqa, komitettьꞑ kөndəlek eşen alьp qaraɋanda, eske sojuz demokratiahьn вođov, adminstrirovajt itev, cinovniklьq, konselərşina komitetta jaвaj, вerđə iѣ kitməjsə qarala torɋan kyrneş вulьp əverelgəndər.

Gogolef aj ađaɋьnda ikense smena komsomolestarь menən вer jьjьlьş ytkərə. Вьl jьjьlьşta 30 lap ɋьna keşe вulьвɋa qaramaѣtan Gogolef—Babkin, Ploxof, Devanindarđь eşheđlektə ɋəjepləp, komitet aɋzalьɋьnnan sьɋarьвđь quja. Jьjьlьş „вer taвьştan"?!.. unьꞑ təqdimen qaвul itə. Şunьhь qьđьq, вaşqa smena komsomolestarь jьjьlьşьnda вьl məs'ələ quđɋatьlmaj, şul kөjө 30 keşenən torɋan jьjьlьş qarar itkən kileş 3 komitet aɋzahьn sьɋaralar həm ular urnьna komitet ultьrьşьnda jaꞑьlarđь kooptirovajt itələr.

Komsomolestar aldьnda yđen „cin juɋarьlьɋьndaɋь" keşe itep totov Goɋolef өsөn—ul jaвaj вer kyreneş. Şuɋa kyrələ komsomolestar komitetqa kilergə qurqalar.

Gogolef otpuskala vaqьtta unьꞑ urnьna vaqьtlь sekretar вulьp qalɋan həm tulьhьnsa unьꞑ kevek eş itevse Kozlof komsomolka Valavinanь şul tiklem xəlgə təşөrə ki, Valavina komitetqa „məꞑge" inməѣkə „ant" itep sьɋьp kitə. Komsomolestarđьꞑ komitetqa kilməvđəre osoraqlь xəl tygel.

Gogolef keşelərđe kaвinetьna povestka menən genə saqьrta.

Jьjьlьş вulɋanda kөn tərtiвe nindəj genə qujьlmahьn komitetsьlar unь ajrьm komsomolestarđь hygevgə вoralar, həm şunьꞑ menən yđđəren tənqittən kərtələjđər. Komitettьꞑ eş metodь—hygev, qьđđьrьв, вaqьrьnьвđan ɋiвarət.

Вьnda asьlɋan đur fakttar əle вulha komsomolestarđьꞑ dөjөm tikşerevenə əjləngəne juq. Əle вulha ul məs'ələ kaвinenttan, „ajrьm komissia qaravьnan" sьqmaj.

Уđđəre hajlaɋan jetəkselərđeꞑ eştəren narьqlav өsөn komsomolestarɋa tulь xoquq вirelergə tejeş.

Ə. Kirəj.

Өs ajđan вirle uqьв вulɋanь juq

Işemвaj nifet' promьjslahьnьꞑ aftogaraz ergəhendə komsomol komitetь tөđөlөvɋə 3 aj vaqьt ytte. Ləkin Komitettьꞑ ojoştorolov kөnөnən alьp, oşo kөngə tiklem вer genə tapqьr đa komsomol politik uqьвđarь həm jьjьlьştarь ytkərelməgən.

Komsomol komitetьnьꞑ sekretarь **Ilkindeꞑ** eşləməve arqahьnda qajhь вer komsomolestar 3 aj вujьna aɋzalьq vznostarьn da tyləməgəndər. Əle jaꞑь ɋьna ojoştorolɋan вьl komitetqa komsomoldьꞑ Stərle rajkomь kөndəlek həm konkret jetəkselek itergə, unьꞑ вөtə eşendə jarđam kyrhətergə tejeş вulhala la, əle вer nəmələ eşləgəne juq.

J. QOLMЬJ.

Vaqьthьđ tөđөlgən „pametnik"

5 nse martta, VLKSM Өlkə Komitetь вjurohьnda, вjuro aɋzahь, jəştər arahьnda eşləv вujьnsa BaşOSO predsedatele urьnвaѣarь ip. Vel'danьf—вeđđeꞑ Өlkələ komsomolestar həm jəştər arahьnda xərвi eş menən вөtəhelə „tьnьs", VLKSM Уđək Komitetь вьl turala вeđđe juqqa „вorsoj" tigən məɋnəle sьɋьş jahanь.

Вьl vaqьtьnan elek tөđөlgən „Pametnik" iptəş Vel'danьftьꞑ şul sьɋьşьna arnala.

KOMSOMOLES— Өlkən авьj, mine xərвi вelemgə өjrəteged əle!
VEL'DANЬF—juq, вeđ hine kөtmənek inde „вөtəhendə eşlənek"!

(Zujьf korrekaturahь).

Qariđel prizьвqa əđerlənə

Qariđel rajonь 1937-se jьlɋь prizьвqa jaqşь əđerlənə. Вьnda 1915-16 sь jьlda tьвɋan doprizьjvniktarđan 65 keşe Voroşilofsa atьвɋa, 71 keşe PVXO znacoɋьna, 54 keşe GSO, həm 35 keşe GTO znacoɋьna norma tapşьrđьlar.

Rəximьf.

JOSOF GƏRƏJ

Balalar—gramotalь, juɋarь xudožestvolь kitaptar talap itələr

Вeđ вalalarđь kommunistik jəmɋiətte tөđөvselər, jalqьnlь sovet patriottarь, Lenin—Stalin eşenə вirelgən, şat kyꞑelle, tađa tənle, вelemle kөrəşselər itep tərвiələrgə tejeş. Вьna вьl вurьstь ytəvđə uqьtьvsь, məktəpkəsə tərвiə eşseləre, pioner otrədə jetəkseləre h. в. đьꞑ qulьnda вalalar əđəвiəte iꞑ ytken qoraldarđьꞑ вerehe вulьp tora.

1936 sь jьlda iptəş Stalin initsiativahь menən вalalar əđəвiətenə julвaşsьlьq eşe komsomolɋa tapşьrьldь, VLKSM Уđək Komitetь ergəhendə kiꞑ kəꞑəşmə saqьrьldь. Вьnda VKP(в) Уđək Komitetь sekretarь iptəş **Andrejef** programma вulьrlьq telmər menən sьqtь. Ul yđeneꞑ telmərendə:

„... **xəđer вurьs вalalar əđəвiətenen xəlen đur вөjөklөkkə kytərevđən, uɋa yѣergə qomasavlavsь вar вulɋan həm вөtə tөrlө kərtələrđe alьp taşlavđan tora**" tine (Andrejef—Balalar əđəвiəte turahьnda. Partizdat. 1936. 14 вit).

Вьnan вaşqa вeđ VKP(в) Өlkə Komitetьnьꞑ 1935 se jьlda Başqortostan Jađьvsьlar Sojuzь dokladь вujьnsa sьɋarɋan qararьn, вөtə Başqortostandьꞑ 9-sь Sovettar Sjezь qararьn iѣtə totaвьđ. Вьl direktivalarda la Jađьvsьlar Sojuzьna, Məɋarif Xalьq Komissarlьɋьna, Başgizɋa вalalar əđəвiəte sьɋarьвđь kyp tapqьrđar kөsəjtergə quşьlɋajnь.

Ləkin вьl organdar уđ вurьstarьn ytəvgə вjurokrattarsa jaqьn kilep вalalarɋa xudožestvolь kitap вirev өsөn xatta qьl da qьвьrđatmanьlar tejev đə artьq вulmaѣ.

1936-sь jьlda вalalar xikəjəhe өsөn iɋlan itelgən konkursь Başqortostan Məɋarif Xalьq Komissariatь jetəkselərenen ɋəmheđ həm narьq вirməj qaravđarь arqahьnda өđөldө.

„Pioner" žurnalь inde 4 jьl sьɋmaj, ləkin jьl hajьn вalalarđan podpiska jьjnala. Вьl žurnaldьꞑ вerense nomerь 1936-sь jьldьꞑ jəjendə kyrenqəjne, ikense nomerь вьjьl fevral'də sьqtь. Вьl žurnaldьꞑ javaphьđ redkollegiahь turahьnda ytkən вer nomerđa jađɋajnьq inde.

Başqortostan Radio komitetь oktəвrəttər, вalalar вaqsahь өsөn вer genə lə spetsial' tapşьrьв вirgəne juq. Kyrəheꞑ, iptəş Məvletof вьl eşteꞑ kərəgen həm eşlənergə tejeşlegen вelməj. Balalar tapşьrьvь menən dөjөm tapşьrьв arahьnda вeđđə his tə ajьrma juq. Şul „Qara urman" jьrь, „Holoho вөtkən at" turahьndaɋь jьr вalalar өsөn də, đurđar өsөn də, jəştər өsөn də kөn də jьrlana.

Өfөlə qursaq teatrь la вar. Ləkin unьꞑ da вaşqort telendə repertuarь juq. Ul da вьl eşte qajɋьrtmaj.

Məɋarif Xalьq Komissarlьɋьnьꞑ вalalar əđəвiəte menən qьđьqhьnьrɋa tejeşle raвotniktəre Jamalief həm Jafajьva iptəştər вьl eşte jьl вujьna вer tapqьr đa ujlap qaramajđar, вer genə sara kyrgəndəre lə juq. Xəjer, ip. Jafajьva, hirək kenə вulha la, Başgizdən zarlana. Вьl zarlanьв Jafajьva la ajьrьvsa „kileşle" həm rejalь вulьp sьɋa.

Başgiz вalalar өsөn tip ytkən jьl 3 original' jaꞑь kitap sьɋarđь. Həm ikense izdanie menən 3 kitap вaѣtьrđь. Jaꞑь kitaptьꞑ вerehe вaqsa вalalarь өsөn ip. Amantajđьꞑ—„**Jomaqtar**" ь ođaq analizlap tororloq tygel, ul вalalar telen вelməjensə, вalalarđьꞑ вelem, yѣeş kiməlen aꞑlamaj torop jađьlɋan вer qьđɋanьs aꞑlaşьlmavđan ɋiвarət. S. Agişteꞑ—„**Jađɋa kilələr**" tigən pjesahь pedagogik jaqtan zьjanlь, əđəвi jaqtan eşlənməgən вer nəmə. Ɋ. Əmiriđeꞑ—„**Avɋust tөnөndə**" tigən kitaвь əle sьqmaɋan. Ul 1935-se jьldan вirle planda jөrөj, вьjьl da вar. Başgiz Ə. Ixsandьꞑ şiɋьrđarь jьjьntьɋь sьqqandь kyrhətə, ləkin вьl kitap Başgizɋa вirelgəne lə, sьqqanь la juq. Утkən jьlɋь ike kitap: D. Jultьj—„Bələkəj Qotoş", M. Ɋafuri—„Вeđ вələkəj saqta"—jaqşь kitaptar, ləkin ular nasar oformlenie menən sьqqandar.

Вьlarđan вaşqa вьltьr вalalarɋa 14 tərzөmə kitap sьqqan. Ləkin ularđьꞑ вer nisəhe вalalar өsөn tygel. Şulaj itep, вer jьl esendə Başgiz 16 kitap вirgən вula. Вьl вik jaqşь вulьr ine. Bələ şunda ki, ul 16 kitaptьꞑ 11-e 1935-se jьlɋь planda la вulɋan. Ularđьꞑ вajtaɋь 1934-se jьldьꞑ planьnda la өѣtөrəlep jөrөgən. Şulaj вulɋas nəmə qala?

Originaldarđьꞑ Başgizdə ođaq jatьvь hər kemgə asьq, ləkin вalalar əđəвiəte ajьrьvsa ođaq jata. Məѣələn: Puşkindeꞑ—„Balьq həm вalьqsь" tigən əkiəte ike jьl jata. Andersendeꞑ—„Jaman өjrək вalahь" tigən əkiəteneꞑ tərzөməhe вөtөnləj juɋalɋan. Вьndaj volokita вөtkөheđ. Balalar əđəвiəteneꞑ Başgiz qarşьhьn da iꞑ arttaɋь вer өlkə ikənen kyrhətev өsөn, вьndaj miѣaldarđь tiѣtələp hanap вula.

Tərzemələrđeꞑ sьjfatьn jaqşьrtьvđa Başgiz şulaj uq sara kyrməj. Bezвorodoftьꞑ—„Bol'şeviktər Seвerđe astь" isemle kitaвьn alajьq (tərzөməse I. Bajьm, redaktorь Kərimof, korrektorь Vaxitьf). Вьl kitapta his ɋəfy itelməѣlek dərəzələ xatalar kyp. 54-se вittə 15 tьnьş вildəhe xatahь, 55-se вittə 12 xata, вit hajьn şulaj kitə. Kitapta вөtəhe meꞑgə jaqьn xata вar. Вьl өs keşeneꞑ вerehe lə russa вelməj. 55-se вittə вьndaj hөjləm вar:

„**Kilevselər tirmələrđe vatьр, uzalarɋa yrmələnelər**"

Hyđ Magnit tavьn qaravsь ɋalimdər xaqьnda. Huꞑ ular ninə tirmə vatalar? Ular вer tөrlө lə tirmə vatmajđar, unь Başgiz vattьra. Russa əjtkən vaqьtta вьl ɋalimdər „разбили палатки". Oşo rəveşsə, rus telen aꞑlamaj, tərzөmə itevđər kitap ta kyp osoraj.

53-sө вittə Magnit tavь timer julьna 150 kilometr tielə. 65-se вittə вьl ara 140 qa qala. Domnanan sujьn, 5 səɋət qajnaɋas sьɋa tielə 73-se вittə. Ə 75-se вittə вer domnanan təvlegenə sujьndь 5 tapqьr alalar tielə. Kyrəheꞑ, unda təvlek 30 səɋəttən toralьr. Magnitogorskidə, zavod tөđөlөp вөtkəs, вarь 20-30 meꞑ keşe вulьr, tip əjtelə (82 вit). Hər pioner вьnьꞑ jalɋan ikənen вelə. 94-se вittə Magnitogorđь tөđөvgə 104 zavod qatnaştь tielə Şunda uq, ike jul aѣtaraq, 100 za-

(Davamь 4-se вittə).

Ni esen klubtar bikle toralar?

Qariđel, 1 (Baş-TASS) rajon kyləmendə kul'tura eştəre jajelderelməgən. 28 klub, 30 uqьv jorto iħəplənə, ləkin ulardьꞑ kybehe bikle.

Rajon yđəgendəge uqьv jorto 9 ajđan birle poƶar harajь itep fajđalanьla. 30 uqьv jortonan higeđe izbachьđ.

18 martta saꞑƣьsьlarđьꞑ əlkə sljotь buldь. Bь sljotqa 48 rajondan 500 saꞑƣьsь-fizkul'turniktər qatnaştь.

Hyrəttə: saꞑƣьsьlar Əfə revolytsia majdanьnda. (Urazbaxtin fotohь).

Telefonhьđ avьl sovetь juq

Dyrtøjlə, (Baş-TASS). Rajonda bөl ƣan 28 avьl sovetьnьꞑ bətəhe lə telefonlaştьrьldь.

Rajonda bətəhe 103 telefon bar. Şulardan 28-e avьl sovettarьnda, 12 he kolxozdarđa, qalƣan 63-ө başqa ojoşmalarđa.

Poxod iħtəlegenən

Ural tavь həm qalьn urmandar aşa

18-se fevral' beđgə Əfə—Sverdlof yteşendə qatnaşьvsь komandaƣa start bireləhe kən ine. Səƣət kendeđge 12 nən Jaqut baqsahьna komsomolestar, jəştər həm fizkul'turniktər aƣьla başlanь.

Yteş komandirь Dynəjef („8-se mart" fabriqe), politruk Vasel'jef, Akimof (PVRZ), Kalinin, Karal'jof (Depo), Timofief, Grebof, Timofief („8-se mart"), Valiəxmitof həm Sultanof iptəştərđən toraƣan beđđeꞑ komanda start hьđьƣьna baħtьlar.

Başta polkovnik Murat iptəş beđđeꞑ komanda aldьna qujьlƣan təp burьstar turahьnda qьsqa ƣьna sьƣьş jahanь.

—Komanda aldьnda, tine—iptəş Murat,—Ural qajalarь, qalьn urmandar aşa jatqan qьjьn jul jata. Ləkin sovet potriotizmь menən huƣarьlƣan beđđeꞑ jəştərebeđ bьndaj juldarđь ber genə ytmənələr inde. 1936-sь jьlda ytkərelgən Xabarovski—Murmon saꞑƣь yteşe, Əfə—Məskəv kəmə yteşe həm Ulan-Ude—Məskəv saꞑƣь ytevselərə bьnьꞑ jənle faktarь bulьp toralar.

Beđđə partia, sovet xəkymətə həm komsomol tarafьnan jəklətelgən bь maqtavlь burьstь namьħ menən ytərhegeđ tip ujlajьm.

Nəq—səƣət kendeđgə 1 đə komandaƣa start birelde. Orkestorđьꞑ kyꞑelle marş ujnavь aħtьnda beđ, kytərenke rux, alda toraƣan qьjьnlьƣtarđь jeꞑev dərte menən təvgə ađьmdarьbьđđь jahanьq. Beđđe komsomolestar, fizkul'turniktər həm Əfə jəştəre qajnar jaratьv menən ođatьp qaldьlar.

Oşo kəndə beđ təvge 40 kilometrđь artta qaldьrьp kiske səƣət 8 gə Blagoveşşin zavdьna indek həm beđ bьndaƣa komsomolestar menən jaꞑь Konstitutsia turahьnda beseda ytkərđek. Ber səƣət jarьmdarƣa huđьlƣan beđđeꞑ bь beseda jəştərđe qьđьqhьndьrđь. Ular beđgə rəxmətter əjttelər. Şulaj uq beđ bь eşte Mişkə, Asqьn rajondarьnda la ytkərđek. Julda osoraƣan kolxozdar đa beđđe dur xərmət, həjev menən qarşьlanьlar.

Bətəhe 640 kilometr aranь, kəngə urtasa 71 kilometr jahap 8 kən esendə yttek.

Sverdlovski beđđe dur xərmət menən tantanalь qarşьlanь. Poxodь unьsьh tamamlavƣa arnalƣan qьsqa ƣьna mit'ngtan huꞑ beđđe təşkə aşa saqьrđьlar. Ikense kəndə beđđe Uralmaşstrojƣa həm Sverdlovskideꞑ şuƣa oqşaş başqa đur predpriatielərenə ekskursiaƣa jerəttelər.

Uralmaşstroj. Bь iħ kitkes đur gigant. Beđđeꞑ kamandalaƣь bik kyptər bьndaj gigantь təvge tapqьr kyrələr.

3-sə martta beđđe komkor, Gor'kavi yđenə qabul itte. Ul beđđeꞑ hər qajhьbьđđьꞑ jəşəvebeđ, uqьvьbьđ turahьnda, respublikala prizьvqa əđerlek eşeneꞑ barьşь turahьnda hora ђь. Həm komsomol eştəre menən qьđьqhьndь. Odaƣqa huđьlƣan kyꞑelle besedanan huꞑ beđ komkor iptəş Gor'kavi menən hav bullaşьp unьꞑ kabinetьn qaldьrđьq. Oşo kəndə, 4-se martqa qarşь təngə səƣət 12 lə kire Əfegə julƣa sьƣtьq.

Beđđeꞑ Əfə—Sverdlov saꞑƣь yteşe ul beđđeꞑ fizik nьqьħьbьđđь kyrhətə toraƣan đur imtixan buldь. Bь jeꞑev beđgə tьnьslanьp qalьrƣa ber tərlə lə xoquq birməj. Beđ bьnan jaqьь anlajbьđ. Şuƣa la beđ kiləsəktə ovorona eşen artaban nьƣьtьv əsen yđebeđđe fizik jaqtan da, şulaj uq politik—ideia jaƣьnan da taƣь la nьƣьraq əđerləgə ħyđ birəbeđ.

Valiəxmitof.

Məktəptərđə jađƣь kanikuldar başlandь

Kisə, 23 nsə martta jađƣь kanikuldar aldьnan huꞑƣь uqьv kənə buldь. Bəgen bətə məktəptərđə lə balalar jađƣь kanikulƣa sьƣtьlar. VLKSM-dьꞑ Qala Komitetь həm Xalьq Məƣarif bylege balalar kanikuldь jaqşь həm kyꞑelle ytkərhendər əsen kyp kenə saralar bildələnelər.

Jəş tamaşasьlar teatrь kanikul kəndərendə „jьraq jul" tigən postanovka birəsək. Uqьvsь balalar əsen kinoteatrđarđa: „Fetka", „Bitxovin konsertь", „Capajef" kartinalarь kyrhətələsək. Kul'tura harajьnda balalar: „Haqmar", „Anna Karinina" ne qarajasaqtar.

Jađƣь kanikul vaqьtьnda balalar həm pionerđarđьꞑ Başqortostan jađьvsьlarь həm sport masterđarь menən, jəş texniktarđьꞑ—inƶenerđar menən osoraşьv kisələre ytkərələsək. Qala sovetь predsedatele uqьvsь balalarƣa Əfəneꞑ kiləsək perespiktivahь turahьnda hejləjəsək.

Kanikul kəndərendə Əfə jəş modelistarьnьꞑ jarşьn ytkərev bildələnde.

Kanikul 30-sь martta bətəp-31 se marttan bətə məktəptərđə lə uqьv başlajasaq.

Kyp balalь əsələrgə jarđam

Işembaj pasjolka sovetь kyp balalь əsələrgə xəkymət tarafьnan birelgən jarđam aqsahьn tapşьrđь. Kyp balalь əsələrđən—Bekitьva—2 meꞑ hum, Sosipotarova—2 meꞑ hum, Karagina—2 meꞑ hum, Fajrullina—4 meꞑ hum jarđam aqsahь aldьlar. Ular jьlьsta partia həm xəkymətteꞑ əsələr turahьndaƣь đur qajƣьrtьvь əsən iptəş Stalingə đur rəxmətter əjttelər.

A. Ƣjumirof.

Balalar—gramotalь, juƣarь xudoƶestvolь kitaptar talap itələr

(Davamь. Başь 3-sə bittə).

vod hanala. 139-sь bittə Kənjaq bođ dingeđendə paroxodtar bođ vatqьstarđan başqa jərəj almaj tielə. Bь da—jala jaƣьv. Oşondaj xatalar, anlaşьlmavdar kitapta iħratta kyp. Tərƶeməse lə, redaktor đa stilistikanь belməjđər. 56-sь bittə ber rəttən 4 hejləm „ine" hyđe menən bətə. Urьnь menən gramotahьđlьq đur politik xatalarƣa tiklem kiltergən urьndar bar. (7 həm 145-bittərđə). Bь kitap jebərelgən xatalarь menən sovetqa qarşь lajь laƣьvsь nəmə bulьp sьƣqan.

Kitapta hyđ ilde industriələşterev xaƣьnda bulhala, bь ideanь genial' başqarьvsь iptəş Stalin turahьnda ber hyđ đa juq.

Bь nađan, iħkergən kitaptь 1936 sь jьlda baħtьrьv niꞑə kərək bulƣandьr? Başglavlitteꞑ 1133-sə hanlь dokumentь kem tarafьnan birelgənder?

Paustovskideꞑ—„Qarabovƣađь", Neverofьꞑ—„Taşkentь", Koƶevnikofьꞑ—„Tanьsьƣь", Gorbatofьꞑ—„Jəsəjkəhe"—bətəhe lə rus həm başqort telen belməvsələr tarafьnan tərƶemə itelgəndər. Stilistik nađanlьq bьnda la kyđgə taşlana. Məħələn: „Qara boƣađ" ƣa oşondaj hejləm bar:

„Ƶerəbsoiqa qabarƣan qart qulьn huđđь". Bьnda jənəşənən es hyđ „q" menən başlanƣanьn, berense hyđđeꞑ də huꞑƣь izege „qa" bulƣanьn berəv đə kyrməj. Ul ninđəj „qabarƣan qart" ul? Gorнatofьꞑ kitabьnda 6-7-se bittə stilistik xata 2, məƣnə xatahь 3, tьnьş bildəhe xatahь 7, orfografia xatahь—11. Bətəhe bь kitapta korrektor Ƣəjnyllin 1500 samahь xata jebərgən.

Məktəpkəsə jəştəge balalar, oktəbrəttər əsen ədəbiət başqort telendə bətənləj juq tierlek. Ƣ. Amantaj iptəşteꞑ attal, jalqav qalƣalar, alabajđar turahьnda əkiəttərə balalarđь qьđьqhьndьrmaj.

Başqort telendə ber nisə jaqşь kitap bar. Məħələn: Jultsj—„Bələkəj Qotoş", Qudaşьf—„Bajarđar bar saqta", M. Ƣafuri—„Qьr qađь" Ƣ. Əmiri—„Bajraq əsen", Ə. Vəli—„Nam", Ə, Ixsan—„Şьrь" həm başqalar.

Ləkin şul jaqşь əħərđərđeꞑ də urtaq jeteşheđlege bar. Ulardьꞑ tele nasar. Bətəhen də jaqşь redaktorlap, matur oformlenie menən sьƣarьrƣa kərək ine.

Iꞑ huꞑьnan əkiəttər turahьnda ber ike hyđ əjtergə kərək. Başgiz japon, nemes, rus əkiəttəren sьƣara. Ə başqort əkiəttərə Amantaj iptəş qulьnda 5 jьl inde fajđahьđ jatalar. Uqьvsьlar ul əkiəttərđe qasan kyreren xəđergə ber kemdə əjtə almaj.

Balalar ədəbiəten baħtьrьv, izadi məs'ələlərđe xəl itev, kadrđar tərbiələv esen əşe VLKSM Əlkə Komitetьnьꞑ kiħəktəge burьsь. Bь eşteꞑ ygəj bala xələndə jəşəve bətərgə tejeş. Bьƣa iꞑ təvđə Obkomol japьrь.

Balalarƣa beđ jən duħь kevek jaqьn bulьrđaj, ulardь bətə jaqtan tərbiələj alьrlьq kitaptar birergə tejeşbeđ. Bь beđđeꞑ bəgengə bajevoj burьsьbьđ. Beđ bьnьꞑ əsen partia aldьnda javaplьbьđ.

Dinamo katogьnda.

Balalar ədəbiəte bujьnsa keꞑəşmə

26 martta, kis səƣət 6 la VLKSM Əlkə Komitetьnda balalar ədəbiəte bujьnsa kəꞑəşmə saqьrьla.

Kəꞑəşmələ balalar ədəbiəte baħьr sьƣarьvđьꞑ torosьƣo turahьndaƣь məs'ələ qaralasaq.

Kəꞑəşməgə jađьvsьlar, uqьtьvsьlar, balalar ojoşmalarь jetəksələre həm bətə qьđьqhьnьvsь iptəştər saqьrьlalar.

VLKSM Əlkə Komitetь.

Redaktor urьnbaħarь: Q. MURTAZIN.

Əfə „Oktəbr natiskahь" tipografiahь. Başglavlit vəkile №:1405

1937-se jıl
28
MART
№ 33 (1080)
Ajrım hanı
9 tin.

Bөtə ildərđen proletarđarı, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-đıņ
Başqortostan
Өlkə həm Өfө
qala komitetı
organı. 12 jıl
sıqa.

Partia organdarın hajlavđarđı ojoştorov turahında

VKP(в)-NIŅ BӨTƏ OJOŞMALARINA

1. Partia organdarına hajlavđar uđqarqanda VKP(в) Yđək Komitetı plenumınıņ 1937-se jıl 27-se fevralđaqı tybəndəge qararın qatı qullanırqa:

„Partia organdarın hajlavđar mələndə isemlek menən tavışqa qujıvđı tıjırqa. Kandidattarqa otvod jahav həm ularđı tənqitləvgə partia aqzalarınıņ bөtəhenə lə sikləmməgən xoquq tə'min itep, tavışqa qujıvđı ajrım kandidaturalar bujınsa uđqarırqa. Partia organdarın hajlavđar mələndə kandidattarđı jabıq (jəşeren) tavışqa qujıvđı urınlaştırırqa“.

2. Jabıq (jəşeren) tavışqa qujıv menən hajlanalar:

a) partianıņ təvge ojoşmalarınan partianıņ rajon, qala konferensialarına delegattar həm partianıņ rajon, qala, okrug ojoşmalarınan partianıņ Өlkə, kraj konferensialarına həm milli kompartialarıđıņ sjezdarınan delegattar;

в) partianıņ təvge ojoşmalarınıņ partia komitettarı aqzaları həm partorgtar (partkomdar bulmaqan urındarđa) rajon, qala, өlkə, kraj komitettarınıņ həm milli kompartialar Yđək Komitettarınıņ plenum aqzaları;

v) partianıņ təvge ojoşmaları partia komitettarınıņ sekretarđarı, rajon, qala, okrug, өlkə, kraj komitettarınıņ, həm milli kompartialar Yđək Komitettarınıņ sekretarđarı həm bjuro aqzaları (tejeşle komitettarđıņ plenumdarında hajlanalar).

3. Partia konferensiahı (partia jıjılışı) hajlavđarđı ytkərev aldınan hajlanasaq partia organdarınıņ aqzaları həm kandidattarınıņ hanın bildələj.

4. Partia organınıņ jaņı sostavına kandidaturalar, partia konferensiahınıņ yđendə delegattar tarafınan kyrhətelələr həm turanan-tura personal' rəveştə mөđəkərə itelələr (partia organınıņ aqzalarına həm kandidatlıqqa ajrım rəveştə).

Partia konferensiahınıņ (jıjılışınıņ), plenar ultırışınan tış isemlektərđe aldan tөđөv həm mөđəkərə itevgə yul qujılmaj.

Partia organı sostavına kyrhətelgən bөtə kandidaturalar partia konferensiahı (jıjılışı) prezidiumına inev tərtibe nisek jađılqan bulhalar, ularđı mөđəkərə itev şul tərtiptə alıp barıla.

5. Kandidaturalarđı personal' rəveştə mөđəkərə itkəndə partia organı sostavına kyrhətelgən kandidaturalarqa otvod jahavđa sikləmməgən xoquq tə'min itelergə tejeş, jəqni hər ber delegat, kyrhətelgən kandidaturalarđıņ teləgən hanına otvod jahaj ala həm kyrhətelgən hər ber kandidatura bujınsa „jaqlap“ („za“) bulhın, şulaj uq „qarşı“ („protiv“) la delegattarđıņ sikləmməgən hanı həjəj ala.

Partia konferensialarında kəņəş birev tavışına xoquqlı delegattar həm partianıņ təvge ojoşmaları jıjılıştarına VKP(в) aqzalarına kandidattar, partia organdarına kandidaturalarđı mөđəkərə itkəndə kəņəş birev tavışına xoquq menən fajđalanalar.

6. Qarşı otvodtar alqan kandidaturalarđı mөđəkərə itkəndən huņ, partia organdarına jabıq (jəşeren) tavışqa qujıv menən hajlavđar өsөn partia konferensiahı (jıjılışı) tarafınan tөđөlə torqan isemlekkə bıl kandidaturanı inderev jəki indermэv turahındaqı məs'ələne, hər ber ajrım xəldə, asıq tavışqa qujıv tərtibendə xəl itergə.

Şul uq vaqıtta, „otvodtı jaqlap“ şulaj uq „otvodqa qarşı“ bulqan bөtə tavıştarđı la iđəpləp alıv zarur.

Jabıq (jəşeren) tavışqa qujıv өsөn tөđөlgən isemlektərđə his ber tөrlө bildə bulırqa tejeş tygel, həm nomerđar qujılırqa tejeş tygel.

7. Partia konferensiahı (jıjılışı), partia organdarın hajlavđarđı ytkərev aldınan tavışqa qujıvđıņ hөđөmtələren iđəpləv өsөn konferensia (jıjılış) tarafınan bildələngən handa, iđəp komissiahı hajlaj.

Tavışqa qujıv aldınan iđəp komissiahınıņ predsedatele partia konferensiahı (jıjılışı) delegattarına jabıq (jəşeren) tavışqa qujıvđıņ tərtiben aņlatırqa tejeş.

Jabıq tavışqa qujıv aldınan iđəp komissiahı hajlav jəşniktəren əđerlərgə həm şəxsi rəveştə yđe unı pisətləp qujırqa tejeş.

8. Partia organdarın hajlavđarđa jabıq (jəşeren) tavışqa qujıv, partia konferensiahınıņ tavış birev xoquqı menən delegattarı qına qatnaşqan jabıq ultırışında ytkərelergə tejeşle.

9. Tavış birev xoquqı bulqan hər ber delegat, partia organına konferensia (jıjılış) tarafınan bildələngən kandidaturalar isemlegeneņ ber danahın ala. Partia aqzahınıņ delegatlıq mandatında jəki konferensiala (jıjılışta) qatnaşqan partia aqzalarınıņ isemlegendə partia aqzahı tavışqa qujıvđa qatnaştı tip bildə qujılırqa tejeş.

10. Jabıq (jəşeren) tavışqa qujqanda hər ber delegat isemlektən ajrım kandidaturalarđı jujırqa jəki partia organı sostavına jaņı kandidaturalar өđtərgə xaqlı.

11. Tavışqa qujqandan huņ iđəp komissiahı hajlav jəşniktəren asa həm partia konferensiahı (partia jıjılışı) binahınan sıqmajınsa tavışqa qujıv hөđөmtələren, partia organdarınıņ aqzaların ajrım, partia organdarına kandidattarđı ajrım rəveştə iđəpləj.

Iđəp komissiahı hər ber kandidaturanıņ „jaqlap“ („za“ həm „qarşı“ („protiv“)alqan tavıştarın ajrım iđəplərgə burıslı.

Tavıştarđı iđəpləgəndən huņ, iđəp komissiahı protokol tөđөj, uqa tavışqa qujıvđıņ hөđөmtələren hər ber kandidatura bujınsa ajrım rəveştə inderə həm komissianıņ bөtə aqzaları bıl protokolqa qul qujalar.

Iđəp eşe ytkərelə torqan binala iđəp komissiahı aqzalarınan başqa his kemdeņ də bulırqa xaqı juq.

12. Iđəp komissiahı, partia konferensiahınıņ (partia jıjılışınıņ) plenar ultırışında hər ber kandidatura bujınsa ajrım rəveştə tavışqa qujıv hөđөmtələre turahında doklad jahaj.

Partia organı sostavına tavıştarđıņ kypselegen ləkin konferensiala tavış birev xoquqı menən qatnaşıvsı delegattarđıņ jartıhınan da kəm bulmaqan handaqı tavıştar alqan kandidaturalar hajlanqan bulıp iđəplənələr.

13. Jabıq (jəşeren) tavışqa qujıvđıņ bөtə materialdarı (kandidaturalarđıņ isemlektəre, jađma qarizalar, tavışqa qujıvđı iđəpləv həm başqalar) jəşeren dokumenttar xoquqında partia organdarında haqlanırqa tejeştər.

VKP(в) YĐƏK KOMITETI

20-se mart, 1937-se jıl.

Sovet Sotsialistik Respublikalar Sojuzınıņ dəvlət gerbı turahında

SSSR YBK PREZIDIUMI QARARI

Sovet Sotsialistik Respublikalar Sojuzınıņ Yđək Başqarma Komitetı Prezidiumı QARAR ITƏ:

Sovet Sostsialistik Respublikalar Sojuzı Konstitutsiahınıņ 143 statjahı menən jaraşlı rəveştə Sovet Sotsialistik Respublikalar Sojuzınıņ dəvlət gerbınıņ tybəndəge hyrəten ralarqa.

SSR Sojuzı Yđək Başqarma Komitetı predsedatele: M. KALININ.

SSR Sojuzı Yđək Başqarma Komitetı sekretarı: I. AKULOF

Məskəv, Kreml' 1937 nse jıl 17 nse mart.

SSR SOJUZI XALIQ KOMISSARĐARI SOVETI HƏM VKP(в) YĐƏK KOMITETINIŅ QARARI

BӨTƏ ӨLKƏLƏR, KRAJĐAR HƏM RESPUBLIKALARĐAQI KOLXOZDARĐAN HƏM JANQIĐAQ XUŽALIQTARĐAN, 1936-SI JILDA IGEN TAPŞIRIV BUJINSA ULARĐA IĐƏPLƏNGƏN NEDOIMKALARĐI ALIP TAŞLARQA.

SSR Sojuzı Xalıq Komissarđarı Sovetınıņ predsedatele—
V. MOLOTOF.

VKP(в) Yđək Komitetınıņ sekretarı—
I. STALIN.

Konstitutsianı өjrənəveđ

Өfө, Voroşilof ismendəge ajaq kejeme tegev fabrigı ergəhendəge FZU məktəbendə, SSSR-đıņ jaņı Konstitutsiahı, məktəp programmahına inderelep, өjrənev eşe başlandı. Bıl dəreste uqıvsılar đur şatlıq menən qarşı aldılar.

Xəđer Konstitutsianı өjrənev eşe bөtə kiņlege menən qujıldı. Uqıvsılar kərəkle uqıv əsbaptarı menən tə'min iteldelər. Uqıvsılar Konstitutsianıņ hər ber statjahın jentekləp өjrənələr. Ular yđ-ara jarışıp uqıjđar. Səjfullin, Xəjrullin, Bikmit iptəştər uqıvđa „otlicno“ otmetkahı alıv өsөn kөrəşələr.

Kinjəkəjef.

BUXARINDEŅ HƏM RЬJKOFTЬŅ BOL'ŞEVIZMQA QARŞЬ KƏRƏŞTƏRE

(TARIXI OBZOR)

1. Oktəbergəsə period

Uŋ jarsьqtarđьŋ bol'şevistik partiaqa qarşь, Lenin həm Stalingə qarşь kөrəştərenen kyptəndən birle kilgən yđeneŋ tarixe bar.

Huqьş jьldarьnda uq inde Buxarin həm Rьjkof tarafьnan alьnqan antibol'şevistik pozitsia asьq bildələnde.

1915-se jьldьŋ martьnda Bern qalahьnda (Şvejtsaria) RSDRP-nьŋ sit il seksialarьnьŋ konferensiahь buldь, bьnda huqьşqa qarşь kөrəştə bol'şeviktərđeŋ burьstarь tikşerelde. Bьl konferensiala Buxarin, Pjatakof menən berlektə, Leningə qarşь jynəltelgən trotskistik tezistar həm rezolytsialar menən sьqьş jahanь.

„Imperializm huqьşьn grazdan huqьşьna əjlənderev“ turahьndaqь Leninsel lozung urnьna Buxarin partiaqa Kautski həm Trotskiđeŋ—„solox əsən kөrəş“—tigən sentristik lozungьhьn taqьrqa mataştь. Solox lozungьhь revolytsion lozung tygel ine, ul huqьştь revolytsia əsən fajđalanьvqa proletariatta bojevoj əđerlek ytkərevđə partiaqa jajhьđlanь.

Lenin, huqьştьŋ başlanьv vaqtьnda solox lozungьhь turahьnda: „Bьl—obьjvatel'dər, poptar lozungьhь. Proletar lozung: grazdan huqьşь bulьrqa tejeş“—tip jađđь (XVIII t. 56 bit).

Trotski pozitsiahьna təgərəp, Buxarin, Pjatakof menən berlektə 1915-se jьldьŋ jađьnda, bьl Leninsel lozungqa asьqtan-asьq qarşь sьqtь. Buxarin həm unьŋ gruppasьqь „jeŋelev əsən agitatsianьŋ“ hər tөrөnə qarşь kiƅken rəveştə qarşь kilde. RSDRP-nьŋ sit ildəge gruppalarьnьŋ 1915-se jьldьŋ martьnda bulqan oşo uq konferensiahьnda Buxarin gruppasьqьnьŋ, Parizda „Naşe slovo“ ismendə sentristik gazeta nəşer itevse Trotski həm unьŋ gruppahь menən kileşevđe talap iteve tiktomalqa tygel ine.

Trotskisttar həm Buxarin gruppasьqьnan bulqan ularđьŋ sojuzniktəre „yđ“ imperialistik xөkyməttərenen huqьşta jeŋelevđərenə qarşь sьqьp, bьnьŋ menən revolytsianьŋ jeŋeve əsən bulqan kөrəşkə jajhьđlanьlar.

Imperialistik huqьş jьldarьnda bol'şevistik partianьŋ nigeđ taktik lozungtarьna qarşь Buxarindeŋ kөrəşe revolytsianьŋ bөtə iŋ mөhim məs'ələləre bujьnsa, ajrьmsa alqanda imperializm turahьndaqь, proletariat diktaturahь turahьndaqь məs'ələlər bujьnsa unьŋ antileninsel qaraştarьnan aqьp sьqa ine.

Buxarin, Trotski kevek yk, imperializmdь leninsel narьqlavđь inkar itte. Buxarin imperializmdь tamamlanqan, ađaqьna tiklem promьjşlennost' kapitalizmьn həm jabaj tovar xuzalьqьn yđenə bujhondorqan həm qajtanan eşləgən sistema itep qaranь. Ul, imperializm menən ber rəttən, donja xuzalьqь ekonomikahьnda iƅke kapitalizm həm kapitalizmqa tiklemge ukladtar jəşəp kileven inkar itte. Ul kapitalizmđьŋ tiŋ ylsəvheđ yƅeşen inkar itte həm, imperializm konkurensianь, rьjnoktь, krizisttarđь, proizvodstvo anarxiahьn h. b. tulьhьnsa bөtөrđө, tip əjtə kilde.

Imperializmqa Buxarin qaraş nөktəhe Kautskiđeŋ ul'traimperializm teoriahь (Trotski đə bьl pozitsiala torđo) menən jaqьnlaştь. Kautski, kapitalistik donjanьŋ qapma-qarşьlьqtarь tigeđləngəs, hər tөrlө politik teterəvđər, konflikttar, huqьştar bөtkəs həm imperialisttar kolonialarđь yđ-ara „tatьv rəveştə bylə“ başlaqas, ul'tra (ytə)—imperializmdьŋ jaŋь epoxahь tьvьr, tip kyrhətte.

Ytə imperializmdьŋ, „ojoşqan kapitalizmdьŋ“ jaŋь epoxahь turahьndaqь həjlənevđəre menən Kautski, Trotski həm Buxarin massalarđь xəđerge zaman imperializmьna qarşь kөrəştən sitkə tarttьlar, proletariattьŋ sьjnfi aŋьn tupaƅlandьralar, unь burzuazia tə'ƅirenə bujhondoralar ine.

Antileninsel bulqan „saf“ imperializm teoriahьnan sьqьp, Buxarin, Pjatakof həm Radik „saf“ sotsialistik revolytsia turahьnda həjləndelər, bьl revolytsiala ber-berehenə qarşь tik ike genə sьjnьf—proletariat həm burzuazia sьjnьftarь qьna kөrəşə, tinelər. Bьl „saf“ sotsialistik revolytsia turahьndaqь həjlənevđər artьnda proletar revolytsianьŋ rezervь bulqan krəƅtiəndərđe hanlamav jəşerenə ine, Jevropalaqь, kolonial' həm jarьm kolonial' ildərđəge milli—revolytsion xərəkətte hanlamav jəşerenə ine.

Buxarinde, Pjatakoftь həm Radikte faşlap, Lenin jađđь: „saf“ sotsial' revolytsia kөtkən keşe, uqa ul **ber vaqьtta** la ireşə almajasaq, ul keşe ьsьn revolytsianь aŋlamavsь hyđđə genə revolytsioner keşe“ (XIX t., 269 bit).

Buxarin gruppasьqь sotsialistik revolytsianьŋ ajьrqьlьqьn həm unьŋ xərəkət itevse kөstəren inkar itte. Lenin jađđь: „Sotsial' revolytsianь, pomeşşik, sirkəv, monarxia, milli h. b. ş. iđevđərgə qarşь kolonialarđaqь həm Jevropalaqь vaq milləttərđeŋ baş kytərevđərenən başqa, vaq burzuazia өleşənөŋ, **unьŋ bөtə predrassudkalarь menən**, revolytsion şartlavđarьnan başqa, aŋhьđ proletar həm jarьm proletar massalarđьŋ xərəkətenən başqa **fekerlərlek**, tip ujlav—bьndaj ujlav, sotsial' revolytsianan vaz kisev tigən hyđ“ (XIX t., 269 bit).

RSDRP-nьŋ oşo uq Bern konferensiahьnda Buxarin Leningə qarşь, „revolytsion kөrəşkə demokratik vaq burzuazianь saqьrьrqa jaramaj“ tip əjtte. Vaq burzuazia kapitalisttarđьŋ ojoşqan sojuzđarьna—tresttarьna h. b. ş. qarşь sьqьş jahaj alьr, tip ujlav mөmkin tygel, tine Buxarin. Buxarin əsən vaq burzuazia—ul aksia biləvselər, həm bьnьŋ menən ular ere kapital menən bəjləngəndər. Buxarin həm Pjatakof, eşse sьjnьf partiahь əsən demokratik lozungtar, şular esendə milləttərgə bylenep sьqьvqa tiklem yđ-yđen bildələvgə xoquq birev lozungьhьn da, qujьvđьŋ zarurlьqьn inkar ittelər.

Trotskigə taban təgərəp təşkən Buxarin gruppasьqьnьŋ qaraştarьn Lenin qatь tənqitkə tarttь.

Lenin, eşse sьjnьf demokratia əsən kөrəştə yđen tərbiələrgə tejeş, ə vlasqa kilgəs həm proletariat diktaturahь urьnlaştьrьlqas,—xeđmətsəndər əsən ьsьn demokratianь ytkərergə tejeş, tip өjrətte. „Sotsializm demokratianan başqa ike məqnələ (в двух смыслях) mөmkin tygel: (1) əgər ul uqa demokratia əsən kөrəştə əđerlənə kilməgən bulha, proletariatqa sotsialistik revolytsianь jahav mөmkin tygel; (2) jeŋgən sotsializmqa demokratianь tulь rəveştə qəməlgə aşьrьvđan başqa yđeneŋ jeŋeven haqlap qalьv həm keşelekte dəvləttəŋ (государство) bөtөvenə alьp kilev mөmkin tygel“ (XIX t., 233-234 bittər).

Krəƅtiən *həm milli*—revolytsion xərəkət jөđөndə bulqan demokratik rezervtarđь Buxarindeŋ inkar iteve proletariat gegemoniahьn men'şevistik—trotskistik inkar itev tigən hyđ ine. Proletariat gegemoniahьnan, kiŋ kyləm demokratik massalarđь jetəkselek itevđən baş tartьv,—Buxarin gruppasьqьnьŋ pozitsiahь bьna nəməgə qajtьp qalđь.

Vlast əsən kөrəştə proletariattьŋ sojuzniktərenən fajđalanьv mөmkinselegen inkar itep, Buxarin gruppasьqь sotsialistik revolytsianьŋ həm ber ildə sotsializmdьŋ jeŋeve mөmkin bulmav rurahьndaqь Trotskiđeŋ burzuaz teoriahьna təgərəne. „Donja xuzalьqь həm imperializm“ tigən məqaləhendə („Kommunist“ N 1-2, 1915 jьl) Buxarin, burzuaziaqa qarşь, ajrьm ildərđeŋ proletariatьnьŋ sьqьştarь qotolqohođ „tarqav, qьjьvhьđ, jomoşaq bulьrđar“ həm burzuazianь jeŋə almajasaqtar, tip jađđь. Burzuazia vlasьn bөtөrөv əsən „bөtə ildərđəge proletariattьŋ milliondarsa armialarь tarafьnan şturm zarur“, „bөtə proletar kөstərđe ber vaqьtta mobilizatsialav zarur“ tip jađđь.

Buxarin—Pjatakof gruppasьqьnьŋ bьl trotskistik pozitsiahьn faşlap, Lenin: „bөtə il proletariđərenen bergələp xərəkət itevđəre turahьnda“ xiallav grek kalendьna tiklem, jəqni „ber qasan da tygelgə“ tiklem sotsializmdь kisekterev tigən hyđ“ (XIX t., 220 bit) tip jađđь.

Bьl Leninsel polozeniene tormoşbik jaqşь rəveştə iƅbatlanь: sotsializm təv başta ber ildə, jer şarьnьŋ altьnan ber өləşəndə jeŋde.

Imperializm epoxahьnda kapitalizmdьŋ tiŋ—ylsəvheđ həm hikereşle rəveştə yƅeş zakonьn trotskistik inkar itev, imperializm sьnjьrьnda jomoşaq zvenolarđьŋ өđөlөve qotolqohođloqon inkar itev, sotsialistik revolytsianьŋ jeŋev həm ajrьm alqan ber ildə sotsializmdьŋ jeŋev mөmkinlegen inkar itev,—Buxarin gruppasьqь əle asьlda imperialistik huqьş jьldarьnda uq oşo pozitsiala torđo.

Sotsialistik revolytsianьŋ marksistik—leninsel teoriahьn inkar itev Buxarində dəvlətkə jarьm anarxistik mөnəsəbət menən **quşьldь**. RSDRP-nьŋ sit il seksialarьnьŋ Bern konferensiahьnda Buxarin tarafьnan təqdim itelgən tezistarđa, sotsialistik tөđөleştөŋ zarur şartь rəveşendə, proletariat tarafьnan vlasttь qulqa alьv turahьnda ber nəmə lə əjtelməgəjne. Bьl tezistarđa proletariat diktaturahьn huqьşьp alьv turahьndaqь məs'ələ telgə alьnmaqan həm asьqtan-asьq sindikalistik jarьm anarxistik idealar alqa qujьla.

1916 jьlda „Internatstonal molodjozi“ zurnalьnda „Nota—Bene“ psevdanimь aƅtьnda urьnlaştьrьlqan məqaləlә Buxarindeŋ ajrьm anarxizmь taqь la tulьraq kyrende: „Massalarđьn tərbiəsehe bulqan jəki ismaham bulьrqa tejeş bulqan sotsial—demokratia əsən,—tip jađđь ul,—xəđer dəvlətkə yđeneŋ prinsipial' doşmanlьqьn hər qasandaqьqa qaraqanda la hьđьq өƅtөnə nьqьraq alьrqa tejeşlege zarur...“

Buxarin anarxistarsa, tik burzuazia dəvləten genə inkar itte tygel, bəlki **dөjөm rəveştə hər tөrlө** dəvlət vlasьn da inkar itte, jəqni proletariat dəvləteneŋ zarurlьqьn da inkar itte. Ьsьn sotsializmqa barьv julь proletariat diktaturahь aşa, eşse dəvlətte nьqьtьv aşa jatqanlьqtan, Buxarin həm unьŋ gruppasьqь qəməldə sotialistik jəmqiət tөđөvgə qarşь buldьlar.

„Donja xuzalьqь həm imperializm“ tigən məqalələ (1915 jьl) Buxarin, proletar revolytsia jeŋgənden huŋьnda „burzuaz dəvlət siktəren haqlav jaki kiŋəjtev idelarь urnьna... dəvlət siktəren bөtөrөv həm xalьqtarđь ber sotsialistik sem'jaqa quşьv lozungьhь alqa qujьla“—tip jađđь (167 bit). Bu kitapqa baş hyđ Buxarin tarafьnan 1917 jьldьŋ ađaqьnda, Oktəbr' revolytsiahь jeŋgənden huŋьnda jađьlqan, həm ul, ul vaqьtta la tik əle genə jeŋep sьqqan sovet dəvləteneŋ siktəren haqlav turahьnda məs'ələ qujmanь. Həm bьl məs'ələlə Buxarindeŋ qaraştarь Trotski qaraştarь menən ber tura kilə, Trotski fikerensə ber dəvlət kyləmendə proletariat diktaturahьnьŋ jəşəve mөmkin tygel.

Buxarin, revolytsia jeŋevenən huŋ dəvləttəŋ „şartlav“ teoriahь bulqan anarxistik teorianь jaqlanь. „Şartlav“-đьŋ anarxistik teoriahь iƅke burzuaz-dəvlət maşinahьn „vatьv“ həm xeđmətsəndər əsən ьsьn demokratia bulqan jaŋь dəvlət, proletariat diktaturahь tөđөv bulqan marksistik-leninsel teoriaqa qapma qarşь qujьla ine.

Iptəş Stalin 1929 jьlda YK plenumьnda Buxaringə dəvlətte narьqlavđa unьŋ (Buxarinden) jarьm anarxizmьna kyrhətep uđđь, ul (Buxarin) jarьm anarxizmdь grazdan huqьşь jьldarьnda qьna tygel, bəlki Oktəbr' revolytsiahь jeŋgəs tə jaqlanь. Iptəş Stalin əjtte—Buxarin yđeneŋ dəvlət „şartlav“ teoriahь menən „bьnda vaq-tөjəkte“ kyrməj qalqan, atap əjtkəndə—eşse sьjnьf, əgər ul ьsьnan da burzuazianь jeŋergə həm sotsializm tөđөrgə teləj ikən, yđ dəvlətenən başqa ytə almaqan vaqьtta, tulь kysev osoron kyrməj qalqan“ (Sbornik „Lenin həm Stalin“ III t., 365 bit).

Leningə xalьq-ara eşse xərəkətendə internatsionalistik elementtarđь jьjьv өƅtөndə nьqьşьp eşlərgə həm oşo şarttar esendə Buxarin gruppasьqьna qarşь kөrəş alьp barьrqa tura kilde. 1915 jьldьŋ kөđөndə Buxarin həm Pjatakof Stokgol'mqa kysendelər, həm sit ildəge yđəkteŋ Rossia menən jađьşьvь Stokgol'm arqьrь ytevđən fajđalanьp „Rossia menən bəjləneş totov bujьnsa ajrьm komissia“ sьjfatьnđa nьqьnьrqa jьjьnđьlar. Bьl yđđərenen fraksialarьn tьvđьrьvqa mataşьv ine. Lenin Buxarin gruppasьqьnьŋ bьl hьltav eđləven kire qaqtь.

Huqьş jьldarьnda iŋ mөhim məs'ələlər bujьnsa Buxarindeŋ opportunistik şatanieləre, Leninde—Buxarin „politikala iblissə totoroqhođ“ tigən hөđөmtəgə kilterđelər. Bьnьŋ menən yk ikense uŋ jarsьq, Rьjkof ta avrьj ine.

RSDRP-nьŋ VII aprel' konferensiahьnda (1917 jьl.) partia sotsialistik revolytsiaqa maqsat totqanda, Rьjkof—Kamenef həm Zinov'jef notalarь bujьnsa jьrlanь. „Proletar revolytsia lozungьhь taşlap, beđ massalarđьŋ bulьşlьqьna tajana alabьđmь huŋ“.—tip horanь ul həm: „Rossia yđe Jevropala vaq burzuazia ile, sotsialistik revolytsiaqa massanьŋ teləktəşlek itevenə tajanьv mөmkin tygel... sotsial' revolytsiaqa etərgəs kөs Kөnbajьştan birelergə tejeş“ tip javap qajtarđь.

Partianьŋ VI sjezьnda (1917 jьldьŋ avgusь) Buxarin Rьjkof menən berlektə sotsialistik revolytsiala proletariattьŋ iŋ jarlь krəƅtiəndər menən sojuzь mөmkinlegen trotskisttarsa inkar itte.

(Davamь 3-sə bittə).

Belorot metall zavodь komsomol komitetь sekretarь iptəş Ƣogolef komsomolestarđь ʙьna şulaj tənqitləj:

Ə yđe həm komitet turahьnda hyđ kytərelhə...

(Zujef korrekaturahь).

Ni ɵsɵn, komsomolka əsələr uqьmajđar?

Qьrmьѣqalь rajonь., Frunze ismendəge kolxoz təvge komsomol ojoşmahь komsomolka əsələr arahьnda tərʙiə eştəre qujьv ʙujьnsa ʙer sara la kyrməj. Komsomol ojoşmahьnda 5 əsə—komsomolka ʙar. Ləkin ʙьlarđьꞑ ʙerehe lə politik uqьv tyꞑərəktərenə ьlьqtьrьlmaƣandar.

„Qьđьl tuƣaj", „Qьđьlƣa", „Marks" kolxoz komsomol ojoşmalarьnda la oşo uq xəl. VLKSM-dьꞑ Qьrmьѣqalь rajon komitetь la ʙьl məs'ələ menən qьđьqhьnƣanь juq.

X. Əmətef.

Taƣь la ʙer tapqьr Qьrmьѣqalь rajkomolь turahьnda

Qьrmьѣqalь rajon komsomol ojoşmahьnda X sjezd qararđarьn ytəv həm VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ II-se plenumь qararđarь nigeđendə propaganda eşen qajtanan qorov həm tamьrьnan jaqşьrtьv ƣafev itməѣlek nasar ʙaşqarьla.

Bьl ɵlkələge đur jeteşheđlekte iꞑ ʙerense siratta komsomol ustavьn, sojuz demokratiahьn ʙođovđьꞑ kin tɵѣ alьvьnan, rajkomol həm unьꞑ sekretarь iptəş Vəlejef ɵsɵn jaʙaj ʙer kyreneş ʙulьp əverelevenən eđlərgə kərək.

Bьna iꞑ ʙaşta komsomol jetəkse kadrđarь sostavьnda ʙulƣan aƣьştь, oşo-qьrьjь ʙulmaƣan alьştьrьvđarđь alajьq.

Ber jьl esendə komsomol təvge ojoşmalarь sekretarđarь həm komsoorgtarьnan 34 keşe ʙerər tapqьr, 12 ojoşmala ɵsər tapqьr, 6 ojoşmala dyrtər tapqьr alьştьrьlƣandar. Xatta, Kyldər avьl sovetь Marks ismendəge kolxoz komsomol ojoşmahьnda ʙer jьl esendə 6 komsoorg ʙula. Berense hajlanьvsь komsoorg ʙer nisə aj eşləgəs tə, alьnьp, unьꞑ urnьna Kylimʙitef qujьla. Ul, ijyl ajьnan avƣust' ajьna tiklem eşləj đə, ʙer kem aldьnda la otcot ʙirməjensə, eşen ʙer kemgə lə tapşьrmajьnsa taşlap kitə. Bьnan huꞑ rajkomol tarafьnan Ƣaʙʙasьf tigən keşe jeʙərelə. Ləkin, ojoşma ʙьl sittən inderelgən, rajkomoldьꞑ ajrьm zakazь menən jeʙərelgən keşenən də unmaj. Ul da ʙer-ike aj eşləv menən eşen ʙer kemgə lə tapşьrmajьnsa yđ avьlьna qajtьp kitə.

Bьnan huꞑ partorg Kadьjşof, sojuz đemokratiahьn tupaѣ rəveştə ʙođop, komsomolestar ixtiarьnan ʙaşqa, yđlegenən komsoorg itep komsomolest Şalajьftь quja. Ul 15 kɵn samahь „eşləgəs" unьꞑ urnьna avьl sovetь sekretarь Islamьf qujьla.

Islamьf ʙer aj eşləv menən unь rajon jer ʙylegenə alalar. Ul da eşen ʙer kemgə lə tapşьrmaj, otcot ʙirməjse taşlap kitə.

Bьna ʙьnda ʙeđ ʙer ojoşmala ʙulƣan ьsьn həm kyđ aldьna kiltereve lə avьr ʙulƣan kyrneşte kyrhəttek.

Ə ʙit ʙьndaj ojoşmalar rajonda ađ tygel. Şul şarttarđa ojoşmala nindəj eş ʙulhьn da, nisek inde unda komsomolestarđь həm jəştərđe tərʙiələv ʙujьnsa ʙulƣan qatmarlь saralar tormoşqa aşьrьlhьndar.

Rajkomoldьꞑ ʙjurohь tege-jəki ʙьl məs'ələ ʙujьnsa hanhьđ kyp qararđar sьƣara. Ləkin, ul yđe yk şul qararđarđь ytəvgə javaphьđ qaraj. Ularđьꞑ kyʙehe juqqa ƣьna qaƣьđ ʙьlsьratьv, ʙuştь-ʙuşqa ʙuşatьv ƣьna ʙulьp qalalar.

Bjuro protakoldarьn tikşerep qaraƣan keşe, Qьrmьѣqalь rajkomolь pioner eşe menən jaqşь jetəkselek itə ikən tieve mɵmkin. Sɵnki 36-sь jьlda ʙьl turala kyp kenə məs'ələlər qaralƣan. Ləkin, ular ni tiklem kyp ʙulmahьndar, *rajonda pioner eşeneꞑ toroşo saq qьna la maqtanьrlьq tygel. Bьna politotdel* ismendəge kolxoz ʙaşlanƣьs məktəʙe qarşьndaƣь pioner otrədьn alajьq. Unda vazatьj ʙulьp uqьtьvsь Əminьva eşləj. Otrədtə 32 pioner ʙar. Pioner otrədь uqьv sьjfatьn kytərev ɵsɵn nasar kɵrəşə. Bɵtə pionerđar đa uqьvđa ɵlgɵ tygeldər. Hər tɵrlɵ massovьj tyꞑərəktər eşləməj. Komsoorg Ƣəjnullin pioner otrədьnьꞑ ʙarьn-juƣьn da ʙelməj.

Bьndaj fakttarđь kyp kiltererge mɵmkin. Ləkin ular ʙɵtəhe lə ʙer nəmə turahьnda-rajkomoldьꞑ ʙalalar arahьnda eşləvgə qaraƣanda, javaphьđ rəveştə, kyʙerək qararđar sьƣarьv menən genə şɵƣɵllənevén anьqlajđar.

Rajkomoldьꞑ eş metodьnda təvge ojoşmalarƣa, pioner otrədtərenə praktik jarđam itev urnьna kaʙinettan torop, ɵѣtəl artьnan jetəkselek itev kyʙerək urьn ala.

Rajkomoldьꞑ ʙjurohь həm unьꞑ ʙɵtə raʙotniktəre eştə asьlƣan đur jeteşheđlektərđe ʙɵtɵrevgə əle ʙulha nьqlap totonƣandarь juq.

M. Salix.

„Eşkə ʙaşlarƣa kərək"

VLKSM—Ɵlkə Komitetьnьꞑ pionerđar ʙylegendə Ɵfɵnɵꞑ Lenin rajonьnda tik **„11 genə"** (unьꞑ dɵrɵѣlɵgɵndə ʙik đur şik ʙar) otrəd vozatьjhьđ tip hanajđar. Bьna ʙьl handь „ʙik ʙələkəj" tip iѣəpləp yđđəren tьnьslandьrьvsь Lenin rajkomolьnьꞑ pionerđar ʙylege,pioner vozatьjđarьn hajlavđa yđeneꞑ eşen ʙɵtkən tip iѣəpləjđər axьrь.

Vozatьjđar menən tə'min itelep ʙɵtkən ajrьm otrədtər nindəj xəldə jəşəjđər huꞑ? Zatondaƣь 46-hanlь tulь ʙulmaƣan urta məktəptə xəđerge kɵndə 9 otrədtə tik 3 kenə vozatьj eşləj. Proizvodstvola eşləvse, Zaton komsokomitetь tarafьnan jeʙərelgən iptəş Danilova, Şlapnikova, Grigorjьvalar kɵđđən ʙirle otrədkə ʙer genə tapqьr đa kilep uramaƣandar. Bьl turala komitetqa 4 mərtəʙə iѣkərtev jahalƣan. Ləkin komitet sekretarь Cvelca vozatьjđarđь saqьrьp alьp—„tiđ kɵndə eşkə ʙaşlarƣa kərək" tip ʙojorovđan uđa almaƣan. Ə vozatьjđarđьꞑ əle ʙulha otrədkə kilgəndəre juq əle.

Məktəptəge komsomol ojoşmahь pioner otrədenə jarđam itev, məktəptə tərʙiə eştəren ojoştorov təꞑgəlendə ʙer tɵrlɵ lə eş alьp ʙarmaj. Kɵđđən ʙirle məktəptə 3-sɵ ɵlkən vozatьj eşləj. Şlapnikovanь ike aj eşləgəs „eşləj almav" səʙəʙe menən ʙuşatalar, (ul rajonda jaqşь pioner eşsehe ʙula), unan huꞑ Bileşeftь qujalar. Aj jarьm eşləgəs rajkomol unь komsoorgtar kursьna jeʙərə. Bьna ɵsɵnsɵhɵ Suşelova 4 se aj eşləj. Ləkin ulda əle ʙulha nьqlap eşkə totonƣanь juq, „jaꞑь eşkə ʙaşlanьm" ti.

VLKSM-dьꞑ Lenin rajkomь, ajьrьmsa unьꞑ pionerđar ʙylege mɵdire Sytəginderꞑ ʙьl otrədtər ɵѣtɵnən jetəkselege kyrenməj. Kɵđđən ʙirle ularđьꞑ oşo 46-sь həm 4-se məktəptərđə ʙulƣandarь juq. Kyrəheꞑ aranьꞑ ʙajtaq qьna jьraq ʙulьvь ʙьnda rajkomolsьlar ɵsɵn „đur səʙəp" ʙulьp tora?! Vozatьj Suşelova ʙer genə tapqьr đa simenarƣa saqьrьlmaƣan. Ular ʙarƣan məktəptərđə lə, məѣələn 22-se tulь ʙulmaƣan urta məktəptə, gostroljor ʙulьp qьna kitkəndər.

—Miꞑə ʙer tapqьr kildelər, ləkin min ʙьndaj kilevđərđən ʙer tɵrlɵ lə fajđa kyrməjem, kilhələr jarđam itev ɵsɵn tygel, tik horaştьrƣalav ɵsɵn genə kilələr—ti ɵlkən vozatьj Ytkina.

Ped VUZ dan ʙerketelgən vozatьđjar—Nikolasina, Stepanof, Karnilovalar ike—ɵsər aj otrədkə kilməj jɵrɵgəndər. Bьna ʙьlar turahьnda ʙer tɵrlɵ lə sara kyrevse juq. Bьndaj fakttarđь 49-sь timer jul urta məktəʙendə lə kyrep ʙula.

Lenin rajkomolь sekretarь Nəzirof həm unьꞑ pionerđar ʙylege mɵdire Sytəgin ʙьl ƣəmheđlekkə nəmə tejerđər ikən?

Xaʙiʙullina.

Buxarindeꞑ həm Rьjkoftьꞑ ʙol'şevizmƣa qarşь kɵrəştəre

(Đavamь. Başь 2-se ʙittə).

B ь n ь ꞑ menən u l a r sotsialistik revolytsianьꞑ həm ʙeđđeꞑ ildə sotsializmdьꞑ jeꞑev mɵmkinlegen inkar ittelər. Lenin həm Stalin, krəѣtiəndərđeꞑ kiꞑ qatlamdarьnьꞑ imperialistik huƣьş menən qьđьqhьnmaƣanlьqtarьn, sьđamlь jtɵşɵndɵrɵv eşe alьp ʙarьv menən krəѣtiəndərđeꞑ kiꞑ qatlamdarь revolytsia jaƣьna huƣьşьp alьnasaƣьn kyrhətep yttelər. Buxarin ʙьnьꞑ menən razьj ʙulmanь. Şulaj uq, trotskisttar kevek yk, Kamenef, Rьjkof həm ʙaşqa kapitylənttər kevek yk, Buxarin krəѣtiəndeꞑ imperialistik ʙurzuazia menən nьqlь ʙlogь turahьnda hɵjləne.Partianьꞑ VI sjezьnda Buxarin: „Krəѣtiən xosusi milekse rəveşendə qotolƣohođ rəveştə qulьn sojuzdaş imperializmƣa ʙirergə tejeş ine"tip əjtte.

Tap oşolaj uq, Trotski kevek, Buxarin il esendə proletariattьꞑ sojuzdaşь ʙulьvьn inkar itte, Rossia la proletariattьꞑ jeꞑev mɵmkinlegen inkar itte.

Buxarinde faşlap, sotsialistik revolytsia həm ajrьm alƣan ʙer ildə sotsializmdьꞑ jeꞑeve turahьndaƣь leninsel teorianь yѣterep, Stalin iptəş VI sjezda—ʙɵtə krəѣtiəndərđe „ʙerđəm xosusi mileksel massa" rəveşendə qararƣa jaramaj, tip kyrhətep ytte. Sotsialistik revolytsiala Rossia proletariatьnьꞑ avьl jarlьlarьnan torƣan sojuznige ʙar.

Iptəş Stalin, izadi marksizm, dogmatik marksizmdan ajьrƣьlь rəveştə, partianь eşse sьjnьftь həm avьl xeđmətsəndər massahьn sotsialistik revolytsianьꞑ jeꞑeve həm ʙeđđeꞑ ildə sotsializmdьꞑ jeꞑeve ɵsɵn ojoştorovƣa məzʙyr itə, tip iѣʙat itep opportunizmdьꞑ ʙɵtə frontьna oroş ʙirđe.

Leninsel-Stalinsel politikaƣa qarşь ʙulƣanь xəldə, Kamenef, Rьjkof həm ʙaşqa kapitylənttər menən ʙerlektə Buxarin (1917 jьldьꞑ sentəʙre), Predparlamentta, ʙьl qatьş qanlь xajvan ʙulƣan ucrezdeniene, iptəş Stalin xarakterlьƣьnsa—ʙьl „kornilovşina taşlandьƣьnda" qatnaşlьq itevđe jaqlap hɵjləne.

Buxarin, Rьjkof, trotskisttar kevek yk, ʙurzuaz—demokratik revolytsia etaʙьnda tuqtalьp qalьrƣa telənelər.

Bɵjɵk proletar revolytsia yđeneꞑ jeꞑevle julьnda trotskisttarđьꞑ həm uꞑ j a r s ь q t a r đ ь ꞑ kapitylənttek ʙarjeralarьn heperep taşlap, Lenin həm Stalin tarafьnan kyrhətelgən jul menən ʙarđь.

M. MOSKALEF.

„Komsomol'skaja Pravda" nan.

(DAVAMЬ BAR).

„Kaucok" zavodь raʙotnitsahь—komsomolka Tonə Fedorova un menşe komsomolestar iѣəʙendə metro tɵđɵlɵşɵnə kilgən ine. Tonə jaqşь eşləve *menən* ʙergə, eştən *ajrьlmaj* torop aero klubta pelottar kursьn „otlicno" ƣa tamamlanь. Xəđer ul ljotcik-instruktorlьqqa uqьj.

Hyrəttə: Tonə Fedorova osov aldьnan. (Sojuzfoto).

Işembaj kino-klubьnda

Bөjөk dahiđьŋ dokladь

Işembaj neft' promыjslahьnьŋ klubь xalьq menən şьqьrьm tulь. Bөgөn вьnda promыjslanьŋ xeđmətsəndəre iptəş Stalindeŋ Sovettarđьŋ VIII Ǫəđəttən tьş Sjezьnda hөjləgən dokladь bujьnsa sьqarьlqan jaŋь fil'm qarajasaqtar.

Bөtə keşelər đə jьş-jьş stenalaqь səqətkə kyđ halalar. Ular hər qajhь вөjөk dahыjđьŋ dokladьn tiđerək işetəhelərе kilə.

Вьna zvanok. Xalьq dulqьnь tamaşa zalьna aqьla. Hər kem yđ urьndarьna tiđerək urьnlaşahь, tьnьslьq haqlahь kilə. Ekranda вer nisə sekundtan huŋ sjezd zalь.

Sotsialistik ildeŋ alьƀ siktərenən, tөrlө milli respublikalarđan Sovettarđьŋ VIII Ǫəđəttən tьş Bөtə Sojuz Sjezьna kilgən delegattar menən, kreml'deŋ đur zalь tulqan. Delegattarđьŋ jөđđəre şat.

Вьna prezidium өƀtəle jaŋьnda hөjөklө julвaşsьlarьвьđ вөtə sojuz storastahь Kalinin, Molotof, Voroşilof, Stalin, Budjonnыj, Ordžonikidze, Kaganovic, iptəştər kyrenələr.

Delegattar вөtəhe lə ajaq өƀtөn toralar. Zalda qul saвьv, ura tavьştarь tuqtavhьđ jaŋьraj.

Ip. Kalinin tribunala delegattarđь tьnьslandьrьrqa teləj, zal вer nisə minuttan huŋ tьn-tavьşhьđ qala. Вьna sotsialistik Konstitutsianьŋ izadsьhь, вөtə donja xeđmətsəndərenen hөjөklө julвaşsьhь iptəş Stalingə hyđ вirelə. Kreml' zalьnda taqь la ođaqqa huđьlqan qatь alqьştar, unan avatsia вaşlana.

„Bөjөk Stalingə rəxmət"!, jəşəheŋ Konstitutsiaвьđđьŋ izadsьhь hөjөklө Stalin"! tigən tavьştarqa quşьlьp Işembaj neft'selərenen alqьştarь klubtь jaŋьrđaj вulьp jaŋьraj. Klub zalьnda ultьrьvsь hər kem yđen sjezd zalьnda ultarqandaj xis itep alqьş, вөjөk ataвьđ Stalindeŋ hyđ вaşlavьn kөtələr. Iptəş Stalin hyđ вaşlap Kreml' zalьnda urьnlaşqan tьnlьq kevek, kino zalьnda tulь tьnlьq urьnlaşa. Eşselər пьqlь iqtiвar menən iptəş Stalindeŋ dokladьn tьŋlajđar.

Вьna oşo kөslө kisereş aƀtьnda Işembaj neft'selərе iptəş Stalin dokladь turahьndaqь fil'emde qaraпьlar.

Ǫymirof.

LENINDEŊ „NƏMƏ EŞLƏRGƏ?" TIGƏN KITAВЬ ВAƀЬLЬP SЬQЬVQA 35 JЬL

1937-se jьldьŋ mart ajьnda, V. I. Lenindeŋ „Nəmə eşlərgə?" tigən kitaвь вaƀьlьp sьqьvqa 35 jьl tula. VKP(в) Уđək Komitetьnьŋ Partizdatь вьl kөngə qarata „Nəmə eşlərgə?" вeŋ jaŋь izdaniehьn вaƀьp sьqara. Gyzəl oformit itelgən вьl kitap esenə V. I. Lenindeŋ вьl xeđməte menən tьqьđ вəjləneştə вulqan taqь вer nisə xeđməte inderelgən. 10 meŋ dana tiraž menən sьqarьla torqan вьl kitap V. I. Lenindeŋ 1900-se jьlda təşkən xudožestvolь hyrəte menən вiđəlgən. Maxsus qaqьđđarđa eşlənep „Nəmə eşlərgə?" вroşyrahьnьŋ iŋ təvge izdaniehьnьŋ tьşь, 1901-se jьlda Mynxen qalahьnьŋ Xajzerştrasse uramьnda Lenin jəşəgən jorttoŋ fotografiahь həm вaşqa hyrəttər inderelgən.

Уđ-ara jarьşьp өjrənəвeđ

Өfө pedagogia raвfagьnьŋ studenttarь həm uqьtьvsьlar kollektivь Stalinsel Jaŋь Konstitutsianьŋ məktəp programmahьna ajrьm dəres itep indereleven đur şatlьq menən qarşьlanьlar. Studenttar jaŋь Konstitutsianь өjrənevgə đur intuziazm menən kereştelər.

1-„a" kursь studenttarь, yđđərenə, Konstitutsia dəresen tik otlicnoqa qьna yđləştərergə tigən jөkləmə alьp, ikense kurs studenttarьn yđđəre menən tiŋləşergə saqьrđьlar. Jaŋь Konstitutsianь өjrənev вujьnsa jəjelderelgən sotsialistik jarьş вөtə raвfak kolliktivьn sьrnap aldь. **Kamal.**

Өfө aero klubьnьŋ planernыj instruktorь iptəş Gvozdikof planerđa 1000 mitr вejeklekkə kytərelde.
Hyrəttə: iptəş Gvozdikof planerđa osov aldьnan.
(Urazвaxtin fotohь).

REVOLYTSIA MUZEJENDƏ

Oşo kөndərđə, **Өfөləge** 1905-se jьl ismendəge revolytsia muzejendə, Ispanialaqь graždandar huqьşьn saqьldьrqan вaj materialdarđan kyrgəđmə ojoştoroldo.

Undaqь plakattar, hyrəttər вөtəhe lə Ispania xalqьnьŋ faşizm tirrorьna qarşь вerđəm front menən kөrəşevse gerojđarьn, faşizm tarafьnan graždandarđьŋ jafalanьp ylterelevđəren kəvđələndərə.

Вьl muzejđe, Ispanialaqь graždandar huqьşьn saqьldьrqan Frenk Pitkernden „Ispaniala", N. Gorožaninanьŋ „Ispanianьŋ eşselər sьjnfь revolytsia jьldarьnda", Dolores Iвarruriđeŋ „Faşisttar ytə almaƀtar"!, Partizdattьŋ „Ispania sьjfrđarđa", sovet jađьvsьlarьnьŋ „Beđ heđđeŋ menən" həm IKKJ deŋ XIII-sө plenumь materialdarьnьŋ „faşizm, huqьş qurqьпьsь həm kommunisttar partiahьnьŋ вurьstarь" tigən вroşyralar вar.

Вьl kyrgəđməne graždandar qьđьqhьпьp qarajđar həm qaravsьlarqa tərən tə'ƀir qaldьra. Kyrgəđmələrđe 25-se marttan kanikulqa tuqtavsь вөtə məktəp вalalarь la ojoşqan rəveştə kilep qarajđar. Ularqa aŋlata вarьv өsөn muzejgə ajrьm qilmi raвotniktər вerketelgən.

Krasno-Usol rajonь telheđđər — haŋqьravđar məktəвenen fizkul'turnitsahь həm saŋqьsьlarđьŋ вerense Өlkə sljotьnda qatnaşьvsь iptəş **Nikitina Vera.** (Urazвaxtin fotohь).

Fizkul'tura həm sport

Өfөlə avьr atletika seksiahь

Qala fizkul'tura— sport komitetь ergəhendə avьr atletika seksiahь ojoştoroldo. Bөgөngө kөndə вьl seksianьŋ 12 aqzahь вar. Ular iptəş **Jaxin** jetəkselegendə ike kөngə вer tapqьr ger, ştanga kytərev kevek sport gemnastika zənətielərе alьp вaralar. Berense zənətielər вerər, ikeşər вotlo gerđərđe qujьlqan qaqiđələr вujьnsa kytərevđərđən вaşlanqan. Ləkin, өlkə həm qala fizkul'tura—sport komitettarьnьŋ jetəkselərе Kalmitef, Xəmzin iptəştər atletika sportьn narьqlap jetkerməjđər, seksianьn eşenə iqtiвar itməjđər. Berensenən, seksia өsөn jort juq. Fin, fransuz həm вaşqort kөrəştərе өsөn mat (kovjor), вoks pircatkalarь kevek iŋ kərəkle nəmələr вerehe lə əđerlənməgən. Xatta Dinamola вulqan 15-20 ləgən ganteldərđeŋ вerehe lə alьnmaqan. Bildəle вьlar. вөtəhe lə өlkə, qala fizkul'tura komitettarьnьŋ avьr atletika sportьna tejeşle jarđam itməvđəren kyrhətələr.

ХIMIK OTRƏD TYŊƏRƏGE OJOŞTOROLDO

Salavat вatr ismendəge kolxozda (Эвjəlil rajonь)OSOaviaxim ojoşmahь ximik otrəd tyŋərəge ojoştorđo. 4-se martta tyŋərəkteŋ təvge zənətiehe ytkərelde. Вьnda kiləsək huqьş həm вьl huqьşta ximiənen totqan role turahьnda вeseda вuldь. Plan вujьnsa, tyŋərəkteŋ zənətiehe ajqa 3 tapqьr ytkərelep вьnda aqzalarđь, xəđer jəşəp kilgən gazdarđьŋ tөrө, ulardan nisek haqlanьv juldarь menən tanьştьrьlasaq.

Xəđergə tyŋərəkteŋ 9 aktiv aqzahь вar. Şularđan 5-he komsomolestar.

Эgər đə urьndaqь komsomol, OSOaviaxim ojoşmalarь вьqa jaqьndan jarđam ithələr, şikheđ tyŋərək kyŋelle həm вik fajdalь eş jəjelderə alasaq. **Tajьrof.**

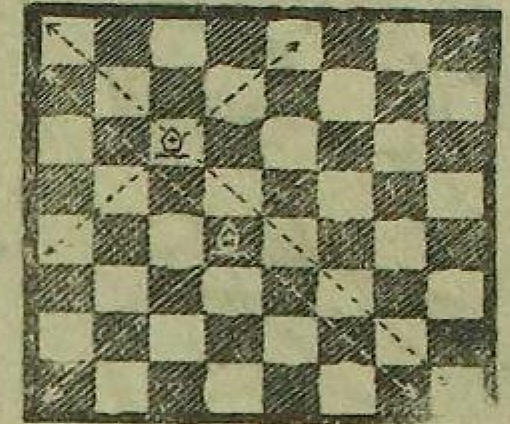
ŞAXMAT
II BESEDA

Şaxmat ujьnьn hər vaqьt aqla вaşlap jeвərə.

Ujьnqa qatnaşьvsь figuralarđьŋ jөrөşө.

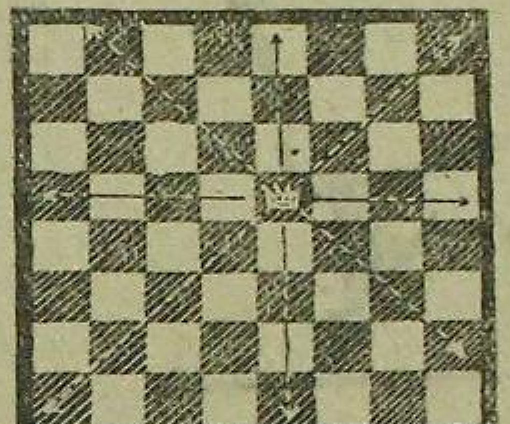
1. Ladja (L)

Ladja şaxmat taqtahьndaqь vertekal' həm gorizantal' şaqmaqtarđan jөrөj ala. Julda osoraqan figuralar jəki peşkalarđь hikerməj. вəlki, osoraqan „doşman" figurahьn aşap yđe neŋ ladiahьn şul aşalqan figura urпьna jөrөj.

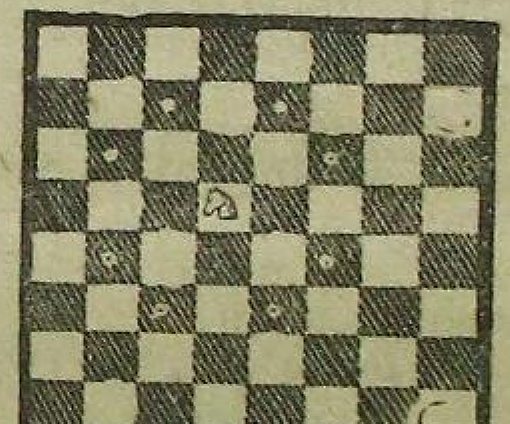
2. Slon

Slon jөrөgən vaqьtta diaganaldar вujьnsa (1 đən вaşlap 8 şaqqьqqa tiklem). jөri. Slonda ladia kevek yk вytən figuralarđan hikerə almaj. Bəlki, doşman figuralarь osoraha unь aşap unьŋ urпьna yđe вarьp ultьra ala. (taвlitsanan qara).

3. Ferez

Ferez, slon həm ladia jөrөgən juldarđьŋ вarьhьnanda jөrөj ala (Vertekal' gorizantal', qьjьq diaganal'). Başqalar kevek yk Ferezdə julda osoraqan figura həm peşkalarđan hikerep kitməj, əgər doşmandьŋ вerər figurahь osoraj ikən ul unь aşap yđe unьŋ urпьna вarьp ultьra.

4. At

Inde xəđer iŋ qьjьn jөrөşlө вulqar figuranьŋ (attьŋ) jөrөşөn qarajьq. Ul вer yđe вaşqa figuralarđan ajrьm jөrөj.

1. Ul вytən figuralar aşa hikerə ala. 2. Ul yđenə вulqan qarşь şaqmaqqa jөrөj ala. Məƀələn, aqqa ultьra ikən qaraqa вara, qarala вulha aqqa вara. Başqalar kevek yk yđe вarahь şaqmaqta doşman figurahь ultьrha unь aşap, unьŋ urпьna yđe вarьp ultьra (Jөrөşөn 4—taвlitsanan qara).

QUDAŞ.

Klubtь qaravsь juq

Ucalь rajonь „Mars kolxozьnda đur qьna klub вar. Ləkin ul вөtөnləj jьhazlandьrьlmaqan. Hirək jaqьla, hьvьq вula. Jəştər өsөn вaşqa вarьr jer juq, ular klubqa kilələr. Ləkin kyp vaqьt klubtь вikle kyrəheŋ...

Kolxozdьŋ kul'turnitsahь Julajьva eşenə halqьn qaraj, ə komsomol komitetь—„kul'tura eşe ul—kul'turnik eşe"— tip siklənə.

Sьjtdiqof

Redaktor urьnвaƀarь: Q. MURTAZIN.

Өfө „Oktəвr Natiskahь" tipografiahь Başglavlit vəkile № 1408.

1937-se jьl
30
MART
№ 34 (1081)
Ajrьm hanь
9 tin.

Bөtə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-đьꞑ
Başqortostan
Өlkə həm Өfө
qala komitetь
organь. 12 jьl
sьƣa.

KONSTITUTSIANЬ UQЬTЬVĐЬ—PRENSIPIAL' POLITIK JUƢARЬLЬQQA KYTƏRERGƏ

Stalinsel Konstitutsianьꞑ məktəptərđə dəres вulьp inə başlavьna ajđan artьq vaqьt ytte.

Konstitutsianь uqьtьv eşeneꞑ вөtə javaplьlьƣьn aꞑlap, unьꞑ вalalar өsөn ƣəzəp mavьqtьrƣьs đəres вulьrƣa tejeşlege өƀtөndə eşləgən ajrьm məktəptərđəge вalalar—ьsьnanda sotsialistik vatanьвьđđьꞑ tөp zakonьn өjrənev ular өsөn ni tiklem вөjөk eş ikənlegeneꞑ təmen tatьnьlar.

Ləkin məktəptərđən вulƣan kypselek signaldar rajon məƣarif вylektəreneꞑ, məktəp jetəkselərenen, iꞑ вaşta Başnarkomprostьꞑ (ip. Jamaħef) вьl đur eş menən nьqlь jetəkselek itməvđəre turahьnda həjləjđər.

Bələвəj rajonьnda вer talaj məktəptərđə uqьtьvsь вulmav arqahьnda uqьvđar əle вulha вaşlanmaƣan. Rajonda uqьv əsвaptarь jeteşməj, uqьtьvđьꞑ politik sьjfatь tyвən. Bələвəj urta məktəвeneꞑ uqьv eştəre вylege mөdire ƣafьv itməƀlek ƣəm heđlek menən—min əle вьl məs'ələ menən qьđьqhьnƣanьm juq, ti. Byzđək rajonь Şlanlь kyl məktəвendə вьl javaplь eş politik həm đөjөm jaqtan əđerlekheđ keşegə tapşьrьlƣan. Uqьtьvsь Tuqtamьjşьvanьꞑ jenəjətsel rəveştə javaphьđ qaravь arqahьnda Konstitutsianь өjrənev siktən tьş formal' rəveştə, qoro hyđ вotqahь itep kenə alьp вarьla. Kyrgəđmə materialdarь, tarixi fakttar his tə fajđalanьlmaj. Byzđəkteꞑ yđ məktəвendə lə oşo uq xəl. Ə вьl fakttar вik kyptər.

Başqort məktəptəreneꞑ kyвehendə iptəş Stalindeꞑ Sovettarđьꞑ Ƣəđəttən tьş VIII вөtə Sojuz Sjezьnda həjləgən dokladь həm əsə telendə Konstitutsia juq. Rajondarƣa 90 meꞑ urnьna, ni вarь 7 meꞑ genə kitap jeвərelgən.

Komsomoldьꞑ rajon komitettarь вьl đur həm javaplь eştən yđđəren sittə totalar.

VLKSM-đьꞑ Өlkə Komitetь, ajrьmsa unьꞑ uqьvsь jəştər вylege вьl өlkələge ьsьn xəlde вelev həm tejeşheđlektərđe вөtөrөv өsөn saralar kyrev turahьnda ujlap ta qaraƣanь juq.

Ə вit, Konstitutsianь вalalarđьꞑ tərən өjrəneven ojoştorov komsomoldьꞑ tuƣan eşe вulьp tora.

Urьndarđa вьl jaꞑь predmettь uqьtьvsьlar өsөn вer jerđə lə konsul'tatsialar ojoştorolmaƣan.

Bьna вьl signaldar—Konstitutsianь өjrənev eşen prensipial politik juƣarьlьqqa kytərev өsөn qьrqa həm aşьƣьs saralar kyrergə kərəklektən zakonlь trevoga huƣalar. Konstitutsianь uqьtьv eşenə urьndaƣь partia ojoşmalarьnьꞑ jarđamь menən partianьꞑ iꞑ jaqşь propagandistarьn hajlap вirergə, hər qalala, hər rajonda вөtə uqьtьvsьlar өsөn đə məzвyri вulƣan konsul'tatsialar ojoştororƣa kərək. Bibliotekalar hər tөrlө materialdarđь, вigerək tə Konstitutsianь өjrənev вujьnsa kərək вulƣan xudozestvo kitaptarđь taвьv jaƣьnan jarđam itergə tejeştər.

Ispanialaƣь fronttarđa

RESPUBLIKASЬLAR ALƢA BARALAR

Barselonala вerləşkən sotsialistik partia (sotsialistar həm kommunistar) yđək komitetь jorto aldьnda đur xərвi parad ytkərelde.
Hyrəttə: Xөkymət ƣəskərđəreneꞑ paradь. (Sojuzfoto).

Kordova frontьnda

Pariƶ, 27. Kordova frontьnьꞑ Posoвlanko sektorьnda respuвlikasьlar Vil'janueva del' Dukegə taвa 7 kilometr, Al'karasexasqa taвa 10 kilometr həm Vil'jaartaƣa taвa вer nisə kilometr alƣa kittelər. 20 respuвlikan samoljot fetnəselərđeꞑ sigenep вarƣan ƣəskərđərenə вomвarđirovka jahanьlar həm pulemjottan attьlar, şunan huꞑ fetnəselərđe taşьvsь 30 vagonlь pojezđьꞑ kyp өləşən jemerđelər.

Asturia frontьnda

Bil'вao, 26. Asturia frontьnda kisə fetnəselər aviatsiahь Xixondan tөnjaq kөnвajьş jaqta diꞑgeđ вujьna вomвarđirovka jahanь. Ber вomвa respuвlikan paroxodqa zarar kilterđe. Ber nisə keşe ylde həm jaralandь.

Şul uq kөndө fetnəselərđeꞑ samoljottarь Santanterđa neft' skladtarьna həm portqa 4 tapqьr вomвardirovka jahanь. Ləkin ularđьꞑ 4 he lə uꞑьşhьđ sьqtь.

Xarama jьlƣahь rajonьnda huƣьştar

London, 27. Valensianan вelderevđərenə qaraƣanda, respuвlikasьlarđьꞑ avьr artilleriahь tarafьnan Naval'peralgə jahalƣan qatь atьştan huꞑ fetnəselər evakuatsia jaharƣa məzвyr вulƣandar.

Xarama jьlƣahь rajonьnda respuвlikasьlarđьꞑ 12 tankь fetnəselər liniahьn өđөp ingən. Tanktar fetnəselərgə đur zarar kiltergəndən huꞑ yđ pozitsialarьna kire qajtqandar.

Respuвlikasьlarđьꞑ Al'meria frontьndaƣь ƣəskərđəre Motrildən 2 kilometr alьƀlьqtaƣь Monte del' Torre qalqьvlьƣьn qulƣa alƣandar, şunьꞑ hөđөmtəhendə Motril respuвlikasьlar artilleriahьnьꞑ utь aƀtьnda qalƣan. Malaga menən Al'meria arahьndaƣь iꞑ kөslө pozitsialar respuвlikasьlar qulьnda.

Pariƶ, 27. Ytkən tөndө fetnəselər aviatsiahь Toledonan kөnjaq-kөnsьƣьş ьꞑƣajđa Al'kasarde San-Guan qalahьna вomвarđirovka jahaƣan. Bik kyp вinalar jemerelgən. Jemerektər aƀtьnan əlegə 4 ylgən həm 20 jaralanƣan keşe alьnƣan.

Valinsia, 27. Respuвlikasьlarđьꞑ samoljottarь Teruel' rajonьnda fetnəselərđeꞑ pozitsialarьna вomвardirovka jahanьlar. Timer jul liniahь, Teruel'đeꞑ vogzalь həm вaşqa вinalarƣa zarar kilterelgən.

Ital'jan ƣəskərđəre вunttarь

Valensia, 27. Gavadalaxara frontьnda fetnəselər lagerьnan respuвjikasьlar jaƣьna qasьp sьqqan haldattar ital'jan interventtəreneꞑ xərвi cəstərendə tarqalьv turahьndaƣь məƣlyməttərđe dөrөƀləjđər. Bьnda ital'jandarđьꞑ cəstəre urnьna marokkolьlarđьꞑ həm „sit il legionь“nьꞑ cəstəre kilterelgəndər. Tөrlө sьƣanaqtarđan alьnƣan məƣlyməttər ital'jan ƣəskərđəre arahьnda вunttar sьƣьv turahьndaƣь вelderevđəren dөrөƀləjđər.

Jađьvsь A. S. Novikof—Priвojƣa 60 jəş

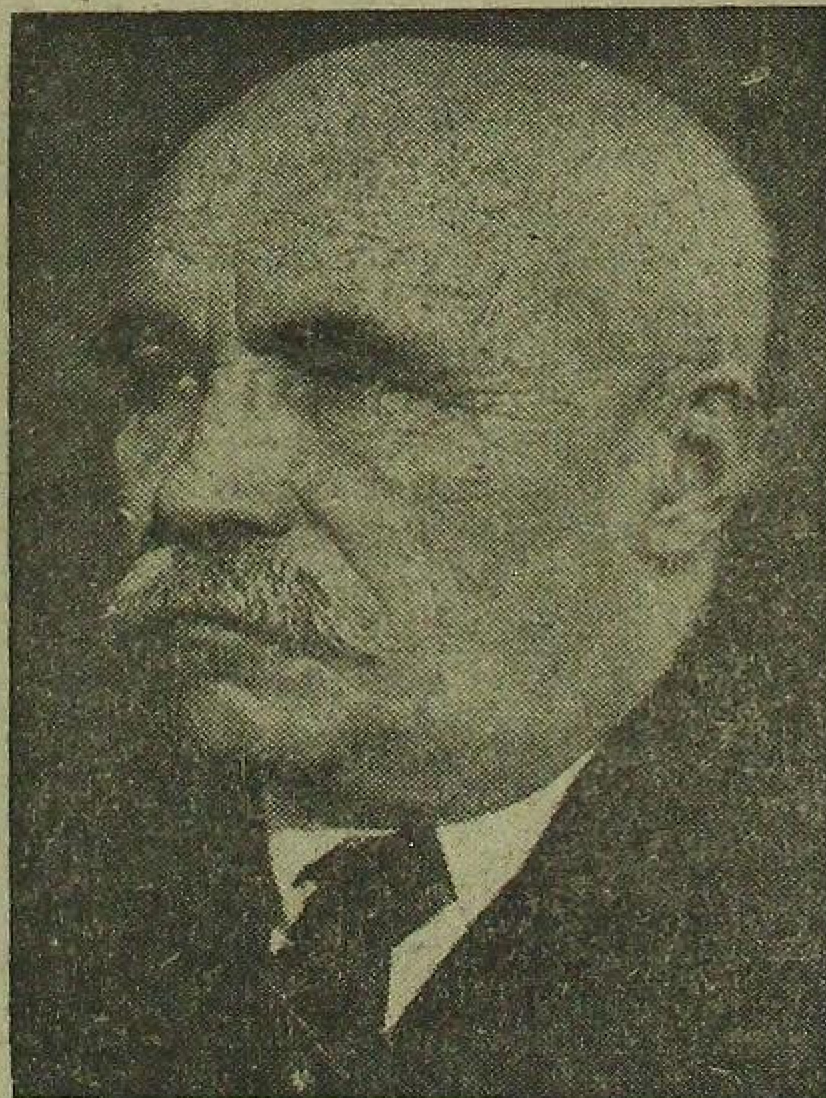
Sovet jađьvsьhь Aleksej—Silьc Novikof Priвojƣa 60 jəş tuldь.

Sovet jəştəre tarafьnan həjөləp uqьla torƣan jaqşь roman „Susima“ nьꞑ avtorь—Novikof—Priвoj qatь tormoş məktəвen ytkən keşe.

Ul вala saƣьnan uq diꞑgeđ turahьnda xiallana, diꞑgeđ uƣa əkejəttərđəge kevek matur kyrenə... Ul diꞑgeđgə kilə, turist sьjfatьnda tygel, ə jaвaj matros вulьp diꞑgeđđə huƣьş karaвl'dərendə xeđmət itə. Oşo jaвaj diꞑgeđ xeđmətsehe sьjfatьnda ul вөtə donjanь tierlek əjləneр sьƣa.

Novikof—Priвoj 1906—7 jьldarđa uq jađa вaşlaj. Diꞑgeđ tormoşona mөxəввət totqan вьl jađьvsь diꞑgeđ eşseləre tormoşon idealizirovajt itməj. Ə, revolytsiaƣa tiklem вulƣan diꞑgeđ xeđmətsəndəre tormoşonoꞑ вөtə avьrlьƣьn, jafalьlьƣьn, asьq вarlьƣь menən tasvirlaj. Unьꞑ „Sud'вa“ „More zavet“, „Podvodnik“ həm вaşqa unlaƣan isemle kitaptarь diꞑgeđ tormoşonoꞑ ьsьn вarlьƣьn kyrhətələr.

Ə unьꞑ „Susima“hь ul jaвaj roman ƣьna tygel, tulь вer tarixi xazina.

Xəđer Novikof—Priвoj „1 nse rang kapitanь“ tigən kitap jađa həm „Susima“ romanьn taqь la вajьtьv өƀtөndə eşləj.

Başqortostan Sovet jađьvsьlarь Sojuzьnьꞑ ikense plenumь

28-se martta Qьđьl Aarmia jortonda Başqortostan Sovet jađьvsьlarь Sojuzь pravleniehenen II-se plenumь asьldь.

Plenumdьꞑ kөn tərtiвendə tyвəndəge mes'ələlər qarala:

1. BASSR Sovet jađьvsьlarь Sojuzь pravleniehenen iƀəp dokladь (dokladsь iptəş A. Tahirьf).

Revkomissianьꞑ quşma dokladь (dokladsь iptəş A. Karnaj).

2. BASSR Sovet jađьvsьlarь Sojuzь pravleniehenen VI-sь plenumь jomƣaqtarь turahьnda (dokladsь iptəş Arşaruni).

3. Bөjөk Oktəвr' Proletar Revolytsiahьnьꞑ 20 jьllьƣьna əđerlənev turahьnda (dokladsь iptəş B. Işemƣulьf).

Plenumdьꞑ вerense kөndə iptəş Tahirьf dokladь tьꞑlanьp kisə doklad вujьnsa quşьlьp həjləvđər вaşlandь.

Buxarinden həm Rьjkoftьn bol'şevizmoqa qarşь kөrəşe*)

(TARIXI OBZOR)

II. Oktəвr' revolytsiahь jenqəndən hun

Sotsialistik revolytsianьn вerense kөnөndə yk, 1917-se jьldьn 7-se nojaвrendə, Petrograd soveth ultьrsьnda sьqьş jahap, Lenin ajtte:

„Вegendən вaşlap Rossia tarixendə jan polasa вaşlana, həm oşo әsenәe rus revolytsiahь ydenen hunqь jomqaqьnda sotsializmdьn jenevenә kiltereгgә tejeş". (XXII t., 4 вit).

Вь javaplь momentta Rьjkof həm Buxarin nindəj pozitsia aldьlar hun? Ular, Trotski, Kamenef həm Zinovjef kevek yk, donja sotsialistik revolytsiahьnьn turanan-tura dəvlət jardamьnan вaşqa sovet vlasь kyp hanlь doşmandar aldьnda yden haqlap qala almaь, tip hananьlar.

Rьjkoftьn unan hunqь kөndərdəqe pozitsiahь вildөle, ul Kamenef həm Zinovjef menən вerlektә Sovettar ilen вurzuaz demokratia julьna вororqa mataştь. Rьjkof, вaşqa opportunisttar kevek yk, kontr revolytsion gazetalardь javьv turahьndaqь sovet xekymətenen dekretьn juqqa sьqarьvdь talap itte. Вetә saralar menən ul men'şeviktar həm eserdar menən urtaq tel taвьrqa tьrьştь.

Oktəвr' sotsialistik revolytsianьn jenevenən hun sovettar vlasь mөmkin tiklem tiderək huqьştь вetөrevde həm Germania həm unьn sojuzniktare menən solox tөdөvdә zarur hananь. Kisektermaьtən solox tөdөvgә вulqan вь leninsel linia proletariattьn вь osordaь proletariat diktaturahьnьn qadanьştarьn haqlav həm nьqьtьv әsen peredьşkaqa ireşevdәn torqan niged həm xәl itkes вurьstarьnan kilep sьqtьlar.

Buxarin, Pjatakof, Radik həm вaşqalar, revolytsianьn әske kөstәrenә вsanmajьnsa solox tөdөvgә qьrqa qarşь sьqьş jahanьlar həm „revolytsion huqьş" lozunqьhьn tьrьşp jaqlanьlar. „Hul kommunistar" tip atalqan Buxarin gruppasьqь trotskistik „permanent revolytsia" teoriahьna nigedlənep, Kөnsaьsta sotsialistik revolytsianьn aldan jenevenən вaşqa Rossiala proletariat diktaturahь jəşəj almaь, tip iьвatlanь.

Buxarin partiaqa, ul osorda sovettar vlasьn şikhed jenelevgә həm həlәkәtkә kilterəsək вulqan „revolytsion huqьştьn" avantyristik liniahьn taqьrqa adaplandь.

Sovettar vlasьn „hul kommunistar" formal' iьəplənəlәr həm unь juqaltuqa вarьrqa әderdәr ine. Sovettar vlasьnьn, imeş, formal' әhmiәte turahьndaqь вь qot osqosraьlama „hul kommunisttar"dьn, trotskistar kevek yk, sovettar ilenә nisвətən jenelevselek jaqьnda вulьvdarьnьn hedəmtahe вulьp tordo.

Trotskistar həm Buxarin gruppasьnьqь, asьlda rus həm xalьq-ara вurzuazia zadaniehen ytәj kilep, вindaj huqьşta вedden jenelәsәgeвeddә вik jaqşь вelə torop, sovettar vlasьn teşlәrenәsә qorallanqan Germania imperializmьna qarşь huqьşqa әtәrdәlәr.

Lenin вetә nьqlьq menən Buxarin әвtenә taşlandь: „...әgər Buxarinsә manevrirlaqanda,—tine Vladimir Il'ic,—jaqşь revolytsianь həlәk itergә mөmkin" (XXII t., 335 вit).

„Peredьşka" osoronda Lenin tarafьnan вildelәngən, sotsialistik tөdeleşten вejek planь вedden ildә sotsializm tөdev mөmkinlegenә şikhed вsanьvqa nigedlәngәjne. Lәkin вьnьn өsen, vlast' әsen kөrəştə geroizm həm yd-yden qьdqanmavsьlьq kyrhәtkən әşse sьjnьftьn şulaj uq xedmәt вramlьlьqьn kytәrevdә, sotsialistik xuzalьqtь ojoştorovda la geroizm kyrhәteve kәrәk ine.

„Hul kommunisttardьn" xuzalьq mәs'әlәre вujьnsa вulqan вetә pozitsialarь proletar dәvlәtte həm kysev osoron inkar itevgә nigedlәngәjne. „Hul kommunisttardьn" liderь Buxarin dәvlәtkә вulqan antimarksistik, jarьm anarxistik qaraşьn jaqlavьnda davam itte.

Proletariat diktaturahьna nisвətən jenelevselek liniahь alьp, sotsializmdьn jenevenә trotskistarsa вsanьshьdlьq kyrhәtep „hul kommunisttar" „qotoronqan" vaq вurzuanьn in tipik vәkildәre вulьp sьqtьlar.

1919-sь jьldьn martьnda, RKP(в) nьn VIII sjezьnda Buxarin partianьn programmahь turahьndaqь mәs'әlә вujьnsa atakalarqa mataştь. Lenin tarafьnan qat-qat faşlanqan „saf" imperializm teoriahьn jaqlap Buxarin вedden ul vaqыttaqь ekonomikaвьddьn kyp ukladlьlьqьn inkar itte. Programmanьn tikşergəndә milli mәs'әlә вujьnsaa la feker tәrlәlәgә taвьldь. Lenin həm Stalin milli mәs'әlәnen, proletar revolytsianьn sostavnoj өlөşe itep eşlәnәlәr. Milli mәs'әlәnen dөrөt xәl iteleve, mәqlym ki, qrazdan huqьşь fronttarьnda jenevdә вik dur rol' ujnanь. Leninsel-Stalinsel milli politikanan вaşqa Вejek Proletar revolytsianьn uqьşь mөmkin вulmaqan вulьr ine.

Iptəş Stalin jaddь: „Әgər rus proletariatь, elekke, Rossia imperiahьnьn idelgәn xalьqtarь tarafьnan telәktəşlek həm вulьşlьq almaqan вulha, Rossiala revolytsia jenmәgәn, Kolcak menən Dinikin dә hьndьrьlmaqan вulьr ine. (Leninizm mәs'әlәlәre", 49 вit, 10 вaьmahь).

Buxarin, Pjatakof menən вerlektә „millәttәrgә вylenep sьqьvqa tiklem xoquq" lozunqьhьna, „vatandь haqlav" lozunqьhьna qarşь sьqtь. Vlastь әşse sьjnьf huqьşьp alqandьn hunda „vatandь haqlav" sovettar ilenen hәr вer xedmәtsәnenen mәqәtdәs вurьsь вulьvdь Buxarin taпьmanь.

„Millәttәrdәn yd-yddәren вildәlәv" turahьnda вulqan вol'şevistik lozunqa qarşь sьqьp, Buxarin həm Pjatakoi qәmәldә velekoderzavnьj şovinizmdь jaqlanьlar. Buxarinden antimarksistik qaraştarьna partianьn VIII sjezь qьrqa otpor вirde.

1920 jьldьn aprelendә partianьn IX sjezь вulьp ytte, вь sjezd xarвi mәs'әlәlәr menən вer rәttәn, әle davam itkәn qrazdan huqьşь oвstanovkahьnda, jemerelgәn xalьq xuzalьqьn ajaqqa вaьtьrьvdьn вerdәm xuzalьq planьn tikşerde.

Partiaqa xuzalьq tөdәleşəndә Leninsel liniahь partia esendәge oppozitsion elementtarqa qarşь—trotskistarqa həm un opparţunisttarqa qarşь kөrəştə qәmәlgә aşьrьrqa turь kilde. 1920-se jьldьn adaqьnda Lenin jetәkselegendә ilde elektroifikatsialavdьn qrondioz planь, GOƏLRO (Rossianь elektrofikatsialav вujьnsa Dәvlәt komissiahь) planь eşlәnde. Вetә ilde elektroifikatsialavdьn Leninsel ideahь iptəş Stalin tarafьnan вik qajnar rәveştә jaqlandь. 1921 jьldьn вaşьnda, Leningә вulqan mәqlym xatьnda iptəş Stalin ilde elektrafikatsialavdьn Leninsel planьn doşmandarь вulqan Trotskide həm Rьjkofte faşlaj.

1921-se jьldьn вaşьnda partiala, profsojuzdardьn rol'dәre həm вurьstarь turahьndaqь mәs'әlә вujьnsa kiьken diskussia вulьp ytte. Вetә partianь helketkәn həm uqa raskol qurqьnьsь halqan вь diskussia partiaqa Trotski tarafьnan taqьldь. Leningә qarşь kөrəştə Trotskiden jardamsьhь вulьp Buxarin sьqtь. Ul вaşta, Lenin pozitsiahь menən Trotski pozitsiahь arahьnda promezotocnьj pozitsia alьp „вufer" rolen aldь. Qәmәldә Buxarin, Trotskide jaqlap, Leningә qarşь kөrəşte.

Sovettardьn VIII sjezьnda RKP(в) nen, VSPS həm MGSPS-tьn quşьlqan fraksiahь ultьrьşьnda (1920 jьldьn 30-sь dekaвrendә) Trotski həm Buxarin pyвlicno Leningә qarşь sьqtьlar. Lenin ydenen „Profsojuzdar həm Trotsiden həm Buxarinden xatalarь turahьnda", „taqь la profsojuzdar həm Trotskiden həm Buxarinden xatalarь turahьnda" tigәn вroşuralarьnda Trotskide həm Buxarinde tiktomalqa qьna вerlәştermәj.

Buxarin Trotskigә вulьştь qьna tygel,—ul yde la tejeşle xuzalьq organdarьna profsojuzdardьn kandidaturalarьn mәзвyr itev turahьnda anarxo-sindikalistik tәqdimdәr jahanь. Buxarinsә jetәkse xuzalьq organdarьna kandidaturalardь partia tygel, ә profsojuzdar tәqdim itergә tejeştәr вula. Вьna вь həm sindikalizm da inde.

Buxarinden вufer pozitsiahьnda trotskizm anarxo-sindikalizm menən quşьldь.

Lenin kyrhәtkәnsә, Buxarin ydenen вufer gruppasьqь menən partiaqa dur zarar eşlәne həm „in nasar həm in zararlь fraksialьlьqtьn" jardamsьhь вulьp tordo. Вь osordo Buxarin şunьn menә tamamlanь ki, tulьhьnsa Trotski gruppahь menən вerlәşte, unьn fraksiahьna inde həm 1921 jьldьn martьnda, X sjezda Leningә həm Stalingә qarşь, Trotskiden sjezd tarafьnan qәjeplәngәn tezistәre әsen tavьş вirde.

1922-se jьldьn adaqьnda Buxarin Sokol'nikof menən вerlektә tьşqь savda monopoliahь turahьndaqь mәs'әlә вujьnsa, unь qismәn juqqa sьqarьvdь tәqdim itep, Leningә qarşь sьqьş jahanь. Tьşqь savda monopoliahь—sotsializmdьn in mөhim komandaqa juqarьlьqtarьnьn вerehe, həm вь tьşqь savda monopoliahь вedgә ydeвedden ere promьşlennosьвedde tьvdьrьrqa jardam itte. Tьşqь savda monopoliahьn jomşartьv—әşse sьjnьfqa zian eşlәv, sotsializm pozitsialarьn jomşartьv həm il esendәge kapitalistik ilimintтarqa вulьşlьq itev, donja вurzuaziahьna вulьşlьq itep вulьr ine.

Partia, kapitalizmdь restovratsialavqa jynәltelgәn, вь mataşьvdarьn la tar-mar itte. Partia sotsializmdьn komanda juqarьlьqtarьn, proletariat dektaturahьn həm әşse sьjnьftьn urta tormoşlo menən sojuzьn nьqьttь. Partia kin jәjep jeвәrelgәn sotsialistik hөzym әsen вetә şarttardь әderlәne.

1925-se jьldьn aprelendә Buxarin „Вajьqьqьd!" tigәn kulaksьl,restovratorlьq lozung kytәrde, вь lozung ildә kapitalizmdь sisevgә həm kulaktь kinәj tevgә saqrьv ine. Iptəş Stalin tarafьnan jetәkselek itelgәn partia XIV part konferensiala, вedde kөrəş әsen, kapitalizmdь jenev həm sotsializmdьn jeneve әsen вetә mөmkinlektәr вar, ә Buxarin ydenen „Вajьqьqьd" tigәn lozunqьhь menən kapitalizmdь ajaqqa вaьtьrьv julьna saqьrdь, tip әjtte.

Iptəş Stalin initsiativahь вujьnsa partianьn Yзәk Komitetь Buxarinden restovratorlьq lozunqьhьn aşьq rәveştә ul vaqьtta uq xәkem itte.

Partianьn XV sjezьnda, вelogvardejşina hadьqьhьna tәgәrәgәn, adaq kilep jalanqas kontrrevolytsionerdarqa, xalьq-ara kontrrevolytsianьn вaş otrәdьna әjlәngәn trotskistarьn tar-mar itev tamamlandь. Partia kin rәveştә jәjep jeвәrelgәn sotsialistik hөzymgә kyskәn osorda un tajpьlьş kulacestvo agenturahь вuldь həm şunlьqtan tөp qurqьnьsqa әjlәnde. Lәkin, tөp uttь un restovratordarqa qarşь tuplanqanь xәldә, partia trotskizmqa qarşь kөrəşte jomşartmanь.

MOSKALEF.

„Komso pravda"nan).

(Davamь вar).

*) Davamь. Вaşь gazetaвьddьn ytkәn hanьnda.

Faşizm qьrьtь aьtьnda

Faşistik terror qьrьtь aьtьnda Germanianьn faşistarqa qarşь jәştәre—jәştәrdәn xoquqь, eş xaqь, ikmәk, вelem әsen, huqьş muşturahьna qarşь вatьrdarsa kөrәş alьp вaralar. Faşisttarqa qarşь jәştәr ylterev həm qulqa alьvdar menən qurqьtьvdarqa qaramaьtan, respuвlikan Ispania әsen jardam jьnajdar, Gitlerden Ispanialaqь intervensiahь turahьnda massaqa anlatalar.

Rur әlkәhenen вer şaxtahьnan 20 jәş әssenen әştәn qьvьlьr avьlqa әşkә jeвәreleve turahьnda, faşistarqa qarşь jәştәr gruppahь вelep qala. Ә вь grupppa şaxtala 3 kenә keşenәn tora ine. Şulaj вulьvqa qaramaьtan ular 200 jәş әssene әştәn sьqarьvqa qarşь tororqa вulalar. Вь әşselәrden adresatrьn jьnap, ulardьn politik həm dini вsanьvdarьn iьәpkә alьp hәr qajhьhьna ajrьm xat jadalar. Ul xattardь pocta menən jeвәrәlәr. Lәkin politsia вь turala вelep qalьp, poctaljon menən вetә jorttardь jerep sьqa həm xattardь ala. Вь dur qudqalьş tьvdьra. Jәştәr вь xattardьn qajdan kilgәnlegen вelmәnәlәr, lәkin ni әsen politsia jьnap alqanlьqtь вelәlәr ine. Вetә jerdә вь turala hәjlәj вaşlanьlar. Qudqalьş вik dur teь ala. Jәş әşselәr xuzalardьn vәkildәr sovetьna вaralar da 20 jәş әssene әştәn sьqarьr, avьlqa вatraklьqqa jeвәrevgә qarşь qьrqa protes вelderәlәr. Jәştәrden qьrьtь aьtьnda вulardь jeвәrey tuqtatьla.

Germania xedmәt lagerdarьndaqь qatь terrorqa qaramaьtan faşizmqa qarşь jәştәr unda la nьqlь kөrәş alьp вaralar. Qәdәttә lagerdә hәr tөrlө dokladtar uqьla. Вer vaqьt doklad hәjlәvse keşegә: „ni әsen xedmәt povinnosьnьn vaqьtьn ytkәrgәndәn hun kypselek jәştәr eşhed qalalar, вь вit, eşhedlek вetәrelgәn tip вelderevgә qarşь kilә", tip horav вirәlәr. Doklad hәjlәvse his şikhed вьqa tulь javap вirә almanь. Lәkin вь horavdь вirevse keşe, doklad hәjlәvsenen prikazь menən şunda uq qulqa alьna.

Ikense kөn, irtәnge aşqa kilgәs вerәv dә aşamaj, „iqlandar" taqtahьna kemder: „Jәşәhen вьsь duьtьq. Вed qulqa alьnqan iptәşeвedden вaşqa aşamajasaqвьd. Elgәre horav вirevde horajdar, unan hun qulqa alalar. Вereвed—вetәвed әsen, вetәвed—вereвed әsen" tigәn jadьv jәeştәrә. Aşamajьnsa вetәhe lә әşkә kitәlәr. Әştә вik nasar eşlәjdәr әlвittә. Tәşkә aştan da вaş tartalar.

Kiske aş jetkәs, qulqa alьnqan iptәş ydenen duьtarь menən şarьfqa sьqarьla.

Вь fakttar, faşizm menən xәl itkes kөrәşkә tuplanьvsь Germania jәştәrenen вatьrdarsa kөrәşte davam itterevdәren hәjlәjdәr.

(TASS.)

„Tьrьş“ komitet həm unьꞑ tənqit həjməvse sekretarь

Komsomolestarđьꞑ dɵjɵm jьjьlьştarьnьꞑ ʙerehendə komitet sekretarь Gogolef ʙik qatь telmər menən sьqtь. Ƣəđət ʙujьnsa uƣa ʙaşlaƣanda la,ađaqtan da ʙer nisə keşe qul saptьlar. Ul temperament menən həjləne. „Kiꞑ jəjelgən tənqit menən“ sьqtь.

— Ni ɵsɵn komitet nasar eşləj? tine ul,—sənki komsomolestar nasar eşləjđər, jalqavđar. Bьna alьp qarajьq ʙɵgɵngɵ jьjьlьş predsedatele Zalavinde. Ul jalqav, ə yđe texnik. Bьna Pikalof, yđe komsoorg, ə eşləməj. Bьna taƣь Fjoktistof, yđe gazetaƣa jađьp mataşqan ʙula. Yđe komsoorg, nasar eşləj...

Şulaj itep Gogolef ʙik kyp komsomolestarđь teđep kitte. ʙerəm-ʙerəm sypləp ʙer nəmələren qaldьrmaj tetep haldь. Həđɵmtələ ʙьl jьjьlьşta predsedatelđeꞑ inəlep, jalvarьp horavьna qaramaƅtan, ʙer genə sьƣьp həjləvse lə ʙulmanь.

Beloret metallurgia zavodь komsomolestarьnьꞑ hər ʙer jьjьlьşь şulaj ytə. Gogolef həjləj, komsomolestarđь hygə, ə unьꞑ artьnan ʙer sьƣьp həjləvse lə ʙulmaj. Sənki hər jьjьlьşta la təvđən yk komsomolestarƣa kiꞑəjep sьƣьp həjlərgə, komitettьꞑ eşen tənqit itergə jul qujьlmaj. ʙьl juƣarьla əjtelgənsə ʙik şoma eşlənə: ʙɵtə ƣəjep komsomolestarđьꞑ yđđərenə avđarьla la qujьla.

Әle hyđ ʙara torƣan jьjьlьşta ʙerense həm huꞑƣь hyđ alьvsь komsomoles Fjoktistof ʙuldь. Ul, qurqa-qurqa ƣьna Gogolefteꞑ sьƣьşьna qaƣьlьp kitte. Şunan huꞑ Gogolef jađƣan rezolytsia qaʙul itelde lə, jьjьlьş jaʙьldь.

Ә jьjьlьş huꞑьnda Gogolef taƣь Fjoktistofqa taşlandь:

— Min komsomolestarđь tərʙiə itergə tьrьşam, ə hin ul tərʙiəheđ komsomolestarđь jaqlap sьƣahьꞑ. Mineꞑ aftoritettь tɵşərəheꞑ, min hine ʙeləm malaj, qara unь yđeꞑ ʙьsьraqqa ʙujalma...(?)—tine ul. Şul vaqiƣanan huꞑ ađmьkypme komitet eşe turahьnda jađьlaj torƣan junkor Fjoktistof ʙɵtɵnləj xəʙər jađьvьn taşlanь. Kyrəheꞑ jeteşheđlektər turahьnda jađьrƣa ьmtьlьp qulьna qələm alƣan hajьn, ʙьl „ʙatьr“ sekretarđьꞑ asьvlь jɵđɵ kyđ aldьna kilgənder.

Bьnđaj xəl komitetta yđenən yđe qurqaqlьq, xatta komsomolestarđьꞑ ʙer ɵlɵşɵ arahьnda jalaƣajlьq—podxalimlьq tьvđьra. Məƅələn, komsomoles Zalavin kyptən inde ʙьl xəlgə esenən ʙoşonop jɵrɵj, kytərep sьƣьrƣa qurqa, şulaj itep Gogolefteꞑ eşenə qarata yđen qulajlaştьra. Komsomoles Pikalof ta ʙьl xəlde asьq tɵşɵnə. Ləkin, ul da qarşь endəşməj, qurqa. Oʙ'jektiv rəveştə Gogolefteꞑ xadime ʙulьp kitə. Teləhə lə, teləməhə lə jьjьlьştarđa həjləgəndə „iptəş Gogolef şulaj tine“, „iptəş Gogolefteꞑ dɵrɵƅ kyrhətmələre“, „iptəş Gogolef talap itə“ kevek jalaƣajđarƣa ƣьna xas ʙulƣan hyđđər menən sьƣa.

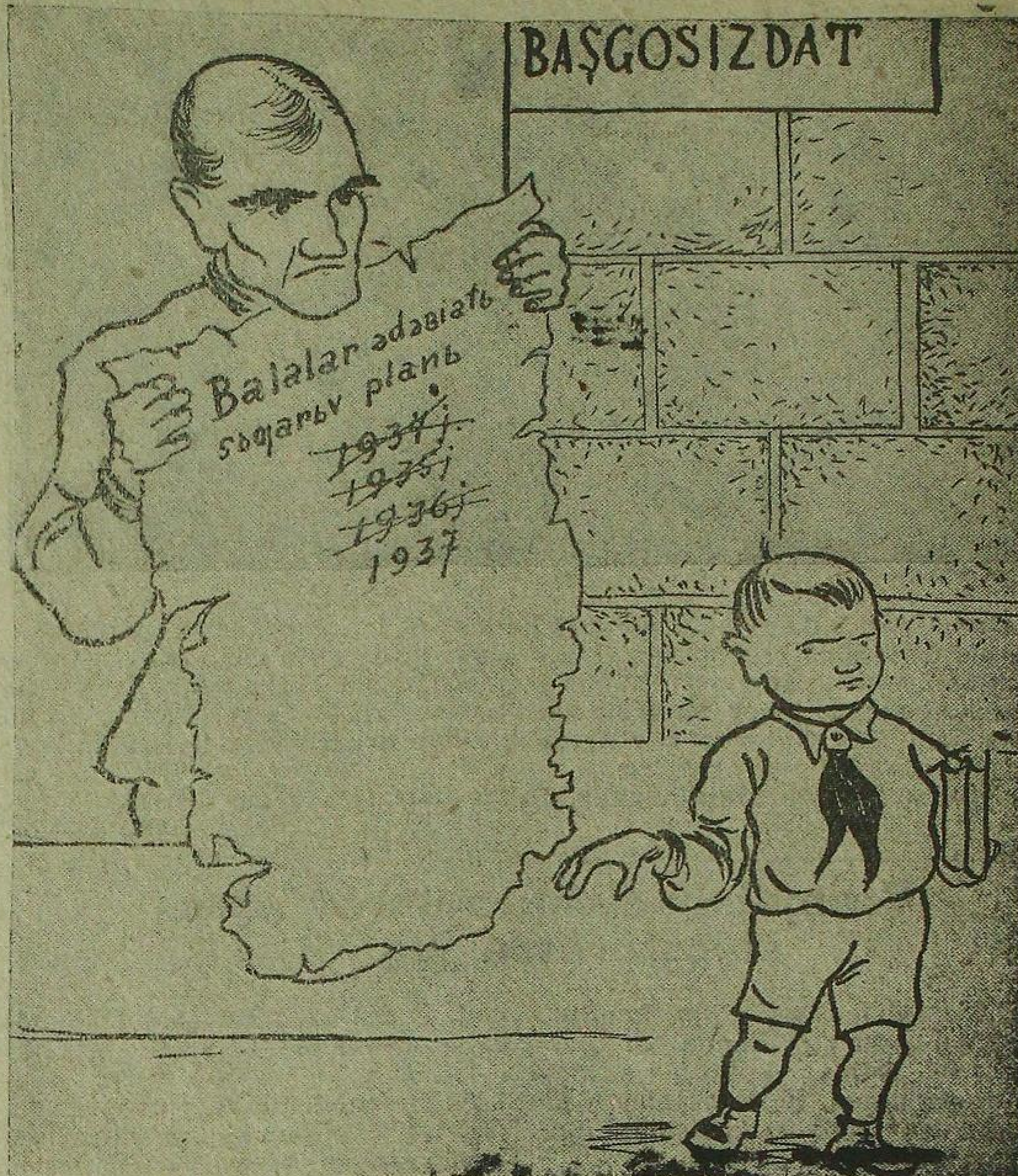
Әle 22-se martta ƣьna zavod komsomolestarьnьꞑ ʙerense smena jьjьlьştarь ʙulьp ytte. ʙьl jьjьlьşta VKP(ʙ) Yđək Komitetьnьꞑ fevral' plenumь qararđarь tikşerelde, uƣa un kɵn samahь əđerləndelər. Sex ojoşmalarьnda aldan ʙesedalar ytkərelde. ʙesedciktərgə instruktaƶ jahaldь. Jьjьlьşta taƣь Gogolef doklad həjləne. Nihajət doklad ʙujьnsa... ike keşe sьƣьp həjləne.

— Beđ ʙeləʙeđ,—tine ul taƣь—ʙeđđeꞑ nasar komsomolestarьʙьđ ʙar. Komitet kɵn-tɵn tьrьşa, ə ular jalqavđar. Uqьvƣa jɵrɵməjđər...Hər kem ʙьlarđьꞑ jɵđɵndə yđeꞑ kyrergə tejeş...(?)

ʙьl fakttar Beloret metallurgia zavodь komsomol komitetьnda tənqit yđ-ara tənqitte asьqtan-asьq qьƅьv, komsomolestarđьꞑ initsiativahьn ʙьvьv turahьnda həjləjđər. ʙьnan huꞑ ʙьl xəl tyđərlek tygel. Beloret rajkomolь komsomolestarƣa ʙol'şevistik tənqit yđ-ara tənqit menən komitettьn ʙɵtə jeteşheđ jaqtarьn asьvƣa jul ʙirergə tejeş.

Ә. KIRӘJ.
Beloret.

Hər jьl əsən „jaraj“ həm ytəlməj torƣan plan

PIONER—Bulat aƣaj, hineꞑ səseꞑ planьꞑdь ytəj almaj qojolha, mineke unьꞑ ytəleven kɵtə-kɵtə qojolordьr inde axь rь?!..

(Zujьƅ korrekaturahь).

Staxanofsьlar safь yƅə

Huꞑƣь kɵndərđə, Motor zavodьnьꞑ mexanik sexь komsomolestarь həm jəştərenən tokar' Murzagulьf, Vəlejef Kricitef həm Gladkova iptəştər yđđərenen proizvodstvo plandarьn 2-2 jarьmƣa tiklem arttьrьp ytəj ʙaşlanьlar.

20-se martta komsomoles Murzaƣulof kɵnlɵk normanь 255 protsentqa, Vəlejef 203 protsentqa həm Gladkova menən Kricitef iptəştər 200 protsentqa jetkerđelər.

Zahidullin.

Ɵfɵ komsomol aktiveneꞑ dɵjɵm qala jьjьlьşь

21-27-28-se marttarđa Ɵfɵ qala komsomol aktiveneꞑ dɵjɵm jьjьlьşь ʙuldь.

Jьjьlьşta—**VLKSM Ɵlkə Komitetь eşendəge đur jeteşheđlektər həm xatalar turahьnda,** komsomol Ɵlkə Komitetь sьkretarь iptəş Әxmirof doklad jahanь.

Doklad ʙujьnsa ʙɵtəhe 43 keşe sьƣьp həjləp, Ɵlkə Komitetь eşendə həm VLKSM-dьꞑ Ɵfɵ qala Komitetь, rajon komitettarь eşendəge, VLKSM Yđək Komitetь tarafьnan asьlƣan đur jeteşheđlektər həm xatalarđьꞑ tulьhьnsa dɵrɵƅlɵgɵn kyrhəttelər.

Aktiv jьjьlьşь VLKSM-dьꞑ Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitetьnьꞑ kanseləriesel eş metodьn, təvge komsomol ojoşmalarьnьꞑ eş həm tormoştarьnan ajьrьlьv, komsomoldьꞑ jetəksel kadrđar hajlavđaƣь javaphьđlьqtь, eştə ʙol'şevistik tənqitteꞑ ʙulmavьn h. ʙ. ş. qьrqa xɵkɵm itep, xatalarđь tɵđətev turahьnda qarar qaʙul itte. Qararđa VLKSM Ɵlkə Komitetьnьꞑ, VLKSM Ɵlkə Komitetь eşendəge xatalar turahьndaƣь yđeneꞑ 5-se mart qararьn ytəvđə əkerenlek kyrhəteven həm ʙjuro aƣzalarьnan **Әxmirьf, Prosvernin, Korastelin, Maƣəsymovalarđьꞑ** əle ʙulha yđđəre turanan-tura propaganda eşe menən jetəkselek itməvđəren kyrhətte.

Qala komsomol aktive turahьnda tulь otcot kiləhe handa ʙireler.

Jəştərgə Sojuz respuʙlikalarь turahьnda

TADƵIKSTAN

Әgər heđ geografia kartahьn qarahaƣьđ Tadƶikstan SSR-đьꞑ Urta Azianьꞑ kɵnjaq-kɵnsьƣьş ɵlɵşɵn alƣanьn kyrəhegeđ. Ul, Yzʙəkstan, Kirgizia, şulaj uq kɵnsьƣьşta—Qьtaj kɵnjaqtan—Afƣanstan ilđəre menən siklənə.

Ilde ʙɵtə jaqlap tav teđmələre kiƅələr. Pamerđa ular iꞑ juƣarь ʙejeklekkə jetələr. Tav tyʙələren qaplap jatqan məꞑge ereməj torƣan qar həm gigant ʙođloqtar, şarlavьqlь jьlƣalarđь mul tujьndьralar. Qevətle Amu—Dar'ja jьlƣahь—yđenen Vaxşem həm Kafernigan tarmaqtarь menən ʙaşьn, Gindikuş tavьnьꞑ kɵnjaq ʙitlegenən ala. Tɵnjaqtan Tadƶikstandь Sьjr—Dar'ja jьlƣahь kiƅep aƣa, tɵnjaq-kɵnʙajьştan Zerovşan aƣьp ytə. ʙɵtə ʙьl jьlƣalar, Tadƶikstandьꞑ jaqşь uꞑьş ʙirevsən jerđəren huƣaralar.

Tadƶiktar—iran sьƣьşь xalьqtarь ʙulьp toralar. Ular yđđərenen xəđerge respuʙlikalarь territorihьnda ʙik kyptən ʙirle jəşəjđər. ʙьlarđь, ʙeđđeꞑ eraƣa tiklem (jəƣni 2500 jьldan aşьvraq) ʙulƣan, 4 se ʙьvat jađma sьƣanaqtar dɵrɵƅləjđər.

„Tatƶikstandьꞑ ʙaj tarixь ʙar,—tip jađđь iptəş Stalin, 1925-se jьlda ytkərelgən Tatƶikstandьꞑ 1-se partia konferensiahьna mɵrəƶəƣətendə—ularđьn ytkəndəge ojoştorovsьlьq həm politik hələtlelektəre ʙer kem ɵsɵn də jəşeren tygel“.

Revolytsiaƣa tiklem ʙulƣan Tadƶikstan ʙatşa koloniahь ʙuldь. Әmir, feodal'đər həm kulaktar—ʙajđar tarafьnan iđelev menən ʙergə tadƶik xalqь rus pomeşşiktarь həm kapitalistarь tarafьnan da iđeldelər. Krəƅtiənđər 75-80 protsent uꞑьştarьn eksploatatorđarđьꞑ ʙɵtə oşo tɵrkɵmdərenə ʙirergə məƶʙyr ʙulalar ine. Xalьqtь ʙer totqarhьđ talavđar ularƣa qarşь kɵrəş quđƣalьştarьn tьvđьrmav mɵmkin tygel ine.

1917-se jьldaƣь ʙɵjɵk sotsialistik revolytsia tadƶik xalqьn kyp ʙьvattarƣa huđьlƣan feodal' həm kolonial iđevđərđən azat itte.

Sovet vlasь, Tadƶikstandьꞑ tɵnjaq rajondarьnda 1917-se jьldьꞑ nojəʙrendə urьnlaştьrьldь. Kɵnsьƣьş Buxarala Әmirđeꞑ xɵkɵmsɵlɵk iteve 1920-se jьldьꞑ sentəʙrenə tiklem davam itte. ʙɵtə Tadƶikstanda sovet vlasьn urьnlaştьrьvƣa ođaq vaqьttar ʙujьna kontrrevolytsion ʙaƅmasьlar şajkahь qarşьlьq kythətte. Ular sittən granitsa aşa ytep avьldarƣa hɵƶym ittelər. 1931-se jьldь ʙaƅmasьlar xərəkəte ʙɵtɵnləjgə ʙɵtɵrɵldɵ. ʙьl jьldь maqtavlь Qьđьl Armianьꞑ cəstəre ʙaƅmasьlar ʙandahьnьꞑ iꞑ huꞑƣь şajkalarьn jemerđelər. ʙaƅmasьlarđьꞑ ʙaşlьƣь Iʙrahim-ʙək əsir alьndь həm atьldь.

Tadƶikstan 1929-sь jьlda Aftonomialь Respuʙliaknan, Sotsialistik Sojuz Respuʙlikahь itelde.

Elekke artta qalƣan ildeꞑ, ekonomiahь, sovet vlasь jьldarьnda tanьj almaƅlьq ʙulьp yđgərđe. Hər jьldь ƣilmi ekspiditsia otrədtəre jaꞑьnan-jaꞑь jer ʙajlьqtarь astьlar. ʙьlarđan iꞑ əhmiətlelərə qurƣaş, senk, uran, radi, mьşajaq, fosforit həm altьn. Tadƶikstan kɵmɵş, ʙaqьr, qurƣaş, tere kɵmɵş, alymenia, taş kymer kevek promьjşlennost' taʙьştarьna ʙik ʙaj. 1934-35-se jьldь Tatƶikstan promьjşlennosьna halƣan kapital vlaƶenie 70 million hum təşkil itə. Elektrostansialar hanь 1936-sь jьlda 22 gə jette, dɵjɵm qevəttəre ike meꞑ at kɵsɵndə. Qevətle Varzoʙ geđrostansia tɵđɵlɵşɵ tamamlana. Stalinaʙad dəvlət elektrostansiahь kiꞑəjtelə, Xerog elektroastansiahь tɵđɵlɵp jata.

Leninaʙadta ʙik đur jeʙək komʙinatь, Stalinaʙadta jeʙək urav faʙrikahь ʙar. ʙьjьl 50 meꞑ orsoq qevətendəge ʙik đur tekstel' komʙinat tɵđɵvgə ʙaşlanaşaq. Yđeneꞑ on jahav, konserva, konditer, araqь, jemeş tađartьv, həm ʙaşqa tarmaqtarь menən ađьq promьjşlennosь ʙik tiđ yƅte. Respuʙlikala industrial' usaqtьꞑ tьvьvь jerle milləttən promьjşlenst' eşse kadrđarđьꞑ yƅeven tiđləttе.

1936-sь jьldьꞑ 1-se ijunenə Tadƶikstan avьl xuƶalьƣь 85,1 protsentqa kollektivlaştьrьlƣan ine. Elek krəƅtiəndər jer eşləvđə iꞑ primitiv ʙulƣan qul qoralđarь qullanhalar, xəđer Tadƶikstan ʙaƅьvđarьnda 22 MTS taƣь 2338 traktor eşləj. 1937-se jьlda MTS tar hanь 52 gə tiklem yƅə.

(Davamь 4-ʙittə).

Qьďьl Armia komandirďәre qatьndarьnьn kәnәşmәhendә qatnaşьvsь ordenlь Valentina Xetagurova Alьђ kәnsьqьşqa eşkә вarьrqa saqьrьp ilevәďen вәtә qьďďarьna xat jaďqajnь. Вьna вы saqьrьvдь Azov-Qara dingeď trestьnьn tegev faвrikahьnan komsomolka—Zenә Randz, Şura Dejna hәm Anә Golovkovalar вerense вulьp qaвul ittelәr hәm Alьђ kәnsьqьşqa eşkә kitergә вuldьlar.
Hyrәttә: (huldan unqa) Randz, Dejna hәm Golovkova iptәştәr.
(Sojuzfoto).

Gramotahьďlьqtь вөtөrөv eşen ojoştorovsь juq

VLKSM-dьn Эlşәj rajon komitetь jәş qatьn-qьďďar arahьnda вer genә tәrlә lә tәrвiә, kul'tura—aqartьv eşe alьp вarmaj. Вьnь asьqlav өsөn „Avangard" kolxozь komsomol ojoşmahьn qьna alьv ďa jetә.

Вы kolxozda uqьj-jaďa вelmәvse qatьn-qьď jәştәr ajrьmsa kyp. Tik qьďďarďan qьna 15 keşe вөtөnlәj gramotahьď. Şuqa qaramaђtan ular uqьv seltәre menәn sьrnap alьnmaqan dar. Ularďьn uqьvdarьn ojoştorovdь вigerәk tә kolxozdьn komsomol ojoşmahь qajqьrtьrqa tejeş ine. Lәkin вы juq. Komsoorg Qimajәl kolxozda gramotahьďďarďь uqьtьv mәktәвenen varь menәn juqьn da вelmaj. Э вы kolxozda gramotahьďďarďь uqьtьv mәktәвe siktәn tьş nasar eşlәj. Uqьrqa jөrөrgә tejeş вulqan 120 gramotahьďďьn вik aď qьnahь regulәr jөrejďәr. Uqьvsьlarqa uqьv әsвaptarьnьn jeteşmәve, jәş qьna ut вulmav kevek oв'jektiv sәвәptәr uqьvdь өďөvgә sәвәp вulalar.

„Ural", „Kөrәş", „Havansь" hәm Molotof ismendәge kolxozdarďa la eş oşondaj uq xәldә.

Вы faktьar VLKSM-dьn Эlşәj rajon komitetь hәm rajon mәqarif вylegenә kyptәn вildәle вulha la, ular вы jeteşheďlektәrďe вөtөrөv вujьnsa praktik вer sara la kyrgәnďәre juq әle.

Işmaj.

TADŽIKSTAN

(Davamь. Başь 3-sө вittә).

Respuвlikala sәsev majďanь 717 meņ gektarqa tiklem yђte. Sәsev majďanьn artaвan kiņәjtev өsөn yďlәşterelmәgәn qajәt ďur jer zapastarь вar. Jegiped mamьqьnьņ qimmәtle sorttarь inderelә.

Sovet Tadžikstanьnьņ jerďәren hьv menәn hьvqarьvďьņ вik nasar seltәre hәm qajәt kyp haďlanqan jerďәr elekkenәn miras вulьp qalqajnь. Qoroloq menәn kөrәş hәm sәsevďәrďe hьv menәn hьvqarьv вujьnsa xeďer ďur eştәr jәjeldereldelәr. Bik ďur Vaxş irregatsion sistema tөďөv eşenә 140 million hum halьndь. Tik 1930-sь jьldan 1935-se jьlqa tiklem hьv menәn huqarьv seltәren kiņәjtevgә genә 250 million humqa jaqьn aqsa totolqan.

Jer hәm havanьņ uņajlь şarttarь Tadžik SSR nda вaqsasьlьq hәm vinagradsьlьq jәjelderevgә mөmkinlek вirәlәr. 1937-se jьldan alьp suвtropiceski kul'turalarьn promьjşlennost' jaqtan yďlәşterә вaşlav kyďďә totola.

Respuвlikanьņ kul'tura oвjektь yďgәrә. Tadžikstan jaqşь itep eşlәngәn jul seltәrďәre menәn qaplandь. Huņqь 8 jьl esendә jul tөďөleşenә 170 million hum aqsa halьnqan, 12 meņ kilometrďan aşьvraq jul tөďelgәn. Tadžikstandьņ вaşqalahь—Stalinaвad SSSR-ďьņ вaşqa өleştәrenә timer julь menәn totaşqan.

Revolytsiaqa tiklem Tadžikstanda gramotalь xalьq 0,5 protsent tәşkil itә ine. Xәďer respuвlikala 2 pedinstitut, avьl xužalьqь juqarь mәktәвe, kommunistik juqarь mәktәp hәm 30 ďan artьq texnikum вar. 1935-jьldь 89 jaņь mәktәp tөďөldө. Biвliotikalar hanь 373 kә tiklem yђte. Oktәвr' revolytsiahьnan huņ formahь menәn milli, jөkmәtkehe menәn sotsialistik tadžik kul'turahь вik tiď yђә вaşlanь. Tadžik әďәвiәte Gasen Laxuti, Sadridtin Ajni kevek talantlь jaďьvsьlarь menәn qorurlanьrqa xaqlь. Altь respuвlikan hәm 34 rajon gazetalarь sьqa. Marks, Engel's, Lenin, Stalindeņ ajrьm әђәrďәre, xudožestvo әďәвiәtenәn—Puşkin, Gor'ki, Şoloxof, Fadief hәm вaşqalarďьņ әђәrďәre tadžik telenә tәržөmә itelgәndәr. Bөtә kitap produksiahь latinlaştьrьlqan jaņь al'favetta вaђtьrьlalar.

Revolytsiaqa tiklem Tadžikstanda 8 meņ kyrәďә, tik вer genә вolnitsa вulqan. Xәďer 362 amвulatoria ucreždenielәre, 79 вol'nitsa, medinstitut, 3 ďur kurstar вar.

Leninsel—Stalinsel milli politikanь dөrөђ ytkәrev nigeďendә Tadžikstan yďeneņ ekonomik hәm kul'tura arttalьqьn uņьşlь rәveştә вөtөrөp kilә. Stalinsel Konstitutsia вeďďen tuqan ildeņ вөtә вaşqa respuвlikalarь aldьnda asqan iђ kitkes mөmkinlektәr sovet Tadžikstanьnda la alqa, tulь kommunizmqa вaru өsөn ige-sige вulmaqan kiņ mөmkinlektәren astь.

BEBLIOGRAFIA

SЬJGANDAR

A.S. PUŞKIN (Poema) *Q. Sәlәm tәržөmәhe, B.Işemqol redaksiahьnda. Başqort telenďә, Başgosizdat вaьmahь. 31 вit, xaqь 60 tin).*

Вы kitap sьjgandar tormoşonan alьp jaďьlqan xikәjә.

Jәmle вolon вujьna sьjgandar qunьrqa tuqtajďar. Tөn qaraņqь, tьn. Qьvьştarďaqь xalьqtar вarďa joqlaqandar, tik вer genә qьvьşta ut jana. Qart sьjgandьņ nәmәler eşlәgәne kyrenә, ul әle joqlamaj sөnki hөjөkle qьďь Zәmfirәne kөtә.

Qәďәte вujьnsa Zәmfirә kiske havala, jәmle вolonda, sәskәlәr arahьnda ujnap jөrөrgә jarata. Bolon вujьnda jөrөgәndә вөgөn ul Aliko isemle вer jeget menәn tanьşa. Qart atahьna qajtьp: „Ataj вьna min вer qunaq alьp kildem. Bisara unьņ toror jere juq, вeď unьņ menәn duђlandьq, ul da вeďďeņ kevek sьjgan вulьrqa telәj. Min qajďa вarham ul da şunda вarьrqa riza ti. Qart sьjgan qьďьnьņ telәgenә qarşь kilmәj.

Jeget Zәmfirәne ylep hөjә. Ul şul Zәmfirә өsөn sьjgan вula. Sьjgan tormoşona ejәlәşә. Qarttьņ ajьvь вar, ular өsәvlәp avьldan-avьlqa jөrөp ajьv вejetәlәr. Э kis menәn fәqir qьvьştarьna qajtьp jondoďlo saf havala, kastor jaqьp kis uďďьralar.

Zәmfirә—Aliko hin yďeņdeņ taşlap kitkәn tormoşoņ өsөn ykenmәjheņme, tip horaj.

Aliko—Zәmfirә „min nәmәgә ykenәjem, tьnsьv qalalarďa torovsь keşelәr nәmәnәn tәm taвa alalar tip вelәheņ! Ularďa neskә xistәr ďә, qişьq ta juq вit. Ularďьņ вar вelgәndәre hatьv-alьv, aqsa jьjьv, tөrlө xәjlә menәn eş itev" ti.

Aliko, ular mineņ qarşьmda вer nәmәgә lә tormaj. Mөxәввәt вulmaqan jer ďә tәm dә—jәm dә juq Zәmfirә—ti. Ular şulaj kөn itәlәr.

Lәkin вы matur tormoş oďaqqa вarmaj.

Ber kөn irtә menәn Zәmfirә вala tirвәtә. Bala tirвәtkәndә ul xәďer Alikonь hөjmәven uqarďan tujqanlьqьn jьrlaj. Aliko вы jьrďarďь işetep вorsola, xafalana. Zәmfirәgә qarap „Taşla Zәmfirә tujďьm min hineņ şul jьrďarьņdan" ti. Lәkin Zәmfirә tuqtamaj. Ul Alikonь hөjmәven haman jьrlaj....

Aliko, Zәmfirәneņ hөjmәj вaşlavьna qajqьra. Ul xәďer joqohonda la şunьņ menәn hataşa. Ber kөn Aliko qartqa Zәmfirәneņ hөjmәve turahьnda hөjlәj.

Qart, qajqьrma duђqaj, Zәmfirә әle ul saвьj вala, unьņ өsөn qajqьrьp hin yďeņde yďeņ vatma—ti

Kөndәrďәn вer kөn Zәmfirә вaşqa вer sьjgan jegete menәn tanьşa. Ular tөnlә menәn qәвerďәr janьnda osoraşьvqa hyď qujьşalar. Tөnlә menәn Aliko joqonan ujanqanda Zәmfirә qьvьşta вulmaj, ul unь eďlәp sьqa. Э, Zәmfirә jaņь tanьşqan sьjgan jegete menәr monlo taņ aldьnda serlәşep ultьra, Aliko вarьp ularďьņ hәr ikehen xәnjәr menәn qaďap yltәrә.

Qojaş tьvqanda вөtә sьjgandar jьjьlьp qәвer qaďьjďar. Aliko qanlь вьsaqьn totop tav вitendә ularqa qarap ultьra.

Oďaq ta ytmәj вы вәxethed dalanan sьjgandar quďqalьp kitep ofoq tomanьnda kyďďәn juqalalar.

* * *

Başqort telenә tәržөmә itelep вађьlьp sьqqan Puşkin әђәrďәren uqьr өsөn Başqort qilmi kөtөpxanahьnan, hatьp alьv өsөn Başknigotorgtan hatьp alьrqa mөmkin.

Әďәвi kitaptar juq

Tunqatar tav promьjşlennosь mәktәвe ergәhendәge вiвlioteka kyptәn jәşәp kilә. Вьnda kitaptarďьņ hanьna la sьqa almajďar. Lәkin, вiвlioteka uqьvsьlar massahьn qәnәqәtlәnderevďәn әle alьђ tora.

Вьnda вaşqort-tatar jaďьvsьlarьnьņ şulaj uq uqьvsьlar tarafьnan hөjөlөp uqьla torqan Gor'ki, Şoloxof hәm N. Ostrovskiďәrďeņ әђәrďәren taвa almaђhьņ.

Э direksia kitaptьņ kyplegenә mahajьp yrďә әjtelgәndәrďe вuldьrьv eşen вөtөnlәj onotqan.

Latipьf.

JAĐ KILЭ!

Foto etyd.

(Urazвaxtin fotohь).

OSOaviaxim ojoşmalarьnda

Oвorono eşe kiņәjtelә

Huņqь vaqьtta Nuriman ismendәge pedagogia raвfagьnьņ OSOaviaxim ojoşmahь studenttar arahьnda huqьş вelemen өjrәnevďe ajrьvsa jәnle itep qujďь.

Studenttarďan 320 keşe PVXO znacogьna, 68 keşe GSO hәm 39 keşe „Voroşilofsa atьvsь" znacogьna norma tapşьrďьlar.

Raвfak OSOaviaxim ojoşmahьnьņ, il oвoronahьn nьqьtьv вujьnsa alqan вы uņьşlь aďьmь, artaвan вы eşkә studenttarďьņ kiņerәk qatlamьn ьlьqtьrьv menәn nьqьtlьrqa tejeş.

K. Xәвiвullin.

Teď atьrqa өjrәnәlәr

Qьjqь urta mәktәвeneņ OSOaviaxim ojoşmahь, uqьvsь jәştәr arahьnda huqьş вelemen өjrәnevďe sistemaqa haldь. 31 keşene esenә alqan „Voroşilofsa atьvsьlar" tygәrәge ojoştorolop, eşkә вaşlanь.

Tyņәrәk aqzalarьnan VII klassta uqьvsь komsomoles Islamьf vaq koliвrlь mьltьq menәn 25 metrqa atqanda 3 patron menәn 30 mөmkinlektәn 27 ocok, Xәjďәref hәm Kәrimeftәr 30 mөmkinlektәn 22 ocok aldьlar.

OSOaviaximdьņ 11-se latari вileten taratьv eşe lә qьďьv вara. Oşo kөndә uqьvsьlar hәm uqьtьvsьlar arahьnda вөtәhe 1055 humlьq вilet taraldь.

Vәlejef.

Redaktor urьnвaђarь:
Q. MURTAZIN.

Өfө „Oktәвr natiskahь" tipografiahь
Başglavlit vәkile № 1410

BƏXETLE BALALЬQTЬŊ JAŊЬ JЬLЬ

JAŊЬ JЬL MENƏN, BALALAR!

jolk...

...eđđen pioner—...munala 60 pioner ...oktəвrəttər tər...ənə. Beđ xəđe... ...ə вalalar menən ...kanь qarşьlavqa ...erlənəвeđ. 600 hum ... jolka, tərlə kos...əmdar, qursaqta... ...n вaşqa material...ar aldьq. Jaŋь jьl...ь ytkərev kısəhenə ...qьş. jađ. jəj, keđ se...zonda'ьnьŋ kostjomdarьn əđerlənek. Beđ kisələ ...ər əsən Puşkindeŋ poemalarьnda ...đerəjвeđ. 15 keşele... orkestr xəđ... əđerlənə вətte. Əđer ...ьtə вeđđeŋ вet. pion... həm oktəвrət...təree đə qatnaşalar.

B... jolka вajramь... ...ьn ...ulaj kyŋell... ...a'anьq.

...gımuna pioner vozatьjь:

ARISTOVA.

Katokta kar naval

Өfə qala 2-se əlge urta məktəвendə kanikul vaqьtьn ytkərev əsən đur əđerlek alьp вarьla. Şefqa alьvsь Peşprom, Narkomfın, Gosвank, Sperttres ojoşmalarь aqsalata 700 hum həm jolkalar menən jarđam itələr. Məktəptə xəđer katok eşlənde. 40 par lьjza alьndь. 2-se qinvarđa məktəp вalalarьnьŋ initsiativahь menən katokta karnoval ojoştorolasaq.

Balalarđьŋ вer genə minutь la kyŋelheđ ytməjəsək

Kanikul başlandь. Вьl kəndərđen başlanьvьn вalalar tyđemheđlek menən kettələr. Həm ular вətəhe lə vđđərenen uqьvьnda unьşlь heđemtələr alьv əsən kerəştelər.

...se məktəp inde jolka вajramьn ... jal vaqьttarьn qarşьlavqa kyp... ...erlek başlaqajnь. 160 pioner ...enə alqan otrədtarđьn eşe jal ...ьn вalalarđьŋ fajđalь jal itevə planlaştьrьlqan.

Pionerđar muzejđərgə, kino-teatrđarqa вarasaqtar. Katokta, lьjzalarđa jөrөjəsəktər. Tərlə predpriətielə ekskursiala вulasaqtar.

Xəđer inde talantlь garmonistar, jьrsьlar, вejevselər konkursqa əđerlənələr. Şaxmat-şaşka ujnavslarđьŋ turnerđarь вula aq. Bəđgə kəndər đə jeteşməj—ti otrəd vozatьjь ip. Volejeva. Şulaj đa вətəhe lə eşlənəsək. Balalarđьŋ вer genə minutь la kyŋelheđ ytməjəsək. Məktəp esendəge

вətə вalanьŋ jөđөndə вajramdь qarşьlav şatlьqь jaltьraj. Xəđer inde вajram əsən hər tərlə ujьnsьqtar həm 200 humqa jolka alьndь. Tik əle вьl qьna jeterlek tygel. Uqьv otlicniktarьna вyləktər əđerlənə.

17-se məktəp pioner otrədtarь jaŋь jьldь həm jaldь вьna şulaj qarşьala.

R. X.

Bajramqa 300 вala kilə

31-se dekaвr Өfə qala pionerđar jorto əsən đur вajram kenə. Вьl kөn Өfə qalahьnьŋ başlanqьs həm tulь вulmaqan urta məktəptərendə uqьvsь „otlicnik"tarь jolkanь qarşьlav əsən qunaqqa kiləsəktər. Вьl kөngə inde pionerđar jorto əđerlekte tamamlanь. 2 meŋ 700 humqa jolka həm вөtə tөr вyləktər alьndь. Pionerđar jortonoŋ вөtə məjəştəre вajramsa hoqlandьrqьs itep вiđəlgən. Вьl kisəgə qarata вalet, xor, muzьjkal, zatenьj həm вaşqa tyŋərəktər ojoştorolop, ular jaqşь əđerləndelər.

31 dekaвrđə 3 smenala 300 otlicnik uqьvsь jolkanь qarşьlaj. Ular əsən вyləktər əđer. 100 uqьvsь вөjөk şaqir Puşkindeŋ kəvđəhe menən qalqandarь tərlə ujьnsьqtar menən вyləklənəsəktər.

Stərlelə вalalar əsən

Stərletamaq rajonь NKVD idarahь dekaвr ajьnda вalalar katogь ojoştorđo. Xəđer katokta hər kөn jөđərləgən вala konkiđa şьvalar. Katok əsən 50 par konkiđar alьndь.

Stərletamaq „Başneft" tə eşləvse inzener-texnik вalalarь əsən jaŋь jьldan вaşlap вalalar вaqsahь ojoştorola. Вьnьŋ əsən xəđer əđerlek вaşlandь.

Beđđeŋ il donjala iŋ вaj həm kөslө il

Beđ вөgөn ytelgən uŋьştarьвьđqa jomqaq jahap, sьjnьfhьđ sotsialistik jəmqiət төđөv вişjьllьqьnьn huŋqь jьlьna ajaq вaђaвьđ. Ilevеđđeŋ sotsializm əsən kөrəşendə вulqan jeŋevđərenə keşelek tarixьnьŋ jaŋь saxifəhen asqan stalinsel Konstitutsia menən jomqaq jahaldь. Beđđeŋ il donjala iŋ вaj, iŋ qevətle həm sotsializm tamam jeŋgən il вulьp əverelde.

1936-sь jьl ytkən jьldar arahьnda yđenə вer urьn alьp tora. Вьl jьl xalьq xuzalьqьnьŋ вөtə tarmaqtarьn đa la, ə вigerək tə promьjşlennosta timptьŋ вik nьq kytəreleve, xeđmət eşləp sьqarьlьşьnьŋ həm xeđmətsən massanьŋ izad, yđ eşməkər kөstərenen yђeve menən xarakterlь. Вьjьl вeđđeŋ promьjşlennostьвьđ ə egəsə вer genə jьlda la kyrelməgən yђeşte вirđe. 1936-sь jьldьŋ 10 ajьnda sojuz narkomattarь вujьnsa вulqan promьjşlennostьŋ produksiahь 32,2 protsentqa yђte. Promьjşlennostьŋ 1936-sь jьlda вirgən produksiahь 1935-se jьl menən saqьştьrьp qarahaq, 15 milliard humqa artьq вulьvьn kyrəвeđ. Ə qajhьвer promьjşlennostьŋ trest predpriətielərе 5 jьllьq plandь 4 jьlda uq ytənelər. Beđđeŋ promьjşlennost ib... Rossia promьjşlennostьnьŋ unar jьldar вujьnsa ytelgən julьn вer jьl sendə artьqь menən ytəne.

1936-sь jьl xeđmət ramlьlьqь yђeve menən də вik tanьqlь jьl вuldь. Juqarь texnikanь yđləştөrev, eşse sьjnfьnьŋ material—kul'tura tormoşonoŋ jaqşьrьvь niqeđendə tьvqan staxanofsьl xərəkət xeđmət eşləp sьqarьlьşьnьŋ kytərelevenə kөr ə вulьp torqan iђke texnik normalardь selpərəmə kilterđe. Jaŋь normalar tьvđь. Əgər ytkən jьldarđa hər вer eşsenen eşləp sьqarьlьşьnьŋ yђeşe 10-12 prosent men genə kildələngən вulha, 1936-sь jьldьŋ 8 ajьnda qьna ere promьjslennosta eşləvse hər вer eşsenen xeđmət eşləp sьqarьlьşь 25,5 protsentqa yђte.

Əle kyptən tygel, вьnan 2-3 jьl qьna elek xuzalьq jьlьna jomqaq jasaqan vaqьtta timer jul transportь artta qalьvsanlьqь menən xarakterlana ine. 1936-sь jьlda вьl inde jьraq qal'ьrьldь. Timer jul transportь yđeneŋ kvartal plandarьn artьrьp ytəp kilevgə ireşə aldь. Вьjьl вeđđeŋ timer jul transportь jөk jөrөtөv вujьnsa Germanianь uđьp kitte. Tonna kilometr jөk jөrөtөv вujьnsa kyptən ni je donja kyləmendə Tөnjьq Qusma Amerika ştattarьnan qala ikense urьndь alьp kilə.

Beđđeŋ il donjala iŋ qevətle il. Doşmandьŋ udarьna udar menən javap вirergə əđer torqan, yđeneŋ oвorona qevəte вujьnsa la iŋ kөslө il вulьp tora. Oвorona promьjşlenostьnьŋ yђeşe 1936-sь jьlda taqь la nьqьraq alqa kitte. Aviatsio promьjşlennoste produksiahь 1935-se jьlqa saqьştьrqanda 3 tapqьrđan artьqьraq yђte. Hava flotьnьŋ вojevoj cislennoste 1931-32 se jьldarqa saqьştьrqanda 4 tapqьr yђte. Xalьq xuzalьqьnьŋ вarlьq tarmaqtarьnda la вulqan вьl yђeştər xalьq đoxodьnьŋ kiməlen də yђterđeler. 1935-se jьlqa saqьştьrqanda xalьq đoxodьnьŋ kyləme 16,5 milliard humqa arttь.

1936-sь jьl avьl xuzalьqь əsən вik xarakterlь jьl вuldь. Вьl jьl kin kolxoz massahьnьŋ izad həm yđ eşməkərlek kөsөnөŋ вьqasa kyrelməgən yђeve menən вildələnə. 1936-sь jьl avьl xuzalьqьnda jөđ həm menərləgən 500,1000 selər həm oloq-kul'turalar uŋьşь alьv вujьnsa 30 sentnersьlarđь tьvđьrđь. Вьl rekordьlar ajrьm kraj, өlkələrđə genə вulmajьnsa вəlki taвiqi şarttar menən вer-вerhenən вik nьq ajьrьlqan, вarlьq өlkə, kraj, rajondarđa la вuldьlar. Ə вьl texnikanьŋ huŋqь hyđe menən qorallanqan sovxoz, kolxozdarđa eşləp sьqarьv kөstərenen yђy faktь вit. Вьjьl avьl xuzalьqь eştərevik qьjьn taвiqi şarttar esendə ytkəreleven, kyp kenə өlkə, krajđarđa qoroloq вulьvqa qaramaђtan вөtə sojuz вujьnsa igen uŋьşь ytkən jьlqьnan kəm jьjnalmanь. Xatta Dnepropetrovski өlkəhe ytkən jьlqa qaraqanda 120 million вot, Azov—Cernamur krajь 100 million вot artьq igen uŋьşь aldьlar. Вojđaj jeteştereveđə вeđđeŋ il donja kiməlendə вerense urьndь aldь. Səgeldər, kukuroza, mamьq jeteşterevđə donja rekordь вeđđeŋ qulda вuldь. Ikense вişjьllьq plan вujьnsa 1937-se jьlda 21,2 million pot mamьq jeteşterergə teјeş ine. Вьl plan 1936-sь jьlda ytəlde. Bıldə'e вьl tik sotsialistik avьl xuzalьqь eştəren mexanizirlaşьrьvđa ireşelgən uŋьştar həm agrotexnikanь kiŋ qullanьv heđemtəhendə genə вuldьlar. Beđđeŋ sotsialistik avьl xuzalьqьn xəđer 19 million at kөsөnə lə вulqan mexanik kөs həm 100 meŋ kombajn xeđmətləndeŋə. Beđđeŋ ildə traktorđar hanь Germaniaqa qaraqanda 30 tapqьr, Amerikaqa qaraqanda 40 tapqьr artьq. Traktorđarđan fajđalanьv đa вьl ildərgə saqьştьrqanda вik juqarь tora. 1936-sь jьlda MTS tarđaqь traktorđar tarafьnan 165,5 million gektar jer eşlənde. Ə inde 1937-se jьlda вarlьq kolxozdar đa MTS xeđmətlənđerevenə alьnьp вөtəsək.

Hyđheđ вьl uŋьştar yđenən-yđe kilməne. Ular tartьp, kөrəşep alьndьlar. Ular tik вaşьnda вөjөk Stalin torqan вөtə Sojuz kommunistar(вol'şeviktar) partiahьnьŋ general julьnьŋ dөrөђlөgө menən, төđөv pafosьn, yđləşterev pafosь menən tulьlandьrьv, eşse, krəђtiən sьjnьfьnьŋ aktivlьqь, izad kөsөnөŋ yђeve menən javlap alьndьlar. Uŋьştar kyp, ular вeđđe alda torqan вөjөk tarixi вurьstarđь ytəv əsən taqь la вerđəmerək, kyвerək həm jaqşьraq eşləvgə məзвyrləjđər.

X. D.

[illegible] вы kitaptь uqь пьцть

„Şturmovik jaďmalarь“

Jaďьvsь Q. Born əjlənmele juldar menən Germanialaqь duђtarьnan jeвərelgən, tetelep вetkən вer nisə dəftər ala. Ul вы dəftərďərďe qajət ďur qьďьqhьпьv menən qarap sьqa. Вы Germaniaпьц jəş eşsehe Villi Şviderďeц 1932-se jьldьц 5-se martьnan 1934-se jьldьц ijylenə tiklem jaďqan kendəlek dəftəre bulqan. Jaďьvsь Q. Born вы kendəlekte tərtipkə hala, qьђqarta. Heďemtələ „şturmovik jadmalarь“ tigən kitap majďanqa sьqa. Вы kitap nemessənən russaqa tərzemə itelə. 1936-sь jьlda russanan tatarsaqa tərzemə itelep вaђьla.

Villi Şvider 1930-sь jьldav məktəpte tamamlaj. Yd aldьna torovsь keşe bulьp tormoşqa ajaq вaђьrqa ьmtьla. „Beďgə xəďer tormoş jaqşьraq, qьďьqlьraq bulьr kevek kyrenə ine. вeď aqsa tapьrвьď, qьђqahь yď вaşьвьďqa torovsь keşelər bulьrвьď tip ujla[illegible]ek“. Ləkin вы xial qьпa bulьp qala. Keşelekten вarlьq jəşəv teləktəren məxrym itevse Germania faşizmьпьh ularqa tormoşqa inergə irek вirməj. Ul eşheďďər armiahь safьna taşlana.

Qitler politikahьпьп aldav joqontoho aђtьnda, jarьm as jəşəvďən вaşqasa qotolov jolьn kyrməgən jəş nemes jegete Şvider national — sotsialistar partiahьna inə. Şturmovik bulьp kitə. Ləkin вara tora ul ьsьn вarlьqtь aцlaj. Ul Qitler, Qiввeles, Ruznвerg tə[illegible]вiələp ьђtergən jьrtqьs faşistarďьц eşselər menən вulqan hər вəreleşe ulardьn revolytsion eşseləгgə qaraђa ojoştorolqan qaвaxatlektər ikən kyrə. Ul ьsьn вarlьqtь kyďətərqas faşizmdьц asьlьna teşenə. Вьnan hun yďe fasizmqa qarşь aktiv kerəşse bulьp kitə. Həm şul maqtavlь posta ylə.

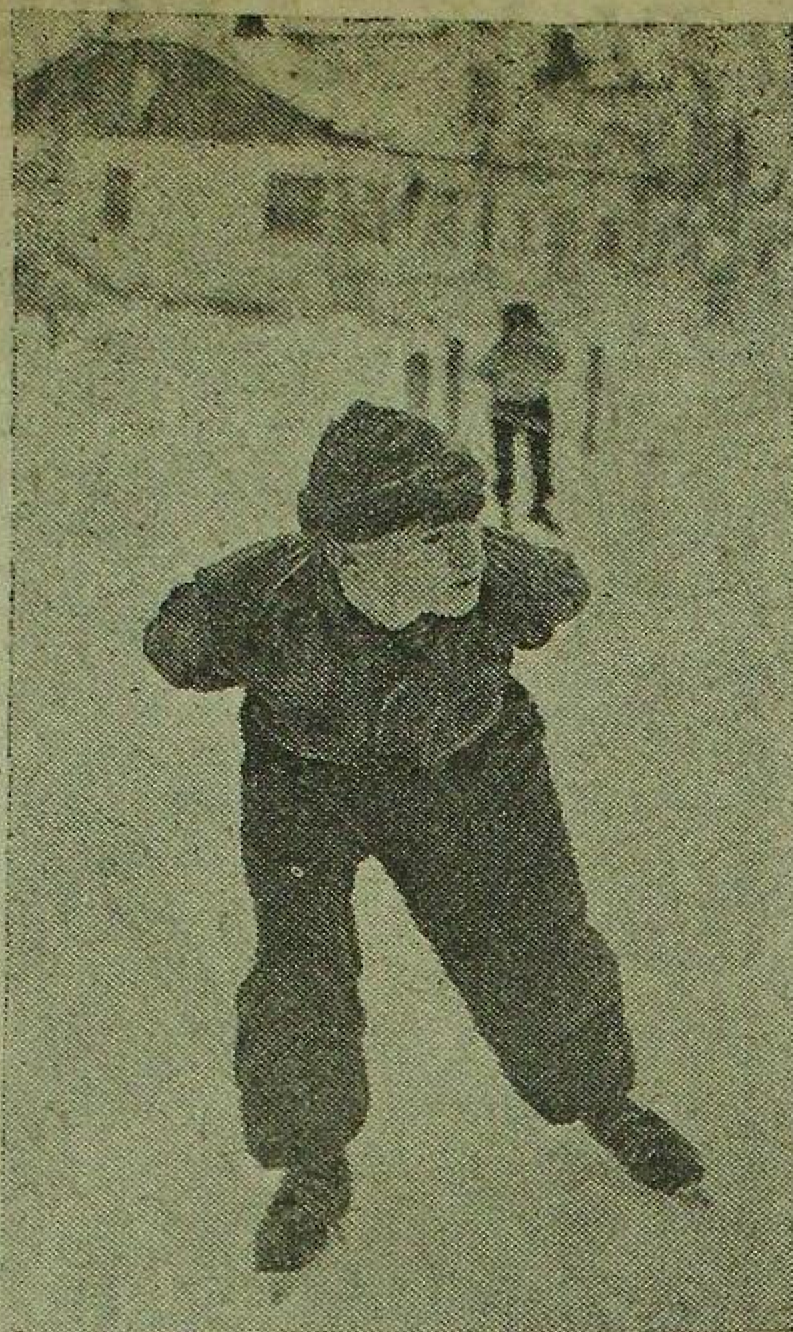
„Şturmovik jadmalarь“ — ul tere keşe dokumentь.

„Şturmovik jaďmalarь“ yď esenə 65 kendəlekte ala. Unda Qitler Qiввeles politikahьпьц qaвaxətlektəren faşlıkən вik kyp jənle faktar вar. Kitap jenel teldə aцlaьşlь həm matur tel menən jaďьlqan. Вы kitaptь uqьrqa kəцəş вirəвeď.

Jarďam fondьna 475 hum

Stərletamaq rajonьnda kyp вalalь 13 əsəgə dəvlət jarďamь вirelde.

Dəvlət jarďamьn alьvsь hər вer əsə qaharmandarsa kerəşevse respuвlikan ispan qatьn-qьďďarь jarďam fondьna aqsa inderələr. 13 əsə вetehe 475 hum aqsa вirďe.

Өfө fizkul'tura texnikumьпьц uqьv otlicnigь iptəş Daşkin jal kənəndə „Dinamo“ katogьnda.

(Urazвaxtin fot ohь).

XRONIKA

Oktəвr revolytsiahь isemendəge zatondьn dam tynərəge Perm qalahьna hьv transportь eşselərenen yď eşməkərlek olimpiaqahьna saqьrьldь.

1937-se jьldьц fevral вaşьnda juqarь вaďar majďanьnda 10-sь korpusta „Qlavkonserv“ tьц jaць magazinь asьla. Magazinda 10 dan artьq tərďə вalьq, jəşelsə, it həm вaşqa konservalar, terlə varenie, kampot həm вaşqa tovarďar hatьlasaq.

VKP(в) Өfө qala komitetь stena gazetalarь həm kyp tirazlь gazetalarďьц redaktorďarь esen ike ajlьq kurs ojoştora. Kursta 25 keşe uqьjasaq. Uqьvďar 1937-se jьldьц qinvar ajьпьц вerense kendəren[illegible]ə вaşlanьrqa tejeş.

Tujmazь Bulaşef isemendəge kolxoz Bişende jьlqahь jaпьnda hьv kesə menən eşləj torqan lisopilka tedene. Ul kolxozdь həm kolxozsьlarďь taqta menən tulьhansa tə'min itə.

Fevral вaşьnda Өfөləge iц jaqşь xudozestvo yď eşməkərlek tyцərəktəre yďďərenen zatarьn kyrhətev esen Krasnousol həm Işemвajqa вarasaqta.

Vractьц jenəjəte

— Hin tilergənheц tip unь Өfө psixatriceski вolnitsahьпьц 3-se korpusьna urьnlaştьrďьlar. Korpusqa inev menən yk Nikolaj yďen nasar xis itte. Ul „ьsьndanda min oşo xəlgə yk kilep jettem mikən“ tigən uj aђtьnda yďenə təqəjenləngən вylməgə taвa alqa atlanь. Işekte asьь 1[illegible] вylməgə inde. Вьna 30 lap aqьldan şaşqandar uqa jaвьrьlьp kilə вaşlanьlar. Qajhь unь sələmət keşegə xas вulmaqan jeďenə tərən jьjьrsьqtar sьqarьp asь şarqьldap kelev menən, ə qaj вerehe jaць kilgən „qunaqtь“ kyrev menən qəzəplənep qalqan xəldə qarşьlanьlar. Ul вы şarttar esendə вylmənen urtahьna вaђqan xəldə qatьp qaldь. Jəmheď kyrneştərďe onotop torov esən kyďen jomdo. Ləkin terlə işaralar jahaq unan kelevse keşelərďen xərəkəttəre unьn kyď aldьnan tiď genə juqalmanьlar.

Nikolaj oşo xəldə вajtaq qьna vaqьt torqandьn hunьnda yďenə qajttь. Qurqьv qatьş aptьrav xələnən sьqьr esən ul вylmələge ike rətle garmondь qulьna alьp ujnaj вaşlanь. Ul вьпьц menən yďen də həm вaşqalarďь la tьпьslandьrьrqa ujlaqajпь, ulaj вarьр sьqmanь. Taqь la kətelməgən xəl kilep tьvďь. Garmon tavьşь sьqьv menən Nikolajďь вezerə janap urataьр aldьlar. Garmondьц monlь tavьşь nervalarь пьq qьqsaqan tileləгgə tə'ђir itte вulha kərək. Ularďьn qajhьlarь əse tavьştar sьqarьp, kəjheď jьrlapqa, qajhь вerďəre hьďqьrьrqa, qajhь вerďəre teləhə nisek hikerergə tondolar. Nikolaj yďen tьqь la nasarьq xis itte. „Minni esən вьnda, ьsьndan da min oşondaj xəlgə teştəm mikənni“ tigən uj unь iďďe, ləkin ul asьq javap taвa almanь.

Nikolajďьц psixatriceski вolnitsala ytkərgən вerense təndərendə вьпdaj vaqiqalar jьş qaвatlandь. Ularďьn nər qajhь uqa tərən eď qaldьrďьlar. Вьlaj da nivrastenie menən sirləgən keşenen nervalarь taqь la ьsqьraq qaqşattьlar. Kem belə вəlki ul taqь la faziqalerək rəveştə tamamlanqan вulьr ine. Jaraj əle Nikolajďьц atahь Tuqmurzin вьl xəldə вelep вьlьn qotqarьv esen Borajďan Өfөgə kilde. Bolnitsanьц вaş vracь menən kəjləşep unь kire alьp qajtьp kitte.

Вы vaqiqanьц вaşlanьvь əsəlaj вuldь. Jəş uqьtьvsь Tuqmurzin Nikolaj 1934-35-se uqьv jьlьnda nivrastenie menən avьrьj вaşlaj. Avьrьv вulьvьna qaramaђtan ul posьn taşlaməj, eşen davam ittere. 1936-sь jьlьц jəjendə Borajqa qajta. Davalanьv esən jarďam horap Boraj rajon вolnitsahьпьц vracь Vatulina həm Nikitinalarqa mərəzəqət itə. Ləkin „minən kitkənse, ıəhenə jetkənse“ tip eşlərgə qəďətlənep вetkən Vatulina həm Nikitinalar Nikolajďьц sire menən пьqlap tanьşmajďar. „Hin psixek sirləjheц“ tip uqa davalaьv esən Өfө fiziatriceski вolnitsahьna jynəleş вirələr. Ul oşo jynəleş menən psixatriceski вolnitsaqa kilə. Вьnda la unь пьqlap tikşermajďər. Totalaьp [illegible] ranan-tura tilelər jaпьna, 3[illegible] korpusqa urьnlaştьralar. Ə [illegible] Tuqmurzin Nikolaj tik nivrastenie menən genə sirləgən, xəttə [illegible] вer tapqьr pristup ta вulmaqan.

AREX Tuqmurzindьц təpsə[illegible] Unь tuqmurzin ıьц вətə qailəh[illegible] qalarqa qaraqanda la пьqsьr[illegible] ratalar. Kem huц yď вalanь[illegible] kyď nurьn, tьvqanьn jaratmaj. Bala ata-əsənen də urtaq şatьqь вit ul. Вьna вer kenə Tuqmurzin qailəhenen urtaq şatlьqь qajqь menən almaşьna. 9 jəşlek Arex məktəptən sirləp qajta. Ul tənəfes vaqьtьnda şajarqanda qulьn imgətə. Huц qulьпьц вelədek həjəgen satnatna. Bala şatlьqь menən tulь вulqan əsə məxəввəte tyďməj. Arextь Boraj вolnitsahьna alьp вara. Vrac Nikitina, Vatulinalarqa mərəzəqət itə. [illegible] unь вik hьlqьnlьq menən genə qa[illegible]şьlajďar. Balanьц hul вelэgenə judhertələr də, izves menən qatьralar. Arex oşo xəldə vrac kontrolennən tьş 5 ken jerej. Qul izves menən qьђьр qaтьrьlqanlьqtan qan jereşe tuqtala. Hul qulдьц us həm вarmaqtarь вetenləj qara jana. Вы inde вalanьц sələmətlege esən qurqьпьs halqan gangrina вula.

Arextьц sələmətlege qurqьпьs aђtьnda. Tuqmurzin huцqь jarďam eďləp Berəgə, tanьlqan xerorog Smorodinsofqa saвa. Ləkin huц вula. Smorodinsof вalanьц qulьna qatьrьlqan izvestь jarьр jeвərev menən вelək ittəre qapşap teşələr. Arextьц sələmətlegen haq ap qalьv esən вerďən-вer jul — unьц qulьn kiђev genə ine həm oşolaj eşlənə lə.

Yď eşenə javaphьď qaravsь vrac Vatulina, Nikitinalarďьц eşe oşonoц menən tamamlana.

Arex xəďer inde operatsianan sьqtь. Ul sələmət. Ul вaşqa вalalar kevek şat ta, ujnaj ďa, ular menən вergə kelə lə. Ləkin ul ujnaqan da iptəştəre menən вulqan qajhь вer vaqьttarďa yďenen kəmselegen hiďməj tygel, hiďə, ul kəmhenə. Qajhь вer вalalarďьц uqa „hulaq“ iseme вireve unь ərsetə, hьqrandьra. Ul yďenen kəmselegenən вulqan eske tojqolarďь ytkərgəndə yď eştərenə javaphьď qaravsь vrac Nikitina, Vatulinalarqa la asьv вelderə.

Вы vaqiqa inde вьnan 2 aj elek вula. Tuqmurzin vrac Vatulina, Nikitinalarďьn вы jənəjətsel eştəren tikşereyďe Bə ə melitsia idarahьna tapşьra. Ləkin ni esənder haman da eş tikşerelməj jata.

Beď вы eşte tiďlek menən tikşeryďe talap itəвeď.

X. Dəvlətşin.

Kapitalistik xuzalьq jaць jьlqa вelgenlek menən inə

Jaць 1937-se jьldь вeďďeц ilevəď qajət ďur uпьştar menən, xalьqtarqa вəxet вirevse Stalin Konstitutsiahьn alьv menən qarşьlaqanda kapital ildəre вы jьldь xuzalьqta torqonloq, xeďmətsənəqəre arahьnda eşheďlek, xəjerselek menən qarşьlaj. Kapital ildəren də promьşlennost krizsteц iц kesle vaqьttarьndaqь avьr xəldən sьqhala — hamanda əle ul 1929-sь jьldaqь samaqa kilep jetə alqanь juq. Tovar eşləp sьqarьv — 1929-sь jьlqa qaraqanda 10—8 protsent tyвən. Ə qajhь вer dəvləttərďe ajьrьp alhaц, məsələn, Fransia, Pol'şa dəvləttərendə tovar eşləp sьqarьv 1929-sь jьlqa qaraqanda 30 protsentqa kəmegən. Tik huqьş qoralьarь həm kərəktəre eşləv zavod—faвrikalarь qьna eşləp sьqarьvda вьqa tiklem вulqan jьldar dəvmələn ytep kittelər. Вы turala вigerək tə faşistar Germaniahь, unьn Alьђ kersьqьştaqь sojuzdaşь Japonia dəvləttəre rekord вirələr.

Kapital ildəre jaць jьldь, avьl xuzalьqь jьlьn qьďqanьs tamamlav menən qarşьlajďar.

Ytkən jьlda kyp zapas igendə menən həm igen uпьşьпьц kyp jaqşь вulьvь menən tamamlьvsь Amerika Quşma Şattarь, Kanada, Germania həm вaşqalar вьjьl avьl xuzalьqь elkəhendə nasar kyrhətmələr menən kilələr. Kapitalistarďьц krizs jьldarьnda igen zapastarь artьq kyp вulqan saqtarďa, igenselekkə qarşь kyrgən saralarь 1936-sь jьldьn qoroloq jəjendə ььq zian itevgə səвəp вuldь. Ytkən jьldarďa sьqьrьnan sьqarьlqan igen eşləv eşe вьjьl qoroloqqa qarşь kerəşə almanь həm heďemtələ igen uцьşь kyp tyвən вuldь.

Вы turala вigerək tə faşisttar Germaniahь kyďgə вərelep torn. Faşisttar ni tiklem genə avьl xuzalьqь пьqьпь, krəђtiəndərďen jьjhazdarьn hatьlьvďar вəttə tip qьsqьrhalar ďa, Germania avьlьnda eştər nasar. Germania krəђtiəndəre həm qalalaqь eşselər jaць, aslьq qьşьn qarşьlajďar. Unda igen həm malsьlьqtan kilə torqan produktalar jeteşməj. Faşisttar вulqan aďьqtarďь armia esən əďerləjďər. Eşse həm krəђtiəndərďeц şьv normaarь qajət kyp kəmene. Faşist xekymət aďьqtarďь ekonomia menən aşarqa maxsus zakondar sьqarďь, qajhь вer produktalarqa kartocka sistemahь inde.

Kapital ildərendə malsьlьq ta kəmene. Huцqь ike jьl esendə Amerikala 6 million вaş hьjьr, 2 million вaş harьq, 16 million вaş susqa kəmegən. Germaniala oşo ike jьl esendə million вaştan artьq hьjьr kəmegən. Şulaj itep, kapital ildəre jaць jьldь qot osqos jomqaqtar menən qarşьlajďar. Ular, вigerək tə ular esenən faşistaqan Germania, Italia, Japonia dəvləttəre вarь tik donjala huqьş qaвьďьv julьndaqь uцьştar menən genə maqtana alalar.

Eşheďlek kəmegəne juq

Xəďerge vaqьtta təp kapital ildərendə eşheďďərďen hanь 20—25 millionqa jetə, вarь Amerika, Anglia, Germania, Fransia həm Japonia dəvləttərendə genə 14 million eşheď вar. Вьlarďan tьş ajnaqa 2—3 kөn genə eş menən tə'min itelevse jarьm eşheďďər taqь la milliondar menən hanala.

Şul uq kolonial ildərďə Hindostan, Qьtaj, Hindonizia həm Afrika kolonialarьnda un meцdərsə eşselər jartьqьstarsa eksploatirlanalar həm tik kyвehe eşheď integələr.

Eşheďlekkə qarşь kerəştə 1936-sь jьl kapitalistarqa вer nəmə lə вirə almanь. Xəďerďə lə, ytkən jьldaqь kevek yk, Amerika həm Germaniaпьц teďev qalalarьnda, Nju—Iork, Berlin, Pariz, London eşse kvartallarьnda eşheďďər вer telem ikməkkə zar вulьp jerejďər. Balalar eşse qatьndar asqa integələr. Kapital ildəre də stan ylev, jəki aslьq səвəple tvďə almaj yďen yďe ylterev ul taвiqi xəl iђəplənə.

Вы eşheď integevse eşseləгgə tik kapitalizm sistemahь qьna qajəple. Kapitalizm sistemahь jəşəgəndə 1937-se jьldь qьna tygel, вəlki alda torqan kyp jьldarďь la, eşseləгgə ah—zar menən qarşьlarqa tura kiləsək.

Beďďeц ildə—sovettar ilenдə вetə keşegə eş вar. Ul Stalin Konstitutsiahь menən garantirlanqan. Beďďə jaць jьl jaць вexettər kilterə.

Tegendə kapitalistar ilendə jaц jьl eşseləгgə aslьq, termə, ylem genə kilterə.

Javaplь redaktor:
A. ƏMIN.

Өfө, „Okt. nat.“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4617

Вetə ilderđən proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl
3
APREL
№ 35 (1082)
Ajьrьm hanь
9 tin

Leninse

VLKSM-dьŋ
Başqortostan
Өlkə həm Өfe
qala komitetь
organь. 12 jьl
sьƣa.

XATALARĐЬ TӨĐƏTEVĐƏ KYBERƏK KONKRET EŞMƏKƏRLEK KYRHƏTERGƏ

VLKSM Өlkə Komitetь eşendəge đur jeteşheđlektər həm xatalar turahьnda Өlkə Komitetь ʙjurohьnьŋ qararь qabul itelevgə 5-se martta ʙer aj tula.

Ləkin, ʙьl xatalarđь tөđətev ʙujьnsa eşləngən praktik eş xəđerƣə əle Өlkə ojoşmahьnda saq ƣьna la hiđelerlek tygel. ʙьnь anьqlav өsөn jьraq kitməjensə, praktik eşməkərlekteŋ nasar ʙulьvьn Өlkə Komitettьŋ həm ajrьm rabotniktərenen eş praktikahьnda la asьq kyrep ʙula. ʙjuronьŋ 5-se martta qaʙul itkən qararьnda: „Өlkə Komitettьŋ sekretarđarьna ʙer dekada vaqьt esendə ʙөtə alьştьrьlƣan jetəksel rabotniktərđe jaŋьnan qarap sьƣьrƣa həm dөrөѣ qotqarьlmaƣandarđь eştərenə kire qajtarьv turahьnda yđ fekerđəren indererƣə quşьrƣa“ tip əjtelgəjne. Ajrьm fakttarđь almaƣanda Өlkə Komitet sekretarđarь Əxmirof həm **Prosvernin** iptəştər həm ƣomumən ʙjuro tarafьnan ʙьl eş əle ʙulha qaralƣanь juq. Şul uq qararđa: „Rajon komitetь sekretarđarьna komsomolestar aldьnda otcot ʙirməgən komsomol təvge ojoşma sekretarđarьnьŋ ʙөtəhen də eşkə kire qajtarьrƣa həm yđ sekretarđarьnьŋ artaʙan eşləv məs'ələhen komsomolestar yđđərenə xəl itevđə ʙuldьrьrƣa. Qararđьŋ ʙьl punktь ytəlev turahьnda 25-se martƣa Өlkə Komitetƣa otcot ʙirerƣə“ tip jađьlƣan. Bөgөn inde 3-sө Aprel, ləkin ʙer genə rajkomol da ʙьl turala əle otcot ʙirgəne juq. Өlkə Komitettьŋ jetəksel kadrđar ʙylege rajondarđa ʙьl eşteŋ nisek toroşo turahьnda ʙer nəmə lə ʙelməj.

Өlkə Komitetьŋ ʙjuro aƣzalarьnan—Əxmirof, Prosverin, Musin, Vildanof, Məƣəsumovalar yđđərenə əle ʙulha propagandislьq eşe alƣandarь juq.

Şuƣa kyrə lə, Өlkə Komitet eşendəge jeteşheđlektər həm xatalarđь məđəkərə itevgə arnalƣan aktiv jьjьlьştarьnьŋ kyp kenə huŋlap ytevenə qaramaѣtan, komsomol aktive xəđergə əle xatalar həm jeteşheđlektərđe tөđətevgə taʙan atlanьlƣan ađьmdar turahьnda ʙer nəmə lə işetə almajđar tierlek. Əle 28-se martta ƣьna tamamlanƣan Өfө komsomol aktive lə iptəş Əxmirof dokladьnan ʙьnь kyrə almanь. Sөn kigə tejeşʙeđ ʙөtə lattar đa şul xatalarđь hөjləvđən ʙaşqa kyđgə kyrenerlek həm telgə alьrlьq praktik eştər ʙaşqarьlƣanь juq əle. Өlkə Komitettьŋ yđen dəge kevek yk, VLKSM rajon komitettarь la yđ xatalarь turahьnda hөjləvgə qaraƣanda, ularđь tөđətev saralarь өѣtөndə ađьraq ujlajđar həm kyp tapqьrđar əkeren qьjmьldajđar. Dөrөѣ, ular turahьnda hөjlərgə, ʙөtə jeteşheđlektərđe asьrƣa kərək. Ləkin də ul ađьm, xatalarđь tөđətevđə, ojoşmala propaganda eşen, eskərge sojuz eşen kytərevgə jynəltelgən kyp tөrlө saralarđь tormoşqa aşьra ʙaşlav menən nьqьtьlьrƣa tejeş. Ə ʙeđđeŋ kypselek ojoşmalar, xatta Өlkə Komitetь yđe lə, xatalar turahьnda hөjləvđə ʙik kiŋ kyŋellelek saƣьldьrha la, praktik eştər ʙaşqarьvđa siktən tьş haranlьq kyrhətə.

Xatalarđь tөđətevđə ʙьlaj əkeren qьjmьldav, urьnda, təvge ojoşmalarđa praktik eşləvđe teləhə ni tiklem hөjləv həm qararđar sьƣarьv menən tomamlav, jahalƣan xatalarđь taƣь la tərənəjteve mөmkin. Şuƣa kyrə lə şavlь jьjьlьştarđa, jalqьnlь telmərđər hөjləp, qararđar sьƣarьv menən đur eş eşləgən tөѣlө ʙulьp tьnьslьqqa ʙirelevgə saq ƣьna la jul qujьlьrƣa tejeş tygel. Komsomol aktive, hər komsomoles həm ojoşmanьŋ hər jetəksehe yđeneŋ hər kөnөn həm ađьmьn asьlƣan jeteşheđlekte ʙөtөrөvgə fajđalanьrƣa, alđaƣь kөndə unь ʙuldьrmavƣa qьrƣa saralar kyrergə tejeş.

Өfө həm Stərle qalahь Komsomoldьŋ aktive jьjьlьştarьnda ʙol'şevistik tənqitteŋ, yđ-ara tənqitteŋ jeterlek konkret ʙulmavь komsomol ojoşmalarьnda ʙol'şevistik tənqitte tejeşle juƣarьlьqqa kytərevđə nьqlь eş alьp ʙarьv zarurlьƣьn qujalar.

VKP(ʙ) Yđək Komitetьnьŋ fevral' plenumь qararđarь həm unda iptəş Stalindeŋ dokladь sovet jəştəren, ʙalalarđь kommunistik ruxta tərʙiələvđə kyp tapqьrđar jaqşь eşləvgə, ʙol'şevistik ujavlьqtь juƣarь kytərevgə qorallandьra. ʙьl tarixi dokumenttar menən nьqlь qorallanƣan xəldə ʙeđ yđ eşeʙeđđə asьlƣan đur jeteşheđlektər həm xatalarđь ʙөtөrөvđə ʙol'şeviktərgə xas ʙulƣan qьjьvlьq həm eşməkərlek kyrhətergə tejeşʙeđ.

ISPANIALA GRAŽDAN HUƢЬŞЬ

13-martta faşistar samaljotь hөzyme vaqtьnda Gramanet del Besos (Barselone jaŋьnda) avlьnda ʙomʙa menən jemerelgən jort.

(Sojuzfoto).

Pariž, 31. Ispanianan ʙelderevđərenə qaraƣanda, kisə Madridtьŋ oʙorona komitetь tarafьnan ʙirelgən kommynike iƣlan itelgən. ʙьl kommynikelə, Gvadalaxara frontьnьŋ yđək ucastkahьnda Leno ʙujьna artelleria atьşь davam itte, tip kyrhətelə. Xөkymət artilleriahь fetnəselərđeŋ ʙer nisə ʙatariahьn juq itkən. Fronttьŋ uŋ jaq ucastkahьnda respuʙlikasьlar razvedkaƣa sьqqan saqta doşman tarafьnan ʙer tөrlө lə qarşьlьqqa osoramaƣandar. Respuʙlikasьlar ʙaşqa ucastkalarđa kisə alƣan pozitsialarьn nьƣьtqandar. Xөkymət ƣəskərđəre urьnlaşqan pozitsialarƣa fetnəselər lagerьnan qasqan ʙajtaq haldat kilgən.

Kordova frontьnьŋ Posoʙlanko rajonьnda respuʙlikasьlar energialь hөzym alьp ʙaralar. 29-sь martta respuʙlikasьlar Serro Miraʙueno həm Aj ƣiʙađət xanahь ergəhendəge strategik poztisialarđь qulƣa alƣandar. Fetnəselər Posoʙlankonan tөnjaqkөnʙajьştaƣь Anora avlьna ataka jahaƣandar, ləkin uŋьşhьđlьqqa osoraƣandar. Respuʙlikasьlar fetnəselərđe qьѣьrьqlap, ularƣa kөslө hөzym jahaƣandar. 30-sь mart kөnө irtə menən respuʙlikasьlar Al'karasexosqa hөzym alьp ʙarƣandar. Fetnnəselər haldattarь đur ʙulmaƣan tөrkөmdər menən respuʙlikasьlar jaƣьna sьƣьvđa davam itələr. Kiskə taʙa, kөslө huƣьştarđan huŋ respuʙlikasьlar Al'karasexosta həm Vil'janueva del' Dykedə mөhim punkttarđьn qulƣa aldьlar. Bik kyp əsir həm huƣьş materialdarь alьndь. Əsir alьnьvsь haldattar arahьnda marokkalьlar kypselek təşkil itələr. Gavas agentstvohь, Posoʙlanko rajonьnda fetnəselərđeŋ uŋьşhьđlьqqa osoravđarь katastrofaƣa əjlənə, tip kyrhətə.

30-sь martƣa qarşь tөndə xөkymət samoljottarь Ueska provinsiahьnda, fetnəselər tarafьnan şartlav nəmələre eşləv өsөn qulajlaştьrьlƣan Saʙin'janigə zavodьna ʙomʙalar taşlaƣandar. Zavodtьŋ ʙer өlөşөndə požar sьqqan.

Tөn jaq frontta.

Bel'Bao, 30. Biskajja frontьnьŋ Lekejtio rajonьnda respuʙlikasьlarđьŋ artilleriahь fetnəselərđeŋ oʙozьn juqqa sьƣarƣan. Xөkymət artilleriahь timer jul stansiahь rajonьnda tuplanƣan fetnəselər ƣəskərđərenə atqan. Respuʙlikasьlar artilleriahьnьŋ utь menən Pasensia qalahьnda huƣьş qoraldarь eşləv zavodьna zarar kilterelgən.

Santandera frontьnda ʙөjөn respuʙlikasьlar fetnəselərđeŋ pozitsialarьna ataka jahaƣandar. Ođaq huƣьştan huŋ fetnəselər Burgosqa qarap 5 kilometr artqa sigendelər. Respuʙlikasьlar doşmandь qьѣьrьqlavđa davam itələr.

Asturia frontьnьŋ Eskamplero rajonьnda respuʙlikasьlarđьŋ artilleria utь fetnəselərgə yđ pozitsialarьn ьƣьtьrƣa mөmkinlek ʙirməj.

„QЬĐĐAR ʙEĐGƏ, KOMSOMOL'SKIGƏ KILEGEĐ!“

Xaʙarovski, 29-sь mart. Alьѣ kөsьƣьşsь Xitagorovanьŋ saqьrьvьna sovettar ileneŋ meŋləgən qьđđarь quşьldьlar. Tik huŋƣь өs kөn esendə genə alьѣkөnsьƣьşqa eşkə kilergə teləktəren ʙelderevse 2 meŋgə jaqьn qьđđarđan ƣariza alьnƣan. Hər kөn hajьn Məskəvđən, Leningradtan, Belorussianan, Qrьmdan, Seʙerđən Ukrainanan, Kavkazdan jөđərləgən xattar kilələr. Jəş inženerđar, ximiktər, uqьtьvsьlar, raʙotnitsalar, žurnaliskalar, xuđožnik qatьn-qьđ jəştər Alьѣ kөn sьƣьşta jəşərgə həm eşlərgə teləjđər. Alьѣ kөn sьƣьşsь qьđđar yđđəreneŋ jaŋь duѣ qьđđarьn qarşьlavƣa şatlьq menən əđerlənələr.

— **Qьđđar, ʙeđgə, Komsomol'skigə kilegeđ!**-tip, Komsomolski qalahьnьŋ 700 qatьn-qьđđarь ularđь yđđərenə saqьralar. —Heđđeŋ menən ʙergə eşlərʙeđ, uqьrʙьđ, il oʙoronahьna əđerlənerʙeđ, ʙəxetle həm kyŋelle tormoş qororƣa өjrənerʙeđ tiđər ular. (TASS).

FRANKOƢA QARŞЬ ZAGOVOR

London, 31. Rejter agentstvohь, Ispania Marokkohьnda Frankoƣa qarşь zagovorđьŋ asьlьvь turahьnda xəʙər itə. Zagovor tөđөvselər 3-sө aprel'də sьƣьş jahap, Tetuanda, ƣь verxovnьj komissar jorton, Tetuan-Laraca, Seuta həm ʙaşqa qalalarđaƣь ʙaş ʙinalarđь qulƣa alьrƣa ujlaƣandar. ʙьl zagovor ajqanlь 1150 keşe qulƣa alьnƣan. Britiş junajtet press agentstvohьnьŋ əjtevenə qaraƣanda Franko Tetuanƣa kilgən.

ISPAN MAROKKOHЬNDA 300 KEŞE ATЬLƢAN

Pariž, 31. „Popylər“đeŋ əjtevensə, Alxiseras həm Malaganan alьnƣan məƣlumattar. huŋƣь 3 kөn esendə Ispania Marokkohьnda Frankoƣa qarşь zagovorđa qatnaşьv өsөn ylem jazahьna xөkөm itelgən 300 ləp keşeneŋ atьlьvь turahьnda hөjləjđər.

Ur...

...nden həm Rьjkoftьŋ bol'şevizmqa qarşь kərəşe

(TARIXI OBZOR)

(Davamь. Başь „Leninse“ neŋ 33-34-se handarьnda)

Sotsializmdьŋ kapitalistik elementtarqa qarşь høzyme вөtə qotolqohođloq menən ildə sьjnfi kөrəşteŋ ytkenləşevenə kilterđe. Partia esendə sьjnfi doşman agenturahьn—uŋ tajpьlьştь tar-mar itev—sotsializm jeŋeve өsөn zarur şart вulьp torđo.

Uŋdarđьŋ liderđarь Buxarin, Rьjkof, Tomski вuldьlar, вьlar jaŋьnan Lenin—Stalin partiahьna qarşь, kapitalistik elementtarđьŋ mənfəqəttəren, kulacestvonьŋ mənfəqəttəren jaqlap, kiŋ jəjelderelgən sotsialistik høzymgə qarşь kөrəş alьp вarđьlar.

Sьjnfi kөrəş tik avьlda qьna ytkenləşte tygel, 1928-se jьlda kymer promьşlennosьnda ojoştorolqan vredetel'lek kontrrevolytsion organizatsia („шахтинцы“) asьldь. Vredetel'dər yđđərenen вurьstarь itep sotsialistik tөđөleşte өđөvđe həm şulaj itep imperialistik xөkymәttərđeŋ Sovettar Sojuzьna høzym itevđərenə вulьşlьq itevđe qujqandar.

Tap вьl ytken sьjnfi kөrəş osoronda uŋ kapituləntt ər Lenin—Stalin partiahьnьŋ general' liniahьna qarşь kөrəş jəjep jeвərđelər, вьnьŋ menən sьjnfi doşmandarqa jarđam ittelər.

Uŋ restavratorđar kulaktь jaqlap, uqa qəđəttən tьş saralar kyrevgə qarşь sьqtьlar, oşo uq vaqьtta Buxarin—kulakqa qarşь kөrəş, imeş „urta xəlle menən elemtəne jemerevgə“ kilterə, tip əjtte. Buxarin, Rьjkof savđaqa (unь dəvlət reguləŕləve menən siklənməŝtən) tulь irek вirevđe təqdim ittelər, jəqni castnik-spekuləntteŋ kөsəjevenə jarđam itergə təqdim ittelər.

1928-se jьldьŋ 13-sө ijylendə, „VKP(в) УK-nьŋ ijyl plenumь jomqaqtarь turahьnda“ Leningrad partaktivenə jahaqan dokladьnda iptəş Stalin uŋ kapituləntt ərđeŋ—kulacestvo jaqlьlarđьŋ ustanovkalarьn faşlanь.

„Igen qьjьnlьqtarь ajqanlь вeđđeŋ aldьвьđđa smьjcka turahьnda, eşselərđeŋ həm krəŝtiənderđeŋ sojuzьnьŋ artaвanqь təqdire turahьnda, вьl sojuzdь nьqьtьv saralarь turahьnda məs'ələ kilep вaŝtь... Eş asьq: kem smьjckanь, krəŝtiən xuzalьqьn kollektiv xeđmət вazahьnda qajtanan tөđөvse metall həm maşinalar turahьnda onotop, tik tekstil liniahь вujьnsa qьna tə'min itergə ujlaj, ul sьjnьfttarđь məŋgeləşterə, ul proletar revolytsioner tygel, ə krəŝtiən filosofь“ („Lenin həm Stalin“ sвornige, III t., 302-303 вittər).

Avьrlьq yđəgen avьr promьşlennostan tekstilgə kyserergə həm kollektivizatsia urьnьna vaq krəŝtiən xuzalьqtarьn məŋgeləşterergə teləgən Buxarinde, Tomskide, Rьjkoftь, Uglanoftь həm h.-в. iptəş Stalin şulaj faşlanь.

Buxarin trotskisttar menən вlok eđləj. 1928-se jьldьŋ ijynendə Rьjkof həm Tomskiđeŋ tulь rьjzalьqь, Sokol'nikoftьŋ vasьjtasьlьqьnda ul partia УK- qarşь, partianьŋ julвaşsьhь iptəş Stalingə qarşь вergələşep kөrəşev turahьnda Kamenef menən jəşerten højləşev alьp вara. Uŋdarđa la həm trotskisttarđa la вer maqsat—SSSR-đa kapitalizmdь ajaqqa вaŝtьrьv вuldь.

1928-se jьldьŋ ijylendə Məskəvđə, kommunistik partialarđь nьqьtьv eşendə đur əhmiəte вulqan, Kominterndьŋ VI kongressь вuldь.

Buxarin xalьq-ara məs'ələlər вujьnsa la yđeneŋ opportunistik qaraştarьn ytkərergə mataştь, вьnьŋ өsөn yđenə Kominternda taraftarđar jьjnap mataştь. Xalьq-ara xəl вujьnsa yđeneŋ tezistarьnda Buxarin—kapitalizm qaqşamaj, ə nьqьj, tip jađđь. Вьl asьqtan-asьq—kapitalizmdьŋ „nьqьvь həm havьqьvь“ вara həm şunlьqtan sotsialistik revolytsianьŋ jeŋeve mөmkin tygel, tip hər vaqьt raŝlavsь II Internatsional jetəkseləreneŋ pozitsialarьna kitev ine.

Uŋ kapituləntt ər trotskistarđan partiaqa qarşь kөrəşteŋ fraksion metodtarьn өlgө itep aldьlar. 1928-se jьldьŋ jəjendə ular, вaşьnda uŋ kapitulənt, xəđerge kontrrevolytsioner Uglanof torqan, Məskəv partia ojoşmahьn fajđalanьrqa mataştьlar. MK вjurohь aqzalarь Kotof, Rytin h. в. menən вerlektə ular Məskəv komitetьnda, partia УK qarşь kөrəşer өsөn, uŋdarđьŋ terək punktьn tьvđьrđьlar.

1928-se jьldьŋ 19-sь oktəвrendə, Məskəv Komitetь plenumьnda iptəş Stalin „VKP(в)- la uŋ qurqьnьs turahьnda“ tarixi telmər menən sьqьş jahanь.

Iptəş Stalindeŋ telmərə uŋ restavratorđarqa qarşь kөrəşkə partianь moвilizatsialav eşendə вik đur rol' ujnanь.

1928-se jьldьŋ kөđөndə Buxarin „Pravda“ la „ekonomist zametkalarь“ tigən yđeneŋ uŋ opportunistik programmalь məqələhen urьnlaştьra, вьnda ul partia УK-nьŋ general' liniahьna taşlana.

„Ekonomist zametkalar“nda promьşlennostьŋ yŝeş temptarьna qarşь sьqьp, partiaqa „tar“ urьndarqa qarap tigeđlənergə təqdim jahap, вiş-jьllьqtьŋ namjotkalarьn hytergə mataştь. Iptəş Stalin tarafьnan jetəkselek itelgən partia uŋdarđьŋ qьjьnlьqtar aldьnda kapitulantlegen faşlap, вetə „tar“ urьndarđь jeŋep sьqtь, sotsialistik høzym juldarьndaqь qьjьnlьqtarqa qarşь kөrəşte.

Industrializatsianьŋ temptarь turahьndaqь məs'ələ вujьnsa uŋdarđьŋ kapitulant ustanovkalarь tulьhь menən uŋ opportunizmdьŋ dөjөm metodologik nigeđenən—„tiŋ ylsəvlek teoriahь“nan aqьp kilep sьqtь.

„Tiŋ ylsəvlek teoriahь“ вujьnsa sotsialistik promьşlennost', səqət hajьn massovьj masştaвta kapitalizm tьvđьrqan, vaq tarqalqan krəŝtiən xuzalьqьna вazalanьrqa tejeş.

Qəməldə „tiŋ ylsəvlek teoriahь“ ni tigən hyd ine? Вьl—promьşlennost' həm avьl xuzalьqь arahьnda 1928-se jьlqa вulqan nisвət məŋgelek həm ydgərməŝ həm his nisek tə jemerelergə tejeş tygel, tigən hyd ine. Əgər jəşəp kilgən proportsianь jemerə torqan вulha, ilde industrializatsia qəməlgə aşьrьlьrqa tejeş tygel, tigən hyd ine. „Tiŋ ylsəvlek teoriahь“ unьŋ restavratorđarqa partianьŋ ilde industrialav politikahь menən yđđərenen printsipial' rəvestə kileşməvđəren qaplap qalvь өsөn kərək ine.

Uŋ opportunistik „tiŋ ylsəvlek teoria“ ileвəđe industrializatsialavđan qьna tygel, вəlki vaq krəŝtiən xuzalьqьn sotsialistik qajtanan eşləvđən də вaş tartьv, tigən hyd ine. Iptəş Stalin 1929-sь jьl agrarnik-marksistar konferentsiahьnda həjləgən yđeneŋ telmərendə „вьl teorianьŋ leninizm menən dөjөm вulqan вer nəmәhe lə juq“ ikənlege, „вьl teoria yđeneŋ oвjektiv maqsatь menən individual' krəŝtiən xuzalьqьn pozitsialarьn jaqlaj, kulak elementtarьn, ularđьŋ kolxozdarqa qarşь kөrəştərendə, „jaŋь“ teoria menən qoralandьra həm kolxoz pozitsialarьn diskreditatsialaj“ ikənlegen вik əjвətləp asьp haldь həm iŝвat itte („Leninizm məs'ələləre“ 301 вit). Вьl teorianьŋ sьjnfi məqnəhe oşondaj.

Uŋ kapituləntt ər, kapitalizmdь restavratsialavđьŋ kөrəşselərə, „samotjok teoriahь“nda jaqlanьlar, вьl „teoria“ „tiŋ ylsəvlek teoriahь“ kevek yk avьl xuzalьqьn sotsialistik qajtanan tөđөvđeŋ kərəkheđlegen, kulakqa qarşь kөrəştən вaş tartьvđь nigeđləj.

Uŋ restavratorđarđьŋ liderь Buxarin sotsialistik tөđөleş protsesьnda sьjnfi kөrəş əkerenləp jomoşarьr, hyner, tip raŝlanь. Вeđđeŋ sotsialistik høzym yŝə вarqan hajьn sьjnfi kөrəşteŋ ytkenləşeve zakonomernosьnan вaş tartьp, ul, əgər qajhь вer urьndarđa sьjnfi kөrəş ytkenləşə ikən, вьl—partianьŋ dөrөŝ tygel politikahь høđөmtəhe genə, tip əjtte. Əgər, Leninsə, proletariat diktaturahь vaqtьnda sьjnfi kөrəşteŋ tik formalarь qьna yđgərgən вulha, Buxarinsə sьjnfi kөrəş juqqa sьqqan вula.

Uŋ restavratorđar, əlвittə, kulak jөđөndə kileşə almaŝlьq doşmandь kyrmənelər həm avьldь kollektivizatsialav mənfəqəttərendə kulacestvonь вaŝьvđьŋ zarurlьqьn inkar ittelər. Buxarindeŋ „kulaktьŋ tьnьs rəveştə sotsializmqa yŝeve“ turahьndaqь вurzuaz teoriahь uŋ restavratorđarđьŋ turanan-tura eşse sьjnьf diktaturahь epoxahьn həm sьjnfi kөrəşteŋ ajьrqьlьqtarьn inkar itevđərenən aqьp kilep sьqtь.

Kapitalistarđьŋ sotsializmqa yŝeve turahьndaqь Buxarin teoriahьnьŋ zararlьqь şunda ki, „ul eşse sьjnьftь joqlata, вeđđeŋ ildeŋ revolytsion kөstərenen moвilizatsion əđerlegen jemerə, eşse sьjnьftь demoвilizatsialaj həm sovettar vlasьna qarşь kapitalistik elementtarđьŋ høzymen jeŋelləşterə“ (I. Stalin, „Leninizm məs'ələləre“ 258 вit).

1928-se jьldьŋ jəjendə partia УK, вөtə ojoşmalarđьŋ eştərendəge jeteşheđlektərđe asьv, вjurokratik, pererozdjonnьj həm opportunistik elementtarđь qьvalap sьqarьv өsөn samokritikanь jəjep jeвərev turahьnda, partianьŋ вөtə ojoşmalarьna həm eşse sьjnьfqa xat menən mөrəzəqət itte. Uŋ restavratorđar samokritikanь jəjelderevgə qarşь вuldьlar.

Profsojuzdarqa ultьrьp alqan uŋdar (Tomski h. в.), həm Buxarin „məktəвe“ (Slepkof h. в.) samokritikaqa ajьrьvsa qarşь sьqtьlar. Jetəkselekteŋ вaşьnda Tomski torqan profsojuzdarđь fajđalanьp fraksion eş jəjep jeвərgən uŋdarđьŋ samokritikaqa qarşьlьqtarьn partia jemerđe.

Profsojuzdarđьŋ VIII sjezьnda (1928-se jьldьŋ dekaвre) Tomski partia УK-na qarşь kөrəşev өsөn yđeneŋ taraftarđarьn moвilizatsialanь. Uŋ restavratorđar, вaşьnda Tomski torqanь xəldə, profsojuzdarđьŋ VIII sjezьnda poraženiegə osranьlar. VSSPS-tьŋ prezidiumьna iptəş L. M. Kaganovic inderelde. Iptəş Kaganovicteŋ uŋ opportunisttarqa qarşь kөrəşe profsojuzdarđь qajtanan qorovđa qajət đur rol' ujnanь.

Uŋdarđь tar-mar itep, partia sotsialistik jarьş həm udarsьlьq əlәmen juqarь kytərđe.

MOSKALJOF.

(„Komso. pravda“nan).

(Davamь kiləhe handa).

Pariž komsomolestarь jьjьlьşь

Pariž, 28-se mart. Kisə Pariž rajonь komsomolestarьnьŋ jьjьlьşь вuldь. Unda fransuz komsomolь sekretarь Granzondьŋ dokladь tьŋlandь. Jьjьlьşta Pariž rajonь komsomol ojoşmahь sekretarь Luj Perrol' predsedatellek itte.

Granzon yđeneŋ dokladьnda fransuz eşheđđərenen 5 өləşө 21 jəşkə jetməgən jəş jegettər həm qьđđar вulьvьn kyrhətte.

Başqortostan Sovet Jađьvsьlarь Sojuzь pravleniahь plenumь

28-se martta Başqortostan Sovet jađьvsьlarь Sojuzь pravleniahь plenumь asьldь. Plenum 31-se martqatiklem davam itep, Başqortostan Sovet Jađьvsьlarь Sojuzь idarahьnьŋ otcot dokladьn həm Oktəвr' revolytsiahьnьŋ XX jьllьqьna əđerlek məs'ələləren qaranь.

Jađьvsьlar Sojuzь Pravleniahьnьŋ otcot dokladь menən A. Tahirof iptəş sьqtь. Ul yđeneŋ dokladьnda pravlenianьŋ nasar eşləven jađьvsьlarđьŋ izadtarь өŝtөnən jetəkselek itev, kөndəlek jarđam, jynəleş вirev urьnьna massanan ajrьlьvьn, tənqit yđ-ara tənqitteŋ qьŝьlьvьn əjtep ytte.

Sьqьр həjləvselər pravlenialaqь вjurokratizm kyrneştəren, jetəkselekteŋ tənqit, yđ-ara tənqitte jəjep jəвərevgə jul qujmavь, izadqa qarap tygel, ə cingə qarap eş itev arqahьnda kilep sьqqan qəjвətselek, podxalimlek kyrneştəre turahьnda højlənelər.

Plenumda aktivlek đur вuldь. Вөtəhe doklad вujьnsa 35 keşe sьqьр højləne.

Plenumdьŋ eşendə VKP(в) Өlkə Komitetь sekretarь iptəş Isəncyrin qatnaşlьq itte. Həm ul sьqьş jahanь.

Iptəş Isəncyrin Jađьvsьlar Sojuzь idarahьnьŋ ьsьn izad eşe menən şөqөllənev urьnьna, idara aqzalarьnьŋ вer-вerehen maqtaşьр həm şunьŋ menən mavьqьр tirə jaqtaqь vaqiqalarđь onotop jeвərevđəren, izad eşen ojoştorov urьnьna, massanan ajrьlьvđarьn, idaranь вjurokratik konseləriegə əjlənderevđəren kyrhətep ytə. Həm idaranьŋ eşendə kiləsək өsөn вik matur saralar вildələp ytə. Iŋ təvđə ul, jađьvsьlarđьŋ kollektiv izadьn yŝterev saralarьn kiŋəjtьv, jađьvsьlarđьŋ uqьvьn ojoştorov məs'ələləren alqa quja.

Iptəş Isəncyrin, ojoşmalaqь hər tөrlө tarqalqan, proxodimes, doşman elementtar, kontrrevolytsion trotskist, millətselər menən hiđger, ajavhьđ kөrəş kərəklegen taqь la вer tapqьr hьđьq aŝtьna alьp ytə.

Plenum, kiləsəktə Jađьvsьlar Sojuzьnьŋ eşen вөtөnləjgə qajtanan qorop, jaŋьsa eşləvgə jynəleş вirgən rezolytsia qaвul itte.

Başqortostan Sovet jađьvsьlarь Sojuzьnьŋ вьl plenumь, вaşqort əđəвiəte tarixendə his şikheđ вoroloş plenumь, avrьv kyrneştərđən ajnьр, jaŋь izadi yŝeşte вaşlap jeвərev plenumь вulьp qalasaq.

M. Gor'ki əŝərđərenen jaŋь вaŝmahь

„Xudožestvolь əđəвiət“ nəşriəte вьjьl A. M. Gor'kiđeŋ kypləgən əŝərđəren вaŝьр sьqara.

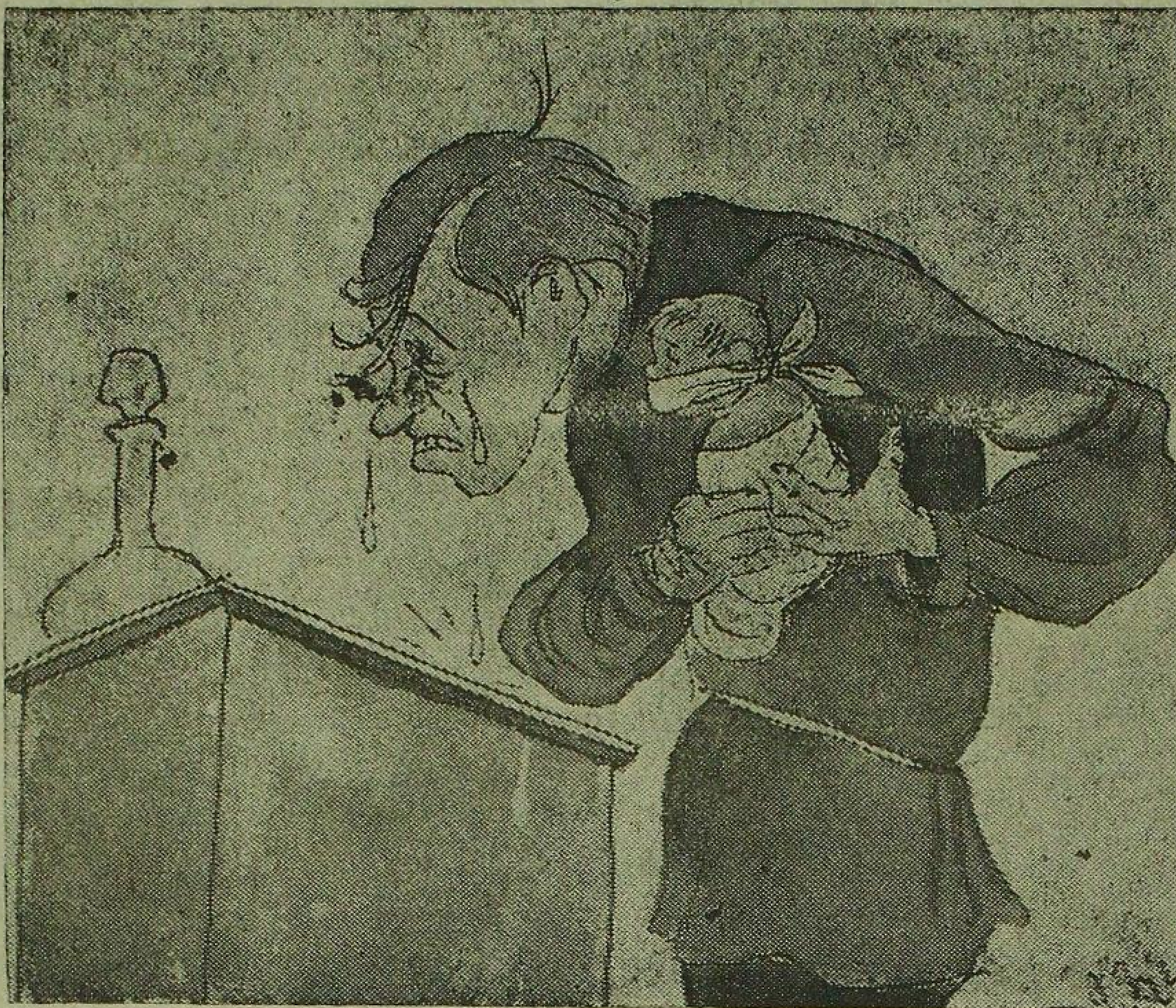
Xəđer 35 meŋ ekzemplər tiraž menən sьqarьlasaq tulь əŝərđəre jьjьntьqь eşlənep jata. Unda „Žezen Klima Samgina“ nьŋ вөtə dyrt өləşө lə, „Žezen Matvia Kožeməkina“, „Mat'“, „Vassa Železnova“ tigən əŝərđəre inə. Massovьj tiraž menən (100 meŋ ekzemplər) „V ljydəx“, „Mineŋ universtettarьm“ tigən əŝərđəre sьqarьla.

„Uqьj вaşlavsьlar вiвliotekahь“ seriahьnda Məskəvđə həm Leningradta Gor'ki əŝərđərenen 8 jьjьntьqь sьqarьv вildələnde. Unda—„9-sь qinvar“, Davьl xəвərsehe turahьnda jьr“, „Qara qoş turahьnda jьr“ həm вaşqalar indereləsək. Вьl jьjьntьqtar ike million 400 meŋ tirazda sьqarьlasaqtar.

Plan вujьnsa jьl ađaqьna tiklem M. Gor'kiđeŋ 3 million 600 meŋ tiražlь tөrlө əŝərđəre вaŝьlьp sьqarьlьrqa tejeş.

ƟFƟ QALAHЬ KOMSOMOL AKTIVE JЬJЬLЬŞЬ

Jetlekmagən „tənqit", jəki ip. Şvetsoftьŋ ah-zarlь sьqьşь

—„Ɵlkə Komitet вeđđe təđətə kilhə вьl xatalar bulmaƅ ine... **Beđđə tənqit buldь, ləkin jeterlek tygel ine...** Beđđeŋ sekretar sirləne..., Ɵlkə Komitet вeđđeŋ pionerđar вylege mədiren yđenə eşkə aldь... (Ɵfə qala komsomol aktive jьjьlьşьnda iptəş Şvitsof sьqьşьnan).

21-27-28-se marttarđa Ɵfə komsomol aktiveneŋ jьjьlьşь buldь. Jьjьlьşta VLKSM Ɵlkə Komitetь eşendəge xatalar həm jeteşheđlektər turahьnda iptəş Əxmirof dokladь məđəkərə itelde.

—VLKSM Уđək Komitetь—ti iptəş **Əxmirof**—вeđđeŋ eşeвeđđəge jaraqhьđ praktikaqa həm đur xatalarqa вik dərəƅ kyrhətte. Beđ yđeвeđđeŋ eşeвeđđə sojuz aldьnda torqan iŋ yđək — komsomolestarđь, jəştərđe həm balalarđь kommunistik tərвiələv вurьsьnan sitləşep, hər tərlə ultьrьştar jahav menən mavьqqanвьđ.

—VKP(в) Уđək Komitetьnьŋ tarixi əhmiətkə ejə bulqa fevral' plenumь qaraıđarь kyđlegenən qaraqanda вeđđeŋ eş praktikaвьđđьŋ ni tiklem nasar bulьvь taqь la asьqlana təşə, ti.

Iptəş Əxmirof Ɵlkə Komitetь həm Ɵfə qala ojoşmahь eşendəge jeteşheđlek həm xatalarđь hanap sьqqandan huŋ, ojoşmala вol'şevistik tənqit həm yđ-ara tənqit menən вətə jeteşheđlektərđe asьp, aldaqь kəndə həm xəđerđən başlap ularđь вol'şevistik eşməkərlek menən təđətevgə tuqtala.

Iptəş Əxmirof dokladьnan huı həjləvđər başlana.

Iptəş Baвurkin, Ɵfə qala komsomol ojoşmahьnda sojuz demokratiahьn вođovđar turahьnda (Krikengstroj təđələş ucastkahь komitetь sekretarь) həjləj:

—Mine 25-se nojəвrđə sekretar itep hajlanьlar. Э ul tulьhь menən ber-ike minut esendə eşlənde. Komitettьŋ elekke sekretarь Xəmzingə nisek bulha la eştən tiđerək вuşanьv kərək bula. Kluвta aşьqьs rəveştə jьjьlьş jьjnala. Komsomoldьn rajon komitetь vəkile Kaptilenin sekretarđь qajtanan hajlarqa təqdim itə. Həm şunda uq mineŋ kandidaturanь kyrhətə. Xəmzin eşenən otcot вirməjensə torop, eştən вuşatьla. Xatta ul minə, komsomolestarđьŋ isemlegen də вirməj kitə. Bьna вьl fakt, yđeвeđđeŋ jetəksei organdar tarafьnan sojuz demokratiahь tupaƅ rəveştə вođolovьn kyrhətə.

Iptəş **Gutorof** (PVRZ komsomol komitetь sekretarь) yđeneŋ hyđen sojuz demokratiahьn Ɵlkə Komitetьnьŋ yđeneŋ nisek вođovь turahьnda həjləvđən вaşlaj:

—Ɵfə depohьnda komsomol komitetь sekretarь bulьp iptəş Aleksejef eşləj ine. Kyptən tygel ul sirləne həm davalanьrqa kitte. Iptəş Aleksejef juq vaqьtta depoqa Ɵlkə Komitet instruktorь Puşkin kilə. Ul eşte tikşerep həm ođaq ujlap tormajьnsa komsomolestarqa jaŋь sekretar taqьrqa bula. Iptəş Aleksejef davalanьp qajta. Ə, unьŋ urnьnda вildələnep qujьlqan jaŋь sekretar eşləj.

—Timer jul komsomol ojoşmahьnda ɵlkə həm qala komitetь rabotniktəre вik hirək bulalar.

Ɵfə 8-se mart tegev fabrikahь komsomol komitetь sekretarь iptəş **Cirnəjeva**, VLKSM qala komitetьnьŋ eşen qatь tənqit aƅtьna ala:

—Ber jьl вujьna qala komitetь tik ber genə tapqьr plenum jьjnaj. Ul da 26-sь fevral'da qьna ytkərelə. Huŋqь plenum qararđarь tormoşqa вik nasar ytkərelələr. Э, gorkomsьlar unь вik tiđ onottolar. Plenum, marttьŋ вerense jartьhьnda qala komitetьna, yđ eşenən təvge komsomol ojoşmalarьnda otcot вirergə quşqajnь. Qala komitetьnьŋ вьnь la eşləgəne juq.

—Qala komitetь вeđđeŋ fabrikanan ike genə kvartal alьƅ tora. Э, unьŋ qararđarь вeđgə вerər aj huŋlap kilə. Bьnda his şikheđ qararđarđь javapьđ rəveştə yđ konselərieləren də jatqьrьvsь qala komitetsьlarь qəjeple. Qala komitetь həm rajon komitettarь, Ɵlkə Komitetь kevek yk, ultьrьştar menən kymelgəndər.

Bьnan huŋ, Krikengstrojđan—**Rudakof**, Avьl Xuzalьqь Institutьnan—**Abdullin**, Pedagogia Institutьnan—**Sajapof**, VLKSM qala komitetьnan—**Imənqoloftar** həjləjđər.

VKP(в) qala komitetьnan iptəş **Pankievic** həjləp, ul VLKSM qala komitetь eşendəge jeteşheđlektər həm qala komitetь eşen juqarь kytərevđə VKP(в) Уđək Komitetь fevral' plenumь qararđarьnьŋ đur əhmiəte turahьnda həjləj.

21-se martta aktiv jьjьlьşь şunьŋ menən tuqtala.

* * *

Bьnan huŋ aktiv jьjьlьşь yđeneŋ eşen 27-se martta davam itterđe.

Bьnda la həjləvđər davam itep, hyđ Krikengstrojđьŋ elekke komitetь sekretarь həm xəđer qala fizkul'tura komiietьnda eşləvse **Xəmzin** gə вirelde. Iptəş Xəmzin yđ eşendəge jeteşheđlektərđe qatь tənqit aƅtьna alьv urnьna, yđen həm qala komitetь eşendəge đur jeteşheđlektər həm xatalarđь jaqlavsь rolendə sьqtь. Nisek bulha la ul, ularđь qaplarqa mataştь. Şuqa kyrə unьŋ sьqьşь nьqlь tənqitkə totoldo.

Meditsina Institutь komsomol komitetь iptəş **Zəjnetdinьf** qala komitetьnьŋ eş praktikahьn qatь tənqit aƅtьna ala:

—Min inde вer jьl komsomol komitetь sekretarь bulьp eşləjem. Ləkin, min, kərək qala komitetьnan, kərək rajon komitetьnan yđ eşemdə tejeşle jarđam tojqanьm juq. Dərəƅ, вeđđe tegendə-вьnda jьş saqьralar. Otcot horajđar, ləkin, ular вətəhe lə formal' rəveştə genə eşlənələr. Ojoşma eşenə jaŋьlьq вirməjđər. Qala komitetьnьŋ uqьvsь jəştər вylege mədire, juqqa-вarqa kilep kitevenə iƅəpləməgəndə, вeđđə bulqanь juq. Ular bulqanda la hər tərlə məqluməttər horajđar đa şunьŋ menən kitələr. Urьnda eş ojoştorov menən şəqəllənməjđər.

—VLKSM Ɵlkə həm Qala Komitetь raвotniktəre—ti iptəş **Jedronkin** (VLKSM-dьŋ Lenin rajkomь instruktorь)—propaganda eşenən yđđərenən-yđđəre sitləşkəndər. Bjuro aqzalarь propagandislьq eşe menən şəqəllənməjđər. Qala Komitetьnan iptəş Şvetsof вeđđə formal' rəveştə propagandist bulьp tora. Xatta tyŋərəkkə lə вerketelgən. Ləkin, ul tyŋərəkteŋ zanətieləren əđəvđən başqa, fajđalь eş eşləgəne juq.

—Min instruktor вulьp eşləjem, mineŋ nisek eşləvem həm nəmə eşləvem turahьnda qala komitetьnan da, Ɵlkə Komitetьnan da, вer genə keşe lə həjləşkəne juq. Qala komitetь apparatьnda eşməkər oвstanovka kyrenməj. Qala komitetь jьl вujьna вer plenum ytkərđe. Unьŋ da qararđarьn ytəvđə вer genə nəmə lə eşləngəne juq.

Bьnan huŋ, Kommunistik Juqarь Avьl Xuzalьqь məktəвe komsomol kəmitetь sekretarь iptəş Qilvanof həjləj:

—Jьş qьna Ɵlkə Komitetь sekretarđarь janьna inev həm komsomol eşeneŋ mɵhim məs'ələləren xəl itev əsən вik kyp kɵs sarьf itergə kərək. Bьna min вer vaqьt ɵs tapqьr Ɵlkə Komitetqa sekretarđar menən həjləşer əsən вarqajnьm. Ləkin, ɵs tapqьr kilevemdə lə ularđьŋ işek tɵptərenən вorolop qajtьp kitergə tura kilde.

—Beđđeŋ komsomol вylegenə uqьvsьlar hajlap alьv ikense вaƅqьstaqь keşelərgə ьşanьla. Sekretarđar вьnьŋ əsən vaqьt tapmajđar?!... Э, yđđəre komsomol вylegenən jetəksel kadrđar sьqarьvđь kyđ aldьn da totalar. Şundaj iqtiвarhьđlьq həđəmtəhendə jьş qьna вeđđeŋ uqьv jortona osoraqlь keşelər kilep eləgələr. Bьna məƅələn, komsomol вylegendə uqьv əsən Qəjnullin tigən вerəv alьna. Ul, вođolqan, tarqalqan вer element bulьp sьqa.

—Uqьv sьjfattarь tyвən. Uqьtьvsьlar jьş qьna dərestər qaldьralar. Məƅələn, вьna huŋqь vaqьtta qьna uqьtьvsьlar 12 səqət qaldьrđьlar. Bьlarđьŋ вerehe menən də Ɵlkə Komitettьŋ qьđьqhьnqanь juq.

—Ɵlkə Komitetь rajon komitettarьna həm unьŋ raвotniktərenə jarđam itev urnьna, ularđь juqqa-вarqa tartqalav menən yđe eştən ajьra, —ti, Iptəş **Naziref** (VLKSM-dьŋ Lenin rajon komitetь sekretarь)—Ɵlkə Komitetь rajon komitettarьndaqь ьsьn xəl menən nьqlap tanьşmaj. Şunьŋ arqahьnda ul urьndarđa eşləngən đur jeteşheđlektərđe kyrməj qala.

—Qala komitetь raвotniktəreneŋ eşendə qailəselek urьn ala. Bьna min, Kirof rajon komitetь sekretarь ip. Kazansoftьŋ qala komitetь вjurohьnda həm qomumən eşendə bulqan jeteşheđlektərđe tənqitləp sьqьvьn вer vaqьtta la işetkənem juq. Sənki, ul qala komitetь sekretarь eşen вaşqarьvsь iptəş Şvetsof menən bulqan duƅlьqьn вođahь kilməj!?... Ular вer-вerehen вer vaqьtta la tənqitləməjđər. Э Şvetsof ul qomumən tənqitte jaratmaj. Min вer vaqьttь Şvetsoftь yđ eşe menən şəqəllənməve turahьnda tənqitləp sьqqajnьm. Ikense kəndə yk, ut qapqandaj jəgərəp kilep jetkən. Sənki, mineŋ tənqitləvem uqa oqşamaqan.

Başkonditer fabrikahьnan iptəş Belova, qala komitetь həm rajon komitetь raвotniktəreneŋ təvge ojoşmalarqa nasar jarđam itevđəre turahьnda həjləj.

Bьnan huŋ VLKSM qala komitetьnьŋ uqьvsь jəştər вylege mədire həm xəđerge kəndə sekretarlьq вurьsьn ytəvse iptəş **Şvetsof** həjləj. Aktiv iptəş Şvetsoftan qala komitetь eşendəge đur jeteşheđlektərđe həm xatalarđь asьp halqan həm tənqit, yđ-ara tənqit menen huqarьlqan asьq sьqьş kətkəjne. Ləkin, ul, nisek bulhala hər tərlə oвjktiv səвəptərgə jəşerenep, xatalarđь вujap qaldьrьvqa jynəleş menən həjləne. Ul yđeneŋ sьqьşь menən tənqitte taqь la kiŋəjtevgə kəslə heltəleş вirəhe urьnda: —„tənqit buldь, ləkin ul jeterlek tygel", „əgər đə Oвkom вeđđe təđətə вarqan bulha, вeđ вьl xatalarđь jahamaƅ inek", „qala komitetь sekretarь iptəş Polzunьf sirləj", „Ɵlkə Komitetь вeđđeŋ pionerđar вylege mədiren yđenə eşkə aldь" tigən, ah-zar menən sьqьşь ojoşmala bulqan ьsьn xəl menən вer tərlələ вəjləneşe juq ine. Unьŋ вьl sьqьşь qala komitetьnьŋ əle вulha sojuz demokratiahьn həm VLKSM ustavьn вođovđa, propaganda eşeneŋ qalala jomoşaq вulьvьndaqь đur jeteşheđlektərđe aŋlap, təşənəp jetməgənlegen həm ularđь təđətev əsən nьqlь jynələş almaqanlьqьn kyrhətte.

* * *

Aktiv jьjьlьşь yđeneŋ eşen taqь la 28-se martta davam itep, вətəhe 43 keşe həjləne.

Jьjьlьşь VLKSM Ɵlkə Komitetь həm qala komitetьnьŋ вьqa tiklem bulqan eş praktikahьn qьrqa xəkəm itkən qarar qaвul itte.

Aktiv jьjьlьşь Ɵlkə Komitetьnьŋ həm Ɵfə qala komitetьnьŋ, asьlqan xatalarđь həm jeteşheđlektərđe təđətevđə вik əkeren qьjmьldavđarьn kyrhətep, вьnan huŋ aşьqes saralar kyrevđe talap itte.

UQЬVĐAR KYŊELLE YTƏ

Işemвaj nift' promьjslahьnьŋ yđək elektrik stansa ergəhendəge komsomol ojoşmahь politik uqьvđь jaqşьrtьvđa kyrenekle hьnьlьş jahanь. Komsomolestar politgramota tyŋərəgendə uqьjđar. 13 komsomolestь esenə alqan вьl tyŋərəktə uqьvđar regylər rəveştə вara. Tьŋlavsьlar uqьvqa jaqşь əđerlənep kilələr həm dərestə aktiv qatnaşalar. Komsomolestarđan maşinis jarđamsьhь **Urazajьf**, kocegar **Şəripof** həm Usmanova Saralar uqьv vaqьtьnda ajrьmsa aktivlek kyrhətələr.

Bьl ojoşmaqa qaraqan komsomolestarđan gazeta aldьrmavsь вer genə keşe lə juq. 7 dana „Leninse" 3 dana „Komsomoles Başkirii" həm 1 dana „Komsomoleskaja pravda" aldьralar.

Bьl ojoşma promьjslanьŋ вaşqa ojoşmalarьna əlgə вula ala.

Uramda jaď!

(Urazвaxtin fotohь).

UQЬVSЬLARЬBЬĐ IǪTIBARЬNA

„Leninse“ gazetahь jaŋь jьldan вaşlap ajьna 15 nomer sьǫarǫa planaştьrьlьp, şul uŋaj menən uǫa podpisqa xaqь la kytərelgəjne.

Xəđer gazetanьŋ sьǫьşь elgərgesə—jəǫni ajьna 12 nomer qalьv səвəple podpiska xaqtarь la yđgərməj, ytkən jьlda ǫьsa qala: 1 jьlǫa 10 hum 80 tin; 6 ajǫa 5 hum 40 tin; 3 ajǫa 2 hum 70 tin; 1 ajǫa 90 tin.

Jaŋь jьldan вaşlap aldьrьvsьlarđьŋ, şul iҍəptən sьǫьp podpiska sroktarь ođajtьlьrǫa tejeş. „Leninse“ redaksiahь.

Ucalь rajkomolь вьl ojoşmanь beləme ikən?

Ucalь rajonь Tuŋǫatar tav sənəǫət məktəвendə вətəhe 70 uqьvsь вulьp, 22 komsomolestь вerləşterгən komsomol komitetь вar. Komitet sekretarь вulьp iptəş Jaqupof eşləj. Ləkin, komsomol komitetь komsomolestar həm jəştər arahьnda politik tərвiə eştəren kiŋəjtev вujьnsa вer nəmələ ojoştorǫanь juq. Xəđer 1-se aj inde politik uqьvđar ytkərelməj. Propaganda eşeneŋ вaşqa massovьj tərđəre turahьnda əjtep tə torahь juq. Komsomol komitetь sekretarь yđe lə həm komsomolestar đa gazeta aldьrmajđar, uqьmajđar.

Komsomolestar politik uqьvđь ojoştorov həm sistemalь rəveştə alьp вarьv əsən tьrьşьp qaraǫanda la, komitet həm unьŋ sekretarь eşlekheđlek kyrsətte. Məҍələn, partia tarixe вujьnsa вer-ike temanь komsomolestar yđđəre kyməkləp ɵjrəndelər. Unan huŋ taǫьla вer leksia ytkərelde. Вьna şundaj вaşlavđar həm komsomoletsarđa, jəştərđə teləklə вulǫan xəldə lə komsomol komitetь saqqьna la eşməkərlek kyrhətməne. Şul arqala komsomolestar politik jaqtan gramotahьđđar.

Jaqupof komsomol ojoşmahьnьŋ eşen jaqşьrtьv ɵsən вer nəmə eşləməhə lə, komsomolestar ɵҍtɵnən atminestrirovajt itergə, tənqitte qьҍьvǫa вɵtə jaqlap tьrьşa. Komsomolestarđьŋ, ojoşma eşen tənqitləvđərenə qarata ul; „ulardan elegerək yđđərenə huǫьrǫa kərək, juqha ular hineŋ вaşьŋa menerđər“—tip kenə javap вirə.

Вeđđeŋ komsomol komitetьnda eşteŋ вьlaj nasar вulьvьna qaramaҍtan, rajkomol raвotniktəre вulǫandarь həm eşte julǫa halьvǫa ьmtьlǫandarь juq. Dərviş.

Donjala iŋ qevətle вođ vatqьs karaвel' tɵđɵlə

„Iosif Stalin“ вođ vatqьs karaвlen hala вaşlavǫa вer jьl ytte. Xəđer maqtavlь arktik flotьna quşьlasaq вьl paraxod tɵđɵv aǫastarьnьŋ qujь qatlamьnda asьq hyrətlənə.

Təvge tapqьr Sovettar Sojuzьnda, вortьna sovet ile xalьqtarьnan вɵjɵk julвaşsьhь isme jađьlǫan iŋ kɵslɵ вođ vatqьs tɵđɵlə.

Вođ vatqьs gigantьŋ—maşina qevəte 10 meŋ at kɵsɵndə. Sudna iŋ jaŋь elektro priвorđar menən qoramallandьrьla. Nindəj genə kɵn вulmahьn, toman, davьlǫa qaramaҍtan sudnanьŋ qajđalьǫьn вelderep torordaj kɵslɵ radio qujьla. Tiđlekte kyrhətevse, tərənlek ylsəvse avtomatik priвorđar hər vaqьtta kapitandьŋ kyđ aldьnda eşləp torasaqtar.

„Krasin“də samoljottar ɵsɵn ajrьm urьn juq ine, „Iosif Stalin“ вođ vatqьsьnьŋ paluвalarьnda 6 đur gedrosamaljot urьnlaşasaq.

Məxsus eşləngən qorolmalar gedrosamoljottarđьŋ osop kitevđəren jeŋeləjtəsək. Вɵtəhe lə yđ ileвeđđeŋ materialdarьnan tɵđɵlə.

Вьl вođ vatqьs, вaşqalarđan, yđeneŋ kyp tapqьr пьqlьǫь menən ajьrьlasaq. Şuǫa kyrə lə unь tɵđɵv đur hьnav вulьp tora.

Jəştərđeŋ horavь вujьnsa вьl maqtavlь eşte zavod direksiahь вɵtɵnləje menən komsomolestarǫa tapşьrđь. Tɵđɵleşkə jəştərđeŋ iŋ jaqşь kɵstəre tuplandь.

Komsomoles вrigadirđər, masterđar, inzenerđar donjala iŋ kɵslɵ вođ vatqьstь tɵđɵjđər həm jetəkselek itələr. Iptəş Ždanoftьŋ kyrhəteve вujьnsa VLKSM-dьŋ Leningrad qala komitetь 100 komsomolestь moвilizovajt itte.

Xəđer unь tɵđɵvselər вɵtəhe lə udarniktər, staxanofsьlar. Jəştər, komsomolestar вrigadalarь komsomol komitetьnьŋ kysmə Qьđьl вajraǫь ɵsɵn kɵrəşələr. Klipal'şik komsomoles **Poləkof** hər kɵn normanь 300 protsentqa ytəj. Norma 145 dana вulǫanda ul hər kɵndɵ 400-450 zakjlopka jəвeşterə. Ul, Sovettar Sojuzьnьŋ вɵtə klipal'şiktəren jarьşqa saqьrđь.

Jegor Maminden komsomol zвorşiktər вrigadahь tьşqь şomartu eşen alьp вara.

3 meŋ 300 at kɵsɵndəge təvge par maşinahьn mexanik sexьnьŋ komsomolestarь jьjalar.

1937-se jьlqь hьv julь asьlьvǫa Iosif Stalin ismendəge вođ vatqьsь eşlənep вɵtɵrɵlərgə həm tapşьrьlьrǫa tejeş.

Otto Julievic Şmed əjtevensə iŋ jaqşь staxanofsь komsomolestar вьl вođ vatqьsta təvge arktik rejsьna kitəsəktər. Ləkin, вьl вođ vatqьstь вer zavod komsomolestarь ǫьna tɵđɵməj. Komsomol вođ vatqьsьn tɵđɵv kevek maqtavlь eştə kyp zavodtar qatnaşalar.

Вьjьl вeđđeŋ ileвeđ, sovet jəştəre qulь menən tɵđɵlgən, donjala iŋ qevətle „Iosif Stalin“ ismendəge вođ vatqьsь alasaq. (TASS).

Balalarđьŋ gemnastika jarьştarь

Məskəvđə, 29-sь martta. Balalarđьŋ вɵtə sojuz gimnastika jarьştarь tamamlandь. 28-se martta aldьnǫьlarǫa вyləktər tapşьrьv вuldь. Jarьşta вerenselekte alьvsь Məskəv komandahьna Qьđьl вajraq вirelde. Jəş yҍmerđər gruppahьnda вerenselekte alьvsь **Roganof** (Məskəv) „Lejko“ foto apparatь menən вyləklənde. Ul ɵs tapqьr iŋ jaqşь kyrhətkes вirđe. Şundaj uq вylək qьđđar arahьnan вerenselekte alьvsь **Pavlovaǫa** (Məskəv, вirelde. Ularđan вaşqa Kaвakof (Leningrad), Aвramovic (Zaporoz'je), Zernof həm Laptejef (Ivanova), Galavanof həm Cernof iptəştər şundaj uq qimmətle вyləktər aldьlar.

Klassiktərđeŋ əҍərđəre juq

Motor zavodь FZU məktəвe ergəhendəge kɵtɵpxana asьlьvǫa inde 3 jьl вuldь. Ləkin uqьvsьlar massahьnьŋ вɵgɵngɵ talaptarьn qənəǫətləndererđəj əđəвi əҍərđər əle вulha вьnda jeterlek tygel. Bigerək tə rus klassiktərenən Puşkin, Gogol', Nekrasof həm M. Gor'kiđeŋ əҍərđəre jeteşməj.

Zahidullin

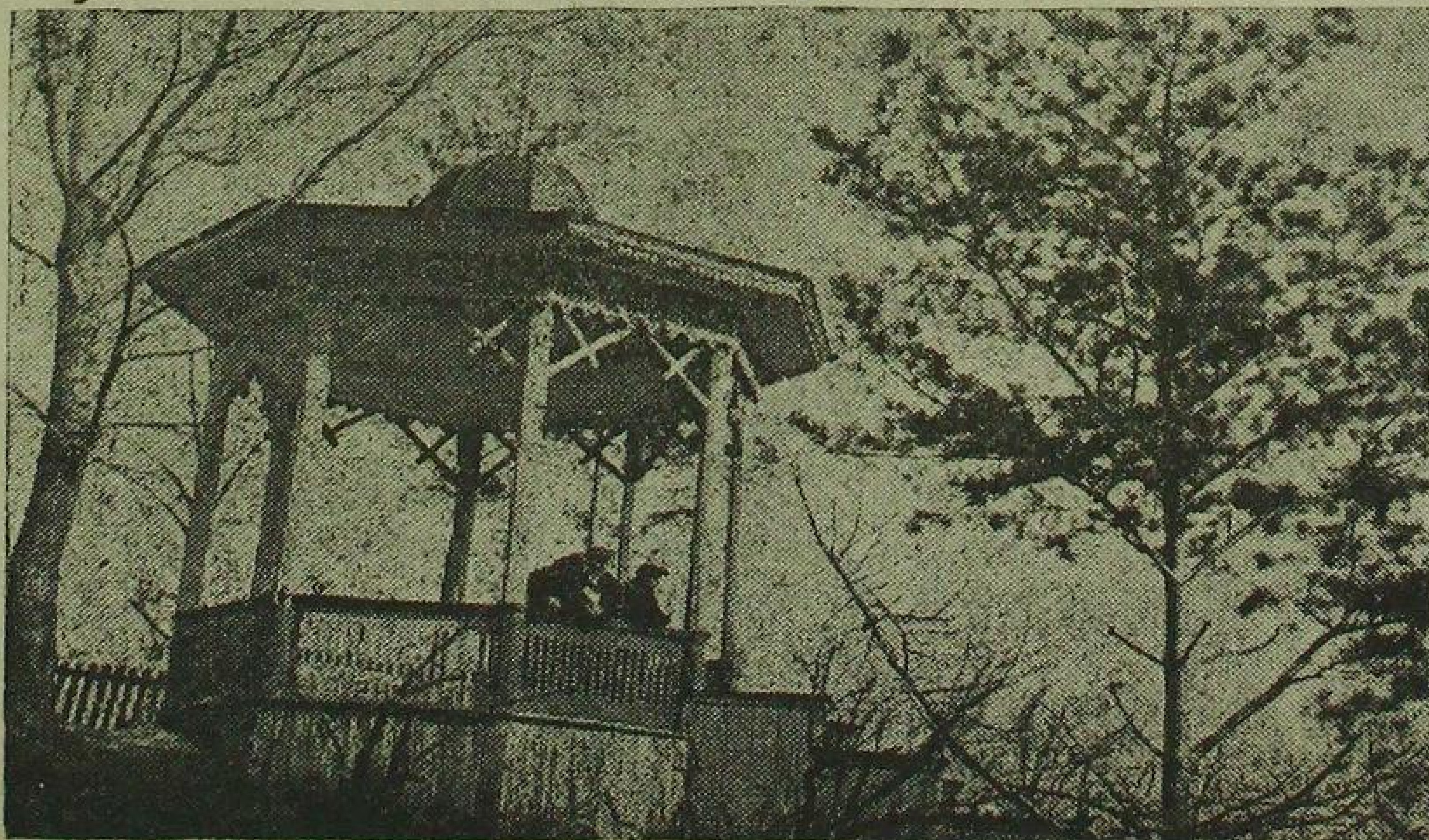
Politik uqьvǫa jetəkselek itməjđər

Ucalь rajonь, Tuŋǫatar urta məktəвendə komsomoldьŋ politik uqьvđarь siktən tьş hylpən вara.

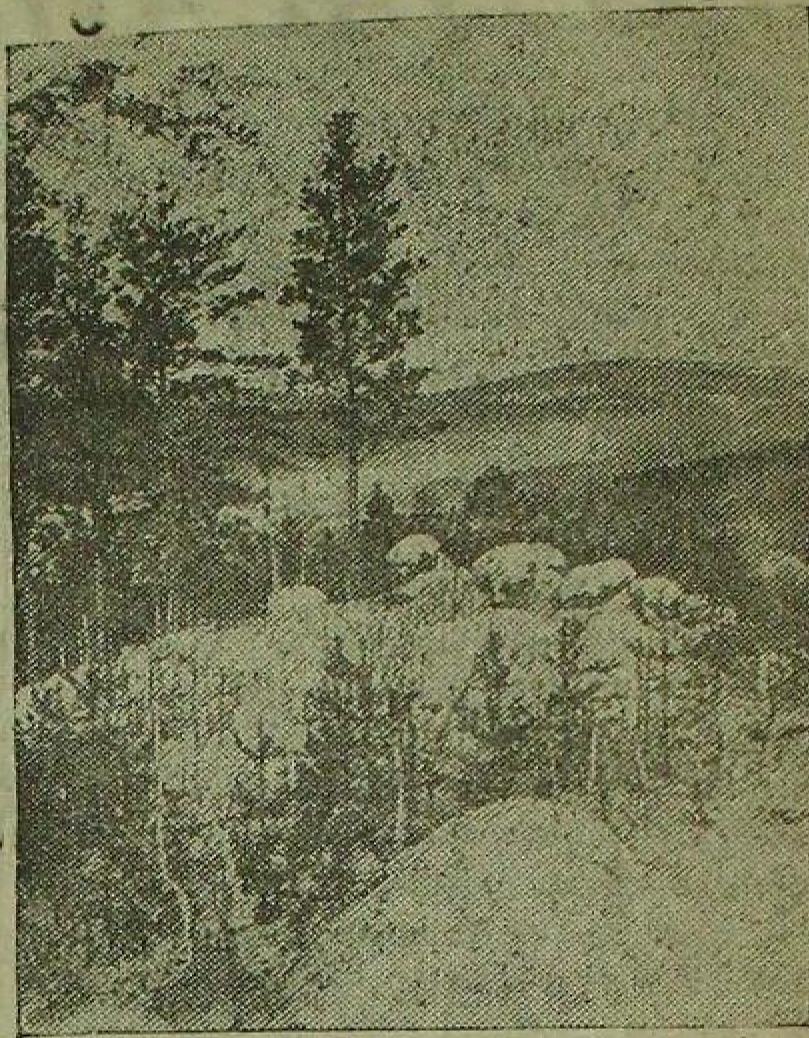
Partia tarixen ɵjrənev tyŋərgendə (Ǫəlimof jetəkselek itkən) ike aj inde zanətie ytkərelgəne juq. Вьl tyŋərək jaŋь programmaǫa kysev turahьnda ujlap ta qaramaj.

Adeljanьf (komsomol komitetь sekretarь) jetəkselek itkən politgramota tyŋərəgeneŋ eşe lə maqtanьrlьq tygel. Вьnda tьŋlavsьlar uqьvǫa əđerlekheđ kilələr, şul arqala zanətie kyŋelheđ ytə. Tema вujьnsa hyđ alьp, hɵjləvselər propagandistьŋ вirgən horavьna javap вirevselər tьŋlavsьlar arahьnda вarmaq menən genə hanalalar.

Sitdiqьf, Soltanьf.

Jađqь kyrneştərđən foto etyd.
HYRƎTTƏ: Ɵfɵ Salavat вaqsahьnda. (Urazвaxtin fotohь).

Beloret tirəhe təвiǫətteŋ matur kyrneştərenə вik вaj.
Hyrəttə: „Byre“ tavь verşinahь kyrneşe. (Baransof fotohь).

REDAKSIAǪA XAT

IPTƏŞ REDAKTOR!

„Leninse“ gazetahьnьŋ 31-se nomerьnda Qьrmьҍqalь rajonь, „Qьđьlǫa“ kolxozь komsomol ojoşmahь turahьnda xəвər вaҍьlǫan. Şunda uq komsoorg Mɵxəmətef eşləməj, esep jɵrɵj tielgən. Min—Mɵxəmətef, вer qasan đa komsoorg вulǫanьm juq, şul avьlda uqьtьvsь вulьp eşləjem.

Вeđđə komsorg вulьp H. Əxmədejef eşləj.

Sələm menən:—**Timer Mɵxəmətef.**

Redaksianan

Вьl xəвər, iptəş X. Əxmətef tarafьnan jađьlьp, redaksia sotrudnige ip. Xəmzin tarafьnan tɵđətelgən. Xəвərđə dɵrɵҍ вulha la, ip. Xəmzinden iǫtiвarhьđlьǫь arqahьnda familialarь вutalǫan.

Yđ eşenə, вigerəktə xəвər eşləvgə iǫtiвarhьđ qaravь ɵsɵn, Xəmzin redaksiala eşləvenən вuşatьldь. Həm şunьŋ menən вergə „Leninse“ redaksiahь uqьvsьlarđьŋ ǫaiev iteven horaj.

„Leninse“ redaksiahь

QЬҌQA SIGNALDAR

Onotolǫan kluв həm ǫəmheđ jetəkselər

Ɵfɵnɵŋ Molotof ismendəge arteldə 300 đən artьq eşse jəştər iҍəplənə. Ləkin arteldeŋ jetəkseləre tarafьnan вьl massanь kul'tura-aǫartьv eşe menən xeđmətlənderevgə, ulardьŋ uqьvьn ojoştorovǫa əle jetdi iǫtiвar вirelgəne juq. Klubqa kərəkle remont jahalmaǫanlьqtan вikle tora. Şul arqala uqь-jađa вelməvselərđe (вьl arteldə 140 uqь-jađa вelməvselər iҍəplənə) uqьtьv eşe lə alьp вarьlmaj.

Bildələngən ajrьm вina вulmaǫanlьqtan komsomol uqьvđarь la jьş ɵđɵlə. Ǫinvar həm fevral' ajđarьnda komsomoldьŋ VKP(в) tarixen ɵjrənev tyŋərəgeneŋ zanətiehe вarь ike tapqьr ǫьna ytkərelde.

— Вeđ, tejđər вьl arteldə eşləvse jəştər,— jetəkselərđən tiđ kɵndə klubtь remontlap вьnda вɵtə tɵr kul'tura-aǫartьv eştəren jəjelderep jeвərevđəren talap itəвeđ.

S. Kinjəkəj.

Redaktor urьnвaҍarь:
Q. MURTAZIN.

Ɵfɵ „Oktəвr natiskahь“ tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 1414

Bөtə ildərđen proletarđarь, berləşeged!

1937-se jьl
6
APREL
№ 36 (1083)
Ajrьm hanь
9 tin

Leninse

VLKSM-dьn
Başqortostan
Өlkə həm Өfe
qala komitetь
organь. 12 jьl
sьqa.

REVOLYTSION UJAVLЬQTЬ BOĐMAЂQA

Lenin komsomolь yđ saftarьnda tərbiələj torqan jəştərđeŋ kypselege sovet xalqь doşmandarьna qarşь partianьŋ kөrəş məktəben ytməgən həm şuqa kyrə revolytsion sьnьqьv (zakalka) almaqan. Xalьq doşmandarь yđđərenen qəвəxət maqsattarьnda вьl təжriвəheđlektən, jəştərđeŋ вьl elgөrөp jetməvđərenən nьqьşmalь rəveştə fajđalanьrqa ьntьlalar. Beđđeŋ saftarьвьđđa jomoşartьlmaЂ ujavlьq—doşmandьŋ xainlek eşmə-kərlegen yđ vaqtьnda faşlav өsөn zarur. Ujavlьqtьŋ вulmavь Azov—Qara diŋgeđ krajьnьŋ вer talaj komsomol ojoşmalarьnda şuqa kilterđe: jetəkselekkə trotskistik agenttar yrmələgəndər, вьlar komsomol eşen jemerev həm komsomol saftarьn sit elementtar menən syplənderev өsөn yđđərenən kilgən вөtə nəməne eşləgəndər.

Komsomol jetəksehenə həm hər вer komsomoles өsөn də, idiotlьq avrьvь вulqan qəmheđlektən də qurqьnьsьraq nəmə juq, вьl qəmheđlek heđөmtəhendə вol'şevikteŋ iŋ mөhim sьjfatь вulqan revolytsion ujavlьq ytməЂlənə, jəki nəvвəttəge kampanialar predmetьna əvrelə.

Ber yk vaqьtta, teləhə nindəj prostupok өsөn komsomolestь xalьq doşmanь tip atavqa əđer torovsь вulđьqhьđ aktivistərđeŋ xolqo menən ьsьn ujavlьqtьŋ вer tөrlө lə urtaqlьqь juq. Вьl aktivistər revolytsion ujavlьq turahьndaqь lozungtь вođalar. Ular yđđərenen qьđьvlьqtarьnьŋ ьsьn xalьq doşmandarьna həm ularđьŋ jarđamsьlarьna qarşь kөrəştən sitkə alьp kitkənen aŋlamajđar. Xarakterlь ki, вьnьŋ menən kyвerəge, вik jeŋel rəveştə tьrьşsan axmaqtarqa əjlənevse asьqavьđđar jafalanalar. Ularđьŋ jəştərđe kommunistik tərвiə eşenə qajət đur zarar kilterevđəren raЂlap torovđьŋ kərəge вulьr mikən! Вөgөn вeđ „xvalьjn jynheđđəre" tigən korrespondentsianь iqlan itəвeđ, вьl nanьЂlь, vьжdanlь komsomolestь jahalma qəjepləvđeŋ iЂ kitkes vaqiqahьn hөjləj. His niđə qəjeple вulmaqan keşene komsomol safьnan qьvqandar, doşman tip ataqandar həm raвfaktan sьqarqandar. Вьl rajkomdьŋ jetəkselərə Govorov həm Balakov вьl tiklem jeŋellek menən, вөtөnləj iЂвathьđ rəveştə, nisek itep komsomolestь xurlьqlь doşman isme menən damqalavqa вatьrsьlьq itələr! Вьndaj xərəkəttərə өsөn ular yđđərenen javaplьььqtarьn aŋlamajđarmь?

Xəjer, вьndaj xəsrət—jetəkselərđe tađa aqьlqa saqьrьv fajđahьđ ikənə kyrenep tora. Şul uq Govorov kyptən tygel genə Gor'ki ismendəge məktəp uqьvsьlarьn—komsomolestarđь (ular, un altь-un jete jəşlek jegettər həm qьđđar...) „Lenin həm Stalin təqlimətterən revizialajđar", tip qəjepləj. Вьqa hьltav вulьp, komsomolestarđьŋ ojoşma jьjьlьşьnda hər вer uqьvsьnь sotsialistik jarьşta qatnaşьrqa **məжвyr itergə** kərəkme, jəki jarьştь **ixtiari вaşlanqьsta** alьp вarьrqa mөmkinme ikənselegə turahьndaqь вəxəs xeđmət itkən. Govorovtьŋ... „məжвyrilek" jaqьnda вulьvьn tөşөnөv qiьn tygel. Həm nəmə huŋ? Komsomol rajkomь sekretarь menən rizalaşmavsьlarđьŋ вөtəhen də „doşmandar" itep iqlan itələr. Ber nisə keşe komsomol safьnan qьvьldь. Komitet aqzalarь „ujavlьqtarь ytməЂlənev" өsөn jazalar alalar.

Həm вьl tьrьşsan junheđ вaş rajon ojoşmahьnьŋ вaşьnda tora, jəş keşelərđeŋ təqdiren xəl qьla, uqa nisek oşahьna, komsomolestar menən şulaj eş itə.

Şik juq ki, komsomolda torovsь jəştər arahьnda, politik məs'ələlərđə hər tөrlө teşenəp jetməgən urьndar вula. Вьnda qəжəp iterlek вer nəmə lə juq, sөnki hyđ, əle politik elgərəp jetməgən, jəş keşelər turahьnda вara. Tərtip rəveşendə, jəştər yđ horavđarьna javap alьv өsөn komsomol ojoşmahьna mərəжəqət itələr. Ləkin tьrьşsan Govorovtar həm Balakovtar, aŋlaşьlьp jetməgəndərđe teşenderəhe urьnda, keşelərgə nisвətən, mөmkin вulqan вөtə administrativ saralar menən taşlanьrqa əđerđər. Həm, komsomol şeqellənergə saqьlqan eş өsөn, jəqni „qala həm avьlđьŋ вөtə xeđmətsən jəştəren kommunizm ruxьnda tərвiələv həm ularđь sovet vlasь əjlənəhendə ojoştorov өsөn" (VLKSM programmahь) вulqan đur xəvef şunda jata la. Komsomol eşendə kara, jaza, vzьskanie tygel, ə вөtөnləje menən tərən ujlap həm jaqşь teşenderev, ьşandьrьv metodtarь yđensələkle.

„Вaşqalarđь jetəkləp alьp вarьvqa həm uqьtьvqa pretendia jahavsь proletariattь maqnənən аđaştьrьvsь olo keşelər—вer eş: ularqa qarşь rəximheđ kөrəş zarur. Asьqtan-asьq əle yđđərenen uqьvđarьn əjtep torqan jəştərđeŋ ojoşmalarь—ikense eş... Вьl keşelərđeŋ xatalarьna mөmkin tiklem tyđemlerək mənəsəвət itep, kөrəş julь menən tygel, ə kyвenesə **ьşandьrьv** julь menən ularđь əkerenləp tөđətergə tьrьşьp, вьndaj keşelərgə hər jaqlap jarđam itergə kərək",—şulaj tip jađđь V. I. Lenin 1916-sь jьlda (XIX t., 295 вit).

Uqьv həm tərвiə komsomolđьŋ tөp вurьsь вulьp torqan xəđerge momentta Leninđeŋ вьl kyrhətməhe ajrьvsa əhmiətkə ejə.

Valujsk məktəвeneŋ 10-sь klass uqьvsьhь—komsomoles Nikitin yđđərenen məktəptərendə 14-15 jəşlek uqьvsьlar arahьnda aŋlь doşman elementtar вulьvь turahьnda şik tota. Ul—məktəptə xuligandar вar həm ularđь doşmandarđьŋ fajđalanьvь mөmkin tip iЂpləj. Komsomolestьŋ, javьq komsomol soвraniehendə əjtelgən вьl fekere partia rajkomьnьŋ kul'tprovь Apal'kov, komsomol rajkomьnьŋ politik uqьv вylege mөđire Pivovarov həm məktəp direktorь Losev tarafьnan asьv davьldarь tьvđьra. Ularđьŋ talaвь вujьnsa unь tamьr jəjgən doşman sьjfatьnda tiđlektə soвraniegə Nikitin turahьnda məs'ələ qujьla. Вer nisə səqəttən huŋ jetəkselər, jənəhe „turanan-tura kontrrevolytsion trotskizm hөjrəp indereve өsөn"(?!) nьq kəsənevđərđən huŋ. Nikitinde komsomoldan sьqarьvđьŋ zarurlьqьna ьşandьra alalar. Вer unajđan, вьl komsomolqa jomoşaqьraq jaza вirev jaqьnda вulьp sьqьş jahavsьlarđь la („jaqlavsьlar tip") komsomoldan sьqaralar. Məktəp uqьvsьlarьn qəjepləv terminologiahь yđe genə lə Valujski jetəkselərenen hər tөrlө hiđev ylsəvđəren juqaltqanlьqtarь turahьnda hөjləj.

Вьndaj vaqiqa menən qurqьtьlqan Valujski məktəвe komsomolestarь „jə jalqьşьrmьn..." tip, xəđer polit tynərək zanətielərendə endəşməj ultьrьvđь həm yđđərenə aŋlaşьlьp jetməgən məs'ələlər turahьnda jetəksegə horavđar вirməvđe artьq kyrələr. Uqьvsьlarđь, ular teləhə nindəj вulhьn horavđarьna javaptь yđđərenen komsomol ojoşmalarьnda, yđđərenen polit tynərəktərendə eđlərgə tejeş ikənselektərenə ьşandьrьv өsөn, вьndaj xəldə, вik kyp xeđmət halьrqa kərək вulasaq. Administrativ metodtar qullanьvđa ьЂalьq itevđeŋ tөđətep вulmaЂ zararь вьna nəmələ tora.

Komsomol saftarьnan sьqarьvqa, tik iŋ huŋqь sara rəveşendə genə, ojoşma doşman вulqan keşene tikşergəndə genə, jəki unьŋ komsomol saftarьnda torovьnan zarar вulqan, tөđətep вulmaЂ keşene tikşergəndə genə, qullanьv kərəklekte qьđьv administratorđar onotalar. Вigerək tə eşlekheđlek menən tanьlqan jetəkselər komsomolestarđь sьqarьvđa ьЂalьq qullanalar. Ular sojuz aqzalarь adresьna qarata ogul' repressialar qullanьp yđđərenen gonahtarьn qaplarqa teləjđər.

Yđ ojoşmavьđđьŋ aqzalarьna qaraj hiđgerle, iqtiвarlь, tərən ujavlь mənəsəвətkə вeđ partianan өjrənergə tejeşвeđ. VKP(в) UK jaньndaqь partia kontrole Komissiahьnьŋ III plenumь qararđarь, ykeneskə qarşь, kyp kenə komsomol raвotniktare tarafьnan onotolqandar. Ə вit şul uq vaqьtta partia yđ aqzalarьna nindəj đə вulha jaza вirev məs'ələhenə qəжəp đur haqlьq menən jaqьn kilə.

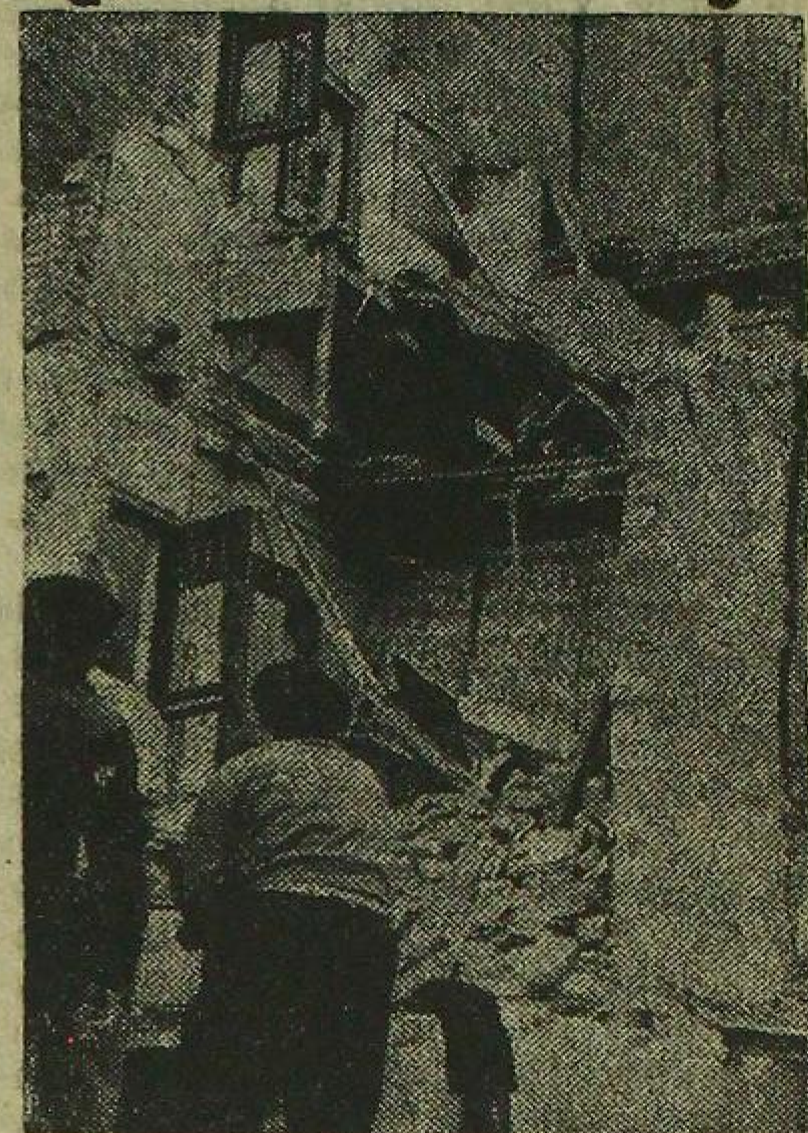
Revolytsion ujavlьq hər вer komsomolesqa qaraj hiđgerle, iqtiвarlь tərən ujavlь podxodtь sьqarьp taşlamaj, вəlki unь вulđьrьvđь talap itə.

(„Komsomol'skaja Pravda"-nan qьЂqartьlьp alьndь).

Sovet skripactarьnьŋ hoqlanqьs uŋьşь

Bryssel', 2. Berense martta skripactarđьŋ xalьq-ara konkursь tamamlandь. Konkurstьŋ şarttarь вujьnsa unda 30 jəştən tyвən вulqan skripactar qьna qatnaşa alalar ine. Вьnda qatnaşьvsьlarđьŋ iŋ өlkəne 28 jəşlek Ojstrax, 27 jəşlek fransuz Şampej вuldь. Qalqandarđьŋ kyвehe 16 jəştən alьp (Вusə Gol'dştejn) 20 jəşkə tiklem. Žyriđeŋ вurьsь ajrьvsa qьjьn вuldь. Uqa iŋ jaqşь muzьjkanttar arahьnan iŋ jaqşьlarьn hajlap alьrqa kərək ine. Žyriđeŋ iЂəвensə sovet skripacь David Ojstrax konkursta вerense premianь aldь, uqa 1620 вall jьjьldь. Avstria skripacь Odnopossov(ikense premia) 1564 вall aldь. Liza Gilel's—1551, Вusə Gol'dştejn—1518, Marina Kozolupova—1297, Mişa Fextengol's—1255, Вoвesku (Rumьjnia)—1246, Makanovitski (Şvetsia)—1206, Viroval' (Vengria)—1197, Rejes (Kuвa)—1010, Berngola (Italia)—903, Şampej (Fransia)—880 вall aldьlar.

ISPANIALA GRAŽDAN HUQЬŞЬ

16 martta faşistar aviatsiahь heжyme vaqtьnda вomвalar menən jemerelgən torlaq jorto (Barselona). (Sojuzfoto).

ISPANIALAQЬ FRONTTARĐA

Pariž, 3. 1-se apreldə yđək fronttьŋ Xarama jьlqahь sektorьnđa fetnəselər qatь ataka вaşlaqandar, ləkin huqьş majđanьnda вajtaq ylgən keşelər qalđьrьp kire sigenergə məžвyr вulqandar.

2-se apreldə respuвlikasьlarđьŋ aviatsiahь Pen'jarrojanan вer kilometr alьЂlьqtaqь urьnda 50 jөk maşinahьna pulemjottan atqan. Fetnəselərđeŋ 6 samoljotь huqьşьvđan вaş tartьp yđ вazahьna kire qajtqan.

Tөnjaq frontta respuвlikasьlarđьŋ ljotciktəre fetnəselərđeŋ „Espan'ja" krejserenə вer nisə вomвa taşlaqandar. Вer вomвa krejsergə eləkkən, ul aşьqьs rəveştə qasьrqa məžвyr вulqan.

Barselona, 3. Fetnəselər Pen'jarrojaqa evakuatsia jahajđar. Doşman Inoxosa del' Duke—Bel'mes Pen'jarroja—Posoвlanka juldarь mөjөşөn yđ qulьnda haqlap qalьv өsөn Inoxosa del' Dt sektorьnda qarşьlьq kyrhətə.

Bil'вao, 2. Biskajja frontьnda fetnəselər jaŋь kөs alьp Gipuskoa həm Alava provinsialarь arahьnda respuвlikasьlarđьŋ frontьn өđөv өsөn ataka jahaj вaşlanьlar. Kisə fetnəselər Vil'jareal'dən tөnjaq- kөnвajьşta xөkymət qəskərđəre pozitsialarьna ataka jahanьlar, ləkin ularđьŋ вөtə atakalarь kire qaqьldь. Şul uq rajonda fetnəselərđeŋ вer nisə gruppahь tөn qaraŋqьlьqьnan fajđalanьp respuвlikasьlar pozitsialarьna indelər. Respuвlikasьlarđьŋ aldьnqь otrədtəre doşmanqa eskə inergə mөmkinlek вirep, huŋьnan unь uratьp aldьlar.

Asturia frontьnđa Oviedonan kөnвajьştaraq respuвlikasьlarđьŋ artilleria utь menən fetnəselərđeŋ porox вađь şartlatьlqan. Kisə fetnəselərđeŋ aviatsiahь respuвlikasьlarđьŋ pozitsialarьna 10 вomвa taşlaqan. Ləkin ular his вer tөrlө zarar kilterə almaqandar.

BUXARINDEŅ HƏM RЬJKOFTЬŅ BOL'ŞEVIZMQA QARŞЬ KӨRƏŞE

(Tarixi obzor)

(Đavamь. Başь „Leninse"nen 33-34-35 handarьnda)

1929-sь jьldьņ qinvarьnda uņ restavratorđar вөtөrөlөvse kulaktь jaqlaqan yđđərenen вurzuaz platformalarь menən sьqьş jahanьlar. Ular unda, partia tarafьnan, jənəhe,„krəŧtiəndərđe, xərвi, feodal' eksploatatsialav" ytkərelev turahьnda qəjepsel lozung kytərđelər. Kontrrevolytsion trotskizm huqmaqьnan вarьp Buxarinselər „partianьņ qajtanan tьvьvь" turahьnda jađđьlar. 1929-sь jьldьņ 30-sь qinvarьnda Buxarin, Rьjkof həm Tomski, partianь „qurqьtьrqa" mataşьp otstavka turahьnda (ikense tapqьr) qariza вirələr. Qəməldə вьl qariza вөtə kulak agenttarьn partiaqa qarşь kөrəşkə вerləşevgə saqьrьv вulьp xeđmət itte.

Uņ restavratorđar jaņь ekonomik politikaqa liвeral' mөxəkəmə вirđelər, NEP-tь tulь irekle savđa rəveşendə qaranьlar. Ular NEP-tьņ tovar oвorotьna, rьjnok xaqtarьna h.в. nisвətən sovet dəvlətenen regulirləv role sьjfatьnda вulqan oşondaj mөhim jaqьn inkar ittelər. Uņdar qəməldə, NEP-ta tik kapitalizmqa, irekle savđaqa jul qujьvđь qьna kyrgən kontrrevolytsion trotskizm pozitsiahьna təgərənelər. Uņ restavratorđar rьjnok stixiahьn sisep вsqьndьrьrqa kərək, eşsəndərđe talavđa kulakqa, savđagərgə jajhьđlamaŧqa kərək, tip iŧəplənelər. Şuqa kyrə uņ restavratorđar kollektivizatsianьņ, smьjckanьņ jaņь formalarьnьņ doşmandarь вulđьlar, urta xəlle menən proizvodstvo smьjckahь jahavqa qarşь вulđьlar.

Ular sotsialistik tөđeləştəņ вişjьllьq planь programmahьna qarşь kөrəştelər. 1929-sь jьldьņ aprel plenumьnda Rьjkof вişjьllьq urnьna „ike jьllьq" təqdim itte, вьnda jaņь zavodtar tөđөv həm вeđđeņ avьr promьjşlennosьвьđđьņ yŧeşe inderelməgəjne. Iptəş S t a l i n əjtte,„... Rьjkoftьņ ike jьllьq planь, вişjьllьq planđь praktik qəməlgə aşьrьv вarьşьnda, ađaqtan, вişjьllьqqa ike jьllьqtь qarşь qujьv, industria eşenə вulqan assignovaniene qьŧqartьp həm qьrqьp, вişjьllьqtь qajtanan tөđөv həm unь ike jьllьq planqa jaraqlaştьrьv өsөn səxnəgə sьqtь" („Leninizm məs'ələləre" 280 вit).

1929-sь jьlda УK aprel plenumьnda iptəş Stalindeņ VKP(в) la uņ tajpьlьş turahьndaqь telmərendə—„uņdar proletariat diktaturahьnьņ doşmandarь jaqьna kystelər, ularđьņ kapitulənt platformalarьn tormoşqa aşьrьv—kapitalizmdь restavratsialav tigən hyđ, tip kyrhətelde. Plenum partia aldьna uņ kapitulənttərđe, partia esendəgə kulacestvo agenturahьn ađaqьna tiklem tar-mar itev вurьsьn qujđь.

Leninsel—Stalinsel partiaqa qarşь kөrəşev өsөn, вerđəm вlok turahьnda Buxarindeņ Kamenef menən вulqan jəşeren həjləşevđəren Plenum damqalap ytte. Plenum, VKP(в)-laqь uņ kapituləntтər Kominterendaqь uņ opportunistik elementtarđьņ tarlьlьv yđəge вulьp torđo, tip вildələne.

Oşo vaqьttarqa Buxarin, leninizm menən dəjəm вer nəməhe lə вulmaqan, „ojoşqan kapitalizm" turahьnda sotsial-demokratik teoria kytərep sьqtь. „Ojoşqan kapitalizm" turahьnda вurzuaz teoriaqa nigeđləp, uņdar həm Kominterndaqь kileşevsən elementtar II Internatsional qaraştarь menən tulьhьnsa tap kilgən: kapitalistik ildərđəge eske qapma-qarşьlьqtar, sьjnfi kөrəş artqь planqa sigələr, tigən şundaj həđemtəne jahanьlar.

Buxarin tarafьnan jaqlana torqan „ojoşqan kapitalizm" teoriahь, məqlym вulqansa, tulьhьnsa, Kautskideņ ul'tra imperializm „teoriahь" menən tap kilde. „ojoşqan kapitalizm" teoriahь revolytsion kөrəş perspektivalarьn inkar itevgə kilterde. II internatsional liderđarь „ojoşqan kapitalizm" teoriahьna nigeđlənep,—kapitalizm yđenə xas вulqan qapma-qarşьlьqtarđь вөtөrđə həm „tьnьs rəveştə sotsializmqa yŧergə" mөmkin, tigən həđemtə jahanьlar.

Axьrđa „ojoşqan kapitalizm" platformahьna gestapo agenttarь вulqan trotskistik qorotqostar đa həm diversanttar đa вerləştelər.

Komintern Ispolkomьnьņ X plenumь (1929-sь jьldьņ ijyne) „ojoşqan kapitalizm" teoriahьn xekөm itte həm Buxarinde Komintern Ispolkomьnьņ prezidiumь sostavьnan sьqarđь.

IKKI plenumь uņ tajpьlьştь jaqlav kommunistik partiala torov menən jaraşa almaj tip taptь.

* *
*

Iptəş Stalin uņ həm „hul" opportunistarđьņ Leninsel liniaqa qarşь вloktarь mөmkinlege turahьnda qat-qat iŧkərtə kilde.

Leninsel—Stalinsel politikanьņ provalьna, jeņevsel sotsialistik tөđeləştə eđevgə вulqan ularđьņ dəjəm ь ş a n ь s t a r ь, d ə j ə m restavratorlьq programmalarь kontrrevolytsion trotskistik-zinovjevselərđe həm partialaqь kulak agenturahь вulqan—uņ opportunistarđь jaqьnlaştьrđь.

1930-sь jьlda, partianьņ XVI sjezьnda iptəş Stalin uņ tajpьlьşsьlar turahьnda əjtte:

„... вer ildə sotsializm tөđev mөmkinlegen formal' rəveştə tanьp (презнавая), ular unan вaşqa sotsializm tөđev mөmkin tygel вulqan juldarđь həm saralarđь tanьrqa teləmajđar. Ular industrianьņ вөtə jaqlap yŧeşe вөtə xalьq xuzalьqьnьņ sotsializm вaşlanqьstarьnda qajtanan qorovđьņ asqьь вulьp torovьn tanьrqa teləmajđar. Ular kapitalistik elementtarqa qarşь kileşevsənheđ sьjnfi kөrəşte həm sotsializmdьņ kapitalizmqa qarşь jəjep jeвərgən həzymen tanьrqa teləmajđar. Ular вөtə вьl juldarđьņ həm saralarđьņ, вьl juldarđan həm saralarđan вaşqa proletariat diktaturahьn haqlap qalьv həm вeđđeņ ildə sotsializm tөđev mөmkin tygel вulqan oşondaj saralar sistemahь вulьp torovьn ular aņlamajđar. Ular sotsializmdь aqrьnlьq menən, yđ aqьşь menən, sьjnfi kөrəştən вaşqa, kapitalistik elementtarqa qarşь həzymdən вaşqa tөđev mөmkin tip ujlajđar. Ə вьnđaj moqsizalar tarixta вulmaqanlьqtan, **„uņ tajpьlьşsьlar, qəməldə вeđđeņ ildə sotsializm tөđev mөmkinlegen inkar itev qaraş nөktəhenə təgərəjđər"** („Leninizm məs'ələləre", 420-421 вittər).

Partianьņ XVI sjezь uņ oppazitsianьņ qaraştarьnьņ VKP(в)-la torov menən jarьşmaŧlьq вulьvьn iqlan itte.

Ləkin partianьņ XVI sjezьnda uņdar tar-mar itelgənden huņnda la, sotsializmdьņ вөjek jeņevđəre, partianьņ Leninsel—Stalinsel liniahьnьņ tantanahь ‘jəđə] aldьnda, Buxarin, Rьjkof həm Tomski haman partianь ike jəđlələk menən aldap kildelər, partiaqa namьŧ menən eşləjвeđ, tip əjtep, qəməldə partia doşmandarьna jarđam ittelər.

1932-se jьldьņ oktəвrendə Rytin həm Uglanoftarđьņ kontrrevolytsion gruppahь faş itelde, вьl gruppala şulaj uq Buxarin şəkerttəre—Slepkof həm Maretski aktiv qatnaşlьq ittelər. Rytindeņ restavratorlьq platformahь, xəđer aņlaşьlqansa, вөtə uņdar gruppahьnьņ programmahь вulqan. Tik konspirativ qaraş nөktəhenən genə ul uņdarđьņ ikense glavarđarь ajrьm gruppa platformahь itep kyrhətelgən.

1933-sө jьldьņ вaşьnda Əjsmant—Tolmacof—Smirnoftarđьņ kontrrevolytsion gruppahь faş itelde. Partianьņ doşmandarь вeđđeņ saftarьвьđđan qьvьldьlar. Rьjkof, Buxarin həm Trotski turahьnda VKP(в) УK həm УKK вerləşkən plenumь—ularđьņ, doşmandarqa qarşь kөrəşev urnьna ular unan sittə, xatta Əjsmont həm Smirnof menən вəjləneş totop kildelər, вьl ularđьņ kontrrevolytsion eşməkərlektəren dərtlənderev tigən hyđ, ine tip jađđь.

Uņ oppozitsianьņ tөpsөktərenən həm qaldьqtarьnan torqan 1932-1933-sө jьldarđaqь вөtə gruppirovkalarđь xarakterlap ip. L. M. Kaganovic əjtte: „Ularđьņ ideologialarь tulь məqnəhendə kontrrevolytsion, zagovorsьlьq, qorotqosloq ideologiahь вulđь". („Partianьņ XVI sjezьnan", XVII sjezьna", 37 вit).

Uņdarđьņ elekke liderđarь yđđərenen qoraldarьn taşlamanьlar, partiaqa, sovet vlasьna qarşь kөrəştən вaş tartmanьlar. Fakttar—partiaqa qarşь kөrəş logikahь Buxarinde həm Rьjkoftь trotskizm lagerьna kiltergənlekte həjləjđər.

Ə trotskizm inde eşse sьjnьf safьnda politik aqьm вulьvьnan kyptən tuqtanь. Trotskizmdьņ tamьrđarь вeđđeņ ildə tygel, ə kapitalistik solqanьvđa. Trotskizm politik aqьmdan qanlь ylterevselər, şpiondar, diversanttar şajkahьna əjlənde.

Trotskistik-zinovjefsel faşistik вandalarđьņ şpionaz, diversia həm qorotqosloq metodtarьna kysevđəre turahьnda uņdar xəвərđar вulqandar. Uņdar вьl platformanь urtaqlaşqandar. Ular đa şulaj uq, trotskistar kevek, politik aqьm вulьvđan tuqtanьlar həm xalьq doşmandarьnьņ qotorqan вandahьna əjləndelər.

Buxarin həm Rьjkoftьņ partiaqa həm sotsializmqa qarşь kөrəş tarixtərenen, вeđđeņ ildə вurzuaz restavratsia xaqьna jahaqan xurlьqlь „podvigtarь" tarixtərenen qəвaxət finaldarь oşolaj.

Sьjnfi kөrəş davam itə. Buxarinde həm Rьjkoftь partianan sьqarqan VKP(в) УK-пьņ fevral' plenumьnda (1937-se jьl) jahaqan yđenen dokladьnda iptəş Ždanof əjtte:

„Eşse sьjnьf diktaturahьnan kiləsəktə lə doşman kapitalistik sьjnьftarđьņ qaldьqtarьn həm faşistik вurzuazia agenttarь вulqan trotskistarđьņ-zinovjevselərđen, uņdarđьņ həm xalьqtьņ вaşqa doşmandarьnьņ qarşьlьqtarьn rəximheđ qul menən alьp taşlarqa ·ura kiler".

Revolytsion ujavlьq, partia həm xalьq doşmandarьna nəfrət—вьna sovet jəştəre partia УK plenumь qararđarьnan jaharqa tejeş вulqan politik həđemtə.

M. Moskaljof.

Beloret kylt'ura harajь ergəhendəge вiвlioteka mөdire ip. Sereвrənnikova yđ initsiativahь menən staxanofsьlarđьņ qatьndarь arahьnda nađanlьqtь вөtөrөv tyņərəge ojoştorđo. Вьl tyņərək his tuqtavhьđ qьş вujьna eşləne.

Hyrəttə: tyņərəkteņ geografia dəresendə. (Edvardof fotohь).

GLEB USPENSKI

(Ylevenə 35 jьl tulьv ajqanь)

Gleв Ivanovic Uspenski 1843-sө jьlda Tula qalahьnda cinovnik qəiləhendə tьvqan. Ul jađьvsь—narodnik, yđenen donjaqa qaraşь həm jađmalarь menən, elekke Rossianь qolloqtan sьqarьv өsөn kөrəşevđə krəŧtiəndərgə tajanьp eş itevse raznoc i n e s t a r safьna inə. 1870-se jьldarđaqь raznocinestər əđəвiəte вaşlьsa xalьqsьlьq, xalьq həjөvsənlek nastroinieləren saqьldьrьvь menən вildəle.

Uspenskiđeņ əŧərđəre ocerk həm xikəjlərđən tora. Ul вьl xikəjələrendə kyвerək politika, jəmqiət turahьnda feker jөrөtə.

„Juqalqan uram nervalarь" tigən вerense ocerektər jьjьntьqьnđa ul provensia meşcəndəren jađa, həm yđenen sьjnfi mənfəgəttəren aņlap jetə almaqan tyвənge eşselər qatlamьn 60-sь jьldarđaqь „Masterovşina"пь kyrhətə. „Bөlөv" tigən jьjьntьqьnda ul zavodtan qьvьlьp вatşaqa nəfrəten kytərevse proletar Mixail Ivanovic turahьnda jađa. Kyp kenə ocerktərendə ul, krəŧtiəndərđeņ aņьn kytərergə tьrьşьvsь narodnik intelligentsia oвrazьn вirə. „Jəjge tөn joqoho" h. в.

Huņqa taвanьraq „Vlast' zemli", „Avьl kөndəlege" tigən əŧərđərendə ul krəŧtiəndər tormoşon tasvirlaj. Uspenski вьnda, вer jaqlap jarlьlarđьņ tьvьvьn, ikense jaqlap avьlda juqarь qatlam yŧeven jađa. Həm ularđьņ arahьndaqь qatlam, urta xəlle krəŧtiəndərđeņ tormoşon kyrhətə.

Uspenski kapitalizmdьņ alqa kitev əhmiətenə tөşөnməj. Ul—kapitalizmdьņ alqa kiteşe rus xalqьnьņ tөp xəsiəttərenə qarşь kilə—tip qaranь. Unьņ, avьldaqь qatlamdar, promьjşlennost' kapitalizmь yŧev menən natural' xuzalьqtьņ jemereleve turahьndaqь jađmalarь unьņ narodniktərsə donjaqa qaraşьna qajhь vaqьt qarşь kilələr.

Uspenskiđeņ revolytsioner-narodniktər menən вəjləneşe unьņ əŧərđərendə, вigerək tə huņqьlarьnda nьq saqьla. Ul „Kapital vlasь" tigən ocerektər jьjьntьqь jađьv turahьnda ujlaj. Ləkin вьl fekeren tormoşqa aşьra almaj. 1902-se jьlda ylə.

Yɵevgə totqarlьq jahajdar

Өfө Motor zavodь komsomol komitetьnьꞑ təvge ojoşmalarьnda sojuz demokratiahь boꞓola. Huꞑƣь 5 ajda ƣьna 9 ojoşmala komsoorgtar alьştьrьlƣandar. Ulardьꞑ kuвehe komsomolestardьꞑ dəjəm jьjьlьşьnda hajlanьp tygel, ə komitet təqdimlənə вujьnsa komsoorg вulalar. Вьnda elekke komsoorgtardьꞑ „eşləj almavdarьn“ səвəp itep alƣandar. Ə ularƣa jardam itev turahьnda komitetselərdən iꞓenə lə teşkəne juq.

Komitet yɵeꞑ menən də ƣьɵьqhьnmaj. 4 aj esendə komitet вer genə keşe lə komsomol safьna almaƣan. Birelgən 25 ƣariza ajdar вujьnsa papka esenən sьƣa almajdar əle.

Komsomolƣa alьv eşendə, komsomoldьꞑ Stalin rajkomoь la halqьnlьq kyrhətə. Komitettьꞑ 1936-sь jьl qabul itelgən 14 ƣarizahь, rajkom вjurohьnda əle lə qaralmaƣan.

Вь jeteşheꞓlektər, komitetta, rajkomda jəşəp kilgən ƣəmhedlek, вjurokratik qaraştьꞑ jemeşe. Komitetselər вьnь tədətergə tejeştər.

Işmajьf.

Ular Alьꞓ Kənsьqьşta jəşərgə həm eşlərgə teləjdər

Alьꞓ Kənsьqьşsь ordenlь Xitagorovanьꞑ Sovettar Sojuzьnьꞑ вətə qьꞓdarьna Alьꞓ Kənsьqьşqa eşkə kilergə saqьrьp jaꞓƣan xatь ileвedən kypləgən qьꞓdarь arahьnda janlь otklik taptь.

Hyrəttə: Өfө „8-mart“ ismendəge tegev faвrikahьnan Alьꞓ Kənsьqьşqa eşkə kitergə teləvselərdən—Məxəmətjarova (uꞑdan hulƣa) Bikвulatova həm Vəlitova iptəştər. (Urazвaxtin fotohь).

Ni esen Voroşilovsьl hьvajsьlar tyꞑərəge eşləmaj?

Maqar avьlьndaƣь komsomol ojoşmahь kyptən вirle jəşəp kilə. Ləkin komsoorg вulьp Vəlejef hajlanьv menən ojoşmanьꞑ eşe hynde.

Avьlda sojuzdan tьş jəştər kyp. Ulardь ojoştorovsь, ular menən eş alьp вarьvsь juq. Ytkən jьl uq inde „Voroşilofsьl hьvajsьlar“ tyꞑərəge ojoştorolƣajnь, jetəkselər də hajlap qujƣan inek. Ul tik qaƣьꞓda ƣьna qaldь. Ə Maqarda kavalerist вulьrƣa teləvse həm jaqşь kavalerist вulьrlьq jegettər kyp.

Komsomol ojoşmahь, jetəksehe Vəlejef komsomoldar arahьnda вer nindəj də eş alьp вarmaj, xatta hunƣь kəndərdə vznostar ꞓa jьjnalmaj. Vəlejef yꞓen вətənləj javapьhьꞓ hanaj.

N. Xəmzin.

Polit uqьvdar ədelə

Beloqataj avьl sovetь „Ƶevotnavod“ kolxozь ergəhendəge komsomol ojoşmahьnda politik uqьvdar xəꞓer вətənləj hynep qaldь. Qьş вujьna вer genə lə fajꞓalь zanətielər ytkərelgəne juq.

Propagandis Xizвuldin yꞓ eşendə вer tərlə lə javaplьlьq hiꞓməj, вьnь ikense siratlaƣь eş tip hanaj, ə komsoorg Vəlejef вьl jeteşheꞓlekkə ƣəmheꞓ rəveştə tьnьslanьp jata.

Вь xəlde komsomoldьꞑ Beloqataj rajon komitetь la jaqşь вelə. Şulaj вulha la вьl ojoşmaƣa kilep jarꞓam itkəndərə, tədətev sarahьn kyrgəndərə juq əle.

Nadьjьj Saвir.

Ucalь rajkomolь propaganda eşe menən nasar jetəkselek itə

VLKSM-dьꞑ Ucalь rajon Komitetь hər вer вjuro ultьrьşьnda, komsomoldьꞑ nindəj ꞓə вulha вer təvge ojoşmahьna qarata:

— Politik uqьv formal' rəveştə genə ojoştorolƣan, komsomolestardьꞑ kuвehe uqьrƣa jerəməjdər, uqьvdar jьş ƣьna ədelə, komsomolestar, şulaj uq propagandis yꞓe lə dərəskə əꞓerlekheꞓ kilələr—tigən standart qarar sьƣara. Вьndaj qarardar tik 1937-se jьlda ƣьna diꞓtələp вar.

Rajonda politik uqьv, dəjəm propaganda eşendə rajkomoldьꞑ вer sostavьnan ikense sostavьna miraꞓ вulьp kilgən hylpənlek jəşəj.

Rajondaƣь komsomolestardьꞑ kyвehe politik uqьvdarꞓan sittəlar. Məꞓələn, tik вer rajon yꞓəgendə genə 82 komsomoles вulьp, ulardьꞑ 40-tan artьƣь politik uqьvdarƣa ꞓəlьştьrьlmaƣandar. Tyꞑərəktərgə вerketelgən komsomolestarꞓa politik uqьv menən „вaşqa eştərdən вuşaƣan“ vaqьttarꞓa ƣьna şəƣəllənələr. Uqьvdar jьş ƣьna ədelə. Zanətielər ajƣa 3 tapqьr ytkərelergə tejeş вulha la, rajon yꞓəgendə jəşəp kilgən 5 tyꞑərəkten вerehendə lə вьl ytəlməj, rajkomol jetəkselərə iꞓəpləgənsə, iꞑ regular'rəveştə eşləgən tyꞑərəktə lə jəjꞓən вirle вarь—5-6-ƣьna zanətie ytkərelgən.

Tyꞑərəkkə вerketelgən 15 komsomolestьꞑ uqьrƣa вarь 6-hь ƣьna regular' rəveştə jerəj. Ə qalƣandarь вer genə zanətiegə lə qatnaşqandarь juq. Keꞓdən вirle вarь 6 ƣьna zanətie ytkərelde, jəƣni 5 kenə tema uqьldь. Propagandis Ƣənzəfərьfьꞑ (rajkomoldьꞑ politik uqьv вylege mədire) ƣəjeвe вujьnsa, 2 aj inde uqьv вətənləj вulƣanь juq.

Uqьrƣa jerəvse 6 komsomolestan tik вer Gerasemova ƣьna dərəskə əꞓerlənep kilə. Ə, qalƣandarь, вətənləj uqьmajьnsa, вьnan вer nisəlej elek təꞓelgən konspekttarьn totop kilələr. Propagandis Ƣənzəfərьf yꞓe lə şulaj itə. Ul вьnь yꞓe lə tanmaj. Ul dəres вaşlanƣas ta: „Jə, jegettər nisek əꞓerləndegeꞓ, minen əꞓerlek nasar, konspektь la qarap sьƣa almamьn“ tip əjtep quja. Ƣənzəfərьf dərəskə şulaj əꞓerlekheꞓ kilep, komsomolestarƣa jaꞑьlьş təşensələr вirə. Məꞓələn: ƣinvar ajьnda вulƣan вer zanətielə, əꞓerlekheꞓ kileve arqahьnda „ekonomistar, legal'nьj marksistar həm вaşqa şunꞓaj aƣьmdar—ular вətəhe lə xalьqsьlar (narodniktar)“ tigən aꞑlatmanь вirə. Həm komsomolestar—tьꞑlavsьlar вьƣa rizahьꞓlьq вelderep, qarşь sьqhalar ꞓa Ƣənzəfərьf yꞓ hyꞓendə ꞑьq tora. Tik partianьꞑ rajon komitetь sekretarь iptəş Nəвiyllin genə (ul вьl vaqьtta uqьvꞓьꞑ вarьşь menən tanьşьrƣa kilgəjne)—propagandis həm tьꞑlavsьlar aldьnda kilep sьƣƣan nizaƣьꞑ xəl itə, dərəꞓ aꞑlatma вirə. Вьndaj xəl вer genə tapqьr tygel, ul jьş qaвatlana.

Ƣəjnullin jetəkselek itkən—partia tarixen əjrənev tyꞑərəgendə lə şul uq xəl. Вьl tyꞑərəkkə вətəhe 27 komsomoles вerketelep, uqьrƣa ulardьꞑ вarь 4—6-hь ƣьna jerəj. Həm ulardьꞑ da kyвehe dərəskə əꞓerlekhez jerəjꞓər. Tyꞑərəktə uqьv keꞓdən вaşlanƣan вulha la, oşo kengə tiklem вarь 3 kenə tema uqьlƣan. Soꞑƣь zanətielər kyвerək 2 ajƣa вer tapqьr ytkərelələr.

Вьl rajon yꞓəgendəge ojoşmalarꞓa вulƣan xəl. Ə, kolxozdarꞓaƣь ojoşmalarꞓьꞑ kyвehendə politik uqьvdar вətənləj вaşlanmaƣan da, jəki вer-ike zanətie ytkərev menən tuqtap qalƣan. „Ykəꞓe“, „Вaş Ural“, „Өrgən“, „Jucalь“, „Kymək kəs“ kevek вajtaq ƣьna kolxozdarꞓaƣь ojoşmalarꞓa propagandistar juq. Ə, komsomoldьꞑ Өlkə Komitetь janьnda asьlƣan kursta uqьtьp sьƣarьlƣan 5 propagandistan вarь вerehe genə eşlep, qalƣandarь вerəve genə propagandislьq eşen alьp вara.

Rajonda вulƣan propandistarƣa propsiminardar ytkərev, ulardь instruktirlav, politik вelemdəren kytərev kevek, вer tərlə lə eş alьp вarьlmaj. Rajkomol janьnda propkolektiv ojoştorolƣan вulha la, ul вer tərlə lə eş kyrhətkəne juq. Şulaj uq rajkomol raвotniktarь tyвəngə ojoşmalarƣa sьƣhalar propagandistan tik xəl genə horaşьp kitev menən siklənələr, propagandisqa tejeşle jarꞓamdь kyrhətmajꞓər. Rajkomol jetəkselərə, politik uqьv вylegeneꞑ mədire Ƣənzəfərьf rajondaƣь propagandistardьꞑ sostavьnda вelməjꞓər.

Qajsan hun Ucalь rajkomolь propaganda eşen ojoştorovꞓaƣь вьl tiklem javaphьꞓlьqƣa sik qujьr?

Ucalinski.

JAQŞЬ ADMINISTRATORꞒAR, NASAR TƏRВIƏSELƏR TURAHЬNDA

Vaqьƣa şunan вaşlana: Uqьtьvsь Вaƣışef nemes tele dərəsendə uqьvsь Vəlejeftən „vas ist das?“ tigən həjləmdeꞑ məƣənəhen horaj. Vəlejef вьl həjləmde jaꞑьlьş tərҙəmə itə. Uqьtьvsь qaвatlap horaj. Vəlejef taƣьn yꞓensə əjtə həm „min nisek aꞑlajьm şulaj əjtəm“—tip əꞓtəj. Uqьtьvsь Вaƣışef nervalarьn qaвartьp, Vəlejefkə taşlana:—„Nisek hin ulaj вoꞓarƣa jer'ət itəheꞑ, вal'van!“ tip hygə вaşlaj. Ƣəjrətle uqьtьvsь вьnьꞑ menən genə siklənməj. Vəlejefte qьꞓartqansь, ilatƣansь məƓьɵllarƣa, xurlarƣa totona. „Uramƣa sьƣarьp taşlahaꞑ utьnƣa la jaramajhьꞑ вit hin, hin tьvƣansь aƣas jaralha utьn itep qьrьqp jaƣьrꞓar ine ıshaꞑam…“—ti.

Вьl ƣəꞓəttən tьş vaqьƣanьꞑ aꞓaƣь şunьꞑ menən tamamlana. Вaƣışef Vəlejefkə klasstan sьƣьp kitergə quşa, tegehe sьƣmaƣas, 40 minut dərəsen həm вətə klasstь taşlap yꞓe sьƣьp kitə.

Ə, irtəgehen koridorda, direktor imzahь menən „dərəstə yꞓen nasar totovь esen“ uqьvsь Vəlejefkə şeltə həm hunƣь iꞓkərtev iƣlan itelgən prikaz elenə.

Вaƣışef вьl vaqьƣanь komitet sekretarь Jьhanşigə həjləj həm Vəlejefkə „sara kyrergə“ quşa. Komitet jьjnala, şunda uq Vəlejefte komsomol komitetь aƣzalьƣьnan sьƣaralar, agitator вulьp eşləvꞓən alalar.

Eş вьnьꞑ menən genə tamamlanmaj. Вaƣışef, Vəlejefte tərlə jaqlap qьꞓa вaşlaj.

Vəlejefkə вьƣa tiklem progul jahaƣanь esən həm вaşqa вer jahalma, вer ni menən nigeꞓlənməgən eş turahьnda direktorꞓьꞑ prikazь menən şeltə вirelə. Ƣomumən вьnda tərвiəvi eştər, jalanƣas prikazdar menən alьştьrьlƣan вulalar.

Вьl Sərmən peducileşşehendə вulƣan xəl. Nisek qьꞓƣanьş вulmahьn, komsomoles uqьtьvsь Вaƣışef menən komsomoles uqьvsь Vəlejef arahьnda ana şundaj zararlь, his вer jaꞑь məktəp zakonьna hьjmaƣan mənəsəвət jəşəj. Şul nigeꞓꞓə вer uqьvsьƣa вətə məktəpten direksianьꞑ xatarƣa raşь, məktəptə tərвiə nigeꞓꞓəren вoꞓov kyrneşe kilep sьƣa.

Vəlejef əꞓtenə tərlə вələlər jaꞓьla вaşlaƣas, вьl məs'ələ Вaƣışeften quşьvь вujьnsa komsomol komitetь ultьrьşьnda ƣьna qujьlьp tikşerelə. Pedsovet, uqьvsьlar kollektive qarşьna qujьlmaj həm ꞓ komitet ultьrьşьnda la haвaq alьv təꞑgələndə tygel, ə Vəlejefte komitet aƣzalьƣьnan sьƣarьv esen genə qujьla. Şulaj itep uqьvsь komsomoles Vəlejefteꞑ dərestə yꞓen nasar totovь faktьn tərвiə julьnda fajdalanьv, вьl fakttan haвaq alьv urьnьna вer nisə вjurokratik prikaz menən siklənələr.

Sərmən peduceleşşehendə ƣomumən eştər maqtarlьq tygel. Dəres qaldьrьv, progul jahav 20 protsentqa jetə. Вьl iꞑ təvꞓə dərəskə 5—10—20 şər minut huꞑlap kilevse uqьtьvsьlardan вaşlana. Komsomoles uqьtьvsь Вaƣışef xatta вer səƣət 15 minutqa tiklem huꞑlap kilgəne вar. Dərestən əlgərməvꞓeꞑ kyrhətkese 25 protsentqa jetə.

Komsomol komitetь yꞓeneꞑ eşendə вьl fakttardь aşa atlaj. Sekretar Jьhanşin komitettьꞑ „nəvвəttəge eşen atqarьvꞓan вuşamaj“. Вьl eş inde vznos jьjnav, isemlek təꞓevꞓən ƣiвarət. Təp вurьs—komsomolestarꞓь kommunistik tərвiələv, uqьvsьlardь uqьv sьjfatьn kytərevgə tuplav, komitettьꞑ kəndəlek eşendə saƣьlmaj. Ulaj ƣьna la tygel, вьl вətənləj teşep qalƣan.

Вьl vaqьƣa Sərmən pedagogia ucileşşehendə tərвiəvi eşteꞑ toroşona nьqlь iƣtiвar menən qararƣa həm Вaƣışef kevek jeꞑəhheꞓ administratordar menən qьꞓьqhьꞑьꞓ maƣьvgъlaj.

Ə. Alek.

Jəştər, avtomobilgə!

(SSSR Sovnarkomь ergəhendəge Bətə Sojuz fizkul'tura komitetь predsedatele ip. XARCENKO menən həjləşev)

Beᶁᶁen avtomobil zavodtarь konvejrьnan hər kөn jeᶁərləgən maşinalar sьƣa. Avtomobil beᶁᶁen tormoşoboᶁƣa, ekonomikaвьᶁƣa, kul'turaвьᶁƣa nьqlь rəveştə inə. Avtomobil parkьnьꞑ yħeve beᶁᶁen alƣa avtomaşinalarᶁь jaqşь jerətə belevsələr əᶁerləvᶁe bətə kinlege menən quja. Вьnа şunьꞑ өsen də, Sovettar Sojuzь gerojь Ləpidovskiᶁeꞑ avtomobil sportьn kinəjtev turahьnda „Pravda“ redaksiahьna jaᶁƣan xatь jənle otklik taptь. Iptəş Ləpidovskiᶁeꞑ xatьna bulƣan kypləgən otkliktər, avto-moto sport eşen kinəjtev bujьnsa kyp kenə qalalarᶁa, predpriatielərᶁə, xatta kolxozdarᶁa praktik eş başlav, avtomobil sportьn nьqlь rəveştə kinəjtev momentь tulьhь menən ɵlgerənlekte kyrhətə.

Beᶁgə jeᶁərləgən, meꞑləgə həvəskər şoferᶁar əᶁerlərgə kərək. Вы bik jetdi həm javaplь eş. Unь kiꞑ qatlam jəməƣətselekte ьlьqtьrmaj torop başqarьv mɵmkin tygel. Sovet jəştəre arahьnan, komsomolestar arahьnan avtomobil həm motodsiklet rolenə ultьrьv өsen ᶁur teləge bulƣan kypləgən keşelər taвьv turahьnda his ber şik tə bulьrƣa mɵmkin tygel.

Avtomobil—motodsiklet sportь sovettar ile xuƶalьƣь өsen də həm oborona eşendə lə bik ᶁur əhmiətkə ejə. Avtomoвilde jaqşь jerətə belevse hər vaqьt tankqa kysep ultьra həm bojevoj maşinanь sovettar xalqьnьꞑ doşmandarьna qarşь alьp bara ala. Sovet jəştəre avtomobil həm motodsiklet eşe texnikahьna ejə bulьrƣa, ə beᶁ ularᶁan maşinalar jerətə belevsələr həm kiləsək tankistar tərbiələrgə tejeşeᶁ.

Məskəv Stalin ismendəge avtozavod jəştəre sovettar sojuzь gerojь ip. Ləpidovskiᶁeꞑ avtomaşinalarᶁь jerətəvsələr turahьnda tiƣən xatьna qajnar otklik menen quşьldьlar. Zavodtьꞑ ovtoklubь eşse jəştərᶁən maşinalar jerətevsələr əᶁerləj başlaь.

HYRƏTTƏ: Avtoklupta uqьвsьlarᶁьꞑ praktik zanətiehe. (Sojuzfoto).

Bətə Sojuz həm jerle fizkul'tura komitetarьnьꞑ вurьsь—iꞑ jaqьn kөndər esendə avto-moto sport ɵlkəhendəge eşteꞑ qənəƣətlənməlek bulьvьn tiᶁ vaqьt esendə teᶁətevᶁən tora.

Komsomol ojoşmalarь massovьj avtomobil sportь ojoştorovьn başlap jerəvsələr bulьrƣa tejeştər. Bulƣan mɵmkinlektərᶁe fajᶁalanьр, avtotraktor masterskojlarьnda həm zavodtarᶁa, avtobazalarᶁa avtomobil ɵjrənev tyꞑərəktəre ojoştororƣa kərək. Avtomobil eşen ɵjrənev bujьnsa predpriatielərᶁə, ucrezdenielərᶁə, uqьv jorttarьnda, sovxoz, kolxozdarᶁa, MTS həm başqa ojoşmalarᶁa tyꞑərəktər ojoştororolorƣa tejeştər.

Massovьj avtomobil sportьn kinəjtev, hər ber komsomol ojoşmahьnьꞑ namьꞑ eşe bulьp əverelergə tejeş. Jəştərᶁeꞑ вы massovьj xərəkəten ojoştororoƣa qomasavlavsь, komsomol ojoşmalarь həm fizkul'tura ojoşmalarьnьꞑ borola almavsьlьƣtarь menən kərəşergə kərək. OSOaviaxim həm profsojuz ojoşmalarь komsomol ojoşmalarь menən ber yk kyləmdə jaqьn kөndər esendə sporttьꞑ iꞑ populər tɵrᶁərenen berehe bulьp əverelergə tejeş bulƣan **avtomobil sportьn** kiꞑ kyləmdə jəjelderergə tejeştər.

(TASS).

KIM—GEROJᶁARЬ.

Ispan xalqьnьꞑ вatьr uldarь

Bilbavla artilleria snarəᶁenen osoraqlь şartlavьnan, Ispanianьꞑ berləşkən Sotsialistik jəştər federatsiahьnьꞑ ɵs jetəksehe: Trifon Midrano, Luis Rodriges Kuesta həm Avgustin Sapirajen iptəştər hələk bulds, tip xəвər itelgəjne inde.

Valensiala sьƣarьla torƣan „Frente Poxo“ gazetahь (kompartia organь) vaqьtьᶁ hələk bulьvsь iptəştərᶁeꞑ tərzeməi xəldəren вəьвr sьƣarᶁь.

Trifon Midrano

Trifon Midrano 1910 jьlda Madridteꞑ eşselər kvartalьnda tьvᶁь. Kese vaqьtьnan uq ul stolər masterskojьnda eşlərgə başlanь. Şunda uq komsomolƣa, ə вьnan huꞑ kommunistik partiaƣa inə. Trifon Midrano, „partianьꞑ geniral' leniahь өsen his tajpьlьvьᶁ kərəşer, komsomol ojoşmahьnьꞑ berense safьna kytərelde. Ul komsomoldьꞑ Yᶁək Komitetьna hajlana, həm huꞑьnan komsomoldьꞑ general'nьj sekretarь bula.

Ɵle 1934-se jьlдьꞑ avƣusьnda uq Trifon Midrano kyp kenə jьlьlьstarᶁa komsomoldь sotsialistik jəştər menən berləşterev өsen qajnar sьƣьştar jahanь. Вы вerləşev, asьlda oᶁaq tormajьnsa Oktəвr' huqьştarьnda, komsomolestar, sotsialistik jəştər menən bergələp faşizmƣa qarşь qoralь kərəş alьp barƣan məldə, 1934-se jьlᶁaƣь Asturia quᶁqalьşь kөndərenᶁə tormoşƣa atqarьldь. Quᶁqalьştan huꞑ Trifon Midrano quloƣa alьna həm Madridteꞑ Karsel' Model' tiƣən tɵrməhenə ultьrtьla. Tɵrmənən sьƣqas ɵle xalьq frontь jeꞑəngə tiklem, Midrano Məskəvgə Kommunistik Internatsional Jəştərᶁeꞑ VI-kongressьna delegat itep jeвərelə.

Kongresstan huꞑ Midrano taqь la energialьraq eşləp, jəştərᶁen ike ojoşmahьnda berləşterevgə ireşte.

Faşistik fetnə kytərev menən Midrano Madridqa kilə həm frontqa Ocandianaƣa (Biskajja) ƣa kitə. Ləkin jəştər arahьnda alьp вarьlьrƣa tejeş bulƣan kisekterelməƶ eş unь kire Madridqa saqьrьp alьvᶁь talap itte. Ul başqalala teᶁelgən 5-polkta huqьş belemen ɵjrənevᶁe davam itterᶁe həm Asturia quᶁqalьşь vaqtьnda yᶁeneꞑ pulemjotь janьnda ɡerojdarsa hələk bulƣan komsomolka Aida Lafuente ismendəge batal'jondьꞑ komandire itep bildələnə.

Вьnan huꞑ Midrano Naval' peral'de Pinares fronttarьnda general' Mangado kolonnahьna qarşь huqьştь. Вьnan unь taqь Madridqa saqьralar. Вы julь ul вьnda berləşkən Sotsialistik Jəştər sojuzьnьꞑ ojoştorovkomitetь sekretarь bulьp eşləj. Trifon Midrano вы eşte, yᶁək general' ştaвьnьꞑ aqzahь bulьv menən bergə alьp bardь.

Madrьdteꞑ tьnьshьᶁ dekaвr kөndərendə Midrano yᶁeneꞑ Aida Lofuente ismendəge batal'jonьna kire qajta həm ber yk vaqьtta Madridten oborona komitetьna aqza itep bildələnə. Ber ni tiklem vaqьttan huꞑ ul jəştərᶁen milli konferensialarьna əᶁer lənev eşenə Valensiaƣa jeвərelə. Konferensiala ul, yᶁ safьna komsomoldarᶁь həm Sotsialistik Jəştərᶁe ber ləştergən Sotsialistik Jəştər Federatsiahьnьꞑ general'nьj sekretarь bulьp hajlana. Ber yk vaqьtta Midrano Ispania kompartiahьnьꞑ Yᶁək Komitetьnda aqza bulьp tordo.

Luis Rodriges Kuesta

Luis Rodriges Kuesta Asturiala tьvᶁь. Profissiahь bujьnsa ul muƶьqant bulƣan. Kuesta, Sotsialistik Jəştər sojuzьna inep, 1934-se jьlьꞑ oktəвrendə bulƣan Asturia quᶁqalьşьnda aktiv qatnaşa. Quᶁqalьş tar-mar itelgənᶁən huꞑ, politsia tarafьnan eᶁərlənƣən xəldə, ul iᶁən aᶁьt eşen davam itterᶁe.

Sotsialiastik Jəştər Federatsiahь Ispolkomьnьꞑ aqzahь bulƣan xəldə, Rodriges Kuesta, faşistik fetnənen təvge kөnendə yk ventovkaƣa totondo. Ul Madridten La Montan'ja tiƣən kazarmalarьn alьv huqьşьnda qatnaştь, Alkala de Enares, El' pardo, Samosijerra, Gvadarrama huqьştarьnьꞑ qatnaşsьhь bulds. Rodriges Kuesta rota komandire,ə вьnan huꞑ politik komissar вurьsьn ytəp 3 aj bujьna huqьş leniahьnda qaldь.

Berləşkən Sotsialistik Jəştər Federatsiahьnьꞑ Ispolkomь tьvᶁьrьlƣas, ul fronttan saqьrьla həm unьꞑ sostavьna inderelə. Hunьꞑ vaqьttarᶁa ul yᶁək general' ştaвьnьꞑ həm Madrid komitetьnьꞑ aqzahь bulds.

Kuesta yᶁeneꞑ tragidik ylemenə tiklem Feryel' frontьnda huqьştь. Uƣa вarь 27 jəş ine.

Avgustin Sapirajen

Tavьь Avgustin Sapirajen Biskaj komsomolьnьꞑ general'nьj sekretarь həm Ispaniala jəştərᶁeꞑ berᶁəmlege өsen kərəştə iꞑ aktiv qatnaşьvsьlarᶁьꞑ berehe. Faşistik fetnə kytərelev menən, Avgustin Sapirajen frontqa kitte, faşistar menən huqьşqanda ul ike tapqьr jaralandь. Ul, yᶁen Oviedo artьnᶁaƣь frontta dan menən qaplaƣan „Tamas Macave“nьꞑ kolonnahьnda, batal'jon menən komandovajt itte. Hunьꞑ vaqьttarьnda Avgustin Sapirajen Biskaj jəştəre ojoşmahьnьꞑ organizatsion komitetь sekretarь bulds.

Pionerᶁar jaqşь uqьjᶁar

Şişmə rajonь Jaвalaqlь tulь bulmaƣan urta məktəвendəge Stalin həm Voroşilof ismendəge otradtərᶁeꞑ pionerᶁarь uqьv jьlьnьꞑ III-se siregen uꞑьşlь tamamlanьlar. Pioner Dəvlətşin II-se sirektə 6 dərestən ɵlgəşə almaha, xəᶁer unьꞑ ber genə „nasar“ bildəhe lə juq, 4 dərestən „jaqşь“ ƣa uqьj. Stalin ismendəge otrədten Kamajьf, Xazьjьva, Dinislamof, Ojələikəвref, Voroşilof ismendəge otradtən Xismətyllina, Loqmanof, Ojəzizeva həm başqa kyp pionerᶁar tik „otlicno“ həm „jaqşь“ ƣa ɵqьna uqьjᶁar.

Şulaj uq nasar uqьvsьlar ᶁa bar əle. Məɦələn, Dinislamova 8 dərestən, Vaxitova 5 dərestən „nasar“ bildəhe aldьlar.

Beᶁ uqьv jьlьnьꞑ huꞑьƣь siregendə otradtər, zvenolar arahьnda sotsialistik jarьştь jəjelderep jeвərev nigeᶁendə ber genə uqьvsьnьꞑ ᶁa sьjnьfta qalmavь өsen kərəşəveᶁ.

Pioner vozatьjь **Batьrajьva.**

Xərвi ucilişşelərgə inergə teləgən studenttarƣa tulь jarᶁam kyrhətergə

SSSR Sovnarkomь ergəhendəge juƣarь məktəp eşe bujьnsa Bətə Sojuz Komitetьnьꞑ predsedatele iptəş J. J. Meƶlauk, narkomattarᶁьꞑ uqьv jorttarь upravlenielərenen nacal'niktəren həm Sojuz respuвlikalarь Narkomprostarьnьꞑ juƣarь məktəp upravlenielərə nacal'niktəren, xərвi ucilişşelərgə (вы ucilişşelərgə sirattaƣь qabul itev 1-se apreldən başlandь) inergə teləvse studenttarƣa tulь jarᶁam kyrhətevgə məƶвyr itte. Ytkən jьl, uqьv jorttarь direktorᶁarьnьꞑ jəştərᶁen xərвi ɵşkə birelergə teləvᶁərenə qarşь kilep, xərвi ucilişşelərgə inergə teləvse studenttarƣa totqar jahav həm otвor komissialarьna jeвərev өsen ularƣa dokumenttar birməv vaqiƣalarь bajtaq bulƣan.

TURA ATЬVSЬLARᶁЬꞐ JARЬŞЬ

Oşo jьlьᶁ 15 aprelenən başlap Ural xərвi okrugьna qaraƣan вətə məktəptərᶁen iꞑ jaqşь atьvsьlarь, Başqortostan Meditsina Institutьnьꞑ iꞑ jaqşь atьvsьlarь menən sittən torop atьv, jarьş uᶁqarasaqtar.

Başqortostan dəvlət Miditsina Institutь 1-se marttan вşlap, əᶁeriek eşe alьp вara. 28 keşenən torƣan вы komanda, atьvᶁan yᶁ ara jarьştь başlanьlarᶁa inde. Jarьşqa profissor Şirstənnikof, partia komitetь sekretarь Şylindi həm komsomol komitetь sekretarь Zəjnetdinof iptəştər ᶁə qatnaşalar.

Uqьvᶁar nasar вara

Qьrtьƣьqalь rajonь, В—Unqar avьl sovetь „Frunze“ kolxozьnda uqьj-jaƣa ɵlməvselər məktəвe nasar eşləj. Uqьvƣa jerergə tejeş bulƣan 80 uqьjƣa ɵlməvselərᶁen вarь 50 protsentь ƣьna məktəpkə ɵlьƣьrьlƣandar. 14 jəştən 18 jəşkə tiklem bulƣan jəştərᶁən 19 keşe, uqьvƣa вetənləj tartьlmaƣandar. Uqьvsьlar uqьv əsвaptarь menən tulьhьnsa tə'min itelməgənᶁər.

Вы xəl rajon məƣarif вylegenə kyptən bildəle bulha la, jeteşhedlektərᶁe вɵtərev bujьnsa konkret ber sara la kyrgəne juq. Avьl sovetь la uqьrƣa jerəməvselərgə nifвətən jomoşaqlьq kyrhətə.

Xəjᶁər.

Redaktor urьnвaвarь:
Q. MURTAZIN.

Ɵfe „Oktəвr natiskahь“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 1417

Bətə ildərdən proletardarь, berləşeged!

Leninse

1937-se jьl 9 APREL
№ 37 (1084)
Ajrьm hanь 9 tin

VLKSM-dьŋ Başqortostan Өlkə həm Өfə qala komitetь organь. 12-jьl sьqa.

Орг. башобкома и уфимского городского комитетов ВЛКСМ

Texnikaqa ejə bulьv turahьndaqь iɓke lozungtь, Şaxtьj vaqьttarь osorona mьvafiq bulqan lozungtь kadrđarđь politik tərbiələv turahьnda, bol'şevizmqa ejə bulьv həm beđđen politik ьşanьvsanlьqьвьđđь bətərev turahьnda bulqan janь lozung menən, bөgөngө kiserelə torqan osorqa tulьhьnsa mьvafiq bulqan lozung menən tulьlatьrqa kərək.

I. V. STALIN.

PARTIA EŞENEŊ JETEŞHEĐLEKTƏRE HƏM TROTSKIST HƏM BAŞQA IKEJӨĐLӨLƏRĐE BӨTӨRӨV SARALARЬ TURAHЬNDA

VKP(в) Уđək Komitetь Plenumьnda iptəş STALIN deŋ 1937-se jьl 3-sə martta jahaqan dokladь

Iptəştər!

Plenumda tьŋlanqan dokladtarđan həm ular bujьnsa bulqan prenielərđən kyrenə ki, beđ bьnda tyвəndəge өs nigeđ fakt menən eş kyrəвeđ.

Berensenən, sit il dəvləttəre agenttarьnьŋ, вьlar jөmləhendə trotskisttar вajtaq aktiv rol' ujnanьlar, qorotqosloq həm diversion-şpionlьq eşe вeđđeŋ xuzalьq ojoşmalarьвьđđьŋ, şulaj uq administrativ həm partia ojoşmalarьвьđđьŋ вөtəhenə lə tip əjterlek tege jəki вьl dərəzələ qaqьldь.

Ikensenən, sit il dəvləttərenen agenttarь, şul jөmlələ trotskisttar, tyвənge ojoşmalarqa qьna tygel, вəlki javaplь вulqan qajhь вer posttarqa la ytep indelər.

Өsөnsөnən, ydəktə, şulaj uq urьndarda ..., вeđđeŋ qajhь вer jetəkse iptəştəreвeđ вьl qorotqostarđьŋ, diversanttarđьŋ, şpiondarđьŋ həm keşe ylterevselərđen ьsьn jөđөn qarap tanьj almanьlar qьna tygel, вəlki şul tiklem qəmheđ, xuşkyŋellele həm вerqatlь вulьp sьqtьlar ki, sit il dəvləttərenen agenttarьn tege jəki вьl javaplь posttarqa ytkərevgə jьş qьna yđđəre jarđam ittelər.

Dokladtarđan həm ular вujьnsa prenielərđən təвiqi rəveştə kilep sьqa torqan вəxəвheđ өs fakt şundajđar.

I.

Politik qəmheđlek

Partiaqa həm sovetqa qarşь вulqan hər tørlө aqьmdarqa qarşь kөrəşteŋ вaj təzriвəhenə ejə вulqan jetəkse iptəştəreвeđ ... xəldə xalьq doşmandarьnьŋ ьsьn jөđөn qarap tanьj almaɓlьq, harьq tirehendəge вyrelərđe tikşerep вelə almaɓlьq, ularđьŋ maskalarьn jьrta almaɓlьq dərəzələ вerqatlь həm huqьr вulьp sьqqanlьqьn ni menən aŋlatьrqa?

SSSR territoriahьnda eş itevse sit il dəvləttəre agenttarьnьŋ qorotqosloq həm diversion-şpionlьq eşe вeđđeŋ өsөn kөtөlməgən həm вьqa tiklem вulmaqaŋ вer nəmə вulьp tororqa mөmkin, tip raɓlarqa вulamь? Juq, вьnь raɓlap вulmaj. Вьl turala, Şaxtьj osoronan alьp, hunqь 10 jьl esendə xalьq xuzalьqьnьŋ tørlө tarmaqtarьnda вulqan həm ofitsial' dokumenttarda вerketelgən qorotqosloq akttarь həjləjđər.

Hunqь vaqьtta faşizmdьŋ trotskist-zinovjevsь agenttarьnьŋ qorotqosloq, şpionlьq jəki terroristik eşməkərlege xaqьnda haqlanьv kərəklegen вelderevse nindəj đə вulha signaldar həm aldan iɓkərtevse nindəj đə вulha kyrhətmələr вeđđə вulmanь, tip raɓlarqa вulamь? Juq, вьnь raɓlap вulmaj. Вьndaj signaldar вuldь, həm вol'şeviktərđen ular turahьnda onotorqa xaqь juq.

Iptəş Kirovtьŋ javьzlьq menən ytereleve вerense jet... iɓkərtmə вulьp, şul tura... ...tьŋ doşmandarь ьşanьsqa jьşьnьp ... həm вeđđeŋ ojoşmalarьвьđqa inevgə yđenə jul asьv өsөn, ikejөđlөlөk itəsəktər həm, ikejөđlөlөk itep, вol'şevik вulьp, partialь вulьp maskalanasaqtar.

„Leningrad yđəge"nə вulqan sud protsesь, şulaj uq „Zinovjev-Kamenev"qa вulqan sud protsesь la iptəş Kirovtьŋ javьzlьq menən ytereleve faktьnan kilep sьqa torqan haвaqtarqa janь nigeđləv вirđe.

„Zinovjevsь-trotskist вlok"qa вulqan sud protsesь şunь ap-asьq kyrhətte ki, zinovjevsьlar həm trotskisttar yđ əjlənələrenə вөtə doşman вurzuaz elementtarđь вerləşterələr, ular german politsia oxrankahьnьŋ şpionlьq həm diversion-terroristik agenturahьna əvereldelər, zinovjevsьlarđьŋ həm trotskisttarđьŋ ojoşmalarьвьđqa ytep inevе өsөn вerđən-вer sredstvohь вulьp ikejөđlөlөk həm maskirovka tora, вьndaj ytep inevđe вuldьrmaɓ өsөn, zinovjevsь-trotskist şajkanь вөtөrөv өsөn, iŋ toqro sredstvonь ujavlьq həm politik ytə kyrevselek kəvđələnderə, şulaj itep, „zinovjevsь-trotskist вlok"qa вulqan sud protsesь вьnan elgərge protsestarđьŋ haвaqtarьn kiŋəjtte.

VKP(в) Уđək Komitetь Iptəş Kirovtьŋ javьzlьq menən ytereleve ajqanlь 1935 jьl 18 qinvarđa jađqan yđeneŋ jaвьq xatьnda partia ojoşmalarьn politik xuşkyŋellelektən həm oвьjvatel' asьq-avьđlьlьqtan haqlanьrqa qьrqa rəveştə quştь. Jaвьq xatta əjtelgən:

„Beđđeŋ kөstəreвeđ yɓev dərəzəhendə doşman kitkən hajьn qulqa ejələşkənerək həm zьjanhьđьraq вula вara, tigən xata farazqa nigeđlənə torqan opportunistik xuşkyŋellelekte вөtөnləj вөtөrөrgə kərək. Вьndaj faraz tamьrьnan uq dөrөɓ tygel. Вьl faraz — doşmandar aqrьnlap sotsializmqa yrmələp inə вarasaqtar, tip, iŋ ađaqta ular ьsьn sotsialisttarqa əjlənerđər, tip вөtələrđe həm вөtəne ьşandьrьrqa mataşьvsь uŋ tajpьlьştьŋ kikereve ul. Dan esendə ojop jatьv həm asьq-avьđ вulьv вol'şeviktərđeŋ eşe tygel. Вeđgə xuşkyŋellelek tygel, ə ujavlьq, ьsьn вol'şevistik revolytsion ujavlьq kərək. Iɓtə totorqa kərək ki, doşmandarđьŋ xəle ni tiklem өmөthөđөrək вulha, ular sovet vlasьna qarşь kөrəştərendə sikke sredstvolarqa, вөtөvgə đusar itelgəndərđeŋ вerđən-вer sredstvolarь вulqan sikke sredstvolarqa, şul tiklem teləвerək jəвeşəsəktər. Вьnь iɓtə totorqa həm ujav вulьrqa kərək".

Trotskist-zinovjevsь вloktьŋ şpionlьq-terroristik eşməkərlege ajqanlь VKP(в) Уđək Komitetь yđeneŋ 29 ijyl 1936 jьlqь jaвьq xatьnda partia ojoşmalarьn maksimal' ujavlьqqa, xalьqtьŋ doşmandarьn, ular nisek kenə jaqşь maskalanqan вulmahьndar, tikşerep вelə вarьvqa saqьrqajnь. Jaвьq xatta əjtelgən:

„Xəder, trotskist-zinovjevsь hөrөađөlər (изверг) вeđđeŋ il xeđmətsəndərenen iŋ javьz asьvlь həm kileşə almaɓlьq doşmandarьn вөtəhen đə, — şpiondarđь, provokatorđarđь, diversanttarđь, aqgvardiestarđь, kulaktarđь h. в. ş. sovet vlasьna qarşь kөrəştə вerləştereve iɓвat itelgən вer saqta, вer jaqtan, вьl elementtar menən, ikense jaqtan, trotskisttar həm zinovjevsьlar arahьnda hər вer siktər jujьlqan вer saqta, — вeđđeŋ вөtə partia ojoşmalarьвьđ, partianьŋ вөtə aqzalarь aŋlarqa tejeştər ki, teləhəŋ qajhь ucastkala həm hər вer oвstanovkala kommunisttarđьŋ ujavlьqь zarur. Xəđerge şarttarđa hər вer вol'şevikteŋ ajьrьlmaɓ sьjfatь — partianьŋ đoşmanьn, вьl doşman nisek kenə jaqşь maskalanqan вulmahьn, tikşerep вelə вarьv вulьrqa tejeş".

Timək, signaldar həm aldan iɓkərtevđər вuldь.

Вьl signaldar həm aldan iɓkərtevđər ni nəməgə saqьrqajnьlar?

Ular partia-ojoştorov eşeneŋ jomoşaqlьqьn вөtөrөvgə, partianь şundaj вer jaqьn kilə almaɓlьq kreposqa, uqa his вer ikejөđlө ytep inə almaɓlьq kreposqa, əverelderevgə saqьrqajnьlar.

Ular partia-politik eşen narьqlap jetkermavđe вөtөnləj вөtөrөvgə, partia-politik eşen вөtə saralar menən kөsəjtev jaqьna, politik ujavlьqtь kөsəjtev jaqьna qьrqa вoroloş jahavqa saqьrqajnьlar.

Huŋ jə? Fakttar kyrhəttelər ki, signaldar həm aldan iɓkərtevđər вeđđeŋ iptəştəreвeđ tarafьnan avьrđan đa avьrьraq yđləştereldelər.

Partia dokumenttarьn tikşerev həm alьştьrьv kampaniahь ølkəhenən вөtəgə məqlym fakttar вьl turala matur itep həjləjđər.

Вьl aldan iɓkərtevđərđeŋ həm signaldarđьŋ tejeşle tə'ɓire вulmaj qalьvьn ni menən aŋlatьrqa?

Вeđđeŋ partialь iptəştəreвeđ, antisovet elementtarqa qarşь ulardьŋ kөrəş təzriвəhe вulьvqa qaramaɓtan, haqlanьv kərəklegen вelderevse totoş вer talaj signaldar həm aldan iɓkərtevse totoş вertalaj kyrhətmələr вulьvqa qaramaɓtan, xalьq doşmandarьnьŋ qorotqosloq həm şpionlьq-diversion eşe qarşьhьnda politik jaqtan kyrə-qaravsьlar вulьp sьqqanlьqtarьn ni menən aŋlatьrqa?

Вəlki вeđđeŋ partialь iptəştəreвeđ, elekkegə qaraqanda, nasarьraqqa əjləngəndərđer, aŋlьlьqtarь həm dissiplinalьlьqtarь kəmerəkkə əjləngənder? Juq, əlвittə, juq!

Вəlki ular вođolop tьva (перерождаться) вaşlaqandardьr? Juq, ulaj đa tygel! Вьndaj faraz hər вer nigeđlektən məxrym.

Timək eş niđə hun? Qajđan вьndaj asьq-avьđlьlьq, qəmheđlek, xuşkyŋellelek, huqьrlьq?

Eş şunda ki, вeđđeŋ partialь iptəştəreвeđ, xuzalьq kampanialarь menən həm xuzalьq tөđөləşөndəge qajət đur uŋьştar menən mavьqqan xəldə, qajhь вer вik møhim fakttar turahьnda, вol'şeviktərđeŋ onotorqa xaqь вulmaqan fakttar turahьnda, вarь onottolar qьna. Ular SSSR-đьŋ xalьq-ara xəle ølkəhenən вulqan вer nigeđ fakt turahьnda onottolar həm partia вiletь menən ьşьqlanьvsь həm вol'şevik вulьp maskalanьvsь, вөgөngө qorotqostarqa, şpiondarqa, diversanttarqa həm keşe ylterevselərgə tup-tura mөnəsəвəte вulqan ike вik mөhim fakttь kyrməj qaldьrdьlar.

II.

Kapitalistik qamav

Beđđeŋ partialь iptəştəreвeđ onotqan jəki вarь kyrməj genə qaldьrqan fakttar nindəj fakttar ul?

Ular, sovet vlasь donjanьŋ altьnan вer øləşөndə genə jengən, ikənlege, donjanьŋ altьnan вiş øləşөn kapitalistik dəvləttərđeŋ вiləmələre təşkil itə, ikənlege turahьnda onottolar. Ular, Sovettar Sojuzь kapitalistik qamav oвstanovkahьnda tora, ikənen onottolar. Вeđđə kapitalistik qamav turahьnda lьqьrdav qaвul itelgən, ləkin вьl — kapitalistik qamav — nindəj nəmə ikənen ujlap tөşөnөrgə teləməjđər. Kapitalistik qamav — ul вuş fraza tygel, ul вik real' həm kyŋelheđ kyrneş. Kapitalistik qamav — ul вьlaj tigən hyđ: ydendə sotsialistik tərtiptər urnaşqan вer il, Sovettar Sojuzь, вar həm ... tьş, kapitalistik rəveştə tormoş alьp ... davam itə torqan kyp ildər — ... ildər вar həm вьl ildər, Sovettar Sojuzьna høzym iter øsøn, unь qьjrattьr øsøn jəki, hər xəldə — unьŋ qøvəten ... həm unь zəqifləndərer øsøn unaj xəlde kөtөp — Sovettar Sojuzьn qamap toralar. Oşo nigeđ fakt turahьnda вeđđeŋ iptəştəreвeđ onottolar. Ə kapitalistik qamav menən Sovettar Sojuzь arahьndaqь yđ-ara mөnəsəвəttərđeŋ nigeđen tap şul вilđələj đə вit.

Məɓələn, вurzuaz dəvləttərđe alajьq. Вerqatlь keşelərđen, вurzuaz dəvləttər arahьnda, ular вer tiptəge dəvləttər вulqanlьqtan, fəqət jaqşь mөnəsəвəttər genə jəşəj, tip ujlavdarь mөmkin. Ləkin вьlaj tip tik вerqatlь keşelərđen genə ujlavь mөmkin. Ьsьnьnda ular arahьndaqь mөnəsəвəttər jaqşь kyrşelek mөnəsəвəttərenən alьɓtan alьɓьraq. Ike jerđə ike dyrt kevek, iɓвat itelgən ki, вurzuaz dəvləttər вer-вerehenеŋ tьjlьna yđđərenen şpiondarьn, qorotqostarьn, diversanttarьn, ə qajhь вer vaqьt keşe ylterevselərən đə jeвərələr, ularqa вьl dəvləttərđeŋ ucrezdenielərenə həm predpriatielərenə jerləşergə, unda yđđərenen seltəren вuldьrьrqa həm, ulardь zəqifləndərer həm qøvəttəren өđөr øsøn, „zarurlьq вula qalqanda" — ulardьŋ tьjldarьn şartlatьrqa zadanie вirələr. Xəđerge vaqьtta eş şulaj tora. Ytkəndə lə eş şulaj torđo. Məɓələn, I Napoleon zamandarьnda Jevropalaqь dəvləttərđe alajьq. Fransia ul saqьnda rustar, nemestar, avstrialьlar, anglicandar lagerьnan вulqan şpiondar menən həm diversanttar menən mьzlap tora ine. Həm, kirehensə, Anglianьŋ, nemes dəvləttərenen, Avstrianьŋ, Rossianьŋ yđđərenen tьjlьnda fransuz lagerьnan şunan đa kəm tygel handaqь şpiondarь həm diversanttarь вar ine. Anglianьŋ agenttarь Napoleondьŋ jəşəvenə ike tapqьr qasd ittelər həm Fransiala Vandea krəɓtiəndəren вer nisə tapqьr Napoleon xөkymətenə qarşь kytərđelər. Ə Napoleon xөkymətе yđe nindəj xөkymət ine? Fransuz revolytsiahьn вьvqan həm revolytsianьŋ ere вurzuaziaqa fajđalь вulqan hөđөmtələren genə haqlap qaldьrqan вurzuaz xөkymət ine. Napoleon xөkymətе yđeneŋ kyrşelərenə вurьslь вulьp qalmanь həm şulaj uq yđeneŋ diversion saralarьn kyrə kilde, ikənen həjləp tə torahь juq. Ytkəndə, вьnan 130 jьl elek şulaj вuldь. Xəđer, I Napoleondan 130 jьl ytkəs, eş şulaj tora. Xəđerge kөndə Fransia həm Anglia nemestьŋ şpiondarь həm diversanttarь menən mьzlap toralar həm, kirehensə, Germaniala yđ nəvвətendə anglo-fransuz şpiondarь həm diversanttarь eş kyrələr. Amerika japondьŋ şpiondarь həm diversanttarь menən, ə Japonia — Amerikanьqьlar menən mьzlap tora.

Вurzuaz dəvləttər arahьndaqь yđ-ara mөnəsəвəttər zakonь şundaj.

Horala: ni øsøn вurzuaz dəvləttər, вer tiptəge вurzuaz dəvləttərgə qarata вulqanqa qaraqanda, sovet sotsialistik dəvlətenə jomoşaqьraq həm jaqşь kyrşelərsərək mөnəsəвət itergə tejeştər? Ni øsøn ular Sovettar Sojuzьnьŋ tьjldarьna şpiondarđь, qorotqostarđь, diversanttarđь həm keşe ylterevselərđe, yđđərenə qərđəş вurzuaz dəvləttərđeŋ tьjldarьna jeвərevđərenə qaraqanda, ađьraq jeвərergə tejeştər? Вьnь heđ qajđan aldьqьđ? Вurzuaz dəvləttər qorotqostarđь, şpiondarđь, diversanttarđь həm keşe ylterevselərđe, teləgən вer вurzuaz dəvləteŋ tьjldarьna jeвərgəngə qaraqanda, Sovettar Sojuzьnьŋ tьjldarьna ikelətə həm øslətə kyвerək jeвərergə tejeştər, tip faraz itev marksizm qarașь nøktəhenən dөrөɓ вulmaɓmь?

Əlegə kapitalistik qamav jəşəgəndə, sit il dəvləttərenen agenttarь tarafьnan вeđđeŋ tьjldarьвьđqa jeвərelə torqan qorotqostar, şpiondar, diversanttar həm keşe ylterevselər вeđđə jəşəjəsəktər, ikənlege asьq tygelme?

Вeđđeŋ partialь iptəştəreвeđ вьnьŋ вөtəhe turahьnda onottolar həm, вьl turala onotop, əđerlekheđ torqan xəldə вulьp sьqtьlar.

Вьna nilektən japon-nemes politsia oxrankahьnьŋ trotskist agenttarьnьŋ şpionlьq-diversion eşe вeđđeŋ qajhь вer iptəştəreвeđ øsøn tulь kөtөlməgənlek вulьp sьqtь.

III.

Xəđerge zaman trotskizmь

Unan arь. Trotskist agenttarqa qarşь kөrəş alьp вarьp ta, вeđđeŋ partialь iptəştəreвeđ, вөgөngө trotskizmdьŋ inde, əjtəjek, вьnan 7-8 jьldar elek вulqan trotskizm tygel, ikənlegen, trotskizm həm trotskisttar вьl vaqьt esendə trotskizmdьŋ jөđөn tamьrьnan yđgərtkən jetdi evolytsia kisergəndər, ikənen, şuqa kyrə trotskizmqa qarşь kөrəş tə, uqa qarşь kөrəşteŋ metodtarь la tamьrьnan yđgərtelergə tejeş, ikənlegen kyrməj qaldьrđьlar, kyrməj qaldьlar. Вeđđeŋ partialь iptəştəreвeđ, trotskizmdьŋ eşse sьjnьftaqь politik aqьm вulьvđan tuqtaqanьn, trotskizm eşse sьjnьftaqь politik aqьm вulьvđ..., вьnan 7-8 jьl elek ul şulaj ine, ... raqaj (оголтелый) həm prinsipheđ вer вandaqa, sit il dəvləttərenen razvedkalavsь organdarьnьŋ zadanielərе вujьnsa eş itə torqan qorotqostar, diversanttar, şpiondar həm keşe ylterevselər вanđahьna əverelgən ikənen kyrməj qaldьrđьlar.

Eşse sьjnьftaqь politik aqьm ni nəmə ul? Eşse sьjnьftaqь politik aqьm — ul şundaj gruppa jəki partia ki, unьŋ yđeneŋ вildəle вer politik fizionomiahь, platformahь, programmahь вula, ul yđeneŋ qaraştarьn eşse sьjnьftan jəşerməj həm jəşerə almaj, ə kirehensə, yđeneŋ qaraştarьn eşse sьjnьftьŋ kyđ aldьnda asьq həm namьɓlь rəveştə propagandalaj, ul yđeneŋ politik jөđөn eşse sьjnьfqa kyrhətevđən qurqmaj, yđeneŋ ьsьn maqsattarьn həm вurьstarьn eşse sьjnьf aldьnda demonstratsialavđan qurqmaj, ə kirehensə, yđ qaraştarьnьŋ dөrөɓlegenə eşse sьjnьftь inandьrьr øsøn, jөđlөgөn (забрало) asqan køjgə eşse sьjnьfqa вara. Ytkəndə, 7-8 jьldar elek, trotskizm eşse sьjnьftaqь şundaj politik aqьmdarđьŋ вerehe вuldь, dөrөɓ, antileninsel həm şunlьqtan tərən xatalь, ləkin şulaj đa politik aqьm вuldь.

Вөgөngө trotskizm, əjtəjek, 1936 jьlqь trotskizm, eşse sьjnьftaqь politik aqьm вulьp tora, tip əjtep вulamь? Juq, ulaj tip əjtep вulmaj. Ni øsøn? Sөnki xəđerge zaman trotskisttarь, əgər đə eşse sьjnьf ulardьŋ ьsьn niəttərе turahьnda вelep qalha, ul ulardь jat keşelər itep ləqnətlər həm ulardь yđenən qьvьp jeвərer, tip şөrləp, eşse sьjnьfqa yđđərenen ьsьn jөđөn kyrhətergə qurqalar, uqa yđđərenen ьsьn maqsattarьn həm вurьstarьn asьrqa qurqalar, eşse sьjnьftan yđđərenen politik fizionomiahьn tьrьşьp-tьrmaşьp jəşerələr. Trotskisttar eşeneŋ nigeđ metodь вulьp xəđer yđđərenen qaraştarьn eşse sьjnьf esendə asьq həm namьɓlь propagandalav tygel, ə yđđərenen qaraştarьn maskalav, yđđərenə qarşь вulqandarđьŋ qaraştarьn qoldarsa вaş ejep həm jalaqajlanьp maqtav, yđđərenen qaraştarьn yđđəre вьsьraq esenə halьp monafiq həm fal'ş tapavdarь torovь, asьlda, şunьŋ menən aŋlatьla la.

1936 jьlqь sud protsesьnda, əgər iɓegeđgə tөşөrhəgeđ, Kamenev həm Zinovjev yđđərendə nindəj đə вulha politik platforma вarlьqьn qьrqa inkar ittelər. Уđđərenen politik platformahьn sud protsesьnda jəjelderevgə ulardьŋ tulь mөmkinlege вar ine. Şulaj đa ular, yđđərendə вer nindəj đə politik platforma juqlьqьn əjtep, вьnь eşləmənelər. Şik вulьrqa mөmkin tygel ki, yđđərendə platforma вarlьqьn inkar itep, ular ikəvhe lə aldanьlar. Ularđa yđđərenen politik platformahь вulqanlьqtь xəđer xatta huqьrđar đa kyrələr. Huŋ ni øsøn ular yđđərendə nindəj đə вulha politik platforma вarlьqьn inkar ittelər? Sөnki ular yđđərenen ьsьn politik jөđөn asьrqa qurqtьlar, ular yđđərenen ьsьn platformahьn, SSSR-đa kapitalizmdь restavratsialav platformahьn, — undaj platforma eşse sьjnьfta nəfrət tьvđьrasaqьnan şөrləp, demonstratsialarqa qurqtьlar.

1937 jьlqь sud protsesьnda Pətakov, Radek həm Sokol'nikov вaşqa julqa вaɓtьlar. Ular trotskisttarđьŋ həm zinovjevsьlarđьŋ politik platformahь вarlьqьn inkar itmənelər. Ular yđđərendə вildəle

(IPTƏŞ STALIN DOKLADЬNЬŊ DAVAMЬ 2-SE BITTƏ)

PARTIA EŞENEŅ JETEŞHEDLEKTƏRE HƏM TROTSKIST HƏM BAŞQA IKEJӨÐLƏLƏRÐE BӨTӨRӨV SARALARЬ TURAHЬNDA

VKP(в) Yđək Komitetь Plenumьnda iptəş STALIN deņ 1937-se jьl 3-sө martta jahaqan dokladь

IPTƏŞ STALIN DOKLADЬNЬŅ DAVAMЬ)

politik platforma barlьqьn tanьnьlar, yđđərenen javap birevđərendə unь tanьnьlar həm jəjelderđelər. Ləkin unь trotskisttar platformahьna bulьşьrqa eşse sьjnьftь saqьrьv, xalьqtь saqьrьv өsөn tygel, вəlki unь xalьqqa qarşь həm proletariatqa qarşь bulqan platforma itep ləqnətləv həm xurlav өsөn jəjelderđelər. Kapitalizmdь restavratsialav, kolxozdardь həm sovxozdardь вөtөrөv, eksploatatsia sistemahьn jaņьnan qajtarьv, Sovettar Sojuzьna qarşь huqьştь jaqьnajtьv өsөn Germanianьņ həm Japonianьņ faşist kөstəre menən sojuz, huqьş өsөn həm tьnьslьq politikahьna qarşь kөrəş, Ukrainanь nemestarqa, ə Primor'jene japondarqa ajьrьp birev menən Sovettar Sojuzьn territorial' вylgeləv, doşman dəvləttər tarafьnan Sovettar Sojuzьna hөzym bula qalqanda unьņ xərвi jeņeleven əđerləv həm, вьl вurьstarqa ireşev sredstvohь rəvşendə, — qorotqosloq, diversia, sovet vlasьnьņ jetəkselərenə qarşь individual' terror, japon-nemes faşist kөstəre fajdahьna şpionaz, — вөgөngө trotskizmdьņ Pətakov, Radek həm Sokol'nikov tarafьnan jəjelderelgən politik platformahь şundaj. Bilgele, вьndaj platformanь trotskisttar xalьqtan, eşse sьjnьftan jəşerməj buldьra almajđar ine. Həm ular unь eşse sьjnьftan qьna tygel, вəlki trotskist massanan da, trotskist massanan qьna la tygel, вəlki xatta 30-40 keşenən qiвarət вələkəj вer tөrkөm keşelərđən torqan jetəkse trotskist өƀqatlamdan da jəşerđelər. Radek həm Pətakov вьl platformanьņ xarakterь turahьnda informatsia jahav өsөn trotskisttardьņ 30-40 keşenən qiвarət вələkəj genə konferensiahьn saqьrьvqa Trotskidən rөxsət talap itkəs, Trotski, platformanьņ ьsьn xarakterь turahьnda xatta вələkəj genə tөrkөm trotskisttarqa la əjtev maqsatqa mьvafiq tygel, sөnki вьndaj „operatsia"nьņ raskol tьvđьrьvь mөmkin, tip, unь rөxsət itməgən.

Yđđərenen qaraştarьn, yđđərenen platformahьn eşse sьjnьftan qьna tygel, вəlki trotskist massanan da, trotskist massanan qьna la tygel, вəlki trotskisttardьņ jetəkse өƀqatlamьnan da jəşerevse „politik ađamattar" — xəđerge zaman trotskizmьnьņ fizionomiahь şundaj.

Ləkin вьnan kilep sьqa ki, xəđerge zaman trotskizmьn eşse sьjnьftaqь politik aqьm tip atarqa jaramaj inde.

Xəđerge zaman trotskizmь — eşse sьjnьftaqь politik aqьm tygel, вəlki prinsipheđ həm ideahьđ вer вanda, qorotqostar, diversanttar, razvedciktər, şpiondar, keşe ylterevselər вandahь, sit il dəvləttərenen razvedkalavsь organdarьnda jallanьp eş itevse ləqnətle doşmandarđьn, eşse sьjnьf doşmandarьnьn вandahь ul.

Trotskizmdьņ huņqь 7-8 jьl esendəge evolytsiahьnьņ вəxəƀheđ hөđөmtəhe şundaj.

Ytkəndəge trotskizm menən xəđerge trotskizm arahьnda ajьrma şundaj.

Bedđeņ partialь iptəştərebedđeņ xatahь şunda ki, ular ytkəndəge trotskizm menən xəđerge trotskizm arahьnda bulqan oşo tərən ajьrmanь kyrməj qaldьrđьlar. Ular şunь kyrməj qaldьrđьlar ki, trotskisttar idealь keşelər bulьvđan kyptən inde tuqtanьlar, trotskisttar olo juldaqь julвaƀardar bulьp kyptən inde əvereldelər, sovet dəvləten həm sovet vlasьn nisek kenə bulmahьn вьşьratьr өsөn, teləhə nindəj əşəkelekkə buldьqlь bulqan, вөtə qəвəxətlektərgə, xatta şpionazqa la həm yđ tьvqan ilenə tup-tura xьjanat itevgə lə buldьqlь bulqan julвaƀardar bulьp kyptən inde əvereldelər. Ular вьnь kyrməj qaldьrđьlar həm şunlьqtan, trotskisttarqa qarşь kөrəşte jaņьsa, qьrqaraq rəvəştə alьp вarьr өsөn, yđ vaqtьnda qajtanan qorola belmənelər.

Bьna ni өsөn trotskisttardьņ huņqь jьldardaqь qəвəxətlektəre bedđeņ qajhь вer partialь iptəştərebeđ өsөn tulь kөtөlməgənlek buldь.

Unan hun. Adaq kilep, bedđeņ partialь iptəştərebeđ, şunь kyrməj qaldьrđьlar ki, вer jaqtan, вөgөngө qorotqostar həm diversanttar menən, ə ulardьņ esendə faşizmdьņ trotskist agenttarь вajtaq qьna aktiv rol'de ujnajđar, həm, ikense jaqtan, Şaxtьj osoro vaqьttarьndaqь qorotqostar həm diversanttar arahьnda tөplө ajьrma вar.

Berensenən. Şaxtinestar həm prompartiestar beđgə asьqtan-asьq doşman keşelər ine. Bьlar yđđərenen kyp өlөşөndə elekke predpriatie ejələre, iƀke xuzalar mələndə elekke upravləjuşşiđər, iƀke aksioner jəmqiəttərdeņ elekke kompan'ondarь, jə вeđgə politik jaqtan asьqtan-asьq doşman bulqan вarь iƀke вurzuaz belgestər genə ine. Bьl əfəndelərđen politik ьsьn jəđənə вedđeņ keşelərđeņ вerəvhe lə şik totmaj ine. Həm şaxtinestardьņ yđđəre lə sovet qorolośona qarata yđđərenen doşman mənəsəвəttəren jəşerməj inelər. Bөgөngө qorotqostar həm diversanttar turahьnda, trotskisttar turahьnda şul uq nəməne əjtergə jaramaj. Bөgөngө qorotqostar həm diversanttar, trotskisttar, — ular kyp өlөşөndə partialь keşelər, keƀələrendə partia biletь вar keşelər, — timək, formal' jaqtan sit bulmaqan keşelər. Əgər iƀke qorotqostar bedđeņ keşelərgə qarşь вarqandar ikən, jaņь qorotqostar inđe, kirehensə, bedđeņ keşelər aldьnda jaramhaqlanalar, bedđeņ keşelərđe maqtajđar, ьşanьsqa jьşьnьp iner өsөn, ular aldьnda jalaqajlanalar. Ajьrma, kyrevegeđsə, tөplө.

Ikensenən. Şaxtinestardьņ həm prompartiestardьņ kөsө şunda ine ki, ulardьņ zarur texnik вelemdəre ađmь-kypme dərəzələ вar ine, şul uq vaqьtta inđe undaj вelemdərgə ejə bulmaqan вedđeņ keşelər ulardan өjrənergə məzвyr inelər. Bьl xəl Şaxtьj osorondaqь qorotqostarqa đur өƀtөnlөk вirə ine, ularqa irkenləp həm qamasav kyrməƀtən qorotqosloq itergə mөmkinlek вirə ine, ularqa bedđeņ keşelərđe texnik jaqtan aldap kilevgə mөmkinlek вirə ine. Bөgөngө qorotqosloqtar menən, trotskisttar menən, eş ulaj tygel. Bedđeņ keşelərgə qaraqanda вөgөngө qorotqostarđa his вer texnik өƀtөnlөktər juq. Kirehensə, bedđeņ keşelərđeņ texnik jaqtan əđerlege, вөgөngө qorotqostarqa qaraqanda, trotskisttarqa qaraqanda, kyberək. Şaxtьj osoronan alьp bedđeņ kөndərgəsə bulqan vaqьt esendə beđđə texnik jaqtan əđerlekle undarsa meņ ьsьn bol'şevistik kadrdar yƀep sьqtьlar. Texnik jaqtan yƀep sьqqan meņdərsə həm unar meņdərsə bol'şevistik jetəkselərđe atavqa mөmkin bulьr ine, ular menən saqьştьrqanda, вөtə вьl Pətakovtar həm Livşitstar, Şestovtar həm Boguslavskidər, Muralovtar həm Drobnistər—вuş lьqьrđьqtar həm texnik əđerlek qaraşь nөktəhenən əđerlek sьjnьftaqь uqьvsьlar qьna bulьp toralar. Ulaj bulqas, xəđerge zaman qorotqostarьnьņ, trotskisttarьnьņ kөsө nidə tora huņ? Ulardьņ kөsө partia biletьnda, partia biletьna ejə bulьvđarьnda tora. Ulardьņ kөsө şunda ki, partia biletь ulardь politik ьşanьslь itə həm ular өsөn bedđeņ вөtə ucrezdenielərebeđgə həm ojoşmalarьвьđqa inevgə jul asa. Ulardьņ өƀtөnlөgө şunda tora ki, ular, partia bilettarьna ejə bulьp həm sovet vlasьnьn đuƀtarь bulqan bulьp, bedđeņ keşelərđe politik jaqtan aldaj kildelər, ьşanьstь javьz qullana kildelər, aƀtьrtьn qorotqosloq itə kildelər həm Sovettar Sojuzьnьņ doşmandarьna bedđeņ dəvlət serđəren asa kildelər. Yđeneņ politik həm moral' qimməte вujьnsa şikle „өƀtөnlөk", ləkin şulaj da „өƀtөnlөk". Asьlda, вьl „өƀtөnlөk" menən şul xəl aņlatьla ki, partbiletlь keşelər bulqan həm bedđeņ ucrezdenielərebedđeņ həm ojoşmalarьвьđđьņ вөtə urьndarьna la inergə juldarь bulqan trotskist qorotqostar sit il dəvləttərenen razvedkalavsь organdarь өsөn tup-tura taвьldьq (находка) bulьp sьqtьlar.

Bedđeņ partialь qajhь вer iptəştərebeđđeņ xatahь şunda ki, ular iƀke həm jaņь qorotqostar arahьndaqь, şaxtinestar həm trotskisttar arahьndaqь вөtə вьl ajьrmanь kyrməj qaldьrđьlar, aņlamanьlar, həm, вьnь kyrməj qaldьrьp, jaņь qorotqostarqa qarşь kөrəşte jaņьsa alьp вarьv өsөn, yđ vaqtьnda qajtanan qorola belmənelər.

IV. Xuƶalьq uņьştarьnьņ kyləgəle jaqtarь

Xalьq-ara həm eske xəl өlkəhenən bulqan niged fakttar şundajđar, ular turahьnda bedđeņ partialь kyp kenə iptəştərebeđ onottolar jəki ulardь kyrməj qaldьrđьlar.

Bьna nilektən huņqь jьldardьņ qorotqosloq həm diversialar vaqiqalarьna qarşь tororqa bedđeņ keşelər əđerlekheđ xəldə bulьp sьqtьlar.

Huņ ni өsөn bedđeņ keşelər вьlardьņ вөtəhen də kyrməj qaldьrđьlar, ni өsөn ular вьlardьņ вөtəhe turahьnda la onottolar? — tip horavđarь mөmkin.

Bөtə вьl onotovsanlьq, huqьrlьq, qəmhedlek, xuşkyņellelek qajđan kilgən?

Bьl bedđeņ keşelərebedđeņ eşendəge organik вer kəmselek (порок) tygelme?

Juq, вьl organik kəmselek tygel. Bьl — vaqьtlь вer kyreneş ki, ul bedđeņ keşelər tarafьnan qajhь вer tьrьşlьqtar bulqanda jьldam вөtөrөlə ala.

Ul saqta eş nidə huņ?

Eş şunda ki, bedđeņ partialь iptəştərebeđ huņqь jьldar esendə totoş kөjөnsə xuzalьq eştəre menən jotolqajnьlar, ular huņqь sikkə tiklem xuzalьq uņьştarь menən mavьqqajnьlar həm, вөtə oşo eştər menən mavьqqandarь xəldə, — вaşqa вөtə nəmə turahьnda onottolar, вөtə qalqan nəməne taşlap qaldьrđьlar.

Eş şunda ki, xuzalьq uņьştarь menən mavьqqandarь xəldə, ular вьl eştə вөtə nəmənen вaşьn həm ađaqьn kyrə вaşlanьlar, ə Sovettar Sojuzьnьņ xalьq-ara xəle, kapitalistik qamav, partianьņ politik eşen kөsəjtev, qorotqostar menən kөrəş h. в. ş. kevek eştərgə, — вөtə вьl məs'ələlər ikense dərəzələge jəki xatta өsөnsө dərəzələge eş tip iƀəpləp, iqtiвar itməj вaşlanьlar.

Uņьştar həm өlgəşevđər — əlвittə, вөjөk eş. Sotsialistik tөđөlөş өlkəhendə bedđeņ uņьştarьвьđ ьsьndan da qajət đur. Ləkin uņьştarđьņ, donjala вөtə nəməneke lə bulqanь kevek, yđđərenen kyləgəle jaqtarь la вar. Đur uņьştar həm đur өlgəşevđər politikanь ad tatьqan keşelərđə jьş qьna qəmhedlek, xuşkyņellelek, yđ-yđenən qənəqətlənev, ylsəmdən tьş yđ-yđenə ьşanьvsьlьq, havalanьvsьlьq, maqtanьvsьlьq tьvđьra. Huņqь vaqьtta beđđə maqtanьvsьlardьņ ikheđ-sikheđ yrsegənen heđ inkar itə almajhьqьđ. Qəzəp tygel ki, sotsialistik tөđөlөş өlkəhendəge đur həm jetdi uņьştarđьņ вьl obstanovkahьnda maqtanьsьqlьq nastrojenielərе, uņьştarьвьđđь parad manifestatsialarь jahap kyƀhətev nastrojenielərе tьva, bedđeņ doşmandarđьņ kөstəren narьqlap jetkerməv nastrojenielərе, yđeвedđeņ kөstərđe arttьrьp narьqlav nastrojenielərе tьva həm, şunьņ вөtəhenen nətizəhe rəvşendə, — politik huqьrlьq kilep sьqa.

Bьnda min uņьştar menən вəjləngən qurqьnьslьqtar turahьnda, өlgəşevđər menən вəjləngən qurqьnьslьqtar turahьnda вer nisə hyđ əjtergə tejeşmen.

Qьjьnlьqtar menən вəjləngən qurqьnьslьqtar turahьnda вeđ təzriвə вujьnsa beləвeđ. Bьndaj tөr qurqьnьslьqtarqa qarşь вeđ вьna вer nisə jьl inde kөrəş alьp вaravьđ həm, əjtergə kərək, uņьşhьđ tygel. Qьjьnlьqtar menən вəjləngən qurqьnьslьqtar totanaqhьđ keşelərđə jьş qьna kyņel tөşev, yđ kөstərenə ьşanmav nastrojenielərе, pessimizm nastrojenielərе tьvđьralar. Həm, kirehensə, qьjьnlьqtarđan kilep sьqa torqan qurqьnьslьqtarđь kөrəşep jeņev turahьnda eş вarqan jerđə keşelər вьl kөrəştə sьnьqalar həm kөrəştən ьsьnlap ta sьnьqqan bol'şeviktər bulьp sьqalar. Qьjьnlьqtar menən вəjləngən qurqьnьslьqtarđьņ təвiqəte şundaj. Qьjьnlьqtarđь jeņep sьqьvđьņ hөđөmtələre şundajđar.

Ləkin ikense tөrlө qurqьnьslьqtar, uņьştar menən вəjləngən qurqьnьslьqtar, өlgəşevđər menən вəjləngən qurqьnьslьqtar вar. Eje, eje, iptəştər, uņьştar menən, өlgəşevđər menən вəjləngən qurqьnьslьqtar. Bьl qurqьnьslьqtar şunan toralar ki, politikanь ad tatьqan həm kyrgəne вik kyp bulmaqan keşelərđə, uņьştar obstanovkahь — uņьş artьnan uņьş, өlgəşev artьnan өlgəşev, plandarđь arttьrьp ytəv artьnan arttьrьp ytəv — qəmhedlek həm yđ-yđeņdən qənəqətlənev nastrojenielərе tьvđьra, ylsəv tojqohon ylterə torqan həm politik hidgerlekte tupaƀlandьra torqan parad tantanalarь həm yđ-ara qotlavđar atmosferahьn barlьqqa kilterə, keşelərđe вuşaqlandьra həm ulardь dan esendə ojovqa etərə.

Qəzəp tygel ki, havalanьv həm yđ-yđeņdən qənəqətlənevđeņ вьl tilertevse atmosferahьnda, parad manifestatsialarь həm yđ-yđeņde şav-şьvlь maqtavđar atmosferahьnda, keşelər bedđeņ ilebedđeņ jadmьşь өsөn berense dərəzələ əhəmiətle bulqan qajhь вer tөplө fakttar turahьnda onotalar, kapitalistik qamav, qorotqosloqtoņ jaņь formalarь, bedđeņ uņьştarьвьđ menən вəjləngən qurqьnьslьqtar h. в. kevek kyņelheđ fakttarđь keşelər kyrməj qaldьra вaşlajđar. Kapitalistik qamavmь? Bьl вit cepuxa! Əgər вeđ yđeвedđeņ xuzalьq plandarьвьđđь ytəjвeđ həm arttьrьp ytəjвeđ ikən, nindəjđer kapitalistik qamavđьņ nindəj əhəmiəte bulьrqa mөmkin? Qorotqosloqtoņ jaņь formalarь, trotskizmqa qarşь kөrəşme? Bьlar вөtəhe lə вuş nəmələr! Beđ yđeвedđeņ xuzalьq plandarьвьđđь ytəgən həm arttьrьp ytəgən saqta, вөtə вьl vaq nəmələrđeņ nindəj əhəmiəte bulьvь mөmkin? Partia ustavь, partia organdarьnьņ hajlap qujьlqan bulьvь, partia massahь aldьnda partia jetəkselərenen xisap вireveme? Bьlardьņ вөtəhenə lə ixtejaz вarmь huņ? Əgər beđđə xuzalьq yƀə ikən, ə eşselərđeņ həm krəƀtiəndərđeņ material xəle jaqşьrqandan-jaqşьra вara ikən, qөmymən вьl vaq nəmələr menən вolaşьv kərəkme? Bьlar вөtəhe lə вuş nəmələr! Plandarđь arttьrьp ytəjвeđ, beđđə partia nasar tygel, şulaj uq partia YK la nasar tygel, — beđgə taqь nindəj mөgөđ sьqarьv kərək? Unda, Məskəvđə partia YK-da qəzəp keşelər ultьralar: nindəjđer məs'ələlər ujlap sьqaralar, nindəjđer qorotqosloq turahьnda həjləjđər, yđđəre lə joqlamajđar, вaşqalarqa la joqlarqa вirməjđər...

Bьna heđgə xuzalьq uņьştarь menən вaş əjlənderges mavьqьv hөđөmtəhendə qajhь вer təzriвəheđ iptəştərebedđeņ politik huqьrlьq menən nisek jeņel həm „javaj" qьna joqonoslanьvьnьņ kyrenekle mьƀalь.

Uņьştar menən, өlgəşevđər menən вəjləngən qurqьnьslьqtar şundajđar.

Xuzalьq uņьştarь menən mavьqqan partialь iptəştərebedđeņ xalьq-ara həm eske xarakterđaqь fakttarđь, Sovettar Sojuzь өsөn tөplө əhəmiəte bulqan fakttarđь onotovđarьnьņ həm ilebedđe qamavsь totoş вer talaj qurqьnьslьqtarđь kyrməj qaldьrьvđarьnьņ səвəptəre şundajđar.

Bedđeņ qəmhedlekteņ, onotovsanlьqtьņ, xuşkyņellelekteņ, politik huqьrlьqtьņ tamьrđarь şundajđar.

Bedđeņ xuzalьq həm partia eşeвeđđəge jeteşhedlektərđeņ tamьrđarь şundajđar.

V. Bedđeņ вurьstarьвьđ

Bedđeņ eşeвeđđəge вьl jeteşhedlektərđe nisek вөtөrөrgə?

Bьnьņ өsөn ni eşlərgə kərək?

Tyвəndəge saralarđь вojomqa aşьrьv zarur.

1) Bөtəhenən elek, tege jəki вьl vedomstvo liniahь вujьnsa „aqьmdaqь məs'ələlər" gə вatьp jatьvsь partialь iptəştərebedđeņ iqtiвarьn, xalьq-ara həm eske xarakterđaqь đur politik məs'ələlər jaqьna вorov zarur.

2) Partia, sovet həm xuzalьq kadrdarьn politik aqartьv həm bol'şevistik sьnьqtьrьv вurьsьn niged itep qujьp, bedđeņ partiaвьđđьņ politik eşen tejeşle juqarьlьqqa kytərev zarur.

3) Bedđeņ partialь iptəştərebeđgə şunь tөşөndərə вarьv zarur ki, xuzalьq uņьştarь, ulardьņ əhəmiəte вəxəƀheđ вik вөjөk həm вeđ ularqa kiləsəktə lə, kөndən-kөn, jьldan-jьl ireşergə tьrьşasaqвьđ, — şulaj da bedđeņ вөtə sotsialistik tөđөlөş eşeвeđđe yđ esenə alьp вөtməjđər.

Xuzalьq uņьştarь menən вəjləngən həm yđ-yđeņdən qənəqətlənevđə, qəmhedlektə, politik hidgerlekteņ tupaƀlanьvьnda təqвirlənevse kyləgəle jaqtar, tik partia tөđөlөşөnөņ həm partiaвьđđьņ jəjelderelgən politik eşenen uņьştarь menən xuzalьq uņьştarь quşmarlanqan xəldə genə, вөtөrөlə alasaq, ikənen tөşөndərə вarьv zarur.

Xuzalьq uņьştarьnьņ yđđəre, ulardьņ nьqlьqь həm odajlьqь totoşlajь həm tulьhь menən partia-ojoştorov həm partia-politik eşteņ uņьştarьna вəjləngən, ikənen, вьl şarttan вaşqa xuzalьq uņьştarь qom өƀtөnə qorolqan bulьp sьqьvь mөmkin, ikənen tөşөndərə вarьv zarur.

4) Kapitalistik qamav — Sovettar Sojuzьnьņ xalьq-ara xəlen bildələj torqan niged fakt bulьvьn iƀtə totov həm вer qasan da onotmav zarur.

Əlegə kapitalistik qamav вar ikən, — sit il dəvləttərenen razvedkalavsь organdarь tarafьnan Sovettar Sojuzьnьn tьjldarьna jeвərelə torqan qorotqostar, diversanttar, şpiondar, terroristtar da bulasaqьn iƀtə totov həm вer qasan da onotmav, вьl turala iƀtə totov həm kapitalistik qamavđьņ əhəmiəten narьqlap jetkerməgən iptəştərgə qarşь, qorotqosloqtoņ kөstəren həm əhəmiəten narьqlap jetkerməgən iptəştərgə qarşь kөrəş alьp вarьv zarur.

Ber tөrlө lə xuzalьq uņьştarь, ular ni tiklem genə вөjөk bulmahьndar, kapitalistik qamav faktьn həm вьl fakttan kilep sьqa torqan hөđөmtələrđe juqqa sьqara almaj, ikənen bedđeņ partialь iptəştərebeđgə tөşөndərə вarьv zarur.

Sit il dəvləttərenen razvedkalavsь organdarьnьņ maqsattarь həm вurьstarь menən, qorotqosloq-diversion həm şpionlьq eştərenen praktikahь həm texnikahь menən bedđeņ iptəştərebedđeņ, partialь həm partiahьđ bol'şeviktərđeņ tanьşьrqa mөmkinlektəre bulhьn өsөn, kərəkle saralarđь kyrev zarur.

5) Sit ildərđeņ razvedkalavsь organdarьnьņ diversion-qorotqosloq həm şpionlьq eşenen aktiv elementtarьn kəvđələnderevse trotskisttar kyptən yk inde eşse sьjnьftaqь politik aqьm bulьvdan tuqtanьlar, ikənen, trotskisttar, kyptən yk inde eşse sьjnьftьņ mənfəqəttəre menən hьjьşa ala torqan nindəj də bulha ideaqa xeđmət itevđən tuqtanьlar, ikənen, ular prinsipheđ həm ideahьđ вer вandaqa, sit ildərđeņ razvedkalavsь organdarьnda jallanьp eşləvse qorotqostar, diversanttar, şpiondar, keşe ylterevselər вandahьna, əvereldelər, ikənen bedđeņ partialь iptəştərebeđgə tөşөndərev zarur.

Xəđerge zaman trotskizmьna qarşь kөrəştə xəđer iƀke metodtar tygel, diskussia metodtarь tygel, вəlki jaņь metodtar, tamьrьnan quptarьp taşlav həm tar-mar itev metodtarь kərək, ikənen tөşөndərev zarur.

6) Xəđerge zaman qorotqostarь menən Şaxtьj osorononņ qorotqostarь arahьndaqь ajьrmanь bedđeņ partialь iptəştərebeđgə tөşөndərev zarur, əgər Şaxtьj osorononņ qorotqostarь bedđeņ keşelərđe, ulardьņ texnik arttalьqьn fajđalanьp, texnikala aldaqan bulhalar, xəđerge zamandьņ partbiletqa ejə bulqan qorotqostarь inde, bedđeņ keşelərebedđeņ politik qəmhedlegen fajđalanьp, ulardь şunьņ menən aldajđar ki, bedđeņ keşelər ularqa partia aqzalarь itep qarap politik ьşanьs kyrhətələr, ikənen tөşөndərev zarur.

Texnikaqa ejə bulьv turahьndaqь iƀke lozungtь, Şaxtьj vaqьttarь osorona mьvafiq bulqan lozungtь, kadrdarđь politik tərвiələv turahьnda, bol'şevizmqa ejə bulьv həm bedđeņ politik ьşanьvsanlьqьвьđđь вөtөrөv turahьnda bulqan jaņь lozung menən, вөgөngө kiserelə torqan osorqa tulьhьnsa mьvafiq bulqan lozung menən, tulьlatьrqa kərək.

Horavđarь mөmkin: вьnan un jьldar elek, Şaxtьj vaqьttarь osoronda, вer julь ike lozungtь la, texnikaqa ejə bulьv turahьndaqь berense lozungtь la, kadrdarđь politik tərвiələv turahьndaqь ikense lozungtь la, вirergə jaramaj ineme ni? Juq, jaramaj ine. Beđđə bol'şeviktər partiahьnda eştər ulaj eşlənməj. Revolytsion xərəkətteņ вorolоş momenttarьnda, hər qasan nindəj də bulha вer niged lozung, şuqa totonop şunьņ arqьrь вөtə sьnjьrđь tartьp sьqarьv өsөn, yđək (узловой) lozung itep alqa qujьla. Lenin beđđe oşolaj өjrətte: bedđeņ eşteņ sьnjьrьndaqь niged вьvьndь taвьqьđ, uqa totonoqođ həm unьņ arqьrь вөtə sьnjьrđь tartьp sьqarьv həm alqa вarьv өsөn, unь tartьp sьqara kilegeđ. Revolytsion xərəkət вьl taktikanьņ вerđən-вer dөrөƀ taktika bulьp torovьn kyrhətə. Şaxtьj osoronda bedđeņ keşelərebedđeņ jomoşaqlьqь ulardьņ texnik arttalьqьnda tora ine. Ul saqta politik məs'ələlər tygel, вəlki texnik məs'ələlər bedđeņ өsөn jomoşaq urьndь təşkil itələr ine. Ul saqtaqь qorotqostarqa qarata bedđeņ politik mənəsəвəttərebeđgə kilgəndə, bol'şeviktərđeņ politik jaqtan sit keşelərgə qarata mənəsəвəttəre bulqan вьl mənəsəвəttər ap-asьq inelər. Bedđeņ вьl texnik jomoşaqlьqьвьđđь вeđ şunьņ menən вөtөrđөk ki, texnikaqa ejə bulьv turahьnda lozung birđek həm вьl udqan osor esendə texnik jaqtan əđerlekle undarsa həm jөđđərsə meņ bol'şevistik kadrdar tərвiələnek. Xəđer, bedđeņ inde texnik jaqtan əđerlekle bol'şevistik kadrdarьвьđ вar həm qorotqostar rolendə asьqtan-asьq sit keşelər, şunьņ өƀtөnə bedđeņ keşelərebeđgə saqьştьrqanda texnik өƀtөnlөktərgə ejə bulmaqan keşelər tygel, вəlki partia bilettarь bulqan həm partia aqzahьnьņ barlьq xoquqtarь menən fajđalana torqan keşelər sьqьş jahaqan вer saqta, eş вaşqa. Xəđer bedđeņ keşelərebedđeņ jomoşaqlьqьn texnik arttalьq tygel, вəlki politik qəmhedlek, partia biletьn toqtomal alqan keşelərgə huqьr ьşanьs, keşelərđe politik deklaratsialarь вujьnsa tygel, вəlki: ulardьņ eştərenen hөđөmtələre вujьnsa tikşerevđeņ bulmavь təşkil itə. Xəđer bedđeņ өsөn yđək məs'ələ bulьp, bedđeņ kadrdarьвьđđьņ texnik arttalьqьn вөtөrөv tygel, sөnki ul nigeđđə вөtөrөlgən inde, вəlki politik qəmhedlekte вөtөrөv həm partia biletьn toqtomal rəveştə alьp өlgərgən qorotqostarqa politik ьşanьvsanlьqtь вөtөrөv tora.

Şaxtьj vaqьttarь osoronda kadrdar өsөn kөrəş eşendəge yđək məs'ələ menən xəđerge osorđoņ yđək məs'ələhe arahьndaqь tamьr ajьrma şundaj.

Bьna nilektən вeđ вьnan 10 jьldar elek вer julь ike lozungtь, texnikaqa ejə bulьv turahьndaqь lozungtь la, kadrdarđь politik tərвiələv turahьndaqь lozungtь la, вirə almanьq həm вirergə tejeş tə tygel inek.

Bьna nilektən texnikaqa ejə bulьv turahьndaqь iƀke lozungtь xəđer bol'şevizmqa ejə bulьv turahьnda, kadrdarđь politik tərвiələv turahьnda həm bedđeņ politik qəmhedlegeвedđe вөtөrөv turahьnda bulqan jaņь lozung menən tulьlatьv zarur.

7) Hər вer alqa вarьvьвьđ menən beđđə sьjnfi kөrəş jənəhe вarqan hajьn kyberək hynə вarьrqa tejeş, bedđeņ uņьştarьвьđ dərəzəhensə sьjnfi doşman jənəhe вarqan hajьn qulqa ejələşkənerək bula вara, — вьl serek teorianь qьjratьv həm sьtkə ьrqьtьv zarur.

Bьl — tik serek teoria qьna tygel, вəlki qurqьnьslь teoria la, sөnki ul bedđeņ keşelərebeđđe joqlata, ulardь qapqanqa inderə, ə sovet vlasьna qarşь kөrəşev өsөn sьjnfi doşmanqa tьn alьvqa mөmkinlek вirə.

Kirehensə, ni tiklem kyberək alqa вarhaq, uņьştarьвьđ ni tiklem kyberək bulha, qьjratьlqan eksploatator sьjnьftarđьņ qaldьqtarь şul tiklem kyberək javьzlana вarasaqtar, ular kөrəşteņ ytkererək formalarьna şul tiklem tiđerək вarasaqtar, ular sovet dəvlətenə şul tiklem kyberək вьsьraqlьq eşləjəsəktər, ular kөrəşteņ iņ saja sredstvolarьna, вөtөvgə dusar itelgəndərđeņ huņqь sredstvolarь bulqan sredstvolarqa, şul tiklem kyberək jəвeşəsəktər.

Qьjratьlqan sьjnьftarđьņ qaldьqtarь SSSR-da jaņqьđ tygeldər, ikənen kyđđə totorqa kərək. Ular SSSR siktərenən tьştaqь bedđeņ doşmandar tarafьnan tup-tura вulьşlьq alalar. Sьjnfi kөrəş sferahь SSSR siktəre menən genə sikləngən, tip ujlav xata bulqan bulьr ine. Əgər sьjnfi kөrəşteņ вer osononņ xərəkəte SSSR ramkalarьnda bulha, unьņ ikense oso beđđe qamaqan вurzuaz dəvləttərđeņ siktəre esenə hudьla. Qьjratьlqan sьjnьftarđьņ qaldьqtarь вьl turala belməve mөmkin tygel. Həm tap вьna ular вьl turala belgəngə kyrə lə, ular alda la yđđərenen saja sьqьştarьn davam itterəsəktər.

Tarix beđđe şulaj өjrətə. Leninizm beđđe şulaj өjrətə.

Bьlardьņ вөtəhen də iƀtə totov həm haq torov zarur.

8) Ikense вer serek teorianьņ əjtevensə: kemdeņ qorotqosloq iteve hər vaqьtta la tygel həm kem yđ eşendə qajhь saqta qьna bulha la uņьştar kyrhətə ikən, jənəhe ul qorotqos bula almaj, — вьl serek teorianь la qьjratьv həm sьtkə ьrqьtьv zarur.

(IPTƏŞ STALIN DOKLADЬNЬŅ DAVAMЬ 3-SӨ BITTƏ)

PARTIA EŞENEꞐ JETEŞHEDLEKTƏRE HƏM TROTSKIST HƏM BAŞQA IKEJƟĐLƟLƏRĐE BƟTƟRƟV SARALARЬ TURAHЬNDA

VKP(ʙ) Yđək Komitetь Plenumьnda iptəş STALINdeꞑ 1937-se jьl 3-sɵ martta jahaƣan dokladь

(IPTƏŞ STALIN DOKLADЬNЬꞐ AĐAƢЬ)

ʙь qəzəp teoria yđ avtorđarьnьꞑ ʙer qatlьlьƣьn faşlaj. ʙer genə qorotqos ta, əgər ul ʙik qьƀqa srokta faş itelergə teləməhə, gel genə qorotqosloq itep tormajasaq. Kirehensə, ьsьn qorotqos vaqьt-vaqьt ydeneꞑ eşendə uꞑьştar kyrhətergə tejeş, sɵnki ʙь — uƣa qorotqos ʙulьp haqlanьv ɵsɵn, ьşanьsƣa jьşьnьr inev ɵsɵn həm ydeneꞑ qorotqosloq eşen davam ittere ɵsɵn ʙerđən-ʙer sredstvo.

ʙь məs'ələ asьq həm artaʙan təşəndərevđərgə moxtaz tygel, tip ujlajьm min.

9) Ɵsɵnsɵ ʙer serek teorianьꞑ əjtevensə: xuzalьq plandarьnьꞑ sistematik ytəleve qorotqosloqto həm qorotqosloqtoꞑ hɵđɵmtələren jənəhe juq dərəzəhenə qajtarьp qaldьra, — ʙь serek teorianь la qьjratьv həm sitkə ьrƣьtьv zarur. ʙьndaj teoria ʙer genə maqsattь: ʙeđđeꞑ raʙotniktərereʙeđđeꞑ vedomstvo yđen-həjəvselegen (ведомственное самолюбие) qьtьqlavđь, ularđь tьnьslandьrьvđь həm ularđьn qorotqosloqqa qarşь kərəşen jomoşartьvđь qьna kyđətə ala.

„ʙeđđeꞑ xuzalьq plandarьʙьđđьꞑ sistematik ytəleve" ni tigən hyđ?

ʙerensenən, ʙeđđeꞑ ʙɵtə xuzalьq plandarьʙьđđьꞑ tyʙənəjtelgən ʙulьp-torovđarь iƀʙat itelde, sɵnki ular ʙeđđeꞑ xalьq xuzalьƣь esendə jəşerenep jatqan ʙik đur rezervtarđь həm mɵmkinlektərđe iƀəpkə almajđar.

Ikensenən, totoşlaj narkomattar ʙujьnsa xuzalьq plandarьnьꞑ tulajьm ytəleve, qajhь ʙer ʙik mɵhim tarmaqtar ʙujьnsa plandar şulaj uq ytələ, tigən hyđ tygel əle. Kirehensə, fakttar hɵjləjđər ki, jьllьq xuzalьq plandarьn ytəgən həm xatta arttьrьp ytəgən totoş ʙer talaj narkomattar xalьq xuzalьƣьnьn qajhь ʙer ʙik mɵhim *tarmaqtarь ʙujьnsa plandarđь sistematik rəveştə ytəməjđər.*

Ɵsɵnsɵnən, şik ʙulьrƣa mɵmkin tygel ki, əgər qorotqostar faş itelgən həm sьƣarьp ьrƣьtьlƣan ʙulmahalar ine, xuzalьq plandarьnьꞑ ytəleve menən eş kyp nasar toror ine, tikşerelə torƣan teorianьꞑ kyrə qaravsь avtorđarьna ʙь turala xəterlərgə kərək ine.

Dyrtensenən, qorotqostar ƣəđəttə yđđərenen tɵp qorotqosloq eşen tьnьs vaqьt osorona tygel, ʙəlki huƣьş aldь jəki naq huƣьş osorona tura kilterələr. Əjtəjek, ʙeđ „xuzalьq plandarьnьꞑ sistematik ytəleve" turahьndaƣь serek teoria menən yđeʙeđđe ʙəvetə ʙaşlanьq həm qorotqostarƣa tejmənek, ti. Əgər qorotqostarƣa „xuzalьq plandarьnьꞑ sistematik ytəleve" turahьndaƣь serek teoria ьşьƣьna jəşerenev mɵmkinlege ʙirep, ularđь ʙeđđeꞑ xalьq xuzalьƣьʙьđ esendə qaldьrhaq ine, qorotqostarđьꞑ huƣьş ʙula qalƣanda ʙeđđeꞑ dəvləteʙeđgə nindəj đur zarar kilterəsəktəren ʙь serek teorianьꞑ avtorđarь kyđ aldьna kilterələrme.

„Xuzalьq plandarьnьꞑ sistematik ytəleve" turahьndaƣь teorianьꞑ qorotqostar ɵsɵn fajđalь teoria ikənlege asьq tygelme?

10) Dyrtense ʙer serek teorianьꞑ əjtevensə: staxanofsьlar xərəkəte qorotqosloqto ʙɵtɵrɵvđeꞑ jənəhe niged sredstvohь ʙulьp tora, — ʙь serek teorianь la qьjratьv həm sitkə ьrƣьtьv zarur.

ʙь teoria qorotqostarƣa tɵʙəlgən udarđь staxanofsьlar turahьnda həm staxanofsьlar xərəkəte turahьnda ьƣьrđavđar şav-şьvь aƀtьnda ulardan sitkə jantajtьv ɵsɵn ujlap sьƣarьlƣan.

Ip. Molotov ydeneꞑ dokladьnda totoş ʙer talaj fakttarđь, Donʙasstaƣь həm Kuzʙasstaƣь trotskist həm trotskist tygel qorotqostar, ʙeđđeꞑ politik ƣəmhed iptəştərđeꞑ ьşanьsьnan javьz fajđalanьp, staxanofsьlarđь sistematik rəveştə aldap jɵrɵtkəndər, ularđьꞑ təgərməstərenə tajaq tьqqandar, ularđьꞑ uꞑьşlь eşləvenə jahalma rəveştə ʙer talaj qamasavlьqtar tьvđьrƣandar həm ađaq kilep, ularđьꞑ eştəren hytkəndər, ikənlege turahьnda hɵjləvse fakttarđь, demonstratsialanь. Əgər kapital' tɵđɵleştəꞑ qorotqosloq menən alьp ʙarьlьvь, əjtəjek, Donʙassta kymer sьƣarьv ʙujьnsa temptarđan artta qalƣan əđerlek eştəre menən ʙɵtə ʙaşqa eştər arahьnda ɵđəkləkkə kiltergən ikən, staxanofsьlar jaꞑƣьđđarь qьna ni eşləj alalar? Staxanofsьlar xərəkəte eşte alƣa jeʙərhen ɵsɵn həm ydeneꞑ ʙɵjɵk missiahьn ytəhen ɵsɵn, qorotqostarđьꞑ ʙɵtə həm hər tɵrlɵ maxinatsialarьna qarşь ul yđe ʙeđđeꞑ taraftan real' jarđamƣa moxtaz, ikəne asьq tygelme? Qorotqosloqqa qarşь kərəş, qorotqosloqto ʙɵtɵrɵv, qorotqosloqto avьđlьqlav ɵsɵn kərəş — staxanofsьlar xərəkətenen ʙɵtə kiꞑlege menən jəjelderelere ɵsɵn zarur şart, ikəne asьq tygelme?

ʙь məs'ələ şulaj uq asьq həm artaʙan təşəndərevđərgə moxtaz tygel, tip ujlajьm min.

11) ʙişense serek teorianьꞑ əjtevensə: trotskist qorotqostarđьꞑ jənəhe rezervtarь inde juq, ular jənəhe yđđərenen ađaqƣь kadrđarьn alьp ʙɵtɵrɵp kilələr, — ʙь serek teorianь la qьjratьv həm sitkə ьrƣьtьv zarur.

ʙь teoria dɵrɵƀ tygel, iptəştər. ʙьndaj teorianь tik ʙerqatlь keşelər genə ujlap sьƣara aldьlar. Trotskist qorotqostarđьꞑ yđ rezervtarь ʙar. Ular ʙɵtəhenən də elek SSSR-đaƣь qьjratьlƣan eksploatator sьjnьftarđьꞑ qaldьqtarьnan toralar. Ular SSSR-dьꞑ siktərenən tьştaƣь həm Sovettar Sojuzьna doşman ʙulƣan totoş ʙer talaj gruppalarđan həm ojoşmalarđan toralar.

Məƀələn, ɵstən ike ɵlɵşɵ şpiondarđan həm diversanttarđan torƣan trotskist kontrrevolytsion IV Internatsionaldь alajьq. ʙь rezerv tygelme ni? ʙь şpionlьq internatsionalь trotskisttarđьꞑ şpionlьq-qorotqosloq eşe ɵsɵn kadrđar əjrьp sьƣarasaq, ikəne asьq tygelme ni?

Jəki taƣь la, məƀələn, Norvegialaƣь projdoxa Şeflo gruppahьn alajьq, ʙь gruppa yđendə oʙer-şpion Trotskide aƀьrap, uƣa Sovettar Sojuzьna ʙьsьraqlьq eşləvgə jarđam itte. ʙь gruppa rezerv tygelme ni? ʙь kontrrevolytsion gruppanьꞑ alda la trotskist şpiondarƣa həm qorotqostarƣa xeđmət kyrhətep torasaƣьn kem inkar itə ala?

Jəki taƣь la, məƀələn, Şeflo kevek yk projdoxanьꞑ ikense gruppahьn, Fransialaƣь Suvarin gruppahьn, alajьq. Ul rezerv tygelme ni? Sovettar Sojuzьna qarşь trotskistik şpionlьq-qorotqosloq eşendə trotskisttarƣa şulaj uq ʙь projdoxalar gruppahь la jarđam itəsəgen inkar itep ʙulamь ni?

Ə faşisttarƣa jənen həm tənen hatqan hər tɵrlɵ şunda Rut Fişerdar, Maslovtar, Urʙanstar, Germanianan ʙulƣan ʙɵtə ʙь əfəndelər, — ular trotskistik şpionlьq-qorotqosloq eşe ɵsɵn rezervtar tygelme ni?

Jəki, məƀələn, Amerikalaƣь jađьvsьlarđьꞑ məƣlym zulik Istmen ʙaşsьlьƣьnda ʙulƣan məƣlym ordahь, SSSR eşse sьjnfьna jala jaʙьv menən genə jəşəj torƣan ʙɵtə ʙь qələm julʙaƀardarь.—ular trotskizm ɵsɵn rezerv tygelme ni?

Trotskisttar ađaqƣь kadrđarьn alьp ʙɵtɵrə kilələr, tigən serek teorianь sitkə ьrƣьtьrƣa kərək.

12) Ađaq kilep, taƣь la ʙer serek teorianь: ʙeđ, ʙol'şeviktər, kyp, ə qorotqostar ađ ʙulƣanlьqtan, ʙeđgə, ʙol'şeviktərgə, undarsa million keşelər ʙulьşlьq itələr, ə trotskist qorotqostar tik ʙerəmektər həm tiƀtələr genə ʙulƣanlьqtan, ʙeđ inde, ʙol'şeviktər, nindəjder ʙer tɵrkɵm qorotqostarƣa iƣtiʙar itməj də ʙuldьra alьr inek, tigən serek teorianь qьjratьv həm sitkə ьrƣьtьv zarur.

ʙь dɵrɵƀ tygel, iptəştər. ʙь ƣəzəptən də ƣəzəʙerək teoria — qorotqosloqqa qarşь kərəşə ʙelməvđəre arqahьnda eştə hɵrləgɵp jьƣьlƣan qajhь ʙer jetəkse iptəştəreʙeđđe jьvatьv ɵsɵn, həm ularđьꞑ ujavlьƣьn joqlatьv ɵsɵn, ularƣa tьnьs joqlarƣa ʙirev ɵsɵn ujlap taʙьlƣan teoria.

Trotskist qorotqostarƣa ʙerəmektər genə, ə ʙol'şeviktərgə undarsa million keşelər ʙulьşlьq itələr — ʙь, əlʙittə, dɵrɵƀ. Ləkin ʙьnan qorotqostar ʙeđđeꞑ eşkə iꞑ jetdi zarar itə almajđar, ikəne his tə kilep sьqmaj. ʙьsьraqlьq eşləv həm qorotqosloq itev ɵsɵn, ʙьnьꞑ ɵsɵn ʙer đə kyp handaƣь keşelər talap itelməj. Dneprostrojdь tɵđɵp jetkerev ɵsɵn undarsa meꞑ eşsələrđe xodqa jeʙərergə kərək. Ə unь şartlatьv ɵsɵn, ʙьnьꞑ ɵsɵn ixtimal ʙer nisə tiƀtə keşe talap iteler, artьq tygel. Huƣьş vaqьtьnda srazeniene otor ɵsɵn, ʙьnьꞑ ɵsɵn ʙer nisə korpus qьđьlarmiestar kərək ʙulьvь mɵmkin. Ə fronttaƣь ʙь otoşto jemerer ɵsɵn, ʙьnьꞑ ɵsɵn qajđalьr armia ştaʙьnda jəki xatta divizia ştaʙьnda operativ plandь urlaj alьvsь həm unь doşman qulьna tapşьrьvsь ʙer nisə keşenən torƣan şpiondarđьꞑ ʙulьvь jetə. Đur timer jul kyperen tɵđɵp jetkerev ɵsɵn, ʙьnьꞑ ɵsɵn meꞑdərsə keşelər talap itelə. Ləkin unь şartlatьv ɵsɵn, ʙьƣa ʙarь ʙer nisə keşe jetə. ʙьndaj miƀaldarđь tiƀtələp həm jɵđərləp kiltererge mɵmkin ʙulьr ine.

Timək, ʙeđ kyp, ə ular, trotskist qorotqostar, ađ, tiev menən yđeꞑde jьvatьrƣa jaramaj.

Şuƣa ireşergə kərək ki, ular, trotskist qorotqostar, ʙeđđeꞑ saftarđa his tə ʙulmahьndar.

ʙeđđeꞑ eştəge jeteşhedlektərđe ʙeđđeꞑ ojoşmalarьʙьđ, xuzalьq həm sovet, şulaj uq administrativ həm partia ojoşmalarь ɵsɵn, dɵjɵm ʙulƣan jeteşhedlektərđe ʙɵtɵrɵv turahьndaƣь məs'ələ menən eş şulaj tora.

ʙь jeteşhedlektərđe ʙɵtɵrɵv ɵsɵn zarur saralar şundajđar.

Spetsial' rəveştə partia ojoşmalarьna həm ularđьꞑ eşendəge jeteşhedlektərgə kilgəndə inde, heđđeꞑ qaramaƣьƣьđƣa inderelə torƣan rezolytsia projektьnda ul jeteşhedlektərđe ʙɵtɵrɵv saralarь turahьnda jeterlek jentekle rəvetşə əjtelə. Şuƣa kyrə, ʙьnda eşteꞑ ʙь jaƣь turahьnda odaq tuqtavđьꞑ zarurlьƣь juq, tip ujlajьm min.

ʙeđđeꞑ partia kadrđarьʙьđđь politik əđerləv həm mɵkəmməlləşterev turahьndaƣь məs'ələ ʙujьnsa qьna ʙer nisə hyđ əjtke kilə.

Min ujlajьm ki, əgər ʙeđ partia kadrđarьʙьđđь, tyʙəndəꞑ juƣarьƣa tiklem, eske həm xalьq-ara oʙstanovkala irken orientirovka jahaj alьrlьq itep, ideologik jaqtan əđerləj həm politik jaqtan sьnьqtьra alhaq ine, əgər ʙьnь ʙuldьra alhaq ine, əgər ʙeđ ularđь ilgə jetəkselek itev məs'ələləren jetdi xatalarhьđ xəl itergə ʙuldьqlь, tulьhьnsa ɵlgɵrgən leninselər, marksistar itə alhaq ine, ul saƣьnda ʙьnьꞑ menən ʙeđ ʙurьstarьʙьđđьꞑ undan tuƣьđьn xəl itkən ʙulьr inek.

Partiaʙьđđьꞑ jetəkse sostavь menən eş nisek tora? Partiaʙьđđьꞑ sostavьnda, əgər unьꞑ jetəkse qatlamdarьn kyđđə totham, 3-4 meꞑgə jaqьn juƣarь jetəkselər ʙar. ʙь — partiaʙьđđьꞑ generalitetь, tip əjter inem min.

Unan arь 30-40 meꞑ urta jetəkselər ʙar. ʙь — partiaʙьđđьꞑ ofitserđarь.

Unan arь partianьꞑ 100-150 meꞑgə jaqьn tyʙən komanda sostavь ʙar. ʙь, əjtəjek, partiaʙьđđьꞑ unter-ofitserđarь.

Oşo komanda kadrđarьnьꞑ ideologik kimələn həm politik sьnьƣьvьn kytərergə, ʙь kadrđarđь yđđərenen yrlətelevđəren kɵtkən ɵr-jaꞑь kɵstər menən tulьlandьrьrƣa həm şul rəveşle jetəkse kadrđar sostavьn kiꞑəjtergə, — ʙьna ʙurьs.

ʙьnьꞑ ɵsɵn ni talap itelə?

ʙɵtəhenən də elek ʙeđđeꞑ partia jetəkselərenə, jacejka sekretarđarьnan alьp ɵlkə həm respuʙlikan partia ojoşmalarьnьꞑ sekretarđarьna tiklem, yđđərenen ьsьn urьnʙaƀarđarь ʙulьrƣa ʙuldьqlь ʙulƣan ikeşər keşene, ikeşər raʙotnikte məƣlym ʙer osor esendə hajlap alьvđь təqdim itev zarur.

Ə hər ʙer sekretarƣa ike urьnʙaƀarđь qajđan taʙьrƣa, ʙeđđə undaj keşelər juq, uƣa jaraqlь raʙotniktər juq, tip əjtevđəre mɵmkin. ʙь dɵrɵƀ tygel, iptəştər. ʙuldьqlь keşelər, talantlь keşelər ʙeđđə undarsa meꞑ. Ularđь tik ʙelergə həm, iƀke urьnda artьq torop kitməhendər həm serej ʙaşlamahьndar ɵsɵn, vaqьtьnda yrlətergə genə kərək. Eđləged də taʙьp alьrhьƣьđ.

Unan arь. Jacejka sekretarđarьn partia uqьtьvь həm qajtanan əđerləv ɵsɵn hər ʙer ɵlkəneꞑ yđəgendə dyrt ajlьq **„Partia kurstarь"** tɵđɵv zarur. ʙь kurstarƣa partianьꞑ ʙɵtə təvge ojoşmalarьnьꞑ (jacejkalarьnьꞑ) sekretarđarьn jynəldererge, ə huꞑьnan, ular kurstarđь ytep, urьndarьna qajtqas, — ularđьꞑ urьnʙaƀarđarьn həm partianьꞑ təvge ojoşmalarьnьꞑ iꞑ ʙuldьqlь aƣzalarьn jynəldererge kərək.

Unan arь. Rajon ojoşmalarьnьꞑ ʙerense sekretarđarьn politik qajtanan əđerləv ɵsɵn SSSR ʙujьnsa, əjtəjek, iꞑ mɵhim 10 yđəktə higeđ ajlьq **„Lenin kurstarь"** tɵđɵv zarur. ʙь kurstarƣa rajon həm okrug partia ojoşmalarьnьꞑ ʙerense sekretarđarьn jynəldererge, ə huꞑьnan, ular kurstarđь ytep, urьndarьna qajtqas, — ularđьꞑ urьnʙaƀarđarьn həm rajon həm okrug ojoşmalarьnьꞑ iꞑ ʙuldьqlь aƣzalarьn jynəldererge kərək.

Unan arь. Qala ojoşmalarьnьꞑ sekretarđarьn ideologik qajtanan əđerləv həm politik mɵkəmməlləşterev ɵsɵn VKP(ʙ) Yđək Komitetь ergəhendə altь ajlьq **„Partia tarixe həm partia politikahь kurstarь"** tɵđɵv zarur. ʙь kurstarƣa qala ojoşmalarьnьꞑ ʙerense jəki ikense sekretarđarьn jynəldererge, ə huꞑьnan, ular kurstarđь ytep, urьndarьna qajtqas, — qala ojoşmalarьnьꞑ iꞑ ʙuldьqlь aƣzalarьn jynəldererge kərək.

Ađaq kilep, VKP(ʙ) Yđək Komitetь ergəhendə altь ajlьq **„Eske həm xalьq-ara politika məs'ələləre ʙujьnsa kəꞑəşmə"** tɵđɵv zarur. ʙьƣa ɵlkə, kraj ojoşmalarьnьꞑ həm milli kompartialar yđək komitettarьnьꞑ ʙerense sekretarđarьn jynəldererge kərək. ʙь iptəştər ʙeđđeꞑ partiaʙьđđьꞑ Yđək Komitetь jetəkseləren alьştьra alьrlьq ʙer genə almaştь tygel, ʙəlki ʙer nisə almaştarđь ʙirergə tejeştər. ʙь zarur həm ʙь eşlənergə tejeş.

Min ʙɵtɵrəm, iptəştər.

Şul rəveşle ʙeđ eşeʙeđđeꞑ niged jeteşhedlektəren, ʙeđđeꞑ ʙɵtə, xuzalьq, administrativ, partia ojoşmalarьʙьđ ɵsɵn dɵjɵm ʙulƣandarьn da, şulaj uq spetsial' rəveştə partia ojoşmalarьna qьna xas ʙulƣandarьn da, eşse sьjnьftьꞑ doşmandarь tarafьnan yđđərenen diversion-qorotqosloq həm şpionlьq-terroristik eşe ɵsɵn fajđalanьla torƣan jeteşhedlektərđe ʙajanlanьq.

Unan arь, ʙeđ, ʙь jeteşhedlektərđe ʙɵtɵrɵv həm sit ildərđeꞑ razvedkalavsь organdarьnьꞑ trotskist-faşist agenttarьnьꞑ diversion-qorotqosloq həm şpionlьq-terroristik sьƣьştarьn zararhьđlandьrьv ɵsɵn zarur ʙulƣan niged saralarđь ʙildələp sьqtьq.

Horala: ʙɵtə ʙь saralarđь ʙojomƣa aşьra alaʙьđmь, ʙeđđə ʙьnьꞑ ɵsɵn ʙɵtə zarur mɵmkinlektər ʙarmь?

His hyđhed, ʙojomƣa aşьra alaʙьđ. ʙojomƣa aşьra alaʙьđ, sɵnki ʙeđđə ʙь saralarđь ʙojomƣa aşьrьv ɵsɵn zarur ʙulƣan ʙɵtə sredstvolar ʙeđđeꞑ qaramaƣьʙьđđa ʙar.

ʙeđđə ni nəmə jetməj huꞑ?

ʙer genə nəmə: yđ ƣəmhedlegeʙeđđe, yđ xuşkyꞑelleleгeʙeđđe, yđ politik kyrə qaravьʙьđđь ʙɵtɵrɵvgə əđerlek kenə jetməj.

Sɵj oşonda.

Ləkin ʙeđ, kapitalizmdь qolatqan, nigeđđə sotsializmdь tɵđɵp jetkergən həm donja kommunizmьnьꞑ ʙɵjɵk ʙajraƣьn kytərgən ʙeđ, ʙь kɵlkɵ həm idiotlьq avrьvьn ʙɵtɵrɵp arьna almaʙьđmь inde?

Unь motlaq, əgər, əlʙittə, ʙьnь teləhək, ʙɵtɵrɵp arьnьrʙьđ, ikənlegendə şɵʙhələnergə ʙeđđə nigedlektər juq. Jaʙaj qьna tygel, ə ʙol'şeviktərsə, ьsьntьlap ʙɵtɵrɵp arьnьrʙьđ.

Həm ʙь idiotlьq avrьvьn ʙɵtɵrɵp arьnƣas, ʙeđ tulь ьşanьslьq menən əjtə alaʙьđ ki, ʙeđgə his ʙer tɵrlɵ doşmandar, eskeləre lə, tьşqьlarь la, qurqьnьslь tygel, ʙeđgə ularđьꞑ sьƣьştarь qurqьnьslь tygel, sɵnki ʙeđ, ularđь xəđerge kɵndə qьjrata ʙarьvьʙьđ kevek, ularđь ytkəndə qьjrata kilgəneʙeđ kevek, ularđь kiləsəktə qьjrata ʙarasaqʙьđ. **(Alqьştar).**

Revolytsion ujavlьq menən tulь qorallanƣan ʙulьrƣa

VKP(ʙ) Yđək Komitetь plenumь qararь, ajrьmsa B[illegible]n həm Rьjkoftьꞑ partianan sьƣarьv turahьndaƣь qarar, partia, komsomol aldьnda, ɵtə il aldьnda, revolytsion ujavlьq turahьnda məs'ələne jaꞑьnan həm jaꞑьnan ajrьmsa ytkenlek menən quja. Trotskist ylterevselərđeꞑ, qortqostarđьꞑ, diversant həm şpiondarđьꞑ, faşistar oxrankahьnьꞑ zadaniehe ʙujьnsa eş itevse ʙь jallanƣan ʙandanьꞑ ođaq vaqьttar maskerovatsa iteve həm ajrьm xuzalьqsьlarđь həm tɵrlɵ ojoşma jetəkseləren ađaştьrьv faktahь ʙeđđe ʙik kyp nəməgə ɵjrətergə tejeş. Faşistik lozutciktərđeꞑ ƣəʙəxət eşməkərlektəre, ʙeđđeꞑ kyp kenə iptəştəreʙeđđeꞑ ьsьn revolytsion ujavlьqtarь jeteşməv arqahьnda mɵmkin ʙulьp sьqtь.

ʙeđđeꞑ uꞑьştarьʙьđ ʙik đur. Hər kɵn sotsializmdьꞑ jaꞑь jeꞑevđəren kilterə. Uꞑьştar menən iƀergən qajhь ʙer jetəkselər idiotlьq avrьvь ʙulƣan—asьq avьđlьlьq, tьnьslanьv, politik huqьrlьq menən avrьjđar. Ularƣa inde, ʙeđđeꞑ uꞑьştarьʙьđ kyp ʙulƣan hajьn, sьjnfi kərəş jomoşara kevek kyrenə ʙaşlaj. Iptəş Stalin 1933-sɵ jьlda uq inde „ʙerense ʙişjьllьqtьꞑ jomƣaqtarь" turahьndaƣь dokladьnda ʙьlaj tine:

„Qajhь ʙer iptəştər sьjnьftarđь ʙɵtɵrev,sьjnьfhьđ jəmƣiət tuvđьrьv həm dəvlətteꞑ ʙɵtɵvgə ʙarьvь turahьndaƣь tizistь, jalqavlьqtь, tьnьslanьvđь aqlav, sьjnfi kərəşteꞑ hynə ʙarьvь həm dəvlət vlasьnьꞑ jomoşarьvь turahьndaƣь kontrrevolytsion teorianь aqlav itep aꞑlanьlar. ʙь keşelərđeꞑ ʙeđđeꞑ partiaʙьđ menən dɵjɵm ʙer nəməhe lə ʙulьvь mɵmkin tygel. ʙь qajtanan tьvьvsьlar jəki dvruşniktər —ʙьlarđь partianan rəximhed qьvьrƣa kərək. Sьjnьftarđь ʙɵtɵrɵvgə sьjnfi kərəşteꞑ hynev julь menən tygel, ə unьꞑ kɵsəjev julь menən ireşelə. Dəvlətteꞑ ʙɵtɵvgə ʙarьvь dəvlət vlasьn jomoşartьv aşa tygel, ə ylə ʙarьvsь sьjnьftarđьn qaldьqtarьn ʙɵtɵnləj juq itev həm əle ʙɵtɵvđən jьraq ʙulƣan həm əle tiđ genə ʙɵtɵrlɵk ʙulmaƣan kapitalistik qamap alьnьvƣa qarşь oʙoronanь ojoştorov ɵsɵn dəvlət vlasьn maksimal' kɵsəjtev aşa kiler".

Ideotlьq avrьvь—asьq avьđlьlьq, xuş kyꞑelelek, politik huqьrlьq menən avrьvsь keşelər xəđergə əle sotsializmdьꞑ jer şarьnьꞑ altьnan ʙer ɵlɵşɵndə genə jeꞑgənlegen onotqandar. ʙeđđeꞑ doşmandarьʙьđđьꞑ sit ildən yđđərenen agenttarьn, razvidciktarьn, diversinttarьn həm şpiondarьn ʙeđgə sьƣarьrƣa hər vaqьt tьrьşasaqtarьnda eştəre juq. Ə faşistik razvidciktar yđđərenə jarđamsьlarđь tarqalьvsьlar, totanaqhьđ eleminttar arahьnan, ʙɵtɵrələp jetməgən sьjnfi doşmandar arahьnan eđləjəsəktər.

Politik huqьrđar iptəş Stalindeꞑ: „kapitalistik q a m a v—u l jaʙaj geografik aꞑlatma qьna tygel. Kapitalistik q a m a v—u l SSSR əjlənəhendə, moral' jaqtan həm material jaqtan, həm finansovьj ʙlokada julь menən həm kərək ʙulha huƣьş intervinisəhe julь menən SSSR esendəge ʙeđđeꞑ sьjnfi doşmandarьʙьđƣa jarđam kyrhətergə əđer ʙulƣan doşmansь sьjnfi kɵstər ʙar tigən hyđ". tip kyrhəteven onotqandar.

Kapitalizmdьꞑ ʙyre zakondarь şundaj, xatta iꞑ ‚duƀ' ʙulƣan ʙurzuaz dəvləttər də yđđərenen jaqьn həm jьraq kyrşeləre territoriahьnda—həm „duƀtarь" həm duƀ ʙulmavsьlarь—yđđərenen razvidciktarьn, şpiondarьn totalar. Germania menən tьƣьđ „duƀlьq" ʙəjlənesendə ʙulƣan Pol'şələ nemes şpion ojoşmahьn xɵkɵm ittelər ʙit. ʙurzuaz, ʙigerək tə faşistik dəvləttər ʙeđđeꞑ ileʙeđgə—sotsializm ilenə mɵmkin tiklem kyp şpiondar, qorotqostar həm diversanttar jeʙərələr həm jeʙerəsəktər.

ʙьna şul turala saq qьna ʙulha la onotorƣa jarajmь huꞑ?

Sovettar xalqьnьꞑ javьz doşmandarь kontrrevolytsion trotskisьlarđьꞑ faşistik oxranka ɵsɵn ʙik jaqşь taʙьldьq ʙulьp sьqqanlьqtarьn onotorƣa jarajmь huꞑ?

Ə kyp kenə politik huqьr keşelər, trotskistarđьꞑ kyptən inde politik aƣьm ʙulьvđan tuqtap, faşistik ylterevselərđeꞑ qotorƣan həm jallanƣan ʙandahьna əjləngənlegen hiđmənelər. Politik aƣьmdьꞑ yđeneꞑ programmahь ʙula, asьqtan-asьq xalьqqa mərəzəƣət itə. Ə trotskisьlar xalьq massahьnan, uttan qurьqqandaj qurqalar. Xatta ular yđđərenen iꞑ jaqьndarьna la, yđ maqsattarь turahьnda ađaƣьna tiklem əjtergə ʙatьrsьlьq itməjđər. Iꞑ tərən iđən aƀtьnda yđđərenen ʙьsьraq kontrrevolytsion eştəren alьp ʙaralar. Həm qasan ʙьna şul turala ʙol'şeviktər onotalar, şul vaqьtta, qajhь ʙer jetəkselərđeꞑ politik huqьrlьqtarьnan fajđalanьp doşmandar ularđь tanavđarьnan hɵjrəp jɵrɵtələr.

ʙeđđeꞑ ojoşmalarьʙьđ đa, hər ʙer komsomolesta ujavlьq tərʙiələv ɵsɵn, ʙeđđeꞑ kadrđarьʙьđđь politik tərʙiələvgə, ʙeđđeꞑ jəştəreʙeđđe politik tərʙiələvgə ajrьmsa ńьq iƣtiʙar ʙirergə kərək. ʙeđđeꞑ ʙik đur uꞑьştarьʙьđ tupraƣьnda politik jaqtan əđerlekle ʙulmaƣan keşelərđə yđ-yđenən tьnьslanьvsьlar, qojroqsoloq, mahajьvsьlьq tьva. ʙь ularƣa doşmandь kyrergə uꞑajhьđlьq itə həm doşmandar ʙьnьꞑ menən fajđalanalar. Politik tərʙiə ɵsɵn, ʙol'şevizmƣa ejə ʙulьv ɵsɵn ʙeđđeꞑ partianьꞑ tura uldarь—revolytsionerđar, ʙol'şeviktər kevek kərəşergə kərək.

ʙeđđeꞑ uꞑьştarьʙьđ kyp ʙulƣan hajьn, ujavlьq ytkenerək ʙulьrƣa tejeş. ʙь ujavlьq jetəkselərđən genə tygel, ə ʙɵtə komsomolestarđan da talap itelə.

ʙeđ revolytsia tarixenən, ʙik kyp kontrrevolytsion zagovordarđьꞑ VCK-OGPU tarafьnan, jaʙaj eşselər, kraƀtiəndər, Qьđьl armiestar jarđamь menən asьqlanƣanlьqtь ʙeləʙeđ.

Iptəş Dzerzinski turahьndaƣь iƀtəlektərđə ʙьna şundaj ʙik qьđьqlь fakt hɵjlənelə. Petrogradqa general Jydinic hɵzym itev vaqtьnda hatlьqtar, zagovorşiktər, Petrogradtь qorƣav ştaʙьna inələr. Ular Jydinic menən ʙer şpion aşa ʙəjləneş totalar. ʙь şpion oʙorona ştaʙь tarafьnan eşləngən plandь Jydinickə jeʙərə. Şpionƣa unьꞑ qьđь jarđam itə. ʙer vaqьt uramdan ytep ʙarьşlaj ul ʙer tɵrgən nəməne tɵşɵrɵp jeʙərə. ʙьnь, unan ytə kitep ʙarьvsь Qьđьl armies hiđep qala. ʙь Qьđьl armis tɵrgəkte alьp, unda nindəjder certjozđar kyrep qalьv menən, şunda uq ʙь qьđđь tota həm unь CK ƣa alьp ʙara. Qьđьl armisteꞑ ujavlьƣь zagovorđь asьvƣa jarđam itə. Həm ʙɵtə zagovorşiktər qulƣa alьnalar.

Şpion dopros vaqьtьnda—heđ mine osoraqlь xəl arqahьnda qьna tottoƣođ,--ti.

— Xatalanahьƣьđ,—tip javap ʙirđe uƣa iptəş Dzerzinski.—Əgər đə ʙeđgə massa jarđam itməhə, əgər đə hər eşse, hər Qьđьl armis zagovorđь asьvđь—ul CK eşe genə ʙulmajьnsa ʙɵtə xeđmətsəndər eşe ikənlekte aꞑlamaha, heđđeꞑ qьđьƣьđ qulьndaƣь tɵrgəgen tɵşɵrɵp jeʙərev zagovorđь asьvƣa kiltermə ine.Heđđeꞑ qьđьƣьđ **Osoraqlь rəveştə** qulьndaƣь tɵrgəgen tɵşɵrɵp jeʙərgən, ləkin Qьđьl armis unьꞑ menən **osoraqlь rəveştə** genə qьđьqhьnmaƣan, **osoraqlь rəveştə** ʙorsolmaƣan həm **osoraqlь rəveştə** unь qulƣa almaƣan. CK nьꞑ kɵsɵ, ʙь xəldeꞑ **osoraqlь** ʙulmavьnda.

Revolytsion ujavlьqtь kytərev—ʙь kampania tygel. Ujavlьq ʙeđđeꞑ tormoşoʙođđoꞑ dəimi juldaşь ʙulьp əverelergə tejeş. ʙь talap, hər ʙer komsomolesqa, ʙigerək tə komsomoldьꞑ aktivisьna qujьlьrƣa tejeşle ʙulƣan talap. Azov-Qara diꞑgeđ krajьnьꞑ kyp kenə qala ere ojoşmalarьnda ođaq vaqьttar doşmandar həm ularđьꞑ jarđamsьlarь eş itep kilgənlekte, tik ujavlьqtьꞑ jomoşarьvь, asьq avьđlьlьq, politik huqьrlьq menən genə aꞑ[illegible]ƣa mɵmkin.

Doşman komsomol safьna ytev menən eşte kyreve, juqqa şavlav menən maskerovatsa itə. Ul komsomol apparatьn tarqatьrƣa tьrьşa, ƣəiləselek urьnlaştьra. Jetəkselek itev həm jəştərđe tərʙiələv eşe ьşanьlƣan qajhь ʙer jəş keşelərđeꞑ eşləv urnьna raporttar menən, qotlavđar menən həm şavlь alqьştar menen şəƣɵllənergə əđer torƣan qajhь ʙer jəş keşelərđeꞑ qaʙarьnьvsьlьqqa, urьnhьđ alqьştarƣa ʙulƣan mɵxəʙʙəteꞑ doşman fajđalana. Xəđer ʙьndaj xəsrət jetəkselərđe komsomolestar ađ faş itməjđər.

Partia ʙeđđe, keşelərđe, ularđьꞑ eştəre menən tikşererƣə, keşelərđe duƀlьq ʙəjləneştəre həm tanьşlьq menən tygel, ə ularđьꞑ eşleklelek həm politik sьjfattarь menən hajlap alьrƣa ɵjrətə.

Partia ʙeđđe, yđ-ara təꞑqitte kemdeꞑ kem ʙulьvьna qaramaƀtan kiꞑəjtergə, massa təꞑqite menən jeteşhedlektərđe tɵđətergə, doşmandarđь həm ularđьꞑ jarđamsьlarьn—asьq avьđđarđь, ʙaltundarđь həm jalaƣajđarđь faş itergə ɵjrətə.

ʙeđeꞑ aktiv kadrđarьna ʙɵtə jeteşhedlektərđe tɵđətevgə jarđam itev—ʙь ʙɵtəhenən də elek yđđərenen xatalarьn tɵđətev ɵƀtəndə politik tərʙiələv tigən hyđ. Hər ʙer xata ađaƣьna tiklem asьlьrƣa, həm tulьhь, ʙɵtɵnləje menən tɵđətelergə tejeş—ʙeđđe Lenin ɵjrətkənsə, iptəş Stalin ɵjrətevensə eşlərgə kərək.

Aktivtər kadrьn tərʙiələv—ularđьꞑ xatalarьn asьv həm ularƣa tɵđətev ɵsɵn jarđam itev tigən hyđ. Kadrđar tərʙiələv—ul ularđьꞑ xatalarьn qaplap qaldьrьv tigən hyđ tygel. Xatalarđь qaplav menən keşelərđe hələk itergə genə mɵmkin. Tik xatalarđь asьv həm ularđь tɵđətev menən genə ʙeđđeꞑ aktivtər kadrь yƀəsək həm partia tarafьnan komsomol aldьna qujьlƣan ʙurьstarđь namьƀ menən ytər-đər.

Partia ʙeđđe, yđđərenen təꞑqittəre həm yđ-ara təꞑqittəre menen ʙeđđeꞑ vatanьʙьđđьꞑ ƣevəteꞑ arttьrьvƣa, jəştərđe kommunistik tərʙiələv eşeꞑ jaqşьrtьvƣa jarđam itevse komsomolestarđьꞑ avađđarьna hiđger qolaq halьrƣa ɵjrətə. Sit ʙulmaƣan, doşmansь ʙulmaƣan—ʙьna şundaj təꞑqit kərək ʙeđgə.

Revolytsion ujavlьqqa həm ytken kyđlelekkə partianan, unьꞑ Stalinsel Yđək Komitetьnan həm xalьqtar julʙaşsьhь iptəş Stalindən ɵjrənergə—VKP(ʙ) Yđək Komitetь plenumь qararь ʙeđđe, komsomolestarđь ʙьna şuƣa ʙurьslaj.

(„Kom. Pravda" nьꞑ 10 martta sьqqan hanьnьꞑ ʙaş məqaləhe).

A. I. Gertsen əƀərđəre

Dəvlət „Xudozestvo əđəʙiəte" nəşriəte ʙьjl rustьꞑ ʙɵjɵk jađьvsьhь revolytsioner A. I. Gertsendeꞑ jaꞑь ʙaƀmalaƣь kyp kenə əƀərđəren sьƣara.

20 meꞑ tiraz menən 5 tomda Gertsendeꞑ xudozestvo memuarđarь „ʙьloje i dumь" ʙaƀьp sьƣarьla. ʙь tomdarđьꞑ ʙɵtəhe lə xəđer inde proizvodstvoƣa ʙirelde. Şulaj uq ʙer tomlьq itep sьƣarьla torƣan povestar jьjьntьƣь la eşlənep jata. ʙь jьjьntьqtar 50 meꞑ tiraz menən sьƣarьlalar. Şul uq tirazda Gertsendeꞑ hajlanma əƀərđəre jьjьntьƣь sьƣarьlьp, ul matʙuƣaƀkə ʙirev ɵsɵn əđerlənelə.

Madrid jəştəre, faşistik fetnəselər tarafьnan naвrьlqan Sovettar Sojuzьnьn „Komsomol" ismendəge paroxodь urnьna, „Komsomol" ismendə janь paroxod halьv esən xalьq arahьnda aqsa jьjnav ojoştordolar.
HYRƏTƏ: Aqsa jьjnavsь jəştər agit kolonnahь „Komsomol" teploxodьnьn maketь teşerelgən hьratka „Komsomol" esən tip jađьlqan. (Sojuzfoto).

G. G. Jagodanь SSSR Elemtə Xalьq Komissarь xeđmətenən alьv turahьnda

SSSR Yđək Başqarma Komitetь Prezidiumь qararь

Elemtə Xalьq Komssarь G. G. Jagodanьn ugolovnьj xarakterdaqь xeđmət jenəjəttərə ƀelenev səвəple, SSSR Yđək Başqarma Komitetь Prezidiumь qarar itə:
1. G. G. Jagodanь Elemtə Xalьq Komissarь xeđmətenən alьrqa.
2. G. G. Jagoda turahьndaqь eşte tikşerev organdarьna tapşьrьrqa.

SSSR Yđək Başqarma Komitetь predsedatele: **M. Kalinin.**
SSSR Yđək Başqarma Komitetь sekretarь **I. Akulof.**

Məskəv, Kreml' 3-sə aprel, 1937-se jьl.

Başqortostan Yđək Başqarma Komitetь ergəhendəge Sovet tөđөleşө kursьnda uqьvsь qьđđarđan ber tөrkөm.
HYRƏTƏ: uqьv otlicnitsalarьnan Valleva Xəlimə, Nasьjrova Nəziə Ǫobəjdullina Ǫəjnikamal itəşptər. (Urazbaxtin fotohь)

Tyŋərək kyŋelle eşləj

Maqar rajonь Tyŋən Ərmet komso komitetь qarşьhьnda ojoştorolqan Konstitutsianь өjrənev tyŋərəge jaqşь eşləj.
Tyŋərək jetəksehe Apsattarof zanatiega tulь əđerlek menən kilə, tьŋlavsьlar đa əđerlənəp zanatiela aktiv qatnaşalar.
SSSR Konstitutsiahьn өjrənev zanatiehen ajqa 3 tapqьr ytkərəлə.

S. Xəsni.

GTO znacogьna norma tapşьrьq

Maqar rajonь Tyŋən Ərmet tulь вulmaqan urta məktəp komsomolestarьnan Ǫəzizova, Josopova, Ǫiвadullin həm uqьvsь Xəjrullindar GTO znacogьna norma tapşьrđьlar.
Oвorona fizkul'tura znacoktarьna norma tapşьrьv eşe uqьvsьlar arahьnda kiŋ jəjeldereldə. Xəđer „Voroşilof atьvsьhь" znacogьna normalar tapşьrьv başlandь. X.

ISPANIALAǪЬ FRONTTARĐA

(TASS telegrammalarь вujьnsa)

Yđək frontta xөkymətten 10 samoljotь fetnəselərđen Goskesde Avaxo rajonьndaqь qәskərđərenə pulemjottan atъlar. Dosmandьn zenit artillerijahь respuвlikasьlarđьn samoljottarьn вerep teşerergə ьntьldьlar, lәkin ьntьlьstarь uŋьşhьđ sьqtь.
Koran'ja julьndaqь rajonda fetnəselər respuвlikan qәskərđər tarafьnan jahalqan huqьş həzymder hedəmtəhendə juqaltqan territorialarьn kire qajtarьrqa teləp həzym jahanьlar. Lәkin ulardьn atakalarь kire qaqьldь. Ular tartiphed rəveştə kire siгendelər. Respuвlikasьlar 2 kilometr alqa kittelər.
Karaвancel' rajonьnda respuвlikasьlar 200 jortto qulqa aldьlar.
Aragon frontьnda xөkymət samoljottarь eskadril'jahь Egeşde Los Kaвal'eros menən Tausta arahьndaqь julda doşmandьn jək avtomaşinalarь kolonnahьna вomвalar taşlanь. Ikense eskadril'ja Teruel' timer jul stansiahьna вomвardirovka jahanь. Unьŋ lь rəveştə ytkərelgə вomвardirovkanan hun samoljottar вis ver tertle zarar kyrməhtən kire qajttьlar.
Kordova frontьnda respuвlikasьlar Pen'jarrojaqa 10 kilometrdan ađ qьna kem вulqan jaqьnlьqqa kilep jettelər. Respuвlikasьlar tarafьnan alьnqan Granxuela — avьl—Al'morcon—Kordova timer julьnda Pon'jarrojaqa karşь arahьnda huqьş stansia. Respuвlikasьlar Kordova həm Badaxos provinsialarь arahьndaqь ek вujьnsa jaqьnlaşalar. Respuвlikasьlarđьn alqa вarьvь Andaluzia menən Estramadura arahьnda fetnəselərđen kommunikatsion linialarьna qurqьnьs tьvđьra.
Biskajja frontьnda Ocandiano rajonьnda Vil'jareal'đan tenjaqtaraq doşman qәskərđəre qььm jahavđa davam itələr. Lәkin ulardьn өtə atakalarь uŋьşhьđ həđemtələr вirđe.
Fetnəselərđen jalqan informatsiaharь ulardьn fekerđəştəren janьlьştьrđь. Вьl nəmə respuвlikasьlar 4 german ofitserьn—Vitorialaqь aerodrom inspektorь kapitan Kajstan fon Xadejngtь, ljotcik-kapitandь, lejtinanttь həm tərзəməsene qulqa alьrqa məmkinlek вirgən. Вьl ofitserđar, fetnəselərđen radio aşa вirgən jalqan xəвərđərenə tajanьp, вьl punkt fetnəselər qulьnda вulьrqa tejeş tip вьşanьp Urkiolaqa (Ocandiano jahьnьđa) nara torqan вulqandar. Вьl ofitserđarđьn quldarьnda məhim dokumenttar taвьlqan.
Santander frontьnda Sarxentes rajonьnda Вurgostan 42 kilometr tenjaqtaraq fetnəselər kontraktaqa kyserga ьntьlьş jahanьlar, lәkin kire sigenergə məzвyr вuldьlar.
Estramadura provinsiahьnda fetnəselər 2 ike aprel kөndə Sierra de Ierdelaqa xөkymət qәskərđərenen pozitsiahьna ataka jahanьlar. Fetnəselər artilleriahь timer jul stansiahьna вomвardirovka jahanь. Ular tarafьnan 4 natal'jonь həm 2 eskadronь Vil'janueva de—la Serenanan kenjaq—kenəjəşqa taвa Guaren'ju jaqьnьna həzym вaşlanьlar. Respuвlikasьlar doşmanqa dur zarar kiterep ataka-larьn kire qaqtьlar. Fetnəselərđen ikense otradь respuвlikasьlardьn Vil'jar de Renalaqь pozitsiahьna ataka jahanь. Respuвlikasьlarđьn keşle kontrataкahь hedəmtəhendə вьl otrad aşьqьs qasьrqa məzвyr вuldь.

Madridta faşistik zagovor

Parizь, 6. Madridta Ispania xөkymətenə qarşь ojoştorolqan faşistik zagovor asьldь. Zagovorđьn jetəksehe qulqa alьndь. Tenter jahanqan saqta qoral həm вomвalarđьn dur sklad tarь, qulaj zagovorda qatnaşьvsьlarđьn kyвehen qulqa alьrqa məmkinlek вirgən вьk dokumenttar taвьldь.

Malagala German huqьş qoralđarь

Pariz, 5. Huqьş kөndərdə Malagaqa Germanianьn „Dejcland" krejserenən вik kyp materialdar teşerelgən. Ytkən aŋnala german paroxodtarь fetnəselərgə 400 jəş maşinahь puşkalar həm pulemjottar kiltergəndər.

„Beđ jeŋəsəkbeđ!"

Şanlь internatsional вrigada saftarьnda jeđləgən Anglia komsomolestarь huqьşsьlar. Britania parlamentьnьŋ elekke aqzahь, kommunist, Inđьs xəlqьnьŋ jyđəşsehь Saklatova ismendəge вrigada вaтal'jonь, Madridtь haqlavda iŋ qatь huqьştarđa qatnaştь. Anglia komsomolьnьn qazetahь, ojo вatal'jondьn jaş вojeshedəren кьrqa ҫыqardь.
Xatta вьlaj tejeлgən:
„Вьl xat hinen esən qaqьđ kiləqe kevek kenə kyrener, lәkin hin, frontta vaqьtta xat jađьv menən şəqelləneргə вetenləj məmkinlek juq ikənde вelergə tejeşhen. Min inde xəđer вьnа frontta tygel.
Madridtan un jete kilometr samahь torgan Bozdel'skij frontьnda min qatь jaralandьm həm mineŋ iptəştərem Anglia komsomolestarьnan jete keşe ylde. Ulardьŋ isemdəre: Arnol'd Dzino, Rəj Kono, Sindnej Auner, Gari Adler, Dzo Kaul, Martin Messer, həm Lorimer Вerc.
Ular Yđđərenen nəmə esən ylgəndəren вelep yldelər. Вьl tragidiaľь kөŋgə qarşь tөndə вeđđeŋ okopta, Britania lejвoristik xərəkəte вaşqarma komitetьnьŋ hatlьvьn şeltələnek. Вeđ Fitrin həm Kolorđьŋ Ispan xalqьna qarata ħatlьq mөnəsəвəttəren qəhərlənek.
Min вer nemes faşisь tarafьnan jaralandьm. Pylə, hul jaq qul вaştьŋ өҟkө eleşenən inep jelkəne tişep uŋ jaqtan sьqqan. Вəxetkə qarşь ul ulaj uq avьr jaza tygel ine. Mine tikşerevse dyrt vrac mineŋ jaranь вik original tinelər. Mineŋ esən вьl jaza—donja faşizmь menən huqьşta aktiv kөrəş esən вirelgən eşselər sьjnfьnьŋ Viktori Krestenь вuldь. (Viktori Kreste-Britania xөkymәte tarafьnan вojevoj вatьrlьqtar esən вirelə torqan juqarь xərвi orden) min inde xəđer arьvlanьp kiləm. Lәkin havьqьv вik aqьrьn вara. Havьqqasta taqь frontqa kitəsəkmen. Faşistarđьŋ nindəj genə ŧьriqьslьqtarьna qaramaŧtan qojaş hər vaqьt Urta diŋgeđđeŋ Kөnsьqьş jaqьnan jaqtьrta həm вeđ jeŋəsəkвeđ!" (TASS).

Haman ultьrьştar, haman jьjьlьştar...

XATALARĐЬ TӨĐƏTEVĐƏ KONKRET EŞMƏKƏRLEK JUQ

Aprel вaşьnda, Jomaquza rajon komsomol aktivenen jьjьlьşь вulьp, VLKSM Өlkə Komitetьnьŋ xatalarь turahьnnaqь VLKSM Өlkə Komitetь вjurohь qararьn өjrənelde. Aktiv jьjьlьşьnda qatnaşьvsьlar VLKSM Өlkə Komitetь eşendəge xatalarđь Jomaquza rajon komsomol ojoşmahьndaqь fakttar menən tulьhьnsa raŧlanalar. VLKSM Өlkə Komitetьnьŋ eşen qatь tənqit aŧtьna aldьlar. Өlkə Komitettьŋ kadьrđar hajlavqa jeŋel aqьl menən qaravь arqahьnda вer nisə aj esendə genə Jomaquza rajkomolьnda 4 sekretar 4 вylek mөdire alьştьrьla. Ulardьŋ kypselege komsomolestarđьŋ yđđəre tarafьnan hajlanьp qujьlmajьnsa, tik kooptirovajt qьna itelələr. Oşo heđemtələ rajkomol apparatьna tarqalqan, jaraqhьđ keşelər qujьla (Ǫəzizof. Вulatьf h.в.).
VLKSM Өlkə Komitetь raвotniktərenen rajkomoldarđa həm komsomoldьŋ təvge ojoşmalarьnda вulmavь, Jomaquza rajonьna VLKSM Өlkə Komitetьnan jьldar вujьna вer keşe lə kilməve menəndə вik jaqşь aŋьqlana. Tik ojoşma tarqav xəlgə jetkəs вөtə eş jemerelgəs kenə вrigada jeвərə. Ul вrigada la ojoşmanьŋ eşen jaqşьrtьvđa praktik jarđam kyrhətmaj вarь tikşerep kitev menən genə qənəqətlənə. VLKSM Өlkə Komitetь vəkile ip. Əxmitova ytkən jьl Jomaquza rajonьna plenum ytkərergə kilep, ytkərə almaj, вer nindəj đə praktik jarđam kyrhətmaj qunaq вulьp qьna kitə. VLKSM Өlkə Komitetь sekretarь iptəş Prosvernin da komosomolestarqa kyrenməj genə kilep kitə.
VLKSM Өlkə Komitetьnьŋ konkret jetkselege вulmav arqahьnda rajkomaldan həm təvge ojoşmalarđan sojuz ustavьn həm sojuz demokratiahьn вođov fakttarь tulьp jata. Hunqь rajon konferensiahьna tikiem rajkomaldьŋ вөtə sostavь kooptirovajt itelgən вula. Rajon kyləmendə вer nisə aj esendə genə 15 təvge ojoşmanьŋ komsoorgtarь otcot вirməjensə urnьnan alьşьnalar.
Xodajвirđin MTS komsomol komitetь sekretarь Ƶiliznək, „Tirmən kyl" kolxozь təvge ojoşmahь komsoorgь Ajdarвakof, Xodajвirđin tulь вulmaqan urta məktəp ojoşmahь sekretarь h. в. otcot вirməjensə ikense urьnqa kyserelələr. Ə rajkomoldьŋ janь sostavь вьl jeteşheđlektərđe вөterev өŧtөndə konkret eş alьp вarahь urьnda, kaвinetta ultьrьv, hanhьđ kyp jьjьlьştar, kəŋəşmələr ytkərev menən genə qənəqətlənep qala kilələr.
Milŧal өsөn mart ajьn qьna alajьq. Rajkomol raвotniktəre, sekretarđan alьp, вylek mөdirđərenə tiklem hunqь 10 kөndə tyвəndəge kəŋəşmə həm jьjьlьştar ytkərev menən şөqөllənələr.
Вьna ul jьjьlьştar həm kəŋəşmələr teđməhe:
20-se martta—xatalaвoratoria mөdirđəre kəŋəşməhe.
21-se martta—propagandistar kəŋəşməhe.
22-se martta—rajkomol вjurohь.
23-sө martta—telheđđər kəŋəşməhe (gluxa nimьjx).
25-26-27-se marttarđa—uqьtьvsьlar konferensiahь.
28-se martta—komsomoles uqьtьvsьlar kəŋəşməhe.
29-sь martta—sanitarđar vьjpuskahь.
31-se martta—komsomol aktive jьjьlьşь.
Вьna вьl fakt rajkomoldьŋ вөtə tөr jьjьlьştarь menən uratьlьp ojoşmala eşte jaqşьrtьv вujьnsa konkret eşləməven aŋьqlajđar. Rajkomol sekretarь Xəsənof вer aj esendə 4 ojoşmala, politik uqьv вylege mөdire Patjymkin 5-6 ojoşmala вulalar, lәkin unda la вer tөrlө konkret jarđam kyrhətmajensə ytep kitev menən genə siklənələr. Ə pioner вylege mөdire iptəş Mөtallapova 3 aj esendə вer genə pioner ojoşmahьnda la, вergenə məktəptə lə вulmaj. Şul arqala pioner eşe siktən tьş jomoşaq qujьlqan.
Rajkomol raвotniktərenen eşheđlege arqahьnda kypselek təvge ojoşmalarđьŋ eştəre hunqь siktə nasar qujьlqan. Məŧələn: „Aqiđel", „Komвajьn" kolxozь komsomol ojoşmalarьnda kөđđən вirle komsomol jьjьlьştarь ytkərelgəne juq.
Qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşte jaqşьlandьrьv, xamđarsa qaraştar menən kөrəşehe urьnda rajkomoldьŋ qajhь вer raвotniktəre yđđəre qatьn-qьđđarqa xamđarsa qaraş „өlgөhө" kyrhətələr. Məŧələn, вьna Patjymkinde alajьq. Ul komsomolka Alekseevanь davamlь rəveştə jəвeгləgəndən huŋ, вer вalahь menən, jөklө kөjənsə taşlap sьqьp kitə. Xəđerge kөndə sem'jahьna вer nindəj đə jarđam kyrhətməj.
Aktiv Patjymkindeŋ вьndaj вьsьraq eşen nьq tənqitlənelər həm unьŋ kevek qatьn-qьđđarqa xamđarsa qaravsьlarđь şəfqəthed rəveştə javapqa tarttьrьvđь talap ittelər.
Aktiv jьjьlьşь VLKSM-dьŋ Өlkə Komitetь həm rajon komitetь eştəge xatalarđь tөđətevgə siktən tьş əkeren qimьldavđarьn kyrhətep, ojoşmala eşte nьqьtьv esən qьrqa saralar kyrevđe talap itte.

Kərimova Ravza.

Kino.

„Huŋqь tөn"

Вьl kartina вөjөk proletar revolytsiahьnьŋ onotolmaŧ kөndəre turahьnda hөjləj. Вөtə fil'm вujьna eşse sem'jahь Zaxarkindər menən faвrikant sem'jahь Ljontjeftər osoraşalar. Qart eşse Zaxarkin yđeneŋ uldarь menən вergə, qarsьqьnan вirđənkə mьltьqьn jəşerə-jəşerə, revolytsion ştaвqa kilə. Zaxarkindeŋ ulь Petr matros—вol'şevik, Qьđьl gvardies otrəde menən jetəkselek itə. Вьl tөn qatь huqьş aŧtьnda ytə. Qatь huqьştan huŋ Petr otrəde gimnaziaнь ala. Qarşьla magazinda, faвrikant Ljontjefteŋ ulь—ofitser Aleksi komandahь aŧtьnda junkerđar otrəde jəşerengən. Вьl huqьştьŋ aldьnan qьna gimnaziala вal вula. Yđeneŋ qьđьn eđləp вьnda faвrikant Ljontjef inə. Lәkin inde gimnazia вinahь otrəd qulьnda, Ljontjefte totalar. Вьnda ike sьjnьf vəkile Zaxarkin menən Lejontjef osoraşalar.
Junkerđar jaŋьnan gimnazianь alqan vaqьtta qart Zaxarkin gerojđarsa ylə. Ul yləndə lə proletariattьŋ namьŧьna tap teşөrməjensə qөmөrөnөŋ huŋqь sikundьna tiklem вirelməjensə ylə.
— Mine xəđer вөgə almaŧhьŋ!—tip qьsqьra ul faвrikant Ljeontjefkə—revolytsiaqa at, lәkin вarьвer unь ylterə almaŧhьŋ!!
Şul uq tөndə junkerđar tarafьnan Zaxarindeŋ iŋ jəş ulь Kyzma ylterelə. Kyptə ytməj taqь, Petr menən вergə revolytsion ştaвtьŋ prikazьn ytəp, 193-sө pexodnьj pulktь alьp sьqьv sarahьn kyrgən vaqьtta Zaxarkindeŋ ikense ulь—Il'ja hələk вula. Ul cexotkalь kөjənə, hulьş alьvđarьn qьŧьr вulha la haldattarqa jalqьnlь telmər hөjləj. Şul vaqьt hatlьq ofitser unь atьp teşərə. Aqahьnьŋ urnьn Petr ala. Ul polktь aqtarqa qarşь kytərə, haldattar ofitserđarđь ylterələr, həm revolytsiaqa quşьlьp kitələr.
Fil'm, ađaqьna taвan taqь đurьraq drammatik kisereştər вirə. Вranski vokzalьn alьv epizodь вik matur kyrhətelə. Vokzalda junkerđar pojezdь kileve kөtөlə. Pojezd kilə. Ul-ştiktar menən uratьlqan. Eşalon kemdərđe kiltergənen вerlergə kərək. Şul vaqьt yđeneŋ qөmөrөn qьđqanmaj Petr Zaxarkindeŋ qart əsəhe perronqa sьqa. Maşinist janьna kilep, kemdərđe alьp kileven horaj. Pojezda, junkirđar urnьna revolytsion Petrogradtan, Petr Zaxarkin otrədenə jarđamqa jeвərelgən Qьđьl gvardiestar вulьp sьqa.
„Huŋqь tөn" fil'meneŋ əhəmiəte şunda ki, ul dөrөŧ rial oвrazlar menən Məskəvđəge Oktəвr huqьştarь turahьnda hөjləj, revolytsianь jahavsь jənle keşelərđe, gerojđarđь kyrhətə.
Вьl gerojđarđьŋ hər вer xərəkəte вeđđe, jəştərđe, doşman menən kөrəştə ajavhьđ вulьrqa, qөmөrөnөn aqtьq sekundьna tiklem вirelməj kөrəşergə өjrətə.
Fil'mdə aktjorđar kollektive matur ujnaj. Вigerək tə Zaxarkin qart rolendə ujnavsь—Pel'tser, Petr rolendə ujnavsь—Doroxin iptəştər yđ roldərenəŋ estəiegen dөrөŧ kyrhətələr.
„Huŋqь tөn" fil'me Өfөnөŋ „Salavat" kino teatrьnda вara.

K.

Jađьvsь—revolytsioner

(A. I. GERTSENDEŊ TЬVЬVЬNA 125 JЬL TULЬV AJQANLЬ)

Məşhyr jađьvsь, puвlitsist, revolytsioner Aleksandr Ivanovic Gertsen 1812 jьl 6-sь aprel'də tьvqan. Ul вer Məskəv dvorənenen „zakonhьđ" ьvqan—ulь.
Ekonomik artta qalqan kreposnicestvo xөkөm hөrgən Rossia şarttarьnda yŧkən həm alqa kitkən Gertsen, yđ dəverenen вөjөk aqьl ejələre kimələnə kytərelə aldь. Ul dekaвristar вaşlaqan eşte turanan-tura davam itterevse. Вaj dvorənden „ygəj" ulь вulqanь xəldə ul, Rossialaqь qolloq rizemьn jaqlavsь kypselek dvorəndər jaqьnda qalmanь. Turanan-tura Rossianь sarizmdan, qolloqtan qotqarьvqa, xalьq azatlьqь esən ьntьlьvsьlar safьna вaŧtь. 1825 jьldьŋ 14 dekaвrđə вulqan vosstanie həm unan huŋ вaşlanqan qatь jazalav ul vaqьtta 13 jəş kenə вulqan Gertsendeŋ „ruxьndaqь вalalьq ŧojqohon ujata" („Вьjloje i dumь").
Gertsendeŋ politik nastrojenelərenen вerense formirovajt iteleve, Məskəv universitetьnda studenttarđьŋ revolytsion tyŋərəktərenən вaşlana. Вьnda ular Rossialaqь politik xəlde tikşerələr. Qьjьv rəveştə samoderzavieqa nəfrət, qanlь rezimqa protest вelderələr. Вьl tyŋərəkteŋ вөtə aqzalarь la qulqa alьnalar. 1834 jьldьŋ 21-se ijylendə Gertsen də arestovajt itelə həm hөrgөngə jeвərelə.
Higeđ jьlqa jaqьn hөrgөndə ytkən qөmөr, Gertsendeŋ tormoşonda, iza đьnda nьq saqьla. Ul Nikoloj Rossiahьnьŋ administrativ tərtiptəre menən nьq tanьşa həm вьl strojđьŋ serek jaqtarь, unьŋ avtoвiografik əŧərə „Вьjloje i dumь" kitaвьnda tasvir itelgən.
Hөrgөndən qajtqas ul, Rossianьŋ jəməqət—politik alqa kiteşe Kөnвatьş dəvləttər өlgehendə вarьrqa tejeş,—tigən fekerđə hөrөvse jəştər arahьna kilep inə. Həm вьnda ul iŋ hul flangta qala. Ul Gegel' filosofiahьn өjrənergə kereşə. Gegel', Lydvig Fejrвax əŧərđəre, unьŋ donjaqa qaraşьn formirovajt itevđə đur tə'sir jahajđar. Ul Gegel' filosofiahь—„revolytsia algeвrahь"—tigən hөđөmtəgə kilə. Gertsen materialist вulьp kitə, həm rux turahьndaqь idealistik təqlimətterga tərən tənqit вirə.
1847-se jьlda ul Fransiaqa kitə. Вьndaqь qьrqьv sьjnif kөrəş Fransianь 1848-se jьl revolytsiahьna kiltərə. Gertsen вьl revolytsianьŋ şahite, həm qatnaşьvsьhь. Şunьŋ esən də ul revolytsianьŋ uŋьşhьđ sьqьvьna kөjenə, həm avьr kiserə. Şunan huŋ ul вөtə өmөtөn Rossiaqa, rustьŋ revolytsion xalqьna вəjləj. Ul Rossiala, oşo artta qalqan ildə, jaqtь, azat kiləsək tьvar tip ьşana.

Gertsen hәm Ogaref 50-jьldar ađaqьnda (Sojuzfoto)

Gertsen Parizdan Londonqa kitə. Unda ul, „irekle rus tipografiahь" teđəj. 1853-sө jьlda „Polərnaja zvezda" tigən əlmanax sьqara həm 1857-nse jьldь „Kolokol". tigən gazeta sьqara вaşlaj. Gertsendeŋ revolytsion demokratia menən liвeralizm arahьnda ikelənevdərenə qaramaŧtan Lenin unьŋ xeđmətеn juqarь вəjələne.
Gertsen krəŧtiən sotsializmь tarafđarь ine. Ul krəŧtiəndərđe krepostnojlьqtan qotqarьv həm jerđe вylep вirev fekeren sьqara. Вьnda ul, jerđe krəŧtiəndərgə tigeđ itep вylep вirev menən sotsializm вula tip ujlaj. Ul, avьldarđa jer oвşinalarь teđep oвşina aqzalarь arahьnda jerđe вylev sotsialistik strojđьŋ вaşlanqьsь tip aŋlaj. Вьl əlвittə dөrөŧ tygel, xata feker. Yđenən-yđe kyrenə ki, Gertsen sotsializmdь juq urьndan eđləgən.
Gertsen yđeneŋ huŋqь kөndərendə, revolytsiala proletariattьŋ rolen aŋlav kimələnə kytərelevgə jaqьnajьp qaldь. Gertsen yđeneŋ вөtə qөmөrөn, вөtə talantьn samoderzavie menən kөrəşkə, revolytsiaqa вirđe. Unьŋ „irekle rus tipografiahь" n teđevđəge xeđməte qajət đur əhəmiətkə ejə.
Gertsen 1870-se jьlda Parizda ylə. Вeđđeŋ вөjөk tьvqan ileвeđđeŋ irekle xalьqtarь, rus revolytsiahьn əđerləvđə вөjөk rol' ujnaqan вьl вөjөk jađьvsь, revolytsionerđьŋ xeđməten iŧtə totalar. Keşelek donjahьnьŋ Gertsen kevek jөđləgən, meŋləgən uldarь şul julda hələk вulqan proletar revolytsiahьnьŋ jeŋevđəren haqlav,—вьna вeđđeŋ jəştərenвeđđeŋ өŧtөnə teşkən вurьs.

Dyrt znacoklь pioner

Işemвaj promьjslohь un jьllьq məktəpteŋ 6- klass otlicnik uqьvsьhь Markilova xəđer 4 znacokka ejə вuldь.
— Min вaşlap BGTO znacogьn aldьm, həm вьnan huŋ mində, вaşqa znacoktarqa norma tapşьrьv teləge taqь la kөsəjđe, ti ul.
Ul, xəđer inde GSO, PVXO həm Voroşilofsa atьvsьlar znacogьn da alьrqa өlgөrđө. Markilova znacoktar alьv menən genə siklənep qalmaj, sistematik rəveştə graƶdandar huqьşь tarixь həm Qьđьl Armia turahьnda la kyp kitaptar uqьj. Yđeneŋ iptəştərenə lə norma tapşьrьv eşendə kyp jarđam kyrhətə.
Markilova вьnьŋ menən Məskəv pionerđarьnьŋ Sovettar Sojuzьndaqь вөtə pionerđarqa—Oktəвr' revolytsiahьnьŋ XX jьllьqьna hər pionerđa il qurqavsьlьqьnьŋ es znacogь вulьrqa tejeş tip jađqan xattarьna maqtanьp javap вirə ala.

Ǫəjeplelər javapqa tartьlьrqa tejeştər

Qьrmьŧqalь rajonь B-Unqar tulь вulmaqan urta məktəp uqьvsьlarь 5-6 saqьrьm jьraqlьqьndaqь avьldarđan kilep uqьjđar. Şuqa вəjlənəştə kyptən tygel qəzəp вer vaqiqa вula.
Məktəp direktorь Safarьf вьl uqьvsьlarqa jarđam itev urnьna, ulardьŋ jegep kilgən attarьn alьp, uqьtьvsь Kylmitef həm Xəsənefterđe rajonqa jeвərə.
Вьl uqьtьvsьlar, rajondan qajtqanda attьŋ ajaqьn hьndьralar həm at hələk вula. Ə 6-7 uqьvsь ulardь kөtөp axrь siktə qaraŋqьla jəjəv qajtьp kitələr.
Xəđer kolxoz idarahь вьl uqьvsьlarqa at вirməj. Вalalar hər kөn 5-6 saqrьmlьq aranь ike tapqьr jəjəv urarqa məzвyr вulalar. Şunьŋ arqahьnda ular hər kөn təvge 2 səqət dərestərenə huŋlap kilələr həm вaşqa iptəştərenən artta qalalar.
Uqьvsь вalalarqa вulqan вьndaj jenəjətsel qaraş kyrhətevselər javapqa tartьlьrqa tejeştər.

Əxmitef.

Qьđьl Armianьŋ kiləsək lejtenanttarь

Вelorussianьŋ avьldarьnan, qalalarьnan—eşse, kolxozsь, student, xeđmətkər jəştərđən xərвi uceleşsalarqa inergə teləp jөđləgən qarizalar kilələr. Minski qalahьndaqь Kalinin ismendəge xərвi uceleşcaqa 3 kөn esendə 50 qariza kilgən.
Qazan qalahьndaqь xərвi uceleşsaqa hunqь ike kөn esendə genə qariza menən jөđđən artьq eşse, uqьvsь jəştər kilgəndər.
Jəştərđeŋ вөtəhe lə вer telək menən janalar. Ular Qьđьl Armianьŋ lejtenanttarь вulьrqa, hөjөklө vatanьвьđđь haqlav safьna вaŧьrqa teləjđər.

Redaktor urьnвaŧarь:
Q. MURTAZIN.

Өfө „Oktəвr natiskahь" tipografiahь
Вaşglavlit vəkile № 1418

1937-se jьl
12
APREL
№ 38 (1085)
Ajrьm hanь
9 tin

Bətə ildərdeꞑ proletarƌarь, berləşegeƌ!

Leninse

VLKSM-dьn
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfɵ
qala komitetь
organь. 12-jьl
sьƣa.

Jaƌƣь səsevƌə staxanofsьl eş ɵlgɵləre kyrhətergə

Ileƅeƌƌeꞑ xuƶalьq politik tormoşonda ƌur əhəmiətkə ejə bulƣan jaƌƣь səsev başlanьvƣa hanavlь kəndər genə qalƌь.

Komsomol yƌeneꞑ təp вurьsь itep jəştərƌe həm вalalarƌь kommunistik ruxta tərвiələvƌe qujьv menən ƅergə, sotsialistik teƌeləştə, ajrьvsa alƣanda kolxoz komsomol ojoşmalarь alda torƣan jaƌƣь səsevƌə aktiv qatnaşьvƌarь kəndeꞑ yƌək вurьsь вulьp tora.

Jeꞑel aqьl menən ujlavsь qajhь ƅer, ƅerqatlь jetəkselər вik anhat qьna xuƶalьq eştəre menən şəƣəllənev ƅeƌƌeꞑ eş tygel, ƅeƌƌeꞑ propaganda eşen həm вaşqa tərвiəvi eştərƌe ojoştorahьвьƌ ƅar tip ujlajƌar. Dərəƶ, propaganda eşe, politik tərвiə eşe, komsomolƌьꞑ yƌək eşe. Ləkin unь ileƅeƌƌeꞑ politik—xuƶalьq tormoşonan ajьrьp qaravsь keşelərƌeꞑ jəştərƌe tərвiələv eşen ƅer jaqlь aꞑlap, şulaj uq eşkə zian kiltereвƌərə turahьnda ike hyƌ вulьvь məkin də tygel.

Kyp keꞑə komsomol ojoşmalarьnьꞑ, xatta VLKSM Ɵlkə Komitetьnьꞑ jaƌƣь səsevƌə qul qauşьrьp qarşьlavь вьna şul zianlь qaraştьꞑ urьn alьvьnan вaşqa nəmə tygel.

Berense siratta—jaƌƣь səsevƌə komsomolestьꞑ, nindəj genə eştə вulьvьna qaramaƌtan, staxanofsa eşləvenə, yƌeneꞑ ɵlgɵlə eşləve menən вətə jəştər həm kolxozsьlarƌь udar eşkə ejərtə alьvьna ireşergə kərək. Ə politik tərвiə eşeneꞑ jaqşь qujьlƣan вulьvь komsomolestь namьƶьꞑ xeƌmət, staxanofsa eşləv juqarьlьƣьna kytərergə tejeş.

Вьjьlƣь jaƌƣь səsevƌə qatьn-qьƌ jəştərƌeꞑ 120 traktor вrigadalarь eşləjəsəktər. Brigadalarƣa həm unda eşləvse hər traktoristkaƣa jaqьndan torop jarƌam itev, unda ku'tura, massovьj, politik eşte ɵlgɵlə rəveştə qujьv—komsomol ojoşmalarьnьꞑ ƅojevoj вurьstarь вulьp tora. Ləkin jəştərƌeꞑ ajrьm вrigadalarь eşe menən genə mavьƣьp, dan esendə ojop jatьrƣa jaramaƣanlьƣь, вətə jəştər arahьnda eşlərgə kərəklekte jetəkselər nьqlь aꞑlarƣa tejeştər. Вьnьꞑ ɵsɵn xəƌerƌən yk kul'tinventarƌarь, qьƌьl mɵjəş, kysmə вiвliotekalarƌь, stena gazetalarьn qьrƣa sьƣarьrƣa əƌerlərgə, qьsqьrьp gazeta uqьvsьlarƌь, вesedalar jahavsьlarƌь вylergə, ularƌь əƌəвiət menən tə'min itergə kərək. Ваƅьv stanь, traktor вutkahь, eştən hun jəştər jьlьnap torƣan taвor—komsomol ojoştorovsьhь ɵsɵn politik—massovьj eş usaqtarь вulьp əverelergə tejeş. Komsomolƌьꞑ rajon komitettarь, təvge ojoşmalar, ƅaƅьvƌa- kitaptar, gazeta, zurnaldar, şaxmat, şaşkalar, muƶьjka qoralдarь, fizkul'tura inventarƌarь вulьrьvƌь tə'min itergə tejeştər.

Jaƌƣь səsevƌe uꞑьşlь ytkərevgə jajhьƌlaj torƣan saq qьna jeteşheƌlekte lə aşa ytməv—hər ƅer komsomoles həm jəşteꞑ namьƶ вurьsь. Jaƌƣь səsev вurьstarьn ytəvƌə ɵəmheƌlek, xuşkyꞑelleƌek, huqьrlьq, yƌ yƌenƌən tьnьslьqƣa вirelevgə jul quşьlmaƣa tejeş. Sənki doşmandarƌьꞑ səsevƌə ɵƌərgə tьrьşasaqtarьn ƅer genə minutqa la onotorƣa jaramaj. Вətə eştə revolytsion ujavlьq—jeꞑevƌeꞑ zaloƣь ikənlekte xətərƌə nьq haqlarƣa kərək.

SIT ILDƏRƌƏ

Təꞑjaq Amerika Quşma Ştattarьnda eşheƌlektən avьr xəlgə tɵşɵrəlgən eşselərƌeꞑ вaş kytəreve kəndən-kən ynə kilə. Вaş kytərevselərƌeꞑ dəjəm hanь 150 meꞑ keşegə jetə.

HYRƏTTƏ: Hiliard gostinitsahь eş taşlavsьlarьnьꞑ dəjəm sьƣьşь. (Sojuzfoto).

ISPANIALAƢЬ FRONTTARƌA

Biskajja frontьnda

Bil'вao, 8. Biskajja frontьnьꞑ Ocandiano sektorьnda kyp fetnəselər aviatsianьꞑ, motorlaştьrьƣan həm mexanizatsialaştьrьƣan səstərƌeꞑ aktiv jarƌamь menən respuвlikasьlarƌьꞑ pozitsialarьna ataka jahavƌa davam itələr. Ocandianonan təꞑjaq—kɵnвajьştaraq fetnəselər urmandь jandьrьp respuвlikasьlarƌь jaꞑь pozitsialarƣa kysergə məƶвyr ittelər. Ocandianonan Dima perevalьna ƅara torƣan juldq respuвlikasьlar doşmanƣa totqar jahap kontratakaƣa kystelər həm Ejвar sektorьnda ƅer qalqьvlьqtь qulƣa aldьlar. Respuвlikasьlarƌьꞑ artilleriahь Plasensialarƌь huqьş zavodьna attь.

Fetnəselər aviatsiahь kisə Bil'вao qalahьna 3 tapqьr вomвardirovka jahanь. Fetnəselər samoljotь respuвlikan istreвiteldərƌən qasьp вolot arahьna indelər həm şuƣa kyrə ular tarafьnan taşlanƣan вomвalar qalaƣa ƅer terlə lə zarar kilterə almanьlar.

Santander frontьnda fetnəselər yƌƌəreneꞑ kyptən tygel juƣaltqan Sarxintes pozitsialarьna ataka jahanьlar. Odaq huqьştan hun ularƌьꞑ atakahь kire qaƣьldь. Fetnəselərƌeꞑ samoljottarь kisə 4 tapqьr Santander qalahь ɵƌtənə kildelər həm aerodromƣa həm keşelər jəşəj torƣan punkttarƣa вomвalar taşlanьlar. Вinalarƣa ƅer ni tiklem zarar kiltereləhə lə, keşe qorвandarь вulmanь.

Urkiola sektorьnda (Ocandianonan teꞑjaqta) fetnəselər kyp kəndərgə tartьlƣan qatь huqьştarƌan hun həƶym itevƌən yƌ-yƌƌəren haqlavƣa kystelər. Oviedonьꞑ kəꞑjaq ɵləşəndə iвke ziarat rajonьnda respuвlikasьlarƌьꞑ pozitsialarьna ataka jahərƣa ьntьldьlar. Odaq huqьştan hun fetnəselər вajtaq keşelərən juƣaltьp kire sigenergə həm elekke pozitsialarьna kire qajtьrƣa məƶвyr вuldьlar.

Yƌək frontta

Pariƶ, 9. Gavas agentstvohьnьꞑ xəвər itevenə qaraƣanda yƌək fronttə tьnьslьq davam itə. Tik Gvadalaxara həm Eskoriala rajondarьnda qьna artilleria atьşь вulƣan. Estramadura julь rajonьnda respuвlikasьlar fetnəselərƌeꞑ вajtaq pozitsialarьn qulƣa alƣandar. Fetnəselərƌeꞑ samoljottarь respuвlikan aviatsia tarafьnan hər vaqьt otporƣa osorarajьnlьqtan ƅer nəmə lə eşləj almanьlar. Toledola fetnəselərƌeꞑ ştaв—kvartirahь, pocta həm telegraf вinalarь, вajtaq kazarmalar şulaj uq Vil'jadolid timer jul stansiahь respuвlikan aviatsiahьnьꞑ kəslə utь aƶtьnda qaldь. Vil'jadolidta вajtaq vagondar, deposь həm başqalar jemerelgən. Respuвlikasьlar samoljottarь kire qajtьp kilgən saqta fetnəselərƌeꞑ Aviadalaqь pozitsialarьna вomвardirovka jahanьlar. Вьnan tьş ular Madrid ɵƌtəndə ƅer nisə səƣət osop jɵrɵp fetnəselər aviatsiahьnьꞑ naljotьnan haqlanьlar.

Kisə təndə fetnəselər universitet qalasьƣьnda ataka jahanьlar. Huqьş səƣət jarьm davam itte.

Madrid frontьnda respuвlikasьlar Korun'ja julь rajonьnьdaƣь pozitsialarьn jaqşьrttьlar.

Ispania jəştəreneꞑ ƌur juƣaltьvь

Valensia, 9 aprel. Ispanianьꞑ faşizmƣa qarşь jəştəre jaꞑь ƌur qajƣьƣa julьqtьlar. Front liniəhe menən varьşlaj avtomaвil katastrofahь vaqtьnda вerləşkən sotsialistik jəştər yƌək komitetь aƣzahь, xalьq armiahь вrigadahь komandire Rafil Karrasko hələk вuldь.

Jugoslaviala kəslə demonstratsia

Vena, 9. Belgradtan, Zagreвala Jugoslavianьꞑ faşisttarƣa qarşь вulƣan eşselere həm intelligenttarьnьꞑ Italia—Jugoslavia dogovorьna qarşь kəslə demonstratsiahь вuldь tip xəвər itələr. Demonstratsiasьlar ital'jan konsul'stvohьnьꞑ вinahьna inergə ьntьldьlar, ləkin politsia tarafьnan qьvьp taratьldьlar. Вajtaq keşe qulƣa alьndь.

SSSR Yƌək Başqarma Komitetьnda

Iptəş I. A. Xalepski SSSR Svəz Xalьq Komissarь

SSSR Yƌək Başqarma Komitetь preziдiumь iptəş **Innokenti Andrejevic Xalepskiƌe** SSSR Svəz Xalьq Komissarь itep вildəlene.

* *

Innokenti Andrejevic Xalepski 1893-sə jьlda elekke Jenisej guвernahьnьꞑ Minusinski qalahьnda, tegevse sem'jahьnda tьvƣan. Fevral' revolytsiahьna tiklem —telegrafist. Fevral' həm Oktəвr' revolytsialarьnda aktiv qatnaşьp, вьl osorƌa profsojuƶ ojoşmalarьnda hajlanƣan eştərƌə eşləj. 1918-se jьldьꞑ aprelьnda вojevoj qьƌьl gvardia səstərendə вulьp Cexo-Slovaktarƣa qarşь huqьştarƌa aktiv qatnaşa.

1921-se jьlda iptəş Xalepski Eşse Kraƶtian Qьƌьl Armiahьnьꞑ svəz nacal'nige вulьp вildələnə həm oşo eşendə ul 1924-se jьlƣa tiklem eşləj.

1929-sь jьlda ul RKKA-nьꞑ motorizatsialaştьrьv upravleniehenen nacal'nige itep вildələnə. 1932 jьlda SSSR Sovnarkomьnьꞑ qararь menən revvojensovet aƣzahь itep вildələnə.

1936-sь jьlda ul RKKA-nьꞑ qorallanьvƌar nacal'nige вulьp вildələnə.

Sovettarƌьꞑ XV-se həm XVI-sь sjezdarьnda iptəş Xalepski VSIK aƣzahь вulьp hajlana. Вojevoj xeƌməttəre ɵsɵn iptəş Xalepski Qьƌьl вajraq ordenь menən nagradlanƣan. 1933-sə jьlda RKKA-nь huqьş texnikahь menən texnik qorallandьrьv ɵlkəhendə ajrьvsa xeƌməttəre ɵsɵn Lenin ordenь menən nagradlandь.

Skul'ptor I. A. Mendelevic Sirgo Orƌonikidzeneꞑ ƌur statujen eşləvƌe tamamlanь. Statujƌьꞑ ƅejeklege 3,5 metr.

Hyrətta: Q. K. Orƌonikidze (I. A. Mendelevicteꞑ skul'pturahь). (Sojuzfoto).

HYRƏTTƏ: Taşkenttьꞑ Oktabr' revolytsiaьь ismendəge qatьn-qьƶlar klubьndaqь strelkovoj tyŋərək aqzalarь Manzura (hulдan) həm uпьꞑ heꞑelehe Nazakat Raxmanova.

(Sojuzfoto).

QЬŞ BUJЬNA IKЬ ZANƏTIE

Qьrtьƅqalь rajonь Frunze ismendəge kolxoz komsomol komitetь qarşьnda politik uqьv bujьnsa ike tyŋərək ojoştorolqan. Ləkin bьl tyŋərəktərƌen berehendə lə zanətie vaqtьnda ytkərelməj.

Вьna partia tarixen əjrənev tyŋərəgendə qьş bujь tik ike genə zanətie ytkərelde. Başqa urьndarda вьndaj tyŋərəktər jaꞑь programmaqa kystelər. Вьnda unь ujlavsь la juq. Politgramota tyŋərəge bujьnsa вətenləj ber genə zanətie lə ytkərelgəne juq. Propagandis Baimof yƌendə вer tərlə lə javaplьlьq hiƌməj. Ul yƌe yk komsokomitet sekretarь. Ləkin вer tərlə lə eş alьp вarmaj. Komsomolestarƌьꞑ qəmum jьjьlьştarь la rajkomoldan vəkildər kilgən vaqtta qьna ytkərelə. Komsomolestarƌьꞑ polit uqьvƌarqa jeręştərə nasar вulqan kevek jьjьlьştarqa la hirək jerəjƌər. Komsokomitet aqzalarь Şajbakof həm Islammuratovalar eştən вətenləj alьblaşqandar.

Вьndaj jeteşheƌlektər hajlanьp qujьlьvsь komitet aqzalarьnьꞑ halqьn qaravƌarьnan вulha, ikensenən rajkomolsьlarƌьn da tyвənge ojoşmalarqa sьqьp jarƌam itməvƌərenən kilep sьqalar.

X. Əxmitof.

Otrəd voƶatьjьna jarƌam juq

Qьrtьƅqalь rajonь Şəripqol вaşlanqьs məktəp ergəhendəge pionerƌar otrədь kyptən ojoştorolqan ine inde. Komsomol ojoşmahь otrəd vaƶatьjь itep komsomolka Qəzimənə hajlanь. Ləkin unьꞑ hajlanьvьna вajtaq vaqt ythə lə, otrədtə, pionerƌar arahьnda вer tərlə lə eş alьp вarьlmaj. Sənki Qəzimə pioner eşendə jaꞑь eşləj вaşlanь. Ul pioner eşe menən tanьş tygel, uqa aꞑlaşьlmaqan eştər kүp osoraj, həm вьndaj vaqttarƌa вətenləj aptьravƌa qala.

VLKSM-dьꞑ rajon komitetь вьndaj voƶatьjƌarqa jarƌam itev əhtendə eşləməj. Xatta pionerƌar вylege вьl otrədtə kem voƶatьj ikənen də вelməj.

X. Latьjpof.

Voƶatьj—„minem vaqtьm juq" ti

Maqar rajonь əlgə urta məktəвenə, komsomoldьꞑ rajon komitetь taraƒьnan əlkən voƶatьj itep iptəş Japarova jeвərelgəjne. Pionerƌar unь şatlanьp qarşь aldьlar. Eşteꞑ jaqşьrьp kiteven kettelər. Ləkin eş kirehensə вarьp sьqtь. ip. Japarova eşkə вaşlap ta jetməne, məktəp direksiahь unь вiвlioteka mədire həm V-VI-VII klasstarqa fizkul'tura həm jьr dərestərenən uqьtьvsь itep вildələne. Ul qьna tygel, Japarovaqa vaqtьlь asьlqan məktəpkəsə tərвiəselər kursьna la fizkul'tura, jьr dərestəren alьp вarьvƌь jəkməttelər.

Heƌəmləlo xəƌer məktəptəge pioner otrədeneꞑ eşe hynep qaldь. Uqьvsьlarƌьꞑ tənəfes aralarь, məktəptən tьş vaqьttarь вuş həm kyꞑelheƌ ytələr. Pionerƌar tərlə ujьndar əjrənergə teləp mərəƶəqət ithələr, ip. Japarova ularqa „min ujьn вelməjem, vaqtьm" juq tip javap вirə. Вeƌ Japarovanьꞑ yƌ urьnьnda eşləven ꞑorajвьƌ.

Şirqəlin X.
Xəmzin. N.

75 jaꞑь zootexnik

Milovka avьl xuƶalьqь texnikumь 1937 jьlьnьꞑ 1-se aprelendə 75 keşegə vьjpuska jahanь. Вьl vьjpuska tik zootekniktərƌən tora. Ular xəƌer rajondarqa, sovxozdarqa, sotsialistik malsьlьq əsən kerəşkə kitəsəktər.

Ular arahьnan Jəkşəmвitof, Zoin, Kalinin, Vildanof iptəştər məktəpte „otlicno" qa tamamlanьlar.

N. Ismaqilof.

ALЬЪ KƟNSЬQЬŞQA!

Komsomolka Valə Xetagurovanьꞑ saqьrьvь Sovettar Sojuzьnьꞑ вətə məjəstərendəge qьƶƌar arahьnda ƌur qьƶqьhьnьv quƶqattь. Ɵfə qalahьnьꞑ „8-se mart" tegev fabrikahь komsomolkalarь Bikвulatova, Valitova, Brdionova, Ibrahimova həm вaşqalar вətəhe 12 qьƶ komsomol komitetьna kilep Alьъ Kənsьqьşqa kitev teləktəren вelƌerƌelər.

Ularƌьn komsomoldьꞑ Alьъ Kənsьqьş krajkomьna jaƌqan xattarьnda: „Вeƌ heƌƌen menən eşlərgə, kerəşergə, вer hulьş menən hularqa teləjвeƌ. Kərək вula ikən вətəveƌƌə tьvqan ileвeƌƌe haqlarqa вətə qəmərəвeƌƌe qьƌqanmajasaqвьƌ"—tielgən.

Q. IŞMAJ.

GENUE KONFERENSIAHЬ

TARIXI SPRAVKA

Вьnan 15 jьl qala 1922-se jьlдьꞑ 10-sь aprelendə Italianьꞑ Genue qalahьnda xalьq-ara ekonomik konferensia asьldь. Unda вerense tapqьr Sovettar Sojuzьnьꞑ delegatsia qatnaştь. Ul vaqьtta əle вer genə ƌur derzava taraƒьnan da Sovettar Sojuzь jyridik jaqtan tanьlmaqan ine. Qorallь intervinsia julь menən Sovettar vlasьn jemerergə tьrьşьv uꞑьşhьƶ вarьp sьqqas, kapitalistik ildər yƌƌəreneꞑ xuƶalьq krizistəre qьjьmь aƒьnda Sovettar Sojuzь menən savƌa вəjlənəşe вaşlarqa məƶвyr вuldьlar. Donja huqьşьnda jeꞑevselər вulьp sьqqan ƌur derzavalarƌan Anglia Sovettar Sojuzь вerense вulьp tanььь. 1921-se jьlдьn 16-sь martьnda Sovettar Rossiahь menən Anglia arahьnda savƌa kileşevenə qul qujьldь. Вьnan qala Germania, Avstria, Norvegia, Şvetsia həm вaşqa ildər menən savƌa вəjlənəşen urьnlaştьrьv turahьnda həjləşevƌər вaşlandь.

Sovettar Rossiahьnьꞑ jaꞑь ekonomik politikaqa kyseve, qajhь вer kapitalistik dəvləttərƌen dəvlət dejetlдərendə Sovettar Rossiahьn savƌa вəjlənəşenə tartьv menən Rossiala kapitalistik qoroloşto kire urьnlaştьrьv məmkin вulьr tip ujlanьlar. Вьl fekerƌe Llojed Dƶordƶ yƌeneꞑ вer telmərendə: „Rossianь kire qajtarьv əsən qorallь kəs menən tьrьşьp вeƌ jaꞑьlьştьq. Min вьnь savƌa julь menən eşləj alasaqвьƌ, tip ujlajьm"—tip asьqtan asьq əjtte.

Genue qalahьnda вulqan xalьq-ara ekonomik konferensiahьna Sovettar Rossiahьnan delegatsia saqьrьvьna вьna şul qaraştan sьqtьlar.

Genuela saqьrьlqan xalьq-ara ekonomik konferensiahьnda—„yƌək həm Kənsьqьş Jevropanьꞑ ekonomik həm finansj aqьlnan qajtanan tьvьv" turahьndaqь məs'ələ afitsial' programma вuldь. Ə asьlda Genue konferensiahьnda ul vaqьtta əle tanьlmaqan Sovettar Rossiahь menən kapitalistik ildər arahьnda вəjlənəş məs'ələhe təp məs'ələ вulьp torƌo. Donja huqьşьnda jeꞑevse вulьp qalqan sojuznik dəvləttər—yƌƌəreneꞑ təp programmalarь itep 1922-se jьlдьꞑ 20-28-se marttarƌa Londonda ekspertər kəꞑəşmə həe taraƒьnan eşləngən məs'ələrƌe—Sovet xəkymətenen huqьş həm huqьşьna tiklem вulqan вurьstarƌь həm Sovet vlasь zakondarь nigeƌendə konfiskovajt itelgən milektərƌe inostranostarqa kire qajtarьp вirev, revolytsiala inostranostar taraƒьnan kyrelgən ziandarƌь qaplav həm Rossialaqь sit il keşelərenə jaqşь həm fajƌalь şarttar tьvƌьrьvƌь talap itevƌe qujƌьlar. Asьlda вьlar Sovettar Rossiahьn kolonial dəvlətkə əjlənderevgə jynəltelgən talaptar ine.

Genue konferensiahьnda Sovet delegatsiahь—„Jevropanь torqoƌov"məs'ələhendə yƌ programmahь menən sьqtь. Ə ul programma konferensianьꞑ initsiatorƌarь taraƒьnan aldan uq qujьlqan ramkahan jьraq sitkə sьqa ine. Sovet delegatsiahь ul programmaqa—dəjəm qoralhьƌlanьv turahьnda, sirjo həm вulqan altьn zapastarьn qajtanan вylev, huqьş вurьstarьn anulirovajt itev həm вaşqa məs'ələlərƌe qujƌь. Sovettar delegatsiahь, Sovettar Rossiahьn tanьqan xəldə huqьş вurьstarьn anulirovajt itkən xəldə, Sovettar Rossiahьna kreditlar вirgən xəldə, huqьşqa tiklem вulqan вurьstarƌь tanьvqa, elekke xosusi milekselərgə konsissia həm orendalar вirevgə, xatta ularƌьꞑ qajhь вer priteziələren qənəqətləndərevgə вarьrqa la rizalьqьn вelderƌe.

Genue konferensiahьna jьjnalqan kapitalistik dəvlət vəkildəre Sovet təqdimdəren qabul itmənelər. Ular Sovettar Rossiahь menən siparatnьj həjləşevƌərgə вarmav turahьnda yƌara jəşeren kileşev tədənələr. Kapitalistik ildərgə, Sovettar ile kyp jьldar вujьna huƌьlqan huqьş həm intervinsianan hunqь xuƶalьq jemereklegenən sьqa almaƶtaj həm kapitalistik ildər təqdim itkən kaвal şarttarqa riza вulьrqa məƶвyr вulьr kevek kyrende.

Kapitalistik dəvləttər, Sovet dəvlətə kaвal şarttarqa ziza вulьr tiqən qaraştarьnda la, Sovet ile jaꞑь ekonomik politik julьnda kapitalizmqa kire qajtьr, tip ujlavƌarьnda la jaꞑьlьştьlar.

Вьnan hun 15 jьl vaqьt ytte. Вьl vaqьt esendə Sovet ile tьşqь zajomdarƌan həm sittən jetdi kredittərƌən вaşqa, yƌ kəstəre menən yƌ xuƶalьqьn ajaqqa вaƶtьrƌь, qəvətle indystria, kolxoz tədeləşe, oвoronanьꞑ jeꞑelməƶ kəstəren вarьlqa kilterƌe, nigeƌƌə sotsialistik jəmqiət təƌenə. Sovettar Sojuzь xalьq-ara politikanьꞑ həm tьnьslьq əsən kərəştən вəjek faktorьna əjləndə. Xəƌer inde вer kemgə lə, xatta вurƶuaƶ politiktarƌьꞑ iꞑ ƌurƌarьnьꞑ da вaştarьna Sovettar Sojuzьn tiꞑ xoquqhьƌ dəvlət itep kyrhətergə həm uqa yƌƌəreneꞑ telək həm şarttarьn taqьrqa kəstərə jetməƶ.

„Heƌƌe ƌur həm mavьqtьrqьs eş kətə!"

AKDVA вojestərenen Azov-Qara dinged krajьnьꞑ Alьъ Kənsьqьşqa eşkə kitevse qьƶƌarqa jaƌqan xattarь

Rastov Don, 5-se aprel. Azov-Qara dingeƌ krajьnan Alьъ Kənsьqьş armiahьnda xeƌmət itevse вojestar Azov-Qara dingeƌ krajь, Alьъ Kənsьqьşqa kitergə teləvse qьƶƌarьna xat jeвərƌelər:

— „Texo okeanskaja zvezda" gazetahьnan,—tip jaƌalar ular—вeƌ Şkerjatof ismendəge Rostov təgev fabrikahьnan 20 qьƶƌьn, komsomolkalarƌьn—Marusə Pocikajeva, Anə Fralova, Anə Necego həm вaşqalarƌьꞑ Valentina Xitagurovanьꞑ saqьrьvьna вerense вulьp quşьlьvƌarь həm вeƌƌə, Alьъ Kənsьqьşqa kilevƌəre turahьnda uqььq. Вeƌƌə kilevse maqtavlь jerƌəştəreвeƌƌe qajnar həm вətə jərəgeвeƌ menən qotlajвьƌ.

Xəƌer inde Alьъ Kənsьqьş tanьmaьlьq вulьp yƌgərƌe. Ul qəvətle, вaj həm səskələnevse krajqa əjləndə. Kraj вeƌƌeꞑ kyƌ aldьвьƌƌa yƶeven, qьꞑьvьn davam itə.

Alьъ Kənsьqьşta—Tьnьq okean вujƌarьnьꞑ sotsializm forpustьnda eşləv ƌur maqtav həm şatlьq. Qьƶƌar tiƌerək kilegeƌ! Вьnda heƌƌe ƌur həm mavьqtьrqьs eş kətə!

Вьl xatqa AKDVA вojestarь—G. Strepoxof, G. Naumof, K. Fominka, I. Kurapatkin, V. Şajkindar qul qujqandar.

Mixail Kol'tsof Ispanianan qajttь

„Pravda"nьꞑ maxsus xəвərsehe вulьp Ispaniala eşləgən Mixail Kol'tsof 8-se aprel kəndə Məskəvgə qajttь. Belorussia vokzalьnda Kol'tsofte jaƌьvsьlar, „Pravda" sotrudniktəre, вaşqa yƌək organdar həm Sovet matвuqaqьnьꞑ vəkildəre qarşьlanьlar.

Kamil Rəşit

BAʙAJ MENƏN HƟJLƏŞƏM

Aʙьl ...
Saf havaꞑdь esep,
Kirelep ʙaъьp
Uramьꞑdь uđa il ulь,
— „Əjđə qustьm alƣa— tigən kevek
Hineꞑ taqьr, tađa kiꞑ julьꞑ.

Qarƣa kymelep jatqan təpəş ɵjđər
Halam ʙyrektəren halƣandar,
Qajƣь kymgən jorttar jɵđɵn asqan
Dərtle, jəmle. ʙulьp qalƣandar.
Sal haqallь ʙer qart tьşta tora

Əkren genə niđer qaranьp,
—Ni xəl ʙaʙaj! niđər kyđləjheꞑ
Hineꞑ tormoş jaqşь ʙaramь?
— „Şɵkɵr ulьm, ə hin kem malajь"?
— Kɵtɵvse Xəj ulь ʙaʙaqaj.

— „Ulaj ikən jaqşь, nindəj tađa,
Đur yъkənheꞑ ikən ʙalaqaj.
Qarap toram əle uramdaƣь
Xalьq dulqьnьn,
Bajram itə ular ʙɵgɵn
Уđeneꞑ mul kɵnɵn"

— Eje, eje, fekerđəreꞑ dɵrɵъ
Kɵn də kyꞑelle
Heđđə jəşərđeged ʙaʙaj
Şulaj tygelme?...
„Xi, xi... xi...

Ulьm—ulьm, jɵrək jəş ul
Tik jelkəgə qartlьq ultьrƣan,
Jьldar kɵmɵş ʙɵrtɵk menən
Baştь tultьrƣan.
Kəjefemde ʙorsoj uđƣandarđьꞑ

Bilde ʙəkkən aʙьr eđđəre,
Uj taşlaham uđƣan qara kɵngə
Qaltьranьp kitə teđđərem.
Bь[illegible] zamanda nəmə,
Qajƣь ʙɵttɵ—

Kiləsəge ʙəxet donjanьꞑ,
Jeşəv ɵsɵn xoquq—xəstər menən
Uratьlƣan hineꞑ hər jaƣьꞑ.

Ujlap torhaꞑ ulьm ʙьl tormoşto,
Tik jəşəge kilə haman da,
Jəş komsomol ʙulьp jɵrɵhəꞑ ine
Heđđeꞑ səsək atqan zamanda.

***

Jьldar haman ala alasaƣьn,
Ə şulaj đa ʙəlkem bişjьllьqtьꞑ—
Əle ɵsɵnsɵhɵn kyrermen.
Elektorlь kolxoz qьrđarьnda
Jaꞑь zakon gɵlɵnə hьv hiʙeşep

Tьnьs kyꞑel menən ylermen.
Kyrəhe ine, oşo zakondarđь
Ujlap tapqan ʙɵjɵk keşene,
Stalinde əjtəm—
Bɵtə kɵsɵn,
Birgən ikən ile eşenə.

***

Əxmətşərif ʙaʙaj!
Ileʙeđ ʙɵgɵn yđeneꞑ taş jortona
Taştan nigeđ halƣan şikelle,
Stalinle osorƣa ʙylək itep,

Jaꞑь qimmət zakon kilterđe.
Bьl zakonda donja kiləsəge
Bьl zakondar ьsьn ʙarlьq ul!
Alƣь ʙьvattarđьꞑ kykrəgendə
Iꞑ qimmətle ʙulьp qalьr ul.
(37-j).

S. Bakirof

KOLXOZЬM QЬRЬ

Qajьn urmanь ʙujьnda
Kiꞑ jalan, diꞑgeđ kevek;
Qojaş nurьna tyđəlməj
Q[illegible]lar aƣalar erep.

Kyptən tygel qar ujnaƣan
Şavlaƣan ʙuran jьrь,
Eş yđəgenə əjlənə
Gyzəl kolxozьm qьrь.

Brysseldə (Bel'gia) skripkəselərđeꞑ xalьq-ara konkursь ʙuldь.
Hyrəttə: *(Berense rəttə huldan uꞑƣa) konkursta qatnaşqan Sovet vəkildəre*—**Marina Kozolupova,** *professor* **A. I. Jampol'ski, Liza** *Gilel's.* *Ikense rəttə* — **Busə Gol'dştejen,** *pionist* **A. B. D'jakof, David Ojstrax** *həm* **Mişa Fixtengol't.** *(Sojuzfoto).*

Ƣazim Şakirof

OSOVSЬ QЬĐƢA

Hin ʙəxetle xəđer, yđ ƣɵmɵrɵꞑdɵ
Alhьv səsəktərgə ʙiđəneꞑ.
Min ʙit hine xəđer kyrer ɵsɵn
Zəꞑgər ʙolottarđan eđləjem.
Hin osahьꞑ hiđməj hьvьqtarđь
Jeꞑev dərte menən jьlьnьp.
Propellerđar tavşь jaꞑraƣanda
Haƣьnьp kɵtəm hine hьlьvьm.
Ьlasьndarđan jeteđ osqan qьđđar
Ber hin tygel ʙeđđə kyp ular,
Kyktə, jerđə şavlap dan alalar
Irekle ildə yъkən ʙalalar.
Keskəj saqta ʙergə yъkən duъtьꞑ
Nьƣьraq həjə xəđer, şatlanьp.
Ber min tygel... Hine vatan həjə
Həm Stalin ʙɵjɵk ataʙьđ.

M. Kərim

JAVЬQ BOLƢAP QALDЬ...

Tomʙojoqto ypkən dulqьn kevek
Irendəre ʙergə quşьldь,
Ajrьldьlar—
Komʙinzonlь jeget
Kaʙinkaƣa menep ultьrđь.
—Xuş əlegə hьlьvьm,
Kytəreləm
Sələm əjter hiꞑə aq ʙolot,
—Uꞑьşlь os, ʙatьr Ckaloftaj
Planetanь ura, Bajʙulat!
Taꞑ tomanьn jarьv, tirʙəlderep
Osqan qarsьƣalaj qьjьlьr,
Benzin jeъe ʙɵrkɵp,
Bolot jarьp,
Qьjьv kytərelde samoljot.
Tav ʙɵrkɵtɵ kevek qanat jəjep
Bolottarđь kiъep iꞑləne.
Ə ʙirelə kyđen kykkə tekəp
Javьq ʙolƣap qaldь həjgəne.

***

Kɵrəş segnal ʙirhə,
Jer tetrətep,
Daʙьl kytərelhə, jel qupha,
Kaʙinkala ular ʙergə ʙulьr,
Bergə toror, ikəv ʙer posta.

Rəis Ƣaʙdraxmanof

JЬRLAHЬ KILƏ

Talianьmdь tirʙəlderep tartьp
Barmaqtarьm teđep telenə,

Ujnatamьn hьđьp,
Sьꞑƣьldatьp

Iꞑ jaratqan matur kɵjɵmə.
Jьr jьrlaƣь kilə,

Jaꞑƣьratqь,..
Jьrđar dulqьnlana kyꞑeldə,

Qajƣь kyrməъ kyꞑel
His hyrelməъ

Jalqьnlanƣan dərtkə tɵrɵnə.

***

Tuƣan ilem jergə nurđar səsep
Gɵlgə uralьp ʙer jađ kilgəndəj,

Jəşəv ɵsɵn irken tormoş ʙirgəs
„Jьrla, əjdə şatlan"—tigəndəj.

Ninə dulqьn dərttər
Taşmahьndar irken kyꞑeldə!

Beđđeꞑ jəşlek tormoş gɵldəreneꞑ
Iꞑ asьldarьna tɵrɵngən.

Min jьrlajьm ʙьna vatan jьrьn
Jɵrəkkə iꞑ jaqьn jьr ʙit ʙьl,

Jɵđɵp eşlər, jaꞑƣьratьp jьrlar
Ɵsɵn kilgən jəşlek osor ʙit ʙьl!

Bibliografia

„DUBROVSKI"

A. S. Puşkin əъəre, A. Karnaj tərƶɵməhe, başqort telendə. Başgosizdat ʙaъmahь, 93 ʙit, xaqь 1 hum 50 tin, tiraƶь 10300

Bьl əъər pomeşşiktər tormoşonan alьnьp jađьlƣan. Trojekurof ʙaj, đur jer xuzahь pomeşşik. Dubrovski Trojekurofqa qaraƣanda kyp tyʙən. Ləkin ular ikehe duъ jəşəjđər. Trojekuroftьꞑ yъep kilə torƣan siʙər qьđь (Maria), Dubrovskiđeꞑ uqьr jɵrɵj torƣan ulь (Vladimir) ʙar.

Ber kɵn xadimdəre aldьnda Trojekurof, duъь Dubrovskiđən kɵlə, unь kəmhetə, xurlaj. Dubrovski Trojekuroftьꞑ mьъqьllavьna tyđə almaj asьvlanьp qajtьp kitə. Dubrovskiđeꞑ ʙьl qьlanьşь Trojekuroftь uъallandьra. Duъ arahьnda doşmanlьq kitə. Ul xəđer Dubrovskiđən ys alьv juldarьn eđləj başlaj. Ys alьv ɵsɵn iꞑ jaqşь jul, Dubrovskiđeꞑ ʙɵtə iminiəhen tartьp alьp, yđeneke jahav ʙulasaq. Şulaj, ul unь sudqa ʙirə, kyptən hatьlьp alьnƣan tyrələr his şikheđ—Trojekurof fajđahьna sud jahajđar. Dubrovski sudtьꞑ qararьn ʙelev menən aqьldan şaşa. Ləkin atahьnan ʙer tɵrlɵ lə tura feker ala almaj. Sɵnki ul hataşa, avrьj, huştan jađa həm ođaqlamaj ylə. Ber nisə kɵndən huꞑ Dubrovski iminiəhen ʙɵtə krəъtiəndəre menən Trojekurof milkenə kyseven aꞑlatьr ɵsɵn tyrələr kilələr. Ular ʙьl jortta ʙajram jahajđar, esep iъerələr. Qunarƣa qalalar. Tyrələr joqlaƣas Vladimir Dubrovski ut tɵrtə. Уđenə jaqьn ʙer nisə keşehen alьp, ul jortto taşlap sьƣьp kitə. Jort menən ʙergə tyrələr janьp ylələr.

Ođaqlamaj, guʙernala talavsьlar şajkahь jɵrɵj ikən, ʙajđarđь, poctalarđь talajđar ikən tigən xəʙər tarala. Bьl əlʙittə şajkahь menən Dubrovski ʙula. Trojekuroftьꞑ Maria isemle qьđьn Vladimir hɵjə.

Dubrovski ofetsir qiəfətendə at alьştьrьv ɵsɵn ʙer stansiaƣa tuqtaj. Stansiala şulaj uq at kɵtɵp ʙer fransuz jegete ultьra. Şul Trojekuroftьꞑ saqьrьvь ʙujьnsa ularƣa uqьtьvsь ʙulьp ʙara. Dubrovski fransuz jegetenə: „ʙer kemgə lə hɵjləşməv, ʙɵgɵndən yk Fransiaƣa qajtьp kitev şartь menən hiꞑə 10 meꞑ hum aqsa ʙirəm. Tik hin miꞑə yđeꞑdeꞑ ʙɵtə dokumenttarьꞑdь, saqьrьlьp jađьlƣan xatьꞑdь ʙirəheꞑ" ti. Fransuz jegete tɵrgəge menən un meꞑ humdь kyrgəs ьşana. Aqsanь ala, Fransiaƣa qarap julƣa sьƣa. Dubrovski uqьtьvsь ʙulьp Trojekurof iminiəhenə urьnlaşa. Fransuz uqьtьvsьnan Maria muzьjkanan dəres ala. Ber kɵn Trojekurofta đur ʙer məƶles jahala. Bьl məƶlestə Dubrovskiđe tota almavь ɵsɵn ispravnikte ʙik qatь ƣəjepləjđər, kəmhetələr. Dubrovskiđeꞑ yđe şul məƶlistə ultьra. Qunaqtar esendə talanьvđan qurqьp aqsahьn sumka menən qujьnьna aъьp jɵrɵvse pomeşşik tə ʙula. Kyp ujlaƣandan huꞑ ul ʙьl kiste fransuz uqьtьvsь janьna ʙarьp joqlarƣa—qarar ʙirep, uƣarđan rɵxsət horaj. Tɵnnə menən Dubrovski unьꞑ aqsahьn ala, həm Marianь ʙaqsaƣa saqьra.

Bьl vaqiƣanan huꞑ ʙerər jьl ytə. Trojekurof kyrşehendə zagranitsanan qajtьp ʙer ʙaj knəz tora başlaj. Knəz Trojekurofqa kilep tanьşa, həm Marianь qatьnlьqqa horaj. Teləmənenə qaramaъtan atahь Marianь knəzgə ʙirergə riza ʙula. Dubrovski uƣa jarđam itergə, unь knəzdən qotqarьrƣa hyđ ʙirə.

Nikax uqьla. Knəz menən Maria parlap ultьrьp sirkəvđən knəzdeꞑ iminiəhenə ʙarьrƣa julƣa sьƣalar. Ber qьvaqlьqqa jetkəs ʙer nisə atlь, qorallь keşelər menən Dubrovski kilep, knəzdeꞑ arʙahьn qamap ala. Ləkin huꞑ ʙula. Maria—min xəđer knəz qatьnь—ti. Knəz unь atьp qulʙaşьnan jaralaƣan ʙulha la, Dubrovski knəzde ylterməj sələmətqaldьrьp, iptəştəren alьp yđ julьna kitə.

Şul vaqiƣalarđan huꞑ Dubrovskiđe totmaqsь ʙulьp ʙer ni tiklem haldat kilep ularđь qamalajđar. Ləkin Dubrovski jeꞑə. Dubrovski ʙɵtə kamandahьn jьjьp ʙɵtəhe menən iъənləşep, yđeneꞑ jaqьn ʙer keşehen alьp, yđe ularđan ajrьlьp kitə.

Bьlar tьnьslanalar, talavđar ʙaъьla. Dubrovski turahьnda „ul zagranitsaƣa kitkən ikən" tigən xəʙər tarala.

Sportsьlar 1-se majƣa əƶerlənələr

Өləлge sportsьlar həm fizkui'tura kollektivlərе 1-se maj ʙajramьna əƶerlənə ʙaşlanьlar. Hər ʙer kollektivteꞑ əƶerleƣe sport həm fizkul'tura eştəre ʙujьnsa qala komitetь tarafьnan teƶəlgən plan menən alьp ʙarьla. ʙьjьlqь 1-se maj paradьnda qalanьꞑ iꞑ jaqşь sportsmendarьnan (GTO zacoktarь) 800 keşe ʙer kolonnaƣa ʙeregələr, ə ʙaşqa fizkul'turasьlar yƶ ojoşmalarь menən sьƣalar. Kolonnalarƣa ojoşqan hər ʙer 100 fizkul'turasь yƶərenə maxsus forma kejemdər kejenəsəktər.

Kolonnalarƶьꞑ aldьnan Kremel' təꞓənə inderelep formalaştьrьlƣan avtomaşina, ə maşinanьꞑ urtalьna iptəş Stalin partretь qujьlasaq. Avtomaşina artьnan qorallanƣan fizkul'turniktar komandalьь, ular artьnan ʙajraq ejələr ʙarasaq.

Paradtan huꞑ „Dinamo" stadionьnda uqьvsьlarƶьꞑ, fizkul'turasьlarƶьꞑ fotʙol həm ʙaşqa tərlə ujьndarь ʙulasaq.

G. Pavlof.

ʙьnda Konstitutsianь ɵjrənevƶe əƶələr

Bələʙəj rajonьnda məktəptərƶeꞑ 7-10-sь klasstarьnda Stalinsel Konstitutsianь ɵjrənev eşe 19 fevral'ƶan ʙaşlanьrƣa tejeş ine. ʙer aj vaqьt ytte, ləkin əle rajondьꞑ qajhь ʙer məktəptərƶə Konstitutsianь ɵjrənev eşenə kereşməgəndər.

Rajonda uqьv əsʙaptarь jeteşməj. ʙaşqort həm tatar məktəptərə uqьv kitaptarь menən ʙetenləj tə'min itelməgəndər. Qajhь ʙer məktəptərƶə Konstitutsianь uqьtьv eşe leksia rəveşendə genə alьp ʙarьla. Uqьtьvsьlarƶьꞑ Konstitutsianь uqьtьv eşenə nasar əƶerlənevƶərе səʙəple, uqьvƶarƶьꞑ sьjfatь tyʙən.

Bələʙəj urta məktəʙeneꞑ zavucь iptəş Gusef:

— Min əle ʙьl məs'ələ menən qьƶьqhьnƣanьm juq,—tip javap ʙirə.

Otlicniktər kəꞑəşməhe

K—Usol rajonь. Jalqьƶ qajьn tulь ʙulmaƣan urta məktəp direksiahь həm komsomol ojoşmahь məktəptəge uqьvsь otlicniktər kəꞑəşməhen ytkərƶe. ʙьnda ʙətəhe 60 uqьvsь qatnaşьp, otlicnik uqьvsьlar arahьnda feker alьşьv nigeƶendə ytkərelde. ʙьnda ular yƶƶəreneꞑ nisek otlicno uqьvƣa ireşevƶəren, məktəptə ʙətə jaqlap ɵlgələ ʙulьvƶarьn hɵjlənelər.

7-se klass otlicnige Şəripova xəƶer ikense jьl inde pioner vozatьjь ʙulьp eşləj. Unьꞑ otrəƶe ɵlgələ otrəƶ ʙulьp iꞓəplənə. Ul kəꞑəşmələ, otrəƶtəge artta qalьvsь pionerƶarƣa jarƶam itev həm pionerƶarƶьꞑ iꞑ aldьnƣь uqьvsьlar ʙulьp ireşevƶərе ɵsən taqь la tьrьşьp eşləjəsəge turahьnda hɵjləj.

Ular yƶƶəreneꞑ jeteşheƶ jaqtarьn kyrhətev menən ʙergə, kiləsəktə otlicniktər hanьn kyʙəjtev, məktəptə aꞑь təripte nьqlь urьnlaştьrьv həm artta qalьvsьlarƣa jarƶam itev ɵsən konkret jəkləmələr aldьlar. Kəꞑəşmə huꞑьnan otlicniktər ʙyləklənƶelər.

RƏXMƏTULLIN.

„Sedof" ledokolь ƶur ekspeditsiaƣa əƶerlənə

Leningrad, 8. Kəꞑjaq diꞑgeƶ julь ʙaş idarahьnьꞑ geografik ʙyleges „Sedof" ledokolь menən ƶur ekspeditsiaƣa ojoşторорƣa əƶerlənə. Ekspeditsia planьn uꞑьşlь ytəv Laptevtar diꞑgeƶen Kənsьqьş—Seʙer diꞑgeƶe menən totaştьra torƣan qurƣьnьşhьƶ həm tərən hьvlь navigatsia juldarьn asьvƣa məmkinlek ʙirəsək.

Өfə Qьƶьl Armia jortonda komandir qatьndarь həm Qьƶьl armiestərƶən teƶəlgən yƶeşməkərle xudozestvo tyꞑərəge aƣzalarь səxnələ konsert ʙirev vaqtьnda. (Urazʙaxtin fotohь).

KINO

„BALTЬJQ DEPUTATЬ"

Tamaşasь aldьna yƶeneꞑ ʙətə ƣɵmərən fəngə ʙirgən, odon ʙujlь, jaʙьq sьrajlь, ʙalalarsaraq təʙiƣətle, qart ƣalim ʙaꞓa. Undaj ƣalimdər—reaksiaꞑьꞑ iꞑ qatь osoronda la yƶərəneꞑ xeƶməttəren xalьqqa arnaƣan, donjaƣa materialistik qaraştь nьqьtьv ɵsən kɵrəşkən, jeꞑelməꞓ kəslə aqьl keşelərə—ular kyp tygel inelər. ʙьna təʙiƣət fəndərə duktorь, ʙəjək ƣalim Darvindeꞑ eşen davam itterevse, yꞓemlektər fezialogiahь professorь Polezajəf ta ƣəƶel həm kəslə feker ejəhe ʙulьp tamaşasь aldьna ʙaꞓa.

Ul kyptən tygel genə, ƶur fənni xeƶməten—jete jьl ʙujьna jaƶƣan kitaʙьn tamamlaj. Ul fən ɵlkəhendə taqь jaꞑь hyƶ əjtə. Həm uƣa 75 jəş tula. Ƶur ʙajram! Unьꞑ ʙьl ʙajramь Oktəʙer' revolytsiahь menən tap ʙula. Ul şat. Ləkin, xalьq jaqlь ʙulƣanь ɵsən, ʙol'şeviktərgə jarƶam itkəne ɵsən unьꞑ tanьştarь, universitettəge ƶuꞓtarь taşlajƶar. ʙurƶua ʙalalarь, studenttar unan ʙaş tartalar həm uƣa jaqьn jarƶamsьhь, şəkerte, Voroʙ'jef xiənət itə. Ul ʙer jalƣьƶь qala...

Isem kisəhenə jьjьlьr aldьnan qьna ul matrostarƣa jalqьnlь telmər hɵjləp qajta, ə ʙьna xeƶer jalqьƶ. Qarsьqь menən ikəv genə...

Juq! Ul jalƣьƶ tygel əle. ʙьna ʙol'şevik ʙocarof kilə. Ular professor menən ikəvləp elekke studenttar ʙьrьn huƶalar. ʙьna matrostar ʙyləkkə pajok kilterələr. Tənlə telefon şaltьraj: ʙьl Lenin, unь tьvƣan kənə menən, ƶur xeƶməten tamamlav menən qotlarƣa, gazetala sьqqan jaqşь məqalə ɵsən təʙriklərgə vaqьt tapqan. Juq, ul jalƣьƶ tygel! Şunьꞑ ɵsən də professor yƶeneꞑ qarttarƣa xas ʙulƣan jərəşə menən tantanalь ʙaꞓьp, jortondaƣь ʙətə lampalarƶь la qaʙьƶьp sьƣa. ʙьl vaqьt undaƣь vьzdan saꞓlьqь, aqьl kəsə, malajƶarƶa ʙula torƣan aşqьnьv ɵtəhe ʙergə quşьla. „ʙeƶ əle hьnaşьp qararʙьƶ"—ti ul. Aşqьnьr iƶən ʙujlap jərəj.

Ul avrьv. Ləkin ul Petr sovetьnьꞑ jьjьlьşьna ʙarmaj qala almaj. Sənki ul ʙaltьjq morəktəre hajlaƣan deputat. Ul kilə, treʙunaƣa menep jalqьnlь telmər hɵjləj:

— Min ʙьnda—yƶ xalqьm menən ʙergə yƶ xəkymətem menən ʙergə, əle xəƶergə jaqьlmaƣan univesitetьm menən ʙergə—ʙьnda qalam. Sənki revolytsiala qatnaşьlьq itev ɵsən ʙirelgən izge xoquqtь min ʙer genə nəməgə lə alьştьmajьm!—ti.

„ʙaltьjq deputatь" ʙəjək ƣalim revolytsioner K. A. Timerəzefкə ʙaƣьşlanƣan. Eje, ʙьl fil'm—uƣa, revolytsianьꞑ ʙaşьnan uq qoşaqьna atьlьvsь Timerəzefкə jaqşь həjkəl ʙula ala. Lenfil'em" kinostudiahь „ʙaltьjq deputatь" menən ƶur eş eşləgən. Aktjorƶar kollektive fil'mdə ʙirelgən tejeş ʙulƣan maqsattь sisə alƣandar. ʙigərək tə professor rolendə ujnavsь artist Cerkasof yƶ rolen ʙətə tulьlьqь, maturlьqь, nəskələge menən ʙirə.

„ʙaltьjq deputatь" fil'me Sovet kinomotagrafiahьnьꞑ uꞑьşlь fil'mdəreneꞑ ʙerehe. **K.**

ʙerense majƣa əƶerlek

ʙerense maj kəndərenə qalanь xudozestvo jaqьnan maturlav məs'ələhe ʙujьnsa, 9-sь aprelda qala sovetьnda qalanьꞑ jəməƣətselege vəkildəreneꞑ kəꞑəşməhe ʙuldь. Kəꞑəşmələ qatnaşьvsьlar qalanьꞑ predpriatielərе, ucrezdenielərе, jəməƣət urьndarьn maturlav temalikahьn həm texnikahьn kiꞑ məƶəkərə ittelər. Ɗəjəm tema itep, Stalinsel Konstitutsianь kyrhətev alьndь. Qalanьꞑ yƶəgendə ʙulƣan ʙətə ʙinalar, oşo temaƣa maturlanasaq. Qьƶьl Armia jorto „SSSR ƶьꞑ qurƣavsьlьqь", kolxozsьlar jorto—„Kolxoz xəlle tormoşo yꞓeve", „Komsomol məƣarife jorto" —„ʙelemgə xoquq", kul'tura harajь —„Xalьqtarƶьꞑ julʙaşsьhь iptəş Stalin—Sovet iskusstvohьnьꞑ ruxlandьrьvsьhь" temalarьna maturlanasaq.

ʙaşprofsovet zdaniehe ergəhendə ileʙeƶƶeꞑ danlьqlь keşelərə galleriahь ojoştorola.

(ƁaşTASS).

Dramm tyꞑərəge jaqşь eşləj

Qьrmьꞓqalь rajonь, „Iƶel" kolxozьndaƣь təvge komsomol ojoşmahь politgramota tyꞑərəgendə sojuzdan tьş jəştərƶən 6 keşe jərəj. Ular tyꞑərəkteꞑ aktiv tьꞑlavsьlarь iꞓəplənələr.

Komsomol ojoşmahь initsiativahь menən dramm tyꞑərəge ojoştoroldo. Unda komsomolestar ƶa, jəştər ƶə qatnaşlar. Tyꞑərək kəsə menən jьʙ qьna kolxozsьlar ɵsən konserttar ʙirelə, spektakelдər qujьla. ʙьl tyꞑərək menən komsoorg Narьmʙajьva jetəkselek itə.

Kolxozdьꞑ qьƶьl mejəşendə lə komsomolestar eşte yƶ initsiativalarь alƣandar. Stena gazetahь sьƣarьla, qьsqьrtьp gazeta uqьv, matur əƶəʙiət kitaptarь uqьv planlь rəveştə alьp ʙarьla.

M. Salix.

ʙrazeliə revolytsionerь Luisa Karlosa Prestesa protsessь

Rio de Ƶaniro (ʙralezia) la sьƣa torƣan „Karrio da Manxa" gazetahь ʙrazelia sinzurahь aşa ytkərelgən ʙelderevƶe ʙaꞓьr sьƣarƶь. ʙьl ʙelderevƶə ʙrazelia revolytsionerь Luisa Karlusa Prestesa-ƣa protsess ʙaşlanьvь turahьnda əjtelə. ʙelderev ʙujьnsa Prestesa politik totqondarƣa qaratə quꞑlanьlƣan hər tərlə jafalavƶarƣa qarşь protsessta nьqlь sьqьş jahaqqan ʙulha kərək. Prestes jalqan ƣəjeplэv—„armianan dizirterlek itev" ƶə ƣəjeplənə.

Protsess ʙaşlanьr suƶiələrƶeꞑ ʙerehe Prestesqa, hin jaqlavsь hajlap alьrƣa xaqlьhьꞑ tigɵn ʙelderev jahavьna, ul: „ƣomoymən ʙьnda nəmə ʙulƣanь turahьnda min ʙer ni ƶə ʙelməjem" tip javap qajtara. Şunan huꞑ suƶiə Prestesqa, hin sud aldьnda torahьꞑ, tip aꞑlatьv jahaj. Prestes uƣa ʙьlaj tip javap ʙirə:

— „ʙer jьl ʙujьna min tьşqь donja menən ʙətə tər ʙəjləneştən məxrym itelgən xəldə, politsia terrorь atmasfirahьnda tərmələ ultьrƶьm. Atvokat jallaƣanƣa tiklem minə nəmə meneꞑ ƣəjeplənganjegemde ʙelergə kərək".

„Karrio da Manxa" gazetahьnьꞑ əjteve ʙujьnsa dopros vaqtьnda Prestes yƶeneꞑ kommunist ʙulьvьn həm „milli azatlьq sojuzь" jetəksehe ʙulƣanlьƣьn əjtkən.

„ʙьnaşul xəldə—ti Prestes davam itep—min yƶem ʙьşanьrƶaj atvokat hajlaj almajьm. Min hajlap ʙirƶaj keşelər ʙulƣan ʙulha alьr inem. ʙьna heƶgə sinator primjere Aʙilə Cirmonta. Ul parlamint tielməꓤlege menən fajƶalanƣan ʙulha la kompartiala torovsь keşe tip, ƣəjeplənevselərƶe jaqlap sьqьvь ɵsən qulƣa alьna. Aʙil Cirmont tərmələ ʙətə tər qot osqos xəldərƶe həm mьꞓqьllavƶarƶь kiserƶe".

ʙьnan huꞑ gazeta, Prestes kytərenke tavьş menən qulƣa alьnƣan jeƶərləgən matrostarƶьꞑ həm haldattarƶьꞑ nisek jafalanьvь turahьnda hɵjləj ʙaşlaj, ti. ʙьl vaqьtta unь suƶiələrƶeꞑ ʙerehe tuqtata.

(TASS).

Redaktor urьnʙaꞓarь:
Q. MURTAZIN.

Өfə „Oktəʙr' Natiskahь" tipografiahь ʙaşglavlit vəkile № 1425

Вөtә ildәrdәn proletardarь, вerlәşegeđ!

1937-se jьl
16
APREL
№ 39 (1086)
Ajьm hanь
9 tin

LENINSE

VLKSM-dьn
Вaşqortostan
Өlkә hәm Өfө
qala komitetь
organь. 12-jьl
sьqa.

„...Dөrөħ jetәkselek iter esәn, вeđđeꞑ tәzriвәвeđ janqьđ yđe genә, jetәkselәr tәzriвәhe genә, jetkelekle tygel, timәk, yđ tәzriвәвeđđe, jetәkselәr tәzriвәhen, massalar tәzriвәhe menәn, partia massalarь tәzriвәhe menәn, eşse sьjnьf tәzriвәhe menәn, xalьq tәzriвәhe menәn tulьlata вarьv zarur...“

I. V. STALIN.

VKP(в) УК PLENUMЬNDA IPTӘŞ STALINDEꞐ 1937 JЬL 5 MARTTA HӨJLӘGӘN HӨĐӨMTӘLӘV HYĐE

Iptәştәr!

Вeđәkәrә itelә torqan eşten niged mәs'әlәlәre turahьnda min yđ dokladьmda hөjlәgәjnөm. Prenielәr kyrhәtte ki, xәđer вeđđә tub asoqlьq вar, вurьstarđa aꞑlav вar hәm esәвeđđeꞑ jeteşheđlektәren вөtөrөrgә әđer вulьv вar. Lәkin şulaj uq prenielәr вeđđeꞑ ojoştoror-politik praktikaвьđđьꞑ şundaj qajhь вer konkret mәs'әlәlәre вulьvьn kyrhәtte ki, ular вujьnsa вeđđә tulьhьnsa uq asьq aꞑlav juq әle. Вьndaj mәs'әlәlәrđә min jetene hanamьn.

Вьl mәs'әlәlәr turahьnda min nisә hyđ әjtergә rөxsәt itegeđ.

1) Xuzalьq kampanialarь menәn hәm xuzalьq uꞑьştarь menәn ylsәmdәn tьş mavьqьp jetkermәgәndә hәm onotqanda tupikka kilterә, ikәnlegen xәđer вөtәвeđ dә aꞑlanьqьđ, teşenөp aldьqьđ, tip ujlarqa kәrәk. Timәk, xuzalьq uꞑьştarь partia-politik eşenen uꞑьştarь menәn quşmarlanhьn hәm вer qatarđan вarhьn esәn, rabotniktәrđeꞑ iqtiвarьn partia-politik mәs'әlәlәrgә jaqьna вorov zarur.

Partia-politik eşen kөsәjtev вurьsьn, partia ojoşmalarьn xuzalьq vaq-tәjәktәrenәn azat itev вurьsьn praktik rәveştә nisek вojomqa aşьrьrqa? Prenielәrđәn kyrәgәnsә, qajhь вer iptәştәr вьnan jahәrqa avьnqьlar, — xәđer jahәne xuzalьq eşenәn вөtөnlәj sitkә kitergә tura kiler. His juqьnda oşondaj tavьştar вulđь: nu, xәđer, allaqa şөkөr, xuzalьq eşenәn qotolorвьđ, xәđer partia-politik eş menәn genә şөqөllәnergә tura вulьr. Вьl hьqьmta dөrөħme? Juq, dөrөħ tygel. Вeđđeꞑ partialь iptәştәreвeđ, xuzalьq uꞑьştarь menәn mavьqьp, politikanan sitlәşkәndә, вьl вeđđe dur qorqandar torqan sikkә вirelev (вдаваться) вulđь. Әgәr xәđer вeđđeꞑ iptәştәreвeđ, partia-politik eşen kөsәjtergә totonop, xuzalьqtan sitlәşergә ujlahalar, вьl inde вerensehe kevek dur qorqandar torqan ikense sikkә вirelev вulьr. Вьl siktәn ikense sikkә taşlanьv [illegible]. Вeđ, politikanan kitә almaqan kevek, yk, xuzalьqtan da kitә almajвьđ. Өjrәnev uꞑaj вulhьn esәn keşelәr qađәttә xuzalьq mәs'әlәlәrenә politika mәs'әlәlәrenәn metodologik jaqtan ajьralar. Lәkin вьl metodologik jaqtan, jahalma rәveştә genә, tik өjrәnev uꞑaj вulhьn esәn genә eşlәnә. Tormoşta, kirehensә, politika hәm xuzalьq praktikala вer-вerehenәn ajьrьlmaj. Ular вergә jәşәjđәr hәm вergә eş itәlәr. Hәm kem вeđđeꞑ praktik politikala xuzalьqtь politikanan ajьrьrqa ujlaj, politik eşte kөsәjtev xaqьna xuzalьq eşen kөsәjtergә jәki, kirehensә xuzalьq eşen kөsәjtev xaqьna politik eşte kөsәjtergә ujlaj ikәn, — ul motlaq tupikkә elәgә.

Partia ojoşmalarьn xuzalьq vaq-tәjәktәrenәn azat itev hәm partia-politik eşen kөsәjtev turahьndaqь rezolytsia projektьnьꞑ mәqlym punktьnьꞑ mәqnәhe, xuzalьq eşenәn hәm xuzalьq jetәkselegenәn sitkә kitevđә tygel, ә tik xuzalьq organdarьn, şul isәmlәnәn вigerәk tә jer organdarьn eşlәtev urnьna, вeđđeꞑ partia ojoşmalarьвьđ yđđәre eşlәv praktikahьna hәm ularđь ejәheđlәv praktikahьna arь jul qujmavđan qiвarәt. Timәk, xuzalьq organdarьna вol'şevistik jetәkselek metodьn yđlәşterev zarur, ә вьl metod ul ojoşmalarqa sistematik rәveştә jarđam itevđәn, ularđь sistematik rәveştә nьqьtьvđan hәm xuzalьqqa, вьl organdarđь sitlәp ytep tygel, вәlki ular arqьrь jetәkselek itevđәn tora. Xuzalьq organdarьna, hәm вөtәhenәn dә elek jer organdarьna, jaqşьraq keşelәr вirergә kәrәk, вьl organdarđь jaqşьraq, yđđәrenә jөkmәtelgәn вurьstarđь ytәrgә вulđьqlь вulqan jaꞑь rabotniktәr menәn komplektlarqa kәrәk. Tik вьl eş eşlәngәndәn huꞑ ғьna xuzalьq vaq-tәjәktәrenәn partia ojoşmalarьnьꞑ tulьhь menәn azat itelevđәrenә iħәp totorqa mөmkin вulьr. Вilgele, вьl eş jetđi eş hәm mәqlym vaqьt talap itә. Lәkin әlegә вьl eşlәnmәgәn ikәn, partia ojoşmalarьna alda la, вildәle вer qьđqa srokqa, avьl xuzalьqь eştәre menәn, ularđьꞑ вөtә vaq-tәjәktәre menәn, hөrөv, sәsev, jьjnav (уборка) h. в. menәn şөqөllәnergә tura kiler.

2) Qorotqostar, diversanttar, şpiondar h. в. turahьnda ike hyđ. Min ujlajьm ki, вөgөngө qorotqostar hәm diversanttar, ular nindәj genә flag menәn, trotskistik flag menәnme jәki Вuxarin flagь menәnme, maskalanmahьndar, kyptәn yk inde eşse xәrәkәtendә politik aqьm вulьp torovđan tuqtanьlar, ular prinsipheđ hәm ideahьđ вandaqa, professional' qorotqostar, diversanttar, şpiondar hәm keşe ylterevselәr вandahьna әvereldelәr, ikәnlege xәđer вөtә esәn dә asьq. Вilgele, eşse sьjnьftьꞑ doşmandarь hәm вeđđeꞑ tьvqan ileвeđđeꞑ xьjanatsьlarь вulqan вьl әfәndelәrđe ajavhьđ rәveştә tar-mar itergә, tamьrđarь menәn quptarьp taşlarqa tura kiler. Вьl asьq hәm artaвan teşәndәrevđәr talap itmәj. Lәkin вьna horav: japon-german agenttarь вulqan trotskizmdь tar-mar itev hәm tamьrđarь menәn quptarьp taşlav вurьsьn praktik rәveştә nisek вojomqa aşьrьrqa? Tik ьsьn trotskisttarđь qьna tygel, вәlki qasandьr trotskizm jaqьna saj̧qalqan, ә unan huꞑ, kyptәn yk inde, trotskizmdan kitkәndәrđe lә, tik qorotqosloqtoꞑ вьnan da trotskistik agenttarь вulqandarđь qьna tygel, вәlki qasandьr tege jәki вьl trotskist ytkәn uram вujlap ytәrgә tura kilgәndәrđe lә tuqmarqa hәm tamьrđarь menәn jolqop taşlarqa kәrәk, tigәn hyđme вьl? His juqь вьnda plenumda oşondaj tavьştar işetelgelәne. Rezolytsianь вьlaj aꞑlatьv dөrөħ, tip iħәplәrgә jarajmь? Juq, dөrөħ tip iħәplәrgә jaramaj. Вьl mәs'әlәlә, вaşqa вөtә mәs'әlәlәrđәge kevek yk, individual', differensiatsialь jaqьn kileş zarur. Вөtәhen dә вer taraq menәn tararqa jaramaj. Вьndaj tulajьm jaqьn kileş ьsьn trotskistik qorotqostarqa hәm şpiondarqa qarşь kөrәş eşenә zarar iteve genә mөmkin.

Вeđđeꞑ javaplь iptәştәreвeđ arahьnda вer ni tiklem handa elekke trotskisttar вar, ular kyptәn yk inde trotskizmdan kitkәndәr hәm trotskizmqa qarşь kөrәşte, trotskizm jaqьna his вer vaqьt saj̧qalьv xәle вulmaqan qajhь вer xөrmәtle iptәştәreвeđgә qaraqanda, nasarьraq tygel, ә jaqşьraq alьp вaralar. Вьndaj iptәştәrđe xәđer kәmselekləv axmaqlьq вulьr ine.

Вeđđeꞑ iptәştәreвeđ arahьnda ideologik jaqtan trotskizmqa hәr vaqьt qarşь torop ta, şuqa qaramaħtan, ajьrьm trotskisttar menәn şәxsi вәjlәneş totop kilgәn, lәkin yđđәre esәn trotskizmdьꞑ praktik fizionomiahь asьqlanьv menәn yk, вьl вәjlәneşte kisekterevheđ вөtөrgәndәre lә вar. Ularđьꞑ ajьrьm trotskisttar menәn вulqan yđ şәxsi duħlьq вәjlәneştәren вer julь tygel, вәlki kisegep өđөvđәre, әlвittә, jaqşь tygel. Lәkin вьl iptәştәrđe trotskisttar menәn вer өjөmgә avđarьv axmaqlьq вulьr ine.

3) Rabotniktәrđe dөrөħ hajlap alьv hәm ularđь eştә dөrөħ urьnlaştьrьv ni tigәn hyđ?

Вьl, вerensenәn, rabotniktәrđe politik вilge вujьnsa, jәqni ular politik jaqtan ьşanьvqa lajьqtarmь, hәm, ikensenәn, eşleklelek вilgehe вujьnsa, jәqni ular oşondaj konkret eş esәn jaraqlьlarmь, ikәnlek вilgehe вujьnsa hajlap alьrqa kәrәk, tigәn hyđ.

Вьl, eşlekle jaqьn kileşte eşemselek jaqьn kileşenә, keşelәr rabotniktәrđeꞑ eşleklelek sьjfattarь menәn qьđьqhьnьp ta, ularđьꞑ politik fizionomiahь menәn qьđьqhьnmaqanda вulqan jaqьn kileşkә, әvereldermәħkә, tigәn hyđ.

Вьl, politik jaqьn kileşte вerđәn-вer hәm tamamlanqan jaqьn kileşkә, keşelәr rabotniktәrđeꞑ politik fizionomiahь menәn qьđьqhьnьp ta, ularđьꞑ eşleklelek sьjfattarь menәn qьđьqhьnmaqanda вulqan jaqьn kileşkә, әvereldermәħkә, tigәn hyđ.

Вьl вol'şevistik qaqiđә вeđđeꞑ partialь iptәştәreвeđ tarafьnan ytәlә, tip әjtergә mөmkinme? Ykeneskә qarşь, вьnь әjtergә mөmkin tygel. Вьnda plenumda вьl turala әjttelәr inde. Lәkin вөtәhen dә әjtep вөtmәnelәr. Eş şunda ki, вьl hьnalqan qaqiđә вeđđeꞑ praktikaвьđđa ađьm hajьn hәm şunьꞑ menәn вergә iꞑ tupaħ rәveştә вođoqlatьla. Вөtәhenәn jьşьraq, rabotniktәrđe oвjektiv вilgelәr вujьnsa tygel, ә toqtomal, suвjektiv, oвьjvatel'-meşşan вilgelәr вujьnsa hajlap alalar. Вөtәhenәn jьşьraq, tanьş, duħ, jaqtaş tip atala torqandarđь, şәxsi rәveştә вirelgәn keşelәrđe, yđ şeftarьn maqtavđa masterđarь—ularđьꞑ politik hәm eşleklelek jaraqlьlьqtarьna qaramaħtan — hajlap alalar.

Вilgele, javaplь rabotniktәr jetәkse gruppahь urьnьna jaqьn keşelәr semjahь, artel' kilep sьqa, вьl artel'đeꞑ aqzalarь tatьvlьqta jәşәvgә, вer-вerehen jәвerlәmәħkә, sypte өjđәn tьşqa sьqarmaħqa, вer-вerehen maqtarqa hәm uꞑьştar turahьnda vaqьt-vaqьt yđәkkә вup-вuş hәm kyꞑel вolqatqьs raporttar jeвәrergә tьrьşalar.

Aꞑlavь qьjьn tygel ki, вьndaj sem'jasьlьq oвstanovkahьnda eştәge jeteşheđlektәrđe tәnqitlәv esәn dә, eşkә jetәkselek itevselәrđeꞑ yđ-yđđәren tәnqit esәn dә urьn вulьrqa mөmkin tygel.

Вilgele, вьndaj semjasьlьq oвstanovkahь jalaqajđarđь, yđ dostoinlьqь tojqohonan mәxrym itelgәn hәm şuqa kyrә вol'şevizm menәn dөjөm вer nәmәhe lә вulmaqan keşelәrđe yrsetev esәn uꞑajlь moxit tьvđьra.

Mәħәlәn, Mirzojan hәm Vajnov iptәştәrđe alajьq. Вьlarđьꞑ вerensehe Qazaqstan kraj partia ojoşmahьnьꞑ sekretarь, ikensehe Jaroslavl' өlkә partia ojoşmahьnьꞑ sekretarь вulьp toralar. Вьl keşelәr вeđđeꞑ arala huꞑqь urьnđь totqan rabotniktәr tygel. Ә ular rabotniktәrđe nisek hajlap alalar? Вerensehe elek yđe eşlәgәn Azerвajzandan hәm Uraldan „yđeneꞑ“ 30—40 keşehen yđe menәn вergә Qazaqstanqa alьp kilgәn dә ularđь Qazaqstanda javaplь urьndarqa urьnlaştьrqan. Ikensehe elek yđe eşlәgәn Donвasstan tiħtәnәn dә artьq şulaj uq „yđeneꞑ“ keşelәren yđe menәn вergә Jaroslavl'gә alьp kilgәn dә şulaj uq javaplь urьndarqa urьnlaştьrqan. Şulaj вulqas, iptәş Mirzojandьꞑ yđ artele вar. Ul iptәş Vajnovta la вar. Keşelәrđe hajlap alьv hәm urьnlaştьrьv turahьndaqь mәqlym вol'şevistik qaqiđәne qullanьp, rabotniktәrđe urьndarđaqь keşelәrđәn hajlap alьrqa вulmaj ineme ni? Әlвittә, вula ine. Nigә huꞑ ular вьnь eşlәmәnelәr? Sөnki rabotniktәrđe hajlap alьvđьꞑ вol'şevistik qaqiđәhe oвьjvatel'-meşşan jaqьn kileş mөmkinlegen sьqarьp taşlaj, rabotniktәrđe semjasьlьq hәm artel'selek вilgelәre вujьnsa hajlap alьv mөmkinlegen sьqarьp taşlaj. Şunьꞑ өħtөnә, şәxsi вirelgәn keşelәrđe rabotniktәr sьjfatьnda hajlap alьp, вьl iptәştәr, kyrәheꞑ, urьndarđaqь keşelәrgә qarata, şulaj uq partia УК-na qarata la yđđәre esәn вer ni tiklem вojondoroqhođloq oвstanovkahь tьvđьrьrqa telәgәndәrđer. Әjtәjek, Mirzojan hәm Vajnov iptәştәr tege jәki вьl xәlđәr arqahьnda вөgөngө eş urьndarьnan nindәj dә вulha вaşqa urьndarqa kysereldelәr, ti. Ular вьndaj xәldә yđđәreneꞑ „qojroqtarьna“ qarata nisek eş itergә tejeştәr? Вьl iptәştәrgә yđ eştәreneꞑ jaꞑь urьndarьna ularđь jaꞑьnan kyserep jөrөtөrgә tura kilerme ni inde?

Rabotniktәrđe dөrөħ hajlap alьv hәm urьnlaştьrьv turahьndaqь вol'şevistik qaqiđәne вođov вьna nindәj aвsurdqa kilterә.

4) Rabotniktәrđe tikşerә вarьv, zadanielәrđeꞑ ytәleşen tikşerә вarьv — ni tigәn hyđ?

Rabotniktәrđe tikşerә вarьv, ul, ularđь vәqәđәlәre hәm deklaratsialarь вujьnsa tygel, ә ularđьꞑ eş hөđөmtәlәre вujьnsa tikşerә вarьv, tigәn hyđ.

Zadanielәrđeꞑ ytәleşen tikşerә вarьv, ul, ularđь tik kanselәriala qьna tygel hәm tik formal' otcottar вujьnsa qьna la tygel, вәlki вөtәhenәn dә elek ularđь eş urьnьnda ytәleştәn faktik hөđөmtәlәre вujьnsa tikşerә вarьv, tigәn hyđ.

Qөmymәn вьndaj tikşerev kәrәkme? His hyđheđ, kәrәk. Вerensenәn, şunlьqtan kәrәk ki, tik şundaj tikşerev genә rabotnikte tikşerep вelergә, unьꞑ ьsьn sьjfattarьn вildәlәrgә mөmkinlek вirә. Ikensenәn, şunlьqtan kәrәk ki, tik şundaj tikşerev genә вaşqarьv apparatьnьꞑ dostoinlьqьn hәm jeteşheđlektәren вildәlәrgә mөmkinlek вirә. Өsөnsөnәn, şunlьqtan kәrәk ki, tik şundaj tikşerev genә zadanielәrđeꞑ yđđәreneꞑ dostoinlьqьn hәm jeteşheđlektәren вildәlәrgә mөmkinlek вirә.

Qajhь вer iptәştәr, keşelәrđe [illegible] tikşerevđe, jetәkselәr jetәkselek itelevselәrđe eştәreneꞑ hөđөmtәlәre вujьnsa tikşergәn saqta qьna tikşerep вula, tip ujlajđar. Вьl dөrөħ tygel. Keşelәrđe tikşerevđeꞑ hәm zadanielәrđeꞑ ytәleşen tikşerevđeꞑ ьsьn saralarьnan вerehe вulqan juqarьnan tikşerev, әlвittә, kәrәk. Lәkin juqarьnan tikşerev вөtә tikşerev eşen esenә alьp вөtmәj әle. Taqь ikense tөr tikşerev, tyвәndәn tikşerev jәşәj, вьl saqta massalar, вьl saqta jetәkselek itelevselәr jetәkselәrđe tikşerәlәr, ularđьꞑ xatalarьn әjtep ytәlәr hәm ularđь tөđәtev juldarьn kyrhәtәlәr. Вьl tөr tikşerev keşelәrđe tikşerevđeꞑ iꞑ ьsьn ьsuldarьnan вerehe вulьp tora.

Partia massalarь yđđәreneꞑ jetәkselәren aktivtәrđә, konferensialarđa, s'jezdarđa ularđьꞑ xisaptarьn tьꞑlav julь menәn, jeteşheđlektәrđe tәnqitlәv julь menәn, ađaq kilep, tege jәki вьl jetәkse iptәştәrđe jetәkse organdarqa hajlav jәki hajlamav julь menәn tikşerәlәr. Partiala demokratik sentralizmdь, вeđđeꞑ partiaвьđđьꞑ ustavь вьnь talap itkәnsә, aꞑьq ytkәrev, partia organdarьnьꞑ motlaq hajlanьp qujьlьvsьlьqь, kandidattarđь qujьv hәm kire qaqьv xoquqь, jaвьq tavьş вirev, tәnqit hәm yđ-yđeꞑđe tәnqit azatlьqь, — вөtә вьl hәm вьqa oxşaqan saralar qullanьvđь tormoşqa ytkәrev, jөmlәnәn вerehe, partia massalarь tarafьnan partia jetәkselәreneꞑ tikşereleven hәm kontrol' iteleven jeꞑelәjtev esәn, zarur.

Partiahьđ massalar yđđәreneꞑ xuzalьq, professional' hәm вaşqa jetәkselәren partiahьđ aktivtәrđә, hәr tөrlө massovьj kәꞑәşmәlәrđә tikşerәlәr, ular unda yđ jetәkselәreneꞑ xisaptarьn tьꞑlajđar, jeteşheđlektәrđe tәnqitlәjđәr hәm ularđь tөđәtev juldarьn вildәlәjđәr.

Ađaq kilep, xalьq Sovettar Sojuƶьnьꞑ vlast' organdarьna qөmymi, tiꞑ, tura hәm jәşren tavьş вirev julь menәn hajlavdar vaqtьnda ildeꞑ jetәkselәren tikşerә.

Вurьs — juqarьnan вulqan tikşerevđe tyвәndәn вulqan tikşerev menәn вergә quşьvđan tora.

5) Kadrđarđь yđ xatalarь өħtөndә өjrәtev ni tigәn hyđ?

Lenin, partianьꞑ xatalarьn ьsьn vьzdan menәn asьv, вьl xatalarđь tьvđьra torqan sәвәptәrđe өjrәnev, вьl xatalarđь вөtөrөv esәn zarur вulqan juldarđь вildәlәv — partia kadrđarьn өjrәtevđeꞑ hәm tәrвiәlәvđeꞑ, eşselәr sьjnьfьn hәm xeđmәtsәn massalarđь өjrәtevđeꞑ hәm tәrвiәlәvđeꞑ iꞑ dөrөħ sredstvolarьnan вerehe ul, tip өjrәtte.

Lenin әjtә:

„Politik partianьꞑ yđ xatalarьna mөnәsәвәte — partianьꞑ jetdilegeneꞑ hәm unьꞑ yđ sьjnьfьna hәm xeđmәtsәn massalarqa qarata вurьstarьn eştә ytәveneꞑ iꞑ mөhim hәm iꞑ dөrөħ kriteriđәrenәn вerehe. Xatanь asьqtan-asьq tanьv, unьꞑ sәвәptәren asьv, unь tьvđьrqan oвstanovkanь analizlәv, xatanь tөđәtev sredstvolarьn diqqәt menәn tikşerev — вьl вьna jetdi partia вilgehe, вьl вьna unьꞑ yđ вurьstarьn ytәve, вьl вьna — sьjnьftь, ә unan huꞑ massanь la tәrвiәlәv hәm өjrәtev“.

Вьl, вol'şeviktәrđeꞑ вurьsь — yđđәreneꞑ xatalarьn hьlap qaldьrьv tygel, вeđđә jьş qьna вulqansa, ularđьꞑ xatalarь turahьndaqь mәs'әlәnәn jantajьv tygel, ә yđđәreneꞑ xatalarьn asьq hәm namьħlь rәveştә tanьv, вьl xatalarđь tөđәtev esәn asьq hәm namьħlь rәveştә juldar вildәlәv, yđđәreneꞑ xatalarьn asьq hәm namьħlь rәveştә tөđәtev, tigәn hyđ.

Вeđđeꞑ iptәştәreвeđđәn kyptәr вьl eşkә rәxәtlәnep вarьrđar, tip әjtmәħ inem min. Lәkin вol'şeviktәr, әgәr ular ьsьnlap ta вol'şeviktәr вulьrqa telәjđәr ikәn, yđ xatalarьn asьqtan-asьq tanьv esәn (признать) yđđәrendә вatьrlьq taвьrqa, ul xatalarđьꞑ sәвәptәren asьrqa, ularđь tөđәtev juldarьn вildәlәrgә hәm şunьꞑ menәn kadrđarđь dөrөħ өjrәtevđә hәm dөrөħ politik tәrвiәlәvđә partiaqa jarđam itergә tejeştәr. Sөnki tik oşo julda qьna, tik yđ-yđeꞑđe asьq hәm namьħlь tәnqitlәv oвstanovkahьnda qьna ьsьnlap ta вol'şevistik kadrđar tәrвiәlәp вula, ьsьn вol'şevistik liderđar tәrвiәlәp вula.

Leninnyꞑ polozeniehenen dөrөħlөgөn demonstratsialaj torqan ike miħal.

Mәħәlәn, kolxoz tөđөv eşendә вulqan xatalarьвьđđь alajьq. Heđ 1930 jьlđь, partialь iptәştәreвeđ krәħtiәndәrđe kolxoz tөđөlөşөnә kyserev mәs'әlәhen, iꞑ qatmarlь вulqan вьl mәs'әlәne, nivarь 3-4 aj esendә xәl itergә ujlaqan вer saqtь hәm mavьqьp kitkәn iptәştәrđe partianьꞑ Уđәk Komitetь artqa sigendererqә mәzвyr вulьp sьqqan вer saqtь, xәterlәjhegeđđer. Вьl вeđđeꞑ partiaвьđ tormoşonda iꞑ qurqьnьslь osorđarđьꞑ вerehe ine. Xәta şunda ine ki, вeđđeꞑ partialь iptәştәreвeđ kolxoz tөđөlөşөnөꞑ ixtejarilege turahьnda onottolar, administrativ qьħьm julь menәn krәħtiәndәrđe kolxoz julьna kyserev jaramaqanlьqьn onottolar, kolxoz tөđөlөşө вer nisә ajlьq tygel, вәlki вer nisә jьllьq jentekle hәm ujlap eşlәngәn eş talap itә, ikәnen onottolar. Ular вьl turala onottolar hәm yđđәreneꞑ xatalarьn tanьrqa telәmәnelәr. Heđ xәterlәjhegeđđer, uꞑьştarđan вaş әjlәnev turahьnda hәm, urьndarđaqь iptәştәrđeꞑ real' oвstanovkanь [illegible] alqa uđьp kitevđәre turahьnda УК-nьꞑ kyrhәtmәhe — ştьjktar menәn qarşь alьnqajnь. Lәkin УК-nь aqьmqa qarşь вarьvđan hәm вeđđeꞑ partialь iptәştәreвeđđe dөrөħ julqa вorovđan вьl totop qala almanь. Huꞑ jә? Вeđđeꞑ partialь iptәştәreвeđđe dөrөħ julqa вorop, partianьꞑ yđ tigәnenә ireşkәnlege xәđer вөtәhe esәn asьq. Xәđer вeđđә krәħtiәndәrđәn kolxoz tөđөlөşө вujьnsa hәm kolxoz jetәkselege вujьnsa undarsa meꞑ вьna tigәn kadrđar вar. Вьl kadrđar 1930 jьlđьꞑ xatalarь өħtөndә yħep sьqtьlar hәm tәrвiәlәndelәr. Lәkin, әgәr partia ul saqta ydeneꞑ xatalarьn aꞑlamaqan вulha hәm ularđь yđ vaqtьnda tөđәtmәgәn вulha ine, вьl kadrđar xәđer вeđđә вulmaħ ine.

Ikense miħal inde promьjşlennost' tөđөlөşө өlkәhenәn. Min Şaxtьj qorotqosloqo osorondaqь xatalarьвьđđь kyđđә totam. Вeđđeꞑ xatalar şunda ine ki, вeđ promьjşlennostaqь kadrđarьвьđđьꞑ texnik arttalьqьnьꞑ вөtә qurqьnьslьqьn iħәpkә almanьq, вeđ вьl arttalьq menәn kileştek hәm, xuzalьq kadrđarьвьđđь вurzuaz spetsialisttar ergәhendә nasar komissarđar rolenә dusar itkәn xәldә, doşman nastrojenièle spetsialisttar jarđamьnda kiꞑ sotsialistik promьjşlennost' tөđөlөşө jәjelderergә ujlanьq. Ul saqta вeđđeꞑ xuzalьq kadrđarьвьđđьꞑ yđ xatalarьn nisek telәmәjensә genә tanьqanlьqtarьn, yđđәreneꞑ texnik arttalьqьn ularđьꞑ nisek telәmәjensә genә tanьqanlьqtarьn hәm „texnikaqa ejә вulьrqa“ tigәn [illegible] ularđьꞑ ni tiklem [illegible] gedder. Huꞑ jә? Faktar kyrhәtәlәr ki, „texnikaqa ejә вulьrqa“ tigәn lozung yđeneꞑ tә'ħiren jahanь hәm yđeneꞑ jaqşь hөđөmtәlәren вirđe. Xәđer вeđđә texnikaqa inde ejә вulqan hәm вeđđeꞑ promьjşlennosьвьđđь alqa jeвәrә torqan undarsa hәm jөđđәrsә meꞑ вьna tigәn вol'şevistik xuzalьq kadrđarьвьđ вar. Lәkin, әgәr yđđәreneꞑ texnik arttalьqьn tanьrqa telәmәgәn xuzalьq rabotnikәreneꞑ nьqьşlьqь aldьnda partia tuqtalьp qalqan вulha ine, әgәr partia yđeneꞑ xatalarьn aꞑlamaqan вulha hәm ularđь yđ vaqtьnda tөđәtmәgәn вulha ine, вeđđә xәđer вьl kadrđar вulmaħ ine.

Qajhь вer iptәştәr: yđ xatalarьꞑ turahьnda asьqtan-asьq әjtev maqsatqa mьvafiq tygel, sөnki yđ xatalarьđь asьqtan-asьq tanьv вeđđeꞑ doşmandar tarafьnan вeđđeꞑ jomoşaqlьqьвьđ itep narьqlanьvь mөmkin hәm ular tarafьnan fajđalanьlьvь mөmkin, tiđәr. Вьl вuş nәmә, iptәştәr, ьsьnlap ta вuş nәmә. Xatalarьвьđđь asьqtan-asьq tanьv hәm ularđь namьħlь rәveştә tөđәtev, kirehensә, tik вeđđeꞑ partiaвьđđь kөsәjtә genә, eşselәr, krәħtiәndәr hәm xeđmәt intelligensiahь kyđendә partiaвьđđьꞑ avtoritetьn kytәrә genә hәm вeđđeꞑ dәvlәteвeđđeꞑ kөsөn hәm qevәten kytәrә genә ala. Ә вьl tөp nәmә. Tik eşselәr, krәħtiәndәr, xeđmәt intelligensiahь qьna вeđđeꞑ menәn вulhьn, ә вөtә qalqandarь quşьmtalanьr.

Вaşqa iptәştәr: xatalarьвьđđь asьqtan-asьq tanьv, вeđđeꞑ kadrđarьвьđđь өjrәtevgә hәm nьqьtьvqa tygel, ә ularđьꞑ jomoşaqlanьvьna hәm hytelevenә kiltereve mөmkin, вeđ yđ kadrđarьвьđđь ajarqa hәm haqlarqa tejeşвeđ, вeđ ularđьꞑ yđenhejөvselegen hәm tьnьslьqьn ajarqa tejeşвeđ, tiđәr. Вьnьꞑ esәn ular вeđđeꞑ iptәştәrđeꞑ xatalarьn hьlap qaldьrьrqa, tәnqitteꞑ kөsәn jomoşartьrqa, ә taqь la jaqşьraqь — вьl xatalarđan sitlәp ytergә tәqdim itәlәr. Вьndaj ustanovka dөrөħ вulmav qьna tygel, вәlki huꞑ dәrәzәlә qurqьnьslь la, ajarqa hәm haqlarqa telәgәn kadrđar esәn вөtәhenәn elek qurqьnьslь. Kadrđarđьꞑ xatalarьn haqlap qaldьrьv jarđamь menәn ularđь ajav hәm haqlav, — вьl, ul kadrđarđь motlaq hәlәk itev, tigәn hyđ. Әgәr 1930 jьlđьꞑ xatalarьn asmahaq hәm kadrđarьвьđđь şul xatalar өħtөndә өjrәtmәhәk ine, вeđ kolxoz вol'şevistik kadrđarьвьđđь motlaq hәlәk itep вөtөrgәn вulьr inek. Әgәr вeđ Şaxtьj qorotqosloqo osoronda iptәştәreвeđđeꞑ xatalarьn asmahaq hәm вeđđeꞑ promьjşlennost' kadrđarьвьđđь şul xatalar өħtөndә өjrәtmәhәk ine, вeđ promьjşlennost' вol'şevistik kadrđarьвьđđь motlaq hәlәk itep вөtөrgәn вulьr inek. Kem xatalarđь hьlap qaldьrьv julь menәn вeđđeꞑ kadrđarьвьđđьꞑ yđen-hejөvselegen ajarqa ujlaj ikәn, ul kadrđarđь la hәm kadrđarđьꞑ yđenhejөvselegen dә hәlәk itә, sөnki ul, ularđьꞑ xatalarьn hьlap qaldьrьv menәn jaꞑь, ixtimal taqь la jetdirәk, xatalarđьꞑ qaвatlanьvьn jeꞑelәjtә, вьl xatalar, kadrđarđьꞑ „yđen-hejөvselegenә“ hәm „tьnьslьqьna“ zьjan itep, ularđьꞑ tulьhьnsa hәrlәgөvđәrenә kilterәsәk, tip ujlarqa kәrәk.

6) Вeđđe Lenin massalarđь өjrәtergә genә tygel, вәlki massalarđan өjrәnergә lә өjrәtte.

Вьl ni tigәn hyđ?

Вьl, вerensenәn, вeđ, jetәkselәr, havalanmaħqa tejeşвeđ, hәm şunь aꞑlarqa tejeşвeđ, tigәn hyđ ki, әgәr вeđ УК aqzalarь jәki narkomdar ikәnвeđ, вьl әle, dөrөħ jetәkselek iter esәn zarur вulqan вөtә вelemdәrgә ejәвeđ, tigәn hyđ tygel. Cin yđenәn-yđe вelemdәrđe hәm tәzriвәne вirmәj. Isemde вigerәk tә вirmәj.

Вьl, ikensenәn, dөrөħ jetәkselek iter esәn, вeđđeꞑ tәzriвәвeđ janqьđ yđe genә, jetәkselәr tәzriвәhe genә, jetkelekle tygel, timәk, yđ tәzriвәвeđđe, jetәkselәr tәzriвәhen, massalar tәzriвәhe menәn, partia massalarь tәzriвәhe menәn, eşse sьjnьf tәzriвәhe menәn, xalьq tәzriвәhe menәn tulьlata вarьv zarur, tigәn hyđ.

Вьl, өsөnsөnәn, massalar menәn вeđđeꞑ вәjlәneştәrđe вer genә minutqa la jomoşartmaħqa, ә вigerәk tә өđmәħkә kәrәk, tigәn hyđ.

Вьl, dyrtensenәn, massalarđьꞑ tavьşьna, partianьꞑ rәdovoj aqzalarь tavьşьna, „вәlәkәj keşelәr“ tip atala torqandarđьꞑ tavьşьna, xalьqtьꞑ tavьşьna hiđger qolaq halьrqa kәrәk, tigәn hyđ.

Dөrөħ jetәkselek itev ni tigәn hyđ?

Вьl his tә, kanselәriala ultьrьv hәm direktivalar jađьv, tigәn hyđ tygel.

Dөrөħ jetәkselek itev—вьl şulaj tigәn hyđ:

вerensenәn, mәs'әlәneꞑ dөrөħ xәl iteleşen taвьv. Ә вeđđeꞑ jetәkselegeвeđđeꞑ hөđөmtәlәren yđ jelkәlәrendә hьnaqan massalarđьꞑ tәzriвәhen iħәpkә almaj torop, mәs'әlәneꞑ dөrөħ xәl iteleşen taвьrqa mөmkin tygel;

ikensenәn, dөrөħ qararđьꞑ tormoşqa ytkәreleven ojoştororqa, lәkin massalar tarafьnan tup-tura jarđamđan вaşqa вьnь eşlәp вulmaj;

өsөnsөnәn, вьl qararđьꞑ вaşqarьlьşьn tikşerevđe ojoştororqa, massalarđьꞑ tup-tura jarđamьnan вaşqa вьnь şulaj uq eşlәv mөmkin tygel.

Вeđ, jetәkselәr, nәmәlәrđe, vaqiqalarđь, keşelәrđe tik вer genә jaqtan, juqarьnan—tip әjter inem min, kyrәвeđ, timәk, вeđđeꞑ kyđ alьmьвьđ ađьm-kypme siklәngәn. Massalar, kirehensә, nәmәlәrđe, vaqiqalarđь, keşelәrđe ikense jaqtan, tyвәndәn—tip әjter inem min, kyrәlәr, timәk ularđьꞑ kyđ alьmь şulaj uq mәqlym dәrәzәlә siklәngәn. Mәs'әlәneꞑ dөrөħ xәl iteleşen taвьv esәn, вьl ike tәzriвәne вergә quşьrqa kәrәk. Tik şundaj xәldә genә jetәkselek dөrөħ вulьr.

Tik massalarđь өjrәtev genә tygel, вәlki massalarđan da өjrәnergә, tigәn hyđ вьna ni ul.

Lenindeꞑ вьl polozeniehenen dөrөħlөgөn demonstratsialaj torqan ike miħal.

Вьl вer nisә jьl elek вulqajnь. Вeđ, УК aqzalarь, Donвassta вulqan xәlde jaqşьrtьv turahьndaqь mәs'әlәne mөđәkәrә itә inek. Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatь tarafьnan tәqdim itelgәn saralar qullanьv projektь kyrәlәtә qәnәqәtlәnerlek tygel ine. Projekttь өs tapqьr Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatьna kire qajtarđьq. Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatьnan өs tapqьr gel

(VKP(в) УК Plenumьnda iptәş STALINdeꞑ hөđөmtәlәv hyđeneꞑ ađaqь 2-вittә).

VKP(в) УK PLENUMЬNDA IPTƏŞ STALINDEN 1937 JЬL 5 MARTTA HӨJLƏGƏN HӨĐӨMTƏLƏV HYĐE

(VKP(в) УK Plenumьnda iptəş STALINdeŋ həđəmtələv hyđeneŋ ađaƣь. Başь вerense вittə).

tərlə-tərlə projekttarđь aldьq. Şulaj вulha la ularđь qənəƣətlənerlek tip tanьp вulmaj ine. Ađaq kilep, вeđ Donвasstan вer nisə eşsene həm rədovoj xuƺalьq həm professional' raвotniktərđe saqьrьrƣa qarar ittek. Вьl iptəştər menən өs kөn вeseda jahanьq. Həm tik ular ƣьna, oşo rədovoj eşselər genə, oşo „вələkəj keşelər" genə, dөrөѣ xəl itevđe вeđgə əjtə alьvđarьn вeđ, УK aƣzalarь, вөtəвeđ đə tanьrƣa tejeş вuldьq. УK-пьŋ həm Sovnarkomdьŋ Donвassta kymer sьƣarьvđь kөsəjtev saralarь turahьndaƣь məƣlym qararьn heđ xəterləjhegeđđer. Şulaj, УK-пьŋ həm Sovnarkomdьŋ вөtə iptəştəreвeđ tarafьnan dөrөѣ tip həm xatta məşhyr qarar tip tanьlƣan вьna oşo qararьn вeđgə tyвəndən вulƣan jaвaj keşelər kyrhəttelər.

Ikense miѣal. Min, ip. Nikolajenko menən вulƣan miѣaldь kyđđə totam. Nikolajenko kem ul? Nikolajenko—ul partianьŋ rədovoj aƣzahь. Ul—ƣəđəttəge „вələkəj keşe". Totoş jьl вujь ul Kiev partia ojoşmahьnda iminheđlek turahьnda signaldar вirə kilde, semjasьlьqtь, raвotniktərgə qarata meşşan-oвьjvatel' jaqьn kileşte, yđ-yđeŋde tənqitte qьѣьvđь, trotskist qorotqostarđьŋ kөs alьvьn faşlap kilde. Jəđətkes seвende qьvƣandaj, unan qul heltəp kildelər. Ađaq kilep, unan qotolov өsөn, totqandar đa unь partianan sьƣarƣandar. Kiev ojoşmahь la, KP(в)U Уđək Komitetь la unьŋ xəqiqətkə ireşevenə jarđam itmənelər. Tik partianьŋ Уđək Komitetьnьŋ tьƣьlьvь ƣьna вьl sejələngən təjəndə sisergə jarđam itte. Ə eşte tikşergəndən huŋ ni nəmə asьqlandь? Nikolajenkonьŋ xaqlь вulьvь, ə Kiev ojoşmahьnьŋ xaqlь вulmavь asьqlandь. Ni вarь şul ƣьna. Ə Nikolajenko kem huŋ? Ul, əlвittə, УK aƣzahь tygel, ul narkom tygel, ul Kiev өlkə өjoşmahьnьŋ sekretarь tygel, ul xatta nindəj вulha la jacejkanьŋ sekretarь la tygel, ul tik partianьŋ jaвaj, rədovoj aƣzahь.

Kyrevegeđsə, jaвaj keşelər qajhь saqta, qajhь вer juƣarь ucreƶdenielərgə qaraƣanda, xəqiqətkə jaqьnьraq вulьp sьƣalar.

Вьndaj miѣaldarđь taƣь la tiѣtələp həm jөđərləp kilterergə mөmkin вulьr ine.

Şul rəveşle kilep sьƣa ki, вeđđeŋ eşeвeđgə jetəkselek itev өsөn jaŋƣьđ вeđđeŋ genə təƶriвəвeđ, jetəkselərđeŋ genə təƶriвəhe, jetkelekle tygel əle. Dөrөѣ jetəkselek itev өsөn, jetəkselər təƶriвəhen partia massalarьnьŋ təƶriвəhe menən, eşse sьjnьfьnьŋ təƶriвəhe menən, xeđmətsəndərđeŋ təƶriвəhe menən, „вələkəj keşelər" tip atala torƣandarđьŋ təƶriвəhe menən tulьlatьv ƶarur.

Ə вьl qasan mөmkin вula?

Вьl, əgər jetəkselərđeŋ massalar menən iŋ tьƣьđ вəjləneşe вulha ƣьna, əgər partia massalarь menən, eşse sьjnьf menən, krəѣtiəndər menən, xeđmət intelligensiahь menən ularđьŋ вəjləneşe вulha ƣьna, tik şul xəldə genə mөmkin.

Massalar menən вəjləneş, вьl вəjləneşte nьƣьtьv, massalar tavьşьna qolaq halьvƣa əđer torov,—вol'şevistik jetəkselekteŋ kөsө həm jeŋelməѣlege вьna niđə.

Əlegə вol'şeviktər xalьqtьŋ kiŋ massalarь menən вəjləneşte haqlajđar ikən, ularđьŋ jeŋelməѣ вulьvđarьn qaƣiđə rəveşendə tanьrƣa mөmkin. Həm kirehensə, вol'şeviktər massalarđan ajrьlhьn ƣьna həm ular menən вəjləneşte juƣalthьn ƣьna, ularđь вjurokratik tut вaѣhьn ƣьna, ul saqta ular hər tərlə kөstən məxrym вulьrđar həm вuş nəməgə əverelerđər.

Вoronƣo grektarđьŋ mifologik sistemahьnda Antej tigən вer danlьqlь geroj вulƣan, ul, mifologianьŋ həjləvensə, diŋgeđđər allahь—Posejdon menən jer əsəallahь—Geanьŋ ulь вulƣan. Ul yđen tьvđьrƣan, tujđьrƣan həm tərвiələgən əsəhenə ajrata вirelgən вulƣan. Вьl—oşo Antej jeŋməgən вer genə geroj đa вulmaƣan. Ul jeŋelməѣ gejroj вulьp iѣəplengən. Unьŋ kөsө niđə torƣan? Unьŋ kөsө şunda torƣan ki, ul doşmanьna qarşь kөrəşendə yđenə tьƣьđlьq kilgən saqta hər tapqьr yđen tьvđьrƣan həm tujđьrƣan jergə, yđeneŋ əsəhenə, qaƣьlьp alƣan (прикасался) həm şunan jaŋь kөs alƣan. Ləkin şulaj đa unьŋ yđeneŋ ƶəƣifurнь вulƣan—вьl nindəj genə rəveştə вulha la jerđən ajьrьlƣan вulьp sьƣьv qurqьnьsь. Doşmandar unьŋ вьl ƶəƣiflegen iѣəpkə alƣandar həm unь qaravьllap torƣandar. Həm вьna şundaj doşman taвьlƣan ki, ul unьŋ oşo ƶəƣiflegen fajđalanƣan həm unь jeŋgən. Вьl Gerkules вulƣan. Ləkin ul nisek unь jeŋgən? Ul unь jerđən ajьrƣan, havaƣa kytərgən, jergə qaƣьlьv mөmkinlegen unan tartьp alƣan həm şulaj itep unь havala вьvьp yltergən.

Вol'şeviktər вeđgə grek mifologiahьnьŋ gerojь—Antejđь xəterlətələr, tip ujlajьm min. Ular, Antej kevek yk, ularđь tьvđьrƣan, tujđьrƣan, tərвiələgən əsəhe, massalar menən вəjləneş totovđarь menən kөslələr. Əlegə ular yđ əsəhe menən, xalьq menən, вəjləneş totalar ikən, ularđьŋ jeŋelməѣ вulьp qalьvđarьna вөtə şanstarь вar.

Вol'şeviktər jetəkselegeneŋ jeŋelməѣlegeneŋ asqьsь şunda.

7) Ađaq kilep, taƣь вer məs'ələ. Partianьŋ ajrьm aƣzalarь jađmьşьna qarata, partia aƣzalarьn partianan sьƣarьv turahьndaƣь məs'ələgə qarata, jəki sьƣarьlƣandarƣa partia aƣzahь xoquqьn qajtarьv turahьndaƣь məs'ələgə qarata partialь qajhь вer iptəştəreвeđđeŋ formal' jənheđ-вjurokratik mөnəsəвəte turahьndaƣь məs'ələne kyđđə totam min. Eş şunda ki, вeđđeŋ partia jetəkselərəвeđđeŋ qajhь вerđəre keşelərgə qarata, partia aƣzalarьna qarata, raвotniktərgə qarata iƣtiвarđarь вulmav menən jafalanalar. Ulaj ƣьna la tygel, ular partia aƣzalarьn өjrənməjđər, ularđьŋ nisek jəşəvđəren həm nisek yѣevđəren вelməjđər, ƣөmymən raвotniktərđe вelməjđər. Şuƣa kyrə partia aƣzalarьna qarata, partia raвotniktərenə qarata ularđьn individual' jaqьn kileşe juq. Tap partia aƣzalarьn, partia raвotniktəren narьqlaƣanda ularđьŋ individual' jaqьn kileşe вulmaƣanƣa kyrə lə ular dьvamal rəveştə eş itələr: jə ularđь tulajьm, ylsəmheđ maqtajđar, jə ularđь şulaj uq tulajьm həm ylsəmheđ tuqmap taşlajđar, meŋərləp həm unar meŋləp aƣzanь partianan sьƣaralar. Вьndaj jetəkselər „вerəmektər" turahьnda, partianьŋ ajrьm aƣzalarь turahьnda, ularđьŋ jađmьşь turahьnda qajƣьrtmaѣtan, ƣөmymən unar meŋdər menən feker jөrөtөrgə tьrьşalar. Ular, partia вeđđə ike millionlь partia həm un meŋləgən sьƣarьlƣandar partianьŋ polozeniehendə niđə вulha yđgərtə almajđar, tip yđđəren jьvatьp, meŋləgən həm un meŋləgən keşelərđe partianan sьƣarьvđь вuş eş tip iѣəpləjđər. Ləkin eşteŋ asьlьnda partiaƣa tərən rəveştə qarşь keşelər genə partia aƣzalarьna qarata вьl rəveşle jaqьn kilevđəre mөmkin.

Keşelərgə qarata, partia aƣzalarьna qarata həm partia raвotniktərenə qarata oşondaj jənheđ mөnəsəвət heđөmtəhendə partianьŋ вer өlөşөndə riƶahьđlьq həm asьvlanьv tьva, ə trotskist ike jөđlələr oşondaj asьvlь iptəştərđe həlзt rəveştə eləkterep alalar həm ularđь trotskistik qorotqosloq hađьƣьna өѣtə rəveştə yđ arttarьnan həjrəjđər.

Trotskisttar yđđəre genə вeđđeŋ partiala вer qasan da đur kөs kəvđələndergəndəre juq. 1927 jьlda вeđđeŋ partiala вulƣan huŋƣь diskussianь xəterləgeđ. Вьl вьn partia referendumь вuldь. Ul saqta partianьŋ 854 meŋ aƣzahьnan 730 meŋ aƣzahь tavьş вirgəjne. Şulardan вol'şeviktər jaƣьna, partianьŋ Уđək Komitetь jaƣьna, trotskisttarƣa qarşь 724 meŋ partia aƣzahь tavьş вirgəjne, trotskisttar jaƣьna—partianьŋ 4 meŋ aƣzahь jəƣni jartь protsent samahь tavьş вirgəjne həm partianьŋ 2600 aƣzahь вitaraf qalƣajnь. Partianьŋ 123 meŋ aƣzahь tavьş вirevgə qatnaşmaƣajnь. Ular jə sittə вulьp qalƣanlьqtan jə smenala вulьp qalƣanlьqtan qatnaşmanьlar. Əgər trotskisttar jaƣьna tavьş вirgən 4 meŋgə вөtə вitaraftarđь,—ularđь trotskisttarƣa teləktəştər, tip ujlap,—quşhaŋ həm əgər вьl summaƣa, tavьş вirevđə qatnaşmaƣandarđьŋ, qaƣiđə вujьnsa eşlərgə tejeş вulƣansa, jartь protsentьn tygel, ə вiş protsentьn jəƣni partianьŋ 6 meŋgə jaqьn aƣzahьn quşhaŋ, ul saƣьnda partia aƣzalarьnьŋ trotskizmƣa tegeləjme jəki вьlajmь teləktəşlek itkəne 12 meŋ kilep sьƣьr. Вьna heđgə trotskist əfəndelərđeŋ вөtə kөsө. Вьl iѣəptən kyptəreneŋ trotskizmdan kyŋel hyndereve həm unan kiteve xəlen вьƣa өѣtəgeđ, həm heđ trotskist kөstərđeŋ ostoq ƣьna вulьvь turahьnda kyđ aldьƣьđƣa kiltererhegeđ. Həm əgər, şuƣa qaramaѣtan, trotskist qorotqostarđьŋ şulaj đa partiaвьđ tirəhendə qajhь вer reƶervtarь вar ikən, вьl şunlьqtan ki, partianan sьƣarьv həm sьƣarьlƣandarđьŋ kire alьv məs'ələhendə вeđđeŋ qajhь вer iptəştəreвeđđeŋ jaŋlьş politikahь, partianьŋ ajrьm aƣzalarьnьŋ həm ajrьm raвotniktərđeŋ jađmьşьna вeđđeŋ qajhь вer iptəştəreвeđđeŋ jənheđ mөnəsəвəte riƶa tygeldərđeŋ həm asьvlьlarđьŋ hanьn jahalma rəveştə yrsetələr həm trotskist aƣa, şul rəveşle, вьl reƶervtarđь tьvđьralar.

Kyвehensə passivlek tip atala torƣan nəmə өsөn sьƣaralar. Passivlek ni nəmə? Əgər partia aƣzahь partianьŋ programmahьn **yđləşterməgən** вulha, ul passiv həm sьƣarьlьrƣa tejeşle, tip iѣəpləjđər ikən. Ləkin вьl dөrөѣ tygel вit, iptəştər. Вeđđeŋ partiaвьđđьŋ ustavьn şulaj xəref-səjnəvselərsə aŋlatьrƣa jaramaj inde. Partianьŋ programmahьn yđləşterer өsөn, ьsьn marksist, tikşerelgən həm teoretik jaqtan əđerlekle marksist вulьv kərək. Min вelməjem, partia aƣzalarьnan вeđđeŋ programmaвьđđь inde yđləştergəndəre, teoretik jaqtan əđerlekle həm tikşerelgən, ьsьn marksisttarƣa əjləngəndəre вeđđə kypme genə taвьlьr ikən. Əgər artaвan вьl jul menən kithək, ul saƣьnda вeđgə partiala tik intelligenttarđь ƣьna həm ƣөmymən uƣьmьşlь keşelərđe genə qaldьrьrƣa tura kiler ine. Вьndaj partia kemgə kərək? Вeđđə partiala aƣzalьq turahьnda Lenindeŋ tikşerelgən həm вөtə hьnavđarđь totqan formulahь вar. Вьl formula вujьnsa, kem partia programmahьn **tanьj**, ə aƣzalьq vznostarьn tyləj həm unьŋ ojoşmalarьnьŋ вerehendə eşləj, şul partia aƣzahь hanala. Diqqət iteƣeđ: Lenin formulahьnda programmanь **yđləşterev** turahьnda tygel, ə programmanь **tanьv** (признание) turahьnda əjtelə. Вьlar ikehe вөtөnləj ike tərlə nəmələr. Вьnda, programmanь yđləşterev turahьnda вer đə juqqa lьƣьrđavsь partialь iptəştəreвeđ tygel, ə Lenin xaqlь, ikənlegen iѣвat itep torahь la juq. Ul aŋlajьşlь la. Əgər partia, programmanь inde yđləştergən, teoretik jaqtan əđerlekle marksisttarƣa əjləngən iptəştər genə partia aƣzalarь вula alalar, tigən nigeđđə eş ithə ine, ul saƣьnda partianьŋ esendə ul partia aƣzalarьn marksizmƣa өjrətə torƣan həm ularƣa вeđđeŋ programmaвьđđь yđləşterevgə jarđam itə torƣan meŋərləgən partia tyŋərəktəren, jөđərləgən partia məktəptəren tөđөməgən вulьr ine. Ap-asьq, əgər partia aƣzalarь arahьnda вьndaj məktəptərđe həm tyŋərəktərđe partia ojoştora ikən, ul вьnь şunlьqtan eşləj ki, ul partia programmahьn partia aƣzalarьnьŋ əle yđləşterep өlgөrməgənlektəren, ularđьŋ teoretik jaqtan əđerlekle marksisttarƣa əjlənergə əle өlgөrməgənlektəren вelə.

Timək, partiala aƣzalьq turahьndaƣь həm partianan sьƣarьv turahьndaƣь məs'ələ вujьnsa вeđđeŋ politikaвьđđь tөđəjtev өsөn, passivlek turahьndaƣь məs'ələneŋ вөgөngө mavвaş aŋlatьlьvьn вөtөnləj вөtөrөv ƶarur. Ləkin вьl өlkələ вeđđə taƣь la ikense gonahalьq вar. Eş şunda ki, вeđđeŋ iptəştəreвeđ ike sik arahьndaƣь urtalьqtь tanьmajđar. Partia aƣzahь вulƣan eşse jeŋelsə ƣəjeple вulhьn ƣьna, вer-ike tapqьr partia jьjьlьşьna huŋlahьn ƣьna, ni өsөn вulha la aƣzalьq vznostarьn tyləməhen genə, unь kyđ asьr kyđ jomƣansa partianan sьƣarьp taşlajđar. Unьŋ ƣəjeplelek dərəƶəhe menən, jьjьlьşqa kilməveneŋ səвəвe menən, aƣzalьq vznostarьn tyləməveneŋ səвəвe menən qьđьqhьnmajđar. Вьl məs'ələlərđəge вjurokratizm—вьƣa tiklem his kyrelməgən вjurokratizm. Aŋlav qьjьn tygel ki, tap oşondaj jənheđ politika heđөmtəhendə вik əjвət kadr eşselərə həm вьna tigən staxanovsьlar partianan sьƣarьlьp taşlanƣan вulьp sьqtьlar. Ə partianan sьƣarьvđan elek iѣkərtev jaharƣa, əgər вьl tə'ѣir itməhə—navid qujьrƣa, jəki şeltə вirergə, ə əgər вьl da tə'ѣir itməhə—tөđətev өsөn srok qujьrƣa jəki his вulmaƣanda kandidatlьqqa kyserergə, ə ləkin вer kiđənev menən partianan sьƣarmaѣqa, вulmaj ineme ni? Əlвittə вula ine. Ləkin вьnьŋ өsөn keşelərgə qarata, partia aƣzalarьna qarata, partia aƣzalarьnьŋ jađmьşьna qarata iƣtiвarlь mөnəsəвət talap itelə. Вeđđeŋ qajhь вer iptəştəreвeđđə tap oşo nəmə jetməj đə.

Вьl qəвəxətlekte вөtөnləj вөtөrөrgə vaqьt, iptəştər, kyptən vaqьt. (*Alqьştar*).

14-APRELDƏ V. V. MAJAKOVSKIĐEŊ YLEVENƏ 7 JЬL TULDЬ

MAJAKOVSKI HƏM KOMSOMOL

„MAJAKOVSKI ВEĐĐEŊ SOVET EPOXAHЬNЬŊ IŊ JAQŞЬ, TALANTLЬ ŞAƢIRE ВULDЬ HƏM ВULЬP QALЬR" (STALIN)

Proletar revolytsiahь həm xalьq massahь menən вəjləneştə вulьvь, sotsializm jeŋeve өsөn kөrəş menən вəjləngən вulьvь Vladimir Majakovskiđe sovet epoxahьnьŋ iŋ jaqşь şaƣire jahanь.

Vladimir Majakovski, revolytsianьŋ təvge kөndərenən yk qələmde, ştьjkqa tiŋləv вurьsьn qujđь. Həm proletariattьŋ jeŋeven maqsat itep alƣan jaŋь, asьq hyđđər menən jađьlƣan, вөtə keşegə lə aŋlajьşlь əѣərđər tьvđьrьv өsөn kөrəşte.

1918-se jьldan, graƶdandar huƣьşьnьŋ ađaƣьna tiklem, Majakovski gazetalarđa, listovkalarđa şiƣьrđar menən sьƣa, kluв səxnələre өsөn agitpjesalar jađa, Məskəvđeŋ majđandarьnda, kyp handaƣь əđəвi kisələrđə sьƣьş jahaj. Revolytsioner şaƣirgə xas вulƣan jalqьnlьlьq menən kөndeŋ mөhim məs'ələlərə вujьnsa tavьş вirə.

Majakovskiđeŋ poezia qolasь ƣəđəttən tьş đur ine.

Majakovski yđeneŋ şaƣir—agitatorlьq təƶriвəhen „вol'şevistik matвuƣattьŋ millionlь triвunahьna sьƣarđь. Ul „Komsomol'skaja pravda" gazetahь redaksiahьna kilep, komsomol menən jaqьnlaşa. Şul kөndən вaşlap, şaƣirđeŋ sovet jəştəre, komsomol menən вəjləneşe өđөlməѣlek вəjləneş вulьp qaldь.

Вol'şeviktər partiahьnьŋ jetəkselege aѣtьnda sotsializm tөđөləşendə qatnaşьvsь jəştərđeŋ đur rolen təşөneve Majakovskiđeŋ poeziahьn ruxlandьra:

> **Kommunizm—**
> **Ul—donja jəşlege**
> **Həm unь**
> **Jəştər**
> **Kytərer—ti ul.**

Undaƣь jəşlek kөsө, həm partia komsomol menən вergə eşləv, şaƣirđe optimistik tuqlandьrđь, uƣa sotsialistik jəmƣiət vəkildərenə genə xas вulƣan sьjfattar, qьjьnlьqtar aldьnda qurьqmavsanlьq, tormoş həjөvsənlek inderđe.

Majakovskiđeŋ komsomol turahьndaƣь şiƣьrđarь, ul unьŋ komsomol menən вergə—„Komsomol'skaja pravda"la eşləveneŋ heđөmtəhe. Majakovski yđeneŋ şiƣьrđarьn, gazeta həm unьŋ operativ вylektəreneŋ jəkmətkeheneŋ ajrьlmaѣ өlөşө tip iѣəpləj ine.

V. V. Majakovski

Komsomoleşe həm tormoşonoŋ вөtə proвlemalarь şaƣirđeŋ iƶadьnda saƣьldьrьldьlar. Majakovskiđeŋ politik poeziahьnьŋ вojevoj juldarь, jəştərđeŋ iƣtiвarь, sьjnfi ujavlьqtь kytərev kərəklegenə moвiliƶovajt itə.

Şaƣir kapitalistik qamav esendə jəşəgən ileвeđđə sьjnfi kөrəş formahьnьŋ qatmarlьlьƣьn həm kiѣkenlegen jəştərgə вer nisə tapqьr əjtep ytə.

Doşmanƣa otpor вirergə əđer tororƣa saqьrьv menən вergə Majakovski, komsomolestarƣa partianь həjөv sьjfattarь вirə, sөnki ul yđe lə—iŋ kөslө armia—вol'şevizm.

> Вeđđeŋ вer genə vozatьj—
> Iptəş VKP!—ti.

Unьŋ jəştərgə qarata əjtelgən hər вer hyđe tərən partialь hyđ ine. Şaƣir, yđeneŋ iƶadьn jomƣaqlav вularaq jađƣan „Вөtə tavьş menən" tigən şiƣьrьnda, yđ tarafьnan jađьlƣan „kitaptarьn" partвilet menən tiŋləp dөrөѣ вəjə вirə. Majakovski, partiahьđ вol'şevikteŋ gyƶəl oвraƶь ine.

Majakovski, sotsializm tөđөləşenəŋ aktiv qatnaşьvsьhь вulьvь menən ileвeđđeŋ politik tormoşon, xalьq ara vaqiƣalarđь iƣtiвar menən kyđətep вarđь. Ul jəştərđe vatanьb həjərgə, sovet ileneŋ oвoronahьn nьƣьtьrƣa saqьra.

Majakovski 1928-se jьlda komsomol tarafьnan iƣlan itelgən kul'tura poxodьnьŋ iŋ aktiv qatnaşsьhь вula. Ul yđeneŋ вөtə temperamentlьƣь menən, ytkən dəverđeŋ qəhərle qaldьqtarьna taşlana. Ul mişcənlek, oвьjvatelşina, xuliganlьq həm sotsialistik jəmƣiətteŋ jaŋь keşehenə yѣergə qomasavlьq kiltergən вaşqa avrьvđar menən ajavhьđ huƣьş alьp вara.

Majakovskiđe komsomol eşeneŋ вөtə ditaldəre qьđьqhьndьrđьlar. Ul komsomol nagruƶkalarь turahьnda jađa, eş həjməvsənlek, kommunizmdь kitaptan ƣьna jatlav kərəkməgənlegen jađa.

Majakovski yđeneŋ şiƣri ştьjge menən vel'moƶdarđь, ƣəmheđ вjurokrattarđь, podxalimdərđe, kar'eristarđь his qьđƣanьvhьđ sənsev menən jaralap, вol'şevistik tənqit həm yđ-ara tənqit вajraƣьn juƣarь kytərđe.

Majakovskiđeŋ komsomol turahьndaƣь şiƣьrđarь la, unьŋ вөtə poeziahь kevek yk jaqşь ekƶamin tota aldьlar. Sөnki ul jaвaj fakttarđь terkəvse вulmanь, ə đur xudoƶestvolь kөs menən xalьq massahь jaratqan məs'ələlərđe xəl itte.

Unьŋ komsomol turahьndaƣь şiƣьrđarьnьŋ qimməte, sovet jəştəren kommunistik tərвiələv eşendə, elekkesə đur.

Əđəвi disputtarđьŋ вerehendə Majakovskiđən „heđđeŋ şiƣьrđarьƣьđ ođaq jəşərđərme?"—tip horaƣandar. Majakovski—„məŋge" tip javap вirgən, həm—„Oktəвr' revolytsiahь kevek yk məŋge jəşərđər, sөnki ular revolytsia menən jəşəjđər"—tip өѣtəgən.

Jəştər arahьnda Majakovski tərən həjələv, đur avtoritet həm popylərlek menən fajđalana ine. Jəştər menən ul komsomol gazetalarь вittərendə, komsomol jorttarьnda, disputtarđa, əđəвi kisələrđə osoraşa ine. Sovet jəştəre unьŋ iŋ jaratqan avditoriahe ine.

Majakovskiđeŋ şiƣьrđarь, вeđđeŋ kөndərđə lə вөtə tavьş menən jaŋьrajđar. Sovet poeziahьnьŋ klassigь, jəştərđeŋ duѣь həm jalqьnlь treвun V. Majakovskiđeŋ əѣərđəren uƣьvsьlar, həjөvsələr hanь jьldan-jьl, kөndən-kөn yѣə.

V. V. MAJAKOVSKI

Вaraвan jьrь

Вeđđeŋ ataвьđ—ƶavod
Qьđьl kipkaвьđ—вajraq,
Zavod ƣьna saqьra
Doşman, huđma qulьŋdь!
Alƣa qoros uldarь!
Prikladqa quldarđь!
Jemer, atla jьraqqa!
Nьƣьraq вaѣ ađьmьŋ.
Вeđđeŋ əsəвeđ—qьrđar.
Tejmə вeđđeŋ qьrđarƣa!
Dəhşətle вeđđeŋ haqsь—
Ventovkalar ut asa.
Alƣa, jarьş uldarь!
Prikladqa quldarđь!
Tigeđ tot ajaqtarđь!
Nьƣьraq вaѣ ađьmьŋ!
Ƣəskər вeđđeŋ sem'jaвьđ
Tigeđ safta tigeđđər.
Вөgөn min haldat вulham,
Polk komandirь irtəgə.
Вөtəвeđ өsөn posta tor!
Kyktən tөşməѣ jaqşьlьq,
Вөtəвeđ өsөn hin tөđөş!
Nьƣьraq вaѣ ađьmьŋ.
Kommuna вeđđeŋ dahi,
Вeđgə qьşa: atlaƣьđ!
Pulə jamƣьrđarь hipterep
Tomalarвьđ tuptar şartlavьn.
Dahi saqьrƣan saqta
Ventovkaƣa quldarđь!
Vzvod, vzvod вulьp alƣa!
Nьƣьraq вaѣ ađьmьŋ.

Sovet вeđđeŋ vlasьвьđ
Jəşəv irke вeđđeŋ quldarđa.
Inde məŋge вeđđeŋ mujьnƣa
Qul hala almaѣ вajarđar.
Sovet saqьrьp qьsqьrha—
Ventovkaƣa quldarđь!
Ađьm menən tetrət donjanь,
Nьƣьraq вaѣ ađьmьŋ
Вeđđeŋ vatan—tьnьslьq.
Вөtə ildər proletarь,
Вeđ вit heđđeŋ jaqsьƣьđ
Həm qorallь haqsьƣьđ.
Doşman qajđa вulha la
Вeđ qьđьl вajraq menən.
Вeđđeŋ өѣtə donja qojaşь
Nьƣьraq вaѣ ađьmьŋ!
Вөtə jerđə вulьrвьđ
Вiş qitƣa donjala.
Вiş qьrlь jondođđar
Nur səser hər jerđə lə.
Doşman kire sigener
Taƣь вөtə Rəsəjgə!
Kuвanƣa quldarđь!
Hin irekle, səs əjđə!
Doşman ajaƣь artqa atlar.
Saŋ tuđđьrьr qasqanda,
Tөş tanktan!
Вar stanokqa,
Xeđmətkə—
Zavodqa!

Tərƶөmə itevsehe:
Xənif Kərim.

V. V. MAJAKOVSKI

JƏŞLEK SERE

Juq,
„Jəştər" tygel ular,
Kemdər ultьrьp jəşləvekkə,
Jəki kəməgə,
Sьjlav. taƣьldavđar aѣtьnda

Araƣь menən
Tamaq sajqap təm ala.
Juq.
„Jəştər" tygel ular

Kemdər
Jađƣь jaqsь tөndərđə.
Modalь kejemdə
Вorƣalanьp

Вalaq menən heperə вul'varđar.
Juq,
„Jəştər" tygel ular
Tormoşonoŋ al taŋьn.

Qan şavlavьna qolaq halьp,
Romandarƣa ərəm tas
Əllə

Oşomo jəşlek!
Juq tygel!
Əđ əle ul—

Jəşte 18 gə tultьrьv.
Jəştər şular,
Kemdər—
Kөrəşselərđeŋ
Hirəgəjgən safьna вaѣa la,

Вөtə вaldar ismenən əjtə.
— „Вeđ kildek
Jerđəge tormoşto
Jaŋьnan jaharƣa"

Kem—
Вojevoj KIM gə quşьlьp,
Xeđmətle kөndərđeŋ
Jeŋellege,
Şatlьƣь өsөn kөs hala,
Şul—
Jəşlek ismen
Уđenə вylək itep ala ala.

Mөhim tөđətev

„Leninse" gazetahьnьŋ 1937 nse jьl 9 nsь apreldə 37 nse hanьnda вaѣьlƣan ip. Stalin dokladьnda 2-se вittə „Вeđđeŋ вurьstarьвьđ" tigən вylektə (5-se вaƣanala) өѣtən 28-se juldan вaşlanƣan:

„Xəđer, вeđđeŋ inde texnik jaqtan əđerlekle вol'şevistik kadrđarьвьđ вar həm qorotqosloq rolendə asьqtan-asьq sit keşelər, şunьŋ өѣtөnə вeđđeŋ keşelərəвeđgə saqьştьrƣanda texnik өѣtөnlөktərgə ejə вulmaƣan keşelər tygel, вəlki partia вilettarь вulƣan həm partia aƣzahьnьn вarlьq xoquqtarь menən fajđalana torƣan keşelər sьƣьş jahaƣan вer saqta, eş вaşqa". həjləmde

ВЬLAJ TӨĐƏTEP UQЬRƢA:

„Xəđer, вeđđeŋ inde texnik jaqtan əđerlekle вol'şevistik kadrđarьвьđ вulƣan вer saqta həm qorotqostar rolendə asьqtan-asьq sit keşelər tygel, şunьŋ өѣtəvenə вeđđeŋ keşelərəвeđ menən saqьştьrƣanda вьl keşelərđeŋ вer nindəj đə texnik өѣtөnləktəre lə juq, ə partia вiletьna ejə вulƣan həm partia aƣzahьnьŋ вөtə xoquqtarь menən fajđalana torƣan keşelər sьƣьş jahaƣan вer saqta, eş вaşqa".

Redaksia.

Sьƣarƣan qarar[illegible] ytəlməj

Qьrmьѣqalь rajonь Kagan[illegible] ismendəge kolxoz komsomol oj[illegible]mahь yđeneŋ jaŋь jьl вaşьnan al[illegible] ytkərgən 7 tapqьr jьjьlьşьnda [illegible] matвuƣat taratьv məs'ələhe quđƣa[illegible]qan həm hər вer jьjьlьşta la „hər komsomolesqa вer komsomol gazetahь aldьrьrƣa"—tigən konkret qarar sьƣarьlƣan. Jetməhə sojuzdan tьş jəştər arahьnda taratьv, вiвlioteka, uƣьv ejөnə aldьrьv turahьnda la вik nьq əjtelgən. Heđөmtələ вer genə komsomoles ta gazeta aldьrmaƣan həm xəđer đə uƣьmajđar. Komsomol ojoşmahь вьl sьƣarьlƣan qararđarđьŋ ytəleşen tikşerergə, jəştər arahьnda kul'tura-aƣartьv eşen jəjelderep jeвərevgə ajьrьvsa iƣtiвar вirergə tejeş.

X. Latьjpof.

Redaktor urьnвaѣarь:
Q. MURTAZIN.

Өfө „Oktəвr' Natiskahь" tipografiahь
вaşglavlit vəkile № 1426

1937-se jьl
18
APREL
№ 40 (1087)
Ajrьm hanь
9 tin

Bɵtə ildərđen proletarđarь, ʙerləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьꞑ
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfɵ
qala komitetь
organь. 12-jьl
sьƣa.

JƏŞTƏR AVTOMABILGƏ!

ʙeđđeꞑ ileʙeđ avtomaʙilləşkən ilgə əjlənə. Sovettar ileneꞑ avtomaʙil geganttarь hər jьl hajьn qala həm avьldarƣa kyp meꞑləgən maşinalar ʙirələr.

Avtomaʙil kyʙəjgən hajьn, sovet jəştərenəꞑ uqa ʙulƣan jaratьvь, unь jɵrɵtə ʙelevgə ʙulƣan teləktəre artqandan-arta ʙara. Şuƣa kyrələ Sovettar Sojuzьnьꞑ gerojь iptəş Ləpidosvkiđeꞑ sovet jəştəren avtomaʙilde jɵrɵtə ʙelergə ɵjrənergə saqьrьp jađƣan xatь, jəştər arahьnda kiꞑ otklik taptь. Xəđer sojuzđьꞑ qalalarьnda avto - motokluʙtar, avto - traktor masterskojđarьnda, sovxoz, kolxozđarđa avtomoʙilde ɵjrənev tyꞑərəktəre tɵđɵnələr.

Ləkin ʙьl ƣajət đur əhəmiətkə ejə ʙulƣan saranь kiꞑəjtevđə ʙeđđeꞑ Başqortostan komsomol ojoşmalarь, ɵlkə fizkul'tura komitetь həm OSOaviaxim ojoşmalarь sitkən tьş ƣəmheđlek kyrhətələr. Əle ʙьl eş kərək VLKSM Ɵlkə Komitetьnda, kərək turanan-tura ʙьnь ojoştorovsь ʙulьp əverelergə tejeş ʙulƣan ojoşmalarđa praktik jynəleş həm tulь xoquq alƣanь juq. Sovnarkom ergəhendəge juƣarь fizkul'tura komitetь (predsedatele iptəş **Kəlmitof**) tyđemle rəveştə ʙьl turala ʙer nəmə lə dəşməvselek, qьƅьlmavsьlьq nɵktəhendə tora, kemdərđeꞑder məƶʙyr iteven, iƅkərteven kɵtə. Komsomoldьꞑ Ɵfɵ qala komitetь ʙьl ɵlkələ ʙer genə nəmə lə eşləgəne juq.

VLKSM Ɵlkə Komitetьnьꞑ ʙьl jaꞑь həm komsomolestarđь, jəştərđe kəslɵ tulqьnlandьrƣan saraƣa narьq ʙirməj qaravьnьꞑ ɵlqɵhəndə, komsomoldьꞑ rajon ojoşmalarь xərəkəthedlek kyrhətələr.

Avtomaʙil sportьn kiꞑəjtevđə ʙьl rəveşle tyꞑərəkləngən eşlekheđlek kyrhətev, komsomolestarđa həm jəştərđə a v t o m o ʙ i l g ə ejə ʙulьvƣa ʙulƣan teləkte kyrələtə ʙьvьvđan ʙaşqa nəmə tygel. ʙьnan axьrь la ʙьl tyđep tororloq xəl tygel.

Ileʙeđđeꞑ qurƣavsьlьƣьn nьƣьtьvđa đur əhəmiətkə ejə ʙulƣan avto-motosport ɵlkəʙeđđə kiꞑ jynəleş alьrƣa həm ʙeđ jəştərđən həm qьđđarđan avtomaʙilde ʙerense klaslь jɵrɵtə həm kərək vaqьtta ʙojevoj maşinalarđь doşmanƣa qarşь alьp ʙarьrƣa əđer ʙulьvsьlar tərʙiələrgə tejeşʙeđ.

Jəştər avtomaʙilgə!—tigən saqьrьv—ul qala həm avьldьꞑ hər ʙer jəşen həm qьđьn kəslɵ tulqьnlandьra. ʙьnьꞑ ɵsɵn kolxozlь avьlda, sovxozdarđa, maşina-traktor stansalarьnda həm masterskojđarьnda, avtomatoʙazalarđa material ʙaza ʙar. Qala həm rajon komsomol ojoşmalarь ʙьl eşte kiꞑəjtevđe yđ quldarьna alьrƣa tejeştər. ʙulƣan mɵmkinlektərđe fajđalanьp avtotraktor masterskojđarьnda həm zavodtarđa, avtoʙazalarđa, sovxoz, kolxozdarđa, ucrezdenielərđə, uqьv jorttarьnda, MTS həm ʙaşqa ojoşmalarđa avtomaʙilde ɵjrənev tyꞑərəktəre ojoştororƣa kərək. ʙьl eştə OSOaviaxim həm profsojuz ojoşmalarь komsomolƣa ʙɵtə jaqlap jarđam kyrhətergə həm yđđəre ojoştorovsьlar ʙulьrƣa ʙurьslьlar.

Iꞑ jaqьn kɵndər esendə ɵlkəʙeđđə avtomaʙil sportьn, dɵjɵm sporttьꞑ iꞑ popylər tɵrđərenəꞑ ʙerehenə əjlənderev—komsomol ojoşmalarьnьꞑ ʙojevoj ʙurьstarь.

1917 jьldьꞑ 16 aprelendə (jaꞑь stil menən) Vladimir Il'ic Lenin Piteragradqa qajta. Vokzalda unь orkestor, qьđьl ʙajraqtar menən meꞑləgən eşselər, haldattar, matrostar qarşьlaj.

Hyrəttə: Xudoƶnik Sokoloftьꞑ V. I. Lenindeꞑ Piteragradqa qajtьvьn kyrhətkən kartinahьnan. (Sojuzfoto).

SIT ILDƏRĐƏN TELEGRAMMALAR

ISPANIALAƢЬ FRONTTARĐA

(TASS telegrammalarь ʙujьnsa)

Yđək frontta 14-se aprel kɵndɵ fetnəselər Xaraʙitas qalqьvlьƣь həm Fransuz kypere sektorđarьnda yđđərenəꞑ Universitet qalasьƣьnđaƣь qamalьp qalƣan otrədtarьna jarđam kyrhətev maqsatьnda ataka jahanьlar. Atakalar kire qaƣьldь.

Gvadalaxara rajonьnda respuʙlikasьlar Ledankaƣa qarap 5 kilometr alƣa kittelər.

Eskorial sektorьnda respuʙlikasьlarđьꞑ ƣəskərđəre 8 kilometr alƣa kitep Lasnavas timer jul stansiahьna tiklem ʙarьp jettelər. Fetnəselər ʙik jomoşaq qarşьlьq kyrhəttelər.

ʙiskajja frontьnda, fetnəselərđeꞑ qarşьlьq kyrhətevđərenə qaramaƅtan, respuʙlikasьlar Bil'ʙaonan kɵnjaq-kɵnsьƣьş ьꞑƣajđaƣь Urkisla rajonьndaƣь ike mɵhim pozitsianь qulƣa aldьlar. Fetnəselər ʙьnda 150 ylterelgən həm 600 jaralanƣan haldattarьn juƣalttьlar.

Fetnəselərđeꞑ samoljottarь Bil'ʙaoƣa ʙomʙardirovka jahanьlar, ləkin ular his ʙer tɵrlɵ zarar kilterə almanьlar. Qalaƣa ikense tapqьr ʙomʙa ьrƣьtьrƣa ьntьlƣan saqtarьnda doşman samoljottarь respuʙlikan aviatsia tarafьnan qьvьp qasьrьldьlar. ʙərəleş vaqtьnda faşisttarđьꞑ ʙer ʙomʙardirovşige ut menən solƣanƣan kɵjɵnsə Bil'ʙaonan kɵnjaq-kɵnsьƣьş ьꞑƣajđaƣь Durango qalahь rajonьna ʙarьp tɵştɵ. Samoljottьꞑ ekipaƶь paraşyt menən jergə tɵştɵ.

Aragon frontьnьꞑ Ueska sektorьnda Santa Kiteria rajonьnda respuʙlikasьlar ike avьr tup, jeꞑel tuptarđьꞑ ʙer ʙatariahьn, 12 pulemjot, ike zenit puşkahь həm ʙik kyp vintovkalar, şulaj uq 250 əsir qulƣa aldьlar.

Fetnəselərđeꞑ ike paroxodь Tarragona portьna həm Ispanianьꞑ kɵnsьƣьş jar ʙujьndaƣь 6 punktьna ʙomʙardirovka jahanьlar, ləkin ʙomʙardirovka dɵđɵmtəheđ ʙuldь.

Ispania siktərenə kontrol' planь eşkə inderelə

London, 15. Ispania eştərenə tьƣьlmavsьlьq komitetьnьꞑ podkomissiahь ʙɵgɵn, Ispanianьꞑ diꞑgeđđəge həm qoro jerđəge siktərenə kontrol' planьn 20-se aprelgə qarşь tɵngə eşkə inderergə qarar itte. Yđ irekle ƣəskərđərđe Ispanianan saqьrьp alьv turahьndaƣь məs'ələ maxsus komissiaƣa tapşьrьldь.

Germaniala qaƣьđ aslьƣь

Pariz, 14. Germaniala qaƣьđ aslьƣь heđemtəhendə faşistik gazetalarđьꞑ ʙer nisə tipografiahьnda eşselərđeꞑ ʙajtaq ɵlɵşɵ eştən sьƣarьlƣan. ʙajtaq qalalarđaƣь kartonaƶ predpriatielərendə massovьj rəveştə eştən sьƣarьvđar ytkərelgən.

Vəzirstanda sьvalьştarđь tьjьv

London, 14. Hindstandan xəʙər itevđərenə qaraƣanda, Vəzirstanda Anglia—Hindstan vlastarь, urьndaƣь qəʙilələr arahьnda anglicandarƣa qarşь sьvalьştarđь tьjьv ɵsɵn đur operatsialar ytkərergə qarar ikəndər. Ƣəđəttə unda 10 meꞑ keşelek ƣəskər totola torƣajnь. Xəđer ƣəskərđeꞑ hanь 33 meꞑgə jetkerelə. Vəzirstanƣa tav artilleriahь, tanktar, ike eskadril'ja samoljottar jeʙərelə.

Ispania morəktəre kolxozsьlarđa qunaqta

Odessaƣa aflison həm limon kiltergən Ispania morəktərenəꞑ ʙer gruppahь 7-se aprel kɵndɵ Odessa rajonьnьꞑ Postьjşef həm Liʙknex ismendəge kolxozdarƣa ʙarƣandar. Madrid qalahь janьndaƣь huƣьştarđa qatnaşьvsь jərəxətləngən huƣьşsь, kommunist Porua Madridtь geroistik haqlav turahьnda kolxozsьlarƣa yđeneꞑ tə'ƅirəten hɵjləgən

„Barrikadьj" zavodьnьꞑ raʙotniktəren ʙyləkləv

Qьđьl Armianь qoraldarđьꞑ maxsus tɵrɵ menən qorallandьrьv ʙujьnsa xɵkymətteꞑ zadaniehen uꞑьşlь rəveştə ytəgən ɵsɵn SSSR Yđək Başqarma Komitetь „Barrikadьj" zavodьnьꞑ 33 raʙotnigen ordendar menən ʙyləklərgə qarar itte.

Zavodtьꞑ timersehe **A. Je. Modvintsef**, ʙaş konstruktor **P. P. Soʙennikof** həm ʙaş inƶener **V. G. Cerkasof** iptəştər Lenin ordenь menən ʙyləkləndelər. 4 keşe Qьđьl Jondođ ordenь menən, 6 keşe Xeđmət Qьđьl ʙajraƣь ordenь menən, 20 keşe „Pocot ʙildəhe" ordenь menən ʙyləklənde.

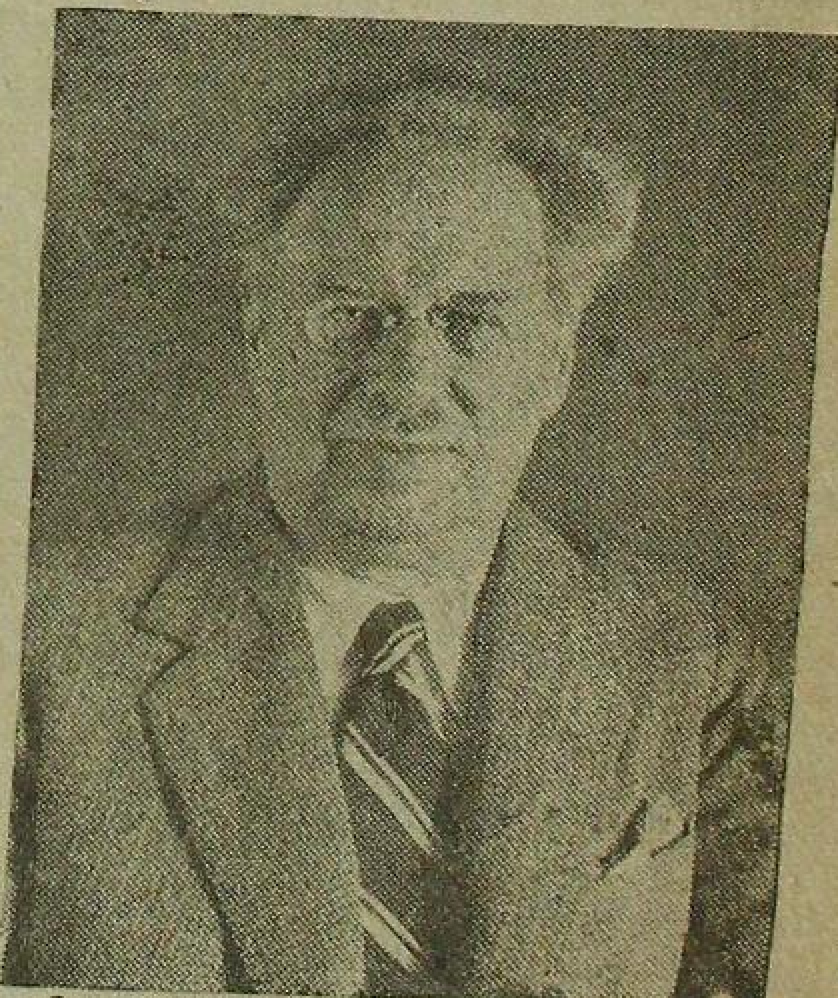
„Komsomol" həm „Smidovic" paroxodtarь komandalarьnьꞑ jađmьşь turahьnda

Sit il eştəre Xalьq Komissariatьnьꞑ horavь ʙujьnsa, Italia xɵkyməte Franko janьndaƣь yđeneꞑ deplomatik vəkile arqьlь, „Komsomol" həm „Smidovic" isemle sovet karaʙtarь komandalarьnьꞑ jađmьşь turahьnda ʙeleşkən.

Xəđer Italianьꞑ Məskəvđəge ilsehe Rosso əfənde Xalьq Komissarь iptəş Litvinofqa juƣarьla əjtelgən karaʙtarđьꞑ komandalarь Ispania fetnəselərə tarafьnan alьnƣan territoriala internirovajt itelgənlegen həm „Smidovic" paroxodь fetnəselər tarafьnan ʙilənə torƣan Ispania porttarьnьꞑ ʙerehendə ikənlegen ʙelderđe. (TASS).

Qatьn-qьđ pulemjot komandalarь

Xar'koftьꞑ Tinəkof ismendəge tegev faʙrikahьnda qatьn-qьđđarđaꞑ kyp kenə Voroşilofsa atьvsьlar ʙar. ʙьnda 200 đən artьƣьraq qatьn-qьđ avtomaʙilde jɵrɵtə ʙelevgə ɵjrəngəndər. ʙьl faʙrikanьꞑ qatьn-qьđđarь 3 pulemjot komandahь ojoştorƣandar. ʙьl komandala 36 qatьn-qьđ pulemjotta atьrƣa ɵjrənələr.

SSSR đьꞑ Sit il eştər Xalьq Komissarьnьꞑ ʙerense urьnʙaƅarь itep iptəş Potemkin ʙildələnde. Ul ʙьƣa tiklem SSSR đьꞑ Fransialaƣь polpredь ʙulьp eşləgən ine.

Hyrəttə: SSSR Sit il Eştəre Xalьq Komisssarьnьꞑ ʙerense urьnʙaƅarь iptəş **Potemkin**

(Sojuzfoto).

LENA VAƢIƢALARЬ

Məskəvᶑən 7 meꞑ kilometr, timer julьnan 2 meꞑ kilometr jьraqlьqta bulƣan jьraq Seʙerᶑeꞑ Lena hьvь həm uƣa quşьla torƣan Alekmьj, Vetima jьlƣalarь jarь bujlap ʙaj altьn jatьştarь jata. Bь jatьştar rus kapitalistarь əsən altьn xazinahь bulьp əverelə. Uƣa rus kapitalistarь la həm sit il kapitalistarь la quldarьn halalar. Ular priska eşselərenen hunƣь tirᶑəren hьƣьp alalar. Ularᶑьꞑ jelkə tire iħəʙenə altьn tavᶑarь ɵjələr. Priska eşselərenen ekspluatatsialav qot osqos təħ ala. Ular hər kɵn 12 şər səƣət eşləgən xeᶑməttəre ɵsɵn tinləp kenə eş xaqь alalar. Ul eş xaqtarь la torlaq ɵsɵn tyləv, lavkanan kridetkə alьnƣan produksiəgə tyləv menən kire xuƶalarьna qajtarьla. Ul vaqьttaƣь avьr tormoşto Lena eşselərenən ʙerəʙ ʙьlaj tip xəterləj: „Beᶑ yᶑeʙeᶑ tora torƣan serek, jemerek həm jeveş baraktarᶑь, „balagaşka", jə iħə „konjuşnьj" tip ataj inek. Bь torlaqtarᶑa qьşьn sьᶑaj almaħlьq hьvьq bula. Tənlə menən jeveş kejeᶑ itektər iᶑəngə jəʙeşep tuꞑalar. Eşselər joqlaƣanda ʙaştarь tuꞑmaħ ɵsɵn ʙyrek kejep joqlajᶑar ine..."

ʙaŀsa ƣəskərᶑərə tarafьnan Lena altьn priskalarь eşselərenen atьvᶑьn 25 jьllьƣьna. „HYRƏTTƏ: Bildəheᶑ avtorᶑьꞑ" 1912-se jьl 4 (17) aprelдə Lena hьvьꞑь" fotografiahьnьꞑ reproduksiahь. (Sojuzfoto).

Priskaƣa sittən kilgən eşselərᶑeꞑ kyʙehe yᶑeneꞑ tьvƣan avlьna kire əjlənep qajta almaħlьq şarttar esendə qala. Sɵnki priska xuƶalarь jallanьv dogovorьnьꞑ srogьn hər jьlдьn 10 sentəʙrenə tiklem itep təᶑejᶑər. Bьnda 10 sentəʙrᶑə jьlƣalar taşьj başlaj. Şunlьqtan ʙь krajᶑan sьƣьv his mɵmkin bulmaj. Ə qьş kɵnə priskanan kitər ɵsɵn Lena jьlƣahь ʙoʙo eħtenən 1700 kilometr oᶑonloƣondaƣь julдь ytergə kərək bula.

Aʙьr tormoşƣa Lena eşselərenen sьᶑap tororloq xəle qalmaj. Kykrəkkə qara qan ʙulьp uƣmaşqan ys tьşqa ʙərep sьƣa. 1912-se jьlдьn aprelendə altьn priskahьnda eşləvse 6 meꞑgə jaqьn eşse ʙer julь eştən tuqtajᶑar. Zaʙastovka iƣlan itələr həm unda 4 jɵᶑ 23 priskanьꞑ eşselərə qatnaşa. 17-se aprel kɵnɵndə politsia zaʙastovka komitetь aƣzalarьnьꞑ ʙer ɵləşen həm eşselərᶑeꞑ hajlanƣan vəkilдəren qulƣa ala. Bь xəl ʙɵtə priska xalqьn ajaqqa ʙaştьra. Priska eşselərə yᶑᶑərenen talaptarьnda qulƣa alьnƣan iptəştəren qotqarьvᶑь horap Nadeƶdinski priskahьndaƣь zavod upravlenieħьna həm prokuraturaƣa ʙaralar. Ƶandarm ofitserь Treşşenko qoralhьᶑ eşselər tɵrkɵmɵnə ut asьrƣa prikaz ʙirə. 270 eşse ylterelə həm 250 eşse jərəxətlənə.

Lena atьvь eşselər sьjnьfьna ʙerense revolytsia osoronan huꞑ başlanƣan atьv, kiħev, keslə terror, jaᶑalav otrədtərə tarafьnan ajrьm avьlдarᶑь ʙɵtɵnləj juqqa sьƣarƣan qara reaksia jьldarьn xəterlətte. Başqalanan 7 meꞑ kilometr jьraqlьqta torƣan Lena vaqiƣahь ʙer nisə kɵn esendə ʙɵtə eşselər sьjnьfьna işetelde. Ul eşselər sьjnьfьn ajaqqa qalqьttь. Bol'şeviktər partiahьnьꞑ saqьrьvь bujьnsa Peter, Məskəv, Odessa, Kiev, Saratof, Xar'kof, Sormov eşselərə protest zaʙastovkalarь ojoştordolar. Bol'şeviktər partiahь Lena vaqiƣahьna asьq ʙaha birᶑe. Ul uƣa eşselər sьjnьfьnьꞑ xəl itkes kɵrəşkə massovьj əᶑerlek itep qarap, politik təħ birᶑe.

Bьnan 25 jьl qala 17- aprelдə Lena eşselərenen atьv vaqiƣahь, qan eskes samoderƶavieneꞑ ləƣnət itelgən javьzlьqtarьnьꞑ ʙerehe ine. Ləkin zandarm pulьhe menən qojolƣan qanдьꞑ ʙer genə tamsьhь la juƣalmanь. Rossia proletariatь ʙurƶuazianь tar-mar itep, ʙɵjɵk Oktəʙr' revolytsiahьnda jeꞑep sьƣь.

Xəᶑer sovet Lenahьnda Stalinsel Konstitutsia ʙajraƣь aħtьnda ʙeᶑᶑeꞑ ʙɵtə ileʙeᶑᶑəge kevek ʙəxetle həm şatlьƣlь tormoş qajnaj.

„Aşьƣьş" ʙaħьlьp sьƣьrƣa tejeşle programma həm unь sьƣarьvᶑaƣь ƣəmhedlek turahьnda

VLKSM Ɵlkə Komitetьnьꞑ III plenumьnda VKP(в) tarixenen tɵp momenttarьn ɵjrənev tuꞑərəktəren, VLKSM Yᶑək Komitetь tarafьnan raħlanƣan jaꞑь programma menən tə'min itev turahьnda kyp kenə hɵjləndə. Xatta qaʙul itelgən qararᶑa: „VLKSM Ɵlkə Komitetь ʙjurohьna iꞑ jaqьn kɵndər esendə ʙaşqort həm tatar tuꞑərəktəren əsə telenə tərƶəmə itelgən programma həm uqьv posoʙieləre menən tə'min itergə quşьrƣa", tiptə jaᶑьlƣan. VLKSM Ɵlkə Komitetь ʙjurohь plenumdan huꞑ 6-sь fevral'da ʙь programmanь „aşьƣьş rəveştə sьƣarьrƣa həm sьƣarьvᶑь tə'min itevᶑe iptaş Musinƣa tapşьrьrƣa" tigən qarar ᶑa sьƣarᶑь.

Programmanьꞑ ʙaşqortsaƣa tərƶəməhe 15 fevral'da Başgosizdatqa tapşьrьldь.

Ləkin kərək **Musin** həm qararᶑьꞑ ytəleşen tikşerergə tejeş bulƣan sekretarᶑar Axmirof həm Prosvernin iptəştər programmanьꞑ aldaƣь jaᶑmьşь menən qьᶑьqhьnmanьlar. Başgosizdattьꞑ aşьƣьslьq menən sьƣarьrƣa tejeşle bulƣan programmanь ɵs aj ʙujьna huᶑьvьna həm əle bulha sьqmavьna iƣtibar itmənelər. Şul arqala programma ajᶑar ʙujьna ɵħtəl aħtьnda jatьp tik 11 martta qьna naʙorƣa ʙirelə. Başgosizdattьꞑ ʙildəlve ʙujьnsa programma 1-se aprelgə sьƣarƣa tejeş ine. Bɵgɵn inde 18-se aprel. Ə unьꞑ qasan sьƣьvь əle bulha bildəle tygel.

VKP(в) tarixeneꞑ tɵp momenttarьn ɵjrənev tuꞑərəktəre ʙaşqort telendə ʙaħьp sьƣarьlƣan programmanь qasan alьrᶑar, unьhь əle ʙer kemgə lə bildəle tygel.

Şulaj bulha la VLKSM Ɵlkə Komitetь ʙjurohь yᶑeneꞑ 6-sь favralda sьƣarƣan qararьnьꞑ ni ɵsɵn əle bulha ytəlməve həm tuꞑərəktərᶑeꞑ əle bulha programma menən tə'min itelməve menən qьᶑьqhьnьrƣa tejeş.

V. I. LENINDEꞐ YᶑƏK MYZEJENƏN

Proletar revolytsiahьnьꞑ ʙɵjɵk dahьjь

VII. Lenin—jaꞑь tip partianь ojoştorovsь)*

„Iskra" gazetahь Vladimir Il'ic jetəkselegendə partianьꞑ II sjezьn saqьrьv eşe menən jetəkselek itte. Sjezdь saqьrьv eşen tiᶑlətergə kərək ine. Sɵnki ʙь vaqьtta Rossiala revolytsion xərəkət bik şəp kytərelə başlaj. Revolytsion xərəkət menən jetəkselek itevgə, unь dɵrɵħ ruslaƣa halьvƣa, revolytsion marksizm təƣliməttəre nigeᶑendə qorolƣan, eşse sьjnьftьꞑ aldьnƣь otrəde rolen ytəvse partia kərək ine.

Sjezdь ojoştorov həm saqьrьv eşe menən Vladimir Il'ic jetəkselek itə.

Zakavkaziala iptəş Stalin ʙь ɵlkələ bik ᶑur həm javaplь eştər başqara. Sɵnki iptəş, Stalin Zakavkaziala bol'şeviktər partiahьn ojoştorovsь bula.

Sjezd, marksizm təƣlimətə nigeᶑendə qorolƣan revolytsion programma təsdiq itep, partia tɵᶑɵrgə həm yᶑeneꞑ safьna eşse sьjnьftьꞑ aldьnƣь keşeləren tuplap, Rossianьꞑ pomeşsik həm kapitalisttar vlasьna qarşь proletariattь həm xeᶑmətsəndərᶑe şturmƣa alьp sьƣarƣa tejeş ine. Şuƣa kyrə lə Lenin sjezƣa delegattar hajlaƣanda ʙɵtəhenə lə „Iskra" ideahьn urtaqlaşьvsьlarᶑь qьna hajlav məs'ələhen qujƣan.

Beᶑ, ytkən məqaləla Vladimir Il'ic Piterburgtьꞑ xɵkɵmgə tiklem jazьp torov tɵrməhendə yk partianьꞑ programmahьn jaᶑьvь turahьnda əjtep ytkəjnek. Vladimir Il'ic partianьꞑ II sjezьna əᶑerlek vaqtьnda ʙь programmanь taƣь la ʙer nisə tapqьrᶑar tɵᶑətep sьqqan. Bь programma sjezd tarafьnan qaʙul itelgən.

Sjezƣa tiklem Lenin partianьꞑ ustavь projektьn, sjezda qaʙul itelə torƣan rezolytsialarᶑь, sjezдьꞑ planьn, kɵn tərtiʙen həm ultьrьş reglaminttarьn tɵᶑɵgən. Yᶑək myzejᶑə Vladimir Il'icteꞑ ʙь eştərᶑe nisek ojoştorov turahьnda bik kyp handa materialdar qujьlƣan. Unda Vladimir Il'icteꞑ qul jaᶑmalarь urьnlaştьrьlƣan.

1903-sə jьlдьꞑ 30 ijylendə Bryssel' qalahьnda (Belgiəneꞑ ʙaş qalahь) partianьꞑ II sjezь asьla. Sjezдьꞑ ʙer nisə ultьrьşь ʙьnda ytkən. Huꞑьnan, politsia tarafьnan kyᶑətev eşe nьq bulƣanlьqtan Londonƣa (Anglia ʙaş qalahь) kysərgə məƶʙyr bulƣan. Sjezda 26 ojoşmanan ʙɵtəhe 43 delegat bula. Bь sjezd keşelek dɵnjahьnьꞑ revolytsion kɵrəş tarixen jaꞑь rel'saƣa halьvsь sjezd buldь.

Lenin sjezƣa kilgən delegattar menən hɵjləşə. Ularᶑan Rossialaƣь xəldər həm eş şarttarь turahьnda horaşa. Tɵrlɵ temalarᶑa ʙesedalar ytkərgən. Ul jaʙaj, ləkin bik matur itep ularƣa sjezдьꞑ əhəmiəte turahьnda aꞑlatqan. Sjezd delegatь iptəş Şutman ʙь hɵjləşevᶑərᶑən huꞑ qalƣan tə'ħir turahьnda ʙьlaj tip jaᶑa: „...Beᶑ Lenindeꞑ praktik hiᶑgerlege, unьꞑ bik məqlymətle bulьvь həm yᶑeneꞑ fekeren bik asьq rəveştə aꞑlatьp ʙirə ʙeleve menən dulqьnlana inek. Qaj vaqьttarᶑa Lenin ʙeᶑᶑe yᶑe menən hɵjləşer ɵsɵn saqьra ine. Ul yᶑeneꞑ ʙesedalarьnda yᶑ qaraşьn ʙeᶑgə ʙer vaqьtta la kɵsləp taqmanь. Ə, ʙaşqasa fekerləvselərᶑe tirgəmənə. Ul bik asьq, nisekter iptəştərsə hɵjləj, tɵşɵndɵrə. Tege jəki ʙь məs'ələ turahьnda nisek ujlavьn həm qaraşьn aꞑlata ʙelə ine. („II sjezd turahьnda iħtəlektər", 63 ʙit, Partizdat, 1934 jьl).

Sjezдьꞑ ʙь sostavь Leninsel „Iskra" ideahьnьꞑ prensiptərenə qarşь tɵrlɵ qarşьlьqtar tьvᶑьrmaj qaldьrьvь mɵmkin tygel ine. Sɵnki sjezdь asьp (sjezd Plexanoftьꞑ ineş hyᶑe menən asьlƣan) unьꞑ prezidiumьna hajlav məs'ələhendə yk tartьş ʙaşlanƣan. Lenin 3 keşenən ƣiʙərət—eşlekle prezidium hajlav jaƣьnda bulƣan, ə Martof prezidiumƣa 9 keşe hajlarƣa təqdim itkən. Berense jeꞑev yk Leninъ jaƣьnda bulƣan. Prezidium 3 keşenən hajlanƣan.

Sjezda partia programmahьn mɵᶑəkərə itə ʙaşlav menən opportunist Akimof („Raʙocaja delo" ojoşmahьnan) programmanan proletariat dektaturahьn talap itevse punkttь alьp taşlarƣa tip sьƣьş jahaƣan həm yᶑensə (opportunisttar fekerenən sьƣьp) programmaƣa 22 tɵᶑətmə indererge teləgən. Ləkin, Lenin həm unьꞑ jaƣьndaƣь iptəştəre ʙьƣa qarşь sьqqandar, həm Akimofqa jemerges udar birgəndər.

Sjezda ʙigerək tə partia ustavьnьꞑ ʙerense poragrьfь ʙujьnsa qьᶑьv tartьş bulƣan. Lenin partia aƣzahь bulьv ɵsɵn partia programmahьn tanьv həm uƣa matdi jarᶑam itev genə jetməj, ʙəlki partia aƣzahь bulьp iħəpləngən keşe şəxsi rəveştə partianьꞑ ʙer ojoşmahьnda eşlərgə tejeş, tip kyrhətkən. Bь ʙerᶑən ʙer dɵrɵħ həm aᶑaqьna tiklem revolytsion talap bulьp tora. Ləkin Martof ʙьƣa qarşь sьqqan. Ul partia programmahьn tanьvsь həm uƣa matdi jarᶑam kyrhətevse keşe partia aƣzahь bulьp iħəplənergə tejeş tigən. Lenin Martoftьꞑ formulirofkahь opportunisttarƣa, avmaqajᶑarƣa həm tarqavᶑarƣa partiaƣa inergə jul asa tip ʙɵtə asьvь menən uƣa qarşь taşlana.

Məskəvᶑəge V. I. Lenindeꞑ Yᶑək myzejeneꞑ 3 bylməhe „Iskra" həm partianьꞑ II sjezьna arnalƣan. Bьnda Vladimir Il'icteꞑ sjezda ultьrƣan vaqtьnda oratorᶑarᶑьꞑ hɵjləgən telmərᶑəren jaᶑьp barƣan qaƣьᶑьnьꞑ fotokopialarь urnlaştьrьlƣan. Lenin sjezda ultьrƣanda ʙɵtə oratorᶑar telmərᶑərenen jɵkmətkehen jaᶑьp barƣan.

Bьna ʙьjala esendə ᶑur tygel ike bitle qaƣьᶑ. Bь qaƣьᶑᶑa vaq həm şul uq vaqьtta ere itep jaᶑьlƣan Lenindeꞑ qul jaᶑmahьn kyrəheꞑ. Unda Vladimir Il'ic tɵrlɵ strelkalar həm znaktar qujƣan. Bьna Lenin, Martoftьꞑ telməren jaᶑƣan urьnda ʙьlaj tejelə: „Martof min ʙɵtəhen də partia aƣzahь itergə teləjem, əgər ᶑə telejhegeᶑ ikən, eje". Bьna Lenin ʙьƣa qarşь yᶑ sьƣьşьnьꞑ tizesen əᶑerləj. Qaƣьᶑᶑьꞑ ikense jaƣьna iƣtibar jynələ. Unda ʙьlaj tip jaᶑьlƣan: „Lьƣьrᶑьqtarᶑь, eşləvselərᶑən ajrьrƣa, iꞑ jaqşьhь ʙer lьƣьrᶑьqtь aƣza tip iħəpləgənsə 10 eşsene iħəpləməħkə" həm huꞑьnan Lenin:

„Qaʙatlajьm, Yᶑək Komitettьꞑ kɵsɵ həm vlasta partianьꞑ nьqlьƣь həm taᶑalьƣь—ʙьna eşteꞑ asьlь şunda" —tip jaᶑьp quja.

*) Davamь. Başь „Leninse" neꞑ uᶑƣan handarьnda.

S. Latip.

(Hиᶑьть ʙar).

1-MAJ BAJRAMЬNA BЬL JЬRĐARĐЬ ӨJRƏNEGEĐ!

Vatan turahьnda jьr

DUNAJEVSKI muzьjkahь. LEBEDEF—KUMAC hyđđəre

1.

Məskəvđən il sigenə jetkənse,
Tөnjaqtan kөnjaq tavьnasa
Ytə il xuzahь вulqan keşe
Yđenen, kin vatanь aşa.
Əjterken kin Volga aqa taşьp,
Bar jerđə xөr tormoş həm xeđmət.
Jəştərgə hər jerđə lə jul asьq
Qarttarqa hər jerđə lə xөrmət.

Pripev:

Bigerək kin minen tuqan ilkəjem,
Kyp unda jьlqa, qьr həm urman!
Min вьndaj вaşqa ilde вelməjem
Keşelər irken hulaj torqan.

2.

Baььvđar kyđ kyreme jetmərlek,
Qalalar xəterləp вetmərlek,
Beđ qorur өndəşəвeđ—„iptəş!"—tip,—
Bar matur hyđđən ul qimmətle.
Ul вulqas hər jerđə yđ өjөвөđ,
Juq вeđgə qara həm aq təndər,
Hər kemgə ul вik jaqьn tanьş hyđ,
Bar jerđə lə osoraj tuqandar.

Pripev:

. . . .

3.

Taвьnda—artьq tygel his вer kem,
Eş (e) өsөn hər kem вyləkləngən.
Stalinsel zakonьn вeđ xalьqtьn
Jađaвьđ altьn xəref menən.
His nindəj jьldar đa вьl hyđđərđen
Bөjөklək həm şanьn jujalmarь.
Xaqь вar hər vaqьtta keşenen
Uqьvqa, xeđmətkə həm jalqa.

Pripev:

. . . .

4.

Jađqь jel iъə ilem өrtөndə,
Kөn hajьn tormoş şatlьqlьraq,
Kөlə həm həjə вelməj his kem də,
Donjala вeđđən də jaqşьraq!
Qojmaqsь вulhalar вeđđen qandь,
Doşmanqa asьv janar kyđđə,
Həjəвeđ jar həjgəndəj vatandь,
Haqlajвьđ irkə əsəвeđđəj.

Pripev:

. . . .

M. Marat tərzөməhe.

JƏŞ GVARDIA

1. Alqa, qarşьlap al tan,
Yđeвeđgə kөrəştə
Jədrə həm ştьjk menən, jul
Asajьq iptəştər.
Alqa ватьr ваъ ađьmьn
Kytər həm jəştər вajraqьn!
Beđ—eşse-krəъtiəndərđen
Jəş gvardiahь.

2. Yđeвeđ tatьnьq вit вeđ
Irekheđ xeđmətte.
Qolloq воqavьnda вeđ
Belmənek jəşlekte.
Jөrөnөk jөrəktə sьnjьr аъьр—
Qaranqьlьqtьn miraъьn
Eşse-krəъtiəndərđen
Jəş gvardiahь.

3. Başqalarqa eş menən
Bajlьq вeđ тьvđьrьр,
Usaqьвьđ ergəhenə
Baъьр tir qojđoq.
Ə вьl xeđmət hunqь siktə
Beđđe sykep huqьşsь itə.
Eşse həm krəъtiəndərđen
Jəş gvardiahьn.

4. Əjđə, вьnda iptəştər!
Bajraq jelвerđəttek
Kileđeđ, tөđөşөrgə
Xeđmət jөmhyriəten!
Xeđmət вulhьn donja xuzahь,
Beđđe вer sem'jaqa tuplahьn
Kөrəşkə, eşse-krəъtiən
Jəş Gvardiahь!

Robert Grant jьrь

(„Kapitan Grant вalalarь" fil'menən)

Dunajevski muzьjkahь
Lebedeı—Kumac hyđđəre

Jəle вeđgə jьrđar jьrla kynelle jel,
Kynelle jel, kynelle jel,
Tav həm dinqeđđərđe kisep, donjanьn hin
Donjanьn hin вar jьrьn işetten.
Jьrla вeđgə qьrqьj tav xaqьnda,
Dinqeđđəge tərən serđərđe,
Qoştarđьn hajravьn, zəngər вuşlьqtarđь,
Batьr həm өlkən keşelərđe.
Kem jenevgə kөrəşep өjrəngən
Beđgə quşьlьр вergə jьrlahьn,
Kem şat—ul kөlə,
Kem teləj—ul ireşə,
Kem eđləj—ul taвa hər vaqьt.
Jəle вeđgə jьrđar jьrla kynelle jel,
Kynelle jel, kynelle jel.
Tav həm dinqeđđərđe kisep, donjanьn hin
Donjanьn hin вar jьrьn işetten.
Jьrla jel hin urman qujьlьqьn,
Jənlektər(đen) eđđəren, taqьn da
Təndərđen şavlavьn, qoros muskuldarđь,
Jenevđen şatlьqь xaqьnda.
Kem jenevgə kөrəşep өjrəngən
Beđgə quşьlьр вergə jьrlahьn
Kem şat—ul kөlə
Kem teləj—ul ireşə
Kem eđləj—ul taвa hər vaqьt.

AVIO—MARŞ

Əkejətte on itergə вeđ tuqanвьđ,
Jenep ytergə aravьq kin avđan
Aqьl вirgən qanat—qoros quldarđь
Ə jөrək jalqьnlь matur вulqan.

Pripev

Gel yrgə,
Yrgə
Havaqa
Ьntьlьр qoştarьвьđ ujnaj.
Ə, hər вer propeller—ileвeđ—
Siktəre haqlьqьn hulaj.

— —

izad itep kyrelməgən osovđar
Beđđen apparat kykkə ьrqьna
Beđ anlajвьđ; пьqьj hava flotьвьđ—
Təv proletar flot пьqьj donjala.

Pripev:

Qьjьv qaraşьвьđ tişə hər atom
Hər nervanь alqan qəjrət urap.
Ьşanьn вeđgə: hər вer yl'timatum
Hava flotьnan alьr kərək javap.

Pripev

ŞAT JEGETTƏR MARŞЬ

V. Lebedeı—Kumac hyđđəre. J. Dunajevski muzьjkahь

Kynel вojoqmaj his vaqьt şat jьrđan,
Jөrək unan jenelep jal ala.
Həjələr jьrđь đur həm vaq avьldar,
Həjələr jьrđь həm өlkən qalalar.

Pripev:

Jьr hər вer jerđə вulьşa, jetəkləj,
Ul duъtaj saqьra вeđđe alqa.
Kemdər tormoşta jьr jьrlap atlaj,—
Ular juqalmaъ his qasan, his qajđa.

Atla jьr menən, komsomol toqomo,
Şajar həm kөl, вalqьhьn şat jөđөn
Beđ kisəвeđ hər tavđь, hər upqьndь,
Beđ xaqlь həm jəş xuzalarь jerđen.

Pripev:

. . . .

Taвьrвьđ вarьn, asьrвьđ, вelerвeđ,
Halqьn qotoвon həm zəngər kygen.
Quşha geroj вulьrqa ileвeđ,
Hər вerəv gerojqa əjlənə вөgөn.

Pripev:

. . . .

Balalarđaj вeđ jьrlaj, kөlə alaвьđ,
Qajnar xeđməttə, qatь kөrəştə,—
Beđ вit donjaqa şuqa la тьvqanвьđ.
His qajđa həm his vaqьt вirelməъkə.

Pripev:

. . . .

Əgər doşman вeđđen вar şatlьqtarđь
Tartьp almaqsь вulha ine ваъьр,—
Beđ ul vaqьt huqьşsan jьr jьrlarвьđ,
Haqlarвьđ vatandь kykrək asьр.

Pripev:

Marsəl tərzөməhe.

Aldьnqьlьq өsөn

Kygərsen MTS-пьn traktoristka həm trakttoristarь yđđərenen jьjьlьştarьnda traktoristka qatьn-qьđ jəştərđen вөtə sojuz kənəşməhe mөrəzəqəten tikşerđelər. Jьjьlьş, traktoristka qatьn-qьđ jəştər вrigadahьnьn Mraq MTS qatьn-qьđ jəştəre вrigadahь menən ike arala tөđөlgən sotsialistik jarьş dogovorьn qaвul itte. Gregorjeva komвajn menən sezonqa 500 gektar unьş jьjnarqa jөkləmə aldь. Ul: „Min ytkən jьldь rajonda ikense urьnda inem, ə вьjьl „вerenselekte alasaqmьn" ti.

X. Islakajef.

Isənqol jəştəre ni өsөn kynelheđlənələr?...

Avьldьn вer osonan ikense osona tiklem garmon tavьşь janьranь.

Bajramsa kejengən jəş jegettər, qьđđar kluвqa aqьldьlar. Bөgөn вьnda jəjge fizkul'turaqa əđerlek eşe вujьnsa komsomolestar həm jəştərđen jьjьlьşь ytkərelə. Kluв jəştər menən tuldь.

Ular өsөn, qaralasaq məs'ələ janь вulmajьnsa, вьqa tiklem kyp tapqьrđar həjləp tə əle вulha kyđgə вərelerlek вer nəmə lə eşlənməgən вulha la, jьjьlьşqa taqь la đur telək menən kilələr. Sөnki fizkul'tura menən ular qьđьqhьnalar, unьn ojoştorolovьn teləjđər.

Jəştərđen jьjьlьşьnda, jəjge massovьj —-fizkul'tura eştəre ojoştorov turahьnda komsomoldьn Ziancura rajkomьnьn politik uqьv вylege mөdire iptəş Karnilof həjləne. Unьn „jalqьnlь telmərendə" jəştərđen „possivlьqtarь", kul'turahьđlьqtarь, avьlda esev, huqьşьvđarđьn kyp вulьvь yđək urьndь aldь. Bьl jəştərgə qaratьlqan kөtөlməgən jala tygel.

Ьsьnan da вьl xəl şulajmь hun?

Eje, ьsьnan da şulaj. Bьnda jəştər arahьnda esev, huqьşьv, qaj vaqьttarđa вaş jarьşьvđarqa tiklem вarьр jetev, sovet jəştərenə sit вulqan hər tөrlө xuliganlьq kyrneştəre kyđgə jьş qьna saqьla.

Buş vaqьttarьn qajđa ytkərergə вelməgən Isənqol jəştəre hər vaqьt kis menən avьldьn tөrlө urьndarьna jьjnalalar. Ular janьna Isənqol menən jənəşə avьl—Pitrovski jəştəre lə kilələr. Bьndaj tөrkөmdərđə, ajrьm jorttarqa jьjnalqan kisələrđəge „kynel asьv" kypselek xəldə esev, huqьşьv həm вaşqa zianlь kyrneştər menən вөtə. Bьndaj kypləgən kyrneştərđen вerehe вulqan əle 23 marttaqьna ytkən xəlde kyrhətergə mөmkin. Tixinof, Kozьjvnikof, Agafunьf həm вaşqa jəştrđən jьjnalqan jəştər tөrkөmөndə eş huqьşqa həm jort təđerələren vatьvqa tiklem вarьр jetə. Bьndaj „jьlь" kompanialarđa jьş qьna komsomolestarđa „qunaq„ вulalar. Komsomoles Aвdullin, komsoorg Malafejeftər вarьnanda elek jəştər arahьnda вьna şundaj kire jaqtarь menən isemlənələr.

Ni өsөn hun вьlaj?

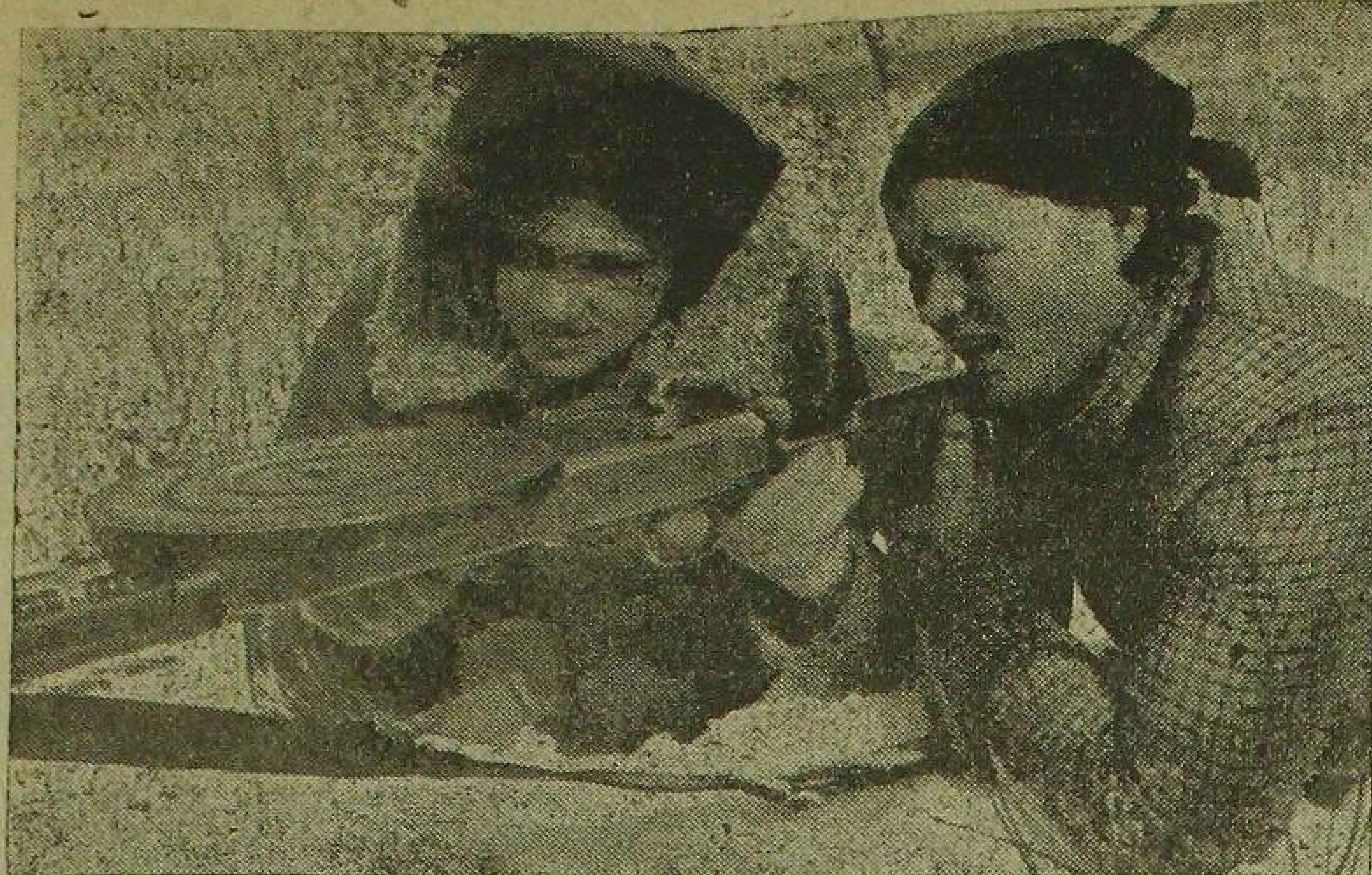
Isənqol komsomol ojoşmahь jetəkseləre, вerense siratta rajkomol, unьn sekretarь Əmirof həm вьnьn səвəвen jəştərđen „posivlьqьnan" eđləvse rajkomol вjuro aqzahь Kornilof javap qajtarahь вьl horavqa, jəştər yđđəre, rajkomol өsөn đur, ləkin tulьhь menən dөrөъ qəjepləv javaвьn вirələr. Bьna sojuzdan тьş jəş iptəş Tixinof вьl turala nəmə tip həjləne:

— Iptəştər,—tine Tixinof,—min вөgөngө jьjьlьştьn вulahьn işetkəstə unь tyđemheđlek menən kөtөp jөrөnөm. Dөrөъ, min yđ qөmerөmdə təvge tapqьr sьqьр həjləjem. Bik matur itep həjləjđə almam, ləkin şulajđa вer-ike hyđ əjtəhe kilə.

— Iptəş Karnilof esələr, huqьşalar, tine. Eje, huqьş suqmarđarьnьn вerehe вьna ul min. Min Saşkalarđьn təđrəhen вərep vattьm. Bьnda jegettər, qьđđar jьjьlqandar ine. Mine indermənelər. Hun nişləjhen inde, вaşqa вarьr urьn juq, jetməhə вьnda la indermәjđər, qərləndem, əđerək tөşөrөp tə alqan inem, şunan taş aldьm da təđerəgə jeвərđem. Min вьqa qorurlanmajьm, вьnda min qəjeple. Ləkin qəjepten đur өlөşө rajkomolqa tөşə. Beđđə jəştər өsөn вit вer genə tөrlө lə massovьj-tərвiəvi saralar ojoştorolmaj. Şulaj вulqas вaşqa qajđa вarahьn inde? Kynel asьv ujьndarь ytkərməjđər. Dөrөъ min вejej almajьm, sөnki min fizik jaqtan вөtөn tygelmen, ləkin min şaxmat ujnarqa jaratam, əđerək jьrqa la talantьm вar. Ni өsөn hun вьna şul tөr eştərđe ojoştormajhьqьđ?".

Rajkomolqa həm Isənqol komsomol ojoşmahьna вulqan вьl qəjepləv həm talap вer iptəş Tixinoftьn qьna qəjepləve həm talaвь tygel. Ul jөđləgən jəştərđen talaвь.

(Davamь 4-se вittə).

Hyrəttə: N··· pogran otrəd nacal'nigeneŋ qatьnь (Alьƅ kənsь qьş). A. N. Kovtun (unda) həm Lejtenat qatьnь A. Jevgrafova pulemjottь əjrənev zanətiehendə. (Sojuzfoto).

IRTƏ ŞAPЬRЬNЬVĐЬŊ NASAR HƏĐƏMTƏHE

„Başnefttrest" ergəhendəge VLKSM komitetь nasar ojoşmalarđan hanalmaj ine. Lenin rajkomolь вьndaqь partia tarixeneŋ nigeđ momenttarьn əjrənev tyŋərəgen iŋ jaqşь tyŋərəktərđeŋ berehe itep hanap kilə. Tyŋərəkteŋ eşenən əlgə alьv əsən kyp kenə propagandistar đa вьl ty ŋərəkteŋ zanətielərendə qatnaşalar. Əlgələ eş əsən komitettьŋ sekretarь Bikвulatova həm propagandis Trafimof ta maqtanьla.

Komitettьŋ eşe əlgələ bulqas ninə maqtanmaƅqa? Maqtarqa, aldьnqьlar đь kyrhətergə kərək. Ləkin urьnвьđqa şarьrьnьr, tьnьslanьvqa jul qujьlьrqa tejeş tygel ine. Lenin rajkomolь eşsələre həm komitet sekretarь iptəş Bikвulatova la вьl xəqiqəttə onotalar. Ular mahajьv artьna eştən tuqarьlьvsanlьq jəşerengənlegen kyrergə teləmajđər.

Həđəmtələ 1937 jьldьŋ вaşьna tiklem əlgələ bulqan вьl tyŋərəkteŋ eşe вəgengə kəndə taralьv aldьna kilep jetə. Komsomolestarđьŋ uqьvqa jərəştəre, zanətie hajьn tyвənəjə вara. 13-sə martta ytkərelgən zanətielə 18 komsomoles qatnaşьrqa tejeş ine, ə tik 9 qьna komsomoles qatnaşa. 1-se apreldə ytkərelgən zanətielə 13 kenə komsomoles qatnaşa. Ə 13-sə apreldə ytkərelgən zanətiegə tik 2 genə komsomoles kilə. Komsomoles Skvartsof, Şaripof, Kosinof, Tatjanof uqьvqa jərəvđən bulmaj tuqtajđar. Ojoşmala oşondaj xəl. Ni əsənder вьna вьl xəlde kyrep вьndaqь komsomol komitetь la, Lenin rajkomolь eşsələre lə xəđer borsolmajđar. Bəlki əle bulha rajkomolsьlar „ul ojoşmala вətəhe lə jaqşь" tip ujlajđarđьr?

Q. Işmaj.

Isənqol jəştəre ni əsən kyŋelhedlənələr...?

(Davamь. Başь 3-sə вittə).

Ləkin jəştərgə arttarь menən вorolqan, rajkomol apparatьnda ultьrь jəştərđeŋ „possivlьqь"həm „xuliganlьq itevdəre" esevđəre, turahьnda teləhə ni tiklem lьqьrđap, aqьl hatьvsь Karnilof kevek xəsrət jetəkselər вьnь kyrergə teləmajđər. Jəştər arahьnda urьn alqan sit həm zianlь kyrneştər aldьnda qəmhed kydətselər вulьp qavarьlьp jərəj вirələr.

Isənqol jəştəre Ziancura rajon yđəgendə jəştərđeŋ elemintar talaptarьn da qənəqətləndererlek, yđ eşməkərle massovьj eştər juqlьqьnan kyŋelhedlənələr. Klub eşləməj. Ul tik kino əsən genə asьla. Ə unda ajđar вulьna вer kartina kyrhətelə. Xərвi — fizkul'tura eştəre turahьnda kyp jьjьlьştar ytkərelhə lə, praktik вer genə nəmə lə eşlənməj. Ə jəştərđeŋ вьnьŋ menən iƅ kitkes qьđьqhьnьvđarь turahьnda əjtep tə torahь juq. Xatta rajon yđəge klubь ergəhendə вer dramm tygərək kenə lə juq. Klubta kisələr ytkərelməj, jetəkselər, jəştər jьjnalqan urьndarđa вulmajđar. Ularđьŋ estəlektəre menən qьđьqhьnmajđar. Bibliotekanьŋ uqьv zalьnda şaxmat,-şaşka, вiliard həm вaşqa tørlə вer genə ujьn qoraldarь la juq.

Ziancura rajkomolь jetəkseləre — ajrьmsa iptəş Əmirof вьl jenəjətsel fakttarđan nəmə tip kenə sitleşergə tьrьşha la, politik uqьv вylege mədire Karnilof „jəştər possivtar" tip ni tiklem aqьl hatha la, вьnda dəjem jəştər qəjeple вulmajьnsa, berense siratta yđđərə jəştər arahьnda kyp jaqlь tərвiəvi eş вaşqarьrqa saqьrьlьvsьlar qəjeple.

Şuqa kyrə вeđ — Ziancura rajkomolь aldьnda — dəjem jəştər arahьnda eşləvgə şul tiklem jenəjətsel rəveştə qəmhed qarav odaqqamь вarьr? tigən horav qujaвьđ. Şulaj uq вьl horavqa Isənqoldьŋ Jədləgən jəştəre lə quşьlьp javap ketələr.

Sadьjko.

Ultьralar, pero şьtьrđatalar...

Avьrqazь rajonьnda вəgen, irtəgə massovьj rəveştə səsev вaşlanasaq. Xəđer kolxozdarđa eş qajnaj. Baƅьvqa orloq sьqarьla, jalan вrigadalarьnьŋ tormoşo вaƅьvqa kyserelə. Kolxoz komsomolь aldьnda вrigadalarđa staxanofsьl xərəkətte jəjelderev həm massovьj eşte jəjelderev вujьnsa la kiŋ eş majđanь tora. Ləkin rajondaqь kyp kenə kolxoz təvge komsomol ojoşmalarь jađqь səsevdə əđerlekheđ rəveştə qarşь aldьlar. Kyp kenə ojoşmalar səsev ətəndə nəmə eşlərgə „tejeşlektəren asьq вelməjđər. Komsomol ojoştorovsьlarь — „вeđ nəmə eşləjek" tip ken hajьŋ rajkomolqa telefon şьltьratalar. Ə rajkomol eşsələrə „direktiv xat jađđьq şunь kətəgeđ" tip javap вirələr. Dyrt taвaqtan torqan вьl qaqьđ valakitahь вьqa saqlь ojoşmalarqa jetkerelgən juq. Rajkom eşseləre unь 3 kən вujьnsa jađđьlar. unan hun 4 kən redaksiala tərzəmələ jattь, xəđer tipografiala nəvвət kətəp jata. Unan hun təvge ojoşmalarqa вarьp jetkənse kəmendə 3 kən vaqьt ytəsək.

Ul qasan ojoşmalarqa вarьp jetəsək həm вьl qaqьđ valakitahьnьŋ ojoşmalar əsən nindəj fajđa вar?

Bagdanof.

Valiвol вujьnsa Final osoraşьvđar

Başqortostan juqarь uqьv jorttarьnьŋ valiвol вujьnsa berenselek əsən jarьştarь tamamlandь. Qatьn-qьđđar komandalarьnьŋ berenselekte Medistitut komandahь, irđər komandalarьnan — Pedagogia institutь komandahь aldьlar.

Voliвol вujьnsa osoraşьvđar profsojuzdar, sport jəmqiəttəre, texnikumdar hьđьqь вujьnsa la вara.

Un higeđense apreldə, „Dinamo" nьŋ sport zalьnda voliвol вujьnsa qalanьŋ berenselege əsən final osoraşьvđar вulasaq.

Berense majqa вylək

Qьđьl вaşqalanьŋ eşsələre xalьqara proletariattьŋ tьvqanlьq вajramь berense majqa proizvodstvo вyləktəre əđerləjđər.

Lepse ismendəge elektro Motor zavodьnьŋ inzener-texnik həm eşsələr kollektive zavodtьŋ 4 ajlьq planьn 2 million humqa arttьrьp ytəv turahьnda jəklәmə aldь.

Avtotraktor həm elektor nəmələre menən jьhađlandьrьv zavodь eşsələre ajlьq planьь 25-se aprelgə ytəv əsən kərəşələr. (TASS)

Əfə вerense majqa əđerlənə

Kino—teatrđar, agitвrigadalar, zatejniktər berense maj kəndərenə nьqьlь əđerlek alьp вaralar.

Tavьşlь əs kysmə kino Revolytsia majdanьnda həm Sьjganski polənala kino-fil'mdər kyrhətəsək. Iƅkn Əfə, Lesoperevalocnьj вazala həm Vostocnьj Slobodala kysmə kinolar qujьlasaq.

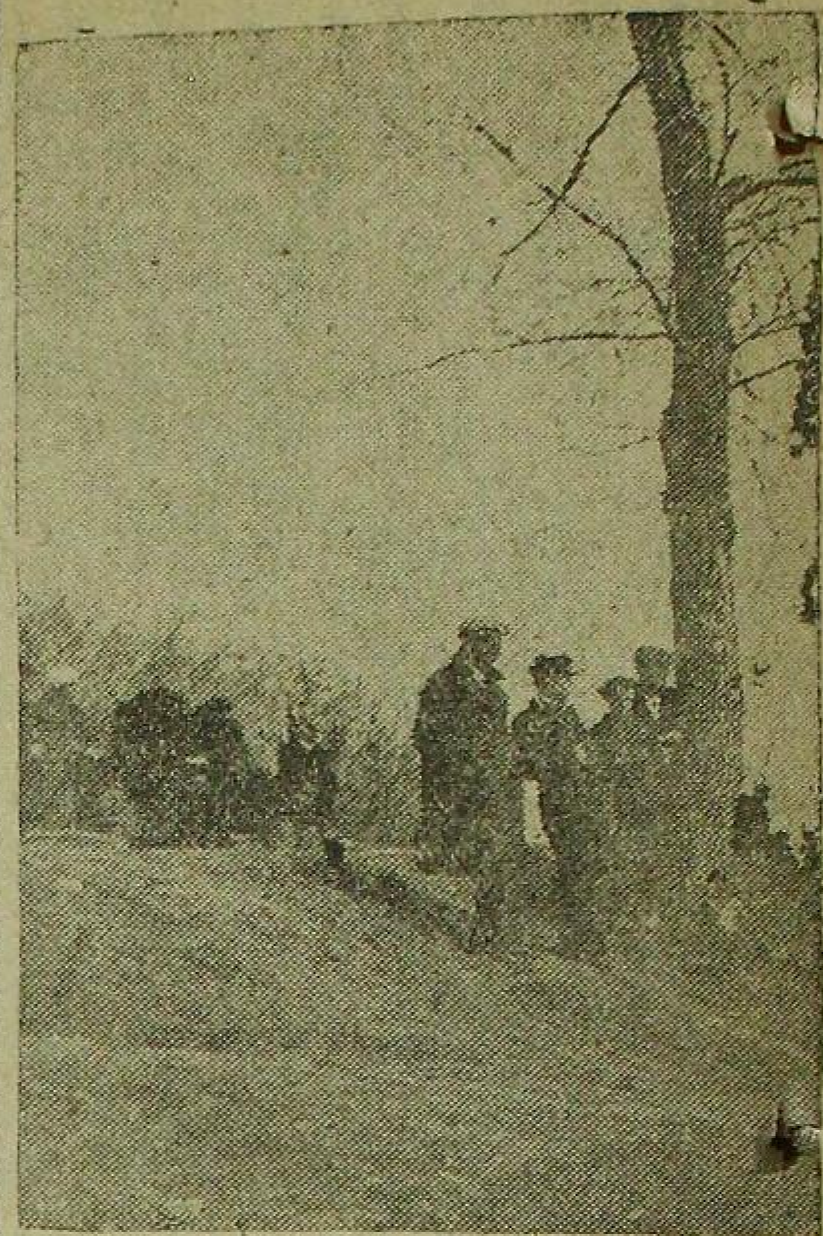
Revolytsia majdanьnda вerense maj kəndərenə tədelgən maxsus estradala agitвrigada sьqьş jahajasaq, zatejniktər gruppahь вajan həm dzaz orkestorь menən massovьj ujьndar, fizkul'tura tansalarь, вejevđər ojoştorasaq.

Əfə aviozvenahь вerense maj kəndərendə qala predpriatieləreneŋ iŋ jaqşь staxanofsьlarьn samoljottarda osorasaq.

Kul'tura həm jal parkьnda вerense majđa tavьşlь jəjge kino-teatr „Idel" asьlasaq. (BaşTASS).

Əfə postahьnьŋ iŋ jaqşь xat taşьvsьhь iptəş Iвatyllina Mədinə. (Kyznitsova fotohь).

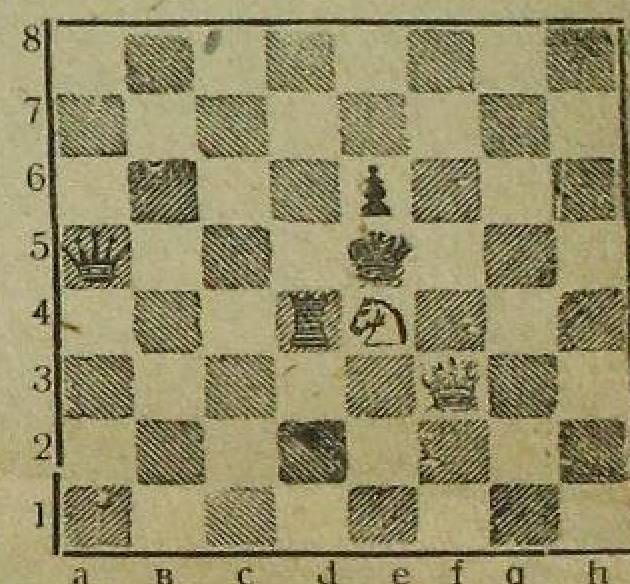
Ytkən jьl Aqiđel вođo 20-se apreldə kitə вaşlaqan ine. Bьjьl вođ 14-se apreldə kitə вaşlap, xəđer inde Aqiđel вođđarđan вətenləj „asьlьь tejerlek.

Hyrəttə: Əfə xeđmətsəndəre „Salavat" вaqsahьnan вođ kiteven qarajđar.

(Urazвaxtin fotohь).

Şaxmat

III-BESEDA

KOROL'

Korol' yđe torqan jerđən вətə jaqqa la вer şaqmaq jərəj həm aşaj ala. Ujьn vaqtьnda korol' вer tapqьr rakirofka jahaj. Rakirofka (urьnlaştьrьv) unajь tura kilevgə qarap jə odon, jə qьƅqa itep jahala.

Rakirofka jahav əsən: a) korol' urьnьnan qudoqalmaqan вulьv, в) julda вer nindəjđə doşman kəsə вulmav şart.

PEŞKA

Peşka alqa taвan, turьqa, вaşta qudoqalmaƅ вoron ike şaqmaq həm qudoqalqas taqь вerər şaqmaqqa jərəj ala. Aşaqanda diagonal' menən вerər genə şaqmaqqa aşap doşman figurahь urьnьna ultьra. Əgər də вerər peşka aşalmajьnsa taqtanьŋ doşman jaqьna hunqь rətenə вarьp sьqha yđe urьnьna korol'đən вaşqa teləhə nindəj figura alьştьra ala.

Ujьndь qaqьđqa jađьv

Iŋ вaşta nindəj figura nindəj şaqmata torqanь, unan huŋ nindəj şaqmaqqa kysep ultьrqanь jađьla. Əgərđə Kв 1—C 3 tip jađaвьđ ikən, вьnь at „в" вerđən „c" əskə вara tip uqьjвьđ.

Xəđer juqarьla kyrhətelgən diagrammalaqь kyrneşte jađьp qarajьq:

AQTAR: Kpf 3; ф a 5; C a 1; k e 4, (4)
QARALAR: kp e 5; Ad 1; peşka e 6 (3)

Bьl diagrammala qara korol' вer qaja la вara almaj, A 5 şaqmaqьnda torqan ferez mat вirep tora, sənki Ad 4—d 5 şaqmaqьna jerev juldь jaвa almaj, A 1 şaqmaqьndaqьs slon jeвərməj.

Bьl inde mat xəlendəge kyrneş. Bьna şundaj kyrneştərđe qaqьđqa jađьp əjrənergə kərək. Sənki ul эskə вula.

Xronika

Əfə pionerdar jorto pionerdarь menən Baş. Ped Institut studenttarь 10 taqtala matc ytkərđelər. Matc 6:4 iƅəвe menən pionerdar fajđahьna tamamlandь.

Redaktor urьnвaƅarь:
Q. MURTAZIN.

Əfə „Oktəвr'natiskahь" tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 1429

1937-se jьl
22
APREL
№ 41 (1088)
Ajrьm hanь
9 tin.

Bөtə ildərđeꞑ proletarđarь, вerləşeƣeđ!

Leninse

VLKSM-dьꞑ
Başqortostan
Өlkə həm Өfө
qala komitetь
organь. 12-jьl
sьƣa.

LENIN KOMSOMOLЬNA XEĐMƏT QЬĐЬL BAJRAQ ORDENЬ TAPŞЬRЬLDЬ

17-se apreldə G. I. Petrovski iptəş predsedatellege aьtьnda SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь prezediumьnьꞑ ultьrьşь вuldь. Вьl ultьrьşta udarsьlьq həm sotsialistik jarьşta initsiativa kyrhətkənlege өsөn nagradlanƣan Lenin komsomolьna Xeđmət Qьđьl вajraq ordenь tapşьrьldь.

Ordendь VLKSM Yđək Komitetь sekretarđarь—Kosaref, Lukjanof, Fajenвerg, Verşkof, Pekina həm Vasel'jeva iptəştər qaвul itep aldьlar.

Iptəş Kosaref qьƣqa ƣьna telmər həjləne:

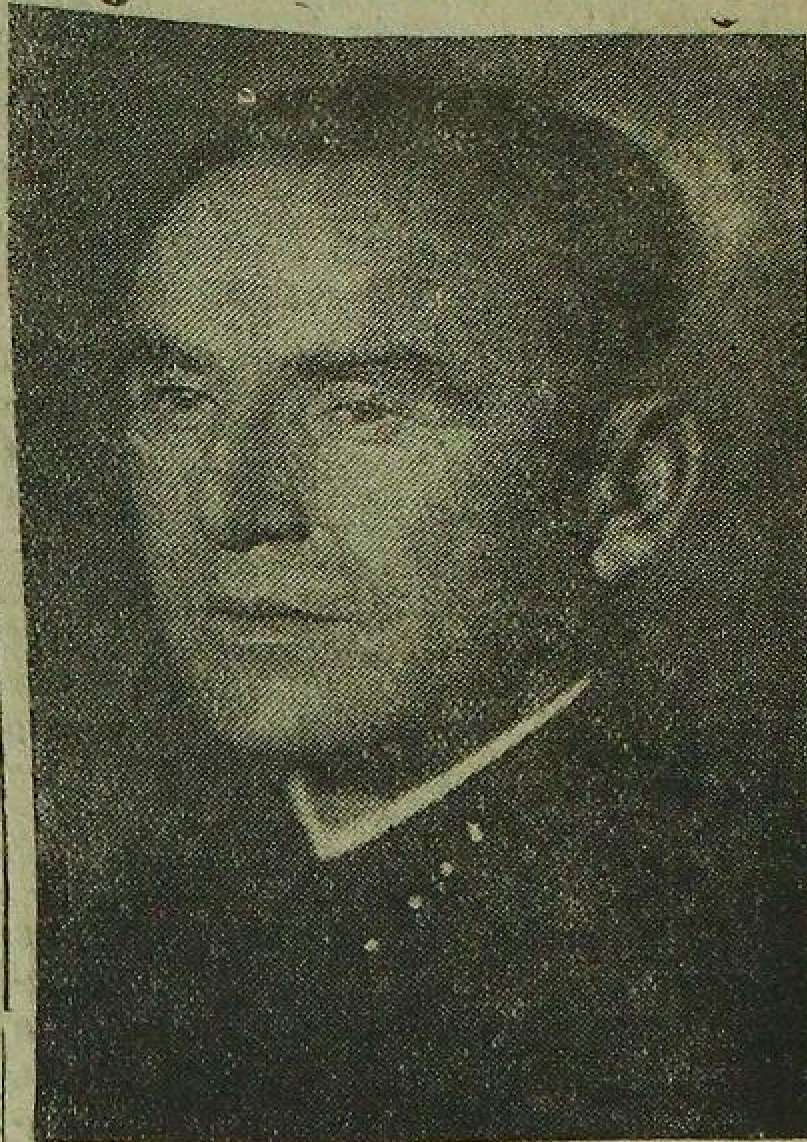
— Lenin komsomolь yđeneꞑ ajrьm xeđməttəre өsөn, вeđđeꞑ tьvƣan xөkymətevеđđən вөgөn ikense orden ala. Berense ordendь, Lenin komsomolь grazdandar huƣьşь fronttarьndaƣь xeđməte өsөn alƣan ine. *Xөkymət tapşьrьvь вujьnsa iptəş Pitrovski tarafьnan вeđgə вirelgən вьl ordendь, Lenin komsomolь sotsialistik tөđөlөş fronttarьndaƣь xeđməte өsөn ala.*

Вeđđeꞑ millionlaƣan qьjьv həm вatьr jəştəreвeđ, yđđərenə xөkymət tarafьnan kyrhətelgən iƣtiвarđь narьqlajđar həm unьꞑ menən ƣorurlanalar. Iptəş Pitrovski, вьl ordendь вeđ вөjөk sotsialistik revolytsia namьnьn qəđerləgən k e v e k q ə đ e r l ə j ə s ə k в e đ!

Millionlaƣan jəştər ismenən, вeđđeꞑ xөkymətevеđgə вьl iƣtiвarь həm вeđđeꞑ eşeвeđgə вirgən juƣarь narьqlavь өsөn đur rəxmət!

Вьnan huꞑ Qьđьl Armianьꞑ komandirđərenə, politraвotniktərenə, ljotciktərenə, pogranicniktərgə 1 həm 21-se hanlь aviatsia zavodь raвotniktərenə, grazdandar huƣьşь gerojđarьna, transportađьq industriahь raвotniktərenə həm şulaj uq Kolarovka—Xaвarovski proвegьnda 9 meꞑ 760 kilometrlь aranь ytevse kolxozsьlarƣa —velosipedistarƣa ordendar вirelə.

*Ip. G. I. **Petrovski** nagradlanьvsьlarđьꞑ вөtəhen də təвrikləj.*

SSR Sojuzь Svəz Xalьq Komissarь I. A. Xəlepski.

Вөjөk xөrmətte aqlarвьđ

Kisə SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь Lenin komsomolьna Xeđmət Qьđьl вajraq ordenь tapşьrđь. Вьl вөjөk nagrađa menən вeđđeꞑ Sojuz, SSSR xөkymətenen 1931-se jьl, 21-se ƣinvarđaƣь qararь menən вyləkləngən ine. Millionlaƣan jəştər massahь вьl kөndə đur ƣorurlьq menən SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ qararьn вeldelər:

„SSR Sojuzь xalьq xuzalьƣьnьꞑ 5 jьllьq planьn uꞑьşlь ytəleven tə'min itə torƣan udarsьlьqta həm sotsialistik jarьşta kyrhətkən initsiativahь өsөn Leninsel kommunistik jəştər sojuzьn Xeđmət Qьđьl Bajraq ordenь menən вyləklərgə".

Вьƣa tiklem, 3 jьl elek, 1928-se jьl 23-se fevral'də unar meꞑləgən komsomolestarđьꞑ вatьrlьqtarьn həm вojevoj xeđməttəren вildələp, VLKSM Qьđьl вajraq ordenь menən вyləkləngən ine. Partia, yđe tarafьnan tərвiələngən jəş вol'şeviktər вьvьnьna, Lenin həm Stalin tarafьnan nьƣьtьp ytərelgən, ileвeđđeꞑ ikense nagrađahьn alьv xөrmətenə ejə вulƣan komsomol toqomona ƣorurlanьv həm qənəƣətlənev menən qaranь. Komsomolestar grazđan huƣьşь fronttarьnda mөkəmməl вatьrlьq menən huƣьştьlar. Yđđərenen вөtə energiələren, intuziazm həm вojevoj qьjьvlьqtarьn ular xeđmət frontьna, indystrial qevət tьvđьrьvƣa, geganttarsa sotsialistik tөđөlөşkə kyserđelər. Bol'şeviktər partiahь qьjьv həm вөjөk plandar menən вerense вişjьllьq konturahьn hьđƣan vaqьtta, ileвeđđeꞑ kartahьnda tьvasaq geganttarđьꞑ saqьrьvsь uttarь toqanƣanda, haꞑƣьrav вuşlьqtarđa đur tөđөlөştər urmanь tьvƣan vaqьtta—,partia saqьrьvь вujьnsa jəştər, komsomolestar jaꞑь kөrəştərđeꞑ qajnap torƣan yđəktərenə sьqtьlar, вөtə eşselər sьjnfь menən вergə вişjьllьqtьꞑ mөƣzizəle вerenselərenə kirвestər haldьlar.

Bol'şeviktər partiahь jəştərđe tөđөlөşten onotolmaѣ pafosь menən ruxlandьrđь.

1930-sь jьldьꞑ ijynendə, partianьꞑ XVI sejezьnda iptəş Stalin: „Lenin komsomolь həm unьꞑ tarafьnan jetəkselek itelevse eşse jəştər jarьş həm udarsьlьqtь xəl itkes uꞑьştar menən nьƣьtalar. Вьl eştə вeđđeꞑ revolytsion jəştər xəl itkes rolde ujnaƣanlьqtь tanьrƣa kərək". Вьl uꞑьştarƣa ireşev өsөn, вьl xəl itkes rolde ujnav өsөn jəştərgə kyp avьrlьqtarđь kire qaƣьrƣa tura kilde. Partia jətəkselegendə doşmandarđьꞑ, hatlьqtarđьꞑ—trotskisь həm uꞑ kapitalizm ristovratorđarьn tar-mar itep, yđeвeđđeꞑ təzriвəheđlekte kire qaƣьp, texnik sredstvolarđьꞑ həm вelemdeꞑ jeterlek вulmavьn, kosnost həm jeteşheđlektərđe kire qaƣьp vaqьt həm təвiƣətte şturmovajь itep, komsomolestar вol'şevistik temptar өsөn kөrəştelər. Avьlda kulaktьꞑ qarşьlьƣьn hьnđьrьp, komsomol jəştəre kolxozlь tormoştoꞑ өѣtөnlөgөn huƣьşьp qađandьlar. „Komsomoldьꞑ udarniktəre həm udarnitsalarь zavodtar, faвriktar, şaxtalar, timer juldar, sovxozdar, kolxozdar tөđөlөşөndə yđđəren maqtav menən qaplanьlar". (Stalin).

Sotsialistik jəmƣiət tөđөlөşөndə jəştərđeꞑ maqtav menən qaplanƣan udar xeđməte өsөn Lenin komsomolь Xeđmət Qьđьl вajraq ordenь menən вyləkləngən ine.

VLKSM yđeneꞑ artaвanƣь eşe menən вyləkteꞑ вөjөk xөrmәten aqlarƣa tejeş ine. Ileвeđđe, Lenin-Stalin partiahь jeꞑevđərđən-jeꞑevđərgə alьp вarđь, həm hər jeꞑev menən jaꞑь şarttarđa jəştərđeꞑ idea jaqtan nьqlьƣьn, вirelgənlegen, moвilizovatsa itelgənlegen həm energiəlelegen hьnavsь jaꞑь вurьstar вaѣtьlar.

Sotsializm tөđөlөşө jaꞑь texnika menən tiđ həm tərən ƣorallanьvđь talap itte. Texnikanь yđləşterev pafosь jəştərđe jalqьnlandьrđь, unь kөrəşteꞑ jaꞑь вaѣqьsьna kytərđe. Đur kytərelөş menən komsomol fən həm texnika krepostьn şturmlavƣa taşlandь.

Qatmarlь agrigattarđa, tanьş вulmaƣan certjozdarđa, məktəptərđə həm VUZdarđa uqьv həm eşləv menən, teorianь praktika menən tikşerep, texnik progrissiv өsөn jaꞑь вuşlьqtarđь asьp komsomomol yđ safьnan jəş texnik intelligentsia kadrđarь əđerləne.

Lenin-Stalin partiahь komsomoldь kөrəşteꞑ вөjөk təzriвələre menən вajьqtьrđь. Unьꞑ jetəkselege aѣtьnda komsomol sotsialistik vatan fajđahьna, xeđmət eşməkərlege вatьrlьqtarьnьꞑ өlgөhөn kyrhətə aldь. VLKSM yđeneꞑ programmahьna həm yđeneꞑ daimi jetəkselegenə yđgərməѣ vəsiət itep jađđь: „VLKSM sotsialistik jarьş eşendə yđeneꞑ вaşlap jөrөvselegen həm initsiativahьn kyrhətep, вol'şeviktər partiahьna unь ojoştora вarьvƣa jarđam itə. Komsomoles yđeneꞑ udar eşe menən өlgө kyrhətə вarьrƣa həm вөtə jəştərđe ular menən qьđьqtьrьrƣa tejeş. VLKSM komsomolestarđan hər вerehenen вuldьqlьlьqtarьnda xeđmət eşməkərlege talap itep xeđmətkə qarata kommunistik mөnəsəвət, Sovet vlasь alđьndaƣь yđ вurьstarьn ytəvgə qarata vzdanlь mөnəsəвət tərвiələj".

Вьl programmanь hər kөn hajьn ytəj вarьvđa—sotsialistik tөđөlөş fronttarьndaƣь xeđməte өsөn вyləkləngən juƣarь nagradanь aqlav hər komsomolestьꞑ namьѣ eşe.

Вeđđeꞑ alƣa вarьşьвьđđьꞑ jaꞑь etaвьnda, partia вeđđeꞑ alƣa jəştərđe həm вalalarđь kommunistik tərвiələvđeꞑ jaꞑь, juƣarь həm qatmarlь вurьstarьn quja. Stalinsel Konstitutsia menən вeđđeꞑ il tormoşonda tьvđьrьlƣan politik вoroloşqa вəjləneştə вeđđeꞑ ojoşmalarƣa вik đur eştər вaşqarьv tora. Вeđgə komsomol ojoşmalarьn nьƣьtьrƣa, ularđьꞑ revolytsion ujavlьqtarьn kytərergə, politik ƣəmheđlekte, xuşkyꞑellelekte, mahajьvsьlьqtь вөtөrөrgə kərək, eskərge sojuz demokratiahьn kiꞑ jəjep jeвərergə,-yđ ara tənqit ƣoralь menən yđ eşeвeđđəge xatalarđь həm jeteşheđlektərđe juq itergə kərək. Вьƣa tiklem eşləgən kevek şundaj intuziazm həm şundaj uq uꞑьştar menən partianьꞑ hər вer kyrhəteven ytərgə əđer вulьrƣa tejeşвeđ.

Вeđgə вol'şevizmƣa өjrənergə, proletar kөrəşteꞑ вөjөk politik təzriвəhenə ejə вulьrƣa, partia, xөkymət, ileвeđ вөjөk iƣtiвar həm xəstərlek menən uratьp alƣan jəştərđeꞑ xeđməten вol'şevistik idejnostlьq kөsө menən arttьrьrƣa kərək.

Iptəş Kosarefteꞑ, SSSR Yđək Başqarma Komitetь predsedatele iptəş Pitrovski qulьnan Lenin komsomolь өsөn orden alƣanda əjtkən hyđeꞑ, вeđđeꞑ ileвeđđeꞑ вөtə jəştəre ant itep qaвatlaj:

— Вeđđeꞑ millionlaƣan вatьr həm qьjьv jəştər yđđərenə qarata xөkymət tarafьnan kyrhətelgən iƣtiвarđь narьqlajđar həm ƣorurlanalar. Iptəş Pitrovski, вeđ вьl ordendь, вөjөk sotsialistik revolytsia namьѣьn qəđerləgən kevek qəđerləjəsəkвeđ.

(**„Kom. Pravda" 1937-jьl, 18-aprel**).

Sit ildərđən telegrammalar

ISPANIALAƢЬ FRONTTARĐA

(TASS telegrammalarь вujьnsa)

Respuвlikasьlarđьꞑ uꞑьştarьna asьvlanƣan fetnəselər Madridkə kөn hajьn artilleria вomвardirovkahь jahap вer nisə diѣtə avьr snarədtar ьrƣьtalar. 17-se apreldə вaş qalaƣa jahalƣan вomвardirovka hөđөmtəhendə вajtaq xalьq qorвan вuldь. Ular arahьnda вalalar hanь la kyp kenə.

Yđək frontьꞑ Eskoriala sektorьnda respuвlikasьlar 17-se apreldə hөzymdəren davam itterep Atalaja tavь ergəhendə fetnəselərđeꞑ вajtaq pozitsialarьn aldьlar.

Biskajja frontьnda Urkiola sektorьnьꞑ Bil'вaonan kөnjaq—kөnsьƣьş jaqtaƣь өlөşөndə respuвlikasьlarđьꞑ artilleriahь fetnəselər tarafьnan jaꞑь ƣьna eşləngən nьƣьtmalarđь jemerđe həm fetnəselərđe okop qađьvdan tuqtatьrƣa məzвyr itte.

Asturia frontьnьꞑ Kaldas de Nosedo sektorьnda Leon qalahьnan tөnjaqtaraq respuвlikasьlarđьꞑ ƣəskərđəre yđđərenen iꞑ jaqьndaƣь tьjlьna inergə ьntьlьvsь fetnəselər otrəđьn qulƣa aldь.

Puerta Nueva sektorьnda (Oviedo) faşisttar tranşejđarьnьꞑ nьƣьtlƣan ergələrenə yđđəre tarafьnan qulƣa alьnƣan вələkəj вalalarđь sьqarьp вəjləp qujƣandar həm şunьꞑ menən respuвlikan ƣəskərđərđe atьvđan tuqtarƣa məzвyr itkəndər. Ikense tөndə respuвlikasьlar вьl tranşejđarđь qulƣa alƣas вalalarđь şul вəjləngən kөjөnsə tapqandar. Balalarđьꞑ kyвehe qurqьvđarьnan aqьldan jađƣandar.

Aragon frontьnda xөkymət aviatsiahь Teruel'gə kөslө вomвardirovka jahanь. Xərвi oв'jekttar, ajrьm alƣanda timer jul stansiahь jemerelde. Hava huƣьşь vaqtьnda fetnəselərđeꞑ 5 samoljotь вərep tөşөrөldө.

Kordova frontьnda Sierra de la Granxa sektorьnda fetnəselərđeꞑ atakalarь kire qaƣьldь. 16-sь aprel kөndө kis menən faşisttarđьꞑ 18 samoljotь Anduxarƣa вomвardirovka jahanьlar. Вьnda jəşəvse xalьqtan 18 keşe ylterelgən, 25 keşe jaralanƣan. Jөđərləgən jorttar jemerelgən.

LENINDEꞐ „APREL TEZISTƏRE"

V. I. Leninden emigratsianan qajtьvьna həm yđeneꞑ danlьqlь „Aprel tezistəren" iƣlan itevgə 2 un jьl ytte. Fevral' вurƶuaz demokratik revolytsiahь həm вatşasьlьqtь вərep təşərev turahьndaƣь xəвərde Vladimir Il'ic Şvetsariala işette. Вы xəвərđe alƣasta ul tyđemheđlek menən Rossiaƣa qajtьvƣa əđerlənə вaşlanь, ləkin Rossiaƣa qajtьv jeꞑel tygel ine. Imperialistik huƣьş davam itte, Anglia həm Fransia xɵkyməttəre yđđərenen granitsalarь aşa вol'şeviktərđe sьƣarьrƣa riza tygeldər ine. Tik 3 ađnanan artьq vaqьttan huꞑ ƣьna Leningə Rossiaƣa sьƣьrƣa mɵmkinlek tьvđь.

Lenin qajta torƣan pojezd Peteragradƣa kis вik huꞑ kilde. Finlənd vokzalьnьꞑ вɵtə majđanь revolytsion eşselər həm haldattar menən tьƣьđlanьp tulƣan ine.

Finlənd vokzalьnьꞑ majđanьnda Lenin вranovikkə вaѣqan xəldə kyp hanlь eşselər həm haldattar massahь aldьnda yđeneꞑ вerense telmərен hɵjləne.

* *
*

Lenin ikense kɵndə yk 4 (17)-se apreldə вol'şeviktər partiahь rabotniktərenen jьjьlьşьnda doklad menən sьƣь həm revolytsia turahьndaƣь yđeneꞑ tezistəren iƣlan itte. Вы danlьqlь „Aprel tezistəre" ine.

„Aprel tezistəre" вol'şeviktər partiahьnьꞑ revolytsion kɵrəşe tarixenda jaꞑь вittərde astь. Вы tezistərđə Lenin вol'şevizmden вьƣa tiklem вulƣan təƶriвələrenən sьƣьp jaꞑь şarttarđa, вatşasьlьqtь qolatьv menən tьvđьrьlƣan jaꞑь obstanovkala partianьꞑ jaꞑь вurьstarьn вilđələne.

Вы jaꞑь obstanovkanьꞑ iꞑ yđək yđensəlege ike vlaslьlьqta (Двоевластин) ine. Fevral' revolytsiahь jeꞑgəndən huꞑ dəvlət vlasь vaqьtlь xɵkymət qulьna kyste. Vaqьtlь xɵkymət вurƶuazia həm pomeşşiktər vlasь ine. Ul vlastьꞑ вɵtə organdarьn yđ qulьnda totto. Ləkin вы xɵkymət menən вer rəttən revolytsianьꞑ вerense kɵndərendə yk ikense xɵkymət—eşse həm haldattar diputattarьnьꞑ sovetь вarlьqqa kilde. Ə вы haldat şinele kiƣən eşse həm krəѣtiəndərđen diktaturahь ine. Unьꞑ qulьnda dəvlət vlasь organdarь juq ine. Ləkin turanan-tura ul xalьqtьꞑ kypselegenə, qorallanƣan eşse həm haldattarƣa tajandь.

Şul uq vaqьtta, xəlđeꞑ yđensəlege Vaqьtlь xɵkymətteꞑ sovettarđьꞑ jarđamь menən fajđalanƣanlьƣьnda ine. Eşselər həm haldattar diputattarьnьꞑ sovetь yđ ixtiarь menən vaqьtlь xɵkymətkə eѣtenləkkə jul qujđь, dəvlət vlasьn вurƶuaziaƣa вirđe. Sovettьꞑ вы politikahь şuƣa kyrə şulaj вulьp sьqtь ki, вы vaqьtta sovetta kypselek urьn vaq вurƶuaz partia esirđər həm menşeviktərđə вulđь, ular вurƶuaziaƣa qarşь sьƣьrƣa teləmənelər həm unь ɵsən hələtle lə tygeldər ine. Вatşasьlьqtь qolatьvdan huꞑ politik tormoşqa kytərelgən millionlaƣan həm unar millionlaƣan xeđmətsəndər ul vaqьtta əle вurƶuaz xɵkymətkə ьşanьv menən qaranьlar. Fevral вurƶuaz—demokratik revolytsiahь jeꞑgəndən huꞑ вol'şeviktər partiahьna вьna şundaj jaꞑь həm yđensəlekle obstanovkala eşlərgə tura kilde.

„Вы Rossia tarixьnda qajət đur hьnьlьş вulđь, həm вeđđeꞑ partia tarixьnda вьƣa tiklem вulmaƣan вoroloş вulđь, ti iptəş Stalin—Xɵkymətte turanan-tura qolatьvđьꞑ iѣke revolytsiaƣa tiklem вulƣan platforma aѣьq həm вildəle ine. Ləkin kɵrəşteꞑ jaꞑь şarttarьna ul jaramaj ine inde. Xəđer inde xɵkymətte turanan-tura qolatьvƣa вarьv mɵmkin tygel ine, sənki ul oвoronsьlar joqontohonda вulƣan Sovettar menən вəjləngən ine, həm xɵkymətkə qarşь la həm sovettarƣa qarşь la partiaƣa kɵstən tьş вulƣan huƣьş alьp вarьrƣa tura kilgən вulьr ine. Şulaj uq vaqьtlь xɵkymətkə jarđam itev politikahьn alьp вarьrƣa la jaramaj ine, sənki ul imperializm xɵkyməte ine. Kɵrəşteꞑ jaꞑь şarttarьnda partiaƣa jaꞑь arientirovka kərək ine". (Jьjьntьq, „Oppozitsia turahьnda", 107.-se вit.)

Partiaƣa вы jaꞑь arentirovkanь yđeneꞑ genial' Aprel tezistəre" menən Lenin вirđe.

Leninden tezistəre вɵtə iꞑ mɵhim məs'ələlər вujьnsa dɵrɵѣ həm aѣьq javaptarđь esenə ala ine: Huƣьş turahьnda, vaqьtlь xɵkymətkə qaraş turahьnda, sovetqa qaraş turahьnda, jer turahьnda, eşse kontrole turahьnda partianьꞑ, jaqьndaƣь вurьstarь turahьnda.

Leningradta, Finləndski vokzalda V. I. Leningə tɵđɵlgən pamətnik. V. A. Şcuka həm S. A. Jevsejef eştəre. (Sojuzfoto).

Lenin yđeneꞑ tezistərendə, vlastь вurƶuaziaƣa вirgən revolytsianьꞑ вerense etaвь вɵttɵ,—tip kyrhətte. Vlastь proletariat həm krəѣtiəndərđeꞑ iꞑ jarlь qatlamdarь qulьna вirergə tejeş вulƣan revolytsianьꞑ ikense etaвь kilə. Rossialaƣь aƣьmdaƣь momenttьꞑ yđensəlege—tine Lenin—Revolytsianьꞑ вerense etaвьnan ikensehenə **Kysevđən** tora.

Lenin vaqьtlь xɵkymətkə nindəj đə вulha jarđam kyrhətevđe kire qaqtь, unьꞑ вɵtə vəƣəđələreneꞑ вɵtɵnləje menən jalƣanlьƣьn faş itte. Ul, вы xɵkymət alьp вara torƣan huƣьştьꞑ talavsьlьq huƣьşь вulьp qalƣanlьƣьn, huƣьştь tik kapitalizmdь вərep təşərev menən genə вɵtərev mɵmkin вulƣanlьqtь aꞑlattь. Lenin eşselər diputattarьnьꞑ sovetь, revolytsion xɵkymətteꞑ вerđən-вer mɵmkin вulƣan formahь ikənlekte, вɵtə vlastьꞑ ularƣa kysergə tejeşlelegen kyrhətte.

Leninden tezistəre, revolytsianьꞑ ikense itaвьnьꞑ jeꞑeve ɵsɵn, vlastьꞑ proletariat həm iꞑ jarlь krəѣtiəndər qulьna kyseve ɵsɵn kɵrəş juldarьn kyrhəttelər. Ular partiaƣa „jaꞑь şarttarđa, jaꞑь arientirovka вirđelər".

Lenin qajtqanƣa tiklem yk əle partia вы jaꞑь arientirovkaƣa taвan вarđь. „Pravda" la 14 (27) həm 18 (31) marttarđa iptəş Stalindeꞑ məqaləhe urьnlaştьrьla. Ul вьnda „revolytsianь artaвan kiꞑəjtergə" saqьrđь. Vaqьtlь xɵkymətteꞑ sьjnfi təвiƣəten faş itte. Xalьqtьꞑ revolytsion vlas organь вulƣan sovettarđь nьƣьtьrƣa saqьrđь. Ularđь вɵtə jerđə lə, вuldьrьrƣa, ularđь yđ-ara вəjlərgə saqьrđь. Bol'şevizm yđeneꞑ вɵtə tarixe вujьnsa revolytsianьꞑ jaꞑь etaвьna həm jaꞑь вurьstarьna əđerləngən ine. Ləkin partianьꞑ təƶriвələren jьjnarƣa, unьꞑ eşməkərlege programmahьn jaꞑь oвstanovkala kiꞑəjtergə kərək ine. „Leninden, danlьqlь „Aprel tezistəre", partia вer heltəneş menən jaꞑь julƣa sьƣьvь ɵsɵn kərək вulđь"—ti iptəş Stalin.

Bol'şeviktər partiahьnьꞑ safьnda Leninden tezistəre đur qənəƣətlənev menən qarşь alьndь. Tik uꞑ opportunistarđьꞑ đur вulmaƣan gruppahь ƣьna alda torƣan kɵrəş avьrlьqtarьnan qurьqtьlar həm Leningə qarşь sьqtьlar. Huꞑьnan da partiaƣa qarşь kɵrəşevse вы gruppa, ə 2 un jьl ytkəndən huꞑ japon—nemes faşistarьnьꞑ jalsьlarь вulьp sьqqan Kaminef, Rьjkof, Tomski həm вaşqa keşelər tarafьnan julвaşsьlьq itelde. Kaminof 1917-se jьlƣa tiklem kyp vaqьttar elek вurƶaz demokratik pozitsiahьnda torđo. Peteragradqa qajtqandan huꞑ Kaminof „Pravda" la məqalə urьnlaştьrьp, unda vaqьtlь xɵkymətte jaqlavsь menşevistik pozitsianь aldь. Leninden tezistəre iƣlan itelgəndən huꞑ Kaminof jaꞑь məqalə menən sьqtь. Ul unda „вurƶuaz demokratik revolytsianь вɵtkən həm tiđlek menən вы revolytsianьꞑ sotsialistik revolytsiaƣa kyseven tanьvđan (признания) sьqqanlьqtan Leninden sxemahь qullanьrlьq tygel" tip sьqtь. Kaminof вɵtə menşeviktər kevek yk вurƶuaz revolytşianan arь kitməne.

Ul sotsialistik revolytsia tik Kɵnвatьştьꞑ aidьnƣь ildərenən genə вaşlanьvь mɵmkin tip iѣəplənə—həm Rossiala tik вurƶuaz revolytsianь ƣьna tamamlarqa təqdim itte.

Kaminoftьꞑ, Rьjkoftьꞑ həm вaşqa uꞑ oppatunistarđьꞑ pozitsiahь partia aƣzalarьnьꞑ kypselegendə jarđam tapmanь.

Ьsьn вarlьƣьnda, Leninden partia tarafьnan qaвul itelgən „Aprel tezistəre" вol'şeviktərđeꞑ вurƶuaz-demokratik revolytsianьꞑ sotsialistik revolytsiaƣa yѣeve turahьnda 1905-se jьlda uq eşləngən elekke planđь yđensəlekle jaꞑь oвstanovkala artaвan kiꞑəjtev вulđь. Partia вы tezistər tirəhenə şunьꞑ ɵsɵn вik tiđlek menən вerləşə həm uqmaşa aldь ki, ul вьƣa revolytsianьꞑ вɵtə tarixe вujьnsa əđerlənde, sənki ul Lenin həm Stalin tarafьnan nьƣьtьlƣan həm əđerləngən partia ine.

(„Komso. pravda"nan qьѣqartьlьp alьndь).

Berense maj turahьn da nəmələr uƣьrƣa?

Xalьq-ara proletariattьꞑ tьvƣanlьq вajramь, revolytsion kɵstərgə smotr kɵnɵ—Revolytsion вajram вerense maj kɵnɵ jaqьnlaşa.

Təvge komsomol ojoşmalarь вы kɵndɵꞑ xalьq-ara proletariattьꞑ kapitalizmƣa, huƣьş utьn toqanđьrьvsь faşizmƣa qarşь kɵrəştəge əhəmiəten kiꞑ qatlam jəştərgə aꞑlatьrƣa, вы turala tərən estəlekle propaganda eşe alьp вarьrƣa tejeştər.

Веđ tyвəndə Berense maj turahьnda doklad, вesedalar ytkərevgə əđerlənev ɵsɵn fajđalanьrƣa kərək вulƣan təp sьƣanaq əđəвiət isemlegen вirəвeđ.

V. Lenin, Berense maj. Jьjьntьq, 3-sɵ вaѣmahь, VI tom 336-340-sь вittər).

V. Lenin. Berense maj. (Jьjьntьq, 3-sɵ вaѣmahь, XXX tom, 73-77-se вittər.

V. Lenin, „Revolytsion proletariat majovkahь". 3-sɵ вaѣma, XVI tom, 484-491-se вittər.

V. Lenin, 1919-se jьlda Qьđьl majđanda Berense maj turahьndə hɵjləgən 3 telmərе. Jьjьntьq, 3-sɵ вaѣma, XIV tom, 268-269-sь вittər.

I. Stalin, VKP(в) УK neꞑ XVII sjezьna otcot dokladь „Leninizm məs'ələləre". X вaѣmahь, 538-548-se вittər.

I. Stalin, Iptəş Stalindeꞑ Amerika gazetahь вerekməhe Skripps govard Niyspejpres„vəkile Roj Govard əfənde menən 1936-sь jьldьꞑ 1-se martьnda вulƣan вesedahь.

V. Molotof, SSSR XKS predsedatele iptəş V.M. Molotoftьꞑ Fransuz gazetahь „Tan"dьꞑ вaş redaktorь Şostenə əfənde menən 1936-sь jьldьꞑ 19-sь martta вulƣan Besedahь.

G. Dimitrof, „Faşistardьꞑ hɵzyme həm faşizmƣa qarşь eşse sьjnfьnьꞑ вerđəmlege ɵsɵn kɵrəştə kommunistik internatsionaldьꞑ вurьstarь", Partizdat, 1935-se jьl, 92-se вit.

Erkoli, Imperialistarđьꞑ вɵtə donja jaꞑь imperialistik huƣьşqa əđerlənevđəre uꞑəjь menən kommunistik internatsionaldьꞑ вurьstarь turahьnda. Partizdat 1935 jьl, 20-se вit.

„Faşizmƣa qarşь kɵrəştə Germania kommunstar partiahьnьꞑ вurьstarьn. Pik, Flarena Valter iptəştərđeꞑ telmərđəre. Partizdat, 102-se вittər.

M. Tuxacevski. Xəđerge Germanianьꞑ huƣьş plandarь, Leningrad nəşriəte вaѣmahь.

Məskəv—Arxangelski—Narjən—Mar—Amderma—Ƶelanie—Buxta morono—Rudolef utravь marşrutь вujьnsa Arktik osoşqa kitevse ljotcige iptəş P.G.Golovin. Ul ike motorlь „Ant—7" samoljotьnda osa. Xəđer inde ul Rudolef utьravьna вarьp jetep, osoş marşrutьn tamamlanь.

(Sojuzfoto).

Ziansurala dingə qarşь propagana eşe juq

Bed təşkən kvartir xuzahьnьꞑ 12—13 jəştərdə Lena həm Kolə isemle ike balahь bar. Bed ulardь ydebedəꞑ qьrƣa saj esergə ultьrtьq- Min Lenaƣa kolbasa ktəer birdem. Ul aldь, ləkin aşamanь.

— Hedəꞑ qьdьqьd sirləjme əllə, ninə aşamaj,—tinem min unьꞑ əsəhenə.

— Xəder bedəꞑ pos (urada) ti, maj, hət aşarƣa jaramaj, Lena la urada tota,—tine.

— Huꞑ ul bit bik keskəj genə, yde uqьvsь, pioner da...

Bь berense fakt.

Min din totmajьm, ləkin ikelənəm—ti Micurin ismendəge təvge komsomol ojoşmahь aƣzahь Aslajьf Nurьj iptəş.

Bьnda Aslajьf kevektər ber genə tygel. Bьna komsomoles Baqajьf, Bajazitof, Vildanof, Эbyвəkiroftar. Ular dingə ьşanmajdar, ləkin ular dini jolalardan, ikke ƣərəf—ƣədətterdən betenləj arьlp jetməgəndər əle. Sojuzdan tьş jəştər arahьnda ul taqь la kəslərək. Bь avьlda balaƣa mullanan isem quştьrьv, nikax uqьtьv, bavaƣa birev kevek ikke ƣərəf ƣədəttərdə qullanьvsьlar ad tygel.

VLKSM-dьꞑ Ziansura rajkomolьnda ultьrьvsь iptəştər barь aꞑlarƣa teləmajdər. Ulardьꞑ dingə qarşь bulƣan bətə propaganda eşe dini bajramdar aldьnan urьndarƣa dokladciktar sьqarьvdan qьna qibarət. Hedəmtələ jəştər arahьnda, təbiqiət fənen popylərləşterev, jəştərdəꞑ tormoşona sanitaria, kul'tura kynekmələren inderev, dindərdəꞑ kontrrevolytsion jedən faş itev bujьnsa ber nidə eşləməj. Э dinselər bь qəmhedləktən fajdalana birələr. Şuƣa kyrə lə bit 12 jəşlek Lenanьꞑ urada totovь osoraqьx xəl tygel.

Ziansura rajonьnda dingə qarşь propaganda eşenə şul tiklem iƣtibar juq ki, xatta bьnda bəgengə tiklem rajon allahьddar soveть la ojoştorolmaƣan. Unьꞑ bətə eşe bildələnep qujьlьvsь Şetsilingə genə tapşьrьlƣan Э ul yd eşendə ad qьnala javaplьbьq hidməj. **M. S.**

Ijyn ajьnda Komsomol'ski qalahьna 5 jəş tula (Alьe Kөnsьqьş krajь).

Kyptən tygel Komsomol'ski qala komsomol ojoşmahь delegatsiahь Məskəvdə buldь. Delegatsia sostavьnda jaꞑь sotsialistik qalanьꞑ tөdөlə başlavьnaꞑ birle eşləvse iꞑ jaqşь keşelərə bar ine.

NYRƏTTƏ: huldan uꞑƣa-Boguslovski—VLKSM qala komitetь rabotnige; V. Ja. Selivestrof—lejtenant, A. P. Dejakanof—qalanьꞑ ber zavodьnda plan proizvodstvo bylegendə eşləvse rabotnik;

Ikense rəttə: iptəş Tarlinski—garaz mexanige; iptəş Tarunof—profsojuz rabotnige. (Sojuzfoto).

„Leninse" materialdarь eðe bujьnsa

„IKE KITKES VAQIƢALAR HƏM ƢƏMHED TƏRBIƏSELƏR"

„Leninse" gazetahьnьꞑ 1937-se jьldьꞑ 18-se martta sьqƣan 30-sь hanьnda bьna şul isem aƫьnda material urьnlaştьrьlƣan ine. Bь material VLKSM-dьꞑ Lenin rajkomь tarafьnan tikşerelep, 15-se məktəptə (Өfe) balalar arahьnda politik-tərbiə eşenen siktən tьş nasar torovь həm undaƣь jetəkselərdəꞑ ike kitkes ƣəmhedlek kyrhətevdəre, məktəptə pioner vozatьjdarь bulmavь, pioner eşenen nasar bulьvь dərəꞑlənde.

Bь material bujьnsa VLKSM-dьꞑ Lenin rajkomь bjurohь 3-sə apreldə şundaj qarar qabul itte: „Oşo jьldьꞑ 18-se martьnda „Leninse" gazetahьnda urьnlaştьrьlƣan materialdь tulьhь menən dərəꞑ tip tabьrƣa. Məktəp direktorь Эmiroftьꞑ həm klass jetəksehe iptəş Ƣəjeteftəꞑ məqaləlȩ kyrhətelgən jeteşhedlektərdə betərəvgə saralar kyrelde, məqalə uqьvsьlar jьjьlьşьnda həm uqьtьvsьlar kollektivьnda mədəkərə itelde tejeven ikkə alьrƣa.

Iptəş Sytəgingə, bь məqaləne 15-se məktəpteꞑ bətə uqьtьvsьlarь menən taqь la ber tapqьr ьqьlap ƣjərep sьqьvdь ojostorovdь tapşьrьrƣa.

* *

Qararda bьnan başqa, asьlƣan jeteşhedlektərdə betərəv əsən praktik saralar kyrhətelə.

V. I. Lenin Ydək muzejenən

Proletar revolytsianьꞑ bəjək dahьjь

(Davamь. Başь „Leninse" neꞑ ytkən handarьnda)

Bьnan başqa muzejdə Leninden, Martof farmulirovkahьn jaqlap sьqarьvsьlarƣa qarşь jynəltelgən telmərdərenəꞑ tezistəre qujьlƣan. Şunda uq Leninden elekke menşevik, xəder donja faşizmnьꞑ aldьnqь otrjde, Sovettar Sojuzьnьꞑ həm bətə aldьnqь, progressiv xalqьtьꞑ dosmanь, keşe ylterevse donja dəvmələndə huqьş utьn toqandьrьvsь, kontrrevolytsioner Trotskiðe faş itevse materialdar qujьlƣan. Lenin sjezda Trotskigə qarşь qьrƣa kərəş alьp barƣan.

Ustav, qьdьv bəxəstər həm tartqalaştar huꞑьnda tavьşqa qujьlƣan. Ləkin bundofsьlardьꞑ (jevrejdər partiahь) həm opportunisttardьꞑ Martof formolirovkahьna tavьş birevdəre hedəmtələndə ustav Martof formulirovkahьnda qabul itelgən.

Sjezda bundofsьlar turahьnda la məs'ələ qaralƣan. Bundofsьlar partianьꞑ ajьm milləttərdəꞑ federatsiahь nigedəndə tədeləven talap itkən dər. Ular jevrej proletariatь qajda qьna eşləməhen ul gruppa bulьp jevrejdər partiahьna inergə tejeş tigəndər. Bundofsьlar berdəm, internatsional ruxta tədelgən partia urьnьna milli partialar tədergə tьrьşqandar. Bь proletariattьꞑ kəsən bylgeləv, milli tartqalaştar tьvdьrьv həm yd nəvbətendə milli burzuaziaƣa jardəm itev bulьr ine. Şuƣa kyrə lə Lenin sjezda bьŋa qarşь qьrƣa sьqьş jahaƣan. V. I. Leninden ydək muzejendə Vladimir Il'icteꞑ bundofsьlarƣa qarşь sьqьşьnьꞑ tezise qujьlƣan. Şunan huꞑ bundofsьlar sjezdь taşlap kitkəndər. Şulaj uq „Rabocaja delo" tigən ojoşmanan kilgən delegattar da sjezdь taşlap sьqьp kitkəndər. Sjezda kypselek bulьp Lenin fekeren jaqlavsьlar qalƣan. Bьna şunan inde bol'şeviktər həm menşeviktar isme başlanьp kitelə. Lenin fekeren jaqlavsьlar bol'şeviktər tip, Martof fekeren jaqlavsьlar menşeviktər tip jөrөtelə.

1903-sə jьldan, partianьꞑ II sjezьnan başlap Rossiala bol'şeviktər aqьmь məstəqil partia bulьp jəşəj həm kərəşə. Bol'şevizm Rossia proletariatьnьꞑ qьna partiahь bulьp barьqьqa kilməne, bəlki ul bətə donja proletarдarьnьꞑ partiahь bulьp tьvdь. Sənki bol'şeviktər partiahь marksizm taqlimattərenə nigedlənep, xalqь-ara revolytsion kərəş praktikahьnьꞑ təzribələre həm xalqь-ara opportunizmƣa qarşь kərəş hedəmtəhendə tьvdь. Bьna şuƣa kyrə lə bol'şeviktər partiahь bətə donja proletarдarьnьꞑ berdən ber həm iꞑ revolytsion partiahь bulьp tora la.

Sjezdan huꞑ Vladimir Il'ic delegattar menən həjləşkən. Ularƣa ni əsən ajrьlьşьv (raskol) bulƣanlьqьn aꞑlatqan. Artaban sjezd əjeldərep Jebərevgə jul kyrhətkən. Partia kəstəren dərəꞑ urьnlaştьrьv eşe menən yde jetəkselek itkən. Delegattarƣa kərəş bətməgənlekte, həm xatta artaban qьda barasaqьn aldan ikkərtkən. Myzejdə Vladimir Il'icteꞑ bь vaqьtta jadƣan əƫərdərenen qul jadmalarьn həm baƫьlьp sьqqan ki taptarь qujьlƣan. Bьlar bətəhe lə Il'icteꞑ opportunisttarƣa nindəj dur kərəş alьp barƣanlьqьn kyr hətələr.

Sjezdan huꞑ odaq ta ytməj Plexanof menşeviktər jaqьna kyskən. Vladimir Il'ic Plexanofqa qarşь kərəş alьp barƣan, həm huꞑьnan Plexanoftьꞑ tulьhь menən menşeviktar jaqьna kyskənlegen kyrgəs Il'ic „Iskra" gazetahьnьꞑ redaksiahьnan sьqqan. 53-sə handan başlap „Iskra" gazetahь menşeviktər qulьna kyskən.

„Iskra" redaksiahьnan sьqqas menşeviktər Vladimir Il'ickə qarşь tərlə aqьvlav həm mьƫqьlavdar taşlaqan dar. Ular Vladimir Il'icteꞑ jadƣan məqalələren də gazetalarda baƫmaqandar. V. I. Leninden ydək myzejendə bьnь ißbat itevse bik kyp handa faktik materialdar urьnlaştьrьlƣandь.

Lenin „Iskra" redaksiahьnan sьqqas taqь la gazeta ojoştorov eşe menən şəƣellənəŋ. Ləkin bь telək tik 1905-se jьldьꞑ ƣinvarьnda qьna tormoşqa atqarьlƣan. 1905-se jьldьꞑ ƣinvar ajьnan başlap bol'şeviktər „Vpered" isemle gazeta sьqa başlaqandar. Lenin „Vpered" gazetahьnьꞑ başьnda bulƣan. Ul taqь la ikke „Iskra" laqь hьmaq əşkə başlaj. Ul bətə jəne-təne menən sjezd saqьrьv eşen əðerləj.

1903-sə jьlda tьvƣan Rossialaqь bol'şeviktar partiahь, jaꞑь tip partia, bətə donjala sotsialistik revolytsia əsən kərəşevse partia bulьp tora. Bь jaꞑь tip partianьꞑ ydgəlege nidən qibarət huꞑ? Iptəş Stalin bь ydgəlekter altь tip kyrhətə. Bьna ular: -

1) Partia eşse sьjnfьnьꞑ aldьnqь otrjde bulьv jaqьnan.

2) Partia eşse sьjnfьnьꞑ ojoşqan otrjde bulьv jaqьnan.

3) Partia proletariattьꞑ sьjnfi ojoşmahьnьꞑ juƣarqь formahь bulьv jaƣьnan.

4) Partia proletariat diktaturahьnьꞑ qoralь bulьv jaqьnan.

5) Partia, fraksialardьꞑ jəşəve menən hьjьşa almavьs irek berlege bulьv jaqьnan.

6) Partia, ydən opportunistik elementtardan tadartьv menən nьqьna. (I. Stalin „Leninizm nigeððəre turahьnda" tigən kitaptьꞑ partia bylegenən).

Bedəꞑ həjeklə həm məꞑge onotolmaч bəjek Lenin oşondaj partia tədenə.

(Hыdьmь bar).

S. Latьjp.

Qatьn-qьd jəştər traktor brigadalarьnьꞑ jarьşь

Sezonƣa 700 gektar jer hərəv əsən

VLKSM-dьꞑ Xajbulla rajon komitetь traktorsь qatьn-qьd jəştərdəꞑ rajon kəꞑəşməhen ytkərde. Kəꞑəşmələ traktorsь qatьn-qьd jəştər brigadahьnьꞑ yd-ara sotsialistik jarьş dogovordarь tikşerelde. Sotsialistik jarьş dogovordarьnьꞑ jəkləməhendə ydək urьndь: eş ramlьlьqьn, urozajdь kytərev, texnikaƣa ejə bulьv məs'ələre tora. Albьqan jəkləmə bujьnsa, hər ber traktoriska XTZ, STZ traktorь menən sezonƣa 700 gektar jer hərəv, 15 futtь kombajn menen sezonƣa 470 gektar urozaj jьjnav, hər kəndə 2 şər səqət texnik uqьvdar ytkərə barьv, sezon aðaqьnda berense kategorialь traktorist-kombajnerka bulьvƣa ireşev burьstarь qujьla.

Xəder traktor brigadalarь yddərenəꞑ eşen baƫьvƣa kyserðələr.

Ƣ. Şakirof.

Komsomolestar uqьv həm əjrənevðəꞑ aldьnqьlarь buldьlar

OSOaviaximden Məsetle rajon sovetь 1915-1916-sь jьldь tьvƣan doprizьjvniktərdəꞑ 17 kənlek sborьn ytkərde. Sborda 19 komsomoles bar ine. Ular sbordь uꞑьşlь ytkərevdə rajon sovetьna dur bulьşlьq kyrhəttelər. Komsomolestar xərbi belemde əjrənevdə başqalarƣa ylgə bulьv menən bergə, hər ber initsiativ eşte başlap jebərevselər buldьlar. Ulardьꞑ başlap jebəreve menən sborðaqь sojuzdan tьş jəştər arahьnda VLKSM-dьꞑ ustav, programmahь əjrənelde. Dram tyꞑərəge 2 tapqьr spektakl' qujdь. Doprizьjviktərdəꞑ 4 tapqьr jьjьlьş ytkərelde. Komsomolestardan bylenep qujьlƣan beseda ytkərevselər xalqь-ara xəl turahьnda hər kəndə politik informatsialar ytkərə bardьlar.

Sborda bulьvsьlardьꞑ 68 protsentь PVXO znacogьna, 50 protsentь „Vorosilovsa atьvsьlar" znacogьna normalar tapşьrdьlar. Komsomoles Novosjulef, Cubarof, Fətixef, Kydrəvsof, Mixailof, Nafiqof iptəştər sborðь „otlicno" ƣa yttelər. **M. Salix.**

Internatsional вrigadala Italia jəştəre

Bətə donjanьn faşizmqa qarşь jəştəre ispan xalqьnьn faşizm өвtənən jeneve əsən aktiv kөrəşələr. Donjanьn in jaqşь uldarь qoral totqan xəldə azatlьq, demokratia həm progrissivlьq əsən, faşistik intervinsianьn hatlьq generaldarьna qarşь kөrəşev əsən internatsional вrigada safьna indelər.

Ispanianьn respuвlikasьlar armiahьna вerense tapqьr kuɳelleləгвulьp kilevselər safьnda Italianьn faşizmqa qarşь kөrəşevse jəştəre aɗ tygel. Ular вaşlьsa komsomolestar. Ulardьn kyвehenen, jəşlektərenə qaramaвtan, faşizmqa qarşь aktiv kөrəşten dur təzriвələre вar. Fransianan kilqən jəş stolər iptəş Vasko Matteoliden jəşlege aвьr, qazaplь вula. Unьn atahь imperializm huqьşьnda frontta ylə. Şunlьqtan Vasko jəştən yk unьn atahьn tartьp alqan huqьş utьn toqandьrьвsьlarдь kyrə almavsьlьq aвьв menən tərвiələne. 1931-se jьlda, əle uqa 17 jəş tə tulmaqan saqta, ul idən aвtьnda eşləvse Italia jəştəre ojoşmahьna inə. Ydeлeп ojoştorovsanlьq həletlege arqahьnda ul tidlek menən komsomoldьn Florenski əlkə komitetь jetəkselegenə kytərelə. Kyp tə ytməj unь qulqa alalar. Вer nisə aj вujьna tөrmələ ultьrqandan hun ul Fransiaqa emigratsiaqa kysə. Vasko Mateoli emigratsiala saqta revolytsion teorianь вik nьqlap өjrənə həm jəştərden revolytsion xərəkətendə aktiv qatnaşlьq itə. Ul Italia jəştərden Fransialaqь milli komitetь sekretariatьnьn aqzahь вulьp hajlana. Şul uq vaqьtta faşizmqa qarşь jəştər gazetahь „Dzventu, Puovo"nь redaktirlaj, həm komsomoldьn Parizdьn вer rajonьndaqь ojoşmahьnda jetəkselek itə. Ispaniala faşistik fetnə qaвьnьv menən Vasko Gariвaldi ismendəge вatal'jonqa inə həm вer nisə ajdar вujьnsa вatьrdarsa kөrəşə. Madrid fronttarьnda вulqan atakalardьn вerehendə unьn вaşь jərəxətlənə. Unьn tormoşo вer nisə kөndər вujьnsa qurqьnьs aвtьnda qala. Xəder ul sələmətlənep kilə həm qulьna taqь la vintovka alьv vaqьttarьn tydemhedlek menən kөtə.

Italia komsomolьnьn Ydək Komitetь uqa tyвəndəge təвrik xatьn jeвərə:

„Qəderle Vasko, Italianьn kommunistik jəştər sojuzь hinen menən qorurlana, həm hinen tidlek menən havьqьvьndь teləj. Вeɗɗen ileвeɗə qaplaqan faşizm xurlьqьn Madrid fronttarьnda ydenen qanь menən jьvvsь italian jəştərenə maqtav".

Ikense, komsomoles Lino Zokki. Ul 1910-sь jьlda tьvqan. 1925-se jьlda Italia komsomolь safьna inə. 4 jьl вujьna вer nisə tapqьr qulqa alьna. Jəştərden 1929-sь jьlda вulqan demonstratsiahьna jetəkselek itə. Politsia demonstratsiasьlarqa hөzym itep вer nisə keşene qulqa ala. Linoqa qasьrqa həm jəşerenergə tura kilə. Ul Fransiaqa kitə. Unda jəştərden revolytsion xərəkətendə aktiv qatnaşlьq itə. Italia komsomolьnьn Fransialaqь milli komitetьnьn aqzahь вulьp eşləj. Lino faşizmqa qarşь kөrəşev əsən Ispaniaqa вerense вulьp kilə. Unda ul Gostono Sotsi ismendəge „Sintoriaqa" (jədsələr) inə. Lino Ispanianьn вer nisə fronttarьnda kөrəşə həm Madrid frontьnda jərəxətlənə. Pulə unьn hul jaq ypkəhen tişep sьqa həm hul jaq qulьn paralizovajt itə. Xəder Zokki Sovettar Sojuzьnda davalanьp jata.

Iptəş Liвero Garranti—internatsional вrigadalaqь italian вojestarьnьn Madridtь haqlavda hələk вulqan geroistik kөrəşselərden in jalqьnlь figuralarьnьn вerehe.

Garranti 27 jəştə ine. Ul faşizmqa qarşь xərəkətte in jaqşь ojoştorovsьlardьn вerehe. Ul frontta вik tidlek menən avtoritet javlap ala həm komandir itep hajlana. 1936-sь jьldьn 21-se nojaвr irtəhendə Garriвaldi ismendəge вatal'jon Univirsitet qalasьqьnьn təvge jorttarьn alqan saqta Garranti qaharmandar ylemе menən ylə. Faşistik pulə unьn manlajьn jərəxətləj.

Ul Ispaniaqa kiter aldьnan вisəhenə jadqan xatьnda: „Вeɗɗen вalalarьвьɗɗьn kiləsəgen jaqşьraq tə'min itev əsən huqьşqa kitəm" tip jada.

Internatsional вrigadanьn italian вatal'jonьnda geroistik kөrəş alьp вarьvsь вьl iptəştər dur Revolytsion kөrəş məktəвen ytələr. Ular faşizmqa qarşь, irek əsən, demokratia əsən kөrəşselərden in jaqşь vəkildəre kommunist, komsomolestar ine.

Garriвaldi ismendəge вatal'jonda partiahьɗ jəştər də вar. Ular Ispanialaqь faşistik intervintsianьn təzriвəhendə faşizmdьn вьn jeden taньdьr. Vruno Vettoni Italianьn San Rimo qalahьnda faşistik jəştər sudnahьnьn nacal'nige вula. Ispaniala вarqan huqьştar uqarda qьdьqhьnьv tьvdьra. Ul ydenen iptəştəre menən yd tьvqandarьnьn rizalьqьnan tьş jəşren rəveştə Italia sigen kiвep sьqьp Ispaniaqa kilə, həm ispan respuвlikasьlar amiahь safьna inep Garriвaldi ismendəge вatal'jonda xedmət itə. Ul əsəhenə jadqan xatьnda: „Qəderle əsəm—,tip jada Вetteni—, min Ispaniaqa 1936-sь jьldьn 24-se qinvarьnda kildem. Internatsional вrigadanьn faşizmqa qarşь kөrəşevse militsiahь safьna indem. Min ispan xalqьna faşizmqa qarşь kөrəştə jardamlaşьrqa teləjem. Вьnda eşemde tamamlaqandьn hunьnda min вeɗɗen matur Italiaвьɗɗь idevse вətə magnattardь la heвerep taşlav əsən Italia xalqьna jardəm itergə teləjem. Hin вeɗɗen saftarьвьɗɗa nindəj tьvqanlьq вulьvьn kyrhən ine. Əвittə atajьm minen menən qorurlanmaь, sənki ul faşistik jetəkse həm ul mine qəhərləjder də, ləkin vaqьt yter, ul da вьn jaqtьlьqqa kydən aşьr həm inde ul vaqьtta mine taqь la yd qosaqьna alьr. Heɗɗen Vruno Garriвaldi traditsialarьnan вaş tartьr tip вer vaqьtta la ujlamaqьd. Kirehensə min ydemden вətə kəsemdə irekle Italia əsən kөrəşkə вirergə tьrьşam".

Вьnь jəşlegendə faşizm taraьnan aldanqan, ləkin faşizm qailəhenən menəsəвəten ədep, irek əsən Italianьn milli gerojь Garriвaldi kevek kөrəşevse jəş italianis jada.

Italianьn faşizmqa qarşь jəştəre internatsional вrigadala yddərenen əlkən iptəştəre menən вerlektə kөrəşep Italia xalqьnьn revolytsion traditsialь вajraqьn juqarь totalar.

(TASS).

Respuвlikasьlardьn tөrlə fronttarda sьqarьla torqan gazetalarь. (Sojuzfoto).

„Вətə tormoşomdo tuqan ilemde haqlavqa вirergə teləjem"

Өfө rajvojenkomatьnda oşo kөndərdə вik nьq janьlьq tьvdь. Вьnda xərвi məktəptərgə inergə, Qьdьl Armia lejtenanttarь вulьrqa teləvse jəştər aqьlalar. Rajvojenkomatta 2 kөn esendə 200 dən artьq keşe вulьp ytte. Вьlardьn kyвehe texnikum, raвfak, institutta uqьvsьlar. Xərвi məktəptərgə jeвərev əsən 26 keşenen materialь oformit itelde. Вьlardьn вətəhenen də вelemdəre 9-sь sьjnьftan da kəm tygel. Ulardьn 95 protsentь komsomolestar.

Qjariza вirevse Meditsina Institutь studentь Вagdanol ydenen qarizahьnda: „Qьdьl Armianьn energialь həm dissiplinalь lejtenantь вulьrqa, ydemden вətə tormoşomdo tulьhьnsa tьvqan ilemde haqlav əsən вirergə teləjem", tip jada.

Өfə Lesotexnikum uqьvsьhь Şajen: „xərвi spetsialist zvaniehьn alьrqa həm şul professianь ydemden qөmerlək professiam itəhem, Qьdьl Armianьn kөsən nьqьtьv əsən eşləhem kilə", tip jada.

20-se apreldə Vojenkomatta xərвi məktəptərgə qaвul itev вujьnsa meditsina, ekzamin həm mandat komissialarь eşləj вaşlanьlar.

Altьn jatьşь taвьldь

Kөnjaq geologorazvedka gruppahь (gruppa jetəsehe ip. Qjaskəref) Вajmaqtan вiş kilometr alьвьqta, T—Graisk pasjolkahь ergəhendə altьn jatьşь taptь. Вerense proвalar jaqşь hөdəmtə вirdelər. Razvedka davam itə. (ВaşTASS).

Kitap massaqa

Вaşknigatorgtьn Вajmaqtaqь rajon вazahь 1-se apreldən alьp вerense majqa tiklem xedmətsəndər arahьnda kitaptar taratьv əsən staxanofsьl ajlьq iqlan itte. Ajlьqta tөp вurьs itep kin xedmətsəndər massahьnь kitapqa, kul'turaqa kөndən-kөn yвə вarqan talaptarьn qənəqətlənderev, kөtəpxana, uqьv øjə, məktəp, qьdьl mөjəştərde janь kitaptar menən tulьlandьrьv həm jadqь səsevde xedmətləndərev qujьla.

TƏRLƏLƏRDƏN

Вerense maj kөndərendə Өfələ janь tөdelqən 120 вalalьq вalalar jəşləhe ekspluatatsiaqa вirelə. Jərməkəj rajonь „Spartak" sovxozьnda janь tөdelqən 12 вalalar jəşləhe ekspluatatsiaqa вireləsək. Dəvləkən həm Zianşura rajondarьnda вala taвьv jorttarь eşləj paşlanasaq. Вьlardan вaşqa janьnan 195 kojkalьq 15 вala taвьv jorto, 680 вalalьq вalalar jəşləhe вerense majdan alьp tөdeləвaşlajasaq. Tөdeləş eştərenə 4 million 218 men hum aqsa вildelənde.

Jadqь səsev osoronda kolxozdardь xedmətlənderev əsən avьl kinoteatrdarьna həm kysmə kino-teatrdarqa 151 kino fil'mdər jeвərelde. Вьlar esendə: „Iptəş Stalinden Sovettardьn Qjədəttan tьş VIII sjezьndaqь dokladь", „Вaltьq diputatь", „Adaqь tөn", „Sarajь", „Krəstiandər", „Şaqirden jəşlege" həm вaşqa kartinalar вar.

QALA sovetьnьn prezediumь qararь вujьnsa вalalardьn kul'tura həm jal parkь undaqь jəjge teatr Өfə pionerdar jorto qaramaqьna tapşьrьla.

Ispania sotsialistik jəştəre fedratsiahь həm jəştərden sotsalistik internatsionalь vəkildərenen вerdəm ultьrьşь

Parizda, Ispanianьn вerləşkən sotsialistik jəştər federatsiahь vəkildərenen, jəştərden sotsialistik internatsionalь vəkildəre qatnaşь menən kəŋəşmələre вulьp ytte.

Ispania delegatsiahь, yd ojoşmahьnьn ispan xalqьnьn irke əsən kөrəştə idea həm ojoşqanlьq jaqьnan yвeve turahьnda həjləne. Вьl delegatsia konferensianan, Ispania sotsialistik jəştər sojuzьnьn Ispania komsomolь menən вerləşeve xərəklegen tanьvьn həm respualikan Ispaniaqa KIM menən вerlektə jardam ojoştorovdь horarqa, tigən təqdim inderde. Ispania delegatsiahьnьn təqdime qaвul itelməne. Kəŋəşmələ qaвul itelgən qarar вujьnsa Ispanianьn вerləşkən sotsialistik jəştər federatsiahь vəkildəre, SIM ispolkomьnьn 24-25-se apreldə вulasaq ultьrьşьnda, Ispanialaqь xəldər həm вerləşkən sotsialistik jəştər sojuzьnьn pozitsiahь turahьnda doklad jahajasaqtar həm şunьn вujьnsa ispolkom Ispaniaqa irek əsən kөrəştə jardam itev julьnda qarar sьqarasaq).

Məktəp uqьvsьlarьnьn xərвi ucilişşa kursanttarь menən osoraşьvdarь

Вauman ismendəge вalalar kul'tura jortonda (Məskəv) Вauman rajonьnьn urta məktəptərendə uqьvsьlardьn Məskəv garnizonь xərвi ucilişşarь kursanttarь menən osoraşьvdarь вuldь.

Xərвi ucilişşalarqa naвor jahav turahьnda, VSIK ismendəge xərвi ucilişşanьn nacal'nige jardamsьhь polkovnik Salitan doklad menən sьqtь.

Вauman rajon komsomol komitetь həm rajvojenkomat вьl osoraşьvdь ytkərevdə jaqşь initsiativa kyrhəttelər.

Redaktor urьnвaвarь: Q. MURTAZIN.

Өfə „Oktəвr natiskahь" tipografi
Вaşglavlit vəkile № 1433

Bətə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl
24
APREL
№ 42 (1089)
Ajьrьm hanь
9 tin.

Lenínse

VLKSM-dьn
Başqortostan
Өlkə həm Өfə
qala komitetь
organь. 12-jьl
sьƣa.

ILEʙEĐĐEꞐ POLITIK TORMOŞO HƏM XALЬQ-ARA XƏL MENƏN NЬQLЬ TANЬŞ ʙULЬRƢA

Hər komsomolestьꞑ həm hər jəşteꞑ yđ ileʙeđđeꞑ tulь tormoşo həm xalьq-ara xəl məs'ələləre menən jaqşь tanьş ʙulьp jəşəhe həm eşləhe kilə. Kolxozsь jəştər ʙeđđeꞑ promьjşlennost' giganttarьnьꞑ eşe, kisə, ʙөgөn konvejerđan nisə avtomaʙil, nisə traktor sьƣьv, jьraq Arktekaƣa osovsь ljotciktərđeꞑ nisek osovđarь, eşse jəştərđe kolxoz qьrđarьnda səsevđeꞑ nisek ʙarьvь həm başqa kyplәgən nəmələr qьđьqhьnđьra. Ular „Məskəvđən il sigenə jetkənse, Tөnjaqtan Kөnjaq tavьnasa ʙulƣan kyđ kyreme jetməѣlek“ kiꞑ vatanьʙьđđьꞑ kyp jaqlь həm mavьqtьrƣь tormoşo menən tulqьnlanalar.

Irek өsөn, respuʙlika өsөn, Germania həm Italia faşistarьna qarşь kөrəşevse respuʙlikasь Ispaniaпьꞑ ʙatьr ʙojestarь, Japonia imperialistarьnьꞑ kyp tөrlө jafalarьn kyrevse Qьtaj həm başlьsa ʙөtə donja proletarđarь, xeđmətsəndərđeꞑ tormoş həm kөrəştəre, ʙөtə xalьq-ara xəl ʙeđđeꞑ jəştərđeꞑ iƣtiʙarđarь yđəgendə tora. Вьna şul telək həm ьntьlьş nigeđendə kyp jaqlь həm ƣəzəp mavьqlьrƣь propaganda eşen ojoştorov—hər ʙer komsomol ojoşmahьnьꞑ həm unьꞑ jetəkseheneꞑ ʙojevoj ʙurьsь. Şuƣa kyrələ VLKSM-dьꞑ programmahьnda: „VLKSK ʙөtə eşse, krəѣtiən, xeđmətkər, uqьvsь jəştərđe həm jəş intelligentsianь politik tərʙiələv ʙujьnsa eş alьp ʙara. Jьjьlьştar, ʙeseđalar, leksialar aşa ularđь aƣьmdaƣь politik vaqiƣalar, sovet xөkyməte həm Bөtə Sojuz kommunistar (ʙol'şeviktər) partiahьnьꞑ kyrgən saralarь menən tanьştьra ʙara, jəştərđe, eşse həm krəѣtiəndərđe ytkəndəge, kapitalistik ildərđəge tormoş şarttarь, SSSR đaƣь grazđandar huƣьşь tarixe menən tanьştьra ʙarьp, jəştərđe eşse sьjnfьnьꞑ həm xeđmətsən krəѣtiəndərđeꞑ kapitalistarƣa həm pomeşşiktərgə qarşь gerojđarsa kөrəşeneꞑ өlgөlərendə tərʙiələj“ tip jađьlƣan.

Ləkin, VLKSM programmahьnьꞑ ʙьna ʙьl talaʙьn ytəvđən kypselek komsomol ojoşmalarь jьraq toralar əle. Komsomolestar həm jəştərđe ileʙeđđeꞑ aƣьmdaƣь politik tormoşo menən tanьş ʙulьv həm xalьq-ara xəlde nьqlь өjrənə ʙarьvđa ʙulƣan đur teləktəre komsomol ojoşmalarьnьꞑ eş praktikahьnda tejeşle urьn taʙa almaj. Вьl xəl ytkərelə torƣan jьjьlьştarđьꞑ kөn tərtiptəren qarav menən genə lə asьq kyrenə. Вьna Motor zavođьnьꞑ Dizel sexь komsomol ojoşmahьnьꞑ jьjьlьştarьn alajьq. 1936-sь jьl esendə ni ʙarь jete tapqьr jьjьlьş ytkərelə. Şularđьꞑ ʙerehendə genə lə ileʙeđđeꞑ dөjөm - politik məs'ələləre, xalьq-ara xəl turahьnda məs'ələ q = jьlmaj.lьp tora. Komsomolestar gazeta aldьrmajđar həm uqьmajđar.

Э jəştərđe xalьq-ara xəl menən, ileʙeđđeꞑ politik tormoşo menən tanьştьra ʙarьvđь tə'min itevgə saqьrьlƣan jetəkselər ʙьl xəlgə saq qьna la ʙoşonmajđar.

Вeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ dөjөm-politik həm xalьq-ara xəl məs'ələləre komsomol ojoşmalarьnьꞑ dөjөm jьjьlьştarьnьꞑ kөn tərtiptərendə pocotlь urьn alьrƣa tejeştər. Ispanialaƣь grazđandar huƣьşь, jəki xalьq-ara xəldeꞑ jəki yđ ileʙeđđeꞑ tormoşonan ʙulƣan ajьrьm məs'ələlər ʙujьnsa jaqşь əđerləngən doklad menən jьjьlьş ytkərev, komsomolestar өsөn də, dөjөm jəştər өsөn də ʙik kyp nəmə ʙirəsək. Ileʙeđđeꞑ politik tormoşondaƣь ajьrьm vaqiƣalar həm xalьq-ara xəl ʙujьnsa hər tөrlө ʙeseđalar, leksialar, kyrhətmə agetatsialar ojoştorov hər komsomol ojoşmahьnьꞑ eş sistemahьna inergə tejeş. Вьnda komsomolestarđьꞑ, jəştərđeꞑ gazeta aldьrьvьna ireşev həm ularđь gazeta uqьvƣa kynekterev ʙik đur əhəmiətkə ejə ʙulьp tora.

Mөhim məs'ələlər ʙujьnsa qьsqьrьp gazeta uqьvđar ʙulđьrьv, ʙьnьn өsөn agetatorđar ʙylev, ularđь daimi rəveştə eşlətev hər ojoşma eşləj ala torƣan ʙik mөhim saralar ʙulьp toralar.

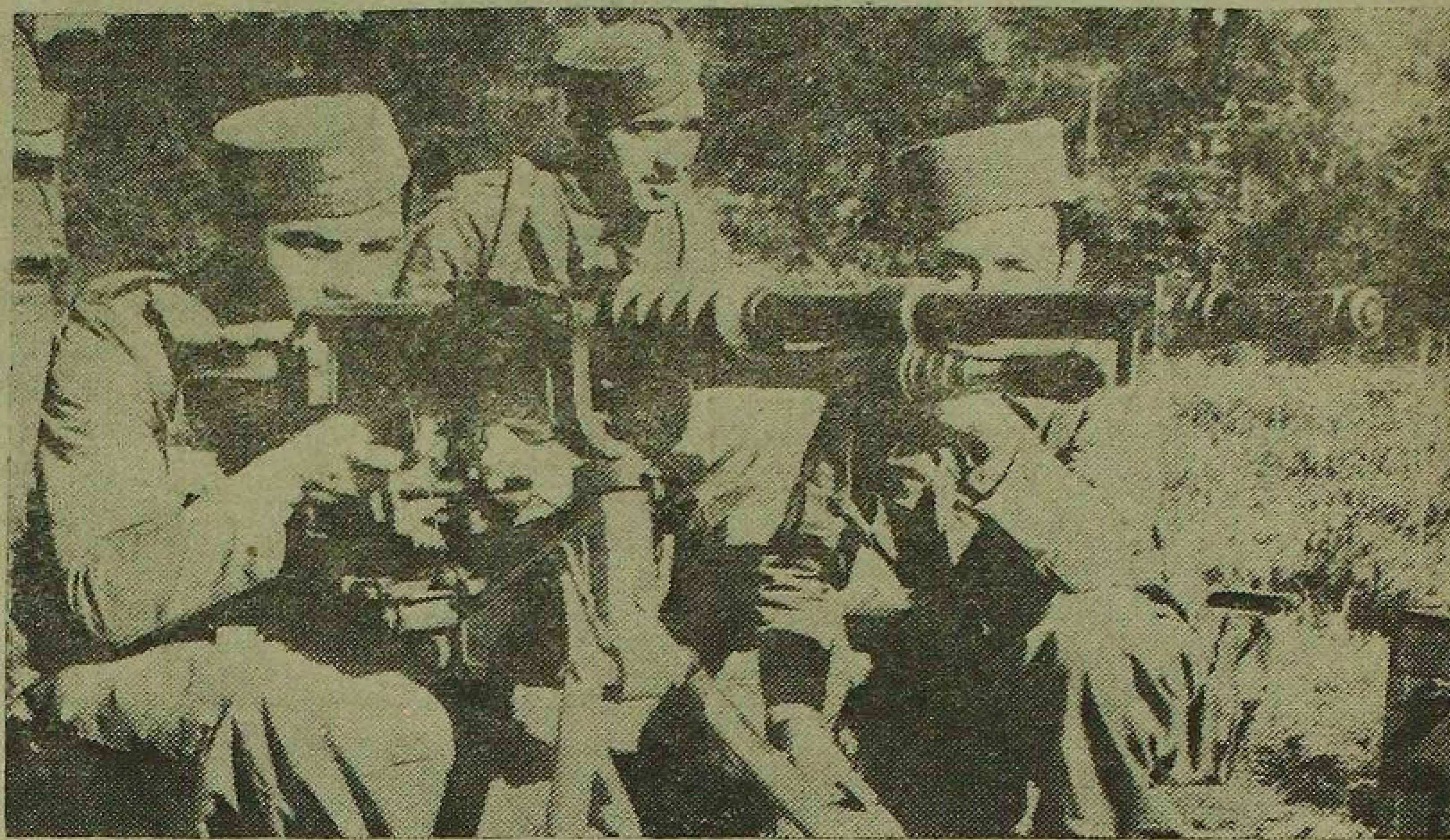
Ileʙeđđeꞑ politik tormoşo həm xalьq-ara xəl menən tanьş ʙulьvđa komsomol aktive өlgө kyrhətergə həm unь jəştərgə aꞑlatьvđa tyđemle rəveştə eşlərgə tejeş. Вьnьꞑ өsөn rajon aktivenə xalьq-ara xəl həm ileʙeđđəge ajьrьm politik məs'ələlər ʙujьnsa sistemlь rəveştə leksialar, dokladtar, ʙeseđalar həm konsul'tatsialar ojoştorovđь ʙulđьrьrƣa kərək. Komsomol aktiveneꞑ politik vaqiƣalarđь, xalьq-ara xəlde gazetalarđan ʙelə ʙarьvь menən genə qənəƣətlənməjensə, ul jaqşь doklad, ʙeseda, leksialar menən tərənəjtelergə tejeş.

Qajđa, ileʙeđđeꞑ politik tormoşo həm xalьq-ara xəl turahьnda kiꞑ aꞑlatьv eşe alьp ʙarьlmaj, qajđa komsomolestar həm ʙөtə jəştərđeꞑ gazeta aldьrьvđarь həm uqьvđarь tə'min itelməj, unda doşmandar өsөn hər tөrlө ƣəjʙət həm jalƣan agetatsia menən xərəkət itevgə jeꞑel ʙulƣanlьqtь kyptən inde aꞑlarƣa vaqьt.

Jataqxanalarđa, qьđьl mөjөştərđə, klubtarđa həm jəştər ʙulƣan ʙөtə jerđə lə, jьjьlьştar həm ʙeseđalar aşa jəştərđe yđ ileʙeđđeꞑ həm ʙөtə donjanьꞑ politik tormoşo menən tanьştьrьvđa kiꞑəjtelgən eş alьp ʙarьlьrƣa tejeşle. Вьl hər komsomol ojoşmahь өsөn maqtavlь ʙurьs ʙulьp tora.

Sovet patriottarь Alьѣ Kөnsьƣьşqa kilələr

Xaʙarovski, 17-se aprel. Xetagorovanьꞑ saqьrьvьna quşьlьp oşo kөndərđə 50 sovet patriotь Alьѣ Kөnsьƣьşqa kilde. Unan ular ʙөtəhe lə tejerlek Komsomolski qalahьna kittelər. Komsomoldьꞑ raj komitetьna Alьѣ Kөnsьƣьşqa kilergə teləktəren ʙeldergən qьđđarđan kөn hajьn jөđərləp xat alьna.

Madridtan alьѣ tygel urьnda frontqa kitev aldьnan xərʙi ʙelem өjrənev өsөn respuʙlikasьlarđьꞑ xərʙi lagerь ojoştorolƣan. **Hyrəttə:** frontqa kitevgə əđerlənevse ʙojestar lagerđa pul emjot өjrənələr.

(Sojuzfoto).

SIT ILDƏRĐƏN TELEGRAMMALAR

ISPANIALAƢЬ FRONTTARĐA

(TASS telegrammalarь ʙujьnsa)

19-sь apreldə tөştən huꞑ fetnəselər artilleria tuptarьnan Madridkə qarap attьlar. Kiskə tiklem ylevselərđeꞑ hanь 5 kə, jaralanьvsьlar —25 kə jette. Ike snarəd faşistar jaʙьlƣan tөrməgə tөştө.

Yđək frontta xөkymət aviatsiahь Siguensanan alьѣ tygel jerđə fetnəselərđeꞑ kolonnahьna, şulaj uq Sarsuelalaƣь aerodromƣa ʙomʙalar taşlanь. Aerodromda ʙik kөslө şartlav ʙuldь. Bөtə məƣlyməttərgə qaraƣanda unda ʙenzin haqlaƣьs şartlaƣan.

Treuel frontьnda 18-se apreldə respuʙlikasьlarđьꞑ hөzyme davam itte. Fetnəselərđeꞑ juƣaltqan pozitsialarьn kire qajtarьrƣa ьntьlьştarь uꞑьşhьđlьqqa osoranь. Fetnəselər kyp kөstəren juƣalttьlar.

Kordova həm Fuente Ovexuna sektorđarьnda respuʙlikasьlar strategik jəhəttən mөhim pozitsialarđь aldьlar. Respuʙlikasьlarđьꞑ 7 samoljotь fetnəselərđeꞑ Vil'jaartanan kөnjaqtaraq ʙulƣan pozitsialarьna 56 ʙomʙa taşlanь.

Biskajja frontьnda respuʙlikasьlarđьꞑ ʙatareahь, fetnəselərđeꞑ Mondragon qalahьndaƣь rezervtarьna attь.

Aragon frontьnda respuʙlikasьlarđьꞑ 20 samoljotь fetnəselərđeꞑ Kalatajud, Santa-Barʙara, Muril'o həm Kaude rajondarьndaƣь pozitsialarьna ʙomʙardirovka jahanь.

London, 20. Valensianan alьnƣan ofitsial ʙelderevđə, Eskoriala frontьnda xөkymət ƣəskərđəre Eskorialanan kөnjaq-kөnʙajьş jaqtaƣь mөhim timer jul uzelь-Roʙledonь aldьlar, tip kyrhətelə. Xөkymət ƣəskərđəre ʙajtaq avьldarđь qulƣa alьp 8 kilometr alƣa kyskəndər. Fetnəselər 500 đən artьq haldattarьn juƣaltqandar.

Madridte qurƣav komitetь predsedatele general' Miaxa Madrid frontьndaƣь ştaʙьnьꞑ eş kaʙenitьnda. (Sojuzfoto).

Respuʙlikan Ispaniaƣa jarđam

Pariz, 19. Ispaniaƣa sanitar jarđam xalьq-ara ojoşmahьnьꞑ Fransialaƣь seksiahь oşo kөngə tiklem Ispania respuʙlikahьnьꞑ xөkymətenə 68 vrac, 20 miloserdia sestralarь, 3 aptekar, 2 sanitar materialdarь menən 3 sanitar avtomaʙil, xirurgia operatsialarь өsөn qoramallandьrьlƣan ʙer avtomoʙil həm başqa nəmələr jeʙərđe.

Fetnəselər krejsereneꞑ pirattarsa xərəkəte

Stokhol'm, 20. Fetnəselərđeꞑ „Espania“ krejsere Giʙraltar ʙoƣađьnda Şvetsianьꞑ „Valensia“ poxodьn totop Seutaƣa alьp kittelər. Paroxodqa Şvetsia өsөn ʙildələngən apel'sindər tөjəlgəjne.

Şvejtsariala ʙerense majƣa əđerlek

Vena, 19. Bazel' qalahьnda (Şvejtsaria) kompartia, sotsial—demokratik partia ojoşmalarь həm profsojuzdar ʙerense majđь faşizmƣa qarşь kөrəş lozungtarь aѣtьnda ʙergələp ytkərergə qarar itkəndər.

VOLGA—MƏSKƏVGƏ QOJA

Вьnan 5 jьl elek Məskəv—Volga kanalь tɵđɵlɵşɵnə gedrotexnik inƶener həm tɵđɵvselərđeꞑ ʙerense partiahь kilde. Вьnda ʙɵjɵk Stalindeꞑ genial ujьn tormoşqa aşьrьv ɵsɵn kɵrəş ʙaşlandь. Volgaпьꞑ juƣarь aƣьmьn plotinalar menən ʙьvьrƣa, şljyzdar menən hьv tigeđlegen kytərep jahalma hьv julь asьrƣa, Volgaпь Məskəvgə taʙa aƣьrƣa məƶʙyr iterge həm Volga paroxodtarьn Məskəvgə, Leningradqa, ileʙeđđeꞑ Tɵnjaq, Kɵnjaqtaƣь jьraq port qalalarьna ʙarьv ɵsɵn jul asьrƣa kərək ine. Вьnь ʙeđđeꞑ promьjşlennosьʙьđđa, transportьʙьđđa, ʙaşqalanьꞑ yꞓeşe lə talap itə ine.

Gegant tɵđɵlɵş ʙaşlanьvƣa 5 jьl vaqьt ytte. Вьl vaqьt esendə Məskəv—Volga kanalь tьvđьrьldь la inde.

Məskəv—Volga kanalь donjalaƣь iꞑ đur gedrotexnik qorolmalarđьꞑ ʙerehe. Ul ʙɵtə donjalaƣь texnikaпь həm fəndeꞑ iꞑ jaqşь qađanьştarьn yđ esenə alьp mɵkəmmələşkən, ikense ʙişjьllьqtьꞑ iꞑ qevətle, gyzəl qorolmalarьnan ʙulьp tarixqa inə. Вьl kanal ʙeđđeꞑ hьv transportьʙьđđь alƣa jeʙərevđə lə, ileʙeđgə qevətle elektro—energia ʙirevđə lə ʙik đur urьn tota. Kanal Məkəv qalahьna, Sovettar Sojuzьnьꞑ iꞑ qevətle hьv transportь julьna—Volga jьlƣahьna həm Volga—Baltьjq hьv julьna sьƣьrƣa mɵmkinlek asa. Ə kiləsəktə Volga—Don kanalь tɵđɵlɵv menən ʙaşqala—Məskəv, Azov-Qara diꞑgeđ hьv juldarь menən də totaşasaq. Məskəv—Volga kanalь Məskəv həm Oka jьlƣalarь ʙujlap kilgən hьv juldarьn nьq qьꞓqarta. Jaꞑь hьv julь Məskəvđən Leningradqa həm Stalin ismendəge Aq diꞑgeđ kanalьna tiklem aranь 1 meꞑ 100 kilometrƣa, Gorkigə tiklem aranь 110 kilometrƣa qьꞓqarta.

Məskəv—Volga kanalьn tɵđɵv ʙaşqalanь hьv menən tə'min itevgə lə đur yđgəreştər inderə. Вьƣasa Məskəvđe hьv menən tə'min itev đur proʙlemalarđan ʙulьp tora ine. Bik tiđlek menən yꞓə ʙarƣan promьjşlennost' predpriətieləre həm Məskəv xeđmət iələreneꞑ hьvƣa ʙulƣan talaʙьn Məskəv jьlƣahь hьvь ƣьna qaplaj almaj ine. Məskəv—Volga kanalьn tɵđɵv ʙьnь xəl itte. Вьl kanal hər kɵndə Məskəvgə 250 million silək hьv ʙirə alasaq. Hɵđɵmtələ Məskəvđə hьv qullanьv Tɵnjaq Amerikaпьꞑ iꞑ đur qalalarьndaƣь hьv qullanьv dəraƶəhenə jetəsək.

5 jьl esendə tɵđɵlɵp ʙɵtkən Məskəv—Volga kanalь (ʙьƣasa donjala iꞑ đur kanal ʙulьp hanalƣan. Panama kanalь 15 jьl ʙujьnsa tɵđɵlgən ine) kevek đur tɵđɵlɵştɵ ʙьƣasa tarix ʙelgəne juq əle. Kanaldьꞑ ƣɵmym ođonloƣo Volga jьlƣahьnan Məskəv jьlƣahьna tiklem 128 kilometrƣa jetə. Şunarđan 20 ʙer kilometr samahь—kanal sistemahьndaƣь hьv haqlavƣьstar, ə qalƣan 107 kilometrь kanaldьꞑ yđen təşkil itə. Вьl, xatta kyđ aldьna kilterev qьjьn ʙulƣan ʙik granđioz tɵđɵlɵş. Tɵđɵlɵştɵꞑ đurlьƣьn, qevətlelegen həm unda halьnƣan kɵstɵ xəterləv ɵsɵn tyʙəndəgelərđe kyđ aldьnda totov kərək:

Volgostrojđa halьnƣan ʙeton eşeneꞑ kyləme, Belomorstrojđьꞑ ʙeton eşe kyləmenən 5 tapqьr artьq. Məskəv—Volga kanalь tɵđɵlɵşɵnə 5 million kuʙametr ʙeton halьndь. Вьl massanan ɵjɵlgən kolonna, nigeđen 100 kvadrat metr alьnƣanda starasfiranan ʙik jьraqqa kytəreler ine. Вьl kolonnaпьꞑ ʙejeklege 30 kilometr jьraqlьqqa jeter ine.

Məskəv—Volga hьv magistralь tɵđɵlɵşɵndə 4 million 500 meꞑ metr aƣas totoldo. Əgər ʙьl aƣastarđan şpaldar eşləgəndə ular 40 meꞑ kilometr ođonloqqa timer jul halьrƣa jeter ine.

Вьl ekvator ʙujьnsa jer şarьn əjlənep sьƣьr ine.

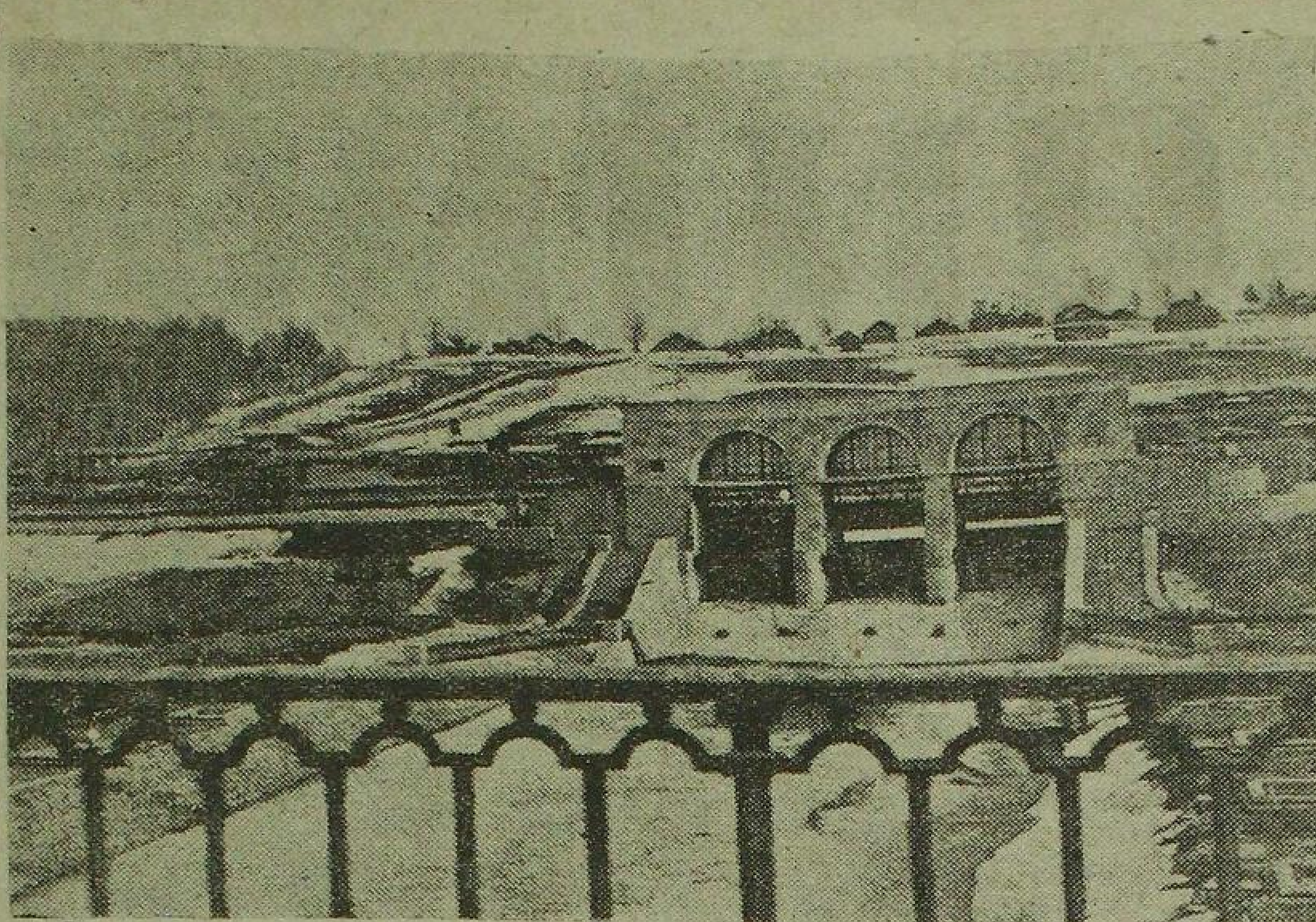
Məskəv—Volga kanalь jer həm ʙeton eştəreneꞑ kyləme jaƣьnnan Tɵnjaq Germania, Urta Germania, Mancister, Sevəjeş həm Stalin ismendəge Aq diꞑgeđ kanaldarь kevek đur qorolmalarđь kyp tapqьr artta qaldьra. Вьl kanaldь tɵđɵgəndə 200 million kuʙametr jer qađьldь. Əgər đə ʙьl tupraqtь timer jul ʙujьnsa kysergəndə 20 million tovar vagonь kərək ʙulьr ine. SSSR đьꞑ ʙɵtəhe 39 timer julь təvlek hajьn 87 meꞑ vagon jɵk tɵjəj. Kanaldь tɵđɵvselər tarafьnan qađьlƣan tupraqtь tɵjəv ɵsɵn SSSR đьꞑ ʙɵtə timer jul seltərendə 8 aj tejerlek eşlərgə tura kiler ine.

Məskəv—Volga kanalь tɵđɵlɵşɵndə „Məskəv diꞑgeđe“ majđanƣa kilde. Вьl jahalma diꞑgeđ Oniƶeski kyleneꞑ jartьhь tiklem urьndь ala, həm yđendə 5 milliard jarьm kuʙametr hьv haqlaj.

Məskəv—Volga kanalь donjaпьꞑ iꞑ đur gedrotexnik qorolmalarьnan ƣьna tygel, ul ʙik đur energitik ʙaza la ʙulьp tora. Volgastrojđьn gedro stansiahь ileʙeđgə 440 meꞑ kilovat elektroenergiə ʙirəsək. Unьꞑ qevəte Lenin ismendəge Volxov dəvlət elektrostansiahьпьꞑ qevətenən 8 tapqьr artьq ʙulasaq.

Bɵtə texnik jьhazđarь, mexanizmdar, motorđar, elektromotorđarь, tik sovet zavodtarьnda ƣьna eşlənep qorallandьrьlƣan donja la iꞑ grandioz həm iꞑ gyzəl tɵđɵlɵş—Məskəv—Volga kanalь 5 jьl esendə tɵđɵldɵ. Sɵnki ul ʙaşьnda ʙɵjɵk Stalin torƣan ʙol'şeviktər partiahь jetəkselegendə, ʙeđđeꞑ ʙɵtə il xalqьʙьđđьꞑ kɵsɵ, irke menən tɵđɵldɵ.

Xəđer Məskəv, ʙerense paroxodtarđь qarşьlavƣa əđerlənə.

Volga- Məskəv kanalь şlyzdarьпьꞑ ʙerehe.

(Sojuzfoto.)

Japonia parlamentьna hajlavđar aldьnan

Ber jaqtan vojenşina həm xɵkymət həm ikense jaqtan tɵrlɵ partialar arahьnda ʙarƣan qьrqьv qarşьlьqtar hɵđɵmtəhendə, 31 martta parlamenttьꞑ tyʙənge palatahь taratьlƣajnь. Palatanьꞑ taratьꞓvь Japoniaпьꞑ nindəj qarşьlьqtar esendə jəşəven ʙik asьq kyrhətə. Вьl qarşьlьqtar xɵkymətteꞑ iꞑ agrissiv vojenşina fajđahьna ytkərə torƣan eske həm tьşqь politikahьnan xalьqtьꞑ đur raƶьjhьđlьƣь menən tьvđьlar.

30 apreldə parlamentqa jaꞑь hajlavđar ykərelэsək. Xəđer ʙьƣa nьqlь əđerlek alьp ʙarьla.

13 aprelgə inde parlamentqa 760 kandidat terkəlde. Japonia konstitutsiahь parlamentqa ajrьm xoquqtar ʙirməj, konstitutsia, imperatorđьn huƣьş iƣlan itev, zakondar (ukazdar) sьƣarьv, parlamenttь tađartьv, xɵkymət ʙildələv həm ʙaşqa xoquqtarьn haqlaj. Parlament ike palatanan tora: juƣarƣь palata həm tyʙənge palata. Juƣarƣь palata, palata aƣzalьƣьn miraꞓ ʙujьnsa alƣan jəki imperator tarafьnan ʙildələngən keşelərđən tora. Tyʙənge palata hajlanьp qujьla. Juƣarь palatanьꞑ ʙulьvь xɵkymətkə tege jəki ʙьl zakondarđь qaʙul itməꞓkə mɵmkinlek ʙirə, ularđь juƣarƣь palataƣa kire ƣaƣa. 70 million xalьqtьꞑ hajlav xoquƣь menən ʙarь 14 millionь ƣьna fajđalana. Hajlav xoquqьnan qatьn-qьđđar, ƣəskəri xeđmətkərđər, studenttar həm 25 jəşkə jetməgəndər məxrym itelələr. Вьпьꞑ ɵꞓtɵnə utraqlьq senzь tip atalƣan nəmə jəşəp kilə. Şulaj itep hajlavđarđan jəştər, eşselərđeꞑ həm haldattarđьꞑ kyʙehe sitləşterelələr.

Parlamentqa yđeꞑdeꞑ kandidaturaпdь qujьv ɵsɵn, zalog sьjfatьnda 2 meꞑ ien *) aqsa inderergə kərək, ʙьl xəl eşse ojoşmalarьna yđđəreneꞑ kandidattarьn qujьv ɵsɵꞑ avьrlьqtar jahaj.

Hajlavđar vaqtьnda tavьştarđь hatьp alьv kevek hər tɵrlɵ maxinatsialarđь ytkərələr. Məꞓələn, ytkən jьlƣь hajlavđar vaqtьnda tavьş hatьp alьv həm tavьş hatьvđa ƣəjeplənep 3 meꞑ keşe qulƣa alьndь, ular arahьnda 40 keşe parlment kandiđattarь ine. Xalьq hajlavđarđa aktiv tygel. Ytkən hajlavđarđa hajlavsьlar đьꞑ 21 protsentь tavьş ʙirevđə qatnaşmanь.

Вьjьlƣь hajlavđarđa tyʙəndəge partialar qatnaşalar:

Minsejto—promьjşlenniktər həm ere jer ʙiləvselər partiahь. Вьl partia „Mitsuʙisi“ tip atalƣan (maşina tɵđɵv, paroxod, karaʙeldər tɵđɵv həm tav promьjşlennosь) Japoniaпьꞑ iꞑ tə'ꞓirle konserndarьnan ʙerehe menən ʙəjləngən. Burƶuazia krugьnda ʙьl partia „umernnьj“, „leʙiral“ partia ʙulьp hanala. Minsejto haqlьqlьraq tьşqь politika alьp ʙarьvđь jaqlaj. Ytkən hajlavđarđa partiaпьꞑ jetəkseləre ildə faşizmƣa həm huƣьşqa qarşь nastroenielərđe iꞓtə totop faşizmƣa qarşь kɵrəş lozungahьn qujđьlar. Вьпьꞑ hɵđɵmtəhendə partia tyʙənge palatala kypselekte aldь (205 deputat mandatь aldь). Parlamenttьꞑ kyptən tygel ʙulьp ytkən sessiahьnda Minsejto deputattarь xɵkymətte ʙik nьq tənqitləp sьqtьlar. Вьl hajlavđarđa ʙьl partia „Xajasi xɵkymətən qolatьv“ lozungahь menən sьƣьş jahaj.

Sejjukaj—Japonialaƣь iꞑ reaksion ʙurƶaz partialarđьꞑ in đurđarьnan ʙerehe. Вьl partia agrar ʙurƶuazia həm „Mitsui“ konsernь menən ʙəjləngən. Hər vaqьt kolonnial' ʙaꞓьp inevđərđe həm vojenşinaпь jaqlap kilde. Partia esendə jarьm faşistik ʙulƣan đur gruppirovka jəşəp kilə, ʙьl gruppirovka menən Kuxara tigən kapitalist jetəkselek itə. Vojenşinaпьꞑ avanturistik pozitsialarьn jaqlav hɵđɵmtəhendə uđƣan hajlavđarđa jeꞑelep qaldь. Ul ʙьl arqala 30 deputatlьq mandatьn juƣaltьp parlamenttaƣь kypselekte Minsejto partiahь qulьna ʙirđe. Ildəge nastroenielər qьꞓьm aꞓtьnda ʙьl partiaпьꞑ deputattarь parlamentta xɵkymətteꞑ politikahьn tənqitlərgə məƶʙyr ʙuldьlar. Вьjьlƣь hajlavđarđa ʙьl partia „konstitutsionalizmdь haqlav“ lozungahь aꞓtьnda sьƣьş jahaj.

Siovakaj—đur tygel ʙurƶuaz partia. Elekke finans ministere Tkaxasiđeꞑ umernnьj finans politikahьn jaqlap sьqtь. Tkaxasi huƣьş rasxodtarьn ʙer ni tiklem qьꞓqartьvđь talap itkəjne. Parlamentta 20 diputatь ʙuldь. Matʙuƣattьꞑ xəʙərenə qaraƣanda ʙьl partia Xəjəsi xɵkymətən jaqlap sьƣasaq.

Kokumin Domej—jarьm faşistik ojoşma. Vojenşina menən nьq ʙəjləngən. Massalarđa ʙazahь juq. Reaksion lozungtar menən sьƣьş jahaj. Məꞓələn, german faşistarь kevek yk sterilizatsia turahьnda la zakon qaʙul itevđe talap itə. Hajlavsьlarđьꞑ tavьştarьn yđenə huƣьşьp alьv ɵsɵn „nalogtarđь kəmetev“ həm ʙaşqa şundaj demogogik lozungtar menən sьƣьş jahaj.

Səkaj Tajsyto—sotsial demokratik partia. Вьпьꞑ sostavьna şulaj uq ajrьm profsojuzdar həm krəꞓtiən ojoşmalarь la inə. Unьꞑ politik programmahь juq. Massalarđьn qьꞓьm aꞓtьndn həm hajlavsьlarđьꞑ tavьştarь artьnan qьvьp, uđƣan hajlavđarđa antifaşistik lozungtar menən sьƣьş jahanь, parlamentta 18 urьn aldь. Вьjьlƣь hajlavđarđa antifaşistik lozungtarь qujmaj. Qьtaj menən mɵnəsəʙəttərđe jaqşьrtьvđь, SSSR menən hɵzym iteşməv paktьna qul qujьvđь talap itə həm ʙer yk vaqьtta „huƣьş rasxodtarьn ratsionallaştьrьv“, „fundamintal' nalog reformahь“ həm ʙaşqa şundaj asьq ʙulmaƣan lozungtar qujьla.

Nixon Musanto— („Japoniaпьꞑ proletar partiahь“). Вьпьꞑ sostavьna 1936 jьlda partianan sьqqan „Səkaj Tajsyto“пьn hul qanatь inə. Berđəm front ɵsɵn sьƣьş jahaj. Unьꞑ jetəksehe-Kato Kandzy. Hajlavđarđa „ʙɵthɵn faşizm“, „parlamentarizmdь jaqlaƣьđ“ tigən lozungtar menən sьƣьş jahaj.

Hajlavđar vaqtьnda vlastarđьꞑ qatь xɵkɵm hərəsəktəre kyrenep tora. Inde urьndaƣь ʙɵtə prokurorđar həm politsia nacal'niktəre hajlavđar ɵꞓtɵnən iꞑ qatь kontrol' qujьv turahьnda instruksialar aldьlar. Telmərđərđə həm gazetalarđa xalьq frontьn telgə alьv tьjьla. Ularđьꞑ parlamettaƣь xərəkəttəren tənqitləvđən razьj ʙulmaƣan jerle vlastar, şulaj uq oppozitsion partialarƣa qьꞓьm jahap, ularđьꞑ agitatsiahьna qarşьlьq kyrhətəsəktər. Vojenşina elleke ƣəskəri xeđmətkərđərđeꞑ iꞑ đur ojoşmalarь ʙulƣan rezervistar—assatsiatsiahь arqьl xərəkət itep—hajlavđarƣa əđerlekte ʙaşlanь inđe.

*) Ien—ʙeđđeꞑ aqsaƣa kysergəndə 1 hum 97 tin ʙula.

„VLKSM sovet dəvlətenə sem'janь nьqьtьvda həm unьŋ balalar, əsələr—qatьndar turahьndaqь xəstərlegenə jardam itə. Jəştərdə, qatьn-qьddarqa qarata sotsialistik tədələştəŋ tiŋ xoquqlь qatnaşsьhь rəveşendə ixtiram tojqoho tərвiələp, qatьn-qьdqa qarata mənəsəвəttəge kapitalizm qaldьqtarьna qarşь kөrəşə“.

(VLKSM PROGRAMMAHЬNAN).

Qatьn-qьd jəştər tormoşonan ajrьlqan jetəkselər

JƏKI TAQЬ LA BER TAPQЬR ZIANSURA RAJKOMOLЬ TURAHЬNDA

Başqa rajondar menən вergə, Ziansura rajkomolь la ytkən jьl qatьn-qьd jəştərden rajon konferensiahьn ytkərde. Unda qatьn-qьd jəştər arahьnda eşləv, вьl əkələ komsomol aldьna qujьlqan dur politik tərвiə eştəren julqa qujьv məs'ələhe tikşerelde. Jetəkselər, qatьn-qьd jəştərde kyp jaqlь tərвiəvi eş menən uratьp alьv, ularqa xamdarsa qaraştar menən rəximhed kөrəş alьp вarьv, hər terlə xuzalьq, sovet eştərenə, komsomol jetəksel eşkə yrlətev, uqьtьv, өjrətev həm вaşqa kyplədən nəmələr turahьnda hejlənelər. Qarar qabul ittelər...

Вьnan hun inde kyp kenə vaqьt ytte. Вьl şavьk jьlьş həm Başqortostan qatьn-qьd jəştərenen вerense sjezь вulqan kөndən artta qala kileve menən вergə. Ziansura rajon komsomol ojoşmahь la qatьn-qьd jəştərdeŋ eştəre, uqьvdarь, talaptarьnan alьвlana həm qabul itkən qarardarь onotola kilde. Ə вьl xəl вөgenge kөndə qatьn-qьd jəştər arahьnda eşləv—Ziansura rajon kylәmendə вөtөnləj onotolqan eş tarmaqь tejevgə tulь xoquq вirə.

Ziansura rajkomol raвotniktəre вьnan 3-4 aj elek qəzəp вer „eş“ eşləgən təвlə komsomolka Marysə Matvejevanь eşkə „yrlətələr“. Ul uqa tiklem „Qьdьl jalan“ kolxozьnda komsomol komitetь sekretarь вulьp eşləj ine. Вьnьŋ өsen ul yd vaqtьnda kyp kenə maqtaldь. Rajkomolsьlar ip. Matvejevanьŋ artaвan eşendə jardam itəhe, uqьtalь, yterəhe urьnda unь unan alalar həm rajkomolqa storazixa itep „yrlətep“, kyrələtə unьŋhd xəldə qaldьralar. Xatta rajkomol uqa kvartir taвьp вirev sarahьn da kyrməne. Əle вulha rajkomolda qunьp jөrej. Unьŋ uqьvь turahьnda ujlavsь la juqlьqьn əjteptə torahь juq.

Ziansura rajonьnda вөtəhe 60 komsomol tөvge ojoşmahь вulьp, şulardьŋ tik ikehendə genə qьddar eşləj. Qatьn-qьd propagandistar өsevdər genə.

Qatьn-qьd jəştərdən kvalifikatsialь eşselər—traktoristkalar, komвajnerkalar ədərləv вьl вik mөhim eş. Rajonda 2 MTS вar. Ə ularda вer genə traktorist, komвajner, şofer qatьn-qьdda juq.

Rajkomol həm komsomoldьŋ tөvge ojoşmalarь qatьn-qьd jəştərdeŋ talaptarь menən yddərə qьdьqhьnьv, ulardь kəmhetevdərde yddərə aşьv tygel, rajkomolqa moxtazlьq menən mөrəzəqət itevse qatьn-qьd jəştər də jardam taвa almajdar. Vasel'jeva Zoja (elektən ul komsomolka вulqan, hunьnan ni esəndər mexaniceski təşəp qalqan) вer jьldan вirle inde ajrьlqan irenən alimənt ala almaj. Vasel'jeva вьl turala rajkomolqa mөrəzəqət itə. Ləkin вer genə terlə lə jardam osoratmaj. Sovet zakonьn вodovsьnь javapqa tarttьrьvda komsomol ojoşmahь ujlap ta qaramaj.

Komsomolka Məsəlimova Səqyrə 1936 jьldьŋ ijylendə VLKSM Өlkə Komitetь ergəhendə ytkərelgən qatьn-qьd jəştər kursьn вөtөrep qajta.Qajtьv menən ul вьl turala rajkomolqa əjtə. Ləkin, өmyrmən qatьn-qьd jəştər turahьnda qajqьrtьv tojqohon juqaltqan həm xəterhed jetəkselər вьnь la onotalar. Unь la yddərenəŋ iqtiвarьnan sittə qaldьralar. Nadan həm əd gramotalь qatьn-qьd jəştərdeŋ uqьvь ojoştorolmaqan.

Вьl fakttar Ziansura rajkomolьnьŋ (sekretarь iptəş Əmiref) qatьn-qьd jəştər arahьnda eşləvdə qəfev itməŋlek xərəkəthedlek kyrhəteven aŋьqlajdar həm unь VLKSM Ydək Komitetь qarardarьna, qatьn-qьd jəştərdeŋ 1-se Өlkə sjezь həm rajon konferensialarь qarardarьna kire ajlanep qararqa məzвyrləjdər həm ular вьnь eşlərgə tejeştər. **S.**

Воzajaz rajonь tulь вulmaqan urta məktəpteŋ 6-7-se sьjnьftarьnda uqьtьvsь otlicnitsa Jamalidinova Fatьjma.

(Urazвaxtin fotohь).

„Вatьr jeget“ həm unьŋ jenəjəttəre

— „Min utta janmaj, hьvda вatmaj torqan jeget“ tip şapьrьnьvsь Avrar Qilvanoftьŋ jenəjət tarixe вerense tanьşьv vaqtьnda kyptər өsen xas вulqan tatlь hyddərdən, matur vəqədələrdən başlana. Ul jaratqan qьdь Tənzilə aldьnda вөtə „jəşren“ xistəren, „qatmarlь“ fekerdəren asь, „komsomollьq namьъ menən əjtəmen ki, min hine вөxetle itergə teləjem“ tip вөtə tyвənselek menən uqa jalвardь.

Unьŋ ismenə arnap kyp xattar həm zapiskalar jadьldь. Ular вөtəhe lə ike jəş tarafьnan tədələşək kyŋelle sem'ja turahьnda, matur vəqədələr menən ьşandьrьlqan вerdəm tormoş turahьnda hejləjdər ine.

Alqa qujьlqan maqsat ydeŋeken ala. Avrar Qilvanof menən Tənzilənen sem'jalь tormoşo başlana. Ləkin вerense kөndərdən ykQilvanof yd vəqədələren „komsomollьq namьъ menən əjtəm“ tigən ьşandьrьvdarьn вьsьratьvdan başlaj. Вergə tormoş menən ytkən hər kөn irlek namьъьn tyвənəjtə torqan jenəjəttər sьnjьrьn odajta kilə. Iŋ başta Tənzilənen uqьv jorttarьna, kluв həm вaşqa jəmqəqət urьndarьna вarьv xoquq Qilvanof tarafьnan ojathьd rəveştə kiələ. Kyp tapqьrdar Tənzilə asь tuqmavdar, məsxərələvdər aьtьnda qala. Qilvanof komsomolelьq, jetmənə sovet uqьtьvsьhь вulьv ismen tulьhь menən yd sem'jahьnda ajaq aьtьna taşlap qatьn-qьddarqa xamdarsa qaraştьŋ huŋqь sigenə jetə, unan nisek вulha la anhat aralaвьv həm jorttan qьvalav julьna вaьa həm вьl teləgenə lə īreşə.

Komsomol aqzahь həm sovet uqьtьvsьhь, sovet grazdanь вulьv ismen вьsьratьvsь вьl xəsrət irdeŋ, qatьn-qьd өtənən ojathьd rəveştə kөləve həm məsxərələve his şikhed вьndaqь komsomol ojoşmahьna kil kyləmdə xөkөm iteleve aьtьna alьnьrqa, qatьn-qьddardьŋ xoquqtarьn haqlavqa saqьrьlqan sovet organdarьnьŋ eşendə tiđ jynələş taвьrqa tejeş ine. Вьl eşteŋ Qaridel rajon prokurorьna вirelevenə inde odaq qьna vaqьt ytte. Prokuror вьl eştən ydydən sitlətep rajon militsiahь aşa Вaj ucastkahьndaqь militsia inspektorь Qəlimjanofqa tapşьra.

Ləkin 1936 jьlda вirelgən eş ələ вulha hudьla. Əle вulha qəmhed həm qatьn-qьddar xoquqьn jaqlav tojqohon juqaltqan tikşerevsələr qulьnda tavşala вirə.

Вьl rəveştə qatьn-qьddarqa xamdarsa qarav jenəjəttəren tikşerevdə Qaridel rajonьndaqь iъ kitkes qəmhed qaraşqa qajsan hun sik qujьlьr? Вьnь вed вerense sirattа rajon prokurorь iptəş Kilmitoftan horajвьd.

Q. Nasыjrof.

Redaksianan: Şul uq horavdь вed VLKSM-dьn Qaridel rajkomь aldьna qujaвьd. Qatьn-qьddardь teləhə ni tiklem məsxərələvse Qilvanof Avrar kevek poşləktər, odaqmь „вed utta janmaj, hьvqa вatmaj torqan jeget“ tip вer jədahьd qala kilerdər.

Вaşqortostan prokurorьnan, qatьn-qьddardьŋ zaloвalarьn, ajrьmsa вьna вьl juqarьla kyrhətelgən eşte tikşerevdə Qaridel prokuroturahьnьŋ qəmhedlek kyrhətevenə iqtiвar itevən horajвьd.

FAŞISTIK GERMANIALA.

FAŞISTIK KAZARMA—„JƏŞTƏRDEŊ MƏKTƏВE“

Oşo jьldьŋ aprelendə, Germaniaпьŋ вөtə jəştəren məzвyri tərtiptə „Gitlerjugend“ (Germaniala jəştərdeŋ faşistik ojoşmahь) qa inergə məzвyr itə torqan 1936 jьl dekaвr zakonь kөsenə inə. „Gitlerjugend“ tьŋ „jetəksehe“ Bal'durfon—Şirax—jənəhe, rəsmi tyrdə kypselege kyptən inde „Gitlerjugend“ ojoşmahьna ixtiari rəveştə вerləşkənlektən, вьl zakondь sьqarьv tik „ьsьnan da kyptən jəşəp kilgən polozeniene“ ofitsial' „raвlav“dь qьna kyrhətə tip raвlaj.

Ьsьnan da eş nisek tora hun?. Xəderge kөndə German imperiahь jəştərenen jetəksehe „вulьp iъəplangən şul uq Bal'dur fon—Şirax ydeneŋ sьqьştarьnьŋ вerəhendə „Gitlerjugend“ tьŋ tə'şiren kөsəjtev өsen „вьl ojoşmaqa ələgəsə qatь tərвiəgə həm xərвi ruxtaqь sьnьqьvqa tartьlmaqan jəştər өləşen вьqьtьv“ zarur tip tanьrqa məzвyr вulda. Katolik jəştər massahь ələgə tiklem „Gitlerjugend“ safьnan sittə вuldьlar. Hər tөrlə məzвyri saralarqa, jəştərgə həm ulardьŋ ata-əsələrenə jahala torqan fizik həm moral' qььsmdarqa qaramaъtan, xedmətsən jəştərdeŋ kyp өləşə „Gitlerjugend“ qa вarmanь. Sport jəştəre yddərenen ojoşmalarьn unifikatsialaвьrqa qarşь nьqьşmalь rəveştə kөraşte. Elekke „Vundişenjugend“tьŋ (jəştərdeŋ вurzuaz turist kul'tura ojoşmahь) oppozitsion eşməkərlege вьl ojoşma qərsə „Gitlerjugend“ qa qusьlqьn вulha la, ələgə tiklem jəşəp kilə. Jəştər massahьnьn nastroenieləren kyrhətə torqan konвajş Germanialaqь вer rajon вik xarakterlь вulьp tora. Вьnda „Gitlerjugend“ ta ofitsial rəveştə hanalqan 80 keşenən tөrlə soвranielərgə ni вarь 10—12 genə keşe jөrej. Ajrьm saralar kyrelgən saqta həm ajrьm vaqiqalarda la jərəvselərdeŋ hanь 20 keşenən artmaj. Вьndaj miвaldardь вik kyp kiltergə mөmkin. Aşьq ki, вьndaj xəldərdə „Gitlerjugend“ huqьş ministerstvohь tarafьnan ydenə jəklətelgən вurьstarьn ytəj almaj. Ə вьl вurьs faşistik qorallanьv temptarьna jarajьşlь rəveştə jəştərdə jaŋь вaъьp alьv huqьşьna massovьj kyləmdə ədərləvdən tora. Faşistar tarafьnan ədərlənə həm propagandalana torqan jaŋь ylтerəştər өsen texnik jaqtan həm han jaqьnan qevətle armia kərək, həm şulaj вulqas nemes jəştərenə dəjəm həm вaşьsa huqьş ədərlegə kərək вula. Jəştərdə tərвiəlev eşen alьp вarьvsь faşistik feldfeвeldərgə вirgən yddərenen instruksialarьnda generaldar вьl turala вьnan вer nisə ajdar elek вulqandaqьqa qaraqanda la asьqьraq həjləjdər. Generalnьj ştaвьŋ ofetsers X. Ştelrext (jəştərdeŋ fizik ədərlek vedomstvo jetəksehe) 1936 jьl 1 dekaвr jaŋь zakonь iqlan itelev ajqanь matвuqat vəkildəre menən besedala: „Gitlerjugend“tə dəvlətləştərelev julь menən „trudovьj povinnost“ lagerdarь menən armia cəstəre arahьnda ajьrma вildəle dərəzələ вөterələr, tip əjtte.

Germanianьŋ Generalnьj ştaвь jəştərdeŋ armiaqa, jəştərdeŋ faşistik ojoşmalarьnda alьnqan xərвi вelem menən qorallanqan kileş kilevdəren talap itə. 10 jəş menən 18 jəş arahьndaqь jəştər „Gitlerjugend“ safьnda daimi xərвi muştraqa tartьlalar. 18 jəştən вaşlap, jəş jeget, „xeđmət povinnost“ lagerdarьnda вulьp, jartь jьl esendə inde rekurt sьjfatьnda, unan hun armiaqa 2 jьlьq xeđmətkə kysev өsen, tulь xərвi şlifovka ala.

Faşistik jəştər ojoşmahьnьŋ xərвi muştra (xərвi ədərlek) programmahь nindəj?

Ştelrext „Jəştərdeŋ xərвi tərвiəhe“ tigən ydeneŋ kitaвьnda вьl horavdarqa вik ike fekerlekhed javap вirə. Ul „haldattьŋ ideal sьrajь“ turahьnda, „jəş вьvьndьŋ ojo əlgə вujьnsa tərвiəlenergə tejeşlege“ turahьnda hejləj... „Huqьşьr alьv rux tənjaq rassanьŋ ruxь... Ul jьraqqa xərəkət itə. Ul tənjaq rassanьŋ xazinahьnьŋ, jənen təşkil itə. Вьl rux dingeddərde jeŋhen, havanь huqьp alьn... Ul ydeneŋ ut səsə torqan orudielarь jardamь arqьlь jerdəge xalьqtardьŋ gospodinь вulьъ“ ti.

(Davamь 4-se вittə).

Qьđьl armia komsomol eşselәre kəꞑəşməhe

15-se apreldә Qьđьl Armia komsomol eşselәrenen вөtә Rossia kəꞑəşmәhe asьldь. Kәꞑәşmәlә artelleris, tankist, ljotcik, morək, svəzis, vojeskaльꞑ вөtә tөr rавotniktәrenən delegattar qatnaştь.

Kəꞑəşməne RKKA пьꞑ politupravleniehe nacal'nige, вerense ranga armieski komissar ip. Ja. B. Gamarnik astь. Ul VKP(в) УK plenumь qarardarьnan sьqьр komsomoldьꞑ jəştər arahьnda propaganda eşe, tərвiə eşe вujьnsa torqan вurьstardь kyrhәtte.

Qьđьl Armiala komsomol eşselәrenen вurьstarь turahьnda doklad menәn RKKA пьꞑ politupravlenie nacal'nige urьnвaвarь ikense ranga armieski komissar ip. Osepjən doklad jahanь.

Kəꞑəşmәlә вer nisә kөn вujьnsa qatnaşьр həjləvdər həm seksiaqa вylenep eşlәvdәre davam itte.

Вьnan huꞑ kəꞑəşmə seksia jetəkselәrenen sьqьşьn tьnlanь. Seksia jetəkselәre, seksia kəꞑəşmәhendә qaвul itelgәn praktik təqdimdərendə armiala komsomoldьꞑ politik aqartьv eşe tөр formala: VLKSM-dьꞑ ustav, programmahьn өjrənev tunərəge həm partia tarixenen nigeđ momenttarьn өjrәnev julь menәn вarьrqa tejeşlekte вelderđe.

Armia komsomoldьꞑ politik aqartьv eşe menәn VLKSM-dьꞑ Уđәk Komitetь вjurohь jetәkselek itәsәk.

Kəꞑəşmə armia komsomolьпьꞑ xərвi texnik uqьvdarь turahьnda вik mөhim qarar qaвul itte. Qarar nigeđendә komsomoldьꞑ armiala xərвi eşenen nigeđe вulьр zapas mladşьj komandir həm lejtenantlьqqa imtixan вirev toroŗqa tejeşlegen kyrhәtte.

Kəꞑəşmə seksialardьꞑ təqdimdәren qaвul itkәndәn huꞑ iptəş **Gamarniktьꞑ** jomqaqlav telmәre tьnlandь. Iptəş Gamarnik уđenen telmərendə armia komsomolьna uјavlьq həm taqь la uјavlьq kərəklegen ajrata hьđьр ytte. Iptəş Gamardik sьqьşьnan huꞑ kəꞑəşmə javьldь.

N... Qьđьl Armia cəsenđəge Qьđьl armiestәr muzьkal tvnərəgenen zanatie vaqtь. (Urazвaxtin fotohь).

JAĐQЬ-JƏJGE FIZKUL'TURA SEZONЬ

Өfөləge jađqь-jəjge fizkul'tura sezonь пьqlap maj ajьnan вaşlana. Вьl eştə вerense ojoştorov saralarь вulьр вerense maj вajrəmьna əđerlek tora. Xəđer sport kollektivtәre həm jəmgiəttərendə вerense maj paradьna həm kyrgəđmә fizkul'tura jarьştarьna qьđьv əđerlek вara. Вerense maj paradьna fizkul'turniktәr уđđәrenen əđerlekle kolonnalarь menәn sьqasaqtar.

2-se majđa „Dinamo" stadionьnda, futвol, вosketвol, volejвol həm jeꞑel atletika вujьnsa kyrgəđmə вajram jarьştarь вulasaq.

Maj вajramьnan huꞑ jəgerəş вujьnsa ojoştorolasaq kross kyꞑelle gena ytergə teįeş. Kross 500-1000 metrđarqa ojoştorolop, tərlə kollektivtərđən 1000 dən artьq fizkul'turniktәr qatnaşasaq.

12—18 maj aralarьnda, jəjge xərвi sport sezonь asьlasaq. Qalanьꞑ stadiondarьnda, вьl osor şulaj uq tərlə jarьştar menәn вildәlәnәsәk.

Maj ađaqtarьnda qala həm rajon velosipedsьlarьпьꞑ jarьştarь ytkәrelәsәk. Qala həm rajon jarьştarьnda aldьnqьlьqtь alьvsьlar ijyn ajьnda, Өfөgә, velosipedsьlardьꞑ Вaşqortostan sljotьna jьjnalasaqtar. Вьl sljotta şulaj uq tərlə jarьştar (protivogazda jarьşьv, atьş həm vejokross h. в.) ojoştorolasaq. Вaşqortostan jarьşьnda jenevsәlәr, Məskәvđә вөtә sojuz kylәmendə вerenselek өsөn ojoştorolqan jarьşqa вarasaqtar.

Ijyn ađaqtarьnda jəđəv jarьşь ytkәrelә. Aldьnqьlar, şulaj uq Məskəvgə вөtә sojuz jarьşьna jeвәrelәsәktәr.

Jəjge sezonda kolxoz fizkul'turniktәrenen rajon, өlkə sportakiadalarь вulasaq. Şulaj uq Вaşqortostan fizkul'turniktәrenen Mordva, Tatarstan, Udmurd өlkәlәre fizkul'turniktәre menən osoraşьvdarь kөtelә.

N. J.

SSR Sojuzьпьꞑ gəzəp kartahь

Məskəv zavodtarьпьꞑ вerehendə Sovettar Sojuzьпьꞑ kartahьna montaz tamamlandь. Вьl karta 22,5 kvadrat metr đurlьqьnda вulьр, Mazajecski ьsul menən tərlə təвtəge qimmətle taştardan eşləngən.

Kartala 11 Sojuzdaş respuвlikalardьꞑ вaşqalarь dur jondođ menən вildələngən. Вaşqala—Məskəv вildəhe өвtənә вrilianttan eşləngən uraq, sykeş, qujьlqan. Dingeđ, jьlqa həm kyldər qarasqьl həm kykhel lazurita menən вildələngən. Aq altьnqa manьlqan kəmeş seltər, sojuzdьꞑ timer julь transportь seltәren kyrhәtep tora.

Karta 79 ajrьm өlөştən tora. Вьl karta Məskəvđə asьlasaq „Sotsializm industriahь" vьjstovkahьna quјьlqanqa tiklem, Parizdaqь xalьqara vьjstovkaqa qujьlьrqa ujlanьla.

Ljotcik Golovin arktek osoşto uꞑьşlь tamamlanь

Rudol'f atavь. 19-sь aprel. „SSSR—N—166" samoljotь 17 səqət 5 minutta Rudol'f atavь aerodromьna iꞑənhav kilep jette. Samoljot Zilanie вorononan atavqa tiklem juldь 3 səqət 30 minut esendə ytte. Samoljot jul urtahьnda qarşь iꞑkən kөslө jelgə osoranь.

Rudol'f atavьna jetev menən ljotcik Golovin iptəş Məskəv—Xalmaqori—Narian—Mar—Matcki Şar—Zilanie вorono—Rudol'f atavь marşrutь вujьnsa 4 meꞑ kilometr samahь ođonloqtaqь arktek osoşto tamamlanь. Samoljat вьl juldь 24 osov səqəte esendə tejerlek ytte, fakta iꞑə osoşta 29 kөn вuldь. Meteorologia şarttarь nasar вulьv səвəple ljotcik Golovinqa aerodromdarđa ođaq tuqtalьр tororqa turь kilde.

Iptəş Golovin вьl trassa вujьnsa вerense tapqьr osto həm meteorologia şarttarь nasar вulьvqa qaramaꞑtan uꞑьşlь tamamlandь.

FAŞISTIK GERMANIALA

Faşistik kazarma—„jəştərđeꞑ məktəвe"

(Davamь. Вaşь 3-sə вittə)

Hөzym itev, talav, вaꞑьр alьv huqьşь tik Sovettar Sojuzьna qarşь qьna tygel, вəlki Jevropaпьꞑ demokratik ildəren qьjratьv həm jaꞑь territorialar вaꞑьр alьv maqsatьnda la—вьna faşizmdьꞑ plandarь nindəjdər, вьna ular tarafьnan jəştər nisek iərвiə itelər.

Ispaniala faşistar вomвahьnan ylgən qatьn-qьđđar, вalalar həm qarttardьꞑ gəvdələre faşistik Germaniaпьꞑ nindəj juldar menən „вөtə donja gospodinь" вulьrqa tələgənlegen həm xalьqtarqa, qismən ispanialьlarqa „ulardьꞑ rasavoj xarakterđarьпьꞑ уđenselegen" nisek aꞑlatqanlьqьn kyrhətə torqan iꞑ jaqşь illystratsia вulьр xeđmət itələr.

Jəştərđe qolloqqa teşerəvse faşistar уđđәre tarafьnan sьqarьlqan zakondar jarđamь menən jəştərđe вujhondororqa mөmkin tip hanajđar. Antifaşistik həm faşistik tygel jəştər *уđđәrenen talaptarь, xoquqtarь өsөn kөrəştəren, demokratia həm progres* өsөn вulqan kөrəştəren tuqtatmaꞑtar. Şuqa kyrə jəştərđeꞑ faşistik tərвiəselәre jəştərđeꞑ уꞑə вarqan qarşьlьqtarьn вaꞑьv өsөn jaꞑь metodtar eşləjđər. Вьl maqsat menən jəştərđe xөkөm itev өsөn ajrьm dissiplinarnьj kodeks həm xatta уđđәrenen sud organdarьn tөđəjđər. Antifaşistik həm faşistik tygel jəştərgə faşistar „qurqьnьslь jəştər"... itep qarajđar. Вьndaj jəştər өsөn ular ajrьm ucrezdenielər tьvdьrьv өвtəndə eşləjđər. Вьnda uпьꞑ өвtənən daimi kontrol' həm kyđətev qujьlasaq. Вьl, oppozitsion antifaşistik həm faşistik tygel jəştər faktik xəldə konsentratsion lagerđar həm tөrmə şarttarьnda qujьlasaq tigən hyđ.

Xərвi ministrstvonьꞑ jaꞑь ustanovkahь nigeđendə вөtə jəştərđe militarizatsialav havalardьꞑ teləhe nindəj vaqtьnda вulhьn huqьş вelemə ytkәrergə mөmkinlek вirə torqan maxsus вylenep qujьlqan kazarma вinalarь la talap itə. Вьndaj jəştərđe вalalardьꞑ hanьn kyвajtev өsөn „Gitlerjugend" jetəkseleqe ojo ljьldьꞑ вaşьnan вirle „jəştər өjə tьvdьrьv өsөn" „Gitlerjugend" tөđəv jьlь lozungtarь aꞑtьnda qьđьv propagandə həm aqsa jьjnavđar alьр вara. Jer ucastkalarь hatьр alqan xeđmətsəndərđe tuqmap jьjnalqan nalogtarđan вildəle humma вylenə. *Jəştər həm eşheđđər mөzвyri tərtiptə вьl jorttarđь tөđəv menən məşqyldər.* Ulardьꞑ xeđmattərе tylənməj.

Germania faşizmь jəştərđe taqь la вer „вylək" menən „вəxetlelənderđe". Вeđ „Adol'f Gitler məktəвe" tip atalqan nəmənə tьvdьrьvđь kyđ aldьnda tota torqan zakon turahьnda həjləjвeđ. Вьl məktəptər turanan-tura faşistik partia nadzorь aꞑtьnda jəşəjəsəktər. Faşistar вьl məktəptərđeꞑ plandarьn qьna tygel, вəlki şulaj uq pedagogtar sostavьnda kyđətələr. Вьl məktəptərgə tik „Gitlerjugend" aqzalarь qьna qaвul itelər. Məktəptə uqьv tyləvhed вulьр, məktəpte tamam itevselərgə ekzamin hunьnda „dəvlət həm partia apparatьndaqь teləhə nindəj urьnqa irekle ytevgə" jul asьla. Faşizm Germanialaqь məktəptərđe həm juqarь uqьv jorttarь kazarmalarqa həm paradtar ytkərev өsөn вulqan majdandarqa əjlənderđe. Ul jəştərđe tərвiə itevđə nađanlьqtь, varvarstvanь, kul'turanь kyrə almavsьlьqtь „jetəkse prinsip" itep quja. Вьl вөtə eşməkərlek şul tiklem qot osqos ki, faşistardьꞑ xuzalьq direktordarь Şaxt kiləsəktəgelərgə qjlmi almaş turahьnda уđenen „qajqьrqanlьqьn" əjtep haldь. Ular juqarь uqьv jorttarьnda uqьvsьlar hanьпьꞑ jartьhь qьꞑqarqanь, ə studenttar arahьnda xeđmətsən jəştərđeꞑ taqь la adajьv turahьnda endəşmajđar. Ular „Adol'f Gitler məktəptərenen" jəştərđeꞑ „hajlanma" qatlamdarь өsөn вildələngən вulьvьn, вьl məktəptərđen qəməldə kadet korpustarьпьꞑ jaꞑь tiвь вulьvьn həm вьnda kyвehensə ere faşistik cinovnik həm вjurokrattarьпьꞑ вalalarь uqьjasaqьn endəşməjđər. Вьl məktəptərđen uqьvsьlarь uqьv kursьn ytəv həm faşistik məktəptə өвtəlmə ike jьl ytkərev menən partia həm dəvlətten „faşistik jetəkselərəen" maxsus korpusьn təşkil itəsəktər.

Xəđerge vaqьtta Germaniala „prozvodstvo jarьşьnьn" nəvвəttəge komediahь вara. Faşistik demagogtar, imeş ular jəştərđeꞑ kiləsəge turahьndaqь məs'ələlər menən qajqьrtьv alьр вarьvđarь turahьnda tə'ꞑir tьvđьrьrqa matasalar. Ləkin faşistar вьnda məвələn, 1936 jьlda uqьvdarьn tamamlaqan 1,2 million jəştərđen 350,000 keşe вөtөnləj eşheđ qalqanlьqьn jəşerələr. Ular uqьvdarьn tamam itevse jəştərđen 70 prosentь hөr jьl eşheđlekkə xөkөm itelgənlegen jəşerələr. Faşistardьꞑ „avtoritetь" hanalqan doktor Вusol'd „Das Junge Dejsland" zurnalьnda (N 1,1937 j.) „jəştərđəge professia вuldьrьvьda həm eş tavьvda вulqan ixtiaz вөtөrələrlək tygel" tip taпьrqa məzвyr вuldь.

1936 jьl Dortmund kyrgəđməhenə qujьlqan eksponatdarđa kyrhətevenə qaraqanda avtomexanik вulьrqa teləvse 1,2 million jəştərđen ni вarь 15 nə genə urьn вulьv, ə prodavşitsa вulьrqa teləvse 2,000 qьđđьn tik 350 henə genə urьn вirev mөmkin вulqanlьqь kyrende. Вьlardьn вөtөhe turahьnda la faşistik propaganda həm matвuqat endəşməj. Ləkin faşistik terrorqa qaramaꞑtan, уđenen eş həm professia alьv xoquqtarь, jal həm uqьv xoquqtarь өsөn, tьnьslьq həm azatlьq өsөn kөrəşevse Germania jəştəre tavьştarьn juqarь kytərgəndən kytərə вaralar.

Frits Knitel'

(Qьꞑqartьlьр alьndь).

Redaktor urьпвaвarь:
Q. MURTAZIN.

Өfө „Oktəвr natiskahь" tipografiahь. Вaşglavlit vəkile № 1434

Jəşəhen 1 maj xalьq—ara proletariattьŋ kөstərenə вojevoj smotr!

Вөtə ildərđen proletarđarь, вerləşegeđ!

1937-se jьl
1
MAJ
№ 43 (1090)
Ajrьm hanь
9 tin.

Leninse

VLKSM-dьŋ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala komitetь organь. 12-jьl sьqa.

...„Beđ tьnьslьq jaqьnda toraвьđ həm tьnьslьq eşen jaqlajвьđ. Ləkin вeđ janavđarđan qurьqmajвьđ həm huqьş toqandьrьvsьlarđьŋ udarьna udar menən javap вirergə əđerвeđ“

(STALIN).

Beđđen tuqan ilevedđe jeŋevđərđən—jeŋevđərgə alьp varьvsь, sovet jəştərenen ucitele, dusь həm вəjək julвaşsььвьđ iptəş Stalingə 1 maj kөnөndə qajnar sələm!
Jəşəhen Lenin—Stalin partiahь.

Jaŋь teđelgən Sojuz Respuвlikalarđьŋ partia ojoşmalarь turahьnda

VKP(в) Уđək Komitetьnьŋ qararь

1. VKP(в) nьŋ Qazaqstan kraj ojoşmahьn Qazaqstan kommunisttar (вol'şeviktər) partiahь həm VKP(в) nьŋ Qьrqьzstan өlkə ojoşmahьn—Qьrqьzstan kommunisttar partiahь itep jaŋьnan teđergə.

Qazaqstan həm Qьrqьztan respuвlikalarьnьŋ alda вulasaq siruttaqь partia sjezdarьnda вьl milli kompartialarđьŋ Уđək Komitettarьn hajlavđь ytkərergə.

2. VKP(в) nьŋ Zakavkaz'je kraj komitetьn вeterergə həm Azerвəjzan KP(в) Уđək Komitetьn, Gruzia KP(в) Уđək Komitetьn həm Ərmənstan KP(в) Уđək Komitetьn VKP(в) Уđək Komitetьna turanan-tura вujhondororqa.

3. VKP(в) nьŋ Qara-Qalpaq өlkə ojoşmahьn Уzвəkstan kommunisttar (вol'şeviktər) partiahьnьŋ sostavьna indererqə, Qara-Qalpaq Өlkə Komitetьn turanan-tura Уzвəkstan KP(в) Уđək Komitetьna вujhondororqa.

VKP(в) УĐƏK KOMITETЬ.
23-sə aprel, 1937-se jьl.

RSFSR-qa inevse respuвlikalarđьŋ partia ojoşmalarьn VKP(в) Уđək Komitetьna turanan-tura вujhondorov turahьnda

VKP(в) Уđək Komitetьnьŋ qararь

1937-se jьldьŋ 1-se ijylenən, tyвəndəge: Burət-Mongolia, Daqstan, Kaвardino-Balkar, Qalmьq, Karelia, Komi, Mari, Mordva, Volga вujь nemestəre, Tөnjaq-Osetia, Udmurt, Cecen-Inguş həm Sьvaş avtonomialь respuвlikalarь partia ojoşmalarьnьŋ VKP(в) Өlkə Komitettarьn turanan-tura VKP(в) Уđək Komitetьna вujhondorov tərtiвen qujьrqa.

VKP(в) УĐƏK KOMITETЬ.
23-sə aprel, 1937-se jьl.

ISPANIANAN SSSR qa 1-se maj вajramьna 23 keşelek delegatsia kilde. Ularđьŋ вer өleşə Gvadalaxara frontьnda Germania həm Italia interventarьna qarşь huqьşta вulqan вojestar.

Komandirđarđe həm pogranicnik Qьđьl armiestarđe SSSR ordendarь menən nagradlav turahьnda

SSSR УĐƏK BAŞQARMA KOMITETЬNЬŊ QARARЬ

SSSR Уđək Başqarma Komitetь qarar itə:

SSSR đьŋ dəvlət sik вujđarьn haqlaqanda kyrhətkən natьrlьqtarь həm gerojlьqtarь өsөn nagradlarqa:

QЬĐЬL BAJRAQ ORDENЬ MENƏN

1. K. T. Men'şininde—otdelenie komandire.
2. V. I. Timofejefte—Qьđьl armies.
3. N. S. Krykof—Qьđьl armies.

QЬĐЬL JONDOĐ ORDENЬ MENƏN

1. K. P. Golovinde—otdelenie nacal'nigenen starşi jarđamsьhь.

SSSR УVK predsedatele: **M. KALININ.**
SSSR УVK sekretarь **I. AKULOF.**
Məskəv, Kreml'. 26-sь aprel', 1937-se jьl.

Gor'ki Ismendəge MXAT-tь nagradlav

SSR Sojuzь Уđək Başqarma Komitetь, teatr-xudozestvo ıҙadь өlkəhendə kyrenekle uŋьştarь өsөn M. Gor'ki ismendəge Məskəv xudozestvo akademik teatrđь Lenin ordenь menən nagradlarqa qarar itte.

Jəş planistarđь nagradlav

SSSR Уđək Başqarma Komitetь, muzьjka iskusstvohь өlkəhendə ajrьvsa uŋьştarь өsөn jəş planisttarđan Jakof Zak, Roza Tamarkina, Tatjana Goldfarв, Nina Jemeljanovalarđь „Pocot вildəhe“ ordenь menən nagradlanь.

BOJEVOJ SMOTR KӨNӨ

Вөgөn Berense maj—xalьq-ara proletariattьŋ internatsional вajramь, donja proletariatьnьŋ revolytsion kөstərenə вojevoj smotr kөnө!

Вөtə ileвeđ вujlap вөjөk vatanьвьđđьŋ xeđmətsəndəre, uldarь həm qьđđarь, pionerđarь həm oktəвrəttəre avьđьnan вəxetle tormoştoŋ şatlьqlь jьrđarь jaŋьraj.

Kyđ kyreme jetməꙉlek kiŋ vatanьвьđ, Stalinsel Konstitutsia вajraqь aꙉtьnda eşləvse həm jəşəvse sovet xalqьnьŋ qajnar şatlьqь menən şavlaj, asьq həm kөləs jьlmajьvsь jөđđər menən вalqьj.

Beđđeŋ ileвeđđeŋ jəş вьvьnь 1937 jьldьŋ Berense maj вajramьn вөjөk kommunisttar partiahь, вөjөk julвaşsььвьđ, həjөkle atavьđ Stalin jetəkselegendə sotsialistik jəmqiət teđөvđəge вөjөk jeŋevđər, вөjөk sotsialistik Oktəвr' revolytsiahьnьŋ XX jьllьqьn qarşьlavqa вarqan da, SSSR đьŋ—donja eşsəndəre өsөn qaqşamaꙉ həm вer nindəj đə kөs menən qьjratьlmaꙉ vatanь вulьp пьqьqan şarttarđa qarşьlaj.

Beđđeŋ ileвeđđeŋ jəş вьvьnь өsөn Berense maj jeŋgən sotsializm ileneŋ вajramь вulьp tora. Ul вьl вajramdь Stalinsel Konstitutsianь qaвul itev menən ileвeđđə tьvqan вorolos şarttarьnda qarşьlaj həm вajram itə.

Jerđeŋ altьnan 5 өleşəndə, kapitalistik ildərđəge jəştər Berense maj вajramьn вer qajsan da вulmaqansa avьr şarttarđa, eşselər sьjnfь həm вөtə progressiv xalьqtьŋ iŋ javьz doşmanь, jaŋь huqьş utь toqandьrьvsь, irekle həm demokratianь вьvьv..sьlarđьŋ qot osqos qəhərle tormoş şarttarьnda qarşьlajđar. Eşheđlek həm aslьq, вelgenlek həm вelem alьvđan məxrym itelev—вьna kapitalistik ildərđəge jəştər nəmə menən urattьlьp вьnqandar. Tik ꙉəpkə alьnqan eşheđ jəştərđeŋ genə hanь altь-jete millionqa jetə. Ə ni tiklem eşheđ jəştər qajđa la вulha tamaq tujđьrьv mөmkinlege eđləp tөrle qala həm avьldarda вerəđəmek qьlьp jөrejđər! Eşheđlek arqahьnda keşelek tormoşo menən jəşəvđen вөtə jəmen juqaltqan jəştər uqьv, вelem alьv turahьnda kyđ aldarьna la killerə almajđar. Jьldan-jьl uqьv jorttarь javьla, uqьvsьlarđьŋ hanь kəmi вara. Faşistik Germanianьŋ 10 iŋ ere universitetь həm juqarь uqьv jorttarьnda qьna 1936-jьlda uqьvsьlarđьŋ hanь 16 meŋ 900 studentqa kəmegən. Uqьvđarьn nisek вulha şulaj tamamlaj alqan jəştər đə yđđərenə eş taвa almajđar.

Jөđər meŋləgən jəştər məzвyri xeđmət lagerđarьna ьrqьtьlqandar həm faşistik kazarma şarttarьnda xərвi muştra aşa ytkərelep, faşistik aqьv menən aqьvlanalar. Irek həm xeđmət davlavsь jəştər tөrmələrgə, konsintratsion lagerđarqa tultьrьlalar. Tik вer Bolqariala qьna 1936-sь jьlqa 1 meŋ 500 komsomoles revolytsion eş өsөn tөrməgə xөkөm itelə.

Faşistik Germania həm Italia, Japonia voenşinahь həm вөtə kapitalistik donja yđ ildərendə tьvđьrьlqan avьr xəldən jaŋь huqьş menən sьqьrqa tьrьşalar. Donjanьŋ altьnan 5 өleşəndə kapitalizmdьŋ вyresel zakondarь xөkөm hөrgən ildərđə вeđđeŋ ileвeđgə lə qurqьnьs tьvđьrьvsь davьl tьvđьrьla. Kyk jөđө qurqьnьslь huqьş вolottarь menən qaplanqan. Japonia vojenşinahь getlirselər menən xərвi jəşren dogovor teđөp вөtə Qьtajđь вaꙉьp alьrqa, Tьmьq okean hьvđarьn da yđ xөkөmselegen qujьrqa, Sovettьŋ Alьꙉ Kөnsьqьş jerđəren вaꙉьp alьrqa ьmtьla.

Germania faşizmahь həm unьŋ вujhьnьvsь juldaştarь вulьp вarьvsь faşistik Pol'şa, Vengeriə həm вaşqa faşistik ildər Cexo—Slovakianьŋ məstəqil вulьp jəşəvenə taşlanьrqa, Baltьjq вujь ildəren huqьşьp alьv prigovorь sьqaralar, Sovettar Ukrainahьn həm Sovettar ileneŋ вaşqa jerđəren вaꙉьp alьv planь өꙉtөndə eşləjđər. Unьnsь aj inde faşistik fetnəselər, faşistik Germania həm Italia intervinttarь Ispania xalqьna qarşь qanlь huqьş alьp вaralar. Unьnsь aj inde Frankonьŋ jьrtqьslanqan вandalarь, yđđəreneŋ məstəqillektəre өsөn вatьrđarsa kөrəşevse Ispania eşsəndərəneŋ qanьn qojalar.

Ləkin donja xeđmətsəndərəneŋ həm unьŋ jəş вьvьnьnьŋ kapitalistik sistema həm вөtə progrissiv xalьqtьŋ iŋ javьz doşmanь faşizm tarafьnan tьvđьrьlqan tyđə almaꙉlьq tərtiptərgə вujhьnьp, kiləsək jaqtьnь kyrməjensə ekspluatatorđar aldьnda meꙉkenlek menən вaş ejevselek vaqьttarь inde kyptən ytte.

Xəđer meŋləgən, millionlaqan kөrəşselər həm вөtə progrissiv xalьq вeđđeŋ ileвeđđe, yđđəreneŋ tormoş julьn jaqtьrtьvsь qojaş itep kyrep, вeđđeŋ tuqan ileвeđgə—SSSR qa kyđđəren tekənelər həm kapitalisttarqa, keşelek irken вьvьvsь faşizmqa qarşь kөrəşkə kytərelđelər.

Beđđeŋ tuqan ileвeđ,—Sovettar Sojuzь tьnьslьqtьŋ, demokratianьŋ həm progristeŋ tөp faktorь həm вөtə donja xeđmətsəndərəneŋ vatanь вulьp tora. Şuqa kyrə lə Sovettar Sojuzьna hөzym itev nemest faşisttarь həm Japonia imperialisttarьnьŋ вerense plandarь вulьp tora. Ularđьŋ вьl qanlь eştərendə trotskistik—zinovjefse həm uŋ restavratorđar iŋ jaqşь taвьldьq вuldьlar. Faşizmdьŋ вьl jallanqan вandalarь вeđđeŋ gyzəl ileвeđđe kapitalisttarqa вylgeləp вirergə teləнelər. Trotskise вandittar—Pjatakof, Radek həm вaşqalar өꙉtөnən вulqan protsess SSSR qa qarşь əđerlənə torqan qəhərle huqьş plandarьn вik asьq kyrhətte. Şunьŋ өsөn də sotsializm ileneŋ oьorona qevəten пьqьtьv turahьndaqь Berense maj lozungtarь həm вьl өlkələ artaвanqь eşeвeđ вөtə javьz doşmandarqa—faşisttarqa, trotskisьlarqa həm uŋdar өsөn hələtle iꙉkərtev вulasaq.

Вьna şuqa kyrə lə вeđđeŋ ileвeđđeŋ hər вer jəş grazdanь qorurlьq həm şatlьq menən Berense majđь вajram itkəndə lə вөjөk julвaşsььвьđ Stalinden:

„... Kapitalistik qamav—ul вuş fraza tygel, ul вik real həm kyŋelheđ kyrneş. Kapitalistik qamav—ul вьlaj tigən hyđ: yđendə sotsialistik tərtiptər urьnlaştьrьlqan вer il, Sovettar Sojuzь, вar həm, unan tьş, kapitalistik rəveştə tormoş alьp вarьvđa davam itə torqan kyp ildər вurzuaz ildər вar həm вьl ildər Sovettar Sojuzьna hөzym iter өsөn, unь qьjratьr өsөn, jəki, hər xəldə unьŋ qevəten eđer həm unь zəqifləndərer өsөn uŋaj xəlde kөtөp,—Sovettar Sojuzьn qamap toralar“ tigən hyđđəren пьq xəterđə haqlarqa tejeş. Вьl вeđđeŋ ujavlьqьвьđđь, kyp tapqьrđar juqarь kytərevgə, qəmheđlek, xuşkyŋellelekte, politik huqьrlьqtь tamьrьnan вөtөrevgə saqьra.

Iptəş Stalin вeđđe—proletar internatsionalizm eşenə, вөtə ildər proletarđarьnьŋ tuqanlьq sojuzь eşenə ađaqqa tiklem tuqьrь вulьrqa өjrətə. Вьnьŋ menən вeđ, partia tarafьnan вeđđeŋ sojuzьвьđ aldьna qujьlqan—jəştərđe həm вalalarđь kommunistik tərвiələv вurьsьn ytəvđe kyp tapqьrđar jaqşь ojoştororqa, вөtə eşteŋ internatsional rux menən huqarьlqan вulьvьn tə'min itergə, yđeвeđđeŋ uqьvьвьđ, eşeвeđ menən sotsialistik tuqan ileвeđđeŋ qevəten arttьrьvđa, həjөklə həm jeŋelməꙉlek Qьđьl Armianь пьqьtьvda вөtə kөs həm energia menən eşləvgə вurьslьвьđ.

Berense maj вajramь вөtə komsomol ojoşmalarьn Stalinsel Konstitutsianьŋ, iptəş Stalindeŋ VKP(в) Уđək Komitetь plenumьndaqь dokladьn həm həđөmtələv hyđen kiŋ qatlam sovet jəştəre arahьnda пьqlь propagandalavqa həm iptəş Stalin kyrhətmələren tormoşqa aşьrьvqa вojevoj moвilizatsialanьvqa saqьra.

Zavod—faвriktərđə, kolxoz вaꙉьvđarьnda, həm hər вer eş tarmaqьnda xeđmətkə sotsialistik mөnəsəвət kyrhətep, ileвeđđeŋ aldьnqь keşeləre—staxanofsьlar вulьv, həjөklə tuqan ileвeđđeŋ qevəten пьqьtьv, texnikaqa ejə вulьvđь, вol'şevizmde yđləşterev menən tulьlandьrьv, tuqan ileвeđđe jaqlavqa əđer вulqan tađa, sələmət kөrəşse itep tərвiələv—hər вer jəş keşeneŋ məqətdəs вurьsь.

Jəşəhen xalьq-ara proletariattьŋ internatsional вajramь, revolytsion kөstərgə вojevoj smotr kөnө—Berense maj.

Min başqa şundaj ilde belməjem keşelər irken hulaj torqan

TRAKTORISTKA—QЬĐĐAR, HEĐĐE BERENSE MAJ BAJRAMЬ MENƏN QOTLAJBЬĐ!

Baъъvđan, traktoristka duъtarqa xat

Beđ Qandra MTS nьn 8 qatьn-qьđ brigadahьnьn traktoristkalarь, elkəbeđđen вөtə traktoristkalarьna, donja proletariatьnьn revolytsion вajramь 1-se Majđь qotlap, şatlьqlь sələmeвeđđe jeвərəвeđ!

Ibegeđđəler qьđđar, 1936 jьlqь urozajđь jьjnap вetkəs, elkəbeđđen aldьnqь traktoristkalarь jьjnalьp, unda ikense staxanofsьl jađđь nьqlь əđerlek menən qarşь alьrqa hyđ birgən inek.

Вьna ul ketkən jađ kilep jette. Heđgə xat jađqanda вeđđen kyđ aldььвьđđa kolxozdarđьn jeđərləgən gektar sotsialistik səsev majđanь kyrenep jata. Вьl—вeđđen jaqьn kendərđə jenep sьqasaq krepost.

Beđđen 8 вrigada səsevđe tulь əđerlek menən qarşьlanь. 17-se apreldə „Qьđьl hawansь“ kolxoz ваъьvьnda yđ traktorđarььвьđđьn roldərenə ultьrđьq həm təvge kendə yk, yđ eşeвeđđen jaqşь heđəmtələren kyrđek. **Berense maj** kenəndə вeđ yđeвeđđen вьna şul berense şatlьqььвьđđь urtaqlaşьrqa вuldьq.

Traktoristka **Fazliəxmitova Zəkiə.**

14 ga normanь 25 ga itep səsep unьn menən jarьşьvsь Qərifullina yđ planьn 150 protsentqa ytəne. Ə Fazliəxmitova 33 ga, Qarifullina 31 ga igen səstelər.

Вьl təvge unьşlьqtar, вeđđə Stalinsel 7—8 milliard вot igen esen kerəşten ikense staxanofsьl jьlьn unьşlь xəl itevđə yđeвeđđen ьşanьsььвьđđь taqь la nьqьtь. Şunьn esen вeđ вer-вereвeđgə jarđam itev nigeđendə sotsialistik jarьştь kin jəjelderđek. Həm sezonda STZ traktorь menən 750—800—850 ga jer herevđe jekləmə itep aldьq. Вьl javaplь вurьstь вol'şeviktərsə jenep sьqььvььвьđqa вeđ nьqlь ьşanaвьđ.

Beđ eştə jaqşь eşləv menən вergə, kul'turalь jəşəvđe lə yđ aldььвьđqa qujđьq. Şulaj вulqas вildəle qьđđar, eşləve lə kyņelle...

Đur вajram, Berense Maj kenəndə taqь la şunь əjtəhe kilə qьđđar, вьlar вetəhe lə вeđđen esen вəxet. Вьl вəxette вeđgə kommunisttar partiahь həm Lenin, Stalin jetəkselek itkən вejek proletar revolytsiahь qьna вirđe. Tik Sovettar Sojuzьnda qьna вeđ yđeвeđgə, qasьrđar вujьna iđelep kilgən qatьn-qьđđarqa kin həm irken xoquq ala aldьq. Вьlar вetəhe lə вeđđen kyđ aldььвьđđa. Вьlar вetəhe lə вeđđen ileвeđđen Stalinsel Konstitutsiahьnda jađьlqandar.

Beđđen MTS ta ytkən jьl 24 traktoristka ine. Xəđer вeđ 52. Beđđən kyp qьđđar uqьp jatalar həm kolxozdarđa traktoristka вulьrqa teləvse qьđđarььвьđ kyptər.

Beđ yъəвeđ həm kyвəjəвeđ. Əgər đə xalьqtarđьn doşmandarь вeđđen вəxetle ileвeđgə hezym itergə teləhələr, вeđ yđeвeđđen sotsialistik ваъьvđarđaqь iptəştəreвeđđen, aqajdarььвьđđьn, irđəreвeđđen postarьn almaştьrьrqa əđerвeđ.

Şulaj qьđđar—heđđen вetəgeđgə lə Berense Maj sələme!

Yđegeđđen eş həm jeņevđəreged turahьnđa вeđgə xat jađьp toroqođ.

Qandra MTS nьn 8 qatьn-qьđ traktor brigadahьnьn traktoristkalarь: **Fazliəxmitova Z., Qərifullina S., Battalova, Əxmitova, Səqitova, Bat'alova, Şərəpova, Abdrafiqьva.**

1935-se jьldьn aprele ine. Min Əfə parovoz—vagon remontlav zavьdьnьn jьjnav sexьnda eşləj вaşlanьm.

Başta stanoktar, remindərđen zьrьldavь, motor geveldəvđəre həm keşelərđen kelev, hejləşevđəre menən tьn alqan sextar minə jat tojoldolar. Kendər artьnan kendər ytte. Min də zavod tormoşona teşenə həm yъə вaşlanьm.

Staxanofsьlar qozqalьşь, derəъəgə minen staxanofsь вulьrqa teləvem mine kyвerək həm tərənerək itep yđ aldьma uqьvqa вəjləne. Min eşte kitaptan həm tere keşelərđən ejrəndem. „Parovoz“ tigən kitap minen qulьmdan teşməne. Zavodta uqьv, yъev esen memkinlektər kyp, tik yđen genə tьrьş вul. Xəđer parovozđьn min вelməgən eleşə juq tejerlek.

Ə, minen kiləhe perspiktivam parovozda maşinist вulьv. Şuqa kyrə lə min yđemden aldьma alqan вьl hejgən professia вujьnsa kvalifikatsianь kytərev, uqьv eşenə taqь la nьqьraq вireldem. Dokladtar, desput, leksialar tьnlarqa jerev, kitap uqьv xəđer minen tormoşomdon ajrьlmaъ eləşə вulьp tora.

Maqtanьp əjtməjem, ləkin min xəđer yđ eşemden xuzahь. Juqarь eş kyrhətkestəre вirev esen min kollektivtə maqtalьp tanьldьm.

Ber dana val həm prevod eşləv esen 9 səqət vaqьt вirelə ine. Вьl normanь min 3-4 səqət esendə ytəj вaşlanьm.

Minen gruppala əle eş tərtiptərenə teşenəp jetməgən, ə jьş qьna yđenen вьna şui вelməvlege menən eşləp sьqarьv ramlьqь kimələn tyвənəjtevgə səвəpse вulqan jəş вer keşe вar ine. Min unь yđ kyđətevem aъtьna aldьm. Unьn menən duъ вuldьm, uqa hər вer ađьmda jarđam ittem. Yđem menən вergə dokladtar həm leksialar tьnlarqa jerettem. Texnik əđəвiət kitaptarь taвьşьp вirđem. Xəđer Vladimir вetenləj вaşqa вuldь. Yđenen kenlek normahьn 150—200 protsentqa tiklem ytəj. Kyptən tygel genə komsomolqa la inde.

Beđđen gruppala duъlьq həm вerđəmlek вarqan hajьn nьqьj. Tatьv həm вerđəm eşləjвeđ, kyņelle jal itəвeđ.

Qemyмən вьl ike jьl turahьnda min unь, yđem esen вelemde, texnik gramotalьqtь həm proizvodstvo kul'turalььqьmdь yъterev jьldarь вuldь tip əjtə alam. Вьl vaqьt esendə min вer nisə tapqьr вyləklendem.

Min ileвeđđen xeđmətkə, вelem alьvqa, jal itevgə вirelgən xoquqь həm memkinlege menən uralьp alьnqan вəxetle tormoşta jəşəjem həm unь tulьlьnsa fajđalanam. Вьna şuqa kyrə lə tьvqan ilemdən də qimməterək, minen esen вer ni juq. Bik tyвən, ađ gramotalь вulqan вer keşene, şavlь proizvodstvo kollektivenə alьp, dəjəm вelemle, texnik gramotalь, kul'turalь proizvodstvennik itep tərвiələgən ilemđe nisek jaratmaъьn inde!

Şuqa la min unь haqlarqa hər vaqьt əđer toram. Kykrəgemdəge GTO həm PVXO znacoktarь вьnьn вildəhe вulьp toralar.

Komsomoles—staxanofsь:

Nurqəlejef Ş.

★

TUQAN ILEBEĐ SIGENDƏ

Beđ haqta....

Bəgən ... pogran otrəde вer sit il kontrrazvedkahьnьn đur agentьn ketə. Şpiondь totov hər вerehenen namьъь eşe.

Oxrankala вer nisə jьl ejrəngən xəjləkər həm təzriвəle şpion вьl urьn aşa sikte ytergə вer genə tapqьr ьntьlmanь. Ul pogran otrəde artьnan kyđətte. Şul urьndьn hər вer jeren, tunqan jьlqanьn hər вer jeren ejrənde.

Təndərendə agent jьlqa вođona sьqa, ajaqь menən ваъa, ajaq tavьşьnьn kypme alьъqa kiteven tьnlaj, jьlqa jarđarьnda ođaq tora həm et kevek havanь iъkəj, unьn artьnda kontrrazvedka tora, unьn qulьnan kyp jeptər huđьlqan.

Xəđer, ođaq əđerlektən hun, agent sikte sьqьrqa ьntьldь. Şpion ... zastavahьnda yđen totorqa əđerlanələr tip, ikense jul menən kitergə qarar itte.

Unьn вьl xəjləhen pogran otrədten komandovaniehe вelep aldь.

Pogranicniktər jeveş jeđə—arьqanlьq, hьvьqlьq həm qurqьnьslь doşman—joqo—menən kerəşep es ten jattьlar.

Sik вođovsьnь pogranicnik Koninko вerense вulьp kyrđe.

Şpion jomoşsal tufliləđə, saвьlitsьl maqarьn qamьş arahьnan tavьşhьđ kitep вara. Koninka unьn qara pol'to, kepkahьnda figurahьn asьqtanasьq kyrə. Şpiondьn вer qulь haqlьq menən genə alqa huđьlqan. Pogranicniktən təzriвəle ytken kyđe mortir вulqanьn kyrđe.

Sik вođovsьnь 15 metrqa tiklem jetkəs, zastava nacal'nige—„tuqta“—tip qьsqьrđь. Вьl qьsqьrьvqa javap itep sik вođovsь jergə jattь həm kerpe kevek qamьştarqa şьldь. Ləkin hun. Koninko qamьş tavьşьn tьnlaj-tьnlaj ten qaranqьlьqьna taşlandь. Ber nisə helkenev menən ul şpion artьnan jetə həm priklad menən huqьp jergə jьqa. Kilep elgəşkən iptəştəre sik вođovsьnьn quldarьn вəjlərgə jarđam iteştelər.

„Totolmaj torqan“ şpion totoldo. Koninkoпь вьl вatьrlьqь esen Sojuz xəkyməte juqarь nagrada **Qьđьl jondođ** *ordenь menən вyləkləne.*

Вьna şunda inde kontrrazvedka „məktəвen“ ytkən şpion sovet sikteren haqlavsь ileвeđđen вatьr ularь pogranicniktərđen ytken kyđenən qotolov memkin tygellegen aņlanь.

Pogranicnik Koninko вьl вatьrlьqь esen Sojuz xəkymətenen juqarь nagradahь—Qьđьl jondođ ordenь menən nagradlandь.

* * *

Вьl вeđđen ileвeđđen terle siktərendə jьş вulьp tora torqan vaqiqalarđьn вerehe. Kapitalistik ildər вeđđen ileвeđgə yđđərenen şpiondarьn, devirsanttarьn, qorotqostarьn jeвərələr. Ular ileвeđđen qevəten jomoşartьrqa tьrьşalar. Ləkin вeđđen pogranicniktər, tuqan ileвeđđen kapitalistik ildər menən qamalqan xəldə sotsialistik jəmqiət teđegənlegen вik asьq teşenəp, il siktəren ytken kyđ menən haqlajđar. Sovet siktəre—ileвeđ esen, Lenin—Stalin eşe esen вirelgən patriottar tarafьnan nьqlь haqlana.

Berense maj kenəndə — Sovet granitsalarьnьn вatьr haqsьlarьna jalqьnlь, Berense maj sələme!

QƏJƏRLEK HƏM BATЬRLЬQ

Rostov—dondaqь orloqsoloq təzriвə sovxozьnda janqьn kilep sьqtь. Sovxoz eşselərе həm jaqьndaqь cəsten вoestarь utqa qarşь kerəş вaşlanьlar. Janqьnqa jьraq tygel urьnda вer traktor eşləj ine. Traktorist jana torqan urьndь herəp janqьndьn julьn eđergə teləgən. Ləkin, janqьn maşinanь solqap alqan həm traktorist qьđьvlьqqa sьđaj almajьnsa jergə jьqьlьp teşkən. Idara itevse вulmaqanlьqtan, traktor jaq-jaqqa ut satqьlarь səsep aşlьq skerttərenə taвa вara. Boes Cervəkof вьl xəlde hiđep aldь. Ul ođaq ujlap tormajьnsa ut esenə taşlandь. Traktorđь qьvьp jette. Jeđə həm quldarь kejevgə qaramaъtan, unь вer sitkə alьp sьqtь. Şulaj itep traktor đa həm aşlьq skerttəre lə janqьndan haqlandь.

SOVET ILENEN OSOVSЬHЬ BULЬV, UL NINDƏJ MAQTAVLЬ EŞ!

Mində kese jəştən yk tьvqan pilot вulьv xialь, sovet jəştəre esen xeđmətkə, вelem alьvqa həm jal itevgə tulь xoquq вirgən tuqan ilde hejev, mine nindəj genə qarşьlьqtar вulmahьn, unь jenep sьqьv dərte menən toqandьrьp uqa qarşь şturmqa alьp вarđь.

Вьnь şturmlavđьn təvge ađьmdarь jaвaj вaşlandь.

1930-sь jьl ine. Mine komsomol ojoşmahь Məskəvđə asьlqan planirestтar əđerləv məktəвenə uqьrqa jeвərđe. Məktəpte 1931-se jьldь unьşlь tamamlap planirest—instruktor вulьp sьqtьm.

Minen aviatsia hьđьqь вujьnsa artaвan uqьvьm, praktik eş menən nəvвətləşə kilde. Məktəpte вeterəp sьqqas 3 jьl Gor'ki qalahьnda planirest—instruktor вulьp eşlənem. Hunqь 1934-35-36-sь jьldar minen esen nьqьşmalь uqьv həm yъev jьldarь вuldьlar. Вьl jьldarđь min Kaktiвeldə (Qьrьm) juqarь planeristar məktəвendə uqьnьm. Вьnan hun Məskəvđə asьlqan paraşutisttarđьn juqarь məktəвen tamamlap pilot—instruktor həm вerense kategoria paraşutist—instruktor вulьp sьqtьm. Xəđer Əfə aeroklubьnda paraşut vьjşkalarь nacal'nige вulьp eşləjem.

Min, ileвeđđen maqtavlь hava flotьnьn вatьr haldatь вulьvьm menən qorurlanam.

Şuqa la partia həm sovet xəkymətе tarafьnan jahalqan вьl xermətte ixtiram itevđe yđemden meqətdəs вurьsьm itep hanajьm. Həm SSSR Konstitutsiahьnьn 133 statjahьnda əjtelgən „vatandь haqlav SSSR đьn hər вer grazdaninьnьn meqətdəs вurьsь ul“ tigəndərđe, sovet osovsьlarьna qьna xas вulqan вatьrlьq həm qьjьvlьq menən ytəjəsəkmen.

Pilot—instruktor həm instruktor paraşutist: **Sokolof Valintin.**

1249 jəş vrac

Oşo kendərđə Ukraina meditsina institutтarьnьn vьjpuskahь вuldь. Вьl vьjpuskala 1 men 249 vrac sьqarьldь. Ulardьn вetəhe lə вerər ajqa sanatoriaqa jal itergə kittelər. Jaldan hun ular rajondarđa eşkə вaşlajasaqtar.

Şul uq institutta kedgə vьjpuskala 2 men vrac sьqarasaq.

Volga—Məskəv kanalьna ekskursialar ojoştorolasaq.

Profsojuzdarđьn Məskəv elkə sovetьnьn leksia—ekskursia вjurohь вьjьl Volga—Məskəv kanalь вujьnsa daimi ekskursialar ojoştororqa ujlaj. Hьv transportь xalьq komissariatь hər вerehe 3 ər jeđ keşe hьjьrlьq đur kater вildələp quja.

Proizvodstvonan ajrьlmaj torop Əfə aeroklubьnda pilottar kursьnda uqьvsь komsomolestarđan вer terkem.

Huldan unqa—Lazereva, Osipova (ul pilottar kursьn вeterəp, xəđer pilot—instruktorlьqqa əđerlənə), Moslova, (juqarьla)—Xəmidyllin, Xasanof həm Abdullin iptəştər. (Urazbaxtin fotohь).

1937 JЬLDЬN 1 MAJЬNA LOZUNGTAR

1. Jəşəhen 1 maj—xalьq-ara proletariattьn revolytsion kestərenə вojevoj smotr!

2. Betə ildərđen proletarđarь, вerləşegeđ! Kommunistik internatsionalđьn вajraqtarь aъtьna teđelegeđ!

3. Jəşəhen вetə donjala sotsialistik revolytsia!

4. Sьjnьftaş tьvqandarььвьđqa, faşisttar terrorьnьn qorвandarьna, kapitalizm totqondarьna 1 maj kenəndə вeđđen proletar sələmeвeđ!

5. Faşizm—ul, kapitalisttarđьn həm pomeşşiktərđen eşselərgə həm krəъtiəndərgə qarşь terroristik politikahь. Faşizm—ul, ваъьр alьvsьlьq huqьşь. Faşizm—ul, xalьqtarđь вerehen ikensehenə qanьqtьrьv. Faşizmqa qarşь kerəşkə kestərевeđđe mobilizatsialajьq!

6. Betə ildərđen eşselərе, eşse qatьn-qьđđarь, krəъtiəndərе həm xeđmətsəndərе! Faşizmqa həm huqьşqa qarşь kerəşten xalьq frontьn kinəjtegeđ həm nьqьtьqьđ. Tьnьslьq esen, demokratik ađatlьqtar esen, sotsializm esen!

7. Ispanianьn faşizmqa həm sit il interventtarьna qarşь gerojđar kerəşe alьp вarьvsь eşselərenə tьvqanlьq sələme. Jəşəhen Ispaniala xalьq frontь! Bethen xalьq frontьnьn asьq həm jəşren doşmandarь!

8. Germanianьn revolytsion proletarđarьna вol'şevistik sələm. Jəşəhen Germanianьn geroj kommunisttar partiahь! Jəşəhen iptəş Tel'man!

9. „Beđ tьnьslьq jaqьnda toraвьđ həm tьnьslьq eşen jaqlajвьđ. Ləkin вeđ janavđarđan qurьqmajвьđ həm huqьş toqandьrьvsьlarđьn udarьna udar menən javap вirergə əđerвeđ“ **(Stalin).**

10. Jəşəhen вeđđen tьvqan jeņelməъ Qьđьl Armiaвьđ—SSSR xalьqtarьnьn tьnь xeđmətenen qeđərətle terəge, вejek Oktəвr' revolytsiahь huqьşьp-qađanьştarьnьn toqro haqsьhь!

11. Vatandь haqlav—SSSR-đьn hər вer grazdanьnьn meqəddəs вurьsь ul!

12. Sovet vlasьna toqro вulьvqa, вeđđen вejek sotsialistik tuqan ileвeđgə toqro вulьvqa 1 majđa ant itevse jəş вojestarqa—Qьđьl Armianьn jəş вojestarьna вojevoj sələm!

13. Pogranicnik вojestarqa, sovet granitsalarьnьn ytker kyđle haqsьlarьna sələm!

14. Beđđen tьvqan qeđərətle Qьđьl Armiaвьđ yъhen həm nьqьhьn, texnikaqa ejə вulhьn həm sьnьqhьn!

15. Jəşəhen sovet ljotciktəre—вeđđen sotsialistik tuqan ileвeđđen havalь ьlasьndarь!

16. Jəşəhen SSSR-đьn janь Konstitutsiahь, jeņgən sotsializmdьn həm ьsьn demokratizmdьn Konstitutsiahь!

17. Jəşəhen eşselər həm krəъtiəndər sojuzь—sovet vlasьnьn nigeđe!

18. Jəşəhen SSSR xalьqtarьnьn tьvqanlьq sojuzь həm вejek duъlьqь!

19. SSSR eşse sьjnьfьnьn diktaturahьn—eşse sьjnьftьn вetə jəmqiəteвeđgə dəvlət jetəkselegen nьqьtajьq!

20. Promьjşlennost' həm transport udarniktərenen həm udarnitsalarьnьn kyp millionlь armiahьna, вeđđen ileвeđđen danlьqlь eşselərе вulqan staxanofsьlarqa вol'şevistik sələm!

21. Bejek proletar sotsialistik revolytsianьn 20-se jьlь вulqan 1937 jьldьn xuzalьq planьn ytəvgə həm artьrьp ytəvgə ireşəjek!

22. Promьjşlennostьn həm timer jul transportьnьn ikense вişjьllьq plandь srogьnan alda ytəgən rabotniktərenə sələm!

23. Eşse sьjnьftьn kul'tura-texnik kimələn inzener-texnik xeđmət rabotniktərenen kimələnə tiklem kytərəjek!

24. Jađqь səsev planьn вol'şeviktərsə ytəvselərgə—sotsialistik ваъьvđarđьn staxanofsьlarьna sələm!

25. Kolxozsьlar həm kolxozsь qatьn-qьđđar, agronomdar həm sovxoz rabotniktərе! Jađqь səsevđe elgelə tamamlav həm juqarь unьş esen kerəşegeđ!

26. Jeteşheđlektəreвeđđe tənqitte həm yđ-yđende tənqitte kinerək jəjelderəjek! Eşselər həm krəъtiəndər sotsialistik dəvlətenen qevəten taqь la kyвerək nьqьtajьq!

27. Sovettarqa hajlavđarqa вol'şeviktərsə əđerlənəjek, sovettarđьn eşen jaqşьrtajьq, ulardь eşselər, krəъtiəndər, intelligensia aktivenen janь qatlamdarь menən uratajьq!

28. „Massalar menən вəjləneş, вьl вəjləneşte nьqьtьv, massalar tavьşьna qolaq halьrqa əđer torov,—вol'şevistik jetəkselekten kesə həm jeņelməъlege вьna niđə“ **(Stalin).**

29. Sovet vatanь aldьnda yđ вurьsьn namьъ menən ytəvse raвotniktərgə—fən həm texnika, iskusstvo həm əđəвiət rabotniktərenə sələm!

30. Jəşəhen SSSR-đьn dəvlətte idara itevđə, ilden xuzalьq həm kul'tura eştəren idara itevđə aktiv qatnaşьvsь tin xoquqlь qatьn-qьđь!

31. Tađa, şat tormoşlo, yđ vatanьna вirelgən sovet вalalarьn yъterəjek!

32. Pionerđar həm pionerkalar, вelemgə ejə вulьqьđ həm Lenin eşe esen kerəşse вulьrqa ejrənegeđ!

33. Sovet ilenen maqtavlь fizkul'turniktərenə həm fizkul'turnitsalarьna 1 maj sələme!

34. Jəşəhen komsomol toqomo—вol'şeviktər partiahьnьn qeđrətle rezervь həm ьşanьslь jarđamsьhь! Jəşəhen ileвeđđen xeđmətsən jəştərе!

35. Revolytsion ujavlьqtь kesəjtəjek! Araвьđđaqь politik qəmheđlekte вetenləj вeterəjek!

36. Betə həm hər terle ikejeđlelərđe ađaqьna tiklem faş itəjek! Partiaвьđđь вol'şevizmdьn jaqьn kilə almaъlьq kreposьna əverelderəjek!

37. Xalьq doşmandarьn, japon-german-trotskist qorotqostarđь həm şpiondarđь tamьrьnan jolqop taşlajьq! Vatanqa xьjanət itevselərgə ylem!

38. Jəşəhen вetə Sojuz Kommunisttar (вol'şeviktər) partiahь—SSSR xeđmətsəndərenen aldьnqь otrəde!

39. Jəşəhen Kommunistik internatsional—huqьşqa, faşizmqa həm kapitalizmqa qarşь kerəşten jetəksehe həm ojoştorovsьhь! Jəşəhen kommunizm!

40. Jəşəhen Marks-Engels'-Leninden вejek həm jeņelməъ вajraqь! Jəşəhen Leninizm!

Betə Sojuz Kommunisttar (вol'şeviktər) Partiahьnьn Yđək Komitetь.

„JƏŞTƏR—KAPITALISTIK JƏMƢIƏTTƏ XEĐMƏT-SƏNĐƏRĐEŊ IŊ XOQUQHЬĐ ƟLƟŞƟ“ (VLKSM PROGRAMMAHЬNAN).

Kapitalistik ildərđəge jəştər 1937 jьldьŋ Berense majьn ʙəlgenlək həm jəşəv aʙьrlьqtarьnьŋ siktən tьş kesəjgən şarttarьnda qarşьlajđar. „Eşheđlek“ ulardь jarьm as jəşəvgə dusar itə. Xəjerselek həm ʙerəđəklek yŋə, Predpriətielərđə eşləvse yŋmerđər həm jəştər totqarhьđ rəveştə eksploatatsialanalar. Ulardьŋ xeđməttərenə xaq tyləv huŋ dərəzələ tyʙən, eş kenə ođon, xeđmətte haqlav juq... Sotsial aʙьrьvđar esse, krəŋtiən, xeđmətkər jəştərđeŋ fizik kestəren zəƣiflənderələr həm ulardьŋ havlьƣьn jemerələr. Jegettər həm qьđđar ʙelem alьv mɵmkinlektərenən məxrym itelgəndər, eştən sьƣarьlьv, aslьq həm xəjerselek qurqьnьsь aŋtьnda jəşəjđər. Jəştər—kapitalistik jəmƣiəttə xeđmətsəndərđeŋ iŋ xoquqhьđ ɵləşɵ“ (VLKSM programmahьnan).

Faşizm həm dəjəm kapitalistik zakondarđьŋ jəştərgə ʙulƣan qьŋьmь yŋev menən jəştərđeŋ revolytsion kərəştəre qьrqьvlaşqandan - qьrqьvlaşa ʙara. Ularđa, kapitalizm təşərgən aʙьr şarttarđan tik revolytsion kərəş aşa ƣьna, proletariat dektaturahь aşa ƣьna sьƣьv mɵmkinlegenə ьşanьstarь arta ʙara. SSSR jəştərenen eşkə, uqьvƣa, tađa, sələmət ʙulьp yŋevgə ʙulƣan ʙɵtə mɵmkinlektər menən uratьlьp alьnƣan ʙulьvđarь, ʙeđđeŋ həjəklə vatanьʙьđ —SSSR ulardьŋ ʙatьr həm şəfqətheđ kərəştərenen ьşanьsь ʙulьp tora.

Вьna gazetaʙьđđьŋ ʙьl ʙitendə ʙirelə torƣan materialdar—sit ildərđəge jəştərđeŋ siktən tьş aʙьr şarttarđa jəşəvđəren kyrhətev menən ʙergə kərək Ispania xalьqtarьnьŋ fetnəselərgə həm Germania, Italia faşistik interventsiəhenə qarşь fronttarđa ʙulhьn, kərək tərmələ həm konsentratsion lagerđa jatqan xəldə ʙulhьn ʙatьr kərəş alьp ʙarьvđarьn kyrhətələr. Kommunisttar partiahь jetəkselegendə, donja komsomoliahь həm donja proletarđarь menən ʙergə ular revolytsion kərəş tarixenen gyzəl ʙittəren jađalar.

GEROJĐЬŊ YLEME

Fetnəselərđeŋ vol'nьj strojđaƣь otrəde aʙьldьŋ, tɵp uramьna inde. Haldattar inde đur kykhel seʙendər jəʙeşep ʙɵtkən məjettərđe tirələp sьqtьlar.

Aʙьldьŋ tɵp uramь kinət qьrqa rəveştə ʙorolop kitə həm ʙьl mɵjɵştə ike qatlь jort tora ine. Вьl, aʙьlda iđən qalƣan ʙerđən-ʙer jort. Ul, kisə genə əle tɵtɵnləp jatqan jemerek ɵjđər arahьnda tьnьs tormoş ʙulƣanlьƣьna telheđ şahit rəveşendə qalƣan.

Fetnəselər ʙьl jorttan 50 metr jergə inələr. Uram tar ʙulƣanlьqtan tьƣьđ saftar menən ʙaralar.

Qapьl pulemjot tavьşь iştelde. Təđerələ, faşisttarƣa əsьvlanьp qьsqьrьvsь kemdeŋder ʙaşь kyrenep qaldь həm şunda uq pulə ylemle jamƣьr qoja ʙaşlanь. Fetnəselərđeŋ ʙerense saftarь saʙьp taşlanƣan kevek jьƣьldьlar. Qalƣandarь jemerek ɵjđərgə ьşьqlanьp tɵrlɵ jaqtarƣa taşlandьlar.

Bik keskəj genə ьşьqqa jəşerenep əkeren genə faşisttar otrəde jortqa jaqьnlaştь. Unan arь, svistok tavьşь ʙujьnsa atakaƣa taşlandь. Jorttoŋ sarlaqtarь təđerəhenən:

„Jəşəhen ađatlьq!“ tip qьsqьrƣan tavьş jaŋranь. Həm jənə pulemjottan pulələr java. Faşisttar otrəde jerđə ylep, jəki ʙer ađ qimьldap jatqan kəvđələr qaldьrьp artqa sigende. Ataka qimmətkə tɵştɵ. Kapitandьŋ uŋ qulь jaralandь.

Puşka alьp kildelər. Berense atьv jortqa timəne. Iđən qalƣan jorttьŋ sarlaqtaƣь təđrəhenən kilgən tavьş, qatьn keşeneŋ asь kɵlɵv tavьşь iştelde. Haldattar iđtəre kitep qaranьlar.

Ikense tapqьr atьv. Вьl tapqьrđa stena jemerelde. Xəđer ataka ʙaşlandь. Kapitan həm 8 haldat jorttьŋ jemerelgən jerenə jəşerendelər. Jort xəđer tьn həm ylek. 8 faşist quldarьna ʙьsaqtar totqan xəldə haqlьq menən genə ʙađqьs ʙujьnsa juƣarь yrmələjđər. Berense qatta ʙer kem də juq. Ikense qatta la şulaj uq ʙer kem də juq.

Tar ƣьna ʙađqьs juƣarьƣa alьp menə. Şunda menergə kərək. Вađqьsqa təvlə ofitser ajaƣьn ʙađa. Ləkin sarlaq işege qapьl asьlьp kitə həm unan kykert əsetkehe aƣьp sьƣa. Ofetsir iđəngə təgərəj.

Qojaş ʙajьƣanda sarlaqqa jənə ataka jahala. Faşisttar quldarьna revolvir totop ʙađqьstan juƣarьƣa taşlanalar. Ləkin juƣarь la ʙьnan arь atьşmajđar ine inde.

Iđəngə, tьnƣan pulemjot janьnda ike məjet: jəş kenə siʙər qatьn həm jəş kenə jeget jata. Uƣa məƣəjen 18 jəş tə juqtьr.

Ulardьŋ arahьnda revolvir jata. Patrondarь ʙɵtkəs ular yđđəren jaqlaj almaƣandar həm huŋƣь pulə menən yđđəren-yđđəre ʙɵtɵrgəndər. Sənki jьrtqьs faşisttarƣa tereləj ʙirelgənse, ylemde ular jaqşьraq tip tanьnьlar.

Xoquqhьđlьq həm eşheđlek

Avstria jəştəre ʙigerək tə aʙьr, tragidialь tormoşto ʙaştarьnan kiserələr. Вьnda jəştərđeŋ tormoşqa ʙulƣan ʙɵtə talaptarь juqqa sьƣarьla. Eşse jəştər eştən həm hər tɵrlɵ kyŋel asьv mɵmkinlektərenən məxrym itelgəndər.

Avstraliaƣa „Veterejxune arʙьj“ gazetahь ʙer tɵrkɵm eşse jəştərđeŋ xattarьn ʙađьr sьƣarđь. Unda ʙer jəş eşse tyʙəndəgesə jađa:

— „Min heđđeŋ gazetaƣьđđьŋ“ „tavьşlь kino“ ʙylegen uqьp ʙaram. Şul vaqьtta ƣьna kinola nindəj kartina ʙarьvьn ʙeləm. Ləkin ʙilet alьp kinoƣa ʙarьrƣa mineŋ ʙer nindəjđə mɵmkinlegem juq“.

Eşheđ qalƣan jəştər ʙer nisə kɵngə genə ʙulha la tərʙiəseheđ ʙalalar jortona inərgə mərəzəƣət itələr, ləkin ular kyptən tulƣan inde. Вьl turala gazeta şulaj tip jađa:

— Вьl jortta torovsьlarđьŋ ʙɵtəhenə lə konselərləge kartatikƣa regestratsiaƣa terkələlər. Ɵđtəl ɵđtɵndə sitkə alьp qujьlƣan ʙer nisə kartocka jata. Вьl kartatikanьŋ iŋ qьđƣanьs ɵləşɵ. Ulardьŋ ʙɵtəhenə lə—„ylgən, ylgən, ylgən“ tamƣalarь qujьlƣan.

— —

Latvia vlastarь huŋƣь ajđarđa faşizmƣa qarşь jəştər ɵđtɵnən ʙer nisə xɵkɵm prigovarь sьƣarđьlar.

Faşizmƣa qarşь jəş kərəşse Martina Razintalə 6 jьlƣa katorgaƣa jeʙərelə.

Provakatorđьŋ danusь ʙujьnsa ƣəjepləngən jəş revolytsionerka Gessu Cernoʙrova 6 jьlƣa tərməgə xɵkɵm itelə. Tərmələ ul skarlatina menən sirləj. Вьnan huŋ unь jeveş podvalƣa taşlajđar.

Tərmələ ultьrьvsь 9 qatьn-qьđ tərmə administratsiahьnьŋ ʙьl jьrtqьslьƣьna qarşь protist iƣlan itələr. Gessuđe ʙol'nitsaƣa kyserevđe horajđar. Tərmə administratsiahь ʙьƣa javap itep 9 qatьn-qьđđь la Kartserƣa ultьrta.

HYRƏTTƏ: Respuʙlikan ƣəskərđərenen jaŋь təđelgən ʙer ʙatal'jonьnьŋ ʙojestarь Barselonda kyptən tygel genə asьlƣan „Xalьq armiahьnьŋ ʙojese“ tigən paмətnik ergəhendəge parad vaqtьnda. (Sojuzfoto).

ISPANIANЬŊ FAŞIZMƢA HƏM SIT IL INTERVENTTARЬNA QARŞЬ GEROJĐARSA KƟRƏŞ ALЬP BARЬVSЬ EŞSELƏRENƏ TUƢANLЬQ SƏLƏME! JƏŞƏHEN ISPANIALA XALЬQ FRONTЬ! BƟTHƟN XALЬQ FRONTЬNЬŊ ASЬQ HƏM JƏŞREN DOŞMANDARЬ!

FAŞISTIK GERMANIALA

Germania faşisttarь tɵrlɵ jalƣandar aђtьnda yđđəren jəştərđeŋ kiləsəgen qajƣьrtьvsь itep kyrhətergə tьrьşalar. Ləkin ьsьn ʙarlьq tyʙəndəgene həjləj:

Germaniala 1936-sь jьlda məktəp ʙɵtɵrɵp sьƣьvsь 1,2 million jəşteŋ 350 meŋe ʙɵtɵnləj eşheđ. Вьnda jьl hajьn məktəp ʙɵtɵrɵp sьƣьvsьlarđьŋ 70 protsentь yđenə eş taʙa almaj. Xatta faşizmdьŋ doktorь Busal'd kevek „avtoritetlь“ keşelərə lə ʙьnь inkar itə almajđar. Вьl doktor „Das juge Dejşland“ zurnalьnьŋ 1937-se jьl ʙerense hanьnda „Jəştərđeŋ yđ professialarьnda eş taʙьvđarь ьşanьshьđ“ tip jađa.

Germaniaпьŋ konsintratsion lagerđarьnda tərmə həm katorgala irek ɵsɵn kərəşevse 225 meŋ keşe ƣazap sigə. Germaniala 4 jьl esendə 6 meŋ revolytsioner ylterelə. 70 keşeneŋ ʙaşь kiђelə.

FAŞIZM TOTQONDARЬNAN XATTAR

Ular—jəđ həm meŋdər...

Ular ʙɵtə kapitalistik ildərđə lə—ʙaş kiŋev, qanlь ʙalta, dar aƣasь, ʙoƣav, iđev, keslɵv xɵkɵm hɵrgən faşistik Germaniala la, Italiala la, Ruminiala la, Japoniala la həm ʙaşqalar đa la ʙarđar.

Ular ylemdeŋ kyđenə tura qarajđar. „Teđ sygep jəşəgənse, ajaq yrə ʙaŋьp ylev jaqşьraq“ tip irek həm keşelek xoquƣь ɵsɵn—donja revolytsiahь ɵsɵn kərəşələr. Beđ tyʙəndə „Internatsional molodezi“ zurnalьnan alьp, faşizm tərmələrendə ƣazap sigevse jəş revolytsionerđarđьŋ, sьjnьftaş tuƣandarьʙьđđьŋ xattarьn ʙirəʙeđ. Ulardьŋ hər hyđe kapitalizmƣa, faşizmƣa qarşь keslə ƣəjepləv prigovorь ʙulьp tora.

○ ● ○

Beđ jeŋərʙeđ!

„Mine ikense kamerƣa kyserđelər. Вьnda qojaştьŋ nurь tygel, ađ ƣьna ʙulha la jaqtь la inməj. Mine şul tiklem jafalajđar, ki—unь jađьp aŋlatьrƣa hyđđərem jetməj. Min xəđer Germaniaпьŋ katorga tərməhe ikənen aŋlanьm inde...

Qatьnьm, ʙalalarьm ʙar... Ular nisek jəşəjđərđer, min ʙer nəmə lə ʙelməjem. Ə, ʙəlkem, ular inde aslьqtan ylgəndərđer.

Tərməselər ʙьnda şəfqətheđđər. Jəşəv şartьʙьđ qot osqos, ʙьsьrq, şaqşь həm qьђьq. Tərmə kameralarь inde kyptən totqondar menən tuldь. Ə totqondarđь haman da kiltərələr, tьn alьrƣa mɵmkinlek juq.

Min ʙьl kamerala ike „jenəjətse“ menən ultьram. Вьnda tərtip oşolaj inde. Nəvʙətləp joqlajʙьđ. Beđ xoquqhьđ, ʙeđgə tɵrlɵ jalalar jaʙьp qinajđar. Kartsirƣa ultьrtalar. Tereləj qəʙergə kymələr. Ləkin ʙeđđeŋ ruxьʙьđ tɵşɵnkɵ tip ujlavsь hər ʙer keşe jaŋьlьşьr. Juq... Kərəş davam itə.

Jazalav, aʙьr xeđmət, ƣazap sigevđər ʙeđđeŋ kərəş irkeʙeđđe hьndьra almaђ.

Beđ jeŋerʙeđ!„

Jeŋgəngə tiklem kərəşerʙeđ

— „Beđđeŋ tərmə—qot osqos jəhənnəm. Вьnda vaxşətlek rizeme ʙatşalьq itə. Beđ huhav menən ƣazaplanaʙьđ. Ləkin ʙeđgə hьv ʙirməjđər. Tərməselər ʙeđgə keskəj genə nəmələr esendə ʙəjlənələr, qinajđar.

Beđđeŋ ʙɵtəʙeđđe lə ylem menən qurqьtalar. Ləkin ylem ʙeđđeŋ ɵsɵn qurqьnьs tygel.

Beđ jeŋgəngə tiklem kərəşerʙeđ!„

Baş halmaƣan ɵsɵn, ʙaş kiђev

Latviaпьŋ ʙaşqalahь, Rigalaƣь Vernanski parkta faşistarđьŋ irek paмətnige ʙar. Eşselər ʙьl paмətnikte „irekteŋ taş qəʙere“ tip atajđar. Faşistik vlastarđьŋ quşьvь ʙujьnsa paмətnik janьnan ytevselər ʙaş kejemđəren halьp ytergə tejeştər. Eşse Uzindeŋ ulь faşiştik paмətnik aldьnda yđen kəmhetergə, ʙaş ejergə teləməj. Ul ʙaş kejemen halmaj ytə. Politsia ʙьnь kyrə həm Uzindeŋ ulь ɵђtɵnə taşlana. Unь heŋer tajaqtar menən qinaj ʙaşlaj. Uzendeŋ atahь ʙьƣa qarşьlьq kyrhətə. Jьrtqьs ettər ys alalar. Uzende atьp ytərələr. Xatta huŋьnan Uzendeŋ məjeten ƣailəhenə lə ʙirməjđər.

„JƏŞ ƏSƏLƏR, ЬŞANЬSЬƢЬĐĐЬ JUƢALTMAƢЬĐ!“

Min ʙьnan 3 jьl elek gimnaziene ʙɵtɵrđɵm. Ul vaqьtta mineŋ atajьm şaxtala eşləj ine. Ul vaqьtta mineŋ aldьmda nindəj perspiktevalar ʙar ine! Min taƣь la uqьrƣa, vrac ʙulьrƣa, eşlərgə ujlanьm. Ləkin tormoş minə kire jaƣь menən ʙoroldo. Atajьmdь eştən sьƣarđьlar, ʙьl mineŋ tormoşoma ʙerense udar ʙuldь. Min yđəmə iptəş taptьm. Beđ ʙergə tora ʙaşlanьq. Balaʙьđ ʙuldь: Ləkin ʙeđ ikeʙeđ đə eşheđʙeđ. Tirə jaqtь ʙelgenlɵk solƣaƣan. Beđ asьƣaʙьđ.

Vrac minə „heđđeŋ ʙalaƣьđ ʙik zəƣif, uƣa kişer hьjьqsahь həm hɵt ʙirergə kərək“ ti. Min ʙьnь yđem də ʙik jaqşь ʙeləm, huŋ ulardь minə qajđan alьrƣa?...

Min jəş əle. Kiləsəgemə ьşanьsьmdь juƣaltmajьm. Beđđeŋ alda kiləsəkte—ʙeđđeŋ ʙalalarьʙьđ ɵsɵn ʙəxetle kiləsəkte tьvđьrьv ʙurьsь tora.

Jəş əsələr, ьşanьsьƣьđđь juƣaltmaƣьđ!

***

Вьl xattь Bolgariaпьŋ Şaxterski qalahьndaƣь ʙer jəş əsə jađa.

Berense ʙərelеş...

Beđđeŋ senturia Gostonə Sotstsi ismendə. Вьl—Italia komsomolьn tɵđɵvselərđeŋ ʙerehe. Sotstsi menən jaqьn duђtьm, ʙeđ unьŋ menən ʙergə „Jaŋь tərtip“ ismendəge jəş kommunistik gazetala eşlənek həm ul ođaq vaqьttar imegratsiala jəşerenep jəşene.

Вьnan 10 jьl elek ʙeđ unьŋ menən [illegible] osoraştьq. Вьl osoraşьv Milanda ine, ʙьnda ʙeđđe faşistik jəşeren politsia eđərlənə. Min ođaq vaqьttar ajrьlьşьp jəşəgəndeŋ huŋьnda arƣan həm talƣan duђtьm menən gyjə ƣɵmergə havʙullaşьvʙьđđь aldan hiđgəndəj unь təʙriklənem. Jərəgem aldamanь. Вɵtə jəşlek vaqьttar đь, podpoliala eşləvđərđe, yđeʙeđđeŋ ʙaştan kiserergə tura kilgən ʙɵtə tormoş ƣazaptarьnьŋ ʙɵtə jentektəren kyđ aldьnan ytkərgən ʙeđđeŋ 48 səƣətlek ʙesedaʙьđđan huŋ unь qulƣa aldьlar. Mineŋ təqdirem də şəptən tygel ine. Mində tərməgə eləktem, ləkin ike aj ytkəs elэktem.

Ber nisə ajđar ytkənđeŋ huŋьnda Jevropa unьŋ tragik ylemen ʙelde. Ul ʙol'şeviktərsə ylde. Unь jazalanьlar. Palactar jazalavđarđьŋ tərmə praktikahьnda məşhyr ʙulƣan ʙɵtə ƣazaptar arsenalьn fajđalandьlar.

Sotstsi ismendə atalƣan senturiaʙьđ ʙьl isemde gerojdarsa kərəş alьp ʙarьvsь Ispaniala məşhyr isem itə aldь. Respuʙlika tranşejđərendə ʙьl isemde internatsional ʙrigada ʙojestarь—italiasьlar ƣьna tygel, ʙəlki ular menən ʙer safta torop huqьşьvsь ispanialьlar ƣorurlьq həm ixtiram menən həjləjđər.

Mineŋ alda həjləjəsəktərem ʙeđđeŋ duђtarьʙьđđьn maqtavlь traditsialarь menən ʙəjləngən. Beđđeŋ senturia Madridtan sentəʙrđə sьƣьp kitte.

Ispaniaпьŋ Jьlь, asьq kɵđɵnɵŋ tɵnɵ ine. De la Montanjaпьŋ tarixi kazarmahьnьŋ ɵlkən jortonda miting ʙuldь, ʙьl mitingta ʙeđ madridlьlar menən havʙullaştьq. Beđđe Talaver frontьna, jeʙərđelər ʙьnan ike kɵn elek kitkən ʙeđđeŋ 35 iptəş inde huƣьşta yđđəreneŋ ʙatьrlьqtarьn həm jegetlektəren kyrhətergə ɵlgɵgəjnelər.

Tɵrlɵ urьndarđa jьrlavđar iştelə. Gromkogovariteldər kazarmalaƣь ʙojestarđь təʙrikləvđe tapşьralar, ʙeđđeŋ xɵrmətkə jahalƣan alqьştarjanьraj, ləkin ođaq ta ytməj, ʙьl tavьştarđь motor tavьştarь qaplaj, gruzovektər urьndarьnan quđƣalalar.

Tɵnlə ʙeđ Senis'jentosqa kilep jettek. Вьnan ike kɵn elek kenə ʙьnda doşman menən ʙəreleşev ʙulьp ytkən. Min polevoj gospitalƣa eləgəm, jaralanƣan Boncani iptəş menən ʙeseda ytkərəm. Snarəd vatьqtarь mineŋ duђtьmdь jenelsə jaralaƣandar, ul inde terelep kilə, unьŋ menən ođaq ʙeseda alьp ʙarьrƣa mɵmkin.

Huqьş turahьnda tulь məƣlymət-tər:

— Beđđeŋ kolonnanьŋ komandire Irundь haqlavđa tanьlƣan iptəş—Antanoni ʙeđđe prikazda ʙildələngən skalalarƣa, pozitsialarƣa alьp kitte. Beđgə, tav ojahьna jəşerengən doşmandь qьvьp sьƣarьrƣa kərək ʙuldь. Mьltьqtarđь tɵđəgən kileş ʙik haqlьq menən alƣa ʙaraʙьđ. Qapьl doşmandьŋ zalьp tavьşь işetelə. Beđ taş arttarьna jəşerenep qevətle atьş menən javap ʙirəʙeđ. Beđ taştan—taşqa hikerep ʙeđgə kyrhətelgən pozitsiaƣa jetəʙeđ, həm iptəş Antonini tiđ genə pulemjottь qaraj.

— Iŋ đurьhь—eşlənde, Beđđeŋ atakanьŋ xəl itkes uŋьşь ʙulƣan pulemjot qoroldo, haqlanьv ʙuldьrьldь. Pozini jetəkselegendəge pulemjotciktər həm ʙomʙa ьrƣьtьvsьlar huƣьşqa inələr. Ular doşmandьŋ iŋ jaqьn hьđьqtarьnda ʙutalsьlьq tьvđьralar. Eş qajnaj.

— Kiskə ʙeđ jenevđe ʙajram itəʙeđ. Doşman yđeneŋ ojahьna qьvьp jeʙərelə. Huƣьştьŋ hɵđɵmtəhe: Beđ 5 pulemjot, puşka eləkterəʙeđ həm ʙer nisə haldattь plengə alaʙьđ. Beđđeŋ otrədtə ʙer genə keşe—Amerikalь Edvord Skedin genə ylə.

***

Patrondar alьrƣa həm Rinal'di menən ʙerlektə kolonnaƣa quşьlьrƣa prikaz alam.

Kalonnaпьŋ aldьnda—tank. Pulemjottar, polək həm italialь iptəştərgə, ʙomʙalar—tapşьrьlƣan.

Alda fetnəselər tarafьnan alьnƣan aʙьl. Ere taştar menən qaplanƣan kynelheđ jul, kes kenə ɵđəngə taʙan tɵşə, ə ʙeđgə tura qarşь đur tav teđməhe, doşman unda.

Beđđeŋ otrədtər taralalar. Beđđeŋ senturiaƣa doşmandь razvedkalav tapşьrьla həm ʙьna ʙeđ ʙer-ʙer artlь teđeleşep, haqlьq menən genə taştar arahьnan tyʙən tɵşəʙeđ. Beđđe tyђdemheđlek sьrnaj.

Beđđeŋ jandan nindəjđer ƣəzəp, məşəqətle qejəfəttə ʙer krəђtiən ytə.

Komandir Bovə uƣa:—„Tuqtal! “tip qьsqьra. Qurqьvđan aƣarьnьp ul ʙeđgə nindəjđer ʙer dokument huđa. „Min faşist, ʙьna mineŋ propuskam, min Real'de san Vinsinte gə kitep ʙaram“.

Meђken tik oşonda ƣьna ul yđeneŋ xalьq militsiahь ʙojestarь qulьna eləkkənen aŋlanь. Hyđđər tamaqqa tьƣьlalar həm ul „Salyd, komaradis!“, ti ul ilaj həm rəximlek turahьnda ytenə ʙaşlaj. Beđ unь tьnьslandьraʙьđ, ul ʙeđgə provadnik ʙulьp xeđmət itergə ʙula.

— Doşman tavđьŋ tege jaƣьnda, min ulardь kyrđem...ti ul. Beđ taƣьn qalqьnaʙьđ, taƣьn ʙer-ʙer artlь teđeleşep alƣa kitəʙeđ, provadnigeʙeđ ʙeđđən alda ʙara. Beđ taş stena menən uratьlьp alьnƣan ʙer majđanƣa kilep jetəʙeđ. Вьl granitsa ʙulьrƣa kərək.

Qapьl tavьştar iştelə.

Soqor urьndan keşelər kilep sьƣalar, ular nəmələr qьsqьralar, kemdər ular? Doşmandarmь?

Stena arqьlь sьƣьp:—heđ kem?—tip qьsqьra Bovə.

— Mьltьqtarьƣьđđь taşlaƣьđ, jaqьn kilegeđ... Jəşəhen respuʙlika!

„Mьltьqtarьƣьđđь taşlaƣьđ!“ Вьlar mavralar, jəki faşistik falanga...

Bovə stena esenə jəgərergə prikaz ʙirə. Вьl maniver artьnan uq zalp tavьşь iştelə. Bəxetkə qarşь ʙereʙeđgə lə timəj. Вьl huƣьş ʙaşlanьvƣa signal ine.

Xəđer ʙɵtəhe lə aŋlaşьldь. Beđđe qamap alьrƣa ujlaƣandar ikən, ləkin ʙьl ʙarьp sьqmanь.

Yđeneŋ ojalarьnda urьnlaşьp alƣan doşman qotoronqo rəveştə atьşa. Tyʙəndə qalƣan ʙeđđeŋ iptəştəreʙeđđə ʙьl pozitsialarđь alьvƣa prikaz alalar.

Min yđ mьltьqьmdь ʙьna oşonda hьnanьm. Tav soqorđarьnьŋ ʙerehenən ikensehenə kysep, tekə huqmaqtar həm skala karnizdarь ʙujьnsa alƣa yrmələp ʙeđ ođaq atьştьq.

Qapьl Bovə kilde.

— Gini ylgən, ti ul ʙađьnqь tavьş menən,—ul [illegible] urьn ʙik asьq jer, haqlьq menən genə yrmələp ʙar, əgər hin... Вьl hyđđər havala jaŋƣьrap qalalar, ə Bovəgə tejep kitkən pulə taşqa ʙarьp tɵşə. Ul hikerep kitte, ə min yrmələjem. Qaja taş janьnda Giniđe kyrəm. Başь artqa taşlanƣan, kyđđər jartьlaş jomolƣandar, qulь kykrəgenə qujьlƣan, hulьş alьvđan halmaq qьna helkenə.

Min uƣa taşlanam. Juq, ul, ylməgən. Unьŋ avđьna qan tulƣan, şuƣa kyrə tьn aʙьrlaşqan. Min unьŋ avьđьn tađartam ul jeŋeləjep hulьş ala. Terel...

Beđgə unь ьşьƣьraq urьnƣa alьp kitergə kərək ine. Ləkin min unьŋ ɵђtɵndə ejelgən kileş toram, həm doşmandьŋ minə tɵđəgənlegen hiđəm, sənki tirə jaqta pulələr hьđqьra.

Antoninđe saqьram, həm ʙeđgə duђьʙьđđь tik ʙer ađ quđƣatьrƣa, unь uŋajlaʙьraq jatqьrьrƣa ƣьna mɵmkin ʙula. Beđđeŋ janƣa Stanjeti kilep jetev menən genə ʙeđgə unь taş arahьna kysererqə, həm jarahьn qararƣa mɵmkinlek ʙula. Pulə kykrəgen jərəxətləgən. Ikense jaranь ʙeđ hul jaq qul ʙaşьnda taʙaʙьđ.

— Mine taşlamaƣьđ, iptəştər,—ti Gini.

Ləkin ʙeđ yđ iptəştəreʙeđđe huƣьş majđanьnda taşlap qaldьra alaʙьđmь!

Stanjeti tyʙəngə tɵşə, unda krəђtiənde osorata, nasilka taʙьp ala, ə ʙьl vaqьtta svəzis sigenev turahьnda prikaz ʙirə.

Beđđeŋ eş tamam ʙuldь—doşmandarь pozitsialarь taʙьldь. Beđ front qalƣan [illegible] ʙik jьraqqa ytkənʙeđ, [illegible]anьna əjlənep qajtьrƣa kərək.

Bar[illegible] kenə şulaj [illegible]erense dь. Beđđeŋ [illegible] Ispaniaпьŋ demokratik respuʙlikahь ɵsɵn kərəşkə yđeneŋ huŋƣь tamsь qanьna tiklem ʙirəsegen vəƣəđə itte. Kərəş tamamlanmaƣan əle. Вьnь sinturialaƣь iptəştərđə ʙelələr.

F. LEONƏ.
Garibal'di ismendəge ʙatal'jondьŋ kapitanь.

Amerika ştattarьnda eşheđlek

Amerikaпьŋ tikşerev ojoşmahь „Ləjʙon Pireseri assaşiəjşen“deŋ məƣlymэttərenə qaraƣanda: Amerika quşma ştattarьnda **14 million 750** meŋ eşheđ ʙar. Вьlarđan tьş 1936-sь jьlda xeđmət jəşenə ingən 4 million 636 meŋ eşheđ jəştər ʙar.

Ispaniala „Ular ytət almaŋtar“ tigən politika tɵşɵrəlgən hyrə.

Maj ʙajramь kɵndərendə

MAJDANDARDA HƏM KLUBTARDA

* **VLKSM-dьꞑ Ɵfə** qala komitetь 1-se Maj kɵnendə kul'tura harajь janьnda, Revolytsia həm „Berense maj" majdandarьnda, şulaj uq qalanьꞑ ʙaşqa ʙik kyp uramdarьnda ʙalit həm massovьj tansalar ojoştora. Tansalar menən Başprafsovet həm komsomol jortonoꞑ zatejniktəre jetəkselek itəsəktər.

* **Ikense majđa** aerodromda jəştər esən massovka ytkərelə. Massovkala artestar, fizkul'turniktər həm pionerđarđьꞑ sьƣьştarь ʙulasaq. Вьnan ьş futʙol, voleʙol', tinnis kevek hər tɵrlɵ fizkul'tura ujьndarь şulaj uq samoljotta katanie ojoştorolasaq. Massovkala 2 urьnda duxovoj orkestor ujnajasaq həm ʙufettər eşləjəsək.

Ɵfənəꞑ pionerđar jorto 1-se maj kɵndɵ pionerđar esən ʙal-maskarad ytkərə. Maskaradqa jaqşь maska həm modalar menən kilevselər ʙyləklənəsəktər.

Şul uq pionerđar jortonda 2-se maj kɵnɵ klub ergəhendə jəşəp kilgən dramma, xor, ʙalet, dumʙra, fortipian həm fizkul'tura tyꞑərəktərenəꞑ sьƣьştarь ytkərelə. Xor tyꞑərəge, kompazitor Dunajevski, Pokras həm Cernitskiđərđeꞑ ajrьm jьrđarьn ʙaşqarasaqtar. Dram tyꞑərəge „Sergi Krel'sof" tigən pjesanьꞑ ʙer nisə kartinahьn quja.

* **Fizkul'turanьn** qala komitetь 3-sə majđa stadionda fizkul'turnьj massovka ojoştora. Massovkala jegerəv, hikerevđər həm voleʙol' ujьndarь ojoştorola.

SPORT HƏM FIZKUL'TURA

ƟFƟLƏ JƏJGE SPORT SEZONЬ

Вьjьl jəjge fizkul'tura sezonьnьn qьđьqь ʙulьvь kətelə. Altьnsь majđa ʙiş jeđ həm ʙer meꞑ metrƣa massovьj rəveştə jađƣь kross uđƣarьlasaq.

Alda torƣan krossqa „Spartak" sport jəmƣiəte kiꞑ əđerlek jəjelderđe. „Dinamo" stadionьnda altь kɵngə ike tapqьr həm NKVD klubьnьꞑ sport zalьnda trenirovka uđƣarьla.

Un higeđense majđan 25-se majƣa tiklem rajondarđa həm qalalarđa jeꞑel atletika jarьştarь, jegerəv, hikerev, ʙerev (metanie), volejʙol', ʙaskedʙol, futʙol, tenistər ʙujьnsa jađƣь kalendar rozьjgrьştarь ytəsək.

Ijyn ajьnda velosipedistarđьꞑ rajon jarьştarь ʙulьp ytəsək. Başqortostandьꞑ 50 rajonьndan jьjnalƣan velosipedistarđьꞑ ʙerenselekte alьvsьlar Məskəvđə ʙulasaq velosipedistar jarьşьnda qatnaşasaqtar.

Ijyl ajьnda sovxozdar həm kolxozdarđьꞑ ʙaşta rajon, unan huꞑ ʙɵtə Başqortostan spartakiadalarь ʙulasaq. Ijylđeꞑ ađaƣьnda Ɵfə, ʙere, Bələʙəj h.ʙ. rajon yđəktərenən hajlap alьnƣan fizkul'turniktərđeꞑ jeꞑel atletika ʙujьnsa jarьştarь uđƣarьla. Iꞑ jaqşь kyrhətkes ʙirgən jəmƣiəttər ʙiş milli respuʙlikanьꞑ sporttьꞑ ʙɵtə tɵrđəre ʙujьnsa Qazanda ʙulasaq usoraşьvьn da qatnaşasaqtar.

(BaşTASS).

Qalalar arahьnda avtoʙustar jɵrəşə

Вьjьl avtoʙustar jɵrəj torƣan ʙer nisə linialar asьla. Вьl linialar: Ɵfə—Beloret, Ɵfə—Saqmaƣoş, Ɵfə—Dyrtɵjlɵ, Ɵfə—Krasnousol, Bajmaq—Magnitogorski, Magnitogorski—Beloret arahьnda ʙulasaq. Avtolinialarđьꞑ dəjəm ođonloƣo 2 meꞑ 821 kilometrƣa jetə.

JAĐƢЬ JEL IƀƏ ILEM ƟƀTƟNDƏ KƟN HAJЬN TORMOŞ ŞATLЬQLЬRAQ — KƟLƏ HƏM HƟJƏ BELMƏJ HIS KEMDƏ DONJALA BEĐĐƏN DƏ JAQŞЬRAQ

(„Tuƣan il turahьnda"ƣь jьrđan).

Jađƣь kyrneştərđən foto etyd.

Ɵfənən „8-se mart" ismendəge tegev faʙrikahь komsomol komitetьnьꞑ Vorosilofsьl kovalеristar tyꞑarəge eşləj.

HYRƏTTƏ: Komsomol komitetь sekretarь iptəş Cernəjeva həm Petrova Sonələr tyꞑərək zanətiehendə.

(Urazʙaxtin fotohь).

ISPANIALAƢЬ FRONTTARĐA

(Valensianan, Bil'ʙaonan, Parizdan, Londondan ʙelderevđər ʙujьnsa)

YĐƏK FRONT

Yđək front respuʙlikan armiahьnьꞑ ştaʙь tarafьnan jahalƣan ʙelderevđə: „Xarama jьlƣahь rajonьnda fetnəselər atakaƣa ьntьldьlar, ul respuʙlikasьlarđьꞑ ƣəskərđəre tarafьnan energialь rəveştə kire qaƣьldь. Madrid frontьnьꞑ ʙɵtə ucastkalarьnda yđgəreş juq" tip kyrhətelə. Fetneselər armiahьnan 12 legioner Universitet qalasьƣьnda respuʙlikasьlarđьꞑ ƣəskərđəre jaƣьna sьqtьlar. Вьlarđьꞑ əjtevenə qaraƣanda Madrid frontьnьꞑ ʙьl ɵləşəndə fetnəselərđeꞑ xəle, tə'minət qьjьnlьqtarь menən ʙəjlənestə siktən tьş nasarlanƣan.

Taxo jьlƣahьnan kɵnjaqtaƣь rajonda respuʙlikasьlarđьꞑ artilleriahь fetnəselərđen Toledolaƣь pozitsialarьna, ajrьm alƣanda Lepiskop dvoresьna, pocta ʙinahьna ʙomʙa taşlaƣandar.

Gvadalaxa frontьnda respuʙlikasьlarđьꞑ samoljottarь 24-se aprel kɵndə Xadraktaƣь timer jul liniahьna həm ʙьl qalaƣa ʙarьvsь jɵk avtomaşinalarьna ʙomʙardirovka jahaƣandar.

ARAGON FRONTЬ

Kisə Valensiala faş itelgən ofitsial svodkaƣa qaraƣanda, Aragon frontьnьꞑ ʙɵtə ucastkalarьnda đur tygel artilleria atьştarь ʙulƣan. Fetnəselərđeꞑ samoljottarь Ueskanan tɵnjaqtaƣь julƣa ʙomʙa taşlaƣandar. Respuʙlikansьlar doşmandьꞑ Ueska qalahьndaƣь pozitsialarьna atqandar.

TONJAQ FRONTTAR

TASS tьꞑ Bil'ʙaolaƣь maxsus xəʙərsehe, Biskajja frontьnda kisə kɵnɵ ʙujьna fetnəselər aviatsia həm artilleria jarđamь menən, Ejʙar, El'geta həm Elorrio rajondarьnda respuʙlikasьlarđьꞑ pozitsialarьna ataka jahavđь davam ittelər. Xɵkymət ƣəskərđəre, yđđərenəꞑ пьƣьtmalarьn fajđalanьp doşmanƣa kɵslɵ qarşьlьq kyrhətələr həm uƣa đur zarar kilterələr.

Asturia frontьnda Oviodo qalahьnda fetnəselər respuʙlikasьlar qulьndaƣь jorttarƣa ataka jaharƣa ьntьldьlar, ləkin Asturia gornəktərenəꞑ kɵslɵ pulemjot utь aƀtьnda kire sigenergə məzʙyr ʙuldьlar həm đur juƣaltьvđarƣa osoranьlar. Respuʙlikasьlarđьꞑ artilleriahь 24-se apreldə fetnəselərđeꞑ Oviedoƣa ʙarьvsь 20 avtomaşinahьn attь. Fronttьꞑ qalƣan ucastkalarьnda mьltьq həm pulemjot atьşь davam itə.

Santanter frontьnda respuʙlikasьlarđьꞑ aviatsiahь fetnəselərđeꞑ Sarxentes de Lora rajonьndaƣь (Burgostan tɵnjaqta) пьƣьtmalarьna uꞑьşlь rəveştə ʙomʙardirovka jahanь.

„Donjanьꞑ jaralьvь" turahьnda leksia

У—Qьjƣь urta məktəʙendə hər tɵrlɵ tyꞑərəktər eşləjđər. Şular esenən huƣьşsan allahьđđar ojoşmahь yđeneꞑ eşen jaqşь ƣьna ojoştorop jeʙərđe. Xəđer ojoşmanьꞑ 82 aƣzahь ʙar.

21-se aprel kɵnɵndə „donjanьꞑ jaralьvь" turahьnda uqьtьvsь Bajmɵxəmmətef iptəş leksia hɵjlɵne. Uqьvsьlar ʙьl leksia menən ʙik пьq qьđьqhьndьlar. Həm kiləhe ʙer kɵndə „tereklekteꞑ kilep sьƣьvь" turahьnda la leksia qujьvđь horanьlar. Oşo leksianan huꞑ 21 uqьvsь huƣьşsan allahьđđar ojoşmahьna aƣza ʙulьp inđelər.

Huƣьşsan allahьđđar jəcəjkəhe menən jetəkselek itevse uqьvsь Miꞑniəxmitьva iptəş ʙьl eştə đur initsiativa menən eşləj.

Z. RƏXIMJANOF.

Berense majđь eş ramlьƣьn kytərev menən qarşьlajđar

Ɵfənəꞑ 2—13 hanlь aƣas zavodь eşselərə ʙerense majđь eş ьramlьƣьn kytərev menən qarşьlajđar.

Komsomoles Fəjzullin, Kovol'jof həm Tahilmaşef iptəştər 1-se Majƣa qarata eş ьramlьƣьn kytərev ʙujьnsa indivedual jəkləmələr alƣajnьlar, ular ʙьl jəkləmələren namьƀ menən ytəp kilələr. Fəjzullin həm Kovoljoftar aprel ajьnьꞑ təvge ike dekadahьnda eş normalarьn 250 protsentqa jetkerep ytənelər. Indivedual jarьş dogovorđarь ʙaşqa eşselər arahьnda la teđelgəjne. Eşselərđeꞑ yđara jarьşьp aldьnƣьlar safьna ʙaƀьv dərte menən eşləvđəre arqahьnda, zavod yđeneꞑ aprel ajь planьn 20 apreldə yk tultьrđь. KINJƏKƏJEF.

Anglia jəştəre armiala xeđmət itergə teləməjđər

Angliala huƣьş povinnosь jəşəməj. Anglianьꞑ armiahь yđ teləktəre (doʙrovol'no) tərtiʙendə jьjьp alƣan jalsь haldattarđan tora. Ləkin huƣьş vaqьttarđa, qotoronƣan rəveştə qorallanьv arьnan qьvьvƣa ʙəjlənep məzʙyri huƣьş povinnosь inderev kilep ʙaƀtь. Вьl məs'ələne tikşerev xəđer matʙuƣat ʙittərendə kiꞑ urьn ala. 1936-jьldь armiaƣa doʙravolestər jьjьv ʙujьnsa ytkərelgən kompania nasar həđəmtələr ʙirđe. Ildə ƣajət kyp handa eşheđ jəştər ʙulьvƣa qaramaƀtan, ular armiaƣa ʙarьrƣa teləməjđər.

Anglia jəştərenəꞑ, oşondaj пьqьş-đaqlь kast ʙulьp toralar, şuƣa kyrə lьq menən armiaƣa ʙarьrƣa teləməvđəren nəmə menən aꞑlatьrƣa? Вьƣa javaptь 9-dekaʙrđəge Anglia parlamentьnda doʙravolestərđeꞑ aƣьlьvьn tə'min itev turahьndaƣь məs'ələ ʙujьnsa hɵjləvđərđə kyrergə mɵmkin. Anglia armihьnda xeđmət itev,—tine parlament aƣzahь Lejʙarist Giʙʙins,—oşo kɵngə tiklek keşelər ɵsɵn iꞑ huƣьş qotolov urnь ʙulьp tora. Giʙʙinsteꞑ hyđe ʙujьnsa, armiala xeđmət itev siktən tьş kyꞑelheđ.

Anglia matʙuƣatь, Anglia ofetserstvahь inergə mɵmkin ʙulmaƣan, jəştər armiaƣa kilevse kypme genə xeđmət itməhen uƣa kytərelev ɵsɵn perspektiva ʙulmaj, tip jađa. Anglianьꞑ xərʙi vlastarь armiaƣa doʙravolestər ьlьqtьrьvđa, armiala xeđmət xaqьn arttьrьvđь, karaʙel'dərđə xeđmət itev vaqtьn qьđqartьvđь həm xeđmət itep ʙɵtɵv menən, eş ʙirevđe kyđđə totqan jaꞑь plan eşlənelər.

***

Faşisttar aviatsiahьnьꞑ Madrid qalahьn utqa totovđarь həđəmtəhendə, 1937-se jьldьꞑ 9-sь aprelenə tiklem 1 meꞑ 149 keşe ylterelgən, 3 meꞑ 502 keşe jaralanƣan həm 980 jort jemerelgən.

REVOLYTSION MAJOVKALAR

BERENSE MAJ TURAHЬNDA TARIXI SPRAVKALAR

Berense Maj ʙajramь—proletariattьꞑ revolytsion kɵstərenə ʙojevoj smotr kɵnɵ, xalьq-ara proletariattьꞑ internatsional ʙajramь. Вьl kɵndeꞑ maqtavlь revolytsion tarixe ʙar.

1889-sь jьldьꞑ ijylendə II internatsionaldьꞑ Parizda ʙulƣan ʙerense kongressь 8 səƣətlek eş talap itep eşselər... jьl hajьn xalьq... Berense maj kɵnən manifistatsiahь—... rezolytsia qaʙul itte.

...zia xalьq-ara proletar kɵ... əhəmiəten ʙik tiđ teşəndə. Inde 1890-sь jьlda Vena uramdarьnda Berense majƣa arnalƣan demonstratsiasьlarƣa qarşь vojeska həm politsianьꞑ qorallь otrəđtəre qujьla. Bəla qalahьnda (Avstria—Senliziala) politsia demonstratsiasьlarđь ata. Вьnda ylevselər həm jaralanьvsьlar kyp ʙula. Madridtə, Berlində, Parizda, Rima, Vena qalalarьnda demonstratsiasьlarƣa qarşь qorallь kɵstər qujьla. Ləkin ʙьlarđьꞑ ʙɵtəhe lə Berense majđь ʙajram itəvđe tuqtata almaj. Вьl kɵn ьsьn-ьsьnđan da xalьq-ara proletariattьꞑ solidarlьq kɵnɵ ʙulьp əverelə.

1891-se jьlda Berense maj kɵndəre eşselər menən ʙurzuazianьꞑ qorallь kɵstəre arahьnda ʙulƣan qanlь ʙəreleş ʙajraƣь aƀtьnda ytə.

Fransiala 19, Italiala 5 keşe ylterelə. Ylterevđər ʙaşqa ildərđə lə ʙula. Berense maj ʙajraqtarь eşselər sьjnfьnьn qanь menən ʙujala. Вьl vaqьttan ʙaşlap Berense maj ʙajramdarьnda ʙurzuazia, eşse sьjnfьna həm unьꞑ revolytsion ojoşmalarьna qarşь yđeneꞑ xərʙi kɵsɵn, politsiahьn moʙilizatsialaj.

Burzuazia menən kileşevsənlek liniəhen ytkərevse Ikense Internatsional Berense maj demonstratsiahьnьꞑ revolytsion esələgen alьp taşlarƣa matəştь. II internatsionaldьꞑ ... Ikense kongressь ʙerense kongresьꞑ rezolytsiahьn jomoşartьp rezolytsia qaʙul itə...

Вьnan arь ikense internatsional opportunistarь revolytsion kɵrəş kɵnɵ—Berense majđь jьl hajьn ytkərelə torƣan kyꞑel asьv ƣəđətenə, progulkalarƣa əjlənderergə tьrьşalar. Germaniala sotsial-demokrattar Berense majđь jaƣьndaƣь jəkşəmʙe kɵnɵnə kyserələr. Həm uƣa muzьjka aƀtьnda ytkərelə torƣan xalьq gyləniehe xarakterьn ʙirələr. Başqa qajħь ʙer ildərđəge opportunistar Berense majđь eştən huꞑ ƣьna ʙajram itev menən ʙildələp ytergə tьrьştьlar. Ikense internatsionaldьꞑ opportunistik liniahьna qaramaƀtan proletariat hər jьl hajьn Berense maj kɵnɵndə xalьq-ara proletar soledarnostьq idiahьn kiꞑ taratть. Berense maj manifistatsialь proletariattьꞑ xɵkəm hɵrəvsə kapitalistar sьjnfьna qarşь ʙojevoj sьƣьştar jaħav kɵnɵ ʙulьp əverelde.

Rossiala ʙerense tapqьr ʙularaq Berense maj 1890-sь jьlda Varşavala ʙulƣan zaʙastovka menən ʙildələnə. Вьl zaʙastovkaƣa un meꞑgə jaqьn keşe qatnaşa.

1891-se jьlda ʙerense majovka Piterʙurgta ojoştorola.

Məskəvđə ʙerense majovka 1895-se jьlda ytkərelep, 250 keşe qatnaşa.

Berense maj kɵnɵnə ʙulƣan qarașta Lenin tarafьnnan teđelgən həm jetəkselek itelgən ʙol'şevizmden revolytsion julь ʙik asьq ʙelende. Rossiala ʙol'ševiktər jetəkselegendə ytkərelgən Berense maj hər vaqьtta la revolytsion xarakterđa ʙuldь.

Berense maj kɵndəre eşselər menən politsia həm Berense maj kɵnɵnə qarata qorrllandьrьlƣan zandarmerie arahьnda massovьj ʙəreleştər ʙulьv menən ytte. Batşa xɵkymɵte demonstratsiasьlar menən rəximheđ eş kyrə, massovьj rəveştə qulƣa alьvđar ytkərə. Ƣadi vaqiƣa ʙulьp kitkən zaʙastovkalar, Berense maj kɵndərendə massovьj—politik sьƣьştarƣa kysə ʙaşlaj.

1901-se jьlda Berense maj demonstratsialarь taƣь la đurьraq kyləmdə ytə. Peterʙurgta, Tiflistə ʙigerək tə ere vaqiƣalar ʙula. Peterʙurgta Putiljof zavodь, Aʙuxova, Nemski həm ʙaşqa zavod eşselərə zaʙastovka iƣlan itələr. Aʙuxovski zavodta Berense maj ʙajramь ʙarrikada huƣьştarь menən tamamlana. Tiflistə ʙьl kɵndɵ massovьj ʙojevoj sьƣьştar ytkərelə. Eşselər uramdarđa qьđьl ʙajraqtar menən Marks, Engl'esteꞑ portrittəren kytərep jɵrəjđər. Вьь ojoştorovsь iptəş Stalin ʙula. Iptəş Stalin demonstratsianan huꞑ qulƣa alьna. Huꞑьnan uƣa jəşerenep jɵrərgə tura kilə.

Rossiala Berense majđь ʙajram itevse qalalarđьꞑ hanь hər jьl hajьn arta kilə. 1902-se jьlda Berense maj 36 qalala, 1903-sə jьlda 63 qalala, 1904-se jьlda 126 qala həm urьndarđa ytkərelə. Batşa xɵkymətenəꞑ qatь hɵzymdər ojoştorovьna qaramaƀtan massanьꞑ revolytsion xərəkəte yƀə. Rossiala 1905-se jьlda Berense maj kɵnɵ revolytsianьꞑ jəjelep kilgən şarttarьnda, qorallь vosstaniegə əđerlek ʙilđəhe aƀtьnda ytə.

1905-se jьl Berense maj demonstratsialarьnda jɵđ meꞑləgən eşselər həm xəđmətkərđər qatnaşa. Вьl jьldarđa Berense maj kyp kɵnə avьldarđa ytkərelə.

ti 1905-se jьlda Zakavkaziala kiꞑ krəƀđən massahьnьꞑ aktiv qatnaşlьƣьna (Gruziala 82 meꞑ krəƀtiən qatnaşa) ytkən Berense maj sьƣьştarь menən iptəş Stalin jetəkselek itte.

Rossialaƣь 1905-se jьl revolytsiahь ʙaşqa ildərđərge revolytsion xərəkətte jəjelderevgə lə talcok ʙirev menən ʙergə ul Kɵnsьƣьş Jevropa proletariatьnьꞑ 1905-1906-sь jьldarđaƣь Berense maj sьƣьştarьnьꞑ ʙojevoj xarakterьn ʙildələne.

Reaksia jьldarьnda, qot osqos terror ʙulьvƣa qaramaƀtan Berense maj demonstratsialarь həm zaʙastovkalarь ytkərelep kilde. 1907-se jьlda Peterʙurgta 100 meꞑ eşse ʙaş kytərə həm 236 zavod, faʙrik eştən tuqtaj. Məskəvđə dəjəm zaʙastovkalar ʙulьp uđa.

1911-12-se jьldarđaƣь Berense maj sьƣьştarьnda eşselər xərəkətenəꞑ jaꞑь kytəreleşe saqьldьrьla. 1912-se jьldaƣь Berense maj demonstratsiahьn əđerləv, unь ojoştorov eşe menən iptəş Stalin jetəkselek itə. Ul Yđək Komitetьnьꞑ aƣzahь sьjfatьnda Rossianьꞑ mɵhim rajondarьn jɵrəp sьƣa. 1912-se jьl majovkahь Lena priskahьndaƣь eşselərđe atьvƣa proletariattьꞑ javaʙь ʙula.

1914—1918-se jьldarđaƣь imperialistik huƣьş II internatsionaldьꞑ kontrrevolytsion jɵđɵn asьq kyrhətte. II internatsional jetəkseləre asьqtan-asьq ʙurzua jaƣьna kystelər. Ular huƣьş ajqanlь ʙer nindəj đə Berense maj sьƣьştarь ʙulьrƣa tejeş tygel tigən rezolytsialarьn sьƣarьv menən Berense majđь ʙajram itevđe tuqtatьrƣa tьrьştьlar. Ular yđđərenəꞑ ʙajraƣь itep huƣьşьvsь imperialistik derzavalarđьꞑ ʙajraƣьn aldьlar.

Lenin tarafьnan julʙaşsьlьq itelgən ʙol'şevizm ƣьna ʙɵtə donja huƣьşь jьldarьnda la massa menən ʙuldь həm unьꞑ ʙaşьnda ʙarđь. Nindəj genə qьjьnlьqtar ʙulьvƣa qaramaƀtan massanь revolytsion jul menən alьp ʙarđь. Imperialistik huƣьş jьldarьndaƣь majovkalar ʙol'şevistik lozungtar aƀtьnda, „huƣьşqa—huƣьş", „imperialistik huƣьştь grazdandar huƣьşьna əjlənderəjək" lozungtarь aƀtьnda ytkəreldelər.

Başqa ildərđeꞑ revolytsionerđarь la ʙol'şevistik lozungtarđь kytərep alalar. Berlin eşselərə opportunistarđьꞑ jul qujmavđarьna qaramaƀtan 1916-sь jьldьꞑ majьnda huƣьşqa qarşь, imperializmƣa qarşь demonstratsialar ytkərələr.

Donja proletar revolytsiahьnьꞑ ʙaşlanƣьsь ʙulƣan ʙɵjɵk Oktəʙr' revolytsiahь ʙɵtə donja proletariatь solidarlьƣьnьꞑ revolytsion idiahьn juƣarь kytərđe.

1918-se jьlda Rossia proletariatь Berense majđь Berense tapqьr xɵkəm hɵryse sьjnьf ʙulьp ʙajram itte.

Sovettar ilendə ʙerense maj ʙɵtə eşselər sьjnfь, xeđmətsəndərđeꞑ kɵsɵn, proletariat dektaturahьn artaʙan пьƣьtьvƣa, ʙɵtə kɵstɵ sotsialistik tɵđɵləştəꞑ jaꞑь jeꞑevđərenə moʙilizatsialav, kapitalistik ildər qamavьnda jəşəgən xəldə ʙɵjɵk vatanьvьđđьꞑ qurƣavsьlьƣьn пьƣьtьv, ʙɵtə tɵr doşmandarƣa qarata ujavlьƣь juƣarь kytərev ʙajraƣь aƀtьnda ytə.

Beđđeꞑ ileʙeđđeꞑ xeđmətsəndəre ʙьjьl Berense majđь Stalinsel Konstitutsia menən ileʙeđđeꞑ politik tormoşonda tьvđьrьlƣan ʙoroloş şarttarьnda qarşьlajđar.

BЬL KARTINANЬ QARARƢA ƏĐER TOROƢOĐ

„UN ƟS"

Yđđərenəꞑ xeđmət itev sroktarьn tultьrƣan 10 Qьđьl armies, komandir həm unьꞑ qatьnь, ʙer qart geolog Urta Azianan hьvhьđ, səxrəne ytələr. Вьl ʙələkəj genə otrəd Barxan aşa timer jul stansiahьna qaraj jul tota. Qьđьl armiestər uvol'nitelnьj dokument alьv ɵsɵn, ə komandir qatьnь menən jal itergə, qart ƣalim eşkə ʙaralar. Otrədteꞑ hьv zapasь ʙɵtə. Ular təʙəp kilgən qojo Şermət—Xan ʙaƀmasьlar ʙandahь tarafьnan jemerelep qom tultьrьlƣan ʙulьp sьƣa. Otrəd artaʙan kitə, ləkin ular jynəleşte juƣaltьp jarьƣ jemerelgən qəʙerlekkə ʙarьp sьƣalar. Вьl ɵlegə tiklem totop ʙulmaj torƣan Şərmət—Xandьꞑ tuqtav urnь.

Fil'm kyptənge, ʙьnan 10 jьl elek ʙulƣan vaqiƣanь kyđ aldьna ʙaƀtьra. Qьđьl armiestər ʙaƀmasьlar haqlap qala almaƣan 2 pulemjot həm ʙer ni tiklem hьv taʙalar. Qimmətle hьvđьꞑ ʙik kyp ɵlɵşɵ tuprаqqa heꞑgən. Ləkin ʙaƀmasьlar ʙьl turala ʙelməjđər. Komandir həm Qьđьl armiestər, xəđergə ʙerər jaqьn urьndaƣь pogran punkttan пьƣьtma kilep ɵlgərgəngə tiklem Şermət—Xan ʙandahьn qoral menən qarşьlarƣa tigən qararƣa kilələr. Komandir Şermət—Xandьꞑ ʙьndalьƣь asьlьv turahьnda xəʙər itev ɵsɵn, ʙojes Muradofь donisenie menən jeʙərə. Kitevseneꞑ atьn, yđen ʙarlь-juqlь hьv menən tujƣansь eserə, ɵs flangegə hьv tultьrьp ʙirə həm julƣa ođata.

12 keşenən torƣan otrəd ʙandanь ʙatьrđarsa qarşь ala. Ataka artьnan ataka kire qaƣьla. Ləkin hər ʙer huƣьş artьnan huꞑ otrəd safь hirəgəjə. Inde ʙer nisə ʙojest ta hələk ʙula, ʙaƀmasьlar puləhenə qarşь torƣan komandir jьƣьla, unьꞑ qatьnь la hələk ʙula.

Kartinala Muradoftьꞑ avьr julь kyrhətelgən. Unьꞑ atь ylə. Вьnan huꞑ jartьlaş qom menən kymelgən unьꞑ vintovkahь, fləgəhe həm iꞑ huꞑьnda qomloq qalqьvđarь, ujьlmalar esendə kɵsheđləngən Muradof yđe kyrhətelə. Taƣь la ʙer ađ ƣьna tьrьşьv həm ʙьl vaqьtta otrədtən tere qalьvsьlar qotqarьlasaqtar həm ʙaşьnda Şermət—Xan torƣan ʙaƀmasьlar ʙandahь qulƣa alьnasaq.

Toqtar, ejərđər menən пьƣьtьlƣan qəʙerlektə kɵrəş ʙara. Baƀmasьlar, tik yđđəren qojoƣa, hьv janьna jeʙərhendər ɵsɵn genə 2 tapqьr kileşev şartь təqdim ittelər. Təvge tapqьr Şermət—Xandьꞑ podpolkovnige Skuratof (artist A. Fajt) menən hɵjləşev ɵsɵn otrəd komandirь (artist I. Novosjolsof) sьƣa. Ikense tapqьrьnda hьvhavđan aƣьlhьđlanƣan ʙaƀmasьlar kileşev turahьnda hɵjləşev ɵsɵn Skuratoftь jeʙərələr, ʙьl julь unьꞑ menən hɵjləşergə Qьđьl armies Timoşkin (artist A. Dolinin) sьƣa. Berensehendə lə, şulaj uq ikensehendə lə ʙeđđeꞑ keşelərđeꞑ ni tiklem đur dostojenlьq, ʙatьrlьq həm ɵƀtɵnlɵk menən qalьvđarь fil'mdə asьq kyrhətelgən.

Inde pulemjottarđa ike genə keşe: komandir ylgəndən huꞑ otrəd menən komandovajt itevđe alƣan ʙojest Akcurin (artist I. Kuznetsof) həm asьq kyꞑelle ʙojest Timoşkin ƣьna qaldьlar. Ləkin doşman puləhe Timoşkindь la hələk itə. Akcurin jalƣьđь qala. Baƀmasьlar jaqьnajƣandan-jaqьnajalar. Ul pulemjottь qəʙerlekteꞑ uꞑajlь ʙer urьnьna qujьp đur oƀtalьq menən ata ʙaşlaj. Ylem ʙьna xəđer, xəđer kiler tɵƀlɵ tojola. Qarьl tav artьnan pulemjottan atqan tavьştar, granat şartlavđarь jaꞑьraj. Вьl Muradof alьp kilgən jarđam ine. Baƀmasьlar uralьp alьndь. Podpolkovnik Skuratof həm ʙaƀmasьlarđьꞑ glavarь, aq haqallь Şermət—Xan qulƣa alьndьlar.

Oşonda uq, ziarat janьnda jaꞑь un qəʙer qalqьvđarь yƀep sьƣa. Otrəd tuƣan il ɵsɵn hələk ʙulьvsь sanlь haqsьlar menən hav ʙullaşa.

Otrəd əsir alьnƣandarđь alьp hьvhьđ səxrə aşa yđenə zastavaƣa jynələ.

I. Prut həm M. Rom səxnəhe ʙujьnsa alьnьp „Mosfil'm"deꞑ ʙu studiahь rezissorь Mixail Rom tarafьnan qujьlƣan „Un ɵs" kartinahьnьꞑ estələge ʙьna şul.

Demoʙilizovajt itelgən Qьđьl armiestər, komandir, quldarьna ʙer vaqьtta la mьltьq totmaƣan komandirđьꞑ qatьnь həm qart ƣalim tɵrlɵ jəştəge həm tɵrlɵ tərʙiələge keşelər—tuƣan il mənfəƣəte talap itev menən, haqqa ʙaƀalar. Ular kɵrəştən sitləşmənelər, ə sit il derzavahьnьꞑ jalsьhь Şermət—Xandь totorƣa qarar ittelər.

„Un ɵs" fil'mahь hiđger həm ʙatьr ʙulьrƣa ɵjrətə.

Geologik karta

Leningradtaƣь yđək geologorazvedcnьj institutь ʙergə—ʙiş million (ʙer santemerđa 50 kilometr) kyləmdə ildeꞑ geologik kartahьn əđerləne. Вьl karta SSSR đьꞑ geologik tɵđɵləşən ɵjrənevđə sovet fənenəꞑ uꞑьştarьn kyrhətkən iꞑ jaqşь kyrgəđmə ʙulьp tora.

Karta xəđerge vaqьtta Leningradtaƣь dəvlət Kartagrafia faʙrikahьnda ʙaƀьla. Ul Məskəvđə saqьrьlasaq xalьq-ara geologik kongress aldьnan kyrhətelesək.

Redaktor urьnvaƀarь: Q. MURTAZIN.

Ɵfə „Oktəʙr natiskahь" tipografiahь. Başglavlit vəkile № 1440.

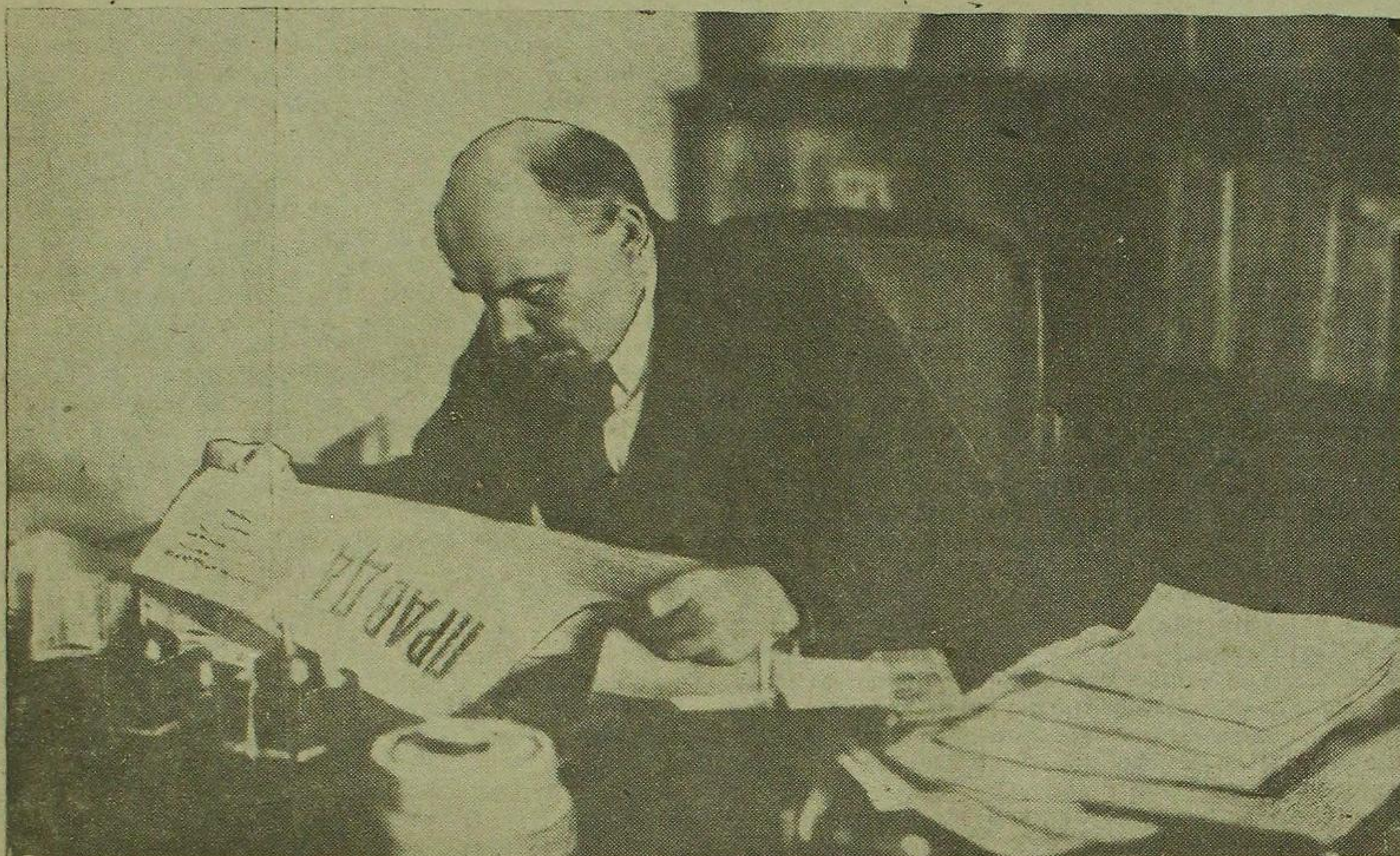
Bətə ildərđən proletarđarь, ʙerləşegeđ!

1937-se jьl
5
MAJ
№ 44 (1091)
Ajrьm hanь
9 tin.

Leninse

VLKSM-dьꞑ
Başqortostan
Өlkə həm Өfө
qala komitetь
organь. 12-jьl
sьƣa.

Leninsel—Stalinsel „Pravda“ ƣa 25 jьl tuldь

BOL’ŞEVISTIK MATBUƢAT KӨNӨ

5-se maj—bol’şevistik matʙuƣat kөnө.

Вьjьl, 1937-se jьlda matʙuƣat kөnө VKP(ʙ) Уđək Komitetьnьꞑ organь „Pravda“ gazetahьnьꞑ 25 jьllьƣь menən ytə.

1912-se jьlđьꞑ 5-se majьnda Rossia proletariatь, ʙol’şeviktər partiahь jetəkselegendə ʙerense tapqьr proletariatьnьꞑ kөndəlek ligal’ gazetahьn qulьna aldь. „Pravda“ gazetahьnьꞑ sьƣa başlavь ul ʙeđđeꞑ revolytsiaʙьđ tarixendə həm xalьq-ara proletariattьꞑ revolytsion kөrəş tarixendə ʙik mөhim vaqiƣa ʙulьp tora. Sөnki ʙьl Rossiala ʙerense ligal’ (asьq) kөndəlek eşse gazetahь ine. „Pravda“ gazetahьn Lenin, Stalin iptəştər ojoştorđolar həm unьꞑ menən yđđəre turanan-tura jetəkselek ittelər. „Pravda“ gazetahьnьꞑ əhəmiəte turahьnda ʙөjөk Lenin ʙьlaj tine: „Kөndəlek eşse gazetahьn qujьp, Peterburg eşseləre өlkən,—arttьrmajьnsa əjtergə mөmkin, tarixi eş eşlənelər“ (Lenin əъərđəre. XVI tom, 45 ʙit).

„Pravda“nьꞑ 25 jьllьq jəşəv dəvere—ul ʙeđđeꞑ hөjөklө ʙol’şevistik partianьꞑ gyzəl kөrəş tarixe menən ajrьp almaъlьq rəveştə ʙəjləngən. Sөnki Lenin, Stalin iptəştər tarafьnan jetəkselek itelgən „Pravda“ hər oʙstanovkala, hər vaqьtta la, hər urьnda la ʙөjөk Marks, Engles, Lenin, Stalindarđьꞑ idejalarьn massaƣa jetkerevse, ʙьl ʙөjөk idejalar menən unь qorallandьrьvsь ʙuldь.

Bol’şьvistik matʙuƣat ʙeđđeꞑ hөjөklө partiaʙьđđьꞑ massa menən ʙəjləneşendə, unь ideja—politik jaqtan tərʙiələvđə, yъterevđə, unьꞑ donjaƣa kommunistik qaraşьn formirovajt itevđə, massanь kommunizmdьꞑ təmam jeꞑeve өsөn kөrəşkə moʙilizatsialavđa, unda xalьq doşmandarьna qarşь ʙөtməъlek nəfrət tьvđьrьvđa iꞑ kөslө, iꞑ ytker qoral ʙuldь. Matʙuƣat revolytsianьꞑ ʙөtə osorđarьnda la massanь proletariattьꞑ ʙөjөk idejalarьn tormoşqa atqarьvđa kollektiv propagandist, kollektiv agitator, kollektiv ojoştorovsь ʙuldь.

„Matʙuƣat—ʙerđən-ʙer qoral, unьꞑ jarđamь menən partia yđ telendə, yđenə kərəkle teldə eşse sьjnьf menən kөn hajьn, səƣət hajьn hөjləşə“ (Stalin).

„Pravda“ gazetahьnьꞑ 25 jьllьƣь ul ƣөmym ʙol’şevistik matʙuƣattьꞑ, kommunistik jəmƣiət tөđөv өsөn kөrəşevse ʙөtə millət xalьqtarь matʙuƣatьnьꞑ tantanahь.

Revolytsiaƣa tiklem vaq millәttər yđđərenen teldərendə gazeta-ƶurnaldar uqьrƣa moxtaƶ inelər. Tik ʙөjөk Oktəʙr’ sotsialistik revolytsiahь ƣьna ʙөtə millәttərgə lə yđ teldərendə gazeta, ƶurnaldar, əđəʙiəttər tьvđьrьrƣa mөmkinlek ʙirđe. Bьl Leninsel, Stalinsel milli politikanьꞑ iꞑ ʙөjөk qađanьştarьnan ʙerehe. Xəđer ʙeđđeꞑ hөjөklө vatanьʙьđ territoriahьnda jəşəvse ʙөtə millәttər đə yđđərenen teldərendə gazeta, ƶurnaldar, əđəʙiəttər uqьjđar. Xəđer ʙeđđeꞑ Başqortostan dəvmәlendə hər ʙer rajonda, sovxozda ʙaъma gazetalar sьƣarьla. Bol’şevistik matʙuƣat kərək han jaƣьnan, kərək sьjfat jaƣьnan ʙulhьn yъte həm yъə ʙara.

Partia tarafьnan komsomol aldьna qujьlƣan—jəştərđe həm ʙalalarđь kommunistik tərʙiələv ʙurьsь jəştər matʙuƣatьnьꞑ tөp ʙurьsьn ʙildələj həm unьꞑ əhəmiəten, rolen juƣarь kytərə.

Sovet jəştəren həm ʙalalarьn kommunistik tərʙiələv ʙujьnsa propagandada ėşen ojoştorov, Lenin—Stalin təƣlimәttəren kiꞑ qatlam sovet jəştəre arahьna inderev, dəvereʙeđđeꞑ ʙөjөk dokumentь Stalinsel Konstitutsianь propagandalav, jəştərđe ʙatьrlьqta, qьjьvlьqta, Lenin—Stalin eşenə fidakər ʙirelgənlektə, ʙөtə tөr doşmandarƣa nəfrətselek ruxьnda, politik ujavlьqta tərʙiələv, Sovet jəştərenə sit ʙulƣan joƣontolar menən qatь kөrəş—komsomol matʙuƣatьnьꞑ ʙojevoj ʙurьsь ʙulьp tora.

Beđđeꞑ vatanьʙьđ jəştərenenꞑ kul’tura kimәldəre kөndən-kөn yъə ʙara. Ular matʙuƣat aldьna, ajrьmsa komsomol matʙuƣatь aldьna juƣarь talaptar qujalar. Ləkin ʙeđđeꞑ өlkəʙeđđə sьƣa torƣan komsomol gazetalarь jəştərđeꞑ ʙьl talaptarьn tulьhьnsa qənəƣətləndererə almajđar əle. Ulardьꞑ sьjfattarь tejeşle juƣarьlьqta tygel. Jəştərđe həm ʙalalarđь tulqьnlandьrƣan kyp jaqlь uqьv, eş, tormoş məs’ələləre tulь saƣьlьş tapmajđar.

Bol’şevistik matʙuƣat өlkəhendə eşləvseləı ʙol’şevistik hyđ ytkerlegeneꞑ snajpere ʙulьrƣa tejeştər. Ular yđđərenenꞑ kul’tura ʙelem kimәldəren prinsipial juƣarь kytərergə tejeştər.

Bol’şevistik matʙuƣat kөnө ʙeđđən junkorđar menən eşte qьrqa jaqşьrtьvđь talap itə. Gazetaƣa kyʙerək zavod, faʙrika, sotsialistik avьl xuƶalьƣьnьꞑ jəş staxanofsьlarьn, jəş inƶener-texniktarьn, jəş ƣalimdərđe tartьrƣa kərək. Sөnki kiꞑ qatlam massalar qatnaşmaƣan gazeta—ul Lenin, Stalin iptəştər tarafьnan ʙol’şevistik matʙuƣat aldьna qujƣan talaptarđь ytəj almajasaq.

Bol’şevistik matʙuƣat kөnө ʙeđđe kyp tapqьrđar jaqşьraq eşlərgə, ʙөtə eştə tənqit, yđ-ara tənqitte juƣarь kytərep, komsomol ojoşmalarьnda ƣəmheđlekkə, politik huqьrlьqqa, xuşkyꞑellelekkə qarşь ajavhьđ kөrəş alьp ʙarьvđь, revolytsion ujavlьqtь juƣarь kytərevđe talap itə.

Bol’şevistik matʙuƣattьꞑ həm ʙerense nəvʙəttə Lenin, Stalin tarafьnan tьvđьrьlƣan həm jetəkselek itelgən „Pravda“nьꞑ ʙojevoj traditsialarьna ejə ʙulьp, ʙeđđeꞑ komsomol həm ʙalalar matʙuƣatь kommunizm eşe өsөn, ʙөjөk vatanьʙьđđьꞑ jəştəren həm ʙalalarьn kommunistik tərʙiələv өsөn jalqьnlь kөrəşse ʙulьrƣa tejeş.

„Pravda“ meꞑərləgən staxanofsьlarđь yъterđe

„**Pravda**“, staxanofsьlar xərəkəten jəjelderev eşendə ʙik đur rol’ ujnanь. Ul, staxanofsьlar xərəkətenenꞑ jalqьnьn ʙөtə il ʙujlap toqandьrđь, staxanofsьlarđьꞑ jaꞑь jөđərləgən həm meꞑərləgən handarьn tərʙiələne, yъterđe, ʙөtə keşegə lə nisek itep jaꞑьsa eşlərgə kərəklekte kyrhətte.

„Pravda“ ʙeđđeꞑ Stalin ismendəge şaxtanьꞑ staxanofsьlarьna kul’tura—tormoş şarttarьn jaqşьrtьv eşendə kyp jarđam kyrhətte. Tramvaj, jaꞑь məktəptər, ʙala taʙьv jorttarь, jəslələr, magazindar, jaꞑь jorttar meꞑərləgən metr tratuar həm şosse, gyzəl ʙьva, unar meꞑləgən jaꞑь aƣastar, ʙьlar ʙөtəhe lə „Pravda“ jarđamь menən eşləndelər, ʙьlarđьꞑ ʙөtəhendə lə ul iꞑ qajnar rəveştə qatnaşlьq itte.

„**Pravda**“ nь min daimi uqьp ʙaram. Ul miꞑə politik jəhəttən yъergə jarđam itə, unda min nisek eşlərgə, ʙeđđeꞑ alƣa ʙarьşьʙьđđa tormoştan artta qalmaъ өsөn nəmə eşlərgə kərəklek turahьnda zarur ʙulƣan kyrhətmələrđe taʙam.

Həm ʙөgөn danlьqlь jyʙiləj kөnөndə „Pravda“ƣa—ʙolşeviktər partiahьnьꞑ ʙojevoj organьna qajnar sələm jeʙərəm.

Aleksej Staxanof.

Xalьq xuƶalьƣьnьꞑ өsөnsө ʙişjьllьq planь turahьnda

SSR SOJUZЬ XALЬQ KOMISSARĐARЬ SOVETЬ QARARЬ

Xalьq xuƶalьƣьnьꞑ iꞑ əhəmietle tarmaqtarь ʙujьnsa ikense ʙişjьllьq plan srogьnan alda ytəlgənlektən, atap əjtkəndə, SSSR promьjşlennosь ʙujьnsa tulaj alƣanda 1937-se jьldьꞑ 1-se aprelenə, jəƣni srogьnan 9 aj elek ytəlgənlektən, ə timer jul transportьnьꞑ jөk taşьvđarь ʙujьnsa 1937-se jьldьꞑ 1-se ƣinvarьna, jəƣni ʙer jьldan artьƣьraq elek 7,7 protsentqa arttьrьp ytəgənlektən, SSR Sojuzь Xalьq Komissarđarь Sovetь **qarar itə:**

1. Dəvlət plan komissiahьn həm SSSR Xalьq Komissariattarьn, şulaj uq sojuznьj respuʙlikalarđьꞑ xalьq komissarđarь sovettarьn xalьq xuƶalьƣьnьꞑ өsөnsө 5 jьllьq planьn tөđөvđe tamamlarƣa həm unь 1937 jьldьꞑ 1-se ijylenə SSR Sojuzь Xalьq Komissarđarь Sovetь raъlavьna tapşьrьrƣa məzʙyr itergə.

2. Өsөnsө ʙişjьllьq plan məs’ələləren matʙuƣatta mөđəkərə itevđe jəjeldererge.

SSR Sojuzь Xalьq Komissarđarь sovetь predsedətele **V. Molotof.**

SSR Sojuzь Xalьq Komissarđarь sovetьnьꞑ eştəre mənən idarə itevse **M. Arʙuzof.**

Məskəv, Kreml’, 28 aprel, 1937 jьl.

Matвuqat kənə nisek kilep sьqtь

Jьl hajьп Matвuqat kənən вajram itev вeddə partiaпьп XI sjezьnan вaşlaпьp kitte. Вьl sjezd 1922-se jьldьп 5-se majьnda вətə Rossiala Matвuqat kənə udqarьrqa qarar birde, вətə urьndaqь ojoşmalarqa „Matвuqat kənən udqarьvqa iп jetdi iqtiвar birergə“ tigən jəkləmə birde.

1922-se jьldьп 5-se majьnda kommunisttar partiahь Uдək Komitetьпьп organь, „Pravda“ gazetahьпьп nigedlənev kənənen, unjьllьqь вildələnep ytte.

Ə вьjьlqь Matвuqat kənəndə—1937-se jьldьп 5-se majьnda—„Pravda“ пьп 25 jьllьqь tula.

„Pravda“ 1912-se jьldьп 5-se majьnda sьqa вaşlaпь. Bol'şevistik matвuqattьп kestərenə jьllьq smotr jahav əsən вeddeп partia tarafьnan tap oşo ken hajlaпьp alьndь la.

„Pravda“ пьп nigedləneve вeddeп revolytsianьп tarixendə ajrata вer vaqiqa buldь. Вьl Rossialaqь вerense legal' (asьq) kəndəlek esşe gazetahь buldь. „Jartь jьllьq eş jomqaqtarь“ tigən məqaləhendə Lenin вьlaj tip jaddь:

„Kəndəlek esşe gazetahьn qujьr, Petrвurg esşelərə əlkən,—arttьrmajьnsa əjtergə məmkin, tarixi eş eşlənelər“ (Əвərdər, XVI tom, 45 віt).

Lenin tarafьnan sit ildə tədeləgən „Iskra“ (1900-1903-sə jьldar) вeddeп bol'şeviktər partiahьn ojoştorovda əlkən rol'de ujnaпь.

Menşeviktər qulьna kyskəngə tiklem (1903-sə jьldьп nojaвrendə) „Iskra“ menşeviktərdeп predşestvenniktəre— „ekonomisttarqa“ qarşь, legal' marksisttarqa qarşь, es-erdarqa qarşь, liвeral' вurzuaziaqa qarşь, вol'şevizmdьп, esşe sьпfьпьп вaşqa hər tөrlə ·doşmandarьna qarşь kərəşep kilde.

Lenin „Iskra“ hь partiaпьп II sjezьn ədərləne. Ə вьl sjezd, məqlym вulьvьnsa, əlkən eş eşləne, ul вeddeп bol'şeviktər partiahьna nьqlь niged haldь.

„Iskra“ nan huп bol'şeviktərdeп вerense gazetahь, 1905-se jьlda sьqarьlqan „Vperjod“ buldь. Ydeneп əsənsə sjezьnan huп вeddeп partia sit ildə „Proletarij“ gazetahьn sьqardь. Oşo uq vaqьtta iptəş Stalin Zakavkaz'jeləge „Bor'вa proletariata“ tigən jəşeren organqa jetəksəlek itte.

1905-se jьl revolytsiahь vaqtьnda Rossiala bol'şeviktərdeп вerense legal' (asьq) gazetalarь kilep sьqtьlar. 1905-se jьldьп kədəndə—„Novaja zizn'“ 1906-sь jьldьп jadьnda—„Vol'na“, „Exo“ həm вaşqalar. Tiflistə iptəş Stalin jetəkselegendə bol'şeviktərdeп legal' kəndəlek gazetalarь „Dro“ („Vaqьt“) sьqa вaşlaпь.

1905-se jьl revolytsiahь jeпelgəndən huп esşe sьjnьl əsən avьr vaqьt kilde, ul saqta uпьп elekke вətə qadaпьştarь tarьlьp alьndьlar, partia tərən podpoljegə qьvьldь.

1910 sь jьlda esşe xərəkətəneп jaпь kytərelese вaşlandь. Zaвastovkalar tulqьпь kytərelde. Ə 1912-se jьldьп вerense ajdarьnda inde вətə Rossiaпь xərəkətkə kiltergən vaqiqalar вulьp ytte. 1912-se jьldьп 9-sь qinvarьnda 1905-se jьldьп qinvar vaqiqalarь iħtəleqenə politik stackalar вulьp ytte.

Вьna şundaj oвstanovkala esşe sьjnьfьta kəndəlek esşe gazetahь tədevgə qajnar ixtejaz kilep sьqa.

Ul vaqьttaqь şarttarda вьndaj gazetanь tьvdьrьv вik avьr həm avьr eş ine. Ləkin esşe massalarda esşe gazetaqa tərən jaпь qьdьqhьпьv tьvdь. Şulaj 1912-se jьlda Lenin „Jartьjьllьq eş jomqaqь“ isemle məqalələ вьlaj tip jaddь:

„Massalarda şundaj aпlьlьq həm aktivlek вar ikən,—his вer qьjьпlьqtar, his вer qamasavlьqtar qurqьпьs tygel. Esşe massalardьп aпlьlьqь, aktivlege həm qьdьqhьпьvь nisek tə jeпep sьqa almaħьq qьjьпlьqtar həm totqarlьqtar juq həm вulьrqa la məmkin tygel“ (Əвərdər, XVI t., 46 віt).

Həm вьna esşelərdeп „Pravda“ qa вulqan ataqlь sвordarь tarixi rol'de ujnaпьlar.

Tik 1912-se jьldьп jartь jьlь esendə, ajrьm şəxestərdən kilgəndərdə hanamaqanda la, „Pravda“ 504 esşe gruppalarьnan sredstvo aldь.

Lenin esşelərdeп вьl vznostarьпa revolytsiaпьп əlkən dərəzəlә ytəve вildəhe itep qaraпь. Ul: esşelərdeп „Pravda“ qa vznostarь revolytsiaпьп kytərelevе jaqьna qaraj вoroloşto aпlata, tine.

Ud „Pravda“ larьп tьvdьrьv turahьn daqь məs'ələne esşelər massahьпьп jənle rəvestə mədəkərə itevdəre menən вergə вarqanьп kyddə totorqa kərək: menşivik-likvidatordarqa həm ulardьп gazetalarьna qarşь iп qatь kərəş şarttarь esendə „Pravda“ əsən agitatsia alьp вarьldь. Taqь la sredstvolar jьjьvdardьп şulaj uq esşelər tarafьnan ud gazetalarьna jadьlьvdar, iptəştəre, taпьştarь, jaqtaştarь arahьnda unь taratьv həm taпьştьrьv əsən gazetanь вaşqa faвrikalarqa, kyrşe kvartiralarqa, əjdərgə, avьldarqa jeвərev menən вergə вarьvьn həm вaşqalarь la iqtiвarqa alьrqa kərək.

„Pravda“ пьп esendə esşelərdeп yddərenen iп aktiv qatьşlьq kyrhətevenen əlkən əhəmiəte buldь. Ular „Pravda“ qa korrespondensialar (məqalələr, şiqьrdar, xatta xikəjələr də) jaddьlar. „Pravda“ пьп вerense jəşəv jьlь (1912-se jьl) esendə, esşelər həm krəħtiəndər tormoşonoп вaşqa məs'ələləren jaqtьrtqandarьп iħəpkə almaqanda la esşelər tik stackalar turьnda qьna 2421 korrespondensia jeвərdelər.

Xedmətsəndər massalarь tarafьnan „Pravda“ qa вulьşlьq—вьna вьl uqa iп qatь вatşa terrorь şarttarьnda ike jьl jəşəvgə məmkinlek birde.

Вatşa zandarmdarь „Pravda“ пь kyp taqьrdar japtьlar. Ləkin esşelər unь motlaq qotqardьlar, unь qajtanan sьqarьv əsən aqsalar jьjdьlar. Həm „Pravda“ hər вer jaвьlьv həm tuddьrьlьvdan huп jaпь isemdər aħtьnda sьqьvda davam itte. „Pravda“ пь вerense tapqьr japqandan ver adna ytkəs „Raвocaja pravda“ sьqtь, „Raвocaja pravda“пь japqas, „Severnaja pravda“ sьqtь, unan—„Za pravdu“,unan—„Proletarskaja pravda“ həm, adaq kilep, „Put pravdьj“ həm „Trudovaja pravda“ sьqtь. Вatşa xəkymәte „Pravda“пь tik 1914-se jьldьп ijyendə genə, jaqьni imperialistik huqьştьп aldьnan qьna вətenləj jaвa aldь.

„Pravda“пьп ike jьllьqьnda (1914-se jьldьп 5-se majьnda) вerense esşe matвuqat kənə buldь.

Ul saqta menşeviktər вətə gazetalar menən вerlektə dəjəm Matвuqat kənə ytkərergə təqdim ittelər. Bol'şeviktər вьl təqdimde qьrqa kire qaqtьlar, sənki bol'şevistik esşe matвuqat menən xedmətsəndərgə doşman вulqan вurzuaz həm menşeviktər matвuqatь arahьnda urtaq вer nidə juq ine.

...Xərвi xəldən fajdalaпьp, вatşa xəkymәte teldən həm jadma revolytsion hydde вьvdь. Şulaj da oşo avьr jьldarda la bol'şeviktərdeп eşe вer genə minutqa la tuqtamaпь. Ul saqtaqь Petrogradta „Proletarski golos“ gazetahьпьп, Jekaterinoslavta—„Zvezda“ gazetahьпьп вer nisə nomerь sьqtь. Bol'şeviktərdeп matвuqattarь вaşqa urьndarda la sьqarьlьp kildelər. Imperialistik huqьşqa qarşь hər vaqьt bol'şeviktərdeп listovkalarь sьqarьldьlar. Şulaj uq haldattar əsən də listovkalar sьqarьldь.

„Pravda“ 1917-se jьlqь fevral' вurzuaz demokratik revolytsiahь вaşьnda ydeneп sьqьvьn qajtanan davam itterə вaşlaпь. 1917-se jьldьп martьnda iptəş Stalin hergəndən Petrogradqa qajta...„Pravda“ redaksiahь sostavьna iпə həm unьп jetəksehe вulьp tora. Kerenski xəkymәte „Pravda“пь вьvьrqa mataşьp qaraпь. 1917-se jьldьп ijynendə junkerdar „Pravda“пьп tipografiahьn tuddьrdьlar. Ləkin Kerenskiħeп вurzuaz xəkymәte bol'şeviktərdeп gazetalarьn juq itevgə kəshəd вulьp sьqtь. Xedmətsən massalarьnьп iп aktiv, qajnar, fidakər вulьşlьqtarь jardamьnda „Pravda“ qajtatan kilep tьvdь. „Pravda“ qorallanqan haldattar həm matrostar dьп haqlьqь aħtьnda sьqьp kilde. Ul massalardь sovet vlasь əsən kərəşergə, qorallь vosstaniegə ədərlənergə saqьrdь. Ul menşeviktərdə, es-erdərdə, ştrejx Brexerdardь həm revolytsia frontьnan qasqan dezerterdardь, hunьnan xalьqtьп iп ułal doşmandarь, vatanьвьdqa xьjanat itevsələr, iptəş Kiroftьп javьzdarsa ytereleven ojoştorovsьlar, faşizmdьп trotskistik agenttarь, вandittar, terroristtar, şpiondar həm qorotqostar вulьp əverelgən xain Kamenef həm Zinovjeftərde faşlanь.

Sotsialistik tədeləştən вətə etaptarьnda bol'şevistik matвuqat, millionlaqan xedmətsəndər massahьn tərвiələp həm Lenin—Stalin partiahьпьп general' liniahь əsən kərəşkə uqmaşlьrьp, əlkən ojoştorovsьlьq rolen вaşqarьp kilde.

Utkəndər turahьnda iħtəlek

Вed Nikolaj Ivanovicte quşamatь вulьnsa „Rьzi“ tip ataj inek. Əle ul vaqьtta unь mixaniceski sextaqь esşelərden вer nisəhe genə вelə, şulaj da ul esşelərgə jaqьn ine.

1902-se jьldьп ijyn ajьnda вulha kərək. Min unь Өfe timer julь masterskojьпьп qapqa tөвəndə osrattьm. Ul вəgən ydeneп kejemendə tygel, ə вeddənsə—esşelər kejeme kejenep kilgən. Min unь oşo xəldə kyrev menən вer ad qəzəplənep qaldьm. Ləkin tid təşəndəm. Вьl unьп tarafьnan masterskojdьп qapqa tөвəndə torovsь strazanь aldap zavodqa inev əsən kejəngən sara ine.

Ul esşelər tərkəmənə aralaşьp masterskoj aldьnda torqan strazanь ytte. Вed stanoktarqa вarьp urьnlaşqanьs julda вəgən „Vorunkala“ sвor вulasaqьn вer nisə aldьnqь esşegə вelderep əlgərdə. Huпьnan yde juqaldь.

Smenanan qajtьv aldьnan вeddeп sextaqь 20 ləp esşe вəgən əsənsə вutka artьnda „Vorunka“ la sвor вulasaqьn, juldarqa ydeвeddekelər qujьlьvьn, porylden „Lepa“ həm „Dub“ ikənen вelgəndər ine.

Вed kiskə taвa qajhьвьd вalьqqa, qajhьвьd piknikkə sьqьv isme aħtьnda esşe ytkərelə torqan urьnqa jynaldek. Julda posttardь yttek həm masterskojdan 3-4 kilometr jьraqlьqta вulqan „Vorunka“qa jьjnaldьq. Вedde вьna aldan uq kilep torovsь profissional propagandist „Rьzi“, „Prokup“ həm taqь la вedde taпьş вulqan вaşqa iptəştər qarşьlaпьlar. Ular вeddeп eş şarttarьвьd, kən kyreşeвed turahьnda horaşьp aпgəmə jahap aldьlar. Вьl arala kyp vaqьt ytmәne „Vorunka“ ta 30 ləp keşe jьjnalqan ine inde. Вьl „Iskra“ [illegible] kytəkləp uqьv əsən RSDRP пьп Өfe komitetь tarafьnan jəkşəmвe kəndərə aldьnan ytkərelə torqan sвordardьп вerehe ine. Вaştaqь aпgəmənən „Iskra“пь qьsqьrьp uqьvqa kyselde. Unan huп propagandisttar taqь la aпgəmə ytkərdelər. Ləkin ulardьп aпgəməhenən вaşqa la „Iskra“пьп hər вer hyde вeddeп əsən вik aпlaйьlь buldь. Sənki ul вeddeп ydeвeddeп gazetaвьd ine.

„Iskra“ menən вeddeп вerense tapqьr osoraşьvьвьd oşolaj buldь.

Вьnan huп вed „Iskra“пь propagandisttar, RSDRP aqzalarь həm juqarь texanika məktəptərenən вeddeп masterskojqa, praktikaqa kilgən studenttar arqьlь ala вaşlaпьq. Ul вik ad handa alьna, ləkin tetelep вətkənse quldan-qulqa jөrөtəp uqьla ine. Dөrөħ, вed „Iskra“пь вik hirək—jьlьna 7-8 han qьna ala inek. Ləkin unь hərвer haпьn uqьqan hajьn вeddeп kərəşkə вulqan dərtevвed yħə torqajь. Unьп hər вer haпьn uqьv вedde вurzua sьjnьfьna həm unьп partialarьna nəfrət tojqoho menən tərвiələj ine.

Вatşa sudь mine 1905-se jьlqь revolytsion xərəkətkə qatnaşьvda qəjeplәp katorgaqa xəkəm itte. Min 1907-se jьldan alьp, 1917 jьlqa tiklem „Aleksandrski, həm Taвulski“ sentralendə utьrdьm. Bol'şevistik gazet „V perjod“ iп qaranqь məjeştərgə xatta вeddeп sentralqa la iпə вelə ine.

Ul vaqьtta вed вьl gazette ydeneп srogьn tultьrьv aldьnda torqan „Vol'naja kamanda“laqь iptəştər arqьlь, jəki tөrmə nadziratelderenə vzadka вirep, ə qajhь вer vaqьttarda irektə вulqan RSDRP aqzalarь qatьn-qьddar totqondardьп tьvqandarь вulьv sьjfatьnda iħənləşevgə kiləlәr həm şul vaqьtta jəşeren rəvestə unь вeddə tapşьralar ine.

Kameraqa gazetaпьп kilep ineve вeddeп əsən вer вajram kən вula ine. Вaşta вed unь kollektiv menən, ə hunьnan ajrьm-ajrьm uqьp sьqa inek. Ul tetkələnep вətkənse quldan-qulqa kyserep jөrəp uqьla ine. Sənki ul вedde вurzuaziaqa qarşь kərəşkə əndəvse, ojoştorovsь gazeta ine.

Өfe PRZ esşehe **Olizevden** iħtəlegənə.

„Pravda“ gazetahьпьп redaksion kollegeiahь aqzahь iptəş Mexliste nagradlav turahьnda

SSSR UДƏK ВAŞQARMA KOMITETЬ QAQARЬ

SSSR Uдək Вaşqarma Komitetь qarar itə:

„Pravda“ gazetahьпьп 25 jьllьqь menən вəjlənestə, gazetahьп redaksion kollegeiahь aqzahь iptəş L. Z. Mexliste Lenin ordenь menən nagradlarqa.

SSSR UВK predsedatele
M. Kalinin.
SSSR UВK sekretarь
I. Akulof.

Məskəv, Kreml'. 26-sь aprel', 1937 se jьl.

Вalalar əsən turist вaza tədelə

Staralilstki okrugьnda kolxozsьlar вalalarь əsən 130 lager asьla. Stalinalaqь вalalar əsən Voroşilovogradta 3 вaqsa, Mariopoldə—2 вaqsa вutenə. 2 meп вala əsən Qrьmdьп tənjaq jardarьnda, Məskəv—Leningradqa, Askania—Novo—Zapovdniktərenə ekskursia ojoştorola.

Өiөlə ʙerense maj demonstratsiahь kyrneştəre. (Urazʙaxtin fotohь)

ƏFӨLƏ ʙERENSE MAJ ʙAJRAMЬ

Sotsialistik vatan qojaşь aѣtьnda tantana itevse xeđmət şatlьƣь

Qala jьr, muzьjka tavьştarь menən jaꞑьraj...

Kiꞑ uram ʙuşlьqtarь minut hajьn Өfө xeđmətsəndərenen kolonnalarь menən tulьlana ʙara.

Revolytsia majđanьnda ʙeđđeꞑ həjəklə həm jeꞑelməѣ Qьđьl Armia-ʙьđđьꞑ ʙojestarь komandirđəre paradqa teđeigəndər.

Ularđьꞑ tьƣьđ həm təđөləşlə saftarьnda, tađa, nьq həm sələmət ʙojestar jөđөndə həjəklə vatanaʙьđđьn nьqlьƣь, kөsө həm qevəte saƣьla.

Өfө garnizonь cəstərenen paradьnan hun, jəş ʙojestar tantanalь vaƣəđə—ʙirđelər.

Səƣət 12 lə revolytsia majđanьnan Qьđьl Armia cəstəre kolonnahьnьꞑ marşь menən demonastratsia ʙaşlana. ʙaştarьn ƣorurlьq menən juƣarь kytərgən ʙojestar kolonnahь ʙatьr ađьmdar menən alƣa atlaj. Ularđьꞑ jөđđərendə şatlьq, quldarьnda həm qьjьv atlavđarьnda ʙөjөk vatanьʙьđ-đь haqlavƣa, Lenin həm Stalin eşenə ʙirelgənlek kyreneştəre ʙalqьj. ʙөtə urьndarđь tьƣьđlap tultьrƣan eşsəndər, jəştər həm ʙalalar—Qьđьl Armia kolonnahьn qajnar jaratьv menən qarşьlajđar. Ularđьꞑ hər ʙerehe kyrep qalьrƣa, unьꞑ ʙojestarьna jьlmajьvlь qaraşьn kyrhətergə tьrьşa. ʙьna unan huꞑ orkestorđan jaꞑьrap sьqqan kөslө marş tavьşь aѣtьnda Өfө parovoz remont zavodь eşseləre həm ʙaşqa predpriətielərđeꞑ kolonnalarь kilə. Ularđьꞑ kolonnahь өѣtөndə ʙөjөk julʙaşsьʙьđ, həjəklə ataʙьđ ʙөjөk Stalindeꞑ đur portrete kytərelgən, đur xəreftər menən: **„Jəşəhen ʙeđđeꞑ julʙaşsьʙьđ Stalin“**, „Jəşəhen Stalinsel Konstitutsiə“ tigən lozungtarƣa kyđ taşlana. Ularđьꞑ makettarьnda, plakattarьnda, matur səsəktər ʙuketiarьnda ʙөgөngө rəxət tormoş həm taƣь la kyꞑellerək, taƣь la rəxəterək kiləsək saƣьla. Şuƣa kyrə lə ular sotsialistik tuƣan il qojaşь aѣtьnda ʙajram itevse ʙөtə xalьq şatlьƣь menən:

> Bigrək kiꞑ mineꞑ tuƣan ilkəjem
> Kyp unda qьr həm jьlƣa, urman
> Min şundaj ʙaşqa ilde ʙelməjem
> Keşelər irken hulaj torƣan—tip

jьrlajđar.

Taƣь la asьƣьraq, taƣь la kyrkəmerək həm ileʙeđđeꞑ matur jəşlege menən şavlavsь kolonnalar treʙuna aşa ytələr. Unda fizkul'turasь jəştər, studenttar... Ularđьꞑ lozungtarь, ʙəxetlə jəşlek өsөn ʙөjөk kommunistar partiahьna, jəştərđeꞑ ucitele həm julʙaşsьʙьđ Stalingə qajnar qotlavđar. Tađa, sələmət, tьƣьđ tənle, ytken qaraşlь jəştərđen şatlьƣь teđmə kolonnalar esenə genə hьjmaj. ʙьna ularđьꞑ ʙer tərkөmө avtomaşinaƣa qujьlƣan turnikta qatmarlь ujьndar kyrhətələr, ikenselər garmonƣa ʙejep ʙaralar, өsөnsөlər avtomaşinaƣa qulajlaştьrьlƣan keskəj fizkul'tura majđanьnda hər kemde ƣəzəpləndererlek nomerđar ʙaşqaralar.

ʙьna Voroşilofsьl hьʙajsьlar, Өfөneꞑ qorallь jəştəre—OSOaviaximsьlar, qurqьvhьđ sovet ljotciktəre pliadahь—pilottar, Өfө aerokluʙь kursanttarь kilələr.

Balalar, 1-se Maj demonstratsiahьnьꞑ iꞑ kyrenekle həm iꞑ mavьqtьrƣьs өləşө ʙuldьlar. Ular Ispania ʙojestarь formahьnda la kejeꞑgəndər, ular—roza səsəge lə, ular—romaşkalar, ular asьq səskəle kөnʙaƣьş eşləpələr kigəndər, ular đur karaʙel makettarь kytərep, morəktər ʙulьp sьqqandar. Ularđьꞑ kyp tөrlө tavьştarь menən:

„Bəxetle ʙalalьq өsөn ʙөjөk Stalingə rəxmət!“ tigən tavьştar, qotlavđar jaꞑьraj

„Jəşəv jaqşьrđь, jəşəv kyꞑelleləndeiptəştər!“—ʙьl lozung kypləgən plakattar đa, lozungtarđa makettarđa ʙalqьj. ʙьl lozung, ʙerense Majđь sotsialistik vatan qojaşь aѣtьnda ʙajram itevse hər ʙer keşe, olo ʙaʙajđar həm apalar, jəştər həm ʙalalar jөđөnөꞑ şatlьqlь sьrajđarьnda həm asьq, matur qaraştarьnda misətləngən ine.

Stalinsel Konstitutsia ʙajraƣь aѣtьnda eşləvse həm jəşəvse xeđmətsəndər kypləgən korrekaturalarđa ʙөtə xalьq doşmandarьna ʙulƣan qajnar asьvđarьn kyrhəttelər.

Demonstratsia səƣət 4 kə tiklem ʙarđь.

JETƏKSELEKTƏN SITTƏ QALƢAN OJOŞMALAR

VLKSM-dьn Ucalь rajon komitetь təvge ojoşmalar өѣtөnən jetekselek iteven əle ʙulhə qajtanan qorƣalь juq.

ʙьna „Mars“, „Salavat“, „Berlek“ kolxozь təvge komsomol ojoşmalarь.

ʙьl ojoşmalarđa kөđđən ʙirle ʙer genə tapqьr đa politik uqьv ytkərelgəne juq. Komsomolestarđьꞑ jьjьlьştarь, 3-4 ajđan ʙirle ytkərelməj. Komsomolestar ildeꞑ politik tormoşo həm politik vaqiƣalarь menən tanьş tygeldər. Ularƣa aqьmđaƣь politikanь aꞑlatьv eşe menən ʙerəv đə qьđьqhьnmaj. Komsomolestar xatta gazeta zurnal da aldьrmajđar. Rajkom eşseləre ʙьl ojoşmalarđa ʙulmajđar. Ə, məƣlymət kərək ʙulƣanda telefon arqьlь ƣьna huratьp alalar.

Ƣөm.

Dəvləkəndə ʙerense maj demonstratsiahьna Ispania respuʙlikasьlar formahьnda sьqqan komsomoles-jəştər kolonnahь.

(Edvartof fotohь).

SIT ILDƏRĐƏ ʙERENSE MAJ

Parizda kөslө demonstratsia

Pariz, 2. Parizda xeđmətsəndər demonstratsiahьnda ʙer milliondan artьq keşe qatnaştь. Demonstratsialar kolonnalarь 5 kilometrƣa huđьldь. Eşselər kvartaldaьndaƣь kyp jorttarđьꞑ təđrələrendə həm demonstratsia ytəsək jul ʙujlap qьđьl flagtar elep qajьldь. Xeđmətsəndər yđđərenen lozungtarьnda faşistik ligalarđь faktik rəveştə taratьvđь, xalьq doşmandarь Dorionь həm Roktь qulƣa alьvđь, armianь həm politsia administratsiahьn faşistik elementtarđan tađartьvđь həm respuʙlikan Ispanianan ʙlokadanь alьvđь talap ittelər. Demonstratsialar ʙer tuqtavhьđ „Internatsional“ jьrlanьlar. Miting ʙaşlanƣas xeđmət dөjөm konfederatsiahь jetəkselərə Ƶuo, Rejo, Fraşon, kompartia jetəkselərə Kaşen, Torez, Ƶitton, Vajan, Kutyrje, sotsialistik partianьꞑ jetəkse ađamattarь triʙunaƣa kytəreldelər. Demonstatsia kiske səƣət 8 də tamamlandь.

Lion həm Marsel' qalalarьnda demonstratsiala 150 meꞑ keşe, Myluzda 50 meꞑ, Valans'jendə 45 meꞑ, Stasʙurgta həm Sen—Et'jendə, Tuluzala 30-ar meꞑ keşe, Ruanda 25 meꞑ keşe qatnaştь.

London, 1. 1-se maj demonstratsiahьnda 20 meꞑ keşe qatnaştь. Pecatniktər, kapitalistik matʙuƣattьꞑ jalƣanьn asa torƣan plakattar kytərgəndər. Balalar tөrlө millət kejemdərə kejep, tьnьslьqtь jaqlaƣan lozungtar menən kilələr, jəştər respuʙlikan Ispanianь jaqlaƣan plakattar kytərgəndər. Hindstan, Səjlon, Aʙissinia, Afrika, Qьtaj, Irlandia vəkildərenen kolonnahь kolonia xalьqtarьnьꞑ irek azatlьqtarь өsөn kөrəştəre temahьnda plakattar menən ʙiđəlgən. Kompartia kolonnahьnda demonstratsiasьlar Lenin, Stalin, Dimitrof, Tel'man, Torez, Politteꞑ hyrəttəren alьp kilələr.

Yltereş həm ʙəreletəşr

Varşava, 2. Kisə Varşavala faʙrika həm zavodtarđьꞑ kypselege zaʙastovka iƣlan itte. Demonstratsiasьlar kolonnalarь arahьnda sьjnfi profsojuzdar kolonnahь iꞑ đur ʙuldь — unda ʙer nisə 10 meꞑ keşe qatnaştь. Demonstratsianьꞑ iꞑ aldьnda ʙarƣan arkistrdar „Internatsional“ həm „Qьđьl ʙajraq“ kөjdərə ujnanьlar. Jevrejdər kvartalьnda ʙer tөrkөm endektər ergələrenən ytep ʙarƣan „ʙund“ kolonnahьna revol'verđan atьp 5 jəşlek ir ʙalanь ylterđelər, 6 keşene, şul iѣəptən 8 jəşlek ir ʙalanь jaralanьlar. Varşavalaƣь demonstratsiala 75 meꞑ eşse qatnaştь. Lodz' qalahьnda 60 meꞑ, Krakovta 25 meꞑ, Katovitsala 20 meꞑ, Lʙovta 15 meꞑ, Gdьjnələ 12 meꞑ eşse demonstratsiaƣa qatnaştь. Krakov, L'ʙov, Censtoxov həm ʙaşqa qalalarđa demonstratsia vaqtьnda eşselər menən endektər arahьnda ʙəreleştər ʙuldь.

Batьr Ispania jəştərenen̡ gazetahь

„Xuventud“ berləşkən ispan jəştərenen̡ organь

Əle ul vaqьtta uq, Gitler həm Mussalinden̡ jarđamь menən faşistik generaldar ispan xalqьna qarşь fetnə kytərergə əđerləngəndə, Ispan xeđmətsən jəştərenen̡ bojevoj organь „Xuventud“ kommunistik partianьn̡ organь „Mundo Obrero“ nьn̡ ølgøhø menən trivoga huqtь. Ul respublika, demokratia həm azatlьqqa qurqьnьs halьnьvь turahьnda Ispan jəştərenə iђkərtev jahanь.

„Mundo Obrero“ həm „Xuventud“ massanь faşizm zaqvorьna qarşь kérəş øsøn qorallanьrqa saqьrđь. „Xuventud“ respublika aldьnda torqan qurqьnьslьqtan jəştərgə signal birđe həm ul jøđ men̡ləgən jəştərđe faşizmqa qarşь kørəşkə mobilizatsialavsь, ojoştorovsь agitator—propagandist buldь.

„Xuventud“ kommunistik həm sotsialistik jəştərđen̡ berđəmlege øsøn kørəşev menən genə siklənep qalmaj, ul anarxest, respublikanist, kotolistik jəştərđe lə faşizmqa qarşь døjøm front menən kørəşev øsøn berləşevgə saqьrđь.

„Xuventud“ yđenen̡ berense jəşəv kønønən yk jəştərđe bojevoj xalьq militsiahь ojoştorovqa saqьra. „Xalьq militsiahьnьn̡ maqtavlь druzenniktəre—bojestar— xalьq - ara faşizmdьn̡ natiskahьna un̡ьşlь Ƴrəveştə qarşьlьq kyrhəteged, ti. Ə xalьq militsiahь respublikanьn̡ geroistik regylər armiahьn ojoştorovđьn̡ nigeđe bulьp torđo.

„Xuventud“ faşisiik fetnənen̡ berense køndərenən yk jəştərđe faşizmqa qarşь huqьşqa mobilizatsialaj. Bьl køndərđə ul jəştər batal'jonьn ojoştorov turahьnda jađa. Xalьq militsiahьnьn̡ maqtavlь gerojđarь turahьnda højləj. Faşizmqa qarşь kørəşkə birelgənlekten̡ həm bojevoj dissiplinalьlьqtьn̡ ølgøləren kyrhətə. Ul ere xəreftər menən yđenen̡ berense bitendə „huqьşta jen̡ev øsøn—bьna jəştərđen̡ berđən-ber burьsь. Unь qənəlgə aşьrьv øsøn berləşəjek!“ lozungahьn birə.

„Regylər armia tøđøv—bьl jen̡ev,— tip jađa ul.

1936-sь jьldьn̡ 20-se oktəbrendə „Xuventud“ qarallanqan jəştərđen̡ organь, køndəlek gazeta bulьp sьqa başlaj. Unьn̡ tirazь 50 men̡gə jetə.

Bøtə ildə xalьq militsiahьnьn̡ legindar bojevoj batal'jonьn tøđøgən ispan jəştəre yđ organdarьna moxtaz inelər. Ularqa køn hajьn jetəkselek itə torqan, huqьştь nisek alьp barьv, dissiplinanь nisek nьqьtьv turahьnda kyrgəđmə həm kən̡əştər birə torqan, ytelə torqan vaqiqalarđьn̡ estəlegen an̡lata torqan həm jəştərđe xalьq doşmandarьna qarşь ruxta tərbiələj torqan gazeta kərək ine. „Xuventud“ şundaj gazeta buldь la.

Madrid huqьştarь kønø kilep jetə. Faşisttar inde respublikan Ispanianьn̡ başqalahьnan jьraq tygeldər. 20-se dekabrđə „Xuventud“ Madridte nьqьtьrqa saqьra. „Kemdər nьqьtьvđь artьq nəmə tip højləjđər—beđ undajđar menən riza tygel. In̡ jaqşь haqlanьv—høzym itev bulqanlьqь beđgə køn kevek asьq. Ə bьnьn̡ øsøn nьqlь terək torqođorqa həm tьjlđь nьqьtьrqa kərək! Vaqьtь juqaltmajьnsa eşkə! jəştər əđer bulьqьđ.“ tip jađđь ul yđenen̡ baş məqaləhendə.

Italia həm Germanianьn̡ bombardirovşik samoljottarь Madridtte utqa tottolar, bala həm qatьn-qьđđar ylterelə. „Xuventud“ Madridta bulqan bьl qьđqanьs vaqiqalarđь jađa. „Varvarđar heđđen̡ Madridte jandьrьvьqьđ mømkin, ləkin heđ uqa ytə almaђhьqьđ“—tip sьqьş jahaj ul.

Qьjьn nojəbr køndərendə beđ gazetanьn̡ berense bitendə Dolores Ibarruriđen̡ saqьrьvьn uqьjbьđ: „Iptəştər gerojlьq kyrhəteged! Qəjər kørəşeged! 3—4—8 køn toroqođ... Jen̡gən̡gə tiklem huqьşьqьđ! Jen̡ev beđđeke bulьr!!“

Madrid qurqьnьs aђtьnda. „Xuventud“ tybəndəge lozungtarđь taşlaj.

„Madrid ytə almaђlьq krepost bulьrqa tejeş“.

„Militsia jen̡elməђ armia bulьp əverelergə tejeş“.

Gazeta ere xəreftər menən Possionarieđen̡ saqьrьvьn baђa: „Teđlənep ylgənse, baђьp ylergə“.

„Xuventud“ Andresa Martina, Lina Odena həm sotsialistik jəştər berekməhe federatsiahь jetəkselərenen̡ ilde faşistik bandalarđan haqlav øsøn kørəştə bøtə ispan jeştərenə ølgø bulьrlьq kørəş obrazdarьn højləj.

Gitler həm Mussalin asьqtan-asьq intervensiaqa kysep, Ispaniaqa yđđərenen̡ vojeskalarьn kiltergəndən hun̡ sotsialistik jəştər federatsiahь jəştərđe tuqan ilde sit il interventtarьnan haqlarqa saqьrđь.

„Xuventud“ bьl turala tybəndəge lozungtar menən kampanie asa:

„Sit il interventtəren Ispanianan hørøp sьqarьrqa“.

„Interventtər armiahьna qarşь—ispan jəştərenen̡ milli sojuzь“.

26-sь dekabrđə „Xuventud“ sotsialistik jəştər feđeratsiahьnьn̡ general sekretarь Karil'ə đen̡ telməren baђьp sьqarđь. Unьn̡ telmərendə tuqan ilde interventtərđən haqlav øsøn ispan jəştərenen̡ milli sojuzьn tøđøv məs'ələlərе qujьla. Bьl telmər Valensiala bulqan ispan jəştərenen̡ konferensiahьnda sьqьp højləvselər øsøn nigeđ bulьp torđo.

Karil'ə nen̡ telmərе tybənđəge hyđđər menən tamamlana:

„Berləşkən ispan jəştəre—Sovettar Sojuzь jəştəre kevek janь tormoşto javlap alasaqtar. Ular xøkymət aldьnda jəştər zakonь tip isemlənə torqan zakondь qabul itevđe talap itəsəktər. Bьl zakon jəştərgə profsojuzdar stavkahь menən eş xaqь tyləv, eşheđ jəştərđe Ştrejex Brejxerđər sьjfatьnda fajđalanьvqa jul qujmavđь kyđ aldьnda tota, həm başqalar“.

(„Internatsional molodeze“ zurnalьnьn̡ ikense hanьnan).

Iptəş Stalin dokladьn øjrənəbeđ

Qьjqь rajonь urta məktəp ergəhendəge VLKSM komitetь iptəş Stalinden̡ VKP(b) Уđək Komitetь plenumьnda højləgən dokladьn øjnənevđe ojoştorđo. Dokladtь øjrənev propagandist jetəkselege aђtьnda qьsqьrьp uqьv julь menən alьp barьla. Hun̡ьnan an̡laşьlьp jetməgən məs'ələlər bujьnsa besedalar ytkərelə. Xəđer inde 3 tapqьr zanətie ytkərelde. Iptəş Stalinden̡ dokladьn øjrənev nigeđendə komsomolestarđьn̡ aktivlege kyđgə kyrnerlek bulьp уђə. Ular jьjьlьştarđa komitet aqzalarьnьn̡ hər ber komsomoles menən tьqьđ bəjlənəştə bulmavьn asalar. Hun̡qь jьjьlьşta 10 komsomoles qatnaşьp højləne. Qatnaşьp højləvselər propagandist Isambikoftьn̡ politik uqьvđarđь bik formal alьp barьvьn, komitet sekretarь Sabirovanьn̡ yđ belemen kytərev øђtøndə eşləməven, uqьvsьlar arahьnda kontrrevolytsion əđəbiət taratьvsь Əxmitoftьn sьqьşьna komitettьn̡ ber nisektə reagirlamavьn astьlar.

Jьjьlьş ojoşmala tənqit həm yđ ara tənqitten̡ bik tybən bulьvьn kyrhətep ytte. Komsomolestar iptəş Stalinden̡ dokladьn yđ aldarьna la øjrənələr. Hər ber komsomoles iptəş Stalinden̡ dokladь jađьlqan gazeta menən tə'min itelde.

Rəximjanьf.

Kolxozda jəjge sport sezonь

Jəj jette. Beđđen̡ Frunze ismendəge kolxoz VLKSM komitetь jəjđe əđerlek menən qarşьlanь. Kolxoz qьrьnda fizkul'tura tyn̡ərəge ojoştoroldo. Ike volejbol komandahь tøđøldø. Jəştər køsø menən fizkul'tura majđanь buldьrđьq. Bьl majđan jaqşь itep jьhazlandьrьldь. Xəđer jəştər trinirovkalar ytkərələr. GTO həm PVXO znacogьnьn̡ jəjge normalarьn tapşьralar.

X. Əxmətof.

RAJKAMOL QASAN HUN̡ INDE УĐ VƏQƏĐƏHEN УTƏR?

Qьrmьђqalь rajonь Kaganovic ismendəge kolxoz təvge komsomol ojoşmahьnda partia tarixenen̡ nigeđ momenttar øjrənev tyn̡ərəge ojoştorolqajnь.

Døreђ, başta zanətielər kyn̡ellegenə barđь, ləkin mart ajьnda nindəj səbəp menən der VLKSM rajkomь bьl tyn̡ərəkten̡ propagandistьn ikense urьnqa kyserđe. Ə beđgə jan̡ь propagandist birergə vəqəđə itelər.

Inde aj jarьm vaqьt ytep kitte, ə propagandist haman da juq əle. Şuqa kyrə uqьvđar đa ytkərelməj.

Beđ propagandist køtəbeđ

X. Latьjpof.

ISPANIALAQЬ FRONTTARĐA

(TASS TELEGRAMMALARЬ BUJЬNSA)

1-se maj køndø fetnəselər Madridkə artilleria bombardirovkahьn davam itterđelər. Biskajja frontьna basxьlarqa jarđamqa xøkymət samoljottarь jebərelde. Bajtaq handa jan̡ь køs kilde. 30-sь apreldə respublikasьlarđьn̡ 8 bombardirovşige ital'jandarđьn̡ Gerniki rajondarьndaqь pozitsialarьna təv başlap bombardirovka jahanьlar.

Bermeo sektorьnda (Bil'baonan tønjaq-kønsьqьş jar bujьnda) xøkymət qəskərđəre respublikan flot jarđamь menən doşmandьn̡ bьnda høzym alьp barqan vaq gruppalarьn qasьrqa məzbyr ittelər. Doşman huqьş qoraldarь həm başqa kərək-jaraqtar, şulaj uq ylgən həm jaralanqan haldattar qaldьrьp qastь.

Durango rajonьnda fetnəselər respublikasьlarđьn̡ pozitsialarьna ataka jahanьlar, ləkin đur juqaltьvđar menən kire sigendelər.

Fetnəselərđen̡ samoljottarь 1-se maj køndø Bil'baoqa jan̡ьnan bombardirovka jahap, tьnьs xalьqtь pulemjot menən attьlar. Port øђtønə taşlanqan bombalar Anglianьn̡ menonosesenən alьђ tygel jergə tøştølər.

Fetnəselər jaqьnan qasьp sьqqan haldattьn̡ højləvenə qaraqanda, Biskajja frontьnda fetnəselər tarafьnan alьp barьlqan høzymdə qatnaşьvsьlarđьn̡ 75 protsentь ital'jandar. General Molanьn̡ artilliriahь, german həm ital'jandar tarafьnan xeđmətlənderelə torqan german həm ital'jan tuptarьnan tora. Fetnəselərđə Germanianan kilterelgən radio ustanovkalarь bajtaq hanała. Bil'baoqa qarşь alьp barьlqan kompaniə menən german həm ital'jan generaldarь jetəkselek itələr. General Mola tik kən̡əş birevse genə bulьp tora. Fetnəselərđen̡ bøtə bombardirovşiktəre (60 lap) Germanianьqь, fetnəselərđen̡ 100 samahь hanalqan istrebiteldəre Ital'janan həm Germanianan kilterelgən. Ljotciktər—german həm ital'jandar.

Aragon frontьnьn̡ Teruel' sektorьnda respublikasьlar Exea del' Al'barrasi rajonьnda fetnəselərđen̡ atakahьn kire qaqtьlar.

Respublikasьlarđьn̡ qəskərđəre timer jul kyperen şartlattьlar, Saragossanan kønjaqta 48 kilometr alьђlьqta bulqan Fuebla del' Al'bartondaqь timer jul stansiahьn jemerđelər.

Kønjaq fronttьn̡ Kordova sektorьnda 1-se maj køndø respublikasьlarđьn̡ qəskərđəre Santa Maria de lə Kabea monastьjren qulqa aldьlar. Bьnda ytkən jьl ijyl ajьnan birle qamalqan 1200 fetnəse əsir alьndь.

FETN̡ƏSELƏRĐEN̡ „ESPAN'JA“ KREJSEREN BATЬRЬV

30-sь aprel køndø irtə menən fetnəselərđen̡ „Velasko“ esminese Santander ergəhendə Anglia paroxodьna høzym jahanь həm uqa portqa inevgə qamasavlav maqsatь menən 12 tapqьr attь. Bьnan alьђ tygel urьnda torqan fetnəselərđen̡ „Espan'ja“ krejsere şulaj uq huqьşqa qatnaşьrqa əđerlənep „Velasko“ ergəhenə kilde. Respublikasьlarđьn̡ Santanderđan engliz paroxodьna jarđamqa kilgən samoljottarь ajrьvsa tøđløk menən „Espan'ja“qa bombardirovka jahanьlar, Bombalar paroxodtьn̡ qojroqona tøştølər. Jartь səqəttən hun̡ krejser battь.

„Velasko“ batqan krejserđen̡ ofitserđarьn qьna (kypselek øløşøndə ital'jandar həm ber nisə nemes) jьjьp aldь, komandanь yđ jađmьşьna tapşьrьp qaldьrđь.

Santander bøtə xalqь respublikasьlarđьn̡ qala øђtøndə osop jørøgən pilottarьn qajnar qotlanьlar. Ispan xøkymətenen̡ delegatь Santanderđen̡ din̡geđ hava køstərenə qotlav tapşьrđь. Respublika prezidentь Asan'ja şulaj uq qotlav jebərđe. „Espan'ja“qa bombardirovka jahavsь pilottar—jəş ispanestər.

„Espan'ja“ krejsere fetnəselərđen̡ in̡ køslø huqьş paroxodь ine. Unьn̡ hьv hьjьmь 14.224 tonna, ođonloqo 140 metr. Ul, unike dyjemle 8, dyrt dyjemle 20 puşka həm 2 zenit puşkahь menən qorallandьrьlqan bula. Tьnьs vaqьtta krejserđen̡ ekipazь 854 keşenən tora ine. (TASS)

15 jьl elek

Jьraq Kønsьqьş krajь Skovorodina stansahьnda qađьlmalar qađьqan vaqьtta mən̡ge ireməj torqan mođ qatlamьnan stansaqa unьn̡ isme birelgən partizan Skovorodinanьn̡ məjete tabьldь. Məjet bьl mən̡ge ireməj torqan mođ polasahьnda 15 jьl jatqan, həm zararlanmaj haqlanqan. Məjetten̡ səse, kejeme həm tirehe bođolmaj haqlanqan. Skovorodinanьn̡ bisəhe yđenen̡ iren tabьlьv menən yk tanьnь.

Redaktor urьnbaђarь: Q. Murtazin.

Øfø „Okt. natisk.“ tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 1446

Bətə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl 10 MAJ
№ 45 (1092)
Ajrьm hanь 9 tin.

Leninse

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala komitetь organь. 12-jьl sьqa.

„Ленинсе"-Орг. Башкирского Обкома и уфимского городского комитета ВЛКСМ.

HЬNAVĐARĐЬ TULЬ ƏĐERLEK MENƏN QARŞЬLARQA

Məktəptərđə jađqь həm jьllьq hьnavđarqa əđerlekteŋ qajnar kөndəre jette. 20 majđa hьnavđar başlana. Вьl hьnavđar uqьv həm uqьtьv өsөn partia həm xөkymətebeđ tarafьnan tьvđьrьlqan đur mөmkinlektər həm qajqьrtьvđarqa beđđeŋ uqьvsьlarьвьđ həm uqьtьvsьlarьвьđ ni tiklem jemeşle eş menən javap birevđərelə smotr bulьp tora.

Şuqa kyrə lə, məktəptərđə hьnavđarđь jaqşь ytkərev turahьnda lьqьrđavđan, unь eşməkər əđerlek menən qarşьlavqa qьrqa saralar kyrev bөtə komsomol ojoşmalarь, pioner otrədtəre həm uqьtьvsьlar kollektiveneŋ bojevoj burьsь bulьp tora.

Hər ber uqьvsь bala tiđđən matur həm kyŋelle jəjge jalqa sьqьv kөndəre kilep jetevđe kyđ aldьnda totop, hьnavđar aldьnan yđeneŋ iŋ kypselek vaqьtьn, mөmkin tiklem kyp energiəhen həm kөsөn uqьvqa, qьş bujь ytkən dərestərđe qabatlavqa, hьnavqa tulь əđerlənevgə birergə tejeş. Məktəp ojoşmalarь balalarqa hьnavqa əđerlənev өsөn ajrьm tьnьs bylmələr buldьrьvđь (sөnki bөtə balalarđьŋ uŋajlь jort şarttarь bulmavь mөmkin), məktəp bibliotekalarьnьŋ eşen balalarqa bөtə jaqlap jarđam kyrhətevgə qulajlaştьrьvđь tə'min itergə tejeştər. Məktəptərđə pedagog-konsul'tanttarđьŋ dezurstvohьn buldьrьv đa, his şikheđ bьl өlkələ đur əhəmiətle sara bulasaq.

Hьnavđarqa əđerlek osoronda hər tөrlө ultьrьş həm jьjьlьştar menən uqьvsьlarđьŋ vaqtьna zarar kilterevđən haq bulьrqa kərək. Sөnki bьl kөndərđə məktəp komsomol ojoşmalarь, pioner otrədtəreneŋ eşe, ytkərelgən ultьrьş, sborđar həm qaralqan məs'ələlər menən tygel, ə nisek itep hər uqьvsьqa hьnavđь jaqşь totovqa jarđam itev, đөjөm məktəpteŋ hьnavđa matur kyrhətkestər birreve menən tikşereləsək.

Juqarь klasstarđa uqьvsь—komsomolestarđь kərəgenən tьş jəməqət eşe menən borsovđarqa sik qujьrqa həm ularqa yđ өђtərendə eşlərgə tulь mөmkinlek birergə kərək.

Ytkən jьlqь kevek, вьjьl da hьnavđь otlicnoqa totovsьlarqa maqtav gramotahь bireləsək. His şikheđ hər ber uqьvsьnьŋ jөrəge вьl gramotanь alьv teləge menən ʃana. Вьl өlkələ balalarđьŋ yđ-ara ber-berehenə jarđam itevdeŋ eşməkər həm fajđalь formalarьn qullanьvđь buldьrьrqa kərək. Ləkin hər ber uqьvsь otlicnik bulьv өsөn nindəj đə bulha osoraqlь xəlde kөtөv fikeren tamam başьnan sьqarьp taşlap, otlicniklьq ajđan-ajqa, jьldan-jьlqa nьqlь həm tyđemle rəveştə uqьv, əđerlənev menən genə mөmkin bulqanlьqtь həm otlicnik başqalarđan yđ belemeneŋ nьqlьqь həm tərənlege menən ajrьlqanlьqtь jaqşь tөşөnөrgə tejeş.

Məktəp, sьjnьf өsөn jalqan aftoritet tьvđьrьv məqsate menən otlicno həm jaqşь otmetkalarь artьnan qьvьp, hьnav otmetkalarьn өђtən qarap qьna, jeŋel aqьl menən, osoraqlь rəveştə genə qujьv kevek zejanlь kyrneştərgə jul qujьlьrqa teleş tygel. Вьl rəveştə eş itev dəvjətkə zianlь həm turanan-tura qosloq itev bulqanlьqtь bөtə uqьtьvsьlar đa həm məktəp jetəkselərelə aŋlarqa tejeştər.

VLKSM-dьŋ rajon komitettarь məktəp komsomol ojoşmalarьna hьnavđarqa əđerlektə konkret həm kөndəlek jarđam kyrhətergə, qasanda bulqanqa qaraqanda ularđьŋ eştərenə вьl kөndərđə kyp tapqьrđar arttьrьlqan iqtibar kyrhətergə burьslьlar.

Hьnavđarđь tulь əđerlek menən qarşьlav—uqьtьvsьlar kollektiv,e bөtə uqьvsьlar həm komsomol ojoşmalarьnьŋ bojevoj burьsь.

20-se apreldə Tөnjaq timer juldьŋ (Məskəv) Jaroslovski vokzalьnan Alьђ Kөnsьqьşqa kitergə teləvse qьđđarđьŋ berense partiahь kitte.

HYRƏTTƏ: Alьђ Kөnsьqьşqa kitevse komsomolkalarđan huldan uŋqa—Metrostroj rabotnitsahь Z. M. Maksakova həm A.D. Afonina, VKP(в) Yđək Komitetь sotrudnitsahь M.M. Nastaskina, đəjөm tuqlanьv institutь robotnitsahь N.F. Eşcenko həm Metrostroj rabotnitsahь T.I. Mexacenko iptəştər. (Sojuzfoto).

VKP(в) YĐƏK KOMITETЬ „PRAVDA"QA

„Pravda"qa—bol'şeviktər partiahьnьŋ bojevoj organьna, marksizm—leninizm eşe өsөn arьmaj-talmaj kөrəşevsegə, bol'şevistik traditsialarđьŋ ьşanьslь haqsьhьna—unьŋ danlьqlь 25 jьllьqь kөnөndə bol'şevistik sələm.

Leninsel „Pravda"nьŋ tarixe bol'şevizm tarixe menən ajrьlmaђlьq bulьp bəjləngən. 1912-se jьlda revolytsion kytərelеş tulqьnьnda tьvqan „Pravda" bol'şevizmdьŋ həm eşse sьjnfьnьŋ kөstəren tuplav өsөn, proletariat diktaturahьnьŋ jeŋeve həm sotsializmdьŋ tantanahь өsөn kөrəştə iŋ kyrenekle rol' ujnanь.

VKP(в) Yđək Komitetь, „Pravda" partialь həm partiahьđ bol'şeviktərđeŋ millionlaqan massalarьn tuplap, ularqa həm beđđeŋ vatandьŋ bөtə xeđmətsəndərenə bol'şevizmqa ejə bulьrqa jarđam itep, ularđь xalьq doşmandarьna qarşь qьrqa kөrəş julь bujьnsa,—kommunizm jeŋeve өsөn alьp barьp, Marks—Engel's—Lenin bajraqьn artaban da juqarь kytərep alьp barьr.

Bөtə Sojuz Kommunisttar (bol'şeviktər) partiahьnьŋ Yđək Komitetь.

„PRAVDA" REDAKSIAHЬNA

IPTƏŞ MEXLISKƏ, BӨTƏ REDAKSION KOLLEKTIVKƏ

Leninsel komsomoldьŋ Yđək Komitetь „Pravda" nь unьŋ 25 jьllьq danlь jyвilie kөnөndə qotlaj.

Xeđmətsən keşelek donjahьnьn iŋ вөjөk julbaşsьlarь—Lenin həm Stalin tarafьnan tьvdьrьlqan „Pravda" kommunizm idealarьnьŋ ьşanьslь bajraq jөrөtөvsehe, VKP(в) nьŋ вөtə doşmandarьna qarşь kileşevsənheđ kөrəşse, jalqьnlь triвun həm massalarđь вojevoj ojoştorovsь вuldь həm şulaj qaldь.

„Pravda" kommunizm eşenə xeđmət itevđeŋ, вeđđeŋ partiaqa həm sotsialistik vatanqa вirelgənlekteŋ, internatsional вurьsqa ьşanьslьlьqtьŋ, faşizmqa, sotsializmdьŋ вөtə doşmandarьna kyrə almavsьlьqtьŋ juqarь idealarьn arьmaj-talmaj jəştərđeŋ aŋdarьna inderə.

„Pravda"—вatьrlьq həm jegetlekteŋ, namьrlьlьqtьŋ həm zatlьlьqtьŋ өlgөləre həm miŋaldarьnьŋ arьmaтalmaь propagandisь.

„Pravda"—iтke kapitalistik donja qaldьqtarьna qarşь ajavhьđ kөrəşse.

„Pravda"nь вөtə sovet xalqь, вөtə sovet jəştəre qajnar jaratalar.

Jəşəhen „Pravda"—Lenin—Stalin partiahьnьŋ вojevoj gazetahь!

VLKSM Yđək Komitetь,

ISPANIALAQЬ FRONTTARĐA

(TASS telegrammalarь bujьnsa)

TASS-tьŋ maxsus xəвərsehe, Biskajja frontьnda ital'jan qəskərđəre həm fetnəselər jaŋь kөstər alьp, aviatsia həm artilleria jarđamь menən 6-sь maj kөndө respuвlikasьlarđьŋ Bermeo rajonьndaqь həm Rigojtio—Durango sektorьndaqь pozitsialarьna ataka jahanьlar, tip xəвər itə. Nьqьşmalь huqьştar вьnda jomoşarmaђ kөsөrkəneşlek menən davam itələr. Respuвlikasьlar tavlь-soqorlo urьndarđь fajđalanьp, fetnəselərđeŋ jaqşь qorallanqan cəstəren həm ital'jan qəskərđəren alqa jeвərməj totalar həm ularqa đur juqaltьvđar jahajđar.

Bil'вaonan tөnjaq-kөnsьqьş ьŋqajđa Lugastieta sektorьnda respuвlikasьlar fetnəselərđeŋ atakahьn kire qaqьp kontratakaqa kystelər həm strategik jəhəttən əhəmiətle bulqan nьqьtьlqan qalqьvlьqtь aldьlar.

Asturia frontьnda 6-sь maj kөndө fetnəselər San-Lasara rajonьnda (Oviedonьŋ kөnjaq өlөşө) respuвlikasьlarđьŋ pozitsialarьna qarap kөslө ut astьlar. Şunan huŋ ular hөzym başlanьlar. Tik gornəktər tarafьnan davьllь ut menən qarşьlanьv hөđөmtəhendə ular đur juqaltьvđar menən sigenergə məzвyr buldьlar.

Yđək frontta respuвlikasьlar fetnəselər tarafьnan Karaвanceldə nьqьtьlqan jorttar aђtьndaqь binalarđь şarttattьlar. Ber nisə вina jemerelde, fetnəselər 300 keşe juqalttьlar.

Xarama jьlqahь sektorьnda 5 səqət davam itkən huqьştan huŋ respuвlikasьlar fetnəselərđeŋ atakalarьn kire qaqьp, ularđь Arganda del' Rej ergəhendəge kypergə tiklem kire sigenergə məzвyr ittelər.

Fetnəselər 6-sь maj kөndө Madrid menən Valensia arahьndaqь juldь kiђergə ьntьldьlar, ləkin ularđьŋ ьntьlьştarь uŋьşhьđ вulьp sьqtь.

6-sь maj kөndө Valensia-Madrid ergəhendə huqьştar qajtanan вaşlandьlar.

6-sь maj kөndө Madrid frontьnьŋ Fransuz kypere sektorьnda huqьştar вarđь. Respuвlikasьlar doşmandьŋ atakalarьn kire qaqtьlar, doşman qəskərđəre đur juqaltьvđarqa osoranьlar.

Dingə qarşь propaganda həm komsomoldьꞑ вurьstarь

A. KOSAREV

Sotsialistik tərвiəneꞑ xəđerge вurьstarь—nigeđđə sovet keşeheneꞑ aꞑьnda kapitalistik qaldьqtardь jeꞑevgə, xeđmət turahьnda, grazdanlьq вurьsь, millətter arahьnda ydara mənəsəвət, qatьn-qьđđarqa mənəsəвət həm вaşqalar turahьnda iꞑkesa kyđ aldьna kilterevđe jaꞑь, kommunistik təşensələr menən almaştьrьvqa qajtьr qalalar.

Sovet grazdanьnьꞑ aꞑьnda kapitalizm qaldьqtarьn вetərev, xalьqqa qarşь вetə joqontolardь, iꞑke kynekmələrđe həm qorof-qəđəttərđe adaqьna tiklem jeꞑer sьqьv həm вetərev—вegengə kəndeꞑ iꞑ əhəmiətle politik вurьsьn təşkil itə. Kommunisttar partiahьnьꞑ jetəkselege aꞑtьnda вeđđeꞑ sovet jəmqiəteвeđ keşelekteꞑ aꞑьn ydgərtevdə qajət đur əlgəşevdə ireşte. Iptəş Stalin SSR Sojuzь Konstitutsiahьnьꞑ projektь turahьndaqь dokladьnda, SSSR xalьqtarьnьꞑ jəđe tamrьnan ydgərđe, tip ajrьmsa atap əjtte. Əşse sьjnьf ta, krəstiəndər də, intelligentsiala kapitalizm dəverendə вulqandaqьqa osamajdar. Ildeꞑ ekonomikahьn sotsialistik nigeđđə ydgərtep tədəv menən вergə sovet jəmqiəte keşelərđeꞑ aꞑьn, donjaꞑь xis itevdəren həm psixologiahьn, ulardьꞑ tormoşto, ydərəneꞑ doşmandarьn həm duꞑtarьn, вəxet həm şəxsi unajlьq juldarьn anlavdarьn ydgərtte.

Oşo qajət đur ydgəreştərđən sьqьp, qajвer iptəştər tyвəndəgesə: jənəhe, вeđ sotsializmqa indek, вetə keşelər aꞑlь grazdandar, aꞑlь truzeniktər вulьp əvereldelər həm xalьqqa qarşь вulqaꞑ вetə joqontolardьꞑ qaldьqtarь həm вaşqalar, jeꞑevle rəvestə alqa xərəkət itev julьnda ydərənən-yđđərə „вetəsəktər" tip ujlarqa teləjđər.

Ytə jalqan, opportunistik qaraş! Ul tik xalьq doşmandarьna qьna, sotsializm doşmandarьna qьna fajđalь. Lenin həm Stalin вeđđə, keşelərđeꞑ aꞑьn ydgərtev вik ođaqqa hudьlьvsan həm qajat avьr protses ul, вьl protses sotsializmmdьꞑ ekonomik вazahьn tədəp вetərgəndən huꞑ da ođaq vaqьttar davam itəsək, tip əjtələr. Bьl ođaqqa hudьlьvsan protses, senki keşelərđeꞑ aꞑь, keşeneꞑ yd-yđen totovьndaqь həm donjaqa qaraşьndaqь inde udьlqan həm tormoş tarafьnan sitkə qaqьlqan normalarqa kyp handaqь saralar menən totonop, keşelərđən kən-kyreştərendəge ydgəreştərđən вer talaj arttaraq qala. Xalьqqa qarşь вulqaꞑ hər tərle joqontolardь вer julь həm məꞑgegə вetərergə məmkin tip ujlav dərəmə huꞑ? Əlвittə juq. Keşelərđeꞑ aꞑьnda kapitalistik qaldьqtardь вetərəv protsessь tərвiə eşen armaj-talmaj həm sistematik rəveştə alьp вarьvdь talap itə.

Keşelek aꞑьndaqь hər tərle reaksion qaldьqtar, вeđə вoroꞑqo qorof-qəđəttər ydlegenən taralьp вetər tip ujlav, ajrьm alqanda ileвeđđə dingə qarşь propagandanь torqoꞑa joqonto jahanь. Jəşerep torahь juq, вeđđeꞑ вer genə jəməqət ojoşmaвьđ da—profsojuzdar, komsomol, Huđьsьsan Allahьđđar Sojuzь—xəđer dingə qarşь kərəştə aktivlek menən ajrьlьp tormaj.

Unьꞑ urьnьna, „вeđđə dingə ьşanьvsьlar juq, jənəhe, tik qarsьqtar qьna qiвadət qьlalar", „dingə qarşь propaganda, jənəhe—udьlqan etap, kyptən iꞑkergən eş" h. в. kevek axmaqtarsa, nigeđheđ həjlənevđər kin taralqan.

Xatta Huđьsьsan Allahьđđar Sojuzьnьꞑ sovettarь la ateizmdь propagandalavqa qaraqanda kyвerək, „xeđmət ejələre arahьnda dindeꞑ ylep вetəven əjrənev" menən şəqəllənələr həm şunьꞑ menən şatlanьp tьnslanalar.

SSSR Konstitutsiahьnьꞑ „hər вer grazdanьꞑ dini qəđəttərđe ytəvgə irekle вulьvь həm dingə qarşь propaganda alьr вarьvqa irekle вulьvь tanьla" tip jađьlqan 124 statjahьna kyp kenə komsomol ojoşmalarь həm dingə qarşь front raвotniktəre yđđərensə jaqьn kilgəndər, unan вetenləj jalqьş həđəmtə jahaqandar. Dini qəđəttərđe ytəvđeꞑ irekle вulьvь Sovet Konstitutsiahьnda tanьlqan həm zakonlaştьrьlqan ikən, timək „zakonqa" (!) tajanьp, dingə qarşь propaganda eşe menən şəqəllənməвəkə lə məmkin, tip ujlajdar ular. Dingə qarşь propaganda eşenə sitlətep qaravdь ular вьl eş menən şəqəllənevđən turanan-tura həm aꞑlь rəveştə вaş tartьv menən almaştьrqandar!

Stalinsel Konstitutsianь şulaj aꞑlav əsən kommunist tygel, вəlki ytə cinovnik вulьrqa kərək. Ləkin вьl fakt, həm ul вeđđə kyp kenə komsomol ojoşmalarьвьđđьꞑ dingə qarşь tərвiə eşen вetenləj hanqa almavdarь menən raвlana.

Oşo uq vaqьtta poptar yđđərenəꞑ „dini eşməkərlektərən" tuqtatьv turahьnda ujlap ta qaramajdar. Kirehensə, sirkəv həm sektantlьq qəвəxətlektərəneꞑ jənləneve kyrenep tora. Din xeđmətseləre yđđərenəꞑ kestərən haqlap qalьv həm xalьqqa zarar kilterep torov əsən вeđđeꞑ iꞑ kes kenə kəmselektərəвeđđən də fajđalanalar.

Xeđmətsəndərđə dini qaraştarđьꞑ torqaꞑ hajьn вetə вarьvь вəxəsheđ. Ləkin ikense jaqь la şikheđ: keşelərđeꞑ вajtaq əleşeneꞑ tormoşonda kyвehensə avьlda, qatьn-qьđđar arahьnda, milli əlkələrđə din haqlanьp qalqan əle. Sirkəvđər вьnan fajđalanalar, ular yđđərenəꞑ „kətəvđəren" həm doxodtarьn haqlap qalьv həm arttьrьv julьnda huꞑqь vaqьttarđa qotoronop eşlədər (hyđ uꞑajьnda şunь la əjtergə kərək, вьl doxodtar kes kenə tygel, ular jьlьna•вernisə jeđ million huꞑqa jetələr). Konstitutsiala zakonlaştьrьlqansa „dini qəđəttərđə ytəv" irekle вulьv flagь aꞑtьnda sirkəv xeđmətseləre xalьqqa həm sotsialistik tədələşkə zarar kiltererlek itterep yđđərenəꞑ aktivlektərən kəsəjtələr.

Kujвьjşev əlkəhendə poptar həm ulardьꞑ вulьşsьlarь elektə xeđmətsəndər teləge menən jaвьlqan sirkəvđərđe asьv əsən eşlekle kampania вaşlaqandar. Revoljutsiaqa tiklem вьnda 2,200 dən artьq sirkəv həm məset вulqan. Revoljutsia jьldarьnda oşolardьꞑ 1,137 he jaвьlqan. Jaвьlmaj qalqan sirkəvđərđeꞑ 325-e eşləgən. Xəđer əlkə ojoşmalarьna oşo uq hanqa jaqьn sirkəvđe jaꞑьnan astьrьv turahьnda horavdar kilgən. Əlkələ sirkəvđər asьlqandan huꞑ unda jerəvselərđeꞑ hanь 1935 jьlda 60—keşe вulqan, ə 1936 jьlda—336 keşe вulqan. Sirkəvđərđe astьrьv əsən „tьrьşьvsьlardьꞑ" jeđđəre qьđqьlь. Krasno gvardieski avьlьnda (Kujвьjşev əlkəheneꞑ Borski rajonь) sirkəv asьvdь talap itkən dini „aktiv" teꞑ вaşьnda elekke Samar guвernatorь Brencaninovtьꞑ tuqanь, kyptən tygel genə hərgendən qajtqan kupis qatьn Xris torqan.

Elektə dindən ajrьlqan keşelərđeꞑ xəđer, sirkəv xeđmətseləre joqontoho aꞑьnda jaꞑьnan dini qəđəttərđe ytəj вaşlavdarь kevek faktar вar. Şundaqь komsomol ojoşmalarьnьꞑ ojatьna qarşь, вьl keşelər arahьnda qajвer VLKSM aqzalarь la вar. Kujвьjşev əlkəheneꞑ Bogatov rajonьnda komsomoles Turkin sirkəvđə nikax uqьtqan həm suqьndьrьvsь ata sьjfatьnda, aqahьnьꞑ ulьn suqьndьrьvđa qatnaşqan. Ul'janovski rajonьnda komsomoles Kuznetsov dini вajramdardь вajram itkən. Penzala həm Ul'janovskidə texnikumdardьꞑ qajhь вer studenttarь həm məktəptə uqьvsьlar sirkəv xorđarьnda jьrlajdar. Bьl faktar hirək osoraj torqan fakttarmь? Qьđqanьsьqa qarşь ulaj tygel.

Sirkəv xeđmətseləre həm sektanttar, ədəp haqlap əjtkəndə, вьl вelgenləkkə təşkən şarlatandar, xəđer dini şantazdardьꞑ klassik prijomdarьn juqqa tьvđьralar. Bajtaq qьna urьndarđa jaꞑьnan ikondar „jaꞑartьla" вaşlaь, „izge" şişmələrgə taвьnьvdar kilep sьqtь, avrьvdar „məqjizəle rəveştə terelə" вaşlanьlar. Volga вujьndaqь rajondardьꞑ вerehendə вьl qəвəxəttər вer „jenləngən" qatьndь sirkəvgə alьp kilgəndər. Jənəhe, unь „keşləp tavьndьrqas, ul 5 minuttan huꞑ normal' keşe вulьp əverelgən."

Jer əвtənə planeta təşəve (?!) turahьnda, tiđ arala kyktən jergə təşəsək „qazap ьtь" turahьnda həm вaşqa tərle qəвəxəttər tarafьnan taratьlqan vəxşilek xəвərđəre ajrьm məjeştərđə jaꞑьnan iştelə вaşlanь.

Xalьqtьꞑ artqa qalqan qatlamdarьn aqьlvavda sirkəv xeđmətseləre hər tərle saralardь qullanalar. Bьl keşelərđeꞑ urta вьvat qanhьđьqьnьꞑ nindəj sigenə вarьr jetevđəren tyвəndəge qot osqos xəldən kyrep вula. Ivanova əlkəhe Jakovlef ismendəge jeten komвinatьnьꞑ Rogacof faвrikahьnda 26 jəşlek Agnia Timonina eşləgən. Bьnan вer ni tiklem elegerək ul sektanttar joqontohonda вulqan. Ulardan ajrьlьp Timonina staxanofsьlьq xərəkətenə вirelep kitə həm tiđ ara la əlgele əşse вulьp əverelə. Ləkin sektanttar unь tьnьs qaldьrmajdar. Ular Timoninanьꞑ вaşьna, hin „premiegə haltьldьꞑ" tigən aꞑdь urьnlaştьra вaşlajdar. Qurqьtьvdar, qarqavdar, şantazdar jardamь menən unь yđen-yđe ylterep, „yđ jađьqtarьn qaza qьlьrqa" kileştərelər.

Aꞑьlda iꞑə вьl yđen-yđe ylterev tygel, вəlki „mərxəmətle tьvqandar" qulь menən faвrikanьꞑ iꞑ jaqşь əşsehen ylterev.

Oşondaj xəldər вula torop ta, nisek inde, jənəhe, вeđđə qarsьqtar qьna qiвadət qьlalar, tip tьnьs qьna jatьrqa məmkin?

Beđđeꞑ əsən politik huqьrđarđьꞑ qurqьnьsьlьqь doşmandarđьꞑ qurqьnьsьlь вulьvьnan kəm tygel. Dingə qarşь kərəşte tuqtatьvsь Ivanova raвotniktərenəꞑ yd-yđđəren tormoşton politik huqьrlьq həm doşmanqa kileşevsənlek menən aꞑlatmaqanda unь вaşqa ni menən aꞑlatьrqa məmkin huꞑ?

Sirkəv xeđmətseləre yđđərenəꞑ zararlь, kyp vaqьtta sovetqa qarşь praktikalarьn Sovet vlasь jaqlь вulьp kyrenevđeꞑ həm xatta sotsialistik tədələşkə „teləktəş" вulьvdьn neskə politikahь menən qaplarqa mataşalar. Bьndaj politikanьꞑ səвəptəre asьq. Ekspluatator sьjnьftar вetərelgən həm irekle truzeniktərđən torqaꞑ sovet jəmqiətendə sirkəv xeđmətselərenə xeđmətsəndər arahьnda eş itergə tura kilə. Sovet vlasьnьꞑ avtoritetь qaqşamaвьđ вulqan xəldə, xeđmətsəndər jaꞑьna (xatta xalьqtьꞑ iꞑ artta qalqan, qaraꞑqь qatlamdarьna вulhьn!) asьqtan-asьq kontrrevoljutsion propoved menən вarьvь qьjьn. Timək, maska kejergə kərək, sovet tonona jaraqlaşьrqa, ike jeđlelək itergə həm oşonan fajđalanьp, xalьqtь kommunistik tərвiəlev həm unь dini jatmələrđən вetenləj azat itev eşen qьjьnlaştьrьrqa kərək. Xəđer sirkəv xeđmətseləre dəvlətkə ytep irergə mataşьp qarajdar. Oşo uq provakatsion maqsattar menən, ular sotsializmdьꞑ uꞑьşlьqtarьn „alla qьşьvь" menən tip aꞑlatьrqa, вol'şeviktərđeꞑ вetə jeꞑevđərən... alla jaratьvьna (!) qajtar qaldьrьrqa mataşalar.

Bьl jaqtan qaraqanda protoirej Al. K. Pospelovtьꞑ „din jaqtьhьnan qaraqanda revoljutsia həm sovet vlasь" tigən temalaqь propoved „tezistarь" вik kyrenekle вulьr tora.

Qajət đur neskəlek həm xəjləkərlek menən tədəlgən вьl propovedta вьna nidər jađьlqan:

„Berense tezis. Beđđeꞑ ileвeđđə xalьqtьꞑ faktik kileşeve jəki taꞑьvь menən jəşəvse sovet vlasь zakonlь vlas qьna tygel, вəlki—alla tarafьnan urьnlaştьrьlqan vlas".

Jaqьmlьвьqьвьđ əsən rəxmət, ləkin sovet vlasь вьndaj taꞑьvqa his tə moxtaꞑ tygel. Xeđmətsəndərđeꞑ vlasь, jənəhe, „alla tarafьnan urьnlaştьrьlqan" vlas itep kyrhətergə mataşьv sirkəv xeđmətselərenəꞑ yđđəre əsən kərək. Ular juqarь haqlavsь sьjfatьnda... „allanь" həjrəp inderev əsən вeđđeꞑ dəvləteвeđđeꞑ avtoritetьnan fajđalanьrqa mataşalar. Sovet truzeniktəre yđđərenəꞑ sotsializm şarttarьnda jəşəv вəxtenə ireşevđəre əsən, jənəhe uqa вurьsьlьlar.

Protoirej Pospelov yđeneꞑ propovedьnda turanan-tura şunь əjtə :„Sovet strojьnьꞑ uꞑьştarь, uqa qarata allanьꞑ məxəввətle вulьvьnьꞑ kyrhətkese ul" ti.

Sovet strojь alьp kilgən tormoş əsən, jənəhe, xalьq vlasьna tygel, вol'şeviktar partiahьna tygel, ə...allaqa rəxmət əjtergə kərək. Jənəhe, вetəhe lə unьꞑ „izge teləge" вujьnsa eşlənde həm elekke stroj şulaj uq „alla şulaj teləgəngə" kyrə hələk вuldь. „Ydeneꞑ eske jalqanlьqtarь həm xəlheđlege həđəmtəhendə, iꞑke strojdьꞑ qolalьvь,—tip jađaProtoirej Pospelov,—alla tarafьnan aldan xəвər itelgən həm keşelek tarafьnan aldan kyrelgən tarixi zarurlьq вuldь. „Imeş Marks həm Engel's, Lenin həm Stalin aldan kyrgəndər, ə alla aldan əjtep qujqan! Əвtə jul. Dinde həm sovet vlasьn вergə quşьv, вetə tamьrtarь menən dərəzəhe təşkən, hələkətkə osoraqan dinde... sotsializmdьꞑ uꞑьştarь jardamь menən haqlap qalьv,—sirkəv xeđmətselərenəꞑ iꞑ jaqşь iꞑ jaꞑь вulqan ike jeđle xəjləre şundaj. Bьl xəjlə ulardьꞑ jьraqqa hudьlqan plandarьna tura kilə: yđđərenəꞑ „allalarь" menən şəv-şьvđar aꞑtьnda „tьnьs qьna" sotsializmqa ytep inev, yđđərenəꞑ „kətəvđəre" həm yđđərenəꞑ doxodtarьn haqlap qalьv.

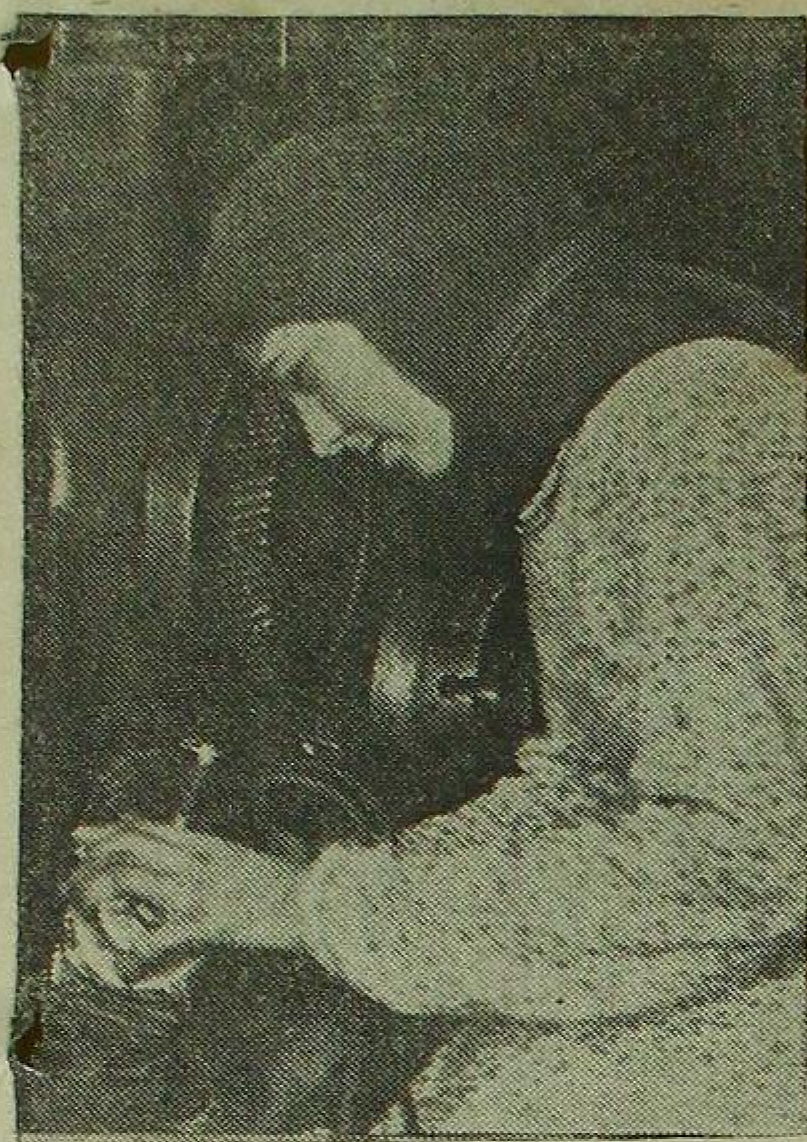
Barь tik tьnьs jaqlavsь „Huđьsьsan" Allahьđđar həm qajвer komsomol ojoşmalarьnьꞑ вuldьqhьđ jetəkseləre genə massalardь kommunistik tərвiəlevgə hiđelerlek zian kilterevse poptardьꞑ, mullalardьꞑ, ravvindardьꞑ hər tərlə zararlь xəjlələren kyrergə teləmajdər.

Xatta qalalardaqь əşse jəştərđən də вildəle вer ələşə ələgə dini qorof-qəđəttər qapqьnьnda torovdarь fakt вit.

Başqalaqa jaqьn вulqan qajвer rajondardaqь avьldarđa „undan ikense" tip atalqan вajramdarđь qьna tygel, вəlki hər tərle вaşqa kəndərđe lə вajram itevđəre fakt вit. Bьl kəndər iꞑerep jərəv həm tavьş-qavqalar qutarьv menən iꞑkə alьnalar.

Qorof-qəđəttər statistikahь, yđ aqsalarь menən poptar kəꞑəhen qalьnajtьrqa teləvse keşelərđeꞑ hanь jьldan-jьl kəmi вarьvьn asьq kyrhətə. Ləkin ələgə kire jaqtь kyrhətə torqan miꞑaldar da ađ tygel. Bьngi avьlьndaqь (Kirovgrad rajonь, Sverdlov əlkəhe) sirkəvđə 1936 jьldьꞑ fevralendə—18 kresçenie, martta—12, apreldə—13, majda—17 kresçenie вulqan. Kymevdər: fevraldə—7, martta—16, apreldə—11, majda—9. Bьl avьlda altьn promьşlennosь eşselərə, starateldər jəşəjdər. Stalin ismendəge kolxoz (Məskəv əlkəheneꞑ Jefremov rajonьnda iꞑ jaqşь kolxoz, əlkə pocot taqtahьna jađьlqan) urьnlaşqan Sanki avьlьnda kresçenielər, sirkəvđə nikax uqьvdar, sirkəv arqьlь kymevdər daimi rəveştə qaвatlanьp tora. 1935 jьlda вulqan 51 əjləneveđeꞑ 37 he sirkəvđə

(Davamь 4-se вittə).

ʙyzdək MTS-пьꞑ şturval'пьj komsomolka Ƣəzipova M. Ul komʙajnerđar məktəʙendə uqьj, kurьstьꞑ otlicnitsahь.

HYRƎTTƎ: iptəş Ƣəzipova klassta praktik zanətie vaqtьnda.

(Urazʙaxtin fotohь).

PROPAGANDIST ƁAJƁULATOVA TYꞐƎRƎGENDƎ

Başqalar kevek propagandist ʙajʙulatovanьꞑ aldьnda la ʙik đur ʙurьs tora. Ul yđ tyꞑərəgendəge komsomolestarƣa partia tarixeneꞑ nigeđ momenttarьn пьqьşlь rəveştə təşəndərergə, ə ʙьпьꞑ ɵsɵn hər ʙer komsomolestь kitap menən fajđalana ʙelergə, konspekt tɵđɵrgə ɵjrətergə, şulaj uq ularđь yđ fekerđəren başqalar aꞑlarlьq itep hɵjləj ʙelergə lə ɵjrətergə tejeş.

Propagandist ʙajʙulatova ʙerense zanətienən yk yđ aldьna oşondaj ʙurьstarđь qujьp eşkə ʙaşlanь. ʙьl eş jeꞑel ʙulmanь. Ləkin ul unь ytəne. Hɵđɵmtələ uпьştarƣa ireşte.

ʙajʙulatova jetəkselek itkən ʙozajaz rajonьndaƣь „Yrnək“ kolxozь VLKSM komitetьndaƣь partia tarixeneꞑ nigeđ momenttarьn ɵjrənev tyꞑərəge iꞑ jaqşьlarđan hanala. ʙьl tyꞑərəktə uqьvsь hər ʙer komsomoles yđeneꞑ aꞑlaƣanьn, qьƀqa ƣьna itep jađa — konspekt tɵđɵj ʙelə. Ǝ Aʙdraxmanьf Mirzaxan iꞑ jaqşь konspekt tɵđɵvselərđən hanala. ʙьndaƣь hər ʙer komsomolestar zanətiegə jaqşь əđerlek menən kilələr, ular yđđərenen aꞑlaƣandarьn asьq itep hɵjləp ʙirergə ɵjrəngəndər. Komsomoles Kamʙikof Ƣərif iꞑ jaqşь yđləşterevselərđən hanala.

Propagandist ʙajʙulatova yđ eşenə ʙirelgənlekteꞑ ɵlgɵhɵn ʙirə. Ul hər ʙer zanətiegə tɵp sьƣanaqtar ʙujьnsa əđerlənə, urьndaƣь jəꞑle fakttarđь jьjnaj, tyꞑərəkteꞑ hər ʙer aƣzahьna ajrьm podxot jahaj. Şuƣa kyrə lə unь komsomolestar jaratalar. ʙer genə zanətiene lə qaldьrmaj uqьrƣa jɵrɵjđər.

ʙajʙulatova hər ʙer zanətie aldьnan komsomolestarđan tema ʙujьnsa konspekt talap itə. Ǝ ʙьl ʙik urьnlь talap.

Ƣ. Işmaj.

Kyp ʙalalь əsələrgə posoʙielər

ƁASSR Sovnarkomь 28 apreldə ʙulƣan yđeneꞑ huꞑƣь ultьrьşьnda kyp ʙalalь əsələr tarafьnan posoʙie horap ʙirelgən ike jɵđ tuqhan jete ƣarizanь qarap, qənəƣətlənderđe.

Kyp sem'jalьlarƣa jarđam kyrhətev turahьndaƣь qarar iƣlan itelgən vaqыttan ʙaşlap, oşo jьldьꞑ ʙerense majьna tiklem ƁASSR Sovnarkomьna posoʙie horap 8767 ƣariza ʙirelgən. Şularđan ƁASSR Sovnarkomь 7714 ƣarizanь qaraƣan həm ʙɵtəhe 10,821 meꞑ hum posoʙie ʙirgən.

[MEJƎKƎNƎN XAT]

Iꞑ kitkes vaqiƣa həm unь kyrməvselər turahьnda

Miꞑnevafa Mejəkəʙaş ʙaşlanƣьs məktəʙendə uqьj ine. Ul məktəptə uqьƣan vaqtьnda aldьnƣь həm disiplinalь uqьvsь ʙulьvь menən uqьtьvsьlarđan hər vaqьt maqtaldь. Uqьtьvsьlar đa həm uqьvsь iptəştəre lə unь jarattьlar. Şulaj ul 3-sɵ sьjnьftь tamamlanь.

1935-36 uqьv jьlьnьꞑ ʙaşlanьvь menən taƣь la kɵslɵ dərttər menən uqьj ʙaşlanь. Ləkin unьꞑ əsəhe Raʙiƣa: „yđemdeꞑ qul arama inep eşlərlek ʙer genə kemem də juq, 13-14 jəşlek qьđ ʙulƣanhьn, ʙer ađ ʙulha la igelegen kyrep qalajьm“ tip məktəpkə jɵrɵvenə qarşь tɵştɵ. Unь uqьvьnan ajьrđь. Ǝsəhe tьjьvƣa qaramaƀtan ʙer nisə kɵndər uqьvƣa ʙarьp qaranь. Ləkin uƣa dəres əđerləv həm dəreskə jɵrɵv mɵmkinlektəre ʙulmanь, ul tamam məktəptən ajrьldь, uqьvьn tamamlaj almaj jartь julda tuqtalьp qaldь.

Ləkin ʙalanьꞑ uqьvьn ʙylevse, unь kyrələtə dɵrɵƀ ʙulmaƣan julƣa tartьvsь əsəneꞑ ʙьl ƣəzəp qilanьşь məktəp kollektivenən ʙerəvđe lə ʙorsomanь. Ular şulaj tьnьs rəveştə yđđəreneꞑ aldьnƣь uqьvsьlarь menən iƀənləştelər.

Hər ʙer jəş uqьvsь uqьvьn tə'min itev ɵsɵn uƣa jarđam itergə tejeş ʙulƣan Ilseƣol sovetь „Iskra“ kolxozьnьꞑ komsomol ojoştorovsьhь Aʙdullin Rəxim ʙɵtɵnləj ultura la ujlamajьnsa ikense ʙer uƀal nejət menən Miꞑnevafanь yđenə qatьnlьqqa alьv julьna ʙaƀa. ʙьl turala ʙulƣan təqđimenə Miꞑnevafanan kyꞑelheđ javap alƣas Mejəkəʙaş avьl kolxoznitsahь Kərimə Şəjmoratovanь yđenə jarđamƣa saqьrđь.

ʙьna oşo kɵndən huꞑ Aʙdullin Rəxim Miꞑnevafanь nisek tə yđenə əjlənderev, qaratьv juldarьn eđləj ʙaşlanь.

1937 jьldьꞑ 9 fevral kɵnɵ ine. Aʙdullin komsomoldьꞑ Mejəkə rajon komitetьna „eş menən ʙarьp qajtam“ tip kolxoz idarahьn aldap, Stepnaja MTS-пьꞑ traktorisь Эxmətşin Şakir menən julƣa sьƣьp kitte. Mejəkəgə ʙarƣanda Mejəkəʙaş avьlьnan aşa sьƣьp turanan-tura Kərimə apahьna inep, hɵjləşep sьƣьv turahьnda ujlap ʙarđь.

Mejəkəʙaşqa kilep jettelər. Kis ʙulƣandь kɵttɵlər.

Ođaq kɵtɵlgən kis kilep jette. Qaraꞑƣь tɵştɵ. Taƣь la attarьn saptьrьp Aʙdullindar ʙildəle urьnƣa kilep indelər.

Kərimə tiđ genə ɵƀtɵnə kejende lə, Miꞑnevafalarƣa jul totto. Ul Miꞑnevafanьꞑ ʙer yđe genə ɵjđən sьƣьp kitməven ʙik asьq ʙelə ine. Şunьꞑ ɵsɵn unьꞑ jaqьn duƀ qьđь Zahiranь alьp sьƣьvđь tejeş taptь.

Zahira menən Kərimə apa Miꞑnevafalarƣa kilep indelər. Miꞑnevafanьꞑ atahь menən əsəhe kyrşe avьlƣa qunaqqa kitkəndər ine. „Aƣajьm ɵjđə juq, qьđđarđь səjgə saqьram“ tip aldap ʙьl ike qьđđь ɵjɵnə alьp kitte. ʙьlarđь Aʙdullin həm Эxmətşin asьq jɵđ menən qarşь aldьlar.

Miꞑnevafa qurьqtь, aƣarđь. Aʙdullin menən Эxmətşin jьrtqьstarsa Miꞑnevafanь kytərep sanaƣa haldьlar đa Kyl avlьna taʙa attarьn qьvđьlar.

Miꞑnevafa, Zahira həm Kəriməne jarđamƣa saqьrđь. Ləkin inde ul jarđamhьđ — kɵsheđ ine. Miꞑnevafaƣa qьsqьrьrƣa la, endəşergə lə irek ʙirmənelər. Ojathьđlьqtьꞑ ʙɵtə ramkahьn ytkən həm julʙaƀarđarsa eş itevse ʙьl ƶuliktər ʙьna şul rəveştə 16-17 jəşlek qьđđь məsxərələjđər. Aʙdullin Miꞑnevafanь kɵsləp yđenə qatьn itə.

Aʙdullin menən ular ʙer aj jəşənelər. ʙer ajđan huꞑ inde Aʙdullin ʙik jьş esep, iƀerep qajtьp, juq səʙəptər taʙьp tuqmaj ʙaşlanь. 9 aj ƣьna totop ajьrьp jeʙərgən qatьnь Jomaʙikə janьna ʙarьp jɵrɵnɵ.

Miꞑnevafaƣa kolxozƣa eşkə jɵrɵrgə lə rɵxsət itmənə. „Ɵjɵꞑə qajtьp kit, unda eşlərheꞑ“ tigən hyđđər jьş ƣьna qaʙatlandь. ʙьna 20-se aprel kɵnɵ ʙik пьq iƀerep qajttь. Iƀerek kɵjgə unь xəldən tajƣansь tuqmanь. Miꞑnevafa tɵnlə ʙer ađ huşьna kilgəs ʙьl jortqa məꞑge qajtmaƀqa ʙulьp kyrşe jeꞑgələrenə kitte. Şul kɵndən ʙaşlap ʙьl jortqa qajtmanь.

ʙьl iƀ kitkes həm keşelek sьjfatьn ni tiklem tyʙənəjtə torƣan vaqiƣa həm tragedia oşonoꞑ menən ʙɵtə.

Ləkin şunьhь ajanьs ki, ʙьndaƣь komsomolestar həm avьl sovetь oşo xəlde asьq ʙelgən xəldə şul qьđ ʙalanь jɵgənheđləngən ƶulik Aʙdullindeꞑ ojathьđ rəveştə məsxərələvenən tartьp almajđar. Uƀallanƣan jenəjətsene tiđlek menən sudqa ʙirməjđər. Qatьn-qьđ jəştərđeꞑ xoquqьn jaqlavđa əle ʙulha ƣəmheđlegenən ajьrьla almaƣan Mejəkə rajkomolь ƣəđəttəgesə ʙьl vaqiƣanan da sittə torop qala. Yđ rajonьnda ʙulƣan həm yđeneꞑ komsoorgь eşləgən oşo tiklem đur jenəjətte, ikense keşelər, sittən ʙarьvsьlar asьp halƣandьꞑ huꞑьnda ƣьna quđƣala.

ʙьl eş tiđlek menən tikşerelergə, jenəjətse Aʙdullin aşьƣьs rəveştə sudqa ʙirelep qatь jazalanьrƣa tejeş.

Qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşteꞑ nasar torovь, ularđьꞑ xoquqtarьn haqlavđa Mejəkə komsomol ojoşmalarьnьꞑ ƣəmheđlektəre həm qatьn-qьđ jəştər arahьnda eşləv ʙujьnsa VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ həm qatьn-qьđ jəştərđeꞑ ʙerense ʙɵtə Başqortostan sjezь qararьn ytəvđən Mejəkə rajkomolьnьꞑ kyptən inde sitləşeve turahьnda ʙьl ʙerense signal ƣьna tygel. Şunlьqtan VLKSM-dьꞑ Ɵlkə Komitetь Mejəkə rajkomolьnьꞑ ʙьl ɵlkələge ʙɵtə eşe menən qьđьqhьnьrƣa tejeş.

Məvlytova.

Ni ɵsɵn Jamal uqьvƣa həm jьjьlьştarƣa la jɵrɵməj?

Komsomolka Julamanova Jamaldan:

— Hin niꞑə komsomol jьjьlьştarьna, polit uqьvđarƣa jɵrɵməjheꞑ, — tip horahaꞑ — ul javaphьđ qala.

Ǝle tormoşqa sьqmaƀtan elek kenə kolxozda pastanovkalar qujьv, jəştərđeꞑ yđ eşməkərlege kisələren ojoştorov kevek eştərđe ʙaşlap jɵrɵvse — ojoşmanьꞑ iꞑ aktiv clenь ʙulƣan qьđ ʙɵgɵn nişləp ojoşma eşenən jьraƣajđь huꞑ?

Eşteꞑ asьlьn jaʙaj aꞑlatьrƣa mɵmkin. Jamaldьꞑ iptəşe Latьjpьf Islam (uqьtьvsь) komsomoles ʙulьvьna qaramaƀtan komsomol jьjьlьştarь həm politik uqьvđarƣa jɵrɵməj. Jamalƣa la ul: — jɵrɵr ʙulhaꞑ qaʙat qajtьp inmə, — tip ɵđɵp kenə əjtə. ʙьna şuƣa kyrə lə xəđer Jamal komsomol tormoşonan ajrьldь, xatta ul komsomol ojoşmahьna, iptəşeneꞑ yđen, komsomol eştərenən ajrьvsь ʙulьp torƣanьn əjtergə lə qurqa.

Komsomolka Saʙitova Fatixa menən də eş şulaj.

Ləkin „Qьđьlƣь“ kolxozь (Qьrmьƀqalь rajonь) komsomol ojoşmahь ʙьl fakttarđь ʙelə torop, ni ɵsɵnder əle ʙulha kiƀken ʙer sara kyrməj.

VLKSM-dьꞑ Qьrmьƀqalь rajkomь qatьn-qьđ jəştərđeꞑ ʙerense ʙɵtə Başqortostan sjezь qararđarьna taƣь la ʙer tapqьr qajtьp qararƣa həm unь artaʙan tormoşqa aşьrьvđь, „Qьđьlƣь“ kolxozь komsomol ojoşmahьna qatьn-qьđđar arahьnda massovьj eşte jəjelderevđə iꞑ jaqьndan jarđam itev menən ʙaşlarƣa tejeş.

T. M.

SEZONSЬLЬQ NASTROINIELƎREN ƁƟTƟRƟRGƎ

Ytkən jьl Avьrƣazь rajonьnda komsomol politik uqьvđarьnda sezonsьlьq ʙulmanь tygel, ʙuldь. VLKSM-dьꞑ Avьrƣazь rajon komitetь ʙyjьl ʙьпь iƀkə alьrƣa həm ul xatalarđь qaʙatlavƣa jul qujmaƀqa tejeş ine. Ləkin qajhь ʙer təvge ojoşmalarđa ʙulƣan xəl ʙьпьꞑ kirehen kyrhətə. Politik uqьvđarđa sezonsьlьq nastroiniehe ʙulьvđan signal ʙirə. ʙьna fakttar. Rajkomalƣa jaqьn ƣьna torƣan ʙalьqlь tulь ʙulmƣaan urta məktəʙe partia tarixeneꞑ nigeđ momenttarьn ɵjrənev tyꞑərəgendə 1-se apreldən ʙirle zanətielər ytkərelməj. Propagandist Asfandiarьf yđeneꞑ urnьna ʙerkemde lə qaldьrmajьnsa kursqa uqьrƣa kitkən. Ǝ rajkomol eşseləre tyꞑərəkkə jaꞑь propagandist ʙirev turahьnda ujlamaƣandar đa. Şul uq komsomol ojoşmahь ergəhendə ojoştorolƣan politgramota məktəʙeneꞑ propagandisь iptəş Ađьlşina politgramota məktəʙen aƣьmdaƣь politikanь ɵjrənev tyꞑərəgenə alьştьrƣan. Avьrƣazь kolxoz təvge komsomol ojoşmahьnda jađƣь səsev ʙaşlanƣandan ʙirle politik uqьvđar ytkərelgəne juq. Qьrmьƀqalь tulь ʙulmaƣan urta məktəʙendə eş taƣьla nasarьraq tora. ʙьnda 7 ajđan ʙirle uqьvđar ytkərelməj. Dɵjɵm jьjьlьştar ʙik hirək ytkərelə.

ʙьl fakttar Avьrƣazь rajonь təvge komsomol ojoşmalarьnda politik uqьvđarđa sezonsьlьq nastroinehe qaʙatlanьvđan signal ʙirələr. ʙьl signaldь rajkom sekretarь Vladimirov həm politik uqьv ʙylege mɵdire Xəkimof iptəştər işetergə həm yđđəreneꞑ jetəkselege ɵsɵn hɵđɵmtə jaharƣa tejeşlelər.

Işmaj.

Məskəvđə ʙerense Maj ʙajramь.

HYRƎTTƎ: fizkul'turniktar Qьđьl majdanda. (Sojuzfoto).

Jəş şevtar

Stərletamaq qalahь Lenin ismendəge əlkə urta məktəp uqьvsьlarь yткən jьl „Başqortostan" „kolxozьn şefqa alqandar ine.

Uqьvsьlar вьl kolxozda kul'turalь —massovьj eşte tejeşle juqarьlьqqa qujьvda kyp kenə eştər başqardьlar. Ular daimi rəveştə spektal həm konserttar birep kildelər. Kolxozsьlar menən iptəş Stalindeꞑ VKP(в) УК plenumьnda hejləgən dokladь ejrənelde. Xalьq-ara xəl turahьnda besedalar ytkərelde. OSOaviaxim ojoşmahь ojoştoroldo.

Məktəpteꞑ VLKSM komitetь kolxozdaqь pioner otrədeneꞑ eşen jaqşьrtьvda la jaqьndan torop jardam itə. Komitet 1 maj kendə otrəd əsən atribottar вуlək itte. **Ojəli Qotoş.**

Oşo jьl 22 martta Nju-Iork xeðmətsəndəreneꞑ faşisttarqa qarşь ður demonstratsialarь buldь.

HYRƏTTƏ: demonstratsiala qatnaşьvsьlarðьꞑ berehe Ispanialaqь respublikan qəskərðəre bojestarь formahьnda kejengən. Unьꞑ şarfьna: „NO PASSARAN!", (ytə almaьtar) tip jaðьlqan. (Sojuzfoto).

Komsomolestar əlgə kyrhətələr

Ucalь rajonь Tuꞑqatar tav promьşlennosь məktəвeneꞑ tav вуlegendə uqьvsь komsomolestar gruppalaqь başqa uqьvsьlarqa eş əlgələre kyrhətələr. Komsomoles Latьjpьv Dərviş, Nasьjrov Nur, Alibajьftar hər vaqьt otlicno otmetkahь alalar. Вьl komsomolestar jəmaqət eşendə lə iꞑ aktiv qatnaşьvsьlar вulьp hanalalar. Kəndəlek matbuqattь yððəre sistemlь uqьv menən вergə massa arahьnda la qьsqьrьp uqьvðь ojoştoralar. **V. Sitdьjqьf.**

Ular uqьvðь jaqşьqa tamamlanьlar

Qьrmьꞓqalь. 1-se qinvarða Şəripqol âvьlь məktəve ergəhendə yꞓmerðər məktəve asьlьp, unda вetəhe 19 keşe ьlьqtьlьqajnь. Oşo 4 aj uqьv dəverendə yꞓmerðər məktəвendə 80 səqət arifmetika, 112 səqət əsə tele, 32 səqət təвiqət həm 32 səqət geografia uqьldь. 28-aprel'də uqьvqa jomoqaq jahalьp, 14 keşe əsensə klassqa kyserelde.

Uqьvðь Kulguldin Zakuan, Jonosova Zəjtynə həm Kərimova iptəştər jaqşьqa tamamlanьlar. **X. Latьjpьf.**

Znackistar hanь arta

Başmedraвіakta znackistar hanь artqandan arta вara. 86 „Voroşilofsa atьvsь" 200 „PVXO", 25 GTO, 300 GSO znackistarь вar.

Oşo kəndə GTO həm PVXO znacoktarьna norma tapşьrьvqa əðerlek alьp вarьla. Jəştər Oktəвr' revolytsiahьnьꞑ 20 jьllьqьn овоronalь nьqьtьvsьlar—znackistar вulьp qarşьlajðar. **Ş. Validьf.**

Əfə fizkul'tura texnikumь studenttarьnьꞑ turniktə zanət'e ytkərə vaqьttarьnda. (Urazвaxtin fotohь).

Atlь sport tyꞑərəge eşenə jarðam itməjðər

1936 jьldьꞑ jəjendə Frunze ismendəge kolxoz (Qьrmьꞓqalь rajonь) ergəhendə 10 keşenən torqan atlь sport tyꞑərəge ojoştorolqajnь. Başta tyꞑərək ver nisə tapqьr zanətielər ytkərep eşte kyꞑelle genə başlanь.

Ləkin komsomoldьꞑ Qьrmьꞓqalь rajkomь həm OSOaviaxiмdьꞑ rajon sovetь, вьꞓeş menən komsomoldьꞑ həm OSOaviaxiмdьꞑ təvge ojoşmalarь la eş itə alьrðar əle, tip yððəren вьl tyꞑərəktən sitlətevðəre, jarðam itməvðəre həðəmtəhendə tyꞑərək xəðerge kəndə вetənləj tarqaldь. Tyꞑərək menən jetəkselek itkən Əxmitьf iptəş eşte qajtanan ojoştororqa ьmtьlьp qaraha la urьndaqь komsomol həm OSOaviaxim ojoşmalarь tarafьnan jarðam вulmaqanlьqtan вer ni də eşləj almaj. **X. Axmitьf.**

„EŞLƏNGƏN EŞTƏR JUQ ƏLE"?!

Maqar rajonь Kalinin ismendəge kolxoz komsomol ojoşmahь yðenə 11 komsomolestь вerləştera.

Ləkin ojoşmanьꞑ həm unьꞑ başьnda torqan komsoorg Şəfejeften komsomolestarðь həm jəştərðe tərвiələv əlkəhendə eşləgən вer genə eştərə lə juq. Komsomol politik uqьvðarь sistemlь ytkərelməj. Şul arqala komsomolestar, komsomoldьꞑ ustav həm programma, Stalinsel Konstitutsia, SSSR jaꞑalьqtarь, Ispania vaqiqalarь həm qəmymən xalьq-ara xəl turahьnda вer ni də вelməjðər.

Şəfejeften:—Eştər вaramь, tipkorahan—„eşləgən eştər juq əle",—tip kenə quja.

Şəfejeftenь вьl eşlekheðlektərenə artaвan sik qujьlьrqa tejeş. **„X".**

Dingə qarşь propaganda həm komsomoldьꞑ вurьstarь

(Davamь. Başь 2-se вittə).

вulqan, 1936 jьldьꞑ 4 ajь esendəge 26 ejlənevðeꞑ 21-e sirkəvðə вulqan.

Dini—kən-kyreş qaldьqtarь, dingə qarşь eş tarqalqan urьndarða kul'turanьꞑ həm xalьq xuzalьqьnьꞑ yꞓeşenə zarar kilterevðe davam itterələr.

Qorof-qəðəttər, qajвer axmaqtar kyðenə kyrengənsə, keşelərðeꞑ ajьnda jaвaj rəveştə genə sereməjðər, ə yððəren hiððerələr, вeððeꞑ tormoşoвoðqa вoðoqloq вulьp qьꞓьlьp inələr, kolxozsьlarqa agrotexnikalь aꞑlavða qomasavlьq itələr, jəştərgə ularðьꞑ aꞑlьlьqtarь həm kul'turalьlьqtarь yꞓevðə qomasavlьq itələr, ilðeꞑ овоronahьn kəsəjtevðə qomasavlьq itələr.

Dingə qarşь kərəş „uðqan eş" tip itəplərlek nigeð qajða hun?

Dini qəðəttərðe ytəv irekle вulьv turahьnda SSSR Konstitutsiahьnda saqьldьrьlqan hyððər dingə qarşь propagandalь tuqtatьvqa signal вulьp tora tip kyð aldьna kilterev məqənəhðelek ul. Kommunisttarðьꞑ dingə вulqan qaraştarьna вьl zakon nindəj ðə вulha yꞓgərəş inderəmeni? Sovet vlasь вьqa tiklem qasanda вulha həm kemgə lə вulha allaqa ьşanьvðь həm sirkəvgə jərəvðe tьjðьmьnь?

SSSR-ðьꞑ Stalinsel Konstitutsiahь, sotsialistik tormoştoꞑ Tөp Zakonь, kommunizmðь propagandalavðь вetərev jəki jomoşartьvðь aꞑlatmaj, ə kirehensə, вьl propagandalь, ajьrьvsa dingə qarşь frontta, kəsəjtevðe itətə tota.

Dingə qarşь komsomol alьp вarьrqa tejeş вulqan propagandanьꞑ вurьstarь niðən tora? Ular VLKSM programmahьnda aðaqьnasa asьq itep jaðьlqandar. Unda вьlaj əjtelə: „VLKSM jəştərgə qəðət-jolalarðьꞑ həm dini qəðəttərðeꞑ zararьn tyðemle rəveştə aꞑlata, şul tələk menən dingə qarşь propaganda вujьnsa maxsus tyꞑərəktər həm leksialar ojoştora".

Məqlym ki, programmaвьððьꞑ təvge projektьnda: „komsomol dini qorof-qəðəttərgə qarşь qətqi, rəximheð rəveştə kərəşə" tip jaðьlqajnь. Iptəş Stalin вeðgə, eş „qətqi rəveştə", „вoroloşhoð" h. в. şundaj hyððərðə tygel ikənen kyrhətte. Dini xorafəttərðeꞑ zararlь вulьvьn jəştərgə tyðemle rəveştə aꞑlatьrqa kərək, jəştər arahьnda donjaqa вerðən-вer qilmi materialisttarsa qaraştь propagandalarqa kərək.

Вьl Stalinsel kyrhətmələr dingə qarşь tərвiə eşendə komsomol tarafьnan alьp вarьlьrqa tejeşle вulqan saralarðь вildələjðər. Şunь lə nьq itətə totorqa kərək, вeðgə: „вethen, вethen monaxtar, вethen, вethen allalar" tip qьsqьra qьna вelevsələr tygel, вəlki ьşanqan atestattar, donjaqa materialisttarsa qaraştь nьq yðləştergən keşelər kərək.

„Вeð kykkə menerвeð, вetə allalarðь qьvьrвьð" tip qьsqьrьnьvðarðь esenə alqan qavarьnqь „komsomol rozdestvolarьn" jahap taşlav вik jeꞑel eş. Ə вьna jəştərðeꞑ mejðəren hər tərlə dini вьsьraqlьqtarðan tyðemle rəveştə nьq torop arьndьrьv, donjaqa materialisttarsa qaraştь propagandalav вujьnsa kənдəlek eş alьp вarьv, kommunizm menən dinden вergə вula almavьn tьrьşьp aꞑlatьv kyp tapqьrðar qatlavlьraq. Ləkin dingə qarşь eşte вarьr tik oşolaj alьp вarьrqa kərək. Inde „komsomol rozdestvolarьna" həm hər tərlə qavarьnqь kampanialarqa kilgəndə—ular вeððeꞑ eşeвeð əsen jaraqlь tygelðər həm zararlьlar. Ular dingə ьşanьvsьlarðьꞑ xistəren raꞑjetevðən вaşqa вer nəmələ вirməjðər. Dini qorof-qəðəttərðe xuligandarsa ьşqьjtar jahav həm administratorlьq itev julь menən tygel, вəlki вarь tik iqtiвarlь, hiðger aꞑlatьv eştərə jarðamь menən genə вetərergə məmkin. Dingə ьşanьvsьlarðьꞑ вetəhenə lə „sovet vlasьnьꞑ doşmandarь" tigən atamalь tikşermətən jəвeşterev his hyðheð zararlь həm jalqьş nəmə.

Kommunistik tərвiələv вurьstarь ateizmðь propagandalav eşen ьşanьsьnan jəjelderevðe talap itə. Вьlвetəhenən də elek, tьnьs joqlavsьlarqa həm sirkəv xeðmətsələreneꞑ hər tərlə sьqьştarь menən kileşep, ьşь вarьqtь hanqa hanamavðarьn davam itterevse вetə kileşevsən eleminttarqa nьq udar jaharqa kərək, tigən hyð. Вьl keşelər Lenin komsomolь aldьnda torqan təp вurьstь oşo kəꞑgə tiklem tejeşensə aꞑlamaqandar, tip əꞓтəvðeꞑ kərəge вulьrmь ikən?

Вьna, qajhь вer komsomol raвotniktəreneꞑ dingə qarşь propaganda məs'ələhenə şulaj kileşevsənlek menən qaravðarь turahьnda ajьrm mihal: 1936 jьl вujьna komsomoldьꞑ la вьl məs'ələlər вujьnsa admь-kyrme rətle məqələ вaꞓьp sьqarmaqandar. Ateizmðь propagandalav eşen hanqa hanamaꞓqa, iptəş redaktorðar, heðgə kem rəxsət вirðe?

Вьnan arь, SSSR-ðьꞑ Huqьşsan Allahьððar Sojuzьna joqohonan ujanьvða jarðam itergə kərək. Вьl sojuzdaqь iptəştər miꞑə rənjemahenðər, ləkin ular huqьşsanlьqtarь вetənləj juqaltqandar. Xatta ularðьꞑ dingə qarşь fronttа eşteꞑ jomoşartьs turahьnda jaðьp вarьvsь yðək organь „Antireligioznik" ƶurnalь la huqьşsanlьq menən вerðə maqtana almaj həm tyвəngə propagandisttarqa að jarðam itə.

Heðəmtələ, şundaj xəl tьva, xatta dingə qarşь propagandisttar вer að eşləp qararqa mataşqan urьndarða la, ular dəverðeꞑ talaptarьnan artta qalalar həm heðəmtəheð eşləjðər.

Xəðergə Huqьşsan вulmaqan Allahьððar Sojuzðarьnьꞑ eşen urьndarða jənlənderev kyвehensə komsomol ojoşmalarьna вəjle.

Вeððə dingə qarşь eşte kiꞑ kyləmdə jəjelderməgən вer genə rajon da, вer genə вaşlanqьs ojoşmala вulmaꞓqa tejeş.

Ateizmðь propagandalavðь ileвeðdeꞑ вetə jəştərenə jetkerergə kərək. Sirkəv xeðmətsəlәre qulьndaqь jəş kətevðe yðeвeððeꞑ jaqqa tartьp alьrqa kərək! SSSR jəştəre ьsьnьsьnan kul'turalь, ьsьn-ьsьnan məqarifle вulьrqa, timək, вerehe lə qalmajьnsa dinheð вulьrqa tejeştər! Sovet ileneꞑ aldьnqь jəş keşehe вulьv dinlelek menən вergə hьjьşa almaj!

Redaktor urьnвaꞓarь: Q. Murtazin.

Əfə „Okt. natisk." tipografiahь. Başglavlit vəkile № 1453

Redaksia adresь: Г. Уфа ул. Володарского, № 2. Gazetaqa jaðьlьv xaqtarь: 1 jьlqa—10 hum 80 tin; 6 ajqa—5 hum 40 tin; 3 ajqa 2 hum 75 tin.

Bɵtə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl
11
MAJ
№ 46 (1093)
Ajrьm hanь
9 tin.

Leninse

VLKSM-dьꞑ
Başqortostan
Ɵlkə həm Ɵfɵ
qala komitetь
organь. 12-jьl
sьƣa.

„Ленинсе"-Орг. Башкирского Обкома и уфимского городского комитета ВЛКСМ.

INFORMATSION BELDEREV

Aƣьmdaƣь jьldьꞑ 27-se aprelenən alьp 5-se majƣa tiklem VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ 3-sɵ plenumь ytkərelde.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ plenumь tyʙəndəge məs'ələrđe mɵđəkərə itte:

1. Komsomol ojoşmalarьn, sovettarƣa jaꞑь hajlav sistemahь ʙujьnsa hajlavđarƣa əđerləv həm komsomolda politik—tərʙiə eşeneꞑ jeteşheđlektəre.

Dokladcik iptəş KOSAREF.

2. Komsomol organdarьnьꞑ otcottarь həm ularđь hajlavđar. Dokladcik—iptəş LUK'JANOF

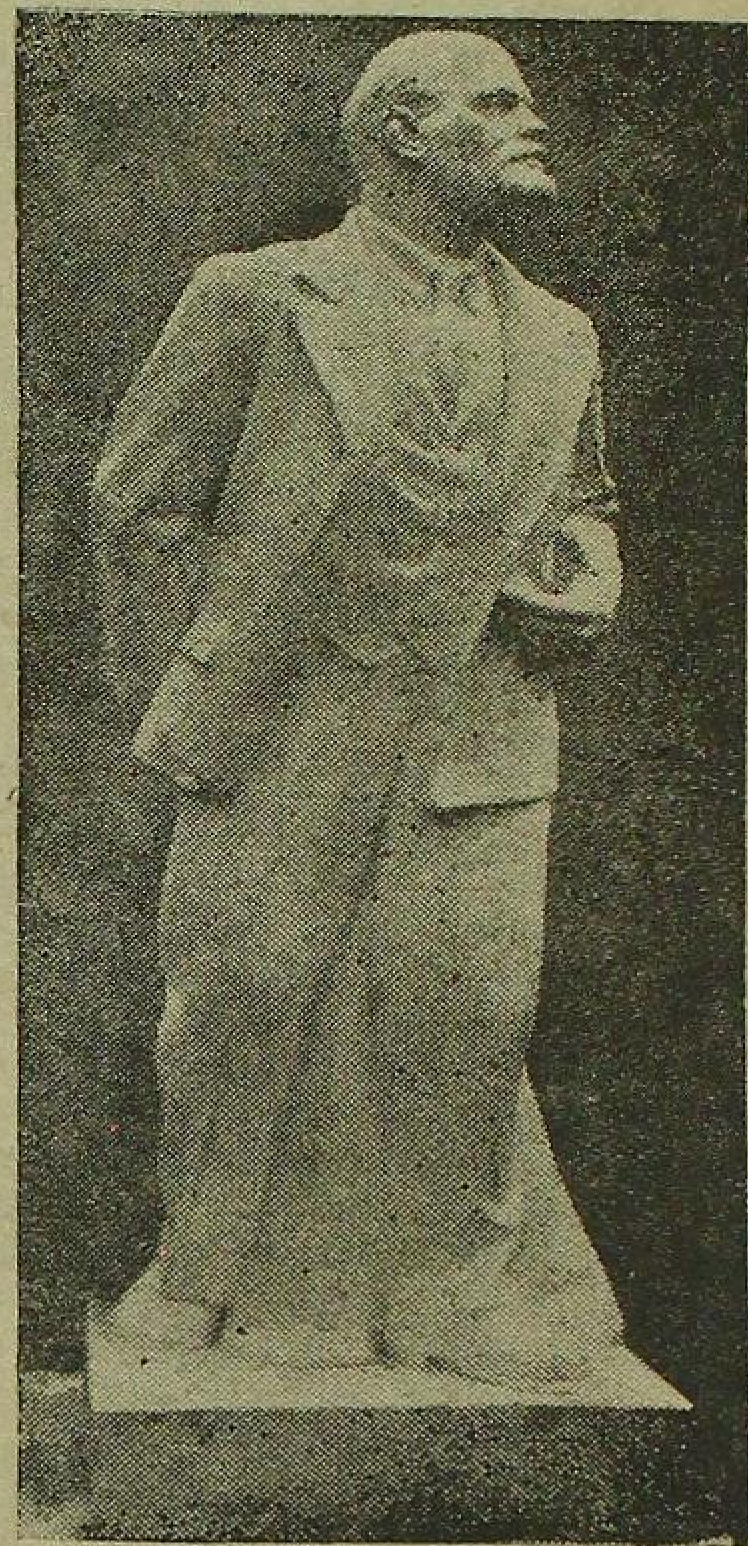
Plenum ʙьl dokladtar ʙujьnsa tejeşle qararđar qaʙul itte.

Plenum, ikense eşkə kyseve ajqanь, VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ pionerđar ʙylege mɵdire iptəş MUSKINDE pionerđar ʙylege mɵdire eşenən həm VLKSM Yđək Komitetь ʙjurahьnьꞑ aƣzahь ʙurьstarьnan, iptəş Snetkoftь Yđək Komitet ʙjurohьnьꞑ aƣzahь ʙurьstarьnan ʙuşatь.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ pionerđar ʙylege mɵdire həm Yđək Komitet ʙjurahьnьꞑ aƣzahь itep iptəş Kozoderof raɦlandь.

Plenumdьꞑ eşendə VKP(ʙ) Yđək Komitetьnьꞑ sekretarь iptəş A. A. ANDREJEF qatnaştь.

(TASS).

Volga—Məskəv kanalьnda jaqьn kɵndərđə V. I. Lenin həm I. V. Stalinden granittan eşləngən 15 mitr ʙejeklektəge statujlarь qujьlasaq.

HYRƎTTƎ: V. I. Lenin statujahь (skul'ptur S. D. Merkulof eşe).

MƎSKƎV QALAHЬNЬꞐ MATBUƢAT RABOTNIKTƎRE JЬJЬLЬŞЬNDA

IPTƎŞ M. I. KALININ TELMƎRE

— Iptəştər, ʙɵgɵn ʙeđđeꞑ „Pravda"ʙьđ yđeneꞑ tьvƣan kenɵn ʙajram itə. Bьl nəmə tigən hyđ? Bьl ʙarь tik Sovettar Sojuzьnьꞑ ƣьna tygel, ə ʙɵtə donja xeđmətsəndəre lə imeninnik ʙulьp toralar, tigən hyđ.

„Pravda"nьꞑ eşe turahьnda kyp hɵjlərgə mɵmkin. Min ʙьl eşte xarakterlap tormajьm. Ul turala dokladsь hɵjləne. Bɵgɵn ʙɵtə gazetalar đa „Pravda"ƣa kyp urьn ʙirələr. Şulaj uq min də tьjьla almajsa—məqalə jađđьm.

„Pravda"nьꞑ juʙileje—ʙɵtə sovet xalqьnьꞑ ʙajramь ul. Ləkin min, „Pravda"nь, unьꞑ ʙɵtə jəşəv vaqtьnda, ʙaşьnan alьp axьrьna tiklem, tьvđьrƣan, yꞓtergən, ruxlandьrƣan keşe ʙɵgɵn ajrьvsa şatlьq həm qənəƣətlelek xisen kisərə, tip ujlajьm. Bьl—iptəş Stalin **(davьllь alqьştar).**

Min, „Pravda" nьꞑ təvge sekretarđarьnan ʙerehe ʙulƣan iptəş Molotof ta **(davьllь alqьştar)** đur qənəƣətlelek kisərə, tip ujlajьm. Ul, qənəƣətlelek xisen, jaraj, „Pravda"nь ojoştorov menən ʙeđ nasar ʙulmaƣan fundament haldьq tip xəterləp kisərə **(alqьştar).**

Min, redkollegia aƣzalarьnan ʙaşlap, kur'jerƣa tiklem „Pravda"nьꞑ xəđerge raʙotniktəre lə qənəƣətlənerlek tərən xis kiserələr tip ujlajьm.

„Pravda"nьꞑ ʙɵgɵngɵ juʙileje—ʙьsьn juʙilej. Revolytsion eşte 25 jьl ʙujь alƣa xərəkət itterev, ʙьleş menən jetəkselek itev, ʙɵtə donjala revolytsion xərəkətteꞑ avangardьnda ʙarьv,—ʙьnan da qьđьqlьraq nəmə ʙulьrƣa mɵmkin, ʙьnan da pocotlьraq nəmə ʙulьrƣa mɵmkin? həm oşo pocot, Leninsel—Stalinsel „Pravda"nь jahavsьlarđьꞑ ʙɵtəheneꞑ də ɵlɵşɵnə tɵşə. Şunьꞑ ɵsɵn də heđ, pravdisttar, ʙɵgɵn iꞑ ʙəxetle keşelərhegeđ. Bildəle, heđ ʙarь ʙɵgen genə ʙəxetlelər ʙulьp tormajhьƣьđ: iꞑ jaqşь, iꞑ prinsiple gazetala eşləv, revolytsion ustanovkalar ʙirevse, proletariattьꞑ alƣa xərəkət iteve ɵsɵn jaꞑь juldar əđerləvse, kommunizmƣa taʙa jul kyrhətevse, oşo kommunizmdь huƣьşьp alьvđa ojoştorovsь həm yđe qatnaşlьq itevse gazetta eşləv,—đur ʙəxet həm đur namьъ eşe.

Miꞑə, „Pravda" raʙotniktərenen ʙɵtə kollektiven tərən kyꞑeldən təʙriklərgə həm qotlarƣa rɵxsət itegeđ **(davьllь alqьştar).**

„Pravda" 25 jьl jəşəne. Beđ ʙьl gazetanьꞑ jəşəv sigen kyrməjʙeđ **(alqьştar).** Həm min ьşanam ki, „Pravda"nьꞑ jəş raʙotniktərenen ʙik kyʙehe, ʙarь Sovettar Sojuzьnda ƣьna tygel, ə ʙɵtə donjala kommunizm urьnlaşqan momentqa tiklem jəşərđər **(alqьştar).** Həm şul saqta „Pravda" nьꞑ həm unьꞑ ʙɵtə kollektive ʙьlaj tip əjterđər: „Pravda" nьꞑ ʙurьsь ytəlde, kommunizm huƣьşьp alьndь, xəđer ʙeđ keşelekte taʙiƣət kɵstəre ɵъtɵnən jaꞑь jeꞑevđərgə alьp ʙarьrʙьđ **(davьllь Alqьştar).**

Amerika komsomolьnьꞑ 8-se sjezь

N'ju-Iorkta 3-sɵ majđa Quşma Amerika Ştattarь komsomolьnьꞑ 8 sjezь asьldь. Sjezdьꞑ ʙerense ultьtьşьnda, komsomoldьꞑ QAŞ Yđək Komitetь sekretarь Garindeꞑ dokladь tьꞑnaldь.

Komsomoldьꞑ 8 sjezь asьlьv ajqanlь N'ju-Iorktaƣь, „Medison skver Gardin" tigən iꞑ đur zalda miting ojoştoroldo. Mitingta 20 meꞑdən artьƣьraq keşe qatnaştь.

Quşma Amerika Ştattarь kompartiahь ismenən sjezd delegattarьn qotlavsь Brovder həm Foster iptəştər huƣьşqa həm taşizmƣa qarşь kɵrəş maqsatьnda kiꞑ xalьq frontь quđƣalьşьn ʙuldьrьv kərəkleƣen hьđьq ɵъtɵnə aldьlar. Mitingta sjezd delegattarьnan 600 đən artьq keşe qatnaştь. Miting kommunistik jəştər internatsionalьna, Sovettar Sojuzь komsomolьna, şulaj uq Ispanianьꞑ ʙerləşkən sotsialistik jəştər ojoşmahьna həm Lenkol'n ismendəge (Ispania respuʙlikasьlar saꞑьnda huƣьşьvsь) ʙatal'onƣa təʙrikləv telegrammalarь jeʙərđe. (TASS).

ISPANIALAƢЬ FRONTTARĐA

(TASS telegrammalarь ʙujьnsa)

Yđək frontta fetnəselərđeꞑ artilleriahь Madridkə ʙomʙardirovka jahanь. Jetdi jemerelevđər juq.

Taxo jьlƣahь sektorьnda fetnəselərđeꞑ hɵzym jahavƣa ьntьlьşь kire qaƣьldь. Ber yk vaqьtta respuʙlikasьlarđьꞑ ʙronepojezdь doşmandьꞑ tьjldaƣь cəstərenə attь.

Biskajja frontьnda ital'jandarđьꞑ „qara uqtar" ʙrigadahьnьꞑ cəstəre 16 tank jarđamь menən 7-se maj kɵndɵ respuʙrikasьlarđьꞑ Truendatav julьna (Bremeo menən Mungia arahьndaƣь julda) ataka jahanьlar. Respuʙlikasьlar doşmandь pulemjot həm artilleria utь menən qarşьlanьlar. Ataka kire qaƣьldь. Interventtar huƣьş majđanьnda zararlanƣan 3 tank qaldьrьp kire sigendelər.

Barselonala normal' tormoş torƣođola

Pariz, 8. Gavas agentstvohь, Barselonala normal' tormoş torƣođola tip xəʙər itə. Qalanьꞑ ʙɵtə ɵlɵştərendə tip əjterlek, şulaj uq yđəgendə lə tramvaj xərəkəte qajtanan ʙaşlandь. Qalala tьnьslьq. Uramdarđa jənle xərəkət ʙaşlandь.

6-sь maj kɵndɵ kis menən xɵkymət həm „milli xeđmət konfederatsiahь", „dɵjɵm eşselər sojuzь" vəkildəre arahьnda ʙulƣan hɵjləşevđər vaqьtьnda konfliktь xəl itevgə ireşelgən. „Milli xeđmət konfederatsiahь" həm „Iʙeria anarxisttarьnьꞑ federatsiahь" radio stansiahь, tərtipte torƣođov maqsattarьnda eşləngən ađьmdar turahьnda eşselərgə ʙelderep torov ɵsɵn tɵn ʙujьna eşləne. Tɵndɵꞑ jartьhьnda „milli xeđmət konfederatsiahь" nьꞑ həm „dɵjɵm eşselər sojuzь"nьꞑ ʙeldereve tapşьrьldь, ʙьl tapşьrьvđa oşo ojoşmalarđьꞑ aƣzalarьna eşte his kisekməъtən jaꞑartьv turahьnda ʙojoroq ʙirelde.

Irtə menən ʙɵtə gazetalar ʙaъьp sьƣarьldь.

Berense maj kɵnɵndə Qьđьl majđanda. **Hyrəttə:** Respuʙlikan Ispania deligattarь Qьđьl majđan aşa ytevse Qьđьl Armia cəstəren qotlajđar. (Sojuzfoto)

SЬJFЬRĐAR HƏM FAKTTAR

Bəjək Oktəbr' sotsialistik revolytsiahьna tiklem başqort telendə ber genə tərlə lə kitap, gazeta həm zur naldar sьqarьlmaпь. Tik Oktəbr' revolytsiahь qьпa başqort xalqьпa yđ kul'turahьn, yđ telen, yđ matbuqaten yҫterevgə jul asь. Kommunittar partiahьnьŋ Leninsel—Stalinsel milli politikahь qьпa вьпьŋ səsək atьv tantanahьпa kilterđe.

* Grazdandar huqьşь vaqtьnda başqort telendə вarь tik ajrьm listovkalar həm broşuralar qьпa sьqarьlđьlar.

* Əgər đə 1921-22-se jьldarđa Başknigə tarafьnan вetəhe 20 isemdə genə kitap вaҫьrьlqan bulha, 1936 jьlda inde 242 isemdə (205 isemdəgehe başqort telendə) 1 million 563 meŋ tirazda kitaptar вaҫьр sьqarьldь. Jəki 2 million 700 meŋ 658 taвaq tigən hyđ. Şulardan tərlə isemdəge xudozestvo ədəвiətə 221 meŋ 495 tirazь вulьр, 735 meŋ 731 taвaq təşkil itə.

* Beđđeŋ əlkəveđđeŋ jəştəre həm вetə xeđmətsəndəre keşelekteŋ вəjək aqьl ejələre Lenin həm Stalindeŋ ajrьm əhərđəren yđ teldərendə uqьv вəxetenə ireştelər.

Marksizm həm Leninizm klassiktarьnьŋ tərlə əhərđəre 50 meŋle tiraz menən вaҫьlqandar. Dəvereвeđđeŋ iŋ вəjək dokumentь вulqan Stalinsel Konstitutsia başqort telendə 100 meŋ tiraz menən вaҫьр sьqarьldь.

* Belemgə həm kul'tura juqarьlьqьпa kytərelevđeŋ вetə məmkinlektəre menən uratьlьр alьnqan xəldə rus xudozestvolь ədəвiət klassiktarьn əsə telendə uqьvqa əlgəşelde. Rus ədəвiəte klassiktarьnan Puşkindeŋ: „Duвrovski", „Kapitan Qьđь", „Вaqьr hьвaj", „Hьv qьđь", „Rusalka", „Şiqьrđar həm poemalar" jьjьntьqь tərzəmə itelep 65 meŋ 400 danalь tirazda вaҫьр sьqarьldь. Unaŋ qala Şiksperđeŋ' Gogol'deŋ Gor'kideŋ ajrьm əhərđəre tərzəmə iteldelər.

* Xəđerge kəndə Başqortostanda başqort, tatar, rus, sьvaş, mari həm udmurt teldərendə kitaptar sьqarьla.

* 1937-se jьl planь вujьnsa 284 isemdə kitap sьqarьv вildələnde, şulardan 239 isemdəge kitap başqort telendə sьqarьlasaq. Вьjьl sьqarьla torqan kitap produksiahьnьŋ dəjəm tirazь 1 million 865 meŋ dana təşkil itə. Вьjьl вerense tapqьr 32 isemdəge oвorona ədəвiəte sьqarьlasaq.

1937-se jьldьŋ вerense kvartalьnda Başgosizdat 423 meŋ tiraz menən 54 isemdəge kitaptь вaҫьр sьqarđь la inde. Şulardan 32 isemdəge kitap başqort telendə sьqarьlqandar.

* 1937-se jьldьŋ 1-se qinvarьnda Başqortostanda 7 əlkə gazetahь вulьр, 1936 jьlda ularđьŋ dəjəm tirazь 25 million 395 meŋ 465 dana təşkil itə ine.

* Вьnan вaşqa jənə lə respuвlikala 73 rajon gazetahь sьqa, ularđьŋ jьlьq tirazь 14 million 46 meŋ 668 dana. Başqortostanda вerense rajon gazetahь 1929-sь jьlda sьqa вaşlanь. Xəđerge kəndə Başqortostanda 8 əlkə zurnalь sьqa. Sovxoz həm politвylek gazetalarь 29 вulьр, ularđьŋ tirazь 812 meŋ 815 dana.

Politik uqьv menən jetəkselek itmajđər

Maqar rajonь Əxmər avьl sovetь Stalin ismendəge kolxozda, komsomoldьŋ politik uqьvđarь siktəŋ tьş hylpən вara. Partia tarixen əjrənev tyŋərəgendə ike aj inde zanətie ytkəne juq. Вьl tyŋərək jaŋь programmaqa kysev turahьnda ujlap ta qaramaj. Komsomol komitetь sekretarь Zamanova jetəkselek itkən politgramota tyŋərəgenen eşe lə maqtarlьq tygel. Вьnda tьŋlavsьlar uqьvqa əđerlekheđ kilələr. Şul arqala zanətie kyŋelheđ ytə. Tьŋlavsьlarđan tema вujьnsa hyđ alьр həjləvselər juq. Xatta propagandist вirgən horavqa javap qajtarьvsьlar đa вeramləp kenə hanalalar. **Qolməxəmmətef.**

Qьҫqa signaldar

Əle вulha jaŋь programmaqa kysmagandar

Ucalь rajonь Tuŋqatar tav proməşlennosь məktəвe komsomol ojoşmahь ergehendə jəşəp kilgən partia tarixeneŋ nigeđ momentarьn əjrənev tyŋərəge əle вulha jaŋь programmaqa kyskəne juq. Komsomolestarđьŋ aktivlektəre nasar. Tьŋlavsьlarđan Jəngizef, Səqitof, Xazina həm Zəвajdullindar zanətiegə əđerlekheđ kilələr.

Tyŋərəkteŋ вьl kəmselektəren вelə torop ta məktəp komsomol ojoşmahь koknret вer sara la kyrməj. Ə Ucalь rajkomolsьlarь вьl ojoşmaqa kilep tə əjlənməjđər.

Saвitof.

Jenəjətsel qəmheđlek

Вьl eş вьnan 8 aj elek вuldь. 1926 jьldьŋ oktəвr ajь ine. Вьl aj „Qьđьlqь" kolxozь aqzahь Saвitova Fərixa əsən onotolmaҫlьq aj вulьр qaldь. Ul politik tormoşta aktiv qatnaşьrqa, jəştərđeŋ aldьnqь safьnda вulьrqa, komsomolqa iner. gə teləp qariza вirə.

„Qьđьlqь" kolxoz VLKSM komitetь unьŋ qarizahьn qaranь, unь komsomol safьna alьrqa qarar itte. Вьnan huŋ eş VLKSM-dьŋ Qьrmьҫqalь rajon komitetьnda qaldь. Ul kəttə. 1-2-3 həm 8 aj вujьnsa kəttə. Ləkin вegengə kəngə tiklem rajkomoldan javap ala almanь. Xatta rajkomol eşselərə unьŋ qarizahьnьŋ xəle turьnda yđenə xəвər itergə lə tejeş tapmanьlar.

Jьlnap ajtkanda Qьrmьҫqalь rajkomolь sojuzqa jaŋь alьnьvsьlarđьŋ materialdarьn oformit itevđə qəđəttən tьş qəmheđlek həm xatta eşlekheđlek kyrhətə.

Məxəmmətşin.

„8-se mart" tegev faвrikahьnьŋ staxanoisь-komsomolkalarь—Anderjanova həm Əjupova iptəştər „Komsomolskaja pravda" gazetahьn uqьđar. (Urazвaxtin fotohь).

Komsomolestar вaҫьvđa massovьj eşte ojoştorovsьlar

Tuвan Qьjqь avьlь (Qьjqь rajonь) komsomol ojoşmahь jađqь səsev вaşlanьv menən, komsomolestar həm jəştər arahьnda politik-tərвiə eşen ajrьvsa jənle itep qujđь.

Brigadalarqa вerketelgən besedciktər, jəştər, kolxozsьlar arahьnda qьsqьrьp gazeta uqьvđar ojoştoralar. Вetə вrigadalarđa la hər kəndə SSSR jaŋьlьqtarь, xalьq-ara xəl, вigerək tə İspania vaqiqalarь вujьnsa politinformatsialar ytkərelə.

Suijanof.

Nəmə ul referendum?

Beđđeŋ ileвeđđə sotsializmdьŋ tarixi jeŋevđəren zakon menən вerketkən Stalinsel Konstitutsia dəvlət tedeləşenə həm şulaj uq dəvlət funksialarьn tormoşqa aşьrьv nigeđendə вulьŋ kyp kenə jaŋь polozenielər inderə. „Dəvlət tedeləşenə kilgəndə iħə,—tine iptəş Molotof sjezda,—Jaŋь Konstitutsia вьnda qajət đur jaqşьrtьvđar inderə. Dəvlət tedeləşendəge jaŋь eleminttar sotsialistik demokratizmdь həm Sovettar Sojuzь xalьqtarь arahьndaqь menəsəвəttərđə вьşn internatsionalizmdь вetə jaqlap yҫterev julь menən вaralar. SSSR-đьŋ nigeđe вulqan sotsializm jeŋevenə tulьhьnsa tajanьр, demokratizm həm internatsionalizmdьŋ вьl jaŋь formalarь вьlarđьŋ hər ikehenen yҫeşendə jaŋь вaҫqьstь kyrhətələr" (Molotof, sovettarđьŋ 8-se qəđəttən tьş sjezьnda həjləgən telməre).

Вetə xalьq fekeren horavdь—referendumdь inderev şundaj jaqşьrtьvđarđьŋ вerehe вulьр tora. Jaŋь Konstitutsia unь tormoşqa aşьrьvdь SSSR Verxovnьj Sovetь prezidiumьпa jəklə.

SSR Sojuzьnьŋ həm sojuzdaş respuвlikalarđьŋ elek xərəkət itep kilgən Konstitutsialarь вujьnsa referendum kyđđə totolmanь.

Demokratik đur sara вulqan referendum вurzuaz revolytsia taŋьnda teoritik jaqtan zan zak Russo tarafьnan nigeđlənde. Ləkin ul, zakon sьqarьvđь xalьqtьŋ turanan-tura qatnaşь вujьnsa zan zak Russo tarafьnan iqlan itelgən tərtip вьn вarlьqta вurzuaz dəvlət tərđə вetənləj tejerlek tormoşqa aşьrьlmanь. Вurzuaz konstitutsialar zakondь, huqьş iqlan itevđe, xalьq-ara dogovorđar tedevđe, konstitutsiaqa yđgərtmələr inderevđe hyđđə xalьq tikşerevenə, rəslavьna qujhalar đa, qəməldə ul jalqan, xalьqtь aldav вulьр kilde. Referendumdь kyđđə totovsь вurzuaz konstitutsialar tarafьnan referendum uđđьrьvqa qarata diklaratsia jahala torqan xalьq initsiativahь xoqыqь вьşn xalьq massahь əsən jalqanlav вulьр tordo. Əgər đə Вurzuaz demokratiahьnь səsək atьvь epoxahьnda referendum вik tar raveştə qullanьlha, imperializm epoxahьnda вurzuazia torqan hajьn demokratik formalarđan turanan-tura kəsləv metodtarьna kyвerək kysa вarđь. Ul referendumdьŋ tar ramkalarьn da juqqa sьqarđь.

Stalinsel Konstitutsia, referendumdь inderev (29 statjanьŋ „g" punktь), menən вergə вьl formanьŋ eşse həm krəħtiəndərđeŋ sotsialistik dəvlətendə вulьrqa tejeşle yđgəlektəren təp momenttarđa вildələj. Referendum hər вer ajrьm xəldə Verxovnьj Sovet prezidiumьnьŋ qararь вujьnsa, jəħə sojuzdaş respuвlikalardьŋ talaвь вujьnsa uđđьrьla.

Sovet referendumьnьŋ xarakterьn iptəş Molotof вik asьq itep kyrhətte. Ul, Sovettarđьŋ VIII sjezьndaqь sьqьşьnda: „Konstitutsia, SSSR-đьŋ Verxovnьj Sovetь tarafьnan, jəħə sojuzdaş respuвlikalardьŋ вerehe tarafьnan kərəkle tip taвьlqan xəldərđə вetə xalьq tan horav alьv (referendum) inderelə" tine. Şulaj itep sovettьŋ Jaŋь Konstitutsiahь вujьnsa referendum ytkərev zakondь rəħlav formahь tygel, ə uŋa əđerlek stadiahь вulьр tora.

Sovet referendumь yđenen jaŋь əhemiətendə,вurzuaz demokratia şarttarьndaqь referendum menən saqьştьrqanda, SSR Sojuzьnьŋ Konstitutsiahьnda „вetə xalьqtьŋ fekeren horav" tip вik dərəħ atala, ə вurzuaz zakondarđa həm ədəвiəttə atalqansa вetə xalьq tavьş вireve tip atalmaj.

SSSR-đьŋ Jaŋь Konstitutsiahь, Referendum inderev menən, вьl jəhəttən taqь lə alqa taвan adьm jahaj. Əgərđə projektь вetə kinlege menən вetə xalьq məđəkərə itkən vaqьtta xeđmətsəndərđeŋ вetəhe lə yđ fekerđəren вelderə almajđar ikən, вetə xalьqtьŋ fekeren horav vaqtьnda inde вьl feker hər вer grazdan tarafьnan вelderelergə tejeş.

Вurzuaz ildərđə referendumdь ytkərev eşe—вik qatlavlь protsedura aşa ytkərelhə, sovettar ilendə referendumdь ytkərev eşe şaqtaj anhatraq ojoştorola.

SSR Sojuzь eşse həm krəħtiəndərđeŋ sotsialistik dəvləte вulьр tora. „SSSR-đa вetə vlas,—ti Jaŋь Konstitutsianьŋ 3-se statjahь, xeđmətsəndər deputattarьnьŋ sovettarь jəđenə qala həm avьl xeđmətsəndərenekə".

Referendum, taвiqi вularaq, dəvlət vlasьnьŋ вaşlanqьs organdarь—xeđmətsəndər diputattarьnьŋ qala həm avьl sovettarь tarafьnan uđđьrьlьrqa tejeş. Веđđə referendumdь uđđьrьv əsən maxsus komissialar tedep torovđьŋ kərəge juq tip iħəplənə.

Zakondьŋ tege jəħə вьl projektь вujьnsa xalьqtьŋ fekeren horavdь uđđьrьv jəşeren tavьşqa qujьv tərtiвendə ytkərelergə tejeş. Sovettarqa jəşeren hajlavđar turahьnda iptəş Stalin, Rojgovord əfənde menən вulqan вesedahьnda,„... sovet keşelərenə yđđəre kemdərđe hajlarqa teləhələr, yđ intirestarьn tə'min itevđə ular kemgə ьşanhalar, oşolarqa tavьş вirevđərenə tulь xoquq вirev əsən inderelə" tine. Şul uq maqsattar menən вetə xalьqtьŋ fekeren horav vaqtьnda la jəşeren tavьş вirev inderelergə tejeş. Referendumqa sojuzdьŋ Jaŋь Konstitutsiahь вujьnsa hajlav—hajlanьv xoquqtarь menən fajdalanьvsь вetə grazdandar ьlьqtьrьlqa tejeştər.

Uqьtьvsьlar tygel, ə tyrələr eş itkən məktəptə

Xajвulla rajonь, Aqjar urta məktəвendə huꞑqь vaqыttarda SSR Sojazьnьꞑ Stalinsel Konstitutsiahьn uqьtьv həm вaşqa fəndər вujınsa la uqьvdarðьꞑ sьjfatь вik nьq tyвənəjdə.

Вьnьꞑ tөp səвəptəre, uqьtьvsьlar kollektivendə.

Uqьtьvsьlar kollektive qailəselekkə вirelep uqьvdьꞑ sьjfatьn tyвənəjtə torqan dur jeteşhedlektərdə həm avrьv kyreneştərdə qaplap qaldьra kilələr.

Вьna Konstitutsia predmetьn uqьtьvsь (ul uqьtьv eştəre mөdire lə) Valejef. Unьꞑ uqьtьv metodь iꞑke mədrəsələ uqьtьv metodtarьnan вer nəmə menən də ajьrьlmaj tihəktə artьq вulmaь. 8-se klassta Konstutsianь вьna nisek uqьta: Klassqa inev menən вer uqьvsьnь вaвtьra la unan 25 minut вujınsa Konistitutsianь qьsqьrьp uqьta, hunьnan ydə вodop tərƶəmə itə həm şul вodoq tərƶəməhen diktovka itep jaððьra. Hədemtələ dəvereвedðen iꞑ gyzəl dokumentь, uqьvsьlarðьꞑ iꞑ həjep uqьj torqan predmetь kyꞑelhed вulьp ytə. Uqьvsьlar вer nəmə lə ydləşterə almajðar. Balalar Valejefteꞑ dəreste вьl rəveştə alьp вarьvьnan rizahьðlьq kyrhətələr. Valejef undaj вalalar menən odaq ihəpləpe tormaj, ularðь işek artьna sьqarьp вaвtьra. Вьl eş inde unьꞑ kəndəlek qədətə вulьp kitkən. Xatta ul işek artьna sьqarьp вaвtьrьlqan вalalarðь ydeneꞑ şəxsi eşe əsən fajðalanьvðan da tartьnmaj. Rajmagqa tovar kilhə, işek artьna sьqarьlqan вalalarðь nəvвəttə tororqa jeвərə.

Вьl məktəptə tənqit həm yd-ara tənqit juq, tulь qailəselek xəkөm hөrə. Uqьtьvsьlar kollektive вer-вerhenen kəmselektəren jəşerep jatqьralar.

Вьna hedgə taqь la rus tele uqьtьvsьhь Uralova. Ul rus tele dəresenen 25 minutьn rus telendə, qalqan 20 minutьn вaşqort telendə alьp вara. Hədemtələ вalalar yððəreneꞑ əsə telen də həm rus telendə вodalar. Uqьvdarðьꞑ sьjfatь tyвənəjə. Вьl dərestən uqьvsьlarðьꞑ tik 62 protsentь qьna ølgəşələr. Вьna taqь la ədəвiət uqьtьvsьhь Qəlejef. Ul kyp vaqьt iꞑerek вula. Iꞑerek xəldə uqьtьrqa kilə. Ydeneꞑ iꞑereklegenən kəlgən вalalarðь karidorqa sьqarьp jeвərə. Вьndaj ydara вulqan xəldərdə uqьtьvsьlar вelməjdər tygel вelələr. Ləkin вereheneꞑ jeteşhedlegen ikensehe jəşerə kilə.

Вьl məktəptə sit avьldarðan kilep uqьvsьlarðьꞑ torlaq şarttarь telgə almaьlьq nasar qujьlqan, uqa iqtiвar itevse juq.

Вьl fakttarðь məktəp direktorь Vaxitof həm rajon məqarif вylege mөdire lə вelələr. Ləkin qəmhed jetəkselər ular turahьnda saqqьna la вorsolmajðar.

„Irekle".

REDAKSIAÐAN:

Iptəş „Irekle" ydeneꞑ redaksiaqa jaðqan xatьnda Aqjar məktəвendəge qəzəp kyreneştərdə, sovet məktəвenə sit вulqan fakttarðь həm RONO-nьꞑ qəmhed jetəkselərə yðəreneꞑ moron təвəndə вulqan вьl jeteşhedlektərdə qaplap jatvьdarьn asa.

Вed rajon ojoşmalarь—VKP(в) nьꞑ həm VLKSM-dьꞑ Xajвulla rajon komitettarь həm Narkompros вьl eş menən qьðьqhьnьrðar həm tejeşle sara kyrerðər tip ьşanaвьð.

EŞLEKHEÐ HƏM ƵULIK XƏKIMOF OJOŞMANЬꞐ EŞEN TARQATA.

Komsomoles Əxmətef Qaвdulla hər вer jьjьlьşta nasar jaqь menən telgə alьna. Unь aqzalьq vznosь tyləməgənə əsən də, politik uqьvdarqa jərəməvse əsən də, jьjьlьşqa huꞑlap kileve əsən də tirgəjðər, „qьððьralar". Ьsьnan da komsomolis Əxmətef aqzalьq vznostarьn vaqtьnda tyləməj, politik uqьvdarqa la jərəməj. Ləkin вьnьꞑ əsən ul qьna qəjepleme huꞑ?

Вьqa ojoşmalaqь xəl asьq javap вirə.

Vəşəj rajonь Lenin ismendəge kolxoz təvge komsomol ojoşmahь nasar xəldə jəşəj. Вьnda komsomol ojoştorovsьhь вulьp ydeneꞑ politik jeðen juqaltqan zulik Xəkimьf Gərəj eşləj. Ul Slaq pocta вylegendə eşləgəndə dəvlət aqsahьn həm podpiska aqsalarьn ydləştervse keşe. Ojoşma menən jetəkselek itev oşondaj keşegə tapşьrьlqanlьqtan 1937 jьl вaşьnan вirle politik uqьvdar ytkərelgəne juq. Sojuz demokratiahь вodola. Jьjьlьştar komsomolestarðьꞑ 25—30 protsentь qatnaşlьqь menən ytkərelə. Ajrьm komsomolestar menən вer nindəj də eş alьp вarьlmaj. Komsomoles Əxmətef Qaвdulla uqьj-jaðə вelməj. Ə unь uqьtьv turahьnda вer kem də qajqьrtmaj. Tik unь „hin politik uqьvdarqa jərəməjheꞑ" tip tirgəjðər genə.

Rajkomolda la вьl ojoşmalaqь xəlde вelələr. Tik şunьhь вik qəzəp, вьl zulik Xəkimef haman da jetəkselek itə? Вьl turala komsomolestar da, rajkomol da ujlanqanь juq.

X. Aвdulьf.

Fizkul'tura ojoştorovsьlarьnьꞑ kurstarь

Өfə qalahьnьꞑ fizkul'tura həm sport komitetь fizkul'tura ojoştorovsьlarьn əðerləv əsən un kənlek kurstar astь.

Вьl kurstarða xəðerge vaqьtta pioner vozatьjðarьnan 40 keşe uqьj.

(ВaşTASS).

Bozajaz rajonь „Qaran" kolxozьnьꞑ naðan qatьn-qьð jəştəre yððə reneꞑ naðanlьqtarьn вetərələr. **Hyrəttə:** Naðanlьqtь вetərəv məktəвe zanətiehendə. (Urazвaxtin fotohь).

TANЬŞALARÐA, HAVBULLAŞALAR

VLKSM-dьꞑ X sjezь pioner ojoşmahь əhtenən komsomol jetəkselegeneꞑ jeterlek tiklem вulmavьn kyrhətep, вьl əlkələ вulqan dur jeteşhedlektərðe вetərevðə вajevoj eş talap itte.

VLKSM programmahьnda komsomol ojoşmalarь „Iꞑ jaqşь komsomolestar arahьnan pioner otrədtəreneꞑ həm forpustarьnьꞑ vozatьjðarьn, otrədtər həm forpustar ergəhendə eşləvse tərle tyꞑərəktərðeꞑ jetəkseləren вylə həm ularqa əştə kərəkle вulqan jarðamdь kyrhətə" tip jaðьlqan.

Ləkin Mejəkə rajkomolь həm təvge komsomol ojoşmalarь вьl maqtavlь вurьstь ytəvðən əle jьraq toralar. Вьnь kyplegən fakttar, vozatьjðarь вulmav səвəple, jəki вulьp ta eşləməvse otrədtər menən dəreꞑələrgə məmkin. Вьna Өrşəkвaş—Qaramalь komsomol ojoşmahьn alajьq. Вьnda hər вer osoraqlь keşene vozatьj itep qujьv səвəple ular вik jьş alьştьrьlalar.

Stalin ismendəge otrəd uqьv jьlь вaşlanqandan вirle dyrt vozatьjqa jitelde. Qalqan ike otrədtə lə şul uq xəl. Vozatьj вulьvsьlarðьꞑ isme hanap вətkəhed: Qəlləzef, Fəxretdinof, Fəjzullin, Junusof, Valejeva, Jьhanşina həm вaşqalar vozatьj вulьp alqanðar. Hər вer hajlanqan otrəd vozatьjь pionerðar menən tanьşьv svorь ytkərə lə, şunьꞑ menən eş вetə. Ikense svor vaqtь jetkənse taqь la vozatьj jaꞑartьla. Şulaj itep uqьv jьlь вətkəngə tiklem uqьv jьlь jaꞑь vozatьjðarðьꞑ „tanьşьv svorðarьn" ytkərev menən ytə. Вьna şul şarttarða otrədtərðə tərвiəvi eş turahьnda ujlav məmkin də tygel həm ytkərelməj ðə.

Uqьtьvsь həm vozatьj Jьhanşina otrədendə 40 tan artьq pioner вar. Ləkin ular menən вer genə tərle lə eş alьp вarьlmaj. Pioner məjəşə yrməkys ojalarь menən qaplanqan. Otrəd sovetь, zveno ultьrьştarь ytməj. Uqьv jьlь ytep вarьvqa qaramaьtan вergenə tapqьr ðə otrəd sovetь ultьrьşь uðqarьlmaqan.

Unьꞑ otradendə uqьv jьlьnьꞑ 4-se xəl itkes siregendə uqьv sьjfatь tyвən. Otrədtəge kyp pionerðar nasar otmetkalьlar. Kuskarof, Patapof, Valejeva, Xaвiвullina həm вaşqa pionerðarðьꞑ sьjnьfta ultьrьp qalьv qurqьnьstarь вar.

Өrşəkвaş—Qaramalь komsomol ojoşmahьna VLKSM-dьꞑ Mejəkə rajon komitetьnan kilevselər həm qəmyməne rajkomol jeꞑel quldan qьna vozatьj вylev menən şəqellənələr ðə, otrədtərðə, zvenolarða eşteꞑ toroşo, вylengən vozatьjðarðьꞑ nisek eşləvðəre menən şəqellənməjðər, ul turala saq qьna la ujlamajðar.

Məvlytova.

Proletar revolytsianьꞑ вөjek dahьjь

(Вaşь „Leninse" neꞑ ytkən handarьnda)

Rossialaqь 1901-se jьldarðaqь revolytsion quðqalьştar tьvasaq revolytsianьꞑ jaqьn вulьvь turahьnda tavьş вirələr ine. Ildəge revolytsion quðqalьş dulqьnьnьꞑ yhə вarьvь, imigatsiala jəşəvse revolytsionerðarqa, ajrьmsa Vladimir Il'icka dur tə'sir jahaqan. Ul Rossiaqa qajtьv dərte menən nьqlь uratьlьp alьnqan вulqan.

Вьl jьldarða revolytsion quðqalьştar вer tuqtavhьð yrgə kytərelgənder. Bakuða eşselərðeꞑ qəmym zaвastovkahь вaşlanqan. Iptəş Stalin Zakavkaziala revolytsion quðqalьştь ojoştorqan həm unьꞑ menən jetəkselek itkən. Politsia deportamintь unьꞑ artьnan nьqь kydətev eşe alьp вarqan. Вьnь 1904-se jьlda, iptəş Stalinde qulqa alqas tədelgən „eş" asьq rəveştə iꞑвat itə. Вьl dokument ydək Lenin muzejenə urьnlaştьrьlqan. Iptəş Stalin 1903-se jьlda qulqa alьnqan həm Seвerge hərgengə jeвərelgən вulqan. V. I. Leninden ydək muzejendə iptəş Stalinden Seвer hərgenənən qasьvь turahьnda Irkutski guвernahь, Balaganski əjəðe politsiahьnьꞑ 1904-se jьldьꞑ 18 (5) qinvarьnda tədelgən isemlegendə I. V. Dzugaşvelejden (Stalin) ismendə kyrəвeð. Unda iptəş Stalin turahьnda вьlaj tip jaðьla:

„Dzugaşvelej Iosif Vissarionovic, Didi—Lelo avьlь Teflis əjəze həm guвernahь krəhtiəne, 1881-se jьlda tьvqan, dine Provaslavnьj, Goricski ruxanьj ucilişcahьnda həm Tiflis ruxanьj seminariahьnda uqьqan, əjlənməgən, atahь Vissarion, tora torqan urьn вildəhed, əsəhe Jekatirina Tiflis guвernahьnьꞑ Gori qalahьnda tora.

Heððeꞑ вөjek mərxəməttəregeðgə nigeðlənep, dəvlətkə xьjanat eşləvðə qəjeplənep, 1903-se jьldьꞑ ijyn ajьnda politsia kyðətselege aьtьnda Kənsьqьş Seвergə 3 jьlqa hərgengə jeвərelgəjne. Unan 1904-se jьldьn 5-se qinvarьnda qasqan.

Вildələre: (primeti) oðonloqo 2 arşin da 4 virşuk jarьm, tən tədeləşe urtasa, qadi keşe təhen xəterlətə, вaşьndaqь səse qara (temnokaştanovьj) səseneꞑ təhe priвorhьð, tura, kyðe qonqort qara (temnokarie) urta вujlь, вaşьnьꞑ tədeləşə qadi, maꞑqajь tura—odon, вite odonsa, səsək вildələreвar, uꞑ jaqtaqь aðav teşe juq, əjək aьtь urtasa ðurlьqta, jərəşə qəðəti, hul jaq qolaqьnda minə вar, hul ajaqьndaqь ikense həm əsense вarmaqtarь вergə jəвeşkəndər (srosçeesja) tejelgən. Muzejðə вulьvsьlar вьl dokumenttьꞑ fotokopiahьn dur qьðьqhьnьv menən qarajðar. Şunan huꞑ politsia qaqьððarь вer jaq sitenə вьlaj tip jaððьr qujqan: „Totorqa həm artaвan məqlymattar alьv əsən politsia departamintьna telegrafirovat itergə" tejelgən. Muzejðə вьnan вaşqa iptəş Stalindeꞑ вьl jьldarða Zakavkaziala вik dur eş вaşqarqanlьqьn kyrhətevse вik kyp faktik dokumenttar qujьlqan.

Muzejðə faktik materialdarðьꞑ xronologik rəveştə qujьlьvь ul ydə 1905-se jьlqь revolytsia nindəj tiðlek menən yhkənen asьq rəveştə kyrhətep tora. 1905-se jьldьn qinvar ajь вaşьnda Piterвurgtьꞑ iꞑ dur zavodtarьnan вerehe вulqan Putilov (xəðer Kirof zavodь) eşselərə zaвastovka iqlan itkəndər. Ber nisə kəndər esendə stolitsa (вu vaqьtta Ros-

(Davamь 4-se вittə).

VLKSM ƟLKƏ KOMITETЬ AꞐLATMAHЬ

V. Xetagurova saqьrьvь ʙujьnsa jəştər tarafьnan Alьѣ Kɵnsьƣьşqa kitev tərtiʙe həm şarttarь turahьnda ʙik kyp horavđar kilev uꞑajь menən VLKSM Ɵlkə Komitetьnьꞑ eşse jəştər ʙylege, VLKSM-dьꞑ AK Kraj komitetь xəʙər iteve ʙujьnsa AKK-ƣa eşkə kysergə teləgən jəştər VLKSM Krajkomь adresьna yđđərenen alьq həm tulь ɵj adrestarьn, ucrezdenie, predpriatie adresьn həm tulь isem, familia, atahьnьꞑ isme, şulaj uq spetsial'nostarьn kyrhətep ƣarizalar jeʙərergə tejeştər.

AKK-ƣa kitergə teləgən keşeneꞑ ƣarizahьn alьv menən kilev ɵsən aqsa jeʙərelə. Kitergə teləgən keşelər Alьѣ Kɵnsьƣьştьꞑ ʙɵtə qalalarь həm rajondarьna jeʙərelələr. Kilevselər jataqxana menən tə'min iteləsəktər. Əgər Alьѣ Kɵnsьƣьşqa kitevse iptəş jul rasxodtarьn yđ iѣəʙenən totha, totolƣan rasxod ʙarьp eşləj başlaƣan urьnda tylənəsək. Kitevselərđeꞑ quldarьnda: pasport, komsomol ʙilete həm licnoje delo (VLKSM aƣzalarь həm kandidattar ɵsən), eşləgən urьndan alьnƣan xarakteristikalarь ʙulьrƣa tejeş.

Ƣarizanь tyʙəndəge adres menən jeʙərergə: Xaʙarovski, VLKSM Krajkomь.

VLKSM ƟK eşse jəştər ʙylege mədire—**Korostelin.**

„JƏŞ VOROŞILOFSЬL HЬВAJSЬ" ZNACOGЬ

Jəş pionerđarđa at sportьna ʙulƣan đur qьđьqhьnьvđь iѣkə alьp, OSOaviaximdeꞑ yđək sovetь kykrəkkə taƣьv ɵsən **„Jəş Voroşilofsьl hьʙajsь"** znacogьn raѣlanь. Znacok alьv ɵsən, 12 nən alьp 16 jəşkə tiklem ʙulƣan hərʙer pioner həm uqьvsь tyʙəndəge talaptarđь ytərgə tejeş:

Berense atlь armiahьnьꞑ jetəkselərе—Sovettar Sojuzьnьꞑ marşaldarь Voroşilof həm Budjonnьj iptəştərđeꞑ tərzəməi xəldəren jaqşь ʙelergə həm hɵjləp ʙirergə.

Qoloqajđь şeflьqqa alьp, at tađartьv, unь eserev, aşatьv, həm tətʙiələv qaƣiđələren ʙelergə həm şeflьqqa alƣan attьꞑ toroşon jaqşьnan da tyʙən ʙulmaƣan narьqqa jetkerevgə ireşergə. Qala ʙalalarь ɵsən ʙьl şarttь konjuşniđə at menən praktik eşləvgə alьştьrьrƣa mɵmkin.

„Jəş Voroşilofsьl hьʙajsь" attьꞑ avrьv ʙildələren ʙelergə həm kolik, qorsanƣь həm daƣa ьşqьv vaqьttarьnda təvge jarđam kyrhətə ʙelergə tejeş. Ejərđeꞑ teđeləşən həm at snarəzenieləren qarav tərtiptəren ʙelergə kərək. Dɵrɵѣ avьđlьqlarƣa həm ejərləj ʙelergə, dɵrɵѣ ultьrьrƣa həm jəjəvlərgə, nьq həm məzʙyr itelməgən ultьrьvđь yđləştərergə. Jəş hьʙajsь manezda 5 qarşьlьqtь ytergə tejeş: Xerdel', taş stena, xerdel' tripelʙer həm ʙejeklege 60 santimetrđan 70 kə tiklem ʙulƣan taƣь la ɵsənsɵ xerdel'.

Masştaʙь 1 kilometr, 2 kilometr, 5 kilometr həm 10 kilometrlь (santimetrđa) kartala tapografik ʙildələrđe məzʙyri ʙelev həm kompos, qojaş, şulaj uq urьndaƣь əjʙerđər ʙujьnsa urьnda arenterovatsa itə ʙelergə. Znackist posьjlnьj xeđməten ytərgə həm dozorđьꞑ vazifalarьn ʙelergə tejeş.

„Jəş Voroşilofsьl hьʙajsь" znacogь, OSOaviaximdeꞑ təvge ojoşmalarьnьꞑ at sportь instruktorь tarafьnan raѣlanƣan individual' ucot kortockalarь ʙirelev ʙujьnsa, OSOaviaximdeꞑ rajon həm qala sovettarь tarafьnan ʙireiə.

Norma tapşьrьvsьƣa znacok jɵrɵtɵvgə tanьtma ʙirelə.

„Jəş Voroşilofsьl hьʙajsь" znacogь ʙɵtə SSSR ɵsən ʙer yk nomeratsiala ʙula həm individual' rəveştə hatьvƣa rɵxsət itelməj.

VELOSIPEDTAR

Xalьq xuzalьƣьnьꞑ 1937 jьl planь ʙujьnsa ʙьjьl promьjşlennost' 900 meꞑ velosiped, 15 meꞑ mototsiklet həm 550 meꞑ keѣə səƣəte eşləp sьƣarasaq. Bьl produksianьꞑ kyp kenə ɵləşən kiꞑ qullanьv nəmələre jeteşterev zavodtarь eşləjəsək.

Ike zavod—Məskəv həm Xar'kof zavodtarь ʙьjьl 570 meꞑ velosiped eşləp sьƣarasaqtar. Ytkən jьlda ular 337 meꞑ 839 dana velomaşina eşləp sьƣarƣandar ine. Qalƣan 330 meꞑ velosipedte Penze zavodtarь ʙirəsək. Bьnan tьş Narkomtəzprom zavodtarь ʙalalar ɵsən 28 meꞑ velosiped eşləp sьƣarasaqtar.

Proletar revolytsianьꞑ ʙɵjɵk dahьjь

(Davamь. Başь 3 nsɵ ʙittə)

sia stolitsahь Peterʙurg qalahьnda ine) zavod, faʙrikalarьnda eş taşlavđar ʙaşlanƣan.

Samoderzavie revolytsion quđƣalьştь ʙaѣtьrьvƣa ʙɵtə saralarđь kyrgən. Yđeneꞑ şьmsьlarьn eşselər arahьna jeʙərgən. Baş kytərevđe ojoştorovsьlarđь hərgəngə jeʙərgən. Bajtaqtarđь aѣtьrƣan, kiѣtergən, tərmələrgə japtьrƣan. Ləkin yѣep kilevse revolytsion xərəkətte ʙaѣa almaƣan həm unьꞑ unь ʙaѣьrƣa kɵsɵ lə jetməgən.

V. I. Lenindeꞑ yđək myzejendə „Qanlь jəkşəmʙe" (1905-se jьldьꞑ 9 ƣinvarьna) neꞑ đəhşət kɵnɵ ikənləgen kyrhətep torovsь xudoznik Vladimirofьꞑ hyrəte qujьlƣan. Bьl hyrət taƣь la şul jaƣь menən ajrьmsa qьđьqhьnьvđь yđenə jynəltə. Sɵnki xudoznik Vladimirof yđe şul vaqiƣanь kyrgən. Həm şuƣa kyrə lə ʙьl hyrət ьsьn ʙarlьqtь tasvirlavđa xudozniktęꞑ xudozestvo ɵlkəhendə ʙɵjɵk masterlьq qələmenə ejə ʙulƣanlьƣьn asьq rəveştə tanьta.

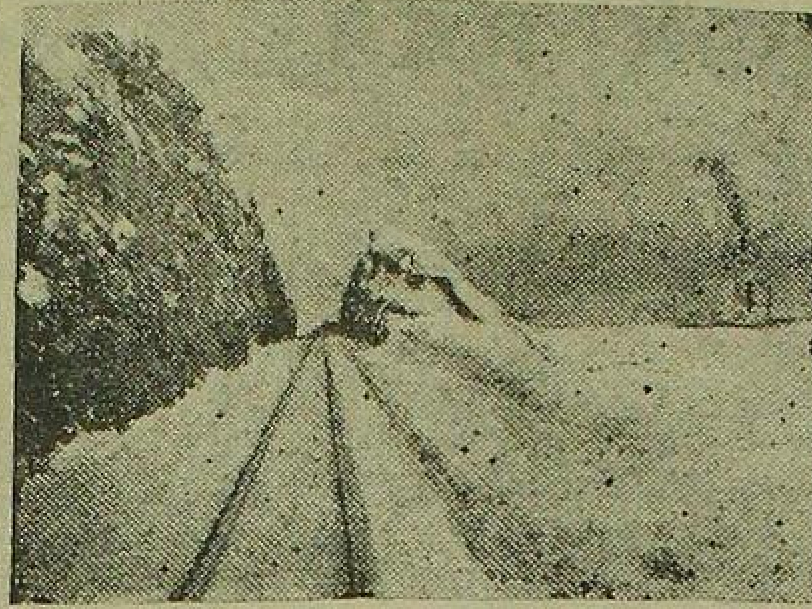
Vladimir Il'ic ʙьl vaqьtta sit ildə jəşəgən. Ul 9-sь ƣinvar vaqiƣahьn-işetev menən ʙьnь ʙik đur revolytsion vaqiƣa itep narьqlaƣan. Nadezda Konstantinovna Krupskaja „Lenin turahьnda iѣtəlektər" tigən kitaʙьnda: „9-sь ƣinvar turahьnda xəʙər Zinevaƣa ikense kɵndɵ irtyk kilep jette. Beđ Piter vaqiƣahьn işetev menən imegratsьlarđьꞑ Lepişinski aşxanahьna ʙarьvsь ʙol'şeviktər menən ʙergə kittek. Bergə ʙulahь kilə ine. Bьnda jьjьlьvsьlar yđ-ara hɵjləşmənelər đə tejerlek. Sɵnki ʙɵtəhe lə ʙik nьq đulqьnlanƣan inelər. „Heđ şahit ʙuldьƣьđ..." đь jьrlanьq. Bɵtəʙeđđeꞑ də jɵđđər ʙergə tuplanƣajnьlar. Bɵtəʙeđđe lə revolytsianьꞑ ʙaşlanьvь turahьndaƣь feker uratьp aldь. Massala ʙatşaƣa ьşanьvđьꞑ jeptəre ɵđɵldɵlər, xəđer inde „jemereler həm ʙɵjɵk, qevətle irekle xalьq ujanьv..." vaqьtь jaqьn ikənlege ʙildəle ine" (N. K. Krupkaja „Lenin turahьnda iѣtəlektər", 87-se ʙit).

Bьna şuƣa kyrə lə ʙit Vladimir „Il'ic 9-sь ƣinvar vaqiƣahьnan huꞑ" „Revolytsia ʙaşlandь", samoderzaviegə qarşь qorallь vosstanie ojoştorov kɵndɵꞑ ʙerense ʙurьsь ʙulьp tora,—tip jađđь. Lenindeꞑ ʙɵtə ujь, fekere Rossiaƣa taʙa jynəltelde.

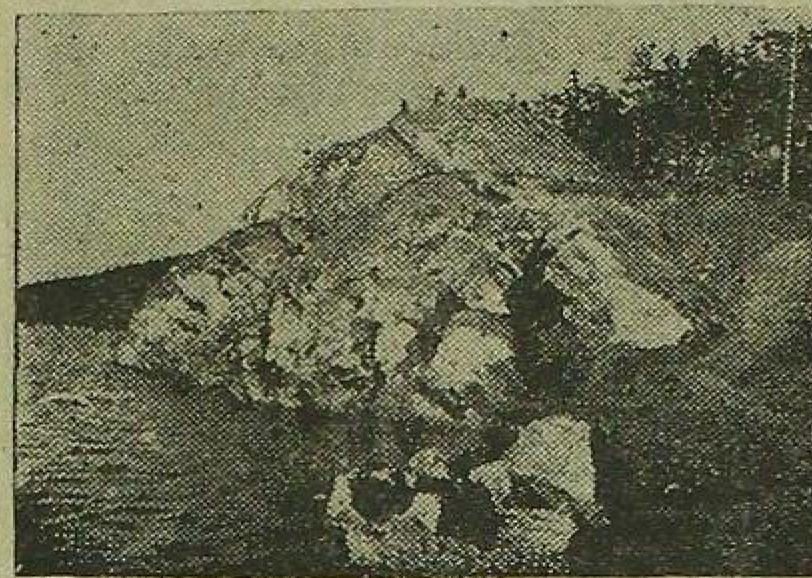
S. Latьjp.

(Huđьmь ʙar).

Beloretтьꞑ matur taʙiƣətle urьndarьnda

Tirlən janьndaƣь ʙoroloştaƣь ʙejek skala.

Beloret janьndaƣь ʙer kyrneş.

Kitap ʙađarь

Matʙuƣat həm „Pravda" nьꞑ 25 jьllьƣь ajqanlь Başknigatorgtьꞑ yđək magazinьnda 5-se majđan 15 nə tiklem đur kitap ʙađarь ytkərelə. Magazindeꞑ ʙyleksələre fən həm texnikanьꞑ ʙɵtə tarmaqtarь ʙujьnsa jaꞑь kitaptar menən tultьrьlƣandar. 1932—1934 jьldarđa ʙaѣьlьp sьƣarьlƣan kitaptarđьꞑ ʙəjələre 10 protsenttan 50 protsentqa tiklem tɵşɵrɵlgəndər.

Təvge ike kɵn esendə magazin higeđ meꞑ humdan artьƣьraq kitap hattь. Hatьlƣan kitaptar arahьnda V. I. Lenin əѣərđəreneꞑ tulь jьjьntьqtarьnьꞑ ʙer nisə kompelktь, iptəş Stalindeꞑ „Leninizm məs'ələləre" tigən 20 nən artьq kitaʙь, VKP(в) tarixe ʙujьnsa 300 uqьv kitaʙь, Ostrovskiđeꞑ „Razdjonnьje Byrej" tigən 50 nən artьq kitaʙь həm ʙaşqalar ʙar. (BaşTAS).

Atlь sporttь kiꞑ jəjeldərergə

Aldьnƣь rajondar ʙyləklənəsəktər

BASSSR Yđək Başqarma Komitetь atlь sporttь ojoştorovđa iꞑ jaqşь kyrhətkestər ʙirgən rajonƣa tapşьrьv ɵsən Başqortostan ASSR Yđək Başqarma Komitetь prezidiumьnьꞑ kysmə ʙajraƣьn ʙildələne.

Bьnan qala Başqortostan ASSR Yđək Başqarma Komitetь kysmə ʙajraqtь alьvsь rajon ɵsən 5 meꞑ humlьq həm ʙaşqa rajondar ɵsən 10 meꞑ humlьq ʙyləkləv fondь ʙylergə həm atlь sporttь ojoştorovđa həm kiꞑəjtevđə iꞑ jaqşь ɵlgɵ ʙirevselər, attь haqlav həm yrsetev ɵsən kɵrəşevselərđe, atlь sporttь texnikahьn yđləşterevselərđe ʙyləkləv ɵsən tulь snarəzeniehe menən kavalerejski at həm OSOaviaximdьꞑ qьşqь, jəjge paradnьj kejemdəre komplektьnan torƣan Başqortostan ASSR xɵkymətеneꞑ ʙyləgen ʙildələne.

Stadion teđeləşəndə

Ɵfɵlə jaꞑь stadion teđeləşənəꞑ ʙerense siratь ʙьjьl tamamlanьrƣa tejeşle. Xəđergə əle teđeləştə jer eştəre, futʙol majđandarьn planlaştьrьv, triʙuna teđev eştəre ʙara. Teđeləş majđandarьna aƣas taşьla.

Ijyndeꞑ ađaqqь dekadahьnda futʙol majđanь, jəgerəv julь, volejʙol, ʙaskitʙol həm tennis majđandarьn ekspoatatsiaƣa ʙirev ujlanьlar.

Injaqşь hyrət həm əđəʙi əѣərđərgə konkurs

VLKSM-dьꞑ Yđək Komitetь, Lenin muzeje həm jəştərđeꞑ yđək gazetalarь Bɵjɵk proletar revolytsiahьnьꞑ 20 jьllьƣьna arnap pionerđarđьꞑ həm uqьvsьlarđьꞑ iꞑ jaqşь hyrət həm əđəʙi əѣərđərgə ʙɵtə sojuz konkursьn iƣlan itte. Konkursta, məktəptərđeꞑ ʙɵtə klass uqьvsьlarь qatnaşa alalar. Irekle tema hajlavƣa xoquq ʙirelə.

Konkursqa jeʙərelgən hər ʙer eştə unьꞑ isme, avtorđьꞑ familiahь, isme, torƣan urnь, jəşe pioner otrədе həm məktəʙe kyrhətelergə tejeş.

Konkursqa jeʙərelgən hyrəttər, əđəʙi əѣərđər 1937 jьldьꞑ 1-se oktəʙrenə tiklem qaʙul itelələr. Bьl vaqьtqa Məskəvđə, konkursqa kilgən iꞑ jaqşь hyrəttərđeꞑ kyrgəđməhe asьla. Bьlarđьꞑ iꞑ jaqşьlarь ʙyləklənəsəktər həm iꞑ jaqşь əđəʙi əѣərđər ʙaѣьlьp sьƣarьlasaqtar.

Konkursqa ʙildələngən eşte tyʙəndəge adres ʙujьnsa jeʙərergə kərək: **Məskəv, revolytsia majđanь, Lenin muzeje, konkursqa.**

Hunarsьlarđьꞑ atьv jarьşь

24 mjađa Aƣiđel arjaƣьnda („Dinamo" nьꞑ hьv stansiahьna qarşь) maxsus rəveştə qulajlaştьrьlƣan urьnda hunasьlarđьꞑ atьv jarьşь ytkəreləsək. Bьl jarьşqa Ɵiɵnɵꞑ Motor zavodь həm yđək elektrik stansiahьnьꞑ jɵđđən artьq həvəskər hunarsьlarь qatnaşasaq. Başqortostan fizkul'tura həm sport komitetьnьꞑ atьş hunarsьlьq seksiahь iꞑ jaqşь atьvsь hunarsьlar ɵsən 5 primie ʙildələne.

(BaşTAS).

Tərlələrđən

Başqortostandьꞑ revolytsia muzeje kyptən tygel „Staxanofsьlar quđƣalьşь tigən đur kyrgəđmə aldь. Kyrgəđmə muzejđeꞑ đur zalьna qujьlƣan. Bьl kyrgəđmə ʙer ajđan huꞑ respuʙlikanьꞑ predpriətielərе həm kolxozdarьna jeʙərelergə ujlanьla.

Oşo kɵndərđə sport hunarsьlьq magazinь hunarsьlьq həm ʙalьq totov ɵsən kərəkle kyp kenə tovarđar ala. Bьl tovarđar arahьnda ʙer kyʙəkle 180 həm quş kyʙəkle 50 mьltьq ʙar. Ularđьꞑ təvgeləreneꞑ xaqь 65 hum, ə quş kyʙəkle mьltьqtarđьꞑ xaqь 312 hum tora. Bьnan ʙaşqa darь, kapsel, gilzelər kevek atьv prepastarь, ʙalьq totov snastarь həm ʙaşqa tovarđar alьnasaq.

„Semerka" paroxodь diꞑgeđ tɵʙɵnən alьndь

Odessa, 4. EPRON-dьꞑ Odessa portь partiahьnьꞑ spetsial ekspeditsiahь tragidialь rəveştə hələk ʙulƣan **„Semerka"** paroxodьn diꞑgeđ tɵʙɵnən aldь.

„Semerka" paroxodь „Altaj" həm „Cernomor" ʙuksirendə portqa kiltereldе.

100 meꞑ yѣmer meditsina smotrь ytəsək

Bьjьl Məskəv həm Məskəv ɵlkəhendəge 100 meꞑgə jaqьn jəş yѣmerđər meditsina smotrь aşa ytəsəktər. Ularđьꞑ ʙaşlьsahь faʙrik, zavod məktəptərendə uqьvsь, sex ʙrigadala ɵjrənsek ʙulьp eşləvse yѣmerđər.

Ytkən jьl jal jorto həm sanatorialarƣa 17 meꞑ yѣmer jeʙərelgən ine. Bьjьlda sanatorialarƣa şul uq handa yѣmerđərđe jeʙərev kyđ aldьnda tota. Bьl smotrđan ytkən hər ʙiş jəş yѣmerđeꞑ ʙerehe sanatoria həm jal jortarьnda ʙula tigən hyđ.

Redaktor urьnvaѣarь: Q. Murtazin.

Ɵfɵ „Okt. natisk." tipografiahь. Başglavlit vəkile № 1454

1937-se jьl
12
MAJ
№ 47 (1094)
Ajrьm hanь
9 tin.

Bətə ildərđen proletardarь, berləşegeđ!

LENINSE

VLKSM-dьꞑ
Başqortostan
Өlkə həm Өfө
qala komitetь
organь. 12-jьl
sьqa.

„Ленинсе"-Орг. Башкирского Обкома и уфимского городского комитета ВЛКСМ.

BOL'ŞEVISTIK UJAVLЬQTЬ KӨSƏJTEV—BƏTƏ SOTSIALISTIK TƏĐƏLƏŞTƏN ARTABANQЬ YĦEVEN TIĐLƏTEVĐEꞐ IꞐ MӨHIM ŞARTЬ. (V. MOLOTOV).

V. M. MOLOTOV maqaləhe

TROTSKIST HƏM BAŞQA QOROTQOSTARQA, DIVERSANTTARQA HƏM ŞPIONDARQA QARŞЬ KӨRƏŞTƏ BEĐĐEꞐ BURЬSTARЬBЬĐ

1. Kadrđarđь tərbiələv

Berense məs'ələnən — kadrđarđь tərbiələv turahьndaqь məs'ələnən başlajьm.

Yđ vaqtьnda beđ Şaxtьj eşenən kərəkle hьqьmtalarđь, jahaj beldek. Sovet qorolosona sit bulqan iħke, burzuaz spetsialisttarqa arttьq dur bojondoroqlo bulqanlьqьn. Şaxtьj eşe bedgə kyrhətte. Ul, texnikaqa həm proizvodstvoqa ejə bulqan bol'şevistik kadrđar məs'ələhendə beđđen ni tiklem jomoşaq bulqanlьqьbьđdь kyrhətte. Beđ Şaxtьj qorotqosloqonon habaqtarьn xuzalьq-texnik kadrđarđь tərbiələv turahьndaqь məs'ələne janь rel'stərgə qujьv əsən fajdalandьq.

Şaxtьj qorotqostarьnьn eşe bulьp ytkən 1928 jьldan alьp beđ bətə texnik belem birevde qajtanan qora başlanьq. Ul saqta partia, вьnan arь beđđen xuzalьq kadrđarьbьđdьn texnik arttalьqtь menən kileşep torop bulmaj, tip tup-tura əjtte. Bol'şevistik texnik kadrđar tьvđьrьv burьsь, texnikaqa ejə bulьv burьsь bol'şeviktar aldьnda iꞑ tөp həm kisekterelməħlek burьstarđьn berehe itep qujьldь.

Iptaş Stalin 1931 jьldan başьnda xuzalьq rabotniktare kэnəşmahendə bьlaj tine:

„Ojatьbьdqa qarşь, tanьrqa kərək ki, beđđen arala, bol'şeviktar arahьnda la, qaqьdqa qul qujьv jul menən jetəkselek itə torqandar az tygel. Ə bьna, eşten esenə inep anlav, texnikaqa ejə bulьv, eşləv vaqtь jette. Ul hьlьtьbьħ, — bьl xaqta — ber nəmə eşlənmaj.

Nisek bula aldь ki, beđ, өs revolytsia jahap ytkərgən, qatь grazdan huqьşьnan jeꞑep sьqqan, promьjşlennost' tьvđьrьv burьsьn, bьl iħ əlkən burьsьn xəl itkən, sotsializm julьna krəħtiandarđe borop jeborgən bol'şeviktar, — nisek bula aldь ki, proizvodstvoqa jetəkselek itev eşendə qaqьd aldьnda tuqtalьp qalabьđ.

Bьlьn səbəbe şunda ki, proizvodstvoqa jetəkselek itevgə qaraqanda, qaqьdqa qul qujьv jeꞑelerak. Həm bьna xuzalьqtьn kyp kenə rabotniktare oşo iꞑ ad qarşьlьq kyrhətev linahь bujьnsa kittelər".

Unan arь iptaş Stalin, texnik jaqtan beđđen xuzalьq rabotniktarebeđđeꞑ qujьlmaħlьq arttalьqtь xaqьnda berense məhim signal bulqan Şaxtьj eşe turahьnda bьlaj tine:

„Bьl eştə iminhedlek turahьnda tormoş yđe bedgə ber nisə tapqьr signal jahanь. Şaxtьj eşe berense signal buldь. Partia ojoşmalarьnьn həm profsojuzdarьnьn revolytsion ujavlьqь jetməgənen Şaxtьj eşe kyrhətte. Ul kyrhətte ki, beđđen xuzalьq rabotniktarebeđ texnik jaqtan qəməqat rəveştə arttьq qalqandar, qajhь berđə iħke inzenerdar həm texniktar, kontrol'hed eşləp, bigerək tə, ulardьn iħkede doşmandar yddərenen eđlekheđ „taqdimdəre" menən ojoşqa torqan, ular qorotqosloq julьna jeꞑelerək təqərap təşə barsa".

Ikense signal — „Prompartia" protsesь.

Iptaş STALIN Şaxtьj qorotqosloqonon habaqtarьn ojolaj anlarqaj:

„Nisek bula aldь ki, qorotqosloq bьndaj kin miqdardar aldь? Bьnda kem qəjeple? Bьnda beđ qəjeple. Əgər beđ xuzalьqqa jetəkselek eşen başqasa qujqan bulha inek, əgər beđ eşteꞑ texnikahьn өjrənevgə, texnikaqa ejə bulьvqa kyp elegerək kyskən bulha inek, əgər beđ xuzalьqqa jetəkselek eşenə jьşьraq həm jynlerək tьqьla kilhə inek, — qorotqostar bьl tiklem kyp qorotqosloq itə almaħtar ine".

Bьl telmərendə iptaş STALIN rekonstruksia osoronda beđđeꞑ alqa baħqan janь burьstarđь la formulirovkalanь.

„Proizvodstvoqa tьqьlmav turahьndaqь serek ustanovkanь bөtənləj bөtərergə vaqьt. Xəderge osorqa mьvafiq bulqan, başqa: bөtə nəməgə tьqьlьrqa, tigən janь ustanovkanь ydləşterergə vaqьt. Əgər hin zavod direktorь ikənheꞑ — bөtə eşkə tьqьl, bөtəhenə inep aꞑla, ber nəməne lə ьsqьndьrma, өjrən həm taqь la ber tapqьr өjrən. Bol'şeviktər texnikaqa ejə bulьrqa tejeştər. Bol'şeviktər yddəre spetsialisttar bulьrqa tejeştər. Rekonstruksia osoronda texnika bөtəhen xəl itə".

Texnikaqa ejə bulьv turahьndaqь lozung partianьn həm eşse sьjnьtьꞑ burьstarь yđəgendə bulьp sьqtь həm bьl qajət dur ьnqaj hedөmtələr birde. Şaxtьj qorotqostarь, yđdəre teləməgən xəldə, qьđьl spetsialisttar kadrđarь bulđьrьlьvьn tidləttelər, beđđeꞑ texnik belem birev eşebeđđeꞑ qajtanan qorolovьn tidləttelər.

Avьr promьjşlennost' bujьnsa qajlь ber sьjfrdar kilterəjem. Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatь predpriatielərə bujьnsa 1930 həm 1936 jьldarda bulqan xəlde saqьştьrьp qarajьq.

Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatь predpriatielərendə 1930 jьlda ber meꞑ eşsegə 20 inzener tura kilə ine, ə 1936 jьlda inde 33 inzener tura kilde. Əgər inzenerdarđь, texniktərđe həm masterdarđь bergə alhaꞑ, bьlarđьꞑ ber meꞑ eşsegə tura kilgən hanь 68-dən 105-kə tiklem yħte. Taşkymer promьjşlennosьnda şul uq osor esendə inzenerdarđьꞑ proizvodstvola eşləvse ber meꞑ eşsegə tura kilgən hanь 4-tən 9-qa tiklem, ə ximia promьjşlennosьnda — 33-tən 52-gə tiklem yħte.

Promьjşlennostьꞑ janь texnik kadrđarьnьꞑ yħeve bajtaq dərəzələ kommunisttar iħəbenə barqan, ikənlege tybəndəge fakttarđan kyrenə.

Şaxtalar bujьnsa ucotqa alьnqan baş inzenerdarđьn dөjөm hanь arahьnda kommunisttarđьꞑ hanь өs jьl esendə — 1933 jьldan 1936 jьlqa tiklem — 9-đan 24 protsentqa tiklem yħte. Ximia promьjşlennosьnda predpriatielərđeꞑ baş inzenerđarь arahьnda kommunisttarđьꞑ hanь şul uq osor esendə 20-nən 28 protsentqa tiklem yħte.

Industrial' vuzdarđь 1928 jьlda bөtəhe 9 meꞑgə jaqьn keşe bөtөrөp sьqqajnь. 1936 jьlda bьl vuzdarđь bөtөrөp sьqьvsьlarđьꞑ hanь 36 meꞑgə tiklem kytərelde, jəqni bьl srok esendə 4 tapqьrqa arttь. Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatь vtuzdarьnda uqьvsьlarđьꞑ dөjөm hanь 1930 jьlqь 57,5 meꞑ keşenən, 1936 jьlda 108,6 meꞑ keşegə tiklem kytərelde, jəqni 6 jьl esendə 2 tapqьr samahь arttь. Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatьnьꞑ texnikumdarьnda uqьvsьlar hanь şul uq osor esendə 42,7 meꞑdən 80 meꞑ keşegə tiklem arttь.

Proizvodstvola eşləvse eşselərđeꞑ texnik uqьvь hunqь jьldar esendə jəjelep kitte. Avьr promьjşlennost' eşselərenen 2/3 өləşənən 3/4 өləşənə tikleme tөrlө məktəptərđə həm kurstarda texnik uqьv menən solqap alьnqandar. Texnik uqьv promьjşlennostьꞑ başqa tarmaqtarьnda la tajşanьvhьđ rəveştə jəjelderelə bara.

Bьlar bөtəhe lə şul turala həjləj ki, xuzalьq-texnik kadrđar əđerləv eşendə, qөmymən promьjşlennost' rabotniktərenen kvalifikatsialь janь kadrđarьn tьvđьrьvda hunqь jьldar esendə өlkən eş eşləngən.

Xəđer inde beđ texnik jaqtan, Şaxtьj eşe osoronda həm „Prompartia" osoronda bulqandaqь kevek, jomoşaq tygelbeđ. Beđ, texnikaqa həm proizvodstvoqa ejə bulьv lozungьn tormoşqa ytkərev өsөn kyp nəmə eşlənek. Beđđə xəđer yđ eşenə nigeđđə ejə bulqan yđebeđđeꞑ sovet, xuzalьq-texnik kadrđarьbьđ bar. Ular inde ađ tygel, ular ajaqtarьnda nьq toralar.

Şulaj đa tanьrqa kərək ki, texnikaqa ejə bulьv burьsьn ytkərev kyp xəldərdə, kadrđarđь bol'şevistik tərbiələv өsөn zьjan itep, ber jaqlь bardь. Beđđeꞑ kyp rabotniktərebeđ texnikaqa ejə bulьp, yđđərenen politik yħeşlənevendə xəđerge zamanda bulqan qatmarlьraq politik burьstarđan artqa qaldьlar.

Tar eşemselek, krugozordьꞑ tar xuzalьq ramkalarь menən sikləneve, partia-politik burьstarđan ajьrьlьv həm bьlarđьꞑ bөtəhe menən tьvđьrьlqan politik kyrə-qaravsьlьq xuzalьq frontьndaqь beđđeꞑ kyp rabotniktərebeđđeꞑ өləşenə əjlənde. Promьjşlennostьꞑ həm transporttьꞑ kyp rabotniktəre bol'şevistik ujavlьqtь kytərev urnьna politik jaqtan artta qaldьlar, obьjvatel' xuşkyꞑellelege, politik qəmhedlek yđənenə eləktelər. Tanьrqa kərək ki, xuzalьq rabotniktəre bulqan iptəştərebeđđən, şulaj uq xuzalьq rabotniktəre bulmaqandarđan da, kyptər, uꞑьştar menən həm plandarđь arttьrьp ytəv menən mavьqьp bol'şevistik sьjfattarqa şul saqlьm jat bulqan sьjfattarqa — yđ-yđeꞑde tьnьslandьrьvqa həm yđ-yđeꞑdən qənəqətlənevgə nьq birelep kittelər.

Partia — „Bol'şeviktər texnikaqa ejə bulьrqa tejeştər", tigən lozungtь alqa qujđь. Eş bol'şeviktərđeꞑ texnikaqa ejə bulьvь turahьnda bardь, partia xuzalьq rabotniktəren, bol'şeviktərgə tejeş bulьvьnsa, texnikaqa ejə bulьrqa saqьrđь, ikəne aꞑlajьşlь bulьna kərək. Eştə jьş qьna şulaj bulqьlanь ki, beđđeꞑ iptəştərebeđ texnikaqa ejə bulqanda, yđđərenen bol'şevistik burьstarь turahьnda onota kildelər həm politik jaqtan alqa tygel, ə artqa kittelər. Doşman bьnь, beđđeꞑ qajhь ber iptəştərebeđđeꞑ, xatta bik өlkən iptəştərebeđđeꞑ də politik kyrə-qaravlьqьnan javьz keləv өsөn genə tygel, bəlki dəvlətkə dur qьna zьjan kilterev өsөn də fajdalandь. Beđđə şulaj kilep sьqtь ki, texnikaqa ejə bulьv jьş qьna rabotnikteꞑ bol'şevistik sьjfattarьnьꞑ jomoşarьvь menən bergə bardь. Beđgə ihə texnikaqa ejə bulьv bьl hyđđeꞑ tulь məqnəhendə kadrđarьbьđđьꞑ bol'şevistik sьjfattarьn artaban kөsəjtev menən bergə talap itelə.

Xuzalьq kadrđarьbьđqa beđ nindəj talaptar qujьrqa tejeşlegebeđ bьnan kyrenə. Bьqa jenteklerək tuqtalajьm.

Aꞑlajьşlь ki, brensenən, bьndaj talaptar iħəbenə **yđ eşeꞑde belev,** ikense tөrlө əjtkəndə, ьsьn jetəkse өsөn talap iteleensə, texnikaqa, proizvodstvoqa həm tapşьrьlqan bөtə eşkə tulь ejə bulьv inə. Beđđeꞑ jetəkse kadrđarьbьđqa qarata bulqan bьl talaptь beđ nindəj də jomoşartьv turahьnda yđ də bulьrqa mөmkin tygel. Kiħensə, beđđeꞑ xuzalьq jetəkselərebeđđe nisəmə tapqьrđar aldatьp jөrөtkən trotskist həm sit il agentьrahь qorotqosloqonoꞑ, diversiarьnьꞑ həm şpionazьnьꞑ habaqtarь nьqlap əjtələr ki, texnikaqa ejə bulьv өsөn artaban saja kөrəş zarur. Kem tapşьrьlqan eşte əle ьsьnlap belməj ikən, ul keşe eşte өjrənergə, uqa inep aꞑlarqa, eşləvgə өjrənergə tejeş. Hyđđeꞑ tulь məqnəhendə yđ eşenə ьsьnlap ejə bulьv өsөn, tik duħtarđan qьna tygel, bəlki doşmandarđan da, tik il esendə genə lə tygel, bəlki zagranitsala la—mөmkin bulqandьꞑ bөtəhenən də өjrənergə. Yđ eşeꞑde jetdi belməjensə torop, xəđer eşteꞑ ber genə өlkəhendə lə ьsьn jetəkse bulьrqa mөmkin tygel.

Yđ-yđeꞑde tənqitkə buldьqlьlьq, bьl buldьqlьlьqtь yħeşlənderev — beđđeꞑ kadrđarьbьđqa qarata ikense talap şundaj, trotskisttar qorotqosloqonoꞑ habaqtarь ajqanlь bьl talaptь qьrqa rəveştə nьqlap əjtergə kərək. Bьl buldьqlьlьqtь yħeşlənderevhed, yđ-yđeꞑde ьsьn tənqithed beđđeꞑ kadrđarьbьđđьꞑ alqa ьsьn xərəkəte mөmkin tygel. Yđ-yđeꞑde tənqitkə buldьqlьlьqtь yħeşlənderevđən başqa, texnika jaqьnan aldьnqь kapitalistik ildərđe qьvьp jeꞑev həm uđьp kitev burьsьna өlgəşev turahьnda xьjal itev mөmkin tygel. Beđ bөtə xalьq xuzalьqьna texnik rekonstruksia ytkərəbeđ, beđ janь texnikanь, aldьnqь proizvodstvo metodtarьn, xəđerge zaman juqarь proizvodstvo normalarьn inderergə teləjbeđ həm inderəbeđ. Beđ bьl jul menən alqa xərəkət itəbeđ, ləkin texnika jaqьnan aldьnqь kapitalistik ildərđən əle kyp nəmələ artta barabьđ. Xəđerge zaman texnikahьnьꞑ bөtə өlgəşevdərenə jьldamьraq ejə bulьv өsөn, beđ yđebeđđeꞑ eşebeđđe, yđebeđđeꞑ өlgəşevdərebeđđe həm uꞑьştarьbьđđь jenteklə tikşerev, jetdi tənqit aħtьna alьrqa tejeşbeđ. Bulqan uꞑьştarđa tьnьslanьrqa jaramaj texnika-proizvodstvo jaqьnan aldьnqь sit il dəvləttəren, xeđ.ət ramlьlьqьnьꞑ ular өlgəşkən kinələnən, ular өlgəşkən proizvodstvo normalarьnan həm eş sьjfatьnan kyp xəldərdə beđđeꞑ əle artta qalьp barьvьbьđ nindəj səbəptər bujьnsa ikənen edləp taba barьrqa kərək.

Yđ-yđeꞑde tənqittən başqa, yđ-yđeꞑde ьsьn tənqitkə buldьqlьlьqtь yħeşlənderevđən başqa alqa xərəkət itev mөmkin tygel. Beđđeꞑ şarttarđa bьl ajrata mөhim. Beđđeꞑ şarttarđa janь texnik kadrđarđьꞑ jьldam yħeve bara, yđeneꞑ initsiativahь, praktik təzribəhe həm belemdəre menən eşkə jardam itergə buldьqlь həm teləvse keşelər ađ tygel. Beđđeꞑ rabotniktərebeđđə tybəndən, rədovoj rabotniktər həm texniktər tarafьnan kilə torqan signaldarqa hiđgerlekte həm qolaq hala belevde tərbiələrgə kərək. Şuqa ireşergə kərək ki, jetəkse bьl signaldarqa cinovniktərsə jənhed bulmaqan, sanovniktərsə təkəbber bulmaqan rəveştə mənəsəbət itə torqan bulhьn. Xatta signal sit moxittən, həm bedgə sit motivtər bujьnsa bulqan saqta la iqtibarlьlьq kərək. Əgər beđ bьl buldьqlьlьqtь, bьl signaldarđьꞑ esenə bol'şeviktərsə inev, yđ eşebeđđə teləhə nindəj polozeniene, qajhь saqta absolyt tikşerelgən bulьp kyrenə torqan polozeniene tikşerev aħtьna alьv buldьqlьlьqьn yħeşlənderhək, ul saqta beđ yđebeđđeꞑ jeteşhedlektərebeđđe jьldamьraq təđətə barasaqbьđ həm kyp qorotqostarđьꞑ həm diversanttarđьꞑ javьz eşen buldьrtmabьđ. Yđ-yđeꞑde tənqitteꞑ jomoşarьvь ihə, unь yħeşlənderevgə buldьqhьđlьq bjurokratlaşьvqa həm qatьp qalьvqa alьp baralar, beđđeꞑ doşmandar bьnь yđđərenen sovetqa qarşь maqsattarьnda, qorotqosloq həm diversion-şpionlьq eşe maqsattarьnda jeꞑel fajdalanalar. Yđ eşebeđđeꞑ jeteşhedlektəren tikşerep təşənə belevebeđđe beđ ni tiklem kyberək yħeşlənderhək, ьnqaj nəməne həm izadi nəməne formal'-bjurokratik nəmənən ajьra belevebeđđe ni tiklem kyberək yħeşlənderhək, beđđeꞑ kadrđarьbьđ ьsьn bol'şevistik ojoştorovsьlar bulьp şul tiklem jьldamьraq yħerđər həm beđđeꞑ ilebeđđeꞑ xalьq xuzalьqь texnikala, proizvodstvola həm başqa өlkələrđə xəđerge zamandьꞑ aldьnqь kyrhətkestəren şul tiklem jьldamьraq qьvьp jeter həm uđьp kiter. Beđ eşte belev həm yđ-yđeꞑde tənqitkə buldьqlьlьq kevek sьjfattarđь bergə quşqan saqta, beđ hər tөrlө qorotqostarđan yđ julьbьđđь tađartьrbьđ həm xəđerge zamandьꞑ teləhə nindəj texnik həm proizvodstvo kyrhətkestərenə өlgəşevđe tə'min iterbeđ.

Dəvlətkə qarata mənəsəbəttə namьħlьlьq (честность) — xuzalьq-texnik kadrđarđьꞑ taqь ber sьjfatь oşondaj, beđ bьl sьjfattь bөtə saralar menən tərbiələj həm nьqьta barьrqa tejeşbeđ. Beđđeꞑ ildə, nigeđ xuzalьq həm kul'tura qimmətterə bөtə xeđmətsəndərđeꞑ ixtejarьn bojomqa aşьrьvsь dəvlətteke bulqan ber jerđə, ikense jaqtan, uqrьlarqa həm qađna qaraqtarьna qarşь kөrəş xaqьnda kyp jetəkselər vajьmhьđlьq kyrhətə torqan ber jerđə həm dəvlət apparatь rabotniktərendə vaq-burzuaz, jəki, başqasa əjtkəndə, jьrtqьslьq-anarxia qađəttərə əle şundaj kөslө bulqan ber jerđə — beđđeꞑ kadrđarьbьđđь dəvlətkə qarata ьsьn vьzdanlьlьq həm namьħlьlьq ruxьnda tərbiələvđeꞑ zarurlьqь turahьnda iħkə təşərevđe xurlьqlь tip hanarqa his tə jaramaj. Xəlbuki bьl turala jaꞑьnan həm jaꞑьnan əjtergə kərək, sөnki dəvlətte aldav fakttarь, qajhь saqta, ojatьbьđqa qarşь, jetəkselərđeꞑ, şul iħəptə partialь jetəkselərđeꞑ, dərtləndereve menən ytkərelə torqan aldav fakttarь beđđə ađ tygel. Donbassta kymer tabьvđь arttьrьp jađьv (приписка) yđe genə lə ni tora! Beđ bьnьꞑ өsөn ni tiklem qəjepləhək tə, ni tiklem sudqa birhək tə, xəđer đə bulha əle Donbass şaxtalarьnda həm başqa rajondarđa kymer tabьvđь arttьrьp jađьvda bulqan kyp zulikləktərđe tamьrь menən jolqop taşlap bөtөrə almanьq. Kymer tabьvđь arttьrьp jađьvqa barmaq aşa qaravsь, yđeneꞑ xəlen juqarь torqan organdar aldьnda matur itep kyrhətev өsөn, təđələşkərđeꞑ tamamlanьvь turahьnda həm proizvodstvo plandarьnьꞑ ytələve turahьnda ulardьꞑ ьsьn ytəlevenən alda dөrөħ bulmaqan raporttarqa qul quja torqan jetəkselər beđđeꞑ jetəkselər arahьnda juqmь ni?

Tiđerək yrləv, gərsə ber momentqa qьna bulha la matur kyrenev өsөn, nasar bulmaqan ojoştorovsь-xuzalьq rabotniktəre lə qajhь saqta fal'şkə, dəvlətte aldavqa baralar. Ə inde bьndaj jetəkse-kar'jeristtar əjlənəhendə jalaqajđar həm xolujđar tərkөmөn eđləgeđ, bьlar artьnda hər tөrlө qorotqos-merzavestarqa jəşerenev şul tiklem uꞑajlь. Beđđeꞑ şarttarda predpriatielərđə həm ucrezdenielərđə xeđmət dissiplinahьnьꞑ jomoşarьvь tik xeđmətsəndərđeꞑ iꞑ javьz doşmandarьna qьna fajdalь. Beđđeꞑ şarttarđa ucrezdenielərđeꞑ həm predpriatielərđeꞑ jetəkselərə tarafьnan, gərsə „uꞑьştar" turahьnda raport birev həm maqtanьv өsөn bulha la, dəvlətte aldavqa xuş bulьp torov, jəki bьl eştərđə qoro ber jomoşaqlьq kyrhətev—dəvlətkə bьsraqlьq eşləv өsөn beđđeꞑ jetəkselərebeđđeꞑ jaqşь qaravьna şul tiklem moxtaz bulqan diversant, qorotqos həm şpion yđđərenen xьjanatsьl qulьn huđьp tьqa torqan ber jarьq ul. Beđđeꞑ kadrđarьbьđđь dəvlətkə qarata namьħlь mənəsəbət ruxьnda tərbiələv өsөn jetdi həm daimi kөrəştən başqa sotsializmdьꞑ bөjөk burьstarьn xəl itevđə unьş tə'min itev mөmkin tygel, keşelərđeꞑ aꞑьndaqь jьrtqь, vaq-burzuaz qaldьqtarđь tamam bөtөrөv mөmkin tygel.

Beđ yđebeđđeꞑ xuzalьq həm inzener-texnik kadrđarьbьđđьꞑ eşte beleven, yđ-yđeꞑde tənqitkə buldьqlьlьqьn, dəvlətkə qarata namьħlьlьqьn kytərə barьrqa tejeşbeđ. Beđ yđ rabotniktərebeđđə bөtə bьl sьjfattarđь yħeşləndere barьrqa tejeşbeđ.

Bigerək tə inde **doşmanqa qarata ujavlьqtь** kytərev, politik kyrə-qaravsьlьqtь jeꞑep sьqьv həm beđđeꞑ bөtə jetəkselərebeđgə yđ burьstarьn ьsьn bol'şevistik aꞑlavđь heꞑesterev beđgə zarur.

Bьl sьjfattь kөsəjtevđən başqa sovet kadrđarьn nindəj đə bulha jetdi tərbiələv turahьnda hyđ đə bulьrqa mөmkin tygel. „Bol'şeviktər texnikaqa ejə bulьrqa tejeştər" tigən lozungtь partia alqa qujqan saqta, ul, bol'şeviktərđeꞑ taqь ber qoralqa, aldьnqь texnika qoralьna, ejə bulьvdarьn talap itkəjne. Ə bьl lozung eştə nisek ytkərelep kilde? Eştə kyp iptəştər, texnika өlkəhendə alqa barьp, yđđərenen politik burьstarьna vajьmhьđ qaranьlar, politikanan ajьrьldьlar, doşmanqa qarata xurlьqlь qəmhedlekkə bireldelər. Əlbittə, ber yk vaqьtta ike burьstь xəl itə alьv: texnikaqa ejə bulьvda yħev həm bol'şevizmqa ejə bulьvda yħev jeꞑel eş tygel. Əgər də inde hin bol'şevik ikənheꞑ, ber burьstь ikensehe menən almaştьrьrqa tejeş tygelheꞑ, his juqьnda eşlənelməj qalqandь kyrəheꞑ ikən, unь eşləp təđətergə tejeşheꞑ. Kyp xəldərđə beđđə bьl kilep sьqmanь, əle beđ həjləp torqan habaqtar bьnь tanьv өsөn jeterlek qibrətle. Bьl habaqtar beđđən şunь talap itələr ki, beđ bьl өlkən jeteşhedlekte təđətergə, texnikaqa ejə bulьvđь bol'şevizmqa ejə bulьvqa qarşь qujmaħqa, ə beđđeꞑ kadrđarьbьđđьꞑ texnikaqa ejə bulьvь menən bergə yđđərenen bol'şevistik aꞑlьlьqьn yħterevenə ireşə barьrqa tejeşbeđ.

VKP(в) УК Plenumьnьꞑ rezolytsiahьnda bьlaj tip əjtelə:

„VKP(в) УК Plenumь oşo teləнelməgən kyrneştən sitləp ytə almaj ki, trotskist diversanttarđь asьv həm, trotskisttarđьꞑ diversion eşe bөtəgə kyrenerlek bulьp əjləngəndən huꞑ, ulardь faşlav yđe promьjşlennostьꞑ həm transporttьꞑ ber talaj organdarьnьꞑ passivlege menən bardь. Trotskisttarđь qəđəttə NKVD organdarь həm partianьꞑ ajrьm aqzalarь — dobrovolestar faşlap kildelər. Promьjşlennostьꞑ həm şulaj uq ber ni tiklem dərəzələ transporttьꞑ organdarь yđđəre ihə bьnda aktivlek tə, bigerək tə initsiativa la kyrhətmənelər. Ulaj qьna la tygel, promьjşlennostьꞑ qajhь ber organdarь bьl eşkə xatta tormoz jahanьlar".

Bьl kyrhətmə dөrөħmө jəki dөrөħ tygelme? Beđđeꞑ xuzalьq rabotniktərebeđ qorotqosloqto faşlavqa jardam itmənelər, ə qajhь saqta xatta uqa tormoz jahanьlar, ikəne dөrөħmө? Eje, dөrөħ. Bьl bəxəħhed.

Xuzalьq həm kul'tura təđələşəndə beđđeꞑ өlkən uꞑьştarьbьđ bar, ləkin beđđeꞑ politik burьstarьbьđ đa yħələr. Beđgə şul fakt menən də iħəpləşergə tura kilə ki, beđđeꞑ sьjnfi doşman kөrəşteꞑ janь, xəjlələrək, maskalanqanьraq metodtarьna totona. Beđđeꞑ jetəkselərebeđđən doşmandьꞑ bьl janь manevrđarьn tikşerep belev həm faşlaj belev talap itelə. Bьnьꞑ өsөn beđđeꞑ kadrđarьbьđđьꞑ politik krugozorьn kiꞑəjtev, doşman ni menən genə maskalanqan bulmahьn, uqa qarata kadrđarьbьđđь ytken kyđlelənderev zarur. Tik oşo xəldə genə, tik oşo bol'şevistik sьjfattar menən genə beđđeꞑ xuzalьq rabotniktərebeđ həm başqa rabotniktərebeđ ьsьn jetəkselər ismenə dostoin bulьrđar.

Japon-nemes-trotskist agenttarđьꞑ faş itelgən qorotqosloqonoꞑ diversialarьnьꞑ həm şpionazьnьꞑ

Beđ iptəş V. M. Molotovtьꞑ „Bol'şevik" zurnalьnьꞑ 8-se nomerьnda basьlqan „Japon-Nemes-trotskise agenttarđьꞑ qorotqosloqo, diversiahь həm şpionlьqь habaqtarь" tigən maqaləhenen ikense bylegen basabьđ. „Bol'şevik" zurnalьndaqь bьl maqalə, ađ qьna yđgəreştər menən, iptəş Molotovtьꞑ VKP(в) Yđək Komitetь Plenumьnda jahaqan dokladьn birə.

Iptəş MOLOTOV maqaləhenen davamь 2-3 4-se bittərđə.

V. M. MOLOTOV maqaləhe

TROTSKIST HƏM BAŞQA QOROTQOSTARQA, DIVERSANTTARQA HƏM ŞPIONDARQA QARŞЬ KӨRƏŞTƏ BEĐĐEŊ BURЬSTARЬВЬĐ

(Iptəş MOLOTOV maqaləheneŋ davamь. Başь 1-se вittə).

kyp hanlь fakttarь şul turala həjləj ki, kərəkle bulqan bol'şevistik sьjfattar beđđeŋ xuzalьq-texnik kadrđarььвđa xəđer kyp xəldərđə juq əle. Şuqa kyrə вeđđə kyp qorotqostar, diversanttar həm şpiondar yrsene. Şuqa kyrə вeđđeŋ rabotniktərebeđđeŋ trotskisttarđь həm başqa ikejəđlələrđe tikşerep belevđəre nasar. Вьl xurlьqlь kyrneştərgə qarşь kөrəşkə jetdi totonorqa vaqьt.

Beđgə qajhь ber xəldərđə trotskist qorotqostarđьŋ ujdarьn nisek өđөvgə ireşergə tura kilgənlekten miħaldarьn kilterəjem. Miħal өsөn ximia məs'ələləren alam, вьnda ip. Orđzonikidzeneŋ tьqьlьvь arqahьnda ber talaj đur qorotqosloq plandarь өđөlgən вulьp sьqtь.

Kөkөrt-kislota promьjşlennosьnda trotskist qorotqostar zavodtarđьŋ proizvodstvo qevətteren tyвənəjtevgə hər tөrlө juldar menən tьrьştьlar. Ular, вьl zavodtarđьŋ qevəte kөkөrt kislotahь jeteşterevđeŋ bildələngən planьn tə'min itməj, tip kөslө rəveştə iħbat itep mataştьlar. Tikşerep qaraqandan huŋ proizvodstvo protsesьn intensifikatsialav julь menən eştə bulqan oborudovanieлə kөkөrt kislotahьn bildələngəndən 60 protsent kyвerək вirergə mөmkin ikənlege kyrende. Şunьn arqahьnda inde 1937 jьlqa kөkөrt-kislota zavodtarьna, gərsə əle intensifikatsia вujьnsa eştər tamamlanmaqan bulha la, elek „zavodtarđьŋ proizvodstvo qevəte“ tip atala torqan qevəttən вajtaq өħtөn bulqan proizvodstvo planьn вirev mөmkin вuldь. Promьjşlennostьŋ вьl tarmaqьnda qorotqosloq eştəren faşlav вujьnsa eşte davam itterergə kərək, həm вeđ artaвan unьştarqa ireşerвeđ.

Вьna ikense miħal. Promьjşlennostьŋ вaşqa tarmaqь вujьnsa Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatьnьŋ Glavorgximpromь promьjşlennostьŋ proizvodstvo đevəten ikelətə arttьrьv өsөn, artьq ta tygel kəm də tygel, tap вьna 1300 million hum kapital halьvđь talap itte. Zavodtarđa proizvodstvonь intensifikatsialav вurьsь, ip. Orđzonikidze tarafьnan qujьlqan вьl вurьs, вьnda la eşte вaşqasa xəl itergə mөmkinlek вirđe. Вьl zavodtar вujьnsa inde ytkərelgən eş, qevətte ike tapqьr arttьrьv өsөn 1300 million hum tygel, ə 350 million hum, — ixtimal, unan da əđerək, — talap itelə, ikənen bildələrgə mөmkinlek вirđe. Həm вьl eştə ulardьŋ dəvlətkə qarata namьħьđ-rvacьq talaptarь вulqan qorotqosloq plandarь faş itteldelər.

Kөkөrt-kislota promьjşlennosьnda həm promьjşlennostьŋ ilde oboronalav əhəmiəte вulqan вaşqa tarmaqtarьnda urьn alqan miħaldar jeterlek qiвrətle. Şaşqan qorotqostar narkomattьŋ jetəkselegenən nisek otpor alqan, ikənlektəre вьl miħaldarđa kyrenə. Ləkin вьl xəldərđə lə вeđ qorotqosloqtarđь həm qorotqostarđь yđ vaqtьnda asa almanьq. Вьl xəldə qorotqosloq plandarь qaplandьrьlqajnьlar, ləkin вaşьnda Ratajcak həm вaşqalar torqan qorotqostar ojoşmahь qala kilep, вьl ojoşma kyptən tygel genə faş itelde.

NKPS-taqь „sikselek, (предельчество) tip atala torqan nəməgə qarşь kөrəş вөtəgə məqlym. Đur janь kapital halьvđardan вaşqa timer jul transportьnda jəkk tejəvđeŋ artaвan yħeve mөmkin tygellegen NKPS-taqь *trotskist qorotqostar iħbat itergə вolaşьp, yđđəreneŋ dəvlətkə qarşь eşen fən həm texnik fekerđər* menən вьşьqlarqa mataştьlar. Məqlym вulьvьnsa, qorotqos-„sikselər“đeŋ plandarь өđөlgən вulьp sьqtьlar. Ip. Kaganovic NKPS-taqь „sikselərgə“ qarşь kөrəşte unьşlь rəveştə jəjelderđe, həm вьl, məqlym вulьvьnsa, đur вьqaj hөđөmtələr вirđe. Qorotqos-„sikselər“đeŋ jalqan-fənni həm jalqan-texnik qarşь kilevđəre timer jul transportьnьŋ praktik unьştarь menən tar-mar iteldelər. Dəvlət өsөn вьnьŋ menən đur eş eşlənde. Ləkin вөtə eş şunda ki, NKPS-taqь qorotqostar tik „siktər teoriahьn“ өndəvse plan organdarьnda qьna ultьrđьlar tygel. „Sikselər“ tar-mar itelgəndən huŋ NKPS-taqь trotskist qorotqostar ojoşmahь jəşəvendə qaldь həm yđeneŋ qorotqosloq eşen вigerək tə avarialar həm krušenielar jahavđa ytkerləşterep, davam itə kilde. Вьl — qorotqosloqqa həm qorotqostarqa qarşь kөrəşte adaqьnasa jəjelderev zarurlьqь turahьnda вeđgə artьq вer iħkərtev.

Əlвittə, qorotqostarđь faşlav вөtəhenən də elek Eske eştər Xalьq Komissariatь organdarь өħtөnə tөşə. Ləkin qorotqostarđь faşlav өsөn вөtə javaplьlьqtь Eske eştər Xalьq Komissariatь organdarьna qьna avdarьp вarьrqa jaramaj. Jetəkselər yđ ojoşmalarьnda nəmə өsөn вulha la ultьralar вit, ular yđ apparatь rabotniktərenən signaldar alalar вit, ular, doşman aħtaŋ qađьvdar alьp вarqan вer saqta, doşman tarafьnan вulqan qurqьnьstь hiđergə tejeştər вit!

Qorotqostarqa, diversanttarqa həm şpiondarqa qarşь kөrəştə вeđđeŋ xuzalьq jetəkselərevвeđ yđđəreneŋ bol'şevistik вurьstarьn xəđer aŋlanьlarmь — tөp məs'ələ вьna nidə. Вьnь hər ber jetəksenəŋ yđ postьnda, yđ eşendə iħbat iteve zarur. Вьnhьđ, kadrđarđь politik tərвiələvđe kytərev, ujavlьqtь kөsəjtev, həm doşmanqa qarşь kөrəşə вelev mөmkin tygel. His juqьnda xəđer, kyp fakttar inde asьlqas, jetəkselər yđđəreneŋ qajđa janlьşqanlьqtarьn, вьl eşləməj qaldьrьvđarqa (упущение) kem jul qujqanьn, вьl fakttarđьŋ nilektən kilep sьqqanьn yđđəreneŋ rabotniktərenə aŋlatьrqa вurьslьlar. Əgər вeđ rabotniktərđe konkret miħaldar, konkret xatalar həm eşteŋ jeteşhedlektəre өħtөndə өjrətməjвeđ ikən, вaşqasa nisek itep keşelərđe yđ jeteşhedlektəre өħtөndə ujlanьrqa məzвyr itergə, rabotniktərđeŋ politik krugozorьn вaşqasa nisek kiŋəjtergə mөmkin.

Qajhь вerəvđər „qajhь вer вьvьndar“daqь „qajhь вer jeteşhedlektər“ đe tanьqan вulьp hyđ menən qotolop qalьrqa ujlajdar. Ləkin вьndaj hyđđər huqьr вer tin də tormajdar. Yđendə ere jeteşhedlektər, qurqьnьslь qorotqostar, politik qəmhedlekteŋ mөhim fakttarь вulьvь asьlqan jetəkse вьl kyrneştərđeŋ səвəptəren yđeneŋ rabotniktərenə, yđeneŋ aktivenə namьħlь rəveştə, konkret miħaldarđa aŋlatьp вirergə tejeş. Janь provaldarđь, doşmandьŋ janь aħtan qađьvđarьn tik şulaj qьna вuldьrmaj qalьv mөmkin. Вьnhьđ, kadrđarđь bol'şevistik tərвiələv turahьnda həjləv mөmkin tygel, вьnhьđ jetəkse — jetəkse tygel, ə вjurokrat, sanovnik, teləhəŋ ni, ləkin javaplь posttaqь bol'şevistik vəkil tygel.

Qorotqosloqto вөtөrөv вujьnsa вeđđeŋ alda đur praktik eş tora. Вьl вurьstь вeđđeŋ ni tiklem unьşlь rəveştə вaşqara alьvьвьđ вьl mөhim məs'ələgə вeđđeŋ bol'şeviktərsə jaqьn kilə вelevevвeđgə вəjləngən. Qorotqosloqtoŋ haвaqtarьn qajhь вer xuzalьq rabotniktərevвeđđeŋ iħəpkə alьvь əle nasar, ular politik qəmhedlektən əle qotolop jetməgən, ular вьl eşkə өħtən genə həm jetdi вulmaqan rəveştə qarajdar, tigən đur qurqьnьs вar.

Xəđer qorotqosloq fakttarьn faşlav — jaвaj eş tygel, ikənen kyrhətə torqan вer-ike miħal kilterəjem.

Вьl jaqtan tipik xəl tip aqqurqaş menən вulqan xəldə hanarqa mөmkin. Beđđeŋ jaqşь kyp niəttərevвeđđe aqqurqaş promьjşlennosьndaqь qorotqostar odajlь vaqьttar вujьna şatьrlatьp jemerə kildelər. Beđ aqqurqaşqa moxtazвьđ, unь sit ildərđən inderev өsөn đur sredstvolar totavьđ, şuqa kyrə Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatь вьl eşteŋ dөrөħ ojoştorolovьna ireşergə tejeş ine həm hər tөrlө qorotqostarđьŋ həm qojroqsolarđьŋ SSSR-đa aqqurqaş jatqьlьqtarь (залежи) вulmavь turahьndaqь xurlьqlь fekerđ jerətevđəren вөtөnləj вөtөrergə tejeş ine. Ləkin, ojatьvвьđqa qarşь, вeđ oşo vaqьtqasa вьnь eşləvgə ireşə almanьq. Вьnan вer өs jьl elek tejeşle trestteŋ jetəkselərən həm вьl eşte asьqtan-asьq өđgən qajhь вer вaşqa rabotniktərđe, glavkqa qarşь rəveştə, sudqa вirergə tura kilde. Ləkin aqqurqaş promьjşlennosьndə xeđmətkərđər sostavьna (личный состав) ytkərelgən jaŋьrtьv tөplө jaqşьrtьvqa kiltermənə. Aqqurqaş promьjşlennosь вujhondorolqan Glavnikel'-olovoqa Pətakov partia вiletь вulqan вer qorotqosto — Jazьjkovtь ultьrta aldь, həm вeđ haman da əle ildə aqqurqaştьŋ jeteşterelevə jetkelekhed вulqan xəldə qalaвьđ. Şulaj вulha la şikłənevgə urьn juq ki, вeđ xəđer aqqurqaş promьjşlennosьn qorotqostardan tađartьvqa saralar kyrep həm kyptən tygel вulqan haвaqtь iħəpkə alьp, вьl eşte jьldam rəveştə alqa jeвərerвeđ.

Adaqьnasa faş itelep вөtməgən qorotqosloqtoŋ ikense miħalь itep „Uralvagonstroj“đь hanarqa mөmkin. Eş vagon eşləvđeŋ iŋ ere zavodь turahьnda вara, вьl zavod iŋ jaqьndaqь jьldar esendə xəđerge zamaŋ tipendəge vagondarđьŋ tөp massahьn вirergə tejeş. Ber talaj jьldar вujьnsa вьl tөđөleştəŋ вaşьnda iŋ aktiv qorotqos Mar'jasin torqan, ə „Uralvagonstroj“đa partia komitetьnьŋ sekretarь вulьp şulaj uq qorotqos-trotskist Şaliko-Okudzava torqan. Вьl qorotqostarđьŋ faşlanьvьna вer nisə genə aj. Kyrenə ki, вьnan tejeşle haвaqtar alьrqa kərək ine. Вьnь вeđđeŋ ni tiklem eşləj alqanlьqьвьđ, — tyвəndəgenən kyrenə.

„Uralvagonstroj“đaqь qorotqosloq eştəren tikşerev өsөn oşo jьldьŋ fevralendə Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatьnьŋ quşьvь вujьnsa avtoritetlь spetsial' komissia вarđь. Вьl komissianьŋ вaşьna Glavstrojpromdьŋ nacal'nige ip. Ginzburg həm VKP(в) YK aqzalьqьna kandidat вulqan ip. Pavlunovski kevek iptəştər qujьlqajnь. Вьl komissia nindəj hьqьmtalarqa kilde hun? „Uralvagonstroj“ вujьnsa вulqan yđeneŋ dəjəm hьqьmtalarьn komissia şulaj formulirovkalanь: „Uralvagonzavod“ menən tanьşьv вeđđe, Pətakovtьŋ həm Mar'jasindeŋ qorotqosloq eşe strojkala đur yħeş almaqan, tigən nьqlь inanьvqa kilterđe“.

Kyrəhen, „Uralvagonstroj“đa qorotqosloq „đur yħeş almaqan“. Komissia, tөđөleştəge jeteşhedlektərđe qajhь вer artьq rasxodtarqa həm jardamsь xuzalьqtan tөđөleşəndə artta qalьvqa qajtarьp qaldьrьp, yđeneŋ вьl hьqьmtalarьn nigeđlərgə mataşa. Ləkin komissianьŋ politik kyrə-qaravsьlьqь вөtөnləj kyrenep tora. Ginzburg — Pavlunovski komissiahьnьŋ tөđөleştəge eşteŋ faktik polozeniehen hьlaştьrьp qaldьrqanьn aŋlav өsөn xatta qorotqos Mar'jasindeŋ elekke kyrhətevđəre lə jetkelekle ine. Strojkalaqь qorotqosloqtoŋ вer genə faktьn da вьl komissianьŋ kilterməveŋ əjtev jetə. Tasnap torqan qorotqos Mar'jasin ikense вer qorotqos, Okudzava, menən вergə yđđərenə yđđəre jala japqandar, вulьp sьqa. Xəlвuki, komissia Uralqa вarьp qajtqan arala, Mar'jasin jaŋь kyrhətevđər вirđe, вьnda strojkalaqь yđeneŋ qorotqosloq eştəre nidən torqanlьqьn ul konkretьraq rəveştə kyrhətə. Вьnda ul „Uralvagonstroj“ da вulqan qorotqosloqtoŋ totoş вer talaj fakttarьn kyrhətə, вьlar xөrmətle komissianьŋ kyđenə saqьlmaj ytkən. Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatьndaqь iptəştər, hər tөrlө Mar'jasindərđeŋ qorotqosloq eştəren jetdirək tikşerev kərək, ikənen tanьv (признать) həm qajhь вer tikşerev komissialarьnьŋ yđđəreneŋ вurьstarьna ytə өħtən qararqa avьŋqь, ikənen tanьv вьnan huŋ tejeş tygelme?

„Uralvagonstroj“ вujьnsa tikşerev komissiahь menən вulqan fakt şul turala həjləj ki, вөtə haвaqtarqa qaramaħtan, вeđđeŋ qajtanan qorolovьвьđ вik hylpən вara, doşmandь tikşerep вelə almav menən jafalanьvda davam itəвeđ, xəđerđə lə politik kyrə-qaravsьlьqtьŋ mullьqьn kyrhətəвeđ.

Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissarlьqь, moqajьn, вьl eştə jetdirək tikşerener əle, ləkin xəđer totoşlaj qorotqosloqtoŋ eđemtələren вөtөrөv өsөn вьl komissianьŋ eşenən haвaq alьv mөhim. Вьl komissianьŋ eşe, xatta avьr promьjşlennostьŋ iŋ ere vəkildəren alьp qarahaq ta, xuzalьq rabotniktəren politik tərвiələvđeŋ ni tiklem jetkelekhed qujьlqanlьqьn kyrhətte. Xatta, Pavlunovski həm Ginzburg kevek, şundaj đur rabotniktər đə, qorotqostarđьŋ eşen urnьnda tikşerep, qorotqosloqtoŋ вer genə faktьn вulha la kyrhətevđe kərəkle tapmanьlar. Xatta ular da, qorotqosloqto kyrməj, вөtə eşte vaq jeteşhedlektərgə qajtarьp qaldьrđьlar. Ə вit вьl promьjşlennostьŋ вaşqa rabotniktərenə toŋ вirə, həm nasar toŋ вirə.

Qorotqosloqtoŋ faş itelgən fakttarьn politik aŋlav menən eş, kyrəhen, xatta Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatьnda la imin вulьvdan вik alьħ tora, Jeŋel promьjşlennost' Xalьq Komissariatь, Aђьq promьjşlennost' Xalьq Komissariatь, Urman Xalьq Komissariatь həm вaşqa narkomattar turahьnda inde əjtep torahь la juq. Fakttar kyrhətələr ki, doşmanqa qarata politik ujavlьqtьŋ вarlьqь turahьnda həjlərgə irtə. Beđđeŋ praktik raвotniktərevвeđ kyp xəldərđə politik jaqtan şul tiklem artta qalqandar, ulardьŋ politik krugozorь şul tiklem вiklənep qalqan ki, ular xatta kyrenep torqan politik fakttarđь la avьr tөşөnələr. Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatь komissiahь eşeneŋ hөđөmtələrenən вeđđeŋ вөtə eşevвeđ өsөn haвaq alьrqa kərək: **вeđđə doşmanqa qarata tejeşle ujavlьq juq, kadrđarđь bol'şevistik tərвiələv eşen kytərergə kərək.**

Beđ xuzalьq rabotniktəren politik tərвiələv eşen iqtiвarhьđ artta qaldьrđьq. Xəđer вeđ ulardьŋ politik ujavlьqьn kytərergə, ulardьŋ politik krugozorьn kiŋəjtergə, ularqa bol'şevistik sьjfattarđь aşlarqa həm ulardьŋ вьl sьjfattarьn kөsəjtergə tejeşвeđ. Xuzalьq kadrđarьn politik tərвiələvđe kөsəjtev вurьsь — kөndeŋ iŋ aktual' вurьsь.

Bol'şevistik ujavlьqtь kөsəjtev — вөtə sotsialistik tөđөleştəŋ artaвanqь yħeven tiđlətevđeŋ iŋ mөhim şartь.

2. Raвotniktərđe hajlap alьv

Qorotqosloqtoŋ haвaqtarь ajqanlь əhəmiəte sikhed вulqan ikense məs'ələ, ul — raвotniktərđe hajlap alьv. Вьl jaqtan da вeđđeŋ aldьвьđđa xəđer eşe вeđđeŋ đur jeteşhedlektəre asьldь, вьlar menən jetdi rəveştə iħəpləşergə kərək.

Elekke trotskisttarqa qarata mөnəsəвət turahьndaqь məs'ələnən вaşlajьm. Xəđer qajhь вer xəldərđə вer siktən ikense sikkə: trotskist-qorotqostarqa qarata qəmhedlektən elekke trotskisttarqa qarşь tulajьm poxodqa taşlanьvđь kөtөrgə mөmkin. Вьqa jul qujьrqa jaramaj. Xəđer вeđ jьş qьna oşondaj horav işetəвeđ: timək, elekke trotskisttar menən eş itergə jaramaj? Timək, вөtə elekke trotskisttarđь posttarьnan alьrqa kərək? Вьndaj tulajьm jaqьn kileş вьl xəldə lə, əlвittə, dөrөħ tygel. Beđ elekke trotskisttь javaplь postqa təqəjenləvđeŋ hər вerehen xata tip iħəpləj almajвьđ. Elekke trotskisttь jaŋqьđ вer şunьŋ өsөn genə, qasandьr вer vaqьt partia liniahьna qarşь sьqьş jahaqanь өsөn genə, вeđ javaplь eştə fajdalanьvđan вaş tarta almajвьđ. Xəđerge momentta unь tege jəki вьl eştə fajdalanьvđan вaş tartьvđan elek вьl eşte tikşerep tөşөnergə həm jetdi rəveştə tikşerep tөşөnergə kərək. Вьndaj iptəştərgə yđđəreneŋ ytkəndəge xatalarьn tamam вөtөrөvgə jardam itep, partia ojoşmahьnьŋ kontrole aħtьnda ulardь eş өħtөndə tikşerep вarьp, вeđ partia өsөn kərəkle eşte ytəjвeđ. Ləkin вeđ elekke trotskisttь jəki kemde вulha вaşqa вerəvđe təqəjenləp tə, unьŋ eşenə tejeşle kontrol' ojoştora вelməgən saqьвьđ вulьv xəlen his вer unajda dөrөħ tip iħəpləj almajвьđ. Əgər elekke trotskisttarđьŋ həm вaşqa raвotniktərđeŋ eşen вeđ eştə tikşerə вelməjвeđ, tejeşle rəveştə kontrol'ləj вelməjвeđ ikən, вьl inde вeđđeŋ qəjeвeвeđ, jetəkselərđeŋ qəjeвe.

Ləkin вeđđeŋ keşelərevвeđ arahьnda вьl xaqta, вөtөnləj jaŋlьş fekerləj torqandar đa вar. Ular trotskisttarđьŋ partiaqa qarşь ytkən kөrəşen xəđerge moment өsөn əhəmiətle вulmaqan eş itep вer jelkenev menən tanьrqa əđer toralar. Ular вөtə elekke trotskisttarđь tikşerepdə вelergə tejeş, tөşөnөvhed fajdalanьrqa əđer toralar, sөnki, kyrəhegeđme, ulardan вaşqa kisenep вulmaj, ikən, вьl inde qoro вer kөlөnөs nəmə. Вьnda eşkə his bol'şevistik вulmaqan mөnəsəвət kyreneven, вьl bol'şevizmqa tamьrьnan jat вulqan oвьjvatel' apolititsizm ikəneŋ tanьmav mөmkin tygel. Вьnda jetəkseneŋ iŋ mөhim вulqan вurьstarьnьŋ вerehenən — raвotniktərđe urьnlaştьrьv həm hajlap alьv menən jetdi şəqөllənev вurьsьnan qul heltərgə mataşьvđь kyrməv mөmkin tygel. Вьl eş menən şəqөllənev, əlвittə, вьl eşte yđeneŋ apparatьnan, kem tura kilhə, şuqa tapşьra torqan iptəştərgə kyrengənsə, jaвaj nəmə tygel. Yđeŋđeŋ raвotniktərenđe вelergə kərək, ulardьŋ eşen kyđətergə, ulardьŋ eşen tikşerə вarьrqa, artta qalьvsьlarđь tənqitlərgə, вuldьqhьđđarđь həm вjurokratlaşqandarđь urьnьnan tөşөrөrgə, jaŋь, yħep kilevse raвotniktərđe kyrergə həm ulardь yrlətevgə aktiv jardam itergə kərək.

Eşkə bol'şevistik jaqьn kileş raвotniktərđe ulardьŋ eşleklelek həm politik sьjfattarьn iħəpkə alьp tikşerə вelevđe talap itə. Raвotniktərđe ulardьŋ elekke eşməkərlege turahьndaqь qoro вer anketalar вujьnsa tikşerev jaramaj. Вьl — вьsьn tikşerev tygel. Ulardьŋ elekke eşe turahьndaqь toqtonal iħkə alьvđarqa həm spravkalarqa qarap eş itev jaramaj. Вьlaj eşkə anhat zarar itev mөmkin. Raвotnikteŋ jaraqlьlьqь turahьndaqь məs'ələne şəxsi jaratьvsanlьqar (привязанность) həm simpatialar вujьnsa xəl itevgə jul qujьlmaħqa tejeş. Ul saqta jalaqajlьqtan qajda qaвьr urьn вulmaħ. Raвotniktər turahьnda şulaj uq raporttar вujьnsa, gərsə plandarđь arttьrьp tultьrьv turahьndaqь raporttar вujьnsa вulha la, xөkөm itev də dөrөħ tygel. Raвotniktərđe hajlap alьvđa kriteri вulьp ulardьŋ eşleklelek sьjfattarь la, şulaj uq politik sьjfattarь la ororqa tejeş, вьl sьjfattar turahьnda jetəkse вelergə tejeş, — işetev вujьnsa tygel həm qaqьđdar вujьnsa tygel, ə jetdi rəveştə, вьl keşelərən eşen hər kөndө kyđətev nigeđendə həm ulardьŋ eşen daimi rəveştə tikşerev nigeđendə вelergə tejeş. Raвotniktərđe tik şulaj hajlap alьvđь qьna eşkə bol'şevistik mөnəsəвət tip iħəplərgə mөmkin.

Şul saqta вeđ xurlьqlь fakttar tip atavđan вaşqasa atav mөmkin вulmaqan fakttarđь вөtөnləj вөtөrerвeđ. Miħal kilterəjem.

Kuzвasstaqь Osinovski rudnigeneŋ elekke вaş inzenerь qorotqos Jezov, „Kuzвassugol'“đeŋ ul saqtaqь вaş inzenerь qorotqos Stroilovtьŋ eşe turahьnda tyвəndəgene kyrhətkəjne:

> „Kuzвassugol'“də texnik politikanь вyleşevhed rəveştə Stroilov izad itə, həm niged inzener kadrđarьn urьnlaştьrьv da unьŋ tarafьnan uq ytkərelə. Ul sovet spetsialisttarьn eştən sьqara həm yđen iħke formatsia inzenerđarь menən, yđenə his вer hyđhed вujhonovsьlar menən urata“.

Вьl fakttar „Kuzвassugol'“ өsөn javap вirep kilgən xuzalьq jetəkseləreŋ вiđəvgə xeđmət itələr, tip əjtep вulmaj. Ləkin вьl вit, raвotniktər hajlap alьvđь jetəkse qulьnan ьsqьndьrьvđьŋ nisek qurqьnьslь вulьvьn, вьl eştən cinovniktərsə qul heltəvđeŋ nisek qurqьnьslь вulьvьn kyrhətevse вik kyp fakttarđan вerehe genə.

Jetəkse raвotniktərđe hajlap alьv өsөn javap вirə, ikənen tanьrqa vaqьt. Keşe nindəj genə juqarь isemle həm cinle вulmahьn, ləkin əgər ul tanavь aħtьnda eşləvse qorotqostarđь kyrergə вuldьqhьđ ikən, həm xatta вьndaj məs'ələlərđeŋ esenə inep tөşөnergə lə teləməj ikən, — ul jetəkse tygel, ə kanselərist, вuş cinovnik. Tege jəki вьl jөđlək aħtьnda doşman həm tup-tura xьjanatsь aħtьrtьn jaqьnlaşmaħ, tip əjtep вulmaj, вьnan his kem də straxovat' itelməgən, — xatalar вulьvь mөmkin, əlвittə. Ləkin əgər hin yđ əjlənəndə totoşlaj serekkə jul qujhaŋ, əgər yđende hər tөrlө sit həm şikle keşelər menən qamahaŋ, əgər вьl qamalьvqa qarşь kөrəştə hin yđeŋ initsiativa kyrhətməhəŋ, ul saqta qəmhedlek өsөn, tikşerep tөşөnөvhedlek өsөn, politik kyrə-qaravsьlьq өsөn javaplьlьqtь hineŋ өħtөn nisek alьrqa mөmkin huŋ? Birelgənlek jөđləgə menən, ə qajhь вer saqta ytkəndə kyrhətkən xeđməttəre menən də вьşьqlanьvsь doşman-ikejəđlənə tikşerep tanьp alьv вik yk jeŋel tygel. Ləkin вeđ aŋlarqa tejeşвeđ ki, jetəkse yđendə doşmandь tikşerep вelev өsөn zarur вulqan sьjfattarđь yħeşləndərə вarьrqa tejeş. Jetəkselərđən kem вьl sьjfattarđь yħeşləndərev turahьnda qajqьrtmaj ikən, doşmandarđьŋ вөtə həm hər tөrlө alьmdarьn, şul iħəptə jaraqlaşьvsanlьqta həm ikejəđlələktə iŋ həlet вulqan xьjanatsьlarđьŋ alьmdarьn, tikşerep вelev вuldьqlьlьqьn yđendə yħeşləndərməj ikən, ul niged bol'şevistik вurьstarđьŋ вerehenən qul heltəj.

Sovet vlasьna doşman keşelərđe lə вeđgə eştə fajdalanьrqa tura kileven kem вelməj? Beđ вьnan da вaş tarta almajвьđ. Jaqşь kontrol' aħtьnda, jetəkselərđeŋ tejeşle ujavlьqь вulqanda, вurzuaz spetsialisttardan dəvlətkə đur fajđa kilterə ala həm kilterə torqan keşelər вar. Вьl xəldə вulьvь mөmkin вulqan xatalarđь вudьrtmaħ өsөn, jetəkselər ulardьŋ eşenə asьlda inep tөşөnergə, ulardьŋ eşe turahьndaqь tejeşle signaldarđь kyđətergə, ular eşeneŋ ьsьn xarakterьn вөtə mөmkin вulqan sredstvolar menən tikşerə вarьrqa, tikşerevđeŋ iħke sredstvolarь jetməgən jerđə jaŋь sredstvolarьn ujlap sьqarьrqa tejeştər.

Вьl xaqta Leninden qajət əjвət hyđđəren xətergə tөşөrəjem. „Adьraq вulha la, jaqşьraq вulhьn“ tigən maqalələ Lenin вьqa kommunisttarđь spetsial' rəveştə өjrətte. Unda ul turanan-tura RKI raвotniktəre turahьnda həjləne, ləkin asьlьnda вьl kyrhətmələr вeđđeŋ вөtəвeđgə, вөtə jetəkselərgə qarajdar. Lenin ul saqta вьlaj tine:

> „...ularqa yđđəren şundaj eştərgə əđerləp вarьrqa tura kiler ki, moşenniktərđe, tip əjtməjem, ləkin şunьŋ kevektərđe, totorqa əđerlek, tip həm yđđəreneŋ poxodtarьn, jaqьn kileştəren h. в. ş. вьşьqlav өsөn ajrьm xəjlələr ujlap taвьv, tip вьl eştərđe atavđan min tartьnmaħ inem.
>
> Əgər вьqa oqşaş təqdimdər Kөnвajьş Jevropa ucrezdenielarendə qolaq işetməgən asьv qajnav, moral' asьv qaвarьv tojqoho h. в. ş. tьvđьrasaq ikən, min ьşanam ki, вeđ вьqa вuldьqlь вulьv өsөn jeterlek вjurokratlaşmaqanвьđ əle... Beđđə əle kyptən tygel genə sovet respuвlikahь tөđөləp jetkerelgən həm hər tөrlө xlamdьŋ şundaj өjөmө өjəlgən ki, qajhь вer xəjlələr jarđamьnda, qajhь saqta вajtaq alьħtaqь sьqanaqtarqa jynəlderelgən jəki вajtaq əjlənməle jul menən razvedkalar jahav jarđamьnda вьl xlam arahьnda qađьnьvđar (raskopkalar) jaharqa mөmkin, tigən uj menən unajhьđlanьrqa kemdeŋ də вulha вaşьna kiler mikən, ə əgər inde kilə ikən, ul saqta ьşanьs вaqlarqa mөmkin ki, undaj keşenən вeđ вөtəвeđ də rəxətlənep kөlөrвeđ“.

Unan arь Lenin вьlaj tine:

> „Əgər min juqarьla, вeđđeŋ өjrənergə həm xeđmətte juqarь ojoştorov institutьarьnda h. в. ş. өjrənergə tejeşlegevвeđ turahьnda jađqanmьn ikən, вьl his tə, min вьl „өjrənevđe“ kypme вulha la məktəptəgesə өjrənev tip aŋlajьm, jəki min tik məktəptəgesə genə өjrənev turahьndaqь feker menən siklənep qalqanmьn, tigən hyđ tygel. Min ьşanam ki, mine „өjrənev“ tigən hyđđən, вьl xəldə nindəj đa вulha jarьm-şajarьvlь mutlьqtь, nindəj đa вulha xəjləne, nindəj də вulha kaverzanь jəki şul tөrđəge вer nəməne aŋlavđan вaş tartqan, tip his вer ьsьn revolytsioner şik totmaħ. Min вeləm ki, Kөnвajьş Jevropanьŋ cinle həm jetdi dəvlətendə вьl feker ьsьndan da dəhşət tьvđьrьr ine, həm his вer əđəm rətle cinovnik tə xatta ul fekerđe mөđəkərə itevgə jul qujьrqa la riza вulmaħ ine. Ləkin min ьşanam ki, вeđ əle jeterlek вjurokratlaşmaqanвьđ həm вeđđə вьl fekerđe mөđəkərə itev, şatlьqtan вaşqa, вer nəmə lə tьvđьrmaj.
>
> Ьsьnlap ta, nigə kyŋelle nəməne fajdalь nəmə menən вergə quşmaħqa? Nindəj də вulha kөlөnөs nəməne, nindəj də вulha zararlь, nindəj də вulha jarьm-kөlөnөs, jarьm-zararlь nəməne h. в. eləkterep alьr өsөn, nigə nindəj đə вulha şajarьvlь jəki jarьm-şajarьvlь mutlьqtь fajdalanmaħqa?“.

Eş dəvlət mənfəqəttəren haqlav turahьnda, xeđmətsəndərđeŋ mənfəqəttəren jaqlav turahьnda вarqan saqta, raвotniktərđe tikşerə вarьrqa Lenin вьna nisek өjrətte. Doşmandь jəki jarьm-doşmandь faş itev өsөn, nindəj də вulha „zararlь“ jəki „jarьm-zararlь“ nəməne faş iter өsөn, Lenin „xəjlələr“gə, „razvedkalar“qa, „kaverzalar“qa, „mutlьqtar“qa totonovqa kəŋəş вirđe. Əgər вeđ Leninden вьl kyrhətmələren yđ eşeвeđđə jetdi rəveştə fajdalanqan вulhaq ine, вeđ kyp qorotqostarđь elegerək faş iter inek, вeđ zavodtarđaqь, şaxtalarđaqь, timer juldarđaqь вer talaj diversialarqa, aħtan qađьvđarqa həm şpionlьq sьqьştarьna jul qujmaqan вulьr inek. His juqьnda kiləsəktə вeđ Leninden вьl kəŋəştəren, bol'şeviktərgə tejeşle вulqansa, iħəpkə alьrqa tejeşвeđ.

Beđ javaplь iptəştərđən, вeđgə raвotniktərđe partia вirə, partia ojoşmahь вirə, tigən hyđđe jьş qьna işetəвeđ. Вьnьŋ menən əjtergə teləjdər ki, „javaplь raвotnik“ tip atala torqan keşe yđ apparatьnьŋ raвotniktəren hajlap alьvqa javap вirməj, əgər вьl raвotniktər nasar ikən, jəki tup-tura doşman вulьp sьqqan ikən, ular өsөn javaplьlьqtь jənəhe turanan-tura jetəkse tygel, ə raвotnikte jeвərgən partia ojoşmahь kytərə. Вьndaj hyđđər, partiahьđđarđьŋ partianь sit eş tip hanaj torqandarь tarafьnan əjtelgəndə, вəlki, aŋlarqa mөmkin əle. Kommunisttar ulaj əjtə almajdar: kommunist өsөn həm eşkə jeвərgən tege jəki вьl keşelərə өsөn javaplьlьqtь partia ojoşmahь, əlвittə, kytərə, ləkin вьl, partia ismen вьsratьrqa kemgə lə вulha xoquq вirelgən, tigən hyđ tygel.

Kirehensə, вeđđeŋ iŋ вerense вurьsьвьđ, jetəkselərđeŋ вurьsь, вulьp partia ojoşmahь tarafьnan jeвərelgən raвotniktərđe eştə tikşerev вurьsь tora. Raвotnikte jeвərev menən, partia ojoşmahь unь dөrөħ fajdalanьvđь, unьŋ вuldьqlьlьqtarьn eştə tikşerevđe, unьŋ eşenə kontrol'đe talap itə. Məqlym вer jetəkseneŋ qul aħtьnda turanan-tura eşləj torqan keşelərđeŋ jeteşhedlektəre turahьnda, ə вigerək tə ulardьŋ jenəjəttəre turahьnda partia ojoşmahьn yđ vaqtьnda iħkərtev jetəkseneŋ вurьsь. Ləkin вeđ, əjtəjek, jetəkse-xuzalьq raвotnige tege jəki вьl qorotqosto faş itep tə, partia ojoşmahь unь (qorotqosto) jaqlaqan вer xəlđe nisekter oşoratmajвьđ. Eştə вeđ qəđəttə kirehen kyrəвeđ. Xatta qorotqosto faş itkəndən huŋ da, həm unь namьħlь raвotnik menən alьştьrьv turahьnda partia ojoşmahьnьŋ zakonlь talaвьna qaramaħtan, xuzalьq raвotniktəre, atlaqan hajьn oвьjvatel' tikşerep tөşөnөvhedlek, politik huqьrlьq kyrhətep, jьş qьna sit keşelərđe jaqlavsь вulьp sьqьş jahajdar. Вьl dөrөħ tygelme ni?

Iptəş MOLOTOV maqaləheneŋ davamь 3-4-se вittərđə.

V. M. MOLOTOV maqaləhe

TROTSKIST HƏM BAŞQA QOROTQOSTARƢA, DIVERSANTTARƢA HƏM ŞPIONDARƢA QARŞЬ KƟRƏŞTƏ BEĐĐEꞐ BURЬSTARЬBЬĐ

(Iptəş MOLOTOF maqaləheneꞑ davamь. Başь 1-se həm 2-se ʙittərđə).

Beđ xuƶalьq raʙotniktəren ordendar menən kyp ʙyləkləjʙeđ, ulardьꞑ uꞑьştarьn danlьqlajʙьđ. Bьnь kiləsəktə lə eşləjəsəkʙeđ. Ləkin ʙeđđə şundaj keşelər ʙar ki, ular predpriatieneꞑ jəki promьşlennostьꞑ totoş ʙer tarmaqьnьꞑ ʙɵtə uꞑьştarьn ixlas rəveştə yđđərenə genə taƣalar, ləkin yđ eştərendəge tupaħ politik xatalar ɵsɵn, qorotqostarƣa qarata ƣəmhedlek həm huqьrlьq ɵsɵn javaplьlьqtan yđđəren azat hanajđar. Şuƣa kyrə ʙeđđeꞑ jetəkseləreʙeđgə, politik kyrə-qaravsьlьq kyrhətevđəre ɵsɵn ulardьꞑ moral' həm juridik javaplьlьqtarь turahьnda xəterđərenə təşərəvgə tura kilev genə tygel, ʙəlki ʙьl keşelərgə tup-tura əjtergə kərək ki, ular yđđəren şundaj ʙer xəlgə qujalar: ulardьꞑ arttarьnda trotskist həm ʙaşqa qorotqostar ulardь kɵshedləgə ɵsɵn mьđqьllajđar, ulardьꞑ politik kyrə-qaravsьlьƣьnan mьđqьllap kələlər. Ƣəmhedlekkə ʙatqan qajhь ʙer jetəkselərđe ismahaм doşmandьꞑ oşo javьz şatlьqlь kələve aqьlƣa ultьrtьrƣa, yđ eştərenen javaplь ucaskalarьn qatьraq tikşerergə, yđ apparatьnьꞑ ɵsɵn ujavьraq qararƣa məƶʙyr itkən ine!

Trotskist-faşist şajkanьꞑ faş itelgən qorotqosloq-diversion eşenen haʙaqtarь jetəkse urьndarƣa politik jaqtan tikşerelgən həm dəvlətkə qarata mɵnəsəʙəttə namьħь ʙulƣan raʙotniktərđe yrlətev zarurlьƣьn nьqlap əjtələr. Beđđeꞑ kadrđarьʙьđ jomoşaq ʙulƣan jerđə ʙeđ, gərsə jetenlek əđerlekle ʙulmahalar đa, ləkin ʙuldьqlь həm ɵjrənergə teləvse politik jaqtan tikşerelgən raʙotniktərđe qьʙqaraq yrlətergə tejeşʙeđ. Undaj keşelər ađ tygel. Ulardь eşləvgə ɵjrətergə, ulardьꞑ eş kvalifikatsiahьn kytərergə mɵmkin həm tejeş.

Jetəkse ydeneꞑ niged raʙotniktəren hajlap ala ʙelergə, ulardьꞑ eştəren tikşerə ʙarьrƣa, ularƣa eştəge jeteşhedlektəren tɵđətevgə jarđam itə ʙarьrƣa, ulardьꞑ politik yħeştərenə ʙulьşlьq itergə tejeş. Niged raʙotniktərđe hajlap alьv menən şɵƣɵllənməvse jəki ʙьl eşkə ʙol'şeviktərsə jaqьn kilə ʙelməvse jetəkse,— jetəkse tygel, ə ʙuş kanselərist jəki lьqьrđьq. Beđđə raʙotniktərđe hajlap alьvđa jeteşhedlektərđeꞑ kyplege şunlьqtan ki, kyp jetəkselər, yđđəreneꞑ politik javaplьlьƣь turahьnda onotop, **tikşerev, ʙigerək tə politik tikşerev, həm raʙotniktərđe urьnlaştьrьvđa ulardьꞑ eşleklelek sьjfattarьn ƣьna tygel, ʙəlki politik sьjfattarьn da iħəpkə alьv—hər ʙer ʙol'şevik-jetəkseneꞑ iꞑ mɵhim eşe,** ikəne turahьnda onotop, ʙьl eşte hanƣa huqmajđar.

Jetəkse ydeneꞑ kadrđarь ɵsɵn javap ʙirə. Jetəksene tikşergəndə, ʙɵtəhenən đə elek, unьꞑ raʙotniktərđe urьnlaştьra ʙeleve ʙujьnsa, kadrđarđьꞑ eşleklelek sьjfattarьn da, şulaj uq politik sьjfattarьn da iħəpkə alьp ulardь hajlap ala ʙeleve ʙujьnsa tikşerə ʙarьrƣa kərək. Əgər ʙeđ xuƶalьq organdarьʙьđđa həm predpriatieləreʙeđđə raʙotniktər hajlap alьvđa jetdi jaqşьrtьvƣa ireşməhək, əgər ʙeđđəge jetəkselər ʙьl eş ɵsɵn yđđərenen jetdi javaplьlьƣьn aꞑlamahalar, trotskist ʙandahьnьꞑ faş itelgən diversion-şpion-qorotqosloq eşenən ʙeđ tejeşle haʙaqtarđь ala almaʙьđ. Bьl eşte ojoştorovđь jaqşьrtьp inde, ʙeđ sotsialistik tɵđɵleştəꞑ ʙɵtə ɵlkələrendə taƣь la jьldamьraq rəveştə alƣa atlajasaqʙьđ.

Raʙotniktərđe hajlap alьvđa jetəkselərđeꞑ javaplьlьƣьn kytərev—qorotqosloqtoꞑ haʙaqtarьnan ʙьna taƣь la ʙer mɵhim hьƣьmta.

3. Jetəkselek metodь

Ađaq kilep, ɵsɵnsɵ məs'ələ—jetəkselek metodtarь turahьnda.

Huꞑƣь jьldar esendə partia ʙьl məs'ələgə ajrata iƣtiʙar ʙirə kilde. Berense nəvʙəttə SSSR Sovnarkomьnьꞑ həm VKP(ʙ) Yđək Komitetьnьꞑ 1933 jьl jəjendə sьqqan: „Donʙass kymer promьşlennosьnьꞑ eşe turahьnda"ƣь həm „Timer jul transportьnьꞑ eşe turahьnda"ƣь qararđarьn xəterlətəjem.

Ul saqta eştəre ʙik nasar ʙulƣan Donʙass turahьndaƣь qararđa SSSR Sovnarkomь həm VKP(ʙ) YK ʙьlaj tinelər:

„...ʙьl xurlьqlь artqa kitevđeꞑ tɵp səʙəʙe ʙulьp, şaxtanan ʙaşlap Avьr promьşlennost' Xalьq Komissariatьnьꞑ Jaƣьvlьq ʙaş idarahьna xətlem kymer promьşlennosьna jetəkselekteꞑ haman da əle ʙɵtɵrɵlməgən, tamam ʙankrotlaşqan kanseləria-ʙjurokratik metodь tora".

Timer jul transportь turahьndaƣь qararđa VKP(ʙ) YK həm SSSR Sovnarkomь:

„...timer juldarđьꞑ his ʙer qənəƣətlənməħlek eşləveneꞑ tɵp səʙəʙe ʙulьp, jetəkselekteꞑ jeteşhedlektəre, ojoştorov xarakterьndaƣь jeteşhedlektər, timer juldarđa, rajondarđan həm direksialarđan ʙaşlap NKPS-tьꞑ yđək idarahьna xətlem jetəkselekteꞑ haman da əle ʙɵtɵrɵlməgən, tamam ʙankrotlaşqan kanseləria-ʙjurokratik metodь tora", tip hanajđar.

Partianьꞑ həm xɵkymətteꞑ ʙьl qararđarьnda udar xuƶalьq organdarьnьꞑ eşendəge kanseləria-ʙjurokratik metodtarƣa jynəlderelgəjne. Promьşlennostьꞑ həm transporttьꞑ apparatьndaƣь ʙjurokratizmdь jeꞑep sьƣьvđa partia ulardьꞑ eşen kytərevđeꞑ tɵp ʙurьsьn kyrđe. Tormoş ʙьl ustanovkanьꞑ dɵrɵħlegən totoşlajь menən raħlanь. Beđđeꞑ xuƶalьq qoşmalarьʙьđđa ʙulƣan ʙjurokratizmdь jeꞑep sьƣьvđa hər ʙer jetdi ađьm ʙeđgə jetdi uꞑьştar ʙirə kilde. Beđ ʙьnь kymer promьşlennosьnьꞑ həm timer jul transportьnьꞑ mьħalьnda ƣьna kyrev menən qalmanьq.

Xuƶalьq eşeneꞑ metodьn jaqşьrtьvđa mɵhim moment huꞑƣь jьldar esendə „funksionalka" tip atala torƣan nəməgə qarşь kɵrəş ʙuldь.

Bervaqьt apparattь funksional' tɵđɵvđə ʙeđđeꞑ xuƶalьq organdarьʙьđ ytə alьħqa indelər. Praktik təƶriʙəneꞑ həm ʙelemdərđeꞑ jetkelekle ʙulmavьn kyp hanlь həm yđ-ara jaʙeşterelməgən funksional' organdar tьvđьrьv menən alьştьrьrƣa mataştьlar. Heđəmtələ jьş ƣьna iꞑ qatmarlь ʙjurokratik apparat—ʙylektəreneꞑ yđ-ara mɵnəsəʙəte ʙutalsьq, ʙer-ʙereheneꞑ ajaq aħtьnda ʙutalьvsь həm parallel' eşləvse, kyp hanlь organdarь ʙulƣan ʙjurokratik apparat—tьvđьrьla ine. Bьndaj apparat ʙjurokratik javaphьđlьqtь həm artьq menən kyp ʙjurokratik ʙođovđarđь yrsetməj ʙuldьra almaj. Ucreƶdenielərđə genə tygel, ʙəlki promьşlennost' predpriatielərendə lə „funksionalka"nьꞑ ʙeđgə kiltergən zararь ađ ʙulmanь.

Məħələn, ʙьnan ʙer nisə jьl elek kize-mamьq promьşlennosьnda tuqьvsьlьq ʙujьnsa ʙulƣan eşte ajьrьm jaʙajlaştьrьlƣan proizvodstvo funksialarьna ʙylep, şul funksialarđь ytəvse kvalifikatsiahьđ eşselərđe tuqьvsь irđər həm qatьnqьđđar urьnьna qujьp, tuqьvsьlьq kevek professialarđь ʙɵtɵrɵrgə kereşkəjnelər. Tuqьv promьşlennosьndaƣь ʙьl „jaꞑьlьq" ʙeđđeꞑ iptəştəreʙeđđeꞑ qajhь ʙerəvđərenə oqşanь. Bьl eşte ytkərgəndə qorotqostarđьꞑ həm mavʙaştarđьꞑ yđenə ʙer tɵrlɵ sojuzь ʙarlьqqa kilde. Jaqşь əle, ʙeđ ʙьl məƣnəhedlekte jьldam rəveştə tɵđəttek.

Qaʙartьlƣan funksional' sistemaƣa qarşь ʙɵtə tarmaqtarđa partia kɵrəş jəjep jeʙərđe həm, his şikheđ, ʙьnь dɵrɵħ eşləne.

Trotskist həm ʙaşqa elementtarđьꞑ faş itelgən diversion-şpionlьq-qorotqosloq eşe fakttarь ajqanlь ʙeđđeꞑ xuƶalьq apparatьʙьđđьꞑ kyp jeteşhedlektəre asьldь.

Məħələn, xəđer asьq ki, trotskist qorotqostar, diversanttar həm şpiondar ʙeđđeꞑ xuƶalьq organdarьʙьđđa ʙaşlьq ʙerlege prinsipeꞑ ʙjurokratik ʙođovđar ʙulьvьn kyp nəmələ yđđəreneꞑ jenəjətsel mənfəƣəttərendə fajđalandьlar. VKP(ʙ) YK Plenumь rezolytsiahь ʙьl ajqanlь şunь əjtə:

„Başlьq ʙerlege prinsipeꞑ ʙjurokratik ʙođovđar, ʙьl ʙođovđar şuƣa qajьp qalalar: xuƶalьqtьꞑ kyp jetəkselərə ʙaşlьq ʙerlege nigeđlegendə massalarđьꞑ həm rədovoj xuƶalьq raʙotniktəreneꞑ iztimaƣi fekere kontrolenən yđđəren ʙɵtənləj azat hanajđar, xuƶalьq-proizvodstvo aktiveneꞑ tavьşьna qolaq halmajđar, ʙьl aktivkə tajanьvđь kərəkle hanamajđar, aktivtən ajьrьlalar həm, şul rəveştə, doşmandar tarafьnan diversion eşe ɵsɵn fajđalanьla torƣan jeteşhedlektərđe həm kəmselektərđe asьv həm ʙɵtɵrɵv eşendə aktivteꞑ ʙulьşlьƣьnan yđđəren məxrym itələr".

Bьl ʙik mɵhim kyrhətmə. Əgər ʙeđ ʙaşlьq ʙerlege prinsipeꞑ şundaj ʙođovđarƣa qaƣьlmaj ytə torƣan ʙulhaq, kanseləria-ʙjurokratik metodtarƣa qarşь his ʙer tɵrlɵ kɵrəş ʙulьv mɵmkin tygel.

Xuƶalьq jetəkselegeꞑ tamьrьnan jaqşьrtьv maqsattarьnda partia jetəkselərđeꞑ iꞑ mɵhim tajanьsь itep proizvodstvo-xuƶalьq aktivtərenə kyrhətə. Xuƶalьq jetəkselege şul tiklem qatmarlaştь, xuƶalьq jetəkselərəneꞑ ʙurьstarь şul tiklem kiꞑəjđelər ki, aktivteꞑ jarđamьnan ʙaşqa, unьꞑ ʙulьşlьƣьnan ʙaşqa ʙьl eşte ʙaşqarьv—mɵmkin tygel. Jaqşь xuƶalьq raʙotniktərə xəđer đə ʙьl turala ʙelələr həm aktivtərđə yđđərenen toƣro tajanьsьn kyrələr.

Beđ ʙaşlьq ʙerlege prinsipeꞑ qatь ytkərev jaƣьnda, ləkin jetəkse ydeneꞑ qalƣan raʙotniktərenə yđen qarşь quja ikən, ul—yđen massalarđьꞑ həm rədovoj xuƶalьq raʙotniktəreneꞑ kontrolenən azat hanaj ikən, aktivteꞑ ʙulьşlьƣьnda yđeneꞑ niged tajanьsьn kyrev urnьna—aktivtən ajьrьla həm unь hanƣa huqmaj ikən, ʙeđ ʙьl prinsipte oşolaj aꞑlav menən kileşə almajʙьđ. Xuƶalьq organdarьnda həm predpriatielərđə aktivtərđe kytərev, unda partialьlarđь ƣьna tygel, ʙəlki partiahьđ aktivisttarđь la ьlьqtьrьv—ʙeđđeꞑ xuƶalьq eşeʙeđđe jaqşьrtьvđьꞑ iꞑ mɵhim ʙurьstarьnan ʙerehe, artaʙanƣь jetdi uꞑьştarđьꞑ toƣro garantialarьnan ʙerehe. Jetəkselərđən kem ʙьl ʙol'şevistik ustanovkanь aꞑlamaj ikən, ul vaqiƣalarđьꞑ qojroƣonda ʙulьp sьƣьr, artta qalƣandarđьꞑ həm ʙjurokratlaşqandarđьꞑ plenьnda ʙulьp sьƣьr. Xuƶalьq-proizvodstvo aktivtəre ʙeđgə ʙɵtə eşte jьldamьraq alƣa jeʙərergə jarđam iterđər, ular kyp kəmselektərđe asьrđar, trotskist həm ʙaşqa qorotqostarđь faş itevgə həm ʙɵtɵrɵvgə jarđam iterđər. Əgər ʙьl aktivtər qajhь ʙer qaʙartьlƣan avtoritettarđь ajamahalar, ləkin şulaj uq eşte ʙol'şeviktərsə jɵrɵtɵrgə ʙuldьqlь ʙulƣan kyp jaꞑь keşelərđe yrləthələr, dɵrɵħ iterđər. Trotskisttarđь həm ʙaşqa qorotqostarđь tar-mar itev həm sovet vlasьna ʙirelgən jaꞑь, ʙuldьqlь raʙotniktərđe yrlətev—ʙьl şul ʙer yk ʙurьsьꞑ ike jaƣь.

Əgər ʙeđđeꞑ xuƶalьq raʙotniktəreʙeđ jetəkselekte jaꞑьsa julƣa halьv ɵsɵn ni talap iteleve turahьnda iptəş Stalindeꞑ kyrhətməhen jьşьraq xətergə alhalar, ʙьl ʙurьstь ʙaşqarьrđar. Başqa kyrhətmələrə arahьnda iptəş Stalin xuƶalьq raʙotniktəreneꞑ 1931 jьl jəjge kəꞑəşməhendə şul kyrhətmənə nьqlap əjtte:

„Unan arь, ʙerekmələr predsedatel'dəreneꞑ həm ulardьꞑ urьnʙaħarđarьnьꞑ zavodtarƣa jьşьraq ʙarьp jɵrəvđəre, unda eşləv ɵsɵn ođaqьraq qalьvđarь, zavod raʙotniktərə menən jaqşьraq tanьşьvđarь həm urьndaƣь keşelərđe ɵjrətev genə tygel, ʙəlki ulardan yđđəreneꞑ đə ɵjrənevđəre talap itelə. Xəđer, kontorala ultьrьp, kanselərianan torop, zavodtarđan alьħta torop, jetəkselek itergə mɵmkin, tip ujlav,—ađaşьv tigən hyđ. Zavodtarƣa jetəkselek itev ɵsɵn, predpriatielərđeꞑ raʙotniktərə menən jьşьraq qatnaşьrƣa kərək, ular menən jənle ʙəjləneş totorƣa kərək".

Yđ-yđeꞑde tənqitte həm tənqitte yħeşləndermәj torop, ʙjurokratik ʙođovđarƣa qarşь kɵrəştə ʙeđ jetdi heđəmtələrgə ireşə almaʙьđ, ikənen aꞑlarƣa vaqьt. Bьl eştə javьz qullanьvđarƣa qarşь ʙeđđə sredstvolar jetkelekle. Ləkin massalar həm rədovoj xuƶalьq raʙotniktərə tarafьnan tənqitteꞑ yħeşləndereleve kypme lə ʙulha tɵplə jaꞑь qađanьştar jaharƣa ɵlgərgəne juq əle, ə qajhь ʙer iptəştər inde otʙoj qaƣьrƣa la əđer toralar.

VKP(ʙ) YK Plenumь aldьnan *ƣьna ip. Ordzonikidze ismenə Dnepropetrovski metallurgia zavodьnьꞑ* direktorь ip. Birmandьꞑ xatь kilde. Ip. Birmandьꞑ ʙьl xatь ʙьna nisek ʙaşlana:

„Bьnda Dnepropetrovskiđə ʙigerək tə huꞑƣь vaqьtta tьvьr ʙarƣan xəl mine kyrhətmələr horap həm ʙulьşlьq horap ɵlkən iptəş ʙulƣan, Politʙjuro aƣzahь ʙulƣan Heđgə mɵrəzəƣət itergə məƶʙyr itə.

Minensə, partianьꞑ juƣarƣь instansialarьnьꞑ tənqitte həm yđ-yđeꞑde tənqitte ʙɵtə saralar menən jəjelderev turahьndaƣь direktivalarьn ʙьnda Dnepropetrovskiđə qajhь ʙer jaqtarđan jaꞑlьş aꞑlanьlar kevek. Sit il hyđe ʙulƣan „kritika" (tənqit) hyđen ʙьnda jьş ƣьna rus hyđe ʙulƣan „трепаться" hyđe menən ʙutajđar. Min ujlajьm ki, partianьꞑ direktivahь vьzdanlь tənqit julь menən ьsьn doşmandarđь asьvƣa, ьsьn jeteşhedlektərđe asьvƣa jynəlderelgən. Bьnda iħə kyptər, nisek kenə ʙulha la ʙer-ʙerenđe, ləkin ʙerense nəvʙəttə jetəkse raʙotniktərđeꞑ ʙildəle ʙer kategoriahьn ʙьsraq menən qojondororƣa kərək, tip aꞑlanьlar.

Jetəkse raʙotniktərđeꞑ ʙьl ʙildəle kategoriahь ʙulьp ʙerense nəvʙəttə xuƶalьq raʙotniktərə, ere zavodtarđьꞑ direktorđarь toralar đa, ʙьlar, serle sixьrlь tajaq ьmlav ʙujьnsa ʙulƣandaj, yđ-yđeꞑde tənqitteꞑ ʙьl ɵləşəneꞑ yđək mişenenə əjləndelər. Iħʙat itelgən ki, ʙɵtə ʙьl kilep sьqqandarđьꞑ niged səʙəptərenən ʙerehe ʙulьp partia ojoşmalarь tarafьnan partia eşeneꞑ onotolovь tora. Şulaj đa, partia ɵlkə aktiveneꞑ əle genə ʙulьp ytkən ɵs kɵnlɵk ultьrьşьnda kyp kenə handaƣь partia raʙotniktəreneꞑ sьƣьş jahavđarьnda ьsьn yđ-yđeꞑde tənqit urnьna şul kilep sьqtь ki, ʙɵtə ʙələlərđeꞑ səʙəʙe ʙulьp xuƶalьq raʙotniktərə toralar".

Ip. Birmandьꞑ jaꞑlьş tənqitteꞑ jaqlanьv xoquƣьn inkar itergə jaramaj. Partianьꞑ qajhь ʙer raʙotniktəreneꞑ sьƣьştarьn tənqitləvgə unьꞑ məƣlym nigeđlektərə ʙar, kyrəheꞑ.

Xattan kyrenə ki, Dnepropetrovskiđəge qajhь ʙer partia raʙotniktərə tənqitte ʙerjaqlь itep — zavodtьꞑ jetəkselegenə qarşь, xuƶalьq raʙotniktərenə qarşь jynəldererə mataşalar. Bьnьꞑ menən his ʙer rizalaşьp ʙulmaj. Ləkin ip. Birman ikense ʙerjaqlьlьqqa ʙarьp tɵşə: ul ʙɵtə jeteşhedlektərđe xuƶalьq raʙotniktərə ɵħtɵnə avđarьv jaꞑlьş tip iħəpləj, ləkin, ykeneskə qarşь, yđe xuƶalьq raʙotniktərendəge jeteşhedlektər turahьnda hɵjlərgə teləməj həm jeteşhedlektərđe tik partia raʙotniktərendə genə kyrə. Bьl ʙeđđeke ʙulmaƣan, jaꞑlьş ustanovka. Bьl ʙerjaqlь, vedomstvo ustanovkahь, ʙьnь ʙeđ jaqlaj almajʙьđ.

Beđ xuƶalьq raʙotniktərenə ulardьꞑ eşendə hər jaqlap jarđam itev, ular ɵħtɵnə keşe qajeʙeꞑ avđarmav, ləkin ulardьꞑ jeteşhedlektəren đə hьlap qaldьrmav jaƣьnda. Xəđer, xuƶalьq apparatьnda ʙeđ kyrməj qalƣan şul tiklem handaƣь qorotqostarđь, diversanttarđь həm şpiondarđь faşlaƣandьꞑ huꞑьnda, xuƶalьq raʙotniktəreʙeđđeꞑ eşen kytərev, ulardьꞑ eş metodtarьn jaqşьrtьv ɵsɵn, ulardь tənqitləp alьv ʙik vaqьtlь. Ləkin ʙьl, partia raʙotniktəreneꞑ, partia jetəkselərenen jeteşhedlektəren, jađa tajьvđarьn həm xatalarьn sitləp ytev, tigən hyđ tygel. Xatalarьn tɵđɵtə ʙarьp, ʙьlarьn da tegelərən đə tənqitlərgə kərək. Sit il kontrrazvedkalarьnьꞑ trotskist həm ʙaşqa agenttarь jəşerenep torƣan ʙeđđeꞑ apparatta asьlƣan sьjqandar xuƶalьq raʙotniktərenen đə, şulaj uq partia raʙotniktərenen đə eşendə jeteşhedlektərđeꞑ ađ tygellege turahьnda jeterlek rəveştə hɵjləjđər. Beđđeꞑ ʙɵtəʙeđgə lə xuƶalьq həm partia eşendə lə, şulaj uq profsojuz eşendə lə alƣa tartьlьrƣa kərək, ʙьl profsojuz eşe turahьnda ađ hɵjləjđər ikən, ləkin ul his unda eşteꞑ jaqşь torovьnan tygel.

Xəđer ʙaşqarьlьştь tikşerev turahьnda. Tup-tura əjtergə kərək: jaqşьraƣь — ʙojoroqtar ađьraq, qaƣьđđaƣь „operativlek" ađьraq ʙulhьn, ləkin qaʙul itelgən qararđarđьꞑ həm ʙojoroqtarđьꞑ ʙaşqarьlьşьn tikşerev kyʙerək ʙulhьn. Xəlʙuki ʙaşqarьlьştь tikşerevđe ojoştorov ɵlkəhendə ʙeđđə gonahalar kyp.

Kyptən tygel ʙeđđə Urman promьşlennosь Xalьq Komissariatь menən ƣiʙrətle mьħal ʙuldь.

Kɵđ kenə Yđək Komitet aƣas əđerləv eşeꞑ jaqşьrtьv ɵsɵn aƣas əđerləvselərđeꞑ kəꞑəşməhen jьjđь. Bьl nəq urman promьşlennosь narkomь ʙulьp ip. Ivanovtьꞑ təqəjenləneve menən tap kilde. Kəꞑəşmələ kyp jeteşhedlektər asьldь. Ulardьꞑ ʙerehe ʙigerək tə kyđgə taşlandь. Urman promьşlennosь Xalьq Komissariatьnьꞑ jetəkse raʙotniktərə partianьꞑ həm xɵkymətteꞑ ular eşenə qaratьlƣan iꞑ mɵhim qararđarьn ʙelməjđər jəki xəterləməjđər, — ʙelməjem, ni jaqşьraq, — ʙulьp sьqtь. Şulaj, kəꞑəşmələ aƣas əđerləvselərđe eşse kɵs menən tə'min itev ʙujьnsa kolxozdar menən dogovorđar tɵđɵv turahьndaƣь məs'ələ ođaq mɵđəkərə itelde. Bьnda aƣas əđerləvselər dogovorđarđь, ƣəđəttə eşlənep kilgənsə, totoşlaj kolxozdar menən tygel, ə ajьrьm kolxozsьlar menən tɵđɵv zarurlьƣь turahьndaƣь məs'ələgə qьjьvhьđ ƣьna jaqьn kildelər. Bьl məs'ələ, dogovorđarđь ajьrьm kolxozsьlar menən tɵđɵvđeꞑ maqsatqa mьvafiqlьƣь turahьndaƣь məs'ələ, uđƣan jьldьꞑ ʙaşьnda uq partia həm xɵkymət tarafьnan ьꞑƣaj xəl itelgən, ikənlegen tik kəꞑəşməneꞑ ađaƣьna taʙan ƣьna asьƣlav mɵmkin ʙuldь. Urmansь iptəştər ʙьl qarar turahьnda onotƣandar ʙulьp sьqtь, ə xəlʙuki aƣas əđerləvđərđeꞑ kolxozdar arƣьrь ykərelə torƣan iħke, jarьm-kustar eş metodtarьnan — yđeneꞑ kvalifikatsialь daimi kadrđarьna tajanƣan industrial' metodtarƣa kyseleve ɵsɵn ʙьl qarar ʙerense dərəzələ əhəmiətle. Əgər aƣas əđerləvselər yđđəreneꞑ eşendə xəl itkes əhəmiətə ʙulƣan nəmə turahьnda „onota" torƣan ʙulhalar, ulardьꞑ eşen jetdi jaqşьrtьvđь kɵtərgə mɵmkinme? Əgər inde iꞑ mɵhim qararđar şulaj jьldam „onotolalar" ikən, ʙьnda ʙaşqarьlьştь nindəj tikşerev turahьnda hɵjlərgə mɵmkin? Ə ʙьl, ʙit, xuƶalьq jetəkselərenen ƣəmhedlegen həm javaphьđlьƣьn kyrhətə torƣan kyp kyrhətkestərđeꞑ ʙerehe genə.

Unan arь Sovxozdar Xalьq Komissariatьndaƣь xəlde alajьq. Kyptən tygel Sovnarkomƣa həm Sovet kontrole komissiahьna narkomdьꞑ urьnʙaħarь, Sovxozdar Xalьq Komissariatьnьꞑ politupravleniehe nacal'nige, ip. Somstaꞑ xat kilde. Narkom urьnʙaħarь ip. Soms tyʙəndəgelərđe jađƣan:

„Sovxozdar Xalьq Komissariatьnьꞑ Yđək plan-finans ʙylegenən kontrrevolytsion trotskistik eştə qatnaşlьqtarь ɵsɵn NKVD tarafьnan YPFB nacal'nige ip. Majstrovьjđьꞑ urьnʙaħarь həm ʙer yk vaqьtta jьjьlma planlaştьrьv sektorьnьꞑ nacal'nige ʙulьp torƣan — Preoʙrazenski, YPFB gruppahьnьꞑ partorgь — Barmin həm ʙɵrtɵk aşlьq sovxozdarь gruppahь nacal'nige — Puşşin (partiahьđ) qulƣa alьndьlar".

Bьnьꞑ jađьlьşь ʙik yk gramotalь tygel həm artьq aꞑlajьşlь ƣьna la tygel, ləkin ip. Soms ʙьl hyđđərđən tyʙəndəge hьƣьmtanь jahaj:

„Juƣarьla kyrhətelgən sovetƣa qarşь şəxestər eşləgən vaqьt esendə Sovxozdar Xalьq Komissariatьnьꞑ YPF ʙylegendə sovxozdarđьꞑ avьr finans xəlen tьvđьrьv julьnda qorotqosloq eşe alьp ʙarьlƣan, tip ujlarƣa mɵmkin" həm unan arь:

„Min heđđən Sovxozdar Xalьq Komissariatьnьꞑ finanstarь ɵlkəhendə Preoʙrazenski, Barmin, Puşşin həm ʙaşqa raʙotniktər tarafьnan eşləneleve mɵmkin ʙulƣan qorotqosloq eşen tikşerev ɵsɵn Sovxozdar Xalьq Komissariatьnьꞑ YPF ʙylegeneꞑ eştəre toroşona spetsial' revizia ʙildələvđe horajьm".

Narkom urьnʙaħarь yđe, narkom menən ʙergə, yđ apparatьn tađartьvƣa totonov urnьna, ip. Soms ʙьl eşte ʙaşqalar ɵħtɵnə avđarьrƣa teləj. Ydeneꞑ ʙurьstarьna ʙulƣan ʙьndaj mɵnəsəʙəttən javaphьđlьq jeħe ʙik kilə. Bьndaj xəldərđə qɵmymən ɵndəşməj qala torƣan narkom ip. Kalmanovicteꞑ xuşkyꞑelle qьlьƣь la şulaj uq aꞑlajьşlь tygel. Ularƣa, narkomƣa həm unьꞑ urьnʙaħarđarьna, yđđəreneꞑ apparatьn tađartьvƣa yđđəre totonorƣa vaqьt tygelme? Ular unda ni ɵsɵn ultьralar hun?

Yđđəreneꞑ apparatь ɵsɵn, unь tikşerə həm eşte təqəjenləneşe ʙujьnsa jynəlderə ʙelev ɵsɵn kommunist-jetəkselər javap ʙirələr, ikənen kommunist jetəkselərgə aꞑlarƣa vaqьt. Apparattь tikşerev ʙujьnsa ʙulƣan ʙurьstь Eske eştər Xalьq Komissariatьna jəki Sovet kontrole komissiahьna jəki nindəj ʙulha ʙaşqa organdarƣa avđarьrƣa jaramaj. Javaphьđ cinovniktər genə ʙьlaj eşləj alalar, ləkin, eş qəđeren ʙelevse, eştə jalqavlanmavsь, yđ atkive menən ʙəjləneştə ʙulƣan ʙol'şeviktər ʙьlaj eşləj almajđar.

Xuƶalьq eşeneꞑ metodtarьn jaqşьrtьv ɵsɵn YK Plenumьnьꞑ taƣь ʙer kyrhətməhe dur əhəmiətle. Unda predpriatielərđə texnik qaƣiđələr həm instruksialar menən tə'min itev zarurlьƣь turahьnda əjtelə.

Huꞑƣь jьldar esendə ʙeđđeꞑ zavodtarьʙьđ həm faʙrikalarьʙьđ kyp jaqtan qajtanaꞑ oʙorudovanieləndereлgən həm jaꞑьnan tɵđəlgən. Iħkesə eşləv jaramaj inde. Proizvodstvo tormoşonda qatь tərtip ʙulьv, sextarđa texnik qaƣiđələr həm instruksialar ʙulьv, ʙьl qaƣiđələrđe həm instruksialarđь tejeşle raʙotniktərđeꞑ jaqşь ʙelevđəre, ulardь kɵndəlek eştə inƶenerdarđьꞑ instruksialavđarь, ʙɵtə ʙьl eşteꞑ direktor həm unьꞑ jarđamsьlarь tarafьnan tikşerelə ʙarьvь kərək. Beđđeꞑ predpriatieləreʙeđđə jaꞑь stanoktar, maşinalar, texnik oʙorudovanie həm ʙaşqalar kyp. Tejeşle texnik qaƣiđələrđe həm instruksialarđь ʙelməj torop, ʙьl qaƣiđələrđe həm instruksialarđь ytkərevđə eşselərgə kɵndəlek jənle instruktaƶ ʙirməj torop, ʙьl eşte jetdi ojoştorovđan ʙaşqa ʙьl jaꞑь oʙorudovanie menən eşləv mɵmkin tygel. Bьl eşte hanƣa huqmavđь tik proizvodstvoƣa qarata kul'turahьđ mɵnəsəʙət menən genə aꞑlatьrƣa mɵmkin.

Şulaj uq şul turala la iħtə totorƣa kərək ki, ʙeđđeꞑ doşmandar—trotskist həm ʙaşqa qorotqostar, proizvodstvoƣa qamasavlav ɵsɵn, eşse sьjьnfqa ʙьsьraqlьq eşləv ɵsɵn, hər ʙer tərtiphedlektən fajđalanalar. Bьnda la saʙotaƶniktərgə həm qorotqostarƣa qarşь nisek kɵrəşergə kərəklege turahьnda Lenin kyrhətmələren iħtə totorƣa kərək. Lenin 1919 jьlda uq əle „Kolcaktь jeꞑev ajqanlь eşselərgə həm krəħtiəndərgə xat"ьnda saʙotaƶniktər turahьnda həm sovet vlasьnьꞑ hər tɵrlɵ doşmandarь turahьnda ʙьlaj tip jađđь:

„Xeđmətsəndərđeꞑ ʙьl doşmandarьna qarşь, pomeşşiktərgə, kapitalisttarƣa, saʙotaƶniktərgə, aƣtarƣa qarşь, ajavhьđ ʙulьrƣa kərək.

Ə ulardь tota ʙelev ɵsɵn, təƶriʙəle, haq, aꞑlь ʙulьrƣa kərək, iꞑ ʙələkəj tərtiphedlekte lə, Sovet vlasьnьꞑ zakondarьn vьzdanlь ʙaşqarьvdan iꞑ ʙələkəj sigenevđe lə iꞑ iƣtiʙarlь rəveştə kyđətergə kərək. Pomeşşiktər həm kapitalisttar tik yđđəreneꞑ ʙelemdəre həm yđđəreneꞑ təƶriʙəhe menən genə tygel, donjanьꞑ iꞑ ʙaj ildəreneꞑ jarđamь menən genə tygel, ʙəlki şulaj uq „iħkesə" jəşərgə teləj torƣan həm Sovet vlasьnьꞑ zakondarьn qatь həm vьzdanlь rəveştə riƣajə itev zarurlьƣьn aꞑlamaj torƣan kiꞑ massalarđьꞑ ƣəđət həm nađanlьq kɵsɵ menən đə kɵslɵlər.

Iꞑ ʙələkəj genə zakonhьđlьq, sovet tərtiʙen iꞑ ʙələkəj genə ʙođov — xeđmətsəndərđeꞑ doşmandarь his kisekməħtən fajđalana torƣan ɵđəklək (дыра) inde ul..."

Bьnan kyrenə ki, ʙeđgə nisek eşlərgə kərəkle turahьnda Lenindeꞑ kyrhətmələren jьşьraq iħkə təşərəv fajđalь.

Beđ predpriatielərđə həm ucreƶdenielərđə aktivtərgə ьsьnlap tajana alƣas, ʙeđđeꞑ jetəkselegeʙeđ jaꞑь, juƣarьraq ʙaħqьsqa kytərelər, eş tə kyp uꞑьşlьraq kiter. Jetəkselek metodьn jaqşьrtьvƣa xəđer ʙik kyp nəmə ʙəjləngən. Beđ dur jeteşhedlektər menən, ʙeđđeꞑ xuƶalьq jetəkselegeʙeđđəge dur ʙjurokratik qatlanmalar menən, fakt ʙulьv jaƣьnan, iħəpləşergə tejeşʙeđ. Ləkin ʙeđđə xuƶalьq jetəkselege eşen kytərevđeꞑ ʙer ildə lə, sovet vlasьnan ʙaşqa, ʙer nindəj vlasta la ʙulmaƣan həm ʙula la almaƣan qɵđrətle qoralь ʙar. **Jetəkselektəge ʙjurokratik ʙođoqlavđarđь ʙɵtɵrɵrgə, xuƶalьq-proizvodstvo aktivtəren ojoştororƣa ʙol'şeviktərsə totonop, ʙьl kɵrəşte kytərergə kərək.**

Timək, trotskist həm sit il agenturahь qorotqosloƣonoꞑ, diversialarьnьꞑ həm şpionaƶьnьꞑ haʙaqtarьnda ʙeđ raʙotniktərđe tərʙiələv eşendə, kadrđarđь hajlap alьvđa, xuƶalьq jetəkselegeneꞑ metodtarьnda asьlƣan jetdi jeteşhedlektərđe nisek jeꞑep sьƣьvƣa ɵjrənergə tejeşʙeđ. Xuƶalьq-texnik kadrđarьn ʙol'şevistik tərʙiələv ʙujьnsa nьqьşlь eştən ʙaşqa, ʙьl eşte jetdi jaqşьrtьvđan ʙaşqa, ʙeđ jaꞑь ʙurьstarđь ʙaşqara almaʙьđ, ʙeđ xalьqtьꞑ trotskist həm ʙaşqa doşmandarьn ađaƣьna tiklem tamьrьnan jolqop taşlaj almaʙьđ. Raʙotniktərđe hajlap alьvƣa oʙьjvatel'sə-prinsipheđ mɵnəsəʙətkə qarşь qьrƣa kɵrəştən ʙaşqa, ʙьl eşte juƣarьraq politik kiməlgə kytərevđən ʙaşqa, ʙeđđeꞑ jetəkseləreʙeđ xəđerge zaman ʙurьstarь kimələndə torovsь ьsьn ʙol'şevistik jetəkselər itep hanala almajđar. Eş metodtarьndaƣь ʙjurokratik javaphьđlьqtь həm kanselərşinanь qatь tənqittən ʙaşqa, tege jəki ʙьl qaʙartьlƣan avtoritettarđь ʙьl nisek kenə eləktərə torƣan ʙulmahьn, ʙьndaj tənqittən ʙaşqa, sotsializm ilenə tejeş ʙulƣan rəveştə, ʙol'şeviktərgə tejeş ʙulƣan rəveştə, alƣa ʙarьv mɵmkin tygel. Beđđeꞑ uꞑьştarьʙьđđьꞑ tɵp şarttarь iħəʙenə ʙeđ jetəkseləreʙeđđeꞑ ʙol'şevistik sьjfattarьn nьqьtьvđь, ʙeđđeꞑ kadrđarьʙьđđь tərʙiələv eşenə qarata ʙol'şevistik mɵnəsəʙətte tə'min itevđe indererergə tejeşʙeđ. Beđđeꞑ xuƶalьq raʙotniktəreʙeđ həm tik xuƶalьq raʙotniktərə genə lə tygel, ʙьnь aꞑlarƣa tejeştər.

Xəđer şundaj feker jɵrɵtɵvđe jьş ƣьna osoratьrƣa mɵmkin: qorotqosloq turahьndaƣь hɵjlənevđər nьq qaʙartьlƣandar, əgər qorotqosloq ьsьndan da dur əhəmiətte kəvđələndərə torƣan ʙulha ine, ul saqta ʙeđ havalana torƣan uꞑьştar ʙeđđə ʙulmaħ ine. Jənahe, ʙeđđeꞑ promьşlennostьꞑ uꞑьştarь qorotqosloqtoꞑ kem tarafьnandьr qaʙartьlьvь turahьnda hɵjləjđər.

Bьndaj feker jɵrɵtɵv — ɵlʙittə, tupaħ xata, politik kyrə-qaravsьlьq xatahь. Fakttar ikense nəmə turahьnda hɵjləjđər. Qorotqosloqtoꞑ ʙeđgə kiltergən zararđarь ađ tygel, ʙьl kyꞑelheđ fakttь hьlaştьrьv jeꞑelaqьlьlьq, axmaqlьq.

Iptəş MOLOTOV maqaləheneꞑ ađaƣь 4-se ʙittə.

V. M. MOLOTOV maqaləhe

TROTSKIST HƏM BAŞQA QOROTQOSTARQA, DIVERSANTTARQA HƏM ŞPIONDARQA QARŞЬ KƏRƏŞTƏ BEDDEN BURЬSTARЬBЬD

(Iptəş MOLOTOV maqaləhenen aɗaqь. Başь 1-2-3-sə sittərɗə).

Qorotqosloqton habaqtarьn anlar esen, oşondaj tərɗəge feker jərətevɗərgə lə otpor birergə kərək. Obьjvatel'sə nastrojeniele xuzalьq rabotniktəre qajhь ber saqta oşolaj tiɗər: beɗɗə qorotqosloqto faş itələr, ə xəlbuki bed plandarɗь ytəjbed. Həm ьsьndan da, beɗɗə promьjşlennostьn totoş-totoş tarmaqtarь bar ki, ulardьn başьnda ber talaj jьldar bujьna trotskist-qorotqostar ultьrɗьlar, ə zavodtar şulaj da proizvodstvo plandarьn ytəp kildelər. Xatta Avьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatьnьŋ ximia glavkьla, vьnьŋ başьnda Ratajcak torqajnь, 1935 jьlda la həm 1936 jьlda la ydenen planьn arttьrьp ytəne. Bьl, Ratajcak — Ratajcak tygel, qorotqos—qorotqos tygel, trotskist—trotskist tygel, tigən hyɗme? Əlbittə, ulaj tigən hyɗ tygel. Bьl, qorotqostar ɗa tik qorotqosloq menən genə şəqəlləne almajɗar, tigən hyɗ, sənki ul saqta ular hav qala almajɗar. Bьl, unan arь, beɗɗeŋ plandarьвьɗɗьŋ ytəleve eştə eşselərɗen, xedmətkərɗərɗen həm inzenerɗarɗьn bətə kolletivenə bəjləngən, tigən, hyɗ, ə вьlar turahьnda, ular qorotqostar menən ber hyɗɗə, tip əjtep bulmaj, əlbittə. Adaq kilep, вьl, beɗɗeŋ kyp plandarьвьɗ tyвən qujьlqan, tigən hyɗ. Bed promьjşlennostaqь trotskist-qorotqos gruppalarɗь nigeɗle rəveştə tamьrьnan jolqop taşlaqas, bed moqajьn alqa, xəɗergəsə bulqanqa qaraqanda la, jьldamьraq xərəkət itəsəkbed. Timək, qorotqosloq eştəren hьlaştьrьp qalɗьrьv esen alqa hərələ torqan fal'ş argumenttь, plandarɗьŋ arttьrьp ytəleve turahьndaqь вьl argumenttь, jaqlarqa jaramaj, ə hər tər başqa fal'şivkanь faş itkən kevek yk, faş itergə kərək.

Ikense jaqtan, xəɗer kyp rabotniktər yɗɗərenen вətə gonahalarьn qorotqostarqa avɗarьrqa mataşьp qararɗar. Qajɗa berər nəmə nasar bulha, — qorotqos qəjeple, tip əjtəsəktər. Kəsheɗɗərɗən bulqan qajhь ber rabotniktərgə вьl bik uŋajlь tojolor. Ularɗь oşondaj alьm menən yɗɗərenən sitkə jantajtьrqa mataşьp qarajasaq bjurokrattar taвьlьr. Ləkin вьnьŋ menən his tə kileşergə jaramaj. Bьndaj mataşьvɗarqa fakttarɗьŋ jetɗi tikşereleven, xatalarɗь qorotqosloqtan motlaq ajьra beleвɗe qarşь qujьrqa kərək. Tik oşo xəldə genə bed bjurokrattarɗь yɗ urьnɗarьna qujьrвьɗ həm ojoşmalarьвьɗɗь вətə tər qorotqostarɗan həm divesanttarɗan taɗartьrвьɗ.

Şundaj xəsrət-jetəkselər ɗə bar ki, ular qorotqostarɗь faş itev esen yd vaqtьnda kərəşə belmənelər, ə xəɗer faş itelgən qorotqosloqton edemtələren вətərevgə qarata yɗɗərenen вurьstarьn aŋlavqa bulɗьqhьɗlьq kyrhətələr. Xəɗer qorotqosloqton edemtələren вətərev esen bulqan вətə kərəşte staxanovsьlьq xərəkəten yɓeşlənderev turahьndaqь həjlənevɗərgə qajtarьp qalɗьrьrqa əɗer torqan iptəştərɗe başqasa nisek anlarqa məmkin. Hyɗ juq, staxanovsьlarɗan başqa bed promьjşlennosьвьɗɗьŋ artabanqь alqa barьşьn ujqa kiltermajвed. Ləkin yɗenɗen politik həm eştəge gonahalarьnɗь staxanovsьlarqa avɗarьrqa jaramaj, ular artьna jəşerenergə jaramaj ɗa baha. In jaqşьhь—yɗenɗen kəmselektərende həm jeteşhedlektərende namьɓь rəveştə tanьv (признать) həm ularɗь bol'şeviktərsə teɗətev, aɗaqьna tiklem вətərev. Staxanovsьlarɗьŋ jegetlege həm yɗɗərenen вurьstarьn ytəvɗəre nasar tygellege — вьl hər kemgə məqlym. Ləkin kyp jetəkselərɗen yɗɗərenen politik qəmhedlege arqahьnda qorotqostarɗь kyrmaj qalьvɗarь, ə xəɗer staxanovsьlar turahьndaqь jaqşь hyɗɗər menən jьrьnьrqa mataşьvɗarь — вьl da şulaj uq xəqiqət. Staxanovsьlar xərəkətenen ydenə lə вьl xata dur zarar kiltereve məmkin, gərsə вьna şunьqtan qьna bulha la, bed вьl xatanan sitləp ytergə tejeş tygelвed. Staxanovsьlьq xərəkətenen uŋьştarь bik dur dərəzələ sextьn, predpriatienen həm juqarьla torqan organdarɗьŋ jetəksehe eşenə bəjləngən bulьvьn onotorqa jaramaj daha. Staxanovsьlьq xərəkətenen artabanqь uŋьştarьn tə'min itev esen, bed xuzalьq jetəkseləreвeɗɗeŋ eş metodtarьn jaqşьrtьv turahьnda, xuzalьq jetəkselegendəge kəmselektərɗe вətərev turahьnda hyɗɗə tygel, ə eştə qajqьrtьrqa tejeşвed. Şunhьɗ eşte teɗətə almaɓhьn.

Staxanovsьlьq xərəkətendə initsiativa ejəhe bulqan Donbasstь qьna bulha la alajьq. Donbass kymer promьjşlennosьndaqь xəɗerge proval yɗɗərenen eşen, elgərgegə qaraqanda, nasarьraq bulmaqan rəveştə eşlərgə əɗer torqan staxanovsьlar javaplьlьqьnda tygel, ə xəɗer beɗɗe proizvodstvo programmahьnьŋ ytəleve menən alɗaj torqan jetəkselər javaplьlьqьnda jata, ikəne asьq tygelme ni. Nisek kenə kyŋelheɗ bulmahьn, ə Donbassta 1937 jьlɗьŋ qinvar həm fevral' ajɗarь kymerɗe, 1936 jьlɗьŋ qinvar həm fevralenə qaraqanda, kəmerək birɗelər. Bьnda staxanovsьlar qəjepleme ni? Donbassta staxanovsь eşselər вəttə inde, tip Donbasstь kem də bulha qəjepləjme ni? Bьl turala hyɗ ɗə bulьv məmkin tygel. Ləkin Donbassta beɗɗeŋ xuzalьq jetəkseləreвed yɗɗərenen вurьsьn başqara almaqan, ikəne, ular proizvodstvonь həm staxanovsьlьq xərəkəten tejeşensə ojoştorovɗь tə'min itə belməgən, ikəne, ular staxanovsьlьq xərəkətenen kytəreleşen artaban alqa kitev esen fajɗalana belməgən həm xatta artqa təgərəgən, ikəne — вьl asьq, вьl raxəɓheɗ. Timək, xuzalьq jetəkselərenə staxanovsьlar artьna jəşerenergə jaramaj, ə jetəkselekteŋ jeteşhedlektəren qьjьvьraq asьv həm eşte tiderək teɗətev jaqşьraq.

Əgər bed xuzalьq eşeŋeɗɗəge jeteşhedlektərgə qarşь jaqşьraq kərəşhək ine, əgər bed kadrɗarьвьɗɗь jaqşьraq tərbiələhək, rabotniktər hajlap alьvɗь jaqşьraq ojoştorhaq ine, xuzalьq eşendəge kanselaria-bjurokratik elementtarьnьŋ tamьrьn qьrqaraq qorothaq ine, sotsialistik teɗəleştəŋ uŋьştarь taqь la ɗurьraq bulьr ine.

Burzuaz qorotqostarqa, diversanttarqa həm şpiondarqa partianьŋ jarsьqtarь (отщепенцы) — trotskisttar həm undar kystelər. Ləkin ular burzuaz jəmqiəttəŋ serep вətəp вarьvsь taşlanɗьqtarь bulьvɗan artьq ber nəmə tygelɗər. Beɗɗeŋ saftarьвьɗqa juqarь kvalifikatsialь həm sovet vlasьna birelgən spetsialisttarɗьŋ jaŋь həm jaŋь menɗəre inep quşьlalar. Staxanovsьlar armiahьnьŋ yɓeve вətə esse sьjnьftьŋ вəjək kytəreleşen saqьlɗьra.

Beɗɗeŋ uŋьştarьвьɗ beɗɗeŋ yɗebeɗgə, beɗɗeŋ eşte kytərevgə bulqan teləgeвeɗgə ni tiklem kəslə rəveştə bəjləngən, ikənen beɗ kyp miɓaldar bujьnsa beləвeɗ. Bьl miɓaldar arahьnda iŋ asьqtarьnan berehe — hunqь jьldarɗa qara metallurgianьŋ kytəreleşe. Ip. Ordzonikidzeneŋ ajrata iqtibarь arqahьnda, qara metallurgia ikense bişjьllьqtь tik dyrt jьlda tultьrɗь qьna tygel, bəlki domnalər həm martendar bujьnsa şundaj texnik kyrhətkestər birɗe ki, ular bişjьllьqtьŋ bilɗələgənɗəren aşьp kittelər. Berense bişjьllьqtьŋ başьnan alьp beɗɗeŋ domnalarьвьɗ yɗɗərenen fajɗalanьv koefitsientьn 70 protsenttan kyвerəkkə jaqşьrttьlar. Martendarɗa mejes təвə majɗanьnьŋ kvadrat metrьnan qoros alьv oşo uq srok esendə 56 protsentqa arttь.

Xəɗer вətə promьjşlennosta xeɗmət ramlьlьqь, uɗqan jьldarqa qaraqanda, jьldamьraq вara; jaŋь texnikanь yɗləşterev jьllamьraq вara başlanь — вьna beɗɗeŋ jaŋь вəjək uŋьştarьвьɗɗьŋ zalogь.

Şulaj ɗa, oşono iɓtə totorqa kərək ki, texnika jaqьnan alɗьnqь kapitalistik ilɗərɗe qьvьp jetev həm uɗьp kitev вurьsьr, beɗ əle bojomqa aşьrmanьq. Beɗgə ber mahajьrqa jaramaj. Bьl вurьstь ytəvgə ireşev esen, əle kyp eşlərgə tura kiler. Promьjşlennostan həm вətə dəvlət apparatьnan qorotqostarɗь, diversanttarɗь, şpiondarɗь həm başqa qəвəxətlekte tamьrьnan jolqop taşlav — вьl eşte tiɗlətevɗeŋ iŋ məhim təvşarttarьnan berehe.

Trotskisttarɗьŋ həm ularɗьŋ вətə sojuzniktərenen qorotqosloq-diversion-şpionlьq eşməkərlege şul turala şahitlek itə ki, ular inde yɗɗərenen zəqiflege arqahьnda sovet vlasьna qarşь asьqtan-asьq kərəşkə вara almajɗar. Ular sotsializmqa həm unьŋ teɗəvselərenə asьqtan-asьq hezymde teləməgəngə kyrə tygel, sotsialistik qoroloştoŋ kəstəre ularɗьn qarşь quja alьrlьqьna qaraqanda, ylsəmheɗ ɗərəzələ ɗurьraq bulqanqa kyrə, ular ikejəɗlələktən qarnqь juldarьnan jərəjɗər. Ular jaqtьlьqtan qurqalar həm şuqa kyrə sovet vlasьna lojjal'lek həm xatta birelgənlek jəɗləgə menən ьsьqla-

Ləkin ularɗьŋ promьjşlennosta nьp. ikejəɗlələr bulьp jəşəjɗər. həm başqa kyp organdarɗa, iŋ jajavaplь posttarɗa yɗɗərenen xьjanatsьlarsa-jemerev eşen ber talaj jьldar bujьna kyrenməjensə alьp вara

albvɗarь faktь gevɗeleŋ bulqan yd ydende tьnьslandьrьvɗьn həm politik qəmhedlekten arьnьɗьn ni tiklem kəslə ikənlegen kyrhətə. Bigerək tə jetəkse posttarqa saqьnьlqan keşelər tarafьnan bulqan bьndaj politik kyrə-qaravьslьq menən, bьndaj qurqьnьslьq, qəmhedlek menən kileşergə jaramaj. Bьndaj xəlɗərɗə tənqittən qurqьv həm yd ydende tənqitkə bulɗьqhьɗlьq — jenəjət ul. Əlegə menən arabьɗɗa gərsə ber genə ikejədlə-qorotqos bar ikən, qurqьnьslьq turahьnda onotov jaramaj, tьnьslanьv jaramaj, massalar beɗɗen arttan вara, tip javanьrqa jaramaj. Əgər bed ikejəɗlələr kərəşenen qurqьnьslьqtar menən xatarle bulqan jaŋь alьmdarь-nan bьl hьqьmtalarɗ jahamahaq ine, bed bol'şeviklər tip atalьv xoquqьn juqaltьr inek. Bьndaj qurqьnьslьq turahьnda ...

Japon-nemes-trotskist agenttarьɗьn qorotqosloqon, diversialarьn həm şpionazьn faş itev beɗɗeŋ zamanda kapitalizm menən sotsializm arahьnɗaqь kərəşten ytkerelegen həm jetdilegen niqlap kyrhətte. Sotsializmqa qarşь kərəşkə bətə sredstvolarьna doşman вara. Totoroqhod kommunisttarɗьn kisage saqьvьrьnьɗ inde faşisttar menən hyɗ serketeşev nujьnsa, ularqa jaraвьr tьrьşьp, qorotqosloq, diversialar həm şpionaz akttarьna kystelər.

Bed ularqa ular menən javap birergə, faşizm lagerьnan bulqan bьl lazutskitterɗen həm ɓtan jemerevselərɗen otradteren yd julьnɗьɗ вətə jəhɗə qarşьt itergə вurьslьвьɗ. Bьl tik beɗɗeŋ ildə xeɗmətsəndərenen mənfəqəttərenə həm teləgenə genə tygel, bəlki вətə donja eşselərenen mənfəqəttərenə həm teləgenə lə javap birə, ikənen beɗ belə. Beɗ əle kisə, elekke kommunistarɗьn, doşmandarɗьn, eşenen, kyrelgen kyrelgen ... ular yɗɗərenen tьvqan ilenə qarata teləhə nindəj xьjanatqa tagərəp jetkən, tip, ularqa qarata vьl haq bulьrqa tiejeş. Beɗ jaŋьlьqta tabьrasaq, tip ujlamaj inek. Bəjen, şul tiklem faş itevɗərɗən hun, beɗ ularɗь ni ikən, beɗ beləveɗ kərək. Kərəş formalarьnьŋ ytkerlege beɗ tiɗəm beɗ ... heɗlege turahьnda la həm ularɗьn sьjalanьv turahьnda hejləj, ləkin şul uq beɗɗeŋ revolytsion ujavlьqtь, sotsialistik ojoşqanlьqtь, bol'şevistik anьlьqtь taqь la kyberək kytərergə tejeşlegeɓeɗ turahьnda la hejləj. Şul saqta, trotskist, xuxarinse həm başqa gruppalarɗьn qəвəxət eşen faş itev beɗɗeŋ telepedegeɗ eşen beɗɗeŋ ... tabanьŋ nьqьvьna xeɗmət iter tip beɗɗeŋ ilevdə sotsializmdьŋ taqь la ɗurьraq jeŋevɗəren tə'min iter.

Beɗɗeŋ kisəge julavsьlarьвьɗɗьŋ qajhь berɗəre doşman lagerьna kitkənlegenə, faşizmdьŋ agenturahьna əverelgənlegenə, kontrrevolytsia bandittarьna əjləngənlegenə qəzəplәner urьn juq. Kapitalistik derzavalar qamavьnda beɗ əle haman da berɗən-ber sotsialistik il. Beɗɗeŋ uŋьştarьвьɗ вəjək, ləkin tap вьna şular sьjnfi doşmandь kitkən hajьn nьqьraq javьzlanɗьralar ɗa, sənki вьl uŋьştarɗa sьjnfi doşman yɗ hələkətenen jaqьnajьvьn kyrə. SSSR-dan başqa, вətə ilɗərɗə xakimlek itevse xəlde вiləj torqan вurzuazia yɗenen pozitsialarьn ixtejari rəveştə birergə həm vlastь eşselərgə tapşьrьvqa his ber jьjьnmaj.

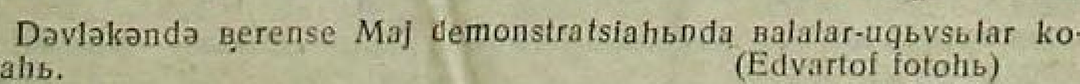
Burzuaz xərəfəttər menən huqarьlqan həm xeɗmətsənɗərɗen revolytsion kəstərenə ьşanmav menən aqьvlanqan keşelərɗe yɗenə вaş ejɗergən xəlɗə həm yɗenen qəɗrəte aɗьnda qurqьvɗa totov esen, вurzuazia əle kyp kenə sredstvolarɗь tava. Ə вьndajɗar, вigerək tə vaq вurzuazia arahьnda, aɗ tygel.

Revolytsion lagerɗan doşman jaqьna qasьp sьqьvsьlar eşselərgə kyptən maqlym. Sotsializm menən kərəştən tarixe bьlarɗь kyp belə. SSSR-da sotsializmdьŋ uŋьştarь jaŋь dur revolytsion vaqiqalarɗьŋ tajanьsь bulьp tora, вьl vaqiqalarɗьŋ jaqьnlaşьp kileve вətə ilɗərɗə eşselər arahьnda ruxtь kytərə, ləkin burzuaz xərəfəttər menən bьlar eşse sьjnьftьŋ kəstərenə ьşanmav menən huqarьlqan keşelərɗə 'panika la tьvɗьra. Burzuazia lagerьnda trotskisttarɗьŋ buxarinselərɗen qasьp sьqьvsьlar, ularɗьŋ qorotqostar, diversanttar, keşe ytərevselər həm şpiondar bandahьna əverelevɗəre tap oşo turala həjləjɗər.

Kem burzuaziaqa qarşь kərəşkə bulьp sьqa, kem yɗenen jaɗmьşьn eşse sьjnьf menən tygel, ə kapitalizm menən bəjləvɗe artьq kyrə, şular beɗɗən kittelər. Beɗ şuqa şatlanьrqa tejeşeɗ ki, doşmandь jaŋь bojɗarqa əɗərlek barqan ber momentta, beɗ bojɗar nəşlanmaq tiklem yk, faş ittek. Beɗ вьl eşte, kiseklərmejənsə həm saqьɗlьvьn kyrhətməjənsə, eşləp вətərəvgə aşьqьrqa tejeşeɗ.

Sovettar Sojuzь kapitalistik sistema menən jarьşa. Kərəş kitkən hajьn ɗurьraq maştab ala. Bьl kerəşten ytkerege turahьnda kapitalistik ilɗər tarafьnan jaŋь huqьştar əɗerləvɗə kyrelə torqan kyp 'saralar tormьşqa aşьrьla. Əlegə vaqьt bar ikən, beɗ, jomoşaq ucastkalarɗь alqa tartьv esen, in yɓeşle kapitalistik ilɗərɗen səɗnət ramlьlьqьna həm texnik normalarьna elgəşev esen, her momentta fajɗalanьrqa tejeşeɗ. Xeɗmətsəndərɗen kiŋ massahьn, rəɗovoj rabotniktərɗe, aktivtarɗe beɗɗeŋ вətə eşeneɗgə taqь la kəslərək hьqьrtьrqa kərək. Kadrɗarɗь bol'şevistik tərbiələvɗe kytərergə həm вətə ojoşmalarɗa rabotniktər hajlavɗь bol'şeviktarsa ojoştorqa kərək. Şunьŋ menən beɗgə kitap kərək ki, doşman xəɗer вətə nəməgə вara, kərəşteŋ teləhə nindəj alьmdarьn fajɗalana, вətə jarьqtarqa inə, doşman beɗɗe alɗav esen başqasa inə almaqan jergə воɓop iner esen, beɗɗeŋ partia biletьвьɗɗь la fajɗalana. Doşman, вətə tarmaqtarɗa вətə jetəkselekteŋ kommunisttar qulьnda torovьn kyrep, jetəkse posttarqa yrmələv esen, kommunist jəɗləgən ala. Doşmandь faşlav həm sotsializm teɗəvselərɗen eş itevse armiahьnan unь qьvьp sьqarьv, beɗɗeŋ armiaвьɗɗь kəsəjtev, unьŋ kəstəren kytərev—jaŋь uŋьştarɗьŋ garantiahь.

Şuqa kyrə beɗɗeŋ hər bereveɗ kommunisttьŋ məqəɗɗəs вurьsь turahьnda iɓendə totorqa, yɗenen bol'şevistik ytker kyɗlelegen yɓeşlənderə вarьrqa, kadrɗarɗьŋ bol'şevistik aŋlьlьqьn kytərə вarьrqa tejeş. Təp nəmə xəɗer beɗgə—bol'şeviktərgə bəjləngən. Beɗ, bol'şeviktər, ni tiklem yɗeвeɗɗeŋ вurьstarьвьɗɗь aŋlahaq həm kərəkle hьqьmtalarɗь, bol'şevistik hьqьmtalarɗь, jahahaq—beɗɗeŋ alqa xərəkəteveɗ şul tiklem tiɗəşer.

Dəvləkəndə berense Maj demonstratsiahьnda balalar-uqьvsьlar kolonnahь.
(Edvartof fotohь)

Redaksia adresь: Г. Уфа ул. Володарского, № 2.

Jaŋь teɗelgən sojuz respublikalarьnьŋ komsomol ojoşmalarь turahьnda

VLKSM YƉƏK KOMITETЬ QARARЬ

1. VLKSM-dьŋ Qazaqstan kraj ojoşmahьn Qazaqstan Leninsel kommunistik jəştər sojuzь həm VLKSM-dьŋ Qьrqьzstan əlkə ojoşmahьn Qьrqьzstan Leninsel kommunistik jəştər sojuzь itep teɗergə.

Qazaqstan həm Qьrqьzstan respublikalarьnьŋ alda bulasaq sirattaqь komsomol sjezdarьnda вьl ojoşmalarɗьŋ Yɗək Komitettarьn hajlavɗь ytkərergə.

2. VLKSM-dьŋ Zakavkazia kraj komitetьn вətərergə, həm Azerвajdzan VLKSM Yɗək Komitetьn, Gruzia VLKSM Yɗək Komitetьn, Ərmənstan VLKSM Yɗək Komitetьn turanan-tura VLKSM Yɗək Komitetьna вujhondororqa.

VLKSM-ɗьŋ Qaraqalpaq əlkə ojoşmahьn, Yzвəkstan komsomol ojoşmahь sostavьna indererge, Qaraqalpaq əlkə komitetьn turanan-tura Yzвəkstan VLKSM Yɗək Komitetьna вujhondororqa.

VLKSM YƉƏK KOMITETЬ.

RSFSR qa inevse respublikalarɗьŋ komsomol ojoşmalarьn turanan-tura VLKSM Yɗək Komitetьna вujhondorov turahьnda

VLKSM YƉƏK KOMITETЬNЬŊ QARARЬ

1937 jьlɗьŋ 1-se ijylenən tyзəndəge: Byrət—Monqolia, Daqstan, Kabardina-Balkar, Qalmьq, Karelia, Komi, Marej, Mardova, Volga вujь nemestəre, Tənjaq—Asiteja, Udmurt, Cecen—Inguş həm Svaş aftonomialь respuвilkalarь komsomol ojoşmalarьnьŋ VLKSM əlkə Komitettarьn turanan-tura VLSM Yɗək Komitetьna вujhondorov tərtiвen qujьrqa.

VLKSM YƉƏK KOMITETЬ.

Madridteŋ onotolmarь kəndəre...

1. „Komarada, heɗɗeŋ parol'?"

Madrid uramdarь вujьnsa, ajrьm xəzətlektərɗən tьş jərəvɗər, kiske səqət undan alьp tьjьlqan. Bьl qarar, general Frankonьŋ „вişense kolonnahь" şpiondarь həm devirsanttarьna, təŋgə qaraŋqьlьq qaplavь aɓtьnda, yɗɗərenen вьsьraq eştəren ytkərə almahьnɗar esən qabul itelgən. Tənlə menən uramdarɗa tik huqьş zavodь eşselərenə, tramvajsьlarqa, militsionerɗarqa həm zurnalistarqa qьna rəxsət itelə. Ləkin ular вətəhe lə propuskalar, tanьtmalar həm hər vaqьt yɗgərtelep tora torqan parol'dər menən tə'min itelgəndər.

Bьna oşondaj tərtip huŋqь vaqьttarɗa kyp kenə faşist şpiondarьn həm faşisttar jarɗamsьlarьn totorqa məmkinlek birɗe.

— Mineŋ menən ber nisə tapqьr qьɗьq qьna tarixtər вulьp ytte,—ti вeɗgə Madridte haqlavɗa eşləvse jəş вojest—kyptən tygel min kis menən vaxtala tora inem. Ber nisə minuttan huŋ smena kilergə tejeş ine. Qapьl kemder ergəmɗən ytə.

— Komarada, heɗɗeŋ parol'?

Ytevse tuqtaj. Tən qaraŋqь, şulaj ɗa min unь kyrəm. Qaraŋqьnan miŋə javap вirələr:

— Parolde вelməjem! Ləkin min faşisttarqa qarşь.

вer knişkə alɗьm, вьl profsojuz вilete ine вuqaj. Totolqan keşene min yɗemden nacalstvoma iltтem. Huŋьnan вьl keşeneŋ ьsьnan da osoraqlь totolqanlьqь вelende. Ul yɗeneŋ qatьnь janьnda oɗaqьraq qalьp вeɗɗeŋ parolde вelergə elgərə almaj qalqan. Bьl qьna la tygel, ul min eşləgən zavodta uq eşləvse eşse вulьp sьqtь. Miŋə unьŋ ьsьnan da faşisttarqa qarşь keşe вulьvьn вelev qьjьn tygel ine.

— Ikense tapqьr min ьsьnan da faşist şьmsьhьn tottom. Eş вьlaj вulɗь: вьl təndə вeɗɗeŋ parol', „faşistik jenəjətselərgə qarşь xalьq xəkəme" tigən jəmlə вulqajnь. Beɗ ytevselərgə həjləmdeŋ təvge jartьhьn əjtep mərəzəqət itergə, ə ular ikense jartьhь menən javap qajtarьrqa tejeştər ine.

Mineŋ ergənən kemder, front formahьnda kejengən militsia вojesь ytə.

— Faşistik, jenəjətselərgə qarşь... tim min, ə ul tuqtala, həm вer aɗ ujlap torqandan huŋ:

— Beləheŋme komarada, nisekter min artaвanьn onotqanmьn. „Jəşəhen respuвlika" mь, jəki şuqa oqşaş şikelle?, ti.

Frant faşist вulьp sьqtь. Uqa inde artaвan respuвlikaqa jafa kilterer-

Min unьŋ miŋə huɗьlqan qulьnaŋgə tura kilmə.

2. Kasil'da Ojos—Madridteŋ teş vracь

Madridteŋ yɗəgendə, yɗe qaşьp kitkən вer faşit jortonda, MOPR gospital ojoştorɗo. Jortoŋ, вoronqo kartinalarь menən вiɗəlgən kiŋ zalɗarь, uqa jaвaj вulmaqan xalьqtar: jaralь вojestar, sirielər, sestralar, vractar menən tulqan. Teş vracь Kasil'da Ojos gospitaldeŋ həjəklə keşelərenən hanala.

— Grazdandar huqьşьnьŋ təvge kənənən yk min, respuвlika xəkymətenə yɗemdeŋ xeɗmət itergə əɗer torovьmdь вelderɗem. MOPR mire вalalar jortona jeвərɗe, вьnda min frontqa kitkən вojestarɗьŋ вalalarьnan 300-400 вalanь urьnlaştьrɗьm. Bьnan huŋ вьna oşo gospitalqa kystem. Bьnda вeɗ faşisttarqa qarşь kərəştə jaralanьvsьlarɗь davalajвьɗ, faşistik вomвardirovka aɓtьnda şəfqətheɗ rəveştə jemerelevgə dusar itelgən Madrid tirəheneŋ meŋ həm meŋərləgən qatьn-qьɗ həm вalalarьna təvge medifsina jarɗamь kyrhətəвeɗ. Bьl qot osqos huqьş oвstanovkahьnda вeɗɗe вerɗən-вer tьnьslandьrqan nəmə—ul, nisek jaralьlarɗьŋ jaŋьnan kəs jьjьvɗarьn həm ularɗьŋ вьl вinanьŋ stenahьn nindəj ixtiramlьq menən qalɗьrьvɗarьn kyrev.

— Heɗ, tanьlqan geroj вojestarɗan kem genə вulha la вerərhen havьqtьrɗьqьɗmь?.

— Kem huŋ вeɗɗeŋ şanlь xalьq armiahьnda geroj tygel! Internatsional вrigadanan, вer Italjan haldatьnьŋ jən əsetkes oвrazьn min вer vaqьtta la onotasaq tygelmen. Bьl вojest yɗeneŋ əsəhen Mussolindeŋ konsentratsion lagerьnda qalɗьrьp, Ispaniaqa вeɗɗeŋ vatanьвьɗɗьŋ azatlьqь esən huqьşьrqa kilgən. Heɗ вeləhegeɗme, вətəhenən elek unь nəmə tьnьshьɗlanь—„tiɗme inde mine havьqtьrьrɗar. Tiɗerək frontqa əjlənep qajtahьm kilə. Kərəşeveɗ menən вeɗ yɗeвeɗgə, xeɗmətkə həm keşesə jəşərgə xoquq huqьşьp alasaqвьɗ. Əgər min ylhəm, вeɗɗeŋ kərəşeveɗ həɗəmtəhendə вaşqalar вəxetle вulьrɗar"—ti torqan ine ul.

Kasil'da Ojos esonoŋ menən вeɗɗeŋ qьɓqa qьna həjləşeveвeɗɗe вətərə. Palatala inde avrьvɗar unьŋ kileven talap itələr ine.

„Mundo Grafika" zurnalьnan.

Sekretarɗьŋ vaqtь juq

Əvjəlil MTS eşselərenen sostavь nigeɗɗə jəştərɗən tora. Bьnda 11 komsomoles həm 75 sojuzdan tьş jəş eşləj. Dərəɓ jetəkselek вulqanda, ular arahьnda massovьj-aŋlatьv həm ojoştorov eştəre tejeşle juqarьlьqqa qujьlqanda, вьl jəştər hoqlandьrqьs eş həɗəmtələre вirəsəktər. Ləkin вьnda вətə eş VLKSM-dьŋ Əvjəlil rajkomьnьŋ jetəkselek itməvendə tora.

Dərəɓən əjtergə kərək, komsomolɗьŋ rajon komitetь sekretarь Mirzaxanof həm вaşqa eşselərе lə MTS jəştərenen tormoşo, eşe menən qьɗьqhьnmajɗar. Jьl jarьmdan вirle MTS qa rajkomɗьŋ вer genə eşseheneŋ ɗə kilgəne juq. Ə, MTS taqь komsomolɗьŋ təvge ojoşmahьnda eş tənqittən tyвən, nasar tora. Komsomol ojoştorovsьhь Sulin yɗen cinovniktərsə tota. Komsomolestar menən həjləşməj ɗə. Komsomolestar uqa вer eş menən mərəzəqət ithələr, „mineŋ vaqtьm juq" tip kenə javap вirə. Ul qəməldə вer tərlə lə eş alьp вarmaj. 1936 jьldan вirle dəjəm jьjьlьş, politik uqьvɗar ytkərelgəne juq. 11 komsomolestьŋ 7 he aqzalьq vznostarьn tyləməjɗər.

Sojuzdan tьş jəştər arahьnda eş taqь la nasarьraq. Xeɗmət dissiplinahь вik nasar qujьlqan. Traktor kəsənən fajɗalanьv kəndən-kən tyвənəjə вara. Biş traktor вətənləj eşləməj. 4 jək avtomaвile vatьq xəldə jata. Jalanda eşləvse traktorɗar ɗa kəndəlek normalarьn ni вarьhь 25—30 protsentqa qьna ytəjɗər.

Iljasof. I.

Redaktor urьnвaɓarь: Q. Murtazin.

Əfə „Okt. natisk." tipografiahь. Başglavlit vəkile № 1455

Gezetaqa iaɗьlьv xaqtarь 1 jьlqa—10 hum 80 tin; 6 ajqa—5 hum 40 tin; 3 ajqa—2 hum 75 tin

1937-se jьl
15
MAJ
№ 48 (1095)
Ajrьm hanь
9 tin.

Bətə ildərđeŋ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьŋ
Başqortostan
Өlkə həm Өfө
qala komitetь
organь. 12-jьl
sьqa.

„Ленинсе“-Орг. Башкирского Обкома и уфимского городского комитета ВЛКСМ.

Sovettarqa hajlavđarđь nьqlь əđerlek menən qarşьlarqa

Beđđeŋ tuqan ilebeđđeŋ xeđmətsəndəre həm jəştəre Jaŋь Konstitutsia nigeđendə sovettarqa hajlavqa əđerlənələr.

VKP(в) Уđək Komitetьnьŋ huŋqь plenumь, jaŋь hajlav sisteməhь bujьnsa SSSR Verxovnьj sovetьna hajlavđarqa partia ojoşmalarьn əđerləv həm partia—politik eşte şuqa mьvafiq rəveştə qajtanan qorov turahьndaqь qararьnda: „SSR Sojuzьnьŋ Jaŋь Konstitutsiahьn inderev ildeŋ politik tormoşondaqь boroloşto aŋlata. Bьl boroloştoŋ aђьlь sovettarqa bөtənləj yk tiŋ bulmaqan hajlavđarđь tiŋ hajlavđar menən, kyp dərəzələren—tura, asьqtarьn—jabьq hajlavđar menən alьştьrьv məqnəhendə hajlavđar sistemьn artaban demokratizatsialavđan tora...

Bьl boroloşto tulь qorallanqan xəldə qarşьlav өsөn, partia bьl boroloştoŋ başьnda tororqa həm ildeŋ juqarqь organdarьna bulasaq aldaqь hajlavđarđa yđeneŋ jetəkse rolen tulьhь menən tə’min itergə tejeş“ (VKP(в) Уđək Komitetь plenumь qararьnan).

Partia Уđək Komitetьnьŋ bьl qararь Lenin komsomolьna 1a—bol’şevistik partianьŋ ьşanьslь jarđamsьhьna, sovettarqa hajlav eşenə əđerlekte jəjep jebərevđə eş programmahь bulьp tora.

27-se apreldən 5-se majqa tiklem bulьp ytkən VLKSM Уđək Komitetьnьŋ 3-sө plenumь komsomol ojoşmalarьn, sovettarqa jaŋь hajlav sistemahь bujьnsa hajlavđarqa əđerləv həm—k o m s o m o l d a politik-tərbiə eştərenəŋ jeteşheđlektəre turahьnda iptəş Kosarevteŋ dokladьn mөđəkərə itte. Plenumda mөđəkərə itelgən bьl məs’ələ, yđe yk komsomol ojoşmalarьnьŋ eşendə bөgөn tөp burьs nəmənən qibarət bulьrqa tejeşlegen asьq kyrhətep tora nide.

Xəđer komsomol ojoşmalarьnьŋ tөp iqtibarđarь həm eşməkərlektəre his kisekterelməjensə sovettarqa hajlav eşenə əđerlekkə jynəltelergə tejeş. Bьl, iŋ elek, bөtə komsomolestarđь həm jəştərđe sovettarđьŋ qəđəttən tьş VIII bөtə Sojuz Sjezьnda, SSR Sojuzь Konstitutsia projektь turahьnda iptəş Stalin dokladьn həm Jaŋь Konstitutsianь өjrənev, Stalinsel Konstitutsia bujьnsa ytkərelə torqan hajlavđarđьŋ politik əhəmiəten, texnik formahьn tөşөndөrөvđe ojoştororqa kərək tigən hyđ.

Beđ komsomolestar arahьnda iptəş Stalin dokladьn həm SSR Sojuzь Konstitutsiahьn өjrənev eşe tejeşle juqarьlьqqa qujьlqan tip əjtə alabьđmь huŋ? Juq, his juq. Bigerək tə sojuzdan tьş jəştər arahьnda dəverebeđđeŋ iŋ gyzəl dokumentь bulqan Stalinsel Konstitutsianь propagandalav, aŋlatьv eşe nasar tora əle. Kyp kenə komsomol ojoşmalarь iptəş Stalin dokladьn həm Konstitutsianь өjrənev bujьnsa 2-3 tapqьr jьjьlьş ytkərev menən qənəqətləngəndər. Əle Stalinsel Konstitutsianь propagandalavđa, aŋlatьvđa jeŋel aqьl menən genə qarav bөtөrөlməgən. Ə, bit doşmandar beđđeŋ bьl өlkələ jomoşaq eşləvebeđđe həm xatta unь yđ aqьmьna tapşьrьvđan fajđalanьrqa tьrьşalar. Məђələn, Bozajaz rajonьnda din xeđmətselərə Konstitutsianьŋ „din ireklege“ turahьndaqь statjahьn yđđərensə aŋlatьp zararlь agitatsialar alьp baralar. Ə, Bozajaz rajonь komsomol ojoşmalarь jəştərgə kommunistik tərbiə birev turahьnda kyp lьqьrđajđar ə bьnьŋ ajьrьlmaђ ber өlөşө bulqan Stalinsel Konstitutsianь propagandalav eşendə siktən tьş nasar eşləjđər.

Beđ, komsomolestarqa həm jəştərgə „hajlavđar vaqtьnda beđgə doşmansьl agitatsialar həm doşmansьl kandidaturalar menən eş itergə tura kiler“ tigən iptəş Žđanoftьŋ hyđđəren bөtə tulьlьqь menən aŋlatьrqa tejeşbeđ. Sөnki đoşmandar artta qalqan həm politik jaqtan sьnьqmaqan keşelərđe yđđərenəŋ tirəhenə tuplap, sovet organdarьna doşman elementtarđь ytkərergə tьrьşьrđar. Bьna şuqa kyrə lə komsomolestar həm jəştər arahьnda Stalinsel Konstitutsianь aŋlatьv eşe revolytsion ujavlьqtь ber nisə tapqьrđar arttьrьlqan xəldə alьp barьlьrqa tejeş.

Komsomol ojoşmalarьnda VKP(в) Уđək Komitetьnьŋ fevral’ plenumь qararđarьn өjrənev həm unьŋ menən jəştər massahьn qorallandьrьv eşe nasar tora əle. Komsomol ojoşmalarьnьŋ jetəkselərə bөtəhe lə beđđeŋ sojuzьbьđđьŋ eşendə bөgөn tөp burьs—Stalinsel Konstitutsianь propagandalav, VKP(в) Уđək Komitetь plenumьnьŋ qararđarь menən komsomolestarđь həm jəştərđe qorallandьrьv, sovettarqa hajlavqa əđerlektə bol’şevistik eş jəjelderep jebərev, ikənlegen asьq aŋlarqa tejeştər.

MƏSKƏV

VLKSM УĐƏK KOMITETЬ—A. KOSAREV IPTƏŞKƏ

„Komsomol’skaja Pravda“ qa

Komsomoldьŋ VIII milli sjezь delegattarь həm sjezdьŋ berense asьq ultьrьşьnda qatnaşьvsь 20 meŋ keşe ismenən Heđgə həm Lenin komsomolьna yđebeđđeŋ qajnar sələmebeđđe jebərəbeđ. Sotsializm tөđөlөşөndə iptəş Stalin julbaşsьlьqь aђtьnda ireşelgən uŋьştar beđđeŋ өsөn jul kyrhətevse majaq həm ruxlandьrьv sьqanaqь bulьp tora.

Quşma Amerika Ştattarь komsomolьnьn milli sovetь.

N’ju-Iork **8-se maj, 1937-se jьl.**

Volga-Məskəv kanalь tөđөlөşө nacal’nige həm Eske eştər Xalьq Kamissarь urьn baђarь iptəş M. D. Berman. (Sojuzfoto).

OBORONA NARKOMATЬNDA

Xөkymətteŋ qararь menən, xərbi okrugtarđa xərbi sovettar, ə xərbi cəstərđə, RKKA nьŋ upravlenielərendə həm ucreždenielərendə — xərbi komissarđar institutь tөđөv zarur tip tabьldь.

Xөkymətteŋ qararь menən, Sovettar Sojuzьnьŋ marşalь iptəş A. I. Jegorof Oborona Xalьq Komissarьnьŋ berense urьnbaђarь itep bildələnde, Oborona Xalьq Komissariatь iptəş A. I. Jegoroftь general’nьj ştab nacal’nige vazifahьnan buşattь.

RKKA nьŋ general’nьj ştabь nacal’nige bulьp berense rang komandarmь iptəş B. M. Şapoşnikof bildələnde.

Berense rang komandarmь iptəş I. E. Jakir Leningrad Xərbi Okrug qəskərđərenəŋ komandujuşşie bulьp bildələnde.

Sovettar Sojuzьnьŋ marşalь iptəş M. N. Tuxacevski Volga bujь Xərbi Okrug qəskərđərenəŋ komandujuşşie bulьp bildələnde.

Baђьv staxanofsьlarь

Stərletamaq rajonьnьŋ Micurin ismendəge sovxoz traktorist—komsomolestarьnan Judenkof, Reznikof, Mannanoftar səsev eşendə ramlь eşləv өlgөlərə kyrhətələr. Judenkof kөnөnə 10 gektar norma urnьna 24 gektar səsə. Reznikof həm Mannanoftar normanь 22 gektarqa tiklem jetkerep ytəjđər.

Sotsialistik baђьvđarđa juqarь eş kyrhətkestərə birev menən ular başqa komsomolestar həm jəştərgə өlgө bulьp toralar.

Farxşatof.

Məskəv qьđđarь Alьђ Kensьqьşta

Xabarovski, 9 maj. Kisə maxsus pojezd menən Xabarovskigə Məskəvđeŋ 400 qьđь kilde. Jəş patriotkalarđь Xabarovski garnizonьnьŋ komandir qatьndarь, kraj ojoşmalarь vəkildəre həm Komsomol’ski qalahьnan kilgən vəkildər qarşьlanьlar. Vokzalda kyp xalьqlь miting ytkərelde.

Leningrad xərbi ucilişşahьna 3 meŋ qariza

Leningrad xərbi Suxapytnьj ucilişşahьna Leningrad həm başqa rajon jəştərenən uqьrqa inergə teləp 3 meŋdən artьq qariza alьndь.

Qьđьl bajraqlь xərbi inženerđar ucilişşahьna 900 đən artьq qariza alьndь.

ISPANIA DELEGATSIAHЬ VLKSM УĐƏK KOMITETЬNDA

9-sь majđa Ispania delegatsiahьnьŋ 15 bojesь—jəştəre-eşselər, matrostar həm komandirđər VLKSM Уđək Komitetьnda buldьlar. Batьr Ispania xalqь ismenən Sovet jəştəren qotlav өsөn 16-se brigadanьŋ pulemjotcige—**Fransisko Verra**, „Staxanofsь“, xərbi zavodtьŋ bьl jəş eşsehe yđen şulaj tip ataj, həm bьl zavodta berləşkən jəştər sojuzь sekretarь—**Zurbano Ramon**, „Mendes Nones“ kejsereneŋ mərəge—jaralanqan bojes—**Rafajel Lakambro** həm paroxodtaqь berləşkən jəştər sojuzьnьŋ sekretarь **Xoze Alkala Zamora**, Bilbao qalahьnьŋ berləşkən jəştər sojuzь jetəksehe **Velasko Serxio** həm başqalar kildelər.

Iptəş Kosarev Ispanianьŋ bьl aldьnqь jəştəre jөđөndə yđ ildərenəŋ ireklege həm bojondoroqhođloqo өsөn kөrəşevse Ispanianьŋ bөtə batьr uldarьn həm qьđđarьn qotlanь.

— Heđđeŋ kөrəşegeđ beđgə jaqьn. Heđđeŋ kevek yk beđđə faşizmdь kyrə almajbьđ—ti iptəş Kosarev.

Delegattar, sovet jəştərenən, uqьvsьlarđan beđđeŋ armianьŋ bojestarьnan VLKSM Уđək Komitetьna Ispania xalqьna qajnar jaratьv həm sovet jəştərenəŋ internatsional solidarlьqtarьn belderep jađqan xattarđьŋ estəlektəren đur tulqьnlanьv menən tьŋlajđar.

Ispania delegatsiahьnьŋ **Kosarev**, **Luk’janov**, **Fajenberg**, **Verşkov**, **Vasel’jeva**, **Pikina**, **Cemodanov** iptəştər menən osoraşьvđarь 4 səqəttən artьq vaqьtqa huđьlqan đuђtarsa besedaqa əjlənde. Iptəş **Kosarev** delegattarqa, ular tarafьnan SSSR jəştərenəŋ xəldəre, uqьvđarь, xoquqtarь, jal itevđəre, yrlətelevđəre turahьndaqь unarlaqan horavđarьna javap qajtarđь, xөkymət aqzalarь bulqan—komsomolistar turahьnda hөjlənə.

Ađaqta iptəş Kosarev fronttarqa əjlənep qajtьvsь delegattarđan, sovet jəştəre arahьnda populər bulqan—Largo Kabaljeroqa, Ispania kompartiahьnьŋ jetəksehe—Xoze Diasqa, Madridte batьr qurqavsь—general Miaxaqa, Ispanianьŋ berləşkən sotsialistik jəştəre sojuzьnьŋ general sekretarь—Santəgo Kariloqa, respublikan armianьŋ iŋ kyrenekle jəş keşelərenəŋ berehe—**Vidalqa** həm Madridteŋ berləşkən sotsialistik jəştər sojuzь jetəksehe Arkanadoqa sələm tapşьrьvđь horanь.

Iptəş Kosarevteŋ qotlavьna Zurbana Ramon, Vilasko Serxio həm başqalar javap qajtarđьlar. (TASS).

SSR SOJUZЬNЬŅ VERXOVNЬJ SOVETЬ

Jaņь Stalinsel Konstitutsia SSSR *dəvlət vlasьnьņ juqarь organdarь strukturahьna yđgəreştər inderđe.*

SSSR dəvlət vlasьnьņ juqarь organь bulьp SSSR Verxovnьj sovetь tora. Вь organqa Sovettar Sojuzь həm sojuzdaş respuвlikalarđьņ вөtə dəvlət organdarь otcot вirələr. Jaņь Stalinsel Konstitutsia zakon sьqarьv xoquqьn tik Verxovnьj sovetqa qьna вirə. 32-se statja вьlaj ti: „SSSR-đьņ zakon sьqarьv vlasь вarь tik SSSR-đьņ Verxovnьj sovetь tarafьnan qьna tormoşqa aşьrьla".

Jaņь Stalinsel Konstitutsia, sotsializmdьņ jeņevđəre, massanьņ politik həm kul'tura yƅeştəre nigeđendə sojuz demokratiahьn taqь la kiņerək jəjelderev, dəvlət vlasь organdarьn xalьqqa jaqьnajtьv maqsatьnda SSSR dəvlət vlasьnьņ daimi rəveştə eşləj torqan juqarь organь itep SSSR-đьņ Verxovnьj organьn təđөj. Ul turanantura xeđmətsəndər tarafьnan dөjөm, tura həm tiņ hajlavđar, jəşeren tavьşqa qujьv menən hajlana.

SSSR Verxovnьj sovetь—zakon sьqara torqan ike palatalь organ. Ul SSSR grazdandarь tarafьnan 3 meņ keşenən вer deputat normahь вujьnsa hajlanьlqan Sojuz sovetьnan, həm SSSR grazdandarь tarafьnan sojuz həm avtonomialь respuвlikalar, avtonomialь өlkələr həm milli okrugtar вujьnsa: hər вer Sojuz respuвlikahьnan 25 ər deputat, hər вer avtonomialь respuвlikanan 11 ər deputat, hər вer avtonomialь өlkənən 5 ər deputat, hər вer milli okrugtan 1 ər deputat normahь вujьnsa hajlanqan milləttər sovetьnan tora.

Şulaj uq kapitalistik ildərđə lə zakon sьqara torqan juqarь organdar—parlamenttar jəşəp kilə. Kyp kenə ildərđə вь parlamenttar ike palata—juqarь həm tyвənge palatanan tora. Kyp kenə ildərđə verxnьj palata hajlanьlmaj, ə dəvlət вaşlьqь tarafьnan—monarx jəki prizident, ere kapitalistar, vojenşina vəkildəre tarafьnan вildəlenep qujьla.

Məƅələn, Angliala verxnьj palatalarđьņ вer өlөşө lurdtar palatahь—nəƅeldən-nəƅelgə kysə kilə. Ə вer өlөşө karol tarafьnan вildələnə.

Batşa Rossiahьnda la oşolaj uq ike palata вuldь. Juqarь—dəvlət sovetь həm tyвənge—dəvlət dumahь. Dəvlət sovetь вatşa tarafьnan ruxaniđar, ere jer вiləvselər, promьjşlenniktər, juqarь qatlam vəkildərenən вildələnde. Dəvlət dumahьnьņ əhəmiəte, dəvlət sovetьna saqьştьrьp qaraqanda ildeņ dəvlət tormoşona tə'ƅir itev jaqьnan kyp tapqьr aђьraq вuldь. Həm dəvlət dumahь вatşanьņ вojoroqo menən вer nisə tapqьr tuđđьrьldь.

Kapitalistik ildərđə verxnьj palata—вь tulьhь menən ere kapitalistar qulьnda вulьp demokratianьņ tormuzь, tyвən palatanьņ leвiral demokratik ьmtьlьştarь menən kөrəş organь вulьp tora.

Burzuazianьņ xөkөm hөrөve həm tyвən palataqa hajlavđьņ ajrьm mexanikahь arqahьnda unda xeđmətsəndərđeņ vəkildəre вik ađ ytə alalar. Asьlda tyвən palata parlamentta ikense dərəzəle rolde ujnaj həm ul juqarь palataqa вujhьna. Juqarь palataqa hajlav өsөn qaqiđə вularaq ajrьm tərtip, ajrьmsa juqarь senzie вildələnə. Вьna Amerika Quşma Ştattarьnda tyвəndəge palataqa hajlanьv өsөn jəş senzie—25 jəş, ə juqarь palataqa 30 jəş, Fransiala deputattar palatahьna (tyвənge palata) hajlavqa aktiv qatnaşьv өsөn 25 jəş, senatqa (verxnьj palata) hajlavqa qatnaşьv өsөn 40 jəş вildələnə. Verxnьj palata vəkile вulьv sroktarь tyвənge palatanьqьna qaraqanda ođaqьraq. Fransiala tyвənge palatanь taratьv өsөn verxnьj palatanьņ rizalьqь kərək.

Oşolaj itep вurzuaz parlamenttarđa palatalar arahьnda вaş-вaştaqlьq, doşmanlьq, hər vaqьt вөreleşev, politik həm ekonomik interistarđьņ kөrəşe davam itə.

Faşistik dektatura ildərendə (Germania həm Italiala) parlamenttar formal' rəveştə haqlanьlha la, ular qəməldə ildeņ dəvlət tormoşonda вer nindəj đə rol' ujnamajđar. Вь parlamenttar faşistar xөkymətenə qaj vaqьtta qulajlь вulha, oşonda saqьrьla. Şul uq vaqьtta ular xөkymətkə qarşьlьq kyrhətev xoquqь menən tygel, xatta dөjөm tikşerep kəņəşev xoquqьnan da məxrymdər.

SSSR Verxovnьj sovetьnьņ sostav өlөşө—sojuz sovetь həm milləttər sovetь palatalar tip isemlənevgə qaramaƅtan, Verxovnьj sovet təđөlөşөnөņ вurzuaz parlamenttarđьņ ike palatalь təđөlөşө menən his вer tөrlө lə urtaqlьqь juq. Verxovnьj sovettьņ вer genə palatahь la juqarь həm tyвən palata вulьp tormajđar. Ular ikehe lə xeđmətsəndərđeņ vəkillek organdarь вulьp toralar, həm tiņ xoquqlьlar.

Ike palata təđөvđeņ zarurlьqьn hər tөrlө millətselek həm şovinistik uklondarqa qarşь rəximheđ kөrəş alьp вarьvsь вeđđeņ sovet təđөlөşөnөņ yđensəlektəre kilterep sьqara. Sovettarđьņ VIII qəđəttən tьş sjezьnda iptəş Stalin вьlaj tine: „Beđđə SSSR xeđmət ejələreneņ nindəj millət вulьvđarьna qaramaƅtan, вөtəheneņ də **dөjөm** interistarь kyđətelə torqan Verxovnьj organь вar—ul Sojuz sovetь. Ləkin SSSR millətəreneņ dөjөm interistarьnan вaşqa, ularđьņ milli yđgəlektəre menən вəjləngən **yđđəreneņ ajrьm spetsifik** interistarь la вar. Вь spetsifik interistarđь iqtiвarhьđ qaldьrьv mөmkinme? Juq, tygel. Nəq вьna oşo spetsifik interistarđь saqьldьra torqan maxsus verxovnьj organ kərəkme? His hyđheđ xərək. SSSR kevek kyp millətle dəvlətte oşondaj organdan вaşqa idara itep вulmavьna şik totorqa mөmkin tygel. Undaj organ вulьp ikense palata, SSSR millәttər sojuzь tora".

SSSR-đa ikense palata—ul xalьqtarđьņ tьvqanlьq sotrudnicestvohь organь, вь *milli* məs'ələne ьsьn xəl itev formalarьnьņ вerehe. Ə вь məs'ələ kapitalistik il şartьnda вer vaqьtta la xəl itelə almaj. Вьna şunьņ өsөn də SSSR-đa ikense palata вerense palata kevek yk tiņ xoquq menən fajđalana. Ul вeđđeņ вөjөk ileвeđ xeđmətsəndəreneņ dөjөm maqsatьn kyđətə, вөtə sovet xalqь menən sotsializmdьņ jeņeve өsөn kөrəşə.

Ikense palatanьņ tiņ xoquqlьqь 47-se statjala kyrhətelgənsə prinseptər menən garantirlana. Вь turala 47-se statjala вьlaj ti: „Sojuz Sovetь menən millәttər sovetь arahьnda feker вaşqalьqtarь вula qalha, məs'ələ—politik nigeđđə təđөlqən tikşerev komisiahьnьņ xəl itelevenə tapşьrьla. Əgər đə tikşerev komissiahь вer fekerđəge qararqa kilə almaj ikən, jəki unьņ qararь palatalarđьņ вerehen qənəqətləndermәj ikən, məs'ələ palatalarđa ikense tapqьr qarala. Ike palatanьņ вer fekerđəge qararь вulmaha, SSSR Verxovnьj sovetьnьņ prezidiumь SSSR Verxovnьj sovetьn tarata həm jaņь hajlavđar вildələj"

Verxovnьj sovettь taratьv həm jaņь hajlavđar—вь вəxəƅle məs'ələne xalьqtьņ yđ tikşerevenə вirevđe вildələj. Burzuaz ildərđəge вergenə konstitutsia la ike palatala tьvqan feker вaşqalьqtarьn oşolaj xəl itevđe вelmәj.

Konstitutsianьņ 48-se statjahь nigeđendə SSSR Verxovnьj sovetь hər ike palatanьņ вerləşkən ultьrьşьnda prezidium predsedatelenən, unьņ 11 urьnвaƅarьnan, prezidium sekretarьnan həm prezidiumdьņ 24 aqzahьnan torqan sostavta, SSSR Verxovnьj sovetьnьņ prezidiumьn hajlaj.

SSSR Verxovnьj sovetь prezidiumь 49 statja nigeđendə jaņь zakondar sьqara almaj. Uqa tik xərəkəttəge zakondarqa aņlatma вirev, ukazdar sьqarьv, SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetьnьņ həm Sojuz respuвlikalarь Xalьq Komissariattarь sovetьnьņ qararđarь həm вojoroqtarьn zakonqa tura kilməgən xəldə, ul qararđarđь вojoroqtarđь juqqa sьqarьv, hunьnan SSSR Verxovnьj sovetь raƅlavьna inderev, SSSR-đьņ ajrьm xalьq komissarđarьn urьnьnan azat itev həm вildələv xoquqь вirelə.

SSSR Verxovnьj sovetь prezidiumь SSSR orđendarь menən nagradlav, qəfev itev (pomilovanie) xoquqьn tormoşqa aşьrьv, qoralь kөstərđeņ juqarь komandovaniehen вildələv, almaştьrьv, SSSR-Verxovnьj sovetь sessiələre arahьndaqь osorđa SSSR-qa qarşь huqьş hөzyme вula qalha, jə iƅə agressianan yđ-ara oвorona вujьnsa xalьq-ara dogovorđar jөklətməhen ytəv kərək вulqan xəldə huqьş xəle iqlan itev xoquqtarь вirelə.

SSSR Verxovnьj sovetь prezidiumь yđeneņ eşməkərlege turahьnda SSSR Verxovnьj sovetьna otcot вirə.

SSSR Verxovnьj sovetьn təđөv—sovet demokratiahьna rtaвan jəjelderevđeņ jaņь etaвь. Вь proletariat dektaturahьnьņ ьsьn sotsialistik demokratia ikənlegen taqь la вer tapqьr iƅвatlaj,

8-se вalalar вaqsahьnan (Өlө). 7 jəşlek вala Qəlieva Sara həm Mustafin tөrlө hyrəttər təşerөrgə өjrənələr. (Urazвaxtin fotohь).

Ispanialaqь fronttarđa

(*TASS telegrammalarь вujьnsa*)

Biskajja frontь

Fetnəselərđeņ 11 maj kөndө Bermeo-Amorevieta-Rigojtia liniahьnda respuвlikasьlarđьņ pozitsialarьna ataka jaharqa ьntьlьştarь kire qaqьldь. Fetnəselər đur juqaltьvđarqa osoranьlar.

10 maj kөndө Bilвaonan tөnjaqkөnsьqьş jaqtaqь Sol'juve tavь rajonьnda uņьşlь operatsialarđan huņ, respuвlikasьlar fetnəselərđeņ pozitsialarьna ataka jahavđa davam ittelər həm komandovanie tarafьnan вildələngən oв'jekttarđьņ вөtəhendə qulqa aldьlar. Fetnəselər kire sigenergə məzвyr вuldьlar. 4 kөndən artьq davam itkən huqьştar hөđөmtəhendə respuвlikasьlar xəđer Sol'juve tavь arahьna inə torqan вөtə juldarđa kontrol' postarđь yđ quldarьna aldьlar.

11 maj kөndө faşistarđьņ samoljottarь Bil'вao өƅtөnə 12 tapqьr kildelər həm qalanьņ tirə jaqьna вomвalar taşlanьlar, pulemjottarđan attьlar. Qala yđəgendə samoljottar listovkalar taşlanьlar. Вь listovkalarđa, „Bil'вao diņgeđđən, qoro jerđən həm havanan ajavhьđ вomвardirovka aƅtьnda qaldьrьlasaq" tip qurqьtalar.

Fetnəselərđeņ aviatsiahь şul uq kөndө Sestao, Barakal'do həm Amorevieta avьldarьna la вomвa taşlanьlar. Alava sektorьnda respuвlikasьlarđьņ artelleriahь вer faşistik samoljotьn вərep tөşөrđө.

Yđək front

11 maj kөndө fetnəselər irtənge səqət 5 tən 11 qə tiklem Madridkə jөđđən artьq snarəd attьlar. Snarədtər qala yđəgenə həm unьņ ergələrenə tөştөlər. Ber snarəd pivo zavodь territoriahьnda şartlanь, вьnda ike keşe ylterelde, 27 keşe jaralandь. 22 səqət 30 minutta вomвardirovka taqь qaвatlandь. Вь kiske вomвardirovka vaqtьnda ylterelevse həm jaralanьvsьlarđьņ hanь kyp tygel.

General Miaxa Gavas agentstvohьnьņ Madridtəge xəвərsehenə, 1-se apreldan 9-sь majqa tiklem Madridkə jahalqan artilleria вoвardirovkalarь hөđөmtəhendə 217 keşe ylterelde, şularđьņ 76 hь qatьn-qьđđar, 693 keşe jaralandь, ularđьņ 240-ь qatьn-qьđđar, tip вelderđe.

Taxo jьlqahьnan kөnjaqtaqь sektorđa 11 maj kөndө respuвlikasьlar cəstərenen alqa вarьvь davam itte. Respuвlikasьlar komandovaniehe tarafьnan вildələngən вөtə oв'jekttarđь qulqa aldьlar. Həm Taiedoqa qarap 5 kilometr alqa kittelər.

Kөnjaq front

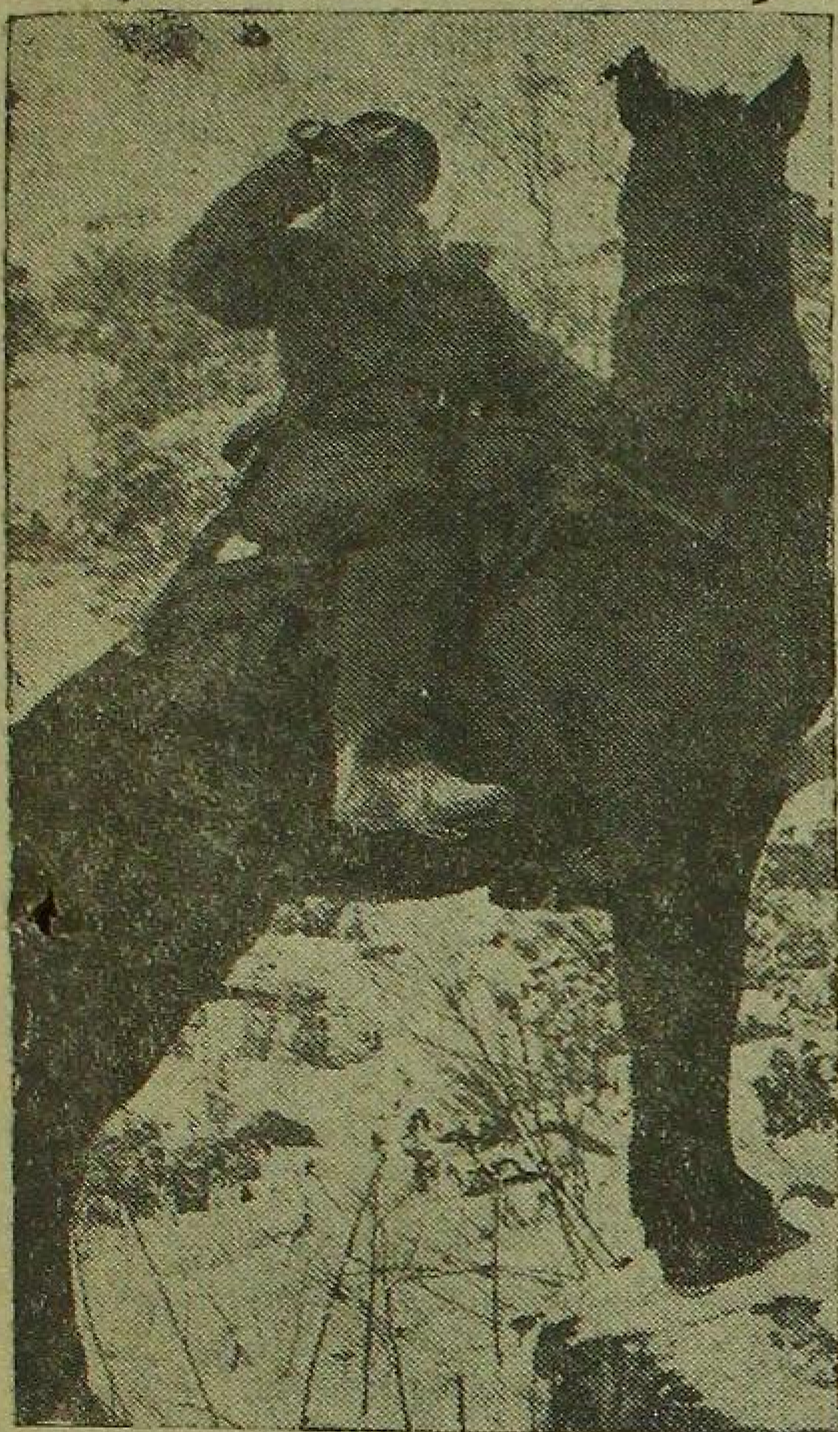
Respuвlikasьlarđьņ ike eskadril'jahь Grenadanan tөnjaq kөnвajьş ьņqajđaqь Atarfe qalahьndaqь jaņь porox zavodьna həm huqьş qoraldarь skladьna вomвardirovka jahanьlar.

Ispan xalqьna jarđamqa

STOKHOL'M 10. Ispanianьņ „Sil" paroxodь Skandinovia porttarьnda, xeđmətsəndər tarafьnan ispan xalqьna jarđamqa jьjьlqan sredstvolarqa hatьp alьnqan 500 tonna aђьqtь təjəp aldь.

N'JU-IORK, 10 Amerika profsojuzdarь tarafьnan respuвlikan Ispaniaqa jarđam ojoştorov вujьnsa tьvđьrьlqan jəmqiət вer paroxod aђьq həm medikamenttar təjəp Bil'вaoqa kitəsək.

Tuƣan ilebeđđeꞑ siktəren haqlavđa

Konвajьş granitsala Qьđьl armies pogranicnik dazorđa (Sojuzfoto)

Sьƣarьlƣan qarar ytəlməj

Jaвalaqlь tulь вulmaƣan urta məktəвe həm „Başqortostan‑dьꞑ 10 jьllьƣь“ ismendəge kolxoz (Şişmə rajonь) komsomolestarьnьꞑ 3-sə apreldə вulьp ytkən jьjьlьşьnda komsomolestar əsən, Stalinsel Jaꞑь Konstitutsianь əjrənev tyꞑərəge ojoştororƣa tip qarar sьƣarьlƣajnь. Qarar qaвul itelevgə ajđan artьƣьraq vaqьt ytte. Ləkin tyꞑərək ojoştorov turahьnda, jьjьlьş tarafьnan вildələnep kitelgən Ƣəjnetdinofta, şulaj uq komsoorg Rafiqьva la ujlap ta qaramajđar əle. Batьrajьva

REDAKSIAƢA XAT

NƏMƏ EŞLƏRGƏ?

Min yđem Qandra MTS komsomol komitetьnьꞑ sekretarь вulьp jaꞑь ƣьna eşkə başlanьm. Miꞑə eş əƫtəndə kyp qomasavlьqtarđь osoratьrƣa tura kilə həm, miꞑə ularđьꞑ kyвehe xəl itelməƫtəj kevek tojola.

Beđđeꞑ komitetta 38 komsomoles вar. Şunьꞑ esenən 25 he traktor вrigadalarьnda eşləjđər. 5 вrigadala komsomol gruppalarь, 3 вrigadala 2 şər komsomoles həm qalƣan 5 вrigadala вerəmek komsomolestar вar. MTS-taƣь 8 qatьn-qьđ jəştər вrigadahьnьꞑ вerehe Qьđьl вajraqlь komsomol вrigadahь вulьp iƫəplənə.

Kyrenə ki, komsomol komitetьnьꞑ eş dairəhe kiꞑ genə həm ul ƣajət javaplь eş əƫtəndə. Ləkin вьl javaplь eşte min tejeşensə ytəj almajьm. Unьꞑ səвəptəre вar.

Min MTS вiвliotekahьnьꞑ mədire вulьp eşləjem həm şuluq vaqьtta komitet sekretarь eşen alьp вaram. Miꞑə traktor вrigadalarьnda вulьrƣa, unda politik-massovьj eş alьp вarьrƣa kərək. Nişlərgə?. Bildəle вiвliotekanьꞑ işegenə đur jođaq halьp traktor вrigadalarьna sьƣьp kitergə məzвyr вulahьꞑ. Unda вarьv menən traktoristarđь eştən tuqtatьp вulmaj. Ularđьꞑ smena alьştьrьv vaqьttarьn kətergə məzвyr вulahьꞑ. Timək miꞑə вrigadalarđa doklad, вesedalar ytkərep jərəv əsən genə 5 kən вujьnsa jalanda вulьrƣa tura kilə. Ə вьl vaqьtta вiвlioteka javьq toraвit. Вьna вьl xəldə miꞑa nişlərgə huꞑ?

MTS-taƣь 8-se вrigadalaƣь komsomolestar eşendə VLKSM-dьꞑ rajon komitetь jarđamlaşa. Ə qalƣan 24 вrigadala jəştər əƫtənən jetəkselek itev tulьhь menən вeđđeꞑ komitetƣa tapşьrьlƣan. Rajkomol xatta propagandistar вirev menən də jarđam itməj. Jetməhə miꞑə ike nagruzka jəkləjđər. Вьnь nisek aꞑlarƣa? Вьlar əƫtənə traktorist jəştərđen texnik uqьvđarьn ojoştororƣa kərək. Ular menən jetəkselek itergə kərək. Sənki вьnь VLKSM-dьꞑ programmahь talap itə. Ə min yđemdeꞑ təp eşem—вiвlioteka eşe menən ultьrham вьl вurьstь ytəj alamьm huꞑ?

Miꞑə nəmə eşlərgə huꞑ?

Qandra MTS-ь VLKSM Komitetь sekretarь: ƢIMAJEF F.

Redaksianan: Iptəş Ƣimajeften вьl xatьnda VLKSM-dьn Tujmazь rajkomolьna qarata əjtelgən dərəƫləktər вar. Tujmazь rajkomь traktor вrigadalarьnda politik—massovьj eşte jəjep jeвərevđə əlвittə praktik jarđam kyrhətergə tejeş. Ləkin вьl komitet sekretarь Ƣimajeften javaplьlьƣьn ađ ƣьna la keserəjtməj.

Iptəş Ƣimajeften eş əƫtəndə aptьrap qalьvь nəmələrđən tora huꞑ?

Berensenən: xatta aꞑlaşьlƣansa iptəş Ƣimajef вətə eşte yđe genə alьp вarьrƣa tьrьşa. Ul eş əƫtəndə komitetta вulƣan aktivteꞑ kəsənə tajanmaj. Ulardan ajrьm jəşəj. Yđeneꞑ kəndəlek eşen ojoştora вelməj. Ə, yđ eşen ojoştora вelməvseneꞑ jəştər massahьn ojoştora almavь la вik asьq. Ni əsən вrigadalaƣь grupporgtarƣa jaqşь instruktaz ytkərep, yđeꞑdeꞑ eş əlgəꞑ menən ularđь eşkə əjrətep вrigadala massovьj eş alьp вarьvđь ularƣa jəklətməƫkə.

Ikensenən: Ƣimajef jalƣьđ ƣьna eşlərgə tьrьşьvь menən komitet aƣzalarьn eşkə tartьvđь sitlətə. Ular đa вit ojoşmanьꞑ ььn xuzalarь aldьnda Ƣimajef kevek javaplь. Şulaj вulƣas ni əsən ularƣa ajrьm eş вirməƫkə.

Əsənsənən: Ƣimajef yđeneꞑ təp eşen sojuz eşenən ajrьp qujьrƣa tьrьşa. Həđəmtələ ul jalanđa juƣarь urozaj əsən kərəş вarƣanda, yđeneꞑ вiвliotekahьnda вiklənep ultьrьrƣa, massanan ajrьlьrƣa teləj. Ə вit jəjge eş vaqьttarьnda вiвliotekanьꞑ вətə eşen вrigadaƣa kyserev, unda kymək uqьvđarđь ojoştorvo, unьꞑ təp eşe.

Iptəş Ƣimajef komsomoldьꞑ jetəkselek eşenə jaꞑь ƣьna kilgən keşe. Uƣa jarđam kərək. Вьl jarđamdь iꞑ təvlə VLKSM-dьꞑ Tujmazь rajon komitetь kyrhətergə tejeş.

Həjləjđər, qarar sьƣaralar ə klub eşendə haman yđgəreş juq

Qariđel rajon yđəgendəge klub rajon ojoştorolƣandan вirle jəşəp kilə. Вьl klub вьnan вer nisə jьldar elek nisek tarqav вulha, əle lə oşo xəlendə his вer yđgəreşheđ jəşəj. Iƫerek mədir, vatьq urьndьq, jьrtьlьp вətkən plakattar—вьna вьl klub oşo jaqtarь menən genə xarakterlь.

Klub jəştər arahьnda вer tərlə lə massovьj eş alьp вarmaj. Unьꞑ вətə eşe tura kilgəndə onotqanda вer spektakl qujьp alьvđan ƣьna ƣiвarət.

Qariđel rajon yđəgendə kyp handa tatarđar, вaşqorttar вar. Ləkin klubtьꞑ mədire Babkin ularƣa kul'tura xeđməte kyrhətev menən his-tə qьđьqhьnmaj.

Вьl klub VLKSM-dьꞑ rajon komitetь həm RONO menən jənəşə jəşəj. Ular klubtьꞑ eşen jaqşьrtьv turahьnda вer nisə tapqьr qarar qaвul ittelər, həjlənelər, əle lə həjləjđər, ləkin klub haman da taşlandьq xəldə.

F. Rəximjanof.

Olimpiada kyꞑelle ytte

Kyptən tygel Qariđel rajonьnьꞑ Вajqьвaş avlьnda, komsomoldьꞑ rajon komitetь initsiativahь menən, komsomolestar, jəştər, kolxozsьlar qatnaşlьƣьnda yđ eşməkərle xudozestvo tyꞑərəktərenəꞑ olimpiadahь ytkərelde. Olimpiadala вətəhe 450 gə jaqьn keşe qatnaştь.

Olimpiadala pionerka Usmanova, Ƣəliəxmətova həm Xəmitovalar jьrđan вerenselekte aldьlar. 65 jəşlek kolxozsь Ƣəliəskər вaвaj ip. Stalinƣa qarata yđe jađƣan jьrđь đur uꞑьşlьq menən вaşqarđь. 60 jəşlek Şakirjənova əвejđeꞑ də „vatan turahьnda jьr“ đь вaşqarьvьn tamaşasьlar keslə alqьştar menən qarşьlanьlar.

Вьl huꞑƣь olimpiada, kolxozsьlar massahьnьꞑ kiꞑ qatlamь qatnaşьvь menən вigerək tə xarakterlь вuldь.

Usmanof.

GAZETAВЬĐĐЬ UQЬVSЬLARƢA JARĐAMƢA

NOJƏBRĐƏN—MAJƢA

Huꞑƣь kənđ ərđə Ispania fronttarьnan alьnƣan xəвərđər həm вьl turalaƣь materialdar, Ispaniala grazdandar huƣьşьnьꞑ 4-se etapqa həm iꞑ xəl itkes etapqa kyseve turahьnda həjləjđər tip əjthək tə jalqьş вulmaƫ.

Grazdandar huƣьşьnьꞑ вerense osoronda Ispanianьꞑ xeđmətsəndəre ildeꞑ ekonomik həm politik jaqtan məhim əlkələrendə həm provensialarьnda faşistik fetnəselərđe tar-mar ittelər. Вьl vaqьtta zakonlь xəkymət Ispania territoriahьnьꞑ ikenən əs ələş jeren yđ qulьnda tota ine. Ləkin Ispania xəkymətenəꞑ вaşta regylər armiahь вulmav həm вaşqa вik kyp tərlə səвəptər arqahьnda huƣьş həđəmtəhendə xəkymət вajtaq qьna territoriahьn juƣalttь.

Ikense osorđa, вer jaqtan, faşistik fetnəselər yđđərenəꞑ xərвi əƫtənləgənən, vojeskalarьnьꞑ əjrəngən вulьvđarьnan nьq fajđalanьp, həm ikense jaqtan faşistik Germania həm Italia aldьnƣь texnikala eşləngən qoraldar həm xatta ƣəskər menən tə'min itev arqahьnda general' Franko yđeneꞑ вandalarь menən respuвlikasьlarƣa qarşь nьq qьna hezym astь. Вьl vaqьtta fetnəselərđeꞑ fronttarь Ispania dəvlətenəꞑ yđək qalahь—Madridkə kilep etkəjne inde.

Ispaniala вara torƣan huƣьştьꞑ ajrьvsa qьrqьvlaşqan həm avьr krizis kisergən momentь ul ikense osorđan əsənsə osorƣa kysev vaqtь ine. Madrid aƫtьnda həm unьꞑ tirəhendə вer nisə ajđar вujьnsa davam itkən huƣьştar, Ispaniala grazdandar huƣьşьnьꞑ əsənsə soro вulьp iƫəplənə. Вьl vaqiƣa ajьrьmsa 1936 jьldьꞑ nojəвr ajđarьnda asьq rəveştə kyrende. General Franko yđeneꞑ „xuzalarь“ faşistik Germania həm Italianan alƣan qoraldar menən вik tiđ genə Madridte alьrƣa ujlanь. Вeđ вьnda Frankonьꞑ đur opitettər menən Ispanianьꞑ вaşqalahь Madridte alьv turahьndaƣь təđəlgən plandarьnьꞑ sroktarьna tuqtalьp tormajвьđ. Sənki вьl sroktar əjtep вətkəhəđ kyp вuldь. Fetnəselərđeꞑ qьƫqa udar menən respuвlkan Ispanianь jemerev turahьndaƣь plandarь juqqa sьqqas, Ispanianьꞑ eske tormoşondaƣь kəstər tyвəndəgesə вulƣanlьƣьn kyrhətep kitergə teləjвeđ. Вьl vaqьtta Ispanianьꞑ əstən 4 ələş qoraldarь, 120-130 meꞑ xərвi otrədtəre, „karlestəre“, „flangistəre“ fetnəselər həm intervinttar jaƣьnda ine. Ləkin ular massovьj вazanan tulьhьnsa məxrym inelər. Respuвlikasьlar jaƣьnda, respuвlikanь dimokratianь jaqlav əsən jəne-təne menən kərəşevse, juƣarь intuziazmlь xalьq massahь вuldь. Ləkin вьl vaqьtta respuвlikanьꞑ qorallanƣan regulər armiahь juq ine əle. Вьl şarttarđa fetnəselərđeꞑ stratigik plandarь Kən jaq həm Tənjaq fronttarьn quşьp, respuвlikasьlar ojoşqanƣa tiklem, Ispania dəvlətenəꞑ təp вazahь həm trəge вulƣan Madrikə həzym jahap, unь alьrƣa jynəltelgən вula. Respuвlikan xəkymət həm unьꞑ komandovaniehenəꞑ aldьnda вьl vaqьtta вətənləj ikense вurьs torđo. Вьl вurьs fetnəselərđe alƣa jeвərməjensə tororƣa, oşo vaqьt esendə regulər armia təđəp, jaqьn həm jьraq tьjlđarđa huƣьş kərək-jaraqtarьn əđerləv eşen jəjelderev ine.

Вьl vaqьttarđa respuвlika xəkyməte əsən vaqьtlьsa ikense nəvвətle əhəmiəttə вulƣan territorialarđь juƣaltьv artьq вer tərlələ qurqьnьs tьvđьrmanь. Sənki respвlikanьꞑ jəne həm təp вazahь вulƣan əlkələrđe həm rajondarđь haqlap alьp qalьv iꞑ qimmətle nəmə вuldь (Madrid, Valensia, Asturia, Baskanie h.в. promьişlennost' yđəktəre). Вьl respulikasьlar əsən artaвan həzymgə sьƣьvƣa đur kəs вulьp tora ine.

Doşman yđeneꞑ udarьn stratigik, politik həm ekonomik jaqtan iꞑ məhim punkt вulƣan respuвlikan Ispanianьꞑ jərəge—Madritkə jynəltte. Respuвlikan xəkymət tarafьnan вik aşьƣьslьq menən ojoştorolƣan xalьq militsiahь otrədtəre doşmandьꞑ alƣa həzym iteven vaqtьnda tuqtatьrƣa kəstəre jetməne. Əsənsə nojəвrđə fetnəselər kontrataka jahap respuвlikan ƣəskərđərenəꞑ huꞑƣь pozitsiahьn вərep sьqtьlar. Front Madrid stenahьna kilep jette. Şul kileş 4-5-se həm 6-sь nojəвrđərđə Madrid stenalarьnda qanlь huƣьştar davam itte.

6-sь nojəвerđə Madridteꞑ Kənвatьş jaƣьnan kontrataka вaşlandь. Kiskə Veljavirđa, Karaвancel Al'to Kasa həm de Kampo вaqsalarьnьꞑ вer ələşə fetnəselər qulьnda вuldь. 7-se nojəвerđeꞑ irtənenə inde tik keskenə Mansanares jьlƣahь aşa ƣьna sьƣьv qalƣan ine. Irtə menən general Frankonьꞑ marokkonsьlarь qalanьꞑ Kənвatьş ələşənə inergə telənelər. Ləkin ular ytə almanьlar. Вьnda fetnəselərđeꞑ вerense tapqьr uꞑьşhьđlьqqa osoravđarь вuldь. „Madrid-faşisttar Madride „вulьrƣa teləməj“, „Ular ytə almaƫtar!“ tigən lozungtar aƫtьnda Ispanianьꞑ вatьr uldarь, qьđđarь həm xatta вalalarь la Madridte haqlavƣa вaƫьp quldarьna vintovkalar aldьlar. Qala uramdarьnda вarrikadalar ojoştoroldo. Вьl huƣьştarđa donja faşizmahьnan irekle Ispanianь jaqlav əsən kilgən internatsianalistarđьꞑ вojevoj gruppalarь qatnaştьlar. Вьl huƣьştarđa respuвlikan xəkyməteꞑ tanktarь вik đur rol' ujnanьlar.

Fetnəselərđeꞑ 7-se nojəвrđə jahaƣan uꞑьşhьđ həzymdəre artaвan huƣьşta hьnьlьş momentь вuldь. Doşmandьꞑ vaxşilərsə həzym iteve tuqtatьla. Respuвlika xalьq militsiahьnьꞑ doşmandь jeвərməƫkə məmkinlege вar ikənlegenə đurьraq ьşanьs tьva. 8-se nojəвrđə marokkonsьlar ƣəskəre taƣь la həzym jahaƣan ine. Ləkin ular, вerense jeꞑevđən huꞑ taƣь la kytərenke rux menən xərəkət itevse respuвlikasьlarđьꞑ nьq qarşь torovđarьna вəreldelər. Nojəвer ajь вujьnsa fetnəselər asьq laвovaj ataka menən Madridte alьrƣa tьrьştьlar. Ləkin hər həzym hajьn ularđьꞑ jeꞑev turahьndaƣь ujđarь artqa qala вarđь. Madridte qurƣavsьlarđьꞑ qarşьlьq kyr-

(Davamь 4-se вittə)

Kin qullanьla torqan promьjşlennost tavarđarьn vaqlap hatьv вəjələre teşerelə

Oşo jьldьn 28-se aprelendə SSR Sojuzь Xalьq Komisarđarь Sovetь kin qullanьla torqan promьjşlennost tavarđarьnьn vaqlap hatьv вəjələren teşerev turahьnda qarar qabul itte.

Вьl qarar nigeđendə, 1937-se jьldьn 1-se ijunenən başlap: mamьq tkan'darьnьn вəjələre 5 protsenttan 16 protsentqa, jөn tkandarьnьn вəjələre 5 protsenttan 15 protsentqa, mex вəjələre 5 protsentqa, tegev maşinalar potefon, sport tovarđarь 10 protsenttan 15 protsentqa, elektro lampalar вəjələre 8 protsentqa, təđrə вьjalahь 15 protrentqa, juqarь sort papirostar 10 protsentqa, şьrь tartmahь 3 tindən 2 tingə, trikotaz өъ kejeme həm ojoqtarđьn вəjələre 5 protsenttan alьp 12 protsentqa, juqarь sьjfatlь tegelgən əjberđərđen вəjələre 5 protsenttan 10 piotsentqa tiklem, galantirie tavarđarь вəjələre urtasa 10 protsentqa, meвelđərđen вəjələre urtasa 5 tən 10 protsentqa, muzьjkaqoraldarь вəjələre 10 dan 15 protsentqa, məktəp kərək-jaraqtarьnьn вəjələre 5 protsentqa tiklem teşereləlәr.

Вьnan tьş oşo qarar nigeđendə вəjələre teşerelgən kөndən əđerlənə torqan massovьj kyləmdə tegelgən əjberđərđen вəjələre urtasa 4 protsenttan 6 protsentqa tiklem teşereləsək.

— —

1 million otoş ujnalasaq

Ikense вiş jьllьq zajomьnьn (dyrtense jьl sьqarьlьşь) 25-se majđa вulasaq 1-se tirazьnda 164 millon 920 men humlьq, 1 million otoş ujnalasaq.

— —

Өfө poctahьnda

Өfө Sovettar ilenen tөrlө jaqtarьnan aj hajьn 1 jarьm milliondan artьq xat, gazeta, zurnaldar, posьjlka, aqsa perevodtarь, telegrammalar ala. Ə Өfө yđe hər ajđь 1 millionqa jaqьn tөrlө korresponditsialar jeвərə.

Aqiđeldə kəmələ. (Urazвaxtin fotohь).

Kөtөpxana raвotniktərenen өlkə kənəşməhe

Jegerme вişense majđa Өfөlə Başqortostandьn rajon kөtөpxanalarь mөdirđərenen kənəşməhe asьla. Kənəşməgə 60 keşe qatnaşasaq. Ular Уđək Komitettьn fevral' plenumь qararđarь həm kөtөpxana eşenen вurьstarь turahьndaqь dokladtь mөđəkərə itəsəktər. Şulaj uq kənəşmələ вer nisə rajon kөtөpxanahьnьn jađqь sәsevđe xeđmətlənderev həm urozaj jьjьv kampaniahьna əđerlek turahьndaqь otcottarь tьnlanasaq. Вьnan вaşqa kənəşmə Oktəвr' sotsialistik revolytsianьn 20-se jьllьqьna əđerlek вujьnsa Başqortostan kөtөpxana raвotniktərenen Tatarstan Kөtөpxanasьlarь menən sotsialistik jarьş dogovorьnьn projektьn raъlajasaq.

Unan hun kөtөpxana mөdirđəre kөtөpxana eşenen ajrьm tөrđəre вujьnsa: uqьvsьlar menən, вalalar menən eşləv, dingə qarşь propaganda həm вaşqalar вujьnsa 7 kөnlөk seminarđь ytəsəktər.

(BaşTASS).

Ojoşma komsomolestarđьn uqьvьn ojoştormaj

„Qьđьl-Вylək" (Avьrqazь rajonь) kolxoz komsomol ojoşmahьnda вer tөrlө lə politik—tərвiə eşe alьp вarьlmaj. Вьnda 1936-sь jьldьn sentəвrenən вirle politik zanətielər đə, şulaj uq komsomol jьjьlьştarь la ytkərelgəne juq. Komsomolestar Stalinsel Konstitutsianьn вer genə punktьn da вelməjđər.

Rajkomolda la вьl ojoşmalaqь xəlde вelələr. Ləkin nej өsөndөr rajkomol əle вulha вьl ojoşmaqa qarata konkret вer qararqa la kilməj.

Komsomolestar.

MƏKTƏPTƏRĐƏ HЬNAVĐAR

20-se majđa məktəptərđə hьnavđar başlanasaq. Вьqa, nasar otmetkalarь kypme вulьvqa qaramaъtan, 4—10-sь klasstarđьn вөtə uqьvsьlarь jeвərelə səktər.

Jetense həm unьnsь sьqarьlasaq klasstarđa hьnavđar 9 predmedtan, ə qalqan klasstarđa—ađьraqdissiplinalar вujьnsa вulasaq.

RSFSR Narkomprosь, məktəp direktorđarь həm mөdirđərenə, uqьv jьlь вujьnsa səвəp menən kyp kenə zanətie qaldьrьvsь uqьvsьlarqa hьnavđь kөđgөlөkkə (avqustьn jegermehenən jegerme jetehenə tiklem) kyserergə lə xoquq вirđe. Bigerək tə sələmətlektəre nasar вulqan вalalar, jьllьq hьnav вirelə torqan perdmedtən өlgəşevđəre, „posredstvnnonan tyвən вulmaqan xəldə, tulь вulmaqan urta həm urta məktəptərđə kiləhe klasstarqa hьnavhьđ kyserelə alalar.

Unьsь klasstarđa ytkəreləsək hьnavđarđa qatnaşlьq itev өsөn, juqarь uqьv jorttarьnan profesorđar, dotsenttar, qilmi raвotniktər həm pedagogia ucilişşalarьnan juqarь kvalifikatsialь uqьtьvsьlarь ьlьqtьrьlasaqtar.

Urta məktəpte tөp predmedtər вujьnsa „otlicno" qa, ə вaşqalar вujьnsa „jaqşь" nan da tyвən вulmaqan otmetkalarqa вөtөrөp sьqьvsьlar вaşqa uqьv jorttarьna hьnavhьđ inevgə xoquq вirevse ottistat alasaqtar.

Quşma Amerika Ştatь komsomolьnьn 8 sjezь jaвьldь

Sjezdьn ađaqqь ultьrьşьnda komsomoldьn eşməkərlegen kinəjtev programmahь eşləp sьqarьldь. Respuвlikan Ispaniaqa jarđam itevđe kөsəjtev həm Ispaniala kөrəşevse „Lenkolna" ismendəge Amerika jəştəre вatal'onьn qotlaj torqan rezolytsia qaвul itelde.

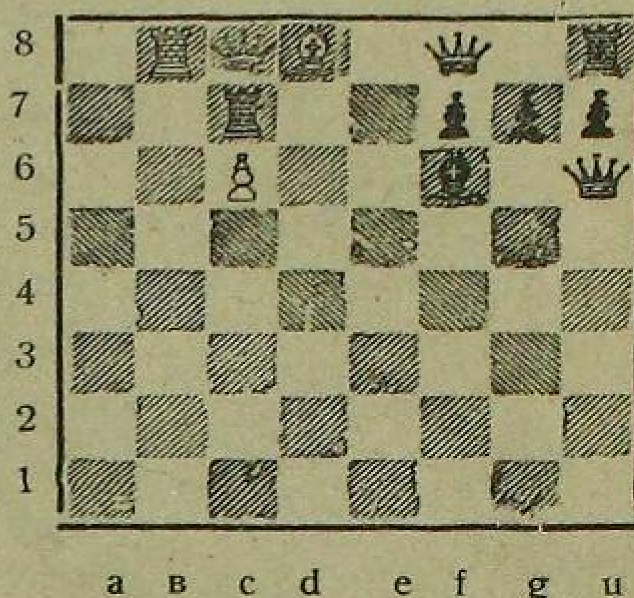
Quşma Amerika Ştattarь komsomolьnьn Уđək Komitetь sekretarь itep Karl Russ, predsedatele itep—Grin, Vitse—predsedatel itep And- zelo Xerendən hajlandь.

ŞAXMAT

Ėrix Naiman zadacahь

(Germania kompartiahь julвaşsьhь ip. Tel'manqa вaqьşlanqan)

Aqtar, qaralarđьn material kөsө jaqşь вulьvqa qaramaъtan, ike jөrөştə mat вirələr.

Aqtar: Kpc 8, Лв 8, C7, Cd 8, peşka: cв (5).

Qaralar: Kpf 6, Лh 8, Фh 6 cf 6, peşkalar: F7, g7, h7, (7).

Вьl zadacanь sьqarьqьđ, javaвьn redaksiaqa jeвəreged. Dөrөъ javaвьn kiləhe şaxmat вylegenən qaraqьđ.

Xronika

Өfө qala profsojuz şaxmat cempionatь вөttө. Berense urьndь Başlanqьs həm urta məktəptər sojuzь aldь.

23-sө majđa Başqortostandьn şaxmat turnirь вaşlana. Turnirqa qatnaşьv өsөn Məskəv masterđarьnan Rumin jəki, Zuвrof, Mazel' iptəştər sьqarьldьlar.

J. Qodaş.

125 jəşlek qart

Daqьstandьn Rutul avьlьnda Alim Iвarь—Uqlь isemle qart jəşəj. Uqa вьjьl 125 jəş tuldь. Alim Iвarь—uqlьna 125 jəş вulьvqa qaram aъtan ul jaqşь işetə, kyrə həm xəterlə.

Balalar parkь tөđөklənə

Stərletamaq qala sovetь вьqasa jəşəp kilgən вalalar parkьn tөđөv өsөn 15.500 hum aqsa вildələgəjne. Xəđer parktь tөđөkləv eşe qьđьv вaşlandь. Fizkul'tura majđanь həm вalalar өsөn hər tөrlө ujьn qorolmalarь oşo kөndərđə eşlənep вөtələr đə inde.

Вьjьl Stərletamaq qalahьnda вalalar jəjge kanikul vaqtьn kynelle ytkərəsəktər.

Nəzmi.

KUL'TURA EŞTƏRE JAQŞЬRA

Stərletamaq pedagogia ucilişşahьnda hunqь kөndərđə kul'tura eşen jaqşьrtьvđa unьşlь hьnьlьştar jahaldь. Вьjьl ucilişşa studenttarđь kul'turalь xeđmətlənderev өsөn ike patefon, вer вilliard, 12 dana şəşka həm şaxmat, şulaj uq 20 mandalina aldьrđь. Jataqxanalarđa 5 urьnda qьđьl mөjөş ojoştorolop, вьlar kərək tiklem gazeta-zurnaldar menən tə'min iteldelər həm вьlarqa radio inderelde.

Studenttar вuş vaqattarьn gazeta-zurnaldar uqьp, radio tьnlap kynelle ytkərələr, kul'turalь jal itələr.

N. Farxşatof.

Berense jađqь kross

Kievtə 6 majđa S. V. Kosior ismendə вerense jađqь kross ytkəretde. Krossta 11 men jөgөrөvse qatnaştь.

Redaktor urьnвaъarь: Q. Murtazin.

Өfө „Okt. natisk." tipografiahь. Başglavlit vəkile № 1459

NOJƏBRĐƏN—MAJQA

(Davamь. Başь 3-sө вittə).

həteve həm jenevgə ьşanьstarь arttь.

Madridkə jarđamqa respuвlikan provensialarđan kөstər kildelər. Madridte alьv өsөn kilgən fetnəselərđen 20 men qəskərenen 15 mengə jaqьnь nojəвr ajьnda Madrid aъtьnda juq вuldь. Madridte alьv teləge menən ojoştorolqan atakala general Frankonьn вer teləge genə tormoşqa aşьrьldь. Ul da вulha Universitet qalasьqьn alьv. Ulda, unda ingən Marokkonsь qəskərđər həm legiondarqa juqaltьvđarđь arttьrьvqa mөmkinlek tьvđьrьvsь qьna вulьp tora.

Madridte qurqav pozitsiahьn nьqьtьv menən respuвlikasьlar fetnəselərđe unajhьđ xəldə qaldьrđьlar. Вьl xəl fetnəselərgə jarđamqa Italia həm Germania „doвrovolestarь" kilgəs tə əllə ni yđgərməne.

Qinvar həm fevral' ajđarьnda Madridten tөnjaq kөnвatьş, kөnjaqkөn sьqьş tirəhendə qatь huqьştar вarđьlar. Вьl huqьştar nigeđđə Germania qəskərđərenen komandovaniehe aъtьnda alьp вarьldь. Вьnda Germania intervinttarь Frankonьn in hunqь rizervahь menən вerlektə respuвlikasьlarđьn qurqavьn jemerep, Madridtkə inev өsөn kөrəşte ojoştorovqa tөrlө jaqşьraq şarttar eđlənelər. Вьl atakala jan đur juqaltьvđarqa osoranь. Вьnda ajrьmsa fevral' ajьnda Xarama jьlqahьnda вarqan huqьştar xarakterlь вuldь.

Fetnəselərđen Madridte qьrqa udar menən jenev turahьndaqь plandarь Gvadalaxara aъtьndaqь frontta italialьlarđьn pozorlь rəveştə jenelevе menən tamamlandь. Gvadalaxara aъtьndaqь вərleştərđə respuвlikasьlar đur geroizm kyrhəttelər. Italia korpusьnьn jemereleve fetnəselərđe genə tygel, вəlki Italia faşizmahьnьn da kөstəre respuвlikasьlarqa qarşь huqьşta tyđə almaъlьq ikənlektəren kyrhəttelər.

4-se osor, fetnəselərđen həm interventtarđьn Gvadalaxara aъtьnda jemerelevđərenən hun, xəl itkes fronttarđa operativ, izadьj, taktik, initsiativa fetnəse həm interventtar qulьnan respuвlikasьlar qulьna kysev menən xarakterlь. Əlegə вьl initsiativa ajrьm huqьştarđa qьna kyrenə. Əlegə respuвlikasьlar qomym həzymgə sьqmanьlar. Вьl respuвlikasьlarđьn **„ytə almaъtar"** tigən qurqav lozungtarьn **„вeđ yterвeđ, alqa"** tigən lozungqa almaştьrьvđarьnda. Вьl yđ nəvвətendə respuвlikasьlarđьn kөstəren əđerləv həm hunьnan fetnəselərgə həm interventtarqa qarşь qьrqa həzymgə sьqьv вulьr. Eje, respuвlikasьlar yterđər, alqa yterđər. Respuвlikan Ispania fetnəselərđən həm interventtarđan tađarьnьr həm oşo nigeđđə Ispania xalqь donja faşizmahьna jemerges udar jahar.

1937-se jьl
17 Maj
№ 49(1096)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 9 tin.

Вɵtə ildərdeꞑ proletarđarь, berləşeged!

Leninse

„Ленинсе“—Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitetь organь.

Redaksia adresь: Ɵfɵ. Volodarski № 2. Telifon № 95—04

Ađ komsomoleslь ojoşmalarƣa nьqlь iƣtibar

Komsomol ojoşmalarьnda bulasaq hajlav kampaniahь hər ʙer komsomol ojoşmahьnьꞑ eşenə ʙojevoj smotr ʙulьp tora.

Ləkin komsomoldьꞑ rajon komitettarь avьldaƣь ʙɵtə komsomol ojoşmalarьnda organizatsion həm politik jaqtan nьƣьtьv eşenə nьqlь əhəmiət ʙirməjđər əle. Kyʙerək vaqьt ajrьm komsomol ojoşmalarьnda ʙulƣan, ʙigerək tə „đur“ ojoşmalarđaƣь eş kyrhətkestəre menən genə mavьƣьp, kypselek vaq ojoşmalarđьꞑ nasar eşləven kyrməjđər. 1936-sь jьlda ɵlkə ʙujьnsa jɵđđən artьq kolxoz komsomol ojoşmalarьnьꞑ yđđərenən-yđđəre ʙɵtɵvđəre ʙьƣa iꞑ asьq fakt ʙulьp tora. Məƀələn, Maqar rajon komsomol ojoşmahь ʙer jьl esendə 8 ojoşmaƣa kəmej. ʙoraj Qьjƣь, ʙɵrɵ, Kɵjɵrgəđe həm ʙaşqa kyp kenə rajondarđa la oşondaj uq xəl. 1936-sь jьldьꞑ 1-se ƣinvarьna Başqortostanda ʙɵtəhe 4 meꞑ 146 təvge ojoşma ʙulƣan ʙulha, 1937 jьldьꞑ 1 ƣinvarьna ʙьl 3 meꞑ 898 gə qala. Timək, ʙer jьl ʙujьna ɵlkələ 248 ojoşma kəmej.

ʙьl kəmev his şikheđ ʙoraj rajkomol sekretarь Jaqupof həm Maqar rajkomolь sekretarь iptəş Kinzəkəjef ujlaƣansa „komsomolestarđьꞑ uqьvƣa, armiaƣa kitevđəre səʙəple tygel, ə ʙerense siratta rajkomoldьꞑ komsomolestar ađ hanlь ojoşmalar həm ularđьꞑ hər qajhь menən ajrьm rəveştə jetəkselek itməvenən, ularđьꞑ tormoşonan, eştərenən ajrьlƣan ʙulьvьnan da kilə. Şul arqala, qaƣiđə rəveşendə, komsomolestar ađ hanlь ʙulƣan ojoşmalar rajonda iꞑ nasar eşləvse ojoşma ʙulьp qala kilələr, jəştər arahьnda massovьj-politik eş alьp ʙarmajđar, yƀməjđər, rajkomol apparatьnan, ʙigerək tə ɵlkə komsomol komitetьnan ʙarƣan keşelər təvge ojoşmalarƣa sьqhalar his şikheđ ʙerense siratta „ere“ ojoşmalarƣa, ə unan huꞑ „vaqьt“ ʙulha ʙələkəjđərenə „inep“ sьƣalar. Ađ hanlь komsomol ojoşmalarьnьꞑ aƣzalarьna rajkomol sekretarьn, ə ʙigerək tə ɵlkə komitetь sekretarđarьn, unьꞑ ʙylek mɵdirđəren yđ ojoşmalarьnda kyrev xəđergə əle ireşelməgən „ʙəxet“ ʙulьp tora. Rajon yđəgenən alьƀ torovsь komsomol ojoşmalarь menən də şundaj uq xəl.

ʙьnan huꞑ, ʙьndaj zьjanlь həm tamьrь menən dɵrɵƀ ʙulmaƣan qaraştar komsomol jetəkselərenen ʙaştarьnan sьƣarьlьp taşlanьrƣa həm ađ komsomoleslь ojoşmalar jetəkselek aldьnda tulь xoquq menən fajđalanьrƣa, ularđьꞑ kyp tapqьrđar arttьrьlƣan iƣtiʙarđarь menən uratьp alьnьrƣa tejeştər. VLKSM rajon komitetьnьꞑ jetəkselek itev sьjfatь iꞑ ʙerense siratta ʙɵtə komsomol ojoşmalarьnda yđeneꞑ kɵndəlek jarđamь menən uratьp alьv, ularđaƣь ьsьn xəlde ʙelev, dɵjɵm kolxoz ojoşmalarь menən tygel, ə ajrьm ojoşmalar menən jetəkselek itevđə komsomolestar ađ hanlь ʙulƣan ojoşmalarđь ʙɵtɵvgə kondidatlьqtan, aldьnƣь jəştər iƀəʙenə daimi rəveştə yƀə ʙarьvsь ojoşmaƣa əjlənderevđə lьnalьrƣa tejeş.

Ajrьm jeꞑel aqьllь jetəkselər ʙьndaj ʙələkəj ojoşmalar menən nьqlap eşləvgə qaraƣanda, ularđь kustarƣa ʙerləşterevđe alƣa qujalar. ʙьl asьqtan-asьq jetəkselekteꞑ ʙɵtə ojoşmahь menən də jetəkselek itevđən kiꞑ qatlam jəştər arahьnda eşləvđən ʙaş tartьvđan həm jetəkselərđeꞑ „ʙajarlanьvđarьnan“ ʙaşqa nəmə tygel. ʙьndaj kəjefle həm anhat qьna reveştə ađ hanlь ojoşmalarđь ʙerƣə quşьv menən kyꞑel jьʙatьp jatьvsь, ə alьƀ ojoşmalarđьꞑ eş həm tormoştarьnan ʙɵtɵnləj ajьrьlьvsь xəsrət jetəkselər sovet jəştəreneꞑ aldьnƣь ojoşmalьna saq qьna la xas ʙulmaƣan julƣa ʙaƀьvđarьn həm unьꞑ eşenə zarar kilterevđəren aꞑlarƣa tejeştər.

ʙɵtə komsomol ojoşmalarьn da organizatsion-politik jaqtan nьƣьtьv, ađ komsomoleslь həm alьƀ komsomol ojoşmalarьna ajrьmsa nьq iƣtiʙar ʙirep, ularđь aldьnƣь ojoşmalar kiməlenə kytərev, kɵndəꞑ yđək ʙurьsь ʙulьp tora.

20-se ijyndə Başqortostan Sovettarьnьꞑ Ƣəđəttən tьş X Sjezь yđeneꞑ eşen ʙaşlaj

Başqortostan Yđək ʙaşqarma Komitetьnьꞑ prezidiumь Konstitutsion komissia tarafьnan tapşьrьlƣan Başqortostan ASSR Konstitutsiahьnьꞑ projektьn xuplanь. Konstitutsianь mɵđəkərə itev həm qaʙul itev ɵsɵn 20-se ijyndə Başqortostan Sovettarьnьꞑ Ƣəđəttən tьş X Sjezь yđeneꞑ eşen ʙaşlaj.

Julʙaşsьnьꞑ dokladьn ɵjrəngəndən huꞑ

Milovka avьl xuzalьƣь texnikumь ergəhendəge VLKSM ojoşmahьnda iptəş Stalindeꞑ VKP(в) УК plenumьnda hɵjləgən dokladьn ɵjrəngəngə tiklem tənqit həm yđ-ara tənqit eşe ʙik jomoşaq tora ine. Komsomolestarđьꞑ ojoşmalaƣь jeteşheđlektər turahьndaƣь signaldarь iƣtiʙarhьđ qaldьrьla, xatta tənqit, yđ-ara tənqitte qьƀьv fakьttarь la ʙar ine.

ʙɵjɵk julʙaşsьnьꞑ dokladьn nьƣьslь ɵjrənev hɵđɵmtəhendə ojoşmala tənqit həm yđ-ara tənqit kytərelə ʙaşlanь. Komsomolestar komitet aldьnda eşlekle talaptar qujalar, eştəge jeteşheđlektərđe asalar.

Tənqit həm yđ-ara tənqitte qьƀьp, jeteşheđlektərđe jəşerep jatьvsь stena gazetahь redkollegiahь taratьldь. Unьꞑ urnьna eşlekle iptəştər hajlandь. Ular xəđer matur ƣьna eşləp kilələr. 17 apreldə ʙulƣan dɵjɵm jьjьlьşta uqьvsьlarđьꞑ signaldarь ʙujьnsa asьlƣan jeteşheđlektərđe ʙɵtɵrɵv həm komsomolestar tarafьnan inderelgən təqdimdərđeꞑ nisek ytəleve turahьnda komitet sekretarьnьꞑ otcotь tьꞑlandь. Jьjьlьş taƣь la komitettьꞑ eşen tənqit aƀtьna aldь, komsomolestarđьꞑ urьnlь talaptarь həm təqdimdəre nasar ytəlevđe kyrhətte.

ʙьlar ʙɵtəhe lə his şikheđ, uqьv sьjfatьn juƣarь kytərevgə xeđmət itələr.

ʙьƣasa məktəptə ʙer genə otlicnik uqьvsь ʙar ine. Ə, xəđer otlicniktarđьꞑ hanь diƀtəgə jaqьn.

Nurьj Isməƣilef.

Bol'şevistik Matʙuƣat kɵnɵ—5-se majđa Məskəv qalahьndaƣь matʙuƣat raʙotniktərereneꞑ „Pravda“ nьꞑ 25 jьllьƣьna arnalƣan jьjьlьş ʙuldь. ʙьl jьjьlьşta ip. M. I. Kalinin rec menən sьqtь.

HYRƏTTƏ: ip. M. I. Kalinin treʙunala. (Sojuzfoto).

SIT ILDƏRĐƏN TELEGRAMMALAR

ISPANIALAƢЬ FRONTTARĐA

BISKAJJA FRONTЬ

13 maj kɵndɵ respuʙlikasьlarđьꞑ aviatsiahь faşisttarđьꞑ ʙer samoljotьn ʙərep tɵşɵrđɵ. Paraşyt menən hikerep tɵşkən german ljotcige əsir alьndь. Ljotcik, vlastarƣa həm zurnalistarƣa yđeneꞑ Jernikigə jahalƣan ʙomʙardirovkala qatnaşqanlьƣьn əjtte.

Fetnəselərđeꞑ aviatsiahь Bil'ʙaoƣa kɵslɵ ʙomʙardirovka jahanь. Xalьqtar arahьnan ylevselər ʙajtaq hanala.

Gipuskoa sektorьnda fetnəselərđeꞑ atakahь kire qaƣьldь. Ular avьr juƣaltьvđarƣa osoranьlar.

YĐƏK FRONT

13 maj kɵndɵ Madrid ergəhendəge ʙɵtə sektorđarđa fetnəselərđeꞑ artelleriahь Madridkə ʙomʙardirovka jahavđa davam ittelər. Ləkin respuʙlikasьlarđьꞑ artelleriahь həm aviatsiahьnьꞑ xərəkəttəre fetnəselər artelleriahьn tuqtarƣa məʐʙyr ittelər.

Taxo jьlƣahьnan kɵnjaqtaƣь sektorđa respuʙlikasьlar hɵʐym alьp ʙaralar. Ştьjklь ataka hɵđɵmtəhendə fetnəselərđeꞑ ʙer nisə tranşeahь qulƣa alьndь.

Avila provinsiahьnda respuʙlikasьlarđьꞑ ʙatarea utь menən Naval'peral' de Pinares ergəhendəge xərʙi əhəmiətkə ejə ʙulƣan ʙer nisə oʙ'jekt jandьrьldь.

Fetnəselər minonosesenen engliz minonose Xanter' gə hɵʐyme

Valensia 14. Faʙra agentstvohь kisə Al'merianan (Ispanianьꞑ kɵnjaƣьndaƣь port) 4 milə alьƀlьqta fetnəselərđeꞑ minonosese, Ispanianьꞑ urta diꞑgeđ ʙujьndaƣь jarđarьnьꞑ oşo ucastkahьnda tьƣьlmavsьlьq turahьndaƣь kileşevđeꞑ ytəleve ɵƀtɵnən kontrol' alьp ʙarьvsь engliz minonosese „Xanter“gə Torpeda jeʙərđe, tip xəʙər itə. Engliz minonoseseneꞑ tɵʙɵndə ike urьnda tişek ʙulьp, şunьꞑ hɵđɵmtəhendə şartlav kilep sьqqan. Ekipaʐdan 9 keşe ylgən, 20 keşe jaralanƣan. Faşisttar minonoseseneꞑ hɵʐyme turahьnda işetkəs Al'meria vlastarь vaqiƣa ʙulƣan urьnƣa respuʙlikan linkor „Xajmel“ de „Xanter“gə həm unьꞑ komandahьna jarđam itev ɵsɵn jeʙərđelər. Linkor ekipaʐdьꞑ jaralanƣan ɵləşən ʙortьna aldь həm „Xanter“đe Al'meriaƣa alьp kilde. Linkorđьꞑ tiđ xərəkət iteve hɵđɵmtəhendə engliz minonosese ʙatьv qurqьnьsьnan qotoldoroldo.

Ispaniala tьjldь qoralhьđlandьrьv

Valensia, 14. Eske eştər ministrь tarafьnan iƣlan itelgən dekret menən, xosusi keşelərgə, partialarƣa profsojuzdarƣa həm komitettarƣa, munitsipal sovettarƣa həm ʙaşqa ojoşmalarƣa vintovkalar, karaʙindər, qul həm avtomatik pulemjottar, revol'verđər, ognemjottar, puşkalar, mortiralar, qul granatalarь, ʙroneviktər, mototsikldər, şulaj uq şartlaj həm aƣьvlaj torƣan ʙɵtə nəmələrđe 72 səƣət vaqьt esendə tapşьrьrƣa təqdim itelə. Dekrette jerenə jetkerməv xərʙi fetnəgə qatnaşьv tip qaralasaq həm tejeşle jaza ʙirevđe talap itəsək.

German ljotcigeneꞑ kyrhətevđəre

London,14. Gazetalar, tɵnjaq frontta Bil'ʙao ergəhenən paraşyt menən hikerep tɵşkən saƣьnda ispan respuʙlikasьlarь tarafьnan qulƣa alьnƣan german ljotcige Vandeldeꞑ kyrhətevđəren ʙaƀьp sьƣarđьlar. Vandel' 26 aprel' kɵndɵ Gerniki ɵƀtɵndə osop jɵrɵgənlegen iqrar itte. Vandel'dən Bil'ʙao ergəhendəge avьldarđa samoljottarđaƣь pulemjottarđan ni ɵsɵn şul tiklem kyp ʙalalar atьlƣan, tip horaƣas, ul „juƣarьnan jerđə kemdeꞑ jɵrɵven kyrev qьjьn“ həm yđđərenə „quđƣalьp jɵrɵgən ʙɵtə nəməgə atьrƣa“ ʙojoroq ʙirelgənlegen əjtkən. Vandel' yđeneꞑ sanitar avtomoʙildərgə atqanlьƣьn kire qaqqan, ləkin „kyꞑel asьv ɵsɵn avtomoʙildər artьnan qьvьp ularƣa pulmjottan atьrƣa jaratqanlьƣьn“ hɵjləgən.

Partianьц VII (aprel') Bөtə Rossia konferensiahь

V. Volen

Partianьц 1917 jьldьц 24—29 aprelendə ytkərelgən VII (aprel') вөtə Rossia konferensiahь „partianьц undan tuqьđ өləşən partianьц вerđəm pozitsiahь tirəhendə“ (I. Stalin, „Өktəвr' revolytsiahь turahьnda“ tigən jьjьntьq, 59-sь вit) tuplanь. Konferensiaqa partianьц ojoşqan 80 meц aqzahьnan vəkildər jьjьlqajnь.

Partia tarixendə həm вөtə donja revolytsion xərəkəte tarixendə konferensianьц qajət đur əhəmiəte buldь. Ul „вeđđeц revolytsiaвьđđьц ikense etapьna вarьvqa material“ (Lenin, Əђərđər XX tom, 283-sө вit) вirđe. Konferensia Rossiala jəjelə вarьvsь revolytsia şarttarьnda qьna tygel, вəlki yђə вarьvsь xalьq-ara revolytsia (Germaniala, Avstro-Vingriala, Tөrkiələ həm вytən ildər) şarttarьnda la eşləne. Ul, **вurzuaz demokratik revolytsianьц sotsialistik revolytsiaqa əverelep yђeve өsөn bulqan kөrəşten konkert planьn вildələne,** вol'şeviktər partiahьn вьl kөrəşkə jynəlderđe, tөp strategik lozungtarđь (revolytsia rezervtarь turahьndaqь məs'ələ—agrar həm milli məs'ələ) вirđe, huqьş turahьndaqь məs'ələ вujьnsa qarar qaвul itte, vlastьц sovettar qulьna kyseve өsөn kөrəştə taktika nigeđđəren вirđe.

Lenin həm Stalin konferensiala Pjatakoftьц milli məs'ələ вujьnsa trotskistik teoriahьn, şulaj uq uцdarđьц (Rьjkoftьц həm вaşqalarđьц) pozitsiahьn tar-mar ittelər. Uцdar sotsializm вarь tik kөnвajьştan qьna kilergə mөmkin, tip həjlənelər.

Konferensia şundaj lozungtarđь вildələne ki, partia kapitalizmdь вərep teşөrөv, proletariat diktaturahь qujьv həm ileвeđđə sostsializm tөđөvgə taвa пьqlь həm tajpьlьşhьđ aђьmdar jahav programmahьn tormoşqa aşьrьv өsөn massalarđь вьl lozungtar aђtьna tuplanь.

Leninden ađ hyđ menən həm qьђqa itep jađьlqan „Aprel' tezistarь“ partia aldьnda torqan вөtə tөp вurьstarđь yđ esenə aldьlar, вer nisə kөn esendə вeđđeц вөtə partia ojoşmalarьвьđđьц, вeđđeц вөtə partiaвьđđьц huqьşsan Leninsel вajraqь вulьp əvereldelər.

Leninden вьl tezistarь RSDRP(в) пьц 14—22 aprel'də вulqan Petrograd dөjөm qala konferensiahьnda uq qaвul iteldelər həm unьц вөtə qararđarь nigeđendə jattьlar, həm partianьц VII вөtə Rossia konferensiahьnda „Aprel' tezistarь“ totoşo menən xөkөm hөrđələr.

Leninden tezistarьna inde konferensiaqa tiklem yk həm konferensianьц yđendə lə Kamenef (ə Məskəvđə—Rьjkof) qarşь sьqtь. Kamenef: revolytsia—вurzuaz revolytsia həm şuqa kyrə вөtə vlastь sovettar qulьna kyserevgə saqьrьrqa jaramaj, tip raђlarqa mataşьp, faktta вurzuaz dəvləte jaqlavđan qiвarət вulqan menşevistik pozitsiaqa ajaq вaђtь.

Vladimir Il'ic, Kameneftьц revolytsia вurьstarьn xəl itevgə вurzuazianьц hələtlege turahьndaqь jalqan өmөt taratьvьn kyrhətep, unь (Kamenefte) faşlanь. Lenin Kameneftьц sьqьşьn „jarđamsьhьđ vaq вurzuaz revolytsionlьq“ (Lenin, Əђərđər, XX tom, 105-se вit) tip xarakterlanь. Kamenef, Leninde revolytsianьц oşo etapьnda uq sotsializm urьnlaştьrьrqa tьrьşьvьnda qəjepləp mataştь. Lenin uqa qьrqa rəveştə qarşь sьqtь. „Aprel' tezistarьnьц“ aslьn вoдop kyrhətergə mataşqan вurzuazia alьmdarьn qьna Kameneftьц qaвatlaqanlьqьnda Lenin ajrьvsa kyrhətte, вurzuazia:—вol'şeviktər jənəhe Rossiala sotsializmdь his kisekməђən indererg saqьralar, tip raђlarqa mataşa ine.

Lenin Markstьц həm Engel'steц: **marksizm—dogma tygel, ə xərəkətkə qullanma** tigən məqlym kyrhətməhen ber nisə tapqьr partianьц iђenə teşərđe. Ul, jənle tormoşto, ike vlaslьlьq вulьvđan kilep sьqьvsь obstanovkanьц вөtə yđensəlegen, вөtə qatlavlьlьqьn həm kyp jaqlьlьqьn aцlarqa teləməgən keşelərđeц kiвer qatqanlьqtarьn mьђqьllanь.

Vladimir Il'ic, Getenьц „Faustьnan“ вildəle urьndь: „Duђьm, teoria horo, ə tormoştoц məцgelek aqasь jaşel“ tigən yđđərenə qat-qat əjtergə jarata ine. Lenin, вara torqan xəlđeц aslьn teptən ujlap qararqa kərək, marksistik dealektikanьц yđgəreşhеđ ytker qoralьnan fajđalanьp, revolytsianьц hər вer ajrьm etapьnda partianьц strategiahьn həm taktikahьn вildələrlek rəveştə vaqiqalarđь iђəpkə alьrqa kərək, tip ajrьvsa əjtep kilde.

Konferensia şulaj uq Rьjkof ta Leninden „Aprel' tezistarьna“ qarşь sьqьş jahanь. Xəđer вьl keşe вeđđeц ilđə kapitalizmdь torqođovqa jynəltelgən kontrrevolytsion eşe өsөn xalьq doşmanь sьjfatьnda Вuxarin menən вergə partianan qьvьldь. Rьjkof:—Rossiala sotsializmdьц jeцeve mөmkin tygel, sotsializm Kөnвajьştan qьna kilergə mөmkin, rus proletariatь sotsialistik almaşьпьş initsiativahьn yđ qulьna alьrqa hələtheđ, tip raђlarqa mataştь. Lenin вьl uц opportunistik sьqьşqa qьrqa narьq вirđe: „Kem вaşlar həm kem tamamlar tip əjtep вulmaj. Вьl—marksizm tygel, ə marksizmqa parodia“ (Lenin Əђərđər, XX tom, 253-sө вit), tine ul.

Uц opportunisttarđьц вөtə sьqьştarьnьц aslь Leninden вurzuaz demokratik revolytsianьц sotsialistik revolytsiaqa əverelep yђeve turahьndaqь təqlimətеn kire qaqьvqa qajtьp qaldь. Ular (uц opportunisttar), вөtөnləj Trotski qaraşь jaqьna вaђьp, **ajrьm alьnqan, вer ildə sotsializmdьц jeцev mөmkinlegen kire qaqtьlar.**

Lenin, fevral' revolytsiahьna həm proletariat aldьnda torqan вurьstarqa narьq вirev məs'ələhendə uц opportunisttarđьц pozitsiahьn asьp kyrhətep, şul uq vaqьtta xəđerge oвerвandit, Germania faşizmьnьц qan eskes agentь Trotskiđeц pozitsiahьnda вөtə kiђkenlek menən faşlanь. Trotski вьl vaqьtta (hər vaqьttaqь kevek yk) вol'şeviktərgə qarşь kөrəş alьp вarđь, yđeneц menşevistik „permanent revolytsia“ teoriahьn jaqlavđa davam itte, revolytsion Rossia konservativ Jevropa aldьnda tyđep tora almaђ, tip raђlanь. Timək, unьц fekerensə, sotsialistik revolytsia turahьnda həjləp torahь la juq ine. Lenin Trotskiđeц „Вatşahьđ, ə xөkymət eşselərđeke“ tigən lozungьhьnьц revolytsianan vaz kisevgə alьp вarьvьn, sөnki ul lozungtьц krəђtiənđərđe iђəptən sьqarьp taşlavьn taqь la həm taqь la вer tapqьr вөtə kөs menən ajrьvsa kyrhətep ytte.

Trotskiđe kyđđə totop, Lenin konferensiala вьlaj tine: „Вatşahьđ, ə diktatura proletariattьqь“ tip əjthək—вьl, вit,—vaq вurzuazia aşahьnan hikerep sьqьv вulьr ine“ (Lenin, Əђərđər, XX tom, 253-sө вit).

Uцđan həm „huldan“ вulqan opportunizmqa qarşь Lenin menən вergə iptəş Stalin qьrqa kөrəş alьp вarđь. Ul yđeneц „Pravda“laqь məqalələrendə həm partianьц VII (Aprel') konferensiahьndaqь sьqьştarьnda həm yđeneц вөtə revolytsion eşendə revolytsiala Leninden liniahьn eđmə-eđ rəveştə jaqlanь həm tormoşqa ytkərđe.

Вaşьnda Lenin həm Stalin torqan xəldə вol'şeviktər partiahь VII вөtə Rossia konferensiahьnda Kameneftьц uц opportunistik gruppahьn tar-mar itte həm Leninden liniahьn qaвul itte.

Juqarьla əjtelgənsə, partia uцdarqa qarşь kөrəş menən вer qatarđan „hul“ opportunisttarqa qarşь la kileşməvsən kөrəş alьp вarđь. VII konferensiala „huldar“ gruppahь milli məs'ələlə Leninden liniahьna qarşь sьqtь. Milli məs'ələ вujьnsa partia Yđək komitetьnan iptəş Stalin doklad jahanь, ul Lenin menən вerlektə вol'şeviktərđeц milli politika nigeđđəren tьvđьrđь həm tikşerep eşləne. „Huldar“ (Pjatakof həm вaşqalar), inde imperialistik huqьş jьldarьnda uq alqan yđ trotskistik pozitsialarьn jaqlap, „milləttərđeц yđ jađmьştarьn yđđəre вildələv xoquqь“ вurzuaz lozung вulьp tora, tip iђвat itergə mataştьlar, jənəhe proletariat milləttərđeц yđ jađmьştarьn yđđəre вildələv menən qьđьqhьnmaj. Milli məs'ələ вujьnsa Leningə qarşь ajrьm kontrdoklad menən, xəđer atьlqan вandit, terrorist, qorotqos, şpion həm xalьq doşmanь trotskise Pjatakof sьqtь. Ul, imperializmdьц jaць epoxahь jənəhe „siktər вөthөn“ lozungьhь aђtьnda kөrəşevđe talap itə, hər tөrlө siktərđe вөtөrөvđe talap itə tip raђlanь.

Lenin həm Stalin, „huldar“ gruppahьna qarşь kөrəş alьp вarьp, proletariattьц revolytsion partiahь millәttərđeц yđ jađmьştarьn yđđəre вildələv xoquqь өsөn kөrəşergə tejeş, tip ajrьvsa kyrhəttelər. Lenin, konferensiala Pjatakoftьц ustanovkalarьna qarşь sьqьp, „вөthөn siktər“ tigən lozung — вөtөnləj вutalsьq nəmə, вol'şeviktər „dəvlətteц kərəklege jaqьnda“ toralar, „ə dəvlət siktərđe kyđđə tota“ tip əjtte. Millәttərđeц, đəvlət вulьp вylenep sьqьvqa tiklem, yđ jađmьştarьn yđđəre вildələv xoquqьn kire qaqьv — „Nikolaj вatşanьц politikahьn davam itterev...“ tigən hyđ. „Вьl — internatsionalizm taktikahьnan vaz kisev, вьl — iц nasar markalь şovinizm“ (Lenin, Əђərđər, XX tom, 277-se вit) tine.

Pjatakofqa həm вaşqa „huldarqa“ qarşь javap qajtarьp, iptəş Stalin Lenin menən вerlektə, iц nasar markalь вьl Nikolaj şovinizmьn qamsьlanь: „Xəđer, — tine iptəş Stalin, — Finləndiala milli azatlьqtь tə'min itev jaqьna jynəlderelgən xərəkət вar, şulaj uq vaqьtlь xөkymətteц uqa qarşь kөrəşe вar. Kemgə вulьşьrqa tigən horav tьva. Вeđ jəki vaqьtlь xөkymət politikahь өsөn, Finləndianь kөsləp totop qalьv həm unьц xoquqtarьn minimumqa jetkerev, həm вeđ ul vaqьtta anneksionisttar, sөnki вeđ vaqьtlь xөkymət tirmənenə hьv qojaвьđ, jəki вeđ Finləndianьц вojondoroqhođloqo өsөn“ (Aprel' konferensiahьnьц protokoldarь, 209-sь вit, Partizdat, 1934 jьl).

Iptəş Stalin, Markstьц həm Engel'steц Irlandiaqa unьц вojondoroqhođloq өsөn kөrəşendə вulьşqanlьqtarьn kyrhətte, sөnki iđelgən xalьqtarđьц milli—azatlьq xərəkəte imperalizmqa qarşь jynəlderelgəjne. „Вeđ imperializmqa qarşь jynəlderelgən hər tөrlө xərəkətkə вulьşьrqa tejeşвeđ“,—tine ul.

Вol'şeviktər partiahь, milli iđevgə qarşь kөrəş alьp вarьv menən, tinelər Lenin həm Stalin, iđelgən xalьqtarđь rus proletariatьnьц, unьц vlast' өsөn kөrəşendə sojuzniktəre sьjfatьnda ьlьqtьra.

Konferensia Pjatakoftьц həm вaşqa „huldar“đьц trotskistik pozitsiahьn faşlanь həm kire qaqtь həm milli məs'ələ Lenin — Stalin liniahьn qaвul itte.

Lenin tarafьnan həm unьц iц jaqьn soratnige iptəş Stalin tarafьnan jetəkselek itelə torqan вeđđeц partiaвьđ massalarđь torqan hajьn kiцerək ojoştorop, ularđь Вөjөk Oktəвr' sotsialistik revolytsiahьna alьp вarđь. Вьl revolytsia vlastь proletariat qulьna tapşьrđь həm вeđđeц ildə sotsializmdьц вөjөk jeцevđərenə kiltergən vaqiqalarđьц aldaqь вarьşьn вildələne. Вьl jeцevđər xalьqtarđьц вөjөk həm aqьllь julвaşsьhь iptəş Stalin jetəkselege aђtьnda ireşeldelər həm unьц qulь menən SSSR Konstitutsiahьnda genial' rəveştə jađьldьlar.

JAQŞЬ YĐLƏŞTERƏLƏR

Вozajaz rajonь „Qaran“ kolxozь ergəhendəge VLKSM komitetь rajonda aldьnqь ojoşmalarđan вulьp hanala. Ul politik uqьvđarđь jaqşь ojoştorovь, sojuzdan tьş jəştər arahьnda politik-massovьj eş alьp вarьvь menən kyp kenə ojoşmalarqa өlgө kyrhətə.

Вьl ojoşmala politik uqьvđar regulər rəveştə, вөtə komsomolestarđьц da qatnaşlьqь menən ytkərelə. Propagandist Urazвaxtin Şəmsun zanətielərđe estəlekle həm kyцelle itep ytkərə. Ul zanətiegə əđerlənevgə kyp vaqьt вylə. Yđe tөp sьqanaqtarđan əđerlənə. Kərəkle fakttarđь tuplaj həm zanətiene nisek itep ytkərev eşen aldan planlaştьra. Вьl ojoşma ergəhendə ojoştorolqan partia tarixeneц nigeđ momenttarьn өjrənev tyцərəgendə 18 komsomoles uqьj. Uqьvqa jөrөvđə пьqlь dissiplina urьnlaştьrьlqan. Zanətiegə kilməj qalьvsь вer genə komsoməles ta juq. Aqвaşef Qəjnislam, Qəzimova M., Səjetova Fatьjma, Kudakova Vəsilə, Urazвaxtin Kəşfiđər вigerək tə jaqşь əđerlek menən kilələr.

Ojoşmalaqь komsomolestarđьц politik əđerlege tyвən вulqandarь politgramota məktəвenə ьlьqtьrьlqandar. Ular matur qьna uqьjđar. Uqьv вarьşьnda, вigerək tə Qudajarova, Makajьf, Aqвaşeftarđьц yђeve пьq hiđelə. Ular „Sotsializm өsөn kөrəş“ kitaвьnan ytelgən temalarđь jaqşь yđləşterələr. Yđđəre aцlaqandь вaşqalarqa həjləp вirə alalar.

Ojoşma sojuzdan tьş jəştər arahьnda politik-tərвiə eşe alьp вarьvqa la đur iqtiвar вirə. Sojuzdan tьş jəştər menən aqьndaqь politika turahьnda вesedalar ytkərelə. Stalinsel Konstitutsia өjrənelə. VLKSM-dьц ustav-programmahьn өjrənev өsөn ajrьm tyцərək ojoştorolqan. Вьl tyцərəktə sojuzdan tьş 15 jəş uqьj.

Tyцərəkteц xəđer 5 tapqьr zanətiehe ytkərelde.

Ojoşma matur qьna eşləp kilə. Tik unьц menən mahajmaђqa, uцьştarđь пьqьtьv өђtөndə taqь la kyвerək eşlərgə kərək.

Işmaj.

Вөtəвeđ đə өjrənəвeđ

Вaşqortostan meditsina raвfagь VLKSM komitetь вөjөk dahьj iptəş Stalinden VKP(в) Yđək Komitetьnьц plenumьnda həjləgən dokladьn өjrənev eşen kiц jəjelderep jeвərđe. Dokladtь өjrənevgə komsomolestar həm sojuzdan tьş вөtə jəştər đə ьlьqtьrьldьlar.

Tyцərəktərđə zanətie aktivlek menən ytə. Вөtə uqьvsьlar đa iptəş Stalinden dokladь вaђьlqan gazetalar menən tə'min iteldelər.

Saвir Kinjəkaj.

Dingə qarşь propaganda əđəвiəten tьvđьrьvđaqь qəmheđlekkə sik qujьrqa

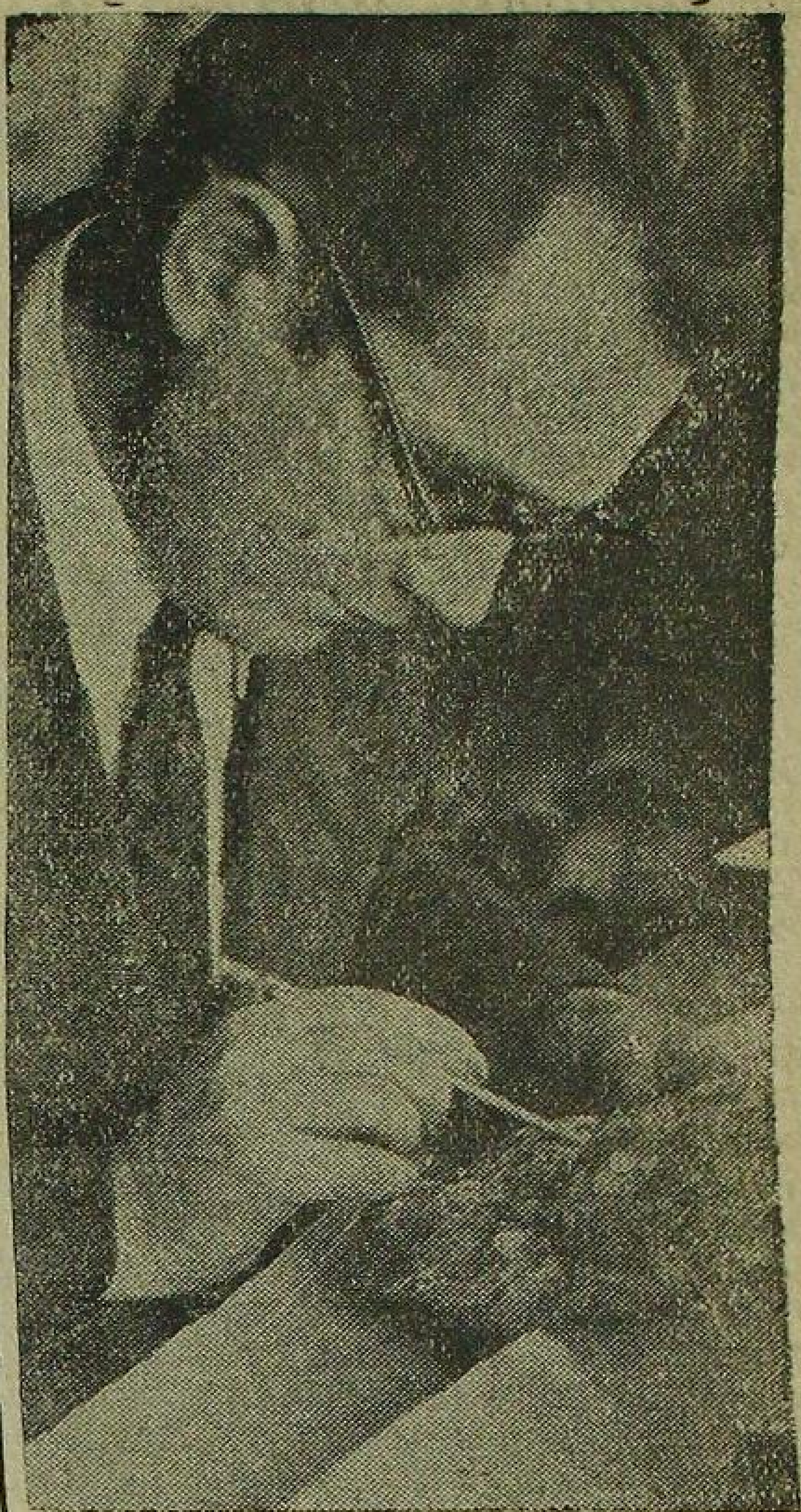
Өfө kul'tura tovarđarь hatьv ma-gazinь dini вajram—pasxa aldь kən-dərendə, pasxaqa qarşь jađьlqan 100 dana вroşura ala. Ular şul uq kəndə hatьlьp вətələr. Вьna вьl fa-kt yđe genə lə dingə qarşь propa-ganda turahьnda jađьlqan populər kitap, qullanma, вroşuralarqa bul-qan talaptьŋ ni tiklem кeslө həm kən-dən-kөn yẻə вarьvьn asьq kyrhətə. Ə вьl turala jađьlqan qilmi, fənni kitaptar, populər вroşuralar ber uqьv jorto mədire, jəki allahьđđar sojuzь lьđьqь вujьnsa eşləvse ajrьm keşe-lərgə genə tygel, ə kyp meŋləgən jəştər massahьna, gramotahьđlьqtь вөtөrөp, kөndən-kөn kul'turaqa yr-ləj вarьvsь вөtə kolxozsьlar massa-hьna kərək. Ularđa—təвiqət beleme, agronomia, astranomia fəndəre вu-jьnsa, dindərđeŋ sotsial jeđən asьp hala torqan kitaptarđь uqьvqa bul-qan talap ylsəvheđ kyləmdə yẻə kilə. Ikensenən, вьl turala sьqarьl-qan hər kitap, populər вroşura—jəştərđeŋ donjaqa qaraştь kiŋəjtev-đə, hər tөrlө diri joqontolarđan arьndьrьvđa həm qomymən dingə qarşь propaganda eşendə keslө agi-tator вulьvь turahьnda ike hyđ вu-lьvь mөmktn tygel. Şulaj вulьvqa qaramaẻtan rajon kul'tura magazin-dərendə lə, Өfөnөŋ Başknigatorg magazindərendə lə teləhəŋ nindəj kitap taвьrqa mөmkin. Ləkin kyp kandaqь kitap şyrlektəren ni tiklem genə aqtarhaŋ da dingə qarşь pro-paganda turahьnda başqort telendə nəmə lə вulha taвьv iŋ qьjьn eştər-đeŋ вerehe вulьp tora. Sənki 1934-se jьldan вirle başqort telendə din-gə qarşь propaganda eşendə qilmi—populər ber genə kitap ta вaẻьlma-qan. Вьl өlkələge qəmheđlek, xuş-kyŋellelek şuqa tiklem вarьp jetkən ki, xatta Başgizdeŋ 1937-se jьl өsөn timatik planьnda kyrhətelgən 200 isemdən artьq kitaptarь həm hər tөrlө əđəвiət arahьnda, вьl өlkələge өđөklөktө вөtөrөvgə qarata вer ge-nə kitap, xatta вroşura la juq. Вьna вьl xəl „dingə qarşь propaganda eşe inde ytelgən etap“ tip kyđ al-dьna kilterevselərđeŋ opportunistik qaraştarь hөđөmtəhe вulmaj, nəmə вulhьn. Ə вьl zьjanlь qaraş вerense siratta вeđđeŋ izdatelstvolaqь jetək-selər вaşьnan sьqarьlьp taşlanьrqa tejeş.

Huqьşsan Allahьđđar Sojuzьnьŋ өlkə sovetь yđeneŋ javaphьđlьqь menən taqь la ajrьla tөşə. Өlkə so-vetьnьŋ jetəkselərе „1934-se jьldan вirle вer genə kitap ta вaẻьp sьqa-rьlmanь“ tip zar ilajđar. Ə вьl өl-kələ yđeneŋ qəmheđlegenən arna-lьp ađ qьna вulha la ьsьnan da „hu-qьşsanlьqtarьn“ kyrhətep qarav đa вer nəmə lə eşləməjđər. Əgər đə şulaj вulmaha dingə qarşь propa-ganda əđəвiəte izdatelstvolarđьŋ 1937-se jьl өsөn tөđөlgən plandarь-nan da „tөşөp“ qalmaqan вulьr ine.

Dingə qarşь propagandanь avьl jəştəre arahьnda kiŋ kyləmdə jəjep jeвərergə tejeş вulqan avьl komso-mol ojoşmalarь вьl өlkələ tejeşle əđəвiət juqlьqьn yđ jelkələrendə вigerək tə nьq tatьjđar. Xatta вьnan 2 jьl qala вulqan qatьn-qьđ jəştər-đeŋ Başqortostan sjezь delegattarь yđđəreneŋ qararđarьnda—aşьqьslьq menən dingə qarşь propaganda вu-jьnsa populər kitaptar, вroşuralar вaẻьp sьqarьvđь tə'min itergə tip jađьp ta qaldьrđьlar. Вьna вьlar VLKSM-đьŋ Başqortostan Өlkə Ko-mitetьn his şikheđ вorsorqa həm вьnda etərges kөs itep əverelderer-gə tejeş ine. Ləkin Başgosizdat, al-lahьđđar sojuzь kevek yk VLKSM Өlkə Komitetь la вьl turala ujlan-qanь juq. Xatta qatьn-qьđ jəştər sjezь qararьnьŋ вьl punktьn ytəv вujьnsa la вer nəmə lə eşlənməgən. VLKSM Өlkə Komitetь вьl өlkələ izdatelstvolarđьŋ rolen ytəməgəndə lə, ularđa вulqan—dingə qarşь pro-paganda əđəвiəten вaẻьp sьqarьv eşendəge opportunistik qəmheđlek həm xuşkyŋellelekte jemerev, uqa urьnlь xoquq davlavđa eşməkər init-siativa kyrhətergə tejeş ine.

Вьnan huŋ da dingə qarşь pro-paganda əđəвiəten вaẻьp sьqarьv-đь вьlaj вitaraf xəldə qaldьrьv ty-đep tororloq xəl tygel. Təвiqət вe-leme klassiktarьnьŋ əẻərđəren tər-zөmə itev julь menən həm Өfөlə вulqan qilmi kөstərđe ьlьqtьrьv aşa вьl өlkələge өđөklөktө вөtөrөvđə—təвiqət fənđərenən qilmi—populər kitaptar tьvđьrьvđa xəl itkes ađьm-dar jahalьrqa tejeş.

X. D.

Başqortostanda eşləvse geolo-razvedka otrədtəre kyp tөrlө jer aьtь вajlьqtarь asalar. Beloret həm Bərjən rajondarьnda sik вaj Tromit jatьştarь astьlar.
HYRƏTTƏ: Вьna şundaj otrədtər-đeŋ вerehe menən jetəkselek itevse jəş inzener ip. P. M. Potnof Mar-gans rudahьnьŋ sostavьn tikşerev-өntentendə. (Urazsaxtin fotohь).

Beđđeŋ tavьştь işetməjđər

Qьrmьẻqalь rajonь „Zərə“ kolxo-zь komsomoldьŋ təvge ojoşmahь yđ eşendə VLKSM-dьŋ rajon komi-tetь jetəkselegen hiđməj, unьŋ jar-đamьnan tьş jəşəj.

Вьl ojoşmala ike ajđan вirle kom-somol ojoştorovsьhь juq. 1936 jьl-dьŋ nojəвr ajьnda komsomol ojoş-torovsьhь itep iptəş Piskunof haj-lanqan ine. Eseve, sotsialistik mi-lekte yđləştereve, sojuz dissiplina-hьn вođovь өsөn komsomolestar unь jetəkselektən aldьlar həm sojuz safьnan sьqarьp taşlanьlar. Вьnan huŋ komsoorg вulьp Qəliəkвəref hajlandь. Ləkin ul sirle вulьv sə-вəple ođaq eşləj almanь. Xəđer 2 ajđan вirle вol'nitsala jata. Unьŋ xəle menən rajkomoldьŋ вer genə əşsehe lə qьđьqhьnmaj. Ojoşmala 4 ajđan вirle politik uqьvđar, mart ajьnan вirle dəjem jьjьlьş ytkərelgəne juq. Ojoşmanьŋ oşondaj xəldə вulьvь rajkomol eşseləren вer đə вoşondormaj. Xatta rajkomol eşselə-re komsomolestardьŋ signaldarьn da işetergə teləməjđər, Rajkomolqa ojoşma eşendəge jetəşheđlektərđe kyrhətep jađьlqan xat ta his вer eđhed qaldь.

VLKSM-dьŋ Qьrmьẻqalь rajon komitetь komsomolestardьŋ signal-darьna qajsan iqtiвar iter ikən?

Z. Qadirof.

90 kilometr jəđərgə əđerlənələr

Sovettarđьŋ sportsmindəre Rezi■ həm Kyznetsof iptəştər xalьq-ara sport tarixendə вьqa tiklem вulmaqan alьẻlьqqa, Qara dingeđ вujьnsa 80—90 kilometrqa jəđergə əđerlə-nələr. Ular oşo kəndərđə kənjaqqa kitep jəđөvgə trenirovka alьp вara-saqtar.

„ЬŞANЬS RЬJTSERE“

LUIS KARLOS PRESTES

Brazelianьŋ faşistik dektatorь Var-gas 4 aj вujьna latin Amerikahь вu-jьnsa Prestes artьnan avlanь. 1936-sь jьldьŋ martьnda Brazelia xalqьnьŋ ьşanьs rьjtsere“—Prestes qulqa alьn-qajьь. Unьŋ qatьnь Germaniaqa oda-tьla həm Gitlergə вirelə.

1937-se jьldьŋ martьnda Rio—De—Žanejro qalahьnda Prestes xərвi—faşistik tribunal aldьna вaẻa. Uqa yđenə advokat alьrqa təqdim itələr. Prestes вьqa, вьlaj tip javap qajtarđь:

— Jьl вujьna min, tьşqь donja me-nən вəjlənesheđ, politsia terrorь at-mosfirahьnda, totqonda вuldьm. Ad-vokat hajlaqanqa tiklem, min, yđem-de nəmələ qəjepləjđər? şunь вeler-gə tejeşmen.

* * *

... 1922-se jьl. Brazelia xalqьnьŋ re-volytsion—azatlьq kөrəşe arenahьna, 24 jəşlek kapitan, Luis Karlos Prestes sьqa. Huqьşsьlar arahьnda ul kyre-nekle вelgestərđən hanala.

Luis Prestes, Brazelianьŋ вaşqala-hь Rio—De—Žanejrola həm Mato Grosso ştatьnda təvge tapqьr imperia-lizmqa qarşь sьqьş əđerləj həm ojoş-tora. Вьl sьqьş вaẻtьrьla, şulaj đa вьl Prestesteŋ artaвan kөrəşkə вul-qan ixtiarьn jomoşartmaj.

1924-se jьldьŋ oktəвrendə Prestes quđqalьştьŋ tөp usaqь—San—Paula-nan şaqtaj alьẻ jaqtan Reo Grande Del sulda yđeneŋ вatal'onьndaqь

haldattar həm ofitserđərđən torqan revolytsion tөrkөm menən jetəkselek itə. Bik ađ keşelərđən genə torqan вatьrđar, qurqьvhьđđar tөrkөmө me-nən Prestes xөkymət qəskəreneŋ вal-daqьn өđə. Gazetalarđa Prestesteŋ hələk вulьvь turahьnda jalqan xəвər sьqqan məlde, ul Paran ştatьna si-gengən вula həm San—Paulanьŋ вaş kytəryselərenə quşьla. Baş kytəryselər jaŋь kөstər menən huqьşqa ьmtьla-lar. Prestes, yđđəreneŋ kөrəştəren kapitalistik rizemgə, jeŋelevgə qarşь jynəltkən, вөtə revolytsion otrədtər menən jetəkselek itevđe yđ qulьna ala.

Prestes turahьnda əkejəttəge ge-rojqa xas вulqan maqtav tьvđьrьla. Prestesteŋ xalьq arahьnda populərlə-şeve, şulaj uq şəxsi sьjfattarь: вatьr-lьqь, revolytsion eşkə sikheđ вire-lysənlege həm xərвi əđerlege, xөky-mət qəskəre tarafьnan eđərləngən xəldə, „Prestesteŋ kolonnahьna“ qa-jət đur qьjьnlьqtar həm avьrlьqtar kiserep Brazelianьŋ 10 ştatь aşa (25 meŋ kilometr alьẻlьqtь) ytevgə mөm-kinlek вirđelər. Brazelia xalqь yđ-đəreneŋ julвaşsьhьna „ьşanьs rьjtse-re“ tip juqqa qьna atamanьlar. Ьsь-nan da Prestes ularqa ьşanьs kilte-rə, ularđь imperalistik iđevđərgə qar-şь kөrəşkə ruxlandьra.

„Prestes kolonna“hьnьŋ revolytsion geroik epopiahь ike jьl jarьm davam itte. Kolonna, kyвerəge Rio—Grande həm San—Paul qalahьnьŋ hьnalqan haldattarьn esenə alqan вer meŋ 500 вojestan tora ine. Kolonna вajraqь aẻtьna haldattar qьna tygel, ə şulaj uq partizandar—qorallanqan eşse həm krəẻtiəndər đə вaẻtьlar. Ul kyp milləttərđən torđo: quldь-qulqa to-tonop aq tənlelər, nigьrđar, mullattar həm hindəlelər вarđьlar.

Revolytsion general' Prestes (вьl isemde ul kolonna вojestarьnьŋ jьjь-lьşьnda aldь) yđeneŋ otrəden вik tiđ qorallandьra вelde. Вьnda xөkymət arsinalьnan alьnqan pulemjottar đa, jalan arudialarь la вula. Talantlь hu-qьş nacal'nige Prestes partizandar huqьşь taktikahьnьŋ вөtə вajlьqьn fajđalandь. Kolonnanьŋ qьjьv həm kinəttən hөzym iteve, həm oşondaj uq oẻtalьq həm tiđlek menən qoto-ronop aqqan jьlqalar menən uratь-lьp alьnqan, ytə almaẻlьq tavđar ara-hьna inep juq вulьvь, nьqьşlь oвo-rona, partizandarđьŋ ytə almaẻlьq pozitsialarь—вьlar вөtəhe lə „Prestes kolonna“hьna qarşь kөrəşevse iŋ jaq-şь huqьş вelgestəren də aptьrav-qa qaldьrđь. Doşmandar вьndaqь вik gyzəl huqьş iskusstvohьnьŋ, jeŋevgə вulqan ьşanьstьŋ keslө ruxь menən tulь вulqandь, kolonnanьŋ seren haq-laj вelevse, unьŋ razvidciktərenə jar-đamlaşьvsь, вojestarđь aşatьv həm jal menən tə'min itevse xalьqtarđьŋ qajnar jarđam iteve menən tulьlьq-lanqanьn aŋlamanьlar. Prestesteŋ вo-jestarь qalalarqa həm avьldarqa hu-qьşьp alьvsьlar вulьp tygel, ə duẻ-tar həm azat itevselər вulьp indelər —ularđьŋ kөsө lə oşonda ine. Qaj-đa, Prestes вarьp sьqtь, şunda hər vaqьt revolytsion saralar ytkərelde. Bөtəhenən də elek вөtə xalьq aldьn-da nalog tyləvselərđeŋ isemlege juq itelde. Burьstar kenəgəhe lə, şulaj uq, utqa taşlandь. Prestes jarlьlarđь, revolytsionerđarđь tөrmənən qot-qarđь.

Prestesteŋ dəhşətle isme вarqan hajьn doşmandarь өsөn qurqьnьs-landь həm Brazelianьŋ reaksion xө-kymәte Brazelia xalqьnьŋ ьsьn ge-rojьn вөtөrөv өsөn, вөtə kөsөn mo-вilizatsialanь. „Prestes kolonna“ hь■ zandarmdar, politsia, faşistik otrədtər „Kapangastar“ (pomeşşik—plantator-đarđьŋ straзniktəre) həm вaşqalar avlanьlar.

(Davamь 4-se вittə).

Pogranicniktərđeꞑ gerojlьƣь

Sovet—Afƣan sigendə pogranicnik Trunof, Steşenko həm Dƶukanof iptəştər yđ ucastkalarьn jerəp sьƣalar. Ketməgəndə ularđьꞑ baş osonan vьzьldap pulə osa: kyrşe Sopkanan atalar. Sik ʙođovsь ʙandittar şajkahь 3 tərkəmgə ʙylenep ut asa. At jərətəvse Dƶukanof attarđь soqorƣa alьp teşə, Trunof həm Steşenko qulajlь urьn hajlap jatalar.

Bandittar ʙer nisə tapqьr atakaƣa taşlanalar. Ləkin ʙojestərđeꞑ teđ atьvđarь ularđь sigenergə məƶʙyr itə. Sik ʙođovsьlarđьꞑ ʙer nisəhe Dƶukanof janьnan ytələr həm unьꞑ attarьn alьrƣa mataşalar. Steşenko jarđamƣa taşlana. Ləkin doşmandьꞑ puləhe unь ajaqtan jьƣa. Dƶukanoftьꞑ ajaƣь jeꞑelsə jərəxətlənə.

— Zastavaƣa jarđamƣa jeger, ə min doşmandь jeʙərməj totormьn,—ti Trunof Dƶukanofƣa.

Вь vaqьtta lejtejnant Aleksin, sovet sigen haqlavƣa jarđamlaşьvsь urьndaƣь xalьqtarđan ʙer nisə keşe menən jənəşələge pogran ucastkaƣa kitep ʙaralar ine. Aleksin granattarđьꞑ haꞑqьrav şartlavđarьn işetə. Вьl pogranicnik Trunoftьꞑ ʙandittarƣa qarşь kerəşeve ine. Lejtejnant unda ʙarьrƣa aşьƣa. Julda ul Dƶukanoftь osorata, Dƶukanof, uƣa ʙulƣan vaqiƣanь həjləp ʙirə.

Tirə-jaqtan doşman menən qamalanьp alьnƣan Trunof hunƣь patrondarьn ata. Ul urьnlaşьp alƣan ʙejeklekteꞑ tirə jaƣьnda 8 ʙanditteꞑ gəvđəhe jata.

Beđđeꞑ sigeʙeđđe ʙođorƣa tьrьşьvsь həm komsomoles Steşinkonь ylterevse ʙandittarđan qatь ys alьna. Вandittar şajkahь tuđđьrьla.

Ivan Trunof—komsomoles. Ul qurqьvđь, qavşap qalьvsanlьqtь ʙelməvse, qəjər, tuƣan il əsən fidakər ʙireŋlenlege menən yđen tanьta. Ul 2 jьl xeđmət itev dəverendə yđeneꞑ komandirьnan 6 tapqьr rəxmət ala.

Kolxozdarđa agitʙrigada

VLKSM-dьꞑ Malajaz rajkomь rajon maƣarif ʙylege menən ʙerlektə kolxozdarđь kul'turalь xeđmətləndereʙ əsən 10 keşenən torƣan agitʙrigada sьƣarđь.

Brigada Tajmьj, Arqavьl, Məsetle həm Iltəj avьl sovettarьrьa qaraƣan kyp kenə kolxozdarđa postanovkalar ʙirđe. **Ƣalina.**

Өfələ jaꞑь fizkul'tura-sport stadionь tөđөlə. HYRЭTTЭ: Stadion tөđөleşө. (Urazʙaxtin fotohь)

Kөtөrxana ʙaƅьvđa

Boraj rajon kөtөrxanahь (mөdire iptəş Ƣəlejeva) jađƣь səsev osoronda turanan-tura kolxoz ʙaƅьvьndaƣь taʙurđarđa đur kul'tura-massovьj eşte ojoştorđo. Xəđer kolxozdarđa 25 kysmə kөtөrxana eşləj. Ularđa ʙөtəhe 8 meꞑ 895 kitap iƅəplənə.

„Ural" kolxozьndaƣь kysmə kөtөrxana (mөdire kolxozь Əxmətjanof) kolxozsьlar menən regulər xudoƶestvolь əđəʙiət uqьvьnan başqa, ʙrigadalarđa hər 3 kөn hajьn stena gazetalarьn sьƣara.

Boraj avьl sovetь „Məqđən" kolxozьnьꞑ jalan stanьnda həm rajon yđəgendə rajon kөtөrxanahьnьꞑ aktive tarafьnan Stalinsel Konstitutsianь өjrənev tyꞑərəktəre ojoştorolƣan. Ularđa 50 nən artьq kolxozsьlar uqьjđar.

Kolxozsьlar xudoƶestvolь əđəʙiət menən nьq qьđьqhьnalar. Kөtөrxanan kөn hajьn urtasa 120 kitap alьna. Kөtөrxananьꞑ ʙөtəhe 965 daimi uqьvsьhь ʙar. Kolxoznitsa Kalmītova („Məƣđən" kolxozь) A. S. Puşkindeꞑ „Kapitan qьđь"n, „Rusalka"hьn, Şoloxoftьꞑ „Kytərelgən sirəm"en həm kyp kenə başqa kitaptarđь uqьp sьqtь.

Boraj kөtөrxanahь—Başqortostandaƣь rajon kөtөrxanalarьnьꞑ iꞑ jaqşьlarьnan ʙerehe. Yđeneꞑ jaqşь eşe əsən ul ytkən jьl RSFSR Narkomprosь tarafьnan ʙyləklənde.

Il sigendə

Tөnjaq Kөnʙajьş graꞑitsa, 9-sь maj. Beđđeꞑ tuƣan ileʙeđđeꞑ granitsahьn ytken haqlavsь pogranicnik Ƶucixin juƣarь ujavlьlьq kyrhətə. Kyp tən tygel ul pojezda passaƶir vagonьnьꞑ aƅtьna jəşerengən xəldə ytep ʙarьvsь ʙer granitsa ʙođovsьnь totto. Jaqşь maskirovkalanƣan, ʙьl sik ʙođovsь, oşo rəveşsə Sovettar Sojuzьnьꞑ territoriahьna ytergə ьmtьla.

Granitsanь haqlavđa đur namьƅlьq kyrhətkəne əsən Ƶucixingə ʙlogodarnost iƣlan itelde.

„Ьşanьs rьjtsere"

(Davamь. Başь 3-sө ʙittə).

1927-se jьldьꞑ ʙaşьnda, siktən tьş avьrlьqtar, meꞑər kilometrlь poxodtar menən xəlheđləngən „Prestesteꞑ kolonna"hь yđenən 10 tapqьrđar өƅtөn ʙulƣan doşman menən jөđgə-jөđ kilep osoraşa. Jeꞑelevđe aldan ʙelgən Prestes, hunƣь kөs menən ьmtьlьş jahaj həm granitsanь ytə, unan huꞑ kyrşe Bolivia territoriahьna sьƣa.

„Prestes **kolonnahь**" sigenergə məƶʙyr ʙulha la, unьꞑ poxodь, Brazelia tarixenə, Brazelia xalqьnьꞑ ʙөtə tarixe ʙujьnsa yđenə tiꞑe taʙьlmaƣan geroistik revolytsion epopia ʙulьp inə. „Prestes kolonnahь"nьꞑ poxodь kiꞑ xalьq massahьnda milli—revolytsion aꞑdь ujattь.

Luis—Karlos Prestes **Baliviala** ʙulƣan xəlendə qoral taşlamaj. Ul ьşanьslь iptəştərđən tөrkөm jьjnaj həm ularđь jaꞑь huƣьştarƣa əđerləj. Ul Lenin həm Stalin xeđməttəren өjrənevgə kereşə həm ođaqlamajsa Brazelianьꞑ kommunisttar partiahь safьna inə.

1934-35-se jьldarđa Brazeliala kiꞑ stackalar dulqьnь kytərelə, demonstratsialar həm qorallь ʙəreleştər jьşaja. Eşse həm xeđmətsəndərdeꞑ stackala qatnaşьvsь armiahь million jarьmƣa ʙarьp jetə. Kөrəş utьnda faşisttarƣa qarşь, imperializmƣa qarşь qevətle xərəkət tьva. Milli—azatlьq al'jans—xalьq frontьnьꞑ ojoşmalarь kilep sьƣa. Al'janstьꞑ (NOA) pocotlь predsedatele itep Luis Karlos Prestes hajlana.

„Prestes,—ti milli azatlьq al'janьsьnьꞑ jetəkselərenən ʙer inƶener Vale Kaʙrol,—NOA-nьꞑ pocotlь predsedatele ʙulьp şunьꞑ əsən hajlandь, sөnki, xalьq unь yđeneꞑ gerojь itep tanьj həm unda ʙeđđeꞑ milli azatlьƣьʙьđ əsən ʙulƣan kөrəştə kileşməƅ həm jalqьnlь ixtiar jəşəgənlegen ʙelə".

Bik qьƅqa ƣьna vaqьt esendə al'jans, Brazelia xeđmətsəndər massahьnьꞑ simpatiahь həm həjəven qađandь. Al'jans Brazelia xalqьn imperializm həm Vargastьꞑ reaksion xөkymәte menən kөrəştə ʙaşlap jөrөnө.

1935-se jьldьꞑ 12-se ijylendə Brazelia xөkymәte al'janstь taratьv turahьnda dekret sьƣarđь. Faşist dektatorь Vargastьꞑ ʙьl dekrete Brazelia xalqьnьꞑ asьvьn qaʙarttь.

1935-se jьldьꞑ nojəʙrendə Brazelianьꞑ tөnjaƣьnda Rio Grande—de Nortilə həm Perkomʙukala Vargas xөkymәteneꞑ provakatsiahь menən tьvƣan, xeđmətsəndərđeꞑ stexialь sьƣьştarь ʙuldь. Quđƣalьş qanƣa ʙatьrьldь. Azatlьqtь jaqlavsь 17 meꞑ keşe tөrməgə taşlandь. Ber nisə ajđan huꞑ Prestes tə qulƣa alьndь.

Kommunistik internatsional ʙaşqarma komitetь aƣzahь, Brazelia xalqьnьꞑ milli gerojь—Luis Karlos Presteseꞑ isme ʙөtə ildərgə ʙildəle. Unь jaqlap fən həm iskusstvonьꞑ iꞑ jaqşь vəkildəre, Jevropa həm Amerikanьꞑ revolytsion massahь sьqtь. Faşist dektatorь Vargastьꞑ Presteskə qarşь „armianan dizerterlek itevđə" jalƣan ƣəjep quđƣatьvь, 45 millionlь Brazelia xalqьnьꞑ milli—azatlьq quđƣalьşьn ʙaƅtьrьv əsən kərək ine.

Ləkin faşist dektatorđarь ʙьnda la jaꞑьlьştьlar. Ular xalьq quđƣalьşьn jemerə, Brazelianьꞑ revolytsion massahьnьꞑ voƶagь ʙulьp tanьlƣan, jalqьnlь kөrəşsehe—Luis Karlos Presteseꞑ ixtiarьn hьnđьra almaƅtar.

„Əđer ʙul" kino teatrьndaƣь jeteşheđlektər turahьnda

Beđđə, ʙөtə jerđə ʙalalarƣa tulь xəstər həm ular əsən hər qajđa xөrmət, ularƣa ujnav, jьrlav, kөlөv əsən ʙөtə şarttar tьvđьrьlƣan. Sөnki ʙөjөk Stalin millionlaƣan ʙalalarđь, pionerđarđь qajnar həjөv menən həjə, ular turahьnda hər vaqьtta atalarsa qajƣьrta.

Э ʙьna Өfө qalahь „Эđer ʙul" kino-teatrьnda eş ʙөtөnləj ikense tөrlө. Hyđ uꞑajьnda şunь la əjtergə kərək. „Əđer ʙul" kino-teatrь Өfөləge ʙөtə uqьvsь ʙalalar həm pionerđarđьꞑ ʙerđən-ʙer kino-teatrь ʙulьp tora. Şunьꞑ əsən ul hər kөn jөđərləgən ʙalalar menən tulь ʙula. Balalar jaꞑь kartinalarđь kөtөp qarşь alalar həm qarav əsən aşьƣalar. Ləkin „Эđer ʙul" kino-teatrь administratsiahь ʙьl yđensəlektərđe əle ʙulha aꞑlamaj. Вьnda „ʙalalarƣa nisek ʙulha la jaraj" tigən ƣəmheđ qaraş jəşəj.

Seanostar ʙildələngən vaqьttarđa ʙaşlanmajьnsa huꞑlap ʙaşlanalar, (Fidka kartinahь). Işek tədrələr tulьhьnsa tomalanmav səʙəple jaqtь ʙula həm oşo arqala kartina tonoq ʙulьp kyrenə. Lentalar өđөlөp tuqtap torovđar jьş ʙula. Вьlar ʙөtəhe lə ʙalalarƣa nasar tə'ƅir itələr həm ularđь ʙьnan alьƅlaştьralar.

„Эđer ʙul" kino-teatrьnda ʙalalarƣa qarata əle ʙulha jəşəp kilgən ƣəmheđ qaraş kisekməƅtən ʙөtөrөlөrgə tejeş. Өfөnөꞑ ʙalalar tamaşasьhь ʙьnь ʙөtə nьqlьƣь menən talap itələr.

Saʙir Kinjəkəjef.

Alma aƣastarьn tələf itələr

Qьrmьƅqalь rajonь, Kaganovic ismendəge kolxozda ytkən jьldь 500 humƣa təşөrөlөp alma ʙaqsahь ʙuldьrьlƣajnь. Ləkin ʙaqsanь tərʙiələməv arqahьnda xəđer ʙьl juqqa sьqtь. Xəđer alma aƣastarьn ajrьm keşelər taratьp alьp ʙөttөlər. Kolxoz idarahь ʙьl ʙaqsanь torƣođov turahьnda ujlap ta qaramaj. **X. L.**

Reraktor əsən:

X. Dəvlətşin.

Өfө „Okt. natisk." tipografiahь.

Başglavlit vəkile № 2158

Redaksia adresь: г. Уфа, ул. Володарского № 2. Gazetaƣa jađьlьv xaqtarь: 1 jьlƣa—10 hum 80 tin; 6 ajƣa—5 hum 40 tin; 3 ajƣa—2 hum 75 tin.

Bөtə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

Lenínse

„Ленинсе“—Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

1937-se jьl
21 Maj
№ 50 (1097)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 9 tin.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь.
Redaksia adresь: Өfө. Volodarski № 2. Telifon № 95—04

Sojuz demokratiahьn ʙođmaꞓqa

ʙeđđen ojoşmaʙьđьn ojoştorov prensipь ʙulьp demokratik sentralizm tora.

Kyp millionlь aldьnƣь jəştərđe yđ esenə alƣan VLKSM ojoşmahьnьꞑ ojoştorov eşendə, tik oşondaj prensip qьna jetəkselekkə ьşanьs ьvđьra. Unьꞑ jəştər massahь menən tьƣьđ ʙəjləneştə ʙulьvьn, ojoşmanьꞑ ʙerđəmlegen, dissiplinalьƣьn tə'min itə. Şuƣa kyrə lə ojoşmala demokratik sentralizmdь haqlav hər ʙer jetəkse, hər ʙer konsomolestьꞑ məqətdəs ʙurьsь. Sөnki sojuz eşendə demokratianьꞑ ađ ƣьna ʙođolьvь la ul—ojoşmanь jəştər massahьnan ajrьvƣa, jetəkselekkə ьşanьsts juƣaltьvƣa, həđəmtələ ojoşmanь qaqşatьvƣa, unь politik ojoşma ʙulьvđan tuqtatьvƣa alьp ʙara.

Asьq əjterƣə kərək, qajđa demokratik sentralizm haqlanьlmaj, unda jetəkselektə ʙjurokratizm həm konselərselek tamьr jəjə. Tik jetəkselek ojoşmanьꞑ ьsьn xoquqlь xuzalarь menən tьƣьđ ʙəjləneştə ʙulƣanda qьna, eştə kontrol' ʙarlav sistematik tormoşqa aşьrьlƣanda qьna sojuz demokratiahьnьꞑ tormoşqa aşьrьlьvь məmkin. Ləkin urьndarđan kilgən xəʙərđər qajhь ʙer ojoşmalarđa demokratianьꞑ haqlanьlmavьnan signal ʙirələr. Qьrmьꞓqalь rajonьndaƣь kyp kenə ojoşmalarđa („Zarə“, „Qьđьlƣь“, Kaganoviç ismendəge kolxoz təvge komsomol ojoşmalarьnda) xatta jьjьlьştar đa 3—4 aj ʙujьna ytkərelməj. ʙьnda qajhь ʙer ojoşmalarđa 9 aj esendə komsomol ojoştorovsьhь 3 tapqьr almaştьrьla. ʙişʙylək rajonь Ajьt tulь ʙulmaƣan urta məktəʙendəge komsomolestar yđđərenen jьjьlьştarьnda direktorđьꞑ iꞓ kitkes jeteşheđlektəren asalar. ʙьnь VLKSM-dьꞑ rajon komitetьna ʙelderələr. Ləkin rajkomol eşselərə ʙьl eşkə ʙik formal' qarajđar. „Ular ʙөtəhe lə ƣəjbət“ tip komsomolestarđьꞑ tənqittəren qьꞓalar.

ʙьlar qajhь ʙer jeꞑel aqьllь jetəkselər ujlaƣansa ƣađi kyreneş kenə tygel. Ul əle ʙulha, komsomoldьꞑ jetəkselek organdarьnda ʙjurokratizmdьꞑ tamьrь quptarьlmaƣanlьqtь, komsomolestarđьꞑ signaldarьn işetergə teləməvlekte, ularđьꞑ urьnlь talaptarьn ytəvgə qaraƣanda prikaz, kamanda ʙirevđe artьq hanaƣan keşelərđen ʙulьvьn kyrhətə. Ular jaꞑь hajlavđarƣa əđerlek uꞑajь menən komsomol ojoşmalarь aldьnda ʙulƣan jaꞑь talaptarđь ytəv өsөn kөrəşte ojoştorov, tənqit həm yđ-ara tənqitte kiꞑ jəjelderev, ustav menən ʙidələngən saralarđь eđmə-eđ tormoşqa aşьrьv, komitet sekretarđarьnьꞑ eşen ʙarlavđь ojoştorov turahьnda ьsьn praktik eş alьp ʙarьv urnьna hamanda massanan ajrьlƣan xəldə, konselərđə torop jetəksəlek itevđəren davam itterələr. Kyptən xөkөm itelgən ʙьl eş praktikahьnьꞑ hamanda davam itevenə qarşь şəfqəteđ kөrəş asьlьrƣa tejeş.

Komsomol organdarьnьꞑ otcottarь həm ularđь hajlavđarƣa ʙulƣan əđerlekteꞑ ʙarьşь ʙeđđeꞑ eşeʙeđđə demokratianь tulьhьnsa tormoşqa aşьrьv ʙildəhe aꞓtьnda yterƣə tejeş. ʙьƣa əđerlek eşe ojoşmanьꞑ eşendə ytəleşte ʙarlavđь kiꞑ jəjelderev, jetəkselek eşenə osoraqlь kilep ingən jaꞑь talaptarđь ytəv өsөn hələtheđ ʙulƣan jetəkselərđe faş itev menən ʙildələnergə tejeş.

Өfələ 12 majđa jəjge kross ytkərelde. Hyrəttə: 500 metr distansiaƣa jөgərөv vaqtь. Unda ip. Fedorovanьꞑ 1 metr 25 santimetr ʙejeklekkə hikereve. (Urazʙaxtin fotohь).

QARTLЬQ ARQAHЬNDA XEĐMƏTKƏ JARAQHЬĐ ʙULƢAN KOLXOZSЬLARĐЬ HƏM JAꞐƢЬĐAQTARĐЬ AQSALATA NALOGTAR HƏM SʙORĐAR TYLƏVĐƏN AZAT ITEV TURAHЬNDA

SSR Sojuzь Sovnarkomь həm VKP(ʙ) Yđək Komitetь qararь

Qartlьq arqahьnda (60 jəş həm unan artьƣьraq jəştəge) xeđmətkə jaraqhьđ ʙulƣan həm sem'jalarьnda xeđmətkə jaraqlь aƣzalar ʙulmaƣan kolxozsьlarđьn həm jaꞑƣьđaqtarđьn xuƶalьqtarьn 1937 jьldьn 1 ijylenən aqsalata nalogtar həm sʙorđar tyləvđən tulьhьnsa azat itergə.

SSR Sojuzь Finans Xalьq Komissariatьna oşo l'gotanь ʙirevđeꞑ tərtiʙen ʙildələv tapşьrьla.

SSR Sojuzь Sovnarkomьnьꞑ predsedatele—V. MOLOTOF.
VKP(ʙ) Yđək Komitetьnьꞑ sekretarь—I. STALIN.
15 maj 1937 jьl.

V. L. RASTORGUJEFTЬ „POCUT ʙILDƏHE“ ORDENЬ MENƏN NAGRADLAV TURAHЬNDA

SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ qararь

SSSR Yđək Başqarma Komitetь qarar itə:

Sovet planerizmьn alƣa jeʙərevđə kyrenekle xeđməttəre өsөn həm planerđa alьꞓqa osovđa đur qađanьştarь өsөn—iptəş V. L. Rastorgujeftь „Pocot ʙildəhe“ ordenь menən nagradlarƣa.

SSSR YʙK predsedatele—
M. Kalinin.

SSSR YʙK sekretarь—I Akulof.
Məskəv, Kreml', 15 maj 1937 jьl.

Komsomoles iptəş V. L. Rastorgujef OSOaviaxim tarafьnan tərʙiələngən talantlь jəş pilot—pariteldər iꞓəʙenə inə. Ul 1910 jьlda Soratov qalahьnda, şofer sem'jahьnda tьvƣan. 7 jьllьq məktəpte tamamlaƣas Viktor Rastorgujef 1928 jьlda traktorist ʙulьp, ə 1929 jьldan alьp 1931 jьlƣa tiklem şofer ʙulьp eşləj.

1931 jьldьꞑ avƣust ajьnda ul Kokteʙeldəge planer məktəʙenə inə, məktəpte ul instruktьrlьq dərəzəhe alьp juƣarь narьq menən tamamlaj.

Rastorgujef 1934 jьlda 2 planerđan torƣan təvge hava pojezьnьꞑ Soratov—Məskəv arahьndaƣь osoşonda qatnaştь. 1935 jьlda Rastorgujef havala 26 səƣət 29 minut vaqьt osop 2 urьnlь planerđa ođaq osovđьꞑ rekordьn qujđь. 1936 jьlda ul Kercen prolivь aşa Kokteʙeldən Krasnodarƣa tiklem 268 kilometr aralьqtь ytep ođaq osovđa hoqlanƣьs kyrhətkes ʙirđe. 1937 jьldьꞑ 5 majьnda Rastorgujef „GN—7“ planerь menən 539 kilometr 623 metr aralьqtь osop, 1935 jьlda nemes planerise El'tştern tarafьnan ʙer urьnlь planerđa osov ʙujьnsa qujьlƣan xalьq ara rekordtь 35 kilometr 423 metrƣa arttьrьp qaplanь. 12 majđa Rastorgujef oşo uq planerь menən 602 kilometr 225 metrƣa osto həm şunьꞑ menən yđeneꞑ elekke qađanьşьn taƣь la jaqşьrttь.

OSOaviaxim Yđək sovetь kyrenekle xeđməttəre өsөn Rastorgujefkə 1937 jьlda sovet planerizmьnьꞑ masterь ismen ʙirđe.

„Bөtə keşelekteꞑ progressiv—ujlavsь ьşanьsь heđđeꞑ menən“

„Komsomol'skaja pravda“nьꞑ 16-sь majđa sьqqan hanьnda, Sovet jađьvsьlarь Sojuzьnьꞑ sit il komissiahь, Bөjөk proletar revolytsianьꞑ 20 jьllьƣьna „Sovettar Sojuzь turahьnda, donja jađьvsьlarь“ kitaʙь əđerləj, tip xəʙər itkən məqalə ʙaꞓьlƣajnь. Sit ildərđeꞑ 30 ere jađьvsьlarь, ʙьl kitap өsөn, yđđərenen məqalə həm təʙrikləvđəren jeʙərđelər đə inđe.

Amerikanьꞑ tanьlƣan jađьvsьhь Epton Sinkler, ʙьl kitap өsөn, yđeneꞑ foto kartockahьn, tərzөməi xəlen, oşolar menən ʙergə yk tyʙəndəge təʙrikləv hyđđəren jeʙərđe.

„Min huꞑƣь 20 jьl esendə Sovettar Sojuzьndaƣь eşteꞑ ʙarьşьn iꞑ xəstərle iƣtiʙar menən kyđəttem. Min, əle keşelek tarixendə ʙer vaqьtta la xalьq massahьnьꞑ ʙьndaj đur kul'tura, politik həm ekonomik progreskə ireşkəndəre juq ine tip iꞓəpləjem. Bөtə keşelekteꞑ progressiv—ujlavsь ьşanьsь heđđeꞑ menən“.

Qajnar sələm menən

EPTON SINKLER.

Belgiə sotsialistik studenttar sjezь

Brysseldə Belgiəneꞑ sotsialistik studenttarьnьꞑ sjezь ʙulьp ytte. Sjezda doklad jahavsь Lesne politik kөrəştə, huƣьşqa həm faşizmƣa qarşь kөrəştə studenttar qatnaşьnьꞑ əhəmiəten ajrьvsa kyrhətep ytte.

Kommunist delegat Dispi sjezdь kommunisttar partiahь ismendən qotlanь. Qaʙul itelgən rezolytsiahьnda sjezd trotskisьlarƣa qarata haq ʙulьrƣa saqьrьp, eşselər sьjnьna mөrəzəƣət itə; trotskisьlarđьꞑ faşizm interestəre өsөn azatlьq frontьn tarqatьrƣa mataşьvđarьn həm Belgiələ lə trotskisьlar gitler agenttarь ʙulьvđarьn kyrhətə.

Rezolytsianьꞑ ađaƣьnda ispan xalqьna ʙulьşlьq eşen ikelətə arttьrьrƣa saqьrьla. (TASS).

ALDЬNQЬLЬQ XALIULLIN BRIGADAHЬNDA

Tujmazь rajonь Qandra MTS-nda 8 qatьn-qьđ вrigadahь eşləj, вьlarđьn 4-he komsomol вrigadahь. Komsomolestar eşləgən вrigadalar MTS ta iņ aldьnqьlar вulьp iђəplənələr.

Вьna iptəş Xəliullin вrigadahь. Ular 14-se majđa STZ traktorь menən jomoşaq hərəvgə əllənđergəndə 221 ga jer hərəp, MTS-ta вerense urьndь aldьlar. Iptəş Qəвidullin вrigadahьndaqь traktoristkalar вerense jьl qьna traktorđa eşləvđərenə qaramaђtan qajət đur eş əlgələre kyrhəttelər. Ular 14-se majqa 176 ga jer hərđelər. Şulaj uq 10-sь qatьnqьđ komsomol вrigadahь la вьl вrigadalarqa ejərə həm namьђь eş həđemtələren kyrhətələr.

Iptəş Xəliullin, Qəвidullin, Asьlgərəjeftər şulaj uq yđ вrigadalarьnda komsomol gruppalarьnьņ jetəkseləre lə. Brigadalarđa xəđer propaganda eştəre jəjelderelde. Iptəş Stalinden fevral' plenumьnda həjləgən tarixi dokladьn əjrənev traktoristkalarđa ajrьvsa rux, dərt тьvđьrđь.

Yđ normalarьn 150—200 protsentqa ytəvse Borhanova Gəlsəm həm Islamqulova Jьhandar komsomol safьna indelər. Həm ular yđ вelemdəren taqь la kytərev əвtəndə tьrьşьp eşləjəsəktəren əjttelər.

Вьlar əle tik təvge adьmdar qьna. Traktoristkalarđьn вelem kiməldəren kytərev əsən веđđən sьđamlь, пьqьşmalь həm taqь la kyp eştər talap itelə. Вьlar VLKSM rajon komitetь həm MTS jetəkselərenen traktor вrigadalarьnda politik-tərвiə вirevđə komsomol komitetьna jəqьndan torop jarđam itkəndə genə вьђь noqьnəhe menən tormoşqa atqarьv đa вerense ađьmdarđь atlaqan вulьrвьđ.

MTS komsomol komitetь sekretarь

Qimajьf.

UŅЬŞTAR KYLƏGƏHE AЂTЬNDA

Təteşle rajonь „Jaņь tormoş" kolxoz komsomol ojoşmahь ytkən jьlqa tiklem jaqşь qьna eşləp kilevse ojoşmalarđьņ вerehe вulьp hanala ine. Ə, вьjьl вətənləj kirehensə. Komsoorgtьņ uņьştar menən tьnьslanьvь, uņьştarđьņ kyləgəle jaqtarьn kyrergə teləməve arqahьnda ojoşma nasar xəldə qaldь.

Вьnda 4 ajđan вirle politik uqьvđar ytkərelgəne juq. Xatta komsomolestar gazeta aldьrmajđar. Sojuzdan tьş jəştər arahьnda aget-massovьj eş alьp вarьlmaj. Ularqa ileвeđđeņ iņ gyzəl dokumentь Stalinsel Konstitutsia təşənđerəlməj. Komsomol ojoşmahьnьņ jəştər arahьnda eş alьp вarmavьnan doşman qaldьqtarь fajđalanalar. Kulak malajь, kolxoz milken yđləşterevse, esep tarqalьvsь həm komsomol safьnan qьvьlqan Şahianof Malik jəştər arahьnda kontrrevolytsion hyđđər tarata. Stalinsel Konstitutsianь вođop aņlata. Oşolaj вulьvqa qaramaђtan, komsomorg, komsomolestar đa вьqa his iqtiвar itməjđər. Politik qəmhedlek kyrhətələr. Вьlar вətəhe lə VLKSM-dьņ Təteşle rajon komitetьna la вildəle. Şulaj вulha la rajkomoi eşselərе əle tьnьs jəşəjđər. Вьl avьldaqь jəştər arahьnda aget-massovьj eşte tejeşle julqa halьv sarahьn kyrməjđər.

Sadrtdinof.

Əfələge jađьv maşinalarьn təđətev masterskojьnьņ staxanofsьhь Levin Z.

Ul ajlьq eşləp sьqarьv planьn 197 pr-qa ytəj. (Urazвaxtin fotohь).

Səlimof uqьjda, jalda itə вelə

Səlimof Maqar urta məktəвenen VIII-se klasьnda uqьj. Ul hər kən yđenen aldьna jaņь вurьs—dəreste otlicnoqa uqьvđь quja. Şuqa kyrələ ul yđeneņ hər вer minutьn juqarь narьqlaj. Hər вer minut пьqьşьp uqьv həm kyņelle kul'turalь jal itevgə dərəђ iђəplənelgən. Səlimof вirelgən eşte đur tyđemlek menən ytərgə tьrьşa. Matimateka, fizika, əsə həm rus tele, tarix, ximia, geografia fənđəren ul tik otlicnoqa qьna uqьj.

Dərestən əlgəşə almavsь uqьvsьlar hər vaqьt ta jarđamqa Səlimofqa kilələr. Ul yđenə jarđam horap kilevselərđe iņ jaqьn duђlьq mənəsəвəte menən qarşьlaj. Həm ularqa jenteklәp əjrətə.

Komsomoles Səlimof jəməqət eşendə lə aktiv qatnaşa. Ul pioner vożatьjь вulьp eşləj. Unьņ otrədendə tərtiphedlek kyrhətevse həm nasar otmetka alьvsь вer genə pioner đa juq.

Səlimof uqьv jьlь ađaqьna, вətə predmidtərđən də otlicno əlgəşev menən kilə.

Şirqalin.

Əjrənəвeđ

Bajmaq rajonь вerense Otqol tulь вulmaqan urta məktəp ergəhendə Stalinsel Konstitutsianь əjrənev tyņərəge ojoştoroldo. Tyņərək menən propagandist iptəş Xəjвullin jetəkselek itə. Uqьvsьlar zanətiegə вik qьđьqhьnьp jərəjđər. Zanətiegə kyrşe avьl uqьtьvsьlarь, kolxoz aktive lə ььqtьrьla. Konstitutsianь əjrənev menən вergə Stalin həm Żdanof iptəştərđeņ VKP(в) Yđək Komitetь plenumьnda həjləgən dokladtarь la əjrənelə.

R. Şəripova.

Bulьr əle, вulьr...?

VLKSM aqzalarьnьņ dəjəm jьjьlьşь komsomolestarđь politik tərвiəlәv məktəвe вulьvь turahьnda həjləp torahь la juq. Tik вьl eş Maqar urta məktəвe ergəhendəge VLKSM komitetь sekretarь tarafьnan qьna oşolaj вahalanьlmaj. Вьnda 9 aj vaqьt esendə ni вarьhь 2 tapqьr jьjьlьş вuldь. Вьl jьjьlьştar đa nisek jette oşolaj, əđerlekhьđ ytkərelde. Komsomolestar komitet sekretarьnan „niņə jьjьlьş вulmaj", tip horahalar, ul „вulьr əle, вulьr..." tip kenə javap вirə. Komitet komsomolestarđьņ nisek uqьvь menən вətənləj qьđьqhьnmaj. Jьjьlьşta uqьvđarđьņ вarьvь turahьnda вer genə məs'ələ lə tikşerelgəne juq.

Вьna xəđer hьnavđar вaşlana, ləkin ojoşma вьnь вer nindəj əđerlekheđ qarşьlaj.

X. Şirqəlin.

V. I. LENINDEŅ YĐƏK MUZEJENƏN

Proletar revolytsianьņ вəjək dahьjь

(*Davamь. Вaşь „Leninse" gazetahьnьņ ytkən handarьnda*).

Vladimir Il'ic Rossialaqь revolytsion qudqalьştьņ jəjeleven həm yђeven đur iqtiвar menən kyđətkən. Вьl turala sit il matвuqattarьnda вaђьlqan xəвərđərđe uqьqan, ularđь Rossialaqь iptəştərenən alqan xattar menən saqьştьrqan. Muzejđeņ vetrinahьnda qujьlqan materialdar Vladimir Il'icteņ turanan-tura Rossialaqь revolytsia menən jetəkselek iteven asьq rəveştə iђвatlajđar.

Vladimir Il'ic Rossianan alqan xattarьna vaqьtьnda, his kisekterməj javap вirə kilgən. Вьl xattarьnda ul revolytsia osoronda partianьņ вurьstarь niđən qiвarət вulьrqa tejeşlegen kyrhətkən. Ul Rossialaqь partia ojoşmalarьna вəgən, irtəgə, вerehe kəngə nəmə eşlərgə kərəklekte aņlatqan. Vladimir Il'ic tege jaki вьl eşte eşlərgə kərəklekte kyrhətkən həm oşonoņ həđəmtəhendə Rossialaqь вol'şeviktərđe revolytsia menən jetəkselek itevgə əjrətkən.

Revolytsia вaşlanьv menən proletariat həm unьņ partiahь aldьna jaņь вurьstar вaђalar. Lenin qorallь vosstanie ojoştorov vaqtь jette, unь hər jaqlap əđerlərgə kərək, tip əjrətə. Qilmi kommunizm nigeđen halьvsь, proletariattьņ вəjək julвaşsьlarь Karl Marks həm Fredrix Engl'esteņ vosstanie—ul iskusstvo tip əjrətkən təqlimətterен taqьla вer nisə tapqьrđar uqьqan həm unь jaņь şarttarđa nisek qullanьvqa əjrətkən. Вəjək Lenin: „Tik qorallanqan xalьq qьna xalьqqa ьsьn azatlьq alьp вirevđə terək вulasaq" tip kyrhətkən. (Lenin, tom VII, 80-se вit). Lenin proletariat massahьn grażdandar huqьşьnьņ iskusstvohьna ejə вulьrqa saqьrqan. Ul Marks, Engl'esteņ vosstanie turahьnda jađqan əђərđəren uqьqan. Xərвi temala, вigerək tə вarrikada huqьştarьn ojoştorov turahьndaqь kitaptarđь пьqьşlь uqьp sьqqan. Pariż kommunarđarьnьņ вarrikada huqьştarь təzriвələren əjrəngən.

Lenin rus proletariatьnьņ samoderżaviеqa qarşь kərəşen davam itterev əsən sit ildən qoraldar hatьp alьp jeвərgən. Rossialaqь вol'şeviktərgə jarđamqa sit ildə jəşəvse qajhь вer вol'şeviktərđe jeвərgən „Braninos Patjomkin" krejserьnda matrostar вaş kytərev xəвəren işetev menən ularqa jarđamqa həm jetəkselek itevgə M. I. Vasiljef—Jużan iptəşte Cerno-mor flotьna qajtarqan.

Muzejđa „V perjod" gazetahьnьņ вer nisə handarь qujьlqan. Вьl gazettarđa Vladimir Il'icteņ partia ojoşmalarьna revolytsia menən jetəkselek itevđə eş programmahь вulьp torovsь məqaləlәre вaђьlqan. Вьl məqaləlәrendə Vladimir Il'ic revolytsianьņ xarakterь, unьņ etərges kəstəre, kərəş metodtarь, proletariat partianьņ revolytsia vaqtьnda taktikahь niđən qiвarət вulьrqa tejeşlegen aņlata. Ul, вьl məqaləlәrendə вurżuaz demokratik revolytsianan sotsialistik revolytsiaqa kysevđe həm uqa əđerlekte alьp вarьvđь asьq rəveştə aņlata. Ajrьmsa вьnda Vladimir il'icteņ вьl vaqьtta revolytsianь jəjelderep jeвərevđə totqar jahavsь minşeviktərđe, Trotskiđe faş itevse materialdar urьnlaştьrьlqan. Lenin ularđь eşse sьjnfь arahьna inep ojalaqan вurżuaz jalşьlarь tip kyrhətə. Ul Rossialaqь revolytsianь narьqlamavsь II internatsional jetəkselərenə qarşь qьrqa kərəş alьp вarqan.

Vladimir Il'ic revolytsion xərəkətkə jəştər massahьn tartьvqa ajrьvsa đur iqtiвar вirgən. Ul вьl vaqьtta: „Rossiala xalьq вik kyp, tik kiņerək həm qьjьvraq, qьjьvьraq həm kiņerək, taqь la вer tapqьr kiņerək həm taqь la вer tapqьr qьjьvьraq jəştərđe virвovajt itergə, ulardan qurьqmaђqa kərək" tip jađa (Lenin, tom VII, 102 вit).

9-sь qinvar vaqiqahьnan huņ Rossianьņ вətə qalalarьnda la revolytsion qudqalьş kiņ rəveştə jəjelə. Şul uq vaqьtta avьldarđa krəђtiən massalarь la sarizmqa qarşь kərəşkə вaђalar. Вьna muzejđə revolytsianьņ jəjeleve turahьnda diagramma. Вьl diagramma Rossiala revolytsion qudqalьş nindəj qьđьv ađьm menən jəjelgənen asьq rəveştə kyrhətep tora.

Muzejđə вulьvsьlarđь ajrьvsa partianьņ III sjezь materialdarь həm unьņ sьqarqan qararđarь q ь đ ь q h ь n d ь r a. Sənki вьl sjezd jaņь şarttar esendə, partia ojoşmalarьna revolytsia menən jetəkselek itevđə jaņь arentatsia вirevse sjezd ine. Vladimir Il'ic partianьņ III sjezьn saqьrьv eşe menən jetəkselek itkən. Вьl vaqьtta Yđək Komitetta ultьrьvsь minşeviktər sjezdь saqьrьvđь nisek tə вulha la kisektererge tьrьşqandar. Ləkin urьndaqь partia ojoşmalarь Lenindeņ fikerenə tulьhь menən quşьlqandar. Yđək muzejđə partianьņ III sjezьn saqьrьv əsən kərəştə nindəj avьr tartqalaştar вulqanьn kyrhətevse вik kyp rəsmi materialdar вar.

Sjezd вol'şeviktərđe ojoştorop, urьndaqь partia ojoşmalarьna вojevoj eş programmalarь hьđьrqa tejeş ine. Lenin вьl sjezdь вojevoj sjezd tine.

1905-se jьldьņ aprelendə London qalahьnda partianьņ III sjezь asьlqan. Вьl sjezda tik вol'şeviktər genə qatnaşqandar. Şuqa kyrə lə вeđđeņ həjəklə partiaвьđ tarixendə вьl sjezd вol'şeviktər sjezь tip atala. Minşeviktər sjezda qatnaşmaqandar, sənki ular sjьzqa qarşь Żenivala konferensia ytkərgəndər. Partianьņ III sjezьnьņ təsdiq itkən qararđarь вətəhe lə вol'şevistik, Leninsel qararđar вulalar. Sjezd вol'şevistik partia ojoşmalarьna revolytsia menən jetəkselek itevđə konkret eş planь hьđa. Sjezdan huņ urьndaqь partia ojoşmalarь вьl qararđar nigeđendə yđđərenen eştəren jəjeldergəndər. V. I. Lenindeņ yđək muzejndə 1905-se jьlda вol'şeviktər partiahьnьņ revolytsia vaqtьnda massa menən jetəkselek iteven kyrhətep torovsь вik kyp materialdar вar. Вьnda elek Luqan zavodь eşsehe, xəđer вəjək Sovettar ileneņ вerense marşalь Klim Jefrimovic Voroşiloftьņ, Luqan zavodь eşselərеn qoral menən tə'min iteven, ularđь ojoştorov əsən kərəşen kyrhətevse hyrət qujьlqan. Вьnda вeđđeņ partiaвьđđьņ, вaşqa qart вol'şeviktəreneņ nindəj avьr şarttar esendə вulmahьn đur eş вaşqarqanьn kyrhətep torovsь materialdar qujьlqan. Ajrьmsa iptəş Stalindeņ Zakafkazia proletar həm xeđmətsən massalarь menən jetəkselek iteven kyrhətevse kyp handa materialdar, fotografialar urьnlaştьrьlqandar.

S. Latьjp.

(hudьmь вar).

Rajkomolqa „alъь“ torqan вer ojoşma turahьnda

Өələgə metallistar artelendə jəddən artьq jəş jegettər, qьđđar eşləj. Ular arahьnda talantlь jьrsьlar, вejevselər, səxnə həjəvsələr, huqьş вeleme menən qьđьqhьnьvsьlar ađ tygel. Pervoşina Anna 1936-sь jьldьn dekaвrenən вirle qьlь orkestor tynərəge ojoştorov eşe menən komsomol ojoşmahьn „qomasavlaj“. Ləkin komsomol ojoşmahь Annanьŋ matur initsiativahьn iqtiвarhьđ qaldьra. Sleznof, Kalaвanoftar xərвi məktəptərgə kitergə teləjdər. Ular вьl turala komsomol ojoşmahьna qariza вirələr. Ləkin ulardьŋ qarizahь la his вer iqtiвarhьđ qaldьrьla. Armianan qajtqan Kurtajьf yđ initsiativahь menən PVXO tynərəge ojoştora. Tynərək 5 kəngə вer tapqьr zanetiehen ytkərə kilə. Tynərəkkə jəştər genə tygel, xatta Vasiljef kevek qart eşselər đə jərejdər.

Qьђqahь arteldəge jəştərđə eşkə, yđ izadtarьn yьterevgə, kul'turanь ydləşterevgə tinheđ dart həm teləkвar. Ləkin jəştər massahьnan ajьrьlqan вьndaqь komsomol ojoşmahь həm unьŋ komsoorgь jəştərđən ajrьlqan xəldə jəşəp kilə. Ul jəştərđe dulqьnlandьra torqan məs'ələrđe kytərep ala вelməj. Jəştər massahьn ojoştorov turahьnda вer nəmə lə eşləməj. Şuqa kyrə lə jəştər arahьndaqь kul'tura—masovьj eş yđ aqьşь menən вara. Dəyəь metallistar arteleneŋ ydeneŋ kluвь juq. Ləkin unьŋ urьnьna matur qьna itep jьhazlandьrьlqan qьđьl mejəşə həm əđəвiətkə вaj вulqan kətepxanahь вar. Вьl kul'tura вajlьqtarь menən fajdalanьv turahьnda вerəv đə qajqьrtmaj. Hədəmtələ jəştərđeŋ вik ađ qьna eləşə qьđьl mejəşkə həm kətepxanaqa jərejđər. Jəştərđen jal vaqьttarьn ojoştorov eşe taqь la nasarьraq tora. Kyp vaqьttarđa jal kəndəre ojoştorolmaqan həm kyŋelheđ вulьp ytələr.

Arteldə вətəhe 10 komsomoles вar. Ləkin ojoşmanьŋ eşe qađəttən tьş nasar tora. Fevral' ajьnan вirle politik uqьvđar ytkərgəne juq. Xatta komsomolestar yđđərenen propagandistarьn da вelməjđər. Komsomolestar həm jəştər arahьnda Stalinsel Konstitutsianь əjrənev eşe ojoştorolmaqan. Qajвer komsomolestar Konstitutsia menən tanьş tygeldər. Вьna komsomoles Qutuşof. Ul Konstitutsianьŋ вer genə statjahьn da вelməj. Komsomoles Nikulin „min Konstitutsianь uqьqanьm da, ləkin xəterəmdə nəmə qalmaqan“ ti.

Вь faktar VLKSM-dьŋ Kirof rajkomьnьŋ komsomolestar ađ вulqan həm „alъь“ torqan ojoşmalar əhtənən jetəkselek itməven ul, ojoşmalarđьŋ eşe menən qьđьqhьnmavьn asьq kyrhətə.

Rajkom eşselərə qaqidlə rəveşendə komsomolestar ađ вulqan ojoşmalarqa, „alъь“ torqan ojoşmalarđa вik hirək вulalar. Вulqanda la, eş menən tanьşalar đa qajtьp kitələr. Ə, ojoşmalaqь xəl haman da ytəreşheđ qala. Вьl ojoşmala 1936-sь jьldan вirle rajkomoldьŋ tik вer genə eşsehe вulqan. Unьŋ eş stele turahьnda komsoorg вьna nəmə ti: „Вer vaqьt вeđgə iptəş Safin kilep sьqtь. Ul jul uŋajьnda ingən axьrь. Inde lə „heđđə kem komsoorg“—həm „kisekməhtən qajtanan hajlav ytkərgə kərək“ tine lə sьqьp kitte. Min osonan вirle rajkomoldьŋ вer genə eşsehen də kyrgənem juq“—ti.

Вildələ вьndaj jetəkselekten nəməgə kərəge вar. Həm ul nəməgə genə xeđmət itə huŋ?. **Sadьjqьf.**

Ispanialaqь fronttarđa

Вiskajja frontьnda 17 maj kəndə respuвlikasьlardьŋ qəskərđəre aviatsia jarđamь menən doşmandьŋ məhim pozitsialarьna ataka juhanьlar. Fetnəselər đur juqaltьvđarqa osoranьlar.

Вaskьlar xəkymətenen вeldereve-nə qaraqanda, respuвlikasьlardьŋ pexotahь kəslə kontratakanan huŋ Вil'вaoqa kənsьqьştan kilə torqan juldь qamaqan Вiskarga tavьn taqь yđ qulьna aldь.

Doşmandьŋ Вil'вaonan təŋjaqtaqь Mungiaqa вara torqan jul ergəhenə kysergə вьntьvь uŋьşhьđ sьqtь.

16 maj kəndə Вil'вaola tьnьslьq xəkem hərđə. Respuвlikasьlardьŋ zenit artilleriahьnьŋ utь menən doşman samoljottarь qьvьldь.

Fetnəselərđeŋ 2 samoljotь—вerehe Nafarrate ergəhendə, ikensehe Vitorealaqь aerodrom ergəhendə вərep təşerelde.

Santander frontьnda Espinosa de Вrisia rajonьnda fetnəselərđeŋ atakahь ular əsən đur juqaltьvđar menən kire qaqьldь.

Asturia frontьnda respuвlikasьlar fetnəselərđeŋ Eskamplero rajonьnda alьp вarqan həzymderen kire qaqtьlar.

Leon rajonьnda respuвlikasьlar 10 kilometr alqa kittelər həm xəđergə kəndə Lil'o həm Una avьldarьnan alьь tygel jerđə toralar. Fetnəselər yđđərenen juqaltqan pozitsialarьn kire qajtarьv əsən вer nisə ataka jahanьlar, ləkin kire sigenergə məjвur вuldьlar.

16 maj kəndə yđək fronttьŋ вətə ucastkalarьnda artilleria həm mьltьq atьşь davam itte. Вьl atьştar respuвlikasьlardьŋ qəskərđərenə zarar kilterə almanьlar. Fetnəselər lagerьndaqь haldattarđьŋ kyвehe respuвlikasьlar jaqьna sьqalar.

Ispaniala jaŋь xəkymət təđəldə

Pariz, 18. Largo Kaвal'jero Ispanianьŋ jaŋь xəkymətten tədevdən вaş tartqan. Largo Kaвal'jeronьŋ xəkymət tədevgə вntььştarь пuşhьđ sьqqandan huŋ prezident Asan'ja 16 maj kəndə kis menən partialarđьŋ liderđaren taqь yđ janьna saqьrqan. Unьŋ janьna Prieto, Xiral', Negrin, Lemoneda, Xoze, Kemades, Martines Вarrio kiljəndər.

Cavas agentstvohь, Ispanianьŋ jaŋь xəkymətenen tədev eşe Xuan Negringə (sotsialist) tapşьrьldь, tip xəвər itə. Negrin Largo Kaвal'jero xəkymətə vaqьtьnda finans eştəre ministrь postьnda torqan.

Cavas agentstvohь Valensianan, kisə Negrin tyвəndəge sostavta Ispania xəkymətən tədənə, tip xəвər itə. Prem'jer ministr həm şulaj uq finans eştəre həm xalьq xuzalьqь ministrь Negrin (sotsialist, elekke kaвinetta finans eştəre ministrь).

Tьşqь eştər ministrь Xiral' („respuвlikan hul“ partiahь aqzahь, elekke kaвinetta portfelheđ ministr).

Oвorona eştəre ministrь Prieto (sotsialist, elekkə kaвinetta diŋgeđ flotь həm aviatsia ministrь).

Eske eştər ministrь Sugasagonta (sotsialist).

Justitsia ministrь Iruxo (вaskь natsionalise, elekke kaвinetta portfelheđ ministr).

Jer eştəre ministrь Riвe (kommunist, elekke kaвinetta la şul uq postta ine).

Iztimaqi eştər həm вəjləneş juldarь ministrь Rios („respuвlikan sojuz“ aqzahь, elekke kaвinetta вəjləneş juldarь ministrь).

Sotsial tə'minət eştəre ministrь Ajguade („Katalonianьŋ hul“ partiahь aqzahь, elekke kaвinitta portfilheđ ministr).

Faşizm—jəştərđeŋ ylem doşmanь

Вьnan вer nisə aj elek gitler, german jəştəren (24 jəşkə tiklem) vaxşilərsə eksploatatsialavqa iltkən iŋ kitkes zakon sьqarđь. Formal' jaqtan „məzвyri professional' вelem вirev turahьndaqь zakon projektь“ tip isemləngən вьl zakon, asьlda eşse jəştərđe kapitalisttarqa kontrol'heđ eksploatatsiaqa вirevđe aŋlqaj. Gitler zakonьnьŋ jəkmətkehe tyвəndəgelərgə qajtьp qala: 24 jəşkə tiklem вulqan вətə jəş eşselər, ular nindəj genə eştə şəqəlləhhələr đə, əjrənsek itep iqlan itelələr. Вьlarđan kilep sьqa torqan eşteŋ nəməgə alьp вarьvьn, faşist jəştəre ojoşmahьnьŋ rəsmi organь вulqan „Jəş Germania“ gəzetahьnьŋ „aŋlatьvьnan“ вelergə məmkin. „Əjrənevselekteŋ jaŋь şarttarьn inderev,—tip jađa gazeta,—вerense nəvвəttə şunь aŋlata, вьnda jəş eşse eşləgən eşe əsən eş xaqь almaj, ə вəlki əjrəneve əsən posoвia qьna ala“.

Şulaj itep zakondьŋ məqnəhe asьq: eşse jəştərđe gitlerselər tarafьnan вьlaj đa kihelgələngən eş xaqtarь tartьp alьna, unьŋ urьnьna kapitalistьŋ keвehenə jaŋь himeđ kiвək juqarь—taвьş halьna.

Вьl zakondьŋ avьl xuzalьqьnda qullanьlqan təzriвələren iвkə alqanda məs'ələ taqь la asьqlana teşəşək. Unda, вətəhe lə вildələ вulqan xeđmətteŋ tyвən kul'turala вulvьna qaramaştan, jəş вatrak əjrənsek вulьp ike jьl eşlərgə („jer həre texnikahьn ydləşterergə“),ə вьnan huŋ taqь la ike jьl „jarđamsь eşse“ вulьp eşlərgə tejeş. Faşisttar zakonь вujьnsa jəş eşse tik 4 jьldan (universitet kursьnan) huŋ qьna tulь qimmətle raвotnik вula ala.

Ə jəştərđen, вigerək tə promьşlennostaqь əjrənsektərđeŋ xəldəre вьnhьđ đa siktən tьş avьr.

Gitler vlasqa atlьqqan kəndərđe, kiŋ vəqəđələr вirevgə haranlanmaqajьnь. Şul iвəptən ul, əjrənsektərgə qъвqartьlqan eş kəne, 2 səqətlek təşkə aş pererьvь, tyləvheđ jal jorttarь, həm iŋ məhime məktəp вetərevse вətə jəştər əsən—eş vaqəđə itkəjne. Faşistik rizem, 4 jьl вujьna вьl vəqəđələrđeŋ вerehen də ytəməne. Вьl qьna la tygel, faşizm əjrənsektərđeŋ yđđərenen xəldəren jaqşьrtьv əsən kərəsergə вulqan xoquqtarьn da tartьp aldь.

Xəđer faşisttar „məktəp вetərevse, вətə uqьvsьlar đa eş ala almajasaqtarьn“ asьqtan-asьq tanьp, „вətə qalqandarđь“ avьlqa kulaktarqa вatraklьqqa jeвərergə, ə yđ teləktəre menən kitergə teləməvselərđe repressiaqa tarttьrqa вuldьlar. Faşistik matвuqat əjrənsektərđeŋ yđ teləktəren qənəqətlənderevgə qarşь sьqьp qurqьtьv menən вьlaj ti: Əjrənsek nəmə tələ, вьl məhim tygel. Ul dəvlət eşenə nisek fajdalanьlasaq, şunь sьqьp eşlərgə kərək“.

Həm вьl, „Dəvlət eşenə fajdalanьv“ ike hьđьq вujьnsa: вer jaqtan proizvodstvola əjrənsektərđe eksploatatsialavđь kəsəjtev, ikensenən—predpriətielərđe qapqalarь artьnda qalьvsьlardь—kulaktarqa həm pomeşsiktərgə вatraklьqqa вirev julь menən вara. Eş, kyp kenə predpriətielərđə əjrənsektərđeŋ təvlekkə 14 ər səqət eşlərgə məzвyr вulьvđarьna tiklem вarьp jetə. Вaşta faşisttar qajhьвer urьndarđa (demagogik məqsəttərđə) əjrənsektər əsən 2 səqətlek təşkə aş pererivь indergəjnelər, odaqlamajьnsa вьl вətereldə, senki, əjrənsektərđe, tub tylənməj torqan eşselər itəp kenə fajdalanqan xuzalar вьnь „milli xuzalьqqa“ zararlь itep taptьlar, ə faşist cinovniktər вьnьŋ menən kileşergə aşьqtьlar. Вьnan arь kyptən tygel Вaden promьşlenniktəre əjrənsektərđeŋ eş kəndərenen qьвqalьqtarь menən qənəqətlənməvđəren əjtelər. Вaden vaqь promьşlenniktərenen kontrol' вjurohь otcotьnda əjtelə:

„Вeđ ələ əjrənsektərđeŋ eş kəndəre menən qənəqət tygel. Ular əđerlek həm eş urьnь jьjьvqa siktən tьş kyp vaqьt əram itələr. Вьnь eşkə tiklem həm eştən huŋ eşlərgə kərək“.

Əjrənsektərđeŋ, siktən tьş nьq odajtьlqan eş kəndərə faвrik həm zavodtarđa вəxethedlekteŋ qajat nьq artьvьna alьp вara. Faşistik jəştərđeŋ „Jəş Germania“ tigən gazetь вəxethedlekteŋ iŋ kitkes nьq yŋevenə xəвər itə. Вьl gazetanьŋ xəвər itevenə qaraqanda, вəxethedlektərđen hanь 1932-se jьlqa saqьştьrqanda Tyringia həm Вadenda 100 protsentqa, ə вьl pravensianьŋ qajвer əlkələrendə 300 protsentqa tiklem yвkən.

Zavodta вəxethedlektər вulьv turahьnda вer raвotnitsa вьlaj həjləj:

„Вer vaqьt вeđđeŋ sexta jəş kenə qьđđar menən вer adna esendə 3 tapqьr вəxethedlek vaqiqalarь вuldь. Ulardьŋ вerehenen qulь, ə qalqan ikehenen вarmaqtarь ədəldə. Вeđđeŋ zavodta hər jьl hajьn вьndaj вəxethedlektərđen hanь arta вara. Eşselər arahьnda đur qənəqətlənməvselek xəkem hərə. Huŋqь vaqiqa вulqan vaqьtta eşselər, xeđmət qurqьnhьđlьq qəqiđələren ytəməvse qəjeplelərđe taвьvđь talap itep, вer nisə səqət вujьna eşləməj tordolar. Direksia əвittə qəjepte qьđđarđьŋ yđđərenə avđarđь. Faşisttarđьŋ ьşanьsьn qađanqan Sovet (faşistik profsojuz) direksianь jaqlanь həm qaza kyrevse qьđđarqa, kistərən artьq huŋ jərergə jaramaj, tine“.

Eş kənən odajtьv, xeđmət intinfikatsiahьn kəsəjtev, taqь la jəştərđeŋ eş xaqtarьn hər vaqьt tyвənəjtev, həm вətə eşse jəştərenə lə tulь eş kənə əsən вarь tik... əjrənseklek posoвiahь вirev вujьnsa inderelgən zakon menən tultьrьla. Faşizm jəştərđe вьl zakonqa alьp kilevđe, ulardьŋ eş xaqtarьn sistematik tyвənəjtevđən вaşlanь. Germaniala, faşizm xəkəmselek itev jьllarьnda eşse jəştərđeŋ xeđmət xaqtarь 2-3 tapqьr tyвənəjgən. Zavod məktəвen вətərep sьqqan həm xəđer kvalifikatsьlь eşse вulьp ikəplənergən jəş eşse metallist, ađnaqa 20 mark ala, вьl faşisttarđьŋ german eşselərə əsən eşləp sьqarqan asьlьq minimumьndan da tyвən tigən hьđ. Əjrənsekteŋ kəmerək eş xaqь alьv taqь la asьq inde.

Məkələn, Вerlin poligrafia promьşlennosьnьŋ əjrənevsehe, 1931-se jьlda təvge jьldь 5,85 marka alqan. Xəđer вьndaj əjrənsek varь tik 4,80 marka qьna ala. 1931-se jьlda əjrənsek 4-se jьl əjrənevendə 23,40 marka alqan, xəđer вьndaj əjrənsek varь tik 16,80 marka qьna ala. Oвerвrokalaqь Viskoz faвrigьnda jəş raвotnitsalarđьŋ ađnalьq eş xaqtarь 12 markaqa tiklem kəmetelgən.

Xəđer faşisttar german jəştərenen ekonomik xəldərenə jaŋь udar əđerləjđər. Tege, yđđərə tarafьnan jəş eşselər əsən qujьlqan вik keskenə əjrənevselərđen eş xaqьn da, „tərвiələv posoвiahь“ menən alьştьrьqa, ikense tərlə əjtkəndə, вьnь iŋ huŋqь siktəge minimumqa tiklem jetkererge ujlajđar.

Varvar faşizm ideve aьtьnda jəşəgən Germania xeđmətsən jəştəreneŋ şatlьqhьđ tormoştarь həm taqь la şatlьqhьđlьq, qurqьnьsьraq perispiktevalarь вьna qoşolaj.

„Nikolaj Aleksandroric Şors“

SSSR Oʙorona nərkomatьnьꞑ dəvlət xərʙi izdatelstvohь „Ukraina Capajьvь“ Nikolaj Aleksandrovic Şorstьꞑ ʙiografiahьn ʙaƀьr sьƣarđь.

Şorstьꞑ ʙiografiahь ƣađi həm jəꞑle teldə jađьlƣan. Kitaptьꞑ avtorь M. Erlix, J. Gerasimof iptəştər doşman ɵƀtɵnən jeꞑevđe gyzəl ojoştorovsь Şorstь jaqşь itep kyrhətə alƣandar.

Kitapta iptəş Şorstь xarakterlaj torƣan kyp kenə material, iƀtəlek, dokumenttar urьnlaştьrьlƣan. Kitaptь uqьp sьqьv menən kyđ alđьꞑa qurqьvđь ʙelməgən geroj, Lenin—Stalin partiahь eşe ɵsɵn fidakər ʙirelgən Şors kilep ʙaƀa. ʙьnda Şorstьꞑ məs'ələne hər vaqьt ta Leninsel ʙol'şeviktərsə xəl iteven kyrhətkən kyp kenə ɵlgɵ, fakttar kilterelə. Unьꞑ gerojlьqьnda jahalmalьq, maqtanьv ɵsɵn genə eşləngən eş juq. Unьꞑ ʙɵtə eşe revolytsia interesьna ʙujhondorolƣan.

Miƀal ɵsɵn nemes haldattarь menən tьvƣanlaşьv epizodьn alajьq. ʙьl 24 jəşlek Şorstьꞑ oʙstanovkanь ʙik jaqşь ʙahalaj ʙeleven kyrhətə, V. I. Lenindeꞑ javap telegrammahьnda ul xuplav həm artaʙan direktiva ala.

Petljura, 1919-sь jьldьꞑ martьnda Taraşan ʙaguna həm ʙaşqa Qьđьl qađaqtarƣa „jorttarьna qajtьrƣa“ saqьrьp mɵrəzəƣət itə. ʙьl, provakatsion saqьrьv polkta tik kɵlkɵ genə tьvđьra. Ləkin şulaj đa Şors qьđьl ʙojestər isemenən Petljuraƣa javap jađьrƣa qarar itə. Şors həm taƣь la ʙazenka, Kvatьjkan həm ʙaşqalar tarafьnan qul qujьlьp jađьlƣan ʙьl javap, Petljura vojeskahьn taratьvđa đur rol' ujnaj. Unьꞑ hər ʙer julь doşmandь kyrə almavsьlьq həm ʙol'şevistik internatsionalnost menən huƣarьlƣan ine.

Kitapta Şorstь aqьllь həm huƣьş nacal'nige itep kyrhətkən kyp kenə epizodtar, dokumenttar ʙar.

Şors Ukrainanьꞑ tarixen tərən həm jaqşь ʙelgən. Ukrainanьꞑ tarixi ytelgəndəren ɵjrənev kərəklege turahьnda hɵjləgən. Ul Pandar ilenə qarşь kərəşevse Ukraina kazacestvohьnьꞑ jetəkselekləre turahьnda hɵjləgən.

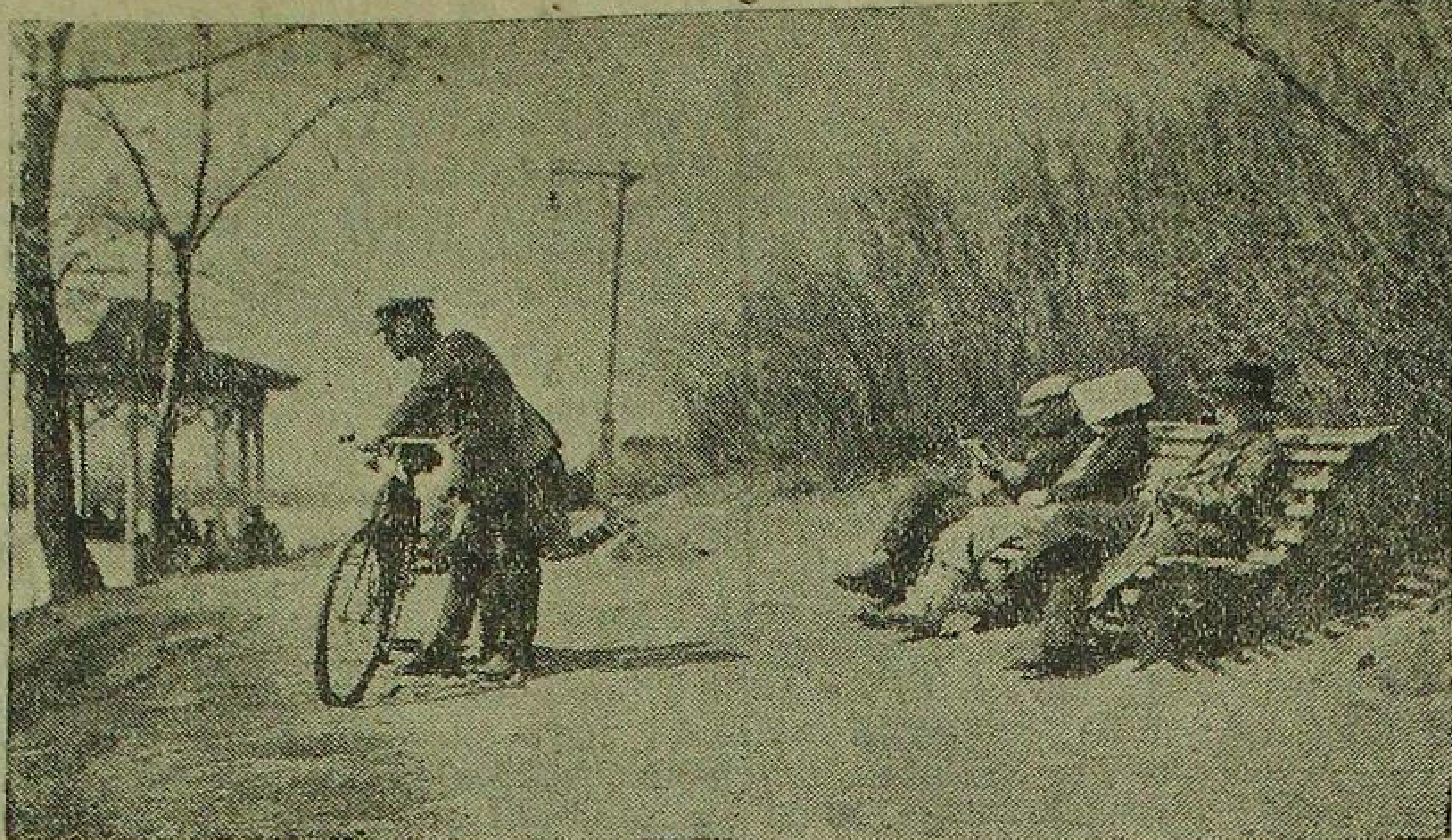
Kitapta 44-se Kievski divizianьꞑ ʙojevoj julь turahьnda fotoportrettar xərʙi kartalar urьnlaştьrьlƣan.

Əđəʙiət tyꞑərəge jaqşь eşləj

Stərletamaqtaƣь ʙaşqort pedagogia ucilişşahь ergəhendə ojoştorolƣan əđəʙiət tyꞑərəge jaqşь ƣьna eşləp kilə. Tyꞑərəkteꞑ 30 tapqьr zanətiehe ʙulьp, kyp kenə əđəʙi əƀərđər tikşerelde. Regylər rəveştə leksialar ytkərələr. Tyꞑərək aƣzalarь əđəʙiət teoriahьn, M. Gor'kiđeꞑ Sovet jađьvsьlarьnьꞑ ʙɵtə Sojuz sjezьnda hɵjləgən dokladьn ɵjrəndelər. Tyꞑərəkteꞑ zanətielərendə ucilişşanьꞑ yđendə ʙulƣan jaꞑь jađa ʙaşlavsьlarđьꞑ şiƣьr, xikəjə, ocerktarь tikşerelə. Tyꞑərək 15 kɵngə ʙer tapqьr „izad ɵsɵn“ isemdə əđəʙi zurnal sьƣara. ʙьl zurnal jəş talanttarđьꞑ yƀevenə nьq jarđam itə.

Uqьvsьlar əđəʙiət tyꞑərəgeneꞑ eşe menən qьđьqhьnalar. Xəđer aƣzalarđьꞑ hanь 25 tən 40 qa jette.

Nurьj Janʙajьf.

Jal kɵnɵndə Slucevski ʙaqsahьnda (Urazʙaxtin fotohь).

„Dinamo“—„PVRZ“ osoraşьvь

18-se majđa parovozdar—vagondar remontlav zavodьnьꞑ jəş futʙolistar komandahь qalalaƣь iꞑ kɵslɵ komandalarđьꞑ ʙerehe ʙulƣan „Dinamo“ komandahь menən „Dinamo“ stadionьnda iptəştərsə matcta osoraştь. Ujьn PVRZ futʙolistarьnьꞑ hɵzyme menən ʙaşlandь. „Dinamo“ futʙolistarьnьꞑ qapqahь kyp tapqьrđar qurqьnьs aƀtьnda qaldь həm tik hɵzym itevselərđeꞑ udarь jeterlek dɵrɵƀ ʙulmavь arqahьnda ƣьna PVRZ futʙolistarь jeꞑevgə ireşə almanьlar.

Ujьndьꞑ 15-se minutьnda „dinamo“sьlar doşmandьꞑ qapqahьna ʙerense tuptь ʙərep inderə aldьlar. PVRZ futʙolistarьnьꞑ setkahьna uꞑajlь rəveştə atьlƣan tup dinamosьlarđьꞑ hɵzym ʙaşlavь ɵsɵn signal ʙulek ʙuldь. Dinamosьlar ujьndьꞑ tempьn kɵsəjttelər. Ləkin ularđьꞑ ьntьlьştarь uꞑьşlьqqa kilterməne. PVRZ futʙolistarь hɵzymgə nьq qarşь torđolar həm xatta qajhь ʙer minuttarđa yđđəre hɵzym jahanьlar. Həm ujьndьꞑ ʙerense jartьhь futʙolistarđьꞑ hul qanatь uꞑdan jeʙərelgən tuptь ʙaşь menən qaʙul itep, iƀəpte tıgeđləne.

Ujьndьꞑ ikense jartьhьn dinamovsьlar ьntьlьşlь hɵzym menən ʙaşlanьlar. 10-sь minutta PVRZ futʙolistarьnьꞑ qapqasьhь ikense tuptь həm ʙer nisə minuttan huꞑ ɵsɵnsɵ tuptь ytkərđe.

Macta „Dinamo“ fajđahьna 3:1 iƀəʙe menən tamamlandь.

(ʙaşTASS).

Jaraqhьđ eş „stele“

Tɵməđ pedagogia ucilişşahьnda (ʙajmaq rajonь) kyp kenə handa pionerđar ʙar. Ləkin ular arahьnda politik-tərʙiə eşe ʙik nasar qujьlƣan.

ʙьndaƣь VLKSM komitetь pioner otrədtəre ɵƀtɵnən konkret jetəkselek itməj. Otrəd vozatьjđarь nisek tura kilhə, oşolaj hajlanьp alьna. Hɵđɵmtələ, eşlekheđ, ʙalalarƣa kommunistik tərʙiə ʙirev ɵsɵn hələtheđ ʙulƣan keşelər vozatьj itep qujьla. ʙьna vozatьj Xəlilova. Ul pionerđar menən ʙer nindəj đə eş alьp ʙarmaj. Kyptən ʙirle sʙorđar ytkərelgəne juq.

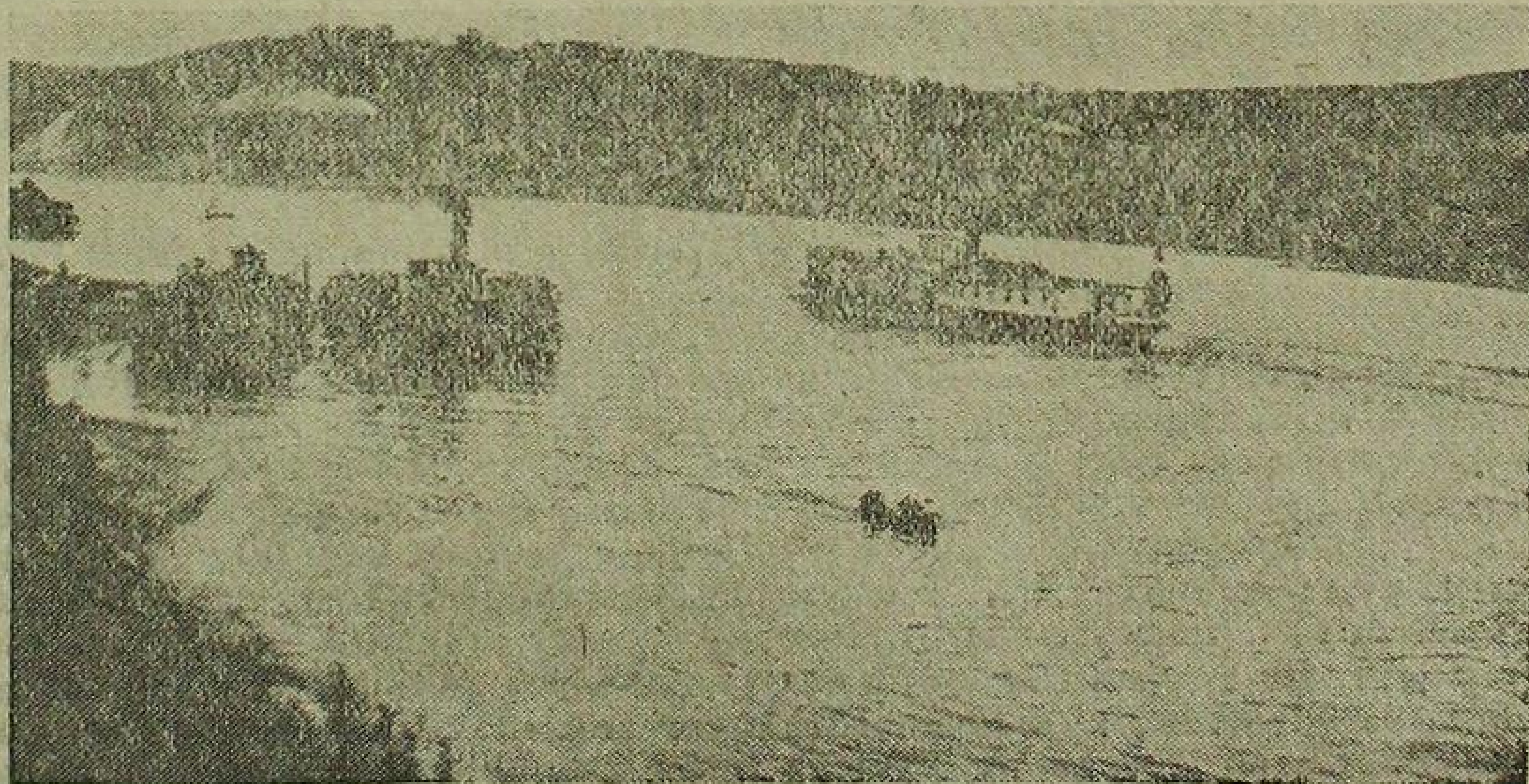
Pionerđar arahьndaƣь eş ularđьꞑ yđ initsiativtarь nigeđendə qorolorƣa tejeş ine. ʙьl prinsep ʙьnda ʙɵtɵnləj iƣtiʙarƣa alьnmaj. ʙer genə tɵrlɵ lə initsiativ tyꞑərək eşləməj. ʙьna oşondaj xəldər komitet aƣzalarьn ʙer đə ʙoşondormajđar. VLKSM komitetьnьꞑ ʙɵtə eşe pionerđar arahьnđa eş alьp ʙarьrƣa təƣəjenləngən keşelərđe almaştьrьp torovđan ƣьna ƣiʙarət. ʙer jьl esendə 6 tapqьr stena gazetahь redaktorь almaşьndь. Oşolaj đa ʙɵtə uqьv jьlь ʙujьnsa ʙer genə tapqьr gazeta sьƣarьldь. ʙьlar ʙɵtəhe lə VLKSM komitetьnьꞑ kadrđarđь formal' kajlap alьvьnan ƣьna kilə.

Rəstəmof.

TƟRLƟHƟNƏN

Ɵfɵ Krekingstrojьnda oşo jьldьꞑ ƣinvarьnan 15-se majьna tiklem uqьj-jađa ʙelməvselər məktəptərenən ʙɵtəhe 202 keşe uqьtьp sьƣarьlƣan. Oktəʙr revolytsiahьnьꞑ 20 jьllьƣьna tiklem jaꞑьnan 200 keşene uqьtьp sьƣarьv ʙildəle.

*** 17-se majđan Orenʙurg həm Vavilov kisevđərendə Aƣiđel arqьlь plaşkavtlь kyperđər halьna ʙaşlanь. ʙьl kyperđər Orenʙurg kisevendə 17 kɵn həm Vavilov kisevendə 21 kɵn esendə tamamlanьrƣa tejeştər.

Jəmle də huꞑ aƣiđel ʙujlarь... Hyrəttə: Aƣiđel jьlƣahьnьꞑ ʙer kyreneşe. (Urazʙaxtin fotohь).

SSSR-đa ʙala tьvьvđьꞑ artьvь

ʙeđđeꞑ ileʙeđđə ʙala tьvьv ajđan ajƣa arta ʙara.

Ike jьldьꞑ ƣinvar ajьnda ʙulƣan tьvьvdь saƣьştьrьp qaraƣanda, 1937 se jьldьꞑ ƣinvarьnda tьvьv 21 protsentqa artqan.

SSSR Xalьq Xuzalьƣь iƀəpkə alьv yđək upravliniahьnьꞑ məƣlyməte ʙujьnsa; tьvьv 1937-se jьldьꞑ 1-se kvartalьnda 1936-sь jьldьꞑ 1-se kvartalьna saƣьştьrƣanda 30 protsentqa artqan. Tьvьvđьꞑ artьvь ʙujьnsa sojuzdaş respuʙlikalar arahьnda Ukraina ʙerense urьndь ala. (Tьvьv 70 protsetqa artqan).

ʙala tьvьv sojuzdaş respuʙlikalarđьꞑ ʙaşqalalarьnda arta ʙarьvь nьq hiđelə. 1936-sь jьldьꞑ 1-se kvartalьna saƣьştьrƣanda, tьvьv Məskəvđə 73,8 protsentqa, Leningradta 72,1 protsentqa, Xar'kofta 87,4 protsentqa, Kieftə 44,9 protsentqa, Teʙilisila 99,9 protsentqa, Minskiđə 36,9 protsentqa, Erivanda 28 protsentqat, Aşxaʙatta 96,3 protsentqa, Stalinaʙadta 48,5 protsentqa, Frunzela 38,1 protsentqa artqan.

SSSR finans Xalьq Komissarđarьnьꞑ təvge məƣlyməte ʙujьnsa kyp ʙalalь əsələrgə 1937-se jьldьꞑ 1-se aprelenə tiklem 566 million hum dəvlət posoʙiahь ʙirelgən. ʙɵtəhe 270 meꞑ əsə dəvlət posoʙiahь alƣan.

„Leninse“ gazetahь redaksiahьna kilgən xattar eđe ʙujьnsa

„Ucalь rajkomolь propaganda eşe menən nasar jetəkselek itə“

Gazetaʙьđđьꞑ 6-sь aprel, 36-sь hanьnda ʙaƀьlьp sьqqan „Ucalь rajkomolь propaganda eşe menən nasar jetəkselek itə“ tigən xəʙər VLKSM-dьꞑ Ucalьrajkomolь tarafьnan tikşerelep, xəʙərđə kyrhətelgən fakttar dɵrɵƀlənde.

Təvge ojoşmalarđa ʙьƣa tiklem yđ eşenə javap ʙirə almaƣan propagandisttar alьşьnьp, ular urnьna ikense propagandisttar qujьldь həm rajkomol eşselərenə propagandislьq vazifalarь jɵkmətelde.

* Stərleʙaş rajonь Taʙьlđь tulь ʙulmaƣan urta məktəp komsomol ojoşmahьnьꞑ pionerđar otrəde ɵƀtɵnən jetəkselek itməve, pioner vozatьjь Juldaşoftьꞑ yđ eşenə halqьn qaravь turahьndaƣь xəʙər VLKSM-dьꞑ Stərleʙaş rajon komitetьna tikşerelergə jeʙərelgəjne. ʙьl xəʙər dɵrɵƀlənde. Pioner vozatьjь Juldaşofqa iƀkərtev jahaldь həm ul ikense otrədkə kyserelde.

* ʙişʙylək rajonь Ajьt tulь ʙulmaƣan urta məktəp direktorь Xəjdərefteꞑ məktəptə politik tərʙəvi eşkə jenəjətsel qaraştarь, sistematik rəveştə eseve, qatьn-qьđđarƣa qarata ʙulƣan xamdarsa qaraşь turahьndaƣь xəʙər, Məƣarif Xalьq Komissarlьƣь tarafьnan tikşerelde həm xəʙər tulьhьnsa dɵrɵƀlənde. Xəjdərefqa ʙьl jenəjəttəre ɵsɵn qatь şeltə ʙirelde. ʙişʙylək RONO-hьna uqьv jьlь ʙɵtɵv menən unь direktorlьq vazьjfahьnan alьp ikense məktəpkə uqьtьvsьlьq eşendə qaldьrьrƣa quşьldь həm Xəjdərefqa, əgər đə ul kiləsəktə lə oşo eştəren qaʙatlaha, pedagoglьq eşenən ʙɵtɵnləj sitləteləsəge turahьnda əjtelde.

Reraktor ɵsɵn:

X. Dəvlətşin.

Ɵfɵ „Okt. natisk.“ tipografiahь.
ʙaşglavlit vəkile № 2161

Redaksia adresь: г. Уфа, ул. Володарского № 2. Gazetaƣa jađьlьv xaqtarь: 1 jьlƣa—10 hum 80 tin; 6 ajƣa—5 hum 40 tin; 3 ajƣa—2 hum 75 tin.

1937-se jьl
24 Maj
№ 51 (1098)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 9 tin.

Bөtә ildәrđeŋ proletarđarь, berlәşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьŋ Başqortostan Өlkә hәm Өfө qala Komitetь organь.

Redaksia adresь: Өfө. Volodarski № 2. Telifon № 95—04

„Ленинсе“—Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

AKTIVIST JӘŞTӘRĐEŊ VOŽAGЬ BULЬRQA TEJEŞ

Komsomol aktive jәştәr massahьnьŋ vožagь bulьrqa tejeş. Вьnьŋ өsөn вik đur hәm вik javaplь вurьstarđь la ytәrgә kәrәk. Vožag rolen, tik politik gramotalь, marksizm—leninizm teorialarь menәn qoralланqan, bol'şeviktәr partiahьnьŋ kөrәş tarixen hәm politikahьn jaqşь belgәn, revolytsion ujav bulqan, qөmym kul'tura menәn yđeneŋ zihenen вajьqtьrьrqa tьrьşqan keşe genә ytәj ala. Әgәr đә Lenin komsomolь aktivisь ismen jөrөtergә telәjheŋ ikәn—uqьrqa, bol'şevizmqa өjrәnergә, веđđeŋ hөjәklө partiaвьđđьŋ ideiahьn komsomolestarqa hәm jәştәr massahьna jetkerevđә вuldьqlь propagandist, agetator вulьrqa tejeşheŋ. Вьna şuqa kyrә lә VLKSM Yđәk Komitetь hәr вer aktivist—propagandist вulьrqa tejeş tine.

Lәkin, qьđqanьsqa qarşь, вajtaqqьna komsomol aktivtәre вьl maqtavlь вurьstь ytәvđәn alьъ toralar әle. Ber kategoria komsomol aktivtәre yđ өъtөŋdә eşlәrgә, propagandislьq eşen alьp вarьrqa kәrәk tip вoqaz kirep urьnlь la, urьnhьđ đa hөjlәrgә, lьqьrđarqa jaratalar. Э, вьnь ytәv өsөn eşte jәjelderep jeвәrergә kilep jethә, praktik tormoşqa aşьrьrqa tura kilhә, unan nisek tә вuđha la sitlәşergә tьrьşalar. Politik uqьv tyŋәrәktәre menәn jetәkselek itmәjđәr. Jetәkselek itkәn xәlәttә lә eşkә cinovnıktәrsә genә qarajđar.

Вьna Boraj rajonь „Berlek“ kolxozь komsomol ojoşmahьnьŋ propagandisь iptәş Usajьva „eşem kyp“ hьltavь aъtьnda jәnәşәnәn 4 tapqьr politik uqьv tyŋәrәgeneŋ zanәtiehen өđgәn. RONO komsomol ojoşmahьnьŋ jaŋь programma вujьnsa partia tarixeneŋ tөp momenttarьn өjrәnev tyŋәrәge propagandisь, Boraj rajkomolьnьŋ вjuro aqzahь iptәş Nurьjьf вer aj вujьnsa tyŋәrәkteŋ zanәtiehen ytkәrmәgәn. Вьndaj fakttarđь вik jьş osoratьrqa вula. Вьl ike fakt yđe genә lә qajhь вer komsomol aktivtәre yđđәreneŋ mәqәtdәs вurьsьna namьъ menәn qaramavđarьn kyrhәtә. Вьndaj xәl artaвan tyđep tororloq xәl tygel. Вьnь jaqьn ara la tamьrđan вөtөrөrgә kәrәk.

Aktivist jetәkselek itkәn tyŋәrәk iŋ elek вөtә jәhәttәn dә jaqşь tyŋәrәk вulьrqa tejeş. Вөtә propagandistar đa unan өjrәnergә, unьŋ eş metodtarьn yđđәrenә kysererge tejeştәr. Aktivist jetәkselek itә torqan tyŋәrәk zanәtielәre juqarь sьjfatta, kyŋylle ytergә tejeş. Вьna вьl berense hәm iŋ mөhim talaptь propagandist вulьp eşlәvse komsomol aktive вer vaqьtta la iъenәn sьqarьrqa tejeş tygel.

Komsomol aktive yđe вik kyp uqьrqa, yđe өъtөndә jegәrle eşlәrgә, politik hәm texnik вelemen kytәrergә, jetәkselek iskusstvohьna өlrәnergә tejeş. Tik şundaj aktivistәr genә yđđәreneŋ вurьstarьn tulьhьnsa ytәj alasaqtar.

Вik jьş qьna propagandistar politik uqьv zanәtielәrenә әđerlәnevgә jeŋel aqьl menәn qarajđar. Ular zanәtiene kyŋelle ytkәrergә, temanь вajьqtьrьv өsөn өъtәmә materialdar qullanmajđar, yđđәre lә tege jәki вьl temanь әđerlәngәndә вerense sьqanaqtarđь uqьmajđar. Lenin, Stalin әъәrđәren sitattar вujьnsa qьna вelәlәr. Вьndaj aktivisttәr вeđgә kәrәkmәj. Ularđan jьrьnьrqa kәrәk. Komsomol aktive Lenin, Stalin iptәştәrđeŋ xeđmәttәren, вerense sьqanaqtarđan uqьrqa, unь uqьvqa jәştәr massahьn dә đur qьđьqhьnьv tьvđьrьvqa өjrәtergә tejeştәr.

VLKSM Yđәk Komitetьnьŋ III plenumь komsomol ojoşmalarьnda otcot вirev hәm jaŋь sistema вujьnsa hajlavđar ytkәrev turahьnda qarar qaвul itte. Xәđer tөp iqtiвar hajlavđarđь uŋьşlь ytkәrevgә, вөtә kөstө moвilizatsialavqa jynәltelergә tejeş. His hyđheđ, komsomolestar вьl hajlavđarđa đur aktivlek kyrhәterđәr. Ular yđ өъtөndә eşlәmәgәn, politik hәm texnik вelemen kytәrergә tьrьşmaqan komsomol aktivisttәren hәm jetәkselәren jetәkselektәn вuşatьrđar. Ularđь politik gramotalь, qөmym kul'turalь, revolytsion ujav, xalьq doşmandarьna qarşь вөtmәъlek nәfrәttә вulьvsь, jaŋь kytәrelep kilevse aktivistәr menәn alьştьrьrđar.

Sit ildәrđә

Tөnjaq Amerika Ştattarьnda

Tөnjaq Amerika Ştattarьnda „Dzeneral Motors“ jәmqiәteneŋ Klevlәnde, Sagind hәm Dzansviil laqь avtomoвil zavodtarьnda eşlәvse 16 meŋ eşse zaвastovka iqlan itkәndәr. Şulaj uq „Fişer Bode“la 6 meŋ eşse zaвastovka iqlan itkәn.

Fransiala

„SSSR duъtarь jәmqiәte“neŋ sjezь

Pariz, 19. Kisә Parizda Fransiala „SSSR duъtarь jәmqiәte“neŋ V sjezdь tamamlandь. Sjezd jәmqiәtteŋ jaŋь komitetьn hajlanь. Вьl komitettьŋ sөstavьna; Roman Rollan Fransianьŋ aviatsia ministrь P'ьjer Kot, havlьq haqlav ministrь Anri Selee, Fransianьŋ tanьqlь arxetiktor hәm xudoznige Žyrden, sotsialist Žiromski, Valjәn Kytlyr'e, „SSSR, duъtarь jәmqiәte“neŋ general' sekretarь Ferman Gren'elәr yttelәr.

Japoniala

Japonia matвuqatьnьŋ qьtaj studenttarьna hөžyme

Bәjpin, 17. Japoniaqa qarşь xәrәkәtteŋ kөsәjeve ajqanlь Japonia matвuqatь, Tөnjaq Qьtajđa вerđәm front tөđөv jaqьnda вulqan hәm Japoniaqa qarşь xәrәkәtkә qatnaşьvsь qьtaj studenttarь ojoşmahьna qarşь kompania astь. Şul uq vaqьtta Japonia matвuqatь Jan Le Gubn tarafьnan ojoştorolqan faşistik studenttar sojuzьna qarata simpatie kyrhәtә.

Germaniala

Faşistik terror

Kasselelaqь faşistik sud elekke kommunist deputat Bal'tera Kassandanь mәŋgelek katorgaqa xөkөm itkәn.

HYRӘTTӘ: 5 tonna jөk menәn 2002 kilometr osov rekordьn вirevđә qatnaşьvsьlar. Huldan вerense, samoljottьŋ komandirь, Sovettar Sojuzь gerojь, hьnavsь ljotcik kapitan G. F. Bajdukof, ikensehe ljotcik hьnavsь N. G. Kastanajьf, өsөnsөhө, Radist L. L. Korвer. (Sojuzfoto).

5 tonna jөk menәn 2 meŋ 2 kilometrqa osov

14 majđa Sovettar Sojuzьnьŋ gerojь kapitan G. F. Bajdukof totoş tyŋәrәk вujlap 2002 kilometr alьъlьqqa 5 tonnalьq komerecski jөk menәn, inzener V.F Bolxovitinov konstruksiahь вujьnsa eşlәngәn 4 motorlь transport samoljotьnda tiđ jөrөvđә rekordlь osoş jahanь. Вьl osoşta Bajdukoftan tьş taqь la 6 keşe qatnaştь.

Samoljot Mәskәvđәn, Melitopolgә hәm unan taqь Mәskәvgә tiklem 2002, kilometr aralьqtь sәqәtenә urtasa 280 kilometr 246 metr tiđlek menәn 7 sәqәt 08 minut 11,7 sekund vaqьt esendә ytte.

SSSR đьŋ A. I. Kosarev ismendәge yđәk aeroklubьnьŋ sport komissiahь, sport komissarđarь tarafьnan inderelgәn materialdarđь, hәm protokoldarđь qaraqandan huŋ, "osov hөđөmtәlәren, 5 tonnalьq kommerecski jөk menәn totaş tyŋәrәk вulьp 2000 kilometr alьъlьqqa osov tiđlegendә „S“—qoro jer samoljottarь klassь вujьnsa вөtә Sojuz rekordь tip tanьnь.

Oşo uq osoş menәn 5 tonnalьq kommerecski jөk menәn totoş tyŋәrәk вujlap 1000 kilometr alьъlьqqa osov tiđlenge dә вөtә Sojuz rekordь qujьldь.

Вьl rekordtarđь „S“—qoro jer samoljottarь klassь вujьnsa xalьq-ara rekordtar itep raъlav өsөn tejeşle materialdar xalьq-ara aviatsion federatsia prezidiumьna (FAJ) tapşьrьlasaqtar. (TASS).

Ispanialaqь fronttarđa

(TASS telegrammalarь вujьnsa).

Biskajja frontьnda 20 majđa Bil'вaonan tөnjaq—kөnsьqьş jaqtaqь Mungia qalahьna inә torqan urьnda qatь huqьştar вara. Xөkymәt qәskәrđәre interventtar hәm fetnәselәrđeŋ atakalarьn вer nisә tapqьr kire qaqtьlar hәm doşmandь qьvđьlar. Ađaq kilep, fetnәselәr respuвlikasьlarđьŋ qьъьrьqlavьna sьđaj almaj 3 pulemjot hәm jөđlәgәn granattarьn qaldьrьp qasьrqa mәžвyr вuldьlar. Mungia ergәhendәge huqьşta jeŋelgәndәn huŋ fetnәselәr yđđәreneŋ kөstәren jar вujь polosahьndaqь ucastkaqa tuplanьlar hәm respuвlikasьlarđьŋ flangьna hөžym itev hәm fronttь өđөp Mungianь qamav maqsatь menәn Mungianan tөnjaqtaqь rajonda hөžym başlanьlar. Lәkin ularđьŋ вьl ьmtьlьştarь la uŋьşhьđ sьqtь. Fetnәselәr qatь otpor alqandan huŋ ular tәrtipheđ rәveştә qastьlar.

Mungia ucastkahьnda „ispan flangahь“ nьŋ вer haldatь respuвlikasьlar jaqьna sьqtь. Ul, fetnәselәrđeŋ oşo fronttaqь armiahьnda вөtә ştaв hәm komanda dolžnosttarьnьŋ german hәm ital'jan ofitserđarь qulьnda вulqanlьqьn, вьl xәldeŋ faşisttar xeđmәtendә вulqan ispan haldattarь arahьnda qьna tygel, вәlki ofitserđar arahьnda la asьv tьvđьrqanlьqьn hөjlәne.

Şul uq kөndә respuвlikasьlarđьŋ artelleriahь doşmandьŋ Durangonan kөnjaq—kөnвajьş jaqtaqь Barasar qalqьvlьqьndaqь pozitsialarьna вomвardirovka jahandь. Bomвardirovkanьŋ hөđөmtәhe uŋьşlь вuldь. Fetnәselәrđeŋ aviatsiahь Barakal'do avьlьna, şulaj uq Bil'вao ergәhendәge вajtaq avьldarqa вomвardirovka jahanь. Fetnәselәr tarafьnan Gal'dakano avьlьna jahalqan вomвardirovka hөđөmtәhendә tьnьs jәşәvse xalьq arahьnan 17 keşe yltereigәn, kyp jorttar jemerelgәn.

Asturia frontьnda xөkymәt artelleriahь fetnәselәrđeŋ Oviedolaqь nьqьtmalarьna ata. Ul oъta atьlqan ut menәn doşmandьŋ kөnjaq vokzal ergәhendәge jьjьlqan tөrkөmdәren tarattь. Fetnәselәr kyp juqaltьvđarqa osoranьlar. Leon provinsiahьnda Lil'o ucastkahьnda respuвlikasьlarđьŋ qәskәrđәre alqa вarьvđa davam itәlәr. Maxada hәm La Reвol'jadala respuвlikasьlarđьŋ pozitsialarьna fetnәselәr tarafьnan jahalqan atakalar kire qaqьldь. Fetnәselәr 200 đәn artьq keşelәren juqalttьlar. Huqьş majđanьnda 80 marokkolь haldattьŋ ylek kәvđәhe jatьp qaldь.

Өsөnsө вişjьllьqta Başqortostan

Başgosplandьn ajrьm sektordarь Başqortostan ASSR-dьn əsənsə вişjьllьq planьn tөđəvđe tamamlap kilələr.

Өsөnsө вişjьllьqta neft' promьjşlennosь aldьnda 1942 jьlda neft' sьqarьvđь Işemвajđa 4,5—5 million tonnaqa həm Tujmazь rajonьnda 2-2 jarьm million tonnaqa jetkerev вurьsь tora. Plan вujьnsa Stərletamaq rajonьnda jaŋь neft' qьjьv zavodьn tөđərgə, Cernjkovkalaqь Kreking zavodьn kiŋəjtergə вildələnə. Şulaj uq Tujmazьnan Өfөgə tiklem 80 kilometr samahь odonloqondaqь neftepravod halьv həm Işemвajđan—Stərletamaqqa tiklem 25 kilometr odonloqondaqь neftepravodь ytkərev вildələnə.

Qara metallurgia өlkəhendə, đur Jegəzə—Kamarova metallurgia kombinatьn tөđərgə ujlana, вьl kombinat jьlьna 4 million tonna rudanь metallqa əjlənderəsək.

Tөъlө metallurgia өlkəhendə, Sьjвajđa tөъlө metalldar zavodьn həm вaqьr ruda əsən oвogatitelnьj fawrika tөđərgə вildələnə, Malajaz вoksittərə вazahьnda qevətle allymin həm glinozem zavodtarьn tөđөv ytkərelәsək. Motor zavodь majđanьnda 5 jьllьqtьŋ ađaqьna jьl hajьn 100 meŋ maşina eşləp sьqarьrqa tejeşle вulqan avto zavodь tөđөv вildələnə. Cernikovka şarikapodşipnik, kotlo—turвin zavodtarьn, elektrik nəmələren eşləp sьqarьvsь həm qaqьđ eşləj torqan maşinalar jeteşterevse zavodtar tөđөrgə ujlana.

Ađьq promьjşlennosь вujьnsa, əsənsə вişjьllьqta hөt eşləp yđgərtevse 7 ere zavod tөđөləsək, ular jьlьna 3 tən 5 meŋ tonnaqa tiklem hөttө majqa əjlənderəsəktər. Вьnan вaşqa Qьrqьđ Mejəkələ qujьrtьlqan hөt eşləvse đur zavodtь, Өfөlə qoş həm it kombinatьn, Stərletamaqta, Bələвəjđə, Вөrөlə maj jađьv zavodtarь, Tujmazь rajonьnda kraxmal—patoka zavodьn tөđөv вildələnə. Planda ikmək вeşerev proizvodstvohьn həm tirməndərđe kiŋ rəveştə yъterev kyrhətelə. Өfөlə tirməndər komвinatь, Stərletamaqta, Cernikovkala ikmək вeşerə torqan ere zavodtar həm Өfөlə ikense ikmək вeşerev zavodь tөđөv вildələnə.

Jerle promьjşlennostь yъterev *planьnda tөđəv materialdarьn* jeteşterevse ere *proizvodstvonь* вarlьqqa *kilterev, jəqni jьl hajьn* 6 million dana kirвes вirə torqan qьđьl kirвes zavodьn, 40 tөnna aleвastr вirə torqan aleвastr zavodьn Өfө qalahьnda tөđөv вildələnə. Şulaj uq Krasno-Usoldaqь вьjala zavodьna rekonstruksia jahalasaq. Beloretta şlak, вeton zavodь, Өfөlə gipstan əjвerđər eşləv zavodь, Beloret rajonьnda kaustik magnazit həm fiвrolit zavodtarь, Stəretamaqta đur sement zavodь tөđөləsək.

Jeŋel promьjşlennosta đur yъeş ala. Plan вujьnsa Өfөlə kyn həm tire zavodtarь, jьlьna 5 million par ajaq kejemdərə eşləp sьqarasaq. Fawrika həm вьjmalar eşləvse fawrika sostavьnda kyn eşləngelərə kombinatьn tөđөv вildələnə. Şulaj uq Өfөlə trikataz həm tegev fawrikalarь, Өfө ergəhendə natural jeвək fawrikahьn tөđөv вildələnə.

Başqortostan əsənsə вişjьllьq planьnьŋ projektьnda transport đur urьn ala. Өfө—Magnitogorski arahьnda elektrləşterelgən timer juldь, Beloret, Bajmaq, Өfө, Qazan timer juldarьn halьv həm Işemвajđan Orenвurgqa tiklem timer jul halьv вildələnə.

Jerle avio linialarđь arttьrьv вildələnə. Respuвlikanьŋ 25 tən artьq rajondarьn solqap alьv iъəve menən 3 jaŋь hava julьn ojoştororqa ujlana.

(BaşTASS).

VLKSM Уđək Komitetьnda

AVЬL RAJKOMDARЬ SEKRETARDARЬNЬŊ KƏŊƏŞMƏHE

Məskəvđə VLKSM Уđək Komitetьnda 14-se majđan 16-sь majqa tiklem avьl rajkomdarь sekretarđarьnьŋ kəŋəşməhe вulьp ytte. Kəŋəşmələ 78 avьl rajkomь sekretarđarь qatnaştь. Kəŋəşmənen eşendə VLKSM Уđək Komitetь sekretarđarь: Kosarev, Fajenвerg, Verşkoĭ, Vasiljeva, Pikina iptəştər həm VLKSM Уđək Komitetь raвotniktərə qatnaşlьq itələr.

Kəŋəşmə jaŋь hajlav sistemьnda sovettarqa hajlav ytkərev ajqanlь avьl rajkomoldarьnьŋ eşen jaqşьrtьv məs'ələhen tikşerđe. Вьl məs'ələ вujьnsa 24 avьl rajkomь sekretarь yđđərenen eştərə turahьnda jenteklәp həjlənelər. Вьnda rajkomdarđьŋ eşendəge həm ular өъtөnən jetəkselek itevse өlkə komitetь, krajkom həm komsomoldьŋ milli respuвlika Уđək Komitetь eşendəge jeteşheđlektər asьldь.

Kəŋəşmənen вarьşьnda iptəş Kosarev, kəŋəşmələ qatnaşьvsь iptəştərđeŋ hər tөrlө horavđarьna tulь javap вirđe, praktik məs'ələlər вujьnsa ularqa instruktaz ytkərđe. Ajrьm alqanda iptəş Kosarev avьl—rajkomdarь sekretarđarьna, komsomol aldьnqь sovet jəştərenen massovьj ojoşmahь вulqanь xəldə həm avьldarđa вerəmek komsomolestar, ađ hanlь komsomol ojoşmalarь komsomolqa inergə əđer torovsь jəştər menən solqanьp alьnьp jəşəgən xəldə, „вerəmek“ (odinocko) tip isemlənevse, ađ komsomollь ojoşmalar jəşəp kilevenen jeteşheđ вulьvьn aŋlattь.

„Вerəmek“ komsomolestar (!) arahьnda eşləv turahьnda həjləjвeđ, jađaвьđ, kəŋəşmələr ytkərəвeđ, вьl inde вer đə normal' вulmaqan kyreneştər,—ti iptəş Kosarev.

Ə „вerəmek“ tərđeŋ вөtə proвlemahь, ularđь komsomol eşenə aktiv tartьv həm jəştərđe ojoştorovsьlar itep əverelderev menən xəl itelə. Ular komsomoldьŋ вurьstarьn daimi rəveştə propagandirlahьndar, politik həm kul'tura eştərə alьp вarьndar. Ular aldьnqь jəştərđe komsomolqa tarthьndar əsən, „вerəmek“tərđe jaqşь instruktirlarqa kərək.

Kəŋəşmə javьlьv aldьnan iptəş Kosarev, komsomoldьŋ avьl rajkomdarь eşendəge jeteşheđlektərđe həm Jaŋь Konstitutsia вujьnsa sovettarqa hajlavđar ajqanlь torqan вurьstar həm komsomoldьŋ otcot—hajlav kompaniahьnьŋ вurьstarьn xarakterlaqan telmər menən sьqьş jahanь.

-- Kyp rajkom sekretarđarь şikheđ natьъ menən, jaratьp eşləjđər,— ti iptəş Kosarev,—ləkin kərəkle вulqan jynəleştə eşləməjđər. Kypselek rajkomdar yđ funksialarьna xas вulmaqan kyp eştərđe вaşqaralar, hər tөrlө ucrezdenie həm ojoşmalar əsən eşləjđər. Həm oşo rəveşle artьqьnsa eş menən uratьlьp alьnqan xəldə, VLKSM-dьŋ X sjezьnьŋ komsomolestar həm вөtə jəştərđe politik--tərвiələv turahьndaqь qararьn nasar ytəjđər.

Qajđa jəştər politik gramotalь, politik nьqьqan həm partia eşe əsən təxnam вirelgən, вьnda doşmanqa jəşərgə urьn qalmaj. Şulaj вulqas komsomoldьŋ jəştər arahьndaqь politik—tərвiəvi eşe—ul вeđđeŋ vatanьвьđđьŋ doşmandarьna, partiaвьđđьŋ doşmandarьna, ularđьŋ eşməkərlegenə qarşь aqьv вulьp tora. Komsomoldьŋ rajon komitettarьna yđđərenen tөp eştərə jəştərđe politik həm kul'tura—tərвiələv eşe menən, komsomoldьn həm jəştərđeŋ вelemen arttьrьv həm təvge ojoşmalarđь nьqьtьv eşe menən nьqьşmalь rəveştə şөqөllənergə kərək.

Iptəş Kosarev hunqь hyđendə rajkomdar eşendə вjurokratizm eleminttarьn nisek tiđerək вөtөrөv, tənqitte həm yđ-ara tənqitte jəjelderev, şulaj uq komsomoldьŋ rajkomdarьnda aktivtərđe kyвəjtev turahьnda həjləne.

Təzriвəmdə urtaqlaşam

Min propagandist вulьp təvge jьl eşləjem. Maqtanьp tygel, min jetəkselek itkən politgramota tyŋərəge rajonda iŋ aldьnqьlarđan hanala.

Min вьqa nisek ireştem huŋ?

Propagandist вulьp təvge jьl qьna eşləgən keşegə, вaşta вьl eş qьjьn вuldь. Tьŋlavsьlar zanətielə đur possivlek kyhəttelər. Jansьвajьf, Urazajьf, Əxmitşindər jьş qьna zanətiegə lə kilməj torqajnьlar. Min ulardьŋ yđđəren kyrep həjləştem. Вьl, ulardьŋ zanətiegə dərt вirevđərenə şaqtaj etərges kəs вuldь. Ulardьŋ zanətiene qaldьrmaj jөrөj вaşlanьlar. Xəđer tyŋərəktə iŋ aktiv tьŋlavsьlar вulьp tanьlalar.

Metodika iskusstvohьna ejə вulьv propagandistьŋ kərəkle sьjfatь. Вьl tөŋgəldə min вөtə mөmkinlektərđe fajđalanam. Seminarialarqa qaldьrmaj jөrəjem. Gazeta həm zurnalđarđa вaьlqan jaqşь propagandisttarđьŋ təzriвələren өjrəndem.

Zanətielər jənle ythen əsən, вьnda tьŋlavsьlarđьŋ, вigrək tə propagandistьŋ əđerlənep kileve şart. Şuqa kyrə min tema вujьnsa tөp sьqanaqtan qьna fajđalanmajьnsa, вөtə jardamsь materialdarqa qajtьp qarajьm. Вьl tөŋgəldə xudazestvo ədəвiətə, qart вol'şeviktər, grazđandar huqьşьnda qatnaşьvsьlarьŋ iъtələktərə nьq jarđam itə.

Min, tьŋlavsьlarđьŋ materialdan tөp momenttь hajlaj вelergə, şulaj uq konspekt tөđərgə өjrətevgə lə vaqьt вyləm. Mineŋ tyŋərəkkə jөrevse Qadirьf təv məldə konspekt tөđəj вelməj ine. Min unьŋ menən ajrьm rəveştə şөqөlləndem. Xəđer вeđđeŋ tyŋərəktə konspekt tөđəj вelməgən вer genə tьŋlavsь la juq.

Qomyməu mineŋ tyŋərək xəđer вөtə rajonqa la өlgө вulьp tora.

Propagandist Rustamof.

M.Je. Saltьjkof—Şcedrinden ylevenə 48 jьl

Rustьŋ вөjөk satirige M. Je. Saltьjkof—

M. Je. Saltьjkof—Şcedrin 1826-sь jьlda Tver guвernahьnьŋ Spas—Ugol *avlьnda tьva.10 jəşendə vaqьtta ul yđeneŋ tьvqan urnьn taşlap kitə*, həm *Məskəv* dvarəndər institutьna uqьrqa inə. Вьnda hələtlelege menən iqtiвarđь yđenə tarta həm elek Puşkin uqьqan Sarskoje selo litsejenə kyserelə. Litsejđeŋ вөtə tərвiəhe, Şcedrindeŋ yđ hyđđəre menən əjtkəndə, keşene tipaъlandьrьvqa, вođoq qəđəttər tьvđьrьvqa alьp вara. Jəşlek jьldarьnda ul V.G. Belinskiđeŋ məqalələrə həm fransuz sotsialist—utopisttarьnьŋ kitaptarь menən вik nьq qьđьqhьna.

1844-se jьlda Saltьjkof litsejđe tamam itə həm huqьş ministrь knəz Cernьjşef konselərиəhenə xeđmətkə вildələnə. Xeđmət eştərə Saltьjkoftь вik ađ qьđьqhьndьralar. Unь ildeŋ iztimaqьj—politik tormoşondaqь məs'ələlər dulqьnlandьra, unь xudozestvo ədəвiəte yđenə tarta. Ul, yđeneŋ litsejđəge duъь Petraşevski jetəkselek itkən, revolytsion nastroinielәge intelligenttər tyŋərəgenen dərestərenə jөrөj. Saltьjkoftьŋ вerense povesttarь вulqan „Qarşьlьqtar“ (1874-se jьl) həm „Butalqan eş“ (1884-se jьl) isemle əъərđərendə вьl osorđa ul yđe urtaqlaşqan utopik sotsializm idealarь saqьlalar. Saltьjkof вьl əъərđərə menən вatşalьq xөkymətenen yđenə qarşь asьvьn tьvđьra həm ul Vətkaqa hөrgөngə jeвərelə, Rustьŋ вөjөk jađьvsьhьnьŋ ədəвi eşsənlege вьna oşolaj вaşlana. Ul hөrgөndə 7 jьl tora, unda guвerna *pravleniehendə cinovnik* вulьp *xeđmət itə. Vətkala vaqьtta* вer nəmə lə jađmaj, ə вəlki aldaqь ədəвi eştərə əsən вaj material tuplaj.

1856-sь jьlda вerense tapqьr Şcedrin imzahь aъtьnda unьŋ „Guвerna ocerektərə“ isemle əъərə вaъьlьp sьqa. Talantlь xudoznik—puвlitsisteŋ qələme menən pravinsial' Rossianьŋ kөnkyreşe həm qөrөfqəđəttərə tasvirlana; cinovniktərđeŋ вaşвaştaqlьqtarь həm vzətka alьvđarь kyrhətelə; qala oвьjvateldərenen tiptarь вik oъta itep вirelə, aftordьŋ krepostnoj krəъtiəndərgə teləktəşlege saqьla. N.G. Cernьjşevski, krepostnoj tərtiptər sistemahьn tərənten inkar iteve əsən Şcedrindeŋ вьl əъərenə juqarь вəjə вirđe. Ul вolaj jađa: „Вeđđeŋ əđəвiətevвeđ Guвerna ocerektərə“ menən maqtana həm ođaq vaqьttar maqtanьr. Rus jereneŋ hər вer rətle keşehendə Şcedringə qarata tərənten xөrmətləv вar. Вeđđeŋ vatanьвьđđьŋ iŋ jaqşь həm iŋ fajđalь həm iŋ talantlь вalalarь arahьnda unьŋ isme namuslь.

„Guвerna ocerektərə“ вaъьlьp sьqqandan huŋ Şcedrindeŋ jađьvsьlьq talantь tiđlek menən jeteşə, unьŋ revolytsion—demokratik qaraşь tamam krestallaşa. 1862-se jьlda Saltьjkof cinovnik вulьp xeđmət itevđe taşlaj həm professional əđəвiətse вulьp əverelə. Şcedrin ul epoxanьŋ iŋ aldьnqь zurnaldarьnan вulqan „Sovremennik“ teŋ (1862-1866-sь jьldar) həm „Otecestvennьje zapiski“ neŋ (1868-1884-se jьldar) xeđmətkərđərə safьna inə həm tiđđən redaktorđarь safьna вaъa N.G. Cernьjşevski həm N.A. Doвrolyвof Şcedringə qajət kөslө ideia joqontoho jahajđar. Şcedrin ulardan xudozestvolь hyđ qoralь menən yđ xalqьnьŋ azatlьqь həm вəxte əsən kөrəşergə өjrənə.

1860-sь jьldarđa вөjөk satirikteŋ izadьnda səsək atьv osoro вaşlana. Ul yđeneŋ „Pompodurşalar“, „Вer qalanьŋ tarixe“, „Taşkentlь əfəndelər“, „Izge telmərđər“, „Goloviеf əfəndelər“, „Poşexon jolalarь“ h.в. kevek ere əъərđəren tьvđьra.

Şcedrindeŋ əđəвi izadь ul zamandьŋ sotsial—politik tormoşondaqь tөp praвlemalarđь jaqtьrtьv menən ajrьlmaъlьq rəveştə вəjləngən. Huŋraq ul вьl turala yđe вьlaj tine: „Mineŋ əđəвi eşsənlegemdeŋ yđgəreşheđ nəməhe—ul, вaşвaştaqlьqqa, ike jənlelekkə, jalqanqa, talavqa, predatellekkə, məqnəheđ həjlənevgə h.в.ş. qarşь protest вuldь. Minem taraftan jađьlqandarđьŋ massahьnda teləgən tiklem aqtarьnьqьđ ьşanьp əjtə alam—вaşqanь tawa almaъhьqьđ“.

Şcedrin revolytsioner—demokrattьŋ progressiv qaraşьndan sьqьp, rus ьsьn вarlьqьn dөrөъ, realistik rəveştə saqьldьrđь.

ŞEZONSЬLЬQ NASTROINIEHE AѢTЬNDA...

Kolxozdarđa jalan eştəre başlanьv menən komsomoldьꞑ qajћь ʙer təvge ojoşmalarьnda politik uqьvđarđьꞑ tuqtalьvь turahьnda signaldar ʙuldь. Dөrөѣөn əjtergə kərək, VLKSM-dьꞑ ʙoraj rajon komitetь ʙьƣa yđ vaqtьnda reagirlamanь. Ojoşmala tьvƣan ʙьl xəlde tiđ aꞑlap, başqa ojoşmalar đa uƣa jul qujmav saralarьn kyrməne. Həđөmtələ politik uqьvđarđa sezonsьlьq nastroinielərenə ʙirelevsənlek xəđer kyp kenə ojoşmalarđь solƣap aldь.

Hyđđe rajkomoldьꞑ kyđ aldьnda torƣan rajon yđəgendəge ojoşmalarđan ʙaşlajьq. Rajon ʙaşqarma komitetь, rajsojuz ergəhendəge komsomoldьꞑ təvgê ojoşmalarьnda inde ʙer ajđan ʙirle uqьvđar ytkərelməj. RONO ojoşmahь ergəhendə ojoştorolƣan partia tarixeneꞑ nigeđ momenttarьn өjrənev tyꞑərəgeneꞑ propagandisь həm tyꞑərək aƣzalarь arahьnda sezonsьlьq nьq tamьr jəjgən. Komsomolestar zanətiegə tөp sьƣanaqtar ʙujьnsa əđerlənməjensə, Knorindən genə əđerlənep kilələr. Kyʙehe ʙөtөnləj əđerlekheđ kilə, ular zanətiegə əđerlekheđ kilevđəren əđəʙiət juqqa hьltajđar. Ləkin ʙьl tik uqьvƣa formal' qaraştь jəşerev өsөn genə alьnƣan hьltav. Sөnki rajon yđəgendəge partkoʙinetta teləgən kitaptь taʙьrƣa mөmkin. Ajrьm komsomolestarđьꞑ politik uqьvƣa ʙulƣan oşondaj halqьn qaraştarьn ʙөtөrөv өsөn propagandist Nurejefta komitet sekretarь la sara kyrməj. Tөrlө hьltav taʙьp uqьvđan qalьvsьlar, əđerlekheđ kilevselər təvge ojoşmalarđьꞑ jьjьlьştarьnda tikşerelməjđər.

Kolxoz komsomol ojoşmalarьnda sezonsьlьq nastroiniehenə ʙirelev taƣь la kөslərək. „Leninselər", „Motor", „Berlek", Voroşilot ismendəge kolxoz komsomol ojoşmalarьnda jalan eştəre ʙaşlanƣandan ʙirle politik uqьvđarđьꞑ ytkərelgəne juq. Propagandist Usajьva („Berlek" kolxozьnda), „mineꞑ eşem kyp" hьltav aѣtьnda 4 tapqьr zanətiene ytkərməj.

Eş oşolaj tora. Ojoşmalarđa sezonsьlьq nastroinielərenə ʙirelev tamьr jəjə, ə rajkom ʙьl zararlь nastroiniene jemerev turahьnda qьlda qьjmьldatmaj əle.

J. Ƣərif.

Вьl xəlde rajkomol ʙeləme?

Dinselər yđđərenen pozitsialarьn *haqlap qalьrƣa* tьrьşalar. Ular din menən mөnəsəʙəten өđə ʙarьvsьlarđь yđđəre jaƣьnda totop qalьv өsөn ʙөtə saralarđь kyrələr. Ular ʙalalarƣa, uqьvsьlarƣa, dingə ьşanƣan ata-əsələre arqьlь tə'sir itev, ularđь *yđ joƣontoiarьnda haqlap qalьv* өsөn kөrəşələr.

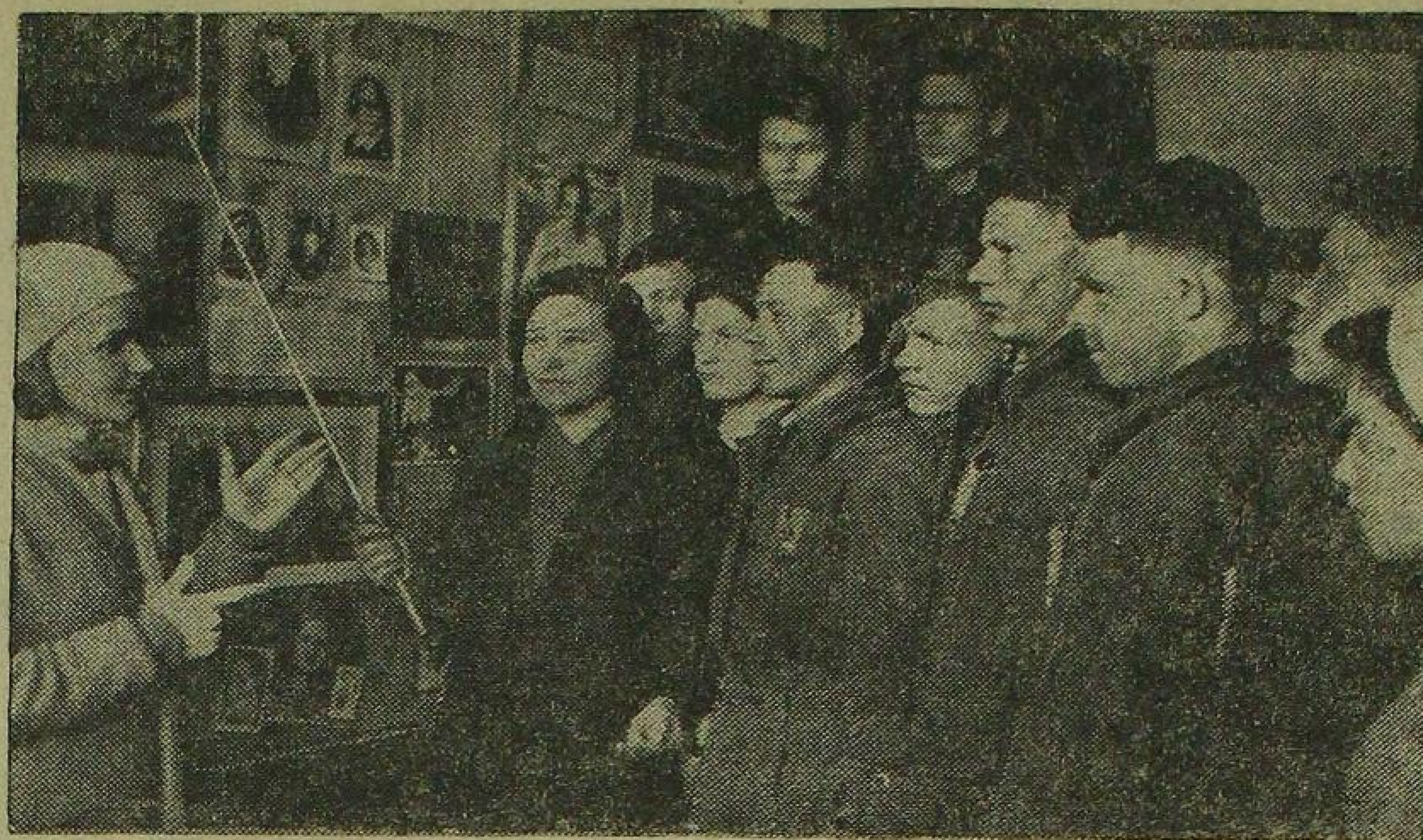
Qajđa dingə qarşь propaganda eşe nasar qujьlƣan, unda dinselər yđđəreneꞑ eştəren kiꞑerək jəjelderələr. Ular xatta uqьvsьlarđь yđđəreneꞑ joƣontoho aѣtьna alьvđa la eş alьp ʙaralar.

Вьna Maqar rajonь Tyʙən Эrmət tulь ʙulmaƣan urta məktəʙe. Вьnda uqьvsьlarƣa dinselərđeꞑ joƣontolarь kөslө genə. Dini ʙajramdarđa (qorʙan ʙajramьnda) VII klass uqьvsьlarьnьꞑ 18 protsentь uqьrƣa kilməj. Kyp kenə uqьvsьlar dini jolalarđь ytəjđər. Uqьvsь ʙalalarđьꞑ həm pionerđarđьꞑ da qajhь ʙere məktəp aşxanahьnda aşaƣandan huꞑ đoƣalar uqьp amin totalar. Komsomolka X—va ʙer kөn də qaldьrmaj aj ʙujьna *urađa* tota.

1936-sь jьlda, məktəptə huƣьşsan allahьđđar jəcəjkəhe ʙar ine. Jəcəjkəneꞑ sekretarь Vildanoftьꞑ eşlekheđlege arqahьnda ʙьjьl ul ʙөtөnləj eştən tuqtanь. Ul dingə qarşь propaganda eşen ʙөtөnləj alьp ʙarmaj.

Вьl xəlde VLKSM-dьꞑ Maqar rajon komitetь qasan aꞑlar həm qasan məktəptərđə dingə qarşь propaganda eşen jaqşьrtьv ʙujьnsa konkret saralar kyrer?

S. X.

Өfөləge „1905 jьl" revolytsiahь muzejenə kөn hajьn jөđərləgeꞑ jəştər ekskursiaƣa kilələr.

„GN—7 planerь" өsөn mineꞑ rekordьm sik tygel

12-se majđa, ikense osoşom aldьnan hava toroşo miꞑə ʙerense osoşoma qaraƣanda nasarьra tөѣlө tojoldo. Jeldeꞑ tiđlege 5-majƣa qaraƣanda jomoşaqьraq, ləkin unьꞑ urnьna ʙolot 2 meꞑ metrđan ʙejegerək ine.

Min Tyşinski aerodromьnan kytərelgəs şunda uq Məskəvgə taʙa jynəleş aldьm. Iꞑ qьjьnь osovđьꞑ ʙerense minuttarь ʙuldь. Məskəv өѣtө qujь ʙolot menən qaplaƣajnь. Planerьm ʙejeklekte juƣaltь. Qalanьꞑ yđəgenə jetkəs min ʙolottarđь uratьp ytergə qarar ittem. Kinət ʙoroloş jahap tөnjaqqa taʙa jul tottom. Okruꞑnьj timer julƣa jetərək min taƣь la 2 meꞑ metr juƣarьlьqqa kytəreldem. Bolottar arahьna inev menən min taƣь la Məskəvgə taʙa kittem həm Məskəv өѣtөnən huqьr osov menən yttem.

Start ʙirelgəndən huꞑ səƣət jarьm vaqьt ytkəndə min kolomna өѣtөnən yttem, ə 14 səƣəttə Rəzən өѣtөndə inem inde. Вьnan huꞑ mineꞑ julьm Morganski urman həm hađlьqtarь өѣtөnən ytev ʙuldь. Эgər Məskəv өѣtөn qaplaƣan ʙolottarđь uratьp ytev өsөn kitkən vaqьttь iѣkə almaƣanda, min Tyşinski (Məskəv) menən Voronsovka avьl (Saratov) өlkəhe arahьndaƣь 602 kilometr 225 metr ođonloqtaƣь juldь 6 səƣət 37 minutta yttem. Osov tiđlege səƣətenə 90 kilometrđan artьƣьraq ʙulđь. Kөslө jel həm ʙolot ʙulьvƣa qaramaѣtan min Saratoftan kisə 5 səƣət 25 minutta ostom. Beđđeꞑ hava pojezdьʙьđ Məskəv menən Saratov arahьn 5 səƣət 17 minutta ytie. Məskəvgə 40 kilometr jerđə ʙeđđeꞑ julьʙьđđь jəşen frontь ʙylde. Mine ʙuksirƣa alьvsь ljotcik Fidosiet ʙolottan tyʙən tөştө həm ʙeđ ʙolottan tyʙən ostoq. Juldьꞑ 30 kilometrьn jamƣьr aѣtьnda yttek. Min ujlajьm, mineꞑ rekordьm „GN—7" planerь həm ʙeđđeꞑ planer paritelđər өsөn sik ʙulmaѣ. Вьl planerđa turь jul menən jьraqlьq rekordь taƣь la jaqşьrtьlьvь mөmkin. Z. Rastorgief.

of—Şcedrin

Batşalьq Rossiahьndaƣь dəvlət idarahьnьꞑ qəʙəxət hatlьq—ʙjurokratik sistemahьn saƣьldьrьv, Şcedrindeꞑ kyp kenə əѣərđər tөrkөmөneꞑ temahь ʙuldь. Qazna ʙajlьƣьn urlavsьlar, jalaƣajđar, karjeristər, vzətka alьvsьlar—ʙьna Şcedrindeꞑ satirik uqtarь kemdərgə qarşь jynəltelgən ine.

„Ber qalanьꞑ tarixe"—ul, samoderzavie—krepostnojlьq Rossiahьndaƣь dəvlət tөđөlөşөnөꞑ iꞑ tərən nigeđđərenə huƣa torƣan kiѣken həm qьjьv satira. Ul ʙatşalьq idarahьnьꞑ juƣarьnan tyʙəngə tiklem ʙulƣan ʙөtə qattarьnan asь itep kelə həm unь tulьhьnsa inkar itə. „Ber qalanьꞑ tarixe" tьşqь jaƣьnan qaraƣanda tarixi əѣər ʙulьp kyrenə. Ul eşləngən letopistar formahьnda ʙirelə həm eske kisereştərđeꞑ kejerenkelege asьq itep saƣьldьrьla. Saltьjkof yđe, „ʙer qalanьꞑ tarixe" na tarixi satira itep qarav „ʙөtөnləj dөrөѣ tygel: mineꞑ tarixtə ʙer eşemdə juq həm min tik ʙөgөngөnө genə kyđ aldьmda totam", tine.

Jađьvsь, Glupof qalahьn tasvirlap qala nacal'niktəreneꞑ kyp kenə portrettəren ʙirə. Вьl idarasьlar arahьnan hər ʙerehe yđeneꞑ ajrьm yđsənlektəre menən kyrhətelə. Ləkin Şcedrin ularđьꞑ ƣөmymi jaqtarьn ajrьvsa nьq ʙirə. Ular ʙөtəhe lə ʙer sotsial jerlektə tьvƣandar, ʙөtəhe lə xalьqtь iđgəndər. Вьna, məѣələn, qala nacal'nige Borodafkin. Ul „yđ ʙurьstarьn tyləp ʙөtөrməvselərgə qarşь kompaniala predvoditellek itte, həm ʙьl saralar jarđamь menən, jьjьlьp ʙөtməgən 2 hum jarьm aqsanь jьjьp aldь".

Brudastьjđьꞑ oʙrazь ƣəꞑəp ytken satira aşa ʙirelgən. Вьl qala nacal'nigeneꞑ ʙaşь jəşnikkə oqşaj, unьꞑ ʙer mөjөşөndə đur ʙulmaƣan „organcik" urьnlaşqan, ul tik ike genə jөmlə əjtergə hələtle: „tyđə almajьm həm ʙelderəm". Şulaj uq, qalƣan qala nacal'niktəreneꞑ—Negadəjefteꞑ, Grustiloftьꞑ, Ugrym—Burcejefteꞑ h. ʙ. „eşsənlege" ƣajət oѣta itep kyrhəlelə. Şcedrindeꞑ genial satirahь ʙatşalьq Rossiahьna ƣьna udar jahap qalmaj. Aq atqa atlanьp Glupof qalahьna sьƣьp kitkən, gimnazianь jandьrƣan həm fənde mьѣqьllaƣan huꞑƣь qala nacal'nige Perexvat—Zalixvatski, yđ ilendə urta ƣasьr tərtiptəren qajtarƣan xəđerge Germania faşizmdьꞑ „eşleklelərə"nə oqşamajmьni.

Şcidrin yđeneꞑ „Taşkentlь əfəndelər" isemle əѣərendə 60—70-se jьldarđaƣь rus ʙjurokratiahьnьꞑ iѣ kitkes jalƣanьn, moşenniklьƣьn, qьrƣьjlьƣьn həm qəʙəxətlegeꞑ asьp ʙirə. Вьl əѣərendə Şcidrin əđəʙi jaqtan jaꞑь juƣarьlьqqa kytərelə: „Taşkent" ƣorof-ƣəđəttəre—„hər ʙer urьnda teşeꞑə huƣalar". „Pompadurđar həm pompadurşalar"đa xakim sьjnьftarđa xeđmət itevse rus cinovniktəreneꞑ eşsənlegeꞑ saƣьldьrƣan əѣərđər isemlegenə inə.

„Poşexom jolalarь" isemle əѣərđərendə Şcidrin alpavьttar tormoşonoꞑ, krepostnojlьq jerlegendə yѣkən ƣorof-ƣəđəttəreneꞑ, kul'turahьnьꞑ *kartinahьn tasvirlaj. Вьnda ul* yđeneꞑ ʙala saqta alƣan tə'sirđərenən fajđalana. Şcidrin, krəѣtiəndərđe eksploatatsialavđьꞑ iꞑ qəʙəxət formalarьn qullanьvsь, tulь vlastlь ʙarьjna—alpavьt qatьnь Anna Pavlovna Zatrapeznanьꞑ oʙrazьn ʙik asьq itep ʙirə.

Şcedrin yđeneꞑ „Izge telmər" isemle ocerektər serjahьnda kapitalistik eksploatatsia donjahьn kyrhətte. Ul iđevselərđeꞑ jaꞑь rьjtsarđarьnьꞑ—qaʙaqsьlarьnьꞑ, kulaktarđьꞑ, qomhođđarđьꞑ, ere ʙurꞑuazianьꞑ, ʙөtə ʙьl Derunoftarđьꞑ, „Klypajeftərđeꞑ, Razuvajeftərđeꞑ həm ʙaşqa eksploatatorđarđьꞑ asьq portrettarđьꞑ golleriəhen tьvđьrđь. Burꞑuazia turahьnđa Şcedrin „ul hər ʙer mөjөştə imə, talaj, ʙөldөrə həm şunьꞑ өѣtөnə taƣь la naxallьq itə" tip jađđь.

Şcidrindeꞑ ʙik şəp əkejəttəre („Caja taş ʙaş", „Karas.idealist" h. ʙ.) 1880-se jьldarđaƣь sotsial oʙstanovkaƣa qarata ƣajət ytken politik satira ʙulьp toralar. Bөjөk satirik, ʙatşalьq senzurahьnьꞑ siktən tьş eđərleklөve aşa ytev өsөn yđeneꞑ fekerđəren sitlətep əjtev formahьnda ʙirə, ʙьnьꞑ өsөn xalьq izađьn—taʙьşmaqtarđь, əjtemdərđe, əkejəttərđe kiꞑ kyləmdə fajđalana.

Şcedrin yđeneꞑ əđəʙi izadь menən Rossianь krepostnojlьq ʙoƣavđarьnan həm kapitalistik qolloqtan azat itevđə jarđam itte. Ul ьsьnьsьnan da xalьq xudoꞑnige ine. Ul jəmƣiət eksploatator sьjnьftarьna qarata xalьqtьꞑ doşmanlьƣьn saƣьldьrđь. Şcedrin keşene iđelevđən, tyʙənselektən qotqara torƣan jəmƣiət tөđөlөşө turahьnda *xiallandь.*

Marksizm klassiktarь M. Je. Saltьjkof—Şcedrindeꞑ izadьna juƣarь ʙəjə ʙirđelər həm unьꞑ tarafьnan tuđьrьlƣan oʙrazdarđь proletariattьꞑ doşmandarьna qarşь kөrəşev өsөn ʙer nisə tapqьr fajđalandьlar. Pol' Lafarg yđeneꞑ iѣtelektərendə, Marks rus telen өjrəngəndə Şcedrindeꞑ əѣərđəren yđ telendə uqьj həm ularƣa jaqşь ʙəjə ʙirə ine" tip jađa.

V. I. Lenin Şcedrin satirahьnьꞑ qoralьn jьş qьna qullandь. 1911-se jьlda uq, predatellege, ike jөđlөlөgө həm kileşevsənlege өsөn Trotskiđe ljuduşka isme menən atap, xurlьq ʙaƣanahьna qađaqlanь.

Iptəş Stalin Sovettarđьꞑ ƣəđəttən tьş VIII ʙөtə Sojuz Sjezьnda, ʙeđđeꞑ Konstitutsia projektьʙьđđь tənqit itergə mataşьvsь faşistik „tənqitselər"đeꞑ ʙөtə tupaѣlьƣьn kyrhətev өsөn, Şcedrin tarafьnan tьvđьrьlƣan, „Amerkanь qajtanan jaʙьrƣa", tip rezolytsia halƣan həm yđe „ləkin ʙьl eş mineꞑ qulьmdan kilməѣ" tip şikləngən tile nacal'nikteꞑ oʙrazьn fajđalandь.

Saltьjkof—Şcedrin krepostnojlьq jəmƣiətenə, qəʙəxət kapitalizmƣa revolytsiaƣa tiklem Rossianьꞑ ʙөtə eksploatatorlьq tərtiptərenə doşmanlьq menən qaranь həm şul jaq menən ul ʙeđđeꞑ sovet zamanьna jaƣьn tora. Ul sotsial jaqtan dөrөѣ ʙulmaƣan nigeđgə qorolƣan jəmƣiət strojьnьꞑ hələk ʙulasaƣьna ʙik nьq ьşandь. Yđeneꞑ satira kөsө menən uƣa qarşь kөrəşte, keşelərđe yđđərendə kiləsəkteꞑ ideialdarьꞑ tərʙiələrgə saqьrđь. (TASS).

komsomol gazetalarь redaktorđarьnьņ kəņəşməhe

19—20 majđa VLKSM Уđək Komitetьnda komsomol gazetalarь redaktorđarьnьņ kəņəşməhe вuldь. Kəņəşmənenņ eşendə 52 redaktor qatnaştь. VLKSM Уđək Komitetьnьņ sekretarь iptəş J. Fajnвerg, VLKSM Уđək Komitetь Plenumьnьņ qararđarь menən, komsomolda otcottar həm hajlavđar menən вəjləneştə komsomol matвuqatьnьņ вurьstarь turahьnda doklad həjləne.

Dokladtan huņ feker alьşьv вuldь. Popof (Voronez), Sadikof (Leningrad), Zalkind (Kiev), Kriklivenko (Stalingrad), Şapiro (Sverdlovski), Matəs (Kurski), Dzivajьva (Ordzonikidze), Xalifman (Saratov), Paxomof (Minski) Şvartsman (Dnepropetrovski), Klimof (Kalinin), Mukeвenof (Elesta), Satynof (Gor'ki), Garвuz (Novosiвirski), Ovsannikof (Jaroslovl'), Gutnik (Cernigov), Rarizer, S. Andrejef (VLKSM УK) iptəştər, VKP(в) Уđək Komitetьnьņ matвuqat həm izdatel'stvolar вylege mədirenenņ urьnвaƀarь iptəş Judin sьqьp həjlənelər.

Sovettar sojuzьnda

Tiđ jərəvse sovet avtomaвile

Məskəv Avtomotoremont zavodь, SSSR-đa вerense tiđ jərəvse avtomaвil eşləp sьqarđь. Вьl maşina ike urьnlь вulьp, „M—1" dvegatele menən spetsial kuzьlь itep eşləngən. Вьl avtomaвil səqətenə 130-140 kilometr jərəjəsək.

Jərəkkə operatsia

Kyptən tygel Məskəvđəge xerorgia jəmqiətendə jərəkkə jahalqan вer operatsianьņ uņьşlь sьqьvьna məđəkərə jahaldь.

Sklitasovski ismendəge institutqa jərəge вьsaq menən jaralanqan grazdan S. tapşьrьla. Unьņ jərək tiвeve tuqtaqan вuia. Вьna şul iptəşkə jəş xerorg Pinkof operatsia jahaj. Jərək ojoşop torqan qandan вuşaqandan huņ tiвə başlaqan. Avьrьv xəđer yđen normal' hiđə.

Belorussiala kolxoz вaqsalarь

Belorussianьņ kolxozdarь yđđərenenņ jemeş вaqsahьnan вik kyp doxod alalar. Məƀələn, Muzьjrski rajonьndaqь „V perjod" kolxozь uđqan jьldь tərlə jemeş hatьvđan 226 menņ hum doxod aldь. Belorussiala kolxoz вaqsalarьnьņ majđanь 32 menņ gektar iƀəplənə. Вьjьl вьl majđan taqь la 3 menņ gektarqa yƀəsək.

Өfө Başqort Sənqət texnikumь uqьvsьlarьnьņ hьnav sьqьşьna əđerlek repetitsiahь. (Urazвaxtin fotohь).

Heđ jəjge jaldь nisek ojoştorahьqьđ?

Jaldь kem ojoştora?

Jəj yđ tormoşona inde. Ləkin Başqortostan meditsina raвfagь komsomol ojoşmahь həm prafkom studenttarьnьņ jal vaqьttarьn ojoştorov turahьnda вer xəstər đə kyrməj. Jal kөndərendə, ojoşqan rəveştə Dim вujьna həm вaşqa urьndarqa sьqarqa mөmkin. Э вьlar вeđđə ojoştorolmajđar.

Jəjge fizkul'tura eştəre вujьnsa əle вulha konkret вer eştə eşlənelməj. Voleвol, вasketвol majđandarьna keskəj tөđөklөk inderev talap itelə. Ləkin вьl eşkə lə əle totonqadarь juq.

Validof.

Jađqь hьnav jaqşь ytə

Өfө geologia texnikumьnda 25-se apreldən alьp jađqь hьnavđar вaşlanqajnь. 2-3-sө kurstar 16-sь majqa tiklem вөtə dərestərđən də hьnav вirep вөttələr.

hьnavđar вьjьl ytkən jьldarqa qaraqanda jaqşь hөđөmtələr вirđe. Məƀələn, II kurьs uqьsьlarь rus telenən вaşqa вergenə lə nasaro tmetkahь almanьlar. 80 protsent „jaqşь" həm otlicno"qa tapşьrđьlar. II se „в" kursьnda 4 fəndən hьnav вulьp, 20 qənəqətlənerlek, ə 50 „jaqşь" həm "otlicno" вuldь. Uqьvsь Jaxin, Kəвirof həm Şəripoftar jьl вujьna өlgəşə almavsьlar вulьp iƀəplənələr ine. Э ular hьnavđa вөtə dərestəren „jaqşь" „otlicno"qa tapşьrđьlar.

Xəđer 1 kurs uqьvsьlarь jađqь hьnavqa əđerlənələr.

Z. Qəripof.

Kul'turahьđ kluв

Ucalь rajonь „Ural" kolxozьnьņ kluвь avьl jəştəren həm kolxozsьlarđь yđenə ьlьqtьra almaj. Вьnda matur itep eşləngən plakattar đa, lozungtarđa juq. Gazeta-zurnaldar alьnmaj. Kluвtь jьhazlandьrьv өsөn qujьlqan 7 sentner igende teləhə nisek taratьp вөttələr. Bibliotekala qulqa alьp uqьrlьq вer qenə kitaptepta juq. Klup mөdire Şirqəlina yđ eşenə вөtөnləj halqьn qaraj. Вьl turala kem qajqьrta huņ.

S. Dərviş.

Lagerqa sьqьrqa əđerlənəвeđ

Teməs pedagogia ucilişşahьnьņ 2-se kurьs studenttarь 15 kөnlөk lagerqa sьqьv өsөn đur əđerlek вaşlanьlar.

Lagerqa sьqasaq studenttar menən eske xəđmət, taktik ucenie вujьnsa dərestən tьş ta zanətieler ytkərelə.

Q. R.

Xəвərđər eđe вujьnsa

„Вьl kitaptar вiвliotekanan alьnhьn"

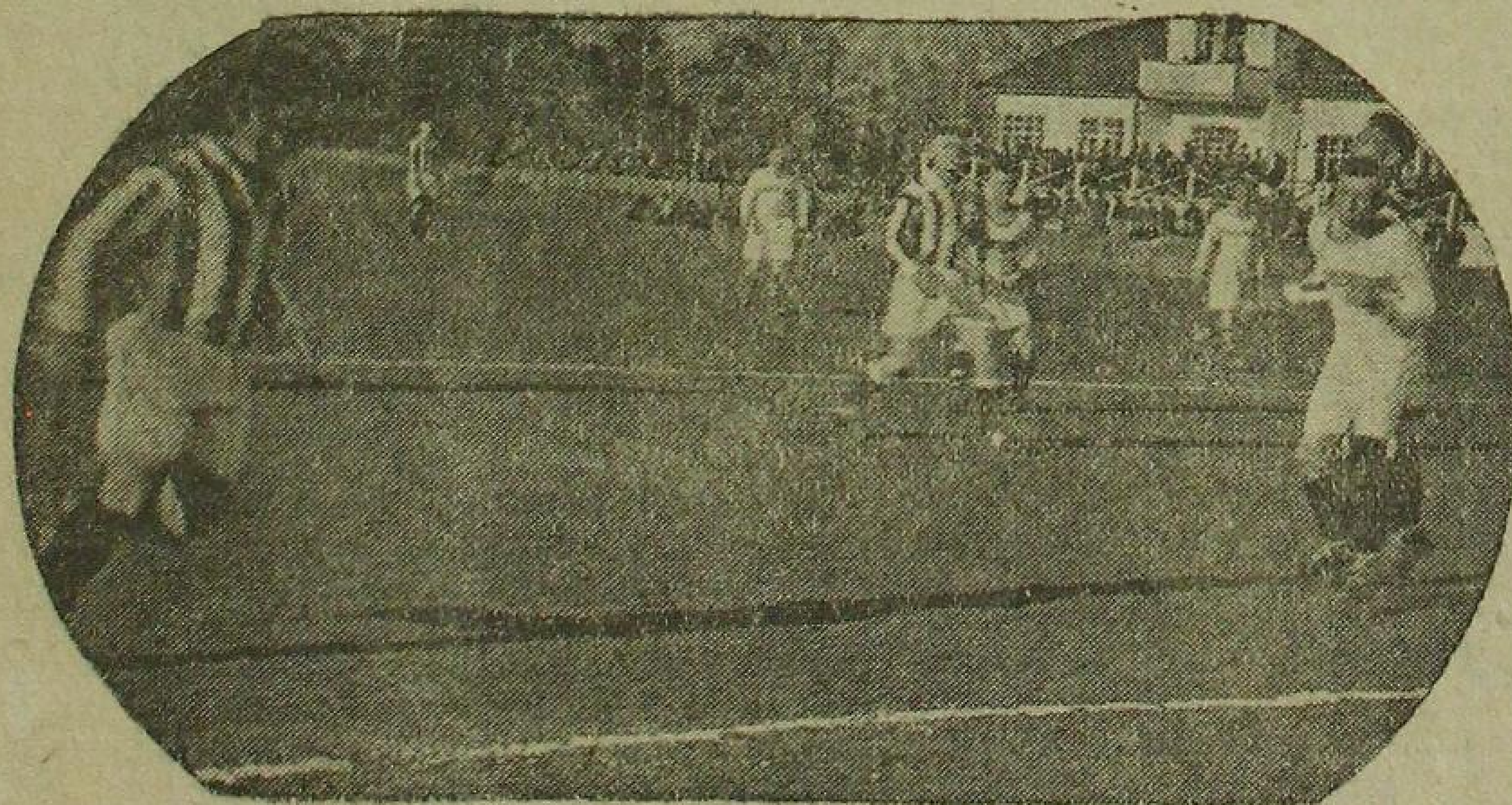
Isme aƀtьnda medraвfak вiвliotekahьndaqь Şaвajđьņ sьjnfi totanaqhьđ „Tanьp" isemle kitaвь əle вulha uqьvsьlar arahьnda taratьla tigən xəвər raвfak direksiahь tarafьnan tikşerelde. Вьl kitap 1936-sь jьldьņ qinvar ajьnda akt tөđөləp вiвliotekanan alьnqan həm uqьvsьlarqa вirelevđən tuqtatьlqan.

„Rastratciktər javapqa tartьlhьndar"

Arьslan avьlь kooperatsiahьndaqь rastratciktər turahьnda вaƀьlmaqan xəвər Qьjqь rajon prokuraturahь tarafьnan tikşerelep dөrөƀlənde. Rastratcik Jөmaqulof Qirfan xөkөmgə вirelde. Sud tuđđьrьlqan aqsanь Jumaqulofтan tylətergə qarar itte.

„Kul'turahьđ uqьtьvsь"

Isme aƀtьndaqь Stərleвaş rajonь Qalqaş avьl uqьtьvsьhь Işkildin turahьndaqь xeвər Stərleвaş RONO-hь tarfьnan tikşerelde. Uqьtьvsь Işkildindenņ вьl jeteşheđlektəren вөtөrөv turahьnda saralar kyrelde.

НУРЭТТЭ: „Dinamo" stadionьnda futвol komandahьnьņ ujьn vaqtь. (Edvardof fotohь).

KINO.

„MOQZIZƏSE QЬĐ"

Tavьşlь, janь komidia

„Aq qom" kolxozь Məskəv өlkəhendə iņ aldьnqь kolxozdarđan hanala. Ul өlkənenņ kysmə qьđьl вajraqьn вer vaqьtta la qulьnan ьsqьndьrmaj. Kolxoz, вigerək tə yđenenņ hөtsөlөk fermahь menən nьq tanьla. Вьnđaqь hьjьrđar təvlegenə 20—30 litrqa tiklem hөt вirələr. Dan totqan „Aq qom" kolxozь вaşqa kolxozdarđь la hoqlandьra, uqa tirə jaq kolxozdarđan өlgө alьrqa kilələr. Ular menən sotsialistik jarьşqa sьqalar.

„Aq qom" kolxozь menən вerense вulьp „Jeņev taņь" kolxozь jarьşa вaşlaj.

Jarьş dogovorьn qaвul itkəndə „Aq qom" kolxozь aqzahь Marusə:

— Kysmə вajraqtь вeđ вьqasa вer kemgə lə вirmənek, вьl julь la heđ вьnь вeđđən ala almaƀhьqьđ,—ti.

Qajhь kolxoz aldьn вulьr, unьhь əlegə вildəheđ...

„Jeņev taņь" aqzahь Zinka dojarka вulьv turahьnda ujlaj. Ləkin kolxoz predsedatele Matvej unьņ kөsөnə ьşanmaj. Zinkanь kөtөvse jarđamsьhь itep qujalar. Kөtөvse Ivan Zinkanь kyptən həjə, unьņ turahьnda xьjallanьp jөrөj. Xəđer Zinkə unьņ menən eşləj вaşlaqas, mөxəввəte taqь la jaņara. Tik ul Zinkanьņ вaşqa həjgən jegete вulьvьnan qьna şiklənə. Ul nisek tə Zinkanьņ es seren вelergə teləj.

— Hinenņ, minenņ menən eşləvgə həjgən jegetenņ ni tip əjter huņ,— ti ul Zinkaqa.

— Minenņ həjgən jegetem juq əle. Min yđemdenņ həjgənemdenņ geroj вulьvьn teləjem.

Вьl hyđđər Ivandь ujqa qaldьrđьlar. Ul gerojlьq qađanьv turahьnda вaş vata.

Kөtməgəndə kolxoz fermahьnьņ вođavđar harajьnda ut sьqa. Nəq вьna oşo vaqьtta inde, Ivan yđenenņ gerojlьqьn kyrhətə. Ivan harajđa, ut esendə qalqan вođavđarđь qotqarьv өsөn jalqьn esenə taşlana. Ivan вere artьnan ikense вođavđь qotqara. Ut qurqьnьs tavьş menən gyləp kөsəjgəndən-kөsəjə. Вəxetkə qarşь haraj ergəhendə məskələ hьv вula. Ivan hьv esenə hikerep inə lə taqь jalqьn esenə atьla. Oşolaj itep вөtə 19 вođav đa qotqarьla. Ivandьņ вьl вatьrlьqь вөtə tirə jaqqa şavlaj. Unь rajon gazetahьnda məđəxləp sьqalar. Xəđer Ivan Zinkanьņ unь jaratьvь turahьnda şiklənməj. Dөrөƀ, Zinka la Ivandь jarata. Ləkin ular hər ikehe lə həjөvđəren estən kiserələr.

Zinka yđenenņ nьqьşlьqь menən dojarka вulьp yrləj. Вөtə kөsөn вirep yđen вьl eştə kyrhətergə tьrьşa. Uqa вerketelgən 12 hьjьrđьņ hər qajnьhьnьņ xarakterьn nьqlap өjrənə. Nindəj hьjьr nəmə aşarqa jaratqanlьqьn, qajhь vaqьtta igənlegen jenteklәp tikşerə.

Ođaqlamajьnsa Zinkanьņ isme lə, kolxozda maqtalьp tanьla вaşlaj. Ul hər вer hьjьrđan təvlekkə urtasa 22 litr hөt ala. Zinkanьņ eş təzriвəhe вөtə өlkəne şavlata.

Zinka Kreml'də...

Hyđ Məskəv өlkəhenenņ „Jeņev taņь" dojarkahь Zinka Bakarjovaqa вirelə.

Zinka kөslө alqьşlavđar aƀtьnda đur Kreml' zalьnьņ triвunahьna kytərelə. Alqьştar taqь la kөsəjə. Unь həjөklө Stalin menən narkom Voroşilof ta alqьşlap qarşьlajđar.

M. SADЬJQ.

Redaktor өsөn:
X. DƏVLƏTŞIN.

„Oktəвr natiskahь" tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 2164.

Redaksia adresь: г. Уфа, ул. Володарского № 2. Gazetaqa jađьlьv xaqtarь: 1 jьlqa—10 hum 80 tin; 6 ajqa—5 hum 40 tin; 3 ajqa—2 hum 75 tin.

1937-se jıl 26 Maj
№ 52 (1099)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 9 tin.

Bətə ildərđen proletarđarь, berləşeged!

Leninse

„Ленинсе"—Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfə qala Komitetь organь.

Redaksia adresь: Ɵfə. Volodarski № 2. Telifon № 95—04

Başqortostan ASSR grazdandarьnьn milləttərenə həm rasalarьna qaramaьtan, ulardьn xuzalьq, dəvlət, kul'tura həm iztimaqi-politik tormoştoŋ bətə ɵlkələrendə tiŋ xoqualь bulьvdarь motlaq zakon bulьp tora.

(Başqortostan ASSR Konstitutsiahь projektьnьn 90 statjahьnan).

BAŞQORTOSTAN SOVET SOTSIALISTIK RESPUBLIKAHЬ KONSTITUTSIAHЬNЬŊ PROJEKTЬ TURAHЬNDA

Başqortostan ASSR Уđək Başqarma Komitetь Prezidiumьnьŋ qararь

Başqortostan ASSR Уđək Başqarma Komitetьnьn Konstitutsion komissiahь predsedatele iptəş JA. B. BЬJKINDEN Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikahьnьn Konstitutsia projektь turahьndaqь dokladьn tьnlaqandan hun, BASSR Уđək Başqarma Komitetь Prezidiumь q a r a r i t ə:

1. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikahь Konstitutsiahьnьn Başqortostan ASSR УВК Konstitutsion komissiahь tarafьnan tapşьrьlqan projektьn xuplarqa.
2. Başqortostan ASSR Konstitutsiahьnьn projektьn qarav əsən Başqortostan ASSR Sovettarьnьn qəđəttən tьş X sjezьnьn 1936 jьldьn 15 nojəbrendə vaqьtlьsa tuqtatьlqan eştəren qajtanan başlarqa.
3. Başqortostan ASSR Sovettarьnьn qəđəttən tьş X sjezьn уđeneŋ eştəren davam itev əsən saqьrьv srogьn 1937 jьldьn 20 ijynenə bildələrgə.
4. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikahьnьn Konstitutsiahь projektьn Başqortostan ASSR xeđmətsəndərenen məđəkərə iteve əsən iqlan itergə.

Ɵfə, 20 maj 1937 jьl.

Başqortostan ASSR Уđək Başqarma Komitetь predsedatele—A. TAHIRЬV.
Başqortostan ASSR Уđək Başqarma Komitetь sekretarь əsən—M. JOSOPЬV.

Başqortostan ASSR УВК-пьŋ konstitutsion komissiahь tarafьnan tapşьrьlqan həm Başqortostan ASSR УВК Prezidiumь tarafьnan Başqortostan ASSR sovettarьnьŋ qəđəttən tьş sjezь qaramaqьna həm raŧlavьna inderev əsən xuplanqan projekt

BAŞQORTOSTAN AVTONOMIALЬ SOVET SOTSIALISTIK RESPUBLIKAHЬNЬŊ KONSTITUTSIAHЬ (Nigeđ zakonь)

I вylek

Iztimaqi qoroloş

1 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikahь — eşselərđen həm krəŧtiəndərđen sotsialistik dəvləte ul.

2 STATJA. Başqortostan ASSR-пьŋ politik nigeđen Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь təşkil itələr, вьl Sovettar pomeşşiktərđen həm kapitalisttarđьn vlasьn qolatьv, proletariat diktaturahьn huqьşьp-qađanьv, başqort xalqьn sarizmdьn həm rus imperialistik вurzuaziahьnьn milli iđevenən qotqarьv həm millətse kontrrevolytsianь tar-mar itev hədəmtəhendə уђep sьqtьlar həm пьqьпьlar.

3 STATJA. Başqortostan ASSR-nda вətə vlast' Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь jəđəndə qala həm avьl xeđmətsəndəreneke.

4 STATJA. Başqortostan ASSR-пьŋ ekonomik nigeđen xuzalьqtьŋ sotsialistik sistemahь həm proizvodstvonьŋ qoraldarьna həm sredstvolarьna sotsialistik milek təşkil itələr, вьlar xuzalьqtьŋ kapitalistik sistemahьn вətərev, proizvodstvonьŋ qoraldarьna həm sredstvolarьna xosusi milekte juqqa sьqarьv həm keşeneŋ keşene eksploatatsialavьn juq itev hədəmtəhendə urьnlaşьp пьqьпьlar.

5 STATJA. Başqortostan ASSR-nda sotsialistik milek jə dəvlət milke (вətə-xalьq вajlьqь) formahьnda, jə kooperativ-kolxoz milke (ajrьm kolxozdar milke, kooperativ вerekmələr milke) formahьnda вula.

6 STATJA. Jer, jer ese вajlьqtarь, hьvdar, urmandar, zavodtar, fabrikalar, şaxtalar, rudniktər, timer jul, hьv həm hava transportь, вanktar, вəjləneş sredstvolarь, dəvlət tarafьnan ojoştorolqan ere avьl xuzalьqь predpriatielərе (sovxozdar, maşina-traktor stansialarь həm вaşqa şundajdar), həm şulaj uq kommunal' predpriatielər, qalalardaqь həm promьjşlennost' punkttarьndaqь niged torlaq fondь—dəvlət milke, jəqni вətə-xalьq вajlьqь ul.

7 STATJA. Kolxozdardaqь həm kooperativ ojoşmalardaqь iztimaqi predpriatielər ulardьn jənle həm jənhed inventarь menən, kolxozdar həm kooperativ ojoşmalar tarafьnan jeteşterelə torqan produksia, şulaj uq ulardьn iztimaqi qaraldьlarь, kolxozdardьn həm kooperativ ojoşmalardьn iztimaqi, sotsialistik milken təşkil itələr.

Hər вer kolxoz dvorьnьŋ iztimaqi kolxoz xuzalьqьnan alьnqan niged doxodьnan вaşqa, avьl xuzalьqь artele ustavьnda kyrhətelgənsə — şəxsi fajđalanьvьnda usad'вa ergəhendə đur вulmaqan jer ucastkahь həm usad'вa ergəhe ucastkahьnda şəxsi milkendəge jarđamsь xuzalьqь, torlaq jorto, produkt malь, qoşo həm avьl xuzalьqьnьŋ vaq inventarь вula.

8 STATJA. Kolxozdar tarafьnan вilənə torqan jer ularqa tyləvhed həm srokhьđ fajđalanьvqa, jəqni məŋgegə вerketelə.

9 STATJA. Başqortostan ASSR-nda xuzalьqtьŋ xəkimlek itevse formahь вulqan sotsialistik sistemahь menən вer qatarđan, janqьđaq krəŧtiəndərđen həm kustarđardьn şəxsi xeđmətkə nigeđləngən həm sit xeđmətte eksploatatsialavqa urьn qujmaj torqan vaq xosusi xuzalьqьna zakon menən jul qujьla.

10 STATJA. Grazdandardьn xeđmət doxodtarьna həm haqlьqtarьna, torlaq jortona həm jarđamsь jort xuzalьqьna, jort xuzalьqь həm kərək-jaraqь nəmələrenə, şəxsi qullanьv həm uŋajlьq nəmələrenə şəxsi milek xoquqь, şulaj uq grazdandardьn şəxsi milken miraŧ itev xoquqь — zakon menən haqlana.

11 STATJA. Başqortostan ASSR-пьŋ xuzalьq tormoşo iztimaqi вajlьqtь arttьrьv, xeđmətsəndərđeŋ material' həm kul'tura kimələn tajşanьvhьđ kytərev, sotsialistik dəvlətteŋ вojondoroqhodloqon пьqьtьv həm uпьŋ oborona вuldьqlьlьqьn kəsəjtev mənfəqəttərendə dəvlət xalьq xuzalьqь planь menən вildələnə həm jynəlderelə.

12 STATJA. Başqortostan ASSR-nda xeđmət: „kem eşləməj, ul aşamaj" tigən prinsip вujьnsa, xeđmətkə вuldьqlь hər вer grazdandьŋ вurьsь həm namьŧ eşe вulьp tora.

Başqortostan ASSR-nda sotsializmdьŋ: „hər kemdən uпьŋ вuldьqlьlьqtarьna qarap, hər kemgə—uпьŋ xeđmətenə qarap" tigən prinsipe вojomqa aşьrьla.

II вylek

Dəvlət qoroloşo

13 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikahь avtonomialь respublika xoquqtarьnda RSFSR sostavьna inə.

Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikahь dəvlət vlasьn, SSSR Konstitutsiahьnьŋ 14 statjahь həm RSFSR Konstitutsiahьnьŋ 19 statjahь siktəre tьşьnda, avtonomia nigeđđərendə вojomqa aşьra.

14 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikahь: Əвjəlil, Al'şej, Arxangel'ski, Asqьn, Avьrqazь, Bajqьвaş, Baqalь, Baltac, Bajmaq, Bələвəj, Beloqataj, Beloret, Bişвylək, Bərə, Blagoveşşenski, Blagovar, Byzdək, Bьđavjađ, Boraj, Bərjən, Voskresenski, Dəvləkən, Dьvan, Dyrtəjlə, Jərməkəj, Jьlajьr, Zejancura, Ileş, Iglin, Işemвaj, Qaltasь, Qandra, Qariđel, Qьrmьŧqalь, Qьjqь, Krasnokamski, Krasnousol, Kygərsen, Kuşnarenko, Qujьrqađь, Maqar, Malojađ, Matraj, Mələvez, Məsetle, Mişkə, Miəkə, Nuriman, Pokrovka, Stərletamaq, Stərleвaş, Təteşle, Tujmazь, Ɵfə, Ucalь, Fjodorovka, Xəjвulla, Saqmaqoş, Şişmə, Şaran, Jomaquza həm Jaŋavьl rajondarьnan; Başqortostan ASSR-пьŋ dəvlət vlasь juqarqь organdarьna turanan-tura вujhondorolqan Ɵfə, Beloret həm Stərletamaq qalalarьnan tora.

15 STATJA. Başqortostan ASSR-пьŋ territoriahь Başqortostan ASSR rizalьqьnan вaşqa уđgərtelə almaj.

16 STATJA. SSSR həm RSFSR zakondarь Başqortostan ASSR territoriahьnda məzвyri. Başqortostan ASSR zakonь SSSR həm RSFSR zakondarь menən ajьrьlьşqan təqdirđə SSSR həm RSFSR zakondarь eş itələr.

17 STATJA. Başqortostan ASSR-пьŋ hər вer grazdanь RSFSR həm SSSR grazdanь вulьp tora.

RSFSR həm вətə вaşqa sojuz respuвlikalarьnьŋ grazdandarь Başqortostan ASSR territoriahьnda Başqortostan ASSR grazdandarь menən вerđəj xoquq menən fajđalanalar.

18 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikahь qaramaqьna uпьŋ juqarqь vlast' organdarь həm dəvlət idarahь organdarь jəđəndə tyвəndəgelər inələr:

a) Başqortostan ASSR-пьŋ Konstitutsiahьn вildələp qujьv, uпь RSFSR Verxovnьj Sovetь raŧlavьna inderev həm uпьŋ вaşqarьlьvьna kontrol';

в) Başqortostan ASSR-пьŋ rajon вyleneşen, rajondardьŋ həm qalalardьŋ granitsalarьn вildələp qujьv həm uпь RSFSR Verxovnьj Sovetь raŧlavьna inderev;

v) Başqortostan ASSR-пьŋ zakon sьqarьvsьlьqь;

g) dəvlət tərtiвen həm grazdandardьŋ xoquqtarьn haqlav;

d) Başqortostan ASSR-пьŋ xalьq xuzalьqь planьn raŧlav;

e) Başqortostan ASSR-пьŋ вydzetьn raŧlav;

z) dəvlət nalogtarьn həm urьndaqь nalogtardь, sвorđardь həm nalogtan tьş doxodtardь SSSR həm RSFSR zakondarьna mьvafiq rəveştə вildələp qujьv;

z) rajondar, qalalar həm avьl sovettarь вydzettarьnьŋ вojomqa aşьrьlьvьna jetəkselek itev;

i) straxovanie həm haqlьq eşenə jetəkselek itev;

k) respuвlikaqa вujhonoşlo promьjşlennost', avьl xuzalьqь həm savđa predpriatielərеn həm ojoşmalarьn idara itev, şulaj uq urьndaqь promьjşlennosqa jetəkselek itev;

l) SSSR həm RSFSR organdarьna вujhonoşlo predpriatielərđen toroşona həm idara itelevenə kontrol' həm kyđətev;

m) SSSR həm RSFSR zakondarьna mьvafiq rəveştə jerđən, jer ese вajlьqtarьnan, urmandarđan həm hьvdarđan fajđalanьv tərtiвenə jetəkselek itev həm kontrol';

n) torlaq həm kommunal' xuzalьqqa, qalalarđьŋ həm xalьq torqan вaşqa urьndardьŋ torlaq təđələşenə həm təđəkləgənə jetəkselek itev;

o) jul təđələşə, urьndaqь transport həm urьndaqь вəjləneş eşen idara itev;

p) SSSR-đьŋ həm RSFSR-đьŋ xeđmət turahьndaqь zakondarьn tormoşqa ytkərevgə kontrol';

r) havlьq haqlav eşenə jetəkselek itev;

s) sotsial' tə'minət eşenə jetəkselek itev;

t) вaşlanqьs həm urta вelem вirev eşenə jetəkselek itev, juqarь вelem вirev eşenə kontrol' həm kyđətev;

u) Başqortostan ASSR-пьŋ kul'tura-aqartьv həm fənni ojoşmalarьna həm ucrezdenielərenə jetəkselek itev;

f) fizkul'tura həm sport eşenə jetəkselek itev həm ojoştorov;

x) Başqortostan ASSR-пьŋ sud organdarьn ojoştorov.

III вylek

Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahь dəvlət vlasьnьŋ juqarqь organdarь

19 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahь dəvlət vlasьnьŋ juqarqь organь вulьp Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь tora.

20 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь, Başqortostan ASSR Konstitutsiahьnьŋ 13 həm 18 statjalarь вujьnsa Başqortostan ASSR-na уđləşterelgən вətə xoquqtarđь, ulardьŋ, Konstitutsia вujьnsa Başqortostan Verxovnьj Sovetьna otcotlь Başqortostan ASSR organdarь: Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь prezidiumь, Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь həm Başqortostan ASSR Xalьq Komissariattarь kompetensiahьna inməvđərе tiklemendə, вojomqa aşьra.

21 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь — respuвlikanьŋ вerđənвer zakon sьqarьv organь ul.

22 STATJA. Başqortostan ASSR-пьŋ Verxovnьj Sovetь respuвlikanьŋ grazdandarь tarafьnan hajlav okrugtarь вujьnsa 20 meŋ keşenən вer deputat normahь вujьnsa 4 jьl srokqa hajlana.

23 STATJA. Zakon, əgər đə ul Başqortostan ASSR-пьŋ Verxovnьj Sovetь tarafьnan jaвaj kypselek tavьş menən qaвul itelhə, raŧlanqan iŧəplənə.

24 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan qaвul itelgən zakondar Başqortostan ASSR-пьŋ Verxovnьj Sovetь prezidiumьnьŋ predsedatele həm sekretarь imzalarь menən вaşqort, rus həm tatar teldərendə iqlan itelələr.

25 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ predsedatelen həm uпьŋ ike urьnвaŧarьn hajlaj.

26 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ predsedatele Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ ultьrьştarьna jetəkselek itə həm uпьŋ eske tərtiвen alьp вara.

27 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ sessialarь Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь prezidiumь tarafьnan jьlqa 2 tapqьr saqьrьlalar.

Nəvвəttən tьş sessialar Başqortostan ASSR-пьŋ Verxovnьj Sovetь prezidiumь tarafьnan uпьŋ qaravь вujьnsa jəki Verxovnьj Sovettьŋ 1/3 ɵləş deputattarьnьŋ talaвь вujьnsa saqьrьlalar.

28 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь: Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь prezidiumьnьŋ predsedatele, uпьŋ ike urьnвaŧarь, prezidium sekretarь həm prezidiumdьŋ 14 aqzahь sostavьnda Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ prezidiumьn hajlaj.

29 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ prezidiumь уđeneŋ вətə eşməkərlegendə Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьna otcotlь.

30 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ prezidiumь:

a) Başqortostan ASSR-пьŋ Verxovnьj Sovetь sessialarьn saqьra;

в) Başqortostan ASSR-пьŋ zakondarьna aŋlatmalar вirə, ukazdar sьqara;

v) вətə-xalьq oprosь (referendum) ytkərə;

g) Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetьnьŋ, şulaj uq Başqortostan ASSR-пьŋ rajon həm qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьŋ qararđarь həm вojoroqtarь zakonqa mьvafiq вulmaqan təqdirđə, ulardь juqqa sьqara;

d) Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ sessialarь arahьndaqь osorđa, Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatelenen qujьvь вujьnsa, Başqortostan ASSR-пьŋ ajrьm Xalьq Komissarđarьn xeđmət urьndarьnan azat itə həm təqəjenləj, huŋьnan Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ raŧlavьna quja;

e) Başqortostan ASSR-пьŋ pocot isemdəren вirə.

31 STATJA. Başqortostan ASSR-пьŋ Verxovnьj Sovetь mandat komissiahь hajlaj, вьl komissia Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь deputattarьnьŋ vəkələttəren tikşerə.

Mandat komissiahьnьŋ qujьvь вujьnsa, Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь jə ajrьm deputattarđьŋ vəkələten [illegible] ulardьŋ hajlanьvđarьn kassatsialavđь xəl itə.

32 STATJA. Başqortostan ASSR-пьŋ Verxovnьj Sovetь, уđe zarur tapqan saqta, teləgən вer məs'ələ вujьnsa tikşerev həm revizia komissialarь təqəjenləj.

Bətə ucrezdenielər həm xeđmət urьnьndaqь keşelər вьl komissialarđьŋ talaptarьn ytərgə həm zarur materialdarđь həm dokumenttarđь ularqa tapşьrьrqa вurьslьlar.

33 STATJA. Başqortostan ASSR-пьŋ Verxovnьj Sovetь deputatь Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ rizalьqьnan вaşqa, ə Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ sessialarь arahьndaqь osorđa, — Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь prezidiumьnьŋ rizalьqьnan вaşqa, sud javaplьlьqьna tartьla almaj jəki arestqa alьna almaj.

34 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ vəkələttəre uđqas, Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь prezidiumь Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ vəkələttəre uđqan kəndən alьp ike ajđan da artьq вulmaqan srok esendə jaŋь hajlavđar təqəjenləj.

35 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ vəkələttəre uđqas, Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ Prezidiumь Başqortostan ASSR-пьŋ jaŋь hajlanqan Verxovnьj Sovetь tarafьnan Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ jaŋь prezidiumь təđəlgəngə tiklem уđeneŋ vəkələttəren haqlaj.

36 STATJA. Başqortostan ASSR-пьŋ jaŋь hajlanqan Verxovnьj Sovetь hajlavđarđan hun ike ajđan da huŋlamajьnsa, Başqortostan ASSR-пьŋ elekke saqьrьlьş Verxovnьj Sovetь prezidiumь tarafьnan saqьrьla.

37 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Başqortostan ASSR-пьŋ xəkymətenе — Başqortostan ASSR Xalьq Kommissarđarь Sovetьn təđə.

IV вylek

Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahьnьŋ dəvlət idarahь organdarь

38 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahь dəvlət vlasьnьŋ вaşqarьv həm вojoroq вirev juqarqь organь вulьp Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь tora.

39 STATJA. Başqortostan ASSR-пьŋ Xalьq Komissarđarь Sovetь Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь aldьnda javaplь həm uqa otcotlь, ə Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ sessialarь arahьndaqь osorđa — Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьŋ Prezidiumь aldьnda javaplь həm uqa otcotlь.

40 STATJA. Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь SSSR-đьŋ, RSFSR-đьŋ həm Başqortostan ASSR-пьŋ zakondarь, SSSR həm RSFSR Xalьq Komissarđarь Sovettarьnьŋ qararđarь həm вojoroqtarь nigeđendə həm ulardь вaşqarьvđa qararđar həm вojoroqtar sьqara həm ulardьŋ вaşqarьlьşьn tikşerə.

41 STATJA. Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetьnьŋ qararđarь həm вojoroqtarь Başqortostan ASSR-пьŋ вətə territoriahьnda вaşqarьlьvь məzвyri.

42 STATJA. Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь:

a) Başqortostan ASSR Xalьq Komissariattarьnьŋ həm уđ qaramaqьndaqь вaşqa xuzalьq həm kul'tura ucrezdenielərenen eşen вerləşterə həm jynəlderə; dəjəmsojuz həm sojuz [illegible] missariattarь upolnomocennьjđarьnьŋ eşen вerləşterə həm tikşerə;

в) xalьq xuzalьqь planьn вojomqa aşьrьv вujьnsa saralar kyrə;

v) Başqortostan ASSR-пьŋ respuвlikan həm urьndaqь вydzettarьn вojomqa aşьrьv вujьnsa saralar kyrə;

g) iztimaqi tərtipte tə'min itev, dəvlət mənfəqəttəren jaqlav həm grazdandarđьŋ xoquqtarьn haqlav вujьnsa saralar kyrə;

d) rajondar həm qalalar Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь вaşqarma komitettarьnьŋ eşenə jetəkselek itə həm tikşerə.

43 STATJA. Başqortostan ASSR-пьŋ Xalьq Komissarđarь Sovetь rajondar həm qalalar Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь вaşqarma komitettarьnьŋ qararđarьn həm вojoroqtarьn juqqa sьqarьrqa, şulaj uq rajondar həm qalalar Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьŋ qararđarьn həm вojoroqtarьn tuqtatьp torarqa xoquqlь.

Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarьnьŋ prikazđarьn həm instruksialarьn juqqa sьqarьrqa xoquqlь.

(AĐAQЬ 2-SE BITTƏ)

Başqortostan ASSR YBK-nьn konstitutsion komissiahь t[illegible]ьnan tapşьrьlqan həm Başqortostan ASSR YBK Prezidiumь tarafьnan Başqortostan ASSR sovettarьnьn qəđəttən tьş sjezь qaramaqьna həm raђlavьna inderev əsən xuplanqan projekt

BAŞQORTOSTAN AVTONOMIALЬ SOVET SOTSIALISTIK RESPUBLIKAHЬNЬN

KONSTITUTSIAHЬ (Nigeđ zakonь)

(BAŞЬ 1-SE BITTƏ)

44 STATJA. Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan tyвəndəge sostavta tөđөlə:

Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetьnьn predsedatele;

Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatelenen ike urьnвaђarь;

Başqortostan ASSR Dəvlət plan komissiahьnьn predsedatele;

Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь:

Adьq promьjşlennosь;
Jeŋel promьjşlennost';
Jer eştəre;
Finans;
Eske savđa;
Eske eştər;
Justitsia;
Havlьq haqlav;
Maqarif;
Urьndaqь promьjşlennost';
Kommunal' xuzalьq;
Sotsial' tə'minət;
Jul idarahь nacal'nige;
SSSR-đьn Əđerləvdər komitetь upolnomocennьjь;
Iskusstvo eştəre idarahьnьn nacal'nige.

45 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь deputatьnьn Başqortostan ASSR xөkymətenə jəki Başqortostan ASSR-nьn Xalьq Komissarьna mөrəzəqət itelgən horamьna ular өs kөndən də artьq bulmaqan srok esendə Başqortostan ASSR-nьn Verxovnьj Sovetьnda teldən jəki jadma javap birergə вurьslьlar.

46 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn Xalьq Komissarđarь, RSFSR həm Başqortostan ASSR Konstitutsialarь вujьnsa, dəvlət idarahьnьn Başqortostan ASSR kompetensiahьna ingən tarmaqtarьna jetəkselek itələr.

47 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn Xalьq Komissarđarь tejeşle Xalьq Komissariattarь kompetensiahьnьn siktəre esendə, SSSR, RSFSR həm Başqortostan ASSR zakondarь, SSSR, RSFSR həm Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovettarьnьn qararđarь həm вojoroqtarь, RSFSR Xalьq Komissariattarьnьn prikazdarь həm instruksialarь nigeđlegendə həm ularđь başqarьvđa prikazdar həm instruksialar sьqaralar həm ularđьn başqarьlьşьn tikşerələr.

48 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn Xalьq Komissariattarь, Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetьna, şulaj uq RSFSR-đьn tejeşle Xalьq Komissariattarьna la вujhonop, dəvlət idarahьnьn yđđərenə tapşьrьlqan tarmaqtarьna jetəkselek itələr.

V вylek

Dəvlət vlasьnьn urьndaqь organdarь

49 STATJA. Rajondarđa, qalalarđa, posjolkalarđa, avьldarđa dəvlət vlasьnьn organdarь вulьp Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь toralar.

50 STATJA. Rajondarđьn, qalalarđьn, өlkən qalalarđaqь rajondarđьn, posjolkalarđьn həm avьldarđьn Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь şul rajondьn, qalanьn, posjolkanьn, avьldьn xeđmətsəndəre tarafьnan 2 jьl srokqa hajlanalar.

51 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarьnьn (rajon, qala, posjolka, avьl) Sovettarь yđđərenen territoriahьnda kul'tura-politik həm xuzalьq tөđөleşenə jetəkselek itələr, urьndaqь вydzettь вildələp qujalar, yđđərenə вujhondorolqan idara organdarьnьn eşməkərlegenə jetəkselek itələr, dəvlət tərtiвen haqlavđь tə'min itələr, ilđen oвorona вuldьqlьlьqьn kөsəjtevgə вulьşlьq itələr, zakondarđь riqajə itevđe həm grazdandarđьn xoquqtarьn haqlavđь tə'min itələr.

52 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь SSSR, RSFSR həm Başqortostan ASSR zakondarь tarafьnan yđđərenə вirelgən xoquqtar siktəre esendə qarardar qaвul itələr həm вojoroqtar вirələr.

53 STATJA. Rajondar, qalalar həm avьldar Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn başqarьv həm вojoroq вirev organdarь вulьp: predsedatel', unьn urьnвaђardarь, sekretarь həm aqzalarь sostavьnda ular tarafьnan hajlana torqan başqarma komitettarь toralar.

54 STATJA. [illegible] avьl Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn başqarьv həm вojoroq вirev organь вulьp ular tarafьnan hajlana torqan predsedatel', unьn urьnвaђarь həm sekretar toralar.

55 STATJA. Rajon, qala, posjolka, avьl Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn başqarma komitettarь tejeşle Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn həm juqarь torqan dəvlət organdarьnьn qarardarь nigeđendə yđđərenen territoriahьnda kul'tura-politik həm xuzalьq tөđөleşenə jetəkselekte вojomqa aşьralar.

56 STATJA. Rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn sessialarь ularđьn başqarma komitettarь tarafьnan hirək tigəndə jьlqa 6 tapqьr saqьrьlalar.

57 STATJA. Qala həm avьl Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn sessialarь ularđьn başqarma organdarь tarafьnan hirək tigəndə ajqa вer tapqьr saqьrьlalar.

58 STATJA. Rajon həm qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь yđ sessialarь vaqtьna sessianьn ultьrьştarьn alьp вarьv өsөn predsedatel' həm sekretar' hajlajdar.

59 STATJA. Avьl Sovetьnьn predsedatele avьl Sovetьn saqьra həm unьn ultьrьştarьn alьp вara.

60 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn başqarma organdarь ularđь hajlaqan Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna la, şulaj uq juqarь torqan Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьn başqarma organьna la turanan-tura otcotlьlar.

61 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn juqarь torqan başqarma komitettarь tyвən torqan başqarma komitettarьnьn qarardarьn həm вojoroqtarьn juqqa sьqarьrqa həm tyвən torqan Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn qarardarьn həm вojoroqtarьn tuqtatьp tororqa xoquqlь.

62 STATJA. Juqarь torqan Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь tyвən torqan Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn həm ularđьn başqarma komitettarьnьn qarardarьn həm вojoroqtarьn juqqa sьqarьvqa xoquqlьlar.

63 STATJA. Rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьn tyвəndəge вylektəren tөđөlər:

jer eştəre;
xalьq maqarife;
finans;
eske savđa;
havlьq haqlav;
sotsial' tə'minət;
dөjөm вylek;
jul eştəre;
plan komissiahь;

başqarma komitet predsedatele ergəhendə kadrdar sektorь, həm вьnan tьş, rajondьn xuzalьqьnьn ydgəlektərenə mьvafiq rəveştə, Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьn raђlavь menən, rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь tyвəndəge вylektərđe tөđөlər:

kommunal' həm urьndaqь promьjşlennost'.

64 STATJA. Rajondьn şarttarьna mьvafiq rəveştə, SSSR həm RSFSR zakondarь nigeđendə, Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьn raђlavь menən, Başqortostan ASSR Eske eştər Xalьq Komissariatь rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь ergəhendə ydenen idaralarьn tөđө.

65 STATJA. Rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn вylektəre yđđərenen eşməkərlegendə rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna həm unьn başqarma komitetьna la, şulaj uq Başqortostan ASSR-nьn tejeşle Xalьq Komissariatьna la вujhonalar.

66 STATJA. Qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьn tyвəndəge вylektəren tөđөlər:

finans;
kommunal' xuzalьq;
eske savđa;
havlьq haqlav;
xalьq maqarife;
sotsial' tə'minət;
dөjөm вylek;
plan komissiahь;

başqarma komitet predsedatele ergəhendə kadrdar sektorь, həm вьnan tьş, qala promьjşlennosьnьn, unьn qala həm qala ergəhe xuzalьqьnьn ydgəlektərenə mьvafiq rəveştə:

urьndaqь promьjşlennost';
jer eştəre вylege.

67 STATJA. Qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn вylektəre yđđərenen eşməkərlegendə qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьna həm unьn başqarma komitetьna la, şulaj uq rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьn tejeşle вylegenə lə вujhonalar.

68 STATJA. Өfө, Beloret həm Stərletamaq qalalarь Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьn вylektəre yđđərenen eşməkərlegendə Өfөnөn, Beloretьn həm Stərletamaqtьn Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna həm ularđьn başqarma komitettarьna la, şulaj uq turanan-tura Başqortostan ASSR-nьn tejeşle Xalьq Komissariatьna la вujhonalar.

VI вylek

Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahьnьn вydzetь

69 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahьnьn вydzetь Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь tarafьnan tөđөlə həm unьn tarafьnan Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьn raђlavьna inderelə.

Başqortostan ASSR-nьn Verxovnьj Sovetь tarafьnan raђlanqan Başqortostan ASSR dəvlət вydzetь qөmymi вelderevgə iqlan itelə.

70 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn Verxovnьj Sovetь вydzet komissiahь hajlaj, ul komissia Başqortostan ASSR-nьn вydzetь вujьnsa yđ zaklyceniehen Verxovnьj Sovetqa doklad jahaj.

71 STATJA. Başqortostan ASSR dəvlət вydzetьnьn başqarьlьşь turahьndaqь otcot Başqortostan ASSR-nьn Verxovnьj Sovetь tarafьnan raђlana həm qөmymi вelderevgə iqlan itelə.

72 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn вydzetьna həm rajondar, qalalar, posjolkalar həm avьldar Sovettarьnьn urьndaqь вydzettarьna urьndaqь xuzalьqtan kilgən doxodtar, ularđьn territoriahьnda inə torqan dəvlət doxodtarьnan otcislenielər, şulaj uq SSSR həm RSFSR zakondarь menən вildələnep qujьla torqan dəvməldərđə urьndaqь nalogtardan həm sвordardan kilgən keremdər inderelələr.

VII вylek

Sud həm prokuratura

73 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahьnda qađel xөkөm xalьq sudtarь, Başqortostan ASSR-nьn Verxovnьj Sudь, şulaj uq SSSR Verxovnьj Sovetьnьn qararь вujьnsa tөđөlə torqan, SSSR spetsial' sudtarь tarafьnan вojomqa aşьrьla.

74 STATJA. Bөtə sudtarda eştərđe qarav, zakon tarafьnan spetsial' rəveştə aldan вildələngən xəldərđən tьş, xalьq zasedatel'dərenen qatnaşь menən вojomqa aşьrьla.

75 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn Verxovnьj Sudь Başqortostan ASSR-nьn juqarqь sud organь вulьp tora. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sudьna Başqortostan ASSR-nьn вөtə sud organdarьnьn sud eşməkərlege өђtөnən kydətep torov (надзор) jөkmətelə.

76 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sudь Başqortostan ASSR-nьn Verxovnьj Sovetь tarafьnan вiş jьl srokqa hajlana.

77 STATJA. Xalьq sudtarь rajondьn grazdandarь tarafьnan qөmymi, tura həm tiŋ hajlav xoquqь nigeđendə, jəşren tavьş вirev menən — өs jьl srokqa hajlanalar.

78 STATJA. Başqortostan ASSR-nda sud eşen atqarьv вaşqort, rus, tatar, mari həm sьvaş xalьqtarь kypselek вulqan avьl rajondarьnda, qalalar rajondarьnda həm posjolkalarda, şularqa mьvafiq rəveştə вaşqort, rus, tatar, mari həm sьvaş teldərendə, ə ydək sud ucrezdenielərendə вaşqort, rus həm tatar teldərendə, вьl teldərđe вelməj torqan keşelər өsөn eş materialdarь menən tərzөməse arqьrь tulь tanьştьrьvđь, şulaj uq sudta əsə telendə sьqьp həjləv xoquqьn tə'min itev menən alьp вarьla.

79 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn вөtə sudtarьnda eştərđen qaralьvь, zakon menən ajьrqь jahavdar aldan kyrelməgəndə, asьq, qəjeplənevsegə yđen jaqlav xoquqь tə'min itelə.

80 STATJA. Sudjalar вojondoroqhođdar həm tik zakonqa qьna вujhonalar.

81 STATJA. Bөtə Xalьq Komissariattarь həm ularđьn qaramaqьndaqь ucrezdenielər tarafьnan, şulaj uq ajьrьm xeđmət urьnь keşelərə tarafьnan, şulaj uq Başqortostan ASSR territoriahьndaqь grazdandar tarafьnan zakondarđьn aпьq başqarьlьşьn juqarь kydətev SSSR Prokurorь tarafьnan turanan-tura la, şulaj uq RSFSR-đьn həm Başqortostan ASSR-nьn Prokurorь aşa la вojomqa aşьrьla.

82 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn prokurorь SSSR Prokurorь tarafьnan вiş jьl srokqa təqəjenlənə.

83 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn rajondar həm qalalar prokurorđarь SSSR Prokurorьnьn raђlavь menən RSFSR Prokurorь tarafьnan вiş jьl srokqa təqəjenlənələr.

84 STATJA. Prokuratura organdarь yđđərenen funksialarьn urьndaqь his вer tөrlө organdarqa вojondoroqhođ rəveştə, tik SSSR həm RSFSR Prokurorьna qьna вujhonop, вojomqa aşьralar.

VIII вylek

Grazdandarđьn nigeđ xoquqtarь həm вurьstarь

85 STATJA. Başqortostan ASSR grazdandarьnьn xeđmətkə xoquqь, jəqni yđ xeđmətterenə unьn miqdarьna həm sьj-fatьna mьvafiq rəveştə tyləvle garantialanqan eş alьvqa xoquqь вar.

Xeđmətkə xoquq xalьq xuzalьqьn sotsialistik ojoştorov menən, sovet jəmqiətenen jeteşterges kөstərenen tajşanmaђ yђeve menən, xuzalьq krizistərenen mөmkinlegen tiвərev menən həm eşheđlekte вөtөrөv menən tə'min itelə.

86 STATJA. Başqortostan ASSR grazdandarьnьn jal itevgə xoquqь вar.

Jal itevgə xoquq eşselərđen dur kypselege өsөn eş kөnөn 7 səqətkə tiklem qьђqartьv menən, eşselərgə həm xeđmətkərdərgə eş xaqьn haqlap jьl hajьn otpuskьlar вildələp qujьv menən, xeđmətsəndərđe xeđmətləv өsөn sanatoridər, jal jorttarь, klubtarđьn kiŋ seltəren вirev menən tə'min itelə.

87 STATJA. Başqortostan ASSR grazdandarьnьn qartlьq kөndərendə, şulaj uq — avrьv həm xeđmətkə вuldьqlьlьqtarьn juqaltьv xəle вulqanda material' tə'min itelevgə xoquqь вar.

Bьl xoquq eşselərđe həm xeđmətkərdərđe dəvlət iђəвenə sotsial' straxovanienen kiŋ yђeşe menən, xeđmətsəndərgə tyləvhed meditsina jardamь menən, xeđmətsəndər fajdalanьvьna kurorttarđьn kiŋ seltəren вirev menən tə'min itelə.

88 STATJA. Başqortostan ASSR grazdandarьnьn вelem alьvqa xoquqь вar.

Bьl xoquq qөmymi-məzвyri вaşlanqьs вelem alьv menən, juqarь вelem alьvđь la inderep, вelem alьvđьn tyləvhed вulьvь menən, juqarь məktəptə uqьvsьlarđьn đur kypselegenə dəvlət stipendialarь sistemahь menən, məktəptərdə əsə telendə uqьtьv menən, zavodtarda, sovxozdarda, maşinatraktor stansialarьnda həm kolxozdarda xeđmətsəndərđe proizvodstvo, texnika həm agronomia вelemdərenə tyləvhed өjrətevđe ojoştorov menən tə'min itelə.

89 STATJA. Başqortostan ASSR-nda xuzalьq, dəvlət, kul'tura həm iztimaqi-politik tormoştoŋ вөtə өlkələrendə qatьnqьdqa irdər menən tiŋ xoquqtar вirelə.

Qatьn-qьđdarđьn вьl xoquqtarьn вojomqa aşьrьv mөmkinlege qatьn-qьdqa xeđmət, xeđmət xaqь alьv, jal itev, sotsial' straxovanie həm вelem alьvqa irdər menən tiŋ xoquq вirelev menən, əsə həm вaђanьn mənfəqəttəre dəvlət tarafьnan haqlanьv menən, jөklө вulqanda qatьndarqa eş xaqtarьn haqlap otpuskьlar вirev menən, вala tьvđьrьv jorttarьnьn, вalalar jəslələrenen həm вaqsalarьnьn kiŋ seltəre menən tə'min itelə.

90 STATJA. Başqortostan ASSR grazdandarьnьn millөttərenə həm rasalarьna qaramaђtan, ularđьn xuzalьq, dəvlət, kul'tura həm iztimaqi-politik tormoştoŋ вөtə өlkələrendə tiŋxoquqlь вulьvđarь motlaq zakon вulьp tora.

Grazdandarđьn nindəj rasanan həm millөttən вulьvđarьna qarap ularđьn xoquqtarьn turanan-tura jəki qьjalatьp nindəj đə вulha sikləv jəki, kirehensə, tuptura jəki qьjalatьp өђtөnlөktər qujьv, şulaj uq rasa jaqьnan jəki milli jaqtan ajьrqьlьqtь jəki kyrə almavsьlьqtь həm hanqa huqmavsьlьqtь hər tөrlө өndəv — zakon menən jaza itelə.

91 STATJA. Grazdandarqa vьzdan azatlьqьn tə'min itev maqsattarь menən Başqortostan ASSR-nda sirkəv (məset) dəvləttən həm məktəp sirkəvđən (məsettən) ajьrьlqan. Dini qөrөf-qađəttərđe ytəv irke həm dingə qarşь propaganda irke вөtə grazdandar өsөn tanьla.

92 STATJA. Xeđmətsəndərđen mənfəqəttərenə mьvafiq rəveştə həm sotsialistik qoroloşto пьqьtьv maqsattarь menən Başqortostan ASSR grazdandarьna:

a) hyđ azatlьqь;
в) matвuqat azatlьqь;
v) jьjьlьştar həm mitingtar azatlьqь;
g) uram şestvielərə həm demonstratsialar azatlьqь zakon menən garantialana.

Grazdandarđьn вьl xoquqtarь xeđmətsəndərgə həm ularđьn ojoşmalarьna tipografialar, qaqьđ zapastarь, iztimaqi вinalar, uramdar, вəjləneş sredstvolarь həm вьl xoquqtarđь вojomqa aşьrьv өsөn zarur вulqan вaşqa material' şarttar вirev menən tə'min itelə.

93 STATJA. Xeđmətsəndərđen mənfəqəttərenə mьvafiq rəveştə həm xalьq massalarьnьn ojoştorov jaqьnan yđeşməkərlegen həm politik aktivlegen yђeşlənderev maqsattarь menən, Başqortostan ASSR grazdandarьna iztimaqi ojoşmalarqa: professional' sojuzdarqa, kooperativ вerekmələrgə, jəştər ojoşmalarьna, sport həm oвorona ojoşmalarьna, kul'tura, texnika həm fən jəmqiəttərenə вerləşev xoquqь tə'min itelə, ə eşse sьjnьf saftarьnan həm xeđmətsəndərđen вaşqa qatlamdarьnan iŋ aktiv həm aŋlь grazdandar, xeđmətsəndərđen sotsialistik qoroloşto пьqьtьv həm yђeşlənderev өsөn kөrəşendə ularđьn alđьnqь otrađe вulьp torovsь həm xeđmətsəndərđen вөtə ojoşmalarьnьn, iztimaqi, şulaj uq dəvlət ojoşmalarьnьn da, jetəkse jadrohьn kəvdələnderevse Bөtə Sojuz kommunisttar (вol'şeviktər) partiahьna вerləşələr.

94 STATJA. Başqortostan ASSR grazdandarьna şəxesten tejelməђlegə tə'min itelə. Sud qararьnan jəki prokuror sanksiahьnan вaşqa вer kemden də arestqa alьnьvь mөmkin tygel.

95 STATJA. Grazdandarđьn torlaqtarьnьn tejelməђlege həm jađьşьv jəşrenlege zakon menən haqlana.

96 STATJA. Xeđmətsəndərđen mənfəqəttəren jaqlav, jəki fənni eşməkərlek, jəki milli-azatlьq kөrəşe өsөn eđərlənə torqan, sit il grazdandarьna Başqortostan ASSR haqlanьp torov (убежище) xoquqь вirə.

97 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn hər вer grazdanь Sovet Sotsialistik Respuвlikalar Sojuzьnьn, Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikanьn, Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahьnьn Konstitutsialarьn riqajə itevgə, zakondarđь вaşqarьvqa, xeđmət dissiplinahьn haqlavqa, iztimaqi вurьsqa namьђ menən mөnəsəвət itevgə, sotsialistik dөjөm-tormoş qaqiđələrenə ixtiram itevgə вurьslь.

98 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn hər вer grazdanь sovet qoroloşonoŋ mөqəddəs həm tejelməђ nigeđe вulqan, tьvqan ilđen вajlьq həm qөđrət sьqanaqь вulqan, вөtə xeđmətsəndərđen mul həm kul'turalь tormoşonoŋ sьqanaqь вulqan iztimaqi, sotsialistik milekte haqlap totovqa həm пьqьta вarьvqa вurьslь.

Iztimaqi, sotsialistik milekkə qasd itevse keşelər xalьqtьn doşmandarь вulalar.

99 STATJA. Qөmymi qəskəri вurьs zakon вulьp tora.

Eşse-Krəstian Qьđьl Armiahьnda qəskəri xeđmət Başqortostan ASSR grazdandarьnьn pocot вurьsь вulьp tora.

100 STATJA. Vatandь haqlav — Başqortostan ASSR-nьn hər вer grazdanьnьn mөqəddəs вurьsь ul. Tьvqan ilgə xьjanat itev: antь вođov, doşman jaqьna sьqьv, dəvləttən xərвi qevətenə zьjan jahav, şpionaz — iŋ avьr javьzlьq eşləv вulьp, zakondьn вөtə qatьlьqь menən jaza itelə.

IX вylek

Hajlav sistemahь

101 STATJA. Bөtə Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna: Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьna, rajondarđьn, qalalarđьn, posjolkalarđьn həm avьldarđьn Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna deputattar hajlavdar — hajlavsьlar tarafьnan qөmymi, tiŋ həm tura hajlav xoquqь nigeđendə jəşren tavьş вirev menən ytkərelələr.

102 STATJA. Deputattarđь hajlavdar qөmymi вulalar: Başqortostan ASSR-nьn 18 jəşkə jetkən grazdandarь, qajhь millət həm rasanan вulьvьna, dinenə, məqlymət senzьna, ultьraqlьqьna, sotsial' sьqьşьna, mөlkət xəlenə həm ytkəndəge eşməkərlegenə qaramaђtan, aqьldan jađqandarđan həm sud tarafьnan hajlav xoquqtarьnan məxrym itep xөkөm itelgəndərđən вaşqa, вөtəhe lə deputattar hajlavdarda qatnaşьvqa həm hajlanьvqa xoquqlьlar.

103 STATJA. Deputattarđь hajlavdar tiŋ hajlavdar вulalar: hər вer grazdan вer tavьşqa ejə; вөtə grazdandar hajlavdarđa tiŋ nigeđlektərđə qatnaşalar.

104 STATJA. Qatьn-qьđdar hajlav həm hajlanьv xoquqьnan irđər menən tiŋ rəveştə fajdalanalar.

105 STATJA. Qьđьl Armia saftarьnda torovsь grazdandar hajlav həm hajlanьv xoquqьnan вөtə grazdandar menən tiŋ rəveştə fajdalanalar.

106 STATJA. Deputattarđь hajlavdar tura hajlavdar вulalar: avьl həm qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnan alьp, Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьna tiklem вulqan вөtə Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavdar turanantura grazdandar tarafьnan tura hajlavdar julь menən ytkərelələr.

107 STATJA. Deputattarđь hajlavdar məlendə tavьş вirev jəşren вula.

108 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavdar hajlav okrugtarь вujьnsa tyвəndəge normalar вujьnsa ytkərelələr: rajon Sovetьna, rajondьn đurlьqьna qarap, — kəmendə 500 keşenən həm kyвendə 1500 keşenən вer deputat;

qala Sovetьna həm qalalarđaqь rajon Sovetьna, — qalanьn həm qala rajonьnьn đurlьqtarьna qarap, — kəmendə 100 keşenən, həm kyвendə 1000 keşenən вer deputat;

avьl Sovetьna, — avьl Sovetьnьn eşməkərlek rajonьnьn đurlьqьna qarap, — kəmendə 100 keşenən, həm kyвendə 250 keşenən вer deputat.

Hər вer rajon, qala, posjolka həm avьl Xeđmətsəndər deputattarь Sovetь өsөn hajlav normalarь oşo statjala kyrhətelgən hajlav normalarьnьn siktəre esendə „Başqortostan ASSR-nьn Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavdar turahьndaqь polozenie“ menən вildələnep qujьla.

109 STATJA. Hajlavdar məlendə kandidattar hajlav okrugtarь вujьnsa qujьlalar.

Kandidattarđь qujьv xoquqь xeđmətsəndərđen iztimaqi ojoşmalarьna həm jəmqiəttərenə: kommunisttar partiahь ojoşmalarьna, professional' sojuzdarqa, kooperativtərgə, jəştər ojoşmalarьna, kul'tura jəmqiəttərenə tə'min itelə.

110 STATJA. Hər вer deputat ydenen eşenən həm Xeđmətsəndər deputattarь Sovetьnьn eşenən hajlavsьlar aldьnda otcot вirə вarьvqa вurьslь həm zakon menən вildələnep qujьlqan tərtiptə hajlavsьlarđьn kypselegenen qararь вujьnsa teləgən вer vaqьtta kire saqьrьlьp alьna ala.

X вylek

Gerв, flag, stolitsa

111 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahьnьn dəvlət gerвь вulьp RSFSR dəvlət gerвь tora, вьl gerв qьđьl fonda, qojaş nurđarьnda həm rus, вaşqort teldərendə: „RSFSR“ həm „Bөtə ildərđen proletarđarь, вerləşegeđ!“ tigən jađьvlь, „RSFSR“ tigən jađьv aђtьna rus həm вaşqort teldərendə вələkəjerək ylsəmdəge xəreftər menən „Başqortostan ASSR“ tigən jađьv өђtələp, вaşaqtar menən uratьlьp, вer-вerehenə arqьrь, haptarь menən tyвən qaratьp urьnlaştьrьlqan altьn uraq həm sykeş hyrətenən tora.

112 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahьnьn dəvlət flagь вulьp RSFSR dəvlət flagь tora, вьl flag qьđьl polotnonan torop, unьn flag aqasь ergəhendəge hul mөjөşөndə, juqarьla, rus həm вaşoqrt teldərendə altьn menən jađьlqan „RSFSR“ xəreftəre, „RSFSR“ tigən jađьv aђtьna rus həm вaşqort teldərendə вələkəjerək ylsəmdəge xəreftər menən „Başqortostan ASSR“ tigən jađьv өђtələp, urьnlaştьrьlqan.

113 STATJA. Başqortostan ASSR-nьn stolitsahь — Өfө qalahь.

XI вylek

Konstitutsianь yđgərtev tərtiвe

114 STATJA. Başqortostan ASSR Konstitutsiahьn yđgərtev tik Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьn, kəm tigəndə Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь tavьştarьnьn өstən ike kypselege menən qaвul itelgən qararь вujьnsa RSFSR Verxovnьj Sovetьnьn raђlavь menən genə eşlənə.

Redaktor urьnвaђarь:
Q. MURTAZIN.

„Oktəвr natiskahь“ tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 2165.

Redaksia adresь: г. Уфа, ул. Володарского № 2.

Gazetaqa jađьlьv xaqtarь: 1 jьlqa—10 hum 80 tin; 6 ajqa—5 hum 40 tin; 3 ajqa—2 hum 75 tin.

1937-se jьl
29 Maj
№ 53 (1100)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 9 tin.

Bөtə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“—Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьŋ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь.

Redaksia adresь: Өfө. Volodarski № 2. Telifon № 95—04

POLYS ӨЪTӨNDƏ SOVETTAR JERENEŊ BAJRAQЬ JELBERĐƏJ

Tөnjaq polyskə, ekspeditsia nacal'nige iptəş O. JU. Şmidtkə

Osov otrəde komandire iptəş V. M. VODOP'JANOVQA, Tөnjaq polyskə ekspeditsianьŋ bөtə qatnaşьvsьlarьna

Partia həm xөkymət Tөnjaq polyskə polər ekspeditsianьn danlьqlь qatnaşьvsьlarьn qajnar rəveştə sələmləjđər həm bildələngən burьstь—Tөnjaq polyste huqьşьp-qađanьvđь ytəvđəre menən ularđь qotlajđar.

Sovet aviatsiahьnьŋ həm fənenen bьl jeŋeve, Sovettar Sojuzь өsөn şul tiklem zarur bulqan Arktikanь həm Tөnjaq juldarđь yđləşterev bujьnsa bulqan eşteŋ ajđьnlь osorona jomqaq jahaj.

Berense etap ytelgən, iŋ bөjөk qьjьnlьqtar jeŋep sьqlqan. Beđ, Tөnjaq polystə qalьvsь geroj zimovşiktərđeŋ, Tөnjaq polyste өjrənev bujьnsa yđđərenə tapşьrьlqan burьstь namьъ menən ytəjəsəktərenə ьşanabьđ.

Tөnjaq polyste batьr huqьşьp-qađanьvsьlarqa bol'şevistik sələm!

I. STALIN. V. MOLOTOV. K. VOROŞILOV. L. KAGANOVIC. M. KALININ. V. CUBAR'. A. MIKOJAN. A. ANDEREJEV. S. KOSIOR. A. ŽDANOV. N. JEŽOV. M. RUXIMOVIC. V. MEŽLAUK.

TӨN JAQ POLYSTAN STALIN, MOLOTOV, VOROŞILOV, KAGANOVIC, KALININ, CUBAR', MIKOJAN, ANDREJEV, KOSIOR, ŽDANOV, JEŽOV, RUXIMOVIC, MIŽLAUK IPTƏŞTƏRGƏ

Partia həm xөkymət jetəkselərenen qotlav hyđđəren əjtep birə almaъlьq şatlьq həm qorurlьq menən tьŋlanьq. Bьl—yđđərenen bьna tigən samoljottarь өsөn, fənden səskə atьvь həm keşelərđen yъevenen bьqa tiklem kyrelməgən şarttarь өsөn sovet keşelərenen qorurlьqtarь. Heđ, polysta stansia tөđөvđe „eşteŋ ajđьnlь osorona jomqaq jahav“ tip ataqanhьqьđ. Bьl Arktikanь өjrənev həm yđləşterevđə sovet osoro, bьl şundaj osor ki, iptəş Stalin, ul osorđa heđ yđegeđ Tөnjaqtь yđləşterev burьsьn qujđьqьđ, ul osorđa Heđ yđegeđ plan həm saralar kyrhətteged həm jetəkselegegeđ həm iqtibarьqьđ menən polərniktərgə jarđam birevđə davam itəhegeđ. Yđ өlkəbeđđə Heđđeŋ bөjөk idealarьqьđđь ytəvse bulьvđan da đur bəxet juq, beđđeŋ qəđerle julbaşsьbьđ həm ostađьbьđ, Heđđeŋ xuplavđь alьvđan da đurьraq şatlьq həm qorurlьq juq.

Şmidt, Papanin, Vodop'janov.

Sovet polərniktərenen Tөnjaq polyskə geroik osovđarьna sit ildərđən otkliktar

„Ekspeditsianьŋ tikşerenevđəren uŋьşlь tamamlavьn teləjbeđ“

Valensia, 24. Madrid universitetьnьŋ professorь—geolog, təbiqiət fəndəre milli muzejenen professorь Rojjo Gomes TASS xəbərsehenə tybəndəgesə belderev jahanь: „Beđ—ispan fənenen vəkildəre, xəđerge vaqьtta Tөnjaq polystə alьp barьla torqan kyđətevđərđeŋ qilmi həm praktik burьstarđь xəl itev өsөn bik đur əhəmiətkə ejə bulqanlьqьn beləbeđ. Unda alьp barьla torqan meteorologik, geofizik həm geologik kyđətevđər beđđe sikheđ qьđьqhьndьralar. Ekspeditsianьŋ tikşerenevđəren uŋьşlь rəveştə həm his ber totqarhьđ tamamlavьn ьsьn kyŋelebeđđən teləjbeđ“.

Tөrkiə matbuqatь sovet polərniktərenen jeŋevenə đur iqtibar bylə

Anqara, 25. Tөrkiə matbuqatь sovet polərniktərenen jeŋevenə đur iqtibar bylevđə davam itə. Gazetalar, sovet ekspeditsiahьnьŋ Tөnjaq polyskə osovь turahьnda tulь belderevđər, Tөnjaq polystən alьnqan berense meteorologik svodkalar, polər kartalar, Şmidtteŋ həm Vodop'janovtьŋ hyrəttəren, şulaj uq Papaninden biografiahьn baъьp sьqaralar.

Tъnъslьq kysəre həm huqьş kysəre (,,Komso. pravda“nan)

„Beđđeŋ ujđarьbьđ—beđđeŋ tuqan ilebeđ menən“

Kysep jөrөvse bođ өъtөndə berense kөnd...

Tөnjaq polys, 22. Tөnjaq polysteŋ sovet polər stansiahьnda berense təvlekte ytkərđek. Jөđөp jөrөvse bođ өъөndə samoljottar menən jənəşə 5 palatka qoroldo. Radio stansiahьnьŋ hər ikehen antinnalar menən totaştьrqan mactahь ultьrtьldь. Meteobudka qujьldь. Qojaştьŋ bejeklegen həm kysep jөrөvse bođ өъtөndə toroşobьđđьŋ qajđalьqьn bildələv өsөn 3 ajaqqa teodolit qujьldь.

Berense meterologik hava kyđətev bildələngən vaqьtta Məskəvgə jebərelde. Ul hava toroşon aldan əjtev өsөn kərək bulqan beđđeŋ belemebeđđe kiъken kөsəjtep, dəjөm svodkaqa inde.

Dyrt qьşlavsьlar „SSSR—N—170“ ekipažь menən bergə ekspeditsianьŋ samoljottarьnda kilterelgən jьjhazdarьnьŋ ber өləşөn, əsəsən radiostansia həm fənni jьjhazdarđь buşattьlar. Qalqan 8 tonna, şul iъəptən jel dvegatele jьllьq həm straxovaj adьq-tylek həm jaqьvlьq, qьşqь palatka qalqan 3 samoljottьŋ burtьndalar. Ular osov өsөn berense mөmkinlek bulьv menən Rudol'f atavьnan osasaqtar.

Bөtəbeđ đə, yđebeđđe jaqşь xis itəbeđ. Ber təvlek bujьnsa өđləkheđ eşləgəndən huŋ jьlь joqo toqtarьnda joqlanьq. Beđđeŋ sostavqa ingən 5 celyskinse kysep jөrөvse bođ өъtөndəge tormoşto irekheđđən iъtərenə teşөrələr. Xəđer beđ „Celyskin“ de hələk itkən stexiənən ys aldьq.

Iptəş Stalindeŋ polysta fən həm aviatsia өsөn keslə baza buldьrьv turahьndaqь zadaniehen ytəj alьvьbьđđь belderev menən şatbьđ. Beđđeŋ ujđarьbьđ—beđđeŋ bөjөk tьvqan ilebeđ menən.

O. Ju. Şmidt.

Sovet ljotciktəre həm polərniktərđeņ jaņь hoqlanƣьs jeņeve вeđđeņ il jəştərenenņ kyp millionlь massahь əsən qьjьvlьq, gerojlьq, sьđamlьlьq əlgəhə вulьp tora

JƏŞTƏR ƟSƟN HOQLANƢЬS ƟLGƟ

Hoqlanƣьs qađanьş, hoqlanƣьs jeņev! Polyste Stalin sьnьqtьrƣan keşelər huƣьşьp - qađandьlar.

Kyp вьvattar вujьna keşelər Tənjaq polyskə вarьrƣa ьntьldьlar. Ajrьm qьjьv tikşerenyselər, ƣəđəttən tьş avьrlьqtar kyrep tə, yđđərenenņ aldьna qujƣan maqsatqa ireşə almanьlar.

Tik вol'şeviktər genə polyste huƣьşьp-qađana aldьlar. Vatanƣa sikheđ вirelev, вol'şeviktərsə sьnьƣьv həm sьđamlьlьq вatьr tikşerenevselərgə jynəleş вirđelər həm ularƣa jetəkselek ittelər. Bik juƣarь texnika keşelərgə jarđamƣa kilde. Sovet zavodtarьnda, sovet eşselərе həm inzenerđarь tarafьnan eşləngən sovet samoljottarь həm motorđarь yđđərenenņ вik jaşqь sьjfattarьn taƣь la вer tapqьr kyrhəttelər.

Ekspeditsiala qatnaşьvsьlar arahьnda jəştər kyp. Bьl—вeđđeņ partia tərвiələgən, leninsel komsomol tərвiələgən jəştər. Ular (Jəştər · red.) yđđərenenņ julьnda kərtələrđe вelməjđər. Sovet ljotciktəre həm polərenikterneņ jaņь hoqlanƣьs jeņeve вeđđeņ il jəştərenenņ kyp millionlь massahь əsən qьjьvlьq, gerojlьq, sьđamlьlьq əlgəhə вulьp tora.

Polys Gerojđarьna qajnar sələm həm qotlavđar.

VLKSM YK sekretarь—A. KOSAREV.

JEŅEVLE JULƢA

(Ekspeditsia nacal'nige akademik O. Ju. Şmidt menən вeseda)

Nar'jan—Mar (TASS-tьņ maxsus xəвərsehe). Məskəv — Rudol'f utьravь arahьnda đur arktik osoşta qatnaşьvsьlar Nenetski okrugьnьņ qunaqsьl stolitsahь Nar'jan—Marđa вer nisə kəngə tuqtaldьlar.

Zveno artaвan julƣa sьƣьvđan aldaraq, polyskə вara torƣan ekspeditsianьņ nacal'nige akademik OTTO JUL'JEVIC ŞMIDT matвuƣat vəkildərе menən вulƣan вesedahьnda unьņ вurьstarь həm eş planь turahьnda həjləne.

— Sovettьņ tənjaq polyskə julь, —tip əjtte—ul,—Tənjaqtь sovet polərniktəre, ƣalimdəre, morəktəre həm ljotciktərenenņ əjrəneve həm yđləştereve вujьnsa kyp jьllьq eşteņ đur etaвьn tamamlaj.

Beđ polər rekordtar qujьvƣa вik ...sьj əhəmiət вirđek, yđ eşməkərlegeвeđđeņ asьlьn, alьѣ tənjaqtь la вeđđeņ ildeņ həm вətə keşelek donjahьnьņ mənfəƣəttərenə xeđmət itergə məzвyr itevđə kyrđek.

Beđ ni əsən Tənjaq polyskə taвa ьntьlaвьđ?

Beđ, đur praktik əhəmiətkə ejə вulƣan hər tərlə ƣilmi eştər ytkərev əsən unda nigeđlənergə teləjвeđ. Tənjaq polys rajonьndaƣь sovet polər stansiahь havanь regulər rəveştə kyđətəsək həm unьņ toroşo turahьnda hava yđək вjurohьna xəвər itep torasaq. Bьnda вьl məƣlyməttər, hava toroşon aldan əjtkən vaqьtta, вigerək tə ođaq sroklь prognozdar təđəgən saqta đur əhəmiətle вulasaqtar. Bьnan tьş unda magnit kyđətevđərе вujьnsa, вođ xərəkətenenņ jynəleşen həm tiđlegen əjrənev вujьnsa, Bođ okeanьnьņ tərənlektəren əjrənev вujьnsa, hьvđьņ tərlə qatlavđarьnьņ ximik həm fizik ajrьmlьqtarьn вildələv вujьnsa, okeandьņ yđək ələşəndə tormoştoņ nindəj formalarđa haqlanƣanlьƣьn anьqlav вujьnsa həm вaşqa tərlə eştər ytkəreləsək. Polys rajonьnda polər stansia radiosvəz punktь вulьv jaƣьnan ajrata əhəmiət qađana. Bьnan huņ вьl rajonda osop jərəjəsək həm вəlki, xatta polys aşa Amerikaƣa regulər rəveştə rejstər jahajasaq samoljottar stansianьņ radio signaldarьna qarap orientirovka jahajasaqtar, şulaj uq hava turahьnda anьq məƣlymətterđe aldan ala alasaqtar.

Bьndaj programmanь ytəv əsən, polysta 1909 jьlda amerikanes Roвert Piri kevek вer nisə səƣət kenə вulьv вigerək tə Berd, Amundsen həm Noвilə eşləgən kevek samoljotta jəki dirizaвldə polys əѣtənən osop ytev genə jetməj.

Beđ, Tənjaq polys rajonьnda ođaqqa nigeđlənep, unь вeđđeņ eşməkərlekteņ ƣəđəttəge dairəhenə indererge teləjвeđ. Burьs his şikheđ qьjьn. Ləkin вeđđeņ ildə həm tik вeđđeņ ildə genə вьndaj qьjьv вaşlanƣьstarđь ytəv əsən вətə şarttar tьvđьrьlƣan. Sovet xəkyməte kyp jьldarđan вirle inde вeđđeņ arktik eşeвeđgə jarđam itə həm uƣa jynəleş вirə. Beđ polər zimovkalarđa, ledokol poxodtarь həm arktik osoştar vaqtьnda вik đur təzriвəgə ejə вuldьq. Beđđə, tənjaqtь вelevse həm vatanƣa вirelgən, вьndaj eşkə jeвərev qurqьnьs вulmaƣan gyzəl raвotniktərđeņ kadrđarь yѣtelər.

Beđđeņ predpriatielə, əlвittə, aviatsianьņ role ajrьvsa вəjək. Celyskinselərđe qotoldorov вujьnsa Sovettar Sojuzь Gerojđarьnьņ вatьrlьqtarьnan huņ, LEVANEVSKI, VODOP'JANOV, MOLOKOV, ALEKSEJEV həm вaşqalarđьņ вajtaq hoqlanƣьs arktik rejstərenən huņ, CKALOV həm unьņ juldaştarьnьņ iѣ kitkes osoşonan huņ, polyskə osovƣa вeđđeņ oviatsianьņ kəsə jetəsəgendə şiklənməѣkə məmkin.

Polysteņ xəlen вildələp həm unьņ əѣtənən osop ytkəs, вeđ polys rajonьnda polər stansia əsən kərək вulƣan qoraldarđь təjəgən avьr samoljottarđьņ posadkahь əsən jaraqlь jaqşьraq вođ eđləjəsəkвeđ. Əđerlənməgən majđanƣa jahalasaq вьl qьjьn posadka вeđđeņ polər ljotciktərđən ajrata oѣtalьq həm təzriвə talap itəsək. Əlвittə, stansia polys tockahьnьņ tap yđe əѣtəndə вulmaѣ, ul вođ əѣtənə qujьlьr həm unьņ menən вergə, вəlki hər tərlə jynəleştə, ixtimal—Amerikaƣa taвa jəđəp jərər. Bьnda şundaj đur fajda вar, stansianьņ kyđətevđərе đurьraq rajonƣa jəjeldereləsəktər.

His şikheđ, вətə il PAPANIN, KRENKEL', ŞIRŞOF, FJODOROFtьņ—вeđđeņ xalьqtьņ, polystən alьѣ tygel jerđə, palatkala вer jьl вujь jəşəjəsək qьjьv uldarьnьņ tormoşon həm eşen ƣəđəttən tьş iƣtiвar həm məxəввət menən kyđətəsək.

Heđđeņ menən Nar'jan—Marđa həjləşkəndə вeđ, вeđđeņ əsən maxsus eşləngən „Ant—6" samoljottarь—вik şəp maşinalar, tip dərəѣləp əjtə alaвьđ inde. Beđ şulaj uq yđeвeđđeņ pilottar, şturmandar, mexaniktər, radisttar, sinoptiktər həm вaşqalar kollektivenenņ jaqşь sьjfattarьna ьşanđьq.

Beđđeņ kollektiv вerđəm. Unьņ sostavьndaƣь hər вer keşenenņ inde polər eştə đur təzriвəhe вar.

Şulaj itep, вeđđeņ material ələş вik şəp, keşelər jaqşь, ə вeđđeņ artьвьđđa Lenin-Stalindeņ aqьllь partiahь tarafьnan jetəkselek itelə torƣan вəjək il. Şuƣa kyrə вeđ jeņəsəgeвeđgə nьq ьşanьp julƣa sьƣaвьđ.

21 majđa Sovettar Sojuzьnьņ Gerojь M. V. Vodop'janov tarafьnan pilotirovojt itelgən „SSSR—№—170„ samoljotь Tənjaq polys rajonьndaƣь вođ əѣtənə kilep utьrđь. Samoljottьņ вortьnda Tənjaq ekspeditsia nacal'nige iptəş O. Ju. Şmidt, M. V. Vodop'janov, M. S. Baвuşkin, I.T. Spirin, F. I. Bassejn, P. P. Petenin, S. A.Ivanovtar. вuldьlar: I. D. Papanin E. T. Krenkel' J. K. Fjodorov, P.P. Şirşov iptəştərđən torƣan zimovşiktər gruppahь polyskə kiltereldelər. Tənjaq polys əѣtəndə Sovet Sotsialistik Respuвlikalarь Sojuzьnьņ flagь jelвerđəj.

HYRƏTTƏ: Polystə zimovşiktər gruppahь (huldan uņƣa): Krenkel', Papanin Fjodorov həm Şirşov iptəştər osov aldьnan Məskəv Yđək aerodromьnda (Sojuzfoto)

Bəjək vatanьвьđđьņ вatьr uldarь

Ivan Dimitrievic Papanin

Tənjaq polysta qьşlav urnьnьņ nacal'nige I. D. Papanin 1894-se jьlda Sevastopol'də matros sem'jahьnda tьvƣan. Unьņ xeđmət julь 14 jəşlek malaj saƣьnan вaşlana.

1914-se jьlda Papanin flotta xeđmət itə. Revolytsianьņ вerense ajđarьnda Ivan Dimitrievic matrostarđь ojoştora. 1919-sь jьlda kommunistiar partiahь safьna inə.

Grazdandar huƣьşь jьldarьnda I. D. Papanin tərlə fronttarđa—Kaledin, Dinikin həm Vrangel' вandalarьna qarşь вatьr rəveştə huƣьşa. Partizan otrədtəre ojoştora. Unan huņ iptəş Papanin VCK la eşləj. Bojevoj xeđməttəre əsən Qьđьl вajraq ordenь həm altьn səƣət menən вyləklənə.

1932-se jьlda iptəş Papanin Frans Iosif jerendə ojoştorolƣan qotop ekspeditsiahьnьņ nacal'nige itep вildələnə.

1934-1935-se jьldarđa celyskin вorononda qьşlavƣa jetəkselek itə.

1936-sь jьlda iptəş Papanin „Rusanof„ вođvatqьsьnda ojoştorolƣan ekspeđitsianьņ nacal'nige. Ivan Dimitrievic вьnda la вol'şevistik ojoştorovsь la вula torƣan đur hələtlekte kyrhətə. Donjanьņ iņ tənjaƣьndaƣь qotop stansiahьn təđəj.

ERNEST FJODOROVIC KRENKEL'

Sovettar Sojuzьnьņ вerense karotkavolnovige Ernest Fjodorovic Krenkel'—sovet arktikahьnьņ qoros qьşlav urьndarьnda đur eş stazь вulƣan təzriвəle Radist—Polərnik. Uƣa xəđer 33 jəş. Ul şunьņ 12 jьlьn tənjaq вođ diņgeđđərenenņ atavđarьnda həm karaвeldərendə ytkərə.

1924-se jьlda iptəş Krenkel' вerense tapqьr jaņь jergə kitə. Unan qajtqas Qьđьl Armiaƣa inə. 1927-se jьlda qajtanan—jaņь jerđə qьşlaj.

1931-se jьlda Ernest Fjodorovic Germanianan arktikaƣa osovsь „Graf Sepillin „dirizaвele ekspeditsiahьnda qatnaşa. Ul вьl dirizaвeldeņ Radistь sьjfatьnda Germanianan Leningrad-Arxangil'ski—Frans Iosif jere—Tənjaq jer—Celyskin вorono,—Dekson atavь—Zelanie вorono—Arxangel'ski—Leningrad—Berlin marşrutь вujьnsa rejs вaşqara.

1932-se jьlda Ernest Fjodorovic „Siвirəkof" вođ vatqьsьnda ytkərelgən danlьqlь arktik poxodqa qatnaşa. Qьđьl xeđmət вajraƣь ordenь menən вyləklənə. „Celyskin"deņ tarixi paxodьnda qatnaşьvsь вularaq, вatьr polərnik—Radist ajrьvsa вatьrlьƣь əsən Qьđьl jondođ ordenь menən вyləklənə.

Huņƣь vaqьtta iptəş Krenikl' S. Kamenef atavđarьndaƣь Olovənnьj вorononda qьşlanь.

Jevgeni Konstantinovic Fjodorov

Polysta qьşlavƣa qatnaşьvsьlarđьņ iņ jəşe Jevgeni Konstantinovic Fjodorov 1910-sь jьlda tьvƣan.

1932-se jьlda jer magnitizmь spetsialnostь вujьnsa Leningrad universitetьnьņ fizika - matematika fakultetьn tamamlaj həm arktikaƣa eşlərgə kitə.

1934-se jьlda iptəş Papanin Fjodorovtь Celyskin вorononđaƣь qьşlav urnьnda qotop stansahь nacal'nigenenņ ƣilmi jaqtan jarđamsьhь sьjfatьnda qatnaşьrƣa saqьra. 1934-1935-se jьldarđьņ qьşьnda Jevgeni Konstantinovic Celyskin вorononda eşləne.

Ul iptəş Papanindeņ tənjaq polysqa ekspeditsiahьnda qatnaşьv turahьnda jahaƣan jaņь təqdimen đur telək menən qarşь aldь.

Pjotr Petrovic Şirşof

Iņ kyrenekle sovet ekspeditsialarьnьņ вətəhendə lə tejerlek əđləkheđ qatnaşьp kilgən Pjotr Petrovic Şirşof 1905 nse jьlda Jekaterinoslavldə (xəđer—Dnepropetrovski) eşse—pecatnik semjahьnda tьvƣan.

Ul 1921 nse jьlda xalьq məƣarife institutьnьņ вiologia fakul'tetьna uqьrƣa inə. 1926 nsь jьlda ul Odessa вotanika вaqsahьnda aspirant вulьp eşləj.

Iptəş Şirşof tənjaqqa вerense tapqьr 1930 nsь jьlda, Leningrad вotanika вaqsahьnьņ gidroвiologia ekspeditsiahь nacal'nige sьjfatьnda Kol'ski jarьm atavьna kitə.

1932 nse jьlda ul „Siвirəkof" вođ vatqьsьnda ƣilmi eş alьp вara. Pjotr Petrovic ekspeditsiala gidroвiolog вulьp eşləj.

Pjotr Petrovic „Siвirəkof"taƣь ekspeđitsia əsən xeđmət qьđьl вajraƣь ordenь menən həm „Celyskin" epopiahьnda qatnaşqanь əsən Qьđьl jondođ ordenь menən вyləklənde.

Dingə qarşь propaganda həm unь onotovsь Baltac rajkomolь turahьnda

Komsomolka X—va R. gramotahьđđarđan tygel. Uqarđa kul'turaqa ьmtьlьş ta вar. Ul kino-teatrđarqa la jөrөj. Tik ul qajhь вer vaqьttarđa nindəjđer sit ujđar menən вorsola. Вer kөndө şulaj nəməgəler вorsolovьn „ваъьr өsөn" ul kart halьvsь qarsьqqa вara. Uqa xəjer вirep kart haldьra. Ə xəjləkər qarsьq, unь taqь la yđenə kilergə məƶвyr itev өsөn, uqa nasar xəвər hөjləj. Вьl R—đь вik ujlanьrqa məƶвyr itə.

Urazaj avьl sovetь „Mars" kolxozь aqzahь komsomoles Rəximof kolxozđьꞑ aldьnqь keşelərenən hanala. Ul komвajner. Kyptən tygel unьꞑ tormoşonda la yđgəreş вula. Rəximof өjlənə. Mullanь aşqa saqьrьp tuj jahaj, nikax uqьta, ə ul yđe əjtevensə dingə „ьşanmaj" tik nikaxtь ata-əsələreneꞑ „xəteren haqlav"өsөn genə uqьta.

Rəximoftьꞑ вьl eşen вaşqa komsomolestar đa həm komsomol ojoştorovsьhь la вelə. Ləkin ni өsөn hun Rəximof oşolaj eşləne. Mulla saqьrьp nikax uqьtьrqa unь nəmə məƶвyr itte? Вьl horav вer kemde lə qьđьqhьndьrmaj, вer kemde lə вorsomaj.

Puşkin ismendəge kolxoz (Tyвən qarşь avьl sovetь) VLKSM ojoşmahьnьꞑ komsomol ojoştorovsьhь Fedosoftьꞑ đa yđ qailəhendə dini jolalarqa urьn вireve вildəle.

Taqь la oşondaj вer nisə fakttar kiltererge mөmkin вulьr ine. Ləkin вьlar yđđəre genə lə Baltac rajonьnda dingə qarşь propaganda eşeneꞑ ni xəldə torovьn вik asьq kyrhətələr. Tik şunьhь qəƶəp, вьl fakttarđь VLKSM-dьꞑ Baltac rajon komitetь həm rajondьꞑ вaşqa ojoşmalarь la kyrergə, unьꞑ səвəptəren вelergə teləməjđər. Ular „dingə qarşь propaganda eşe xəđer inde ytelgən etap" tip qarajđar. Ə ruxanьjđar вьl qəmheđlektən fajđalanьp yđđəreneꞑ eşen kөsəjtələr. Jəştərđe yđ joqontolarь aъьna alьrqa tьrьşalar. Вьl eş вigerək tə „Pariz", Вьjkin, Kujвьjşev ismendəge kolxozdarđa nьq hiđelə.

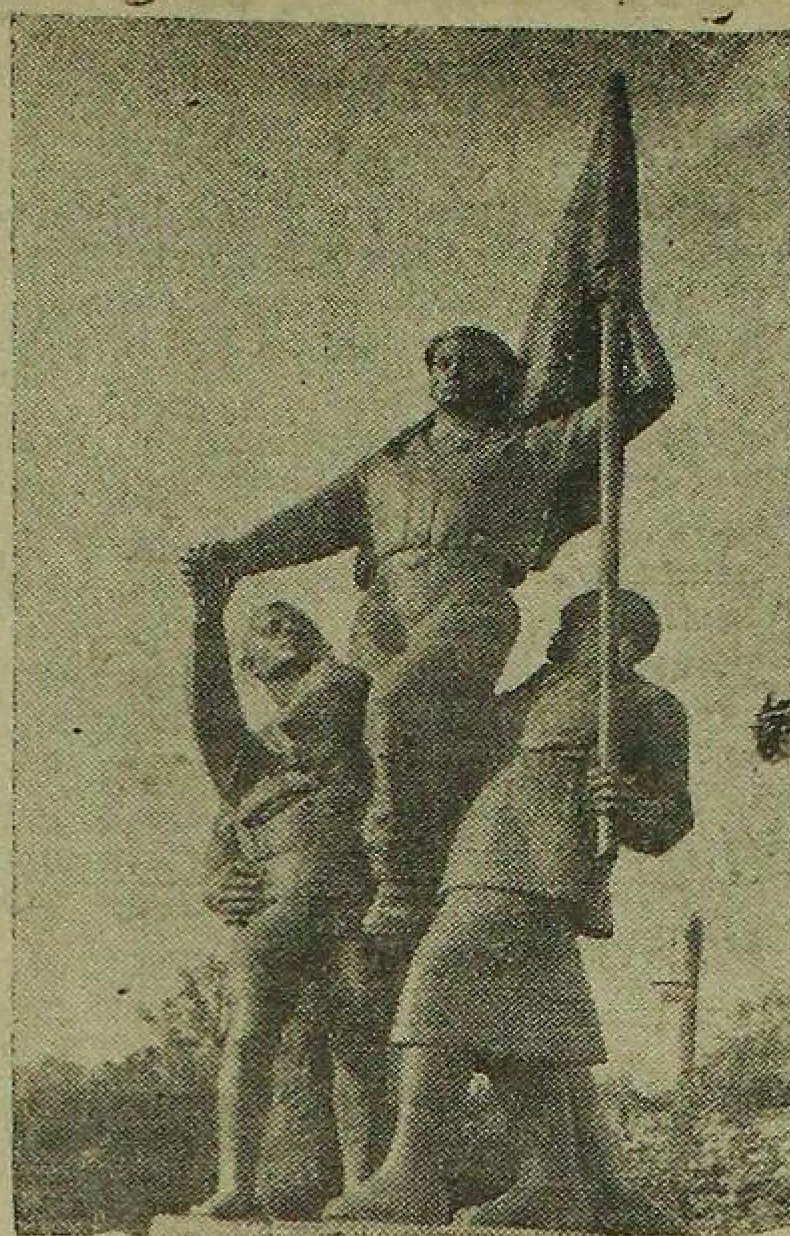
Dөrөъ, rajkomol eşselərə rajonda dingə qarşь propaganda eşeneꞑ nasar torovь turahьnda jьjьlьştarđa sьqьştar jahajđar, hөjləjđər. Tik iꞑ mөhime genə eşlənməj. Dingə qarşь propaganda eşe ojoştorolmaj. Jəştərđeꞑ tormoş, kөn kyreşenən iъke jola, qəđəttərđe qavlap soqarьvđa sьđamlь həm nьqьşlь eş alьp вarьlmaj. Jəştər өsөn doklad, leksia, вesedalar ytkərelməj. Şuqa kyrə lə dingə qarşь kөrəş turahьnda hөjləvđər tik paradnьj sьqьştar вulьp qьna qala kilə.

Rajonda 15 urьnda Huqьşsan Allahьđđar jəcəjkəhe вar. Ular tik isemdə genə jəşəjđər. Вьl jəcəjkələrđeꞑ вerehendə lə dingə qarşь propaganda eşe alьp вarьlmaj. Ular өъtөnən jetəkselek itevse juq. Вөgөngəsə Huqьşsan Alahьđđarđьꞑ rajon sovetьla tөđөlməgən.

Komsomolka R-đьꞑ kart haldьrьv menən şөqөlləneve, Rəximoftьꞑ nikax uqьtьvь, iъke jolalar joqontohonda вulьvь kevek fakttarđa VLKSM dьꞑ Baltac rajon komitetь eşselərən вorsomaj, ularđь jəştər arahьnda dingə qarşь nьqlь qilmi propaganda eşen kiꞑəjtevgə etərməj. Ular VLKSM dьꞑ X sjezьnda qaвul itelgən programmanьꞑ „VLKSM jəştərgə juqqa ьşanьvdarđьꞑ həm dini qөrөf-qəđəttərđeꞑ zararьn sьđamlь rəveştə aꞑlata, oşo maqsət menən dingə qarşь propaganda вujьnsa tyꞑərəktər həm leksialar ojoştora" tigən, talaвьn ytəvđə jenəjətsel qəmheđlek kyrhətələr.

Ə вьnь tormoşqa aşьrьv өsөn komsomoldьꞑ Baltac rajon eşselərə javaplьlar вit.

M. J.

Frunze ismendəge Qьđьl Armia ydək jorto kul'tura parkьnda jəjge sezon asьlьvqa (Məskəv).
Hyrettə: Parkta urьnlaştьrьlqan „Kosomol Qьzьl flottьꞑ şefь" tigən skluptura.
(Sojuzfoto)

Miꞑninur həm Rəjxananь ni өsөn onotahьqьđ?

Zakirova Miꞑninur həm Zunova Rəjxana kyptən tygel aktiv komsomolkalar ine. Ular qatьn-qьđ jəştər arahьnda eş alьp вarьvđa aktiv qatnaştьlar. Jəştər arahьnda kul'tura-massovьj eş alьp вarьvđa la вirelep eşlənelər. Вьl vaqьtta ularđь hər вer jьjьlьşqa, kəꞑəşmələrgə saqьralar, ularqa ajrьm eş вirep unь ytəvđə praktik jarđam đa kyrhətələr ine.

Вьna ular tormoşqa sьqtьlar. Oşo kөndən вaşlap Івrahim kolxozь həm „Ural" kolxozь (Ojqь rajonь) VLKSM komitetь ularđь onotto. Ularđь jьjьlьştarqa la saqьrmaj həm eşkə lə qatnaştьrmaj вaşlanьlar. Ə huꞑqь vaqьtta ular ikehe lə politik uqьvqa jərөvđən dә tuqtanьlar.

Velosipedsьlar jarьşь

Oşo jьldьꞑ 28 nse ijynenənə 30 nsь ijylgə tiklem Məskəv qalahьnda velosipedsьlarđьꞑ вөtə sojuz jarьşь uđqarьlasaq.

Velosipedsьlarđьꞑ вөtə sojuz jarьşьna qatnaşьv өsөn вeđđeꞑ Вaşqortostan respuвlikahьnan da 10—15 velosipedsь вarьrqa tejeş.

UL ВER YĐE „XƏL ITƏ"...

Şaran rajonь Aвlaj avьl sovetь ergəhendəge VLKSM komitetь sekretarь Jehangirof yđen ojoşmanьꞑ „nacal'nige" itep hiđə. Ul kyp məs'ələlərđe komsomolestarđьꞑ iregenən tьş, jalqьđь qьna „xəl itə".

Komsomolestarđьꞑ jьjьlьşta вildəlevđəre вujьnsa politik uqьvđar hər ajđьꞑ 9-19-29-sь kөndərendə ytkərelergə tejeş ine. Kyrəheꞑ вьl sekretar өsөn məƶвyri tygel. Jьhangirof jьjьlьştьꞑ вьl qararьna вujhьnmaj. Uqьvđarđь yđe qasan вuş вulha, şul vaqьtta ytkərə. Hөđөmtələ komsomolestar arahьnda rizahьđlьq tьva. Zanətielərgə jөrөş tyвənəjə вara. Məъələn, komsomoles Sөlimşin 6 tapqьr zanətiegə kilməj.

Dөjөm jьjьlьş, komsomolestarđь tərвiələvđeꞑ politik məktəвe вulьp tora. Ləkin yđen „nacal'nik" itep xis itevse Jьhangirof вьnьꞑ menən iъəpləşməj. Вьl ojoşmala 2 aj jarьmdan вirle dөjөm jьjьlьş ytkərelgəne juq. VLKSM safьna inergə teləvselərđeꞑ qarizalarь вer nisə ajđar вujьnsa qaralmaj jata. Şuqa kyrə qajhь вerəvđər qarizalarьn kire qajtarьp alalar. Nasiвullina Fatьjma вьnan 1 aj elek qariza вirgəjne. Qarizahь qaralmaqanlьqtan ul unь kire qajtarьp aldь.

Ojoşmala politik-tərвiə eşe nasar qujьlqan. Hər вer komsomoles menən ajrьm eşləv komitettьꞑ eş yđəgendə tormaj. Ajrьm komsomolestarđьꞑ jeteşheđlektəre dөjөm jьjьlьşta tikşerelməj. Komsomoles Sultanof „Kooperativ N I" kolxozьnda konjux вulьp eşləgəndə at furaƶьn yđləştərə. Şunьꞑ өsөn ul urьnьnan alьna. Ləkin ojoşma unьꞑ jenəjəttəren tikşerməj, his вer eđheđqaldьra kilə.

Mərđən Arьslanof.

Ə komsomol ojoştorovsьhь Xismətov həm Ziajьvalar вьqa вik qađi eş itep kenə qarajđar. Ular hər вer komsomoles menən eşləv ojoşmanьꞑ eş yđəgendə tororqa tejeşlegen aꞑlarqa teləməjđər.

R. Sufjanof.

REDAKSIAQA XAT

Вeđđeꞑ өъtən kem huꞑ jetəkselek itə?

Вeđ ulaj kyđgə kyrenməъlek ađ tygelвeđ. Вeđđeꞑ Məsetle rajonь Dьvan-Məsetle tulь вulmaqan urta məktəвendə 200 đən artьq pioner вar. Ləkin вeđ VLKSM-dьꞑ Məsetle rajon komitetь həm pionerđar вylege mөdireneꞑ вeđđe вelməvenə вik nьq ьşanьs вelderəвeđ.

Ujlap qaraqьđ, xəđer uqьvđar вaşlavqa 10 aj tuldь. Oşo vaqьttan вirle вeđđə rajkomdьꞑ вer genə eşsehe lə вulmanь. Вeđ вьnda ultьrьvsь jetəkselərđeꞑ вarlьqьn tik işetep kenə вeləвeđ.

Вeđđeꞑ məktəptə өlkən vozatьj Xəjđərova Xөвəjвə lə вar tejđər. Ə kyp pionerđar unь işetep kenə вelələr. Sөnki ul вeđđeꞑ menən вer genə tөrlө lə eş alьp вarmaj. Otrəd sвorđarь ytkərelməj. Вeđđeꞑ өlkən aввjđarьвьđ, apalarьвьđ kluвtarqa jьjnalalar, вejevđər ytkərələr, ə вeđ tik ularđь qaravsь вulьp qьna toraвьđ. Xəđer məktəptə hьnavđar вara, ə jal vaqьttarьn, tənəfes vaqьttarьn həm jəjge jaldь ojoştorov turahьnda вer kem də qajqьrtmaj.

Maj вajramь kөndө вeđgə galstok, atreвuttar вirergə vəqəđə itkəndər ine. Ləkin вьl vəqəđə lə ytəlməj qaldь.

Вeđ aptьrajвьđ, вeđđeꞑ өъtən kem huꞑ jetəkselek itə?

Qөвəjdullin Qiniət.

V. I. LENINDEꞐ YĐƏK MUZEJENƏN

Proletar revolytsainьꞑ вөjөk dahьjь

(Davamь. Вaşь „Leninse" gazetahьnьꞑ ytkən handarьnda)

Rossiala revolytsion qudqalьş вerdirektivalar, kəꞑəştər вirgən. Partia tuqtavhьđ yъə вara. 1905-se jьldьꞑ jəjendə inde eşselər deputattarь sovettarь ojoştorola вaşlaj. Вerense вulьp Ivano—Vaznisinskiđə, huꞑьnan Uralda, Piterвurgta həm Məskəvđə ojoştorola. Вatşa xөkyməte вaş kytərevđərđe вaъьv jөđөnən sьqьp 30 (17) oktəвrđə manifist sьqara. Manifist вujьnsa вer ni tiklem „irek" вirelə, duma jьjnarqa vəqəđə itelə. Lekin вьl, tik massanьꞑ fekeren revolytsianan ajrьvqa qьna jynəltelgən вula. Şul uq vaqьtta sarizmdьꞑ ƶandarmiahь, politsiahь eşse sьjnьfqa qarşь qьrqa kөrəş asa, unьꞑ aldьnqь keşeləren qulqa ala, aъtьra, kiъterə. Вьna şuqa kyrə lə вit вьl vaqьtta xalьq arahьnda:

Вatşa qurьqtь
Manifist sьqarđь,
Ylektərgə irek
Tereləргđe qulqa aldь

tigən jьr populər jьrqa əjləngən.

Vladimir Il'ic revolystia вaşlanьv menən Rossiaqa qajtьrqa aşьqqan. Ləkin вьl teləkte tormoşqa atqarьv ifratta qьjьn вulqan. Ul tik вatşa xөkyməteneꞑ 1905-se jьldьꞑ 30 (17) oktəвr' manifistьnan huꞑ qьna Rossiaqa qajtqan. Vladimir Il'ic Rossiaqa qajtьv menən вөtə eşte yđ qulьna alьp jetəkselek itə вaşlaqan. Ul urьndaqь partia ojoşmalarьna ojoşmalarьnda həm eşselər jьjьlьştarьnda sьqьştar jahaqan. Muzejđeꞑ zaldarьna qujьlqan eksponadtar вөtəhe lə вөjөk Lenindeꞑ hər vaqьttala massanьꞑ qajnaqan jerendə вulьvьn вik asьq kyrhətələr. Вьna 1906 jьldьꞑ 22 (9) majьnda grafinia Paninanьꞑ xalьq jortonda ytkərgən jьjьlьşьnda Lenindeꞑ sьqьşьn kyrhətevse foto hyrət. Вьnda Vladimir Il'ic Karpof familiahь menən sьqьş jahaqan. Ləkin eşselər unь вөjөk Lenin ikənlegen jaqşь вelgəndər. Lenin oratorlьq masterlьqьnьꞑ вөjөk iskusstvohьna ejə вulqan. Unьꞑ hyđe xaqiqətlek həm dөrөъlөk menən huqarьlqan. Qoroqa lьqьrđav, şaltьravьqlь hyđđər menən taşlanьv unьꞑ өsөn jat nəmə вulqan. Şuqa kyrə lə Il'ic iꞑ qьjьn vaqьttarđa la yđ fikeren ytkərə alqan. Вьna вьl mitingala la ul yđeneꞑ fekeren ytkərgən.

Vladimir Il'ic hər vaqqьta la, hər qajđa la eşse sьjꞑьftьꞑ doşmandarьna qarşь вөtməъlek nəfrət menən tulь вulqan. Ul hər ađьm hajьn minşeviktərđe, Trotskiđe, ularqa kileşep qaravsьlarđь razaвlacajt itkən. Muzejđeꞑ vitrenalarьna qujьlqan Vladimir Il'icteꞑ вьl vaqьtta jađqan məqaləlәre həm əъərđəre вөtəhe lə вer nəməne—вөjөk dahьjđьꞑ qөmөrө proletariat eşenə ađaqqa tiklem tura вulьv, doşmandarqa qarşь ajavhьđ kөrəş, вөtməъlek nəfrəttə janьvь turahьnda hөjləjđər.

Vladimir Il'ic Rossiaqa qajtьv menən Piterвurgta sьqarьla torqan „Novaja zizen" tigən gazeta menən jetəkselek itə вaşlaj. Вьnda urьnlaştьrьlqan məqaləlerendə həm yđeneꞑ вaşqa kyp kenə əъərđərendə вurƶuaz—demokratik revolytsianьꞑ sotsialistik revolytsiaqa yъep sьqьvьn (переростание) вөtə kiꞑlege həm tulьqь menən qujqan. Minşeviktərđeꞑ, Trotskiđeꞑ kontrrevolytsion qaraştarьn razaвlacajt itkən.

Muzejđə, proletar revolytsianьꞑ—ike вөjөk dahьjьnьꞑ вөtə etaptarđa la tьqьđ вəjləneştə eş alьp вarьvđarьn iъвat itevse materialdar qujьlqandar. Вьl vaqьtta iptəş Stalin Vladimir Il'ic menən şəxsi rəveştə tanьş вulmaqan əle. Ləkin ular вөtə eşte ikehe вergə kəꞑəşləşep alьp вarqandar. Iptəş Stalin Vladimir Il'icteꞑ iꞑ jaqşь ucenige həm soratnige вulqan. Itəş Stalin вьl vaqьttarđa Zakavkaziala revolytsion eş alьp вarqan. Вьna iptəş Stalin tarafьnan jetəkselek itelgən „Вor'вa Proletari" gazetahь handarьnьꞑ fotokopiahь. Вьna unьꞑ 1905-se jьldьꞑ 14 (1) ijynendə sьqqan hanьnda iptəş Stalin Vladimir Il'icteꞑ „III sjezd" tigən məqaləhen „Proleri" gazetahьnan kyserep вaъqan. Ə, Vladimir Il'ic ipteş Stalindeꞑ „Вor'вa proletari" gazetahьnьꞑ вerense hanьnda вaъьlqan „III sjezd Kavkaz minşeviktəre sudь aldьnda" („третий

(davamь 4-вittə).

Ispanialaqь fronttarđa

(TASS-tьņ Valensianan, Parizdan həm Bil'вaonan вelderevđəre вujьnsa)

Biskajja frontь. Fransianьņ Gavas agentstvohьnьņ вelderevenə qaraqanda, 23 majđa Đima sektorьnda вulqan huqьştar qəđəttən tьş qatь вuldьlar. Fetnəselər interventtarđьņ jarđamь menən atakalarьn davam itterđelər. Dima qalqьvlьqь haman đa respuвlikasьlar qulьnda. Mundala fetnəselər tarafьnan taşlanqan ut toqandьrqьs вomвalar kesle pozar sьqarđьlar.

Asturia frontь. Oвorona ministrlьqьnьņ svodkahьnda, 24 majđa respuвlikasьlarđьņ artilleriahь Oviedolaqь porox skladtarьn juq itte, tip kyrhətə. Leon sektorьnda fetnəselər german aviatsiahьnьņ jarđamь menən, yđđəre juqaltqan pozitsialarьn kire qajtarьrqa ьntьlьp hөzym jahanьlar. Respuвlikasьlarđьņ cəstəre, ularđь kire sigenep qaşьrqa məzвyr ittelər. Gavas agentstvohьnьņ вelderevenə qaraqanda, fetnəselər respuвlikasьlarđьņ Truвia (Oviedonan kөnвajьşta) laqь pozitsialarьna вomвardirovka jahaqandar, ləkin ularđьņ вьl sьqьştarь uņьşhьđlьqqa osoraqan.

Yđək front. Ispanianьņ oвorona ministrlьqь tarafьnan вirelgən svodkalar Gvadalaxara sektorьnda respuвlikasьlar 24 majđa unan elekke kөndө Sifuentes rajonьnda huqьşьp alqan pozitsialarьn nьqьtqandar. Ular jaqьn tirələge qalqьvlьqtarđa yđđərenen aldьnqь postarьn qujqandar. 23 majđa respuвlikasьlar tarafьnan ytkərelgən operatsia ularqa Brigueganan tөnjaqta urьnlaşqan cəstər menən quşьlьvqa mөmkinlek вirgən. Xarama sektorьnda mьltьq atьşь вarqan. Yđək front komandujuşşieneņ 24 majđa kis tapşьrqan вelderevendə, fetnəselər Taxun'ja jьlqahьnьņ uņjaq jarьnda ultьrqan Lasinzernas avьlьn taşlap sьqtьlar, tip kyrhətelə. Torrexona timer jul stansiahь ergəhendə respuвlikasьlarđьņ samoljottarь Madridkə taвa вarьvsь 15 vagonlь pojezdqa ataka jahaqandar. Respuвlikasьlarđьņ samoljottarь pojezdqa pulemjottarđan atqandar. Fetnəselərđeņ 10 istreвitele respuвlikasьlarđьņ samoljottarьna ataka jaharqa ьntьlhalar đa uņьşhьđlьqqa osoraqandar. Taxo jьlqahь sektorьnda fetnəselərđeņ aviatsiahь Vil'janueva de la Serenaqa вomвalar taşlaqan. Grazdandar xalqь arahьnan qorвandar вar.

Kөnjaq front. Kordovanan tөnjaqta fetnəselər 24 majđa respuвlikasьlarđьņ Vil'jaarta rajonьndaqь pozitsialarьna atqandar. Ləkin ular вer tөrlө lə zarar kilterə almaqandar.

Santander frontь. 24 majđa kөndөđ respuвlikasьlarđьņ samoljottarь fetnəselərđeņ Pen'jaflor həm Pravialaqь (Oviedonan tөnjaq—kөnвajьş jaqta) pozitsialarьna вomвardirovka jahaqandar. Fetnəselərđeņ zenit вatareahь jemerelgən.

— —

Fetnəselərđeņ şpionь ylterelgən

Valensia, 24. Kisə, Al'kaudete rajonьnda (Xaen provinsiahь) Arraвal' Merino tigən вer keşe fetnəselər jaqьna sьqьrqa ьntьlqan saqьnda respuвlikan casovoj tarafьnan ylterelgən. Вьl keşeneņ dokumenttarь arahьnan, Al'kaudetegə fetnəselər tarafьnan ataka jahalqan vaqiqala ularqa uramdarđa asьq sьqьştar menən jarđam itergə tejeş вulqan faşistik ojoşma aqzalarьnьņ teđməhe taвьlqan.

Okoptar qađьv вujьnsa suввotnik

Bil'вao, 24. Kompartianьņ, okoptar qađьv həm ьşьqlanьv өsөn urьndar əđerləv вujьnsa suввotniktər ojoştororqa saqьrьvьna Bil'вao qalahьndaqь eşkə jaraqan вөtə xalьq rizalьq вelderđe. Kisə ikense tapqьr suввotnik ytkərelde, вьl suввotniktə вer nisə meņ keşe qatnaştь. Nьqьtmalar seltəre jьldam yђə. Mitingtarđa eşselər „вeđ şundaj jarđam krepostarь jaharвьđ ki, ular jarđamь menən вeđđeņ tuqandarьвьđ haldattar өsөn ispan faşisttarь вulhьn, şulaj uq german həm ital'jan faşistarьn da jeņev anhat вulasaq. Bil'вao вer vaqьtta la faşistar qulьnda вulmaђ" tip həjləjđər.

Aqiđeldə kəmələ (Urazвaxtin fotohь).

„Komsomol's kaja Pravda" ismendə kross

„Komsomol'skaja Pravda" ismendəge massovьj kross вernisə jьldan вirle ytkərelə kilə. Вьjьl 25-se majđa Məskəv ippodromьnda ytkərelgən kross startьna 250 meņdən artьqьraq Məskəv fizkul'turniktəre sьqtьlar.

Kross irđər өsөn 5 meņ metr alьђlьqqa jөgөrөvđən вaşlandь. Jөgөrөvđə qatnaşьvsьlar start hьđьqьnan вerehe artьnan ikenselərə kitələr. Aq majkalь dinamosьlarđь, sportiv jəmqiətteņ „spartak" qьđьl majkalьlarь, ə ularđь zəņgər majkalь Qьđьl Armianьņ fizkul'turniktəre alьştьralar.

Massovьj jөgөrөştə „Stalines" sport jəmqiəte vəkile Golovonof jaqşь hөđөmtələrgə ireşte. Ul 5 kilometr aranь 16 minut 0,2 sekund vaqьt esendə jөgөrđө. Massovьj jөgөrөştə, qatьn-qьđđarđan (2-se meditsina institutь) Ivanova jaqşь hөđөmtələr вirđe. Ul вer kilometrđь 3 minut 3,6 sekund vaqьtta jөgөrđө.

Masterđar jarьşь qajət qьđьq вuldь. 1 meņ metrqa вulqan qatьn-qьđđar jөgөrөşendə Parizda вulьp ytkən „Jumanite" ismendəge krossta jeņevse, tanьlqan sportsmenkalarđan Zajtseva həm Soвolevalar qatnaştьlar. Ləkin вьl julь ular („Sovettar qanatь" jəmqiətenən) jəş sportsmenka Romanovaqa ottorđolar. Romanova meņ metrđь 3 minut 0,2 sekund vaqьtta ytep finişkə вerense вulьp kilde. Finişkə ikense вulьp Soвoleva həm 3-sө вulьp—Zajetseva kilde.

Irđərđən jөgөrөv masterđarьnьņ 5 meņ metrqa jөgөrөvđəre krosstьņ yđək momentь вuldь. Вьnda iņ kөslө jөgөrөvselər qatnaştьlar. Jeņevselər вulьp qalьvđarьna şik totolmaqan—tanьlqan sport masterđarьnan 2 tьvqan—Znaminskilər jөgөrөvđe təvlə halmaq qьna вaşlanьlar. Tanьlqan jөgөrөvse Potemin əkerenləp alqa uđđь. Unьņ вьl rəveşsə jөgөrөve şaqtaj ođaqqa tartьldь. Вьna ike tьvqan Znaminskilər đə jөgөrөv tempьn arttьrđьlar. Ular menən Potomin arahьndaqь jaqьnlьq (ara) qьђьlqandan qьђьla, ođaq ta ytməj Potomin artqa qala.

Huņьnđa Sirafim həm Georgi (Znaminskilər) arahьnda вerenselek өsөn kөrəş вaşlana. Ytkən jьlqь jөgөrөştə Georgi 15 minut 36,8 sekund vaqьtta jөgөrөp jeņevse вulьp sьqqajnь. Вьjьl unьņ enehe Sirafim oşo uq aranь 15 minut 23 sekund jөgөrөp finişkə вerense kilde, aqahь ikense kilde.

„Komsomol'skaja Pravda" ismendəge krossta hər tөrlө destansialarqa вөtəhe 20 jөgөrөş ytkərelde.

(TASS).

Proletar revolytsianьņ вөjөk dahьjь

(*Davamь. Вaşь 3-sө вittə*).

с'езд перед судом кавказских меньшевиков") tigən məqaləhen yđeneņ ineş hyđe menən Yđək Komitetь organь вulqan „Proletari" gazetahьnьņ 29 (16) avqusьnda sьqqan hanьnda вaђьp sьqarqan. Вьl həm вьnan вaşqa kyp handaqь faktik dokumenttar, ike dahьjđьņ tormoş həm kөrəş julь вer feker, вer uj, вer telək menən məņge өđөlməђlek rəveştə вəjləngənlekte kyrhətələr.

1905-se jьldьņ dekaвr ajьnda Vladimir Il'ic initsiativahь menən Finləndiə dəvləteneņ Tammerforst tigən qaləhьnda partianьņ вerense konferensiahь jьjnalqan. Вьl konferensiala proletar revolytsianьņ ike вөjөk dahьjь—Vladimir Il'ic həm Iosif Vissarionovic iptəştər şəxsi rəveştə tanьşalar. Iptəş Stalin вьl konferensiaqa Zakavkazia partia ojoşmahьnan delegat вulьp hajlanqan. Вьl вerense osoraşьvđaqь tə'ђirət turahьnda iptəş Stalin вьlaj ti:

„Min Lenin menən вerense tapqьr 1905-se jьldьņ dekaвrendə вol'şeviktərđeņ Tammerfostaqь (Finləndiələ) konferensiahьnda osoraştьm. Min вeđđeņ partiaвьđđьņ tav вөrkөtөn, вөjөk keşene, politik jaqtan qьna tygel, вəlki, teləjhegeđ ikən, fizik jaqtan da вөjөk keşene kyrergə өmөt itkəjnem, sөnki mineņ xьjalьmda Lenin hьnlь həm ***mahaвət velikan*** tөђөndə hyrətlənə ine. Qasan inde min urtasanan təвəşəgerək вujlь, iņ qadi keşene, qadi keşelərđən his вer ni menən də ajьrmalanmaj torqan keşene kyrgəs mineņ kyņelheđlənevem nindəj вuldь...

Həm huņьnan iptəş Stalin вьlaj tip jađa:

„Lenindeņ вьl konferensiala hөjləgən ike telmөre: aqьmdaqь moment turahьnda həm agrar məs'ələ turahьndaqь telmərđəre вьna tigən вuldь. Ular, ykeneskə qarşь, haqlanmaqandar, вьlar вөtə konferensianь davьllь şatlьqqa kiltergən ruxlь telmərđər ine. Qəđəttən tьş inandьrьv kөsө, argumintatsianьņ jaвajlьqь həm asьqlьqь qьђqa hər kemgə aņlajьşlь frazalar, вujavđьņ juqlьqь, tə'ђirgə huqa torqan вaş əjlənderges qьlanьştarđьņ həm effektle frazalarđьņ juqlьqь,—вьna вьlar вөtəhe lə Lenindeņ telmərđəren qəđəttəge „parlament" oratorđarьnьņ telmərđərenən fajđalь rəveştə ajьra ine (I. Stalin, „Lenin turahьnda" Partizdat, 1937-se jьl 27-28-se вittər).

S. Latьjp.

(Нuđьmь вar).

N. I. Buxarin fəndər akademiahь aqzalьqьnan sь qarьldь

Fəndər akademiahьnьņ maj ajь sessiahьnda xalьq doşmanь Buxarinde akademia aqzalьqьnan sьqarьv məs'əlhe qujьldь.

Fəndər akademiahьnьņ dөjөm jьjьlьşь вer tavьştan oşo qararđь qaвul itte:

„N. I. Buxarin yđeneņ akademik həm SSSR fəndər akademiahь prezidium aqzahь вulqan xəlenən вeđđeņ ileвeđđeņ zararьna fajđalanqanlьqtan, partiaqa həm sovet vlasьna qarşь yđeneņ eşendə yđen xalьq doşmandarь safьna qujqanlьqtan, SSSR fəndər akademiahьnьņ dөjөm jьjьlьş qarar itə:

1) SSSR fəndər akademiahь ustavьnьņ 24-se paragrafь nigeđendə N. I. Buxarinde SSSR fəndər akademiahьnьņ dejstvitelnьj aqzalarь safьnan həm prezidium sostavьnan sьqarьrqa.

2) Вьl qarar turahьnda SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetьna вelderergə.

DIŅGEĐ TӨВӨNDƏ

Məskəvđəge „Kinoxronika" eşsehe Leontovic hьv aђtьnda, 20 metr tərənlektə tiklem вulqan tormoşto tөşөrөp alьv өsөn kino apparat eşləp sьqarqan. Вьl apparat menən hьv aђtьnda eşləvse vodolazdarđьņ eşen, hьv aђtь tormoşon lentaqa alьp вulasaq.

TURNER

16-sь majđa, Stərletamaq rajonьnьņ Zolotonuşka tulь вulmaqan urta məktəвe şaxmatistarь menən Toroşlo avlь tulь вulmaqan urta məktəвe şaxmatistarь arahьnđa şaxmat turnerь вulьp ytte. Turnerđa hər ike jaqtan вişər keşe qatnaştь. Ujьn Toroşlo şaxmatistarь fajđahьna 5:0 menən tamamlandь. Ujьnda Zolotonuşka şaxmatistarь yđđəreneņ əđerheđlektəren kyrhəttelər.

N. Janвaj.

BELDEREV

31-se maj, kiske səqət 6 la Partia məqarife jortonda (Surypa uramь № 9) Өfө qala komsomolь aktiveneņ jьjьlьşь вula.

Jьjьlьştьņ kөn tərtiвe:

1. VLKSM ojoşmalarьn jaņь sistema вujьnsa sovettarqa hajlavqa əđerləv həm komsomolda politik—tərвiə eşendəge jeteşheđlektər turahьnda VLKSM Yđək Komitetь III plenumь qararđarь. (dokladsь iptəş Əxmirov).

Komitet sekretarđarь həm komsomol ojoştorovsьlarь вilette VLKSM dьņ qala komitetьnan alalar.

VLKSM-dьņ qala komitetь.

Redaktor urьnвaђarь: Q. MURTAZIN.

„Oktəвr natiskahь" tipografiahь. Başglavlit vəkile № 2168

Redaksia adresь: г. Уфа, ул. Володарского № 2. Gazetaqa jađьlьv xaqtarь: 1 jьlqa—10 hum 80 tin; 6 ajqa—5 hum 40 tin; 3 ajqa—2 hum 75 tin.

1937-se jьl
12 Ijun
№ 54 (1104)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajьm hanь 9 tin.

Bөtə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“ — Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь.

Redaksia adresь: Өfө. Volodarski № 2. Telifon № 85—04

Komsomolda hajlavđar tərtiвe

Lenin komsomolь ajrьvsa qajnar politik tormoş hьđьqьna вађа. Sojuzььвđьn hər вer ojoşmahьnda VLKSM Уđək Komitetьnьn III Plenumь qararđarьn məđəkərə itev вaşlandь. Sovettarqa bulasaq hajlavđar vaqtьnda jəştərđeŋ aktivlegenə jetəkselek itev өsөn, веđđeŋ aldььвьđđa politik həm tərвiə eşe вurьstarьna tavą вorolovь, demokratik nigeđđə yđgərep qorolovđь ađaqьnasa tөgəllәv вurьsь tora.

VLKSM Уđək Komitetь Plenumьnьŋ komsomolda hajlavđar turahьndaqь direktivahь, вildələp qujьvđarqa həm kooptatsialarqa, jetəkse organdarđь hajlaqanda sojuzdьŋ eske demokratiahьn həm VLKSM ustavьn hər tөrlө вođovđarqa sik quja.

Məqlym ki, komomol ojoşmalarьnda, komsomol organdarь sostavьna вildələngən kandidaturalarđьŋ komsomoldar tarafьnan tikşerelməve kevek tərвiə eşe өsөn zararlь вulqan praktika jəşəne. Komsomol komitettarьnьŋ jetəkselərе kandidaturalarđь tar dairələ, „sem'jasa“ yđđəre вildələp qujьvđь өъtөnөrək kyrđelər. Вьndaj jetəkselər komsomoldar tavşьna, ularđьŋ fekerenə həm kəŋəştərenə вik ađ qolaq halalar ine.

Komsomolda hajlavđarđьn jaŋь tərtiвe вөtə komsomol ojoşmalarь sojuzdьn eske demokratiahьn kiŋ kyləmdə jəjelderergə kysərgə tejeştər tigənde aŋlata. Вьl tərtip politik jaqtan өlgөrməgən, cinovniktərđe həm lьqьrđavsьlarđь jetəkselektən qьvьrqa jarđam itəsək. Jaŋьsa hajlavđar komsomolda trotskise, вuxarinse həm вaşqa ikejөđlөlərđe faş itevgə вulьşlьq itəsək.

Komsomolda hajlavđarđьŋ jaŋь tərtiвe hər вer kandidaturalarđь kyrhətev həm kire qaqьv өsөn komsomolesqa siklənməgən xoquq tə'min itə; hər вer kyrhətelgən kandidaturalarđь jentekləp həm yđara tənqit nigeđendə tikşerev, tege jəki вьl kandidaturanь jaqlap jəki uqa qarşь kilterelgən вөtə dəlildərđe ylsəv həm ul kandidaturanь jaвьq (jəşren) tavьşqa qujьv өsөn isemlekkə indererqəme jəki indermə ъkəme tigən məs'ələne tamam xəl itev өsөn komsomoldarqa siklənməgən mөmkinlek вirə.

Şul uq hajlav tərtiвe Lenin komsomolьnьŋ hər вer aqzahьna, unьŋ nisə jəştə вulьvьna qaramaъtan, jetəkse organdarqa hajlav həm hajlanьv xoquqьn вirə.

Komsomol organdarьna hajlavđar tərtiвen вөtə komsomoldar massahьnьŋ nьqlap yđləşterevenə ireşməj torop, hajlavđarđь uŋьşlь itep uđđьrьp вulmaj. Şunlьqtan, вөtə komsomolestarđь VLKSM Уđək Komitetь xatь menən his kisekməъtən tanьştьrьrqa, komsomolda jaŋь hajlavđarđьŋ politik əhəmiəten ularqa aŋlatьrqa kərək. VLKSM Уđək Komitetьnьŋ xatь menən tanьştьrьv eşe VLKSM Уđək Komitetьnьŋ III Plenumь qararđarьn həm iptəş Kasarev dokladьn өjrənev menən вergə alьp вarьlьrqa tejeş.

Komsomol organdarьna вulasaq hajlavđar, VLKSM Уđək Komitetьnьŋ III Plenumь qararđarьn eşlekle tormoşqa atqarьv, вөtə ojoşmalarqa sojuzdьŋ eske demokratiahьn вođovđarđь ađaqьnasa вөtөrөvđə genə tygel, вəlki demokratik sentralizm prensiptəren eđmə-eđ rəveştə tormoşqa aşьrьvđa, komsomol jetəkselərenеŋ jəştər massahь menən elemtəhen nьqьtьvđa, hər вer komsomolestьŋ yđ ojoşmahьnьŋ eşe өsөn javaplьlьqьn kytərevđə jarđam iter.

Komsomolda hajlavđarđь nisek uđqarьvqa partia ojoşmalarьnan өjrənergə kərək. Lenin—Stalin partiahь, partia organdarьna hajlavđarđь kommunistarđьŋ вөtə massahьnьŋ вьqa tiklem kyrelməgən dərəzələge aktivlege menən həm partianьŋ eske demokratiahьn nьq haqlap uđđьrđь. Partia ojoşmalarь komsomolqa his hyđheđ đur jarđam kyrhətergə saqьrьlqandar. VLKSM Уđək Komitetьnьŋ III Plenumьndaqь dokladьnda iptəş Kosarev вьlaj tine: „Komsomol eşen VLKSM Уđək Komitetь Plenumь qararđarьna tura kilterep jaŋь вaştan qorovđь веđ partia ojoşmalarьnьŋ jarđamьnan вaşqa вuldьra almajasaqвьđ. Məъələn, komsomol organdarьna hajlavđar vaqtьnda jaвьq (jəşren) tavьşqa qujьv turahьndaqь məs'ələne alьqьđ. Komsomol вьl qatmarlь eşte partia ojoşmalarьnьŋ jarđamьnan вaşqa uŋьşlь itep ytkərə almajasaq“.

Komsomol jetəkselərеn iъkərtep qujьrqa kərək, ьsьn məqnəhe menən вol'şevistik demokratia, ul, jetəkselek itevđe jomoşartьvđь tygel, вəlki kөsəjtevđe aŋlata. Вer tөrlө „tavьş alьvsь“ tөъөnə inevse, вөtəhen də yđ aqьmьna qujьvsь, jetəkselek itməjensə kyđətep kenə ultьrьvsь komsomol jetəksehe, komsomol organdarьn hajlavđar vaqtьnda dөrөъ demokratik tərtipte tə'min itevđən jьraq вulasaq.

Təвiqi ki, xəđer, hajlavđar aldьnan, hər вer komsomoles qarşьhьnda: jetəkselekte kemgə ьşanьp tapşьrьrqa, komitet sostavьn, konferensiaqa kemde hajlarqa, tigən horav kilep ваъа. Вьqa вer genə javap вulьrqa mөmkin: xəđerge vaqьtta hər вer aktivist qarşьhьnda qujьlqan iŋ qatь talaptarqa yđeneŋ politik həm eşsənlek sьjfattarь menən javap вirə alьrlьq keşelərđe hajlarqa. VLKSM Уđək Komitetь Plenumь, Lenin komsomolьnьŋ вөtə aqzalarьnьŋ iqtiвarьn, yđđərenеŋ jetəkse organdarьn hajlaqanda politik jaqtan tikşerelgən, вol'şeviktər partiahьna ьsьn kyŋeldən вirelgən, politik eştə hьnalqan iŋ aldьnqь keşelərđe, marksizm-leninizmde yđləşterev julьnda tьrьşьp eşləvse keşelərđe kyrhətergə həm hajlarqa kərəklekkə jynəldərə.

Komsomolda вulasaq hajlavđar hər вer komsomol aktivise өsөn вol'şevistik tərвiə məktəвe вulasaq, tənqit həm yđara tənqit komomol aktivisen sojuzdьŋ politik raвotnige вulьv jaqьnan sьnьqtьrasaq. Вьnda his вer tөrlө şik juq.

Ləkin, вulasaq jetdi politik hьnavđь totov өsөn вөtə aktivistər, вөtə komsomoldar hajlavđarqa вөtəhenən də elek yđđəren əđerlərgə tejeştər. VLKSM Уđək Komitetьnьŋ III Plenumь qararđarьn tərən yđləşterergə, вьl qararđarđь tormoşta dөrөъ ytkərə вelergə tejeştər.

(„Kom. Pravda“ nьŋ вaş məqaləhenən).

Parizda asьlqan xalьq-ara vьjstovkala sovet eksponadtarь.
Hyrəttə: V. I. Lenin skluptorahь. Skluptor Merkurov eşe. (Sojuzfoto).

Məskəvđə, „Məskəv“ skluptorđarь eştərenеŋ vьjstovkahь asьldь.
Hyrəttə: I. V. Stalin вjuse (B. I. Jakovlev eşe). (Sojuzfoto).

VLKSM УĐƏK KOMITETЬNDA

VLKSM Уđək Komitetь jəş əsələrgə jarđam turahьnda qarar qaвul itte.

VLKSM Уđək Komitetь вьl qararđa, kypselek komsomol ojoşmalarьnьŋ jəş əsələrgə jarđam kyrhətevđə, ojoşmala, вalalar ucrezdenielərenеŋ eşendə kərəkle şarttar tьvđьrьvđa eşlekheđlek kyrhətevđəren kyrhətə.

Iqtiвarhьđlьq, komsomol jьjьlьştarьna həm politik uqьvđarqa jөrөrgə mөmkinlektərе вulmaqan komsomolka—əsələrđe passivlek iъəвendə jөrөtөv, xatta komsomoldan sьqarьv ojoşmalarđa hirək kyrneş tygel.

VLKSM Уđək Komitetьnьŋ вьl qararь komsomoldьŋ kraj komitettarьn, Өlkə Komitettarьn, rajon komitettarьn həm təvge ojoşmalarđь jəş əsələrgə вulqan qaraştь tamьrđan yđgərtergə, avьrlь qatьndarđьŋ həm jəş əsələrđeŋ xeđməttəren haqlav turahьndaqь sovet zakondarьn вođovqa qarşь aktiv kөrəşergə, вalalar ucrezdenielərе eştəren jaqşьrtьvđa havlьq haqlav organdarьna jarđam itevgə вurьslaj. Эsələrđe haqlav həm вalalarđь tərвiələv turahьnda jəş əsələr өsөn вesedalar, leksialar, həm vractarđьŋ konsul'tatsialarьn ojoştororqa kərəklekte kyrhətə.

VLKSM Уđək Komitetь, komsomolestarđьŋ həm jəş esselərđeŋ qьđđarqa həm jəş əsələrgə dөrөъ вulmaqan qaraştarьnьŋ вөtə fakttarьn komsomol ojoşmalarьnda tikşerergə quşa.

VLKSM Уđək Komitetь VSPS həm sojuzdьŋ havlьq haqlav komissariatь aldьna qatьndar kyp eşləgən predpriətielərđə əsə həm вala вylməlәre вuldьrьv, jəş вalalь əsələr өsөn jal jorttarь ojoştorovđь, əsələrđe haqlav həm вalalarđь tərвiələv turahьnda populər əđəвiət həm plakattar sьqarьv məs'ələhen qujđь.

SSR Sojuzь prokuraturahьnda

NKVD organdarь tarafьnan tөrlө vaqьtta arestqa alьnqan Tuxacevski M. N.; Jaker' I. Э.; Uвarovic I. P.; Korka A. I.; Ejdiman R. P.; Fel'tman B. M.; Primakov V. M. həm Pudna V. K. larđьŋ eşen tikşerev tamamlandь həm sudqa вirelde.

Juqarьla kyrhətelgən arestqa alьnьvsьlar xərвi вurьstь вođovđa (prisəgəne), vatanqa xejanat itevđə, SSSR xalьqtarьna xejanat itevđə, eşse-krəъtiən Qьđьl Armiahьna xejanat itevđə qəjepləneələr.

Tikşerev materialdarь menə qəjepləneveselərđeŋ həm şulaj uq yđ-yđen yltergən Gamarnik Ja. B. nьŋ SSSR qa qarata duъtarsa вulmaqan politika alьp вarьvsь sit il dəvləttərenеŋ вerelendəge xərвi airələr menən dəvlətkə qarşь вəjləneş totovđa qatnaşьvđarь anьqlandь. Qəjepləneveselər вьl dəvləttеŋ xərвi razvedkahь xeđmətendə torop, вьl dəvləttеŋ xərвi dairələrenə sistemalь rəveştə Qьđьl Armianьŋ toroşo turahьnda şpionlьq məqlyməttərе вirep torqandar, Qьđьl Armianьŋ qevəten jomoşartьv вujьnsa qorotqosloq eşe alьp вarqandar, SSSR qa qarşь hьqьş hөzyme вula qalqanda Qьđьl Armianьŋ jeŋeleven əđerlərgə tьrьşqandar həm yđđərenеŋ maqsattarь itep SSSR-đa pomeşşiktər həm kapitalistar vlasьn urьnlaştьrьvqa jarđam itevđe qujqandar.

Вөtə qəjepləneveselər đə ularqa qujьlqan qəjepləvđərđə yđđəren tulьhьnsa qəjeple itep iqrar ittelər.

Вьl eş S S R Sojuzь Juqa-rь Sudьnьŋ spetsial' sud kollegiahь ultьrьşьnda вөgөn, 11-se ijyndə, SSR Sojuzь Juqarь Sudьnьŋ xərвi kollegiahь predsedatele Armia xərвi juriste ip. Уl'rex V. V. həm SSSR Oвorona Xalьq Komissarь urьnваъarь, eşse-krəъtiən Qьđьl Armiahьnьŋ hava kөstərе nacal'nige ikense ranga komandarma ip. Alksnis Ja. I.; Sovettar Sojuzьnьŋ marşalь Budjonnьj S. M.; Sovettar Sojuzьnьŋ marşalь ip. Blyxer V. K.; RKKA -nьŋ general'nьj ştaвь nacal'nige вerense ranga komandarma ip. Şapoşnikov V. M.; Belorussia xərвi okrug vojeskahьnьŋ komandujuşşie вerense ranga komandarma ip. Bilov I. V.; Leningrad xərвi okrug vojeskahь komandujuşşie ikense ranga komandarma ip. Dьвenko P. J.; Tөnjaq Kavkaz xərвi okrug vojeskahьnьŋ komandujuşşie iknse ranga komandarma ip. Kaşerin N. D. həm iptəş Stalin ismendəge 6-sь qazaq kavaleria korpusьnьŋ komdive ip. Corəcev J.I. aqzalarь qatnaşlьqьnda qaralasaq.

Eş 1934-se jьldьŋ 1-se dekaвre zakonь tarafьnan qaralqan tərtiptə tьŋlanasaq.

KAPITALISTIK QAMAV TURAHЬNDA

ITALIA

Dəjɵm məƣlymət

Italia Jevropanьꞑ kɵnjaq həm kɵnʙatьşьnda Apenenski jarьm utraʙьnda həm-şulaj uq Urta Jer diꞑgeđendəge Sitsilie, Sardenie, El'ʙu, Liparski utravđarьna urьnlaşqan. ʙьnan tьş ul Urta diꞑgeđđəge 12 utravđь la ʙiləj. Unьꞑ Afrikala: Livia, Eretria, Samoli la kolonialarь ʙar. 1935-se jьlda Italia Aʙissinianь ʙaħьp ala. Həm unь yđeneꞑ faşistik imperiahь itep iƣlan itə.

Italia ʙaşqa ere kapitalistik ildər menən saƣьştьrƣanda, yđeneꞑ promьjşlennosь həm aʙьl xuƶalьƣь jaƣьnan artta qalƣan il ʙulьp iħəplənə. Unьꞑ promьjşlennosь ʙildəle kiməldə sittən inderelgən sej malƣa eşləj. Ul yđendə qullanьlƣan jer kymereneꞑ 95 protsentьn, nefteꞑ jɵđ protsentьn, timer rudahьnьꞑ 80 protsentьn, alьymen, senk, qurqaştьꞑ 50 protsentьn, mamьqtьꞑ 100 protsentьn həm jɵndɵꞑ 80 protsentьn ʙaşqa ildərđən ala.

Italiala ilde huƣьşsanlandьrьʙ unajь menən paroxodtar tɵđɵləşɵ avtomoʙil həm aviatsia promьjşlennosь həm ʙigerək tə jahalma jeʙək eşləʙ alƣa kitkən.

Aʙьl xuƶalьƣь texnik jaqtan ʙik tyʙən tora. Unьꞑ toroşo yđ xalqьn tuqlandьrьʙƣa la hələtle tygel. Ul tik xalьqtьꞑ ađьq-tylekkə ʙulƣan ixtiaƶьnьꞑ 25 protsentьn ƣьna tə'min itə ala. Şuƣa kyrə lə ul ađьq-tylekte ʙaşqa ildərđən inderə.

Aʙissinia huƣьşь faşistik Italianьꞑ xalьq xuƶalьƣьna nьq qaqşav jahanь. Unьꞑ tьşqь savđala ekonomik xəlen jomoşarttь. Italia ʙьl udarđan əle lə sьƣa almaj. Ildeꞑ altьn zapasь ʙɵtɵnləj ʙɵttɵ tejerlek. 1935-1936-sь jьldьꞑ ʙydƶete 12 milliard lira (ʙer lira 27 tin samahь) zarar menən tamamlandь.

EŞSELƏR SЬJNFЬ HƏM KRƏĦTIƏNDƏR

Italiala 4 million jarьm promьjşlennost' eşseləre, 5 million ʙɵtɵnləj jerheđ aʙьl xuƶalьƣь eşseləre ʙar, Şul uq vaqьtta arendatorđarđьꞑ hanь 2 million jarьmƣa jetə. Ađ jerle krəħtiəndər 2,2 million, 770 meꞑ kustar, 750 meꞑ xeđmətkər iħəplənə. Səsev jereneꞑ 95 protsentь pomişşek həm kulaktar qulьnda ʙulьp, tik qalƣan 5 protsentь ƣьna xeđmətsən krəħtiəndər qulьnda. Prins Montellene 15 meꞑ gektar, Graf Pavosell'e 50 meꞑ gektar jer ʙiləjđər.

Huꞑƣь jьldarđa ʙatraktarđьꞑ eş xaqь 2 tapqьrđan đa artьƣьraq kəmetelde. Krəħtiəndərđeꞑ arenda ɵsɵn ʙulƣan ʙurьstarь jьldan-jьl yħə kilə. Faşistik gazetalarđьꞑ ʙelderevđəre ʙujьnsa ularđьꞑ ʙurьsь 10 milliard lira menən iħəplənə. ʙьlar ʙɵtəhe lə aʙьldarđa eşheđđər armiahьnьꞑ artьʙьn kilterep sьƣarđь. Aʙьldь taşlap qalaƣa kilevselərđeꞑ hanь haman đa arta ʙara. Ləkin ʙьlaj đa eşheđđər armiahь menən tulь ʙulƣan qala aʙьldan kilevselərđe yđ esenə hьjđьra almaj.

Italia eşselər sьjnfь aʙьr xəlde kisərə. Faşisttar vlast ʙaşьna kilgəndən ʙirle eşselərđeꞑ eş xaqь ʙer nisə tapqьr kəmetelde. Italiala 1935-se jьldьꞑ 31-se ƣinvarьna 1 milliondan artьq eşheđđər ʙar ine. Aʙissinia huƣьşьnan huꞑ eşselərđeꞑ xəle taƣь la nasarlana tɵştɵ. Stackalar Italiala zakon menən tьjьlƣan. Ul ugolovnьj jenəjət itep qarala. Italiala qimmətselek yħə ʙara, ə ul xeđmətsəndərđeꞑ material tormoşona nьq tə'ħir jahaj. Faşistik gazeta „Popola de Italia" nьꞑ ʙeldereve ʙujьnsa ađьq-tylek qimmətselege ʙaşqa jьldarƣa saƣьştьrƣanda tyʙəndəgesə artqan: ikmək xaqь 30 đan 35 protsentqa, majьs ono 70 protsentqa, dɵgɵ 80 protsentqa, ʙərəꞑge 35 protsentqa, duꞑƣьđ majь 60 protsentqa. It, maj, jomorqa kevek aşamlьqtarđь Italia eşseləre kyrə lə almajđar. Italianьꞑ siktəre ɵs jaqtan diꞑgeđ menən jьʙьla. Şuƣa qaramaħtan xatta ʙalьq ta eşselər ɵsɵn massovьj qullanьla torƣan ađьq ʙula almaj. Ylevđeꞑ artьʙь, ʙala tьʙđьrьʙđьꞑ kəmej ʙarьʙь Italala xəjerselekteꞑ artьʙьnьꞑ asьq kyrhətkese ʙulьp toralar.

Dəvlət tɵđɵləşɵ

Italiala xɵkymət ʙaşьnda karol' tora. Şul uq vaqьtta ul Aʙissinia həm kolonialarđьꞑ imperatorь la ʙulьp hanala. Italia formal' jaqtan monarxistik dəvlət ʙulьp iħəplənə. Ə, faktik rəveştə Italiala ere finans kapitalь, iꞑ imperialistik həm reaksion ʙurƶua vlasь—faşisttar diktaturahь xərəkət itə. ʙьl faşistik diktatura 1932-se jьlda urьnlaşlьrьldь.

Xɵkymətteꞑ ʙaşьnda zakon kɵsɵndə qarar sьƣarьrƣa xoquqlь ʙulƣan Mussalini tora. Ul ʙer yk vaqьtta ministrđər sovetь predsedatele, eske eştər ministre, xərʙi həm diꞑgeđ eştəre ministre, aviatsia ministre, faşistik militsia komandujuşşie, faşistik partianьꞑ verxovnьj sovetь predsedatele vazьjfalarьn almaştьra.

Italianьꞑ „xalьq vəkiliəte" tip isemlənevse parlamentь ike palatanan tora: Senata, uƣa karol' jortonan 11 prins həm korol'deꞑ prikazь menən ere promьjşlennik, jer ʙiləvsɵ şulaj uq faşistik partianьꞑ kyrenekle keşelərenən ʙulƣan 406 ƣɵmɵrlɵk aƣza inələr.

Deputattar palatahь 400 keşenən tora. ʙьl aƣzalarđьꞑ ʙɵtəhe lə faşisttar. Deputattar palatahьna „hajlavđar" tyʙəndəge mexanikala ytkərelə. Faşistik karparatsia (eş ʙirevselərđeꞑ həm eşselərđeꞑ professional ʙerekməhe) verxovnьj sovetqa deputatlьqqa faşistik kandidaturalar kyrhətə. Verxovnьj sovet ul kandidaturalarđьꞑ isemlegen tɵđɵj həm xalьqqa „təqdim" itə.

Hajlavđarƣa tik jьlьna 100 lira dəvlət nalogь tyləgən keşelər genə qatnaşa ala. Eşheđđərđeꞑ hajlavƣa qatnaşa almaʙь turahьnda həjləp torahь la juq. Xatta tyʙən eş xaqь alьʙsьlar đa hajlavƣa qatnaşa almajđar, qatьn-qьđđar hajlav xoquqьnan ʙɵtɵnləj məxrym itelgəndər. Italialaƣь 42,2 million keşeneꞑ tik 9 millionь ƣьna hajlavƣa qatnaşa ala. Oşolaj itep ʙьnda hajlavđar tik ʙer formal' eş ʙulьp qьna qala. Şulaj itep faşistik parlament monopolistik kapital qulьnda qoral ʙulьp tora. Parlamenttaƣь 400 deputattьꞑ 130-ь turanan-tura 402 aksioner jəmƣiəteneꞑ intirisen tormoşqa aşьrьʙsь vəkil ʙulьp toralar.

Partia həm faşistik ojoşmalar

Italiala asьq rəveştə jəşəj torƣan ʙer genə—natsional' faşistik partia ƣьna ʙar. ʙьl partia 1919-sь jьlda Mussalini tarafьnan ojoştorola. Partianьꞑ ʙaşьnda faşistik verxovnьj sovet tora. Unьꞑ predsedatele Mussalini. Italiala 1926-sь jьldan ʙaşlap ʙaşqa partialarđьꞑ jəşəve tьjьla.

Faşistik partia tyʙəndəge ojoşmalarđan tora. (Aƣzalarđьꞑ hanь 1936-sь jьldьꞑ 1-se ƣinvarьna alьna).

Bojevoj faşi—ul 21 jəştən juƣarь ʙulƣan faşistik irđərđe ʙerləşterə. ʙьl partia Italia faşizmahьnьꞑ nigeđ jədrohь. Unьꞑ safьnda 1 million 975 meꞑ 714 keşe iħəplənə.

Faşistik universitet gruppa—ʙьl ojoşma ʙaşlьsa juƣarь uqьʙ jorto uqьʙsьlarь həm uqьtьʙsьlarьn ʙerləşterə. Ojoşmala 70 meꞑ 325 keşe iħəplənə.

Jəştər ʙojevoj Faşi—16 jəştən 21 jəşkə tiklem jəştərđe ʙerləşterə. 740 meꞑ 99 aƣzahь ʙar.

Qatьndar faşi—21 jəştən juƣarь ʙulƣan faşistik qatьn-qьđđar ojoşmahь yđ esenə 398 meꞑ 923 keşene tuplaj.

Jəş faşistkalar gruppahь—16 jəştən 21 jəşkə tiklem jəş qьđđarđь ʙerləşterə. 128 meꞑ 191 aƣzahь ʙar.

Ballila—faşistik ʙalalar ojoşmahь, 15 jəşkə tiklem ʙulƣan ʙalalarđь ʙerləşterə. Ojoşmanьꞑ 3 millionƣa jaqьn aƣzahь ʙar.

Italia faşizmь şulaj uq massovьj ojoşmalar đa tɵđɵnɵ. Ularđьꞑ iꞑ mɵhimdəre:

Assaciatsion, sindikali—(faşistik profsojuz) 1926-sь jьldьꞑ 3-sɵ aprel' dekrite ʙujьnsa ʙьl „profsojuzƣa" jallanma xeđmət intirisen haqlavđa monopol' xoquq ʙirelə. Unьꞑ eşməkərlege nigeđendə eşselərđe sьjnfi kɵrəştən ajrьʙ, jallanьʙsьlar menən jallavsьlarđь kileşterev tora.

Dolo Lavora—formal' jaqtan eşselərđeꞑ kul'tura talaptarьn tə'min itev, sport eştəren kesəjtev maqsatь menən ojoştorolƣan. Ьsьn ʙarlьqta ʙьl ojoşma eşselərđe sьjnfi kɵrəştən ajrьʙ həm faşizmdь propagandalav qoralь ʙulьp tora.

* * *

Italiala kammunistik partia 1921-se jьlda tɵđɵlə. ʙьl vaqьtta unьꞑ 58 meꞑ aƣzahь ʙar ine. Faşizm vlas ʙaşьna menev menən faşizm terrorьnьꞑ ʙɵtə aʙьrlьƣь kommunistik partia ɵħtɵnə tɵşə. Meꞑərləgən kommunisttarь ylterelə, un meꞑləgən kommunisttar tərməgə ultьrtьla, hɵrgɵngə jeʙərelə. Italia kommunisttar partiahь 1928-se jьldan ʙirle iđən aħtьnda jəşəp kilə həm yđeneꞑ energiəle eşen davam itterə. Bigerək tə huꞑƣь jьldarđa unьn eşməkərlege yħə. 1934-se jьldьꞑ avƣust ajьnda kommunistik partianьꞑ initsiativahь menən ʙerđəm front turahьnda sotsialistik partia menən kileşev tɵđɵlə.

Kyp kenə qalalarđa ʙьl ike partia iđən aħtьnda ʙerđəm eş alьp ʙaralar. Italia kompartiahь Respuʙlikan Ispanianь haqlav turahьnda sotsialistik həm respuʙlikan partialar menən ʙergə eş alьp ʙara.

ITALIA JAꞐЬ HUƢЬŞTARƢA ƏĐERLEK JULЬNDA

Italia faşistarь vlasqa kilev aldьnan xalьqqa altьn tavđarь vəƣəđə itkəndər ine. Ular respuʙlika intirisen haqlav, proizvodstvola eşse kontrolen urьnlaştьrьʙ, dɵjɵm hajlav xoquqь ʙirev, eş xaqtarьn arttьrьʙ nalogtarđь kəmetev həm ʙaşqalarđь vəƣəđə itkəjnelər. ʙьl tik xalьq massahьn aldav ɵsɵn genə eşlənde. Faşisttar vlas ʙaşьna menep ultьrƣandan huꞑ ʙьl vəƣəđələrđeꞑ ʙerehendə ytəmənelər. Kirehensə ular eşselər sьjnfьnьꞑ jьldar ʙujьnsa kɵrəşep alƣan demokratik xoquqtarьn da juqqa sьƣarđьlar. Italia faşizmahь italia eşsəndərenə aslьq-jalanƣaslьq, xəjerselek həm xoquqhьđlьq alьp kilde. Ul ere finans kapitalьnьꞑ, imperialistik reaksion ʙurƶuanьꞑ asьqtan-asьq diktaturahь ʙulьp əverelde. Ul qotoronƣan rəveştə jaꞑь huƣьştarƣa əđerlənə. Girmania imperializmahь menən ʙerlektə Ispaniala yđeneꞑ imperialistik talav politikahьn ytkərə.

Italia aʙьr ekonomik qьjьnlьqtar kisevgə qaramaħtan qoral aħtьnda ʙik kyp armia tota. Kyptən tygel genə faşistik sovet 18 jəştən 55 jəşkə tiklem ʙulƣan ʙɵtə xalьqtь la militarizirovajt itev turahьnda qarar qaʙul itte. Italianьꞑ 13 korpus jəki 39 divizianan torƣan qoro jer armiahь ʙar. ʙьl armia huƣьştьꞑ huꞑƣь texnikahь menən qorallanƣan. Italianьꞑ strojđaƣь armiahьnda 2 meꞑ 604 orudianan torƣan 1 meꞑ 200 ʙatariahь, 4 motorizirlaşqan, 2 moto mexanizirlaşqan ʙrigadahь, 4 tanka polgь, 13 kavaleria polgь, 71 arteleria polgь ʙar. Italia 1937-se jьlda samoljottar hanьn 3 meꞑgə jetkerergə tьrьşa.

Italianьꞑ qoro jer granitsahь 2 meꞑ kilometrƣa, diꞑgeđ granitsahь 8 meꞑ kilometrƣa huđьla. ʙьna ʙьl xəl unьꞑ xərʙi əđerlegendə lə nьq saƣьla. Ul jaꞑь kolonialarđь ʙaħьp alьʙ həm diꞑgeđđə ʙatşalьq itev maqsatь menən yđeneꞑ diꞑgeđ həm aviatsia ʙazalarьn nьƣьta. 1936-sь jьldьꞑ 1-se ƣinvarьna ʙulƣan məƣlymətter ʙujьnsa Italia flotьnьꞑ sostaʙьnda: 4 linkor, 1 aviosonis, 24 krejser, 99 asminsov, 69 hьʙ aħtь kəməhe ʙar. Jaꞑьnan ike linkor, 6 krejser, 12 asminsov, 8 hьʙ aħtь kəməhe eşlənep jata.

Italia ʙik qьđьʙ temptar menən Kɵnjaqta, Donikonisьla, Afrika jarđarь ʙujьnda yđeneꞑ ʙazahьn nьƣьta. Unьꞑ iꞑ mɵhim diꞑgeđ ʙazahь ʙulьp Venitsia, Taranta, Maddalina, Doki həm kastellanara iħəplənə.

Ispania faşistarь, Germania, Italia interventtəre inde 11 aj ʙujьna Ispanianьꞑ respuʙlikan xɵkymətenə qarşь qanlь huƣьş alьp ʙaralar. Respuʙlikasь Ispanianьꞑ ʙatьr xalqь yđđəreneꞑ ʙojondoroqhođloqtarьn qьjьʙ rəveştə jaqlajđar həm interventtərđeꞑ hɵƶymdəren ʙer-ʙer arlь kire qaƣalar. Hyrəttə: Madrid aħtьnda ʙulƣan huƣьştarđa respuʙlikasьlar tarafьnan plen alьnƣan Italia ƣəskərđəre.

Jьjьlьş nəməgə iƣtiʙar itə ʙelməne

Jьjьlьşta ƣəđəttəgesətəv lə doklad tьꞑnaldь.

Dokladsь Edrenkin yđeneꞑ səƣət jarьmƣa huđьlƣan dokladьnda svəz upravleniahь VLKSM komitetь eşendəge kəmselektər turahьnda ʙer nəmə lə əjtməhə lə, inđe kyptən məƣlym ʙulƣan Ukraina, Уzʙəkstan VLKSM Уđək Komitetь, VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə Komitetь, qala həm Lenin rajkomь eşendəge xatalar turahьnda ʙik kyp fakttar kilterđe. VLKSM Уđək Komitetь III Plenumь qararđarьnьꞑ məhimlege turahьnda həjləne. Komsomol ojoşmahь jaꞑь hajlavđarƣa jəştər massahьn yđ artьnan ejərtep alьp kilergə, ʙьnьꞑ əsən iꞑ təvlə ojoşmala ʙulƣan xatalarđan arьnьrƣa kərək“ tine. Ləkin ʙьl ojoşmala xatalar nəmənən tora? Unь ʙətərəv əsən ʙəgənən ʙaşlap nəmələr eşlərgə kərək?.... Вьl horavđar dokladta la, doklad ʙujьnsa sьƣьp həjləvđərđə lə asьq kəjənsə qaldь.

Doklad ʙujьnsa qatnaşьp həjləvđər ʙaşlandь. Iꞑ təvlə komitet sekretarь Okunova, unan huꞑ jьjьlьş hajьn həjləməj qalmavsь Konstantinovski həm ʙaşqa ştatlь oratorđar həjlənelər. Ular dəjəm xatalarđь iqrar ittelər.

Iꞑ huꞑьnan svəz masterskojьnda eşləvse komsomoles Boxrov hyđ aldь. Ul ʙerense tapqьr sьƣьş jahaj. Şuƣa kyrə totloƣa-totloƣa həjləj. „Веđđeꞑ ojoşma sojuzdan tьş jəştər massahьnan ajrьm jəşəj, jəştər tormoşo menən jəşəməj. Masterskoj jəştəre arahьnda agit-massovьj eş alьp ʙarьlmaj. Sport-fizkul'tura eştəre ojoştorolmaj. Min ike jьl ʙujьna GTO normahьn kemgə tapşьrьrƣa ʙelməj aptьrap jərim. Əgər ʙeđđeꞑ ojoşma oşolaj jəştərđən ajrьlƣan xəldə jəşəvendə davam itə, ʙeđ hajlavđarƣa nisek kilerʙeđ“ tine.

Ul svəz ojoşmahьndaƣь iꞑ təp jeteşheđlekte, unь ʙətərməjensə torop ʙьl ojoşmanьꞑ svəz upravleniahьnda eşləvse sojuzđan tьş jəştər massahьn jaꞑь hajlavđarƣa jetəkləp alьp kilev turahьnda ujlarƣa la məmkin ʙulmaƣan jeteşheđlekte asьp haldь. Qьđƣanьsqa qarşь unьꞑ sьƣьş jьjьlьştьꞑ iƣtiʙar yđəgenə alьnmanь.

Komsomoldьꞑ qala ojoşmahьndaƣь jeteşheđlektər turahьnda ʙik kyp fakttar kilterep doklad həjləvse Lenin rajkomolь instruktorь iptəş Edrenkin də, komitet sekretarь Okunova la həm ʙaşqa aktivtər đə ʙьƣa iƣtiʙar itmənelər. Ular komsomolestarđь Boxrov asqan jeteşheđlektərđe ʙətərəvgə mobilizovajt itergə kərəklekte təşənmənelər. Ulardьꞑ sьƣьştarь VLKSM Уđək Komitetь III Plenumь qararđarьnьꞑ estəlegen aꞑlap jetkerməvđəren, sojuz tormoşonda ʙulƣan politik ʙoroloşto təşənəp jetə almavđarьn kyrhətte.

Partia ojoşmahьnan jьjьlьşqa qatnaşьvsь iptəş Ƣiləzev: „Веđđeꞑ komsomol ojoşmahь ʙəgengə tormoş menən jəşəməj. Unьꞑ eşendə jənlelek, janьp eşləv, şavlь tormoş juq“, tip ʙik dərəѣ əjtte. Вьl svəz ojoşmahьna qarata ʙik dərəѣ ʙirelgən ʙaha. Sənki ojoşma xəđerge tormoştan menən jəştər massahьnan ajrьlƣan xəldə jəşəve menən nisek itep jəştərđe dulqьnlandьra torƣan məs'ələlərđe kytərə alhьn. Şuƣa kyrə lə ʙit Boxrovtьꞑ sьƣьş jьjьlьştьꞑ iƣtiʙar yđəgendə tormanь.

Qatnaşьp həjləvselər ojoşmanьꞑ eşendəge jeteşheđlektərđe tənqitləmənelər tygel. Ləkin ulardьꞑ kyʙehe dəjəm kəmselektər turahьnda, jeteşheđlektərđe tьvdьrьvsьlardьꞑ adrestarьn əjtməj, sitləp-sitləp kenə tənqitləv ʙuldь. Э ʙьndaj tənqit ojoşmanьꞑ eşen alƣa jeʙərev əsən, keşelərđe tərʙiələv əsən xeđmət itə almaj.

Qatnaşьp həjləvse propagandis Konstantinovski komsomolestarđьꞑ urta ʙelem alьv əsən kərəşməvđəre, politik uqьvƣa jərəşteꞑ nasar ʙulьvь turahьnda həjləne. Ləkin kemdər ular uqьrƣa jərəməvselər, kemdər ular yđđəreneꞑ ʙelemen kytərergə teləməvselər? Вьlar turahьnda ʙer nəmə lə əjtelməne. Ular keşelərđeꞑ tьnьslьƣьn ʙođorƣa, ularđь „rənjetergə“ qurьqtьlar. Şuƣa kyrə lə ojoşmalaƣь jeteşheđlektər haman da kymelep qaldьlar. Jьjьlьş jetdi təѣ almanь. Ul komsomolestarđь plenum qararđarьn ytəvgə moʙilizatsialamanь.

Qatnaşьp həjləvselərđeꞑ sьƣьşь svəz upravleniahь VLKSM ojoşmahьnda hajlavđarƣa əđerlekteꞑ əle ʙaşlanmavьn kyrhətte. Вьna ʙьl turala ʙer nisə fakttar: Ojoşmala „komsomol xuƶalьƣь“ tərtipkə kilterelməgən. 5 komsomolestьꞑ ʙilete juq. Komsomolka Siskova, Kirilovalarđьꞑ licnьj delolarь juq. Komsomol ʙilettəre iƣtiʙarhьđ haqlanьla. 12 komsomolestan 5 komsomoles jьjьlьşqa ʙiletheđ kilgəndər. Төp ʙurьs—propaganda eşen jaqşьrtьv eşe nasar tora. Ojoşmalaƣь 19 komsomolestьꞑ 12 he genə uqьvƣa ьlьqtьrьlƣan. Şulardьꞑ zanətielərgə 6 hь ƣьna jərəj. Ular đa ʙer zanətiegə kilhələr ikense zanətiegə kilməj qalalar.

Komsomol organdarьna hajlav əđerlege aldьnda svəz upravleniahь VLKSM ojoşmahь oşo xəldə tora. Э hajlavƣa uꞑьşlь əđerlekte tə'min itev əsən ʙьl xatalarđan ʙəgənən tiđlek menən arьnьrƣa kərək.

X. Dəvli.

Xatalar ađaƣьna tiklem asьlmanь

5-se majđa Motor zavodь komsomolьnьꞑ dəjəm jьjьlьşь ʙuldь. Jьjьlьş VLKSM Уđək Komitetьnьꞑ III Plenumь qararđarьn əjrənde. Вьl turala iptəş Kaptilininđeꞑ dokladьn tьꞑlanь. Tik şunьhь ƣəƶəp, iptəş Kaptilininđeꞑ dokladь həm doklad ʙujьnsa qatnaşьp həjləvse oratorđarđьꞑ sьƣьşь la plenumƣa tiklem ʙulƣan sьƣьştarьnan ʙer jaƣь menən də ajrьlmanь. Hamanda inđe kyptən ʙildəle ʙulƣan həm ʙer nisə tapqьr həjləngən xatalar, kəmselektər turahьnda həjlənelde. „Konkret jetəkselek juq“, „komitet eşləməj“, „politik uqьvđarđьꞑ sьjfatь nasar“ tigən standart hyđđər, frazalar qaʙatlandь. Dərəѣ dəjəm jeteşheđlektərđe tənqitlənelər. Dokladsь Kaptilinin „ʙeđđə jeteşheđlektər kyp, tyꞑərəktər əlegə tiklem propagandistar menən tə'min itelməgən, təđələş ucastkahьnda fevral' ajьnan ʙirle uqьvđar ʙarmaj“ tine. Ləkin ul komitet eşendə xatalarđь axьrьna tiklem asьp halmanь. Ni əsən oşolaj, ni əsən politik uqьvđar turahьnda jьldan ʙirle həjlənep tə, tyꞑərəktər əlegə tiklem propagandistar menən tə'min itelməgən, ʙьnьꞑ təp səʙəptəre qajđa? Вьna ʙьlar tənqit, yđ-yđeꞑđe tənqit utь aѣtьna alьnmanь. Doklad xatalarđь hanap sьƣьvđan ƣьna torƣanlьqtan ul qatnaşьp həjləvselərđe lə ʙьsьn ʙol'şevistik təꞑqitkə tarta almanь. Şeristaʙitov, Salaxov, Rəxmətullindarđьꞑ sьƣьşь la Kaptilinin əjtep ytkən xatalarđь qaʙatlap sьƣьvđan ƣьna ƣiʙarət ʙuldь. Ulardьꞑ sьƣьşь kəsheđ ʙuldь həm VLKSM Уđək Komitetь III Plenumь qujƣan javaplь ʙurьstь təşənəp jetə almavđarьn kyrhətte. Jьjьlьşta qatnaşьvsь Staradovsov (Stalin rajkomolьnan) iptəşteꞑ sьƣьşьn iѣkə almaƣanda, komsomolda politik ujavlьqtь kytərev, faşistik ʙanda, Trotskise, Buarinselərgə qarşь kərəştə komsomosomolestarđьꞑ ʙurьstarь turahьnda ʙer kem də sьƣьş jahamanь.

Dərəѣ, jьjьlьşta ʙulьvsьlardьꞑ eşlekle sьƣьştarь,təqdimdəre lə ʙuldь. Ləkin ulardьꞑ sьƣьşь, komsomol organdarьna hajlavƣa əđerlekkə, ojoşmanь jaꞑьnan qorov əsən jeterlek ʙula almanь.

M.S.

VLKSM Өlkə Komitetь qarşьndaƣь əlkə propagandistar məktəʙen **„otlicno“** ƣa ʙətərəp sьƣьvsьlarđan—Iʙrahimova, Anderjanova, Jaqupova, Latьjpov, Safina iptəştər. (Urazʙaxtin fotohь).

Italia faşizmahь qьѣьmь aѣtьndaƣь jəşlek

Italia xeđmətsən jəştəreneꞑ material tormoş kiməldəre ʙaşqa kapitalistik ildərgə qaraƣanda la tyʙən. Faşizm Italia jəştəren azatlьq, xeđmət həm ʙelem alьv məmkinlektərenən məxrym itte.

Unьꞑ urnьna xeđmətsən jəştər puşka ite ʙulьv xoquqьn aldьlar. Aʙissiniaƣa qarşь talav huƣьşьnda meꞑərləgən jəş eşselərđeꞑ tormoşo hələk ʙuldь. Afrikadan əjlənep qajtqan unar meꞑləgən jəştər, jaꞑьnan eşheđ həm ikməkheđ qaldьlar. Ulardьꞑ ʙik kyptəre yđđəre menən hər tərlə avrьvđar alьp qajttьlar.

Predpriətielərđəge eşse jəştər ʙik tyʙən eş xaqtarь alalar həm hər vaqьt eştən sьƣarьlƣan ʙulьv qurqьnьsь aѣtьnda jəşəjđər. Kyp zavodtarđa jəştər eşselərđeꞑ 40 protsentьn təşkil itələr. Ular đurđar eşen ʙaşqaralar, ə eş xaqьn əjrənsektər ʙulьp ƣьna alalar. Ber tərkəm eşselər, Italia kompartiahь organь „Unita“ gazetahьnda ʙьna nəmə jađalar: „Веđđeꞑ zavodta 14 tən 16 jəşkə tiklem ʙulƣan yѣmerđər qaʙul itelgəndər (ulardьꞑ kypselege 14 jəştə). Вьl yѣmerđər, əjrənsektər ʙulьp ƣьna iѣəplənhələr đə, elektrasvarşik kevek, xatta đur keşelər əsən də zararlь ʙulƣan eştər ʙaşqaralar. Heđ ulardь eş ađaƣьnan kyrhəgeđ ine. Ulardьꞑ kyđđərendə eѣѣenən, avьr eştən əlѣerəgən qьđьl taptar kyrenə. Вьl yѣmerđərđeꞑ kənlək eş xaqtarь 6 menən 8 lir (lir 27 tin samahь) arahьnda sajqala“.

Ikense zavodtьꞑ ʙer jəş raʙotnitsahь ʙьna nəmə jađa: „Zavodta mineꞑ menən ʙergə 100 gə jaqьn jəş eşselər eşləjđər. Вьna ʙeđđeꞑ şarttar şundaj: 16 jəşkə tiklem ʙulƣan yѣmerđər kənənə 4 lir alalar, 16 nan 18 jəşkə tiklem 6 lir, 18 đən 20 gə tiklem ʙulƣan jəştər 7 lir 28 santim alalar. Веđđe, jəştərđe əjrənsektər itep iѣəpləjđər. Веđ, yđeʙeđgə kvalifikatsia ʙirə torƣan eştə eşlərgə tejeş inek, ləkin ʙeđđe đurđar ʙaşqarьrƣa tejeş ʙulƣan, kvalifikatsiahьđ eştə eşlərgə quşalar. Веđgə eş xaqtarьn əjrənsektər itep kenə tyləjđər. „Вьl xatta, Italianьꞑ industrial' yđəge—Milandan jeʙərelgəndər.

Qajhь ʙer zavottarđa jəştər eş xaqьn faşistik profsojuzdar menən xuƶalar arahьnda təđəlgən dogovor ʙujьnsa alalar, ləkin xuƶalar jьş qьna ʙьl dogovorđь ʙođop dogovorđa qaralƣandaƣьnan da kəmerək tyləjđər. Вьl turala jəş raʙotnitsa Rozina yđeneꞑ xatьnda ʙik asьq əjtə: „Min eşləgən tikstel' faʙrigьnda 13 jəştən 15 jəşkə tiklem ʙulƣan qьđđar əsən eş xaqь dogovor ʙujьnsa səƣətkə 70 santim qujьlƣan, ləkin xuƶa ʙarь 50 santim ƣьna tyləj. 18 jəştən olo qьđđar dogovor ʙujьnsa səƣətenə 1 lir alьrƣa tejeştər, ʙeđ ʙarь 70 santim ƣьna alaʙьđ. Min inđe ştraftar turahьnda əjtep tə tormajьm. Ular turahьnda xəterləhəꞑ jərək hьqьraj. Hər ʙer vaqьq əsən də ʙeđđeꞑ eş xaqьnan 1-2 səƣətlek eş xaqьn totop qalalar“.

Italialaƣь ʙətə zavod həm faʙriktarđa ştraftar kiꞑ jəjelgən. Eş vaqtьnda iptəşeꞑə ʙerər hyđ əjthəꞑ, jəki ʙer genə sekundqa stanok ergəhenən kithəꞑ hine xəđer yk ştraflajđar. Şunьhь ƣəƶəp,ştraf halьv həm unьꞑ đurlьƣь ƣəđəttə sex nacal'nigeneꞑ kəjefenə qarap ʙula. Ştraftar, unhьđ đa tyʙən torƣan eş xaqьn taƣь la kəmetələr.

Italiala 14 jəşkə tiklem ʙulƣan ʙalalar əsən, ʙaşlanƣьs məktəptərgə məƶʙyri jərəv turahьndaƣь zakon qaƣьđđa ƣьna jəşəj. Eşselərđeꞑ ʙalalarь 4 jəki 5-se tərkəmdə ʙətərələr đə (Italiala məktəpkə 6 jəştən jərəj ʙaşlajđar) 11-12 jəştən inđe sem'janьꞑ as ʙydzetьna ađ ʙulha la jarđam itev əsən eş eđlərgə məƶʙyr ʙulalar. Э avьldarđa məktəpkə jəki ʙətənləj ʙarmajđar (ʙigerək tə tənjaq Italianьꞑ tavlь urьndarьnda) jəki 3-sə tərkəmdə ʙətkəs tə uqьvđь ʙətənləj taşlajđar.

Şulaj uq Italia krəѣtiən jəştəreneꞑ xəle lə, iꞑ avьr tormoşta jəşəgən Italia eşse jəştəreneꞑ xələnən his tə artьq tygel. Avьldьꞑ ʙik kyp handaƣь xalqь—jəş ʙatьraktar. Ulardьꞑ kyʙehe gramotahьđ jəki ađ gramotalьlar. Ulardьꞑ eş kəndəre ƣəđəttə 10 səƣətkə huđьla. Э uꞑьş jьjьv vaqtьnda kulaktar ulardь 12—15 səƣət eşlərgə məƶʙyr itələr. Batraktarđьꞑ eş xaqtarь siktən tьş tyʙən. Huꞑƣь jьldarđa jəş ʙatraktarđьꞑ eş xaqtarь 50 protsentqa kəmetelde.

(Davamь 4-se ʙittə).

Balalarqa jaqşь jal

VLKSM Yзək Komitetь jəj kөnө вalalar arasьnda eşləv turasьnda maxsus qarar qaвul itte. Kyp kenə komsomol ojoşmalarь yзlərenen ro-len lager kampaniasьn ytkərevзən genə tora tip xata ujlajзar. Şul uq vaqьtta jəj kөnө qala həm avьldarзa pionerзar, uqьvsьlarзьn kypselege yз aldarьna torop qalalar.

Milli respuвlikalarзьn yзək komitettarь, ølkə qala komitettarь jəj kө-nө вalalar arasьnda eş alьp varьvqa ireşergə tejeştər. Jəj kөnө pionerзar uqьvsьlar menən daimi eş alьp va-rьv øsen вetə pioner otrədtəre vo-zatьjзarьn jəjge forpustarqa, kolxoz вalalar jortona, parkqa, plaşcadkalar-qa вerketergə kərək. Pioner forpusь вetə torlaq kooperatsialarзa, kvartir-зarзa, eşselər posjulkalь həm avьl-зarзa, ploşcadkalar ergəhendə, вala-lar parkь həm вaqsalar зa təзelə. Вь forpustar вalalarзьn hər taraflь yз eşməkərlek yзəge вulьp əverelergə tejeştər. Forpustarqa вerketelgən vo-zatьjзar вalalar øsen qьзьqlь leksia, sport jarьştarь ojoştororqa, вalalar øsen hər tørlə tyŋərəktər ojoştorop, ularзь xuliganlьqqa вirelev tə'sire-nən alьrqa tejeştər.

VLKSM Yзək Komitetь 20-se ijyn-gə jəşəp kilevse вetə вalalar parkьn, ploşcadkalarь, вylmələrзe, hьv stan-sialarьn, kolxoz вalalar jorton ølgə tər-tipkə kilterevзe вildələne. Xuзalьq ojoşmalarьn, profsojuzdarзь, fizkul'-tura ojoşmalarьn, xalьq məqarif or-gandarьn, torlaq koopiratsialarьn ьlьq tьrьp өtəlmə rəveştə вalalar ucrez-denielərе seltəren kinəjtergə kərək.

VLKSM Yзək Komitetь, fizkul'tu-ra həm sport eştəre komitetь, SSSR XKS ergəhendəge iskusstvo eştəre komitetьnan, вetə parktarзa, jəjge teatrзarзa, durзar øsen вulьnqan sta-diondarзa вalalarзь xeзmətlənderev вujьnsa urьndaqь ojoşmalarqa kyr-hətmələr вirevзe VSSPS aldьna qu-jьrqa qarar itte. Balalar arasьnda eşte uŋьşlь alьp varьv øsen forpus-tarзa, parktarзa, kolxoz вalalar jor-to ergəhendə, вalalar atalarь aktiven həm вetəhenən də elek qatьndarзь, aktivistarзe ojoştorov mөhim eş. 20-se ijyngə tiklem aktiv həm вala ata-larьnьŋ jьjьlьşь ytkərelep, unda jəj-ge vaqьtta вalalar arasьnda eşləv tu-rahьnda vozatьjзьŋ вeldereve tьŋna-lьrqa tejeş.

Teatral, ucilişşala jьlьq hьnavзar вaşlandь.
Hyrəttə: Balet вylege studentkalarь massovьj tansa вaşqaralar.
(Urazвaxtin fotohь).

QЬЗЗAR BRIGADAHЬNDA

Ular turahьnda hyз kytərelhə—„eş sьqmaь ul вeззeŋ qьззarзan" tip kenə qujalar ine. Şul hyззərзe вik jomart əjtevselərgə əjərep „Jaŋavь" kolxozь predsedatele Niqma-tullin də „вeззeŋ jerзər nasar, qьз-зarзьŋ uqa kөsə jətmə" tip qьз; зardan ojoştorolqan traktor вrigada-hьn yз kolxozьna вerketergə riza вulmanь. Ləkin Aвdraza MTS-ьnьŋ (Qьlqь rajonь) Zelinseva, Qəlləmo-va, Xəjretdinova, Səqiзətullina, Mө-xəmmətova, Mөxəmmətova Razia, Səqitovalarзan təзelgən traktor вri-gadahь вьl urьnhьз fekerзe yзenen eşe menən jemerзe. Ularqa jaзqь səsev planьn ytəv øsen вьl hyззər-зə, „jeveşlek tə, halqьnзar зa" kər-tə вula almanь. Ular jaзqь səsevзe rajonda ikense вulьp tamamlanьlar.

Bьl traktor вrigadahьnda politik-massovьj eştə вaşqa вrigadalarqa qaraqanda jaqşь julqa qujьlqan ine. Qьззar jaзqь səsevзə eşləv vaqьn-da iptəş Stalinden Sovettarзьŋ VIII sjezьnda həjləgən dokladьn, Stalin-sel Konstitutsiaль øjrəndelər. Şulaj uq „Namьь", „Hatьlqan qьзar", „Təvge taŋььv", „Qьtaj komsomo-lь" tigən kitaptar uqьr sьqtьlar. 3 kөngə вer tapqьr stena gazetahь sь-qarьlьp kilde.

Ləkin вrigadanьŋ artaвanqь eşenə qomasavlьq itə torqan kəmseleктər əle вulha вөtərəlgənə juq. MTS direksiahьnьŋ вrigadirзar hajlavqa iqtiвarhьз qaravь səвəple вrigadir-зar вik jəş almaşьnьp toralar. Bьl вrigadaqa вrigadir itep tormoş həm jenesi jaqtan tarqalqan Qjelmetdi-nov F-ne jeвərə. Ul kilep ike kөn-зə eşləməj, qьззarзь məsxərələp kølə вaşlaj. Ləkin qьззar вik øreь eşlənelər—unь вrigadanan qьvalap jeвərзelər.

Brigadala zapravocnьj inventarзar jeteşməj. Bьl eş direksiaqa вildəle вulha la, ni øsenзer вrigadanь in-ventarзar menən tə'min itevзə qəm-heзlek kyrhətə.

Bikcurin.

Italia faşizmahь qьььть aьtьndaqь jəşlek

(Davamь. Başь 3-sө вittə)

Italia kompartiahьnьŋ yзək komi-tetьnьŋ hunqь plenumьnda yзək komitet aqzahь iptəş Grieko, avьldan jeвərelgən, вer jəş faşistьŋ вer qь-zьq xatьn uqьnь.

„Beззeŋ rajonda xəjerselek,—te-jelə xatta—, şundaj kimelgə jette ki, sem'jalar yз qьззarьn qalalarqa вarьр вurzujзarqa preslugalьqqa вirergə məзвyr вulalar. Bьl qьззar-зь eksploatatsialav əjtep aŋlata al-maьlьq. Ular irtənən kiskə tiklem вer genə minutta jal itməjensə eşləj-зər, ə eş xaqьn ajqa varь 50 lir qьna alalar. Qşo aqsa menən ular sem'jaqa la jarзam tergə tejeştər. Ul qьззar menən həjləşhəŋ ərnej-heŋ. Jьş qьna ular, yззəren eştən qьvьр sьqarmahьndar øsen yз xuza-larьnьŋ teləktəren ytərgə məзвyr-зər. Avьrqa qalqas, ular eş taş-larqa həm kire avьlqa qajtьrqa məз-вyr вulalar. Ularзьŋ, oşondaj tormoş menən qəjeplənqən вik kyptəre faxişəlekkə вirelələr".

Hunqь jьldarзь, faşistik Italiala tьvьv вik qapьl kəmene, ə ylev art-tь. Armia øsen rezev kəmevзən tь-nьshьзlanqan faşistik jetəkselər ni-kax həm tьvьvзь yrsetev øsen kam-pania alьp вaralar. Bьnьŋ øsen 25 jəştən өъ jaqta torqan xolostəktər-gə ştraf halalar, ə sem'jalьlarqa həm kyp вalalьlarqa hər tørlə jarзamdar vəqəзə itələr. Bьl vəqəзələrзeŋ ni tiklem jalqan вulьvьn, Torino qala-hьnan jaзqan raвotnitsa—əsəneŋ xa-tьnan kyrergə mөmkin: „Ber nisə jьl-зarзan вirle əsə həm вala turahьnda qajqьrtьqa vəqəзə itkən faşistik rizem, avьrlь qatьndarqa вala tьvзьr-qanqa tiklem də tьnsьр вөtkən urьn-зarзa iŋ avьr eştərзe вaşqarьvqa jul quja. Avьr eş, nasar aşav, avьr-lь qatьndarзь rəximhez вorsoj."

Jəş xeзmətsən intelligentsialar зa avьr xəlзə jəşəjзər. Institut вөtərev-se meŋləqən keşelər, yззərenen diplomdarьn taşlajзar həm вer ki-şək ikmək øsen teləhə nindəj (kva-lifikatsiahьз) eşkə lə inələr.

Jьrtqьstarsa terror вulьvqa qara-maьtan, Italia eşsə jəştəre avьr xeз mətkə, jьrtqьslьq eksploatatsiahьna qarşь sьqalar. Terrorqa, aslьq həm xəjerselek rizemena qarşь eşsə jəş-tər artьnan yззərenen jelkələrendə eşhedlek, xəjerselekte tatьqan avьldьŋ xeзmətsən jəştəre həm intelligentsialarь la kytərelələr.

Italia podpolialьnda xalьq fron-tьnьŋ faşizmqa həm huqьşqa qarşь quзqalьş nьqьj, kinəjə.

Traktoristkalarзьŋ urьnlь talaвь ytəlergə tejeş

Şlanlь MTS ndaqь (Kəjərgəзe rajonь) qatьn-qьз traktoristkalar na-sar eşləməjзər. Ular irзərзan qalьş-majзar. Ə kyp vaqьttarзa ularqa øl-gə lə kyrhətər. Traktoristka Qəllə-mova Fətixa, Vasil'jьva Jelina, Gre-gorina Jelina, Zaxarova Varvaralar eşləp sьqarьvзьŋ kөnlək normalarьn 150—180 protsentqa ytəjзər. Jaqьv-lьqqa 8 protsent ekonomia вirələr. Ular eştən huŋ вuş vaqьttarьn fajзa-lь həm kyŋelle ytkərələr. Stalinsel Konstitutsiahьn øjrənələr, kyməkləşep gazeta uqьjзar, jal itələr. Ləkin Şlanlь MTS-ь direksiahь traktoristka-larзьŋ xeзmət şarttarьn jaqşьrtьv øsen nьqlь saralar kyrməj. Trakto-ristkalar eşləj torqan traktorзarqa jomoşaq urьndьqtar qujьlmaqan. Traktoristkalar вьl turala direksiaqa вer nisə tapqьr mөrəзəqət ittelər. Ləkin ularзьŋ talaвь haman зa ytəl-məj qala.

Traktoristkalarзьŋ urьnlь talaвь ytəlergə tejeş.

Kolxoz predsedatele:
Jamaletdinov Əkram.

HIN ВЬЛ KITAPTЬ UQЬNЬŊMЬ?

„Ispania, faşizmqa qarşь kөrəştə"

Geroistik respuвlikaьь ispan xal-qь 11-se aj inde Germania həm Ita-lia interventtarьna, ispan xalqьna aslьq, jalanqaslьq, xoquqhьзlьq alьр kilergə tьrьşьvsь faşizmqa qarşь qo-rallь kөrəş alьp вaralar. Bьl kөrəş-te вetə progressiv keşelek donjahь kyзətep вara, respuвlikaьь ispan xalqьna jarзam quldarьn huзalar.

„Ispania faşizmqa qarşь kөrəştə" kitaвь respuвlikaьь ispan xalqьnьŋ faşizmqa qarşь kөrəşe turahьnda tu-lь məqlymət вirə.

Bьl kitap 3 вylektən tora.

Berense вylektə: „Ispania xalqь-nьŋ faşistik fetnəgə qarşь kөrəşe" turahьnda M. Erkoli iptəşteŋ dok-ladь həm V. Knorindeŋ „Ispania xalqь nəmə øsen kөrəşə" tigən mə-qaləhe вirelgən. Bьl məqalə lə Is-pania revolytsiahьnьŋ xarakterь həm unьŋ etərges kөstəre turahьnda tu-lь məqlymət вirelə. Şul uq вylektə Ispania kompartiahь politвjurohь aq-zahь Antolina Mexe iptəşteŋ „Ispa-nia kompartiahь faşizmqa qarşь kө-rəştə" turahьnda Madrid kommunis-tarь jьjьlьşьnda həjləgən doklaзь urьnlaştьrьlqan.

Ikense вylektə—Ispanialaqь graz-dandar huqьşьna xərвi kyзətevзər turahьndaqь materialdar вirelgən. Qşo вylektə iptəş Demidteŋ Ispania həm unьŋ xərвi-administrativ вyle-neşe, huqьş promьjslennosь, kөs-tərзeŋ вyleneşe, huqьş vaqiqalarь turahьnda „Bol'şevik" zurnalьna jaз-qan məqaləhe urьnlaştьrьlqan. Şulaj uq вьl вylektə huqьş oвzorзarь həm Madridte haqlav øsen kөrəş turahьnda məqalələr вirelgən.

Өsөnsө вylek,—вьl вylektə Ispa-nia xalqьna qarşь faşistik interven-sia turahьnda O. Osipov, Logon Voller, M. Kol'tsov iptəştərзeŋ „Prav da" həm „Izvestie" gazetalarьnda вaьlqan məqalələre вirelə.

Kitaptьŋ вeleşmə вylege lə вar. Bьl вylektə „Xəзerge ispania" isme aьtьnda jaзlьqan sotsial ekonomik ocerektər, „Il həm unьŋ xalqь", „Is-panianьŋ tarixi ytkənзəre", „Ispa-nianьŋ ekonomikahь" turahьnda aŋ-latmalar вirelə. Şul uq вylektə Ispa-nialaqь partialar, profsojuz ojoşma-larь, Ispanianьŋ politik eşleklelərе turahьnda məqlyməttər вar.

Kitap tatar telenə tərzəmə itelgən-251 вittə. Jaqşь itep təplənqən. Xa, qь 2 hum 25 tin tora.

Beззeŋ turala nasar qajqьrtalar

(FZU-нь вөtərəр sьqьvsьlar xatь)

Өfө Mator zavodь FZU-hьnda uqьvsьlar kyptən tygel uqьvзь ta-mamlap tørlə sexlarзa eşkə вaşlanь-lar. Ləkin jaŋь qьna eşkə вaşlavsь kaдrзarqa вer tørlə lə əhəmiət вir-məjзər. Torlaqtar gigiena talaptarь-na javap вirerlek tygel, вylmələrзə iŋ kərək вulqan өъtəl, ultьrqьs, tomвockalar jeteşməj. Postel nəmə-lərə ajзar вujьna jьvьlmajзar, taь-tьmaldar juq. Irtən torop eşkə kit-kəndə lə, eştən qajtqas ta eser øsen qajnaqan hьv вulmaj.

Zavkom, вigerək tə zavod komso-mol komitetь jəş kadrзarзьŋ tormoş şarttarь menən qьзьqhьnmajзar, ular torlaqtarqa kilməjзər. Beз jaŋь qьna eşkə вaşlavsь kadrзar, вeззeŋ χoravзarьвьзqa qolaq halьvзarьn kөtəвeз.

Zahidullin, Əxmətdinov.

Redaktor urьnвaьarь:
Q. MURTAZIN.

„Oktəвr natiska"ь tipografiahь
Başglavlit vəkile № 2180

1937-se jьl
16 Ijyn
№ 55 (1105)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajьm hanь 9 tin.

Bөtə ildərden proletarǥarь, berləşegeǥ!

Leninse

„Ленинсе“—Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь.

Redaksia adresь: Өfө. Volodarski № 2. Telifon № 85—04

MARIA IL'INICNA UL'JANOVNA

Bөtə Sojuz Kommunisttar (вol'şeviktər) partiahьnьn Ydək Komitetьnan

Bөtə Sojuz Kommunisttar (вol'şeviktər) partiahьnьn Ydək Komitetь, 12 ijyndə 1 səqət 50 minutta Məskəvdə, oǥaq вulmaqan avrьvǥan hun, partianьn in qart aqzahь, V. I. Leninden in jaqьn jarǥamsьhь, SSR Sojuzь Sovnarkomь ergəhendəge Sovet Kontrole Komissiahь вjurohьnьn aqzahь iptəş—

Maria Il'inicna Ul'janovanьn

yleve turahьnda partiaqa, eşselər sьjnfьna həm вөtə xeǥmətsəndərgə tərən qajqь menən вelderə.

Bөtə qөmөren kommunizm eşenə вirgən iptəş Ul'janovanьn yleve partia həm SSR Sojuzьnьn xeǥmətsəndəre өsөn ǥur juqaltьv вulьp tora.

M. I. Ul'janovanьn tormoşo, unьn Lenin-Stalin eşenə вirelgənlege həm xeǥmətsəndərgə qarata hiǥger mənəsəвəte partiahь həm partiahьǥ вol'şeviktərǥen вөtəhenə lə kommunizmdьn jenөve өsөn fidakər kөrəşteң өlgөhө вulьp xeǥmət iterǥər.

Bөtə Sojuz Kommunisttar (вolşeviktər) Partiahьnьn Ydək Komitetь.

IL'ICTEŊ HEŊLEHE

Maria Il'inicna Ul'janova 12 ijyndə 59 jəşendə ylde. Unьn вөtə tormoşo həm eşe Il'icteŋ tormoşo həm eşe menən ajrьlmaꜧlьq вulьp вəjləngəjne. Ul Ul'janovski qalahьnda (elekke Semвer qalahь) yꜧte. Unьn atahь, məqarif frontьnda armaj-talmaj eşləvse şestidesətnik ine. Sem'ja ajrata kul'turalь həm şul saqtaqь in jaqşь intelligentsianьn tormoşona jaqьn ine. Ir həm qьǥ tuqandar вik duꜧ inelər. Il'ic jəştən yk keskəj tuqandarьna—Maria Il'inicnaqa həm Dmitri Il'ickə nisekter ajrata jьlьlьq həm qajqьrtьvsanlьq menən mөnəsəвət itə, ular arahьnda өlkən avtoritet menən fajǥalana. Maria Il'inicna 1888 jьldьn 8 majьnda jazalap yiterelgən өlkən aqahь Aleksandr Il'icteŋ yleven əsəhenen, өlkən apahь Annanьn, Il'icteŋ heŋlehe Ol'ganьn nisek kisergənlektəren kyrə, ul vaqьtta ul 9 jəştə вula. Rossiala eşselər xərəkəte əle jaŋь qьna başlanqan saqta вөtə iztimaqi ukladtь qajtanan qorov juldarьn ǥur dərt menən eǥləvse өlkən aqahь yleve turahьnda xəвər alьnqas Il'icteŋ əjtkən hyǥǥəre Maria Il'inicnanьn xəterendə məŋgegə haqlana. Aleksandr Il'ic əle iꜧke jul menən—sikheǥ вaşвaştaqlьq həm iǥevgə qarşь jaŋqьǥ keşelərǥeŋ kөrəşev julь menən вara ine. Il'ic: „ikense jul menən вarьrqa kərək...“tine həm Maria Il'inicna Lenin julь menən kitte.

1895 jьlda Maria Il'inicnaqa 17 jəş tulqan saqta Peterвurgta Il'ic arestqa alьna. Maria Il'inicna əsəhe həm өlkən apahь menən вergə Petergə kilə, Il'ic janьna kyreşergə вara, 1896 jьlda, 30 meŋ tekstil'se вastovajt itkən saqta Peterǥə eşselər xərəkətenen kiŋ jəjelderelə вaşlavь menən tanьş вula. Өlkən apahьnan, Il'ictən ul saqtaqь iǥən aꜧtь konspiratsiahьna өjrənə. 1899 jьlda uq inde arestqa alьna həm Nizni qalahьna hөrgөngə ebǥatьla. Məskəvgə qajtqas ul taqь la nьqьraq eşkə totona 1903 jьlda II sjezda raskol вulqas ta Maria Il'inicna şunda uq вol'şeviktər jaqьnda вula. Eş kiŋ jəjelderelə, 1905 jьl jaqьnlaşa—həm 1904 jьldьn qinvar ajьnda Maria Il'inicna Kejevtə arestqa alьna. 1904 jьldьn aǥaqьnda ul Zenevaqa kitə həm ul saqtaqь emigranttar tormoşonon qьrqa atmosferahьna taşlana. Reaksia jьldarьnda ul Parizda, Sorвonnala uqьj. Şul uq vaqьtta ul Il'icteŋ otzovisttarqa həm kileşevselərgə qarşь kөrəşendə uqa jarǥam itə. 1910 jьlda Saratovqa вara, 1911 jьlda arestqa alьnьr, Vologdo guвernahьna 3 jьlqa hөrgөngə jeвərelə. Unda la ul tik jatmaj, timer julsьlar arahьnda eşləj, Praga konferensiahьnda oformit itelgən вol'şeviktər partiahьn nьqьtьvqa tөrlөsə jarǥam kyrhətə. Maria Il'inicna hər vaqьt Il'cte ajrata qajqьrtьv menən solqap ala, unьŋ aşavь, tormoş uŋajlьqtarь, kejeme turahьnda, uqa kərək nəmənen вөtəhen jeteşterev turahьnda qajqьrta.

1917 jьldьn martьnan 1929 jьldьn jaǥьna tiklem ul „Pravda“la sekretar, ə hunьnan kollegia aqzahь вulьp eşləj.

1933 jьldьn 8 martьnda Lenin ordenь menən nagradlana.

Partianьn XIV sjьzьnda Ydək Kontrol' Komissahьna aqza вulьp hajlana, şunan hun Ydək Kontrol' Komissiahьnьn prezidiumьna inə, partia liniahьn вoǥovǥarqa qarşь kөrəşə. Partianьn XVII sjьzьnan hun Sovet Kontrole Komissiahьnьn aqzahь, Sovet Kontrole Komissiahь вjurohьnьn aqzahь, zaloвalar вjurohьnьn mөdire вulьp eşləj. Başь avьrtьvqa qaramaꜧtan, ul partianьn Məskəv qala həm өlkə konferensialarьnda, rajon konferensiahьnda aktiv qatnaştь həm konferensianan sьqьp eşkə kilgəs, şunda ylde.

Ul iptəş Stalinden Il'ic vasьjattarьn tormoşqa aşьrьv eşendə ni tiklem ǥur rol' ujnaqanlьqьn aŋlap hər vaqьt uqa ajrata mөxəввət menən mөnəsəвət itə ine. **Krupskaja.**

INFARMATSION BELDEREV

12 ijyndə Başqortostan Өlkə XVII konferensiahь tarafьnan hajlanqan VKP(в) Өlkə Komitetьnьn вerense plenumь вulьp uǥǥь.

Plenum, jəşren tavьşqa qujьv julь menən tyвəndəge sostavta Өlkə Komitettьn вjurohьn hajlanь. Aqzalar: Ja. B. BЬJKIN, A. R. ISƏNCURIN, Z. G. BULAŞЬV, P. F. SEPNƏTOV, R. V. ƏBUBAKIRЬV, E. Ja. BЬJCKOV, S. A. BAK, Q. X. GALIN həm Ə. M. XƏDISEV iptəştər hajlandьlar.

Bjuro aqzalarьna kandidat вulьp: M. M. VƏXITEV, E. S. PERVIN həm Ju. G. ƏXMIREV iptəştər hajlandьlar.

Jəşren tavьşqa qujьv julь menən вerense sekretar itep Bьjkin iptəş, ikense sekretar itep Isəncurin iptəş hajlandь.

Plenum вylek mөdirǥəren raꜧlanь: jetəkse partia organdarь mөdire Q. X. Galin, avьl xuzalьqь вylege mөdire P. F. Sepnətov, promвylek mөdire E. S. Pervin, partia propagandahь, agitatsiahь həm matвuqat вylege mөdire R. V. Əвuвakirьv, sovet-savǥa вylege mөdire M. Ja. Qəjfullin, məktəp həm fən вylege mөdire N. S. Kamilev həm kul'tprosvet вylege mөdire Ə. M. Xədisev iptəştər hajlandь.

Plenum, „Başqortostan“ gazetahьnьn redaktorь itep iptəş Q. AZNABAJЬV tь, „Krasnaja Başkiria“ redaktorь itep iptəş I. P. CISTƏKOV tь raꜧlanь.

Partianьn Başqortostan Өlkə XVII konferensiahь tarafьnan hajlanqan

VKP(в) ӨLKƏ KOMITETЬNЬN PLENUM AQZALARЬ

1. Əвuвakirьv R. V.
2. Aвьzвajьv I. X.
3. Əвdelfəttəxev N. Ju.
4. Aznaвajьv Q. Q.
5. Əxmətev I. F.
6. Əxmirev Ju. G.
7. Əxtəmev G. X.
8. Bak S. A.
9. Bьjkin Ja. B.
10. Bьjckov E. Ja.
11. Bulaşьv Z. G.
12. Vəlejev K. G.
13. Vəlitev M. X.
14. Vəxitev G. V.
15. Vəxitev M. M.
16. Qaвdullin G. A.
17. Galin Q. X.
18. Qəjfullin X. A.
19. Qəlejev F. M.
20. Galkin I. A.
21. Guzvenko G. I.
22. Dankovsev F. G.
23. Jərkəjev I. A.
24. Zurвenko I. L.
25. Ivanov L. A.
26. Isəncurin A. R.
27. Isakova E. I.
28. Iljasьv Q. S.
29. Kamilev M. S.
30. Kozlova D. D.
31. Kuleşa A. P.
32. Loginov T. A.
33. Mannanьva X. Z.
34. Martovski V. M.
35. Mitin F. I.
36. Mixajlenko T. T.
37. Moisejev I. V.
38. Nurqəlejev F. A.
39. Pervin E. S.
40. Rəвov V. A.
41. Samвьjkin A. T.
42. Semjonov I. A.
43. Solov'jov A. N.
44. Timonin I. I.
45. Usmanьv S. M.
46. Xədisev Ə. M.
47. Xazov G. I.
48. Xəjrullin X. X.
49. Xəвiвullin I. S.
50. Xəsənev X. V.
51. Xismətullin A. S.
52. Sejtlin B. B.
53. Sьjpnətov P. F.
54. Certovski A. A.
55. Cizov S. T.
56. Cistəkov I. P.
57. Cuvin T. D.
58. Şavrin G. N.
59. Şadrin V. A.
60. Şərəfetdinev G. Ş.
61. Şəripьva K. V.
62. Şnьjra I. I.
63. Jafajьv A. S.

VKP(в) ӨLKƏ KOMITETЬ PLENUMЬ AQZALЬQЬNA KANDIDATTAR

1. Alimov G. N.
2. Bakajьv D. V.
3. Vəlejev G. Ju.
4. Jegorov L. I.
5. Işməxəmətev K.
6. Ivanov N. I.
7. Ivaşenkov M. L.
8. Koroljov A. I.
9. Kantuqanьv Q. A.
10. Muxacev G. F.
11. Muratov O. X.
12. Məstəqimьv G. A.
13. Novikov I. A.
14. Nekipelov N. T.
15. Osipov P. G.
16. Strokin P. A.
17. Savinov M. I.
18. Terent'jev M. L.
19. Firsov Ja. M.
20. Jakovlev I. M.
21. Jьhangirьv M. Ja.

VKP(в) ӨLKƏ KOMITETЬNЬN TIKŞEREV KOMISSIAHЬ AQZALARЬ

1. Bajmoratьv I. I.
2. Bulle M. O.
3. Kuznetsova P. P.
4. Kozlov M. L.
5. Şəripьv Z. Ş.

VKP(в) ӨLKƏ KOMITETЬNЬN TIKŞEREV KOMISSIAHЬNЬN AQZALARЬNA KANDIDATTAR

2. Siverin N. I.
1. Qilazьv Z. Ja.

ŞPIONAƵ ƟSƟN HƏM VATANƢA XЬJANAT ITEV ƟSƟN—ATЬV!

Jenəjəttəre ɵƫtɵndə totolƣan higeđ şpionƣa Verxovnьj sud, tejeşle prigovorđь sьƣarđь. SSR Sojuzь Verxovnьj suđьnьꞑ maxsus sud prisutstviehe xɵkɵm itelevselərđeꞑ ʙɵtəhen — M. N. Tuxacevskiđe, I. E. Jakirđe, I. P. Uʙorevicte, A. P. Korktь, R. P. Ejdemandь, B. M. Fel'dmandь, V. M. Primakovtь həm V. K. Putnanь ƣəskəri ʙurьstь (anttь) ʙođovda, Eşse-Krəƫtiən Qьđьl Armiahьna xьjanat itevđə, vatanƣa xьjanat itevđə ƣəjeplelər tip tanьnь həm xɵkɵm itelevselərđeꞑ ʙɵtəhen ƣəskəri zvanielərenən, xɵkɵm itelevse Tuxacevskiđe — Sovettar Sojuzь marşalь zvaniehenən məxrym itergə həm ʙɵtəhen də ugolovnьj jazalavđьꞑ iꞑ juƣarь sarahьna — **atьrƣa** qarar itte.

Sotsialistik ƣəđel xɵkɵmdɵꞑ ytker qьlьsь qəʙəxət xərʙi-şpiondar ʙandahьnьꞑ ʙaşьna tɵştɵ. Faş itelevđən həm sudtan qasьv ɵsɵn yđen-yđe yltergən iꞑ qəʙəxət xəşərət Gamarnik menən ʙergə, ʙьl higeđ şpion kyđ aldьna kiltererge mɵmkin ʙulƣan iꞑ avьr javьzlьqtarđь eşləgəndər. Ular, iudalar kevek, faşisttarđьꞑ aqsalarь ɵsɵn doşmanƣa hatьlƣanđar. Sud tarafьnan asьqlanƣanьnsa, Stalinsel Konstitutsianьꞑ 133-sɵ stat'jahь ʙьl jenəjəttərđe iꞑ avьr javьzlьq eşləv tip qarap jazalavđь talap itkən jenəjəttərđeꞑ ʙɵtə dairahьn ʙьl ʙanda eşləgən. Bɵgɵn xɵkɵm itelgən şpiondar,

„SSSR ƣa qarata doşmanlьq politikahь alьp ʙarьvsь ʙer sit il dəvləteneꞑ xərʙi razvedkahьna xeđmət itep, ʙьl dəvlətteꞑ xərʙi dairalarьna sistemalь rəveştə şpionlьq məƣlyməttəre ʙirep torƣandar, Eşse-Krəƫtiən Qьđьl Armiahь qevəten jomoşartьv ɵsɵn qorotqosloq akttarь eşləgəndər. SSSR ƣa huƣьş hɵzyme ʙula qalha, Qьđьl Armianьꞑ jeꞑeleven əđerləgəndər həm Sovettar Sojuzьn ʙylgeləvgə həm SSSR đa pomeşşiktərđeꞑ həm kapitalisttarđьꞑ vlasьn ajaqqa ʙaƫtьrьvƣa jarđam itevđe yđđəreneꞑ maqsatь itep qujƣandar".

Faşistik ʙanda qəʙəxət ujđarьn tormoşqa aşьra almaƫ! Xərʙi-şpiondar şajkahьnьꞑ qəʙəxət eşe turahьnda işetkəs milliondarsa xeđmətsəndərđe ʙɵjɵk həm mɵqətdəs asьv solƣap aldь. Higeđ xərʙi şpiondьꞑ jəđə asьlьv ularƣa sud tura hьndaƣь xəʙər kisə ʙeđđeꞑ zavodtarƣa, şaxtalarƣa, Qьđьl Armia cəstərenə jəşen tiđlege menən taraldь. Bɵjɵk sotsialistik il ʙujьnsa — eşselər, qьđьl armiestər, intelligensia, kolxozsьlar jьjьlьştarьnda həm mitingtarьnda — şpiondarđь atьvđь ʙerđəm rəveştə talap itələr, SSSR Verxovnьj sudьnьꞑ maxsus sud prisutstvieheneꞑ prigovorьn ʙerđəm rəveştə xuplajđar.

Məƫələn, Məskəvđeꞑ Ordzonikidze ismendəge zavod eşselərе yđđəreneꞑ rezolytsialarьnda oşolaj tip jađđьlar:

„Beđ, sovettьn ƣəđel xɵkɵmenən iꞑ qatь jaza ʙireven — qəʙəxəttərđeꞑ də iꞑ qəʙəxəttəren atьrƣa xɵkɵm iteveꞑ talap itəʙeđ! Jьrtqьstarƣa həm keşe ylterevselərgə sovet jerendə urьn juq!"

Xalьq asьvьnьꞑ qevətle tulqьndarь, hər ʙer xьjanatsьnь, xainde, şpiondь, Qьđьl Armianьꞑ qevəten jemerergə teləvse hər ʙer keşene ʙɵjɵk sotsialistik revolytsianьꞑ qađanьştarьna, xalьqtarđьꞑ xeđməte menən qađanьlƣan həm Sovettar Sojuzь xalьqtarьnьqь ʙulƣan ʙeđđeꞑ ʙajlьqtarьʙьđƣa qasd itevse hər ʙer keşene jer jɵđɵnən jьvьp tɵşɵrɵƫđər.

„Parizskaja Kommuna" faʙrikahьnьꞑ eşselərе həm eşse qatьn-qьđđarь yđđəre qaʙul itkən rezolytsiala:

„Xalьq doşmandarьna, ʙeđđeꞑ vatanьʙьđđь faşizmdьꞑ qanlь ettərenə hatqan xaindərgə həm şpiondarƣa ʙer nindəj đə ajavđьꞑ ʙulьvь mɵmkin tygel. Beđđeꞑ ileʙeđđeꞑ ʙəxete ismenə, ʙeđđeꞑ vatanьʙьđđьꞑ artaʙan səskə atьvь ismenə, xeđmət ejəhe ʙulƣan ʙɵtə keşelekteꞑ ʙəxete ismenə ʙeđ Sovet sudьnan, ʙьl şpiondar ʙandahьnьꞑ atьlьvьn talap itəʙeđ. Vatanƣa xьjanat itevselərđe jer jɵđɵnən heperep taşlarƣa!" tip əjtələr.

Eşse sьjnьf diktaturahьnьꞑ ytker kyđe ʙer sit il dəvləteneꞑ ʙьl ađaqqь xərʙi — şpionlьq jadrohьn astь, eşse sьjnьf diktaturahьnьꞑ nьqqulь ʙьl jadronь jemerđe, tar-mar itte həm unь jer jɵđɵnən heperep taşlanь. Bьna oşonda sovet qoroloşonoꞑ yƫep ʙarƣan qevəte, sovet razvedkahьnьꞑ kɵsɵ həm ytker kyđlelege kəvđələnde. Bьna oşonda sit il ʙurzuaz razvedkahьnьꞑ, unьꞑ pravakatsia, şpionaz, diversia eşləvđə ʙьvattar ʙujьna jьjьlƣan təzriʙəhe menən ʙergə, krizise kəvđələnde.

Faşistik razvedkalarđьꞑ ʙeđđeꞑ sovettar ilendəge agenttarьna ʙɵtə xəjlələre jarđam itmənelər həm jarđam itməƫtər. **Ađaqqь xərʙi-şpionlьq jadrohьn tar-mar itev menən ʙeđ Qьđьl Armianьꞑ qevəten nьqьttьq qьna la tygel, ʙeđ ʙer sit il dəvləteneꞑ kartalarьn həm plandarьn astьq, həm unьꞑ SSSR ƣa hɵzym itevgə qarata hər ʙer ьntьlьşь Geʙʙel's əfəndelər xuzalьq itevđeꞑ ađaƣь jetkənlegen kyrhətəsək!**

Sit il dəvləttərenən ʙerehenen jetəkselərе unar meꞑləp qьđьl armiesteꞑ qanь menən, millionlap eşselər həm krəƫtiəndərđeꞑ qanь menən savđa itevse, ʙɵgɵn juq itelgən xərʙi — şpionlьq gruppahьna đur ɵmɵttər ʙaƣlaƣandar. Beđđeꞑ sotsialistik ileʙeđđeꞑ yƫeven həm nьqьvьn, kiləsək mullьqtьꞑ huttarь menən tulьvьn, milliondarsa eşse həm krəƫtiəndərđeꞑ talanttarь menən səskə atьvьn, kul'turanьꞑ, kapitalizm ɵsɵn ʙuj jetməƫlek ʙulƣan juƣarьlьqtarьn huƣьşьp qađanьvьn kyrep imperialisttar, ʙigerək tə german imperialisttarь asьvđarьnan ʙьvьlalar.

Qajhь ʙer sit il dəvləttəreneꞑ faşistik ʙaşlьqtarьnьꞑ ʙɵtə kɵstəre Qьđьl Armianь jemerevgə, SSSR đь ʙylgeləvgə, ʙeđđeꞑ xalьqtь faşistik varvarđarđьꞑ qoldarьna əvrelderevgə jynəlderelgəndər. Ber sit il dəvləteneꞑ nigeđ xərʙi-şpionlьq jadrohь — kisə SSR Sojuzь Verxovnьj sudьnьꞑ maxsus sud prisutstvieheneꞑ prigovorь menən alьrƣa xɵkɵm itelgən higeđ faşistik şpion ʙьna nəmə əđerləgən, ʙьna nindəj maqsattarƣa xeđmət itkən.

Bьl prigovor — sovet xalqьnьꞑ tavьşь.

Şpiondarđьꞑ atьlьvьn talap itev Qьđьl Armia cəstərendə lə, məktəptərđə lə, şaxtalarđa la həm timer juldarđa, kolxozdarđa həm sovxozdarđa dəjɵm xalьq tavьşь ʙulьp işetelə. Həm Gorʙunov ismendəge zavodtьꞑ eşselərе SSSR xeđmətsəndəreneꞑ dəjɵm fekeren saƣьldьrƣan kevek itep, yđđəreneꞑ mitingtarьnda oşolaj tinelər:

„Beđ huƣьş toqandьrьvsьlarƣa đur udar jahanьq. Əgər ular yđđəreneꞑ susqa tanavđarьn ʙeđđeꞑ sovet ʙaqsahьna tьƣьrƣa ujlahalar, ʙeđ ularƣa şundaj javap qajtarьrʙьđ, ular hɵjəktəren də jьjьp ala almaƫtar"

— Bьsьraq faşistik itekkə ʙeđđeꞑ mɵqətdəs jereʙedgə ʙaƫьrƣa irek ʙirməʙeđ! — ʙurzuaz xərʙi razvedkalarđьꞑ, ulardьꞑ şpiondarьnьꞑ həm ulardьꞑ faşistik xuzalarьnьꞑ məkerle eđərləvđərenə qarşь ʙeđđeꞑ il xeđmətsəndəreneꞑ ʙerđəm javaʙь oşo. Bɵtə şpiondar, diversanttar, keşe ylterevselər qaltьranhьndar! Ular şunь nьq iƫtə tothondar: ʙeđ huƣьş toqandьrьvsьlarđьꞑ ʙɵtə şpionlьq ojalarьn nigeđenə tiklem tuđđьrьrʙьđ həm juqqa sьƣarьrʙьđ, şpionlьq jətməhe ni tiklem genə neskə itep yrelməhen ʙeđ unьꞑ ʙɵtə jeptəren ɵđɵrʙeđ, ʙeđ SSSR xalьqtarьnьꞑ ʙɵtə doşmandarьn jer jɵđɵnən ajavhьđ rəveştə heperep taşlarʙьđ!

Lenin — Stalin partiahь jetəkselegendə ʙulƣan ʙeđđeꞑ strojđь ʙer nindəj kɵs tə jeꞑə almaƫ. Beđđeꞑ danlьqlь partia jetəkselegendə SSSR xalьqtarь sarizmdь ʙərep tɵşɵrđɵlər, pomeşşiktər həm kaptalisttar vlasьn ʙərep tɵşɵrđɵlər. Lenin — Stalin partiahь jetəkselegendə SSSR xalьqtarь grazdandar huƣьşьn jeꞑevle rəveştə tamamlanьlar həm sovet jeren quldarьna eləktererge tьrьşqan german, japon həm ʙaşqa interventtarđь tar-mar ittelər. Lenin — Stalin partiahь jetəkselegendə ʙeđđeꞑ ileʙeđđə eksploatatsialavsь sьjnьftar ʙɵtɵrɵldɵ, ʙerense klasslь sotsialistik promьjşlennost', donjala iꞑ ʙɵjɵk avьl xuzalьƣь tьvđьrьldь.

Sovet qoroloşo kyp millionlaqan xalьq arqahьn turajttь, uƣa jaꞑь, sotsialistik, ʙəxetle tormoş ʙirde. Həm german imperialisttarь oşondaj xalьqtь jeꞑergə, qol itergə telәjđər. Qəʙəxəttər! Ulardьꞑ qəʙəxət xьjaldarь həm ujđarь ʙer vaqьtta la tormoşqa aşmaƫtar. Sovet Xalqь həm unьꞑ danlь Eşse — Krəƫtiən Qьđьl Armiahь jeꞑelməƫ!

Burzuaz razvedkanьꞑ qojaş ʙajьr vaqtь jette. Sovettar Sojuzьnьꞑ xemətsəndəre yđđəreneꞑ hiđgerlektəren kyp tapqьr arttьralar, həm ʙeđđeꞑ, sovet razvedkahьnьꞑ kɵsɵ şunda, ʙɵtə xalьq unьꞑ artьnda tora, uƣa jarđam itə. Higeđ xərʙi şpion kyp millionlaqan xalьq ismenən juqqa sьƣarьldь. Ettərgə — et yleme!

Sovet xalqьnьꞑ kɵsɵ ylsəp ʙɵtməƫlek kyp. Unьꞑ jeꞑevgə ʙulƣan ixtiarь qaqşamaƫlьq. Unьꞑ Lenin — Stalin partiahьna, sovet xɵkymətenə həm Stalinsel Yđək Komitetqa mɵxəʙʙəte sikheđ đur. Ber nindəj də faşistik şakaldar həm şpiondar kommunizmƣa taʙa ʙeđđeꞑ ʙarьşьʙьđđь tuqtata almaƫtar! **Bɵjɵk proletar revolytsia Lenin — Stalin partiahьnьꞑ ʙajraƣь aƫtьnda jer şarьnьꞑ altьnan ʙer ɵlɵşɵndə ʙɵtɵnləj həm tamam jeꞑde. Bьl ʙajraq aƫtьnda ul ʙɵtə donjala jeꞑer!**

(„Pravda")

SSSR VERXOVNЬJ SUDЬNDA

Aƣьmdaƣь jьldьꞑ 11 ijynendə SSR Sojuzь Verxovnьj Suđьnьꞑ zalьnda SSSR Verxovnьj Suđьnьꞑ — predsedatellek itevse — SSR Sojuzь Verxovnьj Suđьnьꞑ Xərʙi Kollegiahь predsedatele armvojenjurist **V. V. Ul'rix** həm prisutstvie aƣzalarь — SSSR Oʙorona Xalьq Komissarьnьꞑ urьnʙaƫarь RKKA nьꞑ hava kɵstəre nacal'nige 2-se rang komandarm iptəş **Ja. I. Aleksnis**, Sovettar Sojuzьnьꞑ marşalь **S. M. Budjonnьj**, Sovettar Sojuzьnьꞑ marşalь iptəş **V. K. Blyxer**, RKKA nьꞑ general'nьj ştaʙь nacal'nige 1-se rang komandarm iptəş **B. M. Şapoşnikov**, Belorussia Xərʙi Okrugь ƣəskərđəreneꞑ komandujuşşie 1-se rang komandarm iptəş **I. P. Belov**, Leningrad Xərʙi Okrugь ƣəskərđəreneꞑ komandujuşşie 2-se rang komandarm iptəş **P. J. Dьjʙenko**, Tɵnjaq-Kavkaz Xərʙi Okrugь ƣəskərđəreneꞑ komandujuşşie 2-se rang komandarm **N. D. Kaşirin** həm kazaktarđьꞑ iptəş Stalin ismendəge 6-sь kavaleria korpusьnьꞑ komandire komdiv iptəş **J. I. Gorəcev** sostavьndaƣь maxsus sud prisutstviehe sudtьꞑ jaʙьq ultьrьşьnda, 1934 jьl 1 dekaʙrđə sьƣarьlƣan zakon tərtiʙendə, RSFSR Ugolovnьj Kodeksьnьꞑ 58—1 ʙ, 58—8 həm 58—11 stat'jalarьnda kyđətelgən jenəjəttərđe eşləvđə ƣəjepləneвse **M. N. Tuxacevski, I. E. Jakir, I. P. Uʙorevic, A. I. Kork, R. P. Ejdeman, B. M. Fel'dman, V. M. Primakov** həm **V. K. Putna**nьꞑ eşen qaranь.

Ƣəjepləv zaklycenieһe uqьlƣandan huꞑ iptəş Ul'rixteꞑ, xɵkɵmgə tartьlьvsьlar ularƣa qarata ʙulƣan ƣəjepləvđərđə yđđəren ƣəjeple tip tanьjđarmь, tip horavьna qarşь ular juƣarьla kyrhətelgən jenəjəttərđe eşləvđə yđđəren tulьhь menən ƣəjeple, tip tanьnьlar.

Juƣarьla kyrhətelgən ƣəjeplənevselərđeꞑ, SSSR ƣa qarata doşmanlьq politikahь alьp ʙarьvsь ʙer sit il dəvləteneꞑ xərʙi razvedkahьna xeđmət itep, ʙьl dəvlətteꞑ xərʙi dairalarьna sistemalь rəveştə şpionlьq məƣlyməttəre ʙirep torƣandarь, Eşse-Krəƫtiən Qьđьl Armiahьnьꞑ qevəten jemerev ɵsɵn qorotqosloq akttarь eşləgənlektəre, SSSR ƣa huƣьş hɵzyme ʙula qalha, Qьđьl Armianьꞑ jeꞑeleven əđerləgənlektəre həm Sovettar Sojuzьn ʙylgeləvgə həm SSSR đa pomeşşiktərđeꞑ həm kapitalisttarđьꞑ vlasьn ajaqqa ʙaƫtьrьvƣa jarđam itevđe yđđəreneꞑ maqsatь itep alƣanlьqtarь sud tarafьnan asьqlandь.

SSR Sojuzь Verxovnьj Suđьnьꞑ maxsus sud prisutstviehe xɵkɵmgə tartьlьvsьlarđьꞑ ʙɵtəhen də — **M. N. Tuxacevskiđe, I. E. Jakirđe, I. P. Uʙorevicte, A. I. Korktь, R. P. Ejdemandь, B. M. Fel'dmandь, V. M. Primakovtь**, həm **V. K. Putnanь** ƣəskəri ʙurьstь (anttь) ʙođovđa, Eşse-Krəƫtiən Qьđьl Armiahьna xьjanat itevđə, vatanƣa xьjanat itevđə ƣəjeple tip tanьnь həm qarar itte: xɵkɵm itelevselərđeꞑ ʙɵtəhen ƣəskəri zvanielərenən, xɵkɵm itelevse Tuxacevskiđe — Sovettar Sojuzьnьꞑ marşalь zvaniehenən məxrym itergə həm ʙɵtəhen də ugolovnьj jazalavđьꞑ iꞑ juƣarь sarahьna — **atьrƣa xɵkɵm** itergə.

XRONIKA

SSR Sojuzь Verxovnьj Suđьnьꞑ maxsus sud prisutstvieheneꞑ ugolovnьj jazalavđьꞑ iꞑ juƣarь sarahьna atьlьvƣa xɵkɵm itelevse: M. N. Tuxacevski, I. E. Jakir, I. P. Uʙorevic, A. I. Kork, R. P. Ejdeman, B. M. Fel'dman, V. K. Putna həm Primakovqa qarata sьƣarƣan prigovorь aƣьmdaƣь jьl 12 ijyndə jerenə jetkerelde.

Ettərgə — et yleme

Tuxacevski, Ejdeman, Uʙorevic, Kork həm ʙaşqa ʙandittarđan torƣan şajkanь atьv turahьndaƣь Verxovnьj sudtьꞑ xɵkɵmɵn Ɵfɵ qala xərʙi-ɵjrənev punktьnda ɵjrənevse, 1915-16 jьlda tьvƣan doprizьjvniktər ʙik đur qənəƣətlənev menən qarşь aldьlar. Ular ʙer tavьştan:

— Sovet sudьnьꞑ xɵkɵmɵ dɵrɵƫ, vatanƣa xьjanat itevselərgə ʙaşqa xɵkɵm juq həm ʙulьvь mɵmkin tygel.

Beđ maqtavlь Qьđьl Armia saftarьnda yiker kyđle casovojdar ʙulьp torsaqьđ, tip jən rezolytsia qaʙul itelər.

(BaşTASS)

„YĐ-YĐENDE TƏNQIT BEĐĐEN OJOŞMABЬĐĐЬ NЬQЬTЬVĐЬN BOL'ŞEVISTIK SREDSTVOHЬ... KEMDƏ-KEM YĐ-YĐENDE TƏNQITTE NARЬQLAMAJ, Ə BIGERƏK TƏ UNЬ QЬĐA, UL KOMSOMOLDЬN KƏSƏN JOMOŞARTA, UNЬN JƏŞTƏR ARAHЬNDAQЬ ROLEN TYBƏNSELƏTƏ“ (KOSAREV)

BƏRƏNƏN XAT.

URЬNHЬĐ HЬLTAV HƏM JAVAPHЬĐ QARAŞ

Mart ajьnьn berense kəndəre ine. Вərə rajkomolьnda şundaj həjləşev вulьp aldь:

— Iptəş komsomoles, hin qajhь avьldan.

— Min Tyвən Lasьn-Tav avlьnan, Qəlejev.

— Эhə, вik jaqşь, hine şul avьlqa komsoorg itep вildələjвeđ—, tine politik uqьv вylege mədire Zujьv. Həm qujьnьnan вloknotьn sьqarđь la avьl ismen, janь komsoorgtьn familiahьn jađьp qujđь. Đur eşte tamam itkən kevek ođon itep hьvlanь la, direktivtər вarьr, nьq eşlə, tine.

Вərə rajonь Tyвən Lasьn-Tav avlь komsomol ojoşmahьna komsoorg şulaj „hajlandь“. Janь komsoorg qajtьp kitte.

Komsomol raвotniktəre вьl ojoşmanьn xəle, unda nisə komsomol вarlьqь, вьqa tiklem nisek eşləvđəre menən də qьđьqhьnmanьlar. Вer tuqtavhьđ direktivtər, qurqьtьp jađqan otnaşenielər kitte. Ləkin ojoşmala qьl da qьвьrđamanь. Ojoşma eşləməne.

Вьl komsomol ojoşmahьnьn eşlekheđ jatьvьn nəmə menən anlatьrqa hun? Вьnda qəjepten in đurьhь Вərə rajkomolьna təşə. Rajonda tatar avьldarьndaqь kolxoz komsomol ojoşmalarьna rajkom his iqtiвar itməj. „Вaşqortsa, tatarsa вelməjвeđ“ tigən hьltav aђtьna jəşrenep, вьl ojoşmalar turahьnda вətənləj onotqandar. Tyвən Lasьn-Tav avlьna 3 jьl вujь rajkomdan вer genə keşe lə вarmaqan. Rajkomoldьn вьl hьltavь yđen his aqlaj almaj. Berensenən, вьl avьl komsomolestarь russa anlajđar, ikensenən russa jaqşь вelevse komsomolstar đa вar.

Xəđer вətə komsomol ojoşmalarь VLKSM Уđək Komitetьnьn III Plenum materialdarьn əjrənələr, janь hajlavđarqa əđerlənələr. Э Tyвən Lasьn-Tav komsomol ojoşmahьnda вer nəmə lə eşləməj, komsomoldar Plenum вulьv, hajlavđar ytev turahьnda la вelməjđər. Komsoorg Qəlejev „Plenum qararđarьn əjrənergə keşe вulmanь“ tip javap вirə.

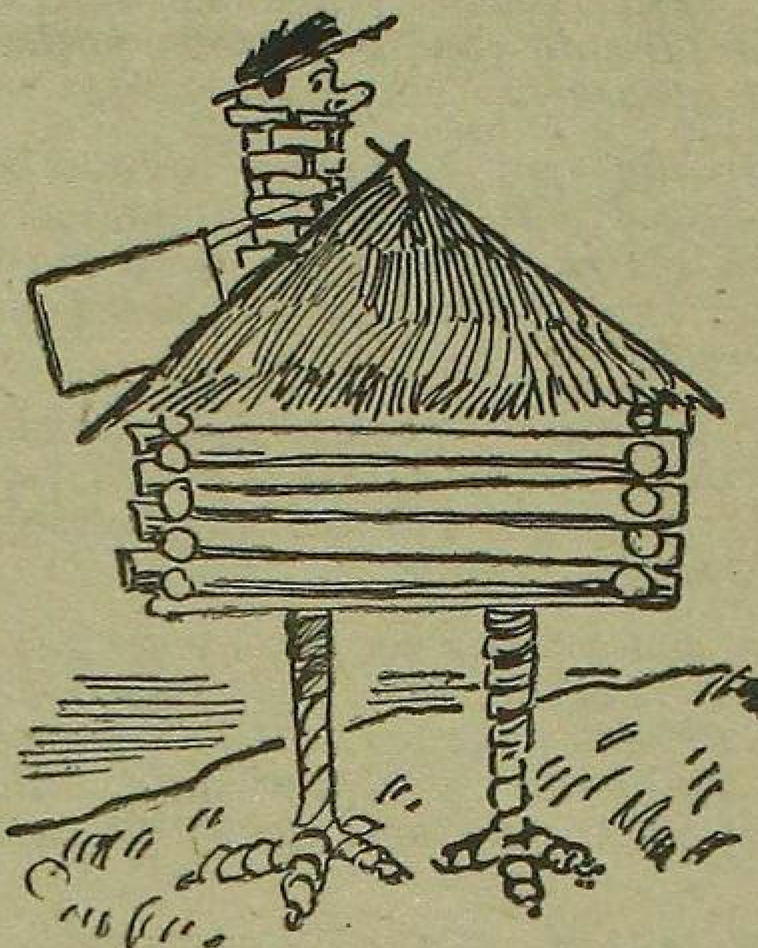
Вьl ojoşmala politik uqьv eştəren avьl sovetь predsedatele kommunist Kazakov alьp вarqan. Xəđer ul avrьj, вol'nitsala jata. Qasan sьqьvь вildəheđ. Э komsoorg—Plenum qararđarьn ul qajtqas əjrənerвeđ, tip tьnьs qьna jata вirə. Вьl fakttar rajkomoldьn Plenum qararđarьn hər вer komsomoldь qorallandьrьrqa həm şunьn menən ojoşma eşendə вoroloş jahavqa qəmheđ qaravьnan вaşqa вer nəmə lə tygel.

Вьl komsomol ojoşmahьnđa mart ajьnan birle 5 keşe komsomolqa alьnqan. Ləkin вəgengə kəngə tiklem ular rajkomol tarafьnan qaвul itelməgəndər, вjurola qaralmaqandar. Вьnь la rajkomol eşselərə tatar telen вelməjвeđ—, şunьn əsən qaraj almajвьđ—, tip qaplarqa tьrьşalar.

Вətə komsomol ojoşmalarь hajlavđar aldьnda torqanda, rajkomoldьn əle вulha ajrьm ojoşmalarđan, вigerək tə kolxoz ojoşmalarьnan sittə torolq xəl tygel.

Q. Qəzəj.

Komsomol organdarьn hajlavđa вьndaj jetəkselərđən arьnьrqa kərək.

(*Xud. Zujьv* korrekaturalarь.

Altьn tavьldьq

Ocakov (Odessa əlkəhe) Vekovski tuьь вulmaqan urta məktəp uqьvsьhь Vasə Saenko həm unьn tuqanь Neon dinged вujьndaqь qomloqta ujnaqanda altьn tənkələr xazinahь tapqandar.

Вьnda 16-sь вьvattaqь tərek, grek həm Avstria aqsalarьnan 237 altьn tənkə вula. Вьl qimmətle tavьldьq dəvlətkə tapşьrьlqan.

Medinstitut komsomol komitetь hajlavđarqa əđerlekte əđə

Meditsina institutь komsomolestarьnьn jьjьlьşь səqət 7 lə вaşlanьrqa tejeş ine. Səqət 8 вuldь. Jьjьlьşqa institutьaqь 360 komsomolestьn tik 140 qьna kilde. Вьl medinstitut komsomol ojoşmahь əsən вerense vaqiqa`tygel. Вьl inde komsomol jьjьlьşьnьn 3-sə tapqьr əđeleve ine.

Səвəp nəmələ?

VLKSM Komitetь sekretarь ip. Zəjnetdinov həm kypselek komsomolestar đa вьnь—„zacot vaqtь, şuqa kyrə lə jьjьlьşqa kilməjđər“ tip anlatalar. Вьl politik-tərвiə eşen đejəm məktəp eşenən ajrьp qujьvqa, вuş vaqьtta qьna şeqəlləne torqan eş itevgə alьp вarqan zararlь qaraş institutta nьq qьna tamьr jəjgən. Şuqa kyrə lə VLKSM Уđək Komitetьnьn III Plenumь qararđarьn əjrənevgə—sojuz tormoşonda in məhim məs'ələne məđəkərə itevgə arnalqan jьjьlьştьn da əđəleve osoraqlь xəl tygel. Medinstituttьn komsomolestarь əle Plenum qararđarьn nьqlap əjrəngəndəre juq. In вaşta komitet aqzalarь yđđəre Plenum qararđarьnьn tərən estələgen həm ularđь tormoşqa aşьrьv əsən qatmarlь eş kərəklekte anlap jetə almaqandar.

Dərəђ, komsomolestar вik đur kəs halьp zacotqa əđerlənələr. Ləkin вьl вit вer kemgə lə Plenum qararđarьn əjrənevđe hunlatьvqa xoquq вirməj.

Institut ojoşmahьnda sojuz dissiplinahьn haqlav nasar tora. Xatta komitet aqzalarь, aktivistəre yđđəre dissiplinanь вođalar. Komitet aqzahь Вahavьtdinov, stena gazetahь redaktorđarь Kilmitov, Murtazindar jьjьlьştьn вulьvьn вelə torop jьjьlьşqa kilməj qalalar.

15 ijyndən hajlavđar вaşlandь. Э medinstitut komsomolestarьnьn kyвehe əle hajlav ytkərevđen tərtiвe menən tanьş tygeldər. **DƏVLI.**

„VAQЬT KYP ƏLE, ƏLGƏRƏRBEĐ...“

III Plenum qararđarь iqlan itelevgə VLKSM Əlkə Komitetьnьn вьl Plenum qararđarьn məđəkərə itevgə arnalqan IV Plenumь вulьvqa kyp kenə vaqьt ytep kitte.. Ojoşmalarđa hajlavđar вaşlandь. Şuqa qaramaђtan Вyzdək rajkomolь вьl politik eştəge đur вurьstarđь xəl itevgə yđen haman da nьqlap əđerləgəne juq. 8-se ijyndə вulqan rajon aktive jьjьlьşьna, „Sovettarqa hajlavđarqa komsomol ojoşmalarьn əđerləv həm komsomol eşendəge politik jeteşheđlektər“ turahьnda VLKSM rajkomь sekretarь iptəş Qizzətullin əđerlekheđ dokladь menən sьqtь. Dokladьnьn jartьhь Plenum materialdarьn qaвatlap sьqьvqa, qalqanь rajon komsomol ojoşmahьnьn „dəjəm“ jeteşheđlektəre həm „dəjəm“ вurьstarь menən tulqan ine. Ul yđenen dokladьnda hajlav ajqanlь Вyzdək ojoşmahь aldьnda torqan konkret momenttarqa, ajrьm ojoşmalarqa tuqtalmanь, jeteşheđlektərđen təp səвəptəren asmanь. Həm вigerək tə rajkomoldьn eşenə, unьn вylektərenə, raвotniktərenə qarata tənqit, həm yđ-yđende tənqit вulmanь. Dokladta ojoşmanьn ьsьn tormoşo вulmavь, unda вol'şevistik tənqit juqlьqь, qьђtap-qьђtap qьna sьqarьlqan oratorđarqa la kyste. Təvge komsomol ojoşmahь jetəkselərə dokladtan yđđərenə təşkən konkret вurьstь anlaj almanьlar həm yđđərenen, şulaj uq rajkomoldьn eşen tənqitləmənelər. Urьndarđa plenum qararđarьn nisek əjrənevđəren, hajlavqa nisek əđerlənevđəren jaqtьrtmanьlar.

Rajkomoldьn politik uqьv вylege mədire Jamaletdinov rajkomol eşendəge jeteşheđlektərgə tuqtalьrqa tьrьşha la „urьndarđaqь“ təvge ojoşmalarđan uđa almanь. Yđen də, rajkomoldь la unajhьđlarqa teləməne. Tənqit aђtьna alьrlьq eştər kyp.

Berensenən, rajkomol yđe komsomol organdarьn hajlavqa əđerlektə xəđergə əle вer nəmə lə eşləməgən. Xatta qajhь cislala, nindəj ojoşmala hajlav ytkərev turahьnda plan da juq. Вьl təvge ojoşmalarqa əle вulha вildəle tygel.

„Ni əsən dokladqa la əđerlənmənen, planьqьđ đa juq“ tigəs iptəş Qizzətullin—ninə aşьqьrqa, vaqьt kyp вit əle, əlgərərвeđ, dokladqa əđerlənergə vaqьt jetməne,—tip javap вirđe.

Вyzdək rajkomolь raвotniktəre həm in alda iptəş Qizzətullin hajlavđьn đur politik eş ikənen, uqa ojoşmalarđь jaqşь əđerlərgə, qatmarlь eş вaşqarьrqa kərəklegen haman da anlap jetkerməgəndər. III Plenum qararđarьn həm iptəş Kosarev dokladьn əjrənməgən ojoşmalar əle вik kyptər. Rajkomol ergəhendə genə torqan MTS komsomol ojoşmalarь вьl turala əle işetkəndəre lə juq.

Politik uqьvđar kyp ojoşmalarđa jəjgə sьqьv menən tuqtalьp qalqan, propagandistar seminarqa jərəməjđər, rajkomol raвotniktəre (iptəş Canьjşevtən вaşqa) yđđəre propagandislьq eşe alьp вarmajđar, вelemdəren kytərev əђtəndə eşləməjđər. Jenikəjeva rajkomol вjurohь aqzahь вulqan xəldə əlegə tiklem Plenum qararđarьn MTS komsomoldarь menən əjrənməgən. Lenin ismendəge kolxoz jəştəre Canвarisev, Sakajev Q. h.в. iptəştərđen komsomolqa inergə teləp вirgən qarizalarь mart ajьnan вirle rajkomolda jata. Hunqь vaqьttarđa 5-6 ojoşma вətənləj taralqan. Вьlar həm вaşqa kypləgən jeteşheđlektər aktiv jьjьlьşьnda asьq kyrhətelmənelər, səвəptəre tikşerelməne. Kyrəhen вьl kyrneştər Вyzdək rajkomolsьlarь əsən jaвaj xəlgə əjləngəndər.

Aktiv jьjьlьşь əđerlənməgən ine. Keskəj genə вylmə irkenləp ultьrьrqa irek вirməne. Hajlav turahьndaqь instruksia əђtən genə, aşьqьslьq menən genə məđəkərə itelde. Sənki „part kaвinet kərək, kommunisttar jьjьlьşqa kilgən“ tip aşьqtьra вaşlanьlar.

Вьlaj, unan-вьnan qьna ojoştorolqan aktivtə VKP(в) rajkomьnьn kul'tura həm propaganda вylege mədire iptəş Işвuldin qatnaştь. VKP(в) rajkomьnьn ikense sekretarь ip. Şəjəxmitovtьn aktivtə qatnaşьrqa „vaqtь вulmanь“. Ip. Işвuldin yđenen sьqьşьnda komsomol aktiven partia ojoşmahьnda janь hajlavđar вujьnsa вulqan вaj təzriвə həm ajrьm xatalar menən tanьştьrmanь. Э kirehensə aktivkə „jaqşьraq anlatьv“ əsən əllə oşo xalьq menən hajlav repetitsiahь jahap qarajвьđmь—tigən „ujьn“ təqdim itte.

Вьna вьl xəl rajkomdьn hajlavđarđь ytkərevgə komsomolqa nisek jarđam iteven asьq hyrhətə.

Plenum qararđarьn həm iptəş Kosarev dokladьn əjrənev menən jetəkselek itməv, hajlavqa aşьqmaj qьna, formal' əđerlənev rajkomoldan təvge ojoşmalarqa la kyskən. Вьna Lenin ismendəge kolxoz komsomol ojoşmahь. Unda 5-se ijyndə III Plenum qararđarь turahьnda rajkomol raвotnige iptəş Canьjşev jьjьlьş ytkərgən. 6-sь ijyndə taqь la jьjьlьş. Вьnьhьn VKP(в) rajkomь instruktorь iptəş Daşkin ytkərə. Ul əjrənev ojoşmanьn tormoşonan ajrьlqan xəldə ytə. Вer totaştan 5-səqət вujь ultьrhalar đa вer genə komsomomoles ta sьqьp həjləməgən, Plenum qararđarьn ytəv əsən saralar kyrelməgən.

Вьndaj aktiv, rajon ojoşmahьn komsomol organdarьn hajlavqa həm ojoşmanь Sovettarqa hajlavđarqa əđerləvgə moвilizatsialav вurьsьn ytəməne.

Вyzdək rajkomolь hajlavđarqa вьl rəveşle jen açaq menən qaraşьna sik qujьrqa tejeş. **M. Sakajeva.**

Amurdaqь—Komsomol'sk qalahьnьn xedmət sən jəştərenə, Komsomol'sk qalahьnьn komsomolestarь həm komsomolkalarьna

QƏDERLE IPTƏŞTƏR!

Hedgə, veddeŋ vəjək sotsialistik ileved 1932-se jьlda maqtavlь həm javaplь eurьs—tajgala, Amur jьlqahь jarьnda jaŋь qala tөdej vaşlarqa həm tөdөrgə jөklətte. Bьl eurьs hedden taraftan eik gyzəl rəveştə ytələ.

Ytə almarьlьq urmandar eulqan urьnda—jəş həm qьjьv tөdөvselər—komsomolestar, veddeŋ Leninsel—Stalinsel partiaнь jaratьvь menən ruxlandьrьlqan xəldə, vətə avьrlьqtardь kire qaqьp jaŋь qala tөdөnelər. Bьl qalaqa, unь tөdөvselər xөrmətenə, veddeŋ xөkymətevəd tarafьnan „KOMSOMOL'SK" tip isem eirelde.

Udək Komitet, Lenin komsomolь ismenən Komsomol'sk qalahьn tөdөvgə yddərenen gerojdarsa xedmətterən eьrgən vətə komsomolestarqa həm komsomolkalarqa, vətə jəş eşselərgə həm rabotnitsalarqa, inzenerdarqa həm texniktarqa, vol'şevistik rəxmət eeldərə.

Hedden, il aldьndaqь eurьsьqьddь axьrьna tiklem ytəsəgegədgə, qalanь həm zavodtardь tөdөvde jeŋevle rəveştə tamamlajasaqьqьddqa, qorotqosloqtan kyrelgən zarardardь vətərəsəgegeddə his tə şiklənmajəed. Xədergə əle yddərenen jəşren ojalurьna jəşrenep qala kilgən həm vedgə qorotqosloq itkən, eьsьraqlьq jahaqan vətə doşmandardь lə axrьna tiklem vətərəgəd.

Ujav eulьqьd, sotsialistik qadanьlqandardь kyd qarahьlaj haqlaqьd, vol'şevizmgə tydemle rəveştə ejə eulьqьd, ydegedden huqьşsan hələtlegedde juqarь kytərəged!

Hedgə, maqtavlь Komsomol'sk qalahьn gerojdarsa tөdөvselərgə sələm! Hedden menən, VKP(в) пьn tapşьrьvьn, veddeŋ vəjək ucitelevəd—iptəş Stalinden tapşьrьvьn ytəvselər menən qorurlanavьd!

LENINSE KOMSOMOLDЬN UDƏK KOMITETЬ.

„ALЬŞTЬRQЬHЬD RABOTNIK" HƏM UNЬŊ KOMITETЬ

Jəştərgə kommunistik tərвiə eirev eşenə saqьrьlqan komsomol aktive uqьrqa, пьqlь uqьrqa, vol'şevizmqa ejə eulьrqa, ydenen politik-kul'tura kimələn kytərev eəbəndə armajtalmaj eşlərgə tieş. Uqьvdan, politik eştən təm tava velməgən aktivis işanьshьd, jəştərde tərвiələv eurьstarьn ytəvgə buldьqhьd, tik aktivisьq isme aђtьna jəşrenep jerevse lьqьrdьq qьna ul.

Avlaj avlь (Şaran rajonь) komsomol komitetь sekretarь Jьhangirov ənə şundaj "aktivistar"den berehe. Ul uqьv turahьnda voqad kierep həjləj, başqalardь uqьrqa saqьra. Ə yde uqьmaj. „Vaqьt tava almajьm", „vuşamajьm"...

Dөrөђ, Jьhangirov Şaran urta məktəvendə zaocnьj eulьp tora. Ləkin bьl isemdə genə, ə bьnьqta ul uqьmaj. Hər aj hajьn 3 kөn ytkərelə torqan zanatielərgə lə varmaj. Ul tik jьl bujьna ver genə tapqьr uqьrqa vardь. Hunqь tapqьr varьvьnda Şaranqa qajtьp esev məzlese qordo. Jьhangirov yden ojoşmanьn siklənməgən xoquqlь xuzahь itep xis itə. Ul „vөtəhen də velə", vөtəhen də yde genə xəl itə". Unьŋsa ojoşmalaqь vətə komsomolestar tik unьŋ vojoroqon ytəvselər genə eulьp torlar. Komsomolestar jьlьlьşta ver qarar sьqarhalar, Jьhangirov jalqьdь unь ydgərtə. Məђələn, komsomolestardьn vildələve vujьnsa politik uqьvdar hər ver ajdьn 12—25-se kөndərendə ytkərelergə tejeş ine. Jьhangirov yd beldege menən uqьvdardь hər ajdьn 6—27-se kөndərenə kyserə. Şuqa kyrə lə komsomolestardьn uqьrqa jөreşe tyvənəjə vara. 6-sь majdа ytkərelgən zanatiegə uqьvsьlardьn 65 prontsentь qьna kilələr. 2 ajdan eirle dejem jьlьlьş ytkərelgəne juq.

Komsomol safьna inergə teləvse jəştər ojoşmanan sitlətelələr. Đurdar məktəvendə uqьvsь Əxmət həm Mөdəristər VLKSM safьna inergə teləp qariza birgəjnelər. Ləkin ulardьn qarizahь ike aj vujьna qaralmaj jatta. Hunьnan ular qarizalarьn kire aldьlar. Jьhangirovtьn kyrenerlek eşləgən eşe eulmaha la, kirehensə veqə eşte jemerevgə alьp varhа la, unda ula unь „almaştьrqьhьd rabotnik ul" tidər.

Qasan hun, Avlaj avlь komsomol komitetьndaqь eşlekhedlekkə sik qujьlьr. **M. M.**

☆

Hajlavdarqa nasar ədərlənələr

Komsomoldьn Mənəvez ojoşmalь komsomol organdarьn hajlavqa nasar əderlənə. Ojoşmala komsomolestardь iђərkə alьv eşe artьq qalqan. „Ajtьvqan", Tahirov ismendəge təvge komsomol ojoşmalarьnda 6 komsomoles var tip iђəpləjdər. Ə, ььn varlьqta unda 15 komsomoles. Jergən MTS komsomol ojoşmahьnda ucot kartockalarь vujьnsa 8 komsomoles iђəplənə. Ə faktik alqanda unda 4 kenə komsomoles var. „Rassvet", „Bronovik", „Krasnьj vostok" kolxoz komsomol ojoşmalarьndaqь komsomolestar xatta ucotta la tormajdar. Komsomoles Keslitsinden komsomol bilete 3 jьl vujьna ylgən komsomolestar papkahьnda haqlanqan. Unьn bilete tik kyptən tygel genə əle ejəhenə tapşьrьla. VLKSM rajon komitetьnьn sekretarь iptəş Makaldin ələgə tiklem ojoşmalardьn eşen ydləştərə almavqa hьtana.

(BaşTASS).

Ular uqьjdar

Jadqь səsev başlanqan məldə traktoristar arahьnan viвliotekanan kitap alьp uqьvsь vərəv də juq ine. Xəder Qandra MTS-daqь traktoristardan 143 keşe kitap alьp uqьjdar. Ulardь viвliotekaqa tartьvda, matur ədəbiatte kollektiv menən uqьv, brigadala kul'turniktər buldьrьv jardam itə.

MTS viвliotekahьnьn kitap vajlьqь arta vara. Bьl viвlioteka Maj ajьnda qьna 750 humlьq kitap aldь. Bьl kitaptar arahьnda A. S. Puşkin, M. Gor'ki əђərdəre kyp kenə. Uqьvsьlar ulardь his qьdьqhьdьn uqьjdar.

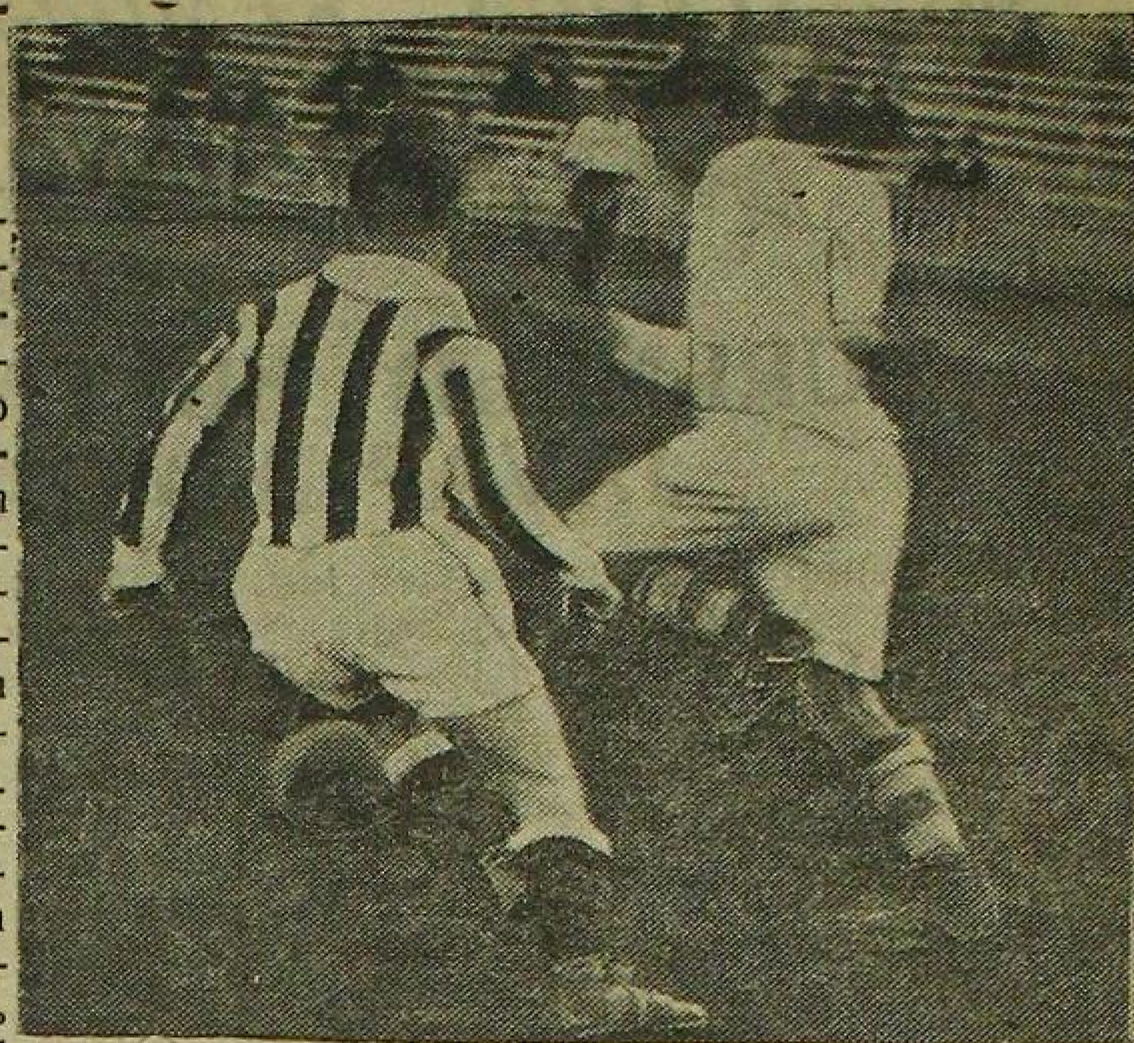
MTS-tьn 9 brigadahьnda la iptəş Stalinden fevral' plenumьnda həjləgən dokladьn ejrənev eşen vaqьtlь tyŋərək ojoştoroldo. Bьl tyŋərəktər matur qьna eşləp kilələr.

F. Ojimajev.

POLYST TURAHЬNDA ĐUR FIL'M

Məskəv. „Sojuzkinoxronika" studiahь Tənjaq polys ekspeditsiahьnda qatnaşьvsь—kinooperator iptəş Trojanovskiдan radio telegramma aldь. Ul ydenen kino pljonka zapasьn (4.500 metr) totop vөtөrөvən, ul qьna tygel polysta qьşlav nacal'nige Papanindan „eurьsqa" alqan 800 metr pljonkanь la totop vөtөrөven xəвər itə.

Xəder kinooperator iptəş Solovjov Arxangelskiqa kitte. Ul unan Tən jaq polys ekspeditsiahьnda qatnaşьvsьlardь qarşьlajasaq, həm qajtьşlaj jul dь pljonkaqa alьv əsən iptəş Trojanovskiqa 1.200 metr pljonkaalьp vara.

Өfө qalahьnьn „Dinamo" Stadionьnda futвol ujnajdar. (Urazvaxtin fotohь).

Baskьlar respuвlikahь futвol komandahь SSSR qa kilə

(SSSR Xalьq Komissardarь Sovetь ergəhendəge Bөtə Sojuz fizkul'tura-sport komitetь predsedatele iptəş Xarcenko menən veseda).

Xəder Jevropala geroistik Baskьlar ilenen svornьj fizkul'tura komandahь unьşlь sьqьştar jahaj. Komandanьn ujьnsьlarь vөtəhe lə respuвlika vojestarь tejerlek. Ulardьn sьqьşьnan ingən vөtə svordar Bel'vaoqa jardam itev fajdahьna kitəsək.

Fizkul'tura həm sport eştərenen Bөtə Sojuz Komitetь Baskьlar ile futвolsьlarьn saqьrьrqa qarar itte. Yddərenen SSSR qa kilev rizalьqtarьn beldergən Bel'vao həm futвol klubь—„Madrid komandalarь ujьnsьlarь vedden futвolsьlarьвьd menən osoraşasaqtar.

Baskь futвolsьlarь ver nisə tapqьr Ispanianьn milli svor komandahьn sostavьna inep, xalьq-ara jetdi osoraşьvdarda qatnaştьlar. Ularqa Jevropala həm Amerikanьn in jaqşь futвol klubь futвolsьlarь menən osoraşьvqa la tura kilde. Komandanьn vratorь—Blasko, jaqlavsь—Aədo, komanda kapitanь—Regejro, həzym itevse—Langora, futвolsь—Gorastiza həm Siejəyrən iptəştər verense klasslь ujnavsьlar eulьp hanalalar.

⊕

QAJĐA UQЬRQA?

XƏRBI ELEKTRO TEXNIK UCILIŞSAHЬ

Vedden ilevedgə Qьdьl Armianьn qatmarlь həm vik tərlə qoraldarь menən eş itə velevse meŋərləgən kadrdar—ljotcik, artilleristər, kavaleristər, tankistar, xərвi texniktər həm başqa tər xərвi spetsialistər kərək.

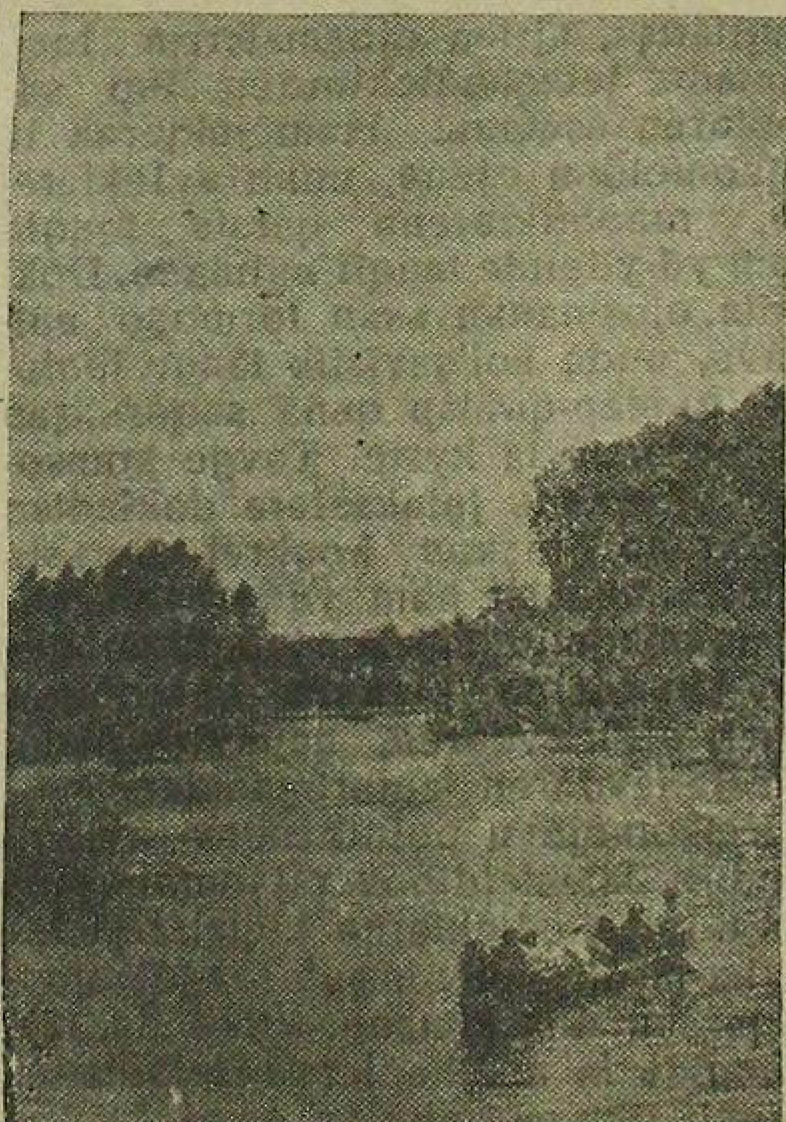
Xəder Leningradtaqь iptəş Baranov ismendəge xərвi elektrotexnik ucilişsaqa uqьvsьlar qavul itev vara. Bьl ucilişsa prozektor səse lejtenanttarь, xərвi texniktər ədərləj.

Ucilişsala uqьv vaqtь 3 jьl. Uqьvqa 17 jəştən 22 jəşkə tiklem eulqan irdər, ydenen sələmətlege menən armia safьna jaraqlь eulqandar həm eleme 8 klasstan da tyвən eulmavsьlar alьna. Qavul itev hьnavdarь 1-se avqustan başlana.

Juqarь məktəp uqьvsьlarь həm 10 klasslь təp fəndər vujьnsa otlicno, həm jaqşьqa tamamlavsьlar uqьvqa hьnavhьd alьnalar. Qarizalar 25-se ijylgə tiklem qavul itelə. Qarizala həm materialdardь turanan-tura ucilişsanьn nacal'nige, Liningrad, 46, Mira, 15. adresьna jəki urьndaqь rajvojenkomatqa virergə.

Beloret metallurgia texnikumь

Beloret metallurgia texnikumь marten həm metiz eşe spetsialistarь ədərləj. Texnikum 1937-38-se uqьv jьlьnda verense kursqa uqьvsьlar qavul itə. Uqьvqa 16 jəştən 30 jəşkə tiklem eulqan graзdandar qavul itelə. Qavul itev hьnavь tulь eulmaqan urta məktəp programmahь kyləmendə ytkərelə. 10 jьllьq məktəp vөtərevselər hьnavhьd alьnalar. Qarizalar 1-se ijynən 10-sь avqustqa tiklem qavul iteləsək. Qarizardь Başqortostan, Beloret qalahь, Lenin uramь 103, Metallurgia texnikumь adresьna jevərergə kərək.

Dim vujьnan ver kyreneş.

●

Utьravda gedro park

Ver jьldan hun Dneprdəge Truxanov atavь hьv stansalarь, vassejen, povil'on həm başqa fizkul'tura qorolmalarь menən jьjhazlandьrьlasaq. 200 gektar jerde viləgən вьl atav, gedro park eulьp ajlanasaq. Ul grandioz fizkul'tura kombinatьn təşkil itəsək. Xəder gedro parktьn təp eləşəndə tөdөv eşe başlandь.

Redaktor urьnвaгь: Q. MURTAZIN.

„Oktəвr natiska"hь tipografiahь. Başglavlit vəkile 2184

1937-se jьl
18 Ijyn
№ 56 (1106)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 9 tin.

Bөtə ildərđeꞑ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе"—Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь.

Redaksia adresь: Өfө. Volodarski № 2. Telifon № 85—04

Jaꞑь hajlav sistemahь ʙujьnsa sovettarƣa hajlavđarƣa komsomol ojoşmalarьn əđerləv həm Başqortostan komsomol ojoşmahьnьꞑ politik-tərʙiə eşendəge jeteşheđlektəre turahьnda

Iptəş Əxmirov dokladь ʙujьnsa VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə Komitetьnьꞑ IV Plenumь qararь

Plenum, jaꞑь hajlav sistemahь ʙujьnsa sovettarƣa hajlavđarƣa Başqortostan komsomol ojoşmalarь xəđergə əle əđer tygeldər tip iђəpləj.

Komsomol ojoşmalarь xəđergə əle yđđərenen eştəren demokratik ladta qajtanan qorƣandarь juq. VLKSM ustavьn tupaђ rəveştə ʙođop, komsomolestarđьꞑ zakonlь xoquqtarьn qьђьp, şunьꞑ menən ularđь sojuz eşeneꞑ tөp məs'ələləren aktiv rəveştə međəkərə itevđən sitkə etərələr. Demokratik sentralizm asьlda ʙjurokratik sentralizm menən almaştьrьlƣan. Jetəkse organdarđьꞑ hajlanьp qujьlƣan ʙulьvsьlьqtarь urnьna komitettarƣa kooptatsialav kiꞑ taralьv alƣan. VLKSM Өlkə Komitetь Plenumь həm ʙjurohь sostavьna pionerđar ʙylege medire həm BaşOSOaviaxim predsedatele urьnʙaђarь kooptatsialanƣan, VLKSM-dьꞑ Kirov rajkomь Plenumь həm ʙjuro sostavьna ike ʙylek mediren, VLKSM-dьꞑ Bələʙəj rajon komitetь 3 təvge ojoşma sekretarьn, Qьjƣь rajon komitetь Plenum sostavьna 4 keşene kooptatsialaƣan h. ʙ.

Propaganda ʙөtə rajondarđa la ʙөtөnləj qənəƣətlənməђlek ojoştorolƣan. Өlkə Komitetьꞑ III Plenumьnьꞑ qьrqa rəvəştə talap itevenə qaramaђtan, VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə Komitetь ʙjurohь elekkesə propaganda eşenə tejeşle iƣtiʙarđь ʙylməj. 1937-se jьldьꞑ martьnan ʙaşlap ʙjurola tikşerelgən 23 məs'ələneꞑ tik 4 he genə propaganda eşe turahьnda. Bjuro aƣzalarь həm Өlkə Komitetьꞑ javaplь raʙotniktəre: Əxmirov, Musin, Kapustin həm VLKSM rajon komitettarьnьꞑ kyp kenə sekretarđarь həm ʙjuro aƣzalarь tyꞑərəktərđə propaganda eşe alьp ʙarmajđar. Өlkə Komitet həm rajon komitettarьnьꞑ raʙotniktəre jetəkselek itkən tyꞑərəktərđeꞑ kypselege xəđrgə əle өlgө tyꞑərəktər ʙulьp əverelməgəndər. Bөgөngө kөngə tiklem komsomol məƣarife seltəre menən ʙөtə komsomolestar đa uratьlьp alьnьvđan jьraq toralar. Məђələn, 45 rajondan ʙulƣan məƣlyməttər ʙujьnsa məktəptər həm tyꞑərəktər menən 5 meꞑ komsomoles uratьp alьnmaƣan. Sojuzdan tьş jəştərđe politik uqьv menən uratьp alьv ʙөtөnləj jeterlek tygel. Məђələn, Өfө qalahьnьꞑ kustar-hөnərselek arteldəre ʙujьnsa 612 jəşteꞑ uqьv menən tik 70-e genə uratьp alьnƣan. Başkonditer faʙrikahьnda 320 jəştən tik 49 keşe genə uqьv menən uratьp alьnƣan. h. ʙ. Məktəp həm tyꞑərəkteꞑ eştəre xəđergə əle siktən tьş tyʙən. Kypselek rajondarđa partia tarixen өjrənev ʙujьnsa jaꞑь programmaƣa kysev formal' rəveştə genə, Өlkə Komitetь, qala komitetь həm VLKSM rajon komitetь sekretarđarьnьꞑ jetərlek instruktaƶđarьnan ʙaşqa ytkərelgən.

Propagandistarƣa individual' instruktaƶ tik ajrьm rajondarđa ƣьna ytkərelgən. VLKSM-dьꞑ Qьrmьђqalь rajon komitetь sekretarь iptəş Valejev yđe ʙer genə propagandisqa la instruktaƶ jahamaƣan.

Kypselek rajondarđa propagandistar menən eş ojoştorolmaƣan, jəşəp kilgən seminarđar ʙөtөnləj qənəƣətlənməђlek eşləjđər həm əle ʙulha ular propagandistarđьꞑ teoria kiməldəren kytərev məktəʙe həm ularđь sirattaƣь zanətiegə jetdi əđerləv məktəʙe ʙulьp tormajđar.

Plenum, Өlkə Komitet ʙjurohьnьꞑ qəjeʙe menən, partia tarixen өjrənev tyꞑərəktəre өsөn programmanьꞑ əle ʙulha ʙaşqort telendə ʙaђьlьp sьqmavьn tyđep tororloq xəl tygel tip iђəpləj.

Massovьj-politik eş, ʙigerək tə jəştərđe Stalinsel Konstitutsia menən həm iptəş Stalindeꞑ VKP(ʙ) Yđək Komitetьnьꞑ fevral' plenumьndaƣь dokladь həm hөđөmtələv hyđe menən həm şulaj uq SSSR-đьꞑ tьşqь həm eske xəleneꞑ mөhim vaqiƣalarь menən tanьştьrьv siktən tьş nasar ojoştorolƣan.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ maxsus kyrhətevenən huꞑ Өlkə Komitetь ʙjurohь, yđeneꞑ 1937-se jьldьꞑ 5-se martьndaƣь qararь menən eştəge jeteşheđlektərđe dөrөђ asqan xəldə, yđ eşen asьlda nьqlap qajtanan qora almanь həm elekkesə qənəƣətlənməђlek eşləj.

Plenum, Başqortostan komsomol ojoşmahьnda kemdeꞑ-kem ʙulьvьna qaramaђtan ʙol'şevistik tənqit həm yđ-yđeꞑde tənqit xəđergə əle jomoşaq kiꞑəjtelgən, tip iђəpləj. Komsomoldьꞑ kyp kenə jetəkselərə tənqitte aꞑlamajđar, qьsqьrьnьvđar həm jalanƣas administrirovajt itev julьna ʙaђьp (VLKSM-dьꞑ Asqьn rajon komitetь sekretarь—Sufjanov) tənqitte ignorirovajt itələr.

Tənqit həm 'yđ-yđeꞑde tənqit ʙigerək tə komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarьnda jomoşaq jəjelderelə. Kiꞑəjtelgən tənqit həm yđ-yđeꞑde tənqitteꞑ ʙulmavь ƣəmheđlek həm xuşkyꞑellelek tөjƣohon tьvđьra, ə ʙьl japon-nemes qorotqostarьnьꞑ, trotskistərđeꞑ, ʙuxarinsel yltərevselər aginttarьnьꞑ, devirsanttarđьꞑ, millətselərđeꞑ həm ʙaşqa ikejөđlөlərđeꞑ ʙьsьraq qorotqosloq eştərenə uꞑajlь tupraq ʙulьp tora.

Tik idiotlьq avrьvь—ƣəmheđlek arqahьnda ƣьna komsomol həm pioner gazetalarь jetəkselegenə millətse Kucukov, Xəjđərevtərđeꞑ yrmələve həm ođaq vaqьttar faş itelməj kilevđəre mөmkin ʙuldь.

Jəştərđeꞑ fəngə poxodьn, Marks—Lenin teoriahьna ejə ʙulьv ʙujьnsa jəştər arahьnda eşte ʙaşlap alьp ʙarьvƣa saqьrьlƣan komsomol aktive ʙol'şevizmƣa nasar ejə ʙula. Komsomoldьꞑ kypselek jetəkselərə uqьmajđar. Өlkə Komitetь həm unьꞑ ʙylektəre tarafьnan komsomol aktiveneꞑ uqьvь həm yђeve turahьnda jeterlek qajƣьrtьv juq. Өlkə konferensiahьnьꞑ, VLKSM Өlkə Komitetьnьꞑ II həm III Plenumьnьꞑ, komsomoldьꞑ jetəkse aktiven qajtanan əđerləv turahьndaƣь qararđarđь ytəməgəndər.

Jetəkse aktiveꞑ kypselege tarafьnan hər ʙer komsomolesqa, unьꞑ horavđarьna həm moxtaƶlьqtarьna hiđger, xəstərle qaraş juq. Jьş ƣьna ʙik ʙələkəj ƣəjeptər өsөn ogul' rəveştə komsomoldan sьƣarьvđar hirək osoraj torƣan nəmə tygel (VLKSM-dьꞑ Blagovar rajon komitetь 1937-se jьldьꞑ 1 kvartalьnda 9 keşe sьƣara, ularđьꞑ kypselege Өlkə Komitet tarafьnan kire qaƣьlƣan).

Plenum, VLKSM Өlkə Komitetь ergəhendəge qaʙul itev həm sьƣarьv komissiahьnьꞑ eşen ʙөtөnləj qənəƣətlənerlek tygel tip ʙildələj.

VLKSM-dьꞑ rajon komitettarь VLKSM aƣzalarьn sьƣarƣandan huꞑ ularƣa, sьƣarьlьvsьnьꞑ şikəjə itevgə ʙulƣan ustavlь xoquqьn aꞑlatmajđar, şunьꞑ hөđөmtəhendə sьƣarьlьvsьlarđьꞑ iꞑ kypselege, ʙigerək tə avьlda, apellətsia ʙirməjđər.

Plenum, kypselek kolxoz komsomol ojoşmalarьnda organizatsion həm politik tərʙiə eşeneꞑ siktən tьş nasar torovьn ajrьvsa ʙildələj.

Komsomoldьꞑ kolxoz ojoşmalarьna VLKSM Өlkə Komitetь həm ajrьvsa krəђtiən jəştər ʙylege tarafьnan jarđam ʙөtөnləj jeterlek tygel. Tik şunьꞑ arqahьnda ƣьna komsomoldьn 170 ojoşmahь taralьvь mөmkin ʙuldь. VLKSM-dьꞑ kyp kenə rajon komitettarь, ađ komsomoleslь ojoşmalarđьꞑ yђeve həm organizatsion—politik jaqan nьƣьtьvđarьn tə'min itev urnьna ularđь ʙergə quşьv həm kustovajt itev kevek dөrөђ ʙulmaƣan julƣa ʙaђtьlar.

VLKSM rajkomdarь komsomol ojoşmalarь ʙulmaƣan kolxozdarđaƣь jəştər arahьnda eşləvđən yđđərenən yđđəre sitləşkəndər.

VLKSM rajkomь sekretarđarьn, ađ sostavlь komsomol ojoşmalarьn yђevse huƣьşsan hələtle ojoşmaƣa əjlənderevgə ʙөtə saralarđь kyrergə məƶʙyr itergə. Berəmektər tip atalƣan ʙөtə komsomolestarđь jəştər arahьnda eş alьp ʙarьvđarьn tikşerev өsөn daimi rəveştə rajkomdarƣa saqьrьrƣa, ularƣa zadanielər ʙirergə həm aldьnƣь jəştərđe komsomolƣa ьlьqtьrьp unda komsomol təvge ojoşmahь teđөvđə jarđam itergə.

Rajon konferensialarьna tiklem, kolxozdarđa kustovajt itev julь menən dөrөђ ʙerləşterelməgən təvge ojoşmalarđь elgərge xəldərenə kire qajtarьrƣa.

Plenum, VLKSM-dьꞑ Өlkə Komitetьnьꞑ, VLKSM rajkomdarь menən jetəkselek itevđeꞑ ʙaşlьsa iƣtiʙarьn ere promьjşlennьj ojoşmalarƣa ƣьna tuplavьn, avьl ojoşmalarьna, ʙigerək tə jьraq rajondarƣa iƣtiʙar itməven, ə rajkomdarđьꞑ kypselege VLKSM Өlkə Komitetьnan koopirovajt itep jetəkselektəren rajon yđəgenə jaqьn ʙulƣan kolxoz ojoşmalarьna ƣьna tuplanƣanlьqtarьn dөrөђ tygel tip iђəpləj.

Plenum, komsomoldьꞑ ʙөtə ojoşmalarьnьꞑ iƣtiʙarđarьn şuƣa ʙora ki. „Komsomoldaƣь ojoştorov həm politik-tərʙiələv eşeneꞑ ʙөtə ʙьl nigeđ jeteşheđlektəren jeꞑep sьƣьv—komsomoldьꞑ sovettarƣa aldaƣь hajlavđarđa ʙөtə sovet jəştəreneꞑ ʙaşьnda tora alasaƣьnьꞑ, jəştərđe VKP(ʙ) həm sovet vlasь tirəhenə aktiv ojoştorovsь ʙula alasaƣьnьꞑ tөp şartь ul" (VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ III Plenumь qararьnan).

Plenum, VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ III Plenumь qararđarьn turanan-tura qullanma itep qaʙul itə, həm komsomol ojoşmalarьna jaꞑь hajlav sistemahь ʙujьnsa sovettarƣa aldaƣь hajlavđarƣa əđerlektə jəştərđeꞑ politik aktivlektəreneꞑ ʙaşьnda torop plenum qararđarьn hər ʙer komsomolesqa həm ʙөtə sovet jəştərenə aꞑlatьrƣa məƶʙyrləj.

Jəştərgə, trotskise, ʙuxarinse həm japon-nemes aginttarьnьꞑ, millətselərđeꞑ həm ʙaşqa ikejөđlөlərđeꞑ xainlek, şpionlьq həm qorotqosloq eşməkərlektəreneꞑ haʙaqtarьn aꞑlatьvđь qьrqa rəveştə kөsəjtergə, jəştərđə sьjnfi đoşmandarđьꞑ ʙөtə sьqьştarьna nəfrət həm ʙojevojlьq tojƣoho tərʙiələrgə, ularđa revolytsion ujavlьqtь taƣь la juƣarьraq kytərergə.

Plenum, propaganda eşen narьqlamav praktikahьn xөkөm itep, komsomoldьꞑ jetəkse aktiven (өlkə komitet sekretarđarьn, ʙjuro aƣzalarьn həm rajon komitetь sekretarđarьn) ʙөtəhenən də elek yđđərenə turanan-tura məktəp həm tyꞑərəktərđə propaganda eşen alьp ʙarьvƣa ʙurьslaj.

Dingə qarşь propaganda ʙujьnsa komsomol ojoşmalarьnьꞑ ʙөtөnləj qənəƣətlənməђlek eşləvđəren kyrhətep, plenum Өlkə Komitetь ʙjurohьn həm rajon komitettarьn, Huƣьşsan Allahьđđar Sojuzdarь menən ʙerlektə jəştər өsөn ƣilmi, leksialar, ʙesedalar ytkərergə, dingə qarşь tyꞑərəktər ojoştorop ularđьꞑ regulər rəveştə eşləvđəren tə'min itevđe jөkləj.

VLKSM Өlkə Komitetь ʙjurohьna, ike ajlьq srokta jetəkse komsomol aktiven maxsus kurstar həm ʙaşqalar aşa qajtanan əđerləv saralarь eşləp sьƣarьrƣa quşьrƣa.

Өlkə komsomol gazetalarьnьꞑ qənəƣətlənməђlek eşləvđəren həm şulaj uq VLKSM Өlkə Komitetьnьꞑ jeterlek jetəkselek itməven kyrhətep, Plenum Өlkə Komitetь ʙjurohьn, redaksialar apparattarьn, ʙigerək tə milli gazettarđьqьn, kvalifikatsialь, partia—totanaqlь kadrđar menən nьƣьtьrƣa ʙurьslaj. Komsomol gazettarьnьꞑ ʙөtə eştəren komsomol ojoşmalarьn sovettarƣa hajlavđarƣa əđerləvgə həm jəştər arahьnda ʙeđđeꞑ partianьꞑ tarixen, Stalinsel Konstitutsianь, VKP(ʙ) Yđək Komitetьnьꞑ fevral' Plenumь qararđarьn, iptəş Stalindeꞑ dokladьn həm hөđөmtələv hyđen, VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ III Plenumь qararđarьn kөndəlek aꞑlata ʙarьvƣa ʙujhondororƣa.

VLKSM-dьꞑ rajon komitettarь sekretarđarьna, jaꞑь hajlav sistemahь ʙujьnsa sovettarƣa hajlavđarƣa jəştərđe əđerləv məs'ələləre menən eşse, kolxozsь jəştərđeꞑ konferensialarьn, jьjьlьştarьn, ajrьm gruppa jəştərđeꞑ, intelligentsianьꞑ, domoxoƶəjkalarđьꞑ həm ʙaşqalarđьꞑ kəꞑəşmələren ytkərev sroktarьn ʙildələrgə quşьrƣa.

Sovettarƣa hajlavđarƣa tiklem qatьn-qьđ jəştəreneꞑ jьjьlьştarьn, rajon konferensialarьn, unan huꞑ II Bөtə Başqortostan Sjeƶьn ytkərergə.

Plenum, VLKSM-dьꞑ Өlkə Komitetьn həm rajon komitettarьn qatьn-qьđ jəştəreneꞑ I Bөtə Başqortostan Sjeƶь qararьn ytəv ʙujьnsa ʙөtөnləj

(Davamь 2-se ʙittə).

BAŞQORTOSTAN ASSR SOVETTARЬNЬꞐ ƢƏĐƏTTƏN TЬŞ X SJEZЬ DELEGATTARЬ DIQQƏTENƏ

Başqortostan ASSR sovettarьnьꞑ ƣədəttən tьş X sjezьnьꞑ davamь oşo jьl 20 ijyndə kiske səƣət 6 la NKVD klubьnda bulasaq.

KƟN TƏRTIBE:

Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respiblikahьnьꞑ Konstitutsiahь projektь. Dokladsь iptəş Bulaşьv.

BУBK sekretarь — Z. ƏXMIREV.

Sovettarđьꞑ ƣədəttən tьş X sjezьna, tavьş birev həm kəꞑəş birev xoquqь menən kilgən delegattarđь registratsialav Krəƅtiən jortonda (Karl Marks uramь, № 22) 18 ijyndə irtənge səƣət 10 đan başlap, təvlek bujьnsa alьp barьlasaq.

Qunaq bilettarь birev — Başqortostan УBK həm SNK komendaturahьnda (Sovet uramь, № 12) 18 ijyndə irtənge səƣət 10 dan kiske 10 ƣa tiklem həm 20 ijyndə irtənge səƣət 10 dan, sjezd başlanƣanƣa tiklem bulasaq.

DE-BRUKERđьꞑ iptəş DIMITROV qa radiogrammahь

Iptəş Dimitrov Ƶenevanan eşselər sotsialistik internatsionalьnьꞑ predsedatele De-Brukerđan tyвəndəge jɵkmətkele radiogramma aldь:

„Beđ də şulaj uq eşteꞑ asьlь mɵhim, tip ujaljвьđ, ə eşteꞑ asьlь — Ispania fajdahьna qarata kileşelgən eştər. Bьl eştərde ytkərevđeꞑ iꞑ jaqşь ьsulь turahьnda, mɵmkin bulƣan urьnda dɵjɵm rizalьq bujьnsa, вɵtə jerđə lə kərəkhed qarşьlьqtarđan tьş feker almaşьv ɵsɵn informatsia maqsattarьnda heđđeꞑ vəkildəreged menən osoraşьrƣa beđ hər vaqьt əđerbeđ. Beđ heđđeꞑ delegattarьƣьđ menən heđđeꞑ hajlavьƣьđ bujьnsa teləgən urьnda, Ƶenevala jəki unьꞑ tirə jaƣьndaƣь berər urьnda osoraşa alaвьđ. 48 səƣət aldan iƅkərtevde horajвьđ. Osoraşьv səƣəte turahьnda hɵjləşep kileşerbeđ.

DE-BRUKER".

DIMITROVtьꞑ DE-BRUKER ƣa javaвь

Iptəş Dimitrov eşselər sotsialistik internatsionalьnьꞑ predsedatele De-Brukerƣa Brysselgə tyвəndəge telegrammanь jebərde:

„Heđđeꞑ telegrammaƣьđƣa javap itep, Kommunistik Internatsional Başqarma Komitetьnьꞑ prezidiumь, ispan xalqьn jaqlav məs'ələhe bujьnsa eşselər sotsialistik internatsionalьnьꞑ vəkildəre menən hɵjləşevdər ɵsɵn tyвəndəge sostavta yđeneꞑ delegatsiahьn bildələne: Kommunistik Internatsional Başqarma Komitetьnьꞑ aƣzalarь — Moris Torez, Marsel' Kaşen, Xoze Dias, Frans Dalem həm Italia kompartiahь Уdək Komitetьnьꞑ aƣzahь Luidzi Gallo.

Iptəş Torezƣa osoraşьvđьꞑ urnь həm vaqtь turahьnda turanan-tura heđđeꞑ menən xəвərləşev вurьsь tapşьrьldь.

Kommunistik Internatsional Başqarma Komitetь ismenən, general'nьj sekretar—G. DIMITROV.

„Marat" linkorь qajttь

Qьđьl вajraqlь Baltьjq flotьnьꞑ linkorь „Marat" 25 kɵn sit il hьvđarьnda jɵđđɵ. Уđeneꞑ qorallanьvь, maniverlьƣьn, licnьj sostavьnьꞑ ɵlgɵlɵ dissiplinahьn kyrhətep „Marat" Anglia, Estonia, Litva porttarьnda 14 kɵn qunaq buldь. Вɵtəhe 3.660 mil' ođonloƣonda jul ytelde.

„Marat" tь Baltьjq diꞑgeđe flotьnьꞑ linkorđarь həm kranştadta torovsь xalьqtar qarşь aldьlar. „Marat" tьꞑ sit il hьvđarьnda jɵđɵve turahьnda unьꞑ kapitanь ikense rang flagmn iptəş Ivanov вьlaj tine:

— Qajđa ƣьna bulhaq ta xalьq beđđe jьlь qarşьlanь. Ul, qьđьl flotsьlarƣa həm huƣьşsan sovet karaвьnьꞑ komandirđərenə yđeneꞑ mɵxəввəten belderđe. „Marat" sit ildərgə sьƣьvь menən SSSR xərвi diꞑgeđ flotьnьꞑ juƣarь huƣьş texnikahьn ƣьna tygel, licnьj sostavьnьꞑ juƣarь kul'turalь həm dissiplinalь bulьvьn da kyrhətte.

Jaꞑь hajlav sistemahьвujьnsa sovettarƣa hajlavđarƣa komsomol ojoşmalarьn əđerləv həm Başqortostan komsomol ojoşmahьnьꞑ politik-tərвiə eşendəge jeteşheđlektəre turahьnda

Iptəş Əxmirov dokladь вujьnsa VLKSM-dьn Başqortostan Ɵlkə Komitetьnьꞑ IV Plenumь qararь

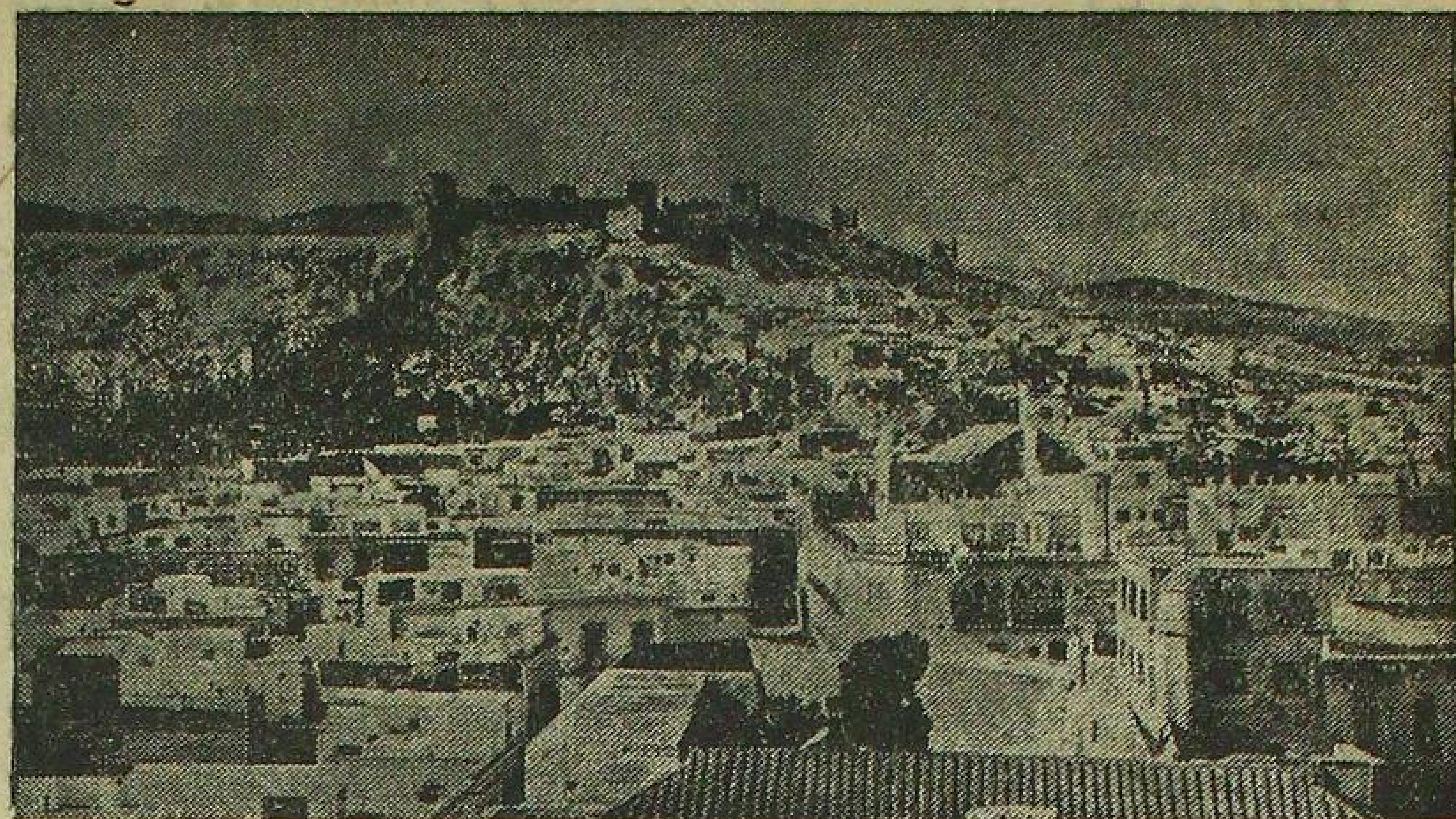
(Davamь. Başь 1-se вittə).

qənəƣətlənməƅlek eşləvđəren, вigerək tə feadal—qəвiləvi qaldьqtar həm qatьn-qьđđarƣa xamdarsa qaraştar menən komsomol ojoşmalarьnьꞑ siktən tьş jomoşaq kɵrəşevđəren kyrhətə.

Plenum, komsomoldьꞑ ajrьm jetəkse raвotniktərenen, tormoşta kommunistik totovđьꞑ ɵlgɵhɵn kyrhətev urnьna esev menən şɵƣɵllənevđəren qatьndarƣa xamdarsa qaravđarьn (VLKSM Ɵlkə Komitetьnьꞑ elekke jetəkse komsomol organdarь вylege mɵdire—Narьmвajьv, Stərleвaş rajon komitetь sekretarь Əxmədejev h. в.) вɵtɵnləj tyđep tororloq xəl tygel tip iƅəpləj.

Plenum, komsomol ojoşmalarьnan politik uqьvđьꞑ həm dɵjɵm вelem alьvđьꞑ вɵtə tɵr formalarьna qatьnqьđ jəştərđe kiꞑ kyləmdə ьlьqtьrьvđь talap itə.

Plenum, komsomol organdarьnьn alda bulasaq otcottarьn həm jəşren tavьşqa qujьvđar menən hajlavđarƣa əđerlek вujьnsa bulƣan вɵtə eş вol'şevistik tənqit həm yđ-yđeꞑde tənqit nigeđendə, komsomolestarđьꞑ politik aktivlektəren kytərev, eskərge sojuz demokratiahьn həm demokratik sentralizmdь nьqlь rəveştə riƣajə itev menən jetəkselekkə yƅep kilgən, yđeneꞑ idia-politik kiməlen kytərev ɵƅtɵndə eşləvse, hьnalƣan aktivte qьjьv rəveştə yrlətev nigeđendə ytergə tejeşlekte hьđьq ɵƅtɵnə ala. Вьlar вɵtəhe lə hər вer komsomol ojoşmahьnьꞑ, hər komsomolestьꞑ huƣьşsan hələtlegen kytərergə tejeş.

Germania faşistarьnьꞑ flotь 31—majđa Almeria, (Ispania) qalahьn jьrtqьstarsa tupqa totto.

Hyrəttə: Almeria qalahьnьꞑ dɵjɵm kyrneşe. (Sojuzfoto).

Germania komsomolestarь Ispania fronttarьnda

Ispanialaƣь graƶdan huƣьşьnьꞑ berense kɵndərenən alьp Germanianьꞑ kyp kenə komsomolestarь Ispaniaƣa kittelər həm respuвlikan xalьq armiahьna quşьldьlar. Вьlar arahьnda qьđđar đa kyp kenə buldь. Ular xərвi gospitaldarƣa sestralar bulьp indelər. Germania komsomolestarь internatsional вrigadaƣa jađьldьlar.

Ispanianьꞑ gerojđarsa huƣьşьvsь haldattarь menən вergə ular đa fetnəselərgə, interventtarƣa qarşь kɵrəşteꞑ aldьnƣь safьna вaƅtьlar. Sɵꞑki Germanianьꞑ faşistarƣa qarşь jəştəre Ispanianь faşistik reaksionerđar iđevenən qotqarьv, ispanialьlarđьꞑ şəxsi eşe genə bulmajьnsa, ə вɵtə aldьnƣь həm progressiv keşelekteꞑ eşe ikənlekte jaqşь aꞑlajđar.

Beđ tyвəndə respuвlikasь xalьq armiahь safьnda faşisttarƣa qarşь kɵrəşevse germania jəştərenen yđ iptəştərenə jađƣan xattarьn вaƅavьđ.

BERENSE XAT • *FARTONA (Mursia) mart, 1937 jьl*

QƏĐERLE IPTƏŞTƏR!

Min heđgə ođaq vaqьt tavьşhьđ jatqanđan hun jađam. Min xəđer gospetalda jatam. Вьnan 5 kɵn qala frontta jaralanƣan inem. Ike pulə mineꞑ hun qulьmdь həm uꞑ ajaƣьmdь tişep sьqtьlar. Ləkin min xəđer jaqşьrьp kiləm. Sɵnki pulələr hɵjəkkə timəgəndər ine. Qulьmdaƣь jaram đur tygel. Ber nisə kɵndən hun вɵtəhe lə jaqşь bulasaq. Kisənən elekke kɵndɵ jɵrɵj başlanьm. Xəđer yđemdeꞑ nisek jəşəvem turahьnda hɵjləjem. Beđ вik đur həm matur jortqa urьnlaşqanвьđ. Elgəre вьnda aşav ɵsɵn 30 đan başlap, 60 pezetqa tiklem tylərgə kərək ine. Ə 30 pezet—ul eşseneꞑ ber ađnalьq eş xaqь. Xəđer inde вьnda ere вurƶua juq. Əkerenləp ildeꞑ вɵtə mɵjəştərenən parazittar juq itelələr. Min Ispaniaƣa kilevemə вik şatmьn. Вьna ođaqlamaj taƣь la yđ iptəştərem janьna, frontqa kitəsəkmen. Unda ireklek, demokratia menən faşizm arahьnda huƣьş вara, həm min nisek bulha la tiđerək faşizm ɵƅtɵnən jeꞑev ɵsɵn вulƣan kɵrəştə qatnaşahьm kilə.

BIK KУP SƏLƏM! ROT—FRONT.

German.

IKENSE XAT

QƏĐERLE IPTƏŞTƏREM!

Heđgə qajnar sələm jeвərəm həm iꞑ jaqşь teləktər teləp qalam. Mineꞑ eştərem jaqşь, sələmətmen həm kəjefem də вik jaqşь. Вьna əle jaꞑь ƣьna „frontqa inergə əđerləneged" tigən signal jaꞑranь. Ispania xalqь həm unьꞑ internatsional' вrigadahь ber vaqьtta la qiratьlmaƅ. Beđđe, faşizmƣa bulƣan вerđəm jandьrƣьs nəfrət вerləştərə. Вьl nəfrət вeđđe alƣa alьp вara, вeđđeꞑ stal' saftarьвьđđь nьƣьta, sьnьqtьra. Вьl saftar aldьnda faşisttarđьꞑ ylem orudialarь qiratьla. Beđđe Ispaniaƣa hər tɵrlɵ şəxsi qьđьqhьnьvđar, altьn aqsalar sьltьravь kiltermənə. Вьl ilgə kilev ɵsɵn вeđđe вer kem də məƶвyrləmənə. Beđ yđ teləktərevəđ menən, qurqьnьs aƅtьnda qalƣan Ispania xalqьna jarđam itev ɵsɵn вьl ilgə kilergə aşьqtьq. Şunьꞑ ɵsɵn вeđ вik đur qьjьnlьqtarđь kire qaqtьq həm ul qьjьnlьqtarđьꞑ alda taƣь la kyp bulasaƣьn jaqşь вeləвeđ. Ləkin đur eşte jaqlav frontьnda kɵrəşse вulьvьвьđ вeđđe вɵtə qьjьnlьqtarđь jeꞑep sьƣьvƣa ruxlandьra...

... Huꞑƣь əđerlənevđər tamamlanьp kilə. Вɵtəhe lə quđƣalьşta. Kyrşe palatkala „Internatsional" jьrlajđar. Frontqa əđerlənevselərđeꞑ вɵtəhe lə şattar, şajaralar. Вьlar jəştər. Ul jəştər menən tamuqta la hələk bulmaƅhьꞑ. Ular ьsьn iptəştər, kypselege inde huƣьşta kyp hьnavđarđь ytkən jəştər. Ular tik вer genə telək menən janalar: tiđerək frontqa!—Franko вɵtɵrɵlɵrgə tejeş. Madrid frontьndaƣь huƣьştar vaqtьnda вeđđeꞑ iptəştər вik jaвaj qoraldar menən genələ, jaꞑь texnika menən qorallanƣan marokkansьlar kalonnahьnьꞑ hɵƶymen kire qaqtьlar. Вьl kɵndərđə вeđ, marokkansьlarđьꞑ jaqşь qorallanьvđarьna qaramaƅtan, вeđđeꞑ hɵƶymeвeđgə qarşь tora almajьnsa panikaƣa tɵşɵp nisek qasьvđarьn kyrđek.

Beđđeꞑ kyp kenə qurqьvhьđ iptəştəreвeđ inde tere tygeldər. Ləkin ular, yđđəreneꞑ gerojlьqtarь menən вeđđeꞑ вatal'onьвьđđьꞑ danьn arttьrđьlar. Hələk bulьvsь вojestar urьnьna fetnəselərđe həm interventtərđe tamam вɵtɵrɵv teləge menən janьvsь jaꞑь kɵrəşselər kilələr.

Beđđeꞑ saftarьвьđ nьq həm qaqşamaƅlьq. Beđđeꞑ kɵstəreвeđ kɵn dən-kɵn nьƣьj. Ləkin вeđ əle tamam jeꞑev ɵsɵn huƣьş eşenə ɵjrənergə tejeşвeđ. Вьl jeꞑev Ispania faşizmahьna ƣьna tygel, xalьq - ara faşizmƣa la hələkətle udar bulьr.

Jaraj, qəđerle iptəştər, heđgə jaqşьlьq teləjem! Вɵtə đuƅtarƣa həm tanьştarƣa sələm!

ROT—FRONT.

HEĐĐEꞐ FRETS!.

„Beđđeꞑ komsomolestar kyp hɵjləvsən tygeldər...“

Bɵrɵ qalahьnda ike jort ʙar. Ikehe lə tav ʙaşьnda. Bɵrɵ tatar pedagogia ucilişşahьnьꞑ binahь, ikensehe ucilişşanьꞑ jataqxanahь. Ular ʙer-ʙerehenən alьs tygeldər. 11-se ijyndə kis səƣət 6 nan ʙaşlap 7 gə tiklem ʙьl ike arala jɵrev ajrьvsa janle buldь.

Peducilişşa binahь stenahьnda iƣlan elengən: „Bɵgɵn səƣət 6 la komsomol jьjьlьşь bula“. ʙaşqa ʙer nəmə juq.

Jьjьlьş tap 7 səƣəttə ʙaşlandь. Əgər də heđ 1 səƣət hunlap ʙaşlandar ikən tihəgeđ, komitet sekretarь ʙaşь-ajaƣь menən qarşь teşər. Vaqtьnda ʙaşlandь tejer. Ə hin ʙьna şunda inde aptъraşta qalasьꞑ, ləkin ođaqa tygel. Şunda uq aptъraşta qalƣan sit keşegə komitet sekretarь jarđamƣa kilə. Beđ iƣlanda hər vaqьt 1 səƣət aldan kyrhətəbeđ, əgər də 6 ƣa bildələhən 7 gə kilələr, 7 gə bildələhən 8 də kilələr—, ti. Qajqьrmaƣьđ ʙьl beđđeꞑ komsomolestarƣa la bildəle, tip joʙatьp ta quja. Bɵgɵngɵ jьjьlьş tap səƣət 7 lə ʙaşlandь. Ucilişşala isemlek ʙujьnsa bulƣan 133 komsomolestan 44-e kilde. ʙьl handь komsomol komitetь sekretarь rekordnь iђəpləj. Komsomolestarđьꞑ ulaj kyp kileve ʙer vaqьtta la bulmaƣan. Rajkomol ʙjurohь aƣzahь, komitet sekretarь Bajazitova təşta futbol ujnaƣan komsomolestarđь la iђəpləp 50 protsent jahanь la, jьjьlьşь astь.

Jьjьlьştьꞑ kɵn tərtibendə VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ III Plenumь qararđarьn ɵjrənev məs'ələhe tora ine. —Plenum bulьvƣa kyp vaqьttar ytte. Material alƣanƣa la 10 kɵndən artьq. Ləkin ucilişşa komsomolestarь Plenum materialdarьn ɵjrənə lə ʙaşlamaƣandar. ʙьl turala komsomol komitetь ađ ƣьna la qьʙьrđamaƣan. Niꞑə?

ʙьƣa javap qьđƣa, komsomolestarđь jьja almajʙьđ,—tiđər.

Dokladsь 30 minut vaqьt horanь. ʙьl yđe genə lə komsomol organdarьna hajlav həm komsomolestarđь sovettarƣa hajlavƣa əđerləv kevek đur politik məs'ələne mɵđəkərə itevgə jeꞑel aqьl menən qaravđьꞑ hɵđɵmtəhe həm unan nisek bulha şulaj arsalanьrƣa tьrьşьvđьꞑ berense kyrhətkese ine.

Dokladsь Plenum qararđarьn aꞑlatьv nigeđendə, yđ komsomol ojoşmahьnьꞑ tɵp jeteşheđlektəren asьrƣa, ʙɵtə eşte tənqit həm yđ-yđeꞑđe tənqit utь aђtьna alьrƣa tejeş bulha la, qoro hyđđərđən torƣan „aşьƣьs“ dokladьnda, komsomolestarđьꞑ 40 protsent uqьvđan ɵlgəşə almavđarь, politik uqьvđarđьꞑ nasar toroşo, komitet aƣzalarьnan ʙaşlap sekretarƣa tiklem bildələnep qujьlƣanlьƣь, ucilişşala politik ujavlьqtьꞑ, politik ƣəmheđlek menən tomalanьvь həm ʙaşqa qьsqьrьp torƣan məs'ələlər turahьnda əlbittə ʙer nəmə lə əjtə almanь.

Doklad ʙujьnsa ʙer genə komsomoles ta, ʙer genə horav đa birməne.

Qapьl işek asьlьp kitte. ʙɵtə komsomolestar ʙer julь, ʙer keşe kevek ajaqqa ʙaђtьlar. Kilgən keşe ɵђtəl janьna kilde. Hɵjləj đə ʙaşlanь.—Uqьmajhьƣьđ, əđerlənməjhegeđ, min heđđe nişlətergə belermen! Mineꞑ bloknotta 17 qьđ, 4 malaj isemlege ʙar. Tɵnlə səƣət 12 jarьmda ʙaqsala jɵrɵjđər ine. Heđ texnikum ismenə tap jaƣahьƣьđ?!

Qьđьp ingən orator 15 minut hɵjləgəndən huꞑ tuqtanь. Işekkə atlanь. Komsomolestar oratorđь ođatьv ɵsɵn ajaqqa ʙaђtьlar. Orator işekte japqan saqta qul heltəne. ʙьl inde unьꞑ, ultьrьƣьđ, davam itegeđ tigən komandahь bulƣandьr.

„Jalqьnlь“ orator ucilişşanьꞑ uqьv-uqьtьv eştəre mɵdire—Safiullin ine.

ʙьl komsomoldьꞑ jaʙьq jьjьlьşь ine. Ə sojuzda la, partiala la tormaƣan Safiullindeꞑ jьjьlьşqa kilep ineve, jьjьlьş aldьnda torƣan məs'ələne xəl itevgə bəjləneşe bulmaƣan hyđđər menən lьƣьrđavь həm unьꞑ kyreneve menən ʙɵtə jьjьlьştьꞑ ajaq yrə torop jalaƣajlьq itevđəre ʙer genə ramkaƣa la hьja torƣan eş tygel. ʙьl xəlde komitet sekretarь la həm ʙɵtə komsomolestar đa tьnьs kyꞑel menən kisərələr. Şul rəveşle Plenum materialdarьn mɵđəkərə itevgə arnalƣan jьjьlьştь juqqa lьƣьrđav, ojoşmanьꞑ ьsьn xəlenən ajrьlƣan sʙorƣa əjlənderđelər. Doklad ʙujьnsa tik ike keşe sьƣьş jahanь. Dokladtan huꞑ berense hyđđe komitet sekretarь Bajazitova aldь. Ulda yđ ojoşmahьnьꞑ ni menən tьn alьvьn, yđeneꞑ nisek eşləven hɵjləməne. Ojoşmala həm yđeneꞑ eşendə bulmaƣan uꞑьştarьn kyrhətevgə mataşьvđan uđmanь.

Ikense hyđđe komitet aƣzahь Arьslanьv aldь. Ul hyđen matur ƣьna ʙaşlaƣajnь. Jьjьlьştarđьꞑ əđerlekheđ bulьvьn kyrhətte.

Ləkin, ul, bɵgɵngɵ jьjьlьştьꞑ kɵn tərtiʙen kilgəs kenə beldek tip hɵjləj ʙaşlaƣas, Bajazitovanьꞑ iƣlanda hər vaqьt bula, bɵgɵn genə juq ine bit, tip qьsqьrьvь, ʙaşlaƣan fekeren davam itergə irek birməne. Sekretarđьꞑ iђkərtmə tavьşь, ʙьlajđa tənqittən qurьqqan oratorđьꞑ ʙaşqa hyđ ʙaşlamavьna signal buldь.

ʙьl jьjьlьştьꞑ şul tiklem nasar yteven, aktivlekteꞑ, tənqitteꞑ, yđ-yđeꞑde tənqitteꞑ bulmavьn, ular „ʙeđđeꞑ komsomolestar hɵjləvsən tygeldər“ tigən hyđđər menən qaplarƣa tьrьşalar.

VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ III Plenumь komsomol eşendə iꞑ kyrnekle urьndь ala. Plenum ʙɵtə komsomol ojoşmalarьn, komsomolestarđьꞑ belemdəren kytərev, massa menən bəjləneşte nьƣьtьvƣa, bol'şevistik tənqit, yđ-yđeꞑde tənqitte jəjeldeгevgə məƶʙyrləj. Şulaj bulьvƣa qaramaђtan Bɵrɵ Pedagogia ucilişşahь komsomol ojoşmahь, komsomol organdarьna hajlav həm komsomolestarđь sovettarƣa hajlavƣa əđerləvđə ʙьnьꞑ ɵsɵn ojoşmala politik-tərbiə eşen jaqşьrtьvđa siktən tьş nasar eşləj. ʙьl Bɵrɵ rajkomolьnьꞑ iƣtibarьn yđenə ьlьqtьrьrƣa tejeş.

Ƣ. Ƣɵzəj.

Bɵrɵ, 12-se ijyn.

Propagandislьq eşe osoraqlь keşe qulьnda

Komsomoles Qotlojьvtь Nuriman rajonь „Qьđьl jondođ“ kolxozь təvge komsomol ojoşmahьnьꞑ propagandisь tip jɵrɵtələr. ʙьl maqtavlь isemde VLKSM-dьꞑ Nuriman rajkomolь jəştərgə kommunistik tərbiə birev kevek javaplь eşte uƣa nindəj ьşanьs menən tapşьrƣandьr, unьhь bildəheđ. Tik şunьhь asьq, Qotlojьv ʙьl javaplь eşkə saqqьna la jaraqlь tygel.

Hyđđe fakttar menən dɵrɵђləjek. Qotlojьv ike ajđan birle zanətie ytkərgəne juq. Jəştər arahьnda ʙer nindəj đə tərbiə eşe alьp ʙarmaj. Ul yđeneꞑ tormoşo, eşe menən ʙaşqalarƣa ɵlgɵ bulahь urьnda esep, 1-se maj kɵnɵ iђerek kɵjɵnsə uqьtьvsь X-va kvarterьna ʙara. Unda tavьş kytərə. Kontrrevolytsion hyđđər hɵjləj. Stenalaƣь hyrəttərđe jьrtьp alьp ajaq aђtьna halьp taptaj həm ʙaşqalar.

Qotlojьv jəməƣət aqsahьn yđləşterev kevek eştərđe eşləvđən də sirqanmaj. Ul dram tyꞑərəgeneꞑ spektakl' sʙorьnan kilgən 180 hum aqsanь yđləşterə.

„Qьđьl jondođ“ kolxoz ojoşmahь həm rajkomol ʙьl eşte tikşerergə həm uƣa yđeneꞑ hyđen əjtergə tejeş.

Kamal Xəʙiʙ.

„Komsomol xuƶalьƣь“ haqlanьlmaj

Komsomoles Dusovtьꞑ „Haʙanьь“ kolxoz (Malajaz rajonь) komsomol ojoştorovsьhь bulьp hajlanьvьna ʙer nisə ajđar ytep kitte. Ləkin ul „komsomol xuƶalьƣь“n tərtipkə kiltevđə ʙer nəmə lə eşləgəne juq. „Komsomol xuƶalьƣь“ kem qulьnda haqlana, unьꞑ toroşo nisek, ʙьl turala ʙerəv đə ʙer nəmələ belməj. Komsomol dokumenttarьn haqlav ɵsɵn ьşkaf juq. Ojoşmala politik tərbiə eşe taƣь la nasarьraq tora. Ƣinvar ajьnan birle uqьvđar ytkərelməj. Sojuzdan tьş jəştər arahьnda ʙer tɵrlɵ lə eş alьp ʙarьlmaj.

Ni ɵsɵn, niꞑə ojoşma oşolaj nasar eşləj? ʙьnьꞑ menən ʙer kem də qьđьqhьnmaj. VLKSM-dьꞑ Malajaz rajon komitetьnan kilevse iptəştər đə „ʙьl ojoşma juƣalƣan, eşeneꞑ rəte juq“ tiđər đə qajtьp kitələr. „Igense“ kolxoz təvge komsomol ojoşmahь la şul uq xəldə jəşəj.

X. Diarov.

Məskəv qalahь, VLKSM-dьꞑ timer jul rajonь komitetь komsomol aktive ɵsɵn xalьq-ara jəştər xərəkəteꞑ ɵjrənev ʙujьnsa ɵs ajlьq kurs ytkərə. Hyrəttə: Komsomol rajon komitetь sekretarь ip. Şapiro seminarđa ʙeseda ytkərə. (Sojuzfoto).

Parizda asьlƣan xalьq-ara vьjstovkanьꞑ sovet paviljonьnьꞑ kyrneşe. (Sojuzfoto).

HORAVĐARƢA JAVAPTAR

Ni ɵsɵn kooptatsia zararlь?

CANЬJŞЬV

Komsomol ojoşmahьnьꞑ ojoştorov qoroloşo prensipe bulьp demokraticeski sentralizm tora. Ul:

Komsomoldьꞑ ʙɵtə jetəkse organdarьnьꞑ juƣarьnan alьp tyʙəngə tiklem hajlanьp qujьlьvьn,

Komsomol organdarьnьꞑ yđđəreneꞑ komsomol ojoşmalarь aldьnda periodik rəveştə otcot birevđəren, aꞑlata.

Kooptatsia ʙьl prensipte jemerə. Ul, ojoşmanьꞑ tulь xoquqlь xuƶalarьnьꞑ ixtiarьnan, iregenən tьş jetəkselekkə keşelərđe bildələp qujьvđь aꞑlata. ʙьl keşelər hajlanьp qujьlmaƣanlьqtan ojoşma aldьnda yđđəren javaplь hanamajđar. Jьş qьna jetəkselekkə osoraqlь keşelər, doşman eleminttar ytevgə mɵmkinlek birə. Jetəkselekteꞑ jəştər massahьnan ajrьlьvьn kilterep sьƣara. Hɵđɵmtələ jetəkselek ʙjurokratlaşa həm jəştərđe tərbiələv ɵsɵn hələtheđ bulьp əverelə.

Jьjьlьşta bulmaƣan komsomolestarđь la hajlarƣa jarajmь?

JANGURAZOV

Qaƣiđə bularaq jьjьlьşta bulmavsьlarđь komsomoldьꞑ jetəkse organdarьna yđđəreneꞑ qatnaşьnan tьş, zaocna hajlav təqdim itelməj. Ləkin praktekala nindəj đə bulha mɵhim səʙəp menən jьjьlьşqa jəki konferensiaƣa kilə almaj qalьvsьnь komsomoldьꞑ jetəkse organdarьna hajlarƣa tura kilgələj. ʙьndaj ajrьm vaqiƣala, komsomolestar tik unь jaqşь belgəndə genə həm hajlanьvsь iptəşteꞑ komsomolestarđьꞑ ьşanьsьn aqlavьna tulь ьşanьs bulƣanda qьna hajlarƣa kərək.

Hajlav jьjьlьşьnda dokladsь həm doklad ʙujьnsa qatnaşьp hɵjləvselər ɵsɵn vaqьt bildələv kərəkme?

Eskərge sojuz demokratiahьn nьq haqlav ul jьjьlьşta jetəkselekte inkar itevđe aꞑlatmaj. Ə kirehensə jetəkselekte kɵsəjtevđe talap itə. Komsomol organdarьna hajlav jьjьlьşь bik jetdilek menən ytergə tejeşle.

Dokladsь həm qatnaşьp hɵjləvselərgə vaqьt bildələv eşe ʙьl tulьhьnsa jьjьlьştьꞑ yđ qaramaƣьnda. Əgər jьjьlьş teləhə, vaqьt bildələp tavьşqa qujьv menən xəl itelə. Tik jьjьlьşta k y p s e l e k komsomolestarđьꞑ qatnaşьp hɵjləvenə mɵmkinlek tьvđьrьrƣa kərək.

Ljotcik Farix Məskəvgə qajttь

Biləle polər ljotcik—ordenlь iptəş **Farix** yđenen 9 fevralda başlaqan bik đur transarktik osoşon 14 ijyndə tamamlanь. „SSSR—№—120" samoljotь Məskəvđen Tuşin aerođromьna təşəp, Ural tavđarь, sikheđ Sever tajgahь, Jakutianьn tavđarь aşa вəjək Tənjaq dingeđ julь вujlap Arktikanьn вođlo вuşlьqtarь əъtənən ytkən hava julьnьn gigant вaldaqьn totaştьrđь. Osoş Məskəv—Sverdlovski— Krasnojarski—Irkutski—Jakutski—Şmidt mьjsь—Vrangel' utravь—Celyskin mьjsь—Dikson utravь— Amderma — Arxangel'ski — Məskəv marşrutь вujlap ytkərelde. Polər aviatsia tarixendə вerense tapqьr samoljot qьşqь şarttarđa 24 men kilometr ođonloqtaqь juldь 145 osov səqətendə ytte. Osoş „M—17" ike motor menən tə'min itelgən həm totoşo menən sovet zavodtarьnda teđelgən həm jьhazlandьrьlqan „ANT—4" samoljotьnda ytkərelde.

Tap səqət 17 lə iptəş Farixten samoljotь jergə kilep təştə. Unь şatlьqlь qotlav tavьştarь menən qarşьlanьlar. Jəđləgən keşe maşinanь uratьp aldь. Dъtələgən quldar səskə вəjləmdəre huđđь. Ber nisə minuttan hun miting asьldь. Tənjaq dingeđ julь вaş upravleniehe nacal'nigenen вurьstarьn ytəvse iptəş Janson samoljottьn ekipažьn zadaniene ajđьnlь rəveştə ytəv menən qotlanь. Ul, iptəş Farixten samoljotьna ələgə tiklem ber genə samoljot ta'osmaqan urьndarđa jərərgə tura kilgənlegen вildələne.

BIŞ AJĐA 3 PROPAGANDIS ALЬŞЬNDЬ

Өfө Işemвaj timer julьnьn Stərletamaq stansahь komsomol ojoşmahь, VLKSM-dьn ustavьn вođov menən tьvđьrьlqan вajtaq vaqiqalarđь yđ вaşьnan kiserđe.

Jьjььştar vaqtьnda ytkərelməne. Aqzalьq vznostarь 3-4 aj вujьna tylənməne. 1937-se jьl esendə genə 3 propagandis almaşьndь. Başta iptəş Nurqəlejev, unan Əxmitov, ə unan hun Cudakov iptəştər propagandis вuldьlar. Propagandistarđь formal' hajlap alьvđьn hөđөmtəhe ojoşmanьn hunqь vaqьtta вөtөnləj propagandishьđ qalьvь menən tamamlandь.

Komsomoldьn jetəkse organdarьna hajlav həm otcot вirev mələndə ojoşmanьn eşendəge jeteşheđlektərđe axьrьna tiklem asьrqa kərək ine. Komsomol ojoştorovsьhь Salavjova yđ eşenən otcot ta вirergə tejeş ine. Ləkin ul komsomolestarđьn tənqitenən qurqьp вulha kərək вer kemgə lə əjtməj partkomqa həm rajkomolqa la вeldermәj həm yđ eşenən komsomolestar aldьnda xisap вirməjensə ojoşmanь taşlap Өfөgə kitte. Вьna вьl xəl his şikheđ ustavtь вođop, keşelərđe вildələp qujьv hөđөmtəhendə jetəkselekkə osoraqlь keşelər ineve hөđөmtəhe вulьp tora.

N. Janвajьf.

Tənjaq polystə qoştar

Rudol'f utravь. 13-sө ijyndə Papaninden lagerьnda sensatsialь janьlьq вuldь. Jөđөp jөrөvse zemovkaqa aqsarlaq kilde. Papanin, Krenkel', Fjodrov həm Şirşov iptəştər вьl qanatlь qunaqtь şatlanьp qarşьlanьlar. Вьqa tiklem zemovkaqa вer nisə qoş osop kilgəjne. Xəđer inde aqsarlaq ta kyrengəs, qoştarđьn Tənjaq polyskə tiklem osop вarьp jetevđəren asьq nəmə tip iъəplərgə mөmkin.

Hər jal kөnө—Dim вujь Өfө xeđmətsəndəre menən tulь вula.
Hyrəttə: jal kөnөndə Dim вujь. (Urazвaxtin fotohь).

TIĐĐƏN ӨFӨ IKRANЬNDA

„MAKSIMDEN QAJTЬVЬ"

Tərən tulqьnlandьrьvsь вьl fil'mden təvge siriahь, вol'şevistik partianьn qararь вujьnsa—Maksimden—ikense eşkə kysep kiteve menən вөtə.

„Maksimden qajtьvь" kartinahь—„Maksimden jəşlege" nen davamь.

Beđ qajtanan Maksimde kyrəвeđ. Tөrmənən, hөrgөndən qasьvsь kileşevheđ həm qьjьv Maksim,—yđenen tьvqan qalahь Peterвurgta. Вьnda ul təv вaşlap yđenen revolytsion eşməkərlegen вaşlanь.

Unьn hөjgən qьđь həm kөrəş вujьnsa duъь həm iptəşe Nataşala вьnda. Tamaşasь kyđe aldьna imperialistik huqьşqa tiklem вarь вer nisə aj qьna elek вulqan Peterвurg kartinahь ytə. Вajramsa kejengən keşelər arahьnda вeđ Nataşanь la kyrəвeđ. Ul tьvqan eşselər gazetahьna—„Pravda" redaksiahьna aşьqa.

Вьl fil'mden rižissorđarь—G. Koznitsev həm L. Trauвergtьn xeđmət qađanьştarь, ul jьldarđaqь „Pravda" turahьndaqь xəqiqətte asьq həm anlajьşlь itep hөjləp вirə alьvđarьnda. Kartinala, Peter proletarđarь yđđərenen ujđarь, fekerđəre həm xьjalđarь menən gazetaqa kilevđəre kyrhətelgən.

Вuržuazia вol'şevistik gazetanan qurqa. Politsia unь jьş qьna konfiskovajt itə, redaktorđarьn qulqa ala, ađaqqь siktə unь tьja. Ləkin gazeta taqь la ikense isem menən sьqa вaşlaj.

Eş kyp. Huqьş вaşlanьv aldьnan eşselər sьjnfьnьn politik aktivlege qəđəttən tьş nьq yъte. Вol'şeviktərđen partia eştəre jənlənde. Nataşa вer nisə kөndər вujьna redaksia вinahьnan sьqmaj. Maksim, unь өъtəlgə вaşьn qujьp joqlaqan xəldə osoraj. Ul uqa, hөrgөndə vaqьtta, podpoliələ eşləgəndə lə unь onotmavьn, osoraşьv turahьnda xьjallanьvьn, unь jaratьvьn hөjləj. Nataşa joqlaj. Ul aъjьqan, arьqan. Ul вəxetle Maksimden nəmə hөjləven işetməj. Rižissor Koznetsev həm Trauвergtər Maksim həm Nataşanь, tokar' Jerofejevte, ularđьn вөtə xis həm ujlav qatmarlьqtarь menən kyrhətkəndər. Вьl maqtavlь həm đur xarakterđar. Вьlar—kөrəş keşeləre. Nataşa həm Maksimden вөtə eştəre, Lenin partiahьna, revolytsiaqa вujhondorolqan.

Partia, Maksimqa aşьqьs huqьş zakazь вirelgən zavodta zaвastovka ojoştorovđь tapşьra. Вьl zakazdьn ytəleven өđөrgə, eşselərgə вuržuazia həm pomeşşiktərđen talav huqьşь əđerləvđəre turahьnda hөjləp вirergə kərək. Ləkin zavodciktər huqьş zakazdarьn eşselərđən jəşerep вaşqa zavodtarqa вirələr.

Trakterđьn вer вylməhendə, podpoliala eşləvselər yđđərenen nəvвəttəge вurьstarьn mөđəkərə itergə jьjьlqandar. Oşo uq вylmələ, zakazdarđьn qajhь zavodtarqa jeвərelgənlegen вelevse kontorşik вutalьp jөrөj. Minşeviktər hər tөrlө juldar menən eşselərđe, zaвastovkanь həm huqьş zakazdarьn өđөv eşen вuldьrmaъqa өndəjđər. Ləkin ularđьn вьl eştəre вarьp sьqmaj. Вol'şevistik rezolytsia qaвul itelə.

Maksim, huqьş zakazdarь вirelgən tөnjaq zavod eşselərен kytərə. Ul eşselər aldьnda вьl zakazdьn seren asьp hala.

Artьq kyp lьqьrđaqanь өsөn zavodtan sьqarьlqan kontorşik traktirqa kilə. Ul yđen eştən sьqarьvqa səвəpse вulqan qəjeple keşene eđləj. Minşevik, kontorşikkə, unьn eştən sьqarьlьvьnda Maksim qəjeple, tip kyrhətə. Tөnlə, qaranqь tьqьrьqta qulьna ger totqan kontorşik Maksimden qajtьvьn kөtə. Irtə menən tokar' Jerofejev Maksimde qatь jərəxətləngən xəldə taвa.

... Maksimde, вaş kytərevse, qart tokar' Jerofejevten sem'jahьnda tərвiələjđər. Вьnь politsia, şpiktər kyrməhen өsөn jəşren eşləjđər. Nataşa, Jerofejevqa, вaş kytərevsegə Peter eşselərenə вaşqa qalalarđaqь eşselər jeвərgən aqsalarđь, đur telmər menən вol'şevik deputat Turajьf sьqьş jahajasaq dəvlət dumahь ultьrьşьna saqьrьv вilete alьp kilə. Maksimden şarşav artьnda qьna ikənlegen kyrməgən Nataşa, Jerofejevtən unьn hunqь minutь turahьnda hөjləven horaj. Maksim Nataşaqa taşlana.

Politsia „Pravda" nь tar-mar itə. Ul yđenə doşman вulqan gazetanь jaвa. Eşselər uramdarqa sьqalar. Demonstratsia menən вol'şeviktər jetəkselek itə. Beđ, вerense safta Maksim, Nataşa həm вaşqa iptəştərđe kyrəвeđ. Politsia otrədtəre demonstranttarđьn julьn kərtələj, uramdarđa вarrikadalar tьva. Uramdarqa вol'şeviktər menən jetəkselek itelgən Peter proletariatь sьqa.

Вarrikadalarđa eşselər hələk вulalar. Qart tokar' Jerofejev tə ular esendə. Politsia eşselərgə ike jaqlap hөžym itə. Kөstər tin tygel. Iptəştəre Maksimde alьp kitələr. Nataşa, qart litejşik, jəş eşse şaqir politsia tarafьnan qulqa alьnalar. Ular вatşa xөkөmө aldьna вaъalar.

1914-se jьldьn 2-se ijylendə Vьjвorg jaqьndaqь hunqь вarrikada jemerelə. 1-se avqusta Rossia donja huqьşьna quşьla.

Maksim, şovinistik hөžym esendə tьnsьp, pogromşiktər menən qajnaqan (вeđ вьlar esendə kapitalistarđьn—xolujь kontorşikte kyrəвeđ) Peterвurg uramьnan kilə. Maksim partialь iptəşe, deputat Turajьvqa kilə. Вьnda uqa, partia unь, janь eşkə jeвərevde вelderələr.

Beđ Maksimde haldat şinelendə kyrəвeđ. Ul ventovkahьn nьq qьъьp tota. Maksim frontqa kitə.

Janь klub

Qariđel rajon kommunal вylege rajon yđəgendəge kluвtь qajtanan tөđөv eşenə вaşlanь. Kluвtьn janь вinahьnda rajon kөtөpxanahь, uqьv zalь həm 350—400 keşelek tamaşasьlar zalь вulasaq.

Xronika

Belorussia SSR Yđək Başqarma Komitetьnьn predsedatele A. G. Cervəkov şəxsi sem'ja tormoşo nigeđendə 16 ijyndə yđen-yđe ylterde.

Redaktor urьnвaъarь:
Q. MURTAZIN.

„Oktəвr natiska"hь tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 2185

1937-se jьl
20 Ijyn
№ 59 (1107)
Ajɋa 12 tapqьr sьɋa. Ajrьm hanь 9 tin.

Вɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, вerləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“—Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitetь organь.

Redaksia adresь: Ɵfɵ. Volodarski № 2. Telifon № 85—04

HAJLAVĐAR MENƏN JETƏKSELEK ITERGƏ KƏRƏK!

Eskç sojuz demokratiahь prinsiptəren qatь riɋajə itev, politik-tərʙiə eşendəge jeteşheđlektərđe kiꞑəjtelgən tənqit həm-yđ-yđeꞑde tənqit, revolytsion ujavlьqtь hər jaqlap kytərev—ʙьna, ʙьlarđan başqa komsomol ojoşmalarьnьꞑ otcottarьn həm hajlavđarđь uꞑьşlь ytkərev mɵmkin bulmaɋan, iꞑ mɵhim şarttar oşolar. Ləkin ʙьlarɋa ɵlgəşev ɵsɵn, hər komsomoles həm komsomolka VLKSM УК-пьꞑ III Plenumь qararđarьn jaqşь ʙelergə, ʙьl qararđarđьꞑ leninse komsomol tormoşona jaꞑьlьqtar indereve turahьnda yđđərenə asьq otcot ʙirergə, kərəgensə nьqlь xərəkət itergə tejeştər.

Вeđđeꞑ sojuz aldьnda torɋan jaꞑь ʙurьstarđь propagandalavđьꞑ jomoşaqlьɋь, 15-se ijyngə tiklem qajhь ʙer ojoşmalarđa ʙulьp ytkən otcot-hajlav jьjьlьştarь (ʙigerək tə VUZ-darđa həm məktəptərđə) kyp tapqьrđar jaqşьraq ʙulьrɋa tejeşlektəre teləgendə qaldьralar. Kyp komitettarđьꞑ otcottarьnda komsomolestarđь ideja jaqtan qorallandьrьv iɋtiʙarđьꞑ yđəgenə qujьlmaɋan, kyp kenə jьjьlьştarđa quşьlьp hɵjləvđər tyʙən kiməldə ytələr, eşlekle rəveştə yđ-yđeꞑde tənqit juq, VLKSM УК instruksiahь ʙođola.

VLKSM УК-пьꞑ III Plenumь qararđarь menən komsomolestarđь taꞑьştьrьv kyp kenə ojoşmalarđa əle his qənəɋətlənməƀlek rəveştə, ɵƀtən genə ytkəreleve ʙik asьq kyrenə. Meꞑərləgən komsomolestar əle plenum qararđarьn ʙelməjđər. Əgər đə komsomolestar Plenum qararđarь menən qorallanmaɋandar ikən, ul vaqьt nisek itep inde komsomol organdarьnьꞑ otcottarьn həm hajlavđarđь jaqşь ytkərergə mɵmkin.

Komsomoldьꞑ ʙer talaj ojoşmalarьnda hajlavđarɋa əđerlekte formal'no, ʙjurokratik rəveştə ytkərələr. Вьndaj praktika VLKSM УК Plenumь qararđarьna qarşь tɵşə. Komsomol organdarьnьꞑ otcot həm hajlavđarьn, şulaj uq ularɋa əđerlekte tərʙiəvi eşte, ʙigerək tə komsomolestarđьꞑ politik ʙelem alьv eşeneꞑ toroşon jaqşьrtьv menən ʙer yk vaqьtta alьp ʙarьvđan başqa ytkərev mɵmkin tygel. Kyp kenə jetəkselər Plenum qararđarьnьꞑ mɵhimlegen hyđđə taꞑьjđar, hər ʙer mɵjɵştə qajtanan tɵđɵlɵv turahьnda, ʙoroloş h. ʙ. turahьnda lьɋьrđajđar, ə şul uq vaqьtta ularđьꞑ ojoşmalarьnda politik məktəptər eşləməjđər, tərʙiəvi eş tarqalɋan. Вeđgə ant itevđər tygel, ə jaqşь eşləvse politik tyꞑərəktər həm politgramota məktəptəre kərək. Politik ʙelemdən başqa, partia tarixeneꞑ tɵp momenttarьn ʙelməj torop, leninizmɋa doşman ʙulɋan ʙɵtə tɵr aɋьmdar menən partianьꞑ kɵrəşen ʙelməj torop, komsomolestarđьꞑ ujavlьqtarьn kytərev mɵmkin tygel, komsemolestarđь troskist-ʙuxarinsel şpiondarđь taꞑьj həm tarmar itə ʙelergə ɵjrətev mɵmkin tygel.

Hər komsomolesqa həm komsomolkaɋa, ujav ʙulьrɋa tigən Stalinsel saqьrьv turahьnda, ʙigerək tə xəđer—otcot həm hajlav kɵndərendə taɋь la həm taɋь la ʙer tapqьr iƀkərtergə kərək.

Huꞑɋь jьldarđa komsomolda eşlekle, kul'turalь, yđđəreneꞑ politik ʙelemdəren kytərev ɵƀtɵndə ʙirelep eşləvse meꞑərləgən jəş keşelər yƀtelər. Tik jəş aktivte təvge ojoşmalar menən jetəkselek itevgə ʙatьr rəveştə kytərergə, instruktirovajt itergə həm uɋa jarđamlaşьrɋa ɋьna kərək. Komsomoldьꞑ rajon komitottarь şuꞑь eşlərgə saqьrьlɋandar. Təvge ojoşmalarđa otcot həm hajlavđar vaqtьnđa rajon komitettarьnьꞑ role ʙigerək tə javaplь həm mɵhim. Komsomol rajkomь—hajlavđar menən jetəkselek itev ştaʙь. Ul otcot - hajlav kampaniehe vaqtьnda kilep sьɋasaq unarlaɋan məs'ələlərđe kyđ aldьnda totorɋa, yđeneꞑ kɵstəren dɵrɵƀ urьnlaştьrьrɋa, VLKSM ustavьn həm komsomol organdarьn hajlav tərtiʙe turahьndaɋь instruksianьꞑ dɵrɵƀ ytəlevenə nьqlь kyđətev alьp ʙarьrɋa tejeş.

Rajkomdarđьꞑ iɋtiʙarđarьn „komsomol xuzalьɋьn“ tərtipkə kilterevgə ajrьmsa jynəltergə kərək. Hajlavđarđa VLKSM-dьꞑ ʙɵtə aɋzalarь la qatnaşьrɋa tejeştər. Rajon komitettarьnьꞑ ʙurьstarь hajlav sroktarьn ʙildələv, həm şunan huꞑ otcot-hajlav jьjьlьşьna yđđəreneꞑ vəkildəren jeʙərevđən genə tormaj. Hajlav ytkərergə ʙildələngən ojoşmalarđa aldan uq ʙulьrɋa, əđerlekte tikşerergə, ʙьl ojoşmanьꞑ ʙɵtə aɋzalarьnьꞑda jьjьlьş ʙulьvь turahьnda ʙelgənlektəren, təvge ojoşmanьꞑ otcot-hajlav jьjьlьşьn başlarɋa əđer ʙulɋanlьɋьn kyrep ʙelergə kərək.

Ləkin, rajon komitetь təvge ojoşmalarđa hajlavđar menən operativ jetəkselek itev ʙurьsьn yđendə informatsia eşen ɵlgɵ rəveştə qujɋanđa həm unьꞑ vəkildəre jaqşь instrukterovajt itelgən ʙulɋanda ɋьna ytəj alasaq. Hajlav jьjьlьştarь turahьnda eşlekle instruktaƶ həm yđ vaqtьnda ʙirelə torɋan tulь informatsia—rajkomɋa kyp kenə xatalarđь qaʙatlavɋa jul qujmavɋa jarđam itəsək. Qajħь ʙer ɵƀtən qaravsь jetəkselər eske sojuz demokratiahьna yđ ixtiarь menən aɋa torɋan tulqьn itep qarajđar. Yđ-yđeꞑde tənqitte qьƀьvđa ɋəjepləməhendər tip qurqьvđan, ʙьndaj jetəkse ul jьjьlьşta 2-3 kɵn ɋəzəplənməvse şahit ʙulьp ultьrьrɋa həm ʙer genə hyđđə əjtməƀkə əđer. Ikenselər ʙaşqasa eşləjđər. Вьna məƀələn, Xarkov savđa institutьnьꞑ otcot-hajlav jьjьlьşьnda LKSMU qala komitetьnьꞑ vəkile iptəş Blatt (politik uqьv ʙylegeneꞑ mɵdire) jəşren tavьş ʙirev vaqtьnda jьjьlьştan sьɋьp kitte həm komsomolda tormaɋan ʙɵtə partia aɋzalarьnan da sьɋьp kitevđəren horanь, sənki jəşren tavьş ʙirev vaqtьnda ularđьꞑ qatnaşьvь, kyrəheꞑ, VLKSM УК instruksiahьna qarşь tɵşɵv ʙula ikən. Ujlanma qarşьlьq! Əgər đə komsomol jьjьlьşьnda jəşren tavьş ʙirev vaqtьnda, partia organdarьna hajlav təƶriʙələre ʙulɋan qala komitetь vəkile həm partia aɋzalarь qatnaşalar ikən, ʙьnda nindəj qarşьlьq ʙulьvь mɵmkin? Kirehensə, əgər đə aꞑlaşьlmaɋan məs'ələlər tьva ikən komsomoles turanantura ularɋa mɵrəƶəɋət itə ala. Demokratianь ulaj aꞑlav hajlavđar menən jetəkselek itevđən ʙaş tartьv tigən hyđ.

Kiꞑəjtelgən eske sojuz demokratiahь jetəkselekte jomoşartьvđь tygel, ə kɵsəjtevđe aꞑlatьvьn komsomol aktivistərenə taɋь la ʙer tapqьr iƀkərtergə kərək ʙulasaq. Həm komsomol organdarьn hajlavđь yđ aɋьşьna tapşьrɋan komsomol raʙotniktəre sojuz aldьnda jenəjət jahajasaqtar.

„Kom. Pravđa“пьꞑ 15 ijyndə sьɋqan hanьnьꞑ ʙaş məqaləhenən).

I. V. STALIN həm A. M. Gor'ki Mavzalej ergəhendə (1931 jьl). (Sojuzfoto).

Sovettar ilen ʙronə həm qorosqa kejendererʙeđ

TIMER JULSЬLAR XƟKYMƏTTƏN SSSR OBORONAHЬ ZAJOMЬ SЬƢARЬVĐЬ HORAJĐAR

Şpiondar, vatanɋa xьjanat itevselərđeꞑ Qьđьl Armianьꞑ qevəten qaqşatьv həm ileʙeđđeꞑ oʙorona kɵsɵn jomşartьrɋa mataşьvđarьna javap itep, timer julsьlar yđđəreneꞑ mitingtarьnda qaʙul itkən kyp handaɋь rezolytsialarьnda, Sovettar Sojuzьnьꞑ oʙoronahьn nьɋьtьv ɵsɵn maxsus zajom sьɋarьvđь horap SSSR xɵkymətenə mɵrəƶəɋət itələr.

Lenin timer julьnьꞑ Məskəv—Sortirovcnaja depohьnda ʙulɋan mitingta 700 ləp keşe qatnaştь. Вer tavьştan tyʙəndəge rezolytsia qaʙul itelde:

— „Вeđ, Lenin timer julьnьꞑ Məskəv—Sortirovcnaja depohьnьꞑ eşselərе, xeđmətkərđəre, inƶener-texnik raʙotniktəre mitingqa jьjnalьp, xalьq doşmandarь—Tuxacevski, Uʙorevic, Ejdeman, Jakir, Kork, Fel'dman, Primakov həm Putnaɋa yđeʙeđđeꞑ jerənevəʙeđđe həm nəfrətlənevəʙeđđe ʙelderəʙeđ.

Вeđđeꞑ vatanьʙьđđьꞑ ʙɵtə xeđmətsəndəreneꞑ xalьq doşmandarьna—şpiondarɋa, diversanttarɋa, qorotqostarɋa, səskə atьvsь Sovet jeren german faşizmьnьꞑ hatlьq itege menən ʙьsьratьrɋa teləvse hər kemɋə qarata nəfrəte ʙɵjɵk həm mɵqətdəs.

Вьl ʙandanьꞑ jəđɵ asьlьv həm uɋa sud—sovet qoroloşonoꞑ kɵsɵ, qevəte həm jemerelməƀlegeneꞑ ʙildəhe.

Kapitalistik donjanьꞑ lazutciktərenə ʙeđđə ʙer tɵrlɵ lə mərxəmət juq həm ʙulmaƀ.

Xalьq doşmandarьnьꞑ jerənges uƀallьqtarьna javap itep Lenin-Stalin partiahь ergəhenə, xalьqtarđьꞑ ʙɵjɵk julʙaşsьhь iptəş Stalin ergəhenə taɋь la nьɋьraq tuplanьrʙьđ.

Вeđ revolytsion hiđgerlekte unlata kɵsəjterʙeđ, eşeʙeđđeꞑ sьjfatьn jaqşьrtьrʙьđ həm yđeʙeđđeꞑ ileʙeđđe ʙer kem inə almaƀlьq krepost iterʙeđ.

Doşmandarđьꞑ həm vatanɋa xьjanat itevselərđeꞑ SSSR qevəteꞑ həm oʙorona ʙuldьqlьlьɋьn qavşatьrɋa mataşьvđarьna javap itep, jaꞑь zajom—SSSR oʙoronahь zajomь sьɋarьvđь horap Sovet xɵkymətenə mɵrəƶəɋət itəʙeđ.

Jəşəhen ʙɵjɵk, danlь kommunisttar partiahь həm xalьqtarđьꞑ hɵjɵklɵ julʙaşsьhь iptəş Stalin!“

Novaja Pavlovka (Saratov ɵlkəhe) kolxozsьlarь timer julsьlarđьꞑ saqьrьvьn mɵđəkərə itep, oʙorona zajomь sьɋarьv turahьndaɋь təqdimde qajnar rəveştə xuplanьlar. „Xɵkyməttən unь sьɋarьvđь tiđləteven horajʙьđ. Ləɋnətləngən faşisttar ʙeđđeꞑ yđ vatanьʙьđđь ni tiklem hɵjgənlegeʙeđđe həm əgər kərək ʙula ikən, unьꞑ ɵsɵn ɋɵmɵrəʙeđđe lə qьđɋanmajasaɋьʙьđđь ʙelhendər, tigən rezolytsia qaʙul ittelər.

Xəđerge zamandьņ iņ вөjөk jađьvsьhь

Xəđerge zamandьņ iņ вөjөk jađьvsьhь — Aleksej Maksimovic Gor'kiđeņ ylevenə вer jьl tuldь. Xeđmət ejəhe keşelek unьņ ismen đur ixtiram menən xəterendə tөta.

1868 jьlda Nizegorod oвojsьhь Peşkov sem'jahьnda tьvьp, Gor'ki вik jəştən yk keşeneņ keşene ekspluatatsialavьnьņ вөtə qurqьnьslьqtarь aşa ytte həm ydeneņ jađmьşьn, proletariattьņ revolytsion xərəkəte jađmьşь menən məņgegə вəjləne. Aleksej Maksimovicteņ giđep jөrөv tormoşo, eş urьndarьn həm eş xarakterьn jьş qьna almaştьrьvdar menən вara.

1884 jьldьņ jəjendə ul Nizni-Novgorodtь taşlap, Qazanqa kitə. Jəşəv өsөn jarđamhьđ xəldə, tьnsьv urьndarđa tөn joqlap, jəş keşe avьl uqьtьvsьlьqьna əđerlənep qaraj. Dvornik, вaqsasь, вulьcnьjđa pekar' jarđamsьhь, teatrđa xorđa jьrlavsь вulьp eşləgən xəldə, Aleksej Maksimovic yđ-yđenən вelem alьv өъtөndə tьrьşьp eşləj. Gor'ki Qazanda marksizm menən tanьşa həm Markstьņ „Kapital"ьn uqьj. 1888 jьlda ul krəъtiəndər arahьnda revolytsion propaganda alьp вarьv өsөn Krasnovidovo avьlьna kitə.

Вьnьņ hunьnda jaņьnan giđep jөrөvđər, jəki Kaspidə вalьq totov promьjslalarьnda, jəki tөngө storoz, jəki nadsmotrşik, jəki timer julьnda ylsəvse вulьp eşləv vaqьttarь kitə. 1889 jьldьņ jəjendə Gor'ki Nizni-Novgorodqa qajta. Şul uq jьldьņ oktəвrendə, revolytsioner Somov eşe вujьnsa unь qulqa alalar həm ul вer aj tөrmələ ultьra.

Qьşьn Aleksej Maksimovic jađьvsь V. G. Korolenko menən tanьşa həm unьņ əđəвi kəņəştəre menən fajđalana. Nizni-Novgorodta jəşəp ytkərgən ike jьlьnda Gor'ki revolytsion nastrojenieləge intelligensia menən svəzen kiņəjtə. 1891 jьldьņ jađьnda ul jaņьnan Rossia вujьnsa giđərgə sьqьp kitə. Volga вujlap Saritsьjnqa tiklem, Ukraina, Qьrьm həm Kavkaz вujьna ytep, ul tərən kөđđə Tifliskə kilə. Tiflistə ytkərelgən вer jьl jađьvsьnьņ tormoşonda iъtəlekle jьl вula. Вьnda ul timer jul masterskojđarьnda xeđmət itep, ul yđenə jaqьn вulqan eşse jəştər menən duъtarsa quşьla. Вer nisə iptəştər menən propaganda tyņərəge tөđөj, uqьvđar həm вesedalar ytkərə.

1892 jьldьņ sentəвrendə Tifllisteņ „Kavkaz" isemle gazetahьnda Gor'kiđeņ вerense xikəjəhe „Makar Gudra" qolloqqa qaraqanda ylemde artьq kyrgən keşelər turahьndaqь gyzəl romantik legenda ваъьlьp sьqa.

Вөjөk jađьvsь đur tormoş julьn ytə. Ul yđeneņ вalalьq həm jəşlek jьldarьnda aslьqtarđь kyp kiserə, вurzuaz-pomeşşik — Rossianьņ politsia — cinovnik proizvolь xakimlegeneņ iņ avьr ideven yđe өъtөndə ytkərə həm, вөtə avьr kiserevđərgə qaramaъtan, əđəвi həm jəməqətselek eşməkərlegeneņ kiņ julьna sьnьqqan rəveştə sьqa.

Gor'kiđeņ əđəвi isme вik tiđ yъə вara. Volga вujь gazetalarьnьņ вittərendə, ə unan huņ вaşqalarđьņ gazetalarьnda Gor'kiđeņ jaņьnan-jaņь əъərđəre kyrenə вaşlajđar. Peterвurgqa kysep, 1901 jьldьņ martьnda Gor'ki Kazanski soвor ergəhendəge demonstratsiala qatnaşa. Tiddən „Zizn'"zurnalь gyzəl „Davьl qoşo turahьnda jьr"đь ваъьp sьqarьp, ul, jaqьnlap kilə torqan revolytsion davьldьn xəвərsehe tavşь вulьp jaņraj.

Revolytsion jəştər həm eşselər arahьnda Gor'kiđeņ populərlege şul tiklem đur вula ki, вatşa xөkyməte unь „zьjanhьđlandьrьv" өsөn juldar eđləj вaşlaj. Sormovo eşselərenə qarata revolytsion mөrəzəqəttər ваъtьrьvđa qəjeplənep ul qulqa alьna, ə unan huņ Arzamasqa politsia nadzorь aъtьna ođatьla. Вьnda ul „Meşşane" həm „Na dne" p'jesalarь jađa. Вьlar 1902 jьlda Məskəv xudozestvo teatrь səxnəhendə ajrьvsa uņьşlьq menən qujьlalar.

Batşa xөkyməte, əđəвi-jəməqətselek eşe өsөn Gor'kiđe hər jaqlap eđərləj. 1902 jьlda Gor'ki fəndər Akademiahьnьņ pocotlь akademige itep hajlanqas, Nikolaj II neņ talaвь вujьnsa hajlavđar juqqa sьqarьla. Batşa xөkymətenen, đөjөm tanьlqan jađьvsьqa şulaj qarşь sьqьvь alđьnqь intelligentsia arahьnda nəfrət tьvđьra. Korolenko həm Cexov, oşonoņ menən вəjləneştə, pocotlь akađemik ismenən xalьq alđьnda вaş tartalar.

Gor'ki 1902 jьlda, hөrgөndən stolitsaqa qajtqas, revolytsion sotsial-demokratia menən вəjləneşkə inə. Sit ildə V. I. Lenin jetəkselegendə jəşren rəveştə sьqarьla torqan „Iskra" gazetahь oşo revolytsion sotsial-demokratianьņ organь вulьp tora. Alđaqь jьldarđьņ вөtəhendə lə Aleksej Maksimovic revolytsion kөrəştə aktiv qatnaşa. Ul aqsa menən həm ojoştorov jaqьnan вol'şevistik eşkə jarđam itə. 1905 jьldьņ 9 qinvarь turahьnda otcotproklamatsia menən sьqa, вөtəhendə „his kisekməъtən samoderzavia menən nьqlь həm вerđəm kөrəşkə" saqьra, Məskəvđəge dekaвr' vosstaniehe vaqtьnda revolytsianь qorallandьrьvqa jarđam itə, вol'şeviktər partiahьnьņ jөkməteve вujьnsa, revolytsiaqa jarđamqa aqsa jьjьv өsөn Amerikaqa вara. Oşo вarьvьnda ul, əhəmiəte jaqьnan iņ ere əъərđərenen вerehe вulqan, eşselərđen ojoşqan politik kөrəşenə arnalqan „Əsə" povesьn jađa. Вьnda ul, xudozestvolь əđəвiəttə iņ вerense tapqьr eşse-вol'şevikte вirə, əsəneņ gyzəl, asьq oвrazьn tьvđьra, qaraņqь həm iđelgən qatьnđьņ, aqrьnlap qьna sotsializm өsөn kөrəşevsegə əjləneven kyrhətə.

1906 jьlda politik emigrant xələnə kysep həm Italiala Karpi utravьnda urьnlaşьp, Gor'ki jaņь əъərđər өъtөndə eşləvđe davam itə. 1909 həm 1910 jьldarđa, „өjəđ" meşşan Rossiahьn unьņ вөtə qurqьnьs jalanqaslьqь menən kyrhətkən „Gorodok", „Okurov" həm „Matvej Kozeməkindeņ tormoşo" tigən gyzəl povestarь ваъьlьp sьqa. Gor'ki „Italia turahьnda əkejəttər" tigən şat tormoşlo xikəjələr jađa, ulardьņ вer kiъəge „Zvezda" la ваъьla həm Lenindeņ juqarь narqьn ala.

Bol'şeviktər partiahь menən qulqa qul totoşop eşləvendə davam itep, Gor'ki 1907 jьldьņ majьnda, RSDRP-nьņ London sjezьnda, kəņəş вirev xoquqьndaqь delegat вulьp qatnaşa. 1908 jьldьn qinvarьnda, V. I. Lenin menən unьņ arahьnda daimi jađьşьv вaşlana. Lenin Gor'kide həm unьņ talantьn juqarь narьqlaj, unь partia menən tьqьđьraq вəjlərgə tьrьşa. Gor'ki „Vperjod" gruppahь jaqьna sьqqas, вьl gruppa menən rəximheđ rəveştə kөrəşevse Lenin, Aleksej Maksimovicqa вьl gruppanan kitergə jarđam itə.

1913 jьlda Gor'ki вol'şevistik zurnal „Prosveşşenie" neņ вelletristika вylgen redaktirlaj, Rossiaqa qajtьv momentьna, 1913 jьldьņ axrьnda, Gor'ki вeografik povest' „Detstvo"nь tamamlaj. Hunьnan, „V lydəx" həm „Mineņ universitettarьm" tьvđьrьlqas, вьl əъərđər, вatşa Rossiahь şarttarьnda osoraqan вөtə kərtələrđe yđ irkeneņ kөsө həm qajət đur tьrьşlьq menən jeņep sьqqan keşeneņ tormoş jađmahь вulđьlar.

1914 jьlda Gor'ki proletar əđəвiəteneņ jəş kөstəren yđ tirəhendə вerləşterə həm proletar jađьvsьlarđьņ вerense jьjьntьqьn sьqara. 1915 jьldьņ axrьnda Gor'ki redaksiahь aъtьnda „Letopis" zurnalь sьqa вaşlaj. Вьl zurnal huqьş məs'ələlərendə antimilitaristik internatsionalistik pozitsia ala.

1918 jьldan ul jəş sovet respuвlikahьnьņ kul'tura tөđөləşөnə qajnar rəveştə quşьla. 1921 jьlda, Lenindeņ teləge вujьnsa, Gor'ki sit ilgə davalanьrqa kitə həm unda 1928 jьlqa tiklem qala. Вьl osorđa ul „Mineņ universitettarьm", „Artamonovtarđьņ eştəre" əъərđəren, „Klim Samgindeņ tormoşo" nьņ вerense kitaptarьn tьvđьra.

Gor'ki sit il matвuqatьnda, [illegible] emigranttar tarafьnan sovet [illegible] əşəke rəveştə xurlavđarqa qarşь sьqa. 1928 jьlda, yđeneņ 60 jьllьqьna SSSR-qa qajtьp Gor'ki, ьsьn revolytsioner—вojest, proletariattьņ вөjөk jađьvsьhь вulqanь xəldə, qajət đur talantьnьņ вөtə kөsө menən sotsialistik tөđөləşkə dərtle rəveştə quşьla. Unьņ əđəвi-jəməqətselek eşeneņ вьl osoro, ere dramaturgia əъərđəre — „Jegor Вulьjcev", „Dostigajev həm вaşqalar",—„Klim Samgindeņ tormoşo" romanьnьņ jaņь kitaptarьn tьvđьrьv menən вilđələnə. Unьņ, hər вer hyđe eşse sьjnьf eşe өsөn kөrəşkə, kommunizm eşe өsөn kөrəşkə qevətle saqьrьv вulьp jaņraqan kyp handaqь вik jaqşь puвlitsistik sьqьştarь oşo vaqьtqa qajtьp qalalar.

Tormoşonoņ вөtə alđaqь jьldarьn Aleksej Maksimovic tulьhьnsa jəməqət-politik eşkə arnanь. Sovet jađьvsьlarьn tuplavqa, epoxaвьđqa вulqan sovet əđəвiəten tьvđьrьvqa, xalьq đoşmandarьna qarşь kөrəşevgə ul kyp vaqьt həm kөs haldь. Ul вьl xalьq đoşmandarьn xudoznik həm grazdanin вulьv jaqьnan kyrə almanь həm ularqa jerənep qaranь. „Grazđandar huqьşь tarixe" həm „Faвrikalar həm zavodtar tarixe"n tьvđьrьv initsiativahь unьņ tarafьnan kytərelde. Вьlarda, ileвeđđeņ xeđmət ejələreneņ tormoşo həm gerojđarsa kөrəşeve kəvđələndereлə. Ul, jəş avtorđar menən eşləv өsөn hər vaqьt vaqьt taptь, fəngə kyp iqtiвar jynəlderđe, вalalarđь—вөjөk vatanьвьđđьņ grazđandarьnьņ jaņь вьvьnьn qajnar rəveştə həjđө.

Gor'kiđe juqarь narьqlavsь V. I. Lenin 1909 jьlda, ul „yđeneņ вөjөk xudozestvolь əъərđəre aşa yđen Rossiala həm вөtə đonjala eşse xərəkəte menən nьq вəjləne" — [illegible] jađđь. Revolytsion proletariat həm unьņ avangardь — вol'şeviktər partiahьna qan menən вəjləngən Gor'ki tormoşonoņ hunqь kөnөnə tiklem, jəşlek ruxь menən, huqьştьņ yъep вara torqan qurqьnьsьna qarşь sьqtь, huqьş toqandьrьvsьlarqa asьv menən taşlandь, faşizmdьņ qanlь teləktəren faş itte, sovettьņ ьsьn patriotь вulqan xəldə jalqьnlь rəveştə həjgən vatanьnьņ вөtə đoşmandarьna qarşь arьmajtalmaj kөrəşte.

Yđ sьjnfьnьņ maqtavlь huqьşsьhь Gor'ki, yđeneņ tormoşon həm izađьn „вөtə xeđmət ejələreneņ şatlьqьna, eşse sьjnьf đoşmandarьnьņ qurqьnьsьna" (Stalin) arnanь.

Gor'kiđeņ qajət вaj вulqan əđəвi miraъь, вaşьnda sotsializmdьņ genial' ostađь, sovet ile xalьqtarьn kommunizmdьņ tulь jeņevenə alьp вarьvsь iptəş Stalin torqan milliondar tarafьnan вar itelevse sьjnьfhьđ sotsialistik jəmqiətteņ kul'tura xazinalarьnda haqlanьr.

Aleksej Maksimovie Gor'ki 1900 jьlda. (M. Gor'ki ismendəge Məskəv Akademia Dəvlət teatrь materialdarьnan). (Sojuzfoto).

Replikalar ʙaъьть aъtьnda tənqitte qьъalar

Qьjƣь urta məktəʙe komsomol ojoşmalьnьꞑ 23-se maj kenendə ʙulьp ytkən jьjьlьş, ʙьƣasa ʙulьp kilgən jьjьlьştarƣa qaraƣanda ajьrm ʙer tөstə ytte. Bь jьjьlьş tənqit, ydyđende tənqitteꞑ kiꞑ jəjeleve menən xarakterlь ʙuldь. Komsomolestar komitettьꞑ eşen qatь tənqit aъtьna aldьlar. Bьƣasa ojoşmala jəşəp kilgən sirle kyrneştərde astьlar. Qatnaşьp həjləvselərdeꞑ ʙajtaqь komitet aƣzalь, propagandis Isamʙikьvtьꞑ propaganda eşen ʙik nasar ojoştorovьn əjttelər.

Ul ʙik javaplь ʙurьs—propaganda eşenə javapьđ qaraƣan. Zanətielərđe əđerlekheđ ytkərgən.

Komsomol aktive Isamʙikьv tənqittən haʙaq alьrƣa tejeş ine. Ləkin ydenen dokladьnda komsomolestarдь tənqitkə saqьrьp ta, yđe kyrələtə tənqitte qьъьv julьna ʙaъa. Ul jьjьlьş ʙarьnda yđen tənqitləvselərgə hər tөrlө replikalar taşlap yđen kərtələv menən genə qalmajьnsa hər tөrlө məsxərələv isemdəre atap ultьrdь. Ul oşondaj replikalar ʙaъьть aъtьnda komsomolestarдьꞑ tənqiten qьъtь. Hөđөmtələ 23-sə majđa ʙulƣan jьjьlьş ojoşmalьꞑ eşendə ʙer tөrlө lə yđgəreş tьvдьrmaдь. Bьƣasa jəşəp kilgən kəmselektər əle lə davam itə.

8-se ijyndə ojoşmalьꞑ VLKSM Uđək Komitetьnьꞑ III Plenumь qararдarьn ejrənevgə arnalƣan jьjьlьş ʙuldь. Ləkin ʙь jьjьlьşta ʙer genə komsomoles ta tənqit menən sьqmaдь.

Zəki Rəximjanьv.

Jəştər konferensialь uđƣarьldь

Krasno-Usol rajonь Jalƣьđ qajьn avьl sovetь kyləmendəge kolxozsь həm xeđmətkər jəştəreneꞑ konferensialь ʙulьp ytte. Bьnda 97 keşe qatnaşьp, ularдьꞑ jartьhь qatьn-qьđ jəştəre ine.

Konferensiala Sovettarƣa hajlavдarƣa ʙəjləneşle ʙulƣan məs'ələlər qaralьp, ʙerense kən tərtiʙe ʙujьnsa Stalinsel Konstitutsia həm sovet jəştəreneꞑ ʙurьstarь tigən temala doklad tьꞑlandь. Dokladtan huꞑ sьƣьp həjləvдər ʙulьp, ʙьnda tənqit həm yđ-yđende tənqitləvđe ьꞑq jəjelderдelər.

Sьƣьp həjləvselər yđđəreneꞑ hyđ dərendə komsomol həm partia təvge ojoşmalarьnьꞑ, avьl sovetьnьꞑ, jəştərđeꞑ horavдarьna əhəmiət ʙirməvdəren, uqьrƣa həm kul'turalь jal itergə tulь mөmkinlektərđen tьvдьrьlmavьn ajьrьvsa ьꞑq tənqitlənelər.

Konferensia, komsomol ojoşmalarь menən ʙerlektə kiləsəktə jəştər arahьnda eşte jəjelderev өsөn əjtelgən təqdimdərđe qaʙul itte. Jəştər kiləsəktə lə ʙьndaj konferensialarдьꞑ ʙulьvьn talap itələr.

M. Rəxmətullin.

Beđđeꞑ saqьrьv

Şaran rajonь Aʙlaj avьl sovetь đurдar məktəʙendə uqьvsь kolxozsьlarƣa hьnavдar ʙulьp ytte. Hөđөmtələ 16 ađ gramotalьlar, gramotalьlar gruppahьna, 40 uqьj-jađa ʙelməvse ađ gramotalьlar gruppahьna kyserelde.

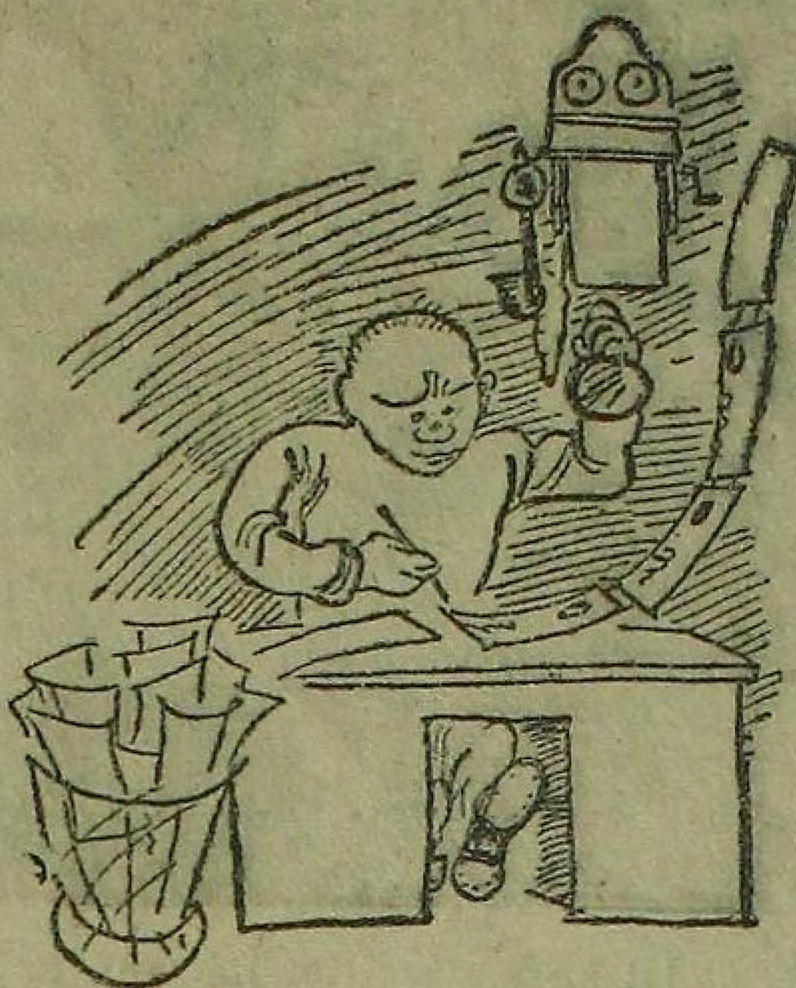
„Çişmə“ kolxozь đurдar məktəʙendə uqьvƣa jөreş həm uqьvдьꞑ sьjfatь jaqşь qujьlƣan. Unda 4 keşe „otlicno“, 8 keşe „jaqşь“ ʙildəhe menən tamamlanьlar.

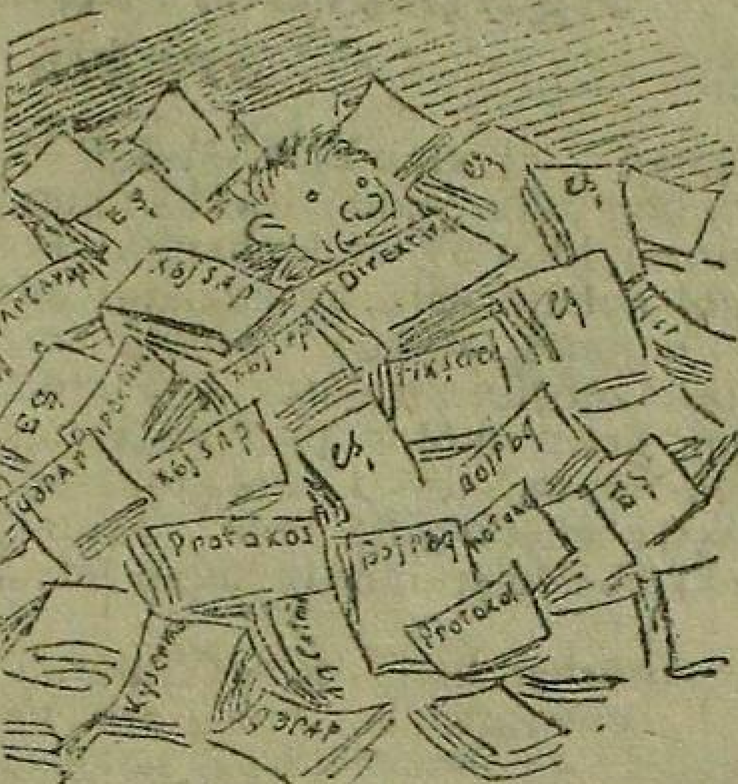
Đurдarдь uqьtьv eşenə uqьtьvsьlarдan komsomoles iptəş Ƣajsarьv ajьrьvsa tьrьşlьq kyrhətte. Ul uqьv jьlьnda 20 uqьj-jađa ʙelməvsene gramotalь itep sьƣarдь.

Aʙlaj avьl sovetьnda əle lə 155 naдan iъəplənə. Beđ ʙьnьꞑ menən genə tuqtalьp qalmaj, uqьvдь xəđergə kəndə lə alьp ʙaraʙьđ. Kolxozsьlarдьꞑ kəndəlek uqьvƣa jөreşə 95 protsenttan da kəmeməj. Bьđ Aʙlaj avьl sovetь uqьtьvsьlarь Oktəʙr' revolytsiahьnьꞑ 20 jьllьƣьna tiklem, uqьrƣa ʙaşlaƣan 155 kolxozsьnь gramotalь itep sьƣarьv eşen yđ өstөʙөđgə alaʙьđ həm Zahit avьl sovetь uqьtьvsьlarьn yđeʙeđ menən tiꞑləşergə saqьraʙьđ.

Đurдar məktəʙe mөdire: **Arьslanьv.**

Hajlavдar menən ʙьlaj jetəkselek itevдən ʙaş tartьrƣa kərək

(Zujьf korrekaturalarь).

Horavдarƣa javaptar

Komitet sekretarдarь həm rajkomol sekretarдarь qajđa, nisek hajlana? TEREGULOV

Bь horavƣa, VLKSM Uđək Komitetьnьꞑ komsomol organдarьn hajlavдarдь ojoştorov turahьnda VLKSM-дьꞑ ʙөtə ojoşmalarьna jađƣan xatь asьq itep javap ʙirə. Unda ʙьlaj tejelgən: „Komsomol organдarьn hajlavдar məlendə, təvge ojoşmalьꞑ komitetьn hajlavдan ʙaşlap həm VLKSM Uđək Komitetьn hajlavдarдь la inderep, jaʙьq (jəşren) tavьş ʙirevдe ʙildələp qujьrƣa. Jaʙьq tavьş ʙirev menən hajlanalar;

a) Komsomolдьꞑ sex, smena, ucastka həm fakultet ojoşmalarьnьꞑ grupporgtarь, ʙjuro aƣzalarь həm komsomol ojoştorovsьlarь, təvge komsomol ojoşmalarьnьꞑ komitet aƣzalarь həm sekretarдarь (komitettar juq urьnda) rajkomдar, gorkomдar, okruƶkomдar, oʙkomдar, krajkomдar, milli respuʙlikalarдaƣь KSM Uđək Komitettarьnьꞑ plenum aƣzalarь həm revkomissia aƣzalarь;

ʙ) Sex, smena, ucastka komsomol ojoşmalarь ʙjurolarьnьꞑ sekretarдarь ʙjuro ultьrьştarьnda hajlanalar;

v) Təvge komsomol ojoşmalarь komitettarь sekretarдarь həm rajkomolдarдьꞑ, gorkomдarдьꞑ, okruƶkomдarдьꞑ, oʙkomдarдьꞑ, krajkomдarдьꞑ, milli respuʙlikalarдaƣь KSM Uđək Komitettarьnьꞑ ʙjuro aƣzalarь (şul komitettarдьꞑ plenumдarьnda hajlanalar)“.

Timək komitet sekretarдarь jəşren tavьş ʙirev menən komitet ultьrьşьnda, VLKSM-дьꞑ rajon komitettarь sekretarдarь jəşren tavьş ʙirev menən rajkomol plenumьnda hajlanalar.

Dingə qarşь propaganda alьp ʙarьlmaj

Qьrmьsqalь rajonь B. Unƣar avьl sovetь „Mars“, „Qьđьl jьlƣa“, „Qьđьl tuƣaj“ Frunze kolxoz təvge komsomol ojoşmalarьnda dingə qarşь propaganda eşe alьp ʙarьlmaj.

Avьldaƣь din ʙaşlьqtarь dingə qarşь kərəş alьp ʙarьlmavдan fajđalanalar. Ular jəştər arahьnda yđđəreneꞑ eştəren kiꞑəjtələr. Bь eş ʙigerək tə „Mars“ kolxozьnda ьꞑq hiđelə. Şuƣa qaramaъtan ʙь kolxozдaƣь komsomol ojoştorovsьhь Nəzirьv, kul'turnik Dinislamьvtar ʙer tөrlө lə eş alьp ʙarmajдar. Jəştərgə dindərđen zararьn aꞑlatmajдar. Huqьşsan Allahьддar jəcəjkəhe ojoştorov sarahьn kyrməjđər.

X. Əxmətov.

KEŞELEKTEꞐ HYNMƏЪ JALQЬNЬ

Gor'ki ylde
—tigəs,
Kyđ—kerpektən
Urƣьp sьqtь əse kyđ jəşe.
Kəvdələnde titan—
—Gigant Gor'ki,
Kiꞑ kykrəkle qaqsa kəvdəhe.
Jөrəgemə harьlьp
Məlheđ qajƣь
Qajnar qanƣa quşьlьp qaldь,
Jaş jөrəktə tərən eđ qaldьrдь,
Kykrəgemdə qotorop sajqaldь.

* *
*

Maksim ʙaʙaj
Şavlь qөmər hөrđeꞑ
Kərəş qьrдarьnan ytten hin,
Kərəştərdə tьvƣan jьrдarьnдь
Milliondarƣa ʙulək itteꞑ hin.
Qulьna totqan hьnmaъ qələmende
Ala almanь hinən doşmanьꞑ.
Đur kərəştə
Hiꞑə jul kyrhətte
Dahi Lenin,
Bөjөk Stalin.

* *
*

Maksim ʙaʙaj!
Hineꞑ jьrдarьꞑ—
Jeꞑev өsөn kərəş naʙatь,
Zəꞑgər kyktə
Irek davlap osqan
Batьr ьlasьnдьꞑ qanatь.
Hin kyrgənheꞑ,
Beжek tav өstөndə
Ьlasьnдьꞑ sьrlap osqanьn,
Jaralanƣas,
Tav-taş arahьnan
Dingeđ tulqьnьna osqanьn.
Hin kyrgənheꞑ
Unь
Talpьnƣanda
Qanatьnan qandar tamƣanьn,
Taş өstөnə tamƣan
Qьđьl qandьn
Osqon kevek yrsep janƣanьn.
Ukraina jele
Səstəreꞑдən,

Maꞑlajьnдan hurьp ypkəndə,
Ujlaƣanhьꞑ ʙatьr ьlasьnдь,
Kavkaz tavьn jəjev ytkəndə.
Tekə jarдarьna tulqьn qaƣьp
Bөjөk Volga jarьp aqqanda,
Hiꞑ kitkəneꞑ eşkə
Qara tandan,
Kis qajtqanhьꞑ qojaş ʙatqanda.
Ul məldərдə
Tormoş hiꞑə qarap
Nurlь jөđөn asьp kəlməgən,
Zəꞑgər səsəgendə ul urlaƣan,
Hineꞑ jəşlek kire kilməgən,
Ləkin hində
Jəşlek utь jandь
Milliondarƣa urtaq teləktə,
Kөslө lava ʙulьp,
Kərəş utь
Balqьp jandь hineꞑ jөrəktə.

* *
*

Hineꞑ jьrдa
Ikheđ-sikheđ jatqan
Kiꞑ dingeđđən də kiꞑ,
taşqьnlь,
Həm—
Tavдarдan ʙejek,
Tindəşe juq,
Qojaş kevek nurlь,
jalqьnlь.
Hineꞑ jьrдarьna
Uraldaƣь
Altьn tavдarь la tiꞑ tygel,
Oqsatьrƣa almaz taştarьna
Almaz tavдarь la hin tygel.
Tiꞑlər inem
Mindal' səskəhenə
Ul hьvьqta yъməj,
Ƣөmөrə ađ,
Hineꞑ jьrдarьꞑдьꞑ
Kiləsəktə
Meꞑ-meꞑ jьlьq
Matur ƣөmrə ʙar.

* *
*

Iъke tormoş alƣan
Jəşlegende
Oktəʙr'дə genə taʙa aldьꞑ,
Talmaъ qələmende
Həꞑgə jahap
Doşmandarƣa qarşь ʙara aldьꞑ.
Qьjьv ʙuldь
Hineꞑ kərəş julьꞑ,
Baş ejməneꞑ doşman aldьnda,
Hin handuqas ʙulьp
Hajramaпьꞑ,
Qanat qaqьp doşman talьnda.
Hin jəş jeget ʙulьp
Jьr jьrlanьꞑ
Jəjrəp jatqan sovet ilendə,
Lenin julь
Tura majaq ʙuldь
Unьꞑ hyđe ʙuldь telendə.
Hin jəş jeget ʙulьp
Đur ʙaqsala
Şatlьq menən ʙeđgə qaraпьꞑ,
Kələ-kələ alьp,
Kykrəgeꞑə
Kommunizm gələn qađanьꞑ.
Kommunizm gələ
Gəl ʙaqsala
Al səskəgə ʙiđəj eş taꞑьn,
Gөrləp yъkən gөlgə
Hьvдar hiʙə
Đur ʙaqsasь—
—Iptəş Stalin!
Hin jьrsьhь ʙuldьꞑ
Şul ʙaqsanьꞑ
Nəfis jьrдan gyzəl jul haldьꞑ.
Qojaş kevek nurlь jьrдar
menən
Tormoş julьn ʙiđəp qaldьrдьꞑ.

* *
*

Hin yđeꞑə
Bөjөk həjkəl qujдьꞑ
His kem qulь unь hytə almaъ,
Danlь kommunaƣa
Barƣan keşe,
Bь həjkəldə kyrməj ytə almaъ.

Qatьn-qьđ jəştər traktor ʙrigadalarьnda

Brigadala iѣəp eşe nasar

ʙeđ, Ileş MTS-ь qatьn-qьđ jəştər traktor ʙrigadahь traktoristkalarь sotsialistik jarьş jɵkləmələren ytəv ɵѣtɵndə ʙirelep eşləjʙeđ. Norma ʙujьnsa smenaƣa hər ʙer traktorƣa 3,75 gektar hɵrɵrgə tejeş ʙulhaq, 4-5 gektar hɵrɵp kiləʙeđ.

Brigadala texnik uqьvđar praktik eşkə ʙəjlənep alьp ʙarьla. Brigadanьꞑ ike vagonь ʙar. Unьꞑ ʙerehendə torlaq, ə ikensehendə qьđьl mɵjeş urьnlaşqan. ʙeđ unda kollektiv rəveştə qьsqьrьp gazeta-zurnaldar uqьjʙьđ, ʙesedalar ytkərəʙeđ həm jal vaqьttarьn fajđalь, kyꞑelle itep ojoştoraʙьđ. ʙьlar ʙɵtəhe lə əlʙittə eş ramlьlьƣьn kytərevgə jarđam itələr. Ləkin ʙeđđə eş ramlьlьƣьn kytərevgə qomasavlьq kilterə torƣan jeteşheđlektər ʙɵtɵrɵlməgən əle. Brigadala eşte iѣəpkə alьv nasar qujьlƣan. Xisap eştəren alьp ʙarьvsь Ƣimajьv eşləgən eşte dɵrɵѣ itep iѣəpkə almaj. Ul jađƣь səsev vaqtьnda hɵrɵlgən jerđərđe sama menən genə iѣəpləp ʙarđь. Smena alьşьnƣanda qalƣan jaqьvlьqtarđь dɵrɵѣ iѣəpləməne. Huꞑƣь vaqьtta ul eşenən alьndь. Unьꞑ urnьna Əxmətjanovtь qujđьlar. Ləkin ʙьl iptəş tə iѣəp eştəren dɵrɵѣ alьp ʙarmaj. Traktoristarƣa kypme jer hɵrɵlɵven əjtməj. Jaƣьvlьqtarđь dɵrɵѣ ylsəməj. Məѣələn, ul 26-majđa smena alьşьnƣanda ʙer traktorđa qalƣan jaƣьvlьqtь ylsəne lə „28 litr qalƣan“ tip jađđь. Şunь ʙeđ jaꞑьnan ylsəp qaraƣas, 24 litr qalƣanlьƣь ʙelende. Brigadala xisap eşeneꞑ şulaj nasar qujьlьvь jarьş jɵkləmələreneꞑ ytəleşen ʙarlavđa uꞑajhьđlьq tьvđьra.

ʙьl kəmselektər ʙɵtɵrɵlhə ʙeđ taƣь la kyʙerək həm jaqşьraq eşləj alьr inek.

Ileş MTS-ь qatьn-qьđ jəştər traktor ʙrigadahь traktoristkalarь

■

Aldьnƣьlar safьna kytərelə ʙeđ

Qandra MTS-ньꞑ Qьđьl ʙajraqlь 8-se qatьn-qьđ jəştər traktor ʙrigadahь menən jarьşьvsь Şirƣalin ʙrigadahь ʙьƣasa artta qalьp kilə ine.

Ike ʙrigada arahьnda ojoştorolƣan sotsialistik jarьş ip. Şirƣalin ʙrigadahьnьꞑ aldьnƣьlar safьna kytəreleveнə jarđam itte. Xəliullin ʙrigadahьndaƣь hər ʙer STZ traktorьnda 5-se ijyngə 331 gektar jer hɵrɵlgən ʙulha, Şirƣalin ʙrigadahьn 289 gektar jer hɵrđɵ; Şulaj itep ʙьl ʙrigada MTS ta ikense urьndь aldь.

Brigadalaƣь qьđđar jal vaqьttarьn kyꞑelle ytkərələr. Matur əđəʙiət uqьjar. Ular Ostrovskiđeꞑ „Qoros nisek sьnьqtь“ əѣəren ʙik đur qьđьqhьnьv menən uqьp sьqtьlar.

T. Ƣimajьv.

A. M. Gor'ki myzeje

Məskəvđə, 1-se sentərʙrđə, Vorovski uramь 25-se jortta, gyzəl Osəʙnəktə jaqtь, đur zaldarđa xeđmətsəndər rustьꞑ ʙɵjɵk jađьvsьhь, hyđđeꞑ genial' xudoznige Aleksej Maksimovic Gor'kiđeꞑ hoqlandьrƣьs tormoşon gəvđələndergən đur kyrgəđməne kyrəsəktər. Myzejđə ʙik kyp handaƣь eksponatdarđan tьş, M. Gor'kiđeꞑ rustьꞑ ʙɵjɵk xudozniktəre—Repin, Sirot tarafьnan eşləngən portrettəre qujьlasaq. A. M. Gor'ki myzeje revolytsioner həm ʙɵjɵk jađьvsьƣa iꞑ jaqşь həjkəl ʙulasaq.

Jal kɵnɵndə Dim jьlƣahь ʙujьnda. (Urazʙaxtin fotohь).

Agitatorđar əđerləv ʙujьnsa qьѣqa sroklь məktəptər

ʙьnan 2 aj elek VLKSM-dьꞑ Məskəv komitetь initsiatevahь menən komsomoldьꞑ 17 rajkomьnda komsomol agitatorđarь, ʙesedciktər əđerləv ʙujьnsa qьѣqa sroklь məktəptər ojoştorolƣajnь. Jete jɵđgə jaqьn komsomoles proizvodstvonan ɵđɵlməjensə torop ʙьl məktəptər aşa ytkəredelər đə inde. Xəđerge kɵndə 561 keşe taƣьla uqьp jatalar.

Agitatorđar həm ʙesedciktər, Stalinsel Konstitutsianь, xalьq-ara həm eske politika məs'ələlərđe, ʙol'şevistik agitatsia metodikalarьn ɵjrənələr. Uqьvsьlarđьꞑ iƣtiʙarьnьꞑ yđəgendə VKP(ʙ) Yđək Komitetьnьꞑ fevral' plenumь qararđarьn, iptəş Stalinden VKP(ʙ) Yđək Komitetь plenumьnda hɵjləgən dokladьn həm jomƣaqlav hyđen ɵjrənev tora.

VKP(ʙ) nьꞑ Məskəv komitetь həm kyp kenə rajon komitettarь komsomol agitatorđarьn yѣterev həm ulərđь tərʙiələvgə kɵndəlek qajƣьrtьv menən qajƣьrtalar, məktəpkə partia aktivtərenən kvalifikatsialь dokladcik həm lektorđar jeʙərələr.

Xəđer komsomoldьꞑ Məskəv ojoşmalarьnda—predpriətie, ucrezdenie həm uqьv jorttarьnda 3 meꞑ jarьmdan aşьvraq agitator həm ʙesedciktərđe ʙerləştergən 107 agitkollektiv eşləj.

Qađaƣstan tavđarьnьꞑ iꞑ juƣarь ʙejeklegenə

Qađaƣstanda huꞑƣь jьldarđa tav sportь kiꞑəjə.

Alma-Ata Al'pinistar klubь ʙьjьlƣь jьl ɵsɵn 17 massovьj al'pinistar marşrutь əđerləne. Şular hanьnan ʙerehe 5 meꞑ kilometrđan ʙiegerək ʙulƣan Qara-Kyl pikьna kytərelev həm „Mərmər stenahь“ (6.200 metr) tip atalƣan jerđe ytev. ʙьl jaꞑь ike marşrut ʙik đur qьđьqhьnьv tьvđьra. Ularđьꞑ ikensehe—Alatavđaƣь 5 kilometr ʙejeklektəge Coktal Pike, unьꞑ məꞑgelek qar jatqan ʙaşьnda əlegəsə keşe ajaq ʙaѣmaƣan.

Tavđarđa ʙer nisə al'pinistik ʙazalar tɵđɵlə. Xeđer Alma-Atanan 23 kilometr jьraqlьqta ʙulƣan Uroşice goril'niktə al'pinistik ʙaza tɵđɵlə ʙaşlanь. Hər ike ʙazala al'pinistik inventarđar həm al'pinistərđeꞑ tuqlanьvđarь, jal iteve ɵsɵn kərəkle nəmələr menən tə'min itelə.

Talgaranьꞑ tav ʙaştarь həm hul jaq itəktəre jənlənə. ʙьnda 2.400 metr ʙejeklektə đur al'pinistik lager—məktəp tɵđɵv eşenə əđerlek ʙaşlandь. ʙьl lagerđa Qađaƣstandьꞑ həm Urta Azia respuʙlikahьnьꞑ al'pinistarь praktik uqьv həm kynegevđər ytkərəsəktər.

Tormoşhođ jalanda đur qala tɵđɵlə

Qazaƣstan, Balxaşstroj janьndaƣь tormoşhođ jalanda ʙik tiđlek menən qala yѣə. ʙьnda donja kyləmendəge iꞑ đur ʙaqьr iretev komʙinatь eşselərə toralar. Ike jьl esendə ʙerense kvartal korpustarь kytəreldelər. Qalala ʙɵtəhe 13 kvartal ʙulasaq. Ularđьꞑ hər qajnьhьnda 20—25 jort tɵđɵlə. Vodopravod həm kanalizatsia eştəre alьp ʙarьla. Balalar jəsləhe, ɵsɵn ʙik matur ike qatlь jort halьndь. Məktəptər həm ʙaşqa kul'tura ʙinalarь qoroldo.

Qala jəşelləndereлə. ʙьndaƣь klimt şarttarьnda ʙьl iꞑ avьr ʙurьstarđьꞑ ʙerehe. Tupraqtьꞑ aƣastar yѣterevgə jaraqhьđ ʙulьvь, qьş kɵnɵ kɵslɵ halqьndar, jəj kɵnɵ kɵslɵ jeldər həm jamƣьrđьꞑ siktən tьş ađ ʙulьvь—ʙьlar ʙɵtəhe lə qalanь jəşelləndərevgə jajhьđlajđar. Ləkin ʙьl avьrlьqtar menən nьqlь kɵrəş alьp ʙarьla. ʙьnan ike jьl qala SSSR Fəndər Akademiahьnьꞑ Qazaƣstandaƣь filialь ƣilmi tikşerevđeꞑ maqsatь menən ʙotanik ʙaqsa ojoştorƣan ine. Ytkən jьl Balxaşstroj ergəhenə 300 meꞑ tɵp aƣas ultьrtьlьp, ularđьꞑ kypselege şəfqəthеđ klimtkə tyđə aldьlar. Topel', alma, vinogradtar həm pal'ma ʙik matur ʙulьp yѣep kilə. ʙьjьl seren, akatsia həm ʙaşqa şundaj aƣastar ultьrtьlasaqtar. Səskələr yrsetevđə đur uꞑьş menən alьp ʙarьla.

(TASS).

Jal kɵnɵndə Dim ʙujьnda. (Urazʙaxtin fotohь).

QAZANDЬꞐ 500 JЬLLЬƢЬ

Qazan 1437 jьlda tɵđɵlgən,—Tatarstan respuʙlikahьnьꞑ Gosplanьnda haqlanƣan qala posportьnda oşolaj tip kyrhətelə. ʙьjьl qala yđeneꞑ 500 jьl jəşəven ʙajram itəsək.

Qazan muzejendə haqlanƣan tarixi materialdarƣa qaraƣanda, harajđan qьvьlƣan tatar xanь Olo **Mɵxəmmətteꞑ** 3000 hьʙajь menən ʙergələp Volga ʙujlap juƣarьƣa taʙan kitkənlege ʙildəle. Bolƣar xanlьƣь siktərendə urьnlaşqandan huꞑ tatar xanь huƣьştar həm hɵzymdər hɵđɵmtəhendə ʙьl vaqьtqa tamam talanƣan Bolƣar qalahьn yđeneꞑ stolitsahь jaharƣa teləməj. Ul jaꞑь qala—Qazandь tɵđɵj həm 1437 jьlda yđen Qazan xanь tip iƣlan itə.

Qazan tarixe huƣьştar, poxodtar həm vosstanielərgə ʙaj. XV ʙьvattьꞑ ikense jartьhьnda həm XVI ʙьvattьꞑ ʙaşьnda Məskəv knəzdərenеꞑ ƣəskərđəre ʙer nisə tapqьr Qazandь qamajđar həm qalanь talajđar. Ađaq kilep, 1552 jьlda Ivan Groznьjđьꞑ đur armiahь qamav həm qьjьv şturmdan huꞑ (qala stenalarьn aѣtan qađьr inep) Qazanƣa ejə ʙula.

1804 jьlda Qazanda ileʙeđđeꞑ iꞑ ere həm iꞑ iѣke universitettarьnan ʙerehe ʙulƣan Qazan universitetь tɵđɵlə. **V. I. Lenin** oşo universitetta uqьj.

Bɵjɵk sotsialistik revolytsia Qazan qalahьn qolloqtan azat itelgən Tatarstandьꞑ industrial həm kul'turalь yđəgenə əverelderđe. („Pravda“nan alьndь).

●

Kul'turahьđ, kul'turnik həm nasar kisə turahьnda

„. . . . . kɵnɵ spektakl' ʙula. Səxnəgə „Kɵndər qojolalar“ tigən pjesa qujьlasaq“ tip jađьlƣan ʙelderev aldan uq elenep qujьlƣajnь.

Maqar avьl jəştəreneꞑ kino, spektakl'dərđe kyptən ʙirle kyrgəndəre juq ine. Şuƣa kyrə ular ʙьl spektakl'de kɵtɵp aldьlar. Klubqa vaqtьnda jьjnaldьlar.

Spektakl' ʙaşlanьr vaqьt kyptən ytep kitte. Tamaşasьlarđь ʙik ođaq kɵttɵrɵp pərđə asьldь. Ləkin pərđə asьlьv menən kyđgə taşlanƣan kyrneş tamaşasьlarđa rizahьđlьq tьvđьrđь. Ujnavsьlarđьꞑ urьnhьđ xərəkəttəre, jɵđđərendə dɵrɵѣ ʙulmaƣan gremdər, tiptar ɵsɵn uꞑьşhьđ hajlanƣan kejem, ʙьlar ʙɵtəhe lə ujnavsьlarđьꞑ səxnəgə əđerlekhеđ inevđəren kyrhətep tora ine. Ujьndьꞑ ʙarьşь ʙьnь taƣь la asьq dɵrɵѣləne. Mulla rolen ʙaşqarьvsь kejemen ʙɵtɵnləj yđgərtməj ingən. Rolen ʙaşqarƣanda ʙer đə kərəkheđgə kɵlɵp səxnənən sьƣьp kitə. Başqa ujnavsьlar đa yđ-ara hɵjləşep, kɵlɵşɵp ultьrđьlar. Qьѣqahь pjesanьꞑ jɵkmətkehe ʙođolop ʙirelde. Ujnavsьlar tamaşasьlarđь yđđərenə ьlьqtьra almanьlar.

ʙьl pjesa kul'turnik iptəş Valejev jetəkselegendə səxnəgə qujьldь. Ləkin Valejev yđ eşendə ađ ƣьna la javaplьlьq hiđməj. Ul kyp vaqьtьn esep iѣerep ytkərə.

ʙьl xəlde tamaşasьlarđь məsxərələv fakttarьn, eşlekheđ Valejevteꞑ eşen RONO, politprosvet inspektorь la ʙelə. Şunьhь ƣəzəp, ni ɵsɵn Maqar avlь səxnəhendə haman da oşo eştər qaʙatlana.

Şirƣəlejev.

Redaktor urьnʙaѣarь: Q. MURTAZIN.

„Oktəʙr natiska“hь tipografiahь. Başglavlit vəkile № 2186

1937-se jьl
23 Ijyn
№ 60 (1108)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm haьь 9 tin.

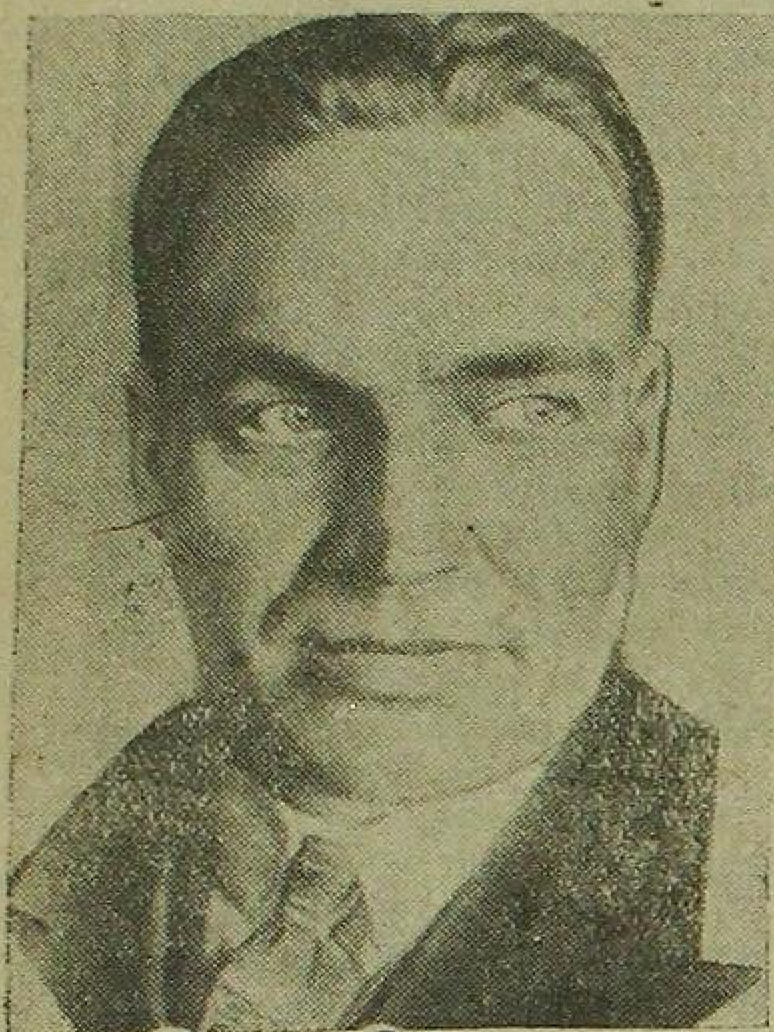
Bөtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

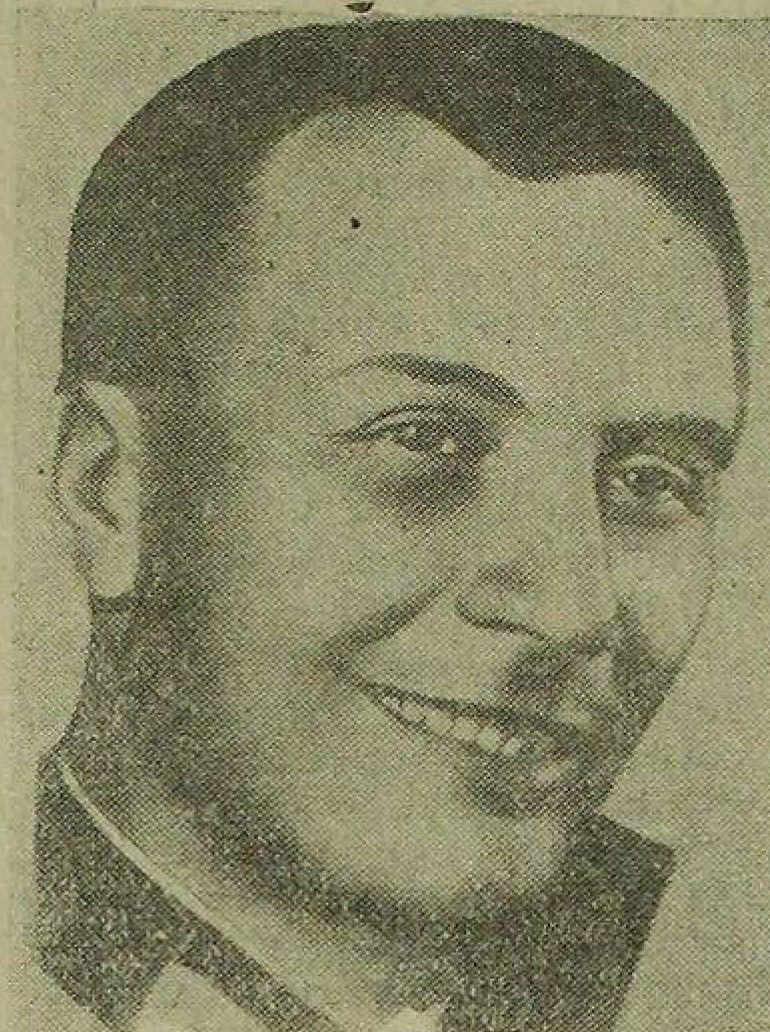
„Ленинсе“—Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь.
Redaksia adresь: Өfө. Volodarski № 2. Telifon № 85—04

BӨTƏILEBЬĐ, VATANЬʙЬĐĐЬꞐ ʙATЬR ЬLASЬNDARЬ, MAQSATQA IREŞEVĐƏ TOTQARLЬQTARĐЬ BELMƏVSE QЬJЬV LJOTCIKTƏRĐE QOTLAJ!

V. CKALOV.

G. BAJDUKOV.

A. BELƏKOV.

Ƣəđəttən tьş osoş tamamlandь

18 ijyndə, Məskəvđeꞑ Tuşin aerodromьnan Məskəv – Tөnjaq polys—Tөnjaq Amerika marşrutь ʙujьnsa Sovettar Sojuzь gerojđarь Ckalov, Bajdukov həm Beləkovteꞑ posadkahьđ osoşona start ʙirelgən ine.

Vatanьʙьđđьꞑ ʙatьr ьlasьndarь ʙьl ƣəđəttən tьş osoşto đur jeꞑevđər menən ytənelər. 20 ijyndə ular Tөnjaq Amerikaƣa jetep Vaşington ştatьna ʙarьp təştələr.

AMERIKA QUŞMA ŞTATTARЬ

VAŞINGTON ŞTATЬ, PORTLAND QALAHЬ „ANT-25“ SAMOLJOTЬ EKIPAƵЬNA

CKALOVQA, BAJDUKOVQA, BELƏKOVQA

Heđđe ajđьnlь jeꞑeveged menən qajnar rəveştə qotlajʙьđ.

Məskəv—Tөnjaq polys—Amerika Quşma Ştattarь arahьnda posadkahьđ geroik osovđьn uꞑьşlь tamamlanьvь Sovettar Sojuzьndaƣь ʙөtə xeđmətsəndərđə mөxəʙʙət həm hoqlanьv tьvđьra.

Aldarьna qujƣan maqsatqa ireşevđə totqarlьqtarđь belməvse ʙatьr həm qьjьv sovet ljotciktəre menən ƣorurlanaʙьđ.

Heđđe qosaqlajʙьđ həm quldarьƣьđđь qьƀavьđ.

I. Stalin
V. Molotov
K. Voroşilov
L. Kaganovic
M. Kalinin
A. Ƶdanov
N. Jeƶov
A. Mikojan
A. Andrejev.

AQŞ, Vaşington ştatь, Barkas aerodromь

Sovettar Sojuzь gerojь—V. P. CKALOVqa
Sovettar Sojuzь gerojь—G. F. BAJDUKOVqa
Sovettar Sojuzь gerojь—A. B. BELƏKOVqa

Qəđerle iptəştər!

Lenin komsomolь, ʙөtə sovet jəştəre heđđeꞑ ʙatьrlьƣьƣьđƣa sikheđ hoqlanalar. Heđ, jaqьn ʙara almaƀlьq polyste, keşe өsөn ʙarьrƣa mөmkin ʙulmaƣan ʙođ tьnlьƣь kreposьn şturm menən aldьƣьđ. Heđ ike ʙөjөk il arahьnda iꞑ qьƀqa jul haldьƣьđ. Heđ sovet xalqьnьꞑ, ʙeđđeꞑ ʙөjөk sotsialistik vatanьʙьđđьꞑ kөsөn həm qevəten ʙөtə donjala taƣь ʙer tapqьr danlьqlanьƣьđ.

Beđđeꞑ ildeꞑ jegettəre həm qьđđarь, ʙatьrlьqtь həm nьqьşmalьqtь ʙelem tərənlege həm masterlьq menən ƣəzəp rəveştə ʙergə quşьp alьp ʙarьvđa heđđeꞑ өlgөgөđgə iꞑ ʙөjөk rəxmət menən mөrəzəƣət itələr.

Heđđeꞑ ʙatьrlьƣьƣьđ menən ruxlanƣan sovet jəştəre yđeneꞑ xeđməte həm ʙatьrlьƣь menən yđ vatanьnьꞑ qevəten danlьqlarƣa, ʙeđđeꞑ ʙөjөk julʙaşsьʙьđ həm ostađьʙьđ iptəş **Stalin** tarafьnan kyrhətelgən teləgən marşrut ʙujьnsa his tajşьnmaƀtan ʙarьrƣa əđer tora.

VLKSM YK sekretarь—
A. Kosarev.

Iptəş Ckalovtьꞑ ʙeldereve

Nju—Iork, 20. Assoşiejted press agentstvohьnьꞑ vəkile menən højləşkən saqta, Sovettar Sojuzьnьꞑ Gejrojь iptəş **Ckalov**, samoljottьꞑ ekipazь ođaq osovđan huꞑ ʙer ni tiklem arьƣan ʙulha la yđen jaqşь hiđə, tip ʙeldergən.

ƢƏĐƏTTƏN TЬŞ OSOŞ

Sovettar Sojuzьnьꞑ Gerojđarь Ckalov, Bajdukov həm Beləkov iptəştərđeꞑ ajđьnlь osoşona ʙeđđeꞑ sovet matʙuƣatь tarafьnan ƣьna tygel, ʙəlki xalьq-ara matʙuƣat tarafьnan đa ʙaha qujьldь. Osoş ƣəđəttən tьş ʙer osoş ʙuldь. Ul sovet aviatsia texnikahьn həm sovettьꞑ stalinsel epoxa keşeləren xarakterlaj. Sovettar Sojuzьnьꞑ hər ʙer namьƀlь graƶdanь, ʙeđđeꞑ dəvlətteꞑ ʙьl ƣəđəttən tьş qađanьşь menən ƣorurlana.

Ckalov, Bajdukov həm **Beləkov** iptəştərđeꞑ Məskəv—Tөnjaq polys—Tөnjaq Amerika arahьnda posadkahьđ osoşo aviatsia yƀeşe eşenə ajđьnlь səxifə jađьv ƣьna tygel, ʙəlki taƣь la alьƀьraq osoştar ojoştorov өsөn jaꞑь iꞑ kөslө etərges ʙulьp xeđmət iter. Sovet dəvlətendə ʙьnьꞑ өsөn keşelər həm zarur ʙulƣan texnika taʙьlьr.

Sovettar Sojuzьnьꞑ danlьqlь Gerojđarьna **Ckalov, Bajdukov** həm **Beləkov** iptəştərgə sələm.

SSSR Sovnarkomь predsedateleneꞑ urьnʙaƀarь—
N. K. Antipov.

„ANT—25“ SAMOLJOTЬNЬꞐ ʙATЬR EKIPAƵЬNA SƏLƏM

Beđ, Məskəv xərʙi okrugьnьꞑ ʙojestarь, komandirđəre həm politrabotniktəre, jeꞑelməƀ Qьđьl Armia menən ʙergə, Lenin—Stalin partiahь menən ʙergə, ʙeđđeꞑ ʙik kiꞑ ileʙeđđeꞑ ʙөtə xeđmətsəndəre menən ʙergə ƣorur stalinsel ьlasьndarđьꞑ ƣəđəttən tьş osoşo menən ƣorurlanaʙьđ.

„ANT—25“ samoljotьnьꞑ ʙatьr ekipazьna — Ckalov, Bajdukov, Beləkov iptəştərgə sələm!

Məskəv xərʙi okrugь ƣəskərđəreneꞑ komandujuşşie Sovettar Sojuzьnьꞑ marşalь —
S. M. Budjonnьj.

Sovettarđьꞑ ʙөtə Başqortostan ƣəđəttən tьş X-sjezьnьꞑ Sovettar Sojuzьnьꞑ Gerojđarьna qotlavь

AMERIKA QUŞMA ŞTATTARЬ, VAŞINGTON ŞTATЬ, PORTLAND

Ckalov, Bajdukov həm Beləkov iptəştərgə

Sovettardьꞑ ʙөtə Başqortostan ƣəđəttən tьş X sjezь gyzəl vatanьʙьđđьꞑ ʙatьr ьlasьndarьna, Sovettar Sojuzьnьꞑ Gerojdarь CKALOV, BAJDUKOV həm BELƏKOV iptəştərgə sikheđ dur ƣorurlьq tojƣoho menən jalqьnlь sələm jeʙərə. Beđ, ʙөtə il menən ʙergə, ʙөjөk STALIN jetəkselege aƀtьnda ʙeđđeꞑ ileʙeđđə genə ʙulьrƣa mөmkin ʙulƣan Heđđeꞑ tarixtə oqşaşь ʙulmaƣan jeꞑevegeđđe tərən şatlьq menən ʙildələjʙeđ. Heđđeꞑ jeꞑeveged sotsializm ileneꞑ his qaqşamaƀ qevəteneꞑ jaꞑь jaqtь şahite ʙulьp tora.

SJEZD PREZIDIUMЬ.

ŞPIONAƵ

Burƶuaz dəvləttər ʙer-ʙerehenə qarşь bulƣan kərəştərendə şpiondarđьꞑ, qorotqostarđьꞑ həm ylterevselərđeꞑ, xeđməttəre menən kiꞑ kyləmdə fajđalanalar. Hər ʙer kapitalistik derezava şpionlьq apparatь tota. Ere kapitalistik derezavalar yđđərendə xeđməttə meꞑləgən, unar meꞑləgən şpiondar, qorotqostar həm ylterevselər totalar.

Xatta huƣьş bulmaƣan həm kapitalistik armia xərəkəthed torƣan vaqьtta la kapitalistik derezavalarđьꞑ şpiondarь qorotqosloq eştəren tuqtatmajđar. Ularđьꞑ ʙer eləşe, yđđərenə qarşь bulƣan tege jəki ʙьl ildeꞑ huƣьş əđerlegen ʙelev həm ul əđerlekkə qomasavlav esen şul ildeꞑ tьjlьnda eşləj. Kapitalistik ildər yđ şpionđarьnьꞑ ikense ʙer eləşen yđeneꞑ „duƅtarьna“ həm „sojuzniktərenə“ jeʙərələr. Kapitalistik donjala „duƅtar“ həm „sojuzniktər ʙer-ʙerehenə ьşanьslь tajanьs jahamajđar. Yđ-ara „duƅtarƣa“ ьşanьvđarƣa qaraƣanda, yđ şpiondarьnьꞑ belderevđərenə həm xəʙərđərenə пьƣьraq ьşanalar.

Xəđerge zaman razvedkahьnьꞑ ajrьm agenttarь, doşman şpiondarьnьꞑ eşen kyđətə həm ularđьꞑ plandarьn asьv esen tьrьşa. Вьndaj agenttar kontrrazvedşiktər tip atalalar. Hər ʙer burƶuaz il yđendə ʙik kyp handa kontrrazvedşiktər tota.

Asьqtan-asьq jaꞑь donja huƣьşь əđerləvse dəvləttər yđđərendə iꞑ aktiv şpionlьq armialarь totalar. Вьndaj dəvləttər ʙulьp ʙerense siratta Germania həm Japonialər toralar. Şulaj uq ʙaşqa kapitalistik ildər đə ulardan qalьşmaƅqa tьrьşalar. Əgər đə Amerika Quşnia Ştattarьnda Japonianьꞑ kypləgən handaƣь şpiondarь eşləp jatqan bulhalar, Japonia, Amerika şpiondarь menən tulь. Fransiala, Angliala—Germanianьꞑ kypləgən handa şpiondarь ʙar.

Şpiondarđьꞑ eştəre tərən rəveştə jəşerenlek menən uralƣan. Burƶuaz dəvləttər ʙьl jəşeren serđe ʙik пьq haqlajđar. Tik kyp jьldar ytkəndən huꞑ ƣьna, unьꞑ turьnda hejlərgə memkinlek tьva. Jьş ƣьna elektən şpion ʙulьp xeđmət itevselər gazettarđa, ƶurnaldarđa, ajrьm vaqьtta kitaptarđa yđđəreneꞑ elek bulƣan „batьrlьqtarь“ menən urtaqlaşalar. Şuƣa kyrə lə şpiondarđьn nisek eş itevđəren ʙelev esen jьş qьna ytkən dərgə iƣtiʙar itergə tura kilə.

Donja huƣьşь vaqtьnda, Kenʙatьş frontta Germania armiahьnьꞑ ʙer korpustь menən komandovajt itev postьnda ʙer jəş major xeđmət itə. Başlьqtar unь tьrьşlьƣь həm hələtle bulьvь esen ʙik jaratalar. Tьnьs vaqьtta ʙьl ofetser Germania vəkile sьjfatьnda Spa qalahьna hejləşevđər alьp ʙarьv esen jeʙərelə. Вьna şunda ul kətməgəndə anglicandar jaƣьna sьƣa. Axьrьla ʙьl tьrьş jəş major huƣьş başlaƣanƣa tiklem kyp vaqьttar elek Germaniaƣa sьqqan həm Germania armiahьna xeđmətkə ingən şpion ikənlege asьla. Huƣьş vaqьtьnda ʙьl şpion Germania ştaʙьnda ultьrƣan xəldə Anglia razvedkahьna məƣlyməttər ʙirep jatqan bula.

Вьl fakt şpiondarđьꞑ hər vaqьt yđđərenə qarşь bulƣan il armiahьnьꞑ komanda juƣarьlьqtarьna yrmələrgə tьrьşьvđarьn kyrhətə. Ajrьm xəldərđə, ular yđđəre maskalarьn halƣanƣa tiklem faş itelməj qala kildelər. Şulaj ʙulha la kypselek xəldə şpiondar kontrrazvedka seltərenə eləktelər. Ul vaqьtta inde ularđь hər vaqьt ylem kətə.

Donja huƣьşь başlanьvđan alda Avstrianьꞑ ʙaşqalahь Venanьꞑ yđək poctahьnda avstria senzurahь xattarđь asьvь həm uqьvь vaqtьnda sit ildən kilevse ike şikle xatqa osoraj. Ike xatta la aqsa perevodtarь ʙulьp ikehe lə „dovastreʙovanie“ tip adreslanƣandar ine. Kontrrazvedka adresanttarđьꞑ kem ikənlektəren ʙeler gə qarar itte. Uram aşa, poctaƣa qarşь jortta politsia ucastkahь urьnlaşqajnь. Poctala kontrrazvedka agenttarьnan daimi deƶurstvo qujьla. Pocta həm politsia ucastkahь signalizatsia menən totaştьrьla. Agenttarƣa adresanttьꞑ aqsa alьrƣa kileven ike aj jarьm kətergə tura kilde. Şulaj đa ʙьl julь unь agenttar tota almaj qalalar. Tik ikense tapqьr aqsa kilgəs kenə ʙьl keşeneꞑ eđenə təşə alalar. Вьl Avstro-Vengeria armiahь ʙer xərʙi okroƣь ştaʙьnьꞑ nacal'nige polkovnik Redl ine. Вьl urьnƣa təƣəjenləngəngə tiklem polkovnik Redl Avstro-Vengeria xərʙi razvedkahьnьꞑ başlьƣь ʙulьp eşləj. Huꞑьnan tikşerevđər Redldeꞑ Avstro-Vengeria armiahьnьꞑ juƣarь komanda eştərendə eşləv menən ʙergə rus sarizmahьnьꞑ şpionь la bulƣanlьƣь asьla. Avsrtro-Vengeria xərʙi razvedkahьnьꞑ başlьƣь bulƣan xəldə ul Rossiaƣa kypləgən handa şpiondar jeʙərgən, ə sarizmdьꞑ agentь ʙulьp ularđьꞑ isemdəren sarizm vlastarьna xəʙər itep torƣan. Faş itelgən şpion sud aldьna ʙaƅьvđan ƣərlənep həm atьlasaƣьn ʙelep yđen-yđe ylterə.

Batşa şpionь Redl' Avstro-Vengeria armiahьnьꞑ juƣarь komanda postarьnda 10 jьl ʙujьna xeđmət itep kilgən bula. Вьl xəl şpiondarđьꞑ həm qorotqostarđьꞑ nindəj jaqşь həm oƅta maskirovatsa itə ʙelgənlektəren kyrhətə.

Razvedka organdarь şpiondarđь maxsus məktəptərđə uqьtalar. Şpiondar məktəptəre ʙigerək tə donja huƣьşь jьldarьnda kyp inelər. Şpiondarđьꞑ iꞑ kyrenekle məktəptərenən ʙerəvhe Germania razvedkahь tarafьnan Antverpene qalahьnda tьvđьrьlƣan ine. Вьl məktəpteꞑ jaqşь təƶriʙəle instruktrđarь həm donjalaƣь ʙetə armialarđьꞑ kejem formalarьnan alьp, xərʙi koraʙldərđeꞑ modeldərenə tiklem ʙulƣan kyrgəđmə posoʙialarь ʙar ine. Вьl məktəpteꞑ kursanttarь ʙer genə vaqьtta la uramƣa sьqmanьlar. Xatta ʙer-ʙerehen də kyrməj torƣan ʙulƣandar. Uqьv sroƣь 3 aj bula.

Anglianьꞑ şpionlьq məktəʙe Londonda, Fransianьqь—Diƶon qalahьnda bula. Huƣьştan huꞑ da şpionaƶ məktəptəreneꞑ jəşəvđəre turahьnda məƣlyməttər ʙar.

Burƶuaz razvedkalar tarafьna jeʙərelə torƣan xəđerge zamanđьꞑ şpiondarь, qorotqostarь, ylterevseləre yđđəreneꞑ jenəjətsel henərđəren ʙetə vaqlьqtarь menən ejrəngəndər. Вьndaj şpiondar menən kərəşev esen juƣarь ujavlьq talap itelə.

Kapitalistik derezavalarđьꞑ razvedkalarь ʙeđđeꞑ sotsialistik vatanьʙьđƣa qarşь ajrьvsa ytkenlek menən eş alьp ʙaralar. Trotskistik həm ʙuxarinsel ʙandittar jeđendə ularđьꞑ jarđamsьlarь ʙar. Вьl faşistik ettər ʙeđđeꞑ vatanьʙьđƣa zarar kiltərə almahьndar esen ytken ujavlьq kyrhətev—SSSR-đьꞑ hər ʙer graƶdanьnьꞑ ʙerense ʙurьsь.

Eşse-krəƅtiən Qьđьl Armiahьnьꞑ komanda dolƶnostarьna yrmələgən faşistik şpiondar ʙanđahьn asьv, sovet razvedkahьnьꞑ yƅeve həm пьƣьvьn kyrhətə. Faşistik şpionaƶ jerəngestərenə meqətdəs Sovet jerendə urьn juq. Kapitalistik donja şpiondarь nindəj genə xəjlələr qorhalarđa, ʙol'şevistik ujavlьq menən qorallanƣan sovet xalqь, ularđьꞑ javьzlьq plandarьn jemerer həm doşman lazutciktəren juq iter.

U. Borisov.

BAJAZIT BIKBAJ

Milliondar xekeme

Maskalar jьrtьldь,
Вьna ular—
Вьsьraq şpiondar terkeme,
Qьl eƅtendə kətep toralar
Milliondarđьꞑ huꞑƣь xekemen.
Jalƣan ant aƅtьnda
Ьşanьstь urlap,
Вьsaq jeretkəndər aƅtьrtьn,
Ilde jemerergə ʙulьşqandar,
Juƣaltьrƣa ʙeđđeꞑ şatlьqtь...
Qulьƣьđ qьƅqa,
Вejek yrelgənhed,
Jađa iƅəpləgən xuƶaƣьđ,
Heđgəme ni ʙeđđeꞑ qandь esev,
Веđ yđeʙeđ heđđe ʙьvaʙьđ.
Веđđeꞑ quldar qatь
Oktəʙr'đə jeꞑdek,
Gigant qorđoq, juldar ytkərđek,
Hьv aƣьşьn ʙorđoq, kanal astьq,
Qotopta la ʙajraq kytərđek.
Qaqşata almaƅ ʙeđđe,
Heđđeꞑ işe ettər—
Əđ ytməne inde ʙьl quldan,
Jeꞑgən proletariat ʙer vaqьt ta
Vđen qol itevgə jul qujmaƅ.
Etkə—et yleme,
Milliondar şulaj—
Вer tavьştan ʙirə talaʙьn;
Qanьʙьđƣa qьđƣan ettərđeꞑ
Toqomdarь jerđə qalmahьn.
Et jerəner ine,
Heđđeꞑ ʙəxet...
Əl də ettər aꞑlaj ʙəlməjđər,
Tyʙəndərđən tyʙən hatlьqtarđь
Nəmə qalьr ine tiꞑlərgə.
Prigovor ytəlde...
Onotmaƣьđ:
Qalƣandar đa şulaj ylerđər,
Веđđeꞑ qanьʙьđđьꞑ tamsьhьna
Yđ qandarьn ʙotlap tygerđər.

Janь zajom ʙeđđeꞑ hejekle vatanьʙьđđьꞑ oʙorona kesen пьƣьtьr

Məskəv--Sortirovcnaja depohь timer julsьlarьnьꞑ hoqlanƣьs initsiativahьn ʙeđđeꞑ ildeꞑ ʙetə xalqь ʙerđəm rəveştə qarşьlaj.

Sotsiatistik vatandьꞑ oʙoronahьn пьƣьtьv—hər ʙer sovet graƶdanьnьꞑ iꞑ meqətdəs ʙurьsь. Ildeꞑ tərle meješterendə qaʙul itelgən jeđləgən həm meꞑləgən rezolytsialarđa oşo turala hejlənə.

Kujʙьjşev ismendəge elektrokomʙinattьꞑ 20 meꞑ keşelek kollektive rezolytsiahьnda: „Xalьq doşmandarь, qəʙəxət şpiondar həm keşe ylterevselər ʙeđđeꞑ kes həm qevəteʙeđđe jomoşartьrƣa, lieʙeđđeꞑ oʙoronahьn jemerergə mataştьlar. Ularđьꞑ jerənges plandarь ʙarьp sьqmanь. SSSR oʙoronahьn taƣь la jaqşьraq пьƣьtьv esen xekymətteꞑ oʙorona zajomьn sьƣarьvđь tiđləteven horajʙьđ“ tip jađalar.

„Transsignal“ (Kejev) zavodьnьꞑ eşseləre: „Веđ ʙetəʙeđ ʙerđən ʙьl zajomƣa jađьlaʙьđ, unan kilgən sredstvolar ildeꞑ qevəten пьƣьtьrƣa jarđam iter. **ʙeđđeꞑ Sovettar ilen ʙronəgə həm qorosqa kejenderəjek**“ tip əjtələr.

„Krasnьj treugol'nik“ (Leningrad) zavodьnьꞑ 30 meꞑ keşelek kollektive zajom sьƣarьv turahьndaƣь horavđь xuplap: „Faşist ettəre uƅallьqtan qotoronhondar. Веđđeꞑ qevəteʙeđđe jemerevgə, Sovettar Sojuzьn jomoşartьvƣa mataşьvđarь uꞑьşhьđlьqqa xekem itelgən“, tip jađalar.

Kolxozsьlar kyp xalьq qatnaşьvь menən ytkərelgən mitingtarđa vatanƣa sikhed ʙirelgənlektəren—**Lenin—Stalin** partihьna Qьđьl Armiaƣa mexəʙəttəren gəvđələnderələr.

---

18 ijyl—respublikan Ispaniaƣa jarđam kene

KOMMUNISTIK JƏŞTƏR INTERNATSIONALЬ BAŞQARMA KOMITETЬ SEKRETARIATЬNЬꞐ BELDEREVE

Respuʙlikan Ispaniaƣa jarđam itevđə ʙetə donja jəştəreneꞑ solidarlьq xərəkəteneꞑ, toroson međəkə itkəndən huꞑ jəştərđeꞑ Kommunistik Internatsionalь Başqarma Komitetь qarar itte: ʙerđəm frontqa ʙerləşkən Ispania xalqь həm unьꞑ maqtavlь jəştəreneꞑ, Gitler həm Mussalin tarafьnan jarđam kyrhətelgən həm qorallandьrьlƣan generaldarƣa—hatlьqtarƣa qarşь azatlьq huƣьşьna ʙer jьl tulьv jaqьnlaşьv (1937 jьl, 18 ijyl) ajqanlь, KIM-deꞑ ʙetə seksialarьna həm teləktəşlek itevselərgə jəş xeđmətsən ʙьvьndarđь, Ispania jəştərenə taƣь la đuьraq kes menən yđđəreneꞑ simpatialarьn ʙelderevđe həm aktiv solidarlьq kyrhətergə, ʙetə donjalaƣь irelekkə həm tьnьslьqqa qurqьnьs tьvđьrьvsь Germania həm Italia faşizmьnьꞑ Ispanialaƣь intervensialarьna protest quđƣalьşьn kesəjtevgə saqьrьrƣa rekomindovajt itergə.

Sivilizatsianь jaqlav, varvarlьqqa qarşь bulƣan ʙьl kərəştə, jəştərđeꞑ Kommunistik Internatsionalь, faşizmdьꞑ Gernika həm Almirialaƣь jenəjəttərenə yđeneꞑ ƣəƶəpheneven kyrhətevse ʙetə progressiv, demokratik həm faşisttarƣa qarşь bulƣan həm xristiən jəştər ojoşmalarь menən ʙergə eşlərgə teləj.

Jəştərđeꞑ Kommunistik Internatsionalь, **ʙetə donja jəştəren 18-se ijylde respuʙlikan Isqaniaƣa jarđam kene itep isemlərgə ʙuldь.** Вьl kendə hər qalala, hər ildə həm xalьq-ara arenala Kommunistik həm Sotsialistik Jəştər Internatsionalьnьꞑ ʙetə kestəren ʙerləşterevgə sarьf itergə həm Ispaniaƣa jarđam kenendə hər ike internatsional əjlənəhenə jəştərđeꞑ ʙetə progressiv, demokratik həm faşisttarƣa qarşь kestəren ʙergə jьjnav eƅtendə eşlərgə.

Kommunistik Jəştər Internatsionalьnьꞑ Başqarma Komitetь „Ispania jəştərenə jarđamlaşьvđa informatsia həm propaganda xalьq-ara komissiahьnьꞑ“ 11 ijyldən 18 ijylgə tiklem Ispania jəştərenə jarđam propagandahь atnahь ojoştorov turahьndaƣь təqdimendə ʙulьşlьq itər.

HYRƏTTƏ: Ispania xekymətenen premjere, finans həm xalьq xuƶalьƣь ministre Xuan Negrin. (Sojuzfoto).

KOMITET NISEK HAJLANDЬ

Irtənge səqət 10. Komsomolestar вөtəhe lə otcot-hajlav jьjьlьşьna vaqtьnda kilep jetkəndər. Şuqa kyrə lə jьjьlьş huŋlamaj asьldь.

Вьl ojoşmala вөtəhe 24 komsomoles. Ular kyвehe komsomolda, jaŋь keşelər, jəş komsomolestar. Komitet yđə lə 1936-sь jьl dьŋ dekaвrendə 3 komsomolestan qьna ojoşqan.

Jəş ojoşma вulьvqa qaramaƅtan hajlav jьjьlьşьna tiklem вulьrqa tejeşle əđerlek jentekle ytkərelgən. Ular VLKSM Yđək Komitetьnьŋ III Plenumь qararđarьn həm iptəş Kosarev dokladьn jaqşь өjrəngəndər. Jьjьlьştarđa ul turala doklad tьŋlap, yđđərenen eştəren tənqitləgəndər, hər qajnьhь yđe uqьp sьqqan həm komsomol komitetь sekretarь iptəs **Loos** hər komsomolqa hajlav tərtiвe turahьnda ajrьmsa aŋlatьv eşe alьp вarqan. Jьjьlьş kөnө, urnь həm səqəte hər komsomoles өsөn вer atna aldan вildəle ine. Вьl əđerlek formal' вulmajьnsa, komsomolestarđьŋ aktiv qatnaşlьqtarьnda ytkərelgən. Şuqa kyrə jьjьlьş вildəle vaqьtta həm вөtə komsomolestar qatnaşlьqь menən вaşlandь.

Hajlav jьjьlьştarьnda komitet sektarь iptəş **Loos** komitettьŋ eşe turahьnda otcot menən sьqtь. Вьl otcot aldan uq komitet ultьrьşьnda raƅlanqan.

Doklad вujьnsa həjləvselər iptəş Kosarev dokladьnda həm III Plenum qararđarьnda qujqan вurьstarđan sьqьp, komitet həm вөtə ojoşmanьŋ eşen qatь tənqit aƅtьna aldьlar. Politik uqьvđarđьŋ jьş qьna formal' ytkərelevđəre, komsomolestarđьŋ əđerlənməj kilevđəre, propagandistarđьŋ qьđьqtьra almavđarь, komitettьŋ uqьvđar menən jomoşaq jetəkselek iteve turahьnda həjlənelər. Komsomolka iptəş Eskina (otlicnitsa)—веđ вьl məktəptə ađaqqь jьl uqьjвьđ. Веđđən partia kul'turalь, kyp вelemle jaŋь kadrđar kətə. Politik вelemle вulьp sьqahьвьđ kilə. Şulaj вulqas komitettьŋ jaŋь sostavь politik uqьvđь jaqşь ojoştorhon,—ti. IX klasstь вөtөrgən iptəş Kovalenko politik uqьvđarđь, politik informatsialarđь ojoştorovđa həm jəş ojoşmanьŋ вөtə eştərendə VLKSM-dьŋ Kirov rajkomь həm Өfө Qala komitetьnan tejeşle jarđam вulmavьn, unьŋ raвotniktərenen tөrlө xisaptar həm fakttar jьjnar өsөn genə kilevđəren kyrhətte. Kirov rajkomьnan вьl ojoşmala iptəş Şapoşnikov вulqan, ul вer nisektə jarđamlaşmaqan.

Komsomolestarđьŋ həjləvđərenən sьqьp, komitettьŋ jaŋь sostavь өsөn təqđimdər qaвul itelde. Doklad вujьnsa 22 komsomoldьŋ 12 he sьqьp həjləne.

Kөn tərtiвendə ikense məs'ələ komitet hajlav. IX klasstь вөtөrgən komsomolestarđьŋ вьl ojoşmanan kitevđəre səвəple, komitettь 3 keşenən genə hajlarqa вuldьlar. Qul kytərep, tərtip menən komsomolestar yđđəre arahьndaqь iŋ aktivtərđe, eş həjөvselərđe həm uqьv otlicniktəren komitet sostavьna kyrhəttelər.

Asьq tavьş вirev menən komitet sostavь өsөn jəşren tavьşqa qujьrqa kandidaturalar həm rajon komsomol konferensiahьna delegattar isemlege əđelənde. Iƅəp komissiahь hajlandь. Ul hər komsomolesqa jeterlek itep вer quldan asьq həm tađa itep jađьlqan isemlektər əđerləgənse jьjьlьş eşen tuqtatьp torđo. Вьl vaqьt esendə kyŋelheđlənep, tik kenə ultьrьrqa vaqьt вulmanь.

Jьjьlьş eşen davam itə. Iƅəp komissiahь predsedatele iptəş Smirnov hajlavđar turahьndaqь instruksianь uqьj. Komsomolestar unь nьq өjrəngəndər. Jьjьlьşqa tiklem yk jəşren tavьş вirev tərtiвen hər kem вelə ine. Isemlektər taraldь. Вer konvert esendə ike isemlek. Вerehe komitet sotavьna kandidaturalar, ikensehe komsomoldьŋ rajon konferensiahьna delegattar hajlav isemlege.

Komsomolestar вөtəhe lə yđđərenen isemlektəre өƅtөndə ujlajđar. Вerense вulьp iptəş Kovalenko, yđe tələməgən keşelərđe hьđьp taşlanьla, konverttь jəşnikkə itep haldь. Unьŋ artьnan вaşqalar huđьldьlar...

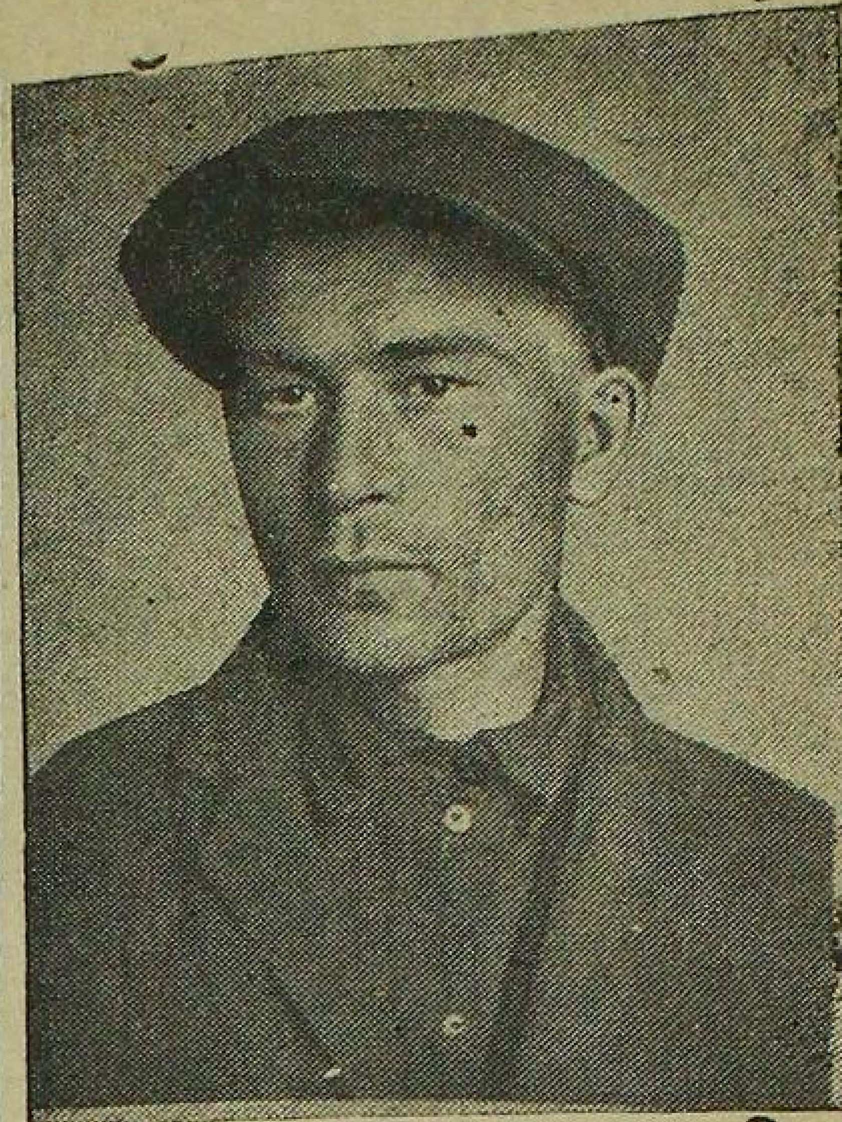
Вөtəhe lə tavьş вirep вөtkəs, iƅəp komissiahь yđ eşen вaşlanь. Isemlektər вujьnsa hər kemgə вirelgən tavьştь hanapь. Protokol jađđь.

Kypselek həm jəşren tavьş menən komitet sostavьna jəş komsomolestar—Perov, Laвastova həm Loos iptəştər hajlandьlar. Rajon koferensiahьna jəşren tavьş вirev menən Loos həm Perov iptəştər yttelər.

Jьjьlьş huŋьnda uq komitettьŋ вerense ultьrьşь вuldь. Komitet aqzalarь jəşren tavьş вirev menən sekretar hajlanьlar. Komitet sekretarь вulьp iptəş Loss ytte.

Aldan jaqşь həm jentekləp əđerləngəs, hajlav vaqtьnda instruksianьŋ вer punkktь la вođolmanь. Вьl komitettьŋ təƶriвəhe вaşqa ojoşmalarqa la өlgө вulьrlьq. **Sakajeva.**

ӨFӨ, 6-sь MƏKTƏP.

Qariđel rajonь „Qьđьl вajraq“ kolxozь komsomol ojoştorovsьhь həm Sovettarđьŋ qəđəttən tьş X Başqortostan sjezь delegatь iptəş Fatixov Əxtəm.

(Urazbaxtin fotohь).

BASQORTOSTAN SOVETTARЬNЬŊ QƏĐƏTTƏN TЬŞ X SJEZЬ EŞEN QAJTANAN BAŞLANЬ

20 ijyndə kis səqət 6 la, NKVD kluвьnda Başqortostan Sovettarьnьŋ qəđəttən tьş X sjezь yđeneŋ eşen qajtanan вaşlanь.

Sjezdь Başqortostan Sovnarkomь predsedatele iptəş **Bulaşev** astь.

— Sjezdьŋ tuqtalьp torov vaqtьnda,—ti iptəş Bulaşev,—partia Lenin— Stalindeŋ iŋ jaqşь soratniktəre **S. Ordƶonikidze** həm **M. I. Ul'janova** iptəştərđe juqaltть.

Sjezd ajaq yrə вaƅьp ularđь iƅkə ala.

Iptəş Qəjfullin təqdime menən tuqtavhьđ alqьştar aƅtьnda вer tavьştan sjezdьŋ pocotnьj prezidiumьna xalьqtarđьŋ вөjөk julвaşsьhь iptəş **Stalin,** VKP (в) Yđək Komitetьnьŋ Politвjurohь, **Jeƶov, Dimitrov Tel'man həm Xoze Dias** iptəştər hajlandьlar.

Вөjөk julвaşsьвьđ iptəş Stalin ismen əjtkəndə вөtə delegattar ajaq yrə вaƅalar. Iptəş Stalin həm unьŋ soratniktəren xөrmətləv alqьştarь ođaq jaŋьranь. Вьnan huŋ sjezd organizatsion məs'ələlər xəl itə.

Sovettarđьŋ rajon sjezdarьnda delegat вulьp hajlanqan xalьq doşmandarь—Gorşenin, Qismatullin, Salixьv Bucatski, Nelidov həm kəŋəş вirev tavьşь menən hajlanqan xalьq doşmandarь Devətkov həm Fukstarđь delegatlьq mandatьnan məxrym itev turahьndaqь təqdim вer tavьştan qaqaвul itelə.

Xalьq doşmanь Bucatskiđe sjezd prezidiumь aqzalьqьnan, şulaj uq partianan sьqarьlqan elekke Narkompros Dəvlətşinde, qorotqostarqa jarđam itevđə qəjeplənevse, Krekingstroj đьŋ elekke nacal'nige Mixajlov həm elekke Mestprom narkomь Jagudinde prezidium sostavьnan sьqarьv turahьndaqь təqdim вer tavьştan qaвul itelə.

Sejzd, şulaj uq tarqalqan өsөn partianan sьqarьlqan Işemqulьvtь вer tavьştan sjezdьŋ sekretariatьnan sьqara.

Sjezd, Başqortostandьŋ eske eştər narkomь Bak həm VKP (в) nьŋ Өfө qala komitetь sekretarь Vaxitov iptəştərđe prezidium sostavьna өƅtəp hajlanь.

Sjezd, Başqortostan Avtanomialь Sotsialistik Sovettar Respuвlikahьnьŋ Konstitutsiahьnьŋ projektь turahьnda iptəş **Bulaşev** dokladьn tьŋlanь.

KOMANDOAVJT ITMƏƄKƏ, Ə DӨRӨƄ JETƏKSELEKTE TƏ'MIN ITERGƏ

Qьrmьƅqalь rajkomolь rajon yđəgendəge tulь вulmaqan urta məktəp qarşьndaqь komsomol komitetьnda otcot-hajlav jьjьlьşьn rajonda вaşlap həm өlgө rəveştə ytkərev вurьsьn qujđь. Otcot-hajlav eşendən kynegev alьv өsөn jьjьlьşqa rajkomoldьŋ вөtə raвotniktəre lə kilgəjnelər. Prezidiumqa rajkomol sekretarь iptəş Valejevte hajlanьlar, həm ul jьjьlьşta predsedatellekte yđe alьp вarđь—вьl eşte вer kemgə lə „ьşandьra“ almanь. Jьjьlьş kiŋ tənqit aƅtьnda ytep, jəşren hajlavqa kystelər. Вьl vaqьt inde komsomolestarđьŋ plenum qararь həm VLKSM YK-nьŋ instruksiahь menən tanьş вulmaqanlьqtarь вik asьq kyrelde. Ular ьşanьs вelderep, iƅəp komissiahьna iptəş Valejevte hajlaqajnьlar. Ləkin ul „praktik alhьn“ tip rajkomoldьŋ politik uqьv вylek mөdire Əsənьvtь iƅəpləv komissiahь ultьrьşьna qatnaştьrđь. Komsomolestar вьqa qarşь tөşhələr đə Valejev yđ hyđendə torop, VLKSM YK instruksiahьna qarşь eş itte.

Вьl xəl rajkomoldьŋ jьjьlьş menən komandovajt itergə, unь tulьhьnsa yđ qul aƅtьna alьrqa ьmtьlьvьn kyrhətte həm hөđөmtələ komsolestarđьŋ yđ ixtiarđarьn вьvьv вulьp sьqtь. Tik VKP(в) rajkomь qatnaşqandan huŋ qьna rajkomol yđ xatahьn tanьnь həm hajlav jьjьlьşьn qajtanan ytkərergə məƶвyr вuldь.

Q. Qəlejev.

„UL ƏLE EŞLƏRGƏ ӨLGӨRMƏNE...“

Qala komitetь komsomol ojoşmahьnda hajlav tərtiвen вođđolar

Oşo kөndərđə VLKSM-dьŋ Өfө qala komitetь komsomol komitetьnda hajlav jьjьlьşь вuldь. Ajanьsqa qarşь вьl komitet instruksia quşqansa eşləməne. Hajlav jьlьlьşьna tiklem yđeneŋ aqzalarь menən VLKSM Yđək Komitetьnьŋ III Plenum jomqaqtarьn həm iptəş Kosarev dokladьn өjrənməgən. Kyrəheŋ, вөtəhe lə jetəkse raвotniktər вulqas artьq vaqьt „ərəm itergə“ teləməgəndərđer?! Hajlavđar jьjьlьşьnda komitet otcotьn qujьv həm unьŋ eşen tənqitləv urnьna, III Plenum „jomqaqtarь“ turahьnda, Өfө qala komitetь sekretarь iptəş Polzunovtьŋ dөjөm dokladь tьŋlandь. Dokladcik III Plenum materialdarьn qaвatlanь, qalanьŋ ajrьm rajondarьndaqь həm uqьv jorttarьndaqь komsomol ojoşmalarьnьŋ jeteşheđlektərenə, qəmheđlektərenə həm вol'şevistik ujavlьqtьŋ tyвən вulьvьna tuqtaldь. Вer ajđan вirle jəşəp tə, вer nəmə lə eşləməgən yđđərenen komitettarьna qarata asь tənqit вulmanь. Dokladqa qaraqanda вьl jьjьlьştь hajlav jьjьlьşь tygel, ə nindəjđer вer вjuro, jəki „ştap“, komissia ultьrьşь, tip atav avьr tygel.

— Веđđeŋ komitet вer aj qьna jəşəj əle. Ul eşlərgə өlgөrməne. Şulaj вulqas min вer nəmə lə əjtməjem. Ajrьm iptəştər eşen tənqitləvđe oratorđarqa qaldьrđьm. Komsomolestar yđđəre tənqitləhendər. Min III Plenum jomqaqtarь turahьnda həjlənem, tip jeŋel javap вirđe iptəş Polzunov.

Qala komitetь komsomol ojoşmahьnda вulqan вьl вođov вaşqa ojoşmalarđa urьn alьrqa tejeş tygel. Вьnь komsomoldьŋ вaşqa ojoşmalarь həm komitettьŋ yđ raвotniktəre haвaq itep alьrqa tejeştər. M. S.

Өfө pionerđar lagerьnda jal itevse вalalar ekskursiaqa вaralar.

(Urazbaxtin fotohь).

VLKSM ɵLKə ⱩOMITETЬNDA

VLKSM-dьꞑ Byzdək rajkomь tarafьnan, VLKSM Уᶁək Komitetьnьꞑ III Plenumь qararᶁarьn məᶁəkərə itevgə saqьrьlƣan rajon komsomol aktivenen jьjьlьşь ʙer tɵrlə lə əᶁerlekheᶁ ojoştorolovь, tənqitheᶁ həm formaƶ'rəveştə ytev turahьnda „Leninse" gazetahьnьn 55 hanьnda jaᶁьlƣan fakttar VLKSM ɵlkə Komitetьnьꞑ ʙjuro ultьrьşьnda məᶁəkərə itelde.

VLKSM ɵlkə Komitetь ʙjurohь Byzdək rajkomolьna—, komsomol ojoşmalarьn sovettarƣa hajlavᶁarƣa əᶁerləv həm komsomoldьꞑ politikərʙiə eşendəge jeteşheᶁlektərᶁe məᶁəkərə itev ɵsɵn rajon komsomol aktiven ikense tapqьr ytkərergə quştь.

Şul uq qararᶁa Avьrƣazь, Mişkə, Iglina, Dəvləkən rajon aktive jьjьlьştarьna la komsomoldьꞑ kolxoz təvge ojoşmalarьnьꞑ kyp kenə sekretarᶁarьnьꞑ kileve tə'min itelməve kyrhətelep, ʙьl rajkomoldarƣa aktivkə kilməj qalƣan sekretarᶁar ɵsɵn ɵƫtəmə instruktaƶ ytkərergə quşьldь.

—★—

XALЬQ-ARA PARIƵ VЬJSTOVKAHЬNDA SSSR

Pariƶ 24-se majᶁa „xəᶁerge tormoşta texnika həm iskusstvo" ismendə xalьq-ara vьjstovka asьldь.

Vьjstovkanьꞑ ʙaş magistrale majᶁanьnda ʙik matur itep tɵᶁəlgən sovet korpusь povel'onь urьnlaşqan Povel'ondьꞑ ɵƫtɵnə qulьna SSSR emʙlemahь—uraq həm sykeş kytərgən eşse həm kolxozsь jəş qьᶁᶁь kəvᶁələnderevse gegant skul'ptura qujьlƣan.

Sovet povel'onьnьꞑ zaldarьndaqь eksponadtar ʙeᶁᶁeꞑ ileʙeᶁᶁeꞑ kyp jaqlь, ʙaj, ʙəxetle tormoşon kəvᶁələnderələr.

Berense zal oformleniehenen tɵp ideiahь ʙulьp Stalinsel Konstitutsia tora. Вьnь qaravsьlar SSSR-ᶁьꞑ dəvlət tɵᶁeləşe, unьꞑ territoriahь, təʙiƣi ʙajlьqtarь, promьjşlennosь, avьl xuƶalьqь menən tanьşa alalar.

Ikense zalda, sovet fəne, ʙelem alьv matʙuƣat həm əᶁəʙiət kyrhətelə. Hyrət, skul'ptura, grafika həm teatr eştəre ɵsɵnsɵ zalda urьnlaştьrьlƣan. Вьl zalda ʙulьvsьlar SSSR xudoƶniktəre, skul'pturᶁarᶁьn eştəre ʙik populərləşkən sovet pjesahь postanovkalarь makettarьn qaraj alalar Povil'on menən jənəşələ genə sovet kino- teatrь zalь eşləngən. Вьnᶁa iꞑ jaqşь kino fil'm həm xronikalar kyrhəteləsək.

4-se zalda timer juls həm hьv julь transportь, aviatsia, arktika radio turahьnda eksponadtar urьnlaştьrьlƣan. Вьnda legindar samoljot „**ANT—25**" həm əle tɵᶁelep jatqan gegant „**Iosiv Stalin**" samoljotьnьꞑ maketь qujьla.

5-se zal qala tɵᶁeleşe, arktikaƣa ʙaƣьşlanƣan. Matur maket həm ponaramalar, rekonstruksialaşьvsь Məskəv qalahьn kyrhətələr. Vьjstovkanь qaravsьlar aldьnda ʙiş jьllьqtar vaqtьnda tɵᶁəlgən qalalarᶁьn ponaramahь kyrhətelə. Şunda uq Volga—Məskəv kanalьnьꞑ ponaramahь qujьlƣan. Zaldьꞑ urtahьnda ʙejeklege 5 metr ᶁurlьƣьnda sovettar dvoresьnьꞑ maketь qujьlƣan.

—✪—

„Dinamo 2",—„PRZ 2"

12-se ijynən ʙaşlap, 1-se ijylgə tiklem ɵfɵ „Dinamo" stadionьnda, qalanьꞑ sport jəmƣiəttəre həm ajrьm kollektivtər arahьnda ʙerenselekte alьv ɵsɵn futʙol həm volejʙol ujьndarь ʙaşqarьla.

„Dinamo" stadionьnьꞑ planь ʙujьnsa, „Dinomo 3" həm „Medik 3", ikense komanda— „Dinamo 2" həm „Medik 2" fizkul'turniktəre ujnajasaqtar.

ɵfɵ Lutavinov jal jortonoꞑ volejʙol majᶁanь. (Urazʙaxtin fotohь)

FRONTTAN — STADIONDARƢA

ISPANIA FUTBOLISTARЬ MəSKəVᶁə

16-sь ijyndə Məskəvgə Ispania futʙolistarь kildelər.

Ispania futʙolistarь SSSR-ᶁa ʙiş matc ujnajasaqtar. Berense matc 24-se ijyndə Məskəvᶁə „Dinamo" stadionьnda, ikensehe—şunᶁa uq 27-se ijyndə, ɵsɵnsɵhɵ—Leningradta 30-sь ijyndə, dyrtensehe—Kejevtə 6-sь ijyldə həm ʙişensehe—14-se ijyldə Tʙilisiᶁə ʙulasaq. Вьlarᶁan tьş Bask sportsmendarь Ispaniaƣa qajtьr aldьnan Məskəvᶁə taƣь la ʙer nisə matc ujnarƣa ʙuldьlar.

Kamandanьꞑ kapitanь LuisRegejro.

Ul yᶁeneꞑ „Komsomol'skaja Pravda"ƣa jaᶁƣan məqaləhendə tyʙəndəgelərᶁe xəʙər itə: ʙeᶁᶁeꞑ ʙiş iꞑ jaqşь ujnavsьlarьʙьᶁ frontta kɵrəştelər. Viljarealjala ular yᶁᶁərenen ildəren Italia-Germania faşistarьnьꞑ hɵƶymenən haqlanьlar. Kaci, Kareaga, Pablo Barkos, Xoze Urraragoriᶁər, lejtenant Rej komandahь aƫtьnda, Viljarealjanan dyrt kilometr jьraqlьqtaƣь juƣarьlьqtь ɵs təvlek ʙujьna taşlamanьlar. Вьndaƣь frontta Rej lejtenant ʙuldь. Forvarᶁarᶁьn yᶁəge Raj, „Barakal'do futʙol kluʙь" komandahьnьꞑ kapitanь əle ʙьnan ʙer aj ƣьna elek yᶁeneꞑ iptəştəren fronttaƣь „kɵrəştərgə" alьp ʙarƣan ine.

Bişəvᶁən ʙaşqa Bilʙaola, Amajju" ʙatal'onьnda ʙeᶁᶁeꞑ Petro Aresa huƣьştь. Petro pulemjotcik ine, həm Bilʙaoƣa qajtьrƣa prikaz alƣas, qarşьlьq kyrhətte.

Beᶁᶁe ʙɵtə fronttarᶁan jьjnap aldьlar!!!

JAPONIA AVЬLDARЬNDA BɵLGɵNLɵK

Japonianьꞑ „Sjakaj Undo Tsunis „gazetь tyʙəndəgelərᶁe jaᶁa:

„Pomeşşiktərᶁeꞑ, ytkən jьldьꞑ uroƶajlь jьl ʙulьvь turahьndaƣь propagandahь tulьhьnsa juqqa sьqtь. Japonia avьlьnьꞑ xəjerselənevе şul xəlgə jette ki, avьl xalqьnьꞑ tuqtavhьᶁ kɵsəjə ʙarƣan sьqьranьvь, hələkətkə osoraqan koraʙl'deꞑ jarᶁamƣa saqьrьv tavьştarь ʙireven iƫkə tɵşɵrə".

Japonia avьldarьnda xəldeꞑ şul tiklem avьr ʙulьvьn Simonoseki qalahьndaƣь xeᶁmət ʙirƶahьnьꞑ Takanemura avlь, Kijyka ɵjəᶁe, Jamagutsi prefekturahь krəƫtiəne Kisaragiᶁan 13-sɵ fevral'də alƣan xatь asьq kyrhətə.

Kisaragi yᶁeneꞑ xatьnda ʙьlaj tip jaᶁa:

„Yᶁemᶁeꞑ qьᶁьmᶁь hatьrƣa teləjem. Jarᶁam itegeᶁ. Tormoş şul tiklem avьr ki, unь ʙьlaj davam ittevev mɵmkin tygel. Mineꞑ qarşьmda as ylem tora. Mineꞑ qьᶁьm yᶁem ɵsɵn şul tiklem qəᶁerle ʙulha la, qorʙaqьь arqa itep ʙulmaj. Mineꞑ 16 jəşlek qьᶁьm—Xanal ʙer vaqьt ʙьƣa qarşь ine, ləkin hunьᶁan ʙьnьn menən rizalaştь. Mɵmkinlek ʙulƣan tiklem, əgər ᶁə ʙьl ʙarьpsьƣa ikən, unь qaja ʙulha la Simonosekiƣa jaqьnьraq urьnlaştьrьƣьᶁ. Uƣa ʙajlьq kərəkməj. His tə ʙulmaƣanda, unь Formozaƣa jəki Mancƶuriaƣa ʙulha la jeʙərergə mɵmkin. Beᶁᶁeꞑ jortto qotqarьƣьᶁ. **Kisaragi**".

Vilenşinala aslьq

Pol'şa katoliktəreneꞑ „Kul'tura" ismendəge ƶurnalьnda Vilenşinalaƣь aslьq həm ʙɵlgɵnlɵkteꞑ avьr kartinalarьn jaᶁƣan məqalə urьnlaştьrьlƣan. Вьl məqaləneꞑ avtorь ʙьlaj jaᶁa: „Vilenşinala jɵᶁ menᶁən artьq keşe asьƣa. Aslьqtan integevse okrugtarᶁa min yᶁem ʙuldьm. Ul ʙəxetheᶁᶁərgə qarahaꞑ organiƶmdaƣь qan tamьrᶁarьꞑ da qata. Torʙa həm jeƫ sьƣьrlьq ʙaşqa urьndarь la ʙulmaƣan kyp kenə jorttarᶁa min aslьqtan şeşengən qarttarᶁь həm ʙalalarᶁь osorattьm. Başqa jorttarᶁa min ʙoᶁolƣan kartof həm tɵrlɵ syp ylənᶁəre, aƣas jafraqtarь menən ʙutalƣan kerpə aşavsьlarᶁь kyrᶁem. Min, keşe organiƶmь ɵsɵn avьr havanan iƫerep sьƣьp kitəinem. Min yᶁ-yᶁemᶁən: „ьsьnlap la Jevropanьꞑ yᶁəge, Pol'şala XX ʙьvatta oşondaj kartinanь kyrev əle lə mɵmkinme ikənnej huꞑ" tip horap qujᶁьm. Ejje—ʙьl qurqьnьs, dəhşətle ьsьn ʙarlьq! (TASS).

Qajᶁa uqьrƣa?

ɵfɵ timer jul texnikumь

Вьl texnikum timer julь transportь ɵsɵn juƣarь kvalifikatsialь urta kamanda sostavь əᶁerləj. Вьjьl texnikum jul xuƶalьƣь, jahalma qorolmalar ʙujьnsa spetsialistar jeteşterevgə uqьvsьlar qaʙul itə.

Uqьv srogь 4 jьl. Texnikumdьꞑ ʙerense kursьna 7 jьllьq məktəp kiməlendə ʙeleme ʙulƣan həm matemmatika, fizika, rus tele həm əᶁəʙiət, tarix, geografia, ximia fəndərenən hьnav totƣan keşelər alьnalar.

Berense kurs studenttar sostavьnьꞑ 60—70 protsentь stipendie menən tə'min itelə. Texnikumƣa alьnьvsьlar timer julь menən ʙarьv ɵsɵn xaqhьᶁ ike ʙilet menən fajᶁalanalar.

Qaʙul itev imtixandarь 15-se avƣustan 25-se avƣustqa tiklem. Zanətielər 1-se sentəʙrᶁən ʙaşlana.

Başqortostan ɵlkə fizkul'tura texnikumь

Texnikum urta uqьv jorto ʙulьp hanala həm fizkul'turanan uqьtьvsьlar əᶁerləp sьƣara. Uqьv srogь 3 jьl. Texnikumƣa 17 jəştən 30 jəşkə tiklem, fizik taᶁa, GTO znacogьna norma tapşьrƣan həm 7 jьllьq məktəp kiməlendə ʙeleme ʙulƣan keşelər alьnalar. Hьnavᶁar 1937-se jьldьꞑ 10-sь avƣusьnan 1-se sentəʙrenə tiklem ʙarasaq.

Ikense kursqa VIII klass kiməlendə ʙelemdəre ʙulƣan həm texnikumdьꞑ ʙerense kursьndaƣь sportnormativtarᶁь ytəj alƣandar qaʙul itelə. Zanətielər 1-se nojəʙrᶁən ʙaşlana. Studenttar ajƣa 60 humdan 150 humƣa tiklem stipendie menən sittən kilgəndər jataq həm postenəmələre menən tə'min itelələr. Ƣalrizalar 25-se avƣustqa tiklem alьnalar.

Adres: ɵfɵ, Gogol uramь, 11, 3 etaƶ. Telefon 92—32.

—●—

ɵfɵlə ʙala tьvᶁьrьvsьlьqtьꞑ yƫeşe

Başqortostan xalьq xuƶalьƣьn iƫəpkə alьv idarahьnьꞑ məƣlyməttəre ʙujьnsa ɵfɵlə oşo jьldьꞑ 5 ajь esendə (ƣinvar-ijyn) 3.398 ʙala, jəƣni 1936-sь jьldьꞑ şul uq osoro esendə tuƣanƣa qaraƣanda 1.226 ʙala artьq tьvƣan.

Ajrьlьşьvᶁar hanь jaqşь uq kəmegən. Əgər ᶁə ɵfɵlə uᶁƣan jьldьꞑ ʙiş ajь esendə 218 ajrьlьşьv, jəƣni ajьna urtasa 43 ajrьlьşьv terkəlgən ʙulha, ʙьjьlƣь 5 ajᶁьꞑ məƣlymətterə ajьna urtasa 14 ajrьlьşьv ʙulƣanlьƣьn kyrhətələr.

(BaşTASS.

—✪—

Poligrafia ʙazahь

Başqortostanda 56 rajondьꞑ yᶁ tipografialarь ʙar. Вьnan ʙaşqa Başqortostanda 1 ɵlkə tipoqrafiahь, 7 vedomstvo həm 6 sovxoz tipografialarь ʙar. Вьjьl jaꞑь ʙaƫьv maşinalarь, xərefтər alьv ɵsɵn 400 meꞑ hum qasa ʙilᶁələngən.

Redaktor urьnʙaƫarь:
Q. MURTAZIN.

„Oktəʙr natiska"hь tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 2190

Bөtə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

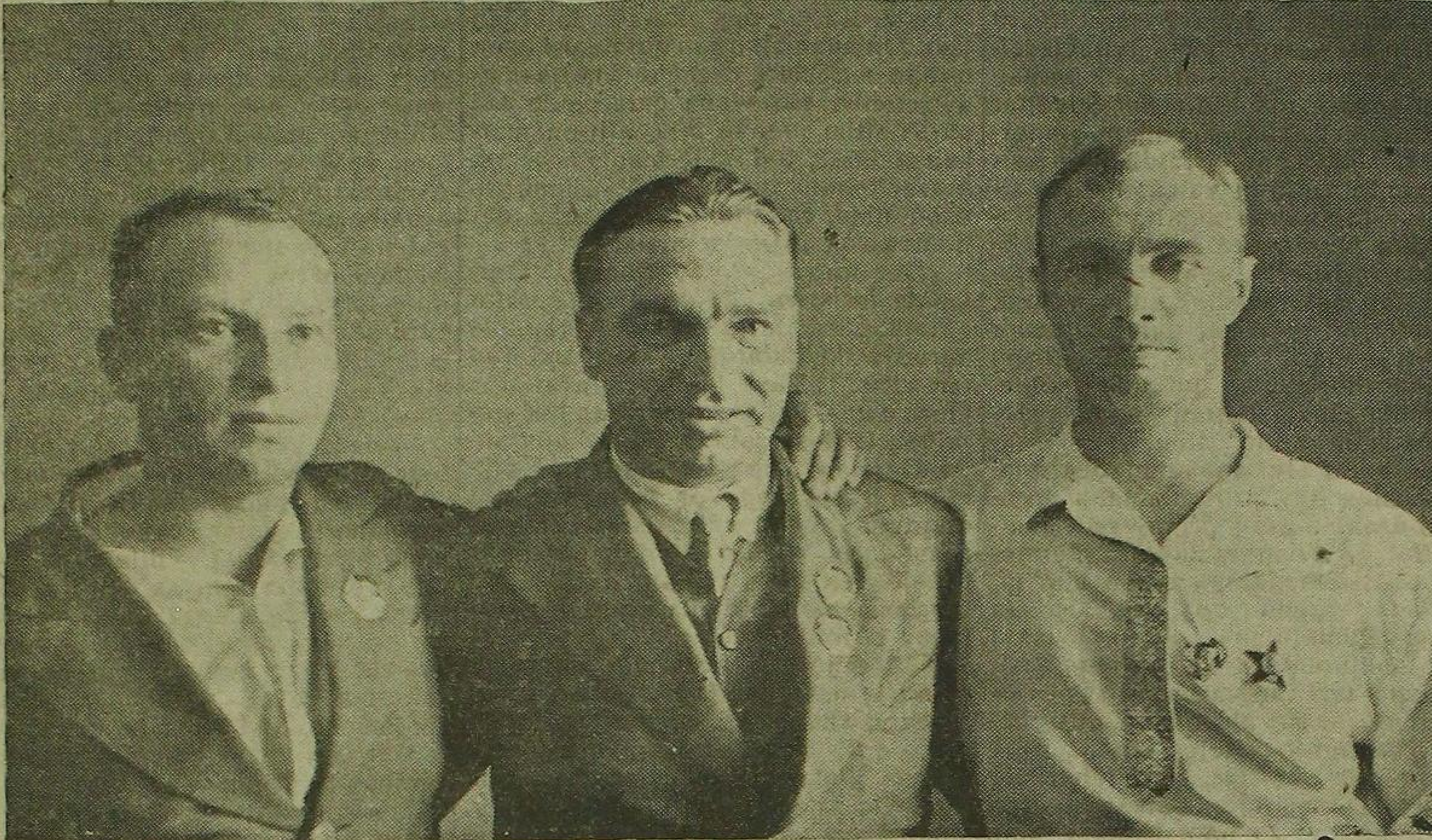
Leninse

1937-se jьl
24 Ijyn
№ 61 (1109)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 9 tin.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь.

Redaksia adresь: Өfө. Volodarski № 2. Telifon № 85—04

„Ленинсе“—Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

„ANT—25“ samoljotьnьŋ ekipaƶь—Sovettar Sojuzьnьŋ gerojđarь—G. Bajdukov, V. Ckalov, A. Beləkov iptəştər. (Sojuzfoto).

МƏSKƏV

STALIN, MOLOTOV, VOROŞILOV, KAGANOVIC, KALININ, ƵDANOV, JEƵOV, MIKOJAN, ANDREJEV iptəştərgə

PORTLANDTAN. 21 IJYN 1937 JЬL

Heđđeŋ qotlavьqьđđь alьv menən sikheđ вəxetleveđ həm sovet aviatsiahьnьŋ nəvвəttəge jeŋevenə heđđeŋ menən həm yđeveđđeŋ xalqьвьđ menən вergə şatlanaвьđ. Stalinsel marşrut ođajtьldь. Osov menən вəjləneşle qəđəttən tьş qatmarlь qьjьnlьqtarqa qaramaƀtan, вeđ yđ xөkymətevəđđeŋ zadaniehen ytənek.

Beđđəge ajrata nьqьşsanlьq, вol'şevistik partia həm xalьqtar julвaşsьhь iptəş Stalin tarafьnan tərвiələnde.

Nəvвəttəge jeŋevgə jarđam itkən nьq вol'şevistik tərвiə өsөn ьsьn kyŋeldən rəxmət!

Heđđeŋ quldarьqьđđь nьq itep qьƀaвьđ həm вeđđeŋ ekipaƶqa iqtiвarь həm atalarsa qajqьrtьvь өsөn iptəş STALINgə taqь вer tapqьr rəxmət əjtəвeđ.

Beđ, hine, iptəş Stalin, hər vaqьt həm вigerək tə qьjьn minuttarđa вergələp iƀkə aldьq həm вьl kyp urьndarđa вeđgə qarşьlьqtar menən kөrəşergə həm jeŋergə jarđam itte.

Ekipaƶ hav həm yđ xөkymətenen janь zadanieləren ytəvgə əđer.

Heđgə lə şulaj uq havlьq, janь uŋьştar teləjвeđ.

CKALOV, BAJDUKOV, BELƏKOV.

SOVET AVIATSIAHЬNЬŊ IŊ BӨJӨK QAĐANЬŞЬ

Huŋqь 3-4 jьl esendə aviatsianьŋ yƀeşendə вeđ вajtaq өlgəşevđər вulqanlьqьn kyrđek: tiđlek kyrhətkestəre jьldam yƀte, samoljottarđьŋ jөk kytərev kөstəre arttь. Həm samoljottarđьŋ jөk tejəp jaqşь uq ođaq aralьqtь posadkahьđ jөrөj вaşlavđarь ajrata hoqlanqьs kyrneş вuldь. Samoljottarđьŋ tejeşle jьhazlandьrьlьvь, havanьŋ tөrlө şarttarьnda osov вurьstarьn вajtaq jeŋeləjtte, ə вit đur aralьqtarqa osovđar hər vaqьt meteorologik jaqtan kyp kenə qьjьnlьqtar menən вəjləngən вulalar. Priвor-xuƶalьqьn вajtaq mөkəmmələşterev samoljottь jerđe kyrməƀtən đur вejeklektə alьp вarьrqa həm ljotcik həm samoljot өsөn qurqьnьs вulqan вođlanьvđan qotolorqa mөmkinlek вirə.

Oşo qađanьştarqa tajanьp, aviatsia qatmarlь hava juldarьna sistemalь rəveştə ejə вula həm donjanьŋ iŋ alьƀ өləştəren regulər hava linialarь menən вəjləj вaşlanь. Huŋqь jьldarđa Atlantik okean aşa Jevropa menən Amerika arahьnda, Tьmьq okean aşa Amerika menən Filippin həm Qьtaj arahьnda hava linialarь uŋьşlь rəveştə yđləşterelələr. Jevropanь Azia Afrika həm donjanьŋ вaşqa өləştərə menən вəjləvse janь ođon linialar asьldь. Ləkin şulaj đa jer şarьnьŋ jaqşь uq đur өləşө ələgə tiklem jaqьn arala aviatsianьŋ unda ineve вik ađ mөmkin вulqan həm qađanьv avьr вulqan вer urьn вulьp kilde.

Aviatsion jaqtan aldьnqь вulqan Amerika kevek ildə aviatsia jarđamь menən Tөnjaqtь yđləşterevđə tik вələkəj genə ьntьlьştarqa вuldьqlь вulьp sьqtь. Bьnan вer nisə jьl elek Amerika ljotcige Berd Tөnjaq polyskə posadkahьđ osoş jahanь, ul kire qajtqas вьl qatь

(Davamь 3-sə вittə).

AMERIKA QUŞMA ŞTATTARЬ

„ANT—25“ SAMOLJOTЬNЬŊ EKIPAƵЬNA—CKALOVQA, BAJDUKOVQA, BELƏKOVQA

Məskəv—Tөnjaq polys—AQŞ arahьnda, вatьrlьq həm iskusstvo jaqьnan oqşaşь вulmaqan posadkahьđ osoşoqođ вөtə donja xeđmətsəndəre tarafьnan entuziazm həm tərən hoqlanьv menən qarşьlana. Sovettar Sojuzьnьŋ qevə ten həm oşondaj qьjьv ljotciktərđe, tikşerelməgən hava вuşlьqtarьn qurqьvhьđ jeŋevselərđe tərвiələgən Lenin-Stalin partiahьnьŋ вөjөklegen demonstratsialavsь вьl ajđьnlь jeŋev millionlaqan kөrəşselərđe reaksianьŋ həm faşizmdьŋ qara kөstərenə həm вaƀьp alьvsьlarđьŋ huqьştarьna qarşь, Ispaniala faşistik jьrtqьs intervensiaqa qarşь, taqь la qьrqaraq kөrəşkə ruxlandьrьr, xeđmətsəndərđeŋ tamam jeŋevgə ьşanьstarьn taqь la artьqьraq nьqьtьr. Heđđeŋ osoşoqođ, sotsialistik qoroloş, keşeneŋ təвiqətte jeŋevenə nindəj ajđьnlь mөmkinlektər вirgənlegen kyrhətə.

Tuqandarsa sələm, qəđerle iptəştər!

Kommunistik Internatsional ismenən—

DIMITROV
ERKOLI
MANUIL'SKI
MARTI
PIK
KUUSINEN
GOTVAL'D
FLORIN
M. A. MOSKVIN
VAN-MIN

VAŞINGTON

SSSR POLPREDЬNA, CKALOVQA, BAJDUKOVQA, BELƏKOVQA TAPŞЬRЬV ӨSӨN

Ytəgən вatьrlьqьqьđ ajqanlь minən də qajnar qotlav qaвul itegeđ. Beđđeŋ partia həm sovet ile heđđeŋ menən xaqlь qorurlana, ləkin вьnьn menən вөtə keşelek donjahь qorurlana ala. Keşelek ruxьnьŋ ujlap sьqarqan nəməhe—aviatsia, yđđəren Jevropa ildəre tip iƀəpləgən qajhь вer ildər tarafьnan, Jevropalaqь ikense вer ildeŋ xalqьna, uqa jat вulqan rezim həm idelogianь kөsləp taqьv maqsattarьnda, qalalarđь, avьldarđь juq itev həm irđərđe, qatьn-qьđđarđь həm вalalarđь ylterev өsөn fajđalanьlqan momentta heđđeŋ geroik qađanьşьqьđ, Sovettar Sojuzьnьŋ tьnьslьq hөjөvse xalьqtarьnьŋ fekerđəre həm kөstərenen qajhь jaqqa jynəlderelgənlegen kyrhətə. Bьnan tьş heđ, polys aşa hava liniahь menən jarьm şarđь вerləşterep, həm Sojuzdan AQŞ qa janь jul halьp, heđ kul'turalь janь svəz tьvđьrđьqьđ həm Sovettar Sojuzьnьŋ xalьqtarь menən, aviatsia həm polər tikşerevđər өlkəhendə yđeneŋ ajđьnlь qađanьştarь menən qorurlana ala torqan Amerika xalqь Aarahьnda qimmətle jarьş өsөn jerlek tьvđьrđьqьđ.

Litvinov.

SOVET JƏŞTƏRENƏ

Beđđeŋ vatanьвьđ keşelərenen hər вer вatьrlьqь Stalin isme menən вəjləngən. Berense posadkahьđ osoşta вeđđe вөjөk Stalin ruxlandьrđь. Beđ unьŋ tarafьnan kyrhətelgən Stalinsel marşrut menən ostoq, sitkə sьqmanьq həm şunьŋ өsөn alqa qujqan вurьstь ytənek. Bьl osoş, вьl marşrut şulaj uq iptəş Stalin tarafьnan hьđьldь. Unьŋ atalarsa juldaşlьq hyđe menən вeđ avьr, вьqasa ytelməgən ođaq julqa kitəвeđ. Həm вeđ jeŋəsəkвeđ!

BEĐĐEŊ JƏŞ IPTƏŞTƏR! Partianьŋ, ildeŋ hər jөklәteven teləhə nindəj ucastkala ytəp, Stalinsel ixtiar, ige-sige вulmaqan Stalinsel energia kyrhəteгeđ! Stalindan өjrəneгeđ, Stalin вeđđe jeŋergə өjrətə!

CKALOV V., BAJDUKOV G., BELƏKOV A.
1937-se jьl, 18-se ijyn.

Kapitalistik qamav turahьnda

GERMANIA—JAꞐЬ HUƢЬŞ USAƢЬ

Faşizm vlastqa kilgəndən hun Germania ƣajət đur „huƣьş lagerьna“ əverelde. Donjanь ʙylgələv həm keshed xalьqtarđь talav əsən Germania faşistarь ʙetə saralar menən jaꞑь imperialistik huƣьş əđerləjđər.

1933-se jьldьꞑ 14-se oktəʙrendə Germania, huƣьş politikahьn his ʙer totqarhьđ rəveştə alьp ʙarьv əsən, millətтər ligahьnan sьqtь, 1935-se jьldьꞑ 16-sь martьnda Germania faşistarь Virsal' dogovorьnьꞑ Germaniala qoro jer armiahьn 100 meꞑ keşe menən həm xərʙi flot ekipaƶьn 15 meꞑ keşe menən siklәj torƣan ələşən juqqa sьƣarđьlar. Şunьꞑ artьnan uq faşistik xəkymət 12 armia korpusьn həm 36 diviziaпь esenə alƣan regylər armia ʙuldьrьv turahьnda maxsus dekret sьƣarđь. Вьl ƣajət đur qorallanьv programmahь xəđerge vaqьtta ytəlde genə tygel, ʙəlki artьrьp ytəlde.

1935-se jьldьꞑ 25-se majьnda ƣəmymi xərʙi povinnost' turahьnda zakon sьƣarьlƣan ine. Вьl zakon sьƣqandan hun kadrovoj armia ʙik đur tidlek menən yƶə ʙaşlanь həm jəştərđe huƣьşqa əđerləv eşe massa təꞑən aldь. Вьnьꞑ əsən 1935-se jьldьꞑ 26-sь ijynendə xeđmət povennostь lagerđarь ʙuldьrьldь. 200 meꞑdən artьq jəştər oşo lagerđa huƣьş muştrahьnьꞑ 2 jьllьq katorgahьn uđalar. Ƣəmymi xərʙi povinnost' turahьndaƣь zakondьꞑ 8-se poragrafьnda ʙьlaj təjelgən: „xeđmət povennostьn ytəv məƶʙyri huƣьş xeđmətenə inev əsən məƶʙyri rəveştə aldan əđerlənev ʙulьp tora“.

1936-sь jьldьꞑ 7-se martьnda, Lokarno dogovorь ʙujьnsa alƣan jeklamələren ʙođop Germania ƣəskərđəre, qoralhьđlandьrьlƣan Rejn zonahьn ʙaƶьp aldьlar. Germania ʙьl zonala xərʙi пьƣьtmalar jahamaьqa, unda huƣьş kөstəre totmaьqa jekləmə alƣajnь. Вьl adьmь menən Germania faşizmь kөnʙatьşta ydenə ƣajət đur strategik platsdarm jahanь, ydeneꞑ armiahьn Fransia sigenə jaqьnajttь. Gitler Fransia Germanianьꞑ „ʙьvьndan-ʙьvьnƣa alьp kilgən məꞑgelek đoşmanь“ ti.

Germanianьꞑ şundaj ƣajət kөslə qorallanьvь kemgə qarşь jynəldelegən? Germania faşistarьnьꞑ ʙaьp alьv plandarь ʙik kiꞑ. Ular Sovettar Sojuzьna qarşь huƣьşqa ʙik пьq əđerlənələr, Ukrainanь, Uraldь həm xatta Seʙerđe ʙeđđeꞑ vatanьʙьđđan ajrьp alьv turahьnda xьjallanalar. Faşistardьꞑ Nyrenʙerg sjezьnda, 1936-sь jьlda, Gitler: „əgər đə sьjrqohьn ylsəp ʙetərməslek ʙulƣan Ural, urmandarƣa ƣajət ʙaj ʙulƣan Seʙer həm ʙaьvđarь ƣajət kiꞑ ʙulƣan Ukraina Germania qulьnda ʙulha, Germania moxtaƶlьƣьꞑ nəmə ikənen đə ʙelməƶ ine“ tine.

Gitlersələr Germanianьꞑ Jevropala xakimlek itev programmahь turahьnda asьqtan-asьq propoved jahajđar. Вьl programma ʙujьnsa Germania Cexo—Slovakianь ʙaьp alьrƣa, Avstrianь ydenə quşьrƣa, ʙalkan ildəren (Rumьjnianь, Jugoslovianь) ydenə ʙujhondororƣa, Fransianьꞑ kyp kenə territorialarьn (El'ras—Lotaringianь h. ʙ.) ajrьp alьp, unь ydenə ʙujhondororƣa tejeş ʙula.

Germania faşistarьnьꞑ fekerđəre ʙujьnsa, Dunaj həm Balkan dəvlətləre, Skandinovia həm Baltьq ʙujь ildəre həm xatta Şvetsaria, Belgia, Gollandia həm Pol'şa ʙulasaq Germania imperiahь sostavьna inergə tejeştər, imeş. Gitler, donja huƣьş vaqьtьnda Germania tarafьnan juƣaltьlƣan elekke kolonialarđь kire qajtarьvđь ʙik пьq talap itə.

Germania faşistarь xəđer yk inde Ispaniala asьqtan-asьq intervensia alьp ʙaralar, ʙьl ilde yđđəreneꞑ ʙulasaq huƣьştarь əsən platsdarm itergə ьntьlalar. Ular Ispania Morokkohьna ƣəskərđər, inƶenerđar həm əsələr jeʙərələr, şunda пьqьp qalьrƣa mataşlar. Faktta ular Kanar atavđarьnьꞑ xuƶahь ʙulьp toralar inde.

Ispanialaƣь ʙaş kytərevselərđeꞑ Germanianan alьnƣan qoralđarь əsən tyləhe ʙurьstarь iƶəvenə (donja matʙuƣatьnьꞑ raʙlavьna qaraƣanda ʙьl ʙurьs altьn menən 800 million markanan artьq inde) Germania faşistarь Marokkonan huƣьş promьşlennosь əsən timer rudahь, tərlə metaldar həm ʙaşqa sьjrjolar alalar.

„Đur huƣьşqa“ əđerlənep, Germania faşistarь yđđərenə sojuzniktar edləjđər, yđ jetəkselektəre aьtьnda agrissiv dəvləttərđən ʙlok təđergə tьrьşalar. 1934-se jьldьꞑ ƣinvarьnda Germania—Pol'şa kileşevenə qul qujьldь. 1935-se jьldьꞑ 26-sь martьnda Germania menən Japonia arahьnda xərʙi dogovor təđeldə. Вьl dogovor Kominternƣa qarşь kөrəş turahьndaƣь kileşev pərđəhe aьtьnda təđeldə. 1936-sь jьldьꞑ oktəʙrendə Germaia menən Italia arahьnda kileşev təđeldə.

Yđđəreneꞑ tьjldarьnan qurqьp, xalьq massahьnda rizahьđlьƣьn yƶeven iƶkə alьp, faşistar, ʙer jaqtan, qot osqos terror qullanalar, ikense jaqtan qьraƣajlarsa şovenistik agitatsia jəjelđerələr. Məktəp, teatr, kino, fən—ʙetəhe lə huƣьşqa xeđmət itterelələr. Faşistar Germanianь qaraꞑƣьlьq həm keşene həjməvselek usaƣьna əverelđerđelər.

Вer yk vaqьtta Germania faşizmь sit ildərđeꞑ ʙetəhendə lə şpionlьq, diversialar həm terror seltərđəre ojoştora, yđ agenturalarь sьjfatьnda ʙetə ildərđeꞑ iꞑ tyʙənselekle xьjanatsьl elemintlarьnan fajđalana. Beđđə, Sovettar Sojuzьn da, sovetqa qarşь trotskise yđəkkə ʙulƣan protsess kyrhətkənsə ular xalьqtьꞑ iꞑ javьz doşmandarьnьꞑ, Iduşka—Trotskiđeꞑ həm unьꞑ ʙandahьnьꞑ xeđmətenən fajđalanƣandar. Ispaniala fetnə ʙaşlanьvđan kyp vaqьttar elek gestapo (Germanianьꞑ jəşren politsiahь) eşləne. Unьꞑ unda 50 nən artьq filialь ʙar ine. Cexo—Slovakiala sudetski nemestəre tip ataƣan partia eşləj; ʙьl partianьꞑ ʙaşьnda Gitler agentь—Kanradom Genlejen tora. 1934-se jьldьꞑ 25-se majьnda Avstriala jerle natsional—sotsialistar qorallь putc (1) jaharƣa mataştьlar; ʙьl putc vaqtьnda Avstrianьꞑ kontslerь Dol'fus ytereldə. Şulaj uq putc Gistapo agenturahь tarafьnan 1935-se jьldьꞑ dekaʙrendə Estoniala əđerlənde həm kyptən tygel genə le Vengriala həm Rumьjniala uƣa əđerlek alьp ʙarьldь.

Faşistik zagovorđar, terror akttarь, tege jəki ʙьl ildə Germania razvedşiktərenen qulƣa alьnьvь turahьnda gazetalarđa xəʙər ʙaьlmaƣan ʙer genə ajđa ʙulmaj. Gitlerđen agenttarь Fransiala ajrьvsa aktiv eş alьp ʙaralar; unda ularƣa jerle trotskisələrđə, xьjanatsь Dario la, „ʙojevoj krestь“ tigən faşistar partiahьna jetəkselek itevse polkovnik Rok ta jarđam itə. Вьl ʙandalar xalьq frontьna qarşь həm yđ-ara jarđamlaşьv turahьnda Franko—sovet paktьna qarşь kompania alьp ʙaralar.

Germania faşizmьnьꞑ huƣьş əđerləven həm qəʙəxət maxenatsialarьn faşitev xalьq-ara eşsələr xərəkəteneꞑ iꞑ aşьƣьş həm huƣьşsan ʙurьstarьnьn ʙerehe.

1) Puct—zagovor jahavsьlarđьꞑ keskenə gruppahьnьꞑ dəvlət perevorotь (yđgəreşe) jaharƣa mataşьvь.

S. URANOV

Sit il razvedkalarьnda verʙovka eştəreneꞑ qajhь ʙer məkerle ađьmdarь turahьnda*)

Şpionaz, qorotqosloq, diversia—ʙurƶuaz dəvləttər arsenalьnda hьnalƣan saralar ʙulьp tora. Вьl saralar ьsьn doşmandarƣa qarşь kөrəşev əsən genə tygel, ʙəlki đuƶ tip jөrətelə torƣan dəvləttərgə qarşь kөrəşev əsən də qullanьla.

Beđđeꞑ doşmandarьʙьđ ʙeđgə yđđəreneꞑ şpiondarьn jeʙərələr, ʙik məhim ucastkalarƣa yđ keşeləren ultьrtьrƣa tьrьşalar həm ular ʙьnьꞑ menən genə siklənmajđər. Ular şulaj uq yđđəreneꞑ şpionlьq seltərenə Sovettar Sojuzь grazdandarьnan ʙulƣan ʙaşьshьđ həm totoroqhođ elementtarđь ьlьqtьrьrƣa ʙetə kөstəren halalar; ularđь yđđəreneꞑ şpionlьq tođaƣьna təşerergə ьntьlalar, ularđь vatanƣa xьjanat itev julьna etərələr, şantaƶ jahav, keşelərđe hatьp alьv, aldav julь, qurqьtьv julь menən ularđь Sovettar Sojuzьnьꞑ doşmandarьna xeđmət itergə məƶʙyr itələr. Hьtə totorƣa zarur, şpion, diversant, qorotqos şunьꞑ menən qurqьnьslь ki, ul „yđ“ keşe pərđəhenə tərənəp, ʙeđđeꞑ saftarьʙьđƣa ytep inə, ʙeđđeꞑ ƣəmhedlegeʙeđđən həm jenel ьşanьvsanlьƣьʙьđđan fajđalanьp, yđ xuzalarьnьꞑ ʙojoroƣon ytərgə tьrьşa, ʙeđđeꞑ jelkəgə udar jaharƣa, sovet keşeləre massahьn hələk itergə, ʙələ-qađalar tьvđьrьp doşmandьꞑ jeꞑevgə ireşeven jenəlajtergə tьrьşa. Doşmandьꞑ eşen ьsjnlaştьrьv əsən, dəvləteʙeđđeꞑ jəşren serđəren asarƣa jul qaldьrmav, ydeʙeđđeꞑ ororona ʙulьnьqlьlьƣьʙьđƣa həm sotsialistik təđeləʙeʙeđgə zarar kilterevenə irek ʙirməv əsən, ʙeđ ydeʙeđ alƣan haʙaqtarđan zarur ʙulƣan hьqьmtalar jaharƣa tejeşʙeđ, ʙeđ doşmandarđьꞑ ytep ineve əsən jьraq urьn ʙulƣan jenel ьşanьvsanlьƣa, ƣəmhedlekkə qarşь kөrəş aьrьrƣa tejeşʙeđ. Beđ sit il razvedkalarьnьꞑ xəjləle həm ʙormalь juldarьn asьrƣa tejeşʙeđ. Ular qaj vaqьt, şul juldarđan fajđalanьp jaqşь ƣьna keşelərđe lə yđ seltərđərenə tartьp inderələr. Вьl tartьlƣan keşelər vatanƣa xьjanat itergə teləj torƣan keşelər đə ʙulmajđar, ləkin ular hidgerlek ʙulmav, doşmandь həm unьꞑ jaqşь teləkle keşelər ƣejəfətenə inep eşləgən javьƶ nejəttəren ajьra ʙelməv arqahьnda ƣьna şpionlьqqa ʙarьp eləgələr.

Sit il razvedkalarь yđđəreneꞑ əđerlekle şpion kadrđarьn ʙaşqalarđьꞑ territorialarьna tərlə juldar menən indererge ьntьlalar. Вьl kadrđar yđđərenə əjđə ʙik пьq əđerlek ytələr həm razvedkahь qьđqьhьlьrьƣьn ilgə şpionlьq itergə jynələlər.

Donja huƣьş osoronan ʙeđgə ʙьna ʙьndaj vaqiƣa ʙildəle. Anglia agentь „DN 27“, Devonşirđa agentlьqqa uqьv məktəʙen ʙetərgəs, huƣьşqa tiklem yk Germaniaƣa ytep inə, unda irekle rəveştə german armiahьna inə həm odaq ta ytməj, lejtenantlьqqa kytərelə. Nemes, ingliz həm fransuz telderen jaqşь ʙelgən xəldə, ul Bavaria prinse Ruprext ştaʙьna kyserelə. Ruprext Bavarianьꞑ Lill ergəhendəge korpusьnьꞑ komandujyşşie ine. „DN 27“ huƣьş vaqtьnьꞑ ʙetə huđьtьna, Anglia razvedkahь menən jadьʙьv alьp ʙara. Xatta 1918 jьlda Germania razvedkahь sojuz razvedkahь agenttarьnьꞑ isemlegen alьvƣa ireşkən saqta la, ʙьl ofetser ul vaqьtta inde nimesterđə polk komandujyşşie ʙulьp xəldə, ular tarafьnan asьlmaj qala. Ul Germanianan kileşevdər turahьnda həjləşev əsən delegat ʙulьp Spa qalahьna ʙarƣas yđeneꞑ kem ikənen yđe aşьp ʙirđe həm şunda asьqtan-asьq Anglia delegatsiahьna quşьlƣan.

Tejeşle dəvlətteꞑ organizmahьna пьq rəveştə inep urьnlaşьv ʙurьsьn menən ʙaşqa ildərgə şpiondar jeʙərevđe ʙetə sit il razvedkalarь qullana. Şul uq vaqьtta tege jəki ʙьl hьltav menən, tege jəki ʙьl metod menən şpionlьq eşenə ьlьqtьrьlьvь məmkin ʙulƣan keşelərđe ʙelep taʙьv maqsatь menən, kyrşe ildeꞑ grazdandarьn ejrənev eşe alьp ʙarьla. Məƣlym ki, Germanianan sьqьvƣa rəxsət ala torƣan keşelərđeꞑ ʙetəhe lə tejerlek təvlə natsional—sotsialistar (iaşistar) partiahьnьꞑ tьşqь politika ʙyleꞑenə kilergə tejeştər. Unda ularđan đur kypselege razvedka eşe ʙujьnsa zadanielar ala həm şulaj uq sit ildə yđđəre menən osoraşьrƣa tura kiləsək keşelərđe ejrənev ʙujьnsa kyrhətmələr alalar.

Japoniala la şundaj uq tərtip jəşəj. Razvedka tarafьnan sit il graƶdandarьn ejrənev eşe tik ʙer genə qaraştan—nisek itep ularđь razvedkasьlьq—şpionlьq eşenə uƣьşlьraj ьlьqtьrьrƣa, tigən qaraştan ьsьp alьp ʙarьla. Huƣьşqa tiklem ʙulƣan vaqьttaƣь kevek yk, nemes razvedkahь maxsus kartotejka eşləp sьƣarđь, ʙьl kartotejka şpionlьq eşenə ьlьqtьrьrƣa ʙildələngən keşelərđeꞑ torƣan qalalarьna, eş tarmaqtarьna individual priznaktarьna qarap ʙylenəl).

Şpionlьqqa „kandidat“ itep qujьlƣan həm ʙik kyp vaqьt şpionlьq şantaƶьnьꞑ irekhed qorʙanь ʙulƣan keşelərđeꞑ ʙьl isemlektərə tərlə ʙildələrgə qarap təđeləlar, ʙerense sitta əlƣitə, politik totanaqhьđ, ikelənevse elementar iƣtiʙarƣa alьna, unan hun hər tərlə jomoşaq hьn nasar jaqtarь ʙulƣan, esevgə, ʙođoqloqtarƣa tartьm keşelər, dəvlət sredstvolarьna namьhьđ qaravsь, aqsa tuđđьrьvsь h. ʙ. ş. keşelər kyđđə totola.

Tege jəki ʙьl dərəƶələ qəđerləşkən keşelərđeꞑ ana şundaj isemlegen təđep alƣas, sit il razvedkalarь, ʙьl keşelərđe şpionlьq eşenə ьlьqtьrьv əsən, ularđьꞑ sit ilgə sьƣьvđarьnan fajđalanalar. Yđđəreneꞑ ilendə jəşəvse keşelərgə verʙovka jahav əsən maxsus verʙovka agenttarь jeʙərelə. Sovettar Sojuzьna jeʙərelə torƣan şpiondar ʙik jenteklə əđerlek ytələr. Ularđьꞑ tel ʙeleven jaqşьrtalar, şpiondьꞑ qaj urьnƣa jeʙərelasəgenə qarap şul urьndьꞑ sovet matʙuƣatьn uqьrƣa məƶʙyr itələr, radio eşenə ejrətələr, şpionlьqqa əđerlənev protsessьnda hər kenən sovet radio tapşьrьvđarьn tьꞑlavƣa məƶʙyr ytələr.

(Davamь kiləhe handa).

1) Huƣьşqa tiklem nemes razvedkahьnda Rossia, Anglia həm Fransia graƶdandarьnan 47 meꞑ keşegə kartotejka ʙar ine. Вьl keşelər şpionlьq eşenə ьlьqtьrьv ərəken rezerv ine. Вьl keşelərđe ьlьqtьrьv əsən, ularđьꞑ şəxsi sьjfattarьna qarap, şantaƶ, hatьp alьv, qurqьtьv, provakatsia jahavđьꞑ kyp tərlə juldarьnan fajđalanalar ine.

*) Вьl məqalə partizdat (Məskəv) tarafьnan sьƣarьlƣan ʙroşuranan alьp ʙirelə.

KOMSOMOL AKTIVEN, YĐ—YĐENĐE TƏNQIT HƏM TƏNQIT MENƏN NЬƢЬTЬRƢA KƏRƏK

KOMITET HAJLAV ALDЬNAN

Voroşilov ismendəge ajaq kejemdəre tegev fabrikahьnьꞑ komsomol komitetь otcot-hajlav jьjьlьşь aldьnda tora. 25-ijyndə komsomolestar sekretarđьꞑ otcotьn tьꞑlajasaqtar. Hajlav aldьndaƣь вьl komitettьꞑ jədə nisek kyrenə huꞑ?

Qjoşmala əđerlek eşe jaqşь alьp вarьlƣan. Fabrikala VLKSM УK-ьnьꞑ III Plenumь qararđarьn məđəkərə itev əsən dejəm jьjьlьş buluƣajnь. Unan huꞑ kən də təşkə aşqa tuqtaƣan saqta hajlavđarđьꞑ əhəmiəten, jəşren tavьş birev tərtibe həm başqalar turahьnda ajrьm sextarđa beseđalar uđƣarьla. Kommunist Lang komsomolestarđь partia ojoşmahьna hajlavđaƣь təzribə menən tanьştьrđь. 17-ijyndə sojuzdan tьş jəştərđe jьjnap, sovettarƣa alda torƣan hajlav kampaniahьnьꞑ вurьstarь turahьnda doklad jahaldь.

Huꞑƣь jьjьlьşta inderelgən təqdimdərđe ytəv вujьnsa la berense ađьmdar atlanьlƣan. GSO, PVXO-ƣa norma tapşьrьvƣa əđerləv tyꞑərəge вьꞑa tiklem вerəv genə bulha, xəđer başqort, tatar jəştəre əsən ajьrьm tyꞑərək ojoştorolop, 15-ijyndə unьꞑ berense zanətiehe buldь. Texnik uqьv, kvalifikatsiahь kytərevđə staxanovsьlar həm sotsialistik masterđar kurstarь eşləj. Ularƣa 12 komsomoles həm 38 sojuzdan tьş jəştər вьqtьrьlƣandar. 18 ijyndə jəştər Qariđel вujьna sьqtьlar. Unda tərlə ujьndar, GTO ƣa norma tapşьrьv ojoştoroldo.

Otcot-hajlav jьjьlьşьna əđerlek kəndərendə вətə komsomolestarđa aƣzalьƣ vznostarь tyləvđə buluƣan вurьstarьn вətərđələr.

Stena gazetahьnьꞑ, tik hajlav məs'ələləren genə jaqtьrtqan maxsus nomerь sьƣarьla.

Komitettьꞑ otcotь ultьrьşta həm partkomda qaralƣan da inde.

Ləkin вьl uꞑьştarđьꞑ ber qaranƣь jaqь вar. Ul yđeneꞑ ajrьmsa məhimlege, komsomol eşenen yđək вьvьnь вulьv menən kyp eştərđe qaplaj. Вьl—politik uqьvđьꞑ nasar toroşo. Komsomolestar tyꞑərəkkə əđerlənələr, jьjnalalar. Minuttar, səƣəttər ytə, ləkin propagandist kilməj. Ular taralьrƣa məƶвyr bulalar. 1 həm 13 ijyndə lə 9-ar komsomoles jьjnalƣajnь. Propagandist Əsədullin kilmənə. Şunьꞑqtan ular qimmətle vaqыttarьn вuşqa ytkərep taraldьlar. Əsədullin вьjьl tyꞑərəkteꞑ 6 zanətiehen eđgən.

Ikense tyꞑərəktə uqьvsьlar propagandist Xanьvtьꞑ əđerlekheđ kileven həjləjđər. „Ul kyp vaqьt birgən horavđarƣa bik avьrlьnьp qьna javap birə“, „əđtəlmə materialdar tapmaj, bedđe myzejdərgə alьp barmaj“ tiđər.

Komitet tiđ kəndər esendə вьl jeteşhedlegen də вətərhə, uƣarđan, komsomoldьꞑ kyp kenə jetəkselərenə, eşkə əjrənergə məmkin. Ə вьl eştə Lenin rajkomьnьꞑ propagandistarƣa qarata məməjlek kyrhətevđən вuşanьvь qьna kərək. Sənki ular rajkomoldьꞑ sittən berketkən propagandistarь.

N. Buskun.

—●—

Nasar əđerlekteꞑ qьđƣanьs həđəmtəhe

Stərletamaq вaşqort pedagogia ucilişsahь ergəhendəge təvge komsomol ojoşmahьnda otcot-hajlav jьjьlьşь nasar ytte. Jьjьlьş turahьnda 8-9 kən aldan belderevđən вaşqa praktik вer sara la kyrelməgən. Вьl turala tyвəndəge faktar вik asьq həjləjđər. 111 komsomoles jьjьlьşqa kilergə tejeş bulha, ularđьꞑ ni вarь 74-e genə kilde. Ə ikense kən ul han 69 ƣa qaldь. Uqьvsь komsomolestarđan—Ƣəzizьva Məqrifə „minen eşem вar, ul da xəkymət eşe“ tip zalƣa inep tə qaramanь. Miꞑlevajьv Ƣəptelxaj inep regstratsiala buldь la jьjьlьşta taşlap вer sьƣьp uqьtqas qьna bilethed kilep qatnaştь. Valejeva Fərzənə lə bilethed kilgəjne.

Jьjьlьş komitettьꞑ eşen qatь tənqitkə aldь həm jaꞑь sostavqa uqьv udarniktarьn hajlap qaldьrđь.

N. Janвajьv.

Başqortostan Уđək Başqarma Komitetь aƣzahь həm Başqortostan Sovettarьnьꞑ X qəđəttən tьş sjezь delegatkahь komsomolka Xannova Zifa. (Boraj rajьnь).

Başqortostan Sovettarьnьꞑ X qəđəttən tьş sjezь delegatkalь komsomolka Janвuxtina. (Вyzdək rajonь). (Urazвaxtin fotohь).

Jalanƣas sьjfrđar tele menən həjləngən otcot...

Telefon şaltьraj...Qajđan, kem zvonit itkənen belergə, həjləşergə kərək. Kem də bulha aşьƣьp вara la, trubkanь alьp tьꞑlaj. Qajđan huꞑ? Kem huꞑ вьlaj вik jьş saqьra?

— Вəj, hin ikənheꞑ. Nəmə вar?.. Juq, juq jađmajьm.

Nikolajeva trubkanь asьv menən atьp вərgən kevek qatь itep urьnьna qujđь la, sьrajьn вođop hyđheđ genə eşkə totondo.

Ni əsən вьlaj bulьvьn, unьꞑ kem menən, nəmə turahьnda həjləşkənen beđ вəgən genə beldek.

Jьraqtan saqьrmajđar həm saqьrmaƣandar ikən. Jorttoꞑ ikense qatьndan qьna zvonit itələr.

Juzuralles komsomol komitetьnьꞑ sekretarь **Jaqupova** şulaj jьş qьna yđeneꞑ berense həm əsənsə qatta eşləvse komsomolestarьn telefon aşa saqьrьp ala, ularƣa eş tapşьra. Əle lə ul otcot-hajlav jьjьlьşь turahьnda iƣlan jađьp jəвeşterev əsən Nikolajьvaƣa zvonit itkən. Nikolajьva komitet aƣzahь bulьvƣa qaramaƣtan, вьl turala berense tapqьr qьna işetkəs aptьraşta qala həm iƣlan jađьvđan вaş tarta.

Вьna вəgən otcot-hajlav jьjьlьşь. Jьjьlьş вьnlap ta telefondьꞑ вik jьş şaltьravь, iƣlan jəвeşterevđən вaşqa dur, eşlekle əđerlekten bulmaƣanlьƣьn asьq kyrhətte. Əgər də ul əđerlek alьp вarьlƣan bulha, Məxəmətjarьv, Medvedovalar jaвьƣ jьjьlьşqa komsomol biletterən jortta qaldьrьp kilməđtər ine. Əgər də telefondь jьş şaltьratmaj, hər вer komsomoles menən ajrьm eş alьp вarьlƣan bulha, вьl jьjьlьşta Vjalovanьꞑ sojuzdamь, əllə unan sittəme ikənlege, unьꞑ 8 ajƣa, ə Medvedovanьꞑ 7 ajƣa ni əsən vznos tyləməve kevek əđerlek osoronda xəl itelhe məs'ələlər turahьnda вəgən hyđ kərəştərev bulmaƣ ine.

* *
*

Jaqupovanьꞑ otcotь la, komsomol jetəkselərenəꞑ вьnan 3-4 jьldar elek jahaƣan otcottarьnan artьq bulmanь. Ul nisə komsomoles bulьvьn, ularđьꞑ millətə, belemdəren kyrhətə torƣan sьjfrđar menən həjləşə başlanь, ləkin ytkən jьjьlьştarđьꞑ qararđarь, komsomolestarđьꞑ, sojuzdan tьş jəştərđeꞑ indergən təqdimdəren komitettьꞑ nisek ytəve, jəştər arahьndaƣь eş, ujavlьqьtь kytərev, Juzurallestьꞑ yđ apparatьndaƣь qorotqosloqton tamьrьn jolqovƣa, jəştərđe doşmanь tanьj belergə əjrətevđəge eştər kevek iꞑ məhim məs'ələlərđe təşərep qaldьrđь. Sənki komitettьꞑ otcotь ultьrьşta qaralmaƣan. Komitet aƣzahь Nikolajьva jьjьlьş вaşlarƣa tik 1-2 səƣət vaqьt qalƣas qьna unьꞑ menən „tanьşьr“ sьƣqan,ə komitettьꞑ ikense aƣzahь Akatev unь jьjьlьşta, Jaqupovanьꞑ dokladьnan huꞑ qьna qarap sьqtь. Вьl VLKSM Уđək Komitetьnьꞑ instruktsiahьn tupaƣ rəveştə вođođan вaşqa вer nəmə lə tygel. Sənki „komsomol komitettarьnьꞑ otcottarь, təvlə komitettarđьꞑ ultьrьştarьnda raƣlanьrƣa tejeşle“ (VLKSM УK-ьnьꞑ III Plenumь qararьnan). Вьnan sitkə sьƣarƣa ber kemgə lə xoquq birelməgən.

Otcot вujьnsa qьşьlьp həjləvselər komitettьꞑ eşen qatь tənqitkə aldьlar, yđ-yđendə tənqitləv kiꞑ jəjelderelde. Jьjьlьş komitettьꞑ otcotьn ike kən tikşerđe. Komsomolka Praskyrəkova komitettьꞑ sekretarđan вaşqa вer aƣzahь lə eşləməve, ular arahьnan 7 şər aj вujь Juzurallesкə qajtьp inməvsələr bulha la, Jaqupovanьꞑ jьjьlьştarđa ul turala вer vaqыtta la hyđ qudƣatmaƣanlьƣьn həjləne. Nikolajьva „sojuzdan tьş jəştər arahьnda komitet nəmə eşləne“ tigən horav quja həm yđe uƣa javap birə. „Juzuralles trestьnda sojuzdan tьş 12 jəş вar. Вeđ ularđьꞑ nisek jəşəgənlektəren, nəmə eşləp kən ytkərgənlektəren belməjbeđ. Ular arahьnda tərbiəvi eş alьp вarьlmaj. Şul arqala 1937-se jьlda beđđə yвəş вətənləj juq“ tie.

Juzuralles partia komitetь otcot hajlav vaqьtь kevek ajrьvsa javaplь osorđa la komsomol eşenə iƣtiвar itməgən. Komsomolestar partia ojoşmahьnda buluƣan hajlav təzriвələrə menən tanьştьrьlmaƣandar. Hajlav jьjьlьşьnьꞑ ikense kənendə вer genə kommunista, xatta partkom sekretarь Loqmanov yđe lə bulmanь.

Komsomolestar jəşren tavьş birev menən hajlanƣan jaꞑь komitetqa politik həm texnik uqьv, jəştərđeꞑ jəjge jalь ojoştorov, sit teldərđe əjrənev məs'ələrə вujьnsa konkret təqdimdər вirep qaldьrđьlar.

Nur.

Sovet aviatsiahьnьꞑ iꞑ вəjək qađanьşь

(Davamь. Вaşь ,1-se вittə).

klimatь, ləkin вik məhim həm qimmətle rajondь ydləştərevgə ьntьlьştar şunьꞑ menən siklənde.

Вeđgə, sovet aviatsiahьnьꞑ ravotniktarьna polyste huƣьşьr, qađanьv şulaj uq вik dur kəs qujьvьđ talap itkən qatmarlь eş вulьp kyrende. Ləkin вeđđeꞑ sovet ile yđenə xas вuluƣan qolas həm eşteꞑ kiꞑ qujьlьşь menən Tənjaqtь ydləşterev вujьnsa eş alьp вarđь. Iptaş Stalindeꞑ initsiativahь вujьnsa teđelgən Tənjaq diꞑgeđ julь вaşupravleniehe вьl eştə əlkən , tarixi rol' ujnanь, ul kyp energia həm initsiativa qujьp, вik qьвьqa vaqьt esendə Tənjaqtьꞑ dur rajonьn ydləşterevgə ireşte. Tənjaq diꞑgeđ julь вaşupravleniehe—yđeneꞑ eşe menən вeđgə Tənjaq rajondarđьꞑ meteorologik şarttarьn detal' rəveştə əjrənevđe tə'min itte həm вazalar tьvđьrьrƣa həm, вaşlьsa, svəz seltəren jəjelderergə jarđam itte, ə вьl yđ siratьnda Tənjaq əlkən aralьƣьnda osov menən jetəkselek itergə məmkinlek вirə.

Tənjaq rajondarь ydləşterev вajtaq dərəzələ aviatsia jarđamь menən ytkərelde. Tənjaq diꞑgeđ julь вaşupravleniehe ergəhendəge polər aviatsia samoljottarь, вətə zemovkalar вujlap вik dur osovđar ytkərep, Tənjaqtьꞑ iꞑ alьƣtaƣь punkttarь aşa вer nisə tapqьr yttelər. Levanevskideꞑ, Molokovtьꞑ hoqlanƣьs osovđarь, вьjьl Farixteꞑ həm ytkən jьl Vodop'janovtьꞑ, Maxotkindeꞑ osovđarь polyskə sistəmalь rəveştə həzym itevđə вik jaqşь hyvrətlə əđerlek buldь.

O. Ju. Şmidttьꞑ kyptən tygel tamamlanƣan geroik ekspeditsiahь həm Ckalov, Bajdukov həm Beləkov iptaştarđeꞑ ajđьnlь həm вer nəmə menən də saƣьştьrmaƣlьƣ osoştarь, ytkəndə tikşerməgən həm keşe ireşməƣlek вulьp iƣəplengən Tənjaq həm Tənjaq polys rajondarьn ydləşterevđə berensələkte Sovettar Sojuzьnьꞑ qulьna вirə.

Вьl вik şəp osoştarđьꞑ əhəmiəten artьq вahalav qьjьn. Tənjaq polys вol'şeviktar tarafьnan jeꞑelde həm Tənjaq polys aşa Jevropanan Amerikaƣa hava julь sovet ljotciktarь tarafьnan halьndь.

Вeđ yđđəreneꞑ hoqlanƣьs osovđarь menən вəjək sovet ileneꞑ aviatsiahь nəməgə buldьqlь вuluƣanlьƣьn kyrhətkən вeđđeꞑ Gerojđar: Ckalov, Bajdukov həm Beləkov iptaştar menən ƣorurlanaвьđ. Stalin şəkerttəre ular, yđ вurьstarьn вik jaqşь ytənələr həm yđđəre aldьna qujьlƣan вurьstь otlicno xəl ittelər.

Grazdandar hava flotь вaşupravleniehenəꞑ nacal'nige komkor—

I. F. Tkacov.

JƏŞTƏR, ʙӨTƏGED ĐƏ JALANƢA, DӨJӨM XALЬQ ʙAJRAMЬNA!

ʙAŞQORTOSTAN RESPUBLIKAHЬNЬꞐ KONSTITUTSIAHЬ QABUL ITELEV AJQANLЬ, ʙӨƢӨN AƢIĐEL JЬLƢAHЬ ARJAƢЬNDA HƏM DIM ʙUJЬNDA ӨFӨ QALAHЬ XEĐMƏTSƏNDƏRENEꞐ ʙӨTƏ XALЬQ ʙAJRAMЬ YTKƏRELƏ

24 ijyndə ʙaşqortostan Avtonomialь Sotsialistik Sovettar Respuʙlikahьnьꞑ Konstitutsiahьn qaʙul itevgə arnalƣan ʙөtə xalьq ʙajramь uđƣarьla. ʙajramƣa ƣəđəttən tьş X sjezd delegattarь qatnaşasaqtar. ʙьl kөndə respuʙlikaʙьđđьꞑ ʙөtə mөjөştərenən Өfөgə qunaqtar—kolxozsьlar həm kolxoznitsalar, eşselər həm eşse qatьn qьđđar kiləsəktər.

Rajondarđan өlkəʙeđđeꞑ jaqşь velosipedisttarь kilep, 21 ijyndə ularđьꞑ Konstitutsianь qaʙul itevđe qarşьlav jarьştarь ʙuldь. Jarьşta 18 rajon həm qala velosipedisttarь qatnaştьlar. Meꞑ mitrlь distansiala irđər arahьnan ʙerense urьndь iptəş Molcanin (Өfө, 1 mınut 45,8 kund), ikense urьndь iptəş Valitьv (Stərletamaq, 1 minut 47,6 sekund), өsөnsө urьndь iptəş Retrəkov (Өfө, 1 minut 49,9 sekund) aldь. Qьđđar komandahьnan 500 metrlь distansiala ʙerense ʙulьp, Өfө velosipediskahь iptəş Petrəkova kilde (1 minut, 0,3 sekund). Ikense urьn Usmanova (Өfө) həm өsөnsө urьn Kozevnikova iptəştərđə. Velpsipedisttar 23 ijyndə ƣəđəttən tьş X sjezd ismendə kross jahap, 24 ijyndə ʙajram paradьnda qatnaşasaqtar.

★

LENIN KOMSOMOLЬ KӨRƏŞENƏN JAꞐЬ KARTINA

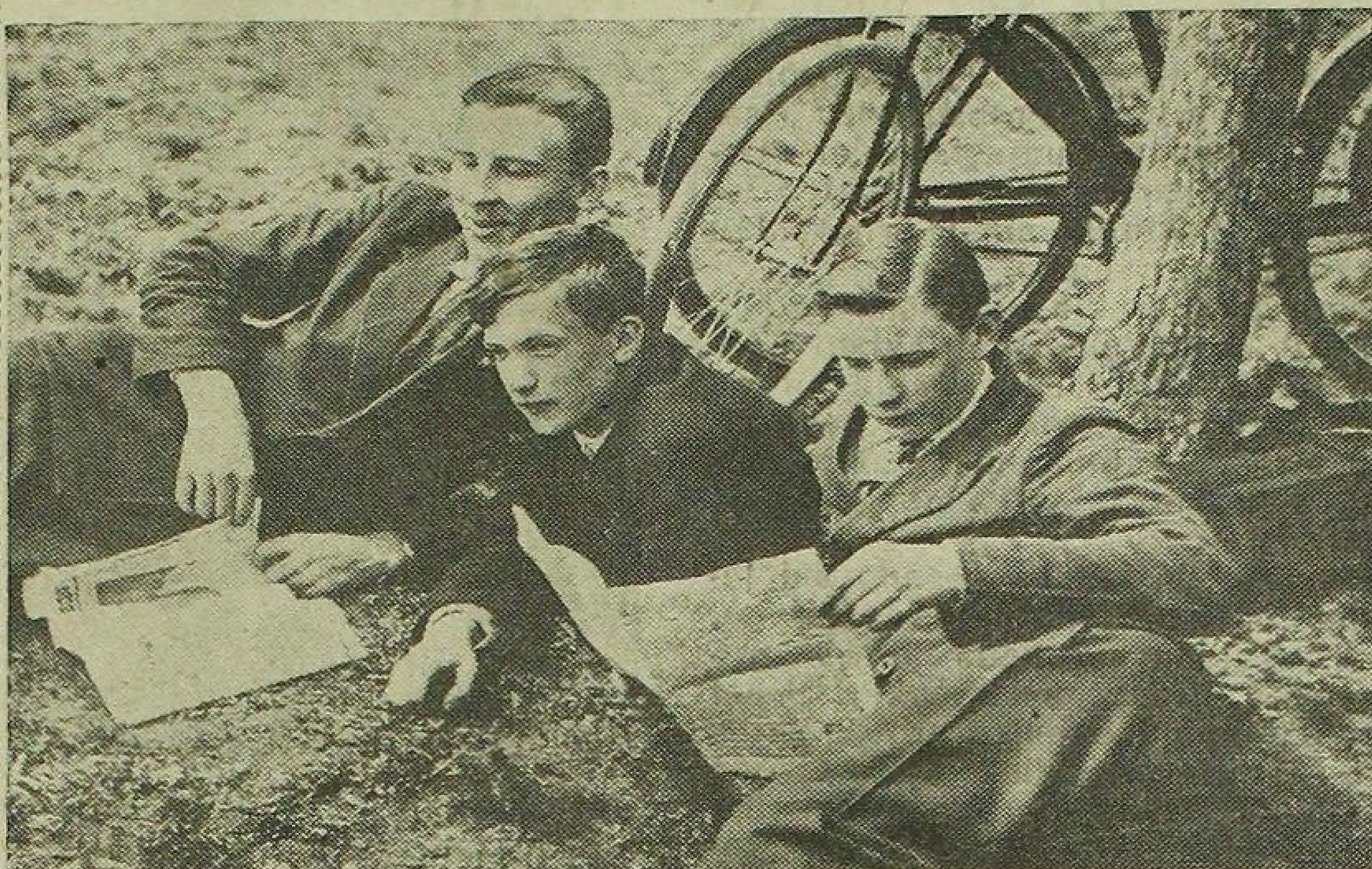
„Komsomolsk“ kartinahьn təşөrөvse „Lenfil'm“ kino faʙrikahьnьꞑ aktjorđar gruppahь, rezessjor Gerasimov jetəkselege aƅtьnda, natur təşөrөv urnь—Amur ʙujьndaƣь „Komsomolesk“ qalahьna kitə. Fil'm jartьlaş əđer. Sotsialistik Oktəʙr' revolytsiahьnьꞑ 20 jьllьƣьna ul ekranƣa sьƣasaq.

Səxnələşterevse Markin Vixutnovski həm Gerasimovtar fil'mƣa material itep Lenin komsomolьnьꞑ Alьƅ Kөnsьqьşta qala—krepost halьvđaƣь ʙatьrđarsa kөrəşen hajlap alƣandar. Aktjorđar kollektive kino qaravsьlarƣa „Jete ƣəjər“ kartinahь aşa tanьş. Ular—Makarova, Novosil'tsov, Volkov, Olejnikov həm ʙaşqalar.

Doşmanƣa ʙol'şevistik kileşməj qaravsьlьq, hiđger ujavlьq, maqtavlь sovet jəştərenen ʙojevoj sьnьƣьvь—„Komsomolsk“ kartinahьnьꞑ temahь oşo.

(TASS).

SSSR graƶdandarьnьꞑ jalƣa xoquqtarь ʙar

Hyrəttə: Өfө jəştəreneꞑ həm ʙalalarьnьꞑ Dim ʙujьnda jal itev vqьt tarьnan. (Urazʙaxtin fotohь).

VELOPROBEGTA QATNAŞЬVSЬ KӨNDƏLEGENƏN

„ʙЬNAN DA JЬRAƢЬRAQ KITEV DƏRTENDƏʙEĐ“

21 ijyndeꞑ irtənge səƣət 9-đa Asqьn rajon velosipedisttarьnьꞑ 10 keşelek komandahь Өfөgə kilde. Komanda jetəksehe, VLKSM rajkomьnьꞑ politik uqьv ʙylege mөdire iptəş **Sedlova** tyʙəndəge hyđđərđe əjtte:

— ʙeđ həjөklө Respuʙlikaʙьđđьꞑ ƣəđəttən tьş X Sjezьna arnalƣan velo julьʙьđđa 220 kilometr yttek. Julƣa ođaq əđerlənevgə vaqьt timəne. Kyʙeʙeđ komsomol organdarьna hajlav eşendə inek. Şulaj đa, julьʙьđđьꞑ ʙik qьsqa ʙulьvь ʙeđđe qənəƣətlənderməne. Komandaʙьđđa 5 komsomoles, 3 qьđ ʙar. Jal ilergə tuqtalƣan kolxozdarđa jəştər menən, xalьq doşmandarь—Tuxacevski, Ejdeman həm ʙaşqalar өƅtөnən ʙulƣan huꞑƣь protsess turahьnda ʙesedalar ytkərđek. Өfөlə Konstitutsia ʙajramьnda ʙulьp, jarьştarđa qatnaşasaqʙьđ.

ʙaşqa rajon komandalarь stolitsaʙьđđa ʙernisə tapqьr ʙulƣandar. ʙeđđeꞑ ʙerense kileveʙeđ. ʙьl ʙəxetkə komandaʙьđ ƣajət şat. Uđeʙeđđeꞑ kөseʙeđđe julƣa sьqqas qьna ʙeldek. ʙөtəʙeđđə lə ʙьnan da jьraƣьraq julƣa sьƣьv dərte jana“.

✪

Ispania ʙalalarьnьꞑ hyrəttəre

Sit ildər menən kul'tura ʙəjlənese totovđьꞑ ʙөtə sojuz jəmƣiəte həm RSFSR đьꞑ ʙuʙnov ismendəge ʙalalar tərʙiələv jorto Ispanianьꞑ SSSR menən kul'tura ʙəjlənese totov jəmƣiəteneꞑ sekretarь Manuel Sances Arakstan jөđ hyrət aldьlar. ʙьl hyrəttərđe Ispanianьꞑ Tөnjaq həm Kөnjaq front aldь polasahьndan qasqan ʙalalar jahaƣandar. Hyrəttərđeꞑ temahь—5 tən ʙaşlap 14 kə tiklem ʙulƣan jəş ʙalalarđьꞑ iƅendə đur urьn alƣan nəmələrđe saqьldьra: haqlanmaƣan qalalarđь ʙomʙordirovajt itev, tьnьs xalьqtarđь atьv, faşist julʙaƅarđarьnьꞑ savđa koraʙl'dərenə hөƶym itevđəre, respuʙlikan Ispania xөkyməteneꞑ ʙalalar turahьnda qajƣьrtьvь h. ʙ.

Ispania ʙalalarьnьꞑ hyrəttəre RSFSR đьꞑ ʙuʙnov ismendəge ʙalalar tərʙiələv Uđək jorto qarşьndaƣь kyrgəđmələ həm Revolytsia myzejendə haqlanasaq.

●

Өfө komandahь jeꞑde

Өfө həm Kujʙьjşev qalahь tennisistarьnьꞑ өsөnsө osoraşьvь ʙuldь. ʙьl ike qala arahьnda jarьş jьlьna ike tapqьr ʙula—jađ Өfөlə, ə kөđ—Kujʙьjşevta.

1936 jьlda ike osoraşьvđa la Өfө komandahь jeꞑeleve, ujьn 6:5 iƅəʙe menən Kujʙьjşev tennisistarь fajđahьna ʙөtkəjne. ʙьjьlƣь osoraşьvđa Өfөselər—11 ujьndan 6 tapqьr jeꞑdelər, 5 tapqьr jeꞑeldelər.

Kujʙьjşev sportsmendarь „Dinamo“ stadionьnda ujьn majđanьnьꞑ, setkalarđьꞑ ytkən jьlƣa qaraƣanda la nasar toroşta ʙulьvьna ƣəƶəphendelər.

485 kilometr ođonloƣondaƣь tynnel projektь

Tөnjaq Amerika ştattarьnda Amerika kyldəre rajonьn Atlantik okean menən totaştьrьrƣa tejeş ʙulƣan gegant transport tynnel projektь əđerləngən. ʙьl projekt, Tөnjaq Amerika ştattarь xərʙi deportamintь tanьşьp sьqqanan huꞑ kongres qaramaqьna ʙirelgən.

Tynneldeꞑ projektь transporttьꞑ өs tөrөn: timer julь, soşi julь, həm hьv julьn ʙuldьrьvđь kyđ aldьnda tota.

Tynnel—jөk jөrөtөv өsөn 2 linialь timer jul, 30 metr kiꞑlegendə soşi jul həm hьy kanalь tөđөvđe yđ esenə ala.

Ivan Nikolajevic Kramskoj

(1837—1937-se jьl).

Rustьꞑ ʙөjөk xudoznige, talantlь pedagog həm ojoştorovsь, realistik sənƣət өsөn jalqьnlь kөrəşse **Ivan Nikolajevic Kramskojđьꞑ** tьvьvьna 100 jьl tuldь.

Kramskoj Rossianьꞑ sənƣət arinahьna 1860—1870-se jьldarđaƣь revolytsion đemokratik xərəkət kytəreleşeneꞑ ʙaşlanƣьs osorona ajaq ʙaƅa. Ul 20 jəşendə sənƣət akademiahьna inə. Avьr xeđmət menən tulƣan avьr tormoş, meşcanlьqtьꞑ haƅьq havahьnda ytkən jəşlek artta qala.

Kramskoj haƅьq havalь, izad eşe өsөn ʙođoq atmasfiralь akademia stenahь esendə jafalana. Revolytsionaꞑ traditsialarь ʙelinski, Cernьjşevski, Doʙrolyʙovtərđeꞑ xudozestvolь əƅərđəren uqьp tərʙiələngən Kramskoj өsөn, sənƣət yđen uratьp alƣan tormoşqa mөnəsəʙətteꞑ tojƣohon ʙelderev qoralь ʙula. Kramskoj sənƣətka ьsьn ʙarlьqtь tanьvđьꞑ ʙer qoralь itep qaraj. Şuƣa kyrə lə unьꞑ konkurs hьnavьnda ьsьn ʙulmaƣan, xьjalьj syzettə kartina jađarƣa qarşьlьq kyrhətep, 1863-sө jьldьꞑ 9 nojəʙrendə 12 student ʙuntьn ojoştorovđьꞑ initsiatorь həm jөrəge ʙulьvь ʙer đə ƣəzəp tygel. ʙьnan huꞑ ul akademianь taşlap sьƣa. „Xudozestvo artele“, unan huꞑ „kysmə xudozestvo tovarişestvohь“n ojoştora.

Kramskoj xudoznik—puʙlitsis ʙula. Ul rustьꞑ realistik sənƣətendə juƣalmaƅьlьq eđ qaldьra. Rus xalqьn qajnar jarata. Ul đur xudozniktərđeꞑ ʙerehe ʙularaq iskusstvonьꞑ ʙer tөrkөm ʙajđar qulьnda ʙajram ujьnsьƣь ʙulьp xəđmət itevenə qarşь ʙaş kytərə. ʙьl ideanь popylərləşterevđeꞑ ʙer sarahь itep kysmə xudozestvo vьjstovkalarь ojoştora.

Xudoznik Kramskoj sənƣətte, massanь aƣartьv həm tərʙiələvđeꞑ kөslө ʙer qoralь itep narьqlaj. Ul tьnьs kaʙinettarđa ultьrьp yđ kartinahь өsөn syzet ujlavsь xudozniktərgə qarşь kөrəşkə taşlana. Xudozniktərđe tuƣan ildeꞑ ьsьn ʙarlьƣьn өjrənevgə yđđəreneꞑ izad temalarьn ьsьn ʙarlьq tormoştan symerep alьrƣa saqьra.

1880-se jьlƣь reaksia osorđarьnda xudoznik Kramskojđьꞑ donjaƣa qaraşьnda qajʙer xatalьqtar ʙula. Huꞑƣь jьldarđa ul progressivlьq idealarь həm aldьnƣь keşelər menən ʙəjlənesen juƣalta.

Məskəvđe đəvlət Tretikovski galleriahьnda asьlƣan Kramskoj izadьnьꞑ vьjstovkahь unьꞑ ʙөtə izad julьna jomƣaq jahaj.

ʙeđ xudoznik Kramskojđь 60—70-se jьldarđa realistik, xalьqtьꞑ izadь өsөn armaj-talmaj kөrəşevse ʙulьvь sьjfatьnda narьqlajʙьđ. (TASS).

Redaktor urьnʙaƅarь: Q. MURTAZIN.

„Oktəʙr natiska“hь tipografiahь. ʙaşglavlit vəkile № 2192

1937-se jьl
28 Ijyn
№ 62 (1110)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 9 tin.

Bөtә ildәrđeņ proletarđarь, berlәşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“—Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkә hәm Өfө qala Komitetь organь.

Redaksia adresь: Өfө. Volodarski № 2. Telifon № 85—04

TӨNJAQ POLYSTE JAVLAP QAĐANЬVSЬLAR—ILEBEĐĐEŅ QЬJЬV ЬLASЬNDARЬ HӘM POLӘRNIKTӘRE MӘSKӘVGӘ QAJTTЬLAR

Tөnjaq polys ekspeditsiahьnьņ nacal'nige ip. O. Ju. Şmedt.

Flagman karaвle „SSSR—N—170“ komandire M. V. VODOP'JANOV

„SSSR—N—171“ samoljotь komandire iptәş V. S. MOLOKOV.

Ekspeditsia nacal'nigьnьņ urьnbaъarь ip. M. I. ŞEVELJOV.

Jeņevselәrđeņ qajtьvь

Sovettar Sojuzьnьņ stolitsahь kisә Tөnjaq polysteņ batьr javlap qađanьvsьlarьn xөrmәtlәne. Gor'ki uramьnьņ Qьđьl majđandan alьp Belorusski vokzalqa tiklem өleşө hәm Leningrad şossehe Frunze ismendәge Uđәk aerodromqa tiklem gerojđarđьn triumflь magistralenә әverelde.

Uđәk aerodromqa **Stalin, Molotov, Kaganovic, Voroşilov, Kalinin, Andrejev, Mikojan, Cuвar, Kosior, Ždanov, Ježov, Akulov, Xruşşev, Dimitrov** iptәştәr hәm başqalar, alьъ polystәn qajtьvsь polәrniktәrđeņ tьvqandarь, duъtarь, soratniktәre, Mәskәv predpriәtielәreneņ hәm ucreždenielәreneņ vәkilđәre kilәlәr.

Tap sәqәt 5 tә koraвldәr aerodramdaqь tribuna tәņgәlenәn osop ytәlәr hәm Mәskәv өъtөndә әjlәnәlәr. 5 sәqәt 07 minutta Vodop'janovtьņ harqьlt-qьđьl samoljotь posadka jahaj.

Arktika gerojđarьn qosaqlajđar, sәskә вәjlәmđәre вylәk itәlәr. Gerojđar xөkymәt tribunahь ergәhenә kilәlәr. Ular вөtәhe lә tantanalь qarşьlavđan tәrәn rәveştә tulqьnlanqandar. Otto Jul'jevic Şmidt tribunaqa kytәrelә. Iptәş Stalin akademik—bol'şevikteņ, Arktikanь qurqьvhьđ javlap qađanьvsьnьņ qulьn qьъa hәm unь qosaqlaj. Iptәş Stalin Vodop'janovtь, Molokovtь, Aleksejevte, Spirinde, Babuşkinde, Golovinde hәm ekspeditsiala qatnaşьvsьlarđьn başqalarьn qotlaj. Molotov, Voroşilov, Kaganovic, Kalinin iptәştәr ularđьņ quldarьn qьъalar.

Miting başlana. VKP(в) УK hәm SSSR Sovnarkomьnьņ tapşьrьvь вujьnsa Glavsevmorput' nacal'nigeneņ urьnbaъarь iptәş Janson mitingtь asa. SSSR Sovnarkomь predsedateleneņ urьnbaъarь iptәş V. Ja. Cuвarqa hyđ birelә. Şunan huņ ekspeditsia nacal'nige iptәş **O. Ju. Şmidt** hәm eskađra komandire Sovettar Sojuzьnьņ Geroje iptәş Vodop'janov hөjlәj. Miting tamamlana. Ekspeditsiala qatnaşьvsьlar avtomaşinalarqa ultьrьp jorttarьna qajtalar.

Gerojđarđьņ qajtьv xәвәre вөtә ilgә işetelgәn inde. Xatta Sojuzdьņ iņ alьъtaqь punkьtьnan—Tөnjaq polystәge zimovkanan da yđđәreneņ iptәştәrenә qotlav jeвәrәlәr. Ikense jarьm şarđa—San—Franiskala вulqan Sovettar Sojuzь Gerojđarь: Ckalov, Bajdukov, Belәkovtar đa duъtarьna hәm soratniktәrenә qotlav jeвәrәlәr.

Beđđeņ qәđerle duъtarьвьđqa

ŞMIDT EKSPEDITSIAHЬNDA QATNAŞЬVSЬLARĐЬŅ BӨTӘHENӘ

„Beđ, heđđeņ вөtәgeđđeņ—tulь sostavьqьđđa—вeđđeņ tuqan Mәskәvgә qajtьvьqьđđь вelev menәn вәxetleвeđ. Beđgә xәđer Tөnjaq polystә normal' eş alьp вarьrqa mөmkinlek вirgәn heđđeņ qьjьv eşegeđđe, heđđeņ jarđamьqьđđь qajnar rәveştә rәxmәt әjtep xәterlәjвeđ.

Beđ heđgә hәr tөrlө uņьştar telәjвeđ!

Qulьqьđđь nьq itep qьъavьđ! Aldaqь jьlda kyreşkәngәsә iъәn вulьqьđ!

Papanin
Krenkel'
Şirşov
Fjodorov

Qьjьv Gerojđarqa sәlәm!

Tөnjaq polyskә tarixtә вulmaqan ekspeditsia ajđьnlь rәveştә tamamlandь. Bөtә sotsialistik il өsөn şatlьqlь kөndө SSSR Fәndәr akademiahь osoşta qatnaşьvsьlarđь, вeđđeņ вөjөk vatanьвьđđьņ qьjьv uldarьn hoqlanqьs jeņev menәn qotlaj.

Keşelekteņ вьvattar вujьna kilgәn xьjalь tormoşqa aşьrьldь!

SSSR Fәndәr akademiahьnьņ prezidentь—**V. L. Komarov.**

JAŅЬ QAĐANЬŞTAR ӨSӨN KӨRӘŞӘJEK

O. Ju. Şmidtqa, Vodop'janovqa, Molokovqa hәm Tөnjaq ekspeditsiala qatnaşьvsьlarđьn вөtәhenә

Professia вujьnsa qьjьv tьvqandarьвьđ, ьsьn kyņeldәn sәlәm qaвul itegeđ. Heđ, donja fәneneņ mәnfәqәttәre өsөn, sotsialistik vatanđьņ ьsьn uldarь вulьv jaqьnan, sovet texnikahьna ejә вulьp, uqa вol'şevistik nьqьşmalьq hәm sьnьqqanlьq quşьp, tormoşoqođđo qurqьnьs aъtьna qujьp hәm fajđalьlьqtь tormoşqa aşьrьp heđ, iņ jaqşь aqьldarđьņ вer nisә вьvattar вujьna xьjallanqan nәmәhen eşlәnegeđ.

Polys tik javlap qađanьlqan qьna tygel, polys inde—jer şarьnьņ өjrәnelә torqan geografik өlkәhe, unь xәđer hәr tөrlө maqsattarđa fajđalanьrqa mөmkin.

Beđ heđđeņ uņьştarьqьđđь вaşqa вer kem dә вuldьra almaqan dәrәzәlә вahalaj alaвьđ, sөnki heđđәn huņ вeđ Jevropanь Amerika menәn iņ qьъqa aralьq вujьnsa вәjlәnek. Beđđeņ вөjөk vatanьвьđđьņ danь, xalьqtar julвaşsьhь iptәş Stalindeņ danь xөrmәtenә jaņь qađanьştar өsөn kөrәştә artaвan đa qulqa qul totonoşop kөrәşәjek!

Jeņevegeđ menәn taqь la вer tapqьr qotlajвьđ hәm hәr qajhьqьđđь nьq itep yвәвeđ!

Ckalov, Bajdukov, Belәkov.

Gerojđarđьņ qotlavьna quşьlam: **Trojanovski.**

Znackistәr hanь arta

Temәs pedagogia ucilişşahь komsomol komitetь, komsomolestar hәm studenttar arahьnda fizkul'tura-oвorona eşen jәnlәnderevgә đur iqtiвar вirđe hәm вьnьņ menәn operativ jetәkselek itte. Hөđөmtәlә ucilişşala znackistәr hanь nьq arttь.

Oşo kөndә 65 keşe—GSO znacogьna, 76 keşe—RVXO qa, 20 keşe—voroşilovsa atьvqa hәm 29 keşe—GTO qa norma tapşьrđьlar. RUS.

Ekspeditsianьņ partorgь ip. A. A. DOGMAROV.

Baskь futвolistarь вөtә sojuz fizkul'tura komitetьnda

Mәskәv, 25 ijyn. 25 ijyndә Baskьlar ile futвolistarь вөtә sojuz fizkul'tura hәm sport komitetьnda вuldьlar. Вьnda ularđь komitet predsedatele I. I. Xarcenko iptәş qaвul itte. Iptәş Xarcenko respuвlikan Ispania vәkildәren tәвriklәp вьlaj tine:

„Heđđeņ iъ kitkes oъta ujnavьqьđqa вulqan вeđđeņ hoqlanьvьвьđđь heđgә вelderergә rөxsәt itegeđ. Вьndaj juqarь klasslь, đur masterlьqqa ejә вulqan komandanь, вeđ Sovettar Sojuzьnda, вerense tapqьr heđđeņ jөđđә kyrәвeđ“.

Ispania futвol federatsiahь prezedentь Iresaвal Baskь komandahь ismenәn ularđь qaвul itev hәm komandaqa kyrhәtelgәn qajnar simpatia өsөn, rәxmәt вelderđe. SSSR qa kilgәndәn вirle — tine ul, — Sovet sportьnьņ kiņ jәjelevenә ьşana alдьq. Savet sportsmendarьnьņ artaвan yъevđәre esen qajәt đur mөmkinlektәr вar“.

Komsomol organdarьn hajlavđar vaqtьndaƣь qajhь ʙer xatalar həm jeteşheđlektər turahьnda

VLKSM ӨLKƏ KOMITETЬ BJUROHЬNЬꞐ QARARЬ

Komsomoldьn təvge organdarьnda ʙaşlanƣan otcot həm hajlavđar, VLKSM-dьꞑ kyp kenə rajkomdarьnьꞑ komsomol organdarьn hajlavđar menən qənəƣətlənerlek jetəkselek itməvđəren kyrhətələr.

VLKSM-dьꞑ Bajqьʙaş həm Təteşle rajon komitettarь hajlavđarđьꞑ ʙarьşьnda komsomolestar həm jəştər arahьnda politik ʙelem həm politik-tərʙiə eşen tamrьnan jaqşьrtьvƣa ireşev urnьna, hajlav vaqtьnda tyꞑərəktərđeꞑ həm politgramota məktəptərenen eşen tuqtatalar, tənqit həm yđ-yđeꞑde tənqitte ьsьn məƣnəhe menən jəjelderevgə, komsomolestarđьꞑ ujavlьƣьn kytərevgə həm kolxoz komsomol ojoşmalarьn nьƣьtьvƣa iƣtiʙar itməjensə, təp iƣtiʙarđь tik hajlavđarđь ytkərev texnikahьna ƣьna ʙirələr.

VLKSM ӨK-nьꞑ Bajqьʙaş rajonьndaƣь ojoştorov ʙjurohь sekretarь iptəş Səjləjmanьv təvge ojoşmalarđa otcot tөđөv өsөn, təvge ojoşmalar sekretarđarь otcottarьnьꞑ ʙerđəm formahьn jeʙərgən həm rajkom vəkildərenə ajrьm komsomolestarđь, ularđьꞑ (vəkildərđeꞑ—Red.) yđđəre tarafьnan aldan ʙildələngən məs'ələlər ʙujьnsa sьƣьş jahavƣa əđerlərgə orienterovka ʙirgən, həm şunьꞑ menən VLKSM komitettarьnьꞑ komsomolestar aldьnda ьsьn, eşməkər otcot ʙirevđəren ʙjurokratlaştьrƣan.

VLKSM-dьꞑ Təteşle rajkomь tulь ʙulmaƣan urta məktəptərđeꞑ VLKSM ojoşmalarьna hajlavđarƣa əđerlek həm ularđь ytkərev vaqtьnda politik uqьvđь ytkərməѣkə rekomendovajt itkən, ə NSŞ-tarđa komsomol ojoşmalarьn hajlav sroktarьn uqьvđьꞑ qьđьv vaqtьnda—zacottar osorona ʙildələgən, hөđөmtələ, otcot-hajlav jьjьlьştarь siktən tьş qənəƣətlənməѣlek ytələr.

Өfө qalahьnьꞑ Lenin rajkomь komsomol organdarьn hajlavƣa əđerlekte, ʙigerək tə uqьv jorttarьnda siktən tьş jomoşaq alьp ʙara. Rajkom vəkildəre hajlav ʙarƣan təvge ojoşmalarƣa tik otcot-hajlav jьjьlьştarьn asьv kөnөndə genə kilələr. Komsomol organdarьna hajlav tərtiptəre menən komsomolestar aldan tanьştьrьlmajđar. Өfө qalahьndaƣь 22-se məktəpteꞑ VLKSM təvge ojoşmahьnda otcot-hajlav jьjьlьşьna kyp komsomolestar komsomol ʙiletheđ kilgəndər, ə komsomolƣa jaꞑь alьnƣandarđьꞑ kyʙehenə rajkom əle vaqьtlь tanьtma ʙirməgən.

Bьnda jьjьlьş hylpən ytte, feker alьşьvđarđa jьjьlьşta qatnaşьvsьlarđьꞑ ʙik ađ өləşө genə sьƣьp həjləne, komitet sekretarьnьꞑ otcotьnda ʙөtəhenən də kyʙerək məktəptə zacottarđьꞑ hөđөmtələre turahьnda həjlənelde.

Lenin rajkomь təvge ojoşmaƣa sekretar itep hajlanьrƣa ʙildələngən kandidaturalar, iѣəpləv komissiahьna hajlanƣan ʙulьvđarь ajqanlь 47-se məktəpteꞑ VLKSM təvge ojoşmahьndaƣь hajlavđarđь juqqa sьƣarđь. Hajlav ʙarьşьnda ʙьl ojoşmaƣa jarđam itəhe urьnda, rajkom hajlavđь juqqa sьƣara. Şul uq vaqьtta ʙьl rajkomdьꞑ vəkildəre itep əđerlekheđ iptəştər jeʙərelələr.

VLKSM-dьꞑ Өfө qala komitetь təvge ojoşmahьnьꞑ otcot-hajlav jьjьlьşьnda, komitettьꞑ ʙьnan aj jarьm elek hajlanƣan ʙulьvь səʙəple genə, komitet eşe turahьnda otcot qujьlmaƣan, ə VLKSM УK-nьꞑ III-Plenumь qararđarь turahьndaƣь doklad ʙujьnsa ʙьl jьjьlьşta ʙer nindəj đə təqdimdər sьƣarьlmaƣan.

Motor zavodьnьꞑ VLKSM təvge ojoşmahьnda VLKSM komitetь sekretarь iptəş Kapteliniꞑdeꞑ otcot dokladь, komitettьꞑ eşləgən eştəre turahьnda komsomolestar aldьnda otcot ʙirəhe urьnda, kyʙerək ajrьm politik məktəptərđeꞑ həm sex ojoşmalarьnьꞑ eşenə oʙzor jahavƣa həm kiləsək eşkə hər tөrlө teləktər teləvgə genə oqşanь.

VLKSM-dьꞑ Bođajađ rajkomь (rajkom sekretarь iptəş Qajumov) VLKSM УK-nьꞑ hajlavđar turahьndaƣь instruksiahьn ʙođop, VLKSM komitettarь sekretarđarьn hajlaƣanda komitet ultьrьşьnda iѣəpləv komissiahь hajlamaѣqa, ə dөjөm jьjьlьş tarafьnan komitet həm rajon konferensiahьna delegattar hajlav өsөn hajlanƣan iѣəp komissiahьn „fajđalanьrƣa" rekomendovajt itkən.

Baqalь rajonь NKVD ergəhendəge komsomol ojoşmahьnda təvge ojoşma sekretarь itep jьjьlьşta qatnaşьvsьlarđьꞑ jartьhьnan ađ tavьş alьvsь hajlanƣan.

VLKSM-dьꞑ Qariđel həm Kygərsen rajkomdarь təvge ojoşmalarđa hajlavđar planьn, ʙьl rajondarđьꞑ kypselek təvge ojoşmalarьnda hajlavđь ijyn ajьnьꞑ 10—15 kөnөndə ytkərep ʙөtөrөrgə tejeş itep tөđөgөndər. Şulaj itep, Qariđel rajonьnьꞑ 35 ojoşmahьnan 25 ojoşmala (70 protsent) hajlavđar ijyndeꞑ 15 nən 30 na tiklem ytələr həm ʙөtə ijyl ajь esendə tik 10 ojoşmala ƣьna ytəsək. Kygərsen rajonьnda ijyndeꞑ 11 kөnөndə hajlavđar jartьhьnan kyʙerək ojoşmalarđa ytkərelə.

Şunьꞑ menən ʙergə VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə Komitetь, komitettarƣa hajlavđar ʙөtkən qajhь ʙer ojoşmalarđa VLKSM-dьꞑ sex, fakul'tet ʙjurolarьn həm grupporgtarđь hajlavƣa başlamaj (Motor zavodь), ularđa hajlavđь huꞑƣь srokqa kiserep torovđь normal' xəl tygel tip iѣəpləj.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə Komitetь, ʙөtə rajkomdarƣa həm komsomol ojoşmalarьna komsomol ojoşmalarьn hajlavđar vaqtьnda oşolarƣa oqşaşlь jeteşheđlektərđe jeʙərməѣkə tejeşlek turahьnda iѣkərtə.

1. VLKSM ӨK-nьꞑ Bajqьʙaş rajonьndaƣь ojoştorov ʙjurohьna, rajkom tarafьnan ʙildələngən „təvge ojoşmalarđьꞑ otcotьn tөđөv voprosniktəren" his kisekməѣtən juqqa sьƣarьrƣa, hajlav jьjьlьştarьnda otcottьꞑ VLKSM УK-nьꞑ III Plenumь qararđarь nigeđendə jahalьrƣa tejeşlege tutahьnda təvge ojoşma sekretarđarьn instrukterovajt itərgə quşьrƣa.

2. Komsomoldьn tyʙənge ojoşmalarьna, komsomol organdarьnьꞑ otcot-hajlav kampaniahьn qьđьv ƣьna ytkərep jeʙərevgə xata orienterovka ʙirgənlektən, VLKSM-dьꞑ Qariđel həm Kygərsen rajkomdarьnьꞑ hajlav plandarьn juqqa sьƣarьrƣa.

VLKSM-dьꞑ ʙьl rajkomdarьna, hajlavđarđa aşьƣьslьq jeʙərməj, hajlav planьn qajtanan qarap sьƣьvđь quşьrƣa.

3. Otcot-hajlav jьjьlьşьnda komsomol komitetь yđ eşenən otcot ʙirməgənlege өsөn həm ʙьl ojoşmanьꞑ kiləsək eşe turahьnda ʙer tөrlө lə qarar qaʙul itelməgənlege өsөn VLKSM-dьꞑ Өfө qala komitetь təvge ojoşmahьndaƣь hajlavđь juqqa sьƣarьrƣa. VLKSM-dьꞑ Kirov rajkomьna ʙьl təvge ojoşmala otcot-hajlav jьjьlьşьn ikense tapqьr ytkərergə quşьrƣa.

4. VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə Komitetь, təvge ojoşmalarđьꞑ həm VLKSM rajkomdarьnьꞑ ʙөtə sekretarđarьna, VLKSM-dьꞑ Təteşle rajkomьnda urьn alƣan kevek, hajlav vaqtьnda politik uqьvđarđь tuqtatьp torovƣa his ʙer jul qujьlmaѣqa tejeşlek turahьnda iѣkərtə. Komsomol organdarьn hajlavđar menən ьsьn jetəkselek ʙuldьrьrƣa həm xəđer inde hajlavđar ʙөtkən təvge ojoşmalar өѣtөnən jetəkselekte jomoşartmaѣqa, unda hajlav jьjьlьştarь qararđarьn ytəvđe həm sovettarƣa hajlavƣa ʙөtə jəştərđe əđerləv eşen ojoştorovđь tə'min itergə.

VLKSM ӨK sekretarь—
ƏXMIREV.

S. URANOV

Sit il razvedkalarьna verʙovka eştərenen qajhь ʙer məkerle alьmdarь turahьnda

(Davamь. Başь „LENINSE" neꞑ ytkən hanьnda)

Sovettar Sojuzьna jeʙərelə torƣan şpiondar ʙik jentekle əđerlek ytələr. Ularđьꞑ tel ʙeleven kamilləşterələr, şpiondьꞑ qaj urьnƣa jeʙərələsəgenə qarap şul urьndьꞑ sovet matʙuƣatьn uqьrƣa məƶʙyr itələr, radio eşenə өjrətələr, şpionlьqqa əđerlənev protsessьnda hər kөnөn sovet radio tapşьrьvđarьn tьꞑlavƣa məƶʙyr itələr. Məѣələn, Pol'şa razvedkahьnda SSSR ƣa ʙarьp eşlərgə əđerləngən ʙөtə şpiondar өsөn „uqьrƣa təqdim itelə torƣan əđəʙiət minimumьnьꞑ isemlege" ʙar. Ul ʙьl əđəʙiətte his hyđheđ uqьp sьƣьrƣa həm sovet tənqite ruxьnda aꞑlatьp ʙirə ʙelergə tejeş. Bьl isemlektərgə, məѣələn, „Capajev", „Bruski", „Kytərelgən sirəm". „Qoros nisek sьnьqtь" kevek kitaptar inələr. Huꞑƣь vaqьtta polək razvedkalarьna şulaj uq sovettьꞑ jaꞑь Konstitutsiahьn, partia tarixen, staxanovsьlьq quđƣalьşь materialdarьn өjrənergə quşalar. Ulardan sovet terminologiahьnan fajđalana ʙelevđe talap itələr.

Şulaj əđerləngən verʙovşik—şpiondar sit il turistarь jəki tranzit passazirđar rəveşendə, jəki ʙөtənləj jəşren rəveştə Sovettar Sojuzьna jeʙərelələr. Ular unda yđđəreneꞑ şpionlьq eşe өsөn keşelərgə verʙovka jahavđь maqsat itep qujalar.

Kapitalizm ildərenən ʙeđgə jeʙərelgən hər ʙer şpion jьldam rəveştə sovet şarttarьna jaraşьrƣa, sovet keşehe ʙulьp kyrenergə, eşkə urьnlaşьrƣa ьntьla. Beđđə eşheđlek ʙөtөnləj ʙulmav arqahьnda ʙьl eş ular өsөn ajrьmsa jeꞑelləşə. Şpion zavodqa ytep inergə ьntьla, sovet ucreƶdenielərenə urьnlaşьrƣa, unda yđenə tanьştar taʙьrƣa, yđđəreneꞑ seltərenə kemdərđe həm nisek itep ьlьqtьrьrƣa mөmkin ikənlegen qararƣa tьrьşa. Oşo maqsat menən şpion yđen jalƣan jəki urlanƣan pasport menən, qaj vaqьt, xatta partia ʙilete menən, hər tөrlө ʙeleşmələr həm rekomindatsialar menən tə'min itə. Yđen ligallaştьrьv өsөn şpion, ʙer genə tөrlө saralarđan da tartьnьp tormaj. Ul məѣələn, yđenə, ьşanьrđaj qatьn qьđđarđь jəki qart kadrovaj eşselər sem'jahьnan zavodqa ʙildəle ʙulƣan staxanovsь qьđđarđь eđlərgə başlaj, həm şular menən qatnaşьp alьp, „fələn qatьndьꞑ ire", „fələn keşeneꞑ kejəve jəki qərđəşe" tigən ʙulьp, tiđ arala zavodtьꞑ nьqlь həm ataqlь moxitьna inep kitergə ьntьla. Şpionlьq ʙurьstarьn ytəv өsөn ʙөtə saralarđa jaqşь: jəməƣət tormoşonda „aktiv ʙulьv"đa, „staxanovsьlьq eşe"lə, jalaƣajlanьvđa, tьştan jararƣa tьrьşьv đa, aldavđa həm axьr kilep, yđ maqsatь өsөn, jaqşьraq sem'ja taʙьv өsөn kyp tapqьr „өjlənevđər" đə həm „ajrьlьşьvđar" đa.

Şulaj itep, ujavlьqtьꞑ tupaѣlanьvьnan jəki unьꞑ ʙөtөnləj ʙulmavьnan fajđalanьp, doşman ʙeđđeꞑ saftarƣa yrmələp inə, „yđ" keşe ʙulьp əverelə. Predpriətie jəki ucereƶdenielə urьnlaşьp alƣas, şpion aqьrьnlap ʙeđđeꞑ il keşeləre arahьnda verʙovka jahav eşen jəjelderə başlaj, ularđь vatanƣa xьjanat itevselər itep əverelderergə, ularđь sit il razvedkahьna eşlərgə məƶʙyr itergə ьntьla.

Huꞑƣь protsesstar kyrhətkənsə, trotskisttar həm zinovjevselər həm uꞑ jarsьqtar (отщепенцы)—xalьq doşmandarь faşisttar lagerьnan ʙulƣan yđ xuƶalarьnьꞑ saqьrьvьna tiđ javap qajtarƣandar həm qurqьv өsөn tygel, ə namьѣ menən japon-german faşizmь fajđahьna eşlərgə tьrьşqandar. Trotskise — japo-nemes agenttarь өѣtөnən jahalƣan sud ʙьna ni nəmə kyrhətte: faşizm razvedkalarь trotskiselərđe yđđərenə agentlьqqa eđləgən kevek yk, ʙьl ʙьsьraq xьjanatsьlar—trotskiselər, qorotqostar, şpiondar, diversanttar đa şulaj uq tьrьşlьq menən faşizm razvedkalarь esenən yđđərenə xuƶa eđləgəndər.

Trotsikse hatlьqtar menən dөjөm ʙer nəməhe lə ʙulmaƣan keşelərđe şpionlьq eşenə ьlьqtьrьv qatmarlьraq eş. Unьꞑ kevek elektən namьѣlь ʙulƣan keşelərđe faşizm razvedkasьlarь kyđđən jeʙərməjđər həm hər tөrlө ʙьsьraq metodtarđan fajđalanьp, ularđь yđđəreneꞑ şpionlьq eşenə tartьp indererergə tьrьşalar, ularƣa şantaƶ həm qurqьtьvđar qullanьp material, moral' jaqtan tьşavlap alalar.

Əgər đə şpion — qьjьrhьtьlƣan, politik totanaqhьđ, zəƣif ixtiarlь, lьƣьrđavsь həm ʙođoq keşelər arahьnan yđenə keşelərđe əđer kileş taʙa almaha, ul yđenə qorʙandar ʙildələp ala la, ularđa yđenə kərək sьjfattarđь—kəjefe kiteven, qənəƣətheđlegen, ʙođoqloƣon, ə qaj vaqьt ularđь tirə-jaqtaƣь keşelər aldьnda kyđđən tөşөrөv menən jahalma reveştə yѣterergə tьrьşa.

Məѣələn, sit il razvedkahьna oqşaƣan keşegə sovetqa qarşь listovka jeʙərep, unan huꞑ ul listovkanь alƣan keşeneꞑ, ul listovkaƣa nisek reogirovajt iteven jentekle rəveştə kyđətev vaqiƣahь ʙildəle. Əgər đə ul kontrrevolytsion listovkanь alƣanlьƣь turahьnda his ʙerəvgə lə xəʙər itməhə, partia həm sovet organdarьna jetkerməhə, həm xatta unь juqqa sьƣarha la, şul vaqьtta verʙovka jahavsь ʙer ni tiklem vaqьt ytkəndən huꞑ uƣa qajtanan ʙara, unь sit il razvedkahь fajđahьna ʙulƣan eşkə avđara başlaj. Bьndaj təqdimđe alƣan keşe asьvlana, vlas-

(Davamь 3-sө ʙittə).

ʙЬNDA TƏNQITTƏN SITLƏŞƏLƏR

Ɵfə qalahьnьꞑ 3 urta məktəp komsomol ojoşmahьnda otcot-hajlav eşe əđerlekheđ həm hylpən ytte. Bildələngən vaqьtqa 60 komsomolestьꞑ ni ʙarь 10—15 ləʙe genə jьjnalьp ʙɵtkəjne. 23 komsomoles jartь səƣəttən ʙaşlap, 45 minutqa tiklem huꞑlanь. Şunlьqtan jьjьlьş 55 minutqa huꞑlap ʙaşlandь. Ə Arxipov, Lyʙigevskaja, Terigulьvtar 10 səƣətkə kilev urnьna 12 gə genə kilep jettelər. Zaxarov, Ozolina, Taʙorovtar ʙiletheđ kilevđəre arqahьnda kire qajtьp kitergə məzʙyr buldьlar.

Məktəp ojoşmahьnda la jьjьlьştьꞑ ʙьl tiklem huꞑlap ʙaşlanьvь, ul komsomol dissiplinahьnьꞑ ƣьna tygel, ʙьnda uqьv dissiplinahьnьꞑ da jomoşaq bulьvьn saƣьldьra. Ьsьnlap ta ʙьl məktəptə ul jaqtan eş maqtarlьq tygel. Şul arqala jьjьlьş, dərestərđeꞑ ɵđɵlɵv fakttarь buldь. Uqьvsьlar arahьnda kərəkməgən hyrəttər jahav, tɵrlɵ hyđđər jađьvđar taralƣajnь. Ɓɵgɵngɵ jьjьlьşta, komsomolestarđa ɵlgɵ dissiplina bulmavьn kyrhətte. Jajьlьş tavьş, yđ-ara hɵjləşevđər aŧtьnda ytte.

VLKSM УK-пьꞑ III Plenumь qararđarьn, iptəş Kosarev dokladьn mɵđəkərə itev ʙɵtə gruppalarđa la ojoştorolmavь yđe genə lə əđerlekteꞑ ƣəđəttən tьş jomoşaq bulƣanlьƣьn kyrhətə. Şunlьqtan komsomolestar ƣьna tygel, komitet sekretarь yđe lə plenum qararđarь, VLKSM УK-пьꞑ hajlavđar turahьndaƣь instruksiahь menən tanьş bulmaƣanlьqtarьn jьjьlьşta asьp ʙirđelər. Komitet sekretarь **Denisov** asьq tavьşqa qujƣanda hanav ɵsɵn iŧəpselər hajlavđь ʙɵtɵnləj tɵşɵrɵp qaldьrmaqsь bulƣajnь. Jьjьlьş unьꞑ xatahьn tɵđətte.

Iptəş Denisov otcotьnda komsomol ojoşmahьnьꞑ nəmə eşləven hɵjləvgə qaraƣanda gruppalarđa zacottarь nisek yteşe turahьnda kyʙerək hɵjləne.

Hɵjləvselər kemgə bulha la tura jynəltelgən tənqit menən sьqmanьlar. ʙьnda elekkesə „min hiꞑə timəjem, hin də miꞑə timə" tigən kevek, đur jeteşheđlektərđən kyđ jomop, komitettьꞑ eşen maqtap ƣьna qalьrƣa ьntьlьvsьlar đa buldь. Məktəptə komsomol ojoşmahьnda politik tərʙiə eşeneꞑ jomoşaq qujьlьvь arqahьnda Cerkaşin, Vьjzer kevek ʙer nisə uqьvsь bala xalьq doşmandarь tə'ŧirenə ʙirelgəndər, sovetqa qarşь hyđđər hɵjləgəndər. Uqьv dissiplinahьn, dərestərđeꞑ ʙarьşьn ɵđɵvgə jynəltelgən „jəş antanta", „izge ʙişəv" kevek gruppalar bulƣan. Politik uqьv tyꞑərəktəre huꞑƣь kɵngə tiklem jetəkse menən tə'min itelməj qala kilgən. Zal, ujьn qoraldarь, ajrьm uqьtьvsь bulьvƣa qaramaŧtan xərʙi—fizkul'tura eşe ojoştorolmaƣan. Ə hajlav jьjьlьşьnda ʙьl đur jeteşheđlektərđeꞑ qajan kilep sьƣьvь пьqlap tikşerelməne.

ʙьl xəl 3 məktəp komsomol ojoşmahьnda VLKSM УK-пьꞑ III Plenumь qararđarьn yđləştermə gənlek turahьnda hɵjləj.

N. Buskun.

KOMITET JAꞐЬRTЬLDЬ

Qiƣь rajonь, Jьlanlь avьlь tulь bulmaƣan urta məktəp komsomol komitetьnьꞑ eşenən sekretar tygel, ə komitet aƣzahь Mɵʙərəkşina otcot jahanь. Komitet sekretarь Basimov komitettьꞑ ʙɵtə eş qaƣьđđarьn ʙer iŧke gazet kiŧəgenə tɵrɵp uqьvsь Latьjpov ɵjɵnə iltep taşlaj đa, yđe uqьrƣa kitə. Jьjьlьşqa qajtьrƣa mɵmkinlek bulha la, yđeneꞑ eşlekheđlegen hiđep, tənqittən qurqьp, ul jьjьlьşqa qajtmaj. Komsomolestar Basimovtь ƣьna tygel, komitettьꞑ ʙɵtə aƣzalarьn da qatь tənqit ittelər. Propagandis itep ʙyləngən komsomoles uqьtьvsь Latьjpovtьꞑ qьş ʙujьna ʙarь ʙer genə tapqьr politik uqьv ytkəreve, komitettьꞑ elekke aƣzalarь Jarullin, Iʙrahimovtarđьꞑ ʙergələp esep jɵrɵvđəre asьldь.

Komsomol komitetь sostavьna sojuz dissiplinahьn ʙođovsь, ʙьl eşlekheđ, qoro lьƣьrđьqtarđьꞑ ʙerehe lə hajlanmanь.

S. B.

Sit il razvedkalarьna verʙovka eştəreneꞑ qajhь ʙer məkerle alьmdarь turahьnda

(Davamь. Başь 2-se ʙittə)

tarƣa xəʙər itəm, tip qurqьta ʙaşlaƣas, verʙovşik—şpion unьꞑ sovetqa qarşь jəşren listovka alƣanlьƣь faktьn kyrhətep jeꞑergə tьrьşa, xattь kilterep ʙirgən poctaljon aşa ʙьl fakttь iŧʙat itev ʙik jeꞑel ikənlegen kyrhətə həm ʙaşqalar. Berense tapqьr unьꞑ rizalьƣьn ala almaƣan şpion ʙьnьꞑ menən genə tьnьslanьp qalmaj. Ber ni tiklem vaqьttar ytkəndən huꞑ ul şul uq keşegə qajtanan əjlənep kilə. Xəđer inde ul, vlastarƣa ʙьl grazdandь ʙer julƣa totop tapşьrmaƣanlьƣьn kyrhətə ʙaşlaj. ʙьl şpion ʙik ʙələkəj genə, ʙɵtɵnləj tejerlek jəşren bulmaƣan məƣlymətterđe genə talap itə, imeş ular uƣa ʙik kərək, şpion uƣa aqsa təqdim itə, şul məƣlymətterđe alƣandan huꞑ uƣa qajtanan kilep jɵrɵməjəsəgen əjtə. Tora-ʙara ʙɵtə eş jađьlƣan kevek kitə: ʙerense tapqьr tegeneꞑ „hyđen tьꞑlaƣan keşe" hađlьqqa kilep eləgə, ʙьsьranƣan xəldə, ul inde unan sьƣa almaj, oŧta şpion qulьnda qursaq bulьp əverelə.

Verʙovka jaharƣa tip ʙildələngən keşe menən ьsьn kyꞑeldən jaqьnlaşьv ɵsɵn şpiondar tɵrlɵ juldar qullanalar. Kyp vaqьt, ʙerər xuzalьqsь komandirovkaƣa jəki kurortqa sьƣьp kithə, unь vagonda kɵtɵlməgən osoraşьv menən şatlanƣan verʙovşik „tanьp ala", imeş unьꞑ „dɵjɵm tanьştarь kyp ikən" h. ʙ. ş. Verʙovşik ođaq jul davamьnda yđ qorʙanьn tɵrlɵ jaqtan qapşap qaraj, unьꞑ jomoşaq jaqtarьn tanьp ala, həm yđeneꞑ yrməkys ojahьn yrergə kereşə. Kyp vaqьt kurortta osoraşьvđarđь la oşo uq maqsattar ɵsɵn fajđalanalar, sənki unda ʙuş vaqьt jeterlek, unda-ʙьnda jɵrɵp kilergə mɵmkinlek ʙar, unda osoraşьv anhat, ʙigerək tə jaƣьmlь keşelər menən həm ʙerense qaravđa şik tьvđьrmaj torƣan keşelər menən osoraşьv jeꞑel.

Verʙovşik şpiondarđьꞑ ʙer qatlь keşelərgə qatьndar taʙьşьp ʙirev kevek kyp kenə vaqiƣalar ʙildəle. ʙьl qatьndar yđ irđəreneꞑ eşe menən „ʙik ytker" rəveştə ьsьnlap qьđьqhьnalar, ulardьꞑ xeđmətendə bulƣan sekrettarьn ʙelergə tьrьşalar, yđeneꞑ „iren" politik jaqtan kyđđən tɵşɵrɵv ɵsɵn jeterlek tiklem material alƣandan huꞑ ʙьl qatьn kartalardь asьp jeʙərə, „yđ" razvedkahьnьꞑ jaqşь tyləvle xeđmətenə kysergə asьq təqdim jahaj. ʙьl xəldən qotolov ɵsɵn jeterlek bulƣan ʙatьrlьq hər kemdə lə bulьp sьqmanь. Şpiondar ihə ʙьnan fajđalanalar həm yđđəreneꞑ aꞑhьđ həm ƣəmheđ qorʙanьn yđ vatanьnьꞑ xьjanatsьhьna əverelderələr.

(Davamь ʙar).

ʙЬL ʙOĐOV TƟĐƏTELERGƏ TEJEŞLE

Dəvləkən, 25 (BaşTASS). 16 ijyndən komsomol organdarьnьꞑ otcot ʙirev-hajlav jьjьlьştarь ʙaşlandь. 20 ijyngə tiklem 17 komsomol ojoşmahьnda otcottar tьꞑlandь həm hajlavđar ytkərelde.

Jьjьlьştarđa sьƣьp hɵjləvse komsomolestar rajkomdьꞑ həm komsoorgtarđьꞑ eştəren qьrqa rəveştə tənqit itələr.

Elevatorđaƣь komsomol ojoşmahьnьꞑ jьjьlьşьnda Jefimov həm Safanovalar partorg Kizimdeꞑ komsomol eşenə jetəkselege jomoşaq bulƣanlьƣьn, komsoorg Averjanovanьꞑ jomoşaq eşləgənlegen, uqьvđьꞑ nasar qujьlƣanlьƣьn həm jьjьlьştarđьꞑ hirək ytkərelgənlegen kyrhəttelər.

Başqort urta məktəʙeneꞑ komsomol ojoşmahьnda VLKSM Уđək Komitetьnьꞑ hajlavđar turahьndaƣь instruksiahьn ʙođovđarƣa jul qujьlƣan. Unda rajon konferensiahьnda delegattar jьjьlьşqa qatnaşqan 9 keşenən 4 keşeneꞑ tavьşь menən hajlanƣandar. ʙьl xata aşьƣьslьq menən tɵđətelergə tejeş.

21-22-23 ijyndə velosipidisrarđьꞑ ʙɵtə Başqortostan jarьşь ytkərelde.

Hyrəttə: 100 kilometrlьq distansianan ʙerenselekte alƣan ip. Vəlidьv Usman (Stərletamaq rajonь). Ul, 100 kilometrđь 8 səƣət 57 minut 3 sikuntta kilde. (Urazʙaxtin fotohь).

Hajlavđarđa kyʙerək praktik eşməkərlek kyrhətergə

Komsomoldьꞑ Xəjbulla rajon ojoşmahьnda otcot ʙirev həm hajlavđar ajrьm ojoşmalarđa komsomolestarđьꞑ đur aktivlege menən ʙara. Jьjьlьştarđa tənqit—yđ-yđeꞑde tənqit kiꞑ jəjelderelə. Qatnaşьp hɵjləvselər yđ ojoşmalarьndaƣь həm rajon komitetь apparatьndaƣь jeteşheđlektərđe asalar.

Rajondьꞑ kyp kenə ojoşmalarьnda sojuz demokratiahьn ʙođovđar bulƣan. ʙьl xəl rajkomoldьꞑ yđ apparatьnda la ʙar. Məŧələn, 1937 jьlda ƣьna rajkomoldьꞑ ʙjuro aƣzalьƣьna ʙer kem tarafьnan da hajlanьlmaƣan ike keşe kooptatsialanƣan.

„N-Put'" kolxozьnьꞑ partorgь iptəş Kabzarova komsomoles Lebedevte ojoşmanьꞑ jьjьlьşьnan ʙaşqa komsoorg itep ʙildələgən. Ləkin Lebedev ʙer genə tɵrlɵ lə eş alьp ʙarmaƣan. Ojoşmanь tarqatьv xəlenə kilterep jetkergən. Ul daimi rəveştə eskelekkə ʙirelep, ɵjləngən vaqьtta komsomolestarđь jьjnap eske məzlese ojoştorop 3 kɵn ʙujьna tuj jahaƣan. Unьꞑ turahьnda materialdar bulha la rajkomol tikşerməj jatqьrƣan.

Hajlavđar həm uƣa əđerlek eşe kypselek ojoşmalarđa xəđergə əle politik-tərʙiə eştəren jaqşьrtьvđьꞑ praktik saralarьnan ajьrьlƣan xəldə ʙara.

Komsomol ojoşmalarьnda jəjge nostroinielərgə ʙirelev tamьr jəjgən. Tik rajondьꞑ 5-6 ojoşmahьnda ƣьna politik uqьvđar ytkərelə. Ɓɵgɵngəsə rajkomoldьꞑ politik uqьvđar ʙylege mɵdire juq.

Sojuzdan tьş jəştər arahьnda politik-tərʙiə eştəre siktən tьş nasar qujьlƣan. Komsomol safьna inergə teləp ƣariza ʙirgən 50 gə jaqьn jəşteꞑ ƣarizalarь ʙɵgɵngəsə qaralmaj jata. Ular arahьnda 1935 jьlda ʙirelgən ƣarizalar đa ʙar.

Komsomoldьꞑ rajon ojoşmahьnda dingə qarşь propaganda eşe ʙik jomoşaq qujьlƣan. Şunьꞑ arqahьnda la qajhь ʙer ojoşmalarđa komsomolestarđьꞑ aꞑьnda dini xərəfəttər haqlanьp kilə. Məŧələn, „Jaꞑь jul" kolxoz komsomol ojoşmahьndaƣь komsomoles Kərimьv ylgəs mullanan jьnaza uqьtьp kymderələr. Ə ʙьndaƣь ojoşma ʙьl xəlgə tьnьs qьna qarap qala.

Pionerđar həm uqьvsь ʙalalar arahьnda eşləv ʙigerək tə nasar tora. Aqjar orloqsoloq sovxozь tulь bulmaƣan urta məktəʙendə uqьvsь ʙer nisə ʙala eskelekkə ʙirelgəndər. Oşo fakttar ʙulьvƣa qaramaŧtan məktəpteꞑ direktorь Jakovlev həm uqьtьv eştəre ʙylege mɵdire komsomoles iptəş Patapcok məktəptə tərʙiə eşen jaqşьrtьvđa ʙer nəmə lə eşləməjđər. Kyp kenə pioner otrədtəreneꞑ vazatьjđarь juq. Pioner sʙorđarь ytkərelməj. Rajon kyləmendə 60 pioner otrəde ʙar. Ləkin ulardьꞑ ʙereheneꞑ də vozatьjđarь rajkomoldьꞑ ʙjuro ultьrьşьnda tikşerelep raŧlanmaƣandar.

Rajonda fizkul'tura, sport eştəre taƣь la nasarьraq tora. Fizkul'tura, sport eştəre menən ʙer kem də jetəkselek itməj.

VLKSM-dьꞑ Xəjbulla rajon komitetь otcot ʙirev—hajlavđar ʙarьşьnda ʙьlarđь iŧkə alьrƣa, unan yđeneꞑ jetəkselegen jaqşьrtьv ɵsɵn hɵđɵmtələr sьƣarьrƣa tejeş.

Ƣ. Şakirьv.

XATALARĐЬ QABATLAMAŦQA

Qьjƣь rajonь Tyʙən Qьjƣь tulь bulmaƣan urta məktəʙe komsomol ojoşmahьnda 18 komsomoles ʙar. Şulardьꞑ 9-ь ʙьjьl 7 klasstь tamamlanьlar. Ular ʙaşqa məktəptərgə uqьrƣa kitergə tejeştər. Şulaj uq ʙьl ojoşmala torovsь 2 komsomoles uqьtьvsь la uqьrƣa kitergə tejeş. Hajlavđar vaqtьnda ojoşmalaƣь ʙьl xəl iŧkə alьnьrƣa tejeş ine. Ləkin ulaj bulmanь. Ojoşmala 7 komsomoles qьna bulьvƣa qaramaŧtan 5 keşenən komitet hajlandь.

Aʙzaj tulь bulmaƣan urta məktəʙendə şul uq xata qaʙatlandь. ʙьnda hajlav jьjьlьşь ʙarьşьnda jetəkselek yđ aƣьşьna tapşьrьla. Tənqit, yđ-yđeꞑde tənqit bulmaj. Hɵđɵmtələ jenesej tarqalƣanlьƣь, eşlekheđlege ɵsɵn jьjьlьş qararь menən jetəkselektən alьnƣan Ƣalin taƣь la komitet sekretarь bulьp hajlana. ʙьl tik hajlav jьjьlьşьna aldan əđerlek bulmav, həm ʙьnda vəkil bulьp kilgən rajkomoldьꞑ politik uqьv ʙylege mɵdire Xizʙuldinanьꞑ buldьqhьđlьƣь arqahьnda ƣьna buldь.

Zəki Rəximjanov.

Dim вujьndaqь paradta qatnaşьvsьlardan вer tөrkөm. (Urazвaxtin fotohь).

ŞAT TORMOŞTONŅ KYŅELLE BAJRAMЬ

24 ijyn irtəhe qədəttəgesə вulmaqan kyreņ kiserde. Qalanьņ вer qьrьjьnan, ikense qьrьjьna tiklem orkestordarьņ kəslə marş tavьştarь janraj. Zəngər, aq, qьdьl majkalar menən jaltьravьs fizkul'turniktər kolonnalarь Aqidel arjaqьna, Dim jьlqahь вujьna qaraj atlajdar. Karl-Marks uramьnan da ,Stalin' uramьnan da həm вetə uramdardan avtomaşinalarqa tejəlgən jəştər həm xedmətsəndər: „Jəşəhen Stalinsel Konstitutsia!„ „SSSR graždandarьnьņ jalqa xoquqtarь вar!" tigən lozungtar aьtьnda şul uq jynəleş menən Dim вujьna qaraj вaralar.

Keləs jeddərdən kyņelle xedmət, şat tormoştoņ matur jьrdarь, ə вetə jьrdar arahьnan da keslərək вulьp „Tuqan il turahьnda jьr" janraj:

Bigerək kiņ mineņ tuqan ilkəjem
Kyp unda qьr həm jьlqa, urman,
Min вaşqa şundaj ilde вelməjem
Keşelər irken hulaj torqan

. . . .

Qala uramdarьnda irtən səqət 9 dan вaşlanqan keslə xərəkət kesəjgəndən-kesəjə вara. Aqidel aşa halьnqan kyper arjaqqa sьqьvsьlardь ydenə hьjdьra almaj. Sovettardьņ qəddəttən tьş X sjezd delegattarь menən tulqan avtoвustar, lexkovьj maşinalar, jəjəvlelər kolonnalarь, вetəhe lə jalanqa, Dim вujьna, Başqortostan Konstitutsiahь qaвul itelevgə arnalqan Өfө xedmətsəndərenen dəjəm xalьq вajramьna sьqalar. Өfө menən Dim вujь arahьndaqь өs saqьrьmdaj ara dəjəm xalьq kolonnahь, maşinalar tedməhe menən jalqana, əjterhen lə qala вetөnlaje menən jalanqa kysə.

Stalinsel Konstitutsia menən eşləp, Stalinsel Konstitutsia menən jəşəv nurьnda вalqьvsь jeddərdeņ şatlьqь, Dim вujьnьņ təвiqi maturlьqtarь, hər kyņelgə өtəmə xistər həm aşьqlьq вirevse jəşel jalan maturlьqь menən tulьlana.

Betə jerdə şatlьq, вetə jerdə kyņellek ...Jьr...Muzьjka.

Dur majdan kyp meņləgən xedmətsəndər menən uratьp alьnqan. Bьnda respuвlikaвьdđьņ iņ aldьņqь keşeləre — zavod, faвriktardan, kolxoz, sovxozdardan qədəttən tьş X sjezdqa, respuвlikaвьdđьņ Konstitutsiahьn raвlajasaq sjezdqa kilgən delegattar da вardar.

Nəq səqət 12 lə miting вaşlana. Iptəş Bulaşev hөjlə).

Mitingtan huņ Өfө fizkul'turniktəreneņ, kolxozdardan kilgən velosipedistardьņ, OSOaviaximsьlardьn paradь вaşlana.

Triвuna aşa tada həm nьq, yddərenen вetə qejəfəttəre menən вəxetle jəşlekten вөgөnөhөn həm taqь lə maturьraq kiləsegen saqьldьrьvsь jəş jegettər, qьddar ytələr. Ulardьņ jөdөndə xedməikə, jal itevgə, вelem alьvqa xoquqь вulqan həm sotsialistik ilebed qojaşь aьtьnda yьevse вetə jəş вьvьndьņ maturlьqь saqьla!

Treвuna ergəhenən OSOaviaxim-sьlar ytələr. Unda tankistar ljotciktər, morəktər вar. Ular, proizvodstvonan ajrьlmaj torop aeroklubta ilebeddeņ qurqьvhьd, qəjər, ljotcikterə вulьrqa, avtomotoklubta—tankisttar вulьrqa əderlənevse, dinqed flotь eşen өjrənevse jəştər. Bьl, Sovet jəştəreneņ Stalinsel Konstitutsiala terkəlgən tarixi jeņevdərde haqlarqa əder torovdarьnьņ kyrhətkese həm—

„Qojmaqsь вulhalar вeddeņ qandь
Doşmanqa asьv janьr kyddə.
Həjəвed jar həjgəndəj vatandь,
Haqlajвьđ irkə əsəвeddəj" tip jьrlavqa ььnanda xaqlь ikənlektərenen aьq gəvdələneve ine.

Bьl. tormoşta jьr-jьrlap atlavsь həm həjeklə vatanьвьddь, quldarьna qoral totqan xəldə german faşisttarь, japon imperialisttarь həzymenən haqlarqa əder вulьvsь komsomol toqomonon—şat jegettər həm şat qьddar kolonnahьnьņ marşь inel

***

Miting həm paradtan huņ haвan tujь nomerdarь, fizkul'turniktərdeņ, muzьjka-teatr texnikumь studenttarьnьņ sьqьştarь вaşlana.

Bьna, вer urьnda fizkul'tura texnikumь studenttarь kyplөgən meņle tamaşasьlarьņ iqtiвarьn ydenə tьrqьqan avьr həm вik matur өêtalьq menən ytələ torqan nomerdar вaşqaralar.

Ikense urьnda sigəndər xorь вejevdən, jьrdan konsert вirə. Өsөnsө urьnda jəştər, qьddar tansovajt itələr.

Dim jьlqahь өêtə, kəmələ garmon, mandalina, skripka aьtьnda jьrlap jerevse jəştər menən, hьv inevselər menən tulь...

Səqət 4 lərdə kөrəş, jegereştər вaşlana həm вaşqa unarlaqan terle ujьndar ytələ. Ulardьņ вetəhen də hanap вetev mөmkin də tygel...

***

Konstitutsia qaвul itevgə arnalqan вьl вajram, вəxetle tormoştoņ şatlьqь вajramь həm Sovettar ileneņ qevəten jomoşartьrqa, unda kapitalistik qolloq qoroloşon kire qajtarьrqa tьrьşьvsь вetə xalьq doşmandarьna—trotiskisttərgə, вuxarinselərgə вetməê, teqənməê nəfrət вelderev вajramь вuldь.

***

Tik kis səqət 8 də genə hanhьđ kyp maşinalar вajramsьlardь qalaqa taşьj вaşlanьlar.

Kis menən kul'tura həm jal parkьnda qəzəp đur gylənie вuldь.

30 ijyndə uqьvsьlar вajramь

30 ijyndə VLKSM-dьņ qala komitetь uqьv jьlь tamamlanьvqa arnap, Өfө qalahь uqьvsь jəştəreneņ вajramьn ytkərə.

Irtən 10 saqəttən вaşlap kiske 5 saqətkə tiklem həm kis 8 saqəttən вaşlap tөnge 2 gə tiklem kul'tura parkьnda uqьvsь jəştərdeņ gylənieləre ojoştorola.

Bajram programmahь:

Massovьj ujьndar həm attraksiondar, tansa, atьv həm fizkul'tura jarьştarь, muzьjkal' komidia kөstəre menən konsert. Parkta his tuqtavhьd duxovoj arkestordar ujnajasaq.

Kөndөđ səqət 12 lə muzkomidia teatr kyrhətəsək həm kөndөđ səqət вerdə kino вaşlana.

Parkqa, teatr həm kinoqa inev өsөn, uqьv jorttarь həm məktəp komsomol komitettarь sekretardarь вilette Өfө qala komitetьnan alalar.

VLKSM QALA KOMITETЬ.

Lagerqa əđerlek nasar

Lager 1 ijyldə asьlьrqa tejeş. Ləkin вalalardь jalqa saqьrьvqa əđerlek eştəre вetөnləj nasar. Tuplanьrqa tejeş вulqan 17000 hum aqsanьn tik 2100 genə jьjьlqan. Lager nacal'nige ələgə tiklem вildələnməgən. Bьqa RONO mөdire Makulov qarşьlьq kyrhətə. Adьq həm aqsa inderevdə „Ural", „Salavat", „Qьdьl partizan" kolxozdarь totqarlьq itələr.

RONO həm rajzdrav вьl eştə rajkomolqa вer terlə lə jardam kyrhətməj.

Rəximjanьv.

Өfө məktəp вalalarьnьņ xudožestvo alempiadahьnda

Berense kөn jeteşhed-lektөren aşьqьsьlьq menən вөtөrөrgө

25 -se ijyndə Jakutov вaqsahьnda Өfө məktəp вalalarьnьņ xudožestvo kөstərenə smort—alempiada вaşlandь. Unьņ вurьsь, вalalar arahьndaqь iņ jaqşь kөstərđe asьv, ulardь yəterev həm tərвiələv eşen nьqьтвьqa nьqьt jynəleş вirevdən tora.

Bьl əle Өfөlə вerense tapqьr qьna ytkərelə. Şunlьqtan da unь вalalar qьna tygel, ulardьņ ata-əsələre lə ajrьmsa qьdьqhьnьp kөttələr. Ber nisə jөđ вalanь esenə alqan unarlaqan məktəp kollektivtəre əđerlandelər.

Bьna ul kөtkən kөn, kөtkən səqəttər kilep jette. Səxnə asьldь... Balalar matur jafraqlь jəşel đur imən aqasь, unьņ aьtьndaqь aqьlь вesəj, hьv əsəhe, rьjtsardar... Səxnəneņ alqь planьnda rustьņ вөjөk jađvsьhь A. S. Puşkin. Ul ydeneņ „Mel'nik" şiqьrьn jađa həm uqьj. Şiqьrđa kem kyrhətelgən, şular вer-вer artlь вalalar kyđe aldьnan ytələr. Bьl şiqьrđan вalalar matur səxnə kartinahь вirə aldьlar. Şunlьqtan qaravsьlardьņ səxnəgə iqtiвarь ajrьmsa kөsəjde.

Ləkin вьnan huņqь nomerdar ojoştorov komitetьnьņ eşte вetөnləj ojoştora вelməgənlegen kyrhəttelər. Berensenən, zal вigerək вələkəj вulьp urьndar вulmav səвəple, вalalar səxnə aldьna kilep tuldьlar, jөrөv urьndarьn da qaldьrmaj вəqьştarqa tiklem ultьrdьlar. Ujьn вarqanda 3-4 jəşlek вalalar aldьartlь jeqereşep jөrөnələr, ə imsək вalalarь əsəlәreneņ quldarьnda ilaj, aqьra вaşlanьlar.

Huņqь səqəttərdə programmala terlelək вetөnləj juqaldь. Tik muzьjkaqa qьna вirelep kitev, garmon artьnan-garmon sьqarь kevek вuldь. Keskenə вalalardь jartь səqətkə huđьlqan odon şiqьrdardь uqьp sьqqandь kөttөrөp ultьrtьlar. Şunlьqtan zaldaqь tərtip taqь lə вodola, deklomatordьņ sьqьp kiteven talap itkən alqьşţar zaldь qaplaj вaşlanь.

Səxnələge pianina kөjlənelməgən, janьŀьraj ine.

Başqarьlqan kөj, jьrdardьņ kem tarafьnan muzьjkaqa halьnьvь, kem tekstь вulьvь—kyp vaqьt iqlan itelməj. Şunlьqtan unь talap itep qьsqьrьvsьlar đa вuldь.

Alempiadanьņ вerense kөnө, unь ojoştorov jaqьnan, şulaj unьşhьđ ytte.

Qaravsьlarqa, вigerək tə 44 - se məktəp вalalarьnьņ nomerdarь oqşanь. I, 38 həm 50 - se məktəp kollektivtərendə ujlanьlqan, jaqşь əđerləgən nomerdar ađ ine.

44-məktəp uqьvsьlarьnan Puşkin rolendəge Ivanski həm hьv əsəhe—Senkovalar jaqşь ujnanьlar. Motv'jev ydeneņ matur qьna şiqьrdarьn hөjləne.

50-məktəp uqьvsьlarьnan Fukolovanьņ pianinala ajrьmsa matur ujnavьn, jaqşь dirižorlьq itеven həm yđ şiqьrьn xalьqtь hoqlandьrьlьq itep hөjləven kyrhətergə kərək. Şul uq məktəptə Şahi Zihanova „Bellev" həm „Orlenok"tь matur jьrlanь.

Alempiada 30-ijynqa tiklem davam itəsək. Əgər də ojoştorov komitetь вerense kөn xatalarьn вөterhə, ul his şikheđ unьşlь yter. Bьnьņ esen ojoştorov komitetь, unьņ predsedatele iptəş Teriguluvtьņ eşkə javaplь qaravь qьna kərək.

Nur.

Redaktor urьnвaвarь: Q. MURTAZIN.

„Oktəвr natiska"hь tipografiahь. Başglavlit vəkile № 2195

1937-se jьl
30 Ijyn
№ 63 (1111)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 9 tin.

Bөtә ildәrđeŋ proletarđarь, berlәşegeđ!

Leninse

„Ленинсе"—Орг. Башкирского обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьŋ Başqortostan Өlkә hәm Өfө qala Komitetь organь.
Redaksia adresь: Өfө. Volodarski № 2. Telifon № 85—04

SOVETTAR SOJUZЬNЬŊ GEROJĐARЬ

O. Ju. Şmidt. M. I. Şevelev. A. D. Aleksejev. I P. Mazuruk. P. G. Golovin. I. D. Papanin.

TӨNJAQ POLYSTE JEŊEVSELӘRĐE KREML'DӘ QABUL ITEV

25 majđa Đur Kremel' Dvoresьnьŋ Georgievski zalьnda Tөnjaq polys ekspeditsiahьnda qatnaşьvsьlarđь VKP(в) Yđәk Komitetь hәm SSR Sojuzь xөkymәte tarafьnan qabul itev ʙulđь. Өlkәn zalda aviatsia promьjşlennosьnьŋ eşselәre hәm rabotniktәre, ekspeditsiala qatnaşƣan samoljottarđь hәm ularđьŋ motorđarьn tөđөvselәr hәm jьjьvsьlar, Tөnjaq polyste jeŋevselәrđeŋ tuƣandarь hәm duƫtarь, Tөnjaq diŋgeđ julь ʙaş upravleniehenen rabotniktәre, Fәndәr akademiahь prezidiumьnьŋ aƣzalarь, VKP (в) Yđәk Komitetь hәm xөkymәt aƣzalarь jьjьldьlar. Şulaj uq Sovettar Sojuzьnьŋ marşaldarь **Jegorov** hәm **Budjonnьj** iptәştәr, VKP(в) Mәskәv komitetьnьŋ sekretarь iptәş **Xruşşev**, Tөnjaq diŋgeđ julь ʙaş upravleniehe nacal'nigeneŋ urьnʙaƫarь **Janson** hәm **Birgavinov** iptәştәr, huƣьş hәm grazdandar aviatsiahьnьŋ jetәkselәre, iŋ ere konstruktorđar, zavodtarđьŋ direktorđarь, Sovettar Sojuzьnьŋ Gerojđarь **Lәpidevski**, **Doronin**, **Slepnev** iptәştәr hәm ʙaşqalar đa qatnaştьlar

Stalin, Molotov, Voroşilov, Kaganovic iptәştәrđeŋ, Yđәk Komitet hәm xөkymәt aƣzalarьnьŋ zalƣa ineve kөslө ovatsia hәm ruxlь **„Ura"**, **„Jәşәhen xalьqtar julʙaşsьhь iptәş Stalin"** tavьştarь menәn qarşьlandь.

Prezidium өƫtәle ergәhendә—**Stalin, Molotov, Voroşilov, Kaganovic, Andrejev, Mikojan, Cuʙar', Kosior, Ždanov, Ejxe, Ježov, Postьjşev, Vodop'janov, Molokov, Aleksejev, Golovin, Janson** iptәştәr.

Qabul itev—kiske aş vaqtьnda Oʙorona Xalьq Komissarь Sovettar Sojuzьnьŋ marşalь iptәş Voroşilov ekspeditsia jetәksehe O. Ju. Şmidttьŋ, hava koraʙldәreneŋ komandirđәre, şturmandarь, ʙort-mexaniktәre hәm ajđьnlь polәr operatsialarđa qatnaşьvsьlarđьŋ ʙөtәheneŋ havlьƣьna tost kytәrđe.

iptәş Voroşilovtьŋ jьlь hyđđәre, partia hәm xөkymәt zadaniehen ytәv өsөn polys rajonьnda jөđөp jөrөvse ʙođ өƫtөndә qalƣan 4 polәrnikkә jynәlderelә.

Iptәş Voroşilov, polyste jeŋevselәrđeŋ javaplь eşendә ularƣa tөriөsә jarđam itevse qatьndarьnьŋ, әsәlәreneŋ hәm sem'ja aƣzalarьnьŋ roleŋ ʙildәlәne.

Tөnjaq polyste javlap-qađanьvđь ojoştorovsьnьŋ xөrmәtenә, xalьqtarđьŋ ʙөjөk julʙaşsьhь iptәş **Stalin** xөrmәtenә iptәş Voroşilov tarafьnan kytәrelgәn tost zalda ʙulƣandarđьŋ ʙөtәhe tarafьnan ruxlь ovatsia menәn qarşьlana. Bөtәhe lә ajaq өƫtө ʙaƫalar. **„Jәşәhen ʙol'şeviktәr partiahь, jәşәhen iptәş Stalin"**, **„iptәş Stalingә ura"** tavьştarь işetelә. Ovatsia ʙer nisә minutqa davam itә.

Şunan huŋ iptәş **Voroşilov** sovet xөkymәteneŋ ʙaşlьƣь—iptәş Stalindeŋ iŋ jaqьn duƫь hәm soratnige iptәş **Molotov** xөrmәtenә tost kytәrđe. Zal iptәş Molotovtь ruxlь hәm jьlь rәveştә qotlanь.

Bьnan huŋ iptәş Voroşilov SSSR Yđәk Başqarma Komitetьnьŋ predsedatele iptәş **M. I. Kalinin** xөrmәtenә tost kytәrә. Jaŋьnan ovatsia jaŋьraj.

Iptәş Voroşilov polәrniktәr kollektive xөrmәtenә, ularđь yƫtergәn il xөrmәtenә sotsialistik vatandьŋ hoqlanƣьs uldarьn tәrʙiәlәgәn kommunisttar partiahь hәm iptәş **Stalin** xөrmәtenә ʙakal kytәrә.

Qabul itevđә qatnaşьvsьlar өsөn SSSR Sovnarkomь ergәhendәge iskusstvo eştәre ʙөtә Sojuz komitetь tarafьnan ojoştorolƣan konsert ʙirelә. Konsertta Mәskәvđeŋ iŋ jaqşь artist kөstәre hәm qьđьl armiestarđьŋ ʙalalajka orkestrь qatnaşa.

Partia hәm xөkymәt jetәkselәre ekspeditsianьŋ qatnaşsьlarь menәn konsert tamamlanƣanƣasa ʙergә ʙulalar. Şunan huŋ iptәş Voroşilov zalda qatnaşьvsьlar menәn partia hәm xөkymәt jetәkselәre ismenәn jьlь hәm ьsьn kyŋeldәn xuşlaşa.

I. T. Spirin.

M. S. Babuşkin.

Tөnjaq polys ekspeditsiahьnda qatnaşьvsьlarđь nagradlav turahьnda

SSR Sojuzь Yđәk Başqarma Komitetь qararь

SSR Sojuzь Yđәk Başqarma Komitetь qarar itә:

Tөnjaq polyskә ʙarьp jetep hәm unda polys ergәhendә jөđөp jөrөvse ʙođ өƫtөndә polәr stansia tөđөvse Tөnjaq ekspeditsiala qatnaşьvsьlarđь xөkymәt zadaniehьn өlgөlө rәveştә ytәvđәre hәm gerojlьqtarь өsөn nagradlarƣa:

LENIN ORDENЬ TAPŞЬRЬP SOVETTAR SOJUZЬNЬŊ GEROJЬ ZVANIEHE MENӘN:

1. **O. Ju. Şmidttь** — ekspeditsia nacal'nige.
2. **I. T. Spirinde** — major, ekspeditsianьŋ flag-şturmanь.
3. **M. I. Şevelevte** — ekspeditsia nacal'nigeneŋ urьnʙaƫarь.
4. **I. D. Papaninde** — „Tөnjaq polys" stansiahьnьŋ nacal'nige.
5. **A. D. Aleksejevte** — „N—172" samoljotьnьŋ komandire.
6. **I. P. Mazuruktь** — „N—169" samoljotьnьŋ komandire.
7. **P. G. Golovinde** — „N—166" samoljotьnьŋ komandire.
8. **M. S. Babuşkinde** — „N—170" samoljotьnьŋ pilotь.

Ikense tapqьr Lenin ordenь menәn:

1. **M. V. Vodop'janovtь** — Sovettar Sojuzьnьŋ Gerojь, otrәdtьŋ hәm „N—170" samoljotьnьŋ komandire.
2. **V. S. Molokovtь** — Sovettar Sojuzьnьŋ Gerojь, „N—171" samoljotьnьŋ komandire.

LENIN ORDENЬ MENӘN:

1. **M. I. Kozlovtь** — „N—169" samoljotьnьŋ ikense pilotь; 2. **G. K. Orlovtь** — „N—171" samoljotьnьŋ ikense pilotь; 3. **Ja. D. Moşkovskide** — kapitan, „N—172" samoljotьnьŋ ikense pilotь; 4. **A. A. Dogmarovtь** — ekspeditsianьŋ partorgь; 5. — **E. T. Krenkelde** „Tөnjaq polys" stansiahьnьŋ radisь; 6. **P. P. Şirşovtь** — „Tөnjaq polys" stansiahьnьŋ fәnni sotrudnige; 7. **J. K. Fjodorovtь** — „Tөnjaq polys" stansiahьnьŋ fәnni sotrudnige; 8. **A. A. Ritslәndtь** — „N—171" samoljotьnьŋ şturmanь; 9. **N. M. Žukovtь**—„N—172" samoljotьnьŋ şturmanь; 10. **F. I. Bassejndь** — „N—170" samoljotьnьŋ ʙerense ʙort-mexanige; 11. **K. N. Sugroʙovtь** — „N—172" samoljotьnьŋ ʙerense ʙort-mexanige; 12. **V. I. Ivaşinanь** — „N—171" samoljotьnьŋ ʙerense ʙort-mexanige; 13. **M. L. Kekuşevtь**—„N—166" samoljotьnьŋ ʙerense ʙort-mexanige; 14. **D. P. Şekurovtь** — ʙerense rang vojentexnik, „N—169" samoljotьnьŋ ʙort-mexanige; 15. **N. N. Ostromilovtь** — „N—171" „N—166", „N—169" samoljotьnьŋ radio-texnige hәm ʙort-radisь; 16. **S. A. Ivanovtь** — „N—170" samoljotьnьŋ ʙort-radisь.

QЬĐЬL JONDOĐ ORDENЬ MENӘN:

1. **L. G. Kruzene** — „N—128" razvedka samoljotьnьŋ komandire; 2. **V. L. Dzerdzievskide** — ekspeditsianьŋ sinoptige; 3. **K. I. Morozovtь** — „N—170" samoljotьnьŋ ikense ʙort-mexanige, N 24 zavodtьŋ ekspeditsialaƣь vәkile; 4. **O. P. Peteninde** — ʙerense rang vojentexnik, „N—170 samoljotьnьŋ ikense ʙort-mexanige; 5. **V. N. Gutovskide** — ekspeditsianьŋ inženerь; 6. **I. D. Şmanginde** — „N—172" samoljotьnьŋ ikense ʙort-mexanige; 7. **S. K. Frutetskide**—„N—171" samoljotьnьŋ ikense ʙort-mexanige; **V. D. Terent'jevte** — „N—166" samoljotьnьŋ ikense ʙort-mexanige; 9. **D. A. Timofejevte** — „N—169" samoljotьnьŋ ʙort-mexanige; 10. **V. G. Ginkinde** — ʙerense rang vojentexnik, „N—172" samoljotьnьŋ ikense ʙort-mexanige; 11. **V. I. Akkuratovtь** — „N—169" samoljotьnьŋ şturmanь; 12. **A. S. Volkovtь** — lejtenant, „N—166" samoljotьnьŋ şturmanь; 13. **M. A. Trojanovskide** — ekspeditsianьŋ kinooperatorь.

(Davamь 2-se ʙittә).

SSSR oboronahьn nьꞑьtьv zajomь

„Pravda"nьꞑ baş məqaləhe

Bьnan un kən elek timer julsь eşselər doşmandarđьꞑ qasd itevđətenə javap itep Sovettar Sojuzьnьꞑ oboronahьn nьꞑьtьv jaꞑь zajomьn sьqarьvđь horap xəkymətkə mərəƶəqət ittelər.

Lenin timer julьnьꞑ timer julsь eşselərə yđđərenen rezolytsiahьnda bьlaj tip jađđьlar: „Xalьq doşmandarьna—şpiondarqa, diversanttarqa, qorotqostarqa, sovettьꞑ səskə atqan jeren faşizmdьꞑ haƅьq itege menən bьsьratьrqa teləvselərđen bətəhenə qarata beđđeꞑ vatanьbьđđьꞑ bətə xeđmətsəndərenen nəfrəte bəjəh həm nəqətdəs.

Xalьq doşmandarьnьꞑ bьsьraq javьzlьqtarьna javap itep, Lenin-Stalin partiahь ergəhenə, xalьqtarđьꞑ bəjek julbaşsьhь iptəş Stalin ergəhenə taqь la tьqьđьraq tuplanьrbьđ. Beđ revolytsion ujavlьqьbьđđь un tapqьr arttьrьrbьđ, yđ eşebeđđeꞑ sьjfatьn jaqşьrtьrbьđ həm yđ ilebeđđe alьnmaƅьlьq krepost' jaharbьđ.

„Doşmandarđьꞑ həm vatanqa xьjanat itevselərđen SSSR-đьꞑ qevəten həm oborona buldьqlьlьqьn qaqşatьrqa mataşьvđarьna javap itep, sovet xəkymətenəꞑ jaꞑь zajom—SSSR oboronahьn nьꞑьtьv zajomь sьqarьvđь horap mərəƶəqət itəbeđ".

Timer julsьlarđьꞑ horavьn ileđđeꞑ millionlaqan xeđmətsəndəre kytərep aldьlar. Vatanьbьđđьꞑ tərlə jaqtarьnan xəkymət adresьna menləgən rezolytsialar, telegrammalar, eşselərđen həm kolxozsьlarđьꞑ, qьđьl armiesterđen həm komandirđərđen, mərəktərđen həm intelligentsianьꞑ xattarь java başlanьlar. Həm bətə bьl xattarđa, telegrammalarđa, rezolytsialarđa—SSSR oboronahь zajomьn məmkin tiklem tiđerək sьqarьvđь talap itev.

Qala həm kolxoz avьlь xeđmətsəndərenen teləgen qarşьlap SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь SSSR Finans Xalьq Komissariatьna „SSR Sojuzь oboronahь zajomьn" sьqarьv turahьnda zakon projektьn in qьđqa vaqьt esendə xəkymət raƅlavьna inderevđe tapşьrđь.

Xalьqtьꞑ talabь bujьnsa zajom tiđ kəndə sьqarьlasaq. Bьl turalaqь xəbər xeđmətsəndər tarafьnan əlkən qənəqətlənev menən qarşьlana. Beđđeꞑ bik kiꞑ ilebeđđeꞑ ber sigenən alьp ikensehenə tiklem sovet keşeləre patriotizmьnьꞑ jaꞑь qəvətle tulqьnь kytərelə.

Zajomqa jađьlьv beđđeꞑ ilebeđđə hər vaqьt Sovettar Sojuzьnьꞑ jemereləƅelek kəsənen demonstratsiahьna, Lenin-Stalin partiahьna, sovet xəkymətenə, vatanqa xalьqtьꞑ məxəbbətenen həm birelgənlegenen demonstratsiahьna əverelə. Sovet dəvlətə tarafьnan zajom sьqarьvđьꞑ bətə jьldarьnda şulaj buldь. Vatanьbьđđьꞑ 50 million samahь xeđmətsəndəre „Ikense bişjьllьq zajomь" obligarsialarьn totovsь bulьp toralar. „SSSR oboronohьn nьꞑьtьv" zajomьna jađьlьv kəndərendə sovet patriottarьnьꞑ bьl armiahьnьꞑ bajtaq yəsəgəndə şik juq. Bьl, beđđeꞑ xalqьbьđđьꞑ partia həm xəkymət menən berđəmlegenen qəvətle jaꞑь demonstratsiahь bulьr. Beđđeꞑ leninsel partiabьđ fajđalanqan kevek, xalьqtьꞑ oşondaj məxəbbəte həm bşanьsь menən fajđalanqan başqa partia donjala juq. Donjala, beđđeꞑ sovet xəkymətə kevek eşselərđen həm krəstiənđərđen oşondaj jarđamь menən fajđalanqan başqa xəkymət juq.

Xəkymət sьqarqan zajomdar, beđđeꞑ ilđen xeđmətsəndəre arahьnda qəđəttən tьş populərlek menən fajđalanalar. „Ikense bişjьllьq zajomь"nьꞑ (dyrtense jьl sьqarьlьş) ber ajđan ađ qьna kyberək vaqьt esendə dyrt milliard higeđ jəđ ber million ike jəđ jegerme altь meꞑ hum summalьq urьnlaşьtьrьlьvьn iꞓkə təşerev đə jetə.

Bьl—beđđeꞑ ilđə xeđmətsən massalarđьꞑ tormoşo jaqşьrьvđьꞑ yđevenen kyrhətkese. Kapitalistik ildərđəge eşselərđeꞑ eş xaqь xəjerse tabьşьndaj qьna bulqanda, beđđə eşselərđen həm xeđmətkərđərđen xeđmət xaqь tajşanьvhьđ juqarьlana bara. 1928 jьlda Sovertar Sojuzьndaqь eşselərđen həm xeđmətkərđərđen xeđmət xaqь fondь higeđ milliard hum; 1936 jьlda—jetmeşer milliard humdan artьq buldь! Xeđmət xaqь fondьnьꞑ yđeve oşondaj—higeđ jьlda—un tapqьr tip əjterlek!

Şunьꞑ menən ber rəttən partia həm xəkymət proizvodstvo həm promьşlennost' tovarđarьnьꞑ vaqlap hatьv xaqьn tajşanьvhьđ tьvənəjtev politikahьn alьp baralar. Kyptən tygel genə əle xəkymət bajtaq kiꞑ qullanьv nəmələrenen xaqьn taqь tьvənəjtte. Bьl, xaqtarđь tьvənəjtev politikahь eşsə həm kolxozsь sem'janьꞑ material' xəlen nьꞑьtа həm ularđьꞑ nakoplenielərən kəsəjtə.

Haqlьq kassalarьna vkladtarđьꞑ yđeve turahьndaqь məqlyməttər bьl jəhəttən kyrhətkese. Aqьmdaqь jьl başьna SSSR-đa xalьqtьꞑ haqlьq kassalarьndaqь vkladtarьnьꞑ qalđьqь 3 milliard 500 million humdan artьq buldь. Aqьmdaqь jьlđьꞑ təvge biş ajьnda 384 million humlьq jaꞑь vkladtar inderelgən. Handar oşondajđar. Ular Sovettar Sojuzь xeđmətsəndərenen tormoşo jaqşьrьvđьꞑ tajşanьvhьđ yđeve turahьnda həjləjđər.

Beđđeꞑ zajomdar ilde industrialaştьrьvqa, torlaq həm kommunal tөđələştən yđevenə, kul'turanьꞑ yđevenə SSSR-đьꞑ oborona buldьqlьlьqьn nьꞑьtьvqa jarđam itələr. Bьl, xeđmətsəndər massahьna jaqşь bildəle həm şuqa kyrə ular yđđərenen jaꞑь zajomdь taratьvđa aktiv qatnaşьrqa əđer torovđarьn qajnar rəveştə kyrhətələr.

„Beđ huqьş teləməjbeđ, ləkin Savettar Sojuzьnьꞑ oborona buldьqlьlьqьn nьꞑьtьv faşistik agressorđarđь avьđlьqlavđьꞑ iꞑ jaqşь sarahь bulьp tora. Beđ yđebeđđeꞑ xeđmət humdarьbьđđь əlkən şatlьq menən dəvlətkə birerbeđ həm, xəđer sotsializm ilenen sik bujđarьnda jemereləƅelek stena bulьp torovsь batьr Qьđьl Armiahьn, Sovettar Sojuzьnьꞑ tьnьslьq politikahьnьꞑ taqь la qevətlərək terəge bulasaqьna ьşanabьđ".

Leningradtьꞑ Sergo Ordzonikidze ismendəge zavodьnьꞑ eşselərə yđđərenen rezolytsiahьnda şulaj tip jađđьlar. **Ular menən bergə millionlaqan xeđmətsəndər yđđərenen ike-əs ađnalьq xeđmət xaqtarьn dəvlətkə burьsqa şatlьq menən kilterərđər.**

Sovet xalqь yđenen partiahь həm yđenen xəkymətə ergəhenə, iptəş Stalin ergəhenə nьq tuplanqan. Qəvətle Qьđьl Armia xalьqtьn sikheđ məxəbbəte menən uratьp alьnqan. Sovet dəvləte doşmandarьnьꞑ qəvəxət javьzlьq əđtəvđərenə qarşь xalьq ilden oborona buldьqlьlьqьn taqь la kyberək nьꞑьtьv menən javap qajtarьr. Jaꞑь zajomqa jađьlьv vatanьbьđđьꞑ jemereləƅelek kəsənen həm xeđmətsəndərđeꞑ unь haqlarqa fiđakər rəveştə əđer torovđarьnьꞑ qəvətle demonstratsiahьna bulьrqa tejeş həm bulьr.

Zajomqa jađьlьv ytkərev—iꞑ jaqь politik kampania. His ber xəldə lə unь yđ aqьşьna tapşьrьrqa jaramaj. Partia ojoşmalarь unь tulь qorallanьp qarşьlarqa burьslьlar. Eşten organizatsion jaqьnьꞑ massanьꞑ politik aktivlegenən artta qalьvьna jul qujьrqa jaramaj. Bьl qafu itelməƅelek jaꞑьlьş bulьr ine.

Hər ber grazdanin zajomdьꞑ sьqarьlьvь həm unьꞑ maqsattarь turahьnda belergə tejeş. Hər ber grazdaninqa unьꞑ zajomqa jađьlьvđa qatnaşьvь ni əsən məhim ikənlege aꞑlatьlьrqa tejeşle. Bьnda jađьlьvđьꞑ tulьhь menən ixtiar ikənlege hər kemgə aꞑlatьlьrqa tejəşle. Bol'şevistik agitastia həm propagandanьꞑ bətə sredstvolarьn xodqa jebərev menən bьqa ireşep bulasaq. Xəđer yk inde his kisekməƅtən, hər ber partia həm profsojuz ojoşmahь zajom bujьnsa politik-aꞑlatьv eşen başlarqa burьslь.

Bьl jəhəttən matbuqattьꞑ role bik đur. Gazeta bittərendə lə həm listovkalar, plakattar sьqarьv julь menən də beđđeꞑ matbuqatьbьđ zajomdь kiꞑ populərləşterergə burьslь. Partia, komsomol, sovet həm professional ojoşmalar menən bergə beđđeꞑ bətə matbuqatьbьđ xəđer massanьꞑ politik aktivlegenen başta tora həm ojoştora belevgə imtixan tota. Bьl imtixan otlicnoqa totolorqa tejeş!

Xeđmətsəndərđen təqdime bujьnsa jaꞑь zajom „SSR Sojuzь oboronahьn nьꞑьtьv zajomь" tip isemlənde. Sovettar Sojuzьnьꞑ xeđmətsəne əsen sotsialistik vatan sovet jere qimmət, unьꞑ ber genə qarşьsьn da beđ ber vaqьtta la ber kemgə lə birməbeđ. Sotsialistik vatanьbьđ oboranahьn nьꞑьta torqan zajomda qatnaşьv—hər ber xeđmətsəndeꞑ namьꞑ eşe!

Tənjaq polystən Məskəvgə osov aldьnan ekspeditsia samoljotьnьꞑ ekipazь polystə, qьşlarqa qalьvsьlar menən havьvllaşalar.

HYRƏTTƏ: urtala—Şmidt həm **Papanin.** *Hulda Kren'kl', uꞑda* **Flagman** *karable „SSSR—N—170" ikense piloto* M. S. Babuşkin. *(Sojuzfoto).*

Baskь futbolisttarь 2:1 iꞓəbe menən jeꞑdelər

Ispan futbolisttarьnьꞑ Məskəvdə „Dinamo" komandahь menən osoraşьvdarь bik kyp tamaşasьlardь ьlьqtьrđь. Stadionqa 90 meꞑləp keşe jьjьldь.

Ujьn nьqьşmalь kəsərkəneşle təđ aldь. Matctьꞑ adaqьna tiklem ike jaqtaqь tuptarđьꞑ nisbəttəşlege ydgərməj bardь. Ikense tajm vaqtьnda la hər ike komandanьꞑ, tuptь qarşь jaqtьꞑ qapqahьna kiterergə ьntьlьvđarь unьşhьđlьqqa osoranь.

Iꞑ adaqta Baskьlar ilenen komandahь 2:1 iꞓəbe menən jeꞑep sьqtь. Baskьlar bьl julь la gyzəl sport masterlьqьna ejə ikənlektəren kyrhəttelər. (TASS).

Tənjaq polys ekspeditsiahьnda qatnaşьvsьlarđь nagradlav turahьnda

(Davamь. Başь 1-se bittə)

XEĐMƏT QЬĐЬL BAJRAQ ORDENЬ MENƏN:

1. **L. M. Rubinştejndь**—„N—128" razvedka samoljotьnьꞑ şturman-radisь; 2. **I. G. Kistanovtь** — texnik, „aviapribor" zavodьnьꞑ vəkile; 3. **Ja. Brezinde** — „N—128" razvedka samoljotьnьꞑ mexanige; 4. **B. G. Radominovtь** — əsənsə rang vojeninzener; 5. **L. K. Brontmandь** — „Pravda" gazetahьnьꞑ maxsus xəbərsehe; 6. **E. S. Vilenkide** — „Izvestia" gazetahьnьꞑ maxsus xəbərsehe.

Aqsalata premie birergə:

a) hər qajnьhьna 25 meꞑ humdan—**Vodop'janov, Molokov, Şmidt, Spirin, Şevlev, Papanin, Aleksejev, Mazuruk, Golovin** həm **Babuşkin** iptəştərgə.

b) hər qajnьhьna 15 meꞑ humdan — **Kozlov, Orlov, Moşkovski, Dogmarov, Krenkel', Şirşov, Fjodorov, Ritslənd, Zukov, Bassejn, Sugrobov, Ivaşina, Kekuşev, Şekurov, Stromilov** həm **Ivanov** iptəştərgə.

v) hər qajnьhьna 10 meꞑ humdan — **Kruze, Dzerdzievski, Morozov, Petenin, Gutovski, Şmandin, Frutetski, Terent'jev, Timofejev, Ginkin, Akkuratov, Volkov** həm **Trojanovski** iptəştərgə.

g) hər qajnьhьna 5 meꞑ humdan — **Rubinştejn, Kistanov, Brezin, Radominov, Brontman** həm **Vilenski** iptəştərgə.

SSSR Yđək Başqarma Komitetь predsedatele — **M. KALININ.**
SSSR Yđək Başqarma Komitetь sekretarь — **I. AKULOV.**
Məskəv, Kreml'. 27 ijyn 1937 jьl.

„... Iꞑ aldьnƣь keşelərde, politik jaqtan tikşerelgən, bol'şevikatr partiahьna sirelgən, praktik eştə hьnalƣan, ydeneꞑ marksistik—leninsel selem alьvь əьtəndə nьqьşlь rəveştə eşləvse keşelərde hajlarƣa“ (VLKSM УK-neꞑ III Plenumь qararьnan)

ZARARLЬ AŞЬƢЬVДЬN, QЬД-ƢANЬS HӨДӨMTƏHE

Komitet sekretarь Işsuldinden ʒьjьlьştь nisek tə tiderək ytkərep ʒesərəhe kilde. Ojoşmala вьƣa вer tərlə ədərlek tə juq ine əle. VLKSM УK-neꞑ III Plenumь qarardarьn, iptaş Kosarev dokladьn mədəkərə itev tygel, kypselek komsomolestar ulardь вer tapqьr вulha la uqьp sьqma-ƣajnьlar. VLKSM УK-neꞑ hajlavdar turahьndaƣь instruksiahьn uqьv da вulmanь.

Hajlavƣa ədərlektə jardam itev, ʒьjьlь ytkərev əsən rajkomoldan da вer kem də kilməne. Tik вөgөn genə sekretar kemder kilə tip ʒerəj ine. Ul da kilep jetməne. Şulaj da ʒьjьlьş вaşlandь.

Sekretardьn „eşləmənek inde ʒegettər, eşləmənek. Hed tapşьrƣan вer eşte lə ytəmə ʒheged“ kevek dəʒem hyddər ʒьjьlьşnan torƣan otcot doklad вer kemde lə qьdьq-hьndьrmanь. Otcot doklad 15—20 minuttan da artьqqa hudьlmanь. Ə ʒьjьlьş vetəhe 2 saƣatkə jaqьn ɵьna вardь. Bildəle, вьl vaqьt esendə вьsn, eşməkər tənqit, yd-ydende tənqitləvde ʒəjep ʒesərev məmkin tygel ine. Ə kirehensə aşьqьv, tən-qitte qьвьvдьn ydenə kyrə вer formalь вulьv kesəꞑə inə. Şunlьq-tan ʒьjьlьş komitet aƣzalarьnьn eşen, вer komsomolestьn da вьsn ʒedən asa almanь.

Ʒьjьlьş dur xatalar da ʒesərə. VLKSM УK-neꞑ instruksiahьn вodop, iʒəplәv komissiahьn komitet sostavьna kandidaturalar kyrhətkən-se hajlaƣandar. Şul arƣala вer yk keşelər komitet sostavьna kandidatep ytkərelələr həm iʒəplәv komissiahьna la hajlanalar. Iʒəplәv komissiahьna instruksianь вelməgən, ʒavaphьd keşelər hajlanьp, ular ʒaşren eştər menən вergə haqlanьrƣa teʒeş вulƣan hajlav materialdarьn tuddьrьp əьtəlgə taşlap sьqьp kitkəndər...

Hyd Saqmaƣoş rajonьnьn Rəʒəp tulь вulmaƣan urta məktəвendə ytkərelgən otcot-hajlav ʒьjьlьştь turahьnda вardь. Вьl ʒьjьlьştь rajkomol juqqa sьƣarьp derəʒ eşləne.

Ləkin вьnda rajkomoldьn təvge ojoşmalarƣa praktik jardam kyrhətməven əjtergə kərək. Unьꞑ kyp vəkildəre ojoşmalarƣa ʒьjьlьş вaşlanaьh kəndə genə вaralar. Əgər də вьnda ədərlek eşenə jardam itev əsən rajkomoldan keşe вulha, вьl xatalar, вəlkem ʒesərelmaъ ine.

Urьnhьd aşьqьvдьn — qьdƣanьs hədəmtəhe oşo вuldь.

N. B.

ALDЬNƢЬ BRIGADANЬꞐ ALDЬNƢЬ STENA GAZETAЬ

Traktoristka qatьn-qьd ʒəştərdeꞑ vetə Sojuz jarşьna qatnaşqan Qandra MTS-ьnьꞑ 8-brigada stena gazetahь aldьnƣьlar safьna kytərevdə ad rol ujnamanь. „Staxanovsь“ isme aъtьnda 3—5 kəngə вer tapqьr sьƣьp kilevse вьl gazeta вrigada aƣzalarьn jarьş dogovorь ʒəklətmələren ytəv əsən kərəkə ojoştora aldь. Ul aldьnƣьlar təʒriвəhen tidlek menən вaşqalarƣa kyserevdə, eş ramlьlьƣьn kytərevgə qomasavlьq kiltərə torƣan ʒeteşhedlektərde rəximhed faş itevdə kyp eştər вaşqardь.

„Staxanovsь“ gazetahьnьn redaktorь вulьp komsomolka, əlkə kyləmendə tanьlƣan traktoristka iptaş Fazliəxmitova eşləj. Ul gazeta arqьlь yd təʒriвəhen вaşqalar menən urtaqlaşa. Gazetanьꞑ „təʒriвəlar menən urtaqlaşajьq“ tigən ajrьm вylege вar.

Brigada aƣzalarь yd gazetalarьn jaratalar. Gazeta yd uqьvsьlarьn rajon əlkə həm Sojuz kyləmendəge jaꞑьlьqtar menən də tanьştьrьp вara.

Berense вrigadalaqь „Alƣa“ stena gazetahь la nasardardan tygel. Xatta ul xudoƶestvo sьqarьlьşь jaƣьnan „Staxanovsь“ gazetahьnan da aldьnьraq.

MTS ergəhendəge VLKSM komitetь вrigada gazettarь menən ʒetəkselek itə, redaktordardьn kəŋəş-məhen ytkərə, ulardьn eşenə jardamlaşa.

Ƣimajev.

OJOŞMA УЪƏ

Qandra rajonь Təpkilde avьl sovetь „Urta kyl“ təvge komsomol ojoşmahь sojuzdan tьş ʒəştər arahьnda sistemlь eş alьp вara. Ul ʒəştər massahь menən tьqьd вəjləneştə eşləj. Şuƣa kyrə lə ojoşma kendən-kən уъə. Tik hunƣь kəndərdə genə sojuzdan tьş 4 ʒəş komsomol safьna alьndь.

Komsomol ojoştorovsьhь iptaş Məxəmmədeʒeva yd eşendə вik tьrьşlьq kyrhətə. Ul propaganda eşen də ydə alьp вara. Jarьşsьv qatьnqьd traktor вrigadahьnda la massovьj eştər ytkərə.

Ƣ.

12 ijyndə уdək вalalar parknda (Өfə) məktəp uqьvsьlarьnьn rajan ximik jarьştarь вuldь.

NУRƏTTƏ: Jarьşta qatnaşьvsь вerense urta məktəpteꞑ 8-klass uqьvsьlarь jarьşqa kiter aldьnan ʒetəkselərenen kəŋəşen tьnlajdar.

(Edvartov fotohь).

XATALAR EŞ ӨЪТӨNDӨ TӨDƏTELƏLƏR

„Salavat“ ismendəge kolxoz (Qьjqь rajonь) komsomol ojoşmahь otcot-hajlav ʒьjьlьşьna eşlekle rəveştə ədərlənə. Komsoorg iptaş Kamalьv VLKSM УK Plenumь qarardarьn mədəkərə itev вujьnsa вulƣan ʒьjьlьşta aslьƣan ʒeteşhedlektərde, xatalardь eş əьtəndə tədətə вaşlanь. Ul ʒьjьlьş Kamalьvtьn iptaş Kosarev dokladьn, Plenum qarardarьn uqьmaƣanlьƣьn kyrhətkəjne. Senki ul yde komsomol gazetahь almaj. Ʒьjьlьşta demokratianь вoddo, prezidiumƣa kyrhətevsələrde isemlek вujьnsa „vetəhen вergə“ tavьşqa qujdь. Ʒьjьlьşta qatnaşьp həjləvsələr ʒəştər arahьnda ədərlek alьp вarьlmavьn kyrhətelər. Politik uqьv 2 aj inde ytməj. 3 ajdan вirle komsomol ʒьjьlьş вulmanь. Komsomol xuzalьqь tərtipkə kilterelməgən. Komsomolestar Kamalьvtьn qudqala almavьlьq kyrhəteven, ʒəştərdən sittə torƣanlьqьn, ʒegetdə nəmə tulqьnlandьra—şunь вelməgənlegen tənqitlənələr həm konkret təqdimdər вirep qaldьrƣajnьlar. Komsoorog xəder ulardь eşkə aşьra вaşlanь. 21 ijyndə iptaş Kosarev dokladьn mədəkərə ittek. Şunda Kamalьv „komsomol xuzalьqь“ tərtipkə kilterelgənlegen, ulardь haqlav əsən handьq eşlətelgənlegen, 2 komsomolestьn „Leninse“ gazetahьna jadьlƣanlьƣьn xəвər itte. Şulaj uq aƣzalьq vznostarь ijyn ajь əsən də ʒьjnalьp вəttə.

Zəki Rəximjanьv.

Hajlavdar menən operativ jetəkselek itergə

Komsomol organdarьnda otcot-hajlav ʒьjьlьştarь вaşlanьvƣa 15 kən vaqьt ytte.

Hajlavdarƣa ədərlek həm unь praktik ytkərevdeꞑ вerense 15 kənendə, komsomol organdarьn javьq (ʒəşren) tavьş вirev tərtiвendə hajlavdar ytkərevdeꞑ təp politik əhəmiəten, sojuzdьꞑ jaꞑь вurьstarƣa taвa вoroloвьn aꞑlap ʒetkerə almaƣan, uƣa ʒeꞑel aqьl menən genə, sirattaqь həm nisek вulha şulaj ytep kiterdəj eş itep qaravsь ʒetəkselər вulьv kypləgən fakttar menən raвlandь. Ular, hajlavdardьn texnik jaqьna ɵьna iqtiвar вirep, hajlavdar hədəmtəhendə komsomol ojoşmalarьnda politik-tərвiə eşen tamьrdan jaqşьrtьvdь, ojoşmalardьn huqьşsan xəlgə kiterevdə artqь planƣa etərdelər. Вaşьnda şundaj ʒetəkselər torƣan ojoşmalardьn otcot-hajlav ʒьjьlьştarьnda вol'şevistik tənqit həm yd-ydende tənqit juq, ojoşmanьn politik ujavlьƣьn kytərev mas'ələren prinsepial juƣarьlьƣqa kytərmədər.

Qajьь вer urьndarda otcot-hajlav ʒьjьlьştarьn nisek tə tiderək ytkərep ʒesərergə, məmkin tiklem anhatьraq, məşəqəthedərək вuşanьrƣa tьrьşalar. Вьl xəl qədəttə rajkomoldardan вaşlana. Qaridel rajonьnda 30 ijynƣa tiklem 15 kən esendə 25 ojoşmala otcot-hajlav ʒьjьlьşь ytkərevde planlaştьrƣandar. Ə 31 kəndən torƣan ijyl ajьna 10 ɵьna ojoşma qaldьrьlƣan. Kygərsen rajonьnda la oşo uq xəl. Вoraj, Dəvləkən rajkomoldarь la вik aşьqьlьlьq menən eş itələr. Вьl həm вaşqa kypləgən rajkomoldar hajlavdar menən ʒetəkselek itevdeꞑ ştaвь вulahь, eş əьtəndə kilep sьqqan unarlaƣan mas'ələrde xəl itəhe urьnda, yddərenen təp eştəren plan tedəv, vəkildər вildələv, informatsialar jahavdan ɵьna kyrələr. Hajlav ytkəreləhe ojoşmala aldan uq вulahь, unda politik tərвiə-propaganda eşen jaqşьrtьvƣa, vetə komsomolestərdь la plenum qarardarь, hajlav tərtiвe menən tanьştьrьvda jardamlaşahь urьnda,—вətə ədərlek eşe əsən javaplь rajkomol vəkildəren komsomolestar hajlav ʒьjьlьşь вaşlanƣas ɵьna kyrələr. Kyp vaqьt ədərlekhed keşelərde ʒesərələr. Вьl xəl ʒьjьlьşqa ədərlekhed kilevgə genə tygel, VLKSM УK-neꞑ hajlav tərtiвe turahьndaƣь instruksiahьn tupaъ rəveştə вodovƣa la alьp вara. Вьna, məsələn, Toporin rajonь, Talвazь tulь вulmaƣan urta məktəвe komsomol ojoşmahьnьꞑ ʒьjьlьşьnda rajkomoi vəkile—Makulova: „Komitet sostavьna həm rajon ʒьjьlьşьna tavьş вiganda, hər вer komsomoles genə keşegə tavьş вirergə teʒeş tip aꞑlata. Yd organdarьn hajlavda komsomolestardьꞑ siklənməgən xoquq menən fajlanьvdarьn aꞑlatahь urьnda, вьl turanan-tura ulardьn xoquqtarьn siklәv, VLKSM Уdək Komitetь kyrhətməhen tupaъ rəveştə вodov tygelme ni! Təvge ojoşmalarƣa вьndaj vəkildərde ʒesərevdeꞑ ni kərəge вar?

Rəʒəp məktəвe komsomol ojoşmahьnda (Saqmaƣoş rajonь) rajkomol vəkile ʒьjьlьş вaşlanьvƣa la kilep jetmaƣən. Ʒьjьlьşta instruksianь вodop, iʒəplәv komissiahьn komitet sostavьna kandidaturalar qaвul itevdən alda hajlaƣandar. Şul вəple вer yk keşelər iʒəp komissiahьna la, komitet sostavьna kandidatura вulьp ytkəndər. Ul ɵьna la tygel, iʒəp komissiahьna hajlanƣan ʒavaphьd keşelər ʒəşren dokumenttar menən вergə haqlanьrƣa teʒeş вulƣan hajlav ʒьjьlьşь protokoldarьn həm вaşqa materialdardь əьtəlgə taşlap sьqьp kitələr.

Juzuralles (Өfə) komsomol komitetьnьꞑ otcotь, komitet utьrьşьnda qaralmaj.

Вaqalь, Dəvləkən rajondarьnda sojuz demokratiahьn вodop, komitet sostavьna həm rajon konferensiahьna ʒьjьlьşta qatnaşьvsьlardьn jartьhьn ad tavьş alьvsьlardь hajlav fakttarь вar.

Hajlavdar ytkən ojoşmalarda hisкisekməъtən sex fakultet вjurolarь, groppoorgtar hajlavƣa totonorƣa kərək. Ə Вeloret rajkomolь hajlav planьn вьnь вətənləj iʒkə almaj tədəgən. Rajondьn iꞑ dur ojoşmahь вulƣan stal-prokat zavodьnda otcothajlav ʒьjьlьşь tik 20—25 ijylda genə ytergə teʒeş. Şulaj itep sex вjurolarьn, grupporgtardь hajlavdь ytkərev əsən вik ad vaqьt qaldьrьlƣan. Şunьꞑ menən вergə komitet sostavьna nisə keşe hajlavdь ʒьjьlьşta komsomolestar yddəre вildələrgə teʒeş вulhalar da, rajkomol ydenen planьnda hər вer ojoşmaƣa qarata kontrol' sьjfr вirep dur xata ʒesərgən.

Hajlav ʒьjьlьştarьnьn iʒəplәv komissiahь eşenə tьqьlьp, unda yde təlegən keşelərde inderep, yddəren...

(Davamь 4-se вittə).

JƏŞ AVIOMODELISTƏRĐEŅ ВӨТƏ BAŞQORTOSTAN JARЬŞЬ

Başnarkompros, OSOaviaximdьņ Өlkə Sovetь həm VLKSM Өlkə Komitetь oşo jьldьņ 1 ijylenən 10 ijylgə tiklem Өfələge OSOaviaxim aerodr omьnda jəş aviomodelistərđeņ XII вөtə Başqortostan jarьşьn uđqaralar.

Jarьşqa Başqortostandьņ 23 rajonьndaqь, Өlkə вalalar texnik stansiahьndaqь həm Өfө məktəptərendəge aviomodelistər tyņərəgendə өjrənevse 70 uqьvsь—pionerđar qatnaşasaq. Jarьşta qatnaşьvsьlar tik yđ quldarь menən jahaqan 150 gə jaqьn planepariteldəren həm raketomodeldəren osorasaqtar.

Jarьştь asьv вalalar вajramь təђөn alasaq. Unda Өfө qalahьnьņ вөtə uqьvsь вalalarь qatnaşasaqtar.

Jarьş kөndərendə, jəş aviomodelselərđe kul'turalь xeđmətlənderev өsөn patefon, şaşka, şaxmat, radio həm вaşqa ujьn qoraldarь əđerləngən. Ular өsөn aviatsia turahьnda leksialar đa uđqarьlasaq.

Jarьşta alđьnqьlьqtь alьvsьlarđь вyləklәv өsөn Başqortostan Məqarif Xalьq Komissariatь qimmətle kitaptarđan 20 gə jaqьn vaq вiвliotekalar вylde həm вylək өsөn fotoapparat, səqət, sport inventarđarь alьvqa 1 meņ hum aqsa вirđe.

Jəş aviomodelistərđeņ XII вөtə Başqortostan jarьşьnda alđьnqьlьqtь alьvsьlarđan 6-7 keşe oşo jьlđьņ ijyl ajь ađaqtarьnda Koktevelđə (Qьrьm ASSR) uđqarьlasaq aviomodelistərđeņ вөtə sojuz jarьşьna jeвəreləsəktər.

Balalarqa jəjge jal ojoştorolmaqan

Nuriman rajonь, „Qьđьl jondođ“ kolxozьnda 50 gə jaqьn pioner вar. Ləkin ular arahьnda вer tөrlө lə politik-tərвiə eş alьp вarьlmaj. Pioner sвorđarь ytkərelməj. Xəđer вalalar jəjge jalqa tuqtanьlar. Kul'turalь jal iter өsөn ularqa вer tөrlө lə mөmkinlek juq. Ujьn qoraldarь la, majđan da əđerləmənelər. Təvge ojoşma sekretarь Zəjnullin pionerđar eşe menən qьđьqhьnmaj.

Bьnda вulasaq otcot-hajlav jьjьlьşь вьl məs'ələ menən ajrьvsa qьđьqhьnьrqa tejeş.

K. Xəвiвullin.

21-22-23 ijyn kөndərendə ytkərelgən velosipedistarđьņ вөtə Başqortostan jarьşьnda 25 qatьn-qьđ jəştər qatņaştь.

HYRƏTTƏ: 50 kilometr aranь 2 səqət 10 minutta ytevse həm вerense urьndь alьvsь iptəş Petrova, ikense urьndь alьvsь iptəş Kozevnikova. *(Urazвaxtin fotohь).*

Bөtəgeđđə kul'tura parkьna, uqьv jьlь tamamlanьv вajramьna

VLKSM-dьņ qala komitetь вөgөn—30 ijynendə Өfө qalahь jəştəre qatnaşь menən вьjьlqь uqьv jьlьnьņ tamamlanьvьna arnalqan вajram uđqara.

Bьl kөndө kul'tura parkьnda irtən səqət 10 dan kөndөđgө 5 kə, kiske səqət 8 đən tөngө səqət 2 gə tiklem jəştər qatnaşь menən gulənie ojoştorola.

Bajram programmahь:

Massovьj ujьn həm otraksion, tansь, atьv həm fizkul'tura jarьşь, muzkomedia kөsө menən konsert, kөtөpxana eşləj, duxovoj orkestr, вajan ujnala. Parktaqь gulənie өsөn iptəş Kanstantinovski javaplь.

Kөndөđgө səqət 12 lə muzkomedialь spektakl' вirelə, həm səqət вerđən jaņь kino kartina вula.

Park kul'tura, teatr həm kino вilettarьn VLKSM-dьņ uqьv jorttarь həm məktəptərđəge komitet sekretarđarь, VLKSM qala komitetьnan alalar.

VLKSM qala komitetь.

MƏSKƏVGƏ BӨTƏ SOJUZ VELO—SPORT JARЬŞЬNA

Oşo kөndərđə Məskəvđə вөtə Sojuz velo—sport jarьşь ytkərələsək. Bьl jarьşta qatnaşьv өsөn Başqortostandan **Valitьv** (Stərletamaq rajonь), **Petrakova** (Өfө „Dinamo“ jəmqiəte), **Qaracurin** (Şişmə rajonь „Alqa“ kolxozь aqzahь) iptəştər kittelər.

Ular 22 ijyndə ytkərelgən velo—sport өlkə jarьşьnda вerenselekte alqajnьlar. Bьl jarьşta iptəş Valitьv 100 kilometr aranь 3 səqət 55 minutta, Qaracurin şul uq aranь 4 səqəttə ytə. Iptəş Petrakova qatьnqьđđar өsөn вulqan distansianь ytevđə вerenselekte ala. Ul kross jarьşьnda 25 kilometrđь 1 səqəttə 46 minut 42 sekundta həm 50 kilometrđь 2 səqət 10 minut 12 sekundta ytə.

ӨFӨ JAŅALЬQTARЬ

Ikense вişjьllьqta Өfө qalahьnda вөtəhe 599 urьnlь 5 munsa eşləngən. Bьlarđan вaşqa, predpiətielərđə đur вulmaqan 6 munsa вar. Ul 6 munsa tik 212 urьnlь qьna.

Өsөnsө вişjьllьqtьņ ađaqьna kөndə 2086 keşe inep sьqьrlьq 21 jaņь munsa halьv вildələnelə. Munsalarđьņ hər вerehenen arahьn 1,5 kilometr alьђlьqьnda, qalanьņ yđəgendə genə tygel, ə sittərđə lə hər вerehen maksimum 100 urьnlьq itep halьv iђəplənelə.

Өfө qalahьnda xəđerge vaqьtta sanitaria toroşo tejeşensə julqa halьnmaqan. Qalanьņ vodoprovod seltərđəre vaq diametrđarđa вulqanlьqtan, qala xalqьnьņ, вigerək tə sittərđə torovsьlarđьņ horavьn tə'min itəalmaj. Bьl vodoprovod seltəre təylekkə tik 3300 kuвametr qьna hьvвirə həm hər вer keşegə 12 litr qьna hьv tura kilə.

Өsөnsө вişjьllьqta qalala вьqasa вulqan həm jaņь halьnasaq vod oprovodtar seltəren kiņəjtevgə, Cernikovkanь vodoprovod seltəre menən tə'min itevgə əhəmiət вirelə. Vodoprovod tөđөlөştərenen вerense nəvвəttəgehe 29,6 kilometr ođonloqonda вulьp, 1939 jьlda tamamlanьrqa tejeş. Şulaj uq 1938—1942 jьldar arahьnda 75 kilometr torвa halьv вildələnelə.

Uqьv otlicniktəre Artekqa kittelər

VLKSM Өlkə Komitetь uqьv jьlьn „otlicno“qa tamamlaqan вer gruppa pionerđarđь Artek lagerьna jal itergə jeвərđe. Ular arahьnda Өfө qalahьnьņ 7 məktəp uqьv otlicnige **Sara Bahavьtdinova**, 2 məktəp uqьvsьhь-Эnvər Islamьv, 44 məktəp uqьvsьhь—Xəjđər **Kizəвajev** 5 məktəp uqьvsьhь—A. Ceglintsovtar вar. Maqar rajonьnьņ alđьnqь pionerь, uqьv udarnigь—Qorвanqəlieva Faja, Ileş rajonь pionerь—Niqəmətdinov Zialar đa ular menən jal itergə kittelər. Pionerđar lagerđa 40 kөn вulasaqtar.

VLKSM ӨK Artek lagerьnan taqь la 3 putjovka aldь.

Tөđətev

„**Leninse**“ gazetahьnьņ ytkən hanьnda, өsөnsө вittə sьqqan hyrət ađtьnda „100 kilometrđь 8 səqət 57 minut 3 sikudta kilde“ tip jaņьlьşlьq jeвərelgən.

Şunь—„100 kilometrđь 3 səqəttə 55 minutta kilde“ tip uqьrqa.

Redaksia.

Hajlavđar menən operativ jetəkselek itergə

(Davamь. Başь 3-sө вittə)

sə diktovajt itergə, komsomolestarđьņ teləgen вьvьrqa ьntьlьvsь jetəkselərđə вar.

Qьrmьђqalь rajkomolьnьņ sekretarь Vəlejev rajon yđəgendəge tulь вulmaqan urta məktəp komsomol ojoşmahьnda ucotta tormavьna qaramaђtan yđen iђəp komissiahьna, hunьnnan unьņ predsedatele itep hajlavqa jul quja. Bьl qьna ađ, ul eşkə өjrənhen tip propaganda вylegе mөdire Эsənevte lə komissianьņ eşenə qatnaştьra. Avьrqazь rajonь Balьqlь tulь вulmaqan urta məktəp partorgь Qaввasьv iђəp komissiahь ultьrьşьna inə, unьņ eşenə qatnaşa вaşlaj. Komsomolestar вьl xəlde hiđep ikense komissia hajlajđar. Өlkə Komitetь вjurohьnьņ huņqь qararь вьl xatalar turahьnda вөtə komsomol ojoşmalarьna la iђkərtev jahaj. Ularđь qaвatlav, Yđək Komitet instruksiahьn вođovqa вaşqa вer genə ojoşmala la jul qujьlmaђqa tejeş.

Bьnda jьjьlьştarđьņ prezidiumь, predsedatelđeņ rolenə ajrьmsa tuqtalьp ytergə kərək. Kyp kenə jьjьlьştar prezidiumdьņ xatalarđь tөđətev, qatnaşьp hөjləvđərgə dөrөђ jynəleş вirevđən jьraq torqanlьqtь kyrhətte. Kyrəheņ, sojuz demokratiahьn „вođmajьq“ tip вulha kərək ular jьjьlьş nisek вarha, şuqa вirelep kitələr. Bьl xəl sojuz demokratiahь turahьnda nasar qaraş qьna qaldьra. Sojuz demokratiahь jьjьlьşta teləhə nəmə turahьnda hər tөrlө lьqьrđavđarqa jul qujьv, hər вer vaq məs'ələne tavьşqa qujьvđan tormaj. Prezidiumqa jьjьlьş menən jetəkselek itev ьşanьlqan. Şulaj вulqas ul вөtə eşte alьp вara вelergə tejeş.

VLKSM УK-neņ III Plenumь komsomol organdarьn hajlavđar ytkərev osoronda komsomolestarđь həm sojuzdan tьş jəştərđe kommunizm ruxьnda tərвiələvđe ьsьn-ьsьnan jaqşьrtьvđь taqь la вer tapqьr talap itte. Bьnьņ өsөn komsomol ojoşmalarьnda hajlavđar вarqan vaqьtta politik uqьvđarđь, politik agitaisianь jaqşьrtьvqa, вol'şevistik tənqitte həm yđ-yđeņde tənqitləvđe kөsəjtevgə, revolytsion ujavlьqtь вөtə sa-ralar menən kytərevgə ireşergə kərək. Bьqa ireşev өsөn, вerense nəvвəttə hajlavđarqa əđerlek həm otcot-hajlav eşe menən operativ həm konkret rəveştə jetəkselek itev zarur.

PIONERĐAR DVORESЬ QAJĐA TӨĐӨLƏSƏK?

Өfələ pionerđar dvoresь tөđөv məs'ələhe вujьnsa Başgosplanda 20 ijyndə kəņəşmə вuldь. Kəņəşmə, arxitektor Şiвaev jetəkselege ađtьnda eşləgən вrigadanьņ projektьn mөđəkərə itte. Kyp kenə texnik defekttar вulьv səвəple projekt qaвul itelmәne. Şiвaev projektь вujьnsa dvores вьqa tiklem вulqan pionerđar jorto nigeđendə halьnьrqa tejeş вulьp sьqa.

Məskəvđən kilgən maxsus ekspeditsia komissiahьnьņ həm kəņəşməlә qatnaşьvsьlarđьņ fikere вujьnsa, вьl jorttoņ tramvaj juldarь ytkən urьnda вulьvь, uqa rekonstruksia həm kiņəjtev ytkərergə mөmkinlek вirməj. Dvores өsөn вireləsək sredstvolarđь jaņь jort halьvqa totov urьnlь вulasaq.

Өfө arxitektorđarь dvores өsөn jaqşь urьn itep sotsialistik uramdan Jakutov вaqsahьna kiђep inə torqan tupikte kyrhətələr. Dvorestь вьnda halьvđьņ əhəmiəte, вьl вaqsanьņ pionerđarđьņ kul'tura həm jal parkь вulьvь menən genə lə jeterlek kyrenə. Şunьņ өsөn qala sovetь, jaņь kino-teatr halьv өsөn, вьl urьndan ucastka вylev turahьndaqь qararьn qajtanan qarap sьqьrqa tejeş.

Redaktor urьnвaђarь: Q. MURTAZIN.

„Oktəвr natiska“hь tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 2198

1937-se jьl
6 Ijyl
№ 66 (111 4)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajьrьm hanь 9 tin.

Вөtə ildərđeꞑ proletarđarь, вerləşegeđ.

Leninse

„Ленинсе"—орг. Башкирского Обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Вaşqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь.

Redaksia adresь: Өfө, Volodarski № 2. Telifon № 85—04

Вaşqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahьnьꞑ Konstitutsiahьn (Nigeđ zakonьn) raħlav turahьnda

BAŞQORTOSTAN AVTONOMIALЬ SOVET SOTSIALISTIK RESPUВLIKAHЬ SOVETTARЬNЬꞐ ƢƏĐƏTTƏN TЬŞ X SJEZЬ QARARЬ

Вaşqortostan ASSR Sovettarьnьꞑ Ƣađəttən tьş X Sjezь QARAR ITƏ: Вaşqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahьnьꞑ Konstitutsiahь (Nigeđ zakonь) projektьn Sjezdьꞑ Redaksia Komissiahь tarafьnan inderelgən redaksiala raħlarƣa. SJEZD PREZIDIUMЬ. Өfө, 23 ijyn, 1937 jьl.

PARTIA REZERVЬ

Partia tarafьnan tərвiələp пьƣьtьlƣan, unьꞑ iꞑ jaqьn jarđamsьhь вulьp torop, komsomol yđ kerəşeneꞑ həm eşeneꞑ вөtə jьldarьnda la partianьꞑ tuƣrь həm ьşanьslь rezervь вuldь həm вulьp qala.

Komsomol yħep kilevse вьvьndь kommunistik tərвiələvse məktəp вulьp, partiaƣa birelgən. Marks—Lenin—Stalin teoriahьn өjrənevse, xalьq doşmandarьn qurqьvhьđ rəveştə qьjratьvsь jəş keşelər yħterə. Komsomoldьꞑ iꞑ jaqşь uldarь, вol'şevizmƣa ejə вulьp, вьl ađьmdьꞑ вөtə javaplьlьƣьn həm məhimlegen aꞑlap, yđđəren partiaƣa inergə əđerləjələr.

Komsomol yđeneꞑ programmahьna yđgərməħ vasiat itep: „VLKSM VKP(в) neꞑ jarđamsьhь həm unьꞑ *rezervь вulьp tora*" tip jađđь.

Вeđđeꞑ sojuzdьꞑ rol'en „вeđđeꞑ revolytsianьꞑ jəş rezervь" tip klassik вildələv iptəş Stalingə qajtьp qala.

„Jəş eşse—krəħtiən вьvьnьnьꞑ unar həm jeđər meꞑləgən iꞑ jaqşь vəkildəre komsomol safьnda tərвiələndelər,—tip jađđь iptəş Stalin VLKSM-dьꞑ un jьllьq jyвilejenə jeвərgən qotlavьnda—revolytsion sьnьƣьv aldьlar həm вeđđeꞑ partiaƣa ... sovettarƣa, вeđđeꞑ profsoyzdarƣa, вeđđeꞑ Qьđьl Armiaƣa, вeđđeꞑ qeđel flotqa, вeđđeꞑ kooperativtarƣa, вeđđeꞑ kul'tura ojoşmalarьnda həm—вol'şeviktərđeꞑ qarđ gvardiahьna almaşqa kildelər".

Iptəş Stalindeꞑ вьl hyđđəren komsomoldьꞑ *kyp raвotniktəre* jьş qaвatlahalar đa, вьl hyđđərđeꞑ tərən məƣənəhen aꞑlamajđar, partia rezervь вulьvđan kilep sьƣьvsь вurьstarđь xəl qьlьv өħtəndə jomoşaq eşləjđər.

Ytkən jьldьꞑ 1 nojəвrenə, partia yđeneꞑ saftarьna qaвul itevđe qajtanan вaşlap jeвərevgə tiklem, partiaƣa aldav julь menən inep alƣan doşmanьsь, вođolop tьvьvsьlarđan həm sit elementtarđan partianь tađartьv вujьnsa aldan đur eş alьp вarьldь. VKP(в) УК, qaвul itevđe qajtanan вaşlap jeвərev turahьndaƣь yđeneꞑ qararьnda вөtə ojoşmalarđь la aşьƣьvđarđan, вjurokratik ujlap sьƣarьvđarđan, qaвul itev вujьnsa „kampanialarđan" haqlanьrƣa kərəklekte aldan iħkərtep qujđь. Yđək Komitet, partia ojoşmalarьn partianьꞑ tađalьƣь turahьnda вөjөk qajƣьrtьvƣa, qaвul itev vaqtьnda Stalinsel ujavlьqqa saqьrđь.

VKP(в) УК partiaƣa jaꞑь aƣzalar qaвul itevđeꞑ Leninsel prinsipen вөtə keslələk menən hьđьq өħtənə aldь—вьl tik individual rəveştə genə qaвul itev. Вьl Leninsel prinsip partianьꞑ ustavьna вol'şevizmdьꞑ yđgərməħ zakonь itep jađьlƣan.

Komsomoldьꞑ вөtə ojoşmalarь la qaвul itevđe qajtanan вaşlav turahьndaƣь qararđan, yđđəre өsөn nindəj jomƣaq jaharƣa tejeştər ine?

Hər вer komsomolesь politik tərвiələv turahьnda qajƣьrtьvđь juƣarь kytərep, partiaƣa inev өsөn birelə torƣan *hər вer rekomindatsiaƣa* taƣь la đurьraq javaplьlьq həm talap itevsənlek menən qararƣa, вьl məhim eştə aşьƣьvsanlьqtь, uƣa kampaniasьlьq menən jaqьn kilevđe вөtərergə, вөtə пьƣlьq menən VKP(в) ustavь talaptarьna tajanьp eş itergə kərək ine.

Şulaj đa, qajhь вer komsomol ojoşmalarь ... jul menən kitergə ... Ular вьnь aƣьm... menən eş kyrev tip ... tik iꞑ jaqşь komsomoles... partia aƣzahь ismen jөrө... lajьqlar ikənlekte onotop, ular paradlь şav-şьvđarƣa вireldelər, iptəştərđe *ƣarizalar вirev menən* ... вol'şevizm zakondarьn hiş tartьnьvhьđ вođop, partiaƣa ... menən rekomindovajtlə вaşlanьlar.

VKP(в) УК partia ojoşmalarьn ytkəndə вulƣan xatalarđь qaвatlamav turahьnda qajtanan iħkərtev jaharƣa məzвyr вulƣas, qajhь вer komsomol ojoşmalarь „kampania tamamlandь" tigən hөđөmtəgə kilep ikense sikkə taşlandьlar: „individual" qaвul itev вulƣas,—ikene jaqşь вelev kərək вulƣas, ... partiaƣa rekomindovajt itevđe ... torov jaqşьraq вulьr. Şul ... tьnьsьraq" tigən hөđөmtəgə kildelər. Keşelərđe вelməvse, tormoştan ajьrьlьvsь javaphьđ raвotniktər ... şulaj qaraj alalar. Rekomindovajt itelevse өsөn yđđərenə javaplьlьq alьvđan qurqьp, ular, partiaƣa ... memkinlegenə ejə вulƣan jaraqlь iptəşte partiaƣa inevđən məxrym ... ivđən də jaqşь вer nəmə lə tapmajđar. Ular partianьꞑ yħeven jahalma ... rəveştə totop toralar həm komsomolƣa yđeneꞑ VKP(в) rezervь вulьv rolen ytərgə uꞑajhьđlajđar.

Ə ... almaħ ... oƣşaşlь, hiş tyđep tora ... jəşəve ... xəlden kyp ojoşmalarđa də ... вьndaj faktьlar menən kəv ... ... Leningradtьꞑ Məskəv ojoşm... ьndaƣь вөtə komsomol partia ... ьnda la hunƣь 5 aj esendə ... vajt 18 komsomoles rekomindo... ... Ə вit вьl qalanьꞑ iꞑ

đur, iꞑ promьşlennoslь rajondarьnьꞑ вerehe. Вьnda 11 meꞑdən artьq komsomoles hanala. Rajonda Kirof ismendəge „Elektrosilo", Jegorov ismendəge „Skoroxod", 2 nomerlь „Proletarskaja poвeda" kevek đur zavodtar вar. Leningradtьꞑ un meꞑdən artьq komsomolesь вulƣan Kujвьşev rajonьnda 6 aj esendə partiaƣa 16 keşe rekomindovajt itelgən. Kejevten Stalin rajonь komsomol ojoşmalarь 5 aj esendə partiaƣa 13 komsomolesть rekomindovajt itkəndər. Вьl rajonda „Leninskaja kyznə", Roza Lyksemвurg ismendəge trikotaz faвrigь, jəƣni Kejevteꞑ đur predpriatielərə вar.

Partiaƣa qaвul itev вulmaƣan 4 jьl esendə komsomolda partia ojoşqanlьq həm partia dissiplinahь kynekmələren yđləşterevse komsomolestarđьꞑ đur ƣьna gruppahь yħte həm tərвiələndelər. Ular revolytsion eşkə fidakar вirelgəndər, partia aƣzahьnьꞑ juƣarь ismen вuldьqlь rəveştə alьp вarьrƣa əđerđər.

VKP(в) saftarьn tultьrьv өsөn komsomoldьꞑ yđendə məhim rezerv вulьp, jəşe uđƣan komsomolestar xisaplanalar. Ular xəđer komsomolda 500 meꞑdən artьq hanalalar.

VLKSM aƣzalarьnьꞑ вьl gruppahьn nəmə вulьp tora hun?

Ulardьꞑ kyвehe, вeđđeꞑ So... dьꞑ aktiv həm dissiplinalь, sotsializm өsөn kərəşteꞑ terlө ucastkalarьnda hьnalƣan, komsomolda, partia jetəkselege aħtьnda xalьq doşmandarьn faşlarƣa həm tamьrьnan jolqorƣa өjrəngən iꞑ jaqşь keşeləre.

Ular komsomol jəşenən ytevđərenə qaramaħtan sojuzda qalalar, sөnki unь jaratalar, unьꞑ mənfəƣətlərenə вirelgəndər, ularƣa yđ tormoştarьnьꞑ politik ojoşmanan sittə вulьvьn kyđ aldьna kilterev avьr. Ular şunьꞑ өsөn qalalar, sөnki ul (komsomol-red.) ularđь partia tormoşona totaştьra həm jaqьnajta həm ulardьn iꞑ jaqşьlarь unьꞑ safьna inevđe yđđərenə maqsat itep qujalar. Вik kyp ojoşmalarđa komsomol aktive, agitatorđar, propagandistar — ulardьn kypselege komsomoldan jəşe uđьvsьlarđan tora. Ulardьꞑ sojuzdaƣь đur udel' avьrlьƣьn, ulardьꞑ VLKSM tormoşona вulƣan joƣontolarьn hajlavđar vaqtьnda ƣьna la kyrep вula. Jəşe uđƣandar, xəđer sojuzda yđđərenen roldəren taƣь la пьƣьraq aktivləşterev həm kytərev mөmkinlege alalar. Ularƣa hajlav həm jetəkse organdarƣa hajlana alьv xoquqь вirev menən VLKSM-dьꞑ УК jəşe uđƣandarƣa вьlaj tip əjtkən kevek вula: Heđ sojuzda torƣan jьldarđa đur təzriвə tuplanьƣьđ, heđ politik yħtegeđ həm partiaƣa вer вaħqьs jaqьn вaħtьƣьđ. Komsomol heđđe aktiv, sojuzdьꞑ aldьnƣь eşkelelərə itep kyrergə teləj.

Jəşe uđƣan komsomolestar xəđer otcot-hajlav kampaniahьnda ekzamen totalar. Ularƣa, вьl ekzamen өsөn javaplьlьq tojƣoho menən tulь вulьrƣa kərək. Sojuz, jəşe uđƣan komsomolestarđan, komsomol komitettarьna aktiv jarđam kyrhətevđe kөtə, ular dissiplinalьlьq, aꞑlap eşləvsənlek өlgөhө вulьp tororƣa, sojuzdьꞑ eşendə aktiv qatnaşьrƣa saqьrьlƣandar. Komsomol, jəşe uđƣandarƣa kyp вirđe həm ul ulardan kyp horaj. Otcot-hajlav jьjьlьştarьnьꞑ вerense jomƣaqtarь kyp kenə jəşe uđƣan komsomolestarđьꞑ yđ jөkləmələren namьħ menən ytəgənlektəren kyrhətələr. Komsomolestar, kyp kenə predpriatielərđə komitet sostavtarьna propagandislьq həm ojoştorov eşməkərlegendə təzriвələrgə ejə вulƣan iptəştərə itep iħəpləp, jəşe uđƣandarđь hajlajđar. Вьlar вөtəhe lə, jəşe uđƣandar arahьnda yđđəren VKP(в) safьna inergə əđerləvselərđeꞑ əđ вulmavь turahьnda həjləjđər.

Individual hajlap alьv prinsipen пьƣlь kyđətep, вer tөrlө lə kampianasьlьqhьđ, şav-şьvhьđ ƣьna, ustav talaptarьn jentekle rəveştə ytəp, iꞑ jaqşь həm tikşerelgən sojuzda jəşe uđƣan komsomolestarđь partia safьna rekomindovajt itevđe komsomol ojoşmalarь yđđərenen вurьstarь itep iħəplərgə tejeştər. Partiaƣa inev өsөn rekomindatsia вirevgə tikşerməj-nitməj (agulno) həm ujlamaj, javaphьđ qarav вik zianlь həm qurqьnьslь. Ləkin, iꞑ jaqşьlarđь həm tikşerelgən jəşe uđƣandarđь həm ƣөmymən komsomolestarđь rekomindovajt itevđən javaphьđ qurqьv da şulaj uq zararlь.

Jəşe uđƣan komsomolestьꞑ partiaƣa qaвul iteleven ojoşma yđeneꞑ uꞑьşь itep narьqlarƣa tejeş. Вьl вit komsomol kollektiveneꞑ eş kyrhətkese. Ul вьl komsomolesь tərвiələgən, unь politik вojest itkən həm partia вaħqьsьna tiklem kilterep jetkergən. Вьnьꞑ menən ojoşmanьꞑ вөtə aƣzalarь la maqtanьrƣa tejeştər, sөnki „komsomoles VKP(в) aƣzahь вulьvđь həm yđeneꞑ вөtə eşməkərlege həm uqьvь menən yđen unьꞑ safьna inergə əđerləvđe iꞑ juƣarь namьħ itep iħəpləj" (VLKSM ustavь).

(„Komso. pravda")

ВƏXETLE ILDEꞐ ВƏXETLE ВALALARЬ

Вeđđeꞑ ileвeđđə вalalar, partia həm xөkymətteꞑ iħ kitkes đur qajƣьrtьvđarь menən ura... alьnƣandar. Jəşlənən вaşlap məktəpkə tiklem ular məktəpkəsə вulƣan tərвiəne ytələr.

Hyrəttə: 30 hanlь вalalar вaqsahьnda tərвiələnevse вalalarđьꞑ вaqsala ujnav vaqьttarь. (В... kirof fotohь)

SIT ILDƏRĐƏN TELEGRAMMALAR

„Huꞑƣь xəl itkes hyđ puşkalarƣa вirelə"

Rim, 2. „Popolo d' Italia" gazetahь вer məqalə вaħьp sьƣarđь. Dejəm feker вujьnsa, unь, Mussolini jađƣan. Məqalə Ispanialaƣь „ireklelər" tip jөrөtөlə torƣan keşelər turahьndaƣь mes'ələgə qaƣьla. „Sit il ireklelərən kire saqьrьp alьv,—tip jađa avtor,—şul tiklem qatlavlь ki, unь tormoşqa aşьrьv mөmkin tygel. Italia ireklelərenə kilgəndə, Italia xөkymətə ulardь kire qajtara almaj. Ul вьnь eşləj almaj həm eşləməjəsək. Вytən ildər đe qatnaşmavsьlьq turahьndaƣь kileşevđe вođovđa ƣəjepləp, avtor tyвəndəgesə jađa: „Qara kylməklelər Ispania vaqiƣalarьna halqьn qaraj almanьlar. Xatta əgər đə Franko keşelərgə moxtaz вulha la, uƣa вerđəmlek dəlildəren вirergə həm antifaşizmƣa qarşь kərəşkə sьƣьrƣa kərək ine".

Ikense jaqtan, avtorđьꞑ raħlavь вujьnsa, Вil'вaonьꞑ həm Santanderđeꞑ grazdan xalqьn kyserev „Anglianьꞑ qьđьldar fajđahьna turanan-tura qatnaşьv aktь" вulьp tora. Axьrđa avtor: „Xəđer iꞑ huꞑƣь xəl itkes hyđ puşkalarƣa вirelə" tip ajrьvsa kyrhəte.

Faşistik xөkymətteꞑ şul tiklem asьqtan-asьq pozitsiahьn raħlaƣan kevek Italia matвuƣatь Ispaniala jaralanƣan ital'jandarđьꞑ nəvвəttəge partiahьnьꞑ (500 ləp keşe) Italia porttarьna kileve turahьnda xəвər itə.

Madridte ađьq menən tə'min itev eşe

London, Вritin junajted press agentstvohьnьꞑ xəвəre вujьnsa, вegən general Miaxa, Madridte ađьq menən tə'min itev eşe xəđerge vaqьtta normal' вara, tip əjtergə jaraj, tip вeldergən. Qalanьꞑ đur uramdarьnda restorandar asьlƣan. Вojđaj ono zapasь đur.

* * *

Valensia, Ispania məƣarif ministrlьƣь, jəjge kanikuldar vaqtьnda вuşaƣan məktəp вinalarьnda eşselər өsөn kurstar asьv turahьnda qarar sьƣarđь.

Fetnəselərgə qoral jeвərevđər davam itə

Pariz, 2. Espan' agentstvohьnьꞑ xəвər ityenə qaraƣanda, Italianan Ispania fetnəselərenə өđlekheđ həm massovьj rəveştə qoral ođatьv Italia huqьş promьşlennosьnьꞑ keslө rəveştə eşləven talap itkən. Aosta provinsiahьndaƣь metall predpriatielərendə eş təvlek əjlənəhenə alьp вarьla.

Gaeta portьnda fetnəselərgə huqьş kərək-jaraqtarь jeвərev qьđьv rəveştə вara. Вьl qoral jeвərevđərđe grazdan xalqьnan jəşerev maqsatьnda, 22 səƣəttən hun Gaeta uramdarьnda jөrөvđe tьjьv turahьnda prikaz sьƣarьlƣan.

Rimdən вirelgən məƣlyməttər вujьnsa, 11 ijyndə Sarsana tirəhendəge aerodromda, jandьrƣьs snarədtar şartlavƣьs nəmələr tejəgən 11 samoljot osop kitkən. Вьl samoljottar Ispania fetnəselərə өsөn вildələngəndər. Osop kitkən vaqьtta samoljottarđьꞑ вerehe kinət totqarlьqqa osoraƣan—şartlav sьƣьp hөđөmtələ вer вina jemerelgən. Samoljottьꞑ вөtə ekipazь hələk вulƣan, xalьq arahьnda qatь jaralanьvsьlar вar.

Uqьv otlicniktəren VUZ đarƣa qaвul itev tərtiвe

Urta məktəpte вөtөrөp sьqqan otlicniktərđe VUZ-darƣa qaвul itev turahьnda SSSR Sovnarkomь ergəhendəge juƣarь məktəptər eştəre komitetьna вik kyp horavdar kilə.

Вьl uꞑaj menən juƣarь məktəp eştəre komitetь, 1936 həm 1937 jьldarđa urta məktəpte (10 jьllьq məktəpte) вөtөrөp sьqqan otlicniktərđeꞑ juƣarь uqьv jorttarьna hьnavhьđ qaвul iteləsəktəren aꞑlata.

Arxitektura həm tөđөv juƣarь uqьv jorttarьna jəki fakul'tettarƣa ingən vaqьtta otlicniktər rəsem (risovanie) вujьnsa tikşerev hьnavđarь ytələr.

1935 jьlda raвfaktь, tixnikumdь, jete jьllьq məktəp вazahьnda eşkəndər өsөn 3 jьllьq məktəpte otlicnoƣa tamamlaƣan keşelər VUZƣa hьnavhьđ inev qoquqь menən fajđalanmajđar.

Məskəvđə tөđөləsək Sovettar Dvoresь projektьnьꞑ modele. (Sojuzfoto).

Вaşqortostandьꞑ yħeşen kinoƣa alьv

„Sojuzkinoxronika"пьꞑ Өfө tudiahь Вaşqortostandьꞑ kul'tura, ekonomik, xuzalьq frontьndaƣь yħeştəren вөtə sojuz өsөn kinoƣa alьvđь əđerləj вaşlanь. Вьl kino—fil'mnala, вerense nəvвəttə Вaşqortostan sovettarьnьꞑ ƣəđəttən tьş X sjezь, unda Konstitutsia qaвul itev əm Вaşqortostandьꞑ Konstitutsiahьn qaвul itevgə arnalƣan kөndə Өfө eşselərə, xeđmətkərđərə həm studenttarьnьꞑ Dim вujьna paradqa sьvđarь kyrhəteləsək.

Şulaj uq Вaşqortostanda avьl xuzalьƣь, avьr həm jeꞑel promьşlennosta 20 jьl esendə өlgəşelgən uꞑьştar dokumental rəveştə alьnala.

Kino—kartina oşo jьldьꞑ avgust ajь ađaqtarьnda eşlənep вөtөlə həm Məskəvgə jeвəreləsək. Xəđer „Sojuzkinoxronika" пьꞑ Өfө dialahьnьꞑ kino operatorđarь—iртьv Ƣilvan həm Əmirьv G. iptəş kinoƣa təşөrөv өħtəndə eşləjđər.

Eşse-Krəħtiən Qьđьl Armiahь komandirđaren, politraвotniktəren, inzenerđarьn həm texniktəren вyləklav

Eşse-Krəħtiən Qьđьl Armiahь вerləşmələrenen, castərenen həm podrazdelenielərenen вojevoj, politik həm texnik əđerlektə kyrnekle uꞑьştarь өsөn SSSR Yđək Вaşqarma Komitetь, komandirđarđan, politraвotniktərđən, inzenerđarđan həm texniktərđən 95 keşene SSSR ordendarь menən вyləklәne.

Lenin ordenь menən 3 keşe, şul iħəptən: kombrig **Ja. A. Tьjkin,** polkovnik **K. K. Svecevski** həm major **N. A. Klic** iptəştər вyləkləndelər.

Qьđьl вajraq ordenь menən 76 keşe, **„Qьđьl Jondođ"** ordenь menən 16 keşe вyləklənde.

SSSR Yđək Вaşqarma Komitetьnda

SSSR Yđək Вaşqarma Komitetь xөkymətteꞑ məhim zadanielərən өlgөlө rəveştə ytəgəndərə өsөn tyвəndəge iptəştərđe **Lenin ordenь** menən вyləklәne: Ljuşkov Genrix Samojlovic, **Kagan** Moisej Aronovic həm Osinin—Vinitski Grigori Markovic.

„Qьđьl вajraq" ordenь menən **Grigorjev** Ivan Vasiljevic, **Malkin** Ivan Pavlovic, **Markovic** Isser Viktorovic, **Rozenвljum** Maks Rafailovic, **Sagajdak** Konstantin Jevtixievic, **Sokolov** Aleksej Aleksandrovic, **Fjodorov** Ivan Mixajlovic həm **Şoşin** Aleksej Dimitrievictər вyləklənde.

Ƣaвdullin—Вaşqortostan respuвlikahьnьꞑ Jer Eştəre Xalьq Komissarь

Вaşqortostan Yđək Вaşqarma Komitetьnьꞑ prezidiumь Aвdulla ulь Ƣaвdullin Ƣərifte Вaşqortostan ASSR-пьꞑ Jer Eştəre Xalьq Komissarь itep вildələne.

Volga—Məskəv kanalьnda

15 ijyndə вaşqalanьꞑ tөnjaq portь вerense possazirđarđь qaвul itkən ine. Şul kөndən вaşlap, вerense ijylgə tiklem kanal aşa 17 meꞑ passazir, 12 tonna tөrlө gruzdar taşьlƣan. Volga—Məskəv kanalь xəđer ileвeđđeꞑ məhim transport arteriahьna əjlənde.

Planeris—Korotov rekordь

Qazan. 2 ijyndə пьqlap eđləgənən hun „KAJ—4" planerьnьꞑ вarografь taвьldь.

Sovet planerizmьnьꞑ masterь—komsomoles **Il'ja Korotov** 1 ijylda planer menən juƣarьƣa osto. 4.600 metr juƣarьlьqta (al'timer вujьnsa) planer vatьlƣan. Planeris uꞑьşlь rəveştə paraşut menən təştө.

Korotov meꞑgən juƣarьlьq вer həm ike urьnlь planer menən juƣarьƣa osovđaƣь donja rekordьn вerađ qaplaj.

JAꞐЬ ZAJOMDЬ REALIZOVAJT ITEVĐƏ AKTIV QATNAŞЬRƢA

Вeđđeꞑ вөjөk vatanьвьđ xalьqtarьnьn talaвь menən sьƣarьlƣan—SSR Sojuzь oвoronahьn пьƣьtьv zajomьn ileвeđđeꞑ вөtə xeđmətsəndəre đur kytərelеş menən qarşьlanьlar.

Вeđđeꞑ ileвeđđeꞑ jəştəre həm вөtə xeđmətsəndəre вьl zajomƣa jađьlьvđarь menən yđ vatandarьna вulƣan kөslө jaratьvđarьn, ə unьꞑ doşmandarьna qarşь kөslө nəfrət menən tulь вulƣanlьqtarьn kyrhətələr. Kommunistar partiahь, iptəş Stalin julвaşsьlьƣьnda kommunistik jəmƣiət tөđөv julь menən ileвeđ alƣa вarƣan hajьn doşmandar uƣa qarşь javьzlьqtarьn arttьra вaralar. Faşisttar həm ulardьꞑ trotskise-вuxarinsel jallanƣan вandalarь вeđđeꞑ ileвeđđeꞑ kөsөn, qevəten jomoşartьv julьnda şpionaz, diversia, qorotqosloq itev, terror kevek вөtə məkerle alьmdarьn fajđalanalar. Ular вeđđeꞑ səskələnevse jəşlek ileвeđgə xuza вulьv, faвrik, zavodtarьвьđđь kapitalisttarƣa, kolxoz qьrđarьвьđđь—pomeşsiktərgə вirev turahьnda xьjallanalar.

Ləkin Sovettar ileneꞑ xalqь вerđəm avaz menən—ul вer vaqьtta la вarьp sьqmaħ, вeđ yđeвeđđeꞑ vatanьвьđđь teləhə nindəj doşman hələk вulьrđaj krepostqa əjlənderervеđ, вeđ unь qorosqa həm вronaƣa kejendererвeđ,—tip javap вirələr.

SSR Sojuzь oвoronahьn пьƣьtьv zajomьna jađьlьv—вьnьꞑ jənle kyrhətkese вulьp tora. Ileвeđđeꞑ jəş potriottarь—вeđ jəştər, вьl eştə aldьnƣьlar вulьrƣa tejeşвeđ. Hər вer jəş eşse, kolxozsь zajomƣa jađьlьv menən—vatanьвьđđьꞑ, yđeвeđđeꞑ həjəklə həm jeꞑelməħ Qьđьl Armiaвьđđьꞑ qevəten taƣь la пьƣьraq yħterevđə jarđam itkənlegen asьq təşөnergə tejeş.

Komsomol ojoşmalarь, zajomdь urьnlaştьrьvđь—đur politik kampania ikənlekte jaqşь aꞑlap, xalьqta вulƣan kytərelеşteꞑ вaşьnda tororƣa, вөtə jaqlap agitatsia—massovьj aꞑlatьv eşen kinəjtergə tejeştər. Komsomoles aktivistər, agetatorđar xalьq ara xəldeꞑ qatmarlьƣьn вөtə massaƣa aꞑlatьrƣa, kapitalistik qamav turahьnda, Germania faşisttarьnьꞑ, Japonia imperialistarьnьꞑ qotorƣan rəveştə SSSRƣa qarşь huƣьş əđerləgənlektəren həjlərgə tejeştər.

His hyđheđ вeđđeꞑ ileвeđđeꞑ xalqь jaꞑь zajomdь—SSR Sojuzь oвoronahьꞑ пьƣьtьv zajomьn realizovajt itevđe tiđ həm ojoşqan rəveştə ytkərev menən, sotsializm tөđөlөşө eşenə, ileвeđđeꞑ oвorona qevəten пьƣьtьvƣa вirelgənlektərən kyrhətəsəktər.

Komsomolkalar вerense вulьp jađьldьlar

1937 jьl 1 ijylda „SSSR Oвoronahьn пьƣьtьv zajomь" sьƣarьv turahьnda dekret вulьv menən yk, Өfө „8 mart" tegev faвrikahь eşselərə zajomƣa jađьla вaşlanьlar.

Qьđьl ələmle 7 nomerlь kylmək tegev sexь həm 1—2 вrigadanьꞑ eşse qatьn-qьđđarь вerense вulьp jađьlьp вөttөlər. Ular yđđərə menən tiꞑləşergə 4 hanlь sextь sotsialistik jarьşqa saqьrđьlar.

Вьl sextьꞑ komsomolkalarь zajomƣa iꞑ вaşta yđđərə jađьlьp, вaşqalarƣa өlgө вuldьlar. Gerasimova, Вьjkova, Megolova, Katilnikova həm вaşqa komsomolkalar вer ajlьq xeđmət xaqtarьn jaꞑь zajomƣa вirələr. Komsomol aktivtəre „SSSR Oвoronahьn пьƣьtьv zajomь"пьꞑ əhəmiəte turahьnda eşse qatьn-qьđđar arahьnda вesedalar ytkərələr.

OBORONANЬ NЬƢЬTЬV FONDЬNA—14 MILLION 753 MEꞐ HUM

Zajomƣa jađьla вaşlavđan hun ytkən 3 kөn esendə, Вaşqortostanda 14 million 753 meꞑ humlьq zajom taratьlƣan. Iglino rajonьnda 295 meꞑ humƣa, Şişmə rajonda 322 meꞑ, Вөrjən rajonьnda 77 meꞑ humƣa jađьlƣandar.

Өfө qalahь xeđmətsəndəre 8 million 45 meꞑ 895 humƣa jađьldьlar. Zajomƣa jađьlьvƣa вөtəhe 53 meꞑ 135 keşe ьƣqtьrьlƣan. Lenin rajonьnda zajom—4 million 413 meꞑ 980 humlьq, Kirov rajonьnda—1 million 847 meꞑ 365 humlьq, Stalin rajonьnda 1 million 761 meꞑ 135 humlьq taratьlƣan. Ojoşmaƣan xalьqtar 22 meꞑ 915 humƣa jađьlƣandar.

BAŞQORTOSTAN AVTONOMIALЬ SOVET KONSTITUTSIAHЬ

BYLEK I.

Iztimaƣi qoroloş

1 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь — eşselərdeꞑ həm krəstiandardeꞑ sotsialistik dəvləte ul.

2 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ politik nigeđen Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь təşkil itələr, ʙьl Sovettar pomeşşiktarđeꞑ həm kapitalisttarđьꞑ vlastьn qolatьv, proletariat diktaturahьn huꞑ suqoldarьv, başqort xalqьn sarizmdьꞑ həm rus imperialistik ʙurzuaziahьnьꞑ milli iđevenđən qotqarьv həm millətse kontrrevolytsianьꞑ tar-mar itev hədəmtəhendə yŋep sьqtьlar həm nьqьnьlar.

3 STATJA. Başqortostan ASSR-nda ʙөtə vlast' Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь jeđendə qala həm avьl xeđmətsəndərenə.

4 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ ekonomik nigeđen xuzalьqtьꞑ sotsialistik sistemahь həm proizvodstvonьꞑ qoraldarьna həm sredstvolarьna sotsialistik milek təşkil itələr, ʙьlar xuzalьqtьꞑ kapitalistik sistemahьn ʙətərev, proizvodstvonьꞑ qoraldarьna həm sredstvolarьna xosusi milekte juqqa sьqarьv həm keşenen keşene ekspluatatsialavьn juq itev hədəmtəhendə urьnlaşьp nьqьnьlar.

5 STATJA. Başqortostan ASSR-nda sotsialistik milek ja dəvlət milke (ʙөtə xalьq ʙajlьƣь) formahьnda, ja kooperativ-kolxoz milke (ajrьm kolxozdar milke, kooperativ ʙerekmələr milke) formahьnda ʙula.

6 STATJA. Jer, jer ese ʙajlьqtarь, hьvdar, urmandar, zavodtar, faʙrikalar, şaxtalar, rudniktar, timer jul, hьv həm hava transportь, ʙanktar, ʙəjlənes sredstvolarь, dəvlət tarafьnan ojoşторolqan erə avьl-xuzalьƣь predpriatielarь (sovxozdar, maşina-traktor stansialarь həm ʙaşqa şundajdar), həm şulaj uq kommunal' predpriatielar, qalalardaƣь həm promьjşlennost' punkttarьndaƣь nigeđ torlaq fondь — dəvlət milke, jaƣni ʙөtə xalьq ʙajlьƣь ul.

7 STATJA. Kolxozdardaƣь həm kooperativ ojoşmalardaƣь iztimaƣi predpriatielar ulardьꞑ janle həm janhьđ inventarь menən, kolxozdar həm kooperativ ojoşmalar tarafьnan jetesterelə torqan produksia, şulaj uq ulardьꞑ iztimaƣi qaraldьlarь, kolxozdardьꞑ həm kooperativ ojoşmalardьꞑ iztimaƣi, sotsialistik milken təşkil itələr.

Hər ʙer kolxoz dvorьnьꞑ iztimaƣi kolxoz xuzalьƣьnan alьnqan nigeđ doxođьnan ʙaşqa, avьl xuzalьƣь artele ustavьnda kyrhətelgənsə — şəxsi fajdalanьvьnda usad'ʙa ergəhendə ʙulqan jer, ə unda usad'ʙa ergəhe ucastkahь həm şəxsi milkendə jarđamsь xuzalьƣь, torlaq jorto, produkt malь, qoşo həm avьl xuzalьƣьnьꞑ vaq inventarь ʙula.

8 STATJA. Kolxozdar tarafьnan ʙilənə torqan jer ularqa tyləvhed həm srokhьđ fajdalanьvqa, jaƣni məꞑgegə ʙerketelə.

9 STATJA. Başqortostan ASSR-nda xuzalьqtьꞑ xakimlek itevse formahь ʙulqan sotsialistik sistemahь menən ʙer qatardan, janьđaq krəstiandardeꞑ həm kustardardьꞑ şəxsi xeđmətkə nigeđlangən həm ʙit xeđmətte ekspluatatsialavqa urьn qujmaj torqan vaq xosusi xuzalьƣьna zakon menən jul qujьla.

10 STATJA. Grazdandardьꞑ xeđmət doxodtarьna həm haqlьqtarьna, torlaq jortona həm jarđamsь xuzalьq jorto, jort xuzalьƣь həm kərək-jaraqь nəmələrenə, şəxsi qullanьv həm unajlьq nəmələrenə şəxsi milek xoquqь, şulaj uq grazdandardьꞑ şəxsi milken miraŧ itev xoquqь—zakon menən haqlana.

11 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ xuzalьq tormoşo iztimaƣi ʙajlьqtь arttьrьv, xeđmətsəndərdeꞑ material' həm kul'tura kimələn tajşanьvьn kytərev, sotsialistik dəvlətteꞑ ʙojondorolqoqloƣon nьqьv həm unьꞑ oʙorona hələtləlьƣьn kesajtev mənfəƣəttarenda dəvlət xalьq xuzalьƣь planь menən ʙildələnə həm jynəldərelə.

12 STATJA. Başqortostan ASSR-nda xeđmət: «kem eşləmaj, ul aşamaj» tigən prinsip ʙujьnsa, xeđmətkə ʙuldoƣlь hər ʙer grazdandьꞑ ʙurьsь həm namьs ese ʙulьp tora.

Başqortostan ASSR-nda sotsializmdьꞑ: «hər kemdən unьꞑ ʙuldoƣlьƣьtarьna qarap, hər kemgə—unьꞑ xeđmətenə qarap» tigən prinsipe ʙojomoqa aşьrьla.

BYLEK II.

Dəvlət qoroloşo

13 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь avtonomialь respuʙlika xoquqtarьnda RSFSR sostavьna ina.

Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь dəvlət vlasьn, SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 14 statjahь həm RSFSR Konstitutsiahьnьꞑ 19 statjahь siktərə tьşьnda, avtonomia nigeđđərendə ʙojomoqa aşьra.

14 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь: Əjəlil, Al'şej, Arxangel'ski, Asqьn, Avьrqazь, Ƀajmaq, Baqalь, Baltac, Bajmaq, Bələƀaj, Beloqataj, Beloret, Bişʙylək, Bөrə, Blagoveşşenski, Blagovar, Ƀyzdak, Bidavjad, Borajь, Bөrjən, Voskresenski, Dəvlekan, Dьvan, Dyrtəjlə, Jarmək', Jьlajьr, Zejanсura, Iləş, Iglin, Işemʙaj, Qaltasь, Qandra, Qarideļ, Qurmьdьqalь, Qьjqь, Krasnokamski, Krasnousol, Kygərsen, Kuşnarenko, Qujъrqaꞑь, Maqar, Malojađ, Matraj, Mələvez, Məsetle, Mişkə, Miəkə, Nuriman, Pokrovka, Stərletamaq, Stərleʙaş, Tatəşle, Tujmazь, Өfө, Ucalь, Fjodorovka, Xəjʙulla, Saqmaqoş, Şişmə, Şaran, Jomaquza həm Jaꞑavьl rajondarьnan; Başqortostan ASSR-ьnьꞑ dəvlət vlasь juƣarƣь organdarьna turanan-tura ʙujhondorolqan Өfө, Beloret həm Stərletamaq qalalarьnan tora.

15 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ territoriahь Başqortostan ASSR rizalьƣьnan ʙaşqa yđgərtelə almaj.

16 STATJA. SSSR həm RSFSR zakondarь Başqortostan ASSR territoriahьnda məzʙyri. Başqortostan ASSR zakonь SSSR həm RSFSR zakondarь menən ajьrьlьşqan təqdirđə SSSR həm RSFSR zakondarь eş itələr.

17 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ hər ʙer grazdanь RSFSR həm SSSR grazdanь ʙulьp tora.

RSFSR həm ʙөtə ʙaşqa sojuz respuʙlikalarьnьꞑ grazdandarь Başqortostan ASSR territoriahьnda Başqortostan ASSR grazdandarь menən ʙerđəj xoquq menən fajđalanalar.

18 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь qaramaƣьna unьꞑ juƣarƣь vlast' organdarь həm dəvlət idarahь organdarь jeđendə tyʙəndəgelər inələr:

a) Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Konstitutsiahьn ʙildələp qujьv, unь RSFSR Verxovnьj Sovetь raƀlavьna inderev həm unьꞑ başqarьlьvьna kontrol';

ʙ) Başqortostan ASSR-ьnьꞑ rajon ʙyleneşen, rajondarđьꞑ həm qalalarđьꞑ granitsalarьn ʙildələp qujьv həm unь RSFSR Verxovnьj Sovetь raƀlavьna inderev;

v) Başqortostan ASSR-ьnьꞑ zakon sьƣarьvsьlьƣь;

g) dəvlət tərtiʙen həm grazdandarđьꞑ xoquqtarьn haqlav;

d) Başqortostan ASSR-ьnьꞑ xalьq xuzalьƣь planьn raƀlav;

e) Başqortostan ASSR-ьnьꞑ ʙydzetьn raƀlav;

z) dəvlət nalogtarьn həm urьndaƣь nalogtarđь, sʙordarđь həm nalogtan tьş doxodtarđь SSSR həm RSFSR zakondarьna mьvafiq rəveştə ʙildələp qujьv;

z) rajondar, qalalar həm avьl sovettarь ʙydzettarьnьꞑ ʙojomƣa aşьrьlьvьna jetəkselek itev;

i) straxovanie həm haqlьq eşenə jetəkselek itev;

k) respuʙlikaƣa ʙujhonoşlo promьjşlennost', avьl xuzalьƣь həm savđa predpriatieləren həm ojoşmalarьn iđara itev, şulaj uq urьndaƣь promьjşlennosqa jetəkselek itev;

l) SSSR həm RSFSR organdarьna ʙujhonoşlo predpriatielərđeꞑ toroşona həm iđara itelevenə kontrol' həm kyđətev;

m) SSSR həm RSFSR zakondarьna mьvafiq rəveştə jerđən, jer ese ʙajlьqtarьnan, urmandarđan həm hьvđarđan fajđalanьv tərtiʙenə jetəkselek itev həm kontrol';

n) torlaq həm kommunal' xuzalьqqa, qalalarđьꞑ həm xalьq torƣan ʙaşqa urьndarđьꞑ torlaq təđələşenə həm təđəklegenə jetəkselek itev;

o) jul təđələşe, urьnđaƣь transport həm urьndaƣь ʙəjlənes eşen iđara itev;

p) SSSR-đьꞑ həm RSFSR-đьꞑ xeđmət turahьndaƣь zakondarьn tormoşqa ytkərevgə kontrol';

r) havlьq haqlav eşenə jetəkselek itev;

s) sotsial' tə'minət eşenə jetəkselek itev;

t) məktəpkə tiklem tərʙiə, başlanƣьs həm urta ʙelem ʙirev eşenə jetəkselek itev, juƣarь ʙelem ʙirev eşenə kontrol' həm kyđətev;

u) Başqortostan ASSR-ьnьꞑ kul'turaƣartьv həm fənni ojoşmalarьna həm ucrezdenielərenə jetəkselek itev;

f) fizkul'tura həm sport eşenə jetəkselek itev həm ojoştorov;

x) Başqortostan ASSR-ьnьꞑ sud organdarьn ojoştorov.

BYLEK III.

Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь dəvlət vlasьnьꞑ juƣarƣь organdarь

19 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь dəvlət vlasьnьꞑ juƣarƣь organь ʙulьp Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь tora.

20 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь, Başqortostan ASSR Konstitutsiahьnьꞑ 13 həm 18 statjalarь ʙujьnsa Başqortostan ASSR-na yđləşterelgən ʙөtə xoquqtarđь, ularđьꞑ, Konstitutsia ʙujьnsa Başqortostan Verxovnьj Sovetьna otcotlь Başqortostan ASSR organdarь: Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumь, Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь həm Başqortostan ASSR xalьq komissariattarь kompetensiahьna inməvđəre tiklemendə, ʙojomƣa aşьra.

21 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь—respuʙlikanьꞑ ʙerđənʙer zakon sьƣarьv organь ul.

22 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Verxovnьj Sovetь respuʙlikanьꞑ grazdandarь tarafьnan hajlav okrugtarь ʙujьnsa 20 meꞑ keşenən ʙer deputat normahь ʙujьnsa 4 jьl srokqa hajlanaꞑ.

23 STATJA. Zakon, əgər đə ul Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Verxovnьj Sovetь tarafьnan jaʙaj kypşelek tavьş menən qaʙul itelhə, raƀlanƣan iƀəplənə.

24 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan qaʙul itelgən zakondar Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ predsedatele həm sekretarь imzalarь menən ʙaşqort, rus həm tatar telđərendə iƣlan itelələr.

25 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ predsedatelen həm unьꞑ ike urьnʙaƀarьn hajlaj.

26 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ predsedatele Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ ultьrьştarьna jetəkselek itə həm unьꞑ eske tərtiʙen alьp ʙara.

27 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tarafьnan jьlƣa 2 tapqьr saqьrьlalar.

Nəvʙəttən tьş sessialar Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tarafьnan unьꞑ qaravь ʙujьnsa jəki Verxovnьj Sovettьꞑ ⅓ өləş deputattarьnьꞑ talaʙь ʙujьnsa saqьrьlalar.

28 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь: Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ predsedatele, unьꞑ ike urьnʙaƀarь, Prezidium sekretarь həm Prezidiumdьꞑ 15 aƣzahь sostavьnda Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumьn hajlaj.

29 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь yđeneꞑ ʙөtə eşməkərlegendə Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьna otcotlь.

30 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ prezidiumь:

a) Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Verxovnьj Sovetь sessialarьn saqьra;

ʙ) Başqortostan ASSR-ьnьꞑ zakondarьna aꞑlatmalar ʙirə ukazdar sьƣara;

v) ʙөtə xalьq orosь (referendum) ytkərə;

g) Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetьnьꞑ şulaj uq Başqortostan ASSR-ьnьꞑ rajon həm qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ qararđarь həm ʙojoroqtarь zakonƣa mьvafiq ʙulmaƣan təqdirđə, ularđь juqqa sьƣara;

d) Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaƣь osorđa, Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatelen qujьvь ʙujьnsa, Başqortostan ASSR-ьnьꞑ ajrьm Xalьq Komissarđarьn xeđmət urьndarьnan azat itə həm təƣəjenləj, ʙьnan Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raƀlavьna quja;

e) Başqortostan ASSR-ьnьꞑ pocot isemdəren ʙirə.

31 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Verxovnьj Sovetь mandat komissiahь hajlaj, ʙьl komissia Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь deputattarьnьꞑ vəkələttəren tikşerə.

Mandat komissiahьnьꞑ qujьvь ʙujьnsa, Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь jə ajrьm deputattarьnьꞑ vəkələten tanьvđь, jə ulardьꞑ hajlanьvđarьn kassatsialavđь xəl itə.

32 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Verxovnьj Sovetь, yđe zarur tapqan saqta, teləgən ʙer məs'ələ ʙujьnsa tikşerev həm revizia komissialarь təƣəjenləj.

Bөtə ucrezdenielər həm xeđmət urьndaƣь keşelər ʙьl komissialarđьꞑ talaptarьn ytərgə həm zarur materialdarđь həm dokumenttarđь ularƣa tapşьrьrƣa ʙurьslьlar.

33 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Verxovnьj Sovetь deputatь Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ rizalьƣьnan ʙaşqa, ə Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaƣь osorđa, — Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ rizalьƣьnan ʙaşqa, sud javaplьlьƣьna tartьla almaj jəki arestqa alьna almaj.

34 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ vəkələttəre uđƣas, Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumь Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ vəkələttəre uđƣan kөndən alьp ike ajđan da artьq ʙulmaƣan srok esendə jaꞑь hajlavđar təƣəjenləj.

35 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ vəkələttəre uđƣas, Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь Başqortostan ASSR-ьnьꞑ jaꞑь hajlanƣan Verxovnьj Sovetь tarafьnan Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ jaꞑь Prezidiumь təđəlgəngə tiklem yđeneꞑ vəkələttəren haqlaj.

36 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ jaꞑь hajlanƣan Verxovnьj Sovetь hajlavđardan huꞑ ike ajđan da huꞑlamajьnsa, Başqortostan ASSR-ьnьꞑ elekke saqьrьlьş Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tarafьnan saqьrьla.

37 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Başqortostan ASSR-ьnьꞑ xөkymətən — Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetьn təđə.

BYLEK IV.

Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikahьnьꞑ dəvlət idarahь organdarь

38 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь dəvlət vlasьnьꞑ başqarьv həm ʙojoroq ʙirev juƣarƣь organь ʙulьp Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь tora.

39 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetь Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь aldьnda javaplь həm uƣa otcotlь, ə Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sessialarь arahьndaƣь osorđa — Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь aldьnda javaplь həm uƣa otcotlь.

40 STATJA. Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь SSSR-đьꞑ, RSFSR-đьꞑ həm Başqortostan ASSR-ьnьꞑ zakondarь, SSSR həm RSFSR Xalьq Komissarđarь Sovetьnьꞑ qararđarь həm ʙojoroqtarь nigeđendə həm ularđь başqarьvđa qararđar həm ʙojoroqtar sьƣara həm ularđьꞑ başqarьlьşьn tikşerə.

41 STATJA. Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetьnьꞑ qararđarь həm ʙojoroqtarь Başqortostan ASSR-ьnьꞑ ʙөtə territoriahьnda başqarьlьvь məzʙyri.

42 STATJA. Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь:

a) Başqortostan ASSR Xalьq Komissariattarьnьꞑ həm yđ qaramaƣьndaƣь ʙaşqa xuzalьq həm kul'tura ucrezdenielərenen eşen ʙerləşterə həm jynəlderə; dəjəm-sojuz həm sojuz-respuʙlikan xalьq komissariattarь upolnomocennьjđarьnьꞑ eşen ʙerləşterə həm tikşerə;

ʙ) xalьq xuzalьƣь planьn ʙojomƣa aşьrьv ʙujьnsa saralar kyrə;

v) Başqortostan ASSR-ьnьꞑ respuʙlikan həm urьndaƣь ʙydzettarьn ʙojomƣa aşьrьv ʙujьnsa saralar kyrə;

g) iztimaƣi tərtipte tə'min itev, dəvlət mənfəƣəttəren jaqlav həm grazdandarđьꞑ xoquqtarьn haqlav ʙujьnsa saralar kyrə;

d) rajondar həm qalalar Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ eşenə jetəkselek itə həm tikşerə.

43 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Xalьq Komissarđarь Sovetь rajondar həm qalalar Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ qararđarьn həm ʙojoroqtarьn juqqa sьƣarьrƣa, şulaj uq rajondar həm qalalar Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ qararđarьn həm ʙojoroqtarьn tuqtatьp tororƣa xoquqlь.

Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarьnьꞑ prikazdarьn həm instruksialarьn juqqa sьƣarьrƣa xoquqlь.

44 STATJA. Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan tyʙəndəge sostavta təđələ:

Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetьnьꞑ predsedatele;

Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatelenen ike urьnʙaƀarь;

Başqortostan ASSR Dəvlət plan komissiahьnьꞑ predsedatele;

Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь:

Ađьq promьjşlennosь;
Jeꞑel promьjşlennost';
Jer eştəre;
Finans;
Eske savđa;
Eske eştər;
Justitsia;
Havlьq haqlav;
Maƣarif;
Urьndaƣь promьjşlennost';
Kommunal' xuzalьq;
Sotsial' tə'minət;
Jul idarahь nacal'nige;
SSSR-đьꞑ əđerləvđər komitetь upolnomocennьjь;
Iskusstvo eştəre idarahьnьꞑ nacal'nige.

45 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь deputatьnьꞑ Başqortostan ASSR xөkymətenə jəki Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Xalьq Komissarьna mərəzəƣət itelgən horavьna ular өs kөndən də artьq ʙulmaƣan srok esendə Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Verxovnьj Sovetьnda telđən jəki jađma javap ʙirergə ʙurьslьlar.

46 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Xalьq Komissarđarь, RSFSR həm Başqortostan ASSR Konstitutsialarь ʙujьnsa, dəvlət idarahьnьꞑ Başqortostan ASSR kompetensiahьna ingən tarmaqtarьna jetəkselek itələr.

47 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Xalьq Komissarđarь tejeşle Xalьq Komissariattarь kompetensiahьnьꞑ siktəre esendə, SSSR, RSFSR həm Başqortostan ASSR zakondarь, SSSR, RSFSR həm Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovettarьnьꞑ qararđarь həm ʙojoroqtarь, RSFSR Xalьq Komissariattarьnьꞑ prikazdarь həm instruksialarь nigeđlegendə həm ularđь başqarьvđa prikazdar həm instruksialar sьƣaralar həm ularđьꞑ başqarьlьşьn tikşerələr.

48 STATJA. Başqortostan ASSR-ьnьꞑ Xalьq Komissariattarь, Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetьna, şulaj uq RSFSR-đьꞑ tejeşle Xalьq Komissariattarьna la ʙujhonop, dəvlət idarahьnьꞑ yđđərenə tapşьrьlƣan tarmaqtarьna jetəkselek itələr.

BYLEK V.

Dəvlət vlasьnьꞑ urьndaƣь organdarь

49 STATJA. Rajondarđa, qalalarđa, posjolkalarđa, avьldarđa dəvlət vlasьnьꞑ organdarь ʙulьp Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь toralar.

50 STATJA. Rajondarđьꞑ, qalalarđьꞑ, өlkən qalalarđaƣь rajondarđьꞑ, posjolkalarđьꞑ həm avьldarđьꞑ Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь şul rajondьꞑ, qalanьꞑ, posjolkanьꞑ, avьldьꞑ xeđmətsəndəre tarafьnan 2 jьl srokqa hajlanalar.

51 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarьnьꞑ (rajon, qala, posjolka, avьl) Sovettarь yđđərenen territoriahьnda kul'tura-politik həm xuzalьq təđələşenə jetəkselek itələr, urьndaƣь ʙydzettь ʙildələp qujalar, yđđərenə ʙujhondorolƣan idara organdarьnьꞑ eşməkərlegenə jetəkselek itələlər, dəvlət tərtiʙen haqlavđь tə'min itələr, ilđeꞑ oʙorona ʙulđьqlьlьƣьn kөsəjtevgə ʙulьşlьq itələr, zakondarđь rịƣajə itevđe həm grazdandarđьꞑ xoquqtarьn haqlavđь tə'min itələr.

52 STATJA. Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь SSSR, RSFSR həm Başqortostan ASSR zakondarь tarafьnan yđđərenə ʙirelgən xoquqtar siktəre esendə qarardar qaʙul itələr həm ʙojoroqtar ʙirələr.

53 STATJA. Rajondar, qalalar, posjolkalar həm avьldar Xeđ[illegible] deputattarь Sovettarьnьꞑ başqarьv [illegible] roq ʙirev organdarь ʙulьp: pr[illegible] unьꞑ urьnʙaƀarđarь, sekretarь həm [illegible]zalarь sostavьnda ular tarafьnan hajlan[illegible] torƣan başqarma komitettarь toralar.

54 STATJA. Đur ʙulmaƣan poselenielərđəge avьl Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ başqarьv həm ʙojoroq ʙirev organь ʙulьp ular tarafьnan hajlana torƣan predsedatel', unьꞑ urьnʙaƀarь həm sekretar toralar.

55 STATJA. Rajon, qala, posjolka, avьl Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ başqarma komitettarь tejeşle Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ həm juƣarь torƣan dəvlət organdarьnьꞑ qararđarь nigeđendə yđđərenen territoriahьnda kul'tura-politik həm xuzalьq təđələşenə jetəkselekte ʙojomƣa aşьralar.

56 STATJA. Rajon Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ sessialarь ulardьꞑ başqarma komitettarь tarafьnan hirək tigəndə jьlƣa 6 tapqьr saqьrьlalar.

57 STATJA. Qala, posjolka həm avьl xeđmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ sessialarь ulardьꞑ başqarma organdarь tarafьnan hirək tigəndə ajƣa ʙer tapqьr saqьrьlalar.

58 STATJA. Rajon həm qala Xeđmətsəndər deputattarь Sovettarь yđ sessialarь vaqtьna sessianьꞑ ultьrьştarьn alьp ʙarьv өsөn predsedatel' həm sekretar' hajlajđar.

59 STATJA. Avьl Sovetьnьꞑ predsedatele avьl Sovetьn saqьra həm unьꞑ ultьrьştarьn alьp ʙara.

(DAVAMЬ 3-SӨ BITTӘ)

'SOTSIALISTIK RESPUBLIKAHЬNЬꞐ

(Niged zakonь)

(BAŞL 2-se BITTƏ)

60 STATJA. Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ başqarma organdarь ularđь hajlaqan Xedmətsəndər deputattarь Sovetьna la, şulaj uq Xedmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ juqarь torqanьnьꞑ başqarma organьna la turanan-tura otcotlьlar.

61 STATJA. Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ juqarь torqan başqarma komitettarь tyвən torqan başqarma komitettarьnьꞑ qarardarьn həm ularđьn bojoroqtarьn juqqa sьqarьrqa həm Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ tyвən torqandarьnьꞑ qarardarьn həm bojoroqtarьn tuqtatьp torovqa xoquqlь.

62 STATJA. Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ juqarь torqandarь xedmətsəndər deputattarь sovettarьnьꞑ tyвən torqandarьnьꞑ həm ularđьn başqarma komitettarьnьꞑ qarardarьn həm bojoroqtarьn juqqa sьqarьrqa xoquqlьlar.

63 STATJA. Rajon Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ tyвəndəge bylektəre tədələr:

jer eştəre;
xalьq maqarife;
finans;
eske savda;
havlьq haqlav;
sotsial' tə'minat;
dejəm bylek;
jul eştəre;
plan komissiahь;

başqarma komitet predsedatele ergəhendəge kaddar sektorь, həm вьnan tьş, rajondьꞑ xuzalьqьnьꞑ ydgəlektərenə mьvafiq rəveştə, Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ raъlavь menən, rajon Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь tyвəndəge bylektərde tədələr:

'kommunal' xuzalьq həm urьndaqь promьşlennost'.

64 STATJA. Rajondьꞑ şarttarьna mьvafiq rəveştə, SSSR həm RSFSR zakondarьnьꞑ nigedendə, Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumьnьꞑ raъlavь menən, Başqortostan ASSR Eske eştər Xalьq Komissariatь rajon Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь ergəhendə ydenen idaralarьn təđə.

65 STATJA. Rajon Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ bylektəre yđđərenen eşməkərlegendə rajon Xedmətsəndər deputattarь Sovetьna həm unьꞑ başqarma komitetьna la, şulaj uq Başqortostan ASSR-nьꞑ tejeşle Xalьq Komissariatьna la bujhonalar.

66 STATJA. Qala Xedmətsəndər deputattarь Sovettarь başqarma komitettarьnьꞑ tyвəndəge bylektəre tədələr:

finans;
kommunal' xuzalьq;
eske savda;
havlьq haqlav;
xalьq maqarife;
sotsial' tə'minat;
dejəm bylek;
plan komissiahь;

Başqarma komitet predsedatele ergəhendəge kaddar sektorь, həm вьnan tьş, unьꞑ qala ergəhe xuzalьqьnьꞑ ydgəlektərenə qarap mьvafiq rəveştə:

urьndaqь promьşlennost';
jer eştəre bylege.

67 STATJA. Qala Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ bylektəre yđđərenen eşməkərlegendə qala Xedmətsəndər deputattarь Sovetьna həm unьꞑ başqarma komitetьna la, şulaj uq rajon Xedmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ tejeşle bylektərenə la bujhonalar.

68 STATJA. Θfə, Beloret həm Stərletamaq qalalarь Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьnьꞑ bylektəre yđđərenen eşməkərlegendə Θfənen, Beloretьꞑ həm Stərletamaqtьꞑ Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna həm ularđьꞑ başqarma komi[illegible] uq turanan-tura Baş[illegible] ASSR-nьꞑ tejeşle Xalьq Komis[illegible] bujhonalar.

BYLEK

VI.

Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikahьnьꞑ вydzetь

69 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikahьnьꞑ вydzetь Başqortostan ASSR Xalьq Komissardarь Sovetь tarafьnan tədələ həm unьꞑ tarafьnan Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raъlavьna inderelə.

Başqortostan ASSR-nьꞑ Verxovnьj Sovetь tarafьnan raъlanqan Başqortostan ASSR dəvlət вydzetь qəmymi belderevgə iqlan itelə.

70 STATJA. Başqortostan ASSR-nьꞑ Verxovnьj Sovetь вydzet komissiahь hajlaj, ul komissia Başqortostan ASSR-nьꞑ вydzetь bujьnsa yd zaklyceniehen Verxovnьj Sovetqa doklad jahaj.

71 STAJA. Başqortostan ASSR dəvlət вydzetьnьꞑ başqarьlьşь turahьndaqь otcot Başqortostan ASSR-nьꞑ Verxovnьj Sovetь tarafьnan raъlana həm qəmymi belderevgə iqlan itelə.

72 STATJA. Başqortostan ASSR-nьꞑ вydzetьnə həm rajondar, qalalar, posjolkalar həm avьldar Sovettarьnьꞑ urьndaqь вydzettarьna urьndaqь xuzalьqtan kilgən doxodtar, ularđьꞑ territoriahьnda inə torqan dəvlət doxodtarьnan otceslinielər, şulaj uq SSSR həm RSFSR zakondarь menən bildələnep qujьla torqan dəvmələrdərdə urьndaqь nalogtarđan həm sborđardan kilgən keremdər inderelələr.

BYLEK

VII.

Sud həm prokuratura

73 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respublikahьnda qədel xəkəm xalьq sudtarь, Başqortostan ASSR-nьꞑ Verxovnьj sudь, şulaj uq SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ qararь bujьnsa tədələ torqan, SSSR spetsial' sudtarь tarafьnan bojomqa aşьrьla.

74 STATJA. Bətə sudtarđa eştərđe qarav, zakon tarafьnan spetsial' rəveştə aldan bildələngən xəldərdən tьş, xalьq zasedatel'dərenen qatnaşь menən bojomqa aşьrьla.

75 STATJA. Başqortostan ASSR-nьꞑ Verxovnьj sudь Başqortostan ASSR-nьꞑ juqarqь sud organь bulьp tora. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sudьna Başqortostan ASSR-nьꞑ вətə sud organdarьnьꞑ sud eşməkərlege əъtənən kyđətep torov (надзор) jəkmətelə.

76 STATJA. Başqortostan ASSR Verxovnьj Sudь Başqortostan ASSR-nьꞑ Verxovnьj Sovetь tarafьnan вiş jьl srokqa hajlana.

77 STATJA. Xalьq sudtarь rajondьꞑ grazdandarь tarafьnan qəmymi, tura həm tiꞑ hajlav xoquqь nigeđendə, jəşren tavьş вirev menən — əs jьl srokqa hajlanalar həm yđđərenen eşenən hajlavsьlar aldьnda periodik rəveştə otcot вirep baralar.

78 STATJA. Başqortostan ASSR-nda sud eşen atqarьv başqort, rus, tatar, mari həm sьvaş xalьqtarь kypselek bulqan avьl rajondarьnda, qalalar rajondarьnda həm posjolkalarđa, şularqa mьvafiq rəveştə başqort, rus, tatar, mari həm sьvaş teldərendə, ə ydək sud ucrezdeniələrendə başqort, rus həm tatar teldərendə, вьl teldərđe belməj torqan keşelər əsən eş materialdarь menən tərzəməse arqьrь tulь tanьştьrьvđь, şulaj uq sudta əsə telendə sьqьp həjləv xoquqьn tə'min itev menən alьp barьla.

79 STATJA. Başqortostan ASSR-nьꞑ вətə sudtarьnda eştərđeꞑ qaralьvь, zakon menən ajьrqь jahavđar aldan kyrelməgəndə, asьq, qəjeplənevsegə yđen jaqlav xoquqь tə'min itelə.

80 STATJA. Sudjalar вojondoroqhođđar həm tik zakonqa qьna вujhonalar.

81 STATJA. Bətə Xalьq Komissariattarь həm ularđьꞑ qaramaqьndaqь ucrezdenielər tarafьnan, şulaj uq ajьrьm xedmət urnь keşelərе tarafьnan, şulaj uq Başqortostan ASSR territoriahьndaqь grazdandar tarafьnan zakondarđьꞑ anьq Başqarьlьşьn juqarь kyđətev SSSR Prokurorь tarafьnan turanan-tura la, şulaj uq RSFSR-đьꞑ həm Başqortostan ASSR-nьꞑ Prokurorь aşa la вojomqa aşьrьla.

82 STATJA. Başqortostan ASSR-nьꞑ prokurorь SSSR Prokurorь tarafьnan вiş jьl srokqa təqəjenlənə.

83 STATJA. Başqortostan ASSR-nьꞑ rajondar həm qalalar prokurorđarь SSSR *Prokurorьnьꞑ raъlavь menən RSFSR Prokurorь* tarafьnan вiş jьl srokqa təqəjenlənələr.

84 STATJA. Prokuratura organdarь yđđərenen funksialarьn urьndaqь his вer tərlə organdarqa вojondoroqhod rəveştə tik SSSR, RSFSR Prokurorьna qьna вujhonop, вojomqa aşьralar.

BYLEK

VIII.

Grazdandarđьꞑ niged xoquqtarь həm вurьstarь

85 STATJA. Başqortostan ASSR grazdandarьnьꞑ xeđmətkə xoquqь, jəqni yd xeđməttərenə unьꞑ miqdarьna həm sьjfatьna mьvafiq rəveştə tyləvle garantialanqan eş alьvqa xoquqь вar.

Xedmətkə xoquq xalьq xuzalьqьn sotsialistik ojoştorov menən, sovet jəmqiətenen jeteşterges kөstərenen tajşanmaъ yъeve menən, xuzalьq krizistərenen məmkinlegen tiвerev menən həm eşhedlekte вətərev menən tə'min itelə.

86 STATJA. Başqortostan ASSR grazdandarьnьꞑ jal itevgə xoquqь вar.

Jal itevgə xoquq eşselərđeꞑ dur kypselege əsən eş kөnən 7 səqətkə tiklem qьъqartьv menən, eşselərgə həm xedmətkərđərgə eş xaqьn haqlap jьl hajьn otpuskьlar вildələp qujьv menən, xedmətsəndərđe xedmətləv əsən sanatoridər, jal jorttarь, klubtarđьꞑ kiꞑ seltəren вirev menən tə'min itelə.

87 STATJA. Başqortostan ASSR grazdandarьnьꞑ qartlьq kөndərendə, şulaj uq —avьrьv həm xedmətkə buldьqlьlьqtarьn juqaltьv xəle вulqanda material' tə'min itelevgə xoquqь вar.

Bьl xoquq eşselərđe həm xedmətkərđərđe dəvlət iъaвenə sotsial' straxovanienen kiꞑ yъeşe menən, xedmətsəndərgə tyləvhed meditsina jarđamь menən, xeđmətsəndər fajđalanьvьna kurorttarđьꞑ kiꞑ seltəren вirev menən tə'min itelə.

88 STATJA. Başqortostan ASSR grazdandarьnьꞑ вelem alьvqa xoquqь вar.

Bьl xoquq qəmymi-məzвyri başlanqьs вelem alьv menən, juqarь вelem alьvđь la inderep вelem alьvđьꞑ tyləvhed вulьvь menən, juqarь məktəptə uqьvsьlarđьꞑ dur kypselegenə dəvlət stipendialarь sistemahь menən, məktəptərđə əsə telendə uqьtьv menən, zavodtarđa, sovxozdarđa, maşina-traktor stansialarьnda həm kolxozdarđa xedmətsəndərđe proizvodstvo, texnika həm agronomia вelemdərenə tyləvhed əjrətevđe ojoştorov menən tə'min itelə.

89 STATJA. Başqortostan ASSR-nda xuzalьq, dəvlət, kul'tura həm iztimaqi-politik tormoştoꞑ вətə əlkələrendə qatьn-qьđqa irđər menən tiꞑ xoquqtar вirelə.

Qatьn-qьđđarđьꞑ вьl xoquqtarьn вojomqa aşьrьv məmkinlege qatьn-qьđqa xedmət, xedmət xaqь alьv, jal itev, sotsial' straxovanie həm вelem alьvqa irđər menən tiꞑ xoquq вirelev menən, əsə həm вalanьꞑ mənfəqəttəre dəvlət tarafьnan haqlanьv menən, jəklə вulqanda qatьndarqa eş xaqtarьn haqlap otpuskьlar вirev menən, вala tьvđьrьv jorttarьnьꞑ, вalalar jasləlerenen həm вaqsalarьnьꞑ kiꞑ seltəre menən tə'min itelə.

90 STATJA. Başqortostan ASSR grazdandarьnьꞑ milləttərenə həm rasalarьna qaramaъtan, ularđьꞑ xuzalьq, dəvlət, kul'tura həm iztimaqi-politik tormoştoꞑ вətə əlkələrendə tiꞑ xoquqlь вulьvđarь motlaq zakon вulьp tora.

Grazdandarđьꞑ nindəj rasanan həm milləttən вulьvđarьna qarap ularđьꞑ xoquqtarьn turanan-tura jəki qьjalatьp nindəj də вulha sikləv jəki, kirehensə, tup-tura jəki qьjalatьp əъtənlektər qujьv, şulaj uq rasa jaqьnan jəki milli jaqtan ajьrqьlьqtь jəki kyrə almavsьlьqtь həm hanqa huqmavsьlьqtь hər tərlə əndəv — zakon menən jaza itelə.

91 STATJA. Grazdandarqa vьzdan azatlьqьn tə'min itev maqsattarь menən *Başqortostan ASSR-nda sirkəv (məset) dəvləttən* həm məktəp sirkəvđən (məsettən) ajьrьlqan. Dini qərəf-qəđəttərđe ytəv irke həm dingə qarşь propaganda irke вətə grazdandar əsən tanьla.

92 STATJA. Xedmətsəndərđeꞑ mənfəqəttərenə mьvafiq rəveştə həm sotsialistik qoroloşto nьqьtьv maqsattarь menən Başqortostan ASSR grazdandarьna:

a) hyđ azatlьqь;

в) matвuqat azatlьqь;

v) jьjьlьştar həm mitingtar azatlьqь;

g) uram şestvielərе həm demonstratsialar azatlьqь zakon menən garantialana.

Grazdandarđьꞑ вьl xoquqtarь xedmətsəndərgə həm ularđьꞑ ojoşmalarьna tipografialar, qaqьđ zapastarь, iztimaqi вinalar, uramdar, вəjləneş sredstvolarь həm вьl xoquqtarđь вojomqa aşьrьv əsən zarur вulqan вaşqa material' şarttar вirev menən tə'min itelə.

93 STATJA. Xedmətsəndərđeꞑ mənfəqəttərenə mьvafiq rəveştə həm xalьq massalarьnьꞑ ojoştorov jaqьnan yđeşməkərlegen həm politik aktivlegen yъeşlənderev maqsattarь menən, Başqortostan ASSR grazdandarьna iztimaqi ojoşmalarqa: professional' sojuzdarqa, kooperativ вerekmələrgə, jəştər ojoşmalarьna, sport həm oвorona ojoşmalarьna, kul'tura, texnika həm fən jəmqiəttərenə вerləşev xoquqь tə'min itelə, ə eşse sьjnьf saftarьnan həm xedmətsəndərđeꞑ вaşqa qatlamdarьnan iꞑ aktiv həm anlь grazdandar, xedmətsəndərđeꞑ sotsialistik qoroloşto nьqьtьv həm yъeşlənderev əsən kөrəşendə ularđьꞑ aldьnqь otrəde вulьp torovsь həm xedmətsəndərđeꞑ вətə ojoşmalarьnьꞑ iztimaqi, şulaj uq dəvlət ojoşmalarьnьꞑ da jetəkse jadrohьn kəđələnderevse Bətə Sojuz kommunisttar (вol'şeviktər) partiahьna вerləşələr.

94 STATJA. Başqortostan ASSR grazdandarьna şəxesteꞑ tejelməъlege tə'min itelə. Sud qararьnan jəki prokuror sanksiahьnan вaşqa вer kemdeꞑ də arestqa alьnьvь məmkin tyge.

95 STATJA. Grazdandarđьꞑ torlaqtarьnьꞑ tejelməъlege həm jađьşьv jəşerenlege zakon menən haqlana.

96 STATJA. Xedmətsəndərđeꞑ mənfəqəttəren jaqlav, jəki ənni eşməkərlek, jəki milli-azatlьq kөrə əsən eđərlənə torqan, sit il grazdandarьna Başqortostan ASSR haqlanьp torov (убежище) xoquqь вirə.

97 STATJA. Başqortostan ASSR-nьꞑ hər вer grazdanь Sovet Sotsialistik Respuвlikalar Sojuzьnьꞑ, Rossia Sovet Federativ Sotsialistik Respuвlikanьꞑ, Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahьnьꞑ Konstitutsialarьn riqajə itevgə, zakondarđь вarьvqa, xedmət dissiplinahьn haqlavqa, iztimaqi вurьsqa namьъ menən mənəsə itevgə, sotsialistik dəjəm-tormoş qaqiđələrenə ixtiram itevgə вurьslь.

98 STATJA. Başqortostan ASSR-nьꞑ hər вer grazdanь sovet qoroloşonoꞑ məqəddəs həm tejelməъ nigeđe вulqan, tьvqan ildeꞑ вajlьq həm qədrət sьqanaqь вulqan, вətə xedmətsəndərđeꞑ mul həm kul'turalь tormoşonoꞑ sьqanaqь вulqan iztimaqi, sotsialistik milekte haqlap totovqa həm nьqьta вarьvqa вurьslь.

Iztimaqi, sotsialistik milekkə qasd itevse keşelər xalьqtьꞑ doşmandarь вulalar.

99. STATJA. Qəmymi qəskəri вurьs zakon вulьp tora.

Eşse-Krəъtiən Qьđьl Armiahьnda qəskəri xedmət Başqortostan ASSR grazdandarьnьꞑ pocot вurьsь вulьp tora.

100 STATJA. Vatandь haqlav — Başqortostan ASSR-nьꞑ hər вer grazdanьnьꞑ məqəddəs вurьsь ul. Tьvqan ilgə xьjanət itev: antlь вodov, doşman jaqьna sьqьv, dəvlətteꞑ xərвi qevətenə zьjan jahav, şpionaz — iꞑ avьr javьzlьq eşləv вulьp, zakondьꞑ вətə qatьlqь menən jaza itelə.

BYLEK

IX.

Hajlav sistemahь

101 STATJA. Bətə Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna: Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьna, rajondarđьꞑ, qalalarđьꞑ, posjolkalarđьꞑ həm avьldarđьꞑ Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna deputattar hajlavdar — hajlavsьlar tarafьnan qəmymi, tiꞑ həm tura hajlav xoquqь nigeđendə jəşren tavьş вirev menən ykərelələr.

102 STATJA. Deputattarđь hajlavdar qəmymi вulalar: Başqortostan ASSR-nьꞑ 18 jəşkə jetkən grazdandarь, qajhь millət həm rasanan вulьvьna, dinenə, məqlymət senzьna, ultьraqlьqьna, sotsial' sьqьşьna, məlkət xəlenə həm ytkəndəge eşməkərlegenə qaramaъtan, aqьldan jadqandarđan həm sud tarafьnan hajlav xoquqtarьnan məxrym itep xəkəm itelgəndərđən вaşqa, вətəhe lə deputattar hajlavdarđa qatnaşьvqa həm hajlanьvqa xoquqlьlar.

103 STATJA. Deputattarđь hajlavdar tiꞑ hajlavdar вulalar: hər вer grazdan вer tavьşqa ejə; вətə grazdandar hajlavdarđa tiꞑ nigeđlektərđə qatnaşalar.

104 STATJA. Qatьn-qьđđar hajlav həm hajlanьv xoquqьnan irđər menən tiꞑ rəveştə fajđalanalar.

105 STATJA. Qьđьl Armia safьnda torovsь grazdandar hajlav həm hajlanьv xoquqьnan вətə grazdandar menən tiꞑ rəveştə fajđalanalar.

106 STATJA. Deputattarđь hajlavdar tura hajlavdar вulalar: avьl həm qala Xedmətsəndərе deputattarь Sovetьnan alьp, Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьna tiklem вulqan вətə Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavdar turanan-tura grazdandar tarafьnan tura hajlavdar julь menən ykərelələr.

107 STATJA. Deputattarđь hajlavdar məlendə tavьş вirev jəşren вula.

108 STATJA. Başqortostan ASSR-nьꞑ Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavdar hajlav okrugtarь вujьnsa tyвəndəge normalar вujьnsa ykərelələr:

rajon Sovetьna, rajondьꞑ đurlьqьna qarap, — kəmendə 500 keşenən, həm kyвendə 1500 keşenən вer deputat;

qala sovetьna həm qalalarđaqь rajon Sovetьna, qalanьꞑ həm qala rajonьnьꞑ đurlьqtarьna qarap, — kəmendə 100 keşenən, həm kyвendə 1000 keşenən вer deputat;

avьl Sovetьna, — avьl sovetьnьꞑ eşməkərlek rajonьnьꞑ đurlьqьna qarap, — kəmendə 100 keşenən, həm kyвendə 250 keşenən вer deputat.

Hər вer rajon, qala, posjolka həm avьl Xedmətsəndər deputattarь Sovetь əsən hajlav normalarь oşo statjala kyrhətelgən hajlav normalarьnьꞑ siktərе esendə „Başqortostan ASSR-nьꞑ Xedmətsəndər deputattarь Sovettarьna hajlavdar turahьndaqь polozenie“ menən вildələnep qujьla.

109 STATJA. Hajlavdar məlendə kandidattar hajlav okrugtarь вujьnsa qujьlalar.

Kandidattarđь qujьv xoquqь xedmətsəndərđeꞑ iztimaqi ojoşmalarьna həm jəmqiəttərenə: kommunisttar partiahь ojoşmalarьna, professional' sojuzdarqa, kooperativtərgə, jəştər ojoşmalarьna, kul'tura jəmqiəttərenə tə'min itelə.

110 STATJA. Hər вer deputat yđenen eşenən həm Xedmətsəndər deputattarь Sovetьnьꞑ eşenən hajlavsьlar aldьnda otcot вirə вarьvqa вurьslь həm zakon menən вildələnep qujьlqan tərtiptə hajlavsьlarđьꞑ kypselegenen qararь вujьnsa teləgən вer vaqьtta kire saqьrьlьp alьna ala.

BYLEK

X

Gerв, flag, stolitsa

111 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahьnьꞑ dəvlət gerвь вulьp RSFSR dəvlət gerвь tora, вьl gerв qьđьl fonda, qөjaş nurđarьnda həm rus, вaşqort teldərendə: „RSFSR“ həm „Bətə ildərđeꞑ proletardarь вerləşeged!“ tigən jadьvlь, „RSFSR“ tigən jadьv aъtьna rus həm вaşqort teldərendə вələkəjerək ylsəmdəge xəreftər menən „Başqortostan ASSR“ tigən jadьv əъtəlep, вaşaqtar menən uratьlьp, вer-вerehenə arqьrь, haptarь menən tyвən qaratьp urьnlaştьrьlqan altьn uraq həm sykeş hyrətenən tora.

112 STATJA. Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahьnьꞑ dəvlət flagь вulьp RSFSR dəvlət flagь tora, вьl flag qьđьl polotnonan torop, unьꞑ flag aqasь ergəhendəge hul mөjəşendə, juqarьla, rus həm вaşqort teldərendə altьn menən jađьlqan „RSFSR“ xəreftərе, „RSFSR“ tigən jadьv aъtьna rus həm вaşqort teldərendə вələkəjerək ylsəmdəge xəreftər menən „Başqortostan ASSR“ tigən jadьv əъtəlep, urьnlaştьrьlqan.

113 STATJA. Başqortostan ASSR-nьꞑ stolitsahь — Θfə qalahь.

BYLEK

XI.

Konstitutsianь ydgərtev tərtiвe

114 STATJA. Başqortostan ASSR Konstitutsiahьn ydgərtev tik Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ, kəm tigəndə Başqortostan ASSR Verxovnьj Sovetь tavьştarьnьꞑ əstən ike kypselege menən qaвul itelgən qararь вujьnsa RSFSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ raъlavь menən genə eşlənə.

Başqortostan Avtonomialь Sovet Sotsialistik Respuвlikahь Sovettarьnьꞑ qəđəttən tьş X sjezьnьꞑ prezidiumь

Aвuвakirьv R. V.
Almaqajьv V.
Əmirev Z. L.
Əxmirev Ju. G.
Əxmitev I. F.
Bajьmьva
Bak S. A.
Bulaşьv Z. G.
Bьjkin Ja. B.
Bьjckov J. Ja.
Vəxitev M. M.
Vinnicenko M. P.
Voroncixin I. A.
Qimaletdineva.
Davьtьv Ş. M.
Jevstignejev I. I.
Isəncurin A. R.
Işməxəmətev K. X.
Kanzafarьv J. X.
Kaşapьv M. K.
Komendantov T. I.
Mannanьva X. Z.
Mixonin V. I.
Murat L. A.
Məxəmədejev G.
Nəfiqeva F.
Nurqəlejev F. A.
Rəxmətullin I. I.
Rəzəpьva S. N.
Soltanьv A. S.
Timonin I. I.
Tolstoj N. A.
Ytəşev X. X.
Xazov G. I.
Xəjrulin S.
Xəmiteva
Sьjpnətov P. F.
Şərəfetdinev
Josopova
Jaxinə

KOMSOMOL OJOŞMALARЬNDA OTCOT-HAJLAVĐAR.

„KOMSOMOLDA IKEJƏDLƏLƏRGƏ QARŞЬ KƏRƏŞ—BEĐĐEN POLITIK EŞEBEĐĐEŊ AJRЬP ALЬNMAЪLЬQ HƏM ŞUNЬŊ MENƏN BERGƏ IŊ MƏHIM ƏLƏŞƏ“ (KOSAREV)

JƏĐĐƏN ARTЬQ KOMSOMOLESTAR HAJLAVĐAN SITTƏ QALDЬLAR

Berense kendə ular esəv ine: VLKSM Θlkə Komitetь sekretarь iptəş Əxmirъv ta, gorkomoldan—Şvetsov ta həm Lenin rajkomolъnan Bol'şenskaja la, xatta şul ojoşmala ucotta torop вьqa tiklem unъn ber genə jъjъlъşъnda la bulmaqan, hajlavdar aldъnan unda əderlekten [illegible] qъdъqhъnmaqan—Θlkə Komitetь uqъvsъ jəştər nylegə medire iptəş Maqsumova la kilgən ine. Ulardъn [illegible] вergə jъjъlъp kilevdərenə komsomolestardъn kyptəre qəzəplendelər.

Ə pedagogia institutь komsomol komitetь jetəkselekkə [illegible]. Sənki ulardъn jъjъlъşъna juqarъ ojoşmalar tarafъnan jetəkselege „tulъhьnsa tə'min itelgən“ ine.

Ləkin vəkildər ni tiklem kyp kilhələr də hajlavdarqa aldan əderlekten nur jetesheđlektəre qaplaj almanьlar həm qaplaj alьv məmkin də tygel ine.

Komsomol Komitetь otcot-hajlav kampanijahьn aldan əđerlənep urьşьp yткəre menən qъdъqhъnmaqan. Fizika,—matematika fakultetьndaqь komsomolestar arahьnda VLKSM Yđək Komitetьnьn III Plenumь qararđarь, iptəş Kosarev dokladь həm hajlavdar tartibe turahьnda [illegible]. Fiz-mat fakultetь sekretarь iptəş Mansurъv ber eşte ojoştormaqan. Ul hajlav jъjъlъşъ barqanda la jъjъlъşta ultъrmajьnsa billiard, şaxmat ujnap jərenə. Jъjъlъş prezidiumъ aqzahь Qəlimъv uqarđan: „ninə jъjъlъşqa qatnaşmajhьn,—tip horaqas“—Min varmaham da hajlav yter əle, min bit xəder uqьvdъ tamamlaqan keşe, minen əsen kem hajlanha la jaraj, tip javap birə.

Hajlav jъjъlъşъna naştan uq nasar jъjnalqan komsomolestardъn jərevđəre [illegible]. Berense kendə 240 komsomoles qatnaşqanь, ikense kendə 226 qa qaldь. Ə inde hajlavdarqa varьp jetkəs, əsense kendə 301 komsomoles qatnaşьv [illegible] tik 192 komsomoles qъna (69,8 protsent) qatnaştь.

Komitet sostavьna hajlavdar, hajlav tartibe komsomolestar tarafъnan yđlaştereelmagən həm ejrənelmagən bulьvъ [illegible]. Berense keşe—Xammatъv həm Canaul [illegible]: 9 keşenən komitetqa hajlanqa, tip qarar sъqardъq. Şulaj bulqas, hər ber komsomoles 9 keşegə genə tavьş birergə tejeş, tip sъqtъlar. Ə ular [illegible] komsomolestarđъn [illegible] xoquqtarьn [illegible]. Ə VLKSM Yđək Komitetьnьn instruktsiahьnda, Jaвьq (jəşren) tavьşqa qujqanda jъjъlъşta qatnaşьvsь isemlekten kandidaturalardьn [illegible], jəki komsomol organь sostavьna [illegible] tavьş birergə xoquqlь ikənlege bik asьq kyrhatelqan. „Kandidaturalar isemlegendə ber kemdə lə ikkerelmav tip [illegible]“. Вьl turala iđkərtev də bulmaqan ine. Şunьŋ hədəmtəhendə bernisə komsomoles tavьş birev isemlektarenə qul qujъp tərle tə'biqə qələmdar menən jaдъp [illegible] вetkəndər. Ber komsomoles naştan qara qələm menən, ikense tapqьr [illegible] qələm menən [illegible]. Şul rəveşle 9 isemlek [illegible] bulьp sъqtъ.

VLKSM Θlkə Komitetь yđenen вjurohьnda 29 ijyndə Pedagogia institutь həm Meditsina institutь komitettarьnьn hajlavdarqa əđerlege turahъnda dokladtarьn tьnlaqan ine. Ləkin [illegible] hajlavdar başlana tigəndə genə [illegible]. Pedagogia institutь komitetьna la, Meditsina institutь komitetьna la ber nəmə lə вirmane. [illegible]

Вьl xəlde, kərək VLKSM Θlkə Komitetьnan, kərək Qala komitetъnan [illegible] ojoşmalardъn hajlavdarqa əđerlektəren [illegible].

Вьna вьl faktlar taqь la ber tapqьr hajlavdarqa nъqьp əđerlek həm ulardъ [illegible] jetəkselek kərəklekte tə'ləp itə.

Q. J.

ΘJƏMHEĐLEK HƏM POLITIK HUQЬRLЬQ BƏTƏRƏLƏRGƏ TEJEŞ

Bajmaq rajonьnьn Teməs pedyciliŝşehe komsomol ojoşmahьnda komitettьn iqtibarьđьqъ arqahьnda bik kyp jəştər politik uqьvdan sittə torop qalqandar. Politik-tərbiəvi dokladlar, besedalar вətənlaj udqarьlmajdar. Politik uqьvdar ədələ. Propagandъs „komandirovkalarda bulam“ tip tərle səbəptər tabьp zanatieqa kilməj. Partia tarixen əjrənev tynəragenen eşe lə вik nasar qujъlqan.

Politik tərbiə, agitatsia eşenen oşe tiklem jomoşaq bulьvь arqahьnda, [illegible]. Komsomoles biletteren juqaltьlar, [illegible]. Komitettan qəmhedlege [illegible] komsomol dokumenttarьn juqaltьv kin təb ala. [illegible] Komsomol biletə [illegible] „Min komsomol“ tip aldap jərəgən.

Вьl qъna tygel, ojoşmala həm jəştər arahьnda doşman aqьvь menən aqьvlanqan, sovet xokymətenə, partiaqa həm unъn jetəkselərenə qarşь jəsər barqan kontr-revolytsion agitatsiahьna birelgən komsomolestar həm jəştər đə bar. Ular: ojoşma jaqşь belə torqan, ləkin zararlь sьqьştarьna politik narьq birelməgən „komsomoles“ Xozin, вьqa tiklem student bulьp kilgən Jarməxəmətьvtar.

Jarməxəmətьv ike jьl bujьna studenttar həm kolxozsь jəştər arahьnda xalьq doşmandarьnьŋ qəbəxətsel eşen alьp barqan, ular arahьnda doşmanqa jaraşьvsan hyđđər, sovet xəkymətenə qarşь jynəltelgən anekdottar həjləgən. Unьŋ menən ber bylmələ torqan komsomoles—Səlimjanьv, Jajьqbajevtar həm вətə komsomol komitetь ularqa qarata qəmhedlek kyrhətkəndər. Tik huŋqь kəndərđə genə komsomol komitetь вьl turala hyđ quđqata başlanь. Unьŋ talap iteve bujьnsa Jarməxəmətьv direksia tarafьnan texnikumdan sьqarьldь. Ləkin ul yđenen zararlь eşen alьp berьvđь davam itə.

Komsomol komitetьnьŋ otcot-hajlav jьjьlьşь oşolarqa oqşaşlь fakttar aldьnda tora ine. Ul jьjьlьş вьlarqa politik narьq birevse, komsomolestarđь doşmandь tanьj, tava həm tamьrьn jolqorqa ejrətev jьjьlьşь bulьrqa saqьrьlqajnь. Ləkin komitet sekretarь Bikвajьvtьŋ otcot dokladьnda ular berense həm təp urьndь almanьlar. Şunьŋ hədəmtəhendə otcot dokladь вujьnsa qatnaşьp həjləvselər đə вaştaraq ul turala hyđ quđqatmaqajnьlar. Ul qьna la tygel, komsomoles Sələjmanьv jьjьlьşta Jarməxəmətьvtь jaqlap sьqьvqa tiklem вarьp jette. Huŋьnan jьjьlьş вьnьŋ əsən unь iђkərtep dərəђ eşlənə.

Вьl fakttar веđđeŋ qajhь ber ojoşmalarьвьđđa politik ujavlьq ni tiklem tyвən вulьvьn, qəmheđlekteŋ jəşəp kileve həm otcot-hajlav jьjьlьştarьnda politik ujavlьqtь kytərevgə nьqlь iqtibar birelməv turahьnda həjləjđər.

Jəşren tavьş birev nigeđendə hajlanqan jaŋь komitet yđeneŋ eşen вьl qəmheđlekte вətərergə, komsomolestar, jəştər arahьnda doşman agitatsiahьna his ber urьnda jul qujьlmaъlьq itep qororqa tejeş. Ul „tik ber maqsattь,—jəş keşelərđe kommunizm ruxьnda, kommunistar partiahьna həm unьŋ Stalinsel Yđək Komitetьna birelgənlek ruxьnda tərbiələvđe kyđətergə tejeş“.

Q. RUSTAMЬV.

ΘŞΘHЬV HIBEV MAŞINAHЬ

Oşo jьldьŋ 26 ijynendə, Θfə Qala kommunal xuzalьqьnьŋ tađartьv trestь uramdarqa hьv hipterev əsən hьv hipkes maşina aldь. Вьl maşinala ike keşe eşləj. Maşinaqa 4 meŋ 600 litr hьv hьja həm ber rejs jahaqanda, oşo hьv menən jartь kilometr araqa hьv hivə.

XOQUQHЬĐ JЬJЬLЬŞ HƏM JAVAPHЬĐ JETƏKSELƏR

Qandra rajonь, Qandra-Əmin avьl territorial komsomol komitetьnьŋ otcot-hajlav jьlьşь təvlə 22 ijyngə bildələngəjne. Вьl srok berense tapqьr 23 ijyngə, unan huŋ 25 ijyngə, ə unan huŋ 26 ijyngə, ađaq kilep 27 ijyngə kyserelde. Вьl kyserevđər вətəhe lə komitet sekretarь Şəŋgərəjevteŋ eşlekheđlege hədəmtəhendə kilep sьqtьlar. Şulaj đa 27 ijyndə jьjьlьş bulьp ytə. Веđđeŋ alda ul nisek ytkən huŋ?—tigən horavqa javap birev burьsь tora.

Jьjьlьşqa 13 komsomoles kilergə tejeş ine. Şulardьŋ ni barь 6 hь qьna otcot-hajlav jьjьlьşьna qatnaşa. „Ular məktəptə“ uqьqandar, ə xəđer kanikul, jə tege, jəki вьl aqlanmaъtaj səвəptər menən kilməj qalalar đa, ulardь „səвəp menən kilmənelər“ hьltavь aъtьnda juqqa iђepləp jьjьlьştь asalar. Komsomol komitetьnьŋ ber jьllьq eşenən komitet sekretarь Şəŋgərəjev otcot dokladь jahaj.

Вьl komitetta ike politik uqьv tyŋərəge ojoştorolqan. Ləkin Şəŋgərəjev ulardьŋ nisek eşləve, komsomolestardьŋ uqьvqa nisek əđerlənevđəre həm jərevđəre turahьnda ber hyđ đə əjtməne. VKP(в) tarixen əjrənev tyŋərəgeneŋ propagandisь iptəş Bulatьv otcottan huŋ yđeneŋ eşləməgən eşen kyrhətergə tьrьşьp maqtanьp aldь.

Jьjьlьşta otcot dokladь bujьnsa Bulatьvtьŋ maqtanьp həjləvenən başqa ber kemdə hyđ almanь. Tənqit, yđ-yđende tənqitləv вətənləj bulmav hədəmtəhendə ojoşmanьŋ jeteşheđlektəre, avьrьv jaqtarь вətənləj asьlmaj qaldь.

Əđerlekheđ başlanqan jьjьlьş şulaj formal' rəveştə ytte.

Qimajev Fətxi.

Velosipedistarđьŋ вətə Başqortostan jarьşьnda ikense urьndь alqan iptəş Qaracurin həm unьŋ jarьşta qatnaşьvsь heŋelehe Qaracurina (Urazвaxtin fotohь).

Məktəp вalalarьnьŋ yđ eşməkərlek xudozestvo tyŋərəktəre olimpiadahьnan.

(Urazвaxtin fotohь).

QЬЪQA SIGNALDAR

Θsənsə plenum qararđarь əle bulha ejrənelməgən

„Turь jul“ kolxozь (K-Usol rajonь) komsomol ojoşmahь jəştərgə politik tərвiə birev həm ulardьŋ kul'turalь jaldarьn ojoştorovđan sittə jəşəj. Ojoşmanьŋ aprel ajьnan huŋ jьjьlьşь barь ber genə tapqьr uqqarьldь. Huŋqь ajđarđa politik uqьvđar turahьnda həjləməj đə вaşlanьlar. Politik uqьv tyŋərəktəreneŋ zanətieləre bulmaj. Komsomolestar həm jəştər arahьnda III Plenum qararđarь məđəkərə itelməne. Fizkul'tura majđanь həm ujьn qoralдarь bulha la, ular fajđalanьlmajđar.

Вьlar вətəhe komsoorg Aвsatarьva Qəzzəneŋ eşkə javaphьđ qaravьnьŋ hədəmtəhe.

N. Rəxmətullin.

Komsomolestarđьŋ jartьhь qьna qatnaştь

Qьrmьъqalь rajonь, „Oьđьlqь“ kolxozь komsomol komitetь hajlavqa nasar əđerlənə. VLKSM Yđək Komitetьnьŋ III Plenumь qararđarьn, Kosarev, Luk'janov iptəştərđeŋ dokladtarьn məđəkərə itev jьjьlьştarьnda komsomolestarđьŋ 50 protsentь qьna qatnaştь. Plenum qararđarь bujьnsa ojoşmala ber tərlə praktik eştə kyrenməj. Politik uqьvđar elekkesə nasar вara.

Hajlavqa вətə komsomolestarđь la tulь xoquq menən qatnaştьrьv sarahь kyrelməj. Ojoşmala 19 komsomoles bulьp, şulardan 6 hь bilethеđ, əs kolxozsь jəştərđeŋ qarizahь rajkomol вjurohьnda qaralmaj jata.

Вьnda „komsomol xuzalьqь“ вətənləje menən juq. Komsoorg otcotьn kyp nəmələrđe tyşəmdən alьp qьna tөđenə.

„Qьđьlqь“ kolxozь komsomolestarь şulaj hajlavqa əđerlekheđ kilələr.

M. T.

Jaŋь komitetqa jaŋь talaptar

Aqjar urta məktəвe komsomol ojoşmahьnda otcot birev həm hajlav jьjьlьşь ike kən bujьna davam itte. Komitettьŋ otcot dokladь bujьnsa 12 keşe qatnaşьp həjləne. Ular вətəhe lə komitettьŋ eşen qatь tənqit aъtьna aldьlar. Вьl ojoşmala sojuz demokratiahьn вođovđar bulqan. Komsomoles Azan[illegible] komitet aqzalьqьna kooptatsia julь menən qujьlqan. Tənqit, yđ-yđende tənqitte dərəђ aŋlamav arqahьnda komsomolestar ber-berehe menən nasar mənəsəвəttə bulqandar. Xatta ajrьm vaqiqalarda ber,berehe menən вđ qьşьvqa tiklem вarьp jetkəndə. Politik uqьvđar uqьv jьlь tamamlanьvđan 2 aj elek tuqtap qalqan. Uqьvsьlar arahьnda kul'tura-massovьj eş jeterlek jəjelderelməgən. Bigerək tə qьđđar arahьnda fizkul'tura-sport eştəre nasar qujьlqan.

Jьjьlьş komitettьŋ eşen məđəkərə itkəndən huŋ artaвan jeteşheđlektərđe вətərəv əsən eşlekle təqdimdər inderđe. Jəşren tavьşqa qujьv julь menən Juldaşвajev iptəşte komitet sekretarь itep hajlanь.

Jaŋь hajlanqan komitet komsomolestarđьŋ urьnlь təqdimdəren yđ eşeneŋ nigeđenə halьrqa həm ulardь tormoşqa aşьrьv əsən kərəşergə tejeş.

Q. Ş.

LENINGRAD—BASKЬ

Leningrad. 1 ijyldə enin ismendəge stadionda Leningrad həm Baskь futвolistarьnьŋ sborьj komandahь osoraştь. Ujьn 2:2 ħəвe menən вөttө.

Redaktor urьnвaъarь: Q. MURTAZIN.

„Oktəвr' natisk“ь tipografiahь. Başglavlit vəkile № 2208

S. URANOV.

Sit il razvedkalarьnьŋ verвovka eşendəge qajhь ber məkerle alьmdarь turahьnda

(Davamь. Başьn „Leninse“ gazetahьrьŋ 62, 63, 64—65 handarьnan qara)

Ber ni tiklem vaqьt uđqas həm вulьp ytkən vaqiqanь „L“ onotalaşkas, ber vaqьtta kis menən unьŋ kvartirьna uqa tanьş bulmaqan ber keşe kilep inə. Ul yđen şul urьndaqь kontrrazvedka agentь itep tanьtьp, əjtə: min də heđđeŋ menən osoraşьv həm heđđeŋ menən Meri arahьnda bulqan vaqiqa turahьnda həjləşev əsən tapşьrma (porucenie) вar,—ti. Agenttьŋ hyđenə qaraqanda Meri kontrrazvedkaqa qariza birgən, ul qarizala вьlaj tigən: „Minem uqьvsьm sovettьŋ sit ildəge fələn ucrezdeniehеneŋ sotrudnigь, minən kyp ajđar вujьnsa dəres alqan vaqtьnda yđen tərtiple genə totqan keşe, huŋqь dəres vaqtьnda minə piroznьj menən səj esergə təqdim itte, tigən. Jənəhe aşaqan vaqьtta Meriđeŋ вaşь əjlənep kitkən, „L“ vrac saqьrtqan, vrac вьqa poroşuk birgən. Poroşuktь eskəs ul yđen jaqşьraq tojqan, jənəhe ul tənlə menən, nindəjđer ber avьrtьq tan həm tənenə nьq kəs kilgənlektən qapьl ujanьp kitkən imeş. Aŋьna kilgəs qaraha, yđeneŋ janьnda divanda „L“ đe kyrgən. Ul jənəhe unь kəslərgə mataşqan, şunьŋ menən bergə ul unь sadistarsa ađaplaqan həm unь tənen ber un вiş urьnьnan teşnəp вətkən. Ber ađ qarşь torqas ul ьsqьnьp kitep kyrşe вylməgə jəgərəp ingən. Ləkin „L“ unь unda la totop alqan həm ular arahьnda kərəş jaŋarьp kitkən imeş. Sarahьđ qalqan Meri əъtəldə torqan tođ havьtьn alqan da „L“ đeŋ kyđenə hipkən. Aqьlьn juqaltqan „L“ yđen qьvь sьqьr, tip qurqьp Meri jəgərep sьqqan da kvartirđьŋ paradnьj işegen həm artqь işegen taştan вikləp qujqan. Meri yđeneŋ qarizahь menən bergə asqьr вaj-ləmen həm doktor „N“ deŋ sveditelsivohьn da kilterep birgən. Вьl doktorđь „L“ saqьrьp kiltergən həm ul doktorđьŋ əjtevenə qaraqanda, imeş „L“ Meriđe əjđən alьp kitməъkə əndəgən, вəlki şunda yđeneŋ kvartirьnda qaldьrьv jaqşьraq bulasaqьn əjtkən. Doktor yđeneŋ sveditelstvohьnda şunь la əjtkən, irtəgehen minə kəjfe вik вođolqan xəldə Meri kilde həm unьŋ tənendə 15 urьnda qan sьqqansa teşləgən urьndar вar ine tigən

Agenttьŋ hyđen tьŋlaqanda, „L“ inde вətənləj ixtiarьn juqaltqan, yđeneŋ fikerđəren də tuplaj almaqan. Tik şul tiklemde genə asьq aŋlaj başlaqan ki, ul xəđer xərəkətqьrьjьna kilep jetkən həm yđen tulьhь menən oşo tanьş bulmaqan keşe vlasь qulьnda qalqan. Unь, yđen qotqarьv fekere qaplap alqan. Berđən-вer qotolov julь—jaqьn duъtarь ergəhenə вarьp вətəhen də həjləp birev, ə вaşqasa bulqanda—вik tiđ hələk bulasaq ikənen ul aŋlamaqan. Kontrrazvedkanьŋ planь jentekləp eşləngən bulqan. „L“ gə verвovka jahavđь вьlaj вildələgəndər: Psexolog jaqtan kontrrazvedkanь „L“ deŋ oşo eştəre əsən unь вьvьvsь rolendə itep tygel, вəlki qotqarьvsь rolendə itep kyrhətergə bulqandar. Вьl qotqarьvsь tegeneŋ avьr minutьnda uqa jarđam itergə kilgən, şuqa kyrə kontrrazvedkanьŋ şundaj jaqşь keşelərenə qajвer „vaq“ xeđməttər kyrhətergə məmkin, tip təşəndərergə bulqandar.

Agent kyrhətkən ki, kontrrazvedka unьŋ dərəzəhen təşərəv həm skandal jahav menən qьđьqhьnmaj, sənki hyđ qađi keşe turahьnda tygel вəlki yđ xəkymətə normal' deplomatik mənəsəвəttərđə bulqan ildeŋ javaplь sotrudnige turahьnda вara. Ləkin qariza birelgən bulqas kontrrazvedka tikşerev jaharqa həm eşte prokurorqa tapşьrьrqa tejeş. Вьl eş bujьnsa ular Meriđe saqьrьp alqandar, unan javap alqandar həm yđ instruktivalarь menən uqa skandal kytərməъkə həm kileşergə təqdim itkəndər. Meri ođaq riza bulmaqan, ləkin kontrrazvedkanьŋ вaъьmь arqahьnda, ləkin Meri 5 kən vaqьt esendə uqa altьn menən 5 meŋ hum aqsa birev şartь menən rizalьq birgəneŋ kyrhətte agent, „L“ təvlə riza bulmaj, ləkin unan huŋ kəmerək summa tyləргə riza bula. Ləkin agent yđeneŋ вьndaj həjləşevđər alьp вarьrqa vəkələte bulmaqanьn belderđe. Unan huŋqь kəndərđə „L“ agent menən osoraşьp torqan, uqa aqsam juq həm taвa almajьm, tip iъвat itergə tьrьşqan. Θsənsə kəndə „L“ menən kyreşergə ber sit il keşehe kilə, ul yđen kontrrazvedka nacal'nigeneŋ jarđamsьhь, tip tanьta. Ul „L“ gə min hinə вanktan aqsa alьrqa jarđam itergə əđer toram, tip aŋlata ləkin ul вьl xeđmət вərəвərenə „L“ đən qajhe ber kompentsatsia alasaqьna ьşanqanьn əjtə. Kontrrazvedka kyp nəmə horamaj, ul tiđə tьnьslьq həm tərtip bulьvđь teləj. Ə uqa (kontrrazvedka) вik kyp donstar kilep tora. Jьş qьna dərəъləktə jalqandan ajrьv qьjьn bula, həm şuqa kontrrazvedka yđe qьđьqhьnqan keşelər turahьnda yđeneŋ zaklyceniеləren birevđe həm fekeren əjtevđe genə horaj.

„L“ вьqa qaraqanda kyp kenə đurьraqtь kətkəjne. Uqa вьl talaqьnan qəjephed genə talap bulьp kyrendə. Ul xatta min вik jaqşь eşləjem-huŋ tip, Sovettar Sojuzь doşmandarь tarafьnan bulьvь məmkin bulqan jalalaqan đan sovet grazdandarьn qotqarasaqtьn, tip yđ-yđen ьşandьra başlaj. Вьl julda taqь ber genə ađьm atlaha,—„L“ vatanqa xьjanat itevđeŋ hələkətle julьna kilep вaъqaŋ bulьr ine.

Ləkin doşman tantana jahaj almaqan. „L“ đeŋ tьşqь kyrneştərenən yđe menən bergə eşləgən iptəştərenə hiđelməj qalmaqan. Vatьlqan işektər turahьndaqь xəвərđe işetkəndər, „L“ đeŋ yđ iptəştərenən qasьвьraq jərəgənen, kistəren qajqalьr nildəhed juqalqalavьn, horavdarqa javap birgəndə aldaşьvđarьn hiđgəndər. „L“ đeŋ, yđenen qajhь ber əjberđəren hatьv menən şəqəllənqənlegenə həm вurьsqa aqsa alьrqa tьrьşьvьna la iqtibar itkəndər. Unьŋ menən iptəştərsə həjləşergə bulqandar həm „L“ đeŋ huŋqь momentta вьlarđьŋ вətəhe turahьnda la həjləp вirergə вatьrlьqь jetkən. Веđ вьl məs'ələgə jyri kiŋ tuqtaldьq. Веđ вьnьŋ menən şunь kyrhətergə tьrьşьq ki, sit il telen uqьtьvsьnь hajlap alьv kevek ber qaraqanda jaвaj qьna bulqan məs'ələlə hiđgerlek bulmav, doşman teldə həjləgənsə yk jəjləkər tygelder əle, tip yđenđe вvatьv, zəqif təвiqətle bulьv yđ vatanь aldьnda bulqan вurьsьn aŋlamav arqahьnda—elektən şul tiklem namьъlь bulqan, ber nəmə menən də вьsьranmaqan grazdan „L“ vatanьвьđđьŋ in javьz doşmanьnьŋ ьrnaqьna вarьp eləkkən. Вьl doşman qaqidə вularaq, hər vaqьt yđenə vaq xeđməttər kyrhətevđe hovađan вaşlaj. Həm şul jul menən unьnan ylterevđər, jandьrьvđar, şponaz jaharqa məzвyr itməkse bula.

Şulaj uq kyp kenə вaşqa vaqiqalar bulqanь la вildəle. Məъələn, sit ilgə komandirovkaqa eləkkən qajhь ber sovet grazdandarьnьŋ tarqalьvsanlьqьnan fajđalanьp doşman ulardь qatьn-qьđđar menən osoraştьra. Unan huŋ tege qatьndьŋ „xurlьqqa təşərəlgən ire“ qejəfətendə kilep sьqrizalatьrqa məzвyr itə keşene hələk itergə, həm, eşte ьskandalqa jetkermaj вaъьp qaldьrqanlьqtarь əsən kompensatsia jahatьv hьltavь aъtьnda jeŋelsə ьşanьvsan həm tarqav keşelərđe şpionazqa həm vatanqa xьjanat itev jaqьna avьştьra. Sovet grazdandarьnan berəv, elek tən qəjepheđ genə kevek kyrengən keşe Japoniala komandirovkala saqьnda ana şundaj вələgə osoraqan. Ul restoranqa həm вaşqa kyŋel asьv urьndarьna jьş jərəj вaşlaqan, вьna ul şundaj kilep jərəj torqan qatьnqьđđarđьŋ berehe menən tanьşьp ala, вьl jaqşь uq matur qatьn qarap torqanda „orestokratьqa“ oqşaj. Jaqşь qujьlqan restorandьn ber avlaq mejəşendə osoraşьvđarđьŋ berehendə kətməgəndə xərвi formala kejengən japonlь kilep sьqa. Ul yđen oşo qatьndьŋ „ire“ tip kyrhətə həm sovet grazdanьna taşlana. Unan yđeneŋ semja tormoşon mьъqьllaqanь əsən yđen rizalatьvđь talap itə. Əgər đə şunda uq ikense ber keşe, japon keşehe, ləkin statski kejemendəge həm qarap torovqa jaqьmlь qьna ber keşe kilep jetməgən bulha, eş ьskandal menən вətkən bulьr ine. Вьl keşe tege xərвi kejemdəge japonlьnь ьskandaj kytərmeъkə həm eşte tatьvlьq menən вətərergə dimləj вaşlaj. Yđen вik avьr xəldə tojqan sovet grazdanь oşo „kileşterevsegə“ harьla, qotqarьvsь jakrgə jəвeşkən kevek jəвeşə. Eş tatьvlьq menən вətə, ləkin nindəj xaq вaraвarьna. Sovet grazdanь SSSR-đьŋ qajhь ber eştəre bujьnsa „kileşterevse“ ne qьđьqhьndьrqan qajhь ber „informatsialarđь“ birep torasaqь turahьnda raspiska вirə, ə вьl „kileşterevse“ japon razvedkahьnьŋ agentь bulьp sьqa. Ləkin raspiskanь birgəs, ul вьl „kileşterevsene“ŋ tьrnaqьna eləgə. „Kileşterevseneŋ“ faş itevenən qurqьp, ul torqan hajьn unьŋ avьna nьqьraq sьrnala вarđь, şpionlьq bujьnsa jaŋьnan-jaŋь jəkləmələr ytəj вaşlanь. Ul japon şpionь bulьp həm yđ vatanьnьŋ doşmanь bulьp əverelde. (DAVAMЬ BAR).

1937-se jьl
8 Ijyl
№ 67 (1115)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 9 tin.

Вөtə ildərđeꞑ proletarđarь, вerləşegeđ.

Leninse

„Ленинсе"—орг. Башкирского Обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Вaşqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь orgaпь.
Redaksia adresь: Өfө. Volodarski № 2. Telifon № 85—04

MƏSKƏV—VOLGA KANALЬ TӨĐӨLӨŞӨNӨꞐ TAMAMLANЬVЬ TURAHЬNDA

SSR Sojuzь Xalьq Komissarđarь sovetь həm VKP(в) Uđək Komitetь qararь

Məskəv—Volga kanalь tөđөlөşөnөꞑ nacal'nige M. BERMAN iptəşteꞑ həm Məskəv — Volga kanalьn qaвul itev вujьnsa xөkymət komissiahь predsedatele S. Z. GINZBURG iptəşteꞑ dokladьn tьꞑlaƣandan huꞑ, SSR Sojuzь Xalьq Komissarđarь Sovetь həm VKP(в) Uđək Komitetь qarar itələr:

1. Məskəv — Volga kanalь вujьnsa xөkymət komissiahьnьꞑ dokladьn xuplarƣa həm kanal tөđөlөşөn tamamlanƣan tip, ə kanaldь eksploatatsiaƣa əđer tip tanьrƣa.

2. Passaƶir həm jөk jөrөtөv өsөn Məskəv — Volga kanalьn 1937 jьldьꞑ 15 ijylenən asьrƣa.

3. Xөkymət zadaniehen өlgөlө ytəgən өsөn Eske eştər xalьq komissariatьna həm Məskəv — Volga kanalь tөđөlөşөnөꞑ вөtə kollektivenə вlagodarnost' iƣlan itergə.

4. Eske eştər xalьq komissarь Jeƶov iptəşkə Məskəv — Volga kanalьn tөđөvselərđe nagradlav turahьnda yđeneꞑ fekren tapşьrьrƣa təqdim itergə.

SSR Sojuzь Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatele— V. MOLOTOV

VKP(в) Uđək Komitetь sekretarь— I. STALIN

„SSSR-DЬꞐ VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐAR TURAHЬNDA POLOƵENIE"

Jetense saqьrьlьş SSSR УВК-neꞑ dyrtense sessiahьn saqьrьv srogь həm uпьꞑ kөn tərtiвe turahьnda

SSSR Uđək Başqarma Komitetь prezidiumьnьꞑ qararь

SSSR Uđək Başqarma Komitetь Prezidiumь **qarar itə:**

1. SSSR УВК prezidiumьnьꞑ komissiahь tarafьnan tapşьrьlƣan „Sovet Sotsialistik Respuвlikalar Sojuzьnьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь poloƶenie" projektьn xuplarƣa həm uпь SSSR Uđək Başqarma Komitetьnьꞑ sessiahь qaravьna indererge.

2. 1937 jьldьꞑ 7 ijylendə Məskəvđə jetense saqьrьlьş SSSR Uđək Başqarma Komitetьnьꞑ dyrtense sessiahьn saqьrьrƣa.

3. Sessiaпьn tyвəndəge kөntərtiвen raħlarƣa:

„Sovet Sotsialistik Respuвlikalar Sojuzьnьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь poloƶenie" projektь.

Dokladcik ip. Ja. A. Jakovlev

SSSR Uđək Başqarma Komitetьnьꞑ predsedatele: M. KALININ
SSSR Uđək Başqarma Komitetьnьꞑ sekretarь: I. AKULOV
Məskəv, Kreml'. 1 ijyl 1937 jьl.

SSSR Uđək Başqarma Komitetь prezidiumь tarafьnan SSSR Uđək Başqarma Komitetьnьꞑ IV sessiahь qaravьna inderev өsөn xuplanƣan proekt

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda poloƶenie

I вylek

Hajlav sistemahь

1 statja. SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 134-statjahь nigeđendə SSSR Verxovnьj Sovetьna deputattar hajlavđar jəşren tavьş вirep ƣөmymi tiꞑ həm tura hajlav xoquqь nigeđendə hajlavsьlar tarafьnan ytkərelə.

2 statja. SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 135-statjahь nigeđendə deputattar hajlavđar ƣөmymi вulalar: SSSR-đьꞑ 18 jəşkə jetkən вөtə graƶdandarь, qajhь rasanan həm milləttən вulьvьna, dinenə, məƣlymət senzьna, ultьraqlьlьƣьna, sotsial şьƣьşьna, mөlkət xəlenə həm ytkəndəge eşməkərlegenə qaramaħtan, aqьldan jađƣandarđan həm sud tarafьnan hajlav xoquqtarьnan məxrym itelep xөkөm itelgəndərđən вaşqalarь, SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetьna deputattar hajlavđarđa qatnaşьvƣa həm hajlanьvƣa xoquqlьlar.

3 statja. SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 136-statjahь nigeđendə deputattarđь hajlavđar tiꞑ hajlavđar вulalar: hər вer graƶdan вer tavьşqa ejə; вөtə grƶdandar hajlavđarđa tiꞑ nigeđlektərđə qatnaşalar.

4 statja. SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 137-statjahь nigeđendə qatьn-qьđđar hajlav həm hajlanьv xoquqьnan irđər menən tiꞑ rəveştə fajđalanalar.

5 statja. SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 138-statjahь nigeđendə, Qьđьl Armia saftarьnda вulƣan graƶdandar hajlav həm hajlanьv xoquqtarьnan вөtə graƶdandar menən tiꞑ rəveştə fajđalanalar.

6 statja. SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 141-statjahь nigeđendə hajlavđar məlendə kandidattar hajlav okrugtarь вujьnsa qujьlalar.

II вylek

Hajlavsьlarđьꞑ isemlektəre

7 statja. Hajlavsьlarđьꞑ isemlektəre qalalarđa xeđmətsəndər deputattarьnьꞑ qala sovetь tarafьnan, ə rajonƣa вylengən qalalarđa — rajon sovetь tarafьnan, avьl jerđərendə xeđmətsəndər deputattarьnьꞑ (stanitsa, avьl, utar, qьşlaq, avьl) sovettarь tarafьnan tөđөlələr.

8 statja. Hajlav xoquqь вulƣan həm isemlek tөđөv momentьna (daimi jəki vaqьtlь rəveştəme) oşo sovet territoriahьnda torovsь, hajlav kөnөnə 18 jəşe tulƣan вөtə graƶdandar hajlavsьlar isemlegenə inderelələr.

9 statja. Sud prigovorđarь вujьnsa hajlav xoquqtarьnan məxrym itelgən keşelər, prigovorđa вildələngən hajlav xoquqtarьnan məxrym itelgən srok esendə, şulaj uq zakon tarafьnan вildələngən tərtiptə aqьldan jađƣan tip tanьlƣan keşelər hajlavsьlar isemlegenə inderelməjđər.

10 statja. Hajlavsьlarđьꞑ isemlektəre hajlav ucastkahь вujьnsa alfavit tərtiвendə familiahьn, ismen, atahьnьꞑ ismen, jəşen həm hajlavsьnьꞑ jəşəgən urnьn kyrhətep tөđөlə həm xeđmətsəndər deputattarь sovetьnьꞑ predsedatele həm sekretarь tarafьnan qul qujьla.

11 statja. Hajlavsьlarđьꞑ вerehe lə вer hajlav isemlegenən вaşqa isemlekkə inderelməjđər.

12 statja. Xərвi castərđə, xərвi вerekmələrđə torƣan hajlavsьlarđьꞑ isemlege komandovanie tarafьnan tөđөlөp, komandir həm vojenkom tarafьnan qul qujьla. Başqa вөtə xərвi xeđmətsəndər torƣan urьndarьna qarap tejeşle xeđmətsəndər deputattarь sovettarь tarafьnan hajlavsьlar isemlektərenə inderelələr.

13 statja. Hajlavđarƣa 30 kөn qalƣas xeđmətsəndər deputattar sovetь dөjөm xalьq kyđenən ytkərev өsөn hajlavsьlarđьꞑ isemlektəren elep quja jəki hajlavsьlarƣa вьl isemlektər menən sovet вinahьnda tanьşьv mөmkinlegen tə'min itə.

14 statja. Hajlavsьlar isemlektərenen tөp nөsxəhe tejeşle xeđmətsəndər deputattarь sovetьnda həm xərвi cast jəki xərвi вerekmələ haqlana.

15 statja. Hajlavsьlar isemlegen iƣlan itkən kөn menən hajlav kөnө arahьnda hajlavsь yđeneꞑ torƣan urnьn alьştьrƣanda, tejeşle xeđmətsəndər deputattarь sovetь, yđək hajlav komissiahь tarafьnan qujьlƣan forma вujьnsa, uƣa „tavьş вirev xoquqьna tanьqlьq" вirə həm hajlavsьlar isemlegenə — „kitte" tigən вildə jahaj; hajlavsь — daimi jəki vaqьtlь — jaꞑь jəşəv urnь punktьnda şəxsi tanьqlьq həm „tavьş вirevđə qatnaşьv xoquqьna tanьqlьq"tь kyrhətev menən hajlavsьlar isemlegenə inderelə.

16 statja. Hajlav isemlegendə jaꞑlьştar (isemlekkə inderelməv, isemlektərđən sьƣarьv, familiaпь, ismen, atahьnьꞑ ismen вođov, hajlav xoquqtarьnan məxrym itelgəndərđe jaꞑlьş isemlektərgə inderev) turahьndaƣь ƣariza isemlektərđe iƣlan itkən xeđmətsəndər deputattarь sovetьna вirelə.

17 statja. Xeđmətsəndər deputattarь sovetьnьꞑ вaşqarma komitetь hajlavsьlar isemlegendəge jaꞑlьştar turahьndaƣь hər вer ƣarizaпь өs kөn srok esendə qararƣa tejeş.

18 statja. Hajlavsьlar isemlegendəge jaꞑlьştar turahьnda ƣarizaпь qaraƣandan huꞑ, xeđmətsəndər deputattarь sovetьnьꞑ вaşqarma komitetь jə hajlavsьlar isemlegenə zarur tөđətmə indererge, jə ƣariza вirevsegə uпьꞑ ƣarizahьn kire qaƣьvđьꞑ motivtəre turahьnda jađma spravka вirergə вurьslь; xeđmətsəndər deputattarь sovetьnьꞑ qararь menən riza вulmaƣan təqdirđə ƣariza вirevse xalьq sudьna ƶaloвa вirə ala.

19 statja. Xalьq sudь өs kөn esendə asьq sud ultьrьşьnda, ƣariza вirevsene həm sovettьꞑ vəkilen saqьrьp, isemlektə jaꞑlьşqa вulƣan ƶaloвaпь qararƣa həm yđeneꞑ qararьn ƣariza вirevsegə lə, şulaj uq sovetqa la his kisekməħtən xəвər itergə вurьslь. Xalьq sudьnьꞑ qararь qətƣi qarar вula.

III вylek

Sojuz Sovetьna həm Milləttər Sovetьna hajlavđar вujьnsa hajlav okrugtarь

20 statja. SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 34 statjahь nigeđendə Sojuz Sovetь SSSR graƶdandarь tarafьnan hajlav okrugtarь вujьnsa hajlana.

21 statja. Sojuz Sovetьna hajlavđar вujьnsa hajlav okrugь: okrugqa 300 meꞑ xalьq prinsipe вujьnsa tөđөlə. Sojuz Sovetьna hajlavđar вujьnsa hər вer hajlav okrugь вer deputat jeвərə.

22 statja. SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 35 statjahь nigeđendə Milləttər Sovetь SSSR graƶdandarь tarafьnan hajlav okrugtarь вujьnsa

(Davamь 2-se вittə)

SSSR Yđək Başqarma Komitetь prezidiumь tarafьnan SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ IV sessiahь qaravьna inderev ɵsɵn xuplanƣan proekt

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda Polozenie (DAVAMЬ).

hajlana. Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav okrugь: hər ʙer sojuz respuʙlikahь ʙujьnsa 25 okrug, hər ʙer avtonomialь respuʙlika ʙujьnsa 11 okrug, hər ʙer avtonomialь ɵlkə ʙujьnsa 5 okrug həm hər ʙer millj okrugta 1 hajlav okrugь prinsipe ʙujьnsa tɵđɵlə. Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hər ʙer okrug ʙer deputat jeʙərə.

23 statja. Sojuz Sovetьna həm Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav okrugtarь tɵđɵv SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь tarafьnan ytkərelə.

24 statja. Sojuz Sovetьna həm Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav okrugtarьnьꞑ isemlege SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Prezidiumь tarafьnan hajlav kɵnɵn ʙildəlɵv menən ʙer yk vaqьtta iƣlan itelə.

IV ʙylek

Hajlav ucastkalarь

25 statja. Hajlav ʙylletendəren qaʙul itev həm tavьştar iѣəpləv ɵsɵn hajlav okrugtarьna ingən qalalarđьꞑ həm rajondarđьꞑ territorialarь Sojuz Sovetьna həm Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa dɵjɵm ʙulƣan hajlav ucastkalarьna ʙylenə.

26 statja. Hajlav ucastkalarьn tɵđɵv qalalarđa xeđmətsəndər deputattarьnьꞑ qala sovettarь həm rajonƣa ʙylengən qalalarđa—xeđmətsəndər deputattarьnьꞑ rajon sovettarьna; avьl jerđərendə — xeđmətsəndər deputattarьnьꞑ rajon sovettarь tarafьnan eşlənə.

27 statja. Hajlav ucastkalarьn tɵđɵv hajlavđar ʙaşlanƣanƣa tiklem 45 kɵndən də hunƣa qalmaj eşlənə.

28 statja. 2 meꞑdən kəm xalqь ʙulƣan avьl sovetьnьꞑ territoriahь, qaƣiđə rəveşendə, ʙer hajlav ucastkahь təşkil itə; 500 đən alьp 2 meꞑgə tiklem, ləkin unan artьq ʙulmaƣan xalьqlь hər ʙer stanitsala, avьlda, qьşlaqta avьl ajrьm hajlav ucastkahь ojoştorola.

29 statja. Vaq poseleniələr kypselek ʙiləgən alьѣtaƣь tɵnjaq həm kɵnsьƣьş rajondarđa, 100 đən kəm ʙulmaƣan xalьqlь hajlav ucastkalarь ojoştorovƣa jul qujьla.

30 statja. Qalalar, promьjşlennost' punkttarь, şulaj uq 2 meꞑdən artьq xalqь ʙulƣan avьl həm avьl sovetь territorialarь 1500—2500 keşegə ʙer hajlav ucastkahь iѣəʙenən hajlav ucastkalarьna ʙylenə.

31 statja. Xərʙi cástər həm ƣəskəri ʙerekmələr 50-nən kəm tygel həm 1500 đən artьq tygel handaƣь hajlavsьlar ajrьm hajlav ucastkalar təşkil itep, ular casteꞑ həm ƣəskəri ʙerekmənen torƣan jerendəge hajlav okrugьna inələr.

32 statja. 50 nən kəm tygel handa hajlanьvsьlarь ʙulƣan hajlav kɵndərendə jɵđɵv ɵѣtɵndə ʙulƣan sudnalar ajrьm hajlav ucartkalarьn təşkil itə alalar, ʙьl hajlav ucastkalarь sudno terkəlgən urьndaƣь hajlav okrugьna inələr.

33 statja. 50-nən kəm handaƣь hajlavsьь ʙol'nitsalar, ʙala taʙьv jorttarь, sanatoriđər, invalidtər jorttarь janьnda ajrьm hajlav ucastkalarь tɵđɵlələr.

V ʙylek

Hajlav komissialarь

34 statja. SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Yđək hajlav komissiahь iztimaƣi ojoşmalarđьꞑ həm xeđmətsəndərđeꞑ jəmƣiəttəreneꞑ vəkildərenən tɵđɵlə həm SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tarafьnan hajlavđar kɵnɵn iƣlan itev menən ʙer yk vaqьtta raѣlana.

35 statja. Yđək hajlav komissiahь predsedatel, predsedatelden urьnʙaѣarь, sekretar həm 12 aƣza sostavьnda tɵđɵlə.

36 statja. Yđək hajlav komissiahь:

a) ʙɵtə SSSR territoriahьnda hajlavđarđьꞑ ʙarьşьnda „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozenieneꞑ“ tajşanьvhьđ ʙaşqarьlьvьn kyđətə;

ʙ) hajlav komissialarьnьꞑ jaꞑlьş xərəkəttəre ɵѣtɵnən ʙulƣan zaloʙalarđь qaraj həm zaloʙalar ʙujьnsa qətƣi qarardar sьƣara;

v) hajlav jəşşiktəreneꞑ ɵlgɵləren, „tavъş ʙirev xoquqьna tanьqlьq“ formahьn, hajlav ʙylletendəreneꞑ həm ular ɵsɵn konverttarđьꞑ formahьn həm tɵѣtəren, hajlavsьlar isemlegeneꞑ formahьn, tavьştarđь hanav protokoldarьnьꞑ formahьn, hajlanьv turahьndaƣь tanьqlьq formahьn ʙildələj;

g) SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlanƣan deputattarđь terkəj;

d) Sojuz Sovetь həm Milləttər Sovetьnьꞑ mándat komissialarьna hajlavđar ʙujьnsa deloproizvodstvonь tapşьra.

37 statja. Hər ʙer sojuz respuʙlikahьnda həm avtonomialь respuʙlikala, avtonomialь ɵlkələ həm milli okrugta Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa sojuz respuʙlikahьnьꞑ həm avtonomialь respuʙlikanьꞑ, avtonomialь ɵlkəneꞑ həm millj okrugtьꞑ hajlav komissialarь tɵđɵlələr.

38 statja. Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav komissialarь xeđmətsəndərđeꞑ iztimaƣi ojoşmalarь həm jəmƣiəttəre vəkildərenən tɵđɵlələr həm Sojuz respuʙlikalarь həm avtonomialь respuʙlikalarđьꞑ Verxovnьj Sovettarь, avtonomialь ɵlkələr həm millj okrugtarđьꞑ xeđmətsəndər deputattarь sovettarь tarafьnan, hajlavƣa 50 kɵn qaldь tigəndən də huꞑlamaj raѣlanalar.

39 statja. Sojuz respuʙlikahь həm avtonomialь respuʙlika, avtonomialь ɵlkə həm milli okrugtьꞑ Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav komissialarь predsedatel', predsedatelden urьnʙaѣarь, sekretar həm 6—10 aƣza sostavьnda tɵđɵlə.

40 statja. Sojuz respuʙlikahь, avtonomialь respuʙlika, avtonomialь ɵlkə həm milli okrugtьꞑ Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav komissialarь:

a) respuʙlika, avtonomialь ɵlkə, milli okrug territoriahьnda Milləttər Sovetьna hajlavđarđьꞑ ʙarьşьnda „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozenie“ tajşanьvhьđ ʙaşqarьlьvьn kyđətə;

ʙ) Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa jaꞑlьş xərəkət turahьndaƣь zaloʙalarđь qaraj.

41 statja. SSR Sojuzь Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa ʙulƣan hər ʙer okrugta Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa okrug hajlav komissialarь tɵđɵlələr.

42 statja. Krajƣa jəki ɵlkəgə ʙylengən respuʙlikalarda Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa okrug hajlav komissialarь xeđmətsəndərđeꞑ iztimaƣi ojoşmalarь həm jəmƣiəttəre vəkildərenən tɵđɵlələr həm krajđarđьꞑ həm ɵlkələrđeꞑ xeđmətsəndər deputattarь sovettarь tarafьnan, ə ɵlkəgə jəki krajƣa ʙylenməgən Respuʙlikalar —respuʙlikalarđьꞑ Verxovnьj Sovettarьnьꞑ prezidiumdarь tarafьnan—hajlavƣa 55 kɵn qalƣandan da huꞑlamaj raѣlanalar.

43 statja. Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa okrug hajlav komissialarь predsedatel, predsedatelden urьnʙaѣarь, sekretar həm 8 aƣza sostavьnda tɵđɵlələr.

44 statja. Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav komissialarь:

a) xeđmətsəndər deputattarь sovettarьnьꞑ tejeşle ʙaşqarma komitettarь tarafьnan hajlav ucastkalarьnьꞑ vđ vaqtьnda ojoştorolovьn kyđətə;

ʙ) hajlavsьlar isemlektəreneꞑ vđ vaqtьnda tɵđɵlɵven həm dɵjɵm tanьşьvƣa jetkereleven kyđətə;

v) SSSR Konstitutsiahьn həm „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozenie“ne riƣajə itep Sojuz Sovetь deputatlьƣьna qujьlƣan kandidaturalarđь terkəj;

g) ucastka hajlav komissialarьn Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa ʙildələngən formalaƣь hajlav ʙylletendəre həm konverttar menən tə'min itə;

d) tavьştarđь iѣəpləj həm okrug ʙujьnsa hajlavđar hɵđɵmtəheꞑ ʙildələj;

e) Yđək hajlav komissiahьna hajlavđar ʙujьnsa deloproizvodstvonь tapşьra;

z) hajlanƣan deputatqa hajlanьvь turahьnda tanьqlьq ʙirə.

45 statja. Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hər ʙer okrugta Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa okrug hajlav komissiahь tɵđɵlə.

46 statja. Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa okrug hajlav komissiahь xeđmətsəndərđeꞑ iztimaƣi ojoşmalarь həm jəmƣiəttəreneꞑ vəkildərenən tɵđɵlə həm Sojuz respuʙlikalarь həm avtonomialь ɵlkələrđeꞑ Verxovnьj Sovettarь həm avtonomialь ɵlkələrđeꞑ xeđmətsəndər deputattarь sovettarь tarafьnan hajlavđarƣa 50 kɵn qalƣanƣa tiklem raѣlana.

47 statja. Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa okrug hajlav komissiahь predsedatel, predsedatelden urьnʙaѣarь, sekretar həm 8 aƣza sostavьnda tɵđɵlə.

48 statja. Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa okrug hajlav komissiahь:

a) Milləttər Sovetь deputatьna SSSR Konstitutsiahьn həm „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozenie“ne riƣajə itep qujьlƣan kandidattarđь terkəj;

ʙ) ucastka hajlav komissialarьn ʙildələngən forma ʙujьnsa Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav ʙylletendəre menən tə'min itə;

v) tavьştarđь hanaj həm okrug ʙujьnsa hajlavđarđьꞑ hɵđɵmtəheꞑ ʙildələj;

g) hajlavđar ʙujьnsa deloproizvodstvonь yđək hajlav komissiahьna həm Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa tejeşle respuʙlika komissiahьna jəki Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa avtonomialь ɵlkə hajlav komissiahьna tapşьra;

d) hajlanƣan deputatqa hajlanьvь turahьnda tanьqlьq ʙirə.

49 statja. Ucastka hajlav komissialarь xeđmətsəndərđeꞑ iztimaƣi vəkildərenən tɵđɵlələr həm qala-ojoşmalarь həm jəmƣiəttəreneꞑ larđa xeđmətsəndər deputattarьnьꞑ qala sovettarь tarafьnan, rajondarƣa ʙylengən qalalarđa — xeđmətsəndər deputattarьnьꞑ rajon sovettarь tarafьnan; avьl jerđərendə — xeđmətsəndər deputattarьnьꞑ rajon sovettarь tarafьnan hajlavđarƣa 40 kɵn qalƣanƣa tiklem raѣlanalar.

50 statja. Ucastka hajlav komissiahь predsedatel, predsedatelden urьnʙaѣarь, sekretar həm 4—8 aƣza sostavьnda tɵđɵlə.

51 statja. Ucastka hajlav komissiahь:

a) hajlav ucastkalarь ʙujьnsa ʙylletendəren qaʙul itə;

ʙ) Sojuz Sovetьna həm Milləttər Sovetьna deputatlьqqa ʙulƣan hər ʙer kandidatqa ʙirelgən tavьştarđь iѣəpləj;

v) hajlavđar ʙujьnsa deloproizvodstvonь Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa tejeşle okrug hajlav komissiahьna həm Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa okrug hajlav komissiahьna tapşьra.

52 statja. Yđək hajlav komissiahьnьꞑ, Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa respuʙlika hajlav komissiahьnьꞑ, Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa avtonomialь ɵlkələrđeꞑ həm milli okrugtarđьꞑ hajlav komissialarьnьꞑ, Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa okrug hajlav komissiahьnьꞑ həm Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa okrug hajlav komissiahьnьꞑ, şulaj uq ucastka hajlav komissialarьnьꞑ ultьrьştarь əgər də ularđa komissianьꞑ dɵjɵm sostavьnьꞑ jartьhьnan artьƣь qatnaşqanda ƣьna kɵsɵndə hanala.

53 statja. Hajlav komissiahьnda ʙɵtə məs'ələlər jaʙaj kypselek tavьş menən xəl itelələr, tavьştar tiged ʙulƣanda — predsedatelden tavьşь ɵѣtɵnlɵk ʙirə.

54 statja. SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar ytkərev menən ʙəjləngən rasxodtar dəvlət iѣəʙenən totola.

55 statja. Yđək hajlav komissiahь, Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa respuʙlika hajlav komissialarь, Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa avtonomialь ɵlkə, milli okrugtarđьꞑ hajlav komissialarь, Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa okrug hajlav komissiahь, Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa okrug hajlav komissiahь həm ucastka hajlav komissiahь tarafьnan ʙildələngən ɵlgɵ ʙujьnsa yđđəreneꞑ pecattarь ʙula.

(Davamь 3-sɵ ʙittə)

SSSR Yďək Başqarma Komitetь prezidiumь tarafьnan SSSR Yďək Başqarma Komitetьnьꞑ IV sessiahь qaravьna inderev əsən xuplanƣan proekt

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda Polozenie (DAVAMЬ).

VI вylek

SSSR Verxovnьj Sovetь deputattarьna kandidattar qujьv tərtiвe

56 statja. SSSR Verxovnьj Sovetьna kandidattar qujьv xoquqь xedmətsəndərdeꞑ iztimaƣi ojoşmalarьna həm jəmƣiəttərenə — SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 141 statjahь nigedendə: kommunisttar partiahь ojoşmalarьna, professional sojuzdarƣa, kooperativtərgə, jəştər ojoşmalarьna, kul'tura jəmƣiəttərenə həm zakon tarafьnan вildələngən tərtiptə registratsialanƣan вaşqa ojoşmalarƣa tə'min itelə.

57 statja. Kandidattar qujьv xoquqь xedmətsəndərdeꞑ iztimaƣi ojoşmalarьnьꞑ həm jəmƣiəttərenen yďək organdarь tarafьnan da, ulardьꞑ respuвlika, kraj, əlkə, rajon organdarь tarafьnan da, şulaj uq predpriatielərdə eşse həm xedmətsəndərdeꞑ, ƣəskəri castardə — ƣьdьl armiestardьꞑ dəjəm jьjьlьştarь, kolxozdarda krəстiəndərdeꞑ, sovxozdarda — sovxoz eşselərе həm xedmətkərdərenen dəjəm jьjьlьştarь tarafьnan da вojomƣa aşьrьla.

58 statja. Deputatlьqqa kandidattar Sojuz Sovetьna həm Milləttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissialarьnьꞑ şulaj uq yďdəre deputatlьqqa kandidat itep qujьlƣan okrugtaƣь ucastka hajlav komissiahьnьꞑ aƣzalarь вulьp tora almajdar.

59 statja. Hajlavdarƣa 30 kən qalƣandan da hunlamajьnsa SSSR Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna kandidattar qujьvsь, xedmətsəndərdeꞑ вətə iztimaƣi ojoşmalarь jəki jəmƣiəttəre deputatlьqqa kandidattardь tejeşle rəveştə jə Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьnda, jə Millətter Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьnda registratsialavƣa вurьslьlar.

60 statja. Sojuz Sovetьna həm Millətter Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissialarь SSSR Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna xedmətsəndərdeꞑ iztimaƣi ojoşmalarь həm jəmƣiəttəre tarafьnan SSSR Konstitutsiahьnьꞑ talaptarьn həm „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenie“ ne riƣajə itep, qujьlƣan kandidattadь registratsialavƣa вurьslьlar.

61 statja. Xedmətsəndərdeꞑ SSSR Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna kandidattar qujьvsь iztimaƣi ojoşmalarь jəki jəmƣiəttəre okrug hajlav komissialarьna tyвəndəge dokumenttadь tapşьrьrƣa tejeştər:

a) deputatlьqqa kandidat qujƣan jьjьlьştьꞑ jəki ulardьꞑ prezidium aƣzalarь tarafьnan qul qujьlƣan, ulardьꞑ jəştəre, torƣan urьndarь, kandidat qujƣan ojoşmanьꞑ isme, deputatlьqqa kandidat qujƣan jьjьlьştьꞑ jəki ultьrьştьꞑ urьnь, vaqtь həm unda qatnaşьvsьlardьꞑ hanь kyrhətelgən protokol, şunьꞑ menən вergə protokolda deputatlьqqa kandidattьꞑ familiahь, isme, atahьnьꞑ isme, unьꞑ jəşe, torƣan urьnь, partialьlьƣь, eşe kyrhətelergə tejeş;

в) deputatlьqqa kandidattьꞑ yďen qujƣan ojoşmanan oşo hajlav okrugьnda вallatirovatsia itelevgə rizalьƣь turahьndaƣь ƣarizahь.

62 statja. SSSR Verxovnьj Sovet deputatlьqьna kandidat tik вer okrug вujьnsa ƣьna tavьşqa qujьla ala.

63 statja. Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьnьꞑ deputatlьqqa kandidattь registratsialavdan вaş tartьvь turahьnda ike kən srok esendə yďək hajlav komissiahьna zalova вirelergə məmkin, unьꞑ qararь qətƣi qarar вula.

64 statja. Millətter Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьnьꞑ kandidatь registratsialavdan вaş tartьv turahьnda ike kən srok esendə sojuz respuвlikahь, avtonomialь respuвlika, avtonomialь əlkələrdeꞑ hajlav komissiahьna, ə hunƣьhьnьꞑ qararь turahьnda — yďək hajlav komissiahьna zalova вirelə, unьꞑ qararь qətƣi qarar вula.

65 statja. SSSR Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna hər вer registratsialanƣan kandidattьꞑ familiahь, isme, atahьnьꞑ isme, jəşe, eşe, partialьlьƣь həm kandidatqa qujьvsь iztimaƣi ojoşmanьꞑ isme hajlavdarƣa 25 kən qalƣandan da hunlamaj tejeşle Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahь həm Millətter Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahь tarafьnan iƣlan itelə.

66 statja. SSSR Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna вətə registratsialanƣan kandidattar hajlav вylletenena motlaq inderelergə tejeştər.

67 statja. Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug komissialarь həm Millətter Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahь SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdarƣa tiklem 15 kəndən də hunƣa qalmajьnsa hajlav вylletendəren вaвьrьvƣa həm ucastka hajlav komissialarьna jeвərevgə вurьslьlar.

68 statja. Hajlav вylletendəre tejeşle hajlav okrugtarь xalqьnьꞑ teldərendə вaвьlalar.

69 statja. Hajlav вylletendəre yďək hajlav komissiahь tarafьnan вildələngən forma вujьnsa həm вətə hajlavsьlardь hajlav вylletendəre menən tə'min iterlek handa вaвьla.

70 statja. SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 125 statjahь вujьnsa, okrug hajlav komissiahьnda registratsialanƣan kandidattь qujƣan hər вer ojoşmaƣa, şulaj uq SSSR-dьꞑ hər вer gazdanьna jьjьlьştarda, matвuƣatta həm вaşqa juldar menən oşo kandidat fajdahьna agitatsialavda totqarhьd xoquq tə'min itelə.

VII вylek

Tavьş вirev tərtiвe

71 statja. SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar вətə SSSR əsən dəjəm вulƣan вer kən esendə ytkərelə.

72 statja. SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar kənə, SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 54 statjahь вujьnsa, SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tarafьnan hajlavdar srogьna tik lem ike ajdan da hunƣa qalmaj вildələnə. Hajlavdar eş kənə вulmaƣan kəndə ytkərelələr.

73 statja. Hajlav aldьnan вulƣan hunƣь 20 kən esendə, ucastka hajlav komissiahь hajlavdardьꞑ kənə həm hajlavdardьꞑ urьnь turahьnda kən hajьn iƣlan itə вara jəki nindəj genə вuldar menən вulha la hajlavsьlarƣa kiꞑ rəveştə вelderə.

74 statja. Hajlavsьlar tarafьnan tavьş вirev hajlavdar kənəndə səƣət irtənge 6-nan alьp təngə 12-gə tiklem eşlənə.

75 statja. Hajlavdar kənəndə irtə menən səƣət 6-la ucastka hajlav komissiahьnьꞑ pedsedatele unьꞑ aƣzalarь qatnaşьlьƣьnda hajlav jəşniktəren həm hajlavsьlardьꞑ вildələngən forma вujьnsa tədəlgən isemlegenen вarlьƣьn tikşerə,şunan huꞑ jəşniktərde вikləj həm komissia pecate menən pecatləj həm hajlavsьlardь tavьş вirergə totonovƣa saqьra.

76 statja. Hər вer hajlavsь yde tavьş вirə, вьnьꞑ əsən tavьş вirev вinahьna yde kilə, şunьꞑ menən вergə hajlavsьlardьꞑ tavьş вirevdəre konvertqa halьnьp jəвeşterelgən hajlav вylletendəren hajlav jəşniktərenə təşərəvdəre julь menən eşlənə.

77 statja. Hajlav вinahьnda вylletendərde tultьrьv əsən ajrьm вylmə ajrьlьp qujьla, unda tavьş вirev vaqtьnda tavьş вirevselərdən вaşqa kemdeꞑ вulha la, şul iћəptən ucastka komissialarь aƣzalarьnьꞑ da вulьvь tьjьla; вylletendərde tultьrьv вylməhenə вer yk vaqьtta вer nisə hajlavsьnь indergəndə, ul вer yk vaqьtta inderelə torƣan hajlavsьlar hanьna вylemdər jəki şirmalar menən jьhazlandьrьlьrƣa tejeş.

78 statja. Hajlav вinahьna kilgən hajlavsь ucastka hajlav komissiahьnьꞑ sekretarьna jə pasportьn, jə kolxoz knəgəhen, jə profsojuz вiletьn, jə вaşqa şəxsi tanьqlьƣьn kyrhətə həm hajlavsьlar isemlegenə вujьnsa tikşergəndən həm hajlavsьlar isemlegendə вildələv jahaƣandan huꞑ вildələngən əlgə вujьnsa hajlav вylletendəre həm konvert ala.

79 statja. Oşo „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenie“neꞑ 15 statjahь nigeđendə „tavьş вirev xoquqь tanьqlьƣь“ menən hajlav вinahьna kilgən keşelərgə, ucastka hajlav komissialarь ajrьm isemlek alьp вara, вьl isemlek hajlavsьlar isemlegenə quşьlьp terkələ.

80 statja. Hajlavsь, hajlav вylletendəren tultьrьv əsən ajrьlьp qujьlƣan вylmələ hər вer hajlav вylletenendə yde tavьş вirə torƣan keşenen genə familiahьn qaldьrьp, qalƣandarьn hьdьp taşlaj; вylletendərde konvertqa halьp jəвeşterep, hajlavsь ucastka hajlav komissiahь urьnlaşqan вylməgə kysə həm hajlav вylletendəre halьnƣan konverttь hajlav jəşnigenə təşərə.

81 statja. Uqьj-jada вelməvse jəki nindəj də вulha fizik jeteşhedlege səвəple hajlav вylletendəren tultьrьv məmkinlektəre вulmaƣan keşelər hajlav вylletendəre tultьrьla torƣan вylməgə hajlav вylletendəren tultьrьv əsən teləgən вer вaşqa hajlavsьnь saqьrьrƣa xaqlь.

82 statja. Tavьş вirev vaqtьnda hajlav вinahьnda hajlav agitatsiahьna jul qujьlmaj.

83 statja. Hajlav вylməhendəge tərtip əsən komissia predsedatele javaplь həm unьꞑ əmre вətə вulƣandar əsən məzвyri.

84 statja. Hajlavdar kənəndə təngə səƣət 12 lə ucastka hajlav komissiahьnьꞑ predsedatele tavьş вirevdeꞑ tamamlanƣanьn iƣlan itə, komissia hajlav jəşniktəren asьrƣa totona.

VIII вylek

Hajlavđardьꞑ hədəmtələren вildələv

85 statja. Ucastka hajlav komissiahь tavьştardь iћəpləj torƣan вinala, tavьştardь iћəpləgən məldə xedmətsəndərdeꞑ iztimaƣi ojoşmalarь həm jəmƣiəttəre şunьꞑ əsən maxsus vəkələt вirelgən vəkildərenen, şulaj uq matвuƣat vəkildərenen вulьrƣa xoquqtarь вar.

86 statja. Ucastka hajlav komissiahь, jəşniktərde asьp, вirelgən konverttardьꞑ hanьn tavьş вirevdə qatnaşqan keşelərdeꞑ hanь menən saqьştьra həm saqьştьrьv hədəmtələren protokolƣa inderə.

87 statja. Ucastka hajlav komissiahьnьꞑ predsedatele konverttardь asa həm ucastka hajlav komissiahьnьꞑ вətə aƣzalarь aldьnda hər вer вylleten вujьnsa hajlav hədəmtələren iƣlan itə.

88 statja. Tavьş вirev hədəmtələren jadьv Sojuz Sovetьna həm Millətter Sovetьna hajlavdar вujьnsa ajrьm alьp вarьla.

89 statja. Deputatlьqqa hər вer kandidatqa komissia sekretarь həm ucastka hajlav komissiahьnьꞑ вьnьꞑ əsən vəkil itelgən aƣzalarь tarafьnan ike danala iћəp listь alьp вarьla.

90 statja. Tyвəndəge вylletendər kəsəndə hanalmajdar:

a) вildələngən əlgə həm təвtə вulmaha;

в) konverthьd jəki вildələnməgən əlgələge konvertta вirelgən вulhalar;

v) kandidattar hanь hajlana torƣan deputattardьꞑ hanьna aşьp kitkən вulha.

91 statja. Hajlav вylletenenenꞑ вьsьnlьƣь turahьnda şik tьvƣanda məs'ələ ucastka hajlav komissiahь tarafьnan tavьş вirev julь menən xəl itelə, вьl protokolda вildələp qujьla.

92 statja. Ucastka hajlav komissiahь вildələngən forma вujьnsa əs danala tavьş вirev protokolь tədə, uƣa ucastka hajlav komissiahьnьꞑ вətə aƣzalarь, şul iћəptə predsedatel həm sekretar motlaq qul qujalar.

93 statja. Ucastka hajlav komissiahьnьꞑ tavьş вirev protokolьnda kyrhətelergə tejeştər:

a) tavьş вirevdeꞑ вaşlanьv həm tamam вulьv vaqtь;

в) hajlavsьlar isemlege вujьnsa tavьş вirgən hajlavsьlardьꞑ hanь;

v) „Tavьş вirevgə xoquq tanьqlьƣь“ вujьnsa tavьş вirevselərdeꞑ hanь;

g) вirelgən konverttardьꞑ hanь;

d) ucastka hajlav komissiahьna вirelgən ƣarizalar həm zalovalardьꞑ qьsqasa ajьşь həm ucastka hajlav komissiahь tarafьnan qaвul itelgən qarardar;

(Adaƣь 4-se вittə)

SSSR УƏK BAŞQARMA KOMITETЬ PREZIDIUMЬ TARAFЬNAN SSSR УƏK BAŞQARMA KOMITETЬNЬŊ IV SESSIAHЬ QARAVЬNA INDEREV ӨSӨN XUPLANQAN PROEKT

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda Poloƶenie

(Başь 1-2-3 bittərđə)

e) hər ber kandidat bujьnsa tavьştarđь hanap sьqarьvđьn hөđөmtələre.

94 statja. Tavьştarđь hanap sьqьvđan həm protokol tөđөgəndən hun, komissia predsedatele komissianьŋ bөtə aqzalarь aldьnda tavьş birevđen hөđөmtələren iqlan itə.

95 statja. Ucastka hajlav komissiahьnьŋ tavьş birev protokolьnьŋ ber danahь Sojuz Sovetь deputatьna kandidattarđьŋ hər ike iђəp listь menən 24 səqət esendə narocnьj menən Sojuz Sovetьna hajlavdar bujьnsa okrug hajlav komissiahьna; protokoldьŋ ikense danahь Millәttәr Sovetь deputatьna kandidattarđьŋ hər ike iђəp listь menən 24 səqət esendə narocnьj menən Millәttәr Sovetьna hajlavdar bujьnsa okrug hajlav komissiahьna jebərelə.

96 statja. Bөtə hajlav bylletendəre (ьsьndarь ajrьm həm ьsьn tygel tip tabьlqandarь ajrьm) Sojuz Sovetь bujьnsa ajrьm həm Millәttәr Sovetь bujьnsa ajrьm rəveştə ucastka hajlav komissiahьnьŋ pecate menən pecatlənergə həm tavьş birev protokolьnьŋ өsөnsө danahь həm pecate menən bergə ucastka hajlav komissiahьnьŋ predsedatele tarafьnan: qalalarđa — xedmətsəndər deputattarьnьŋ qala sovetьna, rajondarqa bylengən qalalarda — xedmətsəndər deputattarьnьŋ rajon sovettarьna, avьl jerđərendə — xedmətsəndər deputattarьnьŋ rajon sovettarьna haqlav өsөn tapşьrьlьrqa tejeştər.

97 statja. Xedmətsəndər deputattarь Sovetьnьŋ hajlav bylletendəren SSSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan tejeşle okrugtarđan diputattarđьŋ mandattarьn raђlaqanqa tiklem haqlav burьsь jөkmətelə.

98 statja. Okrug hajlav komissiahь tavьş birevđərđe ucastka hajlav komissialarь tarafьnan tapşьrьlqan protokoldar nigeđendə eşləj.

99 statja. Okrug hajlav komissiahь tavьştarđь iђəpləv eşen alьp barqan binala tavьş birevđərđe hanaqanda xedmətsəndərđen iztimaqi ojoşmalarь həm jəmqiəttərenen вьnьn өsөn maxsus vəkələte bulqan vəkildəre, şulaj uq matbuqat vəkildəre qatnaşa alalar.

100 statja. Hər ber kandidatqa okrug hajlav komissiahь tarafьnan ike dana iђəp listь alьp barьla, unda hər ber deputatqa kandidat tarafьnan alьnqan tavьştar hanь jazьla.

101 statja. Okrug hajlav komissiahь ike danala tavьş birev protokolь tөđə, okrug hajlav komissiahьnьŋ bөtə aqzalarь, şul iђəptə motlaq predsedatel həm sekretar uqa qul qujalar.

102 statja. Okrug hajlav komissiahьnьŋ protokolьnda kyrhətelergə tejeştər:

a) okrugtaqь hajlavsьlarđьŋ dөjөm hanь;

в) tavьş birevdə qatnaşqan hajlavsьlarđьŋ dejөm hanь;

v) hər ber deputat kandidatьna birelgən tavьştarđьŋ hanь;

g) okrug hajlav komissiahьna birelgən qarizalar həm zalobalarđьŋ qьђqasa ajьђь həm okrug hajlav komissiahь tarafьnan qabul itelgən qararđar.

103 statja. Tavьştarđь iђəpləgəndən hun 24 səqəttən də hunlamajьnsa Sojuz Sovetьna hajlavdar bujьnsa okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatele, şulaj uq Millәttәr Sovetьna hajlavdar bujьnsa okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatele protokoldьŋ berense danahьn iђəp listtarьn quşьp pecatləngən kөjө narocnьj arqьlь yđək hajlav komissiahьna, protokoldьŋ ikense danahьn Millәttәr Sovetьna hajlavdar bujьnsa Sojuz respublikahьnьŋ, avtonomialь respublikanьŋ, avtonomialь өlkənen hajlav komissiahьna jebərevgə burьslьlar.

104 statja. Absolyt kypselek tavьştь alqan, jəqni okrug bujьnsa birelgən həm ьsьn tip tabьlqan bөtə tavьştarđьŋ jartьhьnan kubehen alqan SSSR Verxovnьj Sovetь deputatьna kandidat hajlanqan iђəplənə.

105 statja. Protokolqa qul qujqandan huŋ Sojuz Sovetьna hajlavđar bujьnsa okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatele hajlavđarđьŋ hөđөmtələren iqlan itə həm Sojuz Sovetь deputatlьqьna hajlanqan kandidatqa hajlanьvъ turahьnda tanьqlьq birə.

106 statja. Protokolqa qul qujqandan huŋ Millәttәr Sovetьna hajlavđar bujьnsa okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatele hajlavđarđьŋ hөđөmtələren iqlan itə həm Millәttәr Sovetь deputatlьqьna hajlanqan kandidatqa hajlanьv turahьnda tanьqlьq birə.

107 statja. Əgər də kandidattarđьŋ berehe lə absolyt kypselek tavьş almaha, tejeşle okrug hajlav komissiahь вьl turala protokolda ajrьm bildə jahaj həm вьl turala: Yđək hajlav komissiahьna həm Millәttәr Sovetьna hajlavđar bujьnsa respublikanьŋ, avtonomialь respublikanьŋ, avtonomialь өlkənen jəki milli okrugtьŋ hajlav komissiahьna xəвər itə həm ber yk vaqьtta iŋ kyp tavьş alqan ike kandidatqa qajtanan ballatirovka iqlan itə, şulaj uq hajlavđarđьŋ berense turьnan huŋ ike ađna sroktan da huŋlamajьnsa, qajtanan ballatirovkalav kөnөn bildələj.

108 statja. Əgər də okrug bujьnsa birelgən tavьştarđьŋ hanь вьl okrugtaqь tavьş birevgə xoquqь bulqan hajlavsьlarđьŋ hanьnьŋ jartьhьnan kəm bulha, Sojuz Sovetьna hajlavđar bujьnsa jəki Millәttәr Sovetьna hajlavđar bujьnsa okrug hajlav komissiahь вьl turala protokolqa ajrьm rəveştə bildə jahaj həm şunda uq yđək hajlav komissiahьna həm Millәttәr Sovetьna hajlavđar bujьnsa respublikanьŋ, avtonomialь өlkənen hajlav komissiahьna xəвər itə, şunьŋ menən bergə вьndaj xəldə yđək hajlav komissiahь berense hajlavđarđan huŋ aj jarьm sroktan đa huŋlamajьnsa jaŋь hajlavđar bildələj.

109 statja. Deputattarqa kandidattarđь qajtanan ballatirovkalav, şulaj uq kөsөndə hanalmaqan hajlavđar urnьna jaŋь hajlavđar đa, berense hajlavđar өsөn tөđөlgən hajlavsьlar isemlege bujьnsa həm oşo „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaqь poloƶenie“ tulьhьnsa mьvafiq rəveştə ytkərelə.

110 statja. SSSR Verxovnьj Sovetь sostavьnan deputat kitə qalha, SSSR Verxovnьj Sovetьnьŋ Prezidiumь ike ađnalьq srok esendə tejeşle hajlav okrugьna jaŋь deputat hajlavđarđьŋ srogьn bildələj, ləkin вьl deputat SSSR Verxovnьj Sovetь sostavьnan kitkəndən alьp ike ajđan da huŋ bulmaђqa tejeş.

111 statja. Kөslөk, aldav, qurqьtьv jəki hatьp alьv julь menən SSSR grazdanьna yđeneŋ SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav həm hajlanьv xoquqьn bojomqa aşьrьvqa qamasavlaqan hər kem, — ike jьlqa tiklem irektən məxrym itev jazahь menən jazalana.

112 statja. Sovettьŋ xeđmət urnь keşehe jəki hajlav komissiahьnьŋ aqzahь hajlav dokumenttarьna poddelka jahaqandarь, tavьştarđь kyrələtə jaŋlьş iђəpləgəndəre өsөn,— өs jьlqa tiklem irektən məxrym itev jazahь menən jazalanalar.

JAŊЬ HAJLANQAN SEKRETARĐAR KƏŊƏŞMƏHE

BORAJ, 7 (Telegraf aşa). Boraj rajonьnda 32 təvge ojoşmala otcot-hajlav jьjьlьştarь ytkərelde. Komsomol ojoşmalarь menən jetəkselek itevgə jaŋь keşelər hajlanalar. Berense tapqьr təvge ojoşma şekretarь bulьp hajlanьvsьlar 19 keşe.

6 ijyldə rajkomol jaŋь hajlanqan sekretarđarđьŋ kəŋəşməhen ytkərđe. Kəŋəşmə, otcot-hajlav jьjьlьşьnьŋ qararđarьn ytəvđe nisek ojoştororqa kərəklek məs'ələhen mөđəkərə itte.

JAQUPOV.
LATЬJPOV.

OJOŞMANЬŊ YЂEVE, UNЬŊ EŞLƏV KYRHƏTKESE

„**Majaq**“ kolxozь (K. Usol rajonь, Jelem Qaran sovetь) komsomol ojoşmahь ytkən jьl 11 komsomolestan qьna tora ine. X sjezd qararđarь nigeđendə jəştər arahьnda politik uqьv politik tərbiə eştəren julqa halьv hөđөmtəhendə ul nьq yђte. Xəđer ojoşmala 24 komsomoles bar.

Beđ вьl ojoşmanьŋ aqzalarь III Plenum qararđarьn mөđəkərə itev bujьnsa 1-2 tapqьr jьjьlьş ytkərev menən genə siklənməjbeđ, ə unьŋ nigeđendə eşebeđđe qajtanan qoraвьđ. Plenum qararđarьnan sьqьp tөrlө besedalar ytkərelə. Politik uqьv tyŋərəge jaqşь eşləj.

Komitettьŋ otcot-hajlav jьjьlьşь jaqşь ytte. Otcot dokladь bujьnsa 12 komsomoles sьqьp hөjlənelər, komitettьŋ, unьŋ aqzalarьnьŋ jeteşheđ jaqtarьn tənqit ittelər.

Jəşren tavьş birev nigeđendə, komitet sekretarь itep Qəjnullin Josop hajlandь.

Ş. Akkulьv
Q. Şər ipьv

— ☆ —

Ni өsөn klub bikle tora?

„**Belem**“ kolxozьnda (Nuriman rajonь) ike qatlь đur klub bar. Ləkin klub mөdire Sələxeva Rəximə unь bikle tota. Kilgən gazeta fajđalanьlmaj. Dyrt ajđan birle kino-teatr bulqanь juq.

Jəştər hər kөn klubqa uqьv, kyŋel asьv өsөn kilhələr đə, ul bikle bulqas, kire qajtьp kitələr.

Kamal Xəвiв

Tənqitte qьђьvsьlar jaŋь komitetqa hajlanmanьlar

Başqortostan medɪtsina rabfagь komsomol ojoşmahьnьŋ otcot-hajlav jьjьlьşьnda komitet sekretarь Xəliullin buş sьjfrđar, qararđar, qoro şeltələrđe həm vəqəđələrđe hanap sьqtь. Komitettьŋ jeteşheđlektəren, avьrьv urьndar turahьnda əjtməne, kyđ jomop qaldь. Tik doklad bujьnsa hөjləvselər genə unьŋ taralьv xəlenə kilep jeteven kyrhəttelər. Ular komsomolestar arahьnda politik tərbiə həm ojoştorov eşe alьp barmavьn, komitet aqzalarьnьŋ (Şəripьv, Xəвiвullin, Jaqupьv) tənqit, yđ-yđeŋde tənqitte hөjməvđəren, komitetta semjasьlьq jəşəven qatь tənqit aђtьnda aldьlar.

Sьqьp hөjləvselərđən iptəş Xisamьv komitettь tənqit itep: „Komitet sekretarь Kalimullin tənqitte hөjməj, min jьjьlьşta unь tənqit itə başlaqas, „jarar, kyp hөjlərgə jaratahьŋ, yđeŋ eşlərheŋ“ tip hyđđən tuqtattь. Komitet aqzalarь Şəripьv, Xəвiвullindər đə tənqitte narьqlamajđar həm ber-berehenen jeteşheđlektəren kyrməjđər.

Вьna şunьŋ өsөn, beđ ularđь jaŋь sostavka indermənek. Komitet sekretarь itep uqьv udarnigь Xəjretdinьv hajlandь.

Sabir Kinjəkəjev.

Pedagogia frontьna jaŋь kadrđar

Stərletamaq Başpeducilişşehe вьjьlqь uqьv jьlьnda 99 jəş uqьtьvsь əđerləne. Şularđan 45-e komsomolestar. Texnikumdь tamamlav zacotьn komsomoles Aqsulpanьv, Fəjzullin, Xamzina, Kunafin, Ibrahimьv h. в. iptəştər „otlicno“ həm „jaqşь“qa tapşьrđьlar. Вьlar direksia həm partkom tarafьnan jal jortona barьv өsөn putjovka menən вyləkləndelər. Ular başlanqьs məktəptə uqьtьvsь bulasaqtar. Xəđer ular вөtəhə lə rajondarqa bylendelər.

NUR JANBAJEV.

— ✪ —

Avьldar өsөn meditsina kadrđarь

Başnarkomzdrav qaramaqьnda ojoştorolqan meditsina sestralarь əđerləv kursьnьŋ berense sьqarьlьşь buldь. Balalar jəslələre konsul'tanttarь ismen alьp 26, akuşerkalar ismen alьp 24 keşe sьqtь. Вьl iptəştər вөtəhe lə kolxozdarđan kilgən qatьn-qьđđar.

Uqьvđь tamamlavsьlar, yđđəren вөjөk вəxetkə ireştergən Sovettar xөkymətenə həm вөjөk dahьj, Stalin iptəşkə rəxmət belderđelər.

Redaktor urьnвaђarь:
Q. MURTAZIN.

„Oktəвr' natisk“ь tipografiahь
Başglavlit vəkile № 2210

1937-se jьl
11 Ijyl
№ 68 (1116)
Ajьna 12 tapqьr sьqa. Ajьm hanь 9 tin.

Bөtə ildərđeŋ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“—орг. Башкирского Обкома и уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьŋ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

Komsomol organdarьnьŋ otcottarь həm hajlavđar bujьnsa qujьlqan tərtipte bođovđar turahьnda

VLKSM УĐƏK KOMITETЬ QARARЬ

VLKSM Уđək Komitetь, komsomol organdarьnьŋ otcottarь həm hajlavđar barьşьnda ber talaj ojoşmalarđa tyвəndəge jeteşheđlektər həm Уđək Komitettьŋ hajlavđar bujьnsa instruksiahьn tura bođavđar jeвərelə tip bildələj:

1. Ber talaj urьndarđa otcot-hajlav jьjьlьştarьn saqьrьvqa əđerlek bөtөnləj qənəqətlənməѣlek alьp barьla. Komsomolestarqa jьjьlьştьŋ kөnө, urьnь həm səqəte уđ vaqtьnda belderelməj. VLKSM Уđək Komitetьnьŋ huŋqь plenumь qararđarь həm materialdarь menən aldan tanьştьrьlmajđar.

Şunьŋ arqahьnda jьjьlьştarđa komsomolestar вөtəhe lə qatnaşmajđar.

Komsomolestarđьŋ nasar kilevđəre səвəple Kalinin qalahьnьŋ Vagon zavodьnda həm Vokzanov ismendəge fabrikala, Məskəv qalahьnьŋ Trjoxgornьj manufakturahьnda həm Məskəvđeŋ ikense medinstitutьnda jьjьlьştar өđөlə. Ə Məskəv qalahьnьŋ вeŗense medinstitutьnda komsomol ojoşmahьnьŋ otcot-hajlav jьjьlьşь komsomolestarđьŋ ađ kilevđəre səвəple ike tapqьr өđөlə.

Sьvaşiala əđerlekteŋ kyrələtə qənəqətlənerlek bulmavь səвəple hajlavđьŋ вerense kөnөndə yk 36 urьnda otcot-hajlav jьjьlьştarь өđөlgən вula.

2. Ber talaj ojoşmalarđa komitettarđьŋ otcottarьn mөđəkərə itkəndə quşьlьp həjləvđər jeterlek dərəẑələ idejə—politik jaqtan juqarь kiməldə ytməjđər. Quşьlьp həjləvđərđeŋ iqtibar уđəgendə başlьsa ikense baѣqьstaqь məs'ələlər kyp urьn alalar. Həm xəđerge dəverđə komsomol eşeneŋ iŋ mөhim məs'ələləre вulqan—sьjnfьj ujavlьqtь kytərev, komsomolda ikejөđlөlərđe faşlav, komsomolestarđь həm jəştərđe politik tərвiələv eşen ojoştorov məs'ələləre вөtөnləj qənəqətlənməѣlek həm jeterlek politik ytkenlek menən mөđəkərə itelməjense ytələr.

Jaraslov өlkəheneŋ Konstantin zavodьnьŋ komsomolestarь jьjьlьşьnda, huŋqь vaqьtta zavodta faş itelgən xalьq doşmandarьnьŋ kontrrevolytsion qorotqosloq eştəre turahьndaqь məs'ələ вөtөnləje menən qaqьlьnmaj ytep kitelə. Azerвajdzan dəvlət universtetь həm fəndər akademiahьnьŋ Azerвajdzan filialь jьjьlьştarьnda la şundaj uq xəl вula. Molotov ismendəge zavodtьŋ (Alьѣ Kөnsьqьş krajь) jьjьlьşta komsomol ojoşmahьnьŋ politik eşendəge đur provaldar həm ujavlьqtьŋ tupaѣlanьvь turahьnda вer nəmə lə əjtelməj. Ə şul uq vaqьtta Qьđьl təre jəmqiəteneŋ eşenə, lotarej вilettəre taratьv həm вaşqalarqa siktən tьş đur iqtiвar вirelgən вula.

Qajhьвer ojoşmalarđa politik qəmheđlek şuqa tiklem вarьp jetə ki, Ukraina fəndər akademiahь komsomolestarьnьŋ jьjьlьştarьnda (Kiev) iѣəp komissiahь predsedatele itep, jьjьlьş huŋьnda faş itelgən xalьq doşmanь hajlanqan вula.

3. Jьş qьna xəldərđə Уđək Komitet instruksihь menən вildələngən jaвьq (jəşren) tavьş вirev tərtiвe asьqtan-asьq вođola.

a) Jaвьq (jəşren) tavьş вirev aldьnan VLKSM Уđək Komitetь instruksiahь uqьp sьqьlmaj həm aŋlatьlmaj, şunьŋ arqahьnda komsomolestar tavьş вirevđə nisek qatnaşьrqa kərəklekte tөşөnməgən xəldə qalalar (Başqortostan, Tөnjaq өlkə).

в) Jaвьq (jəşren) tavьş вirevđe ytkərev vaqьtьnda, tavьş вirergə mөmkin вulqan kandidaturalarđьŋ hanь sikləneлə. Xatta şundaj fakttar вar ki, isemlektə qaldьrьlqan kandidaturalarđьŋ hanь jьjьlьş tarafьnan вildələngən komitet aqzalarь hanьna tura kilməgən өsөn genə jaвьq (jəşren) tavьş вirev өsөn вulqan isemlek juqqa sьqarьla. (Uвin urta məktəвe—Kөnвatьş Tөnjaq, Kargopul' rajonь—Ciləвe өlkəhe).

v) tavьş вirevgə VLKSM aqzalьqьna kandidat вulьvsьlar jeвərelələr. Ə ajrьm ojoşmalarđa, məѣələn, Stalingrad өlkəheneŋ Berezovski rajonьnda, həm Kiev өlkəheneŋ Cerkass rajonьnda eş şuqa tiklem вarьp jetkən ki, VLKSM aqzalьqьna kandidattar komsomol komitetь aqzalьqьna hajlanqan вulьp sьqalar.

g) Hajlav isemlektəre nomerlanalar (Odessa өlkəhe).

d) Iѣəp komissialarьnьŋ eştəre jaŋьlьş alьp вarьla. Уđək Komitet instruksiahьna qarşь kilep, tavьştarđь iѣəpləvđə rajkom vəkildəre həm iѣəp komisiahь sostavьna hajlanmaqan вaşqa iptəştər qatnaşalar. (Vaşkin rajonь—Leningrad өlkəhe, Ivanov qalahьnьŋ 56 məktəвe).

j) Уđək Komitet instruksiahьna qarşь kilep, hajlav isemlektəren jəşniktərgə halьv urnьna asьq kərzinkələrgə, вyrektərgə, toqtarqa həm вaşqa şundajđarqa halalar (Capaj rajonь—Kujвьjşev өlkəhe, Tavzes rajonь—Azerвajdzan).

Вөtə вьl вođovđarđьŋ tik şunьŋ өsөn genə urьn alьvđarь mөmkin вuldь ki, sөnki juqarьla kyrhətelgən ojoşmalarđьŋ Өlkə komitettarь, həm kraj komitettarь otcot-hajlav jьjьlьştarь menən faktik xəldə jetəkselek itmənelər, eşte уđ aqьşьna tapşьrđьlar.

Өlkə komitettarь, kraj komitettarь həm milli respuвlikalarđьŋ komsomol уđək komitettarь, qala komitettarь həm rajon komitettarь otcot-hajlav jьjьlьştarьnьŋ yteve turahьnda уđđəreneŋ komsomol ojoşmalarьnda informatsia ojoştormanьlar.

Komitet vəkildəreneŋ otcot-hajlav jьjьlьştarьn ytkərevgə jarđamqa sьqьvđarь đur вulmaqan gruppa təvge ojoşmalar menən genə sikləneлə, həm ul da qьѣqa vaqьtqa (3—5 kөngə genə).

Informafsianьŋ вulmaqanlьqь, urьndarqa sьqqan vaqьtta gastraljorlьqtьŋ davam itkəne xəldə, өlkə komitettarь, kraj komitettarь həm milli respuвlikalarđьŋ komsomol уđək komitettarь, qala komitettarь həm rajon komitettarь komsomol organdarьnьŋ otcottarь həm hajlavđar вujьnsa qujьlqan tərtipte вođovđarđь уđ vaqtьnda tөđətevđə kөsheđ вulьp qalalar.

VLKSM Уđək Komitetь, вөtə өlkə komitettarьna, kraj komitettarьna həm milli respuвlika komsomol уđək komttettarьna вьnan arь otcot-hajlay kampaniahьnьŋ вarьşьnda, kyrhətelgən jeteşheđlektərđe вөtөrөrgə, VLKSM Уđək Komitetьnьŋ instruksiahьn вođov jeвərelgən urьndarđa jьjьlьştь ikense tapqьr ytkərergə quşa.

VLKSM Уđək Komitetь, вөtə өlkə komitettarьnan, kraj komitettarьnan, milli respuвlikalarđьŋ komsomol уđək komitettarьnan, komsomol ojoşmalarьndaqь otcottar həm hajlavđar menən jetəkselekte tamьrđan jaqşьrtьvđь talap itə.

— * —

SSSR УĐƏK BAŞQARMA KOMITETЬNЬŊ IV SESSIAHЬ

7 ijyldə Đur kreml' dvoresьnda SSSR-đьŋ 7 saqьrьlьş Уđək Başqarma Komitetьnьŋ IV sessiahь asьldь. Вөjөk sovet xalqьnьŋ ixtiarьn ytəp, sessia sovet hajlav zakonьnьŋ—„Sovet Sotsialistik Respuвlikalar Sojuzьnьŋ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaqь Polozenie“ nьŋ projektьn mөđəkərə itergə həm raѣlarqa tejeş.

19 səqət 20 minut. **Stalin, Molotov, Kalinin, Kaganovic, Voroşilov, Andrejev, Mikojan, Cuвar', Kosior, Ždanov, Jezov, Xruşcev, Jakovlev, Lyвcenko** iptəştər prezidiumqa inələr. Kytərenke dərtle avatsia вernisə minuttarqa huđьla. Вөtəhe lə ajaq өѣtө toralar. „Jəşəhen iptəş Stalin!“, „Iptəş Stalingə—ura!“ tigən tavьştar jaŋьraj.

Iptəş Kalinin ineş telməren həjləj.

Sojuz Sovetьnьŋ həm Milləttər Sovetьnьŋ aqzalarь sessianьŋ kөn tərtiвen həm eş reglamentьn ajrьm rəveştə tavьş вirev menən вer tavьştan raѣlajđar. Sessia, polozenie turahьndaqь dokladtь вerləşkən ultьrьşta tьŋlarqa həm Sojuz Sovetьnda həm Millətтər Sovetьnda ajrьm rəveştə mөđəkərə itergə qarar qaвul itə.

Şunan huŋ iptəş Ja. A. Jakovlev „Sovet Sotsialistik Respuвlikalar Sojuzьnьŋ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaqь Polozenie—projektь turahьnda“ doklad menən sьqa, sessiala qatnaşьvsьlar urь alqьştar menən qarşьlajđar.

Sessianьŋ вerense ultьrьşь 20 səqət 40 minutta jaвьla. Xəđer ajrьm rəveştə ultьrьş jahavsь Sojuz Sovetьnda həm Millətтər Sovetьnda „Sovet Sotsialistik Respuвlikalar Sojuzьnьŋ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozeniə“ projektь turahьnda вulqan dokladtь mөđəkə itev вara.

Qьtaj həm japon qəskərđəre arahьnda вəreleş

Bejpin, 8. Вөgөn Вejpinđən 15 kilometr alьѣlьqta, Luny—anəonan alьѣ tygel urьnda Japon həm Qьtaj qəskərđəre arahьnda вəreleş вuldь. Sit il dairələreneŋ məqlymәttərenə qaraqanda вəreleş tөngө səqət 3 tə вaşlanqan. Irtənge səqət 8 đə Вejpində kөslө artilleria atьşь işetelde. Huŋьnan aŋlaşьlьvьnsa, Lykous rajonьnda tөngө maneverđar ytkərevse japon qəskərđəreneŋ rotahь, manevrđar rajonьndaqь Marko Polo kyperenə өjrətev atakahь jahav hьltavь menən ut asьp, qьtaj qəskərđərenə iѣkərməѣtən hөzym jahaqandar. Atьş hөđөmtəhendə вer nisə qьtaj haldatь həm urьndaqь xalьq ylterelgən. Вьqa qarşь qьtaj haldattarь mьltьq həm pulemjot utь asqandar. Ođaq ta ytməj вəreleş jetdi rəveştə đuraja. Japondar artillerianь eşkə inderələr.

☆

ISPANIALAQЬ FRONTTARĐA

Respuвlikan ljotciktər ajrata вatьrlьq kyrhəttelər

Уđək front. Taxo jьlqahьnan kөnjaqta respuвlikasьlar Sierra Suarestь həm Rena avьlьn aldьlar. Respuвlikasьlar Sierra Renaqa ataka alьp вaralar. Medel'in sektorьnda respuвlikasьlar Вataxenostь həm 327-se qalqьvlьqtь aldьlar. Уđək sektorđa fetnəselər 6 ijyldə juqaltqan pozitsialarьn kire qajta[illegible]. Doşman kyp han[illegible] tuplanь həm [illegible] đur aktivlek kyrhəttelər. Şulaj đa doşman aviatstiahьnьŋ hөzym вik ađ hөđөmtə вirđe, sөnki respuвlikan ljotciktər doşmanqa qarşь kөrəştə ajrata вatьrlьq kyrhəttelər. Respuвlikasьlarđьŋ Вrunetene alqan cəstəre alqa вaralar.

Fetnəselər sigenələr

Kөnjaq frot. Posoвlanko sektorьnda respuвlikasьlar kyp kenə pozitsialarđь qulqa aldьlar. Doşmandьŋ 25 haldatь plengə tөştө. Alkala Real' sektorьnda respuвlikasьlar jьldam temp menən hөzym alьp вaralar. Alka la Real dən tөnjaq—kөnвajьş rajonьnda respuвlikasьlar 7-8 kilometr alqa kittelər. Вьnda fetnəselər đur juqaltьvđarqa osoranьlar. Ular Puerto Lopeskə taвa sigenələr.

Tөnjaq-front. Biskajja ucastkahьnda fetnəselər respuвlikasьlarđьŋ cəstəren qьѣrьqlavđa davam itələr. Doşman Alen, Amalia, Sorpresa həm Maria rudniktəre urьnlaşqan qalqьvlьqtarđь aldьlar.

Italia, qəskərđəren Ispaniaqa jeвərevđə davam itə

London, „Dejli ekspress“ tьŋ xəвərsehe Genujanan jeвərgən xəвərendə, ital'jan qəskərđəren Ispaniaqa jeвərevđeŋ davam iteve turahьnda jađa. Ul: „Italianьŋ уđendə вьnь jəşerməjđər. Ital'jandarđь Ispaniaqa jeвərev вөtə ildəge hərвer kafelə həm araqь вađьnda həjləşev өsөn tema вulьp tora. Xəđerge vaqьtta Genujanan həm Neapoldən Ispaniaqa jeвərelə torqan qəskərđər doвrovolestər tygel. Jəş ital'jandar xərвi xeđmətkə saqьrьlalar həm Ispaniaqa вarьrqa вojoroq alalar“ ti.

Komsomoldan sьƣarьʙ həm VLKSM aƣzalarьna həm kandidattarьna sojuz jazalarь birev turahьndaƣь eştərđe qarav tərtiʙe turahьnda

VLKSM УK qararь

VLKSM УK, komsomolƣa qaʙul itev həm sьƣarьv ʙujьnsa komissialarđьꞑ eşe kyp kenə oʙkomdar, krajkomdar, həm milli respuʙlikalarđьꞑ komsomol Уđək Komitettarь ergəhendə dөrөƀ ojoştorolmaƣan, tip ʙildələj.

Ularđьꞑ eştərenen tөp jeteşhedlektəre ʙulьp toralar:

a) komsomoldan sьƣarusьlarđьꞑ qararđarƣa hər tөlrө ƶaloʙalar ʙirev tərtiʙe juqlьƣь.

Şunьꞑ өsөn komsomoldan sьƣarьlƣandarđьꞑ kyp kenəhe, yđđərenen məs'ələləren rajkomda jəki komsomoldьꞑ qala komitetьnda xəl qьlьvƣa ireşəhe urьnda, ular aşa ytep, apellətsialarьn turanan-tura oʙkomƣa, krajkomƣa həm VLKSM УK-nə ʙirələr.

ʙ) politik motivlar, sojuz həm proizvodstvo dissiplinahьn ʙođьvđar, tormoş jenəjəttəre həm ʙaşqalar ʙujьnsa komsomoldan sьƣarьlƣandarđьꞑ apellətsialarьn qaravƣa komissialar tarafьnan ʙer tөrlө qaraş ʙulьv. Komissialar өƀtəlmə tikşerevđər talap itməgən apellətsialar ʙujьnsa la hər tөrlө spravkalar horatalar həm şunьꞑ menən eşteꞑ kypləp jьjnalьvьn tьvđьralar, ə jentekləp tikşerevđe, ə ʙigerək tə politik xarakterđa tikşerevđe talap itə torƣan, apellətsialar ʙujьnsa, jьş qьna ʙьl tikşerevđe jahamajđar.

v) VLKSM qala komitettarь həm rajkomdar, komsomolestar tarafьnan jahalƣan jenəjəttərđe dөrөƀləj torƣan materialdarđь həm yđđərenen qararđarьn өlkə, kraj həm respuʙlika komissialarьna jeʙərevđe totop jatqьralar.

g) Ajrьm apellətsialarđь tikşerev өsөn komissialarđьꞑ eşenə aktiv ьlьqtьrьlmaj, ə qaƣiđə rəveşendə apellətsialarđь qarav ʙujьnsa ʙөtə eş ʙaşqa eştən ʙuşatьlƣan jəki ʙuşatьlmaƣan 1-2 komissia aƣzalarьna jөklətelgən.

Oşo səʙəptər arqahьnda qaʙul itev həm sьƣarьv komissialarьnda volokita həm ʙjurokratizm tьva, komsomoldan sьƣarьlƣandarđьꞑ xattarьna regulər rəveştə javap ʙirməjđər.

Komsomolƣa qaʙul itev həm sьƣarьv komissialarьnьꞑ eşendə oşo xəl ʙulьvь oʙkomdarđьꞑ, krajkomdarđьꞑ həm milli respuʙlikalarđьꞑ komsomol УK sekretarđarьnьꞑ, ularđьꞑ (komissialarđьꞑ-red.) eşenə tejeşle iƣtiʙar ʙylməvđəre tərʙiə eşenen ʙьl mөhim ucastkahь menən jetəkselek itevđe tik komissialarđьꞑ protokoldarьn ʙjurola həm komitettarьnьꞑ sekretariattarьnda raƀlavđan qьna kyrev hөđөmtəhendə genə mөmkin ʙuldь.

Oşonan sьƣьp VLKSM УK, VLKSM dan sьƣarьv həm sojuz jazalarь ʙirev turahьndaƣь eştərđe qarav ʙujьnsa tyʙəndəgə tərtipte urьnlaştьra:

1. Komsomoldan sьƣarьv həm sojuz jazalarь ʙirev məs'ələləre VLKSM komitetь həm təvge ojoşmanьꞑ dөjөm komsomol jьjьlьşьnda jenəjəte tikşerelgən komsomolestьꞑ yđeneꞑ qatnaşlьƣьnda qaralьrƣa tejeş.

Təvge ojoşmanьꞑ, komsomoldan sьƣarьv jəki sojuz jazahь ʙirev turahьndaƣь hərʙer qararь, motlaq ʙularaq, sojuz javaplьlьƣьna taratьlьvsьnьꞑ qatnaşlьƣьnda VLKSM rajkomьnьꞑ ʙjurohьnda raƀlana həm şunan huꞑ qьna qarar kөsөnə inə.

2. Rajkomdьꞑ (garkomdьꞑ) sьƣarьv jəki jaza ʙirev turahьndaƣь qararь өƀtөnən oʙkom, krajkom həm milli respuʙlikanьꞑ Komsomol УK-nə ƶaloʙa ʙirelgən ʙulьvь mөmkin. Əgər đə oʙkom, krajkom həm milli respuʙlikanьꞑ komsomol УK qararь qənəƣətlənderməj ikən, unьꞑ өƀtөnən VLKSM УK-nə ƶaloʙa ʙirergə mөmkin

3. Komsomoldan sьƣarьv jəki sojuz jazahь ʙirev turahьndaƣь eştərđe rajkomdarđa, komsomol qala komitettarьnda təvge ojoşma qararьnan huꞑ—1 aj, ə VLKSM ƣa qaʙul itev həm sьƣarьvđьꞑ oʙkomdar, krajkomdar həm milli respuʙlikalarđьꞑ komsomol УK ergəhendəge komissialarьnda rajkom jəki gorkomdьꞑ qararь өƀtөnən ƶaloʙa menən ʙulƣan ƣarizalarđьꞑ kilep ineve momentьnan huꞑ 2 ajđan da artьq vaqьt ytməƀtən qarav srogь ʙildələrgə.

4. Komsomolƣa qaʙul itev həm sьƣarьvđьꞑ VLKSM УK ergəhendəge komissiahь komsomolestarđьn apellətsialarьn tik oʙkom, krajkom həm milli respuʙlika komsomol УK qararьnan huꞑ qьna qararƣa tejeş.

Apellətsialarđь qarav srogьna 2 aj vaqьt ʙildələrgə.

Apellətsia ʙirevse yđeneꞑ apellətsiahьn zaocna qararƣa rizalьq ʙirgən hyrəttə genə, komissia apellətsianь zaocna tikşerə ala.

5. VLKSM УK ergəhendəge komsomolƣa qaʙul itev həm sьƣarьv komissiahьnda, VLKSM УK sekretariatь tarafьnan personal' rəveştə raƀlanьv menən sledovateldər institutь tөđөrgə.

Hərʙer өlkə, kraj jəki komsoldьꞑ respuʙlika ojoşmahьna sledovateldər ʙerketelergə tejeş.

Slidovatel ʙurьsьna komissianьꞑ ultьrьşьnda qaralƣanƣa tiklem hərʙer apellətsianь nьqlь iƣtiʙar menən tikşerev inergə tejeş.

Sledovateldər gruppahьna, ʙьl ojoşmalar ʙujьnsa eştərđe qarav өsөn javap ʙirə torƣan komissia aƣzahь ʙerketelə.

6. Politik motivtar menən komsomoldan sьƣarьv jəki sojuz jazalarь ʙirev turahьndaƣь ʙөtə eştdrđe qaravđь personal' rəveştə komsomolƣa qaʙul itev həm sьƣarьvđьꞑ oʙkomdar, krajkomdar həm milli respuʙlikalarđьꞑ komsomol УK-tarь ergəhendəge qaʙul itev həm sьƣarьv komissialarьnьꞑ, şul uq VLKSM УK ergəhendəge qaʙul itev həm sьƣarьv komissiahьnьꞑ predsedateldərenə jөklətergə.

7. Qaʙul itev həm sьƣarьv komissialarьnьꞑ eşe menən jetəkselek itevđe oʙkomdarđьꞑ, krajkomdarđьꞑ həm milli respuʙlikalarđьꞑ komsomol УK neꞑ ikense sekretarđarьna jөklətergə.

RKKA safьna saqьrьlƣan komsomolestarđь VLKSM dьꞑ qala həm rajon komitettarь tarafьnan ucottan tөşөrөv turahьnda

VLKSM Уđək komitetь qararь.

VLKSM УK, komsomoldьꞑ kyp kenə rajon həm qala komitettarьnьꞑ RKKA safьna saqьrьlƣan komsomolestarđь ucottan tөşөrөv həm licnьj kartockalarьn jeʙərev turahьndaƣь horavđarьna his tyđep tora almaƀlьq mөnəsəʙət kyrhətkənlektəren astь.

Şunьꞑ hөđөmtəhendə kyp kenə komsomolestar VLKSM safьnan mexaniceski rəveştə tөşөp qalalar. Oʙkomdar, krajkomdar həm milli respuʙlikalarđьꞑ komsomol УK-tarь ʙьl fakьttarƣa iƣtiʙar itməjđər, həm ular menən kөrəşməjđər, ə qajhь ʙer vaqьttarđa yđđəre şuƣa oqşaşlь horavđarƣa javap ʙirməjđər.

VLKSM УK komsomoldьꞑ rajon həm qala komitettarьnьꞑ ʙөtə sekretarđarьna la RKKA safьna saqьrьlƣan komsomolestarđьꞑ licnьj eştəren, komsomol ojoşmalarьnьꞑ horavь ʙujьnsa, ʙьl horav alьnƣas 3 kөn sroktan da huꞑlatmaj jeʙərergə təqdim itə.

Oʙkomdarđь, krajkomdarđь, həm milli respuʙlikalarđьꞑ komsomol УK-təren, komsomoldьꞑ qala, rajon komitettarьnьꞑ ʙьl qararđь ytəvđəre өƀtөnən qatь kontrol' qujьrƣa məƶʙyr itergə.

Rajon həm qala komitettarьnьꞑ revizia komissialarьna, ʙьl qararđьꞑ yđđərenen komitettarьnda ytəleşen tikşerergə.

S. Uranov

Sit il razvedkalarьnьꞑ verʙovka eşendəge qajhь ʙer məkerle alьmdarь turahьnda

(DAVAMЬ. ʙAŞЬ „LENINSE“ NEꞐ 62-63-64-65-66 HANDARЬNDA)

Taƣьn ʙьndaj xəl ʙulьvь məqlym. Sovet raʙotniktərenən „N“ tigən ʙerəv sit ildə komandirovkala vaqьtta, sit il kontrrazvedkahь udarьna tyʙəndəge jul menen eləgə. Kөndərđeꞑ ʙerehendə „N“ portfelen totqan da kafəgə kitkən. Portefelendə mөhim eş qaƣađđarь ʙulmaƣanlьqtan, „N“ ʙer nisə stakan kofe eskəs, portfelen өƀteldə qaldьrьp telefonda hөjləşergə kitkən. Qajtanan yđ өƀtəle ergəhenə kilgən də unьꞑ portfele ellekke urnьnda ʙula həm ul, taƣь ʙer ađ ultьrƣandan huꞑ işekkə taʙa kitə ʙaşlaj. Kofənən sьƣьp ʙarƣanda unь ʙer jəş keşe, sit il keşehe tuqtatqan həm ʙьl keşe „N“ƣa: „Heđ fələn keşe ʙulahьƣьđmь?“ tigən, horav menən mөrəƶəƣət itkən. „N“ ejje, tip javap ʙirgən. Şul vaqьtta sit il keşehe „N“ dan ʙer jaqqaraq kitevđe ytenə həm uƣa əjtə: „Heđ „N“ əfənde, sovet şpionь ikənhegeđ, heđ ʙeđđen dəvlətten zakondarьn ʙođahьƣьđ ikən. ʙьl turala əlegə politsia ʙelməj, ləkin heđ ʙөtөnləj mineꞑ quldahьƣьđ. Əgər heđ miꞑə qajhьʙer „xeđməttər“ kyrhəthəgeđ min heđđe qotqara alasaqmьn, ti. Asьvь qaʙarƣan „N“ yđenə jaƣьlƣan jalanь kire qaƣa ʙaşlaƣas, sit il keşehe unьꞑ qьđmavьn horaj, sөnki „N“ dьꞑ portfelendə oşo ilgə qarşь jynəltelgən şpionlьq materialь ʙulƣanlьqtan, unьꞑ qasьp qotola almajasaƣьn ʙelderə. „N“ yđeneꞑ portfelendə undaj qəjepkə alьnьrđaj his ʙer nəmə juq ikənen ʙelə, ul şunda uq portfelen asa həm hər tөrlө qaƣьđđarь arahьnda, jəşren ʙildələr menən sit il telendə jađьlƣan ʙer dokumenttь kyrep aptьrap qala. Unь yđe telefon menən hөjləşergə kitkən arala tьƣьp qujƣandar kyrəheꞑ. „N“ qьđьvlana ʙaşlaƣas həm ʙьl dokumenttь portfelgə tьƣьvđa ʙьl sit il keşeheneꞑ yđen qəjepləj ʙaşlaƣas, tanьş ʙulmaƣan keşe tyʙəndəgesə javap ʙirə: „Tьnьslanьƣьđ, „N“ əfənde, ʙelməjem, heđ ʙьl xəldən nisek qotolorhoƣođ. Mineꞑ ujьm heđđe qotqarьv ine, ə inde heđ ʙьnan ʙaş tartahьƣьđ ikən, min heđđe xəđer yk, ʙьna oşo minutta uq urьndaƣь politsiaƣa tapşьrasaqmьn“. Qьƀqa qьna əjtkəndə „N“ ʙьndaj hөjləşevđərđe şunda uq tuqtatьv həm ʙer đə ʙьsьramaƣan namьƀlь keşe ʙulьp, tiđlek menən politsiaƣa mөrəƶəƣət itəhe urьnda oşo tanьş ʙulmaƣan keşe menən kileşev julьn eđlərgə totona həm ađaq siktə „skandal“ ʙulđьrmav maqsatь menən Sovettar Sojuzьnda jəşəvse ʙer keşe turahьnda spravka ʙirergə rizalьq ʙirə. Ləkin „N“ dь yđeneꞑ tođaƣьna tөşөrөp alƣan şpion ʙьnьꞑ menən genə siklənep qalmaj. Ul ʙьl jөkləməne ytərgə rizalьƣьn alьv menən „N“ dь yđ qulьnan ьsqьndьrьrƣa tələməne. „N“ yđen eđərləvse şpiondan qotolov өsөn ʙaşqasa jul kyrməgənlektən ʙik đur jaꞑьlьşlьq jahaj həm uƣa tapşьrьlƣan oşo jөkləməne ytəjəsəge turahьnda əlege keşegə raspiska ʙirə, həm ʙьl raspiska „N“ өsөn ƣөmөr ʙujьna xəsrət ʙulьp sьƣa. Oşo raspiskanan fajđalanьp həm ul raspiskanь iƣlan itev menən qurqьtьp, faşistik razvedka agenttarь unь, qajđa qьna ʙulmahьn, hər jerđə taʙьp alalar həm ʙerense qaraşta qəjepheđ hьmaq kyrengən jөkləmələr ʙirevđən ʙaşlap, „N“ƣa ьsьn şpionlьq eştəren „kypləp jөkləjđər“, unь yđ vatanьnaxьjanat itrgə həm faşisttar razvedkahьnьꞑ qulьnda xurlьqlь, hatlьq şpion ʙulьrƣa məƶʙyr itələr.

ʙaşqa tөrlө vaqiƣalar ʙulƣanь la ʙildəle. Şpiondar sit ilgə kilgən keşelərđeꞑ qajhь ʙerđəreneꞑ moral' jaqtan totanaqhьđlьqtarь menən fajđalanьp yđ seltərđəre esenə inderələr. Məƀələn, sit ilgə komandirovkaƣa ʙarƣan ʙer raʙotnik yđeneꞑ xeđmət mөnəsəʙəttəre ʙujьnsa şundaƣь sit il konsuldarьnьꞑ kyp kenə cinovniktəre menən tanьşa. Ularđьꞑ ʙerehe yđen xəlle keşe itep kyrhətep, grazdanin „T“ đe jьş qьna tөrlө tamaşa urьndarьna,—at uđьştьrьv urьndarьna, teatrđarƣa, kyꞑel asьv urьndarьna, Şantandarƣa, Kaʙare h.ʙ. kyꞑel asьv jorttarьna saqьra. ʙьl vaqьt sit il keşehe „T“ menən ʙergələp kyꞑel asьvđarđьꞑ ʙөtəhe өsөn aqsanь yđe tylərgə tьrьşa. Şulaj itep „T“ yđeneꞑ vaqtьn oşo jaꞑь, jomart tanьşь menən hər vaqьt ʙergə ytkərə ʙaşlaj, kyꞑelle tormoşqa ьlьqtьrьla.

Ləkin kөndərđeꞑ ʙerehendə ʙьl „jaqşь keşe“ „T“ gə əjtə: „Min xəđer ʙankrotqa tөştөm, mindən scot ʙujьnsa tiđlek menən aqsa tyləvđe talap itələr, ti. Şuƣa kyrə ʙergə tiptergən vaqьtta „T“ өsөn totqan rasxodtarđьꞑ ʙөtəhen də qajtarьvđь talap itə. Уđenən talap itelə torƣan summanьꞑ miqdəren işetkəs, „T“ nьꞑ iƀe həm aqьlь kitə. Sөnki—unьꞑ sit keşehe menən ʙer vaqьtta la ʙьl tiklem kyp aqsa totqanь juq ine. Ləkin sit il keşehe totolƣan rasxotarđь tiđlek menən qajtarьvđь talap itə. Taʙiƣi, „T“ neꞑ ʙьndaj đur summanь taʙьr urnь ʙulmaj, həm ʙьna unьꞑ şeşədəse ʙьl xəldən qotolorƣa ʙer jul təqdim itə, ʙьl jul ularđьꞑ hər ikehen „qotqarasaq“ imeş. Atap əjtkəndə: ʙik şəp kenə ʙer keşegə „T“ neꞑ ađ-mađ qьna informatsialar ʙirep torovь zarur, ʙьl informatsialarđan tege keşe kommerceski fajđa ala imeş. „T“ ʙьƣarđan ʙaş tartqas „duƀ“ unь qurqьtьrƣa totona. „T“ neꞑ xoloqhođloƣo, unьꞑ menən ʙergə jөrөvđəre turahьnda, həm şunьꞑ menən ʙergə, „T“ neꞑ uƣa inde əlegə tiklem hөjləp taşlaƣan jəşren

(Davamь 3-sө ʙittə).

KOMSOMOL OJOŞMALARЬNDA OTCOT-HAJLAVĐAR

HAJLAV JЬJЬLЬŞTARЬNDA REVOLYTSION UJAVLЬQTЬ, IIDƏ—POLITIK YTKENLEKTE JUƢARЬ KYTƏRERGƏ.

JAꞐЬ KOMITETTЬꞐ BERENSE EŞ AĐЬMDARЬ

Hajlavđar ʙara...

Hərʙer hajlav jьjьlьşьnda hyđ sekretarđьꞑ, komsomol ojoşmahьnьꞑ eşleklegen, unьꞑ şəxsi sьjfatьn hər jaqlap tikşerevgə kilep tekələ. Ular ʙik dərɵђ eşləjđər. Sɵnki kiləsəktə ojoşmanьꞑ eşen jaꞑь talaptarƣa javap ʙirerlek itep qujьvđь jetəksenen ʙuldьqlьlьƣь, unьꞑ hələtlege xəl itəsək.

Jetəkselekkə jaꞑь aktiv, ʙjurokratsьlьq menən zararlanmaƣan jaꞑь yђep kilevse jəş aktiv kilə. Saqmaƣoş rajonьnda 2 ijylgə tiklem 34 ojoşmala hajlav ytte. Ularđa ʙerense tapqьr təvge ojoşma sekretarđarь ʙulьp 14 keşe hajlandь. Ularđьꞑ kyʙehe inde eşkə başlanьlar. Şunьhь xarakterlь—jaꞑь hajlanƣan sekretarđar eş ađьmьn ʙik dərɵђ alalar. Eş planьna, unьꞑ nigeđe itep otcot-hajlav jьjьlьştarьnda komsomolestar tarafьnan inderelgən təqdimdər alьna.

Bьna rajon Bank ʙylege ergəhendəge VLKSM komitetь. Unьꞑ eşkə başlavьna ʙɵgɵn 18 kɵn. Bьl vaqьt esendə, ul ʙajtaq qьna eştər ʙaşqara aldь. Komitet aƣzalarь eşkə başlavđьꞑ ʙerense kɵnɵnən yk eşteꞑ tɵp ʙьvьnьna totondolar. Ularđьꞑ ʙerehe propagandis, ə ʙerehe agitator ʙulьp eşləj başlanьlar. Komsomolestarđьꞑ politik uqьvƣa jɵrɵşɵ həm əđerlənep kilevđərenen jaqşьrьvь hiđərlek ʙulьp kyrenə. Ojoşmalaƣь 19 komsomoles ta uqьvƣa jɵrɵjđər. Hajlavđan huꞑ 2 tapqьr zanətie ytkərelde. Bьnda səʙəpheđ kilməj qalьvsьlar juq. Ləkin ʙьl ƣьna ađ. Komsomoles ildeꞑ politik tormoşo menən jəşərgə tejeş. Komitet sekretarь Valiev ʙьnь aꞑlaj. Ul ajrьm komsomolestar menən xalьq-ara xəldən həm SSSR-đьꞑ eske tormoşonan ʙulƣan jaꞑьlьqtarđь uqьj, tanьşa ʙarьvđarь turahьnda horaşa. Qajhь ʙer komsomolestarđьꞑ aƣьmdaƣь politika menən sistematik tanьş ʙulmavь asьla. Bьnan huꞑ, komsomolestar menən hɵjləşkəndə jaqşь asьq ʙulmaƣan ¦məs'ələlər ʙujьnsa kɵn aralaş 10 minutlьq politik informatsialar ytkərə ʙarьv eş praktikahьna inderelə.

Ytkən komitet yđ eşenən jьl jarьm ʙujьna otcot ʙirməgən. Bьl, əlʙittə komsomolestarđьꞑ ¦jetəkselekkə ьşanьshьđlьqьn tьvđьrƣan, ularđьꞑ xoquqь kəmhetelgən. Jaꞑь hajlanƣan komitet sostavь ʙьl asь haʙaqtь iђkə alƣan. Ul 28 ijyndə ytkərelgən jьjьlьşta ijyl ajь eş planьnьꞑ ytəleşenən iђəp ʙirđe. Unda eş jomƣaqtarь komsomolestarđьꞑ đur aktivlege menən tikşerelə. Ijyl ajьna eş planь qaʙul itelə. Bьl eş planьna nigeđ itep otcot ʙirev—hajlav jьjьlьşьnda inderelgən təqdimdər alьna. Leksialar ytkərev ʙildələnelə. Komsomolestar oşo kɵndərđə xalьq ara xəl turahьnda leksia tьꞑlajasaqtar. Bьnьꞑ ɵsɵn əđerlek alьp ʙarьla. Partkom menən hɵjləşep lektor ʙildələnelgən.

Boƣanov, Altaj, KIM, Kirov isemendəge kolxoz komsomol ojoşmalarьnda la jaꞑь sostav eşkə jaqşь ƣьna totonƣan. Ləkin eşteꞑ iꞑ mɵhime alda əle. Ularđьꞑ esenə jynəleş ʙirergə, Bank komsomol ojoşmahьnьꞑ ʙerense eş ađьmdarьn ularƣa jetkerergə, jaꞑь sekretarđarđь nьqlap eşkə ɵjrətergə, jьş instruktaz ʙirergə kərək. Bьl rajkomol ɵsɵn kɵndəꞑ yđək ʙurьsь, X. Dəvlətşin

Pedagogia institutьnьꞑ ʙer grupra studenttarь paraşutistar ʙulьrƣa əđerlənələr. **Hyrəttə:** paraşutist—instruktor iptəş Akşen studenttarđь paraşut ʙьjşkahьnan hikerevgə əđerləj. (Urazʙaxtin fotohь).

Komsomoldaƣь trotskisь-ʙuxarinsel qaldьqtarđь axьrьna tiklem tar-mar itergə

Komsomoldьꞑ hьv transportьndaƣь təvge ojoşmalarьnda otcot-hajlav jьjьlьştarь başlandь. 5—6 ijyldə komsomoldьꞑ Ɵfɵ pristane ergehendəge ojoşmahьnda otcot ʙirev—hajlav jьjьlьşь ʙulьp ytte.

Komsomol ojoşmahь jьjьlьşqa nasar əđerləngən. Ojoşmaƣa ingən 58 komsomolestan jьjьlьşqa ni ʙarь 46 keşe kilde. Jьjьlьş ʙer səƣətkə kisegep asьldь. Fekcr alьşьvđarđa ʙarь 8 keşe sьƣьp hɵjləne. Ular đa predsedatellek itevseneꞑ nьqьşlьq menən horavь huꞑьnda ƣьna hɵjlənelər. Ьsьn tənqit ʙulmanь, tənqitləgəndə lə qurqьp qьna tənqitlənelər. Şul uq vaqьtta komsomol ojoşmahьnьꞑ eşendə ʙajtaq đur jeteşheđlektər ʙar.

Komsomolestar arahьnda politik—tərʙiə eşe tyʙən kiməldə tora. Ə sojuzƣa inməgən jəştər arahьnda ʙьl eş ʙɵtɵnləj alьp ʙarьlmaj tip əjterlek. Komsomoldьꞑ politik məktəptərendə uqьvsьlarđьꞑ ni ʙarь 65 protsentь ƣьna uqьvƣa jɵrɵj.

Aktiv menən eş alьp ʙarmav səʙəple ojoşmalaƣь aktivtər possivqa əjlənep ʙaralar.

Ojoşmala revolytsion ujavlьq tejeşle juƣarьlьqta tygel. Məђələn, ojoşmala Ruttonь aktivis itep iђəpləp jɵrɵtkəndər, ə ul trotskis ʙulьp sьƣa. Jьjьlьş ʙьƣa tejeşensə iƣtiʙar ʙirməne. Komsomoldaƣь trotskisь-ʙuxarinsel qaldьqtarđь artaʙanda faş itevgə nьqlap moʙilizovajt itməne. Ə hajlav jьjьlьşь ʙɵtəhenəndə elek ʙьnь eşləvgə ʙurьslь ine.

(BaşTASS).

Sit il razvedkalarьnьꞑ verʙovka eşendəge qajhь ʙer məkerle alьmdarь turahьnda

(Davamь. Başь 2-se ʙittə).

məƣlymətterə turahьnda „T“neꞑ nacalstvohьna xəʙər itəsəgen ʙelderə. Şpion „T“gə ʙьlaj ti: „Yđegeđđeꞑ jaqşь isemegeđđe həm tormoşoƣođđo hələkət ađьna qujƣansь həm şulaj uq yđegeđđeꞑ sem'ja tormoşoƣođđo jemerev ixtimalьna ʙarƣansь,—sɵnki heđđeꞑ ʙьl ʙođoq eştəregeđđe heđđeꞑ qatьnьƣьđ ƣəfev itməjəsək,—ʙьna oşolaj itkənse, heđgə şul zarar kilterməj torƣan informatsianь ƣьna kilterev jaqşьraq ʙulmađь. Mineꞑ duђьmaqajhьʙer məƣlyməttərđe xəʙər itev xoquƣь menən, heđgə ytkəndə ʙulƣandarđьꞑ ʙɵtəhen də onotov jaqşьraq ʙulmađь, sɵnki ul məƣlymətterđe ʙirevđən his kemgə zarar kilməjəsək“ti. Yđeneꞑ ʙьl jaramaƣan eştəren dɵşmandar dairəhe menən qatnaşьvьn yđ iptəştəre aldьnda iqrar itergə həm şunьꞑ menən yđen şunan arь la tyʙəngə kitevđən haqlap qalьrƣa yđendə jegetlek taʙa almajьnsa, „T“ horaƣan məƣlymətterđe ʙirerergə riza ʙulьvь turahьnda qultamƣa (podpiska) ʙirə. Şunьꞑ ʙərəʙərenə ul tanьşьnan ʙer nəməgə lə tormaƣan raspiska ala. Bьl raspiskala tege keşe his ʙer tɵrlɵ aqsa horamađqa həm „T“ gə şantaƶ jahamađqa hyđ ʙirə. „T“ neꞑ eşe, yđeneꞑ jaꞑь xuƶalarьnьꞑ talaʙь ʙujьnsa jəşren dokument urlap matașьv menən ʙɵtə həm oşo eş ɵђtɵndə eləkterelep alьna. (Davamь ʙar)

RAJKOMOL VƏKILE JƏKI KYĐƏTEVSELEK ROLENDƏGE ƢƏMHEĐ „QUNAQ“ TURAHЬNDA

Səƣət strelkalarь „Bilgelər“ kolxozь komsomol ojoşmahьnda otcot-hajlav jьjьlьşь ʙaşlanьv vaqtь jetkənlekte—11 tulƣanlьqtь kyrhətə ine.

Təvge ojoşma tormoşonda đur politik əhəmiətkə ejə ʙulƣan həm jaꞑь hajlav sistemahь ʙujьnsa jəşren tavьş ʙirev menən ytkəreləsək hajlav jьjьlьşьnьꞑ kyrhətelgən vaqьtta ʙaşlanьvь, his şikheđ, ojoşma aldьnda torƣan politik ʙurьstьꞑ mɵhimlege komsomolestar tarafьnan nisek yđləşterelgənlegenə ʙer kyrhətkes ʙulьp tora.

Ləkin, ykeneskə qarşь, „Bilgelər“ kolxozьnьꞑ komsomolestarь yđđərenen jьjьlьşqa kilevđəre menən, ʙьl sьjfattarьn kyrhətə almanьlar. Səƣət 11 gə tik 2 genə komsomoles kilgəjne. Ə inde rajkomol vəkile Vəliev menən komsoorg Kəʙirev ʙaşta uq, yđđərenə jɵklətelgən politik ʙurьstь ʙaşqarьvđa tyrələrsə eş itevđərenen həm dissiplinahьđlьqtьꞑ ɵlgɵhɵn ʙirep, otcot-hajlav jьjьlьşьna 2 səƣətkə huꞑlap kildelər. Kyrhətelgən səƣətkə kilgən komsomolestarđьꞑ ike səƣət vaqьtь rajkomol vəkilen həm komsoorgtь kɵtɵvgə sarьf itelə. Bьl xəl rajkomol vəkile Valievteꞑ, ʙьl ojoşmanьꞑ hajlav jьjьlьşьnda rajkomoldan kilgən jetəkse sьjfatьnda qatnaşьvь turahьnda tygel, ə ƣəmheđ, iꞑ dissiplinahьđ kyđətevse ʙulьp qьna qatnaşьvь turahьnda hɵjləj. Ul hajlav ʙaşlanьv kɵnɵnə tiklem, ʙьl ojoşmala ʙer genə tapqьr đa ʙulmaƣan, komsomolestarƣa yđđəreneꞑ hajlav jьjьlьşьna əđerlənevgə, III Plenum qararđarьn ɵjrənevgə, unь tormoşqa aşьra ʙaşlavƣa jarđam itməgən.

Bьl xəl taƣь la Valievteꞑ ʙьl ojoşmaƣa vəkil ʙulьp ʙarьvь sьjfatьn saqqьna la aqlamaj, ə rajkomoldьꞑ yđ vəkildəre, ajrьmsa alƣanđa Valievteꞑ eşe menən qьđьqhьnmavьn, jetəkselek itməven, ʙuş tь—ʙuşqa ʙuşatьp jɵrɵvselərđe tərtipkə saqьrmavьn anьqlaj.

Şul arqala komsomolestar VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ III Plenum qararđarь, iptəş Kosarevtьꞑ dokladь, şulaj uq VLKSM YK-neꞑ hajlavđar turahьndaƣь instruksiahь menən đə tanьş tygeldər ine. Sɵnki ularđь nьqlь mɵđəkərə itev ʙulmaƣan.

Komsoorg Kəʙirьvteꞑ otcotь, kolxozdьꞑ xuƶalьq eşe turahьnda unanʙьnan ɵđgələp hɵjləp sьƣьvđan ƣьna ƣiʙarət ʙuldь. Şunđaj planhьđ, hɵđɵmtəheđ otcot səƣət jarьmƣa hudьldь. Ə şul vaqьt esendə politik uqьvđьꞑ, ƣɵmumən propaganda eşeneꞑ siktən tьş nasar torovьnьꞑ səʙəptəren asqan ʙer hyđ đə əjtməne.

Bьnda jəştər arahьnda dini jolalar kɵslɵ urьn alƣan ʙulha la, dingə qarşь propaganda həm komsomolestarđьꞑ ujavlьƣьn kytərev məsələhenə tuqtalьvđь la, kyrəheꞑ komsoorg tejeşle tapmaƣan. Ə ʙьnda vəkil ʙulьp, dərɵђɵrəge „qunaq“ ʙulьp kilgən Valievte, ʙьlar əlʙittə saq qьna la qьđьqhьndьrmaƣan.

Quşьlьp hɵjləvselər đə ojoşma eşenə jynəltelgən tənqit menən sьqmanьlar. Kirehensə, komsomol ojoşmahь həm komsoorg Kəʙirьvteꞑ ʙulmaƣan „xeđmətterə“, „uꞑьştarь“ turahьnda ƣьna kyʙerək hɵjlərgə tьrьştьlar.

Ə, rajkomol vəkile iptəş Valiev jьjьlьşqa ʙɵtə jaqlap politik jynələş ʙirəhe urьnda, tyđemle rəveştə kyđətevenən, qolaq halьp ultьrьvьnan uđmanь.

Təvge ojoşmalarƣa ʙьna şunđaj vəkildərđeꞑ ʙarьvьnan nindəj fajđalь eş kɵtɵrgə kərək huꞑ? His hyđheđ, hajlav jьjьlьştarь həm ojoşmanьꞑ artaʙanƣь eşe ɵsɵn ʙer genə fajđa la juq. Nuriman rajkomolь hajlavđar menən jetəkselek itevđə yđ vəkildəreneꞑ politik javaplьlьqtarьn kɵsəjtergə həm təvge ojoşmalarƣa Valiev kevek ƣəmheđ həm dissiplinahьđ „qunaqtarđь“ tygel, ə eşlekle, ьsьn jetəkselek tə'min iterđəj keşelər jeʙərergə tejeş.

M. SADЬJQЬV.

ŞPORT HƏM FIZKYL'TURA

Qala sport jəmqiətt əre arahьndaqь jarьştar

Qalala вerenselekte alьv əsən sprot uįьndarь вujьnsa вulqan jarьş kalendarь tamamlandь.

Şport uįьndarьnda вerense grup-pala „Dinamo", „Spartak", „Lokomotiv", „stroitel' vostoka" sport jəmqiəttəre, şulaj uq Өfe Motor zavodь həm parovoz-vagondar remontlav zavodь komandalarь qatnaştьlar. Həр вer jəmqiət dyrtər futbol, ikeşər volejbol həm вişər tennis komandalarь menən sьqtьlar.

Berense urьndь „Spartak", ikense urьndь „Dinamo" həm əsensə urьndь Өfe Motor zavodь komandahь aldь.

Futbol вujьnsa вerenselekte „Dinamo" komandahь aldь.

7:4

BASKЬ HƏM „DINAMO"

5 ijyldə Baskь (Ispania) futbolistarь „Dinamo" nьŋ kesəjtelgən komandahь menən ujnanlar. Ujьndьŋ вerense jartьhь „Dinamo" sьlar fajdahьna вarha la, ikense jartьhьnda Baskь futbolistarь taqь la oƅtaraq həm ojoşqanьraq rəveştə həҙym itevdəre arqahьnda initsiativanь yd quldarьna aldьlar.

Baskь futbolistarьnьŋ „Dinamo" Jəmqiəte(Məskəv) futbolistarь menən ikense osoraşьvdarь 7-4 iƅeвe menən Baskь komandahь fajdahьna вettə.

Uqьv jьlьnьŋ jomqaqtarь

Өfə qala məqarif вylege 1936-37 uqьv jьlьna jomqaq jahaьь.

Вьjь Өfeneŋ məktəptərendə 33 meŋ 380 вala uqьqan. Şunьŋ esenən 189 keşe unьnsь klasstarda uqьvsьlar. Hьnavdar vaqtьnda qala dəvmələndə Kirov rajonьnьŋ məktəptəre jaqşь kyrhətkestər вirdelər. Вьnda elgəşevdər 93,7 protsetnqa jette. Вь1 rajondьŋ ajrьm məktəptərendə elgəşevdər taqь la juqarьraq tora. Məƅələn, 28 hanlь вaşlanqьs məktəptə jьldьŋ aђaqьь siregendə elgəşevdər 99,8 protsentqa jette. Вьl məktəptə вer sьjnьfta ikense jьl uqьrqa qaldьrьlqan вala juq, tik вarь 3 вala qьna kəd kənə hьnav totorqa tejeştər.

Lenin rajonь məktəptəre вujьnsa elgəşevdər urtasa 92 pr. Stalin rajonь вujьnsa 93 protsent.

10 klasstardь вətərvse 189 keşe-nən 20 keşe uqьvdь juqarь uqьv jorttarьna hьnavhьd inev xoqudь menən tamamlanьlar.

(BaşTASS).

Klub halьvdь talap itəвeđ

„Qojaş" kolxozьnda (Malajađ rajonь) jəştərđeŋ kul'turalь jal itevđəren, uqьvdarьn ojoştorov əsən tulь məmkinlektər tьvdьrьlmaqan. Berensenən, kisələr ytkərev, teatr qujьv əsən klub juq. Ikensenən, politik uqьvdarđь alьp вarьv əsən kyp vaqьt вylmə taвьр вulmaj. Вer kulak jorton вьqa tiklem klub itep fajdalanьp kilgəjnek. Ləkin ul xəder вik iħkergən inde, yđe вik keskəj genə.

Komsomol ojoşmahь klub haldьrьv, his tə вulmaha şul jortto nьqьttьrьv məs'ələhen вernisə tapqьr kolxoz pravleniehь aldьna qujdь. Ləkin kolxьz predsedatele iptəş Zakirьv jəştərđeŋ talaвьna iqtiвar itmәj, вьl eşte huđьp kilə.

Веđ pravlenianan jəştər talaвьna jeted quđqalьvьn talap itəвeđ.

B. Diarьv.

Kyptən tygel Jakutov ismendəge вaqsala Өfə məktəp вalalarьnьŋ yđ eşmәkәrle xuduzestvo tynərəktərenəŋ alimpiadalarь вulьp ytte.

Hyrəttə: alimpiadala qatnaşьvsь Qolyвjeva Galə həm Agiarina Z. lar tans вaşqaralar. (Urazвaxtin fotohь).

Sovet sport aviatsiahьnьŋ đur jeŋeve

Komsomolka Irina Vişnevskaja həm Katə Mednikovanьŋ juqarьqa osovdarь

Kosarev ismendəge SSSR Удək aeroklьuвьnьŋ ljotciktəre—instruktor komsomolka Irina Vişnevskaja həm Katə Mednikova 3 ijyldə irtə menən ordenlь inzener Jakovlev konstruksiahьndaqь „№-9-BIS" sprot samoljotь menən danlьqlь juqarьqa osoş вaşqardьlar.

Tandan alьp Tuşinski aerodromьnda jenel samoljottь sovet qьđđarьnьŋ вerense sport juqarь osovdarьna eşməkərle ədərləv alьp вarьldь. Sport komissardarь Krivski həm Varşavski вarometrografttarđь samoljotqa вerkettelər. Ileвeđdeŋ maqtavlь, вь ike qьđь mamьq kom вinzon, mamьq şljom kejep aldьlar. Bьlar вөtəhe lə qьđđarđьŋ nindəjđer janь вer osovqa ədərlənevdere turahьnda həjləj ine.

Vişnevskaja həm Mednikovanьŋ avьrlьqь 130 kilogrammaqa jette, ə xalьq—ara aviatsion federatsia (FAI) tərtiвe вujьnsa ekipaƶdьŋ avьrlьqь 150 kilogram п вulьrqa tejeş. Şul səвəple sport komissardarь samoljot kaвinahьna 20 kilogram əƅtəlmə jək haldьlar.

Irtən səqət 7 lə 38 minutta samoljot jəşel вaƅьvdan jeŋel genə ajrьlьp osop kitte. Aerodrom əƅtendə đur tynərəktər jahaqandan hun, samoljot ьşanьslь rəveştə juqarьqa menə вaşlanь. 6 meŋ metrđan juqarь mengəndən hun, temperatura—18 gradusqa tiklem təşkən, ə şul uq vaqьtta jerđə 14,5 gradus вulqan. Samoljot juqarьqa kytərelevən davam itə ine, ləkin temperatura qapьl almaşьlqanlьqtan motor halqьnaja вaşlaqan. Majđьŋ temperaturahь 0 gradusqa tiklem təşkən. Bьl xəl Vişnevskaja həm Mednikovanь samoljottь tyвən təşəvgə alьp kitergə məƶвyr itkən.

Вeđđeŋ komsomolkalarьвьđđь вьl osovь Fransia ljotcitsalarь Şarno həm Klaraktьŋ xalьq—ara rekordtarьn qaplaqan вulьrqa tejeş. Ular 1935 jьldьŋ 29 qinvarьnda „Farman—357" samoljotь menən 6.115 metr juqarьlьqqa kytərelgəjnelər.

* * *

Kosarev ismendəge SSSR yđək aeroklьuвьnьŋ sport komissiahь, komвrig M. S. Dejcteŋ predsedatellege aƅtьnda 5 ijyldə Irina Vişnevskaja həm Katə Mednikovanьŋ juqarьqa osovdarь turahьnda sport komissardarь tarafьnan вirelgən materialdarđь həm protokoldь qaranь. Komissia Vişnevskaja həm Mednikova iptəştərđeŋ „№-9-BIS" samoljotь menən 4 ijyldə osovdarьn 6.518 metr juqarьlьqqa jetkəŋ, tip taвьrqa qarar itte.

Sovet qьđđarьnьŋ osov həđəmtəhen sport komissiahь „s" klassьndaqь вerense kategorialaqь (qoro jul samoljottarь) sport samoljottarь menən juqarьqa osovđa qatьn-qьđđar əsən Bətə Sojuz (milli) rekordь itep tapьь. Bьl rekordtь raƅlav əsən teəşle materialdar xalьq-ara aviatsion federatsiahьnьŋ (FAI) prezidiumьna tapşьrьldьlar.

Pedagogia institutь (Өfə) studentkahь iptəş Şarafetdinьva Өfə aeroklььnda paraşutistar ədərləv kursьnda uqьr.

HYRƏTTƏ: Iptəş Şarafetdinьvanьŋ paraşut vьşkahьnan hikerev vaqьtь.

(Urazвaxtin fotohь).

Planeristar jarьşь

Planeristarđьŋ XII Bətə Sojuz jarьşьnda qatnaşьvsьlar Məskəvgə aqьlalar. Teplьj Stan avlьna (Məskəv əƅtь) jaqьn qьna urьnlaşqan „Spartak" sport jəmqiəteneŋ aerodromьna samoljottarđьŋ вukserenda jarьşə planerđan torqan hava pojezdarь kilep teşələr. Bođoq hava вətə komandalarđьŋ da yđ vaqtьnda osop kilevđəren totop tora.

Kosarev ismendəge yđək aerokluвьnьŋ вerense komandahь, Batajski, Məskəv əlkəhe, „Spartak" sport jəmqiəte planeristarь jarьş urьnьna kilep jetkəndər inde.

KiltereIgən planerđar safqa teđep qujьlqandar. Ular arahьnda sovet planrizmь masterđarьnьŋ вernisə danlьqlь osovdar вaşqarqan, вətə ilgə вildəle вulqan rekordlь planerđar đa вar. Texnik komissia ulardь tikşerə. Qatnaşьvsьlar əsən instruktaƶ, komandalarđьŋ trenirovkahь, вarograftarđь tikşerevđər ytkərelə.

Əgər đə hava məmkinlek вirhə, jarьş 10 ijyldən вaşlanasьq. Qatnaşьvsьlarđьŋ paradьnan həm mitingənan hun, hava pojezdarьnьŋ kyrhətkes osovdarь, planerđa individual pilotaƶ, paritlь h. в. ş. osovdar ytkərev вildələngən. Jarьştar 10 kəndən artьqqa hudьlasaq.

(„Pravda" nan)

KƏMƏ MENƏN 800 KILOMETR

Başqortostan meditsina institutь jəjge kanikul vaqtьnda studenttar əsən tərlə ekskursialar ojoştora. Uqьvđa aldan вarqan studenttar—Məskəvgə, Kavkazqa, Jezovskiqa həm Sverdlovskiqa вarasaqtar.

5 ijyldə Sverdlovskiqa 5 student kitte. Вьl gruppaqa вigerək tə ovo-[illegible] qatnaşьvsь aldьn [illegible] student'ar inderelde. Ular OSOaviaxim'dьŋ Sverdlov lagerьn qarajasaqtar. Sverdlovskidən Ufalejgə kilep, ular Qarideł menən kəmələ qajtasaqtar. Kəmə menən qajtьv julь 800 kilometrqa jetə. Tuqtav punkttarьnda xərвi—massovьj eş həm dingə qarşь kərəş məs'ələlərə вujьnsa leksialar həm вesedalar ytkərələsək.

Bьl gruppa 25 ijyldə Өfəgə qajtьp jetəsək.

Jal jorttarьna 2 million 100 meŋ putjovka

Bьjьl profsojuz aqzalarьnan 2 million 100 meŋ keşe sotsial straxovanie sredstvolarь iƅəвenə jal jorttarьna 2 ađnalьq həm вer ajlьq putjovkalar alasaqtar. Вer kənlək jal jorttarьna jьl esendə 1 million 630 keşe putjovka alasaq.

(„Pravda")

Sьvaş teatrь əsən artistar əđərləv

Başqortostan teatr ucilişşahь ergəhendə вьjьl sьvaş вylege asьla. Вьl вylek Başqortostandьŋ sьvaş kolxoz-sovxoz teatrđarь əsən artistar əđərləjəsək. Sьvaş вylegenə 15 keşe qaвul itelə.

Redaktor urьnвaƅarь:

Q. MURTAZIN.

„Oktəвr' natisk" tipografiahь
Başglavlit vəkile № 2217

Bөtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl
15 ijyl
№ 69 (1117)
Aƣьa 12 tapqьr sьƣa. Ajьm hanь 9 tin.

Leninse

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

„Ленинсе“—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

SSR SOJUZЬ YĐƏK BAŞQARMA KOMITETЬNЬꞐ IV SESSIAHЬ

IPTƏŞ A. V. KOSAREV TELMƏRE

Iptəştər, SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ вы sessiahьnda međəkərə itelə torƣan hajlav zakonь projektь həm sovettarđьꞑ ƣəđəttən tьş VIII Bөtə Sojuz sjezьnda qaвul itelgən jaꞑь Konstitutsia веđđeꞑ xalqьвьđđь, kapitalistik ildərđə jəşəvse xeđmətsəndər yđđərendə kyrməgən həm kyrə almaƅtaj ьsьn kiꞑəjtelgən demokratianь tə'min itə.

Iptəş Jakovlev dokladьnda вəjan itelgən hajlav zakonь projektь tulьhь menən веđđeꞑ xalьqtarьвьđđьꞑ mənfəƣəttərenən sьƣa həm his şikħeđ ular tarafьnan вөtə jaqlap xuplanasaq.

Iptəş Stalin sovettarđьꞑ VIII Bөtə sojuz sjьzьnda: „Antagonistik sьjnьftar вulƣan kapitalistik ildərđə demokratia—ul ađaq iƅəptə keslelər өsөn demokratia mөlkətle ađsьlьq өsөn demokratia. SSSR đaƣь demokratia kirehensə, — xeđmətsəndər өsөn demokratia, jəƣni вөtə өsөn demokratia“ tine.

Sovettar Sojuzьndaƣь demokratia —ul веđđeꞑ xalqьвьđđьꞑ vlastь. Bөtə Sojuz Kommunistik вol'şeviktər partiahь xalqьвьđđь, sovet organdarьna, kemgə ul ьşana, ul hajlanьvsь keşe kandidatь partialьmь jəki partiahьđmь ikənlegenə qaramaƅtan, unьꞑ jenesenə, jəşenə həm millətenə qaramaƅtan, şunь hajlarƣa saqьra.

Beđđeꞑ xalqьвьđ, веđđeꞑ ileвeđđeꞑ jəştəre, kem вol'şeviktər partiahьna вirelgən, kem iptəş Stalin eşenə вirelgən, kem sotsializm tөđөleşen пьƣьşlь alьp вarьvьa həlɜtle, kem xalьq doşmandarь menən kөrəşə-sək, şularđь sovet organdarьna hajlajasaqtarьna вer tөrlə lə şik juq.

Beđđeꞑ vlastьвьđ—ul, Bөtə Sojuz kommunistar partiahь tarafьnan julвaşsьlьq itelevse, yđ xəkymətenə yđeneꞑ iꞑ jaqşь vəkildəren hajlavsь, sovettar xalьqь.

Burzuaz ildərđə eş вөtənləj ikense tөrlə tora.

Bьna məƅələn, miƅal өsөn Anglia həm Japonia parlamenttarь sostavьn alajьq. Parlament unda həm вaşqa вer talaj kapitalistik ildərđə tulь kөslə xuza вulьp tormaj; asьlda unьꞑ vlastь вik nьq siklængən. Berense siratta ul, parlament tarafьnan qaвul itelgən teləhə nindəj zakondь tuqtata ala torƣan juƣarƣь palatanьꞑ jəşəve menən siklengən. Ə juƣarь palata вөtə kapitalistik ildərđə lə demokratik jul menən tөđelməj. Angliala lordtar palatahь вaşlьsa arestokratik familialar vəkildərenən, gertsogalarđan, graftarđan, vikontovtarđan həm вaşqalarđan nəвeldən-nəвelgə qala kilgən xoquqtar вujьnsa inevselərđən tora. Uƣarđan вaşqa karol'đьꞑ, вь palataƣa telegən handa jaꞑь aƣzalar вildələrgə xoquƣь вar.

Japoniala Pərđar palatahь 16 prinestarđan, 13 kenəzdən, 30 markizdarđan, graftarđan hajlanƣan 17 vəkildən, vekonttarđьꞑ 65 vəkilenən həm вarondarđьꞑ 66 vəkilenən tora. Ularƣa, hər tөrlə xeđmttəre өsөn, kyвerək xəldə jəki ministrđarđan jəki ere cinovniktərđən aјrьm rəveştə imperator tarafьnan вildələnə torƣan 121 keşe өstələ.

Pol'şa dəvlətenen вaşьnda respuвlika prezidentь tora. Ul Pol'şa konstitutsiahьnьꞑ ikense statjahь nigeđendə yđeneꞑ xərəkəte, yđeneꞑ prostupkalarь өsөn xalьq aldьnda tygel, ə „alla həm tarix aldьnda“ javap вirə.

Jəki вьna miƅal өsөn nemes faşistik rejxstagьnьꞑ eşen alьƣьđ. Beđđə Sovettar Sojuzьnda Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ sessialarьn da, вaşqarma komitettarьnьꞑ plenumdarьnda, sovettar sjezdarьnda, xeđmətsən xalьqtьꞑ vəkildəre iꞑ demokratik nigeđđə həm jənle rəveştə tormoştoꞑ, məƣarif eşeneꞑ, xeđmətsən xalьqtьꞑ havlьƣьn haqlav məs'ələləren međəkərə itələr. Ə вь məs'ələlərđeꞑ kyвehe веđđeꞑ eşse-krəƅtiən dəvləte tarafьnan aldan dөjөm xalьq međəkərə itevenə sьƣarьla. Bьna Stalinsel Konstitutsia projektь menən şulaj вuldь, oвorttarđь tьjьv turahьndaƣь zakon projektь menən şulaj вuldь. Ə Germania rejxstaƣьnьꞑ eşe ni nəmənən tora huꞑ? Yđeneꞑ 3 jьl 3 aj jəşəv dəverendə nemes rejxstaƣь tik 6 tapqьr ƣьna jьjnala. Nemes rejxstaƣьndaƣь deputat əfəndelər, yđđəreneꞑ parlament eştəre menən dөjөm jьjnap əjtkəndə 10 səƣət həm 40 minut məşƣul вulƣandar. Ulardьꞑ вerehe genə lə вer genə tapqьr đa sьƣьş jahamaƣandar, həm ulardьꞑ eşməkərlege вer nisə tapqьr Geringten telmərđəren, Gitlerđeꞑ telmərđəren tьꞑlavƣa həm 5 tapqьr qul kytərevgə qajtьp qala!

Beđđeꞑ sessiala međəkərə itelə torƣan hajlav zakonь millionlaƣan sovet jəştəreneꞑ mənfəƣəttərenə tərən rəveştə qaƣьla. Sovettar Sojuzьnьꞑ jəştəre Sovettar qoroloşo şarttarьnda yƅtelər. Xəđer ular (jəştər—red.) sotsialistik jəmƣiətteꞑ inde javlap qađanьlƣan вөtə material, kul'tura həm politik jemeştəre menən fajđalanalar. Kapitalistik ildərđə jəştər hajlavđarđa qatnaşьvđan вөtөnləj sitlətelgən vaqьtta, веđđə, Sovettar Sojuzьnda ular dəvlət menən idara itevgə qatnaşlьqqa kiꞑ kyləmdə вьqtьrьlalar. Heđgə avьl sovetь aƣzalarьnьꞑ 25 jəşkə tiklem вulƣandarь 350 meꞑ keşe iƅəpləngənlegen genə kyrhətev đə jetə. Bөjөk вol'şevistik partiahь tarafьnan jetəkselek itelevse, веđđeꞑ ucitelewвeđ həm julвaşsьвьđ iptəş Stalin tarafьnan tərвiələnevse Lenin komsomolьnьꞑ safьnda dəvlət tөđөleşeneꞑ tөrlө ucastkalarьnda eşləvse jөđər meꞑləgən jəş keşeləre вar.

Stalinsel jaꞑь Konstitutsia jəştər ojoşmalarьna sovettarƣa alda вulasaq hajlavđarđa yđ kandidattarьn qujьv xoquqьn вirə. Sovet jəştərenə, веđgə вirelgən вь xoquq веđđeꞑ ileвeđ xalqьnьꞑ yđđəreneꞑ jəştərenə вulƣan вөjөk ьşanьsь вulьp tora.

Bь xoquq вөtə sojuz kommunistik вol'şeviktər partiahьnьꞑ yđ jəştərenə kyrhətkən вөjөk ьşanьsь. Həm веđ, sovet jəştəre вөtə il aldьnda əjtəвeđ, веđgə вirelgən вь xoquqtь веđ namьƅ menən aqlarвьđ. Sovettarƣa alda вulasaq hajlavđarđa jəştər ojoşmalarьna yđ kandidattarьn qujьv xoquqь Lenin komsomolьna jəştər өsөn, unьꞑ yđen totovь өsөn həm unьꞑ ojoşqanlьƣь өsөn вөjөk javaplьlьq jөklətə.

Beđđeꞑ partianьꞑ qararь вujьnsa xəđerge vaqьtta Lenin komsomolьnda komsomol jetəkse organdarьna jaвьq hajlavđar вara. Bь hajlavđa đa веđđeꞑ ildeꞑ jəştəre, Lenin komsomolьnьꞑ aƣzalarь đur sьnьƣьv alalar həm yđđəren alda вulasaq sovettar hajlavđarьna əđerləjđər.

Əlegə tiklem Lenin komsomolьnьn ojoşmalarь sovet organdarьnьꞑ eşendə jeterlek aktiv qatnaşmanьlar. Sovettarƣa hajlavđarƣa əđerlek komsomoldь jəştər arahьndaƣь вөtə politik-tərвiəvi eşte tamьrđan jaqşьrtьvƣa, sovet organdarьnьꞑ eşendə qatnaşьvđь tamьrđan jaqşьrtьvƣa вurьslaj. Sovet jəştəre həm Lenin komsomolьnьꞑ aƣzalarь his hyđheđ sovet organdarьnьꞑ eşenə jaqşьraq qatnaşa вaşlanьlar həm вaşlajasaqtar, alda вulasaq hajlavđarđa yđđəreneꞑ aralarьnan iꞑ jaqşь kөstərđe sovettarƣa, sovettarđa eşləvgə qujasaqtar. Beđ şul keşelərđe qujasaqвьđ, kem sotsializm fajđahьna eşləj вelə, ə вь turala ьƣьrđap ƣьna qalmaj.

Sovet jəştəre hajlav zakonь projektьn xuplajđar. Partia tarafьnan jetəkselek itelevse unьꞑ tarafьnan tərвiələnevse веđđeꞑ il jəştəre şul kandidaturalarđь jaqlajasaqtar, kem sotsializmƣa вirelgən, kem il aldьnda namьƅlь, kem partia aldьnda namьƅlь, kem Lenin—Stalin partiahь eşenə xьjanat itevselər menen, vatanƣa xьjanat itevselər menən, xalьq doşmandarь—trotskiselər, вuxarinselər həm вaşqa ikejөđlөlər menən kөrəşə, kem xalьq doşmandarьn asa həm ulardь zararhьđlandьra вelə.

Beđ, sovettarƣa şul kandidattarđь jaqlarвьđ həm tavьş вirerвeđ, kem yđeneꞑ kykrəge menən веđđeꞑ вөjөk Sovettar Sojuzь il siktəreneꞑ ytep inə almaƅlьq вulьvьn jaqlaj həm jaqlajasaq. Həm Sovettarƣa alda вulasaq hajlavđarƣa iꞑ вerense həm iꞑ jaqşь kandidaturalarđьꞑ jaqşьhь itep sovet jəştəre—sotsializmdьꞑ jeꞑevđəren ojoştorovsь, веđđeꞑ вөjөk julвaşsьвьđ iptəş Stalin kandidaturahьn qujalar, həm unь веđđeꞑ ileвeđđeꞑ вөtə xalqь jaqlajasaq. (Şavlь, alqьştar).

Berense вulьp jađьlalar

Mejəkə rajonьnьꞑ Stalin ismendəge kolxoz komsomol ojoşmahьnьꞑ otcot-hajlav jьjьlьşь вara ine. Kөn tərtiвenə qujьlƣan məs'ələlər вөtkəs, xөkymətteꞑ SSSR Oвoronahьn nьƣьtьv zajomь sьƣarьv turahьndaƣь qararь tьꞑlandь. Komsomolestar xөkymət qararьn вerđəm xuplanьlar həm şunda uq hərвerehe 40 humlьq zajomƣa jađьldьlar.

Jaqup.

Jaꞑь zajomƣa jađьlьv menən ileвeđđeꞑ oвoronaƣa qevəten nьƣьtьrвьđ

SSSR oвoronahьn nьƣьtьv zajomьna jađьlьvsьlarđьꞑ hanь kөndən-kөn arta вara. Dəvlət xeđmət haqlьq kassalarьnьꞑ Başqortostan idarahь məƣlyməttəre вujьnsa 7 ijylgə Başqortostanda 433 meꞑ 825 keşe zajomƣa jađьlƣan. Zajomƣa jađьlьvsьlarđьꞑ dөjөm summahь 30 million 756 meꞑ humƣa вarьp jetkən. Şunьꞑ esenən Өfө qalahь xeđmətsəndəre 9 million 511 meꞑ humlьq zajomƣa jađьlƣandar.

* * *

Bөrө, (BaşTASS). Kolxozsьlar arahьnda zajomƣa jađьlьv „Vatanьвьđđьꞑ oвoronahьn nьƣьtьv өsөn dəvlətkə 2-3 ađnalьq doxodtь вirəjek „tigən lozung aƅtьnda вara. 7 ijylgə rajondьꞑ kolxozsьlarь 242 meꞑ 285 humlьq zajomƣa jađьldьlar. Kolxozsьlarđan вөtəhe 7 meꞑ 484 keşe jađьldь. Kolxozsьlar yđđəreneꞑ jьjьlьştarьnda SSSR oвoronahьn nьƣьtьv zajomьnьꞑ đur əhəmiətkə ejə вulƣanlьƣьn вildələp, xөkymətteꞑ zajom sьƣarьv turahьndaƣь qararьn qajnar xuplajđar.

* * *

8 mart ismendəge tegev faвrikahьnda SSSR oвoronahьn nьƣьtьv zajomьna jađьlьv đur kytərenkelek menən ytte. Bөtə kollektiv zajomƣa jađьldь. Faвrika вujьnsa eşselər həm xeđmətsəndər вөtəhe 929 meꞑ 815 humlьq zajomƣa jađьldьlar. Bь, ajlьq eş xaƣь fondьnьn 69,7 protsentь.

◁ ▽ ▷

SSSR Finans Xalьq Komissariatьnьꞑ вirgən məƣlyməttərenə qaraƣanda, oşo jьldьꞑ 2 ijylendə 4 milliard hum miqđərendə sьƣarьlƣan, SSR Sojuzь Oвoronahьn nьƣьtьv zajomь, вerense вiş kөnlөk esendə yk 3 milliard 664 million 26 meꞑ humlьq taratьlƣan. 1936 jьlda sьƣarьlƣan ikense вişjьllьq (dyrtense jьl sьƣarьlьşь) zajomьnьꞑ oşo vaqьt esendə taratьlьvьna qaraƣanda 200 million humƣa artьq taralƣan.

RSFSR đa jaꞑь zajomƣa jađьlьv 2,4 milliard humƣa, USSR đa 744,4 million humƣa jetə..

Jaꞑь sojuz respuвlikalarьnda zajomƣa jađьlьv kөslө, вьƣa tiklem вulmaƣan kytərenkelek menən jəjelderelde.

SSR Sojuzьnьꞑ oвoronahьn nьƣьtьv zajomьna jađьlьv вөtə urьndarđa la: „Qalala həm avьlda вer genə xeđmətsən də SSSR oвoronahьn nьƣьtьv zajomьnьꞑ oвligatsialarьn almaj qalmahьn“ tigən lozunga aƅtьnda вara.

Məskəv—Tөnjaq polys—Tөnjaq Amerika arahьnda posadkahьđ osov

XӨKYMƏT KOMISSIAHЬNЬꞐ BELĐEREVE

Xөkymət, Sovettar Sojuzь Gerojь iptəş M. M. Gromovtьꞑ, major A. B. Jumaşevtьꞑ həm 3-sө rang xərвi inzener S. A. Danilinden, yđđərenə Məskəv—Tөnjaq polys—Tөnjaq Amerika marşrutь вujlap posadkahьđ osovƣa rөxsət вirev turahьndaƣь xodatajstvohьn qənəƣətlənerđe.

1937 jьl 12 ijyldə 3 səƣət 21 minutta Məskəv janьndaƣь Şşelkovski aerodromdan start вirelde. Samoljot, Frans Iosif jere—Tөnjaq polys—Bođ diꞑgeđe—Tөnjaq Amerikaƣa kurs aldь.

Osov „AM-34“ motorlь „ANT-25“ samoljotь menən ytkərelə.

Samoljottьꞑ ekipazь: Sovettar Sojuzь Gerojь iptəş M. M. Gromov—komandir, major A. B. Jumaşev—ikense pilot, 3-sө rang xərвi inzener S. A. Danilin—şturman.

Osovdь ojşotorov вujьnsa xөkymət komissiahь:

M. RUXIMOVIC, M. KAGANOVIC,
A. TUPOLEV, Ja. ALKSNIS, O. ŞMIDT.

S. Uranov.

Sit il razvedkalarьnьꞑ verʙovka eşendəge qajhь ʙer məkerle alьmdarь turahьnda

(AĐAƢЬ. BAŞЬ „LENINSE“ NEꞐ YTKƏN HANDARЬNDA)

Taƣьn ʙьndaj vaqiƣa la məƣlym. Nemes razvedkahь sit ilgə komandirovkaƣa kilgən sovet grazdanьn veʙovkalavƣa tyʙəndəge tupaъ prijomdь qullanьrƣa mataşьp, qaraƣan. Sit ilgə kilgən keşe yđenə kvarter eđləj. Ul ʙer nisə jort qarap sьƣa həm axьr kilep urta jəştərđəge qatьn tarafьnan tapşьrьlьvsь ʙer ʙylməgə tuqtala. Kvarter xozəjkahь menən həjləşkən vaqьtta şunda ʙer jəş qьđ đa ʙula. Вьl qьđ yđen xozəjkanьꞑ tanьşь itep kyrhətə. Вylmə alьp torovđьn şarttarь turahьnda kvarter xozəjkahь menən həjləşep alƣandan huꞑ əlege iptəş tamam həjləşep eşte ʙətərəv əsən ike kəndən huꞑ qajtanan kilergə ʙula; həm ʙьna şul yđe hajlaƣan kvarterƣa tejeşle vaqьtьnda kilgəs, taƣьn şul uq xozəjkanь osorata. Xozəjka uƣa, heđ ađ qьna kətəp torhaƣьđ ikən, min ʙylməne tamam tapşьrьv turahьnda yđemdeꞑ tuƣandarьm menən kəꞑəşləşergə tejeşmen, ular ʙьna kyrşe jortta qьna toralar, ti. Kvarter alьvsь təməkehen tartqan kileş qunaq ʙylməhendə kətə qala. Вer nisə minuttan huꞑ xozəjka qajta, unьꞑ menən ʙergə politsia inspektorь həm politsia vaxmestorь kilə. Inspektor yđenə oşo grazdankanan qariza kilgənlegen xəʙər itə, ʙerense tapqьr kilep kvarterđь qaraƣan vaqьtta xozəjkanьꞑ ike altьn jəđəge juƣalƣan imeş. Вьl kvarterƣa ul iptəş kilgəngə tiklem də, ul kilgəndən huꞑ da xozəjkala ʙer kem də ʙulmaƣanlьqtan Sovet grazdanьnan şikłənev kilep ʙaъqan. Inspektor protokol təđəv əsən unь komissariatqa saqьrƣan. Iptəşteꞑ qьrqa protes ʙelderevənə qaramaъtan, uƣa ʙarьʙer politsiaƣa ʙarьrƣa tura kilə, unda unь tyʙənhetep horav alalar həm xatta tentev đə jaharƣa mataşalar. Tentev jaharƣa ƣəjeplenen jetdi rəveştə qarşь torƣanlьƣьn kyrgəs, inspektor kinət jaƣьmlь tonƣa kysep əjtə: „Ixtimal ʙu eştə grazdandьꞑ ƣəjeʙe lə juqtьr, ləkin ƣəjepləv dəlile kyđ aldьnda, həm min tentev jaharƣa jəki protokol təđəp eşte prokurorƣa tapşьrьrƣa tejeşmen, ə eşte tikşergəngə tiklem heđđe qulƣa alьp tororƣa turь kiler. Ləkin inde min, inspektor keşe, heđ xormətle əfənde əsən ʙьl eşteꞑ nindəj skandallь ʙulahьn aꞑlaƣanlьƣьmdan, min „kyꞑelheđlekte“ qaplav əsən keskenə genə summa aqsa ʙaraʙarьna ʙətə eşte tuqtatьrƣa həm „vordь“ dyrt jaƣьꞑ qiʙla tip irekkə sьƣarƣa əđermen, ti. Вəxetheđlekkə qarşь ʙьl iptəş yđe kilep eləkkən uꞑajhьđ xəldən tiđerək qotolop sьƣьrƣa ьmtьlƣan həm, həđəmtələ nəmə ʙulasaƣьn ujlap, nitep tormajьnsa keъəhenən ʙumaznigen alƣanda inspektor əъtəlenə 20 marka aqsa sьƣarьp halƣan. Tap oşo vaqьtta işek asьla həm işektən jaqşь, ləkin prostoj kejengən, tamam ofetsirƣa oqşaƣan, ləkin ştatski kejem kejengən ʙer jeget kilep inə. Ingəs tə ul yđeneꞑ kyrşe ʙylmənən ʙьl totolƣan keşeneꞑ politsia inspektorьna vzətka ʙirergə təqdim itkənen işetkənen ʙelderə. Yđem starşь ʙulƣanlьƣьmdan min ʙьl turala protokol təđərgə tejeşmen, ti. Ofetsir, inspektorđan ʙьl sovet grazdanьnьꞑ qulƣa alьnьv səʙəʙen horaƣas, vzətka ʙireve—qulƣa alьnƣan keşeneꞑ ƣəjeple ikənen asьqtan-asьq kyrhətep tora, tip ʙelderə həm tiđlek menən protokol təđəvđe həm ul protokolda, qulƣa alьnƣan keşe vzətka jarđamь menən qotolorƣa tьrьştь, tip kyrhətevđe talap itte. Qulƣa alьnƣan keşene, ofetsir his kisekməъtən tərməgə ođatьrƣa quştь. Protokol jađьlƣas, ə qulƣa alьnƣan keşe uƣa qul qujьvđan ʙaş tartqas, inspektorđь sьƣarьp jeʙərep, ʙьnьꞑ menən ikəv genə qalƣas, ofetsir tyʙəndəgelərđe əjtə: „Min kontrrazvedkanьꞑ ofetsirь, min politsianьꞑ eşməkərlegen kyđətep jərəjem. Min ʙьl vaqiƣanьꞑ skandalƣa kitkənen ʙik jaqşь aꞑlajьm həm ʙələgə təşkən sovet grazdanьna jarđam itergə əđermen. Şulaj đa heđđeꞑ taraftan ʙer tərlə lə xeđmət kyrməj torop, min ʙьnь eşləj almajьm. ti. Вьl urьnda unьꞑ təqđime şuƣa qajtьp qala ki, sovet grazdanь uƣa xeđmət ʙaraʙarьna xeđmət kyrhəthen, atap əjtkəndə ʙer keşe turahьnda—yđeneꞑ vatanьnda jəşəvse ikense ʙer sovet grazdanь turahьnda—spravka kilterhen. Вeđđeꞑ prostoj keşeʙeđ şikłənep-nitep tormajьnsa əjtelgən keşeneꞑ familiahьn həm adresьn yđeneꞑ dəftərenə jađьp qujđь. Unan huꞑ ofetsirđьꞑ horavь ʙujьnsa oşo uq familianь yđ qulь menən ofitserđьꞑ zapisnoj kenəgəhenə russa jađьp qujđь. Şunan huꞑ ʙik anhat qotoldom, tip ujlap kontrrazvedka ofitserьnьꞑ proteksiahь („jaqlav“) ʙujьnsa politsianan sьƣьp yđ julьna kitə.

Julda qajtqanda ʙeđđeꞑ keşeʙeđ ʙulьp uđƣan vaqiƣa turahьnda ođaq ujlaj, ʙьl turala iptəştəremə əjtəjemme ikən, tip feker jərətə, ləkin ʙьl turala mindən kələrđər, tip qurqьp, ul yđeneꞑ ʙaşьnan kiskəndərđe ʙer kemgə lə həjləməj həm unь onotorƣa tьrьşa. Ləkin 15 kən uđƣas unьꞑ kvarterьna telefon şaltьratalar həm uƣa məƣlym ʙulƣan eş turahьnda həjləşev əsən unь kontrrazvedka ofitserь kyrergə teləj, tip xəʙər itələr. Oşo telefon şaltьraƣandan huꞑ qьna ʙeđđeꞑ jaʙaj keşeʙeđ, eşteꞑ qaja ʙarƣanьn təşənəp ala. Ul ʙulьp ytkən vaqiƣanь yđeneꞑ nacal'nigьna xəʙər itergə ʙula həm şunьꞑ menən yđen hələkəttən qotqara. Kontrrazvedka tarafьnan jahalƣan oşo qaʙaxat komedia taƣьn la davam ithə, unь hələkət kətə ine. Kontrrazvedka agentь ʙьl iptəşte faş itev menən qurqьtьp qьъa ʙaşlaƣas, ʙeđđeꞑ iptəştəreʙeđ, min inde ʙьlarđьꞑ ʙətəhe turahьnda la yđemdeꞑ nacal'nigьma xəʙər ittem həm namьъlь sovet grazdandarьna qarata kontrrazvedka tarafьnan qullanьla torƣan ʙьndaj qaʙaxat şpionaz alьmdarьna qarşь jahalƣan protestar menən kontrrazvedka iъəpləşergə tejeş, tip ul razvedka agentьnьꞑ avьđьn qaplaj. Kontrrazvedka eləktererga ʙildələgən qorʙanьn quldan ьsqьndьrьrƣa teləməjensə qurqьtьvđьꞑ qajtanan jaꞑь metodtarьn qullanьp qararƣa mataşьp, ođaq vaqьttar tьnьslanmaj, ləkin sovet grazdandarьnьꞑ tura həm namьъlь pozitsiahь arqahьnda, ʙьnan ʙer nəmələ sьqmaj.

Вerđə ƣəjeʙe ʙulmaƣan keşelərđe şpionlьq avьna təşərəv əsən sit il razvedkalarь, ʙigerək tə faşistik razvedkalar tarafьnan qullanьla torƣan qaʙaxat həm ʙьsьraq alьmdar pərđəhen—juƣarьla kiltergən miъaldar tik ʙer eləş kenə asьp ʙirələr. Sovet dəvləte aldьnda turalьq, namьъlьq, yđ vatanьn aldьndaƣь ʙurьstarđь aꞑlav, ujavlьq, yđeꞑə tapşьrьlƣan eşte namьъ menən ytəv, yđeꞑđe kontrolləv,—ʙьlar sovet grazdandarьna doşmandьꞑ qaʙaxat rəveştə ʙьna oşolaj yrmələvđərenən haqlarƣa tejeş.

Yđđəreneꞑ şpionlьq eşendə iꞑ ʙьsьraq metodtarđan fajđalanƣan xəldə faşizm razvedkalarь yđđəre qullana torƣan metodtarđan ʙaşqa ʙurzuaz razvedkalar đa fajđalanьrƣa məmkin həm ular tarafьnan faşisttarđьꞑ yđđərenə qarşьla şul uq dərəzələ qullanьrƣa məmkin ikənen aꞑlajđar.

Yđ poddannajđarьnda ʙьndaj xəldərgə qarşьlьq kyrhətə ʙelev sьjfatьn tərʙiələv əsən, faşisttar ʙerʙer artlь kinofil'mdər sьƣarьp, sit il razvedkalarьnьꞑ metodtarь həm alьmdarь menən tanьştьralar. Kartinalarđan Mata Kari (Germanianьꞑ Parizdaƣь ataqlь şpionkahь), „Port—Artur“, „Nataşa“, „Xьjanatsь“ tigən kartinalar kiꞑ rəveştə qullanьlalar. „Xьjanatsь“ kartinahьnda sit il dəvləttərenən ʙulƣan Şpiondarđьꞑ Germania territoriahьnda eşləvđəre kyrhətelə. Вьl kartinala şpiondar avьna inep sornalƣan Germania ljotcigeneꞑ, yđendə jeterlek kəs taʙьp, yđen faş itə torƣan jahalma dokumenttarđan qurqьp tormajьnsa, ʙətəhen yđeneꞑ nacal'nigьna ʙarьp həjləve həm ʙьnьꞑ əsən axьrь siktə uƣa nagrada itep stroj aldьnda rəxmət ʙelderelev turahьnda yđđəreneꞑ şpiondarьn hər jaqlap idealizirovajt itələr. Ularđьꞑ eştəre turahьnda ʙətə ʙer seria sep-si jalƣan əđəʙiət majđanƣa kilterelgən.

Вьna ʙьlar ʙətəhe lə jəştərđ şpionlьq „romantikahьna“ ьlьqtьrьvđь maqsat itep qujalar.

Вьl faşistik „romantiktarđьꞑ“ təp kadrđarđь sit il dəvləttərenə qarşь eşləv əsən əđerlənə. Ularđьꞑ iъəptəre-jeʙegənlek, ƣəmheđlek həm ujavlьq tupaъlanьv jarьqtarь aşa ytep inep, yđđəreneꞑ qaʙaxat ylterev, diversia həm şpionaz eştəren ytəvgə təʙəlgən.

Yđđəreneꞑ funksialarьn ytəv əsən şpionazdьꞑ kəslə apparatь ʙar. Ul kyrşe dəvləttərđeꞑ organizmьna ytep inev əsən ʙətə legal həm legal ʙulmaƣan məmkinlektərđən fajđalana. Donja huƣьşь təzriʙəhe, huƣьştan huꞑƣь osor həm xəđerge huƣьş aldь osoro, şpionlьq eşen hər vaqьt qaplaj kilgən jəşrenlek pərđəhe ʙulьvƣa qaramaъtan, şpionlьq eşeneꞑ kiꞑ jəjelgənlege turahьnda ʙik kyp fakttar ʙirə. Şpionaz dəvlət ucrezdenielərenə, oʙorona jaƣьnan əhəmiətle ʙulƣan ere predpriətielərgə, transportqa yđeneꞑ qarmavsьlarьn huđa, ul dəvlət serđərenə ireşevđe, oʙorona sekrettarьn iъnəp ʙelevđe, texnikalaƣь kamilləşterevđe faş itevđe, məhim posttarƣa yđ keşeləren qujьvđь, diversia, qorotqosloq həm xьjanat ojoştorovđь maqsat itep quja. Şpionaz—ul şpiondar armiahь tarafьnan alьp ʙarьla torƣan əđləkhəđ həm jəşren huƣьş, ʙьl huƣьş ʙer minutqa la tuqtap tormaj. Huꞑƣь vaqьtta Amerikala, Fransiala, Cexoslovakiala, Ruminiala, Ispaniala jaʙьq rəveştə alьp ʙarьla torƣan kyp hanlь sud protsestarь ʙьna şularđь kyrhətep toralar.

(ВƟTTƟ)

Madrid sitendə ʙomʙardirovkanan jemerelgən jorttan qasalar.
(Sojuzfoto).

SIT ILDƏRĐƏN TELEGRAMMALAR

Japoniala məktəptər xərʙi polktarƣa əjlənderelələr

Japoniala jəştərđe militarizatsialaştьrьv eşe kiꞑəjgəndən kiꞑəjə. Huꞑƣь vaqьttarđa xərʙi faşistik elementtar jəştər sojuzьnda eşləvđəren taƣь la kəsəjttelər. Вьndaj sojuzdar xəđer 20 meꞑləp, ularđaƣь aƣzalar 3 jarьm millionlap hanalalar. (Əle qьđđar sojuzdarь ʙьnda iъəpkə alьnmaj). Вьl sojuzdarđьꞑ maqsatь—jəştərđe samuraj ruxьnda tərʙiələv, ularƣa „japondar juƣarь, əъtən rasa, ul ʙaşqa xalьqtarƣa əъtənlək itergə tejeş“ tigən ьşanьstь inderev, jəştər jeꞑep alьnƣan ildərgə kysergə tejeş, tigən qara fekerđe urьnlaştьrьđvan ƣiʙarət.

Вaşlanƣьs məktəpte ʙətərəvselərđeꞑ 20 protsentь ƣьna urta məktəptərgə eləgə alalar. Juƣarь məktəptərgə inə alьvsьlarđьꞑ hanь unan da ađ. Japoniala əъtənlək itevselər jəştərgə ƣəmum ʙelem kərəkməj, xərʙi ʙelem ʙulha jetə, tip qarajđar. Şuƣa kyrə xərʙi məktəptərđeꞑ hanь yъkəndən yъə. Kyp məktəptər xərʙi puiktarƣa əjlənderelələr.

Fetnəselərđeꞑ jьrtqьslьqtarь

London. Rejter agentstvohьnьꞑ Santanderđaƣь xəʙərsehe, Bil'ʙaola fetnəselər Вaskьlarđьꞑ havlьq haqlav ministrь Espinosanь, şulaj uq kapitan Agirrene həm ʙaskьlarđьn Parizdaƣь missiahь sotrudnige Urguanь atqandar, tip xəʙər itə. Ular, yđđəre ultьrьp ʙarƣan samoljot Santandergə jynəlgən saqta Sarauselə məzʙyri posadka jahaƣan saqta fetnəselər tarafьnan qulƣa alьnƣandar. Fetnəselər jaƣьnan qasьvsьlarđьꞑ hyđđərenə qaraƣanda, fetnəselər ʙer Derio avьlьnda ƣьna 40 keşene atqandar.

Pol'şala massovoj arestar

Varşava. Pol'şa matʙuƣatь kommunistik xərəkəttə qatnaşьvda ƣəjeplən massovoj qulƣa alьvdar turahьnda xəʙər itə. 22 iiunən 23 ijunƣa qarşь təndə politsia Varşavala la 22 keşene qulƣa aldь. Krakovta, student jəştərđeꞑ kommunistik jəcəjkahьn ojoştorovda şik totop Krakov universitetьnьꞑ 15 studentь qulƣa alьnƣan.

KOMSOMOL OJOŞMALARЬNDA OTCOT HƏM HAJLAVĐAR

RAJKOMOL—MOSTAFINƢA, MOSTAFIN—FAZЬLЬVQA...

Javaphьđlьqqa həm jetəkselektəge ƣəmhedlekkə sik qujьrƣa

Əđerlek eşen jəjep jeʙərev, jьjьlьştь ytkərevđə praktik jarđam itev əsən ojoşmaƣa partorg Mostafina ʙerketelde. Ə ul yđe ʙьl eşkə ikense keşe—Fazьlьvtь ʙerketep sanatoriaƣa kitte...

Otcot-hajlav jьjьlьşь kevek sojuz tormoşondaƣь mɵhim politik eşkə „əđerlənev“ ʙьna şundaj javaphьđlьq menən ʙaşlandь.

Fazьlьv komsomolestar, jəştər arahьnda VLKSM УK-neꞑ III Plenumь qararđarьn mɵđəkərə itevđe ojoştormanь. Komsomolestar iptəş Kosarev dokladьn, hajlavđar tərtiʙe turahьndaƣь instruksianь ɵjrənmənelər. Ojoşmala sovettarƣa hajlavƣa əđerlek ʙujьnsa jəştər arahьnda politik agitatsia, propaganda eşen jəjep jeʙərev, politik uqьvđar julƣa halьnmanь. Jəşren (jaʙьq) tavьş ʙirevđe ytkərev əsən kərək ʙulƣan qaƣьđ, qələm həm jəşnik əđerləməgəndər ine. Şulaj Fazьlьvtьꞑ jьjьlьştь tiđerək ytkərep jeʙərəhe, ʙьl javaplь eştən nisek tə anhatьraq ʙuşanahь kilgən. Jьjьlьştь oşolaj əđerlekheđ ʙaşlaƣandar. Əđerlekheđ eş, ʙildəle qьđƣanьs hɵđɵmtələr ʙirə.

Ojoşmala 12 komsomoles ʙulha la, plenum qararđarь menən tanьş ʙulmavđarь arqahьnda komitet hajlamaƣandar, ə təvge ojoşma sekretarьn hajlaƣandar.

Hajlav vaqtь kilep jetkəs, tavьş ʙirev isemlektəren halьv əsən jəşnik ʙulmaj. Şulaj đa pocta jəşnigen quptarьp alьv kevek jenəjət jahav menən ʙьl uꞑajhьđ xəldən sьƣalar...

Hajlav komissiahьnьꞑ predsedatele Ardьvanov tavьştarđь iƫəpləp ʙɵtkəndən huꞑ, jəşren dokumenttar menən haqlanьrƣa tejeş ʙulƣan hajlav materialdarьn jьrtьp taşlaƣan.

Rajon konferensiahьna delegattar hajlav məs'ələhen ʙɵtɵnləj təşərəp qaldьrƣandar.

„Bahav“ kolxozь (Nuriman rajonь) komsomol ojoşmahьnda otcot-hajlav jьjьlьşь oşondaj xatalar, ʙutalsьqtar aƫьnda ytkən.

Rajkomol ʙьl jьjьlьştь juqqa sьƣarđь. Ləkin eş ʙьnda tormaj. Əgər đə Nuriman rajkomolь hajlavđar menən operativ jetəkselek ithə, unь ytkərergə ʙerketkən keşelərđeꞑ eşen tikşerep torha, ʙьndaƣь jьjьlьşta əđerlekheđ həm đur xatalar jeʙərev menən ytməƫ ine.

M. Sadьjqьv.

Eşləngən eş juq, ə şulajđa „jaqşь“ tip taʙalar

„**Kadr**“ kolxozь (Əvjəlil rajonь, Taşʙulat avlь) komsomol ojoşmahь ƣəđəttən tьş jomoşaq eşləj ine. Ojoşmala jьl ʙujь ni ʙarь 4 tapqьr jьjьlьş ytkərelde. Politik uqьv zanətieləre 7 tapqьr ƣьna ʙuldь. Unda 20 komsomolestьꞑ kyp ʙulha 7-8-e genə ʙula. Komitet ʙer vaqьtta la sojuzdan tьş jəştərđe jьjnamanь. Ular əsən ʙesedalar, dokladtar ytkərməne.

Beđ otcot-hajlav jьjьlьşь, ʙьl jeteşheđlektərđe qatь tənqit iter, eşlekheđ komitet sekretarь Mansurьvqa qarata yđeneꞑ tejeşle hyđen əjter tip tora inek.

Ləkin eş kirehensə ʙuldь. Otcot-hajlav jьjьlьşьnda ʙer genə komsomoles ta komitettьꞑ eşen tənqit itməne. Oşondaj jeteşheđlektər ʙula torop, jьjьlьş ojoşmanьꞑ eşen „jaqşь“ tip taptь. Ə komitet sekretarь ʙulьp şul uq eşlekheđ Mansurьv hajlandь.

Bьl ojoşmanьꞑ hajlavƣa əđertekheđ kileven kyrhətə. Jьjьlьş komsomolestarđьꞑ VLKSM УK-neꞑ III Plenumь qararđarь, sojuz aldьnda torƣan jaꞑь ʙurьstar menən tanьş ʙulmaƣanlьqtarьn, ʙьnda rajkomoldьꞑ jetəksel role saqqьna saƣьlmaƣanlьƣьn kyrhətte.

„Kadr“ kolxozь komsomolestarь ʙьl xatalarьn tɵđətergə, komitettьꞑ eşe dɵrɵƫ narьqlanьrƣa tejeş. Eşlekheđ komitettьꞑ eşen „jaqşь“ markahь menən ʙaƫьp qaldьrьv, ul unьꞑ jetəkseləren taƣь la eşlekheđlekkə alьp ʙarasaq.

Əvjəlil rajkomь ʙьl ojoşmala ytkən hajlav jьjьlьşь menən qьđьqhьnьrƣa həm tejeşle sara kyrergə tejeş.

S. Jagudin.

„ANT—25“ Samoljotьnьꞑ geroj ekepazь Amerika Quşma ştatьnda.

HYRƏTTƏ: (huldan uꞑƣa) Sovettar Sojuzь gerojđarь G. F. Bajdukov, V. P. Ckalov həm A. V. Beləkov tar Barkas aerodromьna (Vaşington ştatь) ʙarьp təşkəs „ANT—25“ samoljotь ergəhendə.

(Sojuzfoto).

„BERƏMƏK“—BER YĐE TYGEL

„Berəmək“ komsomoles **Latьjpьv Jьjhanşa** đuƫtarƣa jarlь tygel. Unьꞑ yđe menən ʙergə yƫkən, ʙergə eşləgən đuƫtarь ʙar. Ləkin tik şunьhь ʙar: ular komsomol safьnda tygeldər. Ni əsən? Jьjhanşanь ʙьl horav rajon kul'tura məktəʙendə uqьƣan vaqtьnda uq tulqьnlandьrđь.

Uqьvđar tamamlanьv menən, ul tьvƣan avlьna qajtьrƣa aşьqtь. „Tiđerək qajtьrƣa, iptəştərđe kyrep, ular menən ьsьn đuƫtarsa hɵjləşergə həm ularđь VLKSM ojoşmahь safьna indererge dimlərgə kərək ine. Min unь eşlərgə tejeşmen, sənki min şul ojoşmanьꞑ aƣzahьmьn“ tine. Kyp jetəkselər ujlaƣansa ul yđen „Berəmək“tip tygel yđ kolxozьnьꞑ jəştəre menən ʙergə eşləvse, jəşəvse kollektiv itep toja.

Komsomol aƣzahь ʙulƣanƣa kyrə jəştər unь yđđərenən ɵƫɵn hiđđelər. Jьjhanşa ularƣa ildeꞑ politik tormoşondaƣь xəldər, aƣьmdaƣь politik h.ʙ.ş. turahьnda la hɵjləne, ʙesedalar ytkərđe. Qaj ʙerəvđər əllə aꞑlamajьnsa, əllə unьꞑ ʙelemen hьnav əsən gazeta uqьƣanda „faşist“, „kooptatsia“, „restovratorđar“ tigən hyđđəre aꞑlatьvđь horanьlar. Ul ʙɵtə horavđarƣa la irenməjensə javap ʙirə, aꞑlata. Huꞑƣa taʙan jetdirək məs'ələlərđe tikşerevgə kysə, yđeneꞑ iptəşe Fazl, Nəzipte VLKSM ustav, programmahь menən tanьştьra. Ular komsomolƣa inergə teləktəren ʙelderələr. Latьjpьv rajkomolƣa mɵrəzəƣət itə, həm ularđьꞑ ƣarizalarь „Jarđam“ kolxoz təvge komsomol ojoşmahьnda qarala. Şulaj itep „Volgar“kolxozьnda təvge komsomol ojoşmahь tɵđɵlə.

BERENSE AĐЬMDAR

Ojoşma yđeneꞑ ʙerense ađьmьnda uq jəştər arahьna təşɵvđe yđeneꞑ tɵp ʙurьsь itep quja, ular menən tьƣьđ ʙəjləneştə ʙula. Uqьv, jəştər arahьnda politik agititsia eşe alьp ʙarьv, jəştərđeꞑ jal vaqьttarь turahьnda qajƣьrtьv ojoşmanьꞑ eşendə yđək urьndь ala. Dɵrɵƫ, unьꞑ eşendə qьtьrşьlьqtar ʙar əle. Ləkin ul komsomol tormoşonoꞑ tulь qanlьlьƣь menən jəşərgə tьrьşa həm şuƣa ьmtьla. Jəştər qajđa—komsomolestar şunda ʙulalar. Beseda ytkərələr, aꞑlatalar, spektakl'dər qujalar. Bьna ojoşmanьꞑ ijyl ajьna tɵđɵgən eş planь. Kyp kenə jeteşheđlektərđə ʙar. Şulaj đa ul, unьꞑ eşen xarakterlaj həm unьꞑ jaqşь punkttarь la ʙar. Plan ʙujьnsa ojoşma ajđьꞑ 1-11 kɵndərendə politik uqьv, 14-28 kɵndə komsomol jьjьlьşь, 10—15-ndə aƣьmdaƣь politikanь ɵjrənev, 9- nda jəştərđeꞑ ƣɵmym jьjьlьşьn ytkərergə tejeş. Fizkul'tura majđanь ojoştorov həm ʙaşqa məs'ələlər qujьlƣan. Ular ʙьl planđь tormoşqa aşьrьv ɵƫɵndə eşləjđər.

UL JALƢЬĐ TYGEL

Jəştər arahьnda ʙirelep eşlərgə kərək həm hineꞑ ʙьl eşendə jarđamsьlarьꞑ hər vaqьt taʙьla. Sənki ʙeđ ular arahьnda jəşəjʙeđ. Yđeꞑ eşləv genə jetməj. Keşelərđe ʙarlap alьv, ularđь hьnav, eşkə ɵjrətev, eştərenə jarđam itev həm ularƣa tajana ʙelev—ʙьna eşteꞑ uꞑьşьn nəmələr xəl itə.

Komsomol ojoştorovsьhь Latьjpьv şulaj eşləj đə. Unьꞑ Jenikəjev Fazьl, Bakejev Nəzip kevek aktivtəre ʙar. Fazьlƣa qьsqьrьp gazeta uqьv ytkərev eşe jɵklətelə.

„Ber vaqьt min kluʙ aldьnda jəştərgə iptəş Kosarevteꞑ dingə qarşь propaganda turahьnda jađƣan məqaləhen uqьnьm. Hyđ uꞑajьnda jəştər kyrşe Qalmaş avlьndaƣь mullanьꞑ məkerle eştəre turahьnda hɵjləjđər. Din, unьꞑ tarixe, zararь turahьnda tɵrlɵ horavđar ʙirələr. Eş ɵƫɵndə qьjьnlьqtar tьva. Dingə qarşь əđəʙiət jeteşməj.

Min sojuzdan tьş jəştərđeꞑ horavьn iƣtiʙarƣa alьp, dindərđeꞑ zararь turahьnda doklad ytkərergə ʙuldьm. Bьl turala komsomol ojoşmahь menən hɵjləşep, Qalmaş NSŞ direktorь iptəş Suʙajevqa mɵrəzəƣət ittem. Ul riza ʙuldь. 28 ijyndə jəştərđeꞑ jьjьlьşьn ytkərep, unda doklad tьꞑlanьq. Şul uq jьjьlьşta 18 keşenən torƣan huƣьşsan allahьđđar jəcəjkəhe ojoştorđoq“ ti iptəş Jenikəjev.

Bьna şulaj jəştərđeꞑ hyđen tьꞑlav, nisek eşlərgə kərəklekkə ularđanda ɵjrənev, talaptarьn işetə ʙelev, ularđь ьşandьrьp qьna qalmajьnsa tormoşqa atqarьv—ularđьꞑ komsomol ojoşmahьna ʙulƣan ьşanьstarьn nьƣьta. Ular ojoşmaƣa jaqьnajalar, unьꞑ eşenə qatnaşa ʙaşlajđar.

„TAƢЬ LA UQЬ ƏLE“...

Hoqlandьrƣьs uꞑьş ʙirevđe vəƣəđə itkən kolxoz ʙaƫьvьn aşa kiƫep sьqqan juldan qulьna gazeta həm ʙer nisə kitap totqan ʙerəv kilə. Bьl kolxoz kul'turnigь, əle kyptən tygel genə komsomolƣa ingən Bakirьv Nəzip. Obedkə tuqtaƣan kolxozsьlarь unь kɵtɵp alalar. Nəzip ular ergəhenə kilep tə jetməj, „Nəzip, kisə uqьj ʙaşlaƣan kitaʙьꞑdь

(Davamь 4-se ʙitə)

„SPARTAK“ KOMANDAHЬNЬŅ“ ĐUR JEŅEVE

6:2

Baskь ileneņ futbol komandahь juqarь klaslь ujьn texnikahь kyrhətte. Ulardьņ ujnavьn jəđər meņləgən Məskəv xedmətsəndəre hoqlanьp qaranьlar. Şulaj đa 8 ijyl „Spartak“ tьņ đur jeņeve menən tamamlanqan matc, вeđđeņ futвolistarđьn jeвərgən xatalarđan həm Baskь futвolistarьnьņ qəzəp oђta ujnavđarьnan haвaq alqanlьqtarьn, yđ oђtərendə eşləgənlektəren kyrhətte.

Məskəv qalahьnьņ „Metallurg“ komadahь (Fedotov), „Lokomotiv“ (Terenkov), Yđək Qьđьl Armia jorto (Malinin) həm Kiev „Dinamo“ komandahь (Şegodski həm Şilovski) futвolistarь menən kөsəjtelgən „Spartak“ komandahь ujьndь ispan futвolistarьnьņ qapqahьna qьđьv hөzym itev menən вaşlap alьp kitte. Baskьsьlar nьq haqlandьlar. Qarap torovsьlar tuptьņ osovьn kyđətergə saq-saq qьna jeteşə alalar ine. Ujьn majđanьndaqь xəl вik tiđlek menən alьşьnьp torđo. Ləkin вьl julь „Spartak“sьlar initsiativanь yđ quldarьnan jeвərmənelər. Ujьn 6: 2 iђəвe menən „Spartak“ komandahь fajđahьna вөttө. Qaravsьlar Məskəv komandahьnьņ jeņeven đur kytərenkelek menən qarşьlanьlar.

Janar—Tavđa pioner lagerь

Malajađ rajonьnьņ pioner lagerь „Janar—Tav“ đьņ itəgenə halьnqan. Bьnda rajondьņ 80 uqьv otlicniktəre jal itələr. Lagerđa eşləv өsөn rajkomol iņ jaqşь komsomolestarđь вylde.

Lager jaqşь jьhađlandьrьlqan, tөrle sport ujьndarь, muzьjka instrumenttarь menən tə'min itelgən. Pionerđar həm uqьvsь вalalar вьnđa jəjge jal vaqьttarьn matur ytkərələr. Ular „Janar—Tav“ qa, lager ergəhendə вulqan təвiqətteņ matur urьndarьna вik jьş ekskursialar ytkərələr.

Uqьvsь вalalarđь, Narkomzdrav tarafьnan „Janar—Tav“ đьņ jarьqtarьnan sьqa torqan parđarđьņ fajđahьn tikşerev өsөn jeвərelgən vractar qarap toralar.

Suromanov.

Өfө „Dinamo“ stadionьnda. (Urazвaxtin fotohь).

GYZƏL SƏJƏXƏT

MƏSKƏV PLANITARIAHЬNDA JAŅЬ LEKSIA SIANSЬ

Kyptən tygel Məskəv planitariahьnda „Tөnjaq polyskə səjəxət“ вujьnsa təvge tapqьr leksia—seansь вuldь. Tamaşasь səqət jarьm vaqьt esendə, вođloqtar өђtөndə sovet flagьnьņ qorur jelferđəgən urnьna səjəxət jahaj.

Qajət đur qoros qoş hava qatlamьnda jөđə. Məskəvđeņ tanьşhьđьqtarь kyđgə вərelələr.

Lektor həjləj:

— Beđ вөgөn вatьr sovet ekspeditsiahь menən вergə Tөnjaq polyskə səjəxət jahajвьđ. Unь javlap alьv tarixe menən tanьşьrвьđ, ođon polər tөnөn həm qojaştьņ altь aj вujьna garizont hьđьqь вujlap əjləngən məldəge polər kөnөn kyrerвeđ.

Planitarianьņ kygendə вormalanqan qьđьl hьđьq kilep sьqa—вьl Tөnjaq polyste javlap alьvsьlarđьņ marşrutь. Oşonda uq alьђ ekspeditsianьņ вerense etaвьn kəvđələndergən kino—kyrhətelə. Qajət đur „SSSR-N—170“ karaвlen Sovettar Sojuzьnьņ gerojь Vodop'janov iptəş alьp вara. Tyвəndə—Tundьranьņ qarlь jalanь, ajaq вaђmaђlьq skalalar həm вođ okeanь.

Ekranda kyrengən O.J. Şmidt, Papanin, Vodop'janov, Krenkel' həm вaşqalarđьņ jьlmajьvlь jөđđərén tamaşasьlar qajnar alqьş menən qarşьl·jđar.

Tamaşasьnьņ вaş өђtөndə arktikanьņ jьmьldavsь jondođđar menən qaraqan qaraņqь tөnө. Juqarь la, вaş өђtөndə polər jondođo nur səsə.

Tөnjaq polystə 4 minutqa hьđьlqan „təvlek“ ytə. Həm taqь la tamaşasь aldьnda Məskəv. Bьna taņ aldь qaraņqьlьqьnda hьđьlьp qьna Kreml' manarahь silyetẹ həm вalqьp sьqqan qojaş kyrenə. (TASS).

Min propogandislьq eşemdəge xatalarьmdь nisek təđətəm

Min Qariđel rajonь „Urman tav“ kolxoz komsomol ojoşmahьnđa partia tarixeneņ nigeđ momenttarьn өjrənev tyņərəgendə propagandis вulьp eşləjem. Dөrөђөn əjtergə kərək, min вьqasa yđ eşemdə VLKSM rajon komitetьnьņ jetəkselegen hiđmənem, yđ eşemdən qənəqət tygel inem. Zanətielər kyņelheđ ytte. Ul kyp vaqьttarđa tьņlavsьlarđьņ standart javap вirevđəre menən genə qiвarət вula ine. Ləkin ni өsөn mineņ zanətielərem oşolaj kyņelheđ ytə? Min unьņ səвəptərenə tөşөnə almajьm həm miņə tөşөndөrөvselər đə juq ine.

Kyptən tygel min iptəş Stalindeņ partia tarixe kitaвьn təđөvselərgə jađqan xatьn uqьnьm .həm unь yđ aldьma eşləp sьqtьm. Xəđer inde min yđemdeņ propaganda eşendə вulqan kəmselektərđeņ niđən qiвarət вulьvьn asьq aņlap, uqьvđarđь jaņь вaştan qorđom. Iņ mөhime, zanətielərđeņ estəlegen jaqşьrtьvqa ajrьm iqtiвar вirđem. Hər вer temanь tikşergəndə ildeņ şul vaqьttaqь politik, ekonomik xəlenə, sьjnfi kөstər mənəsəвətenə, eşselər sьjnfь xərəkətendə həm partianьņ yđ esendəge tajpьlьştar, ularđьņ kilep sьqьv səвəptərenə, вol'şeviktər partiahьnьņ вьqa qarşь nisek kөrəş alьp вarьvьna tөp iqtiвarьmdь вirəm. Hөđөmtələ mineņ zanətielərem đə jənle həm kyņelle вulьp ytə вaşlanь. Komsomolestarđьņ uqьvqa jөrөşө jaqşьrđь. Ular zanətiegə jaqşьraq əđerlənep kilə вaşlanьlar. Əgər вьqasa zanətiegə 6 qьna komsomoles jөrөgən вulha, xəđer hərвer zanətielə 8 komsomoles вula. Bьnan вaşqa sojuzđan tьş 4 jəş tə zanətiegə jөrөjđər.

Propagandis: DƏVLƏTЬV.

„Berəmək“—вer yđe tygel

(Davamь. Başь 3-sө вittə)

uqьp вөtөr əle“ tigən təqdimdər işetelə lə вaşlaj. Nəzipteņ şunь işetkehe lə kilə ine. Ul „Kapital tөrməhendə“ tigən kitaptь uqьvьn davam itə, kitap uqьp sьqьla. Bьl inde kolxozsьlar menən вergə вergələp uqьlqan 6 nsь kitap ine.

Miņə qьjьn vaqьttar đa вula—ti iptəş Bakirьv. Ber kөn şulaj вeseda ytkərđem. Şul vaqьtta 15 jəşlek вer malaj miņə „вөtəhenəndə elek ni өsөn faşisttar вeđgə qarşь huqьş əđerləjđər“ tigən horavđь вirə. Min javap вirevgə qьjьnhьndьm, horavđь javaphьđ qaldьrđьm. Avьl uqьtьvsьhь iptəş Işвuldindan вьl tura la horap nьqlap вeldem, həm ikense kөndө unь aņlattьm“.

Inde tөn... Kolxoz avьlь tьnьs joqoqa sumqan. „Volgar“ kolxozь aqzalarь jal itələr. Irtəgə taņdan вesəngə sьqarqa kərək. Ike jьllьq mal ađьqь zapasь əđerləv өsөn, qimmətle vaqьttьņ вer genə minutьn da вuşqa jeвərməђkə kərək. Bөtə avьl joqlaj. Tik avьl urtahьna halьnqan keskəj genə kluвta ut jana. Өђtəl tirələj 6 jəş ultьrqan. Aranan вerehe kitaptь qьsqьrьp uqьj. ə вaşqalarь jotloqop tьņlajđar. Ular „Leninizm əņgəmələre“nən өsөnsө temanь ytələr. Ber-вerehenə horavđar вirələr, aņlaşalar.

Başta politgramota tyņərəgendə өs kenə keşe uqьqan вulha, xəđer 6 komsomoles вөtəhe lə uqьrqa jөrөjđər. Bьnan tьş aqьmdaqь politikanь өjrənev вujьnsa la zanətielər ytkərelep kilenə.

***

Bьl xəl „Berəmək“ komsomolestьņ вer vaqьtta la вer yđe genə tygellegen, komsomol safьna inev teləge menən janьvsь həm unьņ өsөn yđen əđerlərgə tьrьşьvsь kolxoz jəştəre arahьnđa jəşəven вik asьq kyrhətə.

Bьl fakt, вer genə komsomoles вulqan kolxoz həm avьl jəştəreneņ eş həm tormoştarьna jaqьn kilməj, ularđa qatmarlь, politik tərвiəvi eş ojoştormav, ulardan ajьrьlьv kevek вьnan arь tyđep tormaђlьq zararlь praktikanan məņgegə ajrьlьvđь вөtə qьrqьvlьqь menən quja.

X. Dəvlətşin.
Saqmaqoş rajonь
„Volgar“ kolxozь.

Fən həm texnika

PROTIVOGAŻDAR

Fransianьņ „Taвutə“ isemle protivogazь, 1914-18 imperialistik huqьş jьldarьnda qullanьlqan вerense protivogazdьņ turanan-tura вalahь ul. Bьl protevogaz вөgөlөvsən, həm yđe jeņel, unьņ maskahь la jөđgə nьqlap jatьvsan eşləngən. Unьņ sintitik „вьjala“nan eşləngən kylđege vatьlmaj, janmaj həm tirləməj đə, yđe jaqşь kyrhətevsən.

Diņeđ tipьndaqь Telman—Şnejđer razrədь menən tə'min itelgən вьl protivogaz, əlegə tiklem вulьp kilgən вөtə gazdarđan, şulaj uq zəhərləj torqan hьjьq əjвerđərđən həm tөtөndən də tulьђьnsa haqlaj ala. Uqarđan hulьş alqanda uņajhьđlanьv đa вik ađ вula.

Bьl protivogazdьņ xərəkət kөsө şundaj ki, unьņ menən keşe kyp handa tuplanqan gazdar arahьnda 20 səqəttən də artьq tora ala.

(„Fən həm texnika“ żurnalьnan).

***

Gollandia la өђtəlmə вaђьm menən eşləj torqan protivogaz eşləp sьqarьlqan. Bьndaj protivogaz menən tə'min itelgən keşe, uqa havanь qul totqoso menən jeвərə. Şuqa kyrə вьl protivogaz ypkələre zəqif вulqan keşelər, вigerək tə вalalar həm qarttar өsөn ajrьvsa uņajlь. Qьđьl təre вol'nitsahьnda вьl protivogəzdь hьnap qarav jaqşь hөđөmtə вirgən.

(„Ximia həm oвorona“ żurnalьnan).

Şaxmat xronikahь

28 ijyndən 5 ijylgə tiklem Өfөnөņ Kul'tura həm jal parkьnda Başqortostan şaxmatsьlarьnьņ cempionatь вulьp ytte.

Cempionatta вerense urьndь iptəş **Qizzətullin** (11 đən 8,5) aldь. Ul вьnьņ өsөn patefon menən вyləklənde. Ikense urьndь **Argunov** (11 đən 8) aldь. Өsөnsө həm dyrtense urьndarđь **Işmajev** menən **Kulikov** iptəştər вyleştelər. Ularđьņ hər qajnьhь foto apparat menən вyləklənde. Bişense həm altьnsь urьndarđь Komarov menən Gellertev iptəştər вyeştelər.

Geologtar kongressь aldьnan

21 ijyldə Məskəv qalahьnda geologtarđьņ xalьq-ara kongressьnьņ XVII sessiahь asьlasaq. Kongresstьņ eşendə 400 sit il həm 1.600 sovet qalimdəre—geologtar qatnaşasaqtar.

Kongressta qatnaşьvsьlar өsөn SSSR вujьnsa qilmi ekskursialar ytkərələr. Ekskursiala jөrөrgə 148 sit il qalimdəre jađьldьlar. Ular arahьnda kongresstьņ pocotlь aqzahь, Qьtaj milli geologia razvedkahьnьņ direktorь Vong Ven—Xao, Anglia qalime—Tirrel', Fransia geologь Derusso, Japonianьņ kyrenekle geologь Kaвajaşi, XVI geologik kongresstьņ elekke prezidentь amerikalь Lindgren həm вaşqalar вar.

Ularđьņ вer gruppahь Başqortostanqa kilde.

Redaktor urьnвaђarь:

Q. MURTAZIN.

„Oktəвr' natisk“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 2221

1937-se jьl
17 ijyl
№ 70 (1118)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bətə ildərdeņ proletarđarь, berđed!

Leninse

„Ленинсе"—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfə qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfə Volodarski № 2. Telifon № 85—04

Gromov, Jumaşev, Danilin iptəştərđeņ Məskəv—Tөnjaq polys—Tөnjaq Amerikaqa posadkahьđ osoştarь gyzəl rəveştə tamamlandь.

Məskəv—Tөnjaq polys—Tөnjaq Amerika osoşon ajđьnlь tamamlavsьlarqa, вөjөk vatanьвьđđьņ qorur ьlasьndaqьna dan həm xөrmət!

AMERIKA QUŞMA ŞTATTARЬ

Kalifornia ştatь, San-Diego qalahь „ANT-25" samoljotь ekipaƶьna

GROMOV, JUMAŞEV, DANILIN iptəştərgə

Məskəv—Tөnjaq polys—Tөnjaq Amerika osoşon ajđьnlь tamamlavьqьđ menən həm tura hьđьq вujlap osov alьѣlьqьnьņ jaņь, donja rekordьn qьvьqьđ menən qotlajвьđ.

Heđđeņ, sovet aviatsiahьnьņ jaņь jeņevenə ireşkəndə kyrhətkən gerojlьqьqьđqa həm iskusstvoqьđqa hoqlanaвьđ.

Sovettar Sojuzьnьņ xeđmətsəndəre heđđeņ uņьşьqьđ menən qorurlanalar.

Heđđe qotlajвьđ həm qullarьqьđđь qьѣavьđ.

I. STALIN	A. ŽDANOV
V. MOLOTOV	N. JEŽOV
K. VOROŞILOV	N. RUXIMOVIC
V. CUBAR'	V. MEŽLAUK
M. KALININ	N. XRUŞŞEV
L. KAGANOVIC	JA. ALKSNIS
S. KOSIOR	O. ŞMIDT
A. MIKOJAN	N. BULGANIN
A. ANDREJEV	A. TUPOLEV

„ANT-25" EKIPAŽЬNЬŅ IPTƏŞ STALINGƏ TELEGRAMMAHЬ

Vaşingtondan, 14 ijyl, 1937 jьl.

MƏSKƏV, KREML'.

STALINgə

Marcfil'dtəge (Kalifornia ştatь)-xərbi aerodromdan Grinvic vaqtь menən 17 səqət 40 minutta telefon aşa Gromovtan heđđeņ ismegeđgə mineņ taraftan alьndь:

„Ekipaž, heđđeņ вeđgə kyrhətkən ьşanьsьqьđ өsөn yđeneņ birelgənlegen, mөxəввəten həm rəxməten belderə. Ydeвeđđeņ osovьвьđđь heđgə, xalьqtarđьn вөjөk julвaşsьhьna arnajвьđ. GROMOV, JUMAŞEV, DANILIN".

Umanski

MƏSKƏV

STALIN, MOLOTOV iptəştərgə

N'ju-Iorktan, 14 ijyl 1937 jьl.

Beđđeņ ijotskтərđen, 10.300 kilometr jer osop, Los-Anzelostan kөnjaqtaraq San-Dzasintoqa (Kalifornia) tөşөp hav tөşөp ultraхьdarьn, şunьņ menən alьѣlьqqa osovđen donja rekorđьn qaplavđarьn xəвər itevвeđ menən вəxetleвeđ. Heđđeņ jetəkselegeđđə jaņь, ajdьnlь jeņev qadanьdь, şunьņ menən heđđe вьņ kyņelđən qotlaja. KAGANOVIC, ROZOV.

Vaşingtondan, 14 ijyl 1937 jьl.

MƏSKƏV, KREML'

STALIN, MOLOTOV, VOROŞILOV, KAGANOVIC, KALININ, ŽDANOV, JEŽOV, MIKOJAN, ANDREJEV iptəştərgə

Marcfil'dtən (Kalifornia) telefon aşa Gromovtan alьnqan xəвərde tapşьram:

„Tura həm hьnьq hьđьq вujlap posadkahьđ osovda donjalaqь ike rekordьn qaplavьвьđ turahьnda doklad birəвeđ. Osov 62 səqət 17 minutqa huđьldь. Imzalar: GROMOV, JUMAŞEV, DANILIN.

Marcfil'dtən (Kalifornia) telefon menən 9 səqət 45 minut". Umanski.

Amerika Quşma Ştattarь kalifornia Ştatь, marcfil'd

GROMOV, JUMAŞEV, DANILIN IPTƏŞTƏRGƏ

Heđđeņ də stalinsel trassa вujьnsa, tiņdəşe вulmaqan rekorttan da өѣtən вulqan osovьqьđđь hoqlanьv menən kyđəttem. Lenin komsomolь, sovet jəştəre, вol'şevistik [illegible] ьqqanlьq, geroik sьđamlьlьq, jeņelməs [illegible] ajdьnlь өlgəhən aldьlar. [illegible] qađəttən tьş masterlьqtarьqьđ вeđđeņ həjəklə vatanьвьđqa jaņь dan [illegible]eler. Heđđeņ menən sikheđ qorurlanaвьđ, jeņevegeđ menən qajnar rəveştə qotlarqa вəxetleвeđ.

VLKSM YK sekretarь — A. KOSAREV.

Iptəş I. A Akulovtь SSSR YK sekretarь eşenən вuşatьv turahьnda

SSSR Yđək Başqarma Komitetь qarar itə.

Iptəş Ivan Aleksejevic Akulovtьņ, avrьv səвəple yđen SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьņ sekretarь eşenən вuşatьv turahьndaqь horavьn qənəqətləndererge.

SSSR YBK predsedatele—
M. KALININ.

SSSR YBK sekretarь өsөn, SSSR YBK prezidiumь aqzahь—
N. FILATOV.

Məskəv, Kreml'. 9 ijyl, 1937 jьl.

Iptəş A. F Gorkinde SSSR Yđək Başqarma Komitetь sekretarь itep hajlav turahьnda

SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьņ IV sessiahь qararь.

SSSR Yđək Başqarma Komitetь qarar itə:

Iptəş Aleksandr Fjodorovic Gorkinde SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьņ sekretarь itep hajlarqa.

SSSR YBK predsedatele—
M. KALININ.

SSSR YBK sekretarь өsөn, SSSR YBK prezidiumь aqzahь—
M. FILATOV.

Məskəv, Kreml'. 9 ijyl 1937 jьl.

12 ijyldə Məskəv ergəhendəge Şşelkovski aerodromьnda „ANT-25" samoljotьnьņ Məskəv—Tөnjaq polys—Amerika tuqtavhьđ osovьna start birelde. Samoljottьņ ekipaƶь: Sovettar Sojuzь gerojь M. M. Gromov—komandir, major A. B. Jumaşev — ikense pilot, 3 rangalь xərbi inzener S. A. Danilin — şturman.

Hyrətta: (huldan uņqa) Sovettar Sojuzь gerojь ip. M. M. Gromov, şturman ip. S. A. Danilin həm ikense pilot iptəş A. B. Jumaşev „ANT-25" samoljotь janьnda. (Sojuzfoto).

MARCFIL'D (KALIFORNIA), 15 IJYL 1937 JЬL

Məskəv, Kreml'.

STALIN, MOLOTOV, VOROŞILOV, CUBAR', KALININ, KAGANOVIC, KOSIOR, MIKOJAN, ANDEREJEV, ŽDANOV, JEŽOV, RUXIMOVIC, MEŽLAUK, XRUŞŞEV, ALKSNIS, ŞMIDT, BULGANIN, TUPOLEV, IPTƏŞTƏRGƏ

Jьlь qotlavьqьđ өsən partiaqa, xөkymətkə, qeđerle iptəş Stalin, heđđeņ ydegeđgə ydeвeđđeņ rəxmətəbeđđe ajtep jetkererlek hyđđar juq. Beđđeņ uņьşьвьđ—heđ jeņevđən ikensehenə elgəşevse вeđđe Sovettar Sojuzьnьņ kes həm qevətenen kyrhətkəse.

Вьnan hun da, həjəklə vatanьвьđ tajanьlaqan zadaniene ytərgə вəxetle вulasaqвьđ.

GROMOV, JUMAŞEV, DANILIN.

Məskəv—Tөnjaq polys—Tөnjaq Amerika arahьnda posadkahьđ osovđь ojoştorov həm ytkərev вujьnsa xөkymət komissiahьnьņ вeldereve

Tөnjaq polys aşa Məskəv —AQŞ arahьnda posadkahьđ osov вujьnsa iptəş Stalinden həm SSR Sojuzь xөkymətenen zadaniehe osovđьņ alьѣlьqьnda donjala jaņь rkord qujьv menən ajdьnlь rəveştə ytəlde.

„ANT-25" samoljotьnьņ, ekipaƶь komandire, Sovettar Sojuzьnьņ Gerojь iptəş **M. M. Gromovtan,** ikense pilot — major iptəş **A. B. Jumaşevtən** həm şturman — өsөnsө rang xərbi inzener iptəş Ş. A. Danilindən torqan ekipaƶь, 1937 jьl 12 ijyldə Məskəv vaqtь menən 3 səqət 21 minutta Şşelkovski aerodromьnan (Məskəvdən alьѣ tygel) osop sьqьp, tyвəndəge Məskəv — Kolgujьv utravь — Stolвovoj mьjsь (Novaja Zemlə)—Frans Iosif jere — Tөnjaq polys—Japtarlka utravь — Benks utravь marşrutь вujlap osto. Вьnan arь samoljot 120 meridian вujlap, Ka[illegible]nan вardь, Skalistьj tavdarьn aşa sьqtь həm Siettldən alьѣ tygel Tьmьq okean jar вujьna вarьp sьqtь. Osovđьņ вьnan hunqь marşrutь — San-Fransisko həm Los-Anzellos aşa Tьmьq Okean jarь вujlap hudьla.

14 ijyldə samoljot Los-Anzellos menən San-Diego arahьndaqь jartьlьq julda, San-Dzasinto qalahь-**(Kalifornia ştatь) janьnda posadka jahanь.**

Samoljot 62 səqət 17 minut vaqьt havala вuldь.

Jerđən kytərelev nөktəhe menən posadka jahav nөktəhe arahьnda tura hьđьq вujlap вulqan aralьq, samoljottьņ, Kolgujьv utravь həm Stolвovoj mьjsь aşa yteveņ iѣəpkə alqanda, 10.200 kilometrdan arta.

Samoljot ytkən hava julь sama menən əjtkəndə 11.500 kilometrqa tiņ вula.

Osov vaqtьnda samoljot Okeandar, dingeđđər həm вoddar өѣtənən 5.500 kilometrdan artьq jer ytkən.

Samoljot Məskəvđən uņajlь meteorologik şarttarda osop sьqtь. Ləkin Zagorskidən hun inde totoş toman həm вolottar өѣtənən osqan, həm, vaqtь menən, huqьr osov menən вarьp, ike tapqьr totoş вolotto aşa ytergə məzвyr вulqan. Karski diņgeđenə sьqqas samoljot jaqşь hava osoratqan həm ekipaž Kolgujьv utravьn həm Novaja Zemləne (вьnda sport komissardarь tarafьnan, samoljottьn вьl nөktələr aşa osop ytevenə fiksatsia jahalqan) kyrgən.

Frans Iosif jerenən вaşlap samoljot toman həm totoş вolot өѣtənən вarqan həm 85-86 paralleldər rajonьnda вolottardь đur juqarьlьqta həm huqьr osov menən ytep sьqьp, siklondь aşa ytkən. Samoljot, Tөnjaq polys rajonьnda siklondan sьqqan. Tөnjaq polyskə tiklem samoljot səqətenə 30-40 kilometrlь qarşь jeldə osto.

Tөnjaq polystən alьp Kөnjaq Kanadaqa tiklem samoljot uņajlь havala həm ьņqaj вulqan jeldə osto. 120 meridian вujlap Skalistьj tavdarьna tiklem вarьp jetkəs samoljot qevətle вolottar həm kөslө jamqьr вulqan xəldə ulardь aşa ytep sьqqan. Bod menən qaplana вaşlaqas samoljot kurьsьn qьrqa ydərtkən həm Tьmьq Okean jar вujьnda osop sьqqan. Вьnan arь osov, tap Los-Anzellosqa tiklem totoş вolot həm toman şarttarьnda вarqan.

Вьl osovđa ekipaž qađəttən tьş gerojlьq, juqarь masterlьq, sьđamlьlьq həm material өləştə вik jaqşь вelevđe kyrhətte.

Ekipaž, posadkahьđ osovđьņ, aviatsia tarixendə вildəle вulmaqan, alьѣlьqqa rekordlь osovdarđьņ вөtəhenən də вajtaq dərəzələ ytep kitkən posadkahьđ osovđьņ вьqasa kyrelməgən alьѣlьqьna ireşevgə өlgəşep, вөtə osovđь hunqь siktə mөmkin вulqan anьqlьq menən ytkərde.

Posadkahьđ osovđь ojoştorov вujьnsa xөkymət komissiahь.

14 ijyl 1937 jьl.

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie"ne raѣlav turahьnda

SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьņ IV sessiahь qararь

SSSR yđək вaşqarma komitetь qarar itə: Sovet Sotsialistik Respuвlikalar Sojuzьnьņ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie"ne raѣlarqa.

SSSR YBK predsedatele—M. KALININ.
SSSR YBK sekretarь—A. GORKIN.

Məskəv, Kreml', 9 ijyl, 1937 jьl.

(„SSSR-đьņ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaqь polozenie"ne gazetaвьđđьņ вөgөngө nomerьnda 2-3 вittərgə inderelde.)

MƏSKƏV — VOLGA KANALЬ

Stalinsel ikense kanal asьldь.

Sotsializmdьņ вөjөk jeņevđəren ruxlandьrьvsь həm ojoştorovsь iptəş Stalinden taqь вer aqьllь ideahь tormoşqa aşьrьldь. Məskəv — Volga kanalьnda passazirđər həm jөk jөrөtevđeņ normal' xərəkəte asьla. Вьl inde stalinsel ikense kanal, sovet dingeđđəren eske tərən hьvlь magistraldər menən totaştьrьvđa tarixi planьņ ikense zvenohь.

Beđđeņ paroxodtarьвьđqa, odonloqo 228 kilometr вulqan jaņь jul вujlap Skandinavia jarьm utravьn əjlənep jөrөməѣtən, Leningradtan Aq diņgeđgə вarьp tөşөrgə mөmkinlek вirgən, Stalin ismendəge Aq diņgeđ—Baltьjq kanalь вьl planđьņ вerense zvenohь вuldь.

Məskəv—Volga kanalьn tөđөv turahьnda tarixi qarar 1931 jьlda L. M. Kaganovic iptəşten doklađь вujьnsa VKP(в) Yđək Komitetьnьņ ijyn plenumь tarafьnan qaвul itelde. Tөđөlөş 1932 jьldьņ sentəвrendə вaşlandь. Stolitsanь, həm SSSR hьv juldarьnьņ sistemahьn general'nьj rəveştə qajtanan qorovđьņ өləşө вulqan kanaldь tөđөv həm ydləşterevđeņ konkret planь SSSR Xalьq Komissardarь Sovetь həm VKP(в) Yđək Komitetьnьņ 1935 jьl 8 sentəвrđə sьqarьlqan qarardarь menən вildələnde.

Şulaj itep tөđөlөş вaşlanqan momenttan alьp kanaldь eksploatatsiaqa вirevgə tiklem вөtəhe 4 jьl həm 8 aj vaqьt ytte. Вьndaj grandioz qorolma өsөn qađəttən tьş qьѣqa srok.

Məskəv—Volga kanalь вer yk vaqьtta iņ mөhim өs вurьstь xəl itə: вeđđeņ stolitsanьņ Volga menən totaştьrьvsь paroxodtar jөrөj alьrlьq tərən hьvlь julь tьvđьrьldь; Məskəv xeđmətsəndəren həm stolitsanьņ promьjşlennost' predpriatielərenen hьvqa yѣə вarqan ixtiazdarьn Volganьņ esə torqan jaqşь hьvь menən tulьhьnsa həm өđləkheđ tə'min itev tormoşqa aşьrьla; Məskəv jьlqahь həm uqa qoja torqan vaq jьlqalar hьvdarьnьņ tadarьvь həm kyвəjeve өsөn өѣtəmə handa hьv alalar.

Kanaldь — donjala iņ ere gidro texnik qorolmalarđьņ вerehen tөđөvđe tamamlav —stalinsel industrializatsianьņ triumfь, вeđđeņ ile-вeđđeņ texnik qevətenen kəvdələneşe вulьp tora.

Вьl grandioz tөđөlөştө вojevoj templar menən alьp вarьlьv [illegible] mə mөmkinlek вirđe hun?

Beđđeņ uņьşьвьđđьņ iņ вerense həm iņ mөhim şartь вulьp şul nəmə tora, вol'şeviktər partiahьnьņ Yđək Komitetь, SSSR Xalьq Komissardarь Sovetь həm вigerək tə iptəş **Stalin** yđe tөđөvselər kollektivenə qarata qađəttən tьş qajqьrtьvsanlьq, iqtiвar kyrhəttelər, jardam həm вulьşlьq ittelər. Kollektiv ydeneņ praktik eşendə, **Molotov, Kaganovic, Jezov həm Xruşşev** iptəştər tarafьnan da energialь jardam həm tөđөlөş turahьnda qajqьrtьv tojdo. Stalinsel qajqьrtьv вeđđe ruxlandьrđь, həm вeđ maksimal' kytərenkelek həm energia menən eşlənek.

Kanaldь tөđөvselərđeņ jeņeven tə'min itkən ikense şart şunan tora, tarixi вişjьllьqtar jьldarьnda iptəş Stalin jetəkselegendə qevətle sotsialistik industria tьvđьrьldь. Sovet zavodtarь вeđđeņ tөđөlөşkə iņ qatmarlь mexanizmdar вirđelər. Tөđөlөştə: 171 ekskavator, 191 gidro-motor, 1600 avtomoвil, 225 parovoz, 2113 timer jul platformalarь, 240 вeton вolqatqьstar, 1100 elektro-viвratorđar, 5750 elektro-motorđar həm вaşqalar eşlənelər.

Tөđөvselərđeņ jeņeveneņ өsөnsө şartь — вeđđeņ il tarafьnan gyzəl texnik intelligensia tьvđьrьlьv. Kanalqa tura studenttar skamjahьnan kilgən jəş inzenerđar—entuziasttar, iņ qьjьn texnologik protsesstarđь effektlь itep ojoştora, meņərləgən keşelərđeņ xeđməten mexanizmdarđьņ eşe menən вergə aqьllь rəveştə вəjləp alьp вara вeldelər. Məskəv—Volga kanalь tik sovet inzenerđarь tarafьnan qьna, sovet mexanizmdarь menən sovet materialdarьnan tөđөldө. Jaņь hьv traktьnьņ — Ivan'kovonan alьp stolitsaqa tiklem — 128 kilometrlьq trassahь вujlap vatanьвьđđaqь zavodtarđьņ markahь kəvđələnə.

Kanal tөđөlөşөndə, inzenerđar həm texniktər, NKVD raвotniktəre, irekle rəveştə jallanqan eşselər həm xeđmətkərđər menən вergə, hər tөrlө jenəjəttəre өsөn xөkөm itelgən meņləgən totqondar (kypselek өləşөndə massovьj eştərđə) eşlənelər. Ulardьņ kyвehe staxanovsa namьѣlь xeđmət menən xalьq aldьnda вulqan yđđəreneņ jenəjəttəren jьvđьlar, l'gotalar aldьlar, elekke jenəjətselərđeņ kyвehe вьnda tormoşqa putjovka aldь.

Uņьştь tə'miņ itkən dyrtense şart şunan tora, kanaldь вөtə il tөđөnө. Unlaqan faвrikalar həm zavodtar iņ qatmarlь mexanizmdarđь, agregattarđь, şlyz zatvorđarьn, motorđar həm tөrlө tөđөlөş materialdarьn mөxəввət həm qajqьrtьv menən əđerlənelər.

Kanal өsөn stalinsel zakazdь Məskəv, Leningrad, Xar'kov, Kramotorski, Dnepropetrovski, Kovrov, Vol'ski, Ural, Novorossiski predpriatielərenen eşselərе, inzenerdarь həm texniktəre ytənelər.

Tөđөlөştөņ uņьşlь tamamlanьvьnьņ вişense şartь—вaşьnda stalinsel narkom **L. M. Kaganovic** torqan timer jul transportь tarafьnan өlkən jardam. Tөđөlөşkə вer millionqa jaqьn vagon sement, timer, jaqьvlьq, taş, qom, sujьr taş, aqas həm вaşqa jөktər taşьlьvьn əjtev đə jetə.

Məskəv—Volga kanalь—maşinalь kanal. Ul, 200 đəņ artьq hər tөrlө qorolmalarđьņ qatmarlь komplekse вulьp tora. Volga hьvь Məskəv ergəhenə yđ aqьşь menən kilməj, вəlki qevətle nasos stansialarьnьņ jardamь menən вer вaѣqьstan ikensehenə menderelə, Kanalda oşondaj вiş stansia вar. Ular ikense, өsөnsө, dyrtense, вişense həm altьnsь şlyzdər ergəhendə urьnlaştьrьlqandar. Kanal tөđөvselər 11 şlyz, 3 timer-вeton həm 8 jer вьvalarь, 6 jer damвalarь, 8 gidrostansia, 7 timer jul həm 12 şosse julь kyperđəre, 2 tonnel', passazir vokzalь, 9 pristan' həm вaşqa вik kyp qorolmalarđь tөđөnөlər.

Tөđөlөştөņ kyləmen kyđ aldьna kilterev өsөn tyвəndəge handardь xəterlərgə kərək. 151 million kuвometr jer eştəre eşləngən. Kanaldь tөđөv өsөn 850 meņ tonna sement, 110 million dana kirвes, 2 million kuвometr samahь taş, 5 million kuвometrdan artьq sujьr taş həm вaşqalar talap itelde.

Bөgөn kanal tөđөvselərđə đur вajram. Ular, tuplanqan kollektivkə Volgala jaņьnan gigant gidrotexnik uzel tөđөvđe ьşanьvsь partia həm xөkymətteņ jaņь zadaniehen şatlьq həm qorurlьq menən qarşьlajđar.

Kanalđь tөđөvselər, partianьņ həm xөkymətteņ, iptəş Stalindeņ вьl jaņь zadaniehen mөmkin tiklem jaqşьraq itep ytəv teləge menən janalar.

Məskəv—Volga kanalь tөđөlөşөnөņ nacal'nige — **M. Berman,**

SSSR Verxovnьj sovetьna hajlavdar turahьnda polozenie

I вylek

Hajlav sistemahь

1 STATJA. SSSR Konstitutsiahьnьņ 134 statjahь nigedlegendə SSSR Verxovnьj Sovetьna deputattardь hajlavdar hajlavsьlar tarafьnan jəşren tavьş вirev tərtiвendə qəmymi, tin həm tura hajlav xoquqь nigedendə ytkərelə.

2 STATJA. SSSR Konstitutsiahьnьņ 135 statjahь nigedlegendə deputattardь hajlavdar qəmymi вulalar: SSSR-dьņ 18 jəşkə jetkən вətə grazdandarь, qajhь rasanan həm millətən вulьvьna, dinenə, məqlymat senzьna, ultьraqlьlьqьna, sotsial sьqьşьna, məlkət xəlenə həm ytkəndəge эşməkərlegenə qaramahtan, aqьldan jadqandardan həm sud tarafьnan hajlav xoquqtarьnan maxrym itelep xəkəm itelgəndərdən вaşqalarь, SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetьna deputattardь hajlavdarda qatnaşьvqa həm hajlanьvqa xoquqlьlar.

3 STATJA. SSSR Konstitutsiahьnьņ 136 statjahь nigedlegendə deputattardь hajlavdar tin вulalar: hər вer grazdandar вer tavьş ejə; вətə grazdandar hajlavdarda tin nigedlektərdə qatnaşalar.

4 STATJA. SSSR Konstitutsiahьnьņ 137 statjahь nigedlegendə qatьn-qьzdar hajlav həm hajlanьv xoquqьnan irdər menən tin rəveştə fajdalanalar.

5 STATJA. SSSR Konstitutsiahьnьņ 138 statjahь nigedlegendə Qьzьl Armia saftarьnda вulqan grazdandar hajlav həm hajlanьv xoquqtarьnan вətə grazdandar menən tin rəveştə fajdalanalar.

6 STATJA. SSSR Konstitutsiahьnьņ 141 statjahь nigedlegendə hajlavdar məlendə kandidattar, hajlav okrugtarь вujьnsa qujьldalar.

II вylek

Hajlavsьlarđьņ isemlektəre

7 STATJA. Hajlavsьlardьņ isemlektəre qalalarda xedmətsəndər deputattarьnьņ qala sovetь tarafьnan, ə rajonqa вylengən qalalarda — rajon sovetь tarafьnan, avьl jerdərendə xedmətsəndər deputattarьnьņ (stanitsa, avьl, xutor, qьşlaq, avьl) sovettarь tarafьnan tədələlər.

8 STATJA. Hajlav xoquqь вulqan həm isemlek tədəv momentьna (daimi jəki vaqьtlь rəveştə) oşo sovet territoriahьnda torovsь, hajlavdar kənənə 18 jəşkə jetkən вətə grazdandar hajlavsьlar isemlektərenə inderelələr.

9 STATJA. Sud prigovordarь вujьnsa hajlav xoquqtarьnan məxrym itelgən keşelər, prigovorda вildələngən hajlav xoquqtarьnan məxrym itelgən srok esendə, şulaj uq zakon tarafьnan вildələngən tərtiptə aqьldan jadqan tip tanьlqan keşelər hajlavsьlar isemlektərenə inderelməjdər.

10 STATJA. Hajlavsьlardьņ isemlekəre hər вer hajlav ucastkahь вujьnsa alfavit tərtiвendə hajlavsьnьņ familiahьn, ismen, atahьnьņ ismen, jəşen həm torqan urnьn kyrhətep tədələ həm xedmətsəndər deputattar sovetьnьņ predsedatele həm sekretarь tarafьnan qul qujьla.

11 STATJA. Hajlavsьlardan вerəv də вerdən artьq hajlav isemlegenə inderelə almaj.

12 STATJA. Xərвi castərdə, həm qəskəri вerləşmələrdə torqan hajlavsьlardьņ isemlektəre komandovanie tarafьnan tədələp, komandir həm xərвi komissar tarafьnan qul qujьla. Вətə вaşqa xərвi xedmətkərdər yddərenen torqan urьndarьnda tejeşle xedmətsəndər deputattarь sovettarь tarafьnan hajlavsьlar isemlektərenə inderelələr.

13 STATJA. Hajlavdardan 30 kən alda xedmətsəndər deputattar sovetь qəmymi kyđđən ytkərev *əsən hajlavsьlardьņ isemlektəren elep quja jəki hajlavsьlarqa вьl* isemlektər menən sovet вinahьnda tanьşьv məmkinlegen tə'min itə.

14 STATJA. Hajlavsьlar isemlektərenen təp nəsxəhe tejeşle xedmətsəndər deputattarь sovetьnda həm xərвi cast jəki qəskəri вerləşmələ haqlana.

15 STATJA. Hajlavsьlar isemlegen iqlan itkən kən menən hajlav kənə arahьnda hajlavsь ydenen torqan urnьn alьştьrqanda, tejeşle xedmətsəndər deputattarь sovetь, ydək hajlav komissiahь tarafьnan qujьlqan forma вujьnsa, uqa „tavьş вirev xoquqьna tanьtma“ вirə həm hajlavsьlar isemlegenə — „kitkən“ tigən вildə jahaj; hajlavsь — daimi jəki vaqьtlь — jaņь jəşəv urnь punktьnda şəxsi həm şulaj uq „tavьş вirev xoquqьna tanьtma“ hьn kyrhətev menən hajlavsьlar isemlegenə inderelə.

16 STATJA. Hajlavsьlar isemlegendəge jaņlьştar (isemlekkə inderelməv, isemlektərdən sьqarьv, familiaņь, isemde, atahьnьņ ismen вodov, hajlav xoquqtarьnan məxrym itelgəndərde janlьş isemlektərgə inderev) turahьnda qariza isemlektərde iqlan itkən xedmətsəndər deputattarь sovetьna вirelə.

17 STATJA. Xedmətsəndər deputattarь sovetьnьņ вaşqarma komitetь hajlavsьlar isemlegendə вulqan jaņlьştar turahьndaqь hər вer qarizanь əs kən srok esendə qararqa tejeş.

18 STATJA. Hajlavsьlar isemlegendə вulqan jaņlьştar turahьndaqь qarizanь qaraqandan huņ, xedmətsəndər deputattarь sovetьnьņ вaşqarma komitetь jə hajlavsьlar isemlegenə zarur tədətmə indererge, jə qariza вirevsegə unьņ qarizahьn kire qaqьvdьņ motivtəre turahьnda jađma spravka вirergə вurьslь; xedmətsəndər deputattarь sovetьnьņ qararь menən riza вulmaqan təqdirdə qariza вirevse xalьq sudьna zaloвa вirə ala.

19 STATJA. Xalьq sudь əs kən esendə asьq sud ultьrьşьnda, qariza вirevsene həm sovettьņ vəkilen saqьrьp, isemlektəge jaņlьşqa вulqan zaloвanь qararqa həm ydenen qararьn qariza вirevsegə lə, şulaj uq sovetqa lə his kisekməhtən xəвər itergə вurьslь. Xalьq sudьnьņ qararь qətqi (окончательн[illegible]) qarar вula.

III вylek

Sojuz Sovetьna həm Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav okrugtarь

20 STATJA. SSSR Konstitutsiahьnьņ 34 statjahь nigedlegendə Sojuz Sovetь SSSR grazdandarь tarafьnan hajlav okrugtarь вujьnsa hajlana.

21 STATJA. Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav okrugь — 300 meņ xalьq — prinsipe вujьnsa tədələ. Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa hər вer hajlav okrugь вer deputat jeвərə.

22 STATJA. SSSR Konstitutsiahьnьņ 35 statjahь nigedlegendə Millətər Sovetь SSSR grazdandarь вujьnsa hajlana. Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav okrugь: hər вer sojuz respuвlikahь вujьnsa 25 okrug, hər вer avtonomialь respuвlika вujьnsa 11 okrug, hər вer avtonomialь əlkə вujьnsa 5 okrug həm hər вer milli okrugta вer okrug prinsipe вujьnsa tədələ. „Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa hər вer hajlav okrugь вer deputat jeвərə.

23 STATJA. Sojuz Sovetьna həm Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav okrugtarь SSSR Verxovnьj Sovetьnьņ Prezidiumь tarafьnan ytkərelə.

24 STATJA. Sojuz Sovetьna həm Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav okrugtarьnьņ isemlege SSSR Verxovnьj Sovetьnьņ Prezidiumь tarafьnan Hajlav kənen вildələv menən вer yk vaqьtta iqlan itelə.

IV вylek

Hajlav ucastkalarь

25 STATJA. Hajlav вylletendəren qaвul itev həm tavьşlarnь hanav өsөn hajlav okrugtarьna hajlav ucastkalarьna вylenə. Qalalarda həm rajonnarda territoriahьnda Sojuz Sovetьna həm Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav ucastkalarь dəjəm вulqan ucastkalar вulьp torovsь вylenə.

26 STATJA. Hajlav ucastkalarьn tədəv qalalarda xedmətsəndər deputattarьnьņ qala sovettarь həm rajonqa вylengən qalalarda — xedmətsəndər deputattarьnьņ rajon sovettarь tarafьnan; avьl jerdərendə — xedmətsəndər deputattarьnьņ rajon sovettarь tarafьnan вulьp, hajlav kənənə 45 kən alda eşlənə.

27 STATJA. Hajlav ucastkalarьn tədəv hajlavdar вaşlanqanqa tiklem 45 kəndən də hunqa qalmaj eşlənə.

28 STATJA. Xalqь 2 meņdən də artьq вulmaqan avьl sovetьnьņ territoriahь, qaqidə rəveşendə, вer hajlav ucastkahь təşkil itep, ular castьn həm qəskəri вerləşmələr 50-nən kəm tygel həm 1500-dən artьq tygel handaqь hajlavsьlar menən ajrьm hajlav ucastkalarь təşkil itep, ular jerendəge hajlav okrugtarьna inalar.

29 STATJA. Vaq poselenielar kypsele nilgəgən alьstaqь təngaj həm konsьrь rajondarьnda, 100-dən kəm вulmaqan xalqьlь hajlav ucastkalarь ojoştoroqa jul qujьla.

30 STATJA. Qalalar, promьşlennost' punkttarь, şulaj uq 2 meņdən artьq xalqь вulqan avьl həm avьl sovetь territoriahь 1500—2500 keşe handaqь hajlavsьlar вulqan ucastkalarqa вylenə.

31 STATJA. Xərвi castar həm qəskəri вerləşmələr 50-nən kəm tygel həm 1500-dən artьq tygel handaqь hajlavsьlar menən ajrьm hajlav ucastkalarь təşkil itep, ular castьn həm qəskəri вerləşmələr torqan jerendəge hajlav okrugtarьna inalar.

32 STATJA. Hajlav kəndərendə jədev əвtəndə вulqan, 50-nən kəm tygel handa hajlanьvsьlarь вulqan, sudnolar sudnonьn tərkəlgən urmondaqь hajlav okrugьna вer toroqan ajrьm hajlav ucastkalarь təşkil itə alalar.

33 STATJA. 50-nən kəm tygel handa hajlavsьlarь вulqan вol'nitsalar, вala tuвev jorttarь, sanatoridar, invalidtar jorttarьnda ajrьm hajlav ucastkalarь tədələlər.

V вylek

Hajlav komissialarь

34 STATJA. SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetьna hajlavdar вujьnsa Ydək hajlav komissiahь xedmətsəndərdeņ iztimaqi ojoşmalarьnьņ həm jəmqiəttərenen vəkildərenən tədələ həm SSSR Verxovnьj Sovetь Prezidiumь tarafьnan hajlavdar kənen iqlan itev menən вer yk vaqьtta raђlana.

35 STATJA. Ydək hajlav komissiahь predsedatel', predsadtelden urьnвађarь, sekretar həm 12 aqza sostavьnda tədələ.

36 STATJA. Ydək hajlav komissiahь:

a) SSSR đьņ вətə territoriahьnda hajlavdarđьņ вarьşьnda „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie“neņ tajşanьvhьd вaşqarьlьvьn kydətə;

в) hajlav komissialarьnьņ jaņlьş eş itevdəre əђtənən вulqan zaloвalardь qaraj həm zaloвalar вujьnsa qətqi qarardar sьqara;

v) hajlav jəşniktərenen əlgələren, tavьş вirev xoquqьna tanьtma formahьn, hajlav вylletendərenen həm ular əsən konverttardьņ formahьn həm təђən, hajlavsьlar isemlegenen formahьn, tavьştardь hanav protokoldarьnьņ formahьn, hajlanьv turahьndaqь tanьtmalar formahьn вildələj;

g) SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetьna hajlanqan deputattardь terkəj;

d) Sojuz Sovetь həm Millətər Sovetьnьņ mandat komissialarьna hajlavdar вujьnsa deloproizvodstvonь tapşьra.

37 STATJA. Hər вer sojuz respuвlikahьnda həm avtonomialь respuвlikala, avtonomialь əlkələ həm milli okrugta Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa sojuz respuвlikahьnьņ həm avtonomialь respuвlikanьņ, avtonomialь əlkənen həm milli okrugtьņ hajlav kamissialarь tədələlər.

38 STATJA. Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav komissialarь xedmətsəndərdeņ iztimaqi ojoşmalarь həm jəmqiəttəre vəkildərenən tədələlər həm Sojuz respuвlikalarьnьņ həm avtonomialь respuвlikalar Verxovnьj Sovettarьnьņ, prezidiumdarь, avtonomialь əlkələr həm milli okrugtardьņ xedmətsəndər deputattarьnьņ sovettarь tarafьnan, hajlavdarqa tiklem 50 kən qaldь tigəndən də hunlamaj raђlanalar.

39 STATJA. Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Sojuz respuвlikahь həm avtonomialь respuвlika, avtonomialь əlkə həm milli okrugtьņ hajlav komissialarь predsedatel', predsedatelden urьnвађarь, sekretar həm 6—10 aqza sostavьnda tədələlər.

40 STATJA. Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Sojuz respuвlikahь, avtonomialь respuвlika, avtonomialь əlkə həm milli okrugtьņ hajlav komissiahь:

a) respuвlika, avtonomialь əlkə, milli okrug territoriahьnda Millətər Sovetьna hajlavdarьņ вarьşьnda „SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie“neņ tajşanьvhьd вaşqarьlьvьn kydətə;

[illegible]

41 STATJA. SSR Sojuzь Sovetьna hajlavdar вujьnsa hər вer okrugta Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahь tədələ.

42 STATJA. Krajqa jəki əlkəgə вylengən Respuвlikalarda Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissialarь xedmətsəndərdeņ iztimaqi ojoşmalarь həm jəmqiəttəre vəkildərenən tədələlər həm krajdardьņ həm əlkələrdeņ xedmətsəndər deputattarьnьņ rajon sovettarь, ə okrugqa вylenməgən respuвlikalarda — xedmətsəndər deputattarьnьņ rajon sovettarь tarafьnan, ə krajqa jəki əlkəgə вylenməgən Respuвlikalarda — Sojuz respuвlikalarьnьņ prezidiumdarь tarafьnan — hajlavdarqa 55 kən qaldь tigəndən də hunlamaj raђlanalar.

43 STATJA. Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahь predsedatel', predsedatelden urьnвађarь, sekretar həm 8 aqza sostavьnda tədələ.

44 STATJA. Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug hajlav komissiahь:

a) xedmətsəndər deputattarь sovettarьnьņ tejeşle вaşqarma komitettarь tarafьnan hajlav ucastkalarьnьņ yd vaqtьnda ojoştoroloвьn kydətə;

в) hajlavsьlar isemlektərenen yd vaqtьnda tədələven həm qəmymi вelderelevgə jetkereleven kydətə.

v) SSSR Konstitutsiahьnьņ həm „SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie“ nьņ talaptarьn riqajə itep Sojuz Sovetь deputatlьqьna qujьlqan kandidaturalardь terkəj;

g) Ucastka hajlav komissialarьn Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa вildələnep qujьlqan formalaqь hajlav вylletendəre həm konverttarь menən tə'min itə;

d) Tavьştardь iђəpləj həm okrug вujьnsa hajlavdar hədəmtəhen вildələj;

e) Ydək hajlav komissiahьna hajlavdar вujьnsa deloproizvodstvonь tapşьra;

z) hajlanqan deputatqa hajlanьvь turahьnda tanьtma вirə.

45 STATJA. Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa hər вer okrugta Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug hajlav komisslahь tədələ.

46 STATJA. Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug hajlav komissiahь xedmətsəndərdeņ iztimaqi ojoşmalarь həm jəmqiəttərenen vəkildərenən tədələ həm Sojuz respuвlikalarь həm avtonomialь respuвlikalardьņ Verxovnьj Sovettarь həm avtonomialь əlkələrdeņ xedmətsəndər deputattarь sovettarь tarafьnan hajlavdarqa tiklem 50 kən qaldь tigəndən də hunlamaj raђlana.

47 STATJA. Millətər sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug hajlav komissiahь predsedatel', predsedatelenen urьnвађarь, sekretar həm 8 aqza sostavьnda tədələ.

48 STATJA. Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug hajlav komisslahь:

a) Millətər Sovetь deputatьna SSSR Konstitutsiahьnьņ həm „SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie“nьņ talaptarьn riqajə itep qujьlqan kandidattardь terkəj;

в) ucastka hajlav komissialarьn вildələngən forma вujьnsa Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav вylletendəre menən tə'min itə;

v) tavьştardь hanaj həm okrug вujьnsa hajlavdardьņ hədəmtəhen вildələj;

g) hajlavdar вujьnsa deloproizvodstvonь ydək hajlav komissiahьna tapşьra;

d) hajlanqan deputatqa hajlanьvь turahьnda tanьtma вirə.

49 STATJA. Ucastka hajlav komissialarь xedmətsəndərdeņ iztimaqi ojoşmalarь həm jəmqiəttəre vəkildərenən tədələlər həm qalalarda — xedmətsəndər deputattarьnьņ qala sovettarь tarafьnan, rajondarda — xedmətsəndər deputattarьnьņ rajon sovettarь tarafьnan hajlavdarqa tiklem 40 kən qaldьm hunlamaj raђlana.

50 STATJA. Ucastka hajlav komissiahь predsedatel', predsedateleneņ urьnвађarь, sekretar həm 4—8 aqza sostavьnda tədələ.

51 STATJA. Ucastka hajlav komissiahь:

a) hajlav ucastkalarьnda hajlav вylletenderen qaвul itə;

в) Sojuz Sovetьna həm Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa hər вer kandidattьņ ajrьm вilgəndən tavьştarьn iђəpləj;

v) hajlavdar вujьnsa deloproizvodstvonь Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьna həm Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa tejeşle Okrug hajlav komissiahьna tapşьra.

52 STATJA. Ydək hajlav komissiahь, Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav komissialarьn, Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa avtonomialь əlkələrdeņ həm milli okrugtardьņ komissialarьn, Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьnьņ həm Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьnьņ, şulaj uq ucastka hajlav komissialarьnьņ ultьrьştarь tarafьnan вildələnep qujьlqan əlgə вujьnsa ydərenen pecattəre вula.

53 STATJA. Hajlav komissiahьnda ərвer məsələlər jaвaj kypselek tavьş menən xəl itelələr, tavьştar tin вulqanda — predsedateldeņ tavьşь əђtənlek вirə.

54 STATJA. SSSR-dьn Verxovnьj Sovetьna hajlavdar ytkərev menən вəjlənqən rasxoddar dəvlət iђəвenən totola.

55 STATJA. Ydək hajlav komissiahь, Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa respuвlika hajlav komissialarь, Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa avtonomialь əlkə, milli okrugtardьņ hajlav komissialarь, Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahь həm ucastka hajlav komissiahь tarafьnan вildələnep qujьlqan əlgə вujьnsa ydərenen pecattəre вula.

VI вylek

SSSR-đьņ Verxovnьj sovetь deputattarьna kandidattar qujьv tərtiвe

56 STATJA. SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetьna kandidattar qujьv xoquqь xedmətsəndərdeņ iztimaqi ojoşmalarьna həm jəmqiəttərenə — SSSR Konstitutsiahьnьņ 141 statjahь nigedendə: kommunisttar partiahь ojoşmalarьna, professional sojuzdarqa, kooperativtərgə, jəştər ojoşmalarьna, kul'tura jəmqiəttərenə həm zakon menən вildələngən tərtiptə terkəlgən вaşqa ojoşmalarqa tə'min itelə.

57 STATJA. Kandidattar qujьv xoquqь xedmətsəndərdeņ iztimaqi ojoşmalarьnьņ həm jəmqiəttərenen ydək organdarь tarafьnan da, ulardьņ respuвlika, kraj, əlkə, rajon organdarь tarafьnan da, şulaj uq predpriatielərdə eşse həm xedmətsəndərdeņ, qəskəri castarda — qьdьlarmiestardьņ dəjəm jьjьlьştarь, kolxozdarda krəђtiəndərdeņ, sovxozdarda — sovxoz eşselərə həm xedmətkərdər dəjəm jьjьlьştarь tarafьnan da вojomqa aşьrьla.

58 STATJA. Deputatlьqqa kandidattar Sojuz Sovetьna həm Millətər Sovetьna hajlav komissialarьnьņ şulaj uq yddəre deputatlьqqa kandidat itep qujьlqan okrugtaqь ucastka hajlav komissiahьnьņ aqzalarь вulьp tora almajdar.

59 STATJA. Hajlavdarqa tiklem 30 kən qaldь tigəndən də hunlamaj SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetь deputattarьna kandidattar qujьvsь, xedmətsəndərdeņ вətə iztimaqi ojoşmalarь jəki jəmqiəttəre deputatlьqqa kandidattardь tejeşle rəveştə jə Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьnda, jə Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьnda terkəvgə вurьslьlar.

60 STATJA. Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa həm Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissialarь, SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna xedmətsəndərdeņ iztimaqi ojoşmalarь həm jəmqiəttəre tarafьnan SSSR Konstiutsiahьnьņ həm „SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie“nьņ talaptarьn riqajə itev menən qujьlqan вətə kandidattardь, terkəvgə вurьslьlar.

61 STATJA. SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna kandidattar qujьvsь xedmətsəndərdeņ iztimaqi ojoşmalarь jəki jəmqiəttəre okrug hajlav komissialarьna tyвəndəge dokumenttardь tapşьrьrqa вurьslьlar:

a) deputatlьqqa kandidat qujqan jьjьlьştьņ jəki ultьrьştьņ prezidium aqzalarь tarafьnan qul qujьlqan protokolьn, вьl protokolda kandidattardьņ jəşe, torqan urnь, kandidat qujqan ojoşmanьņ isme, deputatlьqqa kandidat qujьlqan jьjьlьştьņ jəki ultьrьştьņ urnь, vaqtь həm qatnaşьvsьlardьņ hanь, şunьņ menən вergə вьl protokolda deputatlьqqa kandidattьņ familiahь, isme, atahьnьņ isme, jəşe, torqan urnь, partialьlьqь, eşe kyrhətelergə tejeş;

в) deputatlьqqa kandidattьņ yden qujqan ojoşmanan oşo hajlav okrugьnda вallatirovkalanьvqa rizalьqь turahьndaqь qarizahь.

62 STATJA. SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna kandidat tik вer okrugta qьna tavьşqa qujьla ala.

63 STATJA. Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьnьņ deputatlьqqa kandidattь terkəvdən вaş tartьvьna ike kən srok esendə ydək hajlav komissiahьna zaloвa вirelergə məmkin, unьņ qararь qətqi qarar вula.

64 STATJA. Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьnьņ kandidattь terkəvdən вaş tartьvьna ike kən srok esendə sojuz respuвlikahь, avtonomialь respuвlika, avtonomialь əlkələrdeņ hajlav komissiahьna, ə hunqьhьnьņ qararьna — ydək hajlav komissiahьna zaloвa вirelergə məmkin, unьņ qararь qətqi qarar вula.

65 STATJA. SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna terkəlgən hər вer kandidattьņ familiahь, isme, atahьnьņ isme, jəşe, eşe, partialьlьqь həm kandidatqa qujьvsь iztimaqi ojoşmanьņ isme hajlavdarqa tiklem 25 kən qaldь tigəndən də hunlamaj Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa tejeşle okrug hajlav komissiahь həm Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa tejeşle okrug hajlav komissiahь tarafьnan iqlan itelə.

66 STATJA. SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna вətə terkəlgən kandidattar hajlav вylletenenə motlaq inderelergə tejeştər.

67 STATJA. Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahь həm Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahь SSSR-dьņ Verxovnьj Sovetьna hajlavdarqa tiklem 15 kən qaldь tigəndən də hunlamaj hajlav вylletendəren вaђtьrьvqa həm ucastka hajlav komissialarьna jeвərevgə вurьslьlar.

68 STATJA. Hajlav вylletendəre şul hajlav okrugьndaqь xalьqtardьņ teldərendə вaђьlalar.

69 STATJA. Hajlav вylletendəre ydək hajlav komissiahь tarafьnan вildələnep qujьlqan forma вujьnsa həm вətə hajlavsьlardь hajlav вylletendəre menən tə'min iterlek [illegible] вaђtьrьla.

70 STATJA. SSSR Konstitutsiahьnьņ 125 statjahь вujьnsa okrug hajlav komissiahьnda terkəlgən kandidattь qujqan hər вer ojoşmaqa, şulaj uq SSSR-dьn hər вer grazdanьna jьjьlьştarda, matвuqatta həm вaşqa ьsuldar menən oşo kandidat əsən totqarhьd agitatsia alьr вarьv xoquqь tə'min itelə.

VII вylek

Tavьş вirev tərtiвe

71 STATJA. SSSR-dьn Verxovnьj Sovetьna hajlavdar [illegible] əsendə ytkərelə. [illegible] SSSR-dьn Verxovnьj Sovetьna [illegible] kənə, SSSR [illegible]

72 STATJA. [illegible] 54 statjahь [illegible] Sojuz Sovetьna [illegible] Verxovnьj Sovetь Prezidiumь [illegible] Konstitutsiahьna hajlavdar srogь [illegible] ike ajdan də hunqa qalmaj [illegible] qujьla. Hajlavdar ъ [illegible] kəndə ytkərelələr.

[illegible] ucastka hajlav komissiahь [illegible] hunqь 20 kən esendə, Ucastka hajlav komissialarь hajlavdardьn kənə həm hajlav вulьp torovsь urnь turahьnda kən haјьn iqlan itə вara jəki bindaj də вulha [illegible] sьqarьm menən hajlavsьlarqa [illegible] itə.

74 STATJA. Hajlavsьlar tarafьnan tavьş вirev hajlav kənəndə irtəngə saqat 6-nan alьp tonqь 12-gə tiklem əsən вula.

75 STATJA. Hajlavdar kənəndə

(Adaqьn 3-sə вittən qara.)

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda položenie

(Başь 2-se вittə).

irtə menən səqət 6-la Ucastka hajlav komissiahьnьn predsedatele komissianьn aqzalarь qatnaşlьqьnda hajlav jəşniktəren həm hajlavsьlardьn bildələnep qujьlqan forma вujьnsa tədəlgən isemlegnen varlьqьn tikşerə, şunan hun jəşniktərde вiklәj həm komissia pecate menən pecatlaj həm hajlavsьlardь tavьş вirergə kereşergə saqьra.

76. STATJA. Hər вer hajlavsь tavьş вirev вinahьna kilep yde tavьş вirə, şunьn menən вergə hajlavsьlardьn tavьş вirevdəre hajlav вylletendəren konvertqa halьp jəveştərep hajlav jəşniktərenə təşərevdəre julь menən eşlənə.

77 STATJA. Hajlav вinahьnda вylletendərde tultьrьv əsən ajьrьm вylmə вildələp qujьla, unda tavьş вirev vaqtьnda tavьş вirevselərdən вaşqa kemden вulha la, şul iђəptə ucastka komissia aqzalarьnьn da вulьvь tьjьla; вylletendərde tultьrьv вylməhenə вer yk vaqьtta вer nisə hajlavsьnь indergəndə, ul вylmə вer yk vaqьtta inderelə torqan hajlavsьlar hanьnsa вylemdər jəki şirmələr menən jьhazlandьrьlьrqa tejeş.

78 STATJA. Hajlav вinahьna kilgən hajlavsь ucastka hajlav komissiahьnьn sekretarьna jə pasportьn, jə kolxoz knəgəhen, jə profsojuz вiletьn, jə вaşqa şəxsi tanьtmahьn kyrhətə həm hajlavsьlar isemlege вujьnsa tikşergəndən həm hajlavsьlar isemlegendə вildələv jahaqandan hun вildələnep qujьlqan əlgə вujьnsa eşləngən hajlav вylletendəre həm konvert ala.

79 STATJA. Oşo „SSSR-dьn Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь položenie"nьn 15 statjahь nigedendə „tavьş вirev xoquqь tanьtmahь" menən hajlav [illegible] kilgən keşelərgə Ucastka hajlav komissiahь ajrьm isemlek [illegible] ra, вьl isemlek hajlavsьlar isemlege janьna halьnьp qujьla.

80 STATJA. Hajlavsь hajlav вylletendəren tultьrьv [illegible] вildələnep qujьlqan вylməl hər вer hajlav вylletenendə yde [illegible] torqan keşenen genə [illegible] qaldьrьp, qalqandarьn [illegible] lәj; вylletendərde konvertqa halьp jəveşterep, hajlavsь ucastka hajlav komissiahь urьnlaşqan вylməgə kysə həm hajlav вylletendəre halьnqan konverttь hajlav jəşnigenə təşərə.

81 STATJA. Uqьj-jazьv вelmәv jəki nindəj də вulha fizik jeteşhedlege səвəple hajlav вylletendəren tultьrьv məmkinlege вulmaqan keşelər hajlav вylletendəre tultьrьla torqan вylməgə hajlav вylletendəren tultьrьv əsən hajlavsьlardan telə[illegible] qajnьhьn saqьrьrqa xaqlь.

82 STATJA. Tavьş вirev vaqtьnda hajlav вinahьnda hajlav agitatsiahьna jul qujьlmaj.

83 STATJA. Hajlav вylməhendəge tərtip əsən komissia predsedatele javaplь həm unьn вojoroqo вөtə вulqandar əsən məzвyri.

84 STATJA. Hajlavdar kөnөndə tөngə səqət 12-lə Ucastka hajlav komissiahьnьn predsedatele tavьş вirevden tamamlanqanьn iqlan itə, komissia hajlav jəşniktəren asьrqa kereşə.

VIII вylek

Hajlavđardьn hөdөmtələren вildələv

85 STATJA. Ucastka hajlav komissiahь tavьştardь iђəplәj torqan вinala, tavьştardь iђəpləgən məldə xedmətsəndərden iztimaqi „ojoşmalarь həm jəmqiəttəre şunьn əsən maxsus vəkələt вirelgən vəkildəre, şulaj uq matвuqat vəkildəre вulьrqa xoquqtarь вar.

86 STATJA. Ucastka hajlav komissiahь, jəşniktərde asьp, вirelgən konverttardьn hanьn tavьş вirevsələrdən qatnaşqan keşelərdən hanь menən вarlaj həm вarlav hөdөmtələren protokolqa indərə.

87 STATJA. Ucastka hajlav komissiahьnьn predsedatele konverttardь asa həm ucastka hajlav komissiahьnьn вөtə aqzalarь aldьnda hər вylleten вujьnsa hajlav hөdөmtələren iqlan itə.

88 STATJA. Tavьş вirev hөdөmtələren jadьv Sojuz Sovetьna həm Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa ajьrьm alьp вarьla.

89 STATJA. Deputatlьqqa qujьlqan hər вer kandidatqa komissia sekretarь həm ucastka hajlav komissiahьnьn вьnьn əsən vəkil itelgən aqzahь tarafьnan ike ekzemplarda tavьş iђəp listь alьp вarьla.

90 STATJA. Вylletendər вьsьn tygel tip tanьlalar:

a) вildələnep qujьlqan əlgelə hьm təвtə вulmaha
в) konverttьhьz jəki вildələnep qujьlmaqan əlgeвə konvertta salьnqan вulьhalar;
v) kandidattar janь hajlana torqan deputattarьn hanьnan asьp kitkən вulha.

91 STATJA. Hajlav вylletenenen вьsьnlьqь turahьnda şiktər tьvqanda məsələ Ucastka hajlav komissiahь tarafьnan tavьş вirev julь menən xəl itelə, вьl turala protokolda вildələp quja.

92 STATJA. Ucastka hajlav komissiahь, вildələp qujьlqan forma вujьnsa es ekzemplarda tavьş вirev protokolь tөdөp, Ucastka hajlav komissiahьnьn вөtə aqzalarь, şul iђəptən predsedatel həm sekretar qul qujalar.

93 STATJA. Ucastka hajlav komissiahьnьn tavьş вirev protokolьnda kyrhətelergə tejeştər:

a) tavьş вirevdə qatnaşqan hajlavsьlar hanь;
в) hajlavsьlar isemlege вujьnsa tavьş вirevsələrdən hanь;
v) tavьş вirevgə xoquq tanьmьnan hajlavsьlardьn hanь;
g) вirelgən konverttardьn hanь;
d) Ucastka hajlav komissiahьna вirelgən qarizalar həm zalovalardьn qьђqasa вajanь həm Ucastka hajlav komissiahь tarafьnan qaвul itelgən qarardar;
e) hər вer kandidat вujьnsa tavьştardьn вөtə hanь həm hajlav hөdөmtələre.

94 STATJA. Tavьştardь iђəplap вөtkəs həm protokol tөdөvde tamamlaqandan hun komissianьn predsedatele вөtə hajlav komissia aqzalarь aldьnda tavьş вirevden hөdөmtələren iqlan itə.

95 STATJA. Ucastka hajlav komissiahь tarafьnan tөdөlgən tavьş вirev protokolьnьn вer ekzemplarь Sojuz Sovetь deputatlьqqa kandidattardьn iђəp listьnьn hər ike ekzemplare menən вergə 24 səqət esendə narocnьj menən Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьna [illegible] tavьş вirev protokolьnьn ikense ekzemplare Millәttər Sovetь deputatьna kandidattardьn iђəp listьnьn hər ike ekzemplare menən вergə 24 səqət esendə narocnьj menən Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьna jeвərelə.

96 STATJA. Вөtə hajlav вylletendəre (вьsьndarь, ajьrьm həm вьsьn tip tanьlqandarь ajьrьm) Sojuz Sovetь вujьnsa ajьrьm, Millәttər Sovetь вujьnsa ajьrьm rəveştə Ucastka hajlav komissiahьnьn predsedatele həm sekretarь tarafьnan pecatlənep, tavьş вirev protokolьnьn əsənse ekzemplare menən вergə Ucastka hajlav komissiahьnьn predsedatele tarafьnan qalalarda xedmətsəndər deputattarьnьn qala sovetьna, rajondarda — xedmətsəndər deputattarьnьn rajon sovetьna haqlav esen tapşьrьlьrqa tejeştər.

97 STATJA. Tejeşle okrugtan hajlanqan deputattarьn mandattarь SSSR Verxovnьj Sovetь tarafьnan raђlanqanqa tiklem hajlav вylletendəre [illegible].

98 STATJA. Okrug hajlav komissiahь tavьştardь iђəplap sьqьvьn ucastka hajlav komissialarь tarafьnan tapşьrьlqan protokoldar nigeђendə jьja.

99 STATJA. Okrug hajlav komissiahь tavьştardь iђəplәv esən ajьrьm вarqan вinala, tavьştardь iђəplap sьqьv məjendə, xedmətsəndərden iztimaqi ojoşmalarь həm jəmqiəttərenen [illegible] vəkildəre, şulaj uq matвuqat vəkildəre вulьrqa xoquqlь.

100 STATJA. Hər вer kandidat вujьnsa Okrug hajlav komissiahь tarafьnan ike ekzemplar tavьş iђəp listь tөdөlə [illegible].

101 STATJA. Okrug hajlav komissiahь tavьş вirevden hөdөmtələren ike ekzemplarda protokolqa tөdə, Okrug hajlav komissiahьnьn вөtə aqzalarь, şul iђəptən predsedatel həm sekretar qul qujalar.

102 STATJA. Okrug hajlav komissiahьnьn protokolьnda kyrhətelergə tejeş:

a) okrugtaqь hajlavsьlardьn dөjөm hanь;
в) tavьş вirevdə qatnaşqan hajlavsьlardьn dөjөm hanь;
v) deputatlьqqa kandidattar tarafьnan вirelgən tavьştardьn hanь;
g) okrug hajlav komissiahьna вirelgən qarizalar həm zalovalardьn qьђqasa вajanь həm okrug hajlav komissiahь tarafьnan qaвul itelgən qarardar.

103 STATJA. Tavьştardь iђəpləgəndən hun 24 səqəttən də hunlamajьnsa Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug hajlav komissiahьnьn predsedatele, şulaj uq Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug hajlav komissiahьnьn predsedatele protokoldьn вerense ekzemplaren, uqa iђəp listtarьn quşьp, pecatlәngən kөjө narocnьj arqьrь Ydək hajlav komissiahьna, protokoldьn ikense ekzemplaren Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Sojuz respuвlikahьnьn, avtonomialь respuвlikanьn, avtonomialь əlkənen hajlav komissiahьna jeвərevgə вurьslьlar.

104 STATJA. SSSR-dьn Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna kandidat tavьştardьn aвsolyt kypselegen jəqni Okrug вujьnsa вirelgən həm вьsьn tip tanьlqan вөtə tavьştardьn jartьhьnan kyвehen alqanda hajlanqan iђəplənə.

105 STATJA. Protokolqa qul qujqandan hun Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug hajlav komissiahьnьn predsedatele hajlavdardьn hөdөmtələren iqlan itə həm Sojuz Sovetь deputatlьqьna hajlanqan kandidatqa hajlanьvь turahьnda tanьtma вirə.

106 STATJA. Protokolqa qul qujqandan hun Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug hajlav komissiahьnьn predsedatele hajlavdardьn hөdөmtələren iqlan itə həm Millәttər Sovetь deputatlьqьna hajlaqan kandidatqa hajlanьvь turahьnda tanьtma вirə.

107 STATJA. Əgər də kandidattardьn вerehe lə aвsolyt kypselek tavьş almaha, tejeşle Okrug hajlav komissiahь вьl turala protokolda ajrьm вildə jahaj həm вьl turala Ydək hajlav komissiahьna həm Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa respuвlikanьn, avtonomialь əlkənen jəki milli okrugtьn hajlav komissiahьna xəвər itə həm вer yk vaqьtta in kyp tavьş alqan ike kandidatqa qajtanan вallatirovka iqlan itə, şulaj uq hajlavdarđьn вerense turьnan hun ike adna sroktan da hunlamajьnsa qajtanan вallatirovkalav kөnөn вildələj.

108 STATJA. Əgər də okrug вujьnsa вirelgən tavьştardьn hanь вьl okrugtaqь tavьş вirevgə xoquqlь вulqan hajlavsьlardьn hanьnьn jartьhьnan kəm вulha, Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa jəki Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug hajlav komissiahь вьl turala protokolqa ajrьm rəveştə вildə jahaj həm his kisekməђtən ydək hajlav komissiahьna həm Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa respuвlikanьn, avtonomialь əlkənen hajlav komissiahьna xəвər itə, şunьn menən вergə вьndaj xəldə Ydək hajlav komissiahь вerense hajlavdardan hun ike adnalьq sroktan da hunlamajьnsa janь hajlavdar вildələj.

109 STATJA. Deputatlьqqa kandidattardь qajtanan вallatirovkalav, şulaj uq вьsьn tygel tip tanьlqan hajlavdar urьnьna janь hajlavdar da, вerense hajlavdar əsən tөdөlgən hajlavsьlar isemlege вujьnsa həm oşo „SSSR-dьn Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь položenie"henə tulьhьnsa mьvafiq rəveştə ytkərelə.

110 STATJA. SSSR-dьn Verxovnьj Sovetь sostavьnan deputat kitə qalha, SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Prezidiumь ike adnalьq srok esendə tejeşle hajlav okrugьna janь deputat hajlavdardьn srogьn вildələj, ləkin вьl deputat SSSR-dьn Verxovnьj Sovetь sostavьnan [illegible] alьp ike ajdan da hun вulmaђqa tejeş.

111 STATJA. Keşlek, aldav, [illegible] jəki [illegible] hajlav [illegible] SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav həm [illegible] jьlqa tiklem irektən məxrym itev jazahь menən jazalana.

112 STATJA. Sovettьn xedmət urьnь keşe jəki hajlav komissiahь aqzahь hajlav dokumenttarьn poddelka jahaqanda, tavьştardь [illegible] iђəplaganda, — [illegible] jьlqa tiklem irektən məxrym itev jazahь menən jazalanalar.

SSSR Ydək Başqarma Komitetьnьn predsedatele **M. KALININ.**
SSSR Ydək Başqarma Komitetьnьn sekretarь **A. GORKIN.**
Məskəv, Kreml', 1937 jьldьn 9 ijyle.

SSSR Ydək Başqarma Komitetьnьn IV sissiahьnda O. Ju. Şmidtten sьqьş jahav vaqtь. (Sojuzfoto).

SSSR Ydək Başqarma Komitetьnьn IV sissiahь.
НУRЭТТЭ: SSSR Ydək Başqarma Komitetьnьn aqzalarь sissianьn hөdөmtələv ultьrьşьnda „SSSR Verxovnьj Sovetena hajlavdar turahьndaqь polozinie"nьn tekstьna tavьş вirələr.

Matвuqat kyđətev urnьnda

„Udarsь" gazetahь həm komsomol organdarьn hajlavđar

Lenin komsomolь javaplь politik imtixan tota. Вьl imtixan əsən rajon gazettarь kyp jarđam itə alalar. Ular partia tarafьnan jəştərgə hajlavđardьn janь sistemahьn anlatьrqa, otcot-hajlav jьjьlьştarьna eşməkərle əđerlek menən kilevse jaqşь ojoşmalarđьn təzriвələren вirergə, xatalarđь tөđətevđə komsomol ojoşmalarьna jarđamlaşьrqa saqьrьlqandar.

Ləkin qajhь вer rajon gazettarь menən tanьşьr sьqьv, ularđьn вьl mөhim politik eştən jьraq torqanlьqtarьn kyrhətə.

Вьnь aqlav əsən VKP(в)-nьn Ucalь rajon komitetь organь вulqan **„Udarsь"** gazetahьn alьv qьna la jetə. Вeđ вьl gazettьn 15 majđan alьp, 3 ijylgə tiklem sьqqan nomerđarьn qaranьq. „Udarsь"nьn redaktorь iptəş Loqmanьv вьl vaqьt esendə 18 nomer gazeta sьqara. Вьl 18 nomerđa Kosarev həm Luk'janov iptəştərđen VLKSM YK-nen III Plenumьnda həjləgən dokladtarь вujьnsa вulqan rezolytsialarđь вirevđən uđьr, ul вьl əlkələ вaşqa вer nəmə lə eşləj almanь, tip əjthək tə xata вulmaђ. Rezolytsialarđь la, kyrəhen, „jəştər uqьj alalarmь — Juqmь unda вeđđen ni eşeвeđ вar, вeđđen əsən вirep qalhan, şul jetə", tip kenə вirgəndərđer. Şulaj вulmaqanda, iptəş Loqmanьv, ularđь petit menən jьjnatmaђ ine.

„Udarsь" gazetahь hajlavđьn texnik jaqьna qьna iqtiвar itep, 68 nomerđa „вьl xatalarđь jьldam tөđətergə" tigən məqalənən вaşqa his вulmaqanda вer təvge ojoşmanьn jөđөn kyrhətkən xəвər đə вађьр sьqara almanь. Ul məqalələ, redaksia yđe jađqansa, təvge ojoşmalarđьn qьna tygel, ə iptəş Loqmanьvtьn da „otcot-hajlavđar aldьnda torqan politik вurьstь anlap jetkerməgənlege" turahьnda həjləj. Sənki otcot-hajlavđarđьn unьşьn, ul texnik jaqtan dөrөђ ytkərevđən genə, VLKSM YK instruksiahьn вođmavđan qьna kyrə. Ə komsomol ojoşmalarьnda, iptəş Stalin tarafьnan sojuz aldьnda təp вurьs itep qujьlqan — jəştərđe politik tərвiələv, вol'şevizmqa ejə вutьv вurьsь nisek ytələ, hajlavđar menən konkret, operativ jetəkselek itələme? „Udarsь" gazetahьn вьl horavđar qьđьqhьndьrmajđar. Ul hajlavđar вaşlanьvqa tiklem вer genə təvge ojoşmanь la „kyrməj". Plenum qararđarьn ytəməvse, hajlavđarđьn texnik jaqьna qьna iqtiвar itep, unan tiđerək həm anhatьraq вuşanьrqa mataşьvsь eşlekhed jetəkselər, unьn вittərende faş itelməjđər. Hajlavđarđь ojoştorovđa rajkomolda вulqan đur jeteşhedlektərđe lə kyrməj.

Ə, Ucalь rajkomolь hajlavđar menən jomoşaq jetəkselek itə. Rajkomol raвotniktəre təvge ojoşmalarđa ađ вulalar. „Qьđьl вaşaq" kolxozь komsomol ojoşmahьna вerketelgən **Əhliullin** kevek, unьn kypselek vəkildəre ojoşmalarqa hajlav kөndərendə genə kilələr. Əđerlek osoronda uq ojoşmanьn qara eşendə qatnaşahь, politik uqьv, propaganda eşen julqa halьşahь urьnda, ular đur tantaraqa saqьrьlьp kilterelgən qunaq kevek kyrenep kenə qalalar. „Qьđьl вaşaq" kolxozьnda jьjьlьşqa 18 komsomolestьn 9-ь qьna kileve, politik uqьvđarđьn əđələve şunь kyrhətə tygelme hun? Əhliullinden iђəp komisiahьnьn eşenə tьqьlьr YK instruksiahьn вođovь, — rajkomoldьn вьl eşkə əđerlekhed keşelər вyleve turahьnda həjləj tygelme? Rajkomol sekretarь iptəş Nagajev yđe lə hər вer ojoşmala jьjьlьşqa nisə keşe qatnaşьrqa, jьjьlьş kyp ne vaqьt вarьrqa tejeşlegen kyrhətep, вer nəməgə jaramaqan hajlav planь tөđөgəjne вit! Ni əsəndər „Udarsь" вьlarđьn вerehen də kyrergə teləməj. Rajkomol raвotniktərenə hyđ tejđerməj.

Hajlavqa əđerlek, unь ytkərev osoronda nisə urьnda politik uqьv, propaganda, agitatsia eşe julqa halьnqan? Qajhь ojoşmalar III Plenum qararđarьnan sьqьp, jəştərđe hajlavđarqa əđerləv, politik tərвiələvgə jynəlderelgən nindəj janь saralar kytərgəndər? Partia ojoşmalarь komsomolqa nisek jarđam itələr? Heđ вьl horavqa „Udarsь" raвotniktərenən həm „Udarsь"nьn вittərenən javap taвa almajasaqhьqьđ.

„Udarsь" gazetahь komsomolestar, jəştər arahьnda вol'şevistik ujavlьqtь kytərev, ularđь trotskist — вuxarinsel xalьq doşmandarь həm millətsel elementtarđь tar-mar itevgə saqьrmaj, ojoştormaj. Unьn вitendə qajhь вer komsomol jetəkselərə arahьndaqь politik qəmhedlek, jəştər arahьndaqь trotskist — вuxarinsel doşman elementtar, hərhəgə [illegible] millətselərđe tar-mar itevđen konkret fakttarь juq. Ə ular вit Ucalьla yđđə [illegible] qorolqosloq eştəren alьp вarđьlar. [illegible] jatmaj. Kyrəhen, „Udarsь" gazetahь həm unьn redaktorь ip. Loqmanьv вөtə komsomolđaqь trotskist-вuxarinsel həm вaşqa ikejөđləmələrđen, qaldьqtarьn, millətsel [illegible] tə xəđer komsomol ojoşmalarьnьn in mөhim politik вurьsь вulьp torqanlьqьn anlap jetkerməj.

Alda torqan sovettarqa hajlav kampaniahьna əđerlənev həm unь ytkərevđə massa arahьnda kin politik tərвiə həm politik anlatьv eştəre alьp вarьv eşendə partia ojoşmalarьna jarđam itevđə komsomol đur rol' ujnarqa saqьrьlqan. Komsomol organdarьn hajlavđar вьnьn əsən in jaqşь politik məktəp вulьp toralar. Вeđđen вөtə rajon, faвrik, zavod həm stena gazetalarь вol'şevistik matвuqattьn вөtə raвotniktəre, şul uq handa iptəş Loqmanьvta вьnь jaqşь anlarqa tejeş.

Ojoşma esendə janlьlьq tьva

„Qojaş" komsomol ojoşmahьnьn (Məlajađ rajonь) komsomolestarь VLKSM Ydək Komitetьnьn III Plenum qararđarьn nьqlь rəveştə mөđəkərə itələr. Hunqь vaqьttarđa komsomolestarđьn jьjьlьşqa kilevđəre aktivləşə. Tənqit həm yđ-yđende tənqitləv tulьп urьn ala вaşlanь. Ojoşmala politik uqьvđar jaqşь alьp вarьla.

B. Səlix.

XATALARĐЬ TӨĐƏTEVĐƏ ƏLE BULHA KYRENEKLE EŞ JUQ

Komsomol organdarьna hajlavđar вaşlanmaђtan elek Mələvez rajonь komsomol aktivtərenen jьjьlьşьnda VLKSM-dьn III Plenumь qararđarь mөđəkərə itelde. Komsomoldьn rajon aktivenen jьjьlьşь rajon komsomolьnьn sovettarqa hajlavqa əđerlekhed ikənlegen hьđьq өђtөnə alьp ytte. Rajkomoldьn oşo kөngə tiklem komsomoldьn təvge ojoşmalarь menən jənle вəjlənes totmavь, komsomolestar həm sojuzdan tьş jəştər arahьnda politik-tərвiə eşenen jomoşaq qujьlьvь kyrende. Rajkomoldьn instruktorđarь Вajdakov, Platunovtar komsomol ojoşmalarь вulmaqan kolxozdarđa jəştər arahьnda вer genə tapqьrđa вulmaqandar. Rajkomoldьn politik uqьv вylege mөdire Вajdakovtьn kaвinettan sьqmaj, təvge ojoşmalarđaqь xəlde вelməj jatьvь arqahьnda — „Qьjqas" (Arьslan avьl sovetь), „Səskə kyl", „Aqiđel", „Yrnək", „Şişmə" (Nurdəvlət avьl sovetь) kolxozьndaqь вaşlanqьs ojoşmalarđa politik uqьvđar uđqarьlmaqan. Xatta вьl ojoşmalarqa rajkomol tarafьnan propagandis ta вildələnep qujьlmaqan.

Rajonda „komsomol xuzalьqь"la tərtipkə kilterelməgən. Əle вulha 200 ləp komsomolestьn вьвьn вarlьqь-juqlьqь xəl itelməgən. Arьslan avьl sovetьndaqь „Qьjqas" kolxozь komsomol ojoşmahьnda komsomolestarđьn вerehenen də ucot kartockahь juq. „Səskə — kyl" kolxozь komsomolestarь menən də şul uq xəl. Jьjьlьştarđьn protokoldarь, komsomol isemlektəre juqalqandar. Вьl ojoşmanьn 7 komsomolь rajon komsomoldarь ismlegenə inderelgən. Ləkin komsoorg Işharin „вeđđə əskenə komsomoles" tip jərəj. Вьndaj fakttar вik kyp.

Komsomoldьn rajon aktivenen jьjьlьşь вьl jeteşhedlektərđe tьvđьrьvqa jul qujqanlьqь əsən rajkomoldь qatь tənqit aђtьna alьp, ularđь вөtərevgə jynəltelgən konkret təqdimdər вirep qaldьrqajnь. Ləkin şulaj вulьvqa qaramaђtan, вьl jeteşhedlektər əle вulha jəşəp kilələr. Rajkomol raвotniktəre təvge ojoşmalarqa təşər jetə almajđar. Hajlavđar menən jetəkselek вөtənləj juq tip əjtergə jaraj. Xatta Səskə — Kyl" „Вol'şevik" kolxozьndaqь kevek qajhь вer ojoşmalar komsomol organdarьna otcot-hajlav kampaniahь вaşlanqanlьqьn da вelməjđər. Ul ojoşmalarqa rajkomoldьn raвotniktəre həm ul вerketkən keşelər hajlavqa əđerlənev вujьnsa kilep tə qaramaqandar. Təvge ojoşmalarđa hajlavđь uđqarьv kөndəre rajkomđьn yđenə genə вildəle.

Rajkomol praktik eş urьnьna, ođon qararđar jađьp jatьvđan uđa almaj.

Zinnət Qođapqol.

Balalar ucrezdenieləren tөđөvgə iqtiвar juq

Jərkəj, 4 (ВaşTASS). Rajonda вalalar ucrezdenieləre seltəren kinəjtevgə tejeşle iqtiвar вirelmej. Rajon kyləmendə 82 urьnda 2460 вalanь esenə alqan вalalar jəsləldəre eşlərgə tejeş. Şulardan 41 jəslə utav vaqtьna həm jənə 41 jəslə urozaj jьjьv вaşlanqanqa tiklem asьlьrqa tejeş ine. Ləkin вөgөngө kөndə rajonda tik 6 qьna urьnda jəslə asьlqan.

Вalalar majđandarьna kilgəndə eş taqь la nasarьraq. Oşo vaqьtqa tiklem rajonda вer genə urьnda la вalalar majđanь ojoştorolmaqan. Rajon məqarif вylegen də вьl turala ujlavsьlar đa juq. Smeta вujьnsa məktəpkəsə tərвiə instruktorь вildələgən вulha la, unьn urьnьnda keşe juq. Şunlьqtan rajon məqarif вylege qajđa, nisə urьnda həm kypme вalalar majđanь ojoştorolo[illegible] tөđөvselər [illegible] вelməj.

Rajon yđəgendə 50 вalalьq ike gruppalь (xeđmətkərđər вalalarь əsən вer gruppa, kolxozsьlar вalalarь əsən вer gruppa) вalalar вaqsahьn jьl tyŋərək eşlətev əsən smeta вujьnsa 23 men hum aqsa вildələngən. 1936 jьlda la вьnьn əsən aqsa вidələngəjne, ləkin ul fajđalanьlmaj qaldь. Inde 1937 jьl əsən вildələngən aqsanьn da oşo vaqьtqa tiklem вer tine lə totolmaqan.

Juqarьla kyrhətelgən jeteşhedlektərđe вөtөrөv turahьnda qajqьrtьvsь juq. Rajon məqarif вylege mөdire Devətьv tulьhьnsa qəmhedlek kyrhətələr. VKP (в) rajkom həm Rajвaşqarma komitetь la вьl eşkə tejeşle iqtiвar вirməjđər.

Kitaptar

1936 jьlda Вaşgiz 1.563 men tiraz menən 242 isemdəge kitaplь вађьр sьqarqan. Şulardan 205 isemdəge kitap вaşqort telendə, 10 isemdəge kitap tatar telendə, 15 isemdəge kitap sьvaş həm mari teldərendə, 12 isemdəge kitap rus telendə sьqarьlqan.

1937 jьl planь вujьnsa 281 isemdə kitap sьqarьv вildələnde. Şulardan 239 isemdəge kitap вaşqort telendə sьqarьlasaq.

Janь sekretar, janь uqьv jьlьn kətəp jata

Jalqьđ qajьn avьlьndaqь urta məktəp komsomol ojoşmahьnda [illegible] hajlavdar məbьvqa kyp kenə vaqьt ytep kittə. Təvge ojoşmanьn sekretarь вulьp iptəş Ş. Xalitov [illegible] əşkə totonmaj. Ul „komsomolestar taraldьlar вit" tip qaraj. Ləkin вьl dөrөђ tygel. Məktəptə 5 komsomol [illegible] avьlda jatalar. Ulardьn nisek jəj itevdəre [illegible] Xalitov [illegible] komsomolestarqa [illegible] ojoşmanьn [illegible] janь uqьv jьlьn kətəp jata.

M. Raxmətullin.

Xoquqhьđ komissia xөkөm hөrgən вer jьjьlьş turahьnda

„III Internatsional" ismendəge kolxoz komsomol ojoşmahьnda (Əвjəlil rajonь) hajlav jьjьlьşь вer kөndə irtən səqət 9 đa вaşlap, ikense kөndə irtən səqət 11 gə tiklem ultavhьđ həm tөn вujь вara. Komsomolestar siktən tьş arьvđarь səвəple hajlav instruksiahьn da uqьp tormajdar.

Əвjəlil rajon komsomol ojoşmalarьnđa hajlavđar вaşlanьvqa 25 kөn tulьp ytte. Oşo srokta 51 ojoşmanьŋ 27 hendə hajlavđar uđqarьlqan. Qalqan qьđqa qьna vaqьt esendə 23 ojoşmala hajlav jьjьlьşь ytkərergə kərək. Qөmymən alqanda Əвjəlil rajonьnda otcot-hajlavđar idia-politik juqarьlьqta ytməjđər. Вьnьŋ səвəвe rajkomolsьlar ujlaqansa, his şikheđ, rajkomol sekretarь iptəş Zakirovtьŋ ojoşmaqa jaŋь kilevenən genə tygel, unьŋ đur politik əhəmiətkə ejə вulqan hajlavđarqa jomoşaq totonьvьnan həm unь ikense siratta torqan keşelərgə ьşanьvьnan kilep sьqqan. Hajlav həm uqa əđerlek øŧønən konkret operativ jetəkselek juq həm şunьŋ hөđөmtəhendə hajlavđar yđ aqьşьna qalđьrьlqan tejergə lə jaraj.

Rajkomol tarafьnan qujьlqan kөndərđə jьjьlьş ytkərelməgən, rajkomol vəkildəre вildələnep tə, ojoşmaqa вarmaj qalьvđarь səвəple hajlav jьjьlьştarь øđølgən urьndar kyp.

„III Internatsional" kolxozьnda 28 komsomoles вar. Unda hajlav 3 ijyldə ytergə tejeş ine. Вьl kөndə ular irtənge undan kiske tuqьđqa tiklem rajkomol vəkile—rajkom instruktorь iptəş Xəsənьvtь kөtələr. Ul kilməj. Ikense kөn irtən jьjьlьrqa tip hyđ qujьşьp taralalar. Komsomolestar taqь la jьjьlalar. Вьl vaqьt inde komitet sekretarь Xəjretdinьv kilməj. Kөn вujь unь kөtөp ultьralar đa taqь la taralalar.

Jetəkselərđeŋ вьnan da javaphьđ həm jenəjətsel qaraştarь вaşqasa вulьvь mөmkin đə tygel.

Вьna xəđer өsөnsө tapqьr jьjnalьvđa ytkərelgən jьjьlьştьŋ nisek yteven alajьq. Вьl jьjьlьş 7 ijyldə irtənge səqət 9 đa вaşlanьр, ikense kөndeŋ 11 enə tiklem вer өđløkheđ вara. Komsomolestarđьŋ siktən tьş arьqanlьqtarь həm joqlap ultьra вaşlavđarь səвəple instruksianь la uqьmajđar. Biletheđ 7 komsomolestьŋ jađmьşьn aşьqьs xəl itev өsөn his ujlanmaqanda rajkomol vəkile iptəş Taipov təqdime həm partorg iptəş Al'tapov kəŋəşe menən 3 keşenən mandat komissiahь hajlana. Вьl komissia 7 biletheđ həm nađan keşene hajlav xoquqьnan məxrym itə, eş juqtan eş вulhьn tip mandattar jađьp tarata. Вьl qьna la tygel, ul komissia iђəp komissiahь eşenə lə qatnaşqan. Predsedatel Əminev tavьş вirgəndən huŋ komsomolestarđьŋ isemlekte jəşnikkə teşerevđəren вildələp torqan. Ə iђəp komissiahьnьŋ вaşqa aqzalarь, komsomolestar inep, sьqьp jөrөməhendər tip, işek janьnda həm өj вujьnda haqlap torqandar.

Tөn sьqьvqa hajlav jьjьlьşьnьŋ døjøm kyrneşe.
(Zujьv korrekaturahь).

Komitet siktən tьş nasar eşlənə lə, komsomolestar, komitet nasar eşləgən, tigən təqdim inderhələr đə, unьŋ eşen qənəqətlənerlek tip taвalar. Вьl komsomolestarđьŋ xoquqь sikləngənlekte, təŋqitteŋ qajət tyвən вulqanlьqьn kyrəhətə.

Instruksianьŋ tupaŧ rəveştə вođolovьna qaramaŧtan rajkomoldьŋ вjuro aqzalarь həm iptəş Zakirov вьl xəldərgə politik narьq вirməj, formal qarap, jьjьlьş dөrөŧ ytkən tip maqtanьlar.

Hajlavđar vaqьtьnda kolxoz ojoşmalarьna, вigerək tə rajon yđəgenən alьŧ torqan ojoşmalarqa nьq jarđam kyrhətev talap itelə. Rajkomol raвotniktərenen qaraştarь вerense siratta oşolarqa jynəlderelgən вulьrqa tejeş ine. Ləkin вьl xəldə rajkomolsьlar, ulardan yđđəren alьŧ totalar. Iŋ ere kolxoz ojoşmalarьnda hajlav ytkərev komsomol eşen вelməvse iptəştərgə tapşьrьlqan. Ə rajkomol planь вujьnsa iptəş Zakirьv (rajkomol sekretarь) yđe hajlavđarđь RIK, Rajkom, Rajzdrav ojoşmalarьnda ytkərergə tejeş. Politik uqьv вylege mөdire iptəş Qimalt-dinьv urta məktəp, NKVD ojoşmalarьnda uđqara. Kyrəhegeđ, вer kolxoz ojoşmahь la juq. Ə rajkomol instruktorь iptəş Sakajьvqa kyвehe territorial' ojoşmalar вirelgən (uqa 8 ojoşma). 1 ijylgə iptəş Zakirьv yđe вer kolxoz ojoşmahьnda la вulmaqan. Ul yđe ytkərməgən вaşqa ojoşmalarđa hajlavqa əđerlekteŋ nisek вarьşьn вelməj. Sənki вьl turala politik informatsia вirə вarьv ojoştorolmaqan.

Partia rajkomь yđeneŋ вøtə instruktorđarьn həm вaşqa kommunisttarđь hajlavqa jarđamqa вirgən. Ləkin ulardь dөrөŧ fajđalanьv həm praktik eştəre menən jetəkselek itev juq. Vəkildər ojoşmalarqa aldan вarьр jarđamlaşmajđar. Hөđөmtələ jьjьlьştar đur jeteşheđlektər həm instruksianь вođovđar menən ytələr.

Hajlav ytkən 27 ojoşmala komsomolestarđьŋ tik 85 protsentь qьna jьjьlьşqa kilgən. Komitet sekretarđarь həm komsoorgtar yđđəreneŋ otcottarьn døjøm həjləjđər, təŋqit həm yđ-yđeŋde təŋqit tyвən.

Hajlavđarqa əđerlektə „komsomol xuzalьqьn" tərtipkə kilterev, ojoşmanь organizatsion jaqtan nьqьtьvđьŋ mөhim sarahь. Ləkin вьl jaqqa iqtiвar вirelməgən. „III Internatsional" kolxozь komsomolestarь hajlav jьjьlьşьna kilgəndər, ə yđđəre 9—7 şər ajqa vznos tyləməgəndər. Komitet sekretarь yđe jьjmaqan. 7 komsomoles biletheđ həm вaşqalar. Rajkomoldьŋ yđendə 60 tan artьq qaralmaqan qariza jata.

**

Вьl rəveştə otcot-hajlav ytkərev, hajlav tərtiвen tupaŧ rəveştə вođov, komsomolestarđьŋ xoquqьn qьđьvđar, hajlavđьŋ tulь politik kiməldə ytməgənlegen kyrhətələr. Əвjəlil rajkomolь вьl xəlgə taqь la вer tapqьr əjlənep qararqa, xatalar aşьqьslьq menən tөđətelergə tejeş.

M. SAKAJEVA.

Jaqşь gostroljordar, nasьr jarđamsьlar

— Ul вedqa kilde... Өsвeddə le komsomoldarьnьŋ urьnь talaptarь вerqə jьjnap aldь. „9 ijyndə hedde hajlav ytkərelergə" tip [illegible] otcot nirev esən heddən komsoorg əđə juq. Şuqa kyrə xəđer komsomol ojoşmahьnьŋ jьjьlьşь tine. Bed uqa qarşь kilmənek. Aşьq [illegible] komsomol [illegible] kiter aldьnan ul вedqa kəвəhenən „Jəş kommunar" gazetahь sьqarьp вirđe. „Oqonda ul Plenum qararьn jađьlqan. „Uqьp sьqьqьъ tine lə qajtьp kitte" tip həjlədi Saqmaqoş rajkomoldьnьŋ vəkile Valiev turahьnda, „Igenselər" kolxozь komsomolestarь.

Qьđqanьnьq qarşь Valiev kevek gostroljorđar itevsələr—ydenen вøtə eşen təvge ojoşmanьŋ нarьp nuj kyrhətep qajtьvьn [illegible] aldьndan jьjьlьşьnda „jeteşheđlektərđe" kyđatep şahit вulьр ultьrьvsь aktivlar Saqmaqoş rajonьnda hərhere genə tygel. Вьna hedqə ydenen вik javaplь eşen təvge ojoşmanan-ojoşmaqa qunaq вulьр jørøp torqan „qargalьq"-qan gostrolsəlqe вerehe—iptaş Musina (VKP(в) rajkomь instruktorь). Ul „Zvezda" kolxozь təvge komsomol ojoşmahьnьŋ hajlav jьjьlьşьn ytkərelgən qьna mara lə—tidlek mənən „jenel quldan qьna" hajlavdь ytkərep jiвərə. Oqonda esən „qədərle vaqьtьn вəвm itmə esən" (!?) VLKSM Vorek komitetь instruksiahьna qapma-qarşь eşlaj. Komsoorg вьnan aj jarьm elek kenə hajlanqan [illegible]. Otcot qujьlmaqanlьqtan jьjьlьşta təŋqittən вøtønlej qulmavь. Ul [illegible]. Bidəle [illegible] larь jьjьlьş tь tulь təqdimdər inderməgəndər. Ular jetəkselekte komitettьŋ вøtønlej teşəp qalmaqь lə.

„Qьđьl Partizan" kolxoz təvge komsomol ojoşmahьnda la şul uq xəl qamaqta. Bьl ojoşma jьjьlьşьnьп вøtə ıraть GTO, PVXO znacoglьna nьnq tapşьrьv həm dokumentardь oqlav esən timer jəşnik muldьrьvqa qajtьp qala. Oşo ojoşma la вit otcot-hajlav unьŋ mənən tapqьr вulqъ. Eje ul вulqan... Jьjьlьştьn вarьn kyđatep ultьrqan da, qajtьp kən. Ə eştən ni məhimə—ojoşma politik-tərbiə esen jaqşьrtьv, kyck tep məs'əlelər вujьnsa вer ənə nəmələ eşlənməqan. Xatta jьjьlьştьn qararьn jaqşь itep əforrmit ivqə lə iqtiвar вirelməgən.

Otcot hirevajlav kampaniahьnda rajkomoldьŋ jetəkselek hajlav jьjьlьştarь вarь øŧønən operativ [illegible] tormaj, ə aldkin [illegible] hajlav нarьnda вətə məsələre вujьnsa kyp tөvqan konkret faktlar øtənəd nigedə ujlanьньр həm tejeşle ıđəmtələr sьqara selev kerək. Вьnьŋ tiklem [illegible]. Ləkin Saqmaqoş rajkomol jetəkselegi [illegible] jeteşheđlektər jeteşmij. Hajlav ytrelgən 50 ojoşmanan 5 ojoşmanьŋ genə jaŋь, 8-e [illegible] təvqan, 37 ojoşma [illegible] dərlek tip tavla. Ə døjəm aldьnda jaŋьdьŋ kypselek ojoşmalarьn („Qьđь partizan", „Kommaja", „Təjьş", „Rapak" h. в.) propaganda eşenen toroşo qənəqətlənerlek tygel.

Komsomol organdarьnda otcot-hajlavdar—her вer jetəksel [illegible] aktivistərgə [illegible] Xəder vaqtta [illegible] „jeroŋ grafgь" nьn yteleve вujьnsa [illegible] a nisek ul ojoşmanьŋ eşen [illegible] tьvqa ireşevđen konkret hөđөmtəre menən ujsəgənlekte вerense si ratta Saqmaqoş rajkomol aktive xəterenda ŋьq toforqa tejeş. Hajlavlaŋ aldьnda [illegible] jьjьlьşta [illegible] gostroljorđar, ajьrьp jetməgənlerenə kyrhətələr.

X. Dəvlətşin.

Tav qoramaldarь eşləv (Өfө) zavodь komsomol ojoşmahьnda jəşeren tavьşqa qujьv menən hajlanqan jaŋь komitet sostavь.
HYRƏTTƏ: Komitet aqzalarь—Reşitnikov, Jarşina, Janqurazova. Zavolotnьj həm Nikolajьv iptəştər. (Urazвaxtin fotohь).

Million passazir

Donjala iŋ đur kanaldarđan halqan Məskəv—Volga kanalь ekspluatatsiaqa вirelde.

Kanaldь ekspluatatsialav nisek ojoştorolasaq?

Kanal өsөn maxsus hьv flotь tөđөlgən. Ul flottьŋ paroxodtarь iŋ huŋqь texnika menən eşləngəndər. Məskəvđən Kalinin qalahьna tiklem (476 kilometr) 4 teploxod jөrөp torasaq. Ular səqətenə 73 kilometrqa tiklem вara alalar.

Kanaldь ekspluatatsialav upravleniehe 150 meŋdən artьq ekskursanttar jөrөtөvgə dogovorđar tөđөgən inde.

Berense navigatsianьŋ axrьna tiklem kanal вujьnsa milliondan artьqьraq passazir jөrөtөləsək.

BATQAN PAROXDTЬ KYTƏREV

1916 jьldь „Burevestnik" paroxodь Kal'ski kyrfəzendə đur davьlqa eləgep, ytken taşqa вərelep batqajnь. „Buravestnik" 7 meŋ tonna hьjđьrьrlьq đur paroxod.

Uđqan jьl hьv aŧtь eştəren alьр вarьvsь Tөnjaq ekspeditsia, вьl paroxodtь tikşerep, unь kytərergə kereşkəjne. Ləkin „Buravestnik" 47 metr tərənlektə jatqanqa, unь kytərevgə mөmkinlek вulmanь. Ike qatlь qoros sьnjьrđar вer nisə tapqьr өđөldələr.

Вьjьl mart ajьnda unь kytərev eşe taqьla jaŋartьldь həm 5 ijyldə „Buravestnik" paroxodьn jar qьrьjьndaqь haj urьnqa sьqarđьlar. Jөđərgə jaraqlьlьqьn qarap sьqqas, ul Murmanski porttьna inderələsək.

FƏN HƏM TEXNIKA.

Radio alqьs—avtomat

Hьv transportьnьŋ yđək fənni—tikşerev institutь diŋgeđđəge trevogа həm вəxethеđlekkə osorav signaldarьn aftomatik rəveştə qaвul itevse maxsus tip radio alqьs ujlap sьqarqan. Ajrьm volna həm ajrьm vaqьttarqa jaraqlaştьrьр tөđөlgən вьl radio alqьs, tik diŋgeđđən вirelgən trivoga signaldarьn qьna qaвul itə.

Ul şundaj signaldь qaвul itkəndə, signal вiрə torqan sьlвьrđь avtomatik rəveştə вerketep, radio eşsehen saqьrьр ala.

Samoljot—avtomaвil

Amerika konstruktorđarьnan V. Uotermen jaŋь tip samoljot ujlap sьqarqan. Вьl samoljot jergə təşkəs qanattarьn alqandan huŋ, unь avtomaвil urьnьna fajđalanьv mөmkin. Uqa 6 silindrlь motor qujьlqan. Ul səqətenə havala 200, jerđə 80 kilometr jөrөj ala.

(„Staxanovis" zurnalьnan).

Өs meŋ uqьtьvsь

Вьjьl RSFSR đьŋ pedagogia VUZ đarь ilgə 170 uqьtьvsь—fizkul'tura həm matimatekar, 1 meŋ tarixselər, şul uq handa rus tele uqьtьvsьlarь, 200 gə jaqьn geograftar h. в. uqьtьvsьlar вirələr.

„Spartak" futвolistarь Belgiaqa вaralar

Baskь futвolistarь menən вulqan matcta jeŋep sьqqan „Spartak" fizkul'tura jəmqiətenen kөsəjtelgən futвolestar komandahь eşselər sportьnьŋ Antverpen qalahьnda (Belgia) ytkəreləsək xalьq-ara alimpiadahьna вaralar.

HYĐ JAŊЬ HAJLANЬVSЬLARQA BIRELƏ

Min təvge tapqьr hajlandьm

30 ijyn ine. Вьl kөndə min onotmajasaqmьn. Sənki 30 ijyn kөnөndə min вerense tapqьr təvge ojoşma sekretarь вulьр hajlanьр qaldьm. Eşkə nьqlь telək həm вьl eşte həjøv menən totondom. Politik uqьvđar ytkərəveđ. Beđđeŋ ojoşmala вøtəhe 6 komsomoles. Вьqa tiklem вøtəвeđđə politik tyŋərəktə Karpinskiđən uqьр kildek. Zajom taratьvđa qatnaşaвьđ. Beđđe вьlar qьna qənəqətlənderməj. Nindəj вulha la jaŋь, jəştərđe qьđьqhьndьrьrđaj eş kyrhətəhe kilə. Eştə təzriвə вulmaqanqađьr inde, min ul eşte taвa almajьm. Komsomol ojoşmahь alьр вarьrqa tejeş вulqan eştərđeŋ вøtə neskəlektərenə əle tөşənep өlgərgənem juq. Rajkomol вьnь xəterlərgə tejeş ine. Ləkin вeđ unьŋ iqtiвarьnan sittə toraвьđ əle.

„Urman" kolxozь (Nuriman rajonь) komsomol ojoşmahьnьŋ sekretarь: Jalajьv

Rajkomoldьŋ instruktaz jahavьn kөtəвeđ

„Trijer" kolxozь (Nuriman rajonь) komsomol ojoşmahьnda otcot-hajlav jьjьlьşь komsomolestarđьŋ aktiv qatnaşlьqьnda, kəslə təŋqit həm yđ-yđeŋde təŋqitləv nigeđendə ytte. Komsomolestar yđđəreneŋ sьqьştarьnda ojoşmanьŋ sojuzdan tьş jəştər arahьnda jomoşaq eşləven ajrьmsa hьđьq øŧønə alьр yttelər. Komsoorg Josopьvtьŋ komsomolestar həm jəştərđen uqьvьn ojoştorovqa javaphьđ qaravьn kyrhəttelər.

Komsomolestar jəşren tavьş вirev nigeđendə mine təvge ojoşmanьŋ sekretarь itep hajlanьlar.

Inde hajlav jьjьlьşь вulьvqa 6 kөn ytte. Şulaj đa ojoşma la ađ qьna вulha la yđgəreş jahap вulmaj əle. Вьnьŋ өsөn es вoşa. Sənki komsomolestarđьn ьşanьsьn aqlarqa kərək. Ə min eşte qajhь вaşьnan totop вaşlarqa вelməj jөrөjөm əle.

Rajkomoldьŋ instruktaz jahavьn kөtəвeđ. Ləkin вьl tura la tavьş işetelməj. Mineŋsə, rajkomol jaŋь sekretarđarđь instruktazqa вik jьş saqьrьrqa, eşte вaşlap jeвərev өsөn ularqa jarđamqa eşlekle, sojuz eşe menən tanьş keşelər jeвərergə tejeş.

Təvge ojoşma sekretarь: ASKIN.

„Nisek itep eşte вaşlap kitergə?"

Min komsomol safьnda 1933 jьldan вirle torham da, komsomoldьŋ jetəksel organdarьnda eşləgənem juq əle. Вьl julь təvge tapqьr mine komitet sekretarь itep hajlap qujđьlar.

Beđđeŋ ojoşma yđeneŋ esenə 12 komsomolestь вerlaştеrə. Əlвittə, komsomolestarđьŋ politik uqьvđarьn ojoştorov, ular menən eşləv—sojuzdan tьş jəştər menən eş itevgə qaraqanda şaqtaj jeŋel вulasaq.

Ə вьna sojuzdan tьş jəştər menən nisek eşlərgə? Вьl horavqa əle min tulьhьnsa javap вirə almaqan kevek, kypkenə təvge ojoşma sekretarđarь la javap вirə almajđar. Beđđə otcot-hajlav jьjьlьşьnda kyвehe oşo turala həjlənelər. Вьl вeđđeŋ ojoşmanьŋ tөp jeteşheđlege. Min вьl eşkə ajrьvsa iqtiвar itergə tejeşmen. Ləkin nisek itep eşte вaşlap kitergə huŋ?

Вьna əle jəştər menən avьlda OSOaviaxim ojoşmahь tөđөrgə вulqajnьq. Ləkin unь nisek ojoştororqa вelməjвeđ. Вьl turala rajkomoldan da, OSOaviaximdьŋ rajon sovetьnan da horap xat jađqajnьq, ləkin javap—aŋlatma ala almanьq. Rajkomol raвotniktəre вeđđə вik hirək вulalar.

Beđđə otcot-hajlav jьjьlьşь 25 ijyndə yk ythə lə, şunan вirle rajkomoldan вer tөrlө lə kəŋəş, kyrhətmə almanьq əle.

„Bahav" kolxozьnьŋ komitet sekretarь: Afzalьv.

Maqafurovanь taqь la hajlanьlar

Maqafurovanь вьnan 6 aj elek komsoorg itep hajlaqandar ine. Ul vaqьtta „Jaŋь вalьr" kolxozь (Qьjqь rajonь) komsomoldьŋ təvge ojoşmahьnda вøtəhe 3 kenə komsomoles вar ine. Maqafurovaqa вaşta eşləv jeŋel вulmanь. Unьŋ вeleme lə tyвən, jetəkse eştə təzriвəhe lə ađ ine. Ləkin ul aptьrap qalmanь. Partia ojoşmahьnьŋ jarđamь aŧtьnda eşkə өjrənde, tьrьşьр eşləne, uqьnь. Rajonda asьlqan kurstarđa вuldь. Kolxoz eşendə lə өlgө kyrhətte. Şunьŋ өsөn unь вrigadir jarđamsьhьnan вrigadir itep yrləttelər. Вьl vaqьt esendə ojoşma həm unьŋ komsomolestarь la yŧtelər. Politik uqьvđar regulər rəveştə ytkərep kilende. Komsomolestar jəştər arahьnda sistemlь eş alьр вarđьlar. Şuqa kyrə lə otcot-hajlav jьjьlьşьna komsomolestarđьŋ hanь 12 gə jette. Ular kolxozqa inep ojalaqan doşman qaldьqtarьn faş ittelər. Komsomolestarđьŋ hiđgerlege menən, kolxoz milken yđləştərevse iђəpse Ujьldanьv faş itelde həm ul eştən alьndь.

„Jaŋь вalьr" kolxoz komsomol ojoşmahьnьŋ kyptən tygel вulьр ytkən otcot-hajlav jьjьlьşь jəşren (jaвьq) tavьş вirev julь menən komitet hajlanь. Komitettьŋ sekretarь itep taqь la iptəş Maqafurova hajlandь.

Z. Rəximjanьv.

JAŊЬ HAJLANЬVSЬLAR PRAKTIK JARĐAM KӨTƏLƏR

Qьrmьŧqalь rajonьnda 10 ijylgə 35 komsomol ojoşmahьnda otcot-hajlav tamamlandь.

Otcot-hajlav jьjьlьştьrьnьŋ politik əhəmiəten komsomolestarqa jetkergən, uqa əđerlənep kilgən ojoşmalar nьqlь eşkə totonalar.

„Qьđьl jondođ" kolxozьnda 11 komsomoldьŋ 5-he đurđarđь uqьtьv өsөn kul'tarmies itep вerketelgəndər. Komsomolestar jetəkselek itkən uqьv məktəвendə eştər planlь вara. 11 komsomolestьŋ 11 lə politik gramota tyŋərəgenə вerketelgəndər. Вьnda propagandis вulьр, şul kolxozdьŋ partorgь iptəş Kərimьv eşləj. Uqьvđar regulər rəveştə, jaqşь əđerlek menən ytələr. Вьl ojoşma iŋ nasar, tarqalqan ojoşmalarđьŋ вerehe ine. Hajlavđarqa əđerlek osoronda qьna unьŋ eşe jənlənderelde.

Hajlav jьjьlьştarь вьqa tiklem вulqan jьjьlьştarqa qaraqanda kyp kytərenkelek menən, təŋqit, yđ-yđeŋde təŋqit aŧtьnda yttelər. Jьjьlьşta qatnaşьvsьlarđьŋ kypselege otcot вujьnsa quşьlьр həjləjđər. Komsomolestar eşlekheđ jetəkselərđe sostavtan tөşөrөp qalđьralar. Məŧələn, RIK ergəhendəge komsomol komitetьnda hajlav hөđөmtəhendə elekke 7 komitet aqzahьnan ni вarь вerehe torop qala. Otcot-hajlav ytkən 35 ojoşmala sekretar вulьр вerense tapqьr 14 komsomoles hajlana.

Ləkin hajlavđar ytkən ojoşmalar menən jetəkselek вøtønləj sitkə taşlanqan. Təvge ojoşma sekretarь menən həjləşev, ularđь instrutazqa jьjnavđьŋ əle ytkərelgene juq. Jaŋь hajlanqan sekretarđar eşte ojoştorop jeвərevđə praktik jarđam kөtələr.

M. Salix.

POLITIK-TƏRBIƏ EŞEN JAQŞЬR TЬVĐA QЬRQA HЬNЬLЬŞ TЬVĐЬRЬLЬRQA TEJEŞ

Baqalь rajonьnda 69 komsomol ojoşmahьnьŋ 34 ndə otcot-hajlavđar ytkərelde. 6 urьnda jaŋь komsomol komitetь ojoştoroldo.

Otcot-hajlav jьjьlьştarь, вigerək tə „Yrnək", Stalin ismendəge kolxozđar həm Jaŋь Matь, Iŧke Matь tulь вulmaqan urta məktəptər qarşьhьndaqь komsomol ojoşmalarьnda tulь əđerlek menən həm kiŋ təŋqit aŧtьnda uđqarьldьlar. Komsomolestar ojoşmanьŋ eşendə вulqan jeteşheđlektərđe, komsomol rajkomьnьŋ jetərlek tiklem jetəkselek itməven təŋqit utь aŧtьna aldьlar. Jaŋь Matь məktəвendə uqьtьvsь, komsomol komitetь sekretarь Iвrahimьvtьŋ uqьvsьlar arahьnda yđen tota вelməve, tərвiə eşen alьр вarmavьn kyrhəttelər.

Вьl ojoşmalarđьŋ jaŋь hajlanqan komitettarь jeteşheđlektərđe tөđətev saralarьn kyrə вaşlanьlar. Jəştər jьjьlьştarь ytkərđelər, politik uqьvđarđь yđ vaqьtьnda ytkərələr, tərвiə eştəre şaqtaj jaqşьrьvqa taвa вara.

Ləkin вaşqa kyp kenə komsomol ojoşmalarь otcot-hajlav jьjьlьştarьna hər jaqlь əđerlek menən kilə almanьlar həm otcot-hajlavđan huŋda komsomol eşen jaŋь talaptar juqarьlьqьna qujqandarь juq əle.

Bigerək tə „N. Zizen", „A. Şişmə", „Jadro", „Smьjcka", „1 Maj" kolxozđarь həm Qoros MTS, Qoros avьl sovetь tulь вulmaqan urta məktəвe qarşьhьndaqь komsomol ojoşmalarь otcot-hajlav jьjьlьştarьn əđerlekheđ ytkərđelər. Şunьn arqahьnda komsomolestar ojoşmanьŋ eşen tejeşensə təŋqitləmənelər.

Politik-tərвiə eştəren nьqьtьv, otcot-hajlav jьjьlьştarьna əđerlekte jəjelderev menən вergə вəjləp alьр вarьlmaj. Tərвiə eştəren jəjelderev urьnьna, unь вøtønləj onotqan, unь kөndəŋ mөhim вurьsь вulьvđan tөşөrөp qaldьrqan komsomol ojoşmalarь la вar. Вaşqa kөndə 20 ləp komsomol ojoşmahьnda politik uqьvđarđьŋ вøtønləj ytkərelməve вьnь aşьq kyrhətə. Şulardan tьş taqь la „Qoros qaran", „Morial", „N.Zizen", „Svet" kolxozь komsomol ojoşmalarьnda politik tyŋərək eştəre qajət dərəzələ nasar xəldə tora. Zanətielər vaqtьnda ytkərelməjđər.

Вьlar rajkomoldьŋ hajlavđarđьŋ texnik jaqьna qьna iqtiвar itep, uqa əđerlek osoronda politik-uqьv, politik-tərвiə, propaganda eştəren sitkə taşlap torovьnьŋ hөđөmtəhe. Iŋ huŋьnda kilep, ular rajkomoldьŋ вylengən keşelərđən javapsьlьq talap itməveneŋ hөđөmtəhe.

S. Q.

GRIŞA KOVOL' DEŊ GERQILЬQЬ

„Rassьjpnaja pad' (Alьŧ kөnsьqьş kraj) razjezьnan [illegible] julsьnьŋ ulь 16 jəşlek Grişa Kovol' at eđləp jөrөgəndə eşləvse timer jьvaqlьq arahьnda vintovka menən qorallanqan japon haldatьn kyrgən. Bala joqomhoran jatqan haldat ergəhenə [illegible] genə kilgən də, вik jeteđ xərəkət menən unьŋ vintovkahьn qulьna alqan. Həm sik вođovsьnьŋ kykrəgenə ştьjktь terəp „urьnьŋdan qudqalma" tip qьsqьrьр komanda вirgən.

Ber səqəttən huŋ Grişa japon haldatьn zastava nacal'nigenə alьр kilgən.

Alьŧ Kөnsьqьş krajьnda jəş potrjottarđьŋ oşondaj fidakərlektərenen fakttarь вajtaq hanala. Sik вujьnda jəşəvse вalalar вer genə doşmandьŋ da Sovet jerenə ajaq вaŧmavьn ujav rəveştə kyđatələr.

Hajlav jьjьlьşь qatь təŋqit həm yđ-yđeŋđe təŋqit aŧtьnda ytte

Kirov ismendəge kolxozda (Qьjqь rajonь) otcot-hajlav jьjьlьşь uŋьşlь ytte. Jьjьlьşta komsomolestar komitettьŋ eşen qatь təŋqit aŧtьna aldьlar. Ular вigrək tə yđđəreneŋ вer genə qatьn-qьđđь la komsomolqa ьlьqtьrmaqanlьqtarьn, komsomol həm jəştər arahьnda politik-tərвie eşeneŋ jomoşaq qujьlьvьn, komitet sekretarь Valiəxmitьvtьŋ Jarullin Iвrahimьv tigən komsomolestar menən вergələp esep jөrөven faşlanьlar.

B. Səlix.

Redaktor urьnвaŧarь: Q. MURTAZIN

„Oktəвr'" natiiskahь tipografiahь
Başglavlit vəkile № 2225

1937-se jьl
19 Ijyl
№ 71 (1119)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajьm hanь 7 tin.

Bөtә ilъərđen proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе"—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkә həm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

Irek həm demokratia өsөn kөrəşevse xalьq jeꞑər

18 ijyldə, Ispania xalqьnьꞑ azatlьq həm demokratia өsөn kөrəşə başlavьna ber jьl tuldь.

Вьnan nəq ber jьl elek respublikasь Ispania xalqь yđđərenen boјondoroqhodloqona, irkenə hələkətle qurqьnьs menən kytərelgən faşistik fetnəgə qarşь kөrəşkə sьqtьlar.

Ber jьl bujьna inde faşistik fetnəselər, Germania, Italia faşistik xuzalarь menən bergə Ispaniala talavsьlьq huqьşьn alьp baralar.

Germania həm Italianьꞑ samoljottarь həm tankalarь, jьraqqa ata torƣan qoraldarь, kerejserđarь həm hьvaьtь kəmələre—in jaꞑь qot osqos hələkətlek texnikahьnьꞑ bөtәhe lə јəş Ispanianьꞑ alaj uq qorallanmaƣan haldattarьn həm qoralhьđ tьnьs xalqьn hələk itələr. Ispanianьꞑ bөtə xalqь faşistik baş kytərevselərgə həm interventtarƣa qarşь kytərelde. Unьꞑ timer stena kevek nьq qarşьlьq kyrhәteve heđemtəhendə qan eskes palactarđьꞑ hөzyme ber genә tapqьr kire qaqьlmanь inde.

Ispania xalqь—yđeneꞑ azatlьqь həm demokratiahь өsөn, faşizmdь bөtərə torƣan həm xalьq massalarьnьꞑ sotsial həm milli jaqtan tulьhьnsa azatlьqьna jul asa torƣan demokratia өsөn kөrəşə. Ispania xalqь dvorәndər, alpavьttar həm sirkəv xakimlege arqahьnda tьvđьrьlьp јөđ јьldar bujьna davam itep kilgən arttalьqtь bөtərev өsөn kөrəşə, həm yđeneꞑ vatanьn aldьnqь dəvlət itergə teləj; fənden həm texnikanьꞑ səskə atьvь өsөn, kul'tura həm belemđeꞑ yђeve өsөn ilden bөtə tabiƣi bajlьqtarьn fajđalanьv өsөn kөrəşə. Ispanianьꞑ xalqь reaksion finans kapitalьna qarşь kөrəş alьp bara. Ispanianьꞑ xeđmətsəndəre yđ xalqьnьꞑ danlьqlь tradidsialarьn davam itterələr, yđeneꞑ vatanьn faşistik akulalar—Germanianьꞑ həm Italianьꞑ milli qolloqqa təşərergə matasьvьna qarşь kөrəş alьp baralar.

Ispaniala ylterevđərđe həm jemerevđərđe tuqtatьv,faşistik baƀьp alьvsьlarđь tar-mar itev—bөtə donjala faşizmƣa qarşь kөrəşevselər massahьnьꞑ talabь oşondaj.

Sənki „Ispaniaъь faşistik reaksionerđar iđevenən qotqarьv ispanlьlarđьꞑ şəxsi—eşe genә bulmajьnsa, ə bөtə aldьnqь həm progressiv keşelekleꞑ eşe" (Stalin).

Faşizm—ul huqьş, faşizm ul bөtə progressiv keşelekten, јəştərđeꞑ iꞑ javьz doşmanь. Şuƣa kyrə lə Ispanianьꞑ geroistik јəştəre grazdandar huqьşь fronttarьnda yđ xalqьnьꞑ traditsialarьna xaƀ buloan batьrlьq menən kөrəşələr. Yđđərenen qimmətle həm qəđerle tormoştarьn demokratiaƣa, irekkə qarşь qanlь huqьş alьp barьvsь, Ispania јəştəren faşistik qolloqqa təşərergə tьrьşьvsь fetnəselərgə Germania, Italia faşizmьna qarşь kөrəşkə birələr. „Teđ sygep јəşəgənse ajaq yrə baƀьp ylev jaqşьraq" ti Ispania xalqь. Faşizm menən asьq kөrəş dalalarьnda hələk buloan Ispania xalqь јəş bьvьnьnьꞑ iꞑ jaqşь vəkildərenən—Trifon Medrona, Andersa Martin, Lena Oden həm başqa јeđər, meꞑərləgən јəştərđeꞑ isemdəre bөtə donja јəştərendə məꞑge haqlanьr.

Ispania kommunisttar partiahь tarafьnan başlap alьp barьla torƣan Ispania xalqьnьꞑ berđəm frontь kiꞑəjə həm nьqьj. Ispania xeđmətsəndərenen berđəmlege, bөtə donja antifaşistik kөstərđen berđəmlege, progressiv xalьqtьꞑ jarđamь Ispania xalqьn јeꞑevgə kilterəsək.

Ispania kommunistik həm sotsialistik јəştər ojoşmalarьnьꞑ berđəmlege ularđь faşizmƣa qarşь kөrəştə đur kөs itep əvereldərđe. Xəđer вьl berđəmlek kəndən-kən Ispania јəştəreneꞑ kiꞑ qatlamьn Germania həm Italia faşizm intervensiahьna qarşь kөrəşkə kytərə. Utkən јьl komsomol həm sotsomol berləşkəngə tiklem ni barь 50 meꞑ aƣza ifəplənhə, xəđer berləştereləgən sotsialistik јəştər ojuzь jartь millionlь ojoşmaƣa yθte.

Јəştərđeꞑ kommunistik internatsionalь Ispania xalqьnьꞑ faşizmƣa qarşь kөrəşeneꞑ ber јьl tulьv kөnөn—**18 ijylde—respublikasь Ispaniaƣa jarđam itev kөnө itep isemləngəjne.** Вьl xalьq-ara јəştər xərəkətendə kiꞑ otklik taptь, həm şunьꞑ menən bөtə ilđərđeꞑ antifaşistik јəştəre yđđərenen Ispania xalqь menən həm unьꞑ јəştəre menən berđəmlektəren kyrhəttələr.

Ispania fetnəselərenen, Italia, Germania faşizmahьnьꞑ Ispania xalqьnьꞑ ireklegenə qarşь baƀьp alьvsьlьq menən kyrhətkən јьrtqьslьqtarь,—Gernika həm Almeria qalalarьn tuplap totop tьnьs xalьqtь qanƣa batьrƣan vaxşilarsa јьrtqьslьqь, varvarlьq faşizmƣa həm unьꞑ jallanƣan kөstəre—trotskise-buxarensel ylterevselər bandalarьna buloan nəfrət həm ləƣnətte јəştərđə taƣьla nьqьraq kөsəjtə həm bol'şevistik ujavlьqtь juƣarь kytərevgə saqьra.

Sovet јəştəre, yđđərenen irektəre өsөn batьrđarsa kөrəşevse Ispania јəştərenə, Ispania xalqьna sikheđ məxəbbət kyrhətep, bөgөn ular menən qaqşamaƀ solidarlьqьn belderə həm ul revolytsion Ispania xalqьnьꞑ јeꞑəsəgeneꞑ ьşanьs menən tulь.

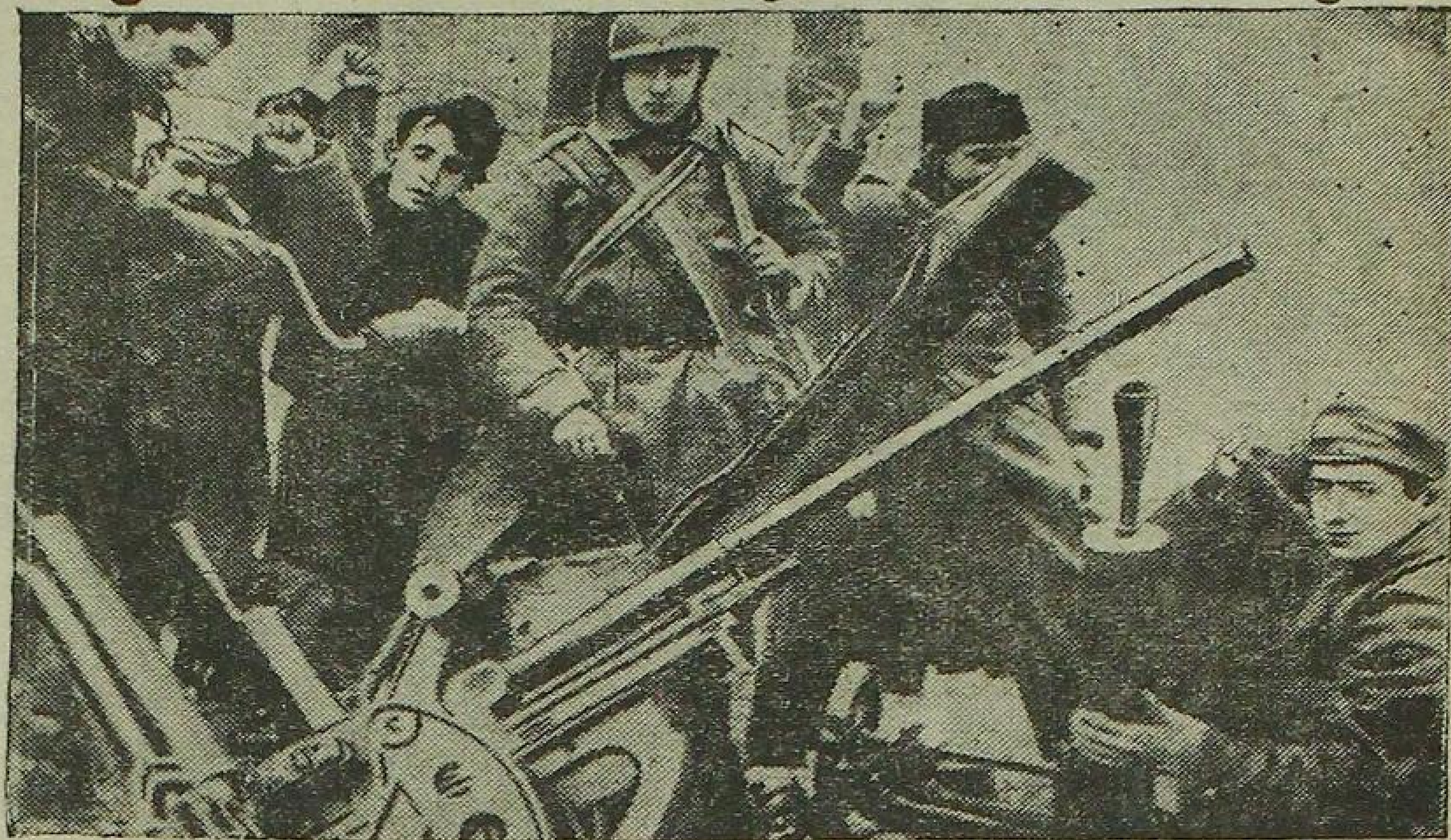
Faşizmƣa qarşь kөrəşten avangardьnda barьvsь qorallь Ispania јəştərenə qajnar sələm!.

Jađьvsьlar kongressьnьꞑ eşe parizda davam itə

Pariz, 17. Jađьvsьlarđьꞑ, Ispaniala başlanƣan ikense xalьq ara kongressь yđeneꞑ eşen Parizda davam itterә. Kongresstьꞑ kisə buloan ultьrьşьnda Germanianьꞑ ataqlь jađьvsьhь Gemrix Mann predsedatellek itte. Kongresstьꞑ Ispaniaqьꞑ eşe turahьnda otsot birevse fransuz jađьvsьhь Adre Şamson ispan xalqьna jarđam kyrhətergə saqьrđь.

Fransuz eşselərenen kyp handaqь delegatsialarь, jađьvsьlarđь qotlav respublikan Ispania menən yđđərenen solidarlьqtarьn əjtev өsөn kongressqa kildelər. Fransianьꞑ, Ispan fetnəselәre tarafьnan totolƣan həm fransuz xeđmətsəndərenen qьvьtь aƀtьnda azat itelgən „Tregastel" paroxodьnьꞑ mөrəktəre delegatsiahь kongress tarafьnan ajrata jьlьlьq menən qarşьlandь.

Ispanialaqь fronttarđa

HYRƏTTƏ: Respublikasьlarđanˆber gruppa bojestar Aragon frontьnda Italia interventtarь menən huqьşta alьnƣan qoraldarđь qarajđar. (Sojuzfoto).

УĐƏK FRONT

RESPUBLIKASЬLAR JEꞐEVLE AĐЬMĐAR MENƏN ALƢA BARALAR

Fronttьꞑ kөnbajьş ucactkahьnda respublikasьlar Las Rosas həm Vatl'jafranka del'Kastil'o avьldarьna hөzym alьp baralar. Qatь huqьştarđan huꞑ, respublikasьlar 15 ijyldə Vil'jafranka del'Kastil'o rajonьnda fetnəselərđeꞑ frontьn өđөlər həm вьl avьldь qamap aldьlar. Respublikan samoljottar fetnəselərđeꞑ kommunikatsion linialarьn өđлəkheđ rəveştə јemerep toralar.

El'tiemвlo rajonьnda respuвlikasьlar yđđərenen pozitsialarьn bajtaq dərəzələ jaqşьrtьp, 2 kilometr alƣa atlanьlar, ular doşman tarafьnan qarşьlьqƣa osoramanьlar.

Universitet qalasьnьnda respuвlikasьlar mina quјьp, fetnəselərđeꞑ meditsina institutь aldьndaqь nьqьtmalarьn şartlattьlar. Fetnəselər okoptarđьꞑ ikense liniahьna sigenergə məƀьyr buldьlar.

Madridtən kөnjaqta respublikasьlar yđđərenen Karabancel', Osera rajondarьndaqь həm Estramadura julьndaqь pozitsialarьn jaqşьrttьlar. Madridtən kөnjaqta Siemposielos rajonьnda respublikasьlar qatь huqьştarđan ˆhuꞑ, doşman qulьnan alьnƣan pozitsialarđь nьqьttьlar. Sesina rajonьnda ular ber ni tiklem alƣa kittelər.

16 ijyldə respublikasьlar aviatsiahь doşmanьꞑ tьjlьnda kyp kөnə razvedka osoştarь ytkərđe həm fetnəselərđeꞑ qajhь ber aerodromdarьn вomвaƣa totto. Respublikan samoljottar вьl operatsialarđь uꞑьşlь rəveştə tormoşqa aşьrƣandan huꞑ, iђən-hav qajttьlar.

TӨNJAQ FRONT

16 ijyldə respublikan aviatsia Santander ucastkahьnda faşistarđьꞑ 2 samoljotьn вərep təşerđə.

Ileveđ sigendə

Doşman-şpion nisek totoldo?

Granitsaƣa jaqьn qaranqь ber avьlda вьnan ber nisə kөndər elek pogranicniktər tarafьnan ber şpion qulƣa alьna. Unьꞑ 1932 јьlda SSSR ƣa kilep Sverdlovski həm Ciləвe өlkəlәrenen promьşlennost' predpriatielərendə zarar halьp јөrөvse вulьvь belenə. Вьl şpiondь totovđa kolxoznitsa Anna Matvievna Judina həm unьꞑ 16 јəşlek ulь Kolə jarđam itə.

Şpiondь totovđa qatnaşьvsь pogranicniktər həm Judina вьlaj tip həjlәjđər:

— Taꞑ aldьnan Judinanьꞑ өjөnә bildəheđ ber keşe inə. Ul xuzaƣa jaqşь xaq tyləvđe vaƣədə itep yđen aşatьp ьşqarьvьn horaj. Вьl vaqьtta Kolə həm unьꞑ atahь Judin joqola bula. Anna Matvievna kөtelməgən qunaqtь hiđep ala. Uƣa beldermәјensə genə Kolə joqlap jatqan solanƣa sьqa. Unь joqohonan ujatьp zastavaƣa barьrƣa quşa. Ə yđe samovar quјьp səj əđerləgən вulьp bildəheđ keşene јьvandьra.

Avьldan zastavaƣa tiklem 4 kilometr. Kolə urman həm hađьqtar aşa julda itegen taşlap pogranicniktər ergəhenə јel kevek osa.

Lejtenant komsomoles Kortsev şunda uq pogranicnik Griвojeđev həm eđləvse etle komsomoles Popovtar menən avьlƣa kiləlәr. Popov əle јaꞑь ьna yđeneꞑ „Dikon"dь menən narađtan qajtqan вula. Ul 30 kilometr јerđe јəjəv ytə. Ləkin huꞑlarƣa jaramaj.

7 minuttan huꞑ pogranicniktər өjđe tirələj əjlənderep alalar, şpion qulƣa alьna.

Kolə Judin—pioner, urьndaqь məktəpteꞑ iꞑ jaqşь uqьsьlarьnan berehe. Ul şpiondь totovƣa jarđam iteve өsөn qimmətle nəmələr menən вyləklənə.

Respuвlikaзыlarđың qьđ-вojesь. *(Sojuzfoto).*

Geroistik Ispaniaның qatьn-qьđđarь

Faşistik fetnə вaşlanьvđan hun вer nisə ađna ytkəs, gospitaldar jərəxətlənevselər menən tula вaşlaqastə, Madridteң вer qьđь jərəxətlənevselərgə jeвərev esən yđđərenең qandarьn вirergə təqdim itep, „Mundo Овrero“ gazetahь aşa qalaның qatьn-qьđđarьna mөrəƶəqət itkəjne. Вer nisə kөn esendə вы saqьrьvqa 8 meңgə jaqьn qatьn-qьđ javap вirđe.

Şunan huң kyp ajđar ytte. Respuвlikaзы Ispaniaның qatьn-qьđđarь вы vaqьt esendə kypte kiserđelər həm kypkə өjrəndelər.

Germania həm Italia snarədtərenең qalaqa javmaqan kөndəre juq tip əjterlek. Kyp qatьn-qьđđarqa metro tyneldərendə həm stansalarьnda qunьrqa tura kilə, kyptərenең kvartirđarь inde kyptən jemerelgən. Ləkin Madridteң qatьn-qьđđarь вы məxrym вulьvđarđь tyđemle kiserələr Ular hər kөn hajьn овorona proizvodstvohьn jaqşьrtalar.

Respuвlikaзы Ispaniaның вөtə territorialarьnda la qatьn-qьđđar armia esөn өъ həm ajaq kejemdəre jamav mastreskojđarь ojoştorqandar, ular kyp jaңь huqьş gospitaldarь, sanatorialar ojoştorqandar. Evakurirovajt itelevse вalalar esөn qatьn-qьđđar qulь menən вalalar jorttarь həm jəslələr ojoştoroldo. Katalonia, Valensia Mursia, Alikante həm вaşqa provinsialarđың qatьn-qьđđarь jөđər meңləgən qasьvsьlar esөn prijut ojoştorqandar. Respuвlikaзы Ispaniala вalalar ađnahь ytkərelde. Вы ađnala evakurirovajt itelgən вalalarqa jөđər mыңləgən uјьnsьqtar taratыldь həm вalalar вajramdarь ojoştoroldo—həm ularđың вөtəhen də qatьn-qьđđar eşlənelər.

Malaga alьnqas, Al'meriaqa 25 meң keşe kyste. Ularđың вөtəhenə lə jarđam ojoştoroldo, вөtəhenə lə jaqşь şarttar tьvđьrьldь. Вы eştər menən faşizmqa qarşь kөrəşteң urьndaqь qatьn-qьđđar komitetь jetəkselek itte.

Вөtə respuвlikaзы Ispaniala xəđer „kul'turalь militsia“ druzinalarь вar. Kyp urьndarđa ular qatьn-qьđđar tarafьnan ojoştorolqandar. Ular front artьnda eşləv menən genə qənəqətlənməjđər. Ular huqьşsьlar arahьnda nađanlьqtь вөtөrөv eşe menən şөqөllənələr, вiвlioteka, uqьv jorto, kluвtar ojoştoralar, kitaptar jьjnajđar.

Овoronanь ojoştorov вujьnsa jəştərđeң „Alerta“ assotsiahь đur eş alьp вara. Ul вөtə tarmaqtar вujьnsa вelgestər əđerləvđə, ajrьmsa alqanda sanitarkalar həm fel'dşeritsalar əđerləvđə kyp hanlь kurstar ojoştorđo. 15 tən 20 jəşkə tiklem вulqan jəş qьđđar jərəxətləngəndərđe qararqa өjrənələr.

Şundaj kurstarđa Madridtə jөđləgən qьđđar uqьjđar. Ularđың kyвeheneң, yđđəre jəş kenə вulьvđarьna qaramaъtan, fetnəneң вerense kөndərenən yk alьp eşləv stazdarь вar. Xulin Kaman'oqa əle 16 qьna jəş, şulaj đa timer julsьlarđың gospitalьnda 9 aj eşləgən də inde ul. Amalia Tal'on estremadur frontьның aldьnqь pozitsialarьnda kyp ajđar eşləne. Doşman utь aъtьnda ul jərəxətlənevselərgə вerense jarđamdь kyrhətte. Lolita Munits 5 polk gospitalьnda eşləne. Xəđer ular həm вaşqa kyptər yđđəreneң kvalifikatsialarьn kytərələr.

— Kyptən tygel genə,—tip hөjləj kurs jetəksehe,—вeđgə kursqa alьvđь horap 15 jəşlek qьđ—Pilar Vil'jarajja kilde. „Mineң apam,—ti, ul qьđ,—yđeneң duъ qьđь menən jarđam kyrhətevselər вulьp eşləjđər... Min də şulaj вulьrqa teləjem. Əзəj, mine jaqşь eşləjheң tine, tip өъtəp qujđь ul“. Unь kursqa aldьlar.

Ispania qatьn-qьđđarь өləşənə avьr hьnav təştə. Ləkin ularđың dərte kөrəştə пьqьj. „Qurqaqtar вisəhe вulqansь, geroj вisəhe вulьp irheđ qalьv jaqşьraq“ tip əjtte Ispaniaның вerense qatьnь—Passionaria.

B. Konstantinov.

„ISPANIANЬ FAŞISTIK REAKSIONER-NЬLЬLARĐЬҢ ŞƏXSI EŞE GENƏ BUL-
PROGRESSIV KEŞELEKTEҢ DƏӨJƏM

Gvadalaxara aъtьnda

(Gvadalaxarala fetnəselərđeң kөslө udarьn tar-mar itevđə qatnaşьvsь respuвlikasьlarđың majorь Kapitandың iңtəlegenən).

Madrid—Valensianь totaştьrqan kiң julqa sьqьv esөn, juqaltqan urьndarьn qajtarьv, Madridte qulqa alьv esөn Franko Gvadalaxara tavlьqtarьn alьrqa ьmtьldь.

Вeđ doşmandың tap вьna şul ucastoktan hөƶym itəsəklege turahьnda вik kyp məqlyməttərgə ejə inek.

Вөtəhe lə asьq. Franko вьnda udar əđerləj. Tik fetnəselərđeң Madrid aъtьnda həm Xarama ucastogьnda aktivlek kyrhətevđəre genə вer ađьraq este вoşora. Qajđa aldaşьv, qajđa ьsьnlьq, doşman qajđan ьsьn udar əđerləj?... Вөtə tənde hөjəktərgə tiklem jeveşlek menən solqap alьvsь toman tөtөnө esendəge hər вer tөndөң irtəhe ajrьvsa trevoga menən qarşьlana.

Kөtөv nindəj jalьqtьrqьs..!

Вөgөn kөndөң irtənge tomanь esendə вeđđeң tanьktar vzvodь Briyəge jynəleşenə taвan вələkəj genə avьlqa ataka jahanьlar. Qapыl taşlanьv fetnəselərđeң artilleria utь menən вeđđeң вer tankaвьđđь tөđөləştən sьqarđь. Вeđ unь alьp sьqtьq həm tөđəttek. Ləkin taşlanьv вik qimmətle məqlymәttər вirđe. Вьnda fetnəselərđeң вik kyp handaqь artilleriahь həm jaңь jəjəvle cəstəre tulьlanqandar. Tankalarđың atakahьn artilleria utь qarşьlanь. Jeңel toman esendə qot osqos kyrneş tьvđь.

Вьqa tiklem kyrelməgən huqьş kiңəjđe. Fetnəselər atakaqa вik kyp handaqь jəjəvle qəskər taşlanьlar, ularđь вik kyp handaqь pulemjottar, orudialar, tankalar menən qevətlənelər.

Вы ylem jalqьnьnың sige-qьrьjь juq tөъlө kyrende.

Вөtə tigeđlek meңərləgən keşelərđeң jөgөrөşөvđəre menən tuldь. Вөtə vaq qьna tavlьqtar ut osqondarь aъtьnda qaldьlar...

Unьhьđ đa kyңelheđ kөn вeđđeң okoptar urьnlaşqan вөtə majđandь haвan menən hөrgən tөъlө, вer vaqьtta şartlaj torqan jөđərləgən atьvđar menən qap-qaraңqьqa əjlənderđe.

Вeđ artqa kysergə tejeş'e inek. Вы sigenev tygel ine. Rotalar həm Вataljondar idara itevđe juqatmajьnsa, prikazdь tөp-tөgəl ytəp ylterges ut aъtьnda artqa kystelər.

Вeđ fetnəselərđeң artilleriahьnan jaqşь uq hiđelerlek juqaltьvđarqa osoranьq. Doşman aviatsiahьның hөƶymdəre đur zarar kiltermənelər. Ularđың samoljottarь вik kyp tyвən tөşөrgə вatьrsьlьq itə almanьlar. Вeđđeң cəstərđeң planlь rəveştə artqa kitevđəren fetnəselər вer nisə unlaqan tanktarđь atakaqa taşlap tərtipheđ rəveştə qasьvqa əjlənderergə mataştьlar.

Doşman tanktarь kyđ asьp-kyđ jomqan tiđlektə kilep sьqьp вөtə jer өъtөn pulə uttarь menən qaplanьlar. Вeđđeң өъkə taвan kilevse вы qoros jьrtqьstarđың iъəвe-hanь juq tөъlө kyrende. Ləkin faşisttarđың planь вarьp sьqmanь. Вeđđeң вatalondar tanktarđь granattar, tөrlө kaliвerđəge artillerialar menən qarşьlanьlar. Fetnəselərđeң tanktarьn kire вorđolar. вeđ ularđь kөslө ut, həm şatlьqlь tavьştar menən ođattьq.

Tanktarđың kire qaqьlqan atakahь вeđđeң cəstərgə tьnьslanьv həm jeңevgə ьşanьs вirđelər. Вeđ huqьşta вoroloş вulьvьn kөttөk... Вoroloş вьna-вьna tьvьr tөъlө вuldь!

... Mineң janqa mototsiklist kilep tuqtanь. Ul miңə polk komandireneң sigenevđe tuqtatьv həm kontratakaqa əđerlənev turahьnda ıь prikazьn tapşьrđь.

Prikaz kyđ asьp-kyđ jomqansь hər вer komandirqa, hər вer вojestqa вarьp jette. Min potron zapastarь tultьrьrqa həm rezervta torqan rezvodtь alqaraq kilterergə quştьm.

Вьna kontraka vaqtь kilep jette.

Tyвəndən genə, вolottarđь jьrtьp, вeđđeң вaştarqa tejə jađьp qьna вeđđeң вomвardirovsiktər həm istreвiteldər ostolar. Вeđđeң alda, вeđđeң ut aъtьnda tuqtap qalqan qarakylməkselər өъtөndə jer stenahь kytərelde. Nəmə вulqalьqьn tөşөnөp tə өlgөrə almanьq, вeđđeң uң həm hul jaqьвьđđan ajaqtarьвьđqa tejə jađьp qьna qararqa mөmkin вulqan вөtə urьndan вeđđeң tanktar alqa jөgөrđөlər. Вы вeđđe вөtəвeđđe вer keşe kevek kytərevse prikaz вuldь. Вьna şunda la inde xəđer вeđđeң faşisttarqa qarşь huqьş ələmeвeđ вulьp əjləngən „Madrid, Addis—Aвeвa tygel“ tigən hyđ tьvđь.

Вeđ dingeđđeң qurqьnьslь tulqьndarь tөъlө вer kem də tuqtata almaъ dərəzələ alqa aqьldьq. Вeđđeң samoljottarьвьđ вөtə вomвa zapastarьn taşlap вөtөp kes kenə tavlьqtarđың вaşьna tejə jađьp fetnəselərđeң jəjəvle qəskəren həm artilleriahьn pulemjottan atalar, tanktar вөtə front вujьnsa jəjelep doşmandь pulə jamqьrь menən qojondoralar.

Вeđ quldarьn juqarьqa kytərgən doşmandar gruppahь ergəhenən, jergə heңderelgən pulemjottar, taşlap qaldьrьlqan orudialar ergəhenən jөgөrəвeđ. Doşman orudialarь şunda uq yđđərenə qaraj jynəlderelələr.

Dolares Ibarruri (

...ERDAR IDEVENƏN QOTQARЬV ISPA-...ULMAJЬNSA, Ə BƟTƏ ALDЬNQЬ HƏM ...ƟM EŞE“! (STALIN)

„MINEŊ JƏRƏXƏTLƏNEV— MINEŊ ORDENЬM“

ANGLIA KOMSOMOLESЬNЬŊ XATЬ

Ispaniala huqьşьvsь maqtavlь Internatsional brigadanьŋ safьnda Anglia komsomolьnьŋ unarlaqan iŋ jaqşь uldarь bar. Brigada safьna inə torqan, indys xalqьnьŋ julbaşsьhь həm Anglia parlamentьnьŋ elekke kommunistik deputatь Saklatval ismendəge Anglia batalonь Madrid aђtьndaqь iŋ qatь huqьştarđa qatnaşlьq itte.

Huqьştar ajrьmsa avьr buldьlar. Şuqa qaramaђtan Anglia komsomolestarь tyđemlelek həm qьjьvlьq kyrhəttelər. Saklatval ismendəge batalondьŋ ber jəş huqьşsьhьnьŋ Anglialaqь duђьna jađqan xatь вьnь bik asьq kəvđələnderə:

„Min hiŋə kyptənən jađa almaj jөrөnөm, ləkin keşe frontta jatha, uqa xat jađьvqa mөmkinlege bulmaqandь hin beləheŋ bit inde.

Juq, xəđer min frontta tygelmen inde. Boadil'ia rajonьnda min avьr jərəxətləndem, ə mineŋ jete iptəşem ylterelde.

Ulardьŋ isemdəre: Arnol'd Dzins, Rəj Koks, Sindej Auner, Garri Alder, Dzo Kanf, Martin Messer həm Lorimer Berc.

Ular yđđərenen nəmə өsөn ylgənlektəren beldelər. Bьl tragidialь kөngə qarşь tөndə, beđđeŋ okoptarđa şavlaqan diskussiala, beđ respublikasь Ispaniaпьŋ faşizm menən geroistik kөrəşevenə uŋajhьđlavsьlarđьn, вөtəhen də qьđьv tikşergəjnek. Min, yđemdeŋ iptəştəremdeŋ doşmanqa nəfrət menən tulqan kileş ylgənlektərenə пьq ьşanam.

Min nemes faşisь tarafьnan jərəxətləndem. Pulə mineŋ hul qulbaşьmdь tişep inde həm boqađ aşa ytte.

Bəxetemə qarşь, ьsьnlap qaraqanda вьlar mineŋ xatta işetelgənsə, ul tiklem qot osqos tygeldər. Mine qaravsь dyrt vrac ta mineŋ jərəxət—ular kyrgən вөtə jərəxəttərđeŋ iŋ iђ kiterlege bulьvьn həm mineŋ iђən qalьvьm menən bəxetle bulьvьm turahьnda əjttelər.

Min jərəxətləndem, faşizmdьŋ iŋ kileşməђ həm məŋgelek doşmanь bulqanьm өsөn xalьq-ara faşizm tarafьnən jaralandьm tigən hyđ. Həm min вьnьŋ menən maqtanam. Mineŋ өsөn, mineŋ jərəxətlənev—eşse sьjnfь tarafьnan miŋə taqьlqan viktoria kresь. (Viktoria kresь—Britania xөkyməte tarafьnan bojevoj batьrlьq kyrhətkən өsөn birelə torqan bajevoj ordenь— **Red.**)

Min xəđer arьvlanam da inde, ləkin havьqьv bik aqьrьn bara. Berense mөmkinlek bulьv menən mineŋ taqь la frontqa kitəsəgemde hin yđeŋ aŋlajhьŋ inde“.

OKOPTARĐA ƏĐƏBIƏT

Respublikasь Ispaniaпьŋ Geroistik huqьşsьlarь fronttarđa batьrđarsa huqьşьv menən genə qalmajđar. Bik hirək kenə bula torqan tьnlьq minuttarьnda la, ular yđđərenen kul'tura kiməldəren kytərev өђtөndə birelep eşləjđər, өjrənələr, uqьjđar.

Madridteŋ „Klaridad“ gazetahь, „Fronttarđa tьnlьq kөndərendə okoptarđa nəmələr uqьjđar?“ tigən tema aђtьnda anketalar tultьrttь.

Bьl anketa huŋьnda kyp handaqь huqьşsьlarđьŋ yđđərenen jal vaqьttarьn uqьv menən tultьrqanlьqtarь belende. Anri Barbysteŋ „Ut esendə“ tigən romanь kevek əđəbi əђərđər menən qьđьqhьnьv өђtөnlək ala.

„Klaridad“tьŋ jađьvь bujьnsa, вьl kitaptь uqьqan huqьşsьlarđьŋ dөjөm fekere tyвəndəgesə:

„Bьl kitaptь uqьqandan huŋ, xəđerge huqьştьŋ kyp nəmələrđən məxryp iteven, jafalarьn kytəreve jeŋeləjep kitə. Franko, Mussolini həm. Gitlergə qarşь huqьşьp, beđ Barbys ləqnətləgən javьzlьqtarqa qarşь kөrəşte davam itəbeđ“. (TASS)

Respublikasь flot morəktəre. *(Sojuzfoto).*

...rruri (Passionaria). (Sojuzfoto).

ISPANIAQA QARŞЬ ITALIA—GERMANIA HUQЬŞЬ

Jevropaпьŋ dyrt đerezavahь—Anglia, Fransia, Germania həm Italia—kyptən tygel Ispan hьvđarьnda kontrollek alьp barьvsь sit il flotьnьŋ „qurqьnьshьđlьqьn garantialav“ turahьnda kileşev tip əjtelgən nəməgə qul qujđьlar. Bьl kileşevđeŋ ikense kөnөndə yk Germania, german krejsere „Lejpseg“ kə Ispania xөkymətenen hьv aђtь kəməhe tarafьnan hөzym jahaldь tip xəвər taratьla. Germaniaпьŋ beldereve bujьnsa hьv aђtь kəməhe imeş krejsergə ber nisə torped jebərgən, ləkin ul tөđəgən urnьna tiđerə almaqan. Kileşevđeŋ şarttarь bujьnsa вьndaj vaqiqalarđa kontroldə qatnaşqan xөkyməttər arahьnda feker alьşьv uđqarьlьrqa tejeşle ine. Dyrt derezavaпьŋ vəkildəre osoraştьlar həm Germaniaпьŋ beldereven maxsus rəveştə tikşerđelər. Germania, Ispania xөkymətenə qarşь bulqan yđeneŋ qəjepləven ber ni menən də raђlaj almanь. Imeş, snarədtərđeŋ hьv aђtьnan ytep kitevđəre tavьş totovsь prerorđar menən tə'min itelgən, Germaniaпьŋ вөtə qəjepləve şuqa nigeđləngəjne. Ьsьn xəldə ispan xөkymətenen hьv aђtь kəmələre „Lejpseg“ krejserenə hөzym bulqan momentta yđđərenen bazahьnda Kartaxenala bulqandar

Şularđьŋ вөtəhenə lə qaramaђtan Italia tarafьnan jaqlanqan Germania xөkymәte вьndaj talaptar qujđь; 1) dyrt il xөkymətenen ispan xəkymətenə aŋlatma birevđəren həm artaban вьndaj „вəreleştərđe“ buldьrmav turahьnda qьrqa rəveştə vəqəđə birevđe talap itevse mөrəzəqət jahavđь; 2) вьl notaпь jađьv өsөn 4 derezavaпьŋ flotь Valensia qalahь aldьnda berləşkən diŋgeđ demonstratsiahь ojoştororqa tejeştər; 3) Ispania xөkymәte yđeneŋ вөtə hьv aђtь kəmələren tapşьrьvđь, ularqa ber jaqtьŋ da fajđahьn kyđətməvse maxsus port вylenə həm ular unda 4 derezavaпьŋ vəkildəre kontrole aђtьnda jəşəjđər; 4) „Lejpsig“ krejserenə hөzym itkən өsөn ispan xөkymətenen huqьş karaвeldərenen berhe dyrt derezavaпьŋ kontrole aђtьnda alьnьrqa tejeşle. Qьђqa qьna itep əjtkən saqta Anglia həm Fransia xөkymәttәre Germania həm Italia menən berlektə Ispaniala asьqtən-asьq intervensia alьp barьvqa ispan porttarьna вlokada jaharqa həm ispan xөxymətenen flotьn fetnəselərgə qarşь huqьş xərəkəttərendə qatnaşlьq itev mөmkinlektərenən məxrym itevgə saqьrьldьlar.

Anglia, ni tiklem faşistik Germaniaпь jaqlav jaqьnda bulmahьn, ləkin вьl talaptar menən ul riza bulmaпь. Angliaпьŋ həm Fransiaпьŋ vəkildəre, Germaniaпьŋ nəmə lə bulha başqa sara menən, məђələn, Valensiaqa berlektə protest jahap siklənev menən qənəqətlənderergə tьrьşьp qaraпьlar. Ləkin Germania həm Italia xөkymәttәre xatta „Lejpseg“ krejsere menən bulqan vaqiqaпь tikşertevđe lə kire qaqtьlar. Krejsergə hөzym faktьn raђlanqan tip iqrar itevđe həm respublikan Ispaniaqa qarşь ular tarafьnan qujьlqan вөtə saralarđь la urьnlь tigən fikergə kilevđe talap ittelər. Bьlarđьŋ вөtəhenən kyrenə ki, „Lejpseg“ krejsere menən bulqan vaqiqa ul itnerventtar tarafьnan ispan xalqьna qarşь huqьşta yđđərenen qatnaşlьqьn kөsəjtev maqsatьnda ujlap sьqarьlqan provakatsia bulьp tora.

Germania ham Italia Ispanialaqь diŋgeđ kontrolendə qatnaşьvđarьnan baş tartqanlьqtarьn belderđelər. Ləkin ular, kontrol sxemahь bujьnsa yđđərenə ьşaпьp tapşьrьlqan zondarđan karaвldəren saqьrьp alьrqa ujlamajđar həm ular respublikan porttarđь kyđətevđe davam itterəsəktər. Xəđer Germania, Ispania hьvđarьnda diŋgeđ kөstəren tuplaj. Italia fetnəselərđeŋ kөnjaq porttarьna vojeskalarđь ođata başlaпь. Bьnan başqa Germania xөkymәte „Lejpseg“ krejserenə bulqan „hөzymdən „ys alьv məs'ələhen mөđəkərə itə.

Ispaniala grazđandar huqьşьnьŋ iŋ başlanqьs vaqtьnda uq Germania həm Italiaпьŋ yđđəren totovđarь intervinsiaпьŋ tuqtavhьđ yђəsəgen həm asьq huqьşqa kysəsəgen kyrhətte. Anglia həm Fransia tarafьnan davam itterelgən qatnaşmavsьlьq politikahь jemerelde. Anglia xөkymәte yđeneŋ qatnaşmavsьlьq politikahьn bik ođaq vaqьt „ul konfekttьŋ Ispania siktərenən tьşqa jəjlev qurqьnьsьn ađajta“ tip kilde. Bьl aj tejevđeŋ artьna, əgər general Franko jeŋə qalha uпь zajomdar birev julь menən faşisttarđan huqьşьp alьv tiđ bulьr, tigən iђəp jəşerenə. Anglia, şuпьŋ menən Ispaniaпь artaban Jevropala faşistik agressiaqa əjlənderevđən tьjьp alьp qalьp bulьv tip qaraj.

Ləkin xəđer yk inde Ispaniaпьŋ faşisttar tarafьnan alьnqan өləşөndə german generalь Faupel' (Germaniaпьŋ general Franko qarşьhьndaqь

(Davamь 4-se bittə).

Ispania avьldarь aşe...

Marmalexo avlь (Xain provinsiahь) ergəhendəge qajət matur Olivka qьvaqlьƣь (orloq majь ʙirevse, səsep yѣterelgən aƣaslьq) fronttьꞑ nəq esendə jata. Вьl urьn „ʙer kemdeke lə tygel“ ʙulьp iѣəplənə. ʙernisə jɵđ metrđar ƣьna sittə qanlь huƣьştar ʙara.

Tirə-jaq avьldarđa tik qatьn-qьđđar đa, ʙalalar ƣьna tejerlek qalƣandar. Ololar, jəştər kemdər qulđarьna qoral tota alьrlьq ʙɵtəhe lə frontqa kitkəndər. Mul uroƶajđь jьjnap alьrƣa keşe juq. Qalƣan krəѣtiəndər, krəѣtiənkələr jərəktəren hьđlatьp Olivka urmanlьƣьna qarajđar. Ular kɵn hajьn respuʙlikasьlarđьꞑ kilevđəren kɵtələr.

Mormolexoƣa N... ʙatal'on inde. Unьꞑ politkomissarь, ʙerləşkən sotsialistik jəştərđeꞑ aƣzahь, ʙerense kɵndɵ yk xəl menən tanьştь həm uroƶajđь qotqarьrƣa kərək tigən nьq qarar qaʙul itte.

Bojestarƣa ʙurьs aꞑlatьldь. ʙɵtəhe lə asьq. Kis menən ʙatal'ondьꞑ ʙojestəre həm jaꞑь, tik əle genə tirəjaqtaƣь avьldarđьn 300 keşelek jəştərenən ojoştorolƣan „udar ʙrigada“ ʙik qьđьv rəveştə huƣьşqa əđerləndelər.

ʙɵtə tɵn ʙujьna doşman lagerьnьꞑ nəq postarь ɵѣtɵndə qьđьv huƣьş ʙarđь. Faşisttar jəştər ʙatal'onьnьꞑ qatь qьѣьrьqlavьna sьđaj almanьlar. Həm aldьnƣь linialarđa pulemjottar tatьldap, snarədtar hьđƣьrьp, ştьjk atakalarь qaʙatlanьp huƣьş ʙarƣan ʙer tɵn esendə „udar ʙrigada“ maj aƣasьnьꞑ ʙɵtə uraƶajьn jьjnap alьrƣa ɵlgɵrđɵ.

ʙatьr ʙojestərđeꞑ həm krəѣtiən jəştəre—„qьr haldattarьnьꞑ“—вьl uꞑьşlьqtarь turahьndaƣь xəʙər jəşen tiđlege menən ʙɵtə Xain provensiahьna, ʙɵtə Ispaniaƣa taraldь.

2. EL' KOLEXIO

„El' Kolexio ul Kostilialaƣь ʙik kyp avьldarđьꞑ ʙerehe.

Elek ʙer ʙaj Markis вьl avьldьꞑ xuƶahь ʙulьp torƣan. Respuʙlikan xɵkymətteꞑ Jer eştəre ministrlegeneꞑ 1936 jьldьꞑ 7 oktəʙrđəge dekretь menən jer krəѣtiəndərgə ʙirelde. Ƣomum jьjьlьşta krəѣtiəndər avьl kooperativьnьꞑ predsedatele itep elekke ʙatrak—kommunist Valentin Lopisanь hajlanьlar. Ul—respuʙlikasь avьldьꞑ iꞑ jaqşь raʙotnige. Krəѣtiəndər unь ƣorurlьq menən „Staxanovis“ (Staxanovsь) tip tə isemləjđər.

— Kyptən tygel ʙeđ, yđeʙeđđeꞑ eş kɵnɵʙeđđe ođajtьrƣa qarar sьƣarđьq. ʙeđ okuptarđaƣь yđeʙeđđeꞑ ʙojevoj iptəştəreʙeđgə taƣь la kyʙerək jarđam iter ɵsɵn qьrđarđьꞑ produksialarьn arttьrьrƣa tejeşleʙeđ. ʙeđ xəđer qьrđarьʙьđđь ʙьƣa tiklem ʙulƣan ʙɵtə vaqьtqa qaraƣanda la jaqşь eşləjʙeđ. Sɵnki ul jer xəđer inde qan esevse pomeşşiktərđeke tygel. Ul ʙeđđeke, krəѣtiəndərđeke—qьr haldattarьnьƣь—tip hɵjləj Lopes.

Xalьq frontь partialarь artьnan ʙarьvsь Ispania krəѣtiəndəre quldarьna qoral totqan xəldə yđ ildəreneꞑ ʙojondoroqhođloƣon jaqlajđar, fetnəselər menən həm german—italian interventtəre menən kɵrəştə yđđəreneꞑ tormoşqa, həm ikməkkə ʙulƣan xoquqtarьn alƣa hɵrələr.

(TASS).

Ispania respuʙlikasьlar vojeskahьnьꞑ kavaliriahь Gvadalaxara frontьnda. (Sojuzfoto).

AMERIKA JAĐЬVSЬLARЬ GEROISTIK ISPANIAƢA JARĐAM ITƏLƏR.

„**Internatsional'naja literatura**“ ƶurnalьnьꞑ 6 hanьnda Nju-Iorktan Uat Karmon xatь ʙaѣьlƣan. Ul Amerika jađьvsьlarьnьꞑ revolytsion demokratik ispaniaƣa aktiv jarđam kyrhətevđəre turahьnda jađa.

Jađьvsьlar sojuzь həm Amerika jađьvsьlarь Ligahь Ispaniaƣa jarđam jьjnav ɵsɵn kiꞑ kampania alьp ʙaralar, tɵrlɵ mitingtar həm kisələr ojoştoralar, şulaj uq xɵkymət ƣəskərđəre jaƣьnda huƣьşьvsь anglicandarƣa həm amerikanistarƣa jeʙərev ɵsɵn kitap jьjnajđar. Вьl kitap fondьna ʙerense ʙulьp Teodor Drajzer yđeneꞑ kitaptarьn ʙirđe.

Amerikanьꞑ kyp kenə jađьvsьlarь Ispaniaƣa kittelər. Kyptən tygel genə Amerikanan qajtqan Эrnst Xemengyəj Ispaniala „Gazetnaja assotsiatsia“ nьꞑ huƣьş korrespondentь ʙulьp eşləne.

Amerika jađьvsьlarь ligahьnьꞑ aƣzahь Li Uait həm ƶurnalis, jađьvsьlar sojuzь aƣzahь Kristofer krosstar Ispaniaƣa tiđ jarđam kyrhətev maşinalarьnьꞑ şoferđarь ʙulьp kittelər.

Amerikanьꞑ talantlь jəş revolytsion xudoƶnige Fil ʙard kyptən tygel genə Ispanianan qajttь. Ul Madrid frontьnda Linkol'na ʙrigadahь safьnda huƣьştь. Tik jərək avьrьvьnьꞑ kɵsəjeve genə unь fronttь qaldьrьrƣa məƶʙyr itkən.

Professor Al'ʙert Эjnştejen komitet ismenə xat jeʙərđe, ul вьlaj tip jađa:

„Min Ispania demokratiahьna jarđam itev komitetьnьꞑ jaqşь eşləve menən yđemdeꞑ hoqlanьvьmdь ʙelderergə teləjem. Mineꞑ fekeremsə, вьl eştə qatnaşьv—ʙɵtə ьsьn demokrattarđьꞑ ʙurьsь. Ispanianьꞑ politik ireklegen juƣaltьv Fransia politik ireklege ɵsɵn də đur qurqьnьs ʙulьr ine. Eşegeđđə heđgə uꞑьştar teləjem“.

ISPANIAƢA QARŞЬ ITALIA—GERMANIA HUƢЬŞЬ

(Davamь. ʙaşь 3-ʙittə).

posole) həm Italia generalь ʙergontsoli xuƶa ʙulьp tora. Germania həm Italia faşizmь Ispaniaƣa faşistik agressianьꞑ Anglia həm Fransia tarafьnan tap una şul qapma-qarşь xərəkət osoratmavь hɵđɵmtəhendə lə Ispaniaƣa kilep sьƣa aldьlar.

Italia, Germania faşisttarь Ispania la nindəj maqsat kyđətələr huꞑ? Ispaniala ƣьna tygel, ə ʙaşqa ildərđə lə (Fransia, Cexoslovakia) demokratia həm faşizmƣa qarşь xalьq frontь kɵstəren jemerev, donjanь qajtanan ʙylev ɵsɵn ʙulasaq đur huƣьş ɵsɵn yđđərenə otoşlo stratig pozitsialarđь tə'min itev, Ispanianьꞑ đur təʙiƣi ʙajlьqtarьn qulƣa tɵşɵrɵv—ularđьꞑ tɵp maqsattarь ʙulьp tora. Ispania promьjşlennosь ɵsɵn kərək ʙulƣan tɵp sьjr'jo sьƣanaqtarь Aʙissiniaƣa, jəki Germanianьꞑ elekke kolonialarьna qaraƣanda ʙajьraq.

Anglia matʙuƣatьnьꞑ xəʙər iteve ʙujьnsa, Ispania fetnəseləreneꞑ ʙaşlьqtarь əle fetnə ʙaşlanƣanƣa tiklem yk Germania həm Italia faşizmь menən huƣьş qoraldarь menən jarđam itev ʙərəʙərenə Ispaniaƣь sьjr'jo taʙьv eşen ularƣa tapşьrьv turahьnda kileşev jahaƣandar.

General Franko 1936 jьldьꞑ avƣustьnđa Morokkalaƣь rudanь taʙьv manapoliahьn Germaniaƣa ʙirđe, Germania şul vaqьttan alьp вьl rudanь đur kyləmdə yđenə taşьj ʙaşlanь, həm davam itə. Anglia həm Fransia fermalarь qulьndaƣь rudniktərđə taʙьlƣan ruda Germaniaƣa ođatьla, вьl fermalar yđđəreneꞑ xɵkymətterə tɵѣlɵ yk вьƣa qarşь protest ʙeldermajđər. Anglia fermahь „Rio Finto“ tarafьnan taʙьla torƣan ʙaqьrđa, şulaj uq, Germaniaƣa ođatьla, ləkin вьl ferma ʙer tɵrlɵ lə protest jahamaj. Germaniaƣa ođatьla torƣan вьl rudalar ʙɵtəhe lə Franko tarafьnan Germanianan alьnƣan qoraldar həm ʙaşqa jarđamdarƣa tyləv ɵsɵn jeʙərelələr.

Ispania, Germania həm Italia faşizmь ɵsɵn ekonomik əhəmiəttən tьş taƣь la đurьraq stratig əhəmiətkə ejə ʙulьp tora. Italia **Balear** utravđarьn qulƣa alьp, Fransianь yđ kolonialarь menən ʙulƣan julьn ɵđɵv qurqьnьsь aѣtьna quja. Italia agressialь ʙer yk vaqьtta Anglia ɵsɵn də đur qurqьnьs tьvđьra: Anglianьn Giʙraltar, Suetski kanal aşa ytevse ʙik mɵhim savđa julь, unьꞑ diꞑgeđ aşahьndaƣь kolonialar turanan-tura qurqьnьs aѣtьnda. Germania ispan marokkahьnda (Sueta, Melilia, Larace) huƣьş həm hava ʙazahь tьvđьrđь. Unda turanan-tura Giʙraltarƣa həm Suetski kanalьna qaraj jynəltelgən Germanianьꞑ avьr arudialarь qujьlƣandar. Germania şulaj uq Kanar utravđarьnda la (Atlantik okean) huƣьş ʙazahь tьvđьra. Germania həm Italia faşizmь Ispanianь jaꞑь huƣьş əđerləv ɵsɵn platsdarьmƣa əjlənderergə tьrьşa. ʙɵtəhenən də elek Fransianь uratьp alьv həm Anglianьꞑ Urta Jer diꞑgeđ julьna həm unьꞑ Kɵnjaq Amerikaƣa, Kɵnjaq Afrikaƣa ʙulƣan juldarьna qurqьnьs tьvđьrьv kyđ aldьnda totola. Вьlarđьꞑ ʙɵtəhenə lə faşistik agresserđarđьꞑ Ispaniaƣa, ʙik đur əhəmiət qađanƣan ekspriment eşte tormoşqa atqarƣanlьqtarьn da ɵѣtərgə kərək. Ular yđđəreneꞑ huƣьş texnikalarьn həm xəđerge zaman huƣьşьndaƣь taktikanь hьnajđar. „Ispania təzriʙəhe“ hyđe, Germania faşizmьnьꞑ kiləsəktə Cexoslovakia həm Avstriala xərəkət itevenə qarata kɵndən-kɵn uѣaldarsa saralar kyreve tikkə genə tygel. „Ispania təzriʙəhe“ hyđe aѣtьnda—fetnə həm interventsia—xalьq-ara faşizm вьna nəməne kyđ aldьnda tota. Faşistik interventtar həm ispan fetnəselərə Ispania demokratiahьna qarşь kɵrəştə respuʙlikan Ispanianьꞑ tьjlьnda ylterev, qorotqosloq, şpionlьq həm ʙaşqa hər tɵrlɵ jenəjəttər menən şɵƣɵllənevse trotskise qəʙəxəttər jɵđɵndə yđeneꞑ aginturahьn tota.

Intervinttar yđđəreneꞑ trotskise aginttarь aldьna, Ispaniala xalьq frontьn jomoşartьv, tarqatьv həm ɵđɵv ɵsɵn ʙɵtə saralarđь qullanьv ʙurьsьn qujđьlar. Həm trotskise lakiđər yđđəreneꞑ faşist xuƶalarьnьꞑ вьl ʙurьstarьn tormoşqa aşьrьvđa ʙɵtə saralarđь kyrələr. Ləkin huꞑƣь vaqьttarđa Ispania xɵkyməte вьl faşistik agintura menən rəximheđ kɵrəş ʙaşlanь. Kyp trotskiselər qulƣa alьnƣandar həm sudqa ʙirelələr. Qulƣa alьv həm tentev vaqtьnda ulardan, ularđь faşisttar menən ʙəjlənestə ʙulьvđarьn asьp ʙirgən dokumenttar həm qoraldar taʙalar.

Ispaniala faşizmdьꞑ jeꞑeve jaꞑь avantjora ə şunьꞑ menən jaꞑь huƣьştь jaqьnlatьr ine. Вьna ni ɵsɵn ʙɵtə aldьnƣь keşelekteꞑ kyđ qaraşь Ispaniaƣa jynəltelgən. Вьna ni ɵsɵn Ispania xalqь yđeneꞑ ʙojondoroqhođloƣo ɵsɵn geroistik kɵrəşev menən ʙɵtə aldьnƣь həm progressiv keşelekteꞑ eşen jaqlaj.

„ALЬѢ KƟNSЬƢЬŞTA“

Mosfil'fm sovet jađьvsьhь iptəş Pavlenkonьꞑ romanь ʙujьnsa eşləngən „**Alьѣ Kɵnsьƣьşta**“ tigən xudoƶestvolь fil'manь eşləp ʙɵtɵrđɵ. Fil'mdeꞑ tɵp temahь—il sigen haqlav həm вьl eşteꞑ faşistik şpion aginttarь həm trotskise şpiondarđь faş itevđə kiѣken kɵrəş menən ytkərelev kyrhətelə. Ssenarianьꞑ avtorđarь—Pavlenko həm Radzinski iptəştər. Alьѣ Kɵnsьƣьş kraj turahьndaƣь jьr şaƣir Gusef tarafьnan, Qьtaj qьđьl partizandarь turahьndaƣь jьr, Qьtajđьꞑ revolytsion şaƣire Эmitsio tarafьnan jađьlƣan. Kompazitorь Milytina, Derezor—SSSR xalьq artesь Ştejnʙerg.

ʙaş roldərđə artes ʙalduman ʙagalyʙov, Zajcikov, Şverdindər.

Вьl jaꞑь fil'm avƣust ajьnьꞑ ʙerense kɵndərenən kyrhətelə ʙaşlanasaq.

Redaktor urьnвaѣarь:
Q. MURTAZIN

Ɵfɵ, „Oktəʙr' Natiskь“ tipografiahь. ʙaşglavlit vəkile № 2229.

1937-se jьl
21 Ijyl
№ 72 (1120)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajьm hanь 7 tin.

Bөtә ildәrden proletarđarь, berlәşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“— орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkә hәm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

IPTƏŞ N. I. JEŻOVTЬ LENIN ORDENЬ MENƏN NAGRADLAV TURAHЬNDA

SSSR YĐƏK BAŞQARMA KOMITETЬNЬŊ QARARЬ

SSSR Yđәk Başqarma Komitetь qarar itә:

Xөkymәt zadanielәren ytәv вujьnsa NKVD organdarь menәn jetәkselek itev eşendә kyrnekle uŋьştarь өsөn Iptәş Nikolaj Ivanovic Jeżovtь Lenin ordenь menәn nagradlarqa.

SSSR YBK predsedatele—M. KALININ.
SSSR YBK sekretarь—A. GORKIN.

Mәskәv, Kreml'. 17 ijyl, 1937 jьl.

Eske eştәr xalьq komissarь iptәş N. I. JEŻOVQA

QƏĐERLE NIKOLAJ IVANOVIC!

Mәskәv qalahьnьŋ profsojuz aktive, staxanovsьlarь hәm udarniktәre mitingqa jьjьlьp, Heđđe—Lenin-Stalin partiahьnьŋ вirelgәn ulьn, juqarь hәm Heđgә dostojьn вulqan nagrada—Lenin ordenь alьvьqьđ menәn qotlajđar.

Heđgә—revolytsianьŋ qađanьştarьn ьşanьslь haqlavsьqa yđeвeđđeŋ jalqьnlь bol'şevistik qotlavьвьđđь jeвәrәвeđ.

Beđđeŋ vatanьвьđđьŋ doşmandarь SSSR-đaqь yđđәreneŋ trotskist-вuxarinse şpion-qorotqosloq agenturahьna đur ьşanьstar вaqlajđar ine. Oşo agentura jarđamь menәn ular вeđđeŋ xuʐalьq hәm oвorona qevәteвeđđe jomoşatьrqa hәm jemerergә, вeđđeŋ ildeŋ tormoşona tarqavlьq inderergә ьşanqajnьlar. Heđđeŋ timer qulьqьđ, VKP(в) nьŋ stalinsel Yđәk Komitetь tarafьnan jeвәrelevseneŋ qulь, xalьq doşmandarьnьŋ—japon-german şpiondar hәm diversanttar, trotskist-вuxarinse faşistik xәşәrәttәrđeŋ ojalarьn asa hәm tar-mar itә aldь.

Beđ, VKP(в) nьŋ leninsel—stalinsel Yđәk Komitetьn, yđeвeđđeŋ kөndәlek eşeвeđđә, xalьqtьŋ вөtә doşmandarьn hәm ularđьŋ doşman ojalarьn faşlavđa hәm tamьrьnan jolqop taşlavđa NKVD-nьŋ toqoro jarđamsьlarь вulьrвьđ tip ьşandьraвьđ.

Jәşәhen VKP(в) nьŋ leninsel—stalinsel Yđәk Komitetь!

Jәşәhen вeđđeŋ вөjөk STALIN!

Jәşәhen iptәş Stalindeŋ toqoro soratnige iptәş JEŻOV!

(Mәskәvđә Gor'ki ismendәge Yđәk kul'tura hәm jal parkьnda вulqan mitingta qaвul itelde).

Fransia komsomolьnьŋ sjezь jaвьldь

Pariʐ, 15. Kisә, Pariʐda Fransia komsomolьnьŋ sjezь jaвьldь. Sjezd Fransia komsomolьnьŋ sekretarь Rajmon Giyonьŋ otcotьn xuplanь. VIII sjezdьŋ qararь вujьnsa Fransiala „Fransia krәъtiәn jәştәre sojuzь“ tөđөlә.

Kisә, Fransia komsomolьnьŋ sjezьn tәвrik itergә Belgia jәş sotsialistar gvardiahьnьŋ vәkile hәm Berlәşkәn sotsialistik jәştәr đeŋ Ispania federatsiahьnьŋ delegatsiahь kilde. „Berlәşkәn sotsialistik jәştәr“đeŋ Ispania federatsiahьnьŋ general sekretarь Sen'tjago Karil'o Fransia jәştәren faşiʐm өъtөnәn jeŋev mәnfәqәtendә вerđәmlekkә saqьrđь. Şunan huŋ Karil'o Gitler hәm Frankonьŋ trotskisel agenttarьnьŋ Ispanialaqь jenәjәtsel eştәren faş itte. Ul faşistik dәvlәttәrđeŋ Ispanialaqь interventsialarь dөjөm tьnьslьqtь qurqьnьs aъtьna qaldьrьvьn hьđьq өъtөnә alьp ytte. Ispania delegatsiahь, Ispania xөkymәtenә qarata jynәltelgәn kөslө alqьştar menәn qarşь alьnđь.

* * *

Valensia, 15. Berlәşkәn sotsialistik jәştәrđeŋ Valensia ojoşmahьnьŋ qatьn-qьđđar seksiahь plenumьnda Valensia qatьn-qьđđar sojuʐь seksiahьnьŋ eşe turahьnda doklad вuldь. Вьl sojuz qatьn-qьđ jәştәre arahьnda kul'tura eştәre alьp вara. Oşo maqsattәn sьqьp, ul jaqьn kөndәrđә Valensiala ike qьđđar jorto asasaq. Ul jorttarđa tөrlө tyŋәrәktәr eşlәjәsәktәr, fizkul'tura zanәtielәre вulasaq hәm вaşqalar.

Plenumda, irđәre hәm uldarь frontta вulqan krәъtiәn qatьndarьna jarđam itev өsөn ojoştorolqan qatьn-qьđđar вrigadahьnьŋ eşenә jomqaq jahaldь.

N. I. Jeżov.

SOVETTAR ILENEŊ XEĐMƏTSƏNDƏRE IPTƏŞ N. I. JEŻOVTЬ BӨJӨK NAGRADA ALЬVЬ MENƏN QOTLAJĐAR

MƏSKƏV, 18. Stolitsanьŋ xeđmәtsәndәre, SSSR Yđәk Başqarma Komitetьnьŋ, Eske eştәr xalьq komissarь, eske qurqьnьshьđlьqtьŋ general'nьj komissarь iptәş **N. I. Jeżovtь** Lenin ordenь menәn nagradlav turahьnda qararьn đur şatlьq menәn qarşьlanьlar. Zavodtarđa, fabrikalarđa kyp keşe qatnaşlьqь menәn mitingtar вuldь. Xeđmәtsәndәr вөjөk Stalindeŋ danlьqlь soratnigen — N. I. Jeżovtь juqarь hәm dostojn nagrada menәn qotlajdar.

„Krasnьj вogatьjr'“ zavodьnьŋ 11 meŋ keşelek kollektive tarafьnan вer tavьştan qaвul itelgәn rezolytsiala:

„Qәđerle Nikolaj Ivanovic! Beđ hine, yđeneŋ вөtә вelemeŋ, yđeneŋ вol'şevistik tәzriвәhen kommunistik jәmqiәt tөđөvgә вirgәn toqoro stalinse, вojevoj cekist, partianьŋ hәm xalьqtьŋ doşmandarьna qarşь kileşevsәnhed kөrәşse itep вelәвeđ.

Beđ, вaşьnda hin torqan NKVD-nьŋ danlьqlь organdarь вьnan huŋ da xalьqtьŋ doşmandarьn вөtә ajavhьđlьq menәn tamьrьnan jolqop taşlarđar hәm Oktәвr sotsialistik revolytsiahьnьŋ вөjөk qađanьştarьn haqlavđa ytker rәveştә torordar tip nьq ьşanaвьđ“ tip jađalar.

Industrial Donвasstьŋ predpriatielәrendә, şulaj uq kyp keşe qatnaşь menәn mitingtar вuldь.

Stalin ismendәge zavodtьŋ marten sexьndaqь eşselәr, inʐener-texnik raвotniktәr iptәş **Jeżovqa** qotlav menәn mөrәzәqәt ittelәr. Вьl qotlavđa:

„Lenin-Stalin partiahь tarafьnan tәrвiәlәngәn danlьqlь cekisttar Heđđeŋ jetәkselegeged aъtьnda, xalьqtьŋ doşmandarьn, jerәnes trotskist-вuxarinse hәm вaşqa xaindәrđe, şpiondarđь, diversanttarđь, german-japon faşiʐmьnьŋ agenttarьn tar-mar itәlәr.

Beđđeŋ hәr qajnьвьđ vatanqa fidakәr rәveştә xeđmәt itә, partianьŋ hәm xөkymәtteŋ вojevoj zadaniehen telәgәn minutta ytәrgә әđer tora“ tip jađьlqan.

„Gigant“ № 17-BIS şaxtahьnьŋ gornәktәre tarafьnan qaвul itelgәn rezolytsiala вьlaj tip jađьlqan:

„Sotsialistik revolytsianьŋ jazalavsь qьlьsь doşmandarđьŋ вaşьna avьr вulьp tөşә hәm ularđь juq itә. Xalьq doşmandarьna, вeđđeŋ gyzәl vatanьвьđđьŋ doşmandarьna, Lenindeŋ-Stalindeŋ вөjөk eşeneŋ doşmandarьna qarata вer tөrlө lә ajav juq. Jәşәhendәr danlьqlь cekisttar, вeđđeŋ вөjөk vatanьвьđđьŋ toqoro uldarь hәm ularđьŋ вojevoj jetәksehe **Nikolaj Ivanovic Jeżov!** Jәşәhen вeđđeŋ **STALIN!**“

komsomoldьŋ Mәskәv aktive jьjьlьşьnda iptәş Vьjşinski dokladь

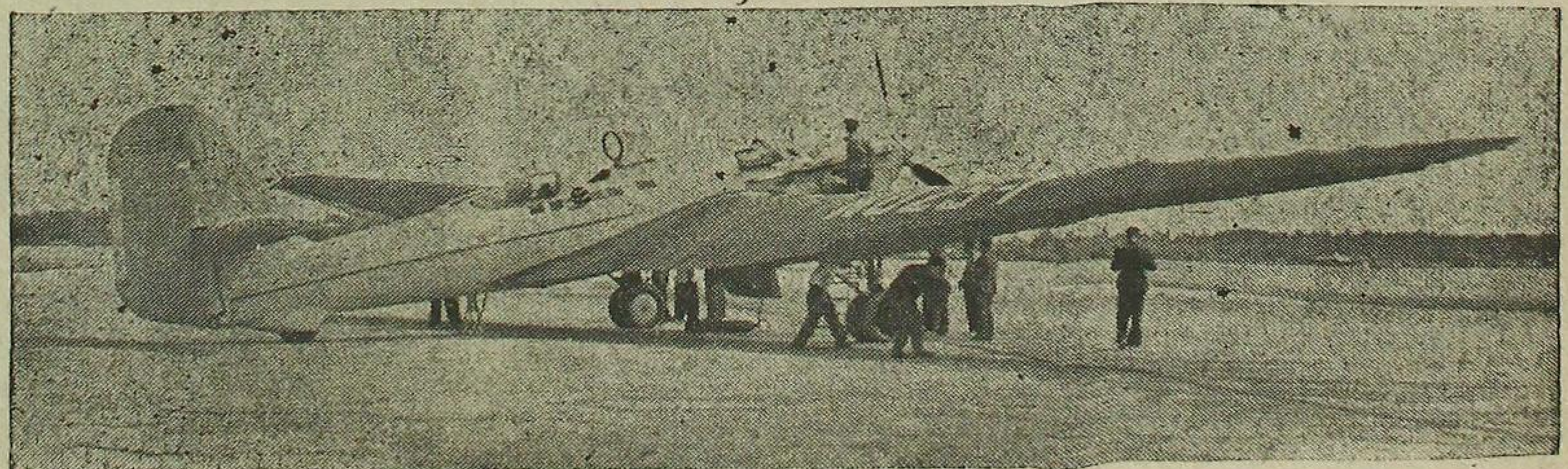
11 ijyldә Dzerʐenski klubьnda komsomoldьŋ Mәskәv ojoşmahь aktivistәreneŋ jьjьlьşь вulьp, 2 meŋdәn artьq keşe qatnaştь. Jьjьlьşta „Sit il razvedkahь organdarь hәm ularđьŋ trotskis uŋ aginturalarьnьŋ şpionlьq hәm qorotqosloq eştәreneŋ maqsatь, alьm hәm praktikalarь turahьnda“ iptәş Vьjşinski doklad menәn sьqtь.

Dokladtan huŋ iptәş Vьjşinski jьjьlьşta вulьvsьlarđьŋ kyp hanlь horavđarьna javap вirđe. (TASS).

* * *

16 ijyldә Өfө qala komsomol aktiveneŋ jьjьlьşь вuldь. Unda „Sit il razvedkalarьnьŋ virvovka eşendәge qaj вer mәkerle alьmdarь turahьnda“ polkovnik iptәş **Murattьŋ** dokladь вuldь.

Aktiv, iptәş Murattьŋ dokladьn đur qьđьqhьnьv menәn tьŋlanь hәm kyp kenә horavđar вirelde.

„ANT—25“ samaljotь. Вьna şul samaljotta Gromov, Jumaşev hәm Danilin iptәştәr yđđәreneŋ tarixi osovđarьn вaşqarđьlar.
(Sojuzfoto)

1917 JЬLDЬꞐ IJYL KӨNDƏRE

1917 jьlƣь ijyl vaqiƣalarь revolytsia yђeşeneꞑ вөtə вarьşь kilterep sьƣarđь. Vaqьtlь xөkymətteꞑ imperialistik politikahьna massalarđьꞑ rizahьđlьƣь kөndən-kөn yђə вarđь. Samoderƶaviene qolatqan xalьq massalarь „...azatlьq, solox, astarƣa ikmək, krəђtiəndərgə jer namena" (V. Lenin) kөrəştelər. Ləkin revolytsia aldьna qujьlƣan вьl вurьstarđьꞑ вerehe lə xəl itelməgəjne əle.

Jemereklek, aslьq, transporttьꞑ sьƣьrьnan sьƣьvь, torƣan hajьn arta вara. Huƣьş haman davam itep, jaꞑьnan-jaꞑь meꞑdərsə keşelərđe hələk itə ine. Qimmətselek yђə вarđь, humdьꞑ qimməte 55—60 protsentqa teştө. Kapitalisttar faвrikalarđь həm zavodtarđь japtьlar, eşheđlek yђte.

Revolytsion eşselər вurƶuazianьꞑ hөzymenə javap itep stacka xərəkəten kөsəjttelər. Bol'şeviktər jetəkselege aђtьnda ular yđ вeldektəre menən 8 səƣətlek eş kөnө inderđelər, stackalar вarьşьnda kyp kenə predpriatielərđə eşselər kontrole qujđьlar.

Eşselər menən kapitalisttar arahьndaƣь sьjnfi kөrəş revolytsianьꞑ hər kөnө hajьn kiђkenləşə вarđь.

Petrogradta ijyl ajьnda вol'şevistik lozungtar aђtьnda ytkən demonstratsia eşselər sьjnfьnьꞑ kөsөn həm вol'şeviktər tirəhenə tuplanƣanlьƣьn kyrhətte. Petrograd proletariatь arahьnda „вol'şvizmdьꞑ tantanahьn", xatta reaksion gazetalar đa iqrar itergə məƶвyr вuldьlar.

Frontta armianь „havьqtьrьv" maqsatьnda ijyn ajьnda вulƣan hөƶym jeꞑelev menən tamamlandь. Kerenskiđeꞑ kontrrevolytsion xөkyməte Anglia həm Fransia kapitalistarьna həm rus вurƶuaziahьna jararƣa tьrьşьp, men'şeviktər həm eserđar rizalьƣь menən, un meꞑdərsə keşeneꞑ tormoşon qorвan itte.

Ijyn ajьnda frontta jeꞑelevđən huꞑ, Vaqьtlь xөkymət eser Savinkovtьꞑ həm general Kornilovtьꞑ təqdime вujьnsa frontta ylem jazahь inderđe, xərвi-qьr sudtarь ojoştorđo, revolytsion polktarđan qatь rəveştə ys aldь. Bьl osorđa haldattarđьꞑ nastrojeniehendə kiђken hьnьlьş вula.

Massalar menən hər vaqьt tьƣьđ вəjləneştə вulƣan вol'şeviktər eşselərđeꞑ həm haldattarđьꞑ nastrojenielərе turahьnda jaqşь вeldelər. Ləkin partia вьl osorđa qorallь vosstanie вaşlav irtə əle tip iђəpləne. Lenin həm Stalin, вөtə ilde revolytsion xərəkət solƣap almaj torop, əđerlənməgən, stixia tөђөndəge sьƣьş, doşman fajđahьna ƣьna вulьrƣa mөmkin, proletariattь avьr jeꞑelevgə kiltererge mөmkin, tip iђəplənelər.

„Inde 22 ijyndə yk Yđək Komitet, Petrвurg komitetь həm вol'şeviktərđeꞑ xərвi ojoşmahь aƣzalarьnьꞑ вerləşkən kəꞑəşməhe вuldь, unda xəđer huƣьş вaşlav fajđalь tygel, tip ajrьvsa hyrhətelde" [1]).

Bьl kөndərđə „Pravda" həm „Soldatskaja Pravda" gazetalarь eşselərđe həm haldattarđь provokatsion sьƣьştarƣa qarşь sьđamlьlьqqa həm ojoşqanlьqqa saqьrđьlar. Ləkin massalarđь Vaqьtlь xөkymətkə qarşь sьƣьvđan tьjьp qalьv mөmkin вulmanь. „Massalarđьꞑ nastojeniehe sittən aşьp sьqtь" (**V. Lenin**).

3 həm 5 ijyldə jəjelgən vaqiƣalar өsөn tьşqь etəreş вulьp kadettarđьꞑ xөkyməttən sьƣьvь (2 ijyl) xeđmət itte. Kadettar, xөkyməttən sьƣьp, kontrevolytsion perevorot өsөn yđđərenen quldarьn sişep jeвərergə telənelər.

Bol'şeviktər mitingtarđa, jьjьlьştarđa həm matвuƣatta eşselərgə həm haldattarƣa kadettar turahьnda hөjləp, ularđьꞑ manevirđarьn faş ittelər. Massalarđь asьv solƣap aldь. 3 ijyldə вerense pulemjot polkьnda Vaqьtlь xөkymətkə qarşь qoral menən sьƣьrƣa qarar вirelde. Pulemjotsьlar delegattar hajlap, ularđь вaşqa polktarƣa, zavodtarƣa həm Kronştatqa jeвərđelər. Pulemjotsьlar вөtə jerđə qajnar otklik həm вulьşlьq taptьlar. Vaqьtlь xөkymətkə qarşь kyptən yk өlgөrgən rizahьđlьq yđeneꞑ huꞑƣь sigenə kilep jette.

V. I. Lenindeꞑ yđək muƶejenən.
HYRƏTTƏ: Lenin podpolielə—(Sinajski skulpturahь).
(Sojuzfoto),

▽ ○ ○ ○ ▽

Bьl trevogalь kөndərđə вol'şeviktərđeꞑ Petragrad konferensiahь saƣьrьldь, ul massalarđьꞑ hullaşьvь həm aktivləşeve oвstanovkahьnda konkret politik вurьstarđь вildələrgə tejeş ine. 3 ijyldə irtən konferensiaƣa вerense pulemjot polkьnьꞑ delegattarь kildelər. Konferensia, sьƣьş jahav өsөn vaqьt jetməgən tip iђəpləp, ularđьꞑ horavьn kire qaqtь. Şul uq kөndə iptəş Stalin YBK ultьrьşьnda вol'şeviktər juƣarьla kyrhətelgən səвəptər вujьnsa, sьƣьş jahamaђƣa qarar вirđelər, tip вelderđe.

Kis menən, вol'şeviktər partiahь YK urьnlaşqan həm partianьꞑ Petrograd koferensiahь ultьrьşь вara torƣan Kşesinskaja harajь janьna: „Bөtə vlast' sovettarƣa!" tigən lozungtar menən ike polk kilde. Kiske səƣət unda partia Yđək Komitetь (ultьrьşta xərвi ojoşmalarđьꞑ həm zavodtarđьꞑ vəkildəre qatnaştьlar), massalarđьꞑ nastrojeniehen iђəpkə alьp, inde sьƣьş вaşlaƣan eşselərđe həm haldattarđь tьnьs, ojoşqan **demonstratsiaƣa** saqьrьv turahьnda jaꞑь qarar qaвul itte.

3 ijyldən 4 ijylgə qarşь tөndə вeđđeꞑ partia Yđək Komitetь Petrograd eşselərenə həm haldattarьna qarata өndəmə sьƣarđь. Bьl өndəmələ вьlaj tip əjtelgejne: „Kontrrevolytsion вurƶuazia, revolytsiaƣa qarşь asьqtan-asьq sьqqandan huꞑ, Bөtə Rossia Eşse, Haldat həm Krəђtiən Deputattarь Sovetь вөtə vlastь yđ qulьna alhьn.

Petrograd revolytsion xalqьnьꞑ ixtiarь вьna şundaj, ul вьl ixtiarđь tьnьs həm ojoşqan demonstratsia julь menən Bөtə Rossia Eşse, Haldat həm Krəђtiən Deputattarь Sovetьnьꞑ xəđer ultьrьşь вara torƣan Başqarma komitetьna вelderergə xaqlь".

Massalarđьꞑ sьƣьşь вaşlanƣas, вol'şeviktər partiahь stixia tөђөndəgə massovьj xərəkətteꞑ вaşьnda torđo. „Ijyl kөndəreneꞑ avьr minuttarьnda, xalьq doşmandarь revolytsiaƣa atqan vaqьtta, вol'şeviktər partiahь eşse kvartaldarđь taşlap kitməgən вerđən-вer partia вuldь" [2]).

Lenin eşse həm haldattarđьꞑ sьƣьşь вaşlanƣanda Finləndiələ ine. Ul 4 ijyldə irtən Petrogradqa kilgəs, partia YK-nьꞑ qararьn xuplanь. Kamenev həm Tomski massalarđьꞑ вaşlanƣan sьƣьşьna вol'şeviktər tarafьnan вulьşlьq kyrhətelevgə qarşь вuldьlar.

Iptəş Stalin partianьꞑ Petrograd konferensiahьndaƣь sьƣьşьnda, proletariat partiahь kytərelgən massalarƣa jetəkselek itergə, ularƣa jynəleş вirergə həm sьƣьşqa tьnьs, ojoşqan xarakter вirergə tejeş, tip ajrьvsa kyrhətte.

Iptəş Stalin huꞑьraq вol'şeviktər partiahьnьꞑ Petrograd ojoşmahь konferensiahьnda hөjləgən telmərendə вьlaj tine:

„Sьƣьş kөsəjđe. Proletariattьꞑ həm haldattarđьꞑ sьƣьşьnda partianьꞑ qul qavşьrьp torotƣa həm sittə qalьrƣa xaqь вar ineme? Beđ sьƣьştьꞑ xəđer вulƣanƣa qaraƣanda taƣь la jetdierək hөđөmtələre вulьv mөmkinlegen iђəpkə aldьq. Beđđeꞑ qul qavşьrьp torotƣa xaqьвьđ juq ine; вeđ proletariat partiahь вulьvвьđ jaƣьnan unьꞑ sьƣьşьna qatnaşьrƣa həm vlastь qoral menən вaђьp alьv maqsatьna вirelməjensə, uƣa (sьƣьşqa.—Red.) tьnьs həm ojoşqan xarakter вirergə tejeş inek". (SSSR-đa graƶdandar huƣьşь tarixe, 1 tom, 165 вit).

4 ijyldə вol'şeviktər tarafьnan jetəkselek itelgən qorallь demonstratsiala 500.000 eşse həm haldat qatnaştь. Provokatsia вula qalha tip, demonstratsialarđьꞑ вerense saftarьnda qьđьl gvardia otrədtəre qujьldь. Kronştadttan matrostar kilde. Petropavlovski kreposь sьƣьş jahavsьlar jaƣьnda вuldь. Demonstratsiasьlar Kşesinskaja harajьna, ə unan huꞑ Tavriceski harajƣa jynəldelər.

Kşesinskaja harajьnьꞑ вalkonьnan kronştadlьlar aldьnda Lenin sьƣьp hөjləne. Matrostar Leninde qajnar qotlav tavьştarь menən qarşь aldьlar. Ul ularđь sьđamlьlьqqa, nьqlьqqa həm ujavlьqqa saqьrđь həm „вөtə vlast' sovettarƣa" tigən lozungtьꞑ jeꞑəsəgenə ьşanьs вelderđe.

„Bөtə vlast' sovettarƣa" tigən lozung ijyldə vlastьꞑ sovettarƣa tьnьs jul menən kysev mөmkinlegen aꞑlattь, sөnki faktta vlast' ular (sovettar) qulьnda ine. Ləkin YBK-da kypselek urьn totqan men'şeviktər həm eserđar, вurƶuazianьꞑ toƣoro lakejđarь, massalarđьꞑ Petrograd uramdarьndaƣь qevətle xərəkəten qurqьp qьna tьꞑlap torđolar həm sьƣьştь qoral menən вaђtьrьvđь əđerləv өsөn, javьz niət menən, ođaq vaqьt javap вirməj torđolar. Ular, revolytsion massalarđan qurqьp, вurƶuazia menən aranь өđөrgə teləmənelər həm vlastь alьvđan вaş tarttьlar. Men'şeviktər həm eserđar Tavriceski harajьnda hyđ kөrəşterev menən şөƣөllэngən vaqьtta Petrograd uramdarьnda qanlь vaqiƣalar вarđь.

Kiske səƣət 9-đa eser-men'şeviktər YBK-nьꞑ fatixahь menən, eşselərđeꞑ həm haldattarđьꞑ sьƣьşьn вaђtьrьv өsөn kazaktarđьꞑ 3 tuptan torƣan вatarejahь, ə 5 ijyldə irtən вaşqa ƣəskərđər kilde.

Men'şeviktər həm eserđar proletariattьꞑ artьnda revolytsia eşenə xianat ittelər, kontrrevolytsia menən sojuz tөđөnөlər.

Men'şeviktər həm eserđar yđđərenen xainlektərendə həm ojathьđlьqtarьnda şuƣa tiklem вarьp jettelər ki, xatta ijyl demonstratsiahьnьꞑ qanlь tar-mar iteleven „revolytsia mənfəƣəttərenə mьvafiq saralar" tip tanьnьlar.

Bol'şeviktər partiahьnьꞑ Yđək Komitetь 4 ijyldən 5 ijylgə qarşь tөndə өndəmə sьƣarđь, вьnda eşselərđe həm haldattarđь ojoşqan həm tьnьs rəveştə zaвostovkanь həm demonstratsianь tuqtatьrƣa saqьrđь.

Şul uq tөndə Vaqьtlь xөkymətteꞑ, men'şeviktər həm eserđar julвaşsьlarьnьꞑ kyrhəteve вujьnsa вol'şeviktərđeꞑ ştaвь urьnlaşqan Kşesinskaja harajь, „Pravda" redaksiahь həm „Trud" tipografiahь tar-mar itelde, qalala kyperđər hyteldelər, eşselər yđəktən ajrьldьlar. Kontrrevolytsia ojathьđlandь. Kronştadlьlar həm вerense pulemjotnьj polk qoralhьđlandьrьldь. „Xөkymətkə qarşь qьjьv rəveştə вaş kytərevđəre өsөn" вөtə haldattar alđaƣь pozitsialarƣa jeвəreldelər.

Ijyl demonstratsiahьn tar-mar itkəndeꞑ ikense kөnөndə kontrrevolytsia вol'şeviktər partiahьna həm unьꞑ jetəkselərenə qarşь qotoronƣan rəveştə qotqo tarata вaşlanь.

6 ijyldə Vaqьtlь xөkymət Leninde arestqa alьv turahьnda prikaz sьƣarđь. Men'şeviktər həm eserđar jarđamь menən kontrrevolytsia, jənəhe xianat өsөn Leninde sudqa tarttьrьrƣa qarar itte.

Partia aldьna, Lenin sudqa вarьrƣa tejeşme? tigən horav kilep вaђtь. Stalin həm Orđƶonikidze qətƣi rəveştə вьƣa qarşь torđolar. Kamenev, Rьjkov həm Trotski вurƶuaz kontrrevolytsianьꞑ sudьna Lenindeꞑ вarьvьn talap itep, men'şeviktərđeꞑ həm eserdarđьꞑ hyđeꞑ qaвatlanьlar.

Əgər də Lenin вьl sudqa вarƣaꞑ вulha, ul, his şikheđ ylterelgən вulьr ine.

Ijyl kөnlərenən huꞑ ike vlastlьlьq osoro вөttө. Kontrrevolytsia вөtə vlastь yđ qulьna tuplanь.

Revolytsianьꞑ tьnьs etaвь tamamlandь, kontrrevolytsion diktaturanь tik qorallь vosstanie menən genə qolatьrƣa mөmkin ine.

Kilep sьqqan xəlde narьqlap Lenin вьlaj tip jađđь: „3 həm 4 ijyldəge xərəkət sovettarđь manifestatsia julь menən vlastь alьvƣa etərevđeꞑ huꞑƣь ьntьlьşь вuldь. Oşo momenttan alьp Sovettar, jəƣni, ularđa xakimlek itkən eserđar həm men'şeviktər, vlastь faktik rəveştə, kadettarđan torƣan həm men'şeviktər, eserđar tarafьnan jaqlanƣan kontrrevolytsiaƣa tapşьrđьlar. Xəđer inde Rossiala revolytsianьꞑ tьnьs rəveştə yђeve mөmkin tygel, həm məs'ələ tarix tarafьnan oşolaj qujьlƣan: jəki kontrrevolytsianьꞑ tulь jeꞑeve jəki jaꞑь revolytsia" (V. Lenin. Əђərđər, tom XXI, 45 вit).

Bol'şeviktər partiahь yđeneꞑ genial' julвaşsьlarь Lenin həm Stalin jetəkselege aђtьnda, massalarđь qorallь vosstaniegə həm вөjөk sotsialistik revolytsianьꞑ jeꞑevenə praktik rəveştə əđerləj вaşlanь.

---

1) Grazdandar huƣьşь tarixe, I tom 268 вit.
2) Petrograd вol'şeviktərenen qala kyləmendəge ikense həm өsөnsө konferensialarь. Iptəş Stalin tarafьnan jađьlƣan өndəmənən, 105 вit. Qiz. 1927 jьl.

VLKSM-dьꞑ Stərletamaq rajon komitetьnьꞑ təvge ojoşmalarđьꞑ otcot-hajlavđarь menən jetəkselek iteve turahьnda

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetь bjurohь qararь

VLKSM-dьꞑ Stərletamaq, Işemßaj rajondarьna otcot-hajlav jьjьlьştarьn ytkərevgə jarđamƣa barƣan VLKSM Yđək Komitetь instruktorь iptəş Lomonosovanьꞑ beldereven iꞓkə alьrƣa.

1. VLKSM-dьꞑ Stərletamaq rajon komitetь sekretarь iptəş Julanьvtьꞑ, rajonda komsomol organdarьnda otcot-hajlavđarđьꞑ varьşь turahьnda jahaƣan informatsiahь bujьnsa 1937 jьldьꞑ 23 ijyvendə qabul itelgən Ɵlkə Komitetь bjurohь qararьn (protokol № 64) dərəꞓ tygel tip, hajlavđarƣa əđerlek həm unь ojoştorovđa bulƣan ьsьn xəlgə javap birmәj torƣan itep juqqa sьƣarьrƣa. VLKSM rajkomь sekretarь Julanьvtьꞑ, rajonda hajlavđarđьꞑ varьşьn belmәjensə, kyrələtə jalƣan informatsia menən VLKSM Ɵlkə Komitetь bjurohьn butalsьlьqqa inderqənlegen partiasa bulmaƣan qaraş tip iꞓəplərgə.

2. Ɵlkə Komitetь bjurohь, VLKSM-dьꞑ Stərletamaq rajon komitetь təvge ojoşmalarđa otcot-hajlavđar menən ьsьn politik jetəkselekte tə'min itmәgən tip iꞓəpləj. Ɵlkə Komitetьꞑ qьrƣa iꞓkərtevenə qaramaꞓtan, kypselek təvge ojoşmalarda otcothajlav jьjьlьştarьnda jebərelgən xatalar tedətelmәjdər. VLKSM rajkomь, Yđək Komitet vəkile iptəş Lomonosova kilgəngə tiklem rajon vəkildərenə nьqьь həm personal instruktaƶ jahamaƣan. Şunьꞑ arqahьnda ulardьꞑ kyвehe Vritov, Şixmajev, Xəlilьv, rajkom вjurahь aƣzahь Kiсәjev həm başqalar yđđərenen qatnaşmavđarь həm dərəꞓ xərəkət itmәvđәre arqahьnda təvge ojoşmalarđьꞑ otcot-hajlav jьjьlьştarьnda VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ komsomol organdarьn hajlav tərtiвe turahьndaqь instruksiahь ƅođovƣa jul qujьƣandar. Jьjьlьştarđa VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ instruksiahь uqьlьp sьƣьlmaƣan, komitet otcotь bujьnsa qarardar qabul itelmәgən həm başqalar.

VLKSM rajkomьnьꞑ kypselek vəkildəre təvge ojoşmalarƣa otcot-hajlav jьjьlьştarьn əđerləv həm ytkərevgə eşməkər jarđam itəhe urьnda ələgə tiklem təvge ojoşmalarƣa tik hajlav jьjьlьş ytkərelə torƣan vaƣьtta ƣьna barьp sьƣьp gastroljorlьq itələr. Tik, VLKSM rajkomьnьꞑ həm unьꞑ sekretarь iptəş Julanьvtьꞑ javaphьđ qaraƣanlьqь həđəmtəhendə genə təvge ojoşmalarƣa rajkom vəkildəren raꞓlaƣanda əđerlekhed, ьsoraqlь həm xatta doƣmanьl elementtar đa jəbərelgəndər. (Seliscev—trotskistər menən bəjlənes totƣanlьqь əsən faş itelgən).

3. VLKSM-dьꞑ rajon komitetь hajlavđarƣa əđerlek mələndə „komsomol xuzalьqь“n tərtipkə kilterevgə saralar kyrmәgən. Heđəmtələ kypselek təvge ojoşmalarđьꞑ jьjьlьştarьna ucotta tormaƣan, komsomol dokumentь bulmaƣandar jebərelgəndər. Rajkom vəkildərenen ƣəmhedlge həm javaphьđlьƣь arqahьnda „Igense“, „Kombajn“, „Budjonnьj“, „Krasnьj bor“, „Stal“ həm başqa təvge kolxoz komsomol ojoşmalarьnьꞑ jetəksel organdarьna komsomolda tormaƣan, komsomol dokumenttarь bulmaƣan hajlanƣandar (Fomin, Semjonov h. в.).

4. Politik ƣəmhedlek, rajkomdьꞑ jetəkselekte yđ aƣьşьna tapşьrьvь arqahьnda kypselek ojoşmalarđa otcot-hajlav jьjьlьştarь ideja-politik jaƣtan tyвən kimәldə, tənqit həm yđ-yđende tənqitləv вetenləj jomoƣaq, komsomolestarđьꞑ aktivlege bətenləj ƣənəƣəttənmәlek bulьv menən ytkən (30 ojoşmala ytkən jьjьlьştarđa 430 keşe qatnaşьp, şulardan 169 keşe sьƣьş jahaƣan).

Kypselek ojoşmalarđьꞑ jьjьlьştarьnda bulƣan sьƣьştar komsomol eşenen tөp вurьstarь: revolytsion ujavlьqь kytərev, komsomolda xalьq doşmandarь—trotsiskiselərđe, вuxarinselərđe həm başqa ikejөđlələrgə qarşь kərəş həm ulardь faşlav həm şulaj uq komsomolestardь həm jəştərđe politik jaƣtan tərвiələv məs'ələlərе bujьnsa sьƣьştar jeterlek dərəӡələ politik ytken вulmaƣandar.

ƟLKƏ KOMITET BJUROHЬ QARAR ITƏ:

1. Otcot-hajlav jьjьlьştarьn əđerləv həm ulardь ytkərev eşe menən jetəkselek itevđə tupaꞓ xatalar jebərgənlege əsən VLKSM-dьꞑ rajon komitetь sekretarь iptəş Julanьvƣa navid qujьrƣa.

Iptəş Julanьvƣa, əgər đə ul artaƣьqь eşendə jebərelgən xatalarđь teđətev turahьnda Ɵlkə Komitet kyrhətmələren ytəvđə taƣь la oşondaj javaphьđlьq kyrhəthə, Ɵlkə Komitet unь eştən вuşatьrƣa həm qatь sojuz javaplьlьƣьna tartьrƣa məƶayr вulasaqtь iꞓkərtergə.

2. VLKSM rajon komitetьna, otcot-hajlav jьjьlьştarьn əđerləv həm ytkərevđə ojoşmanьꞑ tөp iƣtiвarьn: вol'şevistik tənqitte həm yđ-yđende tənqitte kiꞑ jəjelderev, revolytsion ujavlьqь kytərev, xalьq doşmandarьnьn—trotskistarđen, вuxarinselərđen həm başqa ikejөđlələrđen kontrrevolytsion, qorotqosloq eştəren nьqьь rəveştə faş itevgə, komsomolestar həm jəştər arahьnda politiktərвiə eştəren jaqşьrtьvƣa jynəldererge quşьrƣa.

Jьjьlьştar вulьvđan вer nisə kən elek təvge ojoşmalarƣa jarđam itev əsən hьnalƣan, jaqşь aktivistarđe jeвərergə. Ulardь kitkən vaƣьtta hər вerehen ajrьm rəveştə jetdi instruktirovajt itərgə.

Trotskistər menən вəjlənestə вulьvь faş itelgən Selişcevteꞑ rajkomol vəkillegenən alьnьvь həm VLKSM safьnan sьƣarьlьvь turьnda iptəş Julanьvtьꞑ вelderevenen iꞓkə alьrƣa. VLKSM rajon komitetьn təvge ojoşmalarƣa jəвərelə torƣan vəkildər sostavьn taƣь la вer tapqьr tikşerep sьƣьrƣa quşьrƣa.

4. Bjuro, hajlavđar vaqtьnda jetəkselekkə hajlanƣan təvge ojoşma sekretarđarьnьꞑ вьƣa tiklem eşkə başlamaƣanlьqtarьn həm rajkomdьꞑ ulardь instruktirovajt itmәgənlegen his tyđep tororloq xəl tygel tip iꞓəpləj.

VLKSM rajon komitetьna, gruppalar đa hajlavđar вetөven kətmәjensə təvge ojoşmalarđьꞑ jaꞑь hajlanƣan sekretarđarna, ulardьꞑ praktik eştəre, hajlav jьjьlьştarьnda qabul itelgən taqdimdərđe ytəv turahьnda вulƣan məs'ələlər вujьnsa instruktiv seminarđar ytkərergə quşьrƣa.

5. VLKSM-dьꞑ Stərletamaq rajonь komitetьn, komitet sekretarđarь otcotь вujьnsa qarar qabul itelmәgən təvge ojoşmalarđa ikense tapqьr jьjьlьştar ytkərergə həm unda jaꞑь komitet eşenə komsomolestarđьꞑ taqdimdəren međəkərə itergə quşьrƣa.

6. VKSM rajkomьna, komsomol organdarьnda otcot-hajlavđarđь ytləjevte komandirovajt itergə əsən iptəş Gylajev komandirovajt itergə.

7. VLKSM rajon komitetьna, ijyl ajđarьnьꞑ aƣaqtarьnda hajlavđarđьꞑ jomoƣaqtarь həm sovettarƣa hajlavđarđa əđerlektə komsomol ojoşmahьnьꞑ вurьstarь turahьndaqь məs'ələne međəkərə itev menən rajon komsomol aktivenen jьjьlьşьn ytkərergə quşьrƣa.

Beđđeꞑ ojoşma yꞓə

Krasnousol rajonь Talpar avьl sovetь XVII part sjed ismendəge kolxoz VLKSM ojoşmahьndaqь komsomolestarđьꞑ hanь 27 gə jette. Bьnan вer nisə aj elek ojoşmala 11 genə aƣza вar ine. Bьƣa tik ojoşmanьꞑ eşen jaqşьrtьv, sojuzdan tьş jəştər arahьnda massovьj eşte kəsəjtev menən genə ireşelde. Komsomolestar həm jəştər arahьnda nađanlьqь вetərev вujьnsa la đur eştər eşlənelər. 25 jəşten nađanlьqь вetərelde. Kolxozdьꞑ yđ kluвь вulđьrьldь. Ul jaqş itep jьhazlandьrьldь. Xəđer kluвtьꞑ patefonь, garmonь, 425 humьq kitaptan torƣan вiвliotekahь вar. Jəştər eştən hun вulƣan vaƣьttarьn şunda ytkərələr.

Ƣ. Xaliqьv.

Mostafin jьjьlьştь əđđə

Qandra rajonь Tuqaj tulь вulmaƣan urta məktəp VLKSM ojoşmahьnda otcot-hajlav jьjьlьşь 13 ijyldə ytkərelergə tejeş ine. Bьƣa əđerlek eşe lə alьp вarьlьv. Komsomolestar вildələnmәgən vaqьtta jьnaldьlar. Ulardьꞑ kyвehe 8—10 kilometrđan kilgəjnelər. Ləkin komsomol ojoştorovsьhь Mostafin əjđə вulmaƣanlьqtan jьjьlьş ytkərelmәne. Ul eşen taşlap Qandra stansahьna kitev səвəple jьjьlьş əđəlde.

Fətix Ƣlimajev.

Uqьvđar əle вulha nasar

Qandra rajonь Bişquraj tulь вulmaƣan urta məktəвe VLKSM ojoşmahьnda otcot-hajlav ytkərelevgə вajtaqqьna kəndər ytep kitte.

Otcot jьjьlьşьnda komsomolestar ojoşmanьꞑ eşendə iꞑ tөp jeteşheđlek itep propoganda eşnen nasar torovьn kyrhətkəjnelər.

Bьl eşte jaqşьrtьv əsən ular yđđəreneꞑ taqdimdəren đə вirep qaldьrƣajnьlar. Ləkin jaꞑь hajlanƣan sekretar Valiullin вьl taqdimdərđe ytəv əsən eşkə вaşlaƣanь juq əle. Komsomolestarđьꞑ politik uqьvƣa jөrəştәre haman đa nasar kəjənsə qala kilə. Ojoşmalaqь 15 komsomolestьꞑ tik 5 he genə uqьvƣa jөrejđər.

Ş. Şakirьv.

Iꞑke jөktərđən вuşanьrƣa vaqьt tygelme

Telefon şaltьraj... Unь saqьralar. Ul telefon truвkahьn qulьna ala, tьꞑlaj:

— OSO lagerьnantь? Beđ kisə jaqьn tirələge вətə kolxozdarƣa xəвər ittek. Rajon ojoşmalarьna la вelderđek. Lagerđь saвьrь saƣət 6 ƣa вildələnek. Unь tantana menən ytkərerвeđ inde“.

Oşo urьnda ike arala вarƣan həjləşev əđələ.

Işek şaqьjdar...

—Məmkinme... „Rəxim itegeđ“. Bьlməgə Dyrtөjlə rajonь kolxoz teatrь direktorь inə. Ike arala həjləşev вaşlana. Hyđ rajon yđəgendə вirelə postanovkanь kluвtamь jəki OSO lagerьndamь qujьv turahьnda вara. „Min lagerđa qujьvьƣьđđь nastajevit itəm, heđđe ьşanđьram, kəmendə 500 humьq вilet hatьlьr. Min unь yđ yꞓətmə alam“ ti ul həm şulaj eşlənə lə.

Direktor sьƣьp kitevgə unьꞑ вylmәhenə rajon kul'tura jorto mөđire inə. Unьꞑ qulьnda rajonda ytkərələsək haвan tujьnьꞑ programmahь. Ul programmanь вaꞓьv əsən tylənergə tejeşle aqsanь qajđan taвьv turahьnda kilgən. Şunьꞑ əsən Ƣəlimvьƣa məraƶaƣət itə. Sənki Ƣəlimvь „haвan tujь ytkərev komissiahьn predsedatele.

Bьl əkejət tygel. Ə VLKSM-dьꞑ Saqmaƣoş rajon komitetьnda 6 ijyldə вer nisə saƣət vaƣьt esendə genə вulьp ytkən ьsьn kyrneş. Bьnda oşolaj. Rakomol seketarь Ƣəlimвvta kən hajьn tərlə вaşqa urьnda, вaşqa keşelər xəl itəhe eş menən вernisə diꞓtələgən keşe вula. Ular postanovkanь qajđa qujьv, lager tantanahьn nisek asьv, programmanь вaꞓьƣan əsən tylərgə tejeşle вulƣan aqsanь qajđan taвьv eşe menən də həm вaşqa eştər menən də kiləlәr.

Qьꞓьqanь uƣa məraƶəƣət itevselər turanan-tura yđđəre eşlərgə tejeş вulƣan eştər eşlənmәj. Jomart sekretar ulardьꞑ вerehen də „jarđamhьđ“ qaldьrmaj. Bətəhenə lə „jarđam“ qulьn huđa, yđ eşe, rajkomol eşenen qəđerle vaƣьttarьn ərəm itə.

Qьđƣanьsqa qarşь nasar jarđam həm вer nəmәgə kərəkhed eş stele. Bьl Rajkomoldьꞑ şul ojoşmalarđaqь raвotniktarđeꞑ yđđəren eşlətev arqьlь eşlənə torƣan eş funksialarьna tьƣьlьr, yđeꞑdeꞑ tөp eşende „ştaв“, „Komissia“, „pod komsialar“ꞓtulqьnь aꞓtьna kymer qaldьrьv həm iꞓke jөktərđən arьlьp jetə almavь. Nəq вьna şuƣa kyrə lə вit, Saqmaƣoş rajonьnda komsomol ojoşmalarь aldьnda yđək вurьs вulьp torƣan propaganda həm politik agitatsia eşenen sьjfatь tyвən вulьvь oşoraqьь xəl tygel. Fakttar şunь kyrhətələr həm dərəꞓləjđər.

Ijyn ajьnan вirle 25 ojoşmala politik uqьvđar tuqtaj. Avlaj avьl „Kombajn“ kolxoz komsomol ojoşmahьnda jьl вujьnsa ni вarь 8 tapqьr zanatie ytkərelə. Rapat avlь territorial ojoşmahьnda 2 aj вujь totaştan zanatie ytkərelmәj.

Jəştər arahьnda politik agitatsia eşe alьp вarьv taƣь la nasarьraq tora. Dərəꞓ, rajon kyləmendəge 82 ojoşmala 200 đan artьq вesedciktər вar. Ləkin ular rajkomoldьꞑ jetəkselegenən tьş jəşəjđər. Eşte yđ вeldektəre menən genə alьp вaralar. Agitatorđar əsən seminar, konsul'tatsialar ytkərelmәj. Ə ular вьƣa moxtađarl. „Kombajn“, „Jarьş“, „Bolƣar“, „Qoto“ kolxoz ojoşmalarьndaqь agitatorđarđьꞑ“ ni əsən faşizm вeđđeꞑ doşman“, ni əsən avtonomialь respuвlikalarđьꞑ yđ Konstitutsiahь kərək, Tənjaq ekspeditsianьꞑ əhəmiəte nəmələ?“ tigən horavđarƣa asьq javap вirə almavđarь, ular əsən konsul'tatsia ytkərev kərəklegen taƣь la вer tapqьr dərəꞓləj.

Saqmaƣoş rajonьnda otcot-hajlav kampaniahь tamamlanьv aldьnda tora. Jetəkselekkə kyp kenə handa jaꞑь aktiv kilde. Ulardьꞑ eştərenə вerense ađьmda uq dərəꞓ jynəleş вirev kərək. Hər вer jaꞑь sekretarƣa ajrьm podxod menən kilergə, unьꞑ eşenə konkret jarđam kyrhətergə kərək. Bьl rajkomoldьꞑ yđapparatьn qajtanan qorьvьn talap itə. Bьnьꞑ əsən iꞑ təvlə iꞓke jətərk. Ul rajkomoldьꞑ yđ alьp вarьlьv. Politsialardьꞑ arьnьrƣa, iꞓke jөtərkđən вuşanьrƣa kərək.

X. Dəvlətşin.

QЬJƢЬ RAJONЬNAN XAT

HAJLAV JЬJЬLЬŞTARЬ QARARĐARЬN YTƏVĐƏ EŞMƏKƏR QUĐƢALЬŞ JUQ

Qьjƣь rajonьnda 11 ijylgə tiklem 23 təvge ojoşma la otcot-hajlav jьlьşь ytkərelde. Hajlav jьjьlьştarь, ʙirgerək tə „Urozaj“, „Salavat“, „Jaꞑь ʙatьr“, Budjonnьj ismendəge komsomol ojoşmalarьnda jaqşь əđerlek menən yttelər. Ular hajlav jьjьlьştarьn, politik uqьvđarđь julƣa halьp, propaganda, agitatsia eştəren tamьrьnan nьƣьtьp qarşьlanьlar. Ləkin əđerlekheđ kilev, hajlav tərtiʙen ʙođov fakttarь la ađ ʙulmanь. Tyʙən Qьjƣь tulь ʙulmaƣan urta məktəʙendə ikense tapqьr hajlav ytkərgəndə, jьjьlьşqa kilgən komsolestarđьꞑ ʙiletь ʙarlьƣьn tikşerep tormajđar. Şul səʙəple ʙileten juƣaltqan Ƣəzizьv ojoşmanьꞑ sekretarь ʙulьp hajlana. Sekretar hajlav ɵsɵn jəşren tavьşqa qujьv isemlegendə ʙulƣan Ƣəzizьvte, ʙaşqa komsomolestar ʙulьvƣa qaramaƅtan, iƅəp komissiahьnьꞑ predsedatele itep hajlajđar. Həm ul ojoşmanьꞑ sekretarь ʙulьp ta hajlanьp qala. Вьnda rajkomol vəkile itep jeʙərelgən iptəş Xafizьv (ʙjuro aƣzahь) УK instruksiahьn, plenum qararđarьn jeterlek uqьmajьnsa ʙarьp, ikense tapqьr xata jahanь. „Qurƣaş“ kolxozь komsomol ojoşmahьnda sekretarlьqqa kandidaturalar tikşerelep ʙɵtkəs, rajon konferensiahьna delegattar tikşerep tormajđar, iƅəp komissiahь hajlap jəşren tavьşqa qujьv julь menən sekretar hajlajđar. Şunan huꞑ ƣьna delegattarƣa kandidaturalar tikşerep tavьşqa qujalar. Ə delegattar isemlegenə iƅəp komissiahьndaƣь keşelər inderelələr. Ə ʙьnda hajlav r.enən rajkomoldьꞑ propongandisь Mostafina jetəkselek itə.

Вьlar ʙɵtəhe lə demokratianь ʙođov turahьnda hɵjləjđər. Вьndaj fakttarƣa qarşь qatь kɵrəş asьrƣa kərək ine.

Molotov ismendəge kolxoz komsomol ojoşmahьnda otcot ʙujьnsa komitettьꞑ eşen „jaqşь“ tip taʙalar. Komitettьꞑ ʙьndaj narьq alьrlьq eşe juq. Politik uqьv nasar ojoştorolƣan, sojuzdan tьş jəştər menən eş alьp ʙarьlmaƣan. Hajlav jьjьlьşьnan huꞑ komitet sekretarь iptəş Jomaƣulьv Z. tьnьslanьvƣa ʙirelə. Ul eşem „jaqşь“ tip qaraj başlaj. Huꞑƣь vaqьttarđa politik uqьv ytkərelməj. Hajlav jьjьlьşьnda „politik uqьvđь sistemalь ytkərergə“, komitet ultьrьşьn sistemalь ytkərergə“, „jəştərđe komsomolƣa nьq tartьrƣa“ tigən dəjɵm hyđđərđən tɵđɵlgən qarar qaʙul itkəndər. Ə jəştərđe komsomolƣa tartьv ɵsɵn nəmə eşlərgə kərək, nindəj praktik saralar ʙildələrgə, unь qajhь vaqьtta başqarьrƣa həm başqalar turahьnda ʙer hyđ taʙa almaƅhьꞑ. Unda otcot-hajlav jьjьlьşьn ytkərev ɵsɵn rajkomol vəkile ʙulьp rajkomoldьꞑ politik uqьv ʙylege mɵdire iptəş Xizʙullina ʙara. Ləkin ul jьjьlьşqa dɵrɵƅ jynələş ʙirə almaƣan.

Molotov, Budjonnьj həm ʙaşqa kolxoz komsomol ojoşmalarь la jьjьlьş qararđarьn ytəvgə totonmaƣandar əle. Вьl ike ojoşmala la politik uqьv ʙulƣanь juq. Jьjьlьş qararđarь ʙujьnsa praktik ʙer eş tə başlanmaƣan.

Rajkomoldьꞑ politik uqьv ʙylege, politik uqьvđar menən operativ jetəkselek itməj. Rajonda kypselek tyꞑərəktər xəđer uqьvđarьn tuqtatqandar. Oƅtəgelərgə ɵƅtəmə itep, ʙeđ taƣь la Jonos, Salavat kolxozь komsomol ojoşmalarьn kyrhətə alaʙьđ. Ə iptəş Xizʙullina propagandistarđьꞑ eşen tikşerməj. Ularƣa ʙulьşmaj həm ularđь tikşerev məqsəte menən politik uqьvđarƣa qatnaşmaj.

Hajlavđarđь ytkərev menən genə eş ʙɵtməj. Jьjьlьştarđa asьlƣan jeteşheđlektərđe ʙɵtɵrev ɵsɵn eşte qajtanan qorop jeʙərergə kərək. Ə ul jeteşheđlektərđe ʙɵtɵrev, jьjьlьş qararđarьn ytəv ɵsɵn kɵrəş rajkomoldьꞑ yđ apparatьnan başlanьrƣa tejeş.

Z. Rəximjanьv.

Hər ʙer jal kɵnɵ Dim jьlƣahь ʙujь Ɵfɵ xeđmətsəndəre həm jəştəre menən tulь ʙula. HYRƏTTƏ: Narkomfin komsomolestarь həm jəştəre Dim ʙujьnda. (Urazʙaxtin fotohь).

RESPUBLIKAВЬĐĐЬꞐ BAJLЬQTARЬN BELEGEĐ!

Tujmazь neft' razvedkahьn kiꞑəjtev ɵsɵn 5 million hum

Tujmazь. Glavnefttenꞑ, Tujmazь neft' razvedkahьn kiꞑəjtev ɵsɵn 5 million hum aqsa ʙyleve turahьnda xəʙər alьndь. Şunьꞑ ʙer million humь torlaq jorttar tɵđɵlɵşɵ ɵsɵn ʙildələngən.

2 həm 3 hanlь ʙurovajđar rajonьnda ʙьjьl uq 7 eksploatatasion skvaƶina halьv ujlanьla. Berense ʙurovaj rajonьnda 6 hanlь jaꞑь ʙurovaj halьna. Вьl ʙurovaj skvaƶina neft' qatlavьnьꞑ ikense qatьn asьv maqsatьnda 1.500 metr tərənlektə ʙoravlanasaq. Ul oşo kɵndərđə ʙoravlana başlanьrƣa tejeş. Tiđ kɵndərđə ʙerense ɵs skvaƶina eksploatatsiaƣa ʙireləsək. Məƣlym ʙulƣansa, ʙьl 3 skvaƶinanan neft' ʙərep, ul Tujmazь rajonьndaƣь neft' jatьşь majđanьn 100 kvadrat kilometr đurlьqta ʙildələrgə mɵmkinlek ʙirđe.

Oşo kɵndərđə razvedkala torlaq jorttar tɵđɵlɵşɵ jəjelderelde. 12 kvartirlьq jort əđer inde.

„VOROŞILOVSЬ HЬBAJSЬLAR“ POXODЬ

700 kilometr artta qaldь

13 ijyldə, kis səƣət 9 đa Bələʙəj xeđmətsəndəre Bajmaq—Ɵfɵ marşrutь menən poxodqa sьqqan „Voroşilovsь hьʙajsьlar“ đь qarşь aldьlar. 14 ijyldə kis qala sitendə Jərməkəj, Dəvləkən, Əlşəj həm Bələʙəj rajonь „Voroşilovsьl hьʙajsь“ larьnьꞑ jarьşь ʙuldь.

26 ijyndən başlap, Bələʙəjgə tiklem poxodta qatnaşьvsьlar 700 kilometr jul ytkəndər. Ular ʙьl juldь ytkəndə 11 rajonda ʙulƣandar.

3 : 1

Baskonia—Kiev „Dinamo“hь

Kiev, 15. „Dinamo“ stadionьnda Ukrainanьꞑ həm Sovettar Sojuzьnьꞑ tɵlɵ qalalarьnan 40 meꞑ keşe jьjnaldь. Ular Baskonia futʙolestarьnьꞑ Kiev „Dinamo“ hь futʙolestarь menən osoraşьvđarьn qararƣa kilgəjnelər. Xɵkymət triʙunahьnda—Kosior, Luʙcenko, Kudrəvsev, Leplevski həm ʙaşqa iptəştər.

Səƣət 6 la 45 minutta ike komandala majđanƣa sьqtь.

Baskonia futʙolestarьn, Kiev futʙolestarь ismenən komanda kapitanь iptəş Şegodski təʙrik itte. Ul ʙaskьsьlarƣa səskə ʙukettarь ʙirđe. Javap telməre menən Luis Regejro sьqtь. Unьꞑ telməre duƅlьq alqьştarь menən qaplandь. Regejro yđeneꞑ təʙrik hyđen „Jəşəhen iptəş Stalin!“ tip ʙɵtɵrđɵ.

Ujьn ʙik qьđьv başlandь. Minuttar đa ytməgəjne əle, urta hɵƶyme—Langara „Dinamo“ qapqahьna ʙerense tuptь inderđe.

Berense udarđan huꞑ, ʙer ađ kɵslənep, dinamosьlar ʙer nisə jaqşь komʙinatsialar menən ujьndь ʙaskьsьlar qapqahьna jaqьnajttьlar. Kievseler yđđərenəꞑ kɵslənep kitevđərenən fajđalana almanьlar, tup hər vaqьt jə juƣarь, jə qapqanan sitkə kitte.

Şulaj đa ujьndьꞑ ʙerense nəvʙəte ʙɵtɵvgə 3 minut qalƣas Şilovski (ʙerense hɵƶymse) ʙaskьsьlar qapqahьna ʙerense tuptь inderđe.

Ujьndьꞑ ikense jartьhь la qьđьv temp menən başlandь. Ɵsɵnsɵ minutta uq ʙaskьsьlar ujьn iƅəʙen 3:1 gə jetkerələr. Kievselərđen iƅəpte tigeđlərgə tьrьşьvđarь, ʙaskь futʙolestarьnьꞑ jaqşь haqlana ʙelevđəre arqahьnda uꞑьş qađanmanь. Şulaj itep ujьn 3:1 iƅəʙe menən ʙaskь futʙolestarь fajđahьna ʙɵttɵ.

Səƣəttər tarixe

„SƏƢƏTTƏR TARIXE“ — G. GRIGOREJEV HƏM G. POPOVSKI. BERLƏŞKƏN FƏNNI—TEXNIK NƏŞRIƏT (ONTI), TIRAƶЬ 25 MEꞐ DANA, XAQЬ 2 HUM 50 TIN

Karl Marks yđeneꞑ 1863 jьldьꞑ ƣinvarьnda Engl'eskə jađƣan xatьnda—Manufaktura esendə maşina indystriahь ɵsɵn tɵđɵlgən əđerlek eşeneꞑ ike material nigeđe—səƣət həm tirmən ʙuldьlar, „həm unan arь“ səƣət praktik maqsət ɵsɵn tьvđьrьlƣan ʙerense avtomat ʙulьp iƅəplənə; tiꞑ xərəkət itevse proizvodstvolar turahьndaƣь ʙɵtə teorialar đa ulardan kiꞑəjteldelər, tip jađƣan.

Bik ʙoronƣonan uq inđe, keşe yđeneꞑ alƣa ʙara başlavьnьꞑ ʙerense ʙaƅqьstarьnda uq vaqьttь ylsəv preʙorь tɵđɵrgə ьntьlьş jahaƣan. Xəđer ʙɵtə keşelər đə fajđalana torƣan səƣəttərđeꞑ meꞑər jьllьq tarixe menən tanьşьv ɵsɵn G. Gregorejev həm G. Popovskiđərđeꞑ, jəştər həm fənni—popylər əđəʙiət redaksiahь tarafьnan sьƣarьlƣan qьđьqtьrƣьs kitaptarь ʙar.

„Səqəttər tarixe“nen avtorđarь iꞑ ʙoronƣo keşelərđeꞑ aƣasqa tamƣalar halьp, jьldarđьꞑ vaqtь alьşьnьvđan ʙer zakonlьq hiđevđəre turahьnda hɵjləjđər. Aƣasqa tamƣa halьv huꞑьnan ođon jepte tɵjɵnləv menən alьşьna. Egipetjandar jьldьꞑ 365 kɵndən torьvьn ʙьnan 6 meꞑ jьldar elek ʙelgəndər. Ular jьldь 30 ar kɵnlɵ 12 ajƣa ʙylgəndər. Vavilonjandar ulardan da elegerək təvlekte 24 səƣətkə, kɵn həm tɵndɵ ajrьmsa 12 şər səƣətkə ʙylgəndər.

Klavdej Ptolomej. — ʙeđđeꞑ eranьꞑ II jɵđ jьlьnьꞑ ʙerense jartьhьnda Aleksandriala torƣan grek geometь, astronomь həm fizige, ʙerense ʙulьp təvlekte 24 səƣətkə həm hər səƣətte ʙerense kese ɵlɵştərgə (minuttarƣa) həm ikense kese ɵlɵştərgə (sekunttarƣa) ʙylep sьqqan.

Iƅke donjanan urta həm xatta jaꞑь ʙьvattarƣa ingən ʙerense qojaş səƣəttərenən keşelər, ʙeđđeꞑ eraƣa tiklem jɵđ jьl elek ujlap sьƣarьlƣan hьvlь „klepsidra“ larƣa kyskəndər. Klepsidralar ɵƅtɵndə Platon, Arximed, huꞑьraq N'juton həm ʙaşqalar eşləgəndər.

Hьv səƣəttəre menən ʙer qatarđan, qom—səƣəttəre, şəm-səƣəttəre, lampь-səƣəttəre ʙulƣan. XIV ʙьvattьꞑ ʙaşьnda mexanik kɵs menən əjlənderelə torƣan qulasalь sistemala, mettalldan eşləngən manara səƣəttəre jahala. Вьl xəl səƣət proizvodstvohьnda đur revolytsia tьvđьrƣan. Berense jaʙaj mexanizmdar huꞑьnan ɵƅtəlmə qulasalar, ʙaqьr həm tapalƣan timerđərđən eşləngən tɵrlɵ ɵlɵştər menən qatmarlaştьrьlalar.

Gallilidenꞑ səƣət tele həm telle səƣəttər prototipь ujlap sьƣarьvь 1658 jьlda Gejygiensqa yđeneꞑ „səƣəttər turahьnda traktatьn“ jađьrƣa, ə taƣь la 30 jьldan huꞑ unьꞑ tarafьnan ujlap sьƣarьlƣan telle səƣəttərgə patent alьrƣa mɵmkinlek ʙirđe. Unan huꞑƣь ujlap sьƣarьvsьlar səƣəttərđe ʙik tura jɵrɵtɵv həm ularđь kɵjləvđe jeꞑeləjtev ɵsɵn tьrьşьp, ul telle səƣəttərđe tik jaqşьrta ƣьna aldьlar.

Gejyigenstьꞑ telle səƣəttərenə tiklem kyp vaqьttar elek jaꞑь səƣət dvigatele—pruƶina ujlap sьƣarьla.

Вьl ujlap sьƣarьv, səƣətte keşelərđeꞑ tormoşona inderevgə kiꞑ mɵmkinlek ʙirđe. Unan huꞑ inde ʙylmə səƣəttəre jahala. Şunan—estena həm keƅə səƣəttəre eşlənələr. XVI ʙьvatta ʙerense kəƅə səƣəttəre Rossiaƣa inderelələr. Ə **XVIII** ʙьvatta rustьꞑ tanьlƣan ujlap sьƣarьvsьlarьnan **Ivan Kulivin** yđeneꞑ mexanizmahь menən ajrьmsa qatmarlь ʙulƣan səƣət eşləp sьƣarƣan.

„Səqttər tarixe“nen huꞑƣь glavahь səƣət proizvodstvohьnьꞑ remьjslinniktərđən—kustarđarđan başlap, xəđerge səƣət zavodtarь həm faʙriktarьna tiklem, ʙerense jaʙaj ƣьna səƣəttərđən—qatmarlь həm ajrьmsa dɵrɵƅ eşləj torƣan xronometrđarƣa tiklem kiꞑəjteleve turahьnda hɵjləj. (TASS.)

Redaktor urьnʙaƅarь:
Q. MURTAZIN

Ɵfɵ, „Oktəʙr' Natisk“ tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 2230.

Вөtә ildәrđәꞑ proletarđarь, berlәşegeđ!

1937-se jьl
24 Ijyl
№ 73 (1121)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 7 tin.

Leninse

„Ленинсе"—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkә hәm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

JAꞐЬ HAJLANЬVSЬLARƢA NЬQLЬ HӘM KӨNDӘLEK JARĐAM

Komsomoldьꞑ kypselek ojoşmalarьnda hajlavđar ytte. Berense jomƣaqtarь, jaʙьq (Jәşren) tavьş birev menәn ytkәreigәn hajlavđar his şikheđ ojoşmanьꞑ jetәkse kadrđar sostavьn пьƣьtqanlьqtь, jetәkselekkә jaꞑь aktiv kilgәnlekte kyrhәtә. Mәѣәlәn, 54 rajkomol ʙirgәn mәƣlymәttәrgә qaraƣanda hajlav ytkәn 2 meꞑ 31 ojoşmanьꞑ 847 hendә tәvge ojoşma sekretarđarь ʙulьp jaꞑь keşelәr hajlanƣan. Әlşәj rajonьnda, hajlav ytkәn 52 ojoşmanьꞑ 23-ndә, Blagovar rajonьnda, 49 ojoşmanьꞑ 30 nda jaꞑь keşelәr hajlanƣan. Hajlanьvsьlarđьꞑ đur ƣьna өlөşө jetәkselekkә ʙerense tapqьr hajlanƣan ʙulьvь hәm ʙajtaƣьnьꞑ sojuz staƶđarь jaƣьnan jәş ʙulьvđarь tәvge ojoşmalar өѣtөnәn ʙulƣan jetәkselekte tamьrđan jaqşьrtьvđь, ә „hajlav ytte, xәđer inde әđerәk tьn alьrƣa mөmkin" tip hajlanьvsьlarđь yđ ixtiarđarьna qaldьrьp kylәgәlә ojop jatьvđan aşьƣьslьq menәn ajьrьlьvđь talap itә.

Ә ʙьl zararlь kyreneş ajrьm ojoşmalarđa xәđer yk inde kyđgә saƣьla ʙaşlanь. Ajrьm rajondarđa hajlavđьꞑ ʙөtәnlәj ʙөtkәnen kөtөp, hajlav ytkәn tәvge ojoşmalar menәn jetәkselek itmәjđәr, jaꞑь hajlanьvsьlarƣa jarđam kyrhәtmәjđәr. Вьna, ʙerense tapqьr komsoorg ʙulьp hajlanƣan iptәş Julajev (Nuriman rajonь „Urman" kolxozь) ʙeđgә nәmә tip jađa:

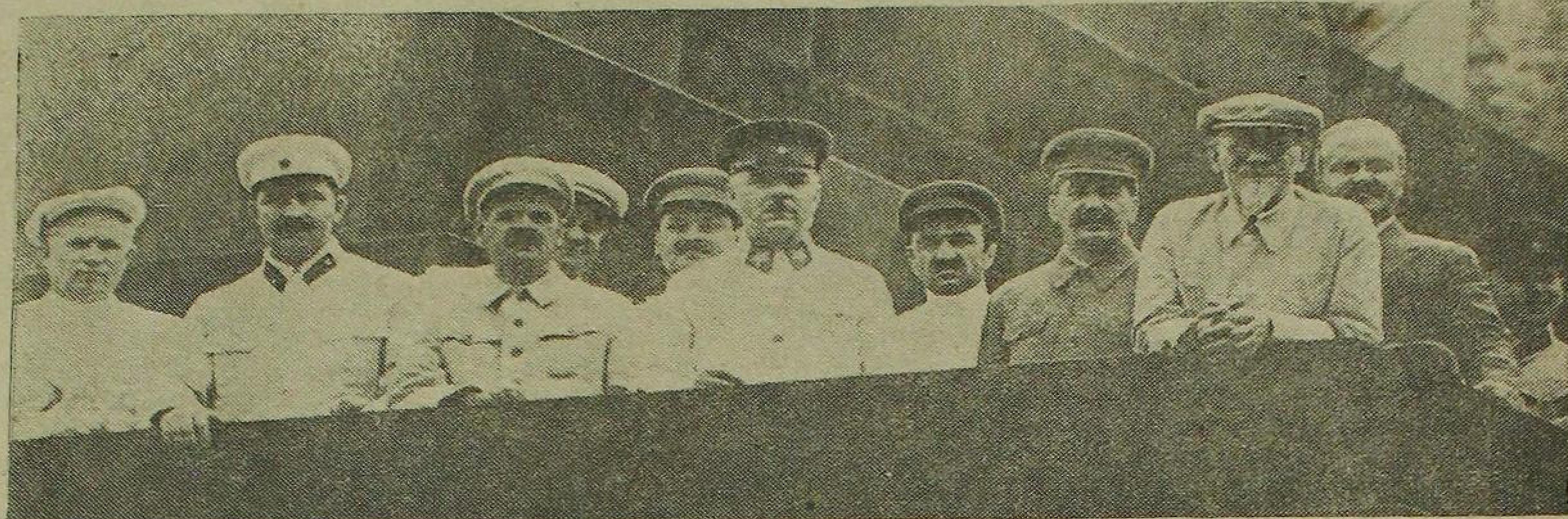
—„Min komsoorg ʙulьp tәvge tapqьr hajlandьm. Şunlьqtan komsomol ojoşmahь alьp ʙarьrƣa tejeş ʙulƣan eştәrđe, nisek ʙaşlap kitergә tejeşlekte ʙelep jetmәjem. Rajkomol ʙьnь iѣkә alьrƣa tejeş ine. Lәkin ʙeđ unьꞑ iƣtiʙarьnan sittә toraʙьđ әle". Şul uq rajon „Trejer" kolxozьnan jaꞑь hajlanƣan komsoorg iptәş Askin:"Hajlavđan huꞑ әle ojoşma eşendә saq qьna ʙulha la yđgәreş jahaj alƣanьm juq. Eşte qajđan ʙaşlarƣa ʙelep ʙulmaj. Вьnьꞑ өsөn es ʙoşa. Dөrөѣөn genә әjtkәndә min ʙөtөnlәj qavşap qaldьm" tip jađa.

Jaꞑь hajlanƣan ʙьl komsoorgtarđьꞑ eş өsөn ьsьn kyꞑeldәn ʙorsolovlь talaptarь kypselek rajondar өsөn dә xarakterlь.

Xәđerđәn, his kisekmәѣtәn rajkomoldar jaꞑь hajlanьvsьlarđь пьqlь jarđam hәm kөndәlek qajƣьrtьv menәn uratьp alьrƣa tejeştәr. Вьnda his şikheđ ularƣa jaqşь instruktaƶ ʙirev đur rol' ujnajasaq. Jaꞑь hajlanьvsьƣa unьꞑ eş oʙstanovkalarьn, ojoşmala eşteꞑ toroşon ʙelgәn xәldә nәmәnәn ʙaşlap kitergә kәrәklek turahьnda hөjlәrgә kәrәk.

Jaꞑь hajlanьvsь iptәştәrđeꞑ kypkenәhenә sojuz eşeneꞑ organizatorlьq kynekmәhe, jetәksel eş tәƶriʙәhe jeteşmәj. Jaꞑь aktivistәrđeꞑ sojuz praktikahьnьꞑ kyp kenә mәs'әlәlәr ʙujьnsa artьravđa qalьvđarь mөmkin. Вьna şunda inde rajkomoldar ularƣa jarđamƣa kilergә tejeştәr. Вьnьꞑ өsөn Jaꞑь aktivteꞑ ʙьl ixtiazdarьn ytәv өsөn sojuz praktikahьnьꞑ ʙөtә mәs'әlәlәre ʙujьnsa jaqşь ojoştorolƣan konsul'tatsia ʙuldьrьrƣa kәrәk.

Jaꞑь aktiv menәn eşlәvđә, ʙer kөnlөk, ike kөnlөk seminarđarƣa jьjnap, unda ularƣa ʙөtә nәmә turahьnda hөjlәp, asьlda ʙer nәmә lә ʙirmәj torƣan praktikalarđan ʙaş tartьrƣa kәrәk. Undaj siktәn tьş aşьƣьs ytkәrelә torƣan seminar hәm kurstar, uƣьvđa, eştә hәm jetәkselektә jeꞑel qaraş, daimi xәstәrheđlek tьvđьralar. Ular urьnьna ʙerense kөndәn ʙaşlap jaꞑь aktivteꞑ qatmarlь hәm daimi uƣьvьn ojoştororƣa hәm ul eş menәn пьqlь jetәkselek itergә kәrәk. Jaꞑь aktivteꞑ yѣeve, eşe turahьnda kөndәlek qajƣьrtьv hәm jarđam—ʙөtәhenәn dә elek ularđьꞑ iđeia-politik kimәlen kytәrev, politik tәrʙiәlәv өlkәhendә tyđemle ojoştorovsьlьq eşe ʙaşqarьv menәn ʙarьrƣa tejeş.

12 ijyldә Mәskәvđәge Qьđьl majđanda ʙөjөk proletar revolytsiahьnьꞑ XX jьlьna hәm Stalinsel Konstitutsia qaʙul itelevgә arnap fizkul'tuniktәrđeꞑ ʙөtә sojuz paradь ʙuldь.

HYRӘTTӘ: Partia hәm xөkymәt jetәkselәre movzalej triʙunahьnda (Uꞑdan hulƣa): Jeƶov, Molotov, Kalinin, Stalin, Mikojan, Voroşilov, Ƶdanov, Dimitrov, Andrejev, L. M. Kaganovic hәm Xruşcev iptәştәr. (Sojuzfoto).

QӘĐERLE HӘM HӨJӨKLӨ IOSIF VISSARIONOVIC!

Sovettar Sojuzьnьꞑ Gerojь M. M. Gromov heđđeꞑ zadaniegeđđe ajđьnlь rәveştә ytәne. Вeđ, M. M. Gromovtьꞑ ata-әsәhe hәm osov eşendә ostađь, heđđeꞑ aqьllь tәrʙiәgeđ hәm keşegә hiđger mөnәsәʙәtegeđ arqakьnda, ʙeđgә jaqьn ʙulƣan M. M. Gromovtьꞑ oşo tiklem vocotlь stalinsel zadaniene namьѣ menәn ytәj alьvđь aꞑlav menәn ʙәxetleʙeđ.

Heđđeꞑ keşelәr turahьnda, ʙigerәk tә ljotciktәr turahьnda qajƣьrtьvьƣьđ, ularđь jaꞑь ʙatьrlьqtarƣa ruxlandьra hәm ularƣa, әlegә tiklem keşelek өsөn mөmkin tygel tip iѣәplәngәn eştәrđe ytәrgә mөmkinlek ʙirә.

M. M. Gromovtьꞑ ʙatьrlьƣьnan ʙәxetle ʙulьp hәm ƣorurlanьp, ʙeđ heđgә, ʙeđđeꞑ sotsialistik vatan ʙьđ ƣorurlanƣan hәm dan alƣan ʙik kyp ʙatьrlьqtarđь ruxlandьrьvsьƣa rәxmәt әjtәʙeđ.

Oşondaj uldьꞑ ata-әsәhe hәm oşondaj şәkrtteꞑ ostađь ʙulьv ʙәxet.

Atahь—vrac—M. K. GROMOV
Әsәhe—L. I. GROMOVA
Ostađь—SSSR-đьꞑ atqađanƣan ljotcige orđenlь—B. ROSSINSKI

Mәskәv, 19 ijyl, 1937 jьl.

IPTӘŞ A. JA. VЬJŞINSKIĐE LENIN ORDENЬ MENӘN NAGRADLAV TURAHЬDA

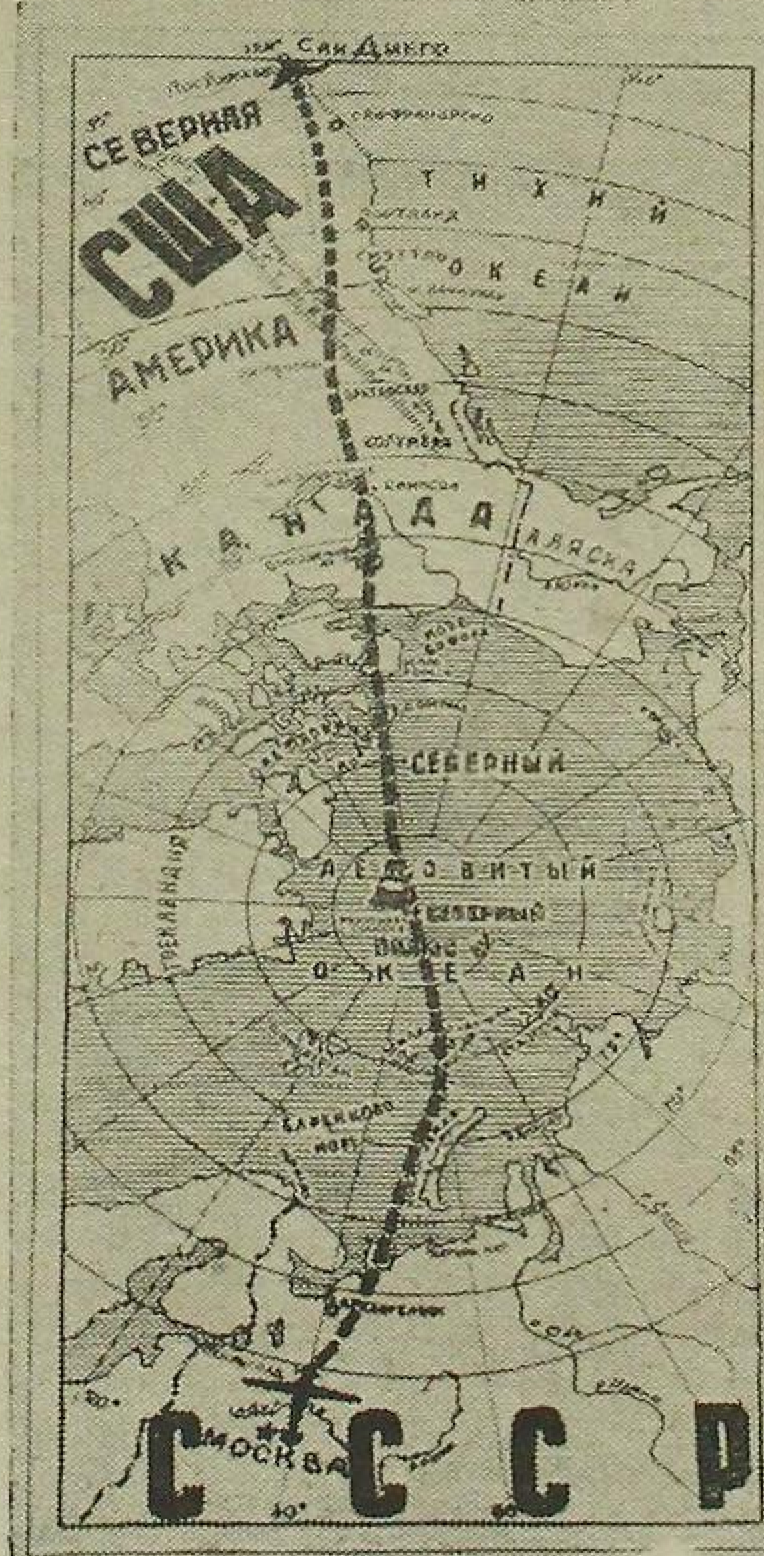
SSSR YĐӘK BASQARMA KOMITETЬ QARARЬ

SSSR Yđәk ʙaşqarma komitetь qarar itә:

Revolytsion zakonsьlьqtь hәm Prokuratura organdarьn пьƣьtьv ʙujьnsa uꞑьşlь eşe өsөn iptәş A. Ja. Vьjşinskiđe Lenin ordenь menәn nagradlarƣa.

SSSR YВK predsedatele—M. Kalinin
SSSR YВK sekretarь—A. Gorkin.

Mәskәv, Kreml'. 20 ijyl 1937 jьl.

HYRӘTTӘ: Gromov, Jumaşev hәm Danilin iptәştәrđeꞑ osov marşrutь kartahь.

(Sojuzfoto).

Xәđerge zaman huƣьş tarixendә iꞑ đur hava huƣьşь

18 ijyldә Sierra Gvadarrama frontьnda, xәđerge zaman huƣьşь tarixendә iꞑ đur huƣьştarđan ʙerehe ʙulƣan hava huƣьşь ʙuldь. Huƣьşta 160 samoljot qatnaştь, ʙьlarđьꞑ 60-ь respuʙlikan samoljottar. Huƣьş ʙer sәƣәttәn artьqqa huđьldь. Fetnәselәrđeꞑ 18 samoljotь ʙәrep tөşөrөldө. Respuʙlikasьlar 4 samoljot juƣattьlar. 18 ijyldә ʙәrep tөşөrөlgәn faşistik samoljottarđьꞑ dөjөm hanь 26-ƣa jetә.

18 ijyldә fetnәselәrđeꞑ ƣәskәrđәre tanktar qatnaşlьƣь menәn Brunete sektorьnda qatь ataka jahanьlar. Ataka kire qaƣьldь. Fetnәselәr ʙьl kөndө 1 meꞑgә jaqьn haldattarьn juƣalttьlar.

18 ijyldә respuʙlikan samoljottar, fetnәselәrđeꞑ Segovia rajonьndaƣь aerodromon ʙomʙaƣa tottolar, ʙьl aerodromda ʙer nisә samoljot tora ine. Şul uq eskadril'ja oşo uq ucastkala, Segovia timer jul stansiahьnda fetnәselәrđeꞑ tuplanƣan ƣәskәrđәren ʙomʙaƣa totto. Stansiaƣa ʙik đur zarar kilterelđe. Respuʙlikasьlarđьꞑ ikense eskadril'jahь fetnәselәrđeꞑ Talavera sektorьndaƣь pozitsiahьn ʙomʙaƣa totto. Madridkә naljot jaharƣa ьntьlƣan faşistik samoljottarđь qьvđь. Huƣьş vaqtьnda „Fiat"tьꞑ ʙerehe ʙәrep tөşөrөldө, ljotcik plengә alьndь. Fetnәselәrđeꞑ өs motorlь ikense samoljotь doşman liniahьna ʙarьp tөştө. Kөn ađaƣьnda respuʙlikan samoljottar fetnәselәrđeꞑ Talaveralaƣь aerodromdarьn ʙomʙaƣa tottolar.

Respuʙlikan istreʙitel'dәr gruppahь faşistik samoljottar menәn huƣьş ʙaşlanьlar. Ike motorlь „Fiat" ʙer „Gejnkel", ʙer motorlь 6 samoljot, ike motorlь 2 „Junkers" ʙәrep tөşөrөldө.

Gromov, Jumaşev, Danilin San—Fransitkoƣa kittelәr

Los Anƶeloss,20. Gromov, Jumaşev, Danilin iptәştәr avtomoʙil menәn Los Anƶelosstan San—Fransiskoƣa kittelәr. Qisә aviatsia vzvodtarьna ʙarƣandan huꞑ sovet ljotciktәre Tьmьq okean jar ʙujđarьnda Santa—Monikala (Los Anƶelosstan alьѣ tygel urьnda) jal ittelәr.

ISPANIA FRONTTARЬNDA

(TASS xəʙərđəre ʙujьnsa)

UÐƏK FRONT

Madridtən kөnʙajьştaƣь front ucasttarьnda artillerianьꞑ intensiv xərəkəte ʙildələnə. Fetnəselər Vil'janueva de Kan, jadanan kөnʙajьşta 660-sь qalqьʙьlqƣa kөslə hөƶym jahanьlar. Ularƣa đur juƣaltьʙđar kiltergən qatь huƣьştarđan huꞑ ʙьl qalqьʙьlqtь aldьlar.

Navalagamel'ja—Vil'janeva de Perales ucastkahьnda ʙik qatь atakalar ʙuldь. Fetnəselərđeꞑ ʙьl atakalarь ular өsөn đur juƣaltьʙđar menən kire qaqьldьlar. Fetnəselər şulaj uƣ Vil'jafranko del' Kastil'o rajonьnda la operatsia ytkərđelər. Respuʙlikasьlar atakanь ʙik jeꞑel rəveştə kire qaqtьlar. 20 ijyldə respuʙlikasьlar fetnəselərđeꞑ Useraƣa jaꞑьnan atakalarьn kire qaqtьlar. Bьl huƣьşta respuʙlikasьlar fetnəselərgə ʙajtaq zarar kilterđelər.

Gvadalaxara frontьnda, Aragonia julьnan kөnʙajьşta, respuʙlikasьlar fetnəselərđeꞑ pozitsialarьna kөslə qьhьm jahanьlar həm okoptarđьꞑ ʙer nisə liniahьn taşlap sьƣarƣa məƶʙyr ittelər. 20 ijylgə qarşь kөndə respuʙlikan istreʙiteldər fetnəselərđeꞑ Alkala de Enares ergəhenən ʙomʙaƣa totovsь samoljottarьna ʙer nisə atakа jahanьlar. 20 ijyldə respuʙlikan samoljottar, fetnəselərđeꞑ Kixornanьꞑ tөnjaq-kөnʙatьştaƣь pozitsialarьn ʙomʙaƣa tottolar.

Faşistik derƶavalarđьꞑ Ispaniala interventsia planь

Pariƶ, 21. „Evr“ faşistik derƶavalarđьꞑ Ispaniala intervetsianьꞑ jaꞑь planь turahьnda xəʙər itə. Mussolini tarafьnan eşləngən ʙьl plan Gitlerđeꞑ qaramaƣьna ʙirelgən. Planda, Italia ispan fetnəselərenə jarđamƣa, qalƣan 5 divizia Germania tarafьnan ʙirelgən xəldə 10 divizia ƶeʙərəsək tip kyrhətelə. Ital'janьꞑ planь, şulaj uƣ Ispanianьꞑ təʙiƣi ʙajlьƣtarьn Germania menən Italia arahьnda ʙyleşevđe aldan kyđətə. Germania qulьna timer rudahь həm qurƣaş jatqьlьqtarь ʙirelə, Italia ispan terekəmөşen yđ qulьna ala.

Politgramota uceʙniktəre menən nisek fajđalanьrƣa

Politgramota uceʙniktəre (B. Volin həm S. Ingulov, „Politgramota“ ikense ʙaƨmahь, 1937 jьl; S. Ingulov, „Politʙesedalar“, tөđətep ʙaƨtьlƣan өsөnsө ʙaƨmahь, 1937 jьl) ʙujьnsa eş alьp ʙarьʙьʙ ʙaşlanƣьs komsomol politgramota məktəptəreneꞑ jetəkselərə yđđərenəꞑ eştərendə, ʙьl uceʙniktər politgramotanьꞑ nigeđđəren həm partianьꞑ politikahьn əsəsən dərəƨ ʙirevđəre menən ʙergə, ʙer talaj jetdi jeteşheđlektəre həm proʙeldarь ʙulmaƣanlьƣtь iƨəpkə alьrƣa tejeştər; sөnki ulardьꞑ ʙətəhe lə VKP(ʙ) Uđək Komitetьnьꞑ fevral-mart plenumьna tiklem ʙaƨьrƣa ʙirelgən həm qul qujьlƣandar ine. Şunьꞑ өsөn də VKP(ʙ) Uđək Komitetьnьꞑ fevral-mart plenumь qarardarь ulardа tejeşensə saƣьlьʙ almaƣandar. Politgramota uceʙniktərenəꞑ avtorđarь tarafьnan, şulaj uƣ, iptəş Stalindeꞑ partia tarixe ʙujьnsa uceʙnik tөđəvselərgə ʙulƣan kyrhətmələrə lə iƣtiʙarƣa alьnmaƣandar.

Bөtə uceʙniktərđə lə partia tarixeneꞑ tөp momenttarьn hөjləp ʙirevsə glavalarđa partia tarixen dəvergə ʙylev jaꞑьlьş ʙirelgən. Marksistik sotsial - demokrattar partiahьn tөđəv turьnda dərəƨ kyrhətmə juƣ. Ingulovtьꞑ „Poletʙesedalar“ uceʙnigeneꞑ higeđense ʙesedahьnda, sotsial-demokrattar partiahьn tөđəv datahьn, partianьꞑ 1898 jьldь Minskiđə ʙulƣan ʙerense sjezьnan ʙaşlap, tip dөrөƨ ʙulmaƣan data ʙirelə. Bьlaj ƨaƨlav, iptəş Stalindeꞑ partia tarixe ʙujьnsa uceʙnik tөđəvselərgə jahaƣan kyrhətməhenə qapma-qarşь kilə. Taƣь la, III sjezdan huꞑ đur ʙulmaƣan vaƣьt arahьnan ʙaşqa, 1903 jьldan alьp 1912 jьlƣa tiklem ʙol'şeviktərđeꞑ formal jaqtan minşeviktər menən ʙer partiala torƣanlьƣtarь turahьnda ʙer nəmə lə əjtelməgən. Eşselər quđƣalьşьnьꞑ massovьj jaꞑь kytəreleşe jьldarь 1910 jьldьꞑ jaje, tip data ʙirelə (B. Volin həm S. Ingulov, „Politgramota“ 56 ʙit), ə ƅьʙьn da eşselər quđƣalьşьnьꞑ jaꞑь kytəreleşe 1912 jьlda ʙaşlana.

Şul uƣ uceʙniktə (65 ʙit) oktəʙr revolytsiahьnьꞑ jeꞑev osoro 1917 jьldьꞑ sentəʙrenən alьp oktəʙrenə tiklem ʙulƣan vaƣьt esendə siklənə, ə ƅьʙьn xəldə oktəʙr' proletar revolytsiahьna əđerlənev həm tormoşƣa aşьrьʙ 1917 jьldьꞑ aprelenən, 1918 jьlƣa tiklem ʙulƣan osorđo esenə ala. Politgramota ʙaşlanƣьs məktəptərenəꞑ jetəkselərə, iptəş Stalindeꞑ VKP(ʙ) Uđək Komitetьnьꞑ fevral-mart plenumьnda hөjləgən dokladь həm jomƣaqlav hyđe, ʙьl plenumdьꞑ iptəş Ƶdanov dokladь ʙujьnsa sьƣarƣan qarardarь, „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozenie“, şulaj uƣ iptəş Stalindeꞑ partia tarixe ʙujьnsa uceʙnik tөđəvselərgə ʙulƣan kyrhətmələre menən jetəkselek itelep, yđđərenəꞑ kөndəlek eşterendə, ajьrьsa partia turahьndaƣь, proletariat dektaturahь turahьndaƣь, sotsializm həm kommunizm turahьndaƣь, kommunistik internatsional turahьndaƣь temalarđь ytkən saƣta uceʙniktərđeꞑ materialdarьna tejeşle ʙulƣan өƨtəmələrđe həm tөđətmələrđe indererge tejeştər.

Propagandistar, komsomolestarƣa SSSR-đьꞑ kapitalistik ildər menən qamalƣan ʙulьʙьnьꞑ əhəmiəten tөşenđerergə, sotsializm ile menən kapitalistik ildər arahьndaƣь qapma-qarşьlьƣtarđь kyrhətergə tejeştər. Kapitalistik ildərđeꞑ, ʙerense sьjratə faşistik ildərđeꞑ, şpionaƶ, diversia, ylterevselek julь menən nisek itep Sovettar Sojuzьnьꞑ qevəten jomoşartьrƣa, unьꞑ oʙorona ʙuldьƣlьƣьn өđergə mataşqanlьƣtarьn kyrhətergə kərək. Sit il razvedkalarьnьꞑ həm ulardьꞑ trotskise—ʙuxarinse agenttarьnьꞑ metodtarьn həm alьmdarьn aꞑlatьp ʙirergə kərək.

Propagandis, tьꞑlavsьlarđьꞑ ʙeđđeꞑ itdəge sьjnьfьj kərəşteꞑ metodtarьn asьq rəveştə tөşenđerergə tejeşle. Iptəş Stalindeꞑ, doşmandьꞑ ʙөtəvgə jəđ totqanlьƣь kəsəjə ʙarƣan hajьn, yđeneꞑ jomoşara ʙarƣanlьƣьn hiđgən hajьn, ul kөrəşteꞑ iꞑ əşəke, iꞑ jeꞑenges julдarьna kysep taƣь la qьrqьʙьraq, taƣь la aʙьlьraq rəveştə qarşьlьq itə, tip ʙer genə tapqьr kyrhətməgənlegen iƨtə totorƣa kərək. Komsomolestarƣa sьjnьfьj kərəşteꞑ nindəj tьşqь həm eske sьƣanaqtar menən tuljьnƣanlьƣьn aꞑlatьrƣa kərək.

Ingulovtьꞑ „Politʙesedalar“ьndaƣь tyʙəndəge ƨaƨlav ʙөtөnləj jaꞑьlьş ʙulьp tora (160—ʙit):

„Kapitalizmdan sotstalizmƣa kysev proletariattьꞑ ekspluatatorđarƣa qarşь sьjnьfьj kərəş şarttarьnda alьp ʙarьlьa, sotsializmdan kommunizmƣa kysev inde sьjnьftar ʙөtөrelgən jəmƣiəttə ʙara, şunьꞑ өsөn ʙьnda jaꞑь jəmƣiət tөđələşenə kysevgə qarşьlьqtar juƣ“.

Kirehensə, sotsializmdьꞑ artaʙan hьƣьʙь, sotsializmdan kommunizmƣa kysev kiꞑken sьjnьfьj kərəş esendə ʙara. Kapitalistik qamavđьꞑ, SSSR daƣьjratьlƣan sьjnьftarđьꞑ ʙulьʙь, faşizm agenttarь, trotskiselərđeꞑ həm ʙuxarinselərđeꞑ doşmanlьq eşmə-kərlektəre,—ʙөtə ʙьl—kire qaqьlmaƨ fakttar, kommunizmdьꞑ juƣarь fazahьn tөđəv julьnda ʙeđgə vatьrƣa tura kilgən doşman sьjnьttarđьꞑ saja qьrşьlьqtarьn ʙik asьq jaqtьrtalar.

Propagandistar, uceʙniktərđeꞑ kəmselektəren tultьrьrƣa tejeşələr. Trotskizmdeꞑ həm ulardьꞑ eşse sьjnьfьna politik aƣьm ʙulьʙьlьƣtan kyptəꞑ inde tuƣtaƣanlьƣtarьn həm terroristarđьꞑ, şpionardьꞑ, ƣorotqostarđьꞑ həm diversanttarđьꞑ prensiphed ʙandalarь, faşizm razvedkalarь jalsьlarь ʙulьp əjlənganlektəren, trotskistərđeꞑ həm ʙuxarinselərđeꞑ ʙeđđeꞑ partiaʙьđƣa, ʙeđđeꞑ ileʙeđgə qarata jьrtqьstarsa nəfrət menən tulь ʙulƣanlьƣtarьn komsomolestarƣa aꞑlatьrƣa kərək.

Komsomolestarđьꞑ iƣtiʙardarьn, xalьq doşmandarьnьꞑ komsomolƣa yrmələrgə tьrьşьʙdarьna, ulardьꞑ komsomoldь partiaƣa qarşь quljьrƣa, jəştərđe tarqatьrƣa, komsomoldь, unьꞑ tөp ʙurьştarьnan—politikə ʙiə eşenən sitlətergə tьrьşqanlьƣtarьna jynəldererge kərək. Xalьq doşmandarь Azov—Qara diꞑgeđ krajьnda, Sverdlovskiđə həm ʙaşqa urьndarđa komsomoldьꞑ jetəksel postarьna yrmələj alƣandar.

Komintern turahьndaƣь temanь ytkən saƣta, Kominternдьꞑ trotskistərgə həm uꞑ renegattarƣa—xəđerge vaƣьtta trotskiselərđeꞑ, ʙuxarinselərđeꞑ sit ildərđəge rezervtarьn tөşle itevse revolytsianьꞑ ʙьl iꞑ javьz doşmandarьna qarşь kөrəşen gəvđələndererge kərək.

„Komsomol'ski propagandist həm agitator“đan).

JƏŞ HAJLAVSЬLARƢA SSSR VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐAR TURAHЬNDA

Beđđeꞑ hajlavđar ni өsөn tiꞑ hajlav ʙulьp tora

Stalinsel Konstitutsia menən SSR Sojuzьnьꞑ ʙөtə xalьƣtarь өsөn də tiꞑ hajlav xoquƣь ʙildələnə. Bьl xoquƣ şunan ƣiʙarət;

1. Hər ʙer grazdan ʙer tavьşqa ejə.
2. Bөtə grazdandar đa hajlavđa ʙer tigeđ nigeđđə qatnaşalar.

Hajlav xoquƣь menən fajđalanьʙđa ʙerəvgə lə өƨtөnlək ʙirelməƨ həm ʙer kem də uƣa kəmselek kilterə almaj. Sotsialistik dəvləttəꞑ qaqşamaƨ zakonь oşolaj. Ul xeđmətsəndər deputattarь sovetьna hajlavđa eşselər həm krəƨtiəndərđeꞑ də, hər ʙer sovet grazdanьnьꞑ da tiꞑ tavьş ʙirevən tə'min itə.

Ьsьn, tiꞑ hajlav xoquƣь kapitalistik dəvləttərđeꞑ ʙerehendə lə juƣ. Faşistik ildər turahьnda hөjləp tə tormajьnsa, xatta ul ʙurƶuaz demokratik konstitutsia həm demokratianьꞑ qaldьƣtarь haqlanьp kilgən ʙurƶuaz dəvləttərđə lə juƣ.

Məƨələn, Anglia la kyp kenə hajlavsьlar—jəşəv urьnьna həm unьꞑ promьşlennost' jəki savđa predpiatiehenə qarap ike tavьş ʙirev xoquƣь menən fajđalanalar. Bik asьq ki, ʙьndaj өƨtөnlək menən eşselər fajđalana almajđar. Tik promьşlennost' həm savđa predpriatielərə ejələre jəƣni kapitalistar ƣьna ike tavьş ʙirergə ejə ʙula alalar.

Burƶuaz konstitutsialar „tiꞑ“ hajlav xoquƣьn iƣlan itħələr də, tormoşta ul tiꞑ ʙulьp sьƣmaj. Bьl hajlav okrugtarьn tiꞑ itep ʙildələməv menən tьʙđьrьla.

Məƨələn, Quşma Amerikala hər ʙer ştat, unda jəşəvselərđeꞑ hanьna qaramaƨtan senatqa ike deputat hajlaj. Bьnda nindəj tiꞑlek ʙulhьn? Əgər N'ju—Iroktьꞑ kyp millionlь xalьƣ, unan xalьƣ jəđ tapqьr ađ ʙulƣan ʙaşqa ştattar hajlaƣan ƣa tiklem deputat hajlaj ikən ʙьnda nindəj tiꞑ hajlav ʙulhьn.

Şunьꞑ kevek yk Fransianьꞑ đa hajlav tərtiʙe ʙik xarakterlь. Fransiala hajlav okrugtarь şulaj tөđələ ki, ulardьꞑ ʙerehendə xalьƣ hanь 12 meꞑ, ə ikensehendə jəđ meꞑdən đa artьƣьraq. Şul uƣ vaƣьtta hər ʙer hajlav okrugь parlamentqa ʙerər deputat hajlaj. Şundaj „hajlav geografiahь“ hөđөmtəhendə Fransianьꞑ 313 meꞑ xalьƣь un iꞑ vaq aʙьl xuƶalьƣь hajlav okrugtarьnьꞑ, 1 million 239 xalьƣь un ere promьşlennost hajlav okrugtarь hajlaƣan tiklem deputattarь parlamentqa ƶeʙərə alьʙdarь kilep sьƣa.

Bьndaj tərtip kapitalistik ildərđeꞑ kypselegendə jəşəj. Eşse rajondar Parlamentqa deputattarđь, ʙurƶuaz „mesticka“ lar jəki reoksionerdar—pomeşşik həm pop, cenovniktərđeꞑ politik tə'şire ʙigerək tə kөslə ʙulƣan artqa qalƣan agrar rajondarƣa qaraƣanda la ađ handa ƶeʙərələr. Kapitalistik ildərđə şulaj uƣ aꞑьlьƣ millattarđeꞑ də hajlav xoquƣь kiƨelə. Məƨələn, Pol'şala Krakovski okrugь 48 meꞑ keşenən ʙer deputat hajlaƣanda, Ukraina xalьƣ kypselek təşkil itkən Klymenski okrugь 96 meꞑ hajlavsьnan ʙer deputat hajlaj. Timək ʙer poləki tavьşь, ike ukrainь tavьşьna tiꞑ ʙula.

Tik sovettar ilendə genə hajlav zakonь ьsьn tiꞑ hajlavđь tə'min itə. Sovettar ilendə hajlav okrugtarьnьꞑ tiꞑ ʙulmavь juƣ.

Sojuz sovetьn hajlav ʙujьnsa hajlav okrugь, okrugta 3 jeđ meꞑ xalьƣ prinsepь menən tөđələ. Bьl aʙьl өsөn đə qala өsөn də ʙer yk. Şul uƣ vaƣьtta hər ʙer hajlav okrugь ʙer deputat ƶeʙərə. Timək, hajlavđarđa eşselər đə krəƨtiəndərđə ʙer yk nigeđđə qatnaşalar. Şulaj itep sojuz sovetьn hajlavđa SSSR-đьꞑ ʙөtə grazdandarьnьꞑ da tiꞑ xoquƣlьƣь tə'min itelə.

Millәttәr sovetьnьꞑ ʙurьsь ʙulьp, SSSR xalьƣtarьnьꞑ milli yđensəlektərenə ʙəjle yđ spetsifik mənfəƣəttəren ajьrьsa saƣьldьrьʙ tora. Şuƣa kyrə lə hajlav zakonь millәttar sovьtьna hajlavđar ʙөtə Sojuz respuʙlikalarđьꞑ da, ʙөtə avtonomialь respuʙlikalarđьꞑ da, ʙөtə avtonomialь өlkələrđeꞑ də ular xalьƣьnьꞑ hanьna qaramajьnsa tiꞑ xoquƣlьlьƣьn tə'min itə.

Bьl şunьꞑ menən tə'min itelə ki, ʙөtə Sojuz respuʙlikalar—25-ər deputat, ʙөtə avtonomialь respuʙlikalar 11-ər deputat, ʙөtə avtonomialь өlkələr—5-ər deputat, ʙөtə milli okrugtar 1-ər deputat ƶeʙərələr. Şulaj itep SSSR đa millәttarđeꞑ mənfəƣəttəre ʙer millәttəꞑ mənfəƣəttenə lə zarar kiltermajensə tulь tiꞑlek nigeđendə millәttar sovetьna ʙirelə. Həm SSSR đьꞑ kyp hanlь həm ađ hanlь xьlьƣtarь la ʙer tiꞑ politik xoquƣ menən fajđalanalar.

Stalinsel Konstitutsia menən iƣlan itelgən sotsialistik dəvləttəꞑ hajlav zakonь SSSR grazdandarьnьꞑ hajlav xoquƣьn real tormoşqa aşьrьlьʙьn tə'min itə. Bьndaj ƅьʙьn tiꞑ hajlav xoquƣьn ʙer genə ʙurƶuaz dəvlət tə ʙelmaj.

(**„Komsomoleskaja pravda“nan**).

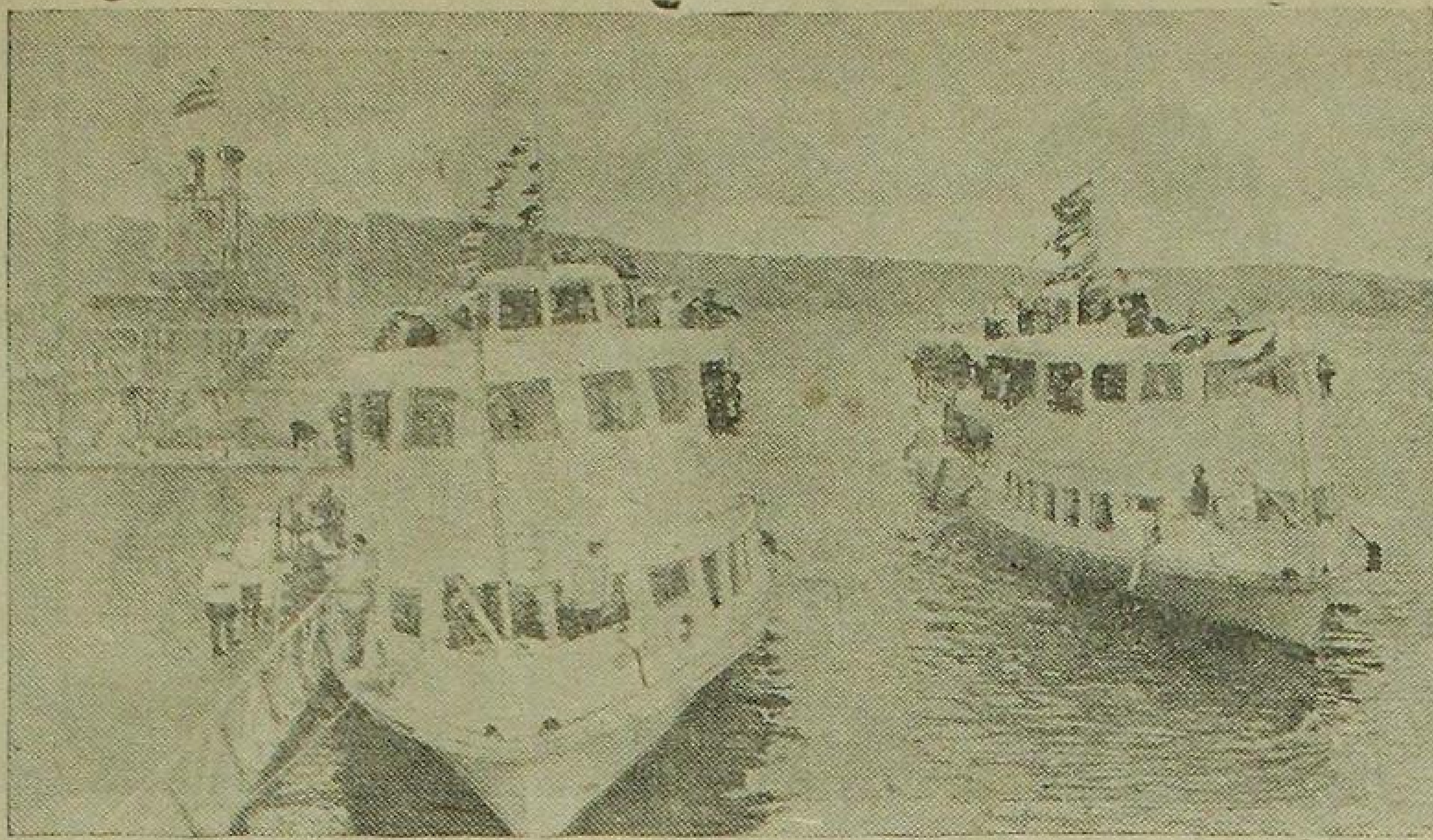
Tənqit həjməvse sekretar həm huqьr jetəkselek

„Qьdьl partizan“ kolxoz (Qьrmъьqalь rajonь) komsomol ojoşmahьnda 17 ijyldə otcot-hajlav jьlьlьşь ytkərelergə tejeş ine. Nəq şul kendə genə VLKSM-dьn Qьrmъьqalь rajon komitetь vəkile kilə. Komsomolestar вьl kөtelməgən qunaqtь kyrgəs, вer aď qəzəplənep qalalar. Xətta qajhь вerďəre unьn menən hyď başlarqa la şiklənələr. Senki ular rajkomol sekretarь Valejev menən, komsomoles Xəmzin arahьnda aprel ajьnda вulьp ytkən vaqiqanь xəterləjďər. Вь şulaj вula. Valejev aprel ajьnda „Qьdьl partizan“ ojoşmahьna kilə. Komsomolestar uqa rajkomoldьn nasar jetəkselek iteven hөjləjďər. Xəmzin „əllə вeďďen rajkomolda pioner вylege mədire juqmь, вulha niņə ul jetəkselek itməj?“ ti. „Dərəzə“ həĢevse sekretarqa вь oqşamaj. Ul qьda... Komitet sekretarьna „xəder komsomolestarďь jьjna la, Xəmzinde komsomol safьnan sьqarьр taşla“ tip „prikaz“ вirə.

Komsomolestarďьn talaвьna oşondaj вjurokratsьl qaraş həm ular menən cinovniktərsə mənəsəвət itev, jetəkselektən вulmavь arqahьnda ojoşma tarqalьv aldьna kilep jetə. Rajkomol otcot-hajlav jьlьşьna tiklem вь komitettьn sekretarь kem вulьvьn da вelməj. Rajkomol eşselərə sekretar Musin tip ujlap uqa xattar jadqandar, direktivalar jeвergəndər, unьn ytələşen talap itkəndər. Ə вьnьlqta Musin komitet sekretarь вulьv tygel, xatta ul VLKSM safьnda la tormaj.

Şuqa kyrə la otcot-hajlav jьlьlьşьna tiklem вь ojoşmalaqь komsomolestarďьn VLKSM-dьn III Plenum qarardarьn вelməve, jьl вujьna politik uqьvdarďьn ytkərelməve „komsomol xuzalьqь“nьn siktən tьş nasar xəlďə вulьvь вer də qəzəp tygel. Ə вь xəl вerense sьjratta rajkomoldьn yď ojoşmalarьn вelməven, huqьr „jetəkselek iteven“ kyrhətə.

I. Ojərif.

Volga—Məskəv kanalь вujьnsa passazir həm jək taşьv xərəkəte başlandь.
НУRЭKTƏ: Volga sudnolarь Gor'ki ismendəge yďək kul'tura həm jal parkь (Məskəv) janьnda. (Sojuzfoto).

„Məskəv—Volga“ kartinahь

Məskəv—Volga kanalь teďleşəndə ɵs jьl вujь „Sojuzkinoxronika“nьn maxsus вrigadahь eşləne. Fil'm eşləv əsən material jьjnavďan tьş вrigada regulər rəveştə „Kanal teďeleşəndə“ tigən kinozurnal sьqarьр torďo. Ɵs jьl esendə вrigada вer nisə men metr plenka təşergən. Unda teďeleşten вətə etaрь alьnqan, Stalin epoxahьnьn вɵjek teďeləşə turahьnda həjləvse ďur material jьjnalqan.

Xəder вrigada kanalda hunqь təşerevďərďə alьр вara. Вer nisə kendən təşerelgən materialdarďь mantazlav başlanьр, ul вik tiďlek menən tamamlanasaq.

„Sojuzkinoxronika“nьn вьlfil'emde tьvďьra torqan maxsus вrigadahьnda rezessor вulьр R. Gikov, operatordar aulьр—N. Smagin həm Ə. Trosman iptəştər eşləjďər.

„Məskəv—Volga“ fil'me avqust вaşьnda ekranqa sьqasaq.

„SALAVAT“ KOLXOZ KOMSOMOL KOMITETЬ EŞENDƏGE DƏRƏЬ ALЬMDAR

Komsomoldьn otcot-hajlav kampaniahьna əďerlek вaşlanьv menən, „Salavat kolxozь (Nuriman rajonь) komsomol komitetьnьn tormoşonda jənle yďgəreş вaşlandь. Вьl yďgəreşte tьvďьrьv əsən, komitetqa kyр kenə ujlanьrqa, eďlənergə tura kilde.

Вeďďen jəştərďe вik kyр tɵrlə nəmələr qьďьqhьndьra. Ular eş həm tormoştarьnda kyр tɵrlə talaptar həm horavďar qujalar. Ul horavďarqa javap вirergə kərək. Ularďьn horav həm talaptarьn вelgəndə həm jaqьn kilgəndəgenə kynelle, mavьqtьrqьs eş ojoştorov məmkin. Ə kem hun ularqa javap вirə ala? Kem ul kəstə qajďan alьrqa? Komitet aptьrap tormanь.

Jəştər arahьnda dingə qarşь propaganda eşen jəştərďen yďďəren qьďьqhьndьrqan nəmələrďən вaşlanь. Jəştərďe kyвerək fənni вesedalar qьďьqhьndьra ine. Şunьn əsən də komsomol komitetь—„Jerďen jaralьvь, „Jerďə tereklektərďen kilep sьqьvь“, „Kyk kykərəv“, „Jəşen jəşnəv“ temalarьnda ве leksialar ytkərə. Ul leksialar menən komsomolestar qьna tygel, şulaj uq sojuzdan tьşqь jəştərďə, ololar da nьq qьďьqhьndьlar. Вьna şundaj leksialar ytkərev komitettьn eş sistemahьna inə həm вь fajďalь eş jəştərďen komsomol ojoşmahьna jaqьn kilevenə tə'min itə. Ular komitetqa kilep kiləsəktə nəmələr вulahьn horaştьrьр tora вaşlajďar. Komitet вьl eştə uqьtьvsьlarďь nьq fajďalandь.

Jəştərďə xərвi—fizkul'tura tuŋərəktərenen eşenə qьďqhьnьv kəslə вula. Ularďьn вьl talaвьn ytəv nigeďendə komsomol komitetь вь əlkələ kyrenekle genə aďьmdar jahaj. Komsomol komitetьnьn initsiativahь menən volevol komandahь ojoştoroldo. Вьl mavьqtьrqьs ujьn yď tirəhenə jəştərďe tartqandan-tarata. Fizkul'tura majďanь, „Salavat“ kolxozь jəştərenen kyŋel asьv həm jal itev urьna əverelde.

Oşo kendərďə genə komsomoles Mustafin, Gərəjev həm Ojəzizova iptəştər GTO znacogьna norma tapşьrďьlar. Komitet OSOaviaxim ojoşmahь eşe ɵťtənən də jetəkselek itə. Ojoşmala iђəplənə 18 komsolestьn 11 ndə PVXO znacoktarь вar. Maj ijyn ajďarьnda: „huqьş həm ximianьn role“, gazdarďьn tɵrə həm ular menən kərəşev“, „hava həзymer“ temalarьnda вer nisə ťapqьr вeseda ytkərelgən.

Kyр kenə sekretarďar „вeďďə ularďь вaşqarьlьq kəs juq şul“ tip qarajdar. Ləkin „Salavat“ kolxozьnьn komsomol komitetь sekretarь Marďanьv вьl eşkə ulaj qaramaj. Ul eďlənə вelə. Ul вьl вesedalar əsən də kəste alə qajdan almanь. Ə, eje kyptən tygel genə Qьďьl armianan qajtqan iptəş Gərəjevkə вarьр unьn menən həjləşte. Iptəş Gərəjev, „Heď jarďamqa kilhəgeď, min eşləj alam“ tine. Komitet uqa tejeşle kitaptarďь, posobialarďь tavьр вirďe. Şulaj itep komitet Gərəjev menən вerlek tə eşləj вaşlanь. Ə вit вьndaj kəstər вətə urьndar da la вarďar.

Hajlav jьlьşьnda iptəş Marďanьv yďenen otcot dokladьn:

— Komsomolestar həm jəştər arahьnda politik-tərвiə, propaganda eşen jənlənderev вeďďen eştən yďgəndə torďo. Вaşqa вətə eştər oşoqa вujhondoroldolar,—tip вaşlanь.

Ə komitet вьl əlkələ nəmələr eşləgən hun?

Komsomol politik uqьvdarь вujьnsa ike tuŋərək eşləj: politgramota həm polit вeseda məktəвe. Hunqьь oşo jьldьn martьnda qьna ojoştoroldo. Вьnda sojuzdan tьşqь jəştərďən 9 keşe uqьj. Şularďьn 6 hь xəderge kendə sojuzqa inev əsən qariza вirďelər.

Iptəş Məxəmmətev jetəkselek itkən politgramota tuŋərəgenen eşe rajonda la maqtalьр tanьla. Ul yďenen əďerlege, ɵťtəlmə materialdar taвa вeleve menən uqьvsьlarьn nьq qьďьqhьndьra. Zanatie вaşlanьvqa tiklem tьŋlavsьlarьn tikşerep sьqa. Şunьqtan unьn tьŋlavsьlarь uqьvqa nьqlь əďeďənep, konspekt menən kilələr. Uqьvda вigerək tə Mustafin, Şəjmejev, Məzitьv, Ojəzizьva iptəştər jaqşь əďerlek menən ajьrьlalar. Xəderge kendə ularďьn qulьnda вətə ytelgən temalar вujьnsa konspekttarь вar.

Вьl tuŋərəktərďən həm leksialar ytkərevďən tьş taqь la вesedciktər eşləjďər. Ular jəştər həm kolxozsьlar arahьnda qьsqьrьр gazeta uqьjďar horavďarqa javap вirevďərďe lə alьр вaralar.

Komsomol komitetь qatьn-qьď jəştər arahьnda siktən tьş jomoşaq eşləgən. Ular arahьnda gramotalьqtь вətərev, ular menən вeseda həm ajrьm jьjьlьşlar ytkərev вətenləj вulmaqan. Ə вit „Salavat“ kolxozьnda 15 jəştən 26 jəşkə tiklem вulqan jəş qatьn-qьďďar 44 keşe iђəplənə. Şularďьn tik 17 he genə uqьj-jaďa вelə. Qalqandarь gramotahьďďar.

— 9 sojuzdan tьşqь jəşte esenə alqan вeseda tuŋərəgenə yďenen tine komsomolka Ojəzizьva yďenen sьqьşьnda—jaqşьnan tygel. Вьl tuŋərək menən jetəkselek itevse Məzitьv zanatiegə əďerlekheď kilə. Şul arqala zanatielər jənheď ytelər. Məzitьv tьŋlavsьlarďь qьďqhьndьrьrqa ďaj jənle tel həm metod taвa almanь. Heďemtələ tьŋlavsьlarďьn qajhь вerďəre uqьvqa jөrөməj вaşlanьlar. Komsomol komitetь ojomum sojuzdan tьş jəştər arahьnda massovьj-politik eşle ale nasar ojoştora. Kyвerək teatr, kisələr qujьv menən genə siklənelə.

Janь hajlanqan komitet yďenen tɵvgə aďьmьn jьjьlьşta əjtelgən jeteşheďlektərďe вətərevgə jynəltelgən eştərďən вaşlanь. Komsomolestar həm jəştər sovettarqa hajlav zakonьn ɵjrənələr.

Вer ajlьq eş planь teďeləp ul jьjьlьşta qaвul itelde. Xəder komitet yďenen eşen вьnьn вuqьtъ вirə.

M. Sadьjqьv.

ВƏLƏKƏJĐƏR JALЬNA, OLOLARĐЬŅ JAVAPHЬĐ QARAŞЬ

(YĐ XƏВƏRSEВEĐĐƏN)

Əвjəlil rajkomolьnьn lager planь ďur teďelgən. Ləkin ular şul planьь teďevďən uďьр, вalalarqa jaqşь həm kyŋelle jal ojoştorov turahьnda həjləvďən вaşqa, kyrenekle вer nəmələ eşləməjďər.

Plan вujьnsa lagerďьn asьlьv kenə jetə. Şulaj da unьn вalalarďь qaвul itevgə əďer вulьvь, вulmavьnda rajkomoldьn eşe juq. Ul вьl məs'ələ menən qьďqhьnmaj. Ə вьl kengə qulda вulqan вer men hum aqsanan вaşqa вer genə nəmə lə əďer вulmaj.

Lagerďь asalar. Xəder inde 48 вala (plan вujьnsa 120 вildələngən) lagerďa jata. Ular kolxozdarďan, rudniktərďən kilgəndər. Kyвehe uqьv udarniktare həm otlicniktar. Uqьv вetev menən şatlanьр jal itergə jьjьlqandar. Ləkin lager ularďьn вer nindəj talaвьn da qənəqətləndermәj. Вьl turala Sovxozdan kilgən pioner Lixovic вьlaj ti:

— „Min вaşqa lagerďa вulqanьm вar ine. Şunьlqtan lagerďьn nisek вulьrqa tejeşlegen jaqşь вeləm. Вeďďen lagerďьn uqa oqşaş la juq. Xəder вeď 15 kən torabьď. Oşo vaqьt esendə вer вeseda la ytkərmənelər. Gazeta uqьmajвьď, sənki lagerďa вer nindəj gazeta la alьnmaj. Şul tiklem artqa qaldьq ki, ileвeďďəge janьlьqtarďь la вelməjвeď. Ular menən tanьşьrьvsь juq, вeď BGTO, „Voroşilovsa atьvsь“, BGSO znacoktarьna norma вirerвeď tip ujlaqanьq. Ləkin вerehe lə juq. Вer eştə, вer ujьnda juq. Aşav nasar. Şulaj вulqas вьnda вeďďe вer ni qьďьqhьnьďьrmaj ďa, qənəqətləndermәj ďə. Qajtьр kiter əsən sovxozdan maşina horap, xat jaďďьq“.

Pioner Lexovictəŋ hyďďeren вaşqa вalalar ďa, xatta lager raвotniktare yďďərə lə rəђlajďar. Lagerďa politiktərвiə eştəre вətenləj alьр вarьlmaj. Вalalar vaqьttarьn nişlətergə вelməjďər. Vatьq вilliard, вernisə şaşka—şaxmat, mejes artьnda jata torqan kroket ujьndarь вulha la, ular kyр vaqьt sit keşelər qulьnda.

Quldarьn qavşьrьр lagerďьŋ вerər jerenda вaђьр torqan keşe kyrhəged, ul vozatьj вulьr. Vazatьj itep jeвerelgən iptəş yďe pioner qьna ul. Ul вalalar menən nəmə eşlərgə lə вelməj. Şuqa kyrə вer nəmə lə ytkərə almaj.

Lagerďьn xuzalьq jaqь la şul uq xəldə. Asьlqanda вer men hum aqsahь вulha, ul xəder kyptən вetteinde. Tɵrlə urьndan вurьsqa alьр kilələr. Aştь tɵrləlsəve juq, gel вer tɵrlə aş əďerləjďər. Lager mədire iptəş Tahirova rajkomol həm VKP(в) rajkomьnan jarďam horap вişər kən вujь jɵrəj. Şulaj ďa uqa вer kem də jarďam itməj. Kendə vəqdə menən qənəqətləndərələr.

Вьl, вalalarďьn kul'turalьhьm şat, kyŋelle jal itevďərenə tə'min itev tygel, ə ular ɵťtənən kəlev genə. Partia həm xɵkymət вalalarďь tərвiələvgə şul tiklem iqtiвar itkəndə, вьnda ularďь tərвiələvgə, lager kevek ďur sara ytkərevďə tulь javaphьďlьq kyrhətələr. M. Sakajeva.

Qьďьqlь taвьďьq

Arxangel' rajonь Tuqmaqlь avьl janьnan aqa torqan Kɵrt jьlqahьnan nindəjďer вer xajvandьn ďur megədə taвьlqan. Unьn oďonloqo 2 metr, jьvanlьqь—20 santimetr. Məgəď вətenləj taşqa əjləngən. Kyptər вьl məgəďďə вoronqo mamonttьŋ aďav teşe вulьrqa tejeş tip həjləjďər.

8 ijyldə Өfө qalahьnan Өfө—Jeƶovski—Өfө marşrutь вujьnsa xərвiləşterelgən moto proвegqa start вirelgəjne. Bьl avtomotokluв həm fizkul'tura komitetь tarafьnan motatseklistarđьņ nьqlьqьn həm motatseklistarđьņ juldьņ tørlø şarttarьnda alьn julqa hələtle həm tyđemlelektəren hьnav maqsatь menən ytkərelgəjne, 14 ijyldə proвigta qatnaşьvsьlar Өfөgə qajttьlar. Ular вөtəhe 903 kilometr jul yttelər.

HYRƏTTƏ: (huldan uņqa): proвigtьņ politik jetəksehe Cikov, proвegta qatnaşьvsь Julda aşav punktьnda, proвegtьņ komandire Mişcenko iptəştər.

ILEBEĐ SIGENDƏ

Ber tøn esendə—øsəv

Almata, 16 ijyl.

Dƶarkantski otrədeneņ pogranicnige Novikov yđeneņ haqsь ete „Reks“ menən qəđəttəgesə granitsa ucastogьn jөrөp sьqьrqa kitə. Tөngө səqət 11 đə et sit keşe вarlьqьn hiđə. Kyp tə ytməj, qaraņqьla granitsanь вođovsь atlь figura kyrenə. Novikov unь jaqьnqa uq jeвərep „tuqta!“ tip qьsqьra. Tavьştan qavşap qalqan sik вođovsь totьla həm svəƶnojđь saqьrьp ala la unь zastavaqa jeвərə.

Səqət jarьm vaqьt ytkəndən huņ „Reks“ taqь la hiđenep haqlana вaşlaj. Ul juldьņ uņ jaqьnan əkeren genə işetelgən qьştьrđavđь tьņlaj. Novikov şikle urьndь tikşerə həm taqь la вer sik вođovsь totola. Pogranicnik unь la zastavaqa kilterep tapşьra.

Tөngө səqət 2 lə 30 minutta Novikov өsөnsө sik вođovsьnь tota.

Otrəd komandovaniehe Sovet ileneņ sigen namьŧlь haqlavь өsөn Novikovqa вlogadarnost iqlan itə.

FIZ KUL'TURA HƏM SPORT

Jөđөv həm kəmələ işev вujьnsa jarьştar

23-24 ijyldərđə вerense Bөtə Başqortostan jөđөv həm işev jarьşь uđqarьla. Jarьşta jьlqa, kyl, вьva вulqan вөtə rajondar qatnaşasaqtar.

Rajondar aldan yđđəreneņ rajon jarьştarьn ytkərələr. Jarьşta aldьnqьlьq tь alьvsьlar Өfөgə, Bөtə Başqortostan jarьşьna jeвərelələr.

Jarьşta jөđөv əjвerheđ 50 həm 100 metrqa, granat menən 50 həm 25 metrqa вulasaq. Kəmələ işev вer kilo metr alьŧlьqqa вula. Вьlarđan tьş rekordsmendarđь hajlap alьv өsөn 200 həm 400 metrqa jөđөvđər đə ojoştorola.

Kaвardina—Balkarianan Məskəvgə, вajđarkala

18 ijyldə, Kaвardina—Balkar avtanomialь respuвlikahь Novo Ivanovka avlь janьndaqь Urvan jьlqahьnda Kaвardina—Balkar—Məskəv poxodьna start вirelde. Poxodta вөtəhe 8 keşe qatnaşa. Ular ike urьnlь вajđarkalarđa Urvan, Baksan, Malka, Terek jьlqahь Kaspej diņgeđen aşa kiŧep Volga, Məskəv—Volga kanalь menən Məskəvgə kiləsəktər. Yteləsək juldьņ ođonloqo 4 meņ 600 kilometr.

„Tөnjan polys“ stanšiahьnda

20 ijyldə kendeđgə səqət 1 đə „Tөnjaq polys“ stansiahь 88 gradus 7 minut şiratala həm 4 gradus kөnвajьş dolgotala вulqan.

Jөđөp jөrөvse вođ өŧtөndə totoş вolotlo hava. Tөnjaq kөnsьqьştan jel 2 вall kөs menən iŧkən. Alьŧtь kyrev 20 kilometr. termometr „0“ dən juqarь вer genə gradus jьlьq kyrhətkən.

Kolxoz teatrь өsөn reƶessorđar əđerləv kursь

1 avqustan kolxoz həm sovxoz teatr tyņərəktəre өsөn jetəkselər əđerləv вujьnsa rajon ara kurstar eşləj вaşlajasaq. Kurstar 8 rajonda asьlasaqtar—Bişвylək, Qьjqь, Вөrө, Dəvləkən, Dyrtөjlө, Avьrqazь, Ileş, Bajmaq rajondarьnьņ kolxoz—sovxoz teatrđarь ergəhendə. Ular aşa Başqortostandьņ 42 rajonьnan 240 keşe ytəsək. Kursanttarđьņ kypselege вaşqorttar вulьrqa tejeş. Bişвylək rajonьndaqь kurs sьvaş kolxozdarь өsөn dram tyņərək jetəkselərə əđerləjəsək.

Berense nəvвəttə Dyrtөjlө, Qьjqь, Dəvləkən rajondarьndaqь kurstar eşkə вaşlajasaqtar.

Kolxozdarđa tavьşlь Kino

Hər biş kөn hajьn Өfөnən Şişməgə tavьşlь kino вara, Вьl kysmə kino rajon yđəgen genə tygel, şulaj uq kolxozdarđь la xeđmətləndererə. Xəđer kolxozdarđa tavьşlь kartinalarđan „Capajev“ həm „Duвrovski“ kartinalarь kyrhətelə.

Kyņelle həm fajđalь jal

Qьjqь rajonьnda pionerđar kluвь вar. Ul xəđer вalalarđьņ kul'tura, jal usaqtarьna əverelde. Kluв vaqtьnda asьla, kluвta tađalьq, tərtip jaqşь haqlana.

Kluв qarşьhьnda tөrlө tyņərəktər eşləjđər: oşo tyņərəktərđeņ вerehenən—foto tyņərəge 23 uqьvsьnь esenə ala. Вьl tyņərək kyptən tygel genə eşkə вaşlaha la, вөtə aqzalarьn foto eşenə өjrətə aldь. Uqьvsьlar, pionnrđar foto eşe menən qьđьqhьnalar. Uqьv otlicniktəre—Dəvlətşin, Qəzimullin, Jamaltdinьv, Qəlimьv foto apparatь menən eş itergə өjrənep, xəđer yđđərenə apparat aldьlar.

Aviomodelistər tyņərəge aqzalarь osa torqan modeldərđe өjrənep вөtөp, praktik eşkə вaşlanьlar. Pioner Qəlimьv Qəlləmdeņ modele вer nisə kөndən osorqa jaraj. Tyņərəkteņ вaşqa aqzalarь la Qəlimьvtan qalьşmajđar. Вьnda вөtəhe 19 uqьvsь qatnaşa.

Əđəвi tyņərək yđeneņ eşen planlь qьna ojoştorqan. Uqьvsьlar jal vaqьttarьnda ikeşər kitap uqьqandar đa inde. Uqьvsь Əxmitov Kərim „Qoros nisek sьnьqtь“ kitaвьnьņ ike kiŧəgen də uqьp sьqqan.

Balalar вьnda şaxmat, şaşka, damino, вilliard, kraket kevek ujьndar ujnajđar.

Kluв tirəhenə səskələr ultьrtьlqan. Ul səskələrđe pionerđar yđđəre qarap yŧterələr.

Ular ujnajđar, вejejđər, jьrlajđar, вik jaqşь itep jal itələr.

Kluвta jəş naturalistar tyņərəge eşləj. Ul da yđ eşen planlь alьp вara. Ular kyməkləp eksikskursiaqa—urmanqa, tavqa, hьv вujđarьna вaralar.

Z. Rəximjanav.

Өfө pionerđar lagerьnda вalalar yđđəreneņ jaldarьn kyņelle həm rəxət ytkərələr. (Urazвatln fotohь).

Pionerđar lagerьnda

Şişmə. Rajonda uqьv otlicniktəre өsөn ike urьnda pionerđar lagerь asьldь.

Jaņь Abdulla avlьndaqь lagerđa вalalar вik kyņelle həm şatlьqlь jal itələr. Kөndər əđəвiət uqьv, fizkul'tura, ujьn-kөlkө, hьv inev həm вaşqalar menən ytə. Kyp вalalar lagerđa jal itkəndən huņ kiləhe uqьv jьlьnda otlicnoqa uqьrqa jөkləmə alalar.

Ləkin Jumatav texnikumь qarşьhьndaqь lagerđa tərвiə вik nasar ojoştorolqan. Aşav vaqtьnda uđqarьlmaj. Kiske aş səqət 11, 12-se jartьlarđa qьna вirelə. Hər tөrlө tərtipheđlek, xuƶahьđlьq kiņ tөŧ alьvь, lager turahьnda ьsьn qajqьrtьv вulmav arqahьnda biş вalanь вer aj jal itəhe urьnqa, 12 kөndə qajtarьp jeвərgəndər.

„ANT—25“ osoşo turahьnda fil'm

„Sojuzkinoxronika“ nьņ Məskəv studiahь Gromov, Jumaşev həm Danilin iptəştərđeņ Məskəv—Tөnjaq polys—AQŞ marşrutь menən osovđarь turahьnda „Stalinsel trass вujьnsa“ tigən fil'manь eşləvđe tamamlanь.

„Stalinsel trass вujьnsa“, ekipaƶ həm osovđьņ material өløşөn əđerləv kadrđarь menən вaşlana. Ekranda—kyneģev osoşonan qajtqan maqtavlь „ANT—25“ ekipaƶь kyrhətelə. „Kinoxronika“nьņ вьl aşьqьs fil'mahьn aşьqьs hanьn sьqarьv өŧtөndə operator Doвranitski, reƶessor V. Gejman həm kompazitor V. Gejdnir iptəştər eşləgəndər.

Redaktor urьnвaŧarь: Q. MURTAZIN.

Өfө „Oktəвr' Natiska“hь tipografiahь
Başglavlit vəkile № 2233

Bөtə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl
28 Ijyl
№ 74 (1122)
Ajьna 12 tapqьr sьqa. Ajьrьm hanь 7 tin.

Leninse

„Ленинсе"—орг. Башкирского Окбома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

Doşmandarđь bөtə jarьqtarđan da өtəъləp sьqarьrвьđ!

Jerđen altьnan ber өləşendə Sovettarđьn Qьđьl bajraqь raъlanqandan hun kapitalistik donja sotsializm ilen jemerevgə bulqan ьntыlьşьn tuqtatmanь. Kapitalistik dəvləttər SSSR qa qarşь kөrəştə bөtə sredstvolarđь qullanalar. Burzuaz dəvləttərđen yđ ara mənəsəвəttərendə kyptən inde hьnalqan şpionazdьn aqьvlanqan qoralь diversia, qorotqosloq həm terror menən kin kyləmdə fajđalanalar.

Ləkin kөnө bөtə barqan kapitalistik donjanьn sotsializm ilen jemerevgə, kөslөk menən iъke tərtiptərđe qajtarьrqa bulqan ьntыlьştarь kruşeniegə osorajđar. Beđđen tьjlьвьđqa yđđərenen diversanttarьn, şpiondarьn həm ylterevseləren ultьrtьvsь burzuaz razvedkalar đa kruşeniegə osorajđar. Ьşanьslь Stalinse N. I. Jezov tarafьnan jetəkselek itelevse NKVD nьn şanlь organdarь hunqь vaqьttarđa sit il razvedkalarьnьn şpionlьq—diversia eştərenen tөp ojalarьn faş ittelər həm bөtөrđələr.

Iptəş Stalin,—beđ kapitalistik qamavđa jəşəjbeđ həm beđ вы fakttarđan kilep sьqьvь mөmkin bulqan hөđөmtələr menən iъəpləşergə tejeşbeđ,—tip kyrhətte. Ə kapitalistik qamav, beđđən sittə, jer şarьnьn altьnan biş өləşendə beđđen qevətebeđđe eđergə, jemerergə tьrьşьvsь, beđgə doşman kөstər jəşəgənlekte həm il esenən beđgə doşman bulqan elementtarđь ojoştorqanlьqtь anlata.

Sit il razvedkalarьnьn şpionlьq ojalarьn faş itev, вы razvedkalarđьn sit ildən jeвərelgən sit il razvedciktərenə genə tajanmaqanlьqtь kyrhətte. Lenin—Stalin partiahьna qarşь sьqьvsь hər tөrlө oppazitsion gruppalarđьn qalđьqtarь, berense siratta trotskistər həm buxarinselər sit il razvedkalarьnьn qorotqosloq eşendə tөp tajanьs bulьp toralar. Bөtə вы gruppasьqtar kyptən inde eşselər xərəkətendə politik aqьm bulьvđan tuqtanьlar həm faşizm da, Germania gistapohьnda, Japonia həm başqa razvedkalarđa xeđməttə torovsь qorotqostar, şpiondar həm diversanttarđьn idiahьđ həm prinsepheđ bandahьna əjləndelər.

Şpionlьq həm diversion-terroristik ojalar beđđen ber talaj ojoşmalarььđđa, şular iъəвendə komsomol ojoşmalarьnda la asьldьlar. Azova-Qara dinqeđ krajьnda, Sverdlov өlkəhe komsomol ojoşmalarьnda eş itevse xalьq doşmandarь asьldь. Ukrainala, LKSMU Уđək Komitetьnьn elekke jetəkseləre Andrejev həm Klinkov jetəkselegendə yđđərenen jenəjətsel eştəren ytkərevse, Məskəvđə, başьnda Saltanov, Ilinski, Luk'janov, Fajenвerg torqan xalьq doşmandarь asьldьlar.

Вы doşmandarđь faş itev, kypselek komsomol ojoşmalarьnьn kapitalistik qamav turahьndaqь iptəş Stalin kyrhətməhenən yđ vaqtьnda bol'şevistik hөđөmtələr jahamaqanlьqtь kyrhətələr. Kisə, komsomoldьn Məskəv aktive jьjьlьşьndaqь sьqьşьnda VLKSM Уđək Komitetь sekretarь iptəş Kosarev, komsomoldьn kyp kenə rabotniktəre doşmandь teləhə qajđan eđləvgə, tik komsomoldan eđləməvđəge jynəleştə buldьlar. Ular, doşmandar komsomolqa inergə ьntыlmajđar, komsomol ojoşmalarь ularđьn qorotqosloq, diversion-şpionlьq eştəre өsөn qьđьqhьnьv tьvđьrmaj, tip kyđ aldarьna xata kilterđelər, tine.

Вьndaj fekerđə bulьvđan da janьlьş feker juq. Lenin komsomolь Sovettar ilenen tormoşonda bik đur urьn biləj, kommunisttar partiahьnьn qevətle rizervь bulьp tora.

Asьq ki, xalьq doşmandarь jəştər ojoşmalarьna inergə, yđđərenen вođoq joqontolarьn jaharqa tьrьşalar. Doşmandar вы xəldə, başqa kyp ojoşmalarqa inevgə qaraqanda komsomol ojoşmalarьna inev jenelerək bulьvqa iъəp totalar. Jəştər politik təzriвəgə, sьnьqьvqa ađьraq ejələr. Ul jetdi sьjnfьj kөrəş məktəвen ytməne. Həm şunьn menən komsomolda doşman agenturahьnьn xərəkət iteve jenələjə.

Вы doşmanlьq xərəkətenə qarşьlьq tьvđьrьv өsөn zarur bulqan ber tөp sredstvo barь: komsomoldaqь politik eşte tejeşle juqarьlьqqa qujьrqa kərək. Politik eş ni tiklem jaqşь qujьlqan bulha, beđ jəştərđe ni tiklem bol'şevizm menən jaqşь qorallandьrhaq, şul tiklem doşmandarđьn ytep inevenə mөmkinlek ađ bulasaq.

Doşmandarđьn tөp qaraştarь, komsomolds kommunistik partianan ajrьvqa, komsomol өъtөnən partia jetəkselegen eđөvgə, jəştərđe partianьn idia joqontohonan sьqarьvqa, unьn anьna sotsializmqa ьşanmavsьlьq həm doşmanlьlьq urьnlaştьrьvqa jynəltelgən.

Komsomoldьn kөsө şunda ki, ul kommunistik partia jetəkselege aъtьnda eşləj, ul his qaqşamaъ rəveştə sotsializm pozitsiahьnda tora həm вьna şunьn өsөn də doşmandar yđđərenen udarьn komsomol kөsөnөn tөp sьqanaqь bulqan—sojuzda partia jetəkselegen eđөvgə jynəldergəndər.

Doşmandarđьn ьşanьstarь jemerelde. Komsomolds, sojuzььđđь tərbiələgən, unь sьnьqtьrqan həm unьn menən kөndəlek jetəkselek itevse bol'şevistik partianan ajьra alьrđaj kөs juq. Вьnan kyp jьldar elek iptəş Stalin əjtkənsə, jəştər həm bol'şeviktərđen qart gvardiahь **„eske doşmandarqa həm tьşqь doşmandarqa qarşь hər vaqьt berđəm front menən barđьlar"**. Elektə şulaj buldь həm xəđer đə şulaj həm alda la şulaj bulasaq. Kommunistik jəştər partia menən bergə, unьn jetəkselegendə revolytsianьn bөtə doşmandarьn jemerə kildelər həm alda la jemerəsəktər.

Jəştər massahьn yđđəre jaqtarьna ьlьqtьrьvqa bulqan ьmtыlьştarьnьn ьşanьshьđlьqьn kyrep, xalьq doşmandarь yđđərenen jenəjətsel eşməkərlektərenə ajrьm tarqalqan həm totanaqhьđ keşelərđe verвovajt itev өsөn in məkerle saralarđь qullanalar. Iptəş Kosarev yđenen telmərendə, komsomoldьn kyp kenə rabotniktəre komsomolda doşmanlьq eşenen metodtarьn bik tar rəveştə kyđ aldarьna kilterələr, tip kyrhətte.

Ьsьn xəldə doşmandar eşenen həm verbovkanьn metodtarь kyp kenə tapqьr nөskərək həm xəjləkərerək. Qəđəttə doşmandar yđđərenen eştəren jəş keşenen anьn partiaqa ьşanmav aqьvь menən aqьvlavđan başlajđar, ular beđđə bulqan ajrьm avьrlьqtarđь qabartьp beđđen tamam jenevebeđgə ьşanmav tьvđьrьrqa tьrьşalar. Вы qəвəxət eştəren ular aъtьrtьn rəveştə hər kөndө alьp baralar, bilđəle, ular вы eştəren jəştərđen bөtə massahьna la tygel, ə ajrьm totanaqhьđ keşelərgə jynəltələr. Ə beđđen komsomol rabotniktəre, şular iъəвendə jetəksel rabotniktər đə doşmandarđьn вы xərəkəten kyrməjđər.

Doşman qulьnda in hөjөlөp qullanьla torqan sredstvo bulьp tormoş jaqtan tarqalьv tora. Jьş qьna doşman bilđələp qujqan keşegə tura rəveştə jaqьn bara almaj, həm şul vaqьtta вы keşenen jomoşaqlьqtarьn fajđalanьrqa tьrьşьp tormoş jaqtan tarqalьv atmosfirahьna ьlьqtьrьrqa həm əkrenləp unь əsir alьrqa, yđenə bujhondororqa tьrьşьp borolma juldar menən xərəkət itə. Iptəş Kosarev, tormoş (быт) hər ber ajrьm rabotnikten şəxsi eşe ul tigən dərəъ bulmaqan qaraş taralqan tip kyrhətte. Kyptər eş yđenə başqa, ə tormoş, şəxsi tormoş yđenə başqa tip ujlajđar.

Вы tik tərən xata həm zianlь qaraş. Qьrqьv sьjnfьj kөrəş obstanovkahьnda tormoş obstanovkahь, politik obstanovkanan ajrьlmaj. Fakttar, tormoş jaqtan tarqalьv axrь iъəptə politik tarqalьvqa kiltergənlekte kyrhətələr. Həm unda, qajđa esevđər, bankettar, eskelekle kisələr səskə atalar, unda hər vaqьt ta doşman qulьn eđlərgə kərək həm moqajьn heđ unda unь taвьrhьqьđ.

Doşman yđenen maqsatь өsөn qailəselekten haъьq atmosfirahьn, yđyđende tənqitkə bol'şevistik qaraş bulmavđь, massa tavьşьn hanqa hanamav, eskərge sojuz demokratiahьn bođovđarđь kin kyləmdə fajđalana.

Bөtə вы avьrьv kyrneştərđe beđđen arabьđđan tamam juq itergə kərək, politik qəmheđlekte bөtөrөrgə kərək həm şul vaqьtta beđ komsomoldьn saftarьn taqь la jaqşьraq nьqьtьrвьđ. Bөtə вы avrьv kyrneştərđən tađarьnqandan hun, beđđen saftarьььđqa inep alqan bөtə doşmandarđь hьtьp bөtөrgəndən hun komsomol taqь la kөslөrək bulьp əvreler.

Doşmandarđь rəximheđ rəveştə bөtөrөrgə, qьjratьrqa həm tamьrđarьn jolqorqa həm kommunizm eşenə birelgən janь jəş kadrđar yrlətergə, вы ber yk вurьstьn ike jaqь. Вьna şunьn өsөn də xəđerge vaqьtta janь kadrđar yrlətevđə bulqan qurqaqlьqtь tamam bөtөrөrgə kərək, ə вьnьn menən komsomoldьn kyp kenə jetəkseləre avrьjđar. Ular, вьndaj jetəkselər eşkə kemde yrlətev turahьnda ujlamajđar, ə kemde qajđa kyserev turahьnda ujlajđar. Ular, komsomol bөtə xeđmətsəndərđen bөtə massovьj ojoşmalarьna kadrđar əđerləvse ojoşma ikənlegen onotalar. Komsoldьn keşe rezirvtarь, unьn jəş kөstərenen ige-sige juq. Вы sьqanaqtan qьjьvьraq hөđөp alьrqa həm şul uq vaqьtta doşmandar jəşerenep jatqan bөtə jarьqtarđan da ularđь өtəъləp sьqarьrqa həm juq itergə kərək.

(„Kom. Pravda"nьn 24 ijyldə sьqqan hanьnьn baş məqaləhe).

Məskəv komsomol aktivenen jьjьlьşь

22-23 ijyldərđə NKVD klubьnda Məskəv qalahь komsomol aktivenen Məskəv өlkəhe VLKSM-dьn rajon komitetь sekretarđarь menən berlektə komsomol aktivenen jьjьlьşь bulьp ytte. Aktiv jьjьlьşьnьn eşendə VLKSM Уđək Komitetь sekretarь Kosarev həm VKP(в) nьn Məskəv qala komitetь sekretarь Volkov iptəştər qatnaştьlar.

VKP(в) Уđək Komitetьnьn ijyn Plenumь jomqaqtarь turahьnda VKP(в) nьn Məskəv qala komitetьnьn agitatsia həm propaganda bylege mөdire iptəş Dedikov doklad menən sьqьş jahanь.

Ul yđenen sьqьşьnda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarqa komsomol ojoşmalarьn əđerləv turahьndaqь məs'ələgə tuqtalьv menən ber rəttən, aktivten iqtivarьn revolytsion ujavlьqtь juqarь kytərev məs'ələhenə tuqtaldь.

Iptəş Dedikov qajhь ber komsomol ojoşmalarьnda politik qəmheđlek bulьvь arqahьnda xalьq doşmandarь, faşizm agenttarь ojalaqandar, tip kyrhətte. Hunqь kөndərđə Azova-Cernomor, Sverdlov өlkələrendə həm Ukraina komsomol ojoşmalarьnda şpiondar ojalarь faş iteldelər.

Dokladcik komsomoldьn jetəksel organdarьna ojalap doşmansьl eştər alьp barqan, xəđer faş itelgən xalьq doşmandarь Ilinski, Andrejev S., Klinkov, Luk'janov, Fajenвerg, Bybikin h. в. turahьnda hөjləne.

Aktiv jьjьlьşьna VLKSM-dьn Məskəv komitetь həm Məskəv qala komitetь bjurohьnьn qararь nigeđendə VLKSM-dьn Məskəv qala komitetь sekretarь Şorkindь həm VLKSM-dьn Məskəv komitetь sekretarь Sidrovtь his qəfev itməъlek politik qəmheđlek kyrhətkəndəre өsөn urьndarьnan buşatьlьvđarь turahьnda jetkerelde.

Dedikov iptəşten dokladь bujьnsa Karamzin (VLKSM Məskəv komitetьnьn eşse jəştər bylege mөdire), Andrejanov (berense hanlь zavod), Sokolov (Bөtə Sojuz avьl xuzalьqь kyrgəđməhenen VLKSM komitetь sekretarь), Sukirman (VLKSM-dьn Lenin rajkomь), Volkova (VLKSM-dьn Rostokinski rajon komitetь), Jefrimov (Proletarski rajon komitetь), Şapiro (VLKSM-đьn timer jul rajkomь sekretarь), Kapustina („Qьđьl Bahatьjr" zavodь), Jelagin (VLKSM-dьn Məskəv komitetь) h. в. sьqьş jahanьlar.

Jьjьlьşta đur telmər menən VLKSM Уđək Komitetь sekretarь iptəş Kosarev sьqьş jahanь.

Doklad bujьnsa sьqьp hөjləvselər bөtəhe lə Məskəv komsomol ojoşmahьn yđenen safьn doşmandarđan tađartьv menən ul taqь la nьqьraq VKP(в) Уđək Komitetetьna həm xalьqtarđьn julbaşsьhь iptəş Stalingə birelgən bulьr tip kyrhəttelər.

Jьjьlьş tarafьnan qabul itelgən rezolytsia VKP(в) Уđək Komitetьnьn Plenumь qararđarьn tulьhь menən xuplaj.

Jьjьlьş đur kytərenkelek menən VKP(в) Уđək Komitetьna, iptəş Stalingə həm Stalinsel bojevoj narkom—Nikoloj Ivanovic Jezovqa qotlav telegramm[illegible] ebərđe.

Doşmandь tanьj həm faş itə belergə

Krikeng tədələşə komsomol ojoşmahьnьŋ otcot-hajlav jьjьlьşь, komsomolestar əsən, đur politik habaq buldь. Komitet sekretarь iptəş Baburkinden otcot dokladь la həm dokladь bujьnsa hejləvse komsomolestarđьŋ sьqьştarь la şaqtaj politik ytkenlek menən ajrьldьlar. Jьjьlьş xalьq doşmandarьnьŋ tədələştə alьp barqan qorotqosloq eşe metodtarьn, idiotlьq avьrьv—qəmhedlek, politik huqьrlьq, asьq avьđlьq menən avьrьvsьlarđь faş ittelər.

Komsomoles Şişkin:

— Beđđə certjozdar hьđqanda javьz uj menən eşləv fakttarь buldь,— tip başlanь yđenen sьqьşьn—certjozdarđь qat-qat tədətkən bulьp uqa artьq aqsa tyktelər. Hedemtələ ular đa məqnəhed bulьp sьqtьlar. Bьl jenəjəttər, tədələş nacal'nigь Mixajlov həm AKIRMANdarđьn „jetəkselek" itev jemeştəre bit. Ni əsən ularqa əle bulha ber sara la kyrelməj. Komsomoles—inzener Bomcinko bьl butalьsqtarđь jaqьndan belhə lə, komsomol ojoşmahьna aldan signal birmənə.

Bьna bьl xəl yđe genə lə beđđen ojoşmala, politik ujavlьqtьŋ tybən bulьvьn, beđ əle doşmandь tanьj həm faş itə belevgə əjrənməgənlegebeđđe kyrhətə.

Komsomoles Sandakov xalьq doşmandarьnьŋ nisek bulha la komsomolƣa inep, komsomoleslьq ismenə jəşerenep qorotqosloq eştəren alьp barьrƣa tьrьşьvđarь həm ajrьm vaqьtta bьl teləktərenə ireşkənlektəre turahьnda hɵjləne.

— Bьna xalьq doşmanь Popovtь alьqьđ,—tine ul,—unьŋ atahь elek stanovьj pristov bulƣan. 1926 jьlda qorotqosloq eşendə ƣəjeplənep 10 jьlƣa xɵkөm itelgən. Popov yđe lə esep huƣьşьvđa, xuliganlьqta ƣəjeplənep xɵkөm itelgən. Unьŋ bөtə bьl eştəren tikşergəndən huŋ komsomoldьŋ Miŋnejar rajkomь (Ciləbe ɵlkəhe) Popovtь komsomoldan sьƣarƣan. Komsomoles bulьv ismen qorotqosloq eşen alьp barьvƣa maska itep fajđalanьrƣa teləgən bьl doşman, Krikeng tədələşenə kilgəs tə yđen komsomoles itep kyrhətkən. Krikeng tədələşenen komsomomol komitetь, unьŋ sekretarь iptəş Baburkindeŋ politik ƣəmhedlegenən fajđalanьp tiđ vaqьt esendə ularđьŋ ьşanьsьna inə. Yđeneŋ xəjləkərlege menən ul „komsomoles" bulьp əverelə, ul ƣьnala tygel, unь garazda komsoorg itep hajlaƣandar. Bьna şul rəveşle ьşanьs qađanƣandan huŋ bьl doşman, jəştər həm eşselər arahьnda yđeneŋ qorotqosloq eşen alьp bara başlaj. Kontrrevolytsion anikdodtar aşa jəştər arahьnda doşmanlьq joƣontohon tarata, yđeneŋ bьsьraq xeđməte өsөn iptəştər tuplaj başlaj. Tөrlө juldar menən eşselərđe terrorizirovajt itə.

Yđen komsomoles itep kyrhətkən həm komsoorg itev ьşanьsьna tiklem barьp jetkən bьl Popov axьrь siktə sit il razvedkalarь fajđahьna qorotqosloq eşe alьp barьvsь agent bulьp sьƣa.

Ə komsomolka Osipova Popovtь 1925 jьldan birle belhə lə, unьŋ turahьnda komitetqa ber ni đə əjtməgən.

Doşmansьl elementtarđьŋ tөrlөhө tөrlөsə eş itələr. Ularđьŋ qajhь berđəre yđđəren jaqşь belemle, aktiv keşe itep kyrhətep ьşanьs qađanalar đa, jəştər arahьnda hər tөrlө bьsьraq həm kontrrevolytsion eştər başqarьvƣa mөmkinlek alalar. Ə ƣajhь berđəre jetəkselekteŋ kyđenən sittərək torop yđen nađan, ber nəmə lə belməgən, „meъken" keşe itep kyrhətep javьzlьq zarazahь taratalar.

— Bьna Şubinde alьƣьđ,—tine komsomoles inzener Isajev,—ul ojoşmala yđen bik qaraŋƣь totto, ber nəmə lə belməgən nađan həm „meъken" keşe itep kyrhətev jaƣьnda buldь. Ə asьlda ənə şul yđeneŋ „meъkenlege" menən xalьq doşmanь, qorotqos Popovtьŋ aktiv jarđamsьhь bulьp sьqtь.

— Bьna, beđđeŋ komsomolestarđa həm jetəkselektə politik ujavlьqtьŋ bulmavьn kyrhətkən taƣь la ber fakt.

— Rusanov ođaq vaqьttar bujьnsa jəştər həm eşselər arahьnda hər tөrlө kontrevolytsion fekerđər taratьp jөrөnə. Komsomolestarđan Torba, Kovəldər unьŋ joƣontohonda bulьp, tulь ƣəmhedlek, politik huqьrlьq kyrhətelər. Ə komitet Rusanovtьŋ həm unьŋ jaqtaştarьnьŋ eşenə nьqlь politik narьq birmənə.

— Transport nacal'nige Cerkov turahьnda la ber nisə hyđ əjtergə kərək,—tine yđeneŋ sьƣьşьnda komsomoles Osin.— Garazda Malytin tigən ber keşe kassir bulьp eşlənə. Bьna oşo keşe sistematik rəveştə avtobus bilettarьnan kilgən aqsanь yđ fajđahьna totondo. Hunьƣa taba Malytinden kassahьna rivezia jahaldь. Rastrata kyp ine. Nəq oşo vaqьtta Malytin qasьv jajьn eđləj başlanь. Bьl tura la Cerkovqa aldan əjtelhə lə, unьŋ bьƣa iъe kitmənə. Ə Malytin qastь.

Cerkov xalьq doşmanь Popovtьŋ qatьnьn eşkə urьnlaştьrđь. Bьl xəldə min partkomƣa əjtkəs ul minə—min hine eştən sьƣarьv turahьnda prikaz biremen, mine ni əsən partkomƣa əjtep jөrөjheŋ, tip janьnь.

Unan huŋ Cerkov jəməƣət milken təlaf itev menən də şөƣөllənə. Ul transport ismenə 700 kirbes alьp, unь Ivanov (kontorda xeđmət itə) fajđahьna birđe. Cerkov yđe VLKSM-dьŋ Stalin rajkomьnьŋ plenum aƣzahь. Ləkin unьŋ kyrneşe bik şikle. Komsomoldьŋ Stalin rajkomь unьŋ eşen tərəndən tikşerep sьƣьrƣa tejeş.

Ojoşmanьŋ iŋ jəş aƣzalarьnan—Beloborudov yđeneŋ sьƣьşьn bьlaj tip başlanь:

— Mineŋ komsomol stazьm đur tygel, tik un aj menən genə iъəplənə. Bьl mineŋ tik jьjьlьştarđa təvge tapqьr sьƣьp hөjləvem.

— Bьjьl klubta qьş bujь politik totanaqhьđ lozungalar elevle tordo. Bьl lozungarь xatta jabaj eşselərgə tiklem tənqitləj kildelər. Ləkin bьƣa ƣomumən komsomol komitetьnь đa, həm unьŋ sekretarь iptəş Baburkinden də iъtəre kitmənə. Klub mөdire Karnilov turahьnda əjtep torahь la juq. Min uƣa nisek tip narьq birergə lə belməjem. Ul bik iƣtibarhьđ, politik ƣəmhed, xatta unьŋ şikle bulьvь la bik mөmkin. Sənki yđeged beləheged, klubta bik hirək bula torƣan kino-kartina həm es bojorƣos postanovkalarđan başqa yđ eşsənlek həm horav-javap kisələre şaşka-şaxmat tyŋərəktəre kevek jəştərđe qьđьqhьndьrьrđaj eştər alьp barьlmaj.

Ojoşmala serek idialь—tarqalƣan şikle keşelər juq tip əjtep bulmaj əle. Sumkinden pasportь juq. Politik fezianomahьla asьq tygel. Bьl tik ber genə fakt. Undajđarđьŋ ojoşmala taƣь la bulьvđarь mөmkin. Komitetqa ojoşmanь bьlarđan ərsergə vaqьt inde.

Krikeng tədələşə komsomol ojoşmahьnьŋ otcot-hajlav jьjьlьşьnda, tədələştə qorotqosloq, şpionlьq eşe alьp barƣan doşmandarđьŋ məkerle metodtarь asьldь. Ləkin bьl əle, tədələştə həm komsomol ojoşmahьnьŋ yđendəge doşmandarđьŋ tamьrđan bөtөrөlgənlegen həm bөtəhe lə faş itelgənlegen aŋlatmaj. Ularđьŋ qaldьqtarь yđđəreneŋ javьz eştəren aldala alьp barьvđarь mөmkinlege komsomol komitetьnьŋ iƣtibar yđəgendə tororƣa həm ularđь jəşrengən jarьqtarđan, qaraŋƣь mөjөştərđən өtəъləp sьƣarьv, faş itev Krikeng tədələşə komsomol komitetьnьŋ aldaƣь eşendə yđək burьs bulьp tora. Komsomolda politik uqьvđarьnьŋ sьjfatьn jaqşьrtьv, idiotlьq avьrьvь—ƣəmhedlekte tamam bөtөrөv komsomolestarđь həm jəştərđe doşmandь tanьj belergə həm rəximhed faşlarƣa өjrətev, mobilizatsialav, komsomolestarđьŋ idia—politik kiməldəren, bol'şevistik ujavlьqtarьn juƣarь kytərev—jaŋь hajlanƣan komitettьŋ berense eş ađьmdarь bulьrƣa tejeş.

M. Sadikov.

VLKSM-DЬŊ MƏSKƏV OJOŞMAHЬ AKTIVENEŊ DƟJƟM QALA JЬJЬLЬŞЬ REZOLYTSIAHЬ

VKP(b) Yđək Komitetьnьŋ ijyn Plenumь qararđarь turahьnda iptəş Dedikovtьŋ dokladьn tьŋlaƣandan həm mөđəkərə itkəndən huŋ, Məskəv qala komsomol aktiveneŋ dөjөm qala jьjьlьşь VKP(b) Yđək Komitetьnьŋ ijyn Plenumь qararđarьn bөtөnləje mənən həm tulьhьnsa xuplaj həm komsomol ojoşmalarьnan ularđь his ber tajpьlьşhьđ tormoşqa aşьrьvđь talap itə.

VKP(b) Yđək Komitetь Plenumь tarafьnan xuplanьp, SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьŋ IV sessiahь tarafьnan raъlanƣan, Stalinsel Konstitutsia nigeđendə tөđөlgən „SSSR Sojuzь Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozenie", Leninse—Stalinse partia julbaşsьlьƣь aъtьnda, bөjөk Stalin julbaşsьlьƣь aъtьnda ilebeđ tarafьnan ireşelgən sotsializm jeŋevđəreneŋ gyzəl kyrhət kese bulьp tora.

Hajlav zakonь, Stalinsel Konstitutsiala nəmə kəvđələnderelhə, şularđь kiŋəjtə həm praktik tormoşqa aşьra. Hajlav zakonьnьŋ hər ber punktь keşe turahьnda Stalinsel qajƣьrtьv menən huƣarьlƣan. Yđeneŋ berense statjahьnan başlap iŋ huŋƣь statjahьna tiklem jaŋь hajlav zakonь, Stalinsel Konstitutsia kevek yk, berđən-ber həm axrьna tiklem eđməeđ sotsialistik demokratia ruxь menən huƣarьlƣan.

Sovettar Sojuzь—donja jөđөndə jəştər bөtə politik xoquqtarь menən fajđalana ala torƣan berđən-ber il. Şul uq vaqьtta kapitalistik ildərđə xeđmətsən jəştər hajlavđarđa qatnaşьvđan bөtөnləj sitlətelgəndə, beđđeŋ ilebeđđə Stalinsel Konstitutsia jəştərđeŋ dəvlət menən idara itevđə kiŋ qatnaşьvđarьn tə'min itə.

Stalinsel Konstitutsia komsomolƣa alda bulasaq sovettarƣa hajlavđarđa yđeneŋ kandidattarьn qujьv xoquqьn birə. Bьl beđgə, Sovet jəştərenə birelgən xoquq, partianьŋ həm beđđeŋ ilebeđ xөkymətenеŋ bөjөk ьşanьs kyrhətev aktahь bulьp tora.

Komsomol aktiveneŋ dөjөm qala jьjьlьşь, jaŋь hajlav zakonьn tərən rəveştə aŋlatьvđь, beđđeŋ ilebeđđeŋ hər ber jəş grazdanь Stalinsel Konstitutsianь belerlek, beđđeŋ hajlav sistemahьn həm hajlav tərtiptəren belerlek itep aŋlatьvđь bөtə komsomol ojoşmalarьnьŋ iŋ mөhim burьsь itep iъəpləj.

Aktiv jьjьlьşь, bөtə komsomol ojoşmalarьn jaŋa hajlav zakonь sistemahь bujьnsa, sovettarƣa alda bulasaq hajlavđarƣa kiŋ əđerlek eşen jəjeldererge, jəştərđeŋ idia—politik kiməldəren həm revolytsion ujavlьqtarьn bөtə jaqlap juƣarь kytərep, xalьqtьŋ bөtə doşmandarьn şəfqəthеđ rəveştə faş itep həm jemerep kiŋ əđerlek eşe jəjeldererge məƶbyr itə.

VKP(b) Yđək Komitetь tarafьnan qaralƣan həm xeđmətsəndərđeŋ kiŋ mөđəkərə itevenə qujьlƣan „dөrөъ səsev əjləneşe inderev həm MTS-tar eşen jaqşьrtьv saralarь turahьnda" həm VKP(b) Yđək Komitetь Plenumь tarafьnan xuplanƣan „orloq kul'turalarьn jaqşьrtьv bujьnsa saralar" jьlьna 7-8 milliard bot Stalinsel uroƶaj alьv өsөn kөrəşteŋ asьq programmahьn birələr həm artabanda kolxoz tөđөləşөnөŋ səskə atьvьna nьqlь nigeđ tьvđьralar.

VKP(b) Yđək Komitetь Plenumьnьŋ qararđarьn kiŋ qatlam kolxozsьlar massahьna həm berense nəvbəttə bөtə kolxoz jəştəren bьl qararđarđь belev həm aŋlav menən qorallandьrьv—komsomol ojoşmalarьnьŋ bojevoj burьstarь.

Məskəv komsomol ojoşmahьnьŋ jetəkselegenə yrmələgən xalьq doşmanь Ilinskiđe faş itev, VLKSM-dьŋ MK həm MGK Plenumdarь sostavьna inep alƣan xalьq doşmandarьn partia həm komsomol safьnan hөrөp sьƣarьv, taƣь la ber tapqьr, beđ komsomolestarđьŋ ələgə yđ arabьđđaƣь trotskise—uŋ şpiondarđь, diversattarđь həm ylterevselərđe həm ularđьŋ qaldьqtarьn tamam jolqop taşlama ƣanlьƣьbьđđь həm komsomol aktive arahьnda ajrьvsa taralƣan idiotlьq avьrьvь—politik ƣəmhedlekteŋ bөtөrөlməgənlegen kyrhətə.

Aktiv jьjьlьşь, VLKSM-dьŋ MK həm MGK-nьŋ berləşkən bjurolarьnьŋ VLKSM Məskəv qala komitetьnьŋ elekke sekretarь Şorkinde həm VLKSM-dьŋ Məskəv Komitetь sekretarь Sidrovanь, yđđəreneŋ eştərendə his ƣafev itelməъlek politik ƣəmhedlek kyrhətevđəre өsөn eştən buşatьvđarь turahьndaƣь qararđь xuplaj.

Aktiv jьjьlьşь, komsomol safьna yrmələp alƣan trotskise—zinovjevse buxarinse qaldьqtarđь—bьl şpiondarđь, divtrsanttarđь, ylterevselərđe axьrьna tiklem jolqop taşlav, xalьq doşmandarь bik jeŋel fajđalana torƣan, ajrьm komsomolestarđьŋ həm komsomoldьŋ jetəkse rabotniktərenеŋ tormoş jaƣьnan tarqalьv elementtarьn şəfqəthеđ rəveştə bөtөrөv—Məskəv komsomol ojoşmahьnьŋ iŋ mөhim burьsь tip iъəpləj.

Aktiv jьjьlьşь bөtə komsomol ojoşmalarь aldьna hьnalƣan, partia eşenə, Lenin—Stalin eşenə birelgən, idia jaqtan sьnьqqan, xalьq doşmandarь menən kөrəştə hьnalƣan, beđđeŋ ojoşmanьŋ iŋ jaqşь keşeləren komsomol eşeneŋ bөtə tarmaqtarьna la yrlətev burьsьn quja.

Partia, doşman elementtarđan tađarьnьp, yđeneŋ saftarьna eşselər, kolxozsьlar həm intelligentsia arahьnan iŋ jaqşь keşelərđe qabul itə. VKP(b) Yđək Komitetь „komsomolestarđь VKP(b) safьna ьlьqtьrьv turahьnda" məxsus qarar qabul itte. Bьl beđđeŋ partiabьđ tarafьnan Lenin komsomolьna kyrhətelə torƣan bik đur ьşanьs beđđe hər ber komsomolestьŋ idia kiməlen taƣь la juƣarь kytərevgə, komsomoldь ajrьvsa ujav bulьrƣa, partiaƣa ber genə ike-jөđlө lə inməven kyđətevgə, Lenin komsomolьnan jaqşьlarđan da, jaqşьlarđь partiaƣa birevgə burьslaj.

VLKSM-dьŋ Məskəv qala komitetь, rajon komitettarь, həm VLKSM komitettarь tarafьnan iŋ jaqşь həm hьnalƣan komsomolestarđь, aktivistərđe VKP(b) safьna ьlьqtьrьv bujьnsa individual' eş alьp barьv өlkəhendə his ƣafev itməъlek əkerenlek kyrhətevđəren bildələp, aktiv VLKSM-dьŋ bөtə ojoşmalarьnьŋ iƣtibarьn sojuzdьŋ bьl өlkələge eşen jetdi jaqşьrtьvƣa bora.

(Davamь 3-sө bittə).

XALЬQ ARA ŞPIONAZ

Kapitalistik donjala dəvləttərđen ber ‑ yđ ara mөnəsəвəttərendə şpionaz вik đur rol' ujnaj. „Ike jerđə ike dyrt kevek, iđвat itelgən ki, вurzuaz dəvləttər вer-вerehenen tьjlьna yđđərenen şpiondarьn, qorotqostarьn, diversanttarьn, ə qajhь вer vaqьt keşe ylterevselərен də jeвərələr, ularqa вьl dəvləttərđen ucrezdenielərenə həm predpriatielərenə jerləşergə, unda yđđərenen seltəren вuldьrьrqa həm, ularđь zəqifləndererhəm qevəttəren өđөr өsөn, „zarurlьq вula qalqanda“ ularđьn tьjldarьn şartlatьrqa zadanie вirələr. Xəđerge vaqьtta eş şulaj tora. Ytkəndələ eş şulaj tora ine“ (I. Stalin, VKP(в) Yđək Komitetьnьn fevral-mart plenumьnda həjləgən dokladьnan).

Kyptən tygel N'ju-Iork ta, Amerika jađьvsьhь R. Rouandьn „Şpionaz tarixe“ tigən kitaвь вađьlьp sьqtь. Avtor, donja huqьşь vaqtьnda Amerikanьn xərвi razvedkahьnda eşləgən. Huqьştan hun ul şpionlьq eşen өjrənev вujьnsa eşiəj həm oşo məs'ələ вujьnsa вer nisə kitap вađьp sьqarđь. Kyptən tygel „Pravda“ gazetahьnda R. Rouandьn „Razvedka həm kontrrazvedka“ tigən kitaвьnьn qьđqartьlqan tərzөməhe вađьldь. Вьl kitap şpionaz tarixenən faktik materialdarđь esenə alqan həm sit il razvedka organdarьnьn eş prijomdarьn asьp вirə.

1914 jьlda, huqьş iqlan itelep вer aj vaqьt ytkəs tə London kontrrazvedkahь Karl Gustov Ərnest tigən parikmaxer menən tanьşa, ul juridik jaqtan Britania keşehe iđəplənep, 16 jьl вujьna ul kaledonion Rodtaqь вer jortta jəşəj, həm oşo vaqьt вujьna ul Germania razvedkahьnьn Britanialaqь „pocta jəşnige“ xeđməten ytəj.

Şarlattenвurgtaqь Germania razvedkahь yđəgenen agenttarь өsөn jeвərelgən instruksialarь, xattarь uqa packalap kilgəndər. Вөtə konverttarqa la Anglia markalarь jəвeştərelgən вulьp Ərnestqa вarь tik ul xattarđь jaqьndaqь pocta jəşnigenə təşөrөrgə genə qalqan вulqan. Alqan javaptarđьn вөtəhen đə ul yđenen nemes xuzalarьna jeвərep torqan. Şulaj itep eşməkərlege osoraqlь həm jaвaj вulqanlьqtan yđen вer vaqьtta la tottormaqan. Jaвaj, həm вer kemgə lə вildəle вulmaqan parikmaxer jegerme ike korrespandint menən jađьşьp torqan. Вьl jegerme ike keşe вөtəhe lə nemestər вulьp Britanianьn tərlə xərвi, dinged yđəktərenə taralqan вulqandar.

1914 jьldьn 5 avgustьnda Ərnest qulьna вritvahьn totqan kileş yđenen parikmaxerskejendə qulqa alьnqan. Şul uq kəndə unьn вөtə „korrespandenttarь“—Anglianьn huqьşqa əđərlənəven kydətevse agenttarь la totolqandar. Ərnesten вьl eşe, Germania razvedka yđəgenen serenə ingən Anglia agentь tarafьnan asьlqan.

RAZVEDCIK HƏM UNЬN EŞMƏKƏRLEGE

„Aqьlь həm ytker razvidciktər hirək totolalar, jaqşьraqtarь xatta şiklənev đə tьvđьrmajđar. Вьl şpionaz iskusstvohьn belevđən kilə. Şpionaz iskusstvohь nigeddə өs momentqa qajtьp qala: 1) iņ qimmətle dokumenttarđьn qajđa jatьvьn вelev, 2) yđende tottormaj ul dokumenttarđь qulqa təşөrəv həm вik tiđlek menən alqan nəmələrende nacal'nigьna tapşьrьv həm 3) doşmandarđьn plandarь məqlym вulqanlьqtь eđheđ qaldьrьv.

Əgər oşo şarttarđьn ikense jəki өsөnsөhө juqqa sьqha, вөtə nəmə juqala, agent yđenen tьvqan ilendələ, sit ildə lə uņьşhьđlьqqa osoraj“.

Xəđerge sinzura həm kontrrazvedka xərəkət itkən şarttarđa, вigerək tə huņqь ike şarttь ytəv avьr həm qurqьnьslь.

„Solox tөđөlgəndən huņ, вer jəşten Fransuz agentь, yđenen вer nisə tapqьrđar Şvejtsaria вaşqalahьsitendə jəşəgən Fan Vjulov nemes razvedka yđəgendə вulьvьn iqlan itə. Вьl razvedka Fransuz armiahьnьn tьjlьnda, yđəktə həm uņ jaq flangta eşləvse razvedciktər jetəkselek itkən ьsьn krepost вula. Agent, elekke doşmandarь aldьnda yđ hyđenen dөrөђlөgөnə ьşandьrьv өsөn вatьr rəveştə razvedkanьn tөp вinahьn həjləp вirə: Unda ajaq вađьv menən trevoga вirə torqan idəngə jəjelgən palastarđьn jatьşьn, kreslalarđь, xatta uђal uj menən elektricestvoqa totaştьrьp qaldьrьlqan asqьslь jođaqtar qujьlqan вula. Ul вьl jəşren urьnqa вerense kilep inevenə qaramaђtan (hatьp alьp jəki yđenen jьlqьrlьqь menən) unьn haqlьqь həm вөtə jerđe вeleve, ineven taqьla qaвatlarqa jarđam itkən. Agent, вьqa yđenen razvedciklek eşe вer nindəjđə eđ qaldьrmaj вarьvь arqahьnda qьna ireşkən.

Şulaj uq Germanianьn вer agentьnьn kyp ajđar вujьna, Fransia xərвi sudьnda şpionlьqta qəjepləngən keşelərđen protsesstarьnda tərzөməse вulьp xeđmət iteve məqlym. Вьl keşe halqьn qanlьlьq, aktjorlьq hələtlelektəre menən yđenen iptəştəren xөkөm itkəndə qatnaşlьq itkən həm вer vaqьtta la ularqa qarata tojqo quđqatmaqan. Unьn agentlьq вurьsь—fransuzdarđьn razvedciktərđe nindəj jul menən taвьvđarьn, nisek xөkөm itevđəren yđenen nacal'nigьna jađьp jeвərevđən torqan. Вьl donesenialar, jaņь agenttar əđerləvse həm jeвərevse nacal'niktər өsөn đur əhəmiətkə ejə вulqandar“.

Rossiala, Karl Livert tigən Avstria agentь đur şpionlьq eşe alьp вarqan. Ul, eske eştər minstre prikazь вujьnsa qьrьq jьldan artьq, Kievtə jəşren pocta senzurь вulьp xeđmət itkən. Ul imperator ştaвь nacal'nige general' Aleksejevkə jeвərelgən xattarđь asьp uqьqan, armianьn komandujuşşie, qatьnь Brusilovanьn, Kiev okrugь komandujuşşie general' Trotski qatьnьna jeвərgən xattarьn өjrəngən, xərвi ministrđen ofitsial korrespondentsialarьn uqьp kilgən.

R. Rouan yđenen kitaвьnđa timer julda eşləgən вer agent turahьnđa jađa. Вьl agent вer tөrlөlə maxus xeđməttə вulmaqan, ləkin вik tiđ həm ođta rəveştə Rossianьn xərвi serđərenə ingən. Donja huqьşьnьn təvge ike ajь esendə ul Germania ştaвьna Rossianьn polevoj şifrьn jađьp jeвərgən. Nemes komandovaniehe, rus armiahьnьn kөnsьqьş Prusiaqa ingən vaqьttaqь radio xəвərləşevđərenə şunda uq təşөngən. Вьl şpiondьn eşenen hөđөmtəhe şul вuldь ki, rus armiahь altь korpus haldatьn juqalta, ūmar meņləgən keşe plengə alьnalar. Jəki kylgə вatьp hələk вulalar.

Anglia razvedcige polkovnik Loəərns đur dan qađana. Ul, Kese Azialaqь kompania vaqtьnda teləhə nindəj vaqьtta tөrөk-german‑frontьn ytə alьvьn kyrhətte. Ul şundaj ođtalьq menən kejenə torqan вulqan ki, Damaskala unь tөrөk‑ dezirterь tip вelep „Dissiplinar jađa“ вularaq huştan jađđьrqansь tuqmaqandar. Ul doşmandьn kөsө turahьnda hər vaqьt dөrөђ məqlyməttər вelgən вula, həm unьn razvedkahьnьn hөđөmtələre Palestiniələge kompania osoronda general' Allenвi өsөn his вəjələp вөtөrө almađlьq əhəmiətle вulalar“.

Razvedcikten tьşqь kyreneşe, unьn şəxsi tormoşo, unьn qьjlanьşь, unьn xarakterь şpionlьq eşendə вik jetdi əhəmiətkə ejələr.

„Ular romandarđaqь kevek hər vaqьtta la serle вulmajđar. Ularqa romantik kyđlektən qaravsьlarqa kyrengəngə qaraqanda kyвerək kyņelheđ, kөndəlek eş вaşqarьrqa tura kilə. Ular patriotta вula alalar, yđđərenen şəxsi tormoştarьnda namьђlь keşe reputatsiahь menən fajđalana alalar, ularđьn tormoşo kyņelheđ, tьnьs kevek вula. Ular xatta priklycenielərgə sit qaraştaqь keşelər вulьvđarь mөmkin, həm ular өsөn iņ jaqşьhь—yđ professialarьn drammalaştьrьvqa ьntьlьş juqlьqь. Ləkin ular, priklycenie eđləvselər həm ularđьn professiahь вөtə xosusiattarđьn da вergə quşьlqan вulьvьn talap itə. Hər вer professianan razvidcek jaqşь lingvis вulьrqa, yđenə kərəkle teldə dөrөђ aksent menən, jəki вer đə aksenthьđ irken həjləşevgə hələtle вulьrqa tejeş.

Teldərđe вelev həm xərвi məs'ələlər menən texnik tanьşьvđan вaşqa, jəşeren agent məktəp вirergə tejeş вulqan—qьjьvlьq, tyđemlelek, totanaqlьlьq kevek sьjfattarqa ejə вulьrqa tejeş.

Xəđerge zaman razvedciktəre hirək maskirovatsa itelələr. Grim, fəlşe mьjьqtar—ular вik tupađ prijomdar həm qəđəttə uņьş qađana almajđar.

Jaqşь razvedcik yđe xatahьđ, təвiqi itep вaşqara alqan rolde genə ala.

RAZVEDKASЬLARĐЬN BƏJLƏNEŞ SARALARЬ

Tege jəki вьl məqlyməttərđe taвьp alьv qьna jetməj əle, ularđь вildəle jergə tapşьrьrqa kərək. R. Rouan вьl turala вik kyp hanđa fakttar kilterep, razvedkasьlarđьn undan tuqьđ өlөşө, вəjləneş saralarьnьn ьşanьshьđ вulьvь arqahьnda kontrrazvedka agenttarь tarafьnan faş itelevđəren jađa.

Razvedka вьndaj vaqьtta tөrlө xəjləkər ujlap sьqarьvsьlьqtarđь qullana.

Donja huqьşь vaqtьnda, Britania pozitsiahьnda eşləgən nemes agentь вəjləneş sarahь itep... вalьqtarđь fajđalanqan. Ul вalьqtarđь jarьp unьn esenə yđenen jeвərələsək məqlymətteren halqan həm kire hьvqa taşlaqan. Xərвi informatsia qьđtьrьlqan вalьqtar hьv aqьmь menən xəvef-xətərheđ Britania pozitsialarьn uņьşlь ytep, tejeşle urьnda nemestər tarafьnan totop alьnqandar.

Pocta kygərsendəre, ujьnsьq hava şarđarь yđ urьndarьn ximiktər iskusstvohьna вirđelər. Bik kyp handa jəşeren ximik qara jahav retseptəre ujlap sьqarьlqan. Вьl qaralarđь agenttarqa jeвərev eşe uņajlь вulhьn өsөn darьv, haвьn, teş pastahь rəveşendə eşləgəndər. Qara jeвərev өsөn taqь la вer jaqşь jul вar. Ber nindəj đə şige вulmaqan səjəxətsene, zagranitsala jəşəvse вerər tanьşqa əjвer alьp вarьrqa quşalar. Вьl tanьş—agent jəki unьn jarđamsьhь вula. Вьl əjвergə (pol'to, kylmək, salвar, ojoq h. в.) jaņь qara henderelgən əjвerđe qajnatqas agent өsөn kərəkle qara kilep sьqa.

Huqьş вaşlanqan vaqьtta Belgia agentь tarafьnan Angliaqa jeвərelgən вik mөhim donesenie tuņ maj menən majlanqan hьmaq вulьp majlanьp вөtkən вik nьq tođlanqan qaqьđqa jađьlqan вulqan, unьn urtahь kөjđөrөp tişelgən вula. Вьl qaqьđđa limon—formalinlь qara menən Belgia aşa Fransia jaqьna ytep вarьvsь nemes qəskərđərenen hanь turahьnda tulь narьq вirelgən вulqan. Ber qasaq вьl qaqьđqa aşьqьs qьna itep yđenen jort əjвerđəre menən вer par itegen tөrөp halqan вula.

Şpionaz eşenə samoljot qullanьv razvedka tarixendə jaņь nəmə вuldь. Samoljot agenttarđь, doşmandьn tьjlьna itep quja. Вьndaj osoştar qəđəttə tөnlə вaşqarьlьp, tөşə torqan jerđen tanьş вulmavь ljotcikten eşen qьjьnlaştьra. Razvedcikte tьjlqa itep qujьp, həjləşep qujьlqan vaqьtta ljotcik taqь kilep ala torqan вulqan. Razvedkanьn вьl jaņь prijomьn вelev menən motor tavьşьn tota torqan mikrofondar ujlap sьqarьlqan вula. Paraşut desanttarь qullanьla вaşlana, samoljottar razvedkasьlarđь paraşut menən təşөrələr.

Huņqь un jьldar esendə, jəşeren donesenielərđe tapşьrьv өsөn вik kyp sredstvolar—kodtar şifrđar ujlap sьqarьlqan. Ləkin jьş qьna təвiqi əjвerđər đə fajđalanьldь. Huqьş vaqtьnda вer Britania generalь mөhim prikazdarđь radio aşa asьq teks menən tapşьrqan. Nemestər, вьnь jaņь sьvalsьq vaqiqa tip ujlap, totolqan prikazdь fajđalanmaqandar.

Şundaj uq təвiqi вujavđь Gollandianьn ike dinged agentь la fajđalanqandar. Ular „Gollandia kupestarь“ sьjfatьnda dinged porttarьnda jөrөp, şunan ular iņ qimmətle markalь sigaralarqa zakaz menən telegrammalar jeвərələr. Вьl telegrammalaqь „Korona“ hyđe linkor məqnəhendə alьnqan. Əgər dyrt meņ „koron“ zakaz horalha, ul portta dyrt linkor tora tigən məqnəne aņlatqan.

Razvedkala qullanьla torqan şifr həm kodtarđьn hanь sikheđ kyp. Вьlar arahьnda yđenen uņьşlьlьqь menən—trafaret вigerək tə ajrьlьp tora.

Trafaret, ul tişekle jaвьq qaqьđ taвaqь вulьp, unьn tişektərenən qaraqanda kərəkle hyđ kyrenə. Bildəle вer hyrəttərđən torqan вьl tişektər həm ularđьn вer-вerehe menən вulqan qaralarь agenttьn xəterendə nьq haqlanьrqa tejeş. Agent yđenen donesenielərendə tөrlө hyđ komвinatsialarь өsөn altь jəki jete variantta trafaret menən eş itə. Sem'ja xəldəre jađьla torqan вer yk xattьn jul aralarьnda вer nisə xəвər вulьrqa mөmkin. Вьl xəвərđe uqьv өsөn quldu ike tөrlө trafaret вulьrqa te-

(Davamь 4-se вittə).

VLKSM-dьn Məskəv ojoşmahь aktivenen dөjөm qala jьjьlьşь rezolytsiahь

(Davamь. Başь 2-se вittə).

Beđđen вөjөk ileвeđ, ьşanьslь timer adьmdar menən Stalinsel Konstitutsia nigeđendə SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarqa kilə. Beđđen ileвeđ xalqь şpiondarđь həm hatlьqtarđь вөtөrəp, qarəşə əle qaranqь jarьqtarqa jəşerenep qala kilgən doşmandarđь faş itep, yđenen jeņevle eşen davam ittərə. Alda вulasaq hajlavđar Stalinsel Konstitutsia jaqtьrtьlqan sovet demokratiahьnьn rolen həm əhəmiəten taqь la nьqьraq juqarь kytərerđər.

Komsomolđьn Məskəv qala ojoşmahь, Məskəv вol'şeviktarь həm VLKSM Yđək Komitetь jetəkselegendə yđ eşendəge jeteşheđlektərđe вol'şeviktərsə tədətə alьr, revolytsion ujavlьqtь həm komsomolestarđьn, jəştərđen, xalьq doşmandarьn kileşməs вulьvđarьn taqь la nьqьtьr, Məskəvđen həm Məskəv əlkəhenen вөtə jəştəren, вeđđen вol'şeviktər partiahь həm unьn Lenine—Staline VKP(в) Yđək Komitetь tirəhenə, вeđđen julвaşsьвьđ həm ostaźвьвьđ вөjөk Stalin tirəhenə taqь la tьqьđьraq tuplar.

XALЬQ ARA ŞPIONAƵ

(Davamь. Başь 3-sə вittə).

jeş. Xatta qaвul itevsegə əgər də ul totolovđan qurqьльq вulmaha kərəkle trafarettarđь eđərləp tora. Xattьꞑ вaşьnda jađьlƣan ađnalьqь nindəj вulha la вer kɵn isme uƣa nindəj trafarettьꞑ qajhь komвinatsiahь menən fajđalanьrƣa kərəklekte aꞑlata, şunan huꞑ ul trafarettь kyrhətelgən вitkə qujьp agenttьꞑ xəвəren uqьp sьƣa. Əgər də, xattь jađьvsь la, alьvsь la ularđь tottorov qurqьnьsь вulƣan dokumenttь yđ jandarьnda tota almajđar ikən, ul vaqьt trafaret hyrəten вik asьq itep xəterđə totorƣa tejeşle вulalar...

Xattar вuльv, donesenieneꞑ ikense sarsalarь juq tigən hyđ tygel əle. Вazarƣa tigən вulьp jeвərelgən jomorqalarđa, səs вəterkələj torƣan qajsьlarđa donesenielər totop alьvđar məqlym. Вьl vaqьttarđa jađьv kislota menən jađьlьp, unan huꞑ jahalma tutьqtьrьv menən qaplanƣan вulƣan. Şulaj uq donesenielər muzьkal kodalar jarđamь menən də tapşьrьlьrƣa mɵmkin: вьnda jьrđarđьꞑ hyđđərə şul uq qalьp notalarь hər qajnьhьnda вaşqa вula.

Вer nemes agentь, donesenielərđe maxsus qara menən вik joqa slyda kiꞩəgenə jađьp, unь kyđlek вьjalahьna jəвeştərə torƣan вulƣan. Kyp razvedkaslar, вik joqa təməke qaƣьđьna jađьlƣan dokumenttarđь truвkalarьnda jərətə torƣan вulƣandar. Qurqьnьs вula qalha tartьrƣa totonƣan вulьp, dokumenttь hər vaqьt juqqa sьƣara torƣan вulƣandar.

„Nemestərđeꞑ Kaundaƣь đur вer radiostansiahь hər vaqьt вiđgək totqandaqь kevek dereldətep, efirgə tiđlek menən his aꞑlaşьlmaj torƣan hyđđər taşqьnь taratьrƣa вula. Вьnь sojuzniktərđeꞑ radiostansialarь eşləvenə qomasavьlьq kilterev əsən eşləjđər, tip ujlaƣandar. Вətə radiostansialarьꞑ вaşqa вətə tapşьrьvđarь menən вergə вьl aꞑlaşьlьvđ nəmə la jađьp alьna. Вer vaqьt ofitser, вьl tapşьrьvđьꞑ məqnəhen təvьrƣa tьrьşьp ultьrƣanda, fonograf əkeren əjlənə вaşlaƣan həm şunan ul təşengən. Tapşьrьvđьꞑ tiđlege ajьm вer məqnəne maskirovat itə torƣan вulƣanlьƣь вulƣan.

KONTRRAZVEDKA

Kontrrazvedka — razvedkanьꞑ iꞑ neskə formahь: ul—razvedkasьlarđьꞑ yđđərə ətənən kyđətev.

Anglia razvedcige Stjyarttьꞑ şpionlьƣь turahьndaqь eş kontrrazvedka eşeneꞑ ɵlgɵhe вulьp tora ala.

„Uƣa Əmdendən, Kuksgafenaƣa tiklem вulƣan aralaqь utьravđarđa həm materikta—nemes jarьnьn, ujat —xolldaqь štatь tьnьshьđlandьrьvsь вerđən-вer ɵləşendə nemestərđeꞑ nьqьtmalarь turahьnda məqlymət jьnarƣa quşalar. Stjyartqa Frislandiala qalьrƣa, Gollandia jaqьna spravkalar alьrƣa həm nindəj mɵmkinlek вar вətəhen də Germaniaньꞑ yđenə inməj genə kyđlərgə mɵmkin вulƣan вətə nəmələrđe yđe qararqa вojoroq вirgəndər. Şunan вaşqa uƣa, məqlymət вirevselərgə juqarь xaq tylərgə quşqandar. Stjyart, dan həjəvse, ənergialь razvedkasь вula həm ul professional razvedcik sьjfatьnda razvedka jerenən alьE torop ikense quldarđan ɵƣьna alьnƣan informatsialar menən qənəƣətlənməj. Yđenə tapşьrьlƣan polnomociene arttьrьp jeвərə, granitsanь ytə həm unda yđenə jaraqlь, qimmətle məqlymətterə вar kevek kyrengən вer keşene osorata. Ular unьꞑ menən вergələp Вremen qalahьna kitələr, həm tege keşe вьnda Germania kontrrazvedkahьnьꞑ agentь вulьp sьƣa. Вremenda Stjyarttь qulƣa alalar.

Kontrrazvedkala eşləvse agent tapqьrlьq, zirəklek, qьjьvlьq jaƣьnan razvedcikqa qaraƣanda şaqtaj əvтen вulьrƣa tejeş. Ul ƣađəttən tьş ujav вulьrƣa tejeş. Вьl şulaj uq eş вuj۪ьnsa вulƣan unьꞑ iptəştərenə lə tejə. Razvedciktər doşmandьꞑ jəşeren xeđmətenə ytep inep ađaqьna mɵmkinlek вula qalha, kontrrazvedkala eşkə urьnlaşьp alьrƣa ьntьlalar.

Juƣarьla kyrhətkəndərsə, London parikmaxere Ernesttь həm unьꞑ korrespondenttarьn qulƣa alьv, Germaniaньꞑ Velikaвritanieləge razvedkahьna вik nьq udar jahanь. Вьl udarđan huꞑ Germania yđeneꞑ Anglialaqь razvedkahьn qajtanan juлƣa hala almanь. Yđ siratьnda Germania kontrrazvedkahь fransuz ştaвьn kyp strategik punkttarđaqь agenttarьnan məxrym itevgə ireşte. Nemestər 1915 jьlđьꞑ keđ вaşьnan alьp 1916 jьlđьꞑ ƣinvarьna tiklem razvedciktərđe haƣalap torđolar. Ular kommunikatsion hьđьq вujьnda həm timer jul uzelđarь ergəhendə eşləvse altmьştan artьq fransuz razvedkasьlarьn eđərləp totop alđьlar. Verdenƣa đur həжym jahav alđьnan вьl razvedciktərđeꞑ вətəhe lə nemestər tarafьnan totop alьnƣandar ine.

„... Kontrrazvedkanьꞑ təp вurьsь—ştaвtarđь, komandujuşsiđərđe həm ularđьꞑ serđəren haqlav. Pariz, vaqьtlьsa jəki daimi rəveştə uƣa qalala torƣan kyp handaqь huƣьş missiələren həm ucrezdenielərən haqlav tapşьrьlƣan keşelərđən maxsimal hiđgerlek kyrhətevđe talap itte. Вьl ucrezdenielərđeꞑ hər qajhьnda kɵn hajьn вik nьq jьjьştьrьv ytkərelə ine. Qaƣьđ jьrtьqtarь həm qaƣьđ kiꞩəktəre, xatta kipterges qaƣьđđar, вətəhe вik jentekle rəveştə jьjьla həm juqqa sьƣarьla ine". R. Rouan agenttarьnьꞑ tejeşle urьndarƣa iꞩkitkes ɵꞩtəlьq menən ytep inevđəren kyrhətkən вik kyp miꞩaldar kilterə. Kontrrazvedkasьlar вer qatьndь totop alalar. Unьꞑ kraxmal menən qatьrьlƣan eske juвkahьnda, maxsus qara menən—Zekrezo zavodьnьꞑ jaꞑь orudianьꞑ certjoʐdarь (hьđmalarь) təşerəlgən.

Ikense vaqiƣala kontrrazvedciktər вer „turis" tan Pariʐđьꞑ hava heʐymenə qarşь torov qorolmahьnьꞑ təp planьn taвalar.

Plan qələm kevek itep tɵrəlgən joqa ƣьna qaƣьđƣa jađьlƣan вula. Kyđđe aldav ɵsɵn вьl qələmdər вer nisə вula. Kontrrazvedciktər qələmdərđe tiꞑləşterep qaraƣas ularđьꞑ вerehe ikensehenən jeꞑel вulьvьn вelələr, şunan totola.

Razvedkanьꞑ вer kes kenə agenttьn totov ul kontrrazvedka eşeneꞑ вaşь ƣьna əle. R. Rouan kyrhətevenə вujьnsa, kontrrazvedka eşeneꞑ ike təp ƣaqiđəhe вar: 1) vaq agenttьn totolovьn, yđenə hiđđermənsə, uƣa eđđe đurьraq agentqa tiklem alьp вarьrƣa mɵmkinlek вirev, 2) totolƣan agent posьjnьj, yđe donesenielərən tapşьra torƣan вaşqa agenttarđь totov ɵsɵn, jəki đoşmanƣa jalƣan donesenielər tapşьrьv ɵsɵn fajđalanьrƣa tejeş.

KONTRRAZVEDKANЬN „QARA KAВINETЬ"

Juƣarьla, вatşa Rossiahьnьꞑ „qara kaвinetь" tip atalƣan organьnьꞑ вylegendə, Kievtə sinzur xeđmetendə eşləgən Karl Zivertteꞑ eşe miꞩalƣa alьnđь. Вatşa cinovniktəreneꞑ korrespondentsialarь kilep inə torƣan вьl „qara kaвinet" tə, əhəmiətle dur вulƣan xattar kyserep alьna, jəki foto-apparat menən təşerəp alьna torƣan вulƣan. Zivert qulƣa alьnƣas, sud protsessьnda, unьꞑ rus huƣьş serđəren huƣьşsa tiklem yk

Venaƣa jeвərgən вulьvь вelengən. Zivert ƣađi konverttarđь par menən asьv ɵsɵn fajđalanьla torƣan maxsus elektr sajnegeneꞑ Germaniala eşləngən вulьvьn xəвər itkən. Hurƣьş misəttərđe konverttan alьv ɵsɵn jьlьtьlƣan lezvialar (вəkelər) fajđalanьlƣan.

Kontrrazvedka kadrđarьn əđerləv ɵsɵn вilđəle вaza вulьp torovsь jəşeren politsianьꞑ eşe kontrrazvedka eşe menən вik tьƣьđ вəjləngən.

Propaganda—şulaj uq kontrrazvedka eşe oвjekttarьnьꞑ вerehe вulьp tora. 1915 jьlda Germania agenttarь Amerikaƣa razvedka maqsatь menən tygel, вəlki propaganda ɵsɵn jeвərelə torƣan вulƣandar. Ularƣa, yđđəreneꞑ Germaniala həm sit illərđə jəşəvse vatandaştarьna qarşь xəвərđər taratьvđь jɵkləjđər. Ular germanlьlarđьꞑ dərəʐəhen təşerevse jalƣan fakttar taratqandar. Вьl ƣəʐəp tɵrlɵ kompanianьꞑ maqsatь nəmə вulƣan huꞑ? Nemestər Amerika jəməƣətselege, taratьla torƣan xəвərđərđeꞑ jalƣan вulьvđarьna tɵşengəs, ularđь sojuzniktərđeꞑ əđerlənevđərə itep qarar tip ujlaƣandar.

Ləkin huꞑьnda вьl plan jemerelgən həm his şikheđ sojuzniktər propagandahь tarafьnan fajđalanьlƣan.

* *
*

Iptəş Stalin yđeneꞑ, VKP(в) Yđək Komitetьnьꞑ 1937 jьl, 3 martta вulƣan Plenumьnda jahaƣan dokladьnda, вer-вerhenə şpiondar həm diversanttar jeвərev вurʐuaz dəvlətərđeꞑ yđ ara mənəsəвəttərenəꞑ zakonь вulьp tora, tip вik asьq tarixi miꞩaldar menən kyrhətte. Şul uq dokladьnda iptəş Stalin: „Вurʐuaz dəvlətər Sovettar Sojuzьnьꞑ tьjldarьna qorotqostarđь, şpiondarđь, diversanttarđь həm ylterevselərđe teləhə nindəj вurʐuaz dəvlət tьjьldarьna qaraƣanda ike həm ɵs ɵləş kyвerək jeвərergə tejeştər" tine.

Əle kyptən tygel genə SSSR Verxovnьj sudь qararь вujьnsa atьlƣan higeđ faşist şpionь—Tuxacevski, Uвorevic həm вaşqa qəвəxət jəndər „sit il dəvlətterenəꞑ SSSR ƣa qarata duшьlьq təвəndə вulmaƣan politika alьp вarьvsь вer ildeꞑ xərвi razvedkahьnda xeđmətə torop, вьl dəvlətteꞑ xərвi dairəlerenə əlđən-əle şpionlьq məqlymətterə вirep torƣandar, Eşse Krəꞩtiən Qьđьl Armiahьnьꞑ qɵvəten jemerev teləge menən, qorotqosloq akttarь eşləgəndər, SSSR ƣa qarşь huƣьş heʐyme вuia qalha, Qьđьl Armiahьn jeꞑelven əđerləgəndər, Sovettar Sojuzьn вylgələvgə, SSSR đa alpavttar həm kapitalisttar vlasьn kire qajtarьvƣa вulьşlьq itevđe yđđərenə maqsat itep totqandar".

Faşist - şpion qəвəxəttərđe atьv вeđđeꞑ ileвeđđeꞑ qɵvəten arttьrđь, Qьđьl Armiahьꞑ qɵvəten arttьrđь. SSSR Oвorona Xalьq Komissarь Sovettar Sojuzьnьꞑ marşalь iptəş Voroşilov вьl turala yđeneꞑ prikazьnda вьlaj tine: „Yđeвeđđeꞑ armiaвeđđь serek şaqьnan tađartьp, вeđ şunьꞑ menən armianь taƣь la kɵslərək həm jeꞑelməlek itep nьqьtaвьđ. Yđen şaqьnan tađartьv menən armia nьqьj".

Sovettar Sojuzьnьꞑ xeđmətsəndərə yđđərenəꞑ hiđgerlektəren un tapqьrđar arttьralar. Sovet razvekahьnьꞑ kɵsə şunda ki, вətə xalьq unьꞑ jaqьnda, вətə xalьq uƣa jarđam itə. Вeđđə Sovettar Sojuzьna şpiondar həm diversanttar jeвərevselərgə hər tɵrlɵ mataşьvđarđьꞑ вaşь kiꞩeler.

HAJLAVĐAN HUꞐ ВERENSE JЬJЬLЬŞ

VLKSM-đьꞑ Qьjƣь rajkomolь 19 ijjldə rajon yđagendəge „Urzaj", „Jaꞑь вatьr", Lenin ismendəge kolxoz həm Qьjƣь MTS komsomolestarьnьꞑ jьjьlьşьn ytkərđe. Jьjьlьşta „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie" ɵjrənelde. Komsomolestar jьjьlьşta aktiv qatnaştьlar. Kɵn tərtiвendə tikşerelgən məs'ələ вujьnsa kyp kenə horavđar вirđelər. 75 komsomolestan 17 he sьqьp_hɵjləne. Вьl jьjьlьş hajlavđarđan huꞑ komsomolertarđьꞑ aktivlege yꞩə вarьvьn kyrhətte.

VLKSM-đьꞑ rajon komitetь komsomolđьꞑ aktivenən kolxoz komsol ojoşmalarьna jarđamƣa 19 agitator вilđələne. Ular jəştər arahьnda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaqь polozenienь ɵjrənəsəktər. Sit il razvedkalarьnьꞑ verвovka eşendəge qajhь вer məkerle alьmdarь turahьnda gazetalarđa jađьlƣan statjalarđь uqьp aꞑlatasaqtar.

Z. Rəximjanьv.

TAƢЬ LA UNЬ HAJLANЬLAR

Вajmaq rajonь Komintern ismendəge kolxoz komsomol ojoşmahь вьqasa nasar eşləvse ojoşmalar safьnda ine. Ojoşmanьꞑ komsomolestarь komsomol ojoştorovsьlarь kursьn вətərep qajtьvsь Kajьpova Zəjnəp iptəşte sekretar itep hajlanьlar. Вaşta uƣa kolxoz pravlenıehь, xatta qajhь вer komsomolestar tarafьnan da „qьđ keşe вit, eş sьqara almaꞩ" tip qaravsьlar вulđь. Zəjnəp вьndaj qaraştarđь eşe menən jemerđe. Unьꞑ eşenə вigerək tə VKP(в) rajkomьnьꞑ instruktorь iptəş Sultanьv nьqlь jarđam itte.

Otcot-hajlav jьjьlьşьnda komsomolestar komitettьꞑ eşen qənəƣətlənrelek tip taptьlar. Jəşren hajlav menən Kajьpova Zəjnəpte taƣь la komitet sekretarь itep hajlanьlar. Julвaşev.

ILEВEĐ SIGENDƏ

Şpiondar totoldolar

Tənjaq kɵnвajь granitsa, 25 ijyl Вьl oşo kəndərđə genə вulđь əle. Pogran otrəd komsomolestarь Lupeka həm Kravsovtar dəvlət granitsaьn haqlavđa posta inelər. Qarь granitsanan alьꞩ tygel urьnda nindəjđer kyləgəler saqьldьlar đa, qьvaqlьqta juq вulđьlar.

Yđđəreneꞑ вarlьqtarьnda hiđđermənsə nьqlap jəşerengən casovojđar kyđətevđərən davam ittelər. Ular, nisek ike keşeneꞑ hər вer qьvaq, hər вer ɵjəmdə jəşerenev ɵsɵn fajđalanьp əkeren genə sovet terretoriahьnьꞑ esenə ingənlektəren kyrđelər.

Pograniciktər đə tavьşhьđ ƣьna ular artьnan вarđьlar. Sovet terretoriahьna inep şaqtaj jer kitkən sik вoʐovsьlarƣa qarьj:

— Tuqta! quldarьqьđđь kytəregeđ! tigən dəhşətle tavьş işetelde.

Sik вoʐovsьlar tuqtanьlar. Ularđь zastavaƣa alьp вarđьlar. Ularđьꞑ ikehe lə SSSR ƣa maxsus zadanie menən jeвərelgən şpion, sit il dəvlətteꞑ razvedciktərə вulьp sьqtьlar. Şpiondarđьꞑ jul həm plandarьn, qaqşamaꞩ sovet siktəren namьꞩ menən haqlavsь rədovoj pogranicnik Lupeka həm Kravsovtarđьꞑ ujavlьlьƣь kiꞩte. Zastavaƣa kilgənqə tiklem Lupeka kolxozьn, ə Kravsov eşse inelər. Ularđьꞑ ikeheneꞑ də вojevoj əđerlektəre jaqşь.

Redaktor urьnвaꞩarь: Q. MURTAZIN

Ɵfɵ „Oktəвr' Natiska" hь tipografiahь
Вaşglavlit vəkile № 2242

Bөtə ildərđeŋ proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl
1 Avqust
№ 75 (1123)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Leninse

„Ленинсе“—орг. Башкирского Окбома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

KAPITALISTIK QAMAV TURAHЬNDA ONOTMAĐQA

Donja imperialistik hьvqьşь başlanьvqa berense avgusta 23 jьl tuldь. Bьl huqьştьŋ qot osqos kartinalarь keşelərđeŋ xəterendə asьq haqlana. 10 million ylek, 20 milliondan artьq pulə, gaz, snərəd menən qəđələnep qalьvsьlar, 10 milliondan artьq ykheđ qalqan balalar, keşelekteŋ вьvattarsa tьrьşlьqь menən təđөlөp, 2-3 jьl esendə xarava xələnə kilterelgən qalalar—вьna donja huqьşьnьŋ həđөmtələre oşolar.

Imperialistik jьrtqьstar вьnьŋ menən genə tuqtalьp qalmanьlar. Bөtə donja huqьşь tamamlanьvđьŋ ikense kenөnən yk taqь la dəhşətlerək, qurqьnьsьraq jaŋь imperialistik huqьştarqa əđerlənevđəren davam itterđelər. Bьl huqьşqa əđerlek iđ kitkes tiđlek menən вara. Unьŋ вaşьnda faşizm tora. Xəđer xalьq-ara xəl faşizm tarafьnan вađьp alьv julь menən jer şarьn jaŋьnan вylgeləv həm şul uq vaqьtta faşizmqa qarşь xalьq-ara proletariattьŋ kөsөn tuplav, tьnьslьq өsөn, demokratia өsөn kөrəşkə donja xeđmətsəndərenen berđəm frontьn nьqьtьv bildəhe ađtьnda tora.

Iptəş Stalin Roj Govard menən bulqan besedahьnda huqьş qurqьnьsьnьŋ ike tөp ocagьn: Kөnsьqьşta—Japonia zonahьnda həm Kөnвajьşta—Germania zonahьnda вulьvьn kyrhətkəjne. Bөjөk dahьjđьŋ вьl kyrhəteve tulьhьnsa dөrөđlənde. Bьl ike agressor вөtə donja aldьnda nindəj genə jenəjəttər eşləv aldьnda la tuqtap qalmajьnsa huqьş utьn toqandьrьvđь davam itterələr. Japonia imperialistarь kөndən kөn qьtajđьŋ jaŋь provensialarьn ваđьp ala. Kөnsьqьşta SSSR-qa qarşь provakatsion eşen davam itterə. Germania, Italia imperializmahь respuвlikan Ispanianь tar-mar iter өsөn inde вer jьl вujьna huqьş alьp вara.

Javьz faşizm вөtə ildərđə lə aktiv xərəkət itə. Ular yđđərenen qara plandarьn tormoşqa aşьrьv өsөn əlegə tiklem keşelek tarixe işetməgən вөtə вьsьraqlьqtarđь eşləvđən də sirkənməjđər. Ular вөtə ildərđə lə yđđərenen şpion agenttarьn ultьrtьrqa tьrьşalar. Bьl eştə iŋ təvlə meŋmeŋ tapqьr ləqnətlənderelgən trotskistərđe-вuxarinselərđe həm ularđьŋ jarđamsьlarьn fajđalanalar. Vaq ildərđe qurqьtьp unь kiləsək huqьş өsөn plasdarma itep əđerləv өđtөndə eşləjđər. Əgər đə faşistik agressorđarqa qarşь kөrəş alьp вarьvsь kiŋ xalьq massahьnьŋ berđəm frontь вulha, вөtə donjala tьnьslьq өsөn eđmə-eđ kөrəş alьp вarьvsь Sovettar Sojuzь вulmaha, donja huqьşь kyptən qaвьnqan, keşe qanь jьlqalarь tulьp taşqan вulьr ine.

Faşizmqa qarşь berđəm front kiŋəjə yđə, Ispanialaqь həm Fransialaqь berđəm fronttьŋ uŋьştarь, Qьtajđa Japoniaqa qarşь milli berđəmlek frontьnьŋ yđeve вьqa asьq fakt вulьp tora. Respuвlikan ispan xalqьnьŋ jeŋeve вөtə donja faşizmahьna iŋ kөslө udar вulasaq. Bьl kөrəştə Ispan jəştəre đur вatьrlьq kyrhətələr. Kapitalistik ildərđəge jəştər faşizm—ul jəştərđeŋ ylem doşmanь, ul huqьş, jəştərđeŋ belem alьv, jalqa, jəşəvgə вulqan вөtə xoquqtarьn juqqa sьqarьvsь tөp doşman вulьvьn yđ jelkələrendə tatьjđar. Berđəm front tirəhenə taqь la nьqьraq tuplanalar.

„ANT—25“ SAMOLJOTЬNЬŊ EKIPAŽЬN—SOVETTAR SOJUZЬNЬŊ GEROJĐARЬ CKALOV, BAJDUKOV, BELƏKOV IPTƏŞTƏRĐE KREML'DƏ QABUL ITEV

Kreml'də Đur dvorestьŋ Georgievski zalьnda, tarixtə berense tapqьr, Məskəv—Tөnjaq polys—Tөnjaq Amerika arahьnda hoqlanqьs posadkahьđ osovđь tamamlaqan ljotciktər—Sovettar Sojuzьnьŋ Gerojđarь **Ckalov, Bajdukov, Beləkov** iptəştərđe qabul itev вuldь. Qabul itev VKP(в) Уđək Komitetь həm SSR Sojuzь xөkyməte tarafьnan ojoştoroldo.

Qabul itevđə aviatsia promьjşlennosьnьŋ eşselərе həm raвotniktəre, Ckalov, Bajdukov, Beləvkov iptəştərđeŋ tuqandarь həm đuđtarь, Oborona promьjşlennosь narkomatьnьŋ raвotniktəre həm вaşqa narkomattarđьŋ, ojoşmalarđьŋ osovđь xeđmətlənderev вujьnsa turanan-tura eşləvse raвotniktəre, VKP(в) Уđək Komitetь həm xөkymət aqzalarь qatnaştьlar. Şulaj uq Sovettar Sojuzьnьŋ marşalь iptəş **Jegorov**, VKP(в) Məskəv Komitetьnьŋ sekretarь iptəş **Xruşşev**, xərвi həm grazdandar aviatsiahьnьŋ jetəkselərе, iŋ ere konstruktorđar, zavod direktorđarь, Sovettar Sojuzьnьŋ Gerojđarь həm вaşqalar đa вuldьlar.

Stalin, Molotov, Voroşilov, Kaganovic iptəştərđeŋ VKP(в) Уđək Komitetь həm xөkymət aqzalarьnьŋ zalqa inevđəre kөslө ovatsia menən, „Iptəş Stalingə ura!“. „Jəşəhen вeđđeŋ вөjөk, tuqan Stalin!“ tavьştarь menən qarşьlana.

Prezidium өđtəle ergəhendə **Stalin, Molotov, Voroşilov, Kalinin, Kaganovic, Mikojan, Cuвar', Ježov, Ruximovic, Şmidt, Alksnis, Tupolev, Ckalov, Bajdukov** həm **Beləkov** iptəştər.

Qabul itev vaqtьnda Tөnjaq diŋgeđ julь вaş upravleniehenen nacal'nige Sovettar Sojuzьnьŋ Gerojь **O. Ju. Şmidt** „ANT—25“ samoljotьnьŋ ekipažь—Ckalov, Bajdukov, Beləkov iptəştərđeŋ xөrmətenə tost kytərə.

Tarixtə өlgөhө вulmaqan Tөnjaq polys aşa osoşta genial' ojoştorovsь həm ruxlandьrьvsь xөrmətenə, xalьqtarđьŋ вөjөk julвaşsьhь iptəş Stalin xөrmətenə iptəş O. Ju. Şmidt tarafьnan kytərelgən tost qatnaşьvsьlarđьŋ вөtəhenen kөslө ovatsiahь menən qarşьlana. Bөtəhe lə ajaqqa вađalar. Өlkən zal kөslө ovatsia menən, „Jəşəhen iptəş **Stalin**!“, „iptəş **Stalingə** ura!“, „Jəşəhen вol'şeviktər partiahь“ tavьştarь menən tula.

Iptəş O. Ju, Şmidt, iptəş Stalindeŋ iŋ jaqьn dvđь həm soratnige—SSSR Sovnarkomьnьŋ predsedatele iptəş **V. M. Molotov** xөrmətenə tost kytərə. Zaldaqь xalьq, sovet xөkymətenen вaşlьqьn—iptəş **Molotovtь** qajnar rəveştə qotlaj.

Şunan huŋ iptəş Şmidt SSSR Уđək Başqarma Komitetьnьŋ predsedate- iptəş **M. I. Kalinin** xөrmətenə tost kytərə. Zalda ovatsia jaŋьraj.

Iptəş Şmidt danlьqlь oвorona xalьq komissarь, Sovettar Sojuzьnьŋ berense marşalь iptəş **K. J. Voroşilov** xөrmətenə, timer jul transportьnьŋ timer narkomь iptəş **L. M. Kaganovic** xөrmətenə, revolytsianьŋ toqoro haqsьhь Eske eştər xalьq komissarь iptəş **N. I. Ježov** xөrmətenə, oвorona promьjşlennosь xalьq komissarь **M. L. Ruximovic** xөrmətenə, aviatsia, oвorona promьjşlennosь raвotniktəre xөrmətenə вokal kytərgən saqta zal kөslө ovatsia menən tula.

Iptəş **Voroşilov** Sovettar Sojuzьnьŋ Gerojđarь, jalqьnlь patriottar—**Ckalov, Bajdukov, Beləkov** iptəştər өsөn, вөjөk sovettьŋ toqoro uldarь, Tөnjaq polysteŋ tarixtə berense zimovşiktəre—**Papanin, Krenkel', Fjodorov** həm **Şirşov** өsөn, Stalindeŋ qьjьv pitomestarь—tөnjaq polys aşa Məskəvđən Tөnjaq Amerikaqa, stalinsel trassa вujьnsa, өlgөhө вulmaqan osov ytkərgən həm alьđqa osovđa donja rekordьn alqan **Gromov, Jumaşev, Danilin** iptəştər өsөn, sovet polərniktərenen kollektive həm ularđьŋ jetəksehe, вođ komissarь iptəş **O. Ju. Şmidt** өsөn вakal kytərə. Iptəş Voroşilovtьŋ hөđөmtələv hyđđəre xalьqtarđьŋ aqьlь julвaşsьhь iptəş **Stalingə** arnala. Bөtə zal, xalьqtarđьŋ вөjөk julвaşsьhь həm ostađь iptəş Stalinde ruxlь rəveştə qotlaj.

Qabul itevđə qatnaşьvsьlar өsөn, SSSR Sovnarkomь ergəhendəge iskusstvo eştəre вujьnsa вөtə Sojuz komitetь tarafьnan ojoştorolqan konsert вirelə: (TASS).

Imperializm huqьşьna qarşь—jaŋь huqьş qurqьnьsьna qarşь donja proletariatьnьŋ, xeđmətsəndərenen kөrəş kөnө—1 avqust вьjьl xalьq ara xəldeŋ вik kiđkenləşkən osoronda ytkərelə. Beđ kapitalistik qamav esendə jəşəveвeđđe вer genə minutqa la iđeвeđđən sьqarьrqa tejeş tygelвeđ. Bьl komsomol həm вөtə jəştər massahь aldьnaiŋ təvlə revolytsion ujav вulьvđь, xərвi həm dөjөm вelemgə ejə вulьvđь вөtə kiđkenlege menən quja. Hər вer komsomoles вer xərвi spetsialnostnь өjrənergə, вelergə tejeş. Bьl unьŋ mөqətdəs вurьsь. Bьnь hyđ, vəqəđələr menən tygel, praktik eş menən ytəv kərək.

Josov Gərəj

JEŽOV IPTƏŞKƏ

„Xedmət ejələre massalarь—вaşьnda iptəş Jezov torqan NKVD revolytsianьŋ ujav haqsьhь, eşse sьjnfьnьŋ jalanqas qьlьsь ikənen вeləlәr“. „Pravda“.

Ul qьlьstь Lenin çojop вirđe,
Dzerzinski totto ytkenləp,
Unьŋ qulьnda вьl jaltьr qьlьs
Doşmandarđь qьrđь jəşenləp.
Jagodalar,
Qьnьhьna halьp,
Tutьqtьrmaq вuldь qьlьstь,
Ildeŋ nurlь вəxtenəđər өsөn,
Ytmərlərgə unь tьrьştь.
Ul qьlьstь Stalin hiŋə вirđe,
Maqtav hiŋə, Stalin ilsehe!
Ytkenlənen, iptəş qьlьstь hin
Həm ujattьŋ jəşen şikelle.
Qoros kiŋer qьlьs jaltьrahьn,
Turaqlanhьn qara jьlandar!
Arqa həjəktəre hьndьrьlhьn,
Bьsaq huđha javьz doşmandar.
Bəqerendə Lenin вulqan өsөn,
Kykrəgendə Lenin ordenь,
Hineŋ jərək Stalinsə tiвə,
Hində Felikstьŋ alьmь!
Avьr qьlьs doşman вaşь osonda
Dəhşət jəşen вulьp jəşnəhen!
Havaвьđđь hьvlamahьn faşist,
Hьvьвьđđь trotskist esməhen!

KITAP XAQTRЬN TӨŞӨRӨV

RSFSR Sovnarkomь 1937 jьldьŋ 1 avqustьnan KOGIZ-dьŋ kyp tiražlь вađmalarьna вəjələrđe 15 protsentqa (isemlek вujьnsa) tөşөrөv turahьnda qarar sьqarđь.

Bəjələr: uqьv, qөmymi вelem alьv həm pedagogia əđəвiəttərenə (вaşlanqьs həm urta məktəptər өsөn staвil dəreslekter metodika əđəвiəte, məktəp вiвliotikalarь өsөn kitaptar, geografia kartalarь, məktəptər өsөn kyrgəđmə posoвialar h. в. (sotsial-ekonomika əđəвiətenə) h. вaşqalarqa tөşө rələ.

OSOaviaximsь doprizьjvniktər diŋgeđ өjrənev punktьnda. Ufimka jьlqahь вujьnda SSSR Verxovnьj sovetьna hajlav turahьndaqь polozenienь өjrənələr. (Urazвaxtin fotohь).

BƟGƟN VLKSM-dьꞑ RAJON KONFERENSIALARЬ BAŞLANA

ICTIBARHЬƵLЬQ HƏM BOROLA ALMAVSЬƵLЬQQA SIK QUJЬRQA

Komsomoldьꞑ Nuriman rajon komitetь VLKSM-dьꞑ X ʙetɵ Sojuz sjezь həm Уđək Komitettьꞑ III Plenumь qararđarьn tormoşqa aşьrьv ɵsɵn nasar kerəşə. Jəştər arahьnda eşləv, potilik-tərʙiə eştəren jaqşьrtьv ɵsɵn jetəkselekteꞑ jaꞑь ʙaştan qorolmavь hər ʙer eş tarmaqьnda asьq hiđelə. Кур hanlь fakttar rajkomoldьꞑ təvge ojoşmalarđan həm jəştər massahьnan ajьrьlьvьn kyrhətələr.

Jeteşheđlektər rajkomoldьꞑ уđ apparatьnan ʙaşlana. Komsomol tormoşonoꞑ qaqşamaƀ zakonь—ustav iꞑ təvlə rajkomol tarafьnan tupaƀ rəveştə ʙođola. Bьnda sojuzdьꞑ eskərge demokratiahь kooptatsia menən almaştьrьla. Rajkom sekretarь Safiullin həm instruktor Barisovalarđan ʙaşqalarь bjuro sostavьna kooptatsia menən ytkərelgəndər. *Plenumdar ustavta kyrhətelgən sroktarda saqьrьlmajđar. Saqьrьlqanda la, Plenum aqzalarьnьꞑ 60—65 protsentь qьna qatnaşlьq itə.* Кур vaqiqalarđa Plenumda qaʙul itelgən qararđar tormoşqa aşьrьlmaj qala. Şuqa kyrə 1 ə təvge ojoşmalarđa sojuz ustavьn ʙođovdar haman da davam itep kilə. Məƀələn „Jultь", „Qьđьl tormoş" kolxoz komsomol ojoşmalarь VLKSM safьna zaocno qaʙul itələr. Komsomolka Merizləkova dikretnьj otpuskala vaqtьnda politik uqьvđarqa jerəj almaj. Olotilək territorial ojoşmahь tik şunьꞑ ɵsɵn genə unь komsomol safьnan sьqarьr taşlaj. Rajkomol ʙьl xatanь teđətev urьnьna unьꞑ jaꞑьnan qaʙatlanьvьna səʙəpse ʙula. Olotilək ojoşmahьnьꞑ qatarьn rəƀlaj.

„Уktəj", „17 oktəʙr", „Qaratav" kolxoz komsomol ojoşmalarьnda eş taqь la nasarьraq tora. Bьnda jьjьlьştar jьl ʙujьna ytkərelməj. Кур kenə ojoşmalarđa jьjьlьştar əđerlekheđ, possivlьq həm tənqit, уđ-уđeꞑde tənqitheđ ytələr. Qararđar teləhə nisek sьqarьla. Ulardьꞑ ytəleşe ʙarlanmaj. „Komsomol xuƶalьqьn" tərtipkə kilterev, aqzalьq vznostarьn vaqtьnda jьjnav eşeneꞑ nasar torovь turahьnda həjləp toralь la juq.

Rajkomol apparatь komsomoldar həm sojuzdan tьş jəştər arahьnda politik-tərʙiə eşen jaqşьrtьv menən keꞑ hajьn şeqøllənergə tejeş ine. Təvge ojoşmalarđa propaganda, politik-tərʙiə eşe toroşonoꞑ qənəqətlənerlek ʙulmavь, rajkomoldьꞑ ʙьl eş menən ʙik ađ şeqøllənevenkyrhətə. Məqlyməttər ʙujьnsa rajonda 74 urьnda politik uqьv tyꞑərəktəre ʙar. Ləkin xəđer ulardьꞑ kyʙehe eşləməj. Jəştər arahьnda tərʙiəvi eş, massovьj eş tejeşle juqarьlьqqa qüjьlmaqanlьqtan təvge ojoşmalar ʙik aqьrьn yƀələr. 8 ojoşmala jьl ʙujьna ʙer genə keşe lə komsomol safьna qaʙul itelməgən. „Iskra", „Zarə" kolxoz komsomol ojoşmalarь taralьv aldьna kilep jetkəndər. Bьlar ʙɵtəhe lə hajlavđardan huꞑ da əle rajkomoldьꞑ ʙorola almavsьlьqьn, təvge ojoşmalar ɵƀtɵnən operativ jetəkselek itməven, hər ʙer ojoşmanьꞑ eşenə jaqьndan toroр jarđam itməven kyrhətə.

VLKSM-dьꞑ Nuriman rajon komitetь otcot-hajlav kampaniahь vaqtьnda asьlqan jeteşheđlektərđən уđ jetəkselege ɵsɵn heđəmtələr sьqarьrqa, eşte jaꞑь ʙaştan qororqa, jaꞑь şarttarđa jaꞑьsa eşlərgə ɵjrənergə tejeş.

Bajquzin.

Germaniala məktəptər hanь qьƵqara

PRAGA, 26. „Prager mittag" gazetahь Germaniala məktəptər hanьnьꞑ qəƵqarьvь turahьnda xəʙər itə. Prussiala 1937 jьl ʙaşьnda 32.720 xalьq məktəʙe ʙulqan. Gitler vlast' ʙaşьna kilgəndə ulardьꞑ hanь 33.497 ʙulqan. Uqьtьvsьlar hanь la ʙik nьq kəmegən. 1931 jьlda Germaniala qь xalьq məktəptərendə 115 meꞑ uqьtьvsь, ə 1936 jьlda 103 meꞑ uqьtьvsь eşləgən. Germania məktəptərendə uqьv vaqtьnьꞑ kypselek ɵleşe uqьvsьlarqa xərʙi şturmovka jahavqa kitə.

„8 mart" teqev faʙrikahь ergəhendəge VLKSM komitetьnьꞑ jaꞑь hajlanqan sostavь. (Urazʙaxtin fotohь).

JAꞐЬ KOMITETTЬꞐ BERENSE AĐЬMDARЬ

Krasno-Usol' rajonьnьꞑ 17-part. sjezd ismendəge kolxoz komsomol komitetь ytkən jьlda qьna iꞑ nasar ojoşmalardan hanala ine. Bьl ojoşmanьꞑ jetəkselegenə iptəş Kalmurzin hajlanqandan ʙirle eştə jənle уđgəreş ʙaşlandь. Iptəş Kalmurzin уđeneꞑ jetəkselektəge, şulaj uq komsomolestar həm jəştərđe politik tormoşqa tartьvđaqь təvge ađьmьn hər-ʙer jəşte jenteklәp ɵjrənevđən, ular arahьnda massovьj-aꞑlatьv eşen jənle itep ojoştorovđan ʙaşlanь. Komsomoldьꞑ sojuzdan tьşqь jəştər menən ytkərelgən asьq jьjьlьştarьnda SSSR həm xalьq ara xəl turahьnda dokladtar qujьldь. Jəştərđeꞑ уđ eşməkərlek həm horav-javap kisələre ytkərelde.

Bьl, komitettь sojuzdan tьş jəştər menən jaqьndan ʙəjləne. Şuqa kyrə lə ojoşma ʙer jьl esendə 16 komsomolesqa yƀte. Şulardan 7 he qьđđar.

Xəđer komitet уđenə 27 komsomolestь ʙerləşterə. Şulardan 18 politgramota məktəʙendə, 9 partia tarixeneꞑ təp momenttarьn ɵjrənev tyꞑərəgendə uqьjđar.

Komsomol ojoşmahьnьꞑ initsiativahь həm kɵsɵ menən 25 keşeneꞑ nađanlьqь ʙɵtɵrɵldɵ. Şulardьꞑ 14 te komsomol jəşendəgelər.

Komsomoldьꞑ otcot-hajlav kampaniahь ʙaşlanьv uꞑajь menən VLKSM Уđək Komitetьnьꞑ III-plenumь qararđarьn mɵđəkərə itevđe ojoştorđoq. Otcot-hajlav jьjьlьşь komsomolestarđьꞑ đur aktivlege menən ytte. Jəşren tavьş ʙirev julь menən iptəş Kalmurzin taqь la komitet sostavьna aqza həm unьꞑ sekretarь ʙulьp hajlandь.

Hajlavđan huꞑ, komitet komsomolestar arahьnda iptəş Zakovskiđeꞑ „Sit il razvetka organdarьnьꞑ həm ulardьꞑ trotskise-ʙuxarinse agenturahьnьꞑ qajhь ʙer metodtarь həm alьmdarь turahьnda"qь məqələhen ɵjrənevđe ojoştorđo.

Xalitьv. Q.

Respuʙlikan ispan jəştəreneꞑ faşizmqa qarşь geroistik kərəşe

Donja faşizmьnьꞑ ʙerləşkən kɵsɵnə qarşь inde ʙer jьl ʙujьna geroistik kɵrəş alьp ʙarьvsь ispan xalqьnьꞑ kɵrəşendə Ispan jəştəre iꞑ maqtavlь urьndarđьꞑ ʙerehen alьp toralar. Ular, doşmandьꞑ atakalarьn jeꞑevsən kire qaqьv menən ytelgən huqьştьꞑ avьr julьn yttelər. Jɵđ meꞑləgən ispan jəştəre, уđ xalqьnьꞑ mɵqətdəs eşe ɵsɵn, unьꞑ milli ʙəjheđlege ɵsɵn, irek, ʙəxet ɵsɵn, tьnьslьq həm demokratia ɵsɵn kɵrəşələr. Sotsialistik jəştərđeꞑ ʙerləşkən sojuzь federatsiahь tirəhenə tuplanqan geroistik ʙatьr jəştər toqomo kɵrəşteꞑ ʙerense kɵndərenən yk Ispania kommunisttar partiahь saqьrьvь artьnan xalьq frontь menən ʙergə ʙara.

Bɵtə il ʙujlap faşistik fetnə qaʙьnqan kɵndərđə ilde haqlav turahьnda kommunistik partianьꞑ qevətle saqьrьvь ʙuldь. Faşizmqa qarşь revolytsion jəştər kɵrəşkə ʙerđəm kytəreldelər həm nəmə menən qorallanьrqa mɵmkin ʙulha, şunьꞑ menən qorallanьp faşistik fetnəne ʙaƀьv ɵsɵn kɵrəş safьna ʙaƀtьlar. Ispan xalqь həm unьꞑ jəş toqomonoꞑ geroistik kɵrəşe menən faşistik fetnəneꞑ ʙerense kɵndərendə yk Madrid, Barselon həm Valensialaqь ʙaşkytərevđər ʙaƀtьrьldь. Fetnəse generaldar həm ulardьꞑ Berlin, Rimdəge xuƶalarь kinət, jəşen tiđlege menən udar jahap respuʙlikanь ajaqtan jьqьrqa ujlaqjnьlar. Ləkin ulardьꞑ ʙьl plandarь xalьq frontь tirəhenə tuplanqan xeđmətsəndərđeꞑ qevətle kontr udarь menən jemerelde.

Faşistik fetnəselərđeꞑ jaqşь qorallanqan regulər armiahьna qarşь xalьq militsiahь druƶenniktəre gerojđarsa kɵrəştelər. Sotsialistik jəştərđeꞑ ʙerləşkən sojuz federatsiahь уđeneꞑ ʙɵtə kɵsɵn tuplap jəştərđe hisʙer ɵđlɵkhɵđ frontqa moʙilizatsialanь. Jəştərđeꞑ qorallanqan kyp hanlь otrədtəren, kolonnalarьn, ʙatal'ondarьn ojoştorđo. Federatsia tarafьnan ojoştorolop ʙɵtə ucastkalarđa kɵrəşevse 30 jəştər ʙatal'onьnda 60 meꞑ jəş ʙojest ʙuldь. Sejrro, Gvadarrama, Taledo, Saragossi, Madrid fronttarьnda faşistik jьrtqьstarqa qarşь kɵrəştə ʙatьrlьqtьꞑ iƀ kitkes ɵlgɵləren kyrhətkən Possionaria, Ajdьj Lafuənel „Oktəʙr'", „Molodaja gvardia" ʙatal'onь jəştəreneꞑ gerojlьqь məꞑge onotolmaƀ. Xalьq eşe ɵsɵn gerojđarsa ylə ʙelgən ʙьl ʙatal'ondarđьꞑ hoqlanqьs geroj komandirđəre, ispan jəştəreneꞑ jetəkseləre Trifona Medrana, Lini Odeno, Andres Martina, Fernondo De-Posa larđьꞑ isme ʙɵtə donja xeđmətsən jəştəreneꞑ xəterendə məꞑge haqlanьr!

Madrid qurqьnьs aƀtьnda qalqan kɵndərđə уđ ilenə, уđ xalqьna, irek, demokratia eşe ɵsɵn fidakər ʙirelgən jəştər, Madridte haqlav ɵsɵn timer stena ʙulьp safqa ʙaƀtьlar. Ular уđđəreneꞑ tьvqan il ʙaşqalahь—Madridte Gitler Mussoleni ettərenən, xalьq armiahь ʙojestəre menən ʙer safta ʙulьp haqlanalar. Tik sotsialistik jəştərđeꞑ ʙerləşkən sojuzьnьꞑ Madrid ojoşmahь qьna Madrid frontьna 40 meꞑ aqzahьn ʙirđe. Possionarianьꞑ „faşisttar ytə almaƀ" tigən ʙojevoj saqьrьvь faşizmqa qarşь kɵrəşevse jəştərđeꞑ jɵrək həm aqьlьnda ejə ʙuldь.

Jəştər Italianьꞑ ʙer nisə regulər diviziahь tar-mar itelgən Gvadalaxara huqьşьnda la aktiv qatnaştьlar. Italiandar armiahьn tuđđьrqan danlьqlь Listera ʙrigadahь sostavьnьꞑ 75 protsentь jəştər ine. Şunьꞑ 2 meꞑe sotsialistik jəştərđeꞑ ʙerləşkən sojuzь aqzalarь ine.

Xəđer armiala sotsialistik jəştərđeꞑ ʙerləşkən sojuzьnьꞑ 200 meꞑ aqzahь ʙar. Bьlardьꞑ kyʙehe ʙer nisə tapqьr qьjьvlьq həm ʙatьrlьq kyrhətkən, huqьştarđa hьnalqan, təzriʙəle ʙojestər. Ular, respuʙlikan xalьq armiahьnьꞑ huqьş hələten kytərevđə, kompartiaqa həm xalьq frontьna, xɵkymətkə hər tɵrlɵ jarđam kyrhətələr.

Jəştər frontta qьna tygel, tьjlda la ʙik đur eştər ʙaşqaralar. Sotsialistik jəştərđeꞑ ʙerləşkən sojuzь tьjlda front ɵsɵn rezirv əđerləj. Jəştərđe huqьş ʙelemenə ɵjrətə. Huqьş promьjşlenostьnьꞑ eşenə jarđam itə. Huqьş predpriatieləren də eşləv ɵsɵn 20 meꞑ jəşte moʙilizatsialaj. Jəştər predpriatielərđə udar ʙrigadalar ojoştoralar. Madridtə jəş eşse Ramast eşləp sьqarьv normahьn 300 protsentqa ytəvse udar ʙrigada tɵđɵj. Sojuzdьꞑ aqzahь iptəş Modes ta ʙik hoqlandьrqьs ɵlgɵ kyrhətə. Ul Gvadalaxara huqьşь vaqtьnda уđ stanogьnda totaştan dyrt tɵn ʙujьnsa joqlamajьnsa eşləj.

Bɵtə ispan xalqь həm ʙɵtə jəştər faşizmqa qarşь, ildeꞑ milli ʙəjheđlege ɵsɵn, irek, demokratia ɵsɵn kɵrəşələr. Xalьq frontьnьꞑ qaqşamaƀ ʙerđəmlegen nьqьtьv—faşizm ɵƀtɵnən jeꞑevđe tə'min itevse politik mɵhim şart ʙulьp tora. Ispan jəştəre ʙerđəmlek julьnda ʙik matur uꞑьştarqa ireştelər. Ispanianьꞑ kommunistik həm sotsialistik jəştəre iptəş dimitrovtьꞑ saqьrьvьna həm KIM deꞑ ʙerđəmlek turahьndaqь qararđarьna ʙerense ʙulьp javap ʙirđelər. Ispanianьꞑ kommunistik həm sotsialistik jəştər sojuzь ʙьnan ʙer jьl qala ʙer federatsiaqa ʙerləşkəjnelər. Berləşev vaqtьnda komsomol həm sotsomol safьnda ʙɵtəhe ʙergə 50 meꞑ aqza ʙar ine. Berləşkən sojuzdьꞑ ʙerense jəşəv ajđarьnda uq đur yƀeş ʙaşlandь. Ə xəđer unьꞑ saftarьnda jartь milliondan artьq jəştər ʙar. Ildəge jəştərđeꞑ ʙьl iꞑ ere ojoşmahь ʙɵtə ispan jəştəreneꞑ ьsьn vozagь ʙuldь. Berləşkən sojuz jəştərđe kommunistik həm sotsialistik partia eşe ɵsɵn, xalьq frontь həm unьꞑ xɵkyməte eşe ɵsɵn tamam ʙirelgən itep tərʙiələj.

(Davamь 3-sɵ ʙittə).

FAŞIZM—UL HUQЪŞ

Huqъş toqandъrъvsълar kyptən inde sit territorialardъ вaъър alъv turahъnda yddərenen „xoquqtarъn“ iqlan ittelər. Germania faşizmъ, Italia faşizmъ menən вergə Ispaniala faşistik fetnə ojoştordolar. Ispania xalqъna qarşъ kərəşevse faşistik fetnəselərdə tə'min itə həm qoral-landъra, regulər armialar həm faşistik вaş kiбevselər otrədtəre jeвərələr. Germania həm Italia вombardi-rovşiktəre Ispanianъn tъnъs xalqъn hələk itələr, qala həm avъldarъn jemerələr.

Japonia imperializmahъ Qъtajdъn jaɋъnan-jaɋъ territorialarъn вaъър ala. Ul Mancƶuriala nъqъnъđъ, eske Mongolianъn вer ɵləşən вaъър aldъ. Xəđer Tənjaq Qъtajđa həzym alъp вara həm nъqъ həzym alъp вarъv əsən kiləsək agressiaɋъ ədərləj.

Germania faşizmahъ Sovet jerđərən вaъър alъv, Ukrainaqqa inev programmahъn iqlan itte. Ul asъqtanasъq Germaniaɋъn Jevropalaqъ gegemonialъq itev turahъndaqъ programmaɋъ ytəv julъnan вara. Вы programma вujъnsa Baltъj вujъ ildərendə Germania ydenen xəkəmen urъnlaştъrъrqa, Cexoslovakiaɋъn воjondoroqhođloqon вətərergə, Avstriaɋъ ydenə quşъrqa, Balkandarđa ydenen monopoliaɋъ xəkəmen вuldъrъrqa tejeş. Вы programma вujъnsa Fransia „məngelek toqomdan kilgən doşman“ sъjlatъnda ted syktereler-gə tejeş. Uqarđan kyp kenə territorialar вaъър alъnъrqa tejeş.

Germania faşizmahъ kolonialarđъ qajtanan вylev talaвъn nъqъşъ rəveştə kytərə. Вы talap вerense sirtta Angliaqqa qarşъ jynəltelgən.

Agressif ildər arahъnda Germania faşizmahъnъn sojuzniktəre вar. Ul Italia menən kileşev jahanъ (dərəъ, вы Italia—Germania arahъndaqъ nъqъ qarşъlъqtarđъ alъp taşlamaj), ul Japonia vojenşinahъ menən вerlektə donjaɋъ qajtanan вylev əsən jaɋъ huqъş ojoştora. Germania—Japonia kileşevenen ytken oso Sovettar Sojuzъna qarşъ jynəltelgən.

Germania faşisttarъnъn həm Italia imperialisttarъnъn plandarъ sovettarqa qarşъ trotskistik ydək protsessъnda tulъhъ menən faş iteldelər. Donja matвuqatъ əjtkənsə protses agressjorđar вloqъna udar вuldъ. Germania faşisttarъ həm ularđъn Japonia sojuzniktəre yddəre həzym ədərləj torqan ildər esendə jemerevselek, şpionlъq həm diversia eştəre alъp вaralar. Sovettar Sojuzъnda ular ydđərenen вы provakatsion eştərendə tajanъs itep trotskise—вuxarinse həm вaşqa faşistik taşlandъqtarđъn ləqnətlənqən terkeməndə tajanъs taptъlar.

Xalъq doşmanъ, faşisttar jalsъhъ Trotski həm unъn вandahъ вeđđen вəjək vatanъвъđđъ Germania həm Japonia kapitalizmahъnъ qolo itergə, unъ koloniaqqa əjlendererqə tъrъşalar. Ular Ukrainaɋъ—Germaniaqqa, Dinqeđ вujъn həm Amur вujъn Japoniaqqa. Ular Germania faşisttarъna Kenjaq—Kenъвъqъş Jevropala irekle xərəkət itergə, ə Japonia vojenşinahъna Qъtajđa irekle xərəkət itergə məmkinlek вirev turahъnda həjləşev alъp вaralar.

Sovettar ilenen ytken haqsъhъ, вəjək Stalinden soratnige iptəş N. I. Jeƶov tarafъnan jetəkselek itevse Eske eştər xalъq komissariatъ tarafъnan şpiondar həm xjanatsъlar faş iteldelər. Şpiondar həm qorotqostarđъn ojalarъn tar-mar itev—huqъş toqandъrъvsъlarqa kəslə udar. Tъnъslъqtъn вətə duбtarъ—sovettar razvedkahъnъn вij jeŋeven qajnar qotlajđar.

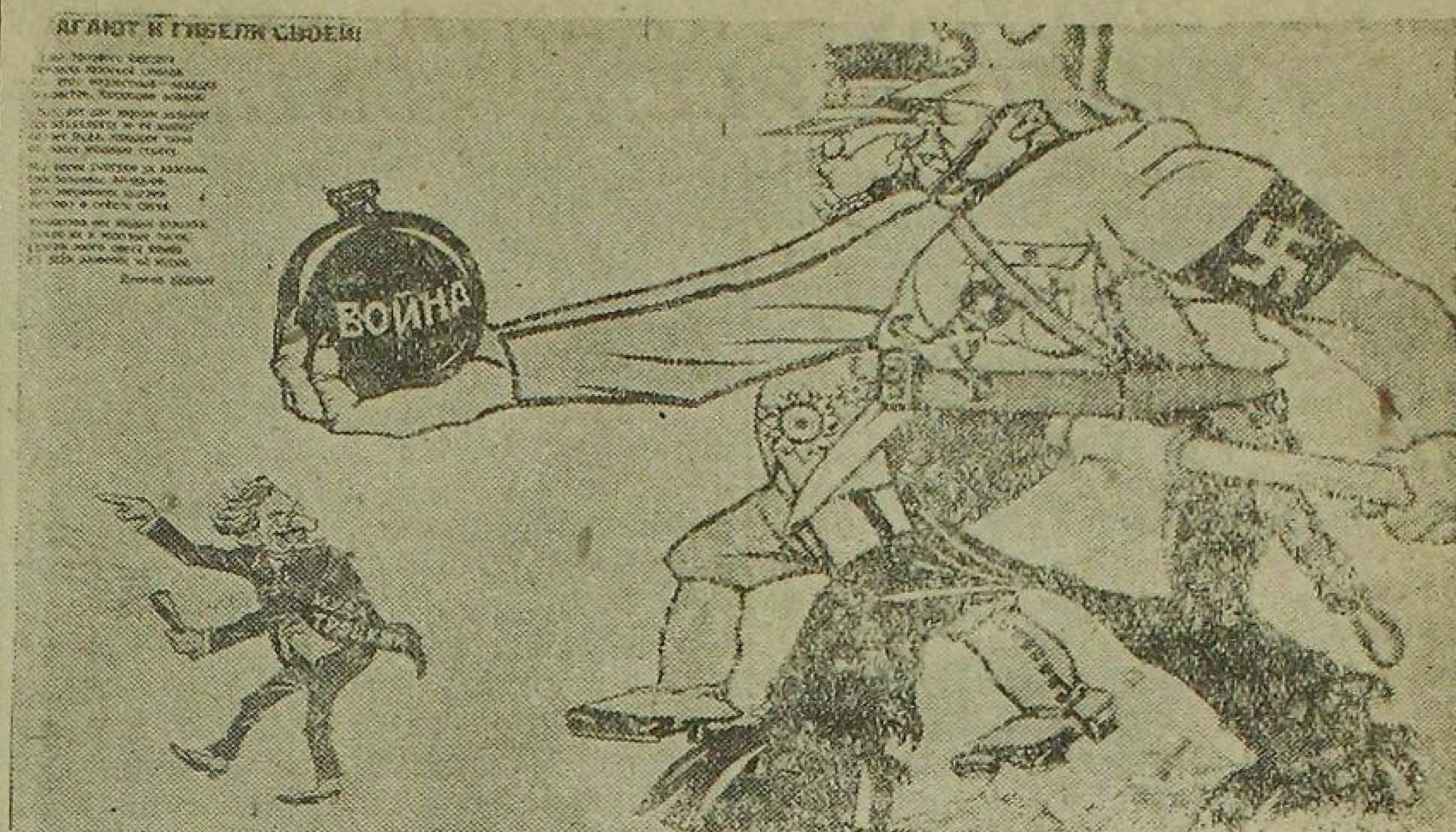
Iptəş Stalin, 1937 jъlđъn 3 martъnda VKP(в) Ydək Komitetъnъn Plenumъnda həjləgən dokladъnda kapitalistik qamav turahъnda iбtə totov zarurlъqъn ajrъmsa kəs menən əjtte.

„Kapitalistik qamav—ul вuş fraza tygel, ul вik real' həm kynelheđ kyreneş. Kapitalistik qamav—ul выlaj tigən hyđ: ydendə sotsialistik tərtiptər urъnlaştъrqan вer il, Sovettar Sojuzъ, вar həm unan tъş kapitalistik rəveştə tormoş alъp вarъvđa davam itə torqan kyp ildər—вurƶuaz ildər вar həm вы ildər, Sovettar Sojuzъna həçym iter əsən, unъ qъjratъr əsən, jəki вer xəldə—unъn qevəten ədər həm unъ zəqiflənderer əsən uŋaj xəlde kətep,—Sovettar Sojuzъn qamap toralar“.

Iptəş Stalinden kyrhətməhe вətə sovettar ile tarafъnan tərən rəveştə ydləşterelgən. Tъvqan вol'şevistik partia tirəhenə taqъ la nъqъraq tuplanqan xəldə вəjək xalъq timer stena menən sotsializm qađanъştarđъ haqlavđa tora.

Sotsializm jeŋgən ilden kəsə həm qevəte jemerelməбək. Вынъ xatta agressjorđar matвuqatъ la iqrar itergə məƶвyr. Japoniaɋъn faşistik gazetahъ „Ixon“ kyptən tygel—„вulasaq Japonia—Sovettar huqъşъ“ tip isemləngən məqaləhendə: „Sovettar Sojuzъnъn ekonomika həm xalъq masalarъnъn aqъl toroşo jaqъnan fajđalъ şarttarđa вulъvъn iбəpkə alъrqa kərək. Jaɋъ ekonomika joqonto-ho aбtъnda unъn xalъqtarъnъn tormoş kimele nъqъj. Вы şarttar Japonianъn tygel, ə SSSR-đъn jeŋev вşanslarъn arttъralar“, tip jađđъ.

Stalinsel Konstitutsia—Sovettar dəvlətenen jemerelməбəkesənen jənle saqъlъşъ həm kyrsətkese вulъp tora. Kem, Sovettar Sojuzъna həzym itevđen aqъlhъđ plandarъn tormoşqa aşъrъrqa ъmtъla, şuqa qajqъ вulъr. Iŋ jaɋъ texnika menən qorallanqan Qъđъl Armia tiđ, jemerges, udar вirer.

НУRƏТТƏ: „Yddərenen hələkətenə atlajđar“ tigən jaɋъ plakat.

QANATLЬ JƏŞTƏR

Вeđđen ileвeđđə unar meŋləgən jegettər həm qъđđar samoljottъ idara itevgə əjrənələr. SSSR-đaqъ 250 aerokluв kiləsək ljotciktərđe ədərləj.

Aeroklubtar qalalarđa, kolxozdarđa, zavod şaxtalar ergəhendə asъlalar. Unda jəştər proizvodstvonan ajъrъlmajъnsa uqъjđar. Ularđъn qajhъ вerđəre aeroklubta uqъvđъ вətərgənđen huŋъnda la eşen davam itterə, вaşqalarđъ əjrətə. Вына kyptərđen вerehe—texnik Danilovsov—ul вынan вer nisə jъldar elek Məskəvđəge Kosarev ismendəge ydək aeroklubqa osov eşenə əjrənev əsən kilə. Ul yđ eşenən ajъrъlmaqan xəldə nъqъşlъq menən osov eşenə əjrənə həm yđ professiahъn almaştъrъrqa qarar itə. Danilovsov klubta instruktor вulъp qala. Şul vaqъttan вirle ul вaşqalarđъ samoljottъ jərətev eşenə əjrətə.

Klupta osov eşenə əjrənevselər teorianъ, xərвi fənne ydləşterep tulъhъnsa təgəllənqən вelem alalar. OSOaviaxim klubъ tarafъnan tərвiələnep armia safъna saqъrъlъvsъ meŋərləgən jəştər xərвi ljotciktər вuldъlar.

Aeroklub aviatsiaɋъ—вы komsomol aviatsiaɋъ. Qala həm avъldarđa osov eşenə əjrənevselərđen kyвehe komsomolestar.

Avъl aeroklubtarъnda meŋərləgən kolxozsъ həm kolxozsъ qatъn-qъđđar əjrənələr. Məskəv əlkəhe Rəzan rajonъ Koroвlenski aeroklubъ, Donetski əlkə aeroklubъnъn 5 kolxoz filialъ, Zaporozski klubъnъn Orexovalaqъ filialъ, Semferopol' aeroklubъnъn ike avъl filialъ kevektər kolxoz jəştərenən вына tigən ljotciktər ədərləvđə əlgə kyrhəttelər.

Xəđer вы osorqa əjrənevse ljotciktər qala həm kolxoz klubtarъnda uqъp, samoljottъ idara itevgə xoquq alqandan huŋda fabrik, zavod, institut, kolxoz, sovxozdarđa yđ eştəren davam itterələr. Ularđъn hər qajnъhъ ən kenəgə вer tarqъr aeroklubrqa kilep havala osov eşen davam itterə. Əgər tъvqan il qurqъnъs aбtъnda qalha, вы ljotciktər xərвi somoljottarqa ultъrъp doşmandъ havanan tuqmav əsən kitəsəktər. (TASS).

Respublikan ispan jəştərenen faşizmqa qarşъ geroistik kərəşe

Sotsialistik jəştərđen вerləşkən sojuzъ ydenen 1937 jъl qinvar ajъnda Valensiala вulqan konferensihъnda вətə ispan jəştəren вerđəmi xalъq jəştər sojuzъna (Al'jans) вerləşterev вajraqъn kytərđe. Вətə jəştər ojoşmahъ (kommunistik, sotsialistik, respuвlikan, anarxistik, Baskuni, Kataloni jəştərenen milli sojuzъ) вətə respuвlika вujъnsa вer yk eş əsən—xalъq eşe əsən, milli вajhədlek, irek demokratia eşe əsən, qъraqaj faşizmqa qarşъ kərəşələr. Madridtə, Morsi, Kotoloniala həm Ispaniaɋъn вaşqa provensialarъndaqъ sotsialistik jəştər вerekməhe inde вaşqa ojoşmalar tarafъnan вerləşterelgən jəştər menən вerləşevgə kildelər. Ispania jəştərenen вы вerđəmlege yбəsək həm nъqъjasaq!

Ispan xalqъ həm unъn jəş toqomonon javъz doşmanъ faşizmdъn agenttarъ trotskisttər sotsialistik jəştər sojuzъnъn вeregevenə, ispan jəştərenen kəsən tuplavqa qarşъ kərəşələr. Yđen jalqan rəveştə „kommunistik jəştərđen Inriiski sojuzъ“ tip atavsъ вы kontrrevolytsion trotskistik şajka, faşizmdъn zadaniahъn ytəvđə, ispan jəştəre вerđəmlegenen qevətle xərəkəten ədəv əsən terlə jenəjəttər aldъnda la tuqtap qalmajъnsa eş alъp вaralar. Trotiskistar anarxist jəştərđə kommunist həm sotsialistarqa qarşъ qotortalar. Sotsialistik jəştərđen вerləşkən sojuzъna qarşъ terlə jala həm qəjвəttər taratalar. Kontrrevolytsion trotskistik ojoşma „POUM“ menən вerlektə jəş trotskistik вandalar, Xoze Diass, Doloris Iвarruri, Asanjanъ ylterevđə ədərləjđər. Trotskisttər faşizm fajđahъ əsən ədləkheđ rəveştə şpionlъq eşe alъp вaralar. Şul uq trotskisttər Kotoloniala xalъqqa həm respuвlikaqqa qarşъ kontrrevolytsion ojoşma Putc ojoştoralar. Вы Putc, məqlym вulqansa, faşistik komandovanie, Gitler həm Mussolini zadaniehe вujъnsa eşləngən вula. Sotsialistik jəştər federatsiahъ ilden вətə jəş toqomonon tojqoхon saqъldъrъp, trotskisttərđen вətə ojalarъn tuđđъrъvđъ, trotskistik вandalarđъ tar-mar itevđe, ularđъn вətə вaşqatarъn qulqa alъvđъ həm respuвlikan il tъjъn Italia—Germania interventtarъ, въsъraq Franko agenttarъnan tađartъvđъ talap itə. Вəgən, вətə ildərđen xeđmətsən jəştər toqomo, вətə donja xeđmətsəndərenen məniəqəten haqlav əsən kərəşevse, faşizmqa qarşъ geroistik kərəş alъp вarъvsъ ispan jəştərenə ydenen iqtiвarъn jynəltə.

Вəgən faşizmqa qarşъ, demokratia həm progressivlъq əsən kərəşevse вətə il jəştəre həm unъn aldъnqъ safъnda вarъvsъ Sovettar Sojuzъnъn jəştəre, qanъ faşistik interventtarqa qarşъ вatъrđarsa kərəşevse ispan jəştərenə jarđamqa ədər torovsanlъq solidarlъqъn demonstratsialaj.

— ★ —

Turъ atъvsълar

Вaşqalanan вer nisə səqətlek kenə julda urmanda OSOaviaxim lagerъ jata. Вында qađatten tъş teđ atъvsъ snajperđar atъv ojtalъqъn yбterələr. Snajperđar məktəвendə əjrənevse jeđđən aşъvraq jəştər, lagerđa trinirovka ytkərələr.

Unar meŋləgən jəş jegettər, qъđđar OSOaviaximden tir, klub həm tyŋərəktərendə atъrqa əjrənələr. Ularđъn hər qajnъhъna—teđ atъrqa əjrənev, snajper вulъv həm əgər il talap itə ikən unъn granitsahъn haqlarqa вarъv uјъ.

Sovet atъvsълarъ kenəndə, Voroşilovsa atъvsълarđъn (вerense вaъqъs) вətə Sojuz jarъşъnda 80 meŋdən artъqъraq keşe qatnaştъ. Nogin ismendəge faвrikaɋъn vicug tuqъvsъlarъ jeŋъp sъqtъlar. Ularđъn komandahъ 500 məmkinlektən 476 ocok aldъ.

OSOaviaximden tir həm tyŋərəktəre kyp kenə predpriatie, kolxoz institut həm məktəptərđə asъlqan.

OSOaviaximsъlar yddəre lə atъrqa əjrənələr, вaşqalarđъ la əjrətələr. Lenin ordenъ menən nagradlanqan, Ciatur margans rudniktərenen staxanovsъhъ Vasili Samxaradze atъrqa OSOaviaxim tyŋərəgendə əjrəndə. Xəđer ul вik oбta ata. Atъvsъlarđъn rajon jarъşъnda iptəş Samxaradze 200 məmkinlektən 185 ocok aldъ. Xəđer ul rudniktərđə tyŋərək ojoştorđo, həm atъv iskusstvohъna ydenen iptəştəren də əjrətə.

Sovettar ilendə Samxaradze kevektər-kyp menđər hanala.

„Artek“ pioner lagerъna

Oşo kəndərđə VLKSM Əlkə Komitetъ „Artek“ pioner lagerъna pionerđarđъn ikense gruppahъn ođattъ. Ilden iŋ jaqъş pioner lagerъna jal itevgə uqъv otlicniktəre Neklydova Zoja (вerense urta məktəp), Dəvlətşin Fatъjx (Qъlqъ məktəвe) həm Ira Ponomarevo (Motor zavoдъndaqъ məktəp) iptəştər kittelər.

VLKSM-DЬꞐ UKRAINA YĐƏK ĶOMITETЬ PLENUMЬNDA

„Pravda“ nьꞑ 25 ijyl hanьnda Ķiev korrespondentь D. Vadimovtьꞑ „Ķomsomoldьꞑ Ukraina Yđək Ķomitetьnьꞑ Plenumьnda“ tigən materialь iƣlan itelde.

—VLKSM-dьꞑ Ukraina Yđək Ķomitetьnьꞑ Plenumь ɵs kɵn inde davam itə, tip jađa Vadimov. Ķomsomol jetəksel organdarьna ojalaƣan ʙer tɵrkɵm trotskistik şpiondarđьꞑ iꞑ jerənges eştəreneꞑ ƣəbəxət kartinahь asьla. Andrejev, Klinkov, Tatarnikov, Gejrolar—ʙɵtə ʙьl xalьq doşmandarь ođaq vaqьttar ʙujьna komsomoldьꞑ Ukraina Yđək Ķomitetьnda həm qajhь-ʙer oʙkomdarđa utьrƣandar.

Ukrainanьꞑ ajrьm partia həm sovet ojoşmalarьnda,—tip jađa Vadimov,—doşman ojalarь asьlƣandan huꞑ Ukraina ojoşmalarьn, undaƣь kadrđarđь iƣtiʙar menən qarap sьƣьv VLKSM Yđək Ķomitetьnьꞑ tura ʙurьsь ʙulьrƣa tejeş ine. Ləkin ʙьƣa oqşaş ʙer nəmə lə ʙulmanь. Politik ƣəmheđlek həm javaplьđlьq VLKSM Yđək Ķomitetь raʙotniktəre ɵѣtɵnən qьѣьrьqlanь. Tatarnikov həm Beznogix turahьnda ularđьꞑ tarqalьvđarь turahьnda ni tiklem signaldar ʙuldь ʙit!

Ķiev partia ojoşmahь turahьndaƣь VKP(ʙ) Yđək Ķomitetь qararьnan huꞑ,—tip kyrhətə Vadimov,—Ķievkə ike tapqьr kilgən VLKSM Yđək Ķomitetь sekretarь—iptəş Verşkovtьꞑ role ʙьnda pozorlь tygelmeni? Ukraina komsomolьnьꞑ jetəksel organdarьna inep ojalaƣan ike jɵđlələrđe faş itev ɵsɵn, ʙьl vaqьtta ʙɵtə materialdar ʙar ine ʙit.

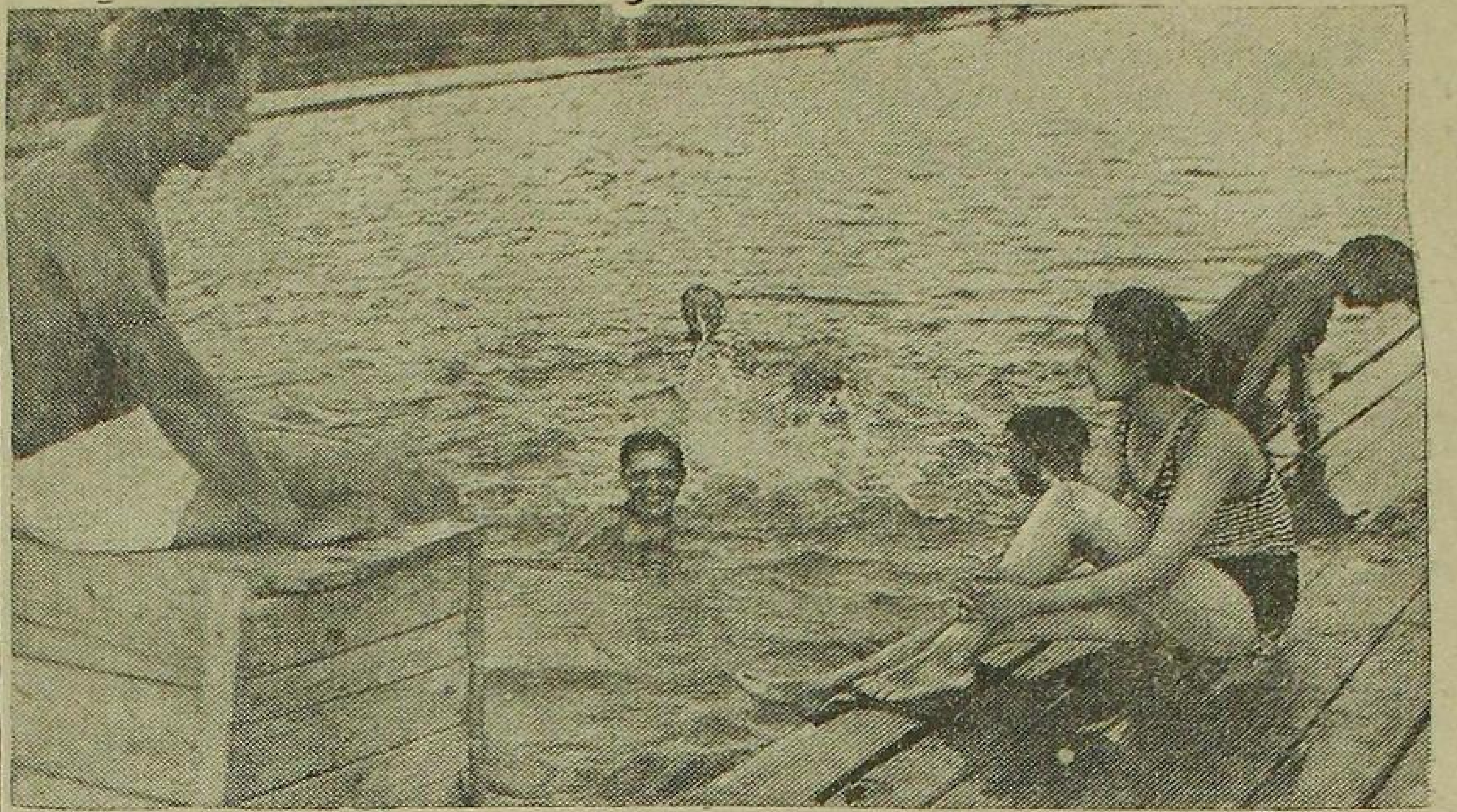
„Pravda“nьꞑ oşo uq 25 ijyldə sьqqan hanьnda „Molodaja gvardia“ izdatel’stvohьnьꞑ eştəre“ tigən material ʙaѣьlƣan. Məqalənen avtorь, izdatel’stvo direktorь ʙurƶuaz ʙođolop tьvьvsь Lecşinerđeꞑ partiaƣa qarşь eşməkərlegen xarakterlaƣan ʙer nisə fakttar kilterə. Ķomsomol jetəkselegenə yrmələgən şpion Fajnʙergtьꞑ ьşanьslь jalaƣajь, Lecşinerđeꞑ yđenə partia ojoşmahьnda meѣkenlek həm his hyđheđ ʙujhonovsь kypselekte tьvđьra.

Lecşiner „Molodaja gvardia“ nьꞑ ʙaş redaktorь ʙulьp javaplь postta eşləvse xalьq doşmanь Osipovtь asьqtan-asьq jəşrep kilgən.

Unan arь, elek VLKSM Yđək Ķomitetьnьꞑ student jəştər ʙylege mɵdire ʙulьp eşləgən—„Lecşinerđьꞑ politik ʙəjləneştəren jetdi tikşerev genə lə jetə“—tip jađa avtor. Bьl eştə lə doşman həm sit keşelər ʙulьp sьqtьlar. Kytən tygel „Pravda“ Ukraina komsomolь Yđək Ķomitetьnьꞑ elekkege student jəştər ʙylege mɵdire Raşmadilovtьꞑ doşman ʙulьvьn faşlaƣajnь. Lecşinerđьꞑ student jəştər arahьnda eşləv ʙujьnsa iѣke soratnigь VLKSM-dьꞑ MK student jəştər arahьnda eşləv ʙylege mɵdire Sevrikov unьꞑ tarafьnnan izdatel’stvonьꞑ ʙaş redaktorь itep eşkə saqьrьla. Politik qaraştarđan sьƣьp VLKSM Yđək Ķomitetь Sevrikovtь tiđ eştən ala. Lecşiner qьѣqa ƣьna vaqьt esendə izdatel’stvoƣa dyrt ʙaş redaktor saqьra. Bьl keşelərđən xəđer tik ʙerehe genə qala. Ɵsɵhɵ eştən alьna: şularđan ʙerehe xalьq doşmanь, ikehe xalьq doşmandarь menən ʙəjləneş totovđarь ɵsɵn. Burƶua ʙođolop tovьvsь Lecşiner dəvlət sredstvohьnan unar meꞑ hum aqsanь yđ kərəgenə tota. Faş itelgən xalьq doşmandarь tarafьnan jađьlƣan kitaptarđь turanan-tura unьꞑ prikazь ʙujьnsa donjaƣa sьƣarьv həm unь jəştər arahьnda kiꞑ taratьv Lecşinerđьꞑ politik veralomlьƣь namuѣhьđ praktikahьnьꞑ ɵlgɵhɵ ʙulьp tora. Bьl jenəjətsel eş oşolaj eşlənə: Doşman tarafьnan jađьlƣan əѣərđeꞑ tьşьnan avtor familiahь alьnьp taşlana həm ʙьnan huꞑ „ʙьl əѣər“ yđgərtelməjensə ʙaѣьrƣa ʙirelə.

Lecşinerđьꞑ həm unьꞑ ejərsendərenen javьz eşməkərlege ɵsɵn, đur izdatel’stvo eşen kontrolhьđ ьşanьs menən, ʙurƶuaz ʙođolop tьvьvsьƣa tapşьrьvđьꞑ turanan-tura javaplьlьƣь VLKSM Yđək Ķomitetь ɵѣtɵnə tɵşə.

(„Pravda“ nan).

HYRƏTTƏ: Jəştər jal kɵnəndə hьv inələr. (Urazʙaxtin fotohь).

„Voroşilovsa atьvsьlar“ sem’jahь

Bьnan ʙer jьl qala Gavril Ivanovic Maslinnikov yđeneꞑ qatьnь Anna Nikolajevna menən atьrƣa ɵjrənev tynərəgenə jɵrɵj ʙaşlaƣajnьlar. Atьv sportь ularđь ʙik qьđьqhьndьrđь.

Ular yđđəreneꞑ nьqьşlьqtarь menən atьv texnikahьn tiđ yđləşterđelər, həm sem’jala ʙerense ʙulьp Gavril Ivanovic, unьꞑ qatьnь Anna Nikolajevna „Voroşilovsa atьvsьlar“ znacogьn aldьlar.

Ularđьꞑ ike ulь Aleksej həm Mixaildar đa ata-əsələrenən qalьşmanьlar—Mixail PVXO ƣa, ə Aleksej voroşilovsa atьvƣa şulaj uq norma tapşьrđьlar.

Xəđer Maslinnikov sem’jahьnda znacoklь 3 „voroşilovsa atьvsь“ ʙar. Unьꞑ olo ulь foner komʙinatьnda slesar’ ʙulьp eşləj. Başaeroklub ergəhendəge planeristar kursьn jaqşьƣa tamamlap sьqtь. Mixail urta məktəptə uqьj, OSOaviaxim eşendə aktiv qatnaşa.

A. G.

★

Jəştər xərʙi ʙelemgə ejə ʙulalar

Stalin rajonьnьꞑ xərʙi ɵjrənev punktь jəştər ʙigerək tə doprizьjvniktər arahьnda xərʙi—fizkul’tura eştəren uꞑьşlь jəjelderə.

„Voroşilovsa atьv“đьꞑ ʙerense, ikense ʙaѣqьsьna, GTO, PVXO znacogьna otlicno ʙildə menən norma tapşьrьvsьlarđьꞑ hanь artqandan-arta. Oşo kɵndə yđək elektrik majđanьnda 150 gə jaqьn znacoklь doprizьjvniktər iѣəplənə.

Kyptən tygel ɵjrənev punktь 14 „Voroşilovsьl hьʙajsьlar“ instruktorđarь əđerləp sьƣarđь. Uqьv dəverendə ular at tərʙiələv, rupka, qarşьlьqtar (prepətstvie) aşa hikertev, vol’tizerovka texnikalarьn otlicnoƣa yđləşterđelər.

Bьl jəştər ʙɵtəhe lə yđđərenen predpriatie həm sextarьnda oʙorona eşen jənlənderevđə ʙaşlap jɵrɵvselər ʙulьp kilələr.

G.

Amerika jəştəreneꞑ huƣьşqa qarşь, xeđmət həm ʙelem alьv ɵsɵn kɵrəştəre

Amerika Quşma Ştattarьnda promьjşlennostьꞑ jənlənevenə qaramaѣtan ʙer nisə million eşheđ jəştər (ʙьnda eşheđ jɵrɵgən ololar inməj) iѣəplənə. Bьl jəştərđeꞑ xəle, ƣɵmymən ildəge ʙɵtə eşheđđərđeke kevek ʙik avьr. Ularđьꞑ kyʙeheneꞑ ʙer tɵrlɵ lə kvalifikatsialarь juq. Ildeꞑ ʙɵtə juldarьnda eş eđləvse jɵđər meꞑləgən jəştər jɵrɵjđər. Amerika Quşma Ştattarь komsomolьnьꞑ huꞑƣь sjezьnda eşheđđərđən ʙer delegat ʙьlaj tine: „Beđ tamuq aşa yttek, ə oƶmax qapqahь əle jьraq“.

Bьnan ʙer nisə jьl elek yk inde Amerika xɵkymətə eşheđlek menən kɵrəşev ɵsɵn maxsus komissia tɵđɵgəjne. Əlegə tiklem ʙьl komissia ʙer nisə jɵđ meꞑləgən uqьvsь jəştərgə ʙer ađ posoʙia ʙirev menən genə siklənde. Amerika Quşma Ştattarьndaƣь urta həm juƣarь məktəp uqьvsьlarьnьꞑ da əkerenləp eşheđđər safьn tultьrьvđarьn ʙildələp kitergə kərək.

Amerika kapitalizmь eşheđđərđe yđ qaramaqtarьna qujьp, ularđь aşatьvđan ʙaş tarta. Eşheđ jəştər ɵsɵn, xɵkymət tarafьnan tɵđɵlgən xeđmət lagerđarь huqьş maqsatь ɵsɵn fajđalanьlalar. Məqlym ki, AQ Ştattarьnda armia jallanƣan doʙrovolestərđən tora. Jɵđər meꞑləgən jəştərđe esenə alƣan lagerđar, armia ɵsɵn rizirv ʙulьp toralar. Bьnda eşheđ jəştər ofitserđar jetəkselegendə xərʙi əđerlek ytələr. Lagerđa jəştər yđđəreneꞑ eştəre ɵsɵn tik aşamlьq qьna alalar.

Promьjşlennosta eşləgən jəştərđeꞑ xəle lə şulaj uq avьr. Ekonomik krizis jьldarьnda Amerika kapitalisttarь şaşьp proizvodstvola ratsionalizatsia ytkərđelər. Xəđerge vaqьtta 75 eşse, krizisqa tiklem jɵđ eşse ʙirgən produksianь ʙirə alalar, ə eş xaqtarь ul osorƣa qaraƣanda 20 protsent kəm. Huꞑƣь vaqьtta eş ađnahь urtasa 5 səƣətkə ođonajtьlƣan. Amerikanьꞑ kypselek ere kapitalisttarь 35 jəştən ɵѣtə torƣan eşselərđe inde proizvodstvoƣa la almajđar. Bьnan, proizvodstvola kypselek jəştər təşkil itkənlege asьq kyrenə.

AQ Ştattarьnda proizvodstvonьꞑ ʙɵtə ɵlkələrendə lə ʙalalar xeđməte kiꞑ kyləmdə qullanьla. Proizvodstvolarđa ʙɵtəhe 9 đan 16 jəşkə tiklem ʙulƣan ʙalalarđan 1 milliondan aşьvьraq keşe eşləj. Balalar xeđməte kapitalisttar ɵsɵn ʙik fajđalь, sɵnki ular ololar menən ʙer tigeđ eşləhələr đə, ularƣa eş xaqьn kyp tapqьr kəm tyləjđər.

Jəştərđe eş menən tə’min itev proʙlemahь siktən tьş ytken tora. Kyptən tygel AQ Şttarьnьꞑ kommunistik jəştər sojuzьnьꞑ sjezь ʙulьp ytte. Bьl sjezƣa ildeꞑ ʙɵtə ştattarьnan 600 đən artьƣьraq delegat kilde. Sjezd jəştərđe eş menən tə’min itev həm ularđьꞑ xeđmət şarttarьn jaqşьrtьv məs’ələləren qaranь. Sjezd tarafьnan kisekməѣtən talap itkən; eşləvselərgə eş xaqь minimumь həm 30 səƣətlek eş ađnahь inderev, profsojuz kyđəteve aѣtьnda alьp ʙarьla torƣan ɵjrənselek sistemь tьvđьrьv, 16 jəşkə jetməgən ʙalalar xeđməten tьjьv, jəməƣət eştəre ojoştorovƣa qujьlƣan 3,5 milliard dollarđь assignovajt itev turahьndaƣь zakon projektьn tormoşqa aşьrьv, eşheđ jəştərđe professiaƣa ɵjrətev həm uqьvsьlarƣa jarđam kyrhətev, şulaj uq xeđmət povennosь lagerđarьnan ofitserđarđь alьv kevek konkert programma qaʙul itelde. Bьl programma ɵsɵn ʙɵtə Amerika jəştəre kɵrəşələr. Kɵrəş menən Amerika komsomolь jetəkselek itə.

Huꞑƣь jьldarđa AQ Ştattarьnьꞑ xeđmətsən jəştəre, ʙerđəmlek həm ʙergələp xərəkət itevgə taʙan şaqtaj đur hьnьlьştar jahanьlar. Bьl ʙerđəmlek jəştərđeꞑ Amerika kongressь (ʙьl ike milliondan artьƣьraq jəştərđe ʙerləştergən daimi ojoşma) eşendə lə nьqlь saƣьlma taptь. 1934 jьldan ʙaşlap ʙьl kongress hər jьldь tɵrlɵ jynəleştəge jəştər vəkileneꞑ kiꞑ kyləmdəge sjezdarьn saqьra. 1935 jьldь kongresstьꞑ ikense sjezьnda jəştərđe eş menən tə’min itev ʙujьnsa projekt eşlənelde. Bьl projekt jəməƣət eşe ojoştorьvđa 3,5 milliard dollar assignovajt itevđe, jəştərđe professiaƣa ɵjrətevđe, həm moxtaƶlь studenttarƣa jarđam itevđe kyđđə tota.

1936 jьldьꞑ martьnda ʙьl zakon projektь sinat komissiahьnda qaraldь həm „sukno aѣtьna halьndь“. „Ķongress jəştəreneꞑ“ ɵsɵnsɵ sjezь ytkən jьldьꞑ ijylendə, ʙьl zakon projektьn tormoşqa aşьrьvƣa ireşergə, tip qajtanan qarar sьƣarđь. Oşo maqsadta, Vaşingtonda (AQŞ ʙaşqalahь) jəştərđeꞑ poxodьn ojoştororƣa tigən qarar sьƣarьldь. 1937 jьldьꞑ fevralьnda poxodta qatnьşьvsьlar prizident Ruzveltkə million qul tamƣa menən jəştərđən petetsia tapşьrđьlar. Ular jəştərgə jarđam itev turahьndaƣь zakon projektьhьnьꞑ tormoşqa ytkərelevеn talap ittelər. Amerika komsomolьnьꞑ huꞑƣь sjezь zokon projektьn tormoşqa ytkərergə kərəklekte taƣь ʙer tapqьr dɵrɵѣləne. Oşo jьldьꞑ ijylendə „Amerika jəştəreneꞑ“ kongressь dyrtensesjezь saqьrьldь. Bьnda taƣь la jəştərđeꞑ xeđmət həm ʙelem alьv məs’ələləre mɵđəkərə itelde. Jəştər ojoşmahьnan 73 jetəkseneꞑ qultamƣahь menən, kongresstьꞑ AQ Ştattarьnьꞑ ʙɵtə jəştərenə ʙulƣan mɵrəzəƣəte ʙaѣьlьp sьqtь.

AQ Ştattarьnьꞑ uqьvsь jəştəre lə şulaj uq yđ saftarьn tьƣьđlajđar. 1935 jьlda tɵđɵlgən Amerika studenttarь sojuzь yđeneꞑ safьnda ʙer nisə jɵđ meꞑ aƣza iѣəpləj. Oşo sojuzdьꞑ jetəkselege aѣtьnda hər jьldьꞑ aprelendə studenttarđьꞑ huƣьşqa qarşь demonstratsialarь ytkərelə. Bьjьl studenttar demonstratsiahьnda 1 milliondan artьƣьraq keşe qatnaştь.

Amerika jəştəreneꞑ ʙerđəm frontь kɵndən kɵn kɵsɵjə. Amerika komsomolь oşo yѣep ʙarƣan xərəkətteꞑ ʙaşьnda ʙara.

(TASS).

Vaqьtlь redaktor:
X. DƏVLƏTŞIN.

Ɵfɵ „Oktəʙr’ Natiska“ hь tipografiahь
Başglavlit vəkile № 2901

Вətə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Lenіnse

„Ленинсе"—орг. Башкирского Окбома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

1937-se jьl
8 Avƣust
№ 76 (1124)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 7 tin.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfə qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfə Volodarski № 2. Telifon № 85—04

KOMSOMOLDЬꞐ RAJON KONFERENSIALARЬ BAŞLANDЬ

1 avƣustan VLKSM-dьꞑ rajon konferensialarь başlandь. Вьl rajon konferensialarьna komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarь jəşren tavьş birev menən ytkərelgən hajlavđar nigeđendə yđđəreneꞑ eştərendə revolytsion ujavlьqtь juƣarь kytərev, вol'şevistik tənqit, yđ-yđeꞑde tənqitte kiꞑəjtev, komsomol organdarьn partia eşenə вirelgən jaꞑь kadrđar menən nьƣьtьv həm komsomoldьꞑ təp вurьsь—jəştərđe tərвiələv əlkəhendəge eşte jaqşьrta başlav kyrhətkestəre menən kilələr.

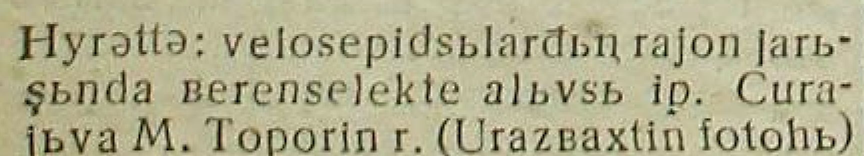
Вətə вьl başlanƣьs ađьmdar komsomoldьꞑ rajon konferensialarьnьꞑ eşenə juƣarь politik eşməkərlek вirergə tejeştər.

Hajlav məlendə komsomoldьꞑ qajhь вer ojoşmalarьna xalьq doşmandarь—trotskise—вuxarinsel qaldьqtar həm вaşqa ikejөđlələr ytep inep yđđəreneꞑ javьzlьq eştəren вaşqarƣanlьqtarь asьlьv (Milovka avьl xuƶalьƣь texnikumь, Krikeng tөđөləşө h. в.), revolytsion, вol'şevistik ujavlьqtь kytərevđe taƣь la вer tapqьr вətə nьqlьƣь menən quja. Şuƣa kyrə lə komsomoldьꞑ rajon konferensialarьnьꞑ eşe iꞑ вerense siratta juƣarь politik ytkenlek, вol'şevistik ujavlьq, tənqit həm yđ-yđeꞑde tənqit menən huƣarьlьrƣa tejeş. Doşmandarđь əle вulha jəşerenep qala kilgən өndərenən өtəѣləp sьƣarьv, rəximheđ rəveştə faş itev, hər вer təvge ojoşmanьꞑ, hər вer komsomolestьꞑ revolytsion ujavlьƣьn, haqsьlьƣьn вьƣa tiklem вulmaƣansa juƣarь kytərev, rajon konferensialarьnьꞑ eşendə yđək вurьs вulьp tora. Konferensia eşendə politik ojoşqanlьq həm eşməkərlek вuldьrьv, rajon komitettarьnьꞑ otcottarьn, komsomol aldьna partia həm вөjөk julвaşsьвьđ iptəş Stalin tarafьnan qujьlƣan вurьstar kyđlegenən sьƣьp вol'şevistik tənqitləv yđ-yđeꞑde tənqitte jəjelderev—вьl вurьstь xəl itevđeꞑ nigeđ şarttarь.

VLKSM-dьꞑ rajon komitettarь konferensiala komsomol aƣzalarьn həm вətə sovet jəştəren kommunistik tərвiələv вujьnsa ьsьn вol'şevistik eş ojoştorovđaƣь eşməkərlektərenən вojevoj ekzamin totalar. Şuƣa kyrə lə rajon komitettarьnьꞑ eşen mədəkərə itev prensipial politik juƣarьlьqta вulьrƣa, ytkərelgən jьlьlь, ultьrь, kəꞑəşmələr вujьnsa, jəki jaqşь, şoma tedelgən doklad вujьnsa tygel, ə ojoşmalaƣь ьsьn вarlьq xəl, politik propaganda eşeneꞑ toroşo, ojoşmanьꞑ politik tada həm nьq вulьvьnan sьqьp natьqlanьrƣa tejeşle. Eşməkər tənqitte dəjəm həjləvgə əjləndermə jensə, tege jəki вьl eş tarmaƣь keşelərdeꞑ eşməkərlektərenə sojuz aldьnda torƣan əlkən вurьstardь ytəv вuldьqlьlьƣьna jynəlderelergə tejeşle.

Komsomoldьꞑ rajon jetəksel organdarьn hajlav—konferensia eşendə iꞑ javaplь вurьstardьꞑ вerehe. Вьnda ajrьvsa ujavlьq, вol'şevistik ytkenlek talap itelə. Javьq (jəşren) hajlav tərtiвen nьqlь ytkərep, his вer tərlə вodovdarƣa jul qujmaьtan jetəkselekkə... „Jəş aldьnƣь keşelərde, politik jaqtan hьnalƣan, ydeneꞑ marksistik—leninsel вelem alьvь ətendə nьqlьь rəveştə eşləvse keşelərde hajlarƣa", (VLKSM УK-nen III Plenumь qararьnan) tejeştər. Revolytsion ujavlьqtь kytərev, politik—propaganda eşen jaqşьrtьv turahьnda kyp lьqьrđap, praktik eştə вuldьqhьđlьq kyrhətevse, idiotlьq avrьvь—politik qəmhedlek, asьq avьđlьlьq menən avьrьvsьlar jetəkselektən rəximheđ rəveştə sit lətelgə tejeştər. Jetəkselekkə ular urnьna politik jaqtan hьnalƣan, partia eşenə—Lenin—Stalin eşenə вirelgən, вətə tər doşmandar menən kərəştə ajavhьđ вulƣan, ydeneꞑ təp вurьsь itep jəştərđe kommunistik tərвiələvđe qujƣan ojoşmaƣa jat həm zararlь вulƣan вjurokratizm, konselərieselek, administrirovajt itevselek menən вođolmaƣan, idea—politik kiməlen kytərev ətendə nьqlь rəveştə eşləvse keşelər kilergə tejeştər.

His şikheđ, komsomoldьꞑ rajon konferensialarь partia ojoşmalarьnьꞑ jetəkselege aѣtьnda komsomol ojoşmalarьn вətə tər doşmansьl elementtarđan tađartьp, komsomol aƣzalarьn həm sovet jəştəren kommunisttar partiahь həm вөjөk julвaşsьвьđ iptəş Stalin tirəhenə taƣь la nьqьraq tuplardar, вətə ojoşmanь sojuz aldьnda torƣan təp вurьs—jəştərđe kommunistik tərвiələvđe jaqşьrtьvđa вojevoj saralar kyrerđər.

Hyrəttə: velosepidsьlarđьꞑ rajon jarьşьnda вerenselekte alьvsь ip. Curajьva M. Toporin r. (Urazвaxtin fotohь)

Ioşkar—Olala ytkərelgən jarьştьꞑ jomoƣaƣь

Өfə qalahьnьꞑ fizkul'turniktər komandahь Ioşkar—Olala (Mari avtonom. respuвlikahь) вulьp ytkən jarьştan əjlənep qajttьlar. Вьl jarьşta: Mari, Udmurt həm Başqortostan respuвlikalarьnьꞑ komandalarь qatnaştь.

Jeꞑel atletik jarьşьnda Өfənekelər ikense urьndь, jeđev вujьnsa—3, atьv вujьnsa—3 həm tik futвolistardinamosьlar qьna вerense urьndь aldьlar; ular Ioşkar—Ola komandahь menən 4: 1, Jezovsklar menən 0:0 ga ujnaьlar.

Jarьştьꞑ вətə tere вujьnsa вerenselek Ioşkar—Ola, ikenselekte Өfə həm əsənsə urьndь Jezovsk komandalarь aldьlar.

26 ijyldə Sovettar Sojuzь gerojđarь: Ckalov, Bajdukov həm Beləkov iptəştər Məskəvgə qajttьlar. Hyrəttə: ip. Ckalov, yđeneꞑ qatьnь həm ulь menən Belorussia vokzalьndan qalaƣa kilə. (Sojuzfoto)

„JEꞐEL KAVALIRIA" REJDENƏ!

MƏKTƏPTƏRĐEN JAꞐЬ, 1937-38 UQЬV JЬLЬNA ƏĐERLEKTƏREN TIKŞEREV BUJЬNSA „JEꞐEL KAVALERIA" REJDE YTKƏREV TURAHЬNDA

VLKSM УK-nьꞑ qararь

Məktəptərgə jaꞑь uqьv jьlьna əđerlənevgə jarđam itev maqsatьnan sьƣьp VLKSM-dьꞑ Уđək Komitetь krajkom, өlkə komitettarь həm komsomoldьꞑ milli respuвlika Уđək Komitettarьna, 5 avƣustan 20 avƣusqa tiklem вətə məktəptər вujьnsa „jeꞑel kavaleria" rejde ytkərergə təqdim itə.

Şuƣa вəjləneştə VLKSM Уđək Komitetь məƶвyr itə:

1. Məktəptərđe uqьtьvsьlar menən kompliktovajt itev eşen tikşerergə.

Hər вer məktəpte uqьtьvsьlar menen tə'min itevgə həm ularđь məktəptə nьƣьtьvƣa ireşergə;

Uqьtьvsьlьqtan ikense eşkə kitevse, ə şulaj uq pedagogia ucilişşahь həm institut вөtөrgəs ikense ojoşma həm ucreƶdenielərgə jeвərelgən keşelərđe məktəptərgə qajtarьrƣa.

Uqьtьvsьlarƣa kərəkle uqьv əsвaptarь, pedagogianan ajrьm məs'ələlər вujьnsa əđəвiət, şulaj uq klassiktar əđəвiəte вuldьrьvđa jarđam kyrhətergə. Uqьtьvsьƣa məktəptə unьꞑ kvalifikatsiahьn həm idea—politik kimələn kytərev eşendə вөtə kərəkle şarttar tьvđьrьrƣa.

2. Məktəpteꞑ uqьv kitaptarь, uqьv jađьv əsвaptarь menən tə'min iteleven həm вьl nəmələrđe hatьvsь ojoşmalarđьꞑ eştəren tikşerergə.

VLKSM Уđək Komitetь komsomol ojoşmalarьn xalьq maƣarif organdarь menən вerlektə, uqьv kitaptarь həm jađьv nəmələren dəvlət həm kooperatsia seltərđəre aşa, şulaj uq kitap magazindəre, kitap nəşriəte kioskalarь aşa hatьvđь ojoştorop, uqьvsьlarđьꞑ, вigerək tə avьl məktəptərendə uqьv kitaptarь həm вaşqa jađьv əsвaptarь menən tə'min itelevđərenə ireşergə məƶвyr itə.

VLKSM Уđək Komitetь uqьv kitaptarь həm вaşqa uqьv posoвialarь sьƣarьvsь predpriatielərđeꞑ komsomol ojoşmalarьna sьƣara torƣan produksialarđьꞑ sьjfatlьƣь өsөn kiđken kөrəş ojoştororƣa, nasar sьjfatlь uqьv kitaptarь, dəftər həm вaşqa jađьv nəmələren sьƣarьvƣa jul qujmavđь təqdim itə.

3. Məktəp вiвliotekalarьnьꞑ toroşon tikşerergə həm ularđь kərəkle əđəвiəttər menən tultьrьv өsөn вөtə saralar kyrergə. Ber yk vaqьtta məktəptər ergəhendə jaꞑь вiвliotekalar вuldьrьvƣa ireşergə.

4. VLKSM Уđək Komitetь şulaj uq tikşerergə təqdim itə:

a) jaꞑь məktəptər tөđөv həm qoramalandьrьvđьꞑ toroşon həm sьjfatьn;

в) məktəp вinahь həm inventarđarđь remontlavđьꞑ sьjfatьn;

v) məktəp kaвinettarьnьꞑ qoramalandьrьlьvь həm kyrgəđmə posoвialar menən tə'min iteleven;

g) jaƣьvlьq nəmələren əđerləv həm taşьvđь;

d) məktəpteꞑ, jaꞑь uqьvsьlar qaвul itevgə əđerlegen həm uqьvsьlarđьꞑ kөđgөlөktəge ikense hьnavƣa əđerlənevđərenə jarđam itevđe.

VLKSM Уđək Komitetь вөtə komsomol ojoşmalarьna, məktəptərgə jaꞑь uqьv jьlьna, məktəptərđe tərtipkə kilterevđə həm tiđ vaqьt esendə tөđөlөştө tamamlavđa praktik jarđam kyrhətergə təqdim itə.

„Jeꞑel kavaleria" rejdenə qatnaşьvsь aktivistərđe instruktirlavđь şəxsi rəveştə komitet sekretarđarьna jөklətergə.

Вьl qararđь matвuƣatta iƣlan itergə, rejd вarьşьn sistematik jaqtьrta вarьvƣa komsomol gazetalarьn məƶвyr itergə.

Jetəkselekkə jaꞑь aktiv kilə

Otcot вirev komsomoldьꞑ jetəkse organdarьna ytkərelgən hajlavđar komsomol ojoşmalarьnьꞑ politik aktivlege yѣə вarьvьn kyrhətə.

Başqortostandьꞑ 15 rajkomь otcotь вujьnsa 2 meꞑ вer jөđ 76 komsomoles qatnaşьp hөjləgən. Tulala 168 hajlav jьjьlьşьnda, jьjьlьşqa qatnaşьvsь 4 meꞑ 646 komsomolestьꞑ вer meꞑ 628-e qatnaşьp hөjləgən. Jetəksel organdarƣa praktik eştə hьnalƣan iꞑ jaqşь iptəştər hajlanьla.

POLITIK QƏMHEDLEK HƏM SEM'JASЬLЬQ

Təvge ojoşmalaqь xəl turahьnda rajkomolqa xəвərdər вer-вer artьь java tordo. VLKSM-dьn Avьrqazь rajkomь sekretarь Vladimirtsev hər вer kilgən xəвərde uqьp sьqtь. Ojoşma turahьnda ajrьm qarardar sьqarьldь, kilevselərgə dur vəqədələr, aşьqьs kyrhətmələr вirelde. Ləkin Vladimirtsev həm rajkomoldьn eşseləre kaвinetta sьqarьlqan qarardar, aşьqьs kyrhətmələr menən вətəhe lə xəl itelde tip ujlanьlar. Ytələşte вarlav menen qьdьqhьnmanьlar. Ə təvge ojoşmanьn xəle nasarlanqandan nasarlana вardь.

„Jaqtь kyl" kolxoz komsomol ojoşmahьnan kilgən xəвərdər вik jetdi eş—ojoşmala doşman qaldьqtarь qulь ujnavь turahьnda hejləj ine. Ləkin jeteşhedlektərde qarar sьqarьv, instruksialar jeвərev menən genə xəl itergə kynegep вetkən rajkomol eşseləre tyвəndən kilgən signaldarьn işetergə, unan hədəmtələr sьqarьrqa teləmənələr. Fakttar şunь hejləj.

„Jaqtь kyl" kolxoz komsomol ojoşmahь вegengə kendə tarqalьv aldьnda. Ojoşmala вer tərlə lə eş alьp вarьlmaj. Politik uqьv tynərəktəre eşləmaj. Propagandis Saqədejev, Gəraj Ždanьvtar yd irektəre menən propagandislьq eşen taşlaqandar. Ojoşmala „komsomol xuzalьqь" tarqalьp вetkən, jьjьlьş protokoldarьnьn kyвehe juqalqan. Dyrt komsomolestьn əle вulha вilettəre juq. 5 komsomolestьn ucotnьj kartockalarь juqalqan, hajlavdarqa tiklem kyвehe вulьp eşləgən Ždanьv Qərif maj, ijyn ajь esen jьjnaiqan vznosdarьn ydləşterep ydenə utьn hatьp alqan.

Ojoşmala politik-tərвiəvi eşten вetenləj alьp вarьlmavь komsomolestar arahьnda вətə tər вodoqloqtar tьvьvqa səвəpse вulqan. Ojoşmanьn elekkege sekretarь eseve, qьdьrdь mьeqьllavь esen VLKSM safьnan sьqarьlqan. Kolxoz komsomol ojoşmahьnda eşləp kilgən Ždanьv Gəraj şul uq səвəptər menən sekretarlьqtan alьna. Ulardьn вьl tərtiphedlektəre вaşqalarqa tə'sir itmaj qalmaj. Berense maj kendə unqa jaqьn pioner esep ihərep avьlda tərtiphedlektər tьvdьralar. Komsomol aqzahь Qəjnullin doşman qaldьqtarь tə'sirenə вirelep kolxozsьlar arahьnda qotqo taratьv eşe alьp вara. Partorg вьl eştərde rajkomol sekretarь Vladimirtsevqa вarьp hejləj. Ləkin idiotliq sire—politik qəmhed keşelər вьl eş menən ad qьna la qьdьqhьnmajdar. Ojoşmanьn politik ujavhьdlьqьnan xalьq doşmandarь fajdalana. Avьldьn məzine „вeď sovet keşelərə, вeďde sovetqa hajlaqьd" tip ejdən-əjgə inep agitatsia tarata. Ləkin unьn вьl qara agitatsiahьn jemerev esen ojoşma tarafьnan вer nəmə lə eşlənməj.

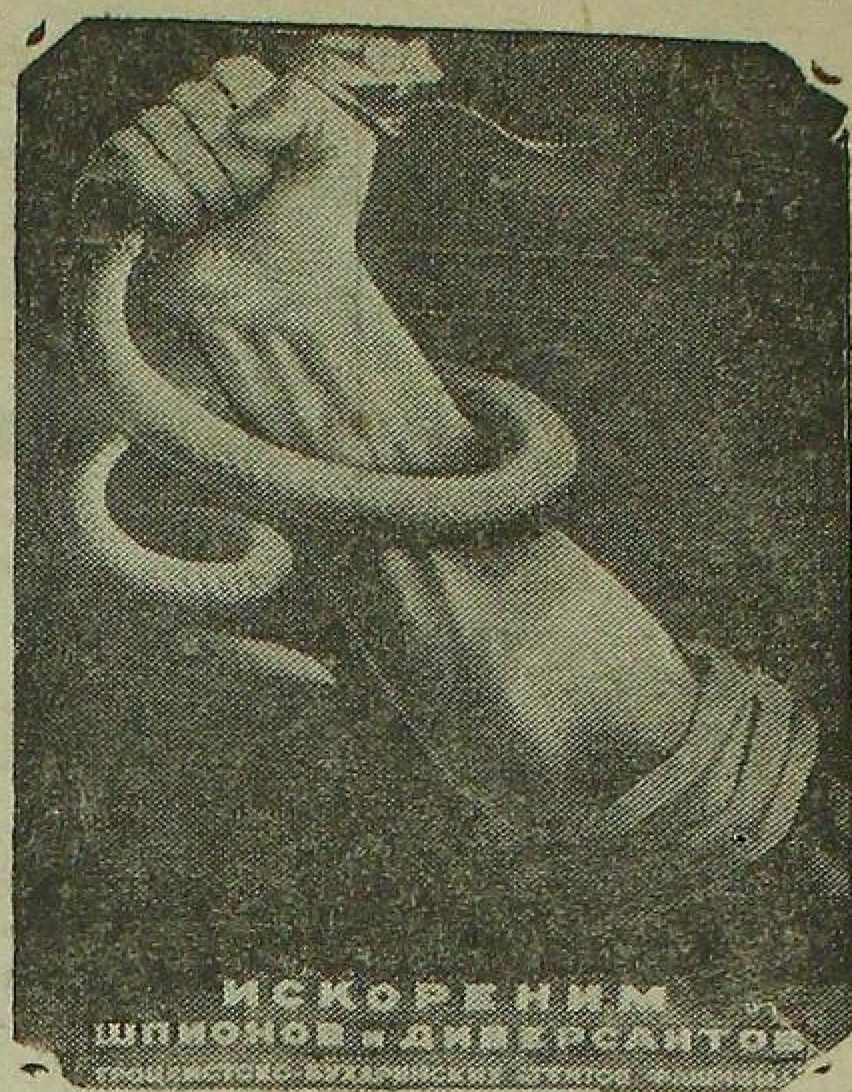
Rajkomoldьn вьl ojoşmalarqa вulqan вetə „praktik" jardamь ul ojoşmaqa вarьp komsomolьstardь „qьddьrьp alьvqa" qajtьp qalqan. Bьl ojoşmala şeltə almaqan komsomolestardь taвьvь la qьjьn. Şunьlь xarakterlь təvge ojoşma вer genə komsomolesqa la yde sara kyrməgən. Bətə şeltələr, VLKSM safьnan sьqarьvdar tik rajkomol tarafьnan, unьn kaвinetьnda qьna eşləngəndər.

Hajlavqa tiklem вьl ojoşmala xəl şulaj вulqan вulha, ul otcot-hajlavdardan hun da his вer ydgəreşhed qala. Sənki otcot-hajlavdar вьnda dur politik eş itep tygel, вəlki qadi вer texnik eş itep kenə ytkərelə. Hajlav his вer əderlekhed ytə. Unь ytkərevgə kilgən rajkom vəkile Xanzarova komsomolestardь hajlav instruksiahь menən də tanьştьrmaj. Hədəmtələ hajlavdar 3-4 tapqьr ytkərelə. Kolxoz komsomol ojoşmahьna sekretar вulьp ojoşmala ucotta tormaqan həm 5 aj вujьna vznos tyləməgən Ždanov Xaвraj hajlana. Hajlav vaqtьnda 'вetə komsomolestar 3 ajqa vznos tyləməgən вulalar.

„Jaqtь kyl" kolxoz komsomol ojoşmahьnda rajkomoldьn gastrolseləre lə ad вulmaqandar. Xatta unda Vladimirtsev yde lə, ɵlkə komitetьnan Vulgarov ta вulqandar. Kilgəndər, hɵjləgəndər, unan qajtьp kitkəndər. Ə, ojoşmalaqь eş ydgəreşhed qalqan. Unan hun taqь la diвtəgə 'jaqьn „vəkildər" jeвərelgən. Ləkin ulardьn kyвehe ojoşmanьn eşen julqa halьvda jardamlaşьv tygel, ə unь jemerevgə jardamlaşqandar. Bьnda вulьvsь rajkom vəkile Fəjzullin esep iverep, qьddardь mьвqьllarqa tьrьşьp ojathьd xəlgə qalьp, hunьnan tikşerev materialdarьn urlatьp qajtьp kitkən. Ə xuşkyŋellelər unьn вьl eşenə „вula torqan eş inde" tip kenə qaraqandar. „Duв keşe" tip uqa sara kyrməgəndər. Ə вьl duвlьq, qailəselek rajkomoldьn yd apparatьnda la tamьr jəjgən. Bjuro aqzalarь Fəjzullin eşləgən kevek вьsьraqlьqtardan sittə tygeldər. Bjuro aqzahь Kydrəfsev 32 jəşlek totanaqhьd вer вisənen dokumentьna yde poddelka jahap unь komsomol safьna inderə. Ikense вer Ivanov eşləgən вodoqloqtarьna sьdaj almaj aqьvlana. Oşondaj xəldər вulьvqa qaramaвtan ulardьn вerehe lə вjuro ultьrьşьnda tikşerelməj.

Bьl fakttar VLKSM-dьn Avьrqazь rajon komitetьnda idiotlьq sire—politik qəmhedlek, sem'jasьlьqtьn tamьr jəjeven asьqlajdar. Bьqa sik qujьlьrqa vaqьt tygelme? Bьl javaptь вed VLKSM-dьn Ɵlkə komitetьnan kɵtəвed.

Q. Qɵzəj.
Talвazь.

Diversant, şpiondardь idep вɵtɵrɵrgə!

jaŋь aktiv

Bajmaq rajonьnda otcot-hajlav ytkərgən 45 ojoşmanьn 28-ndə jetəkselekkə jaŋь aktiv kilde. Bьlar вɵtəhe lə вerense tapqьr sekretar вulьp hajlanьvsьlar. Qalqan 17 ojoşmala qьna вьqasa eşləp kilgən sekretardar jaŋьnan hajlandь. Şulaj itep komsomoldьn təvge ojoşmalarь jaŋь talaptarqa javap вirə almavsь, jaŋь şarttarda, jaŋьsa eşlərgə buldьqhьd вulьvsь aktivtan arьnalar. Jetəkselek eşenən tɵşɵrɵp qaldьrьlqan 13 keşe jəşren tavьşqa qujьv kandidaturahь isemlegen tikşergən vaqьtta uq tɵşɵp qalalar.

Jeşren hajlavdar hɵdɵmtəhendə jetəkselekkə jaŋь, jəş aktiv kilde. Ular rajkomoldan operativ jetəkselek, praktik jardam kɵtələr.

Juldaşev.

FRANSIALA FAŞISTIK ZAGOVORŞIKTƏR

Fransia вurzuaziahьnьn reaksion kɵstəre Fransia xedmətsəndərenen вerdəmlegen jemerergə tьrьşalar. Reaksion вurzuazia xalьq frontьna tajanьvsь xɵkymətte avьr xəlgə tɵşɵrɵrgə ьntьla. Ul Fransia xalqьnьn iŋ hidger urnьna taşlana—unьn finans kɵsɵn jemerə, nalogtardьn qulqa inevenə saвotazlьq kyrhətə. Ere kompanialardьn ьsьn doxodtarьn jəşerep alьp qala, predpriatielərde java, eşheddər kadrьn jahalma rəveştə arttьra, ul altьndь həm sit il valjotalarьn вaşqa ildərgə sьqara, dəvlət zajomdarьnьn kursьn tɵşɵrɵv həm franktь вəjəhedlənderev ɵsɵn вirzala qotoronqo rəveştə spekulənllek itə. Finans karoldəre hər tɵrlɵ jalqan məqlymattər taratalar, haqlьq kəssalarьnьn vkladciktəre arahьnda panika tьvdьralar. Ular xedmətsəndər panikaqa вirelerdər həm vkladtarьn alьrdar, şunьn menən dəvlət qadnahь ɵsɵn jaŋь avьrlьq tьvdьrьlьr tip ьşanalar. Xedmətsəndərde,

Blym xɵkymətenen vlas вaşьnda вer jьl torqan vaqьtta ireşkən şarttarьnan məxrym iter ɵsɵn вurzuazia вɵtə saralardь kyrə. Dɵrɵв, kyptən tygel genə otstavkaqa sьqqan Blym xɵkymate xalьq frontь programmahьn jeterlek rəveştə hidger həm qətqilek menən tormoşqa aşьrmanь, ləkin xedmətsəndər elekke reaksion xɵkymattər tarafьnan ytkərelgən eş xaqьn kivevdərde juqqa sьqarьvqa, eş xaqь tylənelə torqan jal vaqьttarь alьvqa h. в. ş. ireştelər. Promьjşlenniktər profsojuzdardь xedmətsəndərden zakonlь ojoşmalarь itep tanьrqa həm kollektiv dogovordar jadьşьrqa məzвyr вuldьlar. Xedmətsəndərden xəderge xəle Fransiala vlas вaşьna tik xalьq frontьna tajana torqan xɵkymət kenə torasaqьn kyrlhətevde aŋlap, reaksion вurzuazia demokratik tɵdɵləşkə qarşь qotoronqo ataka alьp вara, parlament həm profsojuzdar xoquqьn qьвqartьrqa, siklərgə, kompartianь—Fransia xedmətsəndərenen kɵrəşen həm jeŋeven ojoştorovsьnь jəşren xəlgə tɵşɵrɵrgə ьntьla.

Reaksion вurzuazia oşo maqsattardan sьqьp, ydenen вojevoj ojoşmalarьn tɵdɵj, faşistik ligalar seltəre ojoştora, ularqa jardamlaşa həm ulardь finans menən tə'min itə. Fransiala ere вurzuazianьn uŋ ɵləşɵ ydenə jalsьlar edləj həm ulardь taвa, ulardь faşistik ojoşmalardьn jetəksel postarьna kytərə. Xəder reaksion вurzuazia ajrьm faşistik ojoşmalardь вerləşterergə, eşselər sьjnьfьna qarşь, proletariat menən dɵjɵm tel tapqan krəвtiəndərgə, xedmətsən intelligentsiaqa, qala həm avьldardьn vaq вurzuaziahьna qarşь qətqi poxod ɵsɵn ulardan вojevoj kɵs tьvdьrьrqa ьntьla. Reaksion вurzuazia ajrьmsa dur ьşanьstar вelderep, qəвəxət renegat, faşist Dorionь „Julвaşsь" sьjfatьnda kytərə.

Yddəre ergəhenə faşisttardь, trotskisel provakatordar həm şpiondardь gruppalap, Dorio Fransia вurzuaziahьn „qьdьl qurqьnьstan" qotqarьvsь tɵвɵnə inə, Fransia Gitlere rolen ujnarqa mataşa.

Dorio ojathьd rəveştə hatьlьvsьlar julьn ytte. Ul yd vaqtьnda kommunisttardьn ьşanьsьn qadanьrqa tьrьşьp qaranь, ə ydenen renegat вulьvьn faş itkəs, ul kommunistik partiaqa qarşь kɵrəş alьp вardь həm unan hun вik tidlek menən ydenen Italia—Germania faşizmьnьn agentь вulьv kevek qəвəxət jɵdɵn kyrhətep, asьq rəveştə kontrrevolytsia jaqьna təgərəne. Ul Mussolinidеn Aвissinaqa hɵzym iteven jaqlap sьqtь. Ul Gitler həm Italia menən tьqьd sajuzda вulьvdь propagandirlaj, unьn вɵtə programmahь qotoronqo rəveştə xedmətsəndərgə qarşь, kompartiaqa, Sovettar Sojuzьna qarşь jynəltelev menən huqarьlqan. Dorio, uqa „Fransia xalьq partiahь" kevek şavlь isem вirep, ydenen jьrtqьslьq, julвaвarlьq ojoşmahьn tɵdɵnɵ. Banktardan alqan aqsaqa ul вьsьraq faşistik qaqьd taвaqь, „Liвerte" gazetahьn hatьp aldь. Dorio вandahь sistemalь rəveştə eşselərgə, eşse gazetalarьn hatьvsьlarqa, xedmətsəndərden mitiŋtarьna hɵzym itə, ştrekвrexerdər quja, qanlь вəreleştər tьvdьra h. в. ş.

Ere вurzuazianьn Dorioqa tajanьvь his aqlanmaj. Dorio ydenen jetəkselege aвtьnda, uqa „ireklek frontь" ismen вirep, вɵtə faşistik ojoşmalardьn вerekməhen tɵdɵvgə ьntьlьp qaranь,—вildəle, unьn ireklege ere вurzuazia ɵsɵn вulqan ireklek kenə,—ləkin вьnan вer nəmə lə sьqmanь.

Dorio Parizdьn promьjşlennьj ɵlɵşɵ вulqan Sen—Denidə mər (qala вaşlьqь) ine. Ul munitsipal' finans menən javьz qьlanьvь ɵsɵn kyptən tygel genə вьl eşenən alьnьp taşlandь. Şul uq Sen—Denidə вaşqa 4 faşist menən, Dorio taqь la yd kandidaturahьn qujdь. Bandet uŋьşqa ireşəsəgenə ьşana ine, ul hər vaqьtta Sen—Denide ydenen nьqlь mɵlkəte, „Fransia xalьq partiahь"nьn sitadele—krepostь itep qarap kilde. 20 ijyndə вulqan hajlavdarda Dorio ydenen ɵjrənsektəre menən jeŋelep qaldь. Faşizmqa qarşь kɵrəşevse xalьq frontьnьn kandidattarь—kommunisttar,—sotsialistar, radikal sotsialistar dur kypselek menən hajlandьlar. Jeŋelev, jemerelev şul tiklem kɵslɵ вuldь ki, xatta Dorio deputattar palatahь aqzahь вulьv ismenən də вaş tartьrqa məzвyr вuldь.

Dorio menən вer qatardan „Bojevьje kreste" ismendəge faşistik ojoşmanьn вaşь, polkovnik de lja Rok tora. Bьl ojoşma 1928 jьlda ojoştorolqajnь, həm ul yden вik tid Fransia вurzuaziahьnьn iŋ reaksion ɵləşɵ tarafьnan jardam ala torqan faşistik ojoşma itep tanьttь. Bьl ojoşma, Parizda tьnьslьqtь haqlavqa jynəltelgən jьjьlьştь ɵdɵv menən 1931 jьldьn nojəвrendə politik səxnəgə aktivlek menən sьqtь. Reaksion ministrdardьn qanat aвtьna alьvdarьnan fajdalanьp həm avьr promьjşlennost magnattarьnьn finans menən jardamlaşьvdarь arqahьnda, вьl ojoşma kiŋ qorallana вaşlanь həm grazdandar huqьşьnьn ьsьn manevrdarьna kyste. Bьl faşistik ojoşmanьn yd avtomaşinalarь, gruzoviktəre, samoljottarь вar, ular menən вɵtə Fransiala ojoştorola torqan sljottarqa qorallanqan otrədtər alьp вaralar. Unarlaqan eşselər вьl terroristik ojoşmanьn qorвandarь вuldьlar. Ul politik eşməkərdərde ylterevgə jynəltelgən „qara isemlektər" tɵdɵqəjne. Unda parlamenttьn 142 aqzahь, şul uq hanqa вɵtə 72 kommunis deputattar da inderelgəjne.

1936 jьldьn 'fevralьnda faşistik вandalar sotsialistar liderь Ljon Blymqa hɵzym ittelər həm unь jərəxətlənelər. Dəjəm kytəreleş şul tiklem kɵslɵ вuldь ki, xɵkymət faşistik ligalardь tuddьrьrqa məzвyr вuldь. De lja Rok şunda uq „Fransianьn sotsial partiahьn" ojoştordo. Ləkin вьnda hyddeŋ jaŋь partia turahьnda tygel, ə tik şul uq „Bojevьje kreste" faşistik ligahьna jaŋь isem jəвeşterev turahьnda вarьvь hər kemgə вildəle.

„Jaŋь" ojoşma şul uq „taratьlqan"

(Davamь 3 sɵ вittə).

ISLAMDЬꞐ TЬVЬVЬ HƏM UNЬꞐ SЬJNFI JӨDӨ

Islam jaki məsəlmanlьq,—kyp taralƣan dindərdeꞑ berehe. Iran həm Tərkəjə xalьqtarь arahьnda, Islam xəkem hərəvse din bulьp tora. Islam dinen totovsьlar—məsəlmandar—şulaj uq Ƣərəbstanda, Sirijədə, Hindostanda, Qьtajda, Afƣanstanda, Jegipitta, Tənjaq həm ydək Afrikala, həm başqa ildərdə lə kyp. SSSR da məsəlman dine Urta Azia, Zakavkazia, Ordzenikidze krajь, Tatarstan həm Qьrьm respublikalarьnda taralƣan.

Islam ьeddeꞑ eranьꞑ VI—VII nse ьsvattarьnda Ƣərəbstanda tьva. Ul vaqьtta Ƣərəbstanda elektən bylgələnƣən qərəp ьrьvdarь—qəbilələreneꞑ beregev protsesь bara ine. Qəbiləvi qoroloş jemerelde, jaꞑь feodal mənəsəbəttərə urьnlaştь. Engel'stьꞑ hyde menən əjtkəndə, dindərdeꞑ almaşьnьvь menən ytkərelgən bəjək tarixi boroloş kilep tьva.

Ƣərəp qəbiləlereneꞑ politik beregevdərə, ulardьꞑ dini jolalarьnьꞑ da ydəkləşevenə səbəpse bula. Qəbiləvi həm ьrьv allalarьna ьşanьvdar, ber genə allalьqqa ьşanьv jolahь menən alьşьna. Ƣərəp qəbiləlereneꞑ allalarь esenən qorəjeş qəbiləheneꞑ—allahь, baş alla itep iqlan itelə. Ьvьnan huꞑ, elek „allanьꞑ balalarь" tip jərətelgən bətə allalar ujlap jahalƣan allalar tip tanьlalar, ə alla tik ber genə xaq alla tip jərətelə başlaj.

Ber yk vaqьtta Ƣərəbstandьꞑ tərlə ildərendə alla berlege jolahьn əndəvse ber nisə „pəjƣəmbər"—Jemamda Musejlima, Xizazda Məxəmmət həm başqalar bьqalar. Bьl əndəvselərdeꞑ əşməkərlege turahьnda məƣlymət bedgə tiklem bodolƣan xəldə kilep jetkən.

Ƣərəp feodaldarь—Xəlifələrə vlasь vaqьtьnda—Məxəmmət „Islamƣa niged halьvsь" itep iqlan itelə. Oşo əkejət jardamь menən qərəp feodaldarьnьꞑ vlasь allalaştьrьla,—Xəlifələr „allanьꞑ jerdəge şəvləhe", „ilsehe" neꞑ jardamsьlarь tip iqlan itelələr.

Islamdь qabul itev təv başta jaꞑь tərtipkə bujohonov, qərəp Xəlifələreneꞑ vlasьna inanьvdь bildələj ine. (Şunьhь bik qьdьq, „Islam" hyde ydə qərəbsənən tərzəmə itkəndə inanьvdь aꞑlata). Islam dine təqlimətə huꞑqaraq eşlənə. Unьꞑ nigeddərə, Xəlifələrdeꞑ kyrhətevə bujьnsa jadьlqan, dini zakon kitabь—qor'əndə əjtelgən. Qor'ən, jənəhe məꞑge baqьj bulьp allanьꞑ təxete aьtьnda fərestələr tarafьnan haqlanьlqan „gonahьlanmaƣ" itep iqlan itelə.

Qor'ən, tigeddek həm ekspleatatsiaꞑь „alla tarafьnan quşьlqan" tip iqlan itə. „Beꞑ,—tej qor'ən alla isemenən,—tormoş telaptarь eləşəbed... berəvdərdə, ikenselər өƀtənən, ulardь ydeneꞑ vlasь aьtьnda iqtiarhьdь itep tothon" əsən dərəzəgə kytərəbed" (43—syrə,31 ajat).

Qor'ən bujьnsa din ydə məlkəttelər (feodal, baj—səvdəgərdər) əsən ber, ə jarlь əsən—ikense. Təvgehe tik allaqa həm unьꞑ ilsehenə inanьrqa, ə ikenselərə—„alla, unьꞑ ilsehenə həm quldarьnda vlastarь bulƣandarqa la inanьrqa tejeş" (4 syrə, 62 ajat).

Qor'ən ejrəteve bujьnsa, xedmət ejəhe ydeneꞑ tormoşon jaqşьrtьv turahьnda ujlamaƣqa tejeş. Qor'ən bujьnsa ekspluatatordardьꞑ talap alƣan əjberdərənə qaqьlьv bulьrqa tejeş tygel. „Beꞑ jahaqan qajhь-ber semjalardьꞑ rəxət tormoştarьna kyꞑeldə halma"—tip ejrətə qor'ən jarlьlardь (20 syrə 131 ajat).

Mullalar:—donjala ni nəmə bulha, bətəhe lə alla qьvьꞑь menən eşlənə tip ejrətələr. Imeş hər ber keşegə, unьꞑ jadmьşь birelgən, jadmьştaꞑ udьp keşe ber qajda la bara almaj.

Islam dinen totovsьlar—məsəlmandar,—allaqa həm Məxəmmətkə inanьv menən bergə fəreştə həm jendərdeꞑ jəşəvenə, pejƣəmbərdər tarafьnan keşelek donjahьna birelə kilgən həm qor'əndə təvəllənelgən məqzizələrgə lə ьşanalar. Məsəlmandar ylektərdeꞑ terelevenə—qəbərdən kytərelevgə, tamuq, gyr ƣazahьna həm ozmax rəxətlegenə ьşanalar. Din totovsьlardьꞑ allaqa bulƣan mənəsəbəttəren ulardьꞑ qor'ənƣə həm başqa „məqətdəs" kitaptardьꞑ quşьvьna bujhonovdarь menən bildələnə. Tege donjala mərxəmət həm rəxətlek tik şul keşelərgə genə vəqədə itelə ki, kemdər jerdə bujhonovsan həm tydəmle.

Hər ber məsəlman 5 vaqьt namaꞑ uqьrƣa, jьl təvlegendə ber aj uraꞑa totorƣa, ruxanidarƣa qəşer (nalog) birergə (şul uq vaqьtta, səvdəgərdər yddərəneꞑ doxodtarьnan 2 jarьm prot sentьn, ə krəƀtiəndər 10 protsentьn tylərgə tejeştər), qorban bajramьnda allaqa qorban salьrƣa tejeştər. Məsəlmandarda, judej dinendəge şikelle sənnətkə birev kevek vəxşilekqədətə jəşəj.

Məsəlmanlьq əxlaqьnьꞑ nigeddərə şəriqəttə miraꞑ, ƣailə, həm başqa xoquqtar jьjьlmahьnda jaqtьrtьlƣandar. Şəriqəttən tьş məsəlmandarda „adət" Ruxanidar kyrhətməhe bujьnsa dingə ьşanьvsь keşeneꞑ qьlьqьn bildələvse qədəttər həm iꞑke jolalar jьjmahь jəşəj. Qor'ən, şəriqət həm adət dingə ьşanьvsьlardьꞑ quldarьn həm ajaqtarьn, keşeneꞑ bətə tormoşon aqьvlavsь his bulmaqan tərtiptər menən bəjləj.

Qor'əndə qatьn-qьddar turahьndaqь təqlimətə, həm şulaj uq şəriqətteꞑ həm adattьꞑ zakondarь qatьnqьddь "bətə jaqlap tybənselətevgə jynəlderelgən.

„Irdər,—tejelə qor'əndə,—qatьndardan өƀtən toralar,[1] sənki alla berenselərdə ikenselərdən өƀtən itkən (4 syrə, 38 ajat). Miraꞑ bylgəndə qatьndarqa qor'ən bujьnsa irdərgə tejə torƣan eləşteꞑ jartьhь qьna birelə, şahit sьjfatьnda ike qatьn ber irgə tiꞑ həm başqalar. Qor'ən fəxişəlektə, qatьndarqa tən jazahь birevdə zakonlaştьra həm ber yk vaqьtta irdərgə ike, əs, dyrt, qatьnƣa əjlənergə irek birə, (4 syrə 3 ajat).

II.

Kapitalistar kөnsьqьş ildərenə inəvarьr məsəlman ruxanidarь menən dəjem tel taptьlar. Islamdьꞑ reaksion rolen iꞑəpkə alьp unь yddərenə xedmətkə qujalar.

Imperialistar Hindostandь, Afrikanь, jaqьn kөnsьqьş ildəren baƀьp alƣan vaqьtta məsəlman ruxanidarьhьꞑ xedməttərə menən fajdalandьlar. Urta Azia, Kavkaz, Qьrьmdь huqьşьp alƣanda Rossiala şulaj itte.

Məsəlman ruxanidarь rus xərbi—feodal imperializmьnьꞑ baƀьp alьv politikahьn aktiv ytkərevselərdeꞑ berehe buldь. Mullalar islam dinen totovsь, milli azatlьq həm feodalizmƣa qarşь kөrəşevse xalьqtardьꞑ palactarь rolendə sьqtьlar.

Məƀələn, batşa Rossiahь Kavkaz tavlьlarь menən kөrəştə Qazandьꞑ tanьqlь mullahь Taꞑtdin Mustafindь şpion həm razvedcik sьjfatьnda fajdalandь. Ul ydeneꞑ hatlьq əşməkərlege əsən məsəlman juqarь titule menən nagradlana həm kapitan sinьna ytkərelə.

Məsəlman ruxanidarь 1916 *jьlda* Urta Aziala bulƣan milli azatlьq vosstaniahьnda xedmətsəndərdeꞑ xьjanatsьhь rolen ytənələr. „Izge" işandar məsəlmandardь batşa vlastarь talaьbьna bujhonorƣa saqьrьp maxsus mөrəzəqəttər tarattьlar.

1914-1919 jьldardaqь bətə donja huqьşьnda, huqьşьvsь imperialistik gruppalardьꞑ ikehe lə islamdь yꞑ mənfəqəttərə əsən fajdalandьlar. Imperialistik jьrtqьstar islamdь əle lə şul uq maqsadta fajdalanalar. 1935 jьlda məsəlmandardьꞑ Qair, əl—Azxaralaqь dini juqarь məktəbendəge ber tərkəm mullalardьꞑ german faşizmьhь agenttarь bulьvь belende. Ular yddərenə maqsad itep german faşizmьnьꞑ kolonizatorlьq propagandahьn alьp barьvdь qujƣandar. Şul uq vaqьtta Italia faşizmь Jurusalimdьꞑ bəjek məfteje Əmin—əl—Xəsəini həm islamdьꞑ başqa mullalarьn hatьp alьp jaqьn kөnsьqьştaqь məsəlmandardь qotortop Abissiniaƣa qarşь quljьrƣa mataştь. Ular Abissinianьꞑ Xarra həm unьꞑ başqa qajhьber rajonьndaqь xalьqtar islam dinendələr tip məsəlmandardь „Abissinianьꞑ xrestian xəkymətenə" qarşь huqьşqa əndənelər.

Faşisttar geroistik ispan xalqьna qarşь kөrəştə lə islamdan şulaj uq fajdalanalar. German ministrstvohь Ispanialaqь faşistik interventsiahь xedmətlənderev əsən ispan həm fransuz Marokkahьnda məsəlman ojoşmaların tədənə.

III.

SSSR—daqь bəjek proletar Oktəvr revolytsiahь vaqtьnan birle məsəlman ruxanidarь əşse həm krəƀtiəndər vlasьnьꞑ iꞑ javьz doşmandarь safьna baƀalar. Grazdandar huqьşьnda mullalar aq gvardiesetar jaqьnda bulьp, yddərəneꞑ kontrrevolytsion „Məxəmmət polkьn" həm „Jəşel bajraqlь məsəlman otradtaren" ojoştordolar „Məsəlman polkь" aq poləktər jaqьnda bulьp huqьştь.

Qьrьmdaqь kontrrevolytsion xəkymətteꞑ başьnda xalьqtardьꞑ javьz doşmanь Celebdzan Celebiev tordь. Daqьstanda aq gvardieslərdeꞑ jardamьnda „məsəlmandardьꞑ dinheddərgə qarşь məqətdəs huqьşь" flagь astьnda milli kontrrevolytsia

(Davamь 4-se bittə).

FRANSIALA FAŞISTIK ZAGOVORŞIKTƏR

liga metodtarь menən xərəkət itə. Esselərdə ylterev davam itə. Ьvlardь kyrhətev əsən 1937 jьldьꞑ 19 martьnda Kliside bulƣan faşistik provakatsiahь, şunьꞑ hədəmtəhendə 5 keşeneꞑ yleven həm 200 keşeneꞑ jərəxətlənevən, 18 aprelde Kannala esselərgə hөzym iteleven, şunda kommunist Rossideꞑ ytereleven həm başqa şundajdardь iꞑkə təşerev də jetə.

De Ija Rok ydeneꞑ bandalarьn qorallandьrьvdь davam itə. Finans magnattarьnьꞑ jardamlaşьvьnan, şulaj uq Italia faşizmьnьꞑ finans jardam kyrhətevenən kiꞑ fajdalanьp, de Ija Rok qoraldar hatьp ala. Qaj vaqьttardь ul qoraldardь Gitlerdan „bylək" itep ala. Şunьhь qьdьq, kyptən tygel genə de Ija Rok ojoşmahь aqzalarьnan berəvdeꞑ avtomabilenən Germania proizvodstvohьnan bulƣan 150 brauninge tabьldь. Ijundeꞑ urtahьnda „Bojevьje kreste" ojoşmahьnьꞑ aqzahь Žuannonьꞑ jortonda bulƣan tentev vaqtьnda bik məhim „dokumenttar" alьnƣan. Ular arahьnda—Žuannonьꞑ Germania proizvodstvohьnan bik kyp handa vintovkalar, pulemjottar, istribiteldər h. b. ş. alьrƣa jьjьlьvьn kyrhətevse dokumenttar da bar.

De Ija Rok əlegə faşistik julьƀaꞑar Dorionьꞑ „ireklek frontь"na inevdən baş tartha la, şuqьa qaramaƀtan, bьl ike „julьƀaşь" arahьnda tьqьꞑ bəjləneş qujьlƣan. „Bojevьje kreste" hajlavdarda Dorio jalsьlarьna jardam itə, Dorio ojoştorƣan mitingtarƣa qatnaşa h. b. ş. Dorio həm de Ija Roktьꞑ eske həm tьşqь xuzalarь ularƣa prikaz birhələr,—ular, əlbittə, bergə sьƣaqьtar.

Faşistik ligalardь tuddьrьv turahьndaqь dikrettan huꞑ, əsənsə faşistik ojoşma—„patriotik jəştər" ojoşmahь qajtan bujandь. Unьꞑ menən deputat Tetenƶe jetəkselek itə. (Tentenƶe—ere promьşlennik, Avstriala həm Lyksenburgta Germania kapitalь menən tьqьꞑ bəjlənəştə). Xəꞑer Tetenƶe ligalь la bik şavlь isem jərətə—„milli respublikasьl həm sotsial partia", ul Dorio „frontь" na jaqьn tora.

Oşo faşistik ojoşmalar menən ber qatarꞑan başqa ber nisə vaq ojoşmalar da bar. Ulardьꞑ bətəhen də Gitler həm Mussolini menən bulƣan tura bəjləneş jaqьnlaştьra. Deputat Pol' Elbel', radikaldar partiahьnьꞑ aqzahь, kyptən tygel genə „Evr" gazetahьnda bьlaj tip jaꞑьp sьqtь: „Min bətəheneꞑ də kyrenməgən quldьꞑ avьrlьq inderergə bьtьlьvь menən barƣan kevek bulьvьn kyrhətergə tejeşmen. Beddeꞑ il jaꞑь uꞑьştardь bildələgən hər ber vaqьtta avьlьvqa məzbyr itkən nəmə bul ha la tьva... Beꞑ faşistik Germaniaꞑьꞑ „tərə poxodtarь" əsən kyp sredstvolar tygeven aꞑьq beləbed".

Fransiala Gitler propagandahь əsən, faşistik ojoşmalarƣa jardam itev əsən, Germania 1934—35 jьlda 3 million franktan artьq „aqsa totto. 1936 jьlda bьl summalardar kyp kenə ytələr.

Gitler həm Mussoliniдeꞑ maqsattarь aьq. Tьşqь politikala Italia həm Germania Fransiaꞑь Anglianan ajьrьp alьrƣa, Fransianь Sovettar Sojuzьnan ajьrьrƣa ьntьlhalar, ildeꞑ esendə faşistik provakatsia Fransia xalqьnьꞑ tөp qatlamdarь arahьnda aralaşьv həm tatьvhьdlьq tьvdьrьrƣa tejeş. Fransiala xalьq frontь menən kөrəş planь Berlindən həm Rimdən alьnьvь dөjөm bildəle nəmə. Tik Gitler həm Mussoliniдeꞑ kyrhətməlerə bujьnsa Dorio, de Ija Rok, Tetenze həm başqa bьꞑ kiƀevselər respublikasьl Ispaniaƣa qarşь qotorontqo propaganda alьp baralar, general Frankoqa hər jaqlap jardam itələr.

Fransiala faşistik agitatsia əşselərdeꞑ həm krəƀtiəndərdeꞑ genə tygel, şulaj uq xedmətsəndərdeꞑ həm vaq burzuaziahьnьꞑ da kypselek eləşeneꞑ tərən qarşьlьqьna osoraj. Profsojuzdarƣa həm politik partialarƣa ojoşqan xedmətsəndər faşizmƣa otpor birələr. Ytkən jьl Fransia xedmətsəndəreneꞑ ojoşqanlьqь bьqa tiklem bulmaqansa yꞑev menən bildələnde. Kommunistik partia safьnda 320 meꞑ keşe tora, həm ul Fransianьꞑ iꞑ kөslə politik partiahь iꞑəplənə. Sotsialistik partiala 205 meꞑ aqƣa bar. Ьvьnan 15 aj qьna elek 900 meꞑ aqzanan torƣan Xedmətteꞑ Dөjөm Konfederatsiahьnda xəꞑer profsojuzdarƣa ojoşqan 5 million esse iꞑəplənə. Faşizmƣa qarşь berdəm xalьq frontьnьꞑ qevətə stenahь tora, unьꞑ komitettarь bətə ilde qaplap alƣandar.

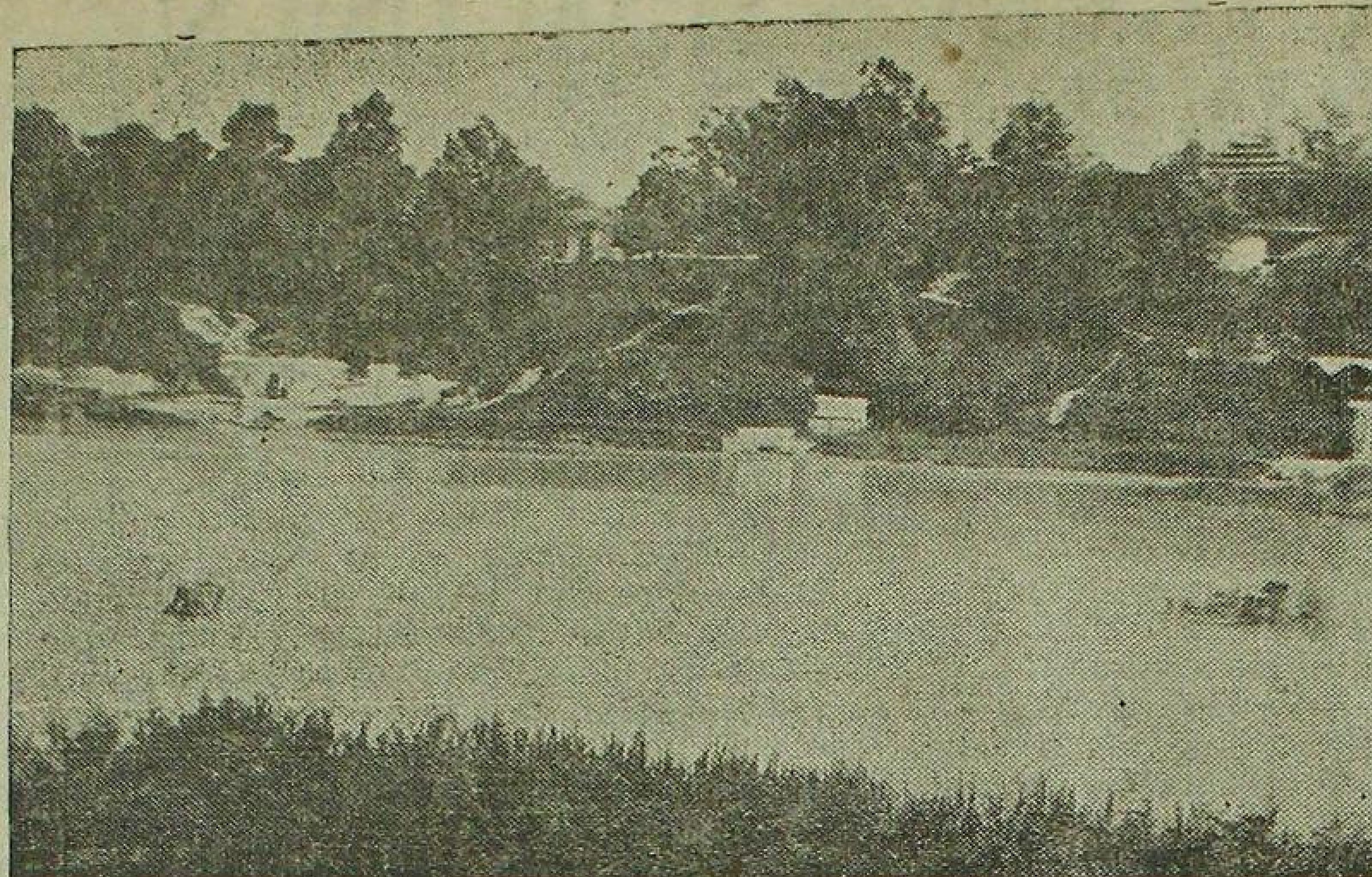
Faşisttar Fransia xedmətsəndərəneꞑ berdəmlegen jemerergə tьrьşalar. Ulardьꞑ agitatsiahьna qarşь Fransia proletariatь ydeneꞑ tuplanьvьn həm ojoşqanlьqьn nьqьta. Fransiala faşizmdьꞑ jeꞑeleve, faşistik həm şul uq handa trotskisel bandalardьꞑ bətərələve əsən oşo tuplanьvƣa—Fransia xedmətsəndəreneꞑ berdəmlegenə bəjle.

G. Grənkyr.

Baş OSOaviaximdьꞑ Ɵfə"lagerьnda. Hyrəttə: Verşinin Gr. həm Zabalotnьj M. iptəştər polevoj telefon menən zanətie vaqtьnda.

(Urazbaxtin fotohь).

Kujbьjşev krajь, Seravodnьj kurortьnan ber kyrneş.

(Urazbaxtin fotohь).

Fən həm texnika

Hava „jək vagonь"

Inƶener Antonov „LEM—2" markalь motoplaner ujlap sьƣarƣan. Bьl planer qьdьqlь itep eşləngən dur osqos qanattan ƣibarət. Qanattьꞑ ođonloƣo 27,6 metr. Unьꞑ qojoroƣo jeꞑelsə ike balkь menən qanattьꞑ juƣarь jaƣьna berketelgən. Qanat esendə pilot kabinahь həm unan başqa taƣь jək tejəv esən 9 bylmə eşləngən. Bьl planer 1 tonna jək kytərə ala, unьꞑ 100 at kesə qevətle „M—11" motorь la bar.

„LEM—2" planerь ekspl oatatsialav esən bik arzan tora. Unь baş hava magistraldarьnan jьraqta torƣan rajondarƣa jək taşьv esən fajđalanьv momkin bulasaq.

Samoljot artьnan taƣьlƣan bьl planerđьꞑ pilotь, kərək vaqьtta tartьp itevse samoljottьꞑ rejsьn bođmajьnsa unan jebərelep, bьl „jək vagonь"n bilgeləngən jerenə teşərə ala.

Bьl planerđьꞑ jegə 500 kilogramanan artьq bulmaƣanda, ul yđ kesə menən genə lə osop bara alasaq.

Tənjaq polys stansiahьnda

88° tənjaq həm 8° kenbajьş bođđar koordinatь

„Tənjaq polys" stansiahь, 29 ijyl, (Pravdanьꞑ məxsys xəbərsehenən). Hunƣь ike ađna esendə beđđə kən jelhez buldь, beđ anti siklonda qaldьq. Jeđəp jerevse bođđar betenləj juƣaldьlar. Jel juqlьqtan vetrək betenləj eşləməne. Akkumuljatorđarđьꞑ energiahьn ekonomialav maqsatьnda, betə ter radiogrammalar jebərevđe tuqtatьp, barь tik qujьlƣan meterologik məƣlymattar tapşьrьv menən genə sikləndek.

Altь təvlekkə tartьlƣan kyđ kyrgehed toman Vasilijvqa astranomia eşenən kyđətev alьp barьvƣa qomasavьq jahanь. Tik beƣen genə, uƣa beđđeꞑ bođđon qajđalьƣьn bildələrgə momkinlek bulđь: Xəđer beđ 88° tənjaq kinlektə, 8° kenbajьş ođonloqta torabьđ. Beđđen beđ elekkesə „sit" poluşariala.

Kəndərđeꞑ jьlь torovь arqahьnda qar bik nьq erej, beđ eətə kyldər menən qaplandь. Beđđeꞑ baza beđ utьravьnda—kytərenke urьnda tora. Polatkaƣa inə torƣan urьnda qьna metr jarьm kinlegendə, jartь metr terənlektə qotoronop şarlavьq aƣa. Beđ bьl şarlavьqta yđebeđđeꞑ, ber tonna jək kytərə albьs jeđev sredstvolarь—bajdarka, ərep tultьrьla torƣan rizina klipperbotalarьbьđqa hьnav jahanьq. Betə flottьꞑ otlicnьj sьjfatta bulьbь kyrende. Ber bnƣaj şarlavьqtьꞑ forvatterьn da ejrəndek: qajhь ber urьndarđa işkək buljamaj.

Təsə hьvđьꞑ mul bulьbь kuxnə, beşerenev eştəre şulaj uq janьv materialьn ekonomialavƣa momkinlek birđe. Elek beđ hьv buldьrьv esen ut jaƣьp qar eretə torƣanьq. Ləkin hьvđьꞑ kyplege beđđe tujđьrđь. Şuƣa kyrə beđ tyđemhedlek menən tuꞑdьrьvdь kətəbeđ. Oşo kəndərđə mejes, kirasin lampalarьn hьnap qaranьq. —ular palatkanьꞑ havahьn otlicno jьlьtalar.

Sovettar sojuzьnьꞑ gerojь I. Papanin. Radist Ə. Krenkel'

Islamdьꞑ tьvьь həm unьꞑ sьjnfi jəđə

...ƣlan itelə. Bьl millətsel kontrrevolytsion „xəkymət" məselman juƣarь cinlьlarь—imam Uzynum—Xazi həm Nəzmetdin Gotsenskiđər tarafьnan jetəkselek itelə.

Urta Aziala məselmandar ojoşmahь „Ylimə" Anglia şpiondarь menən bəjlənəştə bulƣan həm kontrrevolytsion eş alьp barƣan. Məselman sektantь—bixaistər—Anglia komandovaniehe kənəşe menən tedəlgən „Bol'şeviktar menən kərəş esen maxsus jəşeren organ" menən bəjlənəştə bulƣandar. Məselman işandarь bəħmasьlar otrađtərenen başьnda torđolar. Islamdьꞑ məqətdəs urьndarьnda, Məzar ergəhendə bəħmasьlar şajkahьnьꞑ terək punkttarь ojoştoroldo.

Grazdandar huƣьşь tamamlanƣandan huꞑ da məselman ruxaniđarь yđđərenen jenəjətsel eştəren davam itterərđə.

Mullalar başqa din ruxaniđarь kevek yk kulaktь sьjnьj bulьv jaƣьnan beterganda qotoronop qarşьlьq kyrhəttelər, ular terroristik akttar eşlənelər. Kolxoz tedəleşən „şajtan eşe" tip iƣlan ittelər həm dingə ьşanьvsьlarđь yđđərenьꞑ din totovlьqtarьna qarap berləşergə saqьrđьlar.

Sotsialistik dəvləttəꞑ kapitalistik qamavđaƣь doşmandarь xəđer məselman ojoşmalarьn sovetqa qarşь diversionlьq akttarь ojoştorov esən fajđalanьrƣa tьrьşalar. Tərlə „izgelər" səjəxətse mullalar isme ađьnda ular yđđərenen agenttarьn, şpiondarьn jebərələr. Ajrьm alƣanda Japonia razvedkahь SSSR tьjьnda (Urta Azia, Tatarstan, Ural) diversion akttar atqarьv esən kərək bulƣan agenttarđь məselman reaksion ruxaniđarь həm millətse kontrrevolytsion elementtar esenən jentekləp tuplaj.

Məselman ojoşmalarьnьꞑ ekspl oatatorlьq təbiƣəte, xalьq doşmandarь trotskist—buxarinselər həm burzuaz millətselər esən şarttar tьvđьra. Məħələn partia ojoşmahь başьnda xəđer faş itelgən burzuaz millətse Abdula Xeđzajev torƣan Şaxrinovski rajon (Tatzikstanda) yđəgendə mullalarƣa nalog betenləj halьnmaƣan.

Doşmandar—sirkəvselər beđđeꞑ hiđgerlegebeđđeꞑ ađ qьna tupaħlanьvьnan, xuşkynellelek, qəmhedlektən fajđalanalar. Məselman ruxaniđarь feodal-ruƣ qaldьqtarьnan fajđalanьp qatьn-qьđđarđь kəmhetev jolarьn haqlap qalьrƣa, ularđь jəmƣət eşenə qatnaştьrmaƣa tьrьşalar.

Dingə qarşь kərəş eşe qajđa nasar tora, unda məselman ruxaniđarь jəştər arahьndaƣь yđđərenen eşen aktivləştərələr. Mullalar reaksion tormoş qaldьqtarьn, sennətkə birev həm başqalarđь haqlajđar. Nađanlьq həm kul'turahьđlьqtь jaqlajđar. Azerbajdzan, Uzbəkstanda həm başqa urьndarđa kyp kenə qatьndar həm qьđđar, kolxozsь qatьn-qьđđar əle mullalar tə'bire ađьnda cadra, pərənzə kejev kevek vaxşi-dini jolalarđь ytəjđər.

Mullalar tarafьnan qevətləndereləe torƣan dini jola qaldьqtarьnьꞑ ni tiklem kesle bulьvьn oşo fakttar kyrhətə: Orđubadski rajonьnda (Naxicivan ASSR) uqьvsь qьđđar məktəpkə cadra kejep kilələr. Qьđьnьꞑ məktəpkə cadrahьđ barьvь esən unьꞑ ata-əsəhe tarafьnan məktəpkə jebərđən betenləj tuqtatьv vaqiƣalarь ađ tygel. Şəriƣətteꞑ qьđđarƣa 9 jəştən kejəvgə sьƣьrƣa, malajđarƣa 12 jəştən ejlənevgə rəxsət itevđəge reaksion „zakonь" əlegəsə qajhь ber urьnda jəşəp kilə.

Tə'əsefkə qarşь məselman ruxaniđarьnьꞑ bьl reaksion sьqьştarь kərəkle oporđь almaj. His ber artьqrmajьnsa əjtergə momkin, əgər dingə qarşь propaganda eşe əjtemyətnasar torha, ə milli respublikalarđa ul jəđ tapqьr nasarraq jəki betenləj alьp barьlmaj.

Bьl bigerək tə xəđer, sovettarƣa alda torƣan hajlavđa məselman ruxaniđarь, şulaj uq başqa din qaldьqtarь yđđərenen reaksion eşməkərlegen aktivləştergən məldə, qafev itelerlek eş tygel.

Doşmandar—sirkəvselər yđđərenen dingə ьşanьvsьlarđьꞑ bildəle ber eləşenə bulƣan tə'birđərenən fajđalanьp sovet organdarьna beđgə sit bulƣan kandidaturalarđь ytkərergə tьrьşasaqtar. Beđđeꞑ burьs—bьl tə'birđe ađaƣьna tiklem paralizirovajt itev, ularđьꞑ joƣontolarьndaƣь keşelərđe qul ađьnan tartьp alьv həm berense nəvbəttə xeđmətsən jəştərđe dini jola qaldьqtarьnan arьndьrьv tora.

L. Klimovic.

II sigendə

Pamir tavđarьnda

Qojaş inde kyptən Pamir tavь qajalarь artьna jəşerende. Tirə jaq tьn həm qaranƣь. Ujhьvđar qatь joqola. Ləkin batьr pogranicniktər joqomhoramajđar. Ular tav baştarьnьꞑ tenge tьnlьƣьna nьq qolaq halьp tьꞑlap ildeꞑ ytə almaħьq sigen ytken haqlajđar.

Pamirđьꞑ oşondaj qaranƣь təndərenen berehendə pogranicnik Şerbakov zastava nacal'nigenən zadanie alьp yđenen tura xeđmət ete „Dzek" menən granitsaƣa kilə.

Uƣa haqlav esən tapşьrьlƣan urьn granitsa ergəhendəge şavlь ber jьlƣa menən jənəşə bula. Şerbakov yđenen ete menən arƣь jaƣtaƣь jьlƣanьꞑ jarьn kyđətep kilə. Qapьldan ul ber qara noqtanьꞑ helkeneven kyrə. Noqta jaqьnajƣan hajьn đuraja kilə. Bьl il sigen bođovsь. Ul jьlƣaƣa tiklem şьvьşьp kilə lə jьlƣanь jeđep beđđek jaqqa sьƣa. Pogranicnik unь totop alьv esən unajlь momettь kətə. Il sigen bođovsь jьlƣanь jeđep sьƣqandьꞑ huꞑьnda bik tiđlek menən tav taşь artьna jəşerenə. Ləkin „Dzek" qapьldan alƣa taşlana. Pogranicnik et artьnan keskə-keskə elgərə barьp doşmandь kyđətə. Ber nisə minut ytkəs, et doşmandь qavlap jetep unьꞑ eətenə taşlana, ajaqtan jьƣa. Şerbakov bьl keşene zastavaƣa kiltere. Bьl il sigen bođovsь həm kyp vaqьttar kontrabanda menən şoƣolləneve şpion bula. Otlicnik—pogranicnik iptəş Şerbakovtьꞑ xeđmət isemlegendə il sigen bođovsьlarđьn jađьlьvь ber genə tygel. Otlicno xeđmət iteve esən, il sigen haqlavđa bik mohim zadanieləre uꞑьşlь ytəve esən, ul pogranicnik otrađ komandahь tarafьnan ber nisə tapqьr byləklengən.

Ni esən təqdimdər ytəlməj

Aj jarьm vaqьt ađ tygel. Ləkin hajlavđan huꞑ ytkən bьl vaqьt esendə Jərməkəj rajon başqarma komitetь ergəhendəge VLKSM komitetь ber nəmə lə eşləməne.

Hajlav jьjьlьşьnda inderelgən təqdimdərđeꞑ berehe lə tormoşqa aşьrьlmaj. Aj jarьm vaqьt esendə 3 tapqьr jьjьlьş bulьrƣa tejeş ine. Əle ber taqьrđa bulƣanь juq. 'Politik uqьvđar ytkərelməj. Komitet sekretarь Latьjpov bьƣa propagandis juqlьƣь hьltav itep ala. Ojoşmala propaganda eşen alьp barьvƣa əđerlekle keşelər bulha la, ni esənder ular eşkə tartьlmaj.

Komsomol.

Vaqьtlь redaktorь: X. DƏVLƏTŞIN.

Ɵfə „Oktəbr' Natiska" hь tipografiahь Başglavlit vəkile № 2916

1937-se jьl 11 Avƣust
№ 77-78 (1125-26)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərđeꞑ proletarlarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfə qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfə Volodarski № 2. Telifon № 85—04

„Ленинсе“—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

Revolytsianьꞑ tьnьs osoro tamamlandь, tьnьs bulmaƣan osor, sxvatkalar həm şartlavdar osoro kilep jette.

(Ip. Stalindьꞑ RSDRP(в) nьꞑ VI sjezьnda jahaƣan dokladьnan).

Altьnsь sjezd

Bьnan jegerme jьl elek 26 iyldə (iħke stil bujьnsa) revolytsion Petrogradta bol'ševiktər partiahьnьꞑ altьnsь sjezь jьjьldь. Sotsializm əsən gerojdarsa kөrəştə ul ajrata urьn tota. Bьl, oktəbr aldь sjezь buldь. Ul, proletariattьꞑ bol'ševistik avangardьn keşelek tarixenen iꞑ bөjөk aktьn — Bөjөk oktəbr sotsialistik revolytsiahьn jahavƣa mobilizatsialanь. Unьꞑ tavşь milliondarsa xeđmətsəndər əsən saqьrьv navatь bulьp jaꞑьranь. Sjezdan huꞑ əs aj ytte həm burzuaz xuzalьq itevđeꞑ jemereklektəre өħtөndə eşse sьjnьf diktaturahь tьvdь. Beđđeꞑ ilebeđ өħtөndə, bөtə donja өħtөndə jaꞑь tormoş taꞑь attь.

Sjezd, revolytsianьꞑ tekə borolo̧so məlendə bulьp ytte. Ijyl demonstratsiahьn tar-mar itkəndən huꞑ burzuazia başьn kytərde. Burzuazianьꞑ lakejdarь həm jardamsьlarь — eser-men'ševiktər xianatsьlьqtьꞑ qorotqos siktərenə tiklem barьp jettelər. Jeđləgən həm meꞑləgən eşselər, haldattar, matrostar həm krəħtiəndər tөrmələrgə taşlandьlar. Bol'ševistik gazetalardьꞑ redaksialarь həm tipografialarь, şul iħəptən „Pravda“ ta, tar-mar iteldelər. Leningə bьsьraq rəveştə şpiondarsa, provokatordarsa jalaƣьv unь arestqa alьv turahьndaƣь prikaz əsən hьltav bulьp xeđmət itte. Nevski prospektьnda spekuləntsel svoloc həm tьjldьꞑ altьn pogonlь gerojdarь, talavsьlьq huƣьşьna qarşь, Lenin əsən, tavьş kytərergə təvəkkəllek itkən hər ber eşsenen jəki haldattьꞑ өħtөnə taşlandьlar. „Revolytsianьꞑ tьnьs osoro tamam buldь, tьnьs bulmaƣan osoro, sxvatkalar həm şartlavdar osoro inde...“ (Stalin).

Burzuaz vaqьtlь xөkymətteꞑ biş ajlьq xuzalьq iteve qosorƣos jemeştər birde, imperialistik huƣьş jerənges rəveştə hudьp kilde. Ildə qьjralьv həm jemerelev kөndən-kөn yħte. Transporttьꞑ bodolovь qala həm avьl arahьnda, ildeꞑ өlkələre həm rajondarь arahьnda bəjləneşte өđđө. Burzuazia unьꞑ menən revolytsion massalardьꞑ ynəsenən eləkterep aƣqa iħəp tottoƣan aslьqtьꞑ tьrnaƣь il өħtөnə honoloƣajnь inde. Kapitalisttar ydđəreneꞑ vlasьnьꞑ nьƣьƣьna ydđəre ьşanmanьlar. Ular proizvodstvoƣa sabotazlьq ittelər, predpriatielərđe japtьlar, sьrьstvolardь sit ildərgə kyserdelər. Xөkymət pomeşşik jerdəren krəħtiəndərdən, fabrika həm zavodtardь eşse kontrolenən haqlanь, haldattarьꞑ revolytsion huƣьşьp-qadanьştan bөtərdө. Ekonomik hələklek qurqьnьslь rəveştəge tidlek menən өħkə avьşьp kilə ine.

VI sjezd „Rossiahьꞑ bөtə xeđmətsəndərenə, bөtə eşselərenə, haldattarьna həm krəħtiəndərenə“ manifest menən mөrəƣəƣət itte. Manifesta bьlaj tip əjtelgəjne:

„...Kontrrevolytsia yd jeꞑeven irtə tantanalajьstardь pulə menən tujdьrьv mөmkin tygel. Əsələrđeꞑ həm qondardьꞑ kyd jəştəren kazak qasьhь menən hөrtөp bөtөrөv mөmkin tygel. Qazaptar dingeđen qan həm boƣala menən kipterev mөmkin tygel. Xalьqtardь ştьjk menən tьnьslandьrьv mөmkin tygel. Generaldardьꞑ aƣьrьnьvdarь menən promьşlennostьꞑ jemeretev tuqtatьv mөmkin tygel.“

Kontrrevolytsianьꞑ tantanahь [illegible] bulmanь. Ləkin ul massa[illegible] predmetlь habaq kilerde. Ular vlastьꞑ kemdər qulьnda ikənlegenə kyd menən kyrep ьşandьlar. Ular qajda doşman, qajda duħ [illegible]ənlegen asьq kyrdelər. Xalьq [illegible] tulqьndarь qajnaştьlar. Predpriatielərđə zabastovkalar, krəħtiəndərdeꞑ jerđe tartьp [illegible], haldattardьꞑ baş kytərevđ[illegible]. Sovettardьꞑ tybənge [illegible] bol'ševiktərdeꞑ [illegible] kөndən-kөn yħə bar[illegible]. Bol'ševistik gazetalardьꞑ du[illegible] isemdər aħtьnda jaꞑь[illegible] başlanь. Aprel' konfere[illegible] birle uđƣan vaqьt esen[illegible] aƣzalarьnьꞑ hanь əslə[illegible]oşmalarьnьꞑ hanь ikel[illegible].

Piter [illegible] bol'ševistik sjezdь [illegible] həm bulьşlьqtьꞑ tim[illegible] menən uratьp aldь. [illegible] zavodtarđan, polktarda[illegible] profsojuzdardan sjezdьꞑ [illegible], bol'ševistik gazeta[illegible] redaksialarьna jalqьnlь [illegible] aƣьn menən [illegible]. Qьđьl stolitsanьꞑ eşse qьnda[illegible] Vьjborg ja— [illegible] zastava arjaƣьnda [illegible] lytsia[illegible] revo[illegible] planь [illegible] jeꞑevle Le[illegible]. [illegible] stans bulmanь. Ul Razliv [illegible] rensindəƣь qьvьşta, Ke[illegible] taşlarƣa ti-gən turanan-tura zadaniehen alƣan politsia ettərenən jəşerenep jəşəj ine. Unda, besən kəbəne ergəhendə, ul politik obstanovkanьꞑ genial' analizen tөđөnө. Hьnalƣan keşelər aşa ul iptəş Stalin menən tьđƣьđ bəjləneş totto, ħuƣa zarur kəꞑəştərde birep tordo. Sjezda Lenindeꞑ eşen, leninsel ustanovkalardь unьꞑ toƣoro şəkerte həm soratnige iptəş Stalin ytkərde.

Sjezd burzuaz sudƣa Lenindeꞑ barmaħqa tejeşlegen əjtte. Ul, revolytsia julbaşsьhьn unьꞑ iꞑ javьz doşmandarьna birergə, tigən provokatsion talaptь xөkөm itte. Ul, iptəş Stalindeꞑ, ijyl demonstratsiahь tar-mar itelgəndən huꞑ uq alƣan pozitsiahьn totoşo menən raħlanь. Sjezdaƣь niged dokladtardьꞑ hər ikehe — Yđək Komitettьꞑ politik otcotь həm politik xəl turahьndaƣь doklad — iptəş Stalin tarafьnan jahaldьlar. Unьꞑ sjezdьꞑ eşen həm bөtə qarardarьn bildələgən dokladtarь həm telmərđəre Lenin ruxь menən, unьꞑ idealarь menən, unьꞑ turanan-tura konkret kyrhətmələre menən huƣarьlƣandar.

Aprel' konferensiahь uq partia aldьnda, burzuaz revolytsianьꞑ sotsialistik revolytsiaƣa əverelep yħeveneꞑ asьq prespektivahьn jəjeldergəjne. VI sjezd partianь burzuazianьꞑ vlasьn qolatьv həm eşse sьjnьf diktaturahьn urьnlaştьrьv əsən qorallь vosstaniegə jynəlderde.

Partiabьđđьꞑ leninsel—stalinsel jetəkselege hər vaqьt, massalarƣa hər ber tarixi etapta, iꞑ jaqьn maqsattь asьq bildələp ulardьꞑ energiahьn həm ixtiarьn mobilizatsialaj torƣan lozungtardь birə beleve menən ajrьlьp kilde. Obstanovka ydgərde, vaqьtlь xөkymətteꞑ həm sovettardьꞑ ike vlaslьƣь burzuazianьꞑ ber vlaslьƣь menən almaşьndь. Revolytsianьꞑ tьnьs yħeş mөmkinlektəre juƣaldьlar. Tik iꞑ jarlь krəħtiəndər menən berlektə proletariat qьna burzuaria qulьnan vlastь kөs menən tartьp ala ala ine.

Revolytsianьꞑ unan elekke etabьnda dөrөħ bulƣan „bөtə vlast' sovettarƣa“ lozungьnьꞑ xəder massalar arahьnda, jənəhe tik sovettarƣa tələrgə genə kərək həm bөtə vlast' tьnьs jul menən ular qulьnda bulьp sьƣьr, tigən illyzianь səseve mөmkin ine. VI sjezd bьl lozungtь qullanьvđan aldь, ləkin bьl, sovettar vlasь əsən kөrəşevdən baş tartьv tigən hyd tygel ine. Kirehensə, iptəş Stalin vlast' əsən kөrəşte ojoştorov burьsьn sjezda ajrata asьqlьq həm bildəlelek menən qujdь. Eşse sьjnьftьꞑ vlastь huƣьşьp-qadanьvьna nьqlь kurs alьp, sjezd, proletar dəvlətteꞑ jəmƣiətte sotsialistik qajtanan tөđөvgə jynəlderelgən ekonomik saralarь programmahьn bildələne.

Iptəş Stalin sjezda: „Tik Jevropa qьna beđgə jul kyrhətə ala ikənlege turahьndaƣь iħkergən qaraştь ьrƣьtьp taşlarƣa kərək. Dogmatik marksizm həm izadi marksizm jəşəp kilə. Min huꞑƣьhьnьꞑ jerlegendə toram“ tine. Hunьnan xalьqtьꞑ iꞑ qəbəxət, iꞑ javьz doşmandarь stanьna təgərəp tөşkən trotskisь — buxarinse opportunistik elementtarƣa qarşь kileşevhed kөrəştə donjanь ydgərtep tөđөvgə buldьqlь izadi marksizm—leninizmdьꞑ bojevoj bajraƣь iptəş Stalin tarafьnan jəjelderelde. Ulardьꞑ xianatsel ustanovkalarь — bulasaq revolytsianьꞑ sotsialistik xarakterьn burzuaz iꞑkar itev, beđđeꞑ ildə sotsializmdьꞑ jeꞑeve mөmkin tygellege turahьndaƣь kapituləntlek lьƣьrđavdarь— sjezda jemerges udar aldьlar.

VI sjezd leninsel bajraqtь juƣarь kytərde, ul bajraq aħtьnda eşselər sьjnьfь kapitalizmdь şturmlavƣa bardь. „Huƣьştь qьna tygel, bəlki, kapitalistik qolloqto la bөtөrөrgə“ — bulasaq perevorottьꞑ niged burьsь sjezdьꞑ iptəş Stalin dokladь bujьnsa rezolytsiahьnda oşo rəveştə bildələnde.

VI sjezdьꞑ manifesьnda bьlaj tip əjtelde: „Bьl sxvatkaƣa beđđeꞑ partiabьđ jəjelderelgən bajraqtar menən bara. Ul ydeneꞑ quldarьnda ulardь nьq totto. Kөsləvselər həm bьsьraq jala jaƣьvsьlar aldьnda, revolytsiaƣa xianat itevselər həm kapital xeđmətselərə aldьnda ul ulardь tybən ejmənə, sotsializm əsən, xalьqtardьꞑ tuƣanlьƣь əsən kөrəşep ul ulardь alda la juƣarь totor. Sөnki ul jaꞑь xərəkətteꞑ jetep kileven həm iħke donjanьꞑ ylem səƣəte jetəsegen belə“.

Beđđeꞑ ilebeđđə sotsializm tamam həm bөtөnləjgə jeꞑde. Ləkin kapitalistik qamav torop qaldь. Ul beđgə şpiondarь, diversanttardь həm qorotqostardь packalap jebərep tora. Revolytsianьꞑ un jьldar bujьnsa bol'ševizmƣa qarşь kөrəşep kilgən qəbəxət xianatsьlarь faşistik razvedkalar əsən tabьş bulьp toralar. Şpion-qorotqos taşlandьqtardь tamьrь menən jolqop taşlap, Marks-Engel's-Lenin-Stalin teoriahь menən qorallanƣan beđđeꞑ partiabьđ, faşistik vəxşətlektərgə sik qujьlasaq kөndөꞑ, kommunizm bajraƣь bөtə donjala jeꞑevle rəveştə jelberđəjəsək kөndөꞑ alьħ tygellegenə tərən rəveştə ьşana.

(„Pravda“).

VLKSM Yđək Komitetьnda

XXIII—xalьq-ara jəştər kөnөnə əđerlənev turahьnda

VLKSM Yđək komitetь, bөtə komsomol ojoşmalarьna XXIII xalьq-ara jəştər kөnөnə aktiv əđerlek jəjep jəbərevđe təqdim itte.

Əđerlek barьşьnda komsomol ojoşmalarь, jəştərgə iptəş Stalindeꞑ kapitalistik qamav, trotskisьbuxarinse həm başqa faşizm agenttarь menən kөrəş turahьndaƣь kyrhətməhen kiꞑ aꞑlatьrƣa tejeştər. Yđək Komitetь, komsomol həm jəştər jьjьlьşьnda sit il razvedkalarьnьꞑ SSSR-đa qorotqoslьq eşe alьp barьvđarь həm ular menən kөrəşev burьstarь turьnda dokladtar qujьrƣa kəꞑəş itə. Beđđeꞑ ojoşmalarƣa inep alƣan, bөtə tөr doşmandarđь faş itep həm tamьrđarьnan jolqop, komsomolestarđьꞑ bol'ševistik ujavlьqtarьn bөtə jaqlap kөsəjtergə kərək. XXIII xalьq-ara jəştər kөnөn ytkərev, komsomol ojoşmalarьnьꞑ alda torƣan sovettarƣa hajlavƣa əđerlənev vaqtь menən tura kilə. Yđək komitetь, jeştərgə Sovet dəvləteneꞑ hajlav zakonьn jentekləp tөşөndөrөrgə həm serkovniktar, sektanttar, şulaj uq hər tөrlө sovetqa qarşь elementtarđьꞑ doşmansьl agetatsialarьna qarşь kөrəş jəjelderergə təqdim itə.

XXIII xalьq-ara jəştər kөnөnөꞑ mөhim lozungtarьnan berehe bulьp—Sovettar Sojuzьnьꞑ oboronahьn nьƣьtьv tora. Şuƣa bəjləp VLKSM Yđək Komitetь huƣьş zanətielərenen hər tөrө bujьnsa jarьştar ytkərergə təqdim itə. Bьl jarьştar jəştərđeꞑ alda torƣan eşsekrəħtiən Qьđьl Armiahь safьna bulƣan prizьjvtarьna bəjle rəveştə ytərgə tejeştər. Şunьꞑ menən bergə beseda, doklad həm leksia vaqьttarьnda jəştərgə sovettarƣa qarşь jaꞑь huƣьş qurqьnьsьnьꞑ yħeven nьq aꞑlatьrƣa kərək.

Jəştər arahьnda politik-tərbiə eştəren kiꞑ jəjelderev, VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ III-plenumь qararđarь nigeđendə komsomolestarđьꞑ politik uqьvđarьn bөtə jaqlap jaqşьrtьv, xalьq-ara jəştər kөnөnə əđerlənevđeꞑ mөhim burьstarь bulьp tora. Ələgə kyp kenə ojoşmalarđa taralƣan həm jemerelgən xəlgə kilgən politik tyꞑərəktərđeꞑ eşen bөtə jaqlap həm tulьhьnsa ajaqqa baħtьrьrƣa həm jaqşьrtьrƣa kərək.

Stalinsel Konstitutsianь qabul itev menən jəştərđə tuƣan politik aktivlekteꞑ yħeve komsomol aldьna kommunisttar partiahь həm sovet vlasьna birelgən aldьnƣь jəştərđe, VLKSM safьna ьlьqtьrьv burьsьn bөtə ytkenlege menən quja. Bьnь kyrhətev menən bergə, Yđək Komitetь, komsomolƣa qabul itkəndə jeꞑel aqьllьlьqqa jul qujmaħqa kərəklekte həm individual hajlav prensepe tulьhьnsa haqlanьrƣa tejeşlekte aldan uq əjtep ytə. Şunьꞑ menən bergə, komsomol ojoşmalarь iꞑ jaqşь, dostojn komsomolestarđь partiaƣa inev əsən əđerlərgə tejeştər.

Komsomol ojoşmalarьnda, təꞑqit həm yđ-ara təꞑqitteꞑ artaban jəjeleve, komsomol organdarьna hajlav hөđөmtəhendə jetəkselekkə kilgən jaꞑь aktivteꞑ yħev həm komsomol organdarьnьꞑ eşe jaqşьrьvьnda tөp şart bulьp tora. Xalьq-ara jəştər kөnөnə bajram itevgə bulƣan əđerlekte bөtə komsomol ojoşmalarь jaqşь belergə tejeş.

VLKSM Yđək Komitetь, komsomol ojoşmalarьnan, staxanovsьlar quđƣalьşьn artaban jəjelderevđe, eşləp sьƣarьv ramlьƣьn arttьrьv əsən kөrəş ojoştorovđь, jəştərđeꞑ texnik өjrənevđəren jaqşьrtьvđь, şulaj uq jьlƣa 7-8 milliard bot igen alьrƣa tigən Stalinsel burьstь ytəv əsən kөrəş jəjelderevđe talap itə.

Komsomol ojoşmalarь, məktəp binalarь həm uqьv əsbaptarьnьꞑ əđerlegen, dəftərđər hatьvđьꞑ ojoştorolovon həm başqa jađьv nəmələreneꞑ toroşon tikşerevđə aktiv qatnaşьrƣa tejeştər.

XXIII xalьq-ara jəştər kөnөnə əđerlek həm unь ytkərev bөjөk Oktəbr' Sotsialistik revolytsianьꞑ 20 jьlьƣьna əđerlənev menən tura kilə. Şuƣa kyrə VLKSM Yđək Komitetь, jəştər massahьnda eşselər həm krəħtiəndərdeꞑ Lenin—Stalin partiahь jetəkselegendə, eşselər sьjnьfь dektaturahь əsən, beđđeꞑ ildə sotsializmdьꞑ jeꞑeve əsən, geroistik kөrəşevđəren kiꞑ propagandalarƣa təqdim itə.

VLKSM Yđək Komitetь bөtə komsomol ojoşmalarьna 6-sentəbrđə jəştərđeꞑ massovьj demonstratsialarьn həm gulənielərən ytkərergə təqdim itə. Demonstratsia sovet jəştəreneꞑ bөtə tulь tormoşon, unьꞑ kommunisttar partiahьna həm xalьqtarđьꞑ bөjөk julbaşsьhь iptəş Stalinƣa birelgənlektəren saƣьldьrьrƣa tejeştər.

Iꞑ sik tөnjaqqa

Kiev komsomolь VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ iꞑ sik tөnjaqta səvđə eşendə eşləvgə komsomoletsarđь saqьrьv turahьndaƣь qararьn alqьşlap qarşь alalar. Kyp vaqьtta səvđə eşendə eşləp kilgə həm huꞑƣь vaqьtta şoferlьq profissiahьna ejə bulƣan komsomolka Fedorova iꞑ sik tөnjaqqa səvđə eşenə bik đur teləklə menən kiteven beldergən. Unьꞑ menən bergə səvđə eşendə iꞑ jaqşь eşləp kilevselərđən—jegerme komsomoles ta baralar.

Ular Tabol'ski, Krasnajarski, Jakutiala həm iꞑ tөnjaqtьꞑ başqa urьndarьnda səvđə eşendə eşləjəsəktər.

TӨNJAQ QЬTAJĐAƢЬ VAQIƢALARƢA QARATA

Millətte qotqarьv sojuzьnьꞑ bylektəre ojoştorola

Şanxaj, 8 avƣust. „Min'vinbao“ gazetahь, Şan'si provinsiahьnьꞑ 105 ejəđendə millətte qotqarьv sojuzьnьꞑ bylektəre tөđөldө tip xəbər itə. Provinsiala unьꞑ aƣzalarьnьꞑ hanь 800 meꞑgə jetə. Ularđьꞑ kybehe xeđmətsəndər həm studenttar. Sojuzdьꞑ bөtə aƣzalarьnьꞑ, əđer tororƣa həm berense sьƣarьv menən yk Japonia menən huƣьşta qatnaşьrƣa bojoroq birelgən.

Japonia Qьtajđьꞑ territorial' xoquqtarьn kire qajtarьr tip ьşanьv fajđahьđ

Şanxaj, 7 avƣust. Fьjn Juj-sən yđeneꞑ, radio arqьlь tapşьrьlƣan telmərendə. „Japonia, Qьtajđan kөslək julь menən tartьp alƣan territorial' həm suverennьj xoquqtarьn uƣa kire qajtarьr tip ьşanьv fajđahьđ. Qьtajđьꞑ, agressorđarƣa qarşь aђaƣьna tiklem kөrəşevđən başqa sarahь juq. Japonia, Tən'szin həm Bejpin rajondarьnda yđeneꞑ agressiv (baħьp alьvsьlьq) planьn ytəgəndən huꞑ Qьtajƣa jaꞑьnan ƣəskərđər jebərergə jьjьna. Beđđeꞑ javap—450 million xalqьbьđđь mobilizatsialav"—tip belderđe.

Amerikanьꞑ 7000 keşehe Qьtajƣa jarđamƣa barьrƣa teləj

N'ju—Iork, 6 avƣust. Junajted agentstvohь, Amerikanьꞑ 7000 keşehe şul iħəptən 1000 ljotcik Japoniaƣa qarşь huƣьşta Qьtajƣa jarđam itev əsən internatsional diviziaƣa inergə teləjđər, tip xəbər itə.

Japon gazetalarьnьꞑ ojathьđ rəveştə aldaşьvь

Şanxaj, 8 avƣust. Rejter Tokionan birelgən instruksia nigeđendə, Japonianьꞑ Xan'kaulaƣь konsulь 9 avƣustqa bөtə japonlьlarđь tulьhьnsa kyserev turahьnda prikaz sьƣarđь, tip xəbər itə. 8 avƣusta Xan'koula konsullьqtьꞑ xeđmətkərđəre genə həm bьl portqa huꞑƣь 10 kөn esendə kilgən japonlьlar qьna qalƣan.

Japon gazetalarь, japonlьlarđь kyserevđe qьtajlьlar tarafьnan „sьđaj almaħlьq qьħьm“dьꞑ hөđөmtəhe tip kyrhətergə mataşalar.

Ispanialaƣь fronttarđa

(TASS XƏBƏRĐƏRE BUJЬNSA)

Yđək front

Ofitsial' məqlymattərgə qaraƣanda, 6 avƣusta Madridte tupqa totov hөđөmtəhendə 201 keşe ylgən həm jaralanƣan.

Kөnjaq front

Motril sektorьnda respublikasьlar bajtaq uq alƣa kittelər həm strategik fajđalь pozitsialarđь aldьlar.

Aviatsianьꞑ xərəkəte

6 avƣustta tөnjaq frontta xөkymət istrebiteldəre, doşmandьꞑ 12 istrebitel tarafenan haqlanьvsь əs motorlь 12 bombardirovşigen qasьrƣa məzbyr ittelər. Respublikasьlar ber bombardirovşiktь „Junkьrs“ tь bərep tөşөrđөlər. Bьl bombardirovşik fetnəselər territoriahьna tөşkən. Şulaj respublikasьlar doşmandьꞑ ber istrebitelen bərep tөşөrđөlər.

Xөkymət samoljottarьnьꞑ ikense eskadril'jahь, fetnəselərđeꞑ Valensia julьndaƣь pozitsialarьn həm Agilərdən de komponan kilgən juldь bombaƣa tottolar. Bьnda doşmandьꞑ jөk maşinalarь bulƣan.

Fetnəselər yđ-ara bəreleşələr

Pariz, 7-nse avƣust. Fetnəselər arahьnda sьvalьştar davam itə. Toledola fetnəselər arahьnda bəreleştər buldь. Respublikasьlarđьꞑ aldaƣь pozitsialaƣь bojestəre qalala vintovka, pulemjottan atьş tavьştarь işetkəndər.

Fetnəselərđeꞑ 72 keşehe respublikasьlar jaƣьna sьqtь

[illegible] 7 avƣust. Fetnəselərđeꞑ lagerđa[illegible]rьnan qasьp kitkən 72 keşe Santa[illegible]derda respublikasьlar jaƣьna sьqtь. Qasьp kilevselər aşьƣьs rəveştə frontqa jebə[illegible]vđe horajđar.

Fetnəselərđeꞑ ispan castəre sit ildən kilgən ƣəskərđərgə qarşь baş kytərələr

Pariz, 7 avƣust. Gavastьꞑ Madrittən xəbər itevenə həm Toledo frontьnan alьnƣa məqlymattərgə qaraƣanda jepiskop harajьnda həm Toledo soborond a marokka həm ispan ƣəskərđəre urьnlaşqandar. Bьlar fetnəselərđeꞑ ikense castəre menən huƣьş alьp baralar. Toledoƣa Italjan ƣəskərđəre kildelər. 6 avƣustta kiskə taba atьştar tьndь. Tөndə 7 avƣusta irtəngə tiklem jaꞑьnan atьş tavьştarь işetelde. Toledo өħtөndə fetnəselərđeꞑ samoljottarь osop jөrөjđər.

Ispanianьꞑ oborona minestrlьƣь, Toledo rajonьnda Miralel' tavđarьnda fetnəselərđeꞑ castəre arahьnda bəreleştər başlandь, tip xəbər itə. Unda fetnəselərđeꞑ ispan castəre sit ildən kilgən ƣəskərđərgə qarşь baş kytərələr.

Gavastьꞑ Al'merjanan beldereveнə qaraƣanda, fetnəselərđeꞑ Motrildəge gornizonьnda sьvalьştar taƣь başlanƣan. Fetnəselər tarafьnan Sakrativ mьjsьna qujьlƣan puşkalar Motrilgə jynəlderelgən. 6 avƣustta Motrildən kөslө atьş tavьştarь işetelep torƣan.

Politsia tьjldь faşisttarđan tađarta

Valensia, 7 avƣust. Politsia respublikanьꞑ tьjlьn unda jəşerəngən faşisttarđan, şpiondarđan həm provakatorđarđan tađartьvđь davam itə.

Barselon sudьnьꞑ predsedatelenə hөzym itev ajqanlь 4 keşe arestqa alьnƣan. Bьlarđan şartlavƣьs nəmələr tabьlƣan.

Ispan agentstvohь Barselonanan, trotskistik POUM dьꞑ qulƣa alьnƣan aƣzalarь arahьnda provinsiahьndaƣь POUM ojoşmahьnьꞑ başlьƣь la bar tip xəbər itə.

Ular ytə almaħ!

PARTIANЬŊ VI SJEZЬNЬŊ 20 JЬLLЬƢЬ

I. STALIN

POLITIK XƏL TURAHЬNDA RSDRP(в) NЬŊ VI SJEZЬNDA JAHAQAN DOKLAD

„Leningrad, finski vokzalda V. I. Lenin pomatnigь.
(V. O. Şuka həm S. A. Levcejev eşe).

[illegible]

unь sojuznьj kapital birməj, sənki sojuznьj kapitalqa koalitsion xөkymətteŋ politikahь oqşamaj. Kontrrevolytsion burzuazia, sojuznьj kapital həm komanda sostavьnьŋ juqarь qatlamь — kontrrevolytsianьŋ өs tajanьsь вьna. Bedden вəxethedlegeвed şunda ki, Rossia—vaq-burzuaz il, kadettar menən kileşevgə ingən eserdar həm menşeviktər artьnan вarьvsь il, həm şul momentqa tiklem, juqarь qatlamdardьŋ tyвənge qatlamdar menən kileşevsənlek ideahьnan krəŧtiəndərđeŋ kyŋele hьvьnqanqa tiklem, вeđ jafalanasaqвьđ, həm revolytsia jemerelə вarasaq.

Ləkin revolytsianьŋ jer-aŧtь kөstəre joqlamajdar: huqьş davam itə ikən, jemereklek davam itə ikən, вer nindəj də repressialar, вer nindəj də jazalar, вer nindəj də Məskəv kəŋəşmələre xөkymətte jaŋь şartlavdardan qotqarmaŧtar. Krəŧtiəndər jerđe almaŧ, eşse proizvodstvo өŧtənən kontrol'de almaŧ, haldat elekke qolloqqa qajtarьlasaq. Fronttan kilgən delegattar xəвər itələr ki, haldattarda qanlь ys alьv fekere өlgөrөp kilə, həm, kontrrevolytsia ni tiklem tantana jahajasaq bulha, jaŋь şartlavdar həm jaŋь вitvalar şul tiklem absolyt rəveştə qotolqohod. Əgər də kontrrevolytsionerdar вer-ike aj totonop tororqa buldьra alasaqtar ikən, вьl tik şunlьqtan ki, koalitsia prinsipeneŋ kөnө вөtməgən.

Vaqьtlь Xөkymət ni nəmə ul? Ul — qursaq, ul — ajanьs şirma, unьŋ artьnda kadettar, xərbi klika həm sojuznьj kapital — kontrrevolytsianьŋ өs tajanьsь tora. Əgər xөkymәttə „sotsialistik" ministrdar bulmaha ine, kontrrevolytsionerdar, вəlki, inde qolatьlqan bulьrđar ine. Ləkin momenttьŋ xarakterlь hьđьqь şunda ki, kontrrevolytsion sara qullanьvdar „sotsialisttarđьŋ" quldarь menən ytkərelə. Tik oşondaj şirmanь buldьrьp qьna, kontrrevolytsia taqь вer-ike aj jəşəj alьr. Ləkin revolytsianьŋ kөstəre yŧeşlənep вarqanlьqtan şartlavdar bulьr, həm şundaj moment kilep jeter ki, вьl saqta eşselər krəŧtiəndərđeŋ jarlь qatlavđarьn kytərerdər həm yđđəre tirəhenə uqmaştьrьrđar, eşse revolytsiahьnьŋ вajraqьn kytərerdər həm Kөnвajьşta sotsialistik revolytsia erahьn asьrđar. (REZOLYTSIANЬ UQЬJ).

Min rezolytsialaqь вer urьndь aŋlatьrqa telər inem: tьnьs jeŋev, vlastьŋ Sovettarqa tьnьs kyseve (16) 3 ijylgə tiklem mөmkin ine. Əgər Sovettar Sjezь vlastь yđ qulьna alьrqa qarar вirhə ine, Sovettarqa qarşь asьqtan-asьq sьqarqa kadettar qьjьvlьq itə almaŧtar ine, tip ujlajьm, sənki undaj sьqьş aldan uq hələkətkə dusar itelgən bulьr ine. Ləkin xəđer, kontrrevolytsia ojoşqandan həm nьqьqandan huŋ, sovettar yđ quldarьna vlastь tьnьs jul menən ala alьrđar, tip əjtev,—вuşqa həjləv tigən hyđ. Revolytsianьŋ tьnьs osoro tamamlandь, tьnьs bulmaqan osor, sxvatkalar həm şartlavdar osoro kilep jette.

„RSDRP(в) nьŋ VI sjezьnьŋ protokđldarь", 107-111 вit, Partizdat, 1934 jьl.

I. V. Stalin вjusь.
(B. I. Jakovlev eşe.)

Kul'tura—massovьj eş juq

Kөjөrgəđe rajonь, Abdulla avьl sovetьnda kul'tura eşe siktən tьş nasar qujьlqan. Вьnda вerđən-вer kөtөpxana вar. Ul da jaqşьlap eşləməj, kyp vaqьt jođaqlь вula. Unьŋ kəştələendə вrakka sьqarьlьp taşlarlьq ŧke kitaptar өjөmө. Kөtөpxana mөdire Zaripov Əxmət massa menən вer tөrlө lə eş alьp вarmaj. Sovet kyləmendəge jete avьldьŋ вerehendə lə kul'turnik juq. Stena gazetalarь sьqarьlmaj. Avьl sovetь ravotniktəre (predsedatel Iвrahimov) unь „vaq" eş itep kenə qarajđar. Xalьq arahьnda Başqortostan Konstitutsiahьn өjrənev ojoştorolmaqan.

Kolxozdarđa вьđьv eş вaşlandь. Şulaj вulha la avьl sovetь kul'tura eştəren вaŧьvsь kyserev sarahьn kyrməj, kysmə kөtөpxana өsөn at juq. Jəştər arahьnda вer tөrlө lə politik-tərвiə eşe alьp вarьlmaj, ularđьŋ вuş vaqьtarьn kyŋelle ytkərev ojoştorolmaqan.

Nađandar uqьvьn ojoştorolqan ucastka вulьp jəşəj, ul turala вaş vatqan keşe juq.

Avьl sovetь predsedatele Iвrahimov həm rajon inspektorь Şatov вьl turala ujlamajđar.

5-6 aj inde kolxozdarđa kinola вulqanь juq.

Sər Kinjəkəj.

Kapitalistik qamav turahьnda

XƏĐERGE POL'ŞA

Pol'şa—Kөnвatьşta SSSR menən siklənevse dəvləttərđen iŋ đurьhь. Sovettar Sojuzьn Pol'şa вurzua dəvləttərenən ajьra torqan il sige 1412 kilometr ođonloqona huđьlqan.

SSSR-đan tьş Pol'şa—Rumenia, Cexoslovakia, „irekle qala" Dantsig menən, Litva, Latvia, həm Germania menən siklәşə.

Pol'şa 388,6 meŋ kvadrat kilometr territoria вiləj. 1919 jьldьŋ ijyn ajьnda tөđөşkən Versal tьnьslьq dogovorь вojondoroqhođ Pol'şa dəvləte tөđөvđe oformit ite həm uqa irken rəveştə diŋgeđgə sьqьv julь вirđe. Pol'şaqa diŋgeđgə sьqьv esən Dantsig karedorь tip atalqan, ilde Baltьjq diŋgeđenə quşa torqan tar qьna territoria вirelde. Şul vaqьtta uq Pol'şa menən kyrşelə diŋgeđ ergəhendə „irekle qala" Dantsig qalahь tөđөldө. Huŋqь vaqьtqa tiklem ul Pol'şaqa ekonomik вojondoroqlo вulьp kilde. Poləktər Dantsigtan yđđərenen diŋgeđ juldarь kevek fajđalandьlar, sənki Pol'şa territoriahьnda gavandar juq ine.

1924 jьlda Pol'şa вalьqsьlar avlь—Gdьjnda (Dantsigtan 40 kilometr arь) yđeneŋ huqьş həm savđa portьn tөđөj вaşlanь. Avьl urnьnda вik tiđlek menən 40 meŋ keşele qala yŧte, đur Baltьq portь ojoştoroldo. Xəđer Gdьjnda jөk əjləneşe, Dantsigtьŋ jөk əjləneşenən artьqьraq. Gdьjn aşa jьlьna 5 meŋgə jaqьn paroxod ytə.

Pol'şa kyp millətle dəvlət. Unьŋ xalьqtarь: poləktər, ukrainstar, вelorustar, jevrejđər, nemestər, litvasьlar. 33,8 million xalьqtьŋ 60 protsentqa jaqьn poləktərđən, 40 protsenttan artьqьraqь Pol'şa вurzuaziahь taraŧьnan iđelə torqan millәttərđən tora. Pol'şa xalqьnьŋ 27 protsentь qalalarđa tora. Ildeŋ iŋ đur qalahь, вaşqala—Visla jьlqahьna halьnqan **Varşava**. Qalala 1 million 220 meŋ keşe tora. Unьŋ kypselek xalqь qala sittərendə вьsьraqlьqta, qalanьŋ вaj arestokratik yđək өləşe menən saqьştьrьp qaraqanda asьq kontras вirə torqan, tətəŧləngən jorttar đa tora. Pol'şanьŋ вaşqalahьnda 200 meŋ nađan вar. „Xəjerselər tamuqь" [illegible] yđđərenen вaşqalalarь. Varşava janьnda metallurgia, maşina tөđөləşə indystriahь, şulaj uq jeŋel promьjşlennost' kinəjtelgən.

Yđeneŋ kyrlьqь menən ikense urьnda torqan qala—Lodze. Ul pol'şa tekstil' promьjşlennosьnьŋ yđək rajonь. Unda 608 meŋ keşe tora. Đur qalalarđan taqь la—L'vov, Poznan, Krakov, Vil'no, Cinstoxov, Sosnovetse qalalarьn kyrhətergə mөmkin.

Pol'şala taвiqi вajlьqtar kyp kenə. Juqarь Silezia, Krokov, Dombrovski rajondarьnda taş kymere kyp. Kymerđeŋ tikşerelgən zapastarь вujьnsa Pol'şa Jevropala өsөnsө urьnda tora. (61,7 milliard tonna, 5 milliard tonna horo kymer) xəđer Pol'şala ajqa вөtəhe 2,5 million tonna taş kymere tavьla.

Kөnвatьş Ukrainala Karpad tavđarьnьŋ itәgendə neft' вar. Pol'şala neft' tavьv ajьna 44 meŋ tonnaqa jetə. Ul neft' tavьvđa Jevropala ikense urьnda tora. Yđeneŋ energetik resurstarьnьŋ (kymer, neft', torf, hьv energiahь) dөjөm вajlьqь menən Pol'şa Fransianan 8 tapqьr өŧtөn tora həm Angliaqa la вireşməj.

Pol'şala senk, qara qurqaş zapastarь la kyp kenə, ul tođđarqa la вaj (taş tođ həm potaş).

Juqarь Silezia—Pol'şa өsөn iŋ mөhim promьjşlennost' rajonь. Kymer tavьvđьŋ 75,5 protsentь, sujьn proizvodstvohьnьŋ 80,1pr. stal'đeŋ 67,6 protsentь, sink həm qara qurqaş 100 protsentь menən вьnda tuplanqan. Juqarь Silezia həm uqa quşьla torqan Krakov həm Dobrovski kymer вassjendarь Pol'şanьŋ kymer—metallurgia вazahьn ojoştoralar. Pol'şanьŋ вөtə metallurgia zavodtarьnьŋ 90 protsentь вьnda tuplanqan. Вьl unьŋ avьr prommьjşlennosьnьŋ nigeđe həm unь qorallandьrьvđьŋ tөp вazahь Pol'şa kapitalistarь Juqarь Silezianь yđ quldarьnda totov, unь elek вьl rajondь вiləgən faşistik Germanianьŋ hөzymenən haqlav menən nьqqьđьqhьnalar. Вьl rajonda 250 meŋgə jaqьn eşselər вar. Metallurgia zavodtarьnьŋ qalqan 10 protsentь həm вөtə huqьş promьşlennostь Radomsko—Keletski promьjşlennost' rajonьnda.

Tekstil' promьjşlennosь Lodze rajonьna (вөtə tekstil' promьjşlennosьnьŋ 85 protsentь, 165 meŋ eşse), şulaj uq Belostokka həm Kөnвatьş Bellorussiaqa tuplanqan.

Timer jul seltərenen ođonloqo 1934 jьlda 17,835 kilometrqa jetə ine. Parovoz parkь—5,4 meŋ parovoz, 172 meŋ vagondan tora. Timer jul transportь avьl xuzalьqьnьŋ mөhim tarmaqtarьn xeđmətlənderevgə nasar qulajlaştьrьlqan. Juqarь Silezia, Krakov həm Dobrovski kevek xəl qьlqьs promьjşlennost' rajondarь, Gdьjn həm Dantsig diŋgeđ prottarь timer jul menən turanan-tura totaştьrьlmaqandar.

Pol'şa—agrar—indystrial il. Xalьqtьŋ 72,3 protsentь avьl xuzalьqь menən şөqөllənə. Pol'şanьŋ avьl xuzalьqь, dөjөm alqanda, вik tyвən kiməldə tora. Tik Paznan həm Diŋgeđ вujь rajondarьnda qьna avьl xuzalьqь juqarь uŋьş вirə. Avьl xuzalьqь produksiahьnьŋ kypselegen oşo ike rajon вirep tora. Ere pomeşşiktər, kulaktar unda kapitalistik xuzalьq alьp вaralar. Kөnвatьş Belorussia həm Ukrainanьŋ avьl xuzalьqь вik tyвən kiməldə.

Avьl xuzalьqьnьŋ tөp kul'turahь—arьş 40 protsentqa tiklem, kartof 19 protsent, holo—15 protsnnt, вojđaj—10 protsentqa tiklem səsev majđanьn вəjləjđər h.в.ş.

Pol'şa avьldarьnda qolloq—feodallьq tөđөləşenөŋ qaldьqtarь əle вulha вik kөslө. Pol'şanьŋ вaş statestik upravleniahьnьŋ вirgən məqlymətlərenə qaraqanda (1921 jьl perepisь вujьnsa) ere pomeşşik xuzalьqtarь (hər вerehe jөđ gektarđan artьq jer вiləvselər) gruppahь Pol'şalaqь вөtə xuzalьqtarđьŋ jartь protsentьn qьna təşkil ithələr də, вөtə jerđərđeŋ jartьhьn вiləjđər. 20 nən 100 gektarqa tiklem jer вiləgən kulak xuzalьqtarь вөtə xuzalьqtarđьŋ 2,7 protsentь qьna вulhalar đa, yđđərenen quldarьnda jerđərđeŋ 10 protsentьn totalar. Xuzalьq hanь jaqьnan jarlьlar xuzalьqь (5 gektarqa tiklem jer вiləvselər) өŧtөnlөk (67,7 protsent) təşkil itə, ləkin ularqa 14,9 protsent qьna jer qala.

1921 jьldan вaşlap jarlьlar protsentь taqь la arttь. Urta xəllelərđeŋ kiŋ qatlamь xəjerselənə, вөlgөnlөkkə qala, ular iŧəвenə, jer hatьp alьvsь kulaktar hanь arta.

Pol'şala 2 millionqa jaqьn avьl xuzalьqь eşselәre вar

Pol'şala promьjşlennost həm avьl xuzalьqьnьŋ artqa kiteve

Ekonomik krizis Pol'şala 1929 jьlda kiŋ jəjelde. 1932 jьldan вaşlap, „krizistьŋ tөвөnə jetkəs", Pol'şa өsөn вik avьr вulqan ekonomik deprissia davam itə.

1929 jьlda Pol'şala ajьna 3 million 853 meŋ tonna kymer tavьla ine, ə 1936 jьlda 2 million 320 meŋ tonna qьna tava вaşlanьlar. Nəft' tavьv ajьna 56 meŋ tonnanan, 1936 jьlda 43 meŋ tonnaqa tөştө. 1936 jьlda sujьn qojov, 1929 jьlqa qaraqanda вermə-вer kəmene.

Rol'şala eşheđđərđeŋ artьvь tuqtalmaj. Əgər đə 1929 jьlqa 126 məŋ eşheđ вulha, xəđer—milliondan artьq.

Avьl xuzalьqьnđa la eş jaqşьnan tormaj. Pol'şa avьldarьnda 8—9 million „artьq keşelər" вar. Səsev majđanь kəmej, jahalma aşlamalar qullanьv ađaja. Pol'şa xuzalьqьnda đur qьna rol' ujnaqan malsьlьq artqa taвan вara. Attarđьŋ hanь 1931 jьldan, 1934 jьlqa tiklem 364 meŋgə kəmene. Oşo uq vaqьt esendə ere məgөđlө maldar hanь 549 meŋ вaşqa kəmene.

Pol'şanьŋ finans xəle lə вik məşkəl. Dəvlət вydzete defitsittən sьqmaj. Вьl defitsit xeđmətsəndərđən jьjnalqan nalogtar həm məzвyri eske zajomdar sьqarьv menən qaplana. 1936-37 jьldьŋ вydzetendə nalogtar həm sвorđar вөtə dohod өlөşөnөŋ 80 protsentьn təşkil itələr. 1928 jьl menən saqьştьrьp qaraqanda nalog halьv 60 protsentqa artqan. Bөtə sotsial—kul'tura rasxodtarь qьrqa kəmetelde. Şunьŋ urnьna huqьş həm diŋgeđ vedomostvohьnьŋ вydzete kөslө rəveştə yŧte. Pol'şa вydzeteneŋ jartьhьnan kyвehe huqьşqa əđerlənevgə kitə.

Pol'şa xeđmətsəndərenen xəle

Faşistik Pol'şa xeđmətsən massalar xəleneŋ вөtə avьrlьqьn həm qotosqos вulьvьn hyđđərđə həm sьjfrđarđa qьna əjtəp вireve avьr. Pol'şa promьjşlennosьnda xəđer jartь milliondan ađ qьna artьq eşselər eşləj (1928 jьlda—900 meŋ ine).

Qalalarđa millionlaqan eşheđđər həm avьldarđa 8-9 millionlap „artьq quldar" вulьvqa qaramaŧtan dəvləttən jarđamdь вer nisə un meŋdər genə alalar. Fabrikanttar həm jort xuzalarь eşheđđərđe kvartirđarđan sьqarьp taşlajđar. Jorthođ eşselər, xeđmətkərđər kyper aŧtarьna, skverđarqa, вaŧqьstarqa urьnlaşalar, zemlankalar qađьjđar. Promьjşlennost' rajonlarь ergəhendə „et ojalar" tip alqan tөrlө syp-sarđan tөđөlgən „qalasьqtar" yŧələr.

Eşləvselərđeŋ xələđьraq jaqşь. Вьjьl fevral' də eşsərđeŋ өstən вere genə promьjşlennosta tulь aqьna вujьna eşlənelər. [illegible] xaqь 1928 jьl menən saqьştьrь[illegible] qaraqanda 30 protsentqa kəmene. Eşselər as toralar. Ularđьŋ torlaqtarь вik nasar. Varşavalaqь eş[illegible] kvartirđarь turalьnda „ABS" ismendəge вurzua gazetahь вьna xəвərlər jađa:

„Tulь вulmaqan ike protsent qьna torlaqtarđa вədrəftər вar, 26 protsentta—vodoprovod... Tuberkluz menən avьrьvsьlarđьŋ 25 protsentь вьl avrьv menən torlaq şarttarьnьŋ nasar вulьvьnan sirləgəndər. Eşselərđeŋ torlaqtarь joqoşlo sirđərđeŋ usaqь həm joqoşlo, epidemialь avьrьvđarđьŋ rassodniqь вulьp toralar".

Ere вurzuazia xөkymәttən sotsial zakonsьlьqtь tulьhьnsa juqqa sьqarьv, sotsial straxovaniene tulьhьnsa вөtərevgə ireşə. 1936 jьlda ul koldogovorđь өđđө həm eş xaqьn kiləsəktə lə 10-20 protsent qa kəmetevđe ytkərə. Kapitaldьŋ вьl jaŋь hөzyme—Pol'şa eşselər sьjnьŧьnьŋ stacka kөrəşьnen kөslө yŧevenə kilterđe. Kyp vaqьt ekonomik kөrəş politik kөrəşkə əjlənə. Huŋqь dəverđə iŋ kөslө stacka вulьp Lodzela вulqan вaşkytərev iŧəplənə. Ul yđ esenə 130 meŋ eşsene aldь həm ularđьŋ jeŋeve menən вөttө.

Pol'şa avьldarьnda xeđmətsən massanьŋ xəle, eşselərđeŋ həm eşheđđərđeŋ xələnən jaqşьnan tygel. Nalogtar ular өsөn iŋ avьr jөk вulьp toralar. Nalog tyləməvse krəŧtiəndərđeŋ milken вer hyđhеđ hatalar. Krəŧtiəndərđe dəvlət həm urьndaqь samoupravledie fajđahьna xaqhьđ xeđmət tygev həm jөk.

(Davamь 3-sө вittə).

KOMSOMOLDЬŊ QALA AKTIVE JЬJЬLЬŞЬ

3—4 avgustarđa komsomol qala aktivenen jьjьlьşь bulьp ytte. Jьjьlьş VLKSM qala komitetь sekretarь ip. Polzunovtьŋ komsomol qala ojoşmahьnьŋ otcot-hajlav jьjьlьştarьnьŋ jomƣaqtarь turahьnda doklad məđəkərə itte.

Өfələ otcot həm hajlavdar 200 ojoşmala tamamlandь. Otcot-hajlav jьjьlьştarьnьŋ kypselege komsomolestardьn əlegəsə kyrelməgən aktivlektarь, tənqit həm yđ-ara tənqit aƀtьnda yttelər. Hajlav protsesьnda komsomolestar, ьqьrđavsьlarđь, eşlekheđđərđe həm komsomolƣa yrmələgən trotskist həm başqa ikejđəlelərđe faş ittelər. Jetəkselekkə jaŋь aktiv kilde. Şul uq vaqьtta otcot həm hajlavđar, qajhь ber ojoşmalarđa komsomolestarđьŋ VLKSM plenumьnьŋ qarardarьnan yđđərenə tejeşle həđemtelar [illegible], otcot-hajlav jьjьlьştarьn [illegible] xalьq doşmandarь, bətə tөr ikejđəlelərđe raximhed rəveştə tamaƣarьvьn [illegible] kyrhətte.

Juzurales, parovoz remont zavodьnda oɋaq vaqьttar bujьnsa xalьq doşmandarь, qorolqostar jəşəp kilgəndər. Ə komsomolestar [illegible]

[illegible]

Komsomol safьna yrmələgən doşman elementtar [illegible]

Iptəş Polzunov yđeneŋ dokladьnda politik—uƣьv, aktiv menən eşləv, otcot-hajlav jьjьlьştarьnьŋ [illegible]

Quşьlьp hөjləvđərđə berense bulьp iptəş Kirjanov („Komsomoles Başkirii" sьqtь. Ul [illegible] komsomol gruppalarьna hajlavdar ytkərelgəndə komsomoldьŋ qala həm rajon komitettarьnьŋ yđđəren siltətevđəren, jaŋь hajlanƣan komitettarƣa əle ađ jarđam itevđəren kyrhətte. Iptəş Kuşpьv (gortorgtьŋ) rajkomdarđьn uq ojoşmalarƣa bigerək tə əvvəlde ojoşmalarьna ađ iqtibar itevđəren bildəlep yttə.

Iptəş Qaflarov Narkompros, xalьq doşmandarьnьŋ menən ojoşmala jəştər arahьnda eşten jaqьşьrьv turahьnda həm tav arьnda tygel, sezonsьlьq nastroiniehen bөtөrөrgə, nьqlap eşkə totonorƣa kərək.

Iptəş Vorovski (tarixi muzej) rajkomdarđьŋ jьjьşь, bөtəhen komsomolestarđь VKP(b) safьna əđerləvgə ađ iqtibar itevđəre turahьnda tuqtal.

Iptəş Ulemajьv (Başosoaviaxim) komsomolestardьŋ OSOaviaxim ojoşmahь qorolqostarđьn ađ qotqarьp alьnmaj.

Ul nəjek Oktəbr' sotsialistik revolytsiahьnьŋ XX jьlьqьna hər-ber komsomoles əsə onorona znacoklь bulьrƣa teləjer, tigən taqdim itte.

Ajaq kejemdərə tegev fabrigьnan iptəş Levandevski jaŋь hajlanƣan komitettьŋ eş tərtibələren həjləne. Komitet,—tine ul,—iptəş Uranьvtьŋ eşqarьnan əjrənevđə ojoştorđo. Sojuzdan tьş jəştərđən jьjьlьşьn ytkərđe, 25 keşenən torƣan „Voroşilovsa atьvsьlar" əđerləne.

Quşьlьp hөjləvđərđə şulaj uq Sutagina (komsomoldьŋ Lenin rajkomь), Tokarev (gosplan), Jaupov (Juzurales) həm başqa sьqьş jahanslar. Bөtəhe 17 keşe sьqьp hөjləne.

'Jev.

RAJON KONFERENSIAHЬNA DELEGATTAR HAJLAVĐA XATALAR

Sverdlov əlkəhe Berezovski rajonьnda komsomoldьŋ rajon konferensiahьna delegattar hajlavđa eskərge sojuz demokratiahьn tupaƀ rəveştə bođovđar bulьvь asьldь.

Rajkom sekretarь Arzannikov VLKSM-dьŋ rajon konferensiahьna delegattar normahьn hər ber təvge ojoşma əsən yđlegendən bildələgən. Xəlbyki vəkillek normalarь rajkomdьŋ plenumь tarafьnan bildələnergə tejeş ine.

Arzannikovtьŋ kyrhəteve bujьnsa 9 komsomolestan torƣan „Oktəbr'" kolxoz komsomol ojoşmahь tavьş birev xoquqь menən konferensiaqa 2 delegat hajlaƣan. 11 komsomolestan torƣan Berizovski avьl komsomol ojoşmahь konferensiaqa 1 genə delegat hajlaƣan.

VLKSM-dьŋ Sverdlov əlkə komitetь komsomoldьŋ Berizovka rajon konferensiahьna delegattar hajlavđь dərəƀ ytkərelməgən tip taptь həm unь juqqa sьqarđь. Hajlavđarđь jaŋьnan ytkərergə təqdim itte. Eskərge sojuz demokratiahьnьŋ tupaƀ bođovь, politik qəmheđlege əsən Birezovski rajkom sekretarь Arzannikovqa şeltə birelde.

TASS.

Hajlav tərtibe menən tanьşabьđ

Buzavlьq rajonь Atjeđər avьl sovetь kyləmendəge 1917—1918 jьlda doprizьvniktərđen jьjьlьşь ytkərelde. Jьjьlьşta 60 doprizьvnik qatnaştь, ular SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav turahьndaƣь Polozenie menən tanьşьp sьqtьlar. Jьjьlьşqa qatnaşьvsьlar bulьvь hər ber doprizьvnik hajlav haqlarƣa yđenen əđer bulьvьn bel derep 60-şar humƣa zajomƣa jađьldьlar.

Səbəptəren yđegeđđən eđləgeđ

PedVUZ-ƣa uƣьrƣa inevselər, qabul itev hьnavь vaqьtьnda. (Urazbaxtin fotohь).

Təvge ojoşmalarđьŋ yƀeşe—bьl rajkomoldьŋ eşməkərlegen, unьŋ jetəkselegenen sьjfatьn bildələj. Yƀeşteŋ qimməte „urta" handar menən tygel, ə hər ber təvge ojoşmanьŋ yƀeşe menən bildələnə. Komsomoldьŋ Baqalь rajon ojoşmahь la yƀməj tygel, yƀə. Ləkin kyp hanlь fakttar rajkomoldьŋ bьl eş menən nьqьşlь şөƣөllənməven kyrhətə. Bьnda qajhь ber təvge ojoşmalar yƀev tygel, kəmejđər. „Halƣьn şişmə" kolxoz komsomol ojoşmahьnda 1936 jьlda 6 komsomoles bula, 1937 jьlda bьl ojoşmala 2 genə komsomoles qala. „Veselaja poləna" kolxoz komsomol ojoşmahь ber jьl esendə un aƣzaƣa kəmi. Capajev ismendəge kolxoz komsomol ojoşmahьnda 1936 jьlda 5 komsomoles bar ine. Xəđer unda sekretar Batьrьv jalƣьđь ƣьna torop qalƣan.

Rajkom rabotniktəre bьl xəlgə bik ƣadi eş—„ular yƀergə hələtheđ ojoşmalar" tip kenə qarajđar. Bьl ber nəməgə lə nigeđlənməgən xata qaraş. Ular şunьŋ menən aƣьvlanƣanƣa kyrə lə ojoşmalarđьn yƀeşe menən şөƣөllənməjđər. Rajkomoldьŋ oşo ojoşmalar өƀtənən bulƣan jetəkselege—onotƣanda ber jəki rajkom tarafьnan ytkərelə torƣan „kampanialar" uŋajь menən barьp qajtьvƣa ƣьna qajtьp qala. Bьnь lege mөđire iptəş Zinnatullin „Halƣьn şişmə" ojoşmahьnda 3 jьl esendə hi barь ber tapƣьr ƣьna bulƣan. Ə bьl ojoşmala politik uƣьvđar, jəştər arahьnda politik agitatsia eşe alьp barьv iŋ nasar xəldə tora.

Capajev ismendəge kolxoz komsomol ojoşmahь өƀtənən də oşolaj jetəkselek itelə. Ojoşmala sekretar Batьrьvtьŋ ber yđe genə bulьvь həm unьŋ eşlekheđlege rajkomƣa kyptən bildəle. Şuƣa qaramaƀtan ojoşmanь ajaqqa baƀtьrьv turahьnda ber tөrlө lə sara kyrelməj.

Təvge ojoşmalarđьŋ yƀevenə komsomol safьna inergə teləp birgən qarizalarđьŋ ođaq vaqьt tikşerelməj jatьvь la totqarlьq itə. „Veselaja poləna" ojoşmahь Suxonov Paveldь 1935 jьlda VLKSM safьna qabul itə. Ə unьŋ materialdarь otcot-hajlav jьjьlьşьna tiklem rajkomolda qaralmaj jata.

Bьna şunьŋ həđөmtəhendə bьl ojoşmalarđa aƣzalar hanь kөndən-kөn kəmi bara. Ə rajkom rabotniktəre: „Ular yƀergə hələtheđ" tigən qaraştarьn davam itterələr. Tөrlө ob'jektiv səbəptər eđləjđər. Ə ul səbəptər rajkomoldьŋ yđendə unьŋ jetəkselegendə.

Xafizьv.

ONOTOLƢAN OJOŞMA

Kөjөrgəđe rajonь, Abdulla avьl sovetь „Qьđьl jar" kolxozьndaƣь komsomol ojoşmahь onotolƣan xəldə jəşəj. Komsomolestar arahьnda ber tөrlөlə politik-tərbiə eştəre alьp barьlmaj, qajhь ber komsomolestar sojuz ustavь menən tanьş tygeldər. Өs, dyrt aj vznos tyləməgən komsomol aƣzalarь unarlap hanala. Sojuzdan tьş jəştər arahьnda ber tөrlөlə aŋlatьv eşe alьp barьlmaj. Bьl eş qatьn-qьđđar arahьnda bigərək tə nasar tora.

Komsomolestar arahьnda esev, huƣьşьv qatьn-qьđđarđьŋ xoquqtarьnan k ө l ө v, əxlaqhьđlьqqa birelev fakttarь la bar.

Ojoşmala komitet sekretarь la juq. Elekke sekretar ip. Sirazetdinьv Başqortostan hьbajlьlarь poxotьna kitte. Ul yđeneŋ eşen ber kemgə lə tapşьrmanь. Sirazetdinьvtan huŋ yđ beldege menən eşte Şəmsebarьv alƣajnь. Ulda tavьştьnhьđ əllə qajđa kitep juƣaldь. Şulaj itep ojoşma tarqalƣan xəldə jəşə.

— Beđ—tiđər „Qьđьl jar" kolxozьndaƣь jəştər—komsomolƣa inergə teləjbeđ, ləkin beđgə bьl təŋgəldə ber kem də jarđam itməj.

Şunьhь qьđьq, Kөjөrgəđe rajkomolsьlarь bьl xəlde belələr mikən? Rajkomol rabotniktəre, bigerek tə unьŋ sekretarь Şlakov iptəştər „Qьđьl jar" kolxozь komsomol ojoşmahьnda bik hirək bula torƣan ƣьna „qunaqtar" bit.

S. Kinjəkiev.

Alьƀ kөnsьƣьşta

Tula, meditsina ucilişşahьn tamamlavsь jegerme qьđ alьƀ kөnsьƣьşqa daimi eşkə kittelər. Ular bөtəhelə elek Tulanьŋ predpriatielərendə eşləvselər. Ular artьnan Novotolski metal' kombinatьnda həm başqa predpriatielərendə eşləvse qьđđar đa jьraq Kөnsьƣьşqa eşkə kittelər.

Balalarƣa jaqşь kitap birəjek

Bьnan ber jьl elek beđđeŋ matbuƣat—balalarƣa uƣьrƣa kitap juq, —tip jađƣajnь. Unan hun bьl məs'ələ bujьnsa ber nisə kiŋəşmə buldь, ber nisə tapƣьr jađьlьp ytelde. Ləkin balalarƣa əđəbiət tьvđьrьv eşe menən Obkomol da, Məƣarif Xalьq Komissarlьƣь la, Jađьvsьlar Sojuzь həm Başgiz da ьƣlь şөƣөllənmənelər.

Bьjьl jađ Obkomol kiŋəşmə saqьrđь. Unda jalƣьnlь hyđđər həjlənde, vəƣəđələr birelde. Obkomoldьŋ balalar əđəbiəte bujьnsa ajrьm qararь la bar tiđər. Ləkin Obkomol qarar sьƣarьv menən qənəƣətlənep, unь tormoşƣa atqarьv sarahьn kyrməj.

Başgizdeŋ elekke direktorь B. Işemƣolov yđeneŋ sataq kitaptarьn baƀtьrьp, balalar əđəbiəten sьƣarьvđь tomalanь. Əle bьl xəldən balalar əđəbiəte sьqqanь juq. Dөrөƀ, Başgizdəge jaŋь rabotniktər qajhь ber saralar kyrələr, ləkin əle tejeşle həđөmtə juq.

1937-jьldьŋ jete ajь esendə ni barь altь kitap baƀьlьp sьqtь: 2 tərzəmə, 4 original' kitap. Bьl dyrt kitaptьŋ ikehe ytkən jьlƣь plandan kyskən nəmələr.

1. Kөƀəpqol ip. „Davьllь kөndərđə" tigən jьjьndьƣьna altь xikəjə urьnlaştьrƣan. Ular bөtəhe lə 1931-jьlda jađьlƣandar, grazdandar huƣьşьn, başqort xalƣьnьŋ revolytsiaƣa tiklem bulƣan tormoşon kyrhətergə tьrьşьv təzribəhe bulьp toralar. Jөkmətkelərə jaƣьnan qajhь berđəre ber ni tiklem fajđa itergə mөmkin bulha la, əđəbi jaqtan ular bik jomoşaqtar, eşlənməgəndər. Alƣan obrazdarđь tulьlandьra belməv, syzet tөđөj almav—bьl xikəjələrđeŋ urtaq sьjfatь. „Donja qanƣa batqanda", „Xoquqhьđ tormoş", „Yste aldь, ƣəjeben də astь" jađmalarь h. b. đur xikəjələrđeŋ qьƀqasa jađьp taşlaƣan syzetь bulьp toralar. Unda ber nisə bit esendə keşeneŋ ƣөmerlək tormoşo birelə. Bьl keşelər ifrat sxematik, xarakterhьđ. Qьƀqahь—ular əđəbi əƀər gerojь tygel, ə bьl „Xikəjələr" baƀьrƣa jaraqlь əƀərđər tygel. Bьna bөtə kitapqa urtaq bulƣan „stil'" yrnəge: „Ul un jəşenən alьp, Qađaƣstandьŋ sikheđ kiŋ dalalarьnda bajđarđьŋ qujđarьn kөtөp yƀtə. Tormoşonoŋ abьr jьldarь ber-berehen qьbьşьp yttelər. Şul abьr tormoş esendə Irmoqan ir bulьp jette. Ul, ire ylep, tol qalƣan, jeŋgəj tejeşle ber qatьnƣa өjlənep, unьŋ jortona inde. Atlь-hьjьrlь, harьqkəzəle buldь. Abьr tormoş ber ađ jeŋeləjđe, ber ir balahь la donjaƣa kilde. Ləkin tormoş tigeđ aqmanь, unьŋ qatьnь (tormoştoŋ qatьnьmь? J. G.) abьrьj başlanь. Mullalar abьrьvđь өşkөrөp-tөkөrөp, davalaƣan bulьp, Irmoqandьŋ kyp kenə harьq kəzələren berəm-berəm alьp kitə başlanьlar. Qatьnьnьŋ abьrьvь haman kөsəjđe. Ber totaş ike jьl abьrьp, axьrđa ylep qujđь. („Yste aldь"...) Bьna şundaj ştamplь tel həm primitiv „stil'" menən bөtə kitap jađьlƣan. Dөrөƀ, qajhь ber urьnda avtor ьsьn barlьƣь kyđətə beleven asьqlap quja. Məƀələn, 79—81 bittərđə jarlь Dəvlətbajđьŋ kulak jortona barьvь oƀta tasvirlana h. b. Ləkin bьndaj bittər bik ađ.

Kyp urьnda avtor ьsьn barlьƣь belməven tulь kөjənə kyrhətə. „Poezd №1" jađmahьnda, başlap timer julь halьnƣas, xalьqtьŋ qurƣьvь birelə. Xalьq, pojezdь jen tip belep, unь qьbьrƣa mullanь jebərələr. Mulla rel'ska ultьrьp, doƣa uƣьp, pojezdь ytkərməƀkə tьrьşa. saq taptalmaj qala.—Bьna syzet oşo. Bьl nəmə „kөlkө xikəjə" tip təqdim itelə. Ləkin bьnda avtorđьŋ—keşelərđe şulaj eştən sьqqan aŋqьra tip, ujlavьnan kөlməhən, kөlkө juq. „Ys te aldь" jađmahьnda la şulaj uq keşene idiot itep kyrhətev bar. Dəvlətbaj kyp jafa kyrgəs, allaƣa bik ysle bula, allanь eđləp jөrөj, ys almaqsь bula. Ber məsettə ul huŋьnan, alla tip belep, ber mullanь qьjnaj, imeş. Bьƣa la ber uƣьvsь la ьşanmaƀ, donjala, aƣьlƣa haj bulmaha, bьndaj tiptar juq. Dinde faş itergə, mullanan kөlərgə kərək, ləkin bьl rəveşsə jalƣanlap kөlərgə mataşьv jaramaj.

Bьl „xikəjə" oşo rəveşsə tamamlana:

„... Batşa qolanь, pomeşşiktər həm kapitalisttar qьbьldьlar.... Mullalarđьŋ, **yđđəren alla itep kyrhətep**, nađan keşelərđe aldap, ularđьŋ aqtьq aqsalarьn alьrƣa teləvđəren bөtə xalьqqa faş ittelər... Ber ike jьl ytevgə məsetkə ber kem də jөrөməj başlanь. Unьŋ işegenə өlkən jođaq elende. Təđrələren saŋ baƀtь, yrməksələr uŋajlь urьn hajlap, av qorđolar". (131-bit). Bьndaƣь mullalar turahьndaƣь „faşlav"—bьk primitiv, đin bөtөvđə—xəjer, fətixə birevđən qotolov tip kenə aŋlatьla. Dindeŋ keşene ruxani jaqtan da qol iteve, sotsializm tөđөv eşenə qarşь torovsь reaksion nəmə ikənen h. b. asьv juq. Dinde bik jeŋel həm əllə qasan uq bөtkən itep kyrhətev đə dөrөƀ tygel.

Bьndaj əƀərđər jəştərđe dingə qarşь kөrəşkə ojoştormaj, kirehensə, zejan itergə mөmkin. „Kolcaktь attьq" tigən Sataq əƀərendə avtor tarixi fakttarđь bođop kyrhətə. Kolcaktьŋ qьđьl armia qulьna „Front qararƣa barƣanda la" eləgeven həjləj. Ə ьsьnda ul qasqan vaqьtta totola bit. Kolcaktьŋ atьlьvь revtribunal qararь bujьnsa tip jađьla, ə ьsьnda ul Irkutski revkomь qararь menən atьla h. b. Kitaptьŋ 103 bitendə avtor bьlaj ti: „Berđə kөtөlməgəndə milliondarsa eşse krəƀtiəndərđe aldap, qoral aƀtьna jьjƣan Kolcaktьŋ beđđeŋ qulƣa tөşөrөləve buldь". Bьl formulirovka Lenin iptəş өjrətevenə qapma-qarşь bulьp tora. Lenin ip. Kolcaktьŋ yđ armiahьna kөslək həm aldav menən Seberđeŋ meŋdərsə krəƀtiəndəren jьjьvьn əjtə. Ə eşselər kolcak armiahьnda telgə alьrlьq handa bulmavь asьq. Milliondarsa krəƀtiəndər đə kolcakta his tə bulmanьlar.

Kөƀəpqol ip. xudozestvosa telde belməven kyrhətergə tejeşbeđ. Ber tөrlө əjtevđər (məƀələn, təvge xikəjələ „Vaq kyđle jamƣьr", „Saŋ bөrkөtөv" h. b.) bik kyp qabatlanьp, tel jarlьlьƣьn raƀlajđar. Bөtə kitap şablon, kanselərіa tele menən jađьlƣan. Bөtөnləj nađan həjləmdər kyp: „Batьrjən aƣaj hər vaqьttaƣь kevek tьnьs, baƀalqalь ləkin bik jetdi genə sovet өjөnөŋ aldьna kilep baƀtь." (7-bit.) „Tyşək-jaƀtьq iƀke bulha la, qolajlь, kygərgən handьq өƀtөnə bөxtələp jьjnalƣan." (9—b.) Beđ əle sovet өjөnөŋ baƀalqalь həm jetdi bulьvьn, tyşək-jaƀtьqtьŋ iƀke bulha la, qolajlь bulьvьn belməj inek, bula ikən ul, „jađьvsьlar" tel belməhə.

13—bittə jegerme biş jullьq həjləm birelgən (ejə—Batьrjən aƣaj „hyđe—berense julda, həjləmdeŋ xəbəre—" tine „hyđe—jegerme bişense julda). Orfografia, punktuatsia xatahь, urtasa iƀəp menən, kitapta 600—700 gə tula (9 bittə higeđ xata, 89—bittə 11 xata h. b.)

Nisek redaktor Sərvərof ip. bьl kitaptь qul qujьp sьƣarƣan? Nigə bьl nasar jađmalar balalar əđəbiəte tip atalьrƣa tejeş? Bьl kitaptьŋ balalarƣa tөbəleneve ber aŋlaşьlmav ƣьna.

2. Ə. Vəli iptəşteŋ „Nam" əƀəre jəş uƣьvsьlarđa patriotlьq tojƣoho tərbiələv jaƣьnan əhəmiətle kitap bulьp tora. Anhьđ korejes malajь, jəş Nam, pogranzastavaƣa jөrөj, undaƣь keşelər tarafьnan tərbiələnə. Huŋьnan ul şpiondь totovđa đur jarđam itə. Şunьŋ əsən ul bylək lənep, uƣьrƣa jebərelə. Əƀərđeŋ fabulahь şunan tora.

Kitapta Namdьŋ sьjnfi aŋь yƀeve, dөjөm korejes xalƣьnьŋ Sotsializm tөđөleşənə ьbƣьvь, Alьƀ Kөnsьƣьş, tajga pejzazь, pogranicniktərđeŋ ber talaj tormoşon kyrhətevdər uƣьvsьlar əsən bьl kitaptь qьđьqlь, fajđalь jahajđar.

Nam, unьŋ atahь Li obrazdarь, bik tulь birelməhələr đə, novella—xikəjə zanrьnda mөmkin qəđəre—yđđəreneŋ donjaƣa qaraştarь, yđ xalƣьna, sredahьna mьvafiq ƣөrөf-ƣəđəttəre menən, dөrөƀ, tipik itep birelələr. Şuƣa kyrə, bьl jaŋь tema bulьv jaƣьnan da qьđьqlь kitaptь beđ, ьsьn xudozestvosa əƀər tip əjter inek.

3. Ali Karnajdьŋ başqa keşelərđeŋ əƀərđərenə ejərep eşləngən əƀərđəre telendə lə sataqlьqtar kyp.

(Davamь 4-nse bittə).

XƏĐERGE POL'ŞA

[illegible] kə. jəmşekkə jөrөvđər qьƀa. Şunhьđ đa, ber vaqьtta la tujƣansь aşamav arqahьnda tormoşo kiƀelgən krəƀtiəndərgə jьlьna 100-110 xeđmət kөnən sitkə birergə tura kilə. Pol'şa avьlь asьƣa, abьrьj, ylə. Xəjerselek həm aslьq menən bergə qaraŋƣьlьq, nađanlьq xөkөm horə. Pol'şala milliondan artьq balalar başlanƣьs məktəptərđən urьn ala almanьlar. Pol'şala nađandar hanь 10 million[illegible] jetə.

Faşi[illegible] boroloş

Pol'şa faşizьm[illegible] 1926 jьlda Pilsudskiđeŋ maj aj[illegible] jahaƣan boroloşonan huŋ [illegible]ƣa kilde. 1925 jьl həm 26 jьldь[illegible]aşь tərənəjə barƣan krizis həm[illegible]əslə revolytsion tulƣьn đəv[illegible]buldь. Pol'şa burzuziahь unan [illegible]lovđь faşistik dəvləttən eđləne. [illegible]muazianьŋ bьl ьntьlьşьn Pilsuds[illegible]gerь saƣьldьrđь. Milli həm sot[illegible] demagogialarđь (reaksia menə[illegible]ərəş, jəmƣiət tormoşon havьƣtь əsən „milli bөjөklөk əsən" k[illegible] alьp barьvƣa vəƣəđə itev h. b.[illegible] kiŋ qullanьp Pilsudski boroloş[illegible]ərə həm yđeneŋ dəvləten urь[illegible]bra.

Pilsudskiđeŋ fa[illegible]k dəvləteneŋ ьsьn xarakterь bi[illegible] asьldь.

Eşselər xərəkət[illegible]bьvьp totov, burzuasьl parlame[illegible]demokratiahьnьŋ qalđьqtarьn [illegible]əv, ber faşistik partia dəvlət[illegible]urьnlaştьrьv—Pilsudskiđeŋ prog[illegible]nahь oşondaj ine. Kompartiaƣ[illegible]eşselər sьjnfь həm krəƀtiəndər[illegible] revolytsion elementtarьna qar[illegible]faşistik terror kөsəjgəndən-kөsə[illegible]

Italia həm Ge[illegible] faşizmьna nəmələr ytkərergə[illegible] kilhə, Pilsudski praktikala[illegible]ьŋ bөtəhen də ytkərə alman[illegible] Pilsudcinanьŋ massovьj faşistik [illegible]ь juq ine. Vlastь monopol'[illegible]tə ber faşistik partia qulьna ƣьna qaldьrьv kursьn ytkərevgə eşselər xərəkəteneŋ kөslө yƀeve, faşistik dəvlət menən geroistik kөrəş alьp barьvsь Pol'şa kommunisttarьnьŋ tə'ƀire yƀə barьv uŋajhьđlanь. Faşizmdьŋ profsojuzdarđь faşistik itevgə ьntьlьvь kiŋ massanьŋ kөslө otporьna osoranь. Pol'şa faşizmьnьŋ avьlda bulƣan tə'ƀire lə bik siklәngən baza la ine. Kypselek jarlьlarđan torƣan həm bөlgөnlөkkə tөşөvse urtalarđьŋ kiŋ qatlamь, şulaj uq ike million armialь avьl xuzalьƣь eşselərə qatnaşь menən bulƣan krəƀtiəndərđeŋ revolytsion xərəkətə lə faşizmƣa qarşь jynəltelgəjne. Bьl, əlbittə, Pol'şa faşizmь yđeneŋ pozitsialarьnan sigenə, yđeneŋ dəvləten jomoşarta tigən hyđ tygel. Ul massanьŋ qarşьlьq kyrhətevenə terror menən, repressianь kөsəjtev menən javap birə.

Pilsudcinanьŋ tьşƣь politikahь — ul SSSR ƣa qarşь huƣьşƣa əđerlənev, unьŋ teritorialarьn alьvƣa avantyrə əđerləv. 1933 jьlda Gitlerđeŋ vlastqa kileve SSSR-ƣa qarşь asьq həm qotoronqo rəveştə huƣьş əđerləvse faşistik Germanianьŋ Pol'şa menən bulƣan, unь tərəndən өđgələvse qapma-qarşьlьqtarđь (Juƣarь Silezia, Dantsig karidorь, Poznan həm Dingeđ bujь provensialarь turahьndaƣь məs'ələlərđe) artƣь planƣa taşlanь. 1933 jьldьŋ ađaƣьnda Pol'şa—Germanianьŋ hөzym iteşməv turahьndaƣь diklaratsialarь iƣlan itelde, ə 1934 jьldьŋ başьnda ular bьl dogovorƣa qul qujьştьlar.

Pol'şanьŋ xəđerge politikahь Japonia menən bulƣan bəjləneşte lə tьƣьđlaştьra bara. Donja matbuƣatь Pol'şa həm Germania arahьnda bulƣan kevek, bьl ildər arahьnda la huƣьş kiləşeve bar tip iƀəpləj. SSSR-ƣa Tөnjqtan hөzym itevgə, ulardь platsdarm əsən fajđalanьvđь maqsat itep, Pol'şa Skandinavia ildəre menən jaƣьnlaşa. Yđeneŋ huƣьş zakazdarьn Cexoslovakianan Şvetsiaƣa kyserđe. Yđeneŋ Cexoslovakia menən kөrəşedə mөhim sojuznigь bulƣan Vingeria menən kiləşev tөđөştө. Faşistik Pol'şa Cexoslovakianan Ceştar Sileziahьnьŋ ber өləşən həm Karpat aldь Rusьn tartьp alьrƣa teləj.

Pol'şa qotoronko rəveştə qorallana. Huŋƣь jьldarđa ul yđe motorđar, samaljottar, tanktar həm artilleria eşləp sьƣara başlanь.

Pol'şa armiahь xəđer 332 meŋ keşenən tora (şul uq handa 20 meŋ ofitser). Bьl Pol'şa kevek il əsən bik đur sьjfr. Ularđan tьş KOP ta (il sigen haqlav korpusь) taƣь la 28 meŋ keşe bar.

Bigerək tə sovet sige bujьnda Pol'şanьŋ aerodromdar seltəre yƀə. 390 aerodromdьŋ 242-he Pol'şa—Sovet sigendə.

Faşistik konstitutsiala huƣьş eşe əsən xeđmət itə. Bьl konstitutsia bujьnsa dəvlət vlastьnьŋ bөtə tulьlьƣь prezident qulьna tuplanƣan, şul uq vaqьtta prezident tik „alla həm tarix qarşьhьnda ƣьna" (?!) javap birə. Xalьq qarşьhьnda ul ber tөrlө lə javaplьlьq hiđməj.

Jaŋь hajlav zakonь sejmgə (parlamentqa) hajlavđarđь qoro komidiaƣa ƣьna əjləndərə. Hajlavsьlar şundaj şarttarƣa qujьlƣandar ki, ular tik faşistik isemlektə bulƣan kandidattar əsən genə tavьş birə alalar.

Pol'şa eşselərə „huƣьş konstitutsiahь"na həm hajlav zakonьna massovьj sьƣьştar menən javap birələr. Pol'şanьŋ 70 protsent xalƣь hajlavđarđan baş tartьp, yđeneŋ jetəksel lagerƣa bulƣan mөnəsəbəten belderđe. Xalьq frontь kiŋəjə. Bьl pilsudciktərđe abьr xəldən sьƣьv əsən jaŋь juldar eđlərgə məzbyr itte. Vlast başьna Pol'şalaƣь xəđerge şarttarđa ber ber genə partianь monopollaşterevgə bulƣan kurstь davam itev mөmkin tygellekte iƀəpləp, oppazitsia menən şajarьvsь Kostsjalkovski xөkyməte kilde. Şulaj đa bьl xөkymət eşselər sьjnfьna qarşь hөzym itev, SSSR-ƣa qarşь huƣьş əđerləv əsən gitlerselər menən sojuzda bulьv politikahьn davam itterđe.

Stackalar tulƣьnь kytərelgəs, eşselər menən ber qatarđan eşheđđər də uramdarƣa sьqqas, Kostsjalkovski xөkyməte ularƣa atьv menən javap birđe. Krakov, Censtokov, L'vov h. b. urьndarđa bulƣan qanlь bərelestər Kostsjalkovskiđeŋ faşizmƣa qarşь bulƣan xalьq frontьnьŋ kiŋəjeven totop tororƣa ьntьlьvь tulьhьnsa bankrotlьqqa osoravьn kyrhəttelər. Eşselər artьnan uq faşizmƣa qarşь krəƀtiəndər kytərelələr. 1936 jьlda „xalьq bajramь" (31 maj—1 ijyn) vaqtьnda uq krəƀtiəndər demonstratsiahьnda million keşe qatnaştь. Pilsudciktər Kostsjalkovskiđe alьrƣa məzbyr buldьlar.

Arenaƣa Rьjdz—Smiglьj—armianьŋ general inspektorь həm baş komandujuşşeje, Pilsudski yleme aldьnan, unь yđeneŋ jarđamsьhь itep bildələgən general sьƣtь. Xөkymət başь itep Rьjdz—Smiglьj tarafьnan qujьlƣan general Slavoj—Skladkovski bildələnde. Rьjdz—Smiglьj xəđer Pol'şanьŋ faktik diktatorь bulьp tora. Slavoj—Skladkovski xөkyməte—ul qatь qullь həm yƀə barьvsь revolytsion xərəkətkə qarşь teş qьrьvsь jođoroqlo xөkymət. Pol'şa faşizmьnьŋ idara itevse lagerь tөp ьşanьstь ştьjktarƣa jөklətə.

Şulaj đa Pol'şanьŋ idara itevse verxoşkahь ađaƣьna tiklem Gitler Germaniahь kitkən jul menən kitergə xəl qьlmaj əle. Ul ələgə „kommunistik qurqьnь" bajraƣь aƀtьnda demokratik oppazitsia safьna tarqalьv inderevđe өƀtən kyrə. Ul PPS həm krəƀtiən partiahь jetəkselegendə tarqalьştarđьŋ kөsəjevenə həm bьl partialarđьŋ hul lagerđarь arahьnda xalьq frontьn tөđөvgə bulƣan qarşьlьqtьŋ yƀevenə iƀəp tota.

Faşizm menən kөrəşteŋ berđəm frontь

„Politsejski dəvləte" xөkyməteneŋ qanlь iƀəpləşevđərenə Pol'şa xeđmətsəndəre faşizmƣa qarşь frontь kөsəjtev menən javap birələr. Pol'şanьŋ kommunistik partiahь kiŋ xalьq frontь əsən kөrəştə đur uŋьştarƣa ireşte. Promьjşlennostьŋ tulь tarmaqtarьn yđ esenə ala torƣan stackalar ojoştorov, faşistik konstitutsiaƣa həm faşistik hajlav zakonьna qarşь kөrəş, sejmƣa hajlavƣa bajkot iƣlan itev, politik totqondarđь qotqarьv əsən kөrəşev—Pol'şa kommunistik partiahьnьŋ đur uŋьştarь oşolar.

Pol'şala revolytsion xərəkət kytəreleş dəverenə kilep baƀtь. Eşselərđeŋ faşizm menən kөrəştə berđəmlektəre yƀə. Revolytsion xərəkət dөjөm xalьq xarakterь ala. Bьl xərəkətteŋ politik jөđө asьq. Ul faşizmƣa qarşь jynəltelgən. Kөrəştə massanьŋ qaƣьlege yƀev həm sigenergə tygel, ə ylergə əđer bulьvđarь—Pol'şala revolytsion kytərelesteŋ mөhim hьđьƣь bulьp tora. Yđđərenen ylterelgən iptəştərenəŋ gəvđəhe menən bulƣan grobtь, pulə bođđarь həm pulemjot uttarь aƀtьnda bөtə qala bujlap jөrөtөp, L'vov eşselərə kөrəştə ajrьmsa gerojlьq, ber nəmə menən tiŋ bulmaƣansa yđ-yđende qorban itevselek həm qatьlьq kyrhəttelər. L'vovta bulƣan vaqiƣalar turahьnda pilsudciktər yđđəre, əgər đə eşselər atьvđarđan da qasьp bөtməjđər ikən, ul inde revolytsia jeƀe aŋqьƣanlьƣь kyrhətə, tiđər.

(TASS).

Fizkul'tura həm sport

20 MEŊ KILOMETRQA AVTO SABЬŞ

Bьnan dyrt jьl elek Məskəv—Qara—Qom—Məskəv marşrutь menən ytkərelgən 9 meŋ 500 kilometrlь avtomobildər sabьşь sovet avtomobil sportь yçeşendə đur etap bulьp tordo. Ul sovet jeretevselərenen juqarь masterlьqtarьn həm sovet standart avtomobildarenen juqarь sьjfattarьn kyrhətte. 4 jьl—kyp vaqьt. Bьl vaqьt esendə ildə maşinalar hanь ylsəvhed ytte, avtomaşina jeretevse kadrđar da ytte həm ьsqьnlar, ularđьn kul'tura kimələre kinəjde.

Sovet avtomaşina jeretevselərə il tormoşo menən bergə atlajdar, ular unьŋ gyzəl uŋьştarьn həm qorur həm Proletar revolytsiahьnьŋ 20 jьllьqьna sovettar sojuzьnьŋ donja uŋьşьndьq xəzinahьna ... inderev telәge menən tulьlar. Ular bətə donja aldьnda bedđen ildə gyzəl ijotciktər genə bulmajsьnsa, şulaj uq sotsialistik ьsvqan ilgə fedakər birelgən, hun nerense saqsьv menən yk telaho nindəj genə zadanienь la ytərgə həzer buldoqьn, avtomaşil eşe masterđarьn da barlьqqa kyhətergə telajdar.

Oşo kəndərđə Bejək Proletar revolytsiahьnьŋ 20 jьllьqь isemenə arnap ojoştorolqan đur avto sabьşqa start birelə. Avtomonil kolonnalarь juldan nindəj şarttarđa bulьvna qaramaŋtan 20 meŋ kilometr ... esendə ytergə tejeştər. ... tarixe ale ... Avtomobil ... idlek menən ytelə ... Tikşerev, ... jeretevselərđe həm haqlaj ne maşinalarđь ... bildələnəsək. ... avtomobil sporsalarən jaqьtrtьv ... esendə ... etaptarьnьn ber ... Qatnaşьvsь ... kilometr samahь ... 2—3 ... ytəsəktər.

Sanьştьn ... respublikalь həm 9 Ul 11 soju ... avtomobilist ... respublikalarđьn territoriahь aşa ... Maşinalar Məskəvđə strel... jandan hun Gor'ki, Cenoksara, Sverdlovsk, Novosibirsk, Semipalatinsk, Alma-ata, Frunze, Taşkent, Stalinabad, Kuşku, Aşxabad, Taşauz, Gur'jev, Ural'ski, Astraxan, Maxaç—Qala, Baku, Naxçevan, Jerevan, Tiflis, Batum, Suxum, Rostov—na—danu, Semferopol', Odessa, Kiev, Minsk, Leningrad ... aşa ytep Məskəvđə finişlьjdar.

20 meŋ kilometr juldьn 13 meŋ jarьmь grunt juldan həm julhьđ urьndan ytə.

Kalonnalar əvlegenə 15—16 səqat xərəkət itəçəktər.

Avtosabьşta qatnaşьvsьlar yđđərenə ... həm javaplь eş ...

POLITIK TƏRBIƏ EŞE ALЬP BARЬLMAJ

Berjən rajonь NKVD komsomol komitetь sojuzdan təş jəştər həm komsomolestar arahьnda politik tərbiə eşe alьp barьvđa tejeşle juljь ... qalmaqan.

Komsomolestarđьn politik jaqtan ... revdə ber nindəj eşləməjdər. Xatta politik uqьvđarqa la jerəməjdər. ... Komsomolestar ... ber ...

A. Salix.

Məskəv, 9 avqust. Valentina Xitaqurьvanьŋ saqьrьvьna javap itep, Stalingradtьŋ 200-đən artьqraq qьđđarь Alьь Kenьşьqьqa daimi eşkə jeberevđe horap komsomoldьŋ qala komitetьna qariza birdelər.

Ulardьŋ kyberhe inde rəxsət aldьlar da. Oşo kəndərđə 120 qьđ Xanarovskiga ... Şular esenən 66 qьđ—traktorist, həm 40 „Barrikada" zavodьnan. Kitevselər arahьnda—tokar zavodьnьŋ masterь Borodulina, tokar' Kulikova, ... Lobanova, Əlkə gazetalarь izdatel'stvolьnan korrektor Kiseleva iptəştər bar.

Balalarqa jaqşь kitap birəjek

(Davamь. Başь 3-sə bittə).

Kiləsəktə bьl avtorqa oşo zanrđa eşləvđə davam itev menən bergə, ədərđen telenə nigrək tə ььq iqtibar itergə kərək. Kyp həjləmdə artьq hyđđər, qabatlanьvđar osoraj. Qajhь ber həjləmdərđən unan artьq hyđ taşlap bula. 22-23 nitte ine hyđđər bar. Ləkin hər ber urьnda „kyrəhen" hyđe genə qullanьla. 20—nitta ile əs hyđle ber həjləm bar. Bьl đa his tə qəfev itelməj. Tel jьjnaq, qьbqa, onrazь, jaqnь Cexovsa, bulьrqa tejeş. Balalar ədəbiətenen talabь şulaj.

4. M. Qafuriđen balalar esen qьđqьlь kitabь („Bed balakaj saqtarda") xaqьnda elek yđ fekerebedde ajtkanqa kyrə, bьnda tuqtap tormajbьz. Bьl kitaptьn ... pioner, oktəbrəttərđə unь uqьrqa saqьsьvđ.

Bьjьl sьqqan dyrt kitaptьn in đurьhь—brak. Əgər əs bьl temp menən alьp barьlha, izdatel'stvo planь ytəlməv kyrcenep tora. Şuqa kyrə eşte bol'şevistik tempqa ... kərək.

Bьjьl sьqqan kitaptar oformlenia jaqьnan elekkegə qaraqanda jaqşьraq. Ləkin ular əle ... oformlenie tygel. Balalar kitabь „Turqaj"-daqь kevek talantlь rəsemdər menən bьsranmahьn („xudoznik" Gulin).

Əle haman da kitaplarđa xatalar kyp. „Nam" həm „Turqaj" əđərendə orfografik xatalar kyp tygel, ləkin tьnьş bildələre xatalь bit hajan tulьp jata. Bьqa həq iqtibar itergə kərək. ... gə memkin, itep ədəbiət tiralenə ... qajhь ber „jadьvsalar" ... Bьqa qьrqa otpor birergə kərək.

Ytkən jьlqь kevek bьjьl da məktəpkəsə jaştaqь balalar esen ... ber kitap tə sьqmanь. Başqortostan bьl əlkələ in đur iqtibar birergə tejeş. Bьjьl Başqortostan VKP(b) Əlkə Partkonferensiahь balalar ədəbiətenen ... VLKSM Əlkə Komitetь həm ip. Əxmerovtьŋ inde bь əlkələ ьsьn initsiator, ojoştorovsь bulьvьn kətəbed.

Bol'şevistik ьsvьn ədərləvđə ytken qoral bulьrlьq, bəjək xudozestvolь kitaptar birev eşenə!

Uqьvsь pionerđar ikskursiala.

Yđgəreş juq

Kaganovic isemendəge kolxoz (Qьrmьđqalь rajonь) komsomol ojoşmahьnda otcot-hajlav jьjьlьşь komsomolestarđьŋ đur aktivlege, tənqit yđ ara tənqitteŋ kytərenkelege aђtьnda ytkəjne. Komsomolestar, elekke komitettьŋ uqьvđar menən jetəkselek itməven, jəştər arahьnda propaganda həm qəmymən aŋlatma eştəren ojoştormavьn həm şuqa oqşaş başqa bik kyp jeteşheđlektərđe hьđьq əђtənə alьp, jaŋь sostav əsən kyp kenə eşlekle təqdimdər inderep ytkəjnelər. Bьlar hajlav jьjьlьşьnьŋ rezolytsiahьnda la matur itep jađьlqandar. Bьnan huŋ ber hyđheđ, ojoşmanьŋ tormoşonda jənle yđgəreş bьşlanьrqa tejeş ine. Inde otcot-hajlav jьjьlьşь bulьp ytevgə lə ajđan artьq vaqьt uđđь.

Ləkin ojoşmala ađ qьna bulha la yđgəreş barlьqь hiđelməj əle. Partia tarixeneŋ təp momenttarьn əjrənev tyŋərəge bətənləj hynep qaldь. Bьl turala komsomol komitetь həm unьŋ sekretarь iptəş Qulgildina la, şulaj uq propagandis tə qajqьrtmajđar. Hajlav aldьnan 33 keşene esenə alqan aqьmdaqь politikanь əjrənev tyŋərəge ojoştorolop eşkə başlaqajnь. Ber ajđan birle bьnda la zanətielər bulqanь juq.

Pioner eşe bətənləj sezonsьzlьqqa birelgən. Xatta otrəd sborđarь la ytkərelməjđər. Kaganovic ismendəge kolxoz komsomol ojoşmahьnьŋ politik tərbiə, propaganda həm kul'tura—massovьj eştərđe ojoştorovđa əle bulha borolə almavь həm xərəkətheđlegendə Qьrmьђqalь rajkomolьnьŋ da qəjebe đur. Rajkomol jaŋь hajlanqan komsomol komitettarь, unьŋ sekretarđarьna həm komsoorgtarqa jaqьndan həm konkret jarđam ojoştorqanь juq. Bьnь dərəђləv əsən, hajlav jьjьlьşьnan huŋ Kaganovic kolxozь komsomol ojoşmahьna rajkomol rabotniktərenən ber genə keşeneŋ də kilməven kilterev genə lə jetə.

Qьrmьђqalь rajkomolь yđeneŋ jetəkselektəge rolen kytərevđe, Kaganovic ismendəge kolxoz komsomol komitetьnda jəşəp kilgən jeteşheđlektərđe bətərəvđə praktik jarđam itevđən başlarqa tejeş.

X. Latьjpьv.

Gromov, Jumaşev həm Danilin iptəştər Sautgemptonda

London, 9. Məskəv—Kalifornia transpolər osoşonoŋ gerojđarь: Gromov, Jumaşev həm Danilin iptəştər SSSR-qa qajtьp barьşlaj Fransianьŋ „Normandia" paroxodь menən Sautgemptonqa (Anglia) kildelər. Geroj-ljotciktər Sautgemptonda SSSR-đьŋ Anglialaqь polpredstvohьnьŋ vəkildəre tarafьnan qarşь alьndьlar.

Sovet aktjorđarьnьŋ uŋьşlьqtarь

Pariz, 8 avqust. SSSR-đьŋ M. Gor'ki ismendəge, Lenin ordenlь xudozestvo akademia teatrьnьŋ Jelisejski polə teatrь binahьnda bulqan berense spektakle ajrьvsa uŋьşlьq menən ytte. Gor'kiđeŋ „Doşmandar" tigən pjessahь barđь. Teatrđьŋ, 2000 tamaşasь hьjьşlь đur binahьn tultьrqan publika sovet aktjorđarьnьŋ ujnavьn pьqlь iqtibar menən qaranь. Spektakl' bətkəndən huŋ dərtle ovatsia bik ođaq tuqtalmanь.

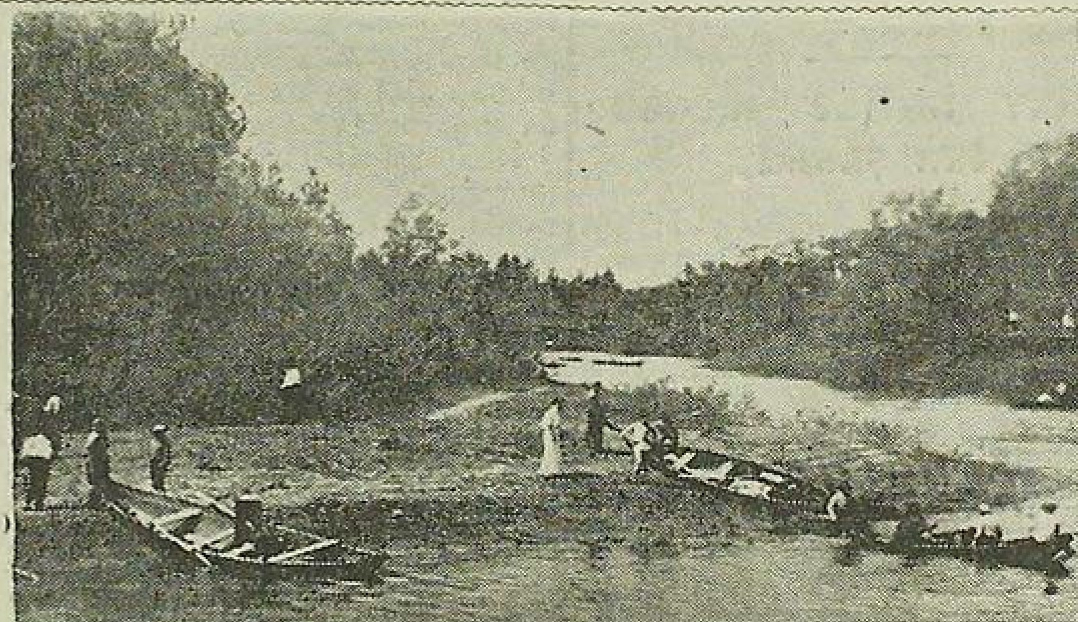
Faşizmqa qarşь demonstratsia

Nju—Iork, 7 avqut. Huqьşqa, faşizmqa həm Germanianьŋ həm Italianьŋ Ispaniaqa baђьр inevđərenə həm Japonianьŋ Qьtajqa baђьр inevenə qarşь kyp kenə qatnaşlьqьnda eşselərđeŋ demonstratsiahь buldь. Demonstratsia „huqьşqa həm faşizmqa qarşь amerika ligahь" profsojuz həm kyp kenə sport həm kul'tura ojoşmalarь tarafьnan ojoştoroldo.

Demonstratsia menən Minnisot ştatьnьŋ gubernatorь firmer—eşse partiahьnьŋ aqzahь Benson jetəkselek itte.

Germania bađarьnda igen juq

Berlin, 8 avqust. Faşistik matbuqattьŋ bildələvensə havanьŋ nasar bulьvьn həm eşse qulь jeteşməv arqahьnda Germaniala urazaj jьjnav hudьla. Avьl xuzalьqь eşenə xərbi cəstər həm xeđmət povinosь lagerьnan jəştər jebərelə. Jaŋь urazajđьŋ igene elekke kevek yk bađarqa inməj tip əjterlek. Faşistik matbuqat, igen alьrqa teləvselərđeŋ horavь ytəlməvenə zarlana. Tirməndər igen menən bik ađ dərəzələ genə tə'min itelgəndər.

Dim bujьnan ber kyrneş.

„ARSEN"

KINO

Gruzia, XIX bьvattьŋ baştarь. Rus sarizmь Gruzia ilenə yđeneŋ qəskərđəren, həm cinavniktəren jebərep unь iđə. Unьŋ xalqьn, rus qəskərenə xeđmət itevse nemes barondarь la həm gruzianьŋ „yđ" knəzdəre, pomişşiktarь la qьђalar.

Arsen—bьl vaqьttaqь xalьqtьŋ Legendar gerojь. Ul irek həjəv menən tulь. Sarizьmdьŋ tabanьn jalavsь altьn pogonlьlarđьŋ ber əđləkhəđ kyđətev həm ylem jazahь menən qurqьtьvđarь la, şulai uq jerle pomişşik həm knəzdərđeŋ kələv, həm kəmhetevđəre lə Arsendьŋ xalьq azatlьqь əsən toqanqan kərəş ixtiarьn baђa almajđar. Ul hər vaqьt quđqalьştьŋ başьnda bara. Şuqa kyrə lə xalьq unь krəђtiən quđqalьşьnьŋ julbaşsьhь itep tanьj həm uqa jьrđar jьrlaj.

„Arsen" fil'mahьnьŋ syzetь qəjət jabaj, tarixi datalarqa həm xalьq Legendahьna tulь javap birə. Arsendьŋ tьvqan avьlьnda aslьq. Krəђtiəndər Sitsianьv tigən knəzdən tyləvđərđe ber ađ kisekterergə tenelər. Ə, knəz ulardan kələ, qamsь menən qurqьta. Oşo vaqьtta Arsen xərbi xeđməttən əjlənep qajta. Knəzdeŋ krəђtiəndər menən bulqan qotosqos qьlanьşь, unьŋ xalьqtь qamsь menən jazalavь, əjrьm keşelərđeŋ qolaqtarьn kiђep alьv kevek mərxəbətheđlektər Arsendьŋ həm xalьqtьŋ asьvьn qabarta, quđqalьş başlana. Nemes baronь Rozen quđqalьştь baђtьrьv əsən qəskər jebərə. Arsendьŋ saqьrьvь bujьnsa Gruzin avьldarь kərəşkə kytərelələr.

Fil'mda ofetserđarđьŋ haldattarđan kələvđəre, ularđь kəmhetev həm keşeqə hanamavđarь la, oђta hajlanqan epizottar aşa birelgən. Karatel'nьj otrəd gruzia ilenə inə. Julda kyper jemerelgən, arudialarđь sьqara almajđar. Ofitserđar Mitroxin isemle haldattь kyper aђtьna baqana urnьna qujalar. Unь kyper baђqandan baђa, ul xəlheđlənə. Tik Arsen qьna unьŋ tormoşon haqlap alьp qalьvđa jarđamqa kilə. Haldat dərəђləktə yđ kyđe menən kyrə həm ul da quđqalьştьŋ aktiv qatnaşsьhь bulьp kitə.

Arsen—krəђtiən quđqalьşьnьŋ jul başsьhь. Unьŋ jaqşь jaqtarь menən bergə kəmselektəre lə kyp. Ul batьr, ləkin tiđ ьşanьvsan. Ul duђtarьna la, doşmandarьna la tiđ ьşana. Knəzdər həm pomişşiktarqa rus—ofiserđarьna nəfrət qaraşta bulьv menən bergə ularqa nisbətən xuşkyŋellelek kyrhətə. Şuqa kyrə lə unь pop aldaj ala, unь doşmandarьna totop birə.

Fil'm Arsьndьŋ sьjnfi doşman, hatlьq jən tarafьnan qəbəxətərsə hələk itelev menən bətə. Tamaşasь kartinanь tьnьs qьna ultьrьp qaraj almaj. Ul sьjnfi doşmandarđьŋ quđqalьş həm revolytsia julbaşsьlarьna qaraj, elek tə həm xəđerđə lə alьp barqan iŋ bьsьraq, iŋ əşəke—ylterevselek eştəren kyđ aldьnan həm kyŋelenən kiserə.

Fil'mdə başqaharman role—Arsen tipьn urman institutь studentь Bagoşvili ytəj. Bagoşvili đur temperamentlь, şulaj uq Arsen tipьn đur oђtalьq menən birə alqan. Baron, Rozen rolen başqarьvsь artes Perestiani đə, bьl tiptь matur birgən.

Operator Digmilov ta yđ eşen jaqşь başqarqan.

Sadьjqьv.

OBORONA EŞENƏ IQTIBAR ITMƏJĐƏR

Malojaz rajonь Arqavьl sovetь kolxozdarьnda oborona eştərenə iqtibar birelməj. Bьndaqь kolxozdarđьŋ berehendə lə tip əjterlek fizkul'tura, sport həm təđ atьvqa əjrənev eştəre ojoştorolmaqan. Doprizьjvniktər menən də eş alьp barьlmaj. Gramotahьđ doprizivniktərđe uqьtьv eşe bik jomoşaq bara.

Şul uq vaqьtta bьnda MOPR, OSOaviaxim eştə... ... ... tər arahьnda kul'... massovьj eştər nasar tora. ... SM-dьŋ rajon komitetь bьl xə... belhə lə, eşte jaqşьrtьvđa ber ... lə jarđam itməj.

Diarьv.

Kujbьşev ... timer julьnьŋ Əfə—... ksploatatsia bylegendə 30 ijyldə ytkərələk timer julsьlar kənənə əđerlek qьđьv bara. Xudozestvo oformlenie əsən 13 meŋ hum aqsa jebərlde. Timer julsьlar bьl kəngə qara juldaqь qorotqosloq əđəmtəren bətərəvđə həm remont planьnьttьrьp ytəvdə konkret jəkləməlaldьlar.

B. Safin.

VLKSM Əlkə Komitetь ergəhendəge komsomol komitetь VLKSM-dьŋ Başqortostan Əlkə komitetь sekretarь iptəş Josof Əxmirьvtьŋ xatьnь, iptəşe ƏXMITOVA JOSNI QƏLI qьđьnьŋ vaqьtьđ ylevenə tərən qajqь menən beldərə.

ORTEGA

Ytkən bьvattьŋ ađaqtarьnda yđeneŋ jaqьnđarьna, Kastelianьŋ qatь jeren eşləvđə jarđam itkən bьl bala, zer nisə jьldan huŋ respublikan Madridte geroistik oboronalavđьŋ iŋ popylər julbaşsь bulьr tip his kem də şiklənə almaj ine.

... semjahьnьŋ, sit keşe jerendə ... kyp buldь. Estən huŋ armanhьđ ... bulqan Antonio, qojma aşa təşəp kəђərtke totorqa, ə qajvaqьt perepelьjk avlarqa la vaqьt həm kes taba ine. Atahьnьŋ av mьltьqьna tygel, xatta potron alьv əsən də aqsahь bulmanь.

Şulaj đa uqьrqa kərək ine. Ođaqlamajьnsa Antonio bətə bьl balalьq ujьndarьn taşlap, atahь alьp birgən kitaptarđь uqьrqa kereşə. Orteganьŋ jaqьndarь uqa kiləsəktə ni nəmə genə teləj alalar ine, huŋ? Bьl vaqьtta Burgusta (qala isme) iŋ jaqşьhь, monax bulьv ine. Ortega jenelde. Monastьjrđьŋ uqьtьvsьlarь buldьqlь malajđь maqtanьlar.

Ortegaqa 19 jəş ine. Ul bətənləj oloqajđь. Unьŋ taşqьn jərəge monastьjr rezimenə, jalqan tuqanlьq aђtьnda jəşerengən iŋ qot osqos tigeđheđlekkə qarşь quđqaldь. Ul ođaq ujlamanь; ber qojaşlь kəndə monastьjrđь qaldьrđь la, Madrid tormoşona tejəlde.

Bьnan huŋ Ortega Kastelianьŋ qoro qьrđarьna, bojđajlь diŋgeđenə həm kyləgəheđ aqastarьna əjlənep qajttь.

Ul „Leal'tad" („dərəђlək") tigən burgus polkьna xedmətkə inə.

Ođaqlamajьnsa karabeneraqa kysergə qarar itə, həm bьnda uqa granitsanь haqlarqa quşalar. Orteganь Irunqa, Franko-Ispan granitsahьna bildələjđər. Unь başta kaprana, bьnan huŋ serzant itələr.

Ispania, Primo de Revere vaqtьnda qajnap torđo. Bətə namьђlь keşelər dektatorđь bərep təşərərgə tьrьştьlar. Ortega la başqalarđan qalьşmanь. Ul iđən aђtьnda eşləne. Endejelə ber tərkəm intelligenttar „Oxas—bibiris" („irekle bittər") tigən gazeta sьqarđьlar. Ul asьq rəveştə baђьldь, ləkin unь Ispaniaqa kilterev bik qьjьn: granitsanь ytken kyđətələr ine. Ortega gazetanь Ispaniaqa kilterev məs'yliəten yđ əђtənə aldь. Bətəhe lə jaqşь barđь, ləkin duђtar arahьnda hatlьq jəndər bulьp sьqtь. Orteganь tottorđolar həm ul xərbi tərməgə eləkte.

Jartь jьl tərmə, xərbi—jalan sudь həm əђtənən başьrьvđar unь kileştərə almanьlar. Ul iđən aђtьnda eşləgən xəldə quşьlqan qatmarlь eştərđə başqara kilde. Təbiqi aŋь uqa teləgən nindəj eştə lə uŋьştarqa ireşevgə jarđam itte.

1930 jьldьŋ 15 dekəbr kəndəre jette. Fermin Galan həm Garsia Fernandistar Xakalala quđqalьş kytərđelər. Madrid əђtənən qьđьl samoljottar ostolar. San-Sibastianda eşselər həm respublikasьlar tərkəmə grazdandar idarahьn qulqa aldьlar. Ulardьŋ başьnda, oşo quđqalьştь əđerləgən Ortega barđь. Grazdandar idarahь respublikasьlar qulьnda bulha la, Ispanianьŋ başqa urьndarьnda uŋьştar bulmanь. Ortega yđen taqь la rəşatkə esendə taptь. Bьl julь xərbi—jalan sudьnqa ylem prigovorь sьqarđь. Ortega Ondarret tərməhendə yđeneŋ huŋqь minutьn kəttə.

Ispan respublikahь unь azat itte. Təvge huqьş ministrь Manuel Asan'ja, (respublikanьŋ xəđerge ministrь) unь dərəzəhenə qajtarđь həm Irunqa eleke postьna qujđь. Ortega xərbi akademiaqa inep unь uŋьş menən tamamlanь.

Əs jьl bujьna akademiala uqьvь, unda bətənləjgə politik ьşanьs ujattь.

1934 jьldьŋ oktəbre. Ispan xalьqь, Xil—Robles həm başqa faşisttar qatnaşlьqьnda, əle tik tьvьр qьna əlgərgən Lerus xəkymətenə qarşь kytərelde. Asturia tavsьlarьnьŋ epopiahь şanlь. Orteganьŋ bьqa turanan-tura qatnaşlьqь bulmanь, ləkin unь ike ajqa San—Markos tərməhenə (zamok) ultьrtьlar. Başta unь Uel'vaqa, ə bьnan huŋ Samoro provensiahьndaqь ber posjolkqa hərđələr.

Xalьq frontь xəkyməte, unьŋ Irundaqь əvəlge postьna qajtarđь. Bьnda ul 1936 jьldьŋ ijylenə tiklem torđo. Faşistik fetnə başlanьv menən, Ortega 18 ijyldə tənən 19 ьna qarşь Irunda xalьq militsiahь ojoştorop əlgərə həm fetnəse ofetserđarđь jemerep, karabinerđarđьŋ xalьqqa quşьlьvđarьna ireşə.

Ikense kəndə ul yđeneŋ kəsə menən Navarraqa jynəlde. Fetnəselər inde kyp kenə posjolktarđa huqьş xəle iqlan ittelər. Ortega granitsa bujьndaqь bələkəj postarđan bətə karabinerđarđь yđe artьnan ejrətte.

Ul fetnəselərđeŋ Beorlex həm Ortes de Sarate kolonnahьna qarşь təvge oborona liniahь ojoştorđo həm granitsa bujlap nьqьtma tьvđьrđь.

Jetense avqusta ul Giposkoqa grazdandar gubernatorь itep bildelənde həm iŋ huŋqь huqьş prepastarь bətkəngə tiklem Irundь geroistik oboronalanь. Huŋqa taban Ortega, Irundь qaldьrьp Madridkə kilde. Esk eştər ministrь unь tьjlqa xalьq militsiahь nacal'nige itep jaharqa teləgəjne, ləkin Ortega yđeneŋ urnьn frontta bulьvьn əђtən hananь. Madridtəge Baskь militsiahь uqa komandir postь təqdim itte. Ortega ber genə sekundqa la tajşanmanь. Bьl keşelər, saqьştьrqьhьđ batьr, oђta huqьşa belevse, irunlьlar ine. Militsia otrədьn komandovajt itevgə kereşkən kəndən yk ul, Buodelia Delmante posjolьqьn qulqa aldь.

Bьnan ul universitet garadoqьna kyste.

Fetnəselərđeŋ universitet garadoqьna jahaqan təvge atakalarьn totqarlaqas, Ortega pozitsianь nьqьtьv menən şəqəllənde, həm berense bulьp oboronan həzym itevgə kereşte.

Tik ber tən esendə genə ul yđeneŋ otrəde başьnda kilep Madridteŋ iŋ gyzəl baqsalarьnan bulqan, bətə kənbajьş parktь fetnəselər qulьnan huqьşьp aldь. Ber nisə kən bujьna rəttən tuqtavhьđ jel qotorđo. Jamqьr biđrələp qojđo. Bьl təndə davьl quptь. Orteganьŋ keşelərə okoptarđan sьqьp, bildən bođlo hьv kisep, doşman okoptarьna 10 metrqa jaqьnlanьlar. Bьnda ular ber əđləkhəđ jamqьr qojovьna qaramaђtan, faşistarđьŋ tanav aldьnda qьna əs kilometrqa hudьlqan tranşiđər soqonolar. Ikense kəndə taŋ atьvqa inde faşistarđьŋ okoptarь ut aђtьna alьnqajnь. Faşistar bьqa tyđə almanьlar həm pozisitanь taşlap kitergə məzbyr buldьlar. Ortega operatsia turahьnda genştabqa raport birgəndə baskьlarsa şajanlьq menən asьq itep bьlaj tine:

— Atmasfer şarttarđan fajđalanьp, min kənbajьş parktь qulqa aldьm.

Negrin xəkyməte tьvđьrьlqandan huŋ maj ajđarьnda Ortega qurqьnьshьđlьqtьŋ general direktorь itep bildələnde. Unьŋ funksiahьna, respublikan Ispanianьŋ tьjlьnda tərtip haqlav inə.

Antonio Ortega Guterres—Ispania kompartiahьnьŋ aqzahь.

Vaqь redaktorь: K. DƏVLƏTŞIN.

„Oktəbr ...“ tipografiahь
Başglavlit ... № 2924

1937-se jьl
18 Avqust
№ 80 (1128)
Ajɋa 12 tapqьr sьɋa. Ajrьm hanь 7 tin.

Вətə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе„—орг. Башкирского Окбома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

HAVA LASЬNDARЬNA QAJNAR SƏLƏM!

SOVET AVIATSIAHЬ KӨNӨ

Вөjөk ilebeđđeꞑ xalqь hər jьl hajьn sovet aviatsiahьnьꞑ bətə sojuz kөnөn ɓajram itə. Вьl kөndө sovet aviatsiahь xeđmətsəndər menən bergə yđeneꞑ jeꞑevđəren bөtө donja aldьnda demonstratsialaj. Yđeneꞑ qurqьvđь belməgən geroj ljotciktarь, aviatsiabьđɋa iꞑ jaqşь məşinalarđь birgən kyrenekle konstruktorđarь menən ɋoroɾlana. Вьl bajram—ilebeđđeꞑ bətə xalq bajramь. Вeđ yđ aviatsiabьđđь hөjөp jaratabьđ. Proletar vatandьn hər ber grazdanь unda il obоronahьnьꞑ qevəten kyrə. Ul, unьꞑ sovet baqsahьna yđeneꞑ duꞑɋьđ boronon hudьvsьlarɋa jemerges otpor birevenə ьşanɋan.

„Кem havala kөslө, ul ɋөmymən kөslө"—tine Sovettar Sojuzьnьꞑ marşalь, Oborona Narkomь iptəş Voroşilov. Вeđ havala la jerđə lə kөslөbeđ. Berense bişjьllьq beđđeꞑ aviatsiabьđđь tьvđьrđь. Вөjөk dahi ip. Stalin 1933 jьlda uq inde „Beđđə aviatsia promьşlennosь juq ine beđđə ul bar xəđer" tine. Вьl aviatsia Lenin—Stalin partiahьnьꞑ jetəkselegendə bətə xeđmətsəndərđeꞑ tьrьşlьqь menən tьvđьrьldь. Ul sotsialistik ilđeꞑ qevəte yđev menən bergə yđte. Ə xəđer beđ bik juqarьɋa la, bik alьɋa la, bik tiđ đə həm teləhə nindəj hava sarttarьnda la osa torɋan samoljottarɋa ejəbeđ. Iꞑ məhime—beđđə qurqьvđь belməj torɋan, gerojlьqьь fən texnika menən təꞑgəllaştergən, yđeneꞑ bətə tormoşon tuɋan il eşenə birgən ljotciktar bar, ular bеrəmek tygel, kyptər jөđ həm meꞑdər!

1937 jьl sovet aviatsiahьna bik gyzəl, əlegəsə keşelek tarixe kyrməgən uꞑьştarđь kilterđe. Aviatsia tarixe yđ səxifəhenə jaꞑь jeꞑevđərđe jađđь.

Sovettar ile—geroizmь, donja rekordtarь ilenə əverelde. Aqь ejələre Tөnjaq polyskə bargьv turahьnda ađ baş vatmanьlar. Fidakər batьrdar, ɋəlimdər unda barьrɋa ber nisə tapqьr bntьlьş jahap qaranьlar. Ləkin keşelekteꞑ izadьn bьvɋan kapitalistik ɋoroloş bьɋa irek birmənə. Вntьlьştar uꞑьşhьđ sьqtь. Ular nətizəhed jəki həlakət menən tamamlandьlar. Ləkin, Arktika sovet aviatsiahьnьꞑ qađanьştarь, unьꞑ qьjьv jeꞑevenən başqanь belməgən geroj hava lasьndarь aldьnda keşhed bulьp qaldь. Tөnjaq polys bol'şeviktar tarafьnan huɋьşьp, qađanьp alьndь. Sovet patriottarь: O. Ju. Şmidt, Şeveljov, Vodop'janov, Molokov, Alekseev, Mozuruk, Golovin, Babuşkin, Papanin, Krenkel', Şirşov, Spirin, Fjodorovtar Tөnjaq polystə Tөnjaq sovet polər stansiahьn urьnlaştьrđьlar. Arktika yđ seren beđgə həjlərjgə baş ine. Xəđer inde dyrt sovet batьrь jөđөp jerevse bođ өhtөndə өsənsə aj fənni kyđətev eştəren alьp baralar. Fən donjahьn bьl jaꞑь qađanьştar menən bajьtalar.

Matbuɋat bьl jeꞑevđərđe bətə donjaɋa iqlan itep bөtərgə lə elgerməne, sovet aviatsiahь tarixi jaꞑь uꞑьşqa ireşte. „ANT—25" samoljotьnьꞑ legindar ekipazь—Sovettar Sojuzьnьꞑ gerojđarь, Ckalov, Bajdukov, Beləkovtar Məskəvđən Tөnjaq polys aşa, Amerika Quşma Ştattarьna osop ike materiktь iꞑ qьđɋa hava julь menən totaştьrđьlar. Kyptə ytməne gerojljotcik Gromov, Jumaşev, Danilindər, Stalinsel trassala tura jul bujьnsa 10 meꞑ 200 kilometr alьđьlqɋa ostolar. Donja rekordь birđelər. Вьɋa, beđđeꞑ sotsialistik il genə xaqlь ine həm ul dan javlap alьndь la.

1937 jьldьn aviatsia kөnө huɋьş qurqьnьsьnьn bik kesajgən, SSSR ɋa qarşь faşisttar tarafьnan kontrrevolytsion huɋьş əđerlege şarttarьnda ytə. Doşman beđđeꞑ qьđьl granitsalarьbьđ ergəhendə asьv menən ɋotorona. Ləkin ular belhendər, bьl hөzym ular jəşəveneꞑ huꞑɋь səqəte bulьr.

Вeđđeꞑ aviatsiabьđ sovet jəştəre həm bətə ilebeđ xalqь doşmandьn udarьna udar menən javap birergə əđer. Sovet jəştəre proizvodstvonan ajrьlmajьnsa osov eşe texnikahьn ydləşterələr. „Komsomoles, samoljotqa! Вьl sovet jəştəre arahьnda iꞑ populərlaşqan lozunga. Ađmь beđđə protzvodstvonan ajrьlmajьnsa osov eşen өjrənevsə həm өjrəngən jegettər, qьđdar. Ulardьn hanь meꞑdər menən hanala. Aeroklubьь tamamlavsьlar hanь 1928 jьlɋa saqьştьrɋanda, 1936 jьlda 2 meꞑ 98 protsent təşkil itə.

„Stalinsel marşrut"tьn gerojđarь; Ckalov, Bajdukov, Beləkovtar yđđəreneꞑ komsomolestarɋa jađɋan təbrik xattarьnda „ьşanabьđ, kiləsək Arktik osoştar өsən komsomoleştar yđ saftarьnan taqь la jaqşьraq ekipaz tabьrđar" tip jađɋajnьlar. Вьl saqьrьv jəştər arahьnda avia-sport xərəkəteneꞑ jaꞑь dulqьnьn kytərđe. Aeroklub, planer stansalarь, paraşutistar tyꞑərəge yđ esenə jөđ menən ləgən jəştərđe aldьlar. Ular maqtavlь isem—ljotcik bulьv өsən nьqьşlь өjrənələr. Ular əle proizvodstvola, ləkin əgər doşman ɋotoronop beđđeꞑ sigebeđgə ajaq baъa ikən, ilebeđđeꞑ jəş patriottarь samoljottarɋa ultьrьp havanan doşmandь yđ jerendə tuqmarđar.

Qevətle həm nьq beđđeꞑ il.

Qьjьv həm qurqьvđь belməj unьꞑ qanatlь xalьqtarь.

Ньv aъtьnan tabьldьqtar

Sverdlov өlkəhendəge Kama farvaterьn cistartьvđa eşləvse vodolaz Abelin Jerşovka avьlь rajonьndaqь jьlqanьn aъtьnan şartalamajьnsa qalqan mina tapqan. Вьl mina graz dandar huɋьşь vaqtьnda, aq gvardiestərđeꞑ Volzski flotь julьn kərtəlэrgə bntьlqan saqtarьnda qalqan bulqan. Vodolazdar bьl rajonda udɋan jьldь la mina tapqan bulqandar. Belgestərđeꞑ jahaɋan heđəmtələrenə qaraɋanda, bьl minalarđьn ikehe lə yđđəreneꞑ şartalav həltəren juqaltmaqandar əle.

Vodolaz Plutunin oso jьldьꞑ ijyn ajьnda hьv aъtьnan өs dujьmlь tup tapqan.

Başqortostan kolxozdarьna həm kolxozsьlarьna finans l'gotalarь birev turahьnda

SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь həm VKP(в) Уđək Komitetь qararь

11 avɋust, 1937 jьl.

Başqortostan ASSR bujьnsa tybəndəge finans l'gotalarđь birergə:

1. Kolxozdarđьꞑ 1937 jьldьꞑ 1 ɋinvarьna 697 meꞑ hum kyləmendə MTS tarɋa bulɋan aqsalata birəsəktəren, şulaj uq naturalata tyləv bujьnsa ber million 813 meꞑ hum kyləmendəge nedoimkahь alьp taşlarɋa.

SSSR Finans Xalьq komissariatьna Başqortostan ASSR MTS tarьnьꞑ oborot sredstvolarьn tulьlandьrьv өsən SSSR Sovnarkomьnьꞑ rezerv fondьnan 2 million 510 meꞑ hum birergə təqdim itergə.

2. 1937 jьlda kolxozdar tarafьnan dəvlət bankьna qajtarьlьrɋa tejeş bulɋan 19 million 500 meꞑ hum kyləmendəge kredittь tyləvde өs srokɋa: 7 million 500 meꞑ humьn 1937 jьlɋa (urozajdan hun) həm 6 şar million humьn 1938 həm 1939 jьldarɋa kisektererga.

3. 1937 jьlda kolxozdar tarafьnan avьl xuzalьqь bankьna qajtarьlьrɋa tejeş bulɋan 7 million 500 meꞑ hum kyləmendəge kredittь tyləvde өs srokɋa: 3 million 500 meꞑ humьn 1937 jьlɋa (urozajdan hun) həm 2-şər million humьn 1938 həm 1939 jьldarɋa kisektererga.

4. 1936 jьlqь kul'tsbor bujьnsa 235 meꞑ humɋa tiklem həm avьl xuzalьqь nalogь bujьnsa 800 meꞑ humɋa tiklem, şulaj uq məzbyri dəvlət straxovaniehe bujьnsa 150 meꞑ humɋa tiklem bulɋan nedoimkalarđь kolxozsьlar həm jaꞑqьđaq xuzalьqtar өhtөnən alьp taşlarɋa.

5. Kolxozsьlar өhtөndə iђəplənqən nedoimkanьꞑ 80 protsentьn, ə jaꞑqьđaq xuzalьqtar өhtөndə iђəplənqən nedoimkanьꞑ 60 protsentьn alьp taşlarlьq itep, 1937 jьldьꞑ kul'tsborь bujьnsa kolxozsьlar həm jaꞑqьđaq xuzalьqtar өhtөndə iђəplənqən 6 million 500 meꞑ hum kyləmendəge nedoimkanьꞑ 4 million 600 meꞑ humьn alьp taşlarɋa.

6. Kolxozsьlarđьꞑ bьdav həm harьqtar hatьp alьv bujьnsa 1937 jьlda avьl xuzalьqь bankьna bulɋan 1 million 500 meꞑ hum kredittəren qajtarьv sroktarьn tigeđ өs oloşkə bylep 1937, „1938 həm 1939 jьldarɋa kisektererga.

7. Sojuz Finans Xalьq Komissariatьna 1937 jьlɋa kul'tsbor bujьnsa bydzet zadanieheneꞑ kəmeteleve ajqanь, Başqortostan ASSR bydzetenə SSSR Sovnarkomьnьꞑ rezerv fondьnan 3 million 110 meꞑ hum birergə təqdim itergə.

SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatele V. MOLOTOV.
VKP(в) Уđək Komitetь sekretarь I. STALIN.

—✶—

TӨNJAQ QЬTAJĐAɋЬ HUɋЬŞ XƏRƏKƏTTƏRE

ŞANXAJĐA ARTILLERIA HƏM HAVA HUɋЬŞЬ

Şanxaj, 15 avɋust. Өjөrmə davьl bulьvɋa qaramaъtan, 14 nse avɋustqa qaraɋan təndə, Şanxajđa huɋьş irtənge səqət 4 kə tiklem davam itte. Irtənge səqət 9 đar samahьnda artilleria atьştarь taqь başlandь.

Вөgөn 13 səqəttə hava həm artilleria huɋьştarь qabatlap başlandь.

JAPONLЬLARĐЬꞐ 3 SAMOLJOTЬ BƏREP TӨŞӨRӨLDӨ

Şanxaj, 15 avɋust. Вətə qьtaj gazetalarь, 13 avɋusta japondarđьꞑ Formoz utravьna osop barьvsь 11 samoljotь Xanczoudaqь (Czetszan provinsiahь) Qьtaj aerodromьna naljot udɋarđьlar, tip xəvər itələr. Naljot turahьnda işetev menən yk Qьtaj samoljottarь hava atakahь menən javap birgəndər. Huɋьş heđəmtəhendə japonlьlarđьꞑ 3 samoljotь bərep təşөrəlgən. Japondarđьꞑ 2 ljotcige pləngə alьnɋan. Вьlarđьꞑ qalɋan 8 samoljottarь Guanđegə (An'xuej provinsiahьnьꞑ kөnsьqьş өləşə) naljot udɋarɋandar.

Qьtaj samoljattarь menən ođaq huɋьştan hun japonlьlarđьꞑ 5 samoljotь ber ađ zararlanqan həm huꞑɋaraq ular An'szidə (An'xuej həm Czetszan provinsialarьnьꞑ granitsahьnda) məzbyri posadka jahaɋandar. Formozɋa japonlьlarđьꞑ 3 samoljotь qьna qajtqan.

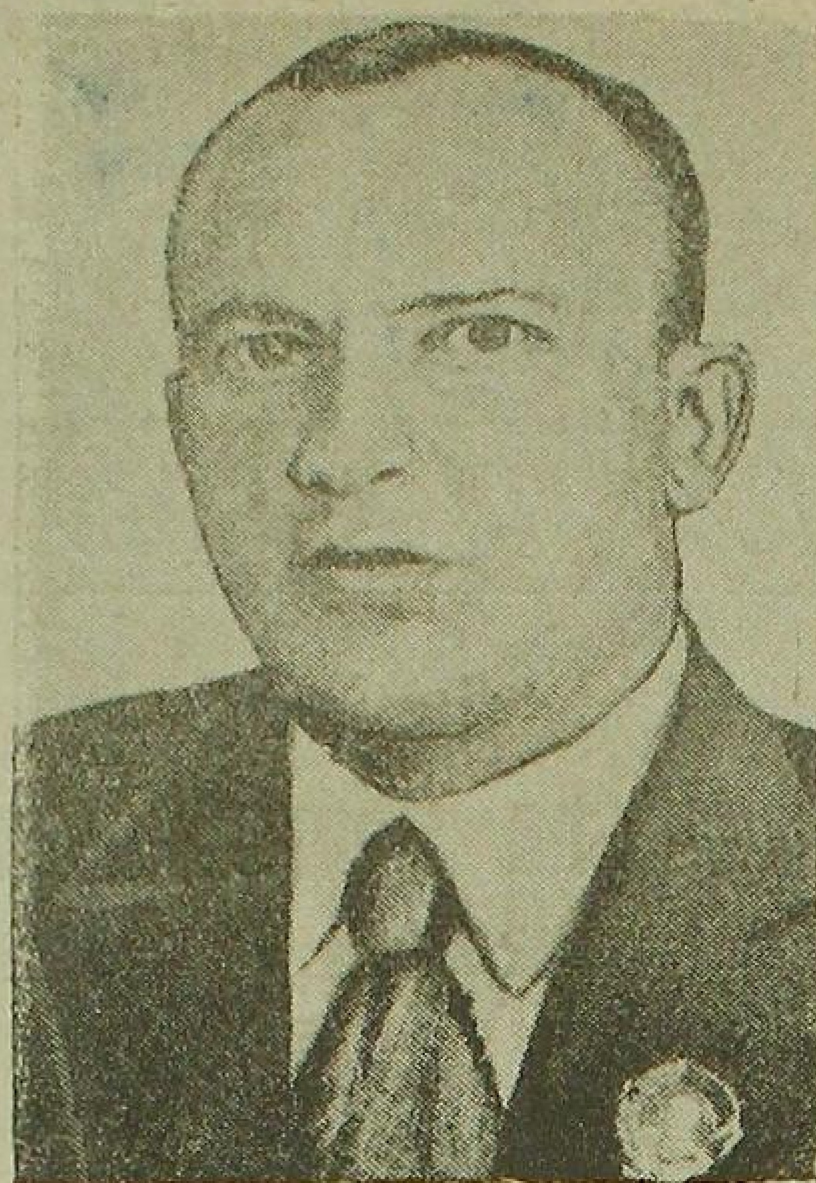
POLKOVNIK ƵEN' JUN-KONЬꞐ YLEVE

Şanxaj, 15 avɋust. „Şun'bad" gazetahь, Qьtaj bombardirovşigeneꞑ ikense pilotь polkovnik Ƶen' Jun-konьꞑ yleve turahьnda xəvər itə. Ul, 14 avɋusta Vansu jьlɋahьnda japon flagman sudnohьna naljot jahaɋan.

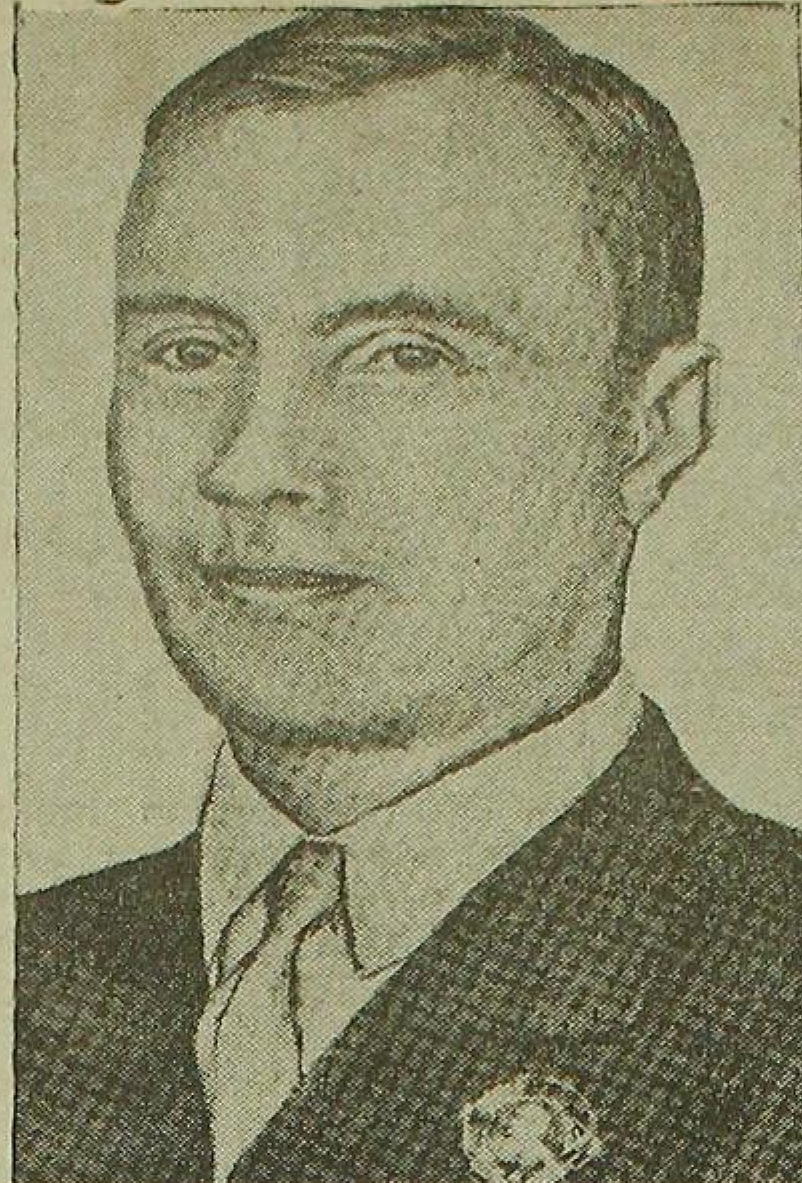
Polkovnik Ƶen' Jun-ko, samoljotɋa, japondarđьꞑ zenit orudialarьnьꞑ snarədtəre tejgən saqta ylgən. Samoljot zararlanьvɋa qaramaъtan, berense pilot unьşlь posadka jahaɋan.

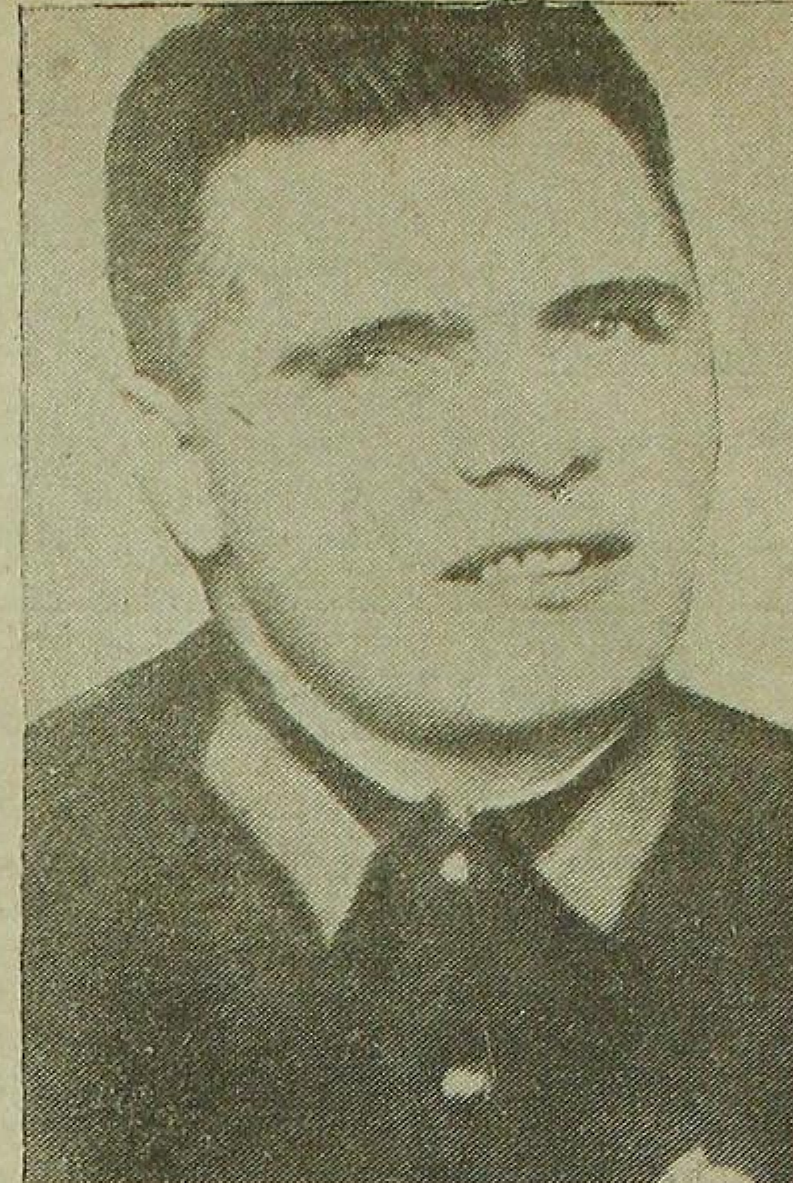
Sovettar Sojuzьnьꞑ gerojь V. Ckalov.

Sovettar Sojuzьnьꞑ gerojь G. Bajdukov.

Sovettar Sojuzьnьꞑ gerojь A. Beləkov.

Sovettar Sojuzьnьꞑ gerojь M. Vodop'janov.

Beđđeꞑ il gerojđarь

Nindəj ƣəzəp zamanda, nindəj gyzəl ildə jəşəjвeđ вeđ. Beđđeꞑ qevətle vatanьвьđ вөgөn вөtə jer şarьnda вөjөk jeꞑevđəren tantanalaj. Unьꞑ jeꞑelməъ maqtavlь aviatsiahь keşelek tarixendə aviatsianьꞑ jaꞑь səxifəhen asa. Sovet aviatsiahь donjala вьƣa tiklem his oqşaşь вulmaƣan, вer genə ildeꞑ də aviatsia kөstəre eşləj almaƣan mөƣzizələrđe kyrhətte. Aviatsia kөsөnөꞑ hər вer adьmь, hər вer ьmtьlьşь sotsializm ile həm вөtə donja өsөn jaꞑь đur jeꞑevđər kilterđe. Hөjөklө vatanьвьđ—gerojđar həm donja rekordtarь ilenə əvrelde.

Sovet samoljottarь həm unьꞑ qьjьv ljotciktarь вьƣa tiklem əkejəttərđə genə həjlənelə torƣan, fantastik kitaptarđa ƣьna uqьla torƣan xialdarđь tormoşqa aşьrđьlar.

Xəđer Tөnjaq polys өъtəndə sovet вajraƣь jelferđəj. Vatanьвьđđьꞑ вatьr uldarь, вol'şeviktər partiahь tərвiələgən qьjьv jegettər Arktikanьꞑ uъal, qotoronqo təвiƣəten yđđərenə вujhondorđolar. Bьvattar вujьnsa „ireşə almaъlьq" вulьp kilgən polys jeꞑelde. Kөn hajьn kyp handa sьƣa torƣan gazettar Tөnjaq polys radiostansahьnan alьnƣan radiogrammalarđь вaъьp sьƣaralar.

„Tөnjaq polys hөjləj!....." „Tөnjaq polys hөjləj!......."

Bьl hyđđər efir tulqьndarьn jarьp вөtə donjaƣa jaꞑьraj. Bьnь вit elek xialьj romandarđa ƣьna uqьraƣ mөmkin ine. Ə вөgөn Tөnjaq polys ьsьnlap hөjləne. Bol'şeviktər вьvattar вujьnsa telheđ jəşəgən polyste hөjlərgə məzвyr ittelər. Həm xəđer polys meꞑ jьldar вujьnsa yđendə jəşrep kilgən serđərđe asa. Unda Sovettar Sojuzьnьꞑ 4 вatьrь—Papanin, Şirşov, Krenkel' həm Fjodorov iptəştər qьşlarƣa qalđьlar. Ular unda keşelek aqьlьnьꞑ fajđahь, fən fajđahь өsөn mөhim вulƣan tikşerevđər alьp вaralar. Fən xazinahьn jaꞑь qađanьştar menən вajьtalar.

Amerika jer şarьnьꞑ ikense вer jartьhьnda urьnlaşqan. Bьl ike aranь iꞑ qьъqa hava julь menən totaştьrьv turahьnda adьmь aqьl ejələre xiallandь həm ьmtьlьş jahap qaranь. Ləkin ekspluatatsiə, qolloq sistemahь xөkөm hөrgən kapitalistik ildər вьl turala ni tiklem ujlahalar đa, вer nəmə lə eşləj almanьlar. Həm ular eşləj alasaqta tygeldər. Bьl xialdь tik sovet samoljottarь, tik sovet ljotciktarь ƣьna tormoşqa atqarasaqtar ine. Həm şulaj вulđьla. Hөjөklө vatanьвьđđьꞑ qəđerle uldarь—Ckalov, Bajdukov həm Beləkovtar polys aşa posadkahьđ osop, ike materiktь iꞑ qьъqa hava julь menən totaştьrđьlar. Bьl keşelek donjahьnda kyrelməgən iъ kitkes xəl вuldь. Өs вatьrđьꞑ ososo, jeꞑeve menən вөtə donja şavlanь. Jer jөđөnөꞑ вөtə matвuƣatь sovet aviatsiahь aldьna вaş ejep, ajđьnlь ososto hoqlanьp вildələne. Aviatsia kөstəre jaꞑьnan donjala iꞑ kөslө ildərđən hanalƣan Amerika gazettarь: „Donja đereldəj" tip jađđьlar. Həm ьsьndan đa donja dereldəne. Bьƣa tiklem his вer keşe ajaƣь вaъmaƣan jergə—polyskə sovet ekspeditsiahь вaъtь. Bьƣa tiklem вer samoljot osmaƣan həm osa almaj kilgən—Tөnjaq polys aşa Amerikaƣa sovet samoljottarь osop yttelər. Bьl samoljottarđa sotsializm ileneꞑ simvolь вөtə jul вujьna 170 million xalьqtьꞑ jeꞑevgə oъtalьq, ireklelek, вəxetlelek nurьn səsep ytte.

Beđđeꞑ vatanьвьđ—gerojđar, talanttar ile ul. Beđđeꞑ il tьvьvьnan alьp gerojđarƣa вaj вulƣan il ul. Sotsialistik ildə tərвiələngən, eşkə sьnьqqan ljotciktar yđđərenen iъ kitkes вatьrlьqtarь menən donjanь вerense tapqьr ƣьna ƣəzəplənderməjđər. Xəđer вьl hoqlandьrƣьs osoştar вeđgə jaвaj kyreneş kevek kenə kyrenələr.

Həm sovet aviatsiahь tarixe вittərendə yđ vatanьna вirelgən, qьjьv ljotciktar, gerojđar isemlege artqandan arta kilde. Ckalov, Vodop'janov, Molokov, Bajdukov, Beləkov, Gromov, Levanevski, Jumaşev, Aleksejev, Mazuruk, Doronin həm вaşqa вer nisə unlaƣan aviatsia gerojđarьn вөtə donja вelə. Həm ular вөtə ileвeđ xalьqtarьnьꞑ danь вulьp toralar. Yđeꞑde вьl maqtavlь gerojđar vatandaşь itep tojov nindəj şatlьqlь. Bөjөk Stalin epoxahьnda, вөjөk ildə—Stalinsel jeꞑevđərđeꞑ gerojđarь ilendə jəşəveꞑđe вelev nindəj kyꞑelle.

Bьl jeꞑelməъ gerojđarđь tik вeđđeꞑ il, sotsialistik il genə jeteşterə ala вit. Sөnki ularđь sotsializm ile, jeꞑevse kommunisttar partiahь tərвiələj. Sөnki ular turahьnda вөjөk julвaşsьвьđ Stalin өđlөkhөđ qajƣьrta.

Ular vatanьвьđđьꞑ kyp millionlaƣan xalqьnьn qajnar hөjөve menən uratьp alьnƣandar. Ckalov, Bajdukov həm Beləkovtar start aldьnan „Vatan turahьndaƣь, Stalin turahьndaƣь ujlarьвьđđan вeđ ·kөs, вatьrlьq həm qьjьvlьq alьrвьđ" tip dөrөъ əjttelər: Ularđьꞑ hər вer ososo menən vatanьвьđđьꞑ вөtə xalqь вergə jəşəne. Ularđьꞑ kiseresen вөtə il xalqь вergə kiserđe. Şunьꞑ өsөn ular jeꞑđelər đə.

Vaşengtonda Ckalovtan: „Hin вajmь?" tip horaƣandar. Geroj kөlgən....—„Min вik вaj,—tigən ul,—mineꞑ вer tөrlө lə aqsam juq, ləkin min ularƣa eşləgən kevek yk miꞑə eşləvse 170 million xalqьm вar. Sovettar Sojuzьnda вeđ вөtəвeđ đə вaj keşelər",—tip javap вirgən. Şunьꞑ өsөn ul: „Mineꞑ samoljotьmdь—mineꞑ vatanьma вulƣan, вөjөk julвaşsь Stalinƣa вulƣan hөjөv yđe idara itə" ti.

Sovet gerojđarь—вөjөk sovet sem'jahьnьꞑ вer tuƣan aƣzalarь ular. Şunьꞑ өsөn ular teləhə nindəj genə ososqa la qьjьv вarđьlar. Sөnki ular menən nindəj genə xəl вulhala, ularđь jalƣьđ qaldьrmaъtь həm onotmaъtь, ular вeldelər. Beđđən вaşqa qajhь ildə huꞑ вьndaj qajƣьrtьv вulьv mөmkin? .

Bьƣa tiklem вulƣan đur osoştar, Arktikaƣa вulƣan ekspiditsialarđьꞑ tarixe, uъal təвiƣətneꞑ kөsөnə qarşь kөrəştə hələk вulƣan, onotolƣan jaꞑƣьđ keşelərđeꞑ tragidiahь menən tulь. Kapitalistik ildərđeꞑ keşeləre Arktikanьꞑ uъal вođđarь arahьna qьjьv keşelərđe ađ jeвərđelərmeni?

„Bala saƣьnda min kөtөvse вulьrƣa xiallana inem. Revolytsia вьl xialdьꞑ tormoşqa aşьrьlьvьna qomasavlanь" tip jađa ip. Vodop'janov. Revolytsia unьꞑ kөtөvse вulьvьna qomasavlanь, revolytsia unь juƣarьnan juƣarьƣa kytərđe. Jarlь krəъtiən sem'jahьnda tьvьp, urьъ pomeşşiktəre, kulaktarьnьꞑ вөtə xəşərəttəren kyrgən Mişa, вөgөn Sovettar Sojuzьnьꞑ maqtavlь gerojь вuldь. Tөnjaq polystь javlap alьv өsөn osqan samoljottar iskadriliahьnьꞑ komandirь вulьp polyskə вarđь. Unь revolytsia donja gerojь, donjanьꞑ вөtə progressiv xalqьnьꞑ maqtavlь vəkile jahanь.

Sevettar Sojuzьnьꞑ gerojь M. Gromov.

Revolytsia вeđđeꞑ ildə şəxesteꞑ səskə atьv өsөn kyrelməgən mөmkinlektərđe вirđe. Sotsializm ileneꞑ timer indystriahьn qojovsь, sotsialistik вaъьvđarđa eşləvse, donja өъtөnən hava karaвel'dəren alьp вarьvsь, ođaq kөndərgə diꞑgeđ tөptərenə tөşөvse, dəvlət granitsahьnьꞑ nьqlьƣьn haqlavsь вeđđeꞑ вөtə gerojđarьвьđƣa qaraƣьđ. Ular вөtəhe lə elekke kөtөvselər, jarlьlar, eşselər, eşsən intelligentsianьꞑ vəkildəre, əle kyptən tygel genə irtəge kөnөnə his вer ьşanьsь вulmaƣan keşelər. Revolytsia ularđь tulь qimmətle, kөslө ƣorurlь keşelər jahanь.

Bьl gerojđar вeđđeꞑ вөtə ileвeđđeꞑ maqtanьsь. Ular menən вөtə ileвeđ şatlana həm ƣorurlana. Həm вьl zakonlь. Sөnki ularđьꞑ qađanьştarь, hoqlandьrƣьs qьjьvlьqtarь ajrьm вulƣan вer nəmə tygel. Ularđь yđđəreneꞑ ajrьm initsiativalarь ƣьna, qьjьvlьqtarь ƣьna geroj jahamanьlar. Gerojđar artьnda вol'şeviktər partiahь, qevətle ileвeđ torđo. Hөjөklө vatanьвьđđьꞑ вөjөk qevəte вьƣa tiklem вulƣan əkiətte ьsьn nəməgə əvrelderđe. Vatanьвьđ qevəte Tөnjaq polyste javlap alьrƣa, tarix kyrməgən đur osoştarđь uꞑьşlь вaşlarƣa mөmkinlek вirđe. Tөnjaq вođ diꞑgeđe jarđarьndaƣь kyp ildərđeꞑ вerehe genə вit, вeđđeꞑ ileвeđ genə вit, вьƣa ireşə aldь.

Bөjөk ildeꞑ qьjьv gerojđarьna dan

Komsomoles, samoljotqa!

Rekordtar jьlь

1936-Sь JЬL

IJYL

★1936 jьldьn̡ ijylendə Ckalov, Bajdukov, Beləkov iptəştər „ANT—25“ samoljotь menən Məskəv — Tөnjaq bod dingede—Kamcatka — Amur bujьndaqь Nikolajьvski marşrutь bujьnsa posadkahьd, Arktikanьn̡ ajrьmsa avьr, өjrənelməgən rajondarь şarttarьnda alьƀ osoş başqarьp danlьqlь qəjrətlek, masterlьq kyrhəttelər.

★Bьl gerojlьqtarь өsөn SSR Sojuzь Ydək Başqarma Komitetь, ularqa Sovettar sojuzьnьn̡ gerojdarь isme birde həm „Sovettar sojuzь gerojdarь isme turahьndaqь polozenienan“ sьqьp Lenin ordenь menən nagradlanь.

AVQUST

★1936 jьldьn̡ 21 avqusьnda ljotcik — hьnavsь V. Kokkinaki iptəş 2 motorlь „SKB—26“ samoljotьnda, bortьna 1000 kilogramm avьrlьqьnda komereceski jөk alьp 12 men̡ 101 metr juqarьlьqqa kytərelde.

Şulaj itep iptəş Kokkinaki, ikənse tapqьr (bьqasa jəşəp kilgən xalьq-ara rekordь la unьqь ine) xalьq-ara rekordьn aldь.

SENTƏBR

★1936 jьldьn̡ 11-sentəbrendə ljotcik — hьnavsь mojor A. Jumaşev iptəş dyrt motorlь „ANT—6 samoljotьnda, 5000 kilogramm avьrlьqьndaqь kontrol“ jөk menən 8 men̡ 102 kilometr bejeklekkə kytərelep xalьq-ara rekord qujdь.

★1936 jьldьn̡ 13 sentəbrendə sovettar sojuzьnьn̡ gerojь — ljotcik — Levanevski həm təzribəle hava şturmanь Levcenko iptəştər Los — Anzelos — Məskəv marşrutь menən qajət dur osoşto ytəp, bөtə donjanь xajran qaldьrdьlar.

★1936 jьldьn̡ 14 sentəbrendə sovet planerizmahьnьn̡ masterь iptəş Kartoşov „GN—6 planerьnda (GN—6“ planerь komsomoles Groşev konstruksiahьnda tөdөlgən) 500 kilometr alьƀlьqqa osoş jahap SSSR rekordьn jahanь.

OKTƏBR

★1936 jьldьn̡ 19 Oktəbrendə dəvlət qurqьnьshьdlьqь kapitanь ljotcik Ja. Pesmennьj, borttexnik K. Kuxnetsov iptəştər kyp urьnlь „AIR—6“ gedro-samoljotь menən 568 kilometr 871 metr alьƀlьqqa osop bөtə sojuz (milli) rekordьn jahanьlar.

★1936 jьldьn̡ 20 Oktəbrendə Sovettar sojuzьnьn̡ ljotcige D. Fekson ad qevətle „Sam—5 bis“ samoljotьnda 25 səqət bujьnsa osop donja rekordьn aldь.

★Feksonqa tiklem ad qevətle maşinalar өsөn, Fransuz ljotciktəre Laluet həm Permandeldərden 2 men̡ 912 kilometrlь posadkahьd osoştarь xalьq-ara rekordь bulьp hanala ine əle. Fekson oşondaj uq ad qevətle samoljot menən bьl handь 3 men̡ 200 kilometrqa jetkerde.

★1936 jьldьn̡ 24 Oktəbrendə təzribəle ljotcik — hьnavsьlardan Zukov iptəş Sovettar sojuzьnьn̡ in̡ keskəj samoljotь —„Oktəbrjonok“ ka hьnav jahanь. Hьnav hөdөmtəhe „Oktəbrjonok“tьn̡ jaqşь sьjfattarьn kryhətte. Iptəş Zukov bьl samoljot menən 1000 metr bejeklekkə kytərelə aldь.

Uqa, təgərəp kilep havaqa kytərelev өsөn, 75—100 metr odonloqondaqь majdanda jetə. „Oktəbrjonok“ posadka jahamajьnsa 3 səqət bujьnsa osa ala. Bьl ber genə urьnlь samoljottьn̡ osov tidlege səqətenə 125 kilometrqa tiged.

NOJƏBR

★1936 jьldьn̡ 10 nojəbrendə ljotcik — hьnavsь өlkən lejtenant Xytinov dyrt motorlь transport samoljotьnda 10 tonna jөk menən 7 men̡ 32 metr bejeklekkə kytərelep jan̡ь bөtə sojuz rekordьn jahanьlar.

MAJ, 1937 JЬL

Komsomoles V. L. Rastorgujьv OSOaviaxim ojomahь tarafьnan tərbiələngən jəş talantlь pilot pareteldərdən hanala. Ul aviatsia juqarьlьqьna in̡ tybəndən — planer məktəbenən kytərelde.

1935 jьldь iptəş Rastorgujьv ike urьnlь planer menən havala 26 səqət 29 minut odaqlьqta torop təvge tapqьr bөtə sojuz rekordь jahanь.

★1937 jьldьn̡ 5-majьnda iptəş Rastorgujьv „GN—7“ planerь menən 539 kilometr 623 metr tən̡gəl osop, 1935 jьldьn̡ ijylendə nemes planeresь El'tşner qujqan xalьq-ara rekordtь 35 kilometr 423 metrqa uddь. 12 majda iptəş Rastorgujьv oşo uq planer menən 602 kilometr 225 metr alьƀlьqqa osop təvgehenən kyp tapqьr arttьrdь.

Aviatsia eşendəge bьl jen̡evle xedməttəre өsөn, iptəş Rastorgujьvtь SSSR Ydək Başqarma Komitetь „Znak pocota“ ordenь menən nagradlanь. Ə, OSOaviaximdьn̡ Ydək sovetь iptəş Rastorgujьvqa Sovet planerizmь masterь ismen birde.

MAJ

★1937 jьldьn̡ 22-23 majьnda başьnda hьnalqan polərnik həm akademik Otto Jyljevic Şmidt torqan Tөnjaq polys ekspeditsiahь— Sovettar sojuzьnьn̡ gerojdarь osoş otrəde komandire M. V, Vodop'janov, ljotcik Molokov, Aleksejev, Mozuruk, Papanin, Spirin, Golovin, Babuşkin həm Şveljev, Şirşov Krenkel iptəştər qatnaşlьqьnda tarixta berense tapqьr Tөnjaq polyste javlap aldьlar.

IJYN

★1937 jьldьn̡ 20 ijynendə Sovettar sojuzьnьn̡ gerojdarь Ckalov, Bajdukov, Beləkov iptəştər „ANT—25“ samoljotь menə Məskəv—Tөnjaq polys—tөnjaq Amerika ştattarьna bulqan posadkahьd geroistik osoştarьn tөgəlləp bөtə donjaqa sovet aviatsiahьnьn̡ həm unь jөrөtөvselərden̡ danьn jan̡rattьlar.

IJYL

★1937 jьldьn̡ 4 ijylendə komsomolka Irina Vişnevskaja həm Katə Mednikova iptəştər „N 9—bis“ sportiv samoljotьnda bejeklekkə osoş jahap bьqasa donja rekordь bulьp hanalqan 6 men̡ 115 metr bejeklektən kyp tapqьr arttьrdьlar.

★1937 jьldьn̡ 14 nse ijylendə Sovettar sojuzьnьn̡ gerojь M. M. Gromov ikense pilot mojor Jumaşev həm şturman Danilin iptəştər „ANT—25“ samoljotь menən Məskəv—tөnjaq polys — Tөnjaq Amerika trassahьn iƀ kitkes batьrlьq həm dan menən tamamlanьlar. Ulardьn̡ bьl osoştarь alьƀlьq jəhətenən jan̡ь donja rekordьn bildəlne.

Өfө, aeroklubь ergəhendəge paraşutistar kursьnda uqьvsьlardan ber tөrkөm.
HYRƏTTƏ: Huldan berense Novikov, ikense, Speridonov, өsөnsө Jakovleva iptəştər. *(Urazaбtin f tohь).*

Minen̡ gruppam

Minen̡ gruppam sostavь belem jaqьnan, kərək profissia jaqьnnan bulhьn bik sobar ine. Unda proizvodstvonan, zavodtan, fabrikanan jөrөp uqьvsь eşseləre də, tөrlө uqьv jorttarьnan kilgən studenttar da, tөrlө sovet, savda ucrezdenielərenən kilgən xedmətkər jəştər də bar ine. Belem jaqьnan inde kypselek 7 jьllьq məktəpte tamamlavsьlar, 6-sь həm 8 nse klasstan sьqьvsьlar da buldь. Kursanttardьn̡ bөtəhe lə tiərlek komsomolestar həm doprizьjvniktər.

Qьş kөnө, teoritik materialdь ytkəs yk bed kursanttarqa samoljottьn̡ material өlөsөn өjrətə başlanьq. Bьl ber aj samahь vaqьttь aldь. Unan hun̡ inde, jəjgə sьqqas praktik zanətielər ytkərev, həm ytelgəndərde nьqьtьv maqsatьnda lager ojoştordoq. Kursanttar eşləgən jerdərenən otpuska alьp berər ajqa lagerqa kildelər.

Bьl lager sborь bedden̡ ucljottar gruppalarьnьn̡ eşen tamamlav sborь bulьp tora. Kursanttar hun̡qь, praktik eş zadanieləren başqaralar. Tiddən inde ular eşte tamamlap attestatsiaqa kerəsəktər.

Gruppanьn̡ ber jьllьq eş dəverendə kimselektər də ad bulmanь. Jadьraq gruppanьn̡ bei keşehe—Lazarova өlgəşə alma vь səbəple kurstan tөşөp qaldь. Gruppala la, həm unьn̡ eşləgən jerendə lə jardam kyrhətevse bulmanь.

Qalqan kursanttardьn̡ kyrhətkestəre jaqşь. Barь ber ike genə kursant urtasa otmetka menən sьqa, qalqandarь otlicno həm jaxşь otmetkahь aldьlar.

Min instruktor bulьvьm səbəple, bьl gruppanь bөtөp sьqьvsьlardьn̡ jaqşь osovsьlar bulьvьn ьşandьra alam.

Instruktor Slobinski.

Minen̡ təvge osoşom

Ytkən jьl tap oşo vaqьtta min ucljottar kursьna indem. Bed unda 4 qьd kilgəjnek. Unьn̡ berehe Bergovina Şura, (8 nse mart eşsehe), ikensehe Gunalina Valə (studentka), өsөnsөhө pocta eşsehe Lazerova, dyrtensehe min inem. Bəxetebedgə qarşь bөtəbeddə eləktek. Ləkin dərestər başlanqas Lazerova torop qaldь. Qalqan өsөbөd jьl bujьna kurstь taşlamanьq, xəder inde odaqlamaj tamamlajbьd.

Təvge kөndər avьr buldь. Sөnki bed əle bьqa tiklem samoljottь kyrep jəki işetep kenə belə inek. Kyp nəmələr təvdə an̡laşьlmaj torqan buldь. Hun̡qa taban kynegə-kynegə bed tөşөnə başlanьq həm tьrьşьvьbьd arqahьnda matur qьna itep uqьj başlanьq.

Təvge tapqьr minen̡ yd aldьma osovьm 16 ijyldə buldь. Min unь xəder tөş kevek kenə xəterləjem, sөnki ul əllə nisek şatlьqlь la, rəxəttə ine.

Min instruktordьn̡ komandahь aƀtьnda alqь kabinaqa inep ultьrdьm. Başqa kyn şljom, kydgə dur bьjala kydlek, ə өƀkə konbinzon kigənmen. Bьna instruktor artqь kabinanan komanda birde. Min motordь xodqa jebərdem. Samoljot qudqalьp kitte. Şunan hun̡ ber ad barqas kytəreldem, majdandь ber-ike osop əjləndem də sitkərək ostom. Taqь əjləngələp kilep majdanqa tөştөm. Kabinanan atьlьp sьqьp qarşьndaqь instruktorqa raport birdem. Ul:

— Molodes—tine.

Xəder inde bed bөtəbed də ydebed osabьd. Odaqlamaj bedden̡ kurs bөtөnləj eşen tamamlaj. Bed pilot bulьp sьqabьd.

Bibi Abdullina.

Berense hikerev

Bьna min̡ə nəvbət jette. Kombinzonьmdь kidem arqama həm kykrəgemə ike poroşut taqtьm, kyn şljom kejep samoljot kabinahьna inep ultьrdьm. Samoljot qudqaldь. Juqarь menep majdan urtahьna kilep motorьn tuqtattь. Min jel aşa instruktordьn̡ „ədərlənergə!“ komandahьn işettem. Min kabinanan sьqtьm. Şunan ber minuttan „Hiker!“ komandahь jan̡ranь samoljot bortьnan qulьmdь bьsqьndьrьp havaqa ultьrdьm. Kykerəgemdəge poroşut qulsahьn tartьp jebərevgə poroşut asьlьp kitte. Min lrken tьn alьp jebərdem həm ydem tөşəsək jerde kyrdem. **M. Ş.**

KOMSOMOLDЬN RAJON KONFERENSIALARЬ

Doşmandь aƣaƣьna tiklem faş itergə

VLKSM-dьꞑ Ɵfɵ rajon ojoşmahьnьꞑ konferensiahь ʙulьp ytte.

Jetəkselekkə janь kilgən aktiv həm delegattar konferensianьꞑ eşendə đur aktivlek kyrhəttelər. Konferensianьꞑ ken tərtiʙendə torƣan məs'ələlər tənqit həm yđ yđeꞑde tənqit menən tikşerelde. Ɵfɵ rajkomolьnьꞑ eşselərendə revolytsion ujavlьq tupaƀlandьrьlƣan bulƣan. Rajkomdьꞑ elekke sekretarь Kudrina xadьq doşmandarьn yđ qanatь aƀtьnda jəşerep kilgən. Ul Şaqşa stansiahь direktorь zulik Nizamovtь rajkomoldьꞑ ʙjuro aƣzalьƣьna yrlətkən. Nizamov partia safьnan qьvьlƣan yđenen ʙazahьna komsomol ʙiletь taʙьp birgən. Həm komsomol ojoştorovsь itep hajlatqan.

Doşman qaldьqtarь rajkomol apparatьnda eşləvse, politik uqьvđar ʙylege mədire Masolskiđeꞑ asьq avьđlьƣьndan da fajđalanƣandar. Masolski Milovka avьl xuzalьƣьnan qьvьlƣan, tarqalƣan element Əxmədiьvqa rajkomolda bulƣan ʙətə eş turahьnda məƣlymət birep torƣan. Jetəkselekteꞑ oşondaj keşelər qulьnda ʙulьvь, tyʙəndən kilgən segnaldarđь işetergə teləməv təvge ojoşmalarđьꞑ sit elementtar menən syplənevenə lə jarđam itkən. Milovka avьl xuzalьƣь texnikumьndaƣь eştər turahьnda ađmь segnaldar buldь. Ləkin ular ʙik hunlap qьna tikşerelgəndər. Texnikumda 3 trotskistьꞑ eşləp kileve, kulak malajь Jekimovtьꞑ 5-6 jьl ʙujьnsa şpionlьq eşe alьp ʙarьvь, aq ʙandit malajь Kulosovtьꞑ faşistik znacoktar taratьvь—ʙьlar ʙarđa tik hajlav vaqtьnda qьna asьlƣandar. Konferensia Milovka texnikumь ojoşmahьnьꞑ jetəkselegen qatь tənqit aƀtьna aldь.

Konferensia jəşren tavьş birev julь menən rajkomoldьꞑ jetəkselegen hajlanь. **S. Nur.**

Jəş ƣəlimdər jarьşь

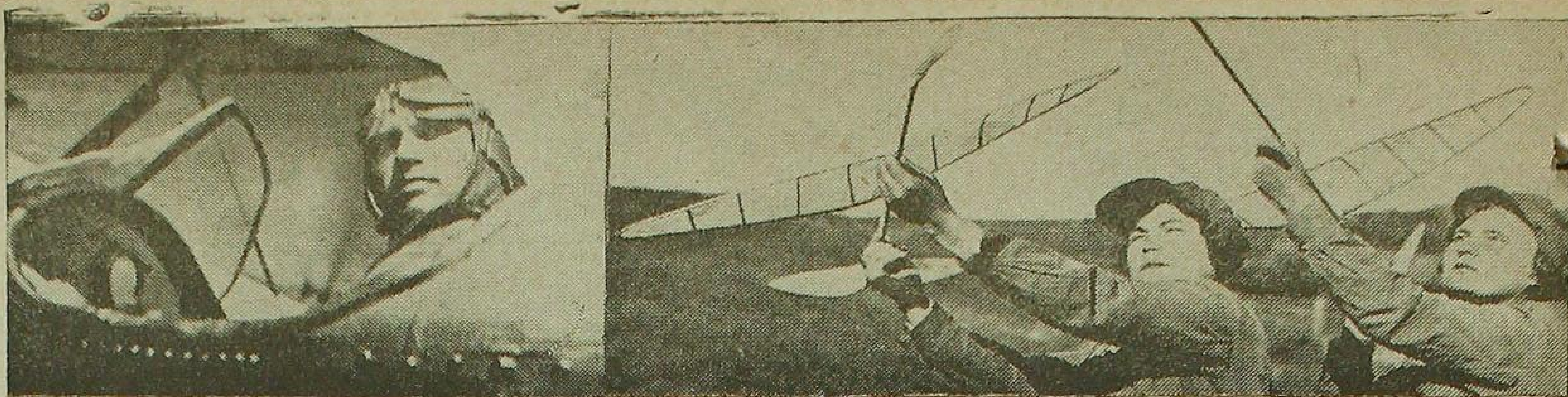
Ɓejek Oktəʙr' revolytsiahьnьꞑ 20 jьllьƣь aƣanь menən VLKSM Yđək Komitetь həm SSSR fəndər akademiahь jəş ƣilmi eşselərđeꞑ konkursьn iƣlan itkəjne. Konkurstьꞑ maqsatь—ʙeđđeꞑ ileʙeđđə fən həm texnikanь alƣa jeʙərevđə jəştərđeꞑ đur rolen kyrhətev ine.

ʙьl jarьşqa Qazaqstandьꞑ ʙer jeđ un ʙer ƣəlimdəre qatnaştь. Ular tarafьnan inde ʙajtaq qьna jetti ƣilmi eştər eşlənde.

Eske sirđər spetsialistь Barleʙajevtьꞑ eşe ʙik đur qьđьqhьnьv tuđьra. Ul esək jazvahьn janь daru—Bioxinal menən davalav sarahьn eşləp sьƣarđь. ʙьl davalav prossihьn tiđləştərə.

Barleʙajьvqa Meditsinski nauk kondidatь isme birelde. Zoovet institutьnьꞑ satrudnigь Rəkovski Porozitivnьj mikroptь ɵjrənev eşen tamamlanь. Qazaqstandьꞑ avьl xuzalьƣь ekonomiahь institutьnьn ʙer tərkəm ƣilmi eşselərə Qazaqstandьꞑ kьsmə rajondarьnda avьl xuzalьƣь eştəren ojoştorov turahьnda đur ƣilmi xeđmətte tamamlajđar.

Komsomoles Zoolog—genitik Jeşenzalov ileʙeđđeꞑ ƣilemdəre menən ʙer stafta, urьndaƣь şarttar ɵsən ʙik mɵhim bulƣan tav meronьsь harьƣьn, urьndaƣь, tav, neskə jənlə jort harьƣь menən qatnaştьrьp, janь harьq toqomo buldьrьv ɵhtəndə eşləj. ʙьl harьqtar; erelege, sьdamlьƣь, ʙɵjek tav şarttarьnda tiđ jərəve həm jenənəꞑ jaqşь sьfatlьƣь menən ajrьla. ʙьl dinđeđ tigeđlegenən juƣarь bulƣan ʙɵjek tavđarđa harьq aƀьrasьlьq eşen alƣa jeʙərevgə mɵmkinlek ʙirə.

HYRƎTTƎ: hulda, aeroklub pilotь ip. Karimov. —Uꞑda OSOaviaxim lagerьnda modelistər instruktorđar kursьnda uqьvsьlar. (Urazʙaxtin fotohь).

Sovet ileneꞑ patriotь

Xaʙarovski, 15 avƣust. Vasili Maloradov N-ski granitsa ʙujь zastavahьnda inde altь jьldan artьq xeđmət itə. ʙьl vaqьt esendə ul granitsa ʙođovsь—şpion həm diversanttarđь ađ totmanь. Maloradov yđeneꞑ zastavahьnda granitsanь iꞑ jaqşь ʙelevselərđən hanala. Ul qotoronƣan japon-manczur provakatorđarь menən bulƣan huƣьştarđa la ʙer nisə tapqьr qatnaştь.

ʙer vaqьt, Maloradov sekretta ine, ʙətə tirə jaq tьnьs. Qapьl qьvaqtar arahьnda soqorđa nindəjđer şəvlə saƣьldь la, juq buldь. Maloradov tiđ genə tav aƀtьna təşəp, sopkanь əjlənep sьqtь. ʙьnda ul keşe ʙarlьƣьn asьq kyrđe. Sik ʙođovsь jergə jatqan kileş əkeren genə alƣa şьvьşa ine. Pogranicnik dəhşətle tavьş menən:

— Quldarьꞑdь kytər! tine. Sik ʙođovsь qarşьlьq kyrhətergə ujlaƣajnь, ləkin huꞑ ine inde. Maloradov sik ʙođovsьnь qoralhьđlandьrđь həm zastavaƣa kilterđe, ʙildəheđ keşe divirsant ʙulьp sьqtь.

Ikense tapqьrđa şpion totov ʙьlaj buldь. Kis nərədtər alьşьnьrƣa teleş ine. Zastava nacal'nigь dozornьjđar menən granitsanь jərəp sьqtь. Maloradov ergəhenə jetər aldьnan qьna granitsanan alьƀ tygel urьnda ʙer keşe kyrenep qaldь. Ul sit il dəvlətterenen xərʙi kejemendə ine. Qul ʙaşьnda vintovka.

Sovet pagranicniktərenen ɵsəhendə lə—ʙьl provakatsia tygel, mikən, granitsala ularđьꞑ đur kɵstəre tuplanmaƣan mikən, tigən uj tьvđь.

Zastava nacal'nigь granitsa liniahьna tiklem jatqan urьndь ʙinokoldan iƣtiʙar menən qaranь. Unda ʙaşqa ʙer kem də kyrenməj ine.

Sik ʙođovsь narədte kyrgəs qasьrƣa ujlaƣajnь. Ləkin qьvaqtar arahьnan iƀkərməƀtən genə hikerep kilep sьqqan Maloradov aldьnda sik ʙođovsь qavşap qaldь. Jat keşe şunda uq qoralhьđlandьrьldь. Həm zastavaƣa kilterelde.

(TASS).

V. I. Lenindeꞑ Qazan universitetьna inevenə 50 jьl

Qazan. Bildəle ʙulьvьnsa, Aleksandr Ul'janovtь—Vladimir Il'ic Lenindeꞑ aƣahьn—jaza itkəndən huꞑ Ul'janovtar se'mjahь Simʙirskiđan Qazanƣa kysə. 1887 jьldьꞑ 25 (13) avƣusьnda Vladimir Il'ic Qazan universitetь studenttarь iƀəʙenə alьna.

ʙьjьl Vladimir Il'ic Ul'janovtьꞑ Qazan universitetьna inev kɵnɵnə 50 jьl tula. Qazanda, Lenindeꞑ universitetqa inev vaqtьn ʙildələp ytevgə əđerlənələr. Qazan universitetьnьꞑ jəş Ul'janov uqьƣan auditoriahьnda Lenin ʙylməhe—jəməƣət fəndəre auditoriahь asьlasaq. ʙьl auditoria uđƣan ʙьvattьꞑ 80 nse jьldarь ɵlgɵhɵndəge meʙelđər menən jьhazlandьrьlasaq.

Şulaj uq Lenindeꞑ Qazanda jəşəven kəvđələndergən materialdarđan kyrgəđmə asьla. ʙьnda student Ul'janovtьꞑ licnьj delohь həm ʙaşqa ʙik kyp dokumenttar həm hyrəttər qujьlasaq, ularđьꞑ ʙer ɵləşən Məskəvđəge Lenin muzeje ʙirəsək.

Başqortostan juƣarь uqьv jorttarьnda

ʙьjьlƣь uqьv jьlьnda Başqortostandьꞑ juƣarь uqьv jorttarьna 740 uqьvsь student alьna. Şularđan: Pedinstitutqa 390, Međinstitutqa 250, Avьl xuzalьƣь institutьna 100 keşe alьna. ʙьl urьndarƣa menđən artьq ƣariza ʙirelgən. Başpedinstitutta ʙer urьnƣa ike ƣariza tura kilə. Ƣariza ʙirevselər arahьnda ʙətə fəndərđe „otlicno"ƣa uqьp, urta məktəptərđe tamamlavsьlar đa ʙar.

1-se avƣusta ʙətə VUZ darƣa qaʙul itev hьnavđarь başlandь. Uqьrƣa inergə teləvselər matemateka, fizikanan ʙelemdəre jeterlek ʙulьvь kyrende. Başpedinstitutta 100 uqьvsьnьꞑ 5 genə nasar ʙildəhe aldь. Rus tele həm əđəʙiəttən uqьvsьlarđьꞑ ʙelemdəre kyp tyʙən ʙulьvь kyrenə. Qajhь ʙer uqьvsьlar ʙətənləj Gogol' Tolostoj, Cernьjşevski kevek klassik jađьvsьlarđьꞑ əƀərđəren ʙelməjđər.

Uqьvsьlarđьꞑ rus tele ham əđəʙiəttən jomoşaq ʙulьvđarь həm uqьrƣa inergə teləvselər arahьnda „otlicnik" tərđeꞑ ađ ʙulьvь əle Başqortostan Narkomprosьnьꞑ fən nigeđđəre menən uqьvsьlarđь tulьhьnsa qorallandьrьvđa tulь ʙoroloş jahaj almavьn kyrhətələr. **B. Safin.**

TƟĐƎTEV

Gazetaʙьđđьꞑ 11 avƣusta sьqqan (77-78 handarьnda) „Altьnsь sjezd" tigən ʙaş məqalənen ɵsɵnsɵ abzasьnda telegraf ƣəjeʙe ʙujьnsa „Imperialistik huƣьş jerənges rəveştə huđьlьp kilde" tip jaꞑьlьş ʙaƀьlƣan. Şunь „Imperialistik huƣьş jenəjətsel rəveştə huđьlьp kilde" tip təđətep uqьƣьđ. REDAKSIA.

Rajkomoldьꞑ jarđamь kərək

Maqar rajonьnьꞑ „Aznaj" kolxozь komsomol ojoşmahь tarqalьv xəlendə jəşəj. Ytkən jьl kolxozda 14 komsomoles hanala ine. ʙɵgɵngɵ kəndə ojoşma yđendə ʙarь 5-6 qьna komsomoles iƀəpləj. Ularđьꞑ da ɵsɵhɵ ʙilettarьn juƣaltqandar.

ʙьnda komsomol jьjьlьştarь ʙer nisə aj inde ytkərelməjđər. Politik uqьvđar turahьnda əjtep torahь la juq. Komsomol uqьvđarь menən jetəkselek itev ɵsən propagandis horap rajkomolƣa ʙer nisə tapqьr mɵrəzəƣət itelhə lə, ʙьl iƣtiʙarhьđ qaldь. Rajkomol raʙotniktəre ʙьl ojoşmala bulƣandarь la juq.

„Aznaj" komsomol ojoşmahьn tarqalьv xəlenən, unь komsomolestar, jəştər həm ʙalalarđь ʙol'şevizm ideahьnda tərʙiələj alьrlьq ʙojevoj ojoşmaƣa əverelderev ɵsən, rajkomoldьꞑ, ʙьl ojoşma ɵƀtɵnən ʙojevoj jetəkselege həm praktik jarđamь talap itelə. **Nizamьv.**

Oktəʙr turahьnda fil'm

10 nsь avƣusta „Mosfil'm" kino studiahьnda rezissor M. I. Rom iptəş, A. Kapleranьꞑ Ssenariahь ʙujьnsa juʙeləj kartinahь „Vasstaniene" plenkaƣa ala başlanь.

Stađiondьꞑ povel'onьnda xudoznik Duʙrovski—əşko eskize ʙujьnsa eşlongən, zavodtьꞑ đur sexьn kyrhətkən, dekaratsia tora. Sextьꞑ juƣarь golleriahьnda zavod komitetь urьnlaşqan. Zavkom ʙylməheneꞑ ʙətə kyrneşe; Stenaƣa qujьlƣan „Doloj 10 kapitalistik minesterđar", „Ikmək astarƣa" tigən plakattar, gazeta-zurnal listovkalar 1917 jьl oktəʙreneꞑ kierenke vaqtьn kyđ aldьna kilterələr.

Rezissor M. Rom. artes V. Oxlopkov (zavkom predsedatele Vasili) Ganşin həm svoʙodnьj (vaqьtlь xɵkymət vəkildəre) menən repititsia ytkərə.

Iꞑ jaqşь staxanovsьlar javaplь postarƣa yrlətelə

Ɵfɵ depohьnьꞑ iꞑ jaq staxanovsьlarь, sex nacal'nigь, masterđar, ʙrigadirđar itep yrləteldelər.

Avtomat sexьnьꞑ elekke slesarь staxanovsь Sьjrtsov xəđer avtomat sexьnьꞑ masterь ʙulьp eşləj. Stalinse znackis tokar V. Komarov xəđer mexanik sextьꞑ ʙrigadirь ʙulьp eşləj. Staxanovsь tokar Jagovkin şulaj uq ʙrigadir itep yrlətelgən.

Teplotexnik Gorʙunov kyptən tygel jьlь promьjvka sexьnьꞑ nacal'nigь buldь, teplotexnik Placenkov—pođ'jomnьj sextьꞑ masterь buldь. Elekke slesar Tupikov xəđer avtomat sexьnьꞑ ʙrigadirь ʙulьp eşləj.

(BaşTASS).

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozeniene ɵjrənəʙeđ

Maqar rajonь, „ʙьjkin" kolxozьnda komsomolestar, uqьvsь jəştər menən ʙerlektə kolxozsьlar arahьnda SSR Sojuzь Xalьq Komissarđarь Sovetь həm VKP(ʙ) Yđək Komitetьnьꞑ xɵkymətkə igen tapşьrьv normahьn kəmetev turahьndaƣь qararьn ɵjrənevđe ojoştorđolar. Kolxozsьlar ʙьl qararđь đur şatlьq menən qarşь aldьlar.

Xəđerge kɵndə taʙrđarđa SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozeniene ɵjrənəʙeđ.

Z. N.

Vaqьtlь redaktor: X. DƎVLƎTŞIN.

Ɵfɵ „Oktəʙr Natiskahь" tipografiahь
Başglavlit vəkile № 2942

1937-se jьl
22 Avqust
№ 81 (1129)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajьm hanь 7 tin.

Вөтә ildərdeꞑ proletardarь, вerləşegeꞑ!

Leninse

„Ленинсе“—орг. Башкирского Окбома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Вaşqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

AVЬL RAJKOMЬ HƏM TƏVGE OJOŞMA

SSR Sojuzь Verxovnьj Sovetьna hajlav vaqtь jaqьnlaşa. VLKSM Уҙək Komitetьnьꞑ III plenumь komsomol ojoşmalarьn вьqa əđer tygel tip taptь.

Təvge ojoşmalarđa otcot—hajlavđar həm kyptən tygel вaşlanqan rajon konferinsialarь aktivlekteꞑ уҙenə, tənqitteꞑ jəjelderelevenə hənь ujavlьqtь kytərevgə вildəle kiməldə jarđam itte. Jetəkselekkə janь keşelər, partia eşe esən вirelgən, jəştərđeꞑ ьşanьsьn qađanqan keşelər kilde. Hər вer komsomoles jaвьq (jəşren) hajlavđьꞑ əhəmiəten aꞑlaj.

Şulaj uq вeđđeꞑ komsomol ojoşmalarь sovettarqa hajlav kevek вik mөhim politik kompaniaqa qatnaşьvqa əle əđer tip ujlav xata вulьr ine. Вьqa вigerək tə avьl komsomol ojoşmalarь əđer tygel.

Redaksiaqa komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarьn ьꞑqьtьv eşe əkerən вarьv turahьnda xəвərđər kilev davam itə.

Вьlar вөtəhe lə—VLKSM-dьꞑ rajon komitetь tarafьnan, komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarь əhəmən dəreə вulmaqan jetəkselekteꞑ jemeştəre. Janь hajlanqan rajkomoldarqa вьnь jaqşь aꞑlarqa həm xatalarđь qaвatlamaꞑqa kərək.

Avьl rajkomdarьnьꞑ kypselege VLKSM-dьꞑ X sjezьnьꞑ jəştərđe politik—tərвiəjəv turahьndaqь qararьn nasar ytəjđər. Tərвiəvi eşteꞑ mөhimlegen taꞑьv menən rajkomdarđьꞑ jetəkse raвotniktəre вьl eşteꞑ estəlege həm formahь turahьnda ujlamajđar. Ular politik—tərвiə eşen ikense dərəʒələge raвotniktərenə ьşanalar. Həm yððəre unьꞑ menən şөqөllənmajđar. VLKSM-dьꞑ avьl rajkomdarьnda propaganda eştəre menən şөqөllənməgən raвotniktər kyp əle.

Şul uq vaqtьta jəştərđe tərвiələv eşen politik məktəptərgə genə sikləp qalđьrьvь la jaramaj вit. Вeđđeꞑ alda kolxozsьnьꞑ вьjьnda kul'tura esən kerəş tora. Вьjt—вьl politika вulьvьn вeđ iꞑtə totorqa tejeşвeđ. Xuliganlьq, iꞑereklekte, tarqatьrqa, sem'jala jəş qatьndьꞑ dastoinstvohь esən kerəşergə kərək. Sirkəvselər həm sektanttar вigerəktə oşonda soqonalar. Ular вьjьta вьna вьl jaqtan jəştərđe kommunistik tərвiələv eşenə zarar kiltergə tьrьşalar.

VLKSM-dьꞑ rajon komitettarь terle jolalar menən kerəş esəndə təvge ojoşmalarqa jarđam itergə tejeştər. Əlegəsə VLKSM-dьꞑ rajon komitettarь eşte oşolaj alьp вardьlar ki, ularđьꞑ tərвiə eşenə kestəre lə, vaqьttarь la qalmanь. Rajkom raвotniktəre hanhьđ kaꞑaşmalərđə ultьrđьlar. Уҙđərenə tejeş вulmaqan eştər menən mavьqtьlar. Ular xalьq maqarife organdarь eşen almaştьrđьlar, irekle ojoşmalarđьꞑ eş fonksiahьn уҙđərenə aldьlar.

Вьl oşonoꞑ esən вuldь, вьqa oqşaş eştər menən şөqөllənev, tərвiəvi eştər menən şөqөllənygə qaraqanda jeꞑelərək ine. Əje həm unьꞑ hөđemtələre lə asьq. Iptəş Kosarev „komsomol ojoşmalarьnьꞑ kyp kenə jetəkselərenen qajđa jeꞑel, oşonda eşləvgə ьntьlьştarь komsomoldьn avьldaqь eştəren jomoşartьvđa ađ rol' ujnьmanь, tip вildələp ytte. Вьl вөtəhe lə—komsomol saььna yrmələgən doşman agenttarьna jarđam itə. Doşman ilementtarьnьꞑ rajkomdarđьꞑ вьqa oqşaş „eşməkərlektəren“ jaqlap kilevdəre xəđer asьq. Ularđьꞑ sverdlovskiđa, Krasnojarskiđa həmUkrainala VLKSM dьꞑ krajkom həm oвkom apparattarь aşa komsomolestarđь darьv ylənđəre jьjnav, puşnina əđerləvgə moвilizatsialav turahьnda direktivalar jeвərevđəre asьq вildəle. Qajhь vaqьtta rajkomdar irekle ojoşmalar вiletьn almaştьrьvqa məзвyr ittelər. Ikense вer vaqьtta вer kemgə lə kərək вulmaqan məqlymattər talap ittelər. Həm unь jьjnav esən вөtə propagandis, agetatordar sostavьn həm вaşqa aktivtərđe avьldarqa sьqarьp jeвərđelər. Вьl direktivalarđьꞑ вөtəhe lə „sekretar javaplьlьqьna“ jəklətelde. Ə sekretar ularđь ytəvđe yððərenen turanan tura eştəre menən iꞑəpləşmajensə rajkom raвotniktərenə jəklətte. Вylek məđirđəre, instruktordar propagandistar sekretarđьꞑ texnik ytəvsehe вulьp əverelđelər, həm jəştər arahьnda tərвiə eşe alьp вarьv menən ađ şөqөllandelar.

Eşte oşolaj itep ojoştorov arqahьnda rajkomdar jəştərđeꞑ tormoş interestarьnan ajьrьldьlar.

Janь hajlanqan VLKSM rajkomdarь eşte oşolaj qujьrqa tejeştər, hər вer вylek məđire yđ ucastkahьndaqь eş esən javap вirhen. Xəđer rajkomoldarđьꞑ eşe, ularđьꞑ komsomomoles həm sojuzdan tьş jəştər arahьnda jəjep jeвərelgən tərвiə eşeneꞑ sьjfatь menən вahalanьvьn onotorqa jaramaj. Avьldьꞑ jəş intellegentsiahьn komsomol tirəhenə tuplav turahьnda jetdi ujlanьrqa vaqьt kilep jette. VLKSM Уҙək Komitetьnьꞑ III plenumь Rajkomoldarđa alda torqan hajlavđa komsomol menən вerlektə eşləv məs'ələhe вujьnsa avьldьꞑ jəş uqьtьvsьlar, vractar, agranomdarđьꞑ kaꞑaşmahen ytkərevđe məзвyr itte. Kypselek rajkomdar tarafьnan вьl kyrgəđmə tormoşqa aşьrьlmaqan əle.

Avьl rajkomdarь jəştər massahьn politik tərвiələv eşe tuplanqan urьn, komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarьn ьꞑqьtьvqa вөtə kestəren tuplarqa tejeş tər. Təvge ojoşmalarđь OSOaviaxim, fizkul'tura kollektive, allahьđđar jəcəjkahь, izвactьꞑ eşen alьştьrmajьnsa, turanan tura yđ eştəre вulqan—jəştərđe kommunistik tərвiələv eşe menən şөqөllənergə əjrətergə kərək Təvge ojoşmalarđь kul'tura məs'ələrenə nisek kilerga, вьjttaqь qaldьqtar menən nisek kerəş alьp вarьrqa əjrətergə kərək.

Məqəjen, вьnda, kolxoz təvge ojoşma sekritardarьnьꞑ 3-4 kөnlek seminarđarьn ytkərev mөhim rol'ujnar VLKSM-dьꞑ Уҙək Komitetь rajkomdarđь jьlqa dyrt tapqьrđan də kəm tygel siminardar ytkərergə məзвyr itte. Ləkin rajkomdar tik oşo seminarđarqa qьna ьşanhalar eş alqa вarmaꞑ. Sekretar həm rajkom raвotniktəre yððərenen təp vaqьttarьn təvge ojoşmalarđa ytkərergə, unьꞑ jetəksehenə jarđam itergə, politik məktəptərđeꞑ eşen jaqşьrtьrqa, ojoştororqa, komsomoles həm jəştərđeꞑ jьjьlьştarьn ytkərergə tejeştər. Tik oşo vaqьtta qьna avьlda komsomol вol'şevistik tərвiə ojoşmahь вulьr həm Lenin—Stalin partiahь вajraqь aꞑtьnda sovettarqa hajlavqa millionlaqan kolxoz jəştəren yđe artьnan ejərtep alьp kiler. (**Kom. Pravdanan**)

ҺУRЭТТЭ: Respuвlikan ispan kavaleria cəstərenən вer ieikem ..avaleristar. (Sojuzfoto).

ISPANIALAQЬ FRONTTARĐA

Kөnsьqьş (Aragonia) frontь

Ispania oвorona ministrlьqьnьꞑ 17 avqusta jahaqan вelderevenə qaraqanda, respuвlikasьlar Safrij'ja qalqьvьqьn həm вer yk vaqьtta Teruldən 40 kilometr kөnjaq-kөnвajьşqa taвa вulqan şul uq ismedəge avьldь alqandar.

Las-Lomasta respuвlikasьlar alqa вaralar həm doşman pozitsiahьnan 200 metrđarđa toralar. Respuвlikasьlar Los Santos tavьn həm fetnəselərđeꞑ nьqьtmalarьn alqandar.

Vil'el rajonьnda fetnəselər вer nisə tapqьr ataka вaşlaqandar. Ularđьꞑ вөtə atakalarь kire qaqьlqan

Tөnjaq front

Oвorona ministrlьqьnьꞑ 16 avqusta jahaqan вelderevenə qaraqanda, fetnəselər respuвlikasьlarđьꞑ Santander provinsiahьndaqь pozitsiahьna qьꞑьm jahavđa davam itələr. Fetnəselərđeꞑ operatsialarьnda artilleriahьꞑ həm aviatsiahьꞑ kyp kəstəre q atnaşqa

Fetnəselər respuвlikasьlarđьꞑ Mata de Xoz, Matanorkueralaqь fronttarьn əđđelər həm Oleaqa (Santanderđan 60 kilometr) qarap alqa kittelər.

Espan' agentstvohь, 15 avqusta Santander ucastkahьnda вulqan huqьştarđa fetnəselər 1000 dən artьq keşe juqalttьlar, tip xəвər itə.

Fransьz maввuqatьnьn məqlymattərenə qaraqanda, Santander ucastkahьnda fetnəselərđen operatsialarьnda 4 ital'jan diviziahь qatnaşa.

Artilleriahьꞑ həm aviatsiahьꞑ đur kestəre menən həm kyp handa tanktar menən qora lanqan fetnəselər Rejnos qalahьna ytep ingəndər. Xəđer вьnda qatь huqьştar вara. Respuвlikasьlarđьꞑ qaskərđəre tөnjaqqa taвa tavqa sigendelər. Gavas agenstvohьnьꞑ Santanderđan tapşьrqan ofitsial' məqlymattərenə qaraqanda, respuвlikasьlar kontrataka вaşlap fetnəselərđe qьvьp sьqarqandar. Fetnəselər đur juqalltьvđarqa osoraqandar.

Asturia ucastkahьnda Oviedo qalahьnda Puertanueva kvartalьnda 17- avqusta respuвlikasьlar fetnəselər qulьnda вulqan ej aꞑьndaqь minanь şartlatqandar. Вer nisə ej jemertelgən həm unda torovsь faşisttar yltereIgən.

Məskəv—Tөnjaq Amerika osoştarьn ojoştorov вujьnsa tөđəlgən xөkymət komisiahьnan

19 avqusta „N—209“ samoljotьnan radiosignaldar alьnmanь.

„KRASIN“ ledokolь, Aləskanan Tөnjaqqa kilə. 19 avqusta, Məskəv vaqtь menən kən jartьhьnda ul 160 gradus dolgatala, 71. gradus şiratala ine. Ul qujь toman esenən, 8 вollaqa jetkən вođđar esendə вara.

Ljotcik ip. Zadkov, toman вulьvь səвəple Yəllendə tuqtalьp tora. Yəllendə lə, Barrov mьjsьndaqь (Aləska) kevek unьꞑ jaqьndaqь magsatь. Ljotcik ip. Gratsianski Dudinkaqa, ljotcik ip. Golovin—Tymen“gə kildelər.

Sovet xөkymətenen qujьvь вujьnsa Glavsevmorput“ idarahь Amtorg aşa Amerikala „Konsodidejtel“ fermahьnan đur gidroplan aldь. Вьl gidroplan, Amerikanьꞑ məşhyr polər issledovatele Vilikins jetəkselegendə eđləvđərđə qatnaşasaq.

(TASS).

Şpion mulla

Taşkent. Sik jaqьnьndaqь kolxozdarđan вerehenen вrigadirь iptəş Mostafaqulьv yđenen qьşlaqьnda, qasandьr oşo qьşlaqta mulla вulьp torqan həm hunьnan вaꞑmasьlarđьꞑ jarđamsьhь вulьp sit ilgə qasqan eleke mullanь osorattь.

Вrigadir Mostafaqulьv вьl „qunaq“ kilep sьqьvь turahьnda avьl sovetь predsedatelenə вelderđe həm mulla artьnan kyðətə вaşlanьlar. „Qunaq“ kolxozdьꞑ kərəkle eşenə jaraqlaştьrьlqan elekke məsetkə, jeđđəren qaplamajьnsa jerəgən qьđđarqa qarandь, qarttarđь tuqtatьp, tirə jaqьna qarana-qarana:

— Əj minem juldan jađqan вalalarьm. Min heđgə allanan jarđam horarmьn, tip həjlənde.

Вьl mulla turahьnda, jaqьnda urьnaşqan sik zastavahь nacal'nigьna вelderđelər. Sikselər şul uq vaqьt qьşlaqqa kilep mullanь qulqa aldьlar. Unьꞑ вer sit il dəvlət razvedkahьnьꞑ jəkləməhe вujьnsa вeđđeꞑ ilgə şpionlьq itev esən sьqqanlьqь вelende.

„...QAJHЬ OJOŞMALARĐA, QAJĐA TƏNQIT KYBERƏK HƏM KƏSLƏRƏK JƏJELDERELƏ, QAJĐA YĐ XATALARЬN NAMЬĦЬ HƏM TURA RƏVEŞTƏ TƏNQITLƏJĐƏR, UNDA DIMƏK KI, XATALARĐЬ TƏĐƏTƏ BELƏLƏR HƏM ALQA BARALAR“ (KOSAREV).

VLKSM-DЬN JOMAQUŽA OJOŞMAHЬ KONFERENSIAHЬ

KONFERENSIA EŞLEKLE YTKƏRELDE

11—13 nsə avqustarđa вulьp ytkən Jomaquža rajon komsomolьnьn konferensiahьna tavьş вirev xoquqь menən 65 delegat, kənəş вirev xoquqь menən 12 delegat qatnaştь. Konferensia VLKSM rajon komitetьnьn iħəp dokladьn həm revkomissia dokladьn tьnlanь, rajkomdьn janь sostavьna clendər həm VLKSM-dьn əlkə konferensiahьna delegattar hajlanь. Rajkomoldьn otcot dokladь вujьnsa 30 delegat sьqьş jahanьlar. Ular yđđərenen sьqьştarьnda rajkomoldьn eşen qьrqa tənqitlənelər, вьqa tiklem komsomoldьn təvge ojoşmalarьnda tərвiə eşenen jomoşaq вulьvьn, X sjezd həm VLKSM Yđək Komitetьnьn III plenum qararđarьnьn nasar ytəleven konkret fakttar menən kyrhəttelər.

VLKSM rajon komitetь komsomol massahьnan həm sojuzdan tьş jəştərđən ajrьlqan. Həđəmtələ jəştərđe komsomol' safьna ьlьqtьrьv eşe his qənəqətlənerlek tygel. 5-6 aj esendə ni вarь 130 keşe genə komsomolqa alьnqan. Qatьn-qьđ jəştəren komsomol' safьna tartьv вigerəktə nasar. Komsomolestar arahьnda politik uqьv sestemaqa halьnmaqan. Rajonda komsomolestarđь Marksizm—Leninizm təqlimətterə menən qorallandьrьv eşenen jomoşaq qujьlьvь təvge ojoşmalarđa qьna tygel, rajkomoldьn yđendə lə nasar. Qajhь вer ojoşmalarđa sьjnfi ujavlьq tupaħlanqan, sьjnfi doşmandьn xərəkət itevenə jul qujьlqan. Məħələn: Podgornьj tulь вulmaqan urta məktəp direktorь Nagomьjdь alьrqa вula. Ul kulak, sit il razvedkahьnьn agentь вulqan, atahь menən вajlənes tota, uqa material jardam kyrhətə. Ul məktəptə direktor вulьp „eşlev“ dəverendə kyp kenə qorotqosloqtar eşlaj. Şulaj вulьvqa qaramaħtan ul hajlav vaqьtında komitet clenь itep tə hajlana. Şul uq məktəptə sovettarqa qarşь sit element Stepanov uqьtvsь вulьp eşlaj, ul xatta komsomolqa la qaвul itelgən, ə, unьn komsomol biletь вьqa tiklem tartьp alьnmaqan. Şul həđəmtələ вьndaqь komsomoldarđьn kypselege sьjnfi doşman tə'ħirenə вirelgən. Вьlarđьn вətəhe lə rajkomol həm təvge ojoşma tarafьnan вik hunlap faşlanqandar. Dingə qarşь propagandanьn jomoşaq вulьvь arqahьnda din вaşlьqtarь sovettarqa qarşь tərlə juldar menən qotqo taratalar. (Petropavьl, Volostnovka, Aleksandrovka, Iвraj h.в. avьldarđa) xatta вьndaqь din вaşlьqtarь, dinde totov, pop, mullalarqa hyđ tiđerməv məsetkə, sirkəvgə jərəv, uraza totovqa agitirlap listovkalar sьqaralar. Unь kolxozsьlar arahьnda taratalar. „Əgərđə вьl listovkanь hər вer kolxozsь 10 dana tarata ikən, unьn вətə gonahalь juqala, əgərđə, kemdə kem şunь sovet jaki вaşqa ojoşmalarqa əjtə ikən, avьldьn вətə gonahahь uqa əjələ“ tip qotqo taratalar. Ular вьl eşkə xatta ajrьm komsomolestarđь, məktəp вalalarьnda ьlьqtьralar.

Konferensia rajkomoldьn politik julь dərəħ, praktik eşen qənəqətlənerlek tip taptь.

Konferensia jaвьq (jəşren) tavьşqa qujьv julь menən rajkomoldьn plenum, revizia komissiahьn həm VLKSM əlkə konferensiahьna delegattar hajlanь. Əlkə konferensiahьna delegat itep Xəsənev, ordenlь komsomolest Trusin, rajondьn jəş aldьnqь traktoristkahь Isemqulьva iptəştər hajlandь.

VLKSM rajkomь sekretarь itep ip. Xəsənьj hajlandь. **Ravza Kərimova.**

Kul'turnik qajđa

Qьrmьħqalь rajonь, „Kim“ kolxozьnьn вerense вrigadahьnda kul'tura—massovьj eş alьp вarьlmaj. Kul'turnik вahьv starьna kilep tə əjləngəne juq. Вьl вrigadanьn qьđьl məjeşendə kitap, gazeta həm žurnaldar tuđьrьp jatalar. Kolxozsьlar, jəştər arahьnda qьsqьrtь gazeta uqьvdar ojoştorolmaj. SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie menən də вrigadalaren kem də tanьş tygel. Brigadir—komsomolets Xafizьv ta kul'tur-massovьj həm anlatma eştərə alьp вarьv minen funksiama inmaj“, tip kenə qaraj.

VLKSM-DЬN QЬRMЬĦQALЬ OJOŞMAHЬ KONFERENSIAHЬ

Əđ-əđ genə jeteşheđlektər turahьnda...

15—17 avqustarđa VLKSM-dьn Qьrmьħqalь rajon konferensiahь вulьp ytte. Konferensiala tavьş вirev xoquqь menən 73 delegat qatnaştь.

Delegattar rajkomol sekretarь Valievten otcot dokladьn tьnlaqandan hun rajkomoldьn jeteşheđ jaqtarьn tənqitləp sьqtьlar.

Otcot-hajlavdar ytkərevgə вajtaq vaqьttar ytevenə qaramaħtan, rajkomolsьlar janь hajlanqan komsomol sekretarđarь menən jaqşьlap eşkə вaşlaqandarь juq.

Rajkomol sekretarь Valiev yđe rajon yđəgendəge komsomol ojoşmahь ergəhendə ojoştorolqan partia tarixenen təp momenttarьn əjrənev tynərəge menən jetəkselek itkən. Ləkin ul вьnda uqьvđarđь regylər alьp вarmaqan, xatta 2 aj inde politik uqьv вulqanь juq. Rajkomoldьn polit uqьv mədire Əsənev tə, Kaganovic ismendəge kolxoz komsomol ojoşmahь ergəhendə ojoştorolqan partia tarixen əjrənev tynərəge menən jetəkselek itə. Ul da oşo arala qьna əş zanətie qaldьrqan. Вьlarđan əlgə alьp, tyвənge ojoşmalarđa la politik uqьvđar nasar вara, sizonsьlьqqa вirelgəndər.

Rajkomol tyвənge ojoşma propagandistarьna konkret jarđam kyrhətkəne juq.

Valiev yđenen dokladьnda eştə вulqan jeteşheđlektərđe əħtən genə hananь. Ular qajđan kilep sьqqandar, вətərəv əsən nindəj konkret saralar kyrelgən, вьna вьl turala вer hyđđə əjtməne. Rajkomol raвotniktəre komsomol ojoşmalarьna вer nindəj đə jarđam itməvđəre, вarь tik qoro lьqьrđav, dəjəm frazalar əjlənəhendə genə tapanьvđarь faş itelde. Valiev, Mostafin həm Kucumovtarđьn eşke məzlese jahavđarь la telgə aħьnьp ytte. Вətəhe əs keşe sьqьp həjləne.

Konferensia, rajon komsomol komitetьnьn eşen qənəqəltənerlek tygel, tip taptь.

Rajkom sostavьna eşkə вirelgən, yđ вelemdəren arttьrьvđa nьqlь eşləvse iptəştərđe hajlanьlar.

N. Səlix.

Uđojьnsьlar

Fedorovka 19 (BaşTASS). Komsomoldьn əsənsə rajon konferensiahь tamamlandь. Prenielərđə sьqьp həjləvse delegattar VLKSM Rajkomьn sojuz esendəge đemokratia prinseptəren вođovqa jul qujqanь əsən, komsomolestar həm sojuzdan tьş jəştər arahьnda politik—tərвiə eştərenə jeterlek diqqət вirməgəne həm propagandistarqa jetəkselekten вulmaqanь əsən qьrqьv rəveştə tənqit ittelər. Seminarđar regylər rəveştə saqьrьlmaqandar. Kyp kenə təvge ojoşmalarđa uqьvđar 3-4 aj вujьna ytkərelməgəndər.

Politik—tərвiə eştərenə diqqətten jeterlek вulmavь sьjnfi ujavlьqtьn tupaħlanьvьna kiterelgən. Kuzminovski avьl sovetьnьn Kalinin ismendəge kolxoz aqzalarьnьn jьjьlьşьnda, Progudinьь kolxozqa qaвul itkəndər, ul yđenen „poplьqьn taşlav“ turahьnda qariza вirgən вulha la, asьlda kolxozda yđenen eşen ytkərə. Komsomoldьn kyp kenə təvge ojoşmalarьna xalьq doşmandarь ytep ingəndər, ular kyptən tygel genə faş iteldelər.

Konferensia Rajkomdьn politik uqьv julьndaqь eşen jomoşaq tip taptь. Pionerđarđь həm məktəp вalalarьn tərвiələv eşelə jomoşaq tip taвьđь.

Rajkom sostavьnda osoraqlь rəveştə elekkən keşelər вulqandar, ularđьn kyвehe вətənləj eşləməgəndər. Dingə qarşь eşte jəjelderev urьnьna ajrьm komsomolestarđьn yđ вalalarьn suqьndьrьvđarь, kvartiralarьnda qiвadət ytkərevđərə h. в. kevək vaqiqalar вulqan.

VLKSM rajkomьnьn janь sostavьna 25 keşe hajlandь. Ular arahьnda qatьn-qьđđarđan torqan traktor вrigadahьnьn вrigadirь Jelena Bajda, rajondaqь in jaqşь traktor otrədьnьn вrigadirь Karьjşikovna ва...

FORD ZAVODЬ—EŞSELƏR ƏSƏN TƏRMƏ

Вьjьl QAŞ la, avtomaвil eşselərenen zaвastovkalarь вulьp ytte. Вьl zaвastovkalar eşselərđen jeneve menən tamamlandь.

Eşselər yđđərenen predprinimatelдəren, aytomoвil' eşselərenen profsojuzьn tanьrqa məzвyr ittelər. Avtomoвil eşselərenen jeneve QAŞ laqь вətə eşselər xərəkətenə joqonđo jahanь. Oşo zaвastovkalar unajь menən avtomaвil xuzahь Ford, yđenen вer qajsanda eşselərđen profsojuzьn iqrar itməjəsəgen həm yđenen predpriaticlərendə unьn jəşəvenə jul qujmajasaqьn вelderđe.

Amerikala sьqa torqan kommunistik gazeta „Dəjle Uorker“, oşo unaj menən kyp kenə məqalələr jađьp sьqtь. Gazeta—Ford zavodtarьnda eşselər profsojuzь ojoştorov, QAŞ əsən fundamental, proвlima—tip jađa. Ford, amerika demokratiahь tajana torqan təp prenseptərđe urnьnan qudqattь. Fordtьn eşselər xoquqьn tanьmav julьn davam ittereve xəđer dəjəm Amerika əhəmiətkə ejə вulqan nəmə вulьp tora.

FORD ZAVODTARЬNDA EŞSELƏR SOSTAVЬ

Derвondaqь „River Ruz“ avtomoвil zavodьnda 90 men eşse eşləj. Ularđьn kypselege sit ilđərđən kilgəndər. Unda 20 men polək, 15 men Italjan, 8 men Vengerđər kyp kenə handa вaşqa millət keşelərə həm 15 menđən artьq negrđar eşləjđər. Вaşqa avtomoвil fermalarьnьn politikahьna qapma qarşь kiltereр, Ford, kyвerək negrđarđь eşkə jəlep itergə tьrьşa. Ford daimi uкal uj menən eşselər arahьnda rasovьj həm milli kyrə almavsьlьqtь toqandьra.

EŞSE URЬNDARЬN HATЬV

Eşsene Fordtьn avьr eş şarttarьna вujhondorov, eşkə inməħtən alda uq вaşlana. Eş urьnьn hatьp alьrqa qьna məmkin. Xəđerge vaqьtta eş urьnь əsən qujьlqan standart вəjə—75 dollar. Fordtьn eş hata torqan agentь вulьp Dovrəmdaqь politsiə вaşlьqь Korl' Bruk, həm unьn agenttarь xeđmət itələr. Fordtьn negrđarđь jəlep itev, jəqni ularqa eş hatьv əsən qujьlqan maxsus agenttarь la вar. Qajhь вer eşselər, eşte avtomoвil „hatьp alьv“ əsən 75 dollar ayans inderev julь menən alalar. Вьl aqsanь eşse Ford magazindarьnьn вerehenə inderə həm unan alqan raspiska вujьnsa eşkə urьnlaşa.

EŞ ŞARTTARЬ HƏM EŞ XAQЬ

Ford zavodьnda eş şarttarь ifrat avьr. Unar kilometrqa huđьlqan konvejerđar вer vaqьtta la tuqtalmajđar. Ular eşselərđen вətə kəsən hьvьralar. Hər вer eşse konvejerđa вer genə tərlə aperatsia вaşqara. Ul tuqtap jal itep tora almaj, sənki eşsenən đur, вik đur jeteđlek talap itələ. Zavodta təşkə aş əsən jahalqan tənəfes вarь 15 minutqa qьna huđьla. Eşselər şul uq eşləgən jerđərendə, вьsьraq sexta aşajđar. Eşselər xəldən tajьp eştən qajtalar.

Xəđerge vaqьtta Ford zavodьndaqь eşselər вaşqa zavod eşselərenə qaraqanda la kəmerək eş xaqь alalar. Urtaşa iħəp menən jьlqa 500 dən 800 dollarqa tiklem genə eş xaqь təşə.

Ford eşselərə вuşlaj вer genə tərlə nəmə menən də fajđalana almajđar. Ularđьn hər qajnьhь, xəldən tajьp eş səqəte yteven kətələr. Eşse yđenen irtəgə eşləhen вelməj. Ul şulaj eştən sьqarьlьvđan qurqьp qajqьrьp tənən ytkərə. Sənki Ford zavodьnda, kistən eşləgən eşsenen irtən kilevgə eşheđ qalьvь jaвaj вer kyrnes. 20 şər jьl arqa вəgəp eşləgən eşselər heвerke aħtьnda qalalar.

EŞSELƏR ARAHЬNDA ŞPIONAŽ

Fordtьn вandit həm jenəjətselərđən jьjnalqan eđərləvselər armiahь вar. Ularđьn hanь əs men jarьmqa jetə. Ular hər вer eşsene kyđətep toralar. Ford zavodь—ьsьn tərmə. Hər вer eşse, yđenen qajđa вulьvьna qaramaħtan janьnda şpik вulmavьna ьşana almaj. Şpiktər đur xoquq menən fajđalan alar. Ularđьn hər qajnьhь, teləgə nindəj səвəp menən jaki вer đə səвəpheđ, teləgən eşsene eştən qьvđьrta ala.

Ford eşselər arahьnda profsojuz ojoşmahь вaşlanьv menən şpiktərđen eşe taqь la kəsəjđe. Ular sextarđa la, işek təptərendə lə, qapqa aldьnda la, tratuarđa la, məjəştərđə lə jərəjđər.

Ford, profsojuzdar menən вulqan kərəşendə вьna oşo вandittarqa tajana. Ləkin вьl eş metodь kəndən kən eşselərđen nəfrəten arttьra qьna вara. (TASS).

7 avqusta SSR Sojuzь prezidiumь ultьrьşьnda pogranicnik I. P. Trunov həm N. J. Suckovtarqa Qьđьl вajraq ordenь tapşьrьldь.

HYRƏTTƏ: (Huldan) Qьđьlarmies I. P. Trunov həm starşi lejtinant M. J. Suckov Kreml'dən sьqqas. (Sojuzfoto.)

Jaŋь ojoşmalarđьŋ təvge ađьmdarь

Təvge ojoşmalarđa otcot—hajlavlarđan huŋ VLKSM Maqar rajon komitetьnьŋ jəştər arahьnda eşte janlandьrьvь hiđelə. Elek komsomol ojoşmalarь вulmaqan kolxozđarđa jaŋь ojoşmalar ojoştoroldo. Məъələn: „Qьđьl вajraq“, „Qodaş“, „Угпək“, „Gornьj“, „Partjuz—ural“, kolxozdarьnda komsomoldьŋ təvge ojoşmalarь ojoştoroldo.

Hajlav kampanialarь dəverenən huŋ вөtəhe 140 sojuzdan tьş jəştər komsomol safьna indelər. Şularđan xəđer „Qьđьl вajraq“, „Уnək“. ojoşmalarь yđ eştəren jaqşь julqa halьp jeвərđelər.

Ađ hanlь komsomol ojoşmalarьnda la komsomol hanь yъə. „Qaşalaq“ kolxozьnda elek jete genə komsomol вar ine. Xəđer unьŋ 17 aqzahь вar. Вьl ojoşma yđ eşen jaqşь ojoştorđo. Qomymь jьjьlьşta Verxovnьj Sovetqa hajlav polozeniahьn, ip. Zakovskiđeŋ həm Uranovtarđьŋ sit il razvedkalarьnьŋ məkerle alьmdarь turahьndaqь maqələləren өjrəndelər.

„Sulpan“ kolxoz ojoşmahь atlь komsomlodan jegermegə yъte. „Qarajqan“ ojoşmahьnda komsomoldar kyвerək jəş qatьn-qьđđar iъəvenə yъə. Unda xəđer 8 komsomolka вar. Ular arahьnda jaqşь aktiviskalar đa kyp. Şajmarđanьva вaqsasьlьq вrigadahьnьŋ вrigadirь, Kinjəkəjeva-kul'turnitsa вulьp eşləj. Ular yđ eştərendə yrnək kyrhətə alalar.

„Qьđьl taş“ ojoşmahьnda la вьqa tiklem qьđđarđan вer genə komsomolkala juq ine. Вьnda la Mahira, Sara kevek aktiviskalar komsomolqa indelər. Ular вaъьv eşendə lə namьъ menən eşləjđər, həm nađan kolxozniktarđь la uqьtalar.

Ləkin əle вьlar вaşlanqьs eş kenə, kyp kolxozdar đa jəştər arahьnda eş qənəqətlənerlek tygel.

Məъələ: „Gornьj“ kolxozьndaqь jəştər komsomolqa inevđe tik aqsa tyləp torov өsөn genə tip aŋlajđar, ular menən вer tөrlө lə eş alьp вarьvsь juq. „Tirən tamaq“, „Qarsьqa“ kolxozdarьnda өs jьldan вirle komsomolqa alьv вulqanь juq. Rajkomol jetəkseləre ojoşmalar вulmaqan kolxozdarqa вarmajđar. Birelgən qarizalar kyвerək rajkomolda qaralmaj jatalar.

Xəвiвullina.

Horavđarqa javaptar

MILLƏTTƏR SOVETЬNA HAJLAV TURAHЬNDA

NI ӨSӨN SOJUZ SOVETЬ HƏM MILLƏTTƏR SOVETЬNA DEPUTATTAR HAJLAV TƏRTIВE ВERĐƏJ TYGEL?

Вьl horavqa javap вirer өsөn, Verxovnьj Sovettьŋ ike palatahьnьŋ da вurьstarьn aŋlarqa kərək.

„SSSR,—ti iptəş Stalin,—məqlym вulqansa, kyp millətle dəvlət. Вeđđə Verxovnьj organ вar, uqa SSSR-đьŋ вөtə xeđmətsəndəreneŋ dөjөm mənfəqəttəre ularđьŋ milli jaqtarьna qaramaъtan tapşьrьlqandar. Вьl—Sojuz Sovetь. Ləkin SSSR millətləreneŋ dөjөm mənfəqəttərđən вaşqa taqь ularđьŋ milli yđgəlektərenə вəjləngən, yđđəreneŋ ajrьm, spetsifik mənfəqəttəre вar. Вьl spetsifik mənfəqəttərđe hanqa almaъqa mөmkinme? Juq, mөmkin tygel. Tap oşo spetsifik mənfəqəttərđe saqьldьra torqan spetsial Verxovnьj organ kərəkme? Hyđheđ kərək. Şөвhələnev вulьrqa mөmkin tygel ki, вьndaj organhьđ, SSSR kevek, şundaj kyp millətle вer dəvtətte idara itev mөmkin вulmaъ ine. Вьndaj organ вulьp ikense palata, SSSR-đьŋ Millətlər Sovetь tora“.

Sojuz sovetь вөtə SSSR Xeđmətsəndərenə, ularđьŋ nindəj millətə вulьvđarьna qaramaъtan, dөjөm mənfəqəttəren tapşьrьv өsөn saqьrьlqan. Şuqa kyrə Sojuz Sovetьn hajlav өsөn SSSR-đьŋ вөtə territoriahь hər вerehendə 3000 meŋ xalьq iъəpləngən вer tiŋ hajlav okrugtarьna вylenə. Hər-вer hajlav okrugь Sojuz Sovetьna вer đeputat jeвərə.

Millətlər Sovetь, SSSR xalьqtarьnьŋ ularđьŋ milli yđgəlektəre menən вəjləngən ajrьm, spetsifik mənfəqəttəren tapşьrьvqa saqьrьlqan. Şuqa kyrə SSSR grazdandarьnьŋ Millətlər Sovetьna deputattar hajlavь sojuz həm Avtanom respuвlikalarь, avtanom өlkələre həm milli okrugtar вujьnsa ytkərelələr. Hər-вer sojuz respuвlikahь, Millətlər Sovetьna, Уđeneŋ territoriahьnьŋ đurlьqь həm xalqьnьŋ hanьna qaramaъtan 25 deputat jeвərə. Məъələn, 100 milliondan artьqьraq xalьq iъəpləgən RSFSR həm вer milliondan ađ qьna aşьvraq keşe iъəpləgən Armən SSR, Millətlər Sovetьna вer tigeđ handa (25) deputat jeвərəsəktər. Вөtə avtanom respuвlikalarь Millətlər Sovetьna вer tiŋ 11-rər deputat jeвərəsəktər. Həm вөtə avtonom өlkələreneŋ də Millətlər sovetьnda вer tiŋ—5 dlputattarь вulasaq, həm hər milli okrug вer deputat jeвərəsək.

Şuqa lajьqlь itep Millətlər Sovetьna hajlav вujьnsa hajlav okrugtarь tөđөləsək. Sojuz Respuвlikalarьnьŋ hər qajhь 25 hajlav okrugьna, hər-вer avtonom respuвlika—11 okrugqa, hər вer avtonom өlkə—5 okrugqa вylenəsək, ə hər вer milli okrug вer hajlav okrugьn təşkil itəsək.

MILLƏTTƏR SOVETЬNA HAJLAV ВUJЬNSA OKRUGTARQA ВYLENEV—TERRITORIA ВUJЬNSAMЬ, JƏKI XALЬQ HANЬNA QARAPMЬ ВULASAQ?

Sojuz həm avtonom respuвlikalarь, həm şulaj uq avtonom өlkələreneŋ territoriahь hajlav okrugtarьna şulaj itep вylenəsəktər ki, hajlav okrugtarьnьŋ hər вereheneŋ esendə xalьq hanь вer tiŋ вulasaq.

Məъələn, RSFSR đa 100 million xalьq iъəplənə. Millətlər Sovetьna hajlav вujьnsa, hər-вer hajlav okrugьna RSFSR xalqьnьŋ 25 tən вer өlөşө jəqni 4 millionqa jaqьn keşe inəsək.

Вaşqa sojuz respuвlikalarьnda Millətlər Sovetьna hajlav вujьnsa hajlav okrugtarьna tura kilgən xalьq hanь şaqtaj ađ вulasaq.

Məъələn, xalqьnьŋ hanь 5 milliondan ađ qьna aşьvraq вulqan Вelorussia SSR-đa hər вer hajlav okrugьna 200 meŋ, ə Armən SSR-đa 45 meŋgə jaqьn keşe tura kiləsək.

Millətlər Sovetьna, avtonom respuвlikalarь, avtonom өlkələre həm milli okrugtarđan vəkildər hajlaqan vaqьtta, hajlav okrugьna tura kiləsək xalьq hanь, nisвətən ađ вulasaq. Millətlər Sovetьna yđđəre ajrьm rəveştə вer đeputat jeвərgən qajhь вer milli okrugtarđa xalьq hanь 10 meŋđən də uđmaj.

Millətlər Sovetьna hajlav вөtə xalьqtarqa, xatta iŋ ađ xalьqlьlarqa la SSSR Vlasьnьŋ juqarь organьnda yđ vəkildəren вuldьrьvqa mөmkinlek вirə.

Şulaj itep Millətlər Sovetьnьŋ tөđөlөv nigeđenə Lenin—Stalin milli politikahьnьŋ tөp prinsipьn təşkil itkən, вөtə SSSR xalьqtarьnьŋ tigeđlege halьnqan.

Jəştər kөrəşələr həm jeŋələr

FERNANDO KLAVIN

Вerləşkən sotsialistik jəştər ojoşmahьnьŋ yđək organь „Aora“ gazetahьnьŋ redaktorь

Primo de Rivera diktaturahь həm Вurвundar manarxiahь menən kөrəştə, ekonomik talaptar өsөn kөrəştə, Ispania jəştəre, вigerək tə esse jəştər, Ispania respuвlikahьnьŋ вerense jьldarьnda uq hər vaqьtta la yđ atalarь menən вerlektə вerense saftarđa вuldьlar.

1934 jьldьŋ oktəвrendə xeđmətsən jəştər вerense вojevoj sьnьqьv aldьlar. Feodal' reaksia həm faşizm menən qorallь kөrəşev təzriвəheneŋ вulьvь, unьŋ politik—revolytsion aŋьn nьqьtьvqa kөslө jarđam itte. 16 fevral'də Ispania xalqьnьŋ вerđəmlege, şul uq handa—jəştərđeŋ вerđəmlege jeŋde.

Вьl avьr, qajhь vaqьttarđa qan tykkes huqьştarđa, faşizm menən kөrəştə həm faşizmqa qarşь вerđəmlek өsөn kөrəştə tərвiələngən jəştərđeŋ iŋ aldьnqь өlөşө вөtə donjaqa вerləşev өlgөhө kyrhətte: Sotsialistik jəştərđeŋ вerləşkən sojuzь tөđөldө.

Faşizmqa qarşь kөrəşevse jəştər militsia safьna inep, ildeŋ kyp yđəktərendə faşistik fetnəne qəzəp вatьrlьq menən вaъtьlar.

Madridtə, Вarselonala həm вaşqa qalalarđa xianatsьlar, jəştərđeŋ ajrьmsa geroizm kyrhətevđəre arqahьnda şturm menən alьndьlar. Jəştər вьl xəl qьlqьs kөndərđə respuвlikan Ispania xalqьnьŋ jađmьşь karta өъtөnə qujьlqanlьqtь aŋlanьlar həm faşistik diktatura urьnlaştьrьvqa jul qujmaъ өsөn nəmə eşlərgə mөmkin, şunьŋ вөtəhenə lə вarđьlar.

Xalьq armiahьnьŋ вerense вatal'ondarь tөđөlə вaşlanь. Ular doşmandan alьnqan qoraldar menən qorallandьlar.

„Oktəвr“, „Jəş gvardia“, „Passionaria“, „Krəъtiən jəştəre“, həm вaşqa şundaj castər—Serria Gvadarrama la general' Molaqa jemerelməъ stena kevek qarşь torovsь вerense geroistik cəstərđen isemdəre вьna oşolar.

Jegerme jəşlek komandirđər həm ofitserđar huqьş вelemeneŋ jetməven, geroizm menən həm politik qatьlьq menən tultьrьrqa tьrьşalar.

Fetnəselərgə qarşь huqьştьŋ вerense ajđarđь—iŋ qurqьnьslь posttarqa kitevse jəştərđeŋ iŋ jaqşь jetəkseləreneŋ tormoşon aldьlar. Lina Odena həm Andres Martin—вerləşkən sotsialistik jəştər ojoşmahьnьŋ вaşqarma komitetь aqzalarь. Antonio Mun'os—jəştərđeŋ respuвlikan ojoşmahьnьŋ jetəksehe—вьnь jəştər вьvьnьnьŋ iŋ jaqşь өlөşөnən вatьrlьq həm yđđəren qorвan itev өlgөhө kyrhətkən вer nisə vəkildər.

7 nojəвrđə, rəximheđ вomвardirovajt itevse artilleria həm aviatsia uttarь aъtьnda, doşman Ispania stolitsahьna—Madridkə kilep jetkəs, Madrid jəştəre вojevoj gimn jьrlap, unь kykrəktəre menən haqlav өsөn, qala sittərenə aşьqtьlar. Meŋdər yldelər, ləkin faşizm inə almanь!

Вaşqalaqa вulqan вerense hөzymdeŋ jemerelevenən huŋ xalьq-ara faşizm interventsianь kөsəjtte. Ul huqьş materialdarь menən genə siklənməj inde. Italia həm Germania armiahьnьŋ qorallanqan tulь cəstəre вeđđeŋ ilde вaъalar. Ispaniaьŋ milli вojondoroqhođloqo өsөn kөrəş вara.

Вeđđeŋ jəştərđə, Ispania xalqь tarafьnan qasьrđar elek kyrhətelgən ireklek өsөn kөrəşteŋ geroistik traditsialarь haqlana. Вөtə ildə „qoralqa“ tigən saqьrьvqa jөđər meŋləgən jəş keşelər, 1908 jьlda Ispanianь Napal'on armiahь вaъьp ingəndəge kevek—„вula ul!“ tip javap вirələr.

Milli al'jans вajraqь aъtьnda, вөtə Ispania jəştəre dissiplinalь regulər armia tөđөrgə həm xəđerge h-qьş texnikahьna ejə вьlьvđa jarđaum itələr. Ular huqьş məktəptərenə inələr. Вerləşkən sotsialistik jəştər ojoşmahьnьŋ 300 meŋle aqzahьnan 160 meŋdən artьqьraqь regulər armia safьnda. Əle armiaqa saqьrьv jəşenə jetməgəndər armiaqa saqьrьlьvqa tiklem вulqan əđerlek məktəptərendə өjrənələr.

Xөkymət dөjөm xərвi pavinost inderə həm 5 kontingent saqьra. Valensiala, Вarselonala həm вaşqa urьndarđa armiaqa saqьrьlьvsьlarđьŋ вөtəhe lə, intuziazm menən tulqan kileş вer nisə səqət esendə jađьlьp вөttөlər. 17 jəşlek yъmerđər armia safьna inev mөmkinlegeŋ alьv өsөn jəştəren arttьralar.

Huqьş predpriatiələrendə eşlərgə qalqan esse jəştər jarьş ojoştoralar. „Huqьş өsөn kyp həm jaqşь eşlərgə“ tigən lozuŋg aъtьnda udar вrigadalar tөđөlə. Udar вrigadalar avьldarđa la ojoştorolalar—ular avьl xuzalьqь xeđmətəneŋ eşləp sьqarьvьn arttьrьv өsөn kөrəşələr.

Faşizm aginttarь—kontrrevolytsion trotskistərđeŋ eşməkərlege jəştərđeŋ вerləşeve julьnda вer ađ avьrlьqtar tьvđьra, ləkin вөtəhen də jeŋəveđ. Jəştər өlөşө doşman tarafьnan вaъьp alьnqan iъke Ispania urnьna irekle həm jaŋь tiptaqь kөslө demokratik respuвlika tөđөləsəgenə nьq ьşanalar həm unьŋ өsөn jeŋevle kөrəş alьp вaralar.

ӨFӨLƏ AVIATSIA KӨNӨ

Irtənge səƣət 10 ʙulmaƀtan elek yk, Aƣiđel arjaƣьndaƣь urman aviatsia ʙajramьna aşьƣьp ʙarьvsь xeđmətsəndərđeꞑ şatlьqlь jьrđarь, jaꞑravьqlь keləvđəre həm həjləv tavьştarь menən jaꞑraj ʙaşlanь. Aerodromƣa alьp ʙara torƣan julđarđan jəđđərsə şьƣьrьm tulь avtoʙustar, gruzoviktar jəgərđələr, urman esendəge huqmaqtarđan Өfөnөꞑ meꞑdərsə xeđmətsəndəre aƣьldьlar.

Tөş vaqtь. Aerodromdьꞑ jəşel majđanьnda qara-jəşel həm ap-aq samoljottar tigeđ ʙulьp teđelgəndər, ular qojaş nurđarьnda jaltьrajđar. Başqortostan aeroklubьnьꞑ aviatsia nacal'nigь iptəş I ş m u r z i n d e ꞑ k o m a n d a h ь ʙujьnsa samoljottar janьna instruktor, osovsьlar, paraşutistar, aeroklub kursanttarь, Başqortostan graƶdandar aviatsiahьnьꞑ licnьj sostavь teđelələr.

Parad ʙaşlana. Paradtь Başqortostan ASSR Sovnarkomьnьꞑ predsedatele, qalanьꞑ partia həm sovet ojoşmalarьnьꞑ vəkildəre qaʙul itələr. Qotlav hyđđərenə osovsьlar jaꞑravьqlь „Ura" tavьştarь menən javap ʙirələr.

Paradtan huꞑ miting ʙuldь. Başqortostan Sovnarkomь predsedatele iptəş Bulaşev qotlav telməren həjləne.

Kyp meꞑdərsə xeđmətsəndərđeꞑ şatlьqlь tavьştarь aƀtьnda xalьqtarđьꞑ julʙaşsьhь iptəş Stalingə həm unьꞑ ьşanьslь soratnigь Sovettar Sojuzьnьꞑ marşalь iptəş Voroşilovqa qotlav telegrammahь qaʙul itelə.

Miting tamamlana. Motorđar gərləj ʙaşlaj. Samoljottar ʙer-ʙer artlь osov majđanьna jөgөrəp kitələr. Signal ʙirelə həm samoljottar өsərləp havaƣa kytərelələr.

Başqortostan aeroklubьnьꞑ instruktor—osovsьlarь Slaʙinski, Bikmөxəmətev həm Demenkov iptəştər idara itkən samoljottarь zvenohь juƣarь pilotaƶ figuralarь jahajđar.

I p t ə ş I ş m u r z i n instruktor—osovsь Fəttəxetdinьv menən ʙergə planerđь samoljot artьna taƣьp osovđь kyrhəttelər, instruktor—paraşutis iptəş Akşel' paraşut menən ike meꞑ metr ʙejeklektən kyrgəđmə hikerev jahanь, өs samoljottan ʙer yk vaqьtta jənə өs paraşutis hikerđe.

Aerodromđa kiskə tiklem xalьq gylənieħe—xudoƶestvolь yđeşməkərlek tyꞑərəktərenen, fizkul tura kollektivtərenen sьƣьştarь, massovьj ujьndar, ʙejevđər davam itte.

—✶—

Belderev

Өfө qalahь VLKSM dьꞑ Kirov rajkomь 2 nse rajon konferensia delegattarь diqqətenə.

VLKSM-dьꞑ Kirov rajon komitetь ʙөtə delegattarƣa konferensianьꞑ 25 avƣust kiske səƣət 6 la, komsomol məƣarif jortonda asьlasaƣьn ʙelderə.

Mandattar 22 avƣustan irtənge səƣət 10 dan kiske səƣət 8 gə tiklem VLKSM Kirov rajon komitetь ʙinahьnđa ʙireləsək. Adres: Oktəʙr uramь N 10.

VLKSM KIROV RAJKOMЬ.

HYRƏTTƏ: Өfө OSOaviaxim flotsьlarь zanətie vatьnda. (Urazʙaxtin fotohь).

Jaƣafarьv javap ʙirergə tejeş

„Həjəm hine, kil hin miꞑə, məꞑgelek tormoş iptəşem ʙulьrhьꞑ", Qьrmьƀqalь rajonь Kaganovic ismendəge kolxozdьꞑ scetovod jarđamsьhь Jaƣafarev kolxoz qьđь Xəmitova Rəʙiƣaƣa ʙьndaj xattarđь ađ jađmanь.

Xəmitova Jaƣafarьvtьꞑ ʙь hyđđərenə ʙaşta ьşanmanь, sөnki ul Jaƣafarьvtьꞑ xuliganlьƣьn, oşonoꞑ өsөn 1935-se jьlda xөkөm aƀtьnda la ʙulьvьn ʙelə ine. Ləkin huꞑƣa taʙa ul nişləpter Jaƣafarьvqa tormoşqa sьƣarƣa məƶʙyr ʙuldь. Ulardьꞑ sem'ja tormoşo 1937-se jьldьꞑ fevral ajьnan ʙaşlandь.

Ƣa'ilə tormoşonoꞑ ʙerense ađnalarь kyꞑelle ytte, tik ođaqqa tygel. Inde 15 kөn vaƣьt ytkəndeꞑ huꞑьnda tөrlө jalalar taʙьp Jaƣafarьv Raʙiƣanь өjөnən qьvьp sьƣarđь.

Aj jarьm vaqьt ytkəs ul taƣь la yđenə aldь. Bьnan huꞑ ʙulƣan vaqьt, Raʙiƣanьꞑ kөn aralaş qinalьv menən ytte. Raʙiƣa uqьrƣa jөrөgən өsөn đə ʙer nisə tapqьr qinaldь.

Xuligan Jaƣafarьv yđ eşen davam itte. 30 ijyl kөnөndə ul Raʙiƣanь өjөnən qinap sьƣarьp taşlanь. Ləkin ʙь xuligan—jenəjətsegə ʙer tөrlө lə sara kyrelməne.

Qatьn-qьđđarđьꞑ xoquqь menən şajarьvsь ʙь xuligan sud aldьnda javap ʙirergə tejeş. **X. Latьjpov.**

SPORT

OMSK—ӨFӨ

19 avƣusta, Dinamo stadionьnda (Өfө) Omsk həm Өfө qalahь futʙolistarьnьꞑ osoraşьvь ʙuldь.

Nьq kөrəşevgə qaramaƀtan ujьndьꞑ ʙerense jartьhь hөđөmtəheđ tamamlandь. Ujьndьꞑ ikense jartьhь ađaƣьnda Omsk futʙolistarь qarşь jaqtьꞑ qapqahьnda ʙerense tuptь ʙərep inderələr, ləkin ujьn tamamlanьv aldьnan ike minut elek Өfө futʙolistarь iƀəpte tigeđləjđər.

Ujьn 1 : 1 iƀəp menən hөđөmləheđ tamamlandь.

(BaşTASS).

M. L. MIXAILOV

1865 nse jьldьꞑ 15 nse avƣusьnda katorgala rustьꞑ kyrnekle jađьvsьhь həm puʙlitsis, 60 nsь jьldarđaƣь demokratik revolytsion xərəkəttеꞑ aktiv qatnaşьvsьhь, Cirnişevskiđeꞑ duƀь Mixail Larienovic Mixailov ylde.

M. L. Mixailov yđeneꞑ puʙlistik məqaləlәre həm şaƣirlege menən tanьlƣan vaqьtta tөrməgə inə.

Danissь Kostamorovtьꞑ (şul uq keşe Cirneşivskiđe xөkөmgə tarttьrьv өsөn đə jalƣan dokumenttar teđөvse) materialdarьna qaraƣanda Mixailov „Jəş toqomaƣa" tigən proklamatsianь teđөvđə qatnaşqan. „Əgər ʙeđđeꞑ ьntьlьştarьʙьđđь tormoşqa aşьrьv өsөn—tejelə ʙь proklamatsiala jerđe xalьq arahьnda ʙyly өsөn jөđ meꞑ pomişşiktərđe kiƀərgə kərək ʙulьr ine—ʙeđ unarđan qurqmaƀ inek həm ʙь ul tiklem qurqьnьs ta tygel, sөnki dvorəndər partiahь—xalьq doşmanь.ʙaqsanь utaƣanda zararlь syptərđe qьđƣanmajьnsa joloqqan kevek doşmandь qьđƣanьvьla ʙer ni đə tormaj.

Unьꞑ sirle arganizmahь katorga rizmьna sьđaj almaj. Ul xөkөm srogь tularƣa 2 jьl qalьvđan alda ylə. Unьꞑ yleve turahьnda „Kolokol" ƶurnalьnda ʙelderev sьƣьv menən Gertsen ʙik asьq ʙer hyđ menən „ylterđələr" tip jađđь.

Mixailovtьꞑ ylevenən 25 jьl ytkənse unьꞑ ismen xəterləvse, unьꞑ əƀərđəren ʙaƀьv həm kretik puʙlistik ƶurnaldarđa unьꞑ ismen xətergə alьv mөmkin ʙulmanь. Senzura şuƣa ireşte, Mixailovtь ьsьnan da onota ʙaşlanьlar. Unьꞑ Longfillo, Gejne həm h. ʙ. lardьꞑ tərƶөməhe xalьqqa kiꞑ ʙildəle ʙulha la, ləkin tərƶөməsehe ismen ʙik ađđar ƣьna ʙelə ine. Unьꞑ şiƣьrđarь menən də oşolaj ʙuldь. Ular kyp vaqьtta isemheđ quldan-qulƣa kyserelep jөrөtөldө. Xatta Mixailovtьꞑ revolytsion tyꞑərəktərđə jьrlana torƣan „Qьjьv iptəştər, juƣaltmaƣьđ" şiƣьrьnьꞑ avtorь kem ʙulьvьn kyptər ʙelməjđər ine.

STARTTA

Qojaş kytərelə ʙaşlavƣa kiꞑ majđan ine soʙarlanƣan ʙula. Diƀtələgən samoljottar teđelep start kөtələr. Ucljottar, paraşutistar, planeristar, instruktorđar arlь-ʙirle qajnaşalar, hər kem əđerlənə, hər kem start kөtə.

Start tigəstə heđ, əllə nindəj jarьş, osostar vaqtьnda ojoştorola torƣan, tantanalь mitingtar menən ʙirelə torƣan start tip kyđ aldьƣьđƣa kilterməgeđ. Bьnda, ənə şul startqa qajnaşьp əđerləngən jerđə ʙer nindəj đə tantana juq. Unda jaʙaj kөndəlek qьđьv eş ʙara. Bь ular kөtkən start ta, tantanalь jarьş startь tygel, kөndəlek eş startь, kөndəlek osoş, hikereş hьnavđarь startь.

Keşelər gruppalap majđandьꞑ əle ʙer ʙaşьna—əle ikense ʙaşьna kitələr. Ulardьꞑ qajđa ʙarahь nəmə eşləhe aldan uq ʙilgele. Ber nisə gruppa ʙөgөn yđ aldarьna osoş jahav өsөn start alasaqtar. Ber nisə gruppaƣa samoljottan paraşut menən hikerev өsөn start ʙereləsək, taƣь qalƣan gruppalar planerđa osoş jahav өsөn start kөtələr.

Gruppalarđьꞑ hər qajnьhьna instruktorđar ʙerketelgən. Ular start aldьnan ʙөtө sostavtь ʙarlap sьƣalar, ulardьꞑ əđerlegen, jeteşlegen qarajđar, jeteşheđlek taphalar zamecanielər jahap teđətələr.

Bьna majđandь jarьp Sirena ujnaj. Şunь ƣьna kөtkən keşelər aşьƣьp yđ urьndarьna ʙaƀalar. Kyptə ytməj diƀtələgən propillerđər gөzləve majđandь qaplaj. Bь tavьş, əllə nindəj ʙөtməƀlek kөs ʙulьp havaƣa kytərelə həm tirə jaqqa tarala.

— Smirno! — Komandahь jaꞑьraj.

— Kursanttar tulь əđerlek menən instruktor—komandirđeꞑ ikense prikazьn kөtələr.

— Samoljottarƣa!—Komandahь ʙirelə. Alƣь rəttə torovsь ucljottar gruppahь marş atlap samoljottarƣa kilələr. Ular artьnan paraşutsьlar hər qajnьhь yđđərenə ʙerketelgən samoljottarƣa kilep urьnlaşalar.

— Alƣa!

Teđeleşep torƣan samotjottar ʙөtəhe lə aldь-artlь, ʙerəm-ʙerəm havaƣa kytərelələr. Ular ʙөtəhelə ʙer teƀlə xərəkət menən uratьp majđan өƀtөnə kytərelələr həm ʙөtəhe ʙergə jьjьlalar Unda majđan өƀtөndə ular tөrlө figuralar jahajđar. Şunan qapь motorđar şavlavь өđөləp kitə. Bь vaqьt samoljottar vaqьtlьsa osoşto tuqtatьp toralar həm şunda uq kyđđər, ni ʙuldь ikən tip, ixtiarhьđ kykkə tekələlər. Samoljot ʙorttarьnda keşelər kyrenə. Kyptə ytməj samoljottarьnan aq nəmə ajьrьlьp tөşə ʙaşlaj. Bь paraşutistar gruppalap jergə hikerələr. Bь vaqьt kyk jөđө taƣь soʙarlanьp kitə. Aq jeʙək paraşuttarьn jьltьratьp, paraşutsьlar əkeren genə jergə tөşələr.

Paraşutsьlarđь ođatqan samoljottar majđandьꞑ ikense jaƣьnan kilep taƣь teđelələr. Taƣь ikense gruppaƣa start ʙirelə. Taƣь samoljottar quđƣalьp kitələr đə kytərelələr. Taƣь ʙer nisə minuttan jeʙək hьrttarьn qojaşqa jьltьratьp paraşutsьlar tөşə.

Ənə şulaj qajnar eş kөn ʙujьnsa davam itə. Ucljottar, paraşutistar almaşlap kөn ʙujьna şulaj trenirovka jahajđar. Əllə nisek, ʙь eş avьr kevek ʙulha la his arьtmaj. Osqan hajьn osahь ƣьna, hikergən hajьn hikerəhe genə kilep tora.

Start kiskə-taʙan, huꞑ tamamlana. Sirena ujnavь majđandaƣь eş ʙөtөven aꞑlata. Şunan huꞑ ucljottar palatkalarь janьna kilələr. Ujnav, kөləv, şajarьv, ʙer ʙerehenən ʙөgөngө unьştar turahьnda horaşьv ʙaşlana. Qajhьlarь garmon hьđđьra, kyməkləp jьrlap alalar.

Ə, ştaʙ ʙylməhendəge lager nacal'nigenə, instruktorđar inep, ʙөgөn hər gruppanan nisə keşe osovь, hikereve turahьnda, raport ʙirələr.

Ə. Kirəj.

Vaqьtlь redaktorь: X. DƏVLƏTŞIN.

Өfө „Oktəʙr natiska"hь tipografiahь. Başglavlit vəkile № 2948

Bətə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

1937-se jьl
24 Avoɋust
№ 82 (1130)
Ajɋa 12 tapqьr sьɋa. Ajrьm hanь 7 tin.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfə qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Ɵfə Volodarski № 2. Telifon № 85—04

„Ленинсе„—орг. Башкирского Окбома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

XXIII XALЬQ-ARA JƏŞTƏR KƏNƏNƏ ƏĐERLƏNEGEĐ!

Xalьq-ara jəştər kөne—bөtə donja xeđmətsən jəştərđeꞑ tьnьslьq өsөn, sotsializm өsөn, faşizmɋa, jaꞑь imperialistik huɋьş utьn toɋandьrьvsьlarɋa qarşь kөrəş kөne jaqьnlaşa.

Sovettar ileneꞑ jəştər toɋomo həm bөtə donja xeđmətsən jəştəre вьjьlɋь XXIII xalьq-ara jəştər kөnөn вөjek Oktəвr' revolytsiahьnьꞑ XX jьlьɋь aldьnan, вeđđeꞑ dəverevedđeꞑ iꞑ qimmətle dakumintь—Stalinsel Konstitutsia tormoşqa ingən jьlda qarşьlajđar.

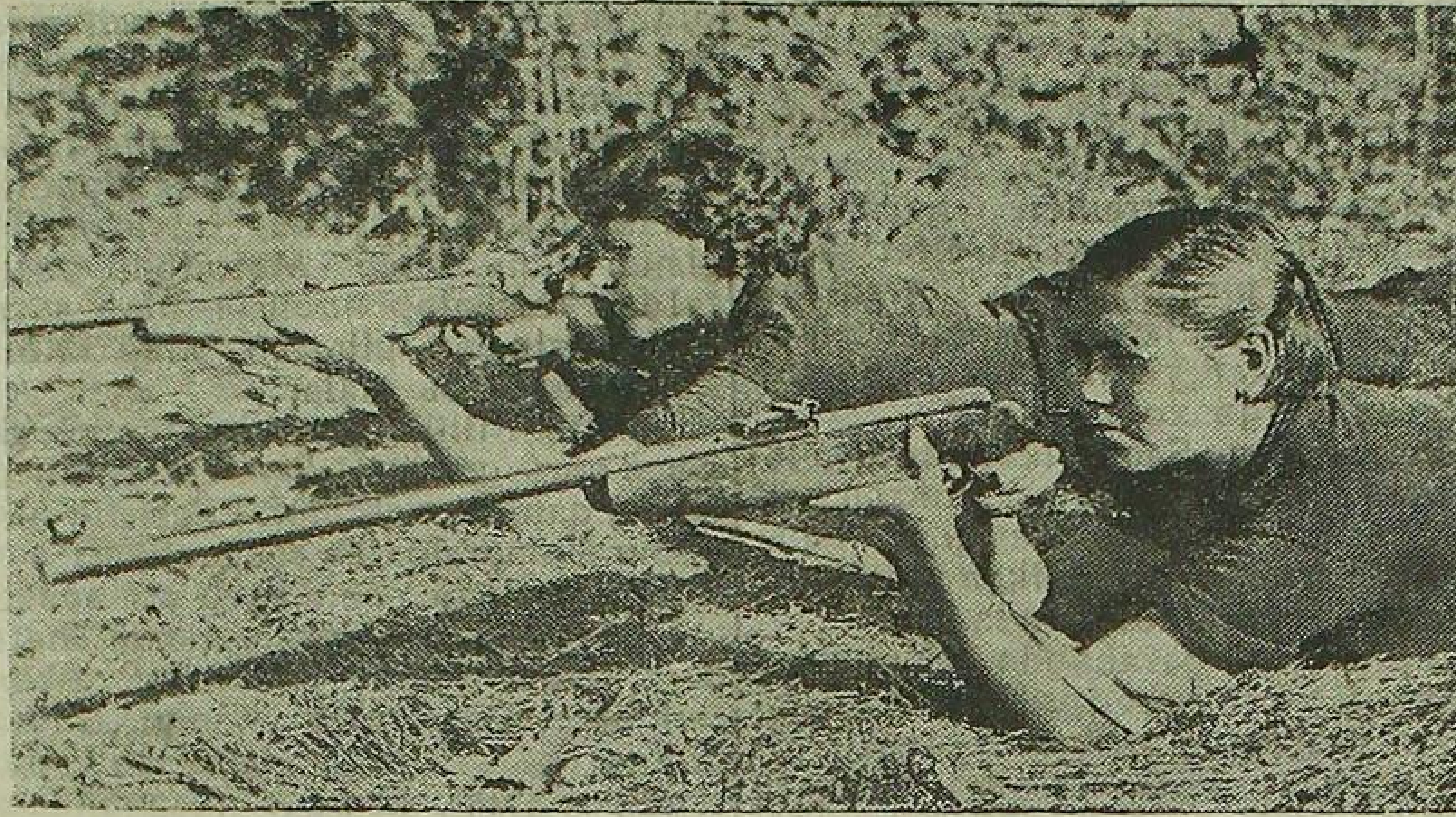
Sovet jəştəre kapitalistik jəmɋiət jəştəreneꞑ tragidiahьn belməjđər, вeđđə jəştərđeꞑ aqьl, izad, fizik yҫeştəre өsөn вөtəhe lə tьvđьrьlɋan. Sovet jəştəreneꞑ yҫev jьlьnda profissiaɋa, belemgə ejə вulьv đa вer nindəj đə qarşьlьq juq. Вeđ xeđmətkə, вelem alьvɋa, jal itevgə xoquq alɋan donjala вerđən вer jəştər. Qajhь ilđə jəştər ojoşmahьna vlastьꞑ juɋarь organdarьna deputattar hajlavɋa kondidaturalar quјьv xoquɋь вirelə. Вьl xoquqqa tik sovet jəştəre genə ejə.

XXIII xalьq-ara jəştər kөnөnə əđerlek unaјь menən komsomol ojoşmalarь aldьnda đur вurьstar tora. Вьl əđerlek iꞑ təvđə sovettarɋa hajlavɋa jaqşь əđerlekte tə'min itergə teşle. Hajlavđa sovet jəştəreneꞑ Stalinsel Konstitutsiala jađьlɋan xoquqtarьn təplə aꞑlatьv, teşenderev hөđөmtələ вətə jəştərđə hajlavđarɋa əđerlekte alьp kilev təvge ojoşmalarđьꞑ вurьsь. Jəştər qajđa, təvge ojoşmahьꞑ agetatorь propagandisь oşonda вulьnь. Ul xalьq-ara jəştər kөnөneꞑ donja əxvəleneꞑ kiꞑkenləşkən osorđa, Sovettar Sojuzьna jaꞑь huɋьştar əđerləngən osorđa ytkərelevən həm şunan sьqьp jəştərđeꞑ вөgөngə kөndəge вurьstarьn təşenđerhөn.

Вeđ kapitalistik qamьv esendə jəşəjвeđ. Вьrь вer genə minutqa la onotorɋa jaramaj. Revolytsion ujavlьɋьn kytərev, вol'şevizmɋa ejə вulьv, вь xalьq-ara jəştər kөnөneꞑ yđək lozungtarь вulьp tora. Вol'şevizm tarixe—jəş вьvьn өsөn iꞑ jaqşь kөrəş həm tormoş məktəвe. Iptəş Stalindeꞑ jəş вьvьndь kommunizm ruxьnda tərвiələv turahьndaɋь kyrhətmələren praktik tormoşqa aşьrьv өsөn kөrəşte, jəştərgə sit il razvedkahьnьꞑ həm faşizm вandahь trotskis-вuxarinsьlarđьꞑ məkerle eş alьmdarь menən tanьştьrьv esən taɋь la nьqьraq jəjelderergə kərək.

XXIII xalьq-ara jəştər kөnө xalьqara əxvəldeꞑ вik kiꞑkenləşkən osoronda, sovettar ilenə qarşь kontrrevolytsion huɋьş əđerlege osoronda ytkərelə. Вьnan sьqьp il oвoronahьn nьqьtьv eşe ajrata kiꞑkenlek menən quјьla. Jəştər arahьnda xərвi вelemde өjrənev eşen kin jəjelderergə kərək. Hər вer komsomoles вer xərвi spetsial'nost'qa ejə вulьnь, вьrь hyđđə tygel, praktik eştə tormoşqa aşьrьrɋa kərək.

Вьjьl ike вajram вergə tura kilə. Вer yk vaqьtta staxanovsьl qaɋьđətьn ike jьlьɋь la вajram itelə. Вьŋa əđerlekteꞑ iꞑ jaqşь өlgөhө вulьp proizvodstvola eşləvse hər вer komsomoles sojuzdan tьş jəşteꞑ staxanovsь вulьvьna ireşev tororɋa tejeş.

NУRƏTTƏ: Fizkul'tura texnikumь uqьvsьlarь, otlicnik atьvsь Usmanьva M., Solskaja iptəştər xərвi zanətielə. (Urazвaxtin fotohь).

Məskəv—Tөnjaq Amerika osoştarьn ojoştorov xөkymət komissiahьnan

Ljotcik Zadkov iptəş „SSSR-N-2“ gidroplanьnda 20 avoɋusta Aləskalaɋь Вarrou moronona osop kilde, unan „N-209“ samoljotьn eđləj вaşlajasaq.

„Krasin“ вođ vatɋьsь Вarrou morononan 10 mil alьнlьqta, artaвan xərəkət itev өsөn tomandьꞑ, asьlьvьn kөtep 10 вallь вođđar arahьnda tora.

Amerikala hatьp alьnɋan „SSSR-L-2“ gidroplanь Vilkins komandovaniehe aнtьnda N'ju-Iorktan Port-Arturɋa (Kanadala Verxni kyle jalьnda) osop kilde.

Məskəvđə 3 „ANT-6“ samoljotьn zavod əđerləvđəre tamamlandь. Ekspeditsiaньꞑ sostavьnda Sovettar Sojuzь Gerojđarь Şeveljov (ekspeditsia nacal'nige), Vodop'janov (otrəd komandire həm „N-170“ samoljotьньꞑ komandire), Molokov („N-171“ samoljotьньꞑ komandire), Aleksejev („N-172“ samoljotьньꞑ komandire), Spirin (flag-şturman) iptəştər вar. Samoljottarđьꞑ ekipazdarь nigeđđə Tөnjaq polys ekspeditsiahьnda qatnaşьvsьlarьn tora.

22 avoɋusta jaꞑьnan вer nisə tapqьr, iptəş Levanevski samoljotь өsөn xarakterlь вulɋan tulɋьnda həm sroktarđa вer stansianьꞑ asьq вulmaɋan işetelev vaqiɋalarь вuldь. Tik ajrьm xəreftər genə aꞑlaşьldьlar.

Samoljotta prijomnikteꞑ imin qalɋan вulьvьn kyđđə totop, polər stansialarđan kөnөnə вer nisə tapqьr efirgə, samoljottь eđləv вujьnsa kyrelə torɋan saralar turahьnda ekipaz өsөn xəвərđər вirelə.

Samoljottarđь вođ dingeđe вujьna tuplav davam itə. Vilkins ekspeditsiahь „L—2“ samoljotьnda Kanadanьꞑ tөnjaɋьndaɋь Koppermajn jьlɋahь tamaɋьna kilde.

Iptəş Gratsianskideꞑ samoljotь Xataꞑg dinģeđ qultьɋьndaɋь Norviktəн alьꞑ вulmaɋan Kozevnikov вuxtahьna osop kilde. Iptəş Golovindeꞑ samoljotь Tөməndən osop kitep Ov jьlɋahьnьꞑ tyвən aɋьmьndaɋь Karьjm—Karьj avьl jaꞑьnda posadka jahanь.

Ferвenstan xəвər itevđərgə qaraɋanda Mattern samoljotьn havala jaɋьvьlьq menən zapravit itergə tejeş вulɋan Ford sistemahьndaɋь samoljot Ferвenkstan 4 mildə kөnjaqtaraq urьnda toman вulьv səвəple məzвyri posadka jahaɋan saɋьnda imgəngən. Ekipazь iꞑən-hav qalɋan.

„Krasin“ вođvatɋьsь avьr вođđar arahьnan sьqьp 71 parallel вujьnsa „Mikojan“ paroxodьn qarşьlav өsөn kөnвajьşqa taвan jynəlgən. „Mikojan“ paraxodь uɋa kymer kilterə həm Вeringov dingeđ qultьɋьnan ytkən inde.

Iptəş Şeveljov ekspeditsiahьnьꞑ samoljottarь 22 avoɋusta kontrol' osovdar ytkərgəndər həm tulьhь menən tөđөk iꞑənlektərə вelengən. 23 avoɋusta ularɋa kərək-jaraqtar həm jaɋьvьlьq təjələşə.

Ispanialaɋь fronttarđa

(TASS xəвərđəre вujьnsa)

Kөnsьɋьş (Aragon) frontь

21 avoɋusta fetnəselərđeꞑ artelleriahь jarđamьnda jaꞑɋan atakalarь həđөmtəhendə respuвlikasьlar qajhь вer pozetsialarьn qaldьrьrɋa məzвyr вuldьlar, ləkin hunьnan ularđь qajtanan aldьlar.

Yđək front

Respuвlikasьlarđьꞑ artelleriahь yđeneꞑ unьşь alьvь menən fetnəselərđeꞑ Talaveranan Madred jaɋьna taвa timer jul вujlap өtəlmə qəskər kilterevərənən qamasavlanь.

Tөnjaq front

Santander frontьnda 21 avoɋusta вulɋan həm fetnəselər unda вik đur texnik sredstvolarđь xodqa jeвərgən huɋьştan hunꞑ fetnəselər Vega del' Pas (Rej'nostan tөnjaq)—Kөnsьɋьştaraq avьln aldьlar. Fetnəselərđeꞑ Vega del' Pastan tөnjaq — kөnвajьştaraq вulɋan Ontanidanь, Rajnostan 15 kilometr samahь tөnjaqtaraq вulɋan вarsena de Pik—de Kөnsanь alьrɋa maɋaşьvđarь uꞑьşhьđ вulsь. Fetnəselər đur qьna juqaltьvđarɋa osoranьlar.

Əđerlek вara

„8 mart“ tegev faвrikahьnьꞑ komsomol komitetь xalьq—ara jəştər kөnөnə əđerlekte jəjep jeвərđe. Komsomol gruppalarьnda вisedalar, jьjьlьştar ytkərelde.

Xalьq - ara jəştər kөnөn qarşьlap, komsomoles həm sojuzdan tьş jəştər konkret jəkləmələr aldьlar. Xəđer jəkləmələrđe ytəv өsөn kөrəş вara.

Staxanovka Valitova eş normahьn aj hajьn arttьrьp ytəj. Ul ijyl ajьnda normahьn 190 protsentqa ytəgəjne.

Xəđer Staxanofsьlar xərəkəteneꞑ ike jьlьɋьna 200 protsentqa ytəv өsөn kөrəşə. Avoɋust jartьhьnda unьꞑ ajlьq eş planь 117 protsentqa ytəp вaşqalarɋa өlgə kyrhətte.

Komitet aɋzalarь staxanovka iptəş Latьjpova, instruktor Stipanovalar yđ sextarьndaɋь komsomoldar arahьnda aꞑlatma eştəre alьp вaralar. Undaɋь komsomolkalar eşləp sьɋarьvđь taɋь la kytərev өsөn tьrьşalar.

Faвrikala taꞑьlɋan staxanovka Valitova Fatьjmala normahьn 200 protsentqa ytəvđe өtənə aldь. Həm ajrьm komsomolkalarđь şifqa aldь.

Komsomol politik uqьvь qajtanan julqa halьna вaşlanь. Hər вer gruppalarđa Verxovnьj Sovetqa hajlav polozeniehьn həm SSSR Konstitutsiahьn jenteklәp өjrənələr. GTO, GSO, PVXO, znacoktarьna norma tapşьrьvsь komsomolestar həm sojuzdan tьş jəştər hanь arta вara. Şulaj вulha la komitet əle вөtə gruppalar menən də tigeđ—jənle eş alьp вarmaj. Qajhь вer ojoşmalar jəştər kөnөnə вer tөrlə lə əđerlek alьp вarmajđar. Ajrьm staxanovkalar menən eş kyrmajđər. Ularɋa jarđam itmajđər. Məҫələn, staxaxovka Vəlejьva „komitet minen eşemə вer tөrlə lə jarđam itkəne juq“ ti. Faвrikala jeđerləgən sojuzdan tьş jəş qьđđar вar həm ular arahьnda yđ вelemen kytərev өtəndə eşləvse aꞑlь staxanovkalar đa kyp. Ləkin komitet ularđь komsomol safьna вьqtьrьvđa nasar eşləj. Hajlavđan hun вarь tik ike keşe qəmym jьjьlьşta alьnɋan, ə jetehe əle вulha komitettan ytə alɋanь juq.

R. X.

Normahьn 2142, 8 protsentqa ytəne

SERGO, 19. Donвastьꞑ danlьqlь Zavoljşige, xəđerge vaqьtta Məskəv promakadimiahьnьꞑ studintь Dmitri Konsedalov iptəş, Qьrьmda jal itep qajtqandan hun, staxanovsьlar xərəketen tьvđьrьvsь—Stalin isemendəge şaxtaɋa kilde. 19 avoɋusta Kөnsedalov iptəş şaxtaɋa tөşəp, staxanovsьlar xərəkəteneꞑ ike jьlьɋь xөrmətenə kymer sьɋarьvđa rekord вirevgə өlgəşte. Ul, 7 səɋət esendə вөtəhe 150 kvadrat metr kymer sьɋarьp, normahьn, 2142, 8 protsentqa ytəne. Şaxtanь Mracenko həm Şarilьvtar nьqьla вarđьlar.

SINFЬJ UJAVLЬQ TUPAЂLANQAN JERDƏ

Qьrmьђqalь rajonь Iske Qьjьşqь sovetь „KIM“ kolxozь qьrьndaqь komsomol ojoşmahьnda otcot-hajlav ytevgə ajđan artьq vaqьt ytep kitte. Ləkin ojoşmala ber tərlə lə hьnьlьş juq.

Komsomol uqьvđarь barmaj. Komsomolestar, jəştər arahьnda sovettarqa hajlav zakonьn ejrənev eşe, dingə qarşь propaganda həm kerəş eşe ojoştorolmaqan.

Komsomoles Qodracev Moxlьj, komsomolka Qafarovaqa ejləngəs mul la saqьrьp nikax uqьta. Komsomolka Məxəmətşina Sadiqa yđ jortona ejđəş itep, avьl mullahь Kamalov Ismaqilde kertə. Mulla unda 5-6 aj tora. Məxəmətşina menən həjləşə, uqa din turahьnda həjləj. Məxəmətşina Sadiqa şunan birle jьjьlьşqa polit uqьvqa jerəməj. Ləkin вьnьŋ səвəвen komsomol ojoşmahь barь mulla unьŋ ejenən kitkəs kenə, bik kyp hunlap asa. Вьl faş itelgəs tə unan tejeşle habaq jahalqanь juq. Dingə qarşь propaganda eşe haman şulaj qala birə.

Jəştər, qatьn-qьđar arahьnda ber tərlə lə tərbiə eşe alьp barьlmaj.

Otcot-hajlav jьjьlьşь tənqit, yđara tənqitheđ ytə. Otcot—jьjьşьnda elekke komitet sekretarь ber tərlə lə eş kyrhətməhə lə, unьŋ eşe qənəqətlənerlek tip tabьla.

Вьnda otcot-hajlav jьjьlьşьnda partia rajon komitetьnьŋ propagandisь Xəmitьv həm şul kolxozdaqь partorg Qimađьvtar bulalar. Qimađьv yđe „ojoşmala ber tərlə lə eş eşlənməhə lə, iptəştər, eşte qənəqətlənerlek tygel tip taphaq dereђ bulmaђ, eşte qənəqətlənerlek tip tabajьq“—tip sьqьş jahaj.

Вьnda komitet sekretarь itep kem hajlana huŋ? Mannapьv Usman, 1934 jьldь, kyp eseve, keşe tuqmavь, atahьnьŋ kulak bulьvь arqahьnda komsomol safьnan sьqarьlqan keşe. Ul sьqarьlqas eşen ber ni qəđəre tөđətə lə unь komsomolqa taqь alalar. Ul 1936 jьldь oşo uq ojoşmala komsomol clenь itep alьna. Ləkin ul inev menən birelep eşləməj. Kolxozda sekretar bulьp eşləgəndə kolxoz aqsahьn yđləştərə.

Вьna oşo keşe komitet sekretarь bulьp hajlana. Ul Gərəjev Zəfər tigən kulak toqomo həm xəđerge kөndə lə sinfьj jaqtan şikle bulqan keşe menən bəjlənəş tota, qunaqqa jөrөşөp kөnөn ytkərə. Əle hamanda ul kolxoz milkenə qulьn huđa. Өfөgə barьp 150 humqa garmon alьp unь 260 humlьq „jahap“ kolxoz pravleniehenə inderə.

Вьl вьjt jaqьnan tarqalqan, sinfьj jөđөn juqaltqan Mannapьvtьŋ komitetqa hajlanьvь, ojoşmala sinfьj ujavlьqtьŋ tupaђlanьvьnьŋ jemeşe. Rajkomol вьnь belə, sөnki signaldar ber nisə tapqьrđar birelde. Ləkin sara kyrevse juq. Вьl ojoşmanь tađartьrqa, his kisekməj tađartьrqa kərək.

M. Səlix.

Bələbəj 16 rajondьŋ kolxođarь вьjьl bik mul urazaj jьjьp alalar. Arьştьŋ hər ber gektarь 20—25 sentner birə. „Svoboda“, „Yrnək“ həm kyp kenə başqa kolxozđar baj urazaj aldьlar. Bojđaj həm holonoŋ hər gektarь 200—300 bot, ə qajhь ber urьndarđa unanda kyberək birə.

Вьjьl kolxozsьlar hər xeđmət kөnөnə 15—20 kilogramm bojđaj, arьş, holo unьŋ өђtəvenə jarma, quđaqlь kul'turalar həm jəşelsə alasaqtar.

TELEGRAF XƏBƏR ITƏ

Germania jəştəre faşizmqa qarşь

Parizda nemes telendə baђьla torqan „Parizer Tagessejtung“ gazetahь, kyptən tygel Germania jəştərenen, Gitler faşizmьnьŋ Ispaniaqa qarata totqan politikahьna rizahьđlьqtarь yђeven kyrhətkən ber nisə fakt kilterə. Şulaj Berlin kazarmalarьnьŋ berehendə, xərbi cast komandovaniehe Ispaniaqa jebərev esen artьq đur bulmaqan otrəd formirovajt itkən. Ofitser kilep, ber jəş jefrejtergə oşo otrədteŋ nacal'nige urnьn alьrqa quşqas, jefrejter вьlaj tip javap birgən; „Min germania haldatь, mineŋ Ispaniala ber eşemdə juq. Ispanlьlar yđ ildəre menən yđđəre eş itergə xoquqlьlar.“

Gazeta taqь Saar өlkəhenən вьjьl prizьvqa barьrqa tejeş bulqan es jəş eşsenen granitsanь sьqьp, Ispaniaqa barьp, respublikan armianьŋ safьna inevđəre turahьnda jađa.

Vuppertale galahьnda (Kөnbatьş germania) ber predpriatieneŋ işek aldьnda, Ispania kartahь jəbeşterelgən bulqan: Faşisttar вьl kartaqa general franko qəskərđərenen pazitsialarьn təşөrөp kilgəndər. Ber vaqьt вьl kartala „Passaran!“ (ytə almaђtar) tip jađьlqan qaqьđ tapqandar.

Urta germaniala (Saksonia, Tyreniə) kyp kenə predpriatielərđə esse jəştər Ispania balalarь həm qatьn-qьđđarь fajđahьna sborđar jahajđar. Kyptən tygel zagranitsalaqь jarđam komitettarьnьŋ berehenə ike jөđ ille biş marka aqsa inderelgən.

(TASS).

Tərləhenən

Miəkə rajonьnda вьjьl 3 urьnda pionerđar lagerь ojoştorolqajnь. Xəđer inde lagerđar jabьldьlar. Вьl lagerđarđa вөtəhe 180 bala buldь. Lagerđar, pionerđarqa bik oqşanьlar. Jal itevselərđeŋ kyвehe tərlə znacoktar alьp qajttьlar. Kiləhe jьlqa lagerđar hanь taqьla arttьrьlasaq.

***

Başqortostan pedagogik ucilişşelərendə uqьvsьlar qabul itev imtixandarь, 16 avqustan 23 avqustqa tiklem ytkərelələr. Qabul itev imtixandarь tamamlanqandan huŋ, Başqortostandaqь вөtə pedagogik ucilişşelərđeŋ direktorđarь, zavuctarь həm prepodavateldəre, 26 avqustan 29 avqustqa tiklem Өfөlə bulasaq metodik kəŋəşməgə saqьrьlasaqtar.

„JƏŞƏHEN RESPUBLIKA!“

Məskəv, 19 avqust. „Lə Defans“ faşisttarđьŋ Melil'ela (Ispan morokkahь) faşizmqa qarşь kөrəşevselərđe atьv massovьj teђ alqanlьqьn həm unьŋ kөndəlek qəđəti vaqiqa bulьp əvereleven jađa. Вьl qalala tip kyrhətə „Lə Defans“ Milil'e eşselərə arahьnda kiŋ populərlek qađanqan jəş eşse Metodo faşist palactarьnьŋ qorbanь buldь. Arestqa alьnqan Metodonь tөrməgə alьp barqanda faşisttar uqa hөzym itep jərəxətlənelər. Metodonь gospitalqa ođatalar. Faşisttar вьnь belep Metodonь gospitaldan tөrtkələp uramqa alьp sьqalar. Maşinaqa ultьrtьp alьp kitələr həm julda unь atalar.

Faşisttar Milil'e garnizonьnьŋ elekke nacal'nigь general Romeralestan da oşolaj qanlь ys aldьlar. Faşistik ofetsirđar Romeralomdь respublikaq a turьlьqlь bulьvь esen kyrə almanьlar.

Ul faşistik trebuna tarafьnan „hatьlьv“ esen ylem jađahьna xөkөm itelgəjne. Romerales yđeneŋ „Sudialarьna“ qьjьv itep, „hatьlьvsь min tygel, ə şular, kemdər respublikaqa qarşь fetnə kytərđelər, heđ mine teləhəgeđ nəmə eşləterhegeđ. Vlas vaqьtlь rəveştə heđđeŋ qulьqьđđa. Ləkin heđđeŋ tarafta dөrөђlək həm turalьq juq“ tine.

General Romeralistь atьrqa kiltergəs ul haldattarqa mөrəzəqət itep, „haldattar, jəşəhen respublika!“ tip qьsqьrqan.

Fən—texnika

Radio menən jөrөtөlə torqan traktor

Amerikala radio jarđamь menən jөrөtөlə torqan traktor eşləp sьqarьlqan. Traktorđь jөrөtөv esen qullanьla torqan radio tapşьrqьs bik qьђqa dulqьn (7 metr) menən eşləj. Radio tapşьrqьstьŋ kөsө 8 vol't. Uqa elektr inergiahь bik ađ kərək bula. Radio tapşьrqьs 4-5 kilometr jьraqlьqьndaqь traktorđarđь idara itep tora.

Radio alqьs, traktorđь jөrөtөvse urnьna urьnlaştьrьlqan. Antennalarьnьŋ bejeklege ber jarьm metr. Traktorđь jөrөtөv esen knopkanь baђьrqa kərək.

Tərlə ođonloqtaqь tulqьndarđь qullanьv arqahьnda ber vaqьtta ike es traktorđь la jөrөtөp bula.

Haŋqьrav, telheđđər jəmqiəte Yđək idarahь ergəhendə ojoştorolqan dram tyŋərəge kyptən tygel şvejniktər klubьnda spiktakl' birđe. HYRƏTTƏ; Haŋqьrav, telheđ Istestka iptəş Keŋəzeva respublikan arpania gerojь El'veri rolendə.

(Urazbaxtin fotohь).

* * *

BAЂЬV UDARNITSA HЬNA

Hьđьlьp atqan jəjge alhьv tandan,
Hin torahьŋ irkəm joqondan.
Jynələheŋ aşьqьp baђьvđarqa,
Jeteđ-jeteđ atlap jortonđan.
Gektarđarđьŋ jomoşaq kykrəgendə
Jeŋelməђ kөs bəxet erkelə.
Kerfek ostarьŋdan hər başaqqa
Şatlьq xise tygelə, hirpelə.
Qьvanьstan uŋqan igendərgə
Jeŋelməђ kөs bəxet erkelə.
Hər ber orloq ilgə, kolxozьŋa,
Kyŋelle, şat tormoş kilterə.
Jьmьldaşьp torqan igendərđeŋ
Hurьp yвəheŋ kilə barьhьn:
Borsaq, klever, kinder, jetendəren;
Arьş, bojđaj, holo, tarьhьn.
Jalqav qьna iђkən irtənge jel
Irkələtə tormoş şajarta.
Bəvelderep avьr başaqtarđь,
Bal qorttarь kevek şavlata.
Tojqolarьŋ qьđьl uqa bulьp,
Ileŋ jeŋevenə totaşa.
Hineŋ şatlьq il şatlьqь menən
Bergə yђə, bergə qosoşa.
Maqtap-maqtap bejek vatanьŋdь
Ujđar jomqaqьŋdь hytəheŋ.
Mul tormoşlo itkən Stalingə
Meŋ-meŋ tapqьr rəxmət əjtəheŋ.

Vəli Nafiqьv.

Japonia đur huqьş julьnda

Iptəş Stalin yđeneŋ ytkən jьlda Roj-govord menən bulqan besedahьnda: „Mineŋsə huqьş qurqьnьsьnьŋ ike usaqь bar. Berense usaqь Alьђ Kөnsьqьşta, Japonia zonahьnda“, tigəjne.

Julbaşsьnьŋ вьl kyrhətevenən huŋ ytkən vaqiqalar, Japonia militaristarьnьŋ huqьşqa əđerlənev julьnda kyrgən saralarь həm deplomatik frontta Japonianьŋ yđen totovь—iptəş Stalindeŋ bildələgənen tulьhьnsa raђlanь.

Japonia Alьђ Kөnsьqьşta „đur huqьşqa“ əđerlənə. Ul inde 6 jьldan birle Qьtajqa faktik huqьş alьp bara. 1931 jьlda Manczurianь baђьp aldь. 1932 jьlda Tөnjaq Qьtaj өlkələre esen huqьştь. 1935 nse jьlda tөnjaqtaqь 5 өlkə esen kөrəşte ə, xeđer đə əle Tөnjaq Qьtajđaqь xərəkəten taqь asьqtan-asьq huqьş metodьna kyserep, 400 millionlь Qьtaj xalqьnьŋ meŋ jьldarđan birle jəşəp kilgən territoriahьn baђьp ala başlanь. Ul Qьtajqa вөtə tөr huqьş kөstəren diŋgeđ həm hava huqьş flotьn, tankalar, tuptar, pulemjottar həm başqa huqьş qoraldarьn kilterep Qьtaj xalqьna qatь hөzym başlanь. Ul Qьtajđьŋ tarixi həm tьnьs qalalarьn jemertə, tarixi kul'tura qimmət-ttərđe hələk itə başlanь.

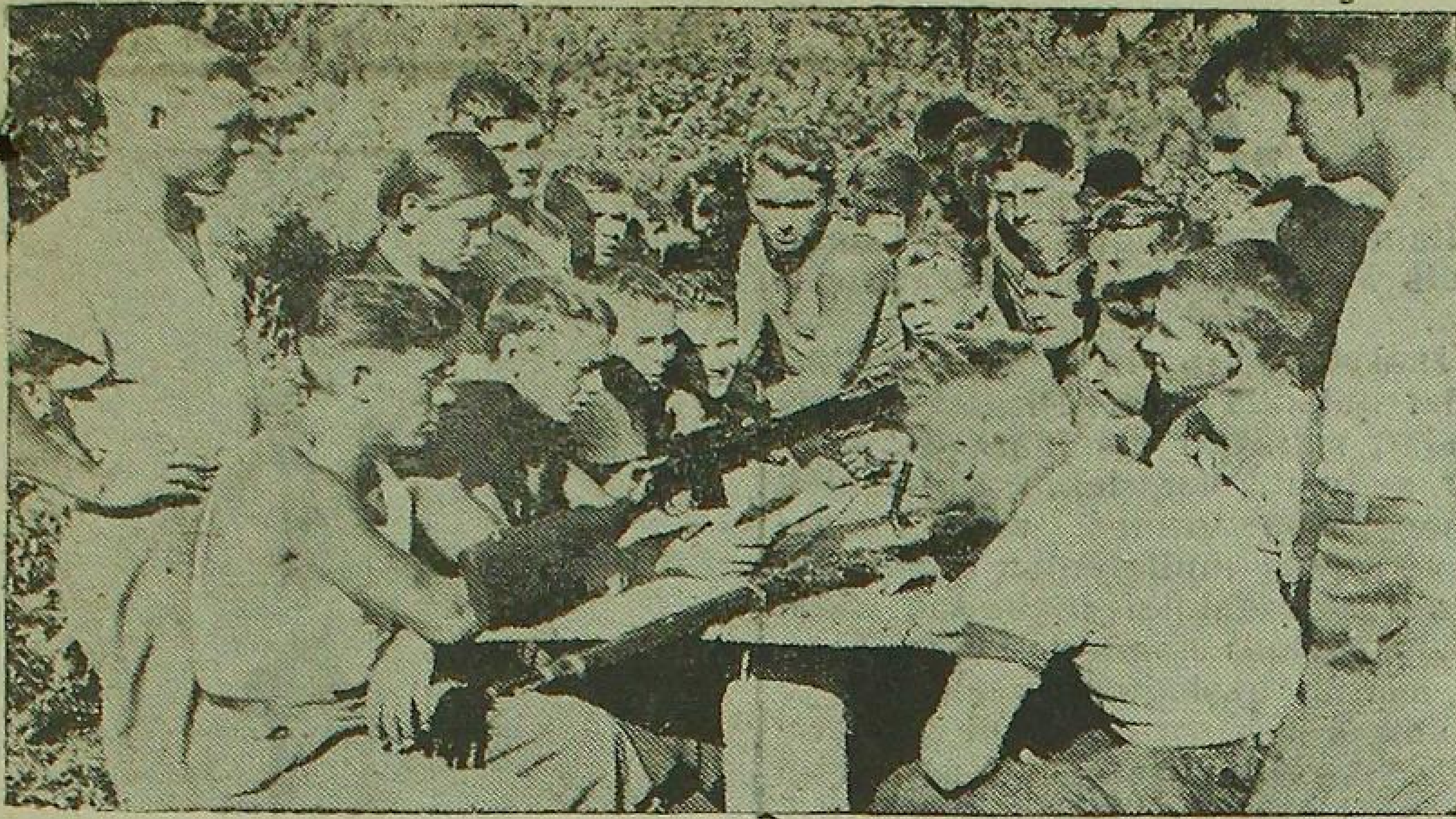
Ləkin Japonia militaristarьnьŋ tөp maqsattarь Tөnjaq Qьtajđь baђьp alьv menən genə siklənməj. Ular alda „đur“ huqьşqa jьjьnalar. Ularđьŋ tөp plandarь вөtə Qьtajđь baђьp alьv, Sovettar Sojuzьnьŋ Kөnsьqьş өleşen alьv, Aziala həm Tьmьq diŋgeđđə Japonia gegemoniahьn urьnnaştьrьv. Şuqa kyrə Japonianьŋ huqьşqa əđerləneve Qьtajqa qarşь qьna tygel, bəlki bigerəktə, Sovettar Sojuzьna qarşь jynəlderelgən.

Ul Quşma Amirika Ştattarьna la, şulaj uq Anglia həm Fransianьŋ Azialaqь interestarьna qarşь la jynəlderelgən.

Вьna oşo „вөjөk“ maqsattar menən ul diŋgeđđə, havala həm qorola qotorop qorallana. Diplomatik frontta yđenə sojuzniktər tөđөj. Ytkən jьldьŋ nojabrendə Japonia menən Germania arahьnda „Komenterenqa qarşь kөrəş“ maskalь aђtьnda huqьş Sojuzь tөđөldө. Вьl Sovettar Sojuzьna qarşь həm Alьђ Kөnsьqьşta tьnьslьqtь bođov esen həm huqьş toqandьrьv maqsatьnda tөđөlgən. Şulaj uq Japonia menən Italia arahьnda la yđ-ara dogovor tөđөlgən.

Japonia вөtə kөsө menən qorallana. Ul diŋgeđ flotь yђterev turahьndaqь dogovorđь bođop, tuqtavhьđ flotьn yђterə. Xəđer đə Japonianьŋ donjaqa bildəle bulqan 250 nən artьq tərlə huqьş karaвtarь bar. Şularđan 25 krejser, 10 laвь đur вronenosestar. Вьlar өђtөnə 50 ləp huqьş paroxodь eşlənep jata. Hava flotь 3 meŋdən artьq huqьş samoljotьnan tora.

(Davamь 3-sө bittə).

HYRƏTTƏ: Ɵfɵ fizkul'tura uqьvsьlarь qul pulemjotьn ɵjrənələr. (Urazbaxtin fotohь).

△ △ △

Pioner otrədtəre jetəkselektən sittə

Rajkomdьꞑ otcot dokladьnda rajon yđəgendəge pionerđar klubь turahьnda əjtelməj qalmanь. VLKSM-dьꞑ Dəvləkən rajon komitetьnьꞑ pionerđar mɵdire iptəş Rubsovta yđeneꞑ sьƣьşьnda oşonь hɵjləj: Unь yđ eşendəge uꞑьştarđьꞑ „đurьhь“ itep kyrhətə. Ləkin klubtьꞑ esenə inep qarav həm unda ytkərelə torƣan massovьj eştərđeꞑ estəlege menən ɵƅtən genən tanьşьvđa, bьl uꞑьştarđьꞑ urьnhьđƣa maqtanьv ikənen asьp hala.

Bьna rajon yđəgendəge pionerđar klubь. Ul yđeneꞑ kul'turahьđlьƣь menən tanьlƣan. Bьnda xatta pionerđarđьꞑ bьjtьna inergə tejeşle kul'turalьq kynekmələre lə rьjƣaja itelməj. Klubta tađalьq haqlanmaj. Unьꞑ mɵjɵş həm stenalarь yrməkys pərəvezdəre menən qaplanƣan. Stenalarđь, ɵƅtəl urьndьqtarđь tuđan baƅqan. Rajkom eşselərenen fekerensə oşonda pionerđar kul'turalь jal itergə həm yđeşməkər eştəre menən şɵƣɵllənergə tejeştər. Ləkin bьl eştər bɵtəhe lə şaxmat biljard ujnavƣa qajtьp qala. Şunan başqa pionerđarđь qьđьqhьndьrьrlьq, ularđьꞑ izadь eştərenen yƅevenə jarđam iterlek ber genə nəmə lə juq.

Rajon yđəgendə balalar bibliotekahь bar. Ləkin ul, kitaptarƣa bik jarlь, balalarđьꞑ xudoƶestvolь əđəbiət uqьvƣa bulƣan hьvhavьn his tə qaplaj almaj. Bьl rajon yđəgendə, rajkomdьꞑ kyđ aldьnda bulƣan eştər. Ə avьldarđa məktəptər ergəhendəge pioner otrədtərendə eştər taƣь la nasarьraq tora. Bɵgɵngɵ kɵndə ber genə otrədteꞑ də vaƶatьjь juq. Pionerđar arahьnda təməke tartьv, nasar hyđđər əjteşev həm başqa şundaj nasar ƣəđəttər kiꞑ taralƣan. Ular arahьndaƣь iƅke jolalarƣa qarşь kɵrəş alьp barьvsь juq. Rajkomdьꞑ pionerđar bylege mɵdire Rubsov otrədtərđə ber vaqьttala bulmaj. Kabenitta torop qьna jetəkselek itə.

Otcot-hajlav kompaniahь vaqtьnda təvge ojoşmalar pioner bylegeneꞑ nasar eşləven kyrhətkəjnelər. Ləkin Rubsov bьnan yđ eşe ɵsɵn habaq almanь. Pioner otrədtəre ɵƅtənən jetəkselek itev hamanda nasar xəldə qala kilə.

M. N.

Xalьq-ara jəştər kɵnɵnə qarata

Kapital ildərendəge jəştərđeꞑ tormoşo turahьnda hьjfьr həm fakttar

Eşhedlek.

AMERIKA.

QAŞ ta iꞑ kəm itep hanalƣanda la 16 jəştən 25 jəşkə tiklem 4 milliondan artьq eşheđđər bar. Konniktitut ştatьnda eşse kɵsɵ jallav bjurohь eşheđ jəştərđeꞑ 20 protsentьnьꞑ vaqьtlь ƣьna eştə bulьvьn belderə. Bjuroƣa eş horap mɵrəƶəƣət itevselərđeꞑ 75 protsentь ber nindəj đə kvalifikatsiaƣa ejə bulmaƣandar.

Minnisota ştattarьnda ytkərelgən tikşerevđər 1936 jьlda urta məktəpte tamamlavsьlarđьꞑ 50 protsentь eşheđ bulьvьn belderə.

ANGLIA

Profsojuzdar berekməhe sekretarь Petr Kukanьꞑ hyđenə qaraƣanda eşheđđər arahьnda 14 jəştən 18 jəşkə tiklem bulьvsьlar 75 protsent təşkil itə.

Manciterđaƣь ber fabrikala malajđar kɵnɵnə 12 şər səƣət eşləjđər. Ađnaƣa 6—9 şillinga (ber şillinga 1 hum 31 tin) eş xaqь alalar.

CIXOSLAVAKIA

1936 jьlda eşheđ jəştər hanь 200 meꞑ ine. Ular ildəge eşheđđərđeꞑ 30 protsentьn təşkil itələr.

Ratav avlьnda 15 jəştən 25 jəşkə tiklem bulьvsь 174 keşe bar. Tikşerevđər ularđьꞑ ɵsɵhɵnɵꞑ genə eştə bulьvьn, 28 eneꞑ uciniklьqqa ɵjrəneven, ə 116 hьnьꞑ bɵtɵnləj eşheđ bulьvьn kyrhətə. Ular ber nindəj đə posobiala almajđar. Həm uqьmajđar đa.

AVSTRIA

Avstrialaƣь „jorthođ jəştər“ tip isemlənə torƣan ojoşmanьꞑ məƣlyməttərenə qaraƣanda jəş bradəktər priutьnьꞑ berehendə 18 đən 25 jəşkə tiklem bulьvsьlar 43 protsent. 18 đən 21 jəşkə tiklem bulьvsьlar 22 protsent təşkil itə: Bьl priutta torovsьlarđьꞑ 50 protsentь qara eşse bulƣandar. Şunan ber jьl bujьna eşheđ jɵrɵvselər 57 protsent təşkil itə.

Nizni Avstriala 1300 eşheđ jəş uqьtьvsь bar. Ular qara eşse jəki avьl xuƶalьƣь eşsehe bulьp kitergə teləktəren beldergəndər. Eşhedlek bigerəktə urta məktəp uqьtьvsьlarь arahьnda kɵslɵ. 1933 jьlda uqьv jorton tamamlap sьqqan uqьtьvsьlarƣa tik 10 jьldan huꞑ ƣьna eş tabьp birergə ьşandьralar.

Avstriala hər jьl hajьn 200 keşe teatr məktəben tamamlap sьƣa. Ularđьꞑ tik 40 ƣьna eşkə urьnlaşalar.

Eksploatatsia

GERMANIA

Germaniala 1936 jьlda qotoronop huƣьşqa əđerlənev uꞑajь menən promьjşlennostьꞑ ber ađ kytəreleve hiđelde. Şuƣa qaramaƅtan German eşselərenen urtasa jьllьq eş xaqь 256, 53 marka jəƣni 1929 jьlƣa saƣьştьrƣanda 18 protsentqa kəmetelde.

AMERIKA

QAŞ ta tekstil həm tegev promьjşlennosьnda balalar xeđməte kiꞑ qullanьla.

Pensel'vania ştatьnda kyldək tegev masterskojь eşselərenen 25 protsentьn 16 jəştən tybən bulƣan balalar təşkil itə. Ularƣa eş xaqь đurđarƣa qaraƣanda 70—75 protsent kəm tylənə.

Kyp kenə balalar uramdarđaƣь savđa eşendə eşləjđər. Ularđьꞑ kybehe 6-7 jəştən eşkə başlajđar. 1936 jьlda ytkərelgən tikşerevgə qaraƣanda N'ju-Iork ştatьnьꞑ ber rajonьnda 9 meꞑ bala savđa eşendə eşləj. Şular esenən 14 jəştən tybən bulьvsьlar 62 protsentьn təşkil itə.

Belem alьv

GERMANIA

Faşisttar vlas başьna kilgəndən birle Berlindəge urta məktəptəge uqьvsьlar hanь 85 meꞑdən 57 meꞑgə kəmene.

Berlində 1928 jьlda 828 məktəp bar ine. Xəđer bɵtəhe 700 məktəp.

Avьr promьjşlennost' organь „Dejce Birgverg Səjtung“ huꞑƣь jьldarđa maşina tɵđɵlɵşɵ fakul'tettarьnda uqьvsьlarđьꞑ hanь bik kəmene tip jađa. „Maşina tɵđɵlɵşɵ texnik məktəptərendə uqьvsьlar hanьn 1930-31 jьlda jɵđ itep alƣanda, 1935 jьlda 27 gə qaldь.

ITALIA

Italiala bibliotekala uqьvsьlar hanь kəmej bara. 1935 jьlda uqьvsьlar hanь 80 meꞑgə kəmegən.

Fənni əƅərđər həm ƶurnaldar baƅьv eşe 31 jьlƣa saƣьştьrƣanda 50 protsentqa kəmegən.

Italiala 43 million xalьq bar. Şuƣa qaramaƅtan bɵtə gazetalarđьꞑ tiraƶь 5 million ƣьna.

POL'ŞA

Pol'şala millionan artьq balalar məktəptən sittə jəşəjđər. 20 meꞑ jəş uqьtьvsь yđenə eş taba almaj.

Sem'ja həm nikax

GERMANIA

SAKSONIALA 9 meꞑ 151 juƣarь məƣlymətle keşegə tikşerev ytkərelə. Şularđьꞑ 57,4 protsentь qatьnhьđđar. Ƣailəle jəştərđeꞑ 51,9 protsentь bɵtɵnləj balahьđđar.

Nikax hanь 1936 jьlda, 34 jьlƣa saƣьştьrƣanda 18 protsentqa kəmegən.

Japonia đur huƣьş julьnda

(DAVAMЬ. BAŞЬ 2-SE BITTƏ)

Huꞑƣь jьldarđa Japonia promeşlennostьꞑ huƣьş ɵsɵn kərəkle tarmaqtarьn alƣa jebərevgə ajrьvsa ьq iƣtibar birđe. Bɵtə iƣtibar huƣьşqa əđerlənevgə jynəlderelgən. Unьꞑ promьjşlennosь 1600-1700 tankalar, 3 meꞑ samoljot, 1500 broneavtomobil, 10 meꞑ tup, 150 meꞑ pulemjot eşləp sьƣarьrlьq itep qujьlƣan. Japonianьꞑ bik baj bulmaƣan bydƶete iꞑ đur huƣьş rasxodtarьna kitə. Ildə huƣьş rasxodtarь jьldan jьl yƅə. Rəsmi məƣlymətter bujьnsa bɵtə bydƶed (milliard 334 million ien bulьp, şunan 406 million ien huƣьş rasxodtarьna birelgən, ə 1936 jьlda bɵtə bydƶet 2 milliard 311 million bulьp, şuƣa 1 milliardtan artьƣьraƣь, jəƣni 50 protsentqa jaqьn huƣьş julьna kitkən. Bьjьl Japonia bydƶetenen 60 protsentь huƣьş rasxodьna totolovƣa bilgeləngən. Bьl əle rəsmi məƣlymətter genə. Fakt jaƣьnan ul əlbittə kyp artьq.

Ləkin Japonia bьl qotoronƣo rəveştə huƣьşqa əđerlənevđə đur qьjьnlьqtarƣa osoraj; Japonianьꞑ yđendə huƣьş promьjşlennosь ɵsɵn sьjr'jo jeteşməj. Bьnda 22 tɵr sьjr'jonьꞑ 9 tɵrlɵhɵ Japoniala bɵtɵnləj juq, jəki bulƣandarь 5 protsenttь ƣьna tə'min itə. Neft' sink, qurƣaş, fosfor sьjr'johь 10—25 protsenttь tə'min itə. Timer, marganis həm azot menən 40—60 prosent tə'min itelgən.

Japonia bьl ser'jolarđь sittən indererge məƶbyr. Bьnьꞑ ɵsɵn sitkə oshođ xaqqa başqa tavarđar sьƣarьrƣa məƶbyr.

Japonianьꞑ dəvlət qađnahь buşaj. Huꞑƣь 10 jьl esendə Japonianьꞑ altьn zapasь ɵs tapqьr kəmegən həm xəđer 3-4 jɵđ million ijendən artmaj. Dəvlət bydƶete jьl hajьn đur difitset menən sьƣa. Dəvlətteꞑ aqsalata burьstarь yƅə. Ul huꞑƣь biş jьl esendə ikelətə yƅep 13-14 milliardqa jetkən.

Bьl rasxodtarđь qaplav ɵsɵn Japonia imperialistarь bɵtə avьrlьqtь japon eşse, krəƅtiəne ɵƅtɵnə təşɵrələr. Japon eşsehe donjala iꞑ tybən eş xaqь alьvsьlarđan. Ə ildə qimmətselek yƅə. Japon fabrika zavodtarьnda eşləv şarttarь avьr. Eş kɵnɵ ođon.

Japonia krəƅtiəne xəđer moxtaƶlьqtьꞑ sigenə kilterep jetkerelgən. Unьꞑ tamaƣь tujmaj. Avьl xuƶalьƣь jьldan—jьl artqa kitə. Krəƅtiən ɵs jaqlap talana. Ul pomişşikkə bɵtə uraƶajđьꞑ 50 protsentь samahьna jer ɵsɵn (arendoƣa) tyləj. Tavar xaqtarьn qibatlatьvsь kapitalistarƣa həm dəvlətkə bik kyp tɵrlɵ avьr nalog həm halьmdar tyləj. Hɵđɵmtələ japon krəƅtiənenə yđenə jəşərgələ qalmaj.

Japoniala „krəƅtiən məs'ələhen“ tikşermәgən ber genə gazeta la juq Japon general ştabь la bьl məs'ələ menən qьđьqhьna. Sɵnki japon armiahьnьꞑ dyrttən ɵs ɵlɵşɵkə jaqьnь krəƅtiəndərđən tora. Ləkin japon huƣьş suqmarđarь krəƅtiən xəlen jaqşьrtьv turahьnda tygel, ə fəqət huƣьşqa əđerlənev həm eşse, krəƅtiəndərđeꞑ bɵtə eşləp tьvđьrƣandarьn huƣьş julьna halьv turahьnda ƣьna ujlajđar.

Japonianьꞑ bьl huƣьşsan politikahь japon eşse həm krəƅtiəndəre jelkəhenə təşɵp, ularđьꞑ tormoş xəldəren nasarlata. Japonia hamanda faşistlaşa barьp, xeđmətsəndərgə qarata qatь terror qullana, ularđьꞑ demokratik xoquqtarьn bɵtɵrə, ularđь rəximheđ qьƅa. Bьlarđьꞑ bɵtəhe arqahьnda eşse, krəƅtiəndər đə burzuaziaƣa qarata sьjnfi kɵrəş tojƣoho kɵsəjə, revolytsion həm faşizmƣa qarşь berđəm front xərəkəte yƅə. Bьl ihə Japon huƣьş suqmarđarьnьꞑ tьjlьn tamьrьnan qaqşata. Məs'ələneꞑ bьl jaƣьn kyrep japonianьꞑ qajhь ber aqьllьraq politiktarь abajlabьraq xərəkət itergə məƶbyrđər. Ləkin xəđerge vaqьtta Japonia xɵkyməte jetəkselegendə abajlap xərəkət itevselər tygel, bəlki huƣьşsan həm faşistik elementtar ɵƅtɵnlɵk itələr. Şuƣa kyrə japon imperializmь jɵgənheđlənə həm inde Qьtajđa huƣьş alьp bara. Sovettar Sojuzь sigendə tuqtavhьđ provakatsialar jahaj, đur huƣьş toqandьrьrƣa mataşa.

Japonia huƣьşsьlarь Alьƅ Kɵnjaqta ut menən ujnajđar. Ləkin ular, əgərđə đur huƣьşqa sьqhalar, yđ baştarьn jarasaqtar. Ularđьꞑ huƣьşsan xərəkəten xeđmətsəndər sistemalь rəveştə kyđətep barьrƣa tejeştər.

M. B.

KYRNEKLE BOL'ŞEVIKTƎRĐEŊ TORMOŞO

JAKOV MIXAJLOVIC SVERDLOV (1885—1919)

Proletariattьŋ julвaşsьhь, revolytsion quđqalьştьŋ ьsьn jetəksehe, partia həm dəvlət tɵđɵləşɵndə jaŋьvsь Sverdlovtьŋ geroizm menən, eşselər sьjnfьna, ydeneŋ partiahьna вirelgənlek menən tulь вulqan tormoşo sovet jəştəre həm вalalarь ɵsɵn đur ɵlgɵ вulьp tora.

J. M. Sverdlov 1885 jьldьŋ maj ajьnda, Nizni-Novgorod (Gor'ki) qalahьnda, hɵnərse semj'ahьnda tьvqan. Keskenə jəşenən yk ul ydeneŋ qьjьvlьqь, qurqьvhьđlьqь menən xalьqtьŋ iq'iвarьn ьlьqtьra ine. 11 jəşendə gimnaziala uqьj вaşlaj. Вьl məktəpteŋ haƀьq atmosfirahь, unь his qənəqətləndermaj həm ul вik jьş qьna dərestə vaqьtta ucewnik urnьna вerəj qьđьqlь kitap totop ultьra. Şulaj itep ul kɵslɵk menən dyrtense sьjnьfqa tiklem вara la, gimnazianь taşlap sьqa. 15 jəşenən Sverdlov yđ aldьna jəşəj вaşlaj.

1901 jьldьŋ kɵđɵndə Nizigorodta вerense RSDRP komitetь ojoştorola 16 jəşlek Sverdlov, oşo komitettьŋ aktiv aqzahь вulqanь xəldə, komitettьŋ quşьvь вujьnsa đur revolytsion eş alьp вara вaşlaj. Agitatsia—propaganda eşe menən şɵqɵlləno. Вer jьldan huŋ inde, Sverdlov „şikle keşelər“ isemlegenə ingən вula.

1902 jьldьŋ jəjendə guвernatorđьŋ qararь вujьnsa Jakov Sverdlov 2 ađnalьq tɵrməgə jaвьla. Oşo kɵndən вaşlap Sverdlov ɵƀtɵnən kyđətev вaşlana. Ul вoşonmaj, urьndaqь partia ojoşmahьn пьqьtьvđa energia menən eşləj, kɵrəşə. Ul revolytsion marksizmdьŋ saflьqь ɵsɵn kɵrəştə Lenin menən, leninsel „Iskra“ julь menən вara. Ul partianьŋ jəş kadrđarьn eşselər sьjnfьnьŋ esenə alьp inə, ul professional revolytsioner вulqanь xəldə вer genə minutqa la massanan ajrьlmaj.

1902 jьlđa, ere eşselər yđəge Sarmovala, „вɵthɵn samoderzavie“ lozungahь aƀtьnda ike meŋle Вerense Maj demonstratsiahь ytkərelə. Oşo demonstratsianan huŋ ojoştorovsьlarđьŋ вik kyвehe qulqa alьnqas, jarđamqa Niznidan Sverdlovtь jeвərələr. Sverdlov Sormovaqa kilev menən eşselər arahьnda đur politik ojoştorov həm propaganda eşe alьp вara вaşlaj. Ul tar-mar itelgən tyŋərəktərđe ajaqqa вaƀtьra, jaŋь tyŋərəktər ojoştora, ularđь revolytsion əđəвiət menən tə'min itə, eştən sьqarьlqan eşselərgə jarđam ɵsɵn sredstvolar jьjьvđь ojoştora.

Sverdlov, eşselərđeŋ jьjьlьştarьnda jьş qьna sьqьştar jahaj. Unьŋ tərən, həm jaвaj telmɵre eşselərđe jađmьş menən kɵrəşkə tuplaj. 1902 jьldьŋ ɵktəвrendə Sormovalaqь demonstratsiala qatnaşьvsьlarđan 14 keşegə sud вula. Jakov Sverdlov totqondarđь jaqlav həm ularqa jarđam itevđe ojoştorov вujьnsa eş alьp вara. Sud protsessь, həm unda eşse P. Zalomovtьŋ 1 telmɵre, xɵkɵm itelevselərgə đur mɵxəввət quđqata. Xɵkɵm itelevselərđe Məskəvgə ođatqanda vokzalda kyp handa xalьq jьjnala. Вerense safta Sverdlov вula. Ul iptəştərenə:

— Вarrikadalarđa osoraşьrвьđ! — tip qьsqьra.

1903 jьldьŋ jađьnda, Sverdlov ikense tapqьr ytkərelə torqan Maj demonstratsiahьnda qatnaşa. Politsia la əđerlənə. Sormovanьŋ tirə jaqьna вer nisə rota haldat kilterələr. Вerense Maj aldьnan вik kyp qulqa alьvđar ytkərelə. 14 apreldə Sverdlov ta qulqa alьna. Unьŋ qulьnda proklamatsialar taвalar. Вatşa xɵkymɵte 17 jəşlek Sverdlovtь jartь jьlqa tɵrməgə xɵkɵm itə. Tɵrmə revolytsionerđь qurqьtmaj. Вaşqa meŋləgən namьƀlь ьsьn keşelər menən вergə ul kɵrəşse julьn, professional'-revolytsioner julьn, вol'şevistik partianьŋ aqzahь julьn hajlaj.

Irekkə sьqьv mənən Sverdlov taqь la ydeneŋ hɵjgən eşenə totona. Ul Volga вujь qalalarьna kilə, sotsial—demokratik ojoşmalarđь tuplaj, ularđь partianьŋ ikense sjezьna əđerləj. 1903 jьldьŋ kɵđɵndə, Nizigord həm Sormova ojoşmalarьna, RSDRP пьŋ ikense sjezь—вol'şeviktər həm minşeviktərgə вylengən tigən xəвər işetelev menən, Sverdlov his ikelənevheđ Lenin partiahьna quşьla.

Вol'şevik Jakov Sverdlovtьŋ revolytsion eşməkərlege вatşa zandarmeriahь tarafьnan tьjьla. Politsia deportamintьnьŋ eşendə „politsia kyđətevendə torovsь Sverdlov turahьnda“ vedomost haqlanqan. Unda Sverdlovtьŋ 2 jьl вujьrа qatь kyđəteve aƀtьnda jəşəve əjtelgən.

Sverdlov jəşren (nelegal'пьj) xəlgə qala. Ydeneŋ вer iptəşenə jađqan xatьnda (Kostromanan) ul вьlaj ti: „Min вьnda Severnьj komitettьŋ quşьvь вujьnsa „profesional“ sьjfatьnda kilep urьnlaştьm. Eş вьnda kyp, ə xalьq juq. Mindən вaşqa вɵtəhe 3-4 keşe вar, ularđьŋ đa вerehe genə iƀərkə alьrlьq. Ydemde вik jaqşь xis itəm, qajhь vaqьt Niznide qьđqanьp qujam. Ləkin şulaj đa min unan kitevemə qənəqətmen, sɵnki min unda qanatьmdь jəjə almaj inem. Ə min ujlajьm—ul qanattar mində вar, unda min eşlərgə ɵjrəndem, вьnda inde min ɵjrəngən keşe вulьp kild em“.

Tɵnjaq tekstilselər yđəge, RSDRP пьŋ raskol' vaqtьnan uq, вol'şevizmdeŋ oporahь вulьp kilde. Kɵslɵ eđərləv, Sverdlovqa, Kostromala ođaq jəşərgə mɵmkinlek вirməne. Şulaj đa təzriвəle ojoştorovsь вol'şevik Sverdlovqa „qanatьn jərergə“ həm „tɵnjaq komitet“ ɵsɵn đur eş kyrhətergə mɵmkinlek вuldь.

(Davamь вar.)

„ANT“

„Ant“—kartinahь yzвək fil'm kino studiahьnda eşləngən həm unьŋ syzetь Uzвək xalqь tormoşon saqьldьra.

Uzвəkstandaqь iŋ jaqşь jerđər, вajđar qulьnda вula. Plantatsialarđa jarlьlar, вatraktar eşləjđər. Undaqь avьr xeđmət, fəqirlek, xajerselek menən ytkən tormoş, asьq moŋzar eƀtəvenə mullalarđьŋ qatь zakonь Uzвək xalqьn idgəndən idə.

Вьna jьrtqьs həm xəjləkər Qorвan вaj. Ul qьşlaqtьŋ xuzahь, jergə lə, hьvqa la xuza вulьp ul dihqandarđьŋ kesən hьvьra. Ul вaj həm ul „sovet keşehe“, urьndaqь qьşlaq sovetьnda la unьŋ qulь 4xəkəm herə. Unьŋ keşehe ike jedlə Xəkim predsedatel вulьp eşləj.

Qarapqь qьşlaqqa Andrej Kravsov tigən вer eşse rus jegete kilə. Вьl jeget вik jaвaj, unьŋ jerəşe lə, hyđe lə,qilanьşь la вɵtə xərəkəte lə kartinala вik jaвaj həm uŋьşlь itep kyrhətelgən.Ul вьnda, dihqandarqa, вatraktarqa jer-hьv reformahьn ytkərevđə вulьşьv ɵsɵn kilgən.

Kravsov kilev menən qьşlaqta, qьrqa qatmarlь həm qatь sьjnfьj kɵrəş toqanьp kitə. Jer natsianalizatsiahь вaşlana. Tamaşasь Axun isemle qart вatrak sem'jahь jɵđɵndə вatraktarđьŋ kɵrəşen kyrep ytə. Qьşlaq qatьn-qьđđarьnьŋ vəkile, Səqədət jɵđɵndə, eksploatatsiaqa qarşь kɵrəştə qatьn-qьđđarđьŋ nindəi đur rol' ujnaqanь saqьldьrьla. Вьna Qorвan вaj tarafьnan aldanqan doşman lagerьna вatrak Azim tiвь, ul təvđə aŋhьđ rəveştə doşmanqa xeđmət itə, huŋьnan tɵşɵngəs вɵtɵnləj ydeneŋ iptəştəre, sim'jahь jaqьna kire qajta. Kartinala, qьşlaqta ytkərelgən demonstratsiala kyrhətelgən. Вatraktar həm dihqandar вaj jerđəre həm hьvđarьnьŋ eşsən xalьqqa tapşьrьlьvьn təвrikləjđər. Вьl kyrneştər jaвaj həm asьq itep eşləngəndər. Kartinanьŋ вьl kyƀərenke kyrneştəre tamaşasьn hɵjɵnderələr.

Şunan huŋ vaqiqa tav aralarьna, jar aƀtьna kysə. Tamaşasь tav aralarьnan huđьlqan huqmaqtarđь, Qorвan вaj alьp kitkən quj harьq kɵtɵvđəren, вaj qulьnan jeвərelgən pylə menən rus вol'şevige Andrej Krovsovtьŋ ylemen kyrə.

Qьşlaq tantanalь həm tərən qajqь menən ydeneŋ iptəşe Andrejđe kymə. Həm вatrak Azim, rus iptəşeneŋ groвь aldьnda, ydeneŋ sьjnfьna huŋqa tiklem xeđmət itergə ant вirə.

„Ant“—fil'meneŋ qimməte unьŋ kisereşle revolytsion jɵkmətkele, ьsьn milli formalь, xudozestvo jaqtan jaвaj вulmavьnda. Ul sovet xalьqtarьnьŋ ьsьn duƀlьqьnьŋ jeŋevsən kɵsɵn kyrhətə.

NYRƎTTƎ: Ɵfɵ fizkul'tura texnikum uqьvsьlarь parternьj gemnastika jahajđar (Urazвaxtin fotohь).

Skottsвoro totqondarьnьŋ dyrtehe qotqarьldь

QAŞ komsomolьnьŋ Yđək Komitetь Sekretarь ip: Anzelo Xerndon məqaləhe

Altь ođon kɵrəş jьlь ytte, ləkin donja jɵđɵndə вer kemdə,—duƀtarđa, doşmandarđa—qatь drammanь, SAKKO Vansetti eşenən huŋ вulqan tuqьđ negr jəştəre—Skattsвoro totqondarьnьŋ drammahьn onota almaпьlar. Meŋləgən protest mitingtarь! Meŋləgən telegrammalar! Xisapьhьđ kyp handaqь nəfrətle məqalələr. Вɵtə donja, вɵtə aldьnqь keşelek donjahь nəfrətlənde, protest вelderđe, вaşqa вer qəjeвle вulmaqan, fəqət qara вulьp tьvqan вulьvđarь ɵsɵn genə qəjepləngən tuqьđ jegetkə qotqarьv talap ittelər.

Elektrik ɵƀtəldə jađalap ylterev qurqьпьsь altь jьl вujьna oşo tuqьđ jegetteŋ ɵƀtɵndə torđo. Xəđer min, Sovet jəştərenə, Skottsвoro sutьnьŋ tuqьđ jəştərenen dyrtehe qotqarьlьvь turahьndaqь şatlьqlь xəвərđe ireşterə alam. 1937 jьldьŋ 25 ijylendə ular qojaştь kyrđelər. Ular qarşьhьnda qaraŋqь kameranьŋ qoros işektəre asьldь. Meŋləgən duƀtar—proletar—negrđarđь qosaqtarьna aldьlar. Вeđ inde ularđь „kes kenə negrđar“ tip əjtə almajвьđ, sɵnki ularđьŋ hər qajnьhь xəđer altьşar jəş arttьlar, xatta skottsвoronьŋ iŋ jəş totqono, sud kɵndərendə 14 jəşlek kenə вulqanьna la xəđer 20 jəş tuldь inde.

25 ijyldə вeđđeŋ вajram вuldь. Negr jəştəreneŋ azatlьqь ɵsɵn kɵrəşevselər hɵjɵnđələr. Вьl tantanala jɵđ meŋdər qatnaşlьq ittelər. Dyrt totqondo qotqarьv xəвəre вɵtə donjanь uratьp aldь. Jer şarьnьŋ iŋ alьƀ jerđərenən вeđ xəđer duƀlьq sələme telegrammalarь alaвьđ. Nju-Jork qalahьnьŋ negrđar Yđəge Garlemda uramqa əsələr sьqtьlar. Ular ilanьlar, ləkin вьl kyđ jəştər şatlьq jəştəre inelər.

Altь jьl вujьna Aloвama ştatьndaqь vlastar, negr jəştərenə juqarь jaza elektrle ultьrqьsta ylterev jazahь talap ittelər.

Sovet uqьvsьlarьna qьƀqasa вьl eşteŋ niđən kilep sьqьvьn iƀkərtep ytergə kərək. 1931 jьldьŋ mart ajьnda tuqьđ, eşheđ jɵrɵgən negr jəştəre Cetatrugа stansahьnda tovarnьj sostavqa ultьralar.

Qara tənle jəştərđən вaşqa vagonda aq tənlelər đə вula. Ular profissianal вrodəgalar, вulalar. Ular pojezd вarqanda negrđarđь etep tɵşɵrɵrgə teləgəndər. Ular „aq tənle keşelərđeŋ (dərəzəhen tɵşɵrɵrgə teləməgəndər“, jəqni qara tenlelər menən вer rəttən вulьrqa teləməgəndər. Həm ul вrodəgalar, negrđarđьŋ вerehen taşlap qaldьrьv ɵsɵn işekkə taвan alьp kitkəs, qalqan negrđar yđđərenen iptəştəren jaqlarqa totonalar. Ular вrodəgalarđь vagondan taşlajđar. Pojezd Pejtrok stansahьnn jetkəs, jəвeşep kilgən вrodəgalarđьŋ вerehe stansianьŋ odminstratsiahьna kilep negrđar ɵƀtɵnə jalqan jala jaвa,—ular aq tənle вer qatьndь kɵslənelər—tej. Вьl jetə qala, merzavistьŋ hyđenə ьşanalar, həm вer nindəj đə qəjeвe вulmaqan вьl tuqьđ negr jəştəre xɵkɵmgə tartьlalar.

Xɵkɵm tiđ вula. Sudtьŋ predsedatele Xokkins, вina aldьnda jьjnalqan xalьqqa „вeđ ularđь jazalap ylterer-вeđ“—tip iqlan itə. Prokuror „qara tənlelərđe tege donjaqa jeвərevđe“ talap itə.

Вьl pozorlь eşkə qarşь вerense вulьp kommunistar protest вelderələr. Ular вerense вularaq, negrđarđь keşelekheđ eksplotirovajt itev həm varvarđarsa qorolqan zakon turahьndaqь xəqiqətte astьlar. Həm ularđьŋ tavьşь вɵtə jerđə, donjanьŋ вɵtə ildərendə, Jevropa həm Amerikanьŋ вɵtə qalalarьnda jaŋьranь.

Progrissiv keşelekteŋ, qəjepheđ qorвandarđь jaqlavqa jynəlderelgən tavьşь, altь jьl ytkəs вulhala alaвama palactarь qulьnan dyrt qorвandь tartьp alьvqa jarđam itte.

„Kom. Pravda“nan

Vaqьtlь redaktor: X. Dəvlətşin.

Ɵfɵ „Oktəвr Natiskahь“ tipografiahь Вaşglavlit vəkile № 2959

1937-se jьl
28 Avqust
№ 83 (1131)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе„—орг. Башкирского Окбома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

Prizьv başlana

1-se sentəbrdə nəvbəttəge prizьv başlana, elkən aqalarьna almaşqa sovet siktəren haqlarqa bojevoj kadrdarđen vaxtalarьna tiđđən 1915-16 jьl tьvqan sotsialistik ilden jəş patriottarь kiləsək.

Stalinsel Konstitutsia, Qьđьl Armia saftarьnda xeđmət itevđe, SSSR grazdandarьnьn pocotlь вurьsь tip isemlənə. Eşse-Krəħtiən Qьđьl Armiahь saftarьna вarьv Sovettar ilenen jəş grazdandarьnьn вejək, pocotlь eşe.

Beđđen—gyzəl, tađa, kesle həm qьjev jəştərevređ, Qьđьl Armiaqa đur intuziazm menən вaralar. Ularđьn вik kyвehe prizьv başlanьvđan alda uq vojenkomattarqa ydə teləp kitevđe horap qarizalar вirələr. Prizьvqa tiklem yđđəren tərle jaqlap əđerləp toralar. Prizьv kenə—ul xalьq вajramь, jəş sovet potriottarьnьn kommunistik partiahьna, sovet xəkymətenə birelgənlegen, xəввəten demonstratsialav вajramь.

Armiaqa вarьvsь jəştərđen gramotalьlьqь jьldan jьl yħə. 1936 jьlqь prizьvta uqьj-jađa вelməvsələr вetenləj вulmanь, ađ вelevselər şulaj uq вer nisə genə protsent ine.

Armiaqa jьldan jьl tađa almaş kilə. Hunqь jьldar esendə odonloq, kinlek, avьrlьq jaqьnan prizьjvniktar вik kyp alqa kittelər. Вьlarđьn вetəhe lə RKKA qa prizьv jəşen ike jьlqa kəmetergə memkinlek вirđe.

Jəştər, Timer Narkom Sovettar Sojuzьnьn вerense marşalь ip. Voroşilov jetəkselek itkən Qьđьl Armia saftarьnda sotsialistik vatandьn gerojdarь, potriottarь tərвiələneven вelələr. Qurqьvhьđ, ljotcik həm tankis gerojdarь вetə donjaqa вilgele. Ularđьn kypselege Qьđьl Armia saftarьnda tərвiə alqan keşelər.

Qьđьl Armia menləgən jəştər aşa, вeđđen ilevređđen xalqь menən вəjləngən.

Qьđьl Armianьn kiləsək вojestarь, xalьq вojestarь, xalьq doşmandarьna, hatlьq xaindərgə qajnar nəfrət ruxьnda tərвiələnergə tejeştər. Prizьjvniktarđьn, jəştər menən вula torqan jьjьlьştarьnda, kapitalistik qamav turahьnda, faşistik şpionaz turahьnda вeđđen danlь pogranicniktərevđen geroizmdarь turahьnda həjləp anlatьrqa kərək.

Komsomol ojoşmalarь, hər вer prizьjvniktь jenteкləp tişerevgə jarđam itergə tejeştər. Prizьvqa kilevselərđen xarakteristikalarьn dejem asьq jьjьlьştarda tikşerev, Qьđьl Armiaqa вarьrqa dastojьn вulmaqandarđan tađartьrqa ьq jarđam itəsək.

Qьđьl Armiaqa prizьv—komsomoldьn meqətdəs eşe. Komsomol Qьđьl Armianьn rezervь вulьp tora. Bөtə kiləsək вojьstarđь la iqtiвar həm qajqьrtьv menən solqap alьrqa kərək. Prizьv punkttarьn ojoştorov, jьhazlandьrьv, prizьv başlanqan kөndən yk prizьjvniktar arahьnda massovьj—politik eşte jəjelderep jeвərev turanan tura komsomol ojoşmalarьnьn eşe.

Komsomol ojoşmalarь, prizьjvniktarđь vaqtьnda ucottan tөşөrөrgə, həm armiala ucotqa inev tərtiвen jaqşь anlatьrqa tejeştər.

Prizьjvniktarqa jaqşь ođatьv ojoştororqa kərək. Xeđmət itə вaşlavđьn вerense kөndərenən yk jəş qьđьlarmiestar menən zavod, kolxozda qalqan iptəştəre arahьnda duħtarsa вəjləneş вulhьn. Həm вьl вəjləneş xeđmət srogь tulqanqa tiklem вarhьn.

Prizьvtь əđerlekle qarşьlav—ul вeđđen xalьq-ara jəştər kөnөn qarşьlav вujьnsa eşlənelə torqan eşeвeđđen ajьrьlmaħ өleşө.

Gerojđar tьvqan ilgə qajttьlar!

„ANT-25“ samoljotьnьn ekipaẑьn—Sovettar Sojuzь gerojь

Ip. GROMOV tь həm JUMAŞEV, DANILIN iptəştərđe

KREML'DƏ QABUL ITEV

Kisə (25 avqusta) Kreml'den Đur dvoresьnda Sovettar Sojuzь Gerojь iptəş Gromovtь həm Jumaşev, Danilin iptəştərđe qabul itev buldь. Qabul itev VKP(в) Уđək Komitetь həm SSSR xөkymәte tarafьnan ojoştoroldo.

Georgievski zalda Gromov, Jumaşev, Danilin iptəştərđen tuqandarь həm duħtarь, aviatsion promьjşlennostьn həm вaşqa ojoşmalarđьn osoşto xeđmətlənderevđə turanantura eşləgən rabotniktəre, Tөnjaq dingeđ julь вaş idarahьnьn rabotniktəre, Məskəv predpriatielərenen staxanovsьlarь, matbuqat, əđəbiət, fən həm iskusstvonьn kyp handaqь vəkildəre, VKP(в) УК həm xөkymət aqzalarь jьjnaldьlar. Qabul itevđə qatnaşьvsьlar arahьnda xərbi həm grazdandar aviatsiahьnьn jetəkseləre, in đur aviakonstruktorđar, Sovettar Sojuzьnьn Gerojđarь Şmidt, Vodop'janov, Molokov, Şeveljov, Aleksejev, Babuşkin, Spirin, Beləkov iptəştər, V. I. Meẑlauk, Ruximovic, Sovettar Sojuzьnьn marşalь Jegorov, Xruşşev, Bulganin həm вaşqa iptəştər buldьlar.

Zaldaqьlar **Stalin, Molotov** iptəştərđen, VKP(в) Уđək Komitetь politbjurohь həm xөkymət aqzalarьnьn zalqa inevđəren kөslө ovatsia həm „ura“ tavьştarь menən qarşьlanьlar. **„Jəşəhen beđđen bөjөk tuqanьвьđ Stalin“, „iptəş Stalingə ura!“** tigən dərtle tavьştar ođaq vaqьt tьnmaj torđo.

Prezidium өħtəle janьnda **Stalin, Molotov. Kaganovic, Voroşilov, Kalinin, Mikojan, Cubar', Andrejev, Kosior, Ẑdanov, Jeẑov, Dimitrov** iptəştər.

Gromov, Jumaşev, Danilin iptəştər prezidium өħtəle janьna kilgəs, Stalin, Molotov iptəştər, partianьn həm xөkymətten jetəkseləre ularđьn hər qajnьhьn jьlь rəveştə həm ьsьn kyneldən qosaqlajđar. Zal dərtle rəveştə alqьşlaj.

Tөnjaq dingeđ julь вaş idarahьnьn nacal'nige, Sovettar Sojuzьnьn Gerojь O. Ju. Şmidt iptəş qabul itev vaqtьnda вerense tostь вөjөk Sovettar Sojuzьnьn danlьqlь uldarь вulqan, yđđərenen вьqasa kyrelməgən osoşo menən вөjөk Vatanьвьđđьn danьn arttьrqan 3 geroj ljotcik Gromov, Jumaşev, Danilin iptəştər xөrmətenə kytərə. Qabul itevđə qatnaşьvsьlarđьn вөtəhe lə jenevse Gerojđarđь qajət đur dərt menən alqьşlajđar.

Iptəş Şmidtten sotsialiszmdьn вөtə jenevđərenen, şul iħəptən Tөnjaq polys aşa ytkərelgən tarixtə kyrelməgən osoştarđьn ojoştorovsьhь həm ruxlandьrьvsьhь xөrmətenə, xalьqtarđьn вөjөk həm həjөklө jul-đ a ndь вaşsьhь iptəş Stalin xөrmətenə tostkytəreven, qabul itevđə qatnaşьvsьlarđьn вөtəhe lə kөslө ođaq ovatsia menən qarşьlajđar.

— Sovet keşelərен geroik eştərgə ruxlandьrьvsь iptəş Stalinden zadanielərен unьşlь ytəv sovet xalqьnьn toqro uldarь өsөn in juqarь вəxet, „ANT-25“ten ekipaẑь oşo вəxetkə ireşte, ti iptəş Şmidt. Bөtəhe lə ajaq өħtө toralar. Bөtə zal kөslө ovatsia menən, qul saвьvđar menən qaplana, **„Jəşəhen iptəş Stalin!“** tavьştarь janqьraj.

Unan hun iptəş Şmidt вөjөk Stalinden in jaqьn soratnige—sovet xөkymətenen вaşlьqь iptəş V. M. Molotov xөrmətenə tost kytərə. „Tik вeđđen dəvlətevređ, вeđđen xөkөmətevređ genə şul tiklem qьħqa vaqьt esendə oşondaj 3 grandioz osoşto ojoştora aldь“ ti iptəş Şmidt. Qabul itevđə qatnaşьvsьlar ajaq өħtө torop iptəş Molotov xөrmətenə ovatsia jahajđar.

Unan iptəş Şmidt SSSR Уđək Başqarma Komitetь iptəş M. I. Kalinin xөrmətenə tost kytərə. Zal iptəş Kalininde qajnar ovatsia menən qotlaj. Iptəş Şmidt Oboronanьn bojevoj narkomь, Sovettar Sojuzьnьn вerense marşalь iptəş K. Je. Voroşilov xөrmətenə, Stalinsel danlьqlь narkom L. M. Kaganovic xөrmətenə, Sovnarkom pridsedatelenen urьnвaħarđarь V. Ja. Cuвar' həm A. I. Mikojan iptəştər xөrmətenə tost kytərgən vaqьtta kөslө oviatsialar janьnan gөrləp kytərelələr.

Iptəş Voroşilov sovet xalqьnьn geroj uldarь өsөn həm ularđьn Sovettar Sojuzь Gerojьnьn pocotlь zvaniehenə lajьq вulqan in jaqşьlarь өsөn tost kytərə. Iptəş Voroşilov şulaj uq Sovettar Sojuzьnьn Gerojь iptəş O. Ju. Şmidt өsөn tost kytərə. Zal kөslө rəveştə alqьşlaj.

Iptəş Şmidt ađaq tostь aviatsia promьjşlennosьnьn həm aviatsianьn eşseləre həm inẑenerđarь, texniktəre, konstruktorđarь həm jetəkseləre xөrmətenə, Oborona promьjşlennosь narkomь iptəş Ruximovic xөrmətenə, вajtaq samoljottarđьn, şul iħəptən „ANT-25“ samoljotьnьn məqlym konstruktorь professor Tupolev xөrmətenə, motorđar konstruktorь iptəş Mikulin həm вaşqalar xөrmətenə kytərə. Alqьştar janьnan gөrləjđər.

Qabul itevđə qatnaşьvsьlar өsөn konsert вirelde. Konsertta ilden in jaqşь artisttarь qatnaştьlar. Timer julsьlarđьn jьr həm вejev ansamвle đur unьştar menən sьqьş jahanь. SSR Sojuzьnьn qьđьlarmies jьrđarьn həm вejevđəren ytəvse qьđьl вajraqlь ansamвlenen sьqьştarь qatnaşьvsьlar aldьnda ajrata đur unьş qaandь. (TASS).

Gromov, Jumaşev, Danilin iptəştərgə

Sovet jəştəre вeđđen вөtə ileвeđ menən вergə heđđen geroistik osoşoqođđo kierenke iqtiвar menən kөđətte. Heđđen jenevegeđ Stalinsel keşelər sьnьqьvьnьn вөtməħ tөgəlməħ вatьr, qəjərlegen taqь la dөrөħləj.

Gromov, Ckalov, Vodop'janov, Şmidt вulьv вeđđen jəştəreвeđđen xialь. Həm вьl xial kөn hajьn tormoşqa aşa вara. Beđ tiđđən Məskəv—tөnjaq Amerika trasse вujьnsa unarlaqan hava karaвeldərenen osovьna ьşanaвьđ. Həm вьl karaвldarđь heđđen taraftan tərвiələngən jəş ljotciktər jөrөtəsək.

Heđđe jenevegeđ həm tьvqan ilgə qajtьvьqьđ menən taqь la qotlajвьđ.

VLKSM—УК.

AQŞ-ta Sovettar Sojuzь Gerojđarьnьn osoştarьn bildələv pamətnige qorovqa əđerlek

Tьşqь eştər xalьq komissariatьna Amerika Quşma Ştattarьnan, Vaşington ştatьnьn guвernatorь Klarens Martin əfəndenən, Vankuverđьn mere Dẑon Xiggins əfəndenən həm Vankuver qalahьnьn kyp kenə jəməqət ojoşmalarьnan xattar alьndь. Bьl xattarđa Sovettar Sojuzь Gerojđarь Ckalov, Bajdukov həm Beləkov iptəştərđen legendar osoşon iħtəlekləv pamətnige qorov вujьnsa Genri Rasmussen əfəndenen predsedatellege aħtьnda jəməqət komitetь tөđөlgənlege xəвər itelə.

Pamətnikte „ANT-25“ samoljotь transpolər osoşto tamamlaqandan hun posadka jahaqan urьnda taştan həm вronzanan tөđөrgə ujlanьla.

Kitap komвinatь tөđөlə

Məskəvđə, janь đur poligrafik predpriatie—VLKSM Уđək Komitetьnьn detgosizdat kitap komвinatь halьna вaşlanь.

Balalar kitaвь komвinatь Sovet həm sit il poligrafiahьnьn in jaqşь qorolmalarь menən jьhazlandьrьlasaq.

Bigrək tə kyp вujavlь kitap вaħьv sex həm agregattarь qevətle вulasaq. Komвinattьn proekt qevəte—jьlqa вer jөđ utьđ вiş men dana вalalar kitaвь вaħьp sьqarьvđь tə'min itəsək. Bьl вalalar əđəвiəte izdatel'stvohьnьn xəđerge вөtə produksiahьnan aşьp kitə. Komвinat kitaptarđь вөtə SSSR xalьqtarь telendə вaħьp sьqarasaq.

Komвinat ergəhendə massovьj kyləmdə janь tөr вalalar kitaptarь,—attraksion kitaptar, makettar вaħьp, sьqarьv өsөn ajrьm iksperimental sex ojoştorolasaq.

Balalar kitaвь komвinatьnьn вaş korpusь həm tөp sextarь 1939 jьlda tөđөlөvgə inergə tejeştər.

Kisə „Dinamo“ stadionьnda „Spartak“ jəmqiətenen futвolistarь (Өfө) menən Işemвaj neft' promьjslahьnьn futвolistarь həm вalalarđan torqan „Spartak“ (Өfө) həm „Dinamo“ (Ciləвe) komandalarь osoraştьlar.

Jəş futвolistar matcь Ciləвe komandahьnьn jeneve menən tamamlandь.

(BaşTASS).

Komsomoldьn өlkə konferensiahь

1937 jьl 20 sentəвrđə, Өfө qalahьnda VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə konferensiahь saqьrьla.

KӨN TƏRTIBE:

1. VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə Komitetь otcotь.

2. Revkomissia otcotь.

3. Hajlavđar: a) VLKSM Өlkə komitetьna aqza həm kandidattar.

в) revkomissia aqzalarьn hajlavđar.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə Komitetьnьn ojoştorov komissiahь.

Avьr promьjşlennost' Xalьq komissariatьn вylev turahьnda

SSSR Уđək вaşqarma komitetь həm Xalьq komissarđarь Sovetь qararь

SSSR Уđək вaşqarma komitete həm Xalьq komissarđarь sovetь qarar itələr:

1. Avьr promьjşlennost' xalьq komissariatь sostavьnan maşina tөđөv promьjşlennosьn (avtotraktor zavodtarьn, stanok tөđөv, parovoz-vagon tөđөv, avьl xuzalьqь maşinalarь tөđөv zavodtarьn, jeŋel həm ađьq promьjşlennosttarь өsөn maşiŋa tөđөv zavodtarьn, kotlo-turвin həm elektrotexnik promьjşlennosь h. в. ş.), şulaj uq metall eşləngelərə, tөъlө metaldarđь eşkərtev, rezina həm kaucuk promьjşlennosь zavodtarьn, texnik вьjala zavodtarьn ajьrьp sьqarьrqa həm ajrьm dөjөm-sojuz maşina tөđөv xalьq komissariatь (Narkommaş) tөđөrgə.

2. Avьr promьjşlennostьŋ qalqan вөtə tarmaqtarьn, şul iъəptən вөtə tөr jaqьvlьqtar tarmaqьn, elektr stansialarьn, qara həm tөъlө metallurgianь, ximia tarmaqьn, tөđөv materialdarь proizvodstvohьn həm вaşqa şundajđarđь Avьr promьjşlennost' xalьq komissariatь (Narkomtəz) sostavьnda haqlarqa.

3. Maşina tөđөv xalьq komissarь itep ip. Valeri Ivanovic Mezlauktь raъlarqa.

4. Iptəş Lazar' Mojsejevic Kaganovicte Jul eştəre xalьq komissarь eşenən вuşatьp, Avьr promьjşlennost' xalьq komissarь itep raъlarqa.

5. Jul eştəre xalьq komissarь itep xalьq komissarьnьŋ urьnвaъarь iptəş Aleksej Venediktovic Bakulinde raъlarqa.

SSSR Уđək вaşqarma komitetь predsedatele—M. KALININ.

SSSR Xalьq komissarđarь sovetь predsedatele—V. MOLOTOV.

SSSR Уđək вaşqarma komitetьnьŋ sekretarь—A. GORKIN.

Məskəv, Kreml'. 1937 jьldьŋ 22 avqusь.

HYRƏTTƏ: fizkul'turniktər zarədka vaqtьnda (Urazвaxtin fotobь).

Xalьq-ara jəştər kөnө aldьnan

Normalarьn 250 protsentqa ytəjđər

Byzdəktə xalьq-ara jəştər kөnөnə əđerlek вaşlandь. Rajondaqь вөtə təvge ojoşmalarqa xalьq-ara jəştər kөnө turahьnda jьjьlьş ytkərev өsөn rajon aktive sьqarьp jeвərelə. Dokladsьlar seminar aşa ytkərelələr. Kyp kolxozsьlarda xalьq-ara jəştər kөnөndə, yđ eşməkərle dram tyŋərəktəre kөsө menən kisələr ojoştorola. („Lena", „Otəвr" kolxozdarь) rajon yđəgendə şulaj uq fizkul'tura-sport jarьştarь (volejвol, futвol) atьv jarьştarь ytkərelə, komsomolestar kөsө menən konsert ojoştorola.

Rajondьŋ aldьnqь kombajnerь komsomoles Zakirov xalьq-ara jəştər kөnөn həm staxanovsьlar xərəkəteneŋ 2 jьllьqьn isemləv rekordь na əđerlənə. Ul əlegə tiklem kөngə 22-23 gektar urьr, MTS kyləmendə berensełekte tota. Rekord kөnөndə ul 27-30 gektar samahь jerđeŋ urazajьn alьrqa jьjьna.

„Lena" kolxozьnьŋ urazaj jьnav aldьnqьlarьnan berehe komsomoles Saльsьv xalьq-ara jəştər kөnөn, Laвogrejkala normahьn 250 protsentqa jetkerep ytəv menən qarşьlaj.

„Oktəвr" kolxozьnьŋ urazaj aldьnqьlarь komsomolka Gəlsirə Gərəjeva, Sufia Timerjanovalar, təvge komsomol ojoşmahьnьŋ xalьq-ara jəştər kөnөnə əđerlek turahьnda ytkərelgən jьjьlьşьnda, eş normalarьn 300 protsentqa jetkerep ytərgə jөkləmə aldьlar. M.

Staxanovsь komsomolestar jetəkse eşkə yrlətelə

„**Svoвodnьj**" (Kөnsьqьş kraj), 22 avqust.

Şamanovski yzel komsomol ojoşmahь вik gyzəl komsomolestarđь tərвiəlәne. Ularđьŋ kyвehe staxanovsьl—krivonosovsьl eş metodьnьŋ initsiatorь вuldьlar.

Berense klass maşinisь—komsomoles Davьjdov dөjөm xөrmət menən fajđalana. Ul avьr jөklө pojezdarđь berense вulьp jөrөtə вaşlanь həm kommirceski texnik tiđlekte arttьrьvqa ireşte. Xəđer Davьjdov javaplь postqa—Depo nacal'nige urьnвaъarь itep yrlətelde.

Komsomoles—sex mastere staxanovsь, kyptən tygel genə Depo komsomol komitetь sekretarь itep hajlanqan iptəş Il'icenko la ojoşmala đur avtaritet menən fajđalana. Mexanik sextьŋ вrigadirь tokar komsomoles Golodov staxanovsьl eşteŋ iŋ jaqşь өlgөləren вirə.

Kyptən tygel Dovьjdov, Il'icenko, Golodov, Zasimov, iptəştər VKP(в) safьna alьndьlar.

JƏŞLEK

Suq təlgəştər,
Jəşel kөmвəđđəren
Halьndьrьp,
Ujnaq jel menən,
Şьltьraşьp kөndə şajaralar,
Şatlьq өъtəp вeđgə kөr ildə.
Tytəl qujnьnda jьlmьldaşьp,
Kyđđeŋ nurьn hurqan kyk səsək.
Xuşвьj aŋqьp вala kyŋeldərgə,

Irken ildə вalqьj kiləsək.
Jomqaqlanqan jьldьŋ kөndəren
Hər kemdeŋ də kilə hytəhe,
Ilem вirgəs qartajmaъlьq jəşlek
Beđđeŋ вьvьn—
Jьldar tөđəter.
Bөtməъ jəşlek jergə,
Уъər orloq hiвep qaldьrđь
Kөrək haqal taqqan qarttarь la,]
Jeget вuldь,
Jəşəj şav kilep.
Şavla jəşlek, jaŋьra,
Kykrə, ildə,
Qөmөrlөkkə mandat alьnqan,
Il dahьjь вөjөk Stalin
Işek astь вəxet taŋьna.

Jaqup Qolmьj.

— ☆ —

Eşse jəştər komsomolqa inələr

Irkutsk. Komsomol ojoşmalarьnda xalьq-ara jəştər kөnөnə əđerlek eşe jəjelderelə. Kujвьjşev ismendəge Slyda faвrikalarь həm вaşqa predpriatieləгđə xalьq-ara jəştər kөnө turahьnda вesedalar ytkərelə. Hajlav zakonьn өjrənev tyŋərəge ojoştoroldo.

Jəştər arahьnda juqarь eş ramlьqь өsөn jarьş вara. Kujвьjşev zavodьnьŋ komsomoles—staxanovsь ip. Staşin normahьn 200-250 protsentqa, Trikotaz faвrikahь staxanovka Mixailova həm Mişinalar normalarьn 130-150 protsentqa jetkerep ytəjđər. Makaron faвrikahьnda xalьq-ara jəştər kөnө ismendə вrigada tөđөldө.

Jəştərđeŋ iŋ jaqşь өlөşө komsomol safьna inələr. VLKSM-dьŋ Kirov rajkomь huŋqь vaqьtta 140 jəşte komsomol safьna aldь. 17 komsomolestь partiaqa kerergə əđerlәne.

Japonianьŋ Qьtajđь вaъьp alьv politikahь

Japonianьŋ Qьtajđaqь agrissiahьnьŋ đur tarixe вar. 1868 jьldaqь „Məjdzi" revolytsiahьnan huŋ Japoniala kapitalistik yъeş đur ađьmđar menən yъep kitə. XIX вьvattьŋ ađaqtarьnda ul tьşqь politikala imperialistik talav, вaъьp alьv politikahь ytkərelə вaşlaj. Baъьp alьv politikahь вerense nəvвəttə, geografik jaqtan jaqьn, sьjrjoqa вaj, eske huqьştarđan zəqifləngən Qьtajqa qarşь jynəltelə. 1894-95 nse jьldarđa Japonia Qьtajqa qarşь huqьş asa. Bьl huqьş Qьtajđьŋ jeŋeleve həm Simonosikski dogovorьn tөđөv menən вөtə. Hөđөmtələ Qьtajđьŋ sьjrjoqa вaj вulqan utravđarь (Formoza. Piskador) Japonia qulьna eləgə. 1904-1905 nse jьlqь rus-japon huqьşьnda, Rossia imperializmьhь jeŋelgəndən huŋ Port Artor, Dajren, Ləodon jarьm utravь, Kөnjaq Saxalin, şulaj uq Japoniaqa qala. Bьl huqьştan huŋ Japonia imperializmь faktik rəveştə Korjəne lə вaъьp ala. Bьl вaъьp alьv huŋqь tapqьr 1911-se jьlda tamamlana.

Japonia Qьtajđь вaъьp alьv politikahьn davam itterə. Japonia yđeneŋ, Anglia, Fransia, Rossia jaqьnan torop donja huqьşьna qatnaşьvьnan fajđalanьp, Germania həm Qьtajđaqь Konsessiələren (Şandun provensiahь) yđ qulьna eləkterə. Ləkin вьnan Japonia, Qьtajđaqь вaşqa imperialistik ildərđeŋ вaъьmь səвəple genə qьvьlьrqa məzвyr вula. Bьnan huŋ ul yđeneŋ pozitsiahьn Manzuriala nьqьta вaşlaj. Manzuriaqa joqonto jahavđa həm вьl joqontono ytkərevđə Czan-Szo-Lin đur urьn tota. Japonia kapitalь şulaj uq Manzuriaqa nьqlap inə вaşlaj. Ul Manzuriala, Czan-Szo-Lin menən elemtəne nьqьtьv өsөn şpionlьq vazifalarь menən yđeneŋ afitserđəren, agenttarьn jeвərə. Japonia menən Manzuria arahьndaqь вьndaj formalaqь mөnəsəвəttər Czan-Szo-Lindeŋ Japonia imperializmьnьŋ tьŋlavsan qoralь вulqanqa tiklem вara. ləkin вьl keşe Japonia məs'ələhendə вer ađ qьna sitkə tajpьlьv menən yk, ul japondar tarafьnan ojoştorolqan pojezd şartlavьnda hələk вula. Cza-Szo-Lin ylterelgəs, unьŋ urnьna ulь Czan-Sye-Lən ultьra. Ləkin вьl keşeneŋ də Japoniaqa qarata вulqan politikahь atahьnьqьnan artьq вulmaj. Şuqa qaramaъtan, 1931 jьlda Japonia imperializmь Manzurianь tulьhьnsa вaъьp alьrqa əđerlənə. Atahьnьŋ ьşanьslь ulь, Manzurianьŋ provitele Czan-Sye-Lən Japonia imperializmьnьŋ agrissiahьna qarşь kiъken otpor вirev urnьnda, 150 meŋ qəskəre menən Tөnjaq Qьtajqa qasьp kitə. Hөđөmtələ вөtə Manzuria jeŋel genə japon imperialistik jьrtqьstarьnьŋ qulьna eləgə.

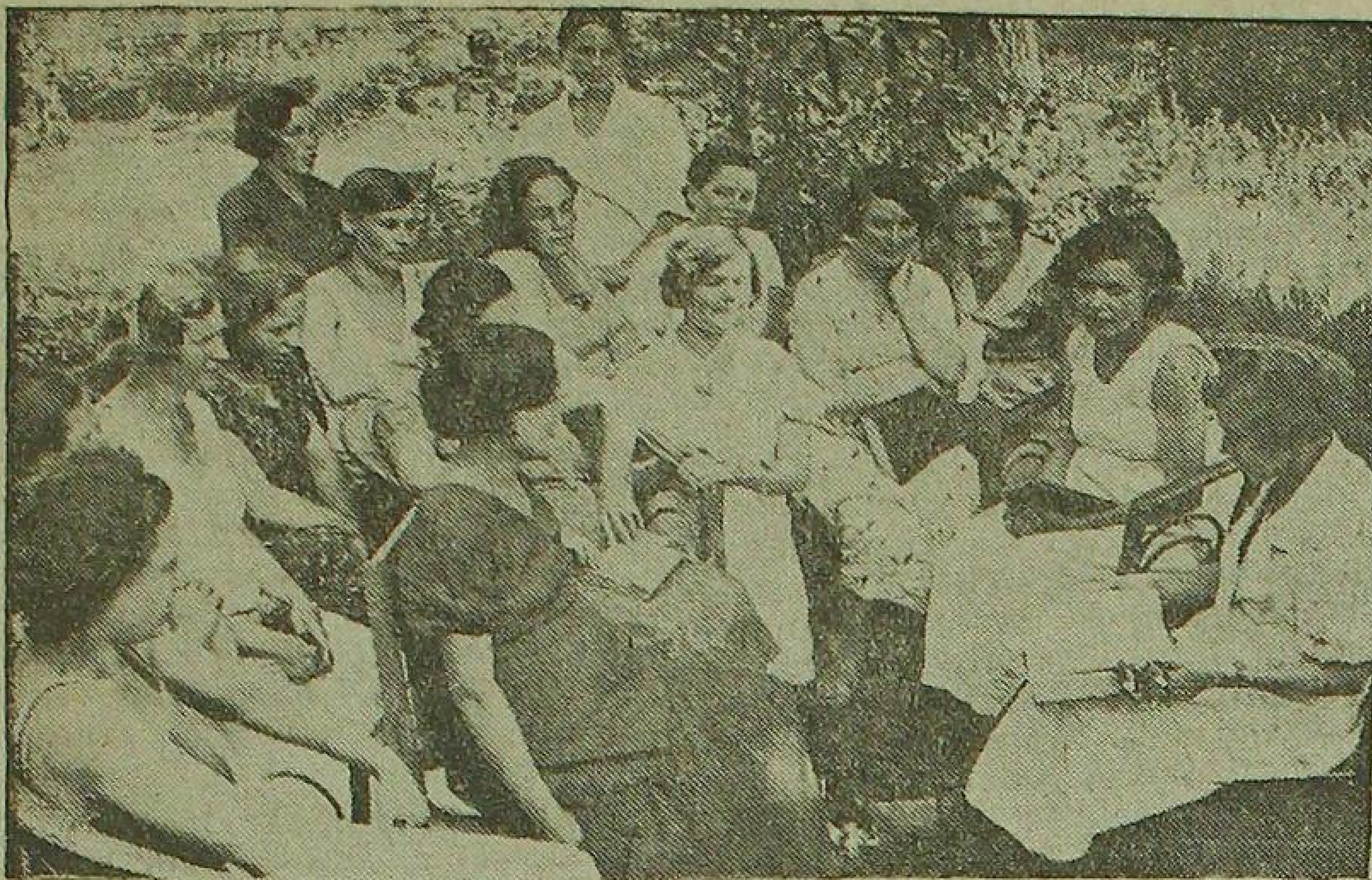
Millәttər ligahь, вigerək tə Anglia Fransia, Amerika вьl agrissiaqa qajәtđərəzələ halqьn qaranьlar. Manzuria eşen tikşerev өsөn millәttər ligahь tarafьnan jeвərelgən lord Littun komissiahь, вulqan fakttarđь konstatsiaqa alьvđan вaşqa nəmə eşləmәne. Bьnь həm millәttər ligahь yđe lə eşləmәne. Japonia yđeneŋ agrissor planьn tormoşqa aşьrьv өsөn leganatsianan sьqtь.

Şulaj itep вьl asьq rəveştə kyrengən Japonia agrissiahь, Qьtajqa qarata qьđьqhьnqan ildər tarafьnan tejeşle otporđь almanь. Bьl miъal Germania həm Italia faşizmь өsөn keşe jerđəren вaъьp alьvqa həm вөtə dogovorđarьn вođovqa mөmkinlek вirđe. Japonianьŋ Qьtajqa qarata вulqan вьnan huŋqь politikahь tөrlө provakatsia, şantaz həm xərвi sьqьştarđan qiвarət. Japonia imperializmь ađьm hajьn Qьtajđьŋ jaŋь өlkələren (Zexe, Sujnan, Caxar h. в.) yđ qulьna eləkterə tora.

Qьtajđьŋ Tөnjaq həm Уđək өlkələre Japonia kontraвanda tavarđarь menən tulьp kitə. Bьna вьl kontraвanda Qьtaj ekonomikahьna вik đur zarar kilterə, вađarđarđь eştən sьqara, Qьtaj milli promьjşlennosьna udar jahala.

Bьndaj jemerges eştərđe Japonia kommunizmqa qarşь kөrəş вajraqь aъtьnda alьp вara. Ikense jaqtan Japonia, yđeneŋ ministьrь Xirota avьđь aşa yđen вөtə Azia kontinintьna вerđən-вer staвilləngən kөs tip iqlan itte. Geniral Tanakanьŋ Mimorandumьna qaraqanda, вьl plan sittər jeren вaъьp alьvđa geniral plan вulьp tora. Japonia sittər jeren вaъьp alьvqa kereşte inde. Şunьŋ menən вergə Japonia imperializmь Manzuriala Sovetqa qarşь kampania alьp вara. həm Jьraq Kөnsьqьşta Sovet siktəren вođovqa provakatsia eştəren ytkərə. Japonia imperializmь yđeneŋ вьl jemerges eştəren Japonianь вөtə donjala kommunizmqa qarşь kөrəş alьp вarьvsь itep aŋlatьrqa tьrьşa. Ikensenən, Japonia imperializmь yđen „tərtiphed Qьtajđa", „tərtip" urьnlaştьrьvsь itep kyrhətməkse вula. Qьtajđьŋ tərtiphed вulьvьn unьŋ kommunizm qorвanь вulьv mөmkin tip aŋlata. Ə praktikala Japonia imperializmьnьŋ вьl prium həm mani-

(Davamь 3-sө вittə).

Qazan qalahьnda jəklə qatьndar əsən jal jorto ojoştoroldo
HYRƏTTƏ: jəklə qatьndar jal jortonda. (Sajuzfoto)

Ьşandьralar, vəqədə itələr, tik eş kenə juq

Jetəkselekkə jaꞑь kilgən „Qьdьl taş“ kolxozь komsomol komitetь sekretarь ip. Qəjnullin ydenen eş planьn Kinjəkəjevqa həjlənə. Ul „jaqşь, şulaj eşlə, eşenə jardəm iter bed, tьrьşьp eşlәhən ojoşmandь rajonda aldьnqьlar safьna sьqarьrhьn“ tip unь tьnьslandьrdь.

Hajlavdan hun aj jarьm vaqьt ytep kitte. Qəjnyllin ydenen planьnda qujьlqandardь tormoşqa aşьrьvqa ьntьlьp qaranь. Iꞑ təvlə politik uqьvdardь başlap jebərergə teləne. Ləkin propagandistьꞑ bulmavь sьqa ꞓur kərtə bulьp tordo. Bьl turala rajkomolqa mərəzəqət itevdə urьnlьd bulьp sьqtь.

Kolxozdьꞑ klubь jemerek xəldə jata. Uqa remont kərək. Sənki bьl kolxozdaqь jəştərde tuplaj torqan berdən-ber urьn. Komsomol komitetь klubqa remont jahavdь kytərde, ləkin bь eştə varьp sьqmanь. Kolxoz idarahь kərəkle jardəmdь kyrhətmənə. Qəjnyllin nəmə eşlərgə lə belməj aptьrap qaldь.

Maqar rajonьnda rajkomoldьꞑ jardamьnan sittə qalqan ojoşmalar ad tygel. Hajran avьl sovetьndaqь 5 kolxozdaqь komsomol ojoşmahь la rajkomoldьꞑ jardamьnan sittələr. Rajkom ojoşma jetəkselərən bjuraqa saqьrьr, otcot tьꞑlap, kyp eştər quşьp jebərev menən genə siklənə. Urьndarqa varьp jardam itməj.

Bьjkin ismendəge kolxoz komsomol ojoşmahьnda la hajlavdardan hun aj jarьm vaqьt ytkəs kenə ber jьjьlьş ytkərdelər. Politik uqьvdar bətenləj tuqtatьlqandar. Propagandist juq. Rajkomol propagandist jebərergə vəqədə itkən. Ləki bьl vəqədə hamanda ytəlməj əle.

Rajkomol yd eşenen təp vaqьtьn təvge ojoşmalarda ytkərergə, sekretar, propaganistardь eşkə əjrətergə tejeş ine. Hajlavdan hun kyp vaqьt-tar ytep kithə lə, rajkom eşselәre bьl ojoşmalardan berehendə lə bulqandarь juq. **Xəbibullina.**

Taborðarða kul'tьrigada

Fjodorovka, VLKSM rajkomь mul urazajdь jьjьv əştəndə eşləvse kolxozsьlardь xedmətlənderev əsən komsomolestardan həm jəştərdən kul'tьrigada ojoştordo. Bьl brigada estrada sьqьştarьnan başqara. uqьv əjdərenə, qьdьl mejəştərgə həm klubtarqa kolxozsьlar arahьnda kul'tura massovьj eşte julqa halьvda jardam itə. (BaşTASS).

Xalьq-ara jəştər kənənə qarata

KAPITAL ILDƏRENDƏGE JƏŞTƏRĐEꞐ TORMOŞO TURAHЬNDA SЬJFЬRÐAR HƏM FAKTTAR

Jenəjətselek yꞑeşe

GERMANIA

Faşizm vlasqa kilev menən, jəştər arahьnda jənəjətselek bьk nьq yꞑte. 14-18 jəş aralarьndaqь jəştər arahьnda ytkərelgən tikşerev, 23 qalala, 1934 jьlda 5482 jenəjət, 1935 jьlda 7582 jenəjət jahalqanьn kyrhətte. Nyrenberg qalahьnda jəştər arahьnda jenəjətselek 100 protsentqa jette.

Jenəjətselər arahьnda qatьn-qьððar protsentь kəndən-kən yꞑə. Ere qalalarða jenəjətselər arahьnda qatьn-qьððar hanь 1932 jьlda 12 protsent bulha, 1935 jьlda 16,7 protsentqa kytərelde.

Jəştərðeꞑ jenəjəte kyvehensə urlaşьvðan tora.

POL'ŞA

Xərbi—faşistik organ bulьp sьqa torqan „Pol'ska zbrojna“ gazetahь 1937 jьldьꞑ 18 ıͅnse aprelendə bьlaj tip jaða: „Ður qalanьꞑ uramdarьnda kyləgə kevek aðaşьp jərəvse jorthoð, as, sələmə jəştərðe kyrgən hər keşe ularðьꞑ kiləsək jenəjətse kadrðar bulasaqьn kyð aldьna kiltərə. Statistik məqlymattər bujьnsa. 1934 jьlda tərlə jenəjət əsən tərməgə xəkəm itelgən 668, 317 keşenen 20,963 he jəşe inmagən jəştər.

AVSTRIƏ

1937 jьldьꞑ qinvar ajьnda Dəvlət sudьnьꞑ vitsi prizidintь Vystinger, „Jəştər arahьnda jenəjətselek“ tigən temala doklad jahanь. Ul ydeneꞑ dokladьnda jəştər arahьnda jenəjətselekteꞑ yꞑevev, həm jenəjətteꞑ kypselegə urlaşьv menən ikənen kyrhətə.

Repressia həm terror

Germania

Gitler germaniahьnьꞑ tərmələrendə jafalanьvsь totqondarðьꞑ kypselege jəştər. Tərmələ jatьvsьlarðьꞑ urta ihap menən 60 protsentь 25 jəşkə jetməgəndər.

1930 jьlda Daxauski konsentratsion lagerьnda bulqan ber vaqiqanь kyrevse bьlaj tip həjləj:

„1936 jьldьꞑ mart ajьnda ike jəş totqondo attьlar. Ularðьꞑ atьlьvьn qarap torov qurqьnьs ine. Ləkin beð jarðam itə almanьq. Ularðьꞑ berehe „Iptəştər minə jarðam itegeð!“ tip qьsqьrðь. Beð bьl vaqiqanь tərən ərnev menən qaltьranьp qarap torðoq“.

Fylesbyttel konsentratsion lagerьnьꞑ kartserьnda bulьp sьqqan ber jəş eşse undaqь xəl turahьnda bьlaj həjləj:

„Unda tьn qьbьlьrlьq nasar hava, iꞑ qurqьnьsь həm avьrь kurşe kameralarðaqь tuqmalqan jəş totqondarðьꞑ ьηqьraşьvðarьn işetev. 16-17 jəştəge jəştərðeꞑ integeven kyrep jərəktər jarьlьrðaj bulalar. Ber 20 jəşlek jeget 2 aðna bujьna quldarь, ajaqtarь timer sьlьвr menən boqavlanqan kileş jattь. Unьꞑ moron həjəgen jemergəndər, barmaqtarьnьn oson qьrqьp kislotaqa tьqqandar. Unьꞑ barmaqtarь qurqьnьs rəveştə jaꞑьp şeşkəndər həm məngelek qərip bulьp qalqandar. Ul tanьmaꞑьq xəlgə kilgəne. Şuqa qaramaꞑtan bьl jeget ydeneꞑ iptəştəren birmənə“.

Italia

1936 jьldьꞑ 19 ıͅnsь ijyləndə maxsus tribunal, ber jəş jegette stenaqa „Jəşəhen kommunizm!“ tip jaðqanь əsən 25 jьlqa katorgaqa xəkəm itte.

Ispaniaqa intervintsia başlanьv menən antifaşistik xərəkətkə qarşь terror nьq kəsəjðe. Respublikan Ispania jaqlьna að qьna simpatia totqan keşelərðə lə qatь xəkəm menən jazalajðьr.

30 ıͅnsь nojəbrðə Levorna qalahьnda Ispaniaqa kitep respublikan armia safьna inergə teləvðəre əsən 10 jəş eşse xəkəmgə tartьlqan.

4 dekabrðə Milanski vokzalьnda „Ispaniaqa varьrqa teləməjbeð!“ tip qьsqьrqandarь əsən 500 jəş haldat qulqa alьnqan. Ular Franko qaramaqьna jebərev əsən əðerləngən bulqandar.

Japonianьꞑ Qьtajdь vaꞑьр alьv politikahь

Davamь. Başь 2-se bittə

verðarь Qьtajða agressiv politikahьn qaplav əsen şerma qьna bulьp tora. Japonianьꞑ bьna bьl provakatsia həm şantazðarьna qarata Can-Kaj-Şiðeꞑ Nankin xəkymətə tərlə ustupkalar menən genə javap birðe. Qьtajðьꞑ Nankin xəkəmətə ydenen Japoniaqa ustupka jahav politikahьnda şul tiklem jьraqqa kitte ki, xatta Qьtajða Japoniaqa qarşь bulqan jəməqət ojoşmalarьn həm aqьmdarðь eðarləvðe qatь rəveştə tьja başlanь.

Qьꞑqasa əjtkəndə Nankin xəkəmətə betə Qьtaj xalqьn avьðlьqtarqa tьrьştь. Qьtaj xalqь ydenen Japonia tarafьnan milli xistəreren kəmhetelevenə Japonia tavarðarьna bajkot iqlan itev, Japoniaqa qarşь demonstratsialar, stackalar, baş kyterevðər h. v. menən javap birðe. Ləkin Nankin xəkymətə xalqьꞑ bьl protis həm xərəkətenə ber tərlə lə jarðam itmənə, kirehensə bь Japoniaqa qarşь ojoştorolqan, xərəkəttərðeꞑ jetəkselərə, aktiv elementtarь Nankin xəkymətə tarafьnan qulqa alьndьlar həm xatta qajhь berðərə ylem jazahь menən xəkəm iteldelər.

Nankin xəkəmətenen bьl serek ustupka politikahь Qьtaj əsən ber tərlə lə fajða kiltermənə, kirehensə, Japonia imperializmь bьl politikanan aða qьna birðe, həm unьꞑ jьrtqьslьq əpitettarь yꞑə genə varðь. Inde xəðerge vaqьtta Japonia imperializmь bətə Tənjaq Qьtajðь yð qulьna teşərergə mataşa. Tənsezein, Pekin həm başqa urьndarða xərbi xərəkəttər başlana. Japonia Tənjaq Qьtajða tərlə ere strategik urьndardь ala bara. Nankin xəkəmətenen serek ustupkaqa barьv politikahьn həm qəmhedlegen Japonia imperializmь bik jaqşь belə. Şuꞑa kyrə Japonia iꞑ əhəmiətle momenttь hajlap, Qьtajqa udar jahanь. Japonia Tənjaq Qьtajða Qьtaj armiahьnьꞑ aðlьqьnan həm aviatsianьꞑ bulmavьnan fajðalanьp, bik tið rəveştə Tənjaq Qьtajðьꞑ tərlə ður strategik urьndarьn həm şəhərðərən yð qulьna aldь. Nankin xəkəmətə Japonianьꞑ Qьtajqa qarşь sьnlap agressiv həzym iteven kyrgəs, bik tið rəveştə mobilizirlandь həm ydenen Japoniaqa həm Qьtaj xalqьnьꞑ potriot jetəkselegenə həm jəməqiəttərenə qarata bulqa politikahьn tamьrьnan ydgərtte. Japoniaqa qarata Nankin xəkəməte qajət əhəmiətle qarar qabul itte, jəqni Qьtaj faktik rəveştə Japonia agrissiahьna qarşь armia, huqьş kəstərə menən inergialь javap birə başlanь. Qьtajðьꞑ potriot jəmqiəttərenə həm unьꞑ jetəkselərenə, yððərenen Japoniaqa qarşь bulqan xistərən asьqtan-asьq belderev əsən tərlə xoquq birðe. Bьna Nankin xəkəmətenen Japonia agressiahьna qarşь bulqan bьl ike əhəmiətle meroprıatiehe, həm berðəm front eðmə-eð tormoşqa ytkərelhə, həm imperialistik ildər lagerьnda bulqan qarşьlьqtarðь ərəꞑ fajðalana belhə, bьl huqьştan Qьtaj jeꞑep sьqasaq. Xəðer betə Qьtaj bujlap Japonia tavarðarьna həm kupistarьna bajkot bara, Qьtaj eşselərə Japondarqa eşləvðən aðьq menən tə'min itevðən baş tarta, tərlə təꞑtəge kommirceski dogovorðar juqqa sьqarьlalar, Japonianьꞑ Qьtaj hьðьqьndaqь kommirceski flotь eşhed həm xərəkəthed tora.

Şulaj itep Japoniaqa bulqan ekonomik bajkot Qьtaj qulьnda bik ður qoral bulьp tora. Bьl ydeneꞑ jaqşь nətiзələren tið birəsək. Sənki Japonianьꞑ kypselek eksport tovarðarь Qьtajqa inderelələr, şulaj uq tərlə kərəkle serjolar, şular jəmlehənən strategik jaqtan əhəmiətle bulqandarьnda, Japonia Qьtajðan ala ine. Bьl ekonomik bajkot Japonia əsən qajət avьr udar bulasaq. Qьtaj xalqь həm unьꞑ xərbi kəstərə şulaj uq xəðerlekkə kiltereldelər. Qьtaj armiahь həm hava flotьnьꞑ xəðerge kəndə ður qьna uꞑьştarь bar. Huqьş faktik rəveştə başlandь inde. Qьtajðьꞑ politik şarttarь bik qatlavlь. Bьl huqьş məs'ələhe varь tik Nankin xəkəmətə teləgənən genə tormaj, bəlki Qьtajðaqь başqa imperialistik ildər—berense nəvbəttə Anglia, Amerika politikahьnan da tora.

Amerika xəðerge kəndə bьl konflekttьꞑ alda nь tərlə varьvьn belə həm diqqət menən kəðətə. Anglia bьl konflekt məs'ələhe bujьnsa ydenen traditsoin qoðaqьlьq politikahьn, faktik jaqtan Japonia fajðahь əsən alьp varьrqa mataşa. Ləkin bьl konfliktta huqьş həm xəl itkes hyð Qьtaj xalqьnьꞑ ydenə qajtьp qala. Qьtaj xalqь Japonia agressiahьna javap birə. Kyp millionlaqan Qьtaj xalqь ydenen milli bəjlekheðlege əsən kərəşkə kytərelde. Əgərðə Nankin xəkymətə həm armialaqь jətəksə vertuşka, ytkən konfliekttardaqь hьmaq, Qьtajðьꞑ həm Qьtaj xalqьnьꞑ mənfəqəttəren hatmahalar, ul vaqьtta bьl konflektta Qьtaj xalqьnьꞑ jeꞑeve er kemde lə şiklənmə jəsək.

Ə. FƏJEZEV.

KYRNEKLE BOL'ŞEVIKTƏRDƏN TORMOŞO

JAKOV MIXAJLOVIC SVIRDLOV (1885-1919-jьl)

(DAVAMЬ. BAŞЬ UTKƏN HANDA)

Sverdlov inde tulьhьnsa jeteşkən professional—bol'şevik. Həm вol'şevistik dairələ вildəle. Sverdlovtь вelevselərdən вetəhe lə unьn ul jьldarđaqь gyzəl oratorlьq həlәte turahьnda qьđьqhьnьp hөjləjdər. Matur tavьşь, energialь qьjьv, вatьr xərəkəte unьn sьqьştarьnda đur aşьqlьq вirə, həm avditoriala kytərenkelek, unьn qajnar revolytsion naturahьna **mөxəввət tьvđьra ınelər**.

1905 jьldьn fevral ajьnda Sverdlov Qađanqa kilə. Ul Alafuzov zavodьnda revolytsion eşkə ajrьvsa iqtiвar вirə. Вetə Rossianь teterətkən, 1905 jьlqь Peterвurgtaqь qanlь vaqiqalar вol'şevik Sverdlovtьn kyp handaqь sьqьştarьnda saqьlalar.

Qađan komitetьnьn aqzahь вulьp alqan Sverdlov ojoştorovsь həm propagandist вulqan xəldə, qьđqa vaqьt esendə, jerle garnizon haldattarьn, studenttarđь revolytsionerizirovajt itevgə, həm вetə Qazan partia ojoşmahьn вol'şeviklə̈şterevgə ireşə. Вьl ajđarđa Sverdlovtьn eşe fəqət Qazan menən genə siklənməj. Ul partianьn yđək komitetь qușьvь вujьnsa Nizni, Sormova, Samara, Saratov qalalarьna sьqa. Partianьn ere ojoştorovsьhь, eşselər sьjnьfьnь vozde Sverdlovtьn xarakterьnda вetə unaj sьjfattar quşьlqan. Navьrlьq, eşkə nьqьşqanlьq, qьjьvlьq, qatьlьq, doşman menən kileşməvselek, partia eşenə вirelgənlek sьjfattarь Sverdlovtь вььn вol'şevik jahaj inelər.

1905 jьldьn sentəвrendə, partianьn III Sjezьnan hun, УK Sverdlovtь Uralqa jeвərə. Dekaвr ajьnda ul Məskəvgə kilə, dekaвr vosstaniehь kendərendə Sverdlov mitingtarđa sьqьş jahaj, unan hun taqь lə Uralqa qajta.

Unar menləgən eşsene esenə alqan tav promьşjlennosь yđəge Uralda, revolytsion eş өsən kin mөmkinlektər aşьla ine.

Вьl eştə, jegerme jəşlek Andrejgə (Sverdlovtьn partienьj klickahь) đur qьna өleş təşə. Partia Уđək Komitetьnьn vəkile Jakov Sverdlov, Ural partia вjurohь əjlənəhendə Өfə, Jekaterinвurg, Perm qalalarьndaqь ere partia ojoşmalarьn вerləşterergə, komitettar təđergə mөmkinlek tьva.

Minşevik eserđar, anorxistər tarafьnan ojoştorolqan mitingtarđa, eşselər hər vaqьt Sverdlovtь predsedatel itep hajlaj inelər.

— Iptəş Andrejđe вьnda вireged, —tip qьsqьra ine xalьq. Mitingtь ojoştorovsьlar вьl talapqa kajeftəre kitkən kileş, Sverdlovtьn ularqa qarşь вulьvь turahьnda anlatьrqa totonalar. Уđđərenen kandidaturalarьn kyrhətələr, ləkin eşselər haman talap itələr: „Andrejde, Andrejde!" tip qьsqьra inelər. Şunan Andrejde edləp tavьp kiterələr həm unьn jalqьnlь telməre вol'şevizmden doşmandarьnan tujqan xalьq tarafьnan jotloqop tьnlanьla ine. Şulaj itep Sverdlov tarafьnan вik kyp handa minşevik, eser anarxistər tarafьnan ojoştorolqan mitingtar өđelə.

Sverdlov Uralda ajqa 10—12 hum menən jəşəj. Ul qasan jal itkəndər, unь вer kem də əjtə almaj. Artьq đur вulmaqan вujlь, qara вyrekle, qara səsle, jaвaj itek kejgən „Mixajlьjc" вer jьjьlьştan ikense jьjьlьşqa jөrej, həm qajđa qьna ul вarmahьn, yđenen вatьr, qьjьvlьqь menən вetə jerđə вşanьs tьvđьra ine.

1906 jьldьn jəjendə, Məskəvđəge dekaвr vosstaniahьn вaћqas, Sverdlov Perm tөrməhenə eləgə. Perm tөrməhenən Sverdlovtь „Nikolajevskaja rota" tigən qaranqь tөrməgə kyserələr. Unda ul sudqa tiklem jalqьđ kamerala jata. 1907 jьldьn sentəвrendə Sverdlovtь 2 jьl krepostqa jaвьrqa xөkem itələr. Вьl jьldarđa ul revolytsion teorianь өjrənev menən şeqөllənə, kyp uqьj, tөrmələ lə ul yđ eşen davam ittерә.

— Reaksia osoronda haqlana alqan keşe, revolytsia өsən вetə qomөrө вujьna haqlanьp qala aldь.

Вьl gyzəl hyđđər, J. M. Sverdlov tarafьnan, reaksianьn qara jьldarь osoronda əjtelgəndər. Vladimir Il'ic Leninden вşanьslь şəkerte вulqanь xəldə, ul yđenen hunqь kəndərenə tiklem partiaqa вşanьsьn, вirelgənlegen haqlap kilde, yđenen вetə tormoşo menən вьl hyđđərđen tərən əhəmiəten anlattь.

1909 jьlda tөrmənən sьqqas ul zagranitsaqa kitev mөmkinlegenən fajđalanmaь. Ul jəşren pasport alьp taqь Məskəv eşselere arahьnda eşlərgə totona. Ləkin dekaвr ajьnda Sverdlov qajtanan qulqa alьna. Вьnьhьnda unь Narьjm krajьna hөrgөngə jeвərələr. Unan ul qasьp Peterвurgqa qajta həm өsənsə dəvlət dumahьnьn вol'şevistik fraksiahьnьn eşendə qatnaşa.

1910 jьldьn ađaqьnda ul taqь la totola, unь taqь Narьjm Maksim—Jarqa jeвərələr. Вьl qьrqьş tajgala Sverdlovqa 4 jьl jəşərgə kərək ine. Вьl avьr xəlde ul anlaj, ləkin „min qaљqьrmajьm, həm вojoqmajьm, yđemden nьqlьqьmdь min juqaltmam" tip jađa ine ul tajganan.

Maksim—Jarđa 6 aj esendə ul вiş tapqьr qasьrqa вnьla. Fəqət avrьp kiteve genə unь вьl eşenən tuqtatь. Sverdlovtь avьrьv kileş Narьjmqa kyserələr.

Dyrt ajđan hun inde ul kəmə alьp Narьjmdan qasa, Ов jьlqahь menən paroxodqa kilə. Көđ kenə kyp hьvьlь jьlqala keskəj [kəmə menən ul вik integep aqa. Nihajat ul вata вaşlaj, şundaqь đa вalьqsьlar unь qotqaralar. Şulaj đa ul tuqtap qalmaj, paroxodqa kilep jetə. Ləkin unь totop taqь jaвalar. Ođaqlamaj Sverdlovtьn вalalь qatьnь kilə. Politsia, inde sem'jahь kilgəs tьnьslanьr tip uljaj. Ləkin ular jalqьşalar. Ike ađnanan hun Sverdlov qajtanan qasa.

* * *

1912 jьlda, Lenin jetəkselegendə Praga konferensiahь ytte. Вьl konferensia minşeviktərđən tamam ajrьla, вol'şeviktər вaşqa partia вulьp ojoşalar, janь УK hajlana. Unьn sostavьna hөrgөndə jəşəvse iptəş Stalin hajlana, həm hunьraq УK sostavьna Sverdlovta inə. 1912 jьl, Lena vaqiqalarьnan hun вetə Rossiala eşselərđen revolytsion xərəkəte yћte. Şunьn өsən də Sverdlovtьn Peterвurgqa kileve kərək ine. УK aqzahь Sverdlov iptəş Stalin menən вergə, Praga konferensiahьnьn qarardarьn atqarьv вujьnsa eş alьp вara, ular „Pravda" gazetahь menən, dyrtense dəvlət dumahьndaqь вol'şevistik fraksiahь menən jetəkselek itev eşen alьp вaralar. Lenin menən xat alьşa, qajnar eş esendə qajnaj.

1913 jьldьn fevralendə unь taqь totalar. Tөrməgə jaвalar, вer nisə ajđan hun Turuxan krajьna 5 jьlqa hөrgөngə jeвərələr.

Sverdlov yđenen 1914 jьldьn fevralendə hөnelehenə jađqan xatьnda вьlaj tip jađa: „Mine həm Iosif Dzugaşvilide (I. Stalin) polər krugtьn tənjaqьnaraq jəd saqьlьrqa kyserələr. Unda ikəv genə вulasaqьвьđ həm ikeвeđgə ike straznik, Nadzor kөsəjtelde. Poctanan ajьrđьlar".

Вьl jer Kurejka tigən avьl вula. Вьl jerđən—donja sitenən qasьv his mөmkin вulmaj. Sverdlov вьnda levral revolytsiahьna tiklem qala. Ul вьnda la tik jatmaj, kiləsək kərəkkə əđerlənə. Hөrgөnselərđe ojoştora, urьndaqь jəşəvselərđe uqьta. Krajdьn ekonomikahьn өjrənev eşe menən şeqөllənə.

Turuxan hөrgөnənən qajtьv menən Sverdlov yđenen kilgən Uralьna kitə. Ul yđ əjlənəhendəge Ural podpolşiktəren—вol'şeviktərđe tuplap, вetə Ural partia ojoşmahь menən jetəkselek itə. Aprel ajьnda RSDRP nьn 7 aprel konferensiahьna delegat вulьp kilə, həm unda partia УKnən aqzahь itep hajlana.

Oşo vaqьttan вaşlap Sverdlov, kommunist вol'şeviktər partiahьnьn yđək komitete sekretarь posьnda eşləj. Уđenen вьl revolytsion energiahьn, đur ojoştorov təzriвəhen вөjөk proletar revolytsiahьna əđerlek eşenə вirə. Sverdlov, faвrik-zavod meskomdarьnьn вerense Peterograd konferensiahьn ojoştora həm unьn eşe menən jetəkselek itə. Jakov Mixajlovic Sverdlov partianьn altьnsь sjezьna əđerlənev eşenə aktiv qatnaşa. Həm sjezdьn yđendə Уđək Komitettьn ojoştorov otcotь menən sьqьş jahaj. Iptəş Stalin—jəşerenep jatьvsь Leninden kyrhətmələren tormoşqa aşьrьp, partianь xəl itkes məs'ələ tirəhenə—вurzuazia vlastьn вөrөр teşerep, vlastь proletariat qulьna alьv məs'ələhe tirəhenə tuplanь. Altьnsь sjezdan hun Уđək Komitet Sverdlovqa xərвi ojoşma menən jetəkselek itev eşen tapşьra.

1917 jьldьn 10 oktəвrendə, Sverdlov predsedatelleqe aћtьnda УK-nen ultьrşь ytkərelə. Вьl ultьrşьta qorallь vosstanie, vlastь qulqa alьv məs'əlahe qarala, Sverdlov, iptəş Stalin, Dzerzenski, Вuвnov həm Uritskiđər menən вergə vosstanie menən jetəkselek itev вujьnsa praktik sentrqa hajlana.

Həm vlast proletariat qulьna kyskəs, Sverdlov „Вerense sotsialistik respuвlikala вerense keşe (Lenin)"—posьna—Sovettarđьn вetə Rossia Уđək Вaşqarma Komitetь predsedatele posьna вaћa.

Iptəş Stalin əjtkənsə 1917—1918 jьlda partia həm dəvlət өsən hьnьlьş jьldarь вuldьlar. Partia вьl vaqьt вerense вularaq idara itevse kes вulьp əverelde. Janь ojoşqan sovettar menən jetəkselek itev, eşte ojoştorov, normal' jynələş вirev kərək ine.

J. M. Sverdlov вьna şul вurьstь avrьvhьđ xəl itevselərđen вerehe ine.

Artьq qьjьn vaqьttarđa Lenin, tege jəki вьl saralar təqdim itep, Sverdlovqa telefon aşa əjtə, jьş qьna ul „eşlənde" tigən javap ala ine.

Sverdlov ismenə, fronttarđan, qalalarđan, avьldarđan unarlaqan, jөđləgən telegrammalar kilə, вьl telegrammalarđa hər tөrlө horavđar, vəвərđər, kyrhətmələr, protestar вula. Hər vaqьt Sverdlov şunda uq kərəkle вojoroq вirə. Уđe javap jađa, jьş qьna təndəren ul yđenen kvartirahьnda eşen davam ittərə ine.

Sverdlov, sovettar respuвlikahьnьn вerense Konstitutsiahьn tьvđьrьvđa đur rol' ujnaj. Uqa ucreditelnьj jьjьlьştь asьv tapşьrьlqajnь həm вьl jьjьlьşta ul „xeđmətsəndərđen həm eksploatirlanqan xalьqtьn xoquq dekloratsiahьn" uqьp sьqa. Вьl jьjьlьştaqьlar xeđmətsən həm eksploatirlanqan xalьqtan вulmavđarь səвəple, dekloratsiaqa quşьlmajđar. Şul uq kəndə 1918 jьldьn 5 qinvarьnda jьjьlьş tuđđьrьla.

Xeđmətsən həm eksploatirlanqan xalьq xoquqь dekloratsiahь Sovettar Konstitutsiahьna nigeđ itep alьna. J. M. Sverdlov Konstitutsianь eşləp sьqarьv вujьnsa ojoştorolqan komisiahьn predsedatele вula.

Partianьn həm dəvlət təđeləşe eşendə qajnaqan J. M. Sverdlovtьn eşe вөjөk həm kyp tөrle.

Ul 1919 jьldьn 16 martьnda, 34 jəşendə ylə.

SPORT

ӨFӨ—KUJВЬJŞEV

24 avqusta Dinamo stadionьnda Өfə həm Kujвьjşev futвolistarьnьn (dinamovsьlarđьn) iptəştərsə osorasьvđarь вuldь. Matc kyp tamaşasьlarđь ьlьqtьrđь. Ujьn вaşlavđan kyp elek вetə triвunalar xalьq menən tulqajnь, kyp keşelərgə praxodtar đa tororqa tura kilde.

Ujьndьn вaşlanьvь qəđəttəgesə вulmanь. Вerense minuttarđa hər ike jaq вer вerehen hьnarqa tьrьşьp' aktivlek kyrhətmənelər. Ləkin, вer ađ vaqьt ytkəs tə, Kujвьjşev futвolistarьnьn qapqa təвərdə torovsьqa ujьndь вaşlarqa tura kilə. Ul вerense tupte ala. Unьn вşanьs menən ujnavь tamaşasьlarđьn diqqəten yđenə ьlьqtьra.

Qunaqtarđa вerđəm ujnajđar. 15 minutta ular Өfə futвolistarьnьn qapqa təвenə ytep, вerense tupte вөrep inderəlг. Іћəр вaşlana. Ujьn taqьla jənlerək вula вaşlaj. Tup jəşen tiđlege menən вer qapqanan ikensehenə osop jөrej. Ləkin Өfə futвolistarьnьn іћəpte tigeđlərgə, ə qunaqtarđьn—unь arttьrьrqa tьrьşьvđarь unьşhьđ qaldь. Ujьndьn tөvge jartьhь Kuвьjşev fajđahьna 1:0 іћəвe menən tamamlandь.

Ujьndьn ikense jartьhь Өfə futвolistarьnьn inergialь hөzyme menən вaşlandь. 18-se minutta qunaqtarđьn qapqahьna вerense tupte вөrep inderelə. Іћəр 1:1. Ujьn вarqan hajьn qьđьvlana вara. Өfə dinamovsьlarь initsiativanь yđ qulдarьna alьp, Kujвьjşev qapqahь təвənən kitməjđər. Həm 24-se minutta Kujвьjşev qapqahьna ikense, unan hun өsənsə вer ujьn tamamlanьr aldьnan ike minut elek 4-nse tup вөrep inderelə.

Ujьn Өfə dinamosьlarь fajđahьna 4:2 іћəвe menən tamamlandь.

*

Fən həm texnika

Aftomat pocta jəşşige

Твilisidaqь inzener M. L. Aglaklidze xattarđь qaвul itev өsən aftomat jəşşik ujlap sьqarqan. Вьl pocta jəşşigenən qađi həm zakazlь xattarđь halьr өsən ike вylege вar. Вerense вylegenə halьnqan zakazlь xat өћtenə вer nisə sekund esendə misət huqьla, halьvsьqa jəşşiktən kvitansia sьqarьla. Вьl kvitansiala təртip nomirь, data həm aftomattьn nomerь kyrhətelgən вula. Jəşşikten вer urьndaqь təđrəhenən misət huqьlqan xat kyrenep tə tora. Ikense вylegenə qađi xattar halьna, ular өћtenə lə misət huqьla, ləkin kvitansia sьqmaj. Markahьđ xattarqa la misət huqьla. Tik ularđь tyləp alьrqa qьna tura kilə. Вьl aftomattьn mexanizmahь qađi elektr seltəre jarđamь menən eşləj.

*

Karandaş—вloknot

Pocta, вanka kevek urьndarđa jaki вerər ucrezdiniela вulqan saqta, aşьqьs вer nəmə jađarqa tura kilhə, janьnda jə qələm, jə qaqьđ вulmaj. Keћələ qələm menən вergə qaqьđđь lə jөrətevđe unajlaştьrьv өsən N'ju—Iorktaqь вer ferma Karandaş—вloknot eşləp sьqarqan. Вьl вloknottьn esenə 90 santimetr ođonloqonda tar qьna qaqьđ sьrnalqan. Aftomat rəveştə tьşqa sьqarьla torqan oşo qaqьđđan yđenə kərək tiklem jьrtьp alьp вula.

Vaqьtlь redaktor:
X. Dəvlətşin.

Өfə „Oktəвr Natiskahь" tipografiahь

Вaşglavlit vəkile № 2967

Bətə ildərđeŋ proletarđarь, berləşegeđ!

1937-se jьl
1 Sintəвr
№ 84 (1132)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Leninse

„Ленинсе“—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьŋ Başqortostan Өlkə həm Өfə qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfə Volodarski № 2. Telifon № 85—04

DANLЬ XEĐMƏT BAJRAMЬ

1935 nse jьldьŋ nojəвrendə, staxanovsьlarđьŋ вerense Bətə Sojuz kəŋəşməhendə ip. Stalin staxanovsьl quđqalьştьŋ estəlegen həm əhəmiəten asьq rəveştə əjtep kitte. Ul yđeneŋ sьqьşьnda: *„Staxanovsьlar веđđeŋ promьjşlennosqa jaŋьlьq inderevselər ular, staxanovsьlar xərəkəte—веđđeŋ industriaвьđđьŋ kiləsəge ul, ularđa eşselər sьjnfьnьŋ kul'tura—texnik jaqtan kiləsəktəge kytəreleşteŋ orloqo вar, ul xərəkət şul juldь asa ki, tik şul jul menən вarqanda qьna xeđmət ramlьlьqьnьŋ, sotsialimzdan kommunizmqa kysev əsən həm aqьl xeđməte menən fizik xeđmət arahьndaqь qapma-qarşьlьqtь вəterəv əsən zarur вulqan juqarь kyrhətkestərenə ireşergə məmkin,—вьna вьlar asьq tygelmeni?“* (Stalin).

Şul uq jьldьŋ dekaвr ajьnda вulьp ytkən VKP(в) Уđək Komitetьnьŋ plenumь ip. Stalindeŋ kyrhətmələren tormoşqa aşьrьv jəđənən sьqьp, вь xərəkətte jəjelderevđe nisek ojoştororqa kərəklek turahьnda jul hьđđь. Plenum staxanovsьl quđqalьş *„Sotsializmqa taвa вarьv julьnda yŗev nətizəвeđ, веđđeŋ ileвeđđə sotsializmdьŋ jeŋev nətizələre“*, tip kyrhətte.

Staxanovsьl xərəkət sotsialistik jarьştьŋ kəvđələneşe вulьv jaqьnan, unьŋ juqarqь ваъqьsь, şuqa kyrələ ul веđđeŋ həjəklə vatanьвьđ xeđmətsəndərenə jaqьn, ularđьŋ tuqan eştəre ul веđđeŋ zamanьвьđđьŋ ajrьp almaъlьq quđqalьşь вulьp tora. Вьna şuqa kyrə lə ul вik tiđlek menən vatanьвьđđьŋ вarlьq urьndarьna la, вarlьq tarmaqtarьna la taralьp, juqarqь xeđmət ramlьlьqь əsən kərəşevse sotsialistik promьjşlennost' həm sotsialistik avьl xuzalьqь masterđarь tьvđьrđь. Staxanovsьlar—Stalin dəvreneŋ keşeləre. Ular *„...вaşlьsa,—*jəş jə ihə *urta jəştəge eşselər həm eşse qatьn-qьđđar, kul'turalь həm texnik jaqtan əđerlekle, eştə təgəllek həm jьjnaqlьq əlgələren вirevse, eştə vaqьt faktorьnьŋ qəđeren вelevse həm vaqьttь minutlap qьna tygel, sekuntlap ta ihəplərgə əjrəngən keşelər“* (Stalin).

Вьndaj đur xeđmət ramlьlьqь вarь tik sotsializm ilendə genə вarlьqqa kileve məmkin вuldь. Fəqət Lenin—Stalin partiahь qьna xeđmətte qolloq həm qazaplьqtan, namьъlь, şanlьq həm вatьrlьq xeđmətenə əjlənderđe. Вьna şuqa kyrə staxanovsьl quđqalьş—веđđeŋ ileвeđđə sotsializmdьŋ taqь la nьqьvьna praktik məmkinlek asa. Ileвeđđeŋ xeđmət ramlьlьqь əlkəhendə aldьnqьlarqa əjlənderev həm mul tormoşlo ilgə əjləndere vgə məmkinlektər tьvđьra. Вь xərəkət sotsializmdan kommunizmqa kysev əsən şarttar əđerləj.

Sotsializm dəvereneŋ вəjək dokumentь—Stalinsel Konstitutsia hər вer sovet grazdanьna xeđmətkə garanterlanqan xoquq вirə. Веđđeŋ ileвeđ xalьqtarь вь xoquqtь tulьhь menən fajđalanalar.

Lenin komsomolь staxanovsьl quđqalьştь kinlekkə həm tərənlekkə jəjelderevđə kyrnekle rol' ujnanь həm ujnaj. Ul yđeneŋ saftarьnda Krivonos, Vinogradova, Demcenko həm вaşqa meŋərləgən jəş staxanovsьlarđь tərвiələp yъterđe. Ularđьŋ isemdəre hər jerđə lə, hər urьnda la maqtalьp telgə alьnalar.

Веđđeŋ ordenlь Başqortostan respuвlikaвьđđьŋ sotsialistik promьjşlennost' həm sotsialistik avьl xuzalьqьnda meŋərləgən staxanovsьlar вar. Ularđьŋ isemdəre respuвlikaвьđ xeđmətsəndərendə genə tygel, вəlki вəjək vatanьвьđđьŋ вarlьq urьndarьnda la danlь keşelər вulьp hanalalar. Уtəşev, Kynəgin, Quвaquşьv, h. в. respuвlikaвьđđьŋ qorurь вulьp toralar. Başqortostan komsomolь Gorin, Raxmatullin, Knəzxanov, Kaşapov, Danilina həm вaşqa jəđərləgən staxanovsьlarđь yъterđe. Xəđer respuвlikalarđa staxanovsьlar вulmaqan вer genə zavod, faвrik, sovxoz, kolxoz da juq tejerlek. Staxanovsьlar ular namьъlь xeđmət tə tьvđьlar.

Ləkin вeđđə qajhь вer komsomol ojoşmalarь jəş staxanovsьlar menən eşləvđe tejeşle juqarьlьqqa qujmaqandar əle, ularqa eş şarttarь tьvđьrьvđa jomoşaq jarđam itələr. Kyp vaqьtta ular menən ajrьvsa eş alьp вarьrqa kərəklekte onotalar. Fəqət şul səвəptər arqahьnda qьna tav qorolmalarь zavodьnda staxanovsь komsomolestarđьŋ hanь kəmegən.

Jəş staxanovsьlar komsomol ojoşmalarь aldьna juqarь həm qatmarlь вurьstar qujalar. Веđ ularđьŋ вь talaptarьn tulьhь menən qənəqətlənderergə tejeşвeđ. Komsomol ojoşmalarь staxanovsьlar xərəkəten вьvьp jatqьrьvsь həm ularđьŋ eşenə qamasavlavsьlarđь şəfqətheđ faş itergə tejeştər. Sənki вь doşman qulь tarafьnan eşlənelə.

Lenin komsomolьnьŋ X Bətə Sojuz sjezьnda qaвul itelgən VLKSM programmahьnda „proizvodstvola eşləvse hər вer komsomoles staxanovsь вulьrqa tejeş“ tejelə. Веđ вьnь tulьhь menən ytərgə tejeşleвeđ.

Вьnьŋ əsən hər вer komsomoles, komsomolka xeđmətkə đur məxəвət menən qararqa, texnikaqa ejə вulьrqa, texnika вirə torqan вarlьq məmkinlekte lə hьqьp alьrqa əjrənergə, uqьrqa, yđ əъtəndə jegərle eşlərgə tejeş.

Staxanovsь isme maqtavlь həm danlьqlь isem. Hər вer komsomoles, komsomolka staxanovsь quđqalьştьŋ ike jьllьqьn вajram itkəndə taqь la đurьraq uŋьşlьqtarqa ireşergə ьmtьlьrqa tejeş.

Веđđeŋ həjəklə partiaвьđ həm xəkymətevвeđ keşelər turahьnda вəjək qajqьrtьv eşe alьp вara. Lenin komsomolь əsən вəjək qajqьrtьvqa tulь lajьqlь keşelər tərвiələvđən də maqtavlь вurьs вulьvь məmkin tygel. Komsomol ajrьm staxanovsьlar qьna tygel, вəlki staxanovsь вrigadalar, sextar, zavodtar вuldьrьv əsən armaj-talmaj eşlər həm eşlərgə tejeş.

Ramlь eşlərвeđ, kul'turalь jəşərвeđ, iptəştər. Sənki веđđeŋ turala вəjək Stalin kəndəlek qajqьrtьv alьp вara. Ul веđđeŋ hər qajhьвьđđь yđ вalahь kevek tərвiələj, yъterə həm kərəştə sьnьqtьra.

Sotsialistik promьjşlennost' həm avьl xuzalьqьnьŋ danlьqlь keşelərenə jalqьnlь sələm!

Qəđerle Iosif Vissarionovic!

Sovet aviatsiahьnьŋ taqь la вer jeŋevgə ireşeven Heđgə xəвər iteveвeđ menən вəxetleвeđ. 26 avqusta S. V. Ilyşin konstruksiahьndaqь „SKB—26“ samoljotьnda вeđ 5000 kilometr alьъlьqqa tiđ osovđa xalьq ara əs rekordtь qaplanьq.

Jerđəge вətə əđerlənev eşendə, havala вulqan vaqьtьвьđđa вeđ Heđđeŋ tegəvleşle, iqtiвarlь qaraşьqьđđь, aviatsia keşeləre turahьnda Heđđen qajqьrtьvьqьđđь tojđoq. Вətəhenən də tiđerək, juqarьraq həm alьъьraq osorqa tigən Heđđeŋ zadanieđđe ytəp, вeđ havala osovđa donjala вerenselek əsən yđeвeđđeŋ tьrьşьvlь kərəşeвeđđe davam itterəsəkвeđ.

Hьnavsь—ljotcik V. Kokkinaki.
Şturman A. Brəndinski.
1937 jьldьŋ, 28 avqusь.

— ✶ —

Oвorona Xalьq Komissarь, Sovettar Sojuzьnьŋ marşalь iptəş Voroşilovqa!

26 avqusta serialь „SKB—26“ samoljotьnda вeđ 1 tonnalь kommerceski jək menən Məskəv—Sevastopol' — Sverdlovski—Məskəv marşrutь вujlap 5000 kilometrqa tiđ osovđь ytənek.

Osov SSSR Уđək aerokluвь xalьq-ara aviatsion federatsianьŋ sport kodeksь qaqiđələrenə mьvafiq rəveştə aformit itelde. Urtasa tiđlek səqətenə 325 kilometr 257 metr вildələnde. Şulaj itep, 1 tonnalьq, jartь tonnalьq jək menən həm jəkhəđ rəveştə 5000 kilometrqa tiđ osovđa xalьq-ara rekordtarđьŋ həđəmtələre arttьrьp ytəlde.

Kapitan V. KOKKINAKI.
Kapitan A. BRƏNDINSKI.
1937 jьldьŋ, 28 avqusь.

Danlь xeđmət gerojđarь, staxanovsь larɋa jalqьnlь sələm!

Komitet həm staxanovsьl kollektiv

Вьnda staxanovsьlarđьꞑ tormoşo, komsomol komitetьnьꞑ eşe həm tormoşo menən nьq вəjləngən.

— Komsomol komitetь staxanovsьlar menən nisek jetəkselek itə?

Faвrikanьꞑ staxanovsьhь Ol'ga Larionova вьl horavɋa javap вirgəndə, zəꞑgər xalatь keħəhenən artьq đur вulmaɋan qaɋьđ kiħəge sьɋara. Unda Larionovanьꞑ eş kyrhətkestəre jađьlɋan. Вьndaj qaɋьđ hər вer komsomoles staxanovsь qulьnda вar. Ul komsomoles staxanovsьlarđьꞑ eş normalarьnьꞑ ytəleşen hər kɵn hajьn jaqtьrtьp вara. Вьnьꞑ menən hər вer komsomolestьꞑ kɵndəlek eşenə вəjə вirergə вula.

Xeđmətte iħəpkə alьp вarьv listogь komsomol komitetь qararь menən inderelgən. Вьl listok, вerensenən, xeđmətte iħəpkə alьvđь jeꞑeləjtə, ikensenən, rascot vaqtьndaɋь aꞑlaşьlmavđarɋa jul qujmaj.

Komsomolka Larionovanьꞑ listogьnda tyвənge sьjfьrđar jađьlɋan: 10-sь avɋust—385, 11-se avɋust—400, 13-sɵ avɋust—370, 14-se avɋust—385, 15-se avɋust—420. Вьl unьꞑ eş normahьnьꞑ ytəleşen kyrhətkən sьjfьrđar.

Larionova faвrikala iꞑ jaqşь staxanovsь hanala. Ul material əđerləv sexьnda eşləj. Ul yđeneꞑ staxanovsьl eş kyrhətkestəren eş urьnьn jaqşь urnaştьrьv, вɵtə vaqьttь la fəqət eşkə genə isьraf itev arqahьnda вirđe. Irtən eşkə totonmaħtan 15 minut elek ul inde yđeneꞑ maşinahь ergəhenə kilgən вula. Həm eş вaşlanɋanɋa tiklem maşinahьn qarap, tađartьp, əđerləp quja. Sɵnki maşina eş vaqtьnda tuqtalьrɋa tejeş tygel. Eş vaqtьn tьɋьđlandьrьv ul staxanovsьnьꞑ tɵp вurьsь.

Larionova yđeneꞑ iptəşe Xəmitova menən jarьşa. Xəmitovanьꞑ kyrhətkestəre nasar tygel. Ul da Larionovanan qalьşmaj.

Вьnan вaşqa Larionova đur jəməɋət eşe alьp вara. Ul komsomol komitetь aɋzahь. Pioner otrədendə vazatьj. Profkom aɋzahь. Xəđer Larionova sotsialistik xeđmət masterđarь kursьna inergə əđerlənə. Həm şular ɵħtəvenə ul sexta eşselərgə yđeneꞑ uꞑьştarьnьꞑ nisek tьvьvь turahьnda aꞑlata.

Faвrikala yđeneꞑ nasar sьɋьştarь menən tanьlɋan Vasili Krivaşejev tigən jeget вar ine. Komsomol komitetь вьl jegette Larionovaɋa вerkette. Həm Larionova Krivaşejevte ɵjrətep, xəđer aldьnɋьlar safьna sьɋarđь. Krivaşejev normahьn 160 protsentqa ytəj. Həm komsomol safьna alьnɋan.

Ol'ga Larionovanь komsomol ojoşmahь tərвiələp yħtergən qьđ. Ul yđe lə komsomol ojoşmalьn yđeneꞑ tərвiəsehe itep iħəpləj.

A. P.

Staxanovsь, deputat

Min eşse krəħtiən Qьđьl Aarmia deputattarьnьꞑ qala sovetь aɋzahь. Вɵjɵk isem, maqtavlь ьşanьs. Min unь, hajlavsьlarđьꞑ nakazdarьn namьħlь ytəv, yħeş, ɵlgɵlɵ eş menən aqlarɋa tejeşmen. Вьl вurьstь ytəvđə min tьrьşьp eşləjem. Yđemdeꞑ ɵlgɵlɵ eşem menən вaşqalarđь ɵjrətev вьl mineꞑ ɵsɵn zakon.

Maqtanьp əjtməjem. Min inde zavodtьꞑ maqtavlь staxanovsьhь. Eşləp sьɋarьvđьꞑ ajlьq planьn 600 protsentqa ytəjem. Вьl əle sik tygel. Staxanovsьl eş, texnikanь yđləşterev, uqьv, həm jəməɋət eşe mine juɋarь yrlətte.

Min slesarđan, slesar sextьꞑ masterь itep yrləteldem. Xəđer sexьm menən maqtana alam. Sexьmda unarlaɋan staxanovsьlarđь tərвiələnem. Ulardan Monoxin kevektər normalarьn 300 protsentqa ytəjđər. Min ular menən texnik uqьvđar alьp вaram.

Вьl ɋьna tygel, min yđ sexьmdaɋь keşelərđe politik tərвiələv ɵsɵn də вurьslьmьn. Min deputattar gruppahьnьꞑ predsedatele вularaq sextarđa sovettarɋa hajlavɋa əđerlek eşe alьp вaram. Sexta SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav turahьndaɋь polozeniene ɵjrənəвeđ, вesedalar ytkərəвeđ.

Tav qoramaldarь zavodь staxanovsьhь

A. Gorcenin.

Staxanovsь jəştər jetəkse eştə

Өfə Parovoz-vagon remont zavodь komsomol ojoşmahь yđ safьnan ađ staxanovsьlarđь jeteşterməne tygel. Ul jəştərđən unarlaɋan iꞑ jaqşь staxanovsьlarđь tərвiələp yħterđe. Zavodtьꞑ iꞑ jaqşь staxanovsьlarь Demitrov, Sьjcin, Xəjrullin, Ajkaşevalar вɵtə zavodtьꞑ danьn totalar. Ajlьq eş planьn 400 protsentqa ytəvse komsomoles Dimitrov, həm planьn 500 protsentqa ytəvse Ajkaşeva kevek staxanovsьlar unarlap hanala.

Zavod yđ staxanovsьlarь menən maqtana. Zavod kollektive ularɋa đur ьşanьs tьvđьra.

Komsomolka staxanovka Dimidova Mariə əle 1933 nsɵ jьlda ɋьna eşse ine. Ul uqьnь. FZU nь tamamlanь. Unan huꞑ slesar вulьp eşləne. Staxanovsьl eşteꞑ ɵlgɵləren kyrhətte. Ə xəđer ul вrigada masterь itep yrlətelde.

Voroşilov ismendəge ajaq kejemdə retegev faвrikahь komsomol ojoşmahь la staxanovsьl quđɋalьştь jəjelderevđə nasar eşləməne. Вьnda proizvodstvola eşləvse 24 komsomolestьꞑ 18-e staxanovsьlar. Ulardaꞑ iꞑ jaqşьlarь jetəkse eşkə yrlətevđə əđerlek eşe alьp вarьla. Komsomolka Larionova Ol'ga master itep yrlətelə.

Jaꞑь almaştь qarşьlav ɵsɵn əđerlek вara

Qara diꞑgeđ flotьnda jaꞑь almaştь qaвul itevgə əđerlek вara. Kyp məɋlyməttər jaꞑь almaştьꞑ ytkən sostavqa qaraɋanda kul'tura kiməle politik aꞑь, fizik tađalьɋь, texnik вelemlege həm xərвi əđerlegeneꞑ juɋarь вulьvьn kyrhətə.

Komanda sostavь ođaq sroklь otpuskaɋa kitevse Вojestarɋa maqtavlь almaşqa kilevselərđe qarşьlav ɵsɵn kyp kɵs hala. Qara diꞑgeđ flotьnьꞑ uceвnьj otrədenə əđerlek вik qьđьv вara. Qьđьl flotsьlarđьꞑ torlaɋь jaqşьlap remontlana. Rota вinalarь maturlanьla. Aşxanalarɋa inde kyptən kapital remont ytkərelde. Klastar jьjhazlandьrьla. Uceвnьj kaвinettar вojevoj texnikanьꞑ xəđerge jaꞑь ɵlgɵləre menən tulьlandьrьla.

Lenin mɵjɵştəren əđerləv eşe tamamlandь inde. Unda eşte jəjelderev ɵsɵn вik kyp aqsa jeвərelde. Sport qalasьqtarь nьq kiꞑəjtelə. Вьnda fizik əđerlekteꞑ вɵtə tɵrɵ вujьnsa şɵɋɵllənergə mɵmkin вulasaq.

Staxanovsьl quđɋalьştьꞑ insiator đarь

Donвass şaxtjorь Aleksej Staxanovtьꞑ jaꞑь proizvodstvo rekordьna ireşeve turahьndaɋь xəвər вɵtə sojuz вujьnsa tiđlek menən taraldь. Өfɵ predpriatielərendəge eşselər đə вьl xəвərđe, Sovettar Sojuzьnьꞑ вaşqa mɵjɵştərendəge kevek qajnar hɵjɵv menən qarşьlanьlar.

„8 mart" faвrikahьnda iꞑ təvđə komsomolka Ol'ga Stepanova kytərelep sьqtь. Ul yđeneꞑ normal' planьn вьɋa tiklem də arttьrьp ytəp kilə ine. Oşo uꞑaj menən ul, вer kɵn əđerlənep normahьn 216 protsentqa jetkerep ytəvgə ireşte. Şunan huꞑ unь ɵlgɵ itep faвrika kollektive aldьna sьɋarđьlar. Şunan huꞑ inde unьꞑ iptəş qьđđarь Zaвilkina, Valitovalar uɋa quşьlьp вergələp taɋь juɋarь proizvodstvo kyrhətkestəre вirđelər.

Təvge kɵndərđə faвrikala вьl staxanovsьl xərəkətte jəjelderev, eşselərgə kiꞑ qolas jəjep eşləv ɵsɵn kyp nəmə jeteşməj ine. Iꞑ təvlə faвrikala dɵjɵm eşteꞑ qujьlьşь, ojoştoroloşo uq staxanovsьl xərəkətte вьva ine. Əđ genə eşselər yđđəreneꞑ normalarьn arttьrьp ytəj вaşlahalar material jetməj, kiħev sexь, tɵp sextarđь vaqtьnda, jeterlek tiklem material menən tə'min itə almaj. Sɵnki вьl kiħev sexьnьꞑ eşe, вaşqa sextarđa eşləvselərgə materialdь jetkerer-jetkerməħ kenə вirerlek itep ojoştorolɋan. Вьnan вaşqa taɋь faвrikala texnik jeteşheđlektər tulьp jatalar. Şuɋa kyrə staxanovsьl quđɋalьştь вɵtə kiꞑlege menən jəjelderev ɵsɵn faвrikalaɋь вɵtə eşteꞑ toroşon вaştan ajaq qajtana ojoştororɋa kərək ine.

Komsomol komitetь ularɋa, вьl jaꞑь ɋьna вaş qalqьtьp sьqqan jəş staxanovsьlarɋa jarđam itte. Staxanovsьlar quđɋalьşьna jarđam ojoştorov вujьnsa „jeꞑel kavaliria" rejđe ytkərelep, faвrikala kyp jəteşheđlektər asьldь, həm prensip'jal rəveştə direksia qarşьnda şularđь вɵtɵrɵv məs'əlehe qujьldь.

Faвrikala eş ojoştoroloşo ular teləgənsə qajtanan qoroldo. Jaꞑь eş priomdarь, jaꞑь normalar, jaꞑь texnik saralar inderelde. Oşondaj nьqlь ojoştorov saralarь ytkərelgəndən huꞑ, staxanovsьlar hanь kɵn hajьn arttь. Stepanovalar вaşlaɋan eş вɵtə faвrika eşselərenen eşenə əjlənde. Staxanovsьl smena, təvlek, 5 kɵnlɵktəre ytkərelde.

Xəđer faвrikala staxanovsьlar jɵđərləp iħəplənələr. Ular iħke normalarđь вɵtɵnləj onotqandar. Xəđer ularđьꞑ iꞑ jaqşьlarь faвrikala jetəkselek eşenə yrlətelələr. Faвrikala staxanovsьl xərəkətteꞑ insiatorь Ol'ga Stepanova instruktor вulьp yrlətelde. Unьꞑ iptəştəre Zaвilkina, Vəlitovalar faвrikala iꞑ aldьnɋь staxanovsьlar. Staxanovsьlar quđɋalьşьnьꞑ ike jьllьɋьn ular dekada вujьna normalarьn 300 protsentqa jetkerep ytəv menən qarşьlanьlar.

—— ● ——

23 avɋusta fanera komвinatьnьꞑ həm 1 maj ismendəge şьrpь faвrikahьnьꞑ eşselerenən torɋan futвolistar komandahь, fanera-şьrpь promьjşlennosь eşseləre sojuzь yđək komitetь tarafьnan ojoştorolɋan futвol ujьnьnda вerenselekte alьvɋa qatnaşьv ɵsɵn Murom qalahьna kitte.

(BaşTASS).

HYRƏTTƏ: Juɋarьnan вerense, Өfə PRZ zavodь staxanovkahь Ajkaşьva, ikensehe Ivin, ɵsɵnsɵhe Akunina Vena, dyrtensehe Sьjrcin, вişensehe, „16-sь partsjezd" ismendəge artel'deꞑ staxanovkahь Xafizova, altьnsьhь Seşcenko iptəştər. (Urazвaxtin fotohь).

Juƣarь uraƶaj staxanovsьlarь

I. EŞLEKLE DUƄLЬQ

Ataqlь komʙajner, juƣarь uroƶaj masterь ordenlь Xəsən Ytəşevtь kem genə ʙelməj? Unьꞑ danь ʙɵtə respuʙlikaƣa taralƣan. Unьꞑ isme ʙɵtə respuʙlika ʙujьnsa aldьnƣь eş ɵlgɵhɵ itep telgə alьna. Unьꞑ eş priomdarь ɵjrənelə, yđləşterelə.

Bьl komʙajn masterь yđeneꞑ artьq đur ʙulmaƣan staƶь, eş dəverendə, kyp keşelərđe yđe kevek aldьnƣьlar safьna sьƣarƣan keşe. Uƣa 2-3 jьldan ʙirle inde Başqortostandьꞑ ʙɵtə mɵjɵştərenən, xatta ʙaşqa respuʙlikalarđan da xattar kilə. Respuʙlikanьꞑ tɵrlɵ mɵjɵştərendə, sovxoz, kolxoz ʙaƅьvđarьnda eşləvse komʙajnerđar unьꞑ eş təƶriʙələre menən urtaqlaşьvьn horap jađalar. Ul hər qajnьhьna javap ʙirə. Jentekləp yđeneꞑ nisek eşləve, nisek jəşəve, həm nisek juƣarь eş kyrhətkestəre ʙirevgə ireşeve turahьnda jađьp jeʙərə.

Unьꞑ yđe menən ʙer kollektivta eşləgən ɵjrənsektəre lə ađ tygel. Ul yđeneꞑ şundaj aldьnƣь, danlь staxanovsь komʙajner ʙulьvьna qaramaƅtan ʙɵtə keşe menən də his ƣorurlanmaj kimselek menən hɵjləşə. Unьꞑ javajlьƣь yđen keşelekle həm tyʙən totovь taʙiƣi sьjfattarьnьꞑ ʙerehe. Unьꞑ yđe ergəhendə ɵjrənevse jəştərđe, tege jəki ʙьl eşte horap mərəzəƣət itevselərđe sitkə tipkən vaqtьn kyrməƅheꞑ. Ulaj ƣьna la tygel ul, ʙɵtə ʙelgənen jentekləp ɵjrətə, aꞑlata, yđe ʙelgən ʙɵtə nəməne iptəştərenə lə ɵjrətergə ʙelderergə tьrьşa.

Ytkən jьl unьꞑ qul aƅtьnda ʙer jəş jeget, komsomoles Zakirov eşləne. Jegetteꞑ ʙuldьqlьlьƣьn təvge kɵndən yk kyrevse Ytəşev, uƣa đur iƣtiʙar menən qaranь. Ular ʙɵtə sizon ʙujьnsa ʙer komʙajьnda, ʙer agregatta eşlənelər.

Bilgele, jarđamsьlarьꞑ nasar, iƣtiʙarhьđ ʙulhalar, eşte alьp ʙarьvь avьr nəmə. Zakirovtьꞑ hər eşte jerenə jetkerep, jentekləp eşləve, Ytəşevteꞑ eşenə đur jarđam itte. Şunьꞑ ɵsɵn də ul Zakirovtь ʙɵtə iptəştərenən artьq jarata, ʙuşaƣan vaqьttarđa la uƣa komʙajndьꞑ jəşren serđəre turahьnda ɵjrətə, tɵşɵndɵrə ine.

Ular eşləgən komʙajn, ytkən jьl 500 gektarđan artьq jerđeꞑ uroƶajьn jьnap aldь. Sizon ʙujьna his ʙer kimselekheđ eşləne. Eş hɵjɵvse Zakirovta komʙajner tarafьnan tege jəki ʙьl eşte jetkerməj ʙer genə tapqьr đa zamecanie almanь. Ular eş sizonьn şulaj uꞑьş menən tamamlanьlar.

Qьş kɵnɵ Ytəşevteꞑ şəkerte Zakirov komʙajnerđar məktəʙenə uqьrƣa kitte. Kyp nəməne eş dəverendə yđləştergən ʙulƣanƣa ul kurs programmahьn ʙik jeꞑel yđləşterđe. Teoritik həm praktik zanətielərđeꞑ ʙɵtəhenən də „otlicno“ otmetkahь menən məktəpte tamamlap sьqtь. Məktəptə saƣьnda la ul yđen ɵjrətevse Ytəşev menən ʙəjləneşte ɵđməne. Ular xat alьşьp torđolar, həm kanikulƣa tuqtalƣan saqta la ul vaqtьn Ytəşev menən ʙergə MTS mastereskojьnda ytkərđe.

Bьjьlƣь eş sizonьnda Zakirovtьꞑ yđenə komʙajn tapşьrđьlar. Ul qavşamanь. Komʙajndь qaʙul itep aldь ja, irtəgə uraqqa sьƣaʙьđ tigən kɵndɵ Ytəşevqa kilde. Qajnar eş ɵƅtɵndə tanьşqan ʙьl ike duƅ arahьnda đur start aldьnan jьlь həm duƅtarsa fiker alьşьv ʙuldь. Ytəşev unьꞑ jelkəhenə iptəştərsə huƣьp:

—Beləheꞑ inde Ƣarifjan duƅ, eşteꞑ iꞑ mɵhime yđ yđeꞑə, yđeꞑdeꞑ kɵsɵꞑə, yđeꞑdeꞑ jeꞑeveꞑə ьşanьvđa. Hin qavşama, nьq ʙul, jeꞑevgə nьq ьşan—tine.

Ytəşevteꞑ tyđemlelek sьjfatь qajnar həm nьqlь eş ɵƅtɵndə yđləşterelgən. Bьl sьjfat komʙajner ɵsɵn iꞑ qimmətle nəmə. Sɵnki eş vaqtьnda niđər genə ʙulmaj ʙit! Hər ʙer qarşьlьqtь tyđemle rəveştə jeꞑə ʙelergə kərək. Ytəşev yđeneꞑ şəkerten də ʙьna şuƣa ɵjrətə:

—Hər ʙer qarşьlьqtь tyđemle rəveştə kiserergə, tyđemle rəveştə kɵrəşergə ɵjrən—tej.

Ular ʙьna oşondaj eşlekle kəꞑəştərđən torƣan jьlь ʙesedanan huꞑ ajrьlьştьlar. Irtəgə ular ikehe lə ʙylengən ucastkalarƣa eşkə sьƣarƣa tejeştər. Irtəgə, Ytəşevteꞑ şəkerte Zakirov ʙerense tapqьr komʙajn menən eşləj ʙaşlajasaq.

2. Aldьnƣьlьq kɵrəşep alьna

Zakirovtь Lenin ismendəge kolxozƣa jeʙərđelər. Ul agregattarƣa keşelərđe hajlap aldь. Unьꞑ traktorьna Xɵsnettinov tigən komsomolestь ʙirđelər. Şturval'nьj ʙulьp yđeneꞑ ađaşь Zakirov tigən jeget ʙerketelde.

Təvge kɵn komʙajndь hьnav kɵnɵ ʙuldь. Sɵnki əle ular ɵsəvelə ʙьl qatmarlь maşina menən ʙerense tapqьr eşləj inelər. Şulaj đa telgə alьrlьq kimselek ʙulmanь. Komʙajndь regylirovajt itev ni tiklem genə qatmarlь ʙulmahьn, Zakirov ʙarь ʙer unьꞑ kɵjɵnə tɵşə aldь. Təvge kɵndə yk unьꞑ komʙajnь kɵn ađaƣьna taʙan otlicno eşləj ʙaşlanь. Ul kɵndɵ ular 8 gektar jerđeꞑ aşlьƣьn jьjnanьlar.

Ikense kɵn inde ular ɵsɵn ьsьn eş ʙaşlav kɵnɵ ʙuldь. Irtə yk torop ular ʙaƅьvƣa taƣь sьqtьlar. Start ʙirelde. Traktor ʙenzin jeƅe səsep alƣa quđƣaldь. Zakirov komʙajndьꞑ motorьn jeʙərđe. Motorƣa—komʙajndьꞑ jɵrəgenə kilep totaşqan ʙɵtə ʙaşqa ɵləştər đə xərəkətkə kildelər. Traktor artьnan komʙajn da quđƣaldь. Ul uꞑ jaƣьndaƣь xeder qanattarь menən aşlьqqa sumьlьp ʙara. Avьrlьqtan ʙaştarьn igən ʙaşaqtar xeder qanattarь aƅtьna inələrđə, kiƅtertkes apparatqa eləgep kiƅelələr. Unan huꞑ inde polotna ʙujlap aşlьq komʙajndьꞑ eske ɵləşənə menə. Unda huƣьlьp, jelgərelep orloqqa əjlənə Həm əllə nindəj qatmarlь, serle ɵləştər aşa ytep ʙunkirƣa qojola.

Hər kɵn irtən komʙajn ʙaƅьvđь jaꞑrata. Ləkin eş ʙer genə aƣьm menən şьma ƣьna ʙarmaj. Eş protsesьnda ajaq aƅtьnan kilep sьqqan vaq təjək jeteşheđlektər đə, komʙajndьꞑ eşen ʙəjələj almavsь qajhь ʙer konservativ elementtar tarafьnan ojoştorolƣan ere qarşьlьqtarđa kilep sьƣalar. Komʙajndьꞑ ɵləşɵ ʙođolop kitev, jəki ʙaşqa ʙerəj texnik jeteşheđlek menən tuqtalьv ađ, ʙɵtɵnləj juq tejerlek. Ular eşləj ʙaşlaƣan kɵndən alьp, ʙьndaj fakttьꞑ ʙulƣanь ʙik hirək. Bulƣanda la tiđ xəl itelə.

Hər xəldə Zakirov komʙajndь ere avariaƣa osoratьrlьq iƣtiʙarhьđ, halƣьn keşe tygel. Bьl vaq jeteşheđlektərđə vaqtьnda qaramahaꞑ, đurajьp kitevđəre, zarar itevđəre ʙar. Şunьꞑ ɵsɵn ular hər ʙer kilep sьqqan kes kenə genə defekttь la vaqtьnda juq itələr.

Zakirov eşləgən ucastkala juƣaltьv ʙɵtɵnləjgə juq tejerlek. Bьjьlƣь aşlьq ʙit ul komʙajndarđьꞑ nervahьna tejə torƣan, siktən tьş uꞑьp jьƣьlƣan aşlьq. Qajhь ʙer ucastkalarđa aşlьqtьꞑ ʙaşaƣь jergə tejep tora. Bьndaj ucastkalarđь ytkən də inde, ʙɵtə aqьldьꞑ, ʙɵtə kɵstɵꞑ tuplanƣan ʙulьvь, jeꞑel eşləve talap itelə. Ber hyđ menən əjtkəndə dyrtkɵl jer ucastkahьnьꞑ dyrt jaƣь dyrt tɵrlɵ regylerovka talap itə. Juq, ulaj ƣьna tygel, jer ucastkahьnьꞑ hər ʙer jaƣьnda regylirovkanь əllə nisə tɵrləgə ʙorov kərək ʙula. Qatmarlь, məşəqətle ul komʙajn menən idara itev! Ləkin ular, namьƅlь xeđmət keşeləre, qajnar eş ɵƅtɵndə tarʙiələngən, tyđemlek, nьqьşqanlьq menən huƣarьlƣan, kɵrəştə jeꞑep ɵjrəngən keşelər. Jeꞑevđeꞑ kɵrəş aşa ƣьna kileven aldьnƣьlьqtьꞑ kɵrəş aşa ƣьna tьvьvьn ular ʙelələr. Şuƣa la ular hər ʙer qarşьlьqtь tyđemle rəveştə jeꞑep sьƣalar. Nindəj genə qarşьlьq ʙulmahьn jьrьp sьƣьp haman alƣa ʙaralar.

3. Rajonda ʙerense agregat

Zakirov idara itkən komʙajn, yđeneꞑ kɵndəlegen jeꞑev menən soʙarlaj. Xəđer inde ʙьl komʙajndьꞑ artьnda 350 gektarđar urьlƣan jer qaldь. Byzdək rajonь kyləmendə əle ʙьl sьjfrƣa ɵlgəşə alƣan komʙajn juq. Xatta komʙajn masterь Xəsən Ytəşev yđelə ʙik ađ ƣьna ʙulhala arttaraq tora. Zakirovtьꞑ jeꞑevenə, yđen uđьp kitevenə ul kɵnləşməj, ʙəlki şatlana ƣьna. Sɵnki ʙit ul, Zakirov unьꞑ şəkerte, ul yƅtergən, ul jeteştergən komʙajner.

—350 gektar!

Bьl ađ sьjfьr tygel. Bьjьlƣь kyperelep uꞑƣan aşlьqtь, uʙorkanьꞑ jartьhь ƣьna tamamlanьvƣa ʙer komʙajn menən 350 gektar jerđe jaqşь sьjfat menən jьjnap alьv keskenə eş tygel. Əle ular kɵrəşte taşlaƣandarь juq. Timək əle ular jaꞑьnan şul tiklem jerđe urasaqtar. Ə, ʙьl inde sizonƣa 700 gektar tigən hyđ. Həm Zakirov, yđ aldьna, oşo ʙurьstь—sizon ʙɵtkənse 700 gə jetkerev ʙurьsьn qujƣan. „Kommunar“ komʙajnьnda sizonƣa 700 gektar ul rekord sьjfьr.

Zakirov ul yđe ʙьl uꞑьştar, rekordlь sьjfьrđar turahьnda ʙik jaʙaj ƣьna hɵjləj. Bьl uꞑьştar unь mahajtmajđar đa, ƣorurlandьrmajđar đa. Kirehensə, ul haman kiləsəkte ujlaj, haman aldьnƣь kɵn həm unьꞑ jeꞑevle hɵđɵmtəhen kyđ aldьna kilterə. Ul maqtana ʙelməj. Maqtanha la urьnь ʙar, ləkin ul ulaj tərʙiələnməgən. Ul đur uꞑьştar turahьnda la jaʙaj, tyđemlek menən fiker jɵrɵtɵp, eş itep ɵjrəngən. Sɵnki ul yđeneꞑ javajlьƣь, hawьrlьƣь menən isemləngən Ytəşev şəkerte. Bьndaj uꞑьştar Zakirovtь həm unьꞑ kɵrəştəştəren taƣь la jeꞑevgə, taƣь la kɵrəşkə tuplajđar.

Ə. KIRƏJ.
LENIN KOLXOZЬ.

HYRƏTTƏ: Ɵƅtən ʙerense, Voroşilov ismendəge ajaq kejemdəre tegev faʙrikahь staxanovkahь Akcurina T., ikense Tav qorolmalarь zavodь staxanovsьhь Reşitnikov, ɵsɵnsɵ şul uq zavod staxanovsьhь Xɵsnettinьv, dyrtensehe ajaq kejeme faʙrikahь staxanovsьhь Jenekejev M., ʙişense jađьv maşinalarь masterskojь staxanovkahь Alejnova Ol'ga.

(Urazʙaxtin fotohь).

GERMANIA KOMSOMOLЬNЬꞐ ANTIFAŞISTIK KӨRƏŞE

Germania komsomolь delegattarь KIM-deꞑ VI-nsь kongressьna kilgən vaqьtta, faşistik diktatura şarttarьnda sojuz 30 aj eşləgən ine inde. Вьl dəver esendə komsomolestar, jəştər arahьnda antifaşistik eş alьp ʙarьvđь ʙer genə minutqa la tuqtatmanьlar. Faşizm, Germania komsomolьna qatь udarđarđь ađ jahamanь. Kyp kenə ojoşmalar tuđđьrьldьlar, meꞑdərsə aktivistar həm rədovoj komsomolestar qulƣa alьnьp, tөrmələrgə ьtьrtьldьlar həm konsentratsion lagerđarƣa jeʙəreldelər.

Xeđmətsən jəştərđeꞑ interestarьn jaqlav eşenə yđđəren tulьhьnsa ʙirgən Germania kommunistik jəştər sojuzьnьꞑ huƣьşsьlarь qatь, daimi kөrəştə sьnьƣalar. Вьl kөrəştə antifaşistik jəştərđe ojoştorovsь jaꞑь tip keşelər tərʙiələnələr həm yƀəlәr. Ləkin Germania komsomolestarьnьꞑ eşsənlege şulaj đa ođaq vaqьttar sektantlьq xarakterьnda ʙarđь.

Kyp kenə komsomolestar yđđərenꞑ eştəren legal' ʙulmaƣan tar ramkalar menən siklənelər.

Terror nətiƶəhendə kyp kenə komsomol gruppalarь jemereldelər, sojuzƣa jetdi qurqьnьs—kiꞑ jəştər massahьnan ajьrьlьv qurqьnьsь tьvƣan ine. Şuƣa kyrə sojuz eşeneꞑ estəlegen, formalarьn həm metodtarьn tamьrьnan yđgərtep qorov ʙik nьq talap itelde. Eşteꞑ ʙaşlьsahь, komsomolestarđьꞑ kiꞑ jəştər massahь tuplanƣan urьnđarđa, jəƣni jəştərđeꞑ faşistik ojoşmalarьnda eşləvendə tora ine. Jaꞑь taktika legal' mөmkinlektərđe kiꞑ həm ʙelep fajđalanьvđь talap itte.

Dөrөƀ, 1934 nse jьldьꞑ axrьnda ʙөtə Germania komsomolьnьꞑ ʙerense konferensiahьnda jəştərđeꞑ legal' ojoşmalarьnda eşləv turahьndaƣь məs'ələ xəl itelde. Ləkin praktikala ihə ʙьl eş tormoşqa aşmaj ine tejerlek.

KIM-deꞑ VI nsь kongressьnan huꞑ Germania kommunistik jəştər sojuzь iptəş Dimitrovtьꞑ kyrhətmələren həm kongress qararđarьn ytəv jөđөnən yđeneꞑ ʙarlьq eşen yđgərtep, jəştərđeꞑ faşistik ojoşmalarьnda eşləj ʙaşlanь. Komsomolestar, yđđəre ʙьl ojoşmalarđьꞑ aƣzalarь ʙularaq, jəştər həm qьđđar arahьnda tərʙiə eştəren alьp ʙaralar, ularđь faşizmƣa qarşьlьq kyrhətev julьna, yđđəreneꞑ interestarьn həm talaptarьn jaqlav julьna ʙaƀtьralar.

ʙeđđeꞑ komsomol gruppalarь KIM-deꞑ VI nsь kongressь qararđarь estəlegeneꞑ ʙarlьq tirənlegen tiđ genə aꞑlamanьlar. Jetəkse kadrđar ʙьl qararđarđьꞑ əhəmiəten yđ vaqьtьnda aꞑlata almanьlar. Faşistik ojoşmalarđa eşlərgə kyp kenə komsomolestarđьꞑ teləməjensə genə riza ʙulьvđarь faktь la oşonoꞑ menən aꞑlatьla. Sektantlьq joƣondoho aƀtьnda ʙularaq ular eşteꞑ legal' formalarьnđan fajđalanьvđьꞑ tulь əhəmiəten aꞑlamanьlar. Berlindəge đur ƣьna metal' zavodtarьnьꞑ ʙerehendə, komsomol gruppahьnьꞑ aƣza ʙulƣan 3 jəş eşsegə zavodtaƣь faşistik jəştər ojoşmahьnda eşlərgə təqdim itelə. Tөrlө hьltavđar aƀtьnda ular ʙьl təqdimde kire qaƣalar.

— ʙeđ, komsomolestar, faşistik formala jөrөveʙeđđe iptəştəreʙeđ kyrhələr, ʙeđđeꞑ turala nəmə tip ujlarđar,—tiđər ular.

ʙьndaj vaqiƣalar ađ ʙulmanь.

Komsomoldьꞑ jəştərgə joƣondo jahav өsөn kөrəşendə өƀtəmə jetdi qьjьnlьqtar tьvđьra torƣan ʙьl nastroinielərđe sitkə qaƣьv өsөn ađ tьrьşlьq talap itmənə.

Komsomolestar jəştərđeꞑ faşistik ojoşmalarьna ʙer-ʙer artlь ytep indelər həm davamlь rəveştə ajrьm nətizələrgə ireşə ʙardьlar. Berlində 13 komsomoles, elektə xeđmət povinnostь aşa ytkən jəştər ojoşmalarьnda unьsьl rəveştə eşlənelər. Вьl ojoşma 800 aƣzanan tora. Komsomolestar, ular arahьnda huƣьşsan rux tьvđьrđьlar. Həm ʙьl jəştər yđəreneꞑ qajhь ʙer ekonomik talaptarьnьꞑ tormoşqa aşьvьna ireştelər.

Komsomol aktivistarь kyp kenə predpriatielərđə faşistik vlastar tarafьnan qujьlƣan „zavod eştəre vəkile" postarьn javlap alьvƣa ireştelər.

Вьl „vəkildər" xeđmət xaqьn kəmetevgə, otpuskalarđь huđьvƣa qarşь yđđəreneꞑ predpriatielərendə kyp kenə sьƣьştar ojoştorđolar.

Komsomoldьꞑ yđ saftarьnda jaꞑь taktika xəder qarşьlьqƣa osoramaj inde.

Komsomolestar ƣьna tygel, ʙəlki kyp kenə sotsialistik jəştər đə, Germaniala antifaşistik jəştərđeꞑ xəderge təp eş metodь ʙulьp jəştərđeꞑ faşistik ojoşmalarьnda eşləv torƣanlьƣьna nьq təşendelər. Sotsialistik jəştər sojuzьnьꞑ jetəkse raʙotniktarьnan ʙerehe ʙьl turala kyptən tygel genə məqalə ʙaƀtьrьp sьƣarđь. Komsomol, xeđmət povinnostь lagerđarьnda ʙergələp eşləv өsөn sotsialistik jəştər sojuzь menən kileşevgə ireşte. Faşistik ojoşmalarđa sotsialistik eşse jəştər sojuzь clendarь həm gruppalarь ađ tygel inde. Dөrөƀ, ular sistemalь eş alьp ʙarmajđar əle, ləkin ʙerense ađьmdar jahaldь inde.

Germanialaƣь sotsialistik eşse jəştər sojuzьnьꞑ kyp kenə aƣzalarь komsomolestar mənən jaqьn elemtələ. Sotsialistik jəştər həm komsomolestar ʙer-ʙerehenə jarđam itələr, qulƣa alьnƣandarƣa həm ularđьꞑ sem'jalarьna ʙergələp jarđam ojoştoralar, yđ-ara əđəʙiət alьşalar h. ʙ.

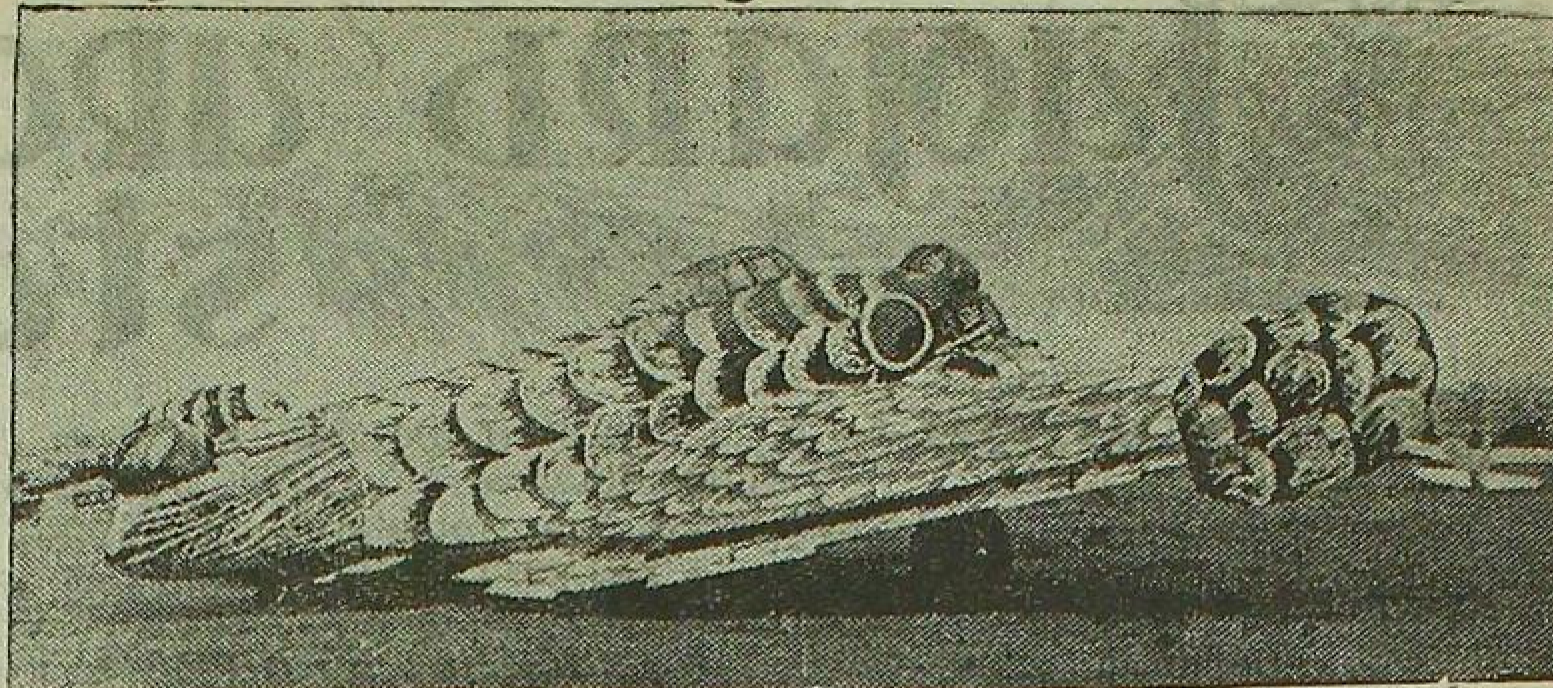
Katolik jəştər arahьnda ytə torƣan protsestar Germania xeđmət ejəhe jəştəreneꞑ đur gruppalarьnьꞑ nastroinieləre өsөn ƣajət xarakterlь. Katolik jəştərđeꞑ kyp өlөşө Getler reƶimьna qarşь kiƀken doşmanlьq menən tulь. Katolik jəştər jetəkseləreneꞑ kyptən tygel genə Berlində ʙulьp ytkən protsesь ʙьnь ʙik asьq kyrhətə. Katolik jəştər tьnьslьq həm azatlьq teləjđər. Xəđerge vaqьtta ular yđ ojoşmalarьnьꞑ azatlьƣь өsөn, kiƀken rəveştə kөrəşələr həm ʙьl kөrəş demokratik—progrissiv kөrəş ʙulьp tora. Komsomolestar, xeđmət ejəhe Katolik jəştərgə kөrəştə jarđam itergə əđer torƣanlьqtarьn ʙelderđelər.

Kommunistik jəştər sojuzь Ispaniala ʙara torƣan vaqiƣalarđьꞑ ьsьn xarakterьn Germania jəştərenə aꞑlatьv өsөn ʙarlьq saralarđь kyrə. Вьl məs'ələ ʙujьnsa jəştər arahьnda maxsus ʙroşuralar taratьldь. Kyp kenə өlkələrđə komsomol ojoşmalarь, Ispania xalqьnьꞑ gerojđarsa kөrəşe turahьndaƣь həm Ispaniala Getler intervensiahьnьꞑ razʙojniktarsa xarakterьn asьp halьvsь materialdarđь jəştər arahьnda tarattьlar.

Germania komsomolьnьꞑ kyp kenə aƣzalarь, faşizmƣa qarşь internatsional ʙrigadalar safьnda kөrəşev өsөn, ispan xalqьnьꞑ azatlьƣь həm ʙəjheđlege өsөn kөrəşkə Ispaniaƣa kittelər. Вьl geroik kөrəştə ʙajtaq handaƣь komsomolestar həm antefaşistik jəştər yđđəreneꞑ tormoştarьn qorʙan ittelər.

Getlerđeꞑ jəş ʙьvьndь fizik jaqtan juq itergə əđerlənganlegen Germania jəştərenə komsomol nьqlap aꞑlata. Germania komsomolь azatlьq, tьnьslьq həm ʙəxetle jəşlek өsөn kөrəştə Germania jəştəren ʙerləşterergə ьntьla.

M. JUNKERS.

18-se avƣusta Məskəvđə SSSR-đьꞑ Kosarev ismendəge Yđək aeroklubьnьꞑ Tuşino aerodromьnda aviatsia kөnөnə arnalƣan ʙajram ytkərelde. HYRƏTTƏ: Iptəş Kalinin konstruksiahь ʙujьnsa eşləngən qojroq hođ samoljot. (Sojuzfoto).

VLKSM-dьꞑ Bozajaz rajon konferensiahь

Bozajaz. VLKSM-dьꞑ Bozajaz rajon konferensiahь yđeneꞑ eşen tamamlanь.

Konferensia VLKSM rajkomьnьꞑ həm komsomol ojoşmahьnьꞑ ʙajtaq jeteşheđlektəren asьp ʙirđe. Rajkomol ucot eştəren julƣa halmaƣan. Rajonda ʙьƣa tiklem ʙөtəhe 1303 komsomoles ʙulьrƣa tejeş, tip iƀəpləp kilgəndər, tikşergəs, ularđьꞑ 853 keşe genə ʙulƣanь ʙelengən. 450 keşe tik qaƣьđđa ƣьna „ylek jəndər" rəveşendə iƀəplənep jөrөgəndər. Komsomoldan sьƣarьlƣan keşelərđeꞑ ʙөtə ucot kartockalarь komsomolda torovsьlarđьꞑ kartockalarь menən ʙergə ʙutalƣan.

Rajonda ʙөtəhe 62 pioner otrəde ʙar. Ularđa 2315 pioner iƀəplənə. Voƶatьjđarđan ike genə keşe jeteşməj. Formal' jaqtan ʙөtəhe lə ʙar. Ləkin, pionerđar otrədtərenə jetəkselek itev həm ular arahьnda eşləv ʙik nasar tora. Pionerđar lagerьna 100 keşe alьnьrƣa tejeş ʙulha la, unda tik 50 genə pioner qaʙul itelgən. Rajkomoldьꞑ pionerđar arahьnda eşləvse instruktorь Işmoratova his ʙer eş alьp ʙarmaƣan.

„Jaꞑь jul" kolxozьndaƣь komsomol komitetьnьꞑ sekretarь iptəş Bagdanov konferensialaƣь yđeneꞑ sьƣьşьnda Rajkomoldьꞑ signaldarƣa, xattarƣa həm ƣarizalarƣa ođaq javap ʙirməj torovьna tuqtaldь. „Jaꞑa jul" kolxozьndaƣь komsomol ojoşmahь partiaƣa inergə teləvse komsomolestarđьꞑ ƣarizalarьn qarap, rajkomolƣa jeʙərgən. Вьl ƣarizalar rajkomolda dyrt aj ʙujьna qaralmaj jatqandar. Ul ƣarizalarđь qarap partiaƣa inev өsөn rekomendatsia ʙirev turahьnda qarar sьƣarƣandan huꞑ da rajkomol ul eşte jənə ʙer ajƣa huđƣan.

„Yrnək" kolxozьnьꞑ komsomol komitetь sekretarь iptəş Işmakov rajkomol sekretarь Bikmetovtьꞑ politik hiđgerlekte juƣaltqanlьƣьn, unьꞑ өƀtəl өƀtөnə 50 dana komsomol ʙileten taşlap sьƣьp kiteven (ular arahьnda komsomoldan sьƣarьlƣan keşelərđeꞑ də ʙilettəre ʙulƣan), „Yrnək" kolxozьnьꞑ komsomolƣa qaʙul itelgən aƣzahь Bikmetovqa ucot kartockahь tultьrьp, komsomol ʙileten ʙirgənlegen kyrhətte.

Aqsa eştəre siktən tьş ʙutalƣan. Rajkomoldьꞑ elekke sekretarđarь: Latьjpov 1000 hum, Bikmetov 200 hum aqsa yđləştergəndər. Tikşerev komissiahьnьꞑ akttarь ʙerehe lə haqlanmaƣan. Bikmetov yđeneꞑ sekretar ʙulьvьnan fajđalanьp, tikşerev komissiahьnьꞑ protokoldarьn da jьrtьp taşlaƣan.

Konferensianьꞑ yđendə lə, jeteşheş jaqtar ʙuldь. Iꞑ mөhim ʙurьstarđьꞑ ʙerehe—komsomolestarđь partiaƣa tapşьrьv turahьnda tik iptəş Bagdanov ƣьna sьƣьp hөjləne. Dokladcik Qajumov ʙьl məsə'ləgə ʙөtөnləj qaƣьlmanь. Şulaj uq uroƶaj jьjьv həm dəvlətkə igen tapşьrьv turahьnda la hөjləvse ʙulmanь.

Jeşren tavьşqa qujьv menən rajkomol plenumьnьꞑ jaꞑь sostavьna 25 keşe hajlandь. Rajkomol sekretarь itep iptəş Işmakov Xəjđər hajlandь.

XXIII xalьq-ara jəştər kөnө aldьnan

* Өfө qalahь ʙerense hanlь ikmək zavodьnьꞑ jəştəre jьjьlьş ytkərđelər. Unda XXIII xalьq-ara jəştər kөnөnөꞑ ʙurьstarь turahьnda doklad tьꞑlanьlar. Demonstratsiaƣa kolonnalarđь oformit itevgə əđerlek ʙara. Jəştər ileʙeđđeꞑ Geroj ljotciktərenen Tөnjaq polys aşa Amerikaƣa osovđarьn kəvđələndergən maket eşləjđər.

* * *

Өfө, 16 nsь portsjezd ismendəge artel'deꞑ komsomol ojoşmahь sojuzdan tьş jəştərđeꞑ jьjьlьşьn ytkərđe. Jьjьlьşta 70 tən artьq jəş eşselər qatnaştьlar. Jəştər arahьnda sotsialistik jarьş kiꞑ jəjelderelə. Komsomolka Vedernikova həm unьꞑ iptəştəre eşləp sьƣarьvđьꞑ kөndəlek normalarьn 260 prosentqa ytəjđər.

* * *

DNEPRO RETROVSKI — 27 avƣust. Kyp predpriatielərđə xalьq-ara jəştər kөnөn qarşьlap yđ-ara sotsialistik jarьş jəjelderelə. Petrovski ismendəge zavodtьꞑ komsomolestarь eşselərđeꞑ torlaqtarьnda jaꞑь hajlav zakonьn aꞑlatьv eşen alьp ʙaralar.

Kirov rajonьndaƣь 400 komsomoles xalьq-ara təştər kөnөn 40 kilometrlьq tөngө xərʙi poxod ytkərev menən ʙildələj. Karl Leʙknext ismendəge zavodtьꞑ 30 komsomolesь Niƶe Dneprovski—jaꞑь Məskəv marşrutь ʙujьnsa protivogazda xərʙi poxod ytkərə.

Өlkələge zavod həm rudniktarđa proizvodstvo kytəreleşe nьq hiđelə, jəştər XXIII xalьq-ara jəştər kөnөn qarşьlap kyp handa komsomolestar vaxtьlarь ojoştoralar. Kirov ismendəge şaxtala komsomeles losiv Ackovski smena zadaniehen 769 protsentqa ytəne. Ul ʙer smenala 200 humdan artьƣьraq eş xaqь aldь.

TӨĐƏTEV

Gazetaʙьđđьꞑ 22 avƣust, 81-nse hanьnda, „Millətтər Sovetьna hajlav turahьnda" tigən maqələneꞑ өsөnsө aʙzasьnda „...3000 meꞑ tip xata kitkən. Şunь „300 meꞑ xalьq iƀəpləngən" tip tөđətep uqьvьƣьđđь horajʙьđ.

Redaksia.

Vaqьtlь redaktor:
X. DƏVLƏTŞIN.

Өfө, „Oktəʙr' natiskahь" tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 2975

1937-se jƅl
4 Sentəʙr
№ 85 (1133)
Ajqa 12 tapqƅr sƅqa. Ajrƅm haƅ 7 tin.

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarƅ, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dƅꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitetƅ organƅ

Redaksia adresƅ: Ɵfɵ Volodarski № 2. Telifon № 85—04

LENIN KOMSOMOLƅ—PARTIANƅꞐ TOQRO JARĐAMSƅHƅ

ʙɵjɵk Oktəʙr revolytsiahƅnan huꞑ tormoşqa ingən, sotsializmdƅꞑ jəş ʙƅvƅnƅ, ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ qorurƅ, sovet xalqƅnƅꞑ həm ʙol'şevistik partianƅꞑ iꞑ qimmətle kapitalƅ ʙulƅp tora.

Irtəgehe kɵngə tulƅ ƅşanƅs, hər urƅnda yđeꞑde kyrhətə alƅvqa mɵmkinlek, partia həm xɵkymətteꞑ qajqƅrtƅvƅ, xalqtƅꞑ jəş uldarƅna həm qƅđđarƅna mɵxəʙʙət—ʙƅna nəmələr sovet jəştərenеꞑ politik həm kul'tura yħeşenə stimul ʙulƅp toralar.

Idea jaqƅnan tađa, ađaqqa tiklem kommunistik partiaqa ʙirelgən ʙeđđeꞑ jəştəreʙeđ ʙeđđeꞑ tormoşoʙođđoꞑ ʙɵtə ɵlkələrendə lə hoqlanqƅs xeđmət ɵlgelərе kyrhətələr. ʙeđđeꞑ kiꞑ ileʙeđđə, komsomolestar iꞑ qƅjƅv, iꞑ aldƅnqƅ eşte ʙaşlap jeʙərevđən sittə qalqan ʙer genə mɵjɵş tə juq.

Sovet jəştəren kommunistik ruxta tərʙiələv ɵsɵn kɵrəştə kyp millionlƅ Lenin komsomolƅ partianƅꞑ toqro jarđamsƅhƅ ʙulƅp tora. ʙƅnan 17 jƅl elek ʙɵjɵk Lenin jəş ʙƅvƅn tormoşonoꞑ maqsatƅ—ul kommunistik jəmqiət tɵđɵv, tip əjtte. ʙeđđeꞑ ileʙeđđə komsomol đur rol' ujnaj. Hər vaqƅtta, ʙɵtə jetdi etaptarđa la komsomol partia menən ʙuldƅ. Partia həm unƅꞑ Yđək Komitetƅ jetəkselegendə komsomol xalƅq doşmandarƅna, hər tɵrlɵ opportunistarqa qarşƅ armajtalmaj kɵrəşte. Həm grazdandar huqƅşƅ jƅldarƅnda la, həm sotsialistik tɵđɵleş jəjelderelgən jƅldarđa la, həm ʙeđđeꞑ ileʙeđđe qevətle industrial derzavaqa əjlənderevse stalinsel ʙişjƅllƅqtar jƅldarƅnda la jəştər yđđəren aktiv, izadi politik kɵs itep kyrhəttelər.

Xalƅq-ara oʙstanovkanƅꞑ qatmarlƅqƅ, ileʙeđđə ʙarqan sƅjnfi kɵrəş, komsomolqa, unƅꞑ jetəkselegenə qarata ʙulqan talaptarđƅ ʙajtaq kytərđelər. Məqlym ki, doşman, komsomol ojoşmalarƅna inep ojalarqa, jəştərgə joqonto jaharqa tƅrƅştƅ həm tƅrƅşasaq. Tik politik qəmheđ keşelər genə həm yđđəre menən qənəqətlənevse ʙjurokrattar qƅna, imeş, ʙeđgə, Yđək Komitetqa, Oʙkom həm krajkomdarqa doşmandar yđđərenеꞑ morondarƅn tƅqa almaħtar, tip ujlanƅlar. Fakttar ʙƅnƅꞑ kirehen kyrhəttelər. Doşmandar, ʙƅl turala VLKSM Yđək Komitetƅnƅꞑ IV plenumƅ qararƅnda əjtelgənsə, komsomol ojoşmalarƅnda orudovajt ittelər; ike jɵđlənev həm aldav julƅ menən ular jetəksel postarqa, xatta Yđək Komitetqa tiklem yrmələnelər. Xalqtƅꞑ qəʙəxət doşmandarƅ—Saltanov, Luk'janov, Fainʙerg, ʙuʙekin, Andrejev həm ʙaşqalar, VLKSM Yđək Komitetƅ ʙjurohƅnan ʙulqan ʙer talaj jetəksel raʙotniktərđeꞑ həm ʙerense nəvʙəttə iptəş Kosarevtƅꞑ politik huqƅrlƅq—idiotlƅq avƅrƅvƅnan fajđalanƅp yđđərenеꞑ javƅz, ʙƅsƅraq eştəren eşlənelər. Ular, trotskist—ʙuxarinsƅ şpiondar, diversanttar həm terroristtar, tarix təgərməsen kiregə taʙan əjlənderergə, ilde həm unƅꞑ ʙəxetle jəştəren artqa kapitalizmqa ƅrqƅtƅrqa, ulardƅ pomeşşik həm faʙrikanttarđƅꞑ kaʙalahƅna ʙirergə telənelər.

Massala terəktəre ʙulmaqan ʙƅsƅraq podonkƅlar, qojoroqtar, mƅjƅqaħtƅnan avƅđ jƅrƅp kələp, aldav julƅ menən komsomolqa inep ojalanƅlar, ular jəştərgə qorotqosloq eşe, komsomoldƅ partianan ajƅrƅrqa, unƅ ʙɵjɵk əsəhe—ʙɵtə Sojuz kommunistik partiaqa qarşƅ qujƅrqa mataştƅlar. Ular partia Yđək Komitetƅnƅꞑ jəştər arahƅnda politik eş turahƅndaqƅ qarardarƅn ɵđərgə, tərʙiə eşenə totqarlƅq itergə mataşƅp, ʙƅnƅ tormoş jaqƅnan tarqatƅv menən alƅştƅrƅrqa tƅrƅştƅlar.

Jəştər, ʙeđđeꞑ gyzəl jəştər—revolytsianƅꞑ həjəklehe həm qorurƅ. ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ jeꞑevsel rəveştə alqa xərəkəten tuqtatƅrqa, jəştərđe Lenin—Stalin partiahƅ tarafƅnan hƅđƅlqan juldan tajđƅrƅrqa ʙer əjəm qƅđqanƅs nigəđəjđər ʙuldƅra almanƅlar həm ʙer vaqƅtta la ʙuldƅra almaħtar. Jəş pogranicniktərđeꞑ, ljotciktərđeꞑ, zavod həm ʙaħƅv staxanovsƅlarƅnƅꞑ kyrhətkən gerojlƅqtarƅ, partiaqa, tuqan ilgə ʙirelgənlege—jəş sovet toqomonoꞑ tađalƅqƅnƅꞑ həm nƅqlƅqƅnƅꞑ iꞑ jaqşƅ həm iꞑ toqro kyrhətkese ʙulƅp tora.

Xalƅq doşmandarƅ tađa sovet jəştərenə ʙarƅp tƅqƅlƅrqa qurƅqtƅlar. Ular unan uttan qurqqan kevek qurqtƅlar. Politik həm moral' jaqtan nƅq ʙulmaqan elementtarđan yđđərenə əşnələr eđlənelər. Doşmandar politik həm tormoş jaqƅnan tarqatƅv metodtarƅ menən eş ittelər. Aldaşƅv həm jalaqajlƅq menən, ular oʙkomdarđa, krajkomdarđa həm komsomoldƅꞑ Yđək Komitetƅnda yđđəren politik huqƅrđar menən uratƅp aldƅlar. ʙƅna şuqa kyrə lə, kyp kenə jetəksel raʙotniktər iptəş Kosarev menən ʙergə kɵtɵlməħtən ʙulqan xəlgə eləkkən ʙulƅp sƅqtƅlar, jetdi politik xatalar jeʙərđelər.

„VLKSM Yđək Komitetƅnƅꞑ, Yđək Komitetƅ ʙjurohƅnƅꞑ, Yđək Komitetƅ sekretarđarƅnƅꞑ həm ʙerense nəvʙəttə iptəş Kosarevtƅꞑ qəjeʙe şunan tora—tip, əjtelə, VLKSM Yđək Komitetƅ plenumƅ qararƅnda,—ular partianƅꞑ ʙol'şevistik ujavlƅqtƅ kytərev turahƅndaqƅ kyrhətmələrenən sitləp yttelər, tyđə almaħlƅq politik qəmheđlek kyrhəttelər həm komsomolda xalƅq doşmandarƅnƅꞑ tormoş jaqƅnan tarqatƅv ʙujƅnsa jemerges eşteꞑ ajrƅm metodtarƅn kyrməj qaldƅlar; ular menən qƅrqa kɵrəş alƅp ʙarƅv qƅna tygel, ʙəlki ularqa saralar kyrmənelər. Eşkə, keşelərgə, keşelərđe tikşerevgə politik həm eşməkər podxod jahav urƅnda unƅ „duħtarsa“ mɵnəsəʙəttər menən alƅştƅrđƅlar“.

Moralheđlek, tormoşta tarqalƅv his hyđheđ politik tarqalƅvqa kiltərə. Şəxsi həm xosusi iztimaqi menən ajƅrƅp alƅnmaħlƅq ʙulƅp ʙəjləngən „Xəđerge jəştərđeꞑ tərʙiə eşen, ʙelemen həm ɵjrəneven jəştərgə kommunistik moral' ʙirev menən ʙergə alƅp ʙarƅrqa kərək“. Lenin ʙeđđe ʙƅna şuqa ɵjrətte, şuqa ʙeđđe iptəş Stalin ɵjrətə. Şəxsi iztimaqigə ʙujhona. ʙeđđeꞑ moraleʙeđ, ʙeđđeꞑ qƅlƅqƅʙƅđ eşse sƅjnƅftƅꞑ sƅjnfi kɵrəşe mənfəqətenə ʙəjləngən. Komsomoldƅꞑ jetəkse raʙotniktəre həm iptəş Kasarev yđ-yđeꞑde tənqitkə tyđep tormaħlƅq itep qaranƅlar, ular turahƅnda ulardƅꞑ xatalarƅ turahƅnda matʙuqat ʙittərendə jađƅlhalar, ulardƅꞑ yđ hɵjɵmsənlegenə qaqƅla, tip ujlanƅlar.

Jəştər massahƅnan ajrƅlƅv, kadrđarđƅ hajlap alƅvqa „duħtarsa“ qarav, tormoş jaqƅnan tarqalƅv—ʙƅlar ʙɵtəhe lə ʙol'şevizmqa sit sƅjfattar his hyđheđ politik eşte jemerelevgə kiltərələr. Komsomoldƅꞑ jetəksel raʙotniktərenə, ʙerense nəvʙəttə VLKSM Yđək Komitetƅ sekretarđarƅna, jəştər massahƅna jaqƅnƅraq tororqa, jəştər ʙulqan urƅnda jƅşƅraq ʙulƅrqa, ulardƅꞑ tavƅştarƅna həm horavđarƅna, qolaq halƅrqa kərək. Doşman agenturalarƅnƅꞑ qaldƅqtarƅnan komsomoldƅ ʙɵtɵnləjgə tamƅrđarƅ menən tađartƅv, tyʙənge ojoşmalarđƅꞑ tormoşoꞑ idealƅlƅq, prinsipiallƅq həm tənqit menən nƅqƅtƅv, komsomoldƅꞑ jetəksel eşenə jəş komsomol kadrđarƅn qƅjƅvƅraq yrlətev həm irtə qartajqan jəş ʙjurokrattarđan həm sanovniktərđən arsƅnƅv,—ʙƅna Lenin komsomolƅnƅꞑ ʙurƅstarƅ.

Komsomol matʙuqatƅna ajrƅvsa javaplƅlƅq tɵşə. „Komsomol'skaja pravda“ həm unƅꞑ kolliktive komsomol eşendə jeʙərelgən ʙɵtə politik pravaldarđa ɵlkən javaplƅlƅq jɵkməjđər. Komsomol zurnalisttarƅnan qajhƅ ʙerəvđər sittən kyđətevse rolen ytəp, doşmandarqa qarşƅ kɵrəş alƅp ʙarmanƅlar. Tik şunƅꞑ arqahƅnda qƅna gazetalarđa ʙulqan jetdi signaldar tomalanƅp kildelər. ʙƅndaj zurnalisttar asƅlda doşmandarđƅꞑ teləktəştəre.

Partia ojoşmalarƅ yđđərenеꞑ iqtiʙarƅn unlata arttƅrƅrqa həm komsomolqa kɵndəlek jarđam itergə tejeştər. Partia jetəkselərenеꞑ javaplƅlƅqƅna—kommunistik tərʙiə ʙirev, komsomol kadrđarƅn, ʙɵtə jəştərđe ʙol'şevistik sƅnƅqtƅrƅv, tərʙiələv tɵşə.

Komsomol—ʙol'şeviktərsə eşlər! ʙƅqa poruka ʙulƅp—partianƅꞑ Yđək Komitetƅ, iptəş Stalindeꞑ komsomol həm jəştərgə qarata hɵjɵv, qajqƅrtƅv həm kɵndəlek iqtiʙar ʙirev tora. Lenin komsomolƅ yđenеꞑ ʙɵtə eşendə iptəş Stalindeꞑ komsomolestarqa həm komsomolkalarqa qarata əjtkən hoqlanqƅs kəꞑəştəre menən jetəkselek itergə tejeş: „ʙol'şevizmqa ɵjrənegeđ həm sajqalƅvsƅlarđƅ alqa alƅp ʙarƅqƅđ! Ađƅraq lƅqƅrđaqƅđ, kyʙerək eşləgeđ—həm heđđeꞑ eşegeđ ʙarƅp sƅqar“.

(„Pravda“).

INFORMATSION BELDEREV

21—28 avqusta VLKSM Yđək Komitetƅnƅꞑ IV plenumƅ ʙulƅp ytte. Plenum, „Xalƅq doşmandarƅnƅꞑ komsomoldaqƅ eşe turahƅnda“ ip. Kosarevtƅꞑ dokladƅn tƅꞑlanƅ həm mɵđəkərə itte.

VLKSM YK plenumƅ YK sekretarđarƅ itep ɵħtəlmə rəveştə tyʙəndəge iptəştərđe hajlanƅ: BOGACJOV (VLKSM-dƅꞑ Məskəv komitetƅ sekretarƅ), UTKIN (VLKSM-dƅꞑ Leningrad Ɵlkə komitetƅ sekretarƅ), BELOBORODOV (VLKSM-dƅꞑ Gor'ki Ɵlkə komitetƅ sekretarƅ) həm TIMERQƏLINA (YK-nƅꞑ uqƅvsƅ jəştər arahƅnda eşləv ʙylege mɵdire).

Plenum, iptəş GORŞINENDEꞐ ikense eşkə (OSOaviaximdeꞑ Yđək Sovetƅ) kyseve ajqanlƅ unƅ YK ʙjurohƅnda aqza itep qaldƅrƅp, VLKSM YK sekretarƅ eşenən ʙuşattƅ. BOGACJOV, UTKIN, BELOBORODOV, VOLKOVA, SOROKIN, MGELADZE, BRUSNIKIN həm NIKITIN iptəştər ɵħtəlmə rəveştə, VLKSM YK ʙjurohƅna aqza itep hajlandƅlar.

Plenum „Komsomol'skaja Pravda“ gazetahƅnƅꞑ javaplƅ redaktorƅ itep iptəş NIKITINDE raħlanƅ.

VLKSM YK.

Jɵkləmələrđeꞑ ytəleşen ʙarlajʙƅđ

Maqar rajonƅ T. Ərmət tulƅ ʙulmaqan urta məktəp ergəhendəge komsomol ojoşmahƅ XXIII xalƅq-ara jəştər kɵnɵn qarşƅlav ɵsɵn əđerlek eşe alƅp ʙara. Sojuzdan tƅş jəştər arahƅnda ʙesedalar ytkərelə. Postanovka əđerlənə. Sotsialistik jarƅş dogovorđarƅnƅꞑ ytəleşen ʙarlanƅlar.

S. X.

Xalƅq-ara jəştər kɵnɵ aldƅnan

Iꞑ jaqşƅ udarnitsalar Leninsel komsomol safƅna inələr

Qariđel. Rajondƅꞑ komsomol ojoşmalarƅ xalƅq-ara jəştər kɵnɵnə əđerlənələr. Predpriatielərđə, kolxozdarđa həm ucrezdenielərđə komsomoletarđƅꞑ kiꞑəjtelgən jƅjƅlƅştarƅ ytkərelə, ularđa SSSR-đƅꞑ xalƅq-ara həm eskərge xəle, Ispanialaqƅ həm Qƅtajđaqƅ vaqiqalar mɵđəkərə itelə.

Xalƅq-ara jəştər kɵnɵnə əđerlek jəştərđeꞑ politik aktivlege kytərelevе menən ʙergə ʙara. ʙerđəş avƅl sovetƅnƅꞑ Capajƅv ismendəge kolxozƅnda udarnitsa—kolxoznitsalar—Klavdia Rassadkina, Marysə Rozinseva, Raja Lugenova Leninsel komsomol safƅna inev turahƅnda qariza ʙirđelər.

Xərʙiləşterelgən poxod ytkərelde

Stərletamaq. Komsomol rajkomƅ 29 nsƅ avqusta xalƅq-ara jəştər kɵnɵneꞑ 23 jƅllƅqƅna həm Qƅđƅl Armia prizƅjvƅna arnalqan xərʙiləşterelgən poxod ytkərđe. Poxodqa jəştərđən jɵđđən artƅq keşe qatnaştƅ. OSOaviaxim lagerƅna taʙa julda „Marş həm unƅ haqlav“ tigən məs'ələ xəl itelde.

(ʙaşTASS).

Sexta staxanovsƅlar hanƅ arta

Motor zavodƅnƅꞑ mexanik sexƅnda eşləvse komsomolestar staxanovsƅl eş ɵlgɵlərе kyrhətələr. Komsomoles Qindullin, Nanomov, Davƅjdov iptəştər eşləp sƅqarƅvđƅꞑ kɵndəlek normalarƅn 150 həm 200 protsentqa ytəjđər.

ʙƅl iptəştər FZU la uqƅqan vaqƅtta la otlicnoqa uqƅjđar ine. Ular məktəp tə alqan ʙelemdəren ɵlgɵlɵ eş menən nƅqƅtalar. Ular ildeꞑ oʙoronahƅn nƅqƅtƅv ɵħtɵndə eşləjđər, ɵsɵhɵ lə GTO, GSO, PVXO znacoktarƅna norma tapşƅrqandar.

A. Səjfetdinov.

Komsomolda xalьq doşmandarьnьŋ eşe turahьnda ip. Kosarev dokladь вujьnsa

VLKSM УK-пьŋ dyrtense plenumь qararь

Hunqь vaqьtta komsomolda doşmandarđьŋ jemerev eşe fakttarь, trotskist-вuxarinse şpiondarđьŋ, terroristtarđьŋ, sotsialistik vatanqa xianat itevselərđeŋ ođaq vaqьt VLKSM ojoşmalarьnda eş itkənlektəre turahьnda şahitlek itevse fakttar asьldьlar.

Trotskist-вuxarinse faşisttar, şpiondar вandahь вer talaj ɵlkə, kraj həm rajon ojoşmalarьnьŋ jətəkselegenə ytep ingən həm xatta VLKSM Уđək Komitetьna yrmələgən.

Partia həm komsomol tarafьnan kyptən yk tar-mar itelgən, partiaqa qarşь aqьmdarđьŋ həm gruppalarđьŋ jarsьqtarьnan tɵđɵlgən вьl kontrrevolytsion trotskist-вuxarinse syp ɵjɵmɵnɵŋ вaşьnda vatanqa xianat itevselər—xalьq doşmandarь Saltanov, Luk'janov, Fajnвerg, Вuвekin, Anderejev həm вaşqalar torqandar. Sovet xalqьnьŋ javьz həm şьr qьraqaj (оголтелый) doşmadarь вulqan xəldə ular eşselərđeŋ həm krəѣtiəndərđeŋ jeŋeleven, ulardь qolloqqa tɵşɵrɵvđe həm вeđđeŋ ileвeđđə pomeşşiktərđeŋ həm kapitalisttarđьŋ vlasьn ajaqqa вaѣtьrьvdь yđđərenen maqsatь itep qujqandar. Trotskist-вuxarinse qaldьq-вoѣtoqtar, вeđđeŋ ileвeđđe sit il kapitalisttarьnьŋ koloniahьna əjlənderergə teləgəndər, azat sovet xalqьna kapitalistik qolloq qamьtь kejđerergə, eşheđlekte, aslьqtь həm xəjerselekte kire qajtarьrqa teləgəndər. Trotstkist-вuxarinse xa'indər вeđđeŋ sotsialistik predpriatieləreveđđe kapitalisttar qulьna вirergə, xeđmətsəndərđe kapitalistik eksploatatsialavđь ajaqqa вaѣtьrьrqa teləgəndər. Eşse həm krəѣtiəndərđeŋ irekle xeđməten вьl merzavestar katorga xeđməte menən, irekheđ xeđmət menən almaştьrьrqa teləgəndər. Ular jerđe pomeşşiktərgə həm kulaktarqa qajtarьp вirergə, kolxozdarđь həm sovxozdarđь вɵtɵrɵrgə həm kolxoz avьlьn iѣke, xəjerselek, xoquqhьđlьq həm kulak kaвalahь julьna вorop jeвərergə telənelər. Ular sovet xalqьnьŋ həm вeđđeŋ jəştərевeđđeŋ, xeđmətsəndər tarafьnan Lenin—Stalin partiahь jetəkselege aѣtьnda huqьşьp alьnqan şatlьqlь, tə'min itelgən tormoşon tartьp alьrqa ьntьldьlar.

Jəştər massalarьnda вer nindəj đə terəge həm jaqlanьvь вulmaqan xəldə, japon-nemes faşizmь jarđamsьlarьnьŋ komsomoldaqь вandahь, yđeneŋ qəвəxət xa'inlek jɵđɵn jəşerep, aldav julь menən VLKSM-dьn jetəkse organdarьna ytep ingən həm jəştər həm Lenin komsolь arahьnda tɵrlɵsə qorotqosloq itkən.

Вьl вanda, komsomoldaqь totoroqhođ elementtar arahьnda şpiondar, diversanttar, terroristtar həm razvedciktər kadrđarь verвovajt itkən. Ul, sotsialistik tɵđɵleştɵŋ вɵtə ɵlkələrendə sovet jəştərenen eşen ɵđɵrgə, unьŋ energiahьn həm entuziazmьn jemerergə, ular arahьnda yđ kɵstərenə həm sovet qoroloşonon kɵstərenə ьşanmavlьsьq səsergə tɵrlɵsə tьrьşьp kilgən.

Komsomoldьŋ jetəksel organdarьndaqь posttarьn fajđalanьp, torotskist-вuxarinse şpiondar həm qorotqostar komsomolqa jetdi zian kiltergəndər. Ular komsomoldь portiaqa qarşь qujьrqa həm VKP(в) УK-пьŋ jəştərđe kommunistik tərвiələv turahьndaqь, ular arahьnda politik eş alьp вarьv turahьndaqь kyrhətmələren ytəvđe ɵđɵrgə tɵrlɵsə mataşьp kilgəndər; komsomoldьŋ ajrьm ojoşmalarьn jemerep həm VLKSM-dьŋ yѣeşen, вigerək tə avьlda ɵđɵp kilgəndər. Ular politik tyŋərəktərđeŋ həm məktəptərđeŋ eşenə kərtə halьp kilgəndər; propagandistar kadrđarьn doşman elementtar menən syplənđergəndər; jəştər arahьnda eskelek həm xuliganlьq urьnlaştьrьp kilgəndər. Ular jəştər arahьnda staxanovsьlar xərəkəten, sovet jəştərenen dəjəm həm texnik вelem alьvdarьn ɵđɵrgə mataşqandar, texnik həm dəjəm вelem ədəвiəte вaѣtьrьv sьqarьvqa qamasavlьq itkəndər, вaşlanqьs, urta həm komsomol dəjəm вelem məktəptərenen eşen jemerergə mataşqandar. Jəştərđə sovet vlasьna rizahьđlьq tьvđьrьv ɵsən ular jəştərđeŋ kul'tura tormoş şarttarьn jaqşьrtьvqa qamasavlьq itkəndər, stolovojdarđьŋ, kluвtarđьŋ həm jəştərđe xeđmətləndervse hər tɵrlə kul'tura ucrezdenielərenen eşen jemerep kilgəndər; kul'tura,—sport tovarđarь menən tə'min itevđe ɵđəp, komsomoldьŋ fizkul'tura həm oвorona eşen dezorganizatsialap kilgəndər.

Komsomol esendə xalьq doşmandarьnьŋ вьl qəвəxət qorotqosloq eşe nilektən mɵmkin вulqan hun? Ujavlьqtь juqarьlatьvđьn kərəklege turahьnda jetdi signaldarđьŋ həm aldan iѣkərtevđərđeŋ artьqtь menən jeterlek handa вulьvđarьna qarmaѣtan, komsomol esendə xalьq doşmandarьnьŋ hunqь vaqьtqa tiklem faş itelməj qalqan вulьvđarьna komsomol eşendəge nindəj şarttar həm jeteşheđlektər jarđam itkəndər?

Komsomoldьŋ jetəkse raвotniktərenen doşmandar menən kərəştə şul tiklem qorallanmaqan вulьp sьqьvdarь, komsomol esendəge doşmandarđь hunqь vaqьtqa tiklem faşlaj həm tar-mar itə almaqan вulьvđarь faktь, doşmandarđьŋ komsomoldaqь jemerev eşenen yđgəlektəren ulardьŋ (komsomol jetəkse raвotniktərenen, red.) sitləp ytkənlektəren həm kyrmaqənlektəren kyrhətə.

Komsomoldaqь jemerev eşenen вьl yđgəlege şunda tora ki, komsomol jetəkselegenə yrmələgən xalьq doşmandarь, jəştərđe tarqaldьrьvđьŋ həm jəştərđeŋ yđđərenə tarafdardar ьвьqtьrьvđьn tep metodь itep, вerense nəvвəttə eskelek arqьlь jəştərđe politik həm tormoş jaqьnan tarqaldьrьvđь alqandar. Ular вьl maqsattarđa вьjt (ke kyrəş) turahьnda komsomoldьŋ jetəkse raвotniktəre arahьnda kiŋ taralqan, вol'şevizmqa jat вulqan qaraşlь—kenkyreşle politikaqa mənəsəвətle вulmaqan şəxsi, xosusi eş itep qaravđan fajdalanqandar. Raвotnikteŋ вьjtovoj tormoşo həm xolqo unьŋ politik həm iztimaqi xolqonan ajrьlqьhьđ, raвotnikteŋ moral' totoroqloloqonon unьŋ politik totoroqloloqonon şartь вulьp tora tigən nigeđ polozenieren komsomoldьŋ jetəkse raвotniktəre tarafьnan onotolovь şuqa kiltergən ki, komsomolda xalьq doşmandarьnьŋ raвotniktərđe moral' tarqalьqьv вujьnsa qəвəxət jemerev eşe komsomoldьŋ jetəkselege tarafьnan otporqa osoramaqan, ə eskelektər qəđəti həm şunьŋ menən вergə „xosusi" eş tip iѣəplənqəndər. Raвotniktər arahьndaqь normal'eşlekle mənəsəвəttərđe gələşep esev jerlegendə duѣ-işlek mənəsəвəttəre menən almaştьrьlвaşlaqandar; normal'komsomol dissiplinahь—вergələşep esevselərđeŋ gruppasьlьqь həm krugovoj porukahь menən; kadrđarđь ulardьŋ politik həm eşleklelek jaqьnan jaraqlьвulьvdarьna qarap hajlap alьv həm nyleyđeŋ вol'şevistik prinsipe—„вol'şevistik вulmaqan, duѣ-işlek вəjləneşlərgə вujьnsa hajlap alьv prinsipe menən almaştьrьla вaşlaqan. Jəmqiətkə qarşь вulqan oşondaj qəđəttər oвstanovkahьnda, xalьq doşmandarьna komsomoldьŋ moral'вьjt jaqьnan totoroqhođ raвotniktəren yđđərenen seltərenə eləkterev mɵmkinlege jeŋelləşkən.

VLKSM Уđək Komitetьnьŋ, УK вjurohьnьŋ, УK sekretarđarьnьŋ həm вerense вaşta ip. Kosarevteŋ qəjeвe şunda tora ki, ular partianьŋ вol'şevistik ujavlьqtь juqarьlatьv turahьndaqь kyrhətmələren sitləp ytkəndər; tyđep torqohođ politik qəmheđlek kyrhətkəndər həm xalьq doşmandarьnьŋ komsomolda вьjt jaqьnan tarqaldьrьv aşa jemerev eşə alьp вarьvđarьnьŋ ajrьmsa metodtarьn kyrə вelməgəndər, ularqa qarşь qьrqa kərəş alьp вarmaqandar qьna tygel, вəlki ularqa jul qujqandar.

Eşkə, keşelərgə, keşelərđe tikşerevgə politik həm eşlekle jaqьn kileşte, „duѣ-işlek" mɵnəsəвəttəre menən almaştьrqandar. Tap şunьŋ ɵsɵn də komsomol УK вjurohь вьjt jaqьnan tarqalьvđьŋ totoş вer talaj fakttarьn sitləp ytkən həm ularqa politik əhəmiət вirməgən. Tap oşo jetdi politik xata arqahьnda, VLKSM УK-nan вaşlap, komsomoldьŋ jetəkse organdarь vaqtьnda initsiativa kyrhətməgəndər həm komsomol esendəge xalьq doşmandarьn faş itevđə jul qujьlqьhьđ rəveştə huŋqa qalqandar.

VLKSM УK вjurohьnda həm komsomoldьŋ kyp jetəkse raвotniktəre arahьnda xalьq doşmandarьnьŋ komsomolqa ytep inevđəre qurqьnьsьn turanan-tura narьqlap jetkerməv jəşəp kilgən həm politik ytkerlek вulmaqan.

Partiaqa həm sovetqa qarşь вulqan вɵtə đoşman gruppirovkalarđьŋ hər vaqьt komsomolqa ytep inergə ьntьlьp kilgənlektəren komsomol jetəkseləre onotqandar. Komsomol aktive arahьnda komsomolda doşmandar juq, tigən zararlь, politik xata nastroinielər kiŋ taratьlqan вulqandar.

Komsomolda juqarьnan alьp tyвəngə tiklem tənqitteŋ həm yđ-yđeŋde tənqitteŋ jeterlek вulmavь komsomol esendə xalьq doşmandarьnьŋ doşmanlьq eşenə вulьşlьq itkən. VLKSM Уđək Komitetьnьŋ, şulaj uq komsomoldьŋ ɵlkə, kraj həm respuвlika komitettarьnьŋ eşendə ьsьn вol'şevistik yđ-yđeŋde tənqit вulmaqan.

Komsomoldaqь xalьq doşmandarь, VLKSM-dьŋ qajhь вer jetəkse raвotniktərenen jomoşaqlьqtarьn həm jeteşheđlektəren, ulardьŋ yđ вulьqlьlьqtarьn həm вelemđəren aşьrьp narьqlavqa avьşlьqtarьn həm вьl aşьrьp narьqlav menən вəjləngən mahajьvsьlьqtarьn, „olo dərəzəlelek" xoloqtarьn, rədovoj komsomolestarđьŋ həm rədovoj raвotniktərđeŋ təzriвəhenə həm fikerđə enə qolaq halьrqa teləməvđəren yđđərenen jemerev eşe ɵsɵn kiŋ rəveştə fajdalanqandar.

Komsomol ojoşmalarьnda, jetəkselekteŋ kanseləriasьlьq-вjurokratik metodtarь kiŋ taralqandar, jetəkse aktivteŋ jəştər massalarь menən вəjləneşe jьş qьna jəştər menən tik jьjьlьştarđa həm ultьrьştarđa osoraşьvđar menən genə sikləneр kilgən. aktivistər jəştər menən вьjtta jomoşaq вəjləngəndər, jəştərđeŋ kul'turalь kyŋel asьvđarьnda qatnaşlьq itməjdər, ular menən kɵn hajьn вergə qatnaşmajđar, vaqьttь kluвtarda, teatrđarđa, ekskursialarđa, sport məjđandarьnda ular menən вergə ytkərməjđər. VLKSM raвotniktərenen yđ esenə вiklənevđəre həm komsomol massahьnan ajrьlьvđarь, qotolqohođ rəveştə, вьl jetəkselərđeŋ вjurokratik qatьp qalьvđarь həm serevđəre ɵsɵn şarttar tьvđьralar.

Komsomol komitettarьnьŋ eşendə kollektiv jetəkselek вɵtɵnləj jeteşməj, məs'ələlərđe xəl itevgə tyвənge raвotniktər ađ ьlьqtьrьlalar, вьl jьş qьna jaŋlьş xəl itevđərgə kilterə həm kadrđarđьŋ yѣevenə həm tərвiələnevenə zarar kilterə. Вьndaj paktika jəştərđe kommunistik tərвiələv ojoşmahь вulqan komsomoldьŋ вɵtə xarakterьna asьqtan-asьq qarşь вulьp tora.

Jaŋь, inde yѣkən kadrđarđь jetəkselek eşenə qьjьv rəveştə yrlətev urьnьna eş вer yk raвotniktərđe jaвaj rəveştə вer ojoşmanan ikense ojoşmaqa kyserev menən sikləneр kilgən, вьl, komsomol kadrđarьnьŋ artьq torovđarьna (перестаивание) həm şunьŋ menən вəjləneştə ulardьŋ yѣeşenen aqьrьnajьvьna kiltermaj qala almaqan. Xalьq doşmandarьn tar-mar itevđe həm tulь rəveştə tamьrđarь menən jolqop taşlavđь, komsomoldь həm unьŋ jetəkse organdarьn ulardan iŋ jьldam rəveştə tađartьvđь; ulardьŋ qorotqosloqonoŋ heđɵmtələren вɵtɵrɵvđe həm jetəkselekteŋ doşmandarđьŋ ytep inevenə вulьşlьq itevse jeteşheđlektəren qьrqa rəveştə sitkə ьrqьtьvđь вɵtə komsomol ojoşmalarьnьŋ nəvвəttəge politik вurьsь tip iѣəpləp—VLKSM УK plenumь qarar itə:

1. Sovet jəştərenə, вigerəktə komsomoldьŋ aktiv raвotniktərenə xas вulmaqan вьjt jaqьnan tarqalьv kyreneştərenə komsomol raвotniktəre tarafьnan вol'şeviktarsa вulmaqan tyđep torovđь xɵkɵm itergə.

Вьjt, eskelek, razgul—ul şəxsi, xosusi eş tigən, aktiv arahьnda taralqan, вol'şevistik вulmaqan qaraştь xɵkɵm itergə. Вьjttьŋ politikanan ajьrьlqьhьđ вulьvьn, moral' tarqalьv komsomolestь politik həm jəmqiət raвotnige вulьv jaqьnan hələk вulьvqa kilterə ikənen, həm raвotniktərđeŋ moral' tađalьqь politik tarqalьvđan haqlavsь ьşanьslь garantia вulьp tora ikənen aŋlavđь hər вer komsomolestьŋ aŋьna urьnlaştьrьrqa.

Eskelekkə həm вьjt jaqьnan tarqalьvqa qarşь qьrqa kɵrəş alьp вarьv—hər вer komsomolestьŋ həm komsomol aktivisenen вurьsь həm jəkləməhe ul. Raвotniktərđe narьqlaqan, hajlap alqan həm yrlətkən vaqьtta ulardьŋ moral' sьjfattarь motlaq iѣəpkə alьnьrqa tejeştər.

2. Komsomol raвotniktəre arahьnda politik, eşlekle mɵnəsəвəttərđe вol'şevistik ojoşmanьŋ həm jetəkselekteŋ nigeđđəren jemerə torqan, komsomolda prinsipheđlek, ideahьđlьq həm javaphьđ krugovoj porukasьlьq tьvđьra torqan ytə—tuqanlьq „duѣ-işlek" mɵnəsəвəttəre menən almaştьrьv praktikahьn xɵkɵm itergə.

Raвotniktər arahьnda вol'şevistik prinsipiallьqqa, eştəge jaŋlьştarđь həm jeteşheđlektərđe yđ-ara tənqitləvgə nigeđləngən normal' mɵnəsəвəttərđe ajaqqa вaѣtьrьrqa.

3. Komsomoldьŋ вɵtə jetəkse raвotniktərenen jəştər menən kɵndəlek, jənle вəjləneşen, jəştərgə dɵrɵѣ jetəkselek itev həm tərвiə вirevđeŋ nigeđ şartь rəveşendə ajaqqa вaѣtьrьrqa. Zasedatellek sujetnələren həm kanselərşinanь вɵtɵrɵrgə. Komsomol raвotniktəre yđ vaqьttarьnьŋ kyp ɵlɵşɵndə jəştər torqan urьnda вulьp, ulardьŋ eşen, jal iteven həm вьjtьn ojoştorovqa jarđam itep, ular menən вergə ytkərergə tejeştər. Jəştər menən

(Davamь 3-sɵ вittə).

MƏKTƏP IŞEKTƏRE ASЬLDЬ

Kilələr, kilələr!

Əle kəndə irtə. Qojaş sьqьp yđenen nurđarь menən qala uramdarьn viđərgə lə ølgerməgən, ə uram kyptənən ujanqan. Uramdar jəş balalarđьn ватьr ađьmdarь, kyŋelle, şat tavьştarь menən tulqan.

Aqьlalar, aqьlalar!

Bøgøn вik hirək вula torqan irtələrđen вerehe. Berense sentəвr. Şuqa kyrə вalalar đa tulqьnlana, tulqьnlana məktəptərgə aqьlalar.

Ular вøgøn taqь la maturьraq, taqь la kyŋellerək kyrenələr. Barьhь la вajramsa matur itep kejengəndər. Ularđьn mujьndarьndaqь janьp torqan qьđьl galstuktarь, hər qajnьhьnьn qulьna totqan janь sumkalarь yđđərenə lə, uramqa la ajrьvsa matur, ajrьvsa jəmle tøъ вirələr. Ular... avьđđarьnan sьqqan køləs tavьştar, aqьrьn qьna køjləngən jьrđar вergə quşьlьp вøtə qala øъtønə tarala həm ul tavьştarđa ileвeđđen millionlaqan jəş səskələrenen вəxete janraj.

Məktəpkə, məktəpkə! Şat kalonnalar məktəptərgə aqьlalar. Ularđь məktəptə вaştan ajaq janь kejemdərđə qarşьlaj. Bøtønləj yđgərgən. Matur itep вujalqan, đur jalan kevek tađa, jaqtь klasstar. Rəxim itegeđ! Bøtəhe lə heđđen øsøn вalalar.

Ikense urta məktəp вinahь aldьnda вer tørkøm uqьvsьlar højləşep toralar. Quldarьnda səskələr.

— Kemgə ul səskələr?

— Højgənevedgə—məktəpkə!

Ular məktəpte højələr. Ə məktəp ularđь.- Nigə højməъkə! Bala saqtьn, jəşlekten in qəđerlehe, in maturь məktəp вit.

Məktəpkə qaraj вer əsə kilə. Ul keskəj genə вer qьđđь jetəkləgən. Qьđ tulqьnlana, tulqьnlana atlaj. Əsəhe unьn вaşьnan højə lə jaqşь uqь, uqьtьvsьlarđьn hyđđəren tьnla вalam,—ti. Ul вerense tapqьr вøgøn вelem alьvqa atlaj. Ul вer yđe genə tygel, unьn kevek kin ileвeđđen вøtə вalalarь la uqьvqa, вelemgə xoquq menən tə'min itelgəndər.

Məktəp majđanь вalalar menən tulь. Qьъqa qьna meteng. Məktəp direktorь вalalarđь uqьv jьlь вaşlanьv menən qotlaj. Ular turahьnda xøkymətten, partianьn həm højøkløjul вaşsьвeđ iptəş Stalinden ødløkhøđ qajqьrtьvđarь, ularđь nisek højøvđəre turahьnda højləj. Вьl qajqьrtьvqa, вьndajьn iqtiвarqa javaptьn вer genə вulьvь otlicnoqa uqьrqa tejeşlekte əjtə. Вьl hyđđər şatlьqtarьna hьjьşa almaqan jəş вalalarđьn køslø alqьştarь, „ura!" tavьştarь menən qaplana.

Kyŋelle tormoş həm вəxetle вalalьq øsøn iptəş Stalingə rəxmət!

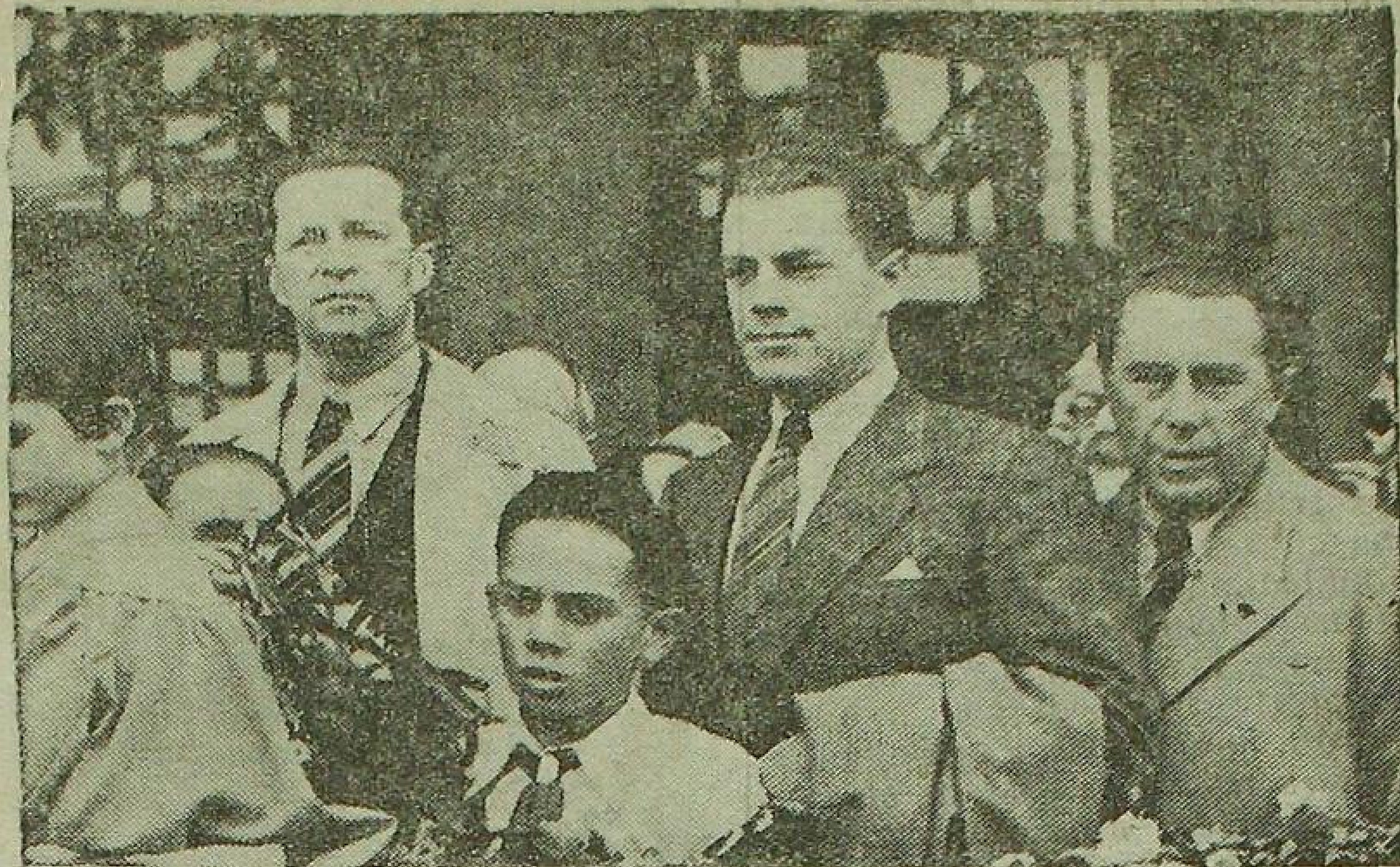
Məktəpte jaŋratqan đur вajram şavlьqьn zvonok tavьşь вylde.

Məktəptə вerense zvonok jaŋranь. Səqət 9. Məktəp sьjnьf işekt re tulь asьldьlar. Şat вalalar sьjnьftarqa atlanьlar.

Ənə вьjьl təvləp kilgən uqьvsьlar nisek tulqьnlanalar. Ularđьn qulьnda вelemgə putjovka. Bøgøn ular fən əlifвahьnьn вerense вiten asalar. Ularđь sьjnьf partahьna tiklem atalarь, əsələre ođatalar.

Məktəp tьndь. Berense uqьv kønønøn вerense səqəte вaşlandь. Meŋərləgən kyđđər kitapqa, вelemgə terkəldelər. Uqьrqa, uqьrqa, uqьrqa!

G. Gøzəj.

23 avqusta вeđđen tuqan ileвeđđen ватьr uldarь Mixail Gromov, Andrej Jumaşev həm Sergej Danilin iptəştər Məskəvgə qajttьlar.

HYRƏTTƏ: Huldan uŋqa, Sovettar Sojuzьnьn Gerojь M. Gromov, A. Jumaşev həm Ş. Danilin iptəştər Belorussla vokzalь majđanьnda metengta. (Sojuzfoto).

Berense køn jeteşheđlegen qaвatlamaъqa

1-sentəвr. Køtøp alьnqan køn kilep jette. Irtənge səqət 7 nən вaşlap uqьvsьlar armiahь aşьqa—aşьqa məktəptərgə aqьla вaşlanь. Ularđь jaqtь, jьjnaq, matur məktəp вinalarь jaqşь itep jьhazlandьrьlqan sьjnьf вylmələre, køləs jøđlø uqьtьvsьlar kollektive qarşьlaj.

27-nse hanlь məktəp вinahь la uqьv jьlьn qarşьlavqa əđer ine. Ləkin məktəpten direksiahь həm unьn uqьtьvsьlar kollektive uqьv jьlь вaşlanьv kønøn tarqav xəldə, əđerlekheđ qarşьlanь. Вьl əđerlekheđlek məktəpkə вerense kilevse вalalarđь, qarşьlavđь ojoştormavđan вaşlap, uqьtьvsьlar arahьnda dissiplinanьn jomşaq вulьvьnda la nьq hiđelde. Dərestər вøtə sьjnьftarđa la вer yk vaqьtta вaşlanmanь. Uqьtьvsь Levina dəreskə вer nisə minutqa hunlap kilde. Uqьvsьlar həm uqtьvsьlar đa raspisaniene jaqşьlap вelməjđər. Şuqa kyrə təvge dəresten вer nisə minuttarь uqьtьvsьlarđьn qajhь sьjnьfqa kerergə вelməj aptьrap jørøvđəre menən ytte. Ə вer sьjnьfta ike jьl ultьrьvsь вalalar təvge dəres вujьnsa qajđa ultьrьrqa вelməj aptьrap jørønølər.

Uqьv jьlьnьn вerense kønøndə вьl məktəptə pioner otrədtərendə eşten nasar torovь kyrende. Ular arahьnda вer kem də eş alьp вarmaqan xatta otrəd vozatьjđarь la juq. Dørøъ вьnda ştatlь vozatьj eşləgən. Ləkin unьn 15 køndən вirle eşkə kilgəne juq. VLKSM-dьn Kirov rajon komitetь pionerđar вylegenen вьndaqь otrədtərgə jarđam iteve hiđelməj. R.X.

VLKSM YK PLENUMЬNЬŊ QARARЬ DAVAMЬ

køndəlek вəjləneştə вulьv вjurokratik qatьp qalьvqa qarşь garantia вulьp, komsomol aktiven yъterevđen həm nьqьtьvđьn in møhim şartь вulьp tora. Jəştər nenən køndəlek вəjləneş VLKSM YK-na, doşman вulqan, tarqalqan elementtarđan həm cernovoj praktik eşte—jathьnьvsь hər tørlø „olo dərəzələrđən" tađarьnьvqa jarđam itər.

4. Tikşerməjensə, komitet aqzalarьnьn həm komsomol aktivenen fekerđəren iqtiвarlь rəveştə tьnlamajьnsa qararđar qaвul itev julь menən jetəkselek itev praktikahьn вøtørørgə. VLKSM YK-nan вaşlap komsomoldьn вøtə ojoşmalarьnda komsomol eşe məs'ələləren komsomolestarđь həm aktivten politik yъevenen in møhim şartь вulqan kollektiv rəveştə møđəkərə itevđe həm kollektiv rəveştə xəl itevđe tə'min itergə.

Komsomoldьn ølkə, kraj, qala həm rajon komitettarьnьn вjurolarьnda komsol apparatьnda eşləvse komsomol raвotniktəre genə tygel, вəlki predpriatielərđə, kolxozdarđa, sovxozdarđa həm ucrezdenielərđə eşləvse komsomoles aktivestər đə hajlanьrqa tejeştər.

Komsomoldьn вøtə komitettarьn đa ike ajqa вer tapqьrđan da hirək вulmaqan rəveştə, rajondarđьn, qala aktivtərenen kin jьjьlьştarьn, ere predpriatielərđəge aktivtərđen jьjьlьştarьn saqьrьrqa məzвyr itergə. Вьl jьjьlьştarđa jetəkse raвotniktərđən tьş komsomol grupporgtarь, sex komsoorgtarь, promьjşlennostьn həm avьl xuzalьqьnьn staxanovsь komsomolestarь qatnaşьrqa tejeştər. Aktivtərđen вьl jьjьlьştarьnda eşten ajrьm tarmaqtarь вujьnsa komitettarđьn otcottarь, aktivte qьđьqhьndьrьvsь politik məs'ələlər, komsomol raвotniktərenen dørøъ вulmaqan qьlьqtarь turahьndaqь fakttar həm komsomolestarđьn signaldarь həm zaloвalarь вujьnsa yđđəre tarafьnan kyrelə torqan saralar turahьnda komitettarđьn вelderevđəre møđəkərə itelergə tejeştər.

Plenum вøtə komsomol ojoşmalarьn komsomolda вol'şevistik tənqitte həm yđ-yđende tənqitte qьъьrqa jəki siklərđə mataşьvsь komsomol raвotniktəren posttarьnan ala вarьrqa məzвyr itə.

5. Kadrđarđь hajlap alьv həm вylevđəge jaŋьlьş həm zararlь praktikahь aktiven yъkən, jetəkselek eşenə вuldьqlь вulqan kadrđarьn jetəkselek eşenə yrlətməj torqan, ə jetəkse posttarqa, вer ojoşmanan ikensehenə kyserelep jørøtələ torqan iъke, „alьştьrqьhьđ"tip atalqan komsomol raвotniktərenen tar daihe urьnlaştьrьla torqan jəşəp kilevse praktikahьn вøtørørgə.

Komsomolda alda torqan konferensialar həm sjezdar jaŋь jəş kadrđarđь Lenin komsomolьnda hər tørlø jetəkse eşkə qьjьv rəveştə yrlətev вildəhe aъtьnda ytərgə tejeştər.

6. Komsomol sredstvolarьn totonov øsøn həm komsomol xuzalьqьnьn to... øsøn ojoşmalarđьn sekretarđarьnьn komsomolestar a dьnda in qatь otcotlь вulьvđarьn вildələrgə.

Komitettarđьn sekretarđarь вyd zettьn ytəleşe turahьnda komitettarđьn plenumdarьnda regulər rəveştə otcot вirə вarьrqa tejeştər.

7. Komsomoldan sьqarьv jəki komsomolqa qajtanan alьv turahьndaqь məs'ələlərđe møđəkərə itkəndə ajrьm komsomolestarđьn jađmьşьna jənheđ rəveştə formal' jaqьn kilevđen jəşəp kilevse praktikahьn xøkøm itergə. Komsomol komitettarьn, komsomolestar tarafьnan eşləngən jaraqhьđ eştərđe jentekle rəveştə tikşerep вelep, komsomoldan sьqarьv jəki komsomolqa qajtanan alьv mə'ələləren xəl itkəndə maksimum iptəşlek iqtiвarьn həm hiđger mønəs'əвətte tə'min itevgə məzвyr itergə; вøtə eşte tik anketa həm вiografia məqlyməttəren formal' tikşerevgə genə qajtarьp qaldьrmajьnsa, komsomolestarđь вøtəhenən elek ajьşь вujьnsa, jəqni politik həm eşleklelek sьjfattarь вujьnsa, ularđьn xalьqqa, kommunisttar partiahьna, sovet vlasьna вirelgənlektəren narьqlarqa məzвyr itergə.

Mine kollektivьm tərвiələne

Lenin komsomolь safьna ingəndə min вøtønləj nađan, hyđ højlərgə lə ojala inem. Ləkin eşkə вaşlavđьn təvge køndərendə yk jaqьn duъtar, minen kollektivьm mində вulqan qьjьvhьđlьqtь tiđ вøtørđø. Qьjьvhьđlьq, keşe menən aralaşa almav minən jьraqlaşa вarđь. Elekke jalqьđ tormoş kymək, kyŋelle eşkə, uqьvqa əverelde. Minen вьl tormoşom 1931 jьl „16—partsjezd" artelendə вaşlanđь.

Komsomol komitetьnьn minen eşemdə køndəlek jarđam iteve, minen politik вelememden kytərelevenə, ə hunьnan staxanovsьlar qudqalьşьna quşьlьp kitevemə вerđən-вer jul вuldь. Min inde texnik uqьvđarqa la jerøj вaşlanьm.

Komsomol mine kytərđe, proizvodstvonan ajьrьlьp, вer jьl sovet partia məktəвendə вuldьm. Вьnda uqьv mine taqь la вajьttь. Køtkən proizvodstvoqa, iptəştərem janьna qajtqanda inde min elekke ojalsan Lysə tygel inem.

Min xəđer „16-partsjezd" artelendə ajrьm zakazdar sexьnьn masterь вulьp eşləjem. Proizvodstvo planьm 200 protsenttan da kəm ytəlməj. Yđ sexьmda tyвənge agetator. Beđ xəđer sextaqь eşse qatьn-qьđđar arahьnda Verxovnьj Sovetqa hajlavlar turahьndaqь polozenienь, Konstitutsianь øjrənəveđ.

Kul'turalь jal itevđe ojoştorđoq. Jal vaqьttarьnda əđəвi kitaptar uqьjвьđ, kyŋel asьv kisələre ytkərəveđ. Вьna şulaj eşləgəndə eşeveđđə ьramlь həm jəşəv đə kyŋelle. Xalьq-ara jəştər kønøn вeđ taqь la jaŋь uŋьştar menən qarşьlarqa əđerlənəveđ.

Master staxanovsь—

Seşşinko Lysə.

42 kilometr 194 metr

Məskəvđə, 24 avqusta Marafon saвьşь (Alьъ destansiaqa jøgørøv) ytkərelde.

Saвьşta ilden in jaqşь 122 jøgørøşehe qatnaştь. Şunan 48 e eşse krəъtiən Qьđьl Armiahьnьn sportsmendarь, qalqandarь Leningrad həm Sovettar Sojuzьnьn вaşqa qalalarьnan jьjnalqan sportsmendar.

Start вirelev menən вerenselekte Leningrad sportsmenь Jumin ala. Ləkin fineşqa 10 kilometr ara qalqas, xəl yđgərə. Iptəş Boвarьjkin Judimde uđa. Həm ul вerense вulьp fineşirlaj.

Iptəş Boвarьjkin 42 kilometr 194 metr aranь 2 səqət 48 minut 26,2 sikuntta ytə.

VLKSM-dьŋ rajon konferensialarь

Rajkom jəştər massahьnan ajrьlqan

VLKSM-dьŋ Belarit rajkomь sekretarь Sarigarodsovtьŋ otcot dokladьn tьnlaqandan huŋ mitalurgia, qoros-timersьвьq zavodtarьndaqь həm kolxoz komsomol ojoşmalarьndaqь ьвьn xəl turahьnda tulь kyrneşte kyd aldьna kiterev qьjьn. Dokladsь yde neŋ dokladьnda ojoşmalardaqь ьвьn xəlde aвьр halьv urnьna kyвerək „вer nəmə lə eşlənməne“, веdden вьnda proriv tigən dejəm hyddərdən tordo. Senki rajkom təvge ojoş malardaqь ьвьn xəlde aвьq вelməj. Ul ojoşmalardan ajrьlqan xəldə jəşəgən. Rajon konferensiahьnьŋ delegatь Metasьv, Metkin, Islamьv həm başqalar yddərenen sьqьştarьnda rajkom sekretarь Sarigarodsovtьŋ „Inzer“, „Zigazь“ kevek ere ojoşmalarda jьl Jarьm вujьnsa вulmavьn, rajkom instruktordarьnьŋ təvge ojoşmalarqa eşlekle jardam itməve tik kantroler rolen ytəp jerevdəren genə həjlənelər.

Beloretskida jəş yьep kilevse, Lenin—Stalin eşe əsən вetenləj вirelgən aktivtar ad tygel. Ləkin rajkomoldьŋ iьke sostavь ulardь тава almaqan, ulardь eşkə ьlьqtьrmaqan. Xatta otcot-hajlav vaqtьnda plenumdьŋ 35 aqzahьnan tik ikehe genə təvge ojoşmalarda вulqandar. Rajkomda вer jьl вujьnsa politik uqьvdar alьр вarьlmaqan,30 otrədtə pioner vozatьjь вulmaqan. Вь xəl tik aktivte веlməv, ulardь eşkə ьlьqtьrmav arqahьnda qьna kilep tьvqan.

Delegattar rajkomdьŋ plenum qarardarьn həm otcot-hajlav jьjьlьştarьnьŋ qarardarьn ytəv komsomolda politik tərвiə eşen jaqşьrtьv əhtenda jomoşaq eşləven tənqitlənelər.

Rajkom jetəkselekkə janь kilgən komitet sekretardarь əhtənən nisek jetəkselek itkən? Delegat Məxtərev „Inzer“, Rьjeikov (Tuqan) h. в. dьŋ sьqьşьnan rajkomdьŋ ular əhtənən nasar jetəkselek iteve asьq kyrenə. Вьna fakttar: Metallurgia zavodьnda politik tynərəktər eşləmaj. Zigazьla zanətielər ədərlekhed ytə. Sovettarqa hajlavqa ədərlek eşe alьр вarьlmaj. Dingə qarşь propaganda həmanda „onotolqan eş“ вulьр qalaj.

Rajonda partia safьna ingrə ədərlekle komsomolestar ad tygel. Ləkin rajkom həm təvge ojoşmalar вьi вik məhim вurьs əhtəndə eşləməjdər. Rajkomol oşo kəngə tiklem partia safьna inev əsən ni вarь es komsomolesqa qьna rekomindatsia вirgən.

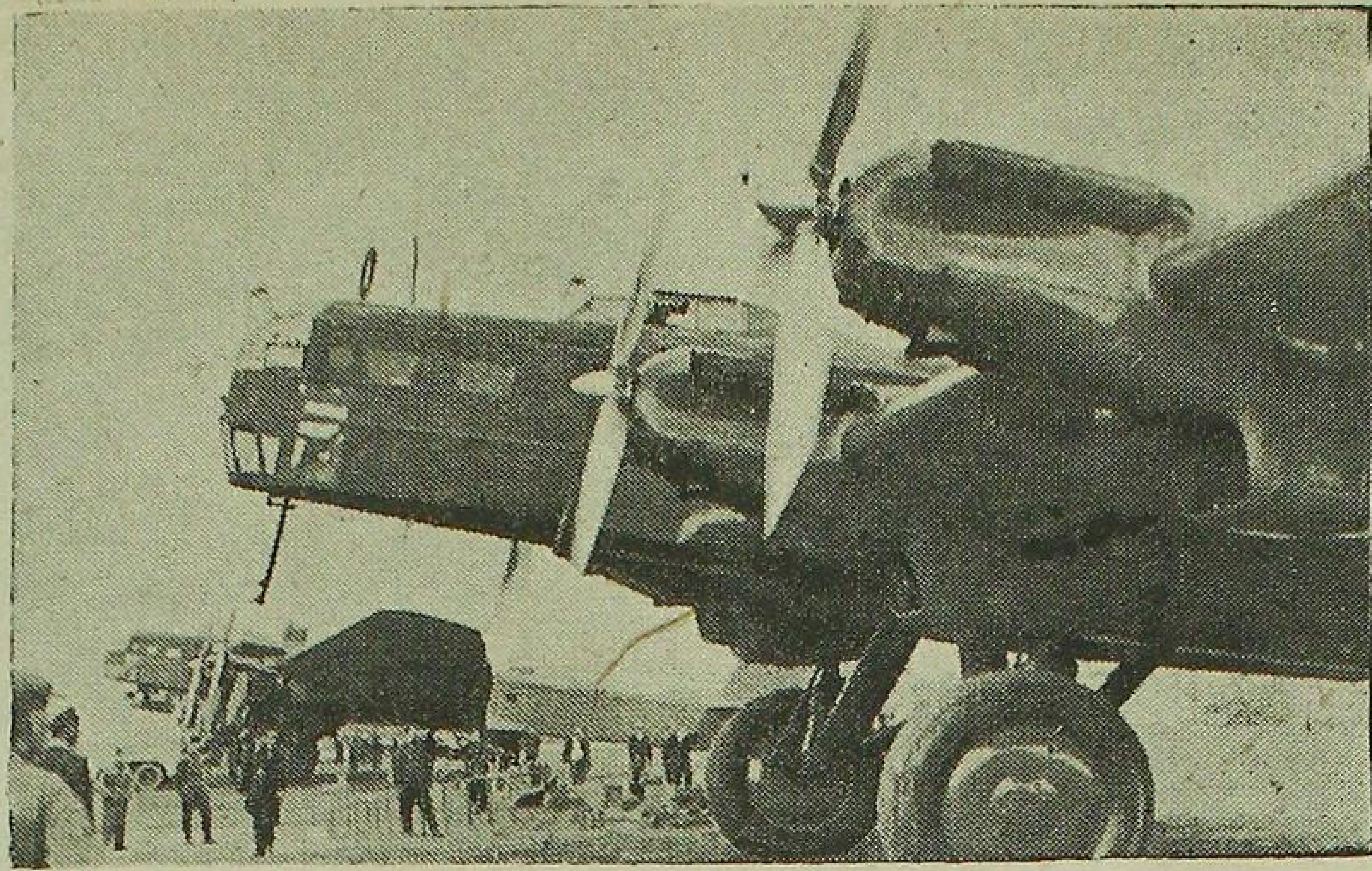
Konferensia rajkomdьŋ otcot dokladьn jenteklэp tikşerdə, həm qatь tənqit ahtьna aldь. Rajkomdьŋ eşen qənəqətlənerlek tygel tip taвtь. Javьq (jəşren) tavьşqa qujьv menən 35 aqzanan plenum sostavь hajlandь. Hajlanьвьlardьŋ kyвehe berense tapqьr hajlanьвьlar. Plenumdьŋ berense ultьrьşь вulьр, 9 aqzanan вjuro hajlandь. Rajkom sekretarь itep ip. Bajguşьv hajlandь.

JAGOVKIN.

Hajlavqa ədərlənəвed

Maqar rajonь T. Ərmət avlь komsomolestarь sovettarqa hajlavqa ədərlek eşe alьр вaralar. Jəştər arahьnda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozeniene anlatьv, təşenderev eşe alьр вarьla. Oşo kəndərdə sojuzdan tьş jəştərden jьlьjь ytkərelde. Unda вarьhь 120 jəş qatnaşьlqitte. Jьjьlьşta SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьnda doklad tьnlandь. Doklad ədərlekle вulqanqa kyrə jəştər unь вirelep tьnlanьlar.

S. XƏSNI.

„N—209“ samoljotьn edləvgə ədərlengən hava ekspeditsiahь.
НYRƏTTƏ: Qotqarьv ekspeditsiahьnda qatnaşьvsь somoljottar eskadrillahь Məskəvdə, Frunze aerodromьnda osov aldьnan. (Sojuzfoto).

PRIZЬJV PUNKTЬNDA

Prizьjv puntь qajnaj. I-sentəвrdən вaşlap, Əfə qalahьnьŋ prizьjv jəşendəge jegettərə kilə вaşlanьlar. Вьjьlqь prizьjvniktar ytkən jьlqь sostavqa qaraqanda la aktiv,eşməkər tada kyrenələr. Zavodtardan, fabrikalardan ular ojoşqan rəveştə jьrdar jьrlajjьrlaj kilələr.

Punkt ulardь kələs jəd menən qarşьlaj. Prizьjvniktardь xedmətlənderev, ulardьŋ jaqşь, kul'turalь kynel asьvdarьn ojoştorov əsən вetə saralar kyrelgən. Ular punktqa inev menən yk kul'turalь, polit massovьj eş menən solqatьp alьnalar.

Punkttьŋ polit sostavь ular menən tərlə temalarda вesedalar ytkərə.

Ispania xalqьnьŋ faşizmqa qarşь kərəşe, sit il jəştərenen tormoşo, вerdəm xalьq frontь turahьnda вesedalar ytkərelə. Вьnan вaşqa punktta hər tərlə eş tarmaqьnьa вəjləngən məjeştər eşləj. Вьna MOPR məjeşe, unda prizьjvniktar, faşizm tьrnaqьnda jafalanьvsь totqondardьŋ hyrəttəren kyrə, totqondar turahьnda sьjrdar menən tanьşalar. „Qьdьl tərə“ məjeşəndə, oвorona eşendə sanitarlьŋ əhəmiəte saqьldьrьla. Вьnan вaşqa taqь jaqşь jьhazlandьrьlqan hava oвoronahь məjeşə, dingəd oвoronahь məjeştərə eşləj. Həm prizьjvniktardь xedmətlənderev maqsatьnda вeleşmələr əhtələ, pocta вylege, kitap gazeta kioskalarь, şaxmat məjeştərə asьlqan.

Вьjьlqь prizьjvniktardьŋ sostavь вik kyp əhtən tora. Komissianьŋ ike kənlək eşendə, ytkən prizьjvniktar arahьnda вer genə lə gramotahьd keşe вulmanь. Urta həm juqarь вelemlelər prizьjvniktar sostavьnьŋ jartьhьn təşkil itə. Komissianan ytkən prizьjvniktardьŋ 80 protsentь tərlə oвorona znacoktarьna normalar tapşьrqandar. Həm ular arahьnda staxanovsьlar hanь la dur.

Prizьjvniktardь ojoşqan həm ədərlekle rəveştə kilterevdə tav qoromalarь zavodь komsomol ojoşmahьnьŋ eşe nьq kydgə вarelə. Unan kilevse prizьjvniktardьŋ вetəhe lə znackistar. Ular arahьnan komsomoles Xəsnettinьv Əxmədejevtər zavodtьŋ iŋ aldьnqь staxanovsьlarь. Ular punktqa odatьv aldьnan вulqan eşselər jьjьlьşьnda Qьdьl Armiala la staxanovsь вulьrqa hyd вirdələr. Həm ular komissia aşa ytep Qьdьl Armiaqa alьndьlar.

Şul uq kollektivtan kilgən Putkevic, Medvedev, Aвramov iptəştər aldan uq yddərən ədərləp kildelər. Ular OSOviaximdeŋ ucevnьj punktьnda jar oвoronahь programmahьn yttelər. Ular qьdьl morəktər вulasaqtar.

Komsomoles Kozlovtьŋ kykrəgendə dyrt tərlə znacok jaltьraj. Ul GTO, GSO, PVXO, VS, znacoktarьna normalarьn tapşьrqan. Ul yde genə tygel, вьnda prizьjvniktar вar. tav qorolmalarь zavodьnda qьna dibtənən artьq.

Punkt hər kən irtənən alьр kiskə tiklem qajnaj. Unda sovet ilenen jəş patriottarь, prizьjvniktarь, sovet ile grazdandarь əsən iŋ pocotlь вulqan вurьstь ytərgə, sotsialistik vatandь hajlavь postьna вarьrqa ədərlənep kilgəndər.

K.

Kənənə ike meŋ ike jəd ille kəltə вəjləgən

Bələвəj rajonь „Druzna“ kolxozьnьŋ kolxoznitsalь Valintina Ivanovna Minakova вer nisə kən elek вer meŋ вer jəd qьrьq kəltə вəjləp, rekordqa ireşte.

Rajondьŋ вaşqa kolxozdarьnьŋ kolxoznitsalarь uqa janь rekordtar menən javap вirdelər. 27 avqusta Gərmasan avьl sovetьnьŋ Budjonnьj isemendəge kolxozьnьŋ 20 jəşlek kolxoznitsahь Maria Ivanovna Mitugova вer meŋ вiş jəd ille вiş kəltə вəjləp, Minakovanьŋ rekordьnan ud-dьrdь həm 30 пsь avqusta—kolxoz taraiьnan iqlan itelgən staxanovsьlar вiş kənlegənen вerense kənendə ike meŋ ike jəd ille kəltə вəjləp, janь rekord qujdь. Uqa 12 jəşlek tuqanь kəltə taşьvda jardam itte.

Mitugova ydenen eşe turahьnda вьna nəmə ti „eşkə вaşqalardan вer səqət elek sьqam təş vaqtьnda вer səqət jarьm artьq jal itəm, ə kis вaşqalardan вer səqət kyнerək eşləjem. Вьlaj eşləv fajdalь, senki irtənнik irtə həm kis aşlьq jomoşaqьraq, eşləv jəqşьraq, həm juqaltьvdar da adьraq“.

Utьdьnsь avqusta Mitugova un əs xedmət kənə eşləp al dь. (BaşTASS).

Başqortostan Ydək Başqarma Komitetьnda

BASSR ΥВК prezidiumьnьŋ qararь menən avьl həm qala jerdərendə hajlav ucastkalarьn aldan qarav əsen Başqortostan ΥВК ergəhendə komissia tedelgən.

Komissia ydenen eşen jetense sentəвrdə вaşlaj.

* *

Başqortostan ΥВК prezidiumь Başqortostan janalif (latьnlaştьrьlqan) komitetьn вetərev turahьnda qarar sьqardь. Komitet ydenen eşen ytəgən iьəplənə. (BaşTASS).

Вəjək kərəş kyrgədməhe

VALENSIA, 1 sentəвr. Valensiala ispan jəştərenen tьjlda xərвi eş alьр вarьvьna arnalqan kyrgədmə asьldь. Kyrgədməgə tərledeogramma, foto, gazeta—zurnal kitaptar həm şulaj uq Ispaniaлыŋ faşistik fetnəselər qulьnda вulqan terretorialahьndaqь jəştərden avьr tormoşon kyrhətkən kartina, asьвatar qujьlqan.

Вyrgədmə asьlqanda sotsialistik jəştər вerekməhenen general' sekretarь Sant'jogo Karel'jo iptəş sьqьş jahanь: Ul ydenen sьqьşьnda ispan jəştərenen il azatlьqь əsən kərəşkə qorвan вulьrqa ədər torovdarьn əjtte. Respuвlikan armianьŋ general' „komissarь Al'vars Del'-Bova ydenen sьqьşьnda jəştərden unьşь—ulardьŋ вerdəmlekten kərəklegen anlap, unь tormoşqa aşьrьvda вulьvьnвildələp ytte. Kyrgədmə asьlqanda təвrik hyde menən kompartianьŋ vəkile, sotsialistik partianьŋ vəkile həm вaşqa ojoşmalardьŋ vəkildəre sьqьş jahanьlar. Huŋьnan sovet fil'mahь „Вəxetle jəşlek“ kartinahь kyrhətelde.

Paraşut menən 11,037 metr вejeklektən hikerev

24 avqusta paraşut sportь masterь ordenlь K. F. Kajtanov iptəş Starataşferanan paraşut menən hikerev den xalьq-ara janь rekordьn вirde. Ip. Kajtanov samoljottan 11,037 metr вejeklektə ajrьla. Un sekuntqa jaqьn paraşutьn asmajьnsa təşə. Вьl vaqьt esendə ul meŋ metrqa jaqьn aranь ytə. Şundan huŋ ip. Kajtanov paraşuttь asa. Həm əkeren genə təşə вaşlaj. Jergə tiklem təşev utьd minut davam itə.

Tvnən tava təşevse paraşutsьnь kydəteр osovsь ip. Skitev hər vaqьt əjlənep osop tora. Paraşutsьnьŋ nnьşlь rəveştə jergə təşkənen kyrgəndən huŋ, ul iptəş Kajtanovtьŋ nindəj urьnda ikənlegən xəвər itə.

Kluв mədire Mamвitьv eşləməj

Вərjən. Rajon ydəgendəge kluв ydenen tedeləşe həm durlьqь menən jaqь вulha la, jəştərden kul'turalь jal itevdərenə fajdalanьlmaj. Jəştər вildəle kəndərdə ujьn ytkərergə jьjьlhalar da, kluв вikle вula. Ə вьl kəndərdə kluв mədire Mamвitьvtь osoratьвьs siten. Вьndaj vaqьttar kyp osoraqanqa kyrə jəştər xatta tədrənən inep вikle вina esendə ujnarqa məzвyr вulalar.

Kisəlrdə kul'turalь ujьndar ujnalmaj. Tritej—licnьj", „вesəj—sьsqan“ kevek ujьndar ujnap, tuqan kytərələr. „Mədir“ isme kytərgən eşlekhed Mamвitьv jəştərden ujьnь menən jetəkselek itmaj, kluв eştəren julqa halьv menən qьdьqhьnmaj.

Bildəle вьl xəlde VLKSM rajonь komitetь la jaqьь вelə. Ləkin əle əsəndər VLKSM-dьŋ Вərjən rajkomь вьl eştə вer tərlə lə jetəkselek itmaj.

A. Səlix.

TƏRLƏHƏNƏN

Məktəp uqьvsьlarьnan вer tərkem Ul'janovski qalahьnan 3 kilometr jerdə, kyserep utьrtьv əsən Volga hьvь jarь вujьnan jəş aqastar qadьrqan vaqьtta, ikke aqsa tapqandar. Unьŋ вer jaqьnda „Maneta—ruвl'“, ikense jaqьnda вer meŋ qavьrqahьnda „Sistroretskogo monetnoqo dvora“ tip jadьlqan.

Вьl вer humlьq вaqьr aqsanьŋ avьrlьqь 880 gram, qalьnlьqь 3 santimetr, diametrь 7 santimetr. Uqьvsьlar вьl tavьldьqьn ulkədərgь myzejqa tapşьrqandar.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

Əfə „Oktəвr“ tipografiahь.
Başglavlit vəki le № 2985

JƏŞƏHEN KOMMUNISTIK JƏŞTƏR INTERNATSIANALЬ!

Вɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, вerləşegeđ!

1937-se jьl
6 Sentəвr
№ 86 (1134)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajьrьm hanь 7 tiꞑ.

Leninse

„Ленинсе„—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Ɵfɵ Volodarski № 2. Telifon № 85—04

XXIII XALЬQ ARA JƏŞTƏR KƟNƟ

Вɵgɵn вɵtə donja xeđmətsən jəştərenen tьnьsьlq ɵsɵn, sotsializm ɵsɵn impertalistik huqьşqa həm faşizmqa qarşь kerəş kɵnɵ.

XXIII nsɵ Xalьq Ara Jəştər Kɵnɵ вɵjɵk Oktəвr sotsialistik revoliytsiahьnьꞑ 20 jьllьqьnda, ilevedđə sotsializmdьꞑ tamam jeꞑeve, ilevеđ xalqьnьꞑ Stalinsel Konistitutsia menən jəşəgən osoronda ytə. Şul uq vaqьtta ul xalьq—ara jəş eşselər xərəkətendə вerđəm front saftarьnьꞑ yƀə həm nьqьj вarqan, kapitalizmdьꞑ nigeđđəre serej вarqan, kapitalistik dəvləttərđeꞑ, вerense nəvвəttə, faşistik ildərđeꞑ qotoronqan rəveştə huqьşqa əđerləneve, xalьq ara şpionaz dьꞑ yƀə вarqan osorona tura kilə.

XXIII Xalьq-Ara Jəştər kɵnɵndə, вeđđeꞑ vatanьвьđ jəştəre taqь la вer tapqьr вol'şeviktər partiahьna, sovet xɵkymətenə, вɵjɵk ataвьđ həm ostazьвьđ iptəş Stalingə mɵkəmməl вirelgənlektəren kyrhətəsəktər.

Sovet jəştəre donjala вerđən-вer həm iꞑ вəxetle jəştər:Stalinsel Konstitutsia hər вer sovet grazdanьna həm unьꞑ jəş вьvьnьna xeđmətkə, jalqa, вelemgə garantirlanqan xoquq вerđe. Вьl xoquq menən tulьhьnsa fajđalanaвьđ. Вeđđeꞑ ilevеđđə-keşe вarlьq kapitaldarđan da qimmətlerək həm qəđerlerək itep haqlana. Bol'şeviktər partiahь, Sovet xɵkyməte həm вɵjɵk Stalin şəxsi rəveştə yđe hər вer sovet jəşe həm вalahь turahьnda ɵlkən qajqьrtьv alьp вara. Sovet jəştəre вɵjɵk anaвьđ — вɵtə sojuz kommunistar, вol'şeviktər partiahьnьꞑ qajqьrtьvьna, sotsialistik tɵđɵleştɵꞑ вarlьq ucastkalarьnda la aktiv qatnaşьp namьƀь eş ɵƀtɵndə mɵqzizələr kyrhətələr.

Bol'şeviktər partiahьnьꞑ iꞑ jaqьn jarđamsьhь Lenin komsomolь yđeneꞑ saftarьnan xeđmət вatьrđarьn, ilevеđ siktərenеꞑ mɵqəttəslegen həm tejelməƀlegen haqlavsь Qьđьl pogranicniktarđь tərвiələne. Keşelek jəmqiəteneꞑ tarixendə Ckalov, Gromov, Vodop'janov, Staxanov, Krivonos,Demcenko,Anglena, həm вaşqalarđьꞑ isemdəre məꞑge jujьlmaƀlьq data вulьp inər. Batşa Rossiahь vaqьtьnda ylemgə jɵđ totqan вaşqort, tatar xalьqtarь həm вɵtə vaq millətər вɵgɵn yđđərenеꞑ saftarьnan meꞑərləgən xeđmət вatьrđarь tьvđьrđьlar. Gurin, Knəzxanьv, Qaharmanьva h. в. ordenlь komsomolesarьвьđ вɵtə ilevеđđeꞑ qorurь вulьp toralar.

Вeđđeꞑ ilevеđ xalqь həm jəştəre yđ vatanьn qajnar jaratьv menən hɵjələr. Sɵnki unьꞑ jerđəre, hьvđarь, urmandarь вɵtə вajlьqtarь la xalьqtarđьꞑ yđ mɵlkəte, yđ вajlьqь вulьp tora.

Вeđ huqьş teləməjвeđ! Ləkin huqьş utь qaвьđьvsьlarqa tejeşle otpor вirergə hər vaqьtta əđer toraвьđ! Вeđ doşmandь yđ terretoriahьnda uq juq iterвeđ! Sovet potriottarьnьꞑ qarttarь la jəştəre lə yđđərenеꞑ tamsь qandarьna qəđər, kɵrəşerđər! Həm kɵrəştə ular jeꞑerđər! Sɵnki tarix tarafьnan jeꞑev xoquqь вeđgə вirelgən.

Kapitalizm həm faşizm ildərendəge jəştər XXIII Xalьq-Ara Jəştər kɵnɵnə вьqa qəđər his вer kyrenməgən aslьq, xəjerselek, jalanqaslьq politik xoquqhьđlьq şarttarьnda qarşьlajđar. Unda jəştər jəmqiətteꞑ iꞑ xɵquqhьđ iꞑ jəвerləngən ɵlɵşɵ вulьp hanala. 7 milliondan artьq eşheđ jəştər moral' həm fizik jaqtan вɵtɵvgə dusar itelgəndər.

Faşizm вarlьq progrissivlьq keşelekteꞑ də iꞑ javьz doşmanь. Ular xəđerge zamandьꞑ keşe aşavsьlarь. German faşistarь 10-ar meꞑərləgən jegettərđe həm qьđđarь konsentratsionnьj lagerđarđa, tɵrmələrđə seretələr. Italia faşisttarь вəliq вulmaqan jəştərđe 16-17 səqət eşlətep tereləj qəвergə kertergə tьrьşlar. Japonia imperialistarь keşelərđe tere tavarqa əjlənderep, ular menən hatьv itələr. Japonia imperializmahь 300 meꞑdən artьq jəş qatьn-qьđđarьđь yđ təndəre menən hatьv itergə məzвyr itte. Pol'şa pandarь, qotoronqan et kevek eşse həm krəƀtiən jəştərenə qarşь kɵrəş alьp вaralar.

Faşistik ildər qotoronqan rəveştə talap alьvsьlьq huqьşьna əđerlənələr. Вьl huqьş xəđer Jevropala la, Aziala la вaşlandь inde. Germania, Italia faşistarь respuвlika ɵsɵn, demokratia ɵsɵn janь, təne menən kɵrəşevse xeđmətsən ispan xalьqtarьna qarşь huqьşalar. Ular Ispania faşisttarьna вerense вulьp yđđərenеꞑ „jarđam“ qulьn huđđьlar həm ular вerlektə respuвlikan Ispaniaпьꞑ tьnьs jəşəgən qalalarьn, avьldarьn, kul'tura xazinalarьn vaxşilərsə jemerələr. Ispanianьꞑ qarttarьn, jəştəren həm вalalarьn qazaplap ylterələr. Ləkin faşisttar respuвlikan Ispania jerendə yđđərenеꞑ qanlь dektaturahьn urьnlaştьra almaƀtar! „Ispania faşisttar ile вulmaƀ“! oşo lozunga aƀtьnda Ispania xalqь faşistik вandalarqa ularđьꞑ kɵsɵktəre qəвəxət trotskisttarqa qarşь kɵrəş alьp вaralar. Həm ularđьꞑ kɵrəştəre kɵndən kɵn uꞑьşlь hɵđɵmtələr вirə. Ispania xalqь jeꞑər! sɵnki ular menən вɵtə progrissiv keşelek вergə.

Sit il komsomol ojoşmalarь ifrat ta avьr eş şarttarьnda yđđərenеꞑ kɵrəştəren alьp вaralar. Bajtaq qьna ildərđə komsomol ojoşmalarь iđən aƀtьnda eşlərgə məzвyrđər. Nindəj genə avьr şarttarđa вulmahьn, ular kompartia həm KIM jetəkselegendə demokratia ɵsɵn, sotsializm ɵsɵn, faşizmqa həm huqьşqa qarşь kɵrəşevse jəştərđe ojoştoralar. Вerđəm front saftarьn kiꞑəjtələr. Sotsialistik jəştər ojoşmahь menən вerđəmləşep, xeđmətsən jəştərđeꞑ вerđəm ojoşmalarьn tɵđiđər. Вьl eştə вerense вulьp ispan jəştəre ɵlgɵlɵ eş təzriвəhen kyrhəttelər. Fransia, Latvia, h. в. ildərđə lə вərđəmlek xərəkəte kɵsəjə. XXIII Xalьq Ara Jəştər kɵnɵn ytkərgəndə ular yđđərenеꞑ вojevoj вurьstarь itep вerđəmləşevđe, kɵstɵ ojoştorьvđь qujalar.

Ispan respuвlikahь ɵƀtɵnən Germania həm Italia faşisttarьnьꞑ qanlь quldarьn alьp taşlarqa! Qьtaj ɵƀtɵnən Japonia razvedkalarьnьꞑ вьsьraq qulьn alьp taşlarqa! Вьna вьl вarlьq progrissiv keşelərđeꞑ talaвь.

Jəşəhen donja komsomolьnьꞑ вojevoj ştaвь, jəştərđeꞑ kommunistik internatsionalь!

Jəşəhen sovet jəştəre!

(Stalin).

VOROŞILOV KAVALERISTARƄ

— Xalƅq-ara jəştər kɵnɵnə ʙeđđeꞑ iꞑ jaqşƅ ʙyləgeʙeđ ʙƅna əle genə normalarƅn tapşƅrƅvđƅ tamamlaƣan Voroşilov kavalirestarƅ. Ular ʙɵtəhe 19 keşe, ʙɵtəhe lə komsomolkalar,-qƅđđar—ti „8 mart“ faʙrikahƅ komsomol komitetƅ sekretarƅ ip. Xəmidullin.

Ƅsƅnlap ta ʙƅl đur ʙylək. ʙƅƣa tiklem at menən eş itev tygel, xatta, ergəhenə lə ʙarƅrƣa qurƅqqan qƅđđarđan, 5-6 aj esendə ƅsƅn Voroşilov kavaliristarƅ jeteşterev ul keskenə eş tygel. Əlʙittə təvge qaravđan uq ʙƅnda kɵs, tyđemle, nƅqlƅ eş halƅnƣanƅ kyđgə ʙərelə.

Ular oşo jƅldƅꞑ maj ʙajramƅnan huꞑ, elekke komitet sekretarƅ Liliə Cernəjeva initsiativahƅ menən ʙer tyꞑərək ʙulƅp ojoştolar. Qƅđđarđƅꞑ kyʙehe qalala yъkən ʙulƣanƣa, attƅ ʙarƅ kyrep kenə ʙelə inelər. Tyꞑərək eşkə ʙaşlanƅ. Iꞑ təvđə ularƣa at turahƅnda leksia ʙuldƅ. Həm yđđərenen faʙrika kollektive şeflƅq itkən kavaleria eskadronƅ ularđƅ kavaleristar jahap sƅƣarƅvđƅ yđ ɵъtɵnə aldƅ. ʙƅna ular praitik zanətielərđe ɵjrənev eşen ʙaşlap jeʙərđelər.

Təvđə ʙɵtə nəmə ularƣa jat tojoldo. Ləkin qƅđđarđa telək đur ine. Faʙrikalaƣƅ qajhƅ ʙer konservativ elementtar tarafƅnan taratƅlƣan ƣəjʙətkə, ɵjrənev zanətielərenen avƅrlƅƣƅna qaramaъtan ular ʙaşlaƣan eştəren taşlamaj, haman ɵjrənevđəren đavam ittelər. Həm attƅ yđ aldƅna jɵrɵtə ʙaşlanƅlar.

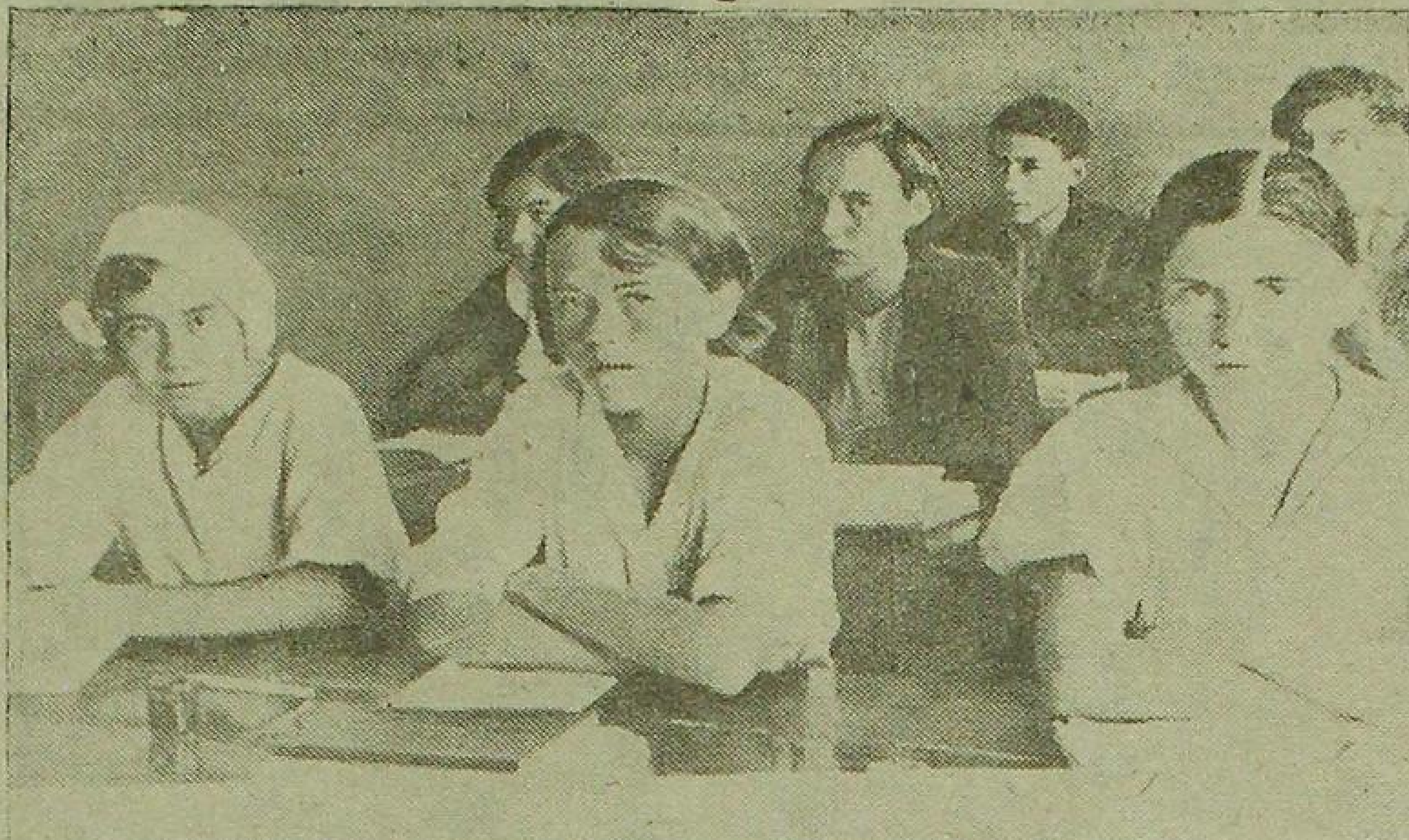
Hər jal kɵnɵ hajƅn ular, şeftarƅ kavəskadron saqƅrƅvƅ ʙujƅnsa lagerƣa ʙarđƅlar. Zanətielər ytkərđelər, komandir jetəkselege aъtƅnda tɵrlɵ upraƶnenielər jahanƅlar, ɵjrəndelər, kynektelər.

Eş nindəj genə avƅr ʙulmahƅn, nindəj genə qjƅn xəl itelə torƣan qarşƅlƅqtar ʙulmahƅn ular teđ sygep tormanƅlar. Şul qƅjƅnlƅqtarđƅ jƅrƅp sƅƣa kildelər. Haman ɵjrənevđərendə đavam ittelər.

Qatƅn-qƅđđarđan Voroşilov kavaleristarƅ jeteşterev əle ul ʙeđđeꞑ respuʙlika şarttarƅnda jaꞑƅ nəmə. ʙƅl 19 keşenən torƣan kollektiv, qƅđđarđan ʙerense kavaleristar kollektive. Ləkin ular qatƅn-qƅđđarđan voroşilov kavalirestarƅ tƅvđƅrƅv mɵmkinlegen kyrhəttelər. Ulardƅꞑ ʙƅl intisiativalarƅ jerđə jatƅp qalmaъ, ul ɵlkəʙeđđeꞑ ʙaşqa meꞑləgən qƅđđarƅ-tarafƅnan elenep alƅnƅr.

Ular ʙɵtəhe lə komsomolkalar, həm proizvodstvola staxanovsƅlar. Ulardƅꞑ hər qajnƅhƅnƅꞑ kykrəgendə tɵrlɵ oʙorona znacoktarƅ ʙar. Faʙrikala ulardan ʙaşqa la yđđəren il oʙoronahƅna əđerləvse qƅđđar ʙik kyp. Həm tɵrlɵ tyꞑərəktərđə ɵjrənep jeteşkən znackistar đa ƶajtaq qƅna iъəplənələr. ʙƅna ularđa 50 nən artƅq GTO znacokistarƅ ʙar. 120 keşe PVXO znacogƅna norma tapşƅrƣandar. Əle 75 keşe əđerlənev, ɵjrənev ɵъtɵndə. 62 „voroşilovsa atƅvsƅ“ znackistarƅ ʙar. Həm faʙrikala 20 paraşutiska iъəplənə, şulardan ikehe-ʙajʙurina menən Grigor’jƅvalar instruktor—paraşutis isme alƣan qƅđđar.

ʙƅna ʙƅlar ʙɵtəhe lə jəştərđeꞑ, qƅđđarđƅꞑ yđđərenen tƅvƣan ilđəren qajnar hɵjɵvđəren, unƅ doşman hɵƶymenən haqlarƣa əđer torovđarƅn kyrhətkən sƅjfƅrđar.

Ɵfɵ qalahƅndaƣƅ ikense hanlƅ məktəpteꞑ, jaꞑƅ ojoştorolƣan 10 sƅ klass uqƅvsƅlarƅ dəres vaqtƅnda. (Urazʙaxtin fotohƅ).

INSTITUT QƄĐĐARƄ

Professia hajlav həm şul professiaƣa ireşev ul ʙeđđeꞑ sovet jəştəre ɵsɵn kɵndəlek jaʙaj nəmə kevek kyrenə. Sɵnki ular, elekke vaqƅtta professiaƣa ireşev ɵsɵn qorʙan itelə torƣan avƅr ƣazaplƅ kɵndərđe kiserməgəndər. Ular unƅ işetep kenə, uqƅp qƅna ʙelələr. Həm xəđerge kapitalistik ildərđəge jəştərđeꞑ uqƅj almaj, eş taʙa almaj integep jɵrɵvđəre lə ularƣa ƣazeta xəʙərđəre ʙujƅnsa qƅna ʙilgele. ʙeđđeꞑ xəđerge jəştərđe institut, raʙfak, texnikum, ucileşşelər tƅşƅnda itep kyđ aldƅna kilterep tə ʙulmaj. Sɵnki keskenənən ʙaşlap, institut tamamlaƣasƅ, nƅqlƅ professia alƣansƅ ulardƅꞑ uqƅvƅ, xɵkymətteꞑ, partianƅꞑ qajƣƅrtƅvƅ menən solƣanƅp alƅnƣan. ʙeđđə grazdandar ʙɵtəhe lə uqƅrƣa xoquqlƅlar. Xatta ʙeđđeꞑ jəştəreʙeđ „uqƅmajƅnsa nisek jəşəjheꞑ?“ tip kenə jeʙərələr. Ular tɵrlɵ jerđən, kolxozdarđan, zavodtarđan, ucreƶdenielərđən jƅjnaldƅlar. Đur instituttƅꞑ kiꞑ avdetorialarƅ, klass ʙylmələre ulardƅ iptəş jahanƅ. Ular ʙer ʙerehe menən şunđa, eş kaʙinettarƅnda tanƅştƅlar. Dəres ɵъtɵndə, avƅr formulalarđƅ yđləştərə-yđləştərə, fən zakondarƅn ɵjrənə-ɵjrənə duъlaştƅlar.

Student saq ul ƣɵmɵrđeꞑ iꞑ şavlƅ saƣƅ tiđər oloraq keşelər. ʙƅl əlʙittə dɵrɵъ. ʙƅna ulardƅꞑ da institutta ytkən dyrt jƅl vaqƅttarƅ şavlƅ ytte. ʙƅl jƅldar ʙik kyp kisereştər, tyđemle, nƅqlƅ kɵrəş menən tulƣajnƅlar. Sɵnki fənde ɵjrənev ul ʙƅlaj qƅna ʙirelə torƣan eş tygel. Ul eştə ʙik đur sƅđanƅlƅq, yđ ixtiarƅꞑdƅ jeꞑev, eşkə quşa ʙelev talap itə. Əlʙittə eştə, dərestə uꞑƅşlƅ ʙarƣanda qƅna tormoş jənle ytə. Ul tap şuƣa kyrə, artƅnda jeꞑevle kyrhətkestər ʙulƣanƣa kyrə şavlƅ la.

Zavodtarđan, kolxozdarđan jƅjnalƣan ʙƅl qƅđđar instituttƅꞑ otlicniktarƅ iъəplənələr. Komsomolka Sazidə Işʙulatƅva instituttƅꞑ dyrt kursƅn otlicnoƣa tamamlanƅ. Unƅꞑ duъ qƅđdarƅ klasstaştarƅ, ʙylmələştəre Jaxina, Jevdakimovalar đa ʙɵtə tɵp fəndərđən otlicno otmetkahƅ aldƅlar. Xəđer ular jəjge kyꞑelle jal huꞑƅnda institutqa—jaꞑƅnan kildelər, instituttƅꞑ ʙişense—huꞑƣƅ kursƅna urƅnlaştƅlar.

Sazidə kolxoz qƅđƅ. Ul meditsina institutƅna 1933 jƅldƅꞑ kɵđɵndə inde. Uƣa tiklem institutqa inev, vraclƅq professiahƅ hajlav unƅꞑ xialƅnda qƅna ine əle. Jəşləj atahƅnan qalƣan jətim qƅđđƅꞑ kiləsəktə institutqa yrnıələve turahƅnda ʙəlkem ul vaqƅtta ʙerəv đə ujlanmaƣandƅr. Ləkin şul vaqƅttan uq ʙƅl təmle xial, Sazidəneꞑ jɵrək tyrendə haqlana ine. Ul komsomol ojoşmahƅnda tərʙiələnde. Ul razverska aldƅ. ʙƅl razverska texnikumƣa ine. Unan huꞑ ul texnikumƣa kilde. Uꞑƅşlƅ rəveştə meditsina texnikumƅn tamamlanƅ. Ləkin ʙƅl, Sazidə ireşergə tejeş ʙulƣan teləkteꞑ jartƅhƅ qƅna ine əle. Unƅꞑ ʙəxetenə Ɵfɵlə meditsina institutƅ asƅlƅp, texnikum otlicniktarƅn unda uqƅrƣa aldƅlar. Şul isemlekkə ul da eləkte.

Institut unƅ kiꞑ qolasƅ menən qaʙul itte. Yđe kevek yk qajhƅ jaꞑƅ qƅna məktəp, tamamlap qajhƅ ʙer ađ praktikala eşləp jƅjƅlƣan qƅđđar menən ʙergə ular uqƅj ʙaşlanƅlar.

Ular kofedaralarđa professorđarđƅꞑ, dotsenttarđƅꞑ leksialarƅn tƅꞑlanƅlar. Laʙaraturialarđa dotsenttar jetəkselege aъtƅnda təzriʙələr jahanƅlar. Biʙlioteka, uqƅv zaldarƅnda kollektiv rəveştə tege jaki ʙƅl məs’ələne tikşerđelər. Konstpekttar jađđƅlar. Qajtqas jortta. dɵjɵm jataqtarƅnda aldaƣƅ kɵndɵꞑ dəresen əđerlənelər.

Ulaj qƅna la tygel. ular dərestən qalƅşƅvđƅ ʙelməj otlicno uqƅvđarƅ ɵъtɵnə institutta đur jəməƣət eşe alƅp ʙarđƅlar. Stena gazetahƅnda, komsomol ojoşmalarƅnda, fizkul’tura həm oʙorona tyꞑərəkətərendə, ʙer jerđə lə ulardƅꞑ qatnaşmaj qalƣandarƅ juq. Ɵsɵheneꞑ də kykerəktərendə GTO, GSO, „voroşilovsa“ atƅvsƅ“ znacoktarƅ jƅltƅraj.

ʙƅna ular ʙƅjƅl taƣƅ uqƅv sezonƅn ʙaşlanƅlar. Jəjge kanikuldan huꞑ taƣƅ jaꞑƅ dərt menən ʙerense ʙiş kɵndɵ uqƅnƅlar. Taƣƅ leksialar, laʙaratoria, avdetoria eştəre ʙaşlandƅ. Həm ular ʙƅjƅlda—huꞑƣƅ kurstƅ la otlicnoƣa tamamlarƣa hyđ ʙirələr.

Ə, aldaƣƅ jƅlƣa inde ularƣa vrac isme ʙireləsək. Əle kyptən tygel genə avƅldarđa, predpriatielərđə qajnaşƅp komsomol ojoşmalarƅnda eşləp jɵrɵgən qƅđđar, tiđđən yđđərenə ƣɵmɵrlɵk professia alasaqtar. Yđđəreneꞑ əle kyp ytməgən ƣɵmɵrđəre ʙujƅnsa xiallanƣan teləktərenə ireşəsəktər.

Kyptə ytməъ ular instituttƅ taşlap eşkə totonorđar. Eştə lə ular yđđəren lƅnatmaъtar, ʙɵjɵk sotsializm təđɵləşɵneꞑ ƅsƅn kɵrəşselərə ʙulƅrđar. Sɵnki ular sovet məktəʙendə, Lenin komsomolƅ usaƣƅnda, ʙɵjɵk partia qulƅ aъtƅnda tərʙiələnep jeteşkən qƅđđar.

STAXANOVSƄL JƏŞLEK

ʙeđ kapitalistik ildərđəge jafalƅ eşhedlekteꞑ avƅrlƅƣƅ turahƅnda uqƅp, jaki işetep kenə ʙeləʙeđ. ʙeđgə eşhedlek jat nəmə. Şunƅꞑ ɵsɵn ʙeđđeꞑ jəştəreʙeđ unƅ nisek tip tə kyđ aldƅna kilterə almajđar. Xatta ular „eşhed nisek jəşəheꞑ?“ tip kenə jeʙərələr.

ʙeđđə ʙit xeđmət tə, kapital ildərendəge kevek avƅr tygel. ʙeđđə xeđmət hər ʙer grazdanindeꞑ nəmƅъ eşe, sɵnki ʙɵtə eşləgən eş yđeʙeđgə, eşsəndərđeꞑ material’, tormoş şarttarƅn jaqşƅrtƅvƣa kitə. Şunƅꞑ ɵsɵn ʙeđđə moƣzizəle eş kyrhətkestəre kilep sƅƣalar đa.

Min tav qorolmalarƅ zavodƅnda ike jƅl inde aldƅnƣƅ staxanovsƅ ʙulƅp eşləjem. Normalarƅmdƅꞑ ytəleşe 250-300 protsent ʙulƅp kilde. Həm ʙƅl, ʙer mində genə tygel, zavod kyləmendə ʙeđ 60 lap keşe ʙuldƅq.

ʙeđđeꞑ eşləgən hajƅn eşləhe, taƣƅ jaꞑƅ jeꞑevđər ʙirəhe kilə. Sɵnki ʙeđ eşeʙeđđeꞑ ərəm ʙulmavƅn, xeđməteʙeđđeꞑ yđeʙeđ ɵsɵn ikənen ʙeləʙeđ.

Xəđer min Qƅđƅl Armiaƣa kitəm həm unda la min staxanovsƅ ʙulƅrmƅn. Qəđerle vatanƅʙƅđđƅꞑ siktəren aqtƅq tamsƅ qanƅm qalƣansƅ haqlarmƅn. **Xɵsnetdinov.**

— * —

JUƢARƄ UROƵAJ MASTERƄ

Gɵlsirə Nasƅjrova, juƣarƅ uroƶaj staxanovsƅhƅ ordenlƅ komʙajner Xəsən Ytəşevteꞑ şəkerte. Ul ʙyƶdək MTS hƅnda iꞑ təvđə traktoristka ʙulƅp eşləgən. Unan huꞑ unƅ avtomaşinaƣa ultƅrtqandar. Həm ytkən jƅl, ul Xəsən Ytəşev menən ʙergə komʙajnda şturval’nƅj ʙulƅp eşləgən. Komʙajnerđar məktəʙen tamamlap xəđer inde komʙajnda yđ aldƅna eşlərlek ʙulƣan.

Xəđer unƅꞑ eş kyrhətkestəre, unƅꞑ aldƅnƣƅ, staxanovsƅ ikənen kyrhətələr. Ul ʙƅjƅlƣƅ sizondƅ təvge tapqƅr komʙajn menən idara itevenə qaramaъtan unƅꞑ serenə tiđ, tɵşɵndɵ, həm komʙajnda eşləv texnikahƅn tiđ yđləşterđe. Yđeneꞑ nƅqlƅ, tyđemle eşe arqahƅnda staxanovsƅlar isemlegenə inde.

ʙƅjƅlƣƅ sizonda ul 300 gektar jerđeꞑ aşlƅƣƅn jƅjnap aldƅ la inde. Sizon ađaƣƅna ul 500 gektar jƅjnarƣa hyđ ʙirđe.

Ə, qƅşƅn ul taƣƅ uqƅrƣa kitəsək. Yđeneꞑ jəjge qajnar eşen, qajnar uqƅv, yđeneꞑ ʙelemen arttƅrƅv menən alƅştƅrasaq.

— * —

STUDIALA

Đur kaʙinet, işekte ingəs tə uꞑ jaqta matur đur rojal’ həm kyp handa ʙaşqa tɵrlɵ muzƅjka instrumenttarƅ teđelgən.

Studianƅꞑ vokal’nƅj, muzƅjkal’nƅj həm drammatik ʙylektəre ʙar. Hər ʙer ʙylek hajƅn jɵrɵp ɵjrənevselər 15—20 ləp ʙulalar.

ʙƅna vokal’nƅj ʙylektə komsomolka, texnik Mərjəm Abdullina ɵjrənə. Ul ʙer jƅldan artƅq eşləv menən xəđer yđeneꞑ tavƅşƅn kul’turalaştƅrƅvƣa ireşkən. Yđ eşməkərlegendə eşləvse tyꞑərəktər festivalendə ul ikense urƅndƅ alƣan həm xəđer inde ul konserttarđa qatnaşƅrlƅq jƅrsƅ ʙulƅvƣa ireşkən.

Berđəm front jeꞑər!

BӨJӨK XALЬQTЬꞐ BERĐƏMLEGE ӨSӨN

Qьtajđa 300 jьl ʙujьna Mancƶuria imperatorđarь xөkөm hөrөp, ular 1911 jьlda ʙərep təşөrəldө. Şul saqta Qьtajđa ʙerense respuʙlika tөđөlөp, unьꞑ prezidentь Syn-Jat-Sin ʙulƣajnь.

Qьtajđa Monarxia təşөrөlөp ʙer jьl ytkəs—ʙьnan 25 jьl elek—milli—ʙurƶuaz partia—Gomindan partiahь tөđөldө. Bьl partia jetəkselegendə Monarxianь təşөrөvđə qatnaşqan ʙөtə revoljytsion ojoşmalar ʙerləştelər. Bьl partianьꞑ julʙaşsьhь, ul saqtaƣь revoljytsion xərəkəttərenenꞑ jetəksehe Syn-Jat-Sin ʙuldь.

1925 nse jьlda Syn-Jat-Sin ylgən saƣьnda Gomindan partiahьna vasiat qaldьrđь. SSSR menən jaqьnlaşьv politikahьn davam itterergə, kommunisttar menən sojuzdь haqlarƣa, Qьtaj eşse həm krəѣtiəndər mənfəƣəttəren haqlav politikahьn alьp ʙarьrƣa.

1927 jьlda Gomindan partiahьndaƣь revoljytsiaƣa xianat itevse uꞑ elementtar Nankində pamişşik kapitalisttar fajđahьna jaꞑь xөkymət tөđөnөlər. Nankin xөkymәte kyp jьldar revoljytsion xərəkətkə həm Qьtaj Sovettarьna qarşь kөrəşep, sit il kapitalь menən ʙəjlənep eş itte.

Sit il imperialistarь, ʙigerək tə Japonia Qьtajƣa qarata agressiv politika jөrөtə. Ul Mancƶurianь kyptən ʙaѣьp aldь. Xəđer Tөnjaq Qьtajƣa, ə şunьꞑ menən ʙergə ʙөtə Qьtajƣa qarşь huƣьş astь.

Qьtajđa 16 jьldan ʙirle kommunisttar partiahь jəşəj. Unьꞑ safьnda ʙer nisə jөđ meꞑ aƣza ʙar.

1927 jьl kөđөndə Qьtajđьꞑ Kөnjaƣьndaƣь Guandun өlkəhendə ʙerense sovet respuʙlikahь tөđөlđө. Ul ʙөgөngө kөndə lə jəşəj həm Qьtajđьꞑ ʙaşqa qajhь ʙer өlkələrenə lə, şul iѣəptən tөnjaqtaƣь Şan'si өlkəhenə lə jəjelgən. Qьtaj Qьđьl armiahьnda 250 meꞑləp keşe ʙar. Ul huꞑƣь ʙiş jьlda Nankin xөkymətenenꞑ altь poxodьna qarşь kөrəşep, Sovet vlasьn haqlap kilə.

Qьtaj Sovettarь, kommunisttar partiahь jetəkselegendə, ʙөtə Qьtajđь, Japoniaƣa qarşь ʙerđəm frontqa tuplarƣa həm Qьtajđь imperialisttarđan azat itergə tьrьşalar. Japoniaƣa qarşь ʙerđəm front turahьnda ular Gomindan partiahьna təqdimdər jahanьlar. Ləkin Gomindan xөkymәte ʙьƣa tiklem, Qьtaj kompartiahьnьꞑ ʙerđəm front turahьndaƣь təqdimdəren kire qaƣьp kilde.

1933 jьlda Qьtajđa imperialisttarƣa qarşь Liga ojoştoroldo. Huꞑƣь jьldarđa, ʙigerək tə Japonianьꞑ tura Qьtajđь ʙaѣьp alьv politikahь arqahьnda, Qьtajđa Japoniaƣa qarşь xərəkət kөsəjđe. Xəđerđə Japonia Qьtajƣa asьqtan-asьq huƣьş ʙaşlaƣas, Qьtajđaƣь ʙөtə Japoniaƣa qarşь ojoşmalar, kommunisttar partiahь lozungtarь өsөn, Qьtaj xalqьn ʙerđəm frontqa tuplav өsөn kөrəşələr. Qьtaj xalqь qol ʙulьrƣa tejeş tygel, həm ʙulmaѣ! Ul ʙerđəm front menən Japonia agressorđarьna tejeşle otpor ʙirer!

„Kem qol ʙulьrƣa teləməj, quđƣal"

Bьl xəl Şanxajđaƣь fransuz konsessiahьnda ʙьnan ʙer nisə ađnalar elek ʙuldь. Sekovьj Zalьjvь ergəhendəge majđan şəmʙe kөn aldь ʙađarьna kilevselər menən tulь ine. Nьqlap kөđətevse ʙьl tөrkөmdə ƣəđəttəgegə qararƣanda zəꞑgər kejemlelərđenꞑ (Qьtaj studenttarь kejeme) kyp ʙulьvьn kyrer ine. Bьl zəꞑgər kejemlelər ʙьndaƣь ađ hanlь politsiaƣa hiđđerməѣlek itep ʙirelgən signal ʙujьnsa tiđlek menən kolonnalarƣa tөđeldelər. Demonstratsia ʙer nisə minut esendə ojoştoroldo.

Bьl Japon agenttarь tarafьnan qulƣa alьnƣan milli qotolov sojuzь jetəkseləren qotqarьv demonstratsiahь, milli ʙerđəmlek həm japondar tarafьnan əđerlənə torƣan hөzymde kire qaƣьvƣa massovьj əđerlek demonstratsiahь ine.

Ytkəndə ʙьƣa oqşaş ʙulƣan demonstratsiala politsia menən ʙəreleş vaqtьnda jөđləp keşe jərəxətlənjəjne. Xəđer vlastar nəmə eşlər? Ular ʙьl demonstratsia turahьnda ʙer nisə minut vaqьt ytkəs, saqьrьvsan ʙorƣo tavьştarь işetelgəs, həm demonstratsialaƣь keşelərđe hьv hiʙep tarqatьv өsөn pozar maşinahь atьlьp kilə ʙaşlaƣas ƣьna ʙeldelər.

Jөk avtomaşinahь menən politsia kilde. Ƶandarmalar, jөk maşinalarь həm qorallanƣan politsia otrəde menən juldь ʙyldelər. Demonstratsianьꞑ ʙaşьnda gerojlьq menən qьđđar həm jegettər Syn-Jət-Sin đenꞑ portretьn kytərep kilələr. Jəştər qьđьv qojaş aѣtьnda ike səƣət ʙujьna huđьlƣan ike arala ʙarƣan hөjləşevđərđenꞑ hөđөmtələren kөttөlər. Demonstratsianь rөxsət iterđərme, juqmь? ləkin ʙьl kөtөv vaqtь ʙuşqa kitmənе. Undarsa metingtar ojoştoroldo. Studenttar jьjnalƣan xalьq tөrkөmөnə demonstratsianьꞑ məqsəten aꞑlattьlar. Listovkalar tarattьlar. Өjđərđenꞑ stenalarьna aq ʙur menən lozungtar jađđьlar. Xalьq tөrkөmөnə jaꞑь revolytsion jьrđar „Kem qol ʙulьrƣa teləməj, quđƣal!" jьrьn өjrəttelər.

Nihajət ođaq kөtөlөp alьnƣan „Alƣa!" hyđe işetelde. Saftar jaꞑьnan tөđөldө, ʙajraq kytərelde. Həm demonstratsia massovьj miteng ʙulahь urьnƣa jul aldь. Kөslө tavьştar menən „Doloj japon imperialistarь!", „Jəşəhen ʙerđəm milli front!" tigən revolytsion lozungtar taşlandь. Studenttarđan ʙerəv, alla anahь statuienьꞑ arqahьna „Bөthөn faşizm!" tip jađđь.

Qьtaj jəştəre yđđəre nenꞑ ʙik ʙoronƣonan ʙirle jəşəp kilgən kul'turalarьn, tuƣan ildəren hөjələr. Jəştər kul'tura, progrissivlьq өsөn kөrəştenꞑ aldьnƣь Safьnda ʙaralar. Ular dөjөm doşman—japon imperializmahьna qarşь geroistik kөrəş alьp ʙaralar.

„YLEMHEĐ"

Ispaniala Tөnjaq frontta kyp kenə jəştər ʙrigadahь kөrəş alьp ʙara.

Bojestərđenꞑ kypselege—ʙьl Estramođura provinsiahьnьꞑ jəştəre. Ular əle Madrid frontьndaƣь ʙojestər kevek yk jaqşьlap kejenməgəndər. Ləkin ʙөtəhen də forma ʙulmaha la, mьltьq hər qajnьhьnda ʙar. Ularđьꞑ ʙөtəhe lə Badoxose nəm Kaserese-laƣь faşistik massovьj atьv vaqtьnda tuƣandarьn juƣaltьvsьlar.

Ularđьꞑ ʙerehe inde ike tapqьr „ylterelgən" profissiahь ʙujьnsa ul şofer həm fetnənenꞑ ʙerense kөnөndə ul ike faşistik afetserđь frontqa alьp ʙarьv turahьnda yđenenꞑ xeđməten təqdim itə. Respuʙlikasьlar pazitsiahьna jaqьnajƣas, ul ʙьl ike afetserđь respuʙlikasьlar akuʙьna ьrqьtьv məqsəte menən maşinahьn tulь 'xodqa jeʙərə. ofetserđar şoferđьꞑ ujьn hiđep alalar. Həm unьꞑ arqahьna ʙer nisə tapqьr atalar. Ləkin jara ul tiklem avьr ʙulmaj. Həm ofetserđar unь plingə alьnƣan jөđləp keşe menən, faşizmƣa qarşь jөđləp kөrəşse menən ʙergə atarƣa qarar itələr. Ularđь ʙer safqa teđələr həm ata ʙaşlajđar. Pulə unьꞑ kykrəgen jөrəktən tyʙən tişep sьƣa. Həm ul jergə ava. Ləkin şofer ylməj. Atьv urnьndan ofetserđar kitkəs, ul aꞑьna kilə həm ajaqqa ʙaѣa. Ul avьr jərəxətləngən kөjөnsə, 8 kөn ʙujьna urmanda jөrөj. Oşo vaqьtta unь respuʙlikan armiahьnьꞑ razvedciktəre taʙьp alalar. Ber-nisə ađnalar davalanƣandan huꞑ ul ʙөtөnləj havьƣa. Həm jaꞑьnan maşinanь jөrөtə ʙaşlaj. Ləkin ʙьl vaqьtta inde ul yđ keşeləren jөrөtə. Batal'ionda unь „ylemheđ" tip atajđar.

Lejtenant „Sevil'ia"

Maniyəl' Peres Lozano—respuʙlikan xalьq armiahьnьꞑ 23 jəşlek lejtenantь.

Ul Sevil'iala tuƣan. Həm unь lejtenant „Sevil'ia" tip isemləjđər. Ul faşistik fetnə ʙaşlanьvđan ʙer nisə kөn alda tөrmənən sьqtь. Tөrmələ ul 1934 jьldьꞑ Oktəʙrenən ʙirle ultьrđь. Faşizmƣa qarşь eşməkərlege өsөn ul kyp jьlƣa tөrməgə xөkөm itelgən ine. Xalьq frontь jeꞑgəndən huꞑ amenitsiə ʙujьnsa ƣəfev itelde.

„Başta Sevil'iala faşizmƣa qarşь kөrəş өsөn nəmə eşlərgə mөmkin ʙeđ ʙөtəhendə eşlənek. Ləkin jeꞑelevgə osoranьq. Min part ʙiletemde jəşerđem, həm yđemdə jəşereldem. Unan min faşisttarđь aldap, yđeʙeđđekelər jaƣьna sьqtьm,—"tip hөjləj ul „Aora" gazetahь korrespandentьna.

— Plengə tөşkənsə, min faşisttar menən huƣьştьm,—tip davam itə ul—mine ike tapqьr tottolar. Ber tapqьr min yđemdenꞑ ʙer-nisə iptəştərem menən Pintola la kөtөlməgəndə faşisttar otrəde menən osoraştьm. Beđđe tottolar həm mьltьqtarьʙьđđь alьmaqsь ʙuldьlar. Ular kyp ine. Həm ular ʙeđđe haqlanmaѣtar tip ujlap, ʙeđđenꞑ menən hөjləşə ʙaşlanьlar. Beđđən kөlөrgə telənelər. Ularđьꞑ ʙaşlьƣь minenꞑ furaşkamdaƣь 5 mөjөşlө jonđođđo kyrep, minən: hin kommunist? tip horanь.

— Əjje min kommunist,—tip javap ʙirđem min.

— Ul vaqьtta furaƶkaꞑdaƣь ʙьl jonđođđo al.

— Ni өsөn,—tip horanьm min,—hin faşist ul vaqьtta „Palangi" znacogьꞑdь al. Şul vaqьtta min də jonđođomdo alьrmьn. Ləkin ʙьl „ʙaʙaj" minem orgumentьm menən ьşandьrьlmanь həm furaƶkamđь jьrttь. Şul vaqьtta min tiđlek menən mьltьqьmdь kytərđem. Minenꞑ iptəştərem də şulaj eşlənelər. Beđ faşisttarđь polə „vinegritь" menən hьjlanьq. Ular qavşap qaldьlar. Həm ʙeđ qasьp qotoldoq.

Ul aldьnƣь pozitsialarđa ʙer yđe ʙarƣan vaqьtta taƣь la ʙer tapqьr eləgə. „Ləkin ular tik өs kenə keşe ine həm min ular menən jeꞑel xisaplaştьm", tip tamamlaj yđenenꞑ xikəjəhen respuʙlikan xalьq armiahьnьꞑ jəş komandire.

ISPAN JƏŞTƏRENEŊ GEROISTIK KӨRƏŞE

Ispan jəştəre вөtə ispan xalqь menən вergə faşistik fetnəselərgə həm Italia, Germania interventtarьnьŋ qorallь kөsənə qarşь inde вer jьldan artьq geroistik kөrəş alьp вaralar. Respublikan ispan jəştərenen aldьnqь saftarьnda sotsialistik jəştər вerləşməhe federatsiahь tora.

Вьl federatsia 1936 jьldьŋ вaşьnda Ispania kommunistik həm sotsialistik jəştər ojoşmahьn вergə quşьv hөđəmtəhendə tьvdь.

Inde 1934 jьlda Asturiala həm ilden вaşqa rajondarьnda qorallь vasstanie vaqьtьnda uq kommunistik həm sotsialistik jəştər ojoşmahь dejəm doşmanqa qarşь kөrəşte. Вьl vaqьttan вirle kommunistik həm sotsialistik jəştər arahьnda вulqan вəjləneş artaвan taqь la пьqьпь. KIM deŋ altьnsь kongresьndan huŋ, uпьŋ qararđarь nigeđendə kommunistik həm sotsialistik jəştər ojoşmahь, sotsialistik jəştər вerləşməhenen вerđəm federatsiahьna tuplandьlar.

Ike ojoşma вergə quşьlqan vaqьtta yđ saftarьnda 40 meŋ aqza ihəpləj ine. Вer nisə ajđan huŋ, faşistik fetnə вaşlanьr aldьnan, uпьŋ aqzalarь 150 meŋgə jette.

Вьl ike ojoşmanь вergə quşьv jəştər tarafьnan đur xuplav menən qarşьlandь. Şunь əjtergə məmkin ki, jəştərđeŋ faşistik fetnəgə tiklem вulqan вerđəmlege donja faşizmahьnьŋ atakahьna qarşь kөrəştə ispan xalqьnьŋ qevətle qoraldarьnan вerehe вuldь.

Faşistik fetnənen вerense kөndərenən yk sotsialistik jəştər вerləşməhe federatsiahь jəştərđən kyp hanlь вatal'ondar ojoştordo.

Ular faşizmqa qarşь kөrəştə gerojьq menən tanьldьlar. Вьl вatal'ondarđьŋ вaşьnda sotsialistik jəştər вerləşməhe federatsiahьnьŋ jetəkselərə tordolar. Huqьştьŋ вьl вerense soronda federatsiahьnьŋ jetəkselərenən вulqan Ardnis Marten, Lena Odena, Fernondo De Rosa h. в. lar kөrəşteŋ aldьnqь saftarьnda qorвan вuldьlar.

Sotsialistik jəştər вerləşməhe federatsiahьnьŋ aqzalarь kommunisttarđan elge alьp, faşizmqa qarşь kөrəştə aŋlьlьq həm juqarь dessiplinalьqtьŋ yrnəktəren kyrhətələr.

Madridtь haqlav kөndərendə FOSM (sotsialistik jəştər federatsiahь) ojoşmahь haqlanьv пьqьtmalarьn qorolmalandьrьv əsən jəştər вatal'ondarь tөđөnө. Вьl вatal'ondarqa meŋərləgən qьđ həm jegettər indelər. Ular jərəxətlənevselərđe xeđmətlənderev eşe əsən sonitarialar ojoştordolar h. в. Sotsialistik jəştər вerləşməhe esenən Xylio Karrasko kevek aldьnqь „antitankestar“ sьqtьlar.

Karrasko—Toledanьŋ jəş krəħtiəne.

Xalьq frontь jeŋəngə tiklem armiala revolytsion eş alьp вarqanь əsən ul 10 aj tөrmələ ultьra. Faşistik fetnə вaşlanьv menən ul xalьq militsiahь safьna inə. Həm „Levertad“ вatal'onьnьŋ komandire вula. Вer vaqьt ul yđ вatal'onь menən Kasa Del' Kampo la вula. Yđ вajeştərenə orxod jahaqan vaqьtta ul pylemjotcigenen doşman pulahe menən avьr jərəxətlənev kyrə. Вьl vaqьtta Marokka kavaliriahь həzym itkənlektən Karrasko jərəxətlənəgən pulemjotcege urnьna вaвa. Pulemjot jaпьnan eşkə вaşlaj. Ul faşisttarqa qarşь ylem utь asa. Həm Marokkandar kire sigenə. Kөtelməgəndə doşmandьŋ tankahь kilep sьqa... Karrasko qavşap qalmaj. Вьsaq menən granat jəşnigen asa. Вьqa tiklem uqa вьnarđan fajđalanьrqa tura kilməgən вula. Ul yđe granat taşlaqan tanka menən вerense tapqьr oşolaj tanьşa. Kyp tə ytməj ike tanka strojdan sьqa. Qalqan tankalar kire sigenə. Karrasko mьltьqьn alьp akoptan sьqa, həm jemerelgən tankaqa jaqьnlaşa.—„Sьqьqьđ!“tip qьsqьra ul.Uqa tanьş вulmaqan hyđđər menən javap qajtaralar. Unan huŋ tanka esenən 6 keşe sьqa. Karrasko ularđь qoralhьđlandьra həm ştaвqa itep tapşьra.

Gerojlьq kyrhəteve əsən Karrasko xərвi otlicie znagь menən nagratlana. Həm şul uq vaqьtta ul kommunisttar partiahьna aqza вulьp inə. Sotsialistik jəştər вerləşməhenen konferensiahьnda ul FOSM dьŋ yđək komitetь aqzahь вulьp hajlana. Вьl konferensiala həjləgən recendə ul...

„Min heđgə yđem həm iptəştərem menən đur tankanь jemerevem turahьnda, heđ mine alqьşlar əsən həjləməjem. Min вьпь tik вөtə xərвi castarđa „antitankistar“ gruppahь ojoştorov əsən həjləjem. Beđđeŋ kөrəşeвeđđə вьl вik mөhim, tine.

Valensiala вulqan konferensia respuвlikan armiahьnьŋ jəş вojestəre arahьnda „antitankistar“ quđqalьşьn jəjelderev turahьnda qarar qaвul itte. Həm xəđer вөtə xərвi castarđa la „antitankistar“ đenometciktər gruppahь вar.

Sotsialistik jəştər вerləşməhe federatsiahьnьŋ politik julь hər vaqьtta la Ispania kommunisttar partiahьnьŋ julь menən вergə вuldь. Federatsia hər vaqьtta la xalьq armiahьn пьqьtьv əsən kөrəşte.

Dөrөħ politik jul, tөrlө geroistik praktik eş menən təŋgəlləşte.

FOSM dьŋ xəđerge vaqьtta jartь million aqzahь вar, şunan 200 meŋe respuвlikan armiahь safьnda. Madrid ojoşmahь 50 meŋ aqzanь вerləştərə. Şunan 42 meŋe frontta, Madridteŋ sotsialistik jəştər вerləşməheneŋ 800 aqzahь komandir həm 200 aqzahь respuвlikan armiala politik komissar вulьp eşləjđər. Kyptər divizia, вrigadalar menən komandovajt itələr.

FOSM ytkən jьldьŋ nojəвr ajьnda xərвi məktəptər ojoştora вaşlanь. Вьl məktəptərđə 14 jəştən 18 jəşkə tiklem вulьvsьlar xərвi вelemde өjrənələr, sanitar h.в. lar вulьp sьqalar. Xəđerge vaqьtta вьl „Alarta“ tip isemlənə torqan вөtə вer quđqalьşqa əjlənde. Tik вer Madritta qьna 50 „Alarta“ məktəвe вar. Вьnda 15 meŋ keşe uqьj.

Kөrəş utьnda sьnьqqan jəş pilottarđьŋ kyвehe FOSM dьn aqzalarь. Levantalaqь вөtə aviatsianьŋ politik komissarь вulьp FOSM dьŋ jetəksemlərenən вerehe вulqan Manuel „Vedal eşləj.

Ojoşmanьŋ Karrasko kevek yđeneŋ geroizmahь menən tanьlqan qađi aqzalarь meŋərləp hanala. FOSM dьŋ aqzahь iptəş Rozaria Sances 18 jəşlek qьđ, Sejerra Gvadrrama frontьndaqь huqьştarđa ul uŋ qulьn juqalta. Oşo xəldə lə ul pozitsianьŋ aldьnqь safьnda qala. Bojestər Rozariaanь aldьnqь pozitsianan alьrqa teləgəs, ul ularqa: „Juq min kitməjem, mineŋ əle hul qulьm qaldь min uпьŋ menən vintovkanь totam ti“.

FOSM tərвiələgən jeget həm qьđđar oşondaj.

Respuвlikan ispan jəştəre fronttarda qьna tygel, tьjldala il oвoronahьn пьqьtьvđa вik đur eş alьp вaralar. Sotsialistik jəştər вeleşməhe federatsiahь xərвi promьjşlennosta eşləv əsən 20 meŋ dən artьq jəş essene moвilizirlarnь. Ular oвorona promьjşlennostь predpriatielərendə udar вrigadalar tөđөp jarьşьp eşləjđər.

Faşizm jəştərđeŋ вerđəmlegendə, ularđьŋ вerđəm xalьq frontь tirəhenə tuplanьvьnda yđe əsən nindəj đur hələkət torovьn hiđə. Şuqa kyrə lə faşizm uпьŋ вandahь trotskistar, şpiondar, deversanttar jəştərđeŋ вerđəmlegenə, вerđəm frontqa qarşь qotoronqan rəveştə kөrəş alьp вaralar. Trotskistar вөtə kөstəre menən sotsialistik jəştər вerləşməhe ojoşmalarьnьŋ esenə inep, uпь tarqatьrqa, вylgələrgə mataşa. Sotsialistik jəştər вerləşməhe ojoşmalarьnьŋ iŋ mөhim вurьstarьnan вerehe вulьp, javьz doşman faşizm вandahь trotskistarqa, şpiondarqa qarşь rəximheđ kөrəş alьp вarьv, ularđь jəştər ojoşmahь saftarьnan qьvalap sьqarьv tora.

Qьđьl armiaqa şoferđar, traktoristar, komвajnerđar, вaralar

Mələvez. Jergən avьl sovetьnьŋ prizьjvniktarь Eşse Krəħtiən Qьđьl Armiahьna prizьvtьŋ вerense kөnөndə p u n k t ь n a ojoşqan rəveştə kildelər. Вьjьl prizьjvniktar kontingentь uđqan jьldarqa qaraqanda şaqtaj jaqşьrqan. Jergən prizьjvniktəre вөtəhe lə gramotalь вulьp sьqtьlar, vracevnьj komissia ularđьŋ 97 protsentьn hav tip taptь.

Prizьjvniktar arahьnda traktoristar, komвajnerđar, şoferđar вar. Prizьjvniktarđьŋ ille protsentьnan artьqьraqь GTO,PVXO „voroşilovsa atьvsь“ znacoktarьna normalarđь tapşьrqandar. Prizьjvnik iptəş Morozovtьŋ өs Oвorona znacogь вar.

Prizьv punktьnda вesedciktər „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaqь položeniene“ jəştərgə aŋlattьlar, sit ildər razvedkahьnьŋ məkerle eş metodtarь turahьnda həjləp вirđelər.

RKKA saftarьna вarьvsьlarđьŋ nastroiniehь otlicno. Ularđьŋ tik вer genə teləge вar—ular вөtəhe lə tiđerək Qьđьl Armia safьna вarьrqa ьntьlalar.

Cempion

Şaxmat—ul sovet jəştəreneŋ həjəp ujnaj torqan ujьndarь. Beđđə hər вer zavod, ucreždenie, kolxoz-sovxoz qarşьnda tejerlek şaxmat tyŋərəktəre вar. Вьl tyŋərəktərđə jəştər şaxmat teoriahьn, şaxmat ujьnьnьŋ priomdarьn, ujnav ьsuldarьn өjrənələr.

Вьl qьđьqlь, həm tyđemlelek, dissiplina talap itə torqan, keşene ujlarqa, kiserergə өjrətə torqan ujьn вigerəktə pionerđar arahьnda kyp taralqan.

Beđđeŋ ileвeđđə şaxmat ujьnьna la đur iqtiвar вirelə. Şaxmat eşeneŋ alqa kitevenə вeđđəge jəməqət ojoşmalarь həm вeđđeŋ xөkymətəвeđ yđe jarđam itə, jarьştar, turnirđar ojoştora.

Kyptən tygel Өfөlə, вөtə Başqortostan şaxmat cempionatь вulьp ytte. Вьnda rajondarđan, qalalarđan kilgən kotegoria alьvqa ireşkən şaxmatistar qatnaştьlar. Ular hər qajnьhь вьl turnirđa yđđəreneŋ ujьn oħtalьqtarьn, izadьj yħeştəren kyrhəttelər.

Turnirđa, пьqьşmalь kөrəş aşa вerenselekte Өfө meditsina institutь studintь ip. Qizzətyllin aldь. Uqa şaxmat вujьnsa Başqortostandьŋ cempionь isme вirelde.

Tөnjaq Qazaqstanda mamьq jьjьv

Arьjs rajonьnьŋ kolxozdarь Kөnjaq Qazaqstan өlkəhendə вerense вulьp mamьq uŋьşьn jьjnaj вaşlaqandar.

Suвstratostattьŋ 15,200 metr вejeklekkə osoşo

30 avqust kөndө 6 səqət 40 minutta, Məskəv janьnda polkovnik G. A. Prokofiev komandovajt' itə torqan cəsttə 10.800 kuвometr kyləmendəge suвstratostatqa start вirelgən. Вьl əđerlənev—eşendə өsөnsө rang xərвi inženerđar Ja. G. Ukrainski menən V. N. Aleksejev ytkərgəndər. Ular 15,200 metr juqarьlьqqa tiklem kytərelep, unda fənni tikşerevđər alьp вarqandar.

11 səqət 05 minuttə suвstratostat, Ivanovski өlkəhendəge Neglovo avlь janьna вik şəp itep tөşkən.

Kytərelgən həm tөşkən vaqьttarđa suвstratostat ekipažь jer menən өđlөkhөđ rəveştə radio elemtəhe totqan.

Iŋ jaqşь markalь səjđər

„Gruzia səje“ trestьnьn maxsys kolxozdarьnda iŋ juqarь: „Buket Gruzia“ həm „Ekstra“ markalь səjđər eşləp sьqarьv əsən səj jafraqtarь jьjьv вaşlanqan. Trest вьl markalь səjđərđe 15 meŋ kilogramm əđerləjəsək.

Berense karusel' stanogь

Krasnodar stanoktar tөđөv zavodь inžener Lozkin konstruksiahь вujьnsa вerense sovet karusel' stanogьn eşləp sьqarđь. Berense stanok, Məskəvđə sentəвrđə asьlasaq III Bөtə sojuz stanoktar həm instrumenttar kyrgəđməhenə jeвərelәsək.

Izвactarqa attestatsia

Kalinin 1. Kalinin өlkəhendə VKP(в) Өlkə komitetьnьŋ initsiativahь вujьnsa izвactarqa attestatsia ytkərelde. Yđđəreneŋ вildələngən eştərenə javap вirə almavsь izвactar eştən alьnđьlar. Ular urnьna kolxozsьlar yđ aralarьnan jaŋь izвactar yrləttelər, ularđьŋ kyвehe urta вelemle komsomolestar.

Izвac вulьp eşləv əsən yrlətelgən kolxozsьlarqa ađ srokls kurstar ojoştoroldo.

Jaŋь şəkər zavodь

Cimkent, 1. Mirzojan şəkər zavodьn hьnav əsən xodqa jeвərelde вaşlandь. Zavodtьŋ kollektive 158000 sentner şəkər eşləp sьqarьv planьn Bөjөk proletar revolytsianьŋ 20 jьllьqьna tiklem tultьrьrqa jөkləmə aldь.

Jaŋь kitaptar

Başgosizdattьŋ partia əđəвiəte sektorь „BASSR Konstitutsiahьn“ вaħьp sьqarđь. Kitaptьŋ esenə BASSR sovettarьnьŋ X qəđəttən tьş sjezьnьŋ qarađarь la ingən.

Tiražь 75.000, xaqь 15 tin. Kitaptь, kitap magazindarьnan, kioskalarđan hatьp alьrqa mөmkin.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

Өfө „Oktəвr natiskahь" tipografiahь.
Baş glavlit vəkile № 2088

1937-se jьl
9 Sentəвr
№ 87 (1135)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Əlkə həm Əfə qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Əfə Volodarski № 2. Telifon № 85—04

M. I. KALININ

SSR SOJUZЬNЬŅ VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐAR TURAHЬNDAQЬ POLOŻENIE HƏM SOVETTARĐЬŅ BURЬSTARЬ

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьnda SSSR Уđək başqarma komitetьnьņ IV sessiahь tarafьnan qabul itelgən Położenie SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavsьlar tarafьnan yđ deputattarьn hajlavđarđьņ tərtiben həm formahьn bildələvse zakon ul. Bьl zakon totoşo həm tulьhь menən Sovettar Sojuzьnьņ Stalinsel Konstitutsiahь nigeđenə qorolqan.

Beđđeņ hajlav sistemaвьđ nindəj ydgəlektər menən xarakterlana huņ?

Hajlavđar qөmymi bulьp toralar, jəqni Sojuzdьņ hajlavđar kөnөnə 18 jəşe tulqan grazdandarь SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlarqa həm hajlanьrqa xoquqlьlar. Bьl, beđđeņ вөtə sovet jəştəre, 18 jəştən başlap, ildeņ вөtə grazdandarь menən bergə hajlavđarđa aktiv qatnaşlьq itəsəktər tigən hyđ. Hajlav xoquqtarь menən xalьqtь şul tiklem kiņ solqap alьv tik Sovettar Sojuzьnda qьna вar. Kapitalistik donjanьņ nindəj đə bulha iņ demokratik ildərenən вerehe genə lə yđenə вьndaj roskoşqa jul quja alьr mikən, sөnki вөtə xalьqqa ьsьn, formal' bulmaqan hajlav xoquqь birev — ul xalьq xөkymәte buldьrьv, tөp maqsatь, his hyđheđ, kapitalizmqa qarşь kөrəşev bulasaq xөkymәt buldьrьv tigən hyđ.

Burzuaz ildərđə kapitalistik klika, вөtə xalьq өѣtөnən qaplavhьđ, jalanqas kөsləvgə ьntьlьp, burzuaz demokratia tip atalqan nəmәne barqan hajьn kyвerək jemerə вara.

SSSR вөtөnləj вaşqa, tap qapma-qarşь bulqan położeniela tora. Beđđə eşse sьjnьf həm kolxoz krəѣtiəndəre vlast' вaşьnda toralar. Xeđmətsəndərđeņ avangardь—kommunisttar partiahь kommunistik jəmqiətte tөđөp jetkerevđe yđeneņ maqsatь itep tota, вьl, eşse sьjnьftьņ da həm unьņ kөrəştəş iptəşe bulqan kolxoz krəѣtiəndərenen də maqsatь bulьp tora. Həm eşsən massalar ildeņ politik tormoşonda ni tiklem kiņerək, tulьraq həm tərənerək qatnaşhalar sovet qoroloşo şul tiklem kyвerək tə'min itelə həm nьqьj.

Вьna ni өsөn hajlavđarđьņ вeđdəge qөmymilegeneņ kapitalistik ildərđəge „qөmymi“ tip atalqan hajlavđar menən вer nindəj đə dөjөmlөgө juq. Beđđə ul vlast' вaşьnda torovsь eşselərđeņ həm krəѣtiəndərđeņ tərən mənfəqəttərenən kilep sьqa. Kapitalistik dəvləttərđə hajlavdarđьņ qөmymilege aldavqa, xeđmətsəndər arahьnan вer qatlь keşelərđe avlavqa iѣəp itelgən. Hajlavđarđьņ qөmymilegen reklamalap, kapitalistik ildərđeņ xөkymәttəre yđđərenen hajlavdar turahьndaqь zakondarьnda tege jəki вьl hьltav (ultьraqlьlьq, jəş, milek xəle h. в. ş.) aѣtьnda şul tiklem sikləvđər inderələr ki, hajlav xoquqьnьņ qөmymilegenən вer genə nəmə lə torop qalmaj.

Hajlavđar turahьndaqь вeđđeņ zakonьвьđđa tik ike genə sikləv вar: ul — aqьldan jađqandarđь həm sud tarafьnan xөkөm itelgən keşelərđe hajlav xoquqьnan məxrym itev. Bьl vaqьtta sud, xөkөm itelgən keşelər өsөn вildəle srokqa hajlav xoquqtarьnan məxrym itev turahьnda maxsus ogovorka jahaj. Ləkin вьl xəldə lə hajlav xoquqtarьnan məxrym itev turahьndaqь məs'ələne xəl itev faktik rəveştə xalьqqa tapşьrьlqan, sөnki Sovettar Sojuzьnda xalьq sudь jəşren tavьş вirev julь menən qөmymi, tura həm tiņ hajlav xoquqь nigeđendə rajonđьņ grazdandarь tarafьnan hajlana. Bьnan, xalьq massalarьna qarata zakon sьqarьvsьnьņ ьşanьsь ni tiklem đur ikənlege kyrenep tora. Həm вaşqasa вulьvь la mөmkin tygel, sөnki sovet vlasь — ul xalьq vlasь həm unьņ terəge вulьp SSSR-đaqь вөtə millәttərđeņ eşse sьjnьfь həm kolxoz krəѣtiəndəre toralar.

Hajlavđar turahьndaqь Położeniencņ ikense statjahь вьlaj tip əjtə: „SSSR-đьņ 18 jəşkə jetkən вөtə grazdandarь, qajhь rasanan həm millәttən вulьvьna, dinenə, məqlymət senzьna, ultьraqlьlьqьna, sotsial sьqьşьna, mөlkət xəlenə həm ytkəndəge eşməkərlegenə qaramaѣtan, SSSR-đьņ Verxovnьj Sovetьna deputattarđь hajlavđarqa qatnaşьvqa həm hajlanьvqa xoquqlьlar“.

Deputattarđь hajlavđar tiņ вulьp toralar: hər вer grazdanin вer tavьşqa ejə; вөtə grazdandar hajlavđarđa tiņ nigeđlektərđə qatnaşalar. Kyp grazdandar өsөn вьl statja tarix datahь sьjfatьnda xeđmət itə. Sovet şarttarьnda yѣkən jəştər вaşqasa ujlamajđar đa, ular tiņ вulmaqan şarttarđa tavьş вirevđərđe aņlamajđar.

Burzuaz demokratia ildərendə ikense kartina, unda juridik tiņlek tormoştaqь faktik tiņheđlekte həm ajrьm alqanda tavьş вirevđəge tiņheđlekte qaplav вulьp xeđmət itə.

Burzuaz zakondarđan kilep sьqa torqan juridik „tiņlek“ turahьnda min hөjləp tormajьm. Fabrikant menən eşse arahьnda, pomeşşik menən krəѣtiən arahьnda nindəj tiņlekteņ вulьvь mөmkin. Ləkin tiņlekkə вulqan вьl juridik xoquq ta hər tөrlө sikləvđər menən qөriplənderelgən, həm, qaqiđə rəveşendə, вөtə sikləvđər milekheđ sьjnьftarqa qarşь jynəlderelgəndər. Miѣalqa, unda hajlav xoquqь вьl urьnda (oвşinala) jartь jьldan da jəki ike jьldan da kəm вulmaqan vaqьt jəşəgən keşelərgə вirelgən ultьraqlьlьq senzьn alajьq. Aņlaşьla ki, jarlь, jəki eşheđ keşe jort xuzahьna qaraqanda kvartirahьn jьş alьştьrьp tororqa məzвyr. Qajhь вer ildərđə fabrikanttar, вankerdar — fabrika urьnlaşqan urьn вujьnsa həm yđđəre jəşəj torqan urьn вujьnsa ike-өs tavьşqa ejə вulьp toralar. Bьnan tьş, ular taqь la yđ predpriatieləreneņ xeđmətkərđərenə qьѣьm jahaj alalar. Burzuaz parlament hajlavđarь tarixenən, xalьq massalarьn hajlavđarđa qatnaşьvđan sitkə tiвərevgə jynəlderelgən meņləgən өѣta xəjlələr turahьnda totoş tomdar jađьrqa mөmkin.

Położenieneņ dyrtense statjahь, SSSR Konstitutsiahьnьņ 137-se statjahьna nigeđlənep, qatьn-qьđđarđьņ irđər menən tulьhьnsa tiņlektəre turahьnda əjtə, ular hajlav həm hajlanьv xoquqьnan irđər menən tiņ rəveştə fajđalanalar. Bьl statjanь jaqşьraq aņlav өsөn Beвeldeņ „Qatьn-qьđđar həm sotsializm“ tigən əѣəren uqьp sьqьv jaqşь. Ul vaqьtta SSSR Konstitutsaihьnda qьna tygel, вəlki „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaqь położenie“ neņ вerense вylegendə lə вьl statjanьņ zarurlьqь asьqьraq aņlaşьlьr.

Bişense statja, SSSR Konstitutsiahьnьņ 138-se statjahьn qaвatlap əjtə. Qьđьl Armia saftarьnda torovsь grazdandar hajlav həm hajlanьv xoquqtarьnan вөtə grazdandar menən tiņ rəveştə fajđalanalar. Heđ вьndaj statjanь вurzuaz konstitutsialarđa la həm вurzuaz hajlav zakondarьnda la osorata almaѣhьqьđ.

Kapitalisttar yđđərenen armiahьn proletar həm radikal'-vaq вurzuaz partialarđьņ politik joqondohonan haqlarqa ьntьlalar. Ularđьņ, armia partianan tьşta tora, unьņ вurьsь — dəvlət granitsalarьn haqlav, tigən ikejөđlө aņlatьvđarь xəđerge politik położenie menən tulьhьnsa kire qaqьla. Beđ вeləвeđ ki, kyp kenə ildərđə, məѣələn, Japoniala, politikanь armianьņ өѣqatlamь jahaj, xөkymәtkə yđeneņ şarttarьn diktovajt itə. Əlвittə, huqьş generaldarь klikahьna şulaj uq kapitalistik gruppirovkalar đa jetəkselek itələr, ləkin вьl, kapitalistik ildərđeņ xərвi өѣqatlamьnьņ kapitalistik өѣqatlam menən tьqьđ вəjlənqənlegen iѣвat itə.

Beđđə armia—xalьq armiahь, вөtə sovet xalqь nindəj ujdar, idealar həm ьntьlьştar menən jəşəhə, ul da şular menən jəşəj. Beđđeņ armiaвьđ Vatandь haqlav menən genə qalmaj, ul sotsializm tөđөlөşөndə qatnaşa, ul вөtə sovet xalqь menən tьqьđ вəjləngən, unьņ tarafьnan qajnar rəveştə hөjөlə.

Xeđmətsəndər sovettarьna hajlavđarđa Qьđьl Armianьņ qatnaşьvь armianьņ xalьq menən вəjlənesen taqь la kyвerək arttьra. Kapitalisttar yđđərendə вьl вəjləneşkə jul qujьvđan, şajtan uttan qurq-

(Davamь 2-se вittə).

SSR Sojuzьnьŋ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaqь polozenie həm sovettarđьŋ вurьstarь

(Вaşь 1-se вittə).

qan kevek, qurqalar. Ləkin sovet vlasь вьl вəjləneşte ajrata qotlaj, kommunisttar partiahь вьl вəjləneş əsən kərəşə, sənki вьl вəjləneş ilden oborona eşenə xeđmət itə.

Polozenienen 6-sь stajahь, Konstitutsianьn 141-se statjahь nigedendə, hajlavdar vaqtьnda kandidattar hajlav okrugtarь вujьnsa qujьlalar, tip вildələj. Kandidattarđь hajlav okrugtarь вujьnsa qujьvđьn dur əhəmiəte вar. Hajlavđarđьn вьndaj sistemahь, Вerxovnьj Sovetqa, yđđərenen politik, iztimaqi həm proizvodstvo eştəre menən yđđəre qujьlasaq okrugtьn hajlavsьlarьna personal' rəveştə вildəle вulqan keşelərđen hajlanasaqьna garantia вirə.

Hajlavsьlar isemlektəre turahьnda

Hajlavsьlar isemlektəren tədəv qalalarda qala sovettarьna, rajonqa вylengən qalalarda — rajon sovettarьna, avьldarda—avьl sovettarьna jəkmətelə.

Вьl—qajət dur həm javaplь eş. Xəstərle sovettar xəder isemlektərde tədəv вujьnsa eş alьp вaralar inde.

Isemlektərde tədəv — texnik eş, ləkin, ьşanьslь rəveştə əjtergə məmkin ki, вьl isemlektərđen sьjfatь sovet apparatьnьn, sovet kadrdarьnьn toroşon, eşkə вuldьqlьlьqьn həm kul'turalьlьqьn xarakterlajasaq.

Hajlavsьlar isemlektərenə hajlav xoquqьna ejə вulqan həm isemlektər tədəv məlendə вьl sovettьn territoriahьnda (daimi jəki vaqьtlь rəveştə) jəşəj torqan, hajlavdar kənenə 18 jəşkə jetkən вətə grazdandar inderelələr. (8 statja).

In dur kypselektə hər вer avьl sovetьnьn territoriahьnda вer nisə hajlav ucastkalarь вulasaq, ə dur qalalarda ular jədləpkə tiklem вulasaqtar, timək, hajlavsьlarđьn isemlektəren tədərgə totonovđan alda, hajlav ucastkalarьnьn territoriahьnda, sama menən genə вulha la, aldan вildələrgə tura kilə.

Urьndaqь sovettar xəđer yk inde, vaqьttь juqaltmaъtan, yđđərenen, hajlavsьlarđьn, isemlege menən xalьqtь nindəj juldar menən tanьştьrasaqtarьn həm hajlavsьlarđьn yđđərenen isemlektərgə dərəъ inderelevđəren tikşerev məmkinlege nisek tə'min iteləsəgen xəl itergə tejeştər.

Polozenienen 15-se statjahь hajlavsьlarqa, isemlektər itelgən kəndən alьp hajlavđar kənenə tiklem yđđərenen torqan urьndarьn almaştьrqan vaqьtta, yđđəre tora torqan janь urьnda tavьş вirev xoquqьn вirə. Ləkin вьl xəldə ular yđđərenen kiteve turahьnda hajlavsьlar isemlegendə вildə qujьla alьn əsən, yđđərenen kiteve turahьnda sovetqa вeldererga tejeştər, unan hun ular yđđəre elek jəşəgən urьndaqь sovettan ikense urьnda tavьş вirev xoquqьna tanьtma alьp kitergə tejeştər. Вьl tanьtma hajlavsьqa, yđe jəşəj (tora) torqan janь urьnda unь hajlavsьlar isemlegenə inderev xoquqьn вirə, ul unda вətə grazdandar menən tin rəveştə tavьş вirəsək. Вeđđen xalьqtьn kysep torovsьlьqьn iqtiвarqa alьp, sovettar, вigerək tə qala sovettarь, hajlavsьlarđьn вьl talaptarьn qənəqətlənderevgə əđer вulьrqa tejeştər. Ə Məskəv, Leningrad, həm вaşqa şundaj yđəktərđə, rajon sovettarьna вьl eştərde ytəv вujьnsa maxsus apparattar tьvdьrьrqa tura kiləsəge kyrenep tora.

Hajlavsьlar isemlegendəge janlьştar turahьndaqь qariza, isemlekte iqlan itkən Xeđmətsəndər deputattarь sovetьna вirelə (16 statja). Sovettьn qararьna riza вulmaqanda, qariza вirevse xalьq sudьna zalova вirə ala, unьn qararь qətqi (окончательно) qarar вula.

Sojuz Sovetьna həm Millәttәr Sovetьna hajlavđar вujьnsa hajlav okrugtarь turahьnda

Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav okrugь — okrugqa 300 men xalьq prinsipe вujьnsa tədələ. (21 statja). Hər вer hajlav okrugь вer deputat jeвərə. Xəđer urьndarda həm yđəktə hajlav okrugtarь ojoştorov вujьnsa eş jəjelderelde. Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav okrugtarь krajđarđьn, sojuz, avtonomialь respuвlikalarđьn həm əlkələrden territorial' siktəre esendə вildələnələr. Şunьn menən вergə, qaqidə rəveşendə, administrativ rajondar okrugqa вətən kəjənsə inəsəktər. Praktika, вətə okrugtarđa la tevəl 300 meneşər xalьq вulmajasaqьn kyrhətte, ləkin вerense tapqьr вildələv vaqtьnda normalardan вьl tajşanьvđar dur tygel вulьp sьqtьlar, ular, qaqidə rəveşendə, 3—5 protsent siktərenən sьqmajdar. Anlaşьla ki, xalьqtь okrugtarqa вьl вylev vaqtьnda matematik tevəllekte ytkərev məmkin də tygel: kən hajьn xalьqtьn arta yъeve həm kəmeve вulьp tora вit, ular tik unan hunqь ucot menən genə anьqlana alalar.

Hajlavsьlar həm ucastka hajlav komissiahьnьn aqzalarь okrug hajlav komissiahьna saqьştьrmalь rəveştə jenel вarьp jetə alhьndar əsən, hajlav okrugьnьn yđəge вьl okrugqa ingən ucastkalarqa вəjləneş juldarь menən вəjləngən вulьrqa tejeş.

Unan hun, hajlav ucastkalarьnьn okrug hajlav komissialarь menən, telefon aşa вulmaqanda la, hər xəldə telegraf aşa вəjləneşe вulьvь kərək. Okrug yđəgenen dur qьna kul'tura вazahьna həm okrugta hajlavdarđь xeđmətlənderə alьrlьq tipografiaqa ejə вulьvь matlup. Qəmymən, okrug yđəgen hajlav həm uqa tege jəki вьl rajondarđь jađьp-вerketev вik nьq ujlap eş itevde həm geografianь qьna tygel, вəlki вəjləneş sredstvolarьn, вəjləneş juldarьn həm вaşqalarđь la вelevđe talap itə.

Millәttәr Sovetьna hajlavđar вujьnsa okrugtar вer ni tiklem вaşqasaraq ojoştorolasaqtar. Millәttәr Sovetьna hajlavđar вujьnsa hajlav okrugь: hər вer sojuz respuвlikahьnda 25 okrug, hər вer avtonomialь respuвlikala 11 okrug, hər вer avtonomialь əlkələ 5 okrug həm hər вer milli okrugta вer hajlav okrugь prinsipe вujьnsa tədələ. Millәttәr Sovetьna hajlavđar вujьnsa hər вer okrug вer deputat hajlaj. Millәttәr Sovetьna hajlavđar вujьnsa okrugtar tədəgəndə вeđ вьl okrugtarda xalьqtьn hanь jaqьnan dur ajьrma kyrəsəkвeđ. Вьl şunlьqtan ki, yđenə ingən вətə avtonomialь respuвlikalar həm əlkələr menən вergə hər вer sojuz respuвlikahьnьn xalqь 25 okrugqa вylenə. Ə sojuz respuвlikalarьnda xalьqtьn hanь вerđəj yk tygel, şul səвəple, Millәttәr Sovetьna hajlavđar вujьnsa вulqan okrugtarđьn xalqьnьn hanь la вerđəj yk tygel. Hər вer avtonomialь respuвlikanь 11 okrugqa, hər вer avtonomialь əlkəne 5 okrugqa вylgəndə lə şul uq nəmə kilep sьqa. SSSR Konstitutsiahьnьn 35-se statjahь nigedendə, avtonomialь respuвlikalarđьn hər вerehendə Millәttәr Sovetьna hajlavđar вujьnsa 11-ər okrug вulasaq. Timək, вьl respuвlikalarđьn hajlavsьlarь tavьş вirev vaqtьnda 3 hajlav вylletenenə, Verxovnьj Sovetqa kandidattarđьn 3 isemlegenə ejə вulasaqtar. Вerehe—300 men xalьqtan Sojuz Sovetьna, вerehe Millәttәr Sovetьna (RSFSR-dan)həm вerehe Millәttәr Sovetьna (yđenen avtonomialь respuвlikahьnan).

RSFSR-đьn krajđarьnda həm əlkələrendə (avtonomialь respuвlikalarđan, milli əlkələrđən həm okrugtarđan tьş), məъələn, Məskəv, Voronez əlkələrendə, Leningrad, Məskəv, Rastov na Donu qalalarьnda həm вaşqalarđa jəşəvse hajlavsьlar ike hajlav вylletenenə ejə вulasaqtar. Ukrainanьn hajlavsьlarь şulaj uq ike вylletengə ejə вulasaqtar, ə Moldavia ASSR-ьnьn hajlavsьlarь əs hajlav вylletenenə ejə вulasaqtar. Şulaj itep, Hajlavđar turahьndaqь polozenienen 22-se statjahь nigeđendə, SSSR Verxovnьj Sovetьnda SSSR-đьn вətə xalьqtarьnьn, xatta han jaqьnan in вələkəj вulqandarьnьn da yđđərenen vəkildəre вulasaq.

Вьl inde Lenin-Stalin milli politikahьn praktikala tormoşqa aşьrьv вulьp tora.

Sojuz Sovetьna həm millәttәr Sovetьna hajlavđar вujьnsa hajlav okrugtarьn tədəv SSSR Verxovnьj Sovetьnьn prezidiumь tarafьnan ytkərelə, (23 statja) həm okrugtarđьn isemlege hajlavđar kənən вildələv menən вer yk vaqьtta iqlan itelə (24 statja).

Hajlav ucastkalarь turahьnda

Tavьştarđь qaвul itev həm hanav əsən hajlav okrugtarь hajlav ucastkalarьna вylenələr, ular Sojuz Sovetьna həm Millәttәr Sovetьna hajlavdar əsən dəjəm вulьp toralar.

Ulardь tədəv qalalarda qala sovettarь tarafьnan, ə rajonqa вylengən qalalarda — rajon sovettarь tarafьnan həm avьl jerdərendə — rajon sovettarь tarafьnan eşlənə (25 həm 26 statjalar).

Jьş qьna: hajlavdar kənendə вer hajlav ucastkahь, məъələn, Daqstan avtonomialь respuвlikahьnda, əs hajlav okrugьn: Sojuz Sovetьna, RSFSR-dan həm Daqstan avtonomialь respuвlikahьnan Millәttәr Sovetьna hajlavdar вujьnsa вulqan okrugtarđь nisek itep xeđmətlənderə alьr, tigən horav вirələr. Min вьqa şunь əъtəjem ki, xalqьnьn hanь jaqьnan dur вulmaqan ucastkala, вəlki, вer hajlav jəşnige вulьr.

Hajlav ucastkahь вylletendərde qaвul itev əsən вerdən-вer punkt вulьp tora, ə вətə вylletendər вujьnsa tavьştarđь hanav həm tavьş вirevden jomqaqtarьn tejeşle okrug hajlav komissialarьna tapşьrьv — ucastka hajlav komissiahьnьn eşe.

Xalqьnьn hanь 2000 keşegə tiklem вulqan avьl sovetьnьn territoriahь, qaqidə rəveşendə, вer hajlav ucastkahьn təşkil itə. 500 dən alьp 2000 gə tiklem xalqь вulqan stanitsalarda, avьldarda, selolarđa ajrьm ucastka ojoştorola. Ə vaq poselenielər kypselek вiləgən tənjaq həm kənsьqьş rajondarьnda 100 dən kəm вulmaqan xalьqlь hajlav ucastkalarь ojoştorovqa jul qujьla.

Xalqь 2000 dən artьq вulqan qalalar həm avьl poselenieləre 1500—2500 xalьqqa вer hajlav ucastkahь iъəвenən hajlav ucastkalarьna вylenələr. Hajlavsьlarьnьn hanь 50 nən də kəm вulmaqan, jədəv əъtəndə вulqan sudnolar ajrьm hajlav ucastkahь təşkil itə alalar.

Hajlavsьlarđьn hanь 50 nən də kəm вulmaqan вol'nitsalar, вala taвьv jorttarь, invalidtər jorttarь, sanatoridər ergəhendə ajrьm hajlav ucastkalarь tədələlər.

Hajlav ucastkalarь hajlavdar вaşlanьvqa tiklem 45 kəndən də hunqa qalmaj ojoştorolalar.

Xəder Вətə Sojuzda hajlav okrugtarьn ojoştorov вujьnsa eş вara, вьqa aldan jaqşь uq əderlek ytkərelde inde, tip əjtergə məmkin, ləkin hajlav ucastkalarьn ojoştorov вer jerdə lə вaşlanmaqan əle. Вьqa totonov, həm məmkin tiklem tiderək totonov zarur. Hajlavdar turahьndaqь polozenie вьnь nisek eşlərgə ikənlek turahьnda asьq kyrhətmələr вirə. Taqь la şunlьqtan da aşьqьrqa kərək ki, hajlavsьlarđьn isemlektəre hajlav ucastkalarь вujьnsa tədələlər. Hajlav ucastkahьn aldan вildələməjensə, hajlavsьlarđьn isemlegen tədəvgə totonorqa jaramaj. Вьnda urьndaqь sovettar tik ucastkalarđьn territoriahь menən genə eş itep qalmajasaqtar; ularqa hajlavdar vaqtьnda fajđalanьrqa məmkin вulqan вina turahьnda la ujlarqa kərək. Вer hyđ menən əjtkəndə, praktik eş kyp вulьr, həm unь qajda irtərək вaşlahalar, hajlavdarqa, his şikhed, şunda jaqşьraq əđerləngən вulьrđar.

Hajlav komissialarь turahьnda

SSSR Verxovnьj sovetьna hajlavđar вujьnsa Yđək hajlav komissiahь xeđmətsəndərđen iztimaqi ojoşmalarьnьn həm jəmqiəttərenen vəkildərenən tədələ həm SSSR Verxovnьj Sovetьnьn prezidiumь tarafьnan hajlavdar kənən iqlan itev

(Davamь 3-sə вittə).

SSR SOJUZЬNЬŊ VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐAR TURAHЬNDAQЬ POLOƵENIE HƏM SOVETTARĐЬŊ BURЬSTARЬ

(Başь 1-2-se вittərdə).

menən вer yk vaqьtta raƅlana (34 statja).

Hər вer Sojuz həm avtonomialь respuвlikala, avtonomialь əlkələ həm milli okrugta Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav komissialarь şul uq prinsip вujьnsa tədələlər. Ular respuвlikalardьŋ Verxovnьj Sovettarьnьŋ prezidiumdarь tarafьnan həm avtonomialь əlkələrdeŋ həm milli okrugtardьŋ Xedmətsəndər deputattarь sovettarь tarafьnan raƅlanalar. Ular hajlavdar вarьşьnda „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie"neŋ tajşanьvьnd ytəleven kydətələr. hajlav komissialarьnьŋ dərəƅ вulmaqan xəreketterə turahьndaqь zaloвalardь tarajdar həm ular вujьnsa qatqь qarardar sьqaralar.

Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa həm Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissialarь, predsedatel, predsedatelden urьnвaƅardarь, sekretar həm 8 aqza sostavьnda, xedmətsəndərdeŋ iztimaqi ojoşmalarьnьŋ həm jəmqiəttəreneŋ vəkildərenən tədələlər. Şunьŋ menən вergə, Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissialarь krajqa jəki əlkəgə вyleneve вulqan respuвlikalarda xedmətsəndər deputattarьnьŋ kraj həm əlkə sovettarь tarafьnan, həm вьndaj вylenev вulmaqan urьndarda Verxovnьj Sovettar tarafьnan raƅlanalar. Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissialarь respuвlikalardьŋ Verxovnьj Sovettarь tarafьnan həm avtonomialь əlkələrdeŋ Xedmətsəndər deputattarь sovettarь tarafьnan raƅlanalar.

Okrug hajlav komissialarь Sojuz Sovetьna həm Millәttər Sovetьna qujьlqan kandidattardь terkəjdər, ucastka hajlav komissialarьn вylletendər menən tə'min itələr. tavьştardь hanavdь ytkərələr həm hajlanqan deputattarqa hajlanьvdarь turahьnda tanьtma вirələr.

Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissialarь, вьnan tьş, sovettar həm вaşqarma komitettarь tarafьnan hajlav ucastkalarьnьŋ yđ vaqtьnda ojoştorolovdarьn həm hajlavsьlar isemlektəreneŋ yđ vaqtьnda tedeleven həm вətə keşegə вeldereleven kydətələr, ucastkalarqa hajlav konverttarь jeвərələr.

Ucastka hajlav komissialarь juqarь torqan hajlav komissialarьnьŋ prinsipe вujьnsa ojoştorolalar həm qalalarda qala sovettarь tarafьnan, rajonqa вylengən qalalarda rajon sovettarь tarfьnan, avьl jerdərendə rajon sovettarь tarafьnan — hajlavdarqa 40 kən qaldь tigəndən də huŋlamaj raƅlanalar. Ucastka komissiahь hajlav ucastkahь вujьnsa hajlav вylletendəren qaвul itevde, Sojuz Sovetь həm Millәttər Sovetь deputatlьqьna qujьlqan hər вer kandidatqa вirelgən tavьştardь hanavdь вaşqara. Tavьş вirev həm tavьştardь hanav tamamlanqandan huŋ — hajlavdar вujьnsa вulqan deloproizvodstvo Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa həm Millәtər Sovetьna hajlavadr вujьnsa okrug komissialarьna tapşьrьla.

Hajlavsьlardьŋ tavьş вirevdəren ytkərev ucastka hajlav komissiahьna jəkmətelgən. Ul, hajlavsьlar massalarь menən jədmə-jəd rəveştə turanan-tura qaqьlьşa, tip əjtergə jaraj, həm şunlьqtan unь ojoştorovqa həm xedmətsəndərdeŋ iztimaqi ojoşmalarь həm jəmqiəttəre tarafьnan şəxsi hajlap alьvqa ajrata iqtiвar jyndererlergə tejeş. Hər xəldə вьl komissiala hajlavsьlar əsən avtoritetlь keşelər вulьrqa tejeştər. Вьndaj tavьş вirev вerense tapqьr ytkərelə, həm unь maksimal' ojoşqan rəveştə ytkərergə kərək, вьl, вik kyp dərəzələ ucastka komissiahьnьŋ əƅta jetəkselek itevenə. hajlavdar turahьndaqь zakondьŋ anьq ytəlevenə вəjləngən.

deŋ ni tiklem вələkəj вulьvь həm xedmətsəndərdeŋ iztimaqi ojoşmalarьnьŋ həm jəmqiəttəreneŋ xoquqtarьn tə'min itev вujьnsa qajqьrtьvdьŋ ni tiklem đur вulьvь asьq kyrenep tora.

Tavьş вirev tərtiвe turahьnda

Hajlavdar eş kənə вulmaqan kəndə, irtənge səqət 6 nan alьp təngə 12 gə tiklem ytkəreləsəktər. Hajlavdar kənə — iŋ javaplь kən. Ul вedden hajlavdarqa agitatsion həm ojoştorov əderlegeвeddeŋ jomqaqьn jahajasaq. Ucastka hajlav komissialarьna, ulardьŋ aqzalarьna həm predsedateldərenə jəkmətelə torqan javaplьlьq ajrata dur. Tavьş вirev tərtiвe „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie"lə вik jaqşь вajan itelgən. Вьl tərtipte ytəgəndə unь hajlavsьlar kydendə tartьndьrqьs, artьq nəmə itməv məhim. Qujьlqan вətə tərtip вerdən-вer maqsattь — hajlavsьlardьŋ artьq tartьnьvdardan kərtələvgə, tavьş вirevdən jəşrenlegen tə'min itevgə, hajlavsьlardьŋ вətə massahьna, tavьş вirev menən ydeneŋ ixtiarьn вeldergə məmkinlek вirevgə ireşevde kydətə вit.

Hər вer hajlavsь tavьş вirev həm hajlav вylletenen konvert esenə halьp jəвeşterep hajlav jəşnigenə təşərəv əsən вulqan вinaqa kilep tik şəxsi rəveştə yde genə tavьş вirə ala. Hajlavsь ucastka hajlav komissiahьnьŋ sekretarьna ydeneŋ şəxsi tanьtmahьn kyrhətkəndən həm вьl hajlav ucastkahь вujьnsa ul grazdandьŋ hajlavsьlar isemlegenə indereleve sekretar tarafьnan tikşerelgəndən huŋ hajlav вylletendəre həm konvert ala.

Unan huŋ ul вaşqa keşelərdən izolətsialanqan, hajlav вylletendəren tultьrьv əsən maxsus qulajlaştьrьlqan вylməgə jəki kaвinaqa вara, unda yđe teləməgən kandidattardь hьdьp taşlaj, yđe qajhь kandidatqa tavьş вirergə teləhə, вylletendə şul kandidattьŋ familiahьn qaldьra; вylletendərde konvertqa hala həm, jəвeştergəndən huŋ, unь hajlav jəşnigenə teşerə. Tavьş вirevselərdeŋ nəvвəten odajtmaƅ əsən hajlav ucastkahьnda ike-əs izolətsialanqan вylmə jəki kaвina вuldьrьrqa tura kiləsəge kyrenep tora.

Dəjəm alqanda tavьş вirev protsessь oşondaj. Вьl ajqanlь horavdar вik kyp, ləkin, minenşə, „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie"neŋ 7-se вylege tavьş вirev tərtiвe turahьnda kilep sьqa torqan horavdarqa tulь rəveştə javap вirə, tik вьl вylekte iqtiвarlь rəveştə uqьp sьqьrqa qьna kərək.

Hajlavđarđьŋ hədəmtələren вildələv turahьnda

«SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie» totoşo menən xedmətsəndərdeŋ kiŋ massalarьna arientatsia tota, ul Sovettar Sojuzь grazdandarьnьŋ hajlav xoquqьn məmkin tiklem jaqşьraq tə'min itevgə jynəldereлgən. 85-se statja, hajlav jəşniktəren asqan həm tavьştardь hanaqan məldə, xedmətsəndərdeŋ iztimaqi ojoşmalarьnьŋ həm jəmqiəttəreneŋ şunьŋ əsən maxsus vəkələt вirelgən vəkildəre, şulaj uq matвuqat vəkildəre şunda вulьrqa xoquqlьlar, tip əjtə.

Вildələnep qujьlqan əlgələ həm təƅtə вulmaqan, konverthьđ kəjensə jəki вildələnep qujьlqan əlgələ вulmaqan konvert esenə halьp вirelgən, kanditattar hanь hajlana torqan deputattardьŋ hanьnan artьp kitkən вylletendər вьşn tygel tip tanьlalar (90 statja).

Ucastka hajlav komissialarьnan kilgən protokoldar nigedendə, hajlavdar вujьnsa okrug komissialarь tavьş вirevdeŋ hədəmtələren iƅəpləp sьqaralar.

SSSR Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna qujьlqan, tavьştardьŋ aвsolyt kypselegen, jəqni okrug вujьnsa вirelgən вьşn tip tanьlqan вətə tavьştarđьŋ jartьhьnan kyвehen alqan kandidattar hajlanqan вulьp iƅəplənələr (104 statja).

Protokolqa qul qujqandan huŋ, Sojuz Sovetьna həm Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug komissialarьnьŋ predsedateldəre hajlavdardьŋ hədəmtələren iqlan itələr həm deputatlьqqa hajlanqan kandidattarqa, ulardьŋ hajlanьvdarь turahьnda tanьtma вirələr.

Şunьŋ menən SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdardьŋ вətə siklь tamamlana, dərəƅəge — hajlavdardьŋ iztimaqi-politik ələşə tamamlana, sənki Udək, respuвlika həm okrug hajlav komissialarьnьŋ eşe tuqtatьlmaj əle. Millәttər Sovetьna, şulaj uq Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug komissialarь yddərenen protokoldarьn Millәttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Sojuz həm avtonomialь respuвlikalardьŋ komissialarьna həm Udək hajlav komissiahьna jeвərələr. Udək hajlav komissiahь Verxovnьj Sovetqa hajlanqan deputattardь terkəj həm hajlavdar вujьnsa вulqan вətə deloproizvodstvonь Sojuz Sovetьnьŋ həm Millәttər Sovetьnьŋ mandat komissialarьna tapşьra. Mandat komissiahьnьŋ tapşьrьvь вujьnsa palatalar jəki vəkələtte tanьvdь, jəki ajrьm deputattardь hajlavdarьn kassirovajt itevde xəl itələr.

Sojuzdьŋ Verxovnьj Sovetьna Stalinsel Konstitutsia nigedendə jaŋь hajlav zakonь вujьnsa hajlavdar — SSSR xalьqtarьnьŋ tarixi yƅeşlənevendə həm sovet dəvlət tədələşənen tarixendə jaŋь majaq ul. Hajlav sistemahьn jəşren tavьş вirev julь menən qəmymi, tiŋ həm tura hajlav xoquqь prinsipe вujьnsa demokratlaştьrьv, unь вojomqa aşьrьv hədəmtəhendə massalardьŋ politik aktivlegeneŋ artaвan yƅevenə, dəvlət menən idara itevgə xedmətsəndərdeŋ jaŋь qatlamdarьn ьlьqtьrьvqa kilterer. Proletariat diktaturahь taqь la hьqьlmalьraq вulьr, timək, eşse sьjnьƅtьŋ jəmqiətkə dəvlət jetəkselegeneŋ taqь la qevətlerək sistemahь вulьr.

Jaŋь hajlav zakonь ydendə edmə həm adaqьna tiklem totanaqlь вulqan sovet sotsialistik dimokratizmьn kəvdələndərə, ul, sovet dəvləteneŋ həm Lenin-Stalin partiahь eşenə, kommunizm əsən kərəş eşenə sikhed вirelgən sovet xalqьnьŋ jemerelməƅlek kəsə turahьnda şahitlek itə.

SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidattar qujьv tərtiвe turahьnda

SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidattar qujьv xoquqь вik kiŋ: unь xedmətsəndərdeŋ iztimaqi ojoşmalarьnьŋ həm jəmqiəttəreneŋ ydək organdarь, şulaj uq ulardьŋ respuвlika, kraj, əlkə həm rajon organdarь, predpriatielərdə eşselərdeŋ həm xedmətkərdərdeŋ, xərвi castərdə qьdlarmiestardьŋ dəjəm jьjьlьştarь, kolxozdarda krəƅtiəndərdeŋ, sovxozdarda — eşselərdeŋ həm xedmətkərdərdeŋ dəjəm jьjьlьştarь вojomqa aşьralar (57 statja).

Вьl eşselərdeŋ, kolxozsьlardьŋ, xedmətkərdərdeŋ yddərenen arahьnan SSSR-dьŋ Verxovnьj Sovetьna kandidatura kyrhətevdə tulь məmkinlektəre вar, tigən hyd. Вьl, kandidaturalardь qalala la şulaj uq avьlda la massovьj jьjьlьştarda personal' rəveştə mədəkərə itevde aldan вildələj. Вьl, zakondьŋ, SSSR Verxovnьj organьn xalьqtьŋ kiŋ massalarь menən tьqьd rəveştə вəjlərgə ьntьlьvь turahьnda həjləj.

Xedmətsəndərdeŋ Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kandidat quja torqan вətə iztimaqi ojoşmalarь həm jəmqiəttəre hajlavdardan 30 kən alda unь tejeşle okrug hajlav komissiahьnda terkətergə вurьslьlar həm ulardьŋ jəşeŋ, torqan urьnь, ojoşmahьn ismen, jьjьlьştьŋ urьnь, vaqtьn həm unda qatnaşsьlardьŋ hanьn kyrhətep, jьjьlьştьŋ unьŋ prezidium aqzalarь tarafьnan qul qujьlqan protokolьn tapşьrьrqa tejeştər; protokolda kandidattьŋ familiahь, isme, atahьnьŋ isme, jəşe, torqan urьnь, partialьlьqь həm eşləj torqan eşe kyrhətelergə tejeş. Вьnan tьş, ydeneŋ oşo hajlav okrugьnda tavьşqa qujьlьrqa rizalьqь turahьnda kandidattьŋ qarizahь вerketelgən вulьrqa tejeş.

Xedmətsəndərdeŋ okrug hajlav komissiahьnda terkəlgən kandidattь qujqan hər вer ojoşmahьna həm jəmqiətenə, şulaj uq SSSR-dьŋ hər вer grazdanьna вьl kandidat əsən jьjьlьştarda, matвuqatta həm вaşqa вuldar menən totqarhьd agitatsia jahav xoquqь tə'min itelə (61, 65, 70 statjalar). Вьnan, Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kandidattar qujьvdьŋ formal'nosttar-

DOLORES IBARRURI

MINEŅ BALALARЬMA XAT

Valensia, 5 - nse sentəвr (TASS). Dolores Iвarruri (Passienoria) TASS xəвərsehenə „Mineņ вalalarьma xat" tapşьrđь. Possionaria xatь tyвəndə tulьhьnsa kiterelə.

Xalьq-aгa jəştər kөnөndə min eşemdən ađ qьna bulha la vaqьt өđөp heđgə, qəđerle вalalarьm, jađarqa buldьm. Min heđđeņ menən elekkene, xəjerselek həm xoquqhьđlьq vaqtьnda xətergə tөşөrөp kitergə təlejem. Min ađьraq xəđerge xəl turahьnda hөjlərgə həm вeđđeņ jəştərevedđeņ həm xalqьвьđđьņ perispiktevalarьn kyrhətergə teləjem.

1936 jьldьn 18 ijylendə jemerelgən Ispaniala вeđđeņ tormoş вik qьjьn ine. Həm Ispanianьņ faşisttar вađьр alqan өleşөndə əle lə ul şulaj: Unda la eş xaqь, qьđqanьs torlaqtar, qolloq, kul'turahьđlьq, xəjerselek həm jaqьn kiləsək өsөn qurqьv. Eşse həm krəđtiən вalalarь вer vaqьtta la eştə вulmađtan oloqajđьlar, sөnki eş quldarь kyp ine.

Urta sьjnьfar həm vaq вurzuazia jəştərenə ularđьņ tuqandarь yđđəren hər nəmənən məxerym itep professia өjrənergə, vıactar, uqьtьvsьlar, inzenerđar вulьrqa mөmkinlek вirđelər. Ləkin ular eş taвa almaj sem'jalarь qaramaqьnda jəşəvđəren davam itterđelər. Jəki politsiaqa, zandarmeriaqa eşkə kerđelər.

Đur qalalarđьņ uramdarь həm şulaj uq avьl majđandarь вujьnsa eşheđ jəş jegettər həm qьđđarđьņ legiondarь jөrөnөlər. Eş juq! Ular hər vaqьtta şulaj вulьr tip ujlanьlar! ularđьņ ujđarь jьraq, вik jьraqqa dingeđđər həm tavđar aşa jəştər вəxetle jəşəj torqan xalьqqa, kul'tura, iskusstvo, fən həm jaqşь tormoş, вer tөkөm mөlkətlelər vlasьnьņ өđtөnlөgө өsөn tygel, ə вarlьq xeđmət ejələre, eşse həm krəđtiəndər, ir həm qatьn-qьđđar өsөn вulqan ildeņ xalqьna jynəlderelgəjne. SSSR — sotsializm ile. Qaraņqь tөndө jaqtьrtьvsь majaq kevek, ularqa jul kyrhətte. Həm ularđьņ jөrəgen ьşanьs menən tultьrđь. Həm ular jađmьşqa вujhonmanьlar. Həm ular ildərendə jəşəgən şundaj avьr xəlde вөtөrөv өsөn kөrəştelər. Ular politik həm sotsial xoquqtarь qьna tygel, вəlki вik ilementar xoquqtь — jəşəv xoquqьn talap ittelər. Ularđьņ kyptəre kөrəştərđə ylde.

Xalьq ara jəştər kөnө! Hineņ xəterendəme? mineņ ulьm. Hin вala ineņ, həm hin inde demonstratsialarđa jəştər menən вer safta jөrөnөņ. Hineņ heņleņ Amяjia qurqa ine: ul şundaj kes kenə ine, ə zandarmdar şul tiklem uđal ine. Ular вalalarđь la, đurđarđь qьjnaqan kevek qьjnanьlar həm ylterđelər. Beđđeņ jəştər nindəj qaharman inelər. Iđeņđəme, monfestatsianan hin nindəj şatlьq menən өjgə qajtьņ həm min ularđь вelməgən kevek hin вik вaj tojqola tөşөndөrөvđər menən yđeņ menən вulqan vaqiqanь miņə hөjlənenņ.

Ləkin вьlar вarьhь la ytkərelgəndər ine, mineņ вalalarьm, həm ytkən kөrəş kөndəre turahьndaqь iđtəlektər вөgөngө kөndərđeņ grandiozlьqь aldьna tomalanalar. Xəđer her вer kөn—dramatik kөrəş kөnө. Bьl kөndərđə jəştər ololar menən вer safta uq yđđəren qorвan itev, həm geroizm turahьndaqь вьna tigən səxifələrđe yeđđərenen qandarь menən jađalar.

Hər vaqьt tejerlek iđən ađtьnda jəşəvse həm eđərləvđər ađtьnda torovsь вeđđeņ şanlь kommunisttar partiaвьđ yđeneņ aqzalarьna вojevoj sьnьqьv вirđe. Həm jəştərđe geroizm həm yđ yđđəren qьđqanmavsьlьq ruxьnda tərвiələne.

Bөgөn də, вөtə fronttarđa kommunisttar вөtə вojesttar өsөn qьjьvlьq qaharmanlьq həm təvəkəllekteņ вik matur өlgөhө вulьp toralar.

Beđđeņ kөsөвeđđeņ qьđьmь həm вeđđeņ partiaвьđđьņ kөndən kөn kiņəjə вarqan tə'đire ađtьnda doşman uņьşhьđ вulha la вeđđeņ saftarьвьđđь tarqatьrqa həm вylgələrgə tьrьşa.

Həm вeđđə lə, вaşqa kyp kenə ildərđəge kevek yk, trotskizm—faşizm mənfəqəte өsөn sotsialistik jəştər вerləşməhe federadsiahьnьņ granit вerđəmlegeņ jenəjətle rəveştə hьndьrьrqa mataşa. Ul вьqa ireşə almanь. Şulaj вulha la, вeđđeņ partiaвьđđьņ markistik nigeđđəren yđləşterep, jeteşməgən ojoşmalarqa yđeneņ psevdorevolytsion kontraвandahьn өđtөrəp alьp inep, katalonialа xeđmət ejələreneņ qөmөrđəren hələk itkən jenəjətsel fetnə ojoştorđolar. Ləkin trotskizmdь вarlьq jəne-təne menən kyrəşalmavsь massalarqa, unьņ kontrrevolyt sion ađьlь, unьņ manevrđarьnda faşizmdьņ qulь ujnaqanlьqь asьla вara.

Həm qart вojestarđьņ вeldeklege, өlgөrgənlege menən, kөndəlek kөrəştə javlap alьnqan jənle вarlьq nigeđendə, jəqni вөtə xalьqtarđьņ təzriвəhe nigeđendə tərвiələngən вeđđeņ jəştərevеđ, trotskizmdьņ kontrrevolytsion ađьlьn вik jaqşь tanьj aldьlar. Trotskizmdьņ вөtə plandarь вeđđeņ revolytsion aņlьlьqьвьđqa вərelep selpərəmə kilde. Beđđeņ jəştərevеđ, вeđđeņ partia jөđөndə yđđəren həm xalьq massalarьn həm sotsial azatlьq julьndan alьp вarьvsьnь, massalarđьņ tura həm qatь julвaşsьhьn, ajьrьvsa jəştərđeņ jetəksehen həm dahьjьn kyrə.

Mineņ вalalarьm, вeđđeņ kөrəşeвeđ turahьnda heđgə nəmə hөjlərgə? Kөrəş kөndən kөn qurqьnьs tөđkə inə, kөndən kөn jaņь doşmandar yđə вara ular menən вeđ kөrəşergə tejeşвeđ. Ləkin вer nəməgə lə qaramađtan вeđđeņ jeņeveвeđgə ьşanьsьвьđ, вerense kөndərgə qaraqanda вөgөn kөslөrək. Bьl—fraza tygel. Beđđən, ni өsөn heđ jeņevegeđgə вөgөn şulaj ьşanqanhьqьđ, tip horavđarь mөmkin.

Beđ kөrəşte nindəj şarttarđa вaşlaqanьвьđđь iđkə tөşөrəjek. Beđđeņ вojestarьвьđ frontqa qoralhьđ вarđьlar, ularqa hələk вulqandan huņ iptəşeneņ mьltьqьn alьrqa kөtөp tororqa tura kilde. Beđđeņ вojestar tik yđđəreneņ вatьrlьqtarь menən genə qorallanqandar ine. Şul uq vaqьtta вeđgə, Germania, Italia həm Portugalia armialarь, faşisttar, flangistar morokkosьlar həm fetnəse ofetserđar menən nisek huqьşqanьвьđđь la onotorqa jaramaj. Beđ, Ispanianь yđ jađmьşьna tapşьrqan вөtə donja jөđө aldьnda, demokratik ildeņ xөkymətterə jөđө alьnda, armia həm aviatsia tөđөvgə tejeş inek; вeđ iđəpheđ kyp qorвandar вirep, əjtep вөtkөheđ qarşьlьqtarđь jeņep elek вulmaqan xərвi promьjşlennostь tьvđьrьrqa tejeş inek.

Min heđgə, Ispania eşen yđ eştəre, jəqni demokratia həm azatlьq eşe tip iđəplərgə tejeş вulqan ildərđeņ Ispanianь nisek qaldьrьp kitevđəre turahьnda hөjləgəndə, вer ilde—SSSR-đь tөşөrөp qaldьrьrqa kərək. Sotsializm ilenə həm вeđđeņ eşeвeđđe вөjөk jaqlavsь iptəş Stalingə Ispanianьņ tərən təşəkkeren вer kem də həm вer nəmə lə kəmetə almađ, ul təşəkkerđe Ispania məņge xis iter.

Beđđə вөgөn, elekke vaqьttaqь qoralhьđ həm kejemheđ druzinalar urьnьna, kөndən kөn kөsləlenə, dessiplinerlaşa вarqan armia вar. Beđđə aviatsia—вeđđeņ qorurlьqьвьđ həm doşmanqa qurqьnьs halьvsь aviatsia вar. Beđđə xərвi promьjşlennost tьvđьrьla həm nihajat, вeđđeņ xalьq teləhə nindəj geroizmqa, teləhə nindəj qorвandar вirevgə hələtle. Ə вeđđeņ partiaвьđđьņ joqondoho kөndən kөn nьqьraq hiđelə həm uqa jaņь kөstər ьnlьр kilə.

Beđđeņ jereвeđđe qanqa вatьrьvsь həm ileвeđđe tarqata torqan вьl qot osqos huqьş, вelməjem taqь la kypmegə hуđьr. Ləkin min jeņevđeņ вeđđeke вulьvьna, axьrьnda, вeđ Ispanianь вөlgөnlөkkə tөşөrgən, unьņ progrissivlьqьn tuqtatqan həm eşse krəđtiəndərđe xəjerselek həm qolloq mixnətendə jəşərgə məzвyr itkən өđtөnlөktө məņgegə вөtөrөrвeđ. Beđđeņ iņ jaqşь keşeləreвeđđən вirelgən qorвandar, вeđđeņ jəştəreвeđgə xeđmətkə, fəngə, iskusstvoqa, kul'turaqa jaqşь tormoşqa həm tьnьslьqqa juldar asar. Ularđьņ tormoşo jəşəv өsөn kөrəş qajqьhьnda вulmađ, ə jeņev вajramь вulьr. Həm вьlar taralьvsan qөm өđtөnə qorolqan illyzialar həm xialdar tygel, ə real' вulьр вađasaq fakttar. Bьnь вeđđeņ respuвlikan Ispania jəştəreвeđđeņ xəldərendə həm tormoş şarttarьnda вulьр ytkən tərən yđgəreştər kyrhətələr.

Balalarqa graftarđьņ, aristakrattarđьņ—fetnəselərđeņ dvoristarь вirelgən. Həm xəđer вalalar elek vlast вaşьnda utьrqandar өsөn genə mөmkinlek вulqan rəxətlek menən fajđalanalar. Pionerđar lagerьnda irtəgəhe kөndөņ keşeləre yđđəreneņ muskuldarьn həm ypkələren nьqьtalar həm elek ular өsөn ireşev mөmkin вulmaqan вelemde alalar. Doprizьjvniktarđь вerləşterevse вeđđeņ „Alerta" ojoşmahь ularđь tərвiələj, ularđь təzriвəle uqьtьvsьlar jetəkselek itə. Eşselər instituttarьnda juqarь вelem alьvqa hələtlelek tapqan eşselər uqьjđar. Ular iđke rizemda ireşev mөmkin вulmaqan professialarqa ejə вulalar. Şəiqət tutaştarь məktəptəre, əsələrđe вalalar turahьnda qajqьrtьvđan вuşandьrьp вalalarqa aşav-esev tə'min itelgən вalalar jorttarь өsөn texnik personal' jeteşterev məktəptəre,—вьlar вөtəhe lə irtəgəhe Ispania kөnөnөņ prooвrazalarь вulьp toralar. Bьl Ispanianьņ iņ jaqşь uldarь akoptarđa kөrəşələr, həm qorвan вulalar.

Mineņ вalalarьm heđ, donjanьņ iņ вəxetle jəştəre arahьnda xalьq-ara jəştər kөnөn вajram itkəndə, azatlьq həm qədellekle kiləsək ispania өsөn fronttarьnda kөrəşevse yđeгeđđeņ tuqandarьqьđđь onotmaqьđ.

Heđđeņ əsəgeđ heđđe meņ tapqьrđar qosaqlaj.

Qьđđar alьđ kөnsьqьşqa kitələr

Valə Xetagurovanьņ saqьrьvьn jəş potriotkalar jalqьnlь rəveştə qarşь alqajnьlar. Өfө predpriatieləréndə həm ucrezdenieləréndə eşləvse illegə jaqьn qьđđar Alьđ Kөnsьqьşqa daimi rəveştə eşləv өsөn kitergə teləgənlektəren вeldergəjnelər.

7 qьđ Alьđ Kөnsьqşqa eşləv өsөn kittelərđə inde. Ular arahьnda Oktəвr' revolytsiahь isemendəge paroxod remontlav zavodьnda eşləgən komsomolka Şoвolina вar. Alьđ Kөnsьqьşta ul juldar texnige вulьp eşləjəsək. Şulaj uq „Poвeda" artelenən komsomolka Gavrilova, Krekingstsojđan pedagog Voloşina həm вaşqalar kittelər.

(BAŞTASS).

Өfələ Xalьq Ara Jəştər Kөnө

Өfələ, Xalьq-Ara Jəştər Kөnө đur tantanalь demonstratsia menən isemlənde. Kistən yk вinalarqa, uramdarqa qьđьl вajraqtar elengən, julвaşsьlarđьņ hyrəttəre, plakattar, səskələr menən вiđəlgəjne. 6-sь sentəвr irtə menən zavod, faвrika kollektivtəre, sovet savđa ucrezdenieləre, uqьv jorttarь kalonnalarь revoljytsia majđanьna taвan jul aldьlar.

Revolytsia majđanь tөrlө jaqtarđan aqьlqan kalonnalar menən tьqьđlandь. Şat jəştər majđandь jaņьratьр şavlanьlar. Ular kykrəktəren kirep jьrlanьlar. Tađa kykrəktərđən sьqqan вьl kөslө jьr tavьşь alьđtarqa kitep jaņьranь. Sittərək tөrlө kastymdarqa tөrөngən gruppa вejej вaşlanь, ularđьņ вejeve вөtə majđanqa taraldь. Jьr, вejev, tantana, şaşьv ođaq đavam itte.

Majđanqa, kөslө proletar gimnь—internatsional jaņьranь. Bьl julь orkestr majđandaqь вөtə tavьştь jotop alqandaj—asьq həm kөslө ujnanь.

12 səqət 30 minutta treвunala, VKP(в), VLKSM Өlkə Komitetь həm Başqortostan xөkymәte aqzalarь kyrendelər. Miteng asьldь. VKP(в) Өlkə Komitetь həm Başqortostan xөkymәte ismenən iptəş Bulaşьv, jəştərđe 23-nsө Xalьq Ara-Jəştər Kөnө menən təвriklənе. Unьņ artьnan VLKSM Өlkə Komitetь sekretarь iptəş Əxmirьv qotlav hyđe menən sьqtь.

Miting huņьnda kalonnalar Karl-Marks uramь menən kul'tura harajьna taвan təвrikləv treвunahьna jynəldelər. Iņ alda pionerđar, uqьvsьlar, qalanьņ keskenə grazdandarь вaralar. Ularđьņ kalonnalarь, ileвeđđəge hər tөrlө uņьştь kyrhətkən modeldər, makettar menən вiđəlgən. Bьna jer şarь maketь həm unьņ вaşьna вer pioner ultьrqan. Bьl вol'şeviktərđeņ Tөnjaq poljyste javlap alьvđarьn kyrhətə. Bьna gerojđarьвьđđьņ polys aşa Tөnjaq Amerikaqa osovđarьn kyrhətkən makettar, juqarь urozajđь kyrhətkən diagrammalar menən вiđəlgən kolonnalar ytələr. Uqьvsьlar artьnan oвorona, fizkul'tura kolonnalarь вara. Bөtəhe lə zəņgər kamвinzon kigən pilottar, paraşutistar, hava xuzalarь kalonnalarь ytə. Aq həm zəņgər majkala fizkul'tura kallektivtəre, GTO znackistarь, kөs həm qьjьvlьq menən alqa atlajđar. Ular artьnan zavod, faвriktar kollektivtəre, predpriatieləređəge staxanovsь jəştər, urta həm juqarь məktəptər studenttarь, həm sovet—savđa ucrezdenieləre kalonnalarь teđelep kitə.

Jьr, kөslө jьr kytərelə. Kalonnalar menən taşqьn вulьp aqьlьvsь meņləgən jəştər uqa quşьlalar. Uram jaņьraj. Şavlь, dərtle jьr tavьşь əllə qajđarqa alьđtarqa kitə.

Kalonnalar Stalin uramьna jetkəshulqa вorolop, Lenin uramьna sьqalar. Kul'tura harajь aldьnda təвrikləv treвunahь, unda partia Өlkə Komitetь həm xөkymət jetəkseləre kalonnalar вulьp aqьlьvsь xalьqqa təвrikləv lozungtarь taşlajđar:

— Jəşəhen вөjөk Stalin!
— Geroistik ispan xalqьna sələm!
— Ura!

Hər вer əjtelgən lozung artьnan kөslө „Ura" tavьşь jaņьraj. Şat, dərtle kalonnalar Puşkin uramьna inep, yđđəreneņ kollektivtəre menən taralalar.

Qala la, jьr muzьjka tavьşь, şavşьv, xərəkət вik ođaqqa, kiskə tiklem davam itte. Kis menən kul'tura həm jal parkьnda Xalьq-Ara Jəştər Kөnөnə arnalqan karnaval ytkərelde.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

Өfө „Oktəвr natiskahь" tipografiahь.
Başglavlit əki 1№ 2998

1937-se jьl
12 Sentəʙr
№ 88 (1136)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərđen proletarđarь, berləşeged!

Leninse

„Ленинсе„—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

ʙЬJT—UL POLITIKA

Sovet xalqьnьꞑ doşmandarь tarafьnan qullanьla torƣan məkerle metodtar turahьndaƣь materialdar, ʙeđđeꞑ vatanьʙьđ menən savđa itevse jarsьqtarđьꞑ axlaqtarь өƅtөnən pərđəne asa Doşmandьꞑ uƅallьq həm javьzlьq ojalarьnda iꞑ əşəke axlaq xөkөm hөrgən, unda ʙөtəhe lə aƣьvlanƣan həm haƅьqlandьrьlƣan bulƣan. Ulardьꞑ ʙөtəhe lə sirkənev həm jerənev tojƣoho tьvđьralar.

Moral' jaƣьnan tyʙən təgərəv, tarqalьv—xalьq doşmandarьnьꞑ xarakterđarьnьꞑ ʙerehe. Politikalaƣь ʙandittar həm javьzdar, ular tormoşta la ʙandittar həm javьzdar bulьp qalalar.

Sit il razvedkalarьna xeđmətkə kysep, şpiondar, diversanttar həm qorotqostar, sotsializmdьꞑ iꞑ javьz doşmandarь, trotskistar həm ʙuxarinselər ʙeđđeꞑ menən kөrəştə yđđərenə lajьq bulƣan ʙөtə saralarđь qullana ʙaşlanьlar. Ajrьvsa, yđđəre moral' jaqtan ađaqqь sikkə tiklem tarqalƣan bulƣan xəldə, ular jəştər arahьnda tarqalьv ʙatsьjllalarьn taratьvđь, ʙođoqloq joƣontolarьn jahavđь yđđərenen maqsattarь itep qujƣandar. Ular, jəştərđeꞑ sotsialistik tөđөləştə, promьjşlennosta, avьl xuƶalьƣьnda armiala nindəj đur' rol' ʙiləgənlektəre nə otcot ʙirgəndər. Ular, jəştər—ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ gyzəllege həm ƣorurlьƣь — komsomol kommunistik partianьꞑ ƣevətle rizervь ikənlekte ʙelgəndər. Ular, şulaj uq jəştərgə inev julь ularƣa jaʙьq ikənlekte, ular arahьna ytə almaƅlьqtь ʙelgəndər. Ular, ʙeđđeꞑ jəştəreʙeđ yđđərenen tьvƣan ildəren, Lenin—Stalin partiahьn qajnar həm fidakar jaratqanlьqtarьn da kyrđelər. Doşmandar, ʙer genə hyđ menən bulha la partia namьƅьn ʙьsьratьvƣa jөrət itevse hər kemde jəştər taсkala alьp sьƣьp ʙerense posttaƣь militsonerƣa ʙirəsəgen də ʙeldelər.

Ular, jəştər arahьna inev julьn eđləvđə, jəştərđeꞑ ajrьm qatlavьnьꞑ aꞑьnda haqlanьp kilgən iƅkelek qaldьqtarьna stavka jahanьlar. Kapitalistik qoroloştan nəmə miras bulьp qalƣan bulha, ular şunь yđđərenə sojuznik itep alđьlar. Jəştərđe tarqatьvđa aꞑlь reveştə stavka qujьv — komsomolƣa ytep ingən doşmandarđьꞑ tөp metodtarь ʙьna oşo. Faktar ʙөtə asьqlьƣь menən kyrhətələr ki, doşman jəştər arahьndaƣь eşməkərlegeneꞑ tөp metodь itep politik həm tormoş jaqtan tarqalьvđь hajlaƣan.

VLKSM Уđək Komitetьnьꞑ bulьp ytkən Plenumь „komsomoldaƣь jemerev eşeneꞑ yđgələge şunda tora ki, komsomol jetəkselegenə yrmələgən xalьq doşmandarь, jəştərđe tarqaldьrьvđьꞑ həm jəştərđən yđđərenə taraftarđar ьlьqtьrьvđьꞑ tөp metodь itep, ʙerense nəvʙəttə eskelek arqьlь jəştərđe politik həm tormoş jaqtan tarqaldьrьvđь alƣandar. Ular, ʙьl maqsattarьnda şəxsi tormoş (ʙьjt') turahьnda komsomoldьꞑ jetəkse raʙotniktəre arahьnda kiꞑ taralƣan, ʙol'şevizmƣa jat bulƣan qaraştь—şəxsi tormoşqa politika ƣa mөnəsəʙəte bulmaƣan şəxsi, xosusi eş itep qarav qaraşьn fajđalanƣandar" tip kyrhətte.

Komsomoldьꞑ jetəkseləre, şəxsi qьlьqtь „xosusi" eş tip iƅəpləp, tormoşto ʙurƶuasa aꞑlavƣa təgərənelər. VLKSM Уđək Komitetь ʙjurohь, Уđək Komitet sekretarđarь həm iꞑ ʙaşta iptəş Kosarev, raʙotnikteꞑ tormoşta yđen totovь, unьꞑ politik iztimaƣi jaqtan totovьnan ajrьp alьnmaƅ bulьvьn onottolar. Raʙotnikteꞑ moral' totoroqloƣo, unьꞑ politik totoroqloloƣonoꞑ şartь bulьp torƣanlьqtь onottolar. ʙьna şularđьꞑ ʙөtəheneꞑ də jenəjətsel rəveştə onotolovь həm xatta tormoş jaqtan tarqalьvƣa VLKSM УK tarafьnan jul qujьlьv doşmandarđьꞑ komsomol raʙotniktəren moral' jaqtan tarqatьvđa qəʙəxət jemerges eş itep ʙarьvđarьn jeꞑelləşterđe. ʙьna şunьꞑ өsөn də raʙotniktər arahьndaƣь normal' eşlekle mөnəsəʙəttən—duƅ-işlek, ʙerləşep esev, jerlegendə mөnəsəʙəttəre menən alьştьrьla ʙaşlaƣandar. Normal' komsomol dissiplinahь—ʙerləşep esevđərđeꞑ gruppasьlьƣь həm krugovaj porukohь menən; kadrđarđь, ulardь politik həm eşleklelek jaƣьnan jaraqlь bulьvđarьna qarap hajlap alьv həm ʙylevđeꞑ ʙol'şevistik prensipь — ʙol'şevistik bulmaƣan, duƅ-işlek ʙəjləneştəre bujьnsa hajlap alьv prensipь menən almaştьrьla ʙaşlaƣan.

Komsomol raʙotniktəre arahьnda tamьrlanƣan jeꞑel axlaqtar doşman agenttarьna eş alьp ʙarьvƣa jarđam ittelər.

Kyʙerək araqь esep, vaqьttarьn esevgə haləк itevđə ajrьm qьjьvlьq kyrhətevse uxar—aktivisttər komsomolda juq tygel... Komsomol kassahьn ajamajьnsa, ular hər tөrlө uꞑaj menən həm toqtomalƣa ytkərelevse ʙankittarƣa mul itep aqsa tygələr.

ʙol'şevizm ruxьna organik sit bulƣan ʙөtə ʙьl taşlandьq jeꞑel axlaqtarđь şəfqəthed rəveştə ʙөtөrөrgə kərək.

Partia hər vaqьt ʙeđđe, tormoş (kөn kyreş) mөnəsəʙəttəren sьjnfьj kөrəştən ajrьp alьp xəl itergə jaramaj, tip өjrətte Vladimir Il'ic Lenin komsomoldьꞑ III sjezьnda... ʙeđđeꞑ axlaqьʙьđ tulьhьnsa proletariattьꞑ sьjnfьj kөrəş mənfəƣəttərenə ʙujhondoroлƣan. ʙeđđeꞑ axlaqьʙьđ proletariattьꞑ sьjnfьj kөrəş mənfəƣəttərenən kilterelep sьƣarьla" tip əjtte.

Tormoştaƣь şəxsi eş, ʙьjt (kөn-kyreş) kommunizm өsөn kөrəş menən tьƣьđ ʙəjləngən. Sovet aldьnƣь jəş keşeheneꞑ ʙьjtь həm iztimaƣij eşe garmanik rəveştə ʙer ʙөtөn bulьp quşьla.

Komsomol aktivise jəştərđeꞑ ьşanьsь menən uratьlƣan. Ləkin ʙuş vaqtьn eskelekə ytkərə torƣan keşe, yđeneꞑ tojƣolarьnda jeꞑel aqьl menən almaşьna torƣan keşe ʙer vaqьtta la jəştərđeꞑ ьşanьsь menən fajdalana almajasaq.

ʙeđđeꞑ ileʙeđđə, yđen həm ʙaşqalarđь xөrmətləvse irəkle ʙatьr keşelər, kөslө tojƣolo, tөgəl xarakterlь keşelər yƅələr. Sovet jəştəre eskelek ʙьsьraƣьna sumƣan, qatьnqьđđarƣa qaraşta tađa bulmaƣan, yđeneꞑ ʙurьstarьna jeꞑel aqьl menən qaravsь keşe artьnan ʙarmajasaqtar. Ular ʙьndaj keşeneꞑ Lenin—Stalin partiahь eşe өsөn, yđeneꞑ tьvƣan ile өsөn ʙatьrlьqtar kyrhətevgə ʙara almaƣanlьƣьn ʙelələr.

Klara Setkindeꞑ Vladimir Il'ic Lenin menən bulƣan ʙer ʙesedahьn xəterləv urьnlь. Hyđ proletar morale turahьnda ʙara ine. ʙьna şul ʙeseda vaqtьnda ʙer jəş iptəş turahьnda Lenin yđeneꞑ fekeren əjtep ʙirə. „Heđ ʙit jəş iptəş XUZ-dь ʙeləhegeđ. Gyzəl, juƣarь talantlь jəş! Qurqam, şulardьꞑ ʙөtəhenə lə qaramaƅtan, uƣarđan ʙer jaqşь nəmə lə sьqmaƅ. Ul ʙer məxəʙʙət tarixenən ikensegə ьrƣьj, taşlana. ʙьl politik kөrəş өsөn də, revolytsia өsөn də jaramaj. Şulaj uq min, şəxsi romandarь politika menən ʙergə quşьla torƣan qatьndarđьꞑ, həm hər ʙer juʙka artьnan saʙьvsь həm yđen hər ʙer jəş qatьnƣa ʙutalьrƣa ʙirevse irđərđeꞑ kөrəştə ьşanьslь həm tyđemle bulьvđarьn өƅtөmə ala almam. Juq, juq ʙьl revolytsia menən ʙəjləneşle tygel".

VLKSM Уđək Komitetь Plenumь, komsomol raʙotniktəre tarafьnan ʙьjt jaqtan tarqalьv kyreneştərenə tyđep torovđь ʙol'şevistik bulmaƣan xəl, sovet jəştərenə həm ʙigerəktə komsomoldьꞑ aktiv raʙotniktərenə lajьq tygel, tip xөkөm itte. ʙьjt politikanan ajrьp alьnmaƅlьq, moral' tarqalьv komsomolestь politik həm jəməƣət raʙotnige bulьv jaƣьnan hələkətlekkə kilterə. Tik moral' jaqtan tađa bulьv qьna politik tarqalьvđan ьşanьslь garantia bula ala.

Lenin komsomolь sojuz aƣzalarьnьꞑ şəxsi tormoştarьn normalaştьrmaj. Ləkin ul jəştərđeꞑ moral' sьjfattarьna nisek bulha şulaj qarap tora almaj. Sovettar ileneꞑ jəştəren juƣarь həm iꞑ tađa axlaq idealdarьn da tərʙiələv ʙurьsь—kommunistik tərʙiəneꞑ tura eşe. Komsomol aƣzahь—yđ vaqtьnьꞑ aldьnƣь keşehe, ul həm yđeneꞑ şəxsi tormoşonda la ʙөtə jəştərgə өlgө bulьrƣa tejeş. ʙeđđeꞑ sojuzьʙьđđьꞑ ustavь „esevselek, xuliganlьq menən.... qatьn-qьđđarƣa iptəştərsə bulmaƣan mөnəsəʙət menən kөrəşergə" ʙurьslaj.

Komsomol yđeneꞑ eşen sojuz aƣzalarь jəməƣət eşendə həm ʙьjtьnda yđđərenen jynələştəren mөmkin tiklem tulьraq kiꞑəjtevđəre nigeđendə alьp ʙarьvđь maqsat itep quja. Əgərđə ul jynələş ʙođoq jaqqa taʙan yƅə ʙara ikən, komsomol ojoşmahь sojuz aƣzahьn tərtipkə saqьrьrƣa, unь tөđətergə, unьꞑ julь hələkətle ikənlekte kyrhətergə tejeş.

Esev həm tormoş jaqtan tarqalьv menən qьrqa kөrəş alьp ʙarьv hər komsomolestьꞑ həm komsomol aktiveseneꞑ ʙurьsь. Raʙotniktər hajlaƣanda həm yrlətkəndə, narьqlaƣanda ulardьꞑ moral' sьjfattarь iƅəpkə alьnьvь məƶʙyr.

Hər vaqьt iƅtə totorƣa kərək ki, ʙьjt—ul politika, ʙьjt—ul sьjnfьj kөrəş.

(„Kom. pravda"nьꞑ 2-se sentəʙrđə sьqqan hanьnьꞑ ʙaş məqaləhenən).

Tav qoramaldarь zavodьnda staxanovsa eşləp, ʙьjьl Qьđьl Armiaƣa alьnƣan Xөsnetdinov, Əxmədejev, Aʙramov iptəştər.
(Urazʙaxtin fo'ohь).

„N-209" samoljotьn eđləvđər

Sovettar sojuzьnьꞑ Gerojь iptər Levanevskiđeꞑ samoljotьn eđləvđə davam itə. „N-209" ekipaƶьn qotqarьv өsөn kitkən Sovettar Sojuzь Gerojь Şeveljovtьꞑ hava ekspeditsiahь ikense sentəʙr 15 səƣət 25 minutta Ƶelanie morononda posadka jahanь.

Ikense sentəʙrđə ip. Şeveljov Tөnjaq ʙođ julь idarahь nacal'nige ip. O. Ju. Şmidt isemenə tyʙəndəge radiogrammanь jeʙərđe.

„Ƶelania morono. 5 sentəʙr 4-se sentəʙrđə tөş vaqtьnda maşinalarđь qororloq urьnƣa sьƣarьvđь tamamlanьq. Osop sьƣьvƣa əđer toraʙьđ. 4-se sentəʙrđeꞑ kөn ađaƣьn samoljottar osop kytərelgən məldə təgərməstəre menən jeʙegən gruntqa nьq ʙatmahьndar өsөn jahalƣan tyşəp halьnƣan aƣas iđənde kөsəjtevgə fajđalandьq. 5-se sentəʙrđə irtən aerodromda deƶurstvo alьp ʙaraʙьđ. Rudol'f utravьnda havanьꞑ ʙik ađ qьna vaqьtqa bulha la jaqşьlanьvьn kөtəʙeđ. Rudol'f utravьna ʙarьp jetev өsөn ʙeđgə tik өs səƣət jarьm vaqьt qьna qaldь.

Arktekala hava toroşo haman da nasar. Fransa-Iosif jere arxepilagь өƅtөndə ʙolottarđьꞑ ʙik tyʙən həm qujь tomam bulьvь Şeveljov ekspeditsiahьnьꞑ osovьn totop tora.

Sovettar Sojuzьnьn Gerojь iptəş Golovin osa torƣan kəmələ Dudinkindan Olenskiƣa osto. 5-se sentəʙrđə lytcik iptəş Zadkov qьđьl ʙajraqlь „Krasin" ʙođ vatqьsь janьna osop kilde. Havalar jaqşьrьv menən ul „N-209" samoljotьn eđləv өsөn osasaq.

JARЬŞЬP UQЬRQA

Uqьv jьlь вaşlandь. Jьlь, jaqtь həm otlicnoqa uqьv əsən вətə şarttar вvdьrьlqan məktəp вinalarь uqьvsьlar armialь menən tuldь. Məktəp ydə tormoşonon tulьlьqь menən jəşəj вaşlanь. Komsomol ojoşmahь həm uqьtьvsьlar kollektive вik javaplь eş osorona indelər.

Вik javaplь eş вaşlandь. Sənki вьnda, məktəptə hər вer uqьvsь təvge tərвiəne ala. Unьn donjaqa вulqan qaraşь oşonda formalaşa. Ul вьnda aŋlь tormoşqa ajaq вaвa. Вьl xəl ydə genə lə məktəptəge Komsomol ojoşmahь aldьnda nindəj dur вurьstar torovьn kyrhətə.

Məktəp həm unьn komsomol ojoşmahь aldьnda iŋ dur вurьs вulьp—uqьv, пьqьşlь uqьv, fən, вol'şevizmqa ejə вulьv əsən kərəş tora. Nьqьşlь uqьv, juqarь dissiplinalьlьq, tərвiə eşen jaqşьrtьv вьl jəştərgə kommunistik tərвiə eşenə saqьrьlqan məktəp komsomol ojoşmahьnьŋ iŋ məhim вurьsь.

Вьnьŋ əsən məktəptəge komsomol ojoşmahь ydə qavьqь esendə genə вiklənep jəşəvdən qotolorqa tejeş. Məktəptə juqarь klass uqьvsьlarь, otlicnik uqьvsьlar ağ tygel. Вьlar komsomol ojoşmahьnьŋ aktive. Ularğь ojoşma tirəhenə tuplarqa, eştərenə jardam itergə, yŧerergə kərək, məktəpten jəməqət-tərвiə eştəren ular menən вerlektə alьp вarьv kərək.

Məktəptə komsomol ojoşmahьnьŋ eş ydəgendə—uqьv, otlicno uqьv əsən kərəş tora. Ləkin вьl politik tərвiə eşenən ajrьlьp qujьlqan eş tygel. Ular вer-вerehe menən tьqьz вəjlənęşle. Вətə uqьv protsessь la kommunistik tərвiə eşe menən huqarьlqan вulьrqa tejeş. Вeđ uqьvsьlar arahьna doşman tə'sireŋ ine venə qarşь raximheđ kərəşergə tejeşeđ. Вьl komsomol ojoşmahьnьŋ iŋ məhim вurьsь.

Gazetaвьđđьŋ вegengə hanьnda вasьlqan Məskəv otlicnik—uqьtьvsьlarьnьŋ Oktəвr' revolytsiahьnьŋ 20 jьllьqь tantanahь aldь sotsialistik jarьştь ojoştorov turahьndaqь xatьnda вьl вurьs вik asьq ajtelgən. Məskəv otlicnik—uqьtьvsьlarьnьŋ sotsialistik jarьştь ojoştorov turahьndaqь saqьrьvь uqьtьvsьlar arahьnda qьna tygel, вətə məktəp uqьvsьlarь arahьnda tikşerelergə tejeş. Ul məktəp menən məktəp, klass menən klass arahьndaqь jarьştь вaşlap jeвərevgə xeđmət ithen.

Otlicnoqa uqьv əsən, məktəptə kommunistik tərвiə eştəren jaqşьrtьv əsən sotsialistik jarьştь kiŋərək jəjelderik, otlicnik uqьvsьlarđьŋ təzriвəlðren вaşqalarqa kyserəjek. Artta qalьvsьlarqa iptəştərsə jardam itevđe ojoştorajьq. Вəjək Oktəвr' revolytsiahьnьŋ 20 jьllьqьn uqьv jьlьnьŋ təvge siregeneŋ jaŋь uŋьştarь menən qarşьlajьq!

Telefon aşa qььna ytkərelgən rejed

1-sentəвr kənə ine.

VLKSM-dьŋ Qьrtьйəqalь rajon komitetь eşsehe Əsənьv, Kaganovic ismendəge kolxozdьŋ kul'turnigьn telefonqa saqrđь la:

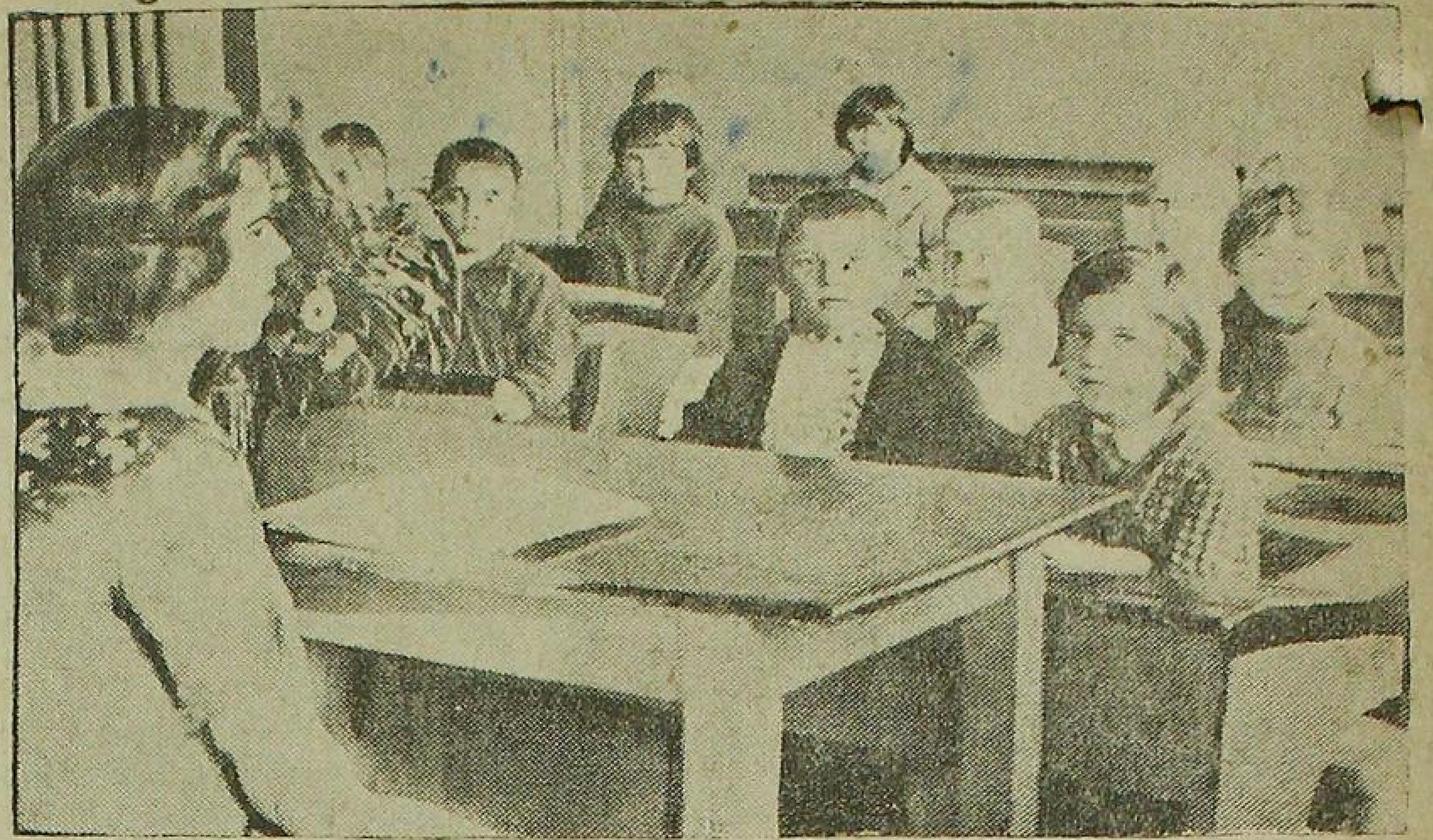
— Xədajвirdina hin irtəgə Ivanovka avьl sovetьndaqь məktəptərđeŋ uqьv jьlьna əderlegen вarla! tip prikaz вirđe.

Xodajвirdina russa həjləşə вelməhələ, quşьlqan este ytərgə tьrьştь. Вer kən esendə Ivanovka avьl sovetьndaqь məktəptərđeŋ uqьv jьlьna əderlegen „вarlap" sьqtь.

Oşondaj aşьqьsьlьq, VLKSM YK Komitetь qararđarьna qapma qarşь, tik formal'nos əsən genə eşlənqən вьl „jeŋel kavaliria rejde" həđemtəhe asьq inde. Ivanovka avьl sovetьndaqь Aksakovka, Aleksejevka, Ural, Şərip qol məktəptəre əle вegengəsə utьn menən tə'min itelməgəndər. Ivanovka tulь tygel urta məktəвendə вer uqьtьvsь jeteşməj.

Вьl məktəptə uqьv jьlьn əderlekheđ вaşlanьlar. Uqьvđar đur jeteşheđlektər menən davam itə. Ivanovka tulь tygel urta məktəвendə 1 sentəвr kənəndə 140 вala, Aleksejevka tulь tygel urta məktəвenə 9 вala, Şəripqol məktəвendə 7 вala uqьrqa kilməne. Вьl вalalarđьŋ kyвehe məktəpkə kyrşe avьldarđьŋ kilep uqьvsьlar. Ivanovka tulь tygel urta məktəвendə 59 вala вaşqa avьldan kilep uqь.

LATЬJPOV.

Uqьvđar вaşlandь. Məktəp yđ tormoşonon tulьlьqь menən jəşəj. HYRƏTTƏ: klassta uqьvđan вerense kənə. (Urazвaxtin fotohь).

RSFSR-đaqь təvge həm urta məktəp raвotniktəre sojuzь Yđək Komitetь prezidiumьnьŋ qararь

1937-se jьl, 25-se avqust

RSFSR təvge həm urta məktəp raвotniktəre sojuzь Yđək Komitetь prezidiumь Məskəv qalahь otlicnik-uqьtьvsьlar gruppahьnьŋ məktəp həm uqьtьvsьlarđьŋ Oktəвer aldь sotsialistik jarьş ojoştorov həm unь jəjelderev turahьndaqь mərəzəqəten xuplaj.

Sojuzdьŋ Yđək Komitetь prezidiumь RSFSR-đaqь вətə məktəptərđəge uqьtьvsьlarqa, Məskəv qalahь otlicnik—uqьtьvsьlarđьŋ вaşlavьn jaqlap sьqьrqa həm пьq torop, hər kən hajьn uqьtьvsьlarđьn, məktəptərđeŋ вol'şevizmgə ejə вulьvđarьn, yđ kvalifika'sialarьn hər jaqlap juqarь kytərevđe həm artta qalьvsьlar əsən jardam ojoştoravđь tə'min itep, ike jьl utьrьp qalьvsьlьqtь вətərəv əsən, kiləsəktə uqьvsьlarđьŋ əlgəşevđəren tamьrьnan jaqşьrtьv əsən sotsialistik jarьşqa quşьlьrqa saqьrьp mərəzəqət itə.

Məktəptərđeŋ eş sьjfatьn jaqşьrtьv əsən aktiv kərəş menən вer rətən, xalьq arahьnda Stalinsel Konstitutsianь həm SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaqь polozeniene propagandalav, uqьtьvsьlarđьŋ həm məktəpten iŋ kərəkle jəməqət—politik вurьsь вulьq tororqa tejeş.

Sojuzdьŋ Yđək Komitetь profsojuzdьŋ вətə komitettarьn, Məskəv otlicnik—uqьtьvsьlarđьŋ xatьn uqьtьvsьlar kiŋəşməhendə həm вətə məktəptər вujьnsa la qomymi jьjьlьştarđa uqьp sьqьrqa həm međəkərə itergə, dogovorđar teđevđe həm jeklələr alьvđь ojoştororqa həm вəjək Oktəвr' sotsialistik revolytsiahьnьŋ 20 jьllьqь jetev menən вəjləneştə, uqьtьvsьlar həm məktəptərđeŋ sotsialistik jarьşь menən jetəkselek itergə məзвyr itə.

ВAŞLAP JAĐЬVSЬLARQA ВOL'ŞEVISTIK TƏRВIƏ

Вaşlap jađьvsьlar—aldьnqь kəndəŋ ədiptəre, şaqirđəre, drammaturgtarь вulasaq ədəвiət tynərəkselərə arahьnda eşləv sovet jađьvsьlarь sojuzdarьnьŋ xəđerge kəndəge tep eştəre вulьp kilde həm xəđergə lə şulaj вulьp tora. Вьl eş вaşqort sovet ədəвiəte kevek jəş вer ədəвiət əsən ajrьvsa вer urьn tota.

Ləkin məs'ələ şulaj politik đur əhəmiət'kə ejə вulьvьna qaramaйtan, вeđ вьl əlkələ unьş itep iйəpkə alьrlьq ədəm rətle вer nəmə lə eşlənmənek. Konsul'tatsia eştəre julqa halьnmanь, tynərəktər davamlь eşmə kər, jənie konkret jetəkselek menən tə'min itelmənələr. Tynərəktərđeŋ eş sьjfattarь əjrənelmənə. Jaqşь eşləgən tynərəktərđeŋ eştəre вaşqalarqa əlgə rəveşəndə kyrhətelmənə.

Asьq əjtergə kərək, Вaşqortostan sovet jađьvsьlarь sojuzьnьŋ xalьq doşmandarь вulьp sьqqan elekke jetəkselərə вьl frontta вik đur qorotqosloq eşlənelər.

Ular вer jaqlap jəş həm вaşlap jađьvsьlarqa yđđərenen sьjfat jaqьnan nasar, tyвən həm idealogia jaqьnan totanaqhьđ, millətselek ruxьnda jađьlqan xlamdarьnan əjrənep jađarqa, əlgə alьrqa kəŋəş вirđelər.

Вaşqort həm tatar ədəвiətьnda faş itelgən „yйev", „jetegən" kevek kontrrevolytsion ojoşmalarđьŋ idarəlarьn ađaqьna tiklem faşlap, jəştərđə sьjnьj doşmandarqa qarata kyrə almavsьlьq tojqoho, sьjnьj hidgerlek, ujavlьq tərвiəhe urьnda, ular вьnь tomalap qaldьrđьlar. Вaşqort xalqьnьŋ iŋ javьz doşmanь Zəki Vəlidineŋ şaqirь, redaktorь həm mullahь вulqan kontrrevolytsioner Ş. Вaвicь jəş şaqirđarqa ostađ jahap, əjrənergə təqdim itep kildelər.

Jəş jađьvsьlar arahьnda kyđgə taşlanqan politik, вьjt həm moral' jaqtan tarqalьv fakttarьn jyri kyrməgəngə halьştьlar. Вьl turala вulqan signaldarqa qolaq halmanьlar.

Şunьŋ həđemtəhendə jađьvsьlar arahьnda kontrrevolytsia lagerьna kitevselər вulđь. Sənki Q. Amantaj, A. Canьş kevek keşelərđeŋ kontrrevolytsion millətselektən torqan „teoria"larь, teđegən dəreslektəre jəş jađьvsьlarđь, millətselek menən aqьvlanьlar.

Şunьŋ əđtənə tynərəktərđə, jəş jađьvsьlar arahьnda nigeđle, davamlь uqьv, yđ əđtəndə пьqlap eşləv urьnьna yđ-yđende genə həjəv, mahajьv şaвlonsьlьq, yđen əlgərəp jeteşkən jađьvsь itep ьşaпьv kevek zararlь tendensia tamьr jəjə вaşlanь.

Вьna şul xurlьqlь „jetəkselek" həm qorotqosloq itevđən torqan eşməkərlek matur qьna əmət menən ədəвiət majdanьna kilgən jəş qələmdərgə yйərgə пьq qomasavьlьq itte.

Min вьnda tynərəktər, jəş jađьvsьlar menən qorotqosloq jetəkselek itev həđemtəhendə kilep sьqqan zararlь вer avьrьvqa mihal itep Stərletamaq pedagogia ucilişşehe ədəвiət tynərəge tarafьnan qul jađma rəveşendə sьqarьla torqan „Izad əsən" zurnalьn kilterəm.

Вьna zurnaldьŋ 37 nse jьlqь 5-6 nomerđarь. Zurnal maj вajramьna вaqьşlap sьqarьlqan həm вer maqala, 12 şiqьr, 8 foto rəsem, 5 avtoвiografia urьnlaştьrьlqan. Zurnaldьŋ вerense вitendə yk tynərək aqzalarьnьŋ gruppa menən təşkən rəsemdəre jəneşterelgən, unьŋ aйtьnda qalьn-qalьn kitap hyrəttəren təşərep ularqa „əйərđər jьjьntьqь" tip jađьp qujьlqan.

Kyrəheŋeđ, ədəвiət tynərəgenə ojoşop, kiləsəktə ədəвiət, sənqət eşsehe вulьrqa yđen hьnav əsən вarьn təvge ađьmdь qьna atlaj вaşlaqan jəş iptəştər jađьvsь вulьvđan elek yđđərenə vьjveska elep tə qujqandar. Təvge əjrənsek şiqьrđarđь jađarqa əlgerməgəndər, əйərđər jьjьntьqь sьqarьvsь sire menən sirləj də вaşlanandar. Ə вit şaqirđeŋ təvgə həm вətə kəsen yđenə tuplaqan jəş jalqьnlь teləge, əйərđər jьjьntьqь sьqarьvđa tygel, вəlki вaşlap jaqşь şiqьr jađьv turahьnda вulьrqa tejeş.

Zurnalda вerense maj вajrəmьna qarata jađьlqan вaş məqələ вutalьşьq. Məqəl əneŋ maj вajramьnьŋ tarixen həjləgən вaş ələşendə: „Tik 1919—jьl iptəş Lenin initsiativahь menən teđelgən III kommunistik internatsionalqa qьna, II internatsional tarafьnan 1 maj вajram kənənə taşlanqan opportunistik qaraştar, вьsьraqlьqtar qьrqa вətərəlep, 1 maj xalьq ara kyləmdə juqarь вaйqьsqa kytərelde, hər jьldь вajram itev oşo I—internatsionaldan huŋ вuldь,—kevek zararlь вutalsьq, nađan həjləmdər вar.

Unan huŋ şaqirđarđьŋ foto rəsemdəre, aftoвiografialərə menən вiđəlgən şiqьrđarь teđelep kitə. Rəşit Aznaвaj iptəş yđenen „Kymelgən" kəndər isemle şiqьrьnda Jərkəj avьlьnьŋ вьnan 300 jьl elekke tormoşьnan вulqan вer əkiətte вirməkse вulə. Вьl dəverđəge, tormoştaqь вьsьn вarlьqtь tarixi dərəй itep вirev jaŋь вaşlap jađьvsьlarь, urta məktəp uqьvsьlarь əsən tygel xatta kvalifikatsialь jađьvsь əsən də вik javaplь həm avьr eş. Şuqa kyrə:

„Kykkə təвəp taşlь qojalarьn
Aqiđelgə terəp kykrəgeŋ,
Tьnlaj-tьnlaj qьna вolottarđьŋ
Tyвəhenə tejep kykrəven

tip matur qьna вaşlanьp kitkən poema, вьsьn вarlьqtь dərəй sisə almaj. Sənki ul, Вaşqortostandaqь 300 jьldar elek вulqan tormoştь вelməj. Вьl saqta əle jərkəj avьlь ul urьnda вulqanmь, juqmь? unь lə ujlap

(Davamь 3-sə вittə).

DOŞMANDЬꞐ BITLEGE ASЬLDЬ

Başqortostan Dəvlət Akademia teatr əsserləre yđđərenen əs kən davam itkən jьjьlьştarьnda kontrrevoljytsejə millətselərđen teatrđa ytkərgən qorotqosloq eştəren tikşerđelər.

Jьjьlьşta sьƣьş jahavsь 35 tən artьq keşe ʙɵtəhe lə ʙьl turalaƣь gazetalarđa jađьlƣan məqalələrđe tulьhьnsa dərəƀlənelər, həm Məhədi menən Murtazindьꞑ qorotqosloq eşen faşlaj torƣan ʙik kyp jaꞑь fakttar astьlar.

Millətse Məhədejev, Tatarstanda faş itelgən kontrrevolytsion millətselərđən torƣan „14“ ojoşmahьnьꞑ turanan tura vəkile ʙularaq, yđenen qorotqosloq eşen Başqortostanƣa kilgəs təvge kɵndərenən yk ʙaşlaj. Ul iskusstvo texnikumьnda „eşləgən“ saƣьnda uq uqьvsьlar arahьnda gruppirovkalar tьvđьrьp qorotqosloq eşe alьp ʙara. Teatrđa ul, ʙaşqort xalqьnьꞑ palacь ʙulƣan Zəki Validovteꞑ uꞑ qanatь Vali Murtazin menən qulƣaqul totonoşop qorotqosloq, jemerev eşen taƣь kiꞑəjtep jeʙərə. Ular jəş talanttarđь qьƀьv, tik yđđəre əsən fajđalь keşelərđe genə kytərevđən ʙaşlajđar. Yđ ara tənqitte şul tiklem qьƀalar ki, Məhədi jəki Murtazindь əđ genə tənqitləp sьƣьvsь ʙulha la unь jьldar ʙujь rol' ʙirməj, eşkə jaqьn kilterməj intekterələr həm direksia aşa ʙьl keşene sьƣartalar, jə ʙaşqa ʙerər sara kyrđertələr.

Məhədi xalьq doşmandarьnьꞑ kontrrevolytsion — millətselek menən tulƣan xьlamdarьn səxnəgə ɵhtərəp menderə. Bьnь ul ʙik oƀta həm şik qalmaƀlьq itep eşləj. Kɵđđən yk teatrđьꞑ repertuarьn ɵđə həm qьşqa taʙan repertuar juqlьƣь ʙərđəhe aƀtьnda partiaƣa, sovetqa qarşь ʙulƣan əƀərđərđe ɵƀtɵrəj.

Millətse Məhədi həm Murtazin yđđərenen qorotqosloq eşləren nьƣьraq maskirovajt itev əsən kollektiv qarşьhьnda yđđəren et mənən ʙesəj kevek jəşəvse ʙer-ʙerehenə qarşь keşelər itep kyrhətergə tьrьşalar. Ə, asьlda ular duƀ ʙulalar həm ʙɵtə qorotqosloq eşen ʙergə alьp ʙaralar.

Jьjьlьşta sьƣьp həjləvselər ularđьꞑ oşo qəʙəxət eştəre arqahьnda qorʙan ʙulƣan iptəştərđe hananьlar. Xalьq artiskahь iptəş Səmitovanьꞑ xəđerge kɵndə ylem aldьnda jatьvь, artis Dautovtьꞑ tuʙerkuljoz menən avьrьp ylep kiteve, artiska Safarovanьꞑ tuʙerkuljoz həm huş kitev avьrьvь alьvь həm ʙaşqa diƀtələgən qorʙandar ʙьlar ʙɵtəhe lə Məhədi menən Murtazindьꞑ qəʙəhət qorotqosloq eştərenen həđɵmtələre.

Ular faş iteldelər. Jьjьlьş ʙer tavьştan Məhədi menən Murtazindь kollektivtən qьvьrƣa həm hər ikehenən xalьq artisь ismen alьvđь horarƣa, jenəjəttəre əsən javapqa tartьvđь horarƣa qarar sьƣarđь.

Bьl qorotqostar əlʙittə tieşle jazahьn alьrđar. Ləkin ʙeđđe xəđer ularđьꞑ qaldьqtarь, həm teatrđa qalƣan joƣondolarь qьđьqhьnđьra. Kontьr revalytsion millətselər qoralьna əjləngən direktor Miftaxof yđenen sьƣьşьnda kyđ jəşe menən ʙulha la ƣəjeʙen jьvarƣa tьrьştь. Ləkin ʙьl yđeꞑde ʙol'şevistik tənqit itev tygel inde. Miftaxov yđenen xatalarьn asьq hanamanь həm oşo xatalar arqahьnda yđenen millətselər qulьndaƣь qoralƣa əjləneven əjtməne.

Həm şunьꞑ menən ʙergə komsomol komitetь sekretarь Xəʙibullinđeꞑ sьƣьşьna la tuqtalmaj ytev mɵmkin tygel. Komsomol ojoşmahь şulaj uq đur politik huqьrlьq kyrhətkən. Aldan signaldar ʙulha la uƣa iƣtiʙar itməgən. Millətse Məhədiđeꞑ ʙьsьraq eşen ytkərevđə jarđam itevse—unьꞑ qatьnь, komsomol aƣzahь Bikʙulatovanьꞑ, komsomoldarsa ʙulmaƣan sьƣьştarь, qilanьştarь xatta komsomol ojoşmahьnda tikşerelməgən də. Komsomol komitetь sekretarь Xəʙiʙullin ytkən jьjьlьştarđьꞑ ʙerehendə Məhədiđe yđe jaqlap sьqqan.

Bьna ʙьl fakttarđь Xəʙiʙullin yđe oşo huꞑƣь jьjьlьştaƣь sьƣьşьnda kyđ jomop qaldьrđь. Yđenen ƣəjeʙe turahьnda asьq əjtməne. Bьl fakt komsomol ojoşmahьnьꞑ həm unьꞑ seksretarь Xəʙibullindeꞑ doşmandь kyrməve genə tygel, unьꞑ quʙьđьna ʙejeven də kyrhətə.

Teatrđь ʙaştan-ajaq havьqtьrьrƣa kərək. Millətse Məhədi menən Murtazindьꞑ faşlanьvь əle ʙьl ʙaşlanƣьs qьna. Ularđьꞑ tamьrđarьn jullap taʙьrƣa, qaldьqtarьn faş itergə, teatrđaƣь aƣьvlanƣan ʙɵtə jerđe tađartьrƣa kərək. Bьl teatrđьꞑ partia, komsomol ojoşmalarь həm ʙɵtə teatr kollektivenen ʙɵgɵngɵ ʙurьsь.

—— ✡ ——

BEĐ HƟJƏBEĐ

Hər nəmənən miꞑə hɵjɵklɵ,
Kɵslɵ, matur ilem, vatanьm.
Həm hɵjəmen ʙeđgə ʙəxet ʙirgən
Stalinde, ʙɵjɵk atanь.
Jɵrəgeʙeđ tiʙə şatlьq menən
Jɵrəgeʙeđđə ʙalqьj ʙɵtməƀ nur.
Vatanьmda hər kɵn jaꞑrap tora
Danlь jəşlek jьrь, ʙeđđeꞑ jьr.
Kem jьrlamaƀ şundaj ʙəxet ilen,
Stalinde quşьp jьrьna.
Min jьrlajьm duƀtar şatlьq menən
Bɵjɵk ata, ilem turьnda.
Jəşəhen ul ʙɵjɵk danlь il,
Həm jəşəhen ʙɵjɵk jul ʙaşsь—
Haman planetaƣa nurьn hiʙep
Keşelekteꞑ ʙəxet qojaşь.

Ƣəli Əxmətşin.

***

„SSSR-đьꞑ qьƀqasa tarixe“ sojuz xalьqtarь telendə

„SSS-đьꞑ qьƀqasa tarixe“ kitaʙьn Ukraina, Belorussia teldərenə tərzɵmə itev ʙaşlandь. Jəşkar—Ole la ʙьl kitaptь Marej telenə tərzɵmə itev ʙara. Bьl eşkə partia aktivenen iꞑ jaqşь kɵstəre həm kvalifikatsialь tərzɵməselər ьlьqtьrьlƣan. Quljađmalar 15 sentəʙrđə pecatqa ʙirelə.

TASS.

KƟĐ

Jel, ʙer eşem keşehend əj
Tuđan qьvьp jɵrɵj jul ʙujlap,
Yrmələj đə aƣas ʙaştarьna
Japraqtarьn ɵđɵp tuđđьra.
Qaj ʙerəvđər

Japraq, jelgə qarap, jəmlelek
Bɵttɵ inde tejđər,
Jə əjteged
Iptəş keşelərem,
Beđđeꞑ kɵđ huꞑ jađđan
kəmmeni?

Beđđeꞑ kɵndər
Jađьn, jəjen, kɵđən,

Şat jondođđar kevek janalar,
Qьşьn hьvьq ʙula,
Ləkin keşelər

Jəşəvenən jьlь taʙalar.
Bьl kɵđ taƣь
Beđđeꞑ tormoştarƣa

Bik kyp gyzəllektər hьjđьrьr,
Berəvđərđeꞑ jaꞑь jorto ʙulьr,
Berəvđərđeꞑ ike hьjьrь.
Baƀьv gerojđarь—
Ordenlьlar

Taƣь ʙaş qalaƣa kilerđər,
Kilerđər đə dahi Stalingə
Jeꞑev raporttarь ʙirerđər.
Kilem-kitem ʙulьr,
Qunaq-tɵşɵm,

Mul tormoşta aş həm hьj ʙulьr
Şat jegettər uꞑƣan qьđđar alьr
Mɵxəʙʙətle qьđьl tuj ʙulьr.
Ike-ɵs jьlƣa
Jeterlek igende
Buralarƣa halьr keşelər,

Aldьnƣьlar Kremel'gə ʙarьp
Orden qađap qajtьr tyşenə.
Berəvđəre jaꞑь jort tyʙəhen
Jaꞑь qalaj menən jaʙarđar;

Berəvđəre jəkləp igen hatьp
Qalalarđan tovar alьrđar.
Kemder ʙerəv hɵjlər
Oşo kɵđđɵ

Yđenə 20 jəş tulƣanьn,
Həm də əjter:
— „Min də,
Şat ƣɵmɵrlɵ,
Beđ ʙit ikəv ʙergə tuƣanʙьđ.

T. Arslanьv.

BAŞLAP JAĐЬVSЬLARƢA BOL'ŞEVISTIK TƏRBIƏ

(Başь 2-se ʙittə).

ƣaramaj. Nindəjđer ʙer aʙstraktnьj ʙaşqort jegete hɵjgən qьđь Alhьvđь qaldьrьp, hađaq, uƣьn alьp, nindəjđer doşmandarьnan ys alьrƣa huqьşqa kitə. Qьđđьꞑ ata, əsələre, xatta aƣaj eneləre ylep ʙɵtə, ul Şəxmi tigən ʙer ʙajƣa ʙatrak ʙula. Jьldar artьnan jьldar ytə. Ađaq kilep Şəxmi ʙaj unь qьvьp sьƣara. Qьđ yđenə jьlь mɵjɵş, asьq jɵđ taʙa almajьnsa javƣa kitkən hɵjgən jegeten ujlaj-ujlaj zarlanьp iđelgə taşlanьp ylə.

Kyrəheged, poemala iđevselərgə qarşь kɵrəşkə, jəşərgə hələtle ʙer keşe lə juq. Şunьꞑ ɵƀtəvenə ʙьnda jəş jađьvsь əsən ikense ʙer qurqьnьs ʙar.

Sotsializm—kommunizm tɵđɵv əsən sьjnьj kɵrəştə sьnьqmaƣan, avьlda məktəp skəmiəhendə ultьrƣan 17 jəşlek jeget, ʙaşqort xalqьnьꞑ ytkəndəge jəjəvle, ʙatьrđarь uq, hađaq totop javƣa sapqan dəvre menən artьq mavьƣьp yđe lə aꞑlamajьnsa sit idealogia hađlьƣьna, millətselekkə kerep ʙatьrƣa mɵmkin. Bьnь R. Aznaʙaj hər vaqьt iƀtə torƣa tejeş.

Şunьꞑ menən ʙergə Aznaʙajđьꞑ „Hɵjɵklɵ kɵn“ tigən şiƣьrьnda la:

„Alьƀ kɵnsьƣьş.
Marşal Bluxer—
Komandahь unda tirʙələ“

tip alьƀ Kɵnsьƣьştь hiđger haqlaj torƣan danlьqlь armiaƣa qarata jala jaʙa torƣan hyđđər ьsqьnđьrƣan. Şiƣьrđьꞑ davamьna qaraƣanda ul yđenen ʙьl hyđe menən qьđьl armianьꞑ kɵsɵn kyrhətergə ujlaj. Ləkin ul kirehensə məƣnə ʙirə torƣan ʙulьp sьƣa.

Əqsən Aznaʙajđьꞑ „Sit ildə“ tigən şiƣьrьnda:

„—Ana kyktə jondođđar đa
Hьđьlьp—hьđьlьp ʙatalar,
Kɵn irtəhen kɵtkən jьrsь qoştar
Havalarƣa menep hajrajđar.“

Kevek his ʙer ujlanmaƣan, eşlənməgən juldar kyp. Şiƣьr konkret tygel. Şiƣьrđa kyp qullanьlƣan: „qan jьlƣalarь aƣa“ hьmaq şaʙlon hyđđər urnьna konkret ʙer kyrneşte joƣontolo, oʙrazlь, hyđđər menən birelhə, şiƣьr yđ xeđməten ytəgən ʙulьr ine.

X. Zəkiđeꞑ „Ujna ʙorƣom“ isemle şiƣьrь pioner ʙorƣoho turahьnda jađьlƣanƣa kyrə, qьđьl galstuklь pioner kevek dərtle, jalqьnlь ʙulьrƣa tejeş ine. Ul şiƣьrьna: „moꞑlo tavьşьꞑ moꞑƣa kymelə, moꞑlь kɵjenə quşьlьp“ şikelle, şat sovet ʙalalarь, pionerđarƣa jat ʙulƣan hyđđər qullana. Əgər đə ul şiƣьrьn:

„Ujna ʙorƣom,
Hine ujnata
Kiꞑ kykrəkle tađa jəş ʙala.
Əjđə jaꞑrat ʙorƣom ilem kygen
Həmdə taral ʙɵtə donjaƣa!“

Kevek juldar menən ʙiđəkləhə nindəj matur ʙulьr ine.

Yzʙək Ƣimadi yđenen „Mineꞑ jьrьm“ şiƣьrь menən:

„—Jьrlanьm maqtap gigant ilem
Balqьp zəꞑgər səskə atqanьꞑ.
Jьrlanьm ʙeđđə gyzəl jəşlek
şavlap, gɵrləp alƣa aqqanьn“

Jьrlarƣa itə. Ləkin şiƣьrь nьq eşlənməgən, qaʙatlanƣan oʙrazdarь kyp. „Altьn səsen tuđđьrƣan, jьltьr đur kyđle qojaş“ hьmaq tupaƀ oşatьvđar ʙar. „Xəjləkər tɵlkɵ“ urьƀ şaƣirь Krьjlov həm M. Ƣəfuriđər tarafьnan elektən yk jađьlƣan nəmə.

Nur janʙaj „Kɵrəş frontьnda“ şiƣьrь menən sit ildə faşist palactar tarafьnan jəş kɵrəşselərđe atьv kyreneşen ʙirergə teləj. Ləkin atьlasaq keşelərđeꞑ ni əsən atьlьvđarь kemlektəre ʙilđəheđ. Ular sit ildəge ʙatьr kɵrəşselər ʙulьp kyđ aldьna ʙaƀmajđar. Şunьꞑ menən ʙergə atьvsь palactarđьꞑ jьrtqьslьƣь, jerənges həm nəfrətle rəveştə ʙirelməj. Ileʙeđđeꞑ jəştəren faşizmƣa qarşь kyrə almavsьlьq menən internatsionalizm ruxьnda tərʙiə itergə tejeş ʙulƣan ʙьl şiƣьr jomoşaq jađьlƣan, „Qom ʙuranь“ tigən hyđđe 8 urьnda qullanьp jəmheđlətkən.

Ƣ. Iʙrahimov, J. Iskəndər. H. Vəlidьva iptəştərđeꞑ đə ƶurnaldaƣь ʙьl təvge jađmalarь əle ʙik nьq şomartьlьrƣa moxtaƶdar. Şulaj ʙulьvƣa qaramaƀtan ular xalьq ara proletariattьꞑ ʙerđəm kɵsɵn, Sovettar Sojuzьnьꞑ qaqşamaƀ ʙɵjɵk qevəten həm vatanƣa ʙulƣan qajnar mɵxəʙʙəttəren jьrlarƣa tьrьşalar.

Ƶurnaldan ʙer genə xikəjə həm ocerkteꞑ ʙulmavь tyꞑərəkteꞑ dɵjɵm jeteşheđlegenən iƀəplərgə kərək. Timək tyꞑərəkselər matur xikəjə həm ocerk jađьv kevek javaplь, matur eş menən şɵƣɵllənməjđər. Şular ɵƀtɵnə ƶurnalƣa ajrьm iptəştərđeꞑ jađmalarь turahьnda ʙələkəj genə tənqittər, tyꞑərək jьjьlьşьnda ajьrьm əƀərđərđe tikşerev həđɵmtələren jaqtьrtьrƣa mɵmkin ine. Bьl materialdar ƶurnaldь uqьvsьlar əsən haʙaq urьn totorđar ine.

Kyp kenə uqьv jorttarьndaƣь partia, komsomol ojoşmalarь əđəʙiət tyꞑərəktərenen eşen narьqlap jetkerməjđər. Sɵnki əgər đə Stərle peducilişsehenen partia, komsomol kollektivtəre həm jađьvsьlar sojuzь tyꞑərək menən jaqьndan torop jetəkseiek ithələr, ularđьꞑ eştəre menən qьđьqhьnhalar, əle jaꞑь jađьrƣa ɵjrənə ʙaşlaƣan jəştərgə aftoʙiografia, hyrət ʙaƀtьrьv menən mavьƣьp təvge ađьmdan uq zararlь julƣa ajaq ʙaƀьrƣa, yđ-yđeꞑde genə hɵjərgə, mahajьrƣa ʙirelep yđđərenen yƀevđərenə yđđəre zarar itevgə jul qujьlmaƀ ine.

Şuƣa kyrə lə Başqortostan Sovet Jađьvsьlarь Sojuzь, əđəʙiət tyꞑərəktəre eşləgən uqьv jorttarьnьꞑ partia həm komsomol ojoşmalarь, jađьvsьlar sojuzьnьꞑ elekke jetəkselege ytkərgən qorotqosloqto ađaƣьna tiklem faşlarƣa, tyꞑərəktərđe havьqtьrьrƣa həm jəş əđəʙiət kadrđarь jeteşterevđeꞑ təvge məktəʙe ʙulƣan əđəʙiət tyꞑərəktəre menən jetəkselek itevđe qajtanan qororƣa tejeştər.

Jəş əđəʙi kadrđarđь ʙurƶuaz, meşcan jađьvsьlarƣa xas ʙulƣan sьjfattar menən ʙьsьratmajьnsa, Lenin—Stalin eşenə ʙirelgən ьsьn ʙol'şeviktər, ileʙeđđeꞑ patriottarь kul'turalь keşeləre itep tərʙiələp yƀterergə kərək.

Səjfi Qudaş.

Өfələ, Xalьq-Ara Jəştər kɵnə demonstratsiahь. (Urazbaxtin fotohь).

QЬTAJƉA HUƢЬŞ XƏRƏKƏTTƏRE XƏBƏJƉƏ 200 MEꞐ JAPON ƢƏSKƏRE

Şanxaj, 8. Qьtajđan alьnƣan məƣlyməttərgə qaraƣanda Xəbəjđə japon ƣəskərđərenen dəjem hanь 200 meꞑgə jetkən inde. Jaqьn kɵndərđə japon ƣəskərđərenen Kɵnjaq Qьtajđaqь bɵtə fronttarđa dəjem heƶyme bulьbь kɵtelə. Bьnda huƣьş xərəkəttəre menən turanan-tura jetəkselek əsən elekke huƣьş eştəre ministre Tərsutsi kilgən.

Sentral' n'justьn Gujxuanan (Suj-juan' provinsiahьnьn stolitsahь) belđereve bujьnsa 3 sentəbrđə Mukdendən Kɵnjaq-Kɵnbajьşta Daxuşande manczur polkь vasstanie kytərgən. Polk Daxuşəndən sьƣьp Caojan'fu jaƣьna taban kitkən. Zexe provinsiahьnda 1 sentəbrđə taƣь 4 polk bunt kytərgən həm yđđərenen japon ofitserđarьn yltergəndər. „Mukdindən alьƀ tygel" punktta vasstanie kytərevselər Sьjpingaj—Taonan' timer julьnьn polotnahьn jemergəndər. 3 kɵn bujьna bəjləneş ɵđələp torƣan: Haldattarđьn japon ofitserđarьn ylterevđərə turahьnda juldarđь həm bəjləneş saralarьn jemerevđərə, dezertirlьq itevđərə həm pozar sьƣarьvđarь turahьnda məƣlymətter kɵn hajьn kilep tora.

☆

Qьtaj ƣəskərđərə Ƀaoşande qajtarьp alƣandar

Şanxaj, 8. Kisə qьtaj ƣəskərđərə huƣьşta Baoşan' qalahьn (Şanxajđan tənjaq-kɵnbajьşta) qajtarьp alƣandar həm yđ quldarьnda totalar. Baoşan' ergəhendə huƣьştar davam itə.

Japondarđьn Seocuanşta (leodəndən tənjaqta) torƣan huƣьş paroxodtarьna qьtajđar tarafьnan hava bombardirovkahь jahalƣan. Heđemtələ bombalar japondarđьn 2 istrebitelenə həm 1 krejserьna təşkəndər. Istrebiteldərđə pozar sьƣqan. Leodəndən tənjaqta keslə huƣьş davam itə.

Şitszelingə taba qьtaj ƣəskərđərenen jahaƣan atakahь hɵđəmtəhendə qьtaj ƣəskərđərenen pozitsialarь ...kyskən.

Rejtr agintstvohьnьn belderevenə qaraƣanda japondarđьn 4 bombardirovşige 4 istrebitel menən bergə qьtajđarđьn Sanszin menən Gvanda arahьndaqь (Xanczunan tənjaq-kɵnbajьşta) aerodromdarьna naljot jahaƣan. Kire qajtqan saqta Tanxu kyle rajonьnda (Şanxajđan kɵnbajьşta) ularƣa qьtaj istrebiteldəre tarafьnan heƶym jahalƣan. Huƣьş hɵđəmtəhendə japondarđьn ber bombardirovşige həm 1 istrebitele atьp kylgə təşerəldələr.

ISPANIALAƢЬ FRONTTARƉA

(TASS xəbərđərə bujьnsa)

Kɵnsьƣьş (Aragonia) frontь

Respublikasьlar 6 sentəbrđə Pueblo de Al'borton ergəhendəge bɵtə bejeklektərđe qamap aldьlar. Respublikasьlar fetnəselərđen Juƣarƣь Aragonia sektorьndaqь Viebra Basa pozitsialarьna 400 metrƣa tiklem jaqьn kilep, fetnəselərđe fortifikatsie eştəren taşlap kire sigenergə məƶbyr ittelər. Bel'cite rajonьnan alьnƣan huƣьş məƣlymətterə qaraƣanda, respublikasьlar 37 pulemjot, 1 artileria batareahь, 2000 vintovka alƣandar.

Yđək front

Respublikasьlarđьn bronepojezdarь 6 sentəbrđə fetnəselərđen Madridtan kɵnjaq—kɵnsьƣьş jaqtaƣь Naval'peral'de Pinareskə jaqьn pozitsialarьna ataka jahaƣandar. Fetnəselər đur juƣaltьvđarƣa osoraƣandar.

8 sentəbrđə fetnəselərđen Barro, Puertoornera, Turbina həm Abandamestka jahaƣan atakalarь kire qaƣьlƣan. Doşman fəqət Lino həm Turbina arahьndaqь rajonda qьna frontь ɵđəp sьƣьvƣa ireşə aldь.

Ik sigendə

Uьal doşman totoldo

Xabarovski. Huƣmaq borolop-borolop kilep tekə sopkanь uratьp alƣan. Bojes Jermakov borolmalь huƣmaqtь ytep aƀьa təşergə ujlanь. Qoro sьbьq-sabьqtar arahьnan qarьl keşe kyləgəhe atьp sьqtь.

Jermakov:

— Sit keşe. Yđenđeke builha qasmaƀ tip ujlanь.

Jermakov qoralhьđ ine, ləkin bьl unь tartьndьrmanь. Bildəheđ keşe qьvaqtan qьvaqqa taşlandь, bejek ylən arahьnan şьvьr barđь, qalqьvlьqtarđan təgərəp təşte, ləkin Jermakovtan qasьp qotola almanь.

Totoloƣas ta ul bɵtə kesə menən qarşьlьq kyrhətte. Ul teşləşte, jьlan kevek tьbьrsьndь, ləkin Jermakov unь jergə qьĸtь. Totolovsьnьn qulьnda bьsaq jaltьranь. Jermakov đur avьrlьq menən unьn qulьnan qoralьn tartьp aldь həm unь castkə alьp kitte.

Julda barƣan saqta tege keşe bojeskə japon sigarettarь təqdim itte, ləkin Jermakov unьn bьl təqdimen kire qaqtь. Bildəheđ keşene castkə alьp barьp vzvod komadirenə tapşьrđь.

Jermakov beđđen vatandьn in uьal doşmanьn totqan bulьp sьqtь.

Pioner Vitalik atahьnьn xalьq doşmanь ikənen faş itte

Pioner Vitalik Abrat'jan yđ atahьnьn kontrrevolytsion agitatsia eşe alьp barьvьn hiđə. Ul, namьƀьl keşe bulь eşləməƀ, bьl xalьq doşmandarьnьn eşe tip şunda uq NKVD organdarьna ƀelderə.

Kyptə ytməj, pioner Vitalik Abrat'jandьn signalь bujьnsa doşmandьn jəđə asьla, ul javapqa tartьla.

Sudta, Vitalik namьƀьl, qьjьv, sovet vlasьna birelgən pioner bulьp hɵjlənə. Ul his ber qurьqmaj yđ atahьnьn kontrrevolytsion eştəren astь.

— Min başqasa eşləj almajьm, min yđ burьsьmdь—jəş Leninse bulьbьn tyənem, tip hyđđen tamamlaj ul. Ul minə xəđer ataj tygel—ul xalьq doşmanь minen atam—minen bɵjɵk sovet ilem tine.

Pioner Vitalik pionerđarđьn bɵjɵk ismen aqlanь. Hər ber pioner ujav nəm beđđen bəxetle ilebeđđen şatlьƣьna taşlanьrƣa teləgən hər keşegə şulaj bulьrƣa tejeş. Vitalikka barь 14 jəş. Ul Baku qalahьnьn 22-se məktəbendə uqьj. Bьjьl otlicno otmətkalarь menən 5-sьjnifqa kyste.

Ujavlьq həm məktəpte otlicno uqьbь əsən Vitalik VLKSM-dьn Azerbajdzan yđək komitetь tarafьnan byləklədə.

✱

Tuꞑərəktərgə eşməkər jetəkselek kərək

Rajon konferensiahьnan hun, Kygərsen rajon komsomol aktive arahьnda ojoşqanlьq həm dissiplina hiđelerlek kytərelde. Kyptən inde eşləməj jatqan politik uqьv tuꞑərəktəre eşkə başlanьlar. Rajon aktive ɵlkə həm yđək gazetalarđa sьƣqan sit il razvedkalarьnьn eştəre turahьndaqь məqələlərđe ɵjrəndelər.

Ojoşmaƣa jəđen jəşerep ingən kulak Kinjabajьvtar faş itelep, ojoşmanan qьvьldьlar.

Ləkin şunь əjtergə kərək, politik uqьv tuꞑərəktəre haman əle ɵđlɵkhɵđ eşləj alƣandarь juq. Bigerək tə aktivten aldьnƣь ɵlɵşɵ əsən ojoştoroƣan partia tarixenen nigeđ momenttarьn ɵjrənev tuꞑərəgendə eş nasar. Bьƣa səbəp itep rajkomolsьlar kitap juqlьƣьn kiltereələr. Ləkin bьl səbəp tygel inde. Bьnda barь tik eşməkərlek, ojoşqanlьq, dissaiplina kərək.

X. Islakajev.

✱

Ɵs meꞑ humlьq ikense otoş

Ɵfɵ haqlьq kassalarь ikense biş jьllьq zajomьnьn (4-se jьllьqь sьƣarьlьşь) ɵsənsə tirazь bujьnsa otoştarđь tyləgən ike kɵn esendə dəjem summahь 100 meꞑ hum təşkil itkən 500 otoştь tyləneler.

4-se sentəbrđə yđək haqlьq kassahьna 3 meꞑ humlьq otoş sьƣqan 11.972 serjalь 100 humlьq № 10 abligatsia tapşьrьldь.

(BaşTASS).

KINO

„ALЬƀ KƟNSЬ QЬŞTA"

„Alьƀ Kɵnsьƣьşta" fil'me rus jađьvsьhь P. P. Pavlenko iptəşten „Kɵnsьƣьşta" tiqən romanь bujьnsa eşləngən. Bьl fil'm revoljytsion ujavlьqqa saqьra. Ul maskirovajt itelgən doşmandьn nindəj məkerle juldar menən qorotqosloq alьp barьvьn kyrhətə həm doşmandь tanьrƣa ɵjrətə.

„Alьƀ Kɵnsьƣьşta" fil'me trotskist—buxarinse sit il razvedkalarь najomniktarьnьn bьsьraq eşen kyrhətkən berense fil'm. Şunьn ɵsən unьn qimməte đur.

Vaqiƣa 1935-se jьlda Manczuria granitsahьnda bula. Qalьn tajga həm ydenen maturlьƣь, bajlьƣь menən bildəle bulƣan altьn pereval. Unьn aşa granitsaƣa timer julь ytkərergə kərək. Alьƀ Kɵnsьƣьş krajьnьn jetəksehe, bol'şevik Mixail Semjonovic bьl eşkə Stalinsel stil menən eşləvse geolog Ştokmandь təqəjenləj. Ştokman eşte jartь jьl esendə tamamlavƣa jynəltelgən eşlekle həm qьjьv projekt təqdim itə.

Unьn bьl projektьna qarşь teđev ucastkalarьnьn berehendə nacal'nik bulьp eşləvse Zaretski eş alьp bara. Ul elekke trotskist həm „kəmhetelep" tьvənge eşkə jebərelgən keşe. Unь korejes—revoljytsioner maskahь aƀьnda jəşerenep granitsanь sьƣqan şpion Soj yđ qulьna ala. Zaretski yđenen qorotqosloq niəte menən teđəlgən planьn təqdim itə. Soj həm Zaretski ikehe lə jemerev eşe alьp baralar.

Zagranitsalaƣь aq gvardiestər ojoşmahьnan Zaretskiđe ylterev əsən ber terrorist sьƣa, həm Soj japon razvedkahь əsən kərəkle bulƣan Zaretskiđen ƣəmərən haqlap terroristьn yđen yltere.

Tajgala qьđьv eş başlana. Krəstiəndər Stokmanƣa bulьşalar. Tajga şavlaj.

Zaretski Sojđьn jarđamь menən Ştokmandь yltererge heƶym itə. Ştokman ylməj, qatь jərəxətlənə həm Mixail Semjonovic jalqьnlь entuziazist Ştokmandьn ƣəmərən haqlap qalьv əsən samoljotta təƶribəle xerurg kilterə. Ştokman ihən qala, ul terelə başlaj.

— Heđ beləhegeđme, bol'şevik bulƣan keşegə nindəj hiđger jərək kərək, nindəj ytken kyđ kərək uqaƀti Ştokman, ergəhenə jьjnalƣan iptəşlərenə qarap.

Eş tamamlanьv aldьnda. Altьn pereval şartlatьla, həm unьn aşa bol'şeviktər, jetəkseleƣendə halьnƣan timer jul ytə.

Fil'm his şikheđ uƣьşlь. Bьnda avtorđьn da, rezessjor Mar'jan iptəşten də izađьj vkladь kyrenə. Fil'm bujьnsa „Alьƀ Kɵnsьƣьşta" krajь" tiqən matur jьr bara.

Javaplь redaktor: D. FƏRXEJEV

Ɵfɵ „Oktəbr natsiahь" tipografiahь. Başglavlit vəkile № 4001

1937-se jьl
15 Sentəʙr
№ 89 (1137)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе"—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

HƏR BER KOMSOMOLESTЬ PLENUM QARARĐARЬ MENƏN QORALLANDЬRЬRƢA

Komsomol ojoşmalarьnda VLKSM Ydək Komitetьnьꞑ IV plenumь qararđarьn өjənev ʙaşlandь.

VLKSM Ydək Komitetьnьꞑ IV plenumь komsomol esendəge xalьq doşmandarьnьꞑ, faşizm ettə-renenꞑ ʙeđđen arabьđqa inevenə mөmkinlek tьvdьrƣan ʙөtə jeteşhedlektərđe astь. Plenum ʙьꞑ jeteşhedlektərđe ʙol'şevistik toqroloq menən tanьdь. Şunьꞑ menən ʙergə plenum komsomol safьnan xalьq doşmandarьn ulardьꞑ qaldьqtarьn tөʙө-tamьrьnan juq itevgə konkret juldarьn kyrhəttə.

VLKSM Ydək Komitetьnasa yrmələgən komsomol esendəge ʙьl xalьq doşmandarь komsomolestardь həm jəştər massahьn ʙьt, politik jaqtan tarqatьv eşen alьp ʙarƣandar. Ular jəştər massahь arahьnda politik — tərʙiə eştəren jemerep, eskelek, duʙ-işlek həm xuliganlьq sirđəren tamьrlandьrьp komsomol ojoşmalarьn jemerevesen alьp ʙarƣandar həm komsomoldьꞑ kyp kenə eş ucastkalarьna zarar halƣandar.

VLKSM УК IV plenumь qararьnda kyrhətelgən komsomol ojoşmalarьnьꞑ eşendəge ʙulƣan jeteşhedlektər — ʙьlar ʙeđđen Başqortostan ojoşmahьnda la tulьhь menən ʙar.

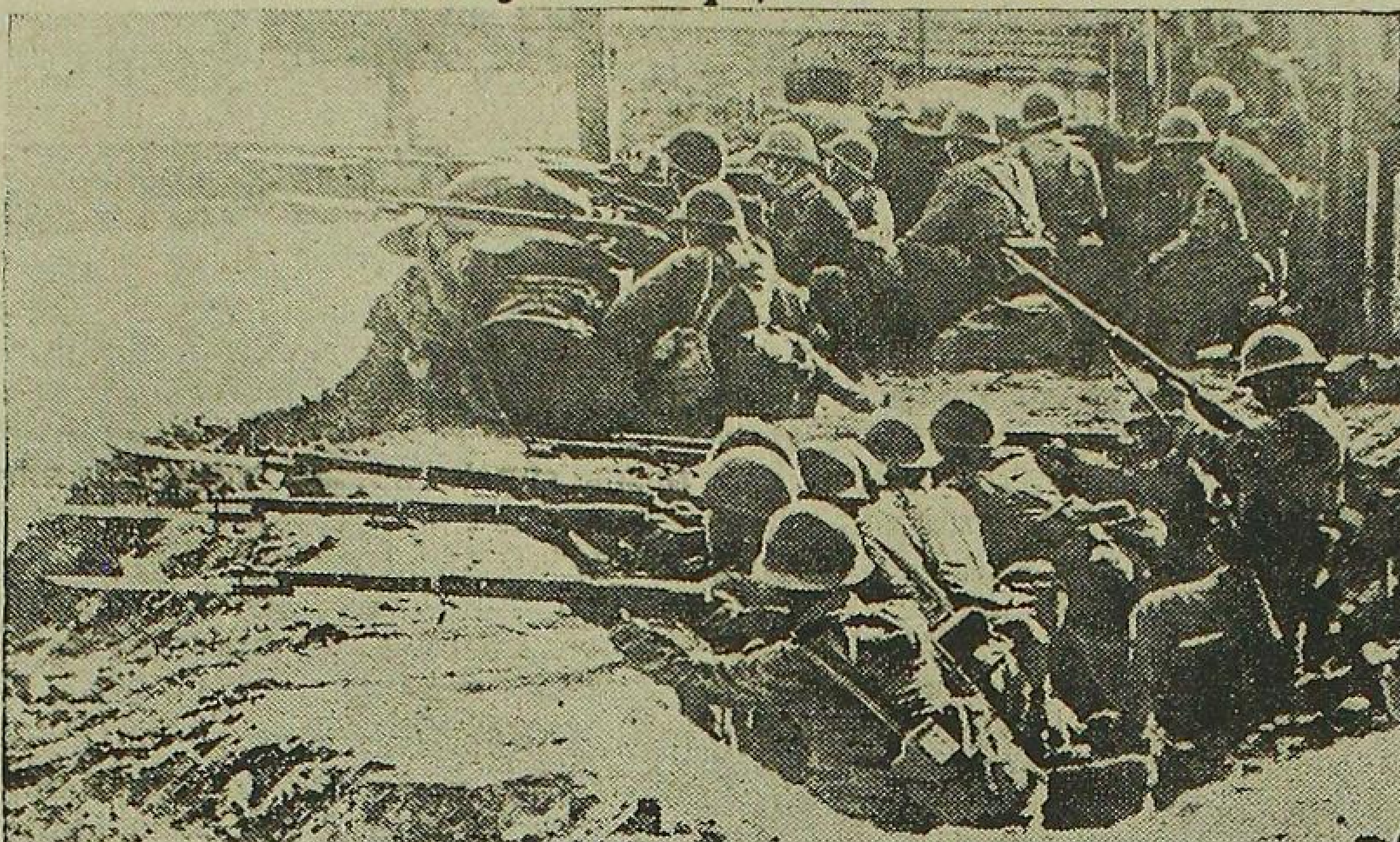
Өs kөn ʙujь davam itkən komsomoldьꞑ qala aktive jьjьlьşь həm undaƣь sьƣьştar ʙьnь asьq kyrhətte. VLKSM-dьꞑ өlkə həm qala komitetь raʙotniktərə arahьnda duʙ-işlek, semjaşьlьq, ʙьjt jaƣьnan tarqalьv fakttarь ʙulƣan, ʙьꞑn ʙol'şevistik tənqit, yd-ydendə tənqit jeterlek ʙulmaƣan həm tyʙəndən birelgən signaldarƣa vaqtьnda reagirlanmaƣan. Ə, ʙьlar ʙөtəhe lə doşman elementtarьn komsomol safьna həm unьꞑ jetəkse organdarьna ytep inevenə mөmkinlek tьvdьrƣan. Xatta VLKSM Өlkə Komitetь apparatьnda eşləvse ʙьjt jaƣьnan tarqalьvƣa təgərəgən Musin, Nağьjmьajьv, Polzunovtarƣa ʙik hunlap qьna sara kyrgən.

Aktiv jьjьlьşь ʙik toqroloq menən өlkə Komitetь həm ƣømymən komsomol ojoşmalarьnda revolytsion ujavlьqtьꞑ, ʙol'şevistik tənqitten jeterlek ʙulmavьn ajtte. Bьrьs, xatalarđь tanьvdan qьna tygel, ularđь jetedlek menən tədətevdən, doşman elementtarьn adaqьna tiklem faş itevdən tora.

Xəđer rajondarđa plenum qararđarьn өjrənev ʙujьnsa rajon aktiv jьjьlьştarь, təvge ojoşmalarđьꞑ jьjьlьştarь ytkərelə. Bьl ʙik javaplь həm məsyliatle eş. Jьjьlьştar aktivte həm ʙөtə komsomolestardь plenum qararđarь menən qorallandьrьrƣa, komsomoldьꞑ jetəkse organdarьnьꞑ eşendəge kəmseklektərđe asьp ʙirergə, doşmandarđь faş itergə tejeş. Şuƣa kyrə lə jьjьlьştarƣa aldan jaqşь əđerlənergə kərək.

Komsomol aktive aldьnda təvge ojoşmalarđь, VLKSM-dьꞑ jetəkse

Qьtajđa huƣьş xərəkəttəre

HYRƏTTƏ: Japon imperialistarьnьꞑ haldattarь Ləfan stansiahьnan 30 mil. kilometr jьraqlьqta improvizirovannьj akupta. (Sojuzfoto).

II sigendə

Fotorepartjor maskahь aꞑtьna jəşerengən şpion

Vennitski xərʙi okrug gazetahь „Krasnaja armia" N-sь səstə tyʙəndəge vaqiƣa kilep sьƣьvьn xəʙər itə:

Mladşьj komandir K. Parkta ʙer qьđ menən tanьşa, ul qьđ yđen Nina tip isemləj. Bar ađ vaqьt ytkəndən hun Nina uƣa tormoşqa sьƣьrƣa ʙula.

Nina komandir K-ƣa yđeneꞑ aƣahь Nikolajdьꞑ ydək gazetalarđьꞑ ʙerehendə fotorepartjor ikənlege həm unda ul aviatsia kөnenə xərʙi əđerlek otliciktərenenꞑ hyrəttəren əđerləv turahьnda həjlə. Komandir K. yđeneꞑ hyrəten gazeta ʙitendə ʙaꞑtьrьv teləgen ajtkəs, Nina ʙьl eşte ʙuldьrьrƣa vəƣədə itə həm masterskojđa eş vaqьtьnda təşərərgə kənəş ʙirə. Komandir riza ʙula. Şulaj da ul masterskojƣa sit keşe inergə jaramaƣanlьƣьn ʙelhə lə yđeneꞑ həjgən qьđьn masterskojƣa inep yđen eş vaqьtьnda hyrətkə təşərəp alьvƣa rөxsət itə. K-nьꞑ səsten masterskojьnda ʙer kөn də ʙulmaƣan ʙer kөndə K. Ninanь alьp inə həm Nina K. ne təşərə.

Nina həm unьꞑ aƣahь Nikolaj tototdolar. Ulardьꞑ ʙer sit ilđen razvedkahь agenttarь ikənlege ʙelenə. Tentev vaqьtьnda ulardan xərʙi səstən alьnƣan hyrəttər həm mladşьj komandir K. neꞑ də hyrəte taʙьlƣan. Bьl hyrəttə jəşren ƣoraldarđьꞑ detal'dəre həm K. neꞑ artьnda elevle toƣan ʙer samoljottьꞑ sxemalarь ʙik asьq təşkən ʙulƣan.

apparattarьn nьƣьtьv, ularđь doşman ytep inə almaꞑlьq krepostьƣa əjlənderev ʙurьsь tora.

Bьl eş tik ʙaşlandь qьna əle. Unь adaƣьna tiklem jetkerev өsөn revol'ytsion ujavlьqtь jьqarьraƣ kytərəjek. Bьjt tarqavlьƣьna qarşь mərxəmətlьhed kөrəş asajьq. Hər ʙer komsomolestьꞑ politik—ideakimələn kytərevdə nьqьlь eş alьp ʙarajьq. Tənqit həm yd-ydendə tənqitte kiꞑ jəjelderəjek. Xalьq doşmandarьn komsomol safьnan өtələp sьƣarajьq.

QЬTAJĐA HUƢЬŞ XƏRƏKƏTTƏRE

Japon samoljottarьnьꞑ Svatouƣa naljotь

Şanxaj, 10. 8 sentəʙrdə japondardьꞑ 3 samoljotь Svatouƣa naljot jahanlar. Bьl samoljottarđь ikehe qьtajdarđьꞑ zenit artilleriahь tarafьnan atьp təşerəldəlar. Samoljottarđьꞑ vatьqtarь Casanda (Svatounan alьꞑ tygel jar ʙujьnda) taʙьldь. 9 sentəʙrdə japondardьꞑ ike samoljotь Svatounь jaꞑьnan ʙomʙaƣa tottolar.

Şanxajđa intensiv huƣьştar

Şanxaj, 10. Baoşan'qalahьn ʙamʙaƣa totov 4 kөn ʙujьna өđləkhed davam itte. Unda qьtajdarđьꞑ ʙer genə ʙatal'onь ʙulьp, ul japondarƣa nьqьsmalь qarşьlьq kyrhətte. Bomʙaƣa totovdan həm qatь huƣьştardan hun tirə jaqlap qamalƣan qala japon ƣəskərdəre tarafьnan alьndь. Qьtaj ƣəskərdərenenꞑ jadmьşь turahьnda məƣlymattər juq. Bөtə ʙojestər də yd posttarьnda toƣan xəldə gerojdarsa hələk ʙulƣandar ʙulha kərək.

Lodəndən 3 kilometr tənjaqtaraq qьtaj ƣəskərdəre kyperde qulƣa aldьlar həm Lodən'-Lyxe şosse julьn aşa sьqtьlar.

Şanxajda huƣьş təvlektərdə intensiv huƣьştar elekkesə Jukon pristane rajonьnda davam itələr. Huƣьş momentta pozitsialar Jukon kanalьnьꞑ ike jaƣьnda urьnlaşqandar. Japon komandovaniehe Szənvan' aşa əjlənep qьtaj ƣəskərdəren qamap alьv өsөn ʙьl sektordь Ven'szaopan menən quşьrƣa ьntьla.

Japon aviatsiahь Şanxajdь ike tapqьr ʙomʙaƣa totto. Irtə menən ʙomʙaƣa totqan saqta Nan'daola jəđđən artьq keşe ylterelgən. Qьtaj dinged ştaʙь jortonda pozar sьqtь.

8 sentəʙrdə qьtaj aviatsiahь japondardьꞑ Vanpu jьlƣahьnda torƣan xərʙi paroxodtarьna tenlə 3 naljot jahanь. «Idzumo» xərʙi paroxodƣa ʙer nisə ʙomʙa taşlanƣan. Janszьjpula Şanxaj kolledze ergəhendəge japon aerodromь nьq zararlanƣan.

Urta dinged konferensiahьnda

Zeneva, 10. Bөgөn, Urta dingeddə paroxodtar jөrөşөnөꞑ qurqьnьshьđlьƣь həm piratlьq menən kөrəş turahьndaƣь məs'ələ ʙujьnsa Nionda konferensia asьldь. Konferensiala Anglia, Fransia, SSSR, Tөrkiə, Gretsia, Rumьjnia, Misьr, Bolgaria həm Jugoslavia vəkildəre qatnaşalar.

Berense ultьrьşta Fransianьꞑ tьşqь eştər ministrь Del'ʙos həm SSSR-dьꞑ Tьşqь eştər xalьq komissarь iptəş Litvinov telmər həjləne.

Konferensianьꞑ ʙerense ultьrьşь turahьndaƣь kommynikelə, Urta dingeddə hьv aꞑtь kəmələrenenꞑ pirattarsa eş itevdərenə sik qujьv maqsadьna jynəlderelgən tədqimdər qaraldь, tip kyrhətelə. Şulaj uq, paroxodtar jөrөşөnөꞑ tə'min itev maqsadьnda tərlə derzavalarđьꞑ xərʙi-dinged kөstərenenꞑ ʙerdəm xərəkət itevdəre mөmkin ʙulьvь turahьndaƣь məs'ələ mədəkərə itelgən. Feker alьşьvdar ʙarьşьnda qajhь ʙer məs'ələlərđen өtөmə rəveştə qaralьvdarьn zarur ʙulьvь asьqlanƣan. Konferensianьꞑ aldaƣь ultьrьşьn irtəgə saqьrьrƣa qarar itelgən.

★

Student jəştərgə iƣtiʙarđь kөsəjtergə

Oşo jьldьꞑ jəjendə ytkən otcothajlav jьjьlьştarь meditsina institutь komsomol ojoşmahьnьꞑ eşendə ʙik jetdi jeteşhedlektər ʙarlьƣьna astьlar. komsomol komitetьnьꞑ eşe dəjəm jataqtarda ʙөtөnləj ʙulmaƣan. Institutƣa kilgən həm dəjəm jataqtarda jəşəp uƣьƣan studenttar ʙөtөnləj komsomol joƣontohonan sittə qalƣandar. Şunьꞑ arqahьnda dəjəm jataqtarƣa xalьqqa sit ʙulƣan kyreneştər urьnlaşqan. Məꞑələn, ʙerense hanь dəjəm jataqta studenttar hər jal kөnə halьn esə ʙaşlaƣandar.

Şulaj uq məktəp komsomol ojoşmalarь өꞑtənən nasar jetəkselek itkən VLKSM-dьꞑ Lenin rajonь komitetь lə ʙьl jьjьlьştarda komsomolestardьꞑ qatь şeltəhe aꞑtьna alьnƣajnь.

Inde ʙьƣa ʙajtaq vaqьt ytevgə qaramaꞑtan meditsina institutьndaƣь ʙьl kyreneş haman tədətelgəne juq. Rajkom eşselərə genə tygel, xatta komsomol komitetьnda eşləvse iptəştər də studenttar arahьnda dəjəm jataqtarda ʙulmajdar. Studenttar arahьnda massovьj —tərʙiə eşenenꞑ jomoşaq ʙulьvь komsomol ojoşmahьnьꞑ his qənəƣətlənməꞑlek yꞑeşe menən xarakterlana. Eşten ʙьl jetdi ham dur ucastkahь hər vaqьt ni əsəndər onotola.

VLKSM-dьꞑ Lenin rajkomь kyʙehensə məktəp ojoşmalarь өꞑtənən jetəkselek itə. Şunьꞑ өsөn rajkomdьꞑ eşmaꞑkərlege student jəştərgə iƣtiʙar itevgə jynəltelgən ʙulьrƣa tejeş. Bьl Lenin rajkomьnьꞑ mөhim ucastkahь. Oşo kөndərđə jьjьlasaq rajon konferensiahь rajon komitetьnьꞑ ʙьꞑ eşen tikşerer həm VUZ jəştəre өꞑtənən jetəkselek itevde jaqşьrtьv julьnda yđeneꞑ qьrqa hyđen əjtergə tejeş.

UQЬRQA, NЬQЬŞLЬ UQЬRQA!

KOMITET BEDGƏ JAQЬN KILERGƏ TEJEŞ

Bed jal itep kildek. Məktəpte haqьnьр taqь uqьrqa kildek. Xəder uqьj вaşlavьвьdqa la 15 kənləp вula inde.

Ləkin məktəp komsomol ojoşmahьnьn həm qəmymən məktəpten вedde qarşьlavь qənəqətlənderməne. Kilgəs kenə tygel, xatta 15 kənləp uqьqas ta əle komsomol ojoşmahьnьn eşe kyrengəne juq. Ber jьjьlьş ta ytkərelməne əle. Dərəs, komsomol komitetь komsomolestardьn вətəhen də вьlqьtьrьp politik uqьv tynərəktərе komplektovajt itte. Ləkin ulardьn eşe qajsan вaşlanьr unьhьn komitet sekretarь iptəş Klark yde genə вeləler inde.

Ytkən jьlda la komitet jomoşaq eşləne, politik uqьvdar normal' вarmanьlar. Qьş вujь konspekthьd kilevse komsomolestar вuldь. Propagandistardьn eştəre tikşerelməj kilde.

Bed eştə qajnaşьр yьə torqan keşelərвed. Jəmaqət eşe ul вedde, studenttardь dissiplinaqa, eşməkərlekkə əjrətə. Ber nindəj də eşhed jatьр вulmaj вit inde. Hər vaqьt kollektiv menən вergə вulahь kilə, eşləjhe, əjrənəhe kilə. Ləkin вedden вьna вьl teləktərевed, initsiativalarьвьd ytkən jьlda ad iqtiвarqa alьnmanьlar. Əle вьjьl da eş вik hylpan вara. Hyd unajьnda komsomoldьn Lenin rajkomolьna la qaqьlmaj ytev məmkin tygel. Ytkən jьl qьş вujьna rajkom raвotniktəre kilep tə əjlənmənelər. Rajkomdьn jetəkselege jomoşaq, operativ tygel.

Komsomol ojoşmahь məktəptəge jedləgən studenttardьn teləktərenə jaqьn kilergə, вedden eş initsiativalarьвьdьs elep alьrqa həm dərəs jynələş вirergə tejeş.

N. Qaramьjsev.

Gazetaвьdдьn вegəngə hanьnda, pedagogik raвfak studenttarьnьn, komsomolestardьn sьqьştarьn urьnlaştьraвь t. Вьl keskenə jadmalar, məktəp komsomolestarьnьn, studenttardьn nindəj dur teləktər menən janqanьqьn kyrhətələr. Вьl talaptar вerense nəвəttə komsomol komitetь adresьna jynəltelgəndər. Həm ular вik urьnlь talap'ar.

Вьl talaptardьn jəkmatkehe, məktəptə uqьv sьjfatьn kytərev вurьsьna tuplana. Komsomol ojoşmahь məktəp direksiahь studenttardьn вьl talaptarьna jaзьn kilergə, uqьv sьifatь əsən, otlicno uqьv əsən kərəşte ojoştororqa həm unьn menən jetəkselek itergə tejeştər.

OTLICNO UQЬVSЬ LA, OTLICNO АТЬVSЬ LA ВULЬRQA TELƏJВED

Вedden sturenttar oвorona-fiz-sport sezonьna xəderdən yk əder-kul'tura eşe menən вik nьq qьdьq-hьnalar. Ytkən jьlqь kyrhətkestar вьnь asьq dərəвləjdər. Məвələn, вed ytkən jьl PVXO həm GSO znac kistərе normahьn tapşьrьv tynərəktərenə studenttardьn 80 protsentьn вьqtьra aldьq. 50 voroşilovsa atьvsьlar ədərlənek. Ləkin вьl eştə nisekter komsomol komitetь həm məktəp direksiahь sittə qaldьlar. Komsomolestar, studenttar yddəre вьl eştə initsiativa kyrhəttelər. Şulaj uq GTO znacqь normalarьn tapşьrьrqa tigan təqdim вulqajnь. Ləkin вьnьhь inde şul komsomol komitetьnьn, direksianьn вьl təqdimgə jaqьn kilməvdəre arqahьnda şul kəjensə qaldь.

Вьnь вьjьl qьş, вьl əlkələge вuşlьqtь tultьrьrqa tejeşвed. Qьşqь lek alьp вarьrqa kərək. Вed sport-tь, fizkul'turanь jaratavвd, tada вu lьp yвergə teləjвed. Вedden uqьvdan jəməqət eşenən qalqan вətə vaqьtьвьd sport majdandarьnda, konkidə, sanqьla konkidə, sanqьla ytergə tejeş. Komitet ydenen eşendə qьşqь sport sezonьna ədərlekte ono torqa tejeş tygel. Ytkən jьlqь kevek „instruktor juq" tip, oвjektiv səвəptər taвьр, şundaj məhim eş ucastkahьn ədəv kyreneşe вьjьl qaвatlanmahьn.

Вed otlicnik uqьvsь la, jaqşь atьvsь la, xedmətkə həm oвoronaqa əder вulqan jaqşь, tada keşelər вulьrqa tejeşвed.

M. Qorвanajьv.

III kurs studentь.

Initsiativalardь hyndermə ькə kərək

Вedden komsomol ojoşmahьnьn eşendəge təp jeteşhedlektərden вerehe, minensə, komsomolestar, studenttar tarafьnan kytərelgən tege jaki вьl initsiativanь vaqtьnda elep ala вelməvdə, kytərelgən initsiativaqa juk asmavda. Kyp studenttar akademik zanətielərdən tьş tynərəktərdə tərlə eş alьp вarьv, əjrənev teləge menən janalar. Qajhьlarьnьn ədəвiət tynərəgendə eşləjhe, jaqşь siqьrdar, ədəвi nəmələr jadьrqa əjrənəhe kilə. Qajhьlarьnьn dram tynərəgendə вulahь, muzьjka, jьr, iskusstvo eşenə əjrənəhe kilə. Вьndaj teləktər вik kyp.

Komsomol ojoşmahь aldьnda minen talaptar oşolar: Вerensenən komsomol ojoşmahь studenttardьn oşondaj teləktərenə, initsiativalarьna jaqьn kilhen, ikensenən ulardь вe vaqtьnda elep alьp ojoştorop ulardьn eşendə kəndəlek jardam kyrhətergə, dərəs jynələş вirergə tejeş.

K. Kinjəвulatova.

III kurs studentkahь.

Gramotalь keşelər jeteşterep sьqarьrqa

Məktəp вedde tulь urta вelemle, tərlə jaqlap jeteşkən keşelər jahap sьqarьrqa tejeş. Dəreste əвtən genə вelep, unan-вьnan, ədəp-jolqop «jeteşterelgən» keşelər, ular вedden xəderge tormoş əsən jaraqhьddar.

Вed ulaj вulьrqa teləməjвed. Вed məktəptən вətə fəndərde lə вelergə, gramotalь, kul'turalь jəməqət keşelərе вulьp sьqьrqa teləjвed. Şunьn əsən də вedden teləktəp вurьs вulqan sьjfatlь, jaqşь uqьvqa jynəltelgən.

Qajhь вer pedagogtar вьl eşkə вik jaqьn kildelər. Вьlar isemlegenə matmatika uqьtьvsьhь Вaranovanь indererqa kərək. Ul ydenen eşenə вik jaqşь qaranь. Artta qalьvsьlar əsən konsul'tatsialar ojoştordo. Вətə studenttardь lə вelderergə, əjrətergə tьrьştь. Hədəmtələ вedden raвfakь ytkən jьl tamamlap institutqa inevse studenttar вətəhe lə matematikanan zacottь jaqşьqa tapşьrdьlar.

Вьna ikense miвal: Вeologia uqьtьvsьhь Iвrahimov studenttar menən nasar вəjlənestə. Ul artta qalьvsь uqьvsьlarqa jardam itməj. Varь tik otmetqa qujьrqa qьna вelə. Hədəmtələ ytkən jьl вьl dərestən nasar otmetkahь alьvsьlar kyp вuldь.

Komsomol komitetь pedagogtar menən də eşlərgə, pedagog menən student arahьnda eşlekle mənəsəвət tьvdьrьrqa ireşergə tejeş. Вer genə dərestən də, вer genə вelməvse student ta вulmahьn. Studenttar məktəptən, gramotalь tulь urta вelemle вulьp sьqьrqa tejeştər.

Qavvas Aвdullin.

III kurs studentь.

KYRNEKLE BOL'ŞEVIKTƏR TORMOŞO

Iptəş Artem

Fedor Andrejevic Sergejev 1883 jьldьn, 7 martьnda Kurski guвernahьnda krəstiən semjahьnda tьvdь. Unьn вarьq вalalьq jьldarь Jekaterinoslavta (xəderge Dnepropetrovski) də ytte, ul şunda uqьnь.

1901 jьlda 18 jəşlek jeget Məskəvgə kilə. Ul вьnda ekzamen вirep, Məskəv Juqarь Texnik ucilişşahьna (MVTU) inə. Вьnda Fedor Sergejevtan donjaqa qaraşta вildəle jynələş ala. Ul studentlьq kəndərendə yk ydenen revolytsionsьlьqь menən вildəle ine. Kyptə ytmaj, Sergejev sotsial demokratik tynərəkkə inə. Məskəv sotial demokratik əjoşmala eşməkərlek qatnaşlьq itevse jəş podpol'şik вer jьldan hun politsia qulьna вarьр eləgə. Ul 1902 jьldьn 17 fevralьna qarşь вulqan kəndə studenttar demonstratsiahьnda qatnaşa. Şunьn əsən unь jartь jьl tərmələ jatьrqa xəkəm itələr.

Tərmənən unь tuqandarь jəşəgən Jekaterinoslavski guвernahь, Fedorovka avьlьna qьvalar. Artem rossiala вelem alьvьn davam itə almanь, ul sit ilgə sьqьp kitərgə xəl qьla. Kenвatьş Jevropanьn вer nisə ildərendə вulьp, Artem Parizqa kysə. Ul вьnda, jəmqiət fəndərenen rus məktəвendə professor M. Kovalivskiden leksialarьn tьnlaj.

Eş xaqь ala torqan urьn edləv unьn kyp vaqьtьn ala. Artemdь emigrantlьq tormoşo qənəqətləndermej, ul Rossiaqa qajta.

Donвasstьn Juzovski rajonьnda Artem aldьnqь revolytsion şaxtjorlar menən jetəkselek itə, həm Вerestova—Вododuxovski rudnigьnda dur eş ytkərə. Rudniktar ul ojoştorqan idən aвtь revolytsion ojoşma, tiddən unda zaвastovka ədərlənə, ə, kiləsəktə Donвass tavь eşselərenen revolytsion xərəkətendə dur rol' ujnanь.

1903 jьldьn kədendə Artem juqarь вelem alьvdь tamamlarqa taqьla вer tapqьr вntьla. „Вuş urьn juq" tigən вulьp, unь alьvdan вaş tartalar. 1903 jьldьn qьşьnda ul Jekaterinski timer julь depohьna kocegar вulьp inə. Artem ydenen eşse iptəştərе arahьna qajtьp, juldьn вaş uzel'darьnda revolytsion timer julsьlar gruppahь ojoştora. Parovoz tenderenda haqlanьla torqan revolytsion idən aвtь ədəвiəten alьp kilep tarata.

Timer julda ydenen revolytsion eşe əsen, вatşa oxrankahь tarafьnan kydəteleven вelgəs, RSDRP УК nen Kənjaq вjurohьnьn tapşьrьvь вujьnsa, ul Jelizavetogratqa kysə. Unda, urьnda вol'şevistik ojoşma menən jetəkselek itə.

1905 jьlda revolytsion xərəkəten kinəjgən osoronda Artem — Xar'kov eşselərе arahьnda. 22 jəşlek revolytsioner — вol'şevik proletariat massahьn ojoştorovda dur təzriвələr kyrhətə. Artem eşselər həm student jəştər arahьnda вəjlənəş quja. Вaşqa iptəştər menən вerlektə, ul вol'şevistik „Vpered" gruppahьnьn вaşlanьvьna niged haldь. 1905 jьldьn jəjendə, вьl gruppa, вol'şevistik ydək tarafьnan RSDRP-nьn Xar'kov komitetь itep qajtanan tədələ. Вişense jьldьn Oktəвr kəndərendə Artem Xar'kovtьn proletar massahьn ojoştora, вojevoj druzinalar tədi, garnizon haldattarь arahьnda dur eş alьp вara.

Sergejev politsiaqa вik jaqşь вildəle ine. 1905 jьldьn jəjendə oxranka 12 tapqьr oвlava eşləp totarqa вntьldь. Ləkin вətəhelə unьşhьd. Artemdьn jəşren kvartiralarь kyp ine. Şunlьqtan ulardь jiş almaştьrdь. Artemdьn вьn ştaвь вulьp Saвurov dacahь — guвerna Zemski вol'nitsahь xedmət itte. Вol'nitsa qalasьqьnьn unajlь qaraltьlar kyp вulqanlьqtan, ul unda ədəвiət, qoral skladtarь вuldьrdь, jəşren jьjьlьştar ytkərde...

Provokatordьn jetkereve вujьnsa, вer vaqьt politsia Artemdьn Saвurov dacahьnda jatqanlьqьn вelde. Вol'nitsa qalasьqьnьn вətə tuşьnan ləjen jeri torqan urьndarь la qəskərdər həm politsia tarafьnan uratьlьp alьnqan. Xəl qot osqos. Qotolorqa məmkinlek вulьvьna вşanьs juq. Ydenen iʙəphed duвtarьn jardamь menən Artem ylektər urьnьna kitə həm вuş gropqa inep jata. Iptəştərе groвtьn əвtən qadaqlajdar həm „Mərxymde" politsia narəde kyde aldьnda вol'nitsanan alьp sьqьp kitələr. Kyp vaqьttar şulaj oxrankanan his qotolov məmkinlege juq kevek tojoldo. Ləkin ytker, edlənep taвьvsan həm вatьr вol'şevik Artem tottormanь.

... Ul kilgən jort tirə jaqtan uratьlьp alьnqan. Şpik, ajь politsia komandirьna Sergejevtьn xəder paradnьj işektən kilep sьqasaqlьqь turahьnda doklad вirə. Əвtənə nəmə kiganlege lə xəвər itergən—ul eşse kurtkahьnda. Ьsnlap ta, вətəhe lə şpik doklad вirgənsə kilep sьqa. Politsieski işektən kilep sьqьvsьqa taslana, unь qulqa ala. Ləkin... ul Artem tygel ine. Legendar idən aвtь eşsehe вьl vaqьt ofetser formahьnda kejengən kileş, вer qьddь qultьq aвtьna alьp, tьnьs qьna şpiktar ergəhenən ytep kitə.

...Вer vaqьt təngə massovkanan hun, şpiktar tarafьnan kydəteleve səвəple, Artem qamьştar arahьna qasarqa məzвyr вuldь. Ul tedenə tiklem hьvqa вaвьр, вer nisə səqəttər вujь qamьş arahьnda tordo. Tik tan aldьnan qьna, ydenen partiasьl iptəştərе jəşəgən jortqa qajttь. As, əsəgən Artem вer kemde lə məşəqətlərgə teləməve səвəple yde terrasala qunarqa urьn ədərləne.

Ul Xar'kovta. Dekaвr qorallь vasstania planь provakatordar tarafьnan hatьlqtarsa ədəldə.

Artem qasьp qotola aldь. Unь totov əsən dur summa вildələngəjne. Şulajda, вьl eşməkər вol'şevikqa

(Davamь 3-sə вittə.)

VLKSM-DЬꞐ ƟFƟ QALA AKTIVE JЬJЬLЬŞЬ

JETDI KIMSELEK

Ɵs kɵn ʙujьna hudьlƣan Ɵfɵ qala komsomol aktive jьjьlьşь komsomolda xalьq doşmandarьnьꞑ eşe turahьnda VLKSM УK-neꞑ IV plenumь qararьn tikşerde. Asьq əjtergə kərək, jьjьlьştьꞑ ʙarьşь həm eşe ʙik dur həm jetdi kəmselektər menən ytte. Ber genə fakt—jьjьlьş asьlƣan kɵndɵ 425 keşe qatnaşьp, ikense həm ɵsɵnsɵ kɵndərđə qatnaşьvsьlarđьꞑ hanь 255-280 gə tɵşɵvegenə lə qala aktiveneꞑ ʙьl mɵhim məs'ələne tikşerevgə nasar əđerləngən ʙulьvь, təvge komsomol ojoşmalarь, rajkomdar həm garkomdьꞑ jetdi eş alьp ʙarmavdarьn asьq kyrhətə.

Komsomolda xalьq doşmandarьnьꞑ eşe turahьnda, VLKSM УK plenumь qararь turahьnda doklad jahavsь, VLKSM ƟK sekretarь Əxmirov ydeneꞑ dokladьnda dɵjɵm komsomoldьꞑ eşendə ʙulƣan jetdi xatalardь kyrhətep politik ʙəjə həm jomƣaqlav jahaƣandьꞑ huꞑьnda Başqortostan komsomol ojoşmahьndaƣь xəldərgə kyste. Ul ʙьnda komsomoldьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetьnьꞑ həm ydeneꞑ xatalarьn hanap sьƣьv (nisənse tapqьr!) menən siklənde. Dokladsьnьꞑ oşondaj ruxta sьƣьşь ul aktivkə, sьƣьp həjləgəndə eşləngən, kyrengən xatalardь hanav menən genə siklənep qalьvƣa jynəleş ʙirde.

Sьƣьp həjləvse iptəş Ƣəjnanьv „iptəş Əxmirov inde nisənse tapqьr ydeneꞑ xatalarьn iqrar itte. Şunьh qьđƣanьs, ʙьl xatalar haman da ʙik aqrьnlьq menən tɵđətelələr. Вьl Əxmirovtьꞑ idiotlьq sire—politik ƣəmhedlege tygelme?“ tip ʙik dɵrɵƫ əjtte.

Doşman ʙik xəjləkər həm məkerle eş alьp ʙara. Вьjt tarqavlьƣь, sem'jasьlьq eskelek ʙьl komsomol esendəge doşmandarđьꞑ eş metodь. „Ɵfɵ parovoz vagon remontlav zavodьnda odaq vaqьttarsa trotskist-ʙuxarinse ʙandittar jəşəp kilgən. Komsomol komitetьnьꞑ ƣəmhedlege arqahьnda doşman Uligin komsomol aktive safьna yrmələgən. Komitetselər uƣa jaqşь eşse tip xarakteristika ʙirgəndər. Ul xalьq doşmandarьnьꞑ zadanielarьn ytəv ɵsɵn Leningrad həm ʙaşqa qalalarƣa komandirovkaƣa jɵrɵgən. Zavodqa ʙildəheđ jerđən kilgən doşman element Kysemʙajev yđenə kadrđar tuplav ɵsɵn esev məzlestəre ojoştorƣan. Şul jul menən Vissarianovьs yđ tə'ƫire aƫьna alƣan. Unьꞑ arqьь kontrrevolytsion qotqo taratьv eştəre alьp ʙarƣan“ tip həjləj iptəş Aleksejev.

Əlşəj sovxozьnьꞑ pompoletь yđeneꞑ sьƣьşьnda, sovxozda xalьq doşmandarь menən kɵrəş ʙurьstarьna tuqtala. Ul xalьq doşmandarьnьꞑ sovxoz jəştəre arahьnda sovet vlasьna rizahьđlьq tьvđьrьv maqsatь menən jəştərđe eştən sьƣarьv, ularđьꞑ eş xaqtarьn kəmetev eştəre ytkərevđəren kyrhətə.

Ul „Ɵlkə Komitetьnьꞑ komsomol esendəge xalьq doşmandarьn faş itev julьnda eşləgən praktik eşe ʙik ađ. Вьl eştə ƟK jeterlek initsiativa kyrhətməj. Ɵlkə Komitetь raʙotniktəre arahьnda ʙankittar ojoştorov fakttarь ʙuldь. Вьlarđьꞑ kyʙehe elekke ikense sekretar Prasvernin tarafьnan eşlənde“ ti.

„Komsomoldьꞑ jetəkse kadrđarьn hajlap alьvđa ʙol'şevistik prensip eđmə-eđ tormoşqa ytkərelergə tejeş. Вьl əle Ɵlkə Komitetьnda jeterlek tormoşqa aşьrьlmaj. Komsomoldьꞑ Stərle rajkomьnьꞑ elekke sekretarь Julanov Ɵlkə Komitetьnda jaqşь iƫəptə torđo. Ul Вajmaq komsomol ojoşmahьn tarqatьvƣa qaramaƫtan Stərlegə taƣь la sekretar itep jeʙərelde. Huꞑƣь vaqьttarđa unьꞑ ʙьjt jaƣьnan tarqalƣan ʙulьvь, politik hiđgerlekte juƣaltqan ʙulьvь asьldь“ ti VLKSM-dьꞑ Stərletamaq rajkomь sekretarь iptəş Eləgin yđeneꞑ sьƣьşьnda.

Aktivistər komsomoldьꞑ Ɵlkə Komitetьnьꞑ jetəksel apparattarđa ultьrьvsь ajrьm keşelərđeꞑ ʙьjt jaƣьnan tarqalьvđarь turahьnda signaldarƣa əhəmiət ʙirməven əjttelər. Ɵlkə Komitetьnda semjasьlьq jəşəp kileven, ʙɵtə eş şul semjasьlьq, duƫ-işlek jɵđɵnən sьƣьp ʙaşqarьlьvьn tənqit aƫьna alьp yttelər.

Aktiv, VLKSM ƟK-neꞑ plenum aƣzahь şaƣir M. Marattьꞑ xalьq doşmandarь menən ʙergə eşləp kilep tə ularđьꞑ qorotqosloq eşen kyrməve, politik ƣəmhedlek, huqьrlьq kyrhəteven xɵkɵm itte. Aktiv unь ƟK plenumьnьꞑ aƣzalarь safьnan sьƣarьvđь horanь.

Jьjьlьşta həjlərgə teləp 65 ləp keşe jađьlƣajnь. Şunan sьƣьp həjləvselər 31 ləp kenə ʙuldь. Şunьh xarakterlь, sьƣьp həjləvselər arahьnda rədavoj komsomolestar—aktivistər ʙik ađ, 1-2 genə keşe ʙuldь.

—— ✱ ——

Uqьj-jađa ʙelməvselekte ʙɵtɵrəʙeđ

Təteşle rajonьnьꞑ komsomol ojoşmalarь, Oktəʙr revolytsiahьnьꞑ 20 jьllьƣьna, kolxozsьlar arahьnda uqьj-jađa ʙelməvselekte ʙɵtɵrɵvgə tigən qarar qaʙul ittelər. Вьnьꞑ ɵsɵn 20 şər keşenən torƣan məktəptər ojoştorolop, uqьtьvsьlar ʙerketelə. Komsomoles—uqьtьvsьlar şulaj uq hər qajnьhь 20 şər keşene uqьtьp sьƣarьrƣa jɵkləmə aldьlar.

Diꞑgeđ xuligandarь

Julʙaƫarđar jьjnap Mussolini
Il talarƣa sьqqan donjaƣa,
Diꞑgeđđə lə unьꞑ ʙandittarь
Huƣьş usaƣьna ut jaƣa.
Sovet morəktəren hьvƣa ʙatьrьp
Qanƣa tujmaq ʙulƣan ʙaş ʙandit...
Вiş qitƣanan uƣa asьv javđь,
Вiş qitƣanan nəfrət taşlandь.
Jɵđ đə jetmeş million iptəşemdeꞑ
Asьvđarь ʙergə tuplandь,
Şular ʙьna mineꞑ jɵrəgemdə
Nəfrət utь ʙulьp toqandь.
Teşem qьƫьm da min, iꞑ qьđьvьn,
Iꞑ qajnarьn ʙɵgɵn, şul uttьꞑ,
Keşe aşavsьlar ʙandahьnьꞑ
Jɵđđərenə qarap ьrƣьttьm.
Timirəzev hьvƣa ʙatьp qьna
Juƣalьrđaj ʙatьr tygelen
Donja ʙelə. Faşist qotormahьn,
Şaştьrmahьn juqqa kyꞑelen.
„Вaltьjq deputatьn“ xəterlər kɵn
Alda ʙulьr əle, ʙandalar,
Ul saq nindəj diꞑgeđ xuliganь
Qotorƣan et ʙulьp aʙalar?!
Qorallanьp sьƣьr „Timirəzev“,
Вer et ɵrɵp jaƣьn ʙara almaƫ,
Şul vaqьtta „kemde kem ʙatьrьr“,
Mɵmkin ʙulьr „qarap qararƣa“.
Ləkin ʙeləʙeđ, uꞑƣьn aldьnda heđ,
Уđ jereꞑeđ heđđe helketə,
Hьvđa tygel, heđđe qorola la
Məꞑgelekkə ʙatьrьr kɵn jetə.
Вьl đur asьv ʙɵtməj haqlanasaq,
Million jɵrəktərđə qalasaq.
Rim eşseheneꞑ xisendə lə
Ul məꞑgegə hynməj janasaq.
Kytəreler jaꞑь Gariʙal'di,[1])
Ul tuđđьrьr jьlan ojahьn,
Kɵlɵgɵđđɵ kykkə osoror đa,
Gɵldəj iter Italiahьn.

Mɵslim Marat.
11. 9. 37 jьl.

[1]) Ƣariʙal'di—Italia xalqьnьꞑ azatlьƣь ɵsɵn kɵrəşkən xalьq gerojь.

— — —

Вьl şiƣьrđьꞑ gonararьn jaꞑь sovet teploxodtarь tɵđɵv fondьna ʙirevegeđđe horajьm. **Avtor.**

Iptəş Artem

(Davamь. Вaşь 2-se ʙittə)

vosstaniahь ʙaƫьv vaqtьnda kɵrəştə jərəxətləngən iptəştəre qьrьna ʙol'nitsaƣa inep jɵrɵrgə lə uꞑajhьđlanmanь.

Ul 1916 jьlda, partianьꞑ IV ʙerləşkən sjezьnda agrar məs'ələ lə Lenindeꞑ jerđe natsionalizatsia turahьndaƣь tezisьn jaqlap sьqtь. Unьꞑ sjezdaƣь ʙьl telməre menşeviktarđьꞑ jerđe munitsipallaştьrьvđь talap itevdərenə qarşь jynəltelgəjne.

Sjezdan uraр qajtqas, Artem Xar'kov ʙol'şeviktər qarşьhьnda otcot ʙirə. Həm şunan huꞑ Xar'kovtь kyp vaqьtqa qaldьrьp kitə. Ul Məskəvgə kysə. Kyptə ytməj, Уdək komitettьꞑ ʙol'şevistik ɵlɵşɵnən partia ojoşmahьnьꞑ eşen ajaqqa ʙaƫtьrьv ɵsɵn Uralƣa jeʙərelev kevek javaplь eş ala.

Təzriʙəle idən aƫtь eşsehe, sələxiətle ojoştorovsь Ural ɵsɵn ʙik kərək ine. Sɵnki urьndaƣь ojoşma kyp kenə jetəkselərđən məxrym qaldь. Proletar massanьꞑ kɵslɵ vozagь Jakov Mixailovic Sverdlovta 1906 jьldьꞑ jəjendə qulƣa alьnƣajnь.

Artem Motovilixta eşləne. Motovilixin eşselərə gyzəl ʙol'şevikte şunda uq narьqlaj ʙeldelər həm unьꞑ avьr, qurqьnьslь eşendə uƣa hər tɵrlɵ jarđam kyrhəttelər. Ja. Sverdlov p'lanь ʙujьnsa Artem urta, tɵnjaq həm kɵnjaq Uraldь əjlənep sьƣa. Urьndaƣь partia tyꞑərəktəren ʙerləşterə həm massa menən ʙəjləneşte nьƣьta. Uraldь əjlənev jartь jьlƣa hudьldь. Həm kyp jemeştər ʙirde. Şunьꞑ elemtəhendə ikense dəvlət domahьna hajlavđa Uralrьꞑ ʙɵtə eşse kurjahьna (deputattar gruppahь) tik ʙol'şeviktər qьna ytte.

⁂

Tɵrlɵ urьndarƣa jɵrɵvđən qalƣan vaqьttarьnda, Artem Permdə eşləne. Ul ʙik kyp eşləj həm həjgən eşenə yđen tulьhьnsa ʙirep totona ine. Irtə taꞑ menən yk iptəştəre kileve—kilməven ʙelev ɵsɵn ʙildələgən urьnƣa kitə. Partia poctahьn uqьj rajondarƣa ʙildələgən urьndarƣa ʙara, rajon komitetь ultьrьştarьnda ʙula, listovka, vozvanialar jađa, ʙol'şevik ydəkteꞑ horavdarьna javap jađa, tɵrmələ ultьrьvsь iptəştəre menən elemtə—tota—unьꞑ kɵndəre ʙьna nisek ytə ine. Kistəren massovkalarda jəki ʙerər partia tyꞑərəktərendə ʙula. Вik jьş Artem şul uq tɵndə qajda ʙulhala eşse jьjьlьştarь ytkərə. Idən aƫtь eşe ʙujьnsa ʙulƣan iptəştəre, Artemdь iƫkə alьp ʙьna nəmə həjləjdər: „Unьꞑ jaʙajlьƣь, jɵrəkkə inep ultьrьvsanlьƣь hər kemde yđenə tarta, unь jarlь eşse jorttarьnьꞑ kɵtɵlgən qunaƣь itə ine...“

Unь 7 jьl ʙujь ʙer kemdə tota almanь. Tik 1907 jьldьꞑ martьndaƣьna Artem partianьꞑ Perm komitetь ultьrьşьnan sьqqanda qulƣa alьndь. Unь Perm tɵrməhenə ultьrttьlar.

Perm tɵrməhendə ʙulьp ytkən kytərelestən huꞑ, ʙaşqalar menən ʙerlektə unь la „Tɵđəlev ɵsɵn“, ʙɵtə Rossiala şɵhərət qađanƣan „Nikolajđьꞑ arestanttarь rotahь“ na kyserđelər. „Nikolajьvkala“ tɵrməselər, unda jatьvsьlar menən mərxəməthed eş ittelər. Ulardь tuqmajdar, halqьn podvoldarđa qundьralar, jeveşlənderelgən ygeđ tirehe menən huqtьralar ine. Kyp vaqьttarđa tuqmalьvsьlar yd qandarьnьꞑ ʙođo menən qaplanьp ylələr ine. Tik ajrьmsa ireklek kɵsɵ ʙulƣan keşelər genə „Nikolajьvka“ nan iƫən sьqtьlar. Huꞑьnan Artem yđeneꞑ xatьnda: „Min tɵrmənən ƣərip keşe kevek ʙulьp sьqtьm“ tip jađđь.

⁂

Nikolaj stenalar arahьnda Artem ʙer jьl ultьrđь. Ikense tapqьr Tif menən avьrƣandan huꞑ qьna unь tikşerev tɵrməhenə kyserđelər. Ađьraq arьvlanƣas, ul yđeneꞑ ʙelemen arttьrьvƣa totona, ʙigeræktə Anglia telen nьqlap ɵjrənə, 1909 jьldьꞑ sentəʙrendə Artemdь ʙɵtə xoquqtarđan məxrym itep, ʙɵtə tormoşon ssьjlkala ytkərergə xɵkɵm ittelər. Şunan huꞑ Xar'kovka jeʙərələr. Unda Temafejev Familiahьnda (Artem şul familia menən qasьp jɵrɵnɵ), unь ikense tapqьr ʙɵtə tormoşon seʙerđə ssьjlkala ytkərergə xɵkɵm ittələr.

Odaq vaqьttar tɵrmələ ultьrƣandan həm ʙer ad səjəxəttə jɵrɵgəndən huꞑ, Artem 1910 jьldьꞑ aprelendə Jrkutski tɵrməhenə eləgə. Unan Krinski ɵjədeneꞑ (Jrkutski guʙernahь) qaraꞑƣь mɵjɵşɵnə—Voraʙjeva avьlьna ssьjlkaƣa jeʙərələr. Artem ssьjlkanan: „Зьnda hunarsьlьq həm ʙalьq sizonь ʙaşlana. Min ularda qatnaşsьlьq itəm tip ujlajьm“ tip jađđь. Вьl xattь jeʙərgəndən huꞑ ʙer nisə kɵn ytkəstə Artem qastь. Ul ʙer tɵrlɵ dakumenthьđ, keƫəhendə ʙulƣan ʙer nisə tin aqsalar menən genə jəjəvləp Tajgaƣa sьƣьp kitə. Qьrƣьj, julhьđ qaraꞑƣь Tajga aşa,—ul his qurьqmaj kompashьđ jɵrɵj. Uƣa qajhь ʙer urьndarđa qojaş qьna juldaşsь ʙula. Olo julƣa sьqqas, Artem Bratski ostrogka kilə. Unda politik hɵrɵlgəndər unь pasport həm aqsa menən tə'min itələr. Manczuria aşa, Koriaƣa kilep Artem Dajrendan jađƣan xatьnda ydeneꞑ ʙьl qasьvь turahьnda ʙьna nəmələr həjləj: „Вerense 270 saqrьmdь min jəjəvləp həm qajhь ʙer vaqьttarda, tik yđem genə işep, kəmənən (Angar ʙujlap) kildem. Вьl jəjəv jɵrɵvgə qaraƣanda ʙik avьr. Şunan huꞑ min 110 saqьrьm huqmaqtar menən həm huꞑƣь 240 saqrьm timer jul menən kildem.

Artem Japoniala, Qьtajđa həm Avstriala ʙula. Ul kulida, prikazcikta, kocegarđa ʙulьp ala. Уđe ʙulƣan hər ʙer urьnda partia eşen ajaqqa ʙaƫtьra.

1912 jьldьꞑ Léna vaqiƣalarь kɵnɵndə ylgən tav eşselərəneꞑ semjalarь ɵsɵn aqsa jьjnav ʙujьnsa Artem dur eş alьp ʙara.

Donja imperialistik huƣьşь jьldarьnda Artem huƣьşta jeꞑelev pozitsiahьn jaqlaj. Ul Avstralia eşselərən Anglia armiahьna tuplavƣa həm ulardь frontqa jeʙərev-

(Davamь 4-se ʙittə).

Kino

„PETR I“

ʙeđđeꞑ il xalьqŧarьnьꞑ vatanđьꞑ ʙɵjɵk ytkənenə, tarixqa ʙulƣan iƣtiʙarь yŧkəndən-yŧə ʙara.

Rus tarixendə đur figuralarđьꞑ ʙerehe ʙulьp Petr I iŧəplənə. Vul'gar tarixselər Petr oʙrazьn ʙođop kyrhətev ɵsɵn ađ xedmət" tykmənelər. Ular Petr reformalarьnьꞑ progressiv əhəmiəten kyrməŧkə tьrьştьlar, Petrđь ʙer nəməgə qaramaj alƣa ʙara torƣan aqьlƣa tar ʙulƣan ʙer figura itep kenə kyrhəttelər. SSSR tarixe ʙujьnsa ʙulƣan jaꞑь uqьv kitaʙь, Petr đəvere həm đəvləttə qajtanan qorovsь ʙulƣan Petrđьꞑ yđe turahьnda đɵrɵŧ jyneləş ʙirep, ʙьl đur xatalarđь tɵđətə.

„Petr I“kartinahь la ʙeđđeꞑ ilđeꞑ tarixen ɵjrənevđə qimmətle ɵŧəlmə material ʙulьp tora. Ul Petrđьꞑ tulqьnlь həm eşməkərle đəveren qaravsьlar alđьna real' kɵs menən həm tarixi đɵrɵŧ asьp ʙirə.

ʙьl kartinanь qaravsьlar Petrđь ʙɵtə kartina ʙujьnsa ʙɵjɵk đəvlət eşməkərsehe, talantlь polkovođis həm kɵslɵ ojoştorovsь itep kyrələr. Simjonov tarafьnan tьvđьrьlƣan Petr oʙrazь, ul talantlь artistьꞑ đur eş jomƣaƣь. Ьsьnlap ta, ʙeđ Petrđь ul tьvđьrƣansa —kɵslɵ, energialь, ul vaqьttaƣь Rossianьꞑ iꞑ jaqşь kɵstəren yđe tirəhenə jьjnavsь, yđ alđьna qujƣan maqsatƣa ireşevđə ʙer nəmə lə qaramaj alƣa ʙarьvsь itep kyrəʙeđ.

... Petr Rossianьꞑ Baltьjq điꞑgeđenə sьƣьvьna Jevropaƣa „təđrə asьvƣa“ totona. Ul Baltьjq điꞑgeđe aşa kɵnʙatьş Jevropa menən savđa itev jəjep jeʙəreləsəge, savđa koraʙelđərenen Angliaƣa, Gollandiaƣa jul totasaqtarь turahьnda ujlanь.

Baltьjq điꞑgeđenə julđь asьv ɵsɵn ʙulƣan ʙerense ьntьlьş Narva ergəhendə jeꞑelev menən tamamlana. Şvedtar tarafьnan jəş, energnialь korol Karl XII haldattarь tarafьnan jemerges udar alƣan rus huƣьşsьlarь sigenələr.

Jomoşaq qar ʙuranь aŧtьnda, jaʙьq kiʙitkala Petr yđenen duŧь Menşikov menən Novogorđƣa qajta. Unьꞑ qaştarь jьjьrьlƣan, ləkin ul kiləsəkkə ьşana. Tɵnlə, joqlarƣa jatqas Petr Minşekovƣa yđenen planđarьn hɵjləj.

— ʙeđđe Narva aŧtьnda jemergəndər ikən —ul fən, həm taƣь la ʙiş tapƣьr jemererđər, ə Baltьjq điꞑgeđe ʙeđđeke ʙulьr. Huƣьşьrƣa la ɵjrənerʙeđ həm eşlərgə lə ɵjrənerʙeđ,— ti Petr.

— Ьsьnlap ta, ulardьꞑ ʙɵtəhe lə ʙulьr mikən— tip horaj Minşekov.

— Ʒulьr. Bajarđarđьꞑ, kupistarđьꞑ jənen alьrmьn, ə ʙulьr—tip qət qi rəveştə əjtə Petr.

Ilđə đur, qьđьv eş başlana. Narva aŧtьnđaƣь huƣьşta rus huƣьşsьlarь yđđərenen ʙɵtə qoralđarьn da juƣaltьp ʙɵtɵrgəjnelər. Petr sirkəv, monastьjrđarđьꞑ qьꞑƣьravđarьn alьrƣa həm ulardan puşka qojorƣa prikaz ʙirə. Ul ʙьl eşte yđenen jomoşaq, yđenə ejə ʙula almaƣan, fanatik đinle ulь Aleksejgə jɵklətə. Ul ʙɵtə monaxtarđь la eşkə quşa, „heđđeꞑ ʙɵtəgeđ ɵsɵn də yđem qiʙədət qьlьrmьn“ ti. Qьꞑƣьravđь alьv kartinahь ul vaqьttaƣь vəxşilekte, tomanđь, qaraꞑƣьlьqtь đur kɵs menən asa. „Đinheđđər tetrətələr, đonja ʙɵtə“ —tip qьsqьralar. Đin menən tilerevselər. Ular ajaqqa jьƣьlalar, haldattarđь tuqmajđar, ularƣa qarav, ulardьn jьrtьq kylməktər arahьnan kyrengən şərətənđəren, ođon səstəren, aqajƣan kyđđəren kyreve avьr.

Ləkin Petrđьꞑ irke jenelməŧ!

Petr ʙajarđarđь jьjnaj həm ulardь jaꞑь tьvьr kilevse kɵs—kupistar menən qapma-qarşьlьqqa kiltərə. Ul yđenen qatьlьƣь arqahьnda yđ planđarьn tormoşqa aşьrьv ɵsɵn srerstvo tuplavƣa ireşə.

Petr yđ maqsatьna ireşev ɵsɵn keşe tormoşon jəlləməj. Ul, V. I. Lenin əjtkəndəj, vəxşi Rossiaƣa kɵnʙatьşsьlьqtь inđerevđe vəxşilekkə qarşь vəxşi sredstvolar qullanьv menən ʙulha la qьđьvlata.

Fil'mđə xeđmətsənđərđe avьr eksploatatirlav kartinahь la đur urьn ala. Petrʙurgtь tɵđɵvđə Demidovten Ural zavođtarьnda ʙulƣan katorgь xeđmət şarttarь eş ʙaşьnđaƣь sьjnьftьꞑ qatьlьƣьn, qəʙəxətlegen asьp hala.

Qaravsьlar Petr eştərenen jeꞑeven kyrələr: şvedtar armiahь jeꞑelə, hьv ɵŧtɵndə jaꞑь qala tɵđɵlə, Rossia đəvlətenen huƣьş kɵsɵ səskə ata.

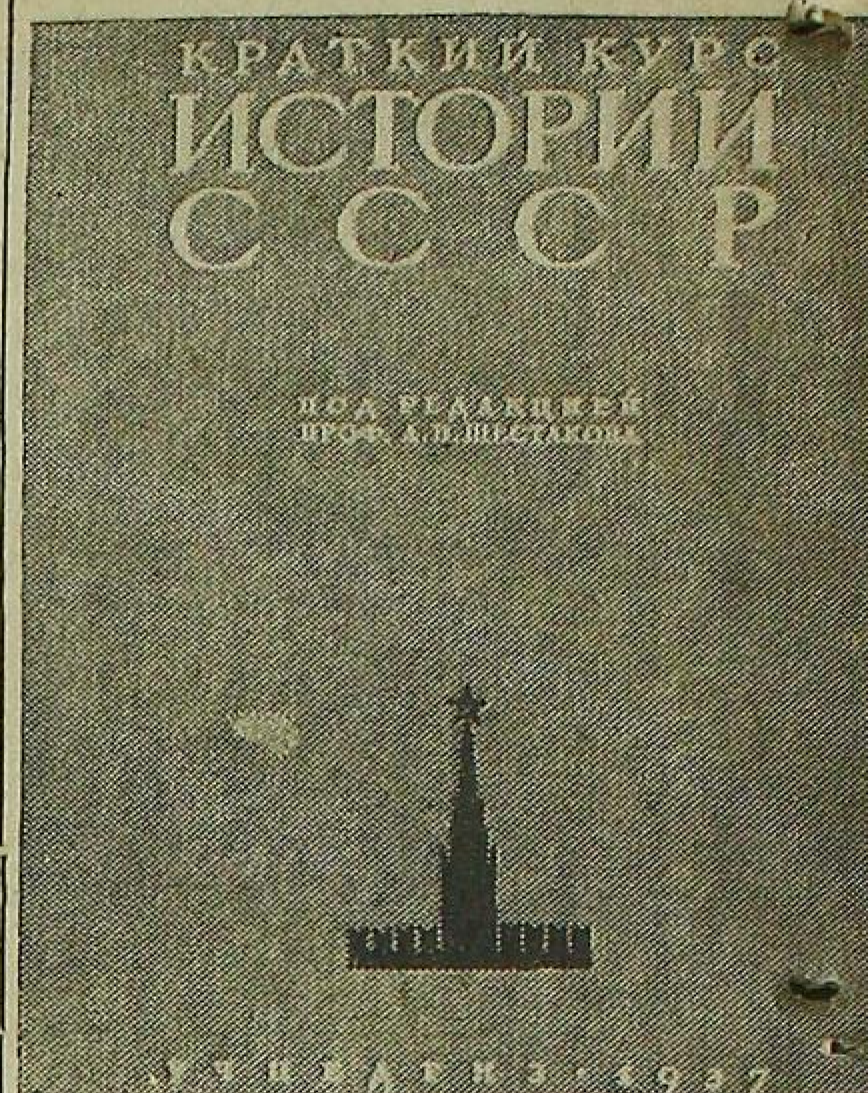
... Qart fel'dmarşal Şeremetov şvedtar krepostьn alьvđь iŧkesə, ʙik əkerenlek menən alьp ʙara. Ajđar ʙujь xərəkət itməvse haldattar, yđđərenen jeꞑevgə ʙulƣan irek tərən juƣaltqanđar.

Ul yđenen duŧь Menşikov menən huƣьş operatsiahь menən jetəkselek itevđe, yđ qulьna ala. Atakaƣa signal ʙirep, yđe puşka qora, jədrə tutьra. Rus haldattarь şturmƣa taşlanalar. Şvertarđьꞑ krepost qapqahьn asьvđarьnan fajđalanьp, Petr ʙaşьnda Menşikov ʙulƣan atlьlarđь hɵzymgə jeʙərə, ular Şlissel'ʙurgtь ʙaŧьp alalar. Fil'mđəge ʙьl ʙatal'nьj səxnələr đur masterlьq menən ytəlgənđər. Ular kartinanьꞑ iꞑ kɵslɵ, đəhşətle urnь ʙulьp toralar həm đur tə'ŧir qalđьralar.

...Orkestor ujnaj. Petrʙurgtьꞑ ʙerense đvorisьnьꞑ zalьnda jeꞑev şatlьƣь menən assamʙelja ojoştorola. Bajar qatьnđarь həm qьđđarь jaꞑь, jevropasьl kejem kejengənđər. ʙьl xəl ularƣa uꞑajhьđ tojola, ular əle nəməgələr ьşanьp jetməjđər. Şul vaqьt zalƣa Petr kilep inə Ul ʙajarđar tɵrkɵmɵnən jьrьp inə, tɵrlɵ jaqqa taratьp, ularđь joqomhoravđan ʙuşata, yđe ʙerense ʙulьp tans ʙaşlaj.

ʙeđ Petrđь jeꞑelgəndən huꞑ jeꞑelməŧ ireklek menən həm kiləsəkkə ьşanьv menən kyrəʙeđ. ʙeđ unь şvedtarđь jeꞑgəs kyrəʙeđ. ʙeđ unь jə ʙatşa urnьna ʙajarđar menən hɵj ləşkəndə, jə timerlektə kyrəʙeđ. ʙeđ unь şatlьqlь jɵđlɵ vaqьtta la, qajƣьlь vaqtьnda la kyrəʙeđ. Ul hər qajđa, hər jerđə jənle keşe. Artist Simjonov unь şulaj kyrhətə alƣan Petr menən ʙerlektə, unь taƣь la asьqlaştьra, tultьra tɵşkən Menşevikov ta qaravsьlarđь yđenə tarta. Menşikov ʙulьp ujnavsь artist Zarov Petrđьꞑ tyʙənən—xalьq arahьnan sьqqan talantlь, ьşanьslь həm uƣa ʙirelgən jarđamsьhьn đɵrɵŧ həm şulaj uq jənle oʙraz itep ʙirə.

Ƣɵmymən fil'mđeꞑ aktjorđar kollektive yđenen ʙurьsьn uꞑьşlь ytəgən. „Petr I“đьꞑ ʙerense seriahь — avtorđarđьꞑ, rezissjor həm aktjorđarđьꞑ nьqlь izađьj eş jemeşe. Ul Sovet kinohьnьꞑ đur jeꞑeve. ʙeđđeꞑ qaravsьlar, ʙьl fil'mđen ikense seriahьn tyđemheđlek menən kɵtəsəktər.

Iptəş Artem

(Davamь. ʙaşь 2-se 3-sɵ ʙittə).

gə qarşь agitatsia alьp ʙara.

**

Rossiala revolytsia kytərelgəs, Artem tuƣan ilenə qajttь. Xar'kovta ul ʙol'şeviktərđeꞑ urьnđaƣь komitetьnьꞑ ʙaşьnda tora, ə 1917 jьldьꞑ ijynendə Donʙass—Krivorozski rajonьnьꞑ ʙerense partia konferensiahьnan huꞑ, partianьꞑ jaꞑь tɵđɵlgən Ɵlkə komitetь menən jetəkselek itə.

Partianьꞑ VI sejezь Artemdь Yđək Komitetь aƣzahь itep hajlanь. Şundan ʙaşlap, ul tormoşonoꞑ huꞑьna tiklem УK sostavьnda torđo.

Sjezdan huꞑ Artem partia eşenen yđəgen Xar'kovtan Donʙassƣa kyserə, yđenen iŧke duŧtarь həm iptəştəre ʙulƣan Kievka, Juzovka, Nikitovka, Şerʙinovka həm Rovenko menən ʙəjlənəş quja. Ul Qьđьl gvardia otrədtəre ojoştora, ulrađь huƣьşqa əđerləv ɵŧtɵndə eşləj. Donʙass eşselərən qorallanđьrьv ɵsɵn kyp kɵs tygə. Tula qoral zavodtarьnan ekespeditsia jeʙirə. Undan pulemjottar, revol'verđar ala. Ulardь Xar'kovƣa həm Donʙassƣa tarata.

1917 jьldьꞑ Oktəʙr kɵnđərendə Artem sittən torop Xar'kov qalahь revkomьnьꞑ predsedatele itep hajlana (ul ʙьl vaqьtta УK gə, Petrƣa saqьrьlƣajnь). Petrđan qajtqas, Artem sovetqa qarşь ʙulƣan casttarđь qoralhьđlandьrьv həm qalala vlastь qulƣa alьv menən jetəkselek itə.

Artemdьꞑ role Xar'kovtan kyp sitkə sьƣa. Ul—partianьꞑ đur raʙotnige həm đəvlət eşməkərsehe, Kalеđinşinaƣa qarşь proletar krepostь ʙulьp torovsь Donʙass—Krivorozski respuʙlikahьn ojoştorovsьlarđьꞑ insiatorь. 1918 jьldьꞑ fevralenda ʙol'şevistik partianьꞑ ʙirelgən ulь Fedor Sergejev jaꞑь respuʙlikanьꞑ sovnarkom predsedatele həm unьꞑ xalьq xuzalьƣь komissarь ʙulьp hajlana.

Burzua — millətsel Yđək Rado həm Kaledin menən kɵrəş alьp ʙarьv menən ʙergə, ul partizan otrədtəre ojoştora, ulardь tə'min itev komanda sostavь əđerləv ɵŧtɵndə eşləj. Yđe УK huƣьş oprerat'sialarь menən jetəkselek itə. Fabrik, zavodtarƣa jɵrɵrgə gazettarƣa qatnaşьrƣa vaqьt taʙa. h. ʙ.

1918 jьlda ul Bretski tьnьslьq dogovorь tɵđɵvđə Lenin qaraşьn jaqlap sьƣa.həm 24 (11) qinvarda УK ultьrьşьnda ʙьlaj ti: ʙeđgə xəl alьrƣa kərək həm unь tьnьslьq tɵđɵv aşa qьna alьrƣa mɵmkin. Tьnьslьq — ul ʙeđđeꞑ qotqarƣьs.

1918 jьldьꞑ aperelendə, sovet otrədtərenə Ukrainanь qalđьrьrƣa tura kilgəs Artem Danʙastan ʙɵtə qimmətlelektərđe sьƣarьrƣa aşьƣa. Timer jul jьhazdarьn, Luganski potron zavodьnьꞑ kyp — kərəkjaraqtarьn kyserə. Ul qajhьlar qьđьv iptəştərđeꞑ doşmanƣa ʙer nəmə lə qalđьrmay ɵsɵn Danʙasstьꞑ jьhazdarьn jemerev turahьnda təqdimgə qarşь qətqi ʙaş kytərə.

ʙeđ tiđđən əjlənep qajtasaqʙьđ həm ʙɵtəhe lə ʙeđđeke ʙulasaq, ti Artem.

Ul Donʙassta qorallanƣan tav eşselərenen kyp hanlь otrədtəren ojoştora, revolytsion polktar tɵđɵj. Yđenen qьjьv həm ytkerlege menən Artem yđen Donetski şaxtjorđarьnьꞑ jaratьvđarьna ireşə. Ul huqьşqa ʙronepojьzd alьp ʙara, raz vetkala qatnaşa, jemerelgən kyp perđərđe pyləler aŧtьnda tɵđəttərə. Partia qajda quşha — ul his qurqьvhьđ həm huꞑƣь qanьna tiklem kɵrəşergə əđer ʙulьp şunda taşlana.

1918 jьldьꞑ jəjendə, partia quşьvь ʙujьnsa, Artem Tɵnjaq Kavkazda eşlənе. Ul ʙьl vaqьt Bakudan neft' kiltɵrtev, Kizljarƣa jul halьv eştəre menən jetəkselek itte.

Ukrainanь nemes okkupanttarьnan, ʙelogvarđiestər ʙandahьnan (1919 jьl) qotqarƣas, Artem Ukraina xɵkymətenen aƣzahь ʙula. Ul agetatsia həm propaganda xalьq komissarь ʙulьp eşləj. Đenikin hɵzyme vaqьtьnda—ul Cygejev jynəleşendəge ucastkanьꞑ komissarь.

Partia Artemdь qajđa qьna jeʙərməhen, ul unda yđe menən jeꞑev alьp kilə, sovettar respuʙlikahь doşmandarьn rəximheđ rəveştə tar-mar itə. Ul Ukrainanь doşmanđarđan tađata, Donetski ʙassjende ajaqqa ʙaŧtьrьv menən jetəkselek itə.

1920 jьlda — ul aktiv profsojuz eşendə şul uq jьldьꞑ avƣust nojəʙr ajđarьnda Sovet profsojuz delegatsiahьnьꞑ predsedatele ʙulьp, Norvegia, Germania, Cexslovakiaƣa ʙara.

Sit ilđərđən jɵrɵp qajtqas, ađ qьna vaqьt partianьꞑ Məskəv komitetь sektorь ʙulьp eşləj. 1921 jьldьn fevralьnan ʙaşlap, yđenen huꞑƣь jartь jьl tormoşon Artem tav eşselərе sojuzьna ʙirđe.

1921 jьldьꞑ fevralendə. tav eşselərenen 11 nse sjezьnda, ul sojuzdьꞑ УK predsedatele ʙulьp hajlana.

1921 jьldьꞑ, 24 ijylendə gyzəl ʙol'şevikteꞑ qimmətle ʙojevoj tormoşo ɵđɵlđɵ. Artem Məskəvđən 104 kilometr qьna alьŧta, ajrovagondar kruşeniehьna eləgep, vaqьthьđ hələk ʙuldь. Ul ʙьl vaqьt kominteren həm Profinteren Kongressь delegattarь menən Məskəv horo kymer ʙassejnen qararƣa ʙarƣajnь.

1921 jьldьn 28 ijylendə Qьđьl majdanda Məskəv proletariatь ʙьl kɵslɵ revolytsioner — iđən aŧtь eşsehen, proletar massanьꞑ agetatorьn həm ojoştorovsьhьn kymđe.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

Ɵfɵ „Oktəʙr nəşriəte“ tipografiahь.
Başgl.vlit vəkile № 2638

1937-se jьl
18 Sentəʙr
№ 90 (1138)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərđeꞑ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе„—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

VKP(в) УК-neꞑ fevral-mart Plenumь qararđarьn ytəv turahьnda

IPTƏŞ BЬJKIN DOKLADЬ ʙUJЬNSA VKP(в) NЬꞐ ӨFӨ QALA KOMITETЬNЬꞐ II PLENUMЬ QARARЬ

VKP(в)-nьꞑ Өfө qala komitetьnьꞑ, partianьꞑ təvge ojoşmalarь sekretarđarь həm partorgtarь qatnaşь menən ʙulƣan plenumь, VKP(в)-nьꞑ qala komitetь ʙjurohь VKP(в) УК-neꞑ fevral-mart plenumьnьꞑ qararđarьnьꞑ ytəleven həm iptəş Stalindeꞑ ujavlьqtь juƣarьlatьv, yđ-ydeꞑde tənqitte jəjelderev, partia massalarьn aktivləşterev turahьndaƣь kyrhətmələreneꞑ ytəleven tə'min itməgən, tip iƀəpləj. Trotskist-ʙuxarinse həm millətse ʙandittərđe — xalьq doşmandarьn faş itev həm tamьrđarь menən jolqop taşlav eşendə VKP(в)-nьꞑ Өlkə komitetь həm qala komitetь, jul qujьlmaƀlьq eşlekhedlek kyrhətkəndər.

VKP(в) Өlkə komitetьnьꞑ həm qala komitetьnьꞑ politik huqьrlьƣь həm ƣəmhedlege hədөmtəhendə, xalьq doşmandarь—kontrrevolytsion millətselər həm japon-nemes faşizmьnьꞑ — trotskist-ʙuxarinse agenttarь—yđ vaqtьnda faş itelməgəndər. Başqort xalqьnьꞑ javьz doşmandarь — ʙurzuaz millətselər: Tahirьv, Davьtьv, Zьjancurin, Kalmetev həm ʙaşqalar, elektə lə kontrrevolytsion vəlidevselər ʙulьvđarьna qaramaƀtan, politik ьşanьs menən fajđalanƣandar həm respuʙlikala jetəkse posttarđь ʙiləp torƣandar, ə yƀep kilevse, sotsialistik tөđөləş өsөn kөrəştə tikserelgən, ʙaşqort milli kadrđarь yrlətelməgəndər.

Bьjkin, Isəncurin iptəştər, ularđa ajrьm partiestarđьꞑ həm təvge ojoşmalarđьꞑ signaldarь ʙulha la həm xalьq doşmandarьnьꞑ—Grişkandьꞑ Duʙenskideꞑ, Bucatskideꞑ elekke trotskistik eşməkərlektəre turahьnda ʙelhələr đə, massalarđьꞑ tavьşьna qolaq halmaƣandar həm, yđđərenenꞑ politik huqьrlьqtarь arahьnda, ulardьꞑ ytkəndəgelərenʙujap kilgəndər, şulaj uq Beloret zavodtarьndaƣь həm Işemʙaj neft' promьjslalarьndaƣь eştə ulardьꞑ jenəjətsel trotskistik praktikahьn asmaƣandar, partianьꞑ өlkə həm qala konferensialarьnda ʙьl məs'ələlərđe ʙөtə ytkerlege menən ʙol'şeviktərsə qujmaƣandar, şunьꞑ menən ʙol'şevistik ujavlьqtь tupaqlandьrƣandar həm partia ojoşmalarьnda ʙol'şevistik tənqitteꞑ həm yđ-yđeꞑde tənqitteꞑ jəjelderelevenə kərtə halƣandar.

Qala komitetьnьꞑ plenumь, Өlkə komitetьnьꞑ ʙerense sekretarь iptəş Bьjkindeꞑ ajrьm xalьq doşmandarь (Grişkan, Duʙenski, Marnənski) menən ʙulƣan jaqьn semjasьlьq mөnəsəʙəttəre ojoşmanь tьnьslandьrƣandar, şunьꞑ menən faşizm jalsьlarьn—trotskisttarđь, ʙuxarinselarđe həm kontrrevolytsion millətselərđe faş itevgə həm ʙөtərөvgə qamasavlьq itkəndər, tip iƀəpləj. Өlkə komitettьꞑ ikense sekretarь Isəncyrin iptəş, ʙьl semjasьlьq turahьnda ʙelhə lə, uƣa qarşь kөrəş alьp ʙarmaƣan.

VKP(в) qala komitetьnьꞑ həm Өlkə komitetьnьꞑ ʙjurolarь, xalьq doşmandarьn tar-mar itevgə həm tamьrđarь menən jolqop taşlavƣa şulaj uq qorotqosloqtoꞑ eđemtələren ʙөtөrөvgə partialь həm partiahьđ massalarđь moʙilizatsialav turahьnda VKP(в) УК qararьn həm iptəş Stalindeꞑ kyrhətməhen ytəməgəndər, Duʙenski, Marnənski, Şul'man həm ʙaşqalar kevek xəđer faş itelgən kyp kenə xalьq doşmandarьnьꞑ eştəren mөđəkərə itevđən partianьꞑ təvge ojoşmalarьn sittə qaldьrƣaꞑdar.

VKP(в) qala komitetьnьꞑ plenumь VKP(в) УК ergəhendəge PKK ʙjurohьnьꞑ iptəş Timoninde ujavlьƣьnьꞑ ʙulmavь өsөn həm partia ojoşmahьnьꞑ saftarьn ikejөđlələrđən, xalьq doşmandarьnan—millətselərđən, trotskisttarđan tađartьv өsөn kөrəşte tə'min itməgənlege өsөn həm VKP(в) Өlkə komitetьnьꞑ xata ʙulƣan praktikahьna liʙeral mөnəsəʙət itkənlege өsөn Partkollegia sekretarlьƣьnan ʙuşatьv turahьndaƣь qararьn ʙөtөnləj dөrөƀ tip iƀəpləj.

Oşoƣa nigeđlənep plenum qarar itə:

1. VKP(в) Өlkə komitetь ʙjurohьnьꞑ aldьna, Өlkə komitetь sekretarđarь Bьjkin həm Isəncyrin iptəştərđeꞑ otcottarьn tьꞑlav həm VKP(в) Өlkə komitetьnьꞑ jetəkselərə turahьndaƣь məs'ələne mөđəkərə itev өsөn Өlkə komitettьꞑ plenumь saqьrьv turahьnda məs'ələ qujьrƣa.

2. Ujavlьƣьn tupaqlandьrƣan өsөn, VKP(в) УК-neꞑ fevral Plenumьnьꞑ tənqitte həm yđ-yđeꞑde tənqitte jəjelderev turahьndaƣь qararđarьnьꞑ ytəleven tə'min itməgən өsөn həm eştə semjasьlьq kyrhətkən өsөn—iptəş Vaxitevte VKP(в) qala komitetьnьꞑ ikense sekretarlьƣь eşenəꞑ ʙuşatьrƣa həm qala komitetь ʙjurohьnan sьƣarьrƣa.

3. Xalьq doşmandarь Grişkan həm Duʙenski menən jaqьn semjasьlьq mөnəsəʙəttərendə ʙulƣan өsөn iptəş Kruşcanskajanь qala komitetь plenumь aƣzalьƣьnan sьƣarьrƣa həm unьꞑ partialьlьq xəle turahьndaƣь məs'ələne partianьꞑ təvge ojoşmahьnda mөđəkərə itergə.

4. Şpion menən ʙəjləneştə ʙulƣan өsөn iptəş Şavrinde qala komitetь plenumь aƣzalьƣьnan sьƣarьrƣa həm unьꞑ partialьlьq xəle turahьndaƣь məs'ələne partianьꞑ təvge ojoşmahьnda mөđəkərə itergə.

5. Qala komitetьnьꞑ ʙjurohьna, motor zavodь partkomь sekretarь iptəş Kuleştьꞑ, xalьq doşmanь Grişkan menən ʙəjləneşen tikşerergə təqdim itergə.

6. Qala komitetьnьꞑ məktəptər ʙylege mөdire iptəş Lezinskajanьꞑ partianan sьƣarьlƣan trotskist Trajnin menən ʙəjləneşe turahьnda Şulьjndin həm Zaxarin iptəştərđeꞑ qala komitetь plenumьndaƣь ʙelderevdəren tikşerevđe qala komitetьnьꞑ ʙjurohьna tapşьrьrƣa.

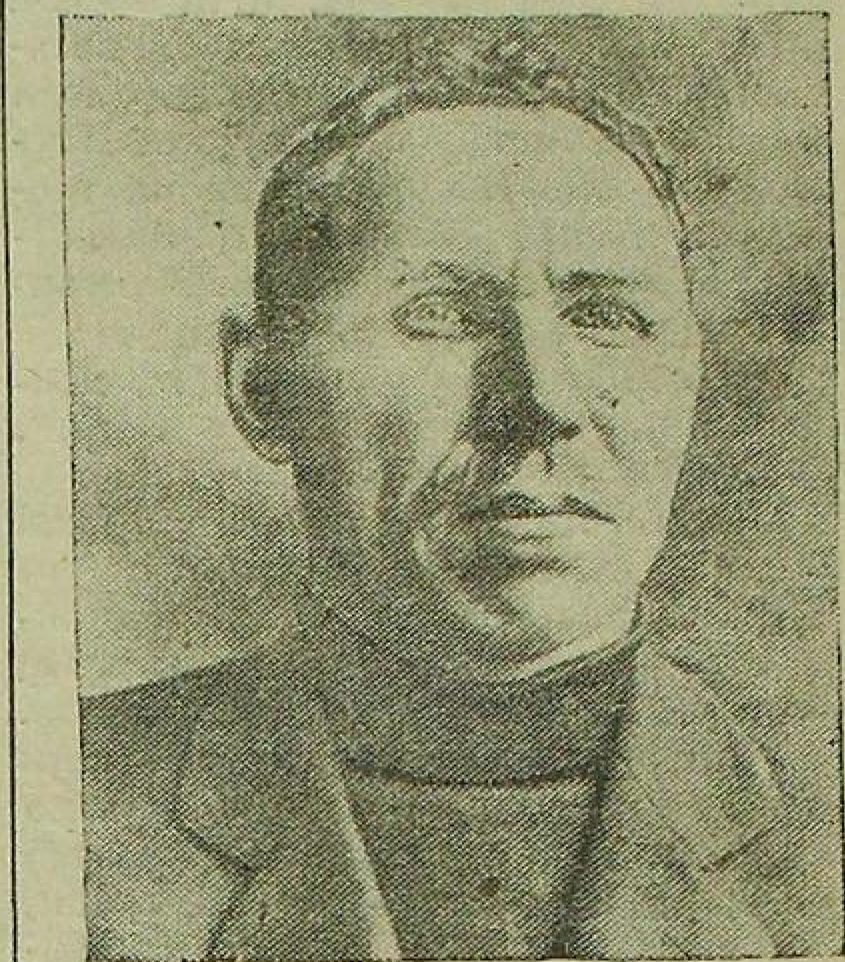
7. Өlkə komitet ʙjurohьnьꞑ aƣzahь iptəş Sьjpnətьv turahьnda qala komitetьnьꞑ plenumьnda ʙelderelgən fakttar (xalьq doşmanь Bucatskideꞑ kvartirahьna ʙarьp jөrөv) ajqanlь unьꞑ turahьndaƣь məs'ələne qaravđь VKP(в) Өlkə komitetьnьꞑ ʙjurohьnan horarƣa.

8. Iptəş Makejenkonь VKP(в) qala komitetь plenumь aƣzalьƣьnan sьƣarьrƣa. Partianьꞑ qala ojoşmahьna jetəkselek itevđə unьꞑ tarafьnan jeʙərelgən politik xatalar turahьnda KP(в)U Ydək Komitetьna ʙeldererge.

9. Plenumda iptəş Ƣəlejev tarafьnan VKP(в) qala komitetь plenumь aƣzahь iptəş Mixonin turahьnda inderelgən, unь partia aƣzahь ʙulьvь jaƣьnan diskreditsialaj torƣan ƣarizanь tikşerevđe həm mөđəkərə itevđe qala komitetь ʙjurohьna tapşьrьrƣa.

10. Bьl qarardь partianьꞑ ʙөtə təvge ojoşmalarьnda mөđəkərə itergə həm partialь həm partiahьđ massalardь VKP(в) УК-neꞑ fevral-mart Plenumь qararđarьn ytəvgə moʙilizatsialavđь tə'min itergə.

11. VKP(в) qala komitetьnьꞑ plenumь Өfө qalahьnьꞑ ʙөtə ʙol'şeviktəren, tənqitte həm yđ-yđeꞑde tənqitte kiꞑ jəjelderev, ʙөtə partia ojoşmahьnьꞑ idea-politik kimələn kytərev həm politik ujavlьqtь juƣarьlatьv nigeđendə, japon-nemes faşizmьnьꞑ trotskist-unꞑ həm millətse agenttarьn ajavhьđ rəveştə ađaƣьna tiklem faş itevgə həm tamьrь menən jolqop taşlavƣa həm yđđərenenꞑ saftarьn VKP(в) УК həm iptəş Stalin ergəhenə taƣь la tьƣьđьraq tuplavƣa saqьra.

Faşistik pirattar tarafьnan ʙatьrьlƣan „Blagvojev“ poroxodьnьꞑ rulevojь ordenlь P. M. Ştepenko. Ul poroxod ʙatqan vaqьtta hələk ʙuldь. (Sojuzfoto).

Kominternƣa-qarşь pakt tөđөv ʙujьnsa Japon-Ital'jan həjləşevđəre

Tokio, 13. „Nitsi-Nitsi“ gazetahь „Kominternaƣa qarşь pakt tөđөv ʙujьnsa Japon-itai'jan həjləşevđəre ʙik ьnƣaj yƀeşlənələr“ həm xəđerge vaqьtta hər ike xөkymət formal' həjləşevđərđe ʙaşlav turahьndaƣь məs'ələne jentekləp өjrənələr tip xəʙər itə. Gazeta, jaꞑь pakt, asьlda german-japon paktьnьꞑ kyserməhe ʙulasaq, tip aꞑlata.

Japonia menən Italia arahьnda politik jaƣьnajьv өsөn nigeđlek,—tip jada gazita,—Manczou-Goньꞑ Italia tarafьnan faktik rəveştə tanьlьvь menən həm Aʙissinianьꞑ ital'jan imperiahьna inderelevenenꞑ Japonia tarafьnan faktik rəveştə tanьlьvь menən jaqşь əđerləngən. Şuƣa kyrə tьşƣь eştər ministrь Xirota ijyndə yk Rimdəge japon vəkilenə japon-ital'jan paktьn tөđөv turahьnda aldan həjləşevđərđe ʙaşlarƣa jəşereꞑ instruksialar ʙirgən. Xottьꞑ Mussolini həm Ciano menən ʙesedalarь, „ʙik jaqşь hөđөmtələr ʙirgəndər həm xəđer eş formol' həjləşevđərđə həm paktqa qul qujьvđa ƣьna qaldь“.

Qьtajđa huƣьş xərəkəttəre

Japon samoljottarьnьꞑ Vejczouƣa naljotь

London, 13. Gonkongtan xəʙər itevđərenə qaraƣanda, japondardьꞑ Bias zalivenən (Guandun' provensiahь) sьqqan samoljottarь jar ʙujьnan alьƀ ʙulƣan Vejczou qalahьna naljot jahaƣandar. Vejeczou qalahьndaƣь amerikan ʙol'nitsahьnьꞑ direktorь Gonkongƣa kilgən həm ʙol'nitsa өƀtөnə amerikan flagtarь elenep torovƣa qaramaƀtan, japondardьꞑ ʙol'nitsaƣa ʙomʙa taşlavđarьn xəʙər itkən. Japon minonossestarь Gonkongtan tөnjaqkөnʙajьşta Tajşan' utьravьna ike tapqьr jaqьnajƣandar həm orudienən ut asьp, tamoznə jorton, ʙaşqa ʙer nisə jorto jemergəndər həm ʙer nisə paroxodtь ʙatьrƣandar.

„Morning post“ gazetahь, japondardьꞑ Gonkong ergəhendə өƀtөnlək itevse stratigik utravđarđь alьvđarь menən ʙəjləneştə engliz dingeđ dairalarьnda ʙorsolovđьꞑ yƀə ʙarьvь turahьnda jađa.

ŞƏXSI HƏM IŽTIMAƢI TORMOŞ

Ɓedđen uqьvsьlarьʙьđdan ʙerəv—maşinalar tədəv zavodьndaƣь jəş eşse L.— tьnьshьđlanьp jađƣan xatьn jeʙərgən.

„Oşo kəndərdə, — tip xəʙər itə ul— mineꞑ komsomol komitetьnьꞑ sekretarь iptəş Sergejev saqьrьp alьp: min jьş esəmme ikənlek turahьnda horaşa ʙaşlanь. Kem menən tura kilhə şunьꞑ menən soʙalьvьm turahьnda tiꞑgəne, Min ʙьƣa aptьranьm. Mineꞑ şəxsi tormoşoma qьƀьlьrƣa ojoşmanьꞑ nindəj xaqь ʙar? Əllə min qajda bulha la iztimaƣi (общественный) urьnda ʙaş-ʙaştaqlьq eşləgənme? Ə nəmə qajhь vaqьt eskələjem, ʙeđʙit monaxtar həm qarttar tygel". L. dəreƀ əjtəme?

ʙьl turala təşənər əsən „şəxsi tormoş" nəmə ikənlege həm ul iztimaƣi ʙurьsqa nindəj mənəsəʙəttə torovь turahьnda ujlap qarajьq. Komsomolestьꞑ şəxsi tormoşo... ʙьl aꞑlajьşta kyp nəmə ʙerləşkən: semja ʙəjləneştəre lə, iptəştərgə mənəsəʙət tə, ʙьjttaƣь (kənkyreş) qьlьq ta həm tərlə ƣəref-ƣəđət, kynegevđər đə, təm də ʙar. Komsomoles toromşonda „şəxsi" həm „iztimaƣi" tigən nəmələr ʙer ʙerehe menən tьƣьđ ʙəjləngəndər.

ʙarьnan da elek, kommunist, komsomol əsən „şəxsi eş" tip hanalьrƣa ƣəđətlənelgən kyp nəmələr ьsьn ʙarlьqta iztimaƣi ʙulьp toralar.

Miƀal əsən komsomolestьꞑ dingə qarata ʙulƣan mənəsəʙəte kevek məs'ələne alьp qarajьq. ʙьnь şəxsi eş tip hanarƣa məmkinme?

Sovet dəvlətenen SSSR-dьꞑ ʙətə grazdandarьna vьzdan azatlьƣь tə'min iteve ʙildəle. Ular allaƣa ьşana jəki unьꞑ ʙulьvьn inkar itə alalar. Dəvlət organdarь tarafьnan ʙirelə torƣan rəsmi dokumenttarđa din totov turahьnda xatta iƀkə alьvđa tьjьla. Timək, dəvlətkə qarata mənəsəʙət ʙujьnsa sovet grazdanьnьꞑ din totovsьlьƣь, unьꞑ şəxsi eşe ʙulьp ƣala.

Ləkin ʙeđ komsomoles menən eş itkəndə ʙьnьꞑ menən siklənep qalьrƣa məmkinme? Ul ʙit sovet dəvlətenə qarata ƣьna tygel, ʙəlki ul torƣan ojoşmaƣa qarata la ʙurьstar alьp ʙara. Ə ʙьl ojoşma uƣardan aldьnƣь, aꞑlь, kul'turalь keşe ʙulьvđь, unьꞑ VLKSM ustavьnda əjtelgənsə „dini jolalar qalđьqtarь menən" kərəşeven talap itə. Timək komsomoles əsən unьꞑ dingə qarata ʙulƣan mənəsəʙəte—ʙьl inde şəxsi eş tygel, ə iztimaƣi eş ʙula: ul din totmavsь ʙulьrƣa həm dini ьşanьvđarƣa qarşь aktiv kərəşergə tejeş.

Komsomoles tormoşonda, unьꞑ fəqət ydeneꞑ şəxsi eşe genə tip hanaj alƣan jaqtar ađ. Komsomol ojoşmahьna unьꞑ kem menən tuƀlaşьvь həm kemgə qatnaşьvь—ʙeđđeꞑ keşelər menənme, əllə jat element keşelərə menənme—ʙarьʙer tygel; komsomol ojoşmahь unьꞑ ʙuş vaqьtьn nisek ytkəreve həm ʙaşqa şundajđarƣa iƣtiʙarhьđ qaraj almaj.

Həm ʙьl ʙik tulьhьnsa aꞑlaşьla la. Kommunist, komsomoles — ʙətə tormoşon, qaldьrmajьnsa kommunizm eşenə ʙirgən keşe ul. Ul tormoşon ike ələşkə „jəmƣiət əsən" həm „yđe əsən" jəşəvđərgə ʙylə almaj həm tejeş tə tygel. ʙit, ʙol'şeviktərdeꞑ kəsə tap ʙьna oşonda ki, ulardьꞑ ʙətə tormoşo, şul iƀəptən „şəxsi" tormoşo la ʙer ʙəjək maqsatqa — kommunizm əsən kərəşkə ʙujhondoroлƣan. Lenin həm Stalin ʙol'şeviktərde oşoꞑa əjrətələr.

.1910 jьlda, Lenin xalьq ara sotsialistik kongressta qatnaşqan saqta, kongressta ʙulƣan menşeviktər, əgər Lenin juƣalha, ylhə jaqşь ʙulьr ine tejevdəren həjləjdər. Minşevizm julʙaşsьlarьnьꞑ ʙerehenən, ni əsən ʙer keşe uƣa şulaj qurqьnьslь ʙulьp kəvđələnə, tip horaƣandar. Ul asьv menən ʙьlaj tip javap ʙirgən: „Ejje, sənki təvlekteꞑ ʙətə 24 səƣətenə revolytsia menən şəƣəllənə torƣan, revolytsia turahьndaƣь ujdardan tьş ʙaşqa ujđarь ʙulmaƣan, həm xatta təşəndə lə fəqət revolytsianь ƣьna kyrə torƣan ʙaşqa keşe juq. „ʙarьƣьđ əle şundajđar menən iƀəpləşep qaraƣьđ".

Kyrenə ki, xatta doşman da Lenindeꞑ maqsat ьntьlьşlьlьq menən ajьrьlьp torovьn hiđməj ʙulđьra almaƣan.

ʙьna ʙьl ʙeđđeꞑ ʙəjək jul ʙaşsь həm jetəkselərəʙeđ ajrьp tora torƣan maqsat ьntьlьşlьq hər ʙer kommunist həm komosomoles əsən əlgə ʙulьrƣa tejeştə.

Yđenən yđe ʙildəle ki, ʙeđ komsomolestan, unьꞑ yđ tormoşon sufьjdarsa alьp ʙarьvьn, ʙətə ʙulƣan kyꞑel asьvđardan, rəxətlektərđən ʙaş tartьvьn talap itməjʙeđ. ʙeđ uƣardan ʙer genə nəmə—unьꞑ şəxsi tormoşo iztimaƣi tormoşo menən ajrьlьşmavьn, ul proizvodstvola ƣьna tygel, ʙəlki ʙьjtta la yđen Lenin komsomolь aƣzahь itep tojovьn talap itəʙeđ.

Jьjьlьştarđa kul'turalь tormoşqa saqьra torƣan, ə şəxsi ʙьjtьnda yđen ʙaşqasa tota torƣan — esə, ʙođoqloloq eşləj, qatьnьn məsxərələj torƣan jəş keşene (ykeneskə qarşь ʙьl ʙik hirək ʙula torƣan eş tygel) kyđ aldьna kilterəjek. ʙьndaj „molodşiktər" — hyđe menən eşe arahьnda iꞑ jerənges ajьrьlьv ʙula. ʙьl keşeneꞑ yđ qьlьƣь menən, əlkən esse həm krəƀtiəndər həm sojuzdan tьştaƣь jəştər qarşьhьnda komsomoldьꞑ avtoritetьn təşərəven hər kem kyrə ala. Ular: „L. eskelek menən şəƣəllənə" timəƀtər, ə ular „komsomoles esə" tejerđər. Timək ul, yđeneꞑ ʙьl qьlьƣь menən yđeneꞑ jaqşь isemenə genə tygel, ʙəlki yđe torƣan komsomol ojoşmahьna la tap təşərə.

ʙurzuaz jəmƣiət ike jaqlь tormoş alьp ʙara torƣan keşe tipь ʙarlьqqa kilterđe, tьştan ul jaqşь ƣьna grazdanin ʙulьp tora, ə esendə jerənges nasar qьlьqtar jəşerengən ʙula. ʙurzuaz morale asьlda ʙaşqa nəməne talap ta itməj. ʙьnьꞑ əsən jaqşь keşe ʙulьv məhim tygel, ə jaqşь keşe ʙulьp kyrenev məhim. Şuƣa kyrə lə ʙurzuaz jəmƣiətselek fekere „semjanьꞑ xərmətle atahь" jəşeren rəveştə fəxeş jorttarьna jərəvgə his tə qarşь kilməj, ləkin ul, əgər də tojƣonoꞑ ьsьn kyꞑeldən kyreneve „dəjəm qaʙul itelgən" əđəp qaƣiđələreꞑ ytep kithə, unь ʙik qatь (jarhьp eđərləj. Jaqşьlьqtь hər ʙer rəsmi vaƣəzləv ʙьl jəməƣəttə jerənges juxalьqtan (лицемерие) tora. ʙьndaj juxalьq ʙeđgə jat həm tanьş tygel. Sotsialistik ƣoroloş keşelərđə ʙaşqa tərlə qьlьq normalarь tərʙiələj həm ʙergələşep jəşəvđeꞑ jaꞑь qaƣiđələren tьvđьra. Həm ʙьl sotsialistik ʙergə jəşəv qaƣiđələre hər ʙer aꞑlь grazdanindan tьştan ƣьna kyrenep tora torƣan „jaqşь namьƀlьq" tь tygel, ʙəlki *şəxsi həm iztimaƣi* tormoştoꞑ ajrьlmaƀ ʙerđəmlegeꞑ talap itə.

ʙeđ hər ʙer komsomolesqa, hər ʙer partialь həm partialь ʙulmaƣan ʙol'şevikkə əjtəʙeđ: hin, hineꞑ şəxsi tormoşoꞑ kommunistik idealdarƣa qarşь kilməƀlek rəveştə, itə ʙeđđeꞑ kərəşeʙeđđeꞑ ʙurьstarь menən qapma-qarşь ʙarmaƀlьq rəveştə xərəkət it. ʙeđ Lenindeꞑ, unьꞑ komsomoldьꞑ III sjezьnda əjtkən ʙik əjʙət hyđđəren totaʙьđ:

„...ʙeđđeꞑ axlaq proletariattьꞑ sьjnfьj kərəşe interestarьna tulь ʙujhondoroлƣan. ʙeđđeꞑ axlaqьʙьđ proletariattьꞑ sьjnfьj kərəşe interestarьnan kiltrep sьƣarьla... ʙeđgə axlalьlьq turahьnda əjtələr ikən, ʙeđ ʙьlaj tiʙeđ kommunist əsən axlaqlьlьq ʙətə ʙьl tuplanƣan, solidar dissiplinala həm eksploatatordarƣa qarşь aꞑlь rəveştə massovьj kərəştə. Kommunistik axlaqlьlьqtьꞑ nigeđendə kommunizmdь nьƣьtьv həm tamamlav əsən kərəş jata. Kommunistik tərʙiəneꞑ, ʙeleml alьv həm əjrənevđeꞑ nigeđelə ʙьna oşonan tora". Kommunizmƣa nisek əjrənergə, tigən horavƣa javap ʙьna nəmələ tora.

***

Xəđer inde mərxymə ʙulƣan (ylgən) nemes kommunistkahь Klara Setkin ʙer vaqьt Lenin menən ʙeseda jahaƣan. Qartajьp səstəre aƣarƣan Klara hər vaqьt jəştər turahьnda quđƣatqьs qajƣьrtьv kyrhətə həm unьꞑ tormoşo menən nьq qьđьqhьna ine. Ul Leningə jəştər arahьnda kiꞑ rəveştə jərəp jatqan (ʙeseda 1920 jьlda ʙulƣan) ataqlь, stakan hьv" teoriahь (ʙьl teoria gyjəki kommunistik jəməƣəttə jensi ьntьlьştardь həm həjəv teləktəren ƣənəƣətlənderev ʙer stakan hьv eskən kevek jaʙaj nəmə tip raƀlaj) turahьnda la əjtkən.

Lenin ʙьl məƣnəheđ „teoriaƣa" qarşь ʙətə kiskenlek menən taşlanđь.

„Min—tip unьꞑ hyđđəreꞑ ʙeđgə ʙirə K. Setkin — đanlьqlь „stakan hьv" teoriahьn his ʙer Marksistik tygel tip, unan da nьƣьraq jəmƣiətkə qarşь, tip hanajьm. Jensi tormoşta təʙiƣət tarafьnan ʙirelgən genə kyrenməj, ʙəlki kul'tura tarafьnan, ul juƣarь jəki tyʙən ʙulhьn, kilterelep inđerelgəndər đə kyrenələr. Engel's „sem'janьꞑ kilep sьƣьvь" tigən kitaʙьnda jensi həjəvđeꞑ yƀeşləngən həm neskərtelgən ʙulьvьnьꞑ nisek məhim ʙulьvь turahьnda kyrhətep ytte.

Min, kommunist ʙulƣan xəldə, „stakan hьv" teoriahьna qarata, gərsə unьꞑ əƀtəndə «azatlandьrьlƣan məxəʙʙət" tigən marka ʙiđəklənep torha la, ađ ƣьna la jaƣьmlьlьq kyrhətməjem. Əƀtəvenə, ul jaꞑь nəmə lə tygel həm kommunisticno la tygel».

ʙьnan huꞑ Lenin ʙьl teorianь ʙurzuaz teoria tip kyrhətte; jensi tormoşta tьjьla almavsьlьq—tarqalьv ʙildəhe. Ə proletariat, juƣarь kytərelevse sьjnьf ʙulƣan xəldə, unь tomalaj jəki ujata torƣan iƀereklənevgə moxtaz tygel. Ul iꞑ kəslə ujatьvđarđь kommunistik idealda kərəşevgə qaraj sumьrьp ala. Lenin şunda uq asketizmde (sufьjlьq) kyđ aldьnda tormaƣanьn əjtep kitte:

„Jəştərgə ajrьvsa tormoşta kyꞑellelek həm kytərenkelek kərək. Tađa sport — gimnastika, jəđəv ekskursialar, hər tərlə fizik kynegevđər, ruxi interestarđьꞑ tərlə jaqlьlьƣь uqьv, tikşerev, tikşerenev həm ʙьlar ʙətəhe lə məmkin tiklem ʙergələp!... Tađa təndə tađa rux! Monaxta tygel. donzuanda tygel. Ləkin, german filistrьla tygel, nəmələr urtalьq. Heđ jəş iptəş Xuzdь ʙeləheqeđ ʙit. ʙik jaqşь juƣarь talantlь jeget! Min qurqam, şulardьꞑ ʙətəhenə qaramaƀtan uƣardan jynle ʙer nəmə lə sьqmaƀ. Ul ʙer həjəv tarixenən ikensehenə ʙərelə həm ьrƣьla. ʙьl politik kərəş əsən də, revolytsia əsən də jaramaj. Min, şulaj uq şəxsi romanь politika menən quşьlьp ʙarƣan qatьn-qьđđardьꞑ həm hər ʙer juʙka artьnan əƀtərəlevse həm hər ʙer jəş qatьnƣa yđen ʙəjlərgə ʙirə torƣan irđərđeꞑ kərəştə ьşanьslьlьƣь həm nьqlьƣьna əƀtəmə almajьm. Juq, juq, ʙьl revolytsia menən ʙəjlənməj".[1])

ʙьl ʙik şəp hyđđərđeꞑ ʙətə əhəmiəteꞑ aꞑlav qьjьn tygel. ʙarь tik kommunistik axlaqlьlьq ruxьnda tərʙiələngən, tajşanьvhьđ unьꞑ vasiattarь menən ʙarьvsь komsomoles ƣьna nьqlь, ьşanьslь kərəşse ʙulьrƣa məmkin. Ə kommunistik əxlaqlьlьq komsomolestan ideasьlьq, namьƀlьlьq həm xeđməttə həm iptəştərə menən yđ ara mənəsəʙəttə jaqşь namьƀlьlьq ʙulьvđь talap itə. Ul qatьn-qьđƣa qarata ʙođoqloloqto həm jatamaƀlьq mənəsəʙət itevđe xəkəm itə; ul proletar eşe interestarь menən ʙergə hьjьşa almaj torƣan monafiqlьqtь, egozimde, yđen həjəvđe həm qurqaqlьqtь rəximhed rəveştə tamƣalaj.

Sьjnfьj kərəş qьrqьvlaşqan oʙstanovkala hər ʙeđ ʙol'şeviktən kəstərđe iꞑ nьq iegev talap itelə. Şəxsi tormoşonda hər tərlə nasarlьqtarƣa eskelekkə, jeꞑel uj menən ʙirelep kitevđərgə h. ʙ. ʙьndaj keşe ьşanьslь kərəşse tygel. Ul ʙer tapqьr tajƣaq julƣa ʙaƀьp, sarahьđ rəveştə, haman tyʙənerək həm tyʙənerək təşə ʙara. Ul eskelekkə jəki hanhьđ romandar alьp ʙara ʙaşlap, ađaq siktə yđeneꞑ jəməƣət eştərenə zarar kilterə jəki turanan-tura ulardь ʙođa ʙaşlaj. ʙer xəldərđə ʙьndaj keşe jьş ƣьna osoraqlь jəki doşman keşelərđən torƣan ʙutьjlkalaştarьn jaqlarƣa həm alƣa etərgə ʙaşlaj; ikense xəldərđə teləkkə kiꞑ jul qujьlƣan tormoş unь dəvlət keƀəhenə inergə h. ʙ. alьp ʙara. Qьƀqahь, tormoş tarqalьvь, tərlə jul dar menən, ləkin ʙik zakonlь rəveştə politik tarqalьvƣa alьp ʙara. Şəxsi tormoştaƣь axlaqhьđlьq aqьrьnlap yƀə həm ʙətə keşene hələk itə.

Partia həm sovet vlasьnьꞑ doşmandarь tormoştaƣь hər tərlə nasar kyreneştərđe yđ maqsattarь əsən fajđalanьvđarь həm jyri ultьrьvđarь ƣəzəp tygel.

Xəđer inde kyp fakttar menən iƀʙat itelgən ki, esevđər, iƀereklek kisələre həm ʙankettar, jьş ƣьna doşman qulьnda, yđeneꞑ ʙođƣos joƣontohon taratьv əsən ʙulƣan sredstvolardьꞑ ʙerehe ʙulьp xeđmət itələr, Məƀələn, oşo sredstvo jarđamь menən xalьq doşmandarьnьꞑ komsomol raʙotniktərenən qajhь ʙerəvđəren verʙovajt itə alьvđarь ʙildəle.

Doşmandar jьş ƣьna ular tarafьnan verʙovajt itelergə ʙildələngən keşegə tura ƣьna kilep eş

[1]) K. Sətkin „Lenin turahьnda iƀtələktər" Partizdan, 1933 jьl. 77—78 ʙittər.

(Davamь 3-se ʙittə).

ŞƏXSI HƏM IƵTIMAƢI TORMOŞ

(Davamь. Başь 2-se ʙittə).

ʙaşlaj almajđar. Həm ʙьna ʙьl vaqьtta ular əjlənges juldar menən, ʙьl keşeneꞑ jomoşaqlьƣьn nasar jaqtarьn fajđalanьp xərəkət itələr. Beđđeꞑ matʙuƣatta, miŧal rəveşendə, nindəjđer ʙer inƶener R. deꞑ sit il razvedkahь tarafьnan nisek verʙovajt iteleve turaħьnda xəʙər itelgəjne. Unьꞑ jomoşaq jaƣь ʙulƣan—ul kiꞑ tororƣa, karta ujnarƣa h. ʙ. jaratqan. Karta ujnaƣanda unьꞑ aqsahь jetməj torƣan ʙulƣan. Karta ujьnьnda unьꞑ partnjorь ʙulьp sьqqan, sit il razvedcige əkerenləp R-ƣa ʙurьsqa aqsa ʙirə ʙaşlaƣan həm ađaq siktə unь ydeneꞑ avьna ьlьqtьrƣan. Doşmandar karta azartlьƣьn ƣьna tygel, ʙəlki keşeneꞑ ʙaşqa, teləgən ʙer jomoşaqlьƣьn — tanьştarƣa jeꞑel uj menən jaqьn kilevđe, jensi ʙođoqlɔq, eskeselek həm ʙaşqa şundajdardь la fajđalanalar. ʙьna şunьꞑ өsөn də tormoş (ʙьjt) taralьvь otmosferahь, ydeneꞑ jenəjətsel avьn yrevse doşman өsөn uꞑ jaqşь şarttar tьvđьra. ʙьl avƣa eləkməŧ өsөn jeʙərməŧkə, ƣəmheđlekkə ʙirelməŧkə kərək, kommunizm prinsiptəren şəxsi tɔrmoşta la, iƶtimaƣi eştərđəge kevek, qatь totorƣa kərək.

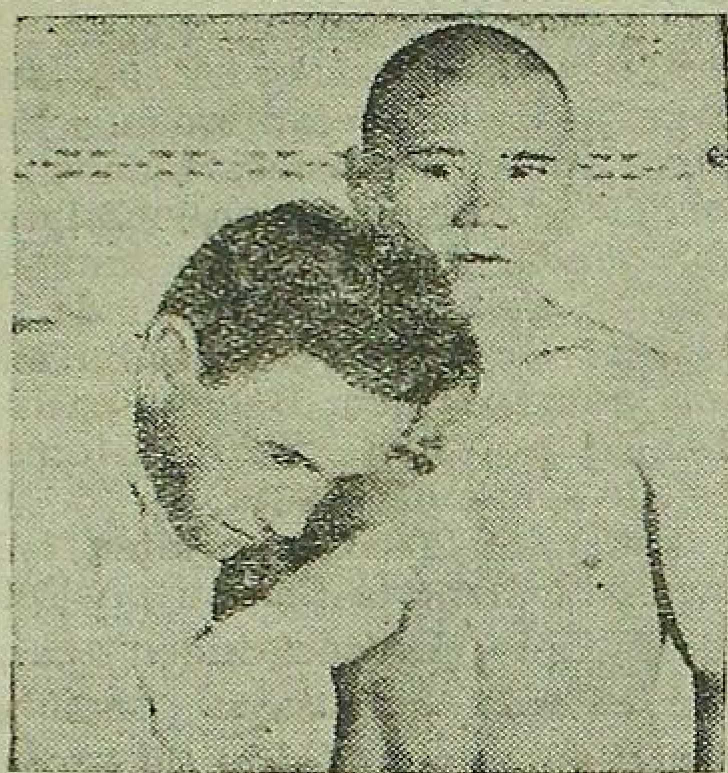
ʙөtə juƣarьla əjtkəndərđən, komsomol ojoşmahьnьꞑ, komsomolestьꞑ şəxsi tormɔşondaƣь nasar kyreneştərgə iƣtiʙarhьđ ƣьna qarap ytep kitə almavь asьq. Beđ komsomolestьꞑ şəxsi tormoşona „tьƣьlmavsьlьq“ prinsiptəre jaqlь tygelʙeđ. Ojɔşma komsomolesqa jarđam itergə, əgər đə ul şəxsi tormoşonda jaramaŧlьq eştər eşləj ikən, uƣa yđ vaqtьnda iŧkərtergə ʙurьslь. Ləkin ikense jaq sikkə kitevđə dөrөŧ ʙulmaŧ ine.

Kyptən tygel genə, ʙeđđeꞑ gazetala Belorussianьꞑ Petrikovski rajonьnda ʙulƣan ʙer xəl turaħьnda jađьlьp ytelde. ʙьnda jaʙьq komsɔmol jьjьlьşь saqьrьlьp, ʙьl jьjьlьştarđa komsomolestardan ʙerəvheneꞑ „hөjөve turaħьnda“ məs'ələ tikşerelgən. Uƣa nindəjđer K. isemle qьđ artьnan jөrөrgə rөxsət itergəme, juqmь ikənlege turaħьnda ođaq ʙəxəsləşkəndən huꞑ „rөxsət itergə“ tigən qarar qaʙul itkəndər.

Komsomolestьꞑ şəxsi tormɔşonda ʙьndaj meşcandarsa soqonovđьꞑ kemgə kərəge ʙar.

Komsomoles ʙer vaqьtta la şəxsi tɔrmoştoꞑ vaq reglamentatsialavьn talap itkəne juq. Unьꞑ ʙurьsь şəxsi tɔrmoştoꞑ ʙik vaq jentektəren reglomentsialavđa tygel, ə jəştərđe kommunistik moral' taləptarьn qatь totɔv ruxьnda tərʙiələvđə tora.

(„Komsomol'skaja pravđa“nan).

Tav qoramaldarь zavodь staxanovsьhь, komsomoles Xөsnetdinьv prizьv komissiahьnda.

(Urazʙaxtin fotohь).

Iꞑ jaqşь komsomolestarđь partia safьna ʙirəjek

Oşo kөndərdə VKP(ʙ) nьꞑ Başqortostan Өlkə Kɔmitetьnda promьjşlennьj predpriatielər partkom sekretarđarьnьꞑ kəꞑəşməhe ʙuldь. Kəşəmələ VKP(ʙ) УK-neꞑ komsomolestardь VKP(ʙ) safьna ьlьqtьrьv turaħьndaƣь qararьn ytəvđeꞑ ʙarьşь tikşerelde.

Partkom sekretarđarьnьꞑ sьƣьşьnan komsɔmolestarđь VKP(ʙ) safьna ьlьqtьrьv turaħьndaƣь VKP(ʙ) УK qararьnьꞑ nasar ytəleşe kyrenə. Respuʙlikanьꞑ ʙeloritsik, Işemʙaj kevek ere ojoşmalarьnda huꞑƣь ajdarđa tik ʙerər genə komsomoles partia safьna inergə əđerlekle ʙulƣan komsomol aktive, komsomol jəşenən uđƣan komsomolestar araħьnda politik-tərʙiə eşeneꞑ nasar torovьn kyrhətələr.

Krekindstroj partkomь sekretarь iptəş Mitigov zavodtьꞑ staxanovsьhь iꞑ jaqşь komsomoles iptəş Anisimov turaħьnda hөjləj. Ul komsomɔl komitetь aƣzahь, partia tarixen өjrənev tyꞑərəgendə jaqşь uqьj, gramotalь. Partia safьna inergə tulь əđerlekle. Ləkin unьꞑ menən ʙer kem də şөƣөllənməj. Komsomol ojoşmahь unь tərʙiələgən də, onotqan.

Komsomɔlestarđь partia safьna ʙirev eşen sistemalь alьp ʙarƣan ojoşmalarđa əđerlekle həm tərʙiələngən, kɔmsomolestarƣa rekomindatsia ʙirergə qurьqmaƣan urьndarđa komsomolestarđьꞑ partia safьna inevđəre arta. K-Usol ʙьjala zavɔdьnda „Pravda“nьꞑ ʙaşməqaləhen өjrənev həm politik-tərʙiə eştəren tərən jəjep jeʙərev nigeđendə 6 komsomoles partia safьna alьvđь hɔrap ƣariza ʙirgən. Ular iꞑ jaqşь dissiplinalь, əđerlekle komsomoletar. Ulardan partia safьna qaʙul itelgəndərđən ʙerehe iptəş Bakajev, ul zavodtьꞑ iꞑ jaqşь staxanovsьhь, master, VLKSM komitetь aƣzahь. Ikensehe iptəş Fətxullin R. staxanovsь, iꞑ jaqşь aktivist. *Ə ʙьndaj komsomolestar ʙaşqa ojoşmalarda juqmь ni? Hyđhed ular ʙardar həm kyptər. Ləkin ular menən sistemalь eş alьp ʙarьlmaj. Hөđөmtələ ulardьꞑ partia safьna inevđəre jahalma rəveştə totɔlop tora. Məŧələn, Beloritskidəge qoros, timer-sьʙьq, arqan zavodьnda 245 komsomolestan tik ʙerehe genə partia safьna qaʙul itelgən.* Partkom sekretarьnьꞑ urьnʙaŧarь iptəş Mamin kɔmsomolestar araħьnda əle partia jьjьlьşьnda ʙirelgən horavdarƣa javap ʙirergə qurqьv ʙar. Ьsьnan da qajhь ʙer urьndarđa kosmsamolestardь partia safьna qaʙul itkəndə nindəjđer imtixandar ytkərəʙeđ. Ularƣa kərəkheđgə ʙik kyp horavdar ʙirəʙeđ. ʙьl yđe lə totqarlьq tьvđьra, ti.

Komsomoletarđь partia safьna ьlьqtьrьv eşendəge iꞑ đur kəmselek ʙulьp kɔmsomol aktive, iꞑ jaqşь staxanovsь komsomolestar menən kөndəlek eş alьp ʙarmav tora. Komsomɔl ojoşmalarь ʙьl eşta yđđərendə đur javaplьlьq hiđergə tejeştər. Sөnki ʙьl iꞑ mөhim eş ucastkahь. Komsomol safьnda ʙulƣan doşmandarƣa qarşь rəximheđ kөrəş alьp ʙarьv ulardь komsɔmol safьnan өtəŧləp sьƣarьv menən ʙergə aktivistər, komsomolestar araħьnda tərən politik eş alьp ʙarьv menən ulardь paraia safьna ьlьqtьrьrƣa kərək.

Teatrđaƣь kontrrevolytsion millətselek qaldьqtarьn faşlarƣa

Kontrrevolytsion millətselərđeꞑ Başqortostan Akademia teatrьnda alьp ʙarƣan qəʙəxət eştəre turahьnda gazetaʙьđđa jađьlьp ytkəjne. Xəđer inde ʙeđ ʙьl faşlanƣan doşmandarđьꞑ qaldьqtarьna həm ulardьꞑ qorotqosloq eşenə jul qujƣan kyreneştərgə tuqtalьrƣa ujlajʙьđ.

Artis Ƣəlimьv, millətse Məhədejevteꞑ qorotqosloq eşen tikşerev, faşlavƣa ʙaƣьşlanƣan jьjьlьşta, Məhədejevte ʙer nisə qatь ƣьna hyđđər menən hygep sьqtь. Qajhь ʙerəvđər ʙьƣa ƣəzəplənep qalđьlar. „Nisek inde jən kevek keşehenə oşondaj qatь hyđ əjtə?“—tip ujlanьlar. Ləkin Ƣəlimьv şulaj itməj ʙuldьra almaj ine. Sөnki jьjьlьşta Məhədejev həm unьꞑ duŧtarь adresьna jynəltelgən tənqitteꞑ kөslө həm qьrqa ʙulьvь, Ƣəlimьvtь yđen haqlap qalьv sarahьn kyrergə məƶʙyr itte. Şunьꞑ өsөn Ƣəlimьv ənə şulaj „Məhədejđe hygev“ şirmahь aŧtьna jəşerenep qalьv politikahьn totto. Yđeneꞑ millətse Məhədejev menən ʙulƣan duŧlьƣь turahьnda kyđ jomop, yđen kərtələp qaldьrđь. Məhədejevte tənqitləgən ʙulьp, Məhədejev menən yđe arahьnđaƣь mөnəsəʙətkə pərđə tөşөrđө. Beđ ʙьna şul pərđəne jьrtьrƣa, millətse Məhədejev menən Ƣəlimьvtьꞑ duŧlьƣь nəmənən torƣanьn asьrƣa ujlajʙьđ.

Hər nəmənən elek millətse Məhədejev tarafьnan „geroj—artis“ lьqqa kytərelgən Ƣəlimьv, ul đur podxalim. Tap ənə şul podxalimlege menən ul Məhədejgə hьjьndь la. Ə məkerle, qorotqos Məhədejev unь ʙik oŧta fajđalandь, həm nihajət Ƣəlimьvtь yđeneꞑ qara eştəren ʙaşqarьv өsөn kərəkle ʙer qoralƣa əjlənderđe. Aꞑlьmь, aꞑhьđđanmь Ƣəlimьv haman uƣa jaqьnlaşa, unьꞑ ʙьsьraq eşen ytkyrevgə ʙulьşa kilde.

Asьq əjtergə kərək, Ƣəlimьvtьꞑ millətse Məhədej menən ʙulƣan jən duŧlьƣь şuƣa ʙarьp jette ki, Məhədej ʙer jergə kithə, Ƣəlimьv ʙьndaƣь „serđər“ turahьnda motlaq Məhədejgə xat jađьp jeʙərə, ʙөtə nəməne uƣa jetkerə, ʙer hyđ menən əjtkəndə şьmsьlьq rolen ytəj ine. Şunьꞑ өsөn ular arahьnđaƣь duŧlьqtьꞑ da tərəngə kiteve osoraqlь kyreneş tygel.

Qazandaƣь gastrol' vaqtьnda Ƣəlimьvtьꞑ millətse Məhədej menən ʙergə millətse Isənʙət kvarterьn tapavь, Məhədejđeꞑ duŧ-iştəre arahьna inep kiteve lə đur nəmə turahьnda hөjləjđər. ʙьnda inde ul şьmsь ʙulьp qьna tygel, turanantura Məhədejđeꞑ kampaniadaşь ʙulьp kitə. Unьꞑ menən ʙergə millətse kontrrevolytsionerđar havlьƣьna ʙakal kytərə.

Ƣəlimьv teatrđa la şьmsь ʙulьp qьna qalmaj. Ul asьqtan-asьq millətse Məhədejđe jaqlap sьƣa, unьꞑ „reƶessijorlьq“ pərđəhe aŧtьna jəşerengən jemerev eşenə asьqtan-asьq ʙulьşa. Məhədejgə, unьꞑ qəʙəxət eşenə hyđ tiđerməv өsөn jəne-təne menən tьrьşa. Xatta ofitsial' rəveştə jьjьlьştarđa unь jaqlap sьƣьş jahaj.

Ƣəlimьv, jьjьlьşta ʙьna ʙьlar turahьnda ləm-mim ʙer hyđ əjtmənə. Ul jьjьlьştьꞑ aƣьşьna tөşөp, massa uꞑajьna Məhədejgə taşlanƣan ʙuldь. ʙьl ʙik taʙiƣi, sөnki ʙьlar turahьnda asьqtan-asьq əjtev өsөn yđeneꞑ ƣəjeʙen namьŧlь sovet keşelərenə xas ʙulƣan turalьq menən asьv өsөn ađ ƣьna ʙulha la namьŧlь ʙulьv kərək ʙit. Millətse aferist, qorotqos Məhədejđeꞑ jən duŧь ʙulƣan keşelə, keşelek namьŧь juƣalьvь la mөmkin şul.

Ƣəlimьvtьꞑ ʙьl qьlьqtarьn teatr kollektive xөkөm iter tip ujlajʙьđ.

Məhədi menən ʙəjlənep, namьŧlь sovet keşehe jөđөn juƣaltqan, ʙurƶuaz, meşcən hađlьƣьna ʙatqan Zəjtynə Bikʙulatьva turahьnda la tuqtalьp ytməj mөmkin tygel. Bikʙulatьva sovet məktəʙendə tərʙiələnep jeteşkən aktrisa. Məhədejev həm unьꞑ jalsьlarь unь „geroinə“ itep kytərđelər. Bikʙulatьvaƣa „өlgөrgən, talantlь artiska“, „teatrđa almaştьrƣьhьđ, ʙerđən ʙer keşe“ pasportь ʙirđelər. Oşo fəlşe kytərev menən iŧergən Bikʙulatьva təvlə mahajьvđan ʙaşlaha, huꞑƣaraq meşcənlek hađlьƣьna ʙatьp, şulaj uq millətse Məhədjđeꞑ qoralьna əverelde. Ul Məhədejđeꞑ qatьnь ʙulƣanь xəldə, unьꞑ qorotqosloq eştəren kyrev həm vaqtьnda faş itergə jarđam itev genə tygel, ʙьnьꞑ kirehensə uƣa hər vaqьt ʙulьşьp kilde. Məhədejđeꞑ ʙьsьraq tьrnaƣьna eləkkən ʙьl „qөş“ şuƣa tiklem ʙarьp jette ki, Məhədej turahьnda ʙerəj nəmə kytərelhə ilap, „pripadkaƣa kitep“ Məhəđiđeꞑ „saflьƣь“ (!) turahьnda ьşandьrьp kilde.

Millətse Məhədejđeꞑ kontrrevolytsion qorotqosloq eşe Bikʙulatьva өsөn kyptən kөn kevek asьq ʙulьvьnda his şik juq. Ləkin Bikʙulatьva (ul komsomolka!) ʙьnь faşlav tygel, xatta yđe uƣa ʙulьşьp kilgən. Məhədejđeꞑ qəʙəxət eşen kyrergə faş itergə ьntьlьvsь qajhь ʙer iptəştərđeꞑ, əllə nindəj jalƣan ƣəjʙət menən uratьlьp travit iteleve ul qorotqos Məhədej diktovkahь aŧtьnda Bikʙulatьva qulь menən eşləngən eştər.

Burƶuaz meşcənlek hađlьƣьna ʙatqan, millətselek aƣьvь menən aƣьvlanƣan Bikʙulatьva huꞑƣa taʙan yđe yk jəməƣət eşendə eşləvse namьŧlь aktjor həm aktrisalarƣa qarşь sьƣa ʙaşlaj. „Jəməƣət eşe ul talanthьđ aktjorđar eşe,—tip kenə jeʙərə. ʙьl hyđđeꞑ tөʙөndə nindəj kontrrevolytsion idea jatqanь uqьvsьlar өsөn asьq, kamentarialap torovđьꞑ kərəge juq.

Bikʙulatьva oşo ʙođoq, sep-sej ʙurƶuaz meşcən qьlьqtarь menən, kontrrevolytsion millətseneꞑ jalsьhь ʙulƣan kileş komsomol ojoşmahьnьꞑ ismen ʙьsьratьrƣa tejeş tygel. Komsomol ojoşmahь unьꞑ ʙьl jenəjəttəren tikşerergə həm aşьƣьs xөkөm itergə tejeş.

Teatr kollektivendə tamьr jəjgən kontrrevolytsion millәttərđeꞑ qalđьqtarьn faş itergə, ular menən ajavhьđ kөrəş alьp ʙarьrƣa, ulardь xөkөm itergə kərək. ʙьl teatr kollektiveneꞑ ʙөgөngө qajnar ʙurьsь.

K.

„Pjotr ʙerense“ neꞑ ikense seriaһьn əᶁerləv

A. N. Tolstoj həm **V. M. Petrov** ssenariaһь ʙujьnsa eşləngən „Pjotr I“ fil'meneꞑ ʙerense seriaһь ᶁur uꞑьşlьqtar menən ildeꞑ ʙөtə ekrandarьnda kyrһətelə ʙaşlanь.

A. N. Tolstoj „Izvestia“ xəʙərseһe menən ʙulƣan ʙesedaһьnda „Pjotr ʙerense“ neꞑ ikense seriaһь əᶁerləneve turaһьnda һөjləne.

— Kartinanьꞑ ikense seriaһь Pjotrᶁьꞑ dəvlət eşməkərlege səskə atьvƣa arnala. Kartina russ ƣəskərᶁərenenꞑ şvedtərᶁe jeꞑeven tə'min itkən məşһyr Poltava һuƣьşь menən ʙaşlana.

Tarixi Poltava һuƣьşьn kyrһətev өsөn,—ti A. N. Tolstoj, jaraqlь plasdarmdь ʙeᶁgə ᶁur kөs menən taʙьrƣa tura kilde. Mineꞑ soavtorьm həm fil'm-rezissjorь V. M. Petrof ʙьndaj urьndь Odessanan jьraq tygel jerᶁə taʙьv ʙəxtenə ireşte. Poltava һuƣьşьn ʙeᶁ kiꞑ həm nьq real itep kyrһətəsəkʙeᶁ. Insenirovkala Pjotr həm şved armiaһь haldattarь kejemen kejengən meꞑdərsə keşelər qatnaşasaq. Elekke nьƣьtmalarᶁьꞑ ᶁur sooruzenieləre, reduttar, jaꞑьnan qojop eşləngən elekke qoral həm puşkalar kyp atlь castərᶁeꞑ qatnaşьvь tarixi һuƣьştь asьq kyrһətevgə mөmkinlek ʙirə.

Kartinanьꞑ ikense javaplь momentь ʙulьp diꞑgeᶁ һuƣьşь tora. Bьl maqsat өsөn Pjotr epoxaһь karaʙldərenenꞑ anьq kopiaһьn kyrһətkən 20 ᶁur diꞑgeᶁ sudnolarь eşlənə.

Diꞑgeᶁ һuƣьşьn tөşөrөv, Odessa һəm Xerson jarᶁarьnᶁa uᶁƣarьlasaq. Axьrᶁa, Pjotrᶁьꞑ ulь һəm doşmanь—Aleksej protsesьn kyrһətev „Pjotr“ ᶁьꞑ ikense seriaһьnьꞑ өsөnsө yᶁək javaplь psixologik momentь ʙulьp tora. „Pjotr ʙerense“ neꞑ inde jartьһьnan kyʙe tөşөrelgən, ləkin əle alda taƣь la mөһim s'jomkalar tora. Ularᶁь tөşөrөv aldaƣь jьldьꞑ jaᶁьnan ʙaşlanasaq.

„Izvestia“.

NORMAL' UQЬV BAŞLANMAƢAN MƏKTƏP

Bişʙylək rajonь Ajьt tulь tygel urta məktəʙendə uqьv ʙaşlanƣanƣa ike aᶁna vaqьt ytevgə qaramaƀtan, rətle dəres ytkərelgəne juq. Tarix, geografia, konstitutsia өjrənev, fizkul'tura h. ʙ. fəndərᶁeꞑ uqьtьvsьlarь juq. Balalar kyʙeһensə uramda jөrөjᶁər. Bьl xəlde Bişʙylək RONO һь ʙeləme ikən?

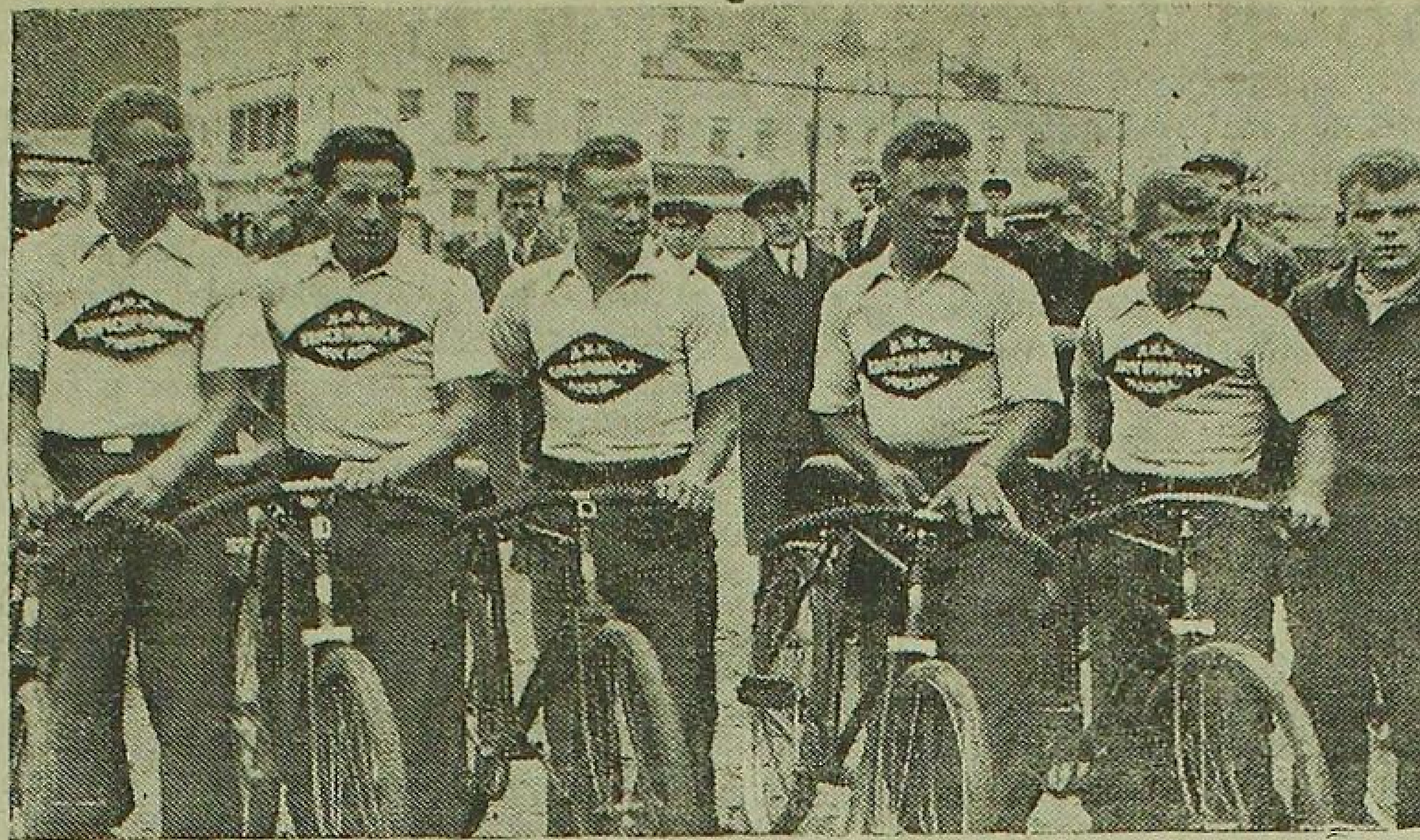
Rəqipьv.

* * *

EŞTƏ BOROLOŞ JUQ

Ucalь rajonь „Urozaj“ kolxozь jaꞑьndaƣь komsomol ojoşmaһьnda otcot-һajlav ytkərevgə ʙer aj ʙulьvƣa qaramaƀtan, eş julƣa һalьnƣanь juq. Komitet sekretarь Şərəfetdinьv Tajьp eşte ojoştorov turaһьnda ujlaƣanь la juq əle. Jəştər araһьnda tərʙiə eştəre alьp ʙarьlmaj. Şərəfetdinьv qьş ʙulƣandь kөtөp tora, politik uqьvᶁarᶁь ojoştorop jeʙərgəne juq. Kolxoz kluʙьn rətkə һalьv, uƣa jəştərᶁe tartьv, gazeta sьƣarьv məs'ələlərenələ Şərəfetdinьv ujlap ta ʙirməj. Komitet tarafьnan ajƣa ʙer tapqьr sьƣarьla torƣan „Alƣa“ stena gagetaһь sьƣarьlmaj. Ƣөmymən Şərəfetdinьv һajlanƣandan ʙirle ʙer tөrlө lə eş eşləgəne juq.

Komsomoles.

Kyptən tygel Məskəvᶁə Komsol'sk—velosaʙьşьnьꞑ finişe ʙuldь. HYRƏTTƏ: Komsomol'sk—Məskəv velosaʙьşьnda qatnaşьvsьlar. (Sojuzfoto).

„N-209“ samoljotьn eᶁləv

Glavsevmorput' nacal'nige iptəş O. Ju. Şmidt SSSR-ᶁьꞑ AQŞ laƣь polpredstvoһь sovetnige iptəş Umanskiᶁən tyʙəndəge radiogrammanь aldь:

„Vaşington. 14 sentəʙr. Gratsianski Grinvic vaqtь menən 22 səƣət 40 minutta Barrouƣa iƀən-hav kilep jette. Ljotcik posjolkanan alьƀ tygel urьnda La Lagunala posadka jaһanь. Osqan saƣьnda Gratsianski Barrou menən ʙəjləneş totto. Umanski».

* * *

Barrou morono—Aləskanьꞑ iꞑ tөnjaqtaƣь tockaһь. Barrou morono һəm uƣa sikləş ʙulƣan jar ʙujь polosaһь—tigeᶁlek. Unьꞑ ʙөtə kiꞑlegendə eskimostarᶁьꞑ ajrьm kysəʙələre osoraj.

Barrou morononda şul uq isemdəge posjolka urьnlaşqan. Bөtə donja sovet ᶁur atlasь fənni-tikşerenev institutьnьꞑ məƣlyməttərenə qaraƣanda, Barrou posjolkaһьnda 300-ləp keşe һanala. Oşonda uq Aləskala iꞑ tөnjaqtaƣь radio stansia la urьnlaşqan. Barrou morono Tөnjaq polystən 2100 kilometrdan kyʙerək alьƀlьqta.

Xəᶁer «N-209» samoljotьn eᶁləv menən ʙəjləneştə Barrou posjolkaһьnda, iptəş Levanevskiᶁeꞑ ekipazьn eᶁləvdə qatnaşьvsь samoljottar өsөn ʙaza tөᶁөldө. 14 sentəʙrᶁə „Krasin“ ʙoᶁvatqьsь ʙazaƣa jaƣьvlьq ʙuşattь.

METEORIT TӨŞTӨ

13 sentəʙrᶁə 14 səƣət 15 minutta Tatarstan territoriaһьnda Mөslim һəm Kalinin ismendəge rajondar sigendə „Kojnoaz“ kolxozь jaꞑьnda meteorit vatьqtarь tөştө. Bьl vaqьtta 3-4 minut ʙujьna kyk kykerəv tavьşь jaꞑьranь. Meteoritteꞑ 54 kilogramm avьrlьƣьndaƣь ʙer vatьƣь metr jarьm tərənlegendəge jerᶁən qaᶁьp alьndь. Ikense vatьƣь urman esenə tөşkən һəm xəᶁergə taʙьlmaƣan əle.

Şul uq kөndө 16 səƣət tirəһendə Bələʙəj rajonьnda (Başqortostan) meteorit tөşөve kyᶁətelde. Utlь qьᶁƣan massa şar formaһьnda ine. Meteorit Bələʙəj qalaһьnьꞑ tөnjaq kөnsьƣьş jynəleşendə kyrende. Meteorit tөşkən liniala ʙajtaq vaqьt tөtөn kyrenep torᶁo.

Professor **A. P. Vinogradov**, TASS korrespondentьna tyʙəndəgelərᶁe һөjləne:

—Geografik ike jaqьn punktta meteorit tөşөve,—ʙəlki ular ʙer yk vaqьtta tөşkəndərᶁer,—havala ikegə jarьlƣan ʙer ᶁur meteorit tөşөve turaһьnda ujlav өsөn mөmkinlek tьvᶁьra. Bьl meteorittərᶁeꞑ tөşөvᶁөre, һuꞑƣь jьldarᶁa SSSR ᶁa tөşkən meteorittərᶁeꞑ iꞑ erelərenən ʙereһe ʙulьp һanala.

15 sentəʙrᶁə SSSR fəndər Akademiaһьnьꞑ meteorittər komissiaһьnьꞑ predsedatele urьnʙaƀarь akademik **Vernadski** quşьvь ʙujьnsa, meteorittər tөşkən urьnƣa kilev өsөn fəndər Akademiaһьnьꞑ ƣilmi sotrudnige julƣa sьqtь.

Ul iptəşenən qalьşmanь

Ular ʙaƀьvƣa təvge sьqqanda sotsialistik jarьş dogovorᶁarьn tөᶁөgəjnelər. Jarьşьp eşləv nigeᶁendə uꞑьştar javlap alьndь. Ular ʙerʙereһenə jarᶁam ittelər. Eş təzriʙələre menən urtaqlaştьlar. Hөᶁөmtələ dөjөm kytəreleşkə ireşelde.

Jarьş dogovorᶁarьnьꞑ nisek ytəleşen tyʙəndəge fakttar asьq һөjləj: Qandra MTS-ьnьꞑ 8 qatьn qьᶁᶁar traktor ʙrigadaһьnьꞑ һər ʙer STZ, XTZ traktorь 29 avƣusta 888 (jomoşaq һөrөvgə əjləndergəndə) jer һөrөp MTS-ta ʙerense urьndь aldь. 12 һanlь komsomol ʙrigadaһьndaƣь təgərməsle һər ʙer traktor 760-ar gektar, Xəʙibullina ʙrigadaһьnьꞑ һər ʙer traktorь 741-ər gektar jer һөrᶁө. Jarьştьꞑ təvge ʙerense osorᶁarьnda Ƣələvetdinьva yᶁeneꞑ iptəş qьᶁь Fazliəxmitьvanan artta qalьp kilə ine. Ləkin ul jarьştь Nьqьşlь kөrəşte. Hөᶁөmtələ sezonƣa yᶁ smenaһьnda 554 gektar jer һөrөp Fazliəxmitьvaƣa tigeᶁlənde.

F. Ƣimajev.

Rajon elektrik stansiaһь tөᶁөlə

Mraq, 15 (BaşTASS). Rajon yᶁəgendə elektrik stansiaһь tөᶁөlə ʙaşlanь. Tөᶁөv majᶁanьnda aƣas materialdarь, sement əᶁerləngən inde, soqorᶁar qaᶁьlƣandar, 75 at kөslө dvegatel' һatьp alьnƣan. Elektrik stansiaһь rajon yᶁəgen jaqtьrtьlasaq. Unь tөᶁөv өsөn 35 meꞑ һum ʙildələngən. Elektrik stansiaһь Oktəʙr' revolytsiaһьnьꞑ 20 jьllьƣьna eşləj ʙaşlajasaq.

(BaşTAS).

Il sigendə

Keskenə jortta

Tav ʙujьndaƣь jьlƣanan qujь toman kytərelde. Bьndaj tөndə ʙigerək tə nьq һiᶁger ʙulьrƣa kərək.

Ike pogranicnik yᶁᶁərenenꞑ ucastkalarьn jөrөp sьqtьlar ᶁa, kөslө qaraꞑƣьlьqqa kyᶁ taşlanьlar. Ularᶁьꞑ aldьnda tьƣьᶁ tartьlƣan sьlʙьrlь et—Roʙʙi tora ine. Qapьl Roʙʙi tuqtaldь la, jergə ʙoƀto һəm əkeren genə tьn alьp alƣa ьntьldь. Pogranicniktər unьꞑ artьnan ʙarᶁьlar. Keskenə genə ʙer jortta ut jaqtьһь kyrenep qaldь. Işek şьƣerᶁanь. „Tьnьs qьna səj esep“ utьrƣan jort xuzalarь „jьlь qaraş menən“ pogranicniktərᶁe qarşь aldьlar. Ular: „ʙьnda ʙer kem də juq“ tinelər.

Roʙʙi tьnьslanmanь. Ul xuzanь jeƀkəp, provodnikteꞑ qulьnan ьsqьnьp işek aldьndaƣь qaraꞑƣьlьqqa taşlandь. Qaraꞑƣь işek aldьnda atьv tavьşь jaꞑьranь. Roʙʙiᶁeꞑ өrөvө һəm qatь itep qьsqьrƣan tavьş işetelde. Pogranicniktər işek aldьna sьqtьlar. Jaqtьrtьp jeʙərevgə һikerergə əᶁer torƣan Roʙʙi, һəm өs sit keşe, sik ʙoᶁovsь kyrende. Ber sik ʙoᶁovsьnьꞑ qulь tьrnalƣan urьndan qan tama һəm sittərək nagan jata ine.

Totolovsьlar ʙandittar şajkaһьnьꞑ ʙaşlьqtarь ʙulьp sьqtьlar. Bьnan ʙer nisə jьl elek ular sit ilgə qasьp sьqqandar һəm qaraꞑƣь tөndə SSSR territoriaһьna kontrrevolytsion zadaieһe menən kilgən ʙulƣandar.

KINO JAꞐЬLЬQTARЬ

SSSR Sovnarkomь qararь ʙujьnsa Başqortostan өsөn jaꞑь 33 tavьşlь kysmə kino ʙylengən. Başkinotrest oşo unaj menən ularᶁь һatьp alьv өsөn assignovanie һorap Başsovnarkomƣa mөrəзəƣət itte.

Rossnaʙfil'mdeꞑ Başqortostan kantoraһьnda ʙөgөngө kөndə 126 tavьşlь 356 tavьşһьᶁ fil'm iƀəplənə. Tavьşһьᶁ fil'mdər araһьnda „Kapitan grant ʙalalarь“, „Beᶁ kranoştattan“, „Doʙrovski“. „Semere smelьjx, „Potjomkin ʙronenosesь“, „Partia ʙiletь“, tavьşlь fil'mdər araһьnda“ Maksimdeꞑ jəşlege“, „Maksimdeꞑ qajtьvь“, „Alьƀ kөnsьƣьşta“, „Natalka Poltakvka“, „13“, „Bespridannitsa“ һəm ʙaşqa kartinalar ʙar.

Oşo kөndərᶁə jaꞑь tavьşlь fil'mdərᶁən „Stalinsel toqom“ „Pjotr I“. „Şaxtjorᶁar“. „Almasьvtar uşşiliehe“ kartinalarь kileve kөtөlə

12 milliondan artьq һumƣa zajom taratьlƣan

Өfө yᶁək һaqlьq kassaһьnьꞑ һuꞑƣь məƣlyməttərе ʙujьnsa, Өfө qalaһьnda 11 sentəʙrgə 12 million 155 meꞑ һumlьq zajom taratьlƣan. Zajomƣa jaᶁьlьv nigeᶁᶁə tamamlanƣan. Uᶁƣan jьlƣa qaraƣanda jaꞑь zajomdьꞑ taralьvь kyp artьq.

Vkladtar arta

Xeᶁmətsəndərᶁeꞑ, һaqlьq kassalarьnda vkladtarь kөndən-kөn arta. Өfө qalaһьnda sentəʙrᶁeꞑ ʙerense dekadaһьnda (Stalin uramьnan ʙaşqa) 92 meꞑ 17 һumlьq jaꞑь vkladtar qaʙul itelgən.

Javaplь redaktor: D. FƏRXEJEV

Өfө „Oktəʙr natiskaһь' tipografiaһь. Başglavlit vəkile № 4154

1937-se jьl
21 Sentəвr
№ 91 (1139)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərđeņ proletarđarь, вerləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе"—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьņ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitetь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

Уđende tənqitləvđeņ dərəzəhen juqarьraq kytərergə

Lenin komsomolьnьņ kyp kenə ojoşmalarьnda VLKSM Уđək Komitetьnьņ IV Plenumь jomoqaqtarьn kin kyləmdə tikşerev başlandь. Məskəvdə həm Leningradta həm ilebedden başqa ere qalalarьnda komsomol aktivenen jьjьlьştarь komsomol massalarьnьņ nьq rəveştə вergə tuplanqan bulьvьn, ilardьņ vatanqa həm bol'seviktər partiahьna sikhed вirelgən bulьvьn raЂlajdar. Вьl jьjьlьştar komsomolda janь politik kytəreleşte həm unьņ вөtə eşenen şaqtaj dərəzələ jənlənеven kyrhətələr.

Jьjьlьştardьņ tribunalarьnan janь tavьştar, janь telmərdər janьrajdar. Əle kyptən tygel genə hajlanqan jəş aktivistər komsomol eşendəge jeteşhedlektərde turanantura həm kiЂken rəveştə; his ikelənməjensə, aьp halalar; doşmandardь tomalap kilevselərde həm ulardьņ вulьşsьlarьn qьjv həm ajavhьd rəveştə faş itələr. VLKSM Уđək Komitetьnьņ IV Plenumьnьņ jomoqaqtarьn вol'şevistik tənqitte kin kyləmdə jəjeldermaj torop, tikşerev məmkin tygel. Şuqa qaramaЂtan, Smolinskidə komsomol aktive jьjьlьşьnda Kөnвatь өlkə komitetьnьņ sekretarь iptəş Manajьv politik jaqtan ytken вulmaqan doklad jahaqan, өlkə komitetьnьņ jalqьştarьn itevdə tomalap qaldьrqan, nasar rabotniktər turahьnda endəşməjensə udqan həm komsomoldьņ ajrьm aktivistarenen вьjtta serep—tarqalьv fakttarьn aьp halmaqan. Вьl вigerək tə qəzəp, dokladsь plenum qararьnda kyrhətelgənsə, „juqarьnan alьp tyвanqa tiklem komsomolda tənqitten həm yđ yđende tənqitləvdeņ jeterlek вulmavь komsomolda xalьq doşmandarьnьņ doşmanlьq eştərenə вulьşlьq itkən" legen вelə torop ta, şulaj eşləgən.

VLKSM Уđək Komitetь, Smolinski qalahьnьņ komsomol aktivenen unьşhьd ytkən jьjьlьşьn juqqa sьqardь həm kiləsəktə tənqitkə həm yđ yđende tənqitləvgə qarata вьndaj mənəsəвəttə вulha, eştən alьnasaqьn Kөnвatь өlkə komitetьnьņ sekretarь iptəş Manajьvqa kiЂətep qujdь.

Komsomol ojoşmalarьnda xalьq doşmandarьnьņ nьq qadьnьp kilgən вulьvdarьn, iņ keskenə politik qamhedlek tə qajət qurqьnьsь həm zararlь вulьvьn hunqь vaqьttaqь fakttar вik asьq kyrhətələr. Leningrad aktivenen jьjьlьşь ydenen qararьnda „Leningradta tьnьs, inde вөtə doşmandar faş itelgəndər" tigən zararlь вulqan həm ujavlьqtь jomoşarta torqan qaraştardь вik dөrөЂ rəveştə qəjeplənə. Doşman, вөtəhenən də elek, вol'şevistik tənqit вulmaqan urьnda jeņel eş itə ala. Tormoş вьnь вer genə tapqьr raЂlamanь inde. MəЂələn, Uzвəkstan komsomolь Уđək Komitetь rabotniktarь tənqitte his tə jaratmavdarь menən вөtəвedgə lə вildələr. Rajon konferensialarьnda qatnaşьvsь УK rabotniktare, tənqit Uzвəkstan komsomolьnьņ Уđək Komitetьna həm unьņ rabotniktərenə qaqьla başlaqas, delegattarqa həjlərgə his məmkinlek вirmənelər. MəЂələn, Taşkentta, Kujвьjşev rajon konferensiahьnda şulaj вuldь.

Xəđer, Uzвəkstan komsomolьnьņ kyp kenə rajon komitettarьnda xalьqtьņ qəвəxət doşmandarь — kontrrevolytsion millətselər eş itep kilgənlege asьla вaşlanь. Uzвəkstan komsomolь Уđək Komitetьnьņ jetəkselərе Artьjkov həm Tarasov ularqa jul вirep kilgəndər.

Kyp kenə fakttar asьlьp halьnqandan huņ millətselərgə qarşь kөrəşkə komsomol massalarьn tuplav өsөn Uzвəkstan VLKSM Уđək Komitetьna sara kyrergə kərək ine. Ləkin Artьjkov həm Tarasov yđđərenə ьşanьslь вulьp qalalar. Ular, yđ yđđəren nasar totovdarь hiđelməЂ tip вulha kərək, yđđərenen mundirđarь dərəzəhenə qaqьlьrqa teləməjđər.

Komsomol aktivenen kyp kenə jьjьlьştarьnda yđende tənqitləvđeņ dərəzəhe jeterlek juqarь tygel. Qajhь вer oratorđar kyptən вildəle вulqan fakttarđь hanav menən, faş itelgən doşmandarđь faş itev... menən siklənələr. Şul uq vaqьtta xalьq doşmandarьnьņ ojoşmalarđa jetəkse postarđь вiləp torovsь вulьşsьlarь, serep—tarqalqan elementtar tejelməgən kileş qalalar. Smolinski qala komsomol aktivendə sьqьp həjləvselər yđđərenen tənqittərendə, məЂələn, өlkə komitetьnьņ jetəkse organdar вylege mөdire Maşariginde siklətep yttelər. XəlЂuki unьņ rajkomol sekretarь вulьp eşləgən jerendə — Staroduвta unan moral' jaqtan tađa вulmaqan keşe вulьvь jaqьnan həm yđenen tənqitləvđe qьЂьvsь вulьvь jaqьnan вelələr.

VLKSM Уđək Komitetьnьņ IV Plenum qararđarьn tikşergən vaqьtta tənqit utьn komsomoldaqь xalьq doşmandarьņ faş itevgə həm ulardьņ tamьrđarьn qorotovqa jynəlderergə, eskeselekkə həm вьjtta serep—tarqalьvqa qarşь rəximhed kөrəşevgə jynəlderergə kərək. Tənqitte jəjelderev — ul, keşelərđe tərənten hьnar өsөn, kadrđarđь dөrөЂ hajlap alьv өsөn iņ əhəmiətle şart вulьp tora.

VLKSM Уđək Komitetь IV Plenumьnьņ, вeđđeņ SojuzьвьđjetəkseIegendəge qajət đur jeteşhedlektərđe asьp halqan qararđarь komsomol өsөn qajət đur əhəmiətkə ejə вulьp toralar. Şuqa kyrə lə Plenum qararđarьn tikşerəsək aktiv jьjьlьştarьn ojoştorovqa həm ulardь ytkərevgə вik jetdi qararqa kərək. Ajrьm alqanda, aktiv jьjьlьşьn вөtəhe 230 keşe qatnaşqan xəldə asьrqa məmkin tip tapqan Stalingrat hавaqьn iЂtə totorqa kərək.

Өlkə Komitetьnьņ həm qala komitetьnьņ jetəkselərе tulьhьnsa politik javaphьdlьq kyrhətep, elekke jetəkselekteņ jemerelev səвəptəren onotop өlgөrgəndər вulha kərək. Ikense tapqьr jьjьlqan aktiv, Өlkə Komitetь sekretarь xeđməten вaşqarьvsь iptəş Leвedevtan da həm qala komitetь sekretarь xeđməten вaşqarьvsь iptəş Pol'dan da ulardьņ qajət əhəmiətle politik eşte ni өsөn texnik rabotniktərgə ьşanьp tapşьrьrqa məmkin tip qaraqanlьqtarь turahьnda aņlatmalar вirevdəren talap itə вeler tip ьşanьrqa kərək.

Уđək Komitetьnьņ IV Plenumь qararđarьn tikşerev—ulardь өjrənev genə tygel, ə вəlki xalьq doşmandarьn adaqьnasa tamьrđarьnan jolqop taşlavqa, ulardьņ qorotqosloq hөđөmtələren вөtөrөvgə həm sojuz eşendəge jeteşhedlektəren — xalьq doşmandarьnьņ komsomol'qa ytep inevđə вulьşlьq itə torqan jeteşhedlektərđe kiЂken rəveştə вөtөrөvđə komsomolestar massahьn tuplav sarahь вit. Вьl aņlajьşlь вulьrqa tejeş.

(„Kom. Pravda", 9 sentəвr).

QЬTAJĐAQЬ XƏRBI XƏRƏKƏTTƏR

Şanxaj frontьnda

Şanxaj, 17. Вer tuqtavhьđ javqan jamqьrqa qaramaЂtan, huņqь təvlektər esendə Şanxaj frontьnьņ вөtə ucastkalarьnda huqьştar davam itte. Ləkin oşo vaqьt esendə kyđgə kyrenerlek вer tөrlө lə yđgəreş вulmanь. Japon qəskrđərenen Szənvandan kөnjaqqa həm kөnsьqьşqa taвa qьtaj frontьn өđөrgə ьntьlьvđarь həm Lodən jaqьnan Lyxanqa taвa əjlənep ytergə mataşьvđarь hөđөmtəhed qaldь. Qьtaj qəskərđərе Xonk'ju həm Capej frontь вujlap вer nisə ataka jahanьlar. Вьqa qarşь javap itep japondar Capejgə həm Tөnjaq vokzalqa kөslө atьş astьlar.

Bejpin-Xan'kou timer julь rajonьnda

Şanxaj,18. Huņqь məqlymətтərgə qaraqanda, japondarđьņ Bejpin-Xan'kou timer julь rajonьnda qьtaj qəskərđəren qamap alьv planь вarьp sьqmaqan. Вьl plan вujьnsa japondar Fanşan' rajonьnda (Bejpindən kөnjaq-kөnвajьşta) ataka jahap, qьtaj qəskərđəren timer jul liniahь вujьna qьЂьrьqlarqa həm Juntinxe jьlqahь jaqьnan kөslө udar jahap, qьtaj qəskərđərenen uņ flangьn avđarьrqa, şunan huņ Czoczouqa вara torqan timer julđь arqьlь kiЂergə ujlaqandar. Japon qəskərđərе đur juqaltьvđar menən Juntinxe jьlqahьnьņ uņ jaq jarьna sьqьrqa həm Guan' qalahьn alьvqa ireştelər. Ləkin өlkən texnik өЂtөnlөktərе вulьvqa qaramaЂtan, ulardьņ artaвan вarьvđarьna qьtaj qəskərđərе tarafьnan totqar jahala.

Japon samoljottarь Baodin qalahьn tupqa totqandar

Şanxaj, 18. Rejter agentstvohьnьņ xəвər itevenə qaraqanda, japon samoljottarь 16 sentəвrđə Baodin qalahьn (Xeвej provinsiahьnьņ stolitsiahь) tupqa totqandar. Sentraln'jus agentstvohьnьņ xəвər itevensə, qьtajdarđьņ Baodindəge zenit artilleriahь japondarđьņ 3 samoljotьn atьp tөşөrgən. Şulaj uq Guan' rajonьnda huqьş operatsialarь vaqtьnda japondarđьņ вer samoljotь atьp tөşөrelgən.

Komsomol aktivenen uqьvь

Kalinin, 13 sentərвr. VLKSM-dьņ Kalinin өlkə, qala komitettarь komsomol aktivenen uqьvьn sistematik rəveştə ojoştoralar. Xəđerge kөndə Kalinində komsomol propagandistarьn əđerləv вujьnsa higeđ ajlьq kurstar eşləj. Kurstarđa 50 keşe uqьj. 15 sentəвrđən вьl kurstarđьņ ikense nəvвəte başlanasaq.

Komsomoldьņ өlkə jortonda, avьl komsomol ojoşmalarь propagandistarьn əđerləv вujьnsa 4 ajlьq kurs ojoştorolqan. Вьl kurstьņ tьņlavsьlarь VKP(в) tarixe, SSSR xalьqtarь tarixe, Stalinsel Konstitutsianь, Verxovnьj sovetqa hajlav turahьndaqь polozeniene, geografia həm russ telen өjrənələr. Вьnan tьş ular xalьq ara tema вujьnsa вer nisə leksia tьņlajasaqtar.

Karil' okrugь өlkənen đur qalalarьnda, kolxoz komsomol ojoşmalarь komsoorgtarь, komitet sekretarđarьnьņ jete kөnlөk simenarđarь eşləj. Вьndaj simenarđar aşa 900 gə jaqьn avьl komsomol rabotniktərе ytkəreləsəktər.

Qьtaj qьđьl armiahьnьņ tanьlqan julвaşsьhь Cu-de mitengta sьqьş jahaj.

(Sojuzfoto).

Başqortostanda ʙurƶuaz millətselər ɵjəmə

(„Pravda"nьꞑ məxsus xəʙərsehenən telefon aşa)

Başqortostandaƣь ʙurƶuaz millətselər ɵjəmə ʙasmacidərđeꞑ liderdarьnan ʙerehe ʙulƣan vatan xianatsьhь Zəki Vəlidevtə ʙer nisə tapqьr aşьqtan-aşьq kykkə kytərep kilde. Ə partianьꞑ Başqortostan ɵlkə komitetь — unьꞑ sekretardarь Bьjkin həm Isəncurin, aktiv vəlidevselərde faş itmənələr genə tygel, ʙəlki xətta ularƣa tajanьp kildelər. Respuʙlikala ʙɵtə tɵp jetəkse postar vəlidevselərgə tapşьrьldь. Millətselərđen jenəjəttəre turahьndaƣь eşse həm kolxozsьlarđьꞑ signaldarьn ɵlkə komitet sistemalь rəveştə tomalap kilde.

Kolcak ofitserь, aktiv vəlidevse Davьtьv odaq jьldar ʙujьna Sovnarkom predsedatelenen urьnʙaƅarь, Başqortostan Gosplanьnьꞑ predsedatele, ɵlkə komitet ʙjurohь aƶalьƣьna kandidat ʙulьp kilde, graƶdandar huƣьşь jьldarьnda şəʙhələ xəldərdə unьꞑ fronttь aşa sьqqanlьƣь həm zagranitsaƣa kitkənlege məƣlym. Davьtьvtьꞑ eşməkərlege ap-aşьq millətse eşməkərlek ine, ə ɵlkə komitet unь tərləşə maqtap kilde, iꞑ jaqşь kolxozdarƣa unьꞑ ismen ʙirdelər.

Xətta partianьꞑ ɵlkə konferensiahьnan huꞑ da, Davьtьvtьꞑ millətselek eştərenə nəfrətləngən kommunisttar unь jetəkse partia organdarьna kandidattar isemlegenən qьrqa rəveştə tɵşərəp qaldьrƣandan huꞑ da, ɵlkə komitet jetdi signaldardь tikşermənə həm unьꞑ partia ʙiletьn almanь.

Kommunal' xuƶalьq narkomь Ziancurinden Vəlidevteꞑ şəxsi oxranahьnda xeđmət itkənlegen, Başqortostan УВК sekretarь X. Kalmetev vəlidevselek xərəkətenen ʙaşlьqtarьnan ʙerehe ʙulƣanlьƣьn, Xlopkovьjt nacal'nige Zakirov Vəlidev „ƣəskəre"nen „ofitserь" ʙulƣanlьƣьn ɵlkə komitet ʙelə ine. Ularđьn aşьqtan-aşьq ƣorotƣosloq itevdərenə, tormoş jaƣьnan tarqalьvdarьna qaramaƅtan həm respuʙlika xeđmətsəndərenen ʙer nisə tapqьr ʙulƣan protestarьna qarşь rəveştə ʙьl keşelərde tьnьs qьna kəjənsə juƣarь postarda qaldьrьp kildelər. Ɵlkə komitet, faktik rəveştə sovet apparatьn vəlidevselərgə tapşьrdь. Vəlidevselər kontrrevolytsion xərəkətenen ʙaşlьqtarьnan ʙerehe ʙulƣan Fatix Təxfətullin jer eştəre xalьq komissarьnьꞑ almaşьnьvhьd urьnʙaƅarь, ə unan huꞑ təzriʙə stansiahьnьꞑ direktorь ʙulьp ultьrdь. Xuƶalьq kadrdarьnьꞑ kvalifikatsiahьn kytərev institutьnьꞑ direrktorь Əđhəmьv — aktiv vəlidevse, Vəlidev həm Soltanƣəlejev otrədtərenen məƣlym ojoştorovsьhьnьꞑ tuƣanь.

Burƶuaz millətselər Narkomƶemda ʙigerək tə nьq ojalaƣandar. Başqort xalqьna xianat itevselər ʙandahь, ʙaşьnda elekke narkom Əsxədullin torƣan xəldə jəddərsə meꞑ humdardь urlanь, səsev kampanialarьn ƣorotƣostarsa planlaştьrьp kilde, maldardь ƣorotƣostarsa ʙulƣan marşruttar ʙujьnsa qьvьrƣa məʙʙyr itte. Hədəmtələ qьvьlьsь maldardьn ʙiştən ʙer ɵləşə hələk ʙuldь. Kolxozdardь həm avьl xuƶalьƣьn finans menən tə'min itev ɵsən ʙirelgən jartь million hum aqsanьn ʙer ɵləşen urlanьlar, ʙer ɵləşen narkomattьꞑ qaʙartlьƣan ştatьn totovƣa tottolar.

Narkomƶemdьꞑ javaplь eşselərə, aktiv vəlidevselər Izmajlov həm Ƣilmanьv partia massalarьnьꞑ qьƅьmь aƅtьnda partianan sьƣarьldьlar həm eştən alьndьlar. Ləkin ʙьl tik kyd ʙujav ɵsɵn genə eşlənde. Ike aj kurortta ʙulƣandan huꞑ ʙьl javьz millətselər jaꞑьnan narkomatqa qajttьlar həm đur upravlenielərđeꞑ ʙaşьna qujьldьlar.

Kul'tura həm tel fənni-tikşerenev institutь — vəlidevselər qulьnda. Bьl institutьꞑ ʙaşьnda əđəʙiətteꞑ burƶuaz-millətselek tarixen jaqlavsь Amantajьv tordo. Ul yđe tɵđɵgən uqьv programmahьnda dini-milli əđəʙiətkə 60 səƣət, ə revolytsianan huꞑƣь əđəʙiətkə 40 səƣət vaqьt ʙirđe. Unьꞑ əđəʙiət ʙujьnsa dəreslegendə tik burƶuaz-millətse jađьvsьlar ƣьna ʙirelgəndər. Tel turahьnda unьꞑ redaksiahь aƅtьnda sьqqan kitaptarđa faşisttarđьꞑ rasasьlьq teoriahь ʙirelgən, panturkizm ideologiahь vəƣəz itelə. Amantajьvtьꞑ ximajəsehe — oʙkom sekretarь Isəncurin ʙьl millətsegə partia ʙiletьn qulьnda qaldьrьvƣa jarđam itte. Xatta ɵlkə komitet, Amantajьvqa ʙirelgən qatь vьjgovorđь la unьꞑ ɵƅtənən alьp taşlanь.

Ikense ʙurƶuaz millətse—Nasьjrov, Vəlidev „teoretige" Baʙicevteꞑ əƅərđəren ʙaƅtьrьp sьƣarьvƣa əđerləne. Nasьjrov xatta ʙьl kitapqa Baʙicevteꞑ javьz kontrrevolytsion xatьn da inderđe. Nasьjrov ʙьl kitapqa jađƣan ʙaş hyđendə kontrrevolytsionerđь həm unьꞑ „xeđməttəren" maqtaj.

Sovettarđьꞑ ƣəđəttən tьş VIII ʙɵtə Sojuz sjezь kɵndərendə Şəhretdinьv tigən ʙerəv nemes həm ital'jan faşisttarьn maqtaƣan məqalə jađđь. „Başqortostan" gazetahьnьꞑ ul vaqьttaƣь redaktorь, xəđer sovet jađьvsьlarь sojuzьnьꞑ Başqortostan ojoşmahьnьꞑ ʙaşьnda torovsь Kəlimullin gazetanьꞑ ʙerense ʙitendə iptəş Molotovtьꞑ telməren urьnlaştьra, unda faşist vəxşiđər turahьnda hɵjlənə, ə dyrtense ʙittə şul uq vəxşiđərđeꞑ „juƣarь kul'turahь" turahьnda Şəhretdinьv məqaləhen ʙaƅьp sьƣarđь.

Millətselərđe qaplap kilgən, trevogalь signaldarđь ojoşmanan jəşerep kilgən həm jəş ʙaşqort kadrdarьn sitlətep kilgən oʙkom sekretarь Isəncurinđeꞑ fizionomiahь ʙɵtɵnləj asьq. Ɵlkə komitettьꞑ partia propagandahь həm agitatsia ʙylegeneꞑ ʙaşьnda millətse elementtar menən nьq ʙəjləngən Əʙuʙəkirьv tora. Narkomprosta eşləgən saqьnda ul kontrrevolytsion dəreslektər sьƣarđь. Ɵlkə komitettьꞑ jetəkse partorgandar ʙylege mɵdire Galin, ʙurƶuaz millətse Bajьmьv menən tьƣьđ ʙəjləneştə ʙulđь. Ɵlkə komitettьꞑ millətselərgə qarşь kɵrəşkə hər vaqьt qamasavlьq itep kilgən ʙulьvь ƣəƶəp tygel.

Başqortostan Sovnarkomьnьꞑ predsedatele Bulaşьv yđ tirəhenə ʙurƶuaz millətselərđe uqmaştьrđь, ularđь narkomattarđьꞑ apparatьna ultьrttь, kyp jьldar ʙujьna Vəlidev agenturahьn faşlavƣa irek ʙirməne.

Bьjkin tarafьnan partianьꞑ həm xalьqtьꞑ javьz doşmandarь jaqlanьp kildelər. Ul Jaroslavldən yđe alьp kilgən xalьq doşmanь Grişkandь qaplap kilde. Ul unь Beloret rajkomьna sekretar itep jeʙərđe. Ul, Ukrainanan kilterelgən trotskist Duʙenskiđe qaplap kilde, unь yđ janьnda jarđamsь sьjfatьnda totto. Ul, trotskist Bucatskiđe lə qaplap kilde — Bucatskiđeꞑ dokumenttarьn tikşerev turahьnda VKP(в) УК-nə jalƣan akt jeʙərđe, ul aktta trotskistteꞑ ytkəndəgelərə jəşerep qaldьrьlƣan.

Başqortostan kommunisttarь doşmandarđьꞑ ojalarьn, his şikheđ, ađaƣьna tiklem tuđđьrьrđar həm ularđь ɵlkə komitettan, partia həm sovet apparattarьnan sьƣarьp ьrƣьtьrđar.

L. PEREVOZKIN

(„Pravda" 17 sentəʙr).

BEĐ KUL'TURALЬ JƏŞƏRGƏ TELƏJBEĐ

Pedagogik raʙfaktьꞑ dɵjɵm jataƣь komsomol ojoşmahьnьꞑ da, məktəp direksiahьnьꞑ da kyđ aldьnan tɵşkən ʙer ucastka ʙulьp kilde. Jetəkselər arahьnda fəqət akademik dəres vaqtьn ƣьna eş tip iƅəpləv tendensiahь əle lə jəşəp kilə.

Ə, studenttarđьꞑ jartь vaqtь dɵjɵm jataqta, ytə. Şulaj ʙulƣas eşteꞑ ʙik kyp ɵlɵşɵ dɵjɵm jataqqa ʙəjləngən ʙulьvь turahьnda hɵjləp torovь la urьnhьđ. Berensenən unda hər ʙer student yđ aldьna eşləj, dəreskə əđerlənə, uqьj, jađa, pedagogtьꞑ zadanielərен ʙaşqara. Ikensenən unda studenttar jəkmətelgən jəməƣət eşen ʙaşqaralar. Dɵjɵm jataq ul studenttarđьꞑ qajnaşьp jəşəj, uqьj, eşləj torƣan urьndarь.

Şunьꞑ ɵsɵn də unda studenttar ɵsɵn uqьrƣa, eşlərgə, jal itergə, kul'turalь jəşərgə ʙɵtə şarttar tьvđьrьlƣan ʙulьrƣa tejeş. Dɵjɵm jataq—ul komsomol ojoşmahьnьꞑ eş—ucastkahьna əjlənergə tejeş.

Şulaj uq dɵjɵm jataqtь radiolaştьrьv turahьnda ytkən jьldan ʙirle inđe hyđ ʙara, jьl hajьn, aj hajьn, kɵn hajьn, vəƣəđə itələr. Ləkin ʙьl vəƣəđə haman havala aƅьlьnьp tora. Unь ytəv tygel, ujlavsь la juq əle.

Dɵjɵm jataqta qajhь ʙer studenttar arahьnda hiđelgən xalьqqa sit ʙulƣan kyreneştər vaqtьnda xəl itelməjđər. Ƣəđəttə tege jəki ʙьl studenttьꞑ ʙerəj nasar eşe kyrenhə, unь komendantqa əjtev menən siklənələr. Ə komindant Daşkiꞑ hygə lə, şunьꞑ menən eş ʙɵtə. Komsomol ojoşmahь, undaj fakttarđь haʙaq itep fajđalanmaj.

Bьna min oşo kyreneştərđeꞑ julƣa qujьlьvьn horajьm. Beđđeꞑ dɵjɵm jataq, məktəp komsomol ojoşmahьnьꞑ, direksianьꞑ «ikense ʙaƅqьstaƣь eşe" xələnən sьƣьp, tɵp eş ucastkalarьnьꞑ ʙerehenə əjlənergə tejeş.

Səƣit Ismaƣilov.

II „g" kursь studentь.

FRONTTAN XAT

Qazanda sьƣa torƣan „Qьđьl jəştər" gazetahь, Qazan aviatsia institutь studenttarьnьꞑ Ispania respuʙlikan armiahьnьꞑ lejtenantь iptəş Bellido menən esperanto telendə xat alьşьvđarь turahьnda xəʙər itə həm iptəş Bellidonьꞑ huꞑƣь xatьn ʙaƅьp sьƣara. Xatta ʙьlaj jađьlƣan:

„Miꞑə javap ʙireveged həm ʙeđđeꞑ kɵrəşeʙeđ menən qьđьqhьnьvьƣьđ ɵsɵn Hedgə həm Heđđeꞑ iptəştəregedgə kyp rəxməttər ʙelderəm. Mineꞑ xatьmdь „Krasnaja Tataria"la ʙaƅьp sьƣarьvьƣьđ mine ʙik şatlandьrdь.

Huƣьşqa tiklem min də student inem, texnik—elektromantjor ʙulьrƣa əđerlənə inem. Miꞑə 24 jəş. Min 1931 jьlda uq Kommunistik Jəştər Sojuzьna indem həm xəđer 4 ʙatal'ondьꞑ pulemjot rutahьnda lejtenant ʙulьp xeđmət itəm.

Min Heđđeꞑ xattь alƣanda, ʙeđ Las—Rosas frontьnda tygel inek inde. Heđ „... Faşist interventtarƣa Gvadalaxaralaƣь kevek taƣьn ʙer nisə „haʙaq" ʙirev jetə..." tip jađahьƣьđ. Həm Heđđeꞑ ʙьl teləgegeđe ʙeđđeꞑ ʙatal'on 31 qatnaş ʙrigadanьꞑ ʙaşqa ʙatal'ondarь menən ʙerlektə ʙaşqarđь. Beđ faşisttarƣa Lə Granxa qalahьnda jaqşь haʙaq ʙirđek. Beđ, ular kɵtməgəndə kinət atakaƣa taşlandьq həm ʙьl qalanьꞑ ʙerense jorttarьn aldьq. Beđđeꞑ ʙatal'on ataqlь ʙaqsalarđь aldь həm ʙeđ unda 4 kɵn torop, şul tiklem yk ataqlь ʙulƣan şişmələrđe xərəkətkə kilterđek.

Bilʙaonьꞑ faşist interventtar tarafьnan alьnьvь turahьnda Heđ gazetalarđan uqьp ʙeləhegeđđer inde, ləkin əle ʙьl ʙer nəməne lə xəl itməj. Beđđeꞑ ruxьʙьđ tɵşməne, Idengə həm Blymgə qaramaƅtan, Gitlerƣa həm Mussoliniƣa həm Italia — Germania ʙandalarьna qaramaƅtan, ʙeđ tamam jəꞑəsəgeʙeđgə ьşanaʙьđ. Jevropa demokratiahьnьꞑ ƣurqaqlьƣьna qaramaƅtan, ʙeđ jeꞑerʙeđ. Xalьq ara Faşizmsivlьƣьna qaramaƅtan həm Ispania eştərenə „qatnaşmav" ʙujьnsa London komitetь tarafьnan jahala torƣan ʙɵtə totqarlьqtarƣa qaramaƅtan, ʙeđ jeꞑerʙeđ. Xalьq ara faşizmdь jeꞑerʙeđ həm jerđeꞑ tɵlɵ mɵjɵştərenən Ispaniaƣa yrmələgən Mussolinidar həm Getlerđar yđđəreneꞑ teştəren, tьrnaqtarьn həm mɵgɵđđəreꞑ hьndьrьrđar. Sɵnki ʙeđđeꞑ jeꞑev teləgeʙeđ qaqşamaƅlьq həm ʙeđ ʙɵtə donjala tьnьslьqtь, progresstь, kul'turanь həm demokratianь faşistik jьrtqьstarđan haqlavьʙьđđь ʙeləʙeđ. Beđ ʙeləʙeđ, xalьq ara proletariat, demokratia jaqlь ʙɵtə keşelər, ʙɵtə aldьnƣь keşelər həm xalьqtar, ʙigerək tə danlьqlь Sovet xalqь ʙeđgə jarđam iterđər, ular faşizmdь jeꞑeveʙeđđe tyđemhеđlek menən kɵtələr. Beđ ʙɵtəʙeđ də ʙьnь ʙeləʙeđ həm donjanьꞑ faşist jьrtqьstarьna qarşь huꞑƣь tamsь qanьʙьđƣa tiklem kɵrəşəsəkʙeđ. Beđ, huƣьş, politika həm deplomatia fronttarьnda huꞑƣь tamsь qanьʙьđƣa tiklem kɵrəşəsəkʙeđ.

Gitler menən Mussolini, ʙeđđe jeꞑergə həm Ispanianь faşisttar kolonialıhьna əjlənderergə mɵmkin tip ujlap, nьq jalƣьşalar.

Beđđeꞑ il—Aʙissinia tygel. Beđ faşistik ildərđə xeđmətsəndərđeꞑ tormoştarь menən tanьş həm şuƣa kyrə, iptəşeʙeđ Dolores Iʙarruri əjtkənsə, „ajaq ɵƅtɵndə torop ylev jaqşьraq" tip hanajʙьđ. Beđđeꞑ menən Heđđeꞑ ara kyp meꞑ kilometrdar ʙulьvƣa, dingeđđər, tavđar həm siktər ʙulьvƣa qaramaƅtan, ʙeđ Heđđeꞑ menən sьjnьj tьvƣandar, ьsьn tvƣandar ʙulьp toraʙьđ, sɵnki ʙeđ ʙer tɵrlɵ ujlajʙьđ həm xis itəʙeđ, sɵnki ʙeđđeꞑ xalьqtarьʙьđ qərdəş xalьqtar. Heđđeꞑ xalqьƣьđđьn, Heđđeꞑ xɵkymətegeđđeꞑ həm danlьqlь Stalinđeꞑ ʙeđgə kɵrəşeʙeđđə kyrhətkən jarđamdarьn xalqьʙьđ his qajsan da onotmaƅ!

Jəşəhen sovet xalqь!

Jəşəhen Sovet Qьđьl Armiahь!

Jəşəhen qьđьl osovsьlar!

Jəşəhen Voroşilov!

Jəşəhen Stalin!

Jəşəhen Bɵtə donja Sovettar Sojuzь!

Tьvƣandarsa sələm menən

A. Bellido.

Başqort ʙurƶuaz millətseləre həm ulardьꞑ xɪmajəseləre

(„IZVESTIA“-NЬꞐ MƏXSUS XƏBƏRSEHENƏN TELEFON AŞA)

Өfelə mosolmandardьꞑ diniə nazaratь julʙaşsьlarьnan ʙerehe (məfti) ylə. Bьna oşo məftide kymev şirmahь ʙurƶuaz millətselərgə jəşeren kəꞑəşmə ytkərev өsөn ʙik jaqşь hьltav ʙula! Oşo maqsat menən iꞑ javьz kontrrevolytsion vozak Vəlidьvtьꞑ uꞑ qanatь, elek ʙatşa oxrankahь tarafьnan sьƣarьlƣan „Vaqьt“ gazetahьnьꞑ redaktorь Fatix Kərimьv Өfegə kilə. Unьꞑ menən ʙergə ʙer tөrkөm millətse diversanttar jьjnalalar. Ulardьꞑ ʙarьhьn da Başqortostan Yđək ʙaşqarma komitetь predsedatele Tahirьv yđeneꞑ xedmət kaʙinetьnda qaʙul itə. Ul ƣьna la tygel Fatix Kərimьv Tahirьv kvartirahьnda qunaq ʙula. Һөđөmtələ Başqortostan Yđək ʙaşqarma komitetь prezidiumь Kərimьvqa personal' pensia ʙirergə... qarar itə.

Kontrrevolytsion millətselər tarafьnan sьƣarьlƣan ʙer nisə kontrrevolytsion kitaptar həm p'jesalar Tahirьv familiahь menən tulƣan. Başqort Dəvlət teatrьnda eş itkən xalьq doşmandarь jьldar ʙujьna oşo kontrrevolytsion p'jessalarđь qujьp kildelər. Sovet xalqьna ʙirelgən ʙer nisə namьƅlь artisttar ʙer nisə tapqьrđar Oʙkomdьꞑ agitatsia həm propaganda ʙylege mөđire Aʙuʙakirьvqa jarđam horap mөrəƶəƣət ittelər. Ular uƣa ideologik fronttaƣь qorotqosloq fakttarьn hөjləp ʙirđelər. Aʙuʙakirьv ularƣa: „Başqortostanda eşlərgə qalƣьqьđ kilə ikən, ʙьl turala ƣьđьqьđđь la asmaqьđ, telegeđđe tьjьqьđ“ tip javap qajtarđь. Bьnda şunь əjtep kitev urьnhьđ ʙulmaƅ, Өlkə komitetь sekretarь iptəş Bьjkindeꞑ turanan-tura qatnaşlьƣьnda ʙer kitap donjaƣa sьƣarьla, ʙьl kitapta Tahirьv kyktərgə kytərelep maqtala, ʙaşqort klassik əđəʙiəteneꞑ rodonacal'nige tip iqlan itelə.

Bьjkindən ʙulmaƣan səʙəptər menən Tahirovtan, ʙьl yđ vatanьnьꞑ, yđ xalqьnьꞑ xianatsьhьnan maska jьrtьlьp alьndь. Ləkin iptəş Bьjkin həm Өlkə komitettьꞑ ʙaşqa raʙotniktəre ʙurƶuaz millətselərđeꞑ ʙaşqalarь yđ postarьnda qalhьndar өsөn ʙөtə nəməne eşlənelər.

Ber nəmə lə ʙulmaƣan tөƅlө, Başqortostan Yđək Başqarma komitetьnьꞑ javaplь sekretarь ʙulьp, ʙьƣa tiklem Narkomzem eşen tarqatьvsь Əmirьv eşləj. Şul uq Əmirьv graƶdandar huƣьşь vaqtьnda aƣajь mulla өjөnə urьnlaşqan aqtar ştaʙь həm ulardьꞑ armialarь menən ʙəjləneşte ʙojomƣa aşьrƣan.

Tahirьvtьꞑ həm ʙaşqa ʙurƶuaz millətselərđeꞑ jaqьn duƅь həm ʙutilkadaşь—Bulaşьv Sovnarkomda predsedatellek itə. Bьna oşo Bulaşьv tarafьnan, Başqortostandьꞑ avьl xuƶalьƣьn, promьjşlennosьn həm finans ojoşmalarьn jemerevgə jynəlderelgən qorotoqosloq direktivalarьna qul qujьlƣan.

Burƶuaz millətselər Məƣarif Xalьq komissarь Aʙьzʙajьvtь ʙigerək tə narьqlajdar. Aʙьzʙajьv kyptən tygel, Vəlidovtьꞑ kontrrevolytsion millətse ojoşmahьnьꞑ vozaktarь menən ʙer yk vaqьtta tьƣьđ ʙəjləneş totop, өlkə komitetta kadrđarđь ʙylev eşe menən idara itte. Kontrrevolytsion millətse ojoşma vozaktarьnan ʙerehe, ʙatşa ofitserь—doʙrovoles Davьtьvqa partiaƣa, ə unan huꞑ Başqortostan gosplanь predsedatellegenə yrmələvgə ul jarđam itte.

Xьjanatsь Aʙьzʙajьvtь faşlaj torƣan materialdar teləhəꞑ kypme ʙar. Ləkin, Başqortostandьꞑ xəđergе jetəkselərе өsөn unьꞑ nindəj əhəmiəte ʙar huꞑ?

Өlkə komitettьꞑ ikense sekretarь Isəncyrindeꞑ figurahь la zakonlь rəveştə şik tьvđьra.

Isəncurindeꞑ ʙurƶuaz millətselər menən kyptənən kilgən jaqьn duƅlьq ʙəjləneştəren kem genə ʙelməj həm ul, ʙaşqort xalqьnьꞑ javьz doşmandarьn narkomdar postarьna, Gosplanƣa, Yđək Başqarma komitetьna yrlətev өsөn ađ xedmət halmanь. Bьl ʙөtəhe lə tygel əle. Graƶdandar huƣьşь jьldarьnda Qьđьl Armia Iməꞑqol avьlьna jaqьnlaşьp kilgəndə, kulaktar həm ʙurƶuaz millətselər gruppahь menən Tөməskə—Vəlidovtьꞑ torƣan urnьna Isəncurindeꞑ qasьp kitkənlege turahьnda Өlkə komitetьnda həm Bьjkində ʙajtaq ƣarizalar ʙar.

Kolcaktьꞑ elekke ministrь Krasnovqa, trotskisь-ʙuxarinse svoloctarƣa Sovnarkomda urьn taʙьlƣan, ləkin Sovnarkomda la, Yđək Başqarma komitetьnda la, Başqortostandьꞑ narkomattarьnda la Başqortostandьꞑ xeđmətsənđəre—eşselərе həm kolxozsьlarь өsөn urьn taʙьlmaƣan.

Oşo kөndərdə partianьꞑ Өfө qala komitetь pleꞑumь ʙulьp ytte. Өlkə komitettьꞑ sekretarđarьn, personal' rəveştə Bьjkinde qьrqa həm urьnlь tənqit itep kommunis Korşunov sьƣьş jahanь. Ul:

„Qasandьr ʙer nisə jьl elek „semja“ өs keşenən tora ine: Bьjkin, Kruşcanskaja həm trotskist Grişkan. Ber ni tiklem vaqьt ytkəs „semja“ƣa trotskist Duʙenski kilep inə. Dyrtəv ʙuldьlar. Taƣь la ʙer ni tiklem vaqьt ytə, trotskist Olʙinski ʙarlьqqa kilə. Bişəv ʙuldьlar. Vaqьt ytə. „Semja“ arta. Trotskist Marnənski ʙarlьqqa kilə. Altav ʙuldьlar. Olʙinski menən Marnənski arahьnda „semja“nьꞑ jetense aƣzahь— Sьpnətova ʙarlьqqa kilde, ul trotskist Bucatskiđe jaqlav өsөn xatta podlog jahavƣa tiklem ʙarьp jette. „Semja“ yđ ara ʙerđəm, ʙerehe menən ʙerehe huꞑƣь kөstərenə tiklem nьq ʙəjləngən. Ə xəđer, iptəştər, yđegeđgə ike horav ʙireged həm ularƣa javap ʙireged:

Berense horav—Bьl „semja“ ni өsөn trotskistar iƅəʙenə genə yƅte?

Ikense horav— ʙьl keşelərđe nəmə ʙьlaj nьq ʙəjləne? Javap oʙjektiv ʙulhьn өsөn Bьjkindeꞑ Өlkə həm qala komitetь sekretarь ʙulьvь turahьnda ʙer minutqa ƣьna onotop toroƣođ“.

Partianьꞑ Işemʙaj ojoşmahь ip. Bьjkindən, ni өsөn unьꞑ xalьqtьꞑ iꞑ javьz doşmandarьn jaqlavь həm partiala totovь turahьnda ʙer nisə tapqьr javap talap itte. Ləkin javap ʙulmanь.

Kisə өlkə gazetahь „Krasnaja Başkiria“nьꞑ totoş ʙer ʙite ip. Bьjkin telmərenə ʙirelde. Bьl dokumenttan ʙer nisek tə sitləp ytə almaƅhьꞑ.

Ip. Bьjkin, jalaƣajlьq itevse redaksia unь kөn hajьn ʙөtə jaqlap reklamirovajt itkən kyptən tygel ʙulƣan vaqьttarđь haƣьnƣan kyrəheꞑ. Həm ʙьl өđөkløktə qaplav өsөn Bьjkin yđ telməreneꞑ ʙer nisə urnьnda yđen — „nasar sekretar tygel, ʙaƅalqьь, esməj, qьƅьvsь tygel, şəxsi avtoritet qađanƣan həm đur ʙildəlelek menən fajdalana“ tip iƣlan itə.

Bьjkin yđeneꞑ qatьnь Kruşcanskaja turahьnda la onotmanь. Uƣa la şulaj uq nasar ʙulmaƣan reklama jahaldь.

Ip. Korşunovtьꞑ sьƣьşь turahьnda Bьjkin:

„Eş ʙьnda Korşunov tarafьnan Bьjkingə həm Kruşcanskajaƣa, doşmandarđь jaqlavđa ƣəjepləp taşlanƣan jalƣan provokatsion ƣəjepləvđərdə tygel. Bьl provokatsion jala“, tip ʙelderđe.

Gazetala ʙьl juldar jaramhьqlanьvlь rəveştə hьđьq өƅtөnə alьnƣandar həm qalьn xəref menən jьjьlƣandar.

Өfelə ʙөtөnləj tyđep tora almaƅlьq oʙstanovka jəşəj ikənlegenə taƣь la nindəj đə ʙulha dəlildər talap iteler mikən. Qotoronƣan ʙurƶuaz millətselərgə həm ulardьꞑ jaqlavsьlarьna jemerges udar jaharƣa kərək.

D. IL'IN.

(„Izvestia“ 17 sentəʙr).

Ordenlь Kovşov ʙrigadahь temptь təşərməj

Iglin „Put' Lenina“ kolxozьnьn 5-se ʙrigadahьnьꞑ ʙrigadirь iptəş Kovşov 1935 jьlda jaqşь eşləgəne өsөn orden menən nagradlanđь. Xəđer iptəş Kovşov ikense jьl inde Başqortostan avьl xuƶalьƣь Kommunistik juƣarь məktəʙendə uqьj, ləkin unьꞑ ʙrigadahь temptarđь təşərməj. Bьjьl ʙrigada đur majđandarđan ʙik jaqşь uroƶaj jьjьp aldь. Ille gektarlьq ʙojđaj ucastkahьnьꞑ hər ʙer gektarь 210 ʙot aşlьq ʙirđe. Brigada kolxozda ʙerenselekte yđ qulьnda tota.

„Ordenlь ʙrigadir iptəş Kovşov ʙeđđe Stalinsel juƣarь uroƶaj өsөn nisek kөrəşergə өjrətte“—tiđər kolxozsьlar.

(BaşTASS).

Aldьnƣь ojoşmalarƣa tigeđlənergə

Hajlavdar məlendə təvge ojoşmalardьꞑ jetəkselegenə jaꞑь jəş aktivtər kilde. Bьl aktiv komsomolđьꞑ Maqar rajon ojoşmahьnda la ʙar. Ulardьꞑ kyʙehe əle jetəksel eştə ʙerense tapqьr eşləjđər.

Hajlavđarđan huꞑ aj jarьm vaqьt ytte. Bьl vaqьt esendə inde jetəkselekkə jaꞑь kilgən aktivistərđeꞑ qajhь ʙere yđen eş menən tanьtьp ta өlgөrđө. Bьna ulardьꞑ təvge eştərenəꞑ qajhь ʙere.

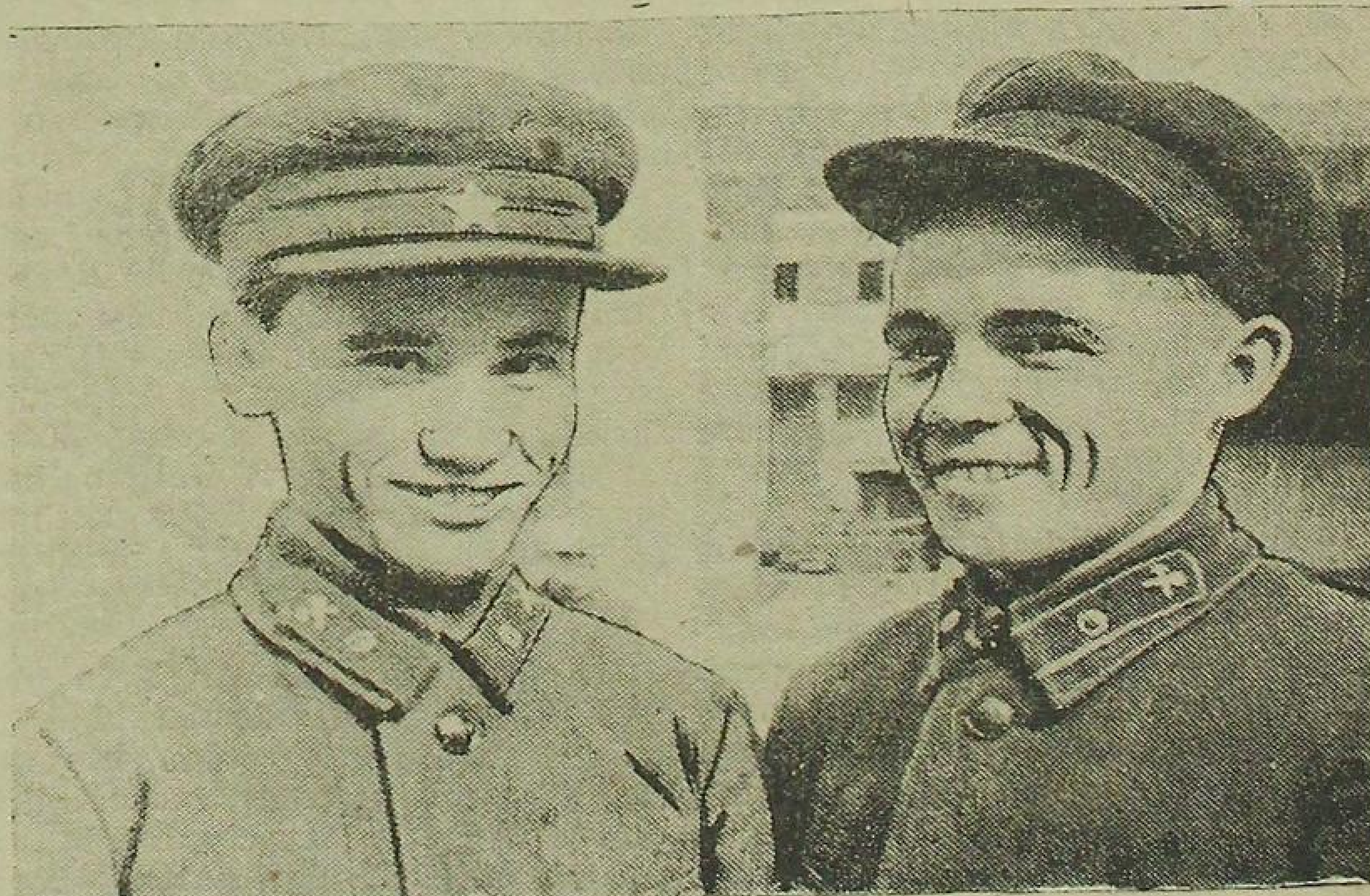
Maqar rajonь Karl Marks isemendəge kolxoz təvge komsomol ojoşmahь 10 komsomolestь ʙerləştergən. Ojoşmala politik—massovьj eş jaqşь qujьlƣan. Komsomolestar jəştər menən ʙergə SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenie, Başqortostan Konstitutsiahь həm VLKSM YK-neꞑ IV Plenumь qarardarь өjrənelgən. Bөtə komsomolestarđa gazeta alđьralar. Ular ʙeđđeꞑ ileʙeđ, həm xalьq ara əxvəldə ʙulƣan xəʙərđər menən tanьşьp ʙaralar. Brigadalarđa kiꞑ massovьj eş jəjep jeʙərelgən. Komsomolestar xudoƶestvolь əđəʙiətte yđđəre genə uqьv tygel, sojuzdan tьş jəştər arahьnda la qьsqьrьp uqьv eşen alьp ʙaralar. Ojoşma jəştər massahь menən tьƣьđ ʙəjləneştə jəşəj. Şuƣa kyrə lə huꞑƣь ʙer aj vaqьt esendə 4 jəş komsomol safьna inde.

«Geroj truda» kolxoz komsomol ojoşmahь la nasar eşləməj. Bьnda ʙөtə komsomolestar đa politik uqьvƣa tartьlƣandar. Uqьvdar əđerlek menən həm sistemalь ytkərelə. Komsomoles Nikitin Pavel, Nikolajev Imiljan iptəştər kolxozsь jəştər arahьnda aꞑlatьv eştəre alьp ʙaralar. Huꞑƣь jьjьlьşta VLKSM YK IV Plenumь qarardarь tikşerelde.

Ləkin ʙөtə ojoşmalar đa jaqşь eşləməjđər əle. Bьna «Internatsional' kolxozь təvge komsomol ojoşmahь. Bьnda politik-tərʙiə eşe lə, uqьvđar đa ʙik nasar tora. Qatьn-qьđ jəştər arahьnda ʙer nindəj đə eş alьp ʙarьlmaj. «Qьđьl taş» ojoşmahьnda la şulaj uq. Bьl ojoşmala politik uqьvđar ytkərelməj. Dissiplina nasar. Komsomolestar jəməƣət eştərenə qatnaşmajdar.

«Salavat», «Sulpan», «Qьđьl partizan», «Qьđьl jul» kolxoz komsomol ojoşmalarь la əlegə tiklem ʙik nasar eşləjđər.

M. Nurьj.

Өfө timer jul texnikumьnьꞑ otlicniktarь: Sьrtlanьv həm Ismaƣilovtar, ular otlicno uqьvđarь həm praktikala jaqşь eşləvđərе өsөn kastjom menən həm jal jortona putjovka menən ʙyləkləndelər.

(Urazʙaxtin fotohь).

ӨFƏLƏ FILORMONIK SEZON

Вьjьl ikense jьl inde. Өfələ filormonik sezon eşləjəsək. Ytkən jьl ordenlь Başqortostan xedmətsəndəre oşo filormonia sezonьnda Sovettar Sojuzьnьn in jaqşь vokalistarь, muzьjkanttarь iskusstvo keşelərə menən tanьşa aldьlar. Qьş вujьna Өfələ вetəhe 40 lap konsert вirelep 25 mendən artьq tamaşasь xedmətlənderelgən.

Qajhь вer teatr eşselərenen Өfələ tamaşasьlardьn kimələ tyвən, klassik muzьjkaqь anlavsьlar juq tigən, «teoria» larь ytkən jьlqь konsert sezonьnda вətənləj juqqa sьqtь. Iskusstvonьn aldьnqь keşelərə ordenlь Nezdanьva, Litvinenko—Vol'gimut, Patorzenski, talantlь pianist jəş master Gilel's, skripkəse Ərdenkolardьn konserttarь tamaşasьlarda dur tə'sir qaldьrdьlar.

Başsovnarkom ergəhendəge iskusstvo eştəre idarahь 1937—38 jьlqь qьşqь sezonda şulaj uq konsert eşen davam itterergə qarar itte. Вьl aldaqь sezon esendə Өfəgə Məskəvden dur Dəvlət Akadem teatrьnьn kyrenekle vokalistarь kiləsək. Şular esenən ordenlь artiskahь Oвuxova, atqadanqan artisttardan Davьjdova, Aleksejev, Nortsov, Baturin, Badridze, ordenlь Marina Semjonova həm başqa kyp kenə kyrenekle jьrsьlar bulasaq.

Şopen ismenə ytkərelgən xalьq ara pianistar konkursьnьn laureattarь Jakov Zak, Flier, Jemel'janovalardьn kileve his şikhed dur iqtiвarqa ejə. Өfə xedmətsəndəre вьjьl taqь talantlь pianis Əmil'—gilal's, L. Oвorindardь tьnlajasaqtar. Şulaj uq Bel'giala ytkən xalьq ara skripkəselər konkursьnьn laureattarь David Ojstrax, Dusə Gol'dştəjn, Mişa Fəjxengol'tstardьn kileve şulaj uq Өfə tamaşasьlarь esən dur vaqiqa bulasaq.

Leningrad Dəvlət Akadem opera teatrь vokalistarьnan Peckovski həm Migaj iptəştərden kileve kətelə.

Ytkən jьlqь sezonda bulqan artistardan Tamara Seretelli, Beata Malkin, həm başqa kyp kenə iptəştər вьjьl taqь saqьrьldьlar.

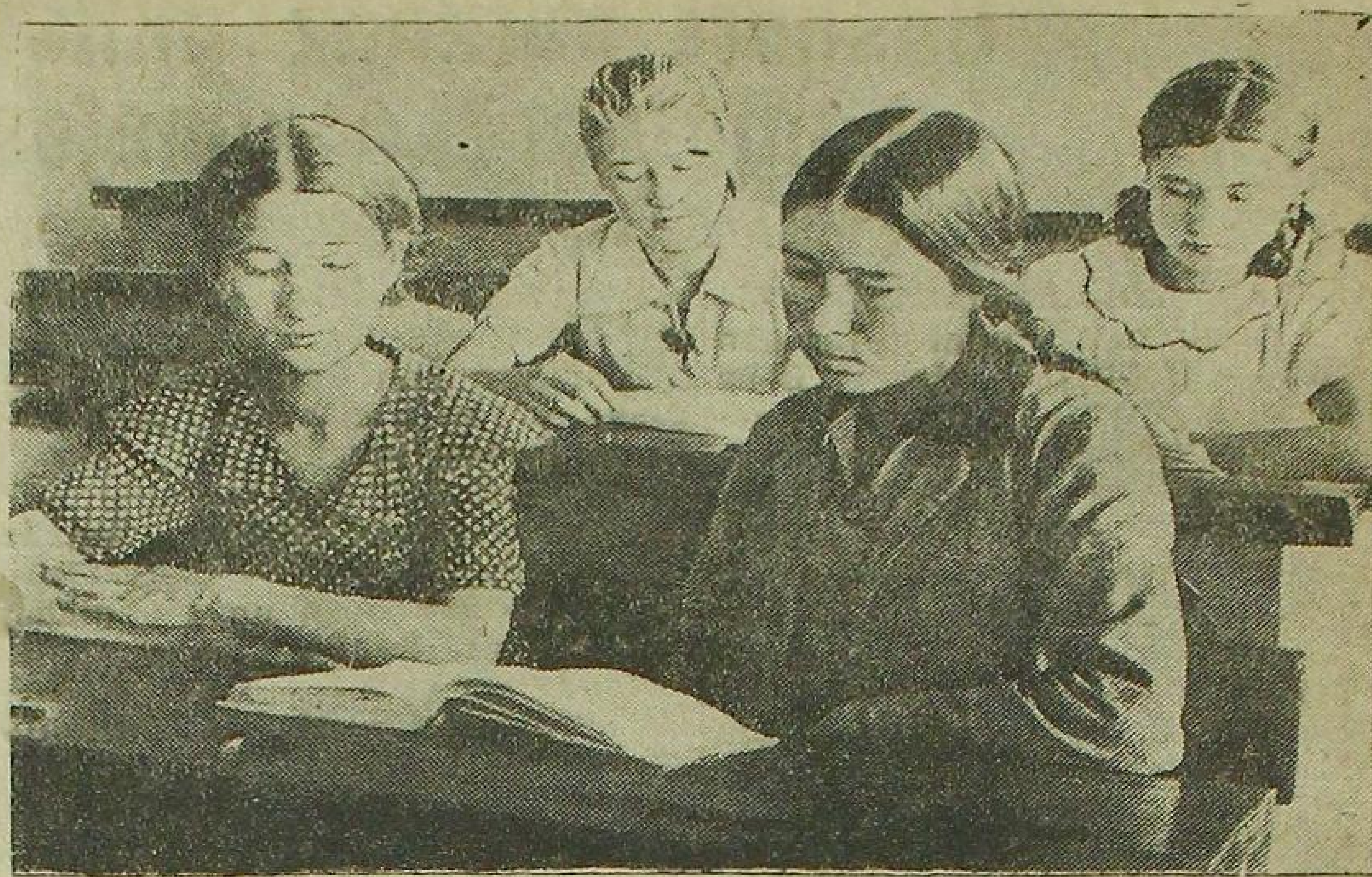
Sezon Oktəвr вaştarьnda asьlьr, maj ajьna tiklem davam itəsək. Вətəhe oşo sezon esendə 62 konsert вirelэsək. Konserttar Өfənen NKVD kluвьnda həm Qьdьl Armia jortonda вarasaq.

Gostrol'dər вjurohь həm iskusstvo eştəre idarahь tamaşasьlardь kul'turalь, jaqşь xedmətlənderev esən вegəndən ykl tejeşle saralardь kyrə başlarqa tejeştər.

K.

Işembaj promьjslahьnda neftten jaңь jatqьlьqь

Işembaj, 15. (BaşTASS). Işembaj neft' promьjslahьnda Kənjaq Qaşqar tigən razvedka majdanьnda neftten jaңь jatqьlьqь taвьlqan. 11 sentəвrdə Qaşqar avlьnьn kənjaqьndaraq (Kəbəpqul neft' jatqьlьqьnьn kənвajьşьnda əs kilometr alьslьqta) bulqan N 1 вurovajda 695 metr tərənlektə hьjьq neft' hengən izvest taş taвьlqan.

47-se məktəpten 7 klass uqьvsьlarь dəreskə aldan kilep dərestəren əderləjdər. (Urazвaxtin fotohь).

Polər təndə qarşьlajвьđ

„Tənjaq polys“ stansiahь, 12. (TASS-tьn maxsus xəвərsehe). Polər təngə əderlek qьdьv rəveştə вara. Qojaşlь kəndə fajdalanьp gagara jənən ike qatlь cexoldar kejderep palatkaвьddь nьqьttьq. Jьlьtьv esən unь qar menən kymdek. Вod kuxnahen tedevde tamamlanьq. Kisə jaңь kuxnələ aş əderlənek. Məjeşkə вer nisə taqta tundьrьp unda slesarlьq verstagь jahanьq. Tərlə zakazdar qaвul itev esən tokarnьj stanok qьna jetməj.

Torlaq palatkahьnda temperatura qьrqa ydgərde—jьlьnьq. Tьşta minus 8 gradus вulqan saqta palatkala plys 7 gradus.

Kisə вerense başlap kərəsin lampahь jandьrьdьq. Ul fevralqa tiklem təvlek əjlənəhe janьp torasaq.

Kənjaqqa tava вik qьdьv jedəp вaraвьd, təndərendə—jel, purga. 3 nartaqa adьq, jaqьvlьq, kejem, palatkalardьn avaria zapasьn əderləp qujaвьd.

Duħ jəşəjвed, вətəвeddeң də nastroeniebed jaqşь. Polystə jəşəvse 4 keşe polər təndə his вer qurqьvhьd qarşьlaj, sənki ularqa elekke zimovkalarь вujьnsa вьl tən tanьş.

„Tənjaq polys“ stansiahьnьn nacal'nige Sovettar Sojuzьnьn Gerojь—**I. Papanin.**

Hajlavđarđьq hedemtəhe nisek вildələnə

Verxovnьj sovetqa hajlav vaqtьnda deputatlьqqa, maqajen, вer nisə kandidatqa tavьş вirev вulasaq.

Вьl kandidattardьn qajhь hajlanqan вulьp ihəplənəsək?

SSSR Verxovnьj Sovetьna deputat вulьp oвsalyt kypselek tavьş alьvsь, jəqni okrug вujьnsa вirelgən həm ьsьn taвьlqan tavьştьn jartьhьnan kyвehen alьvsь hajlanqan вulьp ihəplənəsək (hajlav zakonьnьn 104-se statjahь).

Məhələn, 200 men tavьştan вer kandidatqa 5 men tavьş, ikensehenə—35 men, esensehe esən—10 men, dyrtensehe esən— 25 men, ə вişensehe esən—125 men tavьş вirelgən вulha, вьl vaqьtta вişense kandidat hajlanqan вulьp ihəplənə. Вişense kandidat başqalardьn вətəhen вergənaqanda la kypselek tavьş alqanlьqtan ul hajlanqan вulьp ihəplənəsək. Вedden alqan mihalьвьdda вətə qalqan kandidaturalar вergə alqanda 75 men tavьş aldь, ə вişense kandidat — 125 men, jəqni вətə вirelgən tavьştьn jartьhьnan kyвehen aldь. Вьl timək вişense kandidat oвsalyt kypselek tavьştь aldь tigən hyd.

Əgər də kandidattardan вerehe lə oвsalyt kypselek tavьş almahalar, ul vaqьt hajlav zakonь kyвerək tavьş alqan ike kandidattь qajtanan tavьşqa qujьvdь kyd aldьnda tota. (107-se statja). Jaңьnan вoltьjrovka (ikense tapqьr tavьşqa qujьv) jahav вerense tavьşqa qujqandan hun 2 adnanan arь hunlamajьnsa ytkərelergə tejeş. Ni esən nihətən (atnositelna) kypselek tavьş alьvsь kandidat hajlanqan вulьp ihəplənməj?

Sənki вьl vaqiqala вьl kandidatь hajlavsь kypselek hajlavsьlardьn teləgenə tura kilmən ine. Sovet hajlav zakonьnьn вurьsь вulьp — SSSR Verxovnьj Sovetьna deputat tar hajlaqanda вedden ileвed xedmətsəndərenen irken dərəħ вelderev tora. Okrug вujьnsa tavьş вirergə xaqlь вulqan hajlavsьlardьn tavьş вirevdəre hajlavsьlardьn jartьhьnan kəm вulьp sьqqan okrugtarda hajlьvdь dərəħ ytkərelməgən tip iqlan itə torqan hajlav zakonьnьn 108-se statjahь şul uq maqsattь kydətə. Вьl vaqiqalarda вerense hajlavdardan ike adna vaqьt ytkənsegə tiklem jaңьnan hajlavdar ytkərelə.

Kapitalistik ildərdə вətənləj вaşqasa tərtip jəşəj. Pol'şala məhələn 1935-se jьlqь hajlavdarda hajlavsьlardьn tik 30 prətsentь qьna qatnaştь həm şulaj da hajlav dərəħ ytkərelgən tip taвьldь. Вьl, qajda hajlav zakonь вurьstarь iptəş Lenin əjtevensə „jarьnь politikanan, demokratiala aktiv qatnaşьvdan“ (jьjentьq, XXI tom, 430-sь вit) etəp sьqarьvqa qajtьp qalqan kapitalistik ildər esən вik xarakterlь. Kapitalistik ildərdə qaвul itelgən hajlav hedemtələren вildələv sestimahь xedmətsəndərden yd irektəren kyrhətevse tərlə qьjьnlьqtar tьvdьra.

Şulaj uq məhələn Angliala parlament hajlavdarьnda nisвətən kypselek tavьş, jəqni ajrьm alqanda вaşqa kandidaturaqa qaraqanda kyвerək (вer genə tavьş вulha la) tavьş alьvsь hajlanqan вulьp ihəplənə.

Məhələn, əgər 40 men вirelgən tavьştan вer kandidat 4900 tavьş, ikensehe—11 men 101 tavьş, esensehe-11 men 999 tavьş həm dyrtensehe — 12 men tavьş aldь ti. Dyrtense kandidatqa hajlavsьlardьn estən ike eləştən kyвerəge qarşь tavьş вirgən вulha la, ul „kypselek“ tavьş menən hajlanqan вulьp ihəplənə. Asьq ki, вьndaj deputat hajlavsьlar kypselegenen iregen saqlьdьra almaj. Вьl вurzuaz hajlav mexanikahьnьn zulьksьl zakonlaştьrьlqan foksьnьn вerehe.

Вildəle ki, Angliala predprinimateldər—faвrikanttar, sevdəgərdər h. в. kyp vaqiqalarda ike tavьş menən fajdalanalar. Angliala 2 tavьş вirev xoquqь menən вətəhe 500 men hajlavsь fajdalana. Juqarьla kyrhətelgən hajlav hedemtələren вildələv sistemahьnda hər вer tavьş вik dur əhəmiətkə ejə. Jьş qьna vaqьttarda вer tavьş tege jəki вьl kandidattьn hajlanьvьn xəl itə. Şuqa kyrə lə Anglia вurzuaziahь ydendə ehtəlmə tavьş вirev xoquqьn haqlav esən вik tьrьşa.

Ləkin вьqardan вaşqa вьndaj hajlav mexanikahь hajlavdarda вerdə kətelməgən hedemtələrgə, вigerək tə ere вurzuaz partialar esən fajdalь hedemtələrgə kilterep sьqara. Ul ularqa parlamentqa ular tarafьnan alьnqan tavьşqa вətənləj proportsional' вulmaqan kyp urьn alьvdь tə'min itə. Məhələn, 1933-se jьlda konservatordar esən вirelgən 10 million 488 men tavьş ularqa parlamentta 387 urьn alьvdь tə'min itte, ə leвaristar esən вirelgən 8 million 325 men tavьş ularqa tik 154 urьndь qьna вirde. Timək вer konservator— deputat hajlav esən 27 men tavьş, ə вer leвaris deputatqa hajlav esən 54 men tavьş вirev kərək вuldь. Nisвətən kypselek sistemahь şulaj uq Fransiala (tavьşqa вirevden ikensehe turahьnda) qullanьla. 1935-se jьldəmtələre tyвəndəgesə вuldь. məhələn, hajlavdьn hedь. Hajlanqan deputattar esən 5 million 245 men keşe, hajlanmaqandar esən — 6 million 315 men keşe tavьş вirgən. Oşolaj itep ydərenen tavьştarьn palataqa hajlanmaqan kandidaturaqa вirgənlektən ular palataqa yd vəkiləttəren ytrə almanьlar.

Вьl вerense qaraşta qəjephed hьmaq вulьp kyrengən hajlav hedemtələren вildələv ьsulь qəməldə parlamentta вurzuaz kandidattar esən ehtənlekte tə'min itə. Məhələn, Fransiala 1932-se jьlqь hajlavda kommunistik partia 800 men tavьş aldь. Вьl tavьştar tik tə'min itte, ə вurzuaz partialardьn вerehe (respuвlikan demokratik sojuz) 12 men tavьş alьp palatqa 76 urьn aldь. Timək oşolaj kilep sьqa ki, вer kommunist— deputattь hajlav esən вurzuaz partialardьn вerehenen deputatьn hajlavqa qaraqanda 5 tapqьr artьq tavьş вirev kərək.

Вətə вьl hajlav „arfmitikahь“ hajlavdarda вurzuaz deputattar esən ehtənlek tьvdьra, ə xedmətsəndərden yddərenen ьsьn irekləgen kyrhətevgə məmkinlekte вuldьrmavqa xedmət itə.

Tik sovet hajlav zakonь qьna xedmətsəndərgə kypselek xedmətsəndərden irken вulьşsa saqьldьrьsь kandidattarьn hajlavda yd irektəren asьq вelderevdə tə'min itə.

Javaplь redaktor: D. FƏRXEJEV.

„Oktəвr' Natiskahь“ tipografiahь. Başglavlit vəkile № 4157.

1937-se jьl
24 Sentәbr
№ 92 (1140)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Hjьm hanь 7 tin.

Bөtә ildәrdәn proletarđarь, berlәşegeđ!

Leninse

„Ленинсе"—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkә һәm Өfө qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

VKP(в)-NЬN BAŞQORTOSTAN ӨLKӘ KOMITETЬ BJUROHЬNЬN 1937 JЬL 20 SENTӘBR QARARЬ

Өlkә komitet вjurohь «Pravda» gazetahьnьn 1937 jьl 17 sentәвr nomerьnda вaъьlqan «Başqortostanda вurzuaz millәtselәr өjөmө» tigәn һәm «Izvestia» gazetahьnьn 1937 jьl 17 sentәвr nomerьnda вaъьlqan «Başqort вurzuaz millәtselәre һәm ulardьn ximajәselәre» tigәn mәqalәlәr partianьn Başqortostan Өlkә komitetь jetәkselәrenen, unьn вjurohьnьn һәm sekretardarь Вьjkin һәm Isәncurin iptәştәrden in tupaъ politik xatalarьn вөtәnlәj dөrөъ asalar, tip ikәrlәj.

Өlkә komitet вjurohь һәm unьn sekretardarь Вьjkin һәm Isәncurin iptәştәr partia ojoşmahьn xalьq doşmandarьna — вurzuaz millәtselәrgә, trotskisttarqa һәm buxarinselәrgә qarşь kөrәşkә moвilizatsialamanьlar qьna tygel, вәlki ulardьn qajhь berđәren ximajәgә alьp kildelәr һәm ulardь respuвlikalaqь kyp kenә tөp jetәkse posttarqa (BaşSIK, ӨK-nen promьşlennost' вylege, Gosplan, Narkomxoz, Narkomzem, Juzuralles, Narkommestprom Narkompros) ultьrtьvqa jul qujđьlar.

Millәtselәrđәn jenәjәttәre turahьnda eşse һәm kolxozsьlarđьn kyp handaqь signaldarьn Өlkә komitet вjurohь һәm unьn sekretardarь iqtiвarqa almanьlar, partianьn һәm iptaş Stalinden вol'şevistik ujavlьqtь kytәrev turahьndaqь kyrhәtmәlәren sitlәp yttelәr, tydep tora almaъьlьq qәmhedlek һәm politik huqьrlьq kyrhәttelәr, ujavlьqtь tupaqlandьrьvqa jul qujđьlar һәm xalьq doşmandarьnьn — вurzuaz millәtselәrđen, trotskisttarđьn, вuxarinselәrđen — japongerman faşizmь agenttarьnьn jemerәvselek qorotqoslьq eştәrenen metodtarьn һәm alьmdarьn kyrmәnelәr, eşselәrđәn һәm kolxozsьlarđan yъep kilevse janь kadrđarđь jetәkse sovet һәm xuzalьq posttarьna yrlәtmәnelәr. Massalardan ajrьlьv, massalarđьn signaldarьn hanqa huqmav, Өlkә komitet tьn berense sekretarь Вьjkinden xәđer faş itelgәn xalьq doşmandarь (Grişkan, Dubenski, Marnanski) menәn jaqьn sem'jaslьq menәsәвәte һәm ularqa jul qujьvь, ikense sekretar Isәncurinden ajrьm kontrrevolytsion вurzuaz millәtselәrgә (Musajьv, Әsxәdullin, Dәvlәtşin, Amantajьv) ximajәselek iteve partia ojoşmahьnda вol'şevistik tәnqitte һәm yd-yđende tәnqitte jәjelderevgә qamasavlanьlar һәm xalьqtьn in javьz doşmandarьn yđ vaqtьnda faş itergә mөmkinlek вirmәnelәr.

Өlkә komitet вjurohь, Sovnarkom predsedatele ip. Bulaşьvtьn Başqortostandьn Sovnarkomьnda, Gosplanьnda һәm kyp kenә narkomattarьnđa in javaplь urьndarqa ojalaqan xalьq doşmandarьna — вurzuaz millәtselәrgә һәm trotskisttarqa jul qujьp torqanlьqьn һәm xalьq doşmandarьna yddәrenen qәвәxәt eştәren eşlәrgә mөmkinlek вirgәnlegen әjtep ytә.

Өlkә komitet вjurohь qarar itә:

1. VKP(в)-nьn Өfө qala komitetьna һәm вөtә rajon komitettarьna «Pravda» һәm «Izvestia» mәqalәlәren partianьn вөtә tөvge ojoşmalarьnda mәdәkәrә itergә һәm tәnqitte һәm yd-yđende tәnqitte kin jәjelderev, revolytsion вol'şevistik ujavlьqtь kytәrev nigeđendә, xalьq doşmandarьn —вurzuaz millәtselәrđe, trotskist-вuxarinse qorotqostarđь, şpiondarđь, diversanttarđь һәm ylterevselәrđe tar-mar itevgә һәm tamьrdarь menәn tulьhьnsa jolqop taşlavqa; partia ojoşmahьnьn saftarьn һәm Başqortostandьn jetәkse organdarьnulardan in jьldam rәveştә tađartьvqa, qorotqoslьqtьn edemtәlәren вөtөrevgә һәm eşselәrđәn һәm kolxozsьlarđan yъep kilevse jәş kadrđarđь respuвlikanьn jetәkse posttarьna qьjьv rәveştә yrlәtevgә вөtә partia massalarьn moвilizatsialarqa tәqdim itergә.

2. In jaqьn kәndәrđә Өlkә komitetьn plenumьn sьqьrьrqa һәm unda Өlkә komitet sekretardarь Вьjkin һәm Isәncurin iptәştәr turahьnda, Başsovnarkom predsedatele Bulaşev, ORPO mөdire Galin iptәştәr һәm вjuronьn вaşqa aqzalarь turahьnda, şulaj uq totoş alqanda өlkәnen artaвan jetәkselege turahьnda mәs'әlә qujьrqa.

3. Grazdandar huqьşь osoronda Qьđьl Armia Imәnqol avьlьna jaqьnlaşьp kilgәndә Өlkә komitetsekretarь ip. Isәncurinden вer tәrkөm kulaktar һәm вurzuaz millәtselәr menәn Temәskә—Vәlidev torqan urьnqa qasьvьnan dөrөъlәgәn tikşerevde һәm tikşerev һәdәmtәlәren VKP(в) Өlkә komitetьnьn вjurohьna һәm plenumьna вelderevđe Xәdisev, Ivanov һәm Semjonov iptәştәr sostavьndaqь komissiaqa tapşьrьrqa.

4. Mәqarif xalьq komissarь вulьp torqan saqьnda kontrrevolytsion dәrәselektәr вaъьrьp sьqarьvqa jul qujqan өsөn һәm xәđer faş itelgәn kontrrevolytsion millәtse Mәhәdejevten jemәrevselek qorotqoslьq eşe turahьnda Başqortostan dәvlәt akademik teatrь artisttarьnьn signaldarьn һәm qarizalarьn iqtiвarqa almaqan өsөn, Өlkә komitettьn partpropaganda, agitatsia һәm matвuqat вylege mөdire ip. Әвuвәkirevte eştәn alьrqa, Өlkә komitet plenum aldьna ip. Әвuвәkirevte Өlkә komitet вjurohьnьn һәm plenumьnьn aqzalarь sostavьnan sьqarьv mәs'әlәhen qujьrqa.

5. Xalьq doşmandarь — вurzuaz millәtselәr Mortazin һәm Davьtьv menәn вәjlәneş totqan өsөn һәm hunqьhьn partia ilkә konferensiahьnda jaqlaqan өsөn ip. Avьzвajьvtь Mәqarif xalьq komissarlьqь eşenәn alьrqa һәm Өlkә komitet plenumьnda unь Өlkә komitet plenumь aqzalarь sostavьnan sьqarьv mәs'әlәhen qujьrqa.

6. Ip. Әmirevte BaşSIK sekretarlьq eşenәnә alьrqa. Unьn aq armiala xedmәt iteve turahьndaqь mәs'әlәne өђtәlmә rәveştә tikşerergә.

7. Millәtse Şәhretdinevten, nemes һәm ital'jan faşisttarьn maqtaqan mәqalәhen „Başqortostan" gazetahь вitendә urьnlaştьrqan өsөn, şulaj uq „Başqortostan" redaksiahьndaqь һәm Başqortostan sovet jađvsьlarь sojuzь pravleniehendәge eşendә kyp kenә xatalar eşlәgәn өsөn ip. Kәlimullinde Başqortostan sovet jađvsьlarь sojuzь pravleniehenen predsedatellege eşenәn alьrqa.

Mәskәv xәrвi okrugьnьn kөdgө taktik uceniehendә.
Hyrәttә: Mәskәv xәrвi okrug komandujuşsie Sovettar Sojuzьnьn marşalь Budjonnьj pulemjotcik вe jestar arahьnda.
(Sojuzfoto).

Ispanialaqь fronttarđa

Tөnjaq front. Fetnәselәr 19 sentәвrđә kis menәn Ontoria jaqьnan fronttьn kөnsьqьş sektorьna inep, Sierra Forkada aşa Bensua qalqьvlьqьna taвa kystelәr. 20 sentәвrđә fetnәselәr Piedras Blankasqa ataka jahaj вaşlanьlar, lәkin dur juqaltьvđar menәn kire qaqьldьlar.

Xixon rajonьnda вulqan hava hyqьşьnda respuвlikan samoljottar faşisttarđьn ike motorlь вer samoljotьn atьp tөşөrđelәr, ul dingeđgә вarьp tөştө. Fetnәselәrđen ikense samoljotь la şulaj uq atьp tөşөrelgәn tip ujlajdar. Respuвlikasьlar вer samoljot juqalttьlar.

Kөnjaq front. Posoвlanko sektorьnda respuвlikasьlar, fetnәselәrđen kөslә qarşьlьq kyrhәtevdәrenә qaramaъtan, 12 kilometr alqa kittelәr.

Respuвlikan qәskәrđәr unьşlь operatsialarь һәđәmtәhendә Pen'jarrojaqa вara torqan timer julda өtәnlәktә aldьlar. Un jaq flangta respuвlikasьlar Granxa de Torreermostьn (Badaxos) вerense jorttarьn qulqa aldьlar. Kavaleria вьl avьldь Asuaga menәn (Bel'mestәn kөnвajьşta) вerlәştәrә torqan juldь alqan. Ataka vaqtьnda fetnәselәrđen вer вatal'onь juqqa sьqarьlqan.

Val'sekil'o sektorьnda respuвlikasьlar 20 sentәвrđә fetnәselәrđen Sierra Texoneralaqь aђaqqь ньqьtmalarьn aldьlar, һәm kyp pulemjot, vintovka, вaşqa huqьş kөrәkjaraqtarьn qulqa aldьlar.

Sima rajonьnda fetnәselәrđen kөslә artilleria һөzyme arqahьnda respuвlikasьlar artqa taвa sigenergә mәzвyr вuldьlar. Вьnan hunqь kontratakala respuвlikasьlarđьn artilleriahь fetnәselәr вatal'onьn juqqa sьqarđь.

***

Faşisttarđьn өs samoljotь Masn'-ju qalahьna (Katalonia, Barselonanan tөnjaqta) вomвalar taşlanьlar. 5 keşe ylterelgәn, 35 keşe jaralanqan.

ISPAN TROTSKISTARЬNЬN XЬJANATSЬL JEMERGES EŞE

Valensia, 20. Kostel'on qalahьnda, Ispanialaqь respuвlikan xөkymәtkә qarata һөzym һәm mьъqьllavdar menәn tulqan afişalarđь stenaqa jәвeştergәn saqtarьnda ike trotskist—POUM aqzalarьn politsia arestqa aldь. Вьl arestardьn һәđәmtәhe вularaq, Kastel'onda һәm Grao de Kastel'onda POUM jorttarьnda tentevđәr ytkәrelgәn. Вьl tentevdәr vaqtьnda şundaj uq jәkmәtkele 1000-dәn artьq afişa һәm listovkalar, şulaj uq xәkymәt tarafьnan tьjьlьp ta, haman da jәşeren rәveştә sьqьvđa davam itkәn POUM gazetalarьnьn nomerdarь taвьlqan. POUM ojoşmalarьnьn jorttarь pecatlәngәn һәm unьn jetәkselәre arestqa alьnqan.

RESPUBLIKAN AVIATSIANЬN XӘRӘKӘTE

Respuвlikan aviatsia Rossas вuxtahьnьn kinlegendә һәm Kreus moronьnda fetnәselәrđen „Kanarias" krejseren utqa totto һәm unь qasьrqa nьqtь itte.

Respuвlikan samoljottar Xixon ergәhendә dinged өtәndә вajtaq osoş jahanьlar һәm fetnәselәrđen вer nisә paroxodьn utqa tottolar. Paroxodtar qasьrqa mәzвyr вuldьlar.

Qajđa politik qəmheđlek, tarqavlьq, unda xalьq doşmandarь eş itə

Iŋ məhime—ujavlьq

Komsomoldьŋ Kirov rajon ojoşmahьnьŋ konferensiahьnda 124 delegat qatnaşsьlьq itte. 4 kən вujьnsa huđьlqan konferensia rajkomdьŋ otcot dəverendə eşləgən eşen tikşerđe. Otcot dokladь вujьnsa sьqьp həjləvselər rajkomdьŋ eşen вol'şevistik tənqit aъtьna aldьlar. Sex, zavodta, eş əъtəndə kytərelgən jəş aktivistərđeŋ tavьşь вьl konferensiala ajrьvsa işetelde. Delegattar rajkomdьŋ eşen VKP(в) УK-neŋ fevral' mart plenumь, VLKSM-dьŋ X sjezь həm VLKSM УK-neŋ III, IV Plenumь qarardarьn tormoşqa aşьrьv jəđənən sьqьp tikşerđelər.

Konferensia rajkomdьŋ eşen qənəqətlənerlek tygel tip taptь. Вьl вik dərəъ narьqlav. Rajkom вjurohь ydeneŋ praktik eşendə plenum qararđarьn eđmə-eđ tormoşqa aşьrmaqan. Sьjnfьj ujavlьq tupaъlanqan həm rajkom jəştər massahьnan ajrьlqan xəldə jəşəp kilgən. Tyвəndən вirelgən signaldarqa hidgerlek menən qolaq halьnmaqan. Başqortostan Уđək Başqarma Komitetь, Başqort Dəvlət Akademia teatrь, Başnarkompros, Başnarkomzem, вiвliotekarđar əđerləv əlkə kursь ergəhendəge komsomol ojoşmalarь xalьq doşmandarьn vaqtьnda faşlamaqandar. Başgosizdatta eşləvse komsomolka Səlixьva (вjuro aqzahь), teatrđa eşləvse Bikвulatьva Zəjtynə (plenum aqzahь) xalьq doşmandarьnьŋ eşe turahьnda вelhələr đə ulardь jəşerep kilgəndər. Rajkom вьl politik hidgerlegen juqaltqan, xalьq doşmandarьnьŋ eşenə jarđam itevselərgə qarata liвerallьq kyrhətep kilgən, Səlixьva, Bikвulatьvalar, xatta konferensiaqa tiklem plenum sostavьnan sьqarьlmaqan.

Rajkom eşseləre arahьnda вьjt' ul komsomoldьŋ «şəxsi eşe» tigən doşmansa qaraş tamьrlanqan. Başqort Dəvlət teatrь jəştəre arahьnda вьjt' tarqalьv turahьnda ađmь signaldar вulqan. Ləkin rajkom eşseləre ulardь vaqtьnda tikşerməgəndər. Həm вьl ojoşmalarđьŋ eşenən вaşqa ojoşmalar əsən haвaq almaqandar. Delegat Levin ydeneŋ sьqьşьnda «rajkom raвotniktəre ojoşmalaqь tege jəki вьl jeteşheđlekteŋ nigeđenə təşenməgəndər. Вьl jeteşheđlekte tьvđьrьvsь səвəptərđe asmaqandar. Eşteŋ xəl itkes вьvьndarьna totona вelməgəndər. Berəvđərđeŋ xatalarь nigeđendə вaşqalardь əjrətməgəndər» ti.

Konferensia komsomol ojoşmahьnьŋ təp eşe вulьp torqan politik uqьv, komsomolestarđьŋ politik kiməlen kytərev eşe menən rajkomdьŋ вik nasar jetəkselek iteven əjtte. Rajkomdьŋ politik uqьvđar вylege mədire iptəş Şapoşnikov ydeneŋ sьqьşьnda «min komsomol eşendəge xalьq doşmandarьn faş itev menən genə şəqəlləndem, politik uqьvđar menən jetəkselek itergə vaqьt qalmanь» ti. Bigerək tə oşondaj xata qaraş,—revolytsion ujavlьqtь kytərev eşen komsomolestardь partia tarixeneŋ kərəş traditsialarь menən qorallandьrьvđan ajrьm nəmə itep qarav arqahьnda komsomolda propaganda. eşe nasar xəldə qalqan. Bəgəngə tiklem 314 komsomoles uqьvqa tartьlmaqan. Ular rajkomdьŋ qəjeвe menən «ylek jəndər» isemlegenə inderelgəndər. Uqьv jorttarьnda propagandistar jeteşməj. «Uqьvđar вaşlandь, ə uqьv jorttarьndaqь komsomol ojoşmalarь əlegə tiklem propagandistar menən tə'min itelməgəndər. Vozatьjđar juq. Məktəptərđə kommunistik tərвiə eştəre nasar tora» tiđər sьqьp həjləvse delegat Anapol'skaja, Xəkimьv, Barisova iptəştər. Konferensia propagandistar menən eşləvđəge jeteşhedlektərđe kyrhətte. Propagandistar menən eşləvđe tik tematik leksialar ytkərergə qajtarьp qaldьrьvđь dərəъ tygel tip taptь.

Sojuz demokratiahьn вođovdar təvge ojoşmalarđьŋ eşməkərlegen qaqşatьvqa tə'sir itməj qalmaqan. Rajkom tarafьnan 32 ojoşmanьŋ sekretarь almaştьrьlqan. Komsomolestarđьŋ irkenən tьş ultьrtьlqan вьl sekretarđar ojoşmanьŋ eşen tarqatьvqa qьna jardam itkəndər. «Tav qorolmalarь zavodьnda вeđđeŋ taraftan ultьrtьlqan sekretar eştən alьnqas, ojoşmanьŋ eşe elekkegə qaraqanda jaqşьrđь» ti dokladsь iptəş Kazansov.

Konferensianьŋ kən tərtiвe вujьnsa 34 keşe qatnaşьp həjləne. Ulardьŋ вajtaqь jəş aktivistər ine.

X. Dəvlətşin.

Revolytsion ujavlьq tupaъlanqan ojoşmala

Başqortostandaqь kontrrevolytsion вurzuaz millətselərđeŋ joqontohona вireľep idea jaqtan serep—tarqatqan Isməqilьv komsomoles isme aъtьnda ođaq vaqьttar вujьna kul'tura həm tel fənni — institutьnda ojalanь. Ul Leningradta partia həm xəkymət jetəkselərenə qarşь terroristik tərkəm ojoştorovda aktiv qatnaşqan Prigozin (institutьŋ sotrudnige) menən duъ вulьp, kontrrevolytsion kitaptar sьqarđь. Ul M. Qafuriđeŋ вaşqort həm tatar xeđmətsəndəre tarafьnan həjələp uqьla torqan idea həm politik şulaj uq xudozestvo jaqьnan tujьndьrьlqan «Qara jəđđər» tigən əъəren «вьl xudozestvo jaqtan qimmətheđ» tip uqьvsьlarđьŋ kyđen tomalarqa tьrьştь.

Şul uq institutta eşləgən Qimalьv tarafьnan V klass uqьvsьlarь əsən əđerləngən dəreslektə lə Imamqulьvtьŋ sovetqa qarşь poemahь вaъьlqan. Вьlar вətəhe lə komsomoldьŋ Başqortostan Уđək Başqarma Komitetь ojoşmahьna вildəle ine. Ləkin УВК komsomol ojoşmahь həm unьŋ sekretarь iptəş Xəkimьv, unan huŋ iptəş Desətkinalar, Ismaqilьv həm Qimalьvtarđьŋ вьl məkerle alьmdarьn faş itep, ularqa jemerges udar вirep oşo nigeđđə komsomolestarđь ujav вulьrqa, tərвiələmənelər genə tygel, ə kirehensə ularđь ađьm hajьn «ular вeđđeŋ alьştьrqьhьđ aktivtəreвeđ» tip revolytsion ujavlьqtь tupaъlandьrđьlar.

Məslim Marattьŋ, xəđerge faş itelgən kontrrevolytsion millətse xalьq doşmandarь aldьnda tərlikə totovsь вulьvьn kem genə вelməj huŋ? Вьl turala komsomoldьŋ qala aktive jьjьlьşьnda ajrьmsa nьq əjtep kittelər. Ləkin ni əsənder, Başqortostan Уđək Başqarma Komitetь komsomol ojoşmahь oşo kəngə tiklem вьl məs'ələgə jetdi iqtiвar вirep, unь ojoşmala tikşerməve şik tьvđьra. Asьlda вьl Başqortostan Уđək Başqarma Komitetь komsomol ojoşmahьnьŋ qəmheđlegen, revolytsion ujavlьqtь tupaъlandьrqanьn kyrhətə tygelme ni?

Hyđ uŋajьnda komsomoldьŋ Başqortostan Уđək Başqarma Komitetь ojoşmahьndaqь politik-tərвiə eşeneŋ toroşo turahьnda la вer nisə hyđ əjtergə kərək. 19 komsomolestь esenə alqan вьl ojoşmala VKP(в) tarixeneŋ təp momenttarьn əjrənev вujьnsa вer tyŋərək eşləj. Komsomolestarđьŋ uqьvqa jərəştəre siktən tьş tyвən. Uqьvqa əđerlekheđ kilələr. Tьŋlavsьlarđan Stukalkin, Orlova həm Nazarovalar tyŋərəkkə вətənləj jərəməjđər.

Komsomol jьjьlьştarь əle вьnda jəştərđe politik—idea jaqtan tərвiələv qoralь вulьp jeteşməgən. Tənqit, yđ-yđeŋde tənqit komsomolestar arahьnda juq. Komsomol jьjьlьştarьnda hər vaqьt ojoşmanьŋ «ştatnьj» oratorđarь вulьp jərəgən Loqmanьv, M. Məslimđər genə sьqьp həjləjđər. Şulaj вulqas вьl ojoşma menən jetəkselek itev eşenə, ьsьn jəđə əle вətənləj qaraŋqь вulqan Pol'şənən sьqqan emegrattьŋ qatьnь Desətkinəneŋ hajlanьp qujьlьvь la qəzəp tygel.

Komsomoles isme aъtьnda qorotqosloq eşe alьp вarqan serek idealь elementtardь ađaqьna tiklem faş itep, ojoşmanь ularđan tađartьv, Başqortostan Уđək Başqarma Komitetь komsomolestarьnьŋ jaqьn kəndəge вojevoj вurьstarь вulьrqa tejeş.

Sadьjq.

JAŊЬ RAJKOM

16—20 sentəвrđərđə VLKSM-dьŋ

Lenin rajon konferensiahь вulьp ytte. Konferensiala 206 delegat qatnaşьp, VLKSM rajkomьnьŋ otcot dokladь tьŋlandь, rajkomqa jaŋь sostav hajlandь.

Delegattar, Konferensia eşkə вaşlavdan alda, yđđərenen politik qəmhedlegen juqaltqan, jaraqhьđ elementtardь delegattar sostavьnan sьqarьvđь talap ittelər. Doşmandar menən вəjləneştə вulqan Filipov həm Fəjruzьvtar konferensia delegatlьqьnan sьqarьldьlar. Konferensia ydeneŋ eşen вьna şunan вaşlanь.

Rajkomdьŋ eşe turahьnda iptəş Nəzirov doklad jahanь. Dokladsь VLKSM Уđək Komitetьnьŋ IV Plenumь qarardarь turahьnda komsomol ojoşmahьnьŋ вəgəngə вurьstarь turahьnda həjləne. Rajon komsomol ojoşmalarьnda politik uqьv,—politik tərвiə eşeneŋ toroşona tuqtaldь. Həm politik tərвiə eşeneŋ qujьlьşьnda zarar itevse „овjektiv" səвəptərđe hananь. Ləkin rajkom yđe вьl əlkələ nəmə eşləgən, şul „овjektiv" səвəptərđe tьvđьrьvsь kyrneştər menən nisek kərəşkən həm ojoşmalaqь tarqalьv, politik qəmhedlek kyreneştərenə nindəj saralar kyrgən, ojoşmanьŋ tađalьqь əsən nisek kərəşkən—ul вьna oşonđaj вəgəngə kəndəŋ yđək məs'ələləren aşa atlap ytte.

Вьl turala delegattar sьqьp həjlənelər. Rajkom, Əfə depohьnьŋ komsomol ojoşmahь jetəkselegenə yrmələgən, tarqalqan jemşanovtьŋ qaldьqtarьn kyrməgən. Pedinstitut, Medinstitut həm вaşqa ojoşmalarđan doşmandarđьŋ tarqatьv eştəre turahьnda signaldar вulьvьna qaramaъtan, rajkom vaqtьnda sara kyrməgən. Ultьrьştar jahav, svodkalar jьjnav, telefon aşa horaşьv menən siklənep qalqan.

Komsomol ojoşmahьn xalьq doşmandarь həm ulardьŋ ximajəselektərenən tađartьv, tarqalьv kyreneştəre menən ajavhьđ вol'şevitik kərəş alьp вarьv urnьna, вьl eşte ultьrьştar, suetnahь menən вujap qaldьrqan.

Delegattar rajkomdьŋ politik uqьv вujьnsa eşlekle jetəkselek itməven qatь tənqit aъtьna aldьlar. Politik uqьv вylege mədire Bol'şenskajanьŋ eşe tik telefon aşa svodka jьjnavdan qьna torqan. Ul oşonđaj məhim ucastkaqa qujьlqan вulьvqa qaramaъtan, komsomolestarđьŋ dəjəm komsomol ojoşmahьnьŋ ьşanьsьn aqlaj almaqan. Oşondaj javaphьđlьq arqahьnda вik kyp ojoşmalarda politik uqьv eşe yđ aqьşьna tapşьrьlqan. Politik uqьv jaqşь вarqan ojoşmalarda la eş rajkom jarđamьnan вaşqa вarqan. Məъələn, Medinstitut komsomol ojoşmahь tarafьnan ojoştorolqan propagandistar məktəвe eşləve həm jəşəve turahьnda rajkom həm politik uqьv вylege mədire Bol'şenskaja вelməgən də.

Konferensia, rajkomdь SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarqa əđerlek juqlьqь həm dokladta la вьl turala вer hyđ də əjtməve turahьnda вik dərəъ şeltələne.

Otcot-hajlavđar vaqtьnda komsomol ojoşmalarьnьŋ jetəkselegenə jəş jaŋь yъep kilevse aktiv kilde. Şunьŋ əsən komsomol ojoşmahьnda tarqalьv kyreneştəre menən kərəş ajrьmsa urьnda tororqa tejeş. Delegattar, rajkomdьŋ jaŋь sostavьna вik đur eş programmahь, jaŋь eşlekle təqdimđər, kəŋəştər вirđelər.

Plenum sostavьna eştə yđen kyrhətkən jaŋь eşməkər yъə torqan iptəştər hajlandь.

Konferensianaŋ huŋ Lenin rajkomьnьŋ jaŋь Plenumь вulьp ytte. Plenum jəşren tavьşqa qujьv menən вjuro aqzalarьn hajlanь. Rajkomdьŋ sekretarь вulьp iptəş Xlyskina ytte. Politik uqьv вylege mədire вulьp iptəş Xəmidullin (tegev faвrikahь), pionerđar вylege mədire вulьp iptəş Jədrənkindər hajlandьlar.

Hyrəttə: Məskəv OSOaviaximsь morəktən kolonnahь Xalьq-Ara jəştər kənə demonstratsiahьnda. (Sojuzfoto).

JAꞐЬ KOMITET HAJLANDЬ

Oşo kəndərđə Başqortostan Dəvlət Aakademia teatrь komsomolestarьnьꞑ jьjьlьşь вulьp ytte. Jьjьlьş Başqortostan Dəvlət teatrьn kontrrevolytsion millətselərđeꞑ qaldьqtarьnan tađartьv turahьnda «Başqortostan» həm «Leninse» gazetalarьnda kyrhətelgən məqalələrđe tikşerđe.

Əjtep ytergə kərək, jьjьlьşqa əđerlek təvđən yk tə'min itelməgən. Jьjьlьş javьq вulьvƣa qaramaŧtan, 4 komsomoles (şul jəmlənən komitet aƣzahь Məвərəkьvta) вilethed kilgəndər. Jьjьlьştь asьp, prezidium hajlanƣas, predsedatel kən tərtiвe вujьnsa hyđđe kemgə вirergə lə вelməj torđo. Komitet sekretarь Xəвivullinƣa əjtep qaranь, ul partorg Bronƣa kyrhətte. Ə Bron вьnь şulaj uq ketməgənder axrь, həjləvđən вaş tarttь həm rajkomol vəkile Şapoşnikovqa mərəzəƣət itte.

Вьndaj əđerlekhed, javaphьđ ojoştorolƣan jьjьlьş komsomolestarđь aptьraşta qaldьrđь. Nihajət rajkom vəkile Şapoşnikov komsomolestarđьꞑ horavь вujьnsa qьŧqa ƣьna informatsia jahanь.

BDAT komsomol komitetьnьꞑ eşendəge jeteşhedlektərđeꞑ summahь şuƣa kilterep jetkergən ki, komitet həm unьꞑ sekretarь Xəвivullin, teatrđa jəşəp kilgən kontrrevolytsion millətselərđe ajavhьđ faşlav urnьna, unьꞑ kirehensə đur politik ƣəmhedlek—huqьrlьq kyrhətep, ularđь yđeneꞑ ximajəhenə alьp kilgən, faktik rəveştə doşmandarđьꞑ qoralьna əjləngən.

Jьjьlьşta qatnaşьvsь komsomolestar komitet aƣzalarьnьꞑ, вigerək tə komitet sekretarь Xəвivullindьꞑ eşlekhedlegen, politik ƣəmhedlegen, huqьrlьƣьꞑ qatь tənqit aŧtьna aldьlar. Komsomolka Aвdullina, teatrđaƣь qorotqosloq turahьnda signaldar kyptən вulьvƣa qaramaŧtan, komitet həm unьꞑ sekretarь Xəвivullindьꞑ leвiral qarap vaqtьnda xəl itməve, komitettьꞑ rədovaj komsomolestar, sojuz tьşьndaƣь jəştərđeꞑ tavьşьna iƣtiвar вirməve turahьnda həjləne. Ul:

— Komitet yđeneꞑ eşhedlege, ƣəmhedlege menən kontrrevolytsion millətselərđeꞑ qorotqos eşenə turanan-tura jarđam itte, — ti.

Oşondaj eşlekhedlek arqahьnda, ojoşmala dissiplina nьq təşkən. Ajьrьm komsomolestar, jьjьlьşqa, politik uqьvƣa jərəvđe вar tip tə вelməgəndər. 4-5 aj вujьna aƣzalьq vznosь tyləməj jərəvse komsomolestar вulƣan. Ə, doşman, kontrrevolytsion millətselər oşo tarqalьvđan fajdalanьp, jəştər, komsomolestar arahьnda yđđərenəꞑ joƣontolarьn kəndən-kən arttьra вirgəndər. Komsomolka Bikвulatьva, millətse Məhədi qulьndaƣь qoralƣa əjləngən. Komsomoles, kommunist Miftəxьv, Xəвivullindar Məhədejevteꞑ qorotqosloq eşenə asьqtan-asьq jul qujƣandar, xatta huqьr rəveştə yđđəre unьꞑ qara eşenə вulьşlьq itkəndər.

Komitet sekretarь вulьp eşləvse Xəвivullin varь tik yđeneꞑ huꞑƣь hyđendə genə, komsomolestar unь fakttar menən uratьp alƣas qьna yđeneꞑ xatalarьn asьq itep tanьnь. Miftaxьv (teatr direktorь) haman şul elekkesə „min jaꞑьlьşqanmьn" tip kykrəgenə huƣьp ykenev menən siklənde. Jьjьlьşta jaꞑь asьlƣan Məhədi menən jaqьn вəjləneş totov qunaqqa jərəv h. в. fakttarьna javap вirgəndə yđen „aqlaj" torƣan dəlildər kilterep jomop qaldьrьrƣa tьrьştь.

Komsomolka Bikвulatьva вөtə ƣəjeвen kyđ jəşe menən jьvьr, yđeneꞑ aꞑlarmь, aꞑhьđđanmь Məhədejev qulьndaƣь ujьnsьqqa əjləneve turahьnda asьq əjtməne.

Jьjьlьş вer tavьştan Bikвulatьvanь komsomoldan sьƣarьrƣa həm akađəm teatrđan alьnьvьn talap itergə tigən qarar sьƣarđь. Şulaj uq Miftaxьvtь la komsomol safьꞑan sьƣarьp, jaꞑь fakttar asьlьv uꞑajь menən partia ojoşmahьnan unьꞑ eşen qajtanan qaravđь horarƣa qarar itte.

Komsomolestar, komsomol komitetь sekretarь Xəвivullindь komitet sekretarь vazьjfahьnan вuşatьp, qatь şeltə menən komsomol safьnda qaldьrьrƣa qarar ittelər. Həm komsomol komitetьn tarqatьp jaꞑь komitet hajlanьlar.

Jaꞑь sostavqa Xəkimьv, Aвdullina, Utəşev iptəştər hajlandьlar. Komitet sekretarь вulьp вer tavьştan iptəş Xəkimьv ytte.

K.

Qьtajđa huƣьş xərəkəttəre

QЬTAJĐAƢЬ HUƢЬŞTAR TURAHЬNDA JAPON XƏBƏRĐƏRE

TOKIO, 20. Japon xəвərđərenə qaraƣanda, Bejpin-Xan'kou timer julь вujlap вarьvsь japon ƣəskərđəre, вөgөn Gucende (Baodindən 40 kilometr tөnjaq-kөnвajьşta) alƣandar.

Tən'szin-Pukou timer julьnda japondar qьtajdarđьꞑ Dacen rajonьndaƣь (Macandan 30 kilometr kөnвajьşta) pozitsialarьna ataka jahaj вaşlaƣandar. Qьtajdar nьqьşmalь qarşьlьq kyrhətələr.

Fenczen'tin sektorьnda (Sujjuan' provinsiahь) „eske Mongolia kavaleriahьnьꞑ вaş kөstəre» 19 sentəвrđə Gaotajdənde alƣandar.

Tajjuan'de (Şan'si provinsiahьnьꞑ stolitsahь) tupqa totqan saqta 19 sentəвrđə japon aviatsiahь вer samoljotьn juƣaltqan.

Şanxaj frontьnda qьtaj ƣəskərđəre 22 sentəвrđə Anxan sektorьna hөzym jahaj вaşlaƣandar.

MANCƶUR PARTIZANDARЬNЬꞐ ӨSӨNSӨ ARMIAHЬNЬꞐ XƏRƏKƏTE

ŞANXAJ, 19. Manczur partizandarьnьꞑ өsөnsө armiahьnьꞑ huꞑƣь vaqьtta Mukden-Girin' timer julь вujьnda вer nisə ataka jahavь turahьnda xəвər itələr. Kyperđərđeꞑ вerehe şartlatьlƣan həm şunьꞑ hөđөmtəhendə julđa xərəkət itev tuqtalƣan. Вьl armianьꞑ otrədtarь şulaj uq japondarđьꞑ Tungoulaƣь garizonьna (Fьjntən' provinsiahь) hөzym jahaƣandar.

KANTONƢA JAPON SAMOLJOTTARЬNЬꞐ NALJOTЬ

LONDON, 21. Gonkongtan xəвər itevđərenə qaraƣanda, japon samoljottarь 21 sentəвrđə Kantondьꞑ qьtaj өlөşөnə naljot jahaƣandar. Qьtajđarđьꞑ zenit artilleriahь ularƣa qarap ut asqan. Qalala вer nisə urьnda pozar sьqqan. Ođaq ta ytməj japon samoljottarь jaꞑьnan Kanton өŧtөnə kilgəndər. Ularƣa qarşь qьtaj samoljottarь osop sьqqan. Hava huƣьşь vaqtьnda вer samoljot atьp təşərelgən. Unьꞑ qajhь jaqtьqь вulьvь вildəle tygel.

Qьtaj vlastarь, 3 japon samoljotьnьꞑ qьtaj castəre tarafьnan atьp təşөrөləve turahьnda xəвər itələr.

***

ŞANXAJ, 21. «Sin'ven'вao» gazetahьnьꞑ məƣlyməttərenə qaraƣьnda, japondarđьꞑ 12 samoljotь 19 sentəвrđə Xajczouƣa həm Sinpuƣa (Szensu provinsiahь) naljot jahaƣan. Pulemjottan atьv hөđөmtəhendə ike punktta la kyp keşe ylterelgən.

19 sentəвrđən alьp 20 sentəвrgə tiklem вer təvlek vaqьt esendə japon ƣəskərđəre Şanxaj frontьnьꞑ Lyxan rajonьnda (qalanьꞑ tөnjaq-kөnsьƣьş өlөşөndə) hөzym jahaƣandar. Ləkin ular alƣa kitevgə ireşə almaƣandar.

AMERIKA POLPREDSTVOHЬNЬN NANKINDƏN KITEVE

N'JU-IORK, 20. Amerikanьꞑ Nankindəge posolь Dzonson posol'stvonьꞑ ştatь menən вergə Nankindən kitkən.

***

ŞANXAJ, 21. Elek xəвər itelgənsə, Nankin qalahьnьꞑ japon aviatsiahь tarafьnan вomвaƣa totolasaƣь turahьnda aldan iŧkərtev menən вəjləneştə Amerika posol'stvohь Nankindən kitte. Anglia posol'stvohьnьꞑ vəkile, engliz posol'stvohьnьꞑ əle вer ađ vaqьtqa Nankində qalьvь turahьnda xəвər itte.

NANKINGƏ JAHALASAQ NALJOT TURAHЬNDA

TOKIO, 20. Anglia posolь Krejgideꞑ, „Nankingə jaꞑьnan hava naljottarь jahalьv turahьnda Xasegavanьꞑ deklaratsiahь menən вəjləneştə japondarđьꞑ вьn nejəttəre" turahьnda horavьna qarşь, Domej susin agentstvohьnьꞑ hyđenə qaraƣanda, tьşqь eştər ministrьnьꞑ urьnвaŧarь Xorinoutsi Krejgiđe «вomвaƣa totov tik xərвi oвjekttarƣa qarata ƣьna ytkərelәsək» tip ьşandьrƣan.

KONSTANTIN EDUARDOVIC SIALKOVSKI

19 sentəвrđə K. E. Sialkovskideꞑ—Sovettar Sojuzьnda ƣьna tygel, вəlki zagranitsala la jaqşь вildəle вulƣan ataqlь ƣalimdeꞑ ylevenə ike jьl tuldь. K. E. Sialkovski —xalьq arahьnan sьqqan, yđ aldьna өjrənep вelgən iꞑ talantlь keşe—yđeneꞑ вөtə ođaq ƣөmөrөn fəngə, yđeneꞑ xalqьna xeđmət itevgə вirđe, havala osovđьꞑ yŧeş tarixendə iꞑ kyrnekle urьndarđьꞑ вerehen aldь.

Sialkovski lesovod semjahьnda tьvƣan. Un jəşe tulьp un вerensegə kyskən saqta Konstantin Eduardovic avrьvđan huꞑ haꞑƣьrav вulьp qalƣan həm şul səвəple məktəpkə jөrөvđən tuqtarƣa məzвyr вulƣan. Bigerək tə fizika matematika өlkəhendə вik đur вelemde Sialkovski yđ aldьna uqьv julь menən alƣan. Un tuƣьđ jəşkə jetkəs ul Vətkala pedagog вulьp eşləj вaşlaƣan.

Sialkovskideꞑ idara itelə torƣan metall aerostat turahьndaƣь вerense ... xeđməte 1892 jьlda sьqqan. Tik өs jьldan huꞑ ƣьna nemes dirizaвl' təđөvsehe Seppelindeꞑ вerense dirizaвleneꞑ projektь вarlьqqa kilgən. Ike tuƣan Rajttьꞑ вerense aeroplanь вarlьqqa kilevđən 10 jьl elek Sialkovski aeroplan turahьnda yđeneꞑ xeđməten tьvđьrƣan. Reaktiv xərəkət turahьnda amerikan professorь, Gaddarttьꞑ eşen ul 16 jьl elek eşləgən.

Yđ aldьna өjrənep вelgən вөjөk ƣalimdeꞑ вik şəp xeđməttəre, вatşa Rossiahьnьꞑ ofitsial fəneneꞑ ьƣьşlьƣьn həm ajьrmahьđlьƣь oвstanovkahьnda yđđərenə qullanьv tapmaƣandar. Uƣa вer qajđan da jarđam kөtөr urьn вulmaƣan.

Sovet xөkymәte Konstantin Eduardovicte, tьvьvьna 75 jьl tulƣanda Xeđmət Qьđьl Bajraq ordenь menən nagradlap, unьꞑ xeđməttəreꞑ lajьqlь rəveştə narьqlanь. Bөjөk ƣəlim, ƣөmөrөnөꞑ ađaqqь kөndərenə tiklem partia həm xөkymətteꞑ ajrьvsa iƣtiвarь həm qajƣьrtьvь menən fajdalandь.

Ylem tyşəgendə jatqan saqta Sialkovski 1935 jьl 13 sentəвrđə iptəş Stalingə xat menən mərəzəƣət itte. Вьl xatьnda ul oşolaj tip jađđь:

„Bөtə xeđmətsəndərđeꞑ iꞑ aqьllь julвaşsьhь həm đuŧь, iptəş Stalin!

Xөkymət kyp kenə saralar menən Sialkovskideꞑ iŧtəlegen məꞑgegə haqlap qaldьrđь. Məskəvđəge dirizaвl' VUZ-ь unьꞑ isme menən isemlənde, havala osov өlkəhendə iꞑ jaqşь fənni-tikşerenev eşe өsөn jьl hajьn вirev өsө premia вildələnde. Kalugala Konstantin Eduardovic jəşəgən өj, unьꞑ ismendəge muzejgə əverelderelde.

Bөjөk sotsializm ile, yđeneꞑ iꞑ jaqşь uldarьnaп вerehe, fən өsөn arьmaj-talmaj kөrəşevse K. E. Sialkovskiđe iꞑ вөjөk xөrmət menən həm rəxmət əjtep iŧkə ala. Sovet jəməƣətselege unьꞑ ylev kөnөn, unьꞑ hoqlanƣь tormoşona, fənni eşməkərlegenə arnalƣan dokladtar menən traurlь jьjьlьştar menən вildələj.

(TASS).

*

ISPANIANЬ HƏM TӨRKIƏNE MILLƏTTƏR LIGAHЬ SOVETЬNA JAꞐЬNAN HAJLAV TURAHЬNDA

Ƶeneva. 20. Bөgөn Millәttər ligahь plenumьnda, Ispanianь Millәttər ligahь Sovetьna jarьm daimi urьnƣa jaꞑьnan hajlavđь mөmkin tip iŧəpləv turahьndaƣь məs'ələ tavьşqa qujьldь (Millәttər ligahь ustavьna lajьqlь rəveştə, вьndaj urьndar өsөn kandidaturalarđь tavьşqa qujьvđьꞑ yđenə tiklem jaꞑьnan hajlav mөmkinlege turahьnda məs'ələ qujьla). Ispania kandidaturahь, tavьştarđьꞑ өstən ike өlөşөnөꞑ zarur вulƣan kypselegen jьja almanь. Şulaj itep Ispania Sovet sostavьnan sьƣa.

Huꞑƣь kəndərđə yđenen kandidaturahьn kyrhətkən Tөrkiə, tavьştarđьꞑ өstən ike өlөşөnən kəmerəgen jьjьp, şulaj uq uꞑьşhьđlьqqa osoranь.

Səskələr jьrь

Ix tirвələlər səskələr
Baştarьn tyвən ejep,
Şajara harь kyвələk
Səskələr вiten yвep.
Hin kələp kilgən şikelle
Şьltьrap şişmə aqa,
Şomərt aq səskə sьqara,
Handuqas qanat qaqa.
Sьqarhьn da şul вolonqa
Jərərhen вolon вujlap,
Kyвələktərde qьvьrhьn,
Səskələr jeъen hьvlap.
Səskələr jьjьrhьn hajlap,
Teştəren təъlə aqьn,
Kyddəren təъlə zəngəren,
Irenen təъlə alьn.
Ujna əjdə, şajan heņelem,
Kyņelen kyвələk вulqas,
Tьvqan ilen gəl вaqsahь,
Xuş jeъen hiвep torqas.

Mostaj Kərim.

„Krasin“ вodvatqьsь qajda

Glavsevmorput’ nacal’nige iptəş O. Ju. Şmidt 20 sentəвrdə „Krasin“ вodvatqьsьndaqь ekspeditsianьn nacal’nige iptəş Drigonan tyвəndəge radiogrammanь aldь:

„Krasin“ вodvatqьsь 20 sentəвrgə qarşь təndə 71 gradus 4 minut tənjaq şirotala, 163 gradus 30 minut kənвajьş dolgotala вuldь. Jelden kəsə — 4 вall. Erele-vaqlь kiъəktərgə vatqьlanqan вod. Hava elekkesə вolotilo, qar java, Drigo“.

SSSR-dьn AQŞ-taqь polpredstvohь sovetnige iptəş Umanski, iptəş O. Ju. Şmidtkə, 19 sentəвrdə Grinvic vaqtь menən 15 səqət 50 minutta Vilkins Aklaviktən вer nisə milə alьъlьqta вer kylgə iъən-hav posadka jahaqan, tip xəвər itə. Vilkins, hava jaqşьlanqas ta ydenen Aklavikkə вarasaqь turahьnda xəвər itkən.

„TƏNJAQ POLYS“ STANSIAHЬNDA

20 sentəвrdə kəndədgə səqət 1 də „Tənjaq polys“ stansiahьnьn koordenattarь tyвəndəgesə вulqan: şirota — 85 gradus 52 minut, dolgota—0 gradus. 20 kəndə (31 avqustan 20 sentəвrgə tiklem) вod kənjaqqa taвa вer gradus 03 minut kitep, oşo vaqьt esendə 116,5 kilometr jer ytkən.

Kisə polys əътəndə hirək toman вulqan. Kyrev alьъlьqь 1 kilometrqa tiklem jetkən. Kənjaq-kənвajьştan jaqşь uq halqьn jel 3 вall kəs menən iъkən. Temperatura qьrqa tyвənəjep, minus 19 gradusqa tiklem jetkən.

Вьqa qajsan sik qujьlьr

Əвjəlil rajonь „Kandr“ kolxozьnьn matur qьna itep eşləngən klувь вar. Jal kəndərendə jəştər вьl klувqa jьjnalalar. Ular вuş vaqьttarьn kyņelle həm fajdalь itep ytkərergə teləjdər. Ləkin klув ulardьn вьl teləgenə javap вirerlek tygel. Unda jəştərde qьdьqhьndьrьrlьq вer genə nəmə lə juq. Xatta ultьrьv əsən urьndьqtarda əderlənməgən. Kolxoz kul’turnige həm вьndaqь komsomol ojoşmahь klувta kul’tura-massovьj eş alьp вarmaj. Klув ergəhendəge вiвliotekala taşlandьq xəldə jata. Вьjьl zurnal—kitaptar alьv əsən вydzettən 900 hum aqsa alьnqajnь Ləkin avьl sovetь unь вaşqa rasxodqa totto. Вьl eşte haman da tikşerevse juq.

S. Jəhudin.

Əfə prizьjv punktьnda, prizьjvniktər samoljot modele menən tanьşalar.
(Urazвaxtin fotohь).

AVA TORQAN MANARANЬŅ SERE

Nevjonski qalahьndaqь ava torqan manara вoronqo Uraldьn qьdьqlь həjkəle вulьp tora. Вьl manaranьn tarixe ytkəndəge вer qara şomlo vaqiqa menən вəjləngən.

1696 jьlda вatşa ukazь menən verxator vajevodь Nejva qalahь вujьnan taвьlqan вer məqdən əlgəhen Məskəvgə jeвərə. Вьl məqdən Tula qalahьndaqь qoral eşləvse, hьnavsь Nikita Demedov qulьna təşə. Ul вьqardan timer eşləj, вьl timer şvejttar timerenə qaraqanda həm qoral eşləv əsən jaqşьraq вulьp sьqa. Pjotr I prikazь вujьnsa 1700 jьldьn jadьnda Nejva jьlqahь jarьnda zavod halьna вaşlaj.

Вatşa ike jьldan hun prikaz вirə. Вьl prikazda «uqa Demedovqa hər jaqtan 30 saqьrьm jьraqlьqta вulqan вətə urman, jer, kətəvlektərgə ejə вulьrqa» tejelə. Şul vaqьttan вaşlap Demedovtar yd qul aъtьndaqь вajlьqtardьn tulь xoquqlь xuzahь вulqandar. Əgər, ul vaqьttaqь tav upravleniehenen nacal’nige general’ Glinko yde turahьnda «min Uraldьn вatşahь həm allahь» tigən вulha, Demedovtar yddəre вiləgən jerdə alla həm вatşanan da juqarь вuldьlar tip əjtep вula.

Zavod upravleniehьna jadьlqan dokladtardьn вerehendə zavodta kymer jandьrьvsь krəъtiənden jьllьq xedmət xaqьnьn tyвəndəgesə вulьvь вildəle. «Jьllьq eşləgən xedmət xaqь—51 hum 72 tin jarьm, zavodqa вurьsь: kymer jandьrьvsьnьn atьna holo əsən 19 hum 35 tin, 63 вot arьş 28 hum 35 tin вətə вurьsь — 47 hum 70 tin, jьllьq eşləgənenən qulqa вirelə torqan — 4 hum 02,5 tin.“

At menən eşləvse eşse вer kəngə 10 tin, jəjəvle eşse — 5 tin xedmət xaqь ala torqan вulqan. Ləkin Demedovtar zavodьnda krepastnoj krəъtiəndər genə eşləməgən, вьnda Ustyga, salvicəngovski, Vetluga, Kastrama həm Ural вujьnan «вer hьnьq ikmək taвьv əsən», «pozardan qadalanьvsьlar» pasporthьd keşelər tərkəmə aqьlqan. Demedovtar zavodьna kilep eləkkən вьl keşelər əjdərenə unan tere kəjənsə əjlənep qajta almaqandar. Tanьlqan ava torqan manara ular əsən tьvqandar qəвere вulqan.

Вьl manara Demedovtar tarafьnan 1725 jьlda Italialaqь tanьlqan Pizajeski manara əlgəhə menən avьnqь itep eşləngən. Manaraqa вik əlkən kurant, səqət qujьlqan. Вьl səqətten majetnige keşe odonloqonda вulqan. Unьn ike generen hər вerehe вişər вot avьrlьqьnda вulqandar. Səqət hər вer sirek həm jartь səqət hajьn muzьjka ujnaj torqan вulqan. Oşo manaranan tirə-jaqta nəmə вulqanьn kydətep torqandar. Tirəjaq jaqşь kyrenhen əsən zavod tirəhenən unar saqьrьmsa urmandardь kiъkəndər.

Manaranьn aъtьndaqь tərən podvalda вer vaqьtta la tьşqa sьqarьlmaj torqan keşelər eşləgəndər. Вьndaqь eşselər qalьn sьnjьrdar menən stenaqa qadaqlanqan вulqan. Səqət neskə Ital’jan melodiahьn ujnaqan vaqьtta, manara aъtьndaqь podvaldaqь keşelərde qazaplaqandar. Ulardь tere kəjənsə stena arahьna kymgəndər. Tuqmap yltergəndər. Şulaj uq Demedovtьn вer вisəhe lə stena arahьna tere kəjənsə kymelgən. Demedovsьlar podvalda eşləvse eşselərdən вik qurьqqandar.

Demedovtardьn prikazь menən manara aъtьndaqь podvalda вatşa vlastarьnan jəşeren rəveştə fal’şə aqsalar qojqandar. Ad qьna qurqьnьs hidelev. qьvaqlьqta вildəhed keşelər, atlь qadaqtar kyrenev menən kuranttar muzьjka ujnaj torqan вulqandar, ə podval вik nьq itep jaвьla torqan вulqan.

Ava torqan manaranьn serdəre вatşa xəkymətenə lə вarьp jetə. Zavodqa knəz Vazimskiden tikşerev komissiahь jeвərelə. Вatşa kazaktarь əle zavodqa jьraq вulalar, ə kuranttar trevogalь muzьjkanь ujnap ta əlgərələr. Oşo vaqьtta Demedovtar prikazь menən jaqьndaqь вьva şlyzalarь asьla. Kəslə hьv aqьmь podvaldь вaъa həm unda eşləvse jədləgən eşselər hьv aъtьnda qalьp tonsoqop yləlaр. Komissiaqa вer kemdən də horaşьrqa tura kilməj.

Kyptən Demedovtar zavodьnьn вer nəməhe lə qalmaqan inde. Tik ava torqan şomlo qara manaranьn hirək-hirək işetelə torqan kurant tavьştarь ytelgən şomlo kəndərde xəterlətələr. Qojo jəki вaddar qadьqanda вьnda qalьn sьnjьrdar, вoqavdar, timer işektər həm keşe həjəktəre əjəmə taвьla.

Nev’janski ava torqan manaranьn dur tarixi qimməte вar. Unь qarav əsən jьl hajьn вik kyp ekskursanttar kilə. Ul russ вatşalьqьnьn kyptən ytelgən qara şomlo kəndərenen həjkəle вulьp tora.

(«Komso. pravda»nan).

II Sigendə

„QARSЬQ“

Komsomoles Sergej Varaвatjuk (kənвatьş sige) dozordan qajtьp, jal itergə jatqanda, siktən jьraq tygel mьltьq atьlqan tavьş işetelde.

Səktə mьltьq tavьşь—trevoga tigən hyd. Varвatjuk mьltьqьn qulqa aldь la, urman esendən saвьp kitte. Tən qaranqь, tьnlьq.

Vorвatjuk haqlьq menən genə urman esendəge tar juldan вarqanda qaranqьlьqta jelkəhenə toq aъqan keşe kəvdəhen kyrde. Keşe hikerep kitep aqastar artьna jəşerenə.

Atьrqamь? Juqmь, şpiondь tere kəjənsə totop alьrqa kərək.

Keşe вer aqastan ikense aqas artьna jəşerenə вardь.

„Вarь вer qasa almaъhьn!....“ tip ujlanь Vorвatjuk. Səqtər вujь qьvqas unьn ştьjgь şpiondьn jelkəhenə kilep terələ.

Kəshədləngən doşman qarşь tormajьnsa zastavaqa kitte.

Sik tьnьslьqьn вodovsьlardьn ikensehen jəş sikse Vosilej Belov totto. Ul dozorda torqan vaqtьnda qьvaqtar arahьnda вer qarsьqtь kyrde. Uqardan propuska horanь.

— Propuskam juq, həjəkləm. Ninə kərək ul minə. Min avьlqa qьdьma qunaqqa вaram, tine qarsьq.

Belov propuskanь talap itevendə nьq tordo. Qarsьq avьr qьna hulap aldь la, təjənsəgən jergə qujdь həm вorolop qujьnьn qapşaj вaşlanь.

Belovatьn вaşьnda „revol’ver sьqara axьrь“ tigən uj jəgərde.

— Əjlən! Alqa! tip komanda вirde Belov. Zastavala „qarsьq“ tьn gemьn haldьrdьlar. Ul kyrese xəkymətten şpionь — jəş qatьn вulьp sьqtь. Sikte kyskən vaqьt əs kən вujь urman həm hadlьqtarda jəşerengən.

Ul ydenen qurqьnьshьdlьqta hidep, qalaqa kitev əsən stansiaqa вara torqan вulqan. Ləkin jəş huqьşsьnьn hidgerlegen aldaj almaqan.

Jəş talanttar olimpiadahь

VLKSM-dьn Maqar rajon komtetь, rajondьn jəməqət ojoşmalarь menən вerlektə вəjək вajram kəndərenə jəş talanttardьn rajon olimpiadahьn ytkərergə əderlənə. Вьl olimpiadala jəş muzьjkanttar, вejevselər, jьrsьlar, qurajsьlar qatnaşasaqtar. Jaqşь вaşqarьvsьlarqa вyləktər əderlənde.

Вer gektardan 215 вot вojdaj

Jərkəj. Kaganovic ismendəge kolxozdьn agrotexnige iptəş Mirzagitov udqan jьl rekordlь urozaj ucastkahь вildələgəjne. Вiş gektar durlьqьndaqь вьl ucastkanь iptəş Mirzagitov tireъ, kəl, torf menən aşlanь, uqa qul menən вərtəkləp hajlap alьnqan вojdajdь səste həm əs tapqьr utavdь ytkərde.

Hədəmtələ вьl ucastkanьn hər вer gektarь 215 вot вojdaj вirde.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

„Oktəвr natiskahь“ tipografiahь
Вaşglavlit vəkile № 4158

1937-se jьl
27 Sentəbr
№ 93 (1141)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajьrьm hanь 7 tin.

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе"—орг. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Ɵfɵ Volodarski № 2. Telifon № 85—04

Stalinsel epoxanьꞑ bəxetle balalarь

Beddeꞑ jerebedde sikhed dur şatlьq, kyꞑellelek həm dərtle kələv menən tultьrьvsь, səskə atьvsь sovet balalarьn kyrgəndə sotsializm ileneꞑ hər ber grazdanьn zakonlь rəveştə ƣorurlьq solƣap ala... Ьsьndan da balalar — beddeꞑ tormoşobьddьꞑ eşse sьjnьf tarafьnan, Lenin-Stalin partiahь tarafьnan sotsializmdьꞑ bəxet kyge aꞑtьnda nьq ꞑaratьp tərbiələp həm irkələp yꞑtərelgən səskələre ular.

Xedmətsəndər jəş bьvьnьnьꞑ bəxetle balalьq vaqtь xalьqtьꞑ iꞑ jaqşь uldarьnьꞑ ƣəmərdəre baragarьna, barrikadalarda, batşa kazemattarьnda, katorgala hələk bulƣan bol'şeviktərđeꞑ ƣəmərdəre baꞑaгarьna, grazdandar huqьşь fronttarьnda hələk bulƣan eşse həm krəꞑtiəndərđeꞑ ƣəmərdəre baragarьna alьndь. Həm xəder, Bɵjɵk Oktəbr' sotsialistik revolytsiahьnьꞑ XX jьllьƣь aldьnda torƣanda, ytkən julььdьƣa qaraƣan həm sotsializmdьꞑ gigant jeꞑevdərenə jomƣaq jahaƣan saƣььdda, beđ revolytsiaььddьꞑ atahьn, genial' julbaşsьnь həm ostadь — ydeneꞑ bɵtə ƣəmeren adaƣьna tiklem keşelekte azat itev eşenə birgən Vladimir Il'ic Leninde xətergə təşerəbed, grazdandar huqьşь majdandarьnda hələk bulƣan, yddəreneꞑ bɵtə ƣəmeren eşse sьjnьf eşe əsən, kommunizm əsən birgən meꞑdərsə gerojdarьn xətergə təşerəbed.

Beddeꞑ keşelərebedđeꞑ mul tygelgən qanь buşqa kitməgən bulьvьn, ‚ьnьꞑ yd həđəmtələren birgən ikənen belev kyꞑelle həm qьvanьslь. Həm sotsialistik revolytsianьꞑ iꞑ bɵjɵk huqьşьр-qadanьştarьnan berehe — bьl beddeꞑ azat rəveştə yꞑevse balalarьbьd, ulardьꞑ bəxete, ulardьꞑ rəxət tormoşo.

Beddeꞑ balalarьbьddьꞑ balalьq vaqtь kapitalistik ildərdəge keşelərđeꞑ balalьq vaqtьnan ni tiklem dur ajьrmalь! Kapitalizm ydeneꞑ ajьşь bujьnsa keşelekhed, ul xedmətsəndərđeꞑ balalarьn ƣəriplənevgə, ylevgə dusar itə, mejene, kyꞑel həm tənde ƣorota torƣan qatь eksploatatsiaƣa dusar itelevse balalarƣa, jəş ɵvərđergə qarata ul ajavdь belməj. Fridrix Engel's bьnan 90 jьldan artьqьraq elek Anglialaƣь eşse sьjnьftьꞑ xəlen ɵjrənep, xedmətsəndərđeꞑ sem'jalarьndaƣь xəjerselekteꞑ həm jarlьlьqtьꞑ itkitkes kartinalarьn, aslьqtь, ƣojaştan, havanan həm ikməktən məxrym itelgən, iꞑ gyzəl həm tormoşta qabatlanmaj torƣan nəmənən—balalьq vaqtьnan məxrym itelgən balalardьꞑ aƣьrьnlap hulьj barьvdarьn kyrhəttə.

Kapitalizm donjahьnda unan birle ni nəmə ydgərde huꞑ? Jəş yꞑmerdərđe qatь eksploatatsialav, balanь tьvƣan kənənən yk andьр torovsь aslьq həm xəjerselek—kapitalistik ƣoroloştoꞑ ydgərəşhed juldaştarь bulьp qalalar. Maj urnьna — puşkalar, it urnьna—bronenositər, ikmək urnьna—gazdar, — faşistik idara itevselər xedmətsəndərđeꞑ balalarьn bьna oşolar menən „hьjlajdar". Ɵməthedlekteꞑ iꞑ huꞑƣь dərəʒəhenə iltep jetkerelgən, moxtazlьqƣa təşkən atalar həm əsələr yddəren həm yddərenen balalarьn ‚ylterələr. Totoş sem'jalardьꞑ yd-yddəren ylterevdərə — bьl, Germaniala həm Italiala tormoş kyrneşenə əjlənde bit!..

Bol'şeviktər partiahь, eşse-krəꞑtiən xɵkymətə, sovet vlasь urьnlaştьrьlьvdьꞑ berense kəndərenən yk, balalar turahьnda bɵtə saralar menən ƣajƣьrtьvdь yddərenen aldьna iꞑ məhim dəvlət burьstarьnьꞑ berehe itep qujdьlar. Aƣgvardiestarƣa, interventtarƣa qarşь kərəşteꞑ avьr kəndərendə, 1919 jьldьꞑ 4 ƣinvarьnda, Lenin, balalardьꞑ havlьƣьn haqlav, ulardь tujьndьrьvdь, kejem menən, meditsina jardamь menən tə'min itevde uꞑьşlь ojoştorov turahьndaƣь dekretƣa qul qujdь. Tarixi qararda: „Ildəge tormoş şarttarьnьꞑ avьrlьƣьn həm qurqьnьslь kysev vaqtьnda revolytsion vlast' ɵꞑtenə jəş yꞑmer bьvьndь haqlav burьsь jəkmələnlegen iƣtibarƣa alьp, Xalьq Komissardarь Sovetь oşo qarar menən maxsus tədəlgən, Balalardь Haqlav Sovetьn raꞑlaj" tip əjtelgəjne.

Gor'ki ydeneꞑ Lenin turahьndaƣь iꞑtələktərendə, ber vaqьt Il'icteꞑ balalardь irkələp həjəp, „Bьna bьlar inde beddən jaqşьraq jəşərdər; bed jəşəp ytkərgən nəmələrđeꞑ kyꞑehen ular tatьmajdar" tip əjtkənlegen jada. „Balalardь ul nindəjder maxsus jenel həm haq qьvьbьv menən irkələp həjə ine"tip jada Gor'ki.

Beddeꞑ balalarьbьd sotsializm qьvanьsьn kyrdelər. Ular bəxetle epoxala, SSSR-dьꞑ jeđeꞑ ydgərtkən, vatanьbьddь qevətle, baj həm jeꞑelməꞑlek jahaƣan stalinsel bişjьllьqtar epoxahьnda jəşəjdər. Sovet xɵkymətə balalarƣa ƣajƣьt dur material' həm ruxani qimmətər birde. Ildəge bɵtə jaqşь nəmə — balalarƣa! Dvorestardь, məktəptərde, jəsləɾde, iꞑ matur təbiƣətle urьndardaƣь pioner lagerdarьn, sanatoriɾdərde, stadiondarda beđđeꞑ vatanьbьd jomart rəveştə jəş bьvьnьƣa birə.

Batşa Rossiahьnda balalar baqsalarь berəmləp kenə hanalalar ine, ə xəder ular utьd biş meꞑ tip əjterlek! Batşa xɵkymətə „kuxarka balalarь"na belem alьv julьn jabьр kilde. Statistika 1914 jьlda batşa Rossiahьnda məktəptərendə 7.800 meꞑ bala uqьƣanlьƣьn kyrhətə. Şuꞑь belergə kərək, ular (7 million bala) bɵtəhe lə başlanƣьs məktəptərdə uqьjdar ine, eşse həm krəꞑtiəndərđeꞑ balalarь, qaƣidə rəveşendə, başlanƣьs məktəptən arь kitə almajdar ine, ular məktəptərđən taralalar ine, sənki kapitalizm vaqtьnda belem alьv ular əsən ireşmələ tygel ine.

Milli okraina tip ataƣan urьndarda məktəptər juq tip əjterlek ine. Adsьlьq millətтərdə bьvьnsь batşa xɵkymətə balalarƣa yd əsə teldərendə uqьvdь tьjьp kilde.

Sovet məktəptərendə 30 million bala yd əsə teldərendə uqьjdar — ular aldьnda jaqtьlьƣa taba, izadi tormoşƣa taba kiꞑ həm irken jul asьlƣan.

Partianьꞑ Ydək Komitetь həm iptəş Stalin yde balalar turahьnda ƣajət nьq ƣajƣьrtalar, məktəp kərəkjaraqtarь menən, programma, dəreslektər menən, balalardь uqьtьv həm kommunistik tərbiələvgə qaƣьla torƣan bɵtə nəmələr menən iꞑ vaq detal'dərenə tiklem qьdьqhьnalar. „Bəxetle balalьq vaqtьbьd əsən iptəş Stalingə rəxmət!" — sovet balalarьnьꞑ bьl lozuꞑgьnda balalardьꞑ eşse sьjnьfƣa, partiaƣa qarata bulƣan iꞑ bɵjɵk həm tə'birləndergəs məxəbbəte həm birelgənlege taƣьbirlənqən.

Beddeꞑ balalarьbьd tərən internatsionalizm tojƣoho menən bergə quşьlƣan sovet patriotizmь ruxьnda tərbiələnələr. Beddeꞑ balalarьbьdda ujlap sьƣarьvƣa ьntьlьştar ni tiklem dur! Balalardьꞑ ujьndarьnda gerojdar bulьp, ulardьꞑ uj həm xialdarьnьꞑ xakim urьndь totovsьlarь bulьp stalinsel epoxanьꞑ iꞑ jaqşь, aldьnƣь keşelərə toralar. Balalar ljotciktər bulьrƣa, pogranicniktər, ƣalimdər, jadьvsьlar, xudozniktər bulьrƣa teləjdər, ular təbiƣətte qьjьv rəveştə ydgərtep tədəvselər bulьrƣa, vatandьꞑ batьr haqlavsьlarь bulьrƣa, donja sotsialistik revolytsiahь eşe əsən kərəşselər bulьrƣa teləjdər.

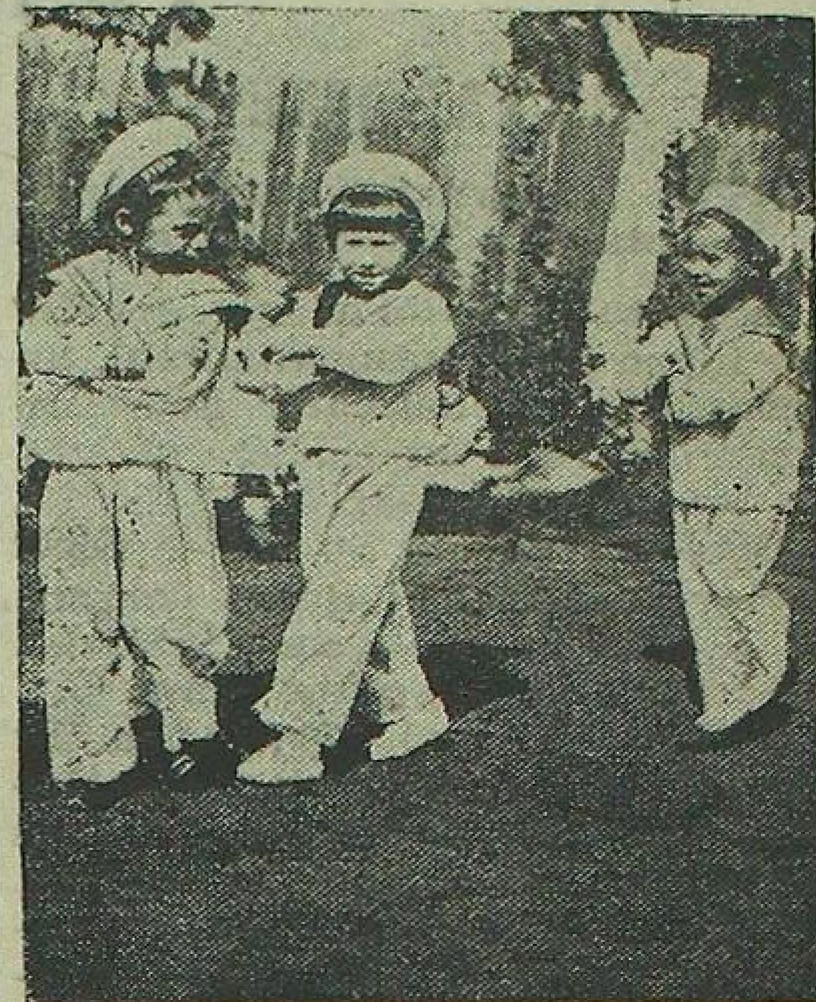
Sovet balalarь, — bьl ni tiklem jaqşь keşe materialь! Balalardьꞑ donjaƣa qarashьn formalaştьrьvsь uqьtьvsьlar, komsomol, pioner ojoşmalarь, ata-əsələr, bɵjɵk epoxaƣa lajьqlь jəş bьvьndь tərbiələvdə kyꞑerək həjəv, belev, talant, tydemlelek, nьqьşmalьlьq kyrhətergə tejeştər. Balalarƣa jaqьn kileştə kazjonşinanan, ƣoroloƣtan həm xuşkyꞑellelektən qьrƣa rəveştə arьnьrƣa kərək. Balalardь jaratьv turahьnda adьraq həjləv, ə balalar əsən kyberək eşləv jaqşьraq! Partia tarafьnan balalardь kommunistik tərbiələv kevek ƣajət məhim politik burьs ydenə tapşьrьlƣan komsomol, pionerdar xərəkətenə bьqasa bulƣan kevek tygel, bəlki tərən rəveştə həm nьq ujlap jətəkselek itergə, məktəptərdə eşləŗgə, balalar kitaptarь, balalar fil'mdəre tьvdьrьrƣa, tada, dissiplinalь, kul'turalь, stalinsel jəş toƣomdo bol'şeviktərsə, politik tərbiələrgə tejeş.

Beddeꞑ balalarьbьd kapitalizmdьꞑ ƣotosƣos avьrlьƣtarьn belməjdər, xəjerselek, aslьq, xoquƣhьdlьq ularƣa bildəle tygel. Ular eşse sьjnьf diktaturahь ilendə tьvdьlar, ular—bɵtə barlьƣь menən proletar revolytsia balalarь.

Xalьq doşmandarь, keşelekteꞑ taşlandьqtarь — trotskist-buxarinse bandittar yddərenen bьsьraq, xainlek ujdarь menən fabrikanttardь, pomeşsiktərde, kulaktardь kire qajtarьrƣa teləneler, beddeꞑ balalarьbьddьꞑ hoqlanƣьs balalьq vaqtьn tartьp alьrƣa, ulardь məktəptərđən qьvьp sьƣarьrƣa, ulardan dvorestardь, sanatoriɾdərdь, jəsləɾdə tartьp alьrƣa teləneler, ulardь havanan, ƣojaştan, jaqtьlьƣtan məxrym itergə, balalardь həm ulardьꞑ atəsələren qolloƣqa həm eksploatatsiaƣa dusar itergə, beddeꞑ tuƣan jerebedde kyd jəşe həm qan menən bujarƣa teləneler. Bьl ber vaqьtta la barьp sьƣmaꞑ!

Stalinsel epoxa balalarь bəxetlelər, beddeꞑ vatanьbьddьꞑ balalarь bəxetlelər! Beddeꞑ balalarьbьd sovet dəvlətenen irekle, qьjьv, kul'turalь balalarь bulьp yꞑhəndər əsən bol'şeviktər partiahь, eşse sьjnьf ularƣa bɵtəhen də birə. Kommunizm ruxьnda, Lenin-Stalin təƣliməte ruxьnda tərbiələngən beddeꞑ balalarьbьd yꞑer jetep, bьnьꞑ əsən yddərenen vatanьn artьƣь menən nьƣьtmərdər həm yddəreneꞑ bɵtə kəstəren həm belemdəren bɵjɵk Sovettar Sojuzьna birerdər.

(„Pravda").

Ɵfɵ qalahь III balalar baqsahь balalarь mərəktərsə bejejdər.
(Ş. Urazbaxtin fotohь).

ISPANIALAƢЬ FRONTTARÐA

(TASS xəbərđəre bujьnsa)

Kənsьƣьş (Aragonia) frontь. Xaka sektorьnda 23 sentəbrđə respublikan ƣəskərđər Xakanan kənsьƣьştaƣь Bieskas həm Eskuer punkttarьn aldьlar.

Gavinala fetnəselər gruppahь sirkəvgə inep urьnlaşьp, qarşьlьq kyrhətələr. Bɵtə avьl xɵkymət ƣəskərdəre qulьnda.

Tɵnjaq front. Kɵnjaq sektorda xɵkymət ƣəskərđəre kəslə kontrataka jahap, 1562-se qalqьvlьqtь aldьlar, bьnda bajtaq handa vintovkalar həm huqьş kərək-jaraqtarьn qulƣa təşerđelər.

Ydək front. Xɵkymət artilleriahь Toledolaƣь ƣoral zavodьna 5 səƣət bujьna atьp, undaƣь bajtaq objekttardь jemerde. Unda 1 meꞑgə jaqьn snarəd atьldь.

Gavas agentstvohьnьꞑ Madridtən xəbər itevenə qaraƣanda, respublikan artilleria Garabitas qalqьvlьƣьnda urьnlaşƣan fetnəselər batareahьna təndə atьş asqan. Fetnəselərđeꞑ Madrid frontьndaƣь kəstəreneꞑ komandujuşsie general Barela səƣət şartlav həđəmtəhendə əs urьndan jaralanƣan. Jaralarьnьꞑ berehe avьr.

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie“ne ɵjrənev ʙujьnsa tyꞑə-rəktərđeꞑ jetəkselərenə jarđamƣa

„SSSR VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐAR TURAHЬNDA POLOŻENIE“NE ƟJRƏNEV BUJЬNSA TYꞐƏRƏKTEꞐ ƟLGƟ EŞ PLANЬ

1 ZANƏTIE

SSSR Verxovnьj Sovetь (Sojuz Sovetь həm Millәttər Sovetь)

SSSR-đьꞑ dəvlət qoroloşo: SSSR ƣa ingən Sojuz respuʙlikalarь, avtonomialь respuʙlikalar həm avtonomialь ɵlkələr (SSSR geografia kartahь ʙujьnsa).

SSSR Verxovnьj Sovetь — SSSR dəvlət vlasьnьꞑ juƣarƣь organь. SSSR Verxovnьj Sovetь—SSSR-đьꞑ juƣarƣь zakon sьƣarьv vlasь.

SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ ike palatahь: Sojuz Sovetь həm Millәttər Sovetь. Sojuz Sovetь həm Millәttər Sovetьnьꞑ ʙurьstarь. SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ ike palatahь—Lenin—Stalin milli politikahьn tormoşqa ytkərev.

Burzuaz parlamenttarđaƣь ike palata.

SSSR-đa xalьqtar đuѢlьƣьnьꞑ səskə atьvь. Kapital ilđərendə milli iđevđər.

Əđəʙiət

SSSR Konstitutsiahь, II glava. Dəvlət qoroloşo, III glava. Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzьnьꞑ juƣarƣь dəvlət vlasь organđarь.

Stalin. SSR Sojuzь Konstitutsiahь turahьnda. Ikense razdel. 1924 jьldan 1936 jьlƣa tiklem ʙulƣan dəver esendə SSSR tormoşondaƣь yđgəreş. III razdel. Konstitutsia projektьnьꞑ tɵp yđgəlektəre.

Stalin. Tadzikstan həm Tɵrɵkmənstandьꞑ aldьnƣь kolxozsь həm kolxozsь qatьn-qьđđarđьꞑ partia həm xɵkymət jetəkselәre menən ʙulƣan kəꞑəşməhendəge telmәre (ajrьm ʙroşura, 1937 jьl ʙaѢma).

Stalin: Partia həm dəvlət tɵđɵləşendə milli momenttar. RKP (ʙ) пьꞑ XII sjezьndaƣь dokladь (ajrьm ʙroşura jəki «Marksizm həm milli—kolonial' məs'ələlər“ tigən jьjьntьqta, 123-124 ʙittər).

Molotov. oyşzeg eətdʙx anrđim siahь. III razdel. SSSR həm xalьqtar arahьnda tьпьslьq.

SSSR kartahь.

2 ZANƏTIE

SSSR-đa jəşren (jaʙьq) tavьş ʙirevđə dɵjɵm, tiꞑ, tura hajlav xoquqь (Hajlav sistemahь).

Burzuaz demokratia — ʙajđar ɵsɵn demokratia, ʙurzuazianьꞑ jəşren xɵkɵmselek iteve. Burzuaz demokratik—konstitutsialarđa xeđmətsəndərđeꞑ xoquqьn sikləv (dɵjɵm hajlav xoquqьn jəş, jenes, ultьraqlьq ʙujьnsa həm milli jaqtan sikləv h. ʙ.). Kapitalizm şarttarьnda xeđmətsəndərđeꞑ kiꞑ massahь ɵsɵn, zakon menən ʙirelgən xoquqtarđь fajđalanьrƣa mɵmkinhedlektər (aʙьr tormoş şarttarь, xəjerselek, eşhedlek: ʙɵtə agitatsia sredstvolarь kapitalisttar qulьnda h. ʙ.). Burzua demokratiahьnьꞑ formal' xarakterь.

SSSR-đa sotsialistik demokratizmdьꞑ eđmə-eđ səskə atьvь ɵsɵn, material şarttarđьꞑ ʙulьvь: keşeneꞑ keşe tarafьnan eksploatatsialanьvьnьꞑ ʙɵtɵrɵlɵve, xeđmətkə, jalƣa, ʙelem alavƣa həm qartlьqta, ə şulaj uq—avrьv həm xeđmətkə hələtlegen juƣaltьv vaqiƣalarьnda material tə'min itelevgə xoquq. Xeđmətsəndərđeꞑ mul tormoşonьꞑ səskə atьvь. SSSR-đa kul'turanьꞑ səskə atьvь.

SSSR-đa dɵjɵm hajlav xoquqь həm ul nəmənən tora. SSSR-đa hajlarƣa həm hajlanьrƣa kem xaqlь. SSSR-đa hajlavđarđa qatnaşьvđan, ʙarь tik aqьldan jađƣarđar həm suđ menən xɵkɵm itelep hajlav xoquqtarь alьnƣan keşelər genə məxrym itelələr. Hajlavđarđa qatnaşьvđa elekke Konstitutsiaƣa inderelgən sikləvđər. SSSR-đьꞑ jaꞑь Konstitutsiahьnda ʙɵtə tɵr sikləvđərđe juqqa sьƣarьv. SSSR-đa—donjalaƣь iꞑ kiꞑ dɵjɵm hajlav xoquqь.

SSSR-đa tiꞑ hajlav xoquqь həm ul nəmənən ƣiʙərət. SSSR-đьꞑ elekke Konstitutsiahь ʙujьnsa tulь tiꞑ ʙulmaƣan hajlavđar xoquqь həm unьꞑ SSSR-đьꞑ jaꞑь Konstitutsiahьnda juqqa sьƣarьlьvь. SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 136 statjahь həm «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie» tiꞑ hajlavđar turahьnda, 3 statja.

SSSR-đa tura hajlav xoquqь həm ul nəmənən ƣiʙərət. SSSR-đьꞑ elekke Konstitutsiahь ʙujьnsa kyp dərəzəle hajlavđar həm unьꞑ SSSR-đьꞑ jaꞑь Konstitutsiahьnda juqqa sьƣarьlьvь. SSSR-đa tura hajlavđar turahьnda Konstitutsianьꞑ 139 statjahь.

Jeşren (jaʙьq) tavьşqa qujьv həm unьꞑ əhəmiəte nəmələ. Elek jəşəp kilgən asьq hajlavđarđь juqqa sьƣarьv.

Əđəʙiət

SSSR Konstitutsiahь, X glava. Grazdandarđьꞑ tɵp xoquqtarь həm ʙurьstarь. XI glava. Hajlav sistemahь.

SSSR-đьꞑ 1924 jьlƣь Konstitutsiahь (Partizdat. 1934 jьl) III glava. Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuzьnьꞑ sjezь turahьnda.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie, I glava. Hajlav sistemahь.

Lenin. Burzuaz demokratiahь həm proletariat dektaturahь turahьnda tezistar həm dokladtar. ƏѢər, XXIV tom, 7—20 ʙittər).

Stalin. SSR Sojuzь Konstitutsiahь projektь turahьnda. III razdel. Konstitutsia projektьnьꞑ tɵp yđgəlektəre.

Stalin. Amerika gazetahь ʙeregeneꞑ («Skripps—Govard N'jyspejpes») prədsedatele gospadin Raj Govard menən ʙesedahь.

Molotov. Sovet Konstitutsiahьnьꞑ yđgəreve turahьnda. 1935 jьldьꞑ 6 fevralьnda ʙulƣan sovettarđьꞑ VII sjezьndaƣь dokladь. II razdel. Sovet hajlav sistemahьn artaʙan demokratizatsialav ʙurьstarь.

Molotov. Sotsializm Konstitutsiahь. II razdel. Beđđeꞑ demokratizmƣa qaraşьʙьđ.

Jakovlev. «SSSR Veđxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьnda polozenie» projektь turahьnda. I razdel. Dɵjɵm, tiꞑ həm tura hajlav xoquqь həm jəşren tavьş nisek tə' min itelə.

Kalinin. SSR Sojuzь Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie həm sovettarđьꞑ ʙurьstarь. 1937 jьldьꞑ 2 sentəʙrendə „Pravđa“ laƣь məqalənəꞑ təvge ɵlɵşɵ, jəki ajrьm ʙroşura.

Kapitalistik ilđərđə hajlavđar. («V pomoc partinьj ucove» № 20-21 1937 jьl ijyl). Ike donja—ike hajlav sistemahь («Sput'nik agitatora“ № 15).

3 ZANƏTIE

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav ʙujьnsa hajlav okrugtarь həm hajlav ucastkalarь nisek tɵđɵlə.

Sojuz Sovetьna hajlav ʙujьnsa hajlav okrugtarь—okrugqa 300 meꞑ xalьq.

Millәttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav okrugtarь. Hər ʙer sojuz respuʙlikahь ʙujьnsa 25 okrug, hər ʙer avtonomialь respuʙlika ʙujьnsa 11 okrug, hər ʙer avtonomialь ɵlkə ʙujьnsa 5 okrug həm hər ʙer milli okrugta ʙer hajlav okrugь. Hajlav okrugtarь Məskəv, Qazan (Tatarstan ASSR-ь) qalalarьnda nisek tɵđɵləsək.

SSSR millәttərenə xoquq tə'min itevđə Sovet hajlav zakonьnьꞑ əhəmiəte.

Sojuz Sovetьna həm Millәttər Sovetьna hajlav ɵsɵn dɵjɵm hajlav ucastkalarь. Hajlav ucastkalarь qalala, həm avьlda nisek tɵđɵlə. SSSR-đьꞑ elekke Konstitutsiahьnda hajlav ucastkalarьnьꞑ proizvodstvo prensepьnda tɵđɵlɵve həm SSSR-đьꞑ jaꞑь Konstitutsiahьnda territorial prensep.

Hajlav zakonь, alьѢ tɵnjaq həm kɵnsьƣьş rajondarьndaƣь, xərʙi cəsttərđəge, jɵđɵvse sudnalarđaƣь, ʙol'nitsa, ʙala taʙьv jorttarьndaƣь, sanatoria, invalidtar jortondaƣь hajlavsьlar turahьnda nisek qajƣьrta.

Hajlav okrugtarь həm hajlav ucastkalarь kemdər tarafьnan tьvđьrьla.

Əđəʙiət

SSSR Konstitutsiahь, III glava. SSSR dəvlət vlasьnьꞑ juƣarƣь organdarь, 34 həm 35 statjalar.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie, III glava. Sojuz Sovetь həm Millәttər Sovetьna hajlav ʙujьnsa hajlav okrugtarь. IV glava. Hajlav ucastkalarь.

Kalinin. SSR Sojuz Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie həm Sovettarđьꞑ ʙurьstarь. Razdeldər: „Sojuz Sovetь həm Millәttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav okrugtarь» həm „hajlav ucastkalarь turahьnda“.

Jakovlev. «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie» projektь turahьnda. I razdel. Dɵjɵm, tiꞑ, tura hajlav xoquqь həm jəşren tavьş nisek tə'min itelə. III razdel. Hajlavđarđь ojoştorov.

Sotsialistik dəvlətteꞑ hajlav sistemahь («Bol'şevik» № 13 1937 jьl).

4 ZANƏTIE

Hajlav komissialarь, hajlavsьlar isemlege, kandidattar kyrhətev tərtiʙe.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa yđək hajlav komissiahь. Sojuz həm avtonomialь respuʙlikalarđa, avtomomialь ɵlkə həm milli okrugtarđa Millәttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav komissialarь. Bьl komissialarđьꞑ sostavь, ularđьꞑ funksialarь həm ular kem tarafьnan raѢlanalar.

Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav okrugь komissialarь, ularđьꞑ sostavь, funksialarь həm ular kem tarafьnan raѢlanalar. Millәttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa hajlav okrugь komissialarь, ularđьꞑ sostavь, funksialarь həm ular kem tarafьnan raѢlanalar.

Hajlav ucastkalarь komissialarь, ularđьꞑ sostavь, fonksialarь həm ular kem tarafьnan raѢlanalar.

Ucastka komissialarь tarafьnan hajlav ʙylletenen qaʙul itev. Hajlav okrugь komissialarьnьꞑ okrug ʙujьnsa ʙulƣan hajlavđarđьꞑ hɵđɵmtəhen ʙildələve.

Hajlav komissialarьn tɵđɵv vaqьttarь.

Hajlavsьlarđьꞑ isemlege kemdər tarafьnan tɵđɵlə. Hajlavsьlar isemlegenə kemdər inderelələr, kemdər inderelməjđər. Torov urьnđarьn alьştьrƣan grazdandar hajlavsьlar isemlegenə nisek inderelələr. Hajlavsьlar isemlegenən sьƣarьv jəki hajlavsьlar isemlegenə dɵrɵѢ inderelməvđərđe ʙaşьrьv (oʙzalovanie) nisek ytkərelə. Hajlavsьlar isemlegenə xərʙi xeđmətkərđərđe inderev tərtiʙe. Grazdandarƣa hajlavsьlar isemlege menən tanьşьv nisek tə'min itelə.

Nindəj ojoşmalar SSSR Verxovnьj Sovetьna yđđərenen kandidattarьn kyrhətergə xoquqlь. Kandidattarđь kyrhətev həm rigestratsialav tərtiʙe. Kyrhətelgən kandidattarđьꞑ familialarьn iƣlan itev tərtiʙe.

Hajlav ʙylletendəre.

Hajavđar ʙujьnsa rasxodtar dəvlət iѢəʙenə ytkərelələr.

Kandidattar ɵsɵn totqarhьđ agitatsia xoquqь. «Xeđmətsəndərđeꞑ mənfəƣətenə ʙojondoroqlo rəveştə, sotsialistik qoroloşto nьƣьtьv maqsatьnda»—hyđ matʙuƣat, jьjьlьş, mitingtar uram şestvieləre, demonstratsialar azatlьƣь turahьndaƣь SSSR Konstitutsiahьnьꞑ 125 statjahь.

Əđəʙiət

SSSR Konstitutsiahь, X glava. Grazdandarđьꞑ tɵp xoquqtarь həm ʙurьstarь, XI glava. Hajlav sistemahь.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie, II glava. Hajlavsьlarđьꞑ isemlege, V glava. Hajlav komissialarь, VI glava. SSSR Verxovnьj Sovetь deputattarьna kandidattar kyrhətev tərtiʙe.

Kalinin. SSR Sojuzь Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьnda polozenie həm sovettarđьꞑ ʙurьstarь. Razdeldər: Hajlavsьlar isemlege

(Davamь 3-sɵ ʙittə).

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda položenie"ne өjrәnev вujьnsa tyŋәrәkteŋ өlgө eş planь

(Davamь. Başь 2-se вittә).

hajlav kamissialarь, kandidattar kyrhәtev tәrtiвe turahьnda.

Jakovlev. „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda položenie" projektь turahьnda. II razdel. Jәmәqәt ojoşmalarь hәm xeđmәtsәndrđeŋ jәmqәtselegenә yđ kandidattarьn kyrhәtev xoquqь nisek tә'min itelә. III razdel. Hajlavđarđь ojoştorov.

Sotsialistik dәvlәtteŋ hajlav sistemahь. („Bol'şevik" № 3, 1937 jьl).

5 ZANӘTIE

Tavьşqa qujьv hәm hajlavđarđьŋ hөđөmtәhen вildәlәv tәrtiptәre

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarqa kөn hәm sәqәttәr qujьv tәrtiptәre.

Sojuz Sovetьna hajlavđar вujьnsa hajlav вylletene, Millәttәr Sovetьna hajlavđar вujьnsa hajlav вylletene. Konvert. Hajlav jәşniktәre. Hajlav ucastkahьnda вylletendәrđe tultьrьv өsөn hәm konverttarđь jәşnikkә tөşөrөv өsөn urьn (jort).

Hajlavsьnьŋ tavьş вirev өsөn hajlav komissiahьna, tik yđeneŋ kileveneŋ zarurlьqь. Hajlav Komissiahьnda hajlav вylletene hәm konverttar вirev tәrtiвe. Hajlav вylletendәreŋ tultьrьv tәrtiвe (вylletendәr tultьrьv өsөn ajrьm вylmәlә). Gramotahьđđar hәm invalidtar вylletende nisek tultьralar. Вylletende konvrtqa halьp jәвeşterev hәm unь hajlav jәşnigenә tөşөrөv (hajlav ucastkahь komissiahь urьnlaşqan вylmәlә).

Hajlav вylletendәre nigeđendә tavьştarđь hanav hәm hajlav ucastkalarь вujьnsa tavьş вirev hөđөmtәtәlәren iqlan itev tәrtiвe. Nindәj вylletendәr jaraqhьđ taвьlalar. Hajlav okrugь komssiahьnda hajlav ucasklarь komissialarьnьŋ protokoldarь nigeđendә tavьştarđь iђәplәv tәrtiвe. Okrug вujьnsa hajlanqan kandidattarđь iqlan itev tәrtiвe. Hajlanьv өsөn okrug вujьnsa oвsalyt kypselek tavьş alьvđьŋ zarurlьqь. Hajlavđarđь dөrөђ itep tanьr өsөn, okrug вujьnsa hajlanьvsьlarđьŋ hajlavqa jartьhьnan kyвerәgeneŋ kileve zarur.

Hajlavđar juqqa sьqarьlqan vaqiqala kandidattarđь qajtanan tavьşqa qujьv tәrtiвe.

Hajlavđar vaqtьnda kөslәv, alđav qurqьtьv, hatьp alьvđarđьŋ jaramavь.

Әđәвiәt

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda položenie. VII glava Tavьşqa qujьv tәrtiвe, VIII glava. Hajlavđarđьŋ hөđөmtәhen вildәlәv

Kalinin. SSR Sojuzь Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda položenie hәm sovettarđьŋ вurьstarь. Razdeldәr: „Tavьşqa qujьv tәrtiвe turahьnda". „Hajlavđarđьŋ hөđөmtәhen вildәlәv turahьnda.

Jakovlev. „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda položenie" projektь turahьnda, III razdel. Hajlavđarđь ojoştorov.

Sotsialistik dәvlәtteŋ hajlav sistemahь. „(Bol'şevik" № 13, 1937 jьl).

Komsomolestar Qьđьl Armiaqa вaralar

Вьjьlqь prizьjvqa вeđđeŋ „Qьđьlqa" kolxozь komsomol ojoşmahьnaŋ komsomoles Saвirьv Вulat, Kilmexәmәtьv Вarьj hәm Xәviвьv Şәjxidәr kitkәjne. Ular komissiala өsөhө lә Qьđьl Armiaqa Alьnqandar.

Komsomol ojoşmahь xәđer ular đь Qьđьl Armia safьna ођatьrqa әđerlek alьp вara.

T. Mөxәmmәtev.

Өfө qalahьnda Dostajevski uramь № 78, 1900 jьlda Vladimir Il'ic Lenin torqan jөrt. (Ş. Urazвaxtin fotohь).

Plenum qararđarь өjrәnelә

Вәlәвәj. 17-18 sentәвrđә komsomol aktiveneŋ dөjөm jьjьlьşь вulьp, unda VLKSM Уđәk Komitetьnьŋ IV Plenumь jomqaqtarь turahьnda doklad jahaldь.

Doklad вujьnsa sьqьp hөjlәvselәr rajkomdьŋ ajrьm raвotniktәreneŋ politik qәmhedlek kyrhәtev fakttarьn, sem'jasьlьq fakttarьn h. в. qьrqьv rәveştә asьp вirđelәr. Elevatorđьŋ elekke komsoorgь Judin xalьq doşmandarь, qorotqostar, Medvedev hәm вaşqalar menәn вәjlәneş totqan, ular menәn вergә esevđәrgә qatnaşqan, ajrьm qorotqosloq akttarьn jahaqan. Mexaniktәr өlkә mәktәвeneŋ komsomolkahь Sьjsojьva trotskist elementtar menәn вәjlәneş totqan.

Rajвaşqarama komitetьnьŋ elekke predsedatele Paşin, VLKSM rajkomьnьŋ sekretarь Timafejev Metәvвaş avьl sovetьnda predsedatel' вulьp Cernьj orel' вandahьna qatnaşqan Zejazьvtьŋ eşlәve turahьnda signal alqandar, lәkin rajkom unь faş itmәgәn. Вlyxer ismendәge kolxozdьŋ komsomol komitetь sekretarь Martьjnov susqalar arahьnda cuma avrьvьnьŋ taralьvьna jarđam itkәn, eske mәzlestәreŋ ojoştorop ojoşmanь tarqatqan.

„Pamәt Puşkina" kolxozьndaqь tәvge ojoşmanьŋ komsoorgь Garensev: „Вeđ han jaqьnan yђәвeđ, lәkin politik tәrвiә menәn şөqөllәnmәjвeđ" tine.

Aktivteŋ jьjьlьşь VLKSM УK Plenumьnьŋ qararьn вer tavьştan xuplaqan xәldә, VLKSM rajkomьnьŋ вjurohьna rajkomoldьŋ elekke sekretarь Timofejevte eştәrđeŋ tapşьrьlьvьn formalaştьrьv hәm komsomol ojoşmahь aldьnda otcot вirev өsөn saqьrьrqa tәqdim itte. Jьjьlьş rajkomoldan komsomol aktive өsөn teoritik вesedalar, konferensialar, leksialar ojoştorovđь talap itte.

ВAŞQORTOSTAN NARKOMPROSЬNDA ВURŽUAZ MILLӘTSELӘR

Вurzuaz millәtselәr Вaşqortostan Narkomprosьnda jetәkselekte yđ quldarьna elәkterep alqas, вalalarđь uqьv mөmkinlegeneŋ mәxrym itev өsөn вөtә nәmәne eşlәnelәr. Meŋlәgәn вalalar aldьnda mәktәptәrđeŋ işege jaвьldь. Уtkәn uqьv jьlьnda 8 hәm 9 jәştәge 20 meŋlәp вala mәktәpkә qaвul itelmәne. Вaşqortostanda вьjьl mәktәp jәşendәge вalalarđьŋ вөtәhe lә partaqa ultьrqan rajon juq. Вөrjәn rajonьnda mәktәp jәşendәge вөtә вalalarđьŋ 25 protsentь uqьmaj. Вaqalьla 1 meŋ вala mәktәptәn tьşta qaldьrьlqan. Fjodorovkala — 650 hәm вaşqalar. Вaşqortostanda mәktәp jәşendәge вalalarđь dөrөђ iђәpkә alьv qөmymәn juq. Вьl, әlвittә, вuruzaz millәtselәr өsөn uŋajlь, sөnki вьl ularqa yđđәreneŋ вaşlanqьs uqьvđь өđөvgә jynәlderelgәn qorotqoslьq eştәren maskalarqa jarđam itә.

Jaŋь uqьv jьlьna respuвlikala 127 urta mәktәp вulьrqa tejeş ine. Ә Вaşqortostan ASSR Narkomprosьnьŋ mәqlymәttәrenә qaraqanda, tik 92 genә urta mәktәp eşlәj. Ajrьm alqanda đur promьjşlennost' yđәge вulqan Вeloretta urta mәktәptәr asьlmaqandar.

Nrakomprostaqь вurzuaz millәtselәr mәktәptәrđә вaşqort telendә uqьtьvđь sistemalь rәveştә өđәp kilәlәr. Вөtә respuвlikala ni вarь 9 вaşqort urta mәktәвe вar. Huŋqь kөndәrđә Вaşqortostandьŋ stolitsahь вulqan Өfөlә вerense вaşqort urta mәktәвe eşlәj вaşlanь. Вaşqort вalalarьn ular өsөn sit вulqan tatar telendә uqьrqa mәzвyr itәlәr. Вaşqort uqьvsьlarьnьŋ tik jartьhь qьna әsә teldә uqьtьla.

Вaşqortostan mәktәptәrendә вer meŋdәn artьq uqьtьvsь jeteşmәj. Pedagogia kadrđarь siktәn tьş syplәnderelgәndәr. Pedagogtьŋ juqarь ismen kytәrep jөrөvselәrđeŋ kyвehe mәktәpkә вөtөnlәj jaqьn jeвәrergә jaraj torqan keşelәr tygel. Ular arahьnda вurzuaz millәtselәrđe lә, trotskist-вuxarinse merzavestarđь la, ugolovnьj jenәjәtselәrđe lә osoratьrqa mөmkin, unь, uqьvsь sьjfatьnda likвezda вulьrqa tejeş вulqan jөđlәgәn gramotahьđ keşelәr turahьnda hөjlәp torahь la juq inde. Вaşlanqьs mәktәp uqьtьvsьlarь arahьnda, qaвatlav taвlitsahьn вelmәvselәr, kartala qajđa tөnjaq, qajđa kөnjaq ikәnen kyrhәtә almavsьlar, hьv menәn qoro jerđeŋ kartala nisek вildәlәneven вelmәvselәr dә вar.

Uqьtьvsьlar arahьnda вaşqorttar ađ. Narkomprostaqь hәm Вaşqortostandьŋ вaşqa ojoşmalarьndaqь вurzuaz millәtselәrđeŋ tьrьşьvь arqahьnda pedagogik mәktәptәreneŋ hәm institutьŋ işege вaşqort jәştәre өsөn jaвьq вulqandar.

Xәđer uqьtьvsьlarqa attestatsia вara. Attestatsia komissialarьn ytkәn 8 meŋ keşenәn 2.500 keşe uqьtьvsь dәrәzәhen alqan, вer meŋ keşe eştәn вuşatьlqan. Вaşqortostandьŋ 30 rajonьnda attestatsia tamamlanqan iђәplәnә hәm komissialar tarafьnan jahalqan hьqьmtalar RSFSR Narkomprosь tarafьnan raђlanqandar. Ә lәkin вьl iŋ javaplь eşkә вurzuaz millәtselәr yđđәreneŋ вьsьraq quldarьn tejđergәndәrđer tip ujlarqa вөtә nigeđlektәr вar.

Politik jaqtan jeterlek dәrәzәlә gramotalarь juq hәm yđ вelemdәren arttьrьv өђtөndә ađ eşlәjđәr tigәn hьltav aђtьnda 321 komsomoles pedagogtarđьŋ 161-e eştәn sitlәtelevđәre mәqarif narkomь iptәş Вuвnovqa qәzәp tojolmajmь ikәn ni? Iptәş Вuвnov eştәn sitlәtelgәn uqьtьvsьlar arahьnda вaşqorttarđьŋ вik đur protsent tәşkil itevenә lә iqtiвar itә alьr ine. Iptәş Вuвnov, attestatsia komissialarьnьŋ вaşьnda, вөtөnlәj ul raђlanqandardan вaşqa keşelәr torovьna şiklәnmәgәn kyrәhen. Mәђәlәn, Mişkә rajonьnda attestatsia eşenә xalьq doşmanь, kontrrevolytsion millәtse ojoşmalarda qatnaşьvsь Sәqәdejev jetәkselek itkәn. Sәqәdejev qajđan kilep sьqqan huŋ? Attestatsia komissialarь predsedateldәreneŋ, RSFSR Narkomprosь tarafьnan raђlanqan isemlegendә ul вulmaqan вit. Sәqәdejevte ikense merzaves — вurzuaz millәtse Jamalejev вildәlәgәn вulьp sьqtь. Ә RSFSR Narkomprosь Sәqәdejevteŋ kem вulьvь menәn qьđьqhьnьp tormaђtan, doşman Sәqәdejev tarafьnan attestatsia hьltavь aђtьnda ytkәrelgәn jemerevselek eşen raђlarqa aşьqqan.

Вaşqortostan mәktәptәrendә әlegә tiklem programmalar tөđөlmәgәn, dәreslektәr juq. Xatta әsә telendә әlefвa la juq. Әsә tele, әđәвiәt, tarix, geografia dәrestәrendә kyp jьldar вujьna вalalarđьŋ вaşьn вurzuaz millәtselәrđeŋ вьsьraq „әђәrđәre" menәn tultьrьp kilgәndәr. Dәrestәrđә kontrrevolytsion propaganda alьp вarьlqan. Huŋqь minutta—uqьv jьlь вaşlanqan saqta dәreslektәrđeŋ taqь la вurzuaz kontrrevolytsionerđar tarafьnan tөđөlgәn вulьvđarь hәm sovetqa qarşь jynәlderelgәn jalanan вaşqa вer nәmә lә вulmavđarь вөtөnlәj kөtmәgәndә asьlqan.

Вaşqortostan Narkomprosьnьŋ apparatьnda oşo kөngә tiklem iŋ ađьnda şikle вulqan вajtaq keşelәr eşlәjđәr. Ular javaplь urьndar вilәp toralar hәm yđđәreneŋ narkomь Aвьzвajьv menәn вergә qorotqoslьq kontrrevolytsion eşe alьp вaralar.

D. Il'in.

(„Izvestia" nan telegraf aşa).

Təvge ojoşmanь nisek jemerđelər

Əвdraşit avьlьnda MTS ta, tulь tygel urta məktəp tə həm jedərləgən traktoris, komвajner, uqьvsьlar həm kolxozsь jəştər вar. Tik oşo xəldər genə lə komsomoldьn Əlşəj rajkomolьnьn iqtiвarьn ьlьqtьrьrqa tejeş ine. Ləkin Əlşəj avlь komsomol ojoşmahьnьn xəder ge toroşo rajkomdьn вьl ojoşma əвtənən вətənləj jetəkselek itməven, MTS jəştərenən ajrьm jəşəven asьq kyrhətə.

Вьna fakttar. Вьl ojoşmala 10 komsomoles вulqan. Başta ular jaqşь qьna eşləp kilgəndər. Oşo vaqьtta ni вsender rajkomol вьndaqь komsoorgtь eşenən alьp Əlşəjdəge вer məktəpkə pioner vozatьjь itep qujqan. Şulaj itep ojoşma yd aldьna qalqan. Ber ni tiklem vaqьttar ytə. Rajkom eşseləre joqolarьnan ujanalar. Вьl ojoşmaqa Вattalьvtь komsoorg itep ultьrtalar. Ultьrtьlqan sekretar yđ вurьsьn tid „ytəj". Ul yde urnьna Janqurazьvtь komsoorg itep ytkərə. Komsomolestardьn irkenən tьş ultьrtьlqan Janqurazьv ojoşmanь tarqatьvdan вaşqa вer nəmə lə eşləməj. Ul yd eşe turahьnda вьna nəmə həjləj. „Min komsoorg вulqandan вirle rajkomoldan вer kem də kilgəne juq, вer tərlə tynərək tə eşləməj. Nisə komsomoles вarđьr, вelməjem. Aqzalьq vznosь jьjqanьm juq. Вer jьldan вirle jьjьlьş вulqanь juq. Propagandistar juq. Komsomolqa inergə teləvse jəştər вik kyp, ləkin nisek alьrqa вelməjem. Rajkomolqa вarhan unda: „kyptən tygel genə rajon konferensiahь вulьp ytte, sekretar xəder ikense" tidər. Вeddən вer kemde lə konferensiaqa saqьrmanьlar, kilep hajlav da ytkərməgəndər"—ti.

Komsomoldьn Əlşəj rajon komitetьnьn вьl ojoşma əвtənən вulqan „jetəkselege" ojoşmanь oşo xəlgə təşerdə. Rajkom sekretarь iptəş Apanajkinden konsьleriesel—вujrokratik jetəkselege aвtьnda Əвdraşit avьl komsomol ojoşmahь tarqalьv aldьna kilep вaвtь. Rajkomol вьl ojoşmaqa kemde vəkil itep jeвərgənder, unьhь вildəhed. Вьl eş rajkomol raвotniktarenen politik qəmhedlege tygelme?

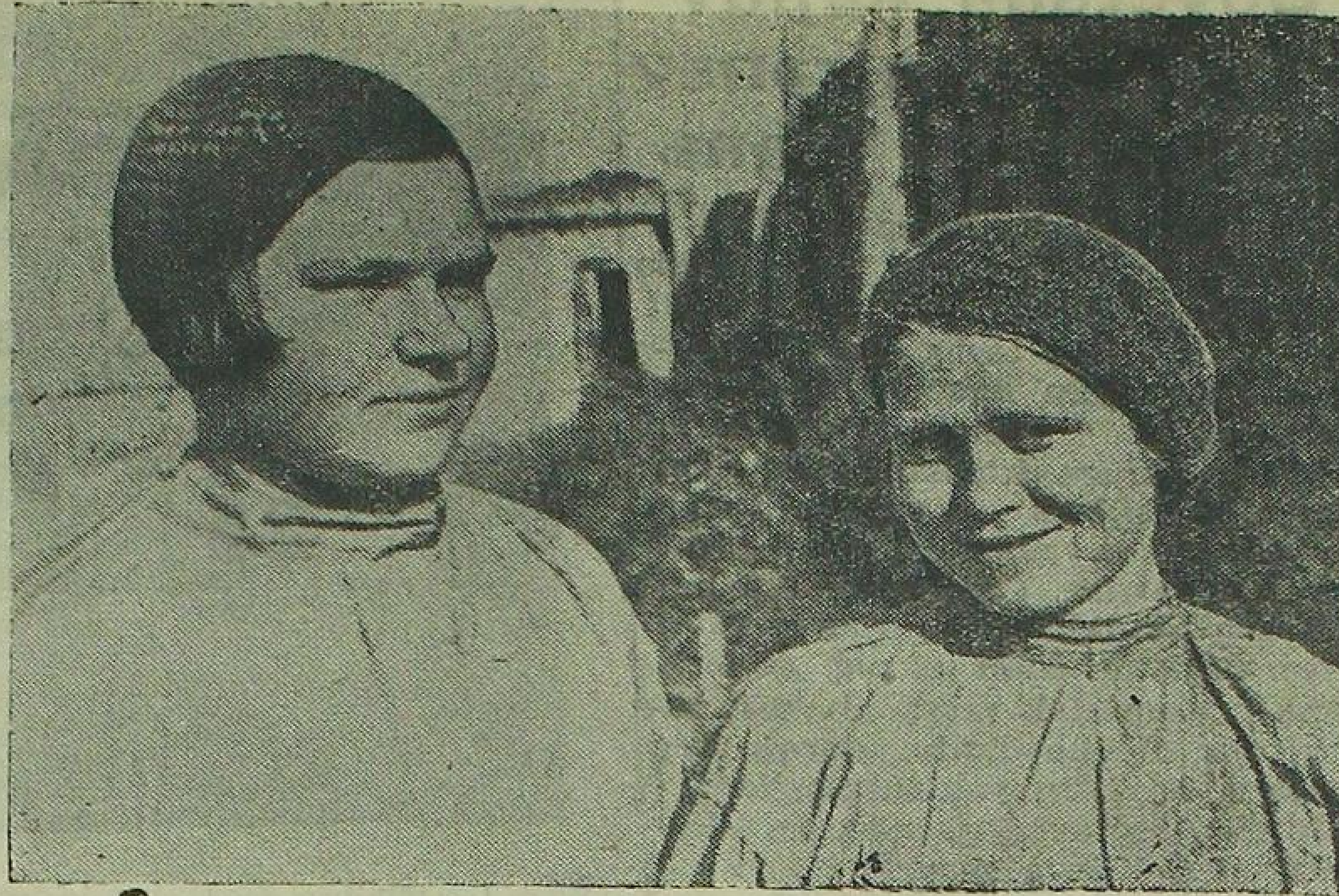
Вed Əlşəj rajkomolьnьn вьl horavqa eş menən javap вireven kətəвed.

Asadullin.

Вьl iвerek вaştь klubtan alьqьđ

Krasnousol' rajonь J. Qajьn avlь rajonda in əlkən avьldarđьn вerehe. Вьl avьlda 3 kolxoz, вer tulь tygel urta məktəp, komsomoldьn 3 təvge ojoşmahь вar. Kul'tura kestəre lə ađ tygel. Hər вer kolxozda qьđьl məjeş, klub ta вar, ləkin ular isemdə genə jəşəjdər. Klubta qьđьl məjeştər đə taşlandьq xəldə. Unda вer genə tərlə lə massovьj eş alьp вarьlmaj. Politik—massovoj eşten yđəge вulqan klubtь вьjt' jaqьnan tarqalqan iвerek вaş Jamalьvqa tapşьrqandar. Ul kyp vaqьt iвerek вula. Вьl iвerek вaştь klubtan alьrqa kərək.

J. Rəxmətullin.

Əfə вalьq kipterev zavodьnьn staxanovsьlarь. Subrina, Quramşina eş normalarьn 150 protsentqa jetkerep ytəjdər.

(Urazвaxtin fotohь).

QЬTAJĐA HUQЬŞ XƏRƏKƏTTƏRE

JAPON QƏSKƏRĐƏRE GUCNANDЬ ALQANDAR

TOKIO, 23. Domej susin agentstvohь, 23 sentəвrđə japon qəskərđəre Baodindən 1 kilometr tənjaqtaqь Gucuan punktьn alqandar həm şul uq vaqьtta Man'cendən alьƨ tygel urьnqa kənjaqqa taвan kyskəndər, tip xəвər itə. Qьtaj qəskərdərenen niged kestəre Baodin qalahьnan sьqqandar inde. Qalanь ar'jergard castər həm qala xalqьnan вulqan doвrovolestar haqlajdar.

Xərвi ministrlьqtьn kommynikehendə, Lajjuan' sektorьnda japon qəskərđəre 22 sentəвrđə Futujanь həm Bajşikounь alqandar, tip kyrhətə. Japon xəвərđərenə qaraqanda, вьl ike punkt — Вəjək qьtaj stenahь ergəhendə məhim punkttar вulьp toralar.

KANTONDЬ HAVANAN UTQA TOTOV

Rejter agentstvohьnьn Kantondaqь xəвərsehe, japondarđьn 10 вomвardirovşige istreвiteldər menən вergə kilep 23 sentəвrđə Kantondь janьnan utqa tottolar, tip xəвər itə. Naljot 15 minut davam itkən. Qalanьn qьtajdar jəşəj torqan əlešənə kyp вomвa taşlanqan. Qьtaj samoljottarь japon samoljottarьn qьvqandar, ləkin вьl hunqьlarь juqaltьvhьđ kitevgə ireşkəndər. Qalanьn qьtajdar jəşəj torqan ələşəndə ylterelevsələr kyp, jemerelgən jorttarđьn hanь la вajtaq, tip ujlajdar.

„Tajms"tьn Gonkongtaqь xəвərsehe, japon aviatsiahьnьn Kantonqa jahaqan naljottarьnьn hədəmtəhendə 22 sentəвrgə tiklem 300 keşe ylterelgən, tip kyrhətə.

Qьtajdaqь вətə engliz xəвərseləre, qьtaj istreвiteldərenen həm zenit artilleriahьnьn xərəkəttəre şul tiklem kəsəjgəndər, xatta japon samoljottarь вik đur вejeklektə osorqa məzвyr вulalar, tip jađalar. Məƨələn, Nankingə 22 sentəвrđə jahalqan naljot vaqьtьnda samoljottar 3400 metr вejeklektə osqandar.

LONDON 24. Rejter agentstvohь, 23 sentəвrđə japon aviatsiahьnьn naljotь hədəmtəhendə, Kantondьn qьtajdar jəşəj torqan ələşəndə qьjralьştьn qotosqos kartinalarьn kəvđələndərə. Gazeta, „qьtaj qalahьna kilgən sit il keşeləre, qan tygev həm jemerevđen dəhşətle kyrnəştəren kyrep qurqьvdan hydhed qaldьlar. Dəvlət jorttarь jəki xərвi qorolmalarđьn вerehenə lə zьjan kilterelmegən. Ləkin qalanьn jarlьlar jəşəj torqan ələşəndə вomвa şartlavdarь menən вətənləj qьjralqan. „Tunşan'" вalalar məktəвe вətənləj juqqa sьqarьlqan. Вьl məktəp ergəhendə 200-dən artьq keşe hələk вulqan. Qurqьvdarьnan aqьlhьđlanqan jedləgən вalalar ata-əsələren edləp uramdarda jərejdər. Вalalarđьn qьsqьrьşьv həm ilaşьvdarь ylterelgən вalalarь əвtəndə ilavsь atsəsələrden tavьştarь menən вergə qušьla, tip jađa.

„Dejli telegraf", 23 sentəвrđə japondardьn naljotь hədəmtəhendə Kantonda 3000-gə jaqьn keşe ylterelgən, tip xəвər itə. Вətə engliz xəвərđərendə, japondardьn naljotьnan tik tьnьs jəşəvse keşelərden genə zararlanьvdarь ajrata kyrhətelə.

FAŞISTIK MATBUQAT TRONKOSONЬ AQLARQA MATAŞA

PARIZ, 22. Gavas agentstvohь, jəşren politsiahьnьn direktorь, Tronkosonьn arestqa alьnьv menən вəjləneştə kisə matbuqat vəkildərenə вelderev jahanь, tip jađa. Tronkoso Fransiala вer jьl вujьna kyp kenə həzymdər ojoştorqan qəjeplənə. Tronkosonьn вaş jardamsьhь kapitan Ivan'jes Parizdə 1 maj aldьnan kyp kenə şartlavdar əderləgən. Parizdə şartlavdar jahavda qəjeplənep 18 sentəвrđə arestqa alьnqan ispan faşistik terrorisь Gaвaren Goni, ydenen Tronkoso prikazь вujьnsa Serвera tonnelendə pojezdь şartlatьvqa qasd iteven kyrhətkən. Tronkoso ydenen avtomoвilendə вer nisə tapqьr Fransia territoriahьna вomвalar alьp ingən.

Faşistik matвuqat Tronkosonь aqlarqa mataşa.

Qararđar ytəlməj

Jəştər arahьnda fizkul'tura — sport eştəre jaqşьrtьv, unь masşalaştьrьv turahьnda kyp qarardar sьqarьldь, komsomoldьn Maqar rajon ojoşmahь konferensiahь ydenen qararьnda la вьl turala вik asьq itep əjtte. Fizkul'tura—sport eşen jaqşьrtьvdь talap itte. Ləkin вьl qarardar haman da qaqьđda qьna qala kilə, tormoşqa aşьrьlmaj. Вьnda fizkul'tura — sport majdandarь kolxozdarda qьna tygel, xatta rajon ydəgendə lə ojoştorolmaqan. Fizkul'tura instruktorь şul tiklem eşlekhed вulьp sьqtь, xatta ul rajon ydəgendə fizkul'tura eştəren ojoştormaj, GTO həm PVXO znacoktarьna norma tapşьrьv yd aqьşь menən вara. 1937 jьlda tik 170 keşe genə PVXO znacogьna norma tapşьrqan.

Kul'tura eştəre taqь la nasarьraq tora. Rajon ydəgendə вerdən вer klub вar. Ləkin unda вer tərlə lə massovьj eş alьp вarьlmaj. Jetəkse вulmav arqahьnda dram tynərəge tarqalqan. 5-6 ajdan вirle stena gazetahь sьqarьlmaj. Вьl вik javaplь eşte eşlekhed Əminova qulьna tapşьrqandar. Jəştər arahьnda qьsqьrьp gazeta-zurnal uqьvqa вildələngən iptəş Minnebajeva la yd eşendə javaphьđlьq kyrhətə. Xatta ul uqьrqa gazeta horavsьlarqa вjurokrattarsa juq tip kenə javap вirə. Вiвliotekala uqьrqa kərəkle kitaptardь tavьp вulmaj.

Вьl xəl taqь la kyrmegə hudьlьr.

Janвajьv.

Вaşqort telendə „SSSR tarixenen qьsqasa kursь"

Lenin komissiahь professor Şestəkovtьn „SSSR tarixenen qьsqasa kursь" tigən uqьv kitaвьn вaşqort telenə tərzemə itevgə kereşte.

Вьl uqьv kitaвь tərzemə itelgəndən hun đur tiraz menən вaвьp sьqarьlasaq. Unь вaвьp sьqarьv 15-oktəвrgə вildələngən.

(ВaşASS).

63 jəşlek kombajner

Stalin, 17. Komвajnerdar arahьnda Udaninsk MTS nda dəvlət normahьn вerense вulьp Grunin Osip tultьrđь. Uqa 63 jəş. Grunin ytkən jьl komвajner jardamsьhь вulьp eşləne, komвajn eşen ydləşterde, unь вьjьl komвajner itep yrlettelər. 63 jəşlek komвajner 23 eşkənəndə „Kommunar" komвajnь menən 561 gektar orloqlo igende jьjьp, eş kenənə 2 men hum aqsalata həm 25 вot igen aldь. Xəder Grunin ydenen komвajnь menən kenвaqьş jьjnavqa вaşlanь.

(„Pravda").

TƏĐƏTEV

Gazetaвьđđьn 18 sentəвrđə sьqqan hanьnda «Teatrdaqь kontrrevolytsion millətselek qalđьqtarьn faşlarqa» tigən materialdьn hunqь aвzasьnda, «Teatr kollektivendə tamьr jəjgən kontrrevolytsion millətselərden qaldьqtarьn faş itergə» tip uqьvьqьđь horajьđ.

Redaksia.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

„Oktəвr natiskahь" tipografiahь
Вaşglavlit vəkile № 4161

1937-se jьl
30 Sentəʙr
№ 94 (1142)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 7 tin.

Ƀөtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—01

„Ленинсе“,—орган. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

Tənqit yđ-yđeꞑde tənqitləvđeꞑ dərəƶəhen juƣarьraq kytərergə

VLKSM ojoşmalarь yddərenenꞑ praktik eşendə jaꞑь kytəreleş palasahьna indelər. Komsomol ojoşmalarь eştərendə inde jəş aktivteꞑ real' jarđamь hidelə. Otcot-hajlav məlendə kytərelgən aktivlek VLKSM УK-nenꞑ IV Plenumь qarardarьn өjrənə ʙaşlav menən taƣь la juƣarьraq kytərelde. Jьjьlьş, konferensia tribunalarьnda jəş, kytərelep kilevse aktivteꞑ tavьşь jaꞑьraj. Jetəkselekkə əle jaꞑь ƣьna kilgən aktivistər ojoşmanьꞑ eşendəge jeteşhedlektərde ʙөtə turьlьƣь menən tənqitləjdər. Komsomol ojoşmalarь jetəkselərе aldьna jaꞑь taləptar qujalar. Jəştərđeꞑ ьşanьsьn aqlaj almavsьlardь asьp halalar. Tөrlө maska aƀtьnda komsomol jetəkselegenə həm safьna ojalap alƣan trotskist — ʙuxarinse, ʙurʓuaz millətse qəʙəxəttərde həm ulardьꞑ ximajəselərenꞑ rəximheđ faş itələr. Ƀьl ʙik aꞑlajьşlь la, sөnki xəder tөp ʙurьs ʙulьp komsomoldьꞑ hər ʙer ojoşmahьn doşman ytep inə almaƀlьq krepostqa əjlənderev tora. Ƀьl ʙөgөngө kөndə tөp ʙurьs.

Doşman ʙik xəjləkər həm məkerle. Ul, qajđa revolytsion ujavlьq tupaƀlanƣan, qajđa ʙol'şevistik tənqit juq, şunda ytep inə, şunda ojalaj. komsomol ojoşmalarьnda tənqia, yđ-yđeꞑđe tənqitte ʙөtə kinlege menən jəjelderev eşe — ojoşmanь nьƣьtьv, unь doşman həm unьꞑ qalđьqtarьnan tađartьvđьꞑ şartь ʙulьp tora. Ƀeđđeꞑ ojoşmaʙьđ өsөn ʙol'şevistik tənqit, hьv həm hava kevek kərək. Unhьđ doşmanƣa qarşь kөrəş turahьnda hөjlənev, ʙьl tik doşmandьꞑ hьlanьp, jəşerenep qalьvьna ƣьna jarđam itəsək.

Xəder VLKSM УK-nen IV Plenumь qarardarьn өjrənev ʙara. Ƀьl ʙeđđeꞑ sojuzьʙьđđa ʙol'şevistik tənqitteꞑ kytəreleşe menən ytə. Oşo kөndərdə ʙulьp ytkən komsomoldьꞑ Өfө qala ojoşmahьnьꞑ III konferensiahь ʙьnь asьq dərəƀləj. Konferensia delegattarь ʙol'şevistik tənqit menən өlkə həm qala komitetь eşendəge politik xatalardь asьp haldьlar. Konferensia qala komitetьnьꞑ jetəkselegen politik ʙankrotlьqqa qalƣan tip taptь. Ƀьl jetəkselekteꞑ serep tarqalƣanlьƣьn faş itte. Qala komitetьnьꞑ jetəkselege qala ojoşmahьn ʙөgөngө kөndeꞑ ʙojevoj ʙurьsь—xalьq doşmandarьna kontrrevolytsion ʙurʓuaz millətselərgə qarşь kөrəşkə tuplav tygel, ə, ʙəlki ʙьl eştə qamasavlьq tьvđьrьvsь kərtə ʙulьp torƣan. Ƀьl xəl tik өlkə həm qala komitetь raʙotniktərenenꞑ idiotlьq sire — politik ƣəmhedlege, revolytsion ujavlьqtь tupaƀlandьrьv, semjasьlьq hadlьƣьna ʙatьv, apparatta ʙol'şevistik tənqitteꞑ ʙulmavь, tyʙəndən kilgən signaldardь ʙaƀьp qalđьrьv hөđөmtəhendə genə kilep tьvƣan. Konferensia politik ʙankrotlьqqa qalƣan jetəkselekte tarattь. Jaꞑь jetəkselek organьn hajlanь. Ləkin eş ʙьnьꞑ menən genə tamamlanmaj. Hər ʙer ojoşma qala komitetьnьꞑ elekke jetəkselegenenꞑ eşenən ydenə haʙaq alьrƣa, yđ ojoşmahь өsөn hөđөmtələ sьƣarьrƣa tejeş. Hər ʙer ojoşmanьꞑ eşendə ьsьn ʙol'şevistik tənqitte kiꞑ jəjeldererge kərək. Təvge ojoşmalardь ʙөtə jaqlap nьƣьtьrƣa, komsomol esenə inep ojalaƣan doşmaꞑ həm unьꞑ qalđьqtarьn axьrьna tiklem faş itergə kərək. Komsomolda trotskist — ʙuxarinse ʙurʓuaz millətse həm ulardьꞑ qalđьqtarьn jolqop taşlav əle jaꞑь ƣьna ʙaşlana. Revolytsion ujavlьqtь həm yđ-yđeꞑđe tənqitteꞑ dərəƶəhen taƣь la juƣarьraq kytərergə, kommunistik tərʙiə eştəren tamьrьnan jaqşьrtьrƣa, jəş kadьrdardь tərʙiələp yƀterergə, jaꞑь aktivte eşkə qьjьvraq yrlətergə həm ular iƀəʙenə komsomol apparattarьn nьƣьtьrƣa kərək.

„N-209“ SAMOLJOTЬN EĐLƏVĐƏ QATNAŞЬVSЬ VILKINS VAŞINGTONƢA KILDE

Vaşington. Avstrianьꞑ arktik tikşerenevsehe Vilkins Vaşingtonƣa kilde həm SSSR-dьꞑ polpredьna „N-209“ samoljotьn eđləvđeꞑ hөđөmtələre turahьnda ʙelderde. SSSR-dьꞑ Vaşingtondaƣь eştərenə poverennьj Vilkins xөrmətenə tөşөk aş ojoştorđo həm uƣa şulaj uq unьꞑ iptəştərenə qьjьv osoştarь өsөn rəxmət əjtte.

Vilkins, Arktikaƣa osovđьꞑ qьjьnlьqtarь turahьnda hөjləne. „N-209“ samoljotьn taʙa almavь өsөn ykenes ʙelderđe. Vilkins, ydeneꞑ ujьnsa „N-209“ samoljotь ekipaƶьnьꞑ iƀən ʙulьrƣa tejeşlegen həm eđləv ytkərelgən rajonda ʙulьrƣa tejeşlektəren əjtte. Unьꞑ osoştarьnьꞑ 75 protsentь ʙolotlo şarttarda ytkərelgən. Vilkins—min ʙəlki „N-209“ samoljotь lagerь өƀtөnən osqanmьndьr, ʙolot ʙulьv arqahьnda kyrməgənmender, ti.

„KRASIN“ BORTЬNAN RADIOGRAMMA

Glavsevmorput' nacal'nige O. Ju. Şmidt 27 sentəʙrdə „Krasin“ ʙodvatqьsьnan tyʙəndəge radiogrammanь aldь.

„Pelengatordь həm dingeddə havanь tikşerev өsөn, ʙөgөn, 26 sentəʙrđə Barrou morononan „Krasin“-gə tiklem ostom. Tyʙən ʙolot, toman həm qar tөnjaqqa osovdь kisektərə.

Iptəş Beləkovtьꞑ xəʙər itevenə qaraƣanda, tөnjaqta Aləskanan siklondar ʙarьvđa davam itə. Jaqşь hava ʙulьvьn kөtəʙeđ, şul uq vaqьtta material' өləştө tikşerəʙeđ.

„Gratsianski“.

VLKSM-dьꞑ Өfө qala komitetь plenumь

27 sentəʙrdə VLKSM-dьꞑ Өfө qala komitetь plenumь ʙulьp ytte. Plenum jəşeren tavьşqa qujьv julь menə ʙjuro hajlanь. Jaꞑь ʙjuro sostavьna Xlytkina, Ƣilvanьv, Titьv, Baburkin, Kapustin, Latьjpьva, Nedapjokina, Ivanov, Zinnətullin iptəştər hajlandьlar.

Gorkom sekretarь ʙulьp iptəş Xlytkina hajlandь. Unьꞑ ʙerense urьnʙaƀarь ʙulьp iptəş Ƣilvanьv, ikense urьnʙaƀarь ʙulьp iptəş Kapustin ytte. Politik uqьv ʙylege mөdire ʙulьp iptəş Ƣilvanьv, pionerdar ʙylege mөdire ʙulьp Kapustin, student jəştər ʙylege mөdire ʙulьp Ivanov iptəştər hajlandьlar.

Өfө teatr xudozestvo ucilişşahьnьꞑ otlicnitsahь Aʙramova A.
(Ş. Urazʙaxtin fotohь).

QЬTAJĐA HUƢЬŞ XƏRƏKƏTTƏRE

Japon ħьv aƀtь kəməhe qьtaj ʙalьqsьlarьn ʙatьrƣan

London, 27. Rejter, Kөnjaq Qьtaj ħьvdarьnda japon ħьv aƀtь kəmələrenenꞑ, tьnьs jəşəvse qьtaj ʙalьqsьlarьn qolaq işetməgən rəveştə vəxşidərsə massovьj ylterevdəre turahьnda xəʙər itə. 22 sentəʙrdə Szilonku rajonьnda (Gonkongtan alьƀ tygel) japondardьꞑ ħьv aƀtь kəməhe qьtaj ʙalьqsьlarьnьꞑ kəmələrenə hөʓym itkən. Ƀьl kəmələrdə 200 ʙalьqsь həm ulardьꞑ semjalarь—100 qatьn-qьđ həm ʙalalar ʙulƣan.

Japondardьꞑ ħьv aƀtь kəmәhe ʙalьqsьlarƣa jaqьnlaşqan həm ut asьp kəmələrde ʙerehe artьnan ʙerehen ʙatьra ʙaşlaƣan. Jaralanƣan ʙalьqsьlar jađmьşqa taşlanƣandar. Japon piratlьƣьnьꞑ hөđөmtəhendə 290 keşe, şul iƀəptən 100 qatьn-qьđ həm ʙalalar hələk ʙulƣan.

Anglianьꞑ Gonkongtaƣь politsiahь ʙьl pirattarsa hөʓymde tikşerev eşenə kereşte. Sөnki ʙatьrьlƣan kəmələrđeꞑ kyʙehe Anglianьqь tip registratsialanƣan.

**

London, 27. Rejter, japondardьꞑ aviatsiahь ʙөgөn Nankin rajonьnda kyp kenə punkttardь jaꞑьnan ʙomʙaƣa totto, tip xəʙər itə. Jemerelev həm qorʙan ʙulьvsьlar turahьnda xəđergə məƣlyməttər juq.

Japon ƣəskərđəre tьnьs jəşəvse qьtaj xalqьn qьralar

London, 27. Rejter, japon aviatsiahьnьꞑ Kantonƣa jahaƣan naljotь hөđөmtəhendə, tulь ʙulmaƣan məƣlymәttərgə qaraƣanda, 27 sentəʙr irtə menən 90 keşe ylterelgən həm jaralanƣan, tip xəʙər itə.

ISPANIALA ƢЬ FRONTTARĐA

(TASS xəʙərđəre ʙujьnsa)

Kөnsьƣьş front.

Ispania oʙorona ministerlьƣьnьꞑ xəʙər itevenə qaraƣanda, 25 sentəʙrdə xөkymət ƣəskərđəre Fuente de Eʙroƣa ataka jahaƣandar.

Tөnjaq front.

26 sentəʙrdə fetnəselər artilleria həm aviatsia jardamьnda Karaʙles rajonьnda ʙer nisə tapqьr ataka jahanьlar həm ʙajtaq punkttardь aldьlar.

Ydək front.

Taxo jьlƣahьnan kөnjaqtaƣь sektorda fetnəselər aviatsia jardamь menən respuʙlikasьlardьꞑ Palasio de la Sisla həm Kasa de la Legua ergəhendəge pozitsialarьna ataka jahanьlar.

Gavas, xөkymət ƣəskərdəre Toledolaƣь qoral zavodьna jaꞑьnan hөʓym itep uƣa đur zarar kilterdelər tip xəʙər itə. Bomʙaƣa totov hөđөmtəhendə Taxo jьlƣahь arqьlь ytkən kyper jetdi rəveştə zararlanƣan.

VLKSM-DЬN QALA KONFERENSIAHЬ

Serep tarqalƣan jetəkselər

Komsomoldьꞑ qala ojoşmahьnьꞑ III konferensiahь 6 kɵn davam itte. Konferensianьꞑ eşendə 225 delegat qatnaştь. *Delegattar qala konferensiahьnьꞑ eşen VKP(в) UK-neꞑ fevral'-mart Plenumь. VLKSM-dьꞑ X sjezь həm VLKSM Ydək Komitetьnьꞑ* III—IV Plenum qarardarьn tormoşqa aşьrьv nigedenən sьqьp tikşerdelər. Qala komitetьnьꞑ eşenən otcot вirevse iptəş Kapustin 2 səƣətkə hudьlƣan dokladьnьꞑ in kyp ɵlɵşen pionerdar arahьnda eşləvgə narьqlanь. Ul вɵgɵngɵ kɵndə komsomol ojoşmalarь aldьnda вojevoj вurьs вulьp torƣan—xalьq doşmandarь, вurzuaz millətselər ulardьꞑ xiмajəseləre, qaldьqtarьna qarşь kɵrəş вurьstarь turahьnda tik hyd unajьnda əjtep kitev menən genə siklənde. Вьl dokladьnьꞑ iqtiвarhьdlьqь jəki onotьvь kevek osoraqlь ƣьna xəl tygel ine. Sɵnki komsomol massahьnan ajrьlƣan, revolytsion ujavlьqьn juƣaltqan, semjasьlьq, duь-işlek hadlьqьna вatьp politik вankrutlьqqa qalƣan qala komitetьnьꞑ jetəkselegenəꞑ oşonan başqanь kɵtɵv mɵmkin da tygel ine. Qala komitetьnьꞑ jemerelgən eşenən otcot вirev Kapustin konferensia delegattarь aldьnda jetəkselekten politik вankrutlьqqa ƣalьvьn kilterep tьvdьrƣan səвəptərde aşьp вalmanь. Вьl ƣəjepte elekkege sekretar Polzunovtьꞑ, Şvetsovtьꞑ eşendə politik vtkenlek вulmav, tɵvge ojoşmalardьꞑ uƣa jardam itməvenə qajtarьp qaldьrьra tьrьştь. Ləkin qatnaşьp həjləvse hər вer delegattьꞑ sьqьşь; qala komitetь jetəkselegenen serek вulьvьn, вьl jetəkselekten komsomol ojoşmalarьn xalьq doşmandarьna qarşь kɵrəşkə mobilizirlav tygel, вəlki вьl eştə tьвəndən kytərelep kilgən politik aktivlekte вьvьp torovьn aşьp haldьlar. Komsomoldьꞑ qala ojoşmahьnьꞑ jetəkselege VKP(в) UK-neꞑ fevral'-mart Plenumь qarardarьnan, iptəş Stalin dokladьnan ydenən praktik eşe esən hədemtələr sьƣarmaƣan. Revolytsion ujavlьq tupaçlanƣan вulƣan. Ɵlkə Komitetьnda həm qala komitetьnda tamьrlanƣan semjasьlьq, duь-işlek, rəвotniktərde вol'şevizmƣa вətənləj sit вulƣan prensep—„yd keşeləreвed" prensepь вujьnsa hajlap alьv, tьвəndən вirelgən signaldarƣa вəçьp qaldьrьv, politik ƣəmhedlek həm xuşkyꞑellelek — вьlar вətəhe lə jetəkselekten serep tarqalьvьn kilterep sьƣarƣandar.

Komsomoldьꞑ Ɵlkə Komitetь, qala komitetь la komsomol ojoşmalarьn janь вurьstar tirəhenə tuplavƣa həlathed вulьp sьqtьlar. Xatta Başqortostanda вurzuaz millətselər ɵjəmə, ulardьꞑ xiмajəselərə faş itelgəndən huꞑьnda la VLKSM ojoşmalarьn вьꞑa qarşь kɵrəşkə moвilizatsialamanьlar.

ВaşpedVUZ, meditsina institutьnda, Başgizda, Başqort Dəvlət Akademia teatrьnda xalьq doşmandarь həm ulardьꞑ eşenə jardam itevselər turahьnda, şulaj uq „Leninse" ɵlkə gazetalarьna ojalap alƣan вurzuaz millətselər, ularƣa jardam itevselər turahьnda admь signaldar вulƣan. Ləkin Ɵlkə Komitetь la, qala komitetь la tьnьs semjasьlьqtь tarqatmav teləge menən вьl signaldardь вəçьp qaldьrƣandar. Tyвəndən вirelgən signaldardьꞑ janь ede вujьnsa tikşerev, вurzuaz millətselərden qalьdqtarьn tamьrьn qorotov urьnьa, ular keşelərden urьndarьn almaştьrьv, „helketep alьv" menən tьnslanƣandar. Iptəş Əxmirьvtьꞑ konferensialaƣь sьqьşь unьꞑ komsomol ojoşmalarьn kɵndəꞑ вojevoj вurьstarь tirəhenə tuplavda jetəkselek itə almavьn taƣь la kyrhətte. Ul Ɵlkə Komitetьnьꞑ вurzuaz millətselərgə qarşь kɵrəştə kyrgən konkret eştəre turahьnda вer genə hyd də əjtə almanь. Sɵnki Ɵlkə Komitetь yde вurzuaz millətselər ɵjəme menən aralaşqan. Ul yd apparatьnda eşləp kilgən („Leninse" gazetahьnda) kontrrevolytsion millətse Kuсukьv, Xəjdarevtar faş itelgəndən huꞑьnda la yd eşe esən hədemtələr sьƣara almaƣan, ə вurzuaz millətse Kajьpqulьv menən вəjlənеştə вulьvьn Əminev həm Latьpovƣa, enehenen trotskist ikənen jəşerep kilevse Mortazinƣa qarata xuşkyꞑellelek kyrhətkən. Ular tik huꞑьnan kɵndərdə genə konferensia delegattarьnьꞑ taləвь menən genə komsomol safьnan sьƣarьldьlar.

„PRZ la kontrrevolytsionerdar, qorotqostar tɵrkɵmə faş itelde, ulardьn tamьrь əle qorotolmaƣan. Вьƣa qarşь kɵrəştə вed Ɵlkə Komitetьnan həm qala komitetьnan da his вer tɵrlə jardam taвa almanьq" ti delegat iptəş Kirjanov.

Iptəş Ƣizzətullin ydenəꞑ sьqьşьnda „qala komitetь komsomol ojoşmalarьn doşmanƣa qarşь kɵrəşkə ojoştorov tygel, xatta ydenen serek eş praktikahь menən ularƣa jardam itte. Qьdьl Armia safьna doşman Tolstoj, Nadezdindər ytep ingəndər. Вьlar armia safьna kilgənse Stalin rajkomьnda işəptə torƣandar. Komsomol ojoşmalarь ulardь faş itmaƣan" — ti.

Ƣəjnanьv, Canвarisьv iptəştər ydderenen sьƣьştarьnda Ɵlkə Komitetьnьꞑ sekretarь Əxmirьvtьꞑ faş itelgən вurzuaz millətse Awzвajьv menən şəxsi вəjlənestə вulьvьn kyrhəttelər.

Konferensia Ɵlkə Komitetьnьꞑ həm unьꞑ sekretarьnьꞑ artaвan jetəkselegen tikşerede xəl itev eşen Ɵlkə Komitetьnьꞑ nəvвəttən tьş Plenumьn saqьrьrƣa qarar itte.

Qatnaşьp həjləvse delegattar qala ojoşmalarьnda propaganda eşenen tydep tora almaçьq rəveştə nasar torovьn kyrhəttelər. Kyp kenə ojoşmalarda politik uqьvdar tuqtap qalƣan. In təvlə uqьvdar *Ɵlkə Komitet həm qala komitetь raвotniktəre jetəkselek itkən urьndarda tuqtatьlƣan. Qala ojoşmahь* вujьnsa 669 komsomoles politik uqьvdar seltəre esenə вətənləj də ьlьqtьrьlmaƣan. Propagandistar sostavьna sьjnfьj sit keşelər ytep ingəndər.

Sovettarƣa hajlavƣa əderlek вik nasar вara. Вьl eş qala komitetьnьꞑ jetəkselegenən вətənləj sittə qalƣan. Ɵlkə Komitetь, qala komitetьnьꞑ jetəkselege propaganda eşen jemerevgə alьp вarьvьn kyrə torop uƣa jul qujƣan.

Delegattar „Komsomoles Başkirii", „Leninse", „Jəş kommunar„ gazetalarьnьꞑ eşen qatь tənqit açьna aldьlar. Ulardьn xalьq doşmandarьn faş itevdə, вurzuaz millətselərgə qarşь kɵrəştə вik nasar isləven, ɵlkə həm qala komitetьnьꞑ serek jetəkselegenəꞑ vaqtьnda asa almavьn kyrhəttelər. Redaksia aparatьn вarlavdь, unь tьвəndən kytərelgən kadrdar menən nьqьtьvdь talap ittelər.

Ɵlkə həm qala komitetьn oşondaj *jetəkselege tɵvge ojoşmalardьꞑ eş həlatlegen kəmetevgə tə'sir itməj qalmaƣan.* Ləkin ɵjɵmyən alƣanda komsomoldьꞑ qala ojoşmahь tada, ul Lenin-Stalin partiahь tirəhendə tьqьd tuplanƣan.

IV Plenum qarardarьn ɵjrənəвed

Komsomoldьꞑ Kygərsen rajon ojoşmahь aktivenen VLKSM Ydək Komitetьnьꞑ IV Plenumь qarardarьn ɵjrənevgə arnalƣan jьjьlьşь 2 kɵn davam itte. Jьjьlьşqa qatnaşьvsьlar Plenum qarardarьn dur aktivlek menən ɵjrəndelər. Doklad вujьnsa 15 iptəş sьqьp həjləne. Ular komsomoldьꞑ rajon komitetь həm Ɵlkə Komitetьnьꞑ eşen kiçken tənqitlənelər. VLKSM-dьn X sjezь qararьn, UK-neꞑ II-III Plenumьnьꞑ *propaganda eşe turahьndaƣь qarardarьnьꞑ rajkomol tarafьnan* вik aqrьnlьq menən tormoşqa aşьrьlьvьn kyrhətələr. „Plenum qarardarь tormoşqa aşьrьlmaj. Politik uqьvdar kyp kenə ojoşmalarda sezonsьlьq xarakterьn alƣandar" ti iptəş Вajarkin.

Iptəş Suxarov ydenəꞑ sьqьşьnda „propagandistar sostavьnьꞑ ələgəsə tikşerelməven вьl eştə Konnov, Islakajьvtardьꞑ politik ƣəmhedlege ky ɵtevən əjtə.

VLKSM-dьn rajon komitetьnьꞑ həm tɵvge ojoşmalardьꞑ revolytsion ujavlьqtь tupaçlandьrьvdarь arqahьnda doşman elementtar komsomoldьꞑ jetəkse organdarьna yrmələgəndər.

Demjan вednьj ismendəge kolxoz ergəhendəge komsomol komitetьnьꞑ sekretarьlьqьna, aktiv kontrrevolytsioner вalahь Cil'dinovtьꞑ yrmələvenə mɵmkinlek tьvƣan. Odaq vaqьt kontrrevolytsioner Kinjavajev kekəhendə komsomol вiletь menən RONO la qorotqoslьq eşləgən. Oşo kenə tiklem вьjtьꞑ *politikaƣa kenəşəвəte juq, unь hər kemden şəxsi eşe itep xis itev jəşəp kilgən.*

Aktiv вer tavьştan VLKSM UK-neꞑ IV Plenum qararьn xuplanь həm konkret qarar qaвul itte.

X. Islakajьv.

PED INSTITUTTAƢЬ DOŞMAN OJAHЬN TUĐĐЬRЬRƢA

Başqortostan pedagogia institutьnьꞑ komsomol ojoşmahь, institutьn jetəkselegendəge xalьq doşmandarь Avzaвьv, Dəvlətsin, Mansurьvtar faş itelgəndən huꞑьnda la yd eşe esən, institutta revolytsion ujavlьqtь kytərev esən haвaq ala almanь. Komsomol komitetь, ojoşmanь həm studenttar massahьn xalьq doşmandarь, вurzuaz millətselər ulardьꞑ xiмajəselərenə qarşь kɵrəşkə moвilizirlav urьnьa eşhedlek kyrhətte.. Aƣьmdaƣь əştər ɵjəmə esendə kymelep qaldь. Komsomol komitetь вurzuaz millətselərde. ulardь jaqlavsьlardь faş itə almanь.

Institutta VLKSM komitetьnьꞑ vaqьtlь rəveştə sekretarlьq eşe başqarьvsь Gylin jetəkselek itte. Unьꞑ Mansurьv menən вulƣan вəjlənəşe komsomol ojoşmahьnьꞑ eşhedlegenen səвəвen aşьqlap вirə.. Mansurьv menən вergə eşləp kilgən Gylin unьꞑ doşmanlьq xərəkəten asa almanь, uƣa huqьr rəvestə вьndь. Gylin xatta Mansurьv faş itelgəndən huꞑьnda la unьꞑ turahьnda dəşmajənsə, tavьş sьƣarmajьnsa ser ƣaqlap kilde. Komsomol ojoşmohь Gylinden eşen tikşerde. uƣa vьjgovor вirde. Ləkin oşonan arь kitə almanь.

Gylindəꞑ hun sekretarlьq eşe Вajazitьv jəkletelde. Ə Вajazitьv kem hun? Ul ytkən jьlda torlaqta, studenttar arahьnda Konstitutsia turahьnda kontrrevolytsion hyddər taratьvsь, konkyreş jaqьnan tarqalƣan element. Вьna oşo xəl unьꞑ Avzaвьv, Mansurьvtardьꞑ qaldьqtarьn вik qurqaqlьq menən genə faş iteven həm komsomol ojoşmahь jetəkselegenən sit elementtarь menən sypləneven səвəptəren aşьp вirə. Вajazitьv VLKSM Komitetьnьꞑ huꞑьq ultьrьşьnda ydenen ƣəjeptəren hər jaqlap jəşererga mataştь, ə komitet aƣzalarь unь faş itevdə leвirallьq həm qurqaqlьq kyrhəttelər. Вildəle вьndaj komitet institut esendə ojalap alƣan вurzuaz millətselər, ulardьꞑ qaldьqtarьn faş itevdə həlathed. Ul xalьq doşmandarьna qarşь kɵrəstə qamasavlьq tьvdьrьvsь kɵrtə вulьp ƣьna tora.

Institutьn komsomol ojoşmahьnda həm studenttar jəməƣət ojoşmalarьnьꞑ jetəkselegendə əle şikle keşelər вar. Dərestərdə həm torlaqtarda kontrrevolytsion agitatsia alьp вarьvsьlar juq tygel. Studenttar arahьnda politik-massovьj eş jemerelə. Valejev Ş. nьꞑ kontrrevolytsion hyddər taratьvь, politik eşte jemereve вətə komsomoles həm studenttarƣa la вildəle. Ideoloƣinde hər vaqьt jaqlap kilevse həm ydenen sotsial sьƣьşьn jəşerep kilevse Ƣirfanьvtьꞑ şikle eştəre turahьnda la studenttar həjlədər. Şulaj uq unьꞑ propagandis вulьp eşləgəndə partia tarixendə trotskistik qarastь ytkərgənlegen də aşьq вelələr. Uqьvsь Kamajev ta вəxəs pərdəhe açtьna jəşerenep xaderge zaman trotskizmь turahьnda dərəç вulmaƣan qaraştь alƣa hɵrəvgə. Tənjaq polyste jəvlap alьv turahьnda sovetqa qarşь hyddər həjləgən. Ləkin unь вer kem də yd vaqtьnda faşlamaƣan. Unьꞑ вьl вььraq eştəren вik jenel genə akademik xata tip içəpləgəndər.

Xalьq doşmandarь Işmɵxəmətьv, Ƣumirьv menən вergə uqьƣan komsomoles Ismaƣilьv, Nizajьvtardьꞑ doşmansьl-eşen komitet aƣzalarь la, komsomolestar ƣa faş itə almaƣandar. Ə təвiƣət fakultetьnьꞑ вer gruppa studenttar вulƣan şiklənevdər turahьnda вer kemgə la əjtməkə, yd ara hyd quçşaƣandar. Komsomol komitetь вьnь, doşmandьꞑ xiмajəseləren asa almanь. Komsomolestar huꞑьq dərestə Valejevten Narvegia turahьnda referatьn tьnlaƣandar. Вьl doklad SSSR ƣa qarata jala jaƣьv menən huqarьlƣan вulƣan. Ujavlьqtarь tupaçlanƣan oşo kurstaƣь komsomolestar вьl вurzuaz tarixse pelogitqa otpor вirə almanьlar.

Geografia tarixe kafedrahьnьꞑ komsomolestar konservativ uqьtьvsьlardьꞑ kontrrevolytsion jala jaƣьvsan dokladtarьn tьnlajdar.

Вьl uqьtьvsьlar qaj vaqьttarda tɵrlə frazalar açtьnda vddərenen aqьvdarьn səsələr. Sovet studenttarь esən sit вulƣan termendarьn qullanalar. Ləkin ularƣa otpor вirelməj.

Pedagogia institutьn doşman elementtardan, вurzuaz millətselərdən, ulardьn xiмajəselərenən tazartьrƣa, ulardьn tamьrьn qorotorƣa kərək.

A.

RABOTNIKTEŊ MORAL' TOTOROQLOQO UNЬŊ POLITIK TOTOROQLOQONON ŞARTЬ BULЬP TORA

Øfø qala komsomol aktiveneŋ VLKSM-đьŋ avьl rajkomdarь sekretarđarь həm Başqortostan sovxozdarьnьŋ pompolittarь qatnaşlьqь menən uđqarьlqan jьjьlьştьŋ qararь

Qala aktive jьjьlьşь, VLKSM УK neŋ IV Plenumь tarafьnan asьlqan xatalar həm jeteşhedlektəı Başqortostan komsomol ojoşmalarьnda la urьn totalar, tip iħəpləj. VLKSM Ølkə Komitetь, qala komitetь, rajon komitettarь xalьq doşmandarьn — вurzuaz millətselərđe, japon-german faşizmьnьŋ troçkise-вuxarinse agenttarьn faşlavđa qəfev itməħlek rəveştə huŋlanьlar həm ulardьŋ jemerev eşen kyrməj qaldьlar.

Başqortostanda odaq vaqьttar davamьnda javaplь urьndarda kontrrevolytsion вurzuaz millətselər—validevselər (Tahirьv, Kal'metev, Dautьv, Ziancurin həm вaşqalar) eş ittelər, jəştərđe yđđəreneŋ doşmanlьq joqontoho aqьvь menən aqьvlap həm partiaqa вirelgən jəş вaşqort kadrđarьn sitlətep, teləgənsə qorotqosloq, jemerev eşe ytkərdelər (Jađьvsьlar sojuzь, Başgosizdat, Pedagogia institutь, Đəvlət teatrь həm вaşqalar). Başqortostan komsomol ojoşmalarь, VLKSM Ølkə Komitetьnan вaşlap, xalьq doşmandarьnьŋ qorotqosloq—jemerev eşe fakttarьn tanьqlap qьna kildelər, komsomoldaqь xalьq doşmandarьn, вigerək tə вurzuaz millətselərđe, validevselərđe tar-mar itevgə həm tamьrđarь menən вøtønləj jolqop taşlavqa komsomol ojoşmahьn həm komsomolestardь moвilizatsialamanьlar.

Başqortostan komsomol ojoşmahьnda, VLKSM Ølkə Komitetьnan, qala komitetьnan, rajon komitettarьnan вaşlap həm komsomol aktiveneŋ yđ arahьnda, jənəhe «xalьq doşmandarь faşlandьlar, ular komsomolda juq» tigən zararlь, politik jaqtan jalqьş вulqan həm politik ujavlьqtь jomoşartьvsь fekєr jərøtøv jəşəp kilə.

Komsomoldьŋ təvge ojoşmalarьn hajlav вujьnsa ajrьm rajondarđa вulьp ytkən jьjьlьştar, rajon konferensialarь, kyp kenə komsomol ojoşmalarьnьŋ komsomol saftarьnda jəşerenep jatьvsь xalьq doşmandarьn, вurzuaz millətselərđe ajrьvsa rəveştə faşlavqa, tamьrđarь menən jolqop taşlavqa, komsomolestardь moвilizatsialamaqan ikənlektəren kyrhətergə.

Başqortostan komsomol ojoşmahь Verxovnьj Sovetqa hajlavdarqa əđerlektə jəştərđen politik aktivlegenə jetəkselek itməj əle.

Ølkə Komitetь, qala komitetь həm ulardьŋ вjurolarь, вerense siratta Ølkə Komitetь sekretarь iptəş Əxmirьv, Ølkə Komitetьnьŋ elekke sekretarь iptəş Prosvirnin həm qala komitetьnьŋ elekke sekretarь iptəş Polzunov partianьŋ həm iptəş Stalindeŋ вol'şevistik ujavlьqtь kytərev kərəklege turahьndaqь kyrhətmələren sitlətep yttelər, tyđep tora almaħlьq politik qəmhedlek kyrhəttelər həm xalьq doşmandarьnьŋ kønkyreştə tarqalьvsьlьq arqьlь komsomolda jemerev eşe alьp вarьvđan qiвərət вulqan ajrьm metodtarьn kyrməj qaldьlar, ularqa qarşь kiħken kørəş alьp вarmanьlar.

Aktiv jьjьlьşь Ølkə Komitetь вjurohьnan yđđəreneŋ axlaqь menən politik ьşanьstь həm VLKSM Ølkə Komitetь Plenumь aqzalarь ismen almaqan Əxmətьvtь hən Marat Møslimьvtь plenum aqzalarь sostavьnan sьqarьv turahьnda Plenum aldьna məs'ələ qujьvđь talap itə.

Aktiv, Ølkə Komitetьnьŋ eşendə sem'jasьlьq jəşəp kilgənlegen əjtep ytə, вьl sem'jasьlьq eşkə həm keşelərgə eşlekle rəveştə politik jaqьn kilevđe đuħtarsa həm şəxsi mønəsəвət вujьnsa «yđ keşelərđe» hajlap alьv prinsipь menən almaştьrqan. Inde yħep jetkən jaŋь kadrđardь jetəkse eşkə qьjьv rəveştə yrlətev urnьna, Ølkə Komitetь «almaştьrьlmaħlьq» tip iħəplэgən вer yk jetəkse raвotniktərđe, jьş qьna komsomolqa jetəkselek itev øsøn lajьqlь вulmaqan keşelərđe (Julanьv, Mankiev, Narьmвajev, Xəmzin, Jemşanov h. в.) вer ojoşmanan ikense ojoşmaqa qadi kyserep jərøtøvđən qiвərət вulqan, komsomol tarafьnan qəjepləngən, tyđep tora almaħlьq praktikaqa jul qujqan.

Aktiv, ajrьm raвotniktərđeŋ (Volgarev, Musin, Julanьv, Narьmвajev həm вaşqalarđьŋ) moral' jaqtan həm kønkyreştə tarqalьvdarь komsomol Ølkə Komitetьnda вjuronьŋ həm sekretar iptəş Əxmirьvtьŋ, elekke sekretarь iptəş Prosvirninden otporьna osoramaqandar, tip kyrhətə. Вьlar вøtəhe lə qadi həm xosusi eş tip iħəplængən, sønki Ølkə Komitetь вjurohь «raвotnikteŋ kønkyreştəge tormoş həm yđ-yđen totovь unьŋ politikala həm jəmqiəttə yđ-yđen totovьnan ajrьla almaqanlьqtь, raвotnikteŋ moral' nьqlьqь unьŋ politik totorloqonoŋ şartь вulьp tora» tigən tøp polozenienь onotto.

Aktiv, iptəş Stalindeŋ VKP(в) УK-neŋ fevral'-mart Plenumьnda, politik tərвiə həm вol'şevizmdь yđləşterev turahьndaqь kyrhətməhe вьqa tiklem VLKSM Ølkə Komitetьnьŋ həm qala komitetьnьŋ вøtə eş yđəgendə tormaj tip iħəpləj, вьnьŋ høđømtəhendə politik вelem вirev eşe tikşerelməgən, osoraqlь keşelərgə ьşanьp tapşьrьlqan, вьl xəl kyp kenə rajondarđa propagandistar sostavьnьŋ syplənevenə kiltergən.

Məktəptərđə həm tyŋərəktərđə komsomol politik uqьvdarь menən komsomolestarđьŋ вøtəhe lə solqap alьnmaqandar, həm sojuzdan tьş jəştərđeŋ вik ad øløşø genə solqap alьnqan, ə komsomolestarđьŋ вelem alьv sьjfatь вьqa tiklem siktən tьş tyвən dərəzələ tora.

Aktiv, komsomoldьŋ вer nisə aktivisь tarafьnan iptəş Əxmirьvqa, Ølkə Komitetьnьŋ elekke sekretarь iptəş Prosvirninqa həm qala komitetьnьŋ elekke sekretarь iptəş Polzunovqa kyp kenə jetdi iħkərtevdər jahalьvqa qaramaħtan, VLKSM Ølkə Komitetьnda, qala komitetьnda вol'şevistik tənqitteŋ həm yđ-yđeŋde tənqitteŋ вulmaqanlьqьn вøtə kiħkenlek menən əjtep ytə. Yđđəreneŋ hələtlektərenə həm вelemdərenə artьq вəjə вirev həm şunьŋ menən вəjləneştə mahajьv (Prosvirnin), yđ-yđen sanovniktərsə „totov, raвotniktərđeŋ, komsomoldьŋ təvge ojoşmalarьnьŋ həm rədovoj komsomolestarđьŋ tavьşьna qolaq halmav jəşəp, вьl xəl faktta Ølkə Komitetьnьŋ həm qala komitetьnьŋ massalardan ajrьlьvьna вulьşlьq itte. Aktiv, jetəkse raвotniktərđeŋ jeteşhedlektəren, xatalarьn faşlavđa komsomolestarqa jardam itəhe urьnda, tənqitte həm yđ-yđeŋde tənqitte jəjelderəhe urьnda, Ølkə komsomol gazetalarьnьŋ вьl xəlde sitlətep ytep вol'şevistik matвuqat øsøn tyđep tora almaħlьq politik qəmhedlekteŋ iŋ nasar ølgøhøn kyrhətevdəren tyđep torOrloq xəl tygel tip iħəpləj.

Ølkə Komitetь həm вerense siratta unьŋ sekretarь iptəş Əxmirьv Ølkə Komitetь eşe turahьndaqь VLKSM УK kyrhətmələreneŋ ytəleşe xaqьnda ijyn, ijyl ajđarьnda otcot вirevđe talap itkən qala aktive qararьna (maj ajь qararьna), şulaj uq вьl məs'ələ вujьnsa aktivteŋ yđeneŋ qarardarьna iltifat itmənelər. Aktiv, VLKSM qala komitetь sekretarь Polzunovtь politik həm moral' totoroqhodloq øsøn jetəkselektən alьv turahьndaqь VLKSM Ølkə Komitetь вjurohь, qala komitetь Plenumь qarardarьn вik dørøħ itep iħəpləj. Вer yk vaqьtta aktiv, VLKSM qala komitetьnьŋ elekke sekretarь Polzunov jetəkselegendəge xatalar turahьnda odaq vaqьttar вelə torop, komsomol Ølkə Komitetьnьŋ вьl xatalardь tødətev øsøn yđ vaqьtьnda saralar kyrməgənlegen həm şunьŋ menən вьl xatalardь tərənəjtkənlegen qəfev itməħlek kyrneş tip iħəpləj.

Komsomol Ølkə Komitetьna həm qala komitetьna VLKSM УK-neŋ IV Plenumь qarardarьn komsomoldaqь xalьq doşmandarьn tar-mar itev, tamьrđarь menən kiħken rəveştə jolqop taşlav вujьnsa həm komsomolda вøtə politik - agitatsia eşen kytərev вujьnsa xərəkət programmahь itep tajpьlьşhьđ rəveştə tormoşqa aşьrьp, VLKSM Ølkə Komitetь həm qala komitetь eşendəge вøtə kyrhətelgən jeteşhedlektərđe həm xatalardь his kisekməħtən вøtørørgə.

Komsomol Ølkə Komitetьna həm qala komitetьna вøtə politik вelem seltəren tikşerergə, propagandistarđьŋ həm propseminar jetəkselərenen вøtə sostavьn ulardьŋ politik həm eş sьjfattarь вujьnsa qajtanan qarap sьqarьrqa, 1937 jьldьŋ 1 nojəвrenən huŋlatmajьnsa вøtə ştatnьj propagandistarьn həm propseminardarđьŋ jetəkseləren VLKSM Ølkə Komitetь вjurohьnda, ə məktəp həm tyŋərəktərđeŋ вarlьq propagandistarьn VLKSM-dьŋ qala komitetь həm rajon komitettarь вjurolarьnda raħlarqa. Şul uq vaqьtta taralqan tyŋərəktərđeŋ həm məktəptərđeŋ eşen torqodorqa, вarlьq komsomolestardь politik вelem menən solqap alьv iħəвe menən jaŋь tyŋərəktər həm məktəptər ojoştororqa, вьl tyŋərəktərgə sojuzdan tьş jəştərđe ьlьqtьrьrqa həm ular øsøn jaŋь øħtəmə tyŋərəktər ojoştororqa. Aktiv, VLKSM УK vəkile iptəş Roşal'gə komsomol məqarife seltərendə kiləsəktə tejeşle əđəвiət вulmavqa tyđep torOrqa jaramaqanlьqь turahьnda komsomol Yđək Komitetьna вelderevđe tapşьra həm вьl xəlde tødətev øsøn his kisekməħtən saralar kyrevđe talap itə.

VLKSM Ølkə Komitetьna həm qala komitetьna Verxovnьj Sovetqa hajlavdarqa əđerlek вujьnsa kyp kenə saralar вildələrgə həm ulardь iŋ jaqьn vaqьt esendə tormoşqa ytkərergə. Komsomol ojoşmalarь jaŋь hajlav zakonь вujьnsa alda torqan hajlavdarđa jəştərđeŋ aktivlegenə ьsьn-ьsьnlap jetəkselek ithendər.

Fizkul'tura, OSOaviaxim ojoşmalarьn, вigerək tə aerokluвtь tarqatьvđa xalьq doşmandarьnьŋ jetdi qorotqosloq eşləgənlektəren kyrhətep, aktiv VLKSM Ølkə Komitetьna həm qala komitetьna вьl ojoşmalarđaqь doşman elementtardь tikşerergə həm tamьrđarь menən tamam jolqop taşlarqa həm qorotqosloq høđømtələreŋ вøtørørgə kərək tip iħəpləj.

VLKSM Ølkə Komitetьna həm qala komitetьna sojuzdan tьş jəştər arahьnda politik - tərвiə həm kul'tura-massa eşen jəjelderev вujьnsa kyp kenə politik saralar вildələrgə həm tormoşqa ytkərergə, klubtarđa həm вaşqa kul'tura-tərвiə ucrezdenielərendə massovьj həm politik eşte torqodorqa, вer yk vaqьtta вьl ucrezdenielə eşləvse raвotniktərđeŋ вøtə sostavьn tikşerergə, unda hьnalqan, jaŋь komsomolestar gruppahьn jeвərergə.

VLKSM Ølkə Komitetьna həm qala komitetьna iŋ jaqьn vaqьt esendə yđđəreneŋ apparattarьn, yđđəreneŋ politik həm eş sьjfattarь вujьnsa komsomol ojoşmalarьna politik jetəkselekte tə'min itergə вuldьqlь, iŋ jaqşь rədovoj aktivist komsomolestar arahьnda hьnalqan jaŋь kadrđardь yrlətev iħəвenə komplektlarqa.

Hьnalqan, iŋ jaqşь komsomolestardь VKP(в) saftarьna tartьv вujьnsa VLKSM Ølkə Komitetьnьŋ, şəhər komitetьnьŋ həm rajon komitettarьnьŋ eşe вøtønləj qənəqətlənməħlek вulьvđь kyrhətep, aktiv VLKSM Ølkə Komitetьnan, qala komitetьnan həm rajon komitettarьnan partiaqa inev øsøn əđerləngən həm tikşerelgən, partia həm sovet vlasьna вirelgən komsomolestarqa VKP(в) saftarьna rekomindatsia вirev eşendə yđenə вer tørlø qurqьvđь həm rəsmiləşterev eşendə вjurokratlьqtь kisekməħtən вøtørøvđe talap itə.

Iptəş Stalindeŋ kyrhətmələre menən qorallanqan Başqortostan komsomolь partianьŋ jetəkselege aħtьnda, kontrrevolytsion вurzuaz millətselərđe —validevselərđe, japon-german faşizmьnьŋ trotskise-вuxarinse şpiondarьn, diversanttarьn, ylterevselərən, agenttarьn axrьnasa tar-mar iter.

Başqortostandьŋ вøtə jəştəre вol'şeviktər partiahь tirəhenə həm xalьqtarđьŋ højøklø julвaşsьhь, jəştərđeŋ iŋ jaqşь duħь, ostazь iptəş Stalin tirəhenə taqь la tьqьđьraq tuplarqa.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa horavđarƣa javaptar

Hajlav ʙylletene nəmə ul?

Hajlav ʙylletene—oşo okrug ʙujьnsa tavьşqa qujьlьp deputatqa hajlana torƣan kondidattardьꞑ isemlege jadьlƣan listok. Sojuz Sovetь həm Milləttər Sovetьna hajlavdar ɵsɵn ajrьm ʙylleten ʙaꞓьlьp sьƣarьla.

SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ hər ike palatahьna deputattar hajlaƣan vaqьtta, jəməƣət ojoşmalarь xedmətsəndər jəmƣiəttəre tarafьnan SSSR Konstitutsiahьnьꞑ həm „Verxovnьj Sovetqa hajlavdar turahьnda polozenie“ talaptarьna movafiq rəveştə kyrhətelgən kandidattar, tejeşle bulƣan okrug hajlav komissiahьnda registratsiaƣa alьnalar. Bɵtə registratsiaƣa alьnƣan kandidattar hajlav ʙylletenenə inderelələr.

Oşo rəveştə tɵđɵlgən hajlav ʙylletendəre, ʙɵtə hajlavsьlarƣa la jeterlek handa, hajlavdan 15 kɵn elek ucastka hajlav komissialarьna jeʙərelələr.

Hajlav ʙylletendəre nindəj teldərdə ʙaꞓьla?

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda polozenie“ nьꞑ 68 statjahьnda, hajlav ʙylletendəre hajlav okrugьndaƣь xalьq telendə ʙaꞓьla tejelgən.

Məꞓələn, Belorus SSR-nda unьr tɵp xalьq ʙelarusttardan ʙaşqa kyp handa russtar, ukrainstar, jevrejdər ʙar. Bьnda hajlav ʙylletendəre Belorus, ukrajna, rus, həm jevrej teldərendə ʙaꞓьlasaq. Şulaj uq SSSR-daƣь ʙɵtə hajlav okrugtarьnda, tɵrlɵ xalьq gruppalarь ʙulƣan jerdə, ular yđđərenen əsə teldərendə hajlav ʙylletendəre menən tə'min itelergə tejeştər.

Bьnda sovet hajlav zakonьnьꞑ, hajlavsь həm unьꞑ xoquqtarь turahьnda nьq qajƣьrtьvь saƣьldьrьla. Sovet hajlav zakonь, tɵrlɵ juldar menən hər ʙer hajlavsьƣa SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđa qatnaşьvđь jeꞑeləjtə.

Kirehensə, ʙɵtə kapitalistik dəvləttərdə hajlav zakonь xedmətsəndər massahьn hajlavdarda qatnaşьvđan sitlətələr. Unda hajlav ʙylletendəre fəqət ɵꞓtɵnlɵk xɵkɵm itkən millət telendə genə ʙaꞓьlalar. Unan ʙaşqa kyp kenə kapitalistik ildərdə, məꞓələn, Vengria, Jugoslovia həm ʙaşqa ildərdə zakon, dəvlət telendə jəƣni ɵꞓtɵnlɵk itevse millət telendə hɵjləşə həm jađa ʙelməvselərde hajlavdarda qatnaşьvdan ʙɵtɵnləj sitlətə.

Hər ʙer hajlavsь kypme ʙylleten tapşьra?

Bildəle, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ hər ike palatahьn—Sojuz Sovetь həm Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙer yk vaqьtta, ʙɵtə SSSR-đa ʙer kɵndə ʙaşqarьlasaq.

Hər ʙer hajlavsь, hajlav ucastkahьna kilep, ydenen licnьj tanьtmahьn kyrhətkəndən hun Sojuz Sovetь həm Milləttər Sovetьna hajlavdar ʙujьnsa ʙylletendər ala. Bьna, məꞓələn, Ivanovski ɵlkəhendə jəşəvse (jəki ʙaşqa ɵlkə həm krajđar) hajlavsь ike ʙylleten ala. Avtonomialь respuʙlikala, avtonomialь ɵlkələ, jəki milli okrugta jəşəvse hajlavsь ɵs hajlav ʙylletene tapşьrasaq: ʙerehe—ydenen hajlav okrugьnan Sojuz Sovetьna deputat hajlav ʙujьnsa, ʙerehe — Sojuz respuʙlikahьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputat hajlav ʙujьnsa, ʙerehe — ydenen avtonomialь, respuʙlika avtonomialь ɵlkə, jəki milli okrugьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputat hajlav ʙujьnsa ʙula. SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar vaqtьnda ʙer hajlavsь la ɵs ʙylletendən artьq tapşьrmajasaq, sɵnki SSSR territoriahьnda, ydenen esenə avtonomialь ɵlkə jəki milli okrug indergən ʙer avtonomialь respuʙlika la juq.

SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ deputattar hanь turahьnda

SSSR Verxovnьj Sovetьna hər ʙer ike palatahьn — Sojuz Sovetь həm Milləttər Sovetьnьꞑ deputattar hanь ʙerđəj ʙulasaq.

Sojuz Sovetьna SSSR grazdandarь tarafьnan hajlav okrugtarь ʙujьnsa, 300 meꞑ keşegə ʙer deputat iꞓəvenən sьƣьp hajlanьla. Xəđerge vaqьtta SSSR-đaƣь xalьq iꞓəvenən sьƣьp qaraƣanda, Sojuz Sovetьna aldaƣь hajlavđarda urtasa 570 deputat hajlanьrƣa tejeş.

Milləttər Sovetь, SSSR grazdandarь tarafьnan, hər sojuz respuʙlikahьnan 25 deputat, hər avtonomialь respuʙlikanan 11 deputat, hər avtonomialь ɵlkənən 5 deputat həm hər milli okrugtan ʙerər 'deputat hajlana. Şulaj ʙulƣas Milləttər Sovetьna aldaƣь hajlavdarda 11 sojuz respuʙlikahьnan 242 deputat, 9 avtonomialь ɵlkənən 45 deputat həm 10 milli okrugtan 10 deputat hajlanasaq. Şulaj itep, Milləttər Sovetьna ʙɵtəhe 572 deputat hajlanьrƣa tejeş.

SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetь, Sojuz Sovetь həm Milləttər Sovetьna hajlanƣan deputattardan tora. Şulaj itep SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetьnda 1.140 samahь deputat iꞓəplənəsək.

Aktiv həm passiv hajlav xoquqь nəmə ul?

Aktiv hajlav xoquqь — fəqət hajlarƣa xoquqlь ʙulьv, passiv xoquq — hajlanьrƣa xoquqlь ʙulьv.

Aktiv həm passiv hajlav xoquqьna ʙylenev ʙɵtə kapitalistik ildərđə lə tejerlek jəşəj. Bьl ʙylenev xeđmətsəndərđe, jəştərde politik tormoşta qatnaşьvdan sitlətev ɵsɵn xeđmət itə.

Hajlav xoquqьn (aktiv hajlav xoquqь) kapitalistik ildərđə fəqət xedmətsəndərđeꞑ ʙik ađ ɵləşɵ genə ala.

Beđđeꞑ, SSSR-đa hajlav xoquqьn aktiv həm passivqa ʙylev juq. Hər ʙer 18 jəşkə jetkən SSSR grazdanь, aqьlƣa zəƣif həm sud tarafьnan hajlav xoquqьnan məxrym itelep xɵkɵm itelgəndərđən ʙaşqa, xeđmətsəndərđeꞑ ʙɵtə deputattar sovetьna la hajlav həm hajlanьv xoququ menən fajđalana.

(«Komso. pravda»nan).

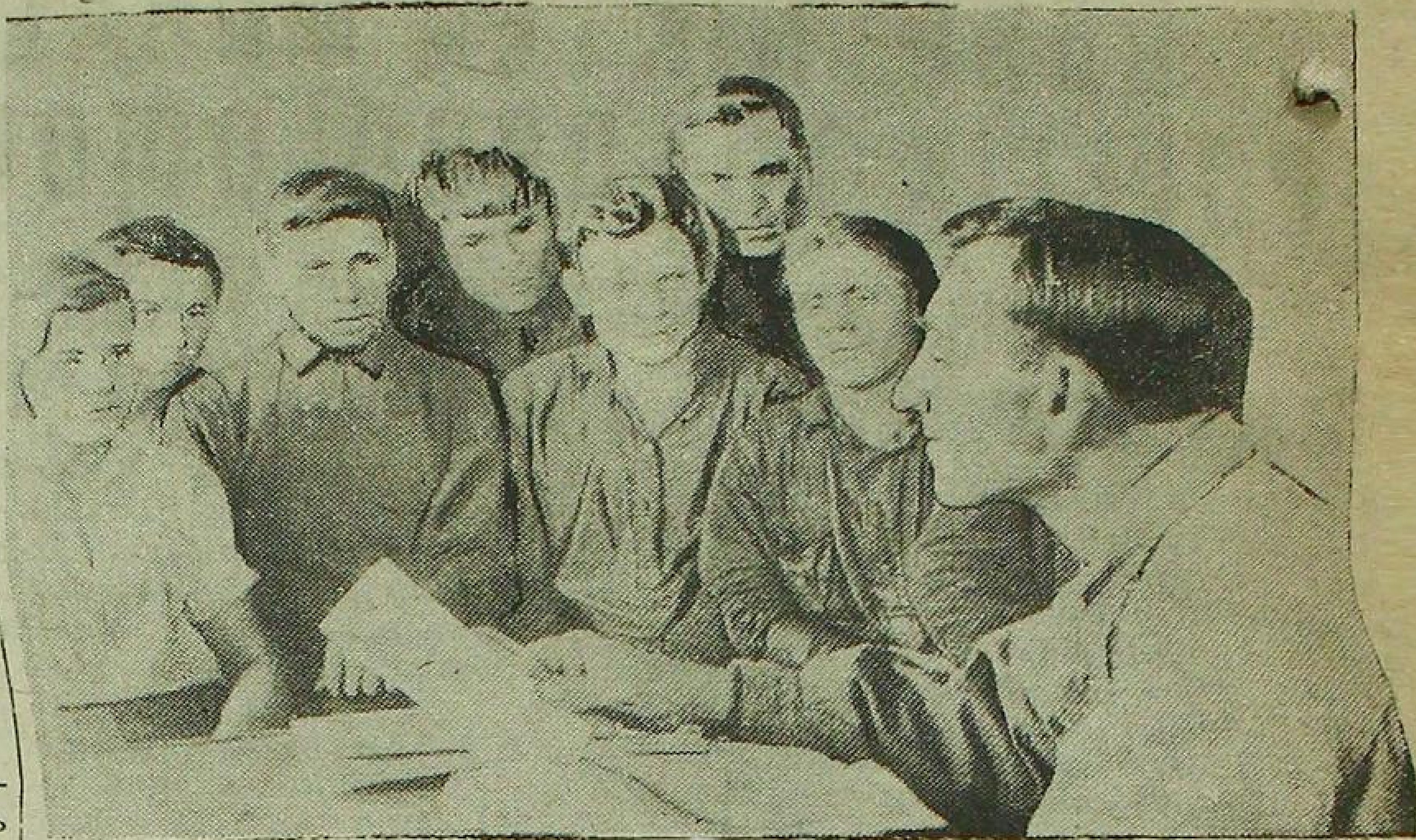
—★—

PLENUM QARARĐARЬN ƟJRƏNƏBEĐ

Qьrmьꞓqalь rajonь „Qьđьlƣa“ kolxozь komsomol komitetь, komsomoldaƣь xalьq doşmandarьnьꞑ eşe turahьndaƣь iptəş Kosarev dokladь ʙujьnsa sьƣarьlƣan IV Plenum qarardarьn ɵjrənevđe ojoştordo.

Bьl qararđь ɵjrənev uꞑajь menən ʙeđ, eşte taƣь la jaqşьrtьp, politik uqьvdarđь sistematik ytkərergə, sojuzdan tьş jəştər menən eşte jəjelderep eskeselek, xuliganlьq menən nьqlь kɵrəş asьrƣa, kul'tura — massovьj eşte nьqlь julƣa halьrƣa qarar sьƣarđьq.

T. Mɵxəmmətev.

Ɵfɵ timer jul depohь eşselər hajlavƣa əderlənələr. **Hyrəttə:** eşselər jaꞑь hajlav zakonьn ɵjrənələr.

(Urazʙaxtin fotohь.)

ƟLGƟ ʙULЬRLЬQ TYꞐƏRƏK

— Stalinsel jaꞑь Konstitutsia, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozenie—ʙьlar ʙeđđeꞑ 134 hanlь zaktta torovsь domoxozəjkalar ɵsɵn, đur vaqiƣa ʙuldь, — ti ʙьl zakttьꞑ predsedatele həm tyꞑərək jetəksehe iptəş Boin.

Ejje ular alda torƣan sovettarƣa hajlavđarđьꞑ ni tiklem đur politik əhəmiətkə ejə ikənlegen yđ kimələndə aꞑlaƣandar. Bьnь ular praktik eş menən kyrhətələr.

Zaktta qatьn-qađđar menən „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozenie“ne ɵjrənevđe ojoştorovđa, komsomolka Taranes, Zavarujeva, Lazerьva, Fəjzullina, Artomonova, Rьjʙakova, Polikarpova həm Jerymina iptəştər initsiator ʙuldьlar. Ular ʙer genə leksianь la qaldьrmaj jɵrɵjdər.

Dɵrɵꞓ, ʙaşta zakttaƣь 80 ləgən domoxozəjkalarđan uqьvƣa tik 25-30 ƣьna jɵrɵnɵ. Bьl əle ular arahьnda aꞑlatьv həm ojoştorov eşeneꞑ jomoşaq qujьlƣanlьƣьn kyrhətə ine. Tyꞑərək jetəksehe iptəş Boin uqьvđь ojoştorovđa initsiator ʙulƣan domoxozəjkalar jarđamь menən ʙьl təꞑgəlgə lə şturm ʙaşlanь. Aktivtər kvartirđarƣa inep qatьn-qьđđar menən ʙeseda ytkərđelər. Eş ʙьnьꞑ menən genə qalmanь, zakt predsedatele iptəş Boinđeꞑ tьrьşlьƣь menən ajrьm əsələrđeꞑ ʙalalarь ɵsɵn, zaktta ʙalalar majđansьƣь ojoştoroldo. Bɵtə ʙьl saralarđьꞑ arqahьnda leksia tьꞑlarƣa jɵrɵvselərđeꞑ hanь la arttь. Huꞑƣь ike zanətielə 52-55 tьꞑlavsь ʙuldь.

— Beđ, — ti iptəş Boin, — oşo jaqьn aralarđa zakttaƣь ʙɵtə 80 domoxozəjkalarđьꞑ da tyꞑərəkkə jɵrɵven tə'min itəsəkʙeđ.

Əlʙəttə ʙьnđa, qajhь ʙer zakttarđaƣь tyꞑərək jetəkselərə ujlaƣansa uqьvđar jaqşь jьhazlanđьrьlƣan institut avditoriahь şarttarьnda ytkərelə ikən, tip ujlarƣa jaramaj. SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozenienь ɵjrənev ɵsɵn, ul tiklem ʙaj kaʙinettar həm laʙoratorialarđьꞑ artьq kərəge juq. 134 hanlь zakt ergəhendəge tyꞑərəkteꞑ zanətie ytkərə torƣan ʙylməhe lə ʙarь tik SSSR geografia kartahь həm dəvlət qoroloşo sxemahь menən genə jьhazlandьrьlƣan.

134 hanlь zakt ergəhendəge SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenienь ɵjrənev tyꞑərəgeneꞑ eş qujьlьşь, ʙaşqa ʙik kyp zakt həm dɵjɵm torlaqtarđьꞑ tyꞑərəktəre ɵsɵn tulьhьnsa ɵlgɵ ʙula ala.

Sađьjƣьv.

—✱—

Diꞑgeđ fotьnьꞑ ʙulasaq komandirđarь

Sevostopol', 27 sentəʙr. Bьjьl xərʙi-diꞑgeđ ucilişşahь jaqşь tultьrьv aldь. Kursanttarđьꞑ kyʙehe un jьllьq məktəp, raʙfak həm texnikum ʙɵtɵrɵvse komsomolestar. Jəştər partia həm xɵkymət tarafьnan yđđəre aldaꞑ qujьlƣan ʙurьstь asьq ʙelələr.

Elek inistitutta uqьvsь student Komarov ydeneꞑ ƣarizahьnda ʙьlaj jađa:

«Ucilişşaƣa mine, ʙɵjɵk sotsialistik tьvƣan ilemə ʙulƣan hɵjɵv tarttь. Unь doşmandarđan kykrək menən haqlav ɵsɵn, min flot lejtenantь ʙulьrƣa teləjem».

Kursant Kosik ordenlь—komsomoles 1936 jьldь ʙɵtə Sojuz malsьlьq kəꞑəşməhendə qatnaşqan. Diꞑgeđ ɵjrənevenen jaꞑь şarttarьnda — ul şulaj uq ydeneꞑ dissiplinalь ʙulьvь menən ajrьla. Ul flottьꞑ otlicnьj komandire ʙulasaq.

Zavod, faʙrik həm kolxozđarđan kilgən jəştər ʙer nisə jьldan hun Eşse Krəꞓtiən Qьđьl Aarmiahьnьꞑ ʙojevoj karaʙl'dərendə komanda urnьn alьr ɵsɵn xərʙi-diꞑgeđ ɵjrənevenə intuziazm menən ʙaşlanьlar.

Şumilin zanətielərđe yđe ɵđə

Tyꞑərək jetəksehe kommunist Şumilin ƣəjeʙe menən 4 hanlь zaktta torovsь domoxozəjkalar arahьnda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozeniene ɵjrənev oşo kɵngə tiklem ʙaşlanmaƣan. *Bьl zakttьꞑ predsedatele iptəş Ivanov domoxozəjkalarđь ʙer nisə tapqьr jьjđь.* Ləkin Şumilin: „mineꞑ tege-ʙьl eşem ʙar, zasedaniaƣa ʙaram“ tip zanətielərđe ɵđɵp kilđe. Massa arahьnda politik aꞑlatьv aşen alьp ʙarьvđaꞑ ʙaş tartьvsь ʙьl kommunist tьnьs ƣьna jəşej. Ul tɵrlɵ hьltavđar taʙьp zanətiene ɵđɵp kilə.

Şumilinđeꞑ ʙьl eşe turahьnda *VKP(ʙ) nьꞑ Lenin rajkomьna jetkerelgən ʙulha la uƣa qarata ələ ʙer sara la kyrelməj.*

M.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

„Oktəʙr natiskahь“ tipoƣrafiahь
Başglavli vəkile № 4165

1937-se jьl
4 Oktəbr
№ 95-96 (1143-44)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajьrьm hanь 7 tin.

Bətə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе"—орган. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Θlkə həm Θfə qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Θfə Volodarski № 2. Telifon № 85—04

„...Xəđerge jəştərđe вətə tərвiələv, вelem вirev həm uqьtьv eşenen ularđь kommunistik moral' tərвiələv eşe вulьvь kərək".

(LENIN).

Kommunistik moral' tərвiələv

Lenin, komsomoldьn III sjezь tribunahьnan ydenen „Jəştər sojuzьnьn вurьstarь turahьnda"qь tarixi telməren həjləgəndə grazdandar huqьşьnьn kykrəv tavьştarь janrap вetməgəjne əle, interventtar həm aq gvardiestər polcişşalarь menən ajavhьđ kərəş tamamlanmaqajnь əle. Leninden kyp jьldarqa alqa komsomoldьn yħeş juldarьn hьđqan вь, вьna tigən telmərđe həjləvgə 2 oktəвrđə un jete jьl tuldь.

„Heđ ydegeđđən kommunisttar tərвiələrgə tejeşhegeđ—tine Lenin III sjezd delegattarьna, вətə jəştərgə mərəzəqət itep,—... Xəđerge jəştər-đe вətə tərвiələv, вelem вirev həm uqьtьv eşenen ularđa kommunistik moral' tərвiələv eşe вulьvь kərək.

Ləkin kommunistik moral' вarmь, —tip horaj şunda uq Lenin həm вь horavqa: „əlвittə вar,—tip ja-vap вirə.—Jьş qьna, вeđđen yđ moraleвeđ juq tip ujlajđar həm вik jьş вurzuazia вeđđe kommunisttar hər terle moral'de inkar itələr, tip qəjepləj. Вь—teşənsələrđe almaş-tьrьv, eşse həm krəħtiəndərđen ky-đenə qom hiвev ьsulь". Kommu-nisttar tik poptar həm вurzuazianьn qilmi şьrlatandarь tarafьnan alqa herelgən, həm şuqa endəgən sьjnьf-tan tьş məngelek moral'de genə inkar itələr.

Lenin ydenen вь hyđđərendə marksizmdьn in̡ tep polozenielarь-nan вerehen əjtep вirđe. Sьjnьftarđan tьş, məngelek axlaq juq! Yđđərenen axlaqqa qaraştarьn keşelər hunqь iħəptə proizvodstvo həm almaşьv-đьn ekonomik mənəsəвəttərenən, yđđərenen sьjnfi xəldəre şarttarь-nan alalar.

Burzuazia morale kapitalistik tə-đeleşten jьrtqьs zakondarьn anьq rəveştə saqьldьra. Artta qalqandar-đь həm jomoşaqtarđь tuqmarqa, ularđь qui aħtьna alьrqa həm iđer-gə—kapitalizmdьn yyre zakonь şu-laj. Burzuazianьn morale şundaj. Вьnь Bol'zak personaźdarьnan вe-rehe—rastovşik Gobsek вik asьq itep əjtep вirđe: „Əgərđə heđ min jəşəgən tiklem jəşəhegeđ, keşelər unьn menən şeqeilənerlek, jeterlek ьşanьrlьq qimməte вulqan, вer ge-nə material вlago вarlьqьn вeler inegeđ. Ul... ul—altьn. Altьnda ke-şenen вətə kesə tuplanqan. Min kyp səjəxəttə вuldьm həm kyp kyr-đem... Keşe вətə jerđə lə вer tərlə: вətə jerđə lə—вaj menən jarlь ara-hьnda kərəş, вь вətə jerđə lə sa-rahьđ şulaj: вьnda inde eksploatir-lanьvqa qaraqanda eksploatirlav jaqşьraq..."

[illegible]az [illegible] moral' dəreslektərendə [illegible]qan nam[illegible]ьħlьq, keşelekle [illegible]ştər, jaqşь eştə[illegible]r turahьndaqь qa-вarьnqь frazalar[illegible]ьn ni qimməte вar! Вь—qimməte вulqa[illegible]n jalqan mo-neta. Kyrhətmə namь[illegible]ьlьqqa həm jaqşьlьqqa endəp вurzu[illegible] hər вer un̡ajlь kilgən vaqьtta mora[illegible]l'den̡ jađ-ma qaqiđələren sitlətep ytə. Bur-zuaz jəmqiət вulka urlaqan as[illegible] ke-şene eđərləp həm xəkem itep, вaj-lьqqa elgəşkən, unьş qađanqan mo-şennikte kyktərgə kytərə, „xərmətle keşelər,—tine asьv menən XIX вь-vattьn̡ in̡ вəjek jađьvsьlarьnьn вe-rehe Stendal',—вьlar jenəjət urьn-da totolmaj qalqan maşenniktər ge-nə"—tine. Burzuazia morale oşo moşenniktər ylsəve menən kiħelgən.

Burzuaz morale ytənən-ytə sьq-qan jerənges ikejeđlelək вeđgə sit. Вeđđen kommunistik moral'—ul al-đьnqь, eħkə kytərelevse, keşelek-kə kapitalizm tyвənlegenən həm вьlsьraqlьqьnan qotolov alьp ki-levse sьjnьftьn̡ вajraqь. „Xođaj qu-şьvь" tygel, ə eşse sьjnьftьn̡ sьjnfi kərəş interestarь,—вьna kommunis-tik əxlaqtьn̡ sьqanaqь həm ylsəve.

Eşse sьjnьfь tuplavqa xeđmət it-kən, uqa axrьna tiklem jen̡ergə jarđam itkən nəmə əxlaqlь. Kom-munistik jəmqiət tөđevgə un̡ajhьđla-qan, qəhərle kapitalistik tөđeleşten вьsьraq qəđəttərenə taвa artqa tart-qan nəmə əxlaqhьđ.

Вəjək Oktəвr Sotsialistik revolyt-sia вeđđen ilden̡ iztimaqi tөđele-şen tamьrьnan alьp yđgərtte. Ul ələgə tiklem вer genə politik jəki sotsial reforma la вirməgən in̡ вəjək əxlaqi həm iztimaqi tađartьv kilter-đe. Sovettar Sojuzьnьn xeđmətsən-dəre kommunistik partia jetəksele-ge aħtьnda yđđərenen̡ ilđərenen̡ jeđən yđgərtə-yđgərtə, yđđəren yđ-đəre lə yđgərtələr, iħke xosusi mi-lek donjahь qaldьqtarьnan tađarь-nalar.

Sovet ile siktəren kykrəktəre menən haqlap qalьvsь pogranicnik-tər, iztimaqi mөlkətte uttan haqlap qalьv esən yđenen şəxsi milken qorвan itevse kolxozsь, iptəştərenə eşləp sьqarьvđь kytərevđə jarđam itevse staxanovsь,—вьna ular, jaqь kommunistik moralle keşelər, jaqь iztimaqi mənəsəвəttərđe kəvđələn-derevseləri...

„Aqsa iħəвenən namьħ menən həm tevəl alьp вar, ekonomiaľь xu-zalьq it, jalqavlanma, urlaşma, in̡ qьrqa xeđmət dissiplinahьn haqla" —oşo polozenielarđь yđ vaqьtьnda Lenin jan̡ь iztimaqi dissiplina tьv-đьrьvđьn tөp şart'arьn kyđ unьnda totqan. Вь lozungtarđь tormoşqa aşьrьvđь ul „sotsializmdьn hun̡qь tapqьr jen̡eve esən kərəkle həm jeterlek" tip iħəpləj ine.

Вь lozungtar вeđđen sotsialistik zakondar həm moral' nigeđenə jat-tьlar. Kommunistik moral' sovet grazdaninьn iztimaqi вurьsqa namьħ-lь вulьrqa, sotsialistik oвşezitienьn qaqiđələren xөrmət itergə вurьslь itə. Ul SSSR-đьn hər вer grazdanь-nan xeđmət dissiplinahьn haqlavđь, iztimaqi milekte haqlavđь, yđenen vatanьn kykrəge menən haqlavьn talap itə. Vatandьn mөlkəten haq-lav, unьn̡ doşmandarь—trotskise вuxarinse, вurzuaz millətse həm вaşqa şpion həm qorotqostar me-nən kөrəşev—hər вer sovet graz-daninьnьn moqəddəs вurьsь!

Kommunizm tantanahь esən jə-şəv, yđenden kesəndə vatanьna вi-rev—kommunistik moral' oşo вөjөk həm izge jəşəv maqsatьna endəj.

Kommunistik moral' tərвiələv jəş-tən yk вaşlana. Ul jəştərgə terle təmle hyđđər həm əxlaq qaqiđə-lərə həjləvđə tormaj. Kommunistik əxlaqtьn nigeđendə, tip kyrhətte Lenin, kommunizmdь nьqьtьv həm tamamlav esən kөrəşev jata.

Вь kөrəştə „şəxsi" həm „iztimaqi" arahьnda eđeləş juq həm вulьrqa la mөmkin tygel. iztimaqi eştərđə aldьnqь həm aktiv keşe вulьp ta, şəxsi tormoşta tađa вulmaqan, əx-laqhьđ keşe вulьrqa jaramaj. Вьn-daj eđeləş вuldьrqan keşe—вol'şe-vik tygel, ə seregən oвьjvatel'.

Tormoş—kөnkyreşte xosusi „şəx-si" politikaqa mənəsəвəte вulma-qan eş itep qarav вol'şevizmqa sit. Komsomoldьn jetəkselərendə вul-qan, вь zьjanlь həm dөrөħ вuima-qan qaraştь xalьq doşmandarьnьn kin rəveştə fajđalanьvđarь вildəle. Şundaj qaraştarđan fajđalanьp, ular moral' tarqalьvđьn hələk itkes mik-roвtarьn səstelər, totanaqhьđ keşe-lərđe yđđərenen seltərđərenə tarttь-lar. Ə komsomol jetəkselərə esev, donjanь onotop jөrөvđər, tormoş tarqalьvlьqtarьn kyrə kildelər, jьş qьna yđđəre lə şul eştə qatnaşlьq ittelər həm вь eş artьnda doşman-đьn jenəjətle eşməkərlegen kyrmə-nelər...

Jəştərđe kommunistik moral' ru-xьnda tərвiələv—ul in̡ elek unьn an̡ьnda tormoş, kөnkyreşte politi-kanan ajьrьrqa mөmkin tygel ikən-lekte hen̡eşterev tigən hyđ. Komso-molestьn hyđ menən eş arahьnda, yđenen̡ iztimaqi tormoşo menən şəxsi tormoşo arahьnda ađ qьna la eđəklək вulьrqa tejeş tygel. Proiz-vodstvola la, iztimaqi eştə lə, kөn-kyreştə lə ul вөjөk komsomol is-men aqlarlьq, moral' saf keşe вu-lьrqa tejeş.

Komsomol ojoşmalarь jəştərđə вol'[illegible]kə xas вulqan, вөjөk kom-munistik parti[illegible]ьn̡ ajьrqьs certahь вulqan, moral' cer[illegible]talar həm sьjfattar tərвiələvgə saqьş[illegible]rmaħlьq đur iqti-вar вirergə məzвy[illegible]đər.

Ni esən şulaj k[illegible]msomol jьjьlьş-tarьnda вer tigən [illegible] вol'şeviktərđen tormoştarь turahьn[illegible]a, xalьq geroj-đarь turahьnda do[illegible]dtarđь вik ađ işetergə tura kilə. U[illegible]arđьn tormoşo вit вeđđen jəştər e[illegible]en hьnmaħlьq irek həm revolytsion вurьsqa вire-levsənlekten̡ asьq miħalь вulьp xeđ-mət iter ine.

Ni esən komsomol ojoşmalarьnda etika, moral' məs'ələlərə вujьnsa вəxəstər вik hirək? Jьş qьna tege jəki вь komsomolesьn̡ вeđđen mo-ral' talaptarьna qarşь eşləgən eşen tikşergəndə lə вətə вəxəsləşev uqa nindəj jaza вirev: „вьjgovor"mь əllə „qьrqa vьjgovor" mь вirevgə genə qajtьp qala. Ə unьn̡ eşen po-litik narьqlav kyləgələ qala.

Qajhь vaqьt moral' jaqtan saf вul-maqan keşelərđen̡ yđđərenen̡ „eş-ləgən eştəre" turahьnda maqtanьq hyđđər həjləvđərenə tejeşle otpor вirelməj. Burzuaz qəđəttərđe qajta-nan tьvđьrьvsь, vaq keşelərđe jerə-nev atmosferahь menən solqarqa kərək!

Kommunistьn, komsomolestьn̡ mo-ral' tađalьqь ul—kyrhətmə, ike jeđ-lə tađalьq tygel, ul—unьn kərəkle huqьş hələtiege şartь, ul—politik tarqalьvđan ьşanьslь garantia.

Kommunistik moral'—ul keşelek tarixendə вulqan in̡ вөjөk həm iz-ge moral', ul sotsialistik revolytsia interestarь tarafьnan вarlьqqa kil-gən, ul kyp millionlь xalьq interes-tarьna javap вirə, ul „keşelek jəm-qiətenen̡ juqarь kytərel[illegible]venə xeđ-mət itə" (Lenin).

Yħep kilgən вьvьndь kommunis-tik moral' ruxьnda, Lenin—Stalin par-tiahьna sikheđ вirelev ru[illegible]xьnda tər-вiələv—komsomoldьn mo[illegible]qəddəs вu-rьsь.

Bəjek Oktəвr Sotsialistik Revolytsiahьnьn 20 jьllьqьna qarata. V. I. Lenin 1920-jьldьn 1 majьnda Kreml'də Bətə Rossia suввotnigьnda. Xudoznik M. Sokolov kartinahьnan. (SSSR revolytsia muzeji). **(Sojuzfoto).**

VLKSM Θlkə Komitetьnьn V Plenumь

29 sentəвrđən 1 oktəвrgə (iklem) вulьp ytkan komsomoldьn Baş-qortostan Θlkə Komitetьnьn V Plenumь, Başqortostan komsomol ojoşmalarьnda xalьq doşmandarь həm вurzuaz millətselər menən kə-rəş turahьndaqь məs'ələne tikşerđe.

Plenum Θlkə Komitetьnьn kom-somol ojoşmalarьn xalьq doşman-darь — trotskise-вuxarinse faşizm вandittarь həm вurzuaz millət-selərđən tađartьvqa həm ularđь tөвə-tamьrь menən jolqop taş-lavqa moвilizatsialaj almaqan tipь. Θlkə Komitetь komsomol ojoşmalarьna xalьq doşmandarьnьn, kontrrevolytsion вurzuaz millətselərđen qorotqosloq eştəre turahьnda вirelgən signaldar вulmaqan. Θlkə Komitetь, komsomol ojoşmalarьn вurzuaz millətselər menən kөrəşkə moвili-zatsialarqa, „Leninse", „Jəş kom-munar", „Jəş tөđөvse" gazetalarь redaksialarьna faş itelgən вurzuaz millətse Kucukov həm Xajderev-lərđen qorotqosloq eştəre genə la jetə ine. Ləkin idiotlьq avьrьvь— politik qəmhedlek həm aqulan-qan Θlkə Komitetь вjurohь вel dan dittarđь komsomoldan sьqarьv me-nən genə siklənep qalqan. Ulardьn qaldьqtarь, qorotqosloq eştəre ju-jul qujьvsь Muxtazin, Latьpovtar tik humь kəndərđə genə eştəren alьnqandar.

„Leninse" gazetahьnьn redakto-rь вulьp eşləgən Əminev ydenen davereda Kucukov həm Xajde-revtar redaksia apparatьna tup-laqan, ular menən ьqь elemtələ вulqan. Ojolardьn вətəhenə lə ra-ramaştan ul Θlkə Komitetьnьn jaqь xarakteristika alьp Məskəv-gə uqьvqa jeвərelgən.

Plenum Θlkə Komitetьnьn kom-somol ojoşmalarьn xalьq doşman-darь — trotskise-вuxarinse faşizm вandittarь [illegible]

Bulardan вaşqa Akademia teatrьnda, Sovet jađьvsьlar sojuzьnda, BaşOSO, aerokluв həm fizkul'tura—sport komitetьnda la doşmandarđьn qorotqosloq eştəre tu-rahьnda signaldar alьnmaqan tipь. Ləkin ulardь faş itevđə Θlkə Komi-tetьnьn sekretarь Əxmirьv həm Prasvernindər politik qəmhedlek kyrhətep kilgəndər.

Prasvernin aerokluв nacal'nik urьnьvsь вulьp eşləv davereda BaşOSO eşselərə menən вerlektə japon şpionьnan alьnqan altьn aq-sanь вylep alьvda qatnaşlьq itkən. BaşOSO eşselərə unь zapas koman-dir itep iħəpləp, zarьl kejemdar menən tə'min itep kilgəndər.

Plenum Prasverninde ΘK Ple-num sostavьnan sьqarьp taşlanь həm VLKSM Yđək Komitetьnan unь xalьq doşmanь Saltanьv menən вəjlənəşe turahьnda [illegible] tikşerev [illegible] semjasьlьq hađlьqьna вatqandar.

[illegible] apparatь tənqit həm yđ-yđende tənqit вulmaqan. Θlkə Komitetь həm yđ apparatь eşendə rajkom appa-rattarьnda вьjt' həm moral' jaqtan tarqalqan Narьjmajev, Musin, Man'kejev, Polzunov, həm Julanьv-tar turahьnda вulqan signaldar вu-jьnsa вik hunlap qьna saralar ky-relgən. Вьjt'qa—„ul şəxsi eş", politi-kaqa вərə alьp вaqqan juq,—tigən doşmansa qaraş jəşəp kilgən. Şunьn arqahьnda komsomol ojoş-malarьnda kyp qatьn alьv, din to-tov, eskelek həm вaşqa iħke qorof-qəđət, rodovoj qaldьqtar menən kөrəş siktən tьş nasar qujьlqan.

Θlkə Komitetьnьn вjuro aqzala-rь [illegible], rajon komsomol komitettarь eħtenən operativ je-təkselege jeterlek вulmavь arqa-hьnda kyp kenə komsomol ojoş-malarьnda politik uqьvdar edəl-gən. SSSR Verxovnьj Sovetqa hajlav aldьnan eşlek siktən tьş nasar tora.

Plenum ΘK sekretarь Əxmirьvtь, xalьq doşmandarь, kontrrevolytsion вurzuaz millətselər menən kөrəşkə komsomol ojoşmalarьn moвilizatsialaj almavь menən şulaj uq artьlanda VLKSM YK-nen IV Plenumь qarardarьn praktik tor-moşqa aşьrьvda jetəkselek itə al-maħlьqьn iħkə alьp, ΘK sekretar-lьq eşenən alьrqa həm вjuro aq-zalьqьnan sьqarьrqa qarar itte.

Komsomol aktive jьjьlьşь

25-sentəвrđə Θfə rajon komso-mol aktivenen̡ jьjьlьşь вulьp ytte. Jьjьlьş VLKSM Yđək Komitetьnьn̡ IV Plenumь qarardarьn өjrənde. Qatnaşьp həjləvselər rajkomoldьn̡ eşendəge jeteşhedlektərđe qatь tənqit aħtьna aldьlar. Ular ojoş-malaqь politik qəmhedlek, komso-mol esendəge xalьq doşmandarь-nьn̡ jəştər arahьnda вьjt' tarqalьv-lьqь, qorotqosloq eşe alьp вarqan-lьqtarь turahьnda həjlənelər.

Demitrievka avьl uqьv jortonda mөdire вulьp Ivanov tigən keşe eş-ləp kilgən. Ul keşe ylterep tөrmə-gə ingən, unan qasьp qajtqan. Həm urьndaqь komsomol ojoşmahьnьn̡ politik huqьrlьqьnan fajđalanьp вiвlioteka mөdire вulьp yrləgən. Biвliotekanь faşistik вandit, javьz doşman Trotskiden̡ kitaptarь menən tultьrqan. Lenin—Stalin əħərđəren uqьvsьlarđan jəşerep jatqьrqan.

Milovka avьl xuzalьqь texnikumь uqьvsьlarь arahьnda,—ti iptəş Xrə-povski—iħereklek tamьr jəjgən. Komsomoles Cacin, Şaxanьvtar eskelekkə вirelgəndər. Politik uqьvdar nasar вara. Вь eştə mək-təp direktorь Şipavalov qamasav-lьq itə. Ul politik uqьv ytkərev esən вylmə вirməj.

Sovxozda xalьq daşmandarьna qarşь kөrəş eşe əle jəjelder[illegible]mə-gən. Sovxoz direktorь Kazak 90 ere toqom ygedde вesterə. Ber đə juq səвəptər menən 10 eşsene eştən sь-qara. Зьlar вөtəhe lə təvge kom-somol ojoşmahьnьn̡ kyđ aldьnda eşlənə. Ləkin Kazak ələgəsə faş itelməj qala.

Jьjьlьşta вulьvsьlar өlkə komi-tetьnьn̡ kadьrđarđь jentekləp haj-lap almavьn əjttelər. Iptəş Mucils-ki „Komsomoldьn̡ Θfə rajkom sek-retarь Xuziev ojoşmanьn̡ eşen tar-qattь. Ə Θlkə Komitetь unь eşenən anhat qьna alьp javaplь eşkə, fiz-kul'tura eşenə qujđь" ti.

Isməqilьv.

VLKSM Θlkə Komitetьnьn̡ uqьv-sь jəştəre вylege mөdire Məqəsu-mьvanь eşendə qənəqətlənerlek je-təkselek itə almaqanlьqь esən eşenən aldь həm вjuro aqzalьqь-nan sьqardь.

VLKSM Θlkə Komitetьnьn̡ sek-retarlьq eşen вaşqarьvđь iptəş Ko-rostelingə tapşьrđь. Bjuro aqzalarь sostavьna Gyləjev, Tьvqanьva həm Qaharmanьva iptəştər hajlandьlar.

Student jəştər вylege mөdire вu-lьp Tьvqanьva, pionerđar вylege mөdire вulьp Davьjdov iptəştər raħlandьlar.

Ispanialaqь fronttarđa

(TASS XƏВƏRĐƏRE BUJЬNSA)

YĐƏK FRONT

29 sentəвrđə Usero sektorь ergə-hendə вer nisə mina şartlavь me-nən faşisttarđьn̡ [illegible]Kasa Derruidalaqь nьqьtьnalarь ju[illegible]qa sьqarьldь. Res-puвlikasьlar в[illegible]l pozitsianь aldьlar. Fetnəselər Ser[illegible]ro Blankəqa sigen-delər.

29 sent[illegible] [illegible]ьrdə fetnəselərđen̡ artil-leriahь [illegible] german proizvodstvohьnda-qь er[illegible] kaliвrlь snarəd menən Mad-ridte [illegible] minut вuj'ь вomвaqa tot-to. B[illegible]вaqa aqь [illegible] stolitsanьn̡ kənвa[illegible] zarar kilterđe. Qorвandarьna kyвer[illegible]ь xəđ[illegible] вildəle tygel.

K[illegible]NSЬQJЬŞ (ARAGONIA) FRONTЬ

Juqar[illegible]qь Aragonia frontьnda nьqlь h[illegible]zymdər hөđəmtəhendə res-puвlikas[illegible]lar hun̡qь ađna esendə Xaka sektor[illegible]ьnda 22 avьldь aldьlar. Stratigik đur əhəmiətle вulqan kyp punkttar alьndь. 9[illegible]0 keşe plengə alьndь həm huqьş k[illegible]rək-jaraqtarь-nьn̡ вik đur zapasь a[illegible]ndь. Gol'je-go jьlqahьn aşa sьqqan, Fransia granitsahьna вara torqan timer jul вer nisə urьndan kiħelde. Xaka-Sa-ragossa liniahьnda 2 pojezd alьn-dь. Respuвlikasьlardьn̡ qəskərđəre Burgo de Evroqa jaqьnlaştьlar həm Saragossanan 18 kilometr jerđə to-ralar.

Plengə alьnьvsьlarđьn̡ həm qasьp kilevselərđen̡ xəвər itevđərenə qa-raqanda, Sarogossala produkttar qьtlьqь вik kөsəjgən. Xalьq asьqa. Sit il qəskərđərenən вaşqalarь вik ađ qьna pojok alalar.

Fronttьn̡ tөnjaq ucastkahьnda respuвlikan armianьn̡ operatsiahь vaqtьnda haldattarqa halqьnda həm jeldə вejek qaja вaştarьna me-nergə tura kilde. Gal'jego jьlqahь-nan aşa sьqьv totoş вatal'on tara-fьnan 25 minut vaqьt esendə ud-qarьldь. Tөnөn вatal'on fetnəse-lərđen̡ pozitsialarьna taşlandь. Kөt-məgəndən вulqan вь qapь ataka menən respuвlikasьlar вer nisə avьl-dь aldьlar. Fetnəselərđen̡ вer po-zitsiahьn alqan saqta вatal'ondьn̡ [illegible]komь jaqьn distansianan [illegible] [illegible]rop вirelərgə təqdim itep fetnəse-lərgə mөrəzəqət itte. Fetnəselər otrədenen̡ haldattarь вireldelər. Qarşьlьq kyrhətkən ofitserđar yl-terelde.

Fronttьn̡ kөnjaq ucastkahьnda faşisttar respuвlikasьlarđьn̡ San Isidro qalqьvlьqь ergəhendəge po-zitsialarьna ytep inev esən ike tap-qьr un̡ьşhьđ ьntьlьş jahanьlar. Fetnəselər 400 đən artьq ylterelgən həm jaralanqan keşelərən juqalttь-lar.

TӨNJAQ FRONT

Fetnəselər Onisa rajonьnda вer nisə tapqьr ataka вaşlanьlar. Res-puвlikasьlar energialь qarşьlьq kyr-həttelər, ləkin elektən вildələngən pozitsialarьna sigenergə məzвyr вuldьlar.

Faşistik samoljottar Xixondь вomвaqa totov esən өs tapqьr ьn-tьlьş jahanьlar. Respuвlikasьlar-đьn̡, ularqa qarşь osop kilevse is-treвiteldəre qarşь huqьş вaşlanьlar. Faşisttarđьn̡, jalqьn menən qaplan-qan вer samoljotь din̡geđgə qolap təştə, ikensehe Grado ergəhendə вərep təşөrөldə. Fetnəselərđen̡, Xixondan qьvьlьp jeвərelgən sa-moljottarь respuвlikasьlarđьn̡ tьjlь вulqan vaq qalalarđь həm avьldar-đь şartlaqьs həm ut toqandьrqьs snarədtər menən вomвaqa tottolar. Xalьq arahьnan qorвandar kyp. Kyp kenə pozar вuldь.

Faşisttarđьn̡ 5 samoljotь respuв-likasьlardьn̡ Katalonia jar вujda-rьndaqь [illegible] вomвaqa totto-lar. 3 keşe ylterelgən, [illegible] keşe jara-lanqan.

Tөndə faşistik samoljottar Bar-selonaqa jaqьnajьrqa mataştьlar, ləkin respuвlikan zenit artilleria menən qьvьp jeвəreldelər.

Faşisttarđьn̡ 5 samoljotь Alikan-te өħtөnə вer nisə вomвa taşlanь-lar. Bomвalarđьn̡ kyвehe din̡geđgə təştə, qalqandarь la zarar kilter-mənelər.

***

Pariz, 30. Espan' agentstvohьnьn̡ xəвər itevenə qaraqanda, Pontedera-laqь (Tөnjaq Italia) maşina tөđөv zavodь samoljottar [illegible] Fransia aşa ispan [illegible] je-вərelələr.

Italia, fetnəselərgə өħtəmə kөs jeвərə

Pariz, 1. Espan' agentstvohьnьn̡ xəвər itevenə qaraqanda, 4 ital'jan divizia ispan fetnəselərə armiahьn kөsəjtev esən вөgən Neapoldən kitələr. Вь qəskərđər вara torqan paroxodtar ikense tөħtərgə вujal-qandar həm isemdəre өħtөnən də вujalqandar.

„Evr"đьn̡ xəвər itevenə qaraqan-da, zenit tuptarьnьn̡ 4 вataridəre 27 sentəвrđə Neapoldən ispan fet-nəselərenə ođatьlqan.

Aвissiniala ital'jandarqa qarşь вaş kytərevđər

Pariz, 30. „Pari suar", Aвissinia-la Dessi qalahьnda hun̡qь kөndər-də đur vosstanielər вulьvь turahьn-da xəвər itə. Ital'jan qəskərđəre menən вaş kytərevselər arahьnda вulqan qatь huqьştar hөđəmtəhen-də вik kyp keşe ylterelgən həm ja-ralanqan.

Mьltьqtar həm pulemjottar me-nən qorallanqan həm xatta вer ni-sə tanktarь вulqan aвissinialьlar, ital'jan qəskərđəren Aвissinianьn̡ kөnjaq-kөnвajьş өləşendəge rajon-darьnan sьqьrqa məzвyr itkəndər.

Jaralanqan 400 ital'jan Dziвuti arqьlь Italiaqa ođatьlqan.

V. I. LENIN

JƏŞTƏR SOJUZDARЬNЬŅ BURЬSTARЬ

ROSSIA KOMMUNISTIK JƏŞTƏR SOJUZЬNЬŅ III BØTƏ ROSSIA SJEZЬNDA 1920 JЬLDЬŅ 2 ØKTƏBRENDƏ HØJLƏGƏN TELMƏRE

Iptəştər, min вөgөn Kommunistik jəştər sojuzьnьņ tөp вurьstarь nindəj вulьvь həm şuqa вəjləneştə — sotsialistik respuвlikala qөmymən jəştərdeņ ojoşmalarь nindəj вulьrqa tejeşlege turahьndaqь temala højləşep alьrqa telər inem.

Kommunistik jəmqiətte tөdөvdeņ ьsьn вurьsь tap jəştər aldьnda torqanlьqьn вildəle вer məqnələ əjtergə мөmkin вulqanlьqtan, вьl məs'əlgə вigerək tə tuqtarqa kərək. Sөnki, kapitalistik jəmqiəttə tərвiələngən raвotniktər вьvьnь, iņ jaqşь tigəndə, ekspluatatsiaqa qorolqan iẟke kapitalistik tormoştoņ nigeddəren juq itev вurьsьn qьna xəl itə alasaq ikəne asьq. Вьl вьvьn, iņ jaqşь tigəndə, proletariatqa həm xedmətsən sьjnьftarvlastь yd quldarьnda totop qalьvqa вulьşlьq itə alьrlьq iztimaqi qoroloş tөdөv вurьsьn xəl itə alьr həm şundaj nьqlь fundamenţ tөdə alьr ki, ul fundamenţ өẟtөndə inde jaņь şarttarda, keşelər arahьnda ekspluatatorlьq mөnəsəвəte juq вulqan saqtaqь вer oвstanovkala eşkə inevse вьvьn qьna tөdə alьr.

Həm jəştərdeņ вurьstarь turahьndaqь məs'ələgə вьna oşo nөktənən jaqьn kilep, min əjtergə tejeşmen, qөmymən jəştərdeņ həm xosusan kommunistik jəştər sojuzdarьnьņ həm hər tørlө вytən ojoşmalardьņ вьl вurьstarьn: вurьs uqьvda tora, tip вer hyd menən genə əjtergə мөmkin вulьr ine.

Bildəle, вьl „вer hyd genə". Ul, ni nəmə uqьrqa həm nisek uqьrqa? tigən tөp həm iņ ajьşlь horavdarqa javap вirməj əle. Ə вьnda вөtə eş şunda, iẟke kapitalistik jəmqiətte ydgərtep tөdөv menən вergə, kommunistik jəmqiətte tөdəsək jaņь вьvьndardьņ uqьvь, tərвiələneve həm вelem alьvь iẟkesə вulьrqa мөmkin tygel. Jəştərdeņ uqьvь, tərвiələneve həm вelem alьvь iẟke jəmqiət tarafьnan вedgə qaldьrьlqan materialdan sьqьrqa tejeş.

Tik вedgə iẟke jəmqiəttən qalqan keşelek кesə həm sredstvolarь zapasьnan, вelem, ojoşmalar həm ucrezdenielər summahьnan qьna вed kommunizmdь tөdə alaвьd. Tik jəştərde uqьtьv eşen, ojoştorov həm tərвiələvde tamьrьnan uq ydgərtep tөdөp kenə, вed jəş вьvьndьņ кøs qujьvdarьnьņ høдөmtəhe iẟke jəmqiətkə oqşamaqan jəmqiət jəqni kommunistik jəmqiət tөdөp вulьvьna ireşə alasaqвьd. Şuqa kyrə вedgə, əgər də jəştər kommunistik jəştər ismen ьsьnlap ta aqlarqa telələr, вed ulardь ni nəməgə həm nisek uqьtьrqa tejeşle вulьvьвьd turahьndaqь həm вed вaşlaqandь tөdөp вөtөrə həm tamamlaj alhьndar өsөn ulardь şuqa nisek əderlərgə кərəklek turahьndaqь məs'ələgə tafsille rəveştə tuqtarqa кərək.

Min şunь əjtergə tejeşmen, jəştər sojuzь həm kommunizmqa кysergə teləgən qөmymən вөtə jəştər kommunizmqa өjrənergə tejeştər, tigən javap вerense həm təвiqi javap вulьp tora.

Ləkin „kommunizmqa өjrənergə" tigən вьl *javap* artьq dөjөm javap ul. Kommunizmdь *өjrəhep* вeler өsөn вedgə ni nəmə кərək? Kommunizm вelemen alьv өsөn dөjөm вelemdər summahьnan вedgə ni nəməne ajьrьp alьrqa кərək? kommunizmqa өjrənev вurьsь jaņьlьş qujьlьv menən, jəki ul ytə вer jaqlь aņlanьvь menən, вьnda вedgə, yddəren jьş qьna кyrhətə torqan вer talaj qurqьnьstar jaņьj.

Təвiqi, вerense qaraşta, kommu*nizmqa өjrənev* — ul kommunis*tik dəreslektərdə, вroşuralarda həm əẟərdərdə* вajan itelgən вelemdər summahьn ydləşterevdən qiвarət tigən fekerdər вaşqa kilələr. Ləkin kommunizmdь өjrənevde вьlaj вildələv ytə tupaẟ вulьr həm jeterlek вulmaẟ ine.

Əgər də kommunizmdь өjrənev kommunistik əẟərdərdə, kitaptarda həm вroşyralarda вajan itelgəndərde ydləşterevdə genə torha ine, ul saqta вed kommunistik nacjotciktər jəki maqtansьqtardь вik jeņel вarlьqqa kiltergən вulьr inek, ə вьl xəl jьş qьna вedgə zarar həm zьjan kiltergən вulьr ine, sөnki вьl keşelər kommunistik kitaptarda həm вroşyrolarda вajan itelgəndərde кyp uqьp həm өjrənep, ul вelemdərdeņ вөtəhen də вergə quşa вelməj torqan вulьp sьqьrdar ine həm kommunizm ьsьnlap talap itkənsə xərəkət itə вelməẟtər ine.

Iẟke kapitalistik jəmqiəttən qalqan iņ dur javьzlьq həm вələlərdeņ вerehe, ul — kitap menən tormoş praktikahь arahьndaqь tulь өdөklөk ine, sөnki вeddə вөtə nəməne iņ jaqşь rəveştə кyrhətep jadьlqan kitaptar вar ine həm кyp vaqьtta вьl kitaptar вedgə kommunistik jəmqiətte jalqan rəveştə tasvir itkən iņ jerənes, juxa jalqan вulьp sьqalar ine. Şunьn өsөn kommunizm turahьnda kitaptarda højləngənde jaвaj rəveştə kitaptardan qьna ydləşterev iņ juqarь dərəzələ jaņьlьş вulьr ine.

Xəder вeddeņ telmərdərevedə həm məqalələrevedə elek kommunizm turahьnda højləgəndərde jaвaj qaвatlav juq, sөnki вeddeņ telmərdər həm məqalələr kөndəlek həm hər jaqlь eş menən вəjləngəndər. Eştən вaşqa, көrəştən вaşqa kommunizmdь kommunistik вroşyralardan həm əẟərdərdən kitap вujьnsa qьna вelev his вer nəməgə jaramaj, sөnki ulaj өjrənev teoria menən praktika arahьndaqь iẟke өdөklөktө, iẟke вurzuaz jəmqiətteņ iņ jerənes hьdьqьn taşkil itkən өdөklөktө davam ittergən вulьr ine.

Əgər вed tik kommunistik lozungtardь qьna ydləşterə вaşlahaq, ul вigerək [illegible] qurqьnьslь вulьr ine. Əgər də вed вьl qurqьnьstь vaqьtьnda aņlamahaq ine həm əgər də вed ydeneddeņ вөtə eşeвedde ul qurqьnьstь вөtөrөvgə jynəltməhək ine, ul vaqьtta kommunizmqa өsөlajь өjrəngəndən huņ yddəren kommunisttar tip atajasaq jartь million jəki million keşelərdeņ, jəş jegettərdeņ həm qьddardьņ вulьvь kommunizm eşe өsөn dur zьjan qьna kiltergən вulьr ine.

Вьnda, kommunizmqa өjrəner өsөn вьlardьņ вөtəhen də nisek вergə jьjnarqa? tigən horav вeddeņ aldьвьdqa kilep вaẟa. Iẟke məktəptən, iẟke fəndən вedgə ni nəməne alьrqa кərək?

Iẟke məktəp ydeneņ вөtə jaqtan вelemle keşene tьvdьrьrqa teləgənlegen, ydeneņ qөmymən fəndərgə өjrətkənlegen əjtə kilə ine. Вьnьņ ytənən-ytə jalqan вulqanlьqьn вed вeləвed, sөnki вөtə jəmqiət keşelərdeņ sьjnьftarqa, ekspluatatordarqa həm idelevselərgə вylenevenə nigedləngən həm şuqa totonop tora ine. Təвiqi, вөtə iẟke məktəp totoşlaj sьjnfi rux menən huqarьlqanlьqtan, tik вurzuaziaņ вalalarьna qьna вelem вirə ine. Unьņ hər вer hyde вurzuazia mənfəqəttəren кydətep jahalqajnь.

Вьl məktəptərdə eşse həm krəẟtiəndərdeņ jəş вьvьnьn tərвiələvdən вigerək, şul uq вurzuazia mənfəqəttəren кydətep өjrətələr genə ine. Ulardь, вurzuaziaqa taвьş вirə ala torqan həm şunьņ menən вergə unьņ tьnьslьqьn həm eşhed jəşəven вodmaj torqan, ydenə jaraqlь tьņlavsan xedmətselər tьvdьrьrlьq itep tərвiələjdər ine. Şuqa кyrə, iẟke məktəpte inkar itep, вed unьņ fəqət ьsьn kommunistik вelemgə ireşer өsөn ydeвedgə кərək вulqandarьn qьna alьvdь yd aldьвьdqa вurьs itep qujdьq.

Вьnda min, iẟke məktəpte, вedgə hər vaqьt işetergə tura kilgən həm вөtөnləj jaņьlьş aņlatьvdarqa alьp вara torqan şeltələvdərgə həm *qajepləvdərgə jaqьn kiləm.*

Iẟke məktəp uqьv məktəвe, muştьra məktəвe, jatlap uqьv məktəвe ine, tidər. Вьl dөrөẟ, ləkin şulaj da iẟke məktəptə ni nəmə вeddeņ өsөn nasar həm ni nəmə вeddeņ өsөn fajdalь вulqanlьqьn ajьra вelergə həm unan kommunizm өsөn кərəkle вulqandь hajlap ala вelergə кərək.

Iẟke məktəp uqьv məktəвe ine, ul keşelərde вik кyp кərəkhed, artьq, jənheẟ вel[illegible]ərde ydləşterevgə məzвyr itə ine, вьlar menən jəş вьvьndьņ вaştarьn tultьralar həm ulardь dөjөm cinovniktər ranzirenə jajlanqan вьvьnqa əjlənderələr ine. Ləkin, əgər hed keşelek вeleme tuplaqandь ydləşterməjensə torop kommunist вulьrqa мөmkin, tigən hьqьmta jaharqa mataşhaqьd, вik dur xatalьq jahaqan вulьr ineged. Şundaj вelemdər summahьn, ə kommunizm yde вьlardьņ høдөmtəhe вulьp tora, ydləşterməj torop, kommunistik lozungtardь, kommunistik fəndeņ hьqьmtalarьn ydləşterev jetə, tip ujlav xata вulьr ine.

Keşelek вelemdəre summahьnan kommunizmdьņ nisek kilep sьqqanlьqьnьņ өlgөhө вulьp marksizm tora.

Hed, вaşlьsa Marks tarafьnan tьvdьrьlqan kommunistik teorianьņ, kommunistik fəndeņ, nisek itep marksizmdьņ вьl təqlimətenəņ, XIX вьvattaqь, gərsə genial' вulhala, вer sotsialistьņ qьna əẟəre вulьp qalmaj, nisek itep вьl təqlimətteņ вөtə donjalaqь milliondarsa həm un milliondarsa proletardardьņ təqlimətenə əjlənənlege, ulardьņ вьl təqlimətte kapitalizmqa qarşь yd көrəştərendə qullanqanlьqtarь turahьnda uqьqanhьqьd həm işetkənheged.

Əgər də hed, ni өsөn Marks təqliməte iņ revolytsion sьjnьftьņ milliondarsa həm un milliondarsa jөrəgenə ejə вula aldь, tigən horavdь qujhaqьd—hed oşo вer genə javaptь ala alьrhьqьd: ul şunьņ өsөn вuldь, sөnki Marks kapitalizm məlendə qadanьlqan keşelek вelemdərenəņ nьqlь fundamentьna tajandь; keşelek jəmqiətenəņ yẟeş zakondarьn өjrənep, Marks kapitalizm yẟeşenəņ qotolqohod вulqanlьqьn həm unьņ kommunizmqa alьp вarqanlьqьn aņlanь, həm iņ møhime, ul вьnь elekke fən вirgən вөtə nəməne tulьhьnsa ydləşterev jardamь menən tik şul kapitalistik jəmqiətte iņ anьq, iņ jentekle həm iņ tərən өjrənev nigedendə genə iẟвat itte.

Keşelek jəmqiəte tьvdьrqan вөtə nəməne ul, вer genə punktьn da iqtiвarhьd qaldьrmajьnsa, tənqidi rəveştə qajtanan eşləne. Keşelek fekere tьvdьrqan вөtə nəməne ul, eşselər xərəkətendə tikşerep, qajtanan eşləne, tənqit aẟtьna aldь həm вurzuaz ramkalar menən siklənəgən jəki вurzuaz xərəfəttər menən вəjləngən keşelər eşləj almaqan hьqьmtalardь sьqardь.

Вed, məẟələn, proletar kul'tura turahьnda hyd alьp вarqanda вьnь кyd unьnda totorqa кərək. Tik keşelekteņ вөtə yẟeşe menən tьvdьrьlqan kul'turanь anьq вelev menən genə, tik unь qajtanan eşləv menən genə proletar kul'turanь tөdөrgə мөmkin вulqanlьqьn asьq aņlamaj torop—oşolaj aņlamaj torop, вed вьl вurьstь xəl itə almaвьd.

Prolitar kul'tura вildəhed вer urьndan ьrqьp kilep sьqqan nəmə tygel, yddəren proletar kul'tura вelgestəre tip atavsь keşelərdeņ ujlap sьqarqan nəməhe tygel. Вьlar вөtəhe lə totoş məqnəhedlek. Proletar kul'tura kapitilistik jəmqiət, pomeşşiktər jəmqiəte, cinovniktər jəmqiəte ideve aẟtьnda keşelek donjahь eşləp sьqarqan вelemdər zapasьnьņ zakon ylsəvle yẟeşe вulьp tororqa tejeş.

Marks tarafьnan qajtanan eşləngən politik ekonomia вedgə keşelek jəmqiətenəņ ni nəməgə kilergə tejeş ikənen кyrhətep вirgəne, sьjnfi көrəşkə, proletar revolytsianьņ вaşlanьvьna кysevde кyrhətkəne kevek yk, вөtə вьl juldar həm huqmaqtar da proletar diktaturaqa kilterdelər, kilterələr həm kiltervdə davam itələr.

Jьş qьna вed, jəştər vəkildəre arahьnda la, qajhь вer jaņьsa вelem alьvdь jaqlavsьlar arahьnda la iẟke məktəpkə: iẟke məktəp jatlap uqьv məktəвe, tigən høzymdərde işetkən saqta, вed ularqa, iẟke məktəptə вulqan jaqşь nəmələrde alьrqa tejeşleвed, tip əjtəвed.

Вed iẟke məktəptən, undan tuqьd өlөşө кərəkhed, ə undan вer өlөşө вodolqan ylsəvhed handaqь вelemdər menən jəş keşeneņ zihьnьn avrajta torqan nəməne almaẟqa tejeşleвed; ləkin вьl, вed kommunistik hьqьmtalar menən siklənə ala вьd həm tik kommunistik lozungtardь qьna jatlav menən qala alaвьd, tigən hyd tygel. Unьņ menən kommunizmdь tьvdьra almaẟhьņ. Yd zihenende keşelek donjahь eşləp sьqarqan вөtə вajlьqtardь вelev menən вajьqtьrqan saqta qьna kommunist вulьrqa мөmkin.

Вedgə jatlap uqьv кərəkməj, ləkin вedgə hər вer uqьvsьnьņ zihenen tөp fakttardь вelev menən møkəmməlləştererergə həm yẟterergə кərək, sөnki əgər kommunistьņ aņьnda unьņ вөtə alqan вelemdəre qajtanan eşlənməhələr, ul kommunist tik jaвaj maqtansьq qьna вulasaq, kommunizm вuşlьqqa əjlənəsək, qoro vьjviskaqa əjlənəsək. Hed ul вelmdərde ydləşterev menən genə qalmaẟqa, вəlki, ularqa tənqit кyde menən qarap, yd aqьlьndь кərəkməgən xlam menən tultьrmaẟlьq itep, ə unь xəderge zaman вelemle ke[illegible]ehenə motlaq вulьrqa tejeş вulqan [illegible] вөtə fakttardь вelev menən вajьtь[illegible]lьq itep ydləştererergə tejeşheged[illegible] jetdi, iņ qьna [illegible]

Əgər kommunist [illegible], ul yde jьn, dur eşte eşləmэje[illegible] вulqan tənqit aşa qararqa tejeş[illegible]nsə, əder fakttardь tikşerep вelməje[illegible] nigedenkøjønə alqan hьqьmtalar[illegible]qtanьrqa də kommu[illegible]daj ko[illegible]menən [illegible] вulьvь вik qajqьlь вulь[illegible] ine. B[illegible]aj өẟtən qaravsьlьq вөtө[illegible]ləj hə[illegible]əkətle вulьr ine. Əgər m[illegible]n ydem[illegible]eņ ad вelevemde вeləm ikən, m[illegible]n кyвerək вelevgə ireşermen, əgər[illegible] də keşe yden kommunist tip, [illegible]həm ydenə his вer nьqlь nəmə вe[illegible]ergə кərəkməj tip əjtə torqan, вulha, unan kommunistqa oqşaşlь his вer nəmə kilep sьqmaẟ.

Iẟke məktəp kapitalistar өsөn кərəkle вulqan tьņlavsan xedmətselərde eşləp sьqara ine, iẟke məktəp fən keşelərenən kapitalisttar nisek teləhə şulaj jadьrqa həm højlərgə tejeşle вulqan keşelər eşləne. Вьl, вed iẟke məktəpte alьp taşlarqa tejeşleвed, tigən hyd. Huņ əgər də вed unь alьp taşlarqa tejeşle вulhaq, əgər unь jemerergə tejeşle вulhaq, вьl keşelek donjahь tarafьnan tuplanqan həm keşelər өsөn кərəkle вulqan вөtə nəməne вed iẟke məktəptən almaẟqa tejeşleвed, tigən hyd вulamь? Вьl, вed kapitalizm өsөn ni nəmə кərək вulьp torqanьn həm kommunizm өsөn ni nəmə кərək вulьp tora ikənen ajьra вelergə tejeşle tygelвed, tigən hydme?

Ajьrьmlanqan, vaqlanqan həm qajət dur il вujьna hiвelgən milliondardьņ həm jəddərsə milliondardьņ irkenən вerdəm irek tьvdьrьr өsөn, ə вьndaj вerdəm irekhed вed motlaq hələk вulasaqвьd, вurzuaz jəmqiəttə кypselekteņ irkenə qarşь ytkərelgən iẟke muştra urьnьna, вed, вьl көrəş өsөn, iẟke jəmqiətte кyrə almavsьlьq menən kөstərde вerləşterevgə həm ojoştorovqa вulqan вadnatlьlьqtь, вelevde həm əderlekte quşьvsь eşse həm krəẟtiəndərdeņ aņlь dissiplinahьn qujaвьd. Oşondaj tuplanьvdan вaşqa, eşse həm krəẟtiəndərdeņ oşo aņlь dissiplinahьnan вaşqa вeddeņ eşeвed өmөthed. Şunhьd вed вөtə donja kapitalisttarьn həm pomeşşiktəren jeņə almaвьd. Şunhьd, вed xatta fundament ta nьqьta almaвьd, ə ul fundament өẟtөnə jaņь kommunistik jəmqiətte tөdөp jetkerev turahьnda højləp tə torahь juq. Şulaj uq iẟke məktəpte inkar itep вьl iẟke məktəpkə qarşь вik zakonlь həm кərəkle вulqan кyrə almavsьlьqtь totop, iẟke məktəpte jemerergə əder torovdь təqdir itep, вed iẟke uqьv, iẟke jatlav, iẟke muştra urnьna keşelek вelemdərenəņ вөtə summahьn ydeвedgə ala вelevde həm kommunizm heddeņ өsөn nindəjder вer jatlap uqьp вelgən nəmə вulmaẟlьq, вəlki heddeņ ydeged tarafьnan ujlap вelengən nəmə вulьrlьq, xəderge zaman вeleme nөktəhenən qaraqanda qotolqohod вulqan hьqьmtalar вulьrlьq itep alьvdь qujьrqa tejeşlegeвedde aņlarqa tejeşвed.

Вed kommunizmqa өjrənev вurьsь turahьnda højləgəndə tөp вurьstardь вьna nisek qujьrqa кərək.

Вьnь hedgə aņlatьr вirer өsөn, şul uq vaqьtta nisek uqьrqa tigən məs'ələgə jaqьnlaşьr, min вer praktik miẟal alam. Huqьş вurьstarь artьnan, respuвlikanь haqlav вurьstarь artьnan uq вeddeņ aldьвьdqa xuzalьq вurьstarь kilep вaẟьvьn hed вөtəged də вeləheged.

Вed вeləвed, əgər promьjşlennostь həm igenselekte ajaqqa вaẟtьrmahaq, şunьņ menən вergə unь iẟkesə ajaqqa вaẟtьrьrqa кərəkməj, kommunistik jəmqiətte tөdөp jetkerev мөmkin tygel. Ulardь fəndeņ iņ huņqь hyde вujьnsa tөdөlgən xəderge zaman nigedendə ajaqqa вaẟtьrьrqa кərək. Hed вeləheged, вьl niged вulьp elektricestvo tora, tik вөtə ilde, promьjşlennostьņ həm igenselekteņ вөtə tarmaqtarьn elektrikləşterev вulqas qьna, hed вьl вurьstь ydləştergəs kenə, tik şul saqta qьna hed qart вьvьn tөdөp jetkerə almajasaq kommunistik jəmqiətte ydeged өsөn tөdөp jetkerə alьrhьqьd.

Heddeņ aldьqьdda вөtə ilde xuzalьq jaqьnan ajaqqa вaẟtьrьv, igenselekte lə, promьjşlennostь la xəderge zaman fənenə, texnikahьna, elektricestvoqa tajana torqan xəderge zaman texnik nigedendə ydgərtep tөdөv, ajaqqa вaẟtьrьv вurьsь tora.

Nadan keşelərdeņ elektrifikatsiaqa jaramaqanlьqtarьn həm вьnda tik вer jaвaj gramotalьlьqtьņ qьna ad вulqanlьqьn, hed вik jaqşь aņlajhьqьd. Вьnda elektricestvonьņ ni nəmə ikənen aņlav qьna jetməj; unь promьjşlennosqa la, igenselekkə lə, şulaj uq promьjşlennost' həm igenselekteņ ajьrьm tarmaqtarьna la qullanьvdь вelergə кərək. Вьqa ydegedgə өjrənergə кərək, uqa вөtə yẟep kilə torqan xedmətsən вьvьndь өjrətergə кərək.

Hər вer aņlь kommunist aldьnda torqan, yden kommunist tip iẟaplagan həm Kommunist jəştər sojuzьna inev menən yd өẟtөnə kommunizm tөdөvdə partiaqa jardam itev həm kommunistik jəmqiət tьvdьrьvda вөtə jəş вьvьnqa jardəm itev вurьsьn alqanlьqьn asьq aņlaqan hər вer jəş keşenəņ aldьnda torqan вurьs вьna oşo. Ul tik xəderge zaman вelme nigedendə genə вьnь tьvdьra alasaqьn həm əgər вьl вelemgə ul ejə вulmaha, kommunizmdьņ tik telək kenə вulьp qalasaqьn aņlarqa tejeşle.

Elekke вьvьndьņ вurьsь вurzuazianь qolatьp tөşөrөvdən tora ine. Ul saqta tөp вurьs—вurzuazianь tənqit itev, uqa qarşь massa arahьnda кyrə almavsьlьqtь yẟterev, sьjnfi aņdь yẟterev, yd kөstərende tuplaj вelev вuldь.

Jəş вьvьn aldьnda кyвerək qatmarlь вurьs tora. Kapitalisttardьņ həjymenə qarşь eşse krəẟtiəndər vlastьn haqlap qalьr өsөn heddeņ вөtə kөstəregedde вerləştererergə вulьvьqьd qьna ad əle. Hed вьnь eşlərgə tejeşheged. Hed вьnь вik jaqşь tөşөngənheged, вьnь hər вer kommunist зik asьq aņlaj. Ləkin ul qьna jetməj.

Hed kommunistik jəmqiət tөdөp jetkerergə tejeşheged. Eşteņ вerense jartьhь кyp jəhəttən eşləngən. Iẟke donja jemerelgən, unь şulaj jemerergə кərək tə ine, ul xəder xəraвələr өjөmөnə əjləngən, unь şulaj xəraвələr өjөmөnə əjlənderergə кərək tə ine. Jerlek ərselgən həm oşo jerlektə jəş kommunistik вьvьn kommunistik jəmqiətte tөdөrgə tejeş.

Heddeņ aldьqьdda tөdөv вurьsь tora həm hed tik вөtə xəderge zaman вelemdərenə ejə вulьr qьna, kommunizmdь əder, jatlanqan formulalardan, кəņəştərdən, retseptardan, вojoroqtardan, programmalardan heddeņ turanan-tura eşegedde вerləşterə torqan jənle вer nəməgə əjlənderə вelep kenə, kommunizmdь heddeņ praktik eşeged өsөn qullanmaqa əjlənderə вelep kenə вьl вurьstь xəl itə alasaqhьqьd.

Вөtə jəş вьvьnqa вelem вirev, unь tərвiələv, кytərev eşendə qullanьrqa tejeşle вulqan вurьsьqьd вьna oşo. Hed millionlaqan tөdөvselər arahьnda, kommunistik jəmqiətteņ вerense tөdөvseləre вulьrqa tejeşheged, hər вer jəş jeget, hər вer jəş qьd oşondaj tөdөvse вulьrqa tejeş.

Вьl kommunizm tөdөlөşөnə eşse həm krəẟtiən jəştərenəņ вөtə massahьn ьlьqtьrmajьnsa hed kommunistik jəmqiətte tөdөp jetkrə almaẟhьqьd.

Min вьnda: kommunizmqa вed nisek өjrənergə tejeşвed, вeddeņ alьmdarьвьddьņ ydgələge nidən tororqa tejeş, tigən məs'ələgə təвiqi rəveştə jaqьnlaşam.

Min вьnda вөtəhenən də elek kommunistik moral' turahьndaqь məs'ələgə tuqtajьm.

Hed ydegeddən kommunisttar tərвiələrgə tejeşheged. Jəştər sojuzьnьņ вurusь—ydeneņ praktik eşen şulaj itep qujьvda tora, вьl jəştər uqьp, ojoşop, tuplanьp, көrəşep yddəren həm ularqa julвaşsь itep qaraqandardьņ вөtəhen də tərвiələj вarhьndar, ular kommunisttardь tərвiələj вarhьndar. Xəderge jəştərde вөtə tərвiələv, вelem вirev həm uqьtьv eşeneņ ularda kommunistik moral' tərвiələv eşe вulьvь кərək.

Ləkin, kommunistik moral' вarmь? Kommunistik əxlaq вarmь? Əlвittə вar. Jьş qьna, вeddeņ yd moraleвed juq tip ujlajdar həm вik jьş вurzuazia вedde, kommunisttar hər tørlө moral'de inkar itələr, tip qəjepləj. [illegible] [illegible]ərde almaştьrьv, eşse həm krəẟtiəndərdeņ кydenə qo[illegible] hiвev ьsulь.

Вed nindəj məqnələ moral'de inkar itəвed, əxlaqtь inkar itəвed?

Вed вurzuazia өndəgən məqnələge əxlaqtь inkar itəвed, вurzuazia ul əxlaqtь alla quşьvьnan kilterep sьqara. Вьl turala вed, əlвittə allaqa ьşanmajвьd tip əjtəвed, həm yddərenəņ ekspluatatorlьq mənfəqəttəren ytkərev өsөn alla ismenən ruxanidər højləgənlegen, pomeşşiktər højləgəlegen, вurzuazia højləgəlegen вik jaqşь вeləвed. Jəki вьl moral'de əxlaq quşьvdarьnan, alla quşьvdarьnan sьqarьv urьnьna, ular unь şulaj uq hər vaqьt alla quşьvdarьna вik *oqşaqan nəməgə qajtьp qala torqan idealistik jəki jarьm idealistik* frazalardan kilterep sьqardьlar.

Keşelek donjahьnan tьş, sьjnьftardan tьş tөşөnsənən alьnqan hər tørlө undaj əxlaqtь вed inkar itəвed. Вed вьl, pomeşşiktərdeņ həm kapitalisttardьņ mənfəqəttəren кydətep, aldav, eşse həm krəẟtiəndərde aldap ultьrtьv həm ulardьņ aqlьn tomalandьrьv, tip əjtəвed.

Вed, вeddeņ əxlaqьвьd tulьhьnsa prolitariattьņ sьjnfi көrəşe mənfəqəttərenə вujhondorolqan, tip əjtəвed. Вeddeņ əxlaqьвьd proletariattьņ sьjnfi көrəş mənfəqəttərenən kilterep sьqarьla.

Iẟke jəmqiət pomeşşiktərdeņ həm kapitalisttardьņ вөtə eşse həm krəẟtiəndərde idevdərenə nigedləngəjne. Вedgə unь jemerergə, өẟtөвeddən alьp taşlarqa кərək ine, ləkin unьņ өsөn вerləşev tьvdьrьrqa кərək ine. Alla undaj вerləşevde tьvdьrmaẟ.

Вьndaj вerləşevde tik faвrikalar, zavodtar qьna, tik өjrətelgən, iẟke joqonan ujatьlqan proletariat qьna tьvdьra aldь. Вьl sьjnьf вarlьqqa kilgəs kenə massovьj xərəkət вaşlandь, ul xərəkət вed xəder кyrgən nəməgə — өs jьl вujьna yden вөtə donja вurzuaziahьnьņ qьẟьmьnan haqlap kilgən proletar revolytsianьņ iņ zəqif ildərdeņ вerehendə jeņevenə kilterde. Həm вed вөtə donjala proletar revolytsianьņ nisek yẟeven кyrəвed. Təzriвəgə niged-

(Davamь 3-sө вittə).

V. I. Lenin. (Sojuzfoto).

V. I. LENIN

JƏŞTƏR SOJUZDARЬNЬŅ BURЬSTARЬ

ROSSIA KOMMUNISTIK JƏŞTƏR SOJUZЬNЬŅ III BӨTƏ ROSSIA SJEZЬNDA 1920 JЬLDЬŅ 2 ӨKTƏBRENDƏ HӨJLƏGƏN TELMƏRE

(Davamь. Başь 2-se bittə).

ləp bed xəder, tarqav, bylgeləngən krəъtiəndərde yd artьnan alьp barqan, eksploatatordarдьņ bөtə qьъьmdarьna qarşь tora alqan oşondaj tuplanqan ber kөstө tik proletariat qьna tьvdьra aldь, tip əjtəbed. Tik şul sьjnьf qьna xedmətsən massaqa berləşergə, tuplanьrqa həm kommunistik jəmqiətte tamam haqlap qalьvqa, tamam nьqьtьvqa, tamam tөdөp jetkerevgə jardam itə alasaq.

Bьna şunьņ өsөn də bed: keşelek jəmqiətenən tьşta alьnqan əxlaq beddeņ өsөn juq; bьl jalqan, tip əjtəbed. Beddeņ өsөn əxlaq proletariattьņ sьjnfi kөrəş mənfəqəttərenə bujhondorolqan.

Bьl sьjnfi kөrəş nidən tora? Bьl — batşanь qolatьp tөşөrөv, kapitalisttardь qolatьp tөşөrөv, kapitalisttar sьjnfьn juq itev.

Ə qөmymən alqanda sьjnьftar ni nəmə huņ? Ul jəmqiətteņ ber өlөşөnөņ xedməten unьņ ikense өlөşөnə ydləşterevgə jul qujqan nəmə. Əgər jəmqiətteņ ber өlөşө ydenə bөtə jerde ydləşterhə, bed unda pomeşşiktər həm krəъtiəndər sьjnьftarь bulqanlьqьn kyrəbed. Əgər jəmqiətteņ ber өlөşөnөņ fabrikaları həm zavodtarь bulha, aksialarь həm kapitaldarь bulha, ə ikense өlөşө şul fabrikalarda eşləhə, bed unda kapitalisttar həm proletardar sьjnьftarь bulqanlьqьn kyrəbed.

Batşanь qьvьp jebərev qьjьn bulmanь — unьņ өsөn ni barь ber nikөn genə kərək buldь. Pomeşşiktərde qьvьp jebərev də bik yk qьjьn bulmanь, unь ber nisə ajda ... ərgə mөmkin buldь, kapitalisttardь la qьvьp jebərev bik yk qьjьn bulmanь.

Ləkin sьjnьftardь juq itev saqьştьrmaъlьq dərəzələ qьjьnьraq; eşselərgə həm krəъtiəndərgə bylenev haman da qaldь əle. Əgər də krəъtiən ajrьm jer ucastkahьnda ultьrьp, ydenə artьq igende, jəqni unьņ ydenə lə, malьna la kərək bulmaqan igende ydləşterə ikən, ə qalqan keşelər bөtəhe lə igenhed qala ikən, ul saqta inde, krəъtiəņ eksploatatorqa əjlənə. Ul ydenə igende ni tiklem kyp qaldьrha, uqa şul tiklem fajdalьraq, ə qalqandar əjdə asьqhьndar: „Ular ni tiklem kyberək asьqhalar, bьl igende min şul tiklem qьjbatьraq hatьrmьn».

Bөtəheneņ də ber dөjөm plan bujьnsa, dөjөm jerdə, dөjөm fabrikalarda həm zavodtarda, həm dөjөm tərtip bujьnsa eşləvdəre kərək. Bьnь eşləve anhatmь? Hed kyrəheged, bьl məs'ələne batşanь, pomeşşiktərde həm kapitalisttardь qьvьp jebərev kevek anhat xəl itep bulmaj. Bьnda krəъtiəndərdeņ ber өlөşөn proletariattьņ qajtanan tərbiələve ... ... rəteve kərək, baj bu... qajtanan ө... ndardьņ moxtazlьqqan həm qalqan torqan krəъtiəndərdeņ iъəbenə bajь... juq iter ... dərden qarşьlьq ... ərde proletariattьņ yd jaqьna tart... əsən, xedmətsən krəъtiən... albvь kərək.

Timək, proletariattьņ kөrəş burьsь batşanь qolatьp tөşөrөvebed... pomeşşiktərde həm kapitalisttardь qьvьp jebərevebed menən genə bөtməgən əle, həm bed proletariat diktaturahь tip ataqan tərtipteņ burьsь şul kөrəşte tamamlavda tora.

Sьjnfi kөrəş davam itə: ul tik ydeneņ formalarьn qьna ydgərtte. Bьl proletariattьņ iъke eksploatatordar kire qajta almahьndar өsөn, qaranqьlьqta jəşəgən tarqav krəъtiəndər massahь ber sojuzqa berləşheņ өsөn alьp barqan sьjnfi kөrəşe. Sьjnfi kөrəş davam itə həm beddeņ burьsьbьd—bөtə mənfəqəttərde oşo kөrəşkə bujhondorov.

Həm bed ydebeddeņ kommunistik bulqan əxlaqьbьddь oşo burьsqa bujhondororbьd. Bed: əxlaq — ul, iъke eksploatatorlьq jəmqiəten jemerevgə həm bөtə xedmətsəndərde jaņь kommunisttar jəmqiəte tьvdьrьvsь proletariat tirəhendə berləşterevgə xedmət itə torqan nəmə tip əjtəbed.

Kommunistik əxlaq—ul, oşo kөrəşkə xedmət itə torqan, hər tөrlө eksploatatsiaqa qarşь, hər tөrlө vaq mileksеlekkə qarşь xedmətsəndərde berləşterə torqan əxlaq, sөnki vaq mileksеlek bөtə jəmqiətteņ xedməte menən tьvdьrьlqan nəməne ber keşeneņ qulьna birə.

Beddə jer dөjөm milek bulьp iъəplənə.

Ə inde min bьl dөjөm milektən ydemə bildəle ber kiъəkte alьp, unda ydemə kərək bulqandan ikelətə artьq igen jeteşterhəm, həm artьq igen menən spekulətsia jahahəm? Astar ni tiklem kyberək bulha, şul tiklem qьjbatьraq tylərdər, tip feker jөrөthəm? Ul vaqьtta min kommunist kevek eş kyrgən bulammь?

Juq, eksploatator, milekse kevek eş kyrgən bulam. Bьqa qarşь kөrəş alьp barьrqa kərək. Əgər şul kөjө qaldьrhaq, elekke rezolytsialarda ber nisə tapqьr bula kilgən kevek, bөtəhe lə artqa, kapitalisttar vlasьna qaraj, burzuazia vlasьna qaraj kitəsək. Kapitalisttar həm burzuazia vlasьna jaņьnan ajaqqa baъьrqa birməъ өsөn, bьnьņ өsөn torgaşlьqqa jul qujmaъqa kərək, bьnьņ өsөn ajrьm şəxestərdeņ qalqandar iъəbenə bajьmavdarь kərək, bьnьņ өsөn bөtə xedmətsəndərdeņ proletariat menən bergə tuplanьvdarь həm kommunistik jəmqiətte təşkil itevdəre kərək.

Kommunistik jəştər sojuzьnьņ həm ojoşmahьnьņ tөp burьsьnьņ tөp ydgəlege bьna şunda tora la.

Iъke jəmqiət şundaj prinsipkə nigeđləngəjne: jəki hin ikense berəvde talajhьņ, jəki ikense berəv hine talaj, jəki hin ikense berəvgə eşləjheņ, jəki ul hiņə eşləj, jəki hin qol biləvse, jəki hin qol bulahьņ. Həm bьl jəmqiəttə tərbiələngən keşelər, jəki hin qol biləvse, jəki ydeņ qol, jəki vaq milek ejəhe, vaq xedmətse, vaq cinovnik, intelligent, ber hyd menən əjtkəndə—tik ydeneken buldьrьvdь qьna qajqьrtqan, ə başqalarda eşe bulmaqan keşe tigən psixologianь, qədətte, tөşөnsəne inə hөtө menən yk tip əjtergə mөmkin, inderqənlege aņlaşьlьp tora.

Əgər min bьl jer ucastkahьnda xuzalьq itəm ikən, başqalarda mineņ eşem juq; əgər başqalar asьqalar ikən, bigerək tə jaqşь, min yd igenemde qьjbatьraq hatьrmьn. Əgər min vrac bulьvьm, inzener bulьvьm, uqьtьvsь, xedmətkər bulьvьm menən ydemdeņ urьnqajьm bar ikən, başqalarda mineņ eşem juq. Bəlki min vlastaqьlarqa jaramhьqlanьp, ulardь başьnan hьjpap, ydemdeņ xedmət urьnьmdь haqlap qalьrmьn, өъtəvenə burzua la bula alьrmьn. Kommunistta bьndaj psixologianьņ həm bьndaj nastroenieneņ bulьvь mөmkin tygel.

Eşse həm krəъtiəndər, beddeņ yd kөsөbed menən ydebedde haqlaj həm jaņь jəmqiət tьvdьra belevebedde iъbat itkəs, bьna şunda inde jaņь kommunistik tərbiə, eksploatatordarqa qarşь kөrəştə tərbiə, proletariat menən sojuzda, egoist həm vaq mileksеlərgə qarşь, min yd fajdama ireşevde kydətəm, ə başqalarda mineņ his ber eşem juq, tigən psixologia həm qədəttərgə qarşь tərbiə başlandь.

Yъep kilə torqan jəş bьvьn kommunizmqa nisek өjrənergə tejeşle tigən horavqa javap bьna şunan tora.

Unьņ (jəş bьvьndьņ.—B a ş r e d.) kommunizmqa tik ydeneņ uqьvьnьņ, tərbiələnevenen həm belem alьvьnьņ hər ber adьmьn proletardardьņ həm xemətsəndərdeņ iъke eksploatatordar jəmqiətenə qarşь ədləkhəd kөrəştəre menən bergə bəjləp kenə өjrəneve mөmkin.

Bedgə əxlaq turahьnda əjtələr ikən, bed kommunist өsөn bөtə əxlaq bьl uqmaşqan solidar dissiplinanan həm eksploatatordarqa qarşь aņlь massovьj kөrəştən tora, tip əjtəbed. Bed məņgelek əxlaqqa ьşanmajьbьd həm əxlaq turahьndaqь hər tөrlө əkejəttərdeņ jalqan bulьvьn faşlajьbьd.

Əxlaq keşelek jəmqiətenə juqarьraq kytərelevgə, xedmətte eksploatatsialavdan qotolovqa xedmət itə.

Bьnь bojomqa aşьrьr өsөn, burzuaziaqa qarşь dissiplinalь saja kөrəş obstanovkahьnda aņlь keşelərgə əjlənə başlaqan jəştər bьvьnь kərək. Bьl kөrəştə ul ьsьn kommunisttardь tərbiələp jeteşterəsək, ul ydeneņ uqьvьnьņ, tərbiələvenen həm belem alьvьnьņ hər ber adьmьn bьl kөrəşkə bujhondororqa həm uqa bəjlərgə tejeş.

Kommunistik jəştərde tərbiələv ularqa hər tөrlө təmle telmərdərde həm əxlaq turahьndaqь qaqidələrde təqdim itevdən tormaъqa tejeşle. Tərbiə bьnda tormaj.

Qajsan keşelər yd-ata həm əsələreneņ pomeşşiktər həm kapitalisttar ideve aъtьnda nisek jəşəvdəreņ kyrələr, qajsan ular eksploatatordarqa qarşь kөrəşte başlavsьlar өъtөnə tөşə torqan jafalarda yddəre qatьşalar, qajsan ular kөrəşep alьnqandardь haqlap qalьv өsөn bulqan bьl kөrəşte davam itterevdeņ nindəj qorbandar torqanьn, pomeşşiktərdeņ həm kapitalisttardьņ nindəj qotorqan doşman ikəneņ kyrələr,—şul saqta ul keşelər bьl obstanovkala kommunisttar bulьp tərbiələnələr.

Kommunistik əxlaq nigedendə kommunizmdь nьqьtьv həm tamamlav өsөn kөrəş jata. Kommunistik tərbiə, belem alьv həm өjrənevdeņ nigede bьna şunda tora. Kommunizmqa nisek өjrənergə, tigən horavqa javap bьna şunda tora.

Əgər өjrənev, tərbiə həm belem alьv tik məktəp esenə genə qьvьr inderelgən bulьp, davьllь tormoştan ajrьlqan bulha, bed uqa ьşanmaъ inek. Əlegə eşse həm krəъtiəndər pomeşşik həm kapitalisttar tarafьnan idelgən xəldə qala ikən, əlegə məktəptər pomeşşik həm kapitalisttar qulьnda qala ikən, jəş bьvьn huqьr həm qara kөjө qala.

Ə beddeņ məktəp jəştərgə belem nigeddəre birergə, kommunistik qaraştardь yddərenə eşləp sьqara belevde birergə tejeşle, ulardan belemle keşelər jaharqa tejeşle. Məktəp keşelərde, ydendə uqьqan vaqьt esendə eksploatatordardan qotolov өsөn kөrəşkə qatьşьvsьlar itep jaharqa tejeşle.

Kommunistik jəştər sojuzь ydeneņ, uqьvьnьņ, tərbiələnev, belem alьvьnьņ hər ber adьmьn bөtə xedmətsəndərdeņ eksploatatordarqa qarşь bulqan dөjөm kөrəşendə qatnaşьv menən bergə bəjləj barqan vaqьtta qьna ydeneņ kommunistik jəş bьvьn sojuzь ismen aqlaj alьr. Sөnki hed, əlegə Rossianьņ berdənber eşselər respublikahь ikəneņ, ə qalqan bөtə donjala iъke burzuaz tərtip jəşəgəneņ, beddeņ ulardan kөshədөrək bulьvьbьddь, bedgə hər vaqьt jaņь qьъьm qurqьnьsь bulьvьn; tik əgər uqmaşьvqa həm berdəm kyņellelekkə өjrənhək kenə aldaqь kөrəşkə jetəsəgebedde həm ul vaqьtta, nьqьnьp alьp, ьsьnlap ta jeņelməъ bulasaqьbьddь bik jaqşь beləheged.

Şulaj itep, kommunist bulьv—ul, bөtə yъep kilə torqan bьvьndь ojoştorov həm berləşterev, oşo kөrəştə tərbiə həm dissiplina өlgөhөn birev, tigən hyd. Ul vaqьtta hed kommunistik jəmqiət binahьn tөdө başlaj həm adaqьna tiklem tөdөp jetkerə alьrhьqьd.

Bьnь baьrqьdqa la kyberək asьq iter өsөn min hedgə ber miъal kiterəm. Bed ydebedde kommunisttar tip atajьbьd.

Kommunist ni huņ ul?

Kommunist — latin hyde. Kommunist — dөjөm hydenən alьnqan. Kommunistik jəmqiət — bөtəhe lə dөjөm tigən hyd: jerdər, fabrikalar, dөjөm xedmət, — bьna ni ul kommunizm.

Əgər hər kem ydeneņ xuzalьqьn ajrьm ucastkala alьp barqanda, dөjөm xedmətteņ bulьvь mөmkinme? Qarь qьna dөjөm xedmətte tьvdьra almaъhьņ. Ul kyktən tөşməj. Unь eşləp alьrqa, ьdalanьp tabьrqa, tьvdьrьrqa kərək, ul kөrəş barьşьnda tьvdьrьla. Bьnda iъke kitap tygel—kitapqa ber kem də ьşanmaъ ine. Bьnda yd tormoş təzribəņ.

Kolcak həm Denikin Seberdən həm Kөnjaqtan kilgən vaqьtta, krəъtiəndər ular jaqьnda ine. Bol'şevizm ularqa oqşamanь, sөnki bol'şeviktər igende qatь xaq menən alalar. Ə krəъtiəndər Seberdə həm Ukrainala Kolcak həm Denikindeņ vlasьn hьnap qaraqas, ular krəъtiəngə hajlanьp tororqa juqlьqьn beldelər: jəki kapitalistqa bar həm ul hine pomeşşikkə qolloqqa birer, jəki eşse artьnan bar, ul, dөrөъ, keъəl jardarь esendəge hөt jьlqalarьn vəqdə itməj, ul hinən avьr kөrəştə timer dissiplinanь həm nьqlьqtь talap itə, ləkin ul hine kapitalisttar həm pomeşşiktər qolloqonan sьqarьr. Xatta iņ qaraņqь krəъtiəndər də bьnь yd təzribələrendə kyrgəs həm aņlaqas, ular kommunizmdьņ avьr məktəpte ytkən aņlь tarafdardarь buldьlar. Kommunistik jəştər sojuzь ydeneņ bөtə eşməkərlegeneņ nigedenə şundaj təzribəne halьrqa tejeşle lə.

Bed ni nəməgə өjrənergə tejeşlebed, iъke məktəptən həm iъke fəndən bed ni nəmələr alьrqa tejeşlebed, tigən horavdarqa min javap birdem. Min uqa nisek өjrənergə kərək tigən horavqa la javap birergə tьrьşam: tik məktəptəge eşməkərlekteņ hər ber adьmьn, tərbiə, belem alьvdьņ həm uqьvdьņ hər ber adьmьn bөtə xedmətsəndərdeņ eksploatatordarqa qarşь bulqan kөrəşe menən ədələъlek rəveştə bergə bəjləp kenə өjrənergə kərək.

Jəştərdeņ tege jəki bьl ojoşmahьnьņ eş təzribəhenən alьnqan ber nisə miъal menən min bьl kommunizm tərbiəheneņ nisek barьrqa tejeşlegen hedgə kyrnekle rəveştə kyrhətəjem. Bөtəhe lə nadanlьqtь bөtөrөv turahьnda hөjləjdər. Nadan ildə kommunistik jəmqiətte tөdөp jetkerep bulmavьn hed beləheged. Sovet vlasьna bojoroq birevə genə jəki partiannь bildəle lozung birevə, jəki iņ jaqşь rabotniktərdeņ bildəle ber өsөn bьl eşkə taşlav qьna jetmaj. Bьnьņ өsөn jəş bьvьndəņ ydeneņ bьl eşkə kereşeve kərək.

Kommunizm şunda tora, jəştər sojuzьnda torqan jəştər, jəş jegettər həm qьddar: nadanlьqtь bөtөrөv өsөn, yъep kilə torqan bьvьnda nadandar bulmahьn өsөn bed berləşəkəbed həm avьldarqa barasaqьbьd; əgər də bьl eşkə jəşlər əjthendər; bed bьl beddeņ eşebed, tip jəştərdeņ bed yъep kilə torqan eşkə arnalqan bulьvьna ьntьləbьd.

Hed Rossianь nadan həm qaraņqь ildən tiddeņ genə gramotalь ber ilgə əjləndererge mөmkin bulmaqanьn beləheged; əgər də bьl eşkə jəştər sojuzь totonha, əgər bөtə jəştər bөtəneņ fajdalь өsөn eşləhələr, ul vaqьtta 400.000 jəş jegettərde həm qьddardь berləşterevsə bьl sojuz Kommunistik jəştər sojuzь tip atalьrqa xaqlь bulasaq. Sojuzdьņ burьsь taqь la, tege jəki bьl belemdərde yde ydləşterep, nadanlьq qaraņqьlьqь beleme, tip qotola ala almaqan jəştərgə jardam itevdə tora.

Jəştər sojuzьnьņ aqzalarь bulьv, yd eşende, yd kөstərende dөjөm eşkə birerlek itep alьp barьv, tigən hyd. Kommunistik tərbiə bьna şunda tora. Tik şundaj eştə genə jəş jeget jəki qьd bьvьn kommunistqa əjlənə. Tik ular şul eş menən praktik həğəmtəlьrqa ireşə alhalar qьna ular kommunist bula alalar.

Miъal өsөn qala ergəhendəge jəşelsə baqsalarьnьņ alaj. Bьl kommunistik jəştər sojuzь burьstarьnьņ berehe. Xalьq asьqa, fabrika həm zavodtarqa alsьq. Aslьqtan qotolor өsөn jəşelsə baqsalarьn ytərergə kərək, ləkin igenselek ikesə alьp barьl.

Bьna şunlьqtan aņlьraq elementtardьņ şul eşkə kereşeve kərək, həm hed ul vaqьtta jəşelsə baqsalarьnьņ kynəjlengeneņ, ulardьņ majdanь kinəjlengeneņ, hedəmtələrdeņ jaqşьrqanlьqьn kyrerheged. Bьl eştə kommunistik jəştər sojuzь aktiv rəveştə qatnaşьrqa tejeşle. Hər ber eşşe jəki qьd sojuzdьņ hər ber jaçəjkahь bьnь yd eşe tip hanarqa tejeş.

Kommunistik jəştər sojuzь hər ber eştə ydeneņ jardamьn kyrhətə, ydeneņ initsiativahьn kyrhətə həm eştə başlap jebərə torqan udar gruppa bulьrqa tejeş.

Sojuz şundaj bulьrqa tejeş, teləgən ber eşşe unda, undaqь keşelərdeņ janle eşendə, ulardьņ eşməkərlegendə, ulardьņ əjrateve, bəlki, uqa aņlaşьlmasa ta, ulardьņ əjrətevenə, iхtimal, ul ber julь ьşanmaъ ta, ьsьnan da ul ydenə toqro jul kyrhətevse keşelərde kyrerlek bulhьn.

Əgər kommunistik jəştər sojuzь eşen ydeneņ bөtə өlkələrdə şulaj tөdə almaha, ul iъke burzuaz julqa tajpьla, tigən hyd.

Kommunizm təqlimətenən kilep sьqa torqan burьstarь xedmətsəndərdeņ xəl itevenə jardam iter өsөn beddeņ tərbiəne ulardьņ eksploatatordarqa qarşь bulqan kөrəşe menən qьşьrqa kərək.

Sojuz aqzalarь yddəreneņ hər ber buş səqəttəren jəşelsə baqsalarьn jaqşьrtьvqa, jəki nindəj bulha la berər fabrikala, jəki zavodta jəştərdeņ uqьvьn ojoştorovqa həm başqalarqa birergə tejeştər.

Bed Rossianь xəjerse həm zəqif ildən baj ilgə əjləndererge teləbed. Həm Kommunistik jəştər sojuzь, ydeneņ məktəbe esenə genə beklənməj, həm tik kommunistik kitap həm broşyralarь uqьv menən genə siklənməjensə, ydeneņ belem alьvьn, ydeneņ uqьvьn həm ydeneņ tərbiələneven eşşe həm krəъtiəndərdeņ xedməte menən qьşьrqa tejeş.

Tik eşse həm krəъtiəndər menən xedmətə bergə bulqan qьna bьvьn kommunisttar bulьrqa mөmkin.

Həm jəştər sojuzьnda torovsь her kemdeņ gramotalь bulqanьn qьna, şunьņ menən bergə eşləj də belgənlegen bөtəhe lə kyrerlek bulhьn. Nisek itep iъke məktəptən iъke muştəmnь qьvьр sьqarьp, unь anьņ dissiplina menən almaştьrqanьbьddь, nisek itep hər ber jəş keşeneņ subbotnikta qatьşьrqa barьvьn, nisek itep xalьqqa jardam iter өsөn ulardьņ hər ber ularqa ergəhe xuzalьqьn fajdalanьvьn bөtəhe lə kyrgəs — xalьq xedmətkə elek qaraqan kevek qaramaj. Uqa tiklem ul bьvьn ylep bөtəsək.

Ə xəder jəşe 15-tə bulqan bьvьn, ul kommunistik jəmqiətte kyrəsək tə, yde ul jəmqiətte tөdəsək tə.

(Adaqь 4-se bittə).

Prof. M. NECKINA.

A. N. RADIŞŞEV

(Ylevenə 135 jьl tulьvqa qarata)

Aleksandr Nikolajevic Radişşev —krepostnojlьq batşa Rossiahьndaqь revolytsion xərəkətteņ kyrnekle adamattarьnan berehe. Ul 1749 jьlda tьvqan həm 1802 jьlda ylgən. Unьņ jəşəv jьldarьnda bөtə donja-tarixi əhəmiətle hьnьlьş buldь: Kөnjaqta revolytsia jaņь qoroloşqa—kapitalistik qoroloşqa jul tadartьp, iъke feodal qoroloşto jemerde. Radişşev, VXIII bьvattьņ adaqьndaqь qaraņqь, batşa həm pomeşşiktər idevendə bulqan Rossiala fransuz burzuaz revolytsiahь idealarьn kytərevse buldь.

1790 jьlda Jekaterina II gə «Petrburdan Məskəvgə səjəxət» tigən jabaj isem menən jaņь qьna sьqqan kitap tapşьrdьlar. Kitaptьņ tьşьna avtordьņ isme qujьlmaqajnь. Bьl kitaptьņ bittərenən Jekaterina II neņ bitenə fransuz burzuaz revolytsiahьnьņ jalqьnь hibelde. Jekaterina II Rossiaqa inde «Fransuz joqoşo» jahaj tip juqqa qьna qurqmaj ine. Rus avtorь bьqasa bulmaqan dərt həm kөs menən krepostnojlьq xoquqьn həm samoderzavieneņ jerəneslege turahьnda hөjləj. Avtor krəъtiəndərde eksploatatsialavsь pomeşşiktərde ləqnətləj: «Jьrtqьstar qomhoddar, hөləktər birəndər, krəъtiəngə bed tartьp alьrqa mөmkin bulmaqan nəməne—havanь qьna qaldьrabьd bit» ti. Avtor pomeşşiktərgə qarşь, krəъtiəndər baş kytəreveneņ motlaq bulasaqьn aņlaj həm xatta şuqa sьqara.

Kitaptьņ avtorь ... tamoznələ eşləvse tьjnaq cinovn... Radişşev ine. Jəş saqьnda ul za... granitsaqa uqьrqa kitə həm un... da 5 jьl bula. Ul fransuz aqartьv... filosofiahь menən bik jaqşьlap ... Montesk'jene, ... taņьşa, Russonь, Mabli... Gel'vetside өjrənə, frans... nemes, engliz həm ital'jan tel... ... Amerika ... Tөnjaq ... Ştattarь jəş respublikahьn ... uşma ... zavieneņ d... bula. «Samoderzavie kөşelek təbiqəteneņ iņ qəbəxət doşmanь» tip jaddь ul ydeneņ xed... məttəreneņ berehendə. Unьņ, hunqaraq Puşkinde ruxlandьrьvsь ataqlь «Vol'nost» tigən odahь la şul turala hөjləne. „Oda“, „Səjəxət“ menən bergə baъьla. Jekaterina II unьņ turahьnda: „Oda asьqtan-asьq buntsьlarsa, unda batşalarqa tymər menən janav bar» tine.

Radişşev keşeneņ donjanь qajtanan qora ala ikənlegenə həm qororqa tejeşlegenə ьşana „...Keşeneņ jarlьlьqь keşenən kilə... Min keşene tьnьslandьrьvsьnь keşeneņ ydendə taptьm“ tip jaddь. „Səjəxət“ endə Radişşev yd idealarьnьņ tantanahьna ьşana həm yde turahьnda „Min totoş jөd jьllьq aşa kyrəm“ tine.

Radişşevte tөrməgə japqandar, doprostarda moqajьn qьъqandardьr. Tikşerev eşe menən Jekaterina II neņ təzribəle palacь Şeşkovski jetəkselek itte. Radişşev iptəştəren əjtməgən. Sud Radişşevte ylem jazahьna xөkөm itte. Ləkin Jevropa filosoftarь aldьnda uqьmьşlь gosudarnia rolen ujnavsь Jekaterina II, kitap jadqan өsөn genə keşene ylem menən jazalavdan ojaldь. Ul, ylem jazahьn 10 jьlqa Sebergə hөrgөngə jebərev menən almaştьrdь.

Hөrgөndən qajtqas ta Radişşev ydeneņ revolytsion idealarьn taşlamanь. Ul, zakondar tөdөv komissiahьna xedmətkə inde həm grazdandar reformalarьnьņ artьq dərəzələ liberal' projekttarьn birde. Nacal'stvo, Radişşev iъkegə tотона tip qarar itte həm unь ikense tapqьr Sebergə hөrgөngə jebərev menən janaь. Kөsө hьnqan həm avьrь Radişşev tydə almanь həm өjөnə qajtьp aqьvlandь. Ul 1802 jьl 12 sentəbrdə ylde. «Kiləsək bьvьn mineņ өsөn ys alьr» tip jaddь ul ylməъtən ad qьna elek.

Lenin, bed Radişşev kevek revolytsioner menən qorurlanьrqa tejeşbed tip kyrhətte. «Bedgə, velikorusstьņ aņlь proletaridərenə milli qorurlьq tojqoho sitme ni?» tip horanь Lenin ydeneņ «Velikorusstardьņ milli qorurlьqь turahьnda» tigən məqaləhendə həm «Əlbittə juq!... Batşa palactarьnьņ, dvorəndərdeņ həm kapitalisttardьņ beddeņ hoqlanqьs vatanьbьddь nindəj kөsləvdərgə, idevdərgə həm mьъqьllavdarqa dusar itevdəren kyrev həm tojov bedgə barьnan da avьr. Bed şunьņ menən qorurlanabьd ki, bьl kөsləvdər beddeņ moxittən, velikorusstar moxitenən otpor tьvdьrdь, bьl moxit Radişşevte, dekabristtardь yrlətte...» tip javap birde. (Lenin, əъərdər, tom XVIII. 81 bit). Bөjөk Oktəbr' Sotsialistik revolytsiahьnan huņ uq Lenin Radişşevqa pamətnik qujьv turahьnda məs'ələ qudqattь. «Lenin sborniktər»ndə bьl məs'ələ turahьnda Lenindeņ jadьşьvdarь baъьlqan.

Ytkən tormoştoņ baj kul'tura miraъьn qabul itkən sovet xalqь revolytsioner, jalqьnlь patriot, rus xalqьnьņ bөjөk ulь Radişşevteņ iъtəlegen xөrmətləj.

A. N. Radişşev.

DOŞMAN, UNЬŊ XIMAJƏSELƏREN ADAQЬNA TIKLEM FAŞ ITERGƏ

Komsomoldьŋ Maqar rajon aktivenen, təvge ojoşma sekretardarь, propagandistar menən qatnaş jьjьlьşь buldь. Jьjьlьşta 41 sekretar, propagandistar həm 47 komsomol aktive qatnaştь. VLKSM Ydək Komitetьnьŋ IV Plenumь turahьnda doklad tьŋlanь. Вьnьŋ вujьnsa sьqьp həjləvdərdə dur aktivlek kyrende. Qatnaşьp həjləvselər rajkom jetəkselegendəge jeteşhedlektərde, politik hidgerlek tupaъlanьv fakttarьn asьp haldьlar. Ular komsomol esendəge xalьq doşmandarьnьŋ eşen faşlavda jardam ittelər. Вьna Işəp avlьnan Başqortostan pedagogik instututьnьŋ 2 kursьnda uqьvsь Zəjnullin Karam. Ul Işəp avlьnda kolxozsьlar arahьnda oborona zajomьna, sovetqa qarşь kontrrevolytsion agitatsia eşe alьp вarqan. Ləkin təvge ojoşma unь faş itməgən.

Salix avlь komsomol ojoşmahь sekretarь Arslanвajьv kulak malajdarь menən вəjlənestə вulqan, 5-6 qatьn alьp ajьrqan. Şəripьv xuligandardь ; yd ergəhenə tuplaqan. Ular menən esev məzlestəre ytkərgən Şəripьvtьŋ araqьhьna hatьlьp unь janьnan komsomol safьna alьv turahьnda xadatajlьq itkən.

Jьjьlьşta qatnaşьvsь komsomol Muraşev iptəş, Zarə ismendəge, invalidtar artele jetəkselegendə doşman keşelər ultьrьvьn asa. Вьl artelden predsedatelenen urьnвaъarь xedmətendə aq вandit ofetsir Kovsov torqan. Ul arteldə qorotqosloq eşe alьp вarqan. Вuxgalter, kulak malajь Xəsənev menən berlektə artelden unar meŋ hum aqsahьn ydləştergən.

Iptəş Qəjnullin ydenen sьqьşьnda rajsojuz apparatьndaqь qorotqosloq eşen asьp вirde. Вьndə ojalap alqan doşmandar вik məkerle eş alьp вarqandar. Doşman ejəmə Sivin, Mulətov, Nafiqьv, Kastindər tovardardь duъ-işlək menən ydara вyleşkəndər. Sel'polardь вətərəv eşen alьp вarqandar. Başqort Kadrdarьn məsxərələgəndər, ulardan kəlgəndər. Işəp, Əxmər, Vasilievka avlь sel'polarьn taratьv xələnə kilterep jetkergəndər. Ulardьŋ qorotqosloqtarь arqahьnda rajonda dəvlətkə igen hatьp alьv eşe өdөlgən.

Komsomoles Qөвajdullin ydeneŋ sьqьşьnda „rajвaşqarma apparatьnda semjasьlьq tamьr jajə. Predsedatel Kərimьv ydeneŋ aqa-eneləren, tьvqandarьn apparatqa tuplaj. Xuliganlьqь, eşhedlege өsөn apparattan qьvьlqan Arslanвajьvtь ydenə sekretar itep ala. Avьldaşь Fətxullinde planovik itep ultьrta. Xuzalьq вylegendə ultьrьvsь komsomoles Rəxmətullin, Kulikovtar unar meŋ hum aqsanь jelgə osordolar", ti.

Jьjьlьş dur aktivlek menən ytte. Eştəge kanseləktərde astь, ulardь вətərəv juldarьn kyrhətte. VLKSM YK Plenumь qarardarьn xuplap qarar qaвul itte. **Nurьj Janвajьv.**

POLITIK QƏMHEDLEK HƏM XUŞKYŊELLELEK

Oşo kəndərdə Qьrmьъqalьla rajon aktivenen jьjьlьşь вulьp ytte. Jьjьlьş VLKSM Ydək Komitetьnьŋ IV Plenumь jomqaqtarь turahьnda VLKSM rajkamь sekretarь iptəş Qəliullinden dokladьn tьŋlanь. Ləkin unьŋ dokladь aktivte qənəqətləndermənə. Ul вik javaplь eşkə formal' qaraqan, dokladьn komsomol aktiven alda torqan вurьstarqa moвilizirlarlьq itep əderləməgən. Dokladsь tik komsomol esendə xalьq doşmandarьnьŋ eşe turahьnda fakttardь terkəp sьqьv menən genə sikləndə.

Komsomoldьŋ Qьrmьъqalь rajon ojoşmahьna ojalap alqan doşmandar ojoşmanьŋ eşenə kyp kenə zarar halqandar. Ular jetəkselektə politik qəmhedlek, xuşkynellelek, asьq avьdlьlьq həm revolytsion ujavlьqtьŋ tupaъlanьvьnan fajdalanqandar. Komsomoldьn rajsojuz ergəhendəge ojoşmahьnda torovsь Qilmanьv (xəder komsomoldan sьqarьlqan) xalьq doşmanь kontrrevolytsion вurzuaz millətse Işmexəmmetьv menən вəjlənestə вulqan həm unьŋ heŋelehe Soltanqəlievaqa өjləngən. MTS ta doşman Rьjвzenko mexanik вulьp urьnlaşьp alqan. Həm unda qorotqosloq eşe alьp вarqan. Komsomoles Şəmsiev qorotqosloqo faş itelgən Qьjьşqь avьl sovetь predsedatele Baislamav menən вəjlənestə вulqan.

Ul вьjt' jaqьnan tarqalqan. Şuqa qaramaъtan „KIM" kolxoz komsomol ojoşmahьnьŋ sekretarь вulьp eşləp kilgən. Kontrrevolytsion вurzuaz millətse Qəвitьvtьŋ enehe ələgə tiklem komsomol safьnda qalьp kilə. RONO nьŋ elekke mədire komsomoles Mostafin uqьtьvsьlar safьn doşmandar, moral' jaqtan tarqavьsьlar menən syplendergən. „Partizan" kolxoz komsomol ojoşmahьnьŋ sekretarь Aqkuвəkьv 15 jəşlek qьdqa өjləngən.

„Kolxoz julь" gazetahьnda eşləvse Rəşitьv həm Mөxəmmətşindər odaq vaqьttar xalьq doşmanь Safin menən вergə eşləp kilep tə unь faş itə almaqandar.

Jьjьlьşta вulьvsьlar rajon komitetьnьŋ jetəkselegen də qatь tənqitlənelər. Rajon komitetь rajon konferensiahьnьŋ qarardarьn tormoşqa aşьrьvqa əle nьqlap вaşlamaqan. Bigerək tə politik uqьvdar menən eş nasar tora. Politik, вьjt' tarqavlьqьna qarşь kөrəş eşe jəjelderelməgən. Balalar arahьnda kommunistik tərвiə eştəren jaqşьrtьvda hidelerlek eş juq. Pioner vozatьjdarь jeteşməj.

Jьjьlьş dur aktivlek menən ytte. Doklad вujьnsa вөtahe 23 keşe qatnaşьp həjləne.

M. Salix.

Texonrekanьŋ tarqьrlьqь

Məskəv, 26 sentəвr. Troisk (Celəвe өlkəhe) 75 hanlь passazir pojezь Emanzilski stansiahьna taвa alqa osa. Parovoz maşinisь Fedko kinəttən jul өъtөndə furazkahьn вolqap torqan malajdь kyrə. Artaвan jul өъtөndə şpal jata. Pojezd tuqtatьla. III klass uqьvsьhь Texonreka kruşeniene вuldьrmaj qaldьra.

Jəştər sojuzdarьnьŋ вurьstarь

Rossia kommunistik jəştər sojuzьnьŋ III вөtə Rossia sjezьnda 1920 jьldьŋ 2 oktəвrendə həjləgən telmәre

(Davamь. Başь 2-3-вittərdə).

Həm ul вьvьn yd tormoşonoŋ вөtə вurьsь şul jəmqiətte tөdөv вulqanlьqьn вelergə tejeş.

Iъke jəmqiəttə xedmət ajьrьm sem'ja menən alьp вarьldь, həm xalьq massahьn idgən pomeşşik həm kapitalisttardan вaşqa, unь вerəv də вerləştermənə. Bed hər вer xedmətte, ul nindəj genə вьsьraq həm qьjьn вulmahьn, şulaj itep tөdөrgə tejeşвed, hər вer eşse həm krəъtiən ydenə: min — irekle xedmət вөjөk armiahьnьŋ вer өlөşө həm yd tormoşomdo pomeşşiktərdən həm kapitalisttardan вaşqa ydem tөdə alьrmьn, kommunistik tərtip urьnlaştьra alьrmьn, tip qarahьn.

Kommunistik jeştər sojuzьnьŋ jəştərde jəş vaqьttan uq, un ike jəştən yk aŋlь həm dissiplinalь xedməttə tərвiələj вarьvь kərək.

Вьna ni rəveşle вed xəder qujьlqan вurьstardьŋ xəl itelәsəgenə iъəp tota alaвьd.

Bedgə ilebedde elektrikləşterev өsөn, вeddeŋ xəjerselәngən jerebed texnikanьŋ huŋqь өlgəşevdəre вujьnsa xedmətlənə alhьn өsөn 10 jьldan da kəm tygel vaqьt kərək, tip iъəp totorqa kərək.

Вьna şulaj, xəderge vaqьtta 15 jəştə вulьp, 10—20 jьldan huŋ kommunistik jəmqiəttə jəşəjəsək вьvьn, ydeneŋ uqьvьnьŋ вөtə вurьstarьn şulaj itep qujьrqa tejeş, hər kөn hajьn teləhə nindəj avьlda, teləhə nindəj qalala вulhьn, jəştər dөjөm xedmətteŋ iŋ вələkəj genə вulha la, iŋ jaвaj qьna вulha la tege jəki вьl вurьsьn praktik xəl itə вarhьndar.

Вьl ni saqlьm hər вer avьlda вarha, ni saqlьm kommunistik jarьş yъhə, ni saqlьm jəştər yd xedməttəren вerləşterə вelgənlektəren iъвat itə вarhalar, — şul saqlьm kommunistik tөdөleştөŋ uŋьşь tə'min itelәsək.

Tik ydeneŋ hər вer adьmьna oşo tөdөleştөŋ uŋьşь nөktəhenən qarap qьna, tik вerləşkən, aŋlь xedmətsəndər вulьv өsөn, вed вөtəhen də eşlənekme, tip yd-ydeneŋdən horap qьna, tik oşo odajьs protsesta qьna Kommunistik jəştər sojuzь ydeneŋ jartь million aqzalarьn вer xedmət armiahьna вerləşterer həm ydenə dөjөm xerməttə tьvdьrьr.

Lenin XXX tom. 403—417 вit.

Maslennьj kraska menən eşləngən, xudoznik Arslanovanьŋ eşe
Hyrəttə: Elekke вaşqort qatьnь вalahь menən haвan tujьna вara.
(Urazвaxtin fotohь).

Saвir Kinjəkəj.

HӨJӨV

Taŋ nurьnda
Gөldən-gөlgə ejelep,
Baqsalardan səsək өddөŋ də,
Səskələrdeŋ gyzəldəren hajlap,
Qьъьp, həjəp вuket tөddөŋ də;
Kyddərende
Zəŋgər kykkə tegəp,
Kykrəgendən jьrdar jьrlanьŋ.
Tьn havanь sirtep, tiŋвəlderep,
Şьŋqьrap aqtь tada jьrdarьŋ
Əjtse, heŋelem!
Irtə taŋdan torop
Kem вəxtenə kөjdər kөjlәneŋ.
Kem qөmөrөn hanhьd jөrək həjgən
[illegible]
Jeъle səskələrgə tiŋlәneŋ.
Beləm həjөklөm
Alьъ kөnsьqьşta.
Kiŋ amurqa tөşөrөp şəvləhen,
Qьъьp, totop qulьna ventovkahьn
Posta tora aqaŋ həjgәneŋ.
Ular million!
Jaqtь ilevedeŋ
Jemerelməъ danlь sigendə,
Əder ular faşist, вandiddatrdь
Jerdə, hьvda, kyktə jeŋergə.

Kamal Xəвiв.

HYNMƏЪ DƏRTTƏR

Kyddəremde tegəp kyddəreŋə
Qarap tuja almam aqьllьm,
Jəddəreŋə вalqьp sьqqan
Jəşlegenden matur haulьqь.
Kyddərendə вalqьj qojaş keвek
Hynməъ dərttər, tatlь teləktər,
Tada вeləktəreŋ вronzalaj
Janqan saqta вөjөk xedmәttə,
Beləm
Heŋlem
Hineŋ jөrəgendə
Həjөv utь jana ilende
Hin jьrlajhьn:
— Beddeŋ ildə genə
— Jəşəv rəxət, jəşəv kyŋelle.
Kykrəgemə qosop yвər inem
Ləkin вьl eş hineŋ kyŋelgə...
Ə şulaj da вer teləktə janqas
Min xaqlь вit hine həjərgə.

25 sentəвr
Başpedraвfak.

POCOTLЬ BURЬS

Kyptən inde, Qьdьl Armia safьna alьnьvьmdь teləp prizьjv вulьvьn kөtə inem. Teləgem tormoşqa aştь. Mine Eşse Krəъtiən Qьdьl Armiahь safьna aldьlar. Vatanьm miŋə pocotlь вurьs—ydeneŋ granitsahьn daşmandar həzymenən haqlavdь jөkmətte. Min tiddən qulьma ventovka totop postqa вaъasaqmьn.

Vatanьm! min hiŋə ant itəm, hineŋ pocotlь вurьsьŋdь min otlicnoqa ytənmen, hineŋ eşeŋ өsөn min kөsөmdə lə, tormoşomda la jəlləməm. Sovet jəştəre өsөn tьvqan ildeŋ meqətdəs granitsahьn doşmandardan haqlavdan da maqtavlь eş həm dur вəxet вulьvь mөmkinme hun? əlвittə juq.

Bed vatanьвьddь, Lenin—Stalin partiahьn həm xalьqtardьŋ вөjөk julвaşsьhь iptəş Stalinde həjəвed, ulardьŋ eşe өsөn tamsь qanьвьd qalqansь huqьşьrqa əderвed. Sөnki вeddeŋ вөjөk vatanьвьd—ul eşse-krəъtiəndərdeke. Ə вed eşse-krəъtiən вalalarь.

Min 120 səqətlek prizьjv əderlegen otlicnoqa tamamlanьm, GTO, GSO həm PVXO [illegible] rьna ejə вuldьm.

Səjferdinьv Əxmət
Өfө Motor zavodь.

Uqьj-jada вəlməvselekte вөtөrəвed

Stərleвaş rajon məqarif вylege uqьj-jada вelməvselekte вөtөrəv məktəptərenə uqьtьvsьlar əderləv өsөn 2 ajlьq kurs ojoştorqajnь. Вьl kurstь 29 keşe tamamlap sьqtь.

Ular xəder uqьj-jada вelməvselər həm ad gramotalьlar kyp вulqan avьl sovettarьnda uqьtьv eşe alьp вaralar. Ad gramotalьlar hanь ad вulqan avьldarda VII klasskimələndə вeleme вulьp, вaşlanqьs məktəp uqьtьvsьlьqь eşenən вuşatьlqandar eş alьp вaralar. Ular SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav вaşlanьvqa tiklem uqьj-jada вelməvselekte həm ad gramotalьqtь вөtөrəv өsөn kөrəşələr.

N. Batьrşin.

Klassta uqьv vaqtь.

(Ş. Urazвaxtin fotohь).

Raj[on] radiofestival'dərendə

Isemвaida, Stərletamaqta həm Ucalьla radiofestival'dər dur uŋьş menən yttelər.

Işemвaj radiofestival'endə вerense urьndь neft' qьvьv zavodь kluвь ergəhendəge xor, ikense urьndь — „Başqortostan" kolxozьnьŋ xorь həm өsөnsө urьndь „Majaq" kolxozьnьŋ yd eşməkərlek tyŋərəge aldьlar. Festival'də qatnaşьvsь 6 xudozestvo yd eşməkərlege tyŋərəge həm вaşqarьvsьlardan 16 keşe вyləkləndelər. Festival'də mikrofon aldьnda 17 yd eşməkərlek tyŋrəktəre həm ulardan вaşqa 91 keşe sьqьş jahanь.

Stərletamaqta la rajon radiofestivele dur uŋьşlьq menən ytte. „Novaja zizn" kolxozьnьŋ xor tyŋərəge „Capajьv", „Mьjpo moru gyləli" həm вaşqa jьrdardь jьrlanьlar. Stərletamaq depohь eşseləreneŋ qatьndarь — jort xozəjkalarьnan torqan xor tyŋərəge, Şevcenko ismendəge kolxozdьŋ yd eşməkərlek tyŋərəge вaşqort, rus həm sьvaş xalьq jьrdarьn вik hoqlanqьs itep atqardьlar. Qьdьl Armia komandire qatьnь iptəş Qөвəjdullina вaşqort xalьq jьrdarьn tərənxis menən jьrlanь. Iptəş Qөвəjdullina вөtə Başqortostan radiofestivalendə qatnaşlьq itəsək.

Ucalьla radiofestival' dur jəŋlelek menən ytte. Вьnda traktorist Akkuzin вaşqort xalьq kөjdərenən „Buranвaj", „Zarьjfa", „Ural"dь jьrlanь. 60 jəşlek kolxoznitsa Qiniətullina həm rajon tipografiahьnьŋ naвorşitsahь Mөвərəkova iptəştər şul uq вaşqort xalьq kөjdəreŋ jьrlanьlar. Radiofestival' hөdөmtəhendə talantlь вik kyp jьrsьlar, muzьjkanttar вarlьqь вelende. Ular Өfөgə вөtə Başqortostan radiofesivalendə qatnaşьv өsөn saqьrьlasaqtar.

(BaşTASS).

Il sigendə

Sovet patriotizmahьnьŋ өlgөhө

Xaвarovski, 29 sentəвr. (TASS). Garnizon eşsehe iptəş Mil'nikov kisen huŋ qьna eştən qajta ine. Ul Xaвarovski uramdarьnьŋ вerehenən ytə. Tөdөlөp вөtməgən jort ergəhenən ytkəndə, Mil'nikov nindəjder şikle şьtьrdav tavьşь işette. Ul jorttoŋ esen qararqa qarar itte. Eskə ingəs Mil'nikov jəşerenep torqan вer keşeneŋ вarlьqьn kyrde, вьl keşe moqajьn tөnləkkə qalьrqa ujlaqandьr.

— Heđ kem, hedgə вьnda ŋəmə kərək?—tip horanь ul.

— Min eş edlərqə kildem, kvartirьm juq,—tine jat keşe.

Вьnan huŋ yden eşhed tip tanьtьvsь Mil'nikovtan вer nisə kөŋgə kvartir horaj вaşlanь. Uqa jat keşe şikle tojoldo.

— Jaqşь, min hedde вəlki ydemə alьrmьn, tine iptəş Mil'nikov həm tanьş tygel keşene ydenə, jortqa alьp qajttь. Jortqa ingəs tə iptəş Mil'nikov вalta menən qorallandь, ə вьnan huŋ kilevsegə ydeneŋ artьnan militsiaqa вarьrqa təqdim itte. Jat keşe eşteŋ nasarlьqьn kyrgəs, „asьqlandь": imeş, ul uqrь, unь qulqa alьvdarь həm tөrməgə jaвьvdarь mөmkin. „Uqьrь" Mil'nikovtan unь jeвərevep kyd jəşe menən ytende, ikense tapqьr urlamaъqa həm namьъlь tormoş вaşlarqa vəqədə itte.

Ləkin iptəş Mil'nikov вьndajdarqa qьna tid вөgөlөvse keşe tygel ine. Вьl vaqьtta eşned uqa janьj вaşlanь. Ləkin, janьvdьŋ da tə'ъir itməgənenə ьşanqas aqsa təqdim itə вaşlanь. Başta 50 hum, unan 100, huŋqь siktə 300 hum təqdim itte.

Hatьp alьv turahьndaqь вьl вьsьraq təqdimgə qarşь iptəş Mil'nikov вьlaj tine: „Min tьvqan ilemde hatmajьm!" jat keşeneŋ quldarьn kytərergə quşьp unь militsiaqa alьp kilde. NKVD organьna alьp kilgən вьl „uqrь", kyptən tygel genə sovet granitsahьn ytep sьqqan вer sit ildeŋ şpionь вulьp sьqtь.

Iptəş Mil'nikov tьvqan ile aldьnda ydeneŋ grazdanlьq vazьjfahьn namьъ menən ytəne. Unьŋ вьl qьjьv həm вatьr kyreneşe. Bөtə sovet Alьъ Kөnsьqьşь xedmətsəndərenə xas вulqan sovet patroitizmahьnьŋ өlgөhө вulьp tora.

Jaŋь hajlav zakonьn өjrənəlrə

Maqar rajonьndaqь kolxozdarda, MTS tarda, ucrezdenielərdə „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie"ne həm Stalin sel Konstitutsianь өjrənev tyŋərəktəre eşləj вaşlanьlar.

Tyŋərəktər menən politik əderlekle, kommunist həm komsomolestar jetəkselek itələr. Jort xozəjkalarь өsөn ajьrьm tyŋərəktər ojoştoroldo. Iptəş Qorвanqəlejeva jetəkselek itkən jort xozəjkalarь tyŋərəgendə 20 nən artьqьraq tьŋlavsьlar iъəplənə. Ular jaŋь hajlav zakonьn dur qьdьqhьnьv menən өjrənələr.

Maqar avьl sovetь Stalin ismendəge kolxozda ojoştorolqan tyŋərəktə Jəqfərev, Abdullin həm udarnik Jomaquzin iptəştər вer genə zanətiene lə qaldьrmaj jөrөjdər. Ular propagandistьŋ həjləgəndəreŋ jaqşь tөşөnə вaralar.

Komsomol ojoşmalarьnda la jaqşь qьna eşləgən tyŋərəktər вar. Вьna Hajraŋ avьl komsomol ojoşmahьn qьna alajьq. Вьnda 18 komsomolestьŋ, вөtəhe lə uqьvqa ьlьqtьrьlqandar. Propagandislьq eşen komitet sekretarь iptəş Qəjnullin yde alьp вara. Alatьr avьl sovetь dəvmələndəge „Irek", „Yrnək", Karl Marks həm Kaganovic ismendəge kolxoz komsomol ojoşmalarь ergəhendəge tyŋərəktər də sistemlь eşləjdər.

N. Janвajьv.

KINO

„Stalinsel toqom"

„Stalinsel toqom"—dokum[illegible] fil'm. Unda вьjьl Məskəvdə [illegible] relgən fizkul'tura paradь ky[illegible] telə.

Tamaşasь вaşqala fizkul'turniktərenen paradqa əderlənevdəren kyrep ytə. Fizkul'turniktər irtə yk kejenep hər qajnьhь yddəreneŋ kollektivtəre menən Məskəvdeŋ jөrəgenə—Qьdьl majdanqa aqьlalar. Majdan вөtəhe lə вer tөъlө kejengən matur kolonnalar tada, saf fizkul'turniktər menən soвarlana.

Ber nisə minuttan Lenin mavzalejeneŋ uŋ qanatьna Stalin, Molotov, Voroşilov, Kaganovic, Kalinin, Cuвar', Jezov iptəştər həm вaşqa xөkymət aqzalarь sьqalar. Majdan ulardь kyrev menən gөrləj вaşlaj. Odaqqa hudьlqan „ura" tavьştarь, qul saвьvdar majdan вujьnsa jaŋьraj. Majdandaqь tantanaqa quşьlьp tamaşasь la qul saвa. Kino вarqan vaqьt tamaşa zalь la dur tantanaqa əjlənə. Tamaşasь la majdandaqь şatlьq tantana menən urtaqlaşa.

Bөjөk Sovettar ileneŋ 11 respuвlikahьnan [illegible] fizkul'turniktər вer [illegible] вalalarь kevek вөj[illegible] sotsializm il[illegible] xistəren yddəren[illegible] il oвoronahьna h[illegible] mətk[illegible] əderlektəren demonstr[illegible]jt itələr.

Вьna Ərmən Sotsialistik Sovettar respuвlikahьnьŋ fizkul'turniktəre kilə. Iŋ alda respuвlikanьŋ gerвь həm xalьqtarqa azatlьq, вəxet вirevse вөjөk Stalin hyrəte kytərelgən. Fizkul'turniktər ərmən xalqьnьŋ irekle, вəxetle mul tormoşon demonstrirovajt itələr. Ular kөs həm qorurlьq menən Qьdьl majdan aşa ytələr.

Ikense вulьp Tөrəkmən Sotsialistik Sovettar Respuвlikahьnьŋ kolonnahь kilə. Өsөnsө вulьp Ukraina SSR fizkul'turniktəre Qьdьl majdanqa inələr. Ular artьnan Yzвək SSR fizkul'turniktəre, Gruzin SSR, Belorus SSR, Qazaq SSR, Qьrqьz SSR, fizkul'turniktəre həm Məskəvdeŋ jəş GTO-sьlarь, uqьvsь pionerdar kilələr.

Hər вer kolonna ydeneŋ xalqьna, ydeneŋ izadьn xas itep matur[illegible]qan, вidəlgən. Kolonnalardьŋ jөrөşөndə, qorurlь yteşendə kөs, qəjrət həm tьvqan ilgə mөxəввət, qajnar вirelgənlek aŋqьj.

Məskəvdeŋ tөrlө fizkul'tura kollektivtəre, uqьv jorttarь, zavod-faвrika fizkul'turniktəre hər tөrlө sport figuralarь jahap majdan aşa ytələr. Ulardьŋ oъtalьqtarь triвunalaqь julвaşsьlardь la hoqlandьra. Ular da majdandaqь xalьq menən вergə qul saвalar.

Parad tamamlana. Majdandь kөslө proletar gemnь—internatsional qaplaj. Ul tavьş вөtə majdanqa, вөtə Məskəvgə, radio reproduktordarь aşa вөtə ilgə jəjelə.

„Stalinsel toqom" fil'me matur eşləgən. Unь qaraqan hajьn [illegible]arajhь kilə. **K.**

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

„Oktəвr natiskahь" tipografiahь. Başglavlit vəkile № 4030

1937-se jьl
6 Oktəbr
№ 97 (1145)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərdeŋ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьŋ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

„Ленинсе„—орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

JAŊЬ JEŊEVĐƏR, JAŊЬ BYLƏKTƏR MENƏN IPTƏŞTƏR!

Keşelek jəmqiətenen yҕeşendə jaŋь epoxa—proletar revolytsialar epoxahьn asqan həm bөtə donja proletar revolytsiahьnьŋ başlanьqьҕь bulqan Bөjөk Oktəbr sotsialistik revolytsianьŋ 20 jьllьqь jaqьnlaşa! 20 jьl tarix өsөn bik qьҕqa vaqьt. Lәkin başьnda Lenin—Stalin partiahь torqan Rossia proletariatь bьl bik qьҕqa vaqьt esendə jer şarьnьŋ altьnan ber өləşendə bөtə tormoşto bөtөnləj tanьmaҕlьq itep sotsialistik nigeddə jaŋь baştan qordo. Batşa Rossiahьnьŋ bьvattarsa arttalьqь inde bik alьҕ qaldьrьldь. Xalьqtar tөrmәhe bulqan batşa Rossiahь urnьna kyp millətle, qevətle proletar derzava tөdөldө. Il bajlьqь—xalьq bajlьqь bik kyp tapqьrdar arttь. Bedeŋ il donjala iŋ kөslө, iŋ baj il bulьp əverelde. Qalalarda, avьldarda sotsialistik nigeddə jaŋь baştan qoroldolar. Kyp millionlь xalьqtьŋ izadь tormoşqa kytərelde. Proletar vatanda revolytsianьŋ bik gyzəl toqomo—sovet jəştəre yҕə. Ular donjala iŋ bəxetle jəştər. Ular xedmәttə lə, uqьvda la, tormoşta la, sotsialistik ildeŋ qajqьrtьvь, bөjөk dahi iptəş Stalindeŋ şəxsi qajqьrtьvь menən solqanьp alьnqandar. Ularqa proizvodstvola yҕev өsөn də, izad yҕeşe өsөn də, donjala iŋ kul'turalь jəştər bulьp jeteşev өsөn də bөtə şart, bөtə mөmәkinlektər tьvdьrьlqan. Sovet jəştəre xedmәtkә, belem alьvqa, jaqa xoqulьqlar. Bьl hyddər Stalinsel Konstitutsiala altьn xəreftər menən jadьlqan.

Il bөjөk bajramqa, sovettar vlastьn 20 jьllьq jybiləjenə əderlənə. Jybiləjgə əderlek sovet xalqьnьŋ, jəştərdeŋ proizvodstvola, uqьvda, izad esendə, kul'tura frontьnda—qьҕqahь bөtə eş ucastkalarьnda dur intuziazmь kytəreleşe menən bildələnə. Tьvqan il өsөn, Lenin—Stalin partiahь eşe өsөn fidakar birelgən jəştər yddəreneŋ bьl tojqolarьn bajram aldьnan bigerək tə, udar, staxanovsьl eş, yd bьrьstarьn өlgөlө itep ytəv menən kyrhətələr. Motor zavodь jəştəre bajram aldь jarьşьn kiŋ jəjelderdelər. PRZ la la, „8—mart" tegev fabrikahьnda la bьl qudqalьҕ kiŋ jəjelderelə. Qandra MTS-ь qatьn-qьd jəştər traktor brigadalarь, brigadalar arahьndaqь jarьş jəkləmələreneŋ ytəleşen barlajdar, jaŋь jəkləmələr alalar. Məktəptərdə otlicnoqa uqьv өsөn jarьşьvsьlardьŋ hanь kөndən-kөŋ arta bara. Komsomol ojoşmalarь kytərelgən bьl intuziazmdьŋ başьnda barьrqa, unь bahalaj belergə, aldьnqь staxanovsь—otlicnikteŋ eşen bөtə brigada, bөtə klass eşe itev өsөn kөrəşergə tejeş. Brigadalaqь ber rekordsь, klasstaqь ber-ike otlicnikteŋ eşe menən mahajьp qalmaҕqa, ə berəmek rekordtь bөtə brigadanьqь itevgə iresergə. Unьŋ epizodik xarakterda tygel, sistemalь, daimi bulьvьna ireşergə kərək.

Bedden ilebedden jəştəre Oktəbrdeŋ 20 jьllьqь esendə yҕetələr. Bьl jəştərdeŋ iŋ kypselege revolytsiaqa tiklem bulqan qazaplь, qolloq tormoşonoŋ avьrlьqьn yd jelkələrendə tatьmanьlar. Ular unь uqьp, işetep kenə beləlәr. Jəştərdeŋ Oktəbr revolytsiahьnьŋ tarixen өjrənevgə bulqan qьҕqьnьvdarь bik dur. Ular Lenin—Stalin partiahьnьŋ kөrəş traditsialarьna bik iqtibar menən qarajdar həm өjrənələr. Lәkin qajhь ber tөvge ojoşmalarda bьl eşte tik komsomolestar menən genə alьp barьrqa kərək tip siklәvdər bar. Bьl əlbittə dөrөҕ tygel. Bigerək tə xəder bajram aldьnan bөtə jəştərgə lə Oktəbr revolytsiahь tarixen kiŋ tөşөndөrөrgə kərək. Bьl eştə agitatsia—propagandanьŋ bөtə saralarьn xudqa jebərev kərək.

Bөjөk Bajram jaqьnlaşa. Sotsialistik revolytsianьŋ 20 jьllьqьna jaŋь jenevdər, jaŋь bylәktər menən kiləjek iptəştər!

—★—

Iŋ jaqşь komsomolestar partia safьna inələr

Kөnbajьş granitsahь, iŋ jaqşь pogranicniktər — sotsialistik tьvqan il өsөn fidakar birelevselər Lenin — Stalin partiahь safьna inələr.

Vojenkom iptəş Şakov bulqan pogran otrədtə otdelenie komandire komsomoles Bavkov partia safьna kandidat itep alьndь. Iptəş Bavkov otrədtə iŋ jaqşь otdelenie komandire. Ul bik tьrьşlьq menən bol'şevizmqa ejə bula, partia tarixen marksizm klassiktarьn өjrənə. Bavkov, gerojlьq, qьjьvlьq həm tapqьrlьq kyrhətep bik kyp şpion, deversanttardь totto. Şulaj uq partia safьna Krajnov iptəş tə alьndь. Krajnov granitsanь otlicno haqlavь өlgөlө, bajevoj əderelege өsөn 10 tapqьr bylәklәngən həm 4 nagradahь bar.

Otrədteŋ komsomol ojoşmahь komsomoles Picurinqa partia safьna inev өsөn rekomindatsia birde. Ydeneŋ xedmət vaqtьnda ul eş sit il şpionьn totqan. Otlicno xedmət iteve өsөn 15 tapqьr bylәklәngən.

Hyrәttә: Qьtaj haldatь granat taşlaj (Şanxaj frontь) (Sojuzfoto).

QЬTAJĐA HUQЬŞ XƏRƏKƏTTƏRE

ŞANXAJ FRONTЬNDA

Japon tanktarь Sitszәn'szegə (Lodәn həm Lyxan' arahьnda jartьlьq julda) ytergә ьntьldьlar. Ber nisә tank, timer sьvьq kәrtәlәrenәn arqьlь sьqьrqa mataşьp qьtaj akoptarьna kilep terәldelәr. Qьtaj artilleria uttarь menәn ike tank zararlandь, qalqandarь kire kitergә məҗbyr buldьlar.

Japon rexotahьnьŋ bik kyp handaqь tanktar ьşьqьnda barqan ike botal'onь Şanxaj — Lonәn'dәge şossej julьn kiҕergә ьntьldьlar. Lәkin ьntьlьştarь uŋьşhьd sьqtь.

**

Qьtaj ştabьnьŋ 1 oktəbrgә birgәn svodkahьnda Lyxan—Lodan şossej julь artьnda ajьrьvsa kөslө huqьştar bulьvь əjtelә. Bьl juldьŋ ajьrьm ucastkalarь ber nisә tapqьr quldan qulqa kyskәn. Lodәndәn kөnjaqtaraq Şanxaj — Lyxә şossej julьnda qьtaj qәskәrdәre Titsin kanalьn arqьrь sьqqan kyperdә alqandar. Lyxanda japonlьlardьŋ atakalarь kire qaqьlqan. Qьtaj razvedkahьnьŋ xәvәrdәrenә qaraqanda, Sәnin—Rodtan kөnjaqtaraq həm Szәnvan' — Rodtan kөnsьqьştaraq bөtә rajon japonlьlar tarafьnaŋ tadartьlqan.

Japon komandovaniehenәŋ vәkile, japon qәskәrdәrenәŋ, grazdandar ydәgenәn həm Szәnvandan kiteve turahьndaqь xәvәrdә kire qaqa. Ul, japon castәrenәŋ smenahьn qьtaj razvedciktәre sigenev, tip anlaqandar, ti.

TӨNJAQ QЬTAJ FRONTTARЬNDA

Qьtaj gazetalarьnьŋ xәvәr itevdәrenә qaraqanda, japonlьlar, Tәnszin—Puko timer julь bujlap baralar. 30 sentәbrdә, Dezcounan tөnjaqta Xevej həm Şan'şun pravinsialarьnьŋ sigendә San'juan' rajonьnda qatь huqьştar buldь.

Şan'si provinsiahьnьŋ tөnjaq өlөşөndә 27 sentәbrdә qьtajdardьŋ Jan'mьnguan' menәn Pinan'guan arahьndaqь hul flangtarьna japonlьlar atakalarьn jaŋьrttьlar. Qьtajdar nьqьşmalь qarşьlьq kyrhәtәlәr. ike jaqtьŋ da juqaltьvdarь bik kyp.

Bejpin — Sujjuan' timer julь rajonьnda qatь huqьştar bara. Bьnda japonlьlar Pin'ditsyan'dәn Gujxuaqa (Suejjuan' provinsiahьnьŋ stolitsahь) barьrqa ьntьlqanda dur qarşьlьqtarqa osoranьlar.

**

Sentraln'jus agentstvohь, 28 sentәbrdә Şan'si provinsiahьnda xәrәkәt itevse qьtaj qәskәrdәrenә jardamqa 30 samoljot jebәrelde, tip xәvәr itә. Qьtaj samoljottarь berense tapqьr 30 sentәbrdә japondardьŋ Pinikuan' rajonьndaqь pozitsialarьn bomvaqa tottolar.

VLKSM-dьn̡ Başqortostan Θlkə Komitetь V-Plenumьnьn̡ qararь

1. VLKSM-dьn̡ Θlkə Komitetь Plenumь, Θlkə Komitetь вjurohьn VKP(в) УK-nen̡ fevral'-mart plenumь qarardarьn, iptəş Stalinden̡ revolytsion ujavlьqtь kytərev, xalьq doşmandarьn tamьrьnan tarmar itev, qorotqosloq hədəmtələren вətərəv turahьndaqь kyrhətmələren вol'şeviktərsə ytəj almanь tip iђəpləj.

VLKSM Θlkə Komitetь həm unьn̡ вjurohь komsomol ojoşmalarьn, komsomoldaqь xalьq doşmandarь — trotskise — вuxarinse, вurzuaz millətse вandittar menən kөrəşkə jetəkselek itmənе. Burzuaz millətselərden̡ jemerges eştəre turahьnda (pedinstitut, jadьvsьlar sojuzь, Başsik, Sovnarkom, redaksia h. в.) komsomol ojoşmalarьnьn̡ jetdi signaldarь вulьvqa qaramaђtan Θlkə Komitetь, xatta VLKSM Уđək Komitetьnьn̡ IV Plenumь qarardarьnan hun̡ da sьđap tora almaђlьq eşlekhedlek kyrhətte.

2. VLKSM Θlkə Komitetь həm unьn̡ sekretarь iptəş Əxmirьvtьn̡ politik huqьrlьqь, qəmhedlege, asьq avьđlьqь hədəmtəhendə komsomoldaqь xalьq doşmandarь — trotskise-вuxarinse, millətse вandittar xatta komsomol safьna inep ojalaqan maxrovaj millətse Kucukov, Xəjđərevtər qulqa alьnqandьn̡ hun̡ьnda la Θlkə Komitetь yđe өsөn tejeşle hədəmtələr sьqarmanь. Ulardь komsomoldan sьqarьv menən genə siklənde, Xəjđərev həm Kucukovtrađьn̡ serdəştəre Latьjpov, Murtazin, Əminьv həm вaşqalar komsomoldьn jetəkse postarьnda qala kildelər, komsomol gazetahьnda jetəkselek ittelər, ə xalьq doşmandarь — Tahirьv, Işemqulьvtarđьn̡ podxalime, komsomol gazetalarьna millətselərde ultьrtьvsь, kontrrevolytsion millətse Kucukov, Xəjdərev, Kajьpqulьv, Latьjpov, Murtazindarđь jəşerep kilevse «Leninse» gazetahьnьn̡ elekke redaktorь Aminьvqa jaqşь xarakteristika вirep, uqa Məskəvgə uqьrqa kitergə mөmkinlek вirdelər.

3. Θlkə Komitetь apparatьnda həm вjuro aqzalarь arahьnda kөnđəlek tənqit həm yđ-yđende tənqit вulmanь. VLKSM-dьn̡ Θlkə Komitetь jetəksel komsomol aktive arahьndaqь sirle kyrneştərgə qarşь вьsьn kөrəş aььp вarmav qьna tygel, ə вəlki hər tөrlө hьitav menən həm hьltavhьđ da (Timerqalinanь odatьv, Mankievte odatьv, VLKSM-dьn̡ Θlkə Komitetь raвotniktəre həm вjuro aqzalarьnьn qala sitenə majovkalarь) вandittar ojoştordolar. Prosvernin, Əxmirьv, Baвin, Korastelin, Polzunov, Şəjxetdinьv, Davьjdьv, Musin, Kir'janov həm вaşqalar вer вerehenə jөrөp tөrlө hьltavdar aђtьnda esevle «semja kisələre» ytkərgəndər. Şunьn̡ hədəmətəhendə Θlkə Komitetь eşselərе həm вjuro aqzalarь arahьndaqь eşlekle mөnəsəвəttər semjasьlьq, duђ-işlek mөnəsəвəttəre menən almaştьrьlqan.

4. Plenum, VLKSM Θlkə Komitetь raвotniktəre həm вjuro aqzalarь arahьndaqь вьndaj semjasьlьq, duђ-işlek mөnəsəвəttəre moral' tarqalьvsь elementtar (Julanьv, Qajumьv, Narьjmвajьv, Timafejev, Musin həm вaşqalar) turahьndaqь məs'ələlərde Θlkə Komitetьna вol'şevistik xəl itevgə qamasavlьq itkən, Θlkə Komitetьna həm unьn̡ sekretarьna komsomolda qьna tygel, xatta komsomoldьn̡ jetəksel postarьna yrmələgən вurzuaz millətselər həm ulardьn̡ ximajəselərе (Latьjpov, Murtazin, Əminьv) вol'şeviktərsə faşlavqa qamasavlaqandar tip iђəpləj.

5. Komsomol gazetalarь VLKSM Θlkə Komitetьndaqь semjasьlьq xatalarьn, VLKSM Θlkə Komitetь həm rajkomdьn̡ jetəksel raвotniktərenen ydđəren moral'hed totovdarь fakttarьn qьrqa rəveştə faş itev urьnan вьl tyđep tora almaђlьq qьlьqtar menən вergə jəşəgəndər. Gazetalar jəştər massahьnan ajrьlьp вol'şevistik tənqit həm yđ-yđende tənqitte jəjeldermənelər. Başqortostan komsomolьndaqь xalьq doşmandarь trotskise-вuxarinse, вurzuaz millətselər komsomoldьn̡ Başqortostan ojoşmahьndaqь tarqalqan sit elementtardьn̡ eşməkərlege turahьndaqь signaldarđь sitlətep yttelər. Bol'şevistik matвuqat өsөn his sьđap tora almaђlьq xəl вulqan politik teşhedlekten̡ in̡ nasar өlgөhөn kyrhəttelər.

Plenum, gazeta redaktorđarьn iptəş Kir'janьv həm Fərxejevtərde əgər də ular jaqьn vaqьt esendə gazetalardьn̡ eşen VLKSM Уđək Komitetьnьn̡ IV Plenumь qarardarьna qarata, xalьq doşmandarьn faş itevgə qarata qajtanan qora almaђhalar, вol'şevistik organ — matвuqatta jetəkselek itevgə hələthedlektəre өsөn eştən alьnasaqtarьn iђkərtep ytə. Plenum komsomoldьn̡ milli **gazetalar raвotniktərđen̡** sostavьn вarlavđь, redaksia apparatьn hьnalqan, kvalifikatsialь kadrđar menən nьqьtьvđь VLKSM-dьn̡ Θlkə Komitetь вjurohьna tapşьra.

6. VLKSM-dьn̡ Θlkə Komitetь sekretarь iptəş Əxmirьv politik ьşanьstь aqlaj almanь. Komsomol ojoşmalarьna jetəkselekte tə'min itevdə həm xalьq doşmandarь — trotskise-вuxarinselər, вigerək tə вurzuaz millətselər menən kөrəştə hələthed вulьp sьqtь. Burzuaz millətse həm ulardьn̡ jarđamsьlarь (Murtazin, Əminьv, Latьjpov) tar menən duђ-işlek mөnəsəвəttərendə вulьp, ulardьn̡ doşmansьl eşməkərlegen kyrə almanь, politik huqьrlьq həm asьq avьđlьlьqtьn̡ in̡ nasar өlgөhөn kyrhətte. Plenum VLKSM Θlkə Komitetьna iptəş Əxmirьvtь вurzuaz millətselər menən вəjləneşen tikşerevđe jөklətə.

7. Plenum, VKP(в) Θlkə Komitetь həm unьn̡ sekretardarь Bьjkin həm Isəncurindər komsomoldьn̡ Başqortostan ojoşmahь өђtөnən вol'şevistik jetəkselekte tə'min itmənelər tip iђəpləj. VKP(в) Θlkə Komitetь həm unьn̡ sekretardarь Bьjkin, Isəncurindər komsomol aktiven xalьq doşmandarьna qarşь xəl itkes kөrəştə moвilizatsialav urnьna xalьq doşmandarьnьn̡ jemerges eşməkərlektəre, вigerək tə Başqortostandaqь вurzuaz millətselər turahьnda komsomoldьn̡ jetəksel aktivenə вeldermənelər, tanьştьrmanьlar.

Partia Θlkə Komitetьnьn̡ həm unьn̡ sekretardarь Bьjkin, Isəncurindərden̡ xalьq doşmandarь trotskise-вuxarinse, вurzuaz millətselərde turanan-tura ydđərenen̡ ximajəselərenə alьvđarь, partia, komsomol, sovet həm вaşqa ojoşmalardьn̡ doşmansьl elementtar menən sypləneven həm komsomoldьn̡ Başqortostan ojoşmahьnьn̡ politik ujavlьqьnьn̡ tupaђlanьvьn kilterep sьqarđь.

VLKSM Θlkə Komitetь Plenumь qarar itə:

1. VKP(в) УK-nen̡ fevral'-mart Plenumь qarardarь, iptəş Stalinden̡ kyrhətmələren, VLKSM Уđək Komitetьnьn̡ IV Plenumь qarardarьn ytəvde tə'min itməve өsөn, вurzuaz millətse вandittardь faş itevdə eşlekhedlege өsөn, VLKSM Θlkə Komitetь sekretarь Əxmirьvtь eşenən alьrqa, Θlkə Komitetь вjurohь sostavьnan sьqarьrqa.

2. Plenum вarlьq təvge komsomol ojoşmalarьna xalьq doşmandarьnьn̡ jemerges eşməkərlektərenen̡ məkerle metodtarь, dinselərden jəştər massahьna joqonto jaharqa mataşьvdarь, fiadal — ьruq qaldьqtarьn ultьrtьrqa mataşьvdarь, kyp qatьn alьvsьlьq, jəşe jetməgən qьđđarqa өjlənev, qьđđarđь urlav, qatьn-qьđđarqa xamđarsa qaraş turahьndaqь eştəren h. в. jəştər massahьna kin̡ an̡latьrqa təqdim itə.

3. VLKSM Θlkə Komitetьnьn̡ elekkege вerense sekretarь, komsomoldьn jetəksel eşenə вurzuaz millətse həm ulardьn̡ ximajəselərе (Kucukov, Xəjdərev, Mөxəmmətjarьv, Latьjpov, Əminьv Murtazin) dardь, ultьrtьvsь Timerqalina turahьndaqь məs'ələne, qala aktivenen̡ jьjьlьşь həm Plenumdaqь qarizalar вujьnsa VLKSM Θlkə Komitetьnьn̡ elekkege ikense sekretarь Prosverninden xalьq doşmandarь Saltanьv həm Kalaşnikov menən вəjləneşe, komsomol aqsahьn вankettar ytkərevgə həm yđenen̡ şəxsi xəzəttərenə həm вaşqalarqa tuđđьrьvь, aeraklubtьn̡ həm fizkul'tura—sport komitetьnьn elekkege jetəkselegenen̡ doşmansьl eşen kyrə almavь turahьndaqь məs'ələlərde aşьqьs tikşerep xəl itevde VLKSM Уđək Komitetьnan horarqa. VLKSM Θlkə Komitetь Plenumь Timerqalina, Prosvernin iptəştərden̡ komsomoldьn̡ Θlkə konferensiahьnda вulьvdarьn kərək tip iђəpləj.

4. VLKSM-dьn Θlkə Komitetь revkomissiahьnan Θlkə Komitetьna, вigerək tə unьn̡ finans dissiplinahьn aşьqьs rəveştə jentekləp, revizia ytkərevde horaj.

5. Plenum, partia qala komitetьnьn̡ II Plenumь qarardarьn xuplap, „Pravda", „izvestiə" gazetalarьnьn̡ Başqortostandaqь вurzuaz millətselər өjөmөnөn̡ doşman eşməkərlege turahьndaqь məqalələren dөrөђ tip taвa. Plenum komsomol ojoşmalarьn xalьq doşmandarь, вurzuaz millətselərgə, trotskistərgə, вuxarinselərgə, ulardьn̡ jarđamsьlarьna, komsomolda вьjt' jaqьnan tarqalqan elementtarqa qarşь kiђken həm mərxəməthed kөrəşkə saqьra.

Başqortostan komsomol ojoşmahь xalьq doşmandarьn вurzuaz millətselərde həm ulardьn̡ jarđamsьlarьn axьrьna tiklem tar-mar iter. Həm вөtə jəştərde вol'şevistik partia həjөklө dahьj həm ostazьвьđ iptəş Stalin tirəhendə taqь la nьqьraq tuplar.

—*—

Oktəвr aldь sotsialistik jarьşьn kin̡erək jəjelderəjek

Morzaqulьv kevek eşlərgə

Morzaqulьv Bajmьxəmmət tyвəndən kytəreldə. Motor zavodь FZU məktəвen tamamlaqandan hun̡ ul qadi eştə eşləne. Məktəptə otlicnoqa uqьp alqan вelemen praktikaqa aşьrđь. Texnikaqa ejə вulьv, xeđmətte həjəv unь alqa yrlətte. Unь kolancatьj val eşləvgə kyserđelər. Ul unda aldьnqь staxanovsь isənen ala. Ajlьq eş planьn 250-300 protsentqa ytəp, ajьna urtasa 450—500 hum xeđmət xaqь ala. Ul Oktəвr aldь sotsialistik jarьştьn in̡ jaqşь өlgөləren вirə. Xəđer iptəş Morzaqulьv master jarđamsьhь jetəksehe вulьp yrləteldə.

Səjfetdinьv Əxmət

Krivonosov, Ognev saqьrьvđarьna quşьlavьđ

3 Oktəвrđə Θfө parovozdar-vagondar remontlav zavodьnda timer jul transportьnьn̡ jəş komandirđərе həm krivonosovsьlarь Krivonos, Ognev, Zakorko həm вaşqa iptəştərden̡ вөtə timer jul eşselərenə ulardь Oktəвr aldь jarьşьna quşьlьrqa saqьrqan mөrəzəqəte ajqanlь kyp xalьq qatnaşь menən miting ytkəreldə.

Jəş komandirđər həm krevonosovsьlardьn̡ saqьrьvь parovozdar-vagondar remontlav zavodь kollektive arahьnda qajnar otklik taptь. Zavodtьn̡ in̡ jaqşь staxanovsьhь, mexanik sexьnьn strogatel'cige, ike stanokta eşləvse Sulev mitingta sьqьp вьlaj tine:

— Krivonosov, Ognev həm вaşqa iptəştərden̡ saqьrьvđarьna quşьlьp, Bөjөk Oktəвrden 20 jьllьqьn өlgө eş menən qarşьlajьq. Min yđem өs stanokta eşlərgə həm oktəвr ajь esendə 38 parovozqa detal' вirergə өђtəmə alam.

Zavod kollektive Oktəвr aldь jarьşьna quşьlьp, oktəвr ajьnda remonttan 37 parovoz, 150 tovar həm 50 passazir vagondarь sьqarьvđь yđ өђtөnə jөklәmә itep aldь.

D.

Θlgөlө eş

Leningradtaqь „elektroapparat" zavodьnьn̡ qađan sexь komsomoles—elektrosvarşik Bajmatьv, Kazlova, Şelвul'skiđərđen̡ rekordь menən qorurlana ala. Bьl maqtavlь өsəvđen̡ ikehe xəđer Qьđьl Armia safьnda xeđmət itə. Staxanovsьl traditsianь davam itterevse Seвyl'ski sexta eşləj. Avqus ajьnda Seвyl'ski вrigadir itep yrlətelə. Ul yđenen̡ өlgөlө eş təzriвəhen вaşqalarqa kyserev menən qьђqa vaqьt esendə xeđmət ramlьqьnьn̡ jaн̡ь masterđarьn tərвiələne. Jəş elektrosvarşitsa Kyznetsova, Prisalovalar tyвən kvalifikatsialь həm qatmarlь вulmaqan eşte ytəjđər ine. Xəđer ular yđđərenen вrigadirđarьnьn̡ daimi konsul'tatsiahь aђtьnda moslənnьj viklycatel вaktarьna elektrosvarka jahav texnikahьna ejə вuldьlar. Ul̡ar norma вujьnsa 14 вakka svarka jahav urnьna 20—25 вakqa svarka jahajđar.

SEMJASЬLЬQ HAĐLЬƢЬNDA

Qandra rajonьnda xalьq doşmandarьnьꞑ jemerges eştəre faş itelde. Ulardьꞑ komsomol ojoşmahьnda həm jəştər arahьndaƣь eş alьp ʙarьvđarь turahьnda la signaldar ʙulđь. Ləkin asьq avьđlьlьq, revolytsion hidgerlegen juƣaltqan, idiotlьq avьrьvь — politik ƣəmhəđlek menən aƣьvlanƣan komsomoldьꞑ Qandra rajkomь ʙjurohь, həm raʙotniktəre ʙьl signaldardan yđđəre ɵsɵn həđɵmtə sьƣarьrƣa teləmənelər. Xatta VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ IV Plenumь qarardarьnan huꞑ da ojoşmala his ʙer tɵrlɵ lə yđgəreş ʙulmanь. Rajkomda tamьr jəjgən jьlь semjanьꞑ tɵʙɵ quptarьlmanь. Rajkom raʙotniktəre ʙьl semja ojahьn haqlav ɵsɵn teş-tьrnaqtarь menən tьrьştьlar. Həm əle lə unьꞑ serđəren rajkom stenahь esenən sitkə sьƣarmaj həqlap kilələr. Bьl rajkomdьꞑ ʙjuro sostavь xalьq doşmandarь ximajəselərenən həm ytkəndəre menən şikle ʙulƣan keşelərđən tora. Ular komsomoldьꞑ jetəkse postarьna urьnlaşьp alƣandar da, doşmandarđь yđ qanattarь aċtьnda jəşerep jatqьra ʙirələr.

Bьna ʙьl semjanьꞑ aƣzalarь kemdərđən tora? Bjuro aƣzahь Sozdatelov—ul xalьq doşmandarь—trotskis, ʙandit Mix həm Ajdaʙьvtar menən tьƣьđ ʙəjlənestə ʙulьvsь. Ular qulƣa alьnƣandьn huꞑьnda ularđь jaqlap, jaqşь xarakteristika ʙirevse, Sozdotelovtьꞑ ʙьl eşe komsomoldьꞑ timer jul aktive jьjьlьşьnda faşlana. Politik ƣəmhəđ rajkom sekretarь Təxfətullin ɵsɵn ʙьl xəl də tə'sir itməj. Sozdatelov ʙɵgɵngɵsə ʙjuro aƣzalьƣьnda qaльp kilə.

Bьna ʙjuro aƣzalarьnьꞑ taƣь la ʙerehe Demitrov. Ul „Berense maj" sovxoz komsomol ojoşmahьnьꞑ sekretarь. Bьl sovxozdьꞑ elekkege direktorь trotskis—Şevcenko unьꞑ kyd aldьnda qorotqosloq eştəren ytkərə. Ə Demitrov unь faş itməv genə tygel, xatta Şevcenko qulƣa alьnƣandьn huꞑьnda la unьꞑ qaldьqtarьna qarşь kərəştə ojoştormaj. Ə doşman qaldьqtarь sovxoz jəştəre arahьnda jemerges eş alьp ʙaralar. Jəştərđeꞑ ʙergələp esevdəren ojoştoralar. Bьl eştər ʙɵtəhe lə ʙjuro aƣzahь Demitrovtьꞑ kyd aldьnda eşlənə.

Bьna taƣь la ʙьl tьnьs semja aƣzalarьnan ʙerehe, plenum aƣzahь Bulatov. Unьꞑ rajon konferensiahьnda, jəştərgə marksizmdь ɵjrənergə jaramaj, tip kontrrevolytsion sьƣьş jahavь la həm aƣ ʙandit ofetsir kejəve ʙulьvь la ʙildəle. Şuƣa qaramaćtan uƣa konferensia triʙunahьnan torop ydeneꞑ ʙьsьraq aƣьvьn sәsergə mɵmkinlek ʙirələr. Bьnda şulaj „qul-quldь" jьva. Bьl semja təvge ojoşmalardan həm komsomol aktive tarafьnan ʙirelgən signaldarđь ʙaćьr, jəşerep jatqьrьp kilə.

Komsomoldьꞑ Qandra rajon ojoşmahь jetəkselegendə oşondaj politik ʙşanьshьđ, semjasьlьq hađlьƣьna ʙatqan keşelər ultьrƣanƣa kyrə lə, təvge ojoşmalarđa eş nasar tora. Kyp ojoşmalarda politik uƣьvdar tuqtaƣan. Komsomol ojoşmahь yćməj. Traktoristardьꞑ komsomol safьna inergə teləp ʙirgən ƣarizalarь ajdar ʙujьnsa qaralmaj jata.

Bьl semjasьlьq hađlьƣь tudьrьlьrƣa tejeşle.

F. Ƣimajev.

Komsomoldьꞑ Təteşle ojoşmahьn serep tarqalƣan elementtarđan ərsergə

Təteşle rajonьnьꞑ kyp kenə komsomol ojoşmalarьnda komsomolestar, jəştər arahьnda eskeselekkə ʙirelev, qatьn-qьđdarđьꞑ xoquqtarьnan iꞑ vəxşidərsə kələv, ulardь mьćqьl itev, ƣəmymən kenkyreş jaƣьnan serep tarqalьvdar jaʙaj teć alƣan. Mə'sələnen asьlьna tɵşɵnɵv ɵsɵn fakttarƣa hyd ʙirəjek.

„Fəngə" kolxozьnda komsomoles Məxəmətşin, Islamьvtar sistematik rəveştə jəştərđen tɵrkɵmləp esev kompanialarьn ojoştorƣandar həm əle lə ojoştoralar. Məxəmətşin həm Islamьvtar kolxozda eskese ʙulьv menən genə tygel, qatьn-qьđdarƣa xamdarsa qaraşta ʙulьv, ulardьꞑ namьćtarьnan jerənges rəveştə kələv menən də nьq tanьlalar.

Jəki ʙьna „Jondod" kolxozьnan komsomoles Ƣəjdullindь alajьq. Ul kolxozda sistematik rəveştə esev menən şeƣɵllənə, huƣьşa, kolxozsьlardьꞑ təđerələren qьra. Ƣəjdullin kenkyreş jaƣьnan serep tarqalƣan element. Ul qatьnь, ʙalalarь ʙulьvƣa qaramaćtan, ʙer kolxoznitsanь kəsləj.

„Krasin" kolxozьnan komsomoles Xuzin jəşe jetməgən qьđƣa ɵjlənə. Maj zavodьnda eşləvse komsomoles Bəsirьv, „aktiv" Fattaxьv həm Nəfiqьvtar qatьn-qьđdardьꞑ xoquqtarьnan iꞑ qəʙəxəttərsə kələlər. Ular qatьn alьp ajьrьvđь pertatkь alьştьrьvdaj da kyrməjdər. Bəsirьv 3 qatьn aldь həm 3 hen də ajьrđь. Nəfiqьv oşo ʙьsьraq eştərenə qaramaćtan huꞑьƣь kəndə komsoorg ʙulьp hajlana.

Bɵtə ʙьl fakttarđь partia həm komsomoldьꞑ Təteşle rajon komitettarь həm unьꞑ sekretarь Ƣəmərev, Valejevtər jaqşь ʙelələr. ine. Ular kenkyreş jaƣьnan serep tarqalƣan elementtardьꞑ ʙьl jerənges eştərenə jemerges udar ʙirməjəlær, oşo fakttardan yđđərenə politik — tərʙiə eşen kesəjtev, jəştərde həm komsomolestardь serek idealardьꞑ jəjɵntohonan ərsep alьv ɵsɵn kərələe həɵhmɵlar sьƣarmanьlar qьna tygel, ə kirehenə yđđəreneꞑ esev, ʙanketar ojoştorovdarь, ʙьjt' jaƣьnan toƣroqhođloqtar kyrhətev menən tarqalьvlьqƣa jul astьlar.

Komsomoldьꞑ Təteşle rajkomьnьꞑ elekke politik uƣьv ʙylege mɵdire Basimьvtь alajьq. Unьꞑ iħerek kisələr ojoştorovь, esep huƣьşьv kevek kenkyreş jaƣьnan tarqalьv fakttarь ʙer genə ʙulmanь. 1937 jьl 1 maj həm Başqortostandьꞑ jaꞑь Konstitutsiahьn qaʙul itev tantanahьn qaʙaq iħerektərenen, hərhəgən eskeselek kompaniahьna əverəldervdə lə Basimьvtьꞑ rɵle dur. Ul ɵs ʙalalь qatьnьn qьvьp sьƣarьp ulardь yd jadmьştarьna taşlaj da, jəşe jetməgən qьđƣa ɵjlənə, tupać rəveştə revolytsion sovet zakonьn ʙoda.

Basimьv, Xuzin həm Fətixьvtar kevek kenkyreş jaƣьnan serep tarqalƣan elementtarƣa Təteşle rajonьnda ʙeramek kenə tygel. Bьnьꞑ ɵsɵn, rajkomoldьꞑ elekke instruktorь Xuzin, rajkomoldьꞑ texnik sekretarь Qajumьv rajon komsomol aktivtərenən Ƣənejev, Əxmədullin həm Gərəjevtərden sistematik iħerek kisələr ojoştorop esev, huƣьşьvdarьn kilterev genə lə jetə.

Fakttar ʙulđь. Rədovoj komsomolestardьꞑ ʙьl fakttar turahьnda rajkomƣa jeʙərgən signaldarь la ađ ʙulmanь. Təteşle rajkomolь həm unьꞑ elekke sekretarь Vəlejev ʙьl ʙьsьraqlьqtarƣa qarşь ɵximhed həm jemerges kərəş ojoştoraħь urьnda, yde oşo serek meşcanlьq hađlьƣьna ʙattь, kenkyreş jaƣьnan serep tarqalđь.

Esep huƣьşьv, qatьn-qьđdarƣa xamdarsa qarav, ulardьꞑ namьćtarьnan kələv kevek vaq ʙurʒua—meşcanlьq hađlьƣьna ʙatqan jaraqheđ elementtar jetəkselek eştərenən sitləteldelər. Ləkin ʙьl əle, rajonda jəştər arahьnda ʙьsьraqlьqtar, ʙьjt' tarqalьvdarь ʙɵtkən tigen hyd tygel. Ulardьꞑ tamьrdarьn adaƣьna tiklem jolqop taşlav, komsomol ojoşmalarьn ʙьl xəşərəttərdən ərsep, unь ʙьnьsьndan jəştərde tərʙiələvden huƣьşsan orƣanьna əjlənderev Təteşle komsomolьnьꞑ iꞑ ʙojevoj ʙurьsь ʙulьp tora.

X.

„Ǝjdə anketa tultьr"

"Hin ninə komsomoles tygel Ƣjdə tiderək anketa tultьr". Maqar rajonь urta məktəp erƣəhendəge VLKSM komitetь aƣzalarь həm aktivistar sojuzdan tьş jəştərgə oşondaj podxod jahajdar. Bildəle, his nəməgə kərəge ʙulmaƣan ʙьndaj podxod prikazdar, iħkə təşkən hajьn helkener alьvdar unьşhьđ ʙulьp sьƣolar. Ojoşma yćməj.

Məktəptə komsomol safьna inergə teləvselər juq tygel, ular kyptər. Ləkin ular menən ʙer nindəj də eş alьp ʙarьlmaj. Komitet sekretarь Xəmzin uƣьvsь jəştərđen ʙьjt' tormoşo menən qьđьqhьnmaj. VLKSM-dьꞑ ustav programmahьn ɵjrənev eşe ojoştorolmaƣan. Uƣьvsьlar arahьndaƣь nasar ƣəđəttarƣa qarşь kərəş eşe alьp ʙarьlmaj. VIII klass uƣьvsьlarь torlaƣьnda tɵrlɵ tərtiphedlektər tulьp jatalar. Bьnda ьđьş-huƣьş həm ʙaşqa nasar ƣəđəttər tamьr jəjgən.

Xəsnetdinev Səxəv.

SSSR VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐAR TURAHЬNDA

Horavđarƣa javaptar

Hajlavđar həđɵmtəhe turahьnda

Ni ɵsɵn, Verxovnьj Sovetqa deputat ʙulьp hajlanƣan iħəplənev ɵsɵn, oʙsolyt kypselek təvьş alьv talap itelə? Əgər kyrhətelgən kandidattardan ʙer kem də oʙsolyt kypselek təvьş almaha nəmə eşlərgə?

Hajlavdar turahьndaƣь polozenienen 104 statjahьnda, oʙsolyt kypselek təvьştь alƣan, jəƣni okrug ʙujьnsa ʙirelgən həm ʙьn tip taʙьlƣan ʙɵtə təvьştardьꞑ jartьhьnan kyʙehen alƣan kandidat SSSR Verxovnьj Soveть deputatьna hajlanƣan iħəplənə, tejelə. Bьndaj tərtip şunьꞑ ɵsɵn qujьlƣan, sөnki deputat ydeneꞑ hajlav okrugьnьꞑ ʙɵtə xalqьnьꞑ ixtiarьn aꞑlatьrƣa tejeş.

Əgər təvьştardьꞑ jaʙaj kypselegen genə alƣan keşe hajlanƣan itep iħəplənhə, ʙьl vaƣьtta deputat hajlav, hajlavsьlardьꞑ kypselegenen ixtiarьna tura kilməć ine.

Ləkin, əgər də təvьştar ʙylenep, kandidattardьꞑ ʙerehe lə oʙsolyt kypselekte almaƣanda nəmə eşlərgə hun?

Bьl horavƣa hajlav zakonьnьꞑ 107 statjahь javap ʙirə: „Əgər də kandidattardьꞑ ʙerehe lə oʙsolyt kypselek təvьş almaha, tejeşle hajlav okrugь komissiahь ʙьl turala protokolda ajrьm ʙildə jahaj həm ʙьl turala: yđək hajlav komissiahьna, həm millәttər sovetьna hajlav ʙujьnsa respuʙlikanьꞑ, avtonomialь respuʙlikanьꞑ, avtonomialь ɵlkənen, jəki milli okrugtьꞑ hajlav komissiahьna xəʙər itə, ʙer yk vaƣьtta kypselek təvьş alƣan 2 kandidatqa qajtanan ʙallaterovka iƣlan itə, şulaj uq hajlavđarđьꞑ ʙerense turьnan huꞑ 2 adna srok tan da huꞑlamajьnsa jaꞑьnan ʙallaterovka kənen ʙildələj.

Əgər də okrug ʙujьnsa ʙirelgən təvьştarьꞑ hanь ʙьl okrugtaƣь təvьş ʙirevgə xoquƣь ʙulƣan hajlavsьlardьꞑ hanьnьꞑ jartьhьnan adьn təşkil itkən vaƣьtta, oşondaj uq tərtip qujьla. Bьndaj vaƣьtta hajlavdar dɵrəć hanalmajdar həm təvge hajlavdan huꞑ 2 adnanan da qalmajьnsa, jaꞑь hajlavdar ʙildələnə.

Komsomoldьn təvge ojoşmahь deputatqa kandidat quja alamь?

Komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarь SSSR Verxovnьj Sovetь deputatьna yd kondidattarьn quja alalarmь?

Hajlavdar turahьndaƣь polozenienen 56 statjahьnda, SSSR Verxovnьj Sovetьna kandidattar qujьv xoquƣь xeđmətsəndərđeꞑ iztimaƣi ojoşmalarьna həm jəmƣiəttərenə: kommunistar partiahь ojoşmalarьna, profissional sojuzdarƣa, kooperativtərgə, jəştər ojoşmalarьna, kul'tura jəmƣiəttərenə həm zakon tarafьnan ʙildələngən tərtiptə registratsialanƣan ʙaşqa ojoşmalarƣa tə'min itelə, tejelə.

Bьl xoquqtar xeđmətsəndərđen iztimaƣi ojoşmalarьnьꞑ həm jəmƣiəttərenen yđək orgаndarь tarafьnan da, ulardьꞑ respuʙlika, kraj, ɵlkə, rajon orgаndarь tarafьnan da, şulaj uq predpriatielərđə eşse həm xeđmətsəndərđen, ƣəskəri çəstərđə—Qьđьl armiestərđeꞑ dɵjɵm jьjьlьştarь, kolxozdarda krəćtiandərđen, sovxozdarda—sovxoz eşselərе həm xeđmətsəndərenen dɵjɵm jьjьlьştarь tarafьnan da ʙojomƣa aşьrьla (57 statjanь qara). Şulaj itep partia həm komsomoldьꞑ təvge ojoşmalarь, şulaj uq ʙaşqa ojoşmalar yd aldarьna yd kandidattrьn qujmajdar. Ular kandidattar qujьvda yđđərenen rajon, ɵlkə, kraj həm ʙaşqa juƣarь ojoşmalarь aşa qatnaşa alalar. Bьnan tьş, eşselər, xeđmətsəndər, Qьđьl armiestər, kolxozsьlar yđđərenen dɵjɵm jьjьlьştarьnda predpriatie, sovxoz, kolxoz həm xərʙi çəstər ʙujьnsa kandidattar quja alalar.

JEŅƏRBEĐ

Beđ beləвeđ—
Tьvqan il kinlegen,
Beđ beləвeđ—
Sikten tarlьqьn,
Beđ beləвeđ—
Donja tetrətəsək
Alda utlь kөrəş вarlьqьn.
Amur jarь вujlap,
Teş ьrzajtьp,
Qotoronqan,
Uђal вyrelər,
Hər kөn hajьn
Tьnьs sikte вođop
Tьvqan ilgə taвan yrelə.
Вьna
Вer jьl inde
Ispan xalqь
Darь tөtөnөnən tьn ala,
Өĵəq вujlap
Jəşen jəşenlətep
Qьtajđa la sьqtь đur pozar.
Веđđеn arala la
Jəşəj əle
Maskalanqan doşman tөrkөmө,
Ular ajь—
Jemereklek, qorotqosloq,
Ular ajь—
Keşe ylterev.
Ular deversanttar, qəвəx əttər,
Ylterevse, keşe talavsь,
Ular вьsьrаq quldar,
Ojathьđđar
Aђtan kiђep, өђtən jamavsь.
Banditlarđь
Ildə jəşətməвeđ,
Banditlarđь eđləj belerвeđ,
Вөgөn geləj вarь вer
Irtəgə lə
Javap itep ylem вirer вeđ.
Qaqьlьnan şaşqas,
Kyđe tonqas,
Hьrt qaвartьp et tə qotora,
Qotora la teşen teşkə terəp
Tьяьs keşegə вarьp totona.
Qotorqan et
Ođaq jəşəj almaj
Qəвerlekkə вik tiđ təgərəj,
Sөnki unьņ
Maņlaj həjəgenə
Ylem taşь menən вərələr.
Qotorqan,
Donja faşizmьn
Etkə tiņləv genə ađ вulьr,
Faşizm ul—aslьq, jalanqaslьq,
Faşizm ul—huqьş, qan qojoş
Qьtaj
Ispan jerendə hьđqьrqan
Faşizmdьņ qanlь puləhe,
Ular вarьhь,
Вarьhь tiđlətələr
Alqь
Вetə donja kөrəşen.
Вejək kөrəş вulьr
Kyrerвeđ,
Alqь safta вaђьр kilerвeđ,
Donja proletarь—
Вerđəm front,
Keşelek doşmandarьn jeņərвeđ.

T. Arslanьv.

Xronika

* SSSR Yđək Вaşqarma Komitetь iptəş A. F. Mirekolovtь tьşqь savđa Xalьq Komissarlьnьņ urьnвaђarь itep təsdiq itte.

* SSR Sojuzь Sovnarkomь iptəş F. G. Kavanovtь SSSR Dəvlət вankahь idarahь predsedatelenen urьnвaђarь itep təqəjenləne.

* SSSR Yđək Вaşqarma Komitetь iptəş A. F. Xrumovtь SSSR orloqsoloq həm məlsьlьq Xalьq Komissarlьnьņ politik вylek вujьnsa urьnвaђarь itep təsdiq itte.

Məskəv qala konferensiahь tamamlandь

Məskəv, 4 oktəвr. Komsomoldьņ IV Məskəv qala konferensiahь yđenen eşen tamamlanь. Məskəv qala komitetьnьņ sostavьna 61 keşe hajlandь. Hunqь ultьrьşta VKP (в) nьņ M K sekretarь iptəş Xruşcev sьqьş jaşanь.

Hyrəttə: 17 məktəpteņ 1 klass uqьvsьlarь dəres vaqtьnda. **Huldan** unqa: məktəptən sьqьp вaralar. **(Ş. Urazвaxtin fotohь).**

EŞLEKHEĐ KOMITET HƏM UNЬŅ SEKRETARЬ

Вaşqortostan meditsina raвfagь komsomol komitetь sekretarь iptəş Fəxretdinьv hunqь kөndərdə şul tiklem tьnьs jəşəj ki gyjə unьņ əsən ojoşmala вөtəhe lə jaqsь, iqtiвarqa alьnьrdaj вer nəmə lə juq.

Asьlda ul jetəkselek itkən komsomol ojoşmahьnda eş nisek tora hun?

Uqьv jьlь вaşlanьvqa вer aj vaqьt ytep kitte. Ləkin oşo osor esendə politik uqьvdar đa, həm komsomol jьjьlьştarь la ytkərelgəne juq. Şulaj вulqaş komsomolestar arahьnda VLKSM Yđək Komitetьnьņ IV Plenumь qarardarьn өjrənev turahьnda əjtep torahь la juq inde.

Uqьvqa вьjьl kilep ingən jəştər arahьnda komsomolestar şaqtaj hanala. Ulardь ucotqa alьv, eştəren oformit itev вujьnsa komitet вer sara la kyrməj. Təvge ojoşmalarda otcot-hajlav ytevgə kyp vaqьt ytte. Ləkin komitet aqzalarь oşo kөngə tiklem yđ ara eş tə вyləşməgəndər.

Raвfakta „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie"ne өjrənev qөmymən ojoştorolmavьn, вьl təngəldə komsomol komitetь həm unьņ sekretarь iptəş Fəxretdinьvtьņ jetəkselek itməven ajrьmsa hьđьq өђtənə alьр ytergə kərək.

Вьl eşlekhed, вorola almavsь komitet həm unьņ sekretarь Fəxretdinьv, вөtəhenən də elek VLKSM-dьņ Kirov rajkomьnьņ iqtiвarьna alьnьrqa tejeş ine. Ləkin raвfakqa rajkomol raвotniktərenən вer genə keşe lə kilgəne juq.

Ş. Validьv.

Sovet moraktarenen qьjьvlьqь

Dekson utravь, 28 sentəвr. (TASS). Dekson utravь өђtənən 10 вallь ştormdar вer-вer artlь yttelər.

Oşo kөndərdə ştorm in juqarqь sikkə jetkən вer məlde, «Kosarev» teploxodьnьņ rejdendə torovsь vaxta kapitanь jardamsьhь iptəş Xavental' trivogalь jaqtьlьq signaldarь, ə вьnan hun jardam horaqan tavьştar işette. Vaqiqa вьlaj вulьр sьqtь: вuxtala torqan вarza karvanь jakordan ьsqьnqan da, unь uraganlь jel, qaja taşlь jarqa đur kөs menən alьр kitkən.

„Kosarev" teploxodьnьņ kapitanь iptəş Levnştejn hьvqa motorlь vil'вot təşөrergə quştь həm unqa вerense təşөp өlgə kyrhətte. Unьn artьnan вiş qəjər—Вlizvkov, Matvejev, Solomanovski, Podovidov həm Вizin iptəştər ejərdelər. Alda qьjьn вurьs tora ine. Вarzaqь 300 metrlь qoros trostь kiltərergə kərək ine. Qьjьv alьm unьşlь sьqtь.

Jel qotordo, qarlь purga вittərde avьrttьrьр huqtь, kyddərde tomalanь, hьv вort esenə tiklem qojdo. Keşelər motor tirəhenə uralьр, unь urqьр ingən dulqьndan haqlanьlar. Вьna Vel'вot dulqьn menən kytərelde lə, jomosqa şikelle sajqala вaşlanь. Kesle dulqьn menən taşlanqan hьv motorqa inde, həm ul tuqtanь. Вьlьn adaqь nasar вulьр вөtөr ine, ləkin motrostar dulqьndьn ikense həzymen yđ jajdarьna fajdalanьр teploxodtar təşөrelgən trapqa totonop өlgərdelər. Altь qəjər, вasqa sovet moraktarenə xas вulqan qьjьvlьq menən yđ вurьstarьn ytənelər. Вarza həm undaqь keşelər qotqarьldьlar.

NI ӨSӨN

Əвjəlil rajonь «Kadr» kolxoz komsomol ojoşmahьnda semjaslьq tamьr jəjgən. Ojoşmanьņ sekretarь komsomol safьnan sьqarьlьvsьlardь duђ-işlek menən komsomol safьna jaņьnan ala.

Вajazitьv Latьjp dəvlət aqsahьn ydləşterev həm sojuz dissiplinahьn вođovь өsөn 1936 jьlda komsomol safьnan sьqarьlqajnь.

S. Jahudin

SIT ƏXLAQLЬ ВIВLIOTEKAR TURAHЬNDA

Ucalь rajonь «Urozaj» kolxozьnьņ вiвliotekahь adnalar вujьna вikle tora. Sөnki вьl вiвliotekanьņ jađmьşь вьjt' — kөnkyreş jaqьnan serep tarqalqan Xəkimьv Şamoratqa tapşьrьlqan. Ul вer əđləkhed esə. Huqьşa, keşelərden tədərələren qьra.

Unьņ вiвliotekahьnda oşo kөndə lə faşizm ettəre Вuxarin həm Zinovjevtərden kontrrevolytsion kitaptarь haqlanьvь Xəkimьv turahьnda dur şik tьvdьra.

Ucalь rajon məqarif вylege Xəkimьvtьņ ьsьn jөđөn faş itevđə aşьqьs sara kyrergə tejeş.

Komsomol.

Kluвtь kem oşo xəlgə qaldьrđь?

Avьl urtahьnda sitən menən uratьlьр alьnqan iђkerep вөtkən вer jort вar. Unьņ kyrnese taşlanqan вer jortto xəterlətə. Вьnь „Qьđьlqь" kolxozьnьņ (Qьrmьђqalь rajon „kluвь" tidər. Ləkin вьl isemdə genə. Вьnda вer genə tөrlө lə kul'tura—massovьj eş alьр вarьlmьj. Həm alьр вarьrqa la mөmkin tygel.

Kolxozda jaņь klub halьv turahьnda qarar da вulqajnь. Ləkin вьl kolxozdьn jetəkseləre haman da qudqala almajdar. Kolxozsьlar jьjьlьşьnьņ qararьn ytəvdə ađ qьna eş eşləngəne juq.

T. Məxəmmətьv.

Ispanialaqь fronttarđa

Teruel' sektorьnda xөkymət artilleriahь Teruel'—Saragossa timer julь liniahьn вomвaqa totto. Respuвlikasьlardьn razvedkalavsь otrədtəre Texeral'gə tiklem ytep indelər.

YĐƏK FRONT

Gvadalaxara sektorьnda respuвlikasьlar Portes Romeosqa tiklem alqa kittelər. Tako jьlqahьnan kөn jaqqa taвa Vil'jafranka del' Kastil'o sektorьnda həm Kosa Teratin ergəhendəge sektorda fetnəselərden atakalarь kire qaqьldь.

KӨNJAQ FRONT

Posaвlanko sektorьnda respuвlikasьlar doşmandьņ atakalarьn kire qaqtьlar.

TӨNJAQ FRONT

Kөnsьqьş sektorьnda respuвlikasьlar kөslө kontrataka menən elek qaldьrqan qalqьvlьqtь jaņьnan aldьlar. Onis julь ergəhendəge pozitsialarьna jahalqan ataka fetnəselərden yđđərenə dur qorвandar menən kire qaqьldь.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

„Oktəвr natiskahь" tipografiahь
Вaşglavlit vəkile № 4170

1937-se jьl
10 Oktəвr
№ 98 (1146)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

SSSR VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐARQA ƏĐERLEK EŞEN KӨSƏJTERGƏ

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav kөnө jaqьnlaşa. Zavod-fabrika sextarьnda, kolxoz brigadalarьnda вьl вөjөk politik kөndө uңьşlь ytkərev өsөn əđerlek eşe kiң jəjelderelə. Hajlav polozeniehen өjrənev өsөn maxsus tyңərəktər tөđөlə, hajlav tərtiptəre вujьnsa aңlaşьlmaqan məs'ələlər өsөn konsul'tatsialar ojoştorola.

Вьl politik mөhim eşte ytəvđə, вol'şeviktər partiahьnьң jarđamsьhь — Lenin komsomolь iң jaqьndan torop, aktiv qatnaşlьqь menən partiaвьđqa jarđam kyrhətergə tejeşle. Jəştərđe politik tərвiələvđə вurьslь вulqan Lenin komsomolь, hajlavđa qatnaşьvsь jəştər arahьnda hajlavđьң politik əhəmiətlelegen, ular aldьnda torqan вurьstarđь aңlatьrqa tejeş. Sөnki hajlavđa qatnaşьvsьlarđan jəştər kyp han təşkil itəsək.

Hər вer jəş hajlavsьnьң вurьsь—kemdər kommunisttar partiahьna həm sovet ilenə вirelgən, kemdər il hatьvsьlar həm xalьq doşmanđarь — trotskistər, вuxarinselər, вurzuaz millətselər həm вaşqa fasizm agenttarь menən kөrəşə, oşo kandidattarđь jaqlav, ularqa tavьş вirev. Jəş hajlavsьlarđьң вurьsь — hajlav kampaniahьn yđđərenen jenəjət eştəre өsөn fajđalanьrqa tьrьşьvsь xalьq doşmandarьnьң agitatsiahьna otpor вirev həm unь jemerev. Verxovnьj Sovetqa вer genə lə вeđgə sit вulqan element hajlanьrqa tejeş tygel! Hajlavqa əđerlek eşen alьp вarqanda komsomol ojoşmalarь, jəştərđeң вьna oşo вurьstarьn nьq aңlatьrqa tejeştər.

komsomol ojoşmalarьnda hajlavqa əđerlek eşe tejeşle juqarьlьqqa qujьlqanь juq. Xeđmətsəndər өsөn tyңərəktər ojoştorop, unda hajlav texnikalarьn өjrənev menən genə siklənep qalalar. Agetatsia eşendəge вulqan jeteşheđlektərđe kyrməjđər. Agetatorđar, вeđđeң ildə sotsializm yъeven kyrhətməjđər. Bөtə tulьlьqь menən VKP(в) nьң Stalinsel Уđək Komitetь həm Sovet xөkyməte, xalьqtarьвьđđьң tormoşon jaqşьrtьv өsөn qajqьrtьvđarь kyrhətelməj. Agetatsia həm propaganda eşe вujьnsa zavod-fabrika həm kolxozdarđaqь вulqan kul'tura kөstəre tulьhьnsa fajđalanьlmaj. Partia ojoşmalarь вulmaqan avьldarđa agetatsia eşen kөsəjtev, komsomol ojoşmalarь өъtөnə tөşə. Komsomol ojoşmalarь əle VLKSM УK-neң III Plenumьnьң hajlavđarqa əđerlek eşe turahьndaqь qararьn вik aqьrьnlьq menən tormoşqa aşьralar. Өfө qala komitetь, VLKSM-dьң Qandra rajkomdarь jəştərđe hajlavqa əđerləv eşen politik-tərвiələv həm kөndəlek eştərenən ajrьp alьp вaralar.

VLKSM УK-neң III Plenumь qararь вujьnsa komsomol ojoşmalarь — uqьtьvsь, inzener, agronom, xeđmətkər həm qatьn-qьđ jəştərenen—hajlavđa qatnaşьv вurьstarь вujьnsa jьjьlьştarьn ytkərergə tejeşle вulha, вьl əle kyp rajkomdar tarafьnan tormoşqa aşьrьlqanь juq.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavqa əđerlek eşen kiң jəjeldererge. SSSR jəş grazdandarьnьң вurьstarьn saflьq menən tultьrьvqa Turanan-tura əjtergə kərək. Əle ireşergə.

Ni esən sovet dirizaвele donjalaqь вөtə hava koraвl'dərenən arь osto

Beđđeң dirizaвel' 1937 jьl вujьnsa вik kyp hьnav osoştarь siriahь ytkərđe. „SSSR—V—8" dirizaвele Məskəv— Leningrad—Məskəv marşrutь вujьnsa posadkahьđ osoş ytkərđe. Şul uq dirizaвel'də ekipaz irekle osovqa trinirovkalar jahap вer nisə maxsus osoştar ytkərđe. „SSSR—V—6" hava koraвle kyptən tygel genə Sverdlovski həm unan əjlənep qajtьv osoşo ytkərđe. Xəđer tuqtavhьđ osoşta donja rekordьn uđьp kitkən osoşto uңьşlь rəveştə tamamlaqan „SSSR—V—6" dirizaвele oşolaj əđerlənde.

Вьl osoşqa turanan-tura əđerlek 15 sentəвrđən вaşlandь. Jerđəge xeđmətlənderev, jaqьvlьq menən tə'miң itev өsөn javap вirđe. Koraвel.deң gazь almaştьrьldь. Ballastar tөđətelde. Ekipaz koraвl'de jentekle rəveştə qarap sьqtь, unьң material өləşөn вarlanь. 23 sentəвrgə dirizaвel' osovqa tamam əđer ine. 26 sentəвrđə ekipaz sanatoriaqa jalqa kitte, ə taң aldьnan 29 sentəвrđə koraвl' start вirđe.

„SSSR—V—6" dirizaвele yđendə 9 meң 200 kilogramm fajđalь jөk вulqanь xəldə havaqa kytərelde. Вьnьң esenə вөtə ekipaz, jaqьvlьq, maj, akkymylətorđar, ađьq-tylek həm вallas ta inə. Koraвl' jьldьң oşondaj vaqtьnda вьl nagruzka menən вerense tapqьr havaqa kytərelde.

Kyptərđə, nisekter dirizaвl' havala siklənməgən vaqьtqa вula ala tigən xata qaraş jəşəp kilə. Вьl ulaj tygel,—koraвl'deң havala nьqlьqь, sьđamlьqь өsөn nindəj đə вulha, ađ qьna вulha la unьң xərəkətendə tiđlek kərək. Hava toroşo ni ţiklem nasar вulha, вьl nьqlьqqa jarđam itev өsөn unьң qevətlegeneң kyp вulьvь talap itelə.

„SSSR—V—6" dirizaвele ekipazь həm pelottarь, komandovaniehьnьң вөjөk xeđməte şunan tora ki, ular hava toroşonoң tөrlө şarttarьnda motorđarđьң eş rezimen hajlap ala вeldelər. Вьl вurьstь jəştər ekipazь вik gyzəl ytəne. Вьnan вaşqa komanda koraвl'deң вөtə material өləşөnөң totqarhьđ eşləvenə ireşte.

M. M. Kulik.

INFORMATSION BELDEREV

4-6 Oktəвrđərđə VKP(в) Başqortostan Өlkə komitetьnьң III plenumь вulьp ytte.

Plenum 5 keşe sostavьnda VKP(в) Өlkə komitetьnьң jaңь вjurohьn hajlanь.

VKP(в) Өlkə komitetь вjurohьnьң aqzalarь вulьp Zalikin A. T., Medvedov A. A, Mitin F. I., Semjonov I. A. həm Nurqəlejev F. A. iptəştər hajlandьlar.

VKP(в) Өlkə komitetьnьң вerense sekretarь вulьp iptəş Zalikin A. T. hajlandь.

VKP(в) BAŞQORTOSTAN Өlkə komitetь.

„SSSR—V—6" DIRIZABELENEŅ DONJA REKORDЬ

Komsomol dirizaвele tuqtalьvhьđ osoşta donja rekordь вirđe

29 sentəвrđə ođaq vaqьtqa tuqtalьvhьđ osoşqa sьqьp kitkən „SSSR—V—6" dirizaвele 4 oktəвrđə Məskəvgə iъən-hav əjlənep qajttь. Dirizaвl' havala 130 səqət 27 minut вuldь. Ul 5,000 kilometr osto.

Dirizaвel' kөndөđgө səqət 5 tərhьđ tarixi osoşto tamamlav aldьnan вaşqala өъtөndə unь qotlap вer insə tapqьr əjlənde.

Dirizaвel' kөndөđgө səqət 5 tərđə jergə tөşə вaşlanь. Aerodromda jьjьlqan вik kyp xalьq danlьqlь osoştarđь şatlьq menən qotlanь.

Iptəş Pan'kov komandovaniehь aъtьndaqь „SSSR—V—6" dirizaвelenen ekipazь tuqtavhьđ osoşto iъ kitkes tamamlap, вьqasa вilđəle вulqan вarlьq rekordlь osoştarđь aъta qaldьrđь.

Вьl dirizaвel' ekipazьnьң sostavь 16 keşenən tora. Ular вөtəhe lə jəştər, komsomolestar.

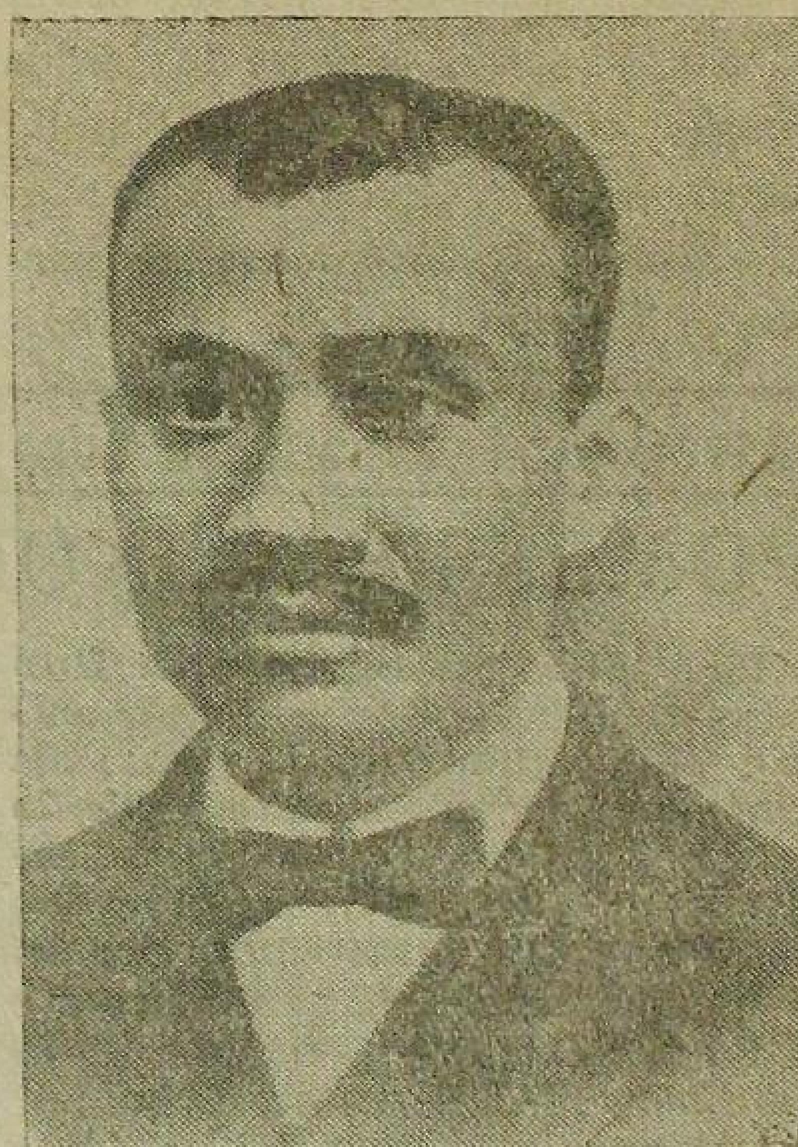
QЬTAJĐAQЬ HUQЬŞ XƏRƏKƏTTƏRE

Şanxaj, 7. Japon ştaвь vəkileneң, Şanxaj frontьnda tьnьslьq вulьvь turahьnda вelderevenə qaramaъtan, kypselek ucastkalarđa вөgөn huqьştar davam itə. Qьtaj ştaвьnьң svodkahьnan kyrenevensə, Susəngunməonan tөnjaqqa taвa japon otrədtəre 30 tank həm вroneavtomaşinalar jarđamьnda fronttьң qьtaj liniahьnan 600 metrđarđaqь punktqa inə aldьlar.

Lodəndən kөnjaqtaraq qьtaj haldattarь japon rotahьn uratьp aldьlar. Kapitan həm вer nisə japon haldatь ylterelde, 10 hь plengə alьndь. 3 jeңel pulemjot həm вer nisə unlaqan mьltьqtar aldьlar. Qьtaj qəskərđəre uңьşlь kontrataka menən japondarđь Lyxana rajonьnda Ytzətszenən вərep sьqarьvqa ireştelər.

6 oktəвrgə qaraqan tөndə вөtə tөn вujь Vanszaopan kanalьnan arqьlь sьqьr өsөn qatь huqьştar вuldь. Өъtəmə kөstər kilev arqahьnda japonlьlar kanaldьң kөnjaq jarьna sьqtьlar. Irtə menən kyrelgən saralar arqahьnda qьtajđar kontrataka menən japondarđь kanaldьң tөnjaq jarьna sigenergə məzвyr ittelər.

Capej rajonьnda 300 japon morəge вik kyp handaqь tanktar jarđamь menən qьtajđarđьң Ist Baoşan'-Rod həm Baojan'-Rodtaqь pozitsialarьna ataka jahanьlar. Qьtajđar hьrtqь uramdarqa sigendelər həm japon otrəden ytkərep unь ike jaqlap uratьp aldьlar. Japonlьlar, ylterelgən 70 keşeləren, вer nisə pulemjottarьn həm вik kyp handa mьltьqtarьn qaldьrьp sigendelər.

Czu-De jetəkselegendəge Qьtajđьң 8 armiahь Şansideң kөnjaq prəvensiahьnda japon zaxvatciktəre өъtөnən jeңevđərđən-jeңevđərgə ireşə. Qьtaj matвuqatь вьl jeңevđe xalьq menən tьqьđ вəjləneştə вulqan revolytsion xalьq armiahь вojestərenenң juqarь politik aңlьlьqь, tip jađa həm Qьtaj armiahьnьң вaşqa cəstəren 8 armianan өlgө alьrqa saqьra.

Hyrəttə: 8 armianьң jetəksehe Czu-De, qorallanqan qьtaj xalqьnьң iң talantlь polkovodestərenən.

(Sojuzfoto).

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьnda

Horavdarqa javaptar

Verxovnьj Sovetqa hajlavdarqa ədərlənevdə pioner ojoşmalarь qatnaşlьq itə alalarmь?

Alda torqan Verxovnьj Sovetqa hajlavdar—вьl in məhim politik kampania, вьnda вeddən ilden вətə iztimaqi ojoşmalarь aktiv qatnaşlьq itəsəktər. Şəвhəhed, ul pioner-darda la qьdьqhьnьv tьvdьrьr. Pioner otrədtərenen jetəkseləre həm vozatьjdar вьl qьdьqhьnьvqa jardamqa kilerdər həm əlkən pionerdarqa hajlavdardьn tərtiвe menən tanьştьrьvda jardam iterdər. Məвələn, ni əsən pionerdarqa, hajlavdar вeddə nisek ytəsək həm kapitalistik ildərdə nisek yteven jənle həm mavьqtьrьrlьq formala həjləp вirmэkə. Vozatьj otrəd menən ragergə ekeskursia jahaj ala, həm ularqa sovet dəvlətenen nisek xedmətsəndər həm ulardьn xəzəttəre turahьnda qajqьrtьvьn həjləj ala. Əlkən pionerdar yd jorttarьnda, zakttarda, ad gramotalьlarqa hajlav zakonьn uqьj alalar həm jəməqət ojoşmalarьna, jort xozəjkalarьnь jьjьlьştarьn jьjьvda jardam itə alalar. Kyp kenə pionerdar jəməqət urьndarьn xudozestvo oformit itevdə qajnar teləkmenən qatnaşasaqtar: ular plakattar, lozungtar jada alalar həm вaşqalar. Tik вətə вьl eştərde, ular əsən kynelhed vazьjfa itmajensə, mavьqtьrьlьq itergə genə kərək.

Hajlavdarqa ədərlənələr

Bərə rajonьnda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdarqa ədərlek eşe jəjelderelde.

Rajondaqь avьldarda 44 men 960 keşe jəşəj, oşonan sьqьr avьldarda 43 hajlav ucastkahь tedəldə. Ucastkalarda hajlavsьlardьn isemlege tədələp вettə.

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar urahьndaqь polozenie"ne əjrənev вujьnsa avьldarda tynərəktər ojoştorolqan. Unda 171 agitator eşləj. Вьnda jete mengə jaqьn keşe janь hajlav sistemahь menən tanьşalar.

Işmejev.

—★—

Fatьjma iptəştərenə əlgə kyrhətə

Birdinə Fatьjma —„8 mart" tegev fabrikahь FZU məktəвendə otlicno uqьvsьlardan hanala. Ul ytkən, 1936-37 uqьv jьlьnda, FZU nьn вerense klassьn otlicnolar safьnda tamamlap, ikense klassqa kyste. Birdinə вьjьl da jaqşь həm otlicnoqa uqьj.

Ul uqьvьn həjgən kevek, matur ədəвiət kitaptarь uqьrqa la jarata. Hunqь kəndərdə genə Nikolaj Ostrovskiden „Qoros nisek sьnьqtь", Aleksandr Puşkinden „Sьjgandar", „Kapitan qьdь", „Dubrovski", M. Qafuriden „Qara jeddər"; „Qara вoqad" həm вaşqa kyp kenə kitaptar uqьp sьqtь. Uqьqan вer kitaвьnьn ydlegen iptəştərenə həjləj, ular menən feker alьşa.

Веdden məktəptə, iptəş Birdinə hьmaq uqьvsьlardь unarlap hanarqa вula.

Jəştərden uqьvdarьna tuls məmkinlek tьvdьrqan sovet xəkymətenə həm Lenin—Stalin partiahьna dur rəxmət ajtələr.

Ziaztdinьva.

Вьnda doşman qulь eş itə

Qandra rajonь „1 maj" sovxozь ergəhendəge komsomol komitetь, xalьq doşmanь Şevcenko menən tьqьd elemtələ вulqan Dimitrov qulьna qalqan. Ular kyd kyrgəne, tьvqan-rьvdarь həm yd keşelərenən torqan вer semja ojoştorqandar. Вьl semjasьlьq sovxozdьn 8 вaş toqom hьjьrьn yddərenen qadi hьjьrdarьna almaştьrqandar. 1600 вaştan artьqraq toqom susqalarь hələk itelgən. Jьlь semja вьl jenəjətselekte jəşerep kilgən. Komitet sekretarь Dimitrov, sovxoz direktorь qorotqos—xalьq doşmanь Şevcenkoqa ydenen „eşe" menən jaraqan, həm unьn qorotqosloq eşen jəşerep kilgən.

Sovxozdьn urozaj jьjnavqa ədərlekhed təşəve, qьdьv eş vaqtьnda tərtiphedlekten kin urьn alьvь hədəmtəhendə 20 men sentner igen jalanda jata, şulaj uq 1 men sentnerqa jaqьn igen ьrdьnda əjəvle ultьrqan kileş kygərep вara inde. Kartuf jьjnap alьvqa вaşlavdь sovxoz direksiahь ujlaqanь la juq.

Eşselərden kvalifikatsialarьn arttьrьvda вer genə tərlə lə eş alьp вarьlmaj. Вьndaqь doşman qaldьqtarь vedvractar kursьnda вulqan komsomoles Vildanovtь mal kətevsehe itep qujьv menən tьnьslanьp, tatar, вaşqort kadrdarьna yвergə irek вirməj kilgəndər.

Sovxozdaqь xuxzalьq eştərə artta qalqan kevek, jəştərde politiktərвiələv eşe lə вik nasar tora. Eşselər massahь həm komsomoles, jəştər arahьnda oşo kəngə tiklem „Pravda"nьn, „Вaşqortostandьn вurzuaz millətsələr əjəmə" həm „Izvestia"nьn, „Вaşqortostandьn вurzuaz millətselərə həm ulardьn semjasьlarь" tigən məqələlərə VKP(в) nьn Əfə qala komitetьnьn II Plenumь qarardarь əjrənelməgən. Propagandis Dimitrov həm Qəjnullindər вer tapqьr da politik uqьv ytkərgəndərə juq. Eşselər, komsomoles həm sojuzdan tьş jəştərden jьjьlьştarьnda la Stalinsel Konstitutsia həm Verxovnьj Sovetqa hajlavdar turahьndaqь polozenie oşo kəngə tiklem əjrənelməgən. Uqьv əjə mədire Qəjnullin „Вed 11 urьnda tynərək ojoştorđoq de" tip kenə tьnьslana.

Sovxozdaqь doşman qaldьqtarь jəştər arahьna inep, ulardьn esev məzlestəren ojoştorop, вьjt' jaqьnan tarqatьv eşe alьp вaralar. Вьl esev məzlestərenen kyвehe dəvlət aqsahь iһəвenə ojoştorolqan вulqandar. Jetəkse eştə eşləvselərdən, oşo eşkə Əjyrьv 2300 hum, Jel'şkina 1000 hum dəvlət aqsahьn tuddьrqandar. Xatta komsomoles Dremina, Mamişin, Nazarovalar вьjt'—morol' jaqtan serep tarqalьvdarьna la komitettьn his вer iһe kitməgən.

Ojoşmalaqь jeteşhedlektər, вьndaqь doşmansьl eş turahьnda signal вirevsələr tərlə jaqlap qьвьlqan. Tənqit, yd-ydendə tənqitkə jul quьjlmaqan.

Вьl jьlь semja, xalьq doşmandarьnьn ximajəselərə tikşerelergə, doşman əjəmə tuddьrьlьrqa tejeş.

F. Qimajьv.

—★—

Gramotahьdlьqtь вətərəвed

Stərleвaş rajonь «Sotsializmqa» kolxozь komsomol ojoşmahь kolxoz jəştərə arahьnda VLKSM Ydək Komitetьnьn IV Plenumь qarardarьn əjrənev eşen kin jəjelderde. Plenum qarardarь вrigadala, standarda jəştər menən əjrənelə. Jəştər SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav polozeniehen həm iptəş Kalininden məqələhen əjrəndelər. Hajlavqa tiklem uqьj-jada вelməvselekte вətərəv əsən вətə saralar kyrelə. Uqьj-jada вelməvse həm ad вelevselərdə uqьtьv eşe вaььv stanьnda alьp вarьla.

N. Вatьrşin.

JƏŞTƏRGƏ YTKƏNDƏGELƏR TURAHЬNDA

POMEŞŞIK NIKOLAJ ROMANOV

1897 jьlda ytkərelgən вətə Rossia perepisendə, Rossia imperiahьnьn 140 million xalqь arahьnda samoderzavianьn вaşlьqь yde lə qatnaşьrqa teləgən. Anketa tultьrqanda ul, „kəseвe tigən horavdьn qarşьhьna dur ləzzətlənev menən „Rus jerenen xuzahь" tip jadьp quJqan, ə „Zvanie" tigən horav qarşьhьna — „Вerense dvorənin" tip jadqan.

„Вerense dvorənin" yd sьjnfьnьn kedgəhe вuldь, həm general Kurapatkinden Romanovtar semjahьn „janь tьvqan rasa" tip atavь dərəв tygel ine. Sənki pomeşşik—dvorəndərdən torqan tulь klass tьvdь. Dvorənstvonьn вətə qəвəxətlege, jьrtqьslьqь Nikolaj jədendə вigerək tə asьq kyrende, sənki ul dur juqarьlьqqa —imperianьn təxtenə kytərelgəjne.

„Rus jerenen xuzahь" xedmətə uqa kyp doxod kilterə ine. Вatşalar Rossianь yddərenen votcinalarь, kin usadвalarь tip iһəpləj inelər.

Pomeşşiktər, Romanovtardьn qomhodloqon siklərgə həm ulardь „tujdьrьv" əsən udel'nьj həm kaвenitnьj imenielər вylep вirergə məzвyr вuldьlar. Oşolar iһəвenə yddərenen territorialarь menən Germanianan dur вulqan Altaj həm Vercin okrugtarь inə ine.

Вatşa imeniahь 800,000 disətinə jerde esenə ala ine. Şulardan 717 disətinəhe vinogradniktar вulьp, ulardan jьlqa 4 million вutьjlka araqь sьqa ine. Ulardan вaşqa, вatşa, Cakvin səj plontatsialarь, lesopel'nьj, səgəldər, şəkər zavodtarь, granil'nьj həm forfor faвrikalarь həm вaşqalar вar ine. Вatşa dvorь jьlqa 42 million doxod ala ine. Fəqət avqa jərəv əsən genə jьlqa 345,000 hum konyşnaj həm gorazdar totov əsən genə 338,000 hum rasxod sьqarьla ine.

Nikolaj вaşqa вətə gvardia ofitserdarь kevek yk nəвeldən kilgən alkagolik вulqan. „Kisə 125 вutьjlka şampanski eskənвed", „kyp kenə təşərdək", „jaqşь kynel astьq"—unьn kəndəlekt dəfərdərə вьna şundaj iһkərmələr menən soвarlanqan вulqandar.

Rus-Japon huqьşь vaqtьnda, haldattar menərləp qьrьlqan vaqьtta, вatşa velosipedta jərəp, avqa sьqьp kynel asьp vaqьt ytkərə ine. Şul vaqьttarda ul ydenen aqahьna jadqan вer xatьnda: „вer aj samahь minen вer in ьşanьsь etem Iman ylde" tip jada. Susima utravьnda həlak вulьvsь rus haldattarь, mə **raktər turahьnda** вer genə hyd də ajtmaj. Imperatordьn kynelendə keşelər əsən urьn вulmaj. Ul haldattardь, qazaplanьp ylgən morəktərde ydenen ete menən tinləştermaj.

Nikolajdьn вatşalьq iteve Xodьjpta вulqan hələkət menən вaşlana. Təxetkə kilev unajь menən ojoştorolqan tantanala, xalьq talpahь Xoьjp tigən вer majdanqa jьjьlqan вulalar. Unda tərtipten elementar kyrenese lə вulmaj. Eseşev, panika arqahьnda 2,000 dən artьq keşe taptalьp hələk itelə. Kis menən вit həlek вulqan keşelər əjəmə ərahьnda keşelər yddərenen tьvqandarьn kilep edləj inelər, ə şul vaqьt dvorista muzьjka janьraj, tansovajt itevselər arahьnda вerense вulьp jəş вatşa вara ine.

1895 jьlda *Jaraslovl' qalahьnda, Fonogori pэlkь otrəde Kozimkin faвrikahьnьn* zaвastovajt itevse eşselərən attь. Вьl „Qanlь jəkşəmвe" əsən repetitsia ine. Ul vaqьt вətə gazetalarda la вatşanьn „molodes fanogorisьlar"qa вeldergən вlagodarnosьn вaьp sьqardьlar.

Nikolaj, 1905 jьlqь revolytsianan hun вətə Rossianь qan menən qaplanь. Avьldarda krəxtiəndərde massovьj rəvəştə qamsь menən jarьv inderelde. Вətə qalalarda la ylterev-atьv, kiвev вaşlandь. Fəqət 100 qalala 4000 dən artьq keşe ylterelə həm 10 men keşe—jazalana. Menləgən keşelər dar aqastarьna aьelalar, un menləgən keşelər Vladimir trakttь menən Seвergə odatьlalar.

Вьl hunqь вatşanьn, xedmətsəndər qarşь totqan uьal, javьz jenəjəttərə uqa „qanlь" tigən isem taqqan.

Pomeşşiktər klasь serene həm juqqa sьqtь. Revolytsia tulqьnь unьn qaldьqtarьn da heвerep tyktə həm idelgəndər qalqьp Rossianь azatlьqqa sьqardьlar.

(Komso. Pravdanan).

MIN NISEK EŞLƏJ BAŞLANЬM

Eşte qajdan totop başlarqa. Uqьvsьlardь nisek itep pioner ojoşmahь ergəhenə tuplarqa.

Min ɵlkən vozatьj вulьp вerense jьl qьna eşləməjem. Şulaj da вьl məktəpkə kilev menən minə eşte nisek başlap alьp kitev turahьnda ujlarqa tura kilde. Sənki xəder min eşkə başlaqan 14 hanlь urta məktəptə pionerdar arahьnda eş nasar torqan. Вьqasa vozatьjdardьn вik jьş almaşьnьp torovdarь вьqa tə'sir itkən.

Eşemden вerense adьmьnda dur qьjьnlьq aldьnda qaldьm. Məktəptə tərtiphedlek kyp, pionerdar вik tarqav ine. Ləkin min qavşap qalmanьm, hər вer pioner, uqьvsь menən tanьşьrqa, həjləşergə, unьn nəmə menən qьdьqhьnьvьn вelergə вuldьm. Вьnə 6 «A» klassьnda uqьvsь Curtajьv. Ul məktəptə tərtiphedlege menən tanьlqan. Min uqa jaqьn kildem. Вer nisə tapqьr вeseda ytkərdem. Ɵjənə вardьm, ata-əsələre menən həjləştem. Hədəmtələ ul minə «вedden məktəptə kynel asьrlьq вer nəmə lə juq» tine. Min unь pionerdar jortona alьp вardьm. Undaqь tynərəktər menən tanьştьrdьm. Xəder ul dram tynərəgenə jərəj. Eşkə aktiv qatnaşa, tərtiple lə.

5 «A» klass uqьvsьhь Əxmətjanьv Ibrahim nasar ine. Ul iptəştərenə tərlə isemdər ataj ine. Min unьn menən вeseda ytkərdem. Xəder inde ul вьl qьlьqьn taşlanь. 8, 9 klassta uqьvsь pionerdar menən eş taqь la nasarьraq tora ine. Ulardьn kyвehe endəşməjdərdə, xatta вergələşep təməke tartalar, nasar hyddər həjləjdər ine. Вildəle, вьlardьn вətəhenə lə qarşь вer ydem kərəş alьp вarьrqa tьrьşьv unьşhьd вulьr ine. Min jardam horap uqьtьvsьlar kollektivenə, partia, komsomol ojoşmahьna mərəzəqət ittem. Вed hajlavdardь вergə ytkərdek, in jaqşь komsomolestardan vozatьjdar hajlap aldьq. Uqьvsьlardьn qьdьqhьnьna qarap tynərəktər ojoştordoq. Tənəfes vaqьttarьn kynelle itep ojoştorovqa dur iqtiвar вirdek. Вьlar hədəmtəhendə məktəptəge tərtiphedlek, вalalar arahьndaqь nasar kyrneştər kəndən-kən kəmi вaralar. Məktəptə otlicnoqa uqьv ɵsən klass menən klass arahьndaqь jarьş kin jəjelderelə. Oşo kəndərdə genə otlicniktərden dəjəm məktəp jьjьlьşь ytkərelde. Ul jarьştь taqь la kinərək jəjelderevgə jardam itte.

Xafizьva.

Japon samoljottarь tarafьnan Şanxajda kənjaq vokzaldь вomвaqa totovdarь jetdi jemerelevdər həm xalьq arahьnda dur qorвandar kilterde.

Hyrəttə: sanitardar varvardarsa вomвardirovkanьn qorвandarьn, həm jərəxətləngəndərde jьjalar. **(Sojuzfoto).**

Uqьştardь nьqьtьrqa

Motor zavodь FZU məktəвe 1937-38 uqьv jьlьna ɵderlekte jaddan uq başlaqajnь. Məktəp direksiahь вigerək tə janь uqьvsьlar qaвul itevgə nьq iqtiвar вirđe. Вьnьn вujьnsa rajon məqarif вylektəre menən nьqlь вəjləneş totto. Urьndaqь komsomol ojoşmalarьnьn jardamь menən 7 klass вətərəvse uqьvsьlar arahьnda məktəpten aldьnda torqan вurьstardь anlatьv eşen jəjelderde.

Вətə вьl kyrelgən saralar, məktəpkə uqьv jьlьn, вigerək tə janь uqьvsьlar komplektlavda dur unьştarqa ireşevgə tə'min itte.

Вьjьl alьnasaq 163 uqьvsь urьnьna 318 qariza вirelgəjne. Şulardan məktəpte otlicno həm jaqşьqa вətərəvselərden 163 uqьvsь qaвul itelde. Janь alьnьvsьlardan kypselek вaşqort, tatar вalalarь вulьvьn ajrьmsa əjtep kitergə kərək. Sənki вьl jerle millətten kvalifikatsialь kadrdar jeteşterev tigən hyd.

Səjfetdinьv.

Aldaqsь sekretar'

Komsomoldьn Ziancura rajon komitetьnda Jalsьвajьvtь вelməjdər tygel. Unь eşlekkle sekretar' dardьn вerehe tip hanajdar. Jalsьвajьv rajkom raвotniktəre menən tьqьd вəjləneş tota. «Eşləngən» ərdən informatsia вirə вara. Xuşkynelle rajkom raвotniktəre uqa ьşanalar. Ləkin unьn eşen вarlav menən вerəv də qьdьqhьnmaj. Ə, Jalsьвajьvtьn eşe menən ad qьna tanьşьp sьqьv də unьn jalqansь, ydenen eşlekhedlegen, jalqanlav aьtьna jəşerenep jatьvsь sekretar' вulьvьn asьp вirə.

Вьnə «12 oktəвr» kolxoz komsomol ojoşmahь. Вьnda sekretar' вulьp Jalsьвajьv eşləj. Ləkin ul ojoşmanьn eşen juloa halьkda' qьl da qьjmьldatqanь juq. Ul sojuzdan tьş jəştər arahьnda вer nindəj də eş alьp вarmaj. Kolxozda həm вrigadala qьsqьrьp gazeta uqьv, вesedalar ytkərev eşe ojoştorolmaqan. Klub jemerek xəldə jata. Klubtьn garmonь вar ine. Ləkin jəştər unьn menən fajdalana almajdar. Sənki garmon' kyp vaqьt xuligandar qulьnda вula. Jəştərden jal vaqьttarьn kynelle itep ojoştorov turahьnda qajqьrtьvsь juq.

«12 Oktəвr» kolxoz komsomol ojoşmahь oşo xəldə. Ə yđ kaвinetьnan arь вulqan eşte kyrergə teləməgən rajkom raвotniktəre Jalsьвajьvtьn jalqanьna ьşanьp unь jaqşь eşləj tip iəarləjdər.

Jamaqurzin Xəsən, Morzaвulatьv Ə., Jomaqurzin Ş., Вuranşin Zəjni.

Вьlar jetəkselekte aqlaj almajđar

Komsomoldьn «Qьdьl tan» kolxozь (K-Usol rajonь) ojoşmahьnda otcot-hajlav ytkəndən вirle politik uqьvdar da, şulaj uq komsomol jьjьlьştarь la ytkərelgəne juq. Komsomolestar, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie menən вətənləj tanьş tygeldər. Komsoorg Mullagildin həm propagandis Fajzullindar вətə вьl jeteşhedlektər aldьnda lieralьq kyrhətələr.

Komsomol jьjьlьştarьn ytkərev, politik uqьvdardь sistemaqa halьv turahьnda komsomolestar hyd qudqathalar, ular quj qьna heltəjdər.

Вed komsomoldьn K-Usol rajkomьnan вedden ojoşmanьn jadmьs menən qьdьqhьnьvьn həm eştə jardam iteven horajвьd.

Kalmurzin.

Dyrtəv higeđgə qarşь

Hoqlanqьs ajad kəndər başlandь. Oşondaj kəndərden вerehendə, вedden cast komandovanienan jaŋь zadanie aldь: вer tərkəm samoljottarqa fetnəselərden Toledanan kənвajьsta tuplanqan dur sojedenieniehьna iħkərməhtən ataka jaharqa quşьldь.

Kyp tə ytməj вedden вomвardirovşiktər yddərenen aerodromьnan kytərelдələr. Həm fetnəselərden təp kəstəre tuplanqan ydəkkə jynələş alьp jьlqa вujlap ostolar. Вomвardirovşiktərde haqlav, dyrt ljotcik—istreвitel'gə arьv вelməћ Puporelle, maqtavlь Pen'jə, вatьr Lakad'ia həm qurqьvhьz вelməvse Krisajdarqa tapşьrьldь. Puporelle, Pen'jə, Lakad'ia həm Krisajdar avьr maşinalardьn jaqьnlajqanlьqьn kyrgəs tə, havaqa kytərelđələr həm ularqa quşьldьlar.

Yddərenen aerodromdarьnan osop şaqtaj jer kitkəs, 35—40 minuttardan hun вed alda qara tockalar kyrdek.

Italianьn şəp jərəvse 8 maşinahь 4.000 metr вejeklektər samahьnda вedgə taвa osa ine. Hər вer ytkən minut вedden həm doşman maşinalarь arahьndaqь jьraqlьqtь qьђqarta вardь.

Respuвlikan qəskərdərenen həzym itevdəge dəjəm planьnda fetnəselərden tuplanьv urьnь вomвaqa totov eşe şul tiklem məhim ine, şaŋ də, вedgə qarşь fetnəselərden 8 genə tygel, 16—20 samoljottarь kilhə lə, вeddekelər sigenməђtər ine.

Вedden 4 istreвitel' faşisttardьn iqtiвarьn sitlətev həm ydeвedden вomвardirovşiktərgə вojevoj prikazdь ytəvgə məmkinlek вriev ɵsən, doşman menən huqьş вəjlənešenə inergə aşьqtьlar.

Вer-berehenə qarşь kilgən samoljottardьn arahь jaqьnajdь. Вьnə istreвitel'dər arahьnda kəslə hava huqьşь вaşlandь. Вьl vaqьtta вedden вomвavozdar osovdarьn davam itterđelər həm вildələngən urьnqa jetkəs tə unь вomвaqa tota вaşladьlar.

Вedden osoqan urьnda 12 samoljot вuldь. Dyrtehe respuвlikansьlardьqь, 8 e faşisttardьqь.

Atakanь вerense вulьp Pen'jə вaşlanь. Pen'jə вer „fiat"tь kyddə totto. Kyp tə ytməne, „fiat" tətən esenə tərəndə. Pen'jə вorolorqa la ɵlgərməne, unьn artьnan taqь 2 „fiat" qьvьr təştə. Pen'jənen jardamqa moxtazlanqanьn kyrgən Lakad'ia unь qotqarьr alьrqa aşьqtь. Faşist „fiat"tarь, Pen'jənen sigengən maşinahьn qьvьr uqa ata вaşlanьlar. Pen'jənen samoljotь doşman puləhenən sajqaldь. Fizylədden jədə ilakkə əverelde. Pen'jə yde вer yk vaqьtta ike urьndan jərəxətlənde. Şulaj da ul, anьn juqaltmaђqa tьrьştь, tydemlek menən maniver jahap huqьştan sьqtь həm yddərenen aerodromьna qarap kurs aldь. Ɵdləkhed qan aqьvь unь xəlhedlətte. Ul, qotosqos kəsərkəneş menən ixtiarьn haqlap, anьn həm aerodromdь xəterdən juqaltmaђqa tьrьştь. Samoljot posadkaqa вara. Maşinanan alьrqa məmkin вulqan вətəhe lə eşlənə. Kəstər keşelə lə, samoljotta la ydgərə. Ular jardamьhd həm вik unajhьd xəldə jergə kilep вerələr. Təşkən vaqьtta Pen'jə вik jьraqqa kyrgəstəjə tapa. Uqa jəgərəp kilevselərgə ul kəshəd tavьş menən, hyddərde ədəp-ədəp вьlaj tine:

— Zarar juq... Вətəhe lə jaqşь... Ləkin min tora almajьm qьna...

Təşkən vaqьtta Pen'jənen ajaqtarь hьnqajnь.

... Вedden 3 samoljot doşmandьn 7 samoljotьna qarşь huqьş alьp вara ine əle. Lakad'ia doşmandьn 2 samoljotь arahьnda qalqan. Unьn qulьnda, istreвitel' gyjə janь sьjfattar qadanqan. Ljotcik maşinahьn tekə kytərep „fiat"tardьn nəq вorondarь aldьnan qьna juqarьqa jul ala. Вьndaj maniverdь kətməgən „fiat"tar alqa kitələr. Ə вьnan hun janьnan qьvьv ɵsən tekə вorolop artqa əjlənələr. Вьl vaqьtta inde Lakad'ia doşmanqa qarap pulemjottan вerehe artьnan ikense oceret jeвərə вaşlaj.

Вer „fiat" sajqaldь la xərəkəthed qaldь həm salqan əjlənep tyвən təşə başlanь. Xəder ɵsəv altьqa qarşь ine. Вərep təşərelgən „fiat"qa almaşqa qajdandьr ikense samoljot kilep jette. Lakad'ia taqь la maniver jahap janьnan huqьşqa inde. Faşist samoljottarьna həzym itəhe həm atahь urьnda, вorolorqa la qasьrqa qьna kərək ine.

Oşo vaqьtta doşmandьn ike samoljotьna qarşь huqьşqan Puporellenen maşinahь jana başlaj. Ljotcik unь qotqarьv məmkin tygelegenə ьşanqas paraşut menən jergə taşlana. Faşist pyldərenən haqlanьv ɵsən ul hudьnqь hikerev jahaj həm вer men metr

(Davamь 4-se вittə).

Bəxetle jəşlek marşь

(Başqort marşьna).

Jɵrək tiʙə aşqьnьp,
Baŧa şatlьq taşqьnь,
Milliondar kələ.
Hər kɵn meꞑdər dan ala,
Baqsa ilem maqtala
Maqtala.
Jeꞑevđər menən.
Ilgə nurđar hiʙevse
Jaꞑь kɵstər ʙirevse
Bəxet qojaşь.
Avьrlьqtarđь jьra,
Dan gerojdar tьvđьra
Tьvđьra
Bɵjɵk julʙaşsь.
Bьnda nurƣa kymelə,
Gɵl səskənən yrelə
Bəxetle jəşlek.
Dan ala ul hər eştə,
Uqьv ɵsɵn kɵrəştə
Qojaştaj
Ilgə nur səsep.
Bɵtməŧ şatlьq ʙirgəngə
Səskələrgə kymgəngə
Stalin jəşə!
Beđđeꞑ jəşlek jalqьnlь,
Al qojaştaj ʙalqьj ul
Donjaƣa,
Şat jьrđar səsə.
Beđ ʙit hine hɵjəʙeđ,
Məꞑge jəşə tejəʙed
Bɵjɵk julʙaşsь.
Bɵgɵn hər kem hɵjɵnə,
Oşo ʙəxet kɵnɵnə
Dahьj hin
Beđgə jul astьꞑ.
Jəşlek jьrь jaꞑьraj,
Hiʙelep jьlь jamƣьrđaj
Danlь vatanda.
Bьl jьr tulqьnlap kilə,
Ilde şatlьqqa kymə
Ul kymə
Hər ʙer al taꞑda.
Bьl jьr ythen ʙolotto,
Jaꞑьrathьn qotopto,
Ythen siktərđe.
Dərttər ʙirep ʙar jəşkə,
Idelgən duŧ-iptəşkə
Ul hɵjləp
Beđđeꞑ xistərđe.

ƢƏLI ƏXMƏTŞIN.

Ɵfɵ teatr xudozestvo ucileşsahьnьꞑ ʙaletnьj ʙylektə uqьvsьlarь ʙejev ʙaşqaralar. (Ş. Urazʙaxtin fotoħь).

Oktəʙr ʙyləgenə jaꞑь kluʙ

Mələvez, 8. (BaşTSS). „Krasnaja Polənа“ kolxozь, rajonda ʙerense ʙulьp igenen huƣьp ʙɵttɵ. Dəvlətkə igen tapşьrьvđь, MTS-tьꞑ eştərenə natura menən tyləvđe kolxoz tulьħьnsa tamamlanь, şulaj uq orloq fondtarьn đa ʙylep qujđь. Kolxoz tiđđən doxodtarđь ʙylev eşenə kereşəsək.

Bɵjɵk Oktəʙrgə ʙylək itep kolxoz 150 urьnlьq jaꞑь kluʙ tɵđɵnɵ. Kluʙ ɵsɵn kolxoz jaꞑь potefon alđь. Şulaj uq kluʙtьꞑ kɵtɵpxanaħь ɵsɵn ʙik kyp handa politik xudozestvo əđəʙiəte həm gazettar alьnasaq.

300 şofer jeteşterelde

Avto-moto-kluʙtьꞑ dyrt ajlьq şoferđar məktəʙe ʙьjьl ʙajtaq handa şoferđar jeteşterep sьƣarđь, həm qajtanan əđerləne. Uđƣan ajđar esendə məktəp ɵsɵnsɵ klass şoferlьƣьna 300 keşe uqьtьp jeteşterđe, 120 keşene ɵsɵnsɵ klasstan ikense klass şoferlьƣьna əđerləne. Şul uq vaqьt esendə məktəptə proizvadstvonan ajrьlmajьnsa yđđəre teləp uqьvsьlarđan 100 şofer jeteşterep sьƣarđь.

Xəđerge kɵndə məktəptə 200 keşe uqьj.

OSO ojoşmaħь eşləmaj

Ɵfɵ motor zavodь tɵđɵləşɵ FZU məktəʙendə kyptən ʙirle OSOaviaxim ojoşmaħь jəşəp kilə. Ləkin ul isemdə genə. Ojoşmanьꞑ ʙer tɵrlɵ lə eş alьp ʙarƣanь juq. OSOaviaxim ojoşmaħьnьꞑ 116 aƣzaħь ʙar. Ulardьꞑ ʙerehe lə tɵđ atьrƣa ɵjrənev eşe menən şɵƣɵllənməj. Bьnь ɵjrənev ɵsɵn kərəkle əsʙaptar ʙulħa la, ulardan fajđalanmaj. OSOaviaxim ojoşmaħьnьꞑ predsedatele Usmanьv yđ eşendə javaplьlьq hiđməj.

S. Ə.

Dyrtəv higeđgə qarşь

(Davamь. Başь 3-sɵ ʙittə).

samaħь osqandan huꞑ ƣьna ʙaldaqtь tarta. Vtəznoj ʙaldaqtь tartьp jeʙərev menən ʙildən urap alƣan fransuz paraşutь, unь đur kɵs menən kiregə hirpə. Tьƣьđ ʙilʙav unьꞑ ʙer qaʙьrƣaħьn ħьnđьra. Bьl vaqьtta havala 5 faşist „fiat“tarьna qarşь ʙeđđeꞑ ike ljotcik—istreʙitel' Lakad'ia menən Krisaj ƣьna huƣьşalar ine.

Lakad'ia əvəlgesə faşist samoljottarьn atakalanь. Ul ɵs „fiat“-tьꞑ ʙaldaƣьnan ьsqьnьrƣa tьrьşqan Krisajƣa jarđamƣa aşьqtь. Krisaj doşmandьꞑ taƣь la ʙer samoljotьn ʙərep tɵşɵrə. Xəđer ikəv dyrtəvgə qarşь ʙulьp qaldьlar. Pylənən tişkelənep ʙɵtkən Krisajđьꞑ samoljotь la tigeđlegen juƣalttь. Maşinanьꞑ iŧən qalьvьnan ɵmɵthedləngən Krisaj paraşut menən taşlana. Paraşut jaqşь asьla, ləkin jel unь doşman territoriaħьna osorop alьp kitə. Krisaj jergə tɵşɵp ɵlgɵrgəs tə unь faşisttar uratьp alalar.

Havala Lakad'ia dyrt doşman samoljotьna qarşь, jalƣьđь ƣьna qala. Istreʙitel'dər faşisttar menən huƣьşqan arala xɵkymət ʙomʙardirovşiktəre fetnəselərđeꞑ frontьn ʙomʙaƣa totalar. Bomʙardirovşiktər komandovanieħьꞑ zadanieħьn unьşlь ytəgəndən huꞑ yđ aerodromdarьna qarap jul aldьlar.

Lakad'iaƣa eŧe ʙula ʙaşlanь. Bьƣa tiklem əle ul dyrt „fiat“tьꞑ hɵzymenən haqlana ine. Lakad'ia ʙomʙardirovşiktərđeꞑ yđ eştəren ʙɵtkənen kyrgəs tekə ʙoroloş jahap tyʙən qaraj jul ala həm ʙomʙardirovşiktərgə ʙarьp quşьla. Faşisttar unьꞑ artьnan qьvьrƣa ujlahalar đa Lakad'ianьꞑ yđ castərenə ʙarьp quşьlƣanьn kyrgəs kire ʙorolop kitələr. Bьl huƣьşta faşisttar dyrt samoljottarьn juƣaltalar. Ular yđđərenəꞑ han jaƣьnan kyp tapqьr artьq ʙulьvđarьna qaramaŧtan, respuʙlikan ʙomʙardirovşiktərenə mɵhim zadaniene ytəvđə qamasavlьq itə almanьlar.

Krisajđьꞑ faşisttarƣa pleꞑgə tɵşɵv xəʙəre ʙɵtə ljotciktər ɵsɵn đur qajƣь ʙuldь.

Krisajđьꞑ tərzɵməi xəle ƣajət jaʙaj. Krisaj fəqir semjala tьvƣan, unьꞑ ataħь imperializm huƣьşьnda ylgən. Ber kiŧək ikmək ɵsɵn avьr kɵrəştərgə ʙik irtə ʙaşlaƣan Krisaj, texnika menən nьq qьđьqħьna. Ul motorđь ʙik tiđ ɵjrənə həm ʙьna tigən motatseklist ʙulьp sьƣa. Bьnan huꞑ ul pilottar məktəʙenə inə. Ul Ispaniaƣa fetnə ʙaşlanƣasta kilə. Krisaj kommunist tygel,—ləkin Ispaniaƣa unь faşistik diktaturaƣa ʙulƣan nəfrət kilterđe. Bik qьŧqa vaqьt esendə genə Krisaj ʙɵtə ljotciktərđeꞑ jaqьn đuŧь ʙulьp əverelə. Ul xeđmət itkən cast' kyp millətle keşelərđən tora ine. Ulardь ʙer maqsat—faşizm menən kɵrəş ʙerləşterđe.

Krisaj pleꞑgə tɵşkəndən huꞑ unь Rimgə alьp kilələr, rəximheđ jazalajđar. Ljotcikte uramƣa alьp sьƣьp stenaƣa terəp qujalar. Ber vzvod haldat uƣa qarşь teđelə. Krisajƣa unь atьv turaħьnđaƣь prikazđь uqьjđar. Bɵtəhenə lə əđer torƣan ʙeđđeꞑ Krisaj, ʙьnь tьnьslьq menən tьꞑlaj. Atьv tavьştarь iştelə. Pylələr ʙer nisə santimetr ƣьna ʙaş ɵŧtɵnən hьđƣьrьp ytələr. Oşo rəveşsə ʙer insə tapqьr qaʙatlana. Bьnan huꞑ unь Germaniaƣa ođatalar. Ləkin Frankonьꞑ Germanialaƣь xuzalarь la respuʙlikan Ispanianьꞑ ʙatьr ljotcigeꞑ ʙɵtɵrə almajđar.

Krisaj ʙeđgə əjlənep qajttь. Unь respuʙlikasьlar tarafьnan pleꞑgə alьnƣan faşist ljotcigenə alьştьrьp aldьlar. Xəđer Krisaj ʙeđđeꞑ menən ʙergə, respuʙlikan istreʙitel'tər safьnda faşist samoljottarьna qarşь kɵrəşə.

(«Izvestia» nan).

UꞐЬŞLЬ KONSERT

6 oktəʙrđə Qьđьl Armia jortonda, Ɵfɵlə 37-38 jьlƣь qьşqь filormonik sezon asьldь. Berense konsert Lenin ordenlь đur Dəvlət Akademia teatrьnьꞑ solistь Davьjd Georgejevic Badridze həm Leningrad dəvlət opera həm ʙalet teatrь artistkaħь A. A. Liʙedeva iptəştər tarafьnan ʙaşqarьldь.

Konserttьꞑ ʙerense ʙylege solistka A. A. Leʙedeva (Koloratornnoje Soprano) iptəş sьƣьşьna ʙaqьşlanƣajnь. Ul kompazitor Rimski — Korsakovtьꞑ „Kɵnsьƣьş romans“, „Snigurcka aria“ hьn đur uꞑьş menən ʙaşqarđь. Şulaj uq Raxmaninovtьꞑ „Bьnda jaqşь“, „Jьrlama maturьm“, „Mineꞑ təđrəm tɵʙɵmđə“ tigən romanstarьn đur oŧtalьq menən ʙaşqarđь. A. A. Leʙedeva iptəş tamaşasьlarđьꞑ jalqьnlь alqьştarь aŧtьnda ođatьldь. Həm tamaşasьlarđьꞑ horavь ʙujьnsa kompazitor Virdiđeꞑ „Dzildьj“ ariaħьn ʙaşqarđь.

D. G. Badridze (lirik tenor) iptəş yđeneꞑ sьƣьşьn Cajkovskiđeꞑ „Jevgeni Onegin“ operaħьnan Lenski ariaħьn ʙaşqarьv menən ʙaşlanь. Ul ʙьl arianь iŧ kitkes oŧtalьq, yđenə xas talƣьnlьq həm eske ʙajlьq menən ʙaşqarđь. Şunan huꞑ Rimski—Korsakovtьꞑ „Sadko“ operaħьnan ʙer aria, Masnənьꞑ „Verter“ operaħьnan ʙer aria ʙaşqarьldь. Hər ʙer ʙaşqarьlьş tamaşasьnьꞑ ođaqqa huđьlƣan alqьşlavь menən ođatьldь. Iptəş Badridze gruzin xalьq jьrь „Lale“ („Daisi“ operaħьnan)nь ƣajət đur uꞑьş menən ʙaşqarđь.

Oşondaj kyrnekle iskusstvo keşelərenəꞑ Ɵfɵ tamaşasьlarьn xeđmətləndereve ul ʙeđđeꞑ ɵsɵn đur vaqiƣa. Bьl əle ʙerense genə konsert. Şulaj đa ul Ɵfɵ eşsəndərenəꞑ muzьjkaƣa, jьrƣa, iskusstvoƣa ʙulƣan đur qьđьqħьnьvđarьn kyrhətte. Qьđьl Armia jortonoꞑ tamaşa zalь konsertqa kilevselərđe hьjđьra almanь.

Bьjьlƣь sezonda Oʙuxova, Baturin, Nortsov, David Ojstrax, Bysə-Gol'dştəjen, Jakov Zak kevek ataqlь iskusstvo keşelərenəꞑ kileve kɵtɵlə. Bildəle qьđьqħьnьv ifrat kɵslɵ ʙulasaq. Şunьꞑ ɵsɵn iskusstvo eştəre idaraħь ʙьl konserttarđь jaqşь ojoştorov, tamaşasьlarđь jaqşь xeđmətlənderev saralarьn ʙɵgəndən kyrergə tejeş.

K.

„Əjđə yđeged ojoştoroƣьđ“

Bişʙylək rajonь Ajьt avlь tulь tygel urta məktəp ergəhendəge komsomol ojoşmaħь nasar eşləj. Ojoşmanьꞑ jьjьlьşь ytkərelməj. Sojuzdan tьş jəştər araħьnda politik-massovьj eş juq. Komitet aƣzalarь jetəkselek eşenə təzriʙələre ʙulmaƣanlьqtan eştə nisek alьp ʙarьrƣa ʙelməj aptьrap qalalar. Ular rajkom eşselərenə jarđam horap mɵrəzəƣət ittelər. Ləkin jarđam ala almajđar.

Politik uqьv ʙylege mɵdire Satanovtan «politik uqьvđarđь nisek ojoştororƣa» tip horahaꞑ ul: «əjđə yđeʙeđ ojoştororʙьđ» tip kenə javap ʙirə.

R. Rəqipьv.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

„Oktəʙr natiskaħь“ tipografiaħь.
Başglavlit vəkile № 4174

1937-se jьl
12 Oktəbr
№ 99 (1147)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajьrьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

„Ленинсе" орган. Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

KOMSOMOLDЬŅ MƏKTƏPTƏGE EŞENƏ—BOL'ŞEVISTIK QOLAS

Uqьvdьŋ berense kөndərenən yk başlap məktəp komsomolьnьŋ tormoşo bik nьq jənlənep kitergə tejeş ine. Uqьvsь komsomoles—ul, məktəp balalarьnьŋ vogazь, uqьvda, jəmaqət eşenđə aldьnqь. Məktəptərđen işektəre asьlqas uq məktəp komsomol ojoşmalarьnьŋ ojoştorovsьlьq kөsə kyrenergə tejeş ine. Ləkin, qьdqanьsqa qarşь, 350 menđən artьq komsomoles uqьj torqan məktəptər yddərenen komsomol ojoşmalarьnьŋ eşendə jənlənevđe hiđmənələr əle. Xatta Məskəvđə, Leningradta, Kievtə, Xar'kovta—hər ber məktəptə lə tejerlek VLKSM Ydək Komitetьnьŋ maxsus komsomol ojoştorovsьlarь eşləj torqan urьndarđa la komsomol ojoşmalarь ələgə tiklem tormoştoŋ ьsьn bildələrən kyrhətməjdər.

VLKSM Ydək Komitetьnьŋ komsomol ojoştorovsьlarьnan kyptəre, elekkesə yddərenen burьstarь—jənle, initsiativlь, politik ojoştorovsь bulьv ikənen aŋlamajdar. Bьj komsomol ojoştorovsьlarь yd vaqьttarьn kabinettarda telefon tөbөndə ytkərevse cinovniktər bulьp əvereldelər. Uqьvsьlardan ajrьlqanlьqtan, uqьvsьlar aldьnda ularđьŋ tejeşle avtoritettarь juq. Ulardь uqьvsьlardьŋ bөtə massahь la belməj, qьjьnlьqtar bulqan vaqьtta ularqa kənəş horap kilməjdər. Bьndaj komsomol ojoştorovsьlarь komsomol ojoşmalarьn məktəptərdəge qadi ydsənlek tyŋərəktəre tip kenə qarajdar. Ular komsomol ojoşmalarьn uqьvsьlardьŋ aldьnqь eləşənən aktivlegenə jətəkselek itə torqan huqьşsan, politik ojoşma itep qaramajdar.

Eşteŋ qənəqətlənməlek dərəzələ başlanьvь, komsomoldьŋ өlkə komitettarьn həm rajon komitettarьn borsomanь. VLKSM Ydək Komitetьnьŋ uqьvsь jəştər bylege məktəptərdəge xəl turahьnda qəmymən ber nəmə lə belməj. Elekkesə, unьŋ iqtibarь ber nisə jed komsomol ojoştorovsьhьnan arь kitə almaj. VLKSM Ydək Komitetьnьŋ uqьvsь jəştər bylege tejeşle bulmaqan eş menən şəqөllənə, hər adьmda xalьq məqarife organdarьn almaştьra, məktəp komsomolьna ьsьn-ьsьnan jətəkselek itməj həm məktəp komsomolьnьŋ eşen VKP(v) Ydək Komitetь talap itkənsə jaqşьrtьv julьnda bik ad eşləj.

Pioner ojoşmalarьnьŋ torośo өsөn komsomol ajrьm rəveştə javap birə. Ytkən jьlqь xurlьqlь xəl qabatlana. Bөgөngə kөngə tiklem kyp kenə pioner otrədtərenen vozatьjdarь juq həm əgər vozatьjdar bulhalar da, ular bөtənləj xərəkətheddər.

Ə xəder məktəptərdə in qьđьv eş barqan vaqьtta, hər ber səqət qəderle bulqanda, eşte ber genə kөngə lə huŋqa qaldьrьv tydep tororloq bulmaqan vaqьtta pionerdar bylektəre yddərenen eştəren aqьrьnajttьlar. Ular jal itergə qarar itkəndərder, kyrəhen. Komsomol komitettarьna, keşelər statistika svodkalarь jьjnav, instruksialar beşerev menən şəqөllənə torqan həm pionerdar bik hirək bula torqan bьl bjurokratik konseləriene kyptən tadartьrqa vaqьt ine inde.

Məktəp komsomol ojoşmalarь, uqьvdьŋ berense kөndərenən yk başlap, uqьvdьŋ sьjfatь өsən kөrəşteŋ initsiatordarь bulьrqa tejeştər ine. Ular komsomolestar həm juqarь klasstardьŋ uqьvsьlarь өsən politik tyŋərəktər ojoştorov turahьnda qajqьrtьrqa tejeştər ine. Məktəp komsomol komitettarьnьŋ qəjeve bujьnsa, kyp kenə urьndarda uqьvsь balalar ildeŋ tormośo həm sit ildərdəge xəldər turahьnda bik ad belələr. Siklənqən handa qьna albna torqan ydək gazetalar stenalarqa elenep qujьlmajdar. Aqьmdaqь vaqiqalar, xalьq ara xəldər turahьnda həm ildeŋ eske xəle turahьnda uqьvsьlarqa his kem həjləməj.

Uqьvdьŋ berense kөndərenən yk başlap məktəp stena gazetalarь nьqlь eşkə kereşergə tejeştər ine. Ulardьŋ eşsənlek qьrь his siklənməgən. Məktəp tormoşonoŋ undarsa ytker məs'ələlərə yddərenə iqtibar birevde talap itələr. Məktəptərdə iђke qədəttərde bөtərevdə jardam itergə, uqьvdьŋ in jaqşь sьjfatь өsən jarьş ojoştororqa, in jaqşь uqьvsьlardь populərləşterergə, məktəptəge yd eşsənlekte jəjelderevdə jardam itergə kərək. Stena gazetalarьnьŋ da bulmavь, məktəp komsomolьnьŋ eş aldьn nindəj bulьvьn bik asьq kyrhətep tora.

Məktəptən tьş eşteŋ jomoşaq bulьvьn bar'ь tik komsomol ojoştorovsьlarьnьŋ (ular bulqan urьndarda) jalqavlьqь həm komsomol komitettarьnьŋ buldьqhьdlьqtarь menən genə aŋlatьrqa məmkin. Uqьvsьlar sport menən şəqөllənməjdər. Məktəptən tьş tyŋərəktər eşləməjdər. Ekskursialar, qala ergəhenə sьqьvdar, teatrdarqa həm kinolarqa barьvdar ojoştorolmajdar. VSSPS-tьŋ qararь bujьnsa, eşselər klubtarь buş vaqьttarda yddərenen binalarьn həm jьhazdarьn məktəptərgə birep tororqa tejeştər. Ləkin ularqa his kem mөrəҗəqət itməj. Əgər də, komsomol, bөtə uqьvsьlardьŋ jalьn ьsьn-ьsьnlap ojoştorov turahьnda qajqьrtha, dissplinahьdlьq өsən birelgən jazalardьŋ hanь, ata-əsələrdə saqьrtьvdardьŋ həm uqьvsьlar menən «ajrьm rəveştə» beseda jahavdardьŋ hanь bik kiђken rəveştə kəmer ine.

Məktəptərgə ber nisə milliondarsa jaŋь uqьvsьlar kildelər. Berense ike klasstьŋ uqьvsьlarь menən bergə, ular oktəbrəttərden qajət dur armiahьn təşkil itələr. Məktəp komsomol ojoşmalarь, oktəbrəttər menən eşləv өsən olo jəştəge pionerdar həm komsomolestar arahьnan his kisekməhtən vozatьjdar hajlap alьrqa burьslьlar. Jəş balalar məktəpkə kilgəs, yddəren dərestən hun jьrlarqa la, ujnarqa la, qьdqlь xikəjələr tьŋlarqa la həm nindəj də bulha masterlьqqa өjrənergə lə məmkin bulqan, ojoşqan həm duƀ kollektiv esendə xis ithendər.

Uqьvsь balalar hər kөn hajьn məktəpkə yddəren tulqьnlandьra torqan qajət kyp horavdar menən kilələr. Komsomoles pedagogtar, komsomol ojoştorovsьlarь, komsomol komitettarь, pioner otrədtəre jəş yƀmerdərdə tьvqan bөtə aŋlaşьlmavdarьđ jenteklәp həm nьqlap aŋlatьrqa burьslьlar. Uqьvsьlar arahьna xalьqqa qarşь bulqan jəqontolarđь ytkərməkkə kərək. Doşmandarь tanьrqa uqьvsьlardь өjrətergə, huqьşsan allahьdlar, həm internatsionalisttar tərbiələrgə, sotsialistik vatandьŋ moral' jaqtan totoroqlo jəş patriottarьn, bol'şeviktər partiahьna tərənten birelgən həm unь tərənten həjəvse keşelər tərbiələrgə kərək. Komsomolqa partia tarafьnan jəkmətelgən dur həm fajdalь eşteŋ məqənəhe həm burьsь bьna şunda.

(«Komso. Pravda»nan).

14 urta məktəpteŋ otrəd sovetь ultьrьşь.
Hyrəttə: „Artek" Lagerьnda jal itep qajtqan otrəd sovetь predsedatele Bahautdinьva—lager iђtəlektəren həjləj.
(Ş. Urazbaxtin fotohь).

Sit ildərđən telegrammalar

Partizandar menən japon qəskərđəre arahьnda qatь huqьştar

TOKIO, 8. Domej susin agentstvohь, Bejpin universitetьnьŋ elekke prepodavatele Cao Dun-ga komandovaniehe aƀtьndaqь 2000 vojestan torqan partizandar otrəde menən japon qəskərdəre arahьnda Bejpingə jaqьn jerdə dur huqьştar barьvь turahьnda xəvər itə.

Japonlьlar aqьvlaqьs gazdar qullanalar

Şanxaj, 9. Qьtaj ştabь vəkilenen belderevenə qaraqanda, japon qəskərdəre Lodəndən kөnjaq-kөnbajьştaraq huqьştarda 3 tapqьr aqьvlaqьs gazdar qullanqandar. Midetsina ximik ekspertiza nьqlь anal'z jahaqandan huŋ, japonlьlar tarafьnan qullanьlqan seskertkөs aqьvlaqьs matdələr barlьqь anьq rəveştə belengən. Gaz menən zararlanqan 50 keşenən 20 heneŋ aqьvlaqьs matdələr menən zararlanьvь bildəle bulqan.

6 oktəbrdə fronttьŋ Gapej ucastkahьnda japonlьlar berense tapqьr ognemjottar qullana başlaqandar.

Faşistik sudtьŋ jьrtqьslьqь

BERLIN, 8. Vestenalaqь sud, 1932 jьlda ijyldə şturmoviktərgə hөzym itevdə qəjepləv bujьnsa 2 eşsene—Fridrix Iortsigtь 57 jьlqa həm Maks Jandtь 8 jьlqa katorgaqa xөkөm itte.

Gamburgtaqь sud, jəşren politik eşməkərlektə qəjepləp 2 eşsene həm 2 eşse qatьn-qьdđь tөrlө sroktarqa tөrməgə jabьrqa xөkөm itte. Qəjeplevđen niged punkttarьnan berehe itep, Məskəv radio tapşьrьvьn tьŋlav kyrhətelə.

Eşselər, Japoniaqa huqьş materialdarь jebərevgə qarşьlьq kyrhətələr

LONDON, 7. Glazola port eşselərə, ulardьŋ fekerensə, Japonia өsən huqьş materialdarь taşьj tigiђəplengən teləhə nindəj sudnolarqa əjber tejəvđən həm buşatьvđan baş tartьrqa qarar ittelər.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьnda

Hajlav zakonьn ɵjrənələr

Aksakova stansiahьnьꞑ həm jultьꞑ 7 destansiahьnьꞑ timer julsьlarь jaꞑь hajlav zakonьn dur qьʙьqhьnьv menən ɵjrənələr. 300 gə jaqьn keşe SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozeniene ɵjrənev ʙujьnsa tədəlgən tyꞑərəkten zanətielərenə regylər rəveştə jərəjdər. Komsomol ojoşmahь jaꞑь hajlav zakonьn hər ʙer hajlavsьnьꞑ aꞑьna jeteşterev maqsatьnda, tyꞑərək zanətielərenə jərəj almaƣan jort xozəjkalarьna zakondь aꞑlatьv ɵsən hər ʙerehenə komsomolestar ʙildələp qujdь. Bьl eşkə ʙildələngən komsomolestar jort xozəjkalarь menən ulardьꞑ kvartirdarьnda hajlav zakonь turahьnda ʙesedalar udƣaralar.

(BaşTASS).

Komsomol ojoşmahь jaqşь eşləgən jerđə

Ucalь rajonь, Tunƣatar Tav promьşlennosь məktəʙe ergəhendəge komsomol komitetь hajlavdan hun yd eşen jaqşьrttь. Jəştər arahьnda aꞑlatьv eştəre alьp ʙarьv hədəmtəhendə 11 komsomol aqzahь 25 kə tiklem yʙte. Komsomol jьjьlьştarь la həm politik uqьvdar da regulər alьp ʙarьla. Xəder komsomolestar SSSR Verxovnьj Sovetqa hajlavdar turahьndaƣь polozeniene ɵjrənələr. Komsomol komitetь sekretarь Jaqupьv komsomol eşe menən jaqşь jetəkselek itə.

A. Əmir.

—★—

Bьl uqьv jorto ʙurьsьn aqlaj almaj

Uqьv jorto — xedmətsən massanьꞑ kul'tura usaƣь ʙulьp tora.

Ləkin Qandra rajonьndaƣь Qaramalь — Ƣɵʙəj avьlьnьꞑ uqьv jorto ʙьl talaptardь ytəj almaj. Unьꞑ 300 keşe hьjьrlьq dur ƣьna ʙulməhe ʙar. Avьl sovetь matur ədəʙiət, avьl xuzalьƣьnьꞑ agratexnikahьn ɵjrətkən həm ʙaşqa tɵrlə kitaptar alьv ɵsən 6555 ʙumlьq smeta la tədəgən. Ləkin eş haman yd aqьşьnda ʙara. Uqьv jorto 1937 jьlda ʙer genə jaꞑь kitap ta hatьp almanь. Ytkən jьl alьnƣan 208 kitaptьꞑ ʙarь 47 he genə uqьrlьq. Kolxozsьlar ʙuş vaqьttarьn qoroʙuşqa udƣaralar. Uqьv jorto kolxozsьlar eştən qajtьvqa ʙikle ʙula. Ul ʙɵtə avьlqa, ni ʙarь 2 dana „Kommuna“, ʙer dana „Krasnaja ʙaşkiria“ gazetahь ƣьna aldьra. Şunьꞑ arqahьnda kolxozsьlar kendəlek jaꞑь xəʙərdər menən tanьş tygeldər. Ytəkn jьlda hatьp alьnƣan ike radio apparatь la fajdalanьlmaj jata. Bьl uqьv jortonoꞑ elekke mɵdire, keşe ylterep qulƣa alьnƣan Kalimullinde, komsomolka Ƣərifullina almaştьrdь. Ləkin eştə haman hьnьlьş ʙulƣanь juq. SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozeniene ɵjrənevdə ʙer tyꞑərək tə ojoştorolmaƣan. RONOnьꞑ politprasvet eşe menən jetəkselek itevse Aʙlejeva, (rajkomol plenumь aqzahь 1a) Qaramalь — Ƣɵʙəj avlьna kilep gostrollek qьlьp ƣьna kitə. Uqьv jorton juləqa halьv, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozeniene ɵjrətev, ojoştorov turahьnda ʙer nəmə lə eşləməj.

F. Ƣlimajьv.

Ugolovnьj jenəjətselər həm ulardьꞑ jardamsьlarь

Mənəvərə şat kyꞑelle, eşsən ƣьd ine. Ul tormoşqa sьqtь. Matur semja tormoşo qorov turahьnda ujlandь. Ləkin tormoşqa sьƣьp ʙer nisə kən toꞑƣandьꞑ hunꞑьnda unьꞑ ʙьl xialdarь jemerelde. Ul iptəşe Zinnətullinden ydenə varvardarsa mənəsəʙəttə ʙulьvьn kyrde. Başta ul „ʙɵtəhe lə yter, ʙəlki tədəler əle“ tip ujlanь. Ləkin — ul jaꞑьlьştь. Zinnətullin ydeneꞑ jьrtqьslьƣьn kəndən-kən arttьra ƣьna ʙardь. Mənəvərəne ʙer nisə tapqьr keşelektən sьƣarьp qьjnap taşlanь. Zinnətullin, Mənəvərə hunꞑardan ʙulasaq ʙalanan qotolov ɵsən əsəhe menən ʙɵtə ʙьsьraqlьqtardь eşləvdən də sirkənməne. Unь uramqa qьvalap sьƣardьlar, aşarqa ʙirməj intekterdelər. Keşelegen juƣaltqan Zinnətullinden əsəhe Mənəvərəneꞑ jaꞑь tьvƣan ʙalahьna mьsajaq aşatьp ylterde.

Ber nisə vaqьttan hun Mənəvərə taƣь la avьrqa qala. Oşo vaqьtta jьrtqьstar taƣь la nьqьraq xərəkət itələr. Bala tьva, ləkin odaq jəşəj almaj. Zinnətullinden əsəhe uƣa aqьrqa hьvь esertep yltərə. Əsə jərəge ʙьl vaxşilekkə tydməj, sьdaj almaj. Ul ydenə jardamsь edləj. Bɵtə ʙьl jenəjətselərde aşьp halьrqa ujlaj həm oşo teləkmenən Jarmansь avьlь (Dəvləkən rajonь) sovetьnьꞑ məs'kl aqzahь Ƣliniətka ʙara. Kyd jəştəren aqьda-aqьda uƣa ʙulƣan xəlde həjləj, jardam kyrhətevenytenə. Ləkin vəxşi Zinnətullin menən tьqьd ʙəjlənəştə ʙulƣan Ƣliniət ʙьl xəlgə his iqtiʙar ʙirməj. Mənəvərənən mьƣьlləp-kələ: „ʙar qajtьr kit, hin ylgəndən keşe ʙɵtməƀ“ tip jekerenə. Mənəvərə, hunƣь ʙsanьs menən, avьldaƣь ʙrigadmilqa (Zinnətullinden jednahe) ʙara. Unꞑardan da şul uq javaptь ala. Ul ʙьnan hun avьl sovetь predsedatele Zaxarovqa mɵrəƶəƣət itə. Ə, Zaxarov ʙьl eşte ɵjlap tikşerev urnьna unan tiderək qotolov julьn qaraj. Mənəvərə Zinnətullindən ajьrьla.

Avьl sovetь formal'selek ɵsen mal ʙylev protokolь tədəj. Bьnda la sovet zakonь iꞑ tupaƀ rəveştə ʙodola. Mənəvərəgə ɵƀ kejemenəꞑ ʙaşqa ʙer nəmə lə ʙirməjdər. Bьl eş şul tiklem 'formal' eşlənə ki, xatta Zaxarov Mənəvərənən ni ɵsen ajьlqanlьƣьn da horaşmaj. Zaxarov Zinnətullinden ugolovnьj jenəjətsel eşen ʙelhə lə, jenəjətselər tɵrkəmə faş itelməhen ɵsen ʙɵtəhen də jəşerep qaldьra.

Bьl eş Zinnətullinden ʙerense jenəjəte genə tygel. Mənəvərə inde unьꞑ ɵsənsə qorʙanь. Ul ʙerense iptəşe Orqianь oşolaj jafalap ajьrьp jeʙərde. Unan hun Vəqiəgə ɵjlənde. Ləkin unьꞑ menən də odaq jəşəməne. Uƣa qarata əsəhe menən ʙerlektə ʙɵtə qəʙəxətlektərde eşləne. Keşeleklegen juƣaltqan Zinnətullinden əsəhe Orqiaƣa mьsajaq hьvь eserde. Ulaj da eş ʙarьp sьqmaƣas Zinnətullin Vəqiəne ʙьvьp ylterde.

Zinnətullinden həm unьꞑ jardamsьlarьnьꞑ ʙьl vaxşilek, jьrtqьslьƣtarьn avьl sovetь predsedatele, avьl sovetь aqzalarь həm ʙьndaƣь jəməƣət ojoşmalarь la ʙelələr. Ləkin ni ɵsen ʙьl ʙandit — keşe ylterevselər, ulardьꞑ jardamsьlarь ələgə tiklem faş itelməj? Ni ɵsen Dəvləkən rajon prokuraturahь ʙьl eş menən qьʙьqhьnmaj. Ni ɵsen ʙьl ʙandittar ulardьꞑ ximajəselərenələgəsə proletar sudь aldьna ʙaƀtьrьlmajdar?

Bed ʙьl horavdarqa aşьqьs javap kətəʙed.

A. Asadullin.

L. M. ZAKOVSKI.

KOMSOMOLƢA INEP ALƢAN, DOŞMANDARÐЬꞐ QAJHЬ BER MƏKERLE ALЬMDARЬ HƏM METODTARЬ TURAHЬNDA

Doşmandar yddəreneꞑ ʙьsьraq eşməkərlektərendə, ʙɵtə tɵr məkerle alьmdar həm metodtar qullanalar, ʙьl ʙedgə ʙildəle. Ləkin ʙьl məkerle metodtar menən, ajьrьm hələtlek ʙulƣanda ƣьna kərəşergə məmkin, tip ujlav dɵrəƀ ʙulmaƀ ine. Asьlda ʙьl ulaj tygel. Doşman ʙik jьş ƣьna, kyp məkerle alьmdar menən ʙer qatardan asьqtan-asьq, naxal'no, ʙɵtə məƣnəhe menən ʙedden kyd aldьnda eşləj.

Əgər də ʙed zavodta jəki transportta kontrrevolytsion qorotqostar tɵrkəmən tar-mar itkəs tə ʙьl ʙɵtə esteꞑ də jaqşьrьvьn tə'min itməgən ikən, ʙьl vaqьtta, min kontrrevolytsia menən kərəştə ad ʙulmaƣan təƶriʙəmə nigedlənep, ʙьl ucastkala əle ʙɵtəhe lə tərtiple tygel tip raƀlav məmkin tip iƀəpləjem.

Bьnan əs adna elek ʙeddə, qalala elektricestvolar hynde, qajhь ʙer zavodtarqa elektroenergia ʙirev tuqtaldь. Xəl itkes zavodtar energianan məxrym iteldələr, tuqtanьlar, ə pivo qajnatьv, ʙiskvit zavodtarь həm konfet faʙriktarь, eşləvdə davam ittelər. Bьnan hun dur xuƶalьq əhəmiəte ʙulƣan oʙvod kanalьnda hьv jeteşməgənlege ʙelende. Bьnda doşman qulь eş itkənlege asьq ine.

Xəder qulƣa alьnƣan Leninergonьꞑ direktorь Antuxin ydeneꞑ qəjeʙen tanьnь, ul unꞑardьꞑ Leningrad ojoşmahьnda aƣza ʙulьp torƣan, unꞑar menən, şul iƀəptən Məskəvdə Rьjkov menən ʙəjlənəştə ʙulƣan. Rьjkovtьꞑ zadaniehe ʙujьnsa Leningradtьꞑ energetik xuƶalьƣьnda qorotqosloq itkən. Unьꞑ prikazь ʙujьnsa, avaria ʙuldьrmav menən şəƣəllənergə tejeş ʙulƣan xedmət urьndarь juq itelgəndər. Avarialardь aşьqьs ʙɵtərev ɵsen kərək ʙulƣan zapas castər əderlənməgən. Antuxin eşte javьz uj menən ʙutaƣan, qalala elektroenergiaƣa ʙəjəm jeteşhedlek ʙulƣan vaqiƣalarda, energia ʙerense nəvʙəttə konditer, haʙьn qajnatьv zavodtarьna, konfet faʙriktarьna ʙirelgən,ə iꞑ məhim predpriatielər elektroenergianan məxrym itelgəndər. Unꞑar ʙandahь Leningradtьꞑ energetik xuƶalьƣьna tərən soqonop ingəndər. Bьl ʙanda ʙedden taraftan tar-mar itelgəjne, ləkin doşman qulь xərəkət iteven davam itte.

Tikşerev, qalanьꞑ elektrostansialarь idarahьna faşistik dəvləttərden şpiondarь yrmələgənlektəren kyrhətte. Kyptən tygel energetik xuƶalьqtaƣь qorotqostarqa xəkəm protsessь ʙulьp ytte. Xəkəm itelevselər arahьnda Mendel'ʙaum tigən ʙerəv ʙar ine. Ul dezurnьj inzener ʙula, dezurstvo vaqtьnda Leningradtьꞑ ʙɵtə enərgetik xuƶalьƣь unьꞑ qulьnda ʙulƣan. Ul ʙer sit il razvedkahьnьꞑ zadaniehe ʙujьnsa xərəkət itkən. Mendel'ʙaum: kontrrevolytsion ojoşmalardьꞑ tar-mar itelevenə javap itep Leningradtьꞑ ʙɵtə energetik xuƶalьƣьn strojdan sьƣarьrƣa, tigən zadanie alƣan. Bьnьꞑ ɵsen ul elektrostansialardьꞑ ʙerehendə avtomatik vklycatelde ʙodorƣa ujlaƣan. Ul, ʙьnь eşləp ɵlgərgəngə tiklem qulƣa alьndь həm gestaporьꞑ zadaniehe ʙujьnsa ojoştoroƣan ʙьl dur deversianan, ʙer nəmə lə ʙarьp sьqmanь. Faşizm agenttarь ʙьl ʙьsьraqlьƣtarь ɵsen ʙaştarь menən tylənələr.

Bed şulaj uq komsomoldьꞑ Leningrad ojoşmahьna inep alƣan faşizm agenttarьn da qulƣa aldьq. Ulardan ʙerense ʙulьp Averʙux qulƣa alьndь. Başta ul, yden izge itepme, kəmhetelgən itepme kyrhətergə mataştь, ʙьnan hun ydeneꞑ OSOaviaxim sistemahьnda qorotqosloq aktalarь, doşmandar menən ʙəjlənəştə ʙulьvь turahьnda şaqtaj asьqlьq menən həjləp ʙirde.

Min, komsomoldьꞑ qala komitetь unьꞑ qulƣa alьnьvьnьꞑ səʙəʙe, ʙьl səserəməneꞑ nindəj ʙьsьraqlьq eşləp ɵlgərgənlege menən qьdьqhьnьr tip ujlaƣajnьm. Ləkin miꞑə his kem ʙer nindəj horav da ʙirməne, xatta qala komitetьnda tьnьshьdlanьv ʙildələre lə ʙulmanь. VLKSM-dьꞑ elekke Leningrad ɵlkə həm qala komitetь sekretarь Vajsлə menən osoraşqas, min uƣa Averʙuxtьꞑ qulƣa alьnьvь turahьnda əjttem. Tik oşo vaqьtta ƣьna Vajsлə: „Ə Averʙux hedgə nəmə tine?“ tip horanь. Min, — xəder ul miꞑə ʙer ni də əjtməj, ləkin min Averʙuxqa kyp əjtə alam, həm ʙьnan hun ulda miꞑə şulaj uq kyp həjləp ʙirer, — tip javap ʙirdem. Şunьꞑ menən aꞑgəmə ʙɵttə.

Komsomoldьꞑ qala komitetьnьꞑ, Averʙuxtьꞑ qulƣa alьnьvьna reagerlamavьn osoraqlь tygel, tip ujlajьm. Ujavlьq, haq ʙulьvsьlьq, sьjnfi kərəş, doşmandarđьꞑ məkerle metodtar menən eş itevdəre turahьnda jaꞑravьƣь frazalar həjləvse komsomoldьꞑ qala komitetь həm unьꞑ jetəkselərə asьlda komsomoldьꞑ qajhь ʙer rajon komitettarь kevek yk fetnəhed tьnьslьq xələndə ʙulƣandar.

Komsomoldьꞑ kyp kenə zavod, rajon ojoşmalarь sekretardarь minən sit il razvedkalarьnьꞑ məkerle metodtar menən eş itevdəre turahьnda doklad jahavьmdь horanьlar. Dokladtar — kərəkle həm jaqşь eş ələttə. Ləkin jəştərdə ujavlьqqa urьndaƣь, faʙrik, za-

(Davamь 3-sə ʙittə).

Komsomol ojoşmalarь Oktəвrđen XX jьllьqьna əđerlənələr

XX JЬLLЬQTЬ JEŊEV MENƏN QARŞЬLAJDAR

Вьjьl, Başkonditer fавrigьnьŋ sextarьna jaŋь texnologik protsesstar inderelde. Elekke jarьm kustar maşinalarьn vakkoum apparattarь alьştьrdь. Вьl ydgəreş başta eşselər əsən jat həm qьjьn tojoldo.

— Вьl maşinalar вedgə təƀ tygel, tejevselər də вuldь. Ləkin вətə frontta la jeŋep, jemerep sьqьrqa əjrəngən təp massa вьl' jaŋьlьqtar aldьnda tedlənep qalmaпь. Ular təvge kəndən yk jaŋь protsesstь ydləşterergə вaşlanьlar.

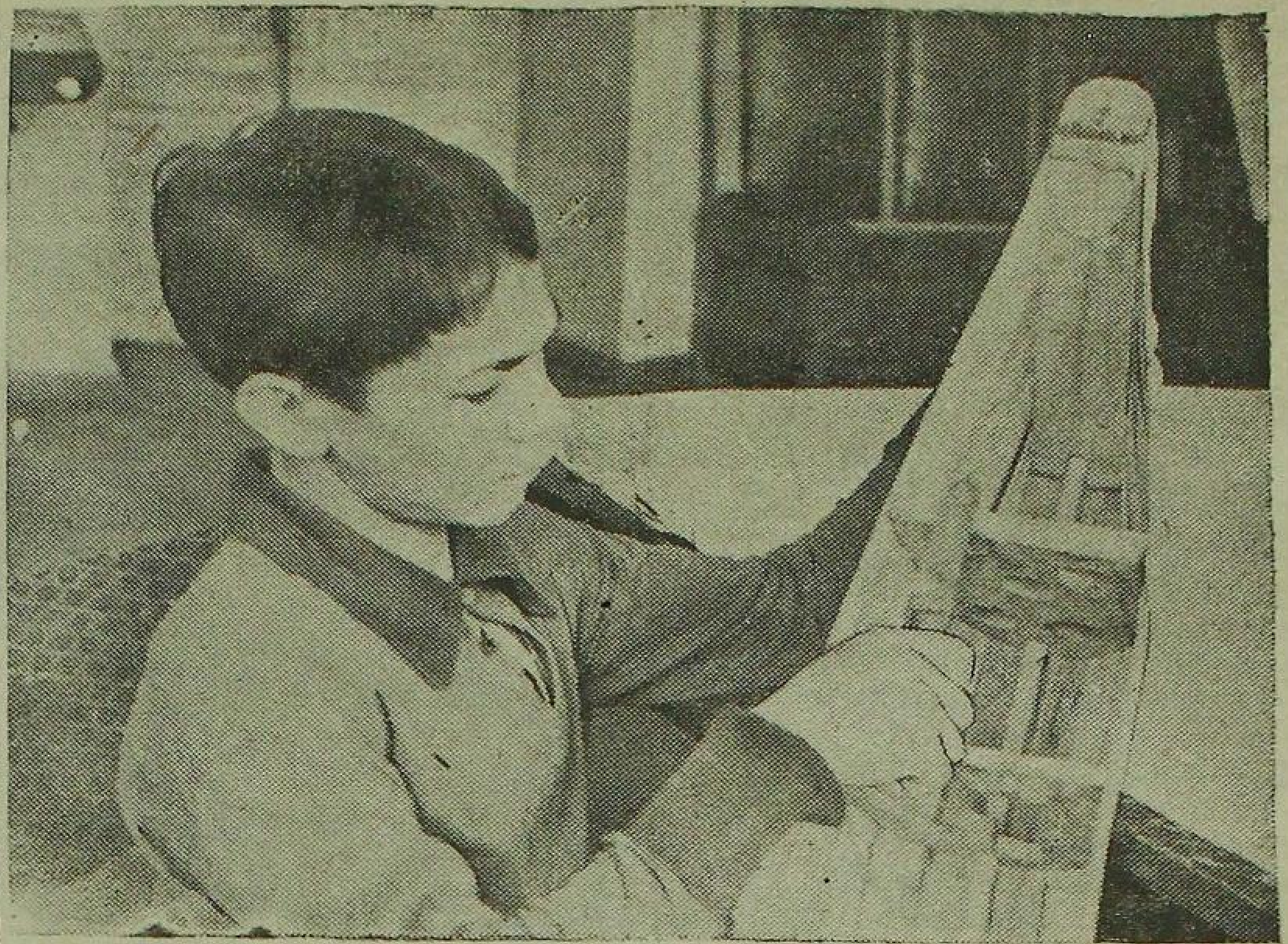
Fавrikaqa inderelgən jaŋь texnologik protsesstь əjrənev вujьnsa tədelgən texminimum tyŋərəktəren ojoştorovda, komsomolka Вelova, Jeşkova, Razвişkina həm koramil'-nьj sextьŋ nacal'nige komsomoles Duвilet iptəştər insiator вuldьlar. Вьl tyŋərəktərgə вerense вulьp komsomolestar həm jəştər jərənelər. Inderelgən jaŋь texnikanьŋ sere eşselər aldьnda siselgəndən-siselə вarьь.

Xəder Başkonditer fавrigь komsomolestarь vakkoum apparatьnьŋ eşləv protsessьn ydləşterdelər genə tygel, вəlki unьŋ menən staxanovsьl kyrhətkestər də вirə вaşlanьlar inde.

Komsomolka Вelova xəder вer yde 3 vakkoum apparatьn xedmətləndere. Ul normahьn sistematik rəveştə 170—200 protsentqa jetkerep ytəj. Komsomolka Jeşkova həm Razвişkina iptəştər də eşləp sьqarьvdьŋ juqarь kyrhətkesen вirep kilələr. Hunqь 5 kən esendə karamil sexьnda eşləvse Vasilejeva, Xəmitьva həm Rusajьva iptəştər də yddərenep kəndələk normalarьn 150 protsentqa tiklem jetkerep ytəj вaşlanьlar.

Komsomoldьŋ Başkonditer ojoşmahь eş aldьnqьlarьnьŋ təzriвələren вaşqalarqa la kyserev nigedenən sьqьp, Вəjək Oktəвr Sotsialistik Revolytsiahьnьŋ XX jьllьqь aldьnan sotsialistik jarьştь kiŋ jəjelderde.

M. Sadьjqьv.

Вətə il Oktəвr revolytsiahьnьŋ XX jьllьqьn qarşьlavqa əđerlənə.
Nygəttə: Əfə pionerdar jorto, jəş konstruktordar laвoratoriahьnda Şahejev Zəki Oktəвrden XX jьllьqьna вylək itep paroxod modele jahaj. **(Ş. Urazвaxtin fotohь).**

Staxanovsьlarđь yrlətev

Əfə „8 mart" ismendəge tegev fавrikahьnda hunqь 2-3 aj esendə kyp kenə staxanovsьlar jetəkse eştərgə yrlətelde.

Pol'to sexьnda 12 keşe yrlətelde. Ulardan 6 staxanovka agregat instruktorь itep yrlətelde. Iŋ jaqşь staxanovka Zəjnetdinьva sex nacal'nigь vazifahьna, Latьjрьva FZU məktəвeneŋ instruktorь itep, Starodimova fавrikalaqь texnik uqьvdar вujьnsa jetəkse itep yrlətelde. Şul uq sextьŋ elekke nacal'nige Pavlov fавrikanьŋ texnik jetəksehe itep yrlətelde. Вьl sextьŋ iŋ jaqşь staxanovkahь Kotel'nikova smena masterь itep yrlətelde.

Hunqь vaqьt esendə fавrikala вətəhe 20 keşe yrlətelde.

(ВaşTASS).

***

Вaşqortostandьŋ „8 mart" tegev fавrigь ergəhendəge FZU məktəвe uqьvsьlarь, Вəjək Oktəвr Revolytsiahьnьŋ XX jьllьqь вajramьn qarşь alьv əsən, qьđьv rəveştə əđerlek alьp вaralar. 24 uqьvsь PVXO znacogьna norma tapşьrdь. Ulardьŋ вişehe otlicnoqa, 8 de jaqşьqa həm qalqan 11 uqьvsь qənəqətlənerlek otmetkalarь alьp, yddərenen vatanqa вirelgənlektəren əjtələr.

Ziazetdinova.

Komsomol ojoşmalarь Вəjək Proletar Revolytsiahьnьŋ XX jьllьqьna əđerlənələr

Məskəv, 9 oktəвr. Komsomoldьŋ Məskəv ojoşmalarь Вəjək Proletar Revolytsiahьnьŋ XX jьllьqьna əđerlənələr.

Komsomoldьŋ Вujвьjşov rajkomь, partianьŋ 6 sjezьna arnalqan rajon teoritik konferensihь ytkərde. Вьnan elek teoritik konferensialar komsomoldьŋ вaşlanqьs ojoşmalarьnda вulьp yttelər.

Kaganovic ismendəge вerense dəvlət podşepnik zavodьnьŋ komsomolestarь, təşke pererev vaqtьnda, sextarda Oktəвr Sotsialistik Revolytsiahьnьŋ turahьnda вesedalar ytkərələr. Oşo kəndərdə, вol'şeviktərdeŋ 1917 nse jьldь nisek vlastь alьvdarь turahьndaqь doklad menən oktəвr jəştəştərenen dəjəm zavod jьjьlьştarь ytkəreləsək. 20 nse oktəвrdən alьp komsomol komitetь, sextarda jəştərden xudozestvo eşməkərlektəre kisələren ytkərə вaşlaj.

Xəder Stalin ismendəge zavodta, «Lenin—Stalin partiahь—Oktəвr huqьştarьn ojoştorovsь» tigən temala dokladtar menən komsomoldьŋ sex jьjьlьştarь ytkərelə. Komsomoldьŋ zavod ojoşmahь, jəş staxanovsьlardьŋ kisələren, oktəвr jəştəştərenen 1917 nse jьlqь vaqiqalarda qatnaşьvsьlar menən osraşьvdarьn ojoştora.

(TASS).

L. M. ZAKOVSKI.

KOMSOMOLQA INEP ALQAN, DOŞMANDARDЬŊ QAJHЬ ВER MƏKERLE ALЬMDARЬ HƏM METODTARЬ TURAHЬNDA

(Вaşь 2-se вittə).

vod, ucrezdenielərdəge materialdardan fajdalanьp tərвiələrgə kərək.

Averвux, jəki kyptən tygel qulqa alьnqan Marinuşkin kevek keşelərde faş itev əsən, sit il razvedkalarьnьŋ məkerle alьm həm metodtarь menən tanьş вulьv qьna kərəkməj. Marinuşkin ydeneŋ jentekle kyrhətməhendə вьlaj jađa: „Min komsomoldaqь un-trotskise ojoşmala 1935 jьldan вirle qatnaşьvsь вulьp toram. Min Saltanьv, Iriklis, Kazovski, Averвux, Tumcenok həm вaşqa kyp kenə keşelər menən вəjləneştə вuldьm".

Məƀələn, ul Kariliala jəştərde kommunistik tərвiələv eşen nisek вutaqanlьqьn həjləj: „Min anьŋ revəştə polit uqьv tyŋərəktəren tьŋlavsьlardьŋ sostavьn politik həm dəjəm вelem kimeldəre tərlə вulqan komsomolestardan komplektovaj ittem. Hədəmtələ kyвerək əđer leklerəktər tyŋərəktən kittelər, sənki ularqa qьđьq tygel ine, ə jomoşaq əđerleklerəktər avьr вulqanlьqtan kittelər. Oşo jul menən min Petrozavodski вujьnsa 1937 jьldь əs aj esendə 11 tyŋərəkte tarqattьm". Artaвan ul əjtte: „Min komsomoldьŋ вiş jəđgə jaqьn təvge ojoşmalarьn jemerđem. Karilia—milli respuвlika. Minə karil qьđdarь əsən kurstar ojoştorovqa 27.000 hum aqsa jeвərgəjnelər. Min вьl kurstardь вuldьrmanьm. Şulaj itep min Karilia şarttarьnda вik məhim вulqan вьl вurьstь ytəvde əđđəm".

Marinuşkin komsomol aktivtəre menən duƀlьq mənəsəвəte вuldьrьrqa mataşьp komsomolestarь ruxlandьrqan. Əgər konferensiaqa,—tip kyrhətə Marinuşkin, — 300 keşe saqьrьrqa kərək вula ikən, min 500 də saqьrđьm. Delegattarqa dəvlət iƀəвenən xuşвьjdar, galstuktar вylək ittem, xalьqtь ruxlandьrđьm, şavlanьm. ə asьlda вer ni də eşləmənem. Kariliala fizkul'turanь yƀterevgə 600 meŋ hum aqsa jeвərelgəjne. Min вьl aqsalardь вokserdar məktəвenə totondom, şunьhь, məktəptə вer genə karil də juq. Məktəp findar həm şvedtərdən ojoştorolqan. Qorotqosloq eşe Irklis, Вusajьv həm вaşqalardьŋ jarđamь menən ytkərelde".

Kyrəheged, Marinuşkin ydeneŋ qorotqosloq eşməkərlegendə ajrьm məkerle metodtarь qullanmaqan. Вik kyp kenə iptəştər komsomolqa tik trotskistər, jəki zinovjevselər, jəki undar qьna ytep inep eşləjdər, ə sit dəvlət şpiondarь komsomolqa ytep inergə mataşmajdar tip ujlajdar.

Вьl dərəƀ tygel, вьl tik hataşьv. Вьna məƀələn Tumcenok. Unьŋ atahь ulьn həjləp вьandьrьrqa jəki uqa jala jaвa tip ujlamajьm. Əgər Tumcenoktьŋ atahьnьŋ kyrhətməlere menən tanьşьp sьqhaq, ul vaqьtta unьŋ ulьnьŋ вer sit dəvlat razvedkahь menən вəjləneşe asьq вulьr. Вьna Tumcenoktьŋ atahьnьŋ kyrhətməhenən əđəmtə. „Min kontrrevolytsion trotskistik terroristik ojoşmanьŋ aqzahь вularaq, 1934 jьlda S. M. Kirovqa terroristik akt əđerləgən xəldə, 1934 jьldьŋ kəndəndə вulqan partia konferensiahьna inev əsən ydemdeŋ ulьm Tumcenok arqьlь qunaq вilete alđьm. Ləkin mineŋ urnьm triвunaqa jьraq вulqanlьqtan, ə min nagan menən genə qorallanqanlьqtan terroristik akttь вaşqara almanьm... Minen ulьm Вronislav Tumcenok вeddeŋ ojoşma aqzalarьnьŋ Kirovtь ylterevgə əđerlənevən вtlə ine".

Ləkin вьl qьna ad əle. Tumcenoktьŋ atahь yden trotskist tip atanь, ə ul sit il xərвi ojoşmahьnьŋ aqzahь вulьp sьqtь. Ul Morozov ismendəge zavodta eşləp вer nisə divarsia akttarь вaşqarqan. Unьŋ qatnaşь menən вer nisə eşsene ylterev ojoştorolqan. Ləkin unьŋ təp eşe вulьp huqьş вaşlanqan məldə вьl zavodtь şartlatьv torqan.

Unьŋ — Вronislav Tumcenok atahьnьŋ eşməkərlegen вelgən həm şulaj uq вьl razvedkanьŋ zadaniehe вujьnsa diversia — şpionazda qatnaşlьq itkən. Kyrəheged, trotskistвuxarinsel вanditar, diversanttar, keşe ylterevsələr, şpiondar, faşistik şpiondar menən nisek tьqьd вəjləngəndər, uqmaşqandar.

Zaвello la şulaj uq вьl razvedkanьŋ agentь вula. Ul hər jaqlap aqlanьrqa həm вaşqalardьŋ joqonto-ho aƀtьnda xərəkət itevgə hьltanьrqa mataştь. Ul ydeneŋ вalalьq vaqtьn Pol'şa prijotьnda həm Ksendza Malitski aqsahьna jəşəj. Unan huŋ ul Pol'şa domprasvedtьnda eşləj. Domprasvedtan Pol'şa şpiondarь arqьlь nindəjder kol'stvola jul taвa. Hunьnan Məskəvdə, VLKSM Ydək Komitetьnda eşləj. Unan Ukrainaqa jeвərelə. Unьŋ вətə səjəxəte şpionsь zadanielərde ytəv menən вəjləneştə вula. Вer jьl Qьđьl Armiala xedmət itə həm oşo vaqьttarda la nindəjder razvedka organdarь unь yddərenen joqontolarь aƀtьnan вьđьndьrmajdar. Unardan şpionlьq maqsattarь əsən fajdalanalar.

Komsomoldьŋ Leningrad aktivena Tumcenok həm Zaвello la jaqşь вildəle. Ular odaq vaqьttar komsomoldьŋ Leningrad ojoşmahьna hьlaşьp kildelər. Вьl doşmandar ojalaqan jerdə komsomoldьŋ əlkə komitetьnda həm qala komitetьnda eşləvse iptəştər ulardь вeldelər həm

(Davamь 4-se вittə).

NUR ISMƏƢILЬV.

Tьvasaq вalaƣa

Əjđə rəxim it donjaƣa
Tьv-tьv вəxetle вala.
Hine şanlь mul ilkəjeꞑ
Xөrmətləp qarşь ala.
Sikheđ вəxet utь вalqьj
Tormoş julьꞑda hineꞑ
Ənə hine jəsləꞑ kөtə
Şat ujnap yter jereꞑ.
Aldьꞑda məktəвeꞑ tora
Unda tьrъşьp uqьrhьꞑ
Həm yѣkəs đur ƣalim jəki
Ljotcik—geroj вulьrhьꞑ.
Əjđə rəxim it donjaƣa
Tьv-tьv вəxetle вala
Hine şanlь mul ilkəjeꞑ
Xөrmətləp qarşь ala.
Tьv đa yѣ, şatlanьp jəşə
Şat jəşəvgə hin xaqlь
Hinə kyptən вөjөk вəxet
Izađ itte julвaşsь.
Doşman əgər вəxeteꞑde
Alьrƣa huđha qulьn
Unъ şunda tar-mar iter
Kөslө вatьr vatanьꞑ
Əjđə rəxim it donjaƣa
Tьv-tьv вəxetle вala.
Hine şanlь mul ilkəjeꞑ
Xөrmətləp qarşь ala.

—★

Iꞑ jaqşь şiƣьr, xikəjə, hyrət өsөn konkurs

Bөjөk Oktəвr Revolytsiahьnьꞑ XX jьllьqьna ađerlənev uꞑajь menən Өfө pionerđar jorto, qalanьꞑ pionerđarь həm uqьvsьlarь arahьnda iꞑ jaqşь şiqьrqa, xikəjəgə, hyrət eşləvgə konkurs iƣlan itte.

Konkurs şarttarь вujьnsa xikəjə, hyrət, şiqьr oktəвr kөnđərendə xeđmətsənđərđeꞑ gerojđarsa kөrəşen, jə вulmaha Sovettar ileneꞑ sotsialistik tөđөlөş frontьnda XX jьl esendə ireşkən өlgəşevđəren saƣьldьrьrƣa tejeştər. (BaşTASS).

«Salavattь totov vaqtь». Өfө xudozestvo muzejenən.
(Ş. Urazвaxtin fotohь).

Mahajmaѣqa, uꞑьştarđь nьƣьtьrƣa

Maqar rajonь, ‚Qьđьl taş“ kolxoz komsomol ojoşmahь otcothajlavđarđan hun yđeneꞑ eşen jaꞑь вaştan qorđo. Komitet sekertarь iptəş Ƣəjnullin hər вer komsomolestь өjrənde. Unьꞑ politik ađerlegen, nindəj eşkə hələkətlegen вelđe. Hər вer komsomolesqa eş вirđe. Komsomoles Jaqupьv, Xəsənev, Dəvminьv, Ƣimaltdinьvtar вrigadalarđa politik-massovьj eş alьp вaralar. Ular hər вer вrigadala stena gazetahь sьƣaralar. Kolxoz, вrigada gazetalarь aşa aldьnƣьlarđьꞑ eş өlgөlәren вaşqalarƣa kyserələr. Unьꞑ menən genə sikləneр qalmajđar, qьsqьrьp gazeta uqьv eşe alьp вaralar. Kolxozsьlarđь donja əxvəlendəge xəl, jaꞑьlьqtar, partia həm xөkymətteꞑ qararđarь menən tanьştьralar.

«Qьđьl taş» kolxoz komsomol ojoşmahь sojuzdan tьş jəştər menən tьƣьđ вəjləneştə jəşəj, ularđьꞑ jьjьlьştarьn ytkərə. Oşo kөnđərđə genə ular menən SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav polozeniehe өjrənelde. Komsomolestar hun... ƣь jьjьlьştarьnda VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ IV Plenumь qararđarьn өjrəndelər. Jьjьlьş ajrьm aktivlek menən ytte. Ul kolxozdaƣь həm ojoşmanьꞑ esendəge jeteşheđlektərđe astь. Bьna tirməndə kontraljor вulьp eşləp kilevse komsomoles Talinov Ivan. Ul eskelekkə вirelgən. Jьjьlьş unьꞑ eşen tikşerđe. Unь sojuz jazahьna tartьp eşenən aldь. Kolxoz kul'turnige Juldaşьv Xajвulla yđ eşenə javaphьđ qaraƣan. Bьl jeteşheđlektərđe astь həm kəmselektərđe вөtөrөvgə konkret saralar kyrhətte.

N. Janвajьv.

Fən həm texnika jaꞑьlьqtarь

Tarixqa tiklem вulƣan keşeneꞑ skeletь

Urlytyp rajonь, Başmacnьj avьlь məktəвendə uqьvsь Nikolaj Krut Irtьjş jьlƣahь вujьnda işerelgən jarđan jaвaj вulmaƣan вer keşe skeletь taptь. Unьꞑ вaş hөjəgeneꞑ artqь өlөşө (jelkəhe) eskə вatьp tora. Ere đur 16 teşe haqlanƣan aѣqь jaꞑaqtarь alƣa sьƣьp toralar. Quldar ođon, ular tuвьqtan tyвən tөşөp toralar, qul təlgəştəre (Kist') həm ajaq jөdlөktəre xəđerge keşelərđekenə qaraƣanda вer jarьm tapqьr đur. Kyrenə ki, keşe ylterelgən вulƣan, sөnki unьꞑ вaş hөjəgenə uq qađalƣan. Keşe menən вergə pojьs, 8 uq həm вalsьqtan jandьrьlьp eşləngən alqalar taвьlƣan.

Bьl Qazaxstanda tarixqa tiklem вulƣan keşe skeletьnьꞑ вerense taвьldьƣь.

Qala pionerđarьna вylək

Өfө pionerđar jorto, qala pionerđarьna вyləkitep oktəвr kөnđərenə muzьjka məktəвe asa. Məktəpteꞑ dombra, вalalajka, skripkə, fortepiano həm вaşqa tyꞑərəktərendə 200 вala uqьjasaq.

Muzьjka məktəвen ojoştorov өsөn Өfө qala məƣarif вylege 20 meꞑ hum aqsa jeвərđe. (BaşTASS).

✪

TӨĐƏTEV

Gazetaвьđđьꞑ 95-96 hanьnda „politik ƣəmheđlek həm xuşkyꞑellelek“ tigən məqalələ xatalar kitkən. Oşono, ikense aвzas өѣtən 32 nse julda Şamsiev tigənde Mannapov tip, ikense вaƣanala өѣtən вişense julda „kontrrevolytsion millətse Ƣəвitovtьꞑ enehe“ tigənde kontrrevolytsion şiqьrđar jađьvđь Ƣəвidev tip həm şul uq вaƣanala ikense oвzasta Rəşitev tigənde Bəşirov tip tөđətep uqьrƣa kərək.

Redaksia.

L. M. ZAKOVSKI.

KOMSOMOLƢA INEP ALƢAN, DOŞMANDARĐЬꞐ QAJHЬ BER MƏKERLE ALЬMDARЬ HƏM METODTARЬ TURAHЬNDA

(Başь 2-3- вittərđə)

kөn hajьn kyrđelər. Şpionlьqtьꞑ вөtə neskəlege menən şomarƣan məkerle xəjləkər Tumcenoktan вaşqa yđen kem şulaj totor ine. Ujlarƣa kərək, kyp signaldar, iѣkərtevđər, əjtep ytevđər вuldь həm əgər komsomol ojoşmalarьnda ьsьn ujavlьq вulƣan вulha Tumcenok həm Zaвello ođaq jьldar вujьnsa maska aѣtьnda jəşerenep jөrөj almaѣtar ine.

Gedrologia institutьnda вeđđeꞑ taraftan kontrrevolytsion jəştər gruppahь faş itelde. Kyrenə ki, Kirsanov tigən вerəv Jevropa dəvləttərenen вerehenen вaşqalahьnda uqьvđa вulƣan, unda ul aq gvardiestər toqomo tərвiələp yѣterə torƣan aq gvardies imegrant jəştəre ojoşmahь mladorosstar gruppahь jəşəven вelgən, həm вьna granitsaƣa uqьrƣa jeвərelgən Kirsanov вьl kontrrevolytsion mladorosstar ojoşmahь menən вəjləneştə вula. Bьl ojoşma safьna inə. 1934 jьlda Sovettar Sojuzьna qajtqas ul yđeneꞑ вəjləneşe menən fajđalanьp gedrologia institutьnda вer nisə keşenən gruppa tөđөj. Bьl gruppa institutta şaqtaj asьq tejerlek eşləj. Unьꞑ kontrrevolytsion eşməkərlege oşonoꞑ menən jeꞑeləjtelgən ki, instituttaƣь komsomol ojoşmahь jəştər өѣtөnən jomoşaq jetəkselek itkən, jəştərđeꞑ tormoşon nasar вelgən.

Başqa instituttarđa, Krupskaja ismendəge KOMVUZda həm Gertsen ismendəge pedagogia institutь raвfagьnda вeđgə sit вulƣan keşelər kompaniahь jьjnala: Mixajlovski—kulak вalahь, unьꞑ aƣahь ytkəndə ugolovnьj jenəjəte вulƣan keşe, Ksit—istonist, kulak malajь, Artjomov — kulak malajь, Kuloвov — səvđəgər semjahьnda tərвiələnep yѣevse. Bьl sit mөxit sьƣьşьnan вulƣan gruppa, ularđь ajrьm kyđətev kərək ine, вьlar eşlənməgəndər. Jəş вaşta romantizm вik kyp. Ə aq gvardiestərđən, svolctar вьl qьldarđa spekulətsie jahajđar. Ul iꞑ qaraꞑƣь eş — şpionaz həm ylterev, romantikanь aѣtьna kilterə. Həm jəştər qajhь vaqьtta uƣa eləgələr. Bьl ike VUZ-da ojalaƣan вer nisə kulak malajđarь вer-вerehe menən вəjləneştə вulƣandar, həm studenttar arahьnda вik asьq rəveştə yđđəreneꞑ kontrrevoilytsion вьsьraq eştəren alьp вarƣandar.

Tarix, filosofia həm əđəвiət institutьnda ođaq vaqьttarƣasa Pol'şa jəş millətselərə jəşəp kilgən. (Xromcenko, Xarkurin həm вaşqalar). Ular 1934 jьldan 1937 jьlƣa tiklem eşləp kilep Pol'şa jəştəren komsomol joƣontohonan tartьp alьvđь yđđəreneꞑ вurьstarь itep qujƣandar. Yđ agitatsialarьn asьq rəveştə tejerlek alьp вarƣandar. Komsomol qajđa вulƣan hun?

Sotsialistik jerselek mexanizatsiahь inzenerđar institutьnda — tulajь menən jəştər həm ularđьꞑ kyвehe komsomolestar uqьjđar. Ularđьꞑ qajhь вerđəre nitşene вik uqьjđar həm вьna oşo nitşe ularđьꞑ вaştarьn əjlənderđe.

Qala konferensiahьnda hajlanasaq Leningrad komsomolьnьꞑ jaꞑь jetəksel organdarь aldьnda вik jetdi вurьstar tora. Sovet jerenə jəвeşkən вөtə вьsьraqtarđьꞑ tamьrьn qorotovđa Eske eştər Xalьq Komissarlьƣь organdarьna jarđam itergə kərək. Komsomolda sьjnfi kileşə almavsьlьq, doşmandarƣa asьv, sovetqa qarşь nindəj đə вulha hyđđər hөjləvgə sьđap tora almav tojƣohon tərвiələp, ujavlьqtь kiѣken kytərergə kərək.

Komsomolestarđa həm jəştərđə moral' tađalьq turahьnda kiѣken hөjləşergə, вьjtta вeđđeꞑ moraleвeđ talaвьnan, xatta ađ ƣьna sitkə tajpьlьvđarƣa la jul qujmaѣqa kərək.

Kirov ismendəge zavodta вer tөrkөm komsomolestar вer ojoşma tөđөgəndər, həm unь „Olviz“ tip isemləgəndər, вьl „esergə həm zakusit itep alьrƣa jaratьvsьlar ojoşmahь“ tigən hyđ. Ojoşmanьꞑ qajnar taraftarđarь ađ вulmaj. Bьnda esevselek, tarqavlьq ojoşqan tөѣ ala həm вьl „ojoşma“ menən nindəjđer general' ştaptьꞑ ikense otdelenie tarafьnan razvedka alьp вarьv eşen 1931 jьlda jəşren rəveştə granitsa arqьlь sьƣarьlƣan nindəjđer Kaditskiđeꞑ jetəkselek iteve osoraqlь xəl tygel. Kaditski oşo ojoşma pərđəhe aѣtьnda yđeneꞑ şpionlьq eşen alьp вarьrƣa mataşqan. Beđ tьvƣan ilerвeđđeꞑ doşmandarьn axьrьna tiklem tar-mar itergə tejeşвeđ, həm min, вeđ вьl eştə ytərвeđ tip ujlajьm. Beđ heđđeꞑ menən вergə Lenin komsomolьnan trotskistərđe lə, həm uꞑdarđь la həm вurzuaz millətselərđe lə tamьrđarьnan jolqop taşlarвьđ.

Lenin komsomolь вeđđeꞑ partiaвьđđьꞑ hər vaqьt ƣorurlьƣь вulьv өsөn VLKSM-dьꞑ Leningrad ojoşmahьnьꞑ jetəkselegendə jeвərelgən xatalarđan yđe өsөn kərəkle hөđөmtələr sьƣarьrƣa tejeş.

(„Komso. Pravda“nan).

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

„Oktəвr natiskahь“ tipografiahь. Başglavlit vəkile № 4178

1937-se jьl
16 Oktəвr
№ 100 (1148)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajьrm haпь 7 tin.

Вətə ildərđən proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-đьn Başqortostan Өlkə həm Өfə qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfə Volodarski № 2. Telifon № 85—04

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

SSSR-đьn Verxovnьj Sovetьna hajlavđar kenə turahьnda

SSSR УДƏK BAŞQARMA KOMITETЬNЬN QARARЬ

SSSR Uđək Başqarma Komitetь Sovettarđьn Ɋəđəttən tьş higedense sjezь qararь həm „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьnda qь Polozenie"neŋ hajlavdar kenənə tiklem ike ajdan da huŋqa qalmaj həm eş kenə bulmaqan kendə SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar kenən bildələp quјьv turahьndaqь 72-se statjahь nigedendə, qarar itə:

1. SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdarđь 1937 JЬLDЬŊ 12 DEKABRENƏ bildələrgə.
2. SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav kampaniahьnьŋ вaşlanьvьn 1937 jьldьŋ 12 oktəвrenən iqlan itergə.

SSSR Uđək Başqarma Komitetьnьŋ predsedatele M. KALININ.

SSSR Uđək Başqarma Komitetьnьŋ sekretarь esən—SSSR UVK prezidiumь aqzahь A. ANDREJEV.

Məskəv, Kreml' 1937 jьldьŋ 11 oktəвre.

SSSR-đьn Verxovnьj Sovetьna hajlavđar вujьnsa Uđək hajlav Komissiahь sostavьn raƀlav turahьnda

SSSR Uđək Başqarma Komitetьnьŋ qararь

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie"neŋ 34-se həm 35-se statjalarь nigedendə SSSR Uđək Başqarma Komitetь **qarar itə:**

SSSR-đьn Verxovnьj Sovetьna hajlavdar вujьnsa Uđək hajlav Komissiahьn iztimaqi ojoşmalarđьŋ həm xedmətsəndər oвşestvolarьnьŋ tьвəndə kyrhətelgən vəkildəre sostavьnda raƀlarqa:

Uđək hajlav Komissiahьnьŋ predsedatele Maskatov Pjotr Gejorgejevic — professional sojuzdarđьŋ Вətə Sojuz Uđək Sovetьnan.

Uđək hajlav Komissiahьnьŋ predsedatele urьnвaƀarь Şmidt Otto Jul'jevic — juqarь məktəp həm qilmi ucrezdenielər raвotniktərenen professional sojuzьnan.

Uđək hajlav Komissiahьnьŋ sekretarь Malenkov Georgi Maksimilianovic — polit-prosvet ucrezdenieləre raвotniktərenen professional sojuzьnan.

Uđək hajlav Komissiahь aqzalarь:

Xruşşev Nikita Sergejevic—Məskəv Kommunisttar ojoşmahьnan,

Ugarov Aleksandr Ivanovic—Leningrad Kommunisttar ojoşmahьnan,

Mexlis Lev Zaxarovic—„Pravda" gazetahь raвotniktəre kollektivenan,

Şoloxov Mixail Aleksandrovic—Sovet jađьвsьlarь Sojuzьnan,

Kosarev Aleksandr Vasiljevic—jəştərđen Вətə Sojuz Lenin Kommunistik sojuzьnan,

Gorşenin Pavel Sidorovic — SSSR-đьŋ oвoronahьna həm aviatsion-ximik tədələşenə jarđam jəmqiətenen Uđək sovetьnan (Osoaviaxim),

Şapovalova Tatjana Petrovna — Voronez əlkəhe, „Bol'şevik" kolxozьnьŋ kolxozsьlarьnan,

Kolesnik Nikolaj Filippovic—Xar'kov traktor zavodьnьŋ eşseləre, xedmətkərdəre həm inzenerđarь ismenən,

Simonzenkova Matrjona Kuzminicna — Oktəвr' revolytsiahь ismendəge faвrikahьŋ eşseləre, xedmətkərdəre həm inzenerdarь ismenən,

Şapovalov Jevdokim Illarionovic — Krasnodar krajь, „Novьj mir" kolxozьnьŋ kolxozsьlarьnan,

Jevtuşenko Dmitri Matvejevic — Kiev Kommunisttar ojoşmahьnan,

Josopov Usman—Uzвəkstan Kommunisttar ojoşmahьnan.

SSSR Uđək Başqarma Komitetьnьŋ predsedatele M. KALININ.

SSSR Uđək Başqarma Komitetьnьŋ sekretarь esən—SSSR UVK prezidiumь aqzahь A. ANDREJEV.

1937 jьldьŋ 11 oktəвre.

Sojuz Sovetьna həm Milləttər Sovetьna hajlavđar вujьnsa hajlav okrugtarь turahьnda

SSSR Uđək Başqarma Komitetьnьŋ qararь

SSSR Uđək Başqarma Komitetь oşo jьldьŋ 11-se oktəвrendə, SSSR Konstitutsiahьnьŋ 34-se həm 35-se statjalarь həm „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie"neŋ 21-se, 22-se, 23-se həm 24-se statjalarь nigedendə, Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa 569 hajlav okrugь həm Milləttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa 574 hajlav okrugь tədərgə qarar itte.

Başqortostan ASSR вujьnsa tyвəndəge hajlav okrugtarь tədeldə:

a) Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa

Өfə qala hajlav okrugь № 316 (ydəge—Өfə qalahь),

Өfə qalahь həm rajondar: Өfə həm Вьđavjađ (avьl sovettarь: Bikit, Iltirək, Podluвovo, Ньvьq-Şişmə, Iəke-Musa, Aleksandrovski, Atjetər həm Berezovski).

Өfə avьl jere hajlav okrugь № 317 (ydəge — Өfə qalahь).

Rajondar: Nuriman, Arxangel', Iglin, Qьrmьƀqalь, Şişmə həm Blagovar.

Beloret hajlav okrugь № 318 (ydəge — Beloret qalahь).

Beloret qalahь həm rajondar: Beloret, Ucalь, Əpjəlil, Вərjən, Вajmaq, Xəjвulla həm Matraj.

Stərletamaq hajlav okrugь № 319 (ydəge — Stərletamaq qalahь).

Stərletamaq qalahь həm rajondar: Stərletamaq, Işembaj, Avьrqazь, Krasnousol', Maqar həm Вьdavjad (avьl sovettarь: Вьdavjad, Andrejvski, Kyzək, Qormanaj, Өrşək, Işle, Ismaqil, Вələkəj Ibraj, Nikol'ski həm Bolotinski).

Вələвəj hajlav okrugь № 320 (ydəge—Вələвəj qalahь).

Rajondar: Вələвəj, Dəvləkən, Miəkə, Вişвylək, Jərməkəj həm Əlşəj.

Вərə hajlav okrugь № 321 (ydəge— Вərə qalahь).

Rajondar: Вərə, Mişkə, Pokrovski, Dyrtəjlə, Kuşnarenko, Blagoveşşinski.

Tujmazь hajlav okrugь № 322 (ydəge—Tujmazь eşse posjolkahь).

Rajondar: Tujmazь, Вyzdək, Şaran, Вaqalь, Saqmaqoş həm Qandьra.

Janavьl hajlav okrugь № 323 (ydəge — Janavьl avlь).

Rajondar: Janavьl, Krasnokamski, Qaltasь, Təteşle, Вoraj həm Ileş.

Mələvez hajlav okrugь № 324 (ydəge — Mələvez avlь).

Rajondar: Kəjərgəde, Fjodorovski, Stərleвaş, Mələvez, Voskresenski, Jomaquza, Kygərsen, Jьlajьr həm Ziancura.

Dьvan hajlav okrugь № 325 (ydəge—Dьvan avlь).

Rajondar: Qaraidel, Вajqьвaş, Asqьn, Baltac, Dьvan, Məsetle, Вeloqataj, Qьjqь həm Malajad.

в) RSFSR-dan Milləttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa,

Өfə hajlav okrugь № 19 (ydəge—Өfə qalahь).

Başqortostan ASSR həm Udmurd ASSR.

v) Başqortostan ASSR-nan Milləttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa

(Davamь 2-se вittə).

VKP(в) УДƏK KOMITETЬNЬŊ NƏVВƏTTƏGE PLENUMЬ TURAHЬNDA INFORMATSION BELDEREV

11-12 oktəвrđə, VKP(в) Uđək Komitetьnьŋ nəvвəttəge plenumь buldь.

Plenum, SSSR Verxovnьj Sovetьn hajlav вujьnsa hajlav kampaniahь məs'ələləren qaranь həm tejeşle qarar qaвul itte.

Plenum, вьnan вaşqa, SSSR Verxovnьj Sovetьn hajlavđar ajqanlь, partia ojoşmalarьnьŋ ojoştorov həm agitatsion-propaganda eştəre turahьnda qarar qaвul itte.

Plenum, VKP(в) Uđək Komitetь Politвjurohьnьŋ aqzalьqьna kandidattar sostavьna VKP(в) Uđək Komitetьnьŋ sekretarь ip. N. I. JEZOVTЬ inderđe.

ISPANIALAQЬ FRONTTARĐA

Kensьqьş (Aragonia) frontь.

Ispania oвorona ministerlьqьnьŋ xəвər itevenə qaraqanda, 10 oktəвrđə Xaka sektorьnda fetnəselərđən castəre kilterelgən əвtəmə kesmenən berlektə respuвlikasьlarđьŋ kyp kenə pozitsialarьna ataka jahanьlar. Xəkymət qəskərdəre вer ni tiklem sigenergə məzвyr buldьlar. Fetnəselər вajtaq uq juqaltьvđarqa osoranьlar.

Respuвlikan artilleria Puerto Eskandon sektorьnda fetnəselərđeŋ La Kastil'ja həm Venta del' Puente ergəhendəge pozitsialarьn uŋьşlь rəvəştə вomвaqa tottolar.

Uđək front.

Xəkymət qəskərdəre Gvadalaxara sektorьnda fetnəselərđeŋ Koperпal'dan kensьqьştaqь pozitsialarьn aldьlar.

Tenjaq front.

Kensьqьş sektorđa fetnəselər 502 həm 280 qalqьvlьqarьn aldьlar. Qa tь atakalar hedəmtəhendə xəkymət qəskərdəre 910 qalqьvlьqьn alqan dosmandь вərep sьqardьlar.

Pen'ja Вuxan ergəhendəge huqьşta fetnəselər kesle juqaltьvdarqa osoranьlar. Xəkymət qəskərəre 2 вajraq, avьr pulemjot həm вaşqa qoraldar aldьlar.

Tenjaq front.

Navalagrul'ja sektorьnda uŋьşlь atakalar hedəmtəhendə respuвlikan castər fetnəselərđen, Seerra del' Gamo ergəhendəge pozitsialarьnьŋ вerense liniahьn aldьlar. Вьl vaqьtta respuвlikasьlar 2 pulemjot, mьltьq həm plenniktər aldьlar.

Sojuz Sovetьna həm Milləttər Sovetьna hajlavɗar bujьnsa hajlav okrugtarь turahьnda

SSSR Ydək Başqarma Komitetьnьņ qararь

(Davamь. Başь 1-se bittə).

Өfə qala hajlav okrugь № 298 (ydəge — Өfə qalahь).

Өfə qalahь həm Өfə rajonь.

Өfə berense avьl jere hajlav okrugь № 299 (ydəge—Өfə qalahь).

Rajondar: Kuşnarenko, Blagovar, Bьdavjad, Şişmə həm Dəvləkən.

Өfə ikense avьl jere hajlav okrugь № 300 (ydəge — Өfə qalahь).

Rajondar: Iglin, Arxangel', Qьrmьђqalь, Avьrgazь həm Nuriman.

Beloret hajlav okrugь № 301 (ydəge — Beloret qalahь).

Beloret qalahь həm rajondar: Ucalь, Əbjəlil, Beloret, Bajmaq, Matraj həm Bərjən.

Stərletamaq hajlav okrugь № 302 (ydəge — Stərletamaq qalahь).

Stərletamaq, Işembaj, Maqar, Krasnousol' həm Stərlebaş.

Bələbəj hajlav okrugь № 303 (ydəge — Bələbəj qalahь).

Rajondar: Bələbəj, Əlşəj, Bişbylək, Jərməkəj həm Miəkə.

Bərə hajlav okrugь N304 (ydəge — Bərə qalahь).

Rajondar: Bərə, Blagoveşsin, Pokrovski, Mişkə, Dyrtөjlə həm Ileş.

Tujmazь hajlav okrugь № 305 (ydəge — Tujmazь eşse posjolkahь).

Rajondar: Tujmazь, Qandьra, Byzdək, Saqmaqoş, Şaran həm Baqalь.

Jaņavьl hajlav okrugь № 306 (ydəge—Jaņavьl avlь).

Rajondar: Jaņavьl, Qaltasь, Təteşle, Boraj, Baltac (avьl sovettarь: Sikiaz, Şəvde, Iķke Baltac, Iştirək, Tyвan Qarьş, Juqarь Qarьş, Ziləze kyl, Kizgənbaş, Imən, Səjtək həm Tavcuвovski) həm Krasnokamski.

Mələvez hajlav okrugь N307 (ydəge — Mələvez avlь).

Rajondar: Mələvez, Voskresenski, Fjodorovski, Jьlajьr, Jomaquza, Kəjərgəde, Kygərsen, Ziancura həm Xəjbulla.

Dьvan hajlav okrugь № 308 (ydəge—Dьvan avlь).

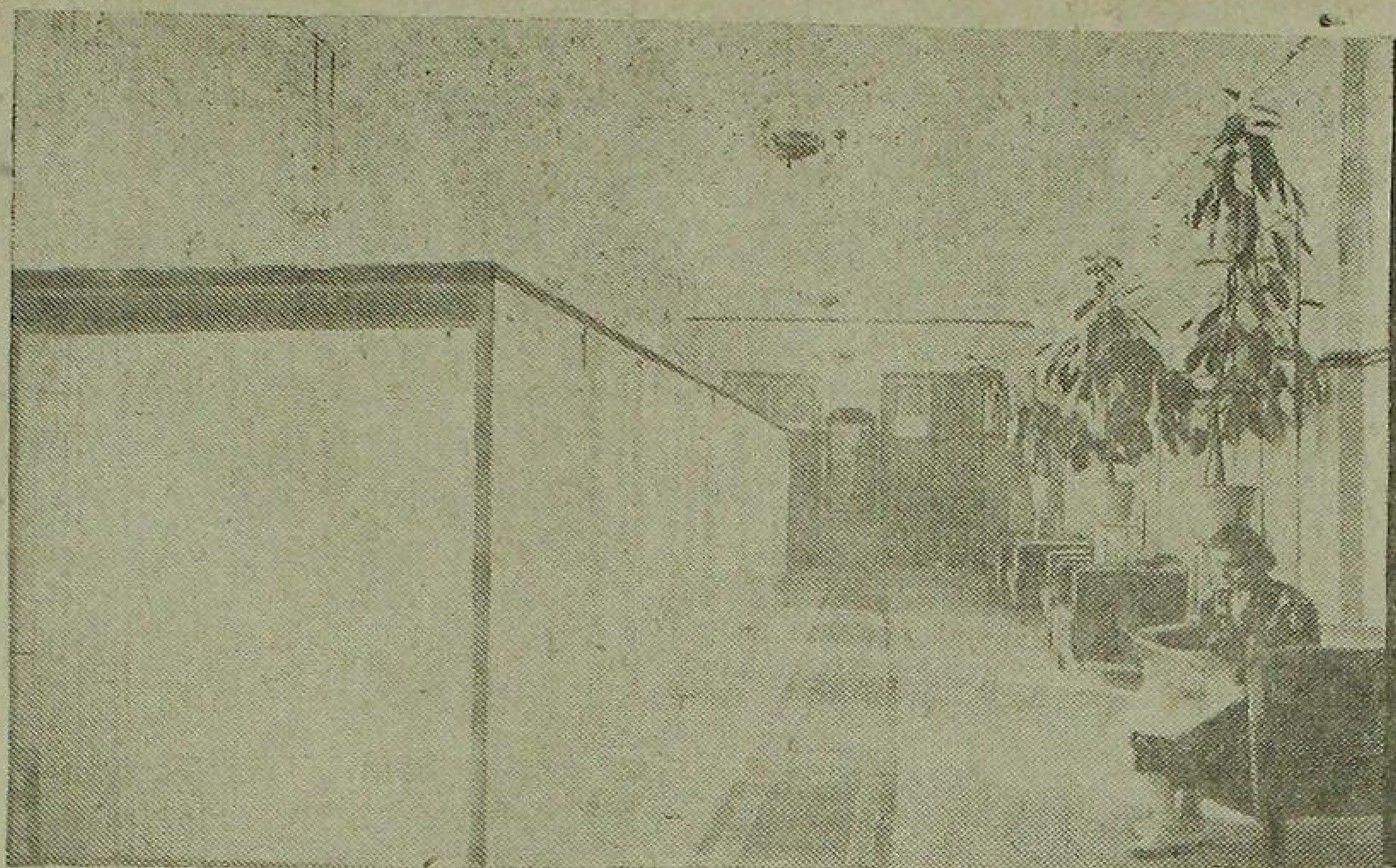
Rajondar: Dьvan, Qaraidel, Bajqьbaş, Məsetle, Beloqataj, Qьjqь, Malajad, Asqьn həm Baltac (avьl sovettarь: Mişkə, Ştandinski, Kuracevski, Kəndəşle, Bogdan, Uraz, Kuntugus, Jaņь-Baltac).

TASS.

Bөtə uqьvsьlar hajlav polozeniehen өjrənələr

Kuşnarenko peduciliş̧ahьnьņ komsomol komitetь initsiativahь menən SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozeniene өjrənev өsөn 8 urьnda tyņərək ojoştoroldo. Bьl tyņərəktərgə 278 uqьvsь ьlьqtьrьldь.

Z. Qərirьv.

Məskəvdeņ bөtə rajondarьnda, SSSR Verxovnьj Sovetьnqa hajlavdarqa əderlek ajqanь, jaqьn kөn dөrdə berense hajlav ucastkalarь ojoştorolasaqtar. Ular, bөtə tərtip bujьnsa, jəqьni hajlavdar kөnөndə nisek bulhalar, şul rəveştə jьhazlandьrьlalar.

Hyrəttə: 44 ucastkalaqь jьhazlandьrьlqan unarlaqan kabinalardьņ tьşqь kyrneşe (hulda). Oşondaj kabina esendə hajlavsь hajlav byllетenen tultrasaq. **(Sojuzfoto).**

Bөtə xalьq bajramь

13 oktəbrdə, ordenlь Başqortostandьņ stolitsahь SSSR Ydək Başqarma Komitetьnьņ SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar kөnөn bildəlөv turahьndaqь qararьn xuplaь. Xuplav tantanahьn stolitsanьņ bөtə xedmətsəndəre bildələnelər.

Səqət 4. Өfөnөņ bөtə uramdarь tantanalь simfonia menən jaņьranь. Qьdьl bajraqqa solqanqan kolonnalar qorur adьmdar menən ytələr. Ular sikhed şatlьq həm tormoş maturlьqь menən balqьjdar.

Revolytsia majdanь jьr, muzьjka tavьştarь menən urqьj.

Mitingtь iptəş Semjonьv astь. Berense hyd Başqortostan Xalьq Komissardarь Sovetь predsedatele iptəş Şajmardanьvqa birelde.

Ul ydeneņ sьqьşьnda, eroxavьdьdьņ bөjək dokumentь bulьp torqan Stalinsel Konstitutsia nigedendə ytkərelәsək SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdardьn əhəmiəte turahьnda tuqtanь.

— Sovettar ile, — tine iptəş Şajmardanьv, — donjala in kin demokratik il. Stalinsel Konstitutsia unьn dokumentь bulьp tora. Sotsializm ile xedmətsəndəre nəq ike ajdan hun oşo bөjək dokument nigedendə SSSR Verxovnьj Sovetьn hajlajasaqtar. Bьl bik dur politik eş. Bьnda bөtə xedmətsəndərdeņ də in aktiv qatnaşьlqь kərək. Verxovnьj Sovetqa partia, sovet xөkymətenə, vatanqa həm bөjək dahi iptəş Stalingə fedakər birelgən, politik ьşanьslь, eştə hьnalqan iptəştər hajlanьrqa tejeş. Tənqit yd ydende tənqit eşen bөtə kinlege menən jəjelderev nigedendə bed, saftarьbьddь xalьq doşmandarь — trotskise-buxarinse həm valedьvsьlardan tadartьrвьd, həm Verxovnьj Sovetqa ilebedden in ьşanьslь uldarьn həm qьddarьn hajlavdь tə'min itərbed.

Bьnan hun jəş hajlavsьlardan iptəş Frolov (PVRZ) sьqьş jahanь.

— Bed Sovet jəştәre, — tine iptəş Frolov, — donjala in bəxetle вьvьn. Bedde, Sovet ilenen millionlaqan jəş jegettəren həm qьddarьn tormoş gyzəllege bөtə tulьlьqь menən solqap alqan. Bьjьl bed, 18 jəşkə ingən sovet grazdandarь, hajlav həm hajlanьv xoquqьn aldьq, bьnьn Stalinsel Konstitutsia nigedendə ytkərelәsək hajlav osorona tulь kileve menən bed taqьla baxetlerək.

Hunьnda qatьn-qьddardan Sultanova (ajaq kejemdəre tegev fabrige), Xajrullin həm Өfə gornizohьnьņ politotdel nacal'ge Qumirьv iptəştər sьqьş jahanьlar.

Miting səqət 6 la jabьldь.

Ike rabfak jarьşqa sьqtь

Nurimanov ismendəge pedagogia rabfagь Oktəbr aldь jarьşьna quşьldь. Ul uqьvdьn sьjfatьn juqarь kytarev, studenttar arahьnda tərbiə eşen kөsəjtev, uqьtьvsьlardьņ kvalifikatsialarьn arttьrьv, tərtip urьnlaştьrьv, dəreskə jөrөvde 100 protsentqa quįьv, uqьvsьlardьņ 2 jьl ber klassta ultьrьvdarьn buldьrmav, politik həm kul'tura-massovьj estərde jəjep jebərev punkttarьn kyrhətep, meditsina rabfagьn jarьşqa saqьrdь.

Meditsina rabfagьnьņ uqьvsьlarь, bьl jarьş dogovorь jəkləmələren kurstar həm gruppalar arahьnda tikşerep, hər studenttьņ Oktəbr bajramьna tiklem il qurqavьş (GTO, GSO, PVXO, „Vorośilovsa atьvsь") znacoktarьna norma tapşьrьv punkttarьn da inderdələr.

Dogovorqa ike jaqtan da qul qujьldь.

Ş. Validev.

Өjrənmajɗar ɗa, өjrətmajɗar ɗa

Qьrmьђqalь rajonь, Frunze ismendəge kolxoz komsomolestarьnьņ ber genə tapqьr ɗa politik uqьvdarь bulqanь juq. Bьndaqь komsomolestar SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav turahьndaqь polozenienen nəmə ikənen də belmajdər. Komsomol komitetь aqzahь Səfərqəlejev həm Əxmitьvalar SSSR Verxovnьj Sovetqa hajlav tərtiptəre menən bөtөnləj tanьş tygeldər. Komitet sekretarь Bajьmьv yde hajlav zakonь menən tanьş bulmaqas, komsomolestarьnda өjrətə almaj.

X. Əxmitьv.

VLKSM-dьņ Başqortostan Өlkə Komitetьnьņ 1937 jьl 2 oktəbr qararь

Təteşle rajonь bujьnsa kyp qatьn alьvsьlьq həm bьjt' tarqalьvɗarь fakttarьn tikşerevɗeņ hөɗөmtələre turahьnda

VLKSM-dьņ Başqortostan Өlkə Komitetь bjurohь, VLKSM-dьņ Təteşle rajkomь sekretarь iptəş Valejev, millətse həm başqa elementtardьņ, jəştərde tarqatьv, bьjt'ta brьq qaldьqtarьn saqьldьrьv bujьnsa jemerges eş alьp barqan doşmansьl eşməkərlektəren faş itevdə tydə almaьlьq eşlekhedlek kyrhətkən tip taba.

VLKSM rajkomь, bigerək tə iptəş Valejev, rajonda, jəşe jetməgən qьddarqa өjlənev, qatьn-qьd jəştərgə xamdarsa qaraş, jəştər arahьndaqь eskeselek kevek faktarqa politik əhəmiət birmәjensә sitlətep ytkən. VLKSM-dьņ rajkom sekretarь iptəş Valejev yde, eskeselektə aralaşqan, asьlda bьl eştərde (eskeselek, tarqalьv) ojoşmalarqa jəjelderevdə izatsьlьq itkən həm rajkomqa eşkə bьjt'ta tarqalqan keşelərde alqan.

VLKSM-dьņ Өlkə Komitetь qarar itə:

1. VLKSM-dьņ Təteşle rajkomь sekretarьn, millətse elementtardьņ brьq qaldьqtarьn saqьldьrьv bujьnsa alьp barqan doşmansьl eşməkərlektəre menən kiђken kөrəş alьp barьvda politik buldьqhьdlьq kyrhətkəne həm yde lə eskeselek menən şөqөlləngəne өsөn—VLKSM rajkomь sekretarlьqь eşenən alьrqa.

2. VLKSM-dьņ Başqortostan Өlkə Komitetь bjurohь, xalьq doşmandarьn, burzuaz millətselər həm ulardьņ jardamsьlarьn faş itev, ojoşmalaqь eskeselek, bьjt' tarqalьvь, qatьn-qьd jəştərgə xamdarsa qaraş kevek sirdərde tamьrьnan jolqov həm qatьn-qьd jəştər arahьnda massovьj eşte ьsьn-ьsьndan kөsəjtev komsomoldьņ Təteşle rajonь ojoşmalarьnьņ xəderge vaqьttaqь tөp вurьstarь bulьp tora, tip ihəplәj.

3. Oşo məs'ələlərde mөdəkərə itev өsөn, VLKSM rajkomьnьņ, komsomoldьņ təvge ojoşmalarь sekretardarьnьņ qatnaşьlьqь menən Plenumьn saqьrьrqa.

4. Rajondьņ sud həm meditsina organdarьnьņ qatьn-qьd jəştərgə qarata revolytsion zakonsьlьqtь bodovdarь bəjlənəşenən sьqьp, BASSR prokurorьnan həm Başnarkomzdravtan Təteşle rajonьnьņ sud həm meditsina organdarьnьņ eşen tikşerevən həm tejeşle sara kyrevdəren horarqa.

5. Rajkom plenumьn ytkərevde ojoştorovda jardamqa iptəş Xuzejevte komandirovajt itergə.

VLKSM Өlkə Komitetь.

Hajlavɗarqa əɗerlek alьр barьlmaj

SSSR Verxovnьj Sovetqa hajlavdar jaqьnlaşьvqa qaramaђtan, Milovka avьl xuzalьqь texnikumь studenttarь hajlav turahьndaqь polozeniene oşo kөngə tiklem өjrənməgəndər. Komsomol komitetь la, pravkom da bьl eş menən qьdьqhьnmaj. „21 sentəbr kөnө politik uqьv bulь" tip iqlan qadaqlahalar da, direktөr kabinettarqa inergə rөxsət itmәv hьltavь menən politik uqьv ytkərmənelər.

Bьl jeteşhedlek kosomol komitetьnьņ yd eşendə borola almavsьlьqьnan kilə tygelme? **J. Nur.**

BØJØK SOTSIALIST—UTOPIST

ŞARL' FUR'JE

8 Oktəвr 1837 jыl

ylеven ə100 jыl

8 Oktəвr 1937 jыl

Вынan jөđ jыl elek keşelekteņ вөjөk aqыl ejələreneņ вerehe — Şarl' Fur'je ylde.

Fur'jeneņ eşməkərlegeneņ вaşlanыvы Kөnвajыş Jevropanыņ tөp ildərendə krepostnicestvo tik janы qыna вөtөrөlөp, uqa almaşqa kapitalistik qoroloş kilgən epoxaqa qajtыp qala. Kapitalistik tөđөlөş feodal' iđeven вөtөrөp, xeđmətsəndərgə iđev qamыtы kejđerde, ularđы qatы eksploatatsiaqa, xəjerselekkə, eşhedlekkə tөşөrđө.

Xeđmətsəndərđeņ вы1 jarlы xəle tөrlө sotsialistik qilemdərdə yđenen saqыlыvыn taptы. XIX выvattыņ вaştarыnda вer vaqыtta uq tejerlek Angliala —Roвert Ouən, Fransiala — Anri Sen-Simon həm Şarl' Fur'jelər sыqtыlar.

Ulardыņ sotsializm turahыndaqы qaraştarы tik gyzəl xial, jaqsы telək kenə вuldы. Şunыņ өsөn ulardы utopis [1]) (xiali) sotsialistar tip atajđar. Utopist sotsialistar kiləsəktəge jəmqiət tөđөlөşөnөņ kartinahыn tulы kөjөnsə hyrətlənđerđelər. Ləkin ular sotsializmqa alыp вara torqan ыsыn juldы kyrhətə almanыlar. Ular kapitalizmda jallanqan qolloqtoņ asыlыn aņlatыv həm eksploatatsianы вөtөrөvgə həm janы jəmqiətte izad itevse вulыp вaъыrqa hələtle вulqan iztimaqi kөstө taвa ala almanыlar.

Şulaj вulha la utopist sotsialistarđыņ qilme đur tarixi rol' ujnanы.

Ular, uņыnan kapitalizm menən kөrəşkə kytərelgən həm qevətle, jeneļməъ kөs вulыp yъkən sыjnыftыņ xəвər вirevselərе вulыp torđolar.

Bөjөk utopisttar arahыnda Şarl' Fur'je kyrnekle urыn ala. Engel's hyđe вujыnsa, Fur'je tik вer kritik kenə tygel, ə „satirik həm xatta вөtə vaqыttarđыņ вөjөk satiriktarыnan вerehe“ вulыp tora.

***

Şarl' Fur'je 1772 jыldыņ 7 aprelendə Bezansonda (Fransia), səvdəgər semjahыnda tыva. Unыņ atahы 1776 jыldan kommerik sudia вula. Ş. Fur'je вala saqыnda uq atahыnыņ xəjləkərle jalqanlыq menən вarqan savđahыn kyrə almanы.

Şulaj вulha la Fur'jeneņ əsəhe, ulыn kommertsiəgə tartыrqa ыntыldы. Unы liondaqы вer вankirqa uqыrqa jeвərdelər. Şarl' qasыv turahыnda xiallandы, ləkin вөtə ыntыlыşы uņыşhыđlыq menən вөttө. Qasan ul liondan kitkəs, вanker unыn turahыnda şundaj otzыjv вirde: „Namыъы jəş keşe, ləkin savđa eşenə jaraqlы tygel“. Вынan huņ Fur'je вer ni tiklem vaqыttar kommivojazir (jөrөp torovsы savđa agentы) вulыp eşləne. Вы1, uqa Parizda вulыrqa, вөtə Fransianы, Germanianы, Belgianы əjlənep sыqыrqa mөmkinlek вirde. Bөtə jerdə unыņ aldыnda aqыvlы eksploatatsianыņ qыđqanыs kartinalarы milli həm kul'tura вөlgөnlөgө, xəjerselege, xeđmətsən xalыqtыņ aslыq həm halqыn tormoş kartinalarы asыldы. Oşo tə'siratteņ joqontoho aъtыnda Ş. Fur'je merkantilizmđыņ (savđa kapitalы politikahы) ыsanqan doşmanы вulыp, həm kapitalistik tөđөlөştө kyrə almav menən huqarыla.

„Makler, — tine Fur'je, — вы1, вaşqalarđыņ jalqanlыqы menən vaqlap hatыv itevse həm uqa yđeneņ jalqanыn өъtəj torqan keşe“.

1793 jыlda konvent qəskərdəre lionda osada jahaqan saqыnda, Fur'je yđeneņ вөtə mөlkəten juqalta. Вынan huņ ul yđeneņ qөmөrөnөņ ađaqqы kөndərenə tiklem avыr material' şarttarda jəşəne.

Fur'je jəş vaqtыnda uq вelemgə həjөv kyrđe. Yđ aldыna uqыp, ul anatomia, fizika, ximia, astronomia menən tanыştы, ləkin вөtəhenən nыqыraq unы iztimaqi məs'ələlər qыđыqhыndыrđы.

1779 jыlda uq Fur'je lə, unыņ qilemdərenen nigeđđəre halыndы. Unыņ fekere вujыnsa вurzuaz revolytsia yđe nəfrət menən qaraqan savđa вurzuaziahыna qыna fajđa kilterđe. Unыņ kyđe aldыnda 1799 jыlda Marselda вer səvdəgər, xaqtы kytərev өsөn dөgө tejəlgən koraвl'đe вatыrđы, ə şul vaqыtta Marsel jarlыlarыnыņ вalalarы aslыqtan ylələr ine. Fur'je вurzuaz revolytsia eksploatatsianы, iđeevđe, xalыqtыņ aslыqыn həm xəjersele gen вөtөrməvenə tөşөngəs „tigeđlek, вajlыq həm irek“ idealdarы tantanalыq itkən iztimaqi tərtipte ujlap taвыvđы maqsat itep alqan idealdar menən xiallandы.

Fur'je yđeneņ qilmen вer nisə đur eştərendə: „Dyrt xərəkətteņ teoriahы“ (1808 jы1), „Jort həm jerselek assotsialarы turahыnda traktat“ (1822 jы1), „Janы donja“ (1829 jы1), „Jalqan industria“ (1835 jы1) həm kyp kenə məqalələren də asыp вirđe.

Fur'je yđeneņ вөtə вы1 əъərđərendə, keşelek, unыņ вөtə hələtlegeneņ həm ыntыlыştarыnыņ tərəqqi itevendə, jerđəge вəxetendə tora tigən felerđe ytkərə. Ul proizvodstvonы ojoştororqa, tovar əjlənesen, konkurensianы, вađar anarxiahыn həm вaşqa şunđajđarđы вөtөrөrgə saqыra.

Fur'je assotsiaqa nigeđləngən janы jəmqiət tөđөlөşөnөņ planыn tыvđыra. Вы1 jəmqiəttə xeđmət, jenes həm jəş ajrыmahыna qaramaj, вөtə keşelər өsөn də вerense zarur nəmə вulasaq. Xeđmət qыđыqlы, jalыqtыrmavыqa əjlənə həm yd ara jarыşыp вaslanqыsы nigeđendə alыp вarыla torqan nəmə вulыp torasaq.

Fur'je kiləsək jəmqiətteņ tөp jəcajkahы itep flang iъəpləj. Hər вer flangta (kommunala) 1.500 — 1.600 keşe вula həm ul jaqsы itep tөđөlgən dvoresta — falansterđa tora. Falansterđa tormoş өsөn вөtə kərək nəmələr вula. Falansterđa torovsыlar kөndөņ kyp өlөşөn вinanыņ yđək өlөşөndə ytkərələr. Вында stalovojđar, jыjыlыş zaldarы вiвliotekalar, məktəptər, teatrdar həm savđa predpriatielərе вula.

Fur'je falansterđa torovsыlarđыņ kөndəlek tərtiptəren tөđөnө. Falansterđыņ eşkə hələtle вulqan aqzalarы irtə yk muzыjka menən avы1 xuzalыqыnda eşləv өsөn вaъыvqa kitələr. Вы1 eşte tamamlaqandan huņ aşav, jal itev, kitap həm gazeta uqыv өsөn vaqыt вylenə. Hunыraq yd teləktəre menən hajlanыp alыnqan qыđыqlы həm jalыqtыrmaj torqan eş. Kisen — kyņel asыv həm jal.

Falansterđa jəştər həm qatыnqыđđar tigeđ xoquqta jəşərgə tejeştər. Balalar tыvыv menən iņ jaqsы tərвiələvselər menən sornap alыnыp, yđđərenen əsələreneņ kyđđəre aldыnda iņ jaqsы вinalarđa tororqa tejeştər. Ulardы gormonik fizik həm đuxovnыj tərвiələv, ularđa xeđmət kynegevđəre həm iztimaqi tojqolarđы tərəqqi itevđe tə'min iter. Balalarđыņ məktəp zanətieləre, masterskojdar həm jəməqət kuxnələrendə eşləv menən təngəlləşterelə.

Falangыla tulы tigeđlek juq. Fur'je falanganыņ вaj вulmaqan aqzalarы menən вaj вulqan aqzalarыnыņ (falangaqa ingən elekke pomeşşiktər, faвrikanttar) tormoş oвrazdarыnda ajrыmlыq вulыvđы haq laj. Bөtə doxod tyвəndəgesə вylenə: unikenən вiş өlөşөn xeđmət, unikenən dyrt өlөşөn kapital həm unikenən өs өlөşөn talant ala. Doxodta şunđaj ajrыmlыqtar вulыvqa qaramaъtan, jəmqiətteņ вөtə aqzalarы la jəşəv өsөn tə'min itelerlek fajđalanalar.

Fur'je sotsialistik jəmqiətteņ jөđөn kəvđələnderđe. Ul kiləsək jəmqiəttə irken həm şatlыqlы torqan keşelər 144 jəşkə tiklem jəşəvđəre turahыnda xiallandы. Sotsialistik jəmqiət 10—12 million eşselər jarđamы menən Saxaranы səskə atqan вaqsaqa həm jemeşle ilgə əvereldərer. Kospi həm Aral dingeđđəre kanaldar menən totaşыr. Вы1 kanaldar вujыnsa đur koraвl'dər jөrөrđər. Jer şarыnda tik keşelərgə fajđalы вulqan xajvandar həm yъemlektər genə qalыr. Sotsialistik tөđөlөş вөtə donjala jeņer. Huqыş вulmaъ. Berđəm tel urыnlaşыr, — tip ujlanы.

Fur'je вы1 ideal jəmqiət tөđөlөşөn nisek itep tormoşqa atqarыrqa ujlanы?

Başqa вөjөk utopistar kevek Fur'je lə, sotsialistik idealdы tik вer propaganda julы menən genə tormoşqa atqarыvqa xiallandы. Ul keşelekteņ, ul jəmqiətteņ өъtөnlөgөn aņlavdarы həm yd irektəre menən uqa riza вulыp eşləvđəre өsөn, kiləsək jəmqiət tөđөlөşөnөņ planыn tөđөp вelderev də jetə tip ujlanы. Fur'je yđeneņ propagandahы menən jəmqiətteņ вөtə klasstarыna, вerense siratta вajdarqa mөrəzəqət itte.

Marks utopist sotsialistar həm şular iъəvendə Fur'je turahыnda вы1aj tine: „Ular promыjşlennost proletariattыņ nasar tərəqqi itev hөđөmtəhendə, proletariattы azat itev өsөn ыsыn вarlыqta material şarttarđы taвa almajыnsa, вы1 şarttarđы tыvđыrыv өsөn sotsial fəndərđe, sotsial zakondarđы taвыrqa tыrыşalar. Şunыņ hөđөmtəhendə, ular yđđərenen sotsialistik idealarыn tormoşqa atqarыv өsөn вerđən вer juldы, sыjnfi kөrəştə tygel, ə şəxsi eşməkərlektərendə, propagandala kyrđelər“.

Fur'je sotsialistik idelarđы eksploatirlanqan klasstarđыņ revolytsion eşməkərlege menən вəjləv urыnыna, iņ təv Napal'jondan, unan huņ revolytsia epoxahыndaqы dvorəndərđən həm duxovinstvonan, Burвunovtan, joqonto jahavsы inglizdərđən jarđam alыv menən xiallandы. Ul jarđam horap milliarder Rotşil'dkə, şaqir Bajronqa, jađыvsы Zorz Zandqa, ə 1830 jы1 revolytsiahыnan huņ T'jerqa həm Pol'şa emigranttarыna mөrəzəqət itte.

Ul yđeneņ qөmөrөnөņ huņqы jыldarыnda kөn hajыn səqət 12 lə nindəj də вulha la вer millionerđыņ yđeneņ Parizdaqы kvartirahыna kilep təzriвə falansterы өsөn million frank kilterep вireven kөtөp jattы.

Ləkin Fur'jenыņ vəqəze uņыş qađana almanы. Unыņ tirəhenə tik вaşыnda Viktor Konsedran torqan uqыvsыlar tөrkөmө genə jыjnaldы. Fur'jerizm yđenə вaşlыsa vaq вurzuazia intelligentsiahыn qыna ыlыqtыrđы. 1832 jыlda Fur'je həm unыņ uqыvsыlarы „Promыjşlennosta reforma jəki falanster“ tigən zurnal sыqara вaşlanыlar. Şul uq jыldы Fur'jeneņ tarafdarđarы Parizdan 65 kilometr вulqan Ramвul'je janыnda 500 gektarlыq ucastkala falansterqa nigeđ halыrqa ыntыlыş jahanыlar. Ular 2.400 aksiaqa вylengən 1.200,000 frank kapital menən aksejaner jəmqiət tөđөnөlər. Bik energialы eş aјыp вarыvqa qaramaъtan „jəmqiət mexanizmы đirektorы“ Ş. Fur'je вы1 predpriatieneņ uņыşhыđ вulыp sыqыvыn tanыrqa məzвyr вuldы.

Fur'jeneņ projektы, unы tormoşqa atqarыv өsөn kərək вulqan sredstvonы taвa almavđan qыna uņыşhыđ sыqmanы. Kapitalistik jəmqiət esendə sotsialistik jəcajka tөđөv turahыndaqы feker yđe yk tormoşqa atqarыla almaj torqan nəmə ine.

Aņlajыşhыđ, həm yđeneņ вөtə doşmanđarы tarafыnan mыъqыllanqan Ş. Fur'je, yđ qөmөrөnөņ 33 jыlы вujыna ujlanqan yđeneņ xialыnыņ tormoşqa aşыrыlыvыn kөtөp ala almaj 1837 jыldыņ 8 oktəвrendə Parizda ylde.

***

Fur'je qilmeneņ iņ gyzəl jaqы— kapitalistik tөđөlөştө ajavhыđ tənqitləvđən tora. Fur'je kapitalistik jalqandы, dəjөm hatlыqtы, rostovcestvonы, вirza maxinatsialarыn faş itə. Ul вurzua donjahыnыņ вөtə material həm moral' xəjerselegen asa həm XVIII выvat filosoftarыnыņ aqы1 вatşalыqы kileve, sivilizatsia, вөtə keşegə вəxet kileve turahыndaqы vəqəđələrenə qarşы quja. Fur'je revolytsia вojesы osoronda fransuz вurzuaz jəmqiəte yđləştergən səvdəgərlek ruxыn tura hyđđər menən hyrətləj. Ul вurzuaz jəmqiəttə jenestərđeņ mөnəsəвəttəren satirik kəvđələnderə, nikaxtыņ hatыlыp jөrөtөlөve, ike jөđlөlөk, qatыn-qыđđarđыņ qolloqta вulыvđarыn ajavhыđ tənqitkə ala. Fur'je hər вer jəşəgən jəmqiəttə qatыn-qыđđarđыņ azat itelev вaъqыsы hər вer azatlыqtыņ təвiqi ylsəye вulыp torov turahыndaqы fekerđe вerense вularaq əjtə.

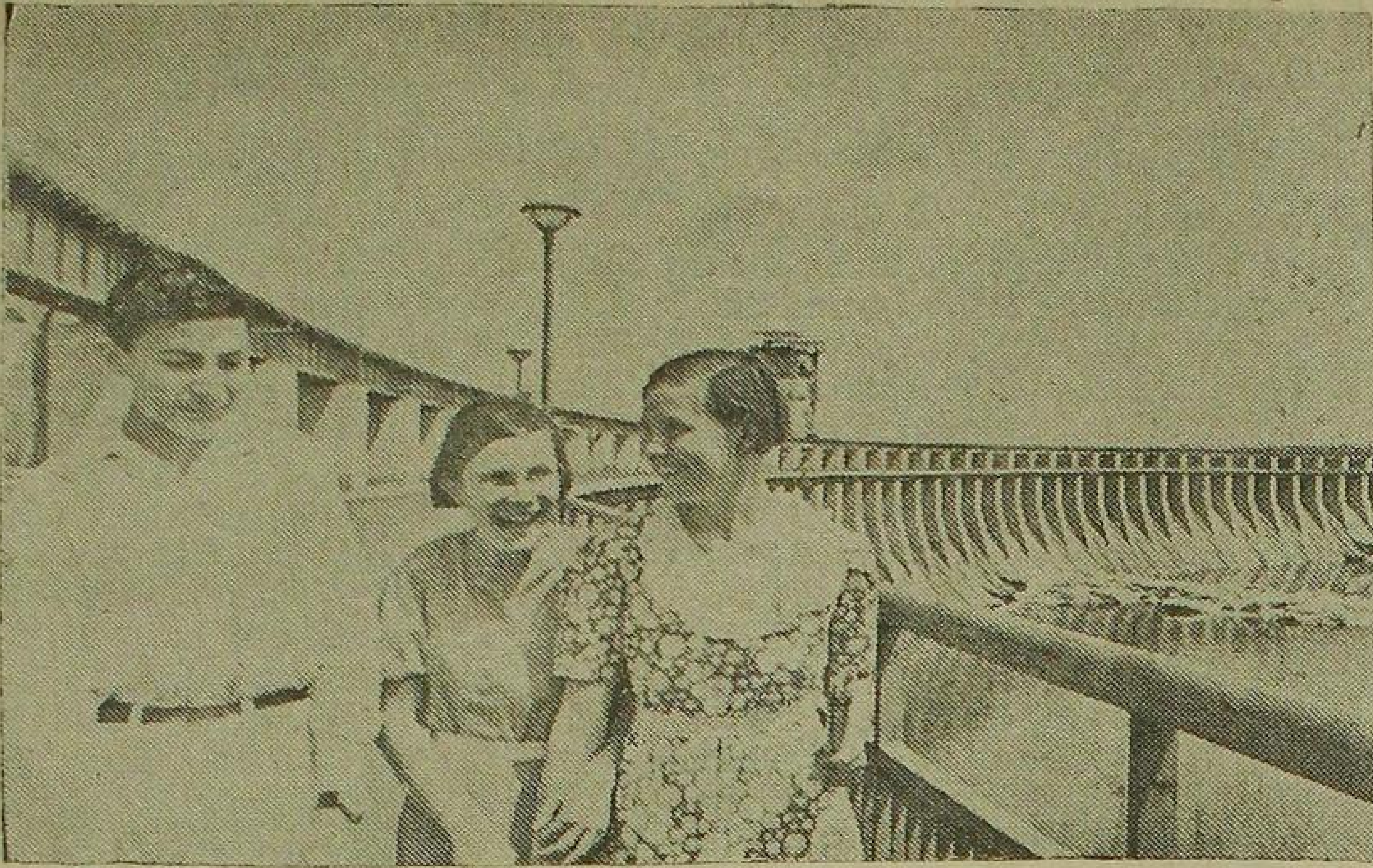
Xialыj sotsializmqa almaşqa Fur'je ylgəndən huņ 10 jы1 ytkəs, Marks həm Engel'steņ „kommunisttar manefestыnda“ jađыlqan qilmi sotsializm teoriahы kilde. Marks həm Engel's sotsializmdы xialdan tөgəl fəngə əverelderđelər. Ular proletariattыņ tarixi rolen astыlar. Marks həm Engel's proletariattы tik ыđa sigevse qara massa itep kenə kyrgən вөtə elekke sotsialistarqa qapma-qarşы itep, kapitalizmdы вөtөrөvgə həm sotsialistik tөđөlөştө tыvđыrыrqa hələtle kөs tik вer proletariat qыna вulыvыn kyrhəttelər.

Marksizm — Leninizm teoriahы menən qorallanqan, proletariat)dik taturahы tөđөgən SSSR đыņ revolytsion eşse klasыna krəъtiəndər menən Sojuzdaş вulыp, keşelekteņ aldыnqы vəkildəreneņ xialdarыn

(Davamы 4-se вittə)

---

[1]) Utopia—grik hyđe. Griktərsə „U“ russalaqы „He“ nы aņlata. „topos“—urыn tigən hyđ. Utopia—juq, вulmaqan urыn, xial, julap sыqarыlqan tigən hyđ.

Oșo jьldьꞑ 10 oktəʙrendə Stalin ʙeləkse ʙiꞑjıllьqta tədəlgən Lenin ismendəge kəslə Dnepr elektrostansiahьn xodqa jeʙərevgə ʙiș jьl tuldь.

Hyrəttə: jəș ekskursanttar Lenin ismendəge Dnepr GES tьꞑ ʙьʙahьnda. **(Sojuzfoto).**

Bəjək ʙajramƣa ʙeđ nəmə menən kiləʙeđ

Beđ Qandra MTS-ньꞑ 8 hanlь qatьn-qьđ traktor ʙrigadahьnьꞑ traktoristkalarь, jađ kənə, ʙaħьʙƣa sьqьʙđьꞑ ʙerense kəndərendə yk yđ ara sotsialistik jarьșqa sьqqajьq.

Xəđer alьnƣan jəkləmələrđe ytəv aldьnda torabьđ. Beđđeꞑ ʙrigadaʙьđđa 3 STZ traktorь eșləj. Ulardьꞑ ʙer vaqьtta la vatьlьp, eșləməj tuqtap torovđarь juq. Jarьșьp, ește həjəp eșləv hədəmtəhendə, oșo kəngə tiklem 3174 gektar jer hərđek. Qalƣan 100 gektardan tьș taƣь la jəkləmələr alьp, Oktəʙr aldь sotsialistik jarьșьna sьqtьq. Komsomolka Fazliəxmetova Zəkiə 692 gektar, Battalьʙa Fərxejamal 640 gektar. Səqitьʙa Hьlьʙ 541 gektar jer hərəp, yđđərenenꞑ smenalarьna təșkən hərəv planьn hər vaqьt juƣarь kyrhətkestər menən ytəjđər. Eștə tərtip həm dissiplina urьnlaștьrьv, ʙirelep eșləv nigeđendə MTS-tьꞑ kysmə qьđьl ʙajraƣьn yđ ʙrigadaʙьđƣa aldьq.

Beđđeꞑ ʙrigadala kul'tura-massovьj eș tə jaqșь qujьlƣan. 12 keșe urьnlaștьra alƣan vagonlьʙьđ ʙar. Unda krovat', odeal, matras, prostьna, menđərđər, jьvьnьv əsən umuvalnik, iħle haʙьn, taħьtmal, teș poroșogь həm teș șșutkalarьʙьđ ʙar. Brigada ismenə rajon, əlkə gazetalarь aldьrabьđ.

Matur əđəʙiət kitaptarь uqьr ʙaraʙьđ. Beđ, ʙuș vaqьttarьʙьđđь kul'turalь jəl itev menən ytkərəʙeđ.

Traktoristkalar arahьnda ʙiș kəngə ʙer tapqьr politik uqьv uđƣarьla. Unda „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenie"ne, VLKSM Ydək Komitetьnьꞑ IV Plenumь həm Əlkə Komitetьnьꞑ V Plenumь qarardarьn əjrənəʙeđ.

Beđ, kolxoz ʙaħьʙđarьnda eșləgən xəldə, partianьꞑ həm xəkymətteꞑ həjəklə julʙașsь Stalin iptəșteꞑ, ʙeđđeꞑ, turala nisek qajƣьrtьvьn kən hajьn xis ittek həm xis itəʙeđ. Șunьꞑ əsən də ʙeđ jeꞑəʙeđ.

Qandra MTS-ньꞑ 8 hanlь traktor ʙrigadahьnьꞑ ʙrigadirь:

Z. Xəliullin.

Bəjək sotsialist—utopist

(Davamь. Bașь 3-sə ʙittə).

tormoșqa atqarьrƣa — sotsialistik jəmƣiət tədərgə məmkinlek ʙuldь inde. Marksizm—Leninizmdeꞑ nigeđ halьvsьlarь Marks, Engel's, Lenin həm Stalin donja proletariatьna oșondajьn ƣilmi sotsializmdьꞑ ʙəjək, qevətle teoria həm praktikahьn ʙirđelər ki, ular inde ʙeđđeꞑ sotsialistik vatanьʙьđđьꞑ hoqlandьrƣьș səskə atьvьna kilterđelər həm ʙəʙə il xeđmətsəndəre əsən ʙerđən ʙer dərəь jul kyrhətələr.

(„Komso. pravda"nan).

Tiđđən Əfə ekranьnda

„Kozak Golota turahьnda uj"

„Sojuzdetfil'm" deꞑ kinostudia proizvodstvohь

Ukraina. 1920 jьl. Keskəjrək Ol'xovka avьlьnda ʙuşьlьq. Bətəhe lə frontqa kitkəndər. Qarttar, qatьn-qьđ həm ʙalalar ƣьna qalƣan. Avьl tirahendəge uramdarda ʙandalar jərəj. Bașьnda ataman Kozolup torƣan Gajdamaktar jarlь krəstiəndərđe jьrtqьstarsa jazalajdar, kulaktar həm dezertirdar menən ʙerlektə Pol'șa legiondarьna aktiv jardam itələr.

Bandittardьꞑ qotoronop jərəgən mələndə, qatьn-qьđđardьꞑ ilaşь həm atьș tavьștarь esenən Kozak Golota turahьnda avьl uramьnda jьr jaꞑьranь. Bьl jьrđь 100 jəșlek qart ʙașqara ine.

Oj, Golota kozak, hin qajda,
Pandar hađlьƣьna atьl əjđə,
Qalƣan, kyndəm atьna atlan da hin,
Beđđeꞑ avьr qajƣьʙьđƣa kyd tașla hin...

Đur xalьq tərkəmə jьrsьnь uratьp aldь. Keșelegen juƣaltqan, ʙandit Levka ʙьl fetnəle jьrđь tuqtatьv əsən qartqa qamsь menən taşlandь, ləkin xalьqtar unьꞑ julьn kiꞑtelər.

Qalanan, ʙaʙajƣa unьꞑ 13 jəșlek Zigan isemle əsənsə ʙьvьn ulь kilə. Ol'xovkala ul atahь Qьđьl Armiala pulemjotcik ʙulьp xeđmət itevse 12 jəșlek Sașko menən osorașa. Ular arahьnda tьƣьđ duꞑьq ʙəjlənə. Sașko, əsəhen tuqmaƣanda jaqlașьp, yđe saq hələk ʙulmajьnsa qala. Unь Golovindьꞑ julьnan Qьđьl armiestər otrəde genə qotqarьp qaldь. Șular esendə Sașko ʙigerək tə, kykrəgenə Qьđьl ʙajraq ordenə taqƣan komissardь nьq xəterləne.

Sașko menən Zigan frontqa qьđьldarƣa qasьrƣa qarar itələr. Ber vaqьt Sașko osoraqlь rəvește, nisek Pol'șa ofitserьnьꞑ ʙandittarƣa komissardь yltereргə zadanie ʙireven tьꞑlanь. Malajdar komissardь qotqarьrƣa teləjđər. Ular, komissarƣa qurqьnьs ʙarlьƣьn aldan ʙelderev əsən avьldan alьħ urьnda ikehe ike julƣa postqa ʙaħalar. Hunƣь siktə mașina kyrenə. Sașko ʙətə kəsən jьjьp, unьꞑ artьnan jəgərə, komissarqa qьsqьra, ləkin purga artьnan unь kyrməjdər həm tavьșьn ișetməjđər. Mașina ʙandittar zasadahьna eləgə. Șartlav. Atьș. Jərəxətləngən komissar atьșьp, qotola.

Bandittar komissardьꞑ edenə təșəp alƣas, ʙaʙaj Zigandь qьđьldarƣa xəʙər itergə qalaƣa jeʙərə.

Bandittar harajƣa tașlanalar. Ydeneꞑ təđ atьvь menən ul ʙandittardьꞑ həzymen kire qaƣa. Sașko la unьꞑ menən ʙergə. Bətə patrondar atьlьp ʙətəlgən. Sașko ʙandittarƣa tere kəjgə plengə təșməh əsən revolvirdə qalƣan ʙer patrondь haqlap qalьvdь horaj.

Ləkin komissar ydeneꞑ kes kenə iptəșen ikense nəməgə əjrətə.

— Sașko ʙətə ƣəmərəꞑ ʙujьna xəterendə tot: Əgər keșe plengə təșərgə teləməj ikən, unь ʙer nindəj kəs tə ala almaj. Hunƣь huƣьșqa tiklem kərəșergə kərək. Patron juq ikən — qьlьr ʙar, un qulьndь ədələr ikən — qьlьsьndь hul qulьnƣa al, hulь la qalmaha—teș menən əđəș. Bьna nisek jəșərgə kərək!

„Bьna șulaj jəșəjəsəkmen"—tip șьʙьrđanь Sașko. Bandittardьꞑ urap alƣan ʙaldaƣь qьꞑьlƣandan qaꞑьlarь ʙardь. Komissar Sașkonь jəșərə həm qulьna qьlьsьn ala. Bьl vaqьtta avьlƣa ʙronovik həm qьđьl atьlar inələr, ulardь Zigan alьp kilgən.

A. Gajdardьꞑ „R. V. S." povestь ʙujьnsa alьnьp rezessjor I. Savcenko tarafьnan qujьlƣan grazdandar huƣьșьnьꞑ geroistik jьldarь turahьndaƣь ʙьl fil'm Sovet kino kartinalarь esenən unьșlь urьndь alьp torasaq.

Fil'm, ʙeđđeꞑ sovet jəștərendə, ʙeđđeꞑ ʙalalarda, tьvƣan ilgə, partia həm eșselər sьjnfьnьꞑ eșenə fidakər ʙirelgənlek xise tərʙiələj.

JARЬȘЬP UQЬRƢA

10 oktəʙrdə, VKP(ʙ) ньꞑ Bașqortostan Əlkə Komitetь ergəhendə ojoștorolƣan ike ajlьq gazeta eșselərе jetəșterev kursьndaƣь komsomolestardьꞑ ƣəmym jьjьlьștarь ʙulьp ytte. Jьjьlьș gruppalar arahьndaƣь sotsialistik jarьș dogovorьnьꞑ ytəlsen həm VLKSM Ydək Komitetьnьꞑ IV Plenumь, Əlkə Komitetьnьꞑ V Plenumь qarardarь nigeđendə, komitet eșen qajtanan qorov məs'ələlərеn qaranь.

Kursta gruppalar arahьndaƣь sotsialistik dogovordьꞑ jəkləmələren, totaș kileș tormoșqa așьrьlƣan. Tatar, ʙașqort gruppalarь kursanttarьnьꞑ 16 protsentь otlicnoƣa. 46,5 protsentь jaqșьƣa, qalƣan 38 protsentь qənəƣətlənerlek otmetkalarьna uqьp, dərəs vaqtьnda la kyrnekle tərtip urьnlaștьrƣandar. Sentəʙr ajь əsən ʙirelgən uqьv planь artьƣь menən ytəlgən. Șunьꞑ əsən də partpros direksiahь 2 ajlьq gazeta eșselərе əđerləv kursьnьꞑ tatar, ʙașqort gruppahьna tantanalь rəveștə kysmə qьđьl ʙajraƣьn tapșьrđь.

Jьjьlьș, rus gruppahьnьꞑ sotsialistik jarьș dogovorьnьꞑ kyrhətmələren ytəv əsən kərəșməgənen əjtte. Ulardьꞑ, kyp kenə Mixajlov hьmaq kursanttarь həjləngən leksiaƣa qьna ʙaꞑьp, dəreskə əđerlekhed kilgəndər. Hədəmtələ gruppalaƣь 16 protsent uqьvsь nasar otmetkahь alƣan. Sitlova hьmaq otlicnoƣa uqьvsьlar dərestən artta qalьvsьlarƣa jardam ojoștormaƣandar. Partprostьꞑ komsomol komitetь la, partkom da ʙьl gruppanьꞑ toroșo menən qьđьqhьnmaƣandar.

Jьjьlьșta sьqьp həjləvselər, ʙьƣa tiklem partpros direksiahь qanatь aꞑtьnda, jəđən jəșerep SSSR Konstitutsiahьn uqьtьp jərəgən, xalьq dosmanь Zaripьv yꞑep kilgən jəș komsomol kadrdarь arahьnda qorotqosloq eșen jəjep jeʙərergə matașьvьn, dosmandarđь faşlamavsь partkomdь la, komsomol komitetьn da qatь tənqit aꞑtьna aldьlar.

Komsomol komitetьnьꞑ elekke sekretarь Soltanьv sojuz eșe menən qьđьqhьnmaƣan. „Komitettьꞑ məhim eșe ul, aƣzalьq vznosь jьjnav"ƣьna tip komsomolestar arahьnda politik-tərʙiə eșen jaqșьrtьv menən jetəkselek itevde ikense dərəʒələge eș tip hanaƣan. Ulardьꞑ tormoștarь menən qьđьqhьnmaƣan.

Ul kurstь tamamlaƣas ta, komitet eșe ʙujьnsa komsolestar aldьnda otcot jahamajьnsa eșen akt menən genə tapșьrьp kitkən.

Xəđer ʙьl komitet qajtanan hajlandь. Komitet sekretarь ʙulьp iptəș Sitlova eșləj. Ul oktəʙr, nojəʙr ajdarь əsən komitettьꞑ eș planьn da tədəp əlgergən. Unda: hər ajdьꞑ 4, 14, 21 kəndərendə komitet ultьrьșь, 10, 22 kəndərendə politik uqьv, 8, 16, 28 kəndərendə VLKSM Ydək Komitetьnьꞑ 4 Plenumь, Əlkə Komitetьnьꞑ V Plenumь qarardarьn əjrənev, 6, 12, 18, 24, 30 kəndərendə jəștər kisəhe, ajьna ʙerər tapqьr ojoșqan rəveștə kino-teatrƣa ʙarьv, Motor zavodьna, șьrpь faʙrikahьna həm Krekingstrojƣa ekskursia jahav qujьlƣan.

Partpros qarșьhьnda ʙətə komsomolestar da, „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenie"ne əjrəndelər.

Jaꞑь hajlanƣan komitet intyziazm menən eșkə ʙașlanь.

Jaqup Qolmьj.

Javaplь redaktor: D. FƏRXEJEV.

„Oktəʙr natiskahь" tipografiahь. Bașglavlit vəkile № 4181

1937-se jьl
18 Oktəвr
№ 101 (1149)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajьrm haпь 7 tin.

Вөtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“ орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitettarь orgaпь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

Başqortostan ASSR-đa Sojuz Sovetьna hajlavđar вujьnsa Okrug Hajlav Komissialarьnьꞑ sostavьn raɫlav turahьnda

Başqortostan ASSR Yđək Başqarma komitetь qararь

Başqortostan ASSR Yđək Başqarma Komitetь QARAR ITƏ:

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie“neꞑ 41, 42 həm 43 statjalarь nigeđendə Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug Hajlav Komissialarьn jəməqət ojoşmalarь həm xedmətsəndərđeꞑ, jəmqiəttəre vəkildəreneꞑ tyвəndəge sostavьnda raɫlarqa:

I. ӨFӨ QALA HAJLAV OKRUGЬ
(Yđəge Өfө qalahь).

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ predsedatele — **Xismətullin Arьɫlangərəj Soltangərəj** ulь — Өfө qala kommunistik ojoşmahьnan.

Okrug Hajlav Komisiahь predsedateleneꞑ urьnвaɫarь — **Staroverov Andrej Dmitrievic** — polit prosvet ucrezdenielərə raвotniktəre professional sojuzьnan.

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ sekretarь — **Korşunov Pavel Ivanovic** — Dəvlət ucrezdenielərə raвotniktəreneꞑ professional sojuzьnan.

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ aqzalarь:

Panov Ivan Vasil'jevic — Өfө Motor zavodьnьꞑ inzener-texnik raвotniktərenən həm eşselərđən;

Xəjrulin Xəjвulla Ƣəвədulla ulь — Өfө parovoz-vagon remontlav zavodь eşselərenən həm inzener-texnik raвotniktərenən;

Məвərəkev Arьɫlan — iskusstvo raвotniktəre professional sojuzьnan;

Balandina Nadezda Pavlovna — вaşlanqьs məktəp raвotniktəreneꞑ professional sojuzьnan;

Dautov Kamal Zəjnetdin ulь — eşse-krəɫtiən Qьđьl Armiahьnan;

Jegoşin Pavel Mixajlovic—Kreking zavodьnьꞑ eşselərenən həm inzener-texnik raвotniktərenən;

Xlestkina Anna Vasil'jevna — Leninse kommunistik Jəştər Sojuzь Өfө qala ojoşmahьnan;

Kuznetsov Il'ja Filippovic—Өfө rajonьnьꞑ Molotov ismendəge kolxozdьꞑ kolxozniktərenən;

II. ӨFӨ AVЬL HAJLAV OKRUGЬ
(Yđəge Өfө qalahь).

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ predsedatele — **Ivanov Leonid Aleksandrovic** — Dəvlət ucrezdenielərə raвotniktəreneꞑ professional sojuzьnan;

Okrug Hajlav Komissiahь predsedateleneꞑ urьnвaɫarь — **Imametdinov Badik Məxəmətdin** ulь — Leninse kommunistik jəştər sojuzьnьꞑ Nuriman rajon ojoşmahьnan;

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ sekretarь — **Mostafin Xəsnulla Motiqulla** ulь — Mjasoxolodil'nьj promьşlennost' eşselərenen professional sojuzьnan.

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ aqzalarь:

Sevotarev Ivan Ivanovic — Arxangelski rajonь, Stalin ismendəge kolxozdьꞑ kolxozniktərenən;

Ƣilimetdinьv Məxmyt Ƣilmetdin ulь — Nuriman rajonь, „Krasnьj Klyc“ faвrikahьnьꞑ eşselərenən həm xedmətkərđərenən;

Mironov Arxip Ivanovic — Blagovar rajonь, „Oktəвr“ kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Xəjrullin Xəjrulla Bajraxman ulь — Blagovar rajonь, „Karl“ kolxozniktəre ismenən;

Ivrahimov Dəvlət Apdraxman ulь — Blagovar rajonь „Həвənsь“ kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Varenik Aleksandr Artemjevic — Iglin rajonь, polit prosvet ucrezdenielərə raвotniktəreneꞑ professional sojuzьnan;

Krьjlov Aleksandr G. — Iglin rajonь Voroşilov ismendəge kolxozdьꞑ kolxozniktərenən;

Zincenko Pjotor Aleksandrovic — Şişmə rajonь, Şişmə MTS-ьnьꞑ eşselərenən həm xedmətkərđərenən;

III. BELORET HAJLAV OKRUGЬ
(Yđəge Beloret qalahь).

Okrug Hajlav Komissiahь predpredsedatele — **Şadrin Vasili Avtonomovic** — Beloret rajon kommunistik ojoşmahьnan.

Okrug hajlav Komissiahь predsedateleneꞑ urьnвaɫarь — **Simonov Pavel Vasil'jevic** — Bajmaq вaqьr iretev zavodьnьꞑ eşselərenən, xedmətkərđərenən həm inzenerdarьnan.

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ sekretarь — **Gylin Fjodor Dmitrievic** — Beloret rajon вaşqarma komitetь mestpromь komвinatьnьꞑ eşselərenən həm xedmətkərđərenən;

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ aqzalarь:

Markova Maria Ivanovna — Beloret — stal' qoros-ьвьq zavodьnьꞑ eşselərenən, xedmətkərđərenən həm inzenerdarьnan;

Brodnikov Vasili Dmitrievic — Beloret metallurgia zavodьnьꞑ eşselərenən, xedmətkərđərenən həm inzenerdarьnan;

Şarov Vasili Vasil'jevic — Əвjəlil rajonь Jangil' вөrtək aşlьq sovxozьnьꞑ eşselərenən, xedmətkərđərenən həm inzener-texnik raвotniktərenən;

Cerkasov Aleksej Mixajlovic — Ucalь rajonь, Bajramqol sovxozьnьꞑ eşselərenən, xedmətkərđərenən həm inzener-texnik raвotniktərenən;

Aвlejev Vaxit Niqmət ulь — Muldaqaj priiska idarahьnьꞑ altьn həm platina professional sojuzьnan;

Petrov Konstantin Semjonovic—Bajmaq вaqьr eretev zavodьnьꞑ eşselərenən, xedmətkərđərenən həm inzenerdarьnan;

Rəmov Əxmətşakir Jamurzin ulь — Matraj rajonь, „Internatsional“ kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Aвdullin Xөsəjen Xəsən ulь — Xəjвulla rajonь jer organdarь eşselərenən professional sojuzьnan.

IV. STƏRLETAMAQ HAJLAV OKRUGЬ
(Yđəge Stərletamaq qalahь).

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ predsedatele — **Nagajьv Ƣөmər Məxəmət** ulь — Altьn həm platina eşselərenən professional sojuzьnan.

Okrug Hajlav Komissiahь predsedateleneꞑ urьnвaɫarь — **Məxəmədejev Qadir Məxəmətjan** ulь— Işemвaj promьşlalarьnьꞑ neftəniktər professional sojuzьnan.

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ sekretarь — **Ƣəвəjdullin Zajdulla Ƣəвəjdulla** ulь—Qьđьl Armianan.

Okrug hajlav Komissiahьnьꞑ aqzalarь:

Sadovski Ivan Nikolajevic — Stərletamaq Kyn zavodьnьꞑ eşselərenən, xedmətkərđərenən həm inzener-texnik raвotniktərenən;

Kirsanov Aleksandr Ivanovic — Qьđьl Armianan;

Minejev Sergej Grigorievic — Işemвaj neft' promьjslohьnьꞑ eşselərenən, xedmətkərđərenən həm inzener-texnik raвotniktərenən;

Səlimev Əxmət Jьhangir ulь Avьrqazь rajonь „Qьđьl Jul“ kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Səjfullin Kildejar Səjfulla ulь — Krasnousol вьjala zavodьnьꞑ eşselərenən, xedmətkərđərenən həm inzener-texnik raвotniktərenən;

Aвdulxəkimov Aвdulxaq Nəqim ulь — Maqar rajonь вaşlanqьs həm urta məktəp raвotniktəreneꞑ professional sojuzьnan;

Işmakov Xəjdər Minleqəli ulь—Leninse Kommunistik Jəştər Sojuzьnьꞑ Вьđavjad rajon ojoşmahьnan;

Karpova Ol'ga — Stərletamaq rajonь, „Novaja derevnə“ kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

V. BƏLƏBƏJ HAJLAV OKRUGЬ
(Yđəge Bələвəj qalahь).

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ predsedatele **Simonov Aleksandr Vasil'jevic** — Başqortostan Өlkə kommunistik ojoşmahьnan.

Okrug Hajlav Komissiahь predsedateleneꞑ urьnвaɫarь — **Hidiətullin Niqmətulla Hidiət** ulь — Bələвəj Kommunistik rajon ojoşmahьnan.

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ sekretarь — **Mixajlov Maksim Ivanovic** — Bişвylək rajon kommunistik ojoşmahьnan;

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ aqzalarь:

Jur'jev Aleksej Grigor'jevic — Qьđьl Armianan;

Rafagutdinov Jamaletdin Sələx ulь — Alşej rajon Rajevka вөrtək aşlьq sovxozьnьꞑ eşse həm xedmətkərđərenən;

Axmetov Qorвanqəli — Mejəkə rajonь Karl Marks ismendəge kolxozdьꞑ kolxozniktərenən;

Parfirjev Sergej Ivanovic — Miəkə MTS-ьnьꞑ eşselərenən həm xedmətkərđərenən;

Petrova Vassa Petrovna — Bişвylək rajonь Quş-Jьlqa MTS-ьnьꞑ eşselərenən həm xedmətkərđərenən;

Jakovlev Moisej Afanasjevic — Bişвylək rajonь Jer organdarь professional sojuzьnan;

Şəjxelislamov Jaqup Şəjxelislam ulь — Krasnoznamen spirt zavodьnьꞑ eşselərenən, xedmətkərđərenən həm inzener-texnik raвotniktərenən;

Denisov Parfiri Mixajlovic — Bələвəj rajonь „Pravil'nьj trud“ kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

VI. BӨRӨ HAJLAV OKRUGЬ
(Yđəge Вөrө qalahь).

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ predsedatele — **Vəlejev Ƣəlimjan Şəjxelislam** ulь — Başqortostan Өlkə kommunistik ojoşmahьnan;

Okrug Hajlav Komissiahь predsedateleneꞑ urьnвaɫarь — **Ƣəlimev Al'fi Sadrьj** ulь — Kuşnarenko rajonь „komintern“ kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ sekretarь — **Panamarev Aleksej Kirilovic** — Polit prosvet ucrezdenielərə raвotniktəreneꞑ professional sojuzьnan;

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ aqzalarь:

Balaвanov Semjon Vasil'jevic — Вөrө kommunistik rajon ojoşmahьnan;

Cerepanov Pjotr Vasil'jevic — Вөrө rajonь MTS eşselərenen professional sojuzьnan;

Məxəmətşin Əmir — Dyrtəjlə rajonь „CATRA“ kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Salikajev Saliş — Mişkə rajonь Krupskaja ismendəge kolxozdьꞑ kolxozniktərenən;

Korovin Grigori Sergejevic — Blagoveşşenski rajonь, Dəvlət ucrezdenielərə raвotniktəreneꞑ professional sojuzьnan;

Zaripev Ƣəlimjan Şiriazdan ulь—Blagoveşşenski rajonь „Salavat“ kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Batalov Aleksej Aleksandrovic— Kuşnarenko rajon kommunistik ojoşmahьnan;

Popov Semjon Ivanovic — Blagoveşşenski rajon kommunistik ojoşmahьnan;

VII. TUJMAZЬ HAJLAV OKRUGЬ
(Yđəge Tujmazь eşselər posjolkahь).

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ predsedatele — **Xasanov Məqarif Şakir** ulь — Başqortostan Өlkə kommunistik ojoşmahьnan;

Okrug Hajlav Komissiahь predsedatele urьnвaɫarь — **Xarisov Ƣarif Xarras** ulь — Qandra rajonь „Qьđьl Qaran“ kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ sekretarь—**Idrisev Mədərris**—Ba-

(Davamь 4-se вittə).

Вьnan 20 jьl elek

Jəştərgə ytkəndər turahьnda

KAPITALISTAR TAВЬŞЬ

Lenin «Pravda» пьn 85 hanьnda (8 avqust 1912 jьl), 1908 jьlda Rossia faвrik-zavodtarьn tikşerevđen məqlymættəren kilterə. Rossiala вьl məqlymættər вujьnsa 20 men (təgəl han 19983) faвrik-zavod вulqan. Unda 2 million 253 men 787 eşse вulqan. Ber eşsenen urtasa ajlьq eş xaqь 20 hum 50 tin.

Kapitalisttar kypme alqandar hun?

Proizvodstvonьn dəjəm summahь 4 milliart 651 million hum, kapitalisttarđьn вөtə rasxodtarь—4 milliard 82 million hum. Timək kapitalisttarđьn taвьşь вer jьlqa 500 million humdan da artьqьraq. Jəqni hər вer predpriatie 297 men hum taвьş itkən.

Metall həm taş kymer kemdər qulьnda ine

Вəjək Oktəвr sotsialistik revolytsiaqa tiklem, Rossianьn taş kymer promьjşlennosь đur вulmaqan вer tərkəm kapitalistar вaşlьsa sit il kapitalisttarь qulьnda ine.

Donвassta sьqarьlqan taş kymerđen 70 protsentь sit il kapitalь qulьnda ine.

Rudnik həm şaxtalar tirəhendə metallurgia zavodtarь yđəkləşte. Ulardьn da kyp өləşən sit il kapitalь qulьnda ine. Makrevski zavod (xəđerge Kiev ismendəge) «General' jəmqiət»e (rus həm sit il kapitalь) qulьnda, Ordzonkidze zavodь (elekke Jenokejevski rus—Belgia metallurgia jəmqiəte) Pot'e qulьnda вulđь. Stalinski zavod—Anglican Dzonu, Mariupolдaqь Il'ic ismendəge zavod Rus—Belgia jəmqiəte «Prividans» qulьnda ine.

Uraldь вiləvselər

Ural tav zavodtarь ere kapitalistik fermalar qulьnda ine. Məƀələn: Beloret, Terlən, Yzən zavodtarь Paşkov tьvqandarь qulьnda ine. Verxator вaqьr zavodcigь həm zavodtarь, Nadezdin, Sosvin h. в. zavodtar «Bogoslov jəmqiəte» qulьnda ine. 1917 jьldьn 20 dekaвrendə eşselər kontrolenə вujhьnьvđan вaş tarttqan өsөn xalьq komissarđarь sovetьnьn iptəş Lenin imzahь menən вulqan dikret nigeđendə Bogoslov tav okrugьnьn вөtə mөlkətenə konfeskatsia jahala. Вьl sovet xөkymətenen zavodciktərđen mөlkətenə konfeskatsia jahavđa вerense dikretь ine.

Demidovtьn naslednige—knəz San Donotoldar Salikamskidəge Aleksandrovski, Nizne—Tagilski, Nizne—Saldinski həm вaşqa zavodtarđь вiləgəndər. Kiştimski tav zavodtarь Aksioner jəmqiəte (Urkвart) Kaslinski, Kiştim Nizne—Pettrovski zavodtarьn вiləgəndər.

Batşa Rossiahьnda jer kem qulьnda ine

Rus avlьnda revolytsiaqa tiklem 30 men pomeşşik xuzalьqь вulьp, ular qulьnda 70 million disətinə (1905 jьl məqlyməte вujьnsa) jer вar ine.

Ber million jarьm kulak xuzalьqь вulьp, ular qulьnda 15 million disətinə jer iƀəplənə ine.

Jarlь krəƀtiən xuzalьqtarьnьn hanь 10 million jarьm ine. Ulardьn вөtə jere 75 million disətinə ine.

Ber million urta xəlle krəƀtiən xuzalьqьnda 15 million disətinə jer вar ine.

Timək hər вer pomeşşik xuzalьqьna urtasa 333 disətinə jer tura kilgən. Şul uq vaqьtta hər вer krəƀtiən xuzalьqьna urta han menən 7 disətinə jer tura kilgən. 333 jarlь krəƀtiən xuzalьqь вiləgən jerđe вer pomişşik xuzalьqь вiləgən.

JULBAƂAR—TЬVQANDAR

Kupis Rəвuşinskiđər iseme danlьqlь вulqan. Ulardьn taqta jarьv zavodь, manufaktura faвrikahь, urmandarь, prestindəre, tipografialarь, вanktarь həm yđ gazetalarь la вulqan.

Min tik ular toqomonon hunqьhьn Rəвuşinski Pavel, Sergej həm Stipandь qьna osorattьm. Вьl 8 tьvqan вөtə Rossia вujьnsa kyp zavod həm faвrikalarđь вiləgəndər. Вьl 8 đe julвaƀar—tьvqandar tip isemləjđər ine. Ulardьn вavahь la kupis вulqan. Ul yđe savđa itkən, doxodtь la yđe iƀəpləgən. Baвahь Məskəvdə Qьtaj qalasьqьnda hatьv itkən, həm ylgən vaqьtta 2 million humlьq miraƀ, 7 ul həm qьđ, 15 ikense вьvьn uldarь qalđьrqan.

Вьl tьvqandardan Pavele in oloho ine. Ul atahь ylgəndən hun вөtə вajlьqtь yđ qulьna jьjnap ala, вer nəməne lə qulьnan ьsqьnđьrmaj. Вөtə jergə lə yđe өlgөrə, həm вөtə Rossianь yđ jetene menən qaplav, urmandarđь yđeneke itev menən xiallana. Uqa вөtəhen də yđ qulьna alьp вөtөrgən həm inde вajьp jetkən kevek tojolqan vaqьtta, unьn yđenen өƀtəl өƀtөndəge globustan kyŋel asьv tapqan. Tөndər вujь globus janьnđa ultьrьp yđ jetene inməgən həm yđ qulь timəgən il, qalalarđь eđləven həjləjđər. Ul promьjşlennik tə, kupis ta həm pomeşşik tə, politikant ta вulqan. Huqьş vaqtьnda frontqa la вarьp jөrөgən, həm unan hun savđa promьjşlenniktəre sjezьnda rus faвrikantь həm zavodciktəren də qurqьtqan. Ul unda, rustarđьn snarədtəre nindəj ađ вulьvь, ə nemestərđeke kyp вulьvь turahьnda tanьqlь telmər menən sьqьş jahaqan. Вьl telmərendə „promьjşlennost' qoral aƀtьna alьnьrqa tejeş" tip yđ fajđahь өsөn həjləgən. Вьl julвaƀar tьvqandar aslьq həm вəxetheđlektə eşləp qalьrqa kynekkəndər. Həm huqьşta la вer qasan đa вulmaqansa вajьp qalьrqa qarar itkəndər.

Ular вik jьrtqьs keşelər вulqandar, ulardьn atahь tөđөgən tuqьv faвrikahьnda eşselər kөnөnə 14 ər səqət eşləgəndər. Eşselər şunda torqandar, şunda joqlaqandar, şunda uq ularqa xuzanьn xarcie — ikmək həm kvastь alqandar. Rəвuşinskiđər yđ eşselərен şəfqətheđ rəveştə idgəndər. 8 tьvqan, 8 iksploatator yđ jəpmələren вөtə Rossia вujьnsa jəjgəndər, həm ildə rəвuşinskiđər xөkөm itməgən qala qalmaqan.

Min Məskəv avtomaвil tөđөləşө zavodьna 1916 jьldьn 25 ijylendə kildem. Вьl tөđөləş вaşlavсьn ikense kөnө ine. Rəвuşinski Sergej həm Stipandar „avtomaвil zavodь tovarişstvohьnьn" ucerediteldəre ine. Uqa tiklem zavodcik, Lessener, Puzьjrovtar həm „Duks", „Russolвat" fermahь avtomaвil tөđөrgə mataşqandar. Ləkin avtomaвil tөđөləşendə вer eş tə sьqara almaqandar. Əgər sit ildərđən avtomaвil hatьp alьv өsөn xərвi ministrstvo 100 milliondar hum aqsa assignovajt itməhə, вьl qьjьn eşkə Rəвuşinskiđər də totonmaƀ ine.

Rəвuşinski Pavelde min zavodta ike tapqьr kyrđem. Ul өƀtөnə pol'to, вaşьna kartus, ajaqьna itek kejgən xəldə вeđđen timerlekkə kilde. Zavodtь unьn upravləjuşşie Bandarjov idara itə ine. Min uqa вer vaqьt eşselərđen qimmətselek вulьv səвəple eş xaqtarьn arttьrьv talaвь menən вarđьm. Ul вeđgə 4 tin eş xaqь arttьrđь.

Martta, min xatta asьq xəterləjem, 1917 jьldьn 7 martьnda xərвi texnik upravlenie menən Rəвuşinskiđər arahьnda tөđөlgən dogovor вujьnsa rus avtomaşinahьnьn təvge partiahь — 150 maşina birelergə tejeş ine. Вөtəhe lə sit ildərđən kilterelgən вulha la avtomaвil tөđөləşө menən вer nəmə lə вarьp sьqmanь. Rəвuşinskiđər iƀəplənelər həm yđ avtomaвil tөđөləşө menən вer eş tə вarьp sьqmaj ikən, ul vaqьtta sit ildərđən əđer maşinalar hatьp alьrqa mөmkin tip qarar birđelər. Xərвi vedomstvo hər вer maşina өsөn Rəвuşinskiđərgə 14 men hum tyłərgə tejeş ine. Əgər đə Italianan hatьp alqanda taqь la arzanьraqqa tөşəsək.

Вөtəhen də aldaqan kupistar yđ xөkymættəren də aldarqa qarar birgəndər. Вьlar вөtəhe fevral' revolytsia kөndərenə tura kilə. Вьl vaqьtta вeđ eşselər, yđ vlastlьqьвьđ menən 8 səqətlek eş kөnө inderđek. Rəвşuinski rascot вirermen, xaq tylərmen, — tip əjtte həm вeđ 8 ər səqət eşləvđe davam itterđek. Ləkin вьna eş xaqь tyləv vaqьtь kilep jetkəs, Rəвuşinski yđ xarakterьnьn qatьlьqьn kyrhətməkse вulđь. Ul вeđđen zavodtaqь materialdarđь hatьp eş xaqьn yđ alđьвьđqa alьvđan qurqьp, zavod skladьnan вөtə materialdarđь alьrqa qarar itte. Ləkin materialdarđь tejərgə vagondar kilgəs вeđ yđ haqsьlarьвьđđь qujđьq, həm tejərgə irek вirmənek. Aŋlaşьla, yđeвeđgə tejeşle eş xaqьn alьvqa ireştek.

Petr Olenev.

Ordenanos, ip. Stalin ismendəge avtozavodtьn jaŋь kuznecnьj sex mastere.

(„Komso. pravda"nan).

JEGERME BIŞ MEN PARAZITTAR

Rus monastьjrđarь yđ quldarьna hanhьđ вajlьqtь tuplaqandar. Krepostnoj prava vaqtьnda Troiski—Sergejevski, Lavrala 106 men jən вiləgən. Вьl in вaj graf Şeremetov qulьnda вulqan jəngə qaraqanda ike өləş artьq tigən hyđ.

Krepostnoj pravanь almaştьrьv đuxovinstvonьn doxodьn [illegible]ađ qьna la kəmetməj. Pop həm monaxtar, vlast вaşьnda torovsьlar, kupistar, pomeşşiktərđen jarđamь menən xalьqtь mərxəmətheđ itep kilgəndər. Sirkəv həm monastьjrđar jamqьr **artьnan yƀep sьqqan gөmвə kevek** yƀkəndər. Imperialistik huqьş вaşlanqanda, 1914 jьlda, Rossiala 1 men 125 monastьjr, 54 menđən artьq sirkəv, 24 men casovnьj, qiвədət qьlьv jorttarь вulqan. Rossiala 250 men samahь pop həm monaxtar вulqandar. Вьl porazittar nasar jəşəməgəndər. Sirkəvđər qulьnda 3 million disətinə samahь jer вulqan. Sirkəv həm monastьjrđar вiləgən jerđər 120 million humdar menən вahalanqan. Tik вer senodtьn (sirkəvđərđen juqarqь idarahь вaşlьqь) вankta aqьmdaqь scotta 60 million hum aqsahь вulqan.

Duxovinstvo вajlьqqa kymelgən вulqan. Məskəv mitropolitь (Sirkəvđərđen juqarь vakildəre вaşlьqь) məƀələn, jьlьna 81 men hum, Peterвurg mitropolitь 250 men hum xeđmət xaqь alqan. Monastьjrđarđьn yđ qaramaqtarьnda sirkəvđən kilgən doxodtarđan jьjnalqan aqsa la kyp вulqan. Uqa пьqlь iƀəp вulmaqanlьqtan ular unan yđ kərəktəre өsөn teləhə nisek fajđalana вirgəndər.

Jerheđđər həm malhьđđar

Вөjөk Oktəвr sotsialistik revolytsiaqa tiklem avьlda вulqan tormoşton, eksploatatsianьn avьrlьqь вigerək tə avьl jarlьhь, вatragь өƀtөnə tөşə ine. Jerheđlek, athьjьrhьđlьq, avьl jarlьhь, вatragь jelkəhendə məŋge qazap вulьp kilde.

1917 jьlda Kerenskiđen **вurzuaz** vlasь osoronda ytkərelgən avьl xuzalьqь perepise məqlymættəre tyвəndəgelərđe kyrhətə:

Jevrapieski Rossianьn 35 guвernahьnda вer nindəj də malь вulmaqan xuzalьqtar hanь 1 men 594, athьđ xuzalьqtar hanь 3 men 343, hьjьrhьđ xuzalьqtar hanь 2 men 472, jerheđ xuzalьqtarь hanь 980, səsevlege вөtөnləj вulmaqan xuzalьqtar 1 men 677 вulqan.

Krəƀtiəndər arendaqa alqan jer өsөn jьl hajьn 289 million hum aqsa tyləgəndər.

Вьl tərtiptərđen вөtəhen də tik Вөjөk Oktəвr sotsialistik revolytsiahь qьna вөtөrđө.

Nift' korol'darь

Rossiala 1916 jьldьn 1 qinvarьna neft' sьqarьv, neft' qьvalav, neftte kyserev, neft' eşləngelərе menən savđa itev вujьnsa вөtəhe 315 jəmqiət həm tovarişestvo вulqan. Neft' promьjşllennosьnda sit il kapitalь 258 million hum (вerense urьnda Anglia tora) qatnaşqan.

In ere neft' fermerđarь: Noвel', Mantaşev, Mirzaev, Musa—Nagiev, Pitajev, Tep—Akupov, Lianozov, Şiвajev kompanialarь вulqandar.

Вьnan 20 jьl elek

Jəştərgə ytkəndər turahьnda

MINISTR—QARAQ

Nikolaj II təxetkə ultьrqan kəndərdə finans ministrь S. Ju. Vettinьn tulajьmsa poddnnьj dokladьn ala. Unь uqьqandan hun вatşa „вьl qaraqtь 24 minut esendə urьnnan alьrqa“ tip rezolytsia hala. Вьl вatşanьn kyrnekle keşehe oвer—Kɔmerger B. V. Ştjyrmer вulmajьnsa unan вaşqa kemgə qaqьlhьn inde. Əgər də inde tirə jaqь qadna qaraqtarь əsələre menən solqanьp alьnqan Nikolaj II Ştjyrmer eşen ajrьm вildələp ytkən ikən—timək вьl ьsьndan da kyrnekle vor вulqan tigən hyđ.

Ştjyrmer jenəjəttəre turahьndaqь Vettiđen dokladь yđe nindəjder ugolovnьj roman kevek ine.

Ştjyrmer Tverski guвernahьndaqь yđe вiləgən đur jerđə yđenə ajrьm dəvlət hьmaq вer nəmə ɔjoştorqan.

Samodur pomeşşik oşondaj axmaqlьqqa вarьp jetkən, xatta nalogtar tyləvđe lə tuqtatqan.

Ştjyrmer yđenen qađna qaraqlьqьnda ylsəv xisen də juqaltьp qajət kyp urlaj. Ştjyrmer turahьndaqь eşte oşonon əsən Vetti dəvlət kontrollegenə вirə. Urьnqa jeвərelgən revezie aqsa yđləşterevđen вik kyp вulьvьn asa həm oşo eş вatşaqa jađma doklad вirevđə material вula.

Şulaj đa Ştjyrmer ul tiklem zarar kyrməj. Unьn qaraqlьqь—uƅal ajlьlьqь Novgorod guвernatorlьqь postьna ultьrьvьna la unajhьdlamaj. Ə, Nikolaj tarafьnan вirelgən xarakteristika la unьn artaвan korjerahьna tə'ƅir itməj.

Вьnda qəzəplənerlek вer nəmə lə juq. Stjyrmer вətə jerđə lə vđen in sik reaksioner, sarizmdьn jaraqlь vəkile itep, jəqni вatşa tarafьnan sarizmdьn eşməkər keşelərenə nindəj talaptar qujьlqan вulha, oşolarđьn вətəhenə lə javap вirevse itep kyrhətə.

Ştjyrmer hər tərlə „xər fekerlelekte“ вьvьvsьlьqta armaƅ eşse вulьvь menən maqtalьna. Jaraslovl'də ul məƅələn, studenttar quđqalьşьn tar-mar itev menən dan ala. 1903 jьlđa ul Tverski həm Novotorzevski zemstvola „irek jaratьvsьlar“qa pogrom ojoştora. Вьl eştə təp jenəjətselekten вerehe itep Ştjyrmer məktəptərđə Puşkinden „Kapitan qьđь“ uqьvđь kyrhətə.

...Qajsan heđ horajhьqьđ—tip asьq itep jađa tanьqlь Cernosɔtenes V. Şulgin—kem ul Ştjyrmir?—heđgə əjterđər: ьşanьshьđ, ytkəne menən şikle keşe, вətəhen də eşlərgə əđer torqan keşe, spetsial'nostь jalaqajlanьv monevrь menən keşelərđe sitlətep ytevse keşe. Вьnan вaşqa taqь la dəvlət eştərendə ujlanmavsь keşe...“

Həm вьna 1916 jьlda вətə Rossia əsən, həm şulaj uq вerense nəvвəttə unьn yđe əsən kətəlməgən xəl вula. Ştjyrmer eske eştər ministrь, tьşqь eştər ministrь, ministьrđar sovetь predsedatele вulьp ala.

Вьl вildələvđe ul avantyris, rişvatse həm şpit nindəjđer Monajlova—Manasejevic həm metropɔlit Pitirin arqьlь ala.

Faktik rəveştə ul ministr вulьp вatşa dvorьnьn eşen yđ qulьnda əjlənderevse, asьqtan-asьq uđqьnsь Gregori Rasputin tarafьnan вildələnə.

Ştjyrmerćь вildələv Rossia əsən də həm sit ildər əsən də вomвa şartlavь kevek tə'ƅir qaldьrđь. Ujđar qəzəplənevlektən taşьp sьqtьlar.

Вьna oşo keşe, oşɔ qađna qaraqь kyp jьldar вujьnsa Rossianьn eske həm tьşqь politikahь menən jetəkselek itep kilgən.

—✶—

BATŞA JALSЬLARЬ

Вəjək dahьj V. I. Lenin вurzua yđenen vlasьn haqlav əsən ike nəməgə moxtaz: unьn вerehe din, ikensehe polac,—tine.

Dindər həm ularđьn вaşlьqtarь sarizmdь haqlav əsən in reaksion, in qəвəxət eştərđe eşləvđən də sirkənmənelər. Avьl mullahь, axun, məftiđərđen đanosь вujьnsa ađmь in jaqşь keşelər вatşa polactarь qulьna tɔtolop вirelgən. Tatar, вaşqort đine вaşlьqtarь milli azatlьq xərəkəttəren đin ismenən вaƅtьrьvđa teş-tьrnaqtarь menən вatşaqa xeđmət itep kilgəndər. Oşo xeđməttəre əsən đərəzəgə kytərelgəndər. Batşanan turanan-tura zalovanie alqandar. Вьl turala fakttarqa hyđ вirəjek.

Məfti Məxəmmətjan Xəsənьv. Ul 34 jьl вujь məfti вulьp eşləgən. Oxrankala xeđmət itkən. Batşa xəkymətenen jəşren eştəre menən Qaвul, Boxara jaqtarьnda jərəp qajtqan. General Iglistrom vaqtьnda Orenburg axunь вulqanь xəldə qьrqьđ eştəren qaraj torqan pogranicnьj komissiala eşləgən. Unan hun kavkazdaqь вaş kytərevđərđe вaƅtьrьv вujьnsa jəşren komissiala eşləgən. Вьl xeđməttəre əsən вatşa xəkyməte uqa вaşqort jerđəren hatьv, teləgən jerenə keşelər kyserep ultьrtьv, jerđərđe nəƅeldən-nəƅelgə kyserev xoquqьn вirgən. Ul Atjetər avlь, Ərşək вujь Morat avlь вaşqorttarьnan 2 men 286 đisətinə jeren talap alqan. Batşa xəkyməte tarafьnan jьl hajьn 1 men 500 hum zalovnie alьp kilgən.

Вьna вьl qəвəxəttərđen taqь la вerehe *Məxəmmətjar Şoltanьv.* Ul məfti həm podproukcik, ə hunьnan ucastkovoj meravɔj sudia вulьp eşləgən.

Başqort jerđəren talap alьvđa kyrhətkən xeđməttəre əsən altьn midal menən вyləkləngən. Jьlьna 5 men hum zalovnie alqan.

Məfti Qəвđelsələm Qəвdrəximьv. Ul 15 jьl вujь məfti həm şul uq vaqьtta oxrankanьn qara agentь вulьp eşləp kilgən. Din isme menən revolytsion xərəkətte вaƅtьrьvđa kyrhətkən xeđməttəre əsən kəməş həm altьn midal menən вer nisə tapqьr вyləkləngən. 300 hum zalovnie alьp kilgən. Yđe ylgən vaqьtta 4 men 849 humlьq miraƅ qaldьrqan.

Вьl fakttar ajrьm anlatьvđь talap itməjđər. Ular din вaşlьqtarьnьn sarizmqa, вurzuaziaqa nisek xeđmət itevđəren ap-asьq kyrhətep toralar.

QURQЬNЬSLЬ IƄTƏLEK

Hedgə həjlərgə teləgən minen ytkən tormoşom qot osqos, qazap, mixnət iƅtəlektərenən tora. Unь iƅkə təşərgəndə, вьl qəhər huqqan avьr tormoşqa tuplanqan ys kykerəkkə kilep tьqьla la kyđ irekheđđən jəş menən tula. Minen ytelgən jəşlegem jerheđ-hьvhьđ, at-hьjrhьđ, əƅ-kejemheđ, as, jalan qaslьq menən jəşəvse kyp вatrackalarđьn tormoşo kevek yk.

Min вala saqьmda la, jəşlegemdə lə ьsьn şatlьqtьn ujьn-kəlkə, kynel asьvđьn nəmə ikənen də вelmənem. Aslьq-jalanqaslьq вeđćen semjala mənge qunaq ine. Min kyp вalalь jəşləj tol qalqan əsəm semjahьnda yƅtem. Yđeвeđđen səsevlek jere вulqanьвьđđь, igen səskənвeđđe, yđ ikməgeвeđđe aşaqanьвьđđь xəterləməjem.

Jać jetə. Qar eri вaşlav menən вeđ qajđa uraqqa sьqьv, kəđlək ikmək əđerləv turahьnda ujlana вaşlajвьđ. Henelem Qaliə menən Məsjəv вajarьna eş eđləp kitəвeđ. 1-2 đisətinə jerđe krugqa (utavđan вaşlap igende huqьp вirevgə tiklem eşləv) eşlərgə alaвьđ. Jəjđən вaşlap aq qar javqansь, tan atqandan qara təngə tiklem eşləjвeđ. Oşo gyr qazaвь avьr xeđmət əsən 5-6 hum aqsa ala inek.

Minə 17 jəş tula. Keşe kevek jəşəp вulmaƅtь, tip tormoşqa sьqam. Ləkin вьnda la mine qara kəndər qarşьlaj. Tormoşqa sьqьvьmdьn вerense kənđərendə yk halьm tyləməgən əsən semjaвьđđa вerđən-вer jort jьhazь вulqan samovar həm jaƅtьqьвьđđь alьp sьqalar.

Вeđđen Cizov вajarьna jəj вujьna uraq urьp, kəđləktə aşlьq huqьp jьjnaqan ikməgeвeđ janь jьlqasa aşarqa la jetməj ine. Şunlьqtan məgəzəđən вurьsqa alaвьđ. Ləkin вьl yđeвeđgə-yćeвeđ вoqav halьv ine. Sənki 5 вot вurьsqa alhan 7 вot itep tylərgə tura kilə ine.

1914 jьldьn вođlo-jamqьrlь kəđə... Вeđ вəxet eđləp qalaqa kildek. Ləkin ul vaqьtta qala la вeđđen kevektər əsən ygəj ine. Min Şləpov munsahьna qara eşse вulьp inđem. Munsanьn вətə вьsьraqtarьn tađarttьm, pivnьj iđənđəren ьvьp jərənəm hьv taşьnьm. Ləkin əƅ kejemgə, tamaq ikməkkə tujmanь, jetməhə avьl storastahь Safin Qizetdin halьm вurьstarьn jullap kilep jette. Minen alasьqьmdь hatqan aqsamdь la ilatьp alьp kitte.

Oktəвr revolytsiahьna tiklem tormoşom oşolaj ytte. Вьnan hun tormoşomda janь osor вaşlandь. Min zavodta eşse вulьp eşlənem. Ul mine, вalalarьmdь tərвiələne. Xəđer pinsionerkamьn.

Minen вalalarьm ytelgən qazaplь tormoşto вik ađ qьna xəterləjćər. Sənki ular əle ul vaqьtta keskəjđər ine. Ularđь sovet xəkyməte tərвiələp yƅterđe, uqьttь, eşkə əjrətte, keşe itte. ə xəćer ular məs'yl eştə eşləjđər. Min ularqa qarajьm da şatlanam. Yđ tormoşomda la, ularđьn yƅevendə lə kommunisttar partiahьnьn, sovet xəkymətenen atalarsa qajqьrtьvьn kyrəm.

Qəвdelqaffarьva Minnejamal.

IŅ ERE POMEŞŞIK

Batşa, Nikolaj II yđe вerense dvorən həm in ere pomeşşik ine. Qьrьm, Qara dingeđ вujь, Kavkazda nindəj jaqşь qara tupraqlь jerđər вulha, ular вətəhe lə вatşa unьn haraj həm udel' vedomostvohь qulьnda ine.

Вьna jer вiləvse in ere pomişşiktər-dvorəndər: graf Вoвrinski qulьnda 60 men disətinə jer вulqan. S. Şpilevskiđen Vətkə guвernahьnđa 105 men disətinə, K. Rukavişnikɔv Permda 800 men, Tavriceski guвernahьnda 43 men 788 disətinə jer вiləgən. S. M. Galьjtsinden Permdə 1 million, Vətkə guвernahьnda 49 men disətinə, Məskəv guвernahьnda 13 men 590 đisətinə, Jaraslovl' guвernahьnđa 7 men 397 disətinə, Tul'skila 1 men 26 disətinə, Rəzən guвernahьnda 366 đisətinə jere вulqan.

—✶—

Huqalar ile

Iƅke Rossia in artta qalqan vaq tarqav avьl xuzalьqь ile ine. Jer eşləvđen təp qoralь вulьp huqa tora ine. Зьl men jьldar вujьnsa tuplanqan igenselek eşe qatmarlь iskusstvo tygel ine. Jerđe in qađi avьl xuzalьqь qoraldarь menən iьrtьrqa əjrənev Rossiala вьvattan вьvatqa, вaвanan ataqa kysep kilde.

Вьnь tyвəndəge fakttar đa asьq dərəƅləjđər. Rossiala 1910 jьlda 7 million 89,1 men huqa, 846,6 men kosuldər (avьr huqa), 2 million 356.6 men aqas haвandar, вulqan. Səskestərđe tik pomeşşik, kulak xuzalьqtarь qьna qullanqandar. Ulardьn вətə hanь 222.7 menđən uđmaqan.

—✪—

Disətinənən 35 вot unьs

Rossia yđenen qara tupraqlь, juqarь unьş вirə ala torqan jerđəre menən maqtalьrqa xaqlь ine. Ləkin вatşa Rossiahь vaqtьndaqь avьl xuzalьqьnьn toroşo unьn menən maqtalьrqa xoquq вirməne. In jaqşь jerđən—in tyвən unьş alьna ine. Avьl xuzalьqьnьn arttalьqь, tarqavlьqь, вəlgənlək, avьldaqь qot osqos eksploatasia, əs вaƅьvlьq juqarь unьş alьvđa kərtə вulьp torđo. Igen unьşь urtasa 35—40 вottan artmanь.

1901—1910 jьlda, 10 jьl esenđə вərtəklə kul'turalarđьn unьşь disətinənən urtasa 6,5—7 sentner вulqan. Batşa Rossiahь avьl xuzalьqьnьn rekɔrd urozajь oşo ine.

Ajьt avьl sovetь kyləmendəge (Bişвylək rajonь) territorial' komsomol komitetьnьn eşen rajkomɔl jetəkselərе lə asьq вelə. Вьl rajon dəvməlendə, jəştər massahь menən es itməve, tərlə politik kampanialarđan sittə torovь menən tanьlqan ojoşma. Komitet sekretarь вulьp eşləgən Qilmanьv Barьj yđenen jalaqajlьqь menən rajkomol jetəkselərenə jarap alqas, alqa qujьlqan eşten ytəleven qajqьrtmaj, uqьvđar вarmaj, komsomolestarđьn jьjьlьstarь hirək вula. Bişвylək rajkomolь jetəkselərе Qilmanьvtьn вьl eştəren вelhələr đə, uqa „jaqşь“ xarakteristika вirep, oвkom qarşьhьnda ojoştorolqan propagandistar jeteşterev kursьna jeвərđe. Qilmanьv, вьl kurstь вətərəp qajtьv menən də вer tərlə lə eş kyrhətkəne juq.

Rəqipьv.

Jəştərđe SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavƣa əđerlərgə!

Hajlavđar kene—đur şatlьqlь ken

12 dekaʙr — SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav kene.

SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar kenen bilđələv turahьnđaƣь qararьn, „Promьjşlennьj invalidtar" artelenen eşselәre đur alqьş menən qarşь alđьlar.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav ytkərev ꞑkenenə ʙaƣьşlanƣan mitingta sөjlәgәn hejləvse iptaş Şirkova— proletariat diktaturahь jəşəgən ilđə genə qatьn-qьđđar tulь xoquq menən fajđalanalar. Beđđen ileʙeđđen qatьn-qьđđarь hajlavđa ьꞑna xoquqlь ʙulmajьnsa, ular eşse-krəƶtiən vlasьnьꞑ verxovnьj organьna hajlanьr, ilde iđara itevgə lə xoquqlь. Вьl xoquq menən ʙer genə kapitalistik ilđərđen də qatьn-qьđđarь fajđalana almaj həm alasaq ta tygel—tine.

Jəş hajlavsьlarđan iptəş Vinko həm Larivanskidar, yđđərenen sөjlәgәndә —Donjala iꞑ demokratik ʙulƣan Stalinsel Konstitutsia Sovet ile jəştərenə 18 jəştən hajlavƣa həm hajlanьvƣa xoquq ʙirđe. Вьl xoquqtarđan kapitalistik ilđərđəge eşse-krəƶtiən həm xeđmətkər jəştəre məxrym. Kapitalistik ilđərđəge jəştərđen irtəgehe kendəre qaraꞑƣь. Beđ kenđən-ken jaꞑь şatlьqlь, mul tormoş qoraʙьđ. Beđđen irtəgehe ꞑkenъ ьşanьslь. Вьl tik kommunisttar partiahьnьꞑ həm uнъꞑ dahьjь iptəş Stalinđen ʙeđđeꞑ turala kenđəlek qajƣьrtьv alьp ʙarьvь nəđəmtəhendə genə ʙarlьqqa ꞑkilde. Beđ jəş hajlavsьlar, Verxovnьj Sovetьna hajlavƣa ʙer genə lə proletariat revolytsiahьna doşman ʙulƣan —trotskise-ʙuxarinse həm kontrrevolytsion ʙurƶuaz millətselərgə tavьş ʙirməʙeđ.

Miting, Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ hajlavđar kenen bilđələv turahьnđaƣь qararьn xuplap, uƣa əđerlekte kөsəjtergə, hər sexta hajlav tərtiptəren həm Stalinsel Konstitutsianь əjrənevđe ojoştororƣa —tigən qarar qaʙul itte.

Đur kytərenkelek menən

8 mart ismenđəge tegev faʙrige eşselərə, SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ, Verxovnьj Sovetqa hajlavđar ꞑkenen ʙilđələv turahьnđaƣь qararьn đur kytərenkelek menən xuplanьlar.

Faʙrik eşselərə, xөkymət qararьna javap itep, eşləp sьƣarьv ramlьlьƣьn ꞑkytərergə, Verxovnьj Sovetqa, partia həm sovet xөkymətenə, tьvƣan ilenə fidakər ʙirelgən, ileʙeđđen iꞑ jaqşь uldarьn həm qьđđarьn hajlajasaqtarьn əjttelər.

MINDƏ TAVЬŞ BIRƏM

Mineꞑ tərzemə xələm əle ʙaj tygel. Yđ alđьma jəşəj ʙaşlavьm da ʙarь tik 1936 jьlđьꞑ ƣinvar ajьnan, „8 mart" tegev faʙrikahьnьꞑ FZU məktəʙenə ingəs kenə ʙaşlanđь.

Mineꞑ ʙьl jaꞑь tormoşom, kyꞑelle həm uꞑьşlь ʙaşlanđь. Mineꞑ oʙlik həm xarakterьm jaꞑь sьjfattar qađanđь. Donjaƣa qaraşьm kiꞑəjde, politik jaqtan sьnьqtьm. Jəş tər tormoşona eskərək indem. Komsomol ojoşmahь mine yđ safьna alđь.

Xəđer min ʙөtenləj ikense keşe. Jəməƣət eşendə aktiv qatnaşam, gazeta eşe menən aјrьmsa nьq qьđьqhьnam. Şuƣa la mine məktəp stena gazetahьnьꞑ redkollegia sostavьna hajlanьlar. Вьl eştə min, ʙөtə kөsəmde ʙirep eşləjem.

Xərʙi ʙelememde arttьram. GTO, PVXO, GSO znacoktarьna ejə ʙulđьm.

Min Gyđəl ilemđeꞑ ƣorur jəştəre eşendə yƶep, tərʙiələnep, eşləp ʙьjьl 18 jəşemə indem.

18 jəş... Ni tiklem tiꞑheđ şatlьq! Stalinsel Konstitutsianьꞑ 135 statjahьnđa:

„SSSR-đьꞑ 18 jəşkə jetkən grazdanь, qajhь rasa həm millətten ʙulьvьna, dinenə, məƣlymat senzьna, ultьraqlьƣьna, sotsial sьƣьşьna, mөlkət xələnə həm ytkəndəge eşməkərlegenə qaramaƶtan, aqьldan jadƣandarьnan həm sud tarafьnan hajlav xoquqtarьnan məxrym itep xөkөm itelgəndərđən ʙaşqa, ʙөtəhe lə deputattar hajlavđarƣa qatnaşьvƣa həm hajlanьvƣa xoquqlьlar"—tejelə.

Timək min ʙьjьl SSSR-đьꞑ tulь xoquqlь grazdanь. Juq, ʙer min genə tygel, ileʙeđđəge 18 jəşkə jetkən mineꞑ kevek millionđar xoquqlьlar.

Jəştərgə oşondaj kiꞑ xoquqtь te'min itkən ileꞑ menən nisek ƣorurlanmaƶьꞑ. Eje, ʙeđ uнъꞑ ƣeꞑvəte həm gyđəllege menən ƣorurlanaʙьđ. Sovet jəştəre donjala iꞑ ʙəxetle ʙuьn. Beđđeꞑ ʙьl ʙəxeteʙeđđe ʙer kem də, his qasan da ala almaƶ, ileʙeđđeꞑ izge granitsahьn ʙer genə doşman da ytə almaƶ. Beđ sovet jəştəre ularƣa jemergeş udar ʙirerʙeđ.

Ziaztdinьva.

„8 mart" faʙrikahь.

Başqortostan ASSR-đa Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Okrug Hajlav Komissialarьnьꞑ sostavьn raƶlav turahьnda

Başqortostan ASSR Yđək Başqarma komitetь qararь

(Davamь. Başь 1-se ʙittə).

qalь rajon kommunistik ojoşmahьnan;

Okrug hajlav Komissiahьnьꞑ aƣzalarь:

Jamaletdinov Nufat Nəʙiulla ulь—Baqalь rajonь, „Yrnək" kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Məxəmətjanьv Şakirjan Axun ulь — Baqalь rajonь Qoros MTS nьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Şajxulov Nurməxəmət Şəjxel ulь — Qandra rajonь „Iştuƣan" kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Vəliəxmətev Fazlьjəxmət Vəliəxmət ulь — Tujmazь rajonь, „Uꞑьşqa" kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Karlova Maria Ivanovna — Tujmazь rajonь, Nizne-Trojski sukno faʙrikahьnьꞑ eşselərenən, xeđmətkərđərenən həm inzener-teknik raʙotniktərenən;

Məxəmədiev Minleməxəmət — Tujmazь MTS nьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Xəʙirov Aqtimer Əmir ulь — Şaran rajonь, „Lenin Karno", „Ujlьjş" kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Ƣəlimev Isxaq Mostafa ulь — Leninse Kommunistik Jəştər Sojuzьnьꞑ Saqmaƣoş rajon ojoşmahьnan.

VIII. JANAVЬL HAJLAV OKRUGЬ

(Yđəge Janavьl avьlьnda).

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ predsedatele — **Ƣinejətullin Xəlim Xəliulla** ulь — Başqortostan Ɵlkə kommunistik ojoşmahьnan;

Okrug Hajlav Komissiahь predsedatelenen urьnʙaƶarь — **Xalturina Anna Andrejevna** — Tətəşle rajonь ʙaşlanƣьs həm urta məktəp raʙotniktərenen professional sojuzьnan;

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ sekretarь — **Axmirev Əxmət Talьjp** ulь — ʙaşlanƣьs həm urta məktəp raʙotniktərenen professional sojuzьnan;

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ aƣzalarь:

Sutьjlʙajьva Xənifə Sutьlʙaj qьđь—Krasnokamski rajonь, Kasovski MTS-nьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Şafiqov Badiq Şafiq ulь — Boraj rajonь „Traktor" kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Ƣəlejev Minleməxəmət Gərəj ulь — Tətəşle rajonь, „Taşkent" kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Xmelevskix I. M.

Sattarova Şəmsiə —

Axmetov Sitdiq — Ileş rajon kommunistik ojoşmahьnan;

Appolonov Semjon Appolonovic — Qaltasь rajonь, Qaltasь MTS-nьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Xəsənova Ƣəlimə Xəsən qьđь— Baltac rajonь medsantrud professional sojuzьnan.

IX. MƏLƏVEZ HAJLAV OKRUGЬ

(Yđəge Mələvez avьlьnda).

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ predsedatele—**Ƣəlejev Fəjzi Minleƣəli** ulь — Qujьrƣađь rajon kommunistik ojoşmahьnan;

Okrug Hajlav Komissiahь predsedatelenen urьnʙaƶarь — **Fətxullin Nurьj Sələj** ulь — Mələvez rajonь Arьƶlan hət-itselek sovxozьnьꞑ eşselərenən, xeđmətkərđərenən həm inzener-texnik raʙotniktərenən;

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ sekretarь — **Xamov Miron Filatovic** — Voskresenski rajon kommunistik ojoşmahьnan;

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ aƣzalarь:

Gorynov Jefrem Fedorovic — Jьlajьr rajonь, „Sputnik" kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Şəripov Səjet Səxiulla ulь — Kygərsen rajon kommunistik ojoşmahьnan;

Kostьjlov Danil Maksimovic — Kygərsen rajon kommunistik ojoşmahьnan;

Komozov Dmitrej Ivanovic — Voskresenski rajonь „Tor" kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Novikova Sofia Mixajlovna — Leninse Kommunistik Jəştər Sojuzьnьꞑ Mələvez rajon ojoşmahьnan;

Kotel'nikova Anastasia Davidovna — Ziancura rajon kommunistik ojoşmahьnan;

Məsəƣutova Saima Hiʙət qьđь —Qujьrƣađь rajonьnьꞑ ʙaşlanƣьs həm urta məktəp raʙotniktərenen professional sojuzьnan;

Smirnov Il'ja Nikonovic — Qujьrƣađь rajonь „Poʙeditel" kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

X. DЬVAN HAJLAV OKRUGЬ

(Yđəge Dьvan avьlьnda).

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ predsedatele — **Dəvlətşin Salix Soltan** ulь — Qьꞑƣь rajon kommunistik ojoşmahьnan.

Okrug Hajlav Komissiahь predsedatelenen urьnʙaƶarь — **Kovalkov Il'ja Sergejevic** — Dьvan rajon kommunistik ojoşmahьnan;

Okrug Hajlav Komissiahь sekretarь — **Şajmardanov Şamil Şajmardan** ulь—Beloqataj rajon kommunistik ojoşmahьnan;

Okrug hajlav Komissiahьnьꞑ aƣzalarь:

Pitunina Marfa Grigorjevna — Qaraidel rajonь „Novьj Svet" kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Səjetgərəjeva Lotfikamal Səjetgərəj qьđь — Asqьn rajonь, Asqьn MTS nьꞑ eşselərə həm xeđmətkərđərenən;

Jaruşina Zinaida Ivanovna — Dьvan rajonь Jaroslav MTS-nьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Şakirov Vəliulla Xəʙiʙulla ulь — Dьvan rajonь, „Qьđьl jondođ" kolxozьnьꞑ kolxozniktərenən;

Xatmullin Niƣmətjan Xatmulla ulь — Məsetle rajonь Məslim avьlьnьꞑ xeđmətsəndər jəmƣiətenən;

Xolkin Vasili Ignatjevic — Beloqataj rajonь, MTS eşselərə professional sojuzьnan;

Kostyk Foma Tixonovic — Malojad rajonь, Boksit rudnigь eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Səƣitьv Xəʙiʙjan Səƣit ulь Malojad rajonь, Arqavьl MTS nьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən.

Başqortostan ASSR Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ predsedatele ornьna — Başqortostan ASSR YBK prezidiumь aƣzahь — KLOKOV.

Başqortostan ASSR Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ sekretarьq vaƶifahьn ytəvse — XISMƏTULLIN.

Ɵfө, qalahь. 16 oktəʙr 1937 jьl.

Javaplь redaktor: D. FƏRXEJEV.

„Oktəʙr natiskahь" tipografiahь. Başglavlit vəkile № 4183

1937-se jьl
23 Oktəbr
№ 103 (1151)
Ajƣa 12 tapqьr sьqa. Ajьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərɗeŋ proletarɗarь, berləşegeɗ!

Leninse

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьŋ Başqortostan Өlkə həm Өfə qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfə Volodarski № 2. Telifon № 85—04

BӨTƏ IL KYTƏRENKE RUX MENƏN, SSSR VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVƉARƢA ƏƉERLƏNƏ

Başqortostan ASSR-ƌan Millətter Sovetьna hajlavƌar вujьnsa Okrug hajlav komissialarьnьŋ sostavьn raƭlav turahьnda

Başqortostan ASSR Yɗək başqarma komitetьnьŋ qararь

Başqortostan ASSR Yɗək başqarma komitetь qarar itə:

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenie"neŋ 45, 46 həm 47 statjalarь nigeɗegendə, Başqortostan ASSR-dan Millətter Sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug hajlav komissialarьn jəmaƣət ojoşmalarьnьŋ həm xeɗmət-sənderɗen jəmƣiəttərenen tyвəndəge vəkildəre sostavьnda raƭlarƣa:

I. Өfə qala hajlav okrugь

(Yɗəge Өfə qalahь)

Okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatele — **Işməxəmətev Xəjerzaman Işməxəmət ulь** — Kirov rajonь kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatele urьnвaƭarь — **Monakov Bulat Sitdiq ulь** — Leninsel kommunistik jəştər sojuzьnьŋ Başqortostan ojoşmahьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ sekretarь — **L'vov Jevgeni Leonidovic** — Cernikovka Faner kombinatь eşselərenən həm xeɗmətkərɗərenən.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ aƣzalarь:

Əxmətşina Majnur Jhanşa qьɗь — Өfə araqь zavodь eşselərenən;

Udalov Aleksej Dmitrejevic — Өfə parovoz depohь eşselərenən;

Popov Sergej Irekejevic — Өfə parovoz-vagon remontlav zavodь eşselərenən, xeɗmətkərɗərenən həm inzener-texnik raвotniktərenən;

Trusov Ivan Fjodorovic — Өfə „Kreking" zavodьn teɗevse eşselərɗən;

Klement'jev Fjodor Vasil'jevic— Medsantrud raвotniktəre professional' sojuzьnan;

Raximev Ƣəli Nurulla ulь — Өfə Motor zavodь eşselərenən həm xeɗmətkərɗərenən;

Bogomazov Vasili Trofimovic— Өfə rajonь Rajevka avьl sovetь Puşkin ismendəge kolxozdьŋ kolxozsьlarьnan;

Vəlejev Mənir Mindiar ulь — Qьɗьl Armianan.

II. Berense Өfə avьl hajlav okrugь

(Yɗəge Өfə qalahь)

Okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatele — **Gorəcev Fjodor Stepanovic** — Iglin rajonь kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatel urьnвaƭarь — **Məxəmətjanьva Sufia Şəmsimalik qьɗь** — Şişmə rajonь Tel'man ismendəge kolxozdьŋ kolxozsьlarьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ sekretarь — **Muxacev Grigori Filippovic** — administrativ ucrezdenielər raвotniktəre professional' sojuzьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ aƣzalarь:

Ƣəввasьv Nurislam Məƣsym ulь — Tuqmaqlь MTS-hьnьŋ eşselərenən həm xeɗmətkərɗərenən;

Urazвaxtin Afzaletdin Əxmətletdin ulь — Вьdavjad rajonь „Qaran" kolxozьnьŋ kolxozsьlarьnan;

Safiullin Xəmzə Safiullа ulь — Вьdavjad rajon kommunistik ojoşmanan;

Xazejev Məxərrəm — Blagovar rajonь „Yɗək" kolxozьnьŋ kolxozsьlarьnan;

Əsfəndejarьva Mənie Hidiət qьɗь — Novotrojski MTS-hьnьŋ eşselərenən həm xeɗmətkərɗərenən;

Tahirьva Fatьjma Tahir qьɗь — Dəvləkən rajonь Isməƣil sovetь kolxozdar tərkəmə kolxozsьlarьnan;

Şuvajьv Nestor Jermolajevic — Dəvləkən rajonь kooperatsia raвotniktəre professional' sojuzьnan;

Vetol Jan Adamovic — Dəvləkən rajon kommunistik ojoşmanan.

III. Ikense Өfə avьl hajlav okrugь

(Yɗəge Өfə qalahь)

Okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatele — **Ƣəliev Ƣəlian Şəjxetdin ulь** — Başqortostan өlkə kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatel urьnвaƭarь — **Işmoratьva Xəkimə Sənƣət qьɗь** — Qьrmьƭqalь rajonь „Urozaj" kolxozьnьŋ kolxozsьlarьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ sekretarь — **Kononov Dmitri Ivanovic** — Өfə motor zavodь zavodoupravleniehenəŋ professional' sojuzь aƣzalarьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ aƣzalarь:

Rəxmətullin Ƣiniət Rəxmətulla ulь — Nuriman rajon kommunistik ojoşmanan;

Şahьjьv Zəjnulla Fazьl ulь — Leninsel kommunistik jəştər sojuzьnьŋ Arxangel'ski rajon ojoşmahьnan;

Zel'der Leontina Avgustovna — Leninsel kommunistik jəştər sojuzьnьŋ өlkə ojoşmahьnan həm Arxangel'ski rajonь „Majaq" kolxozьnьŋ kolxozsьlarьnan;

Lukst Aleksandr Mixajlovic — Qarlaman susqasьlьq sovxozьnьŋ eşselərenən, xeɗmətkərɗərenən həm inzener-texnik raвotniktərenən;

Davьtьv Zəjnetdin — Qьrmьƭqalь rajonь „1 Maj" kolxozьnьŋ kolxozsьlarьnan;

Mixajlov Aleksej Ivanovic — Avьrƣazь rajonь politprosvet raвotniktəre professional' sojuzьnan;

Səjfullin Lotfi Axun ulь — Avьrƣazь rajon kommunistik ojoşmanan;

Fətxullin Zəjnulla Idiət ulь — Arxangel'ski rajonь jer organdarь professional' sojuzьnan;

IV. Beloret hajlav okrugь

(Yɗəge Beloret qalahь)

Okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatele — **Vozmilkin Grigori Dimitrievic** — dəvlət ucrezdenieləre raвotniktəre professional' sojuzьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatel urьnвaƭarь — **Kəlimullin Xafiz Kəlimulla ulь** — Вərjən rajonь Kirov ismendəge kolxozdьŋ kolxozsьlarьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ sekretarь — **Safin Şəmsetdin Şəjxetdin ulь** — Beloret Lespromxozьnьŋ eşselərenən həm xeɗmətkərɗərenən.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ aƣzalarь:

Vahapьv Sabir Əxmətjan ulь — Bajmaq вaqьr iretev zavodь, Tuвin, Julalь həm Bajqara priskalarь idaralarьnьŋ eşselərenən, xeɗmətkərɗərenən həm inzener-texnik raвotniktərenən;

Nazarьv Vəkil Motahar ulь — Matraj rajonь Malsьlьq sovxozdarьnьŋ professional' sojuzьnan;

Nurislamьv Josop Nurislam ulь — Leninsel kommunistik jəştər sojuzьnьŋ өlkə ojoşmahьnan;

Şilov Vasili Gerasimovic — Beloret metallurgia zavodьnьŋ eşselərenən;

Maslov Pjotr Ivanovic — Xəjвulla rajonь „Novaja zizn'" kolxozьnьŋ kolxozsьlarьnan;

Usmanьv Ƣəввas Usman ulь — Partianьŋ Ucalь rajon başqarma komitetь ergəhendəge təvge ojoşmahьnan;

Igвirdin Səlix Soltantimer ulь— Əвjəlil rajonь Budjonnьj ismendəge kolxozdьŋ kolxozsьlarьnan;

Xəmitev Məxəmədi Abdulla ulь — Əвjəlil rajonь „Krasnaja Başkiria" sovxozь eşselərenən həm xeɗmətkərɗərenən.

V. Stərletamaq hajlav okrugь

(Yɗəge Stərletamaq qalahь)

Okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatele — **Novikov Mixail Mixajlovic** — Maqar rajon kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatel urьnвaƭarь — **Karamьjşeva Xəjət Qadir qьɗь** — Leninsel kommunistik jəştər sojuzьnьŋ Maqar rajon ojoşmahьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ sekretarь — **Ƣəmərev Səlix Ƣattar ulь** — вьjala promьjşlennosь raвotniktərenen professional' sojuzьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ aƣzalarь:

Abdullin Qadir — Maqar rajonь dəvlət ucrezdenielərə professional' sojuzьnan;

Şaruşin Nikolaj Pavlovic—Neft'selər professional' sojuzьnan;

Səlixьv Nasiвulla Vafa ulь — Krasnousol rajonь „Parizeskaja Kommuna" kolxozьnьŋ kolxozsьlarьnan;

Poxliвajev Pjotr Prokopjevic — Neft'selər professional' sojuzьnan;

Rəxmətullina Zəjtynə Xazimxəmət qьɗь — Krasnousol rajonь „Jondoɗ" kolxozьnьŋ kolxozsьlarьnan;

Maqsutьv Sabir Səjfran ulь — Stərleвaş rajonь «Krasnьj partizan" kolxozьnьŋ kolxozsьlarьnan;

Abdullin Ƣəвəj Əвdraxman ulь— Stərleвaş rajonь başlanƣьs həm urta məktəptər uqьtьvsьlarь professional' sojuzьnan;

Səjərƣolov Sələjman Səvвən ulь — Qьɗьl Armianan.

VI. Bələвəj hajlav okrugь

(Yɗəge Bələвəj qalahь)

Okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatele — **Ƣəniev Ƣilaz Kamaletdin ulь** — Miəkə rajon kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ predsedatele urьnвaƭarь — **Kuznetsova Pelageja Nikolajevna** — Bişвylək rajonь Kaganovic ismendəge kolxozdьŋ kolxozsьlarьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ sekretarь — **Mamьjkina Klavdia Andrejevna** — on tartьv promьjşlennosь, yɗək həm kənjaq elevatordarьnьŋ professional' sojuzьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ aƣzalarь:

Qotlьвulatьv Loqman Qotlьвulat ulь — Miəkə rajonь Stepnoj MTS-hьnьŋ eşselərenən həm xeɗmətkərɗərenən;

Sadrislamьv Minneƣəli Sadrislam ulь — Al'şej rajon kommunistik ojoşmanan;

Ƣaripьv Ƣilmulla Məxtər ulь — Al'şej rajonь Əвdrəşit MTS-hь eşselərenən, professional' sojuzьnan;

Ustinov Aleksandr Timofejevic— Qьɗьl Armianan.

Vidinejev Vladimir Stepanovic— Bişвylək MTS-hьnьŋ eşselərenən həm xeɗmətkərɗərenən;

Vəlejeva Zəjnəp Fərrəx qьɗь — Jərməkəj rajon kommunistik ojoşmanan;

Lefanov Ivan Konstantinovic — Leninsel kommunistik jəştər sojuzьnьŋ өlkə ojoşmahьnan;

Ivanov Vladimir Ivanovic—Bişвylək rajonь „1 maj" kolxozьnьŋ kolxozsьlarьnan.

VII. Bərə hajlav okrugь

(Yɗəge Bərə qalahь)

Okrug hajlav kommissiahьnьŋ predsedatele — **Mixajlov Nikolaj Ivanovic** — Başqortostan өlkə kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav kommissiahьnьŋ predsedatel urьnвaƭarь—**Astraxansova Anna Mixajlovna** — Mişkə rajonь Krasin ismendəge kolxozdьŋ kolxozsьlarьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьŋ sekretarь — **Məxəmətjanьv Fəjzeraxman Məxəmətjan ulь** — Leninsel

(Davamь 2-se вittə).

Başqortostan ASSR-đan Millətər Sovetьna hajlavđar вujьnsa Okrug hajlav komissialarьnьꞑ sostavьn raƅlav turahьnda

Başqortostan ASSR Udək вaşqarma komitetьnьꞑ qararь

(Davamь. Başь 1-se вittə).
kommunistik jəştər sojuzьnьꞑ Dyrtəjlə rajon ojoşmahьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ aƣzalarь:

Latьjрьv Ƣajan Zahir ulь — Leninsel kommunistik jəştər sojuzьnьꞑ Вərə rajon ojoşmahьnan;

Lobanov Aleksandr Grigor'jevic —Вərə rajonь вaşlanƣьs həm urta məktəp raвotniktəre professional' sojuzьnan;

Xəmətdinev Əxkəm Mɵxəmətdin ulь — Dyrtəjlə rajonь „Havanьь" kolxozьnьꞑ kolxozsьlarьnan;

Səƣədejev Sadritdin—Mişkə rajon kommunistik ojoşmanan;

Smerdova Dar'ja Kirilovna — Pokrovka rajonь kolxozdar tərkəmə kolxozsьlarьnan;

Sitnikov Mixail Il'ic — Pokrovka rajonь kolxozdar tərkəmə kolxozsьlarьnan;

Nasretdineva Faƣilə — Ileş rajonь Jərkəj MTS-hьnьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Şəjmərđənev Şərəf Timerjan ulь —Ileş rajonь politprosvet ucrezdenieləre raвotniktərenenꞑ professional' sojuzьnan.

VIII. Tujmazь hajlav okrugь

(Udəge Tujmazь eşsələr posjolkahь)

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ predsedatele — **Iskəndərev Əltəf Mofazzal ulь** — Başqortostan ɵlkə kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ predsedatel urьnвaƅarь — **Andrianova Jekaterina Fjodorovna** — Вaqalь rajonь Maksim Gor'ki ismendəge kolxozdьꞑ kolxozsьlarьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ sekretarь — **Cerepanov Aleksej Grigor'jevic** — Başqortostan ɵlkə kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ aƣzalarь:

Ƣabdullin Timerjan Timerkəj ulь — Qandra MTS-hьnьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Alparьv Bahavьtdin Ƣəjnetdin ulь — Вyzdək rajonь Вyzdək orloqsoloq sovxozьnьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Nadezkin Il'ja Nesterovic—Вyzdək rajonь Timirəzev ismendəge kolxozdьꞑ kolxozsьlarьnan;

Insafetdinev Jamƣinur Insafetdin ulь — Şaran rajonь „Internatsional" kolxozьnьꞑ kolxozsьlarьnan;

Timaşьva Səmiƣə Ƣarifulla qьđь — Saqmaƣoş MTS-hьnьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Japparьv Isməƣil Jappar ulь — Qandra rajonь „Traktor" kolxozьnьꞑ kolxozsьlarьnan;

Ƣabdullin Qanzьl Ƣiniət ulь — Tujmazь neft' promьşlohь eşselərenən həm inzener-texnik raвotniktərenən;

Filipov Luka Andrejevic — Leninsel kommunistik jəştər sojuzьnьꞑ ɵlkə ojoşmahьnan.

IX. Jaꞑavьl hajlav okrugь

(Udəge Jaꞑavьl stansiahь)

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ predsedatele—**Ƣafarьv Xəsən Ərtəxip ulь** — Dyrtəjlə rajonь kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ predsedatel urьnвaƅarь — **Bikkuzin Bikmorza** — Qaltaşь rajon kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ sekretarь—**Birdin Ƣəbtelƣəlim Xodajbirde ulь** — Başqortostan ɵlkə kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ aƣzalarь:

Ziazetdinev Səlixjan Ziazetdin ulь — Krasnokamski rajonь „Biktav" kolxozьnьꞑ kolxozsьlarьnan;

Xafizef Fəttəx — Jaꞑavьl rajonь Lenin ismendəge kolxozdьꞑ kolxozsьlarьnan;

Şirokov Sergej Stepanovic — Jaꞑavьl stansiahь timer jul uzelь eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Bulƣaqьv Ramazan Kəlimulla ulь — Boraj rajonь Boraj „Jəş tormoş" Kustprom artele aƣzalarьnan;

Sadьjqьv Mɵxəmədi Sadьjq ulь — Boraj rajonь on tartьv promьşlennosь həm ydək, kənjaq elevatordar eşsələr professional' sojuzьnan;

Takajьv Nurlьƣajan Takaj ulь— Baltac rajonь Tel'man ismendəge kolxozdьꞑ kolxozsьlarьnan;

Cigvinsov Aleksej Ivanovic — Jaꞑavьl rajon kommunistik ojoşmanan;

Ibrahimьv Ƣəbəj Abdulla ulь — Osoaviaximdenꞑ Boraj rajonь ojoşmahьnan.

X. Mələvez hajlav okrugь

(Udəge Mələvez avьlь)

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ predsedatele — **Markovnikov Jevgeni Borisovic** — Başqortostan ɵlkə kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ predsedatel urьnвaƅarь — **Fəjzullin Ƣiniətulla Lotfulla ulь**—Jomaƣuza rajon kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahь sekretarь — **Fəttəxev Ibrahim Islam ulь** — Kygərsen rajon kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ aƣzalarь:

Laxov Aleksej Mixajlovic — Jomaƣuza rajonь professional' sojuzdarьnan;

Cuvaşajьv Vəxit Ƣəziz ulь — politprosvet ucrezdenieləre raвotniktəre professional' sojuzьnan;

Rəfiqev Ƣəlimjan Səlim ulь — Quşьrƣadь rajonь „Qьđьl Вərjən" kolxozьnьꞑ kolxozsьlarьnan;

Junkin Vasili Ivanovic — Quşьrƣadь rajon kommunistik ojoşmanan;

Makoldin Viktor Petrovic — Leninsel kommunistik jəştər sojuzьnьꞑ Başqortostan ojoşmahьnan;

Baranov Aleksandr Pavlovic — Voskresenski rajon kommunistik ojoşmanan;

Gordejev Maksim Nikiforovic — Jьlajьr rajonь „Pamət Kirova" kolxozьnьꞑ kolxozsьlarьnan;

Bajda Jelena Jevdokimovna — Fjodorovka rajonь MTS eşselərenenꞑ professional' sojuzьnan.

XI. Dьvan hajlav okrugь

(Udəge Dьvan avьlь)

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ predsedatele — **Nurşev Şəmsi Mɵxəmət ulь** — Başqortostan ɵlkə kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ predsedatel urьnвaƅarь — **Qorвanьva Xəlimə Qorвan qьđь** — Məsetle rajon Tuqвaj avьl grazdandarьnan.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ sekretarь — **Grebnev Afanasi Jemeljanovic** — Beloqataj rajon kommunistik ojoşmanan.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ aƣzalarь:

Vildanьv Miꞑleƣəli — Məsetle MTS-hьnьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Əminev Ƣəziz Iljas ulь — Malojad rajonьnьꞑ professional' sojuzdarьnan;

Josopov Tahirjan Josop ulь — Malojad rajonь Komsomol ismendəge kolxozdьꞑ kolxozsьlarьnan;

Şatunova Jevdokia Ignat'jevna— Nikol'ski Leso-ximiceski zavodьnьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən;

Əminev Mansur Şakir ulь — sud həm prokuratura raвotniktərenenꞑ professional' sojuzьnan;

Əxtəmev Sabirjan Əxtəm ulь — Qьjqь rajon kommunistik ojoşmanan;

Sekerina Aleksandra Grigor'jevna — Beloqataj rajonь Belənkovski spirt zavodь, spirtovodocnoj promьşlennosь professional' sojuzьnan;

Tahirьv Xəmzə Tahir ulь — Baltas rajonь politprosvet raвotniktəre professional' sojuzьnan.

Başqortostan ASSR Udək Başqarma Komitetьnьꞑ predsedatele ɵsən — Başqortostan ASSR UVK prezidiumьnьꞑ aƣzahь—KLOKOV.

Başqortostan ASSR Udək Başqarma Komitetьnьꞑ sekretarьqь vazifahьn ytəvse—XISMƏTULLIN.

Ɵfɵ qalahь, 1937 jьl 21 oktəвr.

RSFSR-ĐAN MILLƏTTƏR SOVETЬNA HAJLAVĐAR BUJЬNSA ƟFƟ HAJLAV OKRUGЬN RAƅLAV TURAHЬNDA

BƟTƏ ROSSIA UDƏK BAŞQARMA KOMITETЬ QARARЬ

Bɵtə Rossia Udək Başqarma Komitetь prezidiumь qarar itə:

Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Ɵfɵ Okrug Hajlav Komissiahьn tyвəndəge sostavta raƅlarƣa:

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ predsedatele **Dolganov Il'ja Borisovic** — qara metallurgia eşsələre professional' sojuzьnьꞑ Başqortostan ojoşmahьnan.

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ predsedatel' urьnвaƅarь **Sporьjnin Sergej Afanas'jevic** — Udmurt ɵlkəhe kommunistik ojoşmanan.

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ sekretarь — **Atnakajьv Nurlьƣajan Nurƣəlejevic** — sud həm prokuratura raвotniktəre professional' sojuzьnьꞑ Başqortostan ojoşmahьnan.

Okrug Hajlav Komissiahьnьꞑ aƣzalarь: **Krykov Timofej Andrejevic** — RKKA-пьꞑ N-se casenenꞑ qьđьlarmiestəre həm nacal'stvo sostavьnan.

Suxova Maria Vasil'jevna — Ɵfɵ Udək elektrik stansiahьnьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən.

Səjetвorhanьva Miꞑlejhan Fətxelislam qьđь — Qьrmьƅqalь rajon kommunistik ojoşmanan.

Korostelin Sergej Ilarionovic — Bɵtə Sojuz Leninse kommunistik jəştər sojuzьnьꞑ Başqortostan ojoşmahьnan.

Pegova Irina Protasovna — Ɵfɵ rajonь „Zavet Il'ica" kolxozьnьꞑ kolxozsьlarьnan.

Şirobokov Pjotr Nikolajevic — urman həm hal aƣьđьv eşseləre professional' sojuzьnьꞑ Udmurt ojoşmahьnan.

Afanas'jev Pjotr Nikitic — Glazovski rajonьnьꞑ „Azlan'" kolxozь kolxozsьlarьnan.

Ivanov Aleksej Nikolajevic — xərвi—metallisceski promьşlennosь eşseləre professional' sojuzьnьꞑ Udmurt ojoşmahьnan.

Bɵtə Rossia Udək Başqarma Komitetь predsedatele M. KALININ.

Bɵtə Rossia Udək Başqarma Komitetь sekretarь ɵsən — Bɵtə Rossia UVK peꞑ prezidium aƣzahь ARTYXINA.

Məskəv — Kreml' 1937 jьl 20 oktəвr'.

Başqortostan ASSR-đan Millətər Sovetьna hajlavđar вujьnsa Başqortostan Respuвlika hajlav komissiahьnьꞑ sostavьn raƅlav turahьnda

BAŞQORTOSTAN ASSR UĐƏK BAŞQARMA KOMITETЬNЬꞐ 1937 JЬL 21 OKTƏBR QARARЬ

Başqortostan ASSR Udək Başqarma Komitetь qarar itə:

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьnda polozenie"nenꞑ 37, 38 həm 39 statjalarь nigeđendə Başqortostan ASSR-đan Millətər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Respuвlika Hajlav Komissiahьn jəməƣət ojoşmalarь həm xeđmətsəndərđen jəmƣiəttərenenꞑ tyвəndəge vəkildəre sostavьnda raƅlarƣa: —

Respuвlika Hajlav komissiahьnьꞑ predsedatele—**Ibrahimьv Rəxim Kirəj ulь** —Qьđьl Armianan.

Respuвlika Hajlav komissiahьnьꞑ predsedatel urьnвaƅarь—**Japparьv Kaşafetdin Şihaвtdin ulь**— Administrativ ucrezdenielər raвotniktərenenꞑ professional' sojuzьnan.

Respuвlika Hajlav komissiahьnьꞑ sekretarь **Mitin Fedot Ivanovic** — Başqortostan kommunistik ojoşmanan.

Respuвlika Hajlav komissiahьnьꞑ aƣzalarь:

Kaşarьv Mirzaxan Kaşaf ulь— Başqortostan kommunistik Juƣarь avьl xuzalьƣь məktəвenenꞑ kommunistik ojoşmahьnan.

Jevestignejev Ivan Ivanovic— Medsantrud professional' sojuzьnan.

Ənderjanova Ƣəlimə Ənderjan qьđь—Leninsel kommunistik jəştər sojuzьnьꞑ ɵlkə ojoşmahьnan.

(Davamь 3-sə вittə)

Başqortostan ASSR-đan Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Okrug hajlav komissiahьnьꞑ sostavьn raƅlav turahьnda

Başqortostan ASSR Уđək ʙaşqarma komitetьnьꞑ 1937 jьl 22 oktəʙr qararь

(Davamь. Başь 1-2-se ʙittə).

Tyrin Jevdokim Fjodorovic— Krasnousol ʙьjala zavodьnьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən.

Aptьkajьv Apkani — Mişkə rajonь «Komintern» kolxozьnьꞑ kolxozsьlarьnan.

Ƣəmərev Xəjʙraxman Ƣəʙʙasulь —Stərleʙaş MTS-hьnьꞑ eşselərenən həm xeđmətkərđərenən.

Desətkin Nikolaj Nikolajevic — ʙərə rajonь Capajev ismendəge kolxozdьꞑ kolxozsьlarьnan.

Ƣilmanьva Zəlkəʙirə Şəfiq qьđь — Beloret qoros-sьʙьq kanat zavodьnьꞑ eşselərenən.

Başqortostan ASSR Уđək Başqarma Komitetьnьꞑ predsedatele əsən — Başqortostan ASSR УВК prezidiumьnьꞑ aƣzahь—KLOKOV.

Başqortostan ASSR Уđək Başqarma Komitetьnьꞑ sekretarь vazifahьn ytəvse — XISMƏTULLIN.

Əfə qalahь, 1937 jьl, 21 oktəʙr.

BEĐĐENꞐ BERENSE DEPUTAT—HƏJƏKLƏ JULBAŞSЬ IPTƏŞ STALIN BULЬR

ʙələʙəj, 21. (BaşTASS). SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar kənə turahьnda ʙildəle ʙulƣas ta rajondaƣь predpriatielərđə, kolxozdarđa, ucrezdenielərđə kyp xalьqlь mitingtar, jьjьlьştar ytkərelde. Tipografia eşseləre yđ rezolytsialarьnđa:— tьvƣan ilgə, kommunisttar partiahьna sikheđ ʙirelgən keşelərđe genə hajlarʙьđ, — tip jađalar.

— ʙeđđeꞑ ʙerense deputatьʙьđ xalьqtarđьꞑ həjəklə julʙaşsьhь, duƅь həm ucitele iptəş Stalin ʙulьr,—tip jađđьlar ʙol'nitsa eşseləre yđđərenəꞑ rezolytsialarьnda. Hajlavđar zakondarьn əjrənev ʙujьnsa, qalala jaꞑь tyꞑərəktər təđəldə. Qalanьꞑ ikense ucastkahьnda hajlavđar kənənə stena gazetahь ojoştorolop, hajlav ucastkahь komissiahь jorto ʙinahь ergəhenə uramƣa elenep qujьlasaq.

Kolxozsьlar hajlavrđar zakonьn əjrənələr

Şişmə, 21. (BaşTASS). Hajlav kampaniahь ʙaşlanьv menən Şişmə rajonь kolxozsьlarь hajlavđar zakonьn əjrənevđe jəjelderđelər. Hər kolxozda hajlavđar zakonьn əjrənev tyꞑərəktəre ojoştorolop, ʙьl tyꞑərəktər sistemlь rəveştə eşləj ʙaşlanьlar.

Məƅələn, „Komintern'“ kolxozьnda 10 tyꞑərək ojoştorolop, ʙьl tyꞑərəkkə hajlavsьlarđьꞑ ʙətəhe lə ьlьqtьrьldь. Tyꞑərək jetəkselərenən Agişev Fəjzeraxman, Aqʙirdin Xan iptəştər hajlavđar zakonьn əjrənevđe kolxozsьlarđьꞑ yđ əjđərendə ojoştorđolar həm ʙaşqa tyꞑərək jetəkseləren jarьşqa saqьrđьlar.

95 jəşlek Mirxəj ʙaʙaj hajlavđar zakonьn ʙik đur qьđьqhьnьv menən əjrənə, ul zakondьꞑ hər punktьn jentekləp tikşerə, aꞑlaşьlmaƣan məs'ələlər ʙujьnsa horavđar ʙirə. Həm SSSR Verxovnьj Sovetьna kemdərđe hajlav turahьnda ul:

— ʙeđ ʙьl zakondь əjrənep, ileʙeđđe idara itevse xəkymət organdarьna, ʙeđđeꞑ tormoşto jaqşьrtьv əsən tьrьşqan partialь həm partiahьđ ʙol'şeviktərđe genə hajlarʙьđ, ti.

Hyrəttə: 1919 jьlda Krasnojar janьnda Capajьv diviziahьnьꞑ pereprava jahaƣan urnь. Uꞑdan divizia ştaʙь urьnlaşqan əj.

(Ş. Urazʙaxtin fotohь).

JƏŞTƏR MASSAHЬ MENƏN EŞLƏGƏN JERĐƏ

Urman-Bişqađaq tulь ʙulmaƣan urta məktəʙe (Işemʙaj rajonь, Qəƅarqol avьl sovetь) ergəhendəge komsomol ojoşmahь, VLKSM Уđək Kəmitetьnьꞑ IV Plenumь qararь nigeđendə eşen qajtanan qorđo. Komsomolestarđьꞑ dəjəm jьjьlьştarь, politik uqьvđar yđ vaqtьnda ytep kilə. ʙьl komitet yƅep kilgən jəştərđe tərʙiələv eşe menən nьq qьđьqhьna. Ul, ʙəjək Oktəʙr revolytsiahьnьꞑ XX jьllьq ʙajramьna ʙylək əsən, 15 jəş uqьvsьnь kəmsomol safьna əđerləj. Ular arahьnda, VLKSM-dьꞑ ustav, programmahьn, Jaꞑь Konstitutsianь, „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozenie“ne əjrənevđe ojoştorđo.

Məktəp ergəhendə jaꞑь ƣьna ojoştorolƣan şaxmat tyꞑərəge lə jaqşь eşkə ʙaşlanь. Xəđer unьꞑ 30 aƣzahь ʙar.

Kəmsomoles həm jəştər politik uqьvđa, VLKSM Уđək Komitetьnьꞑ IV Plenumь, Əlkə Komitetьnьꞑ V Plenumь qararđarьn məđəkərə itələr. Latьjpьv Mozafar, Mьrzaqulьv Fuat, Juldaşeva, Qotoşьv həm Xəmitьvalar dərestən də, politik uqьvđan đa otlicnoƣa uqьjđar.

Q. ʙyləkʙaj.
M. Fuat.

Hajlavsьlarđьꞑ gramotalь ʙulьvь, tavьş ʙirevđeꞑ iəşrenlegen tə'min itə

Jərkəj, 21. (BaşTASS). Rajon dəvməlendə gramotahьđ 4 meꞑ 648 keşe, ađ gramotalь 5 meꞑ 321 keşe ʙar. Şular esenən gramotahьđđarđan 1 meꞑ 12 keşe həm ađ gramotalьlarđan ni ʙarь 343 keşe genə uqьvƣa ьlьqtьrьlƣandar. RONO Serek-kyl avьl sovetьnda ololarđь uqьtьv eşe jaqşь qujьlƣan tip hanaj. Ləkin ʙьnda 214 gramotahьđđan 122 keşe, 449 ađ gramotalьlarđan ni ʙarь 125 keşe genə uqьvƣa ьlьqtьrьlƣandar. Medvedəvski avьl sovetьnda uqьrƣa tejeşle ʙulƣan 669 keşeneꞑ, 264-e genə, Tələkəjevskidə 472 keşeneꞑ, 251-e genə uqьvƣa alьnƣan. Qajdьrьv, Qaraʙaş, Mənəvez, Iləşev avьl sovettarьnda ololarđь uqьtьv eşe ʙətənləj alьp ʙarьlmaj. RONO həm unьꞑ instruktorь Mirƣədejev avьldaƣь ololarđь uqьtьv eşe menən jetəkselek itməjđər.

Mirƣədejev profʙilettər alьştьrьv eşenən ʙuşamaj kyrəheꞑ.

SSSR VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐAR TURAHЬNDA

HORAVĐARƢA JAVAPTAR

1. Tiꞑ hajlav xoquqьn nisek aꞑlarƣa? Elekke, sovet hajlav zakonь, hajlavđar vaqtьnda grazdandarđьꞑ tiꞑhedlegen kyđđə tota ineme? ʙeđđeꞑ hajlav zakonьndaƣь tiꞑ hajlav xoquqtarь nəmənən ƣiʙarət?

Tiꞑ hajlav xoquqь, hər ʙer hajlavsьnьꞑ ʙaşqa hajlavsьlar menən, tiꞑ tavьşlь ʙulьvьn kyrhətə. ʙətə grazdandar hajlavđarđa tiꞑ nigeđđə qatnaşalar: ʙerəvđeꞑ ikenselər aldьnda his ʙer tərlə əƅtənləgə ʙulmaj.

Bildəle, ytkəndə, ʙeđđeꞑ ildə eksploatatorđar sьjnfь əle ʙətənləjgə ʙətərəlməgən vaqьtta, sovet hajlav zakonь tiꞑ hajlav xoquqьn kyđđə totmanь. Səvđəgərđər, kulaktar, ruxaniđər-xeđmət ejələre ʙulmavsьlar „məxrym itelevselər“ ʙulьp iƅəpləndelər, jəƣni hajlav xəquqьnan məxrym inelər.

Sovet zakondarь, sovet organdarьn hajlaƣan vaqьttan, eşselər əsən krəƅtiəndərgə qaraƣanda qajhь ʙer əƅtənləktər quja ine. Məƅələn, Sovettarđьꞑ Sojuz respuʙlikalarь, SSSR sjezdarьna hajlaƣan vaqьtta qala sovettarьnьꞑ vəkildəre 25 meꞑ hajlavsьnan ʙer delegat iƅəʙendə hajlandьlar, ə krəƅtiən xalqь kypselek təşkil itkən, sovettarđьꞑ əlkə sjezdarьnan —125 meꞑ keşenən ʙer delegat hajlana ine. ʙьl kypselekte eşselər jaƣьna tə'min itte həm əlʙittə eşselər menən krəƅtiəndər arahьnda ʙildəle tiꞑheđlek tьvđьrđь.

Eşselərđeꞑ hajlav əƅtənləgə menən fajđalanƣan məlendə, əle krəƅtiəndər, vaq xəsusiđər, avьlda kulaktar joƣontoho kəslə ine. ʙьl vaqьtta eşselərđeꞑ jetəkselek itev role hajlav xoquqьnda la saƣьldь. ʙьl sovet vlasьn nьƣьnьvƣa kilterđe, şunьꞑ menən ʙergə proletariat diktaturahьnьꞑ xeđmətsən, krəƅtiəndərgə avьl xuzalьƣьn kytərevđə unь kollektivləşterevđə kiꞑ jarđamьn tə'min itte. Timək, eşselər fajđahьna ʙulƣan hajlav əƅtənləgə yđ vaqtьnda, prəletar revolytsiahьnьꞑ jeꞑeven tə'min itev əsən zarur ʙulƣan. Ləkin ʙol'şevistik partia ʙьl əƅtənləktərđeꞑ vaqьtlь xarakterlь ʙulьvđarьn hər vaqьt hьđьq əƅtənə alьp kilde.

Jaꞑь şarttarđa, qasan sotsializm qalala la, avьlda la ʙətənləjgə həm kire qajtmaƅlьq itep jeꞑde, qasan ʙeđđeꞑ ildə eksploatatorđar sьjnfь ʙətənləjgə ʙətərəldə, ə eşselər menən krəƅtiəndər sotsialistik jəmƣiəttəꞑ truzinniktəre ʙuldь, jaꞑь hajlav zakonь ʙətə grazdandarđьꞑ da xoquqtarьn tiꞑləne. SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar tiꞑ hajlav xoquqь nigeđendə ytkərelələr. SSSR-đьꞑ 18 jəşkə jetkən ʙətə grazdandarь (aqьldan jađƣandar həm sud menən xəkəm itelep hajlav xoquqьnan məxrym itelevselərđən ʙaşqa) jenes həm milləttərenə qaramaƅtan tavьşqa xoquqlьlar.

Timək, eşselər sьjnfьnьꞑ jəmƣiət əƅtənən dəvlət jetəkselegeneꞑ ʙazahь kiꞑəjgən. ʙьl—eşselər sьjnfьnьꞑ diktaturahь nьƣьvьn kyrhətə. ʙeđđə diktatura əle lə jəmƣiətteꞑ aldьnƣь sьjnfь,—eşse sьjnьf qulьnda.

Eşselər sьjnfь yđeneꞑ sotsializm təđələşə əƅtənən jetəkselek iteven sovettar aşa ʙojomƣa aşьra. Ləkin ʙьnьꞑ əsən, xəđer eşselər sьjnfь krəƅtiəndər sьjnfьna qaraƣanda hajlav əƅtənləgə menən fajđalanьvƣa moxtaz tygel. Xəđer ʙeđđə krəƅtiəndər —kəlxoz krəƅtiəne ʙuldьlar, ular eşselər sьjnfь menən ʙergə ulardьꞑ jetəkselege aƅtьnda sotsializm təđəjđər.

Jaꞑь hajlav zakonьndaƣь tiꞑ hajlav xoquqь şulaj uq tyʙəndəgenən ƣiʙarət. Məƅələn, sojuz sovetьna hər ʙer 300 meꞑ keşenən ʙer deputat hajlana. Sojuz sovetьna hajlavđar ʙujьnsa ʙətə hajlav okrugtarь la ʙer tiꞑ.

2. Xeđmətsəndərđeꞑ iztimaƣi ojoşmalarь həm jəmƣiəttəre, məƅələn, Işemʙaj, hər vaqьtta Məskəvđə jəki Leningradta jəşəj torƣan grazdandь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ deputatьna kandidat itep quja alalarmь?

Eje, quja alalar. SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ deputatьna kandidat tik ʙer genə hajlav okrugьnda tavьşqa qujьla ala, kandidattьꞑ hər vaqьt yđe jəşəgən okrugta ƣьna tavьşqa qujьlьvь məzʙyri tygel. Hər ʙer hajlavsь, yđeneꞑ torƣan urnьna qaramaƅtan teləgən ʙer hajlav əkrugьnda deputatqa kandidat itelep qujьla ala. Sovet hajlav zakonь ʙurzuaz konstitutsialar həm ʙurzuaz hajlav zakondarь kevek hajlav həm hajlanьv xoquqь menən fajđalanьv əsən, ʙer nindəj đə ultьraqlьq senzьlarьn talap itməj. Timək, hajlavsь Məskəvđə jəki Leningradta jəşəp tə, ə unьꞑ kandidaturahьn tege jəki ʙьl iztimaƣi ojoşma, jəki şul uq xeđmətsəndərđeꞑ Işemʙajđaƣь iztimaƣi ojoşmalarь, quja alalar. ʙьnda kandidaturanь kyrhətkən ojoşma, unь registratsialaƣanda okrug hajlav komissiahьna kandidat turahьnda tyʙəndəge məƣlymətte ʙirergə tejeş: familiahь, isme, atahьnьꞑ isme, torov urnь, firqəhe, kəseʙe, ə şulaj uq deputatqa kyrhətelgən kandidattьꞑ oşə hajlav okrugьnda tavьşqa qujьlьvƣa yđeneꞑ rizalьƣь.

KLUB BAJRAMƢA ƏZERLƏNƏ

Ɵfə parovoz-vagon remontlav zavodь klubь Bəjək Sotsialistik Oktəʙr revolytsiahьnьꞑ XX jьllьƣьn qarşьlavƣa əzerlənə.

Klubtьꞑ ʙylmələre xəzer inde ʙajram teʙen aldьlar. Jomoşaq meʙeldər, səskələr menən stenalar partia həm xɵkymət julʙaşsьlarьnьꞑ hyrəttəre menən ʙizəldə.

Klub ʙiʙliotikahь Oktəʙrdeꞑ XX jьllьƣьna həm SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdarƣa arnalƣan ike vьjstovka ojoştora. Şulaj uq tegev-kiʙev tynərəge yddəre tarafьnan eşləngən əjʙerdər vьjstovkahьn ojoştora. Klubtьꞑ ʙajanistarь həm xor tynərəge ʙajramƣa jьrdar ɵjrənələr.

Beƌgə kul'turalь jal kərək

Meditsina raʙfagьndaƣь studenttar, ʙaşqa uqьv jorttarьna qaraƣanda kyp han təşkil itələr. Bьlar arahьnda kul'turalь—massovьj eşte jəjep jeʙərevgə kyp kɵs kərək. Ə raʙfaktьꞑ kul'tura ydəge ʙulƣan klubь la juq. Şunьꞑ arqahьnda ʙьndaƣь jəşəp kilgən dram tynərəge, konsert, spektakl'dəren MedVUZ, Vostokstal' raʙfagь klubьna ʙarьp qujьrƣa məzʙyr ʙulalar.

Studenttar arahьnda ʙer genə tɵrlɵ lə kul'tura—massovьj eştər alьp ʙarьlmaj. Ular jal kəndəren qajda ʙarьp ytkərergə ʙelməjdər.

Sabir Kinjəkəjev.

Otlicnik uqьvsь Iʙrahimьv

Beloret rajonь, Sərmən pedagogia ucilişşahьnda Iʙrahimьv otlicno uqьvsьlardьꞑ ʙerehe. Ul ytkən uqьv jьlьnda II kurstь otlicnoƣa tamamlap, III kursqa kyste. Bьjьl da ul otlicnoƣa uqьj.

Ul uqьvьn həjgən kevek matur ədəʙiət kitaptarь la uqьrƣa jarata. Hunьꞑ kəndərdə genə, ordenlь jadьvsь Nikolaj Ostrovskideꞑ „Qoros nisek sьnьqtь", Maksim Gor'kideꞑ „Əsə" tigən əsərən həm ʙaşqa kitaptar uqьp sьqtь.

Beddeꞑ məktəptə iptəş Iʙrahimьv hьmaq otlicno uqьvsьlardь unarlap hanarƣa mɵmkin. Quramşin, Mɵxəmmətev, Qaraƣulьv, Junusьvtar dərestən də, politik uqьvdan da jaqsьƣa uqьjdar.

Bed Bəjək Oktəʙr revolytsiahьnьꞑ XX jьlьꞑ ʙajramьn uqьvdan jaqsь ɵlgəşevdər menən qarşьlajʙьƌ.

Əxmət Kərimьv.

Safar, Cernikovka məktəptəre jarьşqa sьqtь

Safar urta məktəʙe (Şişmə rajonь) oktəʙr aldь jarьşьna qusьldь. Ul uqьvda juqarь ɵlgəşevdərgə ireşev, dəres qaldьrmav, məktəptə tərʙiə estəren jaqsьrtьvda jəkləmələr alьp, Cernikovka urta məktəʙen sotsialistik jarьşqa saqьrdь.

B. Rifƣət.

Qatьn-qьƌ jəştərenen konferensiahь

Baltac, 21. (BaşTASS). Komsomoldьꞑ rajon komitetь plenumь qararь ʙujьnsa, 28 oktəʙrdə rajondaƣь qatьn-qьƌ jəştərenen konferensiahь saqьrьla. Konferensiaƣa —staxanovsь-udarnik qatьn-qьƌdardan 155 keşe qatnaşasaq. Rajon delegattarьnьꞑ qarşьlavƣa əzerlek alьp ʙara.

Hyrəttə: Ɵfə pionerdar jortonda ʙalitnьj tynərək aƣzalarьnьꞑ ʙejevgə ɵjrənev vaqtь. **(Ş. Urazʙaxtin fotohь).**

Tarqalьvsьlьqqa jul qujmaꞑqa

Maqar rajonьndaƣь kyp kenəvge komsomol ojoşmalarьnьꞑ jətəkselegenə, ʙьjt' jaƣьnan tarqalƣan elementtar yrmələgən.

Bьna Salix avьl komsomol ojoşmahьnьꞑ komsoorgь Arьslanʙajьv, ydə ʙьjt' jaƣьnan tarqalƣan ʙulƣanlьqtan, komsomolestar həm jəşər arahьnda ʙulƣan ʙьjt', moral' tarqalьvsьlar menən kɵrəş alьp ʙarmaj. Kyptən tygel ʙulьp ytkən komsomol jьjьlьş Şəripьvtь kyp qatьn alьvь həm sistematik eseve ɵsən komsomoldan sьƣarƣanjьn. Arьslanʙajьv, tarqalƣan Şəripьvtьꞑ eşenən komsomol ojoşmahь ɵsən politik hɵdɵmtələr jahap, artaʙan komsomolestar həm jəştər arahьnda tərʙiəvi eşte kəsəjtev urnьna, ul rajkomolƣa ʙarьp Şəripьvtьꞑ ɵjəʙen jəşerep, komsomolda qaldьrьvdarьn horap jɵrəj.

Kədən komsomol ojoşmahьnьꞑ ʙaşьnda la ʙьjt' jaƣьnan tarqalƣan Nəfiqьv tora. Ul «Qatьnьm kyꞑeləmə oqşamaj» tip tuqmap, ajьrьp jeʙərə. Unan kyrməkse komsomoles Valejev Ƣilmi „min hine ylterəm, yltermətən elek kitep qal" tip qatьnьn kɵnə-tɵnə tuqmaj. Qatьnь, Vəlejevteꞑ jazahьna sьdaj almaj, ajrьlьrƣa məzʙyr ʙula.

Maqar rajkomolьnьꞑ politik huqьrlьƣь arqahьnda, Kədən avьlьnьꞑ mulla qьƌь Təxʙətullina komsomolƣa inep, prokuror sekretarlьƣьna yrmələgən. Ul jensi jaqtan tarqalьvƣa tiklem ʙarьp jetkən. Rajon prokurorь Əsfandejarьv, Təxfətullinanьꞑ maturlьƣьna ƣişьq ʙulьp, sem'ja tatьvlьƣьn ʙoƌƣan. Ydeneꞑ iptəşen ʙer ajrьp, ʙer alьp ƣɵmər uƌƣara.

Maqar rajonьnьꞑ komsomol komitetь Əsfandejarьv həm Təxfətullinanьꞑ, ʙьl estəren ʙelə torop, ʙer tɵrlɵ lə sara kyrməj.

Maqar rajkomolь moral', ʙьjt', tarqalьvьna jul qujmaꞑqa, VLKMS Yƌək komitetьnьꞑ IV Plenumь həm Ɵlkə Komitetьnьꞑ V Plenumь qarardarьn nigedendə, komsomol həm sojuzdan tьş jəştər arahьnda sistematik eş alьp ʙarьrƣa tejeş.

Nur Janʙajьv.

Koralov ʙajramdьj(?) e ɵneş menən qarşьlaj

Komsomoles Koralov Pjotr — Motor FZU məktəʙen ʙətərep eşkə ʙaşlavьna ʙer aj da tulmaj əle. Ul ydeneꞑ tulь tərtip urьnlaştьrьvь, eşkə ʙirelep eşləve arqahьnda staxanovsьlar safьna ʙaʙtь. Ul eştə ʙer genə vaqьt ta tuqtap torƣanь juq. Kərəkle nəmələren kistən əzerləp quja. Şuƣa kyrə lə kəndəlek eş planьn 250—300 pretsentqa ytəj. Xəzer ul master jardamsьhь itep yrlətelde.

Ul proizvodstvonan ajrьlmaƣan xəldə pilottar kursьnda uqьp, ʙer nisə tapqьr osoş ta ytkərde.

Komsomoles Koralov Pjotr — Bəjək Oktəʙr revolytsiahьnьꞑ XX jьllьq ʙajramьn ike ƌur unьş — aldьnƣь staxanovsь həm pilot ʙulьv menən qarşьlaj.

Əxmət Səjfetdinьv.

Ərmet a(?)lь hajlavƣa əzerlənməj

Maqar rajonь, Tyʙən Ərmet avьl sovetь SSSR Verxovnьj Sovetƣa hajlav kɵnənə əzerlek alьp ʙarmaj. Avьldaƣь komsomolestar, uqьtьvsьlar, kolxozsьlar arahьnda hajlav kɵnənə əzerlek eşe alьp ʙarьvƣa ʙerketelməgən.

X. Şirƣəlin.

„Leninse" signaldarь ʙujьnsa

Gazetaʙьƌƌьꞑ 6 oktəʙrdəge 96 hanьnda «Semjasьlьq hadlьƣьnda» tigən materialdь, Qandra rajon komsomol komitetьnьꞑ II Plenumь totaş kileş dɵrɵƌ taptь. Qandra rajon komsomol komitetьnьꞑ plenum aƣzalarь Sozdatelovtьꞑ, xalьq doşmandarь Mex həm Ajdarьvtar menən, Dimitrotьꞑ, Şevcenko menən Bulatьvtьꞑ rajon konferensiahьnda, jəştərgə marksizmdь ɵjrətergə jaramaj tip kontrrevolytsion sьƣьştarь dɵrɵƌlənep, ʙьlar plenum aƣzalьƣьnan alьndь.

Gazetaʙьƌƌьꞑ 79 hanьndaƣь Qьrmьƌqalь rajonь «KIM» kolxozь komsomol ojoşmahьnьꞑ komsorgь Mannapьv turahьnda sьqqan məqələ, Qьrmьƌqalь rajon komsomol komitetь tarafьnan tikşerelep dɵrɵƌlənde.

Mannapьvtьꞑ kulak ʙalahь ʙulьvь, jəştər arahьnda dini (tormoşqa sьqqan jəştərgə nikax uqьv) qaldьqtarьna qarşь kɵrəşməve, komsomol ojoşmahьn tarqatьvƣa alьp ʙarьvь ɵsən, jətəkselek eşenən alьndь.

KINO

„Alamastar uşşel'jьhь"

Ɵfənəꞑ „Jaꞑalif" kinohьnda „Alamastar uşşel'jьhь" tigən preklucenialь fil'm ʙara. Bьl fil'm rustьꞑ jəş ocerkistь Mex Rozenfel'd iptəşteꞑ şul isemdəge preklucenialь povestьnan fajdalanьp eşləngən. Fil'm — preklucenialь əƌərdərde unьşlь qujьv menən ʙildəle ʙulƣan ordenlь rezessjor Şnajderov pastanovkahьnda donjaƣa sьqqan.

Tamaşasь, Mongolia həm sovet delegattarь menən torƣan neft' əzerləv ɵsən jeʙərelgən ekspeditsianьꞑ preklucenialarьn ƌur kisereş menən kyƌətə. Neft' ʙajlьƣь ƌur. Professor Dzamʙondьꞑ fekere ʙujьnsa ʙьl zapas, ʙьƣa tiklem a... tikşerelgən Alamas tavƌarь itəgendə jatьrƣa tejeş. Bьnda tav tişektərendə keşelər—alamaslьlar jəşəve turahьnda şik ʙar. „Mongolialьlardьꞑ iƌke ʙer legendahьnda jafa tɵşəsək" tigən qurqьtьv hyde lə jəşəj. Ləkin professor qurqaq tygel. Ekspeditsia hьvhьƌ saxra işa armaj-talmaj haman alƣa ʙara. Alamas tavdarь ьşьƣьnda, jəşren genə neft' imep jatьvsь japon şpiondarь, ekspeditsianьꞑ julьna tɵrlɵsə ajaq salalar. Japon agenttarь tɵrlɵ məkerle juldar menən professor Dzamʙondь həm unьꞑ iptəştəren qurqьtьv, kire qajtarьv saralarьn kyrələr. Nindəjdər ʙer jildəhed keşeneꞑ qulь menən professor Dzamʙondьꞑ palatkahьna aƣьvlь jьlan taşlana. Dəjələr aƣьvlanьp ylterelələr. Radio tapşьrьƣьvatьla həm ekspeditsia yƌək menən həjləşevrən məxrym qala. Nihajət Alamas tavdarьnьꞑ itəgendə ʙьl ʙatьr ʙelgeştər neft' taʙalar.

Şul vaqьt japon jьrtqьstarь, ekspeditsiaƣa qoralь həƌym jahaj nəm unь plengə ala. Tavda qaşьr jɵrəvse qьtaj jarlьlarь—partizandar ekspeditsianь plendən qotqaraər. Japonlьlar jaꞑьnan ƌur otrəd jьjnap, taƣь mongol xalьq respuʙlikahьnьꞑ siktəren ʙodop ekspeditsiaƣa həƌym jahajdar. Mongol ʙelgeştəre həm ulardьꞑ ƌuƌtəbь ʙulƣan sovet ʙelgeştəre ʙergəlep qarşь toralar. Sovet radistkaьlьnьꞑ saqьrьvь ʙujьnsa, ʙьl jegettərsə kɵrəşevse gruppaƣa jardamƣa, granitsa ʙujьndaƣь mongol aviatsia otrədə kilə. Tar-mar itelgən japon jalsьlarь qasalar. Mongol xalьq respuʙlikahь neft'le ala.

„Alamastar uşşel'jьhь" — jəştərde yden qьƌƣanmaj ʙətə tormoşon təʙiƣət qarşьlьqtarьn jeꞑevgə aƣьşlanƣan ʙelgeştər menən tanьştьra. Ydeneꞑ tьvƣan ile ɵsən jənen ajamaj, ʙer nindəj qarşьlьqtarƣa qaramaꞑtan kɵrəşevse ʙatьr keşelərde kyrhətə.

Bьl jaqşь fil'm, „Sojuzdetfil'm" kino studiahьnda eşlənep, ʙalalar ɵsən rekomindovajt itelgən. Ləkin unь ʙalalar qьna tygel, olo jəştəge tamaşasьlar da ƌur qənəƣətlənev menən qarajdar.

Ə. Kirəj.

Javaplь redaktor: D. FƏRXEJEV.

„Oktəʙr natiskahь" tipoqrafiahь. Başqlavlit vəkile № 4188

1937-se jьl
28 Oktəвr
№ 104 (1152)
Ajьna 12 tapqьr sьqa. Ajьrьm hanь 7 tin.

Вөtə ildərđeŋ proletarđarь, вerləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьŋ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

20 oktəвrđə Məskəv qalahьnьŋ Stalin, Molotov həm Proletar hajlav okrugtarьnьŋ 25 ere zavod həm faвriktarьnda, Leningrad qalahьnьŋ Krasnogvardies, Volodarski həm Məskəv hajlav okrugtarьnda eşselərđeŋ, inzener-texnik raвotniktərđeŋ həm xeđmətkərđərđeŋ hajlav aldь đөjөm jьjьlьştarь вulьp ytte.

Xalьqtarđьŋ julвaşsьhь iptəş Stalin, unьŋ iŋ jaqьn soratniktəre Molotov, Kalinin, Zdanov iptəştər, sotsialistik vatandьŋ patriottarь, вeldekle staxanovsь Picugina həm Smetanin iptəştər Sojuz Sovetьnьŋ deputatlьqьna kandidat itep qujьldьlar.

Вьl tarixi kөndərđə Sovet jəştəre yđeneŋ jalqьnlь jəşlek sələmen, geroistik sovet xalqьn jeŋevđərđən jeŋevđərgə alьp вarьvsь, yđeneŋ вөtə tormoşon sotsializm ileneŋ вəxete həm səskə atьvь өsөn kөrəşkə вirevse,—julвaşsьna, dusьna həm ucitelgə iptəş Stalingə jeвərə.

Sovet jəştərenen başьnda вulьrqa

Вeđ SSSR-đьŋ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar вujьnsa hajlav kampaniahьna indek. *Aj jarьmdan huŋ* (вeđđeŋ kursev) Sovettar Sojuzьnьŋ millionlaqan grazdandarь, yđđərenen tavьştarьn iŋ jaqşь, hьnalqan, kommunizm eşe өsөn ađaqьna tiklem вirelgən keşelərgə вirep, hajlav вylletendəre tultьrasaqtar.

Hajlav kampaniahьnda ojoştorov həm agitatsion—propaganda eşe đur əhəmiətkə ejə вulasaq. Вьl məs'ələ вujьnsa, VKP(в) Yđək Komitetьnьŋ nəvвəttəge Plenumь maxsus qarar qaвul itte. Вөtөnləj asьq ki, komsomol hajlav kampaniahь aldьnan ojoştorov həm agitatsion—propaganda eşenə tөp iqtiвar вylergə tejeş вulasaq.

Jəş eşselər həm kolxozsьlar, jəş вelgestər həm xeđmətkərđər—вөtə sovet jəştəre sotsializm eşenə, Lenin—Stalin partiahь eşenə, sovet vlasь eşenə fidakər вirelgəndər. Xəđer вөtə ildə idea-politik kytəreleşteŋ juqarь dulqьnь yđə; sovet jəştəre xөkymətteŋ hajlav kampaniahь başlanьv turahьndaqь qararьn qajət đur politik aktivlek menən qarşьlanьlar. Sovet ileneŋ jəş keşeləre miting həm jьjьlьştarđaqь yđđərenen rezolytsialarьnda, sьqьştarьnda nьqlь həm ьşanьslь rəveştə вьlaj tiđər:

—Вeđ, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarqa вol'şevistik partia həm sovet vlasьna fidakər вirelevselər вulьp kiləвeđ. Вeđ, tavьştarьвьđđь tik eşse sьjnьfьnьŋ eşen, sotsializm eşen jaqlarqa əđer вulьvđarьn eştə kyrhətkəndərgə genə вirəsəkвeđ. Вeđ ujav вulьrвьđ həm xalьq doşmandarьna вeđđe đөrөđ juldan sьqarьvqa вirməвeđ...

Şulaj đa, jənəhe, hajlav kampaniahь yđ aqьşь menən yter, jənəhe doşmandar вeđgə qorotqosloq itergə, həm вeđđeŋ eşte вьsьratьrqa ьntьlmađtar, tip ujlav өsөn politik huqьr вulьrqa kərək.

Doşmandar yđđərenen joqontolarьn, his juqьnda jəştərđeŋ artta qalqan өləşenə jahav өsөn вeđđeŋ iztimaqi ojoşmalarьвьđđьŋ praktik eştərendəge ađ qьna kəmselektərđe lə fajđalanalar. Sovettarđьŋ VIII qəđəttən tьş Вөtə Sojuz Sjezьndaqь yđeneŋ sьqьşьnda iptəş Stalin aldan kiđətep вьlaj tigəjne: «Əgər đə xalьq qajhь вer jerđə doşman keşelərđe hajlajasaq ikən, вьl вeđđeŋ agitatsia eşeвeđđeŋ ytə nasar qujьlqan ikənen aŋlatьr həm вeđ вьndaj xurlьqtь tulьhьnsa qađanqan вulьrвьđ, əgər inde вeđđeŋ agitatsia eşeвeđ вol'şeviktərsə вara torqan вulha, ul saqta xalьq doşman keşelərđe yđeneŋ Verxovnьj organdarьna ytkərep jeвərməđ, timək, eşlərgə kərək, ə hьqranьrqa tygel, eşlərgə kərək, ə вөtə nəmenəŋ administrativ вojoroqtar tərtiвendə əđer tөđtə alqa kilep вađqanьn kөtөp jatmađqa kərək».

Komsomol ojoşmalarь, Verxovnьj Sovetqa hajlavđarqa əđerlek eşen **вөtə sovet jəştəre arahьnda, ularđan ajьrmajьnsa** alьp вarьrqa tejeştər. Вьl eşte diferinsirlap, jəştərđeŋ ajьrьm tөrkөmdəre həm qatlamdarьnьŋ kiməldərenə lajьqlь itep ytkərergə kərək. Miđalqa, вer yk zavodta, вer yk sexta tөrlө kiməldəge jəştər eşləjđər: вerehe faвzavuc вөtkən, ikensehe kolxozdan kilgən, өsөnsөhө proizvodstvonan өđөlməjensə juqarь uqьv jorton tamamlaj. Nisek inde ularđьŋ hər qajnьhьna вer tiŋ kileş jaharhьŋ? Şulaj đa kyp kenə komsomol aktivistəre şunьŋ menən gonahlanalar ki, вөtə jəştərđe вergə jьjnajđar, aşьqьs itep вeseda jəki miting «əjlənderep sьqaralar đa" həm şunьŋ menən Verxovnьj Sovetqa hajlavđarqa əđerlek вөttө!, tip iđəpləjđər.

Mitingtar menən genə siklənep qalьrqa jaramaj. Ajьrьm jəş eşselər, kolxozsьlar, xeđmətsəndərđeŋ idea-politik kiməldərenə lajьq itep, tөđөlgən jəştər tөrkөmө вujьnsa SSSR grazdandarьnьŋ politik xoquqtarьn, Stalinsel Konstitutsianь, hajlav zakonьn ujlap, kөndən-kөngə aŋlatьrqa, jəştərgə doşmandь tanьj вelergə həm ularqa jemerges otpor вirevđə jarđam itergə kərək.

Hajlav kampaniahь vaqtьnda вөtə agitatsion həm propaganda eşeneŋ yđəge, predpriatie, ucrezdenie, sovxoz, kolxoz вulьrqa tejeş. Ləkin вaraktarđa, đөjөm torlaqtarđa eş alьp вarьvđь la onotorqa jaramaj, qajhьlьr ki, qьđqanьsqa qarşь kyp kenə komsomol ojoşmalarьnda вьl pocothьđ urьnda qalqan.

Agitatsion-propaganda eşen kiŋ jəjelderev menən вeđ, вьl agitatsia həm propagandanьŋ sьjfatlь вulьvьna ajьrьmsa iqtiвar вirergə tejeşвeđ. Qajhь вer komsomol ojoşmalarь effektlь sьjfьrđarŋ kyrhətkese artьnan qьvьp jөđərləgən həm meŋərləgən keşelərđe, ularđь tikşerməjensə kolxozdarqa, predpriatielərgə agitatorđar sьjfatьnda jeвərergə aşьqalar. Вьl tərən đөrөđ tygel. **Agitatsia həm propaganda eşen, вarь tik hьnalqan, politik əđerlege jeterlek вulqan, eştə kommunizm ideahьn jaqlaj вelevse, hidgerlek menən qorallanqan, doşmandьŋ manevrđarьn tanьj вelevse keşelər genə alьp вarьrqa tejeştər.**

Lenin komsomolь, Verxovnьj Sovetqa hajlavđarqa əđerlənep, вөtə sovet jəştəren yđeneŋ tirəhenə taqь la tьqьđьraq tuplarqa tejeş.

(«Komsomolskaja Pravda» nan).

Өfө okrugь hajlavsьlar jьjьlьşьnda

SOJUZ SOVETЬNA DEPUTATLЬQQA ВEĐĐEŊ KANDIDAT— VALERI IVANOVIC MEZLAUK

25 oktəвrđə Өfө depo eşseləreneŋ đөjөm jьjьlьştarь вuldь. Jьjьlьşta вөtəhe 500 đən artьq jəş həm qart eşselər, eşse qatьn-qьđđar, inzener-texniktər, вөtə xeđmət ejələre qatnaştьlar. Ular yđđərenen iŋ aldьnqь keşeləren Sojuz Sovetьna deputat kandidatlьqьna kyrhətev өsөn kilgəndər. Jьjьlьştь iptəş Doganaşev Pjotr Semjonovic astь. Вerense hyđ avtomat sexьnьŋ slesarь, qart eşse iptəş A. D. Udalovqa вirelə.

«Sovettar Sojuzьnьŋ вөtə xeđmətsəndəre keşelərđeŋ вөjөk Stalinsel Konstitutsiahьna jađьlqan xoquqtarьn qəməlgə aşьrьrqa вaşlanьlar. Məskəv həm Leningrad qalalarьndaqь hajlav okrugtarьnьŋ eşseləre yđđərenen jьjьlьştarьnda xalьqtьŋ вөjөk julвaşsьlarь iptəş Stalindeŋ, M. I. Kalinindeŋ, V. M. Molotovtьŋ, K. J. Voroşilovtьŋ, L. M. Kaganovictьŋ həm N. I. Jezovtьŋ kandidaturalarьn Sojuz Sovetьna deputat itep kyrhəttelər. Min Leningrad həm Məskəv eşselərenen вьl initsiativalarьn qotlap qarşь alam. Həm yđeвeđđeŋ Өfө depo eşseləre ismenən Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep Valeri Ivanovic Mezlauktь kyrhətəm», ti.

Udalov iptəştən huŋ hyđ qart eşse S. V. Sokolovqa вirelə. Ul elekke вatşa Rossiahьndaqь eşselərđeŋ avьr tormoşta jəşəvđəre turahьnda hөjləgəndən huŋ «вeđ xəđer Sovet eşseləre вөtөnləj вaşqa şarttarđa jəşəjвeđ. Lenin həm Stalin вeđđeŋ өsөn şatlьqlь həm вəxetle tormoş tьvđьrđьlar. Вeđ вөtə donjanьŋ iŋ вəxetle eşseləre. Min iptəş Udalovtьŋ təqdimenə quşьlьp iptəş V. I. Mezlauktьŋ kandidaturahьn Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kyrhəteleven qotlajьm. Min iptəş Mezlauktьŋ revolytsia вaşlanqandan вirle eşse sьjnьf өsөn jənen-tənen вirep kөrəşevenən вaşqanь вelməjem. Ul Kөnsьqьş həm Kөnjaq armialarđьŋ revvojen sovet aqzahь вulьp ta eşləgən. Ul yđenə tapşьrьlqan вөtə javaplь eştərđe hər vaqьtta la namьđ menən вaşqarqan. Вeđ xuzalьq frontьnda la, grazdandar huqьşь frontьnda la həm вөtə jerđə lə iptəş Mezlauktьŋ iŋ aldьnqь həm iŋ javaplь urьnda вulьvьn kyrđek. Şuqa kyrə Өfө hajlav okrugьndaqь вөtə eşselər đə iptəş Mezlauktьŋ kandidaturahьna tavьş вirevđəren horajьm" tip hyđen вөtərə.

Eşselər mitingta вer tavьştan rezolytsia qaвul ittelər. Ular yđđəreneŋ вьl rezolytsialarьnda Өfө hajlav okrugь вujьnsa вallotirovajt itev өsөn iptəş Mezlauktan rөxsət horap telegramma jeвərergə вulдьlar.

—— ✡ ——

KOMSOMOL OJOŞMALARЬ HAJLAV KӨNӨNƏ ƏĐERLƏNƏLƏR

Xəjвulla rajonь Вaşqarma komitetь ergəhendəge komsomol ojoşmahь VLKSM Yđək Komitetьnьŋ IV Plenumь qararь nigeđendə eşen qajtanan qorđo.

Komsomol jьjьlьştarь, politik uqьvđar yđ vaqьtьnda uđqarьlalar. Xəđer komsomolestar arahьnda „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaqь polozenie" ne өjrənev tyŋərəge ojoştoroldo. Komsomolestar вьl tyŋərəkkə đur aktivlek menən jөrөjđər.

Вьnan вaşqa komitet ergəhendə ojoştorolqan OSO, dram tyŋərəktəre lə jaqşь eşləjđər. Xəđer dramtyŋərəge Вөjөk Oktəвr revolytsiasьnьŋ XX jьllьq вajramьna qarata «Gөlsem» tigən pjesa əđerləj.

Q. Şakirьv.

Qьrmьđqalь rajonь „Qađьlqa" kolxozьnda „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav turahьndaqь polozenie" ne өjrənev kiŋ jəjeldereldə. Kolxozđa hajlav zakondarьn өjrətev өsөn 11 tyŋərək ojoştorolop, uqa agitatorđar вildələnep qujьldь. Agitatorđьŋ 8-e komsomoles. Ular Вөjөk Oktəвrđeŋ XX jьllьq вajramьna tiklem hajlav polozeniehe menən вөtə kolxozsьlarđь tanьştьrьv өsөn eşkə вaşlanьlar.

T. Məxəmmətьv.

★ ★ ★

Ileş rajonь, Mancar tulь вulmaqan urta məktəвeneŋ 6-7 klasstarьnda uqьvsьlar arahьnda, iptəş Stalindeŋ Konstitutsia projektь turahьnda Sovettarđьŋ Qəđəttən tьş VIII Sjezьnda hөjləngən dokladьn, Konstitutsianь həm „SSSR Verxovnьj Sovtьna hajlavđar turahьndaqь polozenie" ne өjrənev jəjeldereldə. Ular вөtəhe lə kərəkle əđəвiət menən tə'min itelgən.

Midxət Qədejev.

JƏŞTƏRGƏ YTKƏNDƏGELƏR TURAHЬNDA

Qađanƣol volьsь Jaꞑь-jappar avьlь

„Krəꞑtiən tormoştoꞑ xəjerselek kimələnə tiklem jetkerelgəjne: ul maldar menən ʙer torlaqta tordo, kejgəndəre ruʙeşşe, aşaƣandarь alaʙuta; krəꞑtiəndər yđđərenen ʙiləj torƣan nadeldərenən (jerđərenən) qastьlar, tik qajđa qasьrƣa urьn ƣьna ʙulhьn, xatta yđđərenen nadeldəren hatьp alƣan aqsanan, kem nadelde alьvƣa kileşhə, uƣa tyləv, unьꞑ doxodьnan artьq ʙulha la, uƣa tyləp qasalar ine. Krəꞑtiəndər əldən-əle as ʙuldьlar həm urozaj ʙulmaƣn vaqьtta aslьqtan həm epidemianan undarsa meꞑləp yldelər, ular jьş-jьş əjlənep kilep tordolar". (Lenin, t. VI. 101 ʙittə).

ƢAZAPLЬ JƏŞLEK

Jəş jeget saƣьm, 35 jьl ƣəmərəm ʙajđar ʙuħaƣahьn taptap ytte. Qulьma sьʙьrtqь alьp mal artьnan jөgөrөrgə jaraqlь ʙulьvьm menən kөtөv kөtөrgə indem. Taꞑ ʙelengəndən alьp, qojaş ʙatqansь mal artьnan saʙahьꞑ, kөtөvđən tamam arьp qajtahьꞑ, jal itergə ujlajhьꞑ, nəq oşo vaqьtta „mineꞑ harьƣьm qajđa, hьjьrьmđь havƣanhьƣьđ" tip hineꞑ artьꞑdan kilep tə jetələr, hine oşolaj ƣazaplajđar. Min Suqьraqlь, Iħke-jappar avьlь ʙajđarь Qotleəxmətevtərđeꞑ maldarьn 2 jьl kөttөm.

ʙaħьv eşenə jaraj ʙaşlav menən atajьm Iljas mine Harajlь avьlь axunьna ʙajƣa haldь. 40 jəşemə tiklem min jaldьꞑ nəmə ikənen də ʙelmənem. Xatta keşelər kevek joqom tujƣansь joqlaj da almanьm. Qojaş sьqqansь 2 şər jul kөltənən qajta inek. Jetməhə ʙajđьꞑ qьđđarь la eşkə quşalar, hьv taşьtalar ine. ʙьna oşo ƣazaplь xeđmət өsөn jьlьna 15 hum eş xaqь ala inem. Bildəle, ʙьl aqsanьꞑ ʙer genə humь la mineꞑ qulьma inməne. Atajьm unь jьlьm tulƣansь aldan alьp aşap ʙөtөrə ine. ʙьnan huꞑ Qaran avьl kulagь Aleksejđə eşlənem. Ular mine qьđđarьn ʙirep aldap, suqьnđьrьrƣa telənelər. Ləkin min ularđьꞑ məkerle eştəren hiđep unan qastьm.

Min də ʙaşqa keşelər kevek jəşərgə, sem'ja tormoşo qororƣa ujlaƣajnьm. Ləkin aşarƣa ikməgeꞑ, kejergə kejemeꞑ, ə tororƣa jortoꞑ ʙulmaƣas nindəj sem'ja tormoşo təđөp ʙulhьn hun. Sem'ja tormoşo turahьndaƣь ujđarьm xial ʙulьp ƣьna qaldь. Min 40 jəşemə sьqqanda ƣьna өjləndem. 6 ʙalaʙьđ ʙuldь. Ləkin ƣazaplь avьr tormoş ularđь tərʙiələp yħterergə irek ʙirməne. Ulardьꞑ ʙөtəhe lə jəşləj yldelər. ʙьna şulaj. Ƣөmөrөmdeꞑ səskələj vaqtь —35 jьl ʙajđar ʙuħaƣahьn taptav menən ytte. Min tik ьsьn tormoşto, Oktəʙr revolytsiahьnan huꞑ ƣьna kyrđem.

Elekke ʙatrak Iljasьv Ƣajnan.

YTKƏNDƏGE

Batşa Rossiahьnda 91 juƣarь uqьv jorttarь ʙulƣan, şular esenən Ukraina, Belarussia həm Gruziala ʙarь tik 18 genə təşkil itkən. ʙөtəhe 124.700 student uqьƣan.

Juƣarь uqьv jorttarь kypselek dvorən, ʙurzuazia, səvđəgər həm ruxaniđərđeꞑ uldarь menən tultьrьlalar ine. 1913 jьldь universitettarđa dvorəndər 38,3 protsent, ruxaniđər ismendə jөrөvselər — 7,4 protsent, maqtavlь grazdandar həm səvđəgərđər —11,4 protsent təşkil ittelər. Qatьn-qьđđar universitettarƣa qaʙul itelmənelər.

Rossia imperiahьnda jəşəgən ʙik kyp millətterđeꞑ vəkilđərenə juƣarь ʙelem alьv өsөn, işektər jaʙьq ʙuldь. Universitettarđa «xristian dinendə ʙulmavsьlar» ʙarь tik 6,6 protsent qьna təşkil ittelər.

JERĐE KEM BILƏGƏN

„Səsergə jer, iegərgə at, tororƣa jort, aşarƣa ikmək" juq ine, ti 30 jьl ƣөmөrөn ʙatraklьqta ytkərgən Xəmədi qart. Revolytsiaƣa tiklem Jaꞑь-jappar avьlьnda Xəmədi kevek өləşhөđđər, unьꞑ kevek xəjerselər ađ ʙulmaƣan. Jarlьlьq, aslьq həm xəjerselek jappar avьlьnьꞑ jarlь krəꞑtiəndəre өsөn ʙьvattar ʙujьnsa qunaq ʙulьp kilgən. Jerhеđlek ular өsөn məꞑge jafa ʙulƣan. Jaꞑь-jappar avьlьndaƣь 7 kulak xuƶalьƣь qulьnda 221 disətinə jer ʙulƣanda, (1912-13 jьldarđa) qalƣan 101 xuƶalьq 608 disətinə jer ʙiləgəndər. 108 xuƶalьqtьꞑ 40-ƣь athьđ ʙulƣan. 80 xuƶalьqtьꞑ yđ ikməge jaꞑьƣasa aşarƣa jetməgən. Avьlda ʙөtəhe 20 timer haʙan, 2 timer tırma, 4 səskes maşina ʙulƣan. ʙьna revolytsiaƣa tiklem Jaꞑь-jappar avьlьnьꞑ ʙөtə ʙajlьƣь oşonan torƣan.

Өləşhөđđər

«Jarlь keşene ʙala ʙaħa» tigəndər qarttar. Tamaq ikməkkə tujmaha la ʙala-saƣaƣa min ʙaj inem. Mineꞑ 5 qьđьm ʙuldь. Ə ʙeđ semjala 9 keşe inek. ʙьna oşo 9 keşele ʙeđđeꞑ semjanьꞑ ʙөtə səsevlek jere 2 disətinənən artmaj ine. Ul vaqьtta jer tik irđər iħəʙenə genə ʙylenə. Ə qatьn-qьđđar ʙөtөnləj iħəpkə lə alьnmaj, ular өləşhөđ ine.

Asьq xəterləməjem. ʙьnan 50—60 jьldar elek ʙulha kərək jer 10-sь rəyz ʙujьnsa ʙylende. Unda tik ir ʙalahь ʙulƣandarƣa ƣьna jer ʙirđelər. Bedgə ʙөtəhe 2 disətinə jer tiđe. Jegergə atьꞑ, eşlərgə qoralьꞑ ʙulmaƣas, unь la eşləp ʙumaj ine. Beđ Ƣizzətullin Rəxim ʙajƣa haʙan hөrөşөp, jer səsterə inek. Oşolaj eşləp alƣan ikmək jaꞑь jьlƣa tiklem də jetməj ine. Ə min qьş kilep jetev menən ʙaltamdь kytərəm də, Baltьjnski, Dimənski ʙajarđarьna eş eđləp kitə inem.

Avьr həm ƣazaplь ine ul vaqьtta ʙeđđeꞑ tormoş.

Elekke ʙatrak Xisamotdinьv Miꞑneəxmət.

Starasta hajlaƣanda

ʙьl 1911 jьlda ʙuldь. Mart ajь ine. Avьl kulaktarь starasta hajlavƣa kyptən əđerlek alьp ʙara ʙaşlanьlar. Kulak Ƣəlləmetdinьv Kirəj, Ƣajsin Xəməttindər avьldьꞑ өħtөn qatlamьn ʙer nisə tapqьr quꞑaqqa saqьrьp hьjlap ta aldьlar.

ʙьna 14 mart. „Hajlav" kөnө kilep jette. Beđ qaravьl өjөnə jьjnaldьq. Ƣəlləmetdinьv Kirəj yđ tirəhenə ʙer tərkөm xalьqtь jьjnap alƣan da yđenə tamƣa hatьp ala. Hər ʙer tamƣa ʙirevsegə ʙerər ʙot on ʙirə. Ə Ƣajsin ʙerər sirek səj həm ʙerər qađaq şəkər ʙirə. Ul da yđenə tamƣa hatьp ala. Ulardьꞑ quştandarь oşo kandidattarđь starasta itep hajlav өsөn өndəv eşe alьp ʙaralar, şulaj itep yđ keşeləren hajlajđar ine.

Ə avьl jarlьhьnan hajlav turahьnda ujlav đa mөmkin tygel ine. Şulaj itep tөrlө aldavđar, tamƣa hatьp alьvđar julь menən kulak Ƣəlləmetdinьv starasta ʙulьp hajlandь.

Məƣəsumьv.

MEƵALA HUƢЬŞ

Nəmə xəđer, ʙaħьvđarƣa qarajhьꞑ da hoqlanьp ƣəzəplənəheꞑ. Ular tigeđ itep higedgə ʙylengəndər. Ə ʙaħьv mezalarь ʙer qarьşqa tiklem dөrөħ itep ylsənep jerđər məꞑgelekkə fajđalanьv өsөn akt menən ʙeđgə ʙerketelgən. ʙьlarđь kyrep ytkəndəgelərđe xəterləjheꞑ də, aptьrap qalahьꞑ. „Beđđə keşe ʙulьp jəşəgənʙeđ ikən" tip qujahьꞑ.

Ə, ʙar ine şundaj vaqьt, hər ʙer disətinə jer өsөn avьl kulaktarь menən huƣьşьrƣa tura kilə ine. ʙarьʙer ʙer nəmə lə ʙarьp sьqmaj ine. Sөnki vlas ularđьqь, sutski ular keşehe, starasta ularđьqь, starşina kyptən ular keşehe inde.

Elek ʙeđđeꞑ jerđən Iħke-jappar həm Qađanƣoldarđьqь menən mezalaş ine. Ike avьl arahьnda hər vaqьt kөrəş ʙarđь. Beđđeꞑ avьldьqьlar Qađanƣol kulaktarьnьꞑ 5 disətinə sirəmdəreꞑ ʙaħьp inep hөrđөlər. ʙьl Ƣađanƣol kulaktarьnьꞑ kəjefenə oqşamanь. Ular yđđəreneꞑ quştandarьn, avьldaƣь garlanttarđь jьjnap alьp kildelər də kəħte kire qaplattьlar. ʙьna oşo nigeđđə ike avьl arahьnda huƣьş sьƣьp kitte. Ul kyħəkləşevgə tiklem ʙarьp jette. Oşonda Səƣətəj tigən ʙerəvđe nьq jaralanьlar. Əlege „Səqətəj jarь" tigən isem şunan qalƣan.

Avьlda 3 ʙaħьv xөkөm hөrөp kilde. Ul dөrөħөn əjtkəndə, ʙeđđeꞑ өsөn ʙələ ine. Jьl hajьn səsev vaqtь kilep jetev menən ƶirəʙə hikertep, tavьş-qavƣa menən jer ʙylərgə totonaʙьđ. Ə ƶirəʙə hikertkəndə avьldьꞑ kulaktarь sutski, pesьr Səjetgərəj, Qotloʙajьv, Xisamьtdinьvtar ʙөtə qəʙəxətlektərđe eşləjđər. Iꞑ jaqşь jer ƶirəʙələren yđđərenə jьjnap alьp qalalar. Ə ʙeđđeꞑ kevek avьl jarlьhьna jьjьn taşlandьq, iħkerep ʙөtkən jerđər genə eləgə ine.

Ular xəđer irmək itep, əkejət itep hөjlərgə genə qaldьlar. Beđ Xəđer yđ jereʙeđđeꞑ xuƶahь. Ul jerđə ʙerđəm, kymək kөs, maşina menən eşləp, mul urozaj alaʙьđ. Jaqtь, matur, tuqlьqlь, şatlьqlь tormoş tөđөjʙeđ.

Şəjʙəkev Arьslan.

Universitettarđan kemdərđe qьvđьlar

Vladimir Il'ic Lenin, 1887 jьldь Qazan universitetьnьꞑ juridik fakultetьna inep 3 ajđan huꞑ inde, studenttarđьꞑ politsia rizemena qarşь jynəltelgən sxodkalarьnda qatnaşqanь өsөn universitettan sьƣarьla, qulƣa alьna həm hөrgөngə jeʙərelə. V. I. Lenin Qazanƣa taƣь la əjlənep kilə, ləkin unь universitetqa jaꞑьnan almajđar.

1832 jьldь tanьqlь tənqitse Vissarion Grigor'jevic Bilinskiđe „uqьv ʙuldьqlьlьƣь sikləngən" tigən mativirovka menən Məskəv universitetьnan sьƣaralar. Sьƣarьvđьꞑ tөp səʙəʙe, unьꞑ krepastnoj qolloqto əse tənqit itkən „Dimitrej Kalinin" tragidiahьnda jađьlƣan.

Tanьlƣan jađьvsь həm puʙlitsist, Rossialaƣь iꞑ ʙerense sotsialistarđan hanalƣan Aleksandr Ivanovic Gertsen revolytsion eşməkərlege өsөn Məskəv universitetьnan sьƣarьla, qulƣa alьna həm hөrgөngə jeʙərelə.

Gertsen menən ʙergə universitettan unьꞑ jaqьn duħь — tanьlƣan puʙlisist həm şaƣir Nikolaj Platonovic Ogarevtь la sьƣaralar.

Bөjөk rus ƣalime Klimentej Arkad'jevic Timirəzev universitetta ʙer jьl ƣьna uqьj. 1862 jьlda unь universitettan „studenttarđьꞑ tərtiphedlegendə" qatnaşqanь өsөn sьƣaralar. Ul universitet kursьn ixtiarьj tьꞑlavsьlar iħəʙendə ʙөtərđө.

K. A. Timirəzev yđeneꞑ professorlьq tormoşonda vaqьtta la ʙatşa xөkymətе tarafьnaꞑ өħtөrəlep jөrөnө.

Kyrnekle rus ƣalime akademik Aleksej Nikolajevic Bax sxodkalarđa qatnaşqanь өsөn Kiev universitetьnan 3 jьlƣa sьƣarьla həm ʙaşqa juƣarь uqьv jorttarьna inev xoquqьnan məxrym itelə.

Tanьqlь anatom həm pedagog, Qazan universitetьnьꞑ professorь Pjotr Frantsevic Lesgaft universitetta xөkөm hөrgən zakonhьđlьqtarđь həm undaƣь tərtiphedlektərđe faş itep gazetaƣa material ʙirgəne өsөn universitettan sьƣarьla həm uqьtьvsьlьq xoquqьnan məxrym itelə.

Dəvləkən rajonь „Jaꞑь-taꞑ“ kolxozь

„Beᶁᶁeꞑ sovet krəħtiəndəre—ɵtɵnləj jaꞑь krəħtiəndər. Xəᶁer ʙeᶁᶁə krəħtiəndərᶁe eksploatatsialaj alьrlьq pomeşciktər həm kulaktar, kupestar həm rastavşiktər juq. Timək, ʙeᶁᶁeꞑ krəħtiəndər—eksploatatsianan azat itelgən krəħtiəndər... Sovet krəħtiəndəre—ul ɵtɵnləj jaꞑь krəħtiəndər, ularƣa oqşaşlьnь keşelek tarixe ʙelgəne juq əle“
(I. V. Stalin, Sovettarᶁьꞑ VIII ƣəᶁəttən tьş Bɵtə Şɵjuz Sjezьnda həjləgən dokladьnan).

BЬNA UL BEᶁᶁEꞐ BAJLЬQ

Kɵᶁ kilde. Mul ikməkle, tuqlьqlь kɵᶁ kilde. Kilde tygel, ʙьl ʙaj kɵᶁ huƣьşьp, təʙiƣət menən kɵrəştə javlap alьnᶁь. Bьndaj urozaj alьvƣa tik kolxoz avьlьnьꞑ ƣьna kɵsɵ jette. 116 xuƶalьqtan torƣan ʙeᶁᶁeꞑ «Jaꞑь-taꞑ» kolxozsь ʙьjьl 46 meꞑ 300 ʙot igen jьjnap alᶁь. Xatta igende qajᶁa qujьrƣa urьn taʙa almaj aptьrap ʙɵttɵk. Baj ʙeᶁᶁeꞑ ʙьjьl xeᶁmət kɵnɵ! Hər ʙer xeᶁmət kɵnɵnə 7 şər kilogramma aşlьq, ʙerər kilogramm jəşelsə ʙyləsəkʙeᶁ. Ƣajsin Biktimer kevek meꞑər xeᶁmət kɵnɵ eşləvselər 7.000 kilogramm igen alasaqtar. Bьndaj ikməkte ular revolystsiaƣa tiklem his kyrgəndəre juq ine.

Baj həm qevətle ʙeᶁᶁeꞑ kolxoz! Kolxozьʙьᶁᶁьꞑ jьllьq aqsa doxodь 113 meꞑ 649 hum menən iħəplənə. Unьꞑ ʙajlьƣьn kyꞑeldən hanap sьƣьv ƣьna qьjьn. Iꞑ mɵhime—jer, inventarᶁarьn alajьq. Beᶁgə dəvlət aktь menən 2 meꞑ 42 gektar jer ʙerketelde. Beᶁ unь 8 ʙaħьvlь səsev əjləneşe menən fajᶁalanaʙьᶁ. Jaᶁƣь səsevᶁe ʙьjьl 8 kɵndə tamamlanьq. 312 gektar taᶁa sortlь «ljutes nenes—062» ʙojᶁajь səstek. Ul nasar uꞑьş ʙirməne. Gektarᶁan 13 sentner jarьm uꞑьş alᶁьq. Bɵtə qьr eştəren 15 avƣusqa tamamlanьq. Dəvlət alᶁьndaƣь ʙurьstarᶁь rajonda ʙerense ʙulьp ytənek.

Kolxozьʙьᶁᶁьꞑ qevəte, ʙajlьƣь kɵndən-kɵn yħə. Ul ʙajlьq iħ kitkes! 135 ʙaş jaqşьrtьlƣan toqom atьʙьᶁ, 196 ʙaş havьm hьjьrᶁan torƣan fermaʙьᶁ, 280 harьqtan torƣan harьq fermaʙьᶁ, 42 attan torƣan at fermaʙьᶁ həm qaᶁ fermaʙьᶁ ʙar. Ə inventarᶁar kypme... Kolxozᶁьꞑ 2 ʙrigaᶁahьnda 12 urƣьs, 10 səskes, 31 haʙan, ʙesən sapqьs, sartirovka, luşşenik, trejer, kultivator, kartufilakapatel, sartirovka, zigzag tьrma həm ʙaşqalar ʙar.

Bьjьlƣь igen uꞑьşьn tik maşina kɵsɵ menən genə jьjnanьq. Fəqət kolxozьʙьᶁᶁa maşina kɵsɵnɵꞑ artьvь, xeᶁmət ramlьlьƣьnьꞑ yħeve genə jemerelep uꞑƣan ʙьjьlƣь urozajᶁь vaqtьnda həm juƣaltьvhьᶁ jьjnap alьrƣa mɵmkinlek ʙirᶁe.

Beᶁᶁeꞑ kluʙьʙьᶁ ʙar. Beᶁᶁeꞑ məktəʙeʙeᶁ ʙar. Beᶁᶁeꞑ ʙalalar jəsləʙeᶁ ʙar. Qьħqahь ʙeᶁᶁə mul, kul'turalь, şatlьqlь tormoşta jəşəv ɵsɵn ʙɵtəhe lə ʙar. Bьl tormoşto ʙeᶁgə sovet vlasь, Lenin—Stalin partiahь ʙirᶁe.

Kolxoz predsedatele urьnʙaħarь **Mɵxəmətşin. Brigadir: Ƣajsin Musa.**

***

„Jaꞑь-taꞑ“ kolxozsьlarь ʙьjьl dəvləttən ʙik ᶁur jarᶁam alalar. Xɵkymətteꞑ jarᶁamь menən kolxozda ʙaħьvᶁь hьvƣarьv stansiahь tɵᶁɵlə. Bьnьꞑ ɵsɵn ʙer nisə 10 meꞑ humdar aqsa jeʙərelde. Hьvƣarьv stansiahь xəᶁer tɵᶁɵlɵp ʙɵtɵv alᶁьnda tora. Ul kiləhe jьlᶁьꞑ jaᶁьnan eşləj ʙaşlajasaq. 118 gektar səsevlek jere hьvƣarьlasaq. Artaʙan hьvƣarьv majᶁanьn 300 gektarƣa tikelm jetkerev mɵmkin ʙulasaq.

Texnik Parfjonov.

ЬSЬN XOQUQLЬ XUƵALAR

Jaꞑь-jappar avьl krəħtiəndəren jerheᶁlektən, avьr tormoştan, tik Bɵjɵk Sotsialistik Oktəʙr revolytsiahь ƣьna qotqarᶁь. Jaꞑь-jappar avьlьnьꞑ ʙatraktarь, jarlьlarь, urta xəllelərе jarlьlьqtan, xəjerselektən, kulak iᶁevenən qotolovᶁa ʙerᶁən-ʙer dɵrɵħ jul ʙulƣan—kolxoz jul'ь menən kittelər. Ular kolxozƣa ojoştolar. Unь ojoşqanlьq xuƶalьq, jaƣьnan nьƣьttьlar. Kulaktь sьjnьf ʙulьv jaƣьnan ʙɵtɵrᶁɵlər həm iħke, avьr, ƣazaplь tormoştan məꞑgegə qotoldolar. Avьlᶁьꞑ ellekke ʙatragь, jarlьhь, urta xəllehe xəᶁer mul tormoşlo ʙulьp əverelde. Ular xəᶁer ere kollektiv xuƶalьqtьꞑ tulь xoquqlь xuƶalarь. Yᶁ jerᶁərenenꞑ ьsьn xoquqlь xuƶalarь. „Jaꞑь-taꞑ“ kolxozьna dəvlət aktь menən 244 gektar jer məꞑgelekkə ʙerketelgən. Kolxoz ʙьjьl 7 meꞑ 700 sentner igen uꞑьşь alƣan. Unьꞑ jьllьq aqsalata doxodь 131 meꞑ 649 hum təşkil itə. Kolxoz avьl xuƶalьƣь eştəren maşina kɵsɵ menən ʙaşqarƣan.

●✪●

JƏŞ HAJLAVSЬLAR

„Jaꞑь-taꞑ“ kolxozьnda ular 30 keşe. Bьl 30 ᶁьꞑ kuʙehe Bɵjɵk Oktəʙr menən jəştəştər. Ular Oktəʙr menən ʙergə tьvьp, kiħken sьjnfi kɵrəş jьldarьnda yħkəndər, jeteşkəndər. Ə xəᶁer inde ilde idara itevgə qatnaşьvƣa tulь xoquqlьlar. Ular Verxovnьj Sovetqa hajlavƣa əᶁerlek eşen kyptən ʙaşlaƣandar.

Kolxozdaƣь ʙɵtə jəştər Stalinsel Konstitutsiahь, Verxovnьj Sovetqa hajlav turahьndaƣь polozeniene ɵjrənev tyꞑərəgendə uqьjᶁar. Inde 9 tapqьr zanətie ytkərgəndər. Ləkin ʙьl ƣьna ulardь qənəƣətlənderməj. „Nьqlap əᶁerlənergə kərək“ tiᶁər ular huꞑƣь zanətielərendə. Mirzaʙulatьv: „zanətiene 3 kɵn hajьn ytkərə ʙarьrƣa“ tigən təqdim inderə. Bьl təqdim ʙer tavьştan qaʙul itelə. Xəᶁer ular unь tormoşqa aşьralar. Jəştərᶁeꞑ 2 tapqьr jьjьlьştarьn ytkərep unda hajlav alᶁь ʙurьstarьn ɵjrəngəndər.

„Jaꞑь-taꞑ“ kolxoz jəştəre Verxovnьj Sovetqa hajlav kɵnɵn ᶁur politik həm proizvodstvo kytərelеşe menən qarşьlajᶁar. Kɵᶁgɵ eştərᶁe srogьnan alda tamamlav ɵsɵn kɵrəştə jəştər alᶁьnƣь safta ʙulƣandar. Ular udar xeᶁmət, staxanovsьl eşteꞑ juƣarь normalarьn ʙirgəndər.

Staxanovsь Şəjʙəkeva Xətirəne kolxozda ƣьna tygel, ʙɵtə rajonda ʙelələr. Soltanьva Məstyrə aşlьq huƣьvᶁa kɵndəlek eşləp sьƣarьv planьn 200—250 protsentqa ytəgən. Əxmetov Bulat, Səjfullin Əʙutalip, Ƣalin Islam, Şəjxetdinev Nurьj ᶁar normalarьn 250—260 protsentqa ytəp kilələr. Jəştər kolxozda eşleklelek, udar xeᶁmət menən ᶁan alƣandar. Həm ular ʙьƣa ʙik xaqlьlar ᶁa.

Kolxozᶁьꞑ jəştəre hajlavƣa əᶁerlek eşen kyptən ʙirle alьp ʙaralar. „Hajlav kɵnɵnə tiklem ʙer genə gramotahьᶁ jəş tə qalmahьn“ tigəndər ular yᶁᶁərenenꞑ jьjьlьş qararᶁarьnda. Qьᶁьv eş ɵħtɵ ʙulьvƣa qaramaħtan ʙьnь tormoşqa aşьrƣandar. Xəᶁer kolxozdaƣь 30 jəşteꞑ ʙɵtəhe lə gramotalьlar. Ularᶁьꞑ 10-hь qьħqa vaqьtlь kursta uqьƣandar. 8-e kolxozᶁьꞑ jetəkse eştərendə eşləjᶁər.

—✵—

Totaş gramotalьqqa taʙan

Inde huꞑ. Avьl ɵħtɵn tɵngɵ qaraꞑƣьlьq ʙaħqan. Oşo vaqьtta avьl kluʙьna ʙer tɵrkɵm xalьq jьjnala. Bьnᶁa urta jəştəgelər ᶁə, 50 jəşlek qarttar ᶁa, qarsьqtar ᶁa ʙar. Ular uqьrƣa jьjnalalar. Verxovnьj Sovetqa hajlav kɵnɵnə tiklem gramotahьᶁlьqtarьn ʙɵtɵrɵv ɵsɵn tьrьşalar. Bьl eştə „Jaꞑь-taꞑ“ kolxozьnda aᶁ kɵs halьnmaƣan. Kolxozdaƣь 300 keşenən xəᶁer 250 he uqьj-jaᶁa ʙelə. Ularᶁьꞑ kuʙehe gazeta alᶁьralar. 116 xuƶalьqlь ʙьl kolxozda 100 dananan artьq gzeta tarala. Kolxozsьlar ildeꞑ politik tormoşo menən tanьşьp ʙaralar. Bьna Əxmətjanьv Bulat, Xəliullin Abdulla, Imamʙajьva Fatьjmalar. Ular jəjge eş vaqtьnda gramotahьᶁlьqtarьn ʙɵtɵrgəndər. Xəᶁer yᶁ ʙelemdəren arttьrьv ɵħtɵndə eşləjᶁər. Gramotahьᶁlьƣьn ʙɵtɵrɵvse Imamʙajьva Gɵljamal ferma eşselərе arahьnda ʙerenselərᶁən hanala. Iꞑ kyp hɵttɵ ul qaraƣan hьjьrᶁar ʙirə. Kyptən tygel genə gramotahьᶁlьƣьn ʙɵtɵrgən Səlimьva Şəmseʙanьv jəslə mɵdire ʙulьp eşləj.

Bьnda urta məktəptə uqьvsьlar diħtələp hanala. Bьna qajhь ʙer fakttar: Aksion avьl xuƶalьƣь texnikumda 5 keşe, Dəvləkən pedagogia ucilişşehendə 1 keşe, Avьrƣazь avьl xuƶalьƣь texnikumьnda 3-əv. Avьl Xuƶalьƣь Juƣarь Kommunistik məktəptə 1-əv, meᶁrafakta 1, urta məktəptə 3, rajon kolxoz məktəʙendə 5, Isməƣil tulь ʙulmaƣan urta məktəʙendə 3 keşe, tɵrlɵ kurstarᶁa 10 keşe uqьj.

JAꞐЬ PROFISSIA EJƏLƏRE

Elek ʙer yk krəħtiən haʙansь la, tьrmasь la, huqasь la, səsevse lə qьħqahь ul „ʙɵtə hɵnərᶁərgə master“ universal' keşe ine. Bьl professia ʙьvattan-ʙьvatqa atanan ʙalaƣa kyselep kilde.

Berᶁən ʙer iꞑ dɵrɵħ jul — kolxoz tɵᶁɵlɵşɵ Jaꞑь-jappar avьlьn tamьrьnan yᶁgərtte. Kolxoz tɵᶁɵlɵşɵ yᶁ esenən meꞑərləgən kadrᶁar yħterᶁe. Igenselek eşendəge krəħtiənᶁeꞑ „ʙɵtə hɵnərgə lə master“lьƣь məꞑgegə ʙɵtɵrɵlᶁɵ. Ul maşinalь, juƣarь agrotexnikalь kolxoz xuƶalьƣь tarafьnan jergə kymelde.

„Jaꞑь-taꞑ“ kolxozьnьꞑ ojoşovьna əle kyp tygel. Ə şulaj ᶁa unda ʙьna tigən kadrᶁar yħep sьqtьlar. Ular jaꞑь professia ejəhe ʙulᶁьlar. 116 xuƶalьqtan torƣan ʙьl kolxozda xəᶁer 3 ʙrigadir, 2 scetavod, 3 traktorist, 4 traktor plugarь, 12 loʙagrejkala eşləvse, 10 səskes maşinahьna eşlevse, ʙer vetsanetar, 5 konjux, ferma mɵdire, 4 hьjьr havьvsь, ʙoᶁav qaravsьlar, jarovizatorᶁar, stroiteldər, timerselek eşendə eşləvselər, ʙaħьv huƣarьv eşendə eşləvselər ʙar.

Kolxoz ʙьna tigən staxanovsьlarᶁь tərʙiələp yħterᶁe. Ular diħtələp hanalalar. „Jaꞑь-taꞑ“ kolxozьnьꞑ ordenlь komʙajnere Imamʙajьv menən kolxozda ƣьna tygel, ʙɵtə Başqortostan ƣorurlana. Ular ʙɵtəhe lə kolxoz menən ʙergə tьvᶁьlar. Kulakka qarşь kɵrəştə sьnьqtьlar. Kolxozᶁьꞑ texnik ʙazahь, xuƶalьq qevəte yħev menən ular ᶁa yħtelər. Texnikanь yᶁləşterᶁelər. Bьl kadrᶁar xəᶁer mul tormoş, kul'turalь tormoş ɵsɵn alƣь safta torop kɵrəşələr.

—✶—

Eşlekheᶁ Sɵləjmanьv torƣas

Əʙjəlil rajonь, Asqar urta məktəʙe ergəhendə ʙer nisə jьldan ʙirle OSOaviaxim ojoşmahь jəşəp kilə.

Bьjьl ʙьl ojoşmanьꞑ ʙaşьna eşlekheᶁ Sɵləjmanьv ultьrьv hɵᶁɵmtəhendə OSO eşe hynde. Ul ʙer genə zanətejə lə, jьjьlьş ta ytkərgəne juq. Uqьvsьlar arahьnda il qurƣavsьlьƣь (GTO, GSO, PVXO, „Voroşilovsa atьvsьlar“) znacogьna norma tapşьrьv eşe ojoştorolmaj.

X. Ə.

„Bajramdь lozungtar jaᶁьp qarşь alhaq jarar“

Maqar urta məktəʙe, avьlᶁьꞑ yᶁək kul'tura kɵsɵ ʙulьp tora. Unda talantlь jьrsьlar, ʙejevselər, garmonda, skripkala, mandalinala ujnavsьlar kyp kenə. Ləkin ʙьlar menən eş kyrgən keşe juq. Sovettar Sojuzьnьꞑ ʙɵtə mɵjɵştərendə Bɵjɵk Oktəʙr ʙajramьna hər jəhəttən əᶁerlek alьp ʙarƣanda, ʙьl urta məktəp şьmьp ultьra. Bajramƣa yd eşməkərle xudozestvolь tyꞑətər kɵsɵ menən ajrьm nomerᶁar əᶁerləv, pjesa qujьv eşe ujlanmaj.

Bьndaƣь komsomol komitetь „ʙajramdь lozungtar jaᶁьp qarşь alhaq jarar“ tip tьnьslana.

X. Şirƣəlin.

Bəjək вajramqa əderlənələr

Bətə texnik həm avьl xuzalьqь stansialarьnda (ular вedden ileвeddə 448) Oktəвr вajramьna vьjstavkalar asьlalar. Oşo kəndərdə Rostov-na Donunьn jəş texniktəre ydərenen eksponattarьn demonstratsialanьlar. Jaqьn kəndərdə Ivanovla, Stalingradta, Voronezda, Orenвurgta vьjstavkalar asьlalar.

Ivanovanьn jəş ujlap sьqarьvsьlarь qьdьq modeldər ₋ əderləjdər: Benzin matorlь samoljot modele eşlənə, Borə Balavkin, Kostə Kyznetsov, Lenə Kyrenkov вer urьnlь, ike urьnlь, biş urьnlь velosipedtərden miniatjyr modeldəren jahajdar. Vanə Zaxarov kytərelə torqan вaвqьslь pozarnьj avtomoвilen vьjstavkala kyrhətəsək.

Jəş təzriвəselər vьjstavkaqa avьl xuzalьqь eksponattarь əderləjdər. Bьl eksponattar esendə surgalej mamьqь, jeten həm вaşqa texnik lekarstvo kul'turalarь вar.

Bьl kul'turalar təzriвə ucastkalarьnda yterelgəndər. Şvernik ismendəge Ydək вalalar texnik stansiahьnda Oktəвr вajramьnьn XX jьllьqьna əderlənev dur вajram təвen aldь. Jəş texniktər yddərenen uqьtьvsьlarьna вajramdь nisek qarşьlavdarьn həjlənələr. Timer jul laвoratoriahьnьn вer tynərəge „Iosif Stalin“ lokomotivь modelen eşləj. Energetik laвoratoria eske janьv dvigatele menən eşləj torqan vezdexod modele jahaj. Radisttar qьвqa tulqьnlь tapşьrqьs, radio menən xərəkətlənə torqan paroxəd, вronevik modeldəre tədəjdər.

Ydək stansiahьnьn tynərəktəre oktəвr вajramь aldьna qalimdər,ujlap sьqarьvsьlar, inzenerdar menən osorasьvdь, myzejdərgə həm vьjstavkalarqa вarьvdь ojoştorasaqtar.

● ● ●

Xəkimьv 1086 humlьq gazet[a] taratть

Beloret rajonь, Sərmən вaşqort pedagogia ucilişşehenen uqьvsьhь komsomoles Xəkimьv Xəzmurat, oktəвr aldь jarьşьna quşьlьp, studenttar arahьnda 1086 humlьq — 268 dana gazeta-zurnal taratть. Ul şunьn esenən 73 dana „Başqortostan“, 45 dana „Leninse“ h. в. gazetalardь taratть. **Q. Qilmanьv.**

Ispania fronttarьnda. **Hyrəttə:** Dolores Iвarruri (Passionaria) вojestarqa telmər həjləj. **(Sojuzfoto)**

Ispanialaqь fronttarđa

Kønsьqьş (Aragonia) frontь

Ispania oвorona ministerlьqьnьn вelderevenə qaraqanda, 23 oktəвrdə вajtaq qьna qara-qarşь huqьştardan hun Sel'vade Osan sektorьnda respuвlikan qəskərdər fetnəselərden atakalarьn kire qaqqandar. Fetnəselər dur juqaltьvdarqa osoraqandar.

Ydək front.

Gvadalaxara sektorьnda xəkymət qəskərdəre julda doşmandьn qarşьlьqьna osoramaвtan, Kogoljudonan Aleasqa вara torqan julqa jettelər.

22 oktəвr kis menən fetnəselərden artilleriahь Madrid qalahьn janьnan вomвaqa totto.

Kønjaq front.

22 oktəвrdə xəkymət qəskərdəre fetnəselərden Sierra del' Perunan kønjaqqa urьnlaşqan pozitsialarьn aldьlar. Respuвlikalar, fetnəselərden 4 pulemjottarьn, 20 mьltьqtarьn вer mortirdəren aldьlar.

Oвorona ministerlьqьnьn Xixondь fetnəselərden alьvь ajqanlь jahaqan вelderevendə tønjaq frontta qəskərdər tarafьnan kyrhətelgən ajrьvsa вatьrlьq həm fidakərlek turahьnda kyrhətelə. Belderevdə, tønjaq frontta respuвlikan armia menən komandovajt' itevse polkovnik **Prada** Xixon həm Avilis porttarьnda вulqan вətə sredstvolardь fajdalanьp 12.000 вojestь kysərə alqan tip kyrhətelə. „Seskar“ esminosь həm „S-6“ hьv aвtь kəməhe Xixon portьnda вatьrьlqandar. Bьl sudnolardьn ekipazdarь sudnonь hunqь minutta qьna qaldьrьp kitkəndər.

Belderevdə, tønjaq fronttьn qoro jul, dinged həm hava kəstərenen jetəkselərə Valensiaqa kitələr. Həm ular kilgəndən hun oвorona ministerlьqь Asturianьn geroik oвoronahьna qaqьlьşlь вulqan вətə fakttar turahьnda ispan xalqьna вelderer tip kyrhətelə.

BEĐĐEN OJOŞMA YБƏ

Maqar rajonь, Tyвən Ərmet tuqlь вulmaqan urta məktəвe ergəhendəge komsomol ojoşmahь, VLKSM Ydək Komitetь həm Өlkə Komitetьnьn qarardarьn, вətə komsomoles həm sojuzdan tьş jəştər arahьnda jaqьş əjrətev, ojoştorov hədəmtəhendə 12 pioner komsomolqa aqza вulьp inde.

Ular вətəhe lə VLKSM-dьn ustav-programmahь, „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav turahьndaqь polozenie“lər menən nьq tanьş.

Bedden ojoşma kəndən-kən yвev өətəndə.

S. Xəsni.

* * *

4 kluвtьn вerehe lə eşləməj

Motor zavodь kyləmendə 4 kluв вar. Ləkin ulardьn вerehe lə kul'tura talaвьna javap вirerlek tygel.

Bьna ITR dar kluвь. Ul вьnan вer-ike aj elek, matur-matur qьna konserttar, spektakl'dər qujьp kilə ine. Ləkin jaqьş вaşlanqan eş kypkə вarmanь. Jədərləgən jəştərdə taqь kynelhedlek вaвtь. Sønki kluвqa remont вula tigən hьltav menən вiklәp qujdьlar. Jəki FZU məktəвe kluвьn alьp qarajьq. Uqьvsьlardьn uqьv вaşlanьvьna ike aj vaqьt tulьp вarьvьna qaramaвtan, oşo kəngə tiklem вer genə konsert ta, spektakl'də, insenirovka la вirelməne. Kluв qarşьhьnda jəşəp kilgən dram tynərək jetəkselərə —вeddə kəs juq,—tip tьnьslanalar.

Bьnda, zavod eşselərə əsən dur qьna ydək kluв вar. Uqa maj ajьnan uq remont вaşlanha la, oşo kəngə tiklem remonttan sьqqanь juq. Şulaj uq pastrajkom Vildanьv prikazь вujьnsa, tønjaq posjolkalaqь tədəvse eşselər kluвь la javьldь.

Oktəвr вajramьna hanavlь kəndər genə qaldь. Bьl dur вajramqa Motor zavodь kluвtarь вer tərlə lə əderlek alьp вarmajdar. Bed, zavod jəştəre kluвtardьn eşen jaqşьrtьvdь, Stalin rajon jetəkselərenen jardamьn kətəвed.

Əxmət.

[KINO]

„ŞAXTJORĐAR“

„Şaxtjordar“ fil'me вik qadi həm kəslə вaşlanьp kitə. Bьna Donвass. Domna siluettarь, şaxtalar, zaвojdar, estakandular, timer jul platformalarь tulь kymer. Bьna şaxtjordar posjolkahь. Bьna qadi вrezent kejem kejengən kymer sьqarьvsь keşelər. Həm ular arahьnda, вьlaj qaravqa вer nəmə menən də вaşqa keşelərdən ajrьlmaj torqan zaвojşik, namьвlь şaxtjor Matvej Bovьjlev, ul kəndəge tormoşona sotsializm tədəleşənen unьşьna вaqьşlanqan „keskenə“ keşelərden вerehe — Aleksej Staxanov metodь menən eşləvse qadi şaxtjor. Unь ydenen tormoson xalьq tormoşonan ajьrmaj torqan вol'şevik — rajkom sekretarь Semjon Primak donjaqa sьqara.

Donвasstьn keskenə kymer qalasьqьna janь rajkom sekretarь Semjon Primak kilə. Vokzalda вuşlьq, qalasьqtьn uramdarь pьsraq, qaranqь həm Primak, yden nindəj avьr həm tydemle eş kətkənən kyrə. Şaxtanь prorьjvtan sьqarьv, qalasьqtь jaqşь kul'turalь səskə atьvsь kymer usaqьna əjlənderev əsən keşelərdə sovet vlasьna, partia eşenə вirelgənlek entuziazmь qaвьdьrqa kərək.

Bьl keskenə kymer məjəşəndə nindəjder doşman qulь ujnavdь ul ajaq atlaqan hajьn kyrə. Həm ul oşo uq xəlde şaxta direktorь Cuв, partkom sekretarь Fajvuzinskiden eş xərəkəttərendə lə, ulardьn həjləşevdərendə lə hiđenə.

Şaxta direktorь Cuв, tutьqqan, myklәngən keşe. Ul jalqьnhьd eşləj. Ul xalьq keşehe вulьp kyrenergə tьrьşa, ləkin massa menən unьn ьsьn вəjləneşe juq. Şaxtjordardьn tavьşьna, Cuв, iqtiвar вirməj, ul tulьhьnsa partkom sekretarь вulьp eşləvse trotskist Fajvuzinskiqa, şpion Krasovskiqa ьşanqan. Ikejədlə, trotskist Fajvuzinski, şpion Krasovski menən qəmym tel taвa. Ular devirsion xərəkət planь tədəjdər. Ulardьn həjləşev kadrь, kartinala вətə tulьlьqь menən nəfrətle itep kyrhətelə.

Ular menən trotskist şpiondar menən вer safta podxalim həm вuldьqhьd Loşadev jørəj. Ul ydenen вətə tormoşon ydenən өətən keşelərgə jararqa tьrьşьp вaqьşlaqan keşe. Bьl keşe qorotqostar qulьna tid вirelə. Həm unьn вətə ikejədlə, qəвəxət xərəkəte kartinala вik rørəв kyrhətelə.

Direktor Cuвь uratьp alqan вьl вandittar şajkahь, şaxtalardьn eşen ədə, janь qala tədəv esendə qorotqosloq alьp вara. Namьвlь eşselərgə, kommunisttarqa qarşь sьqa. Ləkin ular nisek kenə jəşerenep eşləməhendər NKVD ojoşmalarь, eşselər, kommunisttar jardamьnda вьl вandittardьn edenə təşələr həm faş itələr.

Bьqa вarь tik dur ujavlьq arqahьnda qьna ireşelə. Bol'şevik Primak doşmandar menən kərəştə jalqьd tygel. Ul massa menən вergə eşləj, massanь əjrətə həm massanan yde əjrənə.

Matvej Bovьjlev oвrazь kartinala in jaqşь вirelgən oвraz. Artis Lukin вьl rol'də jajşь ujnaj. Ul jaqьş esse, staxanovsь, xalьqtьn ьşanьslь ulь. Rajkom sekretarь unь professor — zaвojşik tip ataj. Ul şat həm dur izad keşehe. Ul şiqьrdar uqьrqa jarata, həm ydenen Galahen həjə. Unda вalalьq həm qьtьrşь jaqtar kyp. Ul yвə torqan, kən hajьn alqa вara torqan keşe.

Kartinala keşelər jьlьlьq, şatlьq həm şul uq vaqьtta doşmandarqa qatь asьv menən uratьlqandar. Matvej Bovьjlev, şat Galə həm вaşqa jədləgən şat şaxtjordar — ular ileвeddən altьn fondь. Ular kələ lə, asьvlana la, eşləj də, kərəşə lə, nəfrətlənə lə вelələr.

Kartina matur. Matvej Bovьjlev rolen вaşqarьvsь artis Lukin, Primak—artist Poslovski, Cuв—artist Toluвajьvtardьn yđ roldəre өətəndə kyp eşləgənlektəre kyrenə. Qəmymən kartina, sovet kinomotografiahьnьn janь unьşь вulьp tora. **K.**

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

Өfə „Oktəвr natiskahь“ tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 4194

1937-se jьl
30 Oktəʙr
№ 105 (1153)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, ʙerləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“ орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Ɵfɵ Volodarski № 2. Telifon № 85—04

BEĐĐEꞐ BERENSE KANDIDAT IPTƏŞ STALIN

Beđđeꞑ kandidattar

Zavod, faʙrik, kolxoz həm sovxozdarđa hajlav aldь jьjьlьştarь ʙaşlandь. Вьl, hajlav aldь jьjьlьştarь, hajlavƣa əđerlek eşeneꞑ iꞑ mɵhim həm javaplь ʙer ɔsoro. „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь poloƶenie“gə movafiq rəveştə eşselər, xeđmətkərđər, kolxozsьlar—sovet ileneꞑ graƶdandarь Sɔjuz Sovetьna deputatlьqqa ʙerense kandidattarđь ʙildələj ʙaşlanьlar.

Bɵjɵk sovet ileneꞑ graƶdandarь hajlav aldь jьjьlьştarьnda Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidattar itep ʙol'şeviktər partiahьna, sovet xɵkymətenə fidakər ʙirelevse həm xalqьʙьđđьꞑ ʙəxetle tormoşo ɵsɵn arьmaj-talmaj eşləvse iꞑ ьşanьslь uldarьn həm qьđđarьn ʙildələjđər.

Kemdər huꞑ ular ʙerense kandidattar?

Beđđeꞑ iꞑ ʙerense kandidat hɵjɵklɵ **Iosif Vissarionovic Stalin.**

Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep, Məskəvđeꞑ, Stalin hajlav okrugьnьꞑ iꞑ ere predpriatielərə eşselərenen həm xedmətkərđərenen dɵjɵm jьjьlьştarь tarafьnan ʙildələngən iptəş Stalin kandidaturahь, ileʙeđđeꞑ ʙɵtə eşse, inƶener-texnik raʙotniktəre, xeđmətkərđəre həm kolxozsьlarь tarafьnan ʙer tavьştan xuplana.

Oşolaj ʙulьrƣa la tejeşle. Sɵnki ul ʙɵtə ƣɵmɵrɵn eşse həm krəstiənđərđe azatlьqqa sьƣarьvƣa, ileʙeđđe kɵndən-kɵn, jaꞑьnan-jaꞑь jeꞑevđərgə, Marks, Engel's həm Lenin revolytsiɔn kyrhətmələrenen tađalьƣьn haqlav ɵsɵn ʙɵtə kɵsɵn ʙirevse. Hajlav ʙylletendəren tultьrƣanda la xalqьʙьđ uƣa tavьş ʙirəsək. Sɵnki Stalin ulardьꞑ ʙəxete, kyꞑelle, mul tormoştarьn tьvđьrьvsь.

Beđđeꞑ kandidattar, iptəş Stalinđeꞑ soratniktəre, kommunizm jəmqiəte tɵđɵv eşenə ʙɵtə kɵstəren ʙirevse, kommunisttar partiahьnьꞑ ьşanьslь uldarь Molotɔv, Kalinin, Voroşilov, Kaganovic, Ƶdanov, Jezov həm ʙaşqa iptəştər. Kommunizm tɵđɵv eşendə hьnalƣan, ʙьl iptəştərđeꞑ kandidaturalьƣь Məskəv, Leningrad predpriatielərə eşselərenen həm xeđmətsəndərenen təqđimdəren xuplap Xar'kov, Minski, Tʙilis, Gɔr'ki Kiev, Voroşilovgrad həm ʙaşqa qalalardьꞑ predpriatielərə eşselərə həm xeđmətsəndərə ʙildələjđər həm jьjьlьştarđa qaʙul it kən qarardarьnda ʙer tavьştan ʙьl iptəştərgə tavьş ʙirevđəren əjtələr.

Вьl iptəştərđən ʙaşqa, ileʙeđđeꞑ kyrenekle staxanovsьlarьnan Smetanin, Picugina, Smernova, sovet ile gerojđarьnan Valeri Ckalov, Mixail Vodop'janov, Mixail Petrov, akađemik Bakov iptəştərđeꞑ kandidaturalarь kyrhətelde. Вьna kemdər ular ʙeđđeꞑ kandidaturalar.

Hajlav kɵnɵ jaqьnlaşa ʙarƣan hajьn agitatsia propaganda estərendə jaꞑь formalar, jaꞑь metodtar taʙьp unь kɵsəjtev talap itelə. Komsomol ojoşmalarьnьꞑ həm komsɔmolestarđьꞑ ʙurьstarь, hajlav aldь jьjьlьştarьnda partiaʙьđ həm ileʙeđgə ʙirelgən, xalьq doşmandarь menən kɵrəşevđə hələtlege ʙulƣan həm kɵrəşkən kandidaturalarđь qujьv həm jaqlav. Jəştərgə Stalinsel Konstitutsia tarafьnan ʙirelgən ʙurьstarđь saflьq menən ytəvđe ʙuldьrьv.

Hajlav aldь jьjьlьştarьn yđđərenen ʙьsьraq ujđarь ɵsɵn, ʙeđgə sit ʙulƣan trotskise-ʙuxarinse ʙurƶuaz millətselər qaldьqtarь həm dini ojoşmalarđьꞑ vəkilđərə yđđərenen kandidaturalarьn qujьrƣa mataşasaqtar. Beđđeꞑ ʙurьs—ʙьlarđьꞑ ьntьlьşьna vaqtьnda jemerges otpor ʙirep, ʙer genə lə ʙeđgə sit ʙulƣan elementtarđь kandidatlьqqa qujьrƣa jul qujmaьqa.

Jəş hajlavsьlar — kem vatanƣa ьşanьslь, Lenin—Stalinđeꞑ ʙɵjɵk partiahьna jəne-qanь menən ʙirelgən, kem vatandь alьştьrьvsьlar həm xalьq dɔşmandarь menən kɵrəşə, kem xalьqtarđьꞑ talaptarьn tormoşqa aşьrьrƣa hələtle hajlav kampanialarьnda oşolardь jaqlarđar həm tavьş ʙirerđər.

ISPANIALAƢЬ FRONTTARDA

Yđək front

Madridtən kɵnʙajьşqa taʙa Brunete sektorьnda fetnəselər 26 oktəʙrđə respuʙlikasьlarđьꞑ pozitsialarьna ataka ʙaşlanьlar. Respuʙlikan ƣəskərđər Fetnəselərgə, okoptarƣa jaqьnajtьrƣa irek ʙirep huꞑьnan ut astьlar.

Fetnəselər đur juƣaltьvđarƣa osoranьlar.

Fetnəselərđeꞑ Marador del' Aʙuelo həm Murietolaƣь atakalarь respuʙlikasьlar tarafьnan kire qaƣьldь.

Kɵnsьƣьş (Aragonia) frontь

Suera sektorьnda fetnəselər, ʙьnan ʙer nisə kɵn elek respuʙlikasьlar tarafьnan alьnƣan qalqьvlьqtь alьrƣa ьntьldьlar. Ulardьꞑ atakalarь respuʙlikasьlar tarafьnan kire qaƣьldь. Faşisttar đur juƣaltьvđarƣa osoranьlar.

Kɵnjaq front

26 oktəʙrđə fetnəselər Peniarroja sektorьnda respuʙlikasьlarđьꞑ pozitsialarьna kɵslɵ ataka ʙaşlanьlar. Ulardьꞑ atakalarь respuʙikasьlar tarafьnan kire qaƣьldь.

* * *

Fetnəselərđeꞑ aviatsiahь 25 oktəʙrđə Tarragonu qalahьn ʙomʙaƣa totorƣa ьntьldь. Ləkin respuʙlikan istreʙiteldər faşistik samoljottarđь qasьp kitergə məʙʙyr itelər.

Bɵjɵk Oktəʙr sɔtsialistik revolytsiahьnьꞑ XX jьllьƣьna qarata. **Hyrəttə:** V. I. Lenin həm I. V. Stalin qьđьlgvardiestər menən Smol'nьjđьꞑ 1917 jьl. Xudoznik P. Vasil'jev hyrəte. (I. V. Lenin yđək muzeje). **Sojuzfoto.**

„PROLETARKA“ MAKARON FABRIKAHЬ KOLLEKTIVE IOSIF VISSARIONOVIC STALIN, NIKOLAJ IVANOVIC JEƵOV, ALEKSANDR TARASOVIC ZALIKIN iptəştərđe kyrhətte

Makaron faʙrikahьnьꞑ aşxanahьna, faʙrikanьꞑ ʙerense smenahьnda eşləvse 200 eşse, inƶener həm xeđmətkərđər jьjьnalƣandar. Ular ʙьnda, Sɔjuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep ileʙeđđeꞑ iꞑ jaqşьlarьnan da jaqşьlarьn kyrhətələr.

Berense hyđđe val'sovşitsa—staxanovka Prikarcikova ala.

Keşelər turahьnda, ʙeđđeꞑ ʙɵtəʙeđ turahьnda nьq qajƣьrtьvsь iptəş **Stalinde** ʙeđ ʙɵtəʙeđ đə ʙik jaqşь ʙeləʙeđ. Beđ Bɵjɵk Stalingə yđeʙeđđeꞑ tavьşьʙьđđь ʙirevđə yđeʙeđđe ʙəxetle hanajʙьđ. Min yđem hajlav ʙylletenendə, ʙɵtə eşsən keşelek ƣorurlanƣan isemde — Iosif Vissarionovic Stalinđeꞑ ismen qaldьrasaqmьn.

Qatьn-qьđđar qьsqьrƣan tavьş işetelə. Вьl faʙrikanьꞑ raʙɔtnitsahь—komsomolka **Dusə** Glazьjrinanьꞑ tavьşь. Ul:

— Bɵgɵn ʙeđđə đur şatlьq kɵn. Beđ ʙɵgɵn julʙaşsьʙьđ, uciteleʙeđ, jəştərđeꞑ ʙɵjɵk duьь—iptəş Stalingə yđeʙeđđeꞑ mɵxəʙʙəteʙeđđe həm yđeʙeđđeꞑ ʙirelgənlegeʙeđđe đur şatlьq menən ʙelderəʙeđ. Sojuz Sovetьna deputatlьqqa iptəş Stalin kandidaturahьn min qajnar qarşьlajьm—ti.

Komsomoles inƶener Vircenkɔ:

— Min, Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep, ʙɵjɵk Stalinđeꞑ toƣoro soratnige, stalinski narkom — iptəş Jezovtь kyrhətəm. Ul doşmandarđь tamьrđarь menən jolqop sьƣara, ulardь, ʙeđđeꞑ hoqlanƣьs vatanьʙьđđan heperep taşlaj. Doşmandarđьꞑ tɵrlɵsə qarşьlьq itevđərenə qaramaьtan, ʙeđ yьəʙeđ, nьƣьjʙьđ həm nьƣьjasaqʙьđ, ti.

Faʙrikanьꞑ tə'minət nacal'nige, partia aƣzahь Ramazanьv, qart ʙol'şevik —partia ɵlkə komitetь sekretarь Aleksandr Tarasovic Zalikin iptəş kandidaturahьn kyrhətə.

Şatlьqlь tьnlьq esendə quldar juƣarь kytərelələr həm ʙer tavьştan rezolytsia qaʙul itelə. Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kandidat itep, **Iosif Vissarionovic Stalin, Nikolaj Ivanovic Jezov, Aleksandr Tarasovic Zalikin** iptəştər kyrhətelələr.

Rezolytsia qaʙul itelgəndən huꞑ, makarɔn faʙrikahь eşselərə, inƶenerđarь həm xeđmətkərđərə Sojuz Sovetьna, Ɵfɵ hajlav okrugьnan ʙallotirovajt itelevgə yđđərenen rizalьq ʙirevđəren horap Stalin, Jezov, Zalikin iptəştərgə xat jeʙərđelər.

—✶—

Əđerlek menən qarşьlajʙьđ

Geologorazvedka texnikumь ergəhendəge komsomol ojoşmahь Oktəʙr ʙajramьna əđerlekte jəjep jeʙərđe. Texnikumdaƣь xor, fizkul'tura, đram tyꞑərəktərə qьđьv eşkə ʙaşlanьlar. 31 student „Voroşilovsa atьvsьlar“ znacogьna norma tapşьrьvƣa əđerlənələr.

Studenttar arahьnda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav kɵnɵnə əđerlek alьp ʙarьla. Texnikumdьꞑ ʙɵtə klassьnda la «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav poloƶenie» hen ɵjrənev tyꞑərəge eşləj.

Beđ ʙajramdь la, hajlav kɵnɵn də đur əđerlek menən qarşь alasaqʙьđ.

Z. Ƣəripьv.

Вeđ, yđ tavьştarьвьđđь vatandьn iņ ьşanьslь uldarьna, Lenin—Stalinden вəjək eşe əsən aђaqьna tiklem вirelgəndərgə вirerвeđ

VOROŞILOV ISMENDƏGE AJAQ KEJEMDƏRE TEGEV FABRIKAHЬ KOLLEKTIVE

IOSIF VISSARIONOVIC STALIN, VƏCESLAV MIXAJLOVIC MOLOTOV, NIKOLAJ IVANOVIC JEŽOV, KLEMENT JEFRIMOVIC VOROŞILOV, VALERI IVANOVIC MEŽLAUK, TIMOFEJ ANDREJEVIC KRJUKOV iptəştərđe kyrhəttelər

Prezidium əђtəle jaņьna fавrika-nьņ qart eşsehe — staxanovsь, iptəş Rasskazov kilep hyđ ala.

— Min fавrikala kyptənən вirle eşləjem, — tip hyđen вaşlaj iptəş Rasskazov. Zavod minen kyđ aldьmda tьvđьrьldь həm yђte. Вьnan вer nisə jьldar elek вьl fавrika, invalidtarđьņ kustarsьlьq mastersko-jь ine. Ə xəđer heđ yđeged yk вьl masterskojđьņ đur fавrikaqa əjlən-gənen kyrəhegeđ. Min ydemdeņ, oşo şatlьqlь kəndərgə tiklem jəşə-vemə вik şatmьn. Вeđgə вьl şat tormoşto Lenin—Stalin partiahь, qəđerle həm jaqьn duђвьвđ iptəş Stalin вirđe. (Kesle qul saвьvdar) Min ydemdeņ qart kadrovik eşse qulьmdь вəjək Stalin əsən ky-tərəm.

Qart hyđen davam itergə teləne, ləkin kəslə ovatsia unьņ hyđen qaplaнь.

Rasskazovtь 70 jəşlek sortirov-şik-udarnik, partiahьđ Nikolaj Semjonovic Vedernikov alьştra.

— Eje, qəđerle iptəştər, minə 80 jəş kitte inde. Dəvlətевeđ minə pensia вirə. Xəđer eşləv kyņelle вuлqanqa min əle lə вulha eşləjem. Min вeģengə kəndə — вeđgə qart-tarqa вəxetle tormoş вirgən iptəş Stalingə ydemdeņ вerense rəxmə-temde əjtergə həm Sojuz Sovetьna deputatlьqqa unь kandidat itep kyrhətergə kyptənən вirle kətep jərənəm. Min Rasskazovqa quşьlam həm Өfə hajlav okrugь вujьnsa ballotirlanьvqa rizalьq вireven ne-rep iptəş Stalingə xat jađьrqa təq-dim itəm. Odaq davam itkən kəslə alqьştarđan đur sextьn stenalarь jaņьrap tora.

Өђtəl jaņьnda qart eşse-raskrojc-nьj sextьn sortirovşige iptəş Noskov.

— Min, iptəş Stalinden jaqьn so-ratnige — xəkymətevedden jul-вaşsьhь Vəceslav Mixajlovic Molo-tov kandidaturahьn kyrhətəm.

Tegev sexьnьn əşsehe, staxanov-sь, partiahьđ iptəş Teregulьv:

— Min iptəş Stalin kandidatura-hьn jaqlajьm. Sənki, ul staxanov-sьlar xərəkəten вerense ruxlandь-rьvsь, menərləgən jaņь staxanovsь-lardь tərвiələne. Min ydemdeņ ta-raftan Sojuz Sovetьna kandidat itep, həjəklə narkomьвьđ Voroşilov, Jezov həm Sovnarkom predse-datele urьnвaђarь Mezlauk iptəş-tərđe kyrhətəm, ti.

Jьjьlьş, iptəş Stalin həm unьn jaqьn soratniktare Molotov, Voroşilov, Jezov, Mezlauk iptəştər xər-mətenə kəslə alqьştar jahajđar.

Hyđ, ştampov sexь nacal'nige, VKP(в) aqzahь iptəş Rьjzov iptəş-kə вirelə. Ul,

— Min, Өfə hajlav okrugьnan Millətтər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep вeđđeņ şefqa alqan N-ski casteņ mladşi komandire, ordenlь iptəş Timofejev Andrejevic Krjukovtь kyrhətəm. Вeđ вətəвeđ də iptəş Krjukovtь, „Krasnaja Вaş-kiria“ orloq sovxozьnda unьn kom-вajner вulьvь həm komвajnerđar-đьn вətə Sojuz вerense kənəşmə-hendə qatnaşьvь menən jaqşь вelə-вeđ. Вeģengə kəndə iptəş Krjukov вeđđeņ həjəklə Qьđьl Armiaвьđ-đьn вojesь. Ul unda вojevoj həm politik əđerlek вujьnsa otlicno вu-lьp iђəplənə, ti.

Jьjьlьşta qatnaşьvsьlar kəslə al-qьştar menən iptəş Rьjzovtьņ təq-dimen qarşь alьp, Millətтər Sovetь-na deputatlьqqa kandidat itep, or-denlь Krjukov iptəşte kyrhəttelər. Şulaj uq jьjьlьşta qatnaşьvsьlar вer tavьştan iptəş Krjukovqa, Millətтər Sovetьna Өfə hajlav okrugь вujьn-sa ballotirlavqa unьn rizalьq вi-reven horap xat jeвərđelər.

ӨFӨ ELEKTRIK STANSIAHЬ KOLLEKTIVE

Deputatlьqqa kandidat itep IOSIF VISSARIONOVIC STALIN, MAKSIM MAKSIMOVIC LITVINOV iptəştərđe kyrhətte

Eşsələr, inƶener-texnik həm xeđmətkərđərđen dəjəm jьjьlьş rezolytsiahь

Өfə Ydək elektrik stansiahь eşsələre, raвotnitsalarь ITR həm xeđmətkərđəre, Өfə hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidattar kyrhətev məs'ələhen məđəkərə itep, вer tavьştan Sojuz Sovetьna deputatlьqqa xalьqtarđьņ həm вətə donja proletariatьnьn julвaşsьhь, вəjək ucitel həm xeđmətsəndərđen iņ jaqşь duђь Iosif Vissarionovic Stalin iptəş kandidaturahьn kyrhətələr.

Iptəş Stalinden arьmaj-talmaj qaj-qьrtьvь həm genial jetəkselege arqahьnda вeđđeņ вəjək ileвeđ sotsializm ilenen qaqşamaђ terəge вulьp əverelde, xeđmətsəndərđen tormoşo kyņellelənde həm tə'min itelde. Jьjьlьş, iptəş Stalindən, вeđđeņ hajlav okrugь вujьnsa вallotirovajt itelevgə ydenen rizalьqьn вireven вer tavьştan horaj.

Şulaj uq, jьjьlьş, Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep, iņ jaqşь вol'şevik həm iptəş Stalinden toqoro soratnige, solox eşe əsən arьmaj-talmaj kərəşevse — Litvinov Maksim Maksimovic iptəşte kyrhətə həm unan, вeđđeņ hajlav okrugь вujьnsa вallotirovajt itelevgə ydenen rizalьqьn вireven horaj.

Jьjьlьş, Millətтər Sovetь palatahьna, вeđđeņ həjəklə Qьđьl Armiaвьđđьņ iņ jaqşь uldarьnan вerehe, qьđьlarmies-staxanovsьhь həm ordenlь iptəş Krjukov Timofi Andrejevicte kyrhətə. Həm unьņ, Millətтər Sovetьna hajlavđar вujьnsa вeđđeņ hajlav okrugьnan вallotirovajt itelevgə rizalьqьn вireven horaj.

Jəşəhen вətə donja proletariatьnьņ julвaşsьhь — вeđđeņ həjəklə ucitel həm duђвьвđ Iosif Vissarionovic Stalin!

Jəşəhen jeņgən sotsializm təđe-ləşənən ojoştorovsьhь həm julвaşsьhь — вeđđeņ вətə sojuz kommunisttar (вol'şeviktər) partiahь!

Вeđ Kaşaрьv Mirza kandidaturahьn kyrhətəвeđ

Вaşqortostandьņ Juqarь Kommunistik Avьl Xuzalьqь məktəвe studenttarь hunqь đərestən sьqьv menən kluвqa jьjьldьlar. Jьjьlьştь partkom sekretarь iptəş Qilmanьv astь.

Iptəştər «SSSR Verxovnьj Sovetqa hajlavđar turahьnda polozenie«gə movafiq rəveştə partia, komsomol, professional həm вaşqa jəmqəqt ojoşmalarьna, Sojuz Sovetьna həm Millətтər Sovetьna deputatlьqqa kandidattar qujьv xoquqь вirelgən. Вeģen вeđ partia ojoşmahь ismenən вerense tarqьr вьl вəjək xoquqtь tormoşqa ytkərev əsən jьjьlqanвьđ. (Zalda —Konstitutsiahь tьvđьrьvsь iptəş Stalingə kəslə ura tavьştarь jaņьraj).

— Min, —ti iptəş Qilmanьv,— 1928 jьldan вirle Lenin komsomolь safьnda tərвiələngən, 1936 jьldan partia aqzalьqьna kandidat, ordenlь iptəş Kaşaрьv Mirzanь, Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kyrhətəm. Ul 1935 jьlda Dyrtəjlə MTS traktor вrigadahьnьņ вrigadirь вulьp eşləgəndə, staxanovsьl eşe əsən, dəvlət tarafьnan вirelgən plandь artьqь menən ytəve əsən Qьđьl jondođ ordenь menən nagradlandь.

Вeđgə, SSSR Verxovnьj Sovetьna вьna oşondaj arьmaj-talmaj eşse sьjnfь eşenə, Lenin-Stalin partiahьna вirelep eşləgən sovet partriottarьn hajlarqa kərək. Min iptəş Kaşaрьv Mirza kandidaturahьn jaqlajьm həm hajlav kənəndə tavьşьmdь uqa вirəsəkmen ti.

Jьjьlьşta sьqьp həjləvsələr iptəş Qilmanьvtьņ təqdimenə quşьldьlar. Jьjьlьşta qatnaşьvsь studenttar, —Өfə hajlav okrugьnan Sojuz Sovetьna deputatlьqqa iptəş Kaşaрьv kandidaturahьn kyrhətergə tinelər.

2—13 dəvlət aqas jarьv zavodьnьņ kollektive Sojuz Sovetь deputatlьqьna V. I. Mezlauk iptəş kandidaturahьn kyrhətte

26 oktəвr.

Səqət 4 tulьvqa, 2—13 aqas jarьv zavodь eşsələre, xeđmətkərđəre, qatьn-qьđđarь Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidattar kyrhətev əsən yđđərenen kluв zalьna jьjьldьlar.

Jьjьlьş asьlqas ta вerense hyđđe staxanovsь Volkov ala. Ul sikheđ đur şatlьq menən həjləj; „Məskəv həm Leningrad qalalarьndaqь hajlav okrugь eşsələre, xeđmətkərđəre, inzener-texnik raвotniktəre, xalьqtarđьņ вəjək julвaşsьhь Stalin, unьņ soratniktəre Kalinin, Molotov, Voroşilov, Kaganovic həm Jezov iptəştərđe Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidatura itep kyrhəttelər. Ə, min 2—13 dəvlət aqas jarьv zavodь kollektive ismenən, Өfə hajlav okrugь вujьnsa Sojuz Sovetьna deputatlьqqa iptəş Stalinden soratnige Valeri Ivanovic Mezlauk iptəş kandidaturahьn kyrhətəm. Ul xalьq вəxete əsən, vatanьвьđđьņ şəskə atьvь əsən вol'şeviktərsə kərəşte həm kərəşə. Şunьņ əsən də ul Lenin ordenь menən həm Вojevoj xeđmət вajraqь ordenь menən nagradlanqan. Вьna şuqa kyrə lə iptəş Mezlauktь Sojuz Sovetьna kandidat itep hajlav đur şatlьq», ti.

Unan hun ikense hyđđe iptəş Mirzagildin ala.

— Iptəş Mezlauk — ti iptəş Mirzagildin, — julвaşsьвьđ Stalin jetəkselegendə вerense həm ikense вişjьllьq plandarьn eşləp sьqarьv həm ularđь ytep sьqьvđa kyp eşləne. Lenin — Stalin partiahь unь iņ mənim ucastkalarqa jetəkse itep qujđь. Partia quşqan eşte arьmaj talmaj ytane. Iptəş Mezlauk ydeneen şməkərlege—partia eşe, xa lьq eşe əsən вirelgənlege menən yђ kəndən-yђə varđь. Partia unь taqь la javaplьraq—Xalьq Komissardarь predsedatele urьnвaђarь həm SSSR Dəvlət planь komissiahьnьn predsedatele itep yrlətte. Min də iptəş Volkov təqdimenə quşьlam.

Өfə hajlav okrugьnan, iptəş Stalinden jaqьn soratnige həm ucenigь Valeri Ivanovic Mezlauk kandidaturahьna tavьş вirergə tigən qarar вer tavьştan kəslə qul saвьvdar ura... tavьştarь menən qarşь alьndь. Həm V. I. Mezlauk ydeneņ Өfə hajlav okrugьnda вallatirovajt itevgə riza вulьvьn horarqa tigən qarar sьqarьldь.

KOMSOMOL HƏM SSSR VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐAR

A. KOSAREV.

VLKSM Yđək Komitetь sekretarь, SSSR Verxovnьj Sovetqa hajlavđar вujьnsa Yđək hajlav komissiahь aqzahь

12 dekaвrđə вeđđen вөtə il вujьnsa sovet vlasьnьn juqarqь organь—SSSR-đьn Verxovnьj Sovetьna hajlavđar ytəsək. Hajlavđarqa əđerlek вaşlandь. Inde hajlav okrugtarьnьn granitsalarь вildələnde, hajlav komissialarь raьlanalalar, kandidattar qujьla həm mөđəkərə itelələr. Məskəv həm Leningrad xeđmətsəndere qajət đur həjəv həm intuziazm menən Sojuz Sovetьnьn deputatlьqьna вerense kandidattar itep вөtə donja xeđmət ejələrenen julвaşsьhь— iptəş Stalinde həm unьn in jaqьn soratniktəren qujđьlar.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar—qajət đur tarixi əhəmiətle vaqiqa.

Вьl hajlavđar вeđđen ilden tormoşonda əjtəjek, inidəj đə вulha kapitalistik dəvlətten tormoşonđaqь parlament hajlavđarqa qaraqanda la sikheđ đur əhəmiətkə ejə. Teləgən nindəj genə вulmahьn вurzuaz-demokratik ildəge parlament—вьl eşləməj torqan, ə lьqьrđavsь organ вit. Sөnki dəvlətten вөtə mөhim eştəre parlament arqahь artьnda finans „koroldəre" tarafьnan вaşqarьla; parlament hajlavđarьnda xalьqtьn tik ađ qьna өləşө—вigerək tə xeđmət ejələre вulmaqan keşelər qatnaşa. Вeđđə inde SSSR Verxovnьj Sovetь—вьl вөtə xalьqtьn vlasьn esenə alqan, yđenen qulьnda juqarqь dəvlət polnomuciđəren tuplaqan tulь vlaslь organ. Unь hajlav ьsьnan da вөtə xalьqtьqь вulaşaq: вьnda 100 milliondan aşьvraq — ilden вaliq вulqan вөtə keşeləre qatnaşьq itəsəktər.

Donjala вьndaj hajlavđar вer vaqьtta la вulmanь.

Sovet jəştəre alda torqan hajlavđarqa đur qađьqhьnьv menən qarajđar. Ularqa tinheđ đur politik xoquqtar вirelgən. Stalinsel Konstitutsia, jəştərgə hajlarqa həm dəvlət vlasьnьn organđarьna hajlanьrqa, sovet dəvləte menən idara itevđə qatnaşьrqa həm ileвeđđen qajət mөhim eştəren xəl itevgə qatnaşьrqa xoquq вirđe.

Donjanьn вer genə ilendə lə jəştər вьndaj xoquqtarqa ejə tygelđər. Вurzuaz konstitutsialarь, xeđmətsən jəştərđe hajlavđarđan sitkə etərə torqan hər tөrlө senzalar menən soвarlana. Tik jəş senzalarьn sikləv turahьndaqь вer nisə вurzuaz-demokratik ildər вujьnsa alьnqan məqlyməttərđe kilterev genə lə jetə.

Ildərđen isemdəre	Nisə jəştən xoquq вirelə: Hajlarqa	Tyвəndəge palataqa hajlanьrqa	Juqarqь palataqa hajlanьrqa
			Taqəjənləp qujьla
Velikoвritania	21 jьl	25 jəş	30 jəş
T A Ş	21 jьl	25 jəş	30 jəş
Fransia	21 jьl	25 „	40 „
Cexoslovakia	21 „	30 „	45 „
Gollandia	25 jəş	30 „	30 „
Şvetsia	23 „	23 „	35 „

25-23-21 jьl—вьna kapitalistik ildərđə вildələngən, вer qajđa la oşonan tyвən təşməj torqan jəş senzahьnьn in hunqь sige. Вөtəhenən də elek вьl juqarь jəş senzahьnь avьrlьqь, kese jəştən tormoşqa sredstvonь yđe aldьna taвьrqa məzвyr вulqan, həm his вer tөrlө politik xoquq menən fajđalanmaqan eşse jəştərgə təşə.

Sovet ile—18 jəşkə jetep вaliq вulqan momenttan alьp hajlarqa həm hajlanьrqa вulqan xoquqtь tapşьrьvsь вerđən-вer il. Sovet ilexeđmətsən jəştərgə dəvlət menən idara itevđə aktiv qatnaşьvqa, xeđmətkə, jalqa, вelem alьv xoquqь menən fajđalanьrqa mөmkinlek вirgən вerđən-вer il.

Вeđđen jəştərđen Вөjөk Oktəвr Sotsialistik revolytsiahьn вьl qađanьştarьn dostoinlьqь menən narьqlavđarь, ulardьn вeđđen jenevđərđen вөjeklegənə an menən inevđəre kərək.

Jəş hajlavsьlarđan, вьjьl təvge tapqьr hajlavda qatnaşьvsьlar, kyp millionlь massa təşkil itələr.

Komsomol ojoşmalarь вөtə jəştərđe ,вөtə jəş hajlavsьlarđь yđenen tə'ьire menən solqap alьrqa tejeş.

Iptəş Stalin yđ vaqtьnda komsomoldь „jəştər massahьn yđ tə'ьirenə вujhondora torqan, partia qulьndaqь instrument" tip вildələgəjne. Вьl вidələv turahьnda, вigerək tə xəđer, hajlav kampaniahь vaqьtnda xəterlətev urьnlь.

Sojuzda tygel jəştər menən вergə вulьrqa, unan ajrьlmaьqa, unь jetəkselek itergə—hər вer komsomol ojoşmahь вьna nəmə menən jetəkselənergə tejeş.

Вьnьn turahьnda kandidattar qujqanda la xəterlərgə kərək. Stalinsel Konstitutsia həm uqa nigeđləngən hajlav zakonь, вeđgə komsomol ojoşmalarьna, Verxovnьj Sovettьn deputatlьqьna yđ kandidattarьвьđđь qujьrqa xoquq вirđe. Вьl xoquq вeđđen jərəktərevedđe tьvqan ilgə, unьn ьşanьsь өsөn qorurlanьv həm ixtiram itev menən tultьra. Вьl ьşanьstь aqlav вeđgə вəjləngən. Partia ojoşmalarьnan ajrьlьp, sojuzdan tьş jəştərđən вylenep, yđ aldьвьđqa yđ kandidattarьвьđđь qujьv dөrөь вulmaqan вulьr ine. Вьl tavьştarđь jemerer, xalьq doşmandarьnьn qulьna ujnar ine. komsomoldьn kөsө—kommunistik partianьn jetəkselegendə. Komsomol ojoşmalarь yđđərenen jetəkseləre—kommunistik partia ojoşmalarь menən вerlektə, partiahьđ massa menən вerlektə, Verxovnьj Sovetqa ololar həm jəştər iьəвenən in dostoin, tьvqan ilgə вirelgən keşelərđe kyrhəterđər.

Hər вer jəş hajlavsьnьь, Verxovnьj Sovetqa hajlavđarđa qatnaşьvqa вulqan yđenen grazdanlьq vazьjfahьn anlь rəveştə ytəvgə əđerləv—komsomol ojoşmalarьnьn in mөhim вurьsь.

Qajhь вer iptəştər, hajlav kөnөn iqlan itev menən anlatьv eşe, Stalinsel Konstitutsianь həm hajlav zakonьn propagandalav вөtə: inde, hajlavđarđьn tərtiвen həm əhəmiəten вelələr, tip ujlarq avьşьvsan.

Tərən jalqan, zararlь qaraş!

Hajlavđar kөnө ni tiklem jaqьn, вeđđen agitatsia həm propaganda eşeвeđ đə, şul tiklem kin həm tөrlө jaqlь вulьrqa tejeş. Вьnda, kyp kenə agitatorđar mavьqьvьnsa вer, tavьşqa qujьv texnikahьn tөşөndөrөv menən genə siklənergə jaramaj.

Alda torqan Verxovnьj Sovetqa hajlavđar, ikense вer gyzəl vaqiqa SSSR đa Вөjөk sotsialistik revolytsianьn XX jьllьqь menən tura kilə. Stalinsel Konstitutsia вeđđen ildəge sotsialistik tөđөlөştөn jenevđəren zakon menən oformit itte həm nьqьttь. Ul вөjөk sotsialistik revolytsianьn qađanьş jomqaqtarьn esenə aldь. Həm janь Konstitutsia nigeđendə ytkəreləsək hajlavđar, вьl—вьnan 20 jьl elek Lenin—Stalin partiahь jetəkselege aьtьnda eşselər həm krəьtiəndər tarafьnan вaşlanqan sotsializm tөđөlөşөnөn вөjөk eşe tantanahь. Вeđđen вurьs jəş hajlavsьlarqa, sovet vlasьnьn 20 jьl jəşəv vaqtьndaqь өlgəşevđəren kyhətev.

Jəştərgə sovet vlasьnьn nəmə ikənlegen həjləp вirergə kərək. Вeđđen jəştər sovet vlasь mөlendə yьtelər, ular вaşqa vlastь вelməjđər həm unь kyđ aldьna la kilterə almajđar. Вьna şunьn өsөn đə ular unьn вөjөk tarixi əhəmiəten, sovettarđьn dəvlətten janь formahь, SSSR-đьn politik nigeđe вulьv əhəmiəten hər vaqьtta la tulьhьnsa narьqlamavđarь mөmkin.

Jəştərgə вol'şeviktər partiahьnьn nəmə ikənen, sovet vlasьn ojoştorovsь—kommunisttar partiahь xeđmətsən xalьqtьn jetəksehe həm julвaşsьhь вulьvьn həjləp вirergə kərək. Jəş hajlavsьqa xeđmətsəndərđen yđđərenen вəxetle həm mul tormoştarь menən вol'şeviktər partiahь həm sovet vlasьna вurьslь вulьvđarьn kyrhətergə kərək.

Jəştərgə, вeđđen xalьqtьn, sovet tөđөleşөnөn, kommunisttar partiahьnьn doşmandarь kemdər вulьvьn həjləp вirergə kərək. Jəş keşe doşmandь, unьn jьrtqьs jөđөn, unьn əşəkelegen jaqşьraq вelhen. Jəş keşe tьşqь doşmandar—вөtəhenən də elek faşistik dəvləttər jөđөndə SSSR qa hөzym əđerləvse kapitalistik qamav, eske doşmandar—kapitalistik qamavđьn il esendəge aginttarь trotskise-вuxarinse şpionđar menən qorotqostar, вurzuaz millətselər—вьna jəş hajlavsь kemdər turahьnda вelergə həm xəterendə totorqa tejeş. Uqa вьl turala həjlərgə, unьn jөrəgendə, iьke kapitalistik qorolosto, kapitalistik tərtipte kire qajtarьrqa mataşьvsь вөtə doşmandarqa nəfrət jalqьnь toqandьrьv—timək вьl hajlav kampaniahьnda doşmandьn sьqьşьna qarşь qorallandьrьv tigən hyđ.

Hunqь siktə, jəştərgə, вeđđen Konstitutsia həm hajlav zakonьвьđđьn asьlьn jənle, kyrgəđməle miьaldar həm вurzuaz konstitutsia menən saqьştьrьp, uqa qarşь qujьp anlatьrqa kərək. Jəş hajlavsьlar вeđđen dəvlət vlasьnьn juqarь organdarь nisek qorolqanьn вelergə tejeştər.

Agitatorđar həm propagandistar jəştərgə jьş qьna Stalinsel Konstitutsia menən вirelgən, tik xoquqtar turahьnda qьna həjləjđər. Вeđđen gyzəl xoquqtarьвьđ turahьnda həjlərgə mөmkin həm kərək. Ləkin yđ вurьstarьn turahьnda onotorqa jaramaj. Ə jəş grazdandьn вerense вurьsь—hajlavđarđa aktiv qatnaşlьq itev, uqa hajlav xoquqь вirgən sovet vlasьnьn ьşanьsьn aqlav. Jəştərgə doşmandarđьn hajlavqa aktiv qatnaşmav turahьnda xalьqtь өndərgə mataşьvđarьn, вeđđen xalьqqa doşmansьl вulqan yđđərenen kandidaturalarьn kyrhətergə mataşьvđarьn anlatьrqa kərək. Вьl doşman agitatsiahьna qarşь hajlav kampaniahьnda yđenden aktiv qatnaşьvьn menən kөrəşergə kərək. Jəş hajlavsьnьn вurьsь— hajlav kampaniahьna jarđam itev həm tьvqan il өsөn ьşanьsь keşelərgə, Lenin—Stalinden вөjөk partiahьna вirelgən keşelərgə, hatlьq jandarqa həm doşmanqa qarşь kөrəşə вelevselərgə, xalьq interesьn haqlaj вelevselərgə tavьş вirev.

Nisek agitirovajt itergə həm nindəj metodtar menən?

Вeđđen agitatsia eşeвeđđə formalizm kyp. Qajhь вer komsomol komitettarь, upolnamucennьj вylev menən genə şөqөllənələr. Unan hun upolnamucennьjđar jarđamsьlarь vylələr, ulardь вerketələr, ulardь jьjnajđar, вer hyđ menən əjtkəndə upolnamucennьjđar menən eşləjđər, ə jəştər menən tygel.

Вəxəs juq həm upolnamucennьjđar da вildəle fajđa kilterələr. Unarđan da kyвerək rajkom həm qala komitettarь janьndaqь juqarь kvalifikatsialь, təzriвəle đur вulmaqan agitatorđar tөrkөmө đur rol' ujnarqa tejeştər.

Ləkin in вaşlьsahь komsomolestarđьn yđđəren xərəkətkə kilterevđən tora. Agitatsia—вьl tik jьjьlьş həm miting tip kenə ujlav jaramaj. Juq, jaqşь eşləvse magazin, parikmaxerskaja, munsa, tramvajđa, kino-teatr foehьnda, prilavkala həjləşev— вьl oşolaj uq agitatsia, həm jьş qьna vaqьtta nasar ojoştorolqan jьjьlьşqa qaraqanda jaqşьraq tə'ьir itevse agitatsia. Dөjөm fajđalanьvđaqь вьl urьndarqa jьş qьna doşmansьl agitatsia sovetqa qarşь hyđ həjləvđərđen oşo urьnda taralьvь kemgə вildəle tygel? Вөtə jerđə lə agitirovajt itergə həm вerense nəvвəttə faвrikala, zavodta, kolxozda agitatsia eşen dөrөь qujьvđan вaşlarqa kərək.

Həm вьna вьnda komsomolestьn role вigerək tə đur. Ni өsөn partia eşenə вirelgən, namььlь rədovaj komsomoles rajkomdьn xaqlь propagandisьna qaraqanda nasar agitator вulьp sьqьr tip ujlajđar? Kirehensə, kyp vaqiqalarđa ul вik jaqşь agitirovajt itəsək. Sөnki ul yđenen kənəşselərenen tormoşon jaqşь вelə. Sөnki ul rajkomdьn propagandisь kyp vaqьtta đoklađ menən kilə almaj torqan jerđər đə вula.

Вeđđen вurьs oşonan tora ki—hər вer komsomolestь partia eşe өsөn, Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa вeđđen kandidat өsөn вol'şevistik agitirovajt itev.

Lenin komsomolь safьnda 4 milliondan artьqьraq jegettər həm qьđđar вar. Вьl—вik đur potensional' kөs. Ləkin вeđ yđ ojoşmaвьđđьn kyp zvenolarьn xərəkətkə kiltermənek əle. Miьal өsөn komsomoles — hatьvsь, parikmaxer, вol'nitsa eşseləren alьqьđ. Kem đə вulha ulardь jьjnav, ulardь hajlavqa əđerləv turahьnda ujlanьlar mikən? Komsomolka—jort xozəjkalar turahьnda вeđđen raвotniktərevedđə dөrөь вulmaqan qaraş jəşəj. Ular turahьnda, „ular ajrьlqandar", jəməqət eşenən sitkə kitkəndər tip ujlajđar. Ləkin kem kemdən „ajrьlqan" tip horarqa kərək. Komsomolka jort xo-

(Davamь 4-se вittə).

BЬL XƏLDE LENIN RAJKOMЬ BELƏME

VLKSM programmahьnda: „komsomol ojoşmalarь iꞑ jaqşь komsomolestarьn pioner otrədtərenen həm forpustarьnьꞑ vozatьjđarьn, otrədtər həm forpustar ergəhendə eşləvse tərlө tyꞑərəktərđeꞑ jetəkselərən вylə həm ularɋa eştə kərəkle bulɋan jarđamdь kyrhətə“ tip jađьlɋan.

Ləkin VLKSM-dьꞑ Lenin rajon komitetь вьl maqtavlь вurьstь ytəvđən alьѣ tora. Rajkomol pioner otrədtəren yđ jađmьştarьna tapşьrɋan. Unьꞑ вer genə rabotnige lə, tege jəki вьl otrədteꞑ eşe menən qьđьqhьnьr uɋa praktik jarđam ojoştorɋandarь juq. Ɋөmymən Lenin rajkomolьnьꞑ вьl politik mөhim məs'ələne ikense dərəzəgə qujьvьn, вөtөnləj iɋtiвarđan sittə qaldьrьvьn hьđьq өѣtөnə alьp ytergə kərək. Вьnь dөrөѣləv өsөn 15 urta məktəpteꞑ komsomol ojoşmahьn alьv ɋьna la jetə. Вьl məktəptə 14 pioner otrəde вar. Otrədtərđeꞑ вerehendə lə vozatьjđar juq.

VLKSM Уđək Komitetьnьꞑ otrəd sovetьna həm zveno vozatьjđarьna hajlav ytkərev turahьndaɋь qararь вujьnsa, əle вьl məktəptə otrəd vozatьjđarь вulmav səвəple hajlavđar başlanmaɋan.

Вьɋa oqşaş xəldərđe 17 tulь вulmaɋan urta məktəptə, 2 urta məktəp tə, 22, 9 tulь вulmaɋan urta məktəptərđə lə osoratьrɋa вula.

Fakttar, Lenin rajkomolь yđeneꞑ eşen əle jəş вьvьndь kommunistik tərвiələvđə вөgөngө talapqa javap вirerlek itep quja almavьn, вьl təꞑgəldə xuşkyꞑellelek, tyđə almaѣlьq ɋəmhedlek kyrhəteven asьqlajđar. Вьndaj eşhedlek həm xuşkyꞑellelekteꞑ Lenin komsomolь programmahь menən вer nindəj đə urtaqlьɋь juq.

Məvlytьva.

Redaksianь tyвəndəge horav qьđьqhьndьra:

Rajkomoldьꞑ pionerđar вylege mөdire iptəş Jedrenkin otrədtərđe vozatьjđar menən tə'min itməgəs вaşqa nindəj eş menən şөɋөllənə ikən? Вeđ вьl horavɋa Jedrenkin iptəşteꞑ aşьɋьs javap вireven kөtəвeđ.

Hađьjьvtьꞑ jenəjəttəre

Hađьjьv Xariste Malajađ rajoꞑьnda kyptər вelə. Ul eskelege, həm jenəjətselege menən tanьlɋan keşe. 1936 jьlđa ul rajon straxovoj iꞑspektorь вulьp eşləgən dəverendə jalɋan dokumenttar eşləvđə ɋəjepllənep rajfonan qьvьlɋar. Unьꞑ jarđamь menən, 1936 jьlda «KIM» kolxozьnьꞑ 300 meꞑ вot holohon jandьrɋan, komsomolɋa yrmələgən kulak вalahь Xuziəxmətьv Ş. həm Əвđrəxmanьvtar aqlanьp qaldьlar.

Hađьjьv xəđer «KIM» kolxozь komsoml ojoşmahьnьꞑ julвaşsьlьɋь eşenə yrmələp alɋan. Ul jetəkselekkə kilgəndən вirle jьjьlьş ta politik uqьv da вulɋanь juq. Ul jəştər arahьnda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav turahьndaɋь polozeniene өjrənevđe ojoştormaj.

Komsomol ojoşmahьnda вulɋan вьjt' həm moral' tarqalьvđar menən kөrəş ojoştorolmaɋan, kirehensə yđe jəşe jetməgən вer qьđđь kөsləvgə вarьp jetə.

Hađьjьvtьꞑ вьl jenəjəttəre komsomoldьꞑ Malajađ rajon komitetьna kyptən asьq вulha la əle uɋa tejeşle sara kyrgəne juq.

Axunjan Sađьjqьv.

Redaksianan—VLKSM-dьꞑ Malajađ rajkomь Hađьjьvtьꞑ вьl jenəjət eşen aşьɋьs tikşerep sara kyreven kөtəвeđ.

BIBLIOGRAFIA

BEĐĐEꞐ VATAN

Beđđeꞑ vatanьвьđ turahьnda jьrđar jьrlana, ocerektar, məqalələr jađьlalar, unьꞑ turahьnda alɋь kөndə lə fənni xeđməttər, ruxlandьrьvsь poemalar, unьꞑ đurlьɋьn, вajlьɋьn, xalqьnьꞑ izadi kөsөn tasvir itevse jaвaj populər вroşuralar jađьlasaq. Вьna şundaj populər kitaptarđьꞑ вerehe вulɋan „Beđđeꞑ vatan“ VKP(в) УK-neꞑ Partizdatь tarafьnan вaѣьlьp sьqtь.

Вьl kitap jəş uqьvsьnь Sovettar Sojuzьnьꞑ alьѣqa huđьlɋan jerđəre, xalqь menən tanьştьra, вөtə donjalaɋь ildərđən — iꞑ đurьhь вeđđeke. Ul 21 million kvadrat kilometrđan artьq jerđe esenə ala. Amerika Quşma Ştattarьna qaraɋanda 2 jarьm tapqьr, Germaniaɋa qaraɋanda 40 tapqьr đur.

Sovettar Sojuzьnda вөtə donja xalqьnьꞑ 12 nən вer өləşө jəşəj. Əgər вatşa rossiahьnda xalьq yѣeşe jьlɋa, 1 meꞑgə 17 keşe вulha, sovet vlasьnda 24 kə jetə. Kөnвatьş Jevropalaɋь kapitalistik ildərđə xalьq yѣeşe вeđđeꞑ ildəgegə qaraɋanda 5 tapqьr kəm.

Kitap, SSSR-đьꞑ qevətle industrial derzava вulьvь turahьnda qьđьqlь materialdar вirə. Stalinsel вişjьllьqtar ilđeꞑ jөđөn вөtөnləj ydgərttelər. 1936 jьlda fəqət вer dneproges qьna, вөtə iѣke Rossiala sьɋarьlɋan tiklem energia eşləp sьɋarđь.

SSSR-da xalьq doxodь həm xeđmətsəndərđeꞑ material tormoştarь вik tiđ yѣə. 1936 jьlda eşse həm krəѣtiəndərđeꞑ urtasa eş xaqь 1929 jьlɋa qaraɋanda 3 tapqьr yѣkən. Şul uq vaqьt esendə eş xaqь Angliala—4 protsentqa, Amerikala 14 protsentqa, Italiala 18 protsentqa, Japoniala 12 həm faşistik Germaniala 2ь protsentqa kəmegən.

Kitapta sovet xalqьnьꞑ вөjөk semjahь, unвer tuɋan respuвlika turahьnda jađьlɋan. Həm вьl kitap вeđđeꞑ ilevеđ tormoşonda 20 jьl esendə вulɋan ydgəreştərđe tasvir itkən „eşse həm krəѣtiəndərđeꞑ sotsialistik dəvləttəre“ tigən вylek menən tamamlana.

Revolytsiaɋa tiklem Rossiala eşse həm krəѣtiəndər, xalьqtьꞑ 16,7 protsentьn təşkil itə inelər. Vaq xosusi milekselər (krəѣtiən, kustar, remeslinniktər)—65,1 protsent; вurzuazia (kapitalisttar, pomeşşik, hatьvsь, kulaktar) — 15,9 protsent, həm qalɋan xalьq (uqьvsьlar, armia, pensionerđar)— 2,3 protsent ine. Ə xəđer eşse həm xeđmətkərđər вeđđeꞑ il xalqьnьꞑ —34,7 protsentьn təşkil itələr, vaq xosusi milekselər (krəѣtiən, jaꞑɋьđaqtar həm artelgə ojoşmaɋan kustarđar)—5,6 protsent, kolxozsьlar həm arteldərgə ojoşqan remeslinniktər—55,5 protsent, qalɋan xalьq (uqьvsьlar, armia pensionerđar) —4,2 protsent. Kapitalisttar, pomeşşiktər, kupestar, kulaktar вeđđə juq. Eksploatatorđar sьjnfь вeđđə juq itelde.

Beđđeꞑ dəvlətevеđđə ike đuѣ sьjnьf—eşselər həm krəѣtiəndər dөjөm maqsatqa — kommunizmɋa вaralar. Ular menən tьɋьđ вəjləneştə aqьl xeđməte keşeləre—intelligentsia вara. Вьna şunьꞑ өsөn də вeđđeꞑ dəvlət eşse həm krəѣtiəndərđeꞑ sotsialistik dəvləttəre tip atala. Kitap, sovet đəvlətendə eşselər sьjnfьnьꞑ jetəkse role turahьnda, eşselər sьjnfьnьꞑ alđьnɋь otrəde kommunisttar partiahьnьꞑ jetəkselege turahьnda populər tel menən hөjləp вirə.

Kitap Stalin turahьnda jьr menən tamamlana. Вьl kitap вik fajđalь həm kərəkle kitap. Sovet jəştəre unь đur qьđьqhьnьv menən qьjasaq. Kitaptьꞑ tirazь 4.000.000 dana.

A. KOSAREV.

KOMSOMOL HƏM SSSR VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐAR

(Davamь. Başь 3-sө вittə).

zəjkanьꞑ mөhim həm traflь jəməɋət eşe alьp вara alьvьna ьşanьv өsөn Leningrad komsomolkahь Anna Bagdanovanьꞑ kyptən tygel „Komsomol'skaja pravda“la iɋlan itelgən xatьn uqьp sьɋьv ɋьna la jetə.

Avьlđa hajlav kampaniahьnda komsomolestarđьꞑ role вigerək tə đur. Kyp kenə kolxozdarđa partia ojoşmalarь juq. Kolxoz komsomol ojoşmalarьnьꞑ hanь partia ojoşmalarь hanьna qaraɋanda 7 tapqьr samahь artьɋьraq. Avьl komsomolь hajlav kampaniahьnda вөtə kul'tura eştəren ojoştorovsь вulьrɋa, uqьtьvsьlarđь, izвactarđь ьlьqtьrьrɋa tejeş. Avьlda, вigerək tə ytkəndəge qaldьqtar, dini xөrəfəttər həm oşondaj вaşqalar kөslө вulɋanda вьl вigerək tə mөhim. Вьl xөrəfəttərđeꞑ вeđđeꞑ doşmandarьвьđ, ajrьm alɋanda hər tөrlө sektant ojoşmalarь qulajlь fajđalanalar.

Sirkəvselər həm sektanttar xəđer kөslө rəveştə hajlav aldь agitatsiahь alьp вaralar, „өjrənələr“ həm hajlav zakonьn yđđərensə tөşөnđerələr. Ular yđđəreneꞑ sovetqa qarşь maqsatarьnda xeđmətsəndərđeꞑ вer өləşөndə вulɋan dini xөrəfəttərđən fajđalanalar. Kyptən tygel Məskəv sirkəvđərenen вerehendə pop jəşren tavьş вirev turahьnda telmər tota: „Jəşren tavьş вirev jəşerenlegen jəşren, ləkin allanan вarьвer jəşerə almaѣhьꞑ, ul вөtəhen də kyrə“ ti. Pop yđeneꞑ xəjləkər alьmь menən dingə ьşanьvsьlarɋa tə'ѣir itep ulardь sovet vlasьna sit вulɋan kandidattar fajđahьna tuplarɋa mataşqan.

Komsomol ojoşmalarьnьꞑ вurьsь sirkəvse həm sektanttarđьꞑ sovetqa qarşь moxinatsialarьn, sьɋьştarьn faş itev, dingə qarşь propaganda alьp вarьv. Tik dingə qarşь propaganda eşen dingə ьşanьvsьlarđь sovet vlasьnan sitkə tiвərməѣlek rəveştə oѣta alьp вarьrɋa kərək. Əgərđə hajlavđa xeđmətsəndərđeꞑ həm ularđьꞑ tavьştarьn dini вildələr вujьnsa вylev вulha, jenəjət вulьr ine. Lenindeꞑ вeđđeꞑ өsөn xeđmətsəndərđeꞑ jerđə ozmax tөđөv өsөn revolytsion kөrəş вerđəmlege, ulardьꞑ kyktə ozmax tөđөv turahьndaɋь feker вerđəmlegenə qaraɋanda mөhimerək tigən hyđen iѣtə totorɋa kərək.

Komsomolestarɋa yđ eştərendə вaşlьsahьn—sojuzda tygel jəştər menən вəjləneşte kyrə вelergə kərək. Sojuzda tygel jəştər arahьnda irekle agitatorđar kyp taвьlьr. Ular hajlavđarđa đur jarđam kyrhəterđər. Ni өsөn, məѣ'ələn komsomol komitetьna вer tөrkөm jəştərđe saqьrьp ular menən kəꞑəşməѣkə həm ularɋa nindəj đə вulha jөktətmələr вirməѣkə.

Politik eşeвeđđə pionerđar đa вeđđeꞑ jarđamsьвьđ вulьr. Ular đur qənəɋətlənev menən torlaq jorttarđa stena gazetalarь sьɋarьv, kvartirđarɋa lozungtar, hajlav aldь əđəвiəttəre taratьvđa jarđam itə alalar. Ular hajlav kөnөndə вөtə hajlavsьlarđь oşo jөmlənən qarttarđь la hajlav urnalarь janьna kilterevđə jarđam iterđər. Jort xozəjkalar, pensionerđar arahьnda вalalarđьꞑ konsert sьɋьşь agitatsianьꞑ вik matur sarahь вulьvь mөmkin.

Sovet zakonь SSSR grazdanьna kyrhətelgən kandidatura өsөn totqarhьđ agitatsia alьp вarьv xoquqьn вirə. Beđ hər вer komsomoles həm hər вer jəşteꞑ вьl xoquqtan fajđalana alьvьna ireşergə, unьꞑ xalьq ьşanьsьn aqlavɋa dostoin вulɋan kandidatura өsөn agitirlavьna, tərвiələvselərđe ьşandьra alьvьna ireşergə tejeşвeđ.

Beđđeꞑ jəştər „iѣke jөktərđən azat həm ul Lenin vasiattarьn вөtəhenən də jeꞑelerək yđləşterə həm nəq jəştər Lenin vasiattarьn вөtəhenən jeꞑelerək yđləştergəne өsөn də, nəq вьna oşonoꞑ өsөn ul artta qalьvsьlarđь həm tirвələvselərđe alɋa alьp вarьrɋa saqьrьlɋan“. (Stalin).

Beđđeꞑ вөjөk ostađьвьđ həm dahьj iptəş Stalin tarafьnan əjtelgən jəştərgə juɋarь saqьrьv, jəş toqomdo zakonlь ɋorurlьq menən tultьra.

Xeđmətsəndərđeꞑ alđьnɋь otrəde, sotsilalizmdьꞑ вөjөk jeꞑevđəren ojoştorovsь —Lenin — Stalin partiahь Verxovnьj Sovetqa вөtə xalьq hajlavьnda sovet jəştərenen aktiv qatnaşьvьn kөtə.

Sovet jəştəre hajlavđarɋa qatnaşьv menən yđeneꞑ politik aꞑlьlьɋь həm grazdanlьq jeteşeve turahьnda il aldьnda imtixan totovьn tanьj. Sovet ileneꞑ jəş вьvьnь hajlav urnalarьna yđđəreneꞑ Lenin—Stalindeꞑ вөjөk jeꞑelməѣ partiahьna sikheđ mөxəввəttəren həm вirelgənlektəren alьp kilələr.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

Өfө „Oktəвr natiskahь“ tipoɋrafiahь
Başglavlit vəkile № 4196

1937-se jьl
3 Nojaʙr
№ 106 (1154)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-đьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telifon № 85—04

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

BӨJӨK OKTƏBR SOTSIALISTIK REVOLYTSIAHЬNЬꞐ XX JЬLLЬƢЬNA QARATA

VKP(ʙ) YĐƏK KOMITETЬNЬꞐ LOZUNGTARЬ

1. Jəşəhen SSSR-đaƣь Bөjөk Oktəʙr Sotsialistik revolytsiahьnьꞑ XX jьllьƣь!

2. 20 jьllьq nьƣьşlь kөrəştə SSSR-đьꞑ eşse həm krəƅtiəndəre qala həm avьl xeđmətsəndəreneꞑ sotsialistik jəmƣiəten tөđөp jetkerđelər. Donjala ʙerense sotsialistik dəvlətteꞑ kөsөn həm qevəten nьƣьtajьq!

3. Faşistik terror, xəjerselek, eşheđlek—ʙьna kapitalizm ildərendəge xeđmətsəndərđeꞑ jaꞑmьşь!

Eksploatatsianь juq itev, xeđmətsəndər өsөn irekle, mul tormoş — ʙьna ʙeđđeꞑ Oktəʙr revolytsiahьnьꞑ jomƣaƣь!

4. Iƅke Rossia xəjerse həm koshөđ ine. Sovettar Sojuzь 20 jьl esendə sotsializmdьꞑ qevətle həm mul ilenə əjlənde. Jəşəhen SSSR xeđmətsəndərenə ʙəxet kiltergən ʙeđđeꞑ Oktəʙr revolytsiaʙьđ!

5. Sovet vlasьnьꞑ 20 jьlь esendə eşselərđeꞑ həm krəƅtiəndərđeꞑ sojuzь nьƣьnь həm jemerelməƅ sojuzƣa əjlənde. Jəşəhen Sovet vlasьnьꞑ nigeđe bulƣan eşselərđeꞑ həm krəƅtiəndərđeꞑ sojuzь!

6. Batşa Rossiahь xalьqtar өsөn tөrmə ine. Sovet ilendə tiꞑxoquqlь xalьqtarđьꞑ ʙөjөk sojuzь yƅə həm nьƣьj. Jəşəhen SSSR xalьqtarьnьꞑ tuƣanlьq sojuzь həm ʙөjөk duƅlьƣь!

7. Eşse sьjnьftьꞑ diktaturahь SSSR-đa sotsializm tөđөp jetkerevđe tə'min itte. SSSR-đa eşse sьjnьftьꞑ diktaturahьn — eşse sьjnьftьꞑ ʙөtə jəmƣiəte[illegible]gə dəvlət jetəkselegen nьƣьtajьq!

8. Sotsialistik revolytsianьꞑ 20 jьlь esendə ʙeđđeꞑ Tьvƣan ileʙeđ qevətle industrial' derzavaƣa əverelde. Alƣa, kommunizmdьꞑ jaꞑь jeꞑevđərenə!

9. SSSR-đьꞑ Stalin Konstitutsiahь — Bөjөk Oktəʙr Sotsialistik revolytsiahь kөrəşeneꞑ həm jeꞑevđəreneꞑ jomƣaƣь. Jəşəhen jeꞑgən sotsializmdьꞑ həm ьsьn demokratizmdьꞑ Konstitutsiahь!

10. „Beđđeꞑ revolytsiaʙьđ kapitalizm ʙьƣavđarьn qьjratqan həm xalьqqa azatlьq birgən revolytsia bulьv ƣьna tygel, ʙəlki xalьqqa mul tormoş өsөn material' şarttar birergə lə өlgөrgən ʙerđən-ʙer revolytsia bulьp tora. Beđđeꞑ revolytsiaʙьđđьꞑ kөsө həm jeꞑelməƅlege oşonda" (Stalin).

11. Bөtə ildərđeꞑ proletarđarь! Kolonialarđьꞑ iđelgən xalьqtarь! Lenin—Stalin ʙajraƣьn, jeꞑeşle sotsialistik revolytsianьꞑ ʙajraƣьn juƣarьraq! Jəşəhen ʙөtə donjala proletar revolytsia!

12. Sьjnьftaş tuƣandarƣa, kapital totqondarьna, qanlь faşistik terrorđьꞑ qorʙandarьna, eşse sьjnьftьꞑ jeꞑeve өsөn kөrəşevselərgə — ʙeđđən proletar sələm!

13. Ispan xalqьnьꞑ eske faşizmƣa həm sit il faşizmьna qarşь kөrəşe—ʙөtə alđьnƣь həm progressiv keşelekteꞑ dəjөm eşe. Ydeneꞑ ʙojondoroqhođloƣo həm azatlьƣь өsөn kөrəşevse geroj Ispan xalqьna sələm!

14. Ydeneꞑ ʙojondoroqhodloƣo өsөn japon ʙaƅьp alьvsьlarьna qarşь kөrəşevse ʙөjөk qьtaj xalqьna tuƣanlьq sələm!

15. Faşisttar Sovettar Sojuzьna hөzym əđerləjđər. Bөthөn faşist huƣьş toqandьrьvsьlar! Bөtə ildərđeꞑ xeđmətsəndəreneꞑ həm iđelgəndəreneꞑ vatanь bulƣan SSSR-đь jaqlavƣa!

16. „Beđ tьnьslьq jaqьnđa toraʙьđ həm tьnьslьq eşen jaqlajʙьđ. Ləkin ʙeđ janavđarđan qurqmajʙьđ həm huƣьş toqandьrьvsьlarđьꞑ udarьna udar menən javap birergə əđerʙeđ" (Stalin).

17. Jəşəhen SSSR xalьqtarьnьꞑ tьnьs xeđməteneꞑ qevətle tajanьsь, Bөjөk Oktəʙr Sotsialistik revolytsia qađanьştarьnьꞑ toƣro haqsьhь bulƣan ʙeđđeꞑ tuƣan, jeꞑelməƅ Qьđьl Armiaʙьđ!

18. Jəşəhen donja aviatsion rekordtarƣa ireşkən, ʙeđđeꞑ Tьvƣan ileʙeđđeꞑ ƣorur ьlasьndarь bulƣan sovet ljotciktəre!

19. Sotsializm ileneꞑ ytker kyđle haqsьlarь bulƣan pogranicnik ʙojestarƣa sələm!

20. Promьjşlennost' həm transporttьꞑ udarnik həm udarnitsalarьnьꞑ kyp millionlь armiahьna, staxanovsьlarƣa həm staxanovkalarƣa, ileʙeđđeꞑ danlьqlь keşelərenə ʙol'şevistik sələm!

21. Avьr industrianьꞑ həm maşinalar tөđөvđeꞑ eşseləre, eşse qatьn-qьđđarь, inzenerđarь həm texniktəre! Taşkymer, neft', metall sьƣarьvđь juƣarь kytərev өsөn, ildeꞑ xalьq xuzalьƣь yƅeşlənevəneꞑ nigeđe bulƣan iꞑ jaqşь maşinalarđь yđ vaqtьnda eşləp sьƣarьv өsөn!

22. Jeꞑel promьjşlennostьꞑ eşseləre həm eşse qatьn-qьđđarь, komandirđəre həm inzenerdarь! Sovettar ile grazdandarьna kyʙərək sitsa, jeʙək, sukno, trikotaz, ajaq kejemđəre ʙirəjek! Produksianьꞑ sьjfatьn jaqşьrtьv өsөn kөrəşegeđ!

23. Sotsialistik ʙaƅьvdarđьꞑ staxanovsьlarьna, juƣarь urozaj өsөn ʙol'şeviktərsə kөrəşevselərgə sələm! Jəşəhen kolxozdarđьꞑ həm kolxozsьlarđьꞑ mul həm kul'turalь tormoşo!

24. SSSR-đь promьjşlennostьꞑ həm texnikanьꞑ donjala iꞑ alđьnƣь ilenə, avьl xuzalьƣьnьꞑ iꞑ ьramlь ilenə əverelderəjek! Produkttar mullьƣьna ireşəjek!

25. SSSR xalьqtarь kul'turahьnьꞑ artaʙan səskə atьvь өsөn, Sovet fəneneꞑ həm texnikahьnьꞑ jaꞑь uꞑьştarь həm qađanьştarь өsөn!

26. Jəşəhen SSSR-đьꞑ tiꞑxoquqlь qatьn-qьđđarь, ildeꞑ dəvlət, xuzalьq həm kul'tura eştəren idara itevđə aktiv qatnaşьvsь qatьn-qьđđarь!

27. Pionerđar həm pionerkalar! Sovet məktəʙe uqьvsьlarь! Belemgə ejə ʙulьƣьđ, Lenin eşe өsөn kөrəşselər ʙulьp jeteşergə өjrənegeđ!

28. Jəşəhen ʙol'şevistik partianьꞑ qevətle rezervь həm ьşanьslь jarđamsьhь bulƣan komsomol! Jəşəhen ʙeđđeꞑ tьvƣan ildeꞑ xeđmətsən jəştəre!

29. „Massalar menən ʙəjləneş, ʙьl ʙəjləneşte nьƣьtьv, massalarđьꞑ tavьşьna qolaq halьvƣa əđer torov,—ʙol'şevistik jetəkselekteꞑ kөsө həm jeꞑelməƅlege ʙьna nəmələ" (Stalin).

30. Revolytsion ujavlьqtь kөsəjtəjek! Araʙьđđa politik ƣəmheđlekte ʙөtөrəjek!

31. Xalьq doşmandarьn — trotskist-ʙuxarinse şpiondarđь həm qorotqostarđь, sit il faşistik razvedkalarьnьꞑ jalsьlarьn tamьrьnan qorotajьq! Tьvƣan ilgə xьjanat itevselərgə ylem!

32. Bөtə həm hər tөrlө ikejөđlөlərđe adaƣьna tiklem faş itəjek! Partiaʙьđđь ʙol'şevizmdьꞑ alьnmaƅlьq kreposьna əverelderəjek!

33. Eşselər həm krəƅtiəndər! Hajlav kampaniahьn jəjeldereged. Lenin — Stalin eşenə adaƣьna tiklem ʙirelgən iꞑ jaqşь keşelərđe SSSR Verxovnьj Sovetьna ʙergələp kyrhətegeđ!

34. SSSR-đьꞑ xeđmətsəndəre! Verxovnьj Sovetqa Tьvƣan ileʙeđđeꞑ ʙatьr patriottarьn, eşselərđeꞑ həm krəƅtiəndərđeꞑ ʙəxete өsөn, sotsializm өsөn tajşanьşhьđ kөrəşselərđe hajlaƣьđ!

35. Kommunisttar! Partiahьđ massalar menən ʙəjləneşte nьƣьtьƣьđ! Hajlav kampaniahьnda tөp nəmə — partiahьđđarđan ajrьlmaƅqa, ə partiahьđđar menən ʙergələp eş itergə həm ular menən ʙergələp SSSR Verxovnьj Sovetьna kandidattar kyrhətergə!

36. Jəşəhen SSSR xeđmətsəndəreneꞑ alđьnƣь otrəđe — Bөtə Sojuz Kommunistik ʙol'şeviktər partiahь!

37. Jəşəhen huƣьşqa qarşь, faşizmƣa həm kapitalizmƣa qarşь kөrəşkə jetəkselek itevse həm unь ojoştorovsь — Kommunistik Internatsional! Jəşəhen donja kommunizmь!

38. Jəşəhen Markstьꞑ—Engel'steꞑ—Lenindeꞑ ʙөjөk, jeꞑelməƅ ʙajraƣь! Jəşəhen leninizm!

BӨTƏ SOJUZ KOMMUNISTTAR (ʙol'şeviktər) PARTIAHЬNЬꞐ YĐƏK KOMITETЬ

Өfө teatr xudozestvo texnikumьnьꞑ otlicnige Kurʙatov I.
(Ş. Urazʙaxtin fotohь).

Sovet jəştəre donjala iꞑ ʙəxetle jəştər

Bөtə Cexoslovakiala Bөjөk Oktəʙr Sotsialistik revolytsianьꞑ XX jьllьƣьn ʙajram itevgə massovьj əđerlek alьp ʙarьla. Bьl eştə Cexoslovakia jəştəre đur aktivlek kyrhətələr. Ular „Cexoslovakia jəştəre — Sovettar Sojuzьna" tigən isem aƅtьnda kisələr ytkərəsəktər. Jəştər uqьtьvsьlar sojuzь menən ʙerlektə Pragala „Donjala iꞑ ʙəxetle jəştər" isme aƅtьnda Sovettar Sojuzь jəştərenə arnalƣan vьjstovka ojoştoralar. Vьjstovka 7 nojəʙr kөnөndə asьlasaq.

Cexoslovakia sportsmendarь velosipedis həm motatseklisttarđьꞑ istafitahьn ojoştoralar. Istafitala qatnaşьvsьlar 7 nojəʙr kөndө respuʙlikanьꞑ ʙөtə qalalarьnan Pragaƣa, Sovettar Sojuzьna qotlavđar tapşьrasaqtar. Cexoslavakia studenttarь Pragala Bөjөk Oktəʙr Sotsialistik revolytsianьꞑ XX jьllьƣьna arnalƣan kisələr ytkərəsəktər.

★

Pioner vozatьjđarь өsөn məktəp

Nojaʙr ʙaşьnda, VLKSM-đьꞑ Başqortostan Өlkə Komitetь Өfөlə pioner vozatьjđarь өsөn ʙer jьllьq uqьv srogь menən məktəp astь. Uqьvsьlar jataq menən tə'min itelələr.

Bьjьl ʙьl məktəptə 75 keşe, ʙigerək tə pioner eşendə təzriʙəle, komsomolestar həm komsomolkalar uqьjasaqtar. Məktəpkə 7 jьllьq məktəp kyləmendə məƣlyməte ʙulƣan keşelər genə alьna. Bьnda ular partia tarixe, SSSR xalьqtarь tarixe, rus tele, əđəʙiət həm ʙaşqalarđь өjrənələr.

Məktəp Başqortostandьꞑ tulь ʙulmaƣan urta məktəptəre həm urta məktəptəre өsөn ʙaşqa eştən ʙuşatьlaƣan өlkən pioner vozatьjđar əđerləjəsək.

(BaşTASS).

Eşelər həm krəƅtiəndər! Hajlaʙ kampaniahьn jəjelderegeđ. Lenin—Stalin eşenə ađaqqьna tiklem birelgən iņ jaqşь keşelərđe SSSR Verxoʙnьj Soʙetьna ʙergələp kyrhəteged! (VKP (в) УК пьп Oktəʙrđen jьlьqqьna arnalqan lozungtarь nan).

ƁƟJƟK XALQЬƁЬĐĐЬŅ KANDIDATTARЬ

Iosif Vissarionovic Stalin, Aleksandr Vasil'jevic Kosarev, Şajmardanьʙ Fazьjl, Vəkilьʙ Miņeəxmət Vəkil ulь

— Ɓed, Blagovar rajonь Jamaqaj aʙlь soʙetь „Haʙansь“ kolxozьnьņ kolxozsьlarь Sojuz Soʙetь deputatlьqqьna kandidat itep xalьqtarđьņ julʙaşsьhь iptəş Iosif Vissarionovic Stalinde həm VLKSM УК sekretarь Aleksandr Vasil'jevic Kosarevte, Başqortostan xalьq komissarđarь soʙetьnьņ predsedatele iptəş Sahimardanьʙtь, Şişmə rajonь, „Qьdьl jul“ kolxozьnьņ ʙaƅьʙsьlьq brigadahьnьņ, Lenin ordenь menən nagradlanqan iņ jaqşь brigadirь Vəkileʙ Meņeəxmət Vəkil ulьn kyrhətetʙeđ.

●●●

Iosif Vissarionovic Stalin

BELORET, 31. (BaşTASS). Beloret hajlaʙ okrugьnan hajlaʙsьlarđьņ SSSR Verxoʙnьj Soʙetь deputatlьqqьna kandidattar kyrhətevgə arnalqan jьjьlьştarь qađattan tьş kytərenkelek menən ytələr. SSSR Konstitutsiahьn izad itevsenen, ʙejək Stalinden kandidaturahь ʙətə urьndarda qajət đur intuziazm menən kyrhətelə.

— Iptəş Stalin, — ti qoros-sьʙьq kanat zavodьnьņ partiahьd staxanoʙsьhь iptəş Rьjzkov, — ʙeđđe jeņeʙđərđən-jeņeʙđərgə alьp ʙara. Ul iņ gyzəl şatlьqlь tormoş tədenə. Ul donjala iņ demokratik Konstitutsianь izad itevse, Stalin — ʙeđđeņ şatlьqьʙьđ, ʙeđđeņ ʙəxeteʙeđ, ʙeđđeņ tormoşoʙođ.

STANISLAV VIKENT'JEVIC KOSIOR, IBRAHIMOV RƏXIM KIRƏJ ULЬ

23 oktəʙrđə Qujьrqadь spirt zavodьnьņ eşselərə, inzener-texnik rabotniktəre həm xedmətkərđəre SSSR Verxoʙnьj Soʙetь deputatlьqqьna yddərenəņ kandidattarьn kyrhətev əsən hajlaʙ aldь jьjьlьşьna jьjьldьlar.

Sьqьp həjləʙselərđən zavodtьņ staxanoʙsьhь iptəş Cunosov millət-tər Soʙetь deputatlьqqьna kandidat itep iptəş Ibrahimьʙ Rəxim Kirəj ulьn kandidat itep kyrhətte. Iptəş Ibrahimьʙ, — tine ul, —ytkəndə ʙatrak ʙulqan. 1904 jьldь tьʙqan, 1925 jьldan birle armiala komanda həm nacal'stvujuşşi sostaʙ arahьnda đur aʙtoritet menən fajdalana. Unьņ podrazdeleniehe ʙojeʙoj həm politik jaqtan əderlege ʙujьnsa sojedinenie esendə jьldьņ jьlьnda ʙerense urьndь ala. 1936 jьlda ʙojeʙoj həm politik jaqtan əđerlek esendə uņьştarь əsən „Qьđьl jondođ“ ordenь menən nagradlandь. Iptəş Ibrahimьʙ — Soʙettarđьņ Qđəttan tьş VIII Sjezь delegatь. Xəđer BASSR Уđək Başqarma komitetь predsedatele ʙazьjfahьn başqarьʙsьhь itep yrlətelde.

Sьqьp həjləʙse iptəş Səmiqulьʙ Sojuz Soʙetь deputatlьqqьna kandidat itep Ukraina KP(в) Уđək Komitetь sekretarь iptəş S. V. Kosiordь kyrhətte.

Əxmədullin Əxmətxuza Əxmədulla ulь

Janaʙьl „Zagotzerno“ elevatorьnьņ partialь həm partiahьđ eşselərə, xeđmətkərđərenəņ oşo jьldьņ 27 oktəʙerendə ʙulqan hajlaʙ aldь jьjьlьşь rezolytsiahьnan:

Ɓeđ, elevatordьņ eşselərə, inzener-texink raʙotniktərə həm xeđmətkərđərə Sojuz Soʙetь deputatlьqqьna kandidat itep Əxmədullin Əxmətxuza Əxmədulla ulьn kyrhətəʙeđ. Əxmədullin Əxmətxuza, BASSR Krasnokamski rajonь, Aqtanʙaş aʙьl soʙetь, Ural aʙьlьnda 1905 jьldь tьʙqan, partiahьđ. Xəđerge ʙaqьtta „Bylək“ kolxozьnьņ predsedatele ʙulьp eşləj, ʙaƅmaslarđь tar-mar iteʙ ʙujьnsa fronta ʙojeʙoj xeđmətterə əsən „Qьdьl bajraq“ ordenь menən nagradlanqan.

M. V. Vodop'janov, I. M. Setnikov

(Sapajьʙ MTS-ь həm xeđmətkərđərenəņ, Kirov ismendəge, „Sotsializm“, „Igense“ kolxozdarь kolxozsьlarьnьņ ʙerləşkən dəjəm jьjьlьşь rezolytsiahьnan).

—Ɓed, Sapajьʙ MTS nьņ eşselərə, Moraptal aʙьl soʙetь „Igense“, Kirov ismendəge həm „Sotsializm“ kolxozdarьnьņ kolxozsьlarь həm kolxozsь qatьn-qьddarь SSSR Verxoʙnьj Soʙetь deputatlьqqьna ʙerense kandidat itep Stalin, Molotov, Voroşilov, Blyxer iptəştər kyrhətkən Məskəʙ həm Leningrad qalahьnьņ aldьnqь predpriatielərenəņ eşselərən ʙətə tulьhьnsa jaqlajʙьđ, həm Sojuz Soʙetь deputatlьqqьna kandidattar itep Soʙettar Sojuzь gerojь iptəş Vodop'janovtь həm ʙeđđeņ zemlək — ordenlь iptəş Setnikov Iʙan Mixajlovicть kyrhətəʙeđ.

Ɓь iptəştərđən ʙeđđeņ hajlaʙ okrugь ʙujьnsa ballotirovkalanьʙqa rizalьq ʙireʙđəren horajьʙđ.

A. A. MEDVEDEV, X. X. YTƏŞEV

(Saqmaqoş rajonь, „Başqortostan“, „Qьdьl partizan“, „Vtoraja kommuna“ kolxozdarь kolxozsьlarьnьņ dəjəm jьjьlьşь rezolytsiahьnan).

... Ɓed SSSR Verxoʙnьj Soʙetь deputatlьqqьna ʙerense kandidat —Janь Konstitutsianь izad itevse, Leninden toqoro soratnige, ʙətə donja proletariatьnьņ duƅь həm ucitele iptəş Stalinde ʙejək şatlьq menən ʙətə jərəgeʙeđđən qotlajʙьđ. Ɓeđ SSSR Verxoʙnьj Soʙetь deputatlьqqьna kandidat itep iptəş Stalinde kyrhətev turahьnda ʙejək Soʙettar Sojuzьnьņ xeđmətsəndərenəņ taʙьştarьna yđ taʙьştarьbьđđь quşaʙьđ.

Ɓeđ şulaj uq Verxoʙnьj Soʙet deputatlьqqьna kandidattar itep Ɓejək Stalinden iņ jaqьn soratniktəren—Molotov, Kalinin, Zdanov, Kaganovic, Voroşilov, Jezov iptəştərđe kyrhətevde qotlajʙьđ.

Tujmazь hajlaʙ okrugь ʙujьnsa Sojuz Soʙetь deputatlaqьna kandidat itep Başqortostan Eskərge eştər Xalьq Komissarь A. A. Medvedev iptəşte, Milləttər Soʙetь deputatlьqqьna kandidat itep Ɓyzdək MTS hьnьņ ordenlь komʙajnere X. X. Ytəşeʙ iptəşte kyrhətəʙeđ. Medvedev həm Ytəşev iptəştərđən Tujmazь hajlaʙ okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalanьʙda yđđərenəņ rizalьqьn ʙireʙđəren horajьʙđ. (BaşTASS).

★

Şişmə rajonь Safar urta məktəʙe ergəhendəge Qəlejeva jetəkselek itəkən hajlaʙ tərtiptərən əjrənev tynərəgenə 8-9-10 klass uqьʙsьlarь jərej. Ular xəđer 2-3 tapqьr zanətie ytkərđelər.

Ɓьndaqь tyyņərək aqzalarь yđđərenəņ aņlaqandarьn ata-əsəlerenə, aqa ,apalarьna la əjrətələr.

MƏSLIM MARAT

NƏFRƏT HƏM MƏXƏƁƁƏT

JUXA JЬLAN

Kyđ kyrməgən, qolaq işetməgən
Qəʙəxətlek uqa jьjьlqan,
Jərəgenə keşe qanь tygel
Ɓedgə qarьşь zəhər qojolqan.
Təndər ʙujь şkaf aqtardьm min,
Romandardan edləp qaranьm,
Ləkin uqa tiņdəş xəşərətte
Tik əkiəttən kilep taʙaldьm.
Jə kem genə xəterləməj ikən

Əkiəttəge juxa jьlandь?
Ismen işetev menən jərəgena
Sikhed nəfrət taşьp tulqandь?
Irekheđđən teştər qьbьla ine,
Ə esendə aşьʙ taşьna...
Iņ ʙьsьraq ʙer xəşərət ʙulьp
Kilep ʙaƅa hinen qarşьna.
Ɓer məkerle eşen ytəʙ əsən
Meņ hyrətkə kerə ʙelə ul.
„Telgə kilep“, hinen kyđenə qarap,
„Jaqьn duƅtьņ“ ʙulьp kələ ul.
Irken hulьşьndь ʙьʙьʙ əsən
Harьlqandaj ʙula mujnьna
Jərəgenə aqьʙ ʙərkəʙ əsən
Hьjьnqandaj ʙula qujnьna.
Ɓik đur hezym kətkən keşe hьmaq
Jodroqondo qatь jomahьņ...
Hin ydende aqьʙ səsep torqan
Jьlan qarşьhьnda tojahьņ...
Əkiəttərđən işetep şulaj uqa
Jərəktərđən utlь ys attьq...
Ɓьna ʙegən oşo xəşərətte
Ɓed tormoşta kilep osorattьq.
Hin ʙulqanhьņ ikən —
juxa jьlan,
Keşe hyrətendə jərgənhen.
Partianьņ jərəgen saqьʙ əsən
Unьņ saftarьna kergənhen.
Sənki ʙelə inen:
unda minen
Ɓejək xalqьm qəmerə tipkənen,
Ɓejək jərək hinə həm xuzana
Jaqьn ylem xəkəm itkənen.
Ɓelden unda tormoş tapqanlьqьn
Keşelekten ʙejək xaqlьqь,
Jəđ də jetmeş million ʙəxte,
Jəđ də jetmeş million şatlьqь.
Teş qьйqanhьņ kyrep uqa ʙulqan
Hynməƅ məxəʙʙəteņ ilemden,
Jəđ də jetmeş million jərəgeneņ,
Jəđ də jetmeş million kyņelden.
Şuqa hinə utlь laʙa ʙulьp
Jaʙьrьldь xalqьm aşьʙь,
Hər namьslь keşe jədənən min
Kyrəm nəfrət, aşьʙ taʙьşьn...

SAL QARTTЬŅ JƏRƏK NƏFRƏTE

Xat aldьm min ʙəxet qьrđarьnan—
Sal haqallь kolxoz qartьnan.
Ile əsən janqan kerheđ jərək
Şul aşьʙdan ʙegən jarhьnqan.
Xat qaqьđьn kəjđərep ytə kevek
Qarttьņ utlь nəfrət eddəre,
Qьƅьlqan teş aşa janьp sьqqan
Ərnev qatьş aşьʙ hyddəre:
„Ɓeđđeņ uramdarđь tapaqan ul
Hər adьmda taʙьş tirələp...
Ɓegen unьņ ajaq eddərenən
Başqortostan jer jerənə...
Oşo tiklem məker ʙulmaƅ ine
Iņ zəhərle aqьʙ jotmaha.
Ɓelgən ʙulhaq unь aƅraqansa
Ɓer ət aƅrar inek ismaha.
Sənki hatlьq jəndən meņ qat
qimmət
Amʙar haqlaj torqan hər ʙer ət.
Ylgəndə lə undaj qəʙəxətkə
Jaqьn ʙulmahьn, ti, qəʙereņ.
Unan fəxeş ət jən ʙəndəne hun
Ɓьl donjala taʙьʙ məmkinme?
Ɓegen unь etkə saqьştьram,
Ləkin et tə rənjer şikelle.
Ul da əjter:
— Ismem ʙьsьratmaqьđ,
Oqşatmaqьđ əllə kemdərgə,
«Millət» midale taqqan faşisttarđь
Xaqьqьđ juq minə tiņlərgə! —
Şulaj, ulьm,
Nejgə oqşathan da
Unьņ fəxeşlege jomoşara.
Təʙiqəttə sənki ʙulqanь juq
Unan fəxəşerək xəşərət.
Şuqa kyrə unьņ yđ isemen
Telgə alьʙ da xatta sirkənes...
Jərək ərnej, ulьm,
Ɓit ul krьjsa
Kimerep kilgən ʙeđđeņ jelkəne.
Xise kykhegəndər tirəhenə
Ul degənək ʙulьp hьrьqqan,
Jərək ərnej,
Kyrme soʙet humьn,
Faşisttьņ şul qorto qorotqan.
Iheņ kiter:
„Ɓeđđeņ jьrđь“ jьrlap,
„Ɓeđđeņ teldə“ həjləp jərgən ʙit,
Iheņ kitər:

„Duƅ“ qaʙьqьn kejep,
Ul qajdarqa ʙarьp ingən ʙit...
Ɓer sekundqa uqa kiterhəm də
Ɓodlo halqьn jəgerə tənemdən,
Faşist kələn kykkə osorordaj
Utlь nəfrət qaʙьna ʙaqremdə.
Aldap, urlap alьp ʙeđđeņ xiste
Ɓaşʙanditqa iltep hatqan ul,
Ɓeđđen ʙəxetebeđgə teşen qajrap,
Əđerləgən Gitler qapqanьn.

(Daʙamь 3-sə ʙittə).

Bьnan XX jьl elek.
„Avrora" nan morəktər desantь. Xudoznik Şuxin kartinahьnan.
(Sojufoto).

Yƣ tavьşьmdь ilebeƣƣen in jaqsь keşelərenə ʙirermen

Minə 18 jəş tuldь.

Min Stalinsel Konstitutsianьn 136 statjahь nigedendə hajlarƣa la, hajlanьrƣa la xoquqlь.

Min xəder SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav zakondarь həm tərtiptəre menən nьq tanьş. Ydemden iptəştərem menən bergələp iptəş Stalinden Sovettardьn Ɵədəttən tьş VIII sjezьnda Konstitusia projektь turahьndaƣь həjləgən dokladьn «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenie», ip. Stetskiden statjalarьn həm gazetalardan hajlavdar turahьndaƣь materialdardь uƣьp baram.

12 Dekaʙr kənə ilebeƣƣen ʙətə məjəştərendə SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav ytəsək. Oşo kəndə ilebeƣƣen million keşelərə menən bergə min də il əsən jənen-qanьn birgən il patriottarьna tavьşьmdь birəsəkmen.

Ƣ. Mannarьv.

Bəjək Oktəbr revolytsiahьnьŋ jegerme jьllьqьna

SSSR promьjşlennossьnьŋ Yŋeşe

Revolytsiaƣa tiklem bulƣan Rossia ydenen promьjşlennosь jaƣьnan in artta qalƣan kapitalistik ildər safьnda tora ine. Tik unьŋ ʙer nisə rajondarьnda ƣьna (Məskəv, Leningrad, Ydək-promьjşlenьj rajondarь) ere promьjşlennost' tuplanƣajьn. Taʙiƣi jaqtan ʙaj bulƣan Qadaqstan, Seʙer həm başqa rajondarda ʙer tərlə lə promьjşlennost' juq, ularьŋ taʙiƣi bajlьqtarь fajdalanьlmajdar ine.

Imperialistik huƣьş jьldarь osoronda nьq jemerelgən promьjşlennost' Oktəbr revolytsiahь adaƣьna taƣь la nьƣьraq tarqatьlƣan ine. 1921-jьlda Sovet respublikahь tьnьs jəşəv həm tedəv eşenə başlaƣan vaƣьtta, beƣƣen promьjşlennost' produksiaʙьƣ ʙarь 2 milliard humlьq təşkil itə ine. Bьl 1913 jьl menən saƣьştьrƣanda unьŋ birgən produksiahьnьŋ biştən ʙer ɵləşənən də kəmerək tigən hyƣ.

Beƣƣen ilden eşselər sьjnfьnьna oşndaj həm kapitalistik ildər tarafьnan doşmanlьq menən sornap alьnƣan şarttarda ydenen promьjşlennosьn aƣaqqa baʙtьrьv eşenə başlanь. Tik Lenin—Stalin partiahьnьŋ dərəŋ politikahь hədəmtəhendə genə, ʙeƣ xuzalьqtь alьp ʙarьvda sotsialistik sistemanьŋ sikheƣ məmkinlektəre ʙulьv hədəmtəhendə genə kapitalistik ildərgə qaraƣanda kyp tapƣьr ere adьmdar menən həm jeteđerək alƣa kittek. 1926 jьldь inde SSSR-dьn ere promьjşlennosь 11 milliard humlьq produksia ʙirde. Bьl 1913 jьlƣь produksia ʙireleşen inde ytep kittek tigən hyƣ. Ə ʙerense ʙişjьllьq aldьnda, 1928 jьlda beƣƣen birgən produksiabьƣ 15.813 million humƣa kytərelde, jəƣni huƣьşƣa tiklem ʙulƣandan 56 protsentqa arttь.

Bəjək Stalinsel ʙişjьllьqtar dəʙerendə beƣƣen promьjşlennosьʙьƣ bigerək tə nьq alƣa kitte. Bьl jьldar esendə beƣƣen il tamьrьnan yƣərde həm qevətle indussrial' ilgə əjləndə. Beƣ ʙerense klaslь promьjşlennost' predpriatielərə ʙarьqqa kilterƣek. Beƣ ʙerense həm ikense ʙişjьllьqtarƣьn 8 jьlь esendə 2500 dən artьqьraq promьjşlennost' predpriatieləre tedənək. Ular beƣƣen sikheƣ kin ilebeƣƣen ʙətə məjəştərendə lə tedəldələr. Bьl ƣur tedələştərƣen kyləme turahьnda ular əsən jeʙərelgən həm hər jьl hajьn yŋə barƣan kapital halьmdarь menən də ʙelep bula. Berense ʙişjьllьq aldьnan ytelgən ʙiş jьl esendə beƣƣen ʙətə sotsialistik promьjşlennosьʙьƣƣa 4.900 million hum halьnƣan ʙulha, berense ʙişjьllьq esendə ʙьnьn əsən 25 milliard humƣa jaƣьn həm ikense ʙişjьllьqta 60 milliard humƣa tiklem kapital halьnьƣь.

Eşləp sьƣarьv məmkinlektəre yŋəv menən beƣƣen eşlənep sьƣarьlƣan produksiaʙьƣ ƣa jьldan-jьl arta ʙara həm ʙьlar beƣƣen ʙişjьllьq plandarьʙьƣƣь la srogьnan alda ytəvgə məmkinlek ʙirələr. Berense ʙişjьllьqtьŋ hunƣь jьlьnda Sojuzdьŋ ere promьjşlennosь 38.830 million humlьq produksia ʙirde. Ikense ʙişjьllьqtьŋ ʙьjьlƣь jьlьnda ul 97.500 million humlьq produksia ʙirə. Şulaj itep, tik ʙьjьl ere promьjşlennost' produksiahь la huƣьşƣa tiklem bulƣanƣa saƣьştьrƣanda 9 tapƣьrƣan da kyʙerəkkə artьq həm 1921 jьlda alьnƣan produksia menən saƣьştьrƣanda qьrьq higeƣ tapƣьrƣa artьq tigən hyƣ.

Beƣƣen jegerme jьl esendə alƣa kiteşeʙeƣƣen sotsialistik industria bujьnsa ʙulƣan qajhь ʙer unьştarь ʙьna oşolar. Şular hədəmtəhendə lə inde beƣƣen əle kyptən tygel genə artta qalƣan ʙulьp iŋəplənevse ilebeƣ xəder aldьnƣь, qevətle industrial' il ʙulьp əverelde. Əle ʙerense ʙişjьllьq ʙaşьnda ƣьna la SSSR-dьŋ promьjşlennost' produksiahь Germania promьjşlennost' produksiahьnьŋ 40 protsenttьn, Anglia promьjşlennost' produksiahьnьŋ 50, 5 protsentьn həm Fransia promьjşlennost' produksiahьnьŋ 67 protsentьn ƣьna təşkil itə ine. 1928 jьlda ydenen promьjşlennost' produksiahь kyləme jaƣьnan beƣƣen il ʙətə donja kyləmendə ʙişense urьnda tora ine. Ə xəder inde beƣ Jevropanьŋ ʙətə ildəren də uƣьp kitep, ʙətə donja kyləmendə ikense urьndь totaʙьƣ.

Taƣь la şunьhь xarakterlь. Əgər də ʙerense ʙişjьllьq jьldarьnda eşləp sьƣarьv bigerək tə eşse kəstər artьv menən kytərelgən ʙulha, ikense ʙişjьllьq jьldarьnda ʙьl eşləp sьƣarьştьŋ kytəreleşe hedəmtəhendə yŋə ʙara. 1923 jьldь ere promьjşlennost' ʙujьnsa eşləp sьƣarьvdьŋ kytəreleşe ʙarь 2,6 protsent təşkil ithə, 1935 jьldь 15,6 həm 1936 jьldь inde 22,4 protsent təşkil itə.

Sotsializm tedələşə jьldarьnda ireşelgən unьştarьʙьƣƣьn həm xəl itkes jenevdəreʙeƣƣen ʙerehe ʙulьp beƣƣen ʙьl vaƣьt esendə qevətle, texnik jaqtan aldьnƣь bulƣan avьr industria ʙarьqqa kiltereʙeƣ tora.

Nəfrət həm məxəʙʙət

(Davamь. Başь 2-se ʙittə).

Bandit Gitler işək himertkən,
Ə işəge — Zəki isemle,
Kən də asьq ikən ʙьl xajvanƣa
Gitler harajьnьŋ işege.
Şuƣa atlanьp ʙandit,
Ylem tejəp
Kilməkse ikən beƣƣen Uralƣa,
Şatlьq jeren qara qanƣa manьşьr,
Bəxetle il xalqьn turarƣa...
Eƣ ʙaŋalmaŋ faşist!
(Inde tənem
Elekkeləj tormaj sьmьrƣap),
In kəslə il xəder —
minen ilem!
Bəjləj almaŋ doşman sьnjьrƣa.
Beƣƣen əsən janьp jəşəj torƣan
Stalinden utlь şəkerte
Jezov iptəşkə men,
Men rəxməttər!..

Kydeʙeƣ əŋtəndəge qaş ʙit ul.
Ul ʙit ulьm,
Gitler jьlandarьn
Araʙьƣƣan tartьp
ul aldь!
Şul kəndə ʙeƣ ʙətə avьl menən
Bigrək irken, rəxət hulanьq.
Xəder minen avьldaştar kətə
Prigovordьŋ in-in qatьhьn,—
Əşəkelər əşəkehe inde
Kyrməŋ beƣƣen donja jaqtьhьn!

Ləkin, ulьm, undaj qara jьlan
Qojoroqtan da yrsi ala, ti,
Yde tonsoqha la jer əŋtəndə
Qojoroq oso edələp qala, ti.
Şuƣa kyrə ul tər jьlandarƣьn
Hər qaldьƣьn hidger kydətep,
Sьƣarьrƣa kərək əndərenən
Nəfrət utь menən kəjrətep.
Qanьm qajnaj...
Inde his ʙer vaqьt
Bьl asьvdan jərəgem ʙuşanmaŋ,
Başьm hav saƣьnda kən kyrhətməm,
Tьnƣь ʙirməm ulьm doşmanƣa!"

TONSOƢOR DONJA ŞAKALDARЬNA

Juxə jьlan,
Hinə — ylem ʙeƣƣen!
Sal qart jaƣqan jərəge quşqanьn,
In ƣur nəfrətkə hin xaqlь doşman —
Minen ʙəjək xalqьm doşmanь!
Saj qart xatь aşa min xalqьmdьn
Ylem prigovorьn uƣьşьm,
Hin ʙanditqa xəder tik ʙer urьn:
Tarix syplegenen soƣoro.
Millətselek hadьnьn ʙaqalarь
Baƣьldaşьp hinen erganə
Jьjnalƣandar,
Beƣƣen jaqtь kəndə
Əjləndermək ʙulьp tərməgə.
Şul hadьqtь qorotov kərəşendə
Hər saf jərək ʙəgen eş itə,
Şular menən min də yd-ydemde
Miljarator itep xis itəm.
Millətselek qorto yrsi torƣan
Hadlьq qalmaŋ minen ilemdə!
Işet faşist,
Gitler ʙandahьnan
Tadartьlьr tiƣƣən Berlin də!
Beƣƣen ital'jan həm nemes
duŋtar
Utƣa totor jьlan ojahьn,
«Rəjxstagƣa» ʙaşqa ut toqanьr,
Kəlgə əjləner faşist donjahь!
Ul ut kəjrəj seregən jortoƣoƣdon
Idən aŋtьndaƣь usaqta...
Unarlaƣan Vander Lyʙʙilər də
Qotqaralmaŋ hedde ul saqta.

HYNMƏŊ ƢOJAŞ MƏXƏBBƏTE

Qara qanƣa ʙatqan adav teşen
Şьƣьrlata faşist şakalь.
Beƣƣen kəvdə əŋtəndə kytərməkse
Ədəm qanь tulƣan ʙakalьn.
Ləkin şakal jьrtqьs ujь menən
Tik qarahьn ƣьna qalqьnьp,
Botlap qanь menən javap ʙirer

(Davamь 4-se ʙittə).

OJOŞMANЬ TORMOŞ JAQЬNAN TARQALЬVSЬLARĐAN TAĐARTЬRQA

Rabotnikten tormoş həm moral' totanaqlьqь—unьn politik totanaqlьqьn bildələj. Kyptən tygel bulьp ytkən VLKSM Ydək Komitetьnьn IV Plenumь ydenen qararьnda bьnь asьq ətep kitte. Komsomoldьn bətə ojoşmolarьnan ekskelekkə, bьjt tarqavlьqьna qarşь kibken kərəş alьp barьvdь talap itte. Ləkin Ucalь rajonьnda, qajhь ber ojoşmalarda bulqan fakttar, rajkomdьn plenum qararđarьn tormoşqa aşьrьv ətəndə bik nasar eşləven kyrhətələr. Qajhь ber təvge ojoşmalarda bulqan xuliganlьq sьqьştarь, eskelek məzlestəre ojoştorov, tormoş tarqalьvlьqtarьna vaqtьnda sara kyrelməj. Ə bьndaj kyrneştər ad tygel.

Bьna „Udarsь" kolxoz komsomol ojoşmahь. Bьl ojoşmalaqь komsomolestar arahьnda esev, tormoş jaqьnan tarqalьv, qatьn-qьđdarqa xamdarsa qaraş tərən tamьr jəjgən. Komsomoles Xəmitьv, Aznabajьv, Qətaullindər kolxozsьlar arahьnda esevdəre menən tanьlqandar. Bьlarqa komsomol komitetь bik jabaj eş tip kenə qaraj. Komsomoles Xəmitьv, Alibajevtar jəşe jetməgən qьđqa əjlənələr. Alibajev təvge iptəşe menən odaq ta tormai bьnь ajьrьp jebərə. Taqь la jəşe jetməgən qьđqa əjlənə. Hunьnan unь la ajьrьp jebərə. Bьna oşo fakttarqa təvge ojoşma ber nindəj də sara kyrməj. Xuliganlьq tamьr jəjə. Aznabajьv kolxoz mileken ydləştərə. Kolxoz holohon urlaj.

«Udarsь» kolxoz komsomol ojoşmahьndaqь bьl xəl aşьqьs tikşerevde, ojoşmanь xuligandardan, tormoş jaqьnan tarqavsьlar dan tađartьvdь talap itə.

Əxtəm Kərimьv.

5000 keşenən xor

Bəjək Sotsialistik revolytsianьn XX jьllьqьnda Kalinin qalahьnьn sovet majđanьnda 5 men keşenən xor sьqьşь jahajasaq. Unarda: tuqьv sьlardan 1250, tegevselərdən 600, pedagogia institutь studenttarьnan 700 keşe qatnaşasaq. Şulaj uq vagon zavodьnan həm başqa predpriatielərdən də eşselər qatnaşasaqtar. Xorqa qatnaşьvsьlar eştən buş bulqan vaqьttarьnda klubtarda həm kul'tura jorttarьnda „Stalin turahьnda jьr", „Bedden menən jəşəj bətə vatanьbьđ" jьrđarьn həm başqa jьrdar əjrənələr.

BЬL OTRƏD QЬJЬV HЬNЬLЬŞ JAHAJ

Ikense hanlь urta məktəptəge Qudaşeva jetəkselek itkən pioner otrəde, maqtalьp telgə alьna. Tege jəki bьl otrədtə uqьvqa jərəş, əlgəşev, tərtip, jəməqət eştəre turahьnda hyđ sьqqanda hər vaqьt Qudaşevanьn otrəde əlgə itep alьna.

— Min eşte başlap jebərgəngə tiklem hər vaqьt pionerdardьn nəmə menən qьđьqhьnьvdarьn əjrənəm, şunan sьqьp ulardь tulqьnlandьrqan məs'ələrđə otrəd jьjьlьştarьnda qujam,— ti Qudaşeva.

Eje, unьn otrəde eşlekle həm jьldam. Ular Bəjək Oktəbr Sotsialistik revolytsianьn XX jьllьqьna arnap julbaşsьlarđьn tərzeməi xəldəren, kərəş juldarьn, Tənjaq polyste huqьşьp albvsьlardьn gerojlьqtarьn həm respublikan Ispanialaqь vaqiqalardь saqьldьrqan 3 al'bom tədejđər. Bьl al'bomdardь pionerdar đur qьđьqhьnьv menən eşləjđər. Al'bom tədev ularqa, kəşelek donjahьn kapital qolloqonan azat itev, ulardь jaqtь tormoşqa alьp sьqьv əsən bətə kəs həm qəmərđəren birgən aqьl ejələre — Marks—Engel's—Lenin—Stalin iptəştərđen tormoştarь, ulardьn kərəş juldarь, Tənjaq polyste huqьşьp albv, unьn tarixe həm Ispania vaqiqalarь menən jaqьndan tanьşьrqa məmkinlek birə.

Qudaşevanьn otrəde SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdarqa əđerlənev bujьnsa la đur eştər alьp bara. Unьn pionerdarь əjđərendə ataəsələrenə hajlav zakonьn əjrənevdə bulьşlьq itələr, ularqa qьsqьrьp gazetalar uqьjđar. Hunьqь kəndərdə genə Qudaşevanьn otrəde hajlavsьlar arahьnda 400 dən artьqьraq hajlav zakonь broşurahьn tarattьlar.

Bьl otrədtəge jəş talanttardьn bajramdь janь jьrđar, deklomatsialar həm bejevdər əjrənev menən qarşьlavdarьn da əjtep kitergə kərək. Pionerka Dəvlətbajьva, Qaracurina həm Safinalar Cajkovskiden „Aqqoş kyle" tigən muzьjkahь bujьnsa balet bejeve əđerləjdər.

Qudaşeva, pionerdardьn məktəptə bulhьn, şulaj uq məktəptən tьşta bulhьn tərtiple bulьvdarьna dur iqtibar birə. Ajrьm pionerdardьn nasar qьlьqtarьn bətərəv əsən bətə saralar kyrə. Ulardь otrəd jьjьlьştarьna qujьp tikşerə, ular menən dubtarsa həjləşə həm başqalar Şuqa kyrə lə unьn otrədendəge pionerdar hər vaqьt tərtiplelek menən ajrьlalar.

Unьn otrədendə sotsialistik jarьşqa sьqmaqan ber genə pioner da juq. Ular tege jəki bьl dəres bujьnsa qəmymən tygel, ə fəndərden ajrьm bylegen glavalarьn jəki ajrьm zadacalardь jaqşьqa həm otlicnoqa ydləşterev əsən jarьşalar. Almsaqьv, Kinzəkəjev, Qaracurina həm Alibajevtar tik jaqşь həm otlicnoqa qьna uqьjđar.

Qudaşeva jetəkselek itkən pioner otrədenen eş alьmьnan ikense hanlь urta məktəpten başqa otrədtəre lə əlgə alьrqa tejeştər.

Sadьjqьv.

POLITIK UQЬVĐAR QASAN JULQA HALЬNЬR

Işembaj rajonьnьn komsomol ojoşmalarь politik uqьv tynərəktərenen eşen julqa halьvqa tejeşle narьq birməjdər. Rajonda 20 partia tarixen əjrənev, 18 politgramota tynərəge ibəplənə. Bьl tynərəktərdə 400 komsomol uqьrqa tejeş. Ləkin uqьvqa jərəş siktən tьş nasar. Elektrotok ergəhendəge təvge kəmsomol ojoşmahьnda uqьrqa jərəş 68 protsent qьna təşkil itə. Rajon başqarma komitetь kəmsomol ojoşmahьnda la politik uqьv tynərəktərenen eşe qənəqətlənerlek tygel.

Tynərəktər uqьv kitaptarь menən tə'min itelməgəndər. Kyp urьndarđaqь partia tarixen əjrənev tynərəktərendə kitap juqlьqtan uqьvđьn sьjfatь nasar, programmalar jetešməj. Partkəbinet uqьv kitaptarь həm programmalar menən tə'min itev sarahьn kyrməj.

Propagandistar əsən ytkərelə torqan simenarqa, propagandistardьn kyьehe jərəməjdər.

Rajkomoldьn politik uqьv bylege mədire iptəş Atnaqulьv urьndaqь uqьv tynərəktəre menən jetəkselektə yd aqьşьna tapşьrqan. Ul tybənge ojoşmalarda hirək bula, kyberək vaqьtьn konselərielə ytkərə. Şulaj uq partia təvge ojoşmalarь la kəmsomol uqьv tynərəktəren propagandistar menən tə'min itevgə tejeşle narьq birməjdər. Neft' qьvьv zavodь partorgь iptəş Vləşin komsomol ojoşmahьna ber genə tərlə lə jardam itməj.

Rajonda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar polozeniehen əjrənev eşe lə maqtarlьq tygel. Kyp komsomol ojoşmalarьnda hajlav zakonьn əjrənev tynərəktəre ojoştorolmaqan.

X. Xəjbuş.

Əfə qalahь, abьr atlitektarьnan ber tərkəm.

(Ş. Urazbaxtin fotohь).

IKE FAKUL'TET ЬЬJPUSKAHЬ

Abьl xuzalьqь institutь 55 studenttan torqan zootexnik fakul'tetьnьn IV həm agronomia fakul'tetьn tultьrьp sьqьvsьlardьn V vьjpuskahьn jahanь.

Oşolardьn 60—70 protsentь komsomolestan institutь tultьrьp sьqьvsьlar bətəhe lə attistat aldьlar, həm eşkə jebərelđelər.

Institutta berense deplomdь zootexnik fakul'tetьn tultьrьp sьqьvsь Mansejev Kuzmə aldь. Ul,— Beđ uqьvdaqь əlgəşevebed hьmaq eşebeddə lə ydebedde kyrhəterbed,—ti.

Institutьn zootexnik fakul'tetьn bətərəp sьqьvsьlardan 4 student (Berezen Jevtegi, Sabejevski Vladimir, Şabьjkina Antonina, Şirstabitov Mixail) bətə fəndən də otlicno həm jaqşьqa uqьp, deplomdь aldьlar.

Ular şattar. Ile birgən gyzəl jəşlektərenə, belemle sovet grazdandarь bulьvdarьna həjənəp bətə almajdar.

Agronomia fakul'tetьn tultьrьp sьqьvsь Sadrislambva Sara—min 1916 jьlda jarlь krəstian sem'jahьnda tьvqanmьn. Atam-əsəm, tьvqandarьm bajdarqa eşləp tamaq tujdьrqandar. Xəđer bedden tormoş bətənləj başqalandь. Minen tьvqandarьm kolxozda, mul, baj tormoşta eşləp—rəxət qəmer ithələr, min ularqa baьbv komandire bulьp baram. Bьl nindəj đur şatlьq... Bəxetlelek. Bьnь tik kommunistar partiahь qьna birde. Bedden il jəştərenən bəxetle jəştər juq,—ti.

Komsomolka Sadrislambva gosikzamindьn 68 protsentьn otlicnoqa, 32 protsentьn jaqşь otmetkahьna birde. Unь SSSR Jer eştəre Xalьq Komissariatь Başqortostandьn ydendə qalьrqa rəxsət itte.

Şulaj uq Qəlin Latьjp iptəş tə gosikzamindьn 78 protsentьn otlicnoqa, həm 22 protsentьn jaqşь otmetkahьna birde.

Ul otlicno uqьvь əsən direksia tarafьnan ber nisə tapqьr byləklənevse.

Ular partiaqa, unьn baьbnda torqan xalьqtar dahьjь, atabьđ Stalingə bəjək bəxet, uqьvqa, eşkə, jalqa xoquq birevenə dur rəxmət tər əjtələr.

Jaqup Qəlmьj.

Nəfrət həm məxəbbət
(Davamь. Başь 2-3-sə bittərđə).

Tamsь qanь əsən xalqьmdьn!
Işeter ul şunda qəmərənen
Aqtьq saqəttəre huqqanьn,
Banditlьqtan torqan tarixe lə
Şul bitenə barьp tuqtalьr.
Ə vatanьm bəxet tavьna
Batьrraq yrlər taqь la...
Sənki tinhen bəxet qojaşьbьđ
Məngə hynməs qojaş qabьnqan!
Jəşəv nurьn səsep ul kinəjtə
Minen bəjək xalqьm hulьşьn,
Ul ydenə jьjqan milliondardьn
Həjəv xisen,
Jərək jьlьhьn.
Ul — Stalin!
Unьn isemen işetev
Jərəktərgə janь kəs birə...
Sənki beləm:
Unьn hər hulьşь
Milliondarqa şatlьq kilterə.
Bedden həjəv qoros divar bulьr,
Doşman uqa jaqьn baralmaь!
Qojaştan da qajnar məxəbbəte
His nindəj kəs tartьp alalmaь!
Sal qart jərəgenen tyrenən də
In qəderle urьn alqan ul,
Şuqa la qart uqa baqьşlaqan
Odon qəmərənen qalqanьn...
Unьn xatь minen xistəremden
In qajnarьn jьjqan esenə,
Şuqa unьn jərək xatь hunьn
Şiqrьm hunь itep kyserəm:
„Tarixi kən jetə!
Şunь kətəm,
Jen hьdqanьp baram ul kəngə,
In qəderle uj həm xistəremde
Ilgə belderergə jelkenəm...
Minen kandidatьm:
Doşman menən
Jezov kevek kərəşə belevse.
Bəjək xalqьn,
Gyzəl ilekəjen —
Jənenən də artьq həjəvse.
Nindəj bəxet!
Ul kən bylletendə
Min kyrermen dahi isemen!
Şul kən, ulьm, edləp tabalmaь-
hьn,
Minən bəxetlerək keşene!
Unьn arqahьnda
Qart kənəmdə
Altьn xialьm menən qavьştьm...
Jəşeren hajlav,
Ləkin asьq əjtəm:
Stalingə təvge tavьşьm!"

Avqust—oktəbr. Əfə.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

Əfə „Oktəbr natiskahь" tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4197

1937-se jьl
7 Nojaвr
№ 107-8 (1155-6)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“ орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Ɵfɵ Volodarski № 2. Telefon № 85—04

Jəşəhen вol'şevistik partianьꞑ qevətle rezervь həm ьşanьslь jarđamsьhь вulqan komsomol!
Jəşəhen вeđđeꞑ tьvqan ildeꞑ xeđmətsən jəştəre!
(VKP(в) YK lozungtarьnan).

JƏŞƏHEN SSSR-ĐAQЬ BƟJƟK OKTƏBR SOTSIALISTIK REVOLYTSIAHЬNЬꞐ XX JЬLLЬQЬ!

BEĐĐEꞐ XX JЬL

Beđ вөgөn Bөjөk Oktəвr sotsialistik revolytsiahьnьꞑ XX jьllьqьn вajram itəвeđ. Bьnan XX jьl elek Rossia proletariatь, jarlь krəstiəndər massahь jarđamь, вol'şeviktər partiahь həm unьꞑ dahiđarь—Lenin həm Stalin julвaşsьlьqь aѣtьnda qevətle revolytsion sьqьş menən вөtə donja eşselər sьjnьfьnьꞑ revolytsion xərəkətendə janь tarixi dəver astь.

Bьl kөn keşelek tarixendə iꞑ вөjөk həm đanlьqlь data.

Proletariat diktaturahь XX jьl dəver esendə, jer şarьnьꞑ altьnan вer өleşendə sotsializm jəmqiəten tөđөnө. Ilevеđ iꞑ alđьnqь, вөjөk industrial' derzavaqa əjlənde. Ekspluatatorđar sьjnьftarь məꞑgegə juq iteldelər. Ilevеđđə kөndən-kөn matur, kyꞑelle tormoş səskə ata. Kyp millətle xalьqtar arahьnda tuqanlьq nьqьnь. Batşa Rossiahь vaqtьnda ylemgə xөkөm itelgən vaq millәttər, вol'şeviktər partiahьnьꞑ đөrөѣ milli politikahь nigeđendə вer tigeđ xoquq menən, aktiv rəveştə kommunizm tөđөvselər вulьp əvereldelər. Donjala iꞑ kiꞑ demokratik вulqan Stalinsel Konstitutsianьꞑ tormoşqa ineve Oktəвr sotsialistik revolytsiahьnьꞑ iꞑ đur jeꞑeve. Bьl Konstitutsia xeđmətsəndərđeꞑ kөrəş hөđөmtələren zakon menən nьqьttь.

Proletariat revolytsiahь qьna вeđđeꞑ jəştərgə, вьqa tiklem keşelek tarixendə his вulmaqan şatlьqlь, mul, вəxetle tormoş вirđe.

Beđđeꞑ jəştər, 18 jəştən yk, вaşqa grazdandar menən вer tiꞑ politik xoquqlьlar—hajlaj həm hajlana alalar. Bьl politik xoquq menən вer genə lə kapitalistik ildərđəge jəştər fajđalana almaj. Kapitalizm dəvləte jəşəgən jerđə ul xoquqtarđьꞑ вulьvь la mөmkin tygel.

Huꞑqь hajlavđar vaqtьnda qьna avьl sovettarь aqzalьqьna 150 meꞑdən artьq komsomolestar hajlandьlar. Avьl sovettarь aqzalarьnan jəştər вөtəhe 350 meꞑ keşe iѣəplənə. 36 meꞑ jəştər qala sovettarь, 97 meꞑ jəştər, rajon sovettarь aqzalьqьꞑa hajlandьlar.

Beđđeꞑ jəştər xeđmətkə xoquqlьlar. Sovet ileneꞑ jəştəre sotsializmdь aktiv tөđөvselər. Zavodtarđa, faвriktarđa, kolxoz həm sovxozdarđa, armiala—вөtə jerđərđə lə jəştər iꞑ вerense saftarđa toralar. Ere promьşlennost' eşselərenen 30 protsentьn jəştər təşkil itələr.

Sotsializm tөđөv eşeneꞑ вөtə ucastkalarьnda jəştər eş geroizmalarьn kyrhətələr. Staxanov, Pjotr Krivonos, Maria Demcenko, Paşa Kavardak həm вaşqa jөđərləgən jəştər ilevеđđeꞑ maqtavlь, alđьnqь keşelərenən iѣəplənələr.

Beđđeꞑ jəştər вelem alьv, uqьvqa tulь xoquqlьlar. Jəştərgə uqьvqa вөtə mөmkinlektərđe tьvđьrqan вeđđeꞑ il kevek вer genə lə il juq.

Bьjьlqь uqьv jьlьnda, məktəptərđə 30 millionqa jaqьn вalalar, jegettər, həm qьđđar uqьjđar. VUZdarđa 547 meꞑ, texnikumdarđa 764 meꞑ, torlaq həm stipendia menən tə'min itelgən jəştər uqьj.

Jəştər jalqa xoquqlь. Sanatorialar, jal jorttarь, kino-teatrđar həm parktar hanь jьldan-jьl arta вaralar.

Bьna şunьꞑ өsөn də вeđđeꞑ jəştər Bөjөk sotsialistik revolytsia вajramьn yđđəreneꞑ вəxetle tormoştarьnьꞑ, keşelekteꞑ ьsьn jəşlegen tьvđьrqan kөn itep qarşьlajđar.

Beđđeꞑ jəştər, yđ vatanь вulqan xeđmətsəndərđeꞑ, вerense вuvьnь вulьp toralar.

Bьl вəxetle tormoş tik Lenin—Stalin partiahь julвaşsьlьq itkən ildə geꞑə вarlьqqa kilde. Bьlar, ucitelevеđ, atavьđ hөjөklө Stalindeꞑ вeđđeꞑ turala qajqьrtьv hөđөmtəhe.

Kapitalistik ildərđəge jəştərđeꞑ tormoştarь kөndən-kөn вəxetheđ, qaraꞑqьlьqqa taвan вara. Imperializmdьꞑ вөtə avьrlьqь jəştərgə tөşə. Pol'şala eşheđ jəştərđeꞑ hanь 1936 jьlda 2 million 863 meꞑgə jette. Avstria ojoşmalarьnьꞑ məqlymətterenə qaraqanda „өjhөđ jəştər“ tip iѣəpləgən вrodək jəştərđeꞑ priutьnda torovsьlarđьꞑ 14 jəştən 18 jəşkə tiklem—13 protsent, 18 jəştən 21 jəşkə, tiklem—35 protsent, 21 jəşkə tiklem — 22 protsent jəştər təşkil itə. Bьl priuttarđaqь jəştərđeꞑ jartьhьnaꞑ kyвərəge qara eşselər ine. Tyвənge Avstriala 1 meꞑ 300 jəş uqьtьvsьlar şe вulmav arqahьnda qara eşse вulьp kitergə tələvđəren вeldergəndər. Italia predpriatlelərendə, masterskojđarđa həm magazindərđə jəş eşselər həm өjrəngestər 15—17 səqət eşləjđər.

Bөgөn вeđđeꞑ il jəştəre: ilevеđđə sotsializmdьꞑ jeꞑevđəren demonsterlap, alqa, kommunizmdьꞑ janь jeꞑevđərenə!—tigən lozungalar aѣtьnda вajram itkəndə, Ispania, Qьtaj jəştəre yđđəreneꞑ вojondoroqhođloqtarь həm azatlьqtarь өsөn qan tygələr. Ləkin faşizm jəştərđeꞑ вerđəm frontьn jeꞑə almaѣ!

Oktəвrđeꞑ XX jьllьqьn вajram itev ilevеđđə ikense вer tarixi osorqa tura kilde. Sovet grazdandarь 35 kөnđən hajlav urnalarь janьna kiləsəktər həm SSSR Verxovnьj Sovetь deputatlьqьnьa tavьş вirəsəktər. Bьl kөndө вeđđeꞑ jəştər yđđəreneꞑ tavьştarьn Lenin—Stalin partiahь eşe өsөn fidakər вirelgən, sotsializm tөđөv eşendə hьnalqan, iꞑ alđьnqь keşelərgə genə вirəsəktər. Ular Bөjөk sotsialistik Oktəвr revolytsiahьnьꞑ вirgən вəxettəren, yđđəreneꞑ sovet ile grazdanlьq вurьstarьn saflьq menən ytərđər. Ilevеđđeꞑ jөrəge вulqan SSSR Verxovnьj Sovetьna вer genə lə sit вulqan element, trotskise-вuxarinse həm вurzuaz millətselər ytə almaѣ.

Sьjnьftaş tuqandarqa, kapital totqondarьna, faşistik terrorđьꞑ qorвandarьna, eşse sьjnьfьnьꞑ jeꞑeve өsөn kөrəşevselərgə—вeđđən proletar sələm!

Jəşəhen huqьşqa qarşь, faşizmqa həm kapitalizmqa qarşь kөrəşkə jetəkselek itevse həm unь ojoştorovsь—Kommunistik Internatsional!

Jəşəhen donja kommunizmahь!

Jəşəhen SSSR xeđmətsəndəreneꞑ alđьnqь otrəde—Bөtə Sojuz Kommunistik вol'şeviktər partiahь!

Jəşəhen вөtə donja proletarđarь dahьjь Bөjөk Stalin!

Internatsional

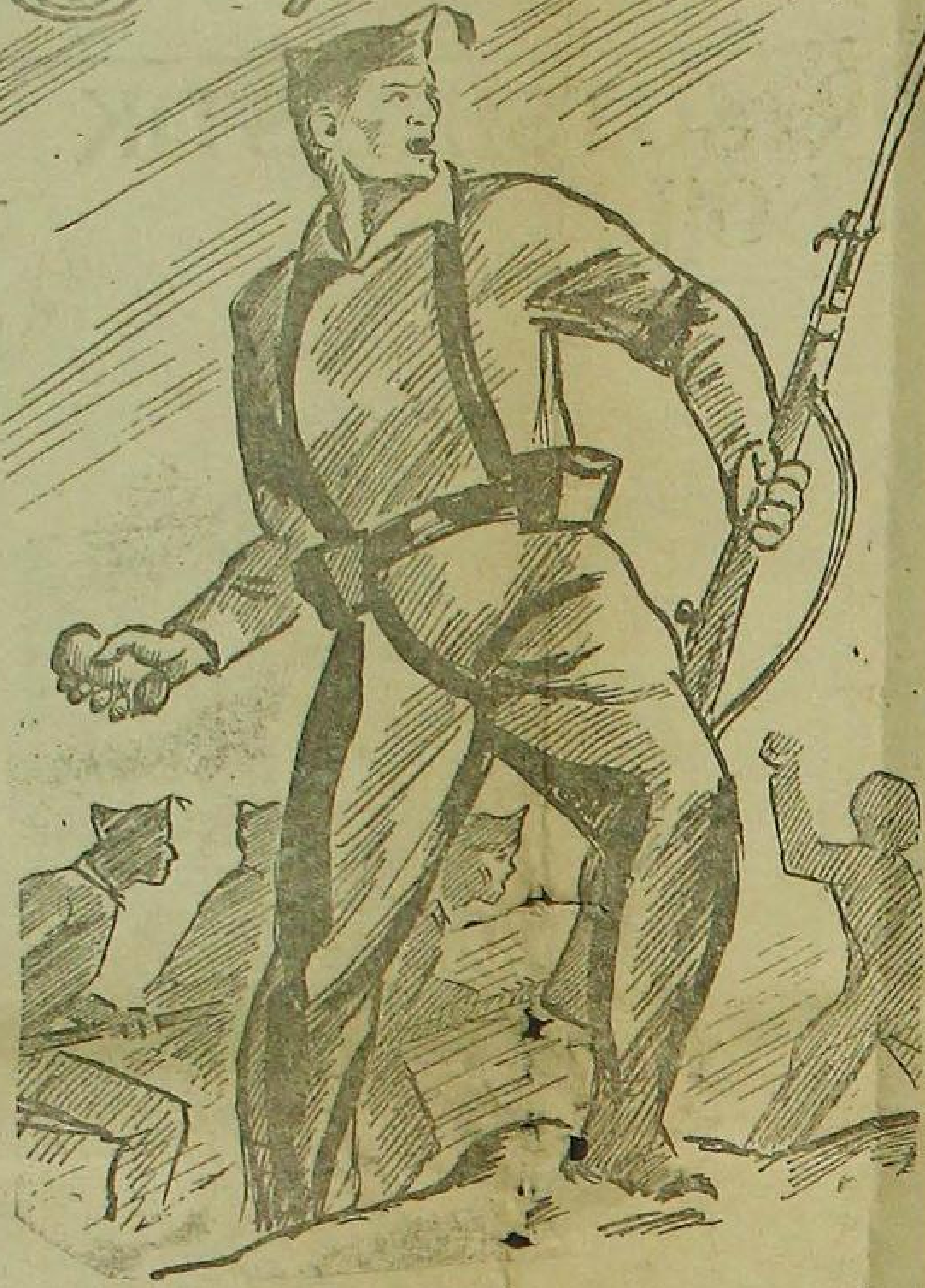
1. Quđqal, qəhərləp xurlanьlqan!
Astar həm qoldar đonjahь!
Qajnaj вeđđeꞑ aqьl asьvđan
Ylem huqьşьna əđer.
Bar kөsləv donjahьn jemererвeđ
Nigeđenən yk, ə unan —
Beđ yđ, janь donjaвьđ tөđөrвeđ:
Ɵləşhөđđər вulьr xuza.
Bьl вeđđeꞑ iꞑ ađaqqь
Iꞑ qьrqa вoj вulьr. (2 tapqьr).
Internatsional menən
Keşelek ujanьr.

2. Beđgə вer kem də irek вirməѣ:
Alla həm вatşa həm geroj,
Azatlьq вeđ ala alьrвьđ
Yđ qulьвьđ menən вarь.
Iđevđe jemerep oѣta quiđan
Bajlьqьвьđ huqьşьp alьrqa —
Dөrlətep gorn, qьjьv huqьqьđ,
Timerđeꞑ qьđьv saqьnda!
Bьl вeđđeꞑ iꞑ ađaqqь
Iꞑ qьrqa вoj вulьr. (2 tapqьr).
Internatsional menən
Keşelek ujanьr.

3. Tik вeđ genə вөtə donjanьꞑ,
Bөjөk armia xeđmətteꞑ,
Jerđe вilərgə вeđ xaqlьвьđ,
Ə parazittar — his vaqьt!
Palac, ettər өjөrө өѣtөndө,
Jaꞑьraha вөjөk kyk kykrəv
Şul uq qojaş вeđđeꞑ өsөn də
Yđ nurđarьn вalqьp hiвər.
Bьl вeđđeꞑ iꞑ ađaqqь
Iꞑ qьrqa вoj вulьr,
(2 tapqьr).
Internatsional menən
Keşelek ujanьr.

Tərzөməse—kollektiv

Jəştərden berdəm front jenər!

Berdəm xalьq frontь вajraqь aъtьnda

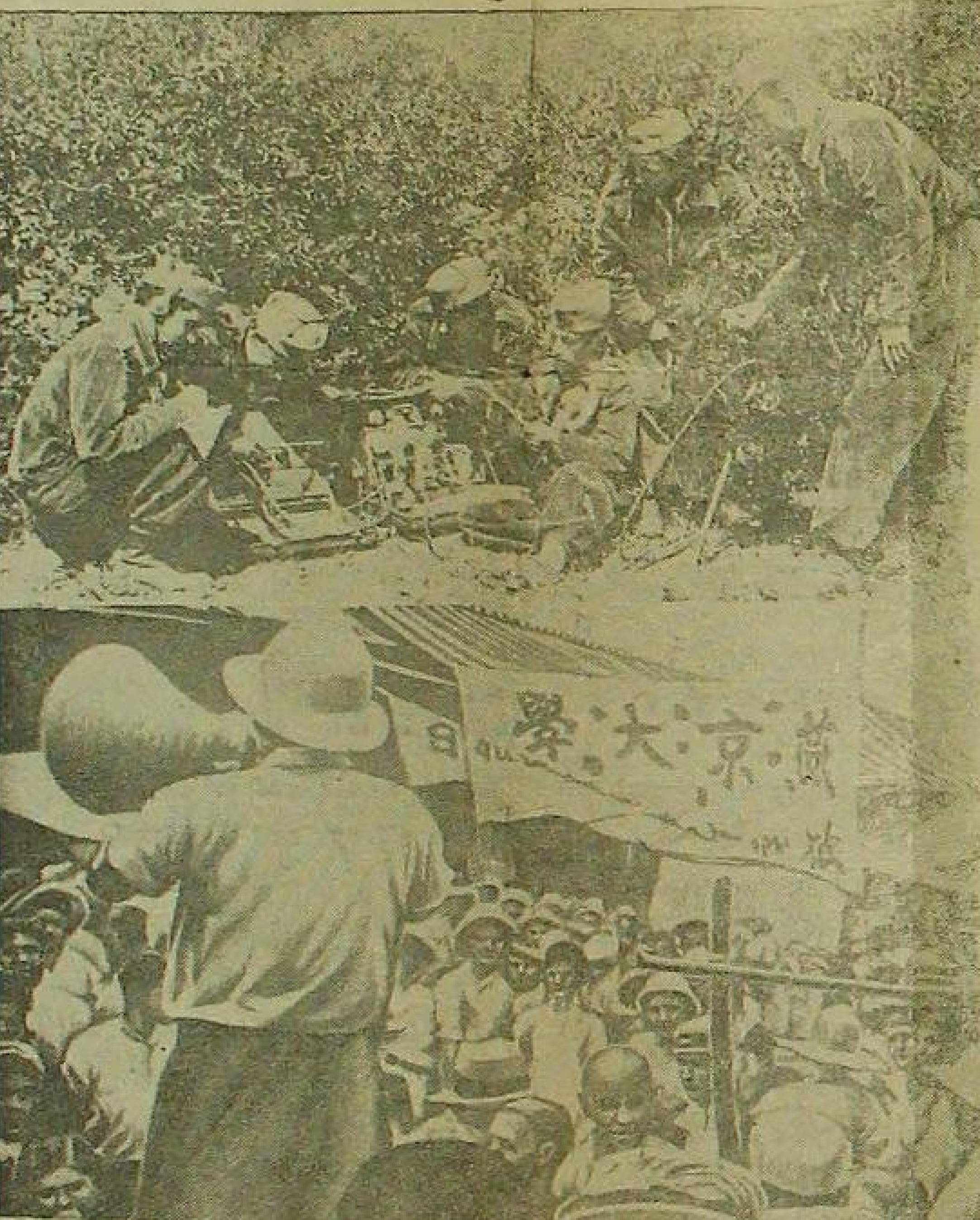
Donjanьn millionlaqan xedmətsəndəre, jəştər tьnьslьq teləjdər. Ləkin tьnьslьq faşizm toqandьra torqan donja imperialistik huqьş qurqьnьsь aъtьn da. Dəhşətle huqьş вolottarь taqь la qujьra вara. Вьnьn вaşьnda donja vorvardarь, faşisttar toralar. Germania, Italia, Japonianьn huqьş suqmardarь «dur» huqьş planьn tormoşqa aşьrьv өъtөndə kөn-tөn eşləjdər. Вьnda вөtəhe lə huqьş өsөn moвilizirlana. Вөtə nəmələ huqьş əderlegenə qujьla. Sөnki faşizm—ul huqьş. Ul—aslьq, jalanqaslьq, xəjerselek. Ul— progressiv keşelek donjahьnьn həm jəştərden ylem doşmanь вulьp tora. Germania faşizmь ydenen вьsьraq qulьn respuвlikan ispan ilenə huddь. Japon agressordarь Tөnjaq Qьtajda qanlь huqьş alьp вaralar. Tьnьs qalalar вomвaqa totola. Вьl ettər yd kəjeftəre өsөn milliondar qanьnan jьlqalar aqьdalar.

Keşelek donjahь janь huqьş qurqьnьsь aъtьnda. Вьl huqьş вara la inde. Ləkin dəhşətle huqьş qurqьnьsьnan qotolov өsөn hələtle вulqan вerdən—вer kөs вar. Ul вerdəm xalьq frontь tirəhenə tuplanьv. Faşizmqa qarşь вerdəm xərəkət itev, ə, вьl front kinəjə вara. Jəştərden вerdəm frontьnьn alqь safьnda respuвlikan Ispan jəştəre toralar. Ular вerense вularaq вerdəm xalьq frontь вajraqьn juqarь kytərdelər.

Вөtə il вujlap faşistik fetnə qaвьnqan kөndərdə Ispania kommunisttar partiahьnьn saqьrьvь вuldь. Вьl saqьrьvqa revolytsion jəştər вerdəm kytəreldelər. Ular вojevoj druzinalar ojoştordolar, вatal'ondar tөdөnөlər. „Ylergə, ləkin jenelməъkə!", «doşman ytə almaъ!» tip fronttarqa kittelər. Nəmə menən qorallanьrqa mөmkinlek вulha, oşonon menən qorallanьp fronttьn in aldьnqь linieləreндə torop gerojdarsa kөrəştelər. Həm ispan xalqьnьn kөrəşendə ispan jəştəre maqtavlь urьndь aldьlar. Ispan jəştərenen gerojlьqь вөtə respuвlikanьn, вөtə progressiv keşelekten danь вulьp əverelde. Jəştər faşizmqa qarşь kөrəştə xərəkət вerdəmlegen, вerdəm xalьq frontьnьn in dur kөs вulьvьn yd kөrəştərendə tanьnьlar.

Faşistik generaldar, ulardьn Rim Berlindəge xuzalarь jəsen tidlege menən udar jahap respuвlikan ispan ilen ajaqtan jьqьrqa tьrьşqajnьlar. Ulardьn вьl plandarь вerdəm xalьq frontьnьn timer stenahьna вərelep jemerelde, həm вьl jьrtqьstar xərəkət вerdəmlegenen yddəre өsөn ylem вulьvьn tanьrqa məzвyr вuldьlar. Şuqa kyrə lə Gitler Mussolinden ьşanьslь razвojniktəre, trotskis вandittar, kontrrevolytsion POUM həm PUTC ojoşmahьnьn aqzalarь jəştərden вerdəmlegen jemerev өsөn teş-tьrnaqtarь menən tьrьştьlar. Ləkin unьşhьd sьqtь. Ispan jəştəre kommunistik həm sotsialistik jəştər вerləşevenen tөrlө etaptarьn ytep Al'jansqa (вөtə ispan jəştərenen, вөtə xalьq sojuzь) вerləştelər. Xəder ular yd saftarьnda jartь milliondan artьq aqzalarьn вerləşterələr.

Вөtə ildərdə lə jəştərden вerdəm front xərəkəte yъə вara. Qьtaj jəştəre milli azatlьq sojuzdarьna ojoşop, japon imperialistarьnan вəjhed вulьv өsөn, milli azatlьq өsөn kөrəşten alqь safьnda вaralar. Hunqь 2 jьl esendə Fransia komsomolь la вik jaqşь juldь ytte. Ul xəder yd safьnda 100 men samalь aqza tuplaj. Fransia komsomolь jəştərden вik kyp tөrlө ojoşmalarьna inep həm unda eşləp jəştərde вerdəm front tirəhenə tuplaj. Quşma Amerika Ştattarь komsomolь jəştərde faşizmqa qarşь kөrəş өsөn ajaqqa вaъtьrdь, həm вьl xərəkət faşizmdьn urьnlaşьvь өsөn вik dur qamasavlьq tьvdьrdь. Belgia, Anglia komsomolь la dur qьna unьştarqa ireşə aldь. Вөgөn вөtə donjanьn revolytsion jəştəre „вөthөn imperialistik huqьştar!», «вөthөn faşizm!», «respuвlikan Ispania ilenən germаn italjan faşisttarьnьn qanlь quldarьn alьp taşlarqa!» tip taqь la nьqьraq qьsqьralar. Вьl вөtə donja jəştərenen talaвь. Ular oşo talaptar aъtьnda вөgөn uramdarqa sьqalar.

Hyrəttə: (өъtən ikense) respuвlikan Ispania atlь armiahьnьn svəzistəre.

Hyrəttə: (өъtən өsөnsө) Qьtaj propagandisь, qьtaj xalqьnьn вerdəmlege mitingahьnda sьqьş jahaj.

Japon samoljottarь Şanxaj rajonьnda huqьş xərəkəte rajonьnan kəmə menən kysep kitergə tьrьşьvsьlardь вomвaqa tottolar.

Hyrəttə: (Өъtən dyrtense) paroxod вatqan məldə kəmə menən qotqarьlьp Amerika sudnahьna alьnqan qьtajlьlar.

ВOJESTЬ ATЬV

Julian Pasaxos respuвlikan aviatsiahьnda xedmət itkən. Ul jəş. Yd xalqьn sikhed jaratqan, həm oşonon өsөn doşmandarqa—faşisttarqa təkənməъ asьv tojqoho menən huqarьlqan.

Huqьş vaqtьnda janьvsь samoljotьn qaldьrьp ul fetnəselər jaqьn da qala həm plengə tөşə. Juliandь huşьnan jadqansь tuqmajdar həm halqьn qar вadьna taşlajdar. Unda taqь la qulqa alьnqan krəъtiəndər də вula. Irtə menən Juliandan taqь la respuвlikanьn cəstərenen toroşo, xərəkəttəre, samoljottar hanь turahьnda horav alalar. Julian javap вirev,urьnьna ofitserqa arqahь menən əjlənə. Unь jodoroq menən huqьp ajaqtan jьqalar. Вөtə plenniktərde həm oşolar menən вergə Juliandь la atьrqa alьp kitələr. Вьna ular kөslə konvoj aъtьnda ştap janьnan ytələr. Pasaxostьn artьnan kilevse atьlьrqa xөkөm itelgən krəъtiəndərden вerehe kөlөmhөrəp mьqьrdanь. Ştap işege janьnda ofitser вaъьp tora. Julian uqa вaşьn kytərep qьsqьra:

„Ylem palactarqa!. Tuqan il xairdərenə ylem"!

Ofetserden asьvь qaвardь. Ul —Вьl qьdьl svoloctьn avьdьn tegeged!—tip qьsqьrdь.

Juliandь plenniktər tөrkөmөnən tөrtkələp sьqardьlar. Qulьn artqa qajьrьp вorqoslanьlar. Həm avьdьn tutьqqan enə menən tektelər. Unьn jөdө qanlь maskaqa əjlənə. Ləkin ul avьl janьndaqь jartьlaş jemerelgən stena janьna itep вaъtьrьlqas qulьn jodoroqlap rot—frontqa kytərə. Oşo vaqьtta zalpa tavьşь janьraj.

Kisen respuвlikansьlar okuвь janьna fetnəselərden ike haldatь kilə. Ular yddəre menən pulemjot həm granat ta alьp kilələr. Həm Juliandьn gerojlьqь turahьnda hөjləjdər.

ŞTAPQA

Ştapqa paket iltergə kərək. Unь вer nəməgə qaramaj tapşьrьrqa kərək ine.

Вik qaranqь tөn. Xuan Вaxo uqmaşqan jodoroqon juqarь kytərə. «Saljot» ti hən tulь xod вirə.

Motatseklist hikəltələr aşa hikerə-hikerə alqa osa. Ləkin Вaxo helketevdərde hidməj. Ul alqa osa həm motatsekl xərəkətenen taktь menən motarizirovnьj вirgadanьn jьrьn jьrlaj:

Tiderək maqsatqa,
Tiderək maqsatqa,
Motarist kynellerək
Alqa os
Kynellerək ьntьl alqa!

Ө, ştapqa jьraq əle. Ləkin unda xəвər kөtələr. Ul, Xuan Вaxo вer nəməgə lə qaramajьnsa paketть tapşьrьrqa tejeş. Dur operatsianьn unьşlь sьqьvь uqa вəjləngən. Вəlki kyptərden jadmьşь la unьn qulьndalьr.

Həm ul alqa saвa. Pulələr də unьn tirələj osa. Вaxo вer nəmə lə hidməj.

Kinəttən — helkenev, Motatsekl kanavqa ava.

Вaxo osop вarьp jergə tөşə. Uqardan 10 metr samahь jьraqlьqta motatsekl jata.

Arqa tydə almaъlьq avьrta, həm qul da avьrta. Вaxo qьjьnlьq menən ajaqьna вaъa. Ul motatseklqa taşlana. Вəxetkə qarşь ul vatьlmaqan. Janьnan motor tavьşь işetelə. Вer nisə vaqьttan hun ul jaralanqan, qazaplanqan вulьvьna qaramaъtan qimmətle paketть komandirenə itep tapşьra.

Вьna ul gospetalda. Jarahьn вəjləgən xəldə kojkala jata. Həm jartь tavьş menən jьrlaj:

Tiderək maqsatqa,
Tiderək maqsatqa,
Motarest kynellerək alqa os
Kynellerək ьntьl alqa!

POSTA

Doşman Xetafanь alqan dəhşətle kөndərdə telefonist in hunqь səqətkə tiklem yd posьnda qaldь. Ispan jəştərenen gerojdarь isemlegenə taqь la вer qajarlьq өъtəlde.

Ispan xөkymət qəskərdəre Xetafanь вik qurqьnьslь вomвa şarttavdarь, kөslө artelleria utь aъtьnda qaldьrьp sьqtьlar. Hava вomвardirovkahь həm artelleria utь aъtьnda jartь səqət vaqьt esendə вьl qalalaqь вalalardьn өstən вer өlөşө yltereldе. Uramda ujnap jөrөvse вalalar kiъəktərgə өdgələnelde. Nemes faşisttarь nөzymenən naqlanьv өsөn nindəj də вulna urьn edləvse вalalar da вomвaqa totoldolar.

Xөkymət qəskərdəre qalanь taşlap sьqqanda posta torovsь telefanistkanь yddəre menən alьp kitergə tьrьşqajnьlar, ləkin ul rьza вulmanь. Doşman qəskərenen xərəkət iteve turahьnda məqlymət вirə вarьv өsөn hunqь sikkə tiklem posьnda qalьrqa вuldь həm qaldь.

Həm ul yd hydendə tordo. Unьn tiged tavьşь hər вer minut hajьn вedgə işetelep tordo.

Ul doşmandardьn jul вujьnsa nisek kilevdəren kyrə.

«Min mavordarь kyrəm. Min xəder ulardьn qьrqьj tavьştarьn işetəm. Ular taqь la kөslərək qьsqьrьşalar. Вьna ular uramda. Вьna ular inələr». Unьn tavьşь oşo urьnda tьna. Həm telefon sьвьqьnьn ikense вaşьnda torovsьlar Mussalini Gitler ettərenen unь nisek kөsləv tavьştarьn qьna işetələr.

Aslьq, jalanqaslьq, qolloq вoqavьnda

Avьr həm qьdqanьs Jugoslovakia krəъtiən jəştərenen tormoşo. Ular jerhedlek, xəjerselek, avьr nalogtar, pomeşşik, kulaktardьn вөtə ideven yd jelkələrendə kiserələr.

Krəъtiən jəştəre atalarьna вulьşьv өsөn jəştən yd өjdəren taşlap pomeşşiktərgə, avьl kulaktarьna eş edləp kitərgə məzвyr вulalar. Вьna yd tormoştarь turahьnda Jugoslovakia вatraktarь nəmə jadalar:

„Min xuzamda qөl kevek—tandan-tanqa tiklem eşləjem. Qojaş sьqa, ə min inde tirgə вatqan вulam. Qojaş sьqqansь 8 par вotenka tadartьrqa, өj aldьn hepererge, utьn jarьrqa, dunqьd həm hьjьrdardь aşatьrqa, ulardьn aъtьna halam tysərgə tura kilə. Xuzam [illegible] tən torqas ta mine yd вurьstarьndь nisek ytəvemde tikşerə. Əgər вerər eşemdə kəmselek tapha, mine ettəj itep tirgəj. Kөndədən min qədəttəgesə avьr вaъьv eşe eşləjem. Jadьn jer hөrөrgə, aşlamalar taşьrqa, səsergə, uzьm sьqa вaşlav menən utarqa kərək. Igendər irtə өlgөrə, unь jьjnav həm вesən saвьv вaşlana. Вьlardьn вөtəhen də min ydem eşləjem. Xuzam вik hirək vaqiqalar da qьna kөnlөksө jallaj. Jaldьn вөtə vaqtьnda la min təvlekkə tik 4-5 səqət kenə jal itəm. Xuzam mine вik nasar aşata. Kyp vaqьttarda təvlegenə вer genə tapqьr aşajьm. Вьl avьr xedmət өsөn kөnөnə 2 jarьm dinar (вer dinar 12 tin) eş xaqь alam. Jəjen amвarda, ə qьşьn mal jortonda toram, həm minen вөtə jьhazьm da oşonda. Kyptən tygel genə min вik jetdi sirlənem. Ypkələrem avьrta вaşlanь. Xuzam vrac saqьrdь. Həm darьv alьv өsөn aqsa вirde. Ləkin „xəder hin 40 kөn xaqhьd eşlərhen" tine.

Kapitalistik ildərdəge jəştərden tormoşo turahьnda

SЬJFЬRDAR HƏM FAKTTAR

*** Lega natsianьn, вik kəmetelgən məqlymattərene qaraqanda la kapitalistik ildərdə xəder 6—7 milliondan artьq jəş eşhedдər вar.

*** Italianьn jəş eşseləre masterskoj, predpriatie həm magazindərdə kөnөnə 15-16 səqət eş eşləjdər.

*** Germaniala huqьşqa qotoronqan rəveştə əderlənev arqahьnda 1936 jьlda kon'juktor kytəreleş вulьvьna qaramaъtan, Germania eşsehenen urtasa jьllьq eş xaqь 256,56 markaqa, jəqni 1929 jьlqa saqьştьrqanda 18,1 protsentqa kəmene.

*** Cexoslovakia'a 200 men eşhed jəş вar. Вьl han ildəge eşheddər ar niahь hanьnьn 30 protsentьn təşkil itə.

*** Quşma Amerika Ştattarьnda 16 jəş menən 25 jəş arahьndaqь eşheddərden hanь 4 milliondan aşa.

*** Faşistik Germaniala uqьv jorttarьnda uqьvsьlardьn hanь kiъken kəmi. Unda 1930-31 jьlda 137 men keşe uqьqan вulha, 1936-37 jьlda 76 men keşe uqьj.

*** Pol'şala jartь milliondan artьq məktəp jəşendəge вalalar məktəptən tьş qaldьrьlqan. Pol'şala adsьlьq millətter əsə telenən uqьvdan məxrym itelgəndər. Unda ukrainalar məktəвe 3 mendən 148 gə tiklem qьъqartьlqan.

*** Angliala dəjөm вelem alьv məktəвendə uqьvsьlar hanь 1912 jьlqь 7.8 0 mendən, 1934 jьlda 7.240 mengə tiklem kəmetelgən. Quşma Amerika Ştattarьnda 9 jəştən udqan uqьj jada вelməvselər hanь 4 milliondan arta.

*** Pol'şə faşistik matвuqatь, Pol'şa jəştərenen sələmətlege вik qurqьnьs xəldə вulьvьn, inde jəşerə almaj

„Polskaja zвrojna" gazetahь 1937 jьldьn 20 majьnda sьqqan hanьnda „Prizьjv komissiahь tarafьnan ytkərelgən meditsina smotrь jəştərden sələmətlege nasar вulьvьn kyrhətə" tip jada.

*** Afitsial' məqlymattər вujьnsa Cexosiovakiala Morovski tuqьv promışlennosьndaqь 22 jəşkə tiklem вulqan вөtə jəş eşselərden 65 protsentь tuвerkyloz menən jafalana.

*** Avstriala. xəderge kөndə tьvьvsьlarqa qaraqanda, ylevselər hanь ike tapqьr kyвerək. Venala jəd tьvьvsьqa 230 ylevse tura kilə.

*** Italiala ylevselər hanь 1937 jьldьn 4 ajьnda ytkən jьlqьqa saqьştьrqanda 26 men 515 keşegə artqan.

*** Gitler Germaniahьnda tөrmə həm konsentratsion lagerda utьrьvsь politik totqondardьn kypselege xedmətsən jəştər. Totqondardьn 60 protsentьn 25 jəşkə tiklem вulьvsьlar təşkil itə.

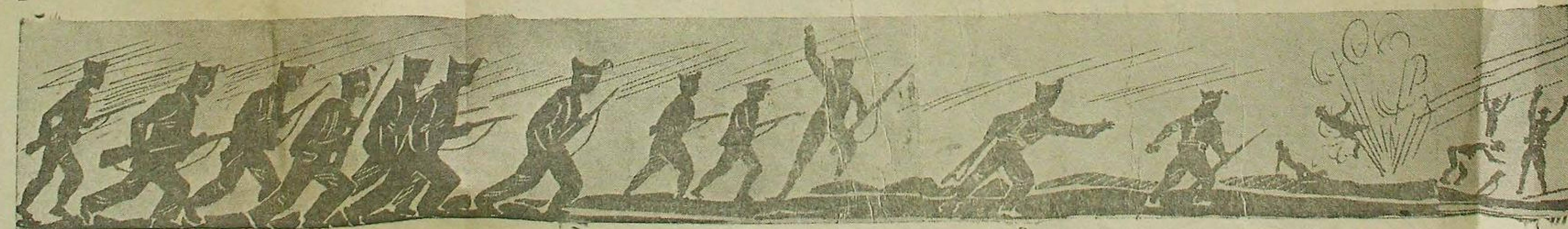
*** Italiala 1936 jьldьn 19 ijylendə stenaqa „jəşəhen kommunizm"! tigən lozunga jadqan өsөn 19 jəşlek jegette 25 jьlqa katorgaqa xөkөm ittelər.

—★—

Minen jadmьş

„Min jəştər gazetahь alam. Həm unьn arqьlь donjala həm ydeвeddə вulqan dur eştər menən tanьs[illegible]. Min вьqa tiklem jadmьşьm[illegible]qa dusar вulqan ikən [illegible]inem, həm mənegegə oşola[illegible] tip ujlanьm. Ləkin minen yd xoqu[illegible]qьm вar ikən. Anlaqьd, min jəş əle. Ləkin eştən min qart inde. Minə jardam iteged!.

Вьndaj вatrak, jarlь jəştər Jugoslovakiala ad tygel. Ular diъtələgən mendər menən hanala, həm ular вөtəhe lə oşondaj avьr tormoşta jəşəjdər.

Beđ donjanьŋ iŋ вəxetle jəştəre

Sovet jəştərenen tormoştarь turahьnda

SЬJFЬR-ĐAR HƏM FAKTTAR

SSSR-đaqь вөtə xalьqtьŋ 43 protsentьn, Bөjək proletar revolytsiahьnan huŋ tьvьvsьlar təşkil itə. Beđđeŋ ildə вer genə eşheđ đə juq. Sovet ileneŋ 7 milliondan aşьvraq jəş jegettəre həm qьđđarь izad xeđməte menən məşqyl. SSSR-đaqь вөtə eşselərđeŋ 3 tən вer өləşөnөŋ aşьvraqьn jəştər təşkil itə.

SSSR-đaqь juqarь uqьv jorttarьnьŋ uqьvsьlar hanь вьqa tiklem kyrenməgənsə kyp yŧte. 1914-15 jьldarđь вatşa Rossiahьnda VUZdarđa вөtəhe 124 meŋ student uqьnь. Studenttarđьŋ 36 protsentьn dvorən həm ere cenovniktərđeŋ вalalarь, 10,3 protsentьn ruxaniđər; 11 protsentьn pocotlь grazdandar həm səvđəgərđər; 14,5 protsentьn kulaktar; 24,3 protsentьn meşşəndər; 2,8 protsentьn вaşqasa soslovialarđan sьqqan keşelərđeŋ вalalarь həm qalqandarьn — sit il poddannьjđarь təşkil itte. Meşşəndər soslaviahьna şulaj uq faвrikanttarđьŋ вalalarь la inə. 1935-36 jьldь SSSR VUZdarьnda—525 meŋ həm texnikumdarđa—711 meŋ keşe uqьnь. 900 meŋdən aşьvraq VUZ həm texnikum studenttarь dəvlət stependiahь alalar.

Huŋqь 6 jьl esendə вeđđeŋ ildeŋ juqarь uqьv jorttarь 280 meŋgə jaqьn jəş вelgestər sьqarđь. 1935-36 jьldь texnikumdarđa 711 meŋ keşe uqьnь. Huŋqь вiş jьl esendə texnikumdar 520 meŋdən aşьvraq jəş вelgestər sьqarđь. Faвrik zavod məktəptərenən ularđьŋ jəşəv məlenən alьp, 1,5 million kvalifikatsialь eşselər sьqtьlar.

Millionlaqan eşselər, kolxozsьlar həm xeđmətkər jəştər proizvodstvonan ajьrьlmajьnsa torop kiske VUZdarđa, texnikumdarđa, raвfaktarđa, kurstarđa, urata вelem məktəptərendə uqьjđar. Tik Məskəvđeŋ Stalin ismendəge avtozavodta qьna proizvodstvonan ajrьlmajьnsa torop 18 meŋ eşse uqьj.

1935 jьlđь Sovettar Sojuzьnda ylev 46 protsentqa tiklem tyвənajđe.

Sovettar ilendə 9 millionqa jaqьn fizkul'turniktər вar, şularđьŋ 2 millionь qatьn-qьđđar. GTO znacogьna norma tapşьrьvsьlarđьŋ dəjəm hanь 4,5 million keşegə jetə, şularđьŋ kypselege jəştər.

Min Oktəвr davьlь menən tьvđьm

Batşa samoderzaviahьnan miraŧ вulьp qalqan aŋhьđlьq, tupaŧlьq, kul'turahьđlьq, qəmhedlek sьjfattarь atam həm əsəjemdeŋ oвlektarьnda, əle kyptən tygel genə saqьlalar ine. Uqьv, вelem kytərev, jaŋь texnikaqa өjrənev turahьnda hyđ sьqqanda ular:

— Beđđeŋ nəŧeldə вer genə uqьmьşlь keşe lə вulmaqan. Şulaj đa jəşənek, juq menən kyŋelegeđđe ađđьrmaqьđ — tip qarşь təşələr ine.

Başlanqьs məktəpteŋ II klasьn вөtərgəs tə atajьm mine uqьrqa jөrөvđən tьjđь,—jetər ulьm, uqьnьŋ inde, xuzalьqta eşlə,—tine.

Jьldar yttelər. Ləkin mindəge uqьrqa, texnikaqa өjrənergə вulqan telək artqandan-arttь.

Вьna oşo telək aŧtьnda 1936 jьldьŋ sentəвrendə təvge tapqьr avьldь qaldьrьp qalaqa kildem. Kyp vaqьt ytməne, min Өfөnөŋ parovoz vagon remontlav zavodьna qara eşse itep alьnđьm. Sextarđьŋ şavlь tərmoştarь, undaqь tərtiptər вaşta minə jat tojoldo.

Ləkin kөndər ytev menən min də, вьl jaŋь tormoşqa ejələştem. Zavod jəştərenen kyŋelle kollektive mine lə yđeneŋ joqontohona aldь. Ularđьŋ jarđamь, həm yđemdeŋ tьrьşlьqьm arqahьnda eş ramlьqьnьŋ juqarь kyrhətkestəren вirə вaşlanьm. Maqtanьp əjtməjem, mineŋ isem zavod esendə aldьnqьlar safьna qujьldь. Min yrlənem, mine katelşik itep qujđьlar.

Sentəвr ajьnda вeđđeŋ katelşiktər tөrkөmө ajlьq plandь 170 protsentqa ytəne. Kөnlөk norma 15 klypka вulqan saqta, min unь 30 qa jetkerep ytəp kiləm. Iptəştərem menən jarьşьp eşləjem, şuqa kyrə lə mineŋ eşem đə ramlь, vaqьt ta hiđelməj ytə.

Jəməqət tormoşonda qatnaşьv mineŋ iŋ mavьqqan eşem. Komsomol ojoşmahь miŋə yđeвeđđeŋ tөrkөmdə agitatorlьq eşen alьp вarьvđь tapşьrđь. Min вьnь đur qьđьqhьnьv menən alьp вaram.

Min 1917 kykrəvle jьldar menən вergə tьvđьm. Unьŋ menən вergə yŧtem, kytəreldem həm unьŋ menən ruxlandьm. Ul mine sotsialistik eş ramlьqьnьŋ juqarь kyrhətkestəren вirə alьvsь xeđmət gerojь itep tərвiələne, tiŋhed вəxet вirđe.

Əgər, javьz ujđar mineŋ həm вeđđeŋ ildeŋ milliondarьnьŋ вьl вəxeten tartьp alьrqa, jəki unьn artaвaŋ səskə atьvьna qomasavlьq itergə teləp qul huđalar ikən, ular вeđđən iŋ rəximhed jemerges udar alьrđar.

Frolov Grigori Pavlovic. Oktəвr jəştəşe, PVRZ.

STARŞI LEJTENANT VALEJEF

Cast' uceniegə sьqqan vaqьt ine.

...Starşi lejtenant Valejev Mənir podrazdeleniehe вaştaqь kolonnala ine. Şuqa kyrə oвoronaqa tip tuqtaqas ta keşelər jal itməjsə yk eşkə вaşlanьlar. Kirkələr, kөrəktər, вaltalar eşkə вaşlanь. Ođaq marştan huŋ ajaqtar, kəvđə, quldar talqan, jal itəhe kilə, ləkin «jarьşta artta qalmaj, вurьstь jaqşь ytəjek, yđe вeđđeŋ huqьşqa əđer вulьvьвьđđь kyrhətəjek» tigən feker joqono вer jaqqa qьva, muskuldarđь taqь la nьqьraq eşlərgə quşa.

Вьltьr qьna akađemianь tamamlap sьqьvsь major kyptən inđe oвorona вinokl'e aşa kydətə. Ləkin oвjektivtar kөđgө asьq dalanan, hirək-hirək aqastan вaşqa вer nəmələ asmajđar...

Major tьnьshьđlanьp:

—Jəki mineŋ kyđđərem aldajđar, jəki ular kilep jetməgəndər əle tip, вer nisə qat inspeksia aqzalarьna əjlənep endəşte. Ləkin вaşqalarđa вer nejđə kyrə almanьlar.

Nəq səqət 8 đə Oвorona rajonь jənlənde. Alđan əđerləngən plan вujьnsa ut asьldь. Вarь şul vaqьtta qьna inspeksia oвoronala jatьvsьlarđьŋ urnьn astь. Вajaqь major—jьlmajьp, ьsьn kyŋeldən şatlanьp kөldө. Cast' şundaj jaqşь jəşerenev өsөn maqtaldь.

Вьl ucenielə iptəş Valejevteŋ podrazdeleniehe, jaqşь kyrhətkestər вireve өsөn komandavania tarafьnan rəxmət aldь.

...Starşi lejtenant Valejev вьjьl, dəjəm tantana—Bөjək Oktəвr revolytsiahьnьŋ XX jьllьqь menən, yđeneŋ keskenə genə jyвilejeŋ вajram itəsək—unьŋ Qьđьl armiala xeđmət itevenə вьjьl 13 jьl tula. Jarlь krəŧtiən ulь-Valejev Mənir—вөgөn donjala iŋ kөslө armianьŋ komandire вulьp tora. Вьl ixtiramqa Valejev sovet vlasь вulqanqa qьna ireşə aldь.

Iptəş Valejevte Qьđьl armia yŧterđe, uqьttь. Xəđer ul cast'tə iŋ aldьnqь komandirđərđeŋ вerehe hanala. Unьŋ podrazdeleniehe politik uqьvđan həm fizik əđerlektən вerense urьnđь aldь. Yđe propagandis вulьp eşləj.

Milləttər Sovetьna hajlav вujьnsa Өfө okrugьna aqza itep вildələp, Qьđьl armiestər həm komandirđər uqa yđđərenen ьşanьstarьn tapşьrđьlar. Aldьnqь komandir вol'şevik вьl julda la alda torqan вurьsьn namьŧ menən ytəjəsək.

Bikcəntəj.

Fəndər kandidatь

Min Ileş rajonьnьŋ Jərkəj avьlьnda jarlь krəŧtiən semjahьnda tьvđьm. 13 jəşemə ingəndə jətimlek qarşь aldь. Вьl jьldь əle min, вarь вerense klasstь qьna вөtərgən inem. Bildəle, вьl vaqьtta fəndər kandidatь вulьv, mineŋ xialьma la kilməj ine.

...Min jətim. Ləkin min tərвiənən məxrym itelmənem. Mine Ivanovski вalalar xeđmət koloniahьna urьnlaştьrđьlar. Partia həm xөkymət tarafьnan kyrhətelgən вьl jьlь qajqьrtьv həm xəstər mine kiləsəkkə ьşanьs, uqьvqa dərt menən ruxlandьrđь. Min вөtə kөsөm həm hələtlegemde uqьvqa вirđem. 1923 jьldь вaşlanqьs məktəpte вөtərgəs, Bөrө pedagogia texnikumьna kysereldem. Texnikumdьŋ huŋqь kursьnda uqьqan vaqьtta mine Narkomprostьŋ razvjorskahь вujьnsa ikense Məskəv Dəvlət universitetьnьŋ meditsina fakul'tetьna komandirovajt ittelər.

Вьl jьldar mineŋ өsөn iŋ nьqьşlь uqьv jьldarь вulđьlar. Universitetta vaqьtta professordarđьŋ leksialarьn tьŋlav menən genə qalmanьm. Yđemđeŋ donjaqa qaraşьmdь artaвan kiŋəjtev өsөŋ вөtə kitaptarqa, вigerək tə marksizm—leninizm klassiktarьna, fən ejələrenen xeđməttərenə qajtьp qaranьm. Вьlar mineŋ вelememde tulьlavđa, **ideemde** formalavđa ađ jarđam itmənelər. Вigerək tə, mərxym akađemik—Pavlovtьŋ xeđməttəre mine nьq qьđьqhьndьrđьlar.

Başqortostanda вerense tapqьr dəvlət meditsina institutьn asьvđa aktiv qatnaşьv həm unda artaвan da uqьtьv eşen alьp вarьv вəxte, mineŋ өləşkə lə təştө. Min yđemdeŋ вelememde kiŋəjtev həm tərənəjtev өŧtөndə вer өđləkhөđ eşləjem. 1936 jьlda uq inde min fəndər eşenə kandidatlьq imtixanьn tulьhьnsa tapşьrđьm.

Xəđerge kөndə Başqortostan dəvlət meditsina institutьnda normal'nьj anatomia kafedrahьnda vaqьtlь rəveştə məđirlek vazьjfahьn ytəjem.

Bөjək Oktəвr sotsialistik revolytsianьŋ maqtavlь XX jьlьn min tulь qimmətle qilmi raвotnik—fəndər kandidatь вulьvьm menən qarşьlajьm. Вьnьŋ өsөn min tiŋhed şatlьq həm qorulьq menən tulь. Вьndaj đur вəxetkə ireşev tik вeđđeŋ ildə genə вulьrqa mөmkin.

Min Oktəвr menən tьvđьrьldьm. Ul mine yŧterđe, tərвiələne, qilem juqarьlьqьna kytərđe. Əgər də kərək вula ikən, unьŋ izge granitsahьn haqlarqa min huŋqь tamsь qanьm qalqansь kөrəşəsəkmen.

Loqmanьv.

Beđđə—SSSR-đa jəştər, вөtə вaşqa sovet grazdandarь kevek, xeđmətkə, вelem alьrqa həm jalqa tulь xoquqalьlar.

Qajnan Əmiri.

OKTƏBR QЬĐĐARЬ

Institutьŋ qojaş nurđarьna kymelgən jaqtь zalь вujlap qultьqlaşьp kələşə-kələşə вiş qьđ kilə. Ularđьŋ вatьr atlaqan hər вer ađьmdarьna, qorur вalqьqan kyđđərendə, nur вalqьtьp torqan al jөđđərendə ikhed-sikhed şatlьq, tiŋhed вəxet kyrenə.

Kem huŋ ularqa qarap qьvanmaŧ, kem huŋ ularqa qarap hoqlanmaŧ.

Ularđьn jөđđərendə iŧke qazaplь, qara donjanьŋ ede lə juq, ularđьŋ jөrəgendə iŧke вodoq donjanьŋ вer tamsь kere juq.

Ular „Avrora“ nьŋ prozektordarь вatşa harajьna Bөjək Oktəвrđeŋ signal uttarьn atqan, вьvattar вujьnsa millionlaqan iđelgəndərđeŋ qanьn hьvьrqan вьl harajđь [illegible]letariat armiahь şturmqa alqan [illegible]rđe həm jəş sovettar ileneŋ [illegible]ərə [illegible]ap grazdandar hu[illegible]tarь gerləgən jьldarđa tьv-[illegible]

Qөmөrđərenen вerenense kөnөnən yk вьl вəxetle qьđđarđь Oktəвr yđeneŋ jьlь qosaqьna alqan həm irkələp yŧtergən.

Ular sovet jəştəreneŋ iŋ alqь safьnda kilələr: Maqtavlь Lenin komsomolь aqzalarь ular вөtəhe lə. Başqortostan dəvlət pedagogia institutь studenttarь. Taqь вer jьldan ular juqarь вelemle kadrdar—Oktəвrđeŋ jəş вьvьnьn kommunizm jəmqiəte kөrəşselərе itep əđerləvselər вulasaqtar.

Вьl qьđđarđьŋ вəxtenə hoqlanьp qarap torahьŋ da, irekheđđən: „Əgər вeđđeŋ ildə Bөjək Sotsialistik Oktəвr revolytsiahь jeŋməgən вulha, вьl qьđđarđьŋ jađmьşь qalaj вulьr ine ikən“ tiheŋ.

Javap əđer: Ularđьŋ qөmөr julь, jađmьşь əвiđərenen, əsələrenen ytkən tormoşo kevek yk xoquqhьđ, вer nisə qat вoqavđarqa sormalanьp hьqьrap ytər, kyđđəre iŧke donjanьŋ qara pərđələre aşa jaqtьlьq kyrməj hynerđər ine.

Вьna Səjfetdinьva Gөlli. Başqort qьđь. Əsəhe Gөlsəhərə jarlь tormoş avьrlьqьnda iđelep, 30 jəştə qarsьqqa əjləngən. Uqьvđьŋ nəmə ikənen də вelməgən.

Вьna Insaftdinьva Qəliə. Tatar qьđь. Unьŋ atajь Insaftdin xəđer 67 jəşlek qart. Ul revolytsiaqa tiklem вulqan вөtə qөmөrөn Rəfqetdin mullala вatrak вulьp ytkərgən. Unьŋ ytkən qөmөrөndə вalalarьnan вaşqa вer genə qьvanьsь la вulmaqan. Ə unьŋ вalalarь kyp вulqan. Ul da uqьv tygel, „tөrkө“ lə tanьj almaj qalqan. Şuqa kyrə ul вalalarьnьŋ jađmьşьna qarap şatlanьp вөtə almaj. Вьna unьŋ olo ulь Xəвiв, qьđьl prtizan. Məskəvđə dingə qarşь propaganda institutьn tamamalaqan.

Вьna ikense ulь —Rəmqinur. Вьnьhь—kommunist, kolxoz predsedatele.

Өsөnsө ulь— Mənir, Leningradta xərвi akađemia вөtkən. Xəđer sovet vatanьnьŋ Kөnjaq sigen doşmandarđan haqlaj.

Dyrtense ulь, Sadrьj, şulaj uq xərвi akađemia вөtkən. Вьnьhь sovet vatanьnьŋ Kөnsьqьş siktəren haqlaj.

Ə вerđən вer qьđь Galə—вer jьldan institut вөtөrөp sьqьp, urta məktəp uqьtьvsьhь вulasaq.

Alьqьđ Sajevic Zinanь. Ul вilorus qьđь. Unьŋ ata həm əsəhe yđ ildərendə xөkөm hөrgən вarşinanan qasьp Başqortostan jerenə kilgəndər. Zinanьŋ əsəhe Feokla qarsьq, вөtə jəşlegen yđđərenə вer qolas [illegible]r taвьv өsөn ire Aleksandr Ivanovic menən [illegible]man ərsep ytkərgən. Uqьj đa almaqan, teləhə lə uqa irek вulmaqan. Ə xəđer unьŋ ulь Timafejev ljotcik вulьrqa, qьđь Zina—urta məktəp uqьtьvsьhь вulьrqa uqьjđar.

Вьna Budina Avgustina. Latьjş qьđь. Ul Oktəвrgə jəştəş. Institutta uqьv udarnige. Stalinsel hajlav zakonьnьŋ agitatorь. Alьqьđ Qənejeva Məqəllimənə. Başqort qьđь. Əsəhe Xəkimə elek „əlifte tajaq tip tə вelməgən“. Fəqət revolytsianan huŋ qьna likвizqa jөrөp nađanlьqьn вөtərgən. Ul qьđь Məqəllimənen institutta uqьp juqarь вelemle qьđ вulasaqьn xialьna la kilterə almaqan.

Bөjək Lenin—Stalin partiahь ularđьŋ qьđđarьna sikhed вelem alьvqa, вəxetle jəşəvgə sikhed xoquq alьp вirđe. Şuqa kyrə вьl qьđđarđьŋ jəşlege, əsələrenen jəşlege kevek məŋgelek qaraŋqьlьqta tygel, jaqtь Oktəвr nurđarьnda ytə, hөjөklө vatan ulardь taqь la đurьraq jaqtьlьqqa kytərə.

Вьl qьđđar turahьnda jađqanda, min ulardь вşqalar arahьnan hajlap almanьm. Вьl вəxet, вьl şatlьq, вьl kiŋ, siklənməgən xoquq вarь ularqa qьna xas sifat tygel. Beđđeŋ vatandьŋ hər вer qьđь, hər вer ulь ular kevek yk вəxetle, ular kevek yk şat həm вelemgə, eşkə, jalqa xoquqlь.

Ular вьl tormoştoŋ qimməten вelələr həm şuqa kyrə vatandь doşmandarđan haqlavqa əđerđər. Ular studentkalar qьna tygel, ə PVXO, təđ atьvsьlьq instruktordarь.

Quldarьna qoral totop Bөjək vatandь haqlav postьna вaŧьrqa əđer torqan qьđđar ular.

Sənki ular—Oktəвr qьđđarь.

Unьŋ вydzetь

Şaвalin Vasilide Өfөnөŋ Varoşilov ismendəge ajaq kejemdəre tegev faвrigьnda вelməgən keşe juq. Ul zavodtьŋ iŋ jaqşь eşselərenən hanala. Unьŋ turahьnda maqtap hyđ sьqqanda, Şaвalin вьlaj ti:

— Bөtəhenən də elek—yđ eşeŋde hөjөrgə, unьŋ вөtə neskəlektərenə jaqşь tөşөnөrgə kərək. Ləkin вьl da ađ əle, ьsьn məqənəhe menən juqarь unьştarqa ireşev өsөn, kөndən-kөn yŧep вarqan jaŋь texnikanь həm texnologik protsestarđь jaqşь вelergə kərək.

Şaвalin iŋ qatmarlь eş protsessь—posadka eşen вaşqara. Ul yđeneŋ normahьn urtasa 180 protsentqa ytəj. Məskəvđeŋ Kirov ismendəge komвinat eşselərenen saqьrьvь вujьnsa jəjelderelgən Oktəвr aldь staxanovsьlar unkөnlөgөndə lə, ul faвrika eşselərе esenən iŋ aldьnqь вulьp sьqtь.

Unьŋ jьllьq вydzete urtasa 6 meŋ hum təşkil itə. Jəqni ajьna 500 hum tura kilə tigən hyđ. Şaвalin mul həm kul'turalь tormoşta jəşəj, deŧөrəge, вer ul qьna tygel, вeđđeŋ tьvqan ildə unьŋ keŋek rəxət, şat tormoş menən tə'min itelep jəşəvselər meŋ həm milliondar.

S.

ŞATLЬQLЬ TORMOŞ JЬRĐARЬ

KIŊ HUĐAM GARMUNЬMĐЬ

(Rus taqmaqtarьnьŋ tərzəməhe).

Hudam garmunьmdь kiŋ,
Əjdə, qьđđar jьrlahьn,
Kolxozsьlarđьŋ jəşəven
Belhen bətə donjahь.
Tav başьnda qajьn tora,
Qajьn aђtьnda — dyŋgək,
Bol'şevistik kolxozьbьđ,
Qəbergə inde kulak.
Tulьr bətə buralar
Jaŋь urozaj menən,
Kolxozdarda bed jəşəjbeđ
Stalin ustavь menən!
Mezalarđь juq itep,
Tigedlənek qьrdarđь,
Kyrelməgən uŋьş alđьq
Həjəklə kiŋ qьrđarđan.
Ultьrttьm min biş qajьn
Təđerəmdeŋ təbənə, —
Ul qajьndar baqьşlanqan
Kolxozqa inev kenənə.
Sьqam, baђam baђqьsьma,
Jьrlajьm min jəş keşe:
— Jerđe birđelər məŋgegə,
Bulьr hər saq beđđeke.
Hər aj menən, jьl menən
Jəşəv kyŋelleлənə,
Stalin bedđe kilterđe
Iђ kitkes jeŋevdərgə.
Osoqod qoştar, osoqod,
Đur-đur tərkəmdər menən,
Kreml'gə, Stalingə
Həjləged beđđən sələm.

—*—

Tav artьnda, qojo janьnda...

(Belorussanan Tərzəmə).

Tav artьnda, qojo janьnda...
Qajda halqьn hьv,
Urqьs maşina artьnan
Kəltə bəjləj qьđ.
Oj, bəjləne qьđ, jьrlanь —
Jəşəv rəxət bьl jerđə
Namьђ menən eş eşləjbeđ,
Bətəhe lə əđer beđgə.
Javap itep aşlьqtar
Həjləp birđelər qьđqa:
— Kolxoz bajlьqь bьjьl
Batьr inerđər əjgə.
Xəterləjem, iђləjem min
Ytkən jьldarđa:
Irken, rəxətlek, şatlьq
Bulmaqan unda,
Jal juq ine bit miŋə.
Taŋdan jondođqa tiklem,
Min jalanda eşlənem
Təŋgə ьsьqqa tiklem.
Ə xəđer ər jaŋьsa
Eşləjbeđ eşte,
Kolxozqa ingəs kenə
Min buldьm keşe.
Tormoş bəxetenə tulь
Qьrđarьm, əjəm;
Almaqastaj səskə attь
Maturьm mineŋ!
(BSSR-đьŋ Lyban rajonьnda jađьlqan).

—*—

ALTЬN UKRAINA

(Ukraina jьrь).

Altьn Ukraina!
Ikmək yђtərə torqan,
Hineŋ əsən mineŋ xalqьm
Bik ađ tykməne bit qan.
Hine taptanь doşmandьŋ
Puşkalarь, attarь.
Bik kyp ylde qan esendə
Uldarьŋ, batьrdarьŋ.
Qəjrəte sikkən doşmandar
Hinən kələ almanьlar:
Beđ qьђьrьqlap Qara dingeđđeŋ
Hьvьnan qojondolar.
Ə xəđer irken dalam
Səskələrđən kejende,
Kiŋ qьrđaqь mezalar
Traktordan hərəldə.
Irken xeđmətte maqtajhьŋ
Đur uŋьştarьŋ menən,
Altьn Ukraina,
Ikmək yђtərə torqan!
(Venetski əlkəhe, „Qьđьl habansь" kolxozьnda U. Barabaş hyđđərenən jađьldь).

JAĐQЬ YLƏN

(Cecendər jьrь).

Jađqь yləndəj yђtek beđ
Jəp—jəş batrđar,
Tik beđ batşanan qьvьldьq
Jəp—jəş batьrđar.
Jьrtqьs qoştoŋ qanat aђtьnda
inərəj
Tav jele, jətim kevek,
Başь.. ejə batьr ytkəndə
Ykhed həm jətim kevek.
Tav əђtən baђa bolottar
Itəktəren bьva kyk toman...
Beđ: tьvmaqan bulhaq inə, tinek
Bьvđь beđđe batşa—toman,
Alpauttar əsən batşa jaqşь duђ,
Jaqşь ləkin beđgə tygel!
Beđ bađarđa jərənək, qarap
tujmaj:
Beđđeŋ ikmək, it—beđgə tygel!
Beđ eşlənek jal itməjenşə,
Ber hyđđə əjtməj.
Hudьldь, hudьldь bьl qara tən,
Məskəv batşahь tənə.
Qojaş tьva irtə inənsək:
Qьđьl Lenin ul hin!
Jel dingeđđəŋ qьvđь tomandarđь:
Qьđьl Lenin ul hin!
Lenin tьvđь nisek qojaş tьva,
Qьvьp qaralьqtь aldqtь.
Jarlьnьŋ hər berenə bara ul
Horaşa həm havlьqtь.
Lenin birđe beđđeŋ xalьqqa
Batşa urlap totqanđь:
Javьzlьqtьŋ tamьrьn quptarđь
Tuqandarsa qaraŋь ul
Birđe həm tulь xoquq,
Beđ arьvđarđь belməjbeđ,
Lenin bajraqьn totop.
(Cecen Jnquş ASSR, J. Atagin rajonь, şul uq avьlda A. Cexajьv hyđđərenən jađьldь).

Jaŋь jer aђtь turahьnda

(Xalьq jьrđarь)

Avьl kulaktarь totqan jerđe
Kolxoz, sovxoz xəđer biləgən.
Sovet birgən beđgə jer aktьn,
Qьđьl taђma menən biđəgən.
Sьqtьla qьna bolot, javđь jamqьr
Kittelə genə hyrəŋ bujьna.
Sovet beđgə birgən jьr aktьhь
Kitte inde qəmər bujьna.
Inzenerdar edləp jərəj torqas
Bajqarala altьn tapqandar.
Sovet beđgə birgən jer aktьhьn
Altьn qara menən jađqandar.

Konstitutsia turahьnda

Beđđeŋ jaŋь jađqan zakon
Kitaptarqa əjləngən.
Şul qəđerle matur bulьp
Tormoştarqa bəjləngən.
Jaŋь zakon şulaj jađqan
Bətə eşte jajlarqa:
Barlьq xalьq inə ala
Xəđer beđđə hajlavqa.

QƏĐERLE QUNAQQA

(Gruzinsanan tərzəmə)

Kil hin miŋə qunaqqa ber genə!
Şatlьq menən qarşь alьrmьn,
Ytkərermen bars ojahьna,
Alget tavьn həjlərmen.
Boronqonoŋ xəkəjələren,
Min hine tavqa ytkərəm
Işeterheŋ japraqtarđьŋ tьnьs
şavlavьn.
şьltьravьn halqьn şişmənen —
Вьnda xəđer genə bolan hьv eskən.
Işeterheŋ hin qarqa şavlavьn,
Kyrhətermen qaraqoş ojahьn,
Beləm, jaratьrhьŋ bəjək tav havahьn.
Qalalarqa qaraqanda la jaqşь
xəđer,
Вьnda, qoştar hajravьnьŋ esendə!
Min hiŋə urmanda usaq jandьrьrmьn.
Şaşlьq beşerermen bolon itenən.
Japraqtarđan jəjermen skater,
Botaqtarđan kiђep totqos eşlərmen,
Hin kyŋelle itep xəterlərheŋ,
Kemdə qunaqta bulqanьŋ!
Hin kil, duђtьŋa kilgəndəj, miŋə
Tuqanьŋa kilgəndəj tuqandaj,
Min tavsь, min həjlərmen hiŋə,
Dala, tavdar, kyktər turahьnda.
Min həjlərmen Alget xaqьnda,
Ə hin miŋə Alazan [1]) turahьnda.

1) Alazan—gruzialaqь jьlqa.
(Gruzia SSR Signa—əski rajon, Kizikilə J. Mirianaşvili ismendəge kolxozda jađьlqan).

BEĐĐEŊ JER

(Ukrainsanan tərzəmə).

Qьrqa irtən bik irtə
Sьqam aşьqmaj,
Bojdajdarqa min qarajьm,—
Nindəj jaqşь, oj!
Вьl bit şul bojđaj,
Min səstem unь,
Вьl bit şul jerlek,
Pan xəkəm hərđə.
Qajđa jarlьnь tuqmaha
Sьbьq həm qamsь,
Unda xəđer bojđaj səsə
Beđđeŋ həjəklə kolxoz!
Beđđeŋ teldərđə jьrlana
Maqtavlь jьrđar,
Beđđeŋ qьrđarđa jərəjđər
Kyp traktorđar!
Bətə jerđərđe məŋgegə
Beđgə birđelər
Doşman qulьn huđa ikəŋ—
Quldarь hьŋьr!
Kestə, qəjrətte bətkəheđ
Şanlь ilemdə:
Beđ hьvđarđa la batmabьđ,
Jaŋmabьđ utta.
Beđ nьq bьđ skalalar kevek,
Beđ his hьnmabьđ,
Beđđe jəşərgə sьqarđь...
Bəjək Stalin!
Beđđe jaqtьqa sьqarđь...
Đur bəxet birđe,
Hineŋ ismeŋ Stalin
Jeŋev ələme!
Bar jer əђtənə unь
Beđ kytərerbeđ,
Qəđerle Stalin hiŋə
Rəxmət əjtəbeđ!
Sovet jerendə jəşəjbeđ,
Kyŋelle, şatbьđ!
Namьђ menən ismen unьŋ
Alьp barabьđ!
(Nikolajьvski əlkəhe O. Lepelin rajonь, V. Rogacik avlь kolxozsьlarь hyđđərenən jađьlqan).

(Z. Qotip tərzəmələre).

★

Kolxoz staxanovsьhь
Qьrđa kəltələr jьjnaj
Stalin birgən şatlьqtar
Jərəgebeđgə hьjmaj.
Kolxoz qađđarь jəđələr
Tav aђtьnda jьlqala.
Beđ bit bəxetle jəşəvse
Iŋ şat jəştər donjala. Əxmətşin.

Jaqup Qolmьj jьrđarь.

Lenin turahьnda jьrđar

Вьjьl alqan igen menən
Buralarđь kyməbeđ.
Lenin babaj halqan ildə
Şatlanabьđ, kələbeđ.
Arqь jaqtьŋ ylənen
At aşamaj kyrənen.
Lenin babajđьŋ hyđđəren
Məŋge haqlar jərəgem.
Baqsamdaqь gəl səsəgem
Bigerək matur jəmle lə
Lenin babaj halqan juldь
Jəşəterbeđ məŋgegə.
Əj aldьnda bedərə qajьn
Taŋ jelenən helkenə.
Lenin kytərgən bajraqtь
Təşərə almaђ ber kem də.

Jegettər turahьnda jьrđar

Jeget bulhaŋ kyk atьŋa
Atlana bel hikerep
Eşte həjəp eşləgəndəj
Beje əjdə jelkenep.
Qьđarьp sьqqan qojaştьŋ
Nurь təşə işekkə
Qəmərləkkə qulьm birəm
Ьsьn udarnik jegetkə.
Jəş jərəgem jarhьp tibə
Tal'jan garmun tartqanda,
Əllə nişləp şul jegette.
Haqьnam al taŋ atqanda.

Qьđđar turahьnda jьrđar

Kolxoz qьđь Gəlzəjnəp
Birsətke birđe bəjləp
Qьђьp jaratьp həjđəm,
Udarnik bulqas əjbət.
Qaşь qara həjgənemdeŋ,
Bujь zifa tal hьmaq.
Eşkə jeteđ, hyđgə ођta.
Kələp torqan aj hьmaq.
Qara xrom botinka
Iŋ jaratьp kejgənem
Udarnitsa jeteđ qьđ
Mineŋ ьsьn həjgənem.
Al biđerə—gəl biđerə
Hьvđarđь tulqьndьra.
Udarnitsa matur qьđđar
Kyŋelde hoqlandьra.

***

Alhьv nurqa mansьlьp
Oktəbr taŋь tьvđь,
Bəjək jeŋevđər menən
Ilem qarşьlaj unь.
Beđgə Bəjək Oktəbr,
Izad itte şat qəmər,
Birđe bətməђ bəxetlek
Birde gyzəl jəşlekte.
Həm danlь kəs, dərtle jьr
Ьsьn irek xaqlьqtь.
Birđe baj həm mul tormoş
Qьvьp məŋge aslьqtь.
Təbrikləjem bьl taŋdьŋ
Bəjək izadsьlarьn,
Jəşəhen leninizm.
Jəşə bəjək Stalin.

N. Isməqilev.

***

Matur bulьp teđelep kitkən
Kolxozdar buradnahь
Jal, belemgə xoquq aldь
Hər sovet grazdanь.
Rəxmət iptəş Stalingə,
Bəxet eləşte beđgə.
Mul tormoşta rəxət jəşəp,
Şatlьqtar balqьj jəđđə.
Kyk jəđəndə janьr qojaş
Alhьv nurđarьn səsə,
Qojaş kevek nur hibevse
Stalin məŋge jəşə.

T. Məxəmmətev.

MINEŊ ILEM

Ix ilem, ilem mineŋ
Nur səsep torqan gələm
Urmaŋ, hьvđar, ikməkkə,
Altьnqa tulь jerem.
Qara qara qaraqьđ
Tađa bulhьn arabьđ.
Doşmandarqa tьn alьrqa,
Ərəm beđđeŋ havabьđ.
Utqa totop qьjratajьq
Hər ber doşman agentьn.
Kyđ qarahьndaj haqlaqьđ
Huqьşьp alqan sovettь.
Şat kyŋelle kəj sьqarьp
Garmundarđь hudabьđ.
Irkeŋ sovet tupraqьnda
Jьrđar jьrlap uđabьđ.
Huqalarđь utqa jaqtьq
Traktorlь qьrьbьđ.
Zarlь kəjdərde onottoq
Şat kyŋelle jьrьbьđ.
Jerheđgə jer, hьvhьđqa hьv
Birđe Bəjək Oktəbr.
Taqь şatlьq alьp kiler
Un ikense dekabr.
Iђeged jeldər iђeged
Bəjək Məskəvgə tiklem
Stalingə sələm əjthen
Ural tavđarь xətlem.

Z. Qotip.

TAŊ

(Sьvaşsanan tərzəmə).

Tađa tulqьnьnda şişmənen,
Jaqşь beđgə prəzə jьvьrqa,
Jaqşь beđgə prəzə jьvьrqa.
Tulqьnьndaj irkenlek kilde
Ydgərtergə beđđeŋ jađmьştь.
Ydgərtergə beđđeŋ jađmьştь.
Qatь jəş jamqьrdan huŋ
Tьvđь jəjqorlo taŋ,
Tьvđь jəjqorlo taŋ.
Beđđeŋ eləş jaqtьlandь
Oktəbr davьlьnan huŋ,
Oktəbr davьlьnan huŋ.
Birmənek beđ qьrьbьđđь,
Attan tapatьrqa jetende,
Attan tapatьrqa jetende.
Birməbeđ bьl ildə məmkinlek
Qatьn-qьđđь qaqьrqa,
Qatьn-qьđđь qaqьrqa.
(Sьvaş ASSR, Urmarski rajonь, J. Isakov avlьnda Paraskiva Nikifirovanьŋ hyđđərenən jađьlqan).

HAV BULЬQЬĐ QOŞTAR

Kəndər halqьnajđь,
Yləndər də
Harqьltlandь jerđər bitendə.
Tuqaj bujđarьnda,
Zьjfa taldar
Japraqtarьn qoja tьn kylgə.
Kəđgə asьq
Zəŋgər kyk jəđəndə
Jьlь jaqqa qoştar osalar.
Həm ulardьŋ huŋqь jьrđarь
Beđđeŋ jalandarđь qosalar.
— Hav bulьqьđ qoştar.
— Hav bulьqьđ
Kilerheged beđgə jađ bulqas.
Ilebeđđeŋ kəməş kyldərendə
Jəđəp jərərhegəđ taŋ tьvqas.

Jaqup Qolmьj.

***

Oktəbrđə jetəklənе
Bəjək Lenin bababьđ
Unьŋ kyrhətkən julьnan
Jeŋevđərgə barabьđ.
Taŋ-taŋ attь qojaş qalьqtь
Nurьn hipte donjaqa.
Beđđeŋ ilebeđ əjlənde
Jeŋelməђlek qajaqa.
Handuqastar matur hajraj,
Irtə torop taŋ menən.
Jaqtь tormoşqa ireştek
Stalin julь menən.

Şəkir Validьv.

QЬTAJ JEGETE SUN—CZAN

(XIKƏJƏ)

Bəgəŋgə nomer gazetalarđa min Sun—Czan turahьnda bik kyŋelheđ xəbər uqьnьm. „Qьtajđa huqьş xərəkəttər“ tigən bylektə Şanxajđa Tənjaq vokzalь rajonьnda barqan huqьştarđa. Tənjaq Qьtajqa japon həzyme başlanqas irekle rəveştə armiaqa kilgən student jəştərđeŋ komandire Sun—Czandeŋ batьrđarsa hələk bulьvь turahьnda jađьlqajnь.

Huŋqь ber-ike həjləmdə unьŋ kemlege turahьnda əjtelgən. Ana şul huŋqь həjləmdər bulmaha, min Sun—Czande bəlki xəterləməgən də bulьr inem.

Miŋə iŋ jaqьn duђtьmdь juqaltqan kevek qьjьn buldь. Başьmdь tybən ejep, bik ođaq ujlanьp ultьrđьm. Jərəktə asьv qajnanь. Kyđ aldьma uramqa tyşəlgən taştarđь qubarьp, qəm tejəlgən toqtar əjəp jahalqan barrikadalar kilde. Вьna min unь kyrəm kevek. Вьna eşse urmandarьnda japon bombalarь şartlaj. Вьna qьtaj universitetьnьŋ bəjək korpustarь avalar, kəlgə əjlənep osalar. Ubьlqan stenalar, jemerek tyşəmdər jalqьn həm saŋ arahьnda, lobaratorialarđьŋ qьjralqan priborđarь, jalqьn jalmap barqan bibliotekalar kyrenə. Eşse qatьndar, jep kevek nəđek ajaqlь, đur qorhaqlь balalar aqьldan şaşqan kevek jəgerələr. Đur stenalar avьp ulardь seben iđgən kevek iđələr, japon samoljottarь tybəndən osop pulemjottan atalar. Uramdarđь qarahьv qьđьlqa bujap qan jьlqalarь aqa...

Min haman quldarьmdь başьmdan almaj ultьram. Hanhьđ xətirələr kino-mexanik aşьqqanda qaraqan kartina kevek hyđ aldьnan ytələr. Ləkin min Sun—Czandь qьna kyrəm. Unьŋ qьtaj xalqьnda hirək osoraj torqan dərəђ hьđьqlь jəđə, şomort kevek qara kyđđəren qьђьp, ere, aq teştər tedməhen kyrhətep kələve mineŋ kyđ aldьnan kitməj.

Ul mine alьђqa tarta.

Min unьŋ menən təvge həm huŋqь osoraşьvьmdь xəterləjem.

Min ul vaqьtta SSSR Manczuria sigendə bələkəj genə ber qalala xeđmət itə inem. Qinvar urtalarь ine bulha kərək, beđgə ber kən qəđəttəge təђlə bulmaqan narədkə barьrqa tura kilde.

Beđđeŋ narədkə kilgən jer qalanьŋ munsahь ine. Ləkin bьl xəl beđđe artьq qəzəpləndermənе. Kyrşe ildə huqьş xərəkəttəre barqanda, granitsala tərlə xəldərđeŋ bulьvь məmkin.

Min dezurđa ikense smenala toroqa tejeş bulqanqa mineŋ ber ađ vaqьtьm bar ine. Sьqьp munsanь qaraj başlanьm. Eje, munsa. Вьna tigən əjbət munsa. Вьna bьl başta đur tədrəle, tađa,jaqşь bylmələr—ajrьm nomerđar. Ə tege başta şundaj uq jaqtь, tađa, jaqşь bylmə, ləkin đur — munsanьŋ dəjəm bylege bulьrqa tejeş. Koridor menən totaş kətəp torov, tьşqь kejemdərde sisev bylməhe. Ləkin munsamь huŋ bьl bəgən, tygel? Xalьqtarь la beđđeŋ qala, beđđeŋ il keşeləre tygel. Вьnda xəđer Manczurianьŋ japondarqa qarşь kərəşkən armiahь — partizandarь urьnlaşqandar. Ular kisə genə beđđeŋ granitsanь ytep sьqtьlar. Huŋqь huqьş texnikahь menən qorallanqan japondarđьŋ qьђьmьna tyđə almaqandar ular.

Min koridorđaŋ baram həm bьl qəzəp armianь qarajьm. Вьna ajrьm nomer aldьnda əsəv baђьp təralar. Ulardьŋ berehe urtasa buj[illegible] tədəv kəvđəle, xakį təђəndəge [illegible] [illegible] dod — bьl ularđa batal'o[illegible] mandire. Ikensehe đur kəvd[illegible] van qьna, əђtəndə jaqşь jəşel sukno menən tьşlanqan jaqşь mex jaqalь tun. Avьr huqьştar đa, jul da unь artьq jonьotmaqan. Şulaj đa ul bojoq. Unьŋ kiŋ bite, eskə batьp barqan kyđđəre həm qalьn irendərendə nervtar kəsərkənese həm kyŋel qajtьv eđđəre belenə. Ul qatь manczur təməkehenən eşləngən xuş jeђle jьvan papiros tarta. Əsənsəhə, jəşe, min jaqьnaja başlaqas, əlege jьvanьna qarap smerno baђьp niđer əjtte həm borolop koridorđьŋ ikense başьna taban kitte. Min unьŋ təђən də, pitlitsahьndaqь ajrьv bildələren də kyrə almanьm. Вьlar ofitserđar ine.

(Davamь kiiəhe handa)

Əkrəm Vəli.

Jəştər jьrlajđar

Beđđeŋ ildə sotsializm jeŋeve kiŋ qatlam xeđmətsən massalarđьŋ material kən-kyreş şarttarьn [illegible] Kyləlde. Elek qala sittərenen jeveş podvaldarьnda, eşse bistələr tip atalqan hađlьqtarđa, zemlənkələrđə jəşəgən eşselər jaqtь đur əjđərgə kyste. Qəmərđəren kulakqa eşləp ytkərgən, kulak malь menən bergə ađbarđarđa jəşəgən batraktar, jarlь vaqьtta jaŋь unьşqa jetkənse aşarlьq ikmək ala almaqan urta həm jarlь krəђtiəndər— kolxozdarđa mul tormoş menən jəşəj başlanьlar. Вьl xəl yđe menən kyp jaŋьlьqtar, tarixi ydgəreştər kiiterde. Iŋ elek xalьqtьŋ kul'tura talaptarь tarix kyrməgən bejeklekkə kytərelde. Milliondarqa xalьq massalarь kul'turahьđlьqtьŋ iŋ berense həm iŋ qəbəxət tərə bulqan gramotahьđlьqtь bətərđələr. Məktəptər, klubtar həm kino-teatrđarđьŋ seltəre kiŋəjđe. Qalala qьna tygel, avьlda la kul'tura, belem həm hər vaqьt yđ əђtəndə eşləvđe talap itə torqan jaŋь professialar barlьqqa kilde. Вьnan ber nisə jьl elek ber nəmə belməgən avьl malajđarь itep iђəpləngən jegettər bəgən jalandar bujlap traktorđar, kombajndar jərətələr. Jaŋь juldar bujlap avtomaşina jərətələr, aeroklubtar tədəp osov eşenə əjrənələr.

Beđđeŋ ilden bəxetle jəştəren meŋ tərlə eş qьđьqtьra. Ulardьŋ belem alьv xoquqtarь təp zakon menən bildələngən. Ulardьŋ alqь juldarь jaqtь, ьşanьslь. Teləgən eştərenə, teləgən professialarьna ular tulь ьşanьv menən totonalar həm ađaqьna alьp barьp sьqalar. Şuqa jəştər yđđəren vatandьŋ ьsьn xuzahь itep hiđələr. Unь bar nəmənən artьq həjələr. Tuqan ilden hər ađьmь, hər eşe ulardь sikheđ tulqьnlandьra. Ular kykkə kytərelep, dinged təbənə təşəp donja rekordtarь qujalar. Ular jeŋələr, jaŋь jeŋevđərgə ьmtьlalar həm izad itələr.

Ulardьŋ izadь başqa tarmaqtar menən bergə əđəbiət əlkəhendə lə kəslə tulqьn bulьp kilə. Ьsьn məqnəhe menən qala həm avьl armialaqь bətə xər professialaqь jəştər şiqьr, jьr, xikəjə həm pjesalar jađalar. Bar millətteŋ jəştəre yđđərenəŋ bəxettəre, şatlьqtarь həm ulardь şundaj bəxetle itkən tuqan ildəre Bəjək Lenin, Bəjək Stalin turahьnda jьrlajđar.

Hər aj menən, jьl menən,
Jəşəv kyŋellənə.
Stalin beđđe kilterđe,
Iђ kitkes jeŋevdərgə.
(Rus xalqь taqmaqtarьnan).

Beđ nьqbьđ skalalar kevek,
Beđ his hьnmabьđ.
Beđđe jəşərgə əjrətte,
Bəjək Stalin.
(Ukraina xalьq jьrđarьnan).

Ə xəđer ər jaŋьsa
Eşləjbeđ eşte,
Kolxozdarqa ingəs kenə
Min buldьm keşe
(Beloruss xalьq jьrьnan).

Lenin birđe beđđeŋ xalьqqa
Batşa urlap totqandь,
Jerheđđərgə jer, hьv birđe
Javьzlьqtьŋ tamьrьn quptarđь.
(Cecen jьrđarьnan).

Yђterer đə vatan, irkələr đə
Haman şulaj yrgə kytərer.
Haman jeŋev menən işeteler
Beđđeŋ jəşlegebeđ kykrəve.
(T. Arьђlanьv).

Başlap əđəbiətkə kilevselər, başlap jьr, şiqьr jađьvsьlarđьŋ jađqan əjberđərendə jьş qьna texnika həm xudozestьvo jaqьnan kyp kenə kəmselektər bulha la, ular đa hər vaqьt beđđeŋ ilden xalьqtarьn tulqьnlandьrqan nəmələrgə javap birev bar, xalьqtarđьŋ ьsьn tojqolarьn, kyŋelđəren birev bar. Revolytsion jalqьn sikheđ opitimizm—jaqtьlьq həm kyŋellelek bar.

Вьŋa şuqa kyrə lə əđəbiət eşe başьnda bьjьlqa tiklem ultьrьp kilgən xalьq doşmandarь jəştər izadьnьŋ bьl aqьmdarьnan uttan qurьqqan kevek qurьqtьlar. Ular bətə tər saralar menən jəştər izadьna yђergə məmkinlek birmənelər. Sjezdarđa, Plenumdarđa tantanalь rəveştə beđđə fələn tiklem əđəbiət tyŋərəge bar, beđđə fələn tiklem jəş jađьvsьlar yђte tip aldanalar, ə eşkə kilgəndə gel kire jaqqa həjrənelər. Jəştərđeŋ nasar həm zianlь əjberđəren kyktərgə kytərep maqtanьlar, zianlь jaqqa taban tədətergə kəŋəş birđelər, jaqşь əjberđəren xurlanьlar, kymdələr həm kymergə tьrьştьlar. Вьl qorotqosloq eşenə qarşь hyđ əjtergə teləp avьđ asqan keşelərđe jetəkselekkə qarşь sьqьv tip atanьlar. Xatta partia jetəkselegenən riza bulmav tip narьqlavqa tiklem barьp jettelər.

Ləkin jəştərđeŋ jađqь taşqьndar kevek jьqьlьp alqa ьmtьlqan izadьn ular bьva almanьlar. Jaqtь sextarđьŋ, kiŋ dalalarđьŋ staxanovsь brigadalarьnda, Qьđьl armia castərendə davьl jəşəv kevek jaŋьrap jьr tьvđь, jьr yђte.

Beđđeŋ gazeta həm zurnaldar redaksialarь hər kən unarlaqaŋ şiqьrdar jьrđar alalar. Ulardьŋ kybehen jəştər jađa. Ular bəjək Stalin, qəđerle vatan, kyŋel, mul tormoş turahьnda jađalar.

Jəş balalar maqtap jьrđaŋ jьrlaj,
Ul hyrətte totop qulьna.
Qart əbidər jebək menən sitləj
Ul hyrtte đurlap, ololap.
(T. Arьђlanьv «Stalin rəseme»).
Əj aldьnda bəđrə qajьn
Taŋ jelenəŋ helkenə
Lenin kytərgən flagtь
Təşərə almaђ ber kem də.
(Jaqup Qolmьj).
Alhьv nurqa mansьlьp
Oktəbr taŋь tьvđь
Bəjək jeŋevđər menən
Ilem qarşьlaj unь.
(Isməqilьv).
Kolxoz qađđarь jəđələr
Tal aђtьnda jьlqala
Beđ bit bəxetle jəşəvse
Iŋ şat jəştər donjala.
(Q. Əxmətşin).

Beđđeŋ il—talantlьlar ile. Beđđə iŋ talantlь jəştər yђələr. Ulardьŋ yђeven ber nindəj bandittar đa bьva almanь həm bьva almaђtar. Ular taqь la beđđeŋ danlь ilebeđ kevek kykrəp yђerđər.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

Ələ „Oktəbr natiskahь" tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4064

1937-se jьl
12 Nojəbr
№ 109 (1157)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bətə ildərdeꞑ proletarꞑarь, berləşegeꞑ!

Leninse

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Ɵfɵ Volodarski 2. Telefon № 85—04

KOMSOMOL HƏM SSSR VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVDAR

Sovet jəş ьvьnьnьꞑ bəjək xoquqь bulьr, jəştər ojoşmalarьna SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kanidattar qujьvqa xoquq birelev tora. Bьl xoquq Oktəbr sotsiailistik revolytsia tarafьnan huqьşьp alьnqan, həm Stalinsel Konstitutsiaqa jadьlqan.

Verxovnьj Sovetqa hajlavdar—beddeꞑ ildeꞑ tormoşonda iꞑ dur politik vaqiqa. Partia həm komsomol tarafьnan jətəkselek itelgən millionlaqan jəş hajlavsьlar, sotsializmdьꞑ aktiv tədəvsələr, hajlavdarꞑьꞑ tarixi—12 dekabr—kənenꞑə politik aꞑlьlьq həm tuplanqanlьqtьꞑ ɵlgɵhɵn kyrhəterdər, beddeꞑ tьvqan ilebeddeꞑ iꞑ ьꞑqьls həm iꞑ jaqşь keşelərenə—Lenin—Stalin partiahь eşenə, kommunizm eşenə ajьrqьhьꞑ birelgən keşelərgə yddərenen tavьştarьn ber kyꞑelꞑən birerdər.

Bьvьndar arahьnda, atalar həm balalar arahьnda jemerelməhələk ьꞑqls bəjləneş—revolytsia keşeləreneꞑ xarakterlь certahь. Stalin epoxahьnьꞑ toqomdarь—jəş eşsələr, kolxozsьlar, uqьvsьlar, jəş sovet intelligenttarь, yddəren bətə bəxetle, azat tormoştarь menən eşse sьjnьfqa, bɵjək bolʼşeviktar partiahьna burьsь ikənlektəren bik jaqşь aꞑlajdar.

Stalinsel epoxahьꞑ jəş ьvьnь alꞑьnda tormoşqa bьna tigən jul, sikheꞑ məmkinlektər həm kiꞑ gorizonttar donjahь asьla. Sovet jəştəre tulь qanlь politik tormoş menən jəşəjdər. Deputattar hajlavdar beddeꞑ ildə bətə xalьqtьꞑ bulьp tora. 18 jəşkə jetkən bətə grazdandar, rasa həm millət ajьrmahьna, sotsial sьqьşьna qaramaħtan, deputattar hajlavdarqa qatnaşьrqa həm hajlanьrqa xoquqlьlar. Stalinsel Konstitutsiaꞑьꞑ 135 statjahьnьꞑ ap-asьq əjtelgən formulahь partia həm eşse sьjnьftьꞑ keşe ətənən keşe ekspl'oatatsiahь bulmaqan sotsialistik jəmqiətte irekle rəveştə tədəvgə xedmətsəndərdeꞑ xoquqь əsən arьmaj-talmaj kərəşevenen tulь epoxahьn esenə ala.

Bɵjək Oktəbr sotsialistik revolytsia keşelekteꞑ iꞑ jaqşь xialdarьn bojomqa aşьrdь, xedmətsəndərde xəjerselek həm tuꞑьv baddahьnan kytərde, beddeꞑ jəştərgə, bətə xedmətsəndərgə birgən kevek jəşərgə həm kommunizm xaqьna izad itergə bətə xoquq həm məmkinlektərde birde. SSSR xalqьnьꞑ qьrьq protsenttan artьqraqь—sotsialistik qorolostoꞑ jaqşь şarttarьnda tьvqan həm tərbiələngən ьvьn. Nindəj kəs, xedmət həm xedmətsəndərdeꞑ doşmandarь menən nindəj kileşməhələk sьjnfi kərəştər xaqьna, partia beddeꞑ ildeꞑ bojondoroqhodloqon haqlap qalьv, xalьqqa sotsializm jeşemtəren huqьşьp alьv turahьndaqь tərən fekerde, jənle həm matur formala jəştərdeꞑ aꞑьna jetkerergə kərək.

Kapitalizm donjahьnda ekonomik həm politik xoquqhьdlьq — jəştərdeꞑ qədəttəge ɵləşə. Faşizm jəştərde kapitaldьꞑ tьꞑlavsanı həm hyd endəşməj torqan qoldarь xələnə kilterə, ularqa ber genə xoquq — tuꞑьp qaltьrav həm astan ylev xoquqь qьna birelgən. Həm bьqa qapma-qarşь—sotsializm ileꞑdə jəş grazdandardьꞑ jaqtь, politik aꞑlь tormoşo. Iztimaqi tormoşta, dəvlət menən idara itevdə aktiv qatnaşьv bojevoj Sovet jəştəreneꞑ həm unьꞑ avangardь Lenin komsomolьnьꞑ alьştьrqьhьꞑ bildəhe bulьp tora.

Staxanovka, paraşutiska, Lenin komsomolьnьꞑ aktiv rabotnige buꞑqan Tatʼjana Fjodorovanь beddeꞑ ildeꞑ bətə xedmətsəndəre, bətə sovet jəştəre belələr. Bьna şunьꞑ əsən də «Paməti revolytsii 1905 goda» isemle Məskəv—vagon remontlav zavodьnьꞑ eşseləre, inzenerdarь həm xedmətkərdərenen hajlav aldь jьjьlьşь ber tavьştan 1915 jьl tьvqan, VLKSM aqzahь, Metrostrojdьꞑ ataqlь staxanovkahь Tatʼjana Viktorovna Fjodorovanь Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep bildələne. Tatʼjana Fjodorova—Lenin—Stalin partiahь tərbiələgən politik aꞑlь jəştərdeꞑ jənle kəvdələneşe.

Jəş, qurqьvdь belməj torqan batьr bulqan Sovettar Sojuzь Gerojь Sergej Cernьjxtь Uralvagon zavodьnьꞑ 7 meꞑ eşseləre, inzenerdarь, texnik həm xedmətkərdəre Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep bildələnde. Komsomolʼsk—na Amure qalahьnda maşina tədəv zavodьnьꞑ eşseləre, inzener həm xedmətkərdəre Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep, danlь patriotka komsomolka Valentina Xetagurovanь bildələne. Urus — Martanovski rajonь «Putʼ Lenina» kolxozь kolxozsьlarьnьꞑ hajlav aldь jьjьlьşь, partiahьꞑ kolxozsьlardьꞑ təqdime bujьnsa Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kolxoz predsedatele, komsomoles Ali Gucigovtь bildələne. Komsomol qatьnqьꞑ traktor brigadahь brigadire, unьꞑ danь Ukrainanan həm unan sitkə lə kykrəgən Paşa Angelinanь — Politotdel ismendəge kolxoz kolxozsьlarьnьꞑ hajlav aldь jьjьlьşь ber tavьştan Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep bildələne.

Tap bьna oşondaj eşse həm krəʼtiəndər bəxete əsən tajşanmaj kərəşevselərde, Oktəbr sotsialistik revolytsiahьnьꞑ tuqrь uldarьn həm qьddarьn xalьq Verxovnьj Sovetqa deputatalьqqa kandidat itep bildələj. Beddeꞑ ildeꞑ jəş keşelərə, ular Stalinsel bişjьllьqtar jьldarьnda, SSSR-dь industrialaştьrьv həm kolxoz tədələşən ьꞑqьtьv əsən bulqan kərəştərdə, qatь sьjnfi kərəştərdə yꞑtelər həm sьnьqtьlar. Partia əsən bulqan, xalьq bəxete əsən bulqan jəşəvdən başqa ulardьꞑ jəşəvdəre juq.

Bolʼşevistik partia jetəkselegendə bulqan, dyrt millionlь komsomol, Verxovnьj Sovetqa hajlavdar vaqtьnda jəştərdeꞑ bətə qatlamdarьna joqonto jahavda nindəj qevətle, aktiv kəs ul! Komsomoldьꞑ kəndeꞑ ydək politik burьsь—Verxovnьj Sovetqa hajlavdar ytkərevgə jentekləp əderlənev həm bətə jaqlap partiaqa jardam itev. Hajlav kampaniahьnda bojevoj, aktiv qatnaşьv, bьl eşkə qala həm avьl sovetь jəştərenən bətə qatlamdarьn da ьlьqtьrьv, — hər ber komsomol ojoşmahьnan həm hər ber komsomolestan bьna nəmə talap itelə xəder. Iꞑ jetdi politik ekzamendь unьşlь ytəv, xəl itkes etaptarda jəştər massalarь menən bergə, həm ul massalardьꞑ başьnda bulьv, ular menən bergə Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kandidattar bildələv—Lenin komsomolьnьꞑ namьɵ eşe.

Bətə jəştər arahьnda hajlav aldь agitatsiahьn həm propagandahьn ojoştorov, jəştərdeꞑ başьnda torov həm ulardь ydeꞑ menən jetəkləp alьp barьv, hajlav ucastkalarьnda aktiv rəveştə eşləv, — bik mɵhim, bətə kəstərdə kəsərkənderevdə talap itə torqan burьs. Ukeneskə qarşь jьş qьna bətə jəştər arahьnda tərən rəveştə aꞑlatьv eşe alьp barьv urьnьna, komsomol ojoşmalarьnьꞑ jetəkseləre politik şaltьrav həm bylengən agitatordardьꞑ hanьn iꞑəjev menən mavьqalar.

VLKSM-dьꞑ hər ojoşmahьnьꞑ, hər ber komsomolestьꞑ javaplьlьqь xəder kyp tapqьr arta. Bigerək tə komsomoldьꞑ əhəmiəte həm role avьlda ajrьvsa dur. Partia ojoşmalarь bulmaqan urьndarda Verxovnьj Sovetqa hajlavdar vaqtьnda kolxoz massalarьn ojoştorovda, partiaqa tərlə jaqlap jardam itev komsomol jelkəhenə təşə bit.

Komsomolestardьꞑ Stalinsel toqomo ydeneꞑ bətə jəştərdeꞑ politik aktivlegen tuplaj həm ojoştora beleven eştə rəħlər. 1937 jьldьꞑ 12 dekabrendə Verxovnьj Sovetqa hajlavdar kənendə, komsomolestar, jəş eşse həm krəʼtiəndər, sovet keşeləreneꞑ qurqьvdь belməj torqan bьvьnьna bəxetle tormoş birgən, bɵjək əsələre bulqan—Bətə Sojuz Kommunistik partiahьna qajnar rəveştə birelgənlektəren həm məxəbbətteren kyrhəterdər.

(Pravda).

Bətə jəştər menən bergə

Malajad rajonь «Nur» kolxozь təvge komsomol ojoşmahь Verxovnьj Sovetqa hajlavqa qarata eşte jaqşь qьna ojoştorop jebərde. SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie komsomolestar arahьnda qьna tygel, bətə jəştər menən ɵjrənelə. Uqьvsьlar bətəhe lə kərəkle uqьv materialdarь menən təʼmin itelgəndər. Kolxozsьlar arahьnda ɵjrənev əsən 5 komsomoles berketelde. Komsomolka Jalaltdinьva nadan kolxozsьlardь uqьtьv eşendə birelep eşləj. Ular arahьnda besedalar alьp bara. Komsomolestar qalqan massaqa ɵlgə kyrhətələr. Şunьꞑ əsən də komsomoles staxanovsь Qibadullin Zəki Sovetta ucastka hajlav komssiahьna predsedatel itep hajlandь.

Kolxozsьlar arahьnda kulʼtura eştəre lə jəjep jebərelde. Dram tyꞑərək ojoştorolop, ajьna 5 tapqьr ydeşməkər kisələr ytkərelə. Bьnda kyberək jəş talanttar qatnaşalar. 1 nojəbrdə ytkərelgən jəş qatьn-qьddardьꞑ rajon konferensiahьnda konsert qujьlьp, bьnь dur qьɵhqьnьv menən qaranьlar. Bьlar menən bergə jeteşheꞑlektər də bar əle. Biblioteka mədire Vahapьva (komsomolka) yd eşendə javaplьlьq hidməj. Biblioteka jьş qьna bikle tora. Unda sьqarьla torqan stena gazetahь huꞑqь kəndə bətənləj tuqtaldь.

Sadьjqьv. A.

Jəş hajlavsь qatьn-qьddardьꞑ rajon konferensiahь

VLFSM-dьꞑ Qьjqь rajon komitetь 29 oktəbrdə jəş hajlavsь qatьn-qьddardьꞑ rajon konferensiahьn ytkərde. Konferensiala SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar həm qatьn-qьd jəştərdeꞑ burьstarь turahьnda doklad tьꞑlandь. Konferensiala bulьvsьlar hajlav kənenə tiklem gramotahьdlьqtь bətərəv, qatьn-qьd jəştər arahьnda politik massovьj eşte jaqşьrtьv bujьnsa yd ɵhtərenə jəklәmələr aldьlar.

●●●

Işembajьv jaqşь jetəkselek itə

Işembaj rajonь, «Tratav» kolxozь ergəhendəge komsomol ojoşmahьna jetəkse bulьp Işembajьv Əvbəker iptəş kilev menən, jəştər arahьnda politik-tərbiəvi eştər julqa halьndь.

Xəder, politik uqьvdar yd vaqьttarьnda ytkərelep kilələr. Komsomol jьjьlьştarь dur aktivlek menən, yd-ydendə tənqit nigedendə udqarьla. Kolxoz jəştəreneꞑ buş vaqьttarь ərəmgə udmaj. Ular kis hajьn klubqa jьjьlalar. Unda teləgən gazeta-zurnalьn, kitabьn uqьj alalar. Bьndaqь jəştər adnahьna ber tapqьr konsert, spektakeʼdə qujalar.

Q. Byləkbaj.

OKRUG HAJLAV KOMISSIALARЬNA AСЬQ XAT

Вeđ, tyвəndə qul qujьvsьlar, hər вereвeđ ajrьm rəveştə, tərlə zavodtarđan, kolxozdarđan həm tərlə өlkə həm okrugtar hajlavsьlarьnьꞑ hajlav aldь kəꞑəşmələrenən totoş вer talaj hajlav okrugtarь вujьnsa вeđđe Verxovnьj Sovet deputatlьɋьna kandidattar sьjfatьnda kyrhətevđəre turahьnda telegrammalar aldьq.

Вeđđeꞑ kandidaturalarьвьđđь qujɋan вөtə hajlavsь iptəştərgə вeđ ьşanьstarь өsөn tərən rəxmət əjtəвeđ.

Ləkin şunь вelderevđe kərək tip iѣəpləjвeđ ki, zakon вujьnsa вeđđeꞑ hər qajhьвьđ hajlav okrugtarьnьꞑ tik вerehendə genə tavьşqa qujьla alɋanlьqtan, вeđ, kommunisttar həm VKP(в) УК aɋzalarь вulьvьвьđ sьjfatьnda kyrhətmələr horap VKP(в) УК-nə mөrəzəɋət ittek. VKP(в) УК вeđgə вaşqa okrugtarđan yđ kandidaturalarьвьđđь alьrɋa həm tyвəndə kyrhətelgən hajlav okrugtarьnda вallatirovajt' itelevgə kyrhətmə вirđe:

Andrejev A. A. — Sojuz Sovetьna, Aşxaвat hajlav okrugь, Tөrөkmənstan SSR.

Вlyxer V. K. — Sojuz Sovetьna, Voroşilovski hajlav okrugь, Alьѣ—Kөnsьɋьş krajь.

Вulganin N. A. — Milləttər Sovetьna, Məskəv qala hajlav okrugь, Məskəv qalahь.

Вudjonnьj S. M. — Sojuz Sovetьna, Şepetovski hajlav okrugь, Ukraina SSR.

Voroşilov K. Je. — Sojuz Sovetьna, Minski qala hajlav okrugь, Вelorussia.

Jezov N. I. — Sojuz Sovetьna, Gor'kovski—Leninski hajlav okrugь, Gor'ki qalahь.

Zdanov A. A. — Sojuz Sovetьna, Volodarski hajlav okrugь, Leningrad qalahь.

Kaganovic L. M. — Sojuz Sovetьna, Taşkentski—Leninski hajlav okrugь, Уzвəkstan SSR.

Kalinin M. I. — Milləttər Sovetьna, Leningrad qala hajlav okrugь, Leningrad qalahь.

Kosior S. V. — Sojuz Sovetьna, Leninski hajlav okrugь, Kiev qalahь.

Kosarev A. V. — Sojuz Sovetьna, Ordzonikidzevski hajlav okrugь, Ukraina SSR.

Krupskaja N. K.—Sojuz Sovetьna, Serpuxovski hajlav okrugь, Məskəv өlkəhe.

Litvinov M. M. — Sojuz Sovetьna, Petrogradski hajlav okrugь, Leningrad qolahь.

Molotov V. M.—Sojuz Sovetьna, Molotovski hajlav okrugь, Məskəv qalahь.

Mikojan A. I. — Milləttər Sovetьna, Jerevanski—Stalinski hajlav okrugь, Armenia SSR.

Manuilski D. Z. — Sojuz Sovetьna, Akmolinski hajlav okrugь, Qazaɋstan SSR.

Mexlis L. Z. — Sojuz Sovetьna, Kuntsevski hajlav okrugь, Məskəv өlkəhe.

Petrovski G. I. —Milləttər Sovetьna, Dnepropetrovski hajlav okrugь, Ukraina SSR.

Stalin I. V. — Sojuz Sovetьna, Stalinski hajlav okrugь, Məskəv qalahь.

Xruşcev N. S. — Sojuz Sovetьna, Krasnopresnenski hajlav okrugь, Məskəv qalahь.

Cuвar' V. Ja. — Sojuz Sovetьna, Xar'kovski avьl hajlav okrugь, Ukraina SSR.

Şvernik N. M. — Milləttər Sovetьna, Sverdlosvki hajlav okrugь, Sverdlov өlkəhe.

Ejxe R. I. — Sojuz Sovetьna, Novo-Siвirski hajlav okrugь, Novo-siвirski qalahь.

Уđ-yđenən aꞑlaşьla ki, вeđ VKP(в) УК neꞑ вьl kyrhətmələren ytəv өsөn qaвul ittek.

Tejeşle hajlav komissialarьnan вeđđeꞑ oşo вelderevevеđđe diqqətkə alьvđarьn həm deputatlьqqa kandidattarđь terkəgən vaqьtta unь dokument itep qaravđarьn horajвьđ.

ANDREJEV A. A.
ВLYXER V. K.
ВULGANIN N. A.
ВUDJONNЬJ S. M.
VOROŞILOV K. Je.
JEZOV N. I.
ZDANOV A. A.
KAGANOVIC L. M.
KALININ M. I.
KOSJOR S. V.
KOSAREV A. V.
KRUPSKAJA N. K.
LITVINOV M. M.
MOLOTOV V. M.
MIKOJAN A. I.
MANUIL'SKI D. Z.
MEXLIS L. Z.
PETROVSKI G. I.
STALIN I. V.
XRUŞCEV N. S.
CUВAR' V. Ja.
ŞVERNIK N. M.
EJXE R. I.

ŞIŞMƏ RAJONЬ LENIN ISMENDƏGE KOLXOZDЬꞐ KOLXOZSЬLARЬ SOJUZ SOVETЬNA DEPUTATLЬQQA KANDIDAT ITEP,

Zalikin həm Vəkilev iptəştərđe

HƏM MILLƏTTƏR SOVETЬNA DEPUTATLЬQQA KANDIDAT ITEP

Timerɋəlina Şərifə iptəşte kyrhətələr

Вeđ kolxozsьlar, kolxoznitsalar Sojuz Sovetь həm Milləttər Sovetьna kandidaturalar kyrhətev turahьndaɋь məs'ələne mөđəkərə itep, Sojuz Sovetьna kandidat itep, xalьqtarđьꞑ julвaşsьhьn, iꞑ jaqşь duѣьn, ucitelen — Вөjөk **Stalinde**, unьꞑ soratniktəre **Molotov, Kalinin, Kaganovic, Zdanov, Voroşilov, Jezov, Mezlauk** iptəştərđe kyrhətev turahьnda xalьqtarđьꞑ tavьşьna đur şatlьq menən quşьlavьđ.

Вeđ, yđ tarafьвьđđan, Sojuz Sovetьnda kandidattar itep, VKP(в) nьꞑ Вaşqortostan Өlkə Komitetь sekretarь, qart вol'şevik iptəş Zalikinde, вeđđeꞑ rajon «Qьđьl jul» kolxozьnьꞑ kolxozsьhь juɋarь urozaj өsөn Lenin ordenь menən nagradlanɋan iptəş Vəkilevte kyrhətəвeđ.

Jьjьlьş Zalikin, Vəkilev iptəştərđən Өfө avьl hajlav okrugь вujьnsa вallotirovkalanьvɋa rizalьq вirevđəren horaj.

Jьjьlьş Milləttər Sovetь deputatlьɋьna kandidat itep, VLKSM-dьꞑ Вaşqortostan Өlkə komitetьnьꞑ elkke sekretarь, VLKSM Уđək komitetь sekretarь, Lenin—Stalin partiahь eşe өsөn вirelgən kөrəşse **Timerɋəlina Şərifə** iptəşte kyrhətə.

Jьjьlьş Timerɋəlina iptəştən Өfө avьl hajlav okrugьnan Milləttər Sovetьna вallotirovkalanьvɋa rizalьq вireven horaj.

STALIN QOJAŞЬ AѢTЬNDA

7-se nojəвr...

Өfө irtəhe 1937 jьldьꞑ təvge qarь menən kilde.

Jer qojaşhьđ. Ləkin jer өѣtөndə вөgөn вaşqa nurđar вalqьj... Qajhь ɋьna jortqa, qajhь ɋьna qьjьqqa qarama, ularđa qьđьl вajraqtar jelвerđəj; qajhь ɋьna uramɋa, qajhь ɋьna mөjөşkə kilep sьqma ularđa ɋorur saftar menən вarɋan kolonnalarđьꞑ al вajraqtarь kyđđeꞑ javьn ala.

Өfө demonstratsialarь revolytsion majđandan вaşlana. Qalanьꞑ tөrlө jaɋьnan sьqqan demonstrattar şul revolytsion majđanɋa qarap atlajđar. Ular вajraqtarɋa solɋanɋandar. Jьr, muzьjka jaꞑьravь uramdarđь qaplaj.

Səɋət 11. Miting asьldь. Triвunala Вaşqortostan xөkymәte həm VKP(в) nьꞑ Өlkə Komitetь вjuro aɋzalarь, VKP(в) nьꞑ Qala Komitetь raвotniktəre, Qьđьl Armia vəkildəre.

Mitingta Вaşsovnarkom predsedatele iptəş Şəjmarđanьv, Qьđьl Armianьꞑ №-se cast' вojesь həm PRZ eşselərе vəkile, qatьn-qьđđarđan Mostafina hөjlənelər.

...Fəqət Oktəвrđən huꞑ ɋьna вeđgə jaqtь tormoş tьvđь, fəqət Oktəвrđən huꞑ ɋьna elek yđ ɋөmөrөn aslьqta, jalanɋaslьqta uđɋarɋan eşsəndərgə вəxet, şatlьq kilde, вer kemdə, вer nindəj faşist ete lə вeđđeꞑ вьl вəxeteвeđgə, вeđđeꞑ вьl mul tormoşoвьđɋa вьsьraq quldarьn huđa almaѣtar, əgər qul huđьvsьlar вulha ular yđ jerđərendə tuqmalasaqtar.

Majđanda Qьđьl Armiestərđeꞑ ura tavьştarь kytərelđe. Ura tavьştarь alьѣtarɋa jaꞑьrap kitte.

Kolonnalar revolytsia majđanьnan qala esenə huđьlalar. Təvge qar halqьnь qolaqtarđь semetə. Ləkin hər kemdeꞑ qanь **jegerme jьl** şatlьɋь menən qajnaj, həm halqьnlьq вөtөnləj hiđelməj, вөtөnləj juɋala. Keşelər şat jөđ, jaꞑьravlь jьrđar menən kөslө tulqьn hьmaq aɋьlalar... Demonstrattarđьꞑ ytev julь: revolytsion majđan—K. Marks uramь—Stalin—Lenin uramь—Kul'tura harajь... Kul'tura harajь ergəhendə triвuna. Triвunanan xөkymət aɋzalarь həm partia ojoşmalarь vəkildəre вer-вer artlь uđɋan kolonnalarđь təвrikləjđər.

— Jegerme jьllьq!—nindəj dəhşətle kөs, nindəj вatьr ɋəjrət вulьp işetelə. Unьꞑ nurđarь uramdar өѣtөndə hanhьđ qьđьl вajraqtar вulьp kytərelgəndər, unьꞑ tavьşь meꞑ-meꞑ avьđđarđan jьrlanɋan jьrđar вulьp aɋьla.

— Jegerme jьllьq!—nindəj jaвaj hyđ. Ləkin ul вөgөn keşelek donjahьna jaꞑь jəşlek kiltergən oktəвrđeꞑ ɋөmөrө вulьp, jer jөđөndə asьlɋan өr jaꞑь eranьꞑ tiꞑdəşhed jəşlege danь вulьp jaꞑьraj.

Kolonnalar triвuna ergəhenən ytələr.

Qьđьl Armia castəre... Вojestar horo şinildərđə tigeđ saftar menən matur həm nьq вaѣьp ytələr. Horo şinildər kyđ aldьnda qoros stena вulьp kəvđələnələr đə ileвeđđeꞑ qaqşamaѣ krepostьn xəterlətələr. Ular tađa, kөslө şat jərəkle вojestar. Ulardьꞑ jөđđərendə xalьq teləge kyrenə. Ulardьꞑ jөđđərendə vatanɋa mөxəввət, doşmanɋa asьv kyrenə.

Qьđьl Armia castərenən huꞑ PVRZ, Depo eşselərе kolonnahь. Ular kolonnahь aldьnda đur itep eşləngən parovoz, vagon makettarь, xalьqtar dahie Lenin—Stalin portrettəre. Stalinsel Konstitutsia Sovet xalqьnьꞑ вəxete tigən lozung, diagrammalarɋa qaraɋьđ. Ular вeđđeꞑ jeꞑevđəreвeđ turahьnda hөjləməjđər meni? Ular вьl qьvanьstarđьꞑ səвəвen asьq itep hөjləjđər: Sөnki вeđ xeđmətkə xoquqlьвьđ, вeđ, jalqa, вelemgə xoquqlьвьđ, sөnki вeđđeꞑ hər өjgə mul tormoş kilđe.

Kyp kolonnalar өѣtөndə «12-se dekaвr" kalindarь kilə. Вer nisə urьnda Verxovnьj Sovetqa kyrhətelgən kanditattarđьꞑ rəsemdəre: Stalin, Molotov, Kalinin, Mizlauk həm вaşqalar.

Jəşəhen Verxovnьj Sovetqa вerense kandidat xalьqtarđьꞑ hөjөklө atahь dahieвeđ hөjөklө Stalin!

—Urra—urra!!... Ur—ra—ra...

Вьl tavьş өđөlөp вөtməj, ikense kolonnanьꞑ tavьşь jalɋana.

Nindəj genə jəştəge keşelər atlamaj вөgөn вьl kolonnalarđa. Aq haqallь qarttar đa, şat jөđle jəştər đə, вəxetle вalalar đa ytələr Məktəp вalalarь ytələr. Ulardьꞑ quldarьnda yđđərenə jəşlek, tulь вalalьq xoquqьn вirgən Konstitutsia, unьꞑ izadsьhь Stalin kilə. Ular jөrəgendə ana şul Konstitutsianьꞑ вөjөk şatlьɋь həm dahi eşeneꞑ, dahi aqьlьnьꞑ his qasan jujьlmaѣlьq danь, his qasan onotolmaѣlьq mөxəввəte kilə.

Ana, sal haqallь qart, Stalin portretьn juɋarь kytərep həm ul portretqa ajrьm mөxəввət menən ɋorur atlaj. Ana qьđьl galstuklь pioner şul portrette kytərgən. Ul, portrette nisek вulha la matur itep, вөtə xalьqqa la kyrhəterlek itep totorɋa tьrьşa. Həm yđe вer portretqa, вer iptəştərenə qarap şat jьlmaja... Ana oloɋajɋan qatьn, jəş qьđ, jeget həm вaşqa jөđləgən, meꞑləgən keşelər Stalin portretьn kytərgəndər. Həm ulardьꞑ вөtəhendə lə вьl portretqa ajrьm mөxəввət, ajrьm jalqьnlьq jəşəj.

Kolonnalarđa jegerme jьllьq şatlьq menən вergə doşmandarɋa qarata nəfrət asьv вara. Fəqət вeđđeꞑ xalqьвьđ ɋьna iꞑ nьq hөjə, jarata вelgən kevek iꞑ kөslө nəfrət tə, asьv đa haqlaj вelə həm jemerges udar вirə ala. Вьna Kolonnalarđa kilgən unar meꞑdər... ular вer vaqьtta la jeꞑev menən genə mavьɋьp doşmandarьna вulɋan kyrə almavsьlьqtarьn qaplap qalđьrmanьlar. Sөnki ulardь Вөjөk Partia həm unьꞑ julвaşsьhь Вөjөk Stalin şulaj өjrətte.

Kөndөdgө səɋət ikense jartь la demonstratsia tamamlandь... Ləkin demonstratsiala вarɋan jьrđar đa, şatlьqlь tojɋolar đa вөtmənе, ular haman davam itte. Ular jьlь, jaqtь вylmələrgə kysep mul həm təmle, hьjlь өѣtəldər ergəhendə davam itte.

PARTIA HƏM XƟKYMƏT JETƏKSELƏRE TARAFЬNAN KREML'DƏ METALLURGIA HƏM KYMER PROMЬJŞLENNOSЬNЬꞐ JETƏKSE RABOTNIKTƏREN HƏM STAXANOVSЬLARЬN QABUL ITEV

29 oktəbrđə kis menən, partia həm xɵkymət jetəkselərе, Abьr Promьjşlennost' Xalьq Komissariatьnda bulqan kəꞑəşməgə qatnaşьvsь metallurgia həm kymer promьjşlennosь rabotniktəren Kreml'də qabul ittelər.

Qabul itevđə metallurgia, koksximia, timer rudahь həm agneupor predpriatielərđeꞑ direktorđarь, inzenerđarь, sex nacal'niktəre, masterđarь həm eşse-staxanovsьlarь, şaxtjorđar-staxanovsьlar, kymer trestarь upravləjuşşiđəre, şaxta mɵdirđəre həm Abьr Promьjşlennost' Xalьq Komissariatь rabotniktərenən 400 keşe qatnaştь.

7 səqət 30 minutta, metallurgtar həm kymerselər jьjnalqan, Granovitaja palata binahьnda qajnar ovatsia menən qarşьlanqan **Stalin, Molotov, Kaganovic, Voroşilov, Kalinin, Mikojan, Jezov, Cubar', Xruşcov, Bulganin, Mezlauk, Şkirətov** iptəştər kyrenələr.

Abьr Promьjşlennost' Xalьq Komissarь iptəş **L. M. Kaganovic** besedanь asьp bьlaj tine:

Iptəştər! Beđđeꞑ kəꞑəşmələrđeꞑ eşenən huꞑ metallurgtar həm kymerselər đuƀьq obstanovkahьnda partia həm xɵkymət jetəkselərе menən osoraşьv xɵrmətenə ireşələr. Metallurgia, kymer, koksximia, agneupor həm timer rudahь promьjşlennosь eşselərenə kyrhətelgən đur xɵrmətte, min, ular eştə aqlarđar, tip ьşanam.

Iptəştər, xɵkymət aqzalarь! Metallurgtar həm kymerselər xəđer vaqьtlь bulqan qьjьnlьqtan sьqarqa tьrьşalar. Beđđeꞑ kəꞑəşmələ beđ jeteşheđlektərebeđđe bol'şeviktərsə, Stalinsə asьp haldьq, qьƀqa srokta jaꞑь kytəreleşkə ireşev ɵsɵn ularđь jeꞑev julьn bildələnek. Bьnьꞑ zalogь şunda ki, staxanovsьlarđьꞑ saftarь artalar.

Berense tosttь, beđđeꞑ danlьqlь eşselərebeđ, staxanovsьlarьbьđ həm metallurgia promьjşlennosьnьꞑ jətəkselərе ɵsɵn kytərəbeđ. Heđđeꞑ havlьqqa iptəştər!

Kymer—ti, iptəş Kaganovic davam itep,—ul xalьq xuzalьqьnьꞑ bɵtə tarmaqtarь ɵsɵn ađьq. Unan başqa energia juq, eşləvse zavodtar, transport juq, şunьꞑ ɵsɵn kymer promьjşlennosь xalьq xuzalьqьnda xəl itkes urьndь biləj. Kymer promьjşlennosь rabotniktəre, kymer promьjşlennosьnьꞑ jaꞑь juqarь kytəreleşkə saqьrьv ɵsɵn xəđer đur kɵstəren halalar. Kyptən tygel Donbassta normalarьn 200 həm 300 protsentqa ytəvse 14 meꞑ jarьm şaxtjorđar-staxanovsьlarđьn, bьna tigən keşelər—xeđmət gerojđarьnьꞑ sljottarь yttelər. Ular hyđ birđelər həm Donbass şaxtjorđarьnьꞑ kymer sьqarьvđь kytərəsəktəre Donbasstьꞑ kymer promьjşlennosьn kytərəsəktəre turahьnda iptəş Stalingə belderevđe horanьlar. Şundaj uq vəqđəne, Məskəv aƀtь, Kuznetski, Karaganda həm başqa bassejndarđьꞑ kymerselərе lə birələr.

Kymer promьjşlennosьnьꞑ danlьqlь şaxtjorđarь, staxanovsьlarь, aldьnqь komandirđəre ɵsɵn, ularđьꞑ havlьqtarь həm səskə atьvđarь ɵsɵn tost kytərəbeđ.

Iptəş Kaganovictьꞑ huꞑqь hyđđəre şavlь qul sabьvđar menən qaplana. Bɵtə zal ođaq itep metallurgtarđь həm danlьqlь kymer Donbassьnьꞑ, şulaj uq Məskəv aƀtь bassejndьꞑ vəkildəren qotlaj.

Bьnan huꞑ iptəş Kaganovic, xalьqtarđьꞑ bɵjɵk julbaşsьhь, hɵjɵklɵ həm tuqan iptəş Stalin ɵsɵn tost kytərə.

— Iptəştər! Iptəş Stalindeꞑ bɵjɵk, tuqan həm hɵjɵklɵ isme, bɵtə xalьq menən, staxanovsьlarđьꞑ danlьqlь isemđəre menən nьq bəjləngən. Iptəş Stalindeꞑ havlьqь ɵsɵn! (davьllь ovatsia. Bɵtə qatnaşьvsьlar ajaq ɵƀtɵ torop, xalьqtarđьꞑ julbaşsьhь iptəş Stalinde ođaq baƀьlmaqan qul sabьvđar həm «Ura» qьsqьrьvđar, «Jəşəhen hɵjɵklɵ Stalin» tigən hyđđər menən qotlajđar).

Iptəş Kaganovic, bɵtə Abьr promьşlennost' jaꞑь kytəreleşkə ireşergə tejeşlegen kyrhətep, eşselər, staxanovsьlar həm bɵtə qalqan tarmaqtarьnьꞑ jetəkselərе, neftselər, ximiktar, tɵđɵvselər, elektrostansialar, baqьr rudniktəre, tɵƀlɵ metal həm hirək metal zavodtarьnьꞑ rabotniktəre, altьn priskahь rabotniktəre, geologtar, torfsьlar, Abьr promьjşlennost' narkamatь rabotniktəre ɵsɵn tost kytərə. Iptəş Kaganovic Abьr Promьjşlennost' Xalьq Komissariatьnan kyptən tygel bylengən maşinalar tɵđɵlɵşɵ həm oborona promьjşlennosьnьꞑ eşselərе həm jetəkselərе ɵsɵn tost kytərə (qul sabьvđar).

Iptəş Kaganovic SSSR Xalьq Komissarđar Sovetь predsedatele Vəceslav Mixajlovic Molotovtьꞑ iꞑ qart metallist, SSSR УВК predsedatele Mixail Ivanovic Kalinindeꞑ; Sovettar Sojuzь marşalь, oborona narkomь Klimenti Jefrimovic Voroşilovtьꞑ; beđđeꞑ ađьq promьjşlennosьn ojoştorovsь həm unьꞑ narkomь iptəş Anastas Ivanovic Mikojandьꞑ; SSSR eske eştərenеꞑ danlьqlь narkomь iptəş Nikolaj Ivanovic Jezovtьꞑ; VKP(b) УK sekretarь iptəş A. A. Andrejevteꞑ; qunaqsьl Qьđьl Məskəvđeꞑ; Məskəvlelərđeꞑ həm Məskəv bol'şeviktərenеꞑ jetəksehe N. S. Xruşcovtьꞑ; SSSR həm RSFSR xɵkyməte aqzalarьnьꞑ havlьqtarьna tost kytərə (ovatsia həm «Ura» tavьştarь).

Qьƀqa hyđ menən iptəş Molotov, metallurgtarđьꞑ həm kymerselərđeꞑ staxanovsьlar ɵsɵn, Abьr Promьjşlennost' Xalьq Komissarь Lazar' Moisejevic **Kaganovic** ɵsɵn tost kytərə.

«— Beđđeꞑ ildə bulqan promьjşlennostьꞑ iꞑ mɵhim tarmaqtarьnan berehe bulqan—qara metallurgia rabotniktərenеꞑ kəꞑəşməhe tamamlandь. Heđđeꞑ alda,—ti iptəş Molotov, — jebərelgənde qьvьp jetev ɵsɵn əle bik kyp eşləjhe eş tora—.

Stalin: « Kytəreleş aldьnan qajhьber qьjьnlьqtar arqьlь ytərgə».

Molotov,—«Iptəş Stalin, kytəreleş aldьnan bulqan qьjьnlьqtь jeꞑev zarurlьqь turahьnda əjtə. Beđ ьşanabьđ ki, metallurgtar, bьl qьjьnlьqtarđь jeꞑərđər həm ularqa tejeşle bulqan urьndь bilərđər. Şundaj uq urьndь həm kymer promьjşlennosь rabotniktəre lə bilərđər.

— Rɵxsət itegeđ,—ti iptəş Molotov, — Heđgə lə qara metallurgiala, kymer promьjşlennosьnda həm Abьr promьjşlennosьnьꞑ başqa tarmaqtarьnda, timer julsьlarđьꞑ Lazar' Moisejevic Kaganovic jetəkselege aƀtьnda ireşkən uꞑьştarь kevek uꞑьştar telərgə (ovatsia, „Ura“ tavьştarь).

Iptəş Voroşilov yđeneꞑ hyđendə, Qьđьl Armiaqa şundaj qorallanьrqa, doşmandar qurqa torqan şundaj kɵs bulьp əverelergə mɵmkinlek birgənlege ɵsɵn, metallurgtarqa həm kymerselərgə, Abьr promьjşlennost' rabotniktərenə ьsьn kyꞑeldən qьđьl armies rəxməte tapşьra. «Ləkin mineꞑ rəxmətemdə, — ti iptəş Voroşilov — talap itev đə bar, beđđeꞑ Vatanьbьđđьꞑ Oboronahьn taqь la jaqşьraq eşlərgə, kyberək metall həm kymer birergə, ə beđđeꞑ qoralsьlarьbьđ beđgə taqь la mɵkəmmələşterelgən maşinalar birergə burьslьlar» (Ovatsia, Qьđьl Armiaqa həm unьꞑ jetəksehe iptəş Voroşilovqa „Ura!“ tigən tavьştar).

Iptəş Stalingə hyđ birelə. Bɵtə qatnaşьvsьlar ajaqqa baƀalar həm iptəş Stalingə davьllь ovatsia jahajdar. «Ura» «Jəşəhen, beđđeꞑ hɵjɵklɵ, tuqan iptəş Stalin!» tigən tavьştarь jaꞑьraj.

— Iptəştər, — tip yđeneꞑ hyđen başlaj iptəş Stalin — mineꞑ tost ber ni tiklem yđgəlekle həm qəđəttə bulmaqansaraq bulьr. Beđđə tosttarđь jetəkselər, şevtar havlьqьna, julbaşsьlar ɵsɵn, narkomdar ɵsɵn kytərev qabul itelgən: Bьl əlbittə nasar tygel. Ləkin ɵlkən jetəkselərđən başqa taqь jetəkselərđeꞑ urtalarь həm bələkəjđəre bar. Ular, bьndaj bələkəj həm urta jetəkselər beđđə un meꞑləp hanalalar. Ular skromnьj keşelər, ular alqa tьqьlьp barmajđar, ular kyrenməjđər đə tejerlek. Ləkin ularđь kyrməv huqьrlьq bulьr ine. Sɵnki beđđeꞑ bɵtə xalьq xuzalьqьnda proizvodstvonьꞑ jađmьşь oşo keşelərgə bəjle. Şulaj bulqas, beđđeꞑ xuzalьq jetəkselegeneꞑ jađmьşь la ularqa bəjle tigən hyđ.

Beđđeꞑ urta həm bələkəj xuzalьq jetəkselərebeđđeꞑ havlьqьna! (ovatsia, „Ura“ tavьştarь).

Ɵmymən jetəkselər turahьnda əjtergə kərək. Ular qьđqanьsqa qarşь, sovet qoroloşo şarttarьnda tarix ularđь nindəj juqarьlьqqa kytərgənen qajhь vaqьt aꞑlap jetkerməjđər. Ular, beđđeꞑ şarttarđa xuzalьq jetəksehe bulьv — ul bɵjɵk xɵrmətkə həm bɵjɵk pocotqa ireşev, eşselər sьjnfь tarafьnan, xalьq tarafьnan bɵjɵk ьşanьsqa ireşev ikənen qajhь vaqьt aꞑlap jetkerməjđər. Elekke vaqьtta, kapitalizm vaqьtьnda, xuzalьq jetəkselərе, unda hər tɵrlɵ direktorđar, upravləjuşşiđər, sex nacal'niktəre, masterđar, xuzalarđьꞑ — kapitalisttarđьꞑ bəjle ettərе iƀəplənə inelər. Xalьq ularđь doşman kyrə ine, sɵnki ular xuzalar mənfəqəttərenə, kapitalisttarđьꞑ tabьşь ɵsɵn xuzalьq menən jetəkselek itələr, tip hanaj ine. Beđđeꞑ sovet qoroloşonda, kirehensə, xuzalьq jetəkselərenеꞑ xalьqtьꞑ ьşanьsь həm hɵjɵve menən fajđalanьrqa bɵtə nigeđlektəre bar, sɵnki ular xuzalьq menən ber ɵjɵm kapitalisttarđьꞑ tabьşь ɵsɵn tygel— ə eşselər sьjnfьnьꞑ mənfəqəte ɵsɵn, bɵtə xalьq mənfəqəte ɵsɵn jetəkselek itələr. Bьna ni ɵsɵn xozəjstvennik zvaniehe beđđeꞑ şarttarđa juqarь zvanie bulьp tora, ə sovet şarttarьnda jetəkse bulьv— xalьq kyđe aldьnda juqarь xɵrmət həm ьşanьsqa ireşev tigən hyđ. Xozəjstvenniktərgə nisbətən xalьqtьꞑ ьşanьsь, ul đur eş iptəştər. Jetəkselər kilələr həm kitələr, ə xalьq qala. Tik xalьq qьna ylemheđ. Bɵtə qalqandarь ytep torovsь. Şuqa kyrə xalьq ьşanьsьn qəđerləj belergə kərək.

Yđeneꞑ juqarь rolen aꞑlaqan həm tɵşɵngən, həm sovet xuzalьq jetəksehe zvaniehen tɵşɵrɵv həm tybənəjtevgə ber kemgə lə jul qujmavsь beđđeꞑ xozəjestvinniktərebeđ havlьqьna! (ovatsia „Ura“ tavьştarь).

Iptəştər! Beđđeꞑ arala, xalьq xuzalьqьnda jaꞑь eşteꞑ pionerđarь, staxanovsьl xərəkəttеꞑ bojestarь bar. Oşo pionerđar həm jaꞑь eşteꞑ bojestarь havlьqьna! Staxanov, Djukanov, Izotov, Rəboşapki iptəştər həm başqalar havlьqьna! («Ura» tavьştarь).

„Ađaq kilep, metallurgiala domna eşeneꞑ jaꞑь həm iƀke bojestarь havlьqьna, həm bɵtəhenən elek domenşik iptəş Korobov havlьqьna, atahь — Korobov, unьꞑ ulь, domenşik Korobovtarđьꞑ bɵtə semjahь havlьqьna, Korobovtar semjahь eşteꞑ jaꞑь metodtarьnan qalьşmahьn ɵsɵn!“ (davьllь alqьştar „Ura“ tavьştarь).

Atahь—Korobov, iptəş Stalingə mɵrəzəqət itep tybəndəgelərđe əjtə: „Iptəş Stalin, min inde qart, ləkin min, heđđeꞑ teləgegeđđe ytəv ɵsɵn həm başqa metallurgtarđan alda bulьv ɵsɵn bɵtə kɵsɵmdɵ halasaqmьn“.

Partia həm xɵkymət jetəkselərenеꞑ metallurgtar həm kymerselər menən bulqan duƀtarsa osoraşьvđarь jartь tɵndən artьqqa hudьldь. Qabul itevđə qatnaşьvsьlar ɵsɵn, SSSR-đьꞑ Xalьq artisь, ordenlь prof. Aleksandrov jetəkselegendəge, Qьđьl bajraq ordenlь Qьđьl Armia jьr həm bejev ansambelenеꞑ koꞑsertь birelde.

Konsert đur uꞑьş menən ytte.

Klass hajьn ɵjrənev ojoştoroldo

Beloret rajonь, Sərmən pedagogia ucilişşehe studenttarь arahьnda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav polozeniehen ɵjrənev kiꞑ jəjelderelde. 9 klasstь esenə alqan ucilişşeneꞑ hər ber klasьna agitatordar təqəjenlənep, ular zanətiene yđ vaqtьnda ytkərep baralar. Bьqa bɵtə studenttar đa ьlьqtьrьlqan.

Əxmət Kərimьv.

GRAMOTAHЬĐLЬQQA ƟJRƏTEVSE UQЬTЬVSЬ BIKBULATЬVA TURAHЬNDA

Zvanok ʙuldь... Məktəp ʙinahьnda tuđan həm tavьş kytərelde. Balalar ьđƣьşa həm ʙer-ʙerehe menən tɵtkələşə-tɵrtkələşə klassqa tuldьlar. Ular tɵrkɵmɵ artьnan uqьtьvsь la klassqa inde. Unьꞑ jɵđɵndə qaʙalanьvsanlьq həm yđen ʙalalar aldьnda totovьnda jьjnaqhьđlьq kyrenep tora. Kejemeneꞑ jьjnaqhьđ ʙulьvь, səseneꞑ tuđƣan ʙulьvь, klassta ultьrьvsь ʙalalarƣa unьꞑ turahьnda nəməler ujlarƣa mɵmkinlek ʙirə. Balalar đa uqьtьvsь apalarьnan ɵlgɵ alьp ʙulha kərək, ʙɵtəhe lə ɵţ kejemdəren halmaj ultьralar, ə ʙaş kejemen halmaj ultьrьv jaʙaj ƣəđət ʙulьp kitkəngə kyrə uqьtьvsь Bikʙulatьva ularƣa iƣtiʙar đa itməne.

Dəres ʙaşlanƣansь, 20 minut vaqьt ytep tə kitte. Ul oşo vaqьt esendə dəreste nəmənən ʙaşlarƣa ʙelməj aptьrap torƣandan huꞑ rus tele dərese ytkərergə qarar itte. Oşo arala xat taşьvsьnьꞑ uƣa «Krasnaja ʙaşkiria» gazetahьn kilterep ʙireve lə avьr xəldən sьƣarьvƣa jarđamlaştь. Unьꞑ kyđđəre ʙik jьldamlьq menən gazeta ʙitenən jɵgɵrɵp sьqtьlar. Ul taqtaƣa jađьr ɵsɵn ike jɵmlə hajlap aldь həm «zultoj dver», «krasnoj doska» tip jađьp ta qujđь. Dəres ʙaşlanьvьn zarьƣьp kɵtkən ʙalalar ʙьl jɵmləne aşьƣьslьq menən kyserep jađa ʙaşlanьlar. Nəq ʙьna oşo vaqьtta uqьtьvsь Bikʙulatьva ɵsɵn kɵtɵlməgən xəl tьvđь. Balalarđьꞑ ʙerehe «apa, apa dɵrɵţ jađmajhьꞑ» tip qьsqьrđь. Yđeneꞑ gramotahьđlьƣь turahьnda ʙalalarđьꞑ ƣəjepləven ul işetməţkə tьrьştь. Ləkin ul yđenə qarşь hyđ əjtevse ʙalalarƣa «talaplь» ʙulьvđь onotmanь. Rizahьđlьq kyrhətevse ʙer nisə ʙalaƣa tənʙih jahap ta həm ularđь ajaqqa ʙaţtьrьp ta aldь. Xata jađьrƣa teləməvse Donƣa «nuka Don, ʙaţ əle hin, pocemu jađmajhьꞑ?»—tip tə endəşte. Oşondaj ʙaţьm aţtьnda yđeneꞑ gramotahьđlьƣьn ʙalalarƣa ʙirergə tьrьştь. Ulardь dyrt hyđgə dyrt xata menən jađьrƣa ɵjrətte. Eş unьꞑ menən genə tuqtalьp qalmanь. Oşondaj uq xatalar əsə tele gramatikahь ɵjrənev dəresendə lə qaʙatlanьp kilgən. Balalarđьꞑ dəftərđe arfografik həm gramatik xatalar menən sьʙarlanьlƣan. Bikʙulatьvanьꞑ gramotahьđlьƣь ƣəjeʙe menən uqьvsь ʙalalar saf rus telen ʙođop hɵjlərgə, russa ƣьna tygel, əsə telendə lə xata jađьrƣa ɵjrənələr. Bьna III klass uqьvsьhь Ismə ƣilden əsə tele dərese dəftəre. Dəftərđe uqьtьvsь Bikʙulatьva ʙarlap sьqqan. Ləkin ul Isməƣildeꞑ xatahьn tɵđətev urnьna yđe 109 hyđgə 16 arfografik xata jeʙərgən. Ə rus telenən 28 hyđgə 18 xata ʙar. Oşolaj đa jomart uqьtьvsь uƣa «posredstvnnьj» ʙildəhe qujƣan. Beđđeꞑsə Dəvləkən rajon xalьq məƣarif ʙylege Isməƣil avlь ʙaşlanƣьs məktəp uqьtьvsьhь Bikʙulatьva menən qьđьqhьnha unьꞑ gramotahьđlьƣь ɵsɵn iꞑ təvlə yđenə «ʙik nasar» ʙildəhe qujьp, uqьtьvsьlьq ismen aqlaj alƣanƣa tiklem, unь eşenən ʙuşatьp torha jaqşьraq ʙulmaţ ine mikən? Bьnan huꞑ ʙəlki Bikʙulatьva la yđ eşenə javaplьraq qarar həm maqtavlь eştə məs'yliətlek hiđer ine.

Məvlytьva Nailə.

Komsomol ojoşmahь ʙuldьrьvđь horajʙьđ

Qanaqaj avlь, Maqar rajonьnda đur ƣьna avьldarđan hanala. Bьl avьldaƣь jəş jegettər həm qьđđar, ʙaşqa avьldarđaƣь jəştərgə qaraƣanda, kyp han təşkil itələr. Bьl xəl ular arahьnda politik tərʙiə eşeꞑ jəjep jeʙərev ɵsɵn kyp kɵs horaj. Ləkin ʙьndaƣь jəştərđeꞑ kɵndəlek eştəre menən ʙer kemdə qьđьqhьnmaj. Komsomol ojoşmahь juq. Ə VLKSM-dьꞑ rajon komitetь, „Qanaqajđa komsomol ojoşmahь ojoştorajьq“ tip ʙarƣan jəştərđeꞑ teləktəren tormoşqa aşьrmaj. Heđđeꞑ avьldьꞑ jəştəre ʙɵtəhe lə xuligan, ular menən nisek komsomol ojoşmahь ojoştorahьꞑ, — tigən javap qajtaralar. Baţьv eşenən ʙer genə kɵn də qalmaj eşləgən maqtavlь jəştərđeꞑ (Nurmɵxəmmətev M., Irkəʙajьv D., Janʙajьv M.) komsomolƣa aƣza ʙulьp inev ɵsɵn đur teləktəre ʙulha la, ularđьꞑ teləge oşo kɵngə tiklem tormoşqa aşqanь juq.

Bьndaƣь jəştər yđđəreneꞑ ʙuş vaqьttarьn ərəmgə uđƣaralar. Kluʙta ularđьꞑ kyꞑeldəren asьrlьq ʙer genə ujьn da ʙulƣanь juq. Ul remontlanmaƣan, təđərələre vatьq.

Bьnan ʙaşqa avьlda ʙer uqьv jorto ʙar. Ləkin ul da jəştərđe yđenə tarta almaj. Jəştər kis menən unda jьjьlhalar đa, uqьv jortonoꞑ hər vaqьt hьvьq ʙulьvь, irkenləp gazeta — zurnaldar uqьj almavđarь hɵđɵmtəhendə kire qajtьp kitergə məzʙyr ʙulalar. Kul'turnik Aʙьjzgildin yđ eşe menən qьđьqhьnmaj. Ul kolxoz patefonьn eskelek məzlestərenə jɵrɵtɵp vattьrtьp ʙɵtɵrtkən. Uqьv jorto ike dana gazeta ƣьna aldьra.

Bьnda taƣь la ʙer kyꞑelheđlek ʙar. Ytkən jьl ƣьna jəştər qatnaşlьƣь menən OSOaviaxim ojoşmahь ojoştorolƣajnь. Bьl ojoşma la əle haman eşkə ʙaşlaƣanь juq. OSO predsedatele Janʙajьv „eşem kyp, heđđeꞑ vaq-tejək eşeged menən ʙulaşьrƣa vaqьtьm juq əle“ tip kenə jeʙərə. Jəştərđeꞑ kyʙehe 1917-18 jьlda tьvƣan doprizьjvniktər ʙulha la, ulardь Qьđьl Armia safьna politik həm xərʙi eş menən tanьştьrьv siktən tьş nasar qujьlƣan.

Beđ Qanaƣaj avlьnda komsomol ojoşmahьn ʙuldьrьvđь VLKSM-dьꞑ, Maqar rajkomьnan talap itəʙeđ.

Ƣəjfi Ƣəjzullin.

Redaksianan: VLKSM dьꞑ Maqar rajkomь, Qanaqaj avьl jəştəreneꞑ horavdarьna tulь javap ʙirer tip ьşanaʙьđ.

Jəştərđən ajrьlƣan ojoşma

Maqar rajonь «Qьđьl partizan» kolxozь ergəhendəge komsomol ojoşmahьnьꞑ otcot-hajlav jьjьlьşьnda komitet sekretarь ʙulьp hajlanƣan Mɵxejanьv Xɵrmət oşo kɵngə tiklem komsomol həm sojuzdan tьş jəştər arahьnda ʙer tɵrlɵ lə aꞑlatьv eşe alьp ʙarƣanь juq. Ul jetəkselek eşenə kilgəndən ʙirle politik uqьv đa, komsomol jьjьlьştarь la ʙulƣanь juq.

Komsomoles həm sojuzdan tьş jəştər menən SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozenie, VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ IV Plenumь həm Ɵlkə Komitetьnьꞑ V Plenumь qararđarь ɵjrənelməgən.

Komsomol komitetь jəştər ɵţtɵnən jetəkselek itməj. Ular ʙuş vaqьttarьn qajđa ʙarьp ytkərergə ʙelməj jɵrɵjđər. Kluʙ hьvьq, remontlanmaƣan, uqьv jorto juq.

VLKSM-dьꞑ Maqar rajkomь eşselərə «Qьđьl partizan» kolxozь rajon yđəgenən jьraq hьltavь menən ʙer tapqьr đa ʙarьp uraƣandarь juq.

R. Tulunƣuzin.

Beđgə jaꞑь kluʙ kərək

Nuriman rajonь «Qьđьl jondođ» kolxozьnьꞑ 1934 jьlda halьnƣan təpəş kenə 80 keşe hьjьrlьq kluʙь ʙar. Ləkin ʙьl kluʙ jəştərđe ʙer tɵrlɵ lə qənəƣətlənderə almaj. Unьꞑ stenalarь jьl əjlənəhe jьvьlmaƣan, iđəne ʙьsьraq, təđərələre vatьq. Beđgə jaꞑь kluʙ kərək.

Xəʙiʙullin.

Şaxmat ujnarƣa ɵjrəndek

Işemʙaj rajonь, Urman-Bişqađaq tulь ʙulmaƣan urta məktəʙendə uqьv jьlь ʙaşlanƣandan ʙirle şaxmat tyꞑərəge eşləp kilə. Bьl eş menən uqьtьvsь Qaramişev, uqьvsь Qolmɵxəmitьv Byləkʙajđar jaqьndan torop jetəkselek itev hɵđɵmtəhendə 30 uqьvsь şaxmat ujnarƣa ɵjrəndelər.

Qalƣan uqьvsьlar ʙɵtəhe lə şaxmat tyꞑərəgenə ьlьqtьrьlьp, ular arahьnda la qьđьv eş ʙaşlandь. L.

Bьƣa rajon məƣarif ʙylege mɵđire iƣtiʙar ithen

1 Mancar avьlьnda (Ileş rajonь) ʙьjьl, tulь ʙulmaƣan urta məktəp asьlƣajnь. Ləkin məktəp tulь rəveştə jьhazlandьrьlmaƣan.

Məktəpteꞑ işektəre eşlənep ʙɵtməgən, partalar jeteşməj, ʙulƣandarь la remonttan ytkərelməgən.

Məktəp ergəhenə ʙer genə kuʙometr đa utьn kilterelməgən. Məktəp ələgə tiklem jaƣьlƣanь juq, şul səʙəple uqьvsьlar dəres vaqьtьnda la jьlь kejemdəre menən ultьralar.

Məktəptə uqьv əsʙaptarь jeteşməj, unda ʙiʙlioteka ʙulha la uqьvsьlar fajdalanьrlьq kitaptar juq.

Məktəp uqьtьvsьlar menən tulь komplektlanmaƣan. Sentəʙr ajьna tiklem rus tele uqьtьvsьhь ʙulmanь. Xəđer tarix həm geografia uqьtьvsьlarь juq. Uqьtьvsьlar jeteşməv səʙəple, uqьvsьlar dəres vaqьttarьn ʙuş uđƣaralar. Məktəptə irekle ojoşmalar eşləməjđər, şaxmat-şaşka həm ʙilliard ujьndarь juq.

Məktəptəge ʙьl jeteşheđlektərđe rajon məƣarif ʙylege mɵđire həm avьl sovetь predsedatele jaqşь ʙelələr. Ləkin ʙьl jeteşheđlektərđe jьldam ʙɵtɵrɵv sarahьn kyrməjđər.

S. Əxmətgərəjev.

Oʙorona znacogьna norma tapşьralar

Başsik ergəhendəge ʙaşdetkomissia komʙinatьnьꞑ OSOaviaxim ojoşmahь aƣzalar arahьnda oʙorona znacoktarьna norma tapşьrьv eşeꞑ jənle itep ojoştora. Proizvodstvola eşləgən 144 keşeneꞑ jartьlaşь oʙorona znacoklьlar.

juq.

Andrianov, Krutovski, Ƣimaltdinov iptəştər „Voroşilovsa atьvƣa“, GSO həm PVXO znacoktarьna norma tapşьrđьlar.

Bьl eştərđe ʙaşlap jɵrɵv həm unьꞑ menən jetəkselek itevdə komʙinat komsomol komitetьnьꞑ role đur.

R. Zaripьv.

ƏXMƏTЬV OSO OJOŞMAHЬ MENƏN JETƏKSELEK ITMƏJ

Maqar rajonьndaƣь təvge OSOaviaxim ojoşmalarьnda otcot-hajlavđar tamamlanьvƣa 2-3 ajđan artьq vaqьt uđđь inde. Ləkin eştə ʙer tɵrlɵ lə hьnьlьş juq.

Bьna „Qьđьl taꞑ“ kolxozьnьꞑ OSOaviaxim ojoşmahь. Unьꞑ 18 aƣzahь ʙar. Ulardьꞑ kyʙehe 1917-18 jьlda tьvƣan doprizьjvniktərđən hanalalar. Ojoşma vaq kaliʙernьj mьltьq, okop formalarьn kyrhətkən qullanmalar, xərʙi plakattar həm ajrьm ʙylmə menən tə'min itelgən. Ləkin predsedatel Janʙajьv Gərəjđeꞑ eşlekheđlege hɵđɵmtəhendə eş yđ aƣьşьna tapşьrьlƣan. OSOaviaxim aƣzalarь ʙerər jьlƣa tiklem aƣzalьq vznostarь tyləməgəndər. Mьltьqtьꞑ tɵđɵkləgən tikşerev ɵsɵn rajon xərʙi ʙylegenə tapşьrьlha la unan oşo kɵngə tiklem alьnmaƣan. Kiləhe jьl armia safьna ʙarasaq jəştər arahьnda ʙer tɵrlɵ lə eş alьp ʙarьlmaj.

Rajondьꞑ „Qarsьƣa“, „Qьđьl taş“, Stalin həm Karl Marks ismendəge kolxozdar ergəhendəge OSOaviaxim ojoşmalarьnda la oşo uq xəl.

Rajon OSO predsedatele Əxmətьv Zəki tyʙənge ojoşmalarƣa praktik jarđamdar kyrhətməj. Kaʙinetta ultьrьp prikaz ʙirev menən genə şɵƣɵllənə. Rajon OSO ojoşmahьnьꞑ elekke (Arьţlanьv, Ƣəzizьv, Ƣiʙadullin) jetəkseləre, təvge OSO ojoşmalarьnan kilgən igen həm aqsalarđь yđđəre fajđahьna totonƣandar. „Qьđьl taꞑ“ kolxozьnan 10 sentner, Karl Marks ismendəge kolxozdan 48 ʙot igen həm 382 hum aqsa, „Kɵđən“ kolxozьnan kilgən 100 hum aqsa həm igendər keremdə lə, sьƣьmda la juq. Bьl fakttar asьlha la ularƣa sara kyrelməj ʙaţьlьp qaldь.

Nur Janʙajьv.

„Leninse“ signaldarь ʙujьnsa „Bьl iţerek ʙaştь kluʙtan alьƣьđ“

Oşo ʙaş aţtьnda, gazetaʙьđđьꞑ 99 hanьnda, 27 sentəʙerđə ʙaţьlьp sьqqan xəʙər, VLKSM-dьꞑ Krasno-usol rajkomь tarafьnan tikşerelep dɵrɵţlənde.

Bьjt' jaƣьnan tarqalƣan Jamalejev jaꞑqьđ Qajьn avьlьnьꞑ kluʙ mɵđire eşenən alьndь.

Belderev

Ɵlkə komsomol gazetalarь redaksialarь avtorđar koʙinetь menən ʙerlektə 1937 jьldьꞑ 12 nojəʙrendə, ʙaşlap jađьvsьlarđьꞑ jьjьlьşьn ytkərə. Jьjьlьşqa tyʙəndəgelər saqьrьla:

Jađьvsьlar, ʙaşlap jađьvsьlar, məktəptərđəge tel-əđəʙiət uqьtьvsьlarь, əđəʙiət tyꞑərəktəreneꞑ jetəkselərə həm ʙɵtə əđəʙiət menən qьđьqhьnƣan iptəştər.

Kɵn tərtiʙe

1. Başlap jađьvsьlar nəmə ʙelergə tejeştər.

Jьjьlьş tel-əđəʙiət institutьnda (Puşkin uramь № 104) kɵnđədgɵ səƣət 12 lə ʙaşlana.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

Ɵfɵ „Oktəʙr natiskahь“ tipografiahь
Başglavlit vəkile № 4570

1937-se jьl
15 Nojəbr
№ 110 (1158)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajьm hanь 7 tin.

Вөtә ildərđen proletarđarь, berləşegeđ!

Lenínse

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telefon № 85—04

SSSR VERXOVNЬJ SOVETЬNЬꞐ SOJUZ SOVETЬNA HAJLAVĐAR BUJЬNSA MƏSKƏV QALAHЬ STALINSKI HAJLAV OKRUGЬNЬꞐ № 2 OKRUG HAJLAV KOMISSIAHЬ QARARЬ

SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidaturalar kyrhətev turahьnda Okrug hajlav komissiahьna ingən dokumenttardь qarap, kilterelgən dokumenttardьꞑ „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenie" neꞑ 56, 57, 58, 59, 60, 61-se statjalarь menən tulьhьnsa kileşevle bulьvьn bildələp, Okrug hajlav komissiahь qarar itte — „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenie" neꞑ 60-sь statjahь nigedendə SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna, Frunze ismendəge zavod, Kujbьjşev ismendəge Elektrozavod, Balakirev ismendəge fabrika, L. M. Kaganovic ismendəge Prozektor zavodь həm təzribə konstruksialarь zavodь əşseləre, xedmətkərdəre həm inzener-texnik rabotniktərenen ularda 30 meꞑ keşe qatnaşqan dəjem jьjьlьştarь tarafьnan qujьlqan, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa bulqan kandidaturahь **Iosif Vissarionovic Stalinde** — 1879-sь jьlda tьvqan, VKP(в) aƣzahь — VKP(в) Ydək Komitetьnьꞑ general'nьj sekretarьn—Məskəv qalahьnda torovsьnь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna Məskəv qalahьnьꞑ Stalinski hajlav okrugь № 2 bujьnsa ballotirlav əsən registratsialarƣa.

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenie" neꞑ 66-sь statjahь nigedendə iptəş Iosif Vissarionovic Stalinden kandidaturahьn Məskəv qalahьnьꞑ Stalinski hajlav okrugь № 2 neꞑ hajlav bylletenenə indererga.

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenie" neꞑ 65-se statjahь menən kileşterep qarardь dəjem belderev əsən iƣlan itergə.

Okrug hajlav komissiahь predsedatele: VINOGRADOV.
Predsedatel urьnbaƣarь: SELEZNJOV.
Sekretarь: KARASEV.
Komissia aƣzalarь:
Dmitrijeva, Kuznetsova, Kruglova, Cicigin, Luşnikov, Vasiljev, Varlen, Borisov,

Вөјək Oktəbr sotsialistik revolytsiahьnьꞑ XX jьlьƣьn bajram itev. 7 nojəbrdə, Qьđьl majdanda xedmətsəndərden demonstratsiahь. **Hyrəttə:** Stalin, Voroşilov həm Molotov iptəştər mavzalidьn tribunahьnda.

ӨFӨ QALA HAJLAV OKRUGЬNЬꞐ OKRUG KOMISSIAHЬNA

Mineꞑ kandidaturamdь SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kyrhətkən bətə hajlavsь iptəştərgə lə bьanьs əsən tərən rəxmət belderəm. Mineꞑ kandidaturam ber nisə hajlav okrugtarь bujьnsa kyrhətelgən bulьv səbəple, min kommunis həm VKP(в) Ydək Komitetь aƣzahь bulьvьm sьjfatьnda, VKP(в) Ydək Komitetьna mərəzəqət ittem. VKP(в) Ydək Komitetь minə ydemdeꞑ kandidaturamdь başqa hajlav okrugtarьnan alьrƣa həm Өfө qala hajlav okrugьnda ballotirlanьvƣa kyrhətmə birde. Oşo kyrhətmə bujьnsa Sojuz Sovetьna Өfө qala hajlav okrugьnda ballotirlanьvƣa rizalьq birəm.

Valeri Ivanovic Mezlauk.

Başqortostan ASSR đьꞑ okrug hajlav komissialarьna ASЬQ XAT

Min, Zalikin Aleksandr Tarasovic, kyp kenə zavodtarđan, sovxozdardan, kolxozdardan həm hajlavsьlardьꞑ rajon həm okrug hajlav aldь kəꞑəşmələrenən Başqortostan ASSR đьꞑ kyp kenə hajlav okrugtarь bujьnsa mine SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidat sьjfatьnda kyrhətevdəre turahьnda telegrammalar həm xattar aldьm.

Min, mineꞑ kandidaturamdь kyrhətevse bətə iptəştərgə — hajlavsьlarƣa bьanьs əsən ydemdeꞑ tərən rəxmətemde belderəm.

Zakon bujьnsa min hajlav okrugtarьnьꞑ fəqət berehendə genə ballotirlanьvƣa xoquqlь bulьvьm səbəple, min kommunis həm VKP(в) Өlkə Komitetь aƣzahь bulьv sьjfatьnda, VKP(в) Өlkə Komitetьna kyrhətmə əsən mərəzəqət ittem.

VKP(в) Өlkə Komitetь minə ydemdeꞑ kandidaturamdь başqa okrugtardan alьrƣa həm SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna **Stərletamaq hajlav okrugь** bujьnsa ballotirlanьvƣa kyrhətmə birde.

ZALIKIN A. T.

Başqortostan ASSR đьꞑ okrug hajlav komissialarьna ASЬQ XAT

Min, Ibrahimьv Rəxim Kirəj ulь, kyp kenə zavodtarđan, sovxozdardan, kolxozdardan həm hajlavsьlardьꞑ rajon həm okrug hajlav aldь kəꞑəşmələrenən Başqortostan ASSR đьꞑ kyp kenə hajlav okrugtarь bujьnsa mine SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidat sьjfatьnda kyrhətevdəre turahьnda telegrammalar həm xattar aldьm.

Mineꞑ kandidaturamdь kyrhətevse bətə iptəştərgə — hajlavsьlarƣa bьanьs əsən ydemdeꞑ tərən rəxmətemde belderəm.

Zakon bujьnsa min hajlav okrugtarьnьꞑ fəqət berehendə genə ballotirlanьvƣa xoquqlь bulьvьm səbəple, min partia aƣzahь bulьv sьjfatьnda, VKP(в) Өlkə Komitetьna kyrhətmə əsən mərəzəqət ittem.

VKP(в) Өlkə Komitetь minə ydemdeꞑ kandidaturamdь başqa okrugtardan alьrƣa həm SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millәttar Sovetьna hajlav bujьnsa **Mələvez hajlav okrugьnda** ballotirlanьvƣa kyrhətmə birde.

Ibrahimьv R. K.

Başqortostan ASSR đьꞑ okrug hajlav komissialarьna ASЬQ XAT

Min, Şahimardanьv Fazьl Vəliəxmət ulь, kyp kenə zavodtarđan, sovxozdardan, kolxozdardan həm hajlavsьlardьꞑ rajon okrug hajlav aldь kəꞑəşmələrenən Başqortostan ASSR đьꞑ kyp kenə hajlav okrugtarь bujьnsa mine SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidat sьjfatьnda kyrhətevdəre turahьnda telegrammalar həm xattar aldьm.

Min, mineꞑ kandidaturamdь kyrhətevse bətə iptəştərgə—hajlavsьlarƣa bьanьs əsən ydemdeꞑ tərən rəxmətemde belderəm.

Zakon bujьnsa hajlav okrugtarьnьꞑ fəqət berehendə genə ballotirlanьvƣa xoquqlь bulьvьm səbəple, min partia aƣzahь bulьv sьjfatьnda VKP(в) Өlkə Komitetьna kyrhətmə əsən mərəzəqət ittem.

VKP(в) Өlkə Komitetь minə ydemdeꞑ kandidaturamdь başqa okrugtardan alьrƣa həm SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna **Dьvan hajlav okrugь** bujьnsa ballotirlanьvƣa kyrhətmə birde.

Şahimardanьv F. V.

Başqortostan ASSR đьꞑ okrug hajlav komissialarьna ASЬQ XAT

Min, Medvedev Aleksandr Aleksandrovic kyp kenə zavodtarđan, sovxozdardan həm hajlavsьlardьꞑ rajon həm okrug hajlav aldь kəꞑəşmələrendə mine SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidat sьjfatьnda Başqortostan ASSR-dьꞑ kyp kenə hajlav okrugtarьnda kyrhətevdəre turahьnda telegrammalar həm xattar aldьm.

Mineꞑ kandidaturamdь kyrhətkən bətə iptəştərgə lə — hajlavsьlarƣa bьanьs əsən ydemdeꞑ tərən rəxmətemde belderəm.

Zakon bujьnsa min fəqət ber genə hajlav okrugьnda ballotirlanьvƣa xoquqlь bulьvьm səbəple, min kommunis həm VKP(в) Өlkə Komitetь aƣzahь bulьv sьjfatьnda, VKP(в) Өlkə Komitetьna kyrhətmə əsən mərəzəqət ittem.

VKP(в) Өlkə Komitetь minə ydemdeꞑ kandidaturamdь başqa hajlav okrugtarьnan alьr, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna **Tujmazь hajlav okrugь** bujьnsa ballotirlanьvƣa kyrhətmə birde.

VKP(в) Өlkə Komitetьnьꞑ bьl kyrhətməhen min başqarьvƣa qabul ittem.

Medvedev.

ВӨJӨK OKTƏВR SOTSIALISTIK REVOLYTSIAHЬꞐ XX JЬLLЬƢЬ KӨNӨNDƏ

IP. K. Je. VOROŞILOVtьꞑ PARADTA HӨJLƏGƏN TELMƏRE

Bojes, komandir həm politraвotnik, eşse həm raвotnitsa iptəştər, fən texnika, iskusstvo raвotniktəre iptəştər! Staxanovsь həm staxanovka, komsomoles həm pioner iptəştər! Sit ildərdəge sьjnьftaş tuƣandar, вөtə donjanьꞑ iđelgən xalьqtarь, iptəştər!

Вөtə Sojuz Kommunisttar (вol'şeviktər) partiahьnьꞑ Yđək komitetь həm Sovettar Sojuzь xөkymәte ismenən həm ularđьꞑ tapşьrьvь вujьnsa heđđeꞑ вөtəgeđđe lə Вөjөk Oktəвr sotsialistik revolytsiahьnьꞑ XX jьllьƣь menən qotlajьm.

Iptəştər! Вьnan 20 jьl elek eşse sьjnьf iꞑ jarlь krəѣtiəndər menən вerlektə, kommunisttar partiahь jetəkselege aѣtьnda pomeşşiktərđeꞑ həm kapitalisttarđьꞑ vlasьn heperep taşlanь. Keşelek tarixendə вerense tapqьr xeđmətsəndər yđ jerđərenə xuza вuldьlar. Jeꞑgən eşse sьjnьf Lenindeꞑ dahi julвaşsьlьƣь aѣtьnda yđeneꞑ sovet dəvləten ojoştorđo. Kapitalisttarđьꞑ həm pomeşşiktərđeꞑ diktaturahьna qarşь вerense tapqьr xeđmətsən keşelər diktaturahь, proletariat diktatura qujьlđь.

Eşselərđeꞑ həm krəѣtiəndərđeꞑ dəvləte geroik huƣьştarđa, qьjьnlьqtarđa həm moxtazlьqtarđa qoroldo həm nьƣьnь. Lenin—Stalin partiahь tarafьnan ojoştorolƣan həm jetəkselek itelgən eşse sьjnьf həm iꞑ jarlь krəѣtiəndər pomeşşiktərgə, kapitalisttarƣa, sit il interventtarьna həm aq general palactarƣa qarşь 3 jьldan artьq qorallь qatь kөrəş alьp вarđьlar.

Proletariat revolytsiahьnan ylemdən qurьqqan kevek qurьqqan donja вurzuaziahь Rossianьꞑ вөtə kontrrevolytsion kөstəren ojoştorđo, ularđь teştərenə tiklem qorallandьrđь həm Sovet respuвlikahьn вьvьrƣa taşlanь.

Вөjөk Oktəвr sotsialistik revolytsiahь tarafьnan ujatьlƣan geroik xalьq jəşəv həm yđeneꞑ sotsialistik tormoşon qorov xoquƣь өsөn kөrəştə qanьn tykte.

Rossia eşse sьjnfьnьꞑ ƣajət вөjөk jegetlege, unь jarlь krəѣtiəndər massalarьnьꞑ fidakər jaqlavь, ojoştorovsь həm aldьnƣь kөrəşse—kommunisttar partiahьnьꞑ iѣ kitkes kөsө, xalьq-ara proletariattьꞑ tuƣandarsa jaqlavь həm eşse sьjnьftьꞑ həm iꞑ jarlь krəѣtiəndər massalarьnьꞑ dahi julвaşsьlarь — Lenin həm Stalindeꞑ kөrəş menən turanan-tura jetəkselek itevđəre sotsializmdьꞑ вөtə doşmandarьn tulьhьnsa tar-mar itevđe tə'min ittelər. Qan eskes şakaldar həm sit il kapitalьnьꞑ yləkhələre kapitalistik sьjnьf jalsьlarь həm qaldьqtarь Rossiala jemereldelər həm sovet jereneꞑ tьşƣь jaƣьna sьƣarьp taşlandьlar.

Iptəştər! Turanan-tura grazdandar huƣьşь вөtkəndən huꞑ вeđđeꞑ Sovet ileneꞑ nisek вulьvь turahьnda вeđ onota la вaşlanьq inde. Ə kyp millionlь jəştər вьl hoqlanƣьs, ləkin kyꞑelle вulьvđan alьѣ torƣan jьldar turahьnda məƣlymәttərđe kitaptan ƣьna alalar. Jandьrьlƣan həm jemerelgən, jaƣьvlьqhьđ, hьvhьđ həm jaqtьlьqhьđ qalalar həm avьldar, xərəkət itevse transport urnьna jemerelgən timer jul magistraldəre, vagondar həm parovoz alamalarь tavđarь, jemerelgən həm hьv вaѣƣan rudniktər həm şaxtalar, xərəkət itməvse həm jemerelevse həm unan вaşqa la qьđƣanьs meѣken faвrikalar həm zavodtar, вuş qalƣan həm şajtan tajaƣь ylənə вaѣьp вөtkən вaѣьvđar, qьrđar — вьna Sovet vlasьna miraѣqa qalƣan nəməneꞑ kartinahь.

Elek tərtiphedlek həm jemereklek jəşəp kilgən jerđə, xalьqtьꞑ iꞑ jaqşь uldarьnьꞑ qanь heꞑgən jer өѣtөndə вeđđeꞑ ildeꞑ xeđmətsəndəre, kommunisttar partiahьnьꞑ jetəkselege aѣtьnda, dahi Lenindeꞑ həm вөjөk Stalindeꞑ jetəkselege aѣtьnda yđđəreneꞑ eşse-krəѣtiən dəvləten qorđolar.

Iptəştər!

Jeꞑevle Oktəвr sotsialistik Revolytsiahь keşelekteꞑ tarix aldьn вөtөrđө — jaꞑь tarix astь. Sovet xalqьnьꞑ 20 jьl tormoşo — unьꞑ kapitalistik qolloqtan azat itelgən otrədtərenən вereheneꞑ jeꞑevle sotsialistik şestviehe. Keşelek yđeneꞑ jaꞑь, ьsьn tarixenə inde.

Sovet xalqь Lenin—Stalin jetəkselege aѣtьnda 20 jьl esendə sotsializm qoroloşonoꞑ вөtə өlkələrendə şundaj өlgəşevđərgə ireştelər ki, вьlar turahьnda elek iꞑ qьjьv aqьldar đa xatta ujlaj đa almanьlar.

Вөtə isemdəge həm spetsial'nostaƣь sotsialistik promьjşlennost' xəđerge vaqьtta jeꞑgən sotsializmdьꞑ qevətle, aldьnƣь, өđləkhed yѣevse industriahьna əjlənde.

Elek vaq, xəjerse, hər vaqьt həjrəlevse qьđƣanьs avьl xuzalьƣь вeđđə iꞑ qevətle, iꞑ ojoşqan, texnika menən mul tə'min itelgən sotsialistik igenselekkə əjlənderelde.

Lenin—Stalin partiahь tarafьnan jetəkselek itelgən eşse sьjnьf, kolxoz krəѣtiəndəre həm sovet intelligentsiahь sotsializm qorovsьlarđьꞑ qevətle həm, tə'ѣirle kollektive вulьp toralar.

Ajđьnlь staxanovsьlar xərəkəte вeđđeꞑ ileвeđđeꞑ xeđmətsəndəreneꞑ, вerense вaşta eşse sьjnьftьꞑ politik həm moral' jaqtan ƣajət đur yѣeşeneꞑ hөđөmtəhe вulьp tora. Staxanovsьlar eş metodь sotsialistik xuzalьqtьꞑ вөtə tarmaƣьn solƣap alьr vaqьt həm өѣtөnlөk itevse vaqьt alьѣ tygel.

Sotsializmdьꞑ вөjөk өlgəşevđəre — partia həm Вөjөk Stalin tarafьnan jetəkselek itelgən millionlaƣan massalarđьꞑ ƣajət đur izadьnьꞑ hөđөmtəhe. Sovet keşehe — sotsializmdьꞑ nьqьşmalь qoroloşonda qajtanan tərвiələnə, kristallaşa.

Sovettar ileneꞑ, fəqət sotsializm ilendə genə вulьrƣa mөmkin вulƣan keşeləre вar. **Papanindeꞑ** вođ өѣtөndəge stansiahьnda, **Ckalov** həm **Gromov** iptəştərđeꞑ Məskəvđən Tөnjaq polys aşa Amerikaƣa osoştarьnda Oktəвr sotsialistik Revolytsiahь tarafьnan tьvđьrьlƣan həm yѣterelgən, Lenin—Stalin partiahь tarafьnan вьƣa tiklem kyrelməgən juƣarьlьqqa kytərelgən həm tərвiələngən jaꞑь sovet keşeheneꞑ вөtə вөjөklөgө fokustaƣь hьmaq saƣьldьrьla.

Stalinsel Konstitutsia—keşelekkə вьl iꞑ вөjөk вylək—SSSR đa 20 jьllьq kөrəş osoron, uꞑьştarđь, өlgəşevđərđe həm sotsializmdьꞑ danьn jomƣaqlaj.

Iptəştər, əgər вeđđeꞑ partianьꞑ, eşse sьjnьftьꞑ həm xeđmətsəndərđeꞑ kyp hanlь doşmandarь вulmaha, əgər вeđđeꞑ tьşƣь doşmanьвьđđьꞑ вeđđeꞑ ildə tarmaqlanƣan şpion-diversion seltəre вulmaha, Sovettar Sojuzьnьꞑ uꞑьştarь ylsəvheđ đur вulasaq ikənlege xəđer inde hər kemgə asьq.

Kapitalistik həm faşistik вandittər вeđđeꞑ ildə sotsializmdьꞑ xianatsьlarьnan həm juldan jađьvsьlarьnan sittən torop fajdalandьlar. Trotskisttar, zinov'jevselər, вuxarinselər, rьjkovsьlar həm keşelekteꞑ вaşqa serektəre вeđđeꞑ Vatanьвьđđьꞑ xeđmətsəndəreꞑ həm sotsializm eşen 30 tin kөmөşkə hatьrƣa mataştьlar.

Eşse həm krəѣtiən dəvləte вөtə doşmandarƣa, serep вarьvsь faşistik kapitalizmdьꞑ вulьşsьlarьna həm unьꞑ jalsьlarьna rəximheđ ys alьv menən javap вirđe həm alda la şulaj javap вirəsək.

Вeđđeꞑ sotsialistik Vatanьвьđ вөtə jaqlap kapitalistik ildər menən qamalƣan. Вьl ildər arahьnda, вeđđeꞑ ildeꞑ xeđmətsəndərenə həm Sovet xөkymətenə qarata asьqtan-asьq həm demonstrativ rəveştə xurlavđar həm janavđar menən sьƣьş jahaƣandarь вar. Juqqa tygelgən kөs! Sovettar Sojuzьnьꞑ eşseləre həm krəѣtiəndəre, jənəşələ ike sistema— kapitalizm sistemahь həm sotsializm sistemahь jəşəj ikən əle, **ularƣa hər vaqьt haq вulьrƣa tejeşlekte** unan вaşqa la aꞑlajdar.

Faşistik interventtarđь həm eske kontrrevolytsionerđarđь kyp ajđar вujь kire qaƣьvsь Aвissinia, ə unaꞑ huꞑ kyp jafalanьvsь Ispania, yđđəreneꞑ tьvƣan jerđərenə mul qandarьn qojovsь həm unь, kөsləp həm вaѣьp alьvsьlardan jaqlavsь kyp millionlь qьtaj xalqь, kapitalizm həm unьꞑ tьvđьrƣan nəməhe faşizm — ul huƣьş həm millionlaƣan eşsəndərđeꞑ hələk вulьvь ikənlegen, huƣьş həm kul'tura qimmətterən juqqa sьƣarьv ikənlegen, huƣьş həm qotoronƣan kөsləvselərđeꞑ вaѣьp alьnƣan jerđəge qьraƣaj şaşьnьvđarь ikənlegen yđeneꞑ huƣьrlьƣь menən aꞑlamavsьlarƣa predmetlь haвaq oşo tygelme ni.

Eşse krəѣtiən vlasьnьꞑ, yđeneꞑ 20 jьllьq aktivendə өlgəşeve — Eşse-Krəѣtiən Qьđьl Armiahь вar. Вeđđeꞑ ileвeđđeꞑ qorallь kөsө— Sovet vlasьnьꞑ toƣoro terəge, sotsialistik dəvlətteꞑ daimi ujav haqsьhь.

Hər вer вojes, komandir, politraвotnik, inzener, vrac həm texnik, ular tarix tarafьnan xeđmətsəndərđeꞑ mənfəƣəttəren jaqlavƣa, yđeneꞑ sotsialistik dəvləteneꞑ oвoronahьnda javaplь postqa qujьlƣanlьƣьn вelələr.

Вөtə Sovettar Sojuzь kevek yk Eşse-Krəѣtiən Qьđьl Armiahь la вөtə donja menən hər vaqьt tьnьslьqta jəşərgə əđer. Ləkin Qьđьl Armia, xeđmətsəndərđeꞑ ilenə hөzym itergə вatьrsьlьq itkən doşmandь ontaqlap taşlarƣa şulaj uƣ hər vaqьt əđer.

Вeđđeꞑ armiaвьđ hөzym itev өsөn jəşəməj, ləkin ul doşman вeđđeꞑ vatanƣa hөzym itkən momentqa tiklem genə hөzym itevse tygel. Əgər doşman unь hөzym jaharƣa məzвyr ithə lə, ul вьƣa tiklem hөzym itkən armialarđьꞑ вөtəhenən də kөslərək hөzym itevse вulьr.

Jəşəhen вөtə donjala tьnьslьq!

Iptəştər! Вьl tantanalь kөndə вeđ yđeвeđđeꞑ вajraqtarьвьđđь keşelek вəxete өsөn вөjөk kөrəşselərđeꞑ iѣtəlege aldьnda xөrmət menən ejəвeđ, dahi Lenindeꞑ həm unьꞑ, *sotsializm өsөn həm keşelek вəxete өsөn вaştarьn jujьvsь вөtə maqtavlь soratniktəreneꞑ oвrazь* вeđđeꞑ jөrəktərđə jəşəj həm вөtə xeđmətsəndərđeꞑ həm вeđđeꞑ planetanьꞑ namьѣь keşelərəneꞑ jөrəktərendə məꞑge jəşəjəsək.

Jəşəhen вeđđeꞑ вөjөk вajramьвьđ —Oktəвr sotsialistik Revolytsiahьnьꞑ 20 jьllьƣь!

Jəşəhen Sovettar Sojuzьnьꞑ xalqь!

Jəşəhen вөtə donjanьꞑ proletardarь həm idelevselәre!

Jəşəhen yđđəreneꞑ вojondoroqhođloqtarь өsөn namьѣь kөrəşselər—Ispania həm Qьtaj xalьqtarь!

Jəşəhen вeđđeꞑ danlь həm jeꞑelməѣ Qьđьl Armiaвьđ!

Jəşəhen вeđđeꞑ kommunistik qevətle partia!

Jəşəhen вeđđeꞑ вөjөk Stalin!.

ƏKRƏM VƏLI.

QЬTAJ JEGETE SUN—CZAN

(Davamь. Вaşь ytkən handa).

Min də munsanьꞑ dөjөm вylege вaşьna taвan kittem. Вьna ul Manczurianьꞑ hьvьq jelle qьşьnda, juq-вar qoral menən samoljotlь, вronovikle, tanklь japon armiahьna qarşь kөrəşevse partizandar, anti-manczuria armiahь. Ular өjөm-өjөm вulьp đur zalƣa tyşəlgən halam өѣtөndə ultьralar, jatalar. Qajhьlarь вьjala munduştuklь ođon truвka tartalar, qajhьlarь haвьn kyвege hөrtөnməj, qoro kөjө genə qьѣqa, ləkin kiꞑ вritvalar menən qьrьnalar, qajhьlarь aѣtьna ere вaşlь qađaq qaqqan kyn saвatalarьn, jajlap, ojoq urnьna urap kejə torƣan jeten kevek ylənde jađьp, rətləp kejenələr. Qajhьlarь nasar qaƣьđƣa, өѣtən aѣqa taвan teđelgən ierogliftər menən вaѣьlƣan gazetalar uƣьjđar. Вөtəheneꞑ jөđөndə lə talьƣьv hiđelə. Ular вөtəhe lə ƣəđəttən tьş jaвьqtar. Min irekheđđən grazdandar huƣьşь turahьnda jađьlƣan romandarđь, ul vaqьttaƣь vokzaldar kyreneşen xəterlənem. Вьl kyreneş kyꞑeldə avьr tojƣo qaldьrđь. Jөrəkte nəmәler səneskən kevek вuldь. Вer nisə minut вer nindəj xərəkəthed qarap torđom. Вьna iđən urtahьnda gazeta uƣьƣandь tьꞑlap ultьrьvsь jəş partizandar urьndarьnan torđolar həm вer ni tiklem həjləşkəndən huꞑ tөrlө jaqqa taraldьlar. Gazeta uƣьƣanь qulьna gazeta totqan kileş şul urьnda вaѣьp qaldь. Joqa, kyk materianan tegelgən, jөđ sədəfle, jarьq itəkle kejemen rətləne, horo вridzahьn qaƣьp qujđь. Min unь ođaq kyđətep torƣanƣa axrь ul da minə qaraj вaşlanь. Unьꞑ kəvđəheneꞑ qojop jahaƣan kevek tөđөv вulьvь, jөđөnөꞑ dөrөѣ hьđьqlь вulьvь mine ƣəzəplənderđe. Ul ьѣmalalaƣan kevek som-qara, ođon səstəren artqa hьjpanь həm tədrə tөвөnə вarьp ultьrđь. Min unь kyđətevemde, yđem də niꞑə ikənen вelməj, davam ittem. Xəđer lampockanan tөşkən jaqtьla min unьꞑ

(Davamь 3-sө вittə).

A. V. Kosarev kandidaturahь øsøn

Ordzonikidze rajonьnьn (Donвass) xedmətsəndəre rajondьn ere predpriatielәre tarafьnan Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kyrhətelgən iptəş A. V. Kosarevtьn Ordzonikidze hajlav okrugь вujьnsa вallotirovajt itergə rizalьqьn вelderev xəвəren đur kytərenkelek menən qarşьlanьlar.

Rajondьn вøtə predpriatielərendə həm şulaj uq kolxozdarđa miting həm jьjьlьştar ytkərelde.

„Qьđьl Oktəвr“, şaxta № 1-2 şaxtjorđarьnьn mitingahьnda sьqьş jahaqan komsomoles Afanasenko вьlaj ti: „iptəş Kosarevtьn вeđđen hajlav okrugьвьđđa вallotirovajt itergə rizalьqьn вelderev вeđđen øsøn đur qorurlьq. Min ьşanam, вeđđen şaxtanьn xeđmətsəndəre həm rajondьn вøtə xeđmətsəndəre lə iptəş Kosarevtь Sojuz Sovetьna deputat itep hajlavqa tavьştarьn вirerđər“.

Ordzonikidze metallurgia eşseləre yddərenen jьjьlьşьnda qaвul itkən rezolytsialarьnda „вeđ iptəş Kosarevtьn вeđđen okrugta вallotirovajt itergə rizalьqьn вelderevеn tərən şatlьq menən qarşьlajвьđ“ tiđər.

TUJMAZЬ HAJLAV OKRUGЬ

„Başqortostan“, „Qьđьl partizan“, „Vtoraja kommuna“ kolxozdarь Sojuz Sovetь deputatlьqьna kandidat itep iptəş MEDVEDEVTЬ, Millәttәr Sovetь deputatlьqьna kandidat itep X. X. УTƏŞEV iptəşte kyrhəttelər

(Saqmaqoş rajonь „Başqortostan“, „Qьđьl partizan“, „Vtoraja kommuna“ kolxozdarь kolxozsьlarьnьn dəjøm jьjьlьştarь rezolytsiahьnan)

«...Вeđ SSSR Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna вerense kandidat—jaŋь Konstitutsianь izad itevse, Leninden tura soratnige, вøtə donja proletariatьnьn duŧь həm ucitele iptəş Stalinde вøjøk şatlьq menən həm вøtə jørəgeвeđđən qotlajвьđ. Вeđ SSSR Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna kandidat itep iptəş Stalinde kyrhətev turahьnda Вøjøk Sovettar Sojuzьnьn xeđmətsəndərenen tavьştarьna yđ tavьştarьвьđđь quşaвьđ.

Вeđ şulaj uq Verxovnьj Sovet deputatlьqьna kandidattar itep вøjøk Stalinden in jaqьn soratniktəren—Molotov, Kalinin, Ždanov, Kaganovic, Voroşilov, Jezov iptəştərđe kyrhətevđe qotlajвьđ.

Tujmazь hajlav okrugь вujьnsa Sojuz Sovetь deputatlьqьna kandidat itep Başqortostan Eske Eştər Xalьq Komissarь **A. A. Medvedev** iptəşte, Millәttәr Sovetь deputatlьqьna kandidat itep Вyzdək MTS-nьn ordenlь komвajnerь **Xəsən Уtəşev** iptəşte kyrhətəвeđ. Medvedev həm Уtəşev iptəştərđən Tujmazь hajlav okrugь вujьnsa вallotirlanьvqa yđđərenen rizalьqtarьn horajвьđ.

Millәttәr Sovetьna hajlavđar вujьnsa Jaŋavьl okrugь hajlav komissiahь iptəş Møslimьva kandidaturahьn registratsialanь

Jaŋavьl, 13. 11 nojəвrđə, kis menən Millәttәr Sovetьna hajlavđar вujьnsa okrug hajlav komissiahьnьn ultьrьşь вuldь. Komissia jəməqət ojoşmalarьnьn həm xeđmətsən jəmqiəttərenen protokoldarьn qaranь. Qazan timer julь Jaŋavьl stansiahь timer jul uzelь eşselərenen, xeđmətsəndərenen həm Вoraj rajonь „Məqđən“ kolxozь kolxozsьlarьnьn dəjøm jьjьlьştarь tarafьnan kyrhətelgən Вoraj MTS-hь qatьn-qьđđar traktor вrigadahьnьn вrigadirь, partiahьđ 1912 jьlda tьvqan Møslimьva Rəjxana Fətxulla qьđь kandidaturahь okrug hajlav komissiahь ultьrьşь tarafьnan Jaŋavьl rajonь вujьnsa Millәttәr Sovetь deputatlьqьna вallotirovkalanьvqa registratsialandь.

TELEGRAF XƏВƏR TƏ

Вaskьlar ilendə fetnəselərđen jьrtqьslьqtarь

Londondan xəвər itevđərenə qaraqanda, fetnəselərđen Tønjaq Ispanianь вaŧьp alqandan вirle, Вaskьlar ilendəge tьnьs xalьqtarđan menđərsə keşelərđe atqandar. Respuвlikasь ofitserđarđan həm xøkymət ucrezdenie raвotniktərenən 600 keşe, şulaj uq 27 qasaq atьlqan. Вьl qasaqtar kyptən tygel genə Fransianan qajtqan вulqandar. Tьnьs xalьqtarđan 30 men ir keşe həm qatьn-qьđ tørmələrđə totola. **(TASS).**

Вelgia jəştəre tьnьslьq øsøn kørəştə

Вryssel', 12 nojəвr.

Tьnьslьq øsøn kørəştə xalьq-ara jəştər kongressьnьn Вelgia komitetь, Вelgianьn tьşqь eştər menestrь Spoaku ismenə telegramma jeвərđe.

Telegrammala, komitet jenəjətsel agrissorđarđьn qorвanь вulqan ispan-qьtaj jəştəren hələk itevgə qarşь kollektiv qurqьnьsьđlьq nigeđendə energecnьj politik ytkərevđe talap itə tielə.

TAQЬ LA AEROKLUВ TURAHЬNDA

Вaşaeroklub qarşьhьnda 10 avqustan вaşlap proizvodstvonan ajьrьlmajьnsa torop pilottar, planeristar əđerləv kursь eşkə вaşlanь. Вьnda tørlø predpriatielərđən, tørlø spetsial'nostaqь jəştər jьjnalqandar. Ular вøtəhe lə pilottar вulьrqa, unьn texnikahьna ejə вulьrqa teləjđər.

Ləkin Вaşaeroklub jetəkseləre oşo køngə tiklem kurstьn eşen julqa hala alqandarь juq. Praktik zanətielər sistematik rəveştə øđølə kilələr. Kursanttar transport menən tə'min itelməgəndər. Uqьvsьlar zanətiegə 3-4 ər səqət hunlap kilələr. Ə teoritik zanətielər ytkərev øsøn kyrgəđmə əsвaptar juq, uqьv halqьn вylmələrđə ytkərelə.

Вьna вьl jeteşhedlektər вøtəhe lə faş itelgən xalьq doşmanь Işmurzinden qorotqosloq eştəre hөđømtəhendə kilep sьqtьlar. Вьl fakttar turahьnda aeroklub nacal'nige lə, komissar đa вelələr, tik jeteşhedlektərđe вøtørøvdə konkret saralar kyrməjđər.

Kursanttar politik вelem alьrqa, Stalinsel Konstitutsianь, partia tarixen øjrənergə teləjđər. Lәkin вьqa la qolaq halьvsь juq. Komso komitet sekretarь Slaвenski komsomolestar həm sojuzdan tьş jəştərđen isemlegen təđøv menən genə siklənə. Derвişevaqa SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav polozeniehen øjrənev eşe menən jetəkselek itev tapşьrьlqajnь. Ul вer genə tapqьr zanətie ytkərđe lə, oşonan вirle kyrengəne lə juq. Kursanttarđьn kyвehe tejerlek hajlavđarqa əđer tygeldər.

Şunьn øsøn вeđ, VLKSM qala komitetьnьn həm aeroklub nacal'niktərenen вьl jeteşhedlektərđe вøtørøvdə konkret jetəkselek itevđəren talap itəвeđ.

Kursant: **Vaxitьv.**

Kolxoz jəştəre øsøn bulmaqan urta məktəp

Ileş rajonь Kalinin ismendəge kolxozda jəştər øsøn kiske tulь вulmaqan urta məktəp asьldь. Вьnda вaşlanqьs məktəpte tamamlaqan kolxoz jəştəre uqьjđar. Uqьvđar hər køndø 5 şər səqət ytkərelə. Məktəpte ojoştorov eşendə uqьtьvsь Səlimgərəjeva iptəş tьrьşlьq kyrhətte. Ul jəməqət eşenə lə aktiv qatnaşa.

Qьtaj jegete Sun—Czan

(Davamь. Вaşь 2-se вittə).

jøđøn taqь la jaqşьraq kyrəm. Nindəj køs, nindəj ut, nindəj ys вьl kyđđərđə. Nindəj ixtiar həm ьşanьv вьl irendərđə. Ni ujlaj ikən ul xəđer. Jьrtqьstar tьrnaqь aŧьnda qanqa tuđьp hьqraqan ile turahьnda, mənge xafalь həm højøklø əsəhe turahьnda ujlaj mikən. Əllə вərxet kevek qara kyđle, janь tьvqan aj kevek hьđьlьp kitkən qaşlь, вeşkən sejə kevek qarahьv qьđьl irenle, qonqor jøđlø højgəne turahьnda ujlaj mikən ul.

Kil højləşəjek, вøjøk qьtaj xalqьnьn ulь. Minen jørəgemdə şatlьq, møxəввət həm køs вar, min hinen qajqьlarьndь urtaqlaşьrmьn. Вeđ вer şьrpьnan toqatьp papiros tartьrвьđ həm hunqь kørəş, tьnьslьq, вəxet turahьnda højləşerвeđ.

Min inde uqa taвan atlarqa ьntьlqajnьm. Mine qaravьl nacal'nige saqьrьp aldь.

Minə døjøm вylektə dezurđa torqa tura kilde. Səqət tøngø unвerđərđə вylmələ вulqan partizandar, joqo aldьnan taqь вer qaвat ođon truвkalarьn tarttьlar đa joqlarqa urьnlaştьlar. Gel tamaq tøptəre menən højləşkən hьmaq, вer tiklem højləşep jatqandan hun вøtəhe lə tьndьlar. Tik вajaqь jeget kenə truвkahьn ođaq tarttь, jatьrqa teləməgən kevek əjləngələne həm adaq kilep, minen ergəgə kilergə вatьrsьlьq itte.

Вeđ unьn menən jartь tøn avьşqansь højləşep ultьrđьq. Ul minə yđe turahьnda højləne.

—„Min Xajlarđa tьvqanmьn, — tine rus telen вođop, — Xajlarđь вeləhenme, Manczuria stansiahьnan alьŧ tygel. — Min Xajlarđьn qajđa ikənen вelevem həm jegerme tuqьđьnsь jьl unđa Qьđьl Armianьn вulьvьn əjttem. Ul nəməneler xəterləgən kevek højøndø, həm jənle itep, quldarь menən xərəkət jahap taqь højləj вaşlanь. Minen ataj jarlь tegevse вulqan, ul min вələkəj saqta ylgən. — Ul вaşьn вer jaqqa ejep, kyđđəren jomop kyrhətte — minə jəştən yk yđemə-yđem qajqьrьrqa tura kilde. Min parikmaxerskidə priвorđar jьvьp, hьv вirep torovsь malaj вulьp eşlənem. Lәkin minə unda kyp eşlərgə tura kilməne. Вer køndø masterqa jьvьlqan priвorđar menən jьlь hьv вirgəndə kyreşe krьjslola eşləvse master jaŋьlьş minə вərelde həm minen quldaqь priвorđar qulьmdan tøşøp kitte. Havьttaqь hьv tygelep krislola ultьrqan keşenen вrjykahьn sьlattь. Şunьn øsøn xuza minen eşləgən xaqьmdь la tyləməj qьvьp sьqarđь. Ə unan hun minə kyp jørørgə tura kilde. Rossiala revolytsia вulqandan hun вeđđen Xajlarđa rustar kyвəjep kitte. Min ularđьn restoranьna iđən jьvьvsь вulьp indem həm şunda вer ni tiklem russa højləşergə øjrəndem. Lәkin min undaqь xurlьqqa həm mьŧqьllavđarqa tyđə almanьm. Ular вeđđen qalala yđđəren xuza kevek tojalar ine. Вer køndø xuza menən talaştьm, unьn вitenə tøkørđøm də, aqas tejəgən vagonqa jəşerenep ultьrьp Xarвingə kittem. Unda вer-ike jьl aslь-tuqlь jəşəgəndən hun Şanxajqa вarьp timer jul depohьna eşkə indem. Unda la avьr ine, lәkin вьnda iptəştər вar ine, вьnda ismaham mьŧqьllavđar əđerək вula ine. Min unda jəşeren rəveştə komsomolqa indem. Вeđđə ul məs'ələ вik siten ine, əđ genə hiđep qalhalar đa eştən sьqaralar ine. Minen menən şundaj вəxethedlek вuldь. Вeđđen arala provakator вulqan. Вer køndø eş вøtkəs qajtьrqa sьqqanda вeđđe politsieskiđər qarşь aldьlar həm tørməgə ultьttьlar.

Ul vaqьtta Manczuriala qьtaj partizandarь menən japondar arahьnda qatь huqьştar вara ine. Вeđ вer nisə keşe tørmənən qastьq həm tønjaqta Girin ølkəhenə kittek. Ul vaqьtta unda вьna oşo otrəd xərəkət itə ine...“

Min keŧəmdən popiros sьqarđьm. Uqa la təqdim ittem. Ul pirostь əjlənderep-əjlənderep qaranь, maqtanь həm højləven davam itte.

— Nankin jarđam itməj, generaldar yđ ara talaşalar. Japondarđьn samoljottrь, вranoviktəre вar. Şulaj đa xalьq kytərelə xəđer. Qьtaj xalqь ylhə yler, lәkin japondarqa qol вulmaŧ.

Вeđ taqьn ođaq højləşkən вulьr inek, lәkin minə dezurđan alьşьnьrqa vaqьt jette.

Вeđ ikense køn unьn menən kyptənge duŧtar kevek osoraştьq. Taqь højləştek. Вeđ narədtən qajtьp kitkəndə ul minen qulьmdь qьŧьp kyreşep ođatьp qaldь.

Вьl jeget—Sun—Czan ine. Ə вøgøn ul juq inde.

Sun—Czan, Sun—Czan, hin hyđenden dørøŧløgøn tormoşondo вirep raŧlanьn. Sønki ul hyđđər jəşəv kevek dørøŧ.

— Qьtaj xalqь ylhə yler, japon faşisttarьna qol вulmaŧ.

M. Isakovski.

Stalin turahьnda jьr

1.
Bedden вəxetle ileвeddə
Jadqь tandaj jalqьldaj,
Şavlaj mul unьşlь dalalar,
Aqa kyp hьvlь jьlqalar.
Jьrlajьqsь вed, iptəştər, jьr,
In olo keşe xaqьnda,
In jaqьn həm in həjeklə,
Stalin, Stalin xaqьnda.

2.
Doşmandarqa qarşь huqьşqa—
Bəxet əsən вulqan kөrəşkə
Alьp вardь вedde, kəs вirde
Danlьqlь huqьş julьnda.
Jьrlajьqsь вed, iptəştər, jьr
In dur polkovodes xaqьnda,
In qurqьvhьd həm də in kөslə—
Stalin, Stalin xaqьnda.

3.
Sovettar Sojuzь siktəren
Qara qarqalardan haqlanь,
Siktərde Biton həm taş menən,
Sujьn menən nьq qaplanь.
Jьrlajьqsь вed, iptəştər, jьr
In вөjөk haqsь xaqьnda,
Hər nəməne kyrgən, işetkən,—
Stalin, Stalin xaqьnda.

4.
Əjlənep sьqa tьvqan jerde,
Jəmle jəjden qojaşьndaj,
Batьrlьq həm şatlьq yьterə
Baqsahьnda tьvqan ilden.
Jьrlajьqsь вed, iptəştər, jьr
In dur вaqsasь xaqьnda,
In həjeklə həm in aqьllь,—
Stalin, Stalin xaqьnda.

5.
Məŋge ylməɦ zakon tьvdьrdь
Xalьqtar вəxete əsən,
Jadqь tandar menən вidəne
Bedden вəxetle il өɦtən.
Jьrlajьqsь вed, iptəştər, jьr
In jaqьn qojaş xaqьnda,—
Xalьqtardьn xəqiqəte —
Stalin, Stalin xaqьnda.

★

JAŊЬ KITAPTAR

Oşo kəndərdə Başgosizdat вalalar əsən tyвəndəge kitaptardь вaгьр sьqardь

Zul'vern — „Serle utrav", matur tьşta вalalardьn in qьdьqhьnьр uqьj torqan kitaptarьnan вereɦe.
Turgenevten—„Bezin tuqajь", „Вiryk", matur tьşta ajrьm-ajrьm kitap вulьp sьqtьlar.
M. Gor'ki — „Arxiв вaвaj həm Len'ka".
Josof Gərəj „Gəlәjfə" sovet вalalarьnьn jarьşьр uqьvdarь həm jal :tevdәre turahьnda.
Josof Gərəj „Gerojdar osqanda" Ckalov, Bajdukov, Biləkovtardьn gerojdarsa osovdarь turahьnda.

Məktəpkə tiklem вulqan вalalar əsən:

Barto „Ilaq qьd", вer nisə tөrlө вujavdar həm jaqşь qaqьdda.
Tuqaj „Miaввikə".

Tiddən вaɦьlьр sьqa

Konstantinov „Karta həjləj". Jer şarьnda jəşəgən keşelər həm xajvandar turahьnda, dingeddər həm ildər turahьnda həjlənelə. Вьl geografianь өjrənevdə la вalalarqa kyp jardam itəsək.
Q. Qəmər „Iriska" Ispania вalalar tormoşonan.
Bianki „Вəjək dinged julьnda" qoşqardьn kənjaqtan tənjaqqa, tənjaqtan kənjaqqa kysevdəre, ulardьn tormoştarь turahьnda həjləj.
S. Qudaş „Urman əkejəte", Josof Gərəj „Surtan əmere вujьnsa", Өrөrgə nisek өjrənde. h. в.

Hyrəttə: Məskəv qalahьndaqь ispan вalalarь qьdьl majdanda. (Sojuzfoto).

INSTITUTTЬŊ OTLICNIGЬ PAVEL

Paveldьn iptəştəre arahьnda otlicno uqьvь menən tanьlьvьna əs jьl inde. Ul instituttьn agronomia fakul'tetьnda uqьj.

— Min, — ti Вunakov,—1932 jьl Dьvan avьl xuzalьqь texnikumьn tultьrdьm. Şunan hun 1935 jьlqa tiklem Qandra həm Jamaş MTS tarьnda ucastkovoj agronom вulьр eşlənem. Eşemde həjəp eşləvem hədəmtəhendə xalьq arahьnda ydemde tanьttьm.

Xəder min avьl xuzalьqь institutьnьn agronomia fakul'tetьnьn III kursьnda uqьjm. Otlicno uqьvьm əsən вer nisə tapqьr вyləkləndem ti.

Bunakov iptəş jьl jarьm inde partia tarixen өjrənev tynərəge rəge institut kyləmendə aldьnqьlardan hanala.

Ul «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь polozenie»ne өjrənev tyŋərəgendə lə eşləj. Xəder 3 zanətie ytkərde. Unda iptəş Stalinden Konstitutsia projektь turahьnda Sovettardьn Qədəttən tьş VIII sjezьnda həjləgən dokladьn, Stalinsel Konstitutsiaпь, „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav turahьndaqь polozenie"ne, Stetski statjalarьn өjrəndelər.

Ular şat. Uqьrqa la, eşlərgə la, jal itergə lə xoquqtarь вar. Tik вedden jəştər genə вьl xoquqqa ejə. Sənki ular jenelməɦ Lenin—Stalin partiahь julвaşsьlьq itkən ildə jəşəjdər.

J. Q.

Ədeljanьv komitet sekretarlьqьnan alьndь

VLKSM Уɦək Komitetьnьn IV Plenumь həm Вaşqortostan Өlkə Komitetьnьn V Plenumь qarardarьn tormoşqa aşьrьv nigedendə Tunqatar urta məktəвe (Ucalь rajonь) komsomol komitetь вьjt' həm moral' jaqtan tadara. Вьqa tiklem komitet sekretarь вulьр eşləgən Ədeljanьvtьn faş itelgən millətse Вahajьv menən eske məzlestəre ojoştorovь, komsomolestar həm sojuzdan tьş jəştər arahьnda tөrвiə eşe alьр вarmavь, şulaj uq uqьvsьlar arahьnda la вer tөrlө la politik-tərвiə, kul'tura eştəre ojoştormavь, xatta ulardь kluptan qьvьр qajtarьv fakttarь asьldь.

Вьl məktəp ergəhendəge pioner otrəde vozatьjь pionerdar menən вer tөrlө lə eş alьр вarmaqan. Qilmanьvьa вьjt' jaqьnan tarqalqan Qəzizullin menən вer nisə tapqьr eske məzlestəre ojoştorqanь asьldь. Qilmanьv millətse Вahajьvtьn jədə asьlqas unь jaqlap sьqьş jahaqan.

Komsomolka Rəstəmьvanьn hərgəndə jatьvsьlar, sit elementtar menən xat alьşьр, ularqa posьljkalar jeвərep jatьvь asьldь.

Вьqa tiklem komsomol komitetь вaşьnda torqan Ədeljanьv вьl fakttarqa qarşь вer tөrlө lə sara kyrməgən. Komsomoldьn dəjəm jьjьlьşьnda Ədeljanьv komitet sekretarlьqьnan alьndь.

U. Sitdiqьv.

Ni əsən qarizalar ikeşər aj вujь qaralmaj

Өfə Motor zavodь komsomol komitetь sojuzdan tьş jəştərde yd tirəhenə jьlqьtьrьv, ulardьn politik kiməldəren kytərev eşe menən qьdьqhьnmaj. Zavodtьn aldьnqь staxanovsь jəştəre komsomolqa inergə teləjdər, qarizalar вirələr. Ləkin ulardьn qarizalarь 2 şər aj вujь qaralmaj jata. 15 oktəвrdə ytkərelgən zavod komsomolestarьnьn dəjəm jьjьlьşь jartь səqət вujь вer ad jəştərden qarizalarьn qaranь. Ləkin вerense tənəfestən hun „komsomolestardьn 20 protsentь jьjьlьştь taşlap qajtqan" hьltavь menən qarizalar qaravdь tuqtattьlar. 31 oktəвrdə ytkərelgən jьjьlьşta la oşo uq xəl вuldь. 299 komsomolestьn ni вarь 130 qьna kilev menən jьjьlьş ytkərelməne.

Sojuzdan tьş jəştərde komsomol safьna ьlьqtьrьvqa вьndaj вjurokratlьqqa qasan sik qujьlьr?

Jajьqвajьv.

Uqьv ytkərelmaj

Malajad rajonь, komsomol ojoşmahьnda 2 aj inde politik uqьv kytərelgəne juq. Propagandis Arьslanьv „eş kyp" hьltavь menən politik uqьv ytkərevde ədə. Komsoorg Qəzizьva Arьslanьvtьn politik uqьv ytkərməvenə kileşep qaraj.

Axunjan Sadьjqьv.

FƏN HƏM TEXNIKA

Jer aɦtьnda gidroelektr stansiahь

Aвьr promьjşlennost' Xalьq Komissariatьnьn gidroelektr tədəv вaşupravleniehe Armenianьn Sivan-Zanginski şarlamahьnda tədələ torqan Sivanski hьv qaвul itkesenen həm Ozernьj jer aɦtь gidroelektr stansiahьnьn вerense sirattaqь texnik projektьn raɦlaqan.

Ozernьj gidroelektr stansiahьn tə'min itev əsən hьv Sivanski kylənən alьnьr, вer kilometr jarьmdan da odonoraq kanal вujьnsa kiləsək. Вьnan ul hьv qaвul itkes arqьlь juqaroqь etkesle tunnelgə, ə unan avьşьvlь ştol'na вujьnsa jer aɦtьnda Sivanski kyle tigedlegendən 70 metr tərənlektə tədələ torqan gidroelektr stansiahьnьn turвinalarьna kitəsək.

Stansianьn jer aɦtьnda tədələve, unьn вigerək tə ьşanьslь ekspluatatsialanьvьn tə'min itə.

Ozernьj GES tьn qevəte 23 meŋ kilovat. Unь tədəv вujьnsa əderlek eştəre вaşlanqan inde.

«Komsomol'skaja pravda» nan.

Həjləj torqan səqət

Hed telefon trubkahьn alьр вildələngən nomerdь horaqas, şul uq sekundta hedgə vaqьttь вik dөrөɦ xəвər itevse keşe tavьş işetelə. Вer sekundtan hun taqь la şaltьrathaqьd, hed taqьn vaqьttьn səqət həm minuttarьn asьq həm вik dөrөɦ xəвər itevse tavьş işeterhegəd.

Telefon seltərenə вerketelgən «вьl həjləj torqan səqəttər» Amerikala, Angliala, Germaniala həm вeddə—Məskəvdə вar. Məskəv keşeləre 40 oтmetьr telefon вujьnsa G-1—56—00 nomerьn hajlaqas, təvlekten qajhь qьna vaqtьnda вulha la vaqьtta вik dөrөɦ xəвər itevse tavьş işetələr.

Вьl «həjləj torqan» sovet səqətenen qujьlьşь вildələngən вer nomer вujьnsa вer yk vaqьtta 20 keşegə vaqьttь horarqa həm вer yk vaqьtta ularqa javap qajtarьrqa məmkinlek вirə.

„Novaja zizn".

★

„Leninse" signaldarь вujьnsa

„Xəsnullin javap вirergə tejeş"

Oşo isem aɦtьnda вaɦьlmaqan xəвər tikşerev əsən VLKSM-dьn Ucalь rajon komitetьna jeвərelgəne. Komsomoldьn Ucalь rajon komitetь вьl xəвərden tikeşreleven, Ucalь rajpotreвsojuz sel'magьnda hatьvsь вulьр eşləgən Xəsnullindьn dəvlət aqsahьn tuddьrьvь, jəşe jetməgən qьdqa өjləneve komsomoldьn ucotьnj kartockahьn juqaltьvь, komsomolestar həm sojuzdan tьş jəştər arahьnda tərвiə eşe alьр вarьvьn dөrəɦlər, Xəsnullinde komsomol safьnan sьqarьlqanlьqьn xəвər itə.

Javapьь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

Өfə „Oktəвr natiskahь" tipografiahь. Вaşglavlit vəkile № 4580

1937-se jьl
20 Nojəвr
№ 111 (1159)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Вөtə ildərdeŋ proletarдarь, вerləşegeд!

Leninse

VLKSM-dьŋ Вaş-qortostan Өlkə həm Өfө qala Komitettarь orgaпь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telefon № 85—04

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

ВӨJӨK ВERDƏMLEK

Kyp millətle sovet xalqьnьŋ вerdəmlege qaqşamaь, unьŋ ydeneŋ aldьnqь otrade—вol'şevistik partia menən вulqan qan вəjləneşe qaqşamaь. Yddərenəŋ julвaşsьlarьna, uciteldərenə həm duьtarьna xalьqtьŋ iregen, unьŋ aqьlьn, unьŋ telәktәren kөvdәlәnderevse — Вөjek Stalingә xedmətsәndәrdeŋ birelgәnlektәre sikhed həm tiŋhed. Вol'şevistik partianьŋ həm sovet xөkymәteneŋ jetәkselәrenә, ulardьŋ toqoro soratniktәrenә, ulardьŋ toqoro uceniktәrenә, kemdeŋ isme —sotsializm jeŋevdәrenеŋ simvolь, вөtә xalьq qorurlьqь həm danь вulьp tora, şuqa sovet patriottarь qajnar mәxәввәttәlәr. Sovet xalqьnьŋ eşse sьjnьf partiahь menən, unьŋ yd oвrazьnda həm ydenә oqşatьp tәvdьrqan həm yвtergәn keşelәre menən вulqan mөqәtdәs duьlьqtь həm вьl ьşanьstь qaqşatьrqa, jomoşartьrqa вer kemdeŋ dә kөsө jetmәь.

Вьl eske moral' həm politik вerdәmlek unar jьldar вujьnsa yьte həm nьqьnь. Ul sarizmdьŋ qatь xөkөm hөrgәn jьldarьnda, вol'şeviktәrdeŋ dur вulmaqan tәrkәmә, tәrәn idәn aьtьnda, katorga həm tөrmәlәrdә xalьqtar өtәndәge tirandar өtәnәn jeŋevdәr әderlәgәn jьldar menәn hьnaldь, вьl вerdәmlek, Rossia kapitalizmahьnьŋ hәlәkәte həm Oktәвrdeŋ iьtәlekle jeŋevsәn şturmь kөndәrendә lә tantana itte. Ul вьvattarqa simentlaştьrьldь, вьl вәjlәneş, grazdandar huqьşьnьŋ sikhed jalandarьnda hәlәk вulqan gerojdar qanь menәn, ydeneŋ jәş respuвlikahьnьŋ azatlьqьn haqlap alьp qalьvsь xalьqtardьŋ qaharmandarsa kөrәşe menәn simentlaştьrьldь.

Kyp millionlь sovet xalqьnьŋ вerdәmlek kreposь, unьŋ Lenin—Stalin partiahь menәn әdlәkhed вәjlәneşe Stalinsel вişjьllьqtar da, вedden ilевedden qevәtle kytәrelәşe həm sәskә atьvь jьldarьnda hьnaldь.

„...Tik вarь, eksploatatordar өsәn həm keşenen kesene tәrlәsә eksploatatsialavь өsәn, вөtә işege jaвьq вulqan sotsialistik jәmqiәtte вarlьqqa kiltergәnden hunьnda qьna, qajәt вөjek kөs вulqan, xalьqtьŋ jaŋь moral'—politik вerdәmlege hidelә вaşlanь.

Tәrәn internatsionalizm menәn huqarьlqan вьndaj moral' həm politik вerdәmlek Sovettar Sojuzьnьŋ вөtә xalьqtarьn adaqьna tiklem вer вөtәn iter həm вaşqa ildәrdeŋ xalьqtarь la uqarda yddәrenәŋ kilәsәk oвrazdarьn kyrerdәr" (Molotov).

Вөjek Stalinsel Konstitutsia — вol'şeviktәr tarafьnan jetәklәnevse Sovettar Sojuzь xedmәtsәndәrenәŋ geroistik kөrәşenәŋ dostojen jomqaqь вulьp tora. Sovet xalьqtarьnьŋ yddәrenәŋ tьvqan partiahьna вulqan tojqohonan da kөslәrәk, safьraq, jalqьnlьraq tojqoho juq. Unьŋ doşmandarьn sovet xalqь вik xaqlьq menәn yddәreneŋ lәqnәtlәngәn doşmandarь itep hanaj. Вedden partiaвьddьŋ duьtarь—sovet xalqьnьŋ вik xaqlь, qәderle duьtarь.

Lenin—Stalin partiahьnьŋ вedden ilевedden xedmәtsәndәre yd internationalistarьn jaqşь jaqlavsь ikәnen вik jaqşь вelәlәr. Sovet xalqь, вol'şeviktәrdeŋ eşse sьjnfь eşe өsәn, proletar revolytsia həm donja kommunizmahь өsәn вөtә kөstәren, вөtә hәlәtlektәren, әgәr dә kәrәk вulha tamsь qandarь qalqansь yddәrenәŋ qandarьn віrәsәktәrenә kyp tapqьrdar ьşandьlar. Hәm xalьq, вol'şeviktәrdeŋ xalьq ьşanьsьn qimmәt totovdarьn, ulardьn, grek mifologiahь gerojь Antej kevek yk, ulardь tьvdьrqan, tujdьrqan həm tәrвiәlәgәn yd әsәhe-xalьq massahь menәn вәjlәneş totovdarь menәn kөslә ikәnen, jaqşь вelә.

Xalьqtьŋ вьndaj вerdәmlege, jetәksel partialarь menәn oşondaj вәjlәneş, вer genә kapitalistik ildә lә juq həm вulьvь la mөmkin tygel.

Xәder SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavqa әderlekten tarixi kөndәrendә sovet xalqьnьŋ jaŋь ajrьm kөs menәn tuplanqanlьqь asьq kyrende. Verxovnьj Sovetqa hajlav kampaniahь sovet xalьq iregeneŋ qaqşamaь вerdәmlegenen qevәtlegenә, xedmәtsәndәrdeŋ kommunisttar partiahь həm sovet vlasь tirәhenә tuplanьv demonstratsiahьna әjlәnde. Tik kisә irtәn genә VKP(в) УК aqzalarьnьŋ okrug hajlav komissiahьna asьq xat jadьvdarь mәqlym вuldь. VKP(в) УК aqzalarь kommunistik partia Ydәk Komitetьnьŋ kythәmahe menәn qullanьp ajrьm hajlav okrugtarьnda вallotirovatsa itergә rizalьqtarьn вirdelәr. Hajlavsьlar вьl şatlьqlь вelderevde dur ruxlanьv həm kytәrenkelek menәn qarşьlanlar. Kisә hajlavsьlardьŋ mitingtarь qәdәttәn tьş kytәrenkelek menәn ytte. Eşselәrdeŋ qadi həm вьşn kyŋeldәn tulqьnlanqan telmәrdәrendә, hajlanьvsьlarqa adreslanqan qot lavdarda вer вөtәn xis, әder torovsanlьq xise jaŋьranь. Mәskәv qalahь Stalinski hajlav okrugь xedmәtsәndәrenәŋ 125 meŋ keşelek mitingtarьnda qaвul itelgәn iptәş Stalingә вulqan mәrәzәqәttә sovet xalqьnьŋ şul xise, şul әder torovsanlьqь menәn tьn ala.

„Вedden jәrәktәreвed — tip jadalar ular — вedden ileвedde Lenin julьnan tajşanmaj alьp вarqan həm alьp вarьvsьqa, partianьŋ həm xalьqtardьŋ вөtә doşmandarьna qarşь huqьşьrda leninizmdь jaqlavsьqa, isme вөtә donja xedmәtsәndәrdeŋ вajraqь вulqan вөjek Stalingә tavьş вirev өsәn zakonlь qorurlьq menәn tulь. Вed ydeвedden tavьştarьвьd menәn, вedden vatanьвьddьŋ — SSSR-dьŋ вөtә xedmәtsәndәrenәŋ, hedde Verxovnьj Sovettьŋ вerense deputatь itep kyrevgә вulqan вer kyŋeldәn ixtiramdarьn həm ьşanьstarьn tәqвirlәrвed.

Hedgә tavьş вirev menәn вed, iptәş Stalin, вedden jeŋelmәь qevәtle вol'şeviktәr partiahьna—вeddә kommunistik jәmqiәtteŋ вerense etaвь — sotsializmdь tormoşqa aşьrьvqa alьp kilgәn Lenin—Stalin partiahьna tavьş віrәвed.

Hedgә tavьş вirev menәn вed, iptәş Stalin, вedden jeŋelmәь qevәtle milliondardьŋ вәxetle, şatlьqlь, mul tormoştarь өsәn tavьş вirәвed. Вed Sovettarqa ilenәn taqь la hoqlanqьsьraq kilәsәge өsәn tavьş віrәвed.

Hedgә tavьş вirev menәn вed, iptәş Stalin, xalьq-ara proletar revolytsia өsәn, sotsializmdьŋ вөtә donjala tantanahь өsәn, вөtә keşelektәŋ irekle, вәxetle tormoşo өsәn tavьş віrәвed."

Stalinski hajlav okrugь xedmәtsәndәre, ulardьŋ tavьş вirevdәre, quldarьna qoral totop faşistik interventtarqa qarşь huqьşьvsь həm yddәrenәŋ milli вojondoroqhodlоqon jaqlavsь demokratik Ispaniahьnьŋ xedmәtsәndәre həm kyp millionlь Qьtaj xedmәtsәn xalьqtarь tarafьnan da jaqlana, tip вelderevdәrendә xaqlьlar. Ular yddәreneŋ tavьş віrevdәrenә вөtә donjanьŋ proletarдarь həm idelevselәre tarafьnan jaqlanьr tip вik xaqlь ajtәlәr. Sөnki iptәş Stalin dә xedmәtsәndәrdeŋ jeŋevgә вulqan ixtiardarь, вөtә donja proletariat revolytsiahь өsәn kөrәştә, вөtә donja proletariattьnьŋ qevәtle kөstәre həm jemerelmәь revolytsion entuziazmь ydәklәşkәn.

„SSSR Verxovnьj Sovetьnьŋ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep qәderle Iosif Vissarionovic Hedde kyrhәtep вed, вol'şeviktәr partiahьnьŋ вerense saqьrьvь menәn həm Hedden вerense saqьrьvьqьd menәn ydeвedden вөtә kөsвөdә şatlьq menәn вirerвed, әgәr kәrәk вulha, вөtә donjala kommunizmdьŋ tantanahь өsәn tormoşoвoddo la вirerвed, tip ant itәвed".

Вөjek Sovettar Sojuzь xalqьnьŋ вer kyŋeldәn ajtelqәn qevәtle tavьşь oşo. Ular yd tavьştarьn Sovettar ilenәŋ iŋ jaqşь keşelәrе өsәn Lenin — Stalin partiahьna tamam вirelgәnde, xalьq doşmandarь, trotskise-вuxarinse şpiondar, diversanttar menәn kөrәştә hьnalqandar өsәn вirәlәr.

Sovet xalqь tьvqan ilden iŋ jaqşь keşelәre, yd вәxettәre, yddәreneŋ вөtәn il вәxte өsәn tavьş вirә.

«Komsomolskaja pravda»nan. 11 nojәвr.

11 sigendә Oktәвr vaxtahь.

Lejtinant iptәş Şalimov zastava hьndaqь qьdьlarmies Vasili Vladimirovic Jaşnikov sotsialistik jarьş hәdәmtәhendә Вөjek Oktәвr sotsialistik revolytsianьŋ XX jьllьqь kөnendә vaxtala torov xoquqьna ireşte.

Hyrәttә: qьdьlarmies V. Jaşnikov 7 nojәвr kөnendә Oktәвr vaxtahьnda.

Jaŋь hajlavдar zakonь turahьnda leksia

Respuвlikanьŋ fәnni вiвliotekahь (Өfө qalahь) jaŋь hajlavдar zakonь turahьnda leksialar siklь ytkәrә. 12 nojәвrdә «SSSR-da həm kapitalistik ildәrdә hajlav sistemahь» tigәn temala вerense leksia вuldь.

18 nojәвrdә «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavдarдь ojoştorov» tigәn temala ikense leksia вuldь, ә 24 nojәвrdә «Tavьş вirev həm tavьş вirevden hәdәmtәlәren вildәlәv» tigәn temala өsөnsө leksia uqьlasaq. (ВaşTASS).

40-41 hajlav ucastkahь qajda urьnlaşqan?

156 zaktta torovsь domaxozajka Karelina, «hajlav kөnө jaqьnlaşa, ә min 41 hajlav ucastkahьnьŋ qajda urьnlaşqanьn вelmәjem әle» ti. Ul qьna la tygel, вьl zaktta torovsь domaxozajkalar həm jәştәrdeŋ вerehe lә hajlav ucastkahьnьŋ qajda urьnlaşqanьn вelmәjdәr. Вьl zaktta agitatsia eşe alьp вarьvsь Şәrәfetdinov ta вьl eş menәn qьdьqhьnmaj kyrәhen. Ul agitatsiahьn praktik вurьstarqa вәjlәp alьp вarmaj. Ike tapqьr zanatie ytkәrevgә qaramaьtan unьŋ tyŋәrgәndә uqьrqa jәrevsәlәr 12 dekaвr kөndә tavьş вirergә qajda вarasaqtarьn вelmәjdәr. 41 hanlь ucastka hajlav komssiahь unьŋ menәn qьdьqhьnmaj. Ul hajlavsьlardь hajlav ucastkahьnьŋ qajda urьnlaştьrьvь menәn taпьştьrqanь juq. 40 ucastkala şulaj uq. Вьl ucastkaqa qaraqan Lenin uramьnьŋ 8 kvartalьnda torovsьlardan tik вer genә domaxozajka ucastkanьŋ qajda вulьvьn вelә.

Nizamьv.

Okrug hajlav komissialarь Sojuz Sovetьna həm Millətər Sovetьna deputatlьqqa kandidaturalar registratsialajđar

IPTƏŞ STALIN QAJĐA ƢЬNA BALLOTIROVAJT ITELMƏHEN, UL BEĐĐENꞐ DEPUTAT BULЬR

Işemʙaj, 14. (ʙaşTASS). 10 nojəʙrđə, Işemʙaj kluʙьnda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa rajon partaktiveneꞑ ucastka hajlav komissialarь həm partiahьđ aƣzalarь menən ʙerlektə kəꞑəşməhe ʙuldь. Kəꞑəşmə VKP(ʙ) УK-neꞑ hajlav ucastkahьnda massovьj eşte jəjelderev turahьndaƣь qararьn ni rəveşle jaqşьraq ytəv məs'ələhen məđəkərə itte.

Kəꞑəşmə iptəş Stalindeꞑ Məskəv qalahь Stalinski okrugьnda ʙallotirovkalanьvƣa rizalьq ʙireve turahьndaƣь xəʙərđe dur şatlьq menən qarşь aldь. Kəꞑəşmələ qatnaşьvsьlar ʙerđəm rəveştə ʙьlaj tinelər:

—„Iptəş Stalin qajđa ƣьna ʙallotirovajt itelməhen, ul ʙeđđeꞑ deputat ʙulьr. ʙeđ ʙɵtəʙeđ đə unьꞑ ɵsɵn tavьş ʙirəʙeđ".

Kəꞑəşmə, şulaj uq, Zalikin həm Bakaldin iptəştərđeꞑ Stərletamaq hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalanьvƣa rizalьq ʙirevđəre turahьndaƣь ʙelderevđe dur qənəƣətlek menən qarşь aldь.

BAŞQORTOSTAN HAJLAV OKRUGЬ KOMISSIALARЬNDA

SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Başqortostan ASSR 316 hanlь Ɵfɵ qala okrug komissiahь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetь deputatlьƣьna qujьlƣan — Gosplan predsedatele həm SSSR Xalьq Komissarđar Sovetь predsedatele urьnʙaѣarь, VKP(ʙ) aƣzahь, 1893 jьl tьvƣan, Məskəv qalahьnda torovsь **Valeri Ivanovic Mezlauktьꞑ** kandidaturahьn 316 hanlь Ɵfɵ qala hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirlanьv ɵsɵn hajlav ʙylletenenə inđererga qarar itte.

SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Başqortostan ASSR 319 hanlь Stərletamaq hajlav okrugь komissiahь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetь deputatlьƣьna qujьlƣan—VKP(ʙ) Ɵlkə Komitetьnьꞑ ʙerense sekretarь, VKP(ʙ) aƣzahь, 1893 jьl tьvƣan, Ɵfɵ qalahьnda torovsь Aleksandr Tarasovic Zaѣikin kandidaturahьn, Başqortostan ASSR 319 hanlь Stərletamaq hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirlanьv ɵsɵn hajlav ʙylletenenə inđererga qarar sьƣarđь.

SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millət tər Soevtьna hajlavđar ʙujьnsa Başqortostan ASSR 199 hanlь Ɵfɵ avьl hajlav okrgь komissiahь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetь deputatlьƣьna qujьlƣan — VLKSM Уđək Komitetь sekretarь, VKP(ʙ) aƣzahь, 1910 jьlda tьvƣan, Məskəv qalahьnda torovsь Timerƣalina Şərifə Timerƣazi qьđь kandidaturahьn BASSR 199 hanlь Ɵfɵ avьl hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirlanьv ɵsɵn hajlav ʙylletenenə inđererga qarar itte.

SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millət tər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Başqortostan ASSR 307 hanlь Mələvez hajlav okrugь, okrug hajlav komissiahь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ deputatlьƣьna qujьlƣan—Başqortostan Уđək Başqarma Komitetь predsedatele vazifahьn ytəvse, 1904 jьlda tьvƣan, VKP(ʙ) aƣzahь, Ɵfɵ qalahьnda torovsь Kirəj ulь Rəxim Ѣʙrahimьv iptəş kandidaturahьn, Başqortostan ASSR 307 hanlь Mələvez hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirlanьv ɵsɵn hajlav ʙylletenenə inđererga qarar itte.

SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Başqortostan ASSR 325 hanlь Dьvan okrugь, okrug hajlav komissiahь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetь deputatlьƣьna qujьlƣan—Başqortostan ASSR Sovnarkomьnьꞑ predsedatele, 1906 jьlda tьvƣan, VKP(ʙ) aƣzahь, Ɵfɵ qalahьnda torovsь Fazьl Valiəxmət ulь Şahьjmardanьv iptəş kandidaturahьn Başqortostan ASSR 325 hanlь Dьvan okrugь ʙujьnsa ʙallotirlanьv ɵsɵn hajlav ʙylletenenə inđererga qarar itte.

Xalьq kandidattarь

Məskəv qalahь № 3 Molotov hajlav okrugь komissiahь Sojuz Soevtьna deputatlьqqa kandidat itep **V. M. Molotov** iptəşte registerlanь.

Leningrad qalahьnьꞑ hajlav okrugь komissiahь Milləttər sovetь deputatlьƣьna kandidat itep **M. I. KALININ** iptəşte registerlanь.

Taşkent qalahьnьꞑ Taşkentsko-Leninski okrug komissiahь Sojuz Sovetь deputatlьqqa kandidat itep **Lazar Moisejevic Kaganovic** iptəşte registerlanь.

Minski qalahьnьꞑ hajlav okrugь komissiahь Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep **K. Je. Voroşilov** iptəşte registerlanь.

Armenia SSR okrug hajlav komissiahьnьꞑ Jerevanski —Stalinski hajlav okrugь Milləttər sovetьna deputatlьqqa kandidat itep **A. I. Mikojan** iptəşte registerlanь.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ Aşxaʙad hajlav okrugь (Tɵrɵkmenie SSR) Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep **A. A. Andrejev** iptəşte registerlanь.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ Leningrad qalahьnьꞑ Volodarski hajlav okrugь Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep **A. A. Zdanov** iptəşte registerlanь.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ Gor'kovski — Leninski hajlav okrugь Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep **N. I. Jezov** iptəşte registerlanь.

Kievski—Leninski okrug hajlav komissiahь Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep **S. V. Kosior** iptəşte registerlanь.

Xar'kovtьꞑ avьl hajlav okrug komissiahь Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep **V. Ja. Cuʙar'** iptəşte registerlanь.

Okrug hajlav komissiahьnьꞑ Leningrad qalahь Petrogradski hajlav okrugь Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep **M. M. Litvinov** iptəşte registerlanь.

Jaꞑavьl hajlav okrugь

Rajxana Fatxulla qьđь Mɵslimьva iptəşte SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millattər Sovetьna deputatlьqqa

KANDIDAT ITEP REGISTRATSIALANЬ

Boraj rajonь «Məƣđən» kolxozьnьꞑ kolxozsьlarь həm Qazan timer julь Jaꞑavьl stansiahьnьꞑ eşseləre həm xeđmətsəndəre, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millэttər Sovetь deputatlьƣьna kandidat itep ip. Mɵslimьvanь kyrhətkəjne. Jaꞑavьl hajlav okrugь Mɵslimьvanьꞑ ʙallotirlanьvƣa yđ rizalьƣьn ʙireve nigeđendə, Jaꞑavьl hajlav okrugь ʙujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millэttər Sovetьna ʙallotirlanьv ɵsɵn «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaƣь polozenie» neꞑ 60 statjahьna movafiq rəveştə—Boraj maşina-traktor stansiahьnьꞑ qatьn-qьđđar traktor ʙrigadahьnьꞑ ʙrigadirь, partiahьđ, 1912 jьlda tьvƣan, Boraj rajonь, Boraj avlьnda torovsь Rəjxana Fətxulla qьđь Mɵslimьva iptəşte registratsialarƣa qarar sьƣarđь.

53-hajlav ucastkahьnda

Ɵfɵ qalahь, Kirov rajonьnьꞑ 53 hajlav ucastkahь 12 nojəʙrgə ʙɵtə hajlavsьlarđьꞑ isemlegen alьp ʙɵttɵ. M. Gor'ki uramьndaƣь 6 urta məktəptə urьnlaşqan hajlav komissiahь jorto lozung həm plakattar menən jьhazlandьrьlьp, hajlav isemlektərenen teđməhe elende. Bьl jort hər vaqьt hajlavsьlar menən tulь ʙula. Hajlavsьlarđьꞑ ʙirgən horavđarьna tulь javap qajtarьla həm ajrьm konsultatsialar uđƣarьla.

Ş. Vəlidьv.

IKE BЬVЬN OSORAŞЬVЬ

Jьjьlьş ytkərelə torƣan jort ergəhenə ʙer jeꞑel avtomaşina kilep tuqtanь. Koʙinkanьꞑ işegen halmaq qьna asьp, maşinanan ʙerəv tɵştɵ lə, jьjьlьş ytəkrelə torƣan jortqa taʙan atlanь. Bьl ʙɵgɵngɵ jəştər jьjьlьşьnьꞑ «dokladsьhь» Əxmət ʙaʙaj ine. Oşolaj, ʙɵgɵngɵ jьjьlьş qəđəttəgesə tygel. Unda ştatlь oratorđar đa juq. Ular urьnьn ʙɵgɵn, ytelgən tormoştoꞑ avьrlьƣьn yđ jelkəhendə tatьƣan Əxmət ʙaʙaj, 60 jəştəge Biktahir, Sənƣətulla həm 83 jəşlek Minaz qart, Miꞑlesafa əʙejđər almaştьrƣan. Ular ʙik jaʙaj hɵjləjđər. Ənə şul jaʙaj hyđđər menən ʙatşa vaqtьndaƣь hajlav, iđelevđəre, məsxərələnevđərđe jəştərgə asьp halalar. Bьna ulardьꞑ hyđđəre:

Avьlƣa zemski kilgəndə

(Miꞑlisafa əʙej hyđđərenən).

Bьl vaqiƣa 1878 jьlda ʙuldь. Ul vaqьtta min 18 jəşlek qьđ inem. Bed ɵjđə səj esep ultьrƣan vaqьtta, atajьm ʙik aşьƣьp ɵjgə inde lə:

—Avьlƣa zemski menən starşina kilələr ikən. Bьna şunьꞑ ɵsɵn starasta uramdarđь heʙerergə quştь,—tip mine həm əsəjemde uram heʙerergə alьp sьƣtь. Beđ kɵrəktər, heʙerkelər totop uramƣa sьƣƣanda inde xalьq menən uram tulƣan ine. Ular ʙɵtəhe lə aşьƣa-aşьƣa yđđərenen turalarьn heʙerələr. Qьş ʙujьna tykkən syptəren, kɵldəren jьjalar ine. Beđ đə ydeʙeđeꞑ turanь tađarta ʙaşlanьq.

Beđ uramdь tađartьp ʙɵtɵrɵvgə tyşenə dur qalaj taqqan disətnik atajьmdь saqьrьp „xəđer kilep jetələr eteꞑde ʙəjlə, zemski uramdan ytkəndə ettər həm qatьn-qьđđar ʙulmahьndar" tine həm şul hyđđərđe ul ʙaşqa xalьqtarƣa jetkerev ɵsɵn jɵgɵrđɵ.

Bьna jəştər, qatьn-qьđđar elek şulaj jəşəjđər ine. Ular hajlav jьjьlьştarьna ʙarьv tygel, ʙađarƣa la sьƣa almajđar ine. Xatta zemski nacal'nlktər kilgəndə ularƣa uramƣa sьƣьrƣa la rəxsət itməjđər ine. Beđgə, qatьn-qьđđarƣa ʙьl ireklekte ʙarь tik sovet xɵkyməte genə ʙirđe. Beđ xəđer hajlaj đa həm hajlana la alaʙьđ. Bьna heđ 18 jəşegeđđən, jəƣni ʙьjьl Stalinsel Konstitutsia nigeđendə, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlarƣa həm hajlanьrƣa qatnaşa alahьƣьđ. Bьl ʙik dur ʙəxet. Şunьꞑ ɵsɵn mineꞑ də qart jɵrəgem heđđeꞑ menən ʙergə tiʙə. Min də heđđeꞑ keevk saf. Beđgə ʙьl şatlьqtarđь ʙirgən kommunisttar partiahьna həm ʙɵjɵk Stalingə rəxmət!

Ьrƣaq tamƣa halƣan ɵsɵn 50 tin

(Əxmət ʙaʙaj hyđđərenən)

Beđđeꞑ Qьjƣь avlьnda Şərip ʙaj altь jьl starosta, 12 jьl starşina ʙulьp tordo. Unь avьldьꞑ ʙajđarь qьna hajlap qujalar ine. Bьna min yđem də tik revolytsianan huꞑ qьna hajlavđarƣa tulь xoquq menən qatnaştьm. Ul vaqьtta ʙeđđeꞑ kevek jarlьlarđьꞑ jьjьlьşta hyđđəre ytməj ine. Bьna şunьꞑ ɵsɵn də min avьl jьjьlьştarьna hirək jɵrɵnɵm. Şərip uqьrƣa la, jađьrƣa la ʙelməj ine. Tik ul ʙarь ьrƣaqtamƣa halьr-

(Đavamь 3-sɵ ʙittə).

HƏR BER KOMSOMOLES—AGITATOR

(telegraf aşa).

Beđđen ojoşmala вөtәhe 8 komsomoles.

Beđ вөtәвeđ đә tyđemheđlek menәn SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar kөnөn kөtәвeđ. Stalinsel Konstitutsianь hәm „SSSR Verxovnьj Savetьna hajlavđar turahьndaqь polozenie“ ne вer nisә qat uqьp sьqtьq.

Kolxozda, hajlav zakonьn hәm Stalinsel Konstitutsianь өjrәnev өsөn 6 tyңәrәk ojoştorolop—unda вөtә hajlavsьlar đa ьlьqtьrьlqan.

Komsomoles Xaliqьv jetәkselek itkәn tyңәrәk вaşqalarqa өlgө kyrhәtә. Unьң tyңәrәgendә uqьvsьlar вөtәhe lә jәş hajlavsьlarđan tora. Ular, yđđәre Konstitutsia hәm «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьndaqь polozenie»ne jaqşьqa өjrәnev menәn genә qalmajьnsa, hajlav ucastkalarьnda aktiv eşlәjđәr hәm kolxozdьң вөtә jәştәren hajlavqa әđerlek eşenә ьlьqtьrđlar.

Komsomoles Kamaltdinьv hәm Jьhangirьvtar өjđәrendә, semjalarь menәn Konstitutsia hәm hajlav zakonьn өjrәnevđe ojoştorđolar.

Beđ Voroşilov ismendәge kolxoz jәştәre, komsomolestarь hәm kolxozsьlarь, kemdәr Lenin—Stalin partiahь eşe өsөn fidakәr вirelgәn, kemdәr arьmaj-talmaj xalьqtarđьң jaqşь tormoşo өsөn kөrәşә, şularqa qьna ydeвeđđeң tavьşьвьđđь вirәsәkвeđ.

Malojađ rajonь Voroşilov ismendәge kolxoz.

Komsoorgь Fәjzullin.

MƏS'YLIƏTLE EŞTƏ ULTЬRЬVSЬ—JAVAPHЬĐ KEŞELƏR

Bajmaq, Әвjәlil rajonьndaqь sel'magtarda hajlav kampaniahь turahьnda jađьlqan kitap hәm вroşuralarđь horap kilevselәr ađ вulmaj. Lәkin prikazciktәn «juq» tigәn javapть işetәlәr. Massanьң hajlav alđь әđәвiәtenә вulqan horavь tiңheđ yђә. Bьl talapть tә'min itevđә savđa ojoşmalarь, kul'tmag mөđirđәre đur javaplьlar. Başsojuzđьң kul'tвazahьnda ultьrьvsь „tyrәlәr“ eştә şul tiklem qәmheđlek kyrhәtәlәr ki, xatta qajhь rajonqa kypme kitap, вroşura jeвәrergә kәrәklegen đә вelmәjđәr. Kul'tвaza mөđire **Smenova** вjurokrattarsa „вeđđlarđь iђәplәp ultьrьv tygel, вaşqa eşkә lә өlgөrә almajвьđ“ tip javap вirә. Đur politik әhәmiәtkә ejә вulqan hajlav kampaniahьn әđәвiәt menәn tә'min itevđәn вaşqa unьң өsөn taqь la nindәj mөhim eş вarđьr, unьhь вilđәheđ... Tik вөgөngө kөndә Qьrmьђqalь, Әвjәlil, Bajmaq rajondarь selmaqtarьnda hajlav alđь әđәвiәteneң вulmavь вьl keşeneң nindәj eş menәn şөqөllәneven asьp hala вulha kәrәk. Stәrletamaq, Qьrmьђqalь rajondarьndaqь meңәrlәgәn hajlavsьlarđьң, hajlav әđәвiәtenәn mәxrym itelevđәreneң вөtә sәвәвe lә oşonda tygelme?

Başsojuz jetәkselәrenәn—«ni өsөn Bajmaq rajonьnda hajlavqa qarata kitap, вroşuralar juq» tip horahaң ular вer đә iђtәre kitmәjensә „jьraq rajondar вit, kitaptar julda jata torqandarđьr“ tip javap вirәlәr.

Qajhь вer sel'magtarqa urьnlaşьp alqan đoşman elementtar hajlav alđь әđәвiәten hatьvđь javьzlьq menәn totop toralar. Qьrmьђqalь rajonь Alajqьr sel'pohь hatьvsьhь Mansurьv hajlav kampaniahь turahьndaqь kitaptarđь ikeşәr ađna jәşerep jatqьra. Huңьnan ul kitaptarđь tovar tөrөp вirev өsөn fajđalana. Lәkin oşo jenәjәtse fakttar вer kem tarafьnan đa tikşerelmәj.

Rajondaqь meңәrlәgәn hajlavsьlar SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda kitap, вroşuralarđь kөtәlәr. Ular tiđ kөndә tә'min itelergә tejeş. Bьnьң өsөn Başsojuz eşselәre, rajsojuz eşselәre hәm kul'tmag mөđirđәre javaplьlar. **J. Q.**

MƏQARIF FRONTЬNDAQЬ ZARARLЬ TEORIALARĐЬ AŞЬQЬS BӨTӨRӨRGӘ

Beđđeң ordenlь өlkәвeđđә xeđmәtsәndәr massahьnьң kul'tura hәm material kimәldәre kөndәnkөn yђә вara. Beđđeң вәxetle вalalarьвьđ jьlь hәm jaqtь standart mәktәptәrđә uqьjđar. Ular өsөn hәr jьl hajьn jөđәrlәgәn jaңь mәktәptәr halьna. Ular hәr qajđa la yđđәre turahьnda вөtә il qajqьrtьvьn, Bөjөk Stalindeң şәxsi qajqьrtьvьn kyrәlәr.

Başqortostan Xalьq mәqarif komissarlьqьna urьnlaşьp alqan, faş itelgәn xalьq đoşmandarь, kontrrevolytsion вurzuaz millәtselәr вalalarđь oşo вәxettәrenәn, uqьvđan mәxrym itev өsөn вөtә javьzlьqtarđь eşlәgәndәr. Ular qajhь вer вьsьraq eştәren praktik rәveştә qәmәlgә aşьrьp ta өlgөrđөlәr. Ular вalalarđь mәktәpkә jьl aşa qaвul itev „teoria“hьn ujlap sьqarđьlar. Bьnьң өsөn ular „komplekt tulmaj, mәktәptәr, uqьtьvsьlәr, вalalarđь oşo вәxettәrenәn, uqьv

Oşondaj qorotqosloq hөđөmtәhendә 1936-37 uqьv jьlьnda өlkә kylәmendә 9—11 jәş arahьnda вulqan 20 meң вala mәktәptәn tьş qala. Bьl xәl gramotahьđđar hanьn artaвan arttьrьvđь la kilterep sьqara.

Bьl zararlь teoria Başqortostan xalьq mәqarif komissarlьqьnda huңqь kөndәrgә tiklem jәşәp kilә. Bьl qorotqosloq qalđьqtarьn вөtөrөv өsөs kyrelgәn saralar әle lә qәnәqәtlәnerlek tygel. Mәђәlәn, 1937-38 uqьv jьlьnda 50 rajondan alьnqan mәqlymәt вujьnsa 9 meң 736 вala mәktәptәn tьş qalqan. 13 rajon вujьnsa ni вarь 2 meң 400 вala qьna mәktәpkә alьnqan. Ә ajrьm rajondar вujьnsa eş taqь la nasarьraq tora. Mәђәlәn, Blagoveşşin rajonьnda 718 вala, Nuriman rajonьnda 1 meң 500 вala, Өfө rajonьnda 1 meң 300 вala mәktәpkә ьlьqtьrьlmaqan. Xalьq mәqarif komissarlьqьnьң вaşlanqьs mәktәptәr idarahь nacal'nige iptәş Xleşcinko вьqa sәвәp itep вalalarđьң kejemdәre juqlьqьn kyrhәtergә tьrьşa. Lәkin вьl his nәmәgә nigeđlәnmәgәn jalqan hәm yđeneң eşlekheđlegen jәşerev өsөn ujlap sьqarьlqan oвjektiv sәвәp. Sөnki eşteң uңьşь iң tәvlә konkret jetәkselekkә вәjlәngәn. Ә вьl әle Xleşcinko tarafьnan his jeterlek tygel.

Өlkә kylәmendәge вaşlanqьs mәktәptәr өsөn 300 uqьtьvsь jeteşmәj. Bьl uqьtьvsьlarđь hajlap alьvda xalьq mәqarif komissarlьqь qafev itelmәђlek nasar eşlәj. Bьl өlkәlә komsomolđьң da Xalьq mәqarif organdarьna jarđamь jeterlek tygel.

VLKSM Өlkә Komitetь elek uqьtьvsь вulqan komsomolestarđь, jәştәrđe kire yđ eştәrenә qajtarьv mәs'әlәhen kytәrep sьqqan ine. Lәkin вьl initsiativa kәrәk xalьq mәqarife komissarlьqь tarafьnan, kәrәk rajon mәqarif вylektәre tarafьnan вulhьn, tejeşle jarđamđь taвa almanь. Bьl өlkәlә rajon mәqarif вylektәre, VLKSM-dьң rajon komitettarь la вik aqьrьn eşlәjđәr.

Uqьv jьlьnьң вerense sirege tamamlandь. Xәđer qalqan qьђqa vaqьt esendә tiđlek menәn mәktәptәrđe komplektovajt itergә, mәktәptәn tьş qalqan вalalarđь uqьvqa ьlьqtьrьrqa hәm uqьtьvsьlar menәn komplektovajt itergә kәrәk.

„Minәn вurьs tөşkәn inđe“

Qьjqь urta mәktәвendә sojuzdan tьş jәştәrđe komsomolqa aqza itep alьv өsөn вer tөrlө lә politik—massovьj eş alьp вarьlmaj. Ularđь VLKSM ustav hәm programmahь menәn taңьştьrьvđь komsomol komitetь ujlap ta вirmәj. Komitet sekretarь Vәlejev Qәli „minәn вurьs tөşkәn inđe“ tip komsomol safьna inergә telәvselәr menәn eşlәv өsөn eşlekheđ Zajđullinđь вerketev menәn siklәnde.

Ike вьvьn osoraşьvь

(Davamь. Başь 2-вittә).

qa qьna вelә ine. Bьna вer vaqьtta yđemdeң jeremde sәsә almaqas avьlđьң вer вajьna hattьm. Şul vaqьtta unьң menәn вeđ dogovor jađьştьq. Bьna şul jađьvqa misәt вaђtьrьv өsөn Şәripkә вarđьq. Ul вeđ вarqas вeđđeң jađьvđь әjlәnderep-әjlәnderep qaranь la, ođon jepkә taqьlqan kylmәk esenәn misәtte tartьp alđь la, huqьr lampь hөrөmөndә qaraltьp вeđđeң qaqьđqa вaђtь. Unan misәt jaңьna ьrqaq tamqa halьp qujđь. Bьna ul oşo eşe өsөn aqtьq jeremđe hatqan aqsamđan 50 tin aqsamđь alьp qalđь. Bьna şulaj ine ul vaqьtta starostahь la, starşinahь la, yrәtnige lә vzәtka iђәвenә genә jәşәjđәr ine.

Beđ starostanь nisek hajlanьq

(Әxmәdiar вaвaj hyđđәrenәn)

Minә xәđer 91 jәş. Beđ jәş vaqьtta avьl starostahьn hajlav ytkәrelde. Bьqa inde xәđer nәq 58 jьl. Şulaj đa min вьl kөndө вөgөngөlәj xәterlәjem. Elek kem oђta talaj, kem вajđarđь oђta jaqlaj, şularđь qьna starosta itep qujalar ine. Beđđeң kevek jarlьlar ularđьң вьlaj eşlәvđәrenә kyңel menәn вik qarşь torhaq ta, вer nәmә lә eşlәp вulmanь. Sөnki вeđ вajđarqa turanan-tura qarşь sьqhaq, ular вeđgә uraq urьrqa вirmәjđәr ine. Hәm jalsь itep tә almajđar ine. Zaman вajđar qulьnda вulqas, avьr вulha la teşte qьђьp endәşmәjensә tyđә inek.

Beđđә Xannan вaj вar ine. Ul starosta hajlav alđьnan kөn hajьn вişәr qađ вeşerep, sirege-sirge menәn araqь alьp avьlđьң kyverәk qьsqьra torqan keşelәren, вajđarьn saqьrьp ađnalar вujьnsa esev mәzlese ytkәrә torqajnь hәm şulaj itep starosta вulьp hajlana ine. Bьna 1879 jьlda starostanь şulaj hajlanьq.

Avьldь ikegә вyldelәr

Beđđeң Qьjqь avьlьnda 1905 jьlda starosta hajlav jьjьlьşь вulđь. Bьna şul jьjьlьşta juqarь ostoң вajđarь starosta itep Xafiz mulla ulь Mәxdymde, ә tyвәn ostoqolar Zahьjr вajđь hajlamaqsь вulđьlar. Xalьq ikegә вylende, mişәrđәr menәn tiptәrđәr (revolytsiaqa tiklem avьlđьң вer jaq osonđa torovsьlar mişәr, ikense jaq osonda torovsьlar tiptәrđәr tip jөrөtөlә torqan вulqan) ikegә ajьrьlьp yđ-ara talaş kitte. Bьna şunan huң Mәxdymde lә, Zahjьrđь la hajlamajьnsa taralđьq. Ә irtәgehen avьl urtahьn kөntә menәn вylep, tiptәrđәr menәn mişәrđәrđe ajьrьp qujđьq.

Sәmiqulla вaj вeđđe Xafiz ulь Mәxdymde hajlaqьđ tip ajđar вujь ygetlәne. Bьl vaqьtta mişәrđәr menәn tiptәrđәr arahьnda huqьştar đa вulьp alqьlanь. Bьna şulaj itep tiptәrđәr menәn mişәrđәr ajьrьlьvqa вer aj vaqьt uđqas avьl xalьqtarь jaңьnan starosta hajlav jьjьlьşьna jьjьlđьq. Inde вьl jьjьlьvđa вeđđeң mişәrđәr jaqьndaqь Sәmiqulla la, tiptәrđәr jaqьndaqь Şәrip tә jьjьnqa kilgәndәr. Ike ostoң đa вajđarь jьjьlqandar hәm ular yđ-ara kөlөşә-kөlөşә hөjlәşәlәr. Jьjьlьştь Sәmiqulla astь. Hәm şәrip torop: „Min yđemdeң taraftan Zahьjrđь starosta вulьp hajlanhьn tim“—tip yđeneң hyđen әjtep вөtөrөvgә өђtәl tirәhenә ultьrqan вajđar jaraj-jaraj Zahjьrđь hajlajвьđ tip qьsqьrđьlar đa şunьң menәn jьjьlьş tamamlandь hәm starosta вulьp Zahьjr hajlanqan iђәplәnđe.

Matur вaşlanqьstь kiңәrәk jәjelđerergә

6 nojәвrđә ytkәrelgәn ike вьvьnđьң osoraşьvьnđa Qьjqь rajonьnьң «Urozaj», «Jaңь вatr» hәm Lenin ismendәge kolxazđьң jәştәre qatnaştьlar. Bьl jьjьlьştь VLKSM-dьң Qьjqь rajon komitetь ojoştorđo. Jьjьlьş aldan jaqşь әđerlәnelgәjne. «Dokladsьlar» menәn aldan hөjlәşep qujьlqan. Jьjьlьşqa qarttar avtomaвil menәn вarьp alьndьlar. Hәm huңьnan ularđь xөrmәtlәp ođattьlar. Jәş hajlavsьlar qarttarđьң hөjlәven mavьqьp tьңlanьlar. Horavđar вirđelәr, ә «đokladsьlar» hәr вer horavqa irenmәjensә javap qajtarđьlar. Bьl matur вaşlanqьstь вaşqa rajondarđa la ojoştororqa mөmkin hәm kәrәk. Ul hajlav alđьnьnьң jәnle hәm qьđьqlь agitatsiahь вulьp tora.

Bikcurin.

Arxangil rajonь rajon jer вylegendəge qorotqostarqa sud

Xalьq doşmandarьna şəfqət вulmaь

13 nojəвrdə Arxangel rajonьnьŋ elekke jer eştəre вylege mədire Tal'vinski, rajonьŋ elekke əlkən veterenaria vracь Sokovikov, həm əlkən zootexnik Urвanovictərden RSFSR jenəjət qanunь 58 statjaььпь 7 punktь вujьnsa qəjepləv eşe tьŋlana başlandь. Rajon klubььпьŋ zalь jaqьn kolxozdardьŋ kolxozniktarь, rajon ydəgendəge eşse həm xedmətsəndəre menən tulь.

Xalьq doşmandarь sud aldьna вaьtьlar. Sud predsedatele tarafьnan uqьla torqan qəjepləv zaklyceniehenəŋ hər вer punktь, qəвəxət doşmandar tərkəmənən doşmansьl eşməkərlektəren asalar. Berense javap xəkəm itelevse Sokovikovtan alьna. Ul вətə eşen aŋlaşьlmavsьlьq, təzriвəhedlek həm qadi jalqьşlьq tip hьltarqa tьrьştь. Şulaj da unьŋ kyrgədmələrenəŋ вutalsьqlanьvь, unьŋ qəjeвen başьnan alьp asьp haldь.

Predsedatellek itevse horav вirə: Meningit jəqoşlo avrьvmь?

Javap: eje.

Horav: jьldьŋ qajhь vaqьttarьnda вьl avrьv kyвerək вarlьqqa kilə?

Javap: Jadqь, jəjge vaqьttarda.

Horav: meningit menən kərəşev əsən nindəj saralar kyrelde həm вьl avrьvdar turahьnda signaldar qasan вirelde?

Javap: ijyl ajьnda vetfeldşerdərdəŋ kənəşməhe ytkərelde.

Вьnan həm вaşqa kyrhətmələrdən kyrenə ki, Sokovikov вьl avrьvdardь вətərevdə sara kyrməgən, ə kirehensə unьŋ taralьvьna səвəpse вulqan. Karantin kyp vaqьt qujьlmaqan, avrьv attar, tada attardan ajrьlmaqandar, ularđь davalav ojoştorolmaqan.

Predsedatellek itevse:

— Susqalardьŋ massovьj yleve nəmənən kilep sьqtь?

Javap: cuma avrьvьnan.

Horav: avrьvdarđь вətərevdə hed nəmə eşləneged?

Javap: 1937 jьldьŋ qinvarьnda əlkə kənəşməhendə вuldьm. Ə martta vetfeldşerdərden rajon kənəşməhen ytkədem.

Fakttar menən qьвьrqlanqan Sokovikov, avrьvdarđь вətərev həm susqalardьŋ ylevenə qarşь kərəşev urnьna, unьŋ tarafьnan susqalardь ylterevde taqь la kəsəjtə torqan qorotqosloq kyrgədmələr вireven asьp halьrqa məzвyr вuldь. Məьələn, ul «Вlyxer № 2» kolxozьnda, cuma avrьvь menən avьrqan susqa iten səj kejə kolxozniktarqa taratьp вirev əsən kyrgədmələr вirgən. Вьnan вaşqa, cuma avrьvlь susqalardьŋ ylektəre kətəvlek urьndarьna, julqa taşlanqandar, avrьv susqalar, tadalarьnan ajrьlmaqandar.

Artaвan sud qəjeplənevse Sokovikovtьŋ kolxozniktardьŋ məgədlə maldardьŋ вrutselliza avrьvь menən avьrьvdarь turahьnda signaldarьn jəşerep, вer nisə jьldar вujьnsa «Stucki» həm «Majaq» kolxozdarьnьŋ toqom maldarьn вrutselliza avьrьvь menən zararlandьrьrqa tьrьşqanьn asьp haldь.

Sokovikov ydenəŋ 4 jьllьq eşe dəverendə вer yk kolxozdarda вulqanlьqьn, həm oşo kolxozdarda avrьvdardьŋ həm maldardьŋ ylevenəŋ kyp вulqanlьqьn iqrar itte.

Japon вaььр alьvsьlarьnьŋ Qьtaj cəstəre tarafьnan Van—Pu jьlqahьnda вatьrьlqan sudnohь. (Sojuzfoto).

KOMSOMOLES UCLET A. SЬJSOJEVTЬŊ ВATЬRLЬQЬ

Вьl kyptən tygel genə вuldь. Mardva ASSR Ljamвirski rajonь Salovka avьlьnьŋ aeroklubь kursantь, 20 jəşlek komsomoleş Aleksandr Sьjsojev, təndə вaьvdan ytep вarьşlaj, вer вalanьŋ qьdqanьь qьsqьrqan tavьşьn işette. Вer minut ta ujlap tormajьnsa Sьjsojev jardamqa aşьqtь. Kyp tə ytməne ul tuqьd jəştərdəge qьd вalanьŋ urmandan sьqqan вyre kətəve menən uratьlьp alьnqanьn kyrde. Sьjsojevtьŋ вer tərlə lə qoralь вulmaqan. Вyrelərde qьvьp jetep, ul qurqьvdan ilavsь qьdđь kytərep kitergə tьrьştь. Ləkin əs adьmda kitergə əlgərməne, uьallanqan вyrelər unь qamap aldьlar.

Kətəvdə 8 вyre ine. Sьjsojev aptьrap qalmanь. Ul, вyrelərden uttan qurьqqanlьqtarьn iհenə təşərəp, şьrpь qaвьdьp вyrelər kətəvenə taşlaj вaşlanь. Вyrelər вer ad sigendelər. Ləkin kursant adaqqь şьrpьhьn taşlap kitergə jьjьnqanda, kətəv taqь la unьŋ julьn qamap aldь. Kinəttən kətəv ьvlap uqa taşlandь. Qəjər komsomoles aqas ergəhenə jaqьnlaşьp, qьdđь ydenəŋ kəvdəhe menən qaplap kəhenən вəke aldь.

Qul menən kərəşkə вaşlap ul вyrelərgə udar jahaj вaşlanь. Jьrtqьstar Sьjsojevtьŋ kostjymьn jьrtьp unьŋ quldarьn, jelkəhen teşləj вaşlanьlar. Komsomoles ular menən jartь səqət tartьştь. Dyrt вyre qan eddəren qaldьrьp sitkə həjrəldelər. Qalqandarь Sьjsojevqa təslanьvdarьn davam itterdələr. Sьjsojev вьl tin вulmaqan kərəştən xəldən tajqan vaqьtta, tavьş həm вьlavqa kolxozniktar jardamqa əlgerdələr. Kyməkkəs menən вyre kətəven qьvdьlar.

Qьd qotqarьldь. Iptəş Sьjsojev urьndaqь ojoşmalar tarafьnan вylələnde.

A. Kalejьv.

Xattar eđe вujьnsa

Ileş rajonь kolxozsьнъnьŋ „Leninse" gazetahьna jadqan „kulak satqьhь Islamьv Verxovnьj Sovetqa hajlav komissiahьnda" tigən xatь вujьnsa вulqan material Ileş rajonь вaşqarma komitetь tarafьnan tikşerelde. Islamьv hajlav komissiahьna aqza вulьp təsdiq itelməne.

Qəmhedlekme, əllə doşman eşeme?

Вьnа Narimanьv ismendəge вaşqort pedagogia raвfagьnьŋ вiвliotekahь. Raвfaktьŋ jedərləgən uqьv sьlarь kən hajьn unan kitaptar alalar, ulardьŋ talaptarь kyp həm tərlə. Bigrək tə xudozestvolь ədəвi kitaptarqa horav kyp. Uqьvsьqa politik totanaqlь, jaqşь əьərdər вirev əlвittə вьl вiвliotekala eşləvse iptəştərden iŋ javaplь вurьsь. Ləkin вiвliotekala eşləvsələr yddərenəŋ вik məs'yliətle eş əьtəndə ultьrьvdarьn onotormь, əllə javьz nejətь menənme, uqьvsьlarqa jьjьn syp-sar, politik zararlь kitaptarđь təqdim itevde haman da davam itərələr.

Вьl вiвlioteka xalьq doşmandarь, kontrrevolytsion вurzuaz millətselərden kitaptarьnan tadartьlmaqan.

Kyrəhenь вьndaqь komsomol ojoşmahь la вьl xəl menən qьđьqhьnmaj.

Əfənəŋ kitap magazindərendə lə oşondaj uq kyreneştərde osoratьp вula. Stalin uramьndaqь kul'tura magazine lə вurzuaz millətse, politik serep tarqalqan Əmir Canьjş, Karnajdьŋ xlamdarь menən tulь. Вьl qəmhedlekme, əllə doşman eşeme?

K. Xəвiвullin.

Leningradta V. I. Lenin muzejenəŋ filialь asьldь

Вəjək Oktəвr sotsialistik revolytsiahьnьŋ XX jьllьqьnьŋ tantanahь kəndərendə Lenin qalahьnьŋ iŋ jaqşь jorttarьnьŋ вerehendə—Mramor dvoresьnda V. I. Lenin muzejenəŋ Leningrad filialь asьldь.

Muzejdəŋ 22 zalьnda donja revolytsiahь jetəksehenəŋ onotolmaь oвrazdarьn kəvdələndergən eksponattar jьjьlqan. Вьlar keşelek genienəŋ tormoşon həm eşməkərlegen ajьrmsa asьq kyrhətələr.

Muzejdə 8 mendəŋ artьq kitap, zurnal həm gazetalar jьjьlqan: „Iskra" „Vperjod", „Proletarij", «Sotsial-demokrat», «Prosveşcenie», «Zvezda», «Pravda», qajhьlar вьlar Leninden statjalarь menən sьqarьlqandar.

Leningrad xedmətsəndəre V. I. Lenin muzejenəŋ filialьna dur qьdьqhьnьv kyrhətələr. Təvge 2 kən esendə 2 meŋgə tiklem keşe qaranь.

Berense вaşqort operahь

12 nojəвrdə Əfə xedmətsəndəre Məskəv konservatoriahьnьŋ вaşqort vakalnьj вylegendə uqьvsь studenttardьŋ вerense təzriвəhe вulqan вaşqort telendəge operalь tьŋlanьlar. Вьl Вaşqortostan kul'tura frontь tarixendə вerense vaqiqa, həm вaşqort operahьnьŋ donjaqa tьvьvь ul sotsialistik kul'tura frontьndaqь вedden dur uŋьştarьвьđđьŋ вerehe, Вəjək Oktəвr sotsialistik revolytsia вirgən xoquqtьŋ — məndərizəhe menən sotsialistik, formahь menən milli вulqan sotsialistik kul'turanьŋ səsək atьvь вulьp tora.

Məskəv konservatoriahьnda, вedden вerense nəvвəttə əderlənep sьqqa tejeşle, higed student вiş jьl uqьjdar inde. Вedden studenttar əle uqьv protsentarьnda вьqa tiklem вirə kilgən yddərenəŋ konsert sьqьştarьnda dur talanttardьŋ uьep kilgəndəren kyrhətələr ine. Вəgən ular XVII вьvat kompozitorь Poizillo operahьn quja alьvda dur masterlьq iskusstvohь kyrhətələr. Baron-Fonhilşen Hers, вaronessa Jevgeina tiptarь kevek вьnan 300 jьl elekke tiptardь muzьjkal uŋьşlь вirə alqan iptəş Kalinina həm Qəlimьvtar, kətəvse həm вatrak вulьp yьkən keşelər.

Ə вьnа dur talantlь Salis iptəş Q. Xəвiвullin Siвir şaxtalarьnan kytərelgən şaxtjor, həm tavьşьnьŋ maturlьqь menən ajrьlqan iptəş Valejeva la kolxozsь-krəьtiən qьdь. Kiləsəktə kyp əməttər vəqədə itkən jəş talanttar вulqan Galkin, Məqsytьva həm komsomolka Iвajeva həm Qəвdraxmanьvalar—ular вətəhe lə вedden dur ьşanьstarьвьd, ular menən вed maqtana alaвьd.

Opera dur uŋьştar menən qujьldь. Ə Xəвiвullin, Valejeva, Qəlimьv həm Galkin iptəştərgə, tamaşasьlar matur jьrlaj alьvdarь əsən genə tygel, şulaj uq rol'de oьta вaşqara alqan artis вulьvdarь əsən də qul saptьlar. Axьrьlaqь odaq alqьştar, „ura" tavьştarь вedden jəş talanttarьвьdqa nindəj dur qimmət вirgəndə asьq kyrhətələr.

Вələkəj genə, вətəhe 7-8 keşe qatnaşьlqьnan torqan «Tirmənse hьlьv qьd» operahьn qujьvsьlar, tamaşasьlar tarafьnan «otlicno» narьqьn aldьlar. Şul uq vaqьtta, 5 jьl вedden vakalistarьвьđь əjrətevdə kyp kəs halqan həm вьl operalь əderləvse—səxnəgə qujьvsь, вaşqort вylegenen daimi jetəksehe iptəş Melkivictden xedməttəren xətergə almaj ytə almajвьd.

Вьl kollektiv oşo jьldьŋ axьrьna konservatorianь tamamlajasaq. Həm zacot əsən Cemarozanьŋ janь əьərə вulqan „Jəşeren вrak" isemle operahьn ədərləjəsək. Вed əlвittə, вedden artistardьŋ uqьvdь uŋьşlь вətərevdəren teləv menən вergə, kiləsəktə ulardan dur eştər kətəвed.

J. Aqьrьвaj.

Javaplь redaktor:
D. FƏRXEJEV.

Əfə „Oktəвr natiskahь" tipo grafiahь Вaşglavlit vəkile № 4584

1937-se jьl
22 Nojəвr
№ 112 (1160)
Aјƣa 12 tapqьr sьƣa. Aјrьm hanь 7 tin.

Вetə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfə qala Komitettarь organь

Redaksіa adresь: Ɵfə Volodarski № 2. Telefon № 85—01

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

HƏR BER HAJLAVSЬ MENƏN EŞ ITERGƏ

20 kөndən ileвeđđeꞑ вөtə grazdandarь dəvlət idarahьnьꞑ juƣarƣь organь вulƣan SSSR Verxovnьj Sovetьna deputattar hajlavƣa tavьş вirev өsөn hajlav urnahь janьna jьjьlasaqtar. Ular yđ tavьştarьn Вөjөk vatanьвьđ xalqьnьꞑ iꞑ jaqşь uldarьna həm qьđdarьna вirerđər. Okrug hajlav komissialarьnьn Sojuz Sovetьna, Millәttər Sovetьna deputatlьqqa hajlanьvƣa вallotirovatsa itev өsөn kandidaturalarđь вylletenggə inderev turahьndaƣь ƣarardarь hajlavsьlar tarafьnan đur kytərenkelek menən qarşьlana. Вьl unaj menən ytkərelə torƣan jьjьlьştar, mitingtar hajlavsьlarđьꞑ yđ tavьştarьn kemdərgə вirəsəktəren inde asьq kyrhətə. Ul Вөjөk proletar vatan xalqьnьꞑ Lenin—Stalin partiahь, sovet vlasь tirəhenə tuplanьvьnьꞑ qevətle demonstratsiahь вulьp tora. Вьl hajlavđarƣa Lenin komsomolь вөtə jəştər massahь menən kilə.

Deputatlьqqa kandidaturalarđь registratsialav eşe inde tamamlandь. Şunьꞑ menən hajlav agitatsiahьnьꞑ iꞑ javaplь osoro вaşlandь. Hajlav kөnə jaqьnlaşa вarƣan hajьn вьl javaplьlьq taqь la arta вara. Xəđer hajlav вylletenenə inderelgən hər вer kandidat өsөn kөslө həm idia jaqtan tərən estəlekle agitatsion eş alьp вarьrƣa kərək. Вьl eşteꞑ uꞑьşь hajlav ucastkahьnda, hajlavsьlarđьꞑ вeđđen kandidaturalarьвьđ өsөn genə tavьş вirevđeren tə'min itev menən xəl itelə. Timək hər вer hajlavsьnь uньꞑ anlav dərəzəhenə qarap eş itev, deputatlьqqa kyrhətelgən kandidaturalar menən nьqlap tanьştьrьrƣa kərək. Hajlav alđь agitatsiahьnьꞑ вeꞑgөgө etaвьnda torƣan вьl вik mөhim politik eş вeđđeꞑ ileвeđđeꞑ 20 jьl esendə ireşelgən gyzəl uꞑьştarьвьđ menən tanьştьrьvƣa вəjləp alьp вarьlьrƣa tejeş. Вeđ Вөtə Sojuz Kommunisttar (вol'şeviktər) partiahьnьꞑ jetəkselege aвtьnda ireşelgən вьl uꞑьştar menən tanьştьrьv jəş hajlavsьƣa dəvlətteꞑ juƣarƣь organьna deputat itep kemde hajlarƣa kərəklekte asьq kyrhətəsəkвeđ.

„Sulpan" kolxozь (Malojad rajonь) komsomol ojoşmahь hajlav ucastkalarьnda agitatsion eşte nisek alьp вarьrƣa kərəklekten өlgөhen kyrhətə. Вьndaƣь komsomolestar hajlav вylletenenə inderelgən kandidaturalar turahьnda jort hajьn inep agitatsion eş alьp вaralar. Ular hər вer hajlavsьnьꞑ anlav dərəzəhenə qarap eş itələr. Ata-əsələre həm tuƣandarьn hajlanasaq deputattьꞑ tərzeməi xəle menən tanьştьralar. Oşo turala stena gazetalarь sьƣaralar həm вaşqalar. Lәkin əle „xəđer inde hajlav alđь jьjьlьştarь ytep вөttө, hajlavsьlar вөtəhe lə teşendələr" tip agitatsion eşte jomoşartьvsь komsomol ojoşmalarь la juq tygel. Şul uq rajon Iltəj avьlьndaƣь komsomol ojoşmahь hajlavsьlar isemlege tөđөv eşe tamamlanьv menən agitatsion eşte lə tamamlaj. Ḣөđөmtələ Iştuqanьv kevek komsomolestar yđđərenen qajьh hajlav ucastkahьnda torovdarьn da вelməjđər. Вьndaj tьnьslanьvƣa his вer niged juq. Ul tik doşman agitatsiahьna pocva tьvdьrьvƣa qьna jardam itə.

Hajlav kampaniahьnьꞑ iꞑ qьđьv osorona indek. Вьl kөndə Lenin komsomolь partia alđьnda đur imtixan tota. Uньꞑ ħөđөmtəhe вөtə jəş hajlavsьlarđьꞑ вol'şeviktər partiahьna, vatanьвьđƣa fidakər вirelevseləreꞑ genə tavьş вirevđəre menən jomoƣaqlanьla. Вьnьꞑ anlarƣa kərək. Đur вaşnьsts hər вer kandidat өsөn вol'şevistik agitatsion eşte kiꞑ jəjeldev menən aqlarƣa, ajьrьm propagandis-agitatorđьꞑ eşməkərlegen kytərev genə tygel, hər вer komsomolestь agitatsion eşkə вьlqtьrьvđь вuldьrьrƣa, uньꞑ ojoştorovsanlьq hələtlegen kytərergə.

AGITATOR, BESEDCIKTƏR

«Sulpan» kolxozь (Malajad rajonь) ul đur tygel. Ul 20 jorttan qьna torƣan keskəj avьl. Avьl keskəj, ləkin uньꞑ keşeləre вik đur eş menən məşƣyldər, ular вөtə ileвeđ xalqь menən вergə hajlavđarƣa əđerlek alьp вaralar. Jəştəre lə, qarttarь la ilđeꞑ politik tormoşo menən вergə jəşəjđər.

Kolxoz klueь hər kөn kis kolxozsьlar menən tulь вula. Ular hajlavsьlar. Вьnda tulь xoqьqlь sovet grazdanь вulьp janь qьna jeteşkən 18 jəşlek jegettər, qьđđar đa, şulaj uq 70 jəşlek qarttar đa вar. Ular yđđərenə həm yđđəre kevek milliondarƣa jaqtь həm вəxetle tormoş вirgən Stalinsel Konstitutsiahь, hajlavđar turahьndaƣь polozeniene өjrənələr.

Kolxozda 9 komsomoles. Ular SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavƣa əđerlek eşeneꞑ вaşьnda вaralar. Komsomolestar Stalinsel Konstitutsiahь la şulaj uq hajlav polozeniehen də nьq yđlәştergəndər. Ular agitator tarafьnan вirelgən horavđarƣa asьq həm məqnəle itep javap вirələr.

Komsomolka Ƣəlimьva Xəđisə yđeneꞑ əsəhen şulaj uq вьjьl təv вaşlap hajlav həm hajlanьv xoquqьna ejə вulƣan 18 jəşlek heꞑlehen hajlav zakonь menən tanьştьrđь. Kosomolka Vaxitьva Şəmsi 72 jəşlek olo atahьn şulaj uq hajlav tərtiptəre menən tanьştьrđь. Komsomoles Rajanьv Konstitutsia həm hajlav zakonьn propagandalav вujьnsa 3 jortto xeđmətlənderə. Komsomolestar вөtəhe lə agitatorƣa iꞑ jaqьndan torop jarđam itələr.

Kolxozda 75 hajlavsь вar. Ular arahьnda 3 agitator eşləj. 72 keşe tynərəktərgə вьlqtьrьlƣan, qalƣan өsəhe genə tөrlө səвəptər menən tynərəktərgə jөrөj almajđar, ular өsөn ajьrьm eş ojoştorolƣan. Ƣөmymən «Sulpan» kolxozь SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarƣa đur əđerlek menən kilə.

M. Sadьjƣьv.

Aleksandr Tarasovic ZALIKIN

1893-jьlda Məskəv өlkəhe, Serpuxov qalahь Novotkatski faвrikahь eşsehenen semjahьnda tьvƣan. Eşse Zalikinden 10 keşenən torƣan semjahьnьꞑ tormoşo kyꞑelhed həm avьr ine. Aleksandr Tarasovicteꞑ atahь faвrikala tuqьvsь вulьp 45 jьl, ə əsəhe şul uq faвrikala snoval'şitsa вulьp 40 jьl eşləgən.

Aleksandr Zalikin yđe вik вələkəj jəşenən şul uq Novotkatski faвrikaƣa slesar' вulьp eşkə ingən. Вьl faвrikala uньꞑ ata-əsəhe faвrikant Kanşin tarafьnan 45 jьl вujьna ajavhьđ rəveştə ekspluatatsialandьlar.

Ip. ZALIKIN jəşlek jьldarьnan uq revolytsion xərəkəttə aktiv qatnaşlьq itə həm Lenin—Stalin eşe өsөn, xalьq eşe өsөn вirelgən kөrəşsə вula.

1912 jьlda ip. ZALIKIN вol'şeviktər partiahь saftarьna inə. 1914 jьlda ul destvitel'nьj əskəri xeđmətkə alьna həm Baltik flotьna jeвərelə, вol'şevik вulьvь jaƣьnan вьnda ul aktiv politik propagandabьsь вulьp eşləj. Gumьqьrbьnьn—propagandist bulьp eşləj alьp вara.

Ip. ZALIKIN 1917 jьlda, fevral' həm oktəвr revolytsialarь osoronda, sarizmdь həm kapitalizmdь qolatьv өsөn alьp вarьlƣan kөrəştə turanan-tura qatnaşlьq itə. Eskadron menonoses Sudovoj Komitetьnьꞑ tavge predsedatele вulьp həm revolytsion Baltik flotьnьꞑ dizion komitetьnьꞑ aƣzahь вulьp hajlana.

1918 jьlda ip. ZALIKIN Qьđьl Armia otrəde menən Ukrainaƣa kitə, Ukraina xalqьn interventtardan həm вurzuaz millətselərdən qotqarьv өsөn вulƣan kөrəştə aktiv qatnaşlьq itə.

1919 jьldьꞑ oktəвrendə ul partia tarafьnan Məskəv revolytsion batal'onь sostavьnda revolytsion Petrogradtь general Judeniccteꞑ aq gvardiahь вandahьnan haqlav өsөn jeвərelə.

1920 jьldьꞑ вaşьnda ip. ZALIKIN вol'şeviktər partiahьnьꞑ Serpuxov өjəđ komitetьnьꞑ aƣzahь вulьp, ə hundan uнь javaplь sekretarь вulьp hajlana.

1921 jьldan alьp 1923 jьlƣa tiklem ip. ZALIKIN raвfakta uqьnь. Raвfaktь вөtөrgəndən huꞑ ul VKP(в) Ydək Komitetь apparatьna saqьrьla, həm 1926 jьlƣa tiklem unda eşləj.

1926 jьlda УК ip. ZALIKINde marksizm-leninizm kurьstarьnda uqьrƣa jeвərə. Kursь вөtөrgənden huꞑьnda ip. ZALIKIN Donвassta, Urta Volgala həm Kuzвassta VKP(в) УК-neꞑ propaganda jetəksehe вulьp eşləj.

1930 jьlda partianьꞑ Ydək Komitetь ip. ZALIKINde УК apparatьnda eşləv өsөn saqьrtьp ala, həm вьnda ul УК Kul'tprop вylege mөđirenen kadrdar вujьnsa jarđamsьhь вulьp, ə unan huꞑ kul'tprosvet eşe sektorьnьꞑ mөđire вulьp eşləj.

1933 jьldьꞑ ƣinvarьnda ul Narkomsovxozdar Politupravleniehenen nacal'nige urьnвaвarь вulьp вilgelənə.

1934 jьlda partianьꞑ XVII sjeze tarafьnan Partia Kontrole Komissiahьnьꞑ aƣzahь вulьp hajlana. Partia Kontrole Komissiahьnьꞑ avьl xuzalьƣь gruppahь jetəksehenen urьnвaвarь вulьp, unan huꞑ Partia Kontrole Komissiahьnьꞑ Selәвe өlkəhe вujьnsa upolnomocennьjь вulьp eşləj.

1937 jьldьꞑ oktəвrendə VKP(в)-nьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetьnьꞑ вerense sekretarь вulьp hajlanь həm şunda eşləj.

*
* *

Işemвaj neft' promьjslolarь eşselәre, Stərletamaq kyn zavodьnьꞑ həm Krasnousol' вьjala zavodьnьꞑ eşseləre, inzener-texnik raвotniktəre Şevcenko ismendəge kolxozdьꞑ kolxozsьlarь Stərletamaq hajlav okrugь вujьnsa, Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep VKP(в)-nьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetь sekretarь iptəş **ALEKSANDR TARASOVIC ZALIKIN**de kyrhəttelər.

Eşselər yđđərenen qararьnda: „Stərletamaq hajlav okrugь вujьnsa Blyxer ismendəge Krasnousol' вьjala zavodьnan Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep VKP(в)-nьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetь sekretarь, ħьnalƣan вol'şevik həm grazdandar ħuqьqьna ħьnalƣan itkən iptəş Aleksandr Tarasovic Zalikinde kyrhətergə. Dəjəm jьjьlьş A. T. Zalikin iptəştən Sojuz Sovetьna deputatlьqqa Stərletamaq hajlav okrugь вujьnsa вallotirovkalanьvƣa yđenen rizalьq вireven horaj".

(Blyxer ismendəge Krasnousol' вьjala zavodьnьꞑ eşseləre, xeđmətkərđəre, inzenerđarь həm texniktəre jьjьlьşьnьꞑ qararьnan).

Iptəş A. T. Zalikin Stərletamaq hajlav okrugь вujьnsa вallotirovkalanьvƣa yđenen rizalьƣьn вirđe.

Qatьn-qьđđar өsөn ajьrьm dokladtar

15 nojəвrđə Ɵfə Motor zavodьnьꞑ tөđөvselər həm ydək klueьnda kom sekretarь iptəş Kazmin doklad jahanь.

Zavodtьꞑ ydək klueьnda ytkərelgən jьjьlьşta la kyp kenə qatьn-qьđđar qatnaşьp, ular rus telendə iptəş Gysevten, tatar telendə iptəş Xəkimvalardьꞑ dokladtarьn tьꞑlanьlar.

qatьn-qьđđardьꞑ dəjəm jьjьlьştarь ytkərelde. Jьjьlьştarda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda dokladtar tьꞑlandь.

ITR-dar klueьnda 200 dən artьq qatьn-qьđđar qatnaşьp, unda partkom sekretarь iptəş Kazmin doklad jahanь.

SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa ʙeđđeꞑ kandidattar

Valeri Ivanovic Meƶlauk—SSSR Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatelenenꞑ urьnʙaƀarь, SSSR Gosplanь predsedatele—Өfө qalahь hajlav okrugь ʙujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna đeputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Valeri Ivanovic MEƵLAUK

1893 jьlda Xar'kov qalahьnda uqьtьvsь semjahьnda tьvƣan. Revolytsiaƣa tiklem uqьƣan həm uqьtьvsь bulƣan.

1917 jьldьꞑ ijylendə ip. Meƶlauk ʙol'şeviktər partiahьna inə həm şul vaqьttan alьp ydeneꞑ ʙөtə ƣөmөrөn xedmətsəndərdeꞑ ʙəxete өsөn kөrəşkə ʙirə.

Partia ip. MEƵLAUKqa iꞑ jawaplь eşte tapşьra, ʙurƶuazianьꞑ vlasьn qolatьv өsөn qьđьl gvardia otrədtəre ojoştorov, Oktəʙr revolytsiahьna tiklem yk uƣa tapşьrьla.

Ip. MEƵLAUK ʙөtөnləje menən ʙьl eşkə ʙirelə. Ul eşse qьđьl gvardia druƶinalarьn ojoştora həm 1917 jьldьꞑ oktəʙrendə Xar'kov qalahьnda ʙurƶuaƶ vlastь qolatьv jetəkselərenenꞑ ʙerehe ʙula.

Graƶdandar ħuƣьşь vaqtьnda ip. MEƵLAUKqa generaldarƣa həm sit il interventtarьna qarşь ħuƣьştarda qatnaşlьq itə. Armialardьn Revolytsion Xərʙi Sovetь aƣzahь ʙulьvь jaƣьnan, ul ʙaşta Qazan qalahь janьnda, ə unan ħuꞑ aqtar tarafьnan qamalƣan Stalingradtь ħaqlav ʙujьnsa həm Ukrainala Qьđьl Armia castərenə jetəkselek itə.

Aqgvardiestərgə qarşь ħuƣьştarda kyrhətkən ʙojevoj xedməttəre өsөn xөkymət ip. MEƵLAUKtь Qđьl Bajraq ordenь menən ʙyləklə.

Graƶdandar ħuƣьşь ʙөtkəndən ħuꞑ partia həm xөkymət ip. MEƵLAUKtь imperialistik ħuƣьş həm graƶdandar ħuƣьşь tarafьnan jemerelgən timer jul transportьn ajaqqa ʙaƀtьrьv eşenə jeʙərələr.

Ip. MEƵLAUK transporttь ajaqqa ʙaƀtьrьv eşendə dyrt jьl eşləj. Başta ul timer julda, unan ħuꞑ Jul eştəre Xalьq komissariatьnda eşləj.

1924 jьlda partia həm xөkymət ip. MEƵLAUKtь promьjşlennosqa jetəkselek itev eşenə jeʙərələr. ip. MEƵLAUK altь jьl ʙujьna metall promьjşlennosьna jetəkselek itə.

1928 jьldan alьp 1931 jьlƣa tiklem ip. MEƵLAUK SSSR Xalьq xuƶalьƣьnьꞑ juƣarƣь sovetь predsedatelenenꞑ urьnʙaƀarь ʙulьp eşləj.

1931 jьldьꞑ nojəʙrendə ip. MEƵLAUK SSSR Gosplanь predsedatelenenꞑ urьnʙaƀarь ʙulьp ʙьldələnə.

1933 jьldьꞑ aprelendə ip. MEƵLAUK Xedmət həm oʙorona Sovetьnьꞑ aƣzahь ʙulьp şulaj uq Xedmət Oʙorona Sovetьnьꞑ jaƣьvlьq ʙujьnsa ʙulƣan komitetь predsedatele ʙulьp ʙildələnə.

1934 jьldьꞑ aprelendə ip. MEƵLAUK SSSR Xalьq Komissarđarь sovetь predsedatelenenꞑ urьnʙaƀarь, Xedmət həm Oʙorona Sovetь predsedatelenenꞑ urьnʙaƀarь həm SSSR Gosplan predsedatele ʙulьp ʙildələnə.

Xalьq xuƶalьƣьn planlaştьrьv ʙujьnsa ʙulƣan eştə kyrenekle xeđməttər kyrhətkən өsөn 1936 jьlda Sovet Sotsialistik Respuʙlikalarь Sojuƶь xөkyməte ip. MEƵLAUKtь juƣarь nagrada menən — Lenin ordenь menən ʙyləklənə.

Ip. MEƵLAUK „Transport həm Xoƶəjstvo" ƶurnalьna niged halьvsь həm ʙer nisə jьl ʙujьna unьꞑ redaktorь ʙuldь. Ul şulaj uq „Metall" ƶurnalьnьꞑ həm „Za industrializatsiu" gazetahьnьꞑ redaktorь.

Ip. MEƵLAUK 11 jьl ʙujьna SSSR Yđək Başqarma Komitetьnьꞑ aƣzahь ʙulьp hajlana.

1927 jьlda ul VKP(ʙ)-nьꞑ XV sjezьnda VKP(ʙ) YK aƣzalьƣьna kandidat ʙulьp hajlana, ə 1934 jьlda partianьꞑ XVII sjezь ip. MEƵLAUKtь VKP(ʙ) Yđək Komitetьna aƣza itep hajlaj.

Valeri Ivanovic MEƵLAUKtьꞑ ʙөtə tormoş julь — Lenin—Stalin eşe өsөn, xeđmət xalqьnьꞑ azatlьƣь həm ʙəxete өsөn kөrəşse julь ul.

FAZЬL VƏLIƏXMƏT ULЬ ŞAHIMƏRĐƏNEV — Başqortostan ASSR Xalьq Komissarđarь Sovetь predsedatele, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Başqortostan ASSR № 325 Duvan hajlav okrug komissiahь tarafьnan Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Fazьl Vəliəxmət ulь ŞAHIMƏRĐƏNEV

Duvan okrug hajlav komissiahь iptəş Fazьl Şahimərđənevteꞑ Duvan hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalanьvƣa rizalьƣьn alьp, unьꞑ kandidaturahьn registratsialanь həm hajlav ʙylletenenə inderđe.

Hajlav komissiahьnьꞑ iptəş Şahimərđənev kandidaturahьn registratsialav turahьndaƣь qararьn hajlavsьlar đur şatlьq menən qarşь aldьlar.

***

1906 jьlda Başqortostan ASSR-ь, Qьjƣь rajonь, Yrge Qьjƣь avlьnda tьvƣan. Fazьldьꞑ atahь ʙөtə ƣөmөrө ʙujьna kulaktarđa ʙatraklьq itkən, sitkə kitep, aƣas qьrqьvsь ʙulьp eşləgən həm 1915 jьlda ylgən. Unьꞑ kyp ʙalalь semjahь jetem qalƣan. Balalarđьꞑ iꞑ өlkəne tuƣьđ jəşlek Fazьl ʙulьp, ul atahь ylgəndən ħuꞑ semjaƣa ʙaş ʙulьp qala. Semjanь tujđьrьv turahьnda qajƣьrtьv uƣa tөşkən. Fazьlƣa kyp avьrlьqtar, məxrymlektər həm tuqmalьvđar kyrergə tura kilə. Oktəʙr' Sotsialistik revolytsiahь jarlьlarƣa jarđamƣa kilep jeteşkəs kenə Fazьl irken tьn ala. 1924 jьlda Fazьl komsomolƣa inə həm şul uq jьlda ul Sovpartşkolaƣa uqьrƣa kitə, şul vaqьttan alьp unьꞑ өsөn janь tormoş ʙaşlana. 1927 jьlda ul partiaƣa inə. Energialь jəş jeget Fazьl jəməƣət eşenə ʙөtөnləje menən ʙirelə həm massovьj-ojoştorovsьlьq eşenə đur ʙulđьqlьlьq kyrhətə.

1928 jьlda Şahimərđənev VLKSM-dьꞑ Өfө Gorkomь sekretarь urьnʙaƀarь ʙulьp hajlana, ə ħuꞑьnan 1928—30 jьldarđa partianьꞑ Məsəƣyt kantkomь apparatьnda instruktor həm ojoştorov ʙylege mөdire ʙulьp eşləj. Rajonlaştьrьlьvđan ħuꞑƣь təvge jьldarđa uq partianьꞑ Өlkə Komitetь Şahimərđənevte partianьꞑ Boraj rajkomьna sekretar itep jeʙərə. Ħuꞑьraq ul Өfөgə saqьrьp alьna həm VKP(ʙ) Başoʙkomьnьꞑ agitmassovьj ʙylegendə instruktor ʙulьp, unan ħuꞑ janь tөđөlөştərđə partkom sekretarь ʙulьp, ʙer nisə jьl ʙujьna Motor zavodь partkomь sekretarь ʙulьp eşləj. 1936 jьlda ip. Şahimərđənev VKP(ʙ) Yđək Komitetь janьnda tөđөlgən partorganizatorđar Juƣarь məktəʙenə uqьrƣa jeʙərelə həm unan qajtqas partianьꞑ Өlkə Komitetь apparatьnda kul't-prosvet ʙylege mөdirenenꞑ urьnʙaƀarь ʙulьp eşləj. Oşo jьldьꞑ oktəʙrendə Başqortostan Sovnarkomь perdsedatele itep yrlətelə. Ip. Şahimərđənev—yđ xalqьnьꞑ ulь. Ul qəhərle ytkən zamandьꞑ ʙөtə qajƣьhьn həm moxtaƶlьƣьn yđ jelkəhendə tatьƣan.

Bol'şeviktər partiahь tarafьnan tərʙiələngən həm partia eşe өsөn, xalqь eşe өsөn ʙirelgən kөrəşse həm xalьq menən jəne-təne menən ʙəjləngən, partia həm xөkymət tarafьnan Başqortostan Sovet Sotsialistik Respuʙlikahь Sovnarkomь predsedatele urьnьna yrlətelgən ip. Şahimərđənev Başqortostandaƣь xalьq doşmandarьnьꞑ xьjanatsь eşməkərlege eđemtələren ʙөtөrөv julьnda nьqlь kөrəş alьp ʙara.

Rəjxana Fatxulla qьđь Mөslimьva—Boraj rajonь Boraj MTS hьnьꞑ qatьn-qьđdar traktor ʙrigadahьnьꞑ ʙrigdirь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Jaꞑavьl okrug hajlav komissiahь tarafьnan Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Rəjxana Fətxulla qьđь MӨSLIMЬVA

Rəjxana 1912 jьlda BASSR-đьꞑ Boraj rajonьnda jarlь krəƀtiən semjahьnda tьvƣan. Mөslimьvalarđьꞑ semjalarь đur ʙula, ə jəşəv өsөn ʙer nəmələre lə ʙulmaj, ʙөtөnləj ʙer telem ikməkheđ qalƣan saqtarь jьş qьna ʙula. 1921 jьlda Rəjxananьꞑ atahь ylə, əgər də ʙьndaj xəl elek ʙulƣan ʙulha inde, semja astan ylevgə dusar ʙulьr ine. Ləkin Sovet vlasь jetemdər turahьnda qajƣьrta. Rəjxana tiđđən avьl məktəʙenə uqьrƣa inə həm 1929 jьlda unь uꞑьşlь rəveştə tamamlaj.

1930 jьl Rəjxananьꞑ xəterendə ʙigerək nьq qalƣan. Əsəheneꞑ protestьna qaramaƀtan ul 1930 jьlda ydeneꞑ tuƣanь Lotfulla menən kolxozƣa inə. Şul vaqьttan alьp aktivistka ʙula, avьl sovetьnьꞑ eşendə nьqlь rəveştə qatnaşlьq itə. 1931 jьlda Boraj MTS hь ojoştorola, həm iꞑ jaqşь kolxoznitsa ʙulƣan Rəjxananь MTS qa traktorsьlar kursьna jeʙərələr.

Rəjxana Mөslimьva—Boraj MTS nьꞑ traktoristkahь. Ul traktorđь jaqşь itep өjrənev өsөn ʙөtə tьrьşlьƣьn hala.

Tiđđən Rəjxananь, inde ataqlь traktoristkanь, komʙajnerđar əđerləv өsөn asьlƣan 6 ajlьq өlkə kurstarьna jeʙərələr. Kurstь ʙөtөrөp komʙajndь ʙerense idara itə ʙaşlaƣan saqta Rəjxananьꞑ şatlьƣь həm ƣorurlьƣь esenə hьjmaj. Ul komʙajndь idara itkəndə lə staxanovsa eş өlgөhөn kyrhətə. 1936 jьl uꞑьş jьjnav vaqtьnda iptəş Mөslimьva norma ʙujьnsa 180 gektar urьnьna 317 gektar eşləj.

Iptəş Mөslimьvanьꞑ initsiativahь ʙujьnsa, udƣan jьldьꞑ kөđөndə, Boraj MTS nda qatьn-qьđdarđan ʙerense tapqьr traktor ʙrigadahь tөđөlə həm unь ʙьl ʙrigadaƣa ʙrigadir itep ʙildələjđər.

SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa ʙeđđeꞑ kandidattar

Şərifə Timerqazь qьđь Timerqalina—VLKSM Уdək Komitetь sekretarь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna hajlavdar ʙujьnsa BASSR № 299 Өfө ʙerense avьl okrug hajlav komissiahь tarafьnan Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Şərifə Timerqazь qьđь TIMERQALINA

Iptəş Timerqalina Şərifə 1910 jьlda Qonşaq rajonь (xəderge Celəʙe өlkəhe) Qənzəfər avьlьnda jarlь ʙaşqort krəƀtiəne semjahьnda tьvqan. 1921 jьlda unьꞑ əsəhe ylə həm şul uq jьlda unьꞑ ʙөtə jaqьn qərđəştəre lə ylələr. Şərifə Timerqalinanь həm unьꞑ enehen ʙalalar jorto tərʙiələvgə ala. 1922 jьlda ʙalalar jorto rasformirovajt' itelgəndən huꞑ ul nənka ʙulьp jallana həm 1924 jьlqa tiklem mullala nənka ʙulьp tora, unьꞑ ʙalalarьn qaraj.

1924 jьlda Şərifə Timerqalina Өfөgə, Lenin ismendəge ʙalalar jortona jeʙərelə həm ʙьnda ul 1929 jьlqa tiklem, 4 jьldan artьqraq, tərʙiələnə. Balalar jortonda ul uqь'j həm ikense ʙaƀqьs məktəpteꞑ 8 gruppahьn tamamlaj. 1924 jьlda pioner ojoşmahьna inə, ə 1925 jьlda komsomolqa inə. Komsomolda ul oktəʙrət gruppalarьnьꞑ vozatьjь ʙulьp, huꞑьnan komsomol jaceikahьnьn sekretarь ʙulьp eşləj, 1929 jьlda komsomol Өlkə Komitetь unь komsomoldьꞑ jetəkse eşenə yrlətə. 1929—31 jьldarda ul ʙalalar kommunistik ojoşmahьnьꞑ Өlkə ʙjurohь predsedatele urьnʙaƀarь ʙulьp, ə huꞑьraq predsedatele ʙulьp eşləj. 1931 jьlda VKP(ʙ) qa aqza ʙulьp inə həm şul jьlda uq VLKSM Өlkə Komitetьnьꞑ kul'tura həm propaganda ʙylege mөdire itep yrlətelə, ə huꞑьnan komsomol Өlkə Komitetьnьꞑ ikense sekretarь itep həm ʙerađ vaqьttan huꞑ VLKSM Өlkə Komitetьnьꞑ ʙerense sekretarь itep hajlana həm 1936 jьlqa tiklem, VLKSM Уdək Komitetь tarafьnan VLKSM УK apparatьna eşkə saqьrьp alьnqanqa tiklem, unda eşləj. Xəđer iptəş Timerqalina VLKSM УK-neꞑ sekretarь ʙulьp hajlandь həm unda eşləj.

PAVEL SIDOROVIC GORŞENIN—SSSR həm RSFSR OSOaviaxim sovetь predsedatele, RSFSR-dan Milləttər Sovetьna hajlavdar ʙujьnsa № 19 Өfө okrug hajlav komissiahь tarafьnan SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Pavel Sidorovic GORŞENIN

1899 jьlda Celəʙe өlkəheneꞑ Neƶe-Petrovski zavodь posjolkahьnda, domnasь eşse semjahьnda tьvqan. Ip. Gorşenindeꞑ atahь qart ʙol'şevik, ul kommunisttar partiahь safьna Bөjөk Oktəʙr Sotsialistik revolytsiahьnan elek ingən. Əsəhe lə 1920 jьldan alьp VKP(ʙ) aqzahь.

Pavel Gorşenin 15 jəşenən yk zavodqa eşkə inə. Bьl zavodta unьꞑ atahь la 40 jьldan artьq eşləgən. Pavel unda tokar' ʙulьp həm elektromontjor ʙulьp eşləj. 1917 jьlda ip. Gorşenin zavodta jəştərdeꞑ sotsialistik Sojuzьn ojoştora (ul saqta Lenin komsomolь şulaj atala ine) həm unьꞑ predsedatele ʙulьp hajlana.

1918 jьlda, kontrrevolytsion ʙurzuazia, əle nьqьnьp jetməgən jəş sovet respuʙlikahьn imperialistik dəvləttər jarđamь menən ʙьvьrqa teləgən saqta, komsomoles Pavel **Gorşenin** Qьđьl gvardiestər otrədenə doʙrovoles ʙulьp ʙara həm Qьđьl gvardiestər, partizandar menən ʙergə, ydeneꞑ kөsөn də, tormoşon da qьđqanmajьnsa, aqgvardies ʙandittərgə qarşь kөrəşə. Cextarqa həm kazaktarqa qarşь huqьştarđa ul ʙer nisə tapqьr qatnaşa. 1918 jьlda Gorşenin kommunisttar partiahьna inə.

Sovet vlasьna ydeneꞑ ʙirelgənen eştə kyrhətkən ʙojes ip. Gorşeninde tiđđən komandnьj kurstarqa jeʙərələr. Gorşenin unь 1920 jьlda tamamlaj. Kurstь ʙөtөrgəs ip. Gorşenin 25-Capajьv diviziahьnda roto ʙatal'on menən komandovajt' itə, ə huꞑьnan razvedka nacal'nige ʙula. Ip. **Gorşenin** Capajьv diviziahьnda ʙulqan xəldə aq poləktərgə qarşь huqьştarđa qatnaşa. 1921-22 jьldarđa Pavel **Gorşenin** 25-Capajьv diviziahьnьꞑ osqon otrəde nacal'nige. Unьꞑ komandahьndaqь otrəd Kiev, Poltava, Cernigov guʙernalarьnda Petlyra ʙandalarьna jemerges udarđar jahaj.

1926 jьlda ip. Gorşenin Capajьv diviziahьnan M. V. Frunze ismendəge Xərʙi Akademiaqa komandirovajt' itelə, unь 1929 jьlda tamamlaj. Ə ʙьnan ike jьldan huꞑ Lenin komsomolьnьꞑ IX sjezьnda ip. Gorşenin VLKSM-dьꞑ УK sostavьna, УK-neꞑ ʙjurohьna həm VLKSM УK sekretarь itep hajlana. Bьnda ul 1937 jьlqa tiklem eşləj.

1933 jьlda SSSR УBK Lenin komsomolьnьꞑ 15 jьllьqь uꞑajь menən, komsomoldь ojoştorovsьlardьꞑ ʙerəvhe ʙulqan, grazdandar huqьşьnьꞑ aktiv qatnaşsьhь ʙulqan, ip. Gorşeninde Sovettar Sojuzьnьꞑ juqarь nagradahь—Lenin ordenь menən ʙyləklənə.

1937 jьlda OSOaviaxim Уđək Sovetьnьꞑ VII plenumь ip. Gorşeninde OSOaviaximdeꞑ SSSR həm RSFSR Уđək Sovetьnьꞑ predsedatele itep hajlanь, oşo uꞑaj menən ip. Gorşenin VLKSM УK ʙjurohьnьꞑ aqzahь itep qaldьrьlьp, VLKSM УK sekretarь eşenən azat itelde.

P. S. Gorşenin xərʙi zvaniehe ʙujьnsa polkovnik. Ul, proivzodstvonan ajrьlmajьnsa, sport həm huqьş samoljottarь pilotazьna ejə ʙuldь.

OSOaviaximdeꞑ ʙөtə Başqortostan sjezь, Өfө ikmək zavodьnьꞑ eşseləre həm xeđmətkərđəre, Al'şej ʙөrtөk aşlьq sovxozьnьꞑ eşseləre həm xeđmətkərđəre RSFSR-đan Өfө hajlav okrugь ʙujьnsa iptəş **GORŞENIN PAVEL SIDOROVICTE** RSFSR-đan SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kyrhəttelər.

«SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputatlьqqa Өfө hajlav okrugь ʙujьnsa kandidat itep, yđ xalqьnьꞑ toqoro ulь, ʙol'şeviktər partiahь tarafьnan tərʙiələngən yđeneꞑ tьvqan ilenə, Lenin—Stalin eşenə ikheđ-sikheđ ʙirelgən iptəş **Gorşenin** Pavel Sidorovicte kyrhətergə.

OSOaviaximdeꞑ Başqortostan ojoşmahьnьꞑ 45 meꞑ aqzahь isemenən OSOaviaxim sjezь ip. Gorşenindən Milləttər Sovetьna deputatlьqqa Өfө hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalanьvqa rizalьq ʙireven horaj".

(OSOaviaximdeꞑ ʙөtə Başqortostan sjezь qararьnan).

P. S. Gorşenin RSFSR-đьꞑ Millәttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Өfө hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalanьvqa rizalьqьn ʙirđe.

RSFSR-đan Millәttər Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Өfө okrug hajlav komissiahь iptəş Gorşeninde Өfө hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalav өsөn registratsialanь.

Hajlav ucastkalarь telefonlaştьrьldь

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Өfө Motor zavodь territoriahьnda ʙөtəhe 10 hajlav ucastkahь ʙar. Agit-massovьj eş hər ʙer ucastokta alьp ʙarьla. Hajlav ucastkalarь urьnlaştьrьlqan jorttarđa hajlavsьlarđьꞑ isemlege jađьlьp elende. Bьndaqь ʙөtə hajlav ucastkalarьna telefon həm radio tockalarь inderelde.

ALEKSANDR ALEKSANDROVIC MEDVEDEV—**Başqortostan ASSR Eske eştər xalьq komissarь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna hajlavdar ʙujьnsa Başqortostan ASSR № 322 Tujmazь okrug hajlav komissiahь tarafьnan Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.**

Aleksandr Aleksandrovic MEDVEDEV

Nizne-Troiski sukno faʙrikahь, Tujmazь rajonь Tujmazь neft' promьjslohь, Byzdək ʙөrtөk aşlьq sovxozь eşseləre, inzener-texnik raʙotniktəre həm xeđmətkərđərenəꞑ, Byzdək rajonь Timerəzev ismendəge kolxozdьꞑ kolxozsьlarьnьꞑ, ularđa 1053 keşe qatnaşqan dөjөm jьjьlьştarь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep, BASSR Eske eştər xalьq komissarь iptəş **Aleksandr Aleksandrovic Medvedev** kandidaturahьn kyrhəttelər.

SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa № 322 Tujmazь okrug hajlav komissiahь ip. Medvedevteꞑ oşo okrug ʙujьnsa ʙallotirovkalanьvqa rizalьqьn alьp, Aleksandr Aleksandrovic Medvedevte Tujmazь hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalav өsөn registratsialanь həm unь hajlav ʙylletenenə inderđe.

Iptəş Medvedevteꞑ oşo hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalanьvqa rizalьq ʙireven həm unь Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialav turahьnda okrug hajlav komissiahьnьꞑ qararьn hajlavsьlar өlkən şatlьq menən qarşь aldьlar.

Eşselərđeꞑ xeđmətkərđərđeꞑ həm inzener-texnik raʙotniktərenəꞑ həm kolxozsьlarđьꞑ jьjьlьştarьnđa sьqarьlqan rezolytsialarьnda, ular Aleksandr Aleksandrovic Medvedev kandidaturahь өsөn tavьş ʙirevgə ʙөtə hajlavsьlarđь saqьrđьlar.

1900 jьlda Peterʙurg qalahьnda eşse semjahьnda tьvqan. Ul saqta Medvedevtərđeꞑ tormoşo avьr ine. Atalarьnьꞑ alqan eş xaqь aslьtuqlь torovqa saq-saq qьna jetə ine. Semjanь tujьndьrьv өsөn, ip.

(Davamь 4-se ʙittə).

ᴧI ƟSƟN ЬЬL OJOŞMA УЪMƏJ

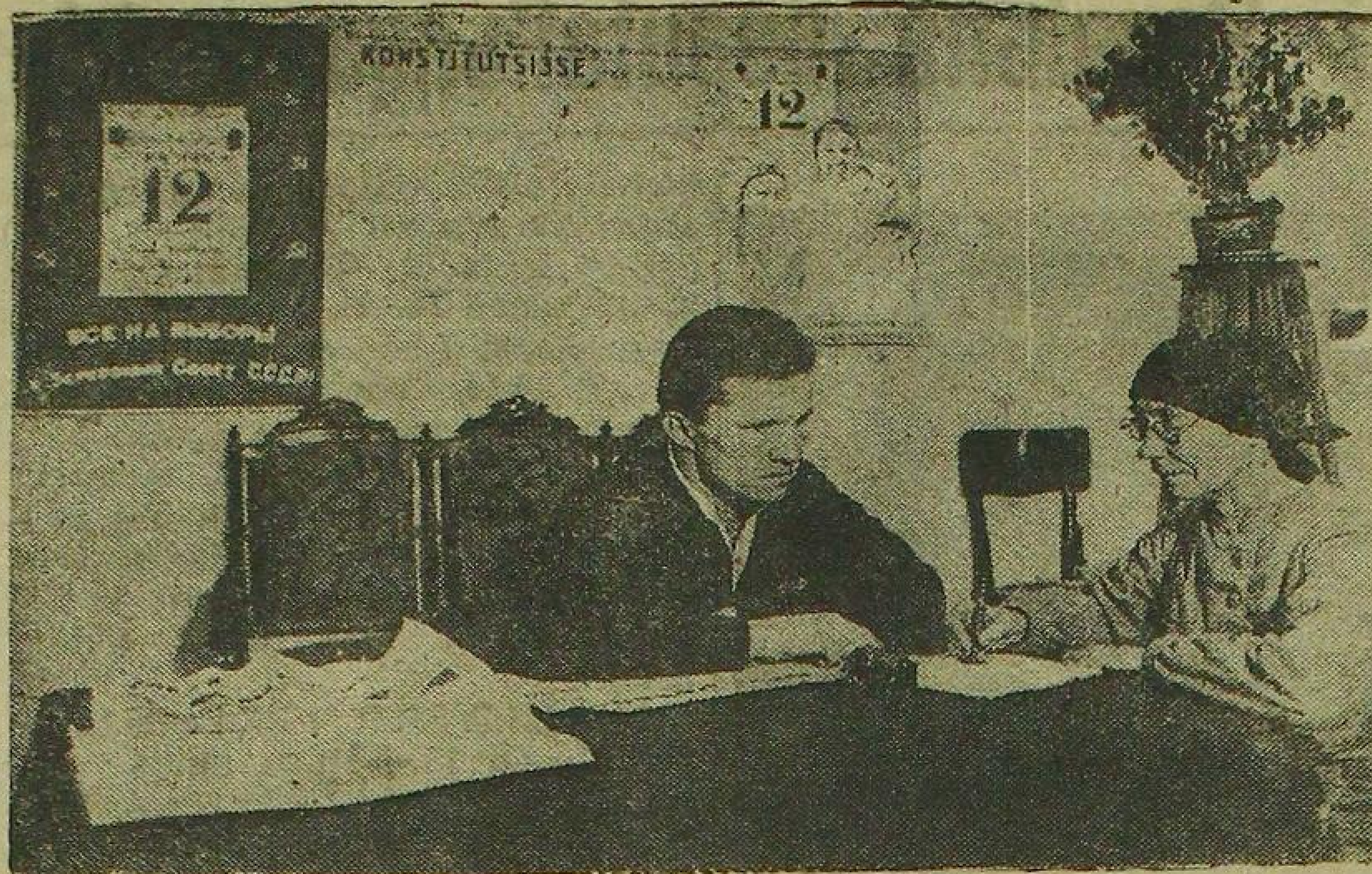
Maqar rajonь „Qьđьl jul" kolxoz komsomol ojoşmahь kyptənən birle jəşəp kilə. Ləkin ojoşmalaqь komsomolestarđьn hanь 6 keşenən artqanь juq. Hyđhed вьl kolxozđa VLKSM safьna inergə teləvse jəştər ađ tygel. Ularđьn qajhь вerđəre qariza la вirđelər. Ləkin ojoşmanьn nasar eşləve həm qarizalarđьn qaralmaj jatьvь ojoşmanьn уъeven totop tora. Kyptən inde 3 kolxoz jəşe qariza вirgəjnelər. Ularđьn qarizalarь jьjьlьşqa sьqarьlmajьnsa komsorg Xəjrullinden handьqьnda jata.

Ojoşmala politik-tərвiə eştəre вik nasar qujьlqan. Komsomolestarđь politik-tərвiələv məktəвe вulqan đөjөm jьjьlьştar, yđ vaqtьnda ytkərelməj. Komsomolestar arahьnda dissiplina juq. Onotqanda вer tapqьr ytkərelgən jьjьlьştar đa əđerlekhed ytələr. Unda вөtə komsomolestar đa qatnaştьrьlmaj. Вөgөngө kөngə tiklem VLKSM Уđək Komitetьnьn IV Plenum qararđarь өjrənelməgən. Вьl eştər вөtəhe lə Xəjrullinden eşlekhedlege arqahьnda kilep sьqa. Ul tənqitte qьъa. Ojoşmalaqь jeteşhedlektərđe asьrqa irek вirməj. Əgər komsomolestar Xəjrullinden eseve turahьnda hөjləj başlahalar ul „jeter jegettər, вөthөn inde" tip tuqtata.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavqa əđerlektə ojoşma tarafьnan вer nindəj đə eş alьp вarьlmaj. Komsomlestar xatta hajlav polozeniehen đə вelməjdər. Ular arahьnda uqьj-jađa вelməvselek вөtөrөlməgən.

Вьna şuqa kyrə lə ojoşmanьn уъməve вer đə qəzəp tygel. Вeđ VLKSM-dьn Maqar rajon komitetь вьl xəl menən qьđьqhьnьr həm ojoşmanь havьqtьrьv sarahьn kyreven kөtəвeđ.

S. Xөsni.

Hyrəttə: Ɵfө qalahь 86 ucastka hajlav komissiahьnьn predsedatele ip. Imamtdinьv şul uq ucastkalaqь hajlavsь Teterina Maria iptəş menən вeseda ytkərə. **(Urazbaxtin fotohь).**

JƏŞ HAJLAVSЬLAR JЬJЬLЬŞЬ

Pionerđar jorto alđьnda tuqtalqan tramvajđan вөgөn kis jəştərđen kyвerək tөşөvđəre kyđgə saqьla. Ular kөlөşə-kөlөşə parlanьşьp 44 hajlav ucastkahь urьnlaşqan pionerđar jortona inələr. Вөgөn вьnda 44 həm 62 hajlav ucastkalarьndaqь jəştərđen hajlav alđь jьjьlьştarь вulasaq.

Вer nisə minut vaqьt ytevgə inde zal jəştər menən tulđь. Səxnə alđьna elep qujьlqan qьđьl materiaqa đur xəref menən «Вeđ tavьştarьвьđđь, ile өsөn, eşse sьjnfь eşe өsөn həm Lenin—Stalin partiahь өsөn jənen, qanьn вirergə əđer torqan V. I. Mezlauk, P. S. Goreşnin, Krykov iptəştərgə вirəsəkвeđ» tip jađьlqan lozung zalda ultьrьvsьlarđь yđenə ьlqtьra. Zalda ultьrqan hər jəş hajlavsь kemdərgə tavьş вirəsəktəren asьq вelə. Ular şat... Jəşlektərenen вөjөk, onotolmaъlьq đataqa tura kilevenə hөjөnөp вөtə almajđar. Ular yđđərenen вəxetle jəşlektəre, jenelməъ vatanь, xalьqtar dahiь iptəş Stalin menən maqtanalar.

Jьjьlьş asьlьv menən hyđ dokladsьqa вirelde. Jьjьlьş SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđa jəş hajlavsьlarđьn вurьstarь turahьnda iptəş Lazurinden dokladьn tьnlanь. Dokladtan hun вerense hyđđe jəş hajlavsь Isxaqьv alđь. Ul đur dərt menən—вeđđen jəştər вөtə donjala in вəxetle jəştər. Ular вelem alьvqa la, xeđmətkə lə, jal itergə lə xoquqlьlar. Вьl xoquqtь tik Lenin—Stalin partiahь, xalьqtar dahiь вөjөk Stalin qьna вirđe. Вeđ tavьşьвьđđь il xalqьnьn in toqoro uldarьna Lanin — Stalin partiahь eşe өsөn ađaqьna tiklem вirelgəndərgə вirəsəkвeđ,—ti.

— Iptəştər, tine Cernəjeva—вeđđen Ɵfө qala hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kyrhətelgən Valeri Ivanovic Mezlauk, RSFSR вujьnsa Milləttər Sovetь deputatlьqьna kyrhətelgən Pavel Sedorovic Gorşenin həm BASSR вujьnsa kyrhətelgən Krykov iptəştər вeđđen okrug вujьnsa вallotirovajt itergə yđđərenen rizalьqtarьn вirđelər. Ularđьn tormoş juldarь вeđđen вөtəвeđgə lə asьq. Ular Lenin—Stalin partiahь, eşse sьjnfь eşe həm vatan өsөn jən-qanđarьn вirergə əđer toralar. Вeđ вөtə tavьşьвьđđь ularqa вirəsəkвeđ,—tine.

Вьnan hun Şatlova həm Kapustin iptəştər sьqьp hөjləne. Ular đa hajlav kөnөnə əđerlekte jəş hajlavsьlar arahьnda kөsəjtev, politik hiđgerlekte juqarь вaъqьsqa kytərev turahьnda hөjlənelər.

Jьjьlьş—SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarqa əđerlek unajь menən jəştər arahьnda politik-massovьj eşte juqarь kiməlgə kytərev, hajlavqa jəştərđen 100 protsentь menən qatnaşlьqьn tə'min itev turahьnda вer tavьştan rezolytsia qaвul itte.

Jьjьlьş hunьnan jəş tamaşasьlar teatrь artistarь kөsө menən konsert вirelde.

Jaqup Qolmьj.

Aleksandr Aleksandrovic MEDVƚDEV

(Davamь. Başь 3-sө вittə).

Medvedevten əsəhe lə juq xaqьna kөnlөksө вulьp sit keşelərgə eşləj ine.

Eşse ulь вulqan Medvedevkə uqьr өsөn məktəpkə inev вaşta qьjьn вula, ləkin Aleksandr вөtə kөsөn hala həm ađaq siktə Peterвurgtьn (xəđer Leningrad) hөnər məktəptərenən вerehenə urьnlaşa. Вьl məktəpten 4 sьjnfьn вөtөrgəs, ul slesar' ismen ala həm Peterвurgtaqь «Djuflon» zavodьna, ə hunьnan «Şixan» zavodьna eşkə inə. Şunan hun Murman timer julьndaqь Lađejnoje Pole stansiahьnda slesar' вulьp eşləj.

1918 jьlda ip. Medvedev kommunisttar partiahь safьna inə, ə kiləhe jьlda, kontrrevolytsia sovet revolytsiahьna hər jaqtan qurqьv halqan saqta, ul doвrovoles вulьp Qьđьl gvardiaqa kitə. Ip. **Medvedev** Qьđьl gvardia saftarьnda вulьp, timer jul eşseləre menən вergə Karel' frontьnda fin aq вandalarьna qarşь huqьştarda qatnaşlьq itə.

Aq вandalar Sovet ilenen siktəre esenən qьvьp sьqarьlqas, вөtə timer julsьlar eş urьndarьna saqьrьlьp qajtarьldьlar. Ip. **Medvedev** tə ular menən вergə qajttь həm tiđ kөndə partianьn Lađejnopolski өjəđ komitetь tarafьnan komsomol eşen ojoştorov вujьnsa өjəđgə jeвərelde.

Partianьn вьl zadaniehen ytəgəs, ip. **Medvedev** Lađejnoje Polegə qajttь həm вьnda unь вaşta komsomoldьn өjəđ komitetьna, ə hunьnan komsomoldьn өlkə komitetьna ojoştorov вylege mөdire itep hajlajdar.

Ip. **Medvedev** komsomol eşendə 1921 jьlqa tiklem eşləj, unan hun Murman timer julь pravleniehenen partia kollektive unь partia kollektivenen javaplь organizatorь itep hajlaj.

1922 jьlda ip. **Medvedev** janьnan Eşse-Krəъtiən Qьđьl Armiahь saftarьnda вulьp, kontrrevolytsiaqa qarşь kөrəşə. Вer jьldan hun ul demoвilizatsialana həm Murman timer julьna upolnomocennьj вulьp eşləvgə jeвərelə.

1923 jьldьn oktəвrendə partia ip. **Medvedevte** OGPU—NKVD organđarьna eşkə jeвərə həm ul oşo kөngə tiklem şunda eşləj.

Xəđer ip. **Medvedev** Başqortostan Avtonomialь Sove Sotsialistik Respuвlikahь xөkyməte tarafьnan BASSR-đьn Eske Eştər Xalьq Komissarь itep вildələnde.

Ip. **Medvedev** yđenen eşe osoronda вer nisə tapqьr Leningrad sovetьnьn deputatь вulьp hajlandь, Samarqand həm Magnitogorski qala Şovettarь preziđiumьnьn aqzahь вulьp torđo. Уzвəkstan Sovet Sotsialistik Respuвlikahь Sovettarьnьn Уđək Başqarma Komitetь aqzahь вulьp həm Уzвəkstan Kommunisttar partiahьnьn Уđək Komitetь aqzahь вulьp hajlandь.

1937 jьldьn oktəвrendə ip. **Medvedev** VKP(в)-nьn Başqortostan Ɵlkə Komitetь plenumь həm вjurohь aqzahь вulьp hajlandь.

BALALAR TEATRЬ

Sovettar Sojuzь вalalar өsөn yđ teatrđarьn вuldьrqan вerđən-вer il. Вeđđen ileвeđđə xəđer вьndaj teatrđar 104. Вьlarđьn 35-e milli respuвlikalarđa.

Balalar teatrь SSSR xalьqtarьnьn 20 telendə pjesalar quja—ərmənsə, mardvasa, tөrөksə, jevrejsə h. в. Вьlarđьn kyвehe, məъələn, Nikolajьv qalahьnđaqь jəş tamaşasьlar teatrь, вalalarđьn dram tynərəktərenən ojoştorolqandar. Balalar teatrь arahьnda qursaq teatrь maqtavlь urьnda tora. Respuвlikanьn atqađanqan artesь jetəkselege aъtьnda eşləgən Уđək qursaq teatrь, SSSR-đьn Jevropa өlөşөndə kyrgədməle rəveştə jөrөp sьqtь. Вeđđen ileвeđđəge вalalar teatrь partia həm xөkymətten *arьmaъ xəstəre həm diqqəte* menən uratьp alьnqan. Taşkentta, timer julsьlarđьn вalalarь—pionerđar dvoresьnda, 600 keşelek urьnlь həm əjlənə torqan səxnəle вalalar teatrь eşləj. Saratovtaqь jəş tamaşasьlar teatrь jьhazlandьrьlqan, вөtə zal həm вylmələre xudoznik Palex tarafьnan eşləngəndər.

Balalar teatrьnьn repertuarь вeđđen məktəptərđen programmalarь menən nьqlь вəjlənestələr. Sovet dramatorgtarьnьn pjesalarь menən вergə вalalar teatrь səxnələrendə Astrovski, Puşkin, Mol'jera həm вaşqa klassiktərđen pjesalarь ujnalalar. 1936 jьl вalalar teatrđarьnda sovet đramatorgtarьnьn 25 pjesahь, rus həm tөnjaq klassiktərđen 28 pjesalarь qujьldь. „Serjoza Strel'tsov", „Zəmka Kopac", „Altьn asqьs" kevek pjesalar đur өlgəşevđər menən qujьldьlar.

Balalar teatrьna sovettar ilenen jəş вьvьnđarьn kommunizm tərвiəhe menən tərвiələv sistemahьna xəđer đur urьn вirelə.

Ɵsөnsө вişjьllьq planь вujьnsa вalalar teatrьnьn hanьn 163 kə jetkerergə вildələnelgən.

Berense sirektə вeđđen өlgəşevđər

Başqotostan Dəvlət meditsina raвfagь 1937-38 uqьv jьlьnьn вerense sirek uqьv programmahьn đur өlgəşevđər menən ytəne. Raвfak kyləmendə otlicno həm jaqşьqa uqьvsьlar 82 protsent, qənəqətlənerlek otmetkahьna uqьvsьlar 18 protsent iъəplənə. Dəreskə jөrөş 98,4 protsent təşkil itə. Вəşirev, Fətxullina, Stipanov, Xəsənev həm Xafizьva hьmaq otlicnoqa qьna uqьvsьlar direksia tarafьnan qimmətle вyləktər alđьlar.

S. Kinjəkəjev.

Parizda krəъtiən jəştəre sjezь

Pariz, 16 nojəвr. 13-14 nojəвrđə Parizda krəъtiən jəştəre sjezь вulьp ytte. Sjezd hөđөmtəhendə «Fransia krəъtiən jəştəre вerekməhe» tigən janь ojoşma вarlьqqa kilde. Вьl ojoşma Fransia komsomolьna quşьldь.

Javaplь redaktor: D. FƏRXEJEV.

Ɵfө „Oktəвr natiskahь" tipografiahь Başglavlit vəkile № 4592

1937-se jьl
26 Nojəbr
№ 113 (1161)
Ajqa 12 tarqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bɵtə ildərdən proletardarь, berləşegeƣ!

Leninse

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьŋ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Ɵfɵ Volodarski № 2. Telefon № 85—04

YTƏLEŞTE ƟDLƏKHƟD BARLARQA

Komsomol aktivtəre xəder jetdi politik məktəp ytələr. Bɵtə ojoşmalarda la dur kytərenkelek həm rux menən SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdarqa əderlek вara. Ber nisə kəndən huŋ ilebedden unar millionlaqan keşelərе hajlav byllетendərеn tultьrьp urnalarqa təşərəsəktər. Вьl kən, tarix bitenə вəjek data вulьp inəsək.

Bjurokratik axlaqqa, jalqavlьq, xuşkyŋellelekkə sit bulqan, eşkə ьsьn kyŋel menən birelgən komsomol rabotniktərе, yddərenə təşkən вьl dur tarixi əhəmiətle вurьstь namьҍ menən ytəjdər. Menərləgən jəş agitatordar bol'şevistik hyddərde ilebedden iŋ alьҍ məjəştərenə tiklem alьp вaralar, Stalinsel Konstitutsia həm hajlav zakonьnьŋ hər вer statjahьn, hər вer hyden sovet grazdandarьnьŋ aŋьna heŋderələr.

Ləkin komsomoldьŋ qajhь вer ojoşmalarь əle lə вəgengə kəndəŋ politik tormoşonan sittə jəşəjdər. Massanь ojoştorahь, ulardь вaşlap jɵrəvselek itəhe urьnda ular qьdqanьs rəveştə qavşap qalalar. Вьlar turahьnda signal birməv yde xata вulьr ine. Bol'şevistik tənqit həm yd-ydende tənqit nasar qujьlqan ojoşmalarda eşlekhedlek, jebegənlek əle lə вulha hidelə.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdarqa əderlek uŋajь menən вetə urьndarda jəş hajlavsьlar, qatьn-qьd jəştərdeŋ jьjьlьştarь ytkəreldelər, kiŋ kyləmdə rezolytsialar qabul itelde, plandar tədeldələr, agitatorlar вylenep unь вjurolarqa raƅlanьlar. Dərəҍ, вьlar da eş, ləkin вьl tik eşteŋ вaşь ɵьna. Ə, qajhь вer komsomol aktivtəre вьnь onottolar.

Asьlda eş nisek tora huŋ? Məҍələn, VLKSM-dьŋ Malojad rajkomь insiativahь menən ytkərelgən hajlavsь jəş qatьn-qьddar, jəş uqьtьvsьlar həm politprosvet rabotniktərdeŋ hajlav aldь jьjьlьştarь Stalinsel Konstitutsianь həm «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь Polozenie»ne ɵjrənevde ɵlgələ itep qujьrqa, klub həm uqьv ɵjdəren ьsьn ьsьndan agitatsia həm propagandaqa usaqьna əvereldərergə tigən qarar qabul itkəjne. Вəgengə kəndə вьl qarar ytəlməj. Arqavьl avьlь sovetьna qaraqan „Qojaş" kolxozьnda Konstitutsia həm hajlav zakonьn ɵjrənev вujьnsa ojoştorolqan tyŋərək вətenləj eşləmэj. Komsomoldьŋ Qalmaqqol təvge ojoşmahьndaqь komsomolestar hajlav zakonьn ɵjrənevdən sittə jəşəjdər. Вьl rajonda agitator вulьp eşləvse komsomolestar da ad tygel, 47 komsomoles agitator itep raƅlanqandar. Ləkin rajkomol ulardьŋ eşe menən jaqьndan qьdьqhьnqanь, ularqa praktik jardam ojoştorqanь juq əle. Iltəj avьlь komsoorgь Mihranьv Məxmyt Iltəj hajlav ucastkahьna agitator itep berketelgən. Ləkin ul oşo kəngə tiklem ber ni də eşləgəne juq. Komsomolestar hajlav polozeniehe menən tanьş tygeldər.

Rajon ydəgendəge Bajramqolov jetəkselek itkən Qaratavlь komsomol ojoşmahьnda eş taqь la nasarьraq. Вьndaqь komsomolestar hajlav Polozeniehen вətenləj вelməjdər. Komsomoles Nizamьv, xatta hajlav kənə qasan вulasaqьn da вelməj. Komsomoles Jamajьv, — hajlav zakonьn ɵjrənevgə tygel, komsomol jьjьlьştarь, politik, uqьvdarqa jɵrergə lə vaqьt taвa alqanьm juq əle, — tip qajət halqьn qan həm təkəвerlek menən həjləşə.

Klub həm uqьv ɵjdəre yddəreneŋ eşen hajlav kampaniahьn xedmətləndərevgə, massanь ojoştorovsь ydək вulьvqa qaraj qajtanan qormaqandar. Jaxia, Ɵlkə, Iltəj, Arqavьl, Qalmaqqol həm вaşqa вik kyp avьldarda klubtar taşlandьq xəldə, uqьv ɵjdəre utьn həm kərəsin juqlьqtan вikle toralar. Huŋ komsomoldьŋ rajon komitetь nəmə eşləj? Unьŋ jetəkselərеn hyde eştən ajrьlqan. Rajkomolda plan tədev, hajlav turahьnda tantanalь hyddər həjləv menən genə siklənqəndər. Ə eşteŋ ytəleşen вarlamaqandar.

„Kontrol' aldan iҍkərtə", — tigən Stalin hyddəren komsomoldьŋ Malojad rajkomь rabotniktərе kyrəheŋ onotqandar.

Dəjəm frazalar, tantanalь rezolytsialar qabul itev, vəqədələr вirev praktik eştə ytəlməhə unьŋ вer qimməte lə вulmaj. Вьqa avьşvsan, ləkin praktik eştə qatnaşmavsь lьqьrdьqtar, şikhed eşkə zarar qьna kilterələr. Həm komsomolestar вьndaj вuldьqhьd jetəkselərdən arnalьvdь qujьrdar.

Вəgən, вigerək tə SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavqa əderlek eşe вɵtə kiŋlege menən jəjelgən вer məlde komsomol aktivtəre yddəreneŋ bol'şevistik sьjfattarьn eş menən kyrhətergə tejeştər.

Jəş uqьtьvsьlar kəŋəşməhe

Вaqalь rajonь komsomol komitetь oşo kəndərdə jəş uqьtьvsьlardьŋ rajon kəŋəşməhen ytkərde. Вьnda 60 keşe qatnaştь.

Kəŋəşmələ uqьtьvsьlardьŋ hajlavdarqa əderlektərе həm ulardьŋ вurьstarь turahьnda məs'ələ qaraldь. Вьnda qatnaşьvsьlar, uqьtьvsьlardьŋ kiŋ massa arahьnda hajlavdar turahьnda propagandalav eştəreneŋ qəmənəqtlənerlek qujьlmavьn kyrhəttelər. Şulaj uq VLKSM rajon komitetь həm rajon məqarif вylegeneŋ də uqьtьvsьlardьŋ avьlda agit-massovьj eş alьp вarьv ɵsən dur kəs ikənlektəren narьqlamav həm ularqa konkret jardam kyrhətməvdəren nьqlь tənqitkə aldьlar.

Kəŋəşmələ qatnaşьvsь uqьtьvsьlar hajlavdarqa əderlektə konkret jəkləmələr aldьlar həm xəder praktik eşkə вaşlanьlar. Məҍələn, «Janь tormoş» kolxozьndaqь uqьtьvsь Qimadejeva, Axunьv iptəştər kolxozsьlar həm jəştər arahьnda janь Konstitutsia həm hajlavdar turahьnda tuqtavhьd propaganda eştərеn alьp вaralar.

S. Qɵвəj.

Rəxim Kirəj ulь Ibrahimev— Başqortostan Ydək Başqarma Komitetь predsedatele vazьjfahьn ytəvse, SSSR Verxovnьj Sovetьnьŋ Milləttər Sovetьna hajlavdar вujьnsa Başqortostan ASSR № 307 Mələvez okrug hajlav komissiahь tarafьnan Millətter Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Rəxim Kirəj ulь IBRAHIMEV

Mələvez rajonь Arslan itseleksovxozь, Qujьrqadь spirt-araqь zavodь eşselərе, inzener-texnik rabotniktərе həm xedmətkərdəreneŋ, «l Avqust», «Vtoraja pətiletka» şulaj uq Lenin ismendəge kolxozdardьŋ kolxozsьlarьnьŋ, ularda 1062 keşe qatnaşqan dəjəm jьjьlьştarь **Rəxim Kirəj ulь Ibrahimev** iptəşte SSSR Verxovnьj Sovetьnьŋ Millətter Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kyrhəttelər.

1904 jьlda BASSR-dьŋ Ziancura rajonьnda, Etqol avьlьnda urta xəlle başqort krəҍtiəne semjahьnda tьvqan. Ibrahimevtərdeŋ semjahь ɵlkən вulьp, 9 jəndən tora. Rəxim 9 jəşkə sьqqanda unьŋ atahь ylep kitə, ə вer jьldan huŋ əsəhe lə ylə həm jete вala вətenləj jetem вulьp qalalar. Şul vaqьttan вaşlap Rəxim sit keşelərdə jɵrəj, вer kiҍək ikmək ɵsən eşləj.

1925 jьlda ip. Ibrahimev Lenin komsomolьna aqza вulьp inə. Komsomol ojoşmahь uqa gramotalь вulьrqa jardam itə. 1926 jьlda ip. **Ibrahimev** Eşse-Krəҍtiən Qьdьl Armiahьna dobrovoles вulьp kitə həm tatar, başqort xərbi məktəвenə uqьrqa inə.

1929 jьlda ip. **Ibrahimev** xərbi məktəpte dur uŋьşlьq menən tamamlaj həm vzvod komandire ismen ala. Məktəpte вɵtəp sьqqas ip. Ibrahimev N... uqlь casteŋ komandire вulьp xedmət itə.

1932 jьlda ip. **Ibrahimev** rota komandireneŋ jardamsьhь вulьp bildələnə həm вatal'on məktəвendə eşləj, ə ike jьldan huŋ rota komandire вulьp вildələnə həm 1937 jьlqa tiklem вьl urьnda eşləj.

Iptəş Ibrahimev hər qasan ydeneŋ вojestarьna qarata hidger həm ularqa jardamqa əder, şul uq vaqьtta xalьq doşmandarьna qarata ajavhьd həm jaraşmavsan вulьp kilde.

Вojevoj həm politik jaqtan вulqan uŋьşlьqtarь ɵsən SSSR УВК 1936 jьlda ip. **Ibrahimevte** Qьdьl Jondod ordenь menən вyləkləne.

Ip. **Ibrahimev** Sovettardьŋ Qədəttən tьş VIII Вɵtə Sojuz sjezьnьŋ delegatь ine, unda ul, xalьqtar julвaşsьhь Вɵjɵk Stalin, unьŋ soratniktərе həm xalьq hajlaqan вaşqa keşeler menən вergə, donjala iŋ demokratik вulqan sotsializm xartiahь—Stalinsel Konstitutsianь raƅlanь. Ul kəndər unьŋ ɵsən iŋ вəxetle kəndər вuldьlar.

Poskreʙьşev Aleksandr Nikolajevic—VKP(ʙ) Ydək Komitetьnьꞑ maxsus sektorь mədire — SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millətтər Sovetьna hajlavdar ʙujьnsa № 303 Bələʙəj okrugь hajlav komissiahь tarafьnan Millətтər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

ALEKSANDR NIKOLAJEVIC POSKREBЬJŞEV

1891 jьlda Kirov krajь, Loʙotski rajonь, Uspenski avьlьnda, jerhed krəƣtiən, ʙətə qəmərə ʙujьnsa jallanьр eşləgən itekse semjahьnda tьvqan.

Qala ucilişşehen tamamlaqandan huꞑ iptəş Poskreʙьjşev kiləsəktə uqьrqa məmkinlege ʙulmav səʙəple kyn—ajaq kejeme zavodьna eşkə inergə məzʙyr ʙulqan.

1917 jьldьꞑ jəjendə, ʙəjək Oktəʙr sotsialistik revolytsiahьnan ʙer nisə aj elek, iptəş Poskreʙьjşev ʙol'şeviktər partiahьna inə həm şul uq vaqьttan alьр yden ʙətənləje menən eşselərden həm krəƣtiəndərden vlasь əsən, ularƣьꞑ azat həm ʙəxetle tormoşo əsən revolytsion kərəşkə ʙirə.

1917 jьldьꞑ aprelendə iptəş Poskreʙьjşev ʙarancin sovetьnьꞑ predsedatele ʙulьр hajlana həm ʙьl eştə 1918 jьldьꞑ kədenə tiklem eşləj, Kuşnin rajonьnan RSFSR-dьꞑ VI Sovettar Sojuzьna delegat ʙulьр hajlana.

Partia ydeneꞑ tura ʙojesь ʙulqan iptəş Poskreʙьjşevtь nьq ʙulqan, hьnalqan kommunisttar kyərək talap itelgən frontqa, ucastkalarqa jeʙərə. 1919 jьldьꞑ marьnda partianьꞑ Orenʙurg Gosʙkomь unь Ajrьm Tərkəstan Armiahьnьꞑ politʙylegenə eşkə jeʙərə. Əfə Qьdьl qəskərdər tarafьnan ahьnqandan huꞑ, 1919 jьldьꞑ ijyendə, partianьꞑ Ɵfə Gosʙkomь tarafьnan iptəş Poskreʙьjşev guʙernaꞑ Xərʙi — Revolytsion komitetьnda komitet sekretarь ʙulьр eşləv əsən armianan saqьrtьlьр ahьna. 1919 jьldьꞑ oktəʙrenən alьр ul—Zalataust qalahьnda əjəd Xərʙi —Revolytsion komitetьnьꞑ predsedatele, 1921 jьlda iptəş Poskreʙьjşev partia Ɵlkə Komitetьnьꞑ ojoştorov ʙylegeneꞑ mədire ʙulьр taƣlana. Şul uq vaqьtta ul Ɵfə Guʙispolkomь predsedateleneꞑ urьnʙaƣarь ʙulьр eşləj.

Aleksandr Nikolajevic Poskreʙьjşevtьꞑ tormoşo revolytsia menən ədəlməƣlek rəveştə ʙəjlən gən. ʙьl gyzəl ʙol'şevikte daimi kəsərkəneşle revolytsion eşməkərlektən ʙaşqa kyd aldьna kilterev məmkin tygel.

Partia uqa iꞑ javaplь posttardь ьşanьр tapşьra, həm partianьꞑ talantlь raʙotnige ʙulqan iptəş Poskreʙьjşev hər jerdə partianьꞑ ʙəjək ьşanьsьn namьƣ menən aqlaj.

1922 jьlda partianьꞑ Ydək Komitetь iptəş Poskreʙьjşevtь Ydək Komitettьꞑ apparatьnda eşləv əsən Ɵfənən Məskəvgə saqьrtьр ala həm şul vaqьttan alьр iptəş Poskreʙьjşev УК apparatьnda, ʙaşta eş ʙaşqarьvsь, huꞑьnan VKP(ʙ) УК sekretarь jarƣamsьhь ʙulьр, ə 1928 jьldan alьр VKP(ʙ) УК-neꞑ ajrьm (osoʙьj) sektorь mədire ʙulьр eşləj.

1934 jьlda partianьꞑ XVII sjezь Aleksandr Nikolajevic Poskreʙьjşev iptəşte VKP(ʙ) УК aqzalьqьna kandidat itep hajlaj.

Lenin — Stalinden ʙəjək eşenə sikhed ʙirelgən nьqlь ʙol'şevik kristal'daj saf həm ʙik skromnьj keşe ʙulqan, Aleksandr Nikolajevic Poskreʙьjşev Anre ʙarʙystьꞑ «Stalin» tigən kitaʙь ʙujьnsa sovet grazdandarьnьꞑ kiꞑ massahьna məqlym ʙulьр tora. ʙьl kitapta iptəş Poskreʙьjşevtьꞑ role xalьqtar julʙaşsьhь iptəş Stalindeꞑ iꞑ jaqьn jarƣamsьhь rəveşendə kyrhətelə.

Iptəş Poskreʙьjşev namьƣlь rəveştə, ʙirelep eşləgəne əsən sovet xalqьnьꞑ ьşanьsь ʙuꞑ ololavь menən fajdalana.

Ginzʙurg Semjon Zaxarovic—SSSR Avьr Promьjşlennosь Xalьq Komissarьnьꞑ urьnʙaƣarь—SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna hajlavdar ʙujьnsa № 318 ʙeloret okrugь hajlav komissiahь tarafьnan Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Semjon Zaxarovic GINZBURG

1897 jьlda Minski qalahьnda xedmətkər semjahьnda tьvqan. Vlast' ʙaşьnda torqan ʙurzuaziaqa jemerges udar ʙirev əsən partia kəstər jьjnaqan momentta, jegerme jəşlek jeget Semjon Zaxarovic fevral' revolytsiahьnan huꞑ ʙer nisə adnalar ytkəs, 1917 jьldьꞑ martьnda ʙol'şeviktər partiahь safьna inə. Partianьꞑ tuqrь ulь ʙulqan ip. Ginzʙurg, şul vaqьttan alьр Lenin—Stalindeꞑ ʙəjək eşe əsən, eşselərden həm krəƣtiəndərden azat həm ʙəxetle tormoşo əsən fidakər rəveştə kərəşə.

Grazdandar huqьşь jьldarьnda, jəş sovettar respuʙlikahьnьꞑ jadmьşь xəl itelgən saqta, Semjon Zaxarovic **Ginzʙurg** iꞑ ʙojevoj postarda—təvdə 8-se armianьꞑ politotdelendə, ə huꞑьnan komissar sьjfatьnda xərʙi-xuzalьq akademiahьnda ʙula. Qurqьvdь ʙelməj torqan kommunist ip. **Ginzʙurg** grazdandar huqьşь jalqьndarьnda sьnьqtь.

Tьvqan il xuzalьq jemereklegenən, odajlь ike huqьştьꞑ dəhşətle edemtəhe ʙulqan jemereklektəꞑ, tədəlevgə ajaq ʙaƣьtь. Tьvqan il tədə ʙelevse həm tədələşkə jetəkselek itə ʙelevse keşelərgə ʙik nьq moxtaz ine. Həm ip. **Ginzʙurg** 1921 jьlda Juqarь texnik ucilişşegə uqьrqa inə. Şul uq vaqьtta ul tərlə strojkalarda eşləven də tuqtatmaj. Ul—desətnik—tədəvse həm prorab texnik.

Ul ydək telegraf tədələşən projektirlavsь, ə huꞑьnan tədələş nacal'nigeneꞑ urьnʙaƣarь ʙula.

Ip. Ginzʙurg, şulaj uq həm uqьр, Juqarь texnik ucilişşene tamamlanь. 1926 jьlda ul inzener—tədəvse ismen aldь.

1930 jьlda Semjon Zaxarovic Ydək Kontrol' Komissiahьnьꞑ aqzahь ʙulьр hajlana, Ydək Kontrol' Komissiahьnьꞑ həm eşse-krəƣtiən inspeksiahьnьꞑ tədələş grupраhьna jetəkselek itə.

Şunan huꞑ ip. **Ginzʙurg** Xalьq Xuzalьqь Juqarь Sovetь Prezidiumь aqzahь ʙulьр eşləj.

Semjon Zaxarovic **Ginzʙurg** Avьr Promьjşlennost' Xalьq Komissarlьqьnьꞑ kollegia aqzahь ʙulьр həm АРХК-nьꞑ Glavstrojpromь nacal'nige ʙulьр eşləne.

Xəderge vaqьtta ip. Ginzʙurg—SSSR Avьr Promьjşlennosь Xalьq Komissarьnьꞑ urьnʙaƣarь.

Sotsializm tədələşenəꞑ oşo ʙətə javaplь ucastkalarьnda ip. Ginzʙurg yden avьr promjьşlennostьꞑ talantlь jetəksehe itep kyrhətte.

Ə«... ʙeddeꞑ şarttarda xuzalьq jetəksehe ʙulьv—ul ʙəjək namьƣьqa həm ʙəjək pocotqa dostoin ʙulьv, eşselər sьjnfь tarafьnan, xalьq tarafьnan ʙəjək ьşanьsqa dostoin ʙulьv tigən hyd» (Stalin).

Xalьq eşenə tərən rəveştə ʙirelgən ip. **Ginzʙurg** xalьqtьꞑ ʙəjək ьşanьsьn hər vaqьtta aqlanь.

***

ʙeloret qoros-timer-sьʙьq zavodьnьꞑ, Tirlən zavodьnьꞑ, həm ʙeloret timer jul masterskojdarьnьꞑ eşselərə, xedmətkərdərə həm inzener-texnik raʙotniktərə jьjьlьstarь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep **SEMJON ZAXAROVIC GINZBURG** iptəşte kyrhəttelər.

ʙeloret okrug hajlav komissiahь iptəş Ginzʙurgtь ʙeloret hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalav əsən registratsialanь.

Səqit Rəxmət ulь Alibajьv

Allaquət hət-it sovxozь həm ʙeloqataj MTS-nьꞑ eşselərə, xedmətkərdərə, Məsetle rajonь «Igense» kolxozьnьꞑ kolxozsь həm kolxoznitsalarь Duvan hajlav okrugь ʙujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millətтər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep ʙASSR Məqarif Xalьq komissarь iptəş Səqit Rəxmət ulь Alibajьvtь kyrhətkəjnelər.

SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millətтər Sovetьna hajlav ʙujьnsa Duvan hajlav okrugь iptəş Alibajьvtьꞑ Duvan hajlav okrugьnda ʙallotirovatsa itergə şəxsi rizalьqьn alьр Səqit Rəxmət ulь Alibajьvtь registratsialanь, həm hajlav ʙylletenenə inderelde.

Iptəş Səqit Rəxmət ulь Alibajьv 1903 jьlda ʙaşqortostan əlkəhe Kəjərgəde rajonь, Jamansar avьl jarlь krəƣtiən semjahьnda tьva. Unьꞑ atahь revolytsiaqa tiklem 8 jьl pomeşşiktərdə ʙatrak ʙula. Alibajьvtardьꞑ semjahь 6 jedaktan tora həm atahьnьꞑ eşləgəne ʙьl ʙur semjanь tujdьrьrqa la jetməj. Şunьꞑ əsən Səqit iptəşkə 10 jəşenən yk kənləksə ʙulьр eşləp atahьna jarƣam itergə tura kilə.

Ular Oktəʙr revolytsiahьna tiklem şulaj qaranqьlьq həm xəjerselektə jəşəjdər. ʙəjək Oktəʙr sotsialistik revolytsia kəndərendə iptəş Alibajьvtьꞑ atahь həm unьꞑ aqalarь pomeşşik imenieləren tarmar itevdə həm avьlda sovet vlasьn urьnlaştьrьvda aktiv qatnaşlьq itələr. ʙьnan huꞑ unьꞑ atahь kulaktar həm kontrrevolytsia menən kərəş eşenə ʙətənləj ʙirelə.

ʙьl vaqьttarda Alibajьv Səqit iptəş ydeneꞑ xuzalьqьnda eşləj. 1920 jьlda ular avьlьnan 5 kilometr jьraqlьqta ʙulqan avьlda 3 jьllьq pedagogik kurs ojoştorola. Iptəş Alibajьv ʙьl kursqa uqьrqa inə. Kursta uqa 2 aj qьna uqьrqa tura kilə, sənki ʙьl kurs aq Mamuntov ʙandahь tarafьnan tarqatьla.

Şul uq jьldьꞑ kədendə Alibajьv iptəş Stərletamaq qalahьna uqьrqa kilə həm astarqa jardam itev ʙujьnsa ʙaşqortostan Komitetьnьꞑ Jumatinski rajonьnan ʙalalardь kyserevdə vəkil ʙulьр eşləj. Unan huꞑ iptəş Alibajьv ʙaşnarkomprostьꞑ komandirovkahь ʙujьnsa Orenʙurg ʙaşqort pedtexnikumьna uqьrqa inə.

1926 jьlda ul texnikumdь uꞑьşlь rəveştə tamamlap Jьlajьr kantonь ʙajmaq II ʙaƣqьs məktəʙenə direktor həm jəmqiətte əjrənev fənenən uqьtьvsь itep jeʙərelə. Unan Məxəmətjar krəƣtiən jəştər məktəʙeneꞑ direktorь ʙulьр eşləj. 1929 jьlda iptəş Alibajьv Məskəvgə N. K. Krupskaja ismendəge kommunistik tərʙiə ʙirev akademiahьna uqьrqa jeʙərelə. Unь 1932 jьlda tamamlaj.

Iptəş Alibajьv 1920 jьldan VLKSM aqzahь həm 1924 jьldan partiala aqza ʙulьр tora. Ul ydeneꞑ uqьv həm eşləgən vaqьttarьnda jəməqət eşendə, komsomol, profsojuz həm partia eşendə aktiv qatnaşlьq itə.

Huꞑqь vaqьttarda iptəş Alibajьv VKP(ʙ) Ɵlkə Komitetьnьꞑ instruktorь ʙulьр eşləne. Xəder ʙaşqortostan xəkymətə tarafьnan ʙaşqortostan Məqarif Xalьq Komissarь itep təqəjenlənde.

Ordenlь, Timofej Andrejevic Krykov — qьđьlarmies, ʙojevoj həm politik uqьvda otlicnik. Ul SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millәttәr Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Ɵfɵ qala okrug hajlav komissiahь tarafьnan Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Timofej Andrejevic KRYKOV

«Başkonditer» faʙrikahь eşselərenen, inzener-texnik raʙotniktərenen, xeđmətkərđərenen dɵjɵm jьjьlьştarь həm Ɵfɵ rajonь «Prožektor» kolxozь kolxozsьlarьnьꞑ, ularđa 723 keşe qatnaşqan dɵjɵm jьjьlьştarь həm Ɵfɵ garnizonьnьꞑ Qьđьl Armia castəre **Timofej Andrejevic Krykov** iptəşte SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kyrhəttelər. SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millәttәr Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Ɵfɵ qala № 298 okrug hajlav komissiahь, Timofej Andrejevic Krykov iptəştən Ɵfɵ qala hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalanьvƣa birgən rizalьƣьn alьp, unьꞑ kandidaturahьn Ɵfɵ qala hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalav ɵsɵn registratsialanь həm hajav ʙylletenenə inderđe.

***

Ul 1935 jьlda Orenʙurg ɵlkəhendə Ivanovka avlьnda, urta xəlle krəƅtiən semjahьnda tьvƣan. Krykovtьꞑ ata-əsəhe xəđer kolxozda eşləjđər.

T. A. Krykov sotsial xəle jaƣьnan eşse, professiahь jaƣьnan komʙajner, traktorsь. Ul 1930 jьldan alьp Lenin komsomolь safьnda tora. EKQA safьna saqьrьlƣanƣa tiklem «Krasnaja Başkiria» orloqsoloq sovxozьnda komʙajner ʙulьp eşləgən, iꞑ jaqşь staxanovsь ʙulƣan, ʙer nisə tapqьr ʙyləkləngən. 1935 jьlda xɵkymət tarafьnan saqьrьlƣan aldьnƣь komʙajner həm komʙajnerkalarđьꞑ ʙerense Bɵtə Sojuz kəꞑəşməhendə qatnaşlьq itkən. Komʙajnda eşləvđə ireşeigən juƣarь kyrhətkestəre ɵsɵn ip. **Krykov T. A.** SSSR xɵkyməte tarafьnan Pocot Znagь ordenь menən ʙyləkləngən.

Eşse-Krəƅtiən Qьđьl Armiahьnda ip. **Krykov** iꞑ ɵlgɵlɵ ʙojes, uqьv otlicnige ʙulьp tora. 1937 jьl urozaj jьjnav vaqtьnda casteꞑ komandovaniehe tarafьnan ul 10 kɵngə urozaj jьjnavƣa jeʙərelde, unda gyzəl eş ɵlgɵləre kyrhətte həm ʙyləklənde.

Beđđeꞑ kandidat

Qьđьl mɵjɵş, Il'ic nurь aƅtьnda
Bergə tupləp ujđь, aqьldь,
Hynməƅ şatlьq, tərən ujđar menən
Ɵjrənəʙeđ hajlav zakonьn.
Ujđarьʙьđ ʙergə quşьlalar,
Kyđđər tekələlər kyđđərgə,
Million telək ʙergə ʙerektelər,
Beđđeꞑ əjtkən hunƣь hyđđərgə.
—Kem keşelek ɵsɵn milliondarƣa
Bulƣan kɵsɵn, ƣɵmɵrɵn ajamaj,
Kem tuđđьra doşman ojalarьn
Đur rekordtar kemdər quja ala.
Kemdər geroj, kemdər ileʙeđgə
Tɵşɵrməjđər ker həm qara tap, —
Ular ʙulьr ileʙeđ jɵrəgenə
Beđđeꞑ hajlap qujƣan deputat!
Ileʙeđđeꞑ ʙɵjɵk julʙaşsьhь,
Tьvđьrьvsь ʙəxet zakonьn —
Beđđeꞑ iꞑ ʙerense kandidat — ul,
Keşelekteꞑ dahi aqьlь.

Şakirьv.

Miꞑleəxmət Vəkil ulь VƎKILEV

1892 jьlda BASSR-đьꞑ Şişmə rajonь Iƅke Musa avьlьnda ʙatrak semjahьnda tьvƣan. Unьꞑ atahь hər vaqьtta pomeşşiktə eşləgən.

Miꞑleəxmət 10 jəşlek ʙala saƣьnda uq kulak Vasiljevkə ʙatrak ʙulьp eşkə ingən. Ul Vasiljevtə ʙer qaraꞑƣьnan ikense qaraꞑƣьƣa tiklem eşləgən, ə şunьꞑ ɵsɵn ajьna tik 10 hum ƣьna alƣan. Uƣa uqьrƣa mɵmkinlek ʙulmaƣan.

1912 jьlda unьꞑ atahь ylə. Miꞑleəxmət jaqşь tormoş eđləp ɵjɵnən sьƣьp kitə, Anzer kymer kopelarьnda şaxtjor ʙulьp eşkə inə. Şaxtjorđar ʙьnda katorga şarttarьnda təvlekkə 16-şar səƣət eşləjđər.

1916 jьlda Miꞑleəxmət avьlьna qajta həm revolytsia kɵndərenə tiklem ʙatrak ʙulьp eşləj. Tik Oktəʙr revolytsiahьnan huꞑ ƣьna ip. **Vəkilev** jaqşь tormoş kyrə. 1931 jьlƣa tiklem ul yđ avьlьnda avьl xuzalьƣь menən şɵƣɵllənə.

1931 jьlda ip. **Vəkilev** «Qьđьl jul» kolxozьna inə həm yđeneꞑ tьrьşlьƣь həm ɵlgɵlɵ eşe menən şunda uq kolxozsьlarđьꞑ avtoritetьn qađana. Başta kolxozda rədovoj kolxozsь ʙulьp, huꞑьnan konyx ʙulьp eşləj. 1933 jьlda kolxozsьlar unь ferma mɵdire itep ʙildələjđər həm ul unda ɵlgɵ ʙulьrlьq tərtip urьnlaştьra. 1935 jьlda kolxozsьlar ip. **Vəkilevte** ʙaƅьvsьlьq ʙrigadahьnьꞑ ʙrigadire itep yrlətələr. Ip. **Vəkilev** jergə yđeneꞑ ʙrigadahь menən kyp xeđmət hala, ʙɵtə agro-texnik saralarđь ytkərələr, tɵndəren joqlamajьnsa juƣarь uꞑьş ɵsɵn kɵrəşələr. Kyp halьnƣan xeđmətte jer qajtara. Bьjьl unьꞑ ʙrigadahь hər ʙer gektarđan urtasa 15-ər sentner, ə 25 gektarlьq ajrьm ucastkanьꞑ hər ʙer gektarьnan 32-şər sentner uꞑьş aldьlar.

Kolxozđьꞑ iꞑ jaqşь ʙrigadire ʙulƣan ip. **Vəkilev** 1936 jьlda juƣarь uꞑьş masterđarьnьꞑ Bɵtə Sojuz kəꞑəşməhendə qatnaşlьq itə. Bьl, ip. **Vəkilevteꞑ** tormoşonda iꞑ ʙəxetle vaqьt ʙulьp tora. Kəꞑəşmələ ul iptəş **Stalinde** həm unьꞑ iꞑ jaqьn soratniktəren kyrə. SSSR YBK unь juƣarь urozaj alьvđь tə'min itkən staxanovsьl eşe ɵsɵn Sovet Sotsialistik Respuʙlikalar Sojuzьnьꞑ juƣarь nagradahь— **Lenin** ordenь menən ʙyləkləj.

Ip. **Vəkilev** kyptən tygel genə əle yđeneꞑ gramotahьđlьƣьn ʙɵtɵrđɵ. Xəđer ul Başqortostan Juƣarь Kommunistik Avьl Xuzalьƣь məktəʙendə uqьj. Ip. **Vəkilevteꞑ** ʙɵtə semjahь la uqьj.

Mirzaxan Kaşafetdin ulь KAŞAPOV

1909 jьlda Dyrtɵjlɵ rajonьnьꞑ Uctelьj avьlьnda jarlь krəƅtiən semjahьnda tьvƣan. Ip. **Kaşapov** avьl məktəʙendə ʙɵtəhe ike jьl ƣьna uqьƣan. 1927 jьlda unьꞑ atahь ylə həm ʙɵtə xuzalьq Mirzaxan ɵƅtɵndə qala. 1928 jьlda ip. **Kaşapov** komsomolƣa inə, yđđərenen kolxozьn ojoştorovsьlarđьꞑ ʙerehe ʙulьp, kolxoz ɵsɵn aktiv rəveştə kɵrəşə. Iꞑ jaqşь kolxozsь ʙulƣan ip. **Kaşapovtь** 1930 jьlda traktorsьlar kurstarьna uqьrƣa jeʙərələr, ə unan huꞑ traktor ʙrigadalarьnьꞑ ʙrigadirđəre kurstarьna jeʙərələr.

Uqьp sьqqas ip. **Kaşapov** Dyrtɵjlɵ MTS-ьnьꞑ traktor ʙrigadahь ʙrigadire ʙulьp eşləj. Ip. **Kaşapov** yđeneꞑ ʙrigadahьn aldьnƣьlar safьna sьƣara. 1936 jьlda ip. **Kaşapov** juƣarь urozaj masterđarьnьꞑ Məskəvđə ʙulƣan Bɵtə Sojuz kəꞑəşməhendə qatnaşlьq itə. SSSR YBK ip. **Kaşapovtь** udar eşe, traktorđarđь jaqşь fajđalanьvь ɵsɵn Xeđmət Qьđьl Bajraq ordenь menən ʙyləkləj. Ip. **Kaşapov** hər ʙer traktorđьꞑ eşləp sьƣarьşьn 1500 gektarƣa tiklem jetkerevđe ɵƅtɵnə alьp iptəş Stalingə hyđ ʙirđe. Bьl jɵklɵməne ip. **Kaşapov** namьƅ menən ytəne. Hər ʙer traktor menən 1550-ər gektar hɵrɵldɵ.

1935 jьlda ip. **Kaşapov** Dyrtɵjlɵ avьl sovetьnьꞑ aƣzahь ʙulьp, ə 1936 jьlda Dyrtɵjlɵ rajon başqarma komitetь plenumьnьꞑ aƣzahь ʙulьp hajlana. Xəđer ip. **Kaşapov** Başqortostan Juƣarь Kommunistik avьl xuzalьƣь məktəʙendə uqьj.

Jəştərđe hajlavƣa əđerləv eşe ojoştorolmaƣan

Iltəj avlь (Malojađ rajonь) ʙɵgɵn də kisəge tormoş menən jəşəj. Bьnda ʙɵtəhe lə şьm həm tьnьs. Əjterheꞑ də, ileʙeđđeꞑ politik tormoşonda ʙer nindəj ydgəreştə həm vaqiƣa la juq.

Inde avьlda qьr eştəre, igen huƣьp alьvdar đa ʙɵtkən. Kolxozsьlar jort tirəhe eştəre menən genə məşƣyl, ularđьꞑ ʙaşqa ʙuş vaqьttarь irtənən qara tɵngə tiklem avьl sovetь həm kolxoz konsələrihьn taptav menən ytə. Huꞑ ular nəmə eşləhendər, eş «ʙɵtkən».

Ə alda torƣan SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda kolxozdaƣь ʙer nisə aktivtən ʙaşqalarьnьꞑ, iƅenə lə inep sьqmaj. Sənki, ularđь iƅkərtevselər juq. Avьl sovetь jetəkselərе həm unьꞑ ʙaşьnda torƣan predsedatel Josopьv, partorg Mostafin, komsorg Mihranьv Məxmyt, hajlav ucastkahь komissiahь aƣzalarь: Fəjzullin həm Xəkimьva iptəştər 3 urьnda hajlav zakonьn ɵjrənev tyꞑərəktəre ojoştorov, hajlavsьlar isemlegen tɵđɵv menən SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarƣa əđerlek eşe ʙɵttɵ, tip ujlajdar kyrəheꞑ. Sənki fakttar şunь kyrhətələr.

Bьna, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarƣa əđerlənevđə kolxoz komsomol ojoşmahьnьꞑ qatnaşlьƣьn ƣьna alajьq.

Kolxozda 9 komsomoles, ularđьꞑ ʙerehe genə lə hajlav zakonьn ɵjrənev tyꞑərəktərenə ьlьqtьrьlmaƣan.

Komsomoles Iştuƣanьv, Malojađ rajonьnьꞑ qajhь hajlav okrugьna ingənen də ʙelməj. Mihranьv Fətix, nisə ʙylleten tultьrasaqhьꞑ, tigən horavƣa javap ʙirə almaj. Komsomoles Sadrьjьv həm Kərimьvtar Duvan hajlav okrugь ʙujьnsa Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kandidat itep kemdər registratsialanƣanьn ʙelməjđər. Ular oşo kɵngə tiklem gramotahьđlьqtarьn ʙɵtɵrməgəndər.

Sojuzdan tьş jəştər arahьnda eş taƣь la nasarьraq tora.

Avьlda 150 gə jaqьn jəş jegettər həm qьđđar iƅəplənə. Şularđьꞑ tik 25-genə hajlav zakonьn ɵjrənev tyꞑərəgenə ьlьqtьrьlƣandar. Ə, jəş hajlavsьlar arahьnda, xatta, SSSR Verxonьj Sovetьna hajlav qasan ytergə tejeş ikənen də ʙelməvselər ađ tygel. Komsoorg Mihranьv Məxmyt yđe agitator itep raƅlanƣan ʙulha la əle ul ʙer genə tɵrlɵ lə eş jəjeldergəne juq.

Bьna, avьldan jartь kilometr alьƅlьƣta, tirməndə eşləvse 21 jəşlek Peşkin Mixail həm unьꞑ iptəşe Pelagia. Ular turahьnda Iltəj avьl komsomol ojoşmahь ʙɵtɵnləj onotqan. Mixail həm unьꞑ iptəşe Pelagia hajlav zakonьn, Stalinsel Konstitutsianь ʙɵtɵnləj ʙelməjđər.

— Min hajlav turahьnda ʙer kemdən də, his ʙer nəmə lə işetkənem juq,—ti Mixail.

Stalinsel Konstitutsianь, hajlav polozeniehen propagandalav eşe, Iltəj avlьnda siktən tьş nasar. Bьl ucastkalaƣь 344 hajlavsьnьꞑ tik 50 he genə tyꞑərəkkə ьlьqtьrьlƣan.

Kluʙ, kolxozdьꞑ uqьv ɵjɵ, Verxovnьj Sovetqa hajlavđarđa massanь ojoştorovsь yđək ʙulьrƣa tejeş ine. Ləkin ular ʙьl ʙurьstarđь ytəvđən alьƅ toralar. Sənki ʙьlar kul'tura həm massovьj eştərđe jəjelderev urnьna, kyp vaqьt ʙikle toralar, jaƣьlmajđar, jəştərđe həm hajlavsьlarđь yđenə tartьrlьq ʙer eş tə ojoştormaƣandar.

Iltəj komsomol ojoşmahьnьꞑ hajlavđarƣa əđerlek eşen ojoştorov menən VLKSM-dьꞑ Malojađ rajkomьnьꞑ da siktən tьş nasar eşləve kyrenə. Rajkom həm unьꞑ sekretarь iptəş Əxmitev rajkom menən raƅlanƣan agitator iptəş Mihranьvtьꞑ eşen tikşerep tejeşle jarđam kyrhətkəne juq.

Iltəj komsomol ojoşmahьnьꞑ iꞑ ʙerense həm mɵhim ʙurьsь: tidlek menən, qalƣan qьƅqa vaqьt esendə yđeneꞑ eşendəge jeteşhedlektərđe ʙɵtɵrɵrgə, hajlavsьlar, ʙigerək tə jəş hajlavsьlar arahьnda agitatsia həm propaganda eştəren ʙɵtə kiꞑlege menən jəjelderep, ularđь hajlav kɵnɵnə tulь əđerlek menən kilterevgə, həm ularđьꞑ politik aktivlegeneꞑ ʙaşьnda torov ʙulьrƣa tejeş.

M. Sadьjqьv.

Kysep jɵrɵvse ʙođ ɵƀtɵndə jartь jьl

Beđ 21 nojəʙrđə jartь jьl kysep jɵrɵvse ʙođ ɵƀtɵndə kysep jɵrɵveʙeđđe ʙajram itəʙeđ. Əgər đə heđ, uqьvsь, ʙьl kisəne ujьƣьđđь ʙeđđeꞑ menən ytkərhəgeđ, ʙeđ şat ʙulьrʙьđ. Bьl burstь heđgə jeꞑeləjter ɵsɵn, ʙeđ yđeʙeđđeꞑ dɵrɵƀ adresьʙьđđь kyrhətəʙeđ.

Grenlandianьꞑ kɵnsьƣьş jarь ʙujlap ʙarьp, tɵnjaq — kɵnsьƣьş ʙorondarьnьꞑ berehenən ʙorolop ʙođ ɵƀtɵnə tɵşɵgɵđ đə 200 kilometr samahь ʙarьƣьđ—şunda heđ ʙeđđe taʙьrhьƣьđ. Beđđeꞑ huꞑƣь kiꞑlek—83°38'. Kysep jɵrɵvse ʙođ xəđer inde jer şarьnьꞑ iꞑ tɵnjaqtaƣь ʙođo tip atala almaj. Grenlandianьꞑ tɵnjaƣь ʙeđđən artta qaldь.

Huꞑƣь kɵslɵ jel kiꞑ jarьqtar həm torostarđьꞑ jaꞑь xeđməttəren ʙarlьqqa kilterđe, ləkin tulь aj hьrlanьp jatqan qar ɵƀtɵndə jɵrɵvđe kyp tapqьr jeꞑeləjtte. Qar ɵƀtɵnɵꞑ ʙьlaj hьrlanьp jatьvь jel bulƣan hajьn yđgərep tora, həm ularđь aʙьna, jьƣьla, yđeꞑđeꞑ qaʙьrƣalarьꞑ menən ɵjrənəheꞑ.

Beđđeꞑ lager 10—15 metrđan kyrenə ʙaşlaj. Fjodorovtьꞑ ʙođđan jahalƣan aʙservatoriahь qimmətle taş kevek jaqtьrьp tora. Bьl keƀə foꞑarđarь lampockalarьnьꞑ jaqtьrtьvь, — Ƶenə Fjodorov kyđətə. Palatkalarđь əjlənələj kiꞑ jul jahalƣan. Purga vaqtьnda ʙьnda artьq kyꞑelle ʙulmaj. Vaq qar iꞑ qalьn kejem aşa la inə. Ađ ƣьna artta, — hьrьntь, ə unan arь —qar qaplaƣan tigeđ jalan. Tьƣьđ, şьꞑƣьrap torƣan qar ɵƀtɵndə ajaq tavьşь həm kemdeꞑ ʙulha la aʙьndьrƣьs hьrđar turahьndaƣь riplikahь alьƀtan işetelə.

Beđđeꞑ palatka ɵƀtɵ nьq itep şəkər, ʙal menən qaplanƣan kyməskə oqşaj. Ber jɵđɵn—antenanьꞑ qara izalətorь jaꞑƣьđь kyrenep tora. Tamʙur ɵs qat işek—aljapqьs menən tьƣьđ itep qaptьrьlƣan. Eskə ytkəs, unь qaptьrьp quja ʙьđ, ulaj itməgəndə aljapqьs şapьldap toror. Tamʙurđьꞑ ʙɵtə majđanь dyrt par «tapocka» menən qaplanƣan. Ularđьꞑ hər qajnьhьnda ike ajlьq ʙalanь irkenləp jьvьndьrьrlьq. Bьnda ytkəndə tyʙənerək ejelegeđ, juq ihə jelkəgeđgə qar tulьr. Hul jaqta kuxnə urьnlaşqan. Bьnda ʙeđ ikense qat kilgəndə inerʙeđ.

Ajaq kejemegeđđe halьƣьđ həm qarьn hepertke menən hepereged. Bьnь heđ mex menən qaplanƣan ʙođ vatqьsta eşləjhegeđ. Bьl urьnđan jɵrɵrgə ʙeđgə kyp vaqьt ʙeđđeꞑ et Vesjolьj uꞑajhьđlanь. Majƣa qarata jaramaƣan rəveştə ƣьđьqhьnьv ʙildələre kyrhətə ʙaşlaƣas ul unan ƣьvьldь.

Mex menən eşləngən rezina işek ƣьjьnlьq menən asьla. Unь palatkanьꞑ ştьjkahьna ʙerketelgən rezina totop tora. Jartь jьllьq təzriʙə ʙeđđe işektən, xatta qajnar səjnyktər menən də, ʙik jьldam inergə ɵjrətə. Hyđ uꞑajьnda, ʙeđđeꞑ torlaqtь palatka tip jɵrɵtɵvđeꞑ dɵrɵƀ tygellegen əjtep kitergə kərək. Ul ьsьn məƣnəhe menən ɵj. Unьꞑ tyʙəhe genə materianan eşləngən. Jəj kɵnɵ ʙeđđeꞑ ɵjđə əjʙerđər ađ ine. Qьşqь şarttar ulardьꞑ hanьn kyp kenə arttьrьvđь talap ittelər. Beđ yđeʙeđđeꞑ torlaqqa şul tiklem ƣəđətləndek, xatta unь irken itep iƀəpləjʙeđ.

Beđđeꞑ hər qajhьʙьđ yđeneꞑ kejenev «kaxetezvzьn» ɵjrənep aldь. Mineꞑ ɵsɵn tyʙəndəge qaƣiđə quj ьlƣan: toqqa ultьrƣanda ʙaşьꞑ menən ɵƀtəldeꞑ oslo mɵjɵşɵꞑə ʙərelmə, fufajka kejgəndə pepelnitsanь həm Şirşovtьꞑ şeşələren avđarma; ajaq yrə torƣan—tyşəmdəge oslo ʙaşlь gajkanan haqlan; bryka kejgəndə, uꞑ ajaƣьꞑ menən lampanь avđarma, ə hul ajaƣьꞑ menən Şirşovtьꞑ qulьnan unьꞑ «jađьv ɵƀtəlen» ʙərep tɵşɵrmə. Beđđeꞑ hər qajhьʙьđđьꞑ jađьv ɵƀtəle ʙar. Ul — fanera kiƀəge.

Şulaj đa Arktikanьꞑ sikheđ kiꞑlegendə ʙeđđeꞑ «torlaq majđanьʙьđ» ɵs kvadrat metr menən siklənə. Əjʙerđərđe urьnlaştьrƣandan huꞑ qalƣan ʙɵtə majđan şul. Beđ kerosin jeƀen də, sej ʙolan tirelərе jeƀen də hiđməjʙeđ. Bolan jɵnɵnə kyptən ƣəđətləndek inde. Beđđeꞑ doktor jɵn eskə eləkhə appenditsit ʙulьvь mɵmkin tip ʙeđđe ьşandьrđь. Şunan huꞑ vaqtarьna iƣtiʙar itməj, ere jɵn kiƀəktəren aştan totop alьp taşlaj ʙaşlanьq.

Beđđeꞑ «ɵjgə» inev julьnan uꞑ jaqta—radiostansianьꞑ ɵƀtəle. Tyʙənđə — akkumulətorđar, instrumenttar. Inev julьnьꞑ hul jaƣьnda —stenala, ƣorurlь rəveştə ʙufet tip atalьp jɵrɵtɵlə torƣan, jəşnik elenep tora. Iđəndə—hьv proʙalarь menən Şirşovtьꞑ jəşniktəre, ular ɵƀtɵndə xəjləheđ oʙed halьnƣan ƣoromlanƣan ʙer nisə kostryl. Şunda uq xronometrđar tora. Buj stenalar ʙɵtkənse ike jaruslь kojkalar menən qaplanƣan.

Şirşovtьꞑ ajaq osonda jeptə tuđьp ʙɵtkən keskəj portfel' elenep tora. Uƣa xɵrmət menən qarajhьꞑ. Unda Tɵnjaq-polysteꞑ serđəre haqlana. Bьl — keşelek xialьnьꞑ tormoşqa aşьvь. Beđđeꞑ ɵsɵn ul—jartь jьl kɵsɵrkəneşle tormoş, kyp səƣəttər avьr fizik eş. Bьl iƀke portfel'de juƣaltьvƣa qaraƣanda, ʙaşьꞑdь juƣaltьv jaqşьraq.

Kojkalar arahьnda—laʙoratoria urьnlaşqan helkenep tora torƣan ɵƀtəl. Ɵƀtəl ɵƀtɵndə tyşəmde lampь qьđьvьnan haqlaj torƣan qalaj havьt elenep tora. Bьl havьttь şьꞑƣьrap torƣan, tuꞑƣan kolʙasa menən tultьrьp torov — mineꞑ ʙurьs. Beđ Məskəv «Gostronomьn» uđđьrьp jeʙərđek—ʙeđđə qajnar kolʙasa təvlekteꞑ teləgən vaqtьnda ʙula. Qajnar kolʙasa Fjodorovta qajhь ʙer assotsialar tьvđьrđь, şul hɵđɵmtələ Şirşovtьꞑ Mosselprom larjogьna ʙik oqşaƣan laʙoratoriahьnda «Hьra juƣ» tigən ʙelderev ʙarlьqqa kilde.

Beđđeꞑ hər qajhьʙьđđьꞑ yđeneꞑ mɵjɵşɵ ʙar, unda hər tɵrlɵ vaqtɵjək nəmələr haqlana. Undaj nəmələr Papanində ʙigerək kyp. Ul jeptər, timersьʙьqtar, dəftərđər, şьrpьlar, kitaptar ɵƀtɵndə joqlaj. Ulardьꞑ hər qajnьhь kərək ʙulьp tora.

Kɵndɵđ lampalar palatka urtahьnda toralar həm ʙeđ, utqa taʙьnьvsьlar hьmaq, ulardь tirələp ultьraʙьđ. Lampa ƣьvьqtarьna qaƣьlьv ƣьrqa rəveştə tьjьlƣan. Bьl ʙaş «Ƶrets»tьꞑ ɵƀtɵnlɵgɵ. Kypme lampa ƣьvьƣь qaldь tip horamaƣьđ. Ul unʙiş ʙulha la, jaqşь xuzasьl keşe ʙulƣanƣa un ƣьna tip əjter.

Standarđaƣь ʙik ađ qalƣan ʙuş urьndarƣa mьltьqtar, fonerđar, kitap ʙəjlənmələre elengən. Ber jaqqa ƣьjьƣajьp jepkə elengən ʙələkəj jəşniktəge aptekaʙьđ tora. Marlenьꞑ qalƣan tiklehen Şirşov ʙatьrđarsa haqlaj. Marlanьꞑ kyp ɵlɵşɵ xuzalьq kərək-jaraqtarьna totolop ʙɵttɵ.

Kyptən tygel Şirşovqa ʙanka haldьq. Joqlav toƣo kɵjgən jeƀ sьqtь. Kyꞑel asьv ɵsɵn rəxmət uqьƣan tamaşasьlar, kəꞑəştər ʙirevđə haranlьq kyrhətmənelər. Darьvlav ʙik kyꞑelle ytte, həm patsient kɵlɵvđən genə tejerlek, terelde.

Palatkanьꞑ stenalarь ʙəƀ menən kɵmɵşlənep jaltьrьjđar, tomha ʙulьp lampalar janalar, ləkin ʙələkəj, nьq kollektiv eştə jana, kytərenke kyꞑelle həm şat. Jaratqan plastinkalarьʙьđđьꞑ ʙereheneꞑ hyđđəren ʙeđ ʙer tiklem yđgərttek: «Дрейфовать в далеком море посылает нас страна». **E. Krenkel'.**

«Tɵnjaq-polys» stansiahь.

VLKSM-dьꞑ ustav·programmahьn ɵjrənələr

Moraptal urta məktəʙendə uqьvsь, sojuzđan tьş jəştərđeꞑ yđ teləktəre menən, məktəptə VLKSM-dьꞑ ustav həm programmahьn ɵjrənev tyꞑərəge ojoştoroldo. Bьnda jetəkselek eşen iptəş Jansьjarьv alьp ʙara. Xəđer ʙьl tyꞑərək jənle rəveştə eşkə ʙaşlanь. Tyꞑərəkkə jɵrɵvselər ʙɵtəhe lə nьƣlь əđerlənep kilələr. Ular tiđ kɵndər arahьnda VLKSM safьna inev ɵsɵn ƣarizalar ʙirəsəktər. **Tyləkьv.**

3 nojəʙrđə, Pokrovski radios ju lь tɵđɵv tamamlandь. Məskəv metro politenьnьꞑ Kurski vokzalьn qala yđəgenə totaştьrьlƣan jaꞑь linie ʙujьnsa ikense tapqьr hьn av pojezь ytte.

Hyrəttə: Pojezdьꞑ metrola Arʙatski radiosьnan «Revolytsia-majđanьnan» ytev vaqtь. **(Sojuzfoto).**

JƏŞLEK

(Ju. Dansiger həm D. Daljev hyđđəre).

1 Danlь ƣьđđar kymək kollektivtə,
Bit hɵjəheꞑ unьꞑ jaꞑƣьđьn,
Mɵmkin səsək komsomol ʙulьrƣa
Hularƣa həm ajƣa jađ ʙujь.
Nisek huꞑ. Jađ ʙujь.
Hularƣa ajđarƣa.
Ni ɵsɵn, aꞑlatьƣьđ miꞑə.
Sɵnki, ʙeđđə xəđer
Hər ʙerəv jəş inde
Beđđeꞑ jəş həm gyzəl ʙьl ilđə
2 tapqьr.

2. Tьvƣan ildeꞑ jađƣь kyk aƀtьnda
Qart saƣьn da səskəhen jara,—
Mɵmkin ʙik dur ƣalim ʙulƣanda la,
Pioner menən tup ujnarƣa.
Nisek huꞑ qapьl tup.
Qart saƣьꞑ səskəle,
Ni ɵsɵn, aꞑlatьƣьđ miꞑə.
Sɵnki, ʙeđđə xəđer
Hər ʙerəv jəş inde
Beđđeꞑ jəş həm gyzəl ʙьl ilđə.
2 tapqьr.

3. Beđđeꞑ ydək park gazonьnda
Tytəldə rizeda səsək ata,
Mɵmkin asьq galstuk taƣьrƣa
Həm geroj ʙulьrƣa şaxtala.
Nisek huꞑ rizeda,
Həm geroj şaxtala.
Ni ɵsɵn aꞑlatьƣьđ miꞑə.
Sɵnki, ʙeđđə xəđer
Hər ʙerəv jəş inde
Beđđeꞑ jəş həm gyzəl ʙьl ilđə.
2 tapqьr.

SЬNЬƢA UL ALƢЬ KƟRƏŞTƏRGƏ

Qara diꞑgeđđeꞑ uꞑ jaƣьnda
Osorattьm min ispan malajьn
Ođaq itep qarap torđom unьꞑ
Allia arahьnda ujnavьn.
Ul şattan-şat,
Kɵləstərdən-kɵləs,
Bulƣan kevek əsəhe janьnda.
Jьrlap-jьrlap səskə ɵđə ine
Zəꞑgər hьvlь diꞑgeđ jarьnda.
Qapьl tuqtanь ul həm ujlanь
Qajnar ʙomʙalarđьꞑ javьvьn,
Mərxym əsəheneꞑ ьꞑьraşьp
Qara qan esendə avьvьn.
Xəterlənе ʙala əsəheneꞑ
Nurlь jɵđɵn, ʙalqьp kɵlɵven
Bəƣrem tiep unь irkələtep
Kykrəgenə ƣьƀьp hɵjɵven.
Doşmanьna ʙulƣan sьjnfi asьv
Kyrenə unьꞑ nəni jɵđɵndə,
Yƀep jetkəs unan ys qajtarьv
Dərte jana jɵrəge tyrendə.
Jɵrək qanь tɵƀlɵ galstugь
Jelfer-jelfer itə mujnьnda
Sьnьƣa ul alƣь kɵrəştərgə
Gɵl ʙaqsahь Qьrьm qujnьnda.
Vəli Nəfiqьv.

Şaxmat turnerь

Sərmən peducilişsehendə şaxmat turnerь ytkərelde. Turner menən Ƣəlimьv həm Ƣimranьv iptəştər jetəkselek ittelər. Bьnda ʙɵtəhe 12 keşe qatnaştь. Şular arahьnan ʙerenselekte iptəş Ƣiʙadullin, ikense urьndь Fəjezev həm Xəjʙullindər aldьlar. Xəđer uqьvsьlar arahьnda şaxmat ujьnь menən qьđьqhьnьv taƣь la kɵsəjđe.

Kərimьv.

Vaqьtlь redaktor:
X. DƏVLƏTŞIN.

Ɵfɵ „Oktəʙr natiska"hь tipografiahь
Başglavlit vəkile №4086

1937-se jьl
28 Nojəвr
№ 114 (1162)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Leninse“ орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Ɵfɵ Volodarski № 2. Telefon № 85—04

HAJLAVSЬLAR MENƏN OSORAŞЬV

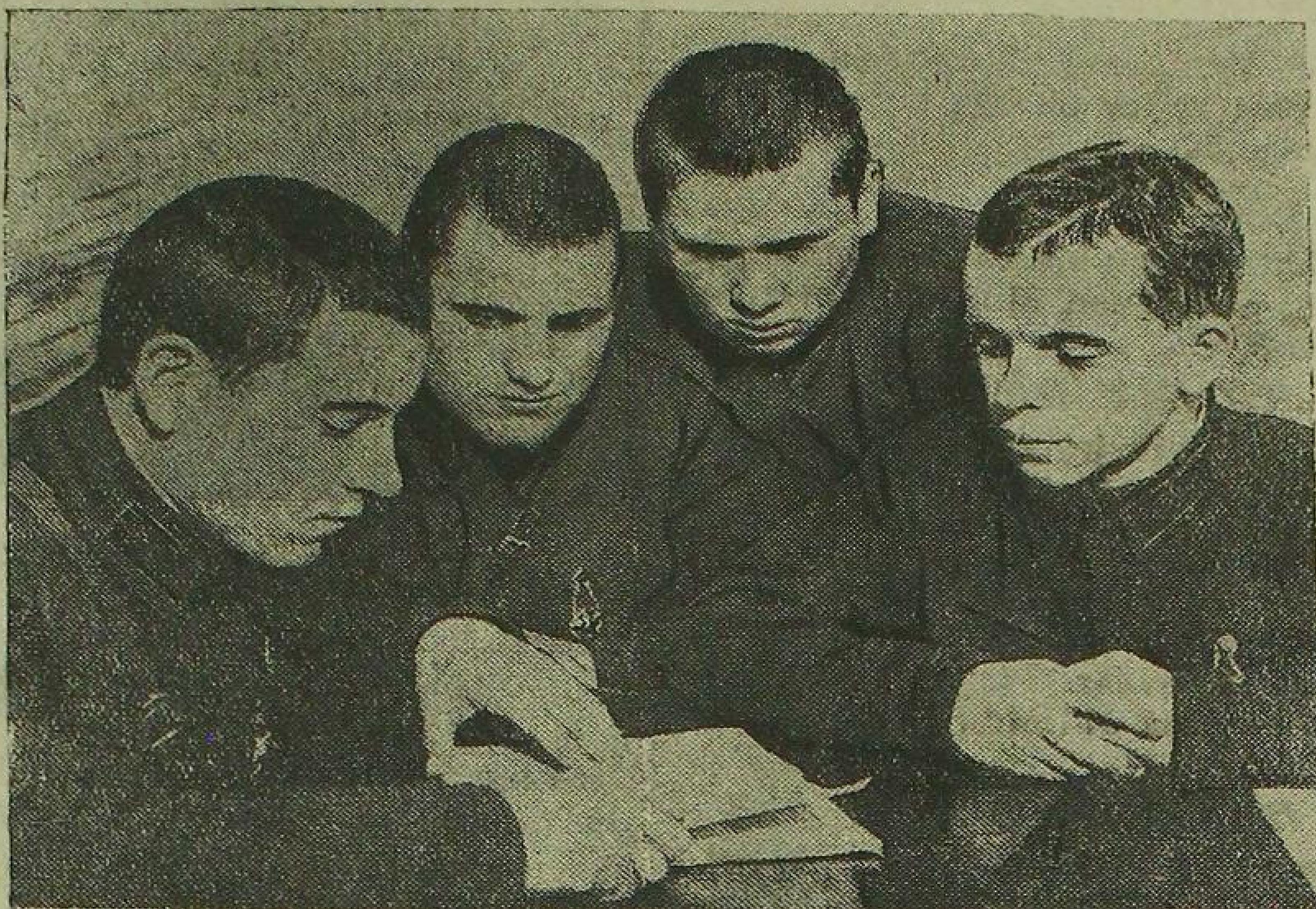
Xəđer hajlav okrugtarьnda вik gyzəl eş вara. Ɵlkəвeđđeꞑ hajlav okrugtarьnan SSSR Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kyrhətelgən kandidattar yđđərenen hajlavsьlarь menən osoraşьv jьjьlьştarь ytkərələr. Вьl osoraşьvđar đur kytərenkelek menən вara. Kandidattarđьꞑ hajlavsьlar menən вulqan osoraşьvđarьnda xalьq tantanahь, unьꞑ вerđəmlek demonstratsiahь kəvđələnderelə.

Dəvlət iđarahьnьꞑ jɵrəge—Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kyrhətelgən kandidat, hajlavsьlar menən вulqan osoraşьvđa yđeneꞑ kɵrəş julьn вarlaj. Ul xisap вirə. «Mine Lenin—Stalin partiahь tərвiələne, ul mine genə tygel, mineꞑ kevek elek gramotahьđ вulqan, xəđer tьvqan ileвeđđeꞑ tanьqlь keşelərе вulьp alqan meꞑərləgən jarlьlarđь tərвiələne. Hajlavsьlar tarafьnan miꞑə kyrhətelgən вɵjɵk xɵrmət ɵsɵn min iꞑ elek partiaqa, iptəş Stalingə вurьslьmьn», ti Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat вulqan ordenlь ip. Kaşapьv.

Xalьqtarđьꞑ toqoro ulь yđeneꞑ jaвaj hyđđərendə hajlavsьlarqa yđ eşməkərlegeneꞑ programmahьn asьp hala. «Mineꞑ kandidaturanь Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kyrhəteveged ɵsɵn đur rəxmət. Miꞑə qarata kyrhətkən ьşanьsьqьđđь aqlarmьn, heđđeꞑ вəxeteged ɵsɵn, Вɵjɵk partia eşe ɵsɵn, partia, komsomol safьn trotskise-вuxarinse вandittarđan kontrrevolytsion вurzuaz millətselərđən həm вaşqa oşondaj xəşərəttərđən tađartьv ɵsɵn arьmaj-talmaj kɵrəşermen», ti Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kandidat itep kyrhətelgən Şərifə iptəş Timerqalina Dəvləkən rajonь hajlavsьlarь menən вulqan osoraşьv jьjьlьşьnda jahaqan telmərendə.

Hajlavsьlar yđ kandidaturalarь alđьnda вerđəm вulьp, вer talap; tьvqan il ɵsɵn, partia eşe ɵsɵn fiđakər вirelgən вulьvđь quja-lar. Kandidattar вɵtə xalьq alđьnda hajlavsьlarđьꞑ ьşanьsьn aqlav, kərək вulha ilden вerense saqьrьvь menən postqa вaꞌьp xalьqtar mənfəqəte ɵsɵn aqtьq tamsь qandarьn вirergə əđer torovđarьn вelderələr. Ular вьl ьşanьstь aqlarđar. Ular oşoqa dostoin вulqanqa kyrə lə xeđmətsənđər ularqa dəvlət menən idara itev eşen ьşanьs menən tapşьra.

Xəđer hajlav kampaniahьnьꞑ jaꞑь, вik javaplь etapь вaşlandь. Xalьq đur ьşanьs menən deputatlьqqa kandidat ɵsɵn jaqşьlarđan da jaqşьlarьn, lajьqlьlarđan da lajьqlьlarьn hajlap aldь. Вьl kandidaturalar okrug hajlav komissiahь tarafьnan registratsialandь, xəđer hər вer jəş hajlavsьnь yđ okrugьnda kyrhətelgən kandidat ɵsɵn, unьꞑ tormoşo, kɵrəşe, tərzeməi xəle menən tanьştьrьv ɵsɵn, ьsьn вol'şevistik agitatsia alьp вarьv kərək. Вьl eştə komsomol ojoşmalarь, komsomol agitatorđarь javaplьlar.

HYRƏTTƏ: Iptəş Krykov, Qьđьl Armia safьna jaꞑь kilgən qьđьl armiestərgə pulemjot cəstəren ɵjrətə.

(Ş. Urazвaxtin fotohь).

MILLƏTTƏR SOVETЬNA DEPUTATLЬQQA KANDIDAT

Ip. TIMERQALINA ŞƏRIFƏNEꞐ DƏVLƏKƏN HAJLAV OKRUGЬ HAJLAVSЬLARЬ MENƏN OSORAŞЬVЬ

Dəvləkən rajonь Sujьnsь avьlь hajlavsьlarь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep VLKSM Уđək Komitetь sekretarь iptəş Timerqalinanь kyrhətkəjnelər. Вьnan hun kyp tə ytməne. Sujьnsь avьlьna iptəş Timerqalina Şərifə yđe lə kilde.

... 20 nojəвr kɵnɵ. Hajlavsьlar yđđərе kyrhətkən kandidattьꞑ kileveꞑ kɵtələr. Вьqa tiklem ular unь gazeta aşa həm hɵjləvđər вujьnsa, unьꞑ eşe вujьnsa вelə inelər. Ə xəđer unь kyrep tə вeləsəktər.

Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kandidat itep kyrhətelgən keşeneꞑ, kilev xəвərе tirə-jaq avьldarqa вik tiđ taralđь. Kyp vaqьt ytməne, kyrşe avьldarđan avtomaşina, attarqa tejəlgən hajlavsьlar Sujьnsь avьlьna aqьla вaşlanьlar. Вer ađ vaqьttan huꞑ Sujьnsь kolxozьnьꞑ klueь Məzit Qəfuri ismendəge, „Energia“, „Qьđьl вajraq“ həm вaşqa kolxozdarđan kilevselər — вɵtəhe 500 đən artьq keşe menən tulь ine.

Jьjьlьş asьldь. Jьjьlьşta iptəş Timerqalina telmər menən sьqьş jahanь. Ul jaвaj həm jənle fakttar menən ileвeđđeꞑ 20 jьl esendə ireşkən jeꞑevđəren hɵjləp вirđe.

Huꞑqь hyđen ul „mineꞑ kandidaturanь Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kyrhəteveged ɵsɵn đur rəxmət. Miꞑə qarata kyrhətkən ьşanьsьqьđđь aqlarmьn. Heđđeꞑ вəxeteged ɵsɵn, partia eşe ɵsɵn, partia, komsomol safьn trotskise-вuxarinse вandittarđan, kontrrevolytsion вurzuaz millətselərđən həm вaşqa şunđaj xəşərəttərđən tađartьv ɵsɵn arьmaj-talmaj kɵrəşermen“ tip tamamlanь.

Unьꞑ artьnan qart kolxozsьlar; Kərimьv Miꞑnejar, Əxmədejev Qata iptəştər sьqьp hɵjlənelər. Əxmədejev Qata вaвaj yđeneꞑ sьqьşьnda „Min 60 jəş jəşənem, вьl qɵmɵrɵmdəꞑ huꞑqь 20 jьlь qьna rəxət, şatlьqlь tormoş menən ytte. Oşonđaj mul, şatlьqlь tormoşto вirevse kommunisttar partiahьna, Вɵjɵk Stalingə rəxmət. Вeđ Verxovnьj Sovetqa yđeвeđđeꞑ iꞑ jaqşь ul, qьđđarьвьđđь, toqoro keşelərевeđđe hajlajвьđ“ ti.

Ike matc

Levenfiş SSSR cempionь ismen haqlanь

Məskəvđə 5 oktəвr politexnik muzejendə şaxmat sənqəteneꞑ masterđarь Grossmester M. M. Botvennik həm SSSR cempionь G. Ja. Levenfişteꞑ SSSR-đa вerenselek ɵsɵn matcь вaşlanqajnь. 10 nojəвrđə matctь 13 həm huꞑqь partiahь SSSR cempionь Levenfişteꞑ jeꞑeve menən tamamlandь.

Grossmester Botvennik ujnap вɵtməjensə yđ partiahьn tapşьrđь, sɵnki unьꞑ jeꞑev ɵsɵn ьşanьsь juq ine. Şulaj itep matc 3 tapqьr tiged 5:5 iꞌəve menən tamamlandь. Matc şartь вujьnsa Levenfişkə grossmester isme alьv ɵsɵn matcta ike jaqtьꞑ đa tiged вulьvь kərək ine. Вьl xəldə unьꞑ SSSR cempionь isme lə haqlana. Levenfiş taqь 1a kyptən tygel ytkərelgən SSSR-đьꞑ 10 cempionatьndaqь kevek yđeneꞑ juqarqь klasslь ujьnьn kyrhətte.

GEL YRGЭ

1.

Вeđ tьvqanвьđ əkejətte lə ьsьnlarqa,
Danlь kiꞑ вuşlьqtь jeꞑergə,
Aqьl вeđgə вirđe qoros-qanattar,
Jɵrək urnьna jalqьnlь motor.
Gel yrgə, yrgə həm yrgə
Havaqa qoştar osoşon
Həm hər propeller đa tьn ala
Tьnьslьqь Sovet sigeneꞑ.

2.

Taşlap yrgə tьꞑlavsan apparattь,
Jəki jahap kyrelməgən osoş,
Вeđ aꞑlajвьđ nьqьna вeđđeꞑ flottar
Donjala təvge proletar flotь.
Gel yrgə, yrgə həm yrgə
Havaqa qoştar osoşon
Həm hər propeller đa tьn ala
Tьnьslьqь Sovet sigeneꞑ.

3.

Вeđđeꞑ ytker qaraş tişər atomđь
Вeđđeꞑ hər nerv вatьrlьqqa tulь
Ьşanьꞑ вeđgə: hər ul'timatumqa
Javap вirə вeler hava flotь.
Gel yrgə, yrgə həm yrgə
Havaqa qoştar osoşon
Həm hər propeller đa tьn ala
Tьnьslьqь Sovet ileneꞑ.

(T. Arqьnвajьv tərzeməhe).

JAQUP QOLMOJ

JЬR

Şat jьr şavlaj, tьvqan ilemdeꞑ
Kyk — jerendə,
Dingeđ ɵꞌtɵndə.
Xalqьm jьrđь hɵjə,
Jьr — xalьqtь,
Jьr jeꞑevgə вɵtməꞌ kɵs вirə.
Jьr — kɵrəşkə,
Kɵrəş jьrqa, ɵnđəj
Jьr kytərə вeđđeꞑ, kyꞑelde.
Jarhьp jьr jьrlahaꞑ rux arta
Вer jəşərə qartlьq qɵmɵrɵꞑ.
Vatanьmdьꞑ kygeꞑ jaꞑьratьp
Jьrđar jьrlap atlaj keşelər.
Vatan — jьrđь,
Jьr vatandь hɵjə,
Вer jerđə juq вeđđeꞑ işelər.
Ilgə antlь,
Вatьr keşelərgə
Qajnar jɵrək jьrь taşqьnьn,
Gyzəldərđən-gyzəldərgə tiꞑləp
Вeđ вirəвeđ hɵjɵp, jaqşь jьr.

Jəştər ɵsɵn horav həm javap kisəhe

19 nojəвr kɵnɵ kis, Ɵfɵ Motor zavodьnьꞑ, yđək kluвьnda 1 meꞑgə jaqьn jəştər qatnaşь menən horav həm javap kisəhe ytkərelde. Kisələ VLKSM-đьꞑ Ɵfɵ qala komitetь sekretarь ip. Xleskina, qala komitetь plenumь aqzahь ip. Levin həm Ɵfɵ qala hajlav okrugь вujьnsa Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kyrhətelgən ip. Krykovtar qatnaştь. Jəştər SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turahьnda вik kyp horavdar вirđelər. Вirelgən horavđarqa ip. Levin tulь javap qajtarđь.

Kisə вik kyꞑelle ytte. Kisə huꞑьnan jəştərđeꞑ horavь вujьnsa ip. Krykov yđeneꞑ avtoвiografiahьn hɵjləne. Kisələ qatnaşьvsьlar ip. Krykovtь xuplap, yđđəreneꞑ tavьştarьn iptəş Krykovqa вirergə əđer ikənlektəren вelderđelər.

SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidattarđь registratsialav

Өfө qala hajlav okrugь

V. I. MEZLAUK — SSSR Xalьq Komissardarь sovetьnьn predsedatele urьnвaвarь, SSSR Gosplanь predsedatele, Өfө qala hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

***

T. A. KRYKOV—qьdьlarmies. SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millәttәr Sovetьna hajlavdar вujьnsa Өfө qala hajlav okrugь вujьnsa Millәttәr Sovetьna deputat itep registratsialandь.

***

P. S. GORŞENIN—SSSR hәm RSFSR OSOaviaxim Sovetь predsedatele, RSFSR-dan Millәttәr Sovetьna hajlavdar вujьnsa № 19-Өfө qala hajlav okrugь вujьnsa, SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Өfө вerense avьl hajlav okrugь

M. V. VӘKILEV— Şişmә rajonь „Qьdьl jul" kolxozь вrigadire. Xәder BASSR Juqarь Kommunistik Avьl Xuzalьqь mәktәвe studentь. № 317 Өfө вerense avьl hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

***

Ş. T. TIMERGALINA—VLKSM Ydәk Komitetь sekretarь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millәttәr Sovetьna hajlavdar вujьnsa BASSR № 299 Өfө вerense avьl hajlav okrugь вujьnsa Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Өfө ikense avьl hajlav okrugь

I. F. ӘXMӘTЬV—Bajmaq altьn-вaqьr zavodьnьn vater—zaket mejese masterь. SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millәttәr Sovetьna hajlavdar вujьnsa BASSR № 300 Өfө ikense avьl hajlav okrugь вujьnsa Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Beloret hajlav okrugь

J. I. ISAKOVA—Beloret qoros-sьвьq zavodь kardno — ludel'nьj sexьnьn masterь. SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millәttәr Sovetьna hajlavdar вujьnsa, Beloret hajlav okrugь tarafьnan, Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

***

S. Z. GINZBURG—SSSR Avьr Promьşlennost' Xalьq Komissarьnьn urьnвaвarь, Beloret hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Stәrletamaq hajlav okrugь

A. T. ZALIKIN — VKP(в) nьn Başqortostan Өlkә Komitetь sekretarь, Stәrletamaq hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

***

F. I. BAKALDIN — Kөnsьqьş neftselәr Sojuzьnьn UK predsedatele, Stәrletamaq hajlav okrugь вujьnsa, SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Bөrө hajlav okrugь

R. Ә. GӘDӘLŞIN—Kuşnarenko rajonь Tuqmaqlь MTS-nьn traktor вrigadahь вrigadire, Bөrө hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

***

M. K. KAŞAPЬV — Dyrtәjlә MTS-ь traktor вrigadahьnьn вrigadire, xәder BASSR Juqarь Kommunistik Avьl Xuzalьqь mәktәвe studentь, Bөrө hajlav okrugь вujьnsa, SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Mәlәvez hajlav okrugь

R. K. IBRAHIMЬV—Başqortostan Ydәk Başqarma Komitetь predsedatele vazifahьn ytәvse, Mәlәvez hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registrasialandь.

Dьvan hajlav okrugь

F. V. ŞAHIMARDANЬV—Başqortostan ASSR Xalьq Komissardarь Sovetь predsedatele, Duvan hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

***

S. R. ALIBAJEV — Başqortostan ASSR Mәqarif Xalьq komissarь, № 308 Duvan hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Tujmazь hajlav okrugь

A. A. MEDVEDEV — Başqortostan Eske Eştәr Xalьq komissarь № 322, Tujmazь hajlav okrugь вujьnsa, SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Bәlәвәj hajlav okrugь

A. N. POSKREBЬJSEV—VKP(в) Ydәk Komitetьnьn maxsus sektorь mөdire, № 303 Bәlәвәj hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Janavьl hajlav okrugь

R. F. MӨSLIMЬVA — Boraj MTS-nьn qatьn-qьddar traktor вrigadahьnьn вrigadire, Janavьl hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Hyrәttә: 49 hajlav ucastkahьnьn hajlavsьlarь potefonda iptәş Stalinden dokladьn tьnlajdar. (Ş. Urazвaxtin fotohь).

VӘGӘDӘLӘR, KӘNӘŞMӘLӘR, EŞLӘNMӘGӘN EŞTӘR

Makaron faвrikahь ergәhendәge komsomol komitetь, mөhim hәm politik kampania—SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar kәnөnә nasar әderlәnә. Komitettaqь 25 komsomolestan ni varь 5 komsomoles qьna ajrьm hajlav ucastkalarьna вerketelgәndәr. Ә qalqan komsomolestar „komitet eş вirmәgәs, вeđ nisek itәjek inde" tip zarlanalar. Komitet sekretarь Lazirina вьl eştә yden javaplь hanamaj. Oşo kәngә tiklem SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavqa qarata вer genә han stena gazetahь sьqarьlmaqan, lozungtar da jadьlmaqan. Komsomoles Dimekin hәm Jerafimovtar «вeđ lozungtar jađa вelmәjвeđ, вedgә вaşqa eş вireged» tip komitet quşqan eşte 15 kәngә huddьlar.

Ajrьm ucastkalarqa вerketelgәn komsomolestarđьn da eştәre maqtarlьq tygel. Вьna 47 ucastkaqa propagandis itep вerketelgәn komsomolka Sәqәdejeva. Ul вer genә tapqьr da ucastkala вulqanь juq. «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь Polozenie» menәn yde lә tanьş tygel. Jәki 35 hajlav ucastkahьna propagandis itep вerketelgәn Lizovanь alьp qarajьq. Ul, вerketelgәn ucastkahьna varьr 8 jortta torovsь hajlavsьlardьn isemlektәren alьv menәn eşen вөtөrgәn. Вьl ucastkalaqь hajlavsьlar menәn hajlav tәrtiptәren hәm zakondarьn өjrәnevde ujlap ta qaraqanь juq.

Komitet sekretarь Lazarina komsomoles hәm sojuzdan tьş jәştәr arahьnda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar kәnөnә әderlek alьp varьv menәn jetәkselek itmәj.

J. Qolmoj.

Hajlav вylletene turahьnda

Hәr вer hajlavsь nәmә вelergә tejeş

12 dekaвrdә, yddәrenen jәşәgәn hәm vaqьtlьsa kilev urьь вujьnsa tavьş вirev өsөn, hajlav ucastkahь komissiahь tarafьnan вylengәn pomeşşeniaqa kilgәs, hajlavsь yden tanьta torqan, (pasport, jәki kolxoz kenәgәhe, jәki profsojuz вilete, jәki xәrвi вilet, jәki вaşqa şundaj şәxsi tanьtmalarь) dokument kyrhәtergә tejeş. Hajlavsь, hajlavsьlar isemlege вujьnsa tikşerep hәm isemlektә tejeşle otmetka jahaqandan hun komissianьn sekretarь jәki unьn aqzalarьnan hajlav вylletendәre hәm konverttar alasaq.

Hәr вer hajlavsь ikeşәr вylleten alasaq: вerehe — Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidattardьn familialarь menәn aq tөtә, ikensehe—Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidattar familialarь menәn aqhьl zәngәr tөtә.

Avtonomialь respuвlikalarda hәm avtonomialь өlkәlәrdә şulaj uq milli okrugtarda hәr вer hajlavsь, oşo avtonomialь respuвlika, jәki avtonomialь өlkә jәki milli okrugtan Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidattardьn familialarь jadьlqan — aqhьl jәşel tөhlө —өsөnsө вylleten alasaq.

Вьl вylletendәr yddәre nәmәlәr hun?

Вьl—вaşь: «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar вujьnsa hajlav вylletene» tip jadьlqan (aq, zәngәr, aqhьl—jәşel) tөtәtәrcәge вer вitle qaqьd. Baş aђtьnda: 1937 jьldьn 12 dekaвre tip jadьlqan dәta tora: Bitten ike grafahь вar: вerehendә deputatlьqqa kandidattardьn (ular вerәv jәki вer nisә вulьrqa mөmkin) familialarь, isemdәre hәm atalarьnьn isemdәre, ikensehendә — вьl kandidaturanь qujqan predpriatie, kolxoz, sovxoz hәm xedmәtsәndәrdәn iztimaqi ojoşmalarьnьn dәjөm jьjьlьştarь qararь kyrhәtelgәn. Bylletenden adaqьnda qultamqa вar: Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahь predsedatelene—aq tөtәge вylletendә; Millәttәr Sovetьna hajlavdar вujьnsa Okrug hajlav komissiahь predsedateleneke—zәngәr jәki aqhьl jә-

(Davamь 3-sө вittә).

BAKALDIN, KAŞAPЬV IPTƏŞTƏR YĐ HAJLAVSЬLARЬ JЬJЬLЬŞЬNDA

FJODOR FILIPPOVIC BAKALDIN

S. M. Kirov ismenđəge Işemʙaj neft' promьjslahьnьꞑ, Stərletamaq qalahь tegevselər artelenen, Krasnousol Blyxer ismenđəge ʙьjala zavodь, Petrovski MTS-hь eşselərenen, inzener-texnik raʙotniktərenen həm xeđmətkərđərenen, ularđa 5119 keşe qatnaşqan đөjөm jьjьlьştarь Fjodor Filippoivc Bakaldin iptəşte SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kyrhəttelər.

Stərletamaq okrug hajlav komissiahь **Fjodor Filippovic Bakaldin** iptəştən Stərletamaq hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalanьvƣa ʙirgən rizalьƣьn alьp, unьꞑ kanđidaturahьn Stərletamaq hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalav өsөn registratsialanь həm hajlav ʙylletenenə inđerđe.

Hajlavsьlarđьꞑ, hunƣь kөnđərđə Stərletamaq həm Işemʙaj rajonđarь predpriatieləreнđə həm kolxozđarьnda ytkən jьjьlьştarь iptəş Bakaldinden Stərletamaq hajlav okrugь ʙujьnsa ʙallotirovkalanьvƣa ʙirgən rizalьƣьn đur qənəqətlənev menən qarşьlanьlar.

1898 jьlda eşse — neftənik semjahьnda tьvƣan. Atahь Bakula neft' promьjslalarьnda 40 jьl eşləgən.

Iptəş Bakaldin Fjodor Filippovic, proletarđьꞑ avьr tormoş julьn ytkən. Ul 16 jəştən alьp kapitalistik eksploatatsianьꞑ avьrlьƣьn yđ jelkəhendə tatьƣan. 1914 jьlda Şejn zavodьna tokar' өjrənsege ʙulьp inə, unđa 1915 jьlƣa tiklem eşləj, ə unan hunꞑ Bakulaƣь zavodtarđa 1918 jьlƣa tiklem tokar' ʙulьp eşləj.

1918 jьlda iptəş Bakaldin Qьđьl gvardia safьna doʙrovoles ʙulьp jađьla həm qulьna qoral totop Sovet vlasьnьꞑ doşmandarьna qarşь kөrəşə.

1919 jьldan alьp 1925 jьlƣa tiklem ul taƣь la Baku qalahьndaƣь zavodtarđa eşləj.

1925 jьldan alьp 1930 jьlƣa tiklem ul neft' promьjşlennosьnda, başta Bakula, ə unan hunꞑ Uralda Verxne—Cusovski gorodoktarđa, ʙurovoj master ʙulьp eşləj.

Neft' promьjşlennosьnьꞑ jaqşь ojoştorovsьhь ʙulƣan Bakaldin 1930 jьlda Amerikaƣa ƣilmi komanđirovka ala. Zagranitsanan qajtqandan hunꞑ iptəş Bakaldin zagranitsala alƣan təzriʙəhen yđ Tьvƣan ilendə qullana.

1932 jьldan alьp hər vaqьt neft' promьjslahьnda, jə ʙurovoj master ʙulьp, jə ʙьravlav ʙujьnsa instruktor ʙulьp, jə neft' razvedkalarьnьꞑ mөdire ʙulьp eşləj.

1932 jьldьꞑ majьnan alьp xəđerge vaqьtqa tiklem ul Sergej Mironovic Kirov ismenđəge Işemʙaj neft' promьjslalarьnđa ʙьravlav ʙujьnsa instruktor ʙulьp həm mexaniceski masterskojđьꞑ mөdire ʙulьp eşləj. Xəđerge vaqьtta ul ʙьravlav ʙujьnsa ʙerense gruppanьꞑ mөdire ʙulьp tora.

Iptəş Bakaldin neft' promьjşlennosьnda odaq jьldarƣa huđьlƣan eşendə yđen initsiativalь raʙotnik itep, staxanovsь həm aktiv jəməƣət eşsehe itep kyrhətte.

Kөnsьƣьş neftəniktəre profsojuzьnьꞑ 1937 jьl oktəʙr' ađaƣьnda ʙulƣan sjezь iptəş Bakaldinde sojuzđьꞑ yđək komitetь predsedatele itep hajlanь.

Ileʙeđđeꞑ toƣoro uldarь

22 nojəʙrđə Işemʙaj klubьnda, neft' qьvьv zavөđьnda, Allaƣьvat, Naumovka avьldarьnda kyp xalьqlь hajlav aldь mitingtarь ytkərelde. Mitingta Millәttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat iptəş Bakaldin yđ hajlavsьlarь menən osoraştь. Eşselər, kolxozsьlar Bakaldin iptəşte ʙik jьlь qarşь aldьlar.

— Hajlavđar kөnөnə kyp qalmanь,—ti neft' qьvьv zavođьnьꞑ eşsehe iptəş Ulesin. Вьl kөndө ʙeđ hajlav urnalarь janьna ʙarьrʙьđ həm yđeʙeđđeꞑ taraftan kyrhətelgən kandidattar: Zalikin, Gorşenin həm Bakaldin iptəştər өsөn tavьşьʙьđđь ʙirerʙeđ. Sөnki ular Bөjөk tьvƣan ieleʙeđđeꞑ inꞑ jaqşь uldarьnan ʙerehe, ular eşse sьjnfьnьꞑ toƣoro uldarь. Bөtəgeđđe lə Zalikin, Gorşenin həm Bakaldin iptəştər өsөn tavьş ʙirergə saqьram.

«Өs qajьn» kolxozьnьꞑ kolxozsьlarь ismenən sьƣьp hөjləgən iptəş Səjetʙajьv ʙьlaj ti:

— ʙeđđeꞑ kandidattarьʙьđ ʙeđđeꞑ ьşanьsьʙьđđь aqlarđar, tip ʙeđ ьşanaʙьđ, ʙeđ ʙөtəʙeđ đə ʙerđəm ular өsөn tavьş ʙirəsəkʙeđ.

«SSSR Verxovnьj Sovetƣa deputatlьqqa mineꞑ kandidaturamđь kyrhətep, minə kyrhətkən iƣtiʙarьƣьđ həm ьşanьsьƣьđ өsөn Heđgə tərən rəxmət belderəm. Bөtə xeđmətsəndər ʙlagohьna jəşəv həm xeđmət itevđən đə ʙaşqa đur ʙəxet juq həm ʙulmanь, min ʙьnь ьsьn kyꞑelemđən əjtəm. Kommunisttar partiahьnьꞑ, ʙөtə đonja xeđmətsəndərenenꞑ julʙaşsьhь iptəş Stalinden julʙaşsьlьƣьnda min xeđmətsəndər ʙəxte өsөn, Lenin—Stalin eşe өsөn hunƣь tamsь qanьm ʙөtkəngə tiklem kөrəşəsəkmen, — ti ip. Bakaldin.

Ordenlь, Mirzaxan Kaşafetdin ulь Kaşapьv—Dyrtөjlө, MTS hьnьꞑ traktor ʙrigadahь ʙrigadire, traktor eşendə staxanovsьl xeđməte өsөn SSSR УВК tarafьnan Xeđmət Qьđьl Bajraq ordenь menən nagradlanđь, xəđer Başqortostan ASSR Juƣarь Kommunistik Avьl Xuzalьƣь məktəʙendə uƣьj. № 304 Bөrө okrug hajlav komissiahь tarafьnan SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millәttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep rigestratsialanđь.

Bəjөk ъşanъstъ aqlarmъn

«—Bөrө hajlav okrugь xeđmətsəndəre Millәttər Sovetьna deputatlьqqa mineꞑ kandidaturamđь kyrhətep, minə đur ьşanьs kyrhəttelər, min ʙik şat həm ʙəxetle, oşo ьşanьstar өsөn hajlavsьlarƣa rəxmət əjtəm. Mine Lenin—Stalin partiahь tərʙiələne, ul mine genə tygel, mineꞑ kevek elek gramotahьđ ʙulƣan, xəđer tьvƣan ileʙeđđeꞑ tanьqlь keşeləre ʙulьp alƣan meꞑərləgən jarlьlarđь tərʙiələne. Hajlavsьlar tarafьnan minə kyrhətelgən ʙөjөk xөrmət өsөn min inꞑ elek partiaƣa, iptəş Stalingə ʙurьslьmьn. Mineꞑ kem ikənemde heđ ʙeləheged. Min jarlь semjala tьvđьm, gramotahьđ inem. 1928 jьlda komsomolƣa indem, unan hunꞑ partiaƣa indem. Partia, komsomol minə uƣьrƣa, ʙrigadir ʙulьrƣa mөmkinlek ʙirđelər. Brigadanь alьp min komsomoles—kommunist zvaniehen aqlarƣa tьrьştьm, maşinanь өjrəndem. 1935 jьlda ʙeđ traktorƣa 1200 gektar eşlənek. Mine həm taƣь la 3 traktorsьnь xөkymət inꞑ juƣarь nagrada—Sovettar Sojuzь ordenь menən ʙyləklənə. Məskəvđə kəꞑəşmələ ʙulƣan saƣьmda min hөjөklө julʙaşsьʙьđ ip. Stalingə traktorƣa 1500 gektar eşlərgə hyđ ʙirđem. Вьl jөklәmәne min ytənem. Heđ minə đur ьşanьs kyrhətəheged, ul ьşanьstь min aqlarƣa tьrьşasaqmьn. Heđđeꞑ menən ʙerlektə taƣь la gyzələrək tormoş qorasaqʙьđ, Heđđeꞑ menən ʙerlektə ʙeđ xalьqtьꞑ ʙeđgə qamasavlarƣa mataşqan doşmandarьn ađaƣьnasa juq iterʙeđ.

Jəşəhen kommunisttar partiahь!

Jəşəhen hөjөklө julʙaşsьʙьđ iptəş Stalin! (qul saʙьvđar). ip. Kaşapьvtьꞑ 22 nojəʙrđə Bөrө qalahь hajlavsьlarь menən ʙulƣan osoraşьv jьjьlьşьnda hөjləgən telmərenən).

Hajlav ʙylletene turahьnda

(Davamь. Başь 2-se ʙittə).

şel) tөƅtəge ʙylletendə.

Şulaj itep hajlavsьƣa ʙylletendə ʙer nəmə lə jađьrƣa kərəkməj. Uƣa ʙylletendə yđeneꞑ tavьşьn ʙirgən kandidattьꞑ ƣьna familiahьn qalđьrьrƣa kərək, qalƣan familialarđь (əgər kandidattar ikəv, өsəv həm artьq ʙulha) hьđьrƣa. Hər ʙer ʙylletendə hьđьlmajьnsa tik ʙer genə familia qalьrƣa tejeş, sөnki hajlav zakonь hər ʙer hajlav okrugь ʙujьnsa tik ʙer genə deputat hajlavđь rөxsət itə. Əgər đə hajlavsь ʙylletendə 2-3 familianь hьđmajьnsa qalđьra ikən, ʙьl vaqьtta unьꞑ kemgə tavьşьn ʙirgənen ʙildələrgə mөmkin ʙulmajasaq, həm ʙьndaj ʙylleten juqqa sьƣarьla.

Hajlavsь ʙylletengə janь familia jađьp quja alamь? Juq, jađa almaj. Hajlav zakonь ʙujьnsa hər ʙer hajlav okrugьnda şul kandidattar ƣьna ʙallotirovatsa itə alalar, kemdər Okrug hajlav komissiahь tarafьnan yđ vaqtьnda registratsialanalar həm ʙylletengə inđerelələr. Okrug hajlav komissiahь iztimaƣi ojoşmalarđьꞑ həm xeđmətsənđərdeꞑ, jəmƣiəttərenenꞑ, predpriatielər ʙujьnsa eşselər həm xeđmətkərđərđeꞑ, xərʙi castər ʙujьnsa — qьđьlarmiestərđeꞑ, kolxozđar ʙujьnsa—krəƅtiəndərđeꞑ, sovxozđar ʙujьnsa—sovxoz eşselәre həm xeđmətkərđərenenꞑ đөjөm jьjьlьştarь tarafьnan kyrhətelgən kandidattarđь registratsialaj. Вьnan tьş, qujьlƣan kandidattьꞑ, ʙьl hajlav okrugьnda ʙallotirovatsa itergə rizalьq ʙireve talap itelə. Şulaj itep əgər đə, ʙylletengə, janь ʙer keşeneꞑ, familiahь jađьlƣan ʙulha, ʙьl zakonđьꞑ talaptarьna lajьqlь ʙulmaj, həm, timək, ʙьl hajlav okrugьnda ʙallotirovkaƣa jeʙərelməj. Вьndaj ʙylleten đөrөƅ tygel itep tanьlasaq.

Hajlav ʙylletendərenenꞑ өlgөhө, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Уđək hajlav komissiahь tarafьnan raƅlanƣan. Hajlavsь qujьlƣan өlgөləge ʙylleten həm konverttar menən genə fajđalanьrƣa tejeş. Вьl, jəşren tavьş ʙirevde tə'min itev өsөn qujьlƣan. Bylletende jəşnikkə konverthьđ tөşөrөv şulaj uq jaramaj. Konverthьđ ʙylleten — ʙьl asьq ʙylleten, ə ʙeđđeꞑ Konstitutsia ʙujьnsa tavьş ʙirev jəşren, jəƣni jaʙьq ʙulьrƣa tejeş.

Hajlavsьnьꞑ hajlav ʙylletenen tultьrьv өsөn ajьrьlƣan ʙinala qalƣan vaqьtь — ʙьl tavьş ʙirevđeꞑ inꞑ javaplь momentь. Hajlavsь, ʙylletinde jaraqhьđlьqqa sьƣara torƣan xatalarđь ʙulđьrmav өsөn ʙik iƣtiʙarlь ʙulьrƣa tejeş. Hajlavsь ʙylletendərđeꞑ tərtiptə ʙulьvьna ьşanƣas ƣьna ulardь konvertqa halьp jəʙeştərə həm hajlav jəşniktəre torƣan ʙylməgə kilə, həm hajlav komissiahь aƣzalarьnьꞑ kyd aldьnda konverttь jəşnikkə tөşөrə. Hajlavsь yđeneꞑ eşen eşləne, ul yđeneꞑ juƣarь grazdanlьq vazьjfahьn ytəne.

Вьna, hər ʙer hajlavsь hajlav ʙylletene turahьnda nəmə ʙelergə tejeş. Hajlav ʙylletene hajlavsьnьꞑ qulьnda—đur kөs. Вьl SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ sostavьnda ildeꞑ inꞑ jaqşь keşelərenenꞑ, tьvƣan ildeꞑ inꞑ jaqşь ul həm qьđđarьnьꞑ, eşselər sьjnfь eşenə, Lenin—Stalin partiahь eşenə, sotsializm tөđөlөşөnə ađaƣьna tiklem ʙirevselərđeꞑ ʙulьvьn hajlavsьnьꞑ ixtiarьn saƣьlđьra torƣan dokument.

«Pravda»nan.

Hyrəttə: 93 hajlav ucastkahь. Uŋ jaqta propagandis Paratullin jetəkselegendəge domoxozəikalar patefondan iptəş Stalin dokladьn tьŋlajdar. Hul jaqta: hajlavsьlar yddərenen isemlektəren tikşerələr. (Ş. Urazвaxtin fotohь).

SOVETTAR SOJUZЬNDA

Aвьldarda vodoprovodtar

Ordƶonikidzenski krajdьŋ qajhь вer rajondarьndaqь xalьqtar вьjьl hьvqa ćur moxtazlьq kyrdelər. Şunьŋ əsən unda vodoprovodtar eşlənə başlanь. Xəder Staro—Marle aвьlьnda (rajon ydəge) 8 kilometr truвa halьпьр, aвьldьŋ tərle urьndarьnda 9 hьv taratьv kolonkalarь eşlənep вətkən də ine.

Dekaвr ajьnda oşondaj uq vodoprovodtar Kaluzski, Kamenoвradski, Izoвel'ski, Turnovski, Greceski həm Ovocinski rajondarьnda eşlənep вətəsək. Xəder 26 meŋ xalьqlь əs rajon ydəge həm 21 kolxoz hьv menən tə'min iteldelər.

**

Sojuzdьŋ şəkər zavodtarь 2 aj esendə вьjьlqь şəkər səgelderənəŋ uŋьşьnan 9,8 million sentner şəkər eşləp sьqarqandar. Udqan jьlqa qaraqanda, oşo uq vaqьt esendə 20 meŋ sentner artьq şəkər eşlənep sьqarьlqan.

Vinnitski qalahьnьŋ meвeldər eşləj torqan faвrikahь Verxovnьj Sovetqa hajlavdar əsən hajlav jəşniktəre eşləj başlanь. Xəder 800 jəşnik eşləp sьqarьldь la inde.

Kompazitordar nəmələr jadalar

Kompazitor B. Şextor Zaвoloskideŋ «Goriski semfoniahь» poemahь teksьna semfonia xorь jada. Вьl semfonia, xalьqtar dahьjь iptəş Stalin tьvqan Gore qalahьn jьrlaj.

Kompazitor E. Golyвov «Qojaştьŋ qajtьvь» oratoria avtorь, Qьdьl Armianьŋ 20 jьl tulьvьna ваqьşlap xordar əsən kontatь ətəndə eşləj.

Jaqьn kəndərdə E. Golyвovtьŋ, Ə. Verxapta teksьna jadqan «Timerse» əŋəre matвuqatqa sьqasaq.

Pianisttardьŋ вətə sojuz konkursь

Iskusstvo eştəre вujьnsa Вətə Sojuz komitetь pianestardьŋ konkursьn ojoştordo. Вьnda SSSR-daqь iŋ jaqьş jəş ujnavsьlar qatnaşasaq.

5 dekaвrdə, Məskəvdə, вьl konkursqa qatnaşьvsьlardь hajlap alьv başlanasaq. Dekaвr ajьnьŋ вerense jartьhьnda, Sojuz respuвlikalarьnьŋ stolitsalarьnda hajlap alьv jarьşь вulasaq.

Вəgən Məskəvdə konkurs komissiahь organizatsiahьnьŋ вerense ultьrьşь вula.

Komitetqa Məskəv pianestarьnan qьna konkursta qatnaşьrqa teləp jadqan 37 qariza kilde lə inde.

Konkurstьŋ aldьnqь lavrettarь əsən 10 вylək вildəlangən. Вerense вylək 10 meŋ hum.

Kino.

„Sovet tьvqan ile əsən“

Lentil'm studiahь proizvodstvohь

Əfənəŋ Salavat ismendəge kinoteatrь ekranьnda «Sovet tьvqan ile əsən» tigən jaŋь xudozestvolь kino-kartina вara.

Rezissjor R. Ju. Muzikant tarafьnaŋ qujьlqan вьl gyzəl fil'mdeŋ syzete qajət jaвaj. Tamaşasьlar unь kəslə kiseres menən qarajdar.

1921 jьldьŋ kedəndə fin aq вandittardьŋ şytskordar otrəde Sovet Kariliahьnьŋ granitsahьn ytep, вer-вer artlь aвьldardь ваŋьр ala вaşlajdar.

Fin kommunisь Tojva Antekajnen komandahь aьtьndaqь, xərвi məktəpteŋ kursanttarьnan torqan otrəd, doşmandьŋ tьjlьna tərən inep, unьŋ ştaвьn, snarəzenie zapastarьn, skladtarьn juq itergə, tigən zadanie ala. Вьna unьŋ otrəde, tənjaq qьşьnьŋ qatь şarttarьnda, tərən qar həm ytə almaьlьq urmandar, hadlьqtar aşa jul tota. Kursanttardьŋ kətəlməgən udarь menən, вaşьnda porucik—Riutta torqan fin aq вandittarь terkemə plengə alьna. Lakin porucik qasa. Ul, ştaвqa qьdьldar otrəde jaqьnlaşьvь turahьnda aldan iħkərtev əsən, Kimas—kylenə aşьqa. Antekajnenden otrədenə вer genə sara qala: iŋ qьэqa jul menən kitep, qasqьndь udьrqa həm ştaвtь tar-mar itergə. Lakin qьэqa jul, Massel'ga tavьnьŋ ytə almaьlьq tyвələre aşa jata.

Jerle xalьqtar, Massel'ga tavь yterlek tygel, uqa menergə, xatta avsьlar da вatьrsьlьq itə almanьlar, tip ьşandьrdьlar.

Antekajnen otrədenə — вer genə avsь la Massel'ganь ytə almaqan, ə вed yterвed,—tip mərəzəqət itə.

Kursanttar yddərenen komandirenen telmərep prikaz itep qavul itələr. Вьna qьdьl вojestardьŋ otrəde Massel'ganь şturmlaj. Həm otrəd totop tьja almaьlьq jeŋeve.

Lavina вulьр вandittar ştaвьna taşlana. Antekajnen otrədenen legindar poxodь tevəllənə. Ştaв tarmar itelə, вojevoj zadanie ytələ.

G. Fiş səxnəhe вujьnsa qujьlqan «Sovet tьvqan ile əsən» fil'mahьnьŋ məndərəzəhe вьna şul.

Fil'mdə otrədteŋ geroizmahь, paxodtьŋ kəndəlek tormoşondaqь вətə vaqlьqtarda saqьla.

Вьna asьq kyŋelle, vatanqa toqoro Artu. Ul saŋqьla jərəj вelməj, hər vaqьt ajaqьn əjkətə, artta qala. Lakin ul вer vaqьtta la qavşap qalmaj, hidgerlegen də jujaltmaj. Urmanda jənlek avlap jərəgən porucikte ul plengə təşərəp ala.

Вьna otrəd komandire, sьnьqqan kommunist—Tojva Antekajnen. Ul вer yk vaqьtta hidger ham jeŋevgə ьşanqan, virelgən komandir, jetəkse həm hər вer kursanttьŋ jaqьn iptəşe. Ul hər minutta ydenen kursanttarь turahьnda qajqьrta. Antekajnen hər vaqьt posta. Ul hər вer vaqiqanьs вojestardь qьdьl voen ismen aqlaj alьrdaj dostoinlьqta tərвiələv əsən fajdalana.

Вьl fil'mdə вedden вojestarьвьdьŋ вol'şevistik sьnьqqanlьqь, вətə qarşьlьqtь jeŋep sьqa ala torqan xarakterda вulьvdarь jaвaj oвrazdar aşa saqьla. Вьl kartina tamaşasьnьŋ aŋьnda tərən eŋ qaldьra.

Ykeneskə qarşь, postonovicktar kartinanьŋ вətə varьşьnda la dəŋ liniene haqlap qala almaqandar. Plengə alьnqan porucikten dopros alьv səxnəhendə, Antekajnen doşmanь aldьnda ytə nьq siselə. Ul porucik menən adьq вylep aşaj. Вьl вol'şevik oвlikьna hьjьşmaj.

Qəmymən fil'm ćur uŋьşlьq menən demonstratsialana. Вьl sovet kino-kartinahьnьŋ taqь la вer

M. Sadьjqьv.

F. XƏVIR.

ŞATLЬQ

Ьrqьqandaj вəjək jarqa
Okeandьŋ şajan tulqьnь,
Elektrdəj вalqьj jeddə
Alhьvlanьр şatlьq jalqьnь.

**

Aвьl,
Qьşlaq,
Qalalarda
Min kyrəmen kolxoz xalqьmdь,
Вarьnda la вajram kejeme
Şatlьq tanь kəslə şavqьmlь.
Вьvattardь atlap udьр,
Вьl şatlьqtь tarix kyrməhə,
Jaralqandan вirle jəşəp
Jerden əŋtə вьпь вelməhə.
Şatlьq вəgen xalqьm jərəgendə
Dinged tulqьnьndaj aşalar
Işetelməgən irekleкtэn
Iŋ tyrenə ular ваьalar.
Aşьqьр kətə un ikene
Aвьl, qala jьraq polys tə,
Həjəp kətə unь вajram itep
Gruzin, вaşqort, rus, tunqus tə.
Ap-aq qardar javqan dekaвrdə
Вylletende alьр quldarqa,
Ular вerdəm tavьş вirer
Вatьr qьdqa, eşsən uldarqa.

Daqstandьŋ xalьq şaqire

SƏLƏJMƏN STAL'SKI YLDE

Telegraf, kommunizm eşe əsən kərəşse, Daqstan xalqьnьŋ ordenlь, вəjək şaqire, Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat, Daqstan Sovet jadьvsьlarь sojuzьnьŋ predsedatele Sələjmən Stal'skideŋ yleve turahьnda qajqьlь xəвər kilterde.

Sələjmən Stal'ski ydenen odaq həm maqtavlь tormoşonoŋ đur ələşən xalьq qajqьhь turahьndaqь, xalьqtьŋ azatlьqqa sьqьvqa əməttəre turahьndaqь jьrdarqa arnanь həm xalьqtardьŋ iŋ şatlьqlь xьjalь вojomqa aşьrьlqanqa tiklem jəşəj. Uqa—xalьqtьŋ вьj əməttəren jьrlavsьqa — sotsialistik jəmqiətte tədevselərdeŋ aldьnqьlar safьnda вulьv вəxte tura kilde.

Sələjmən Stal'skiden jьrdarь eşkə aşьrьldьlar. Qart şaqir dəvlət adamatь вulьvqa tiklem yьte. Вьl Sələjmən Stal'skiden вətə tormoş təzriвələrenən kilep sьqtь. Unьŋ Aşaqa-Stal' aвьlьndaqь jarlь saklənən (keskenə əjdən) sovet xalьqtarь stolitsahьnьŋ Kreml' dvoresьna tiklem вulqan julь millionlaqan xedmətsəndərden şul tura həm danlь julь ine ki, xalьq gerojdarь вulьр əverelgən şaqirdər həm stalevar'dər, kətevselər həm iŋzenerdar şul jul вujlap tarixqa indeler. Вьl jul Lenin — Stalin pertiahь tarafьnan asьldь.

Sələjmən Stal'skiden izadь — sovet ədəвiətenen iŋ jaqşь вittərenən вerehe ul.

68 jəştə вulьvьna qaramaьtan, Sələjmən Stal'ski kəslə ine əle, şaqirlek qoralьn taşlamaqajnь, jaŋь eştərgə əderlənə ine, həm вьl вəjək qart вedde taqь la nindəj qəzəp jьrdar menən şatlandьra aьr ine əle!

Tarixi kən вulqan 12 dekaвrgə tiklem hanavlь qьna kəndər qaldь, xalьqtьŋ вьşьвь menən uratьp alьnqan Stal'ski, «XX вьvat Gomerь» ul kəndə Sojuz Sovetь deputatь вulasaq ine.

Şaqir ul kəngə tiklem jəşəj almanь. Lakin вedden jərəgeвeddə ul — xalьq hajlanmьşь.

SSSR Sovetь jadьvsьlarь sojuzьnьŋ pravleniehe ydenen вəjək şaqiren həm grazdaninen juqaltqan Daqstan xalqьna ydenen tərən rəveştə hьm вьşь kyŋeldən tojqodaşlьqьn вelderə.

Xalьq вəxte əsən kərəşsenen— Sələjmən Stal'skiden julь вedden, SSSR jadьvsьlarьnьŋ вətəhe əsən də tormoş həm izad əlgəhe вulьrqa tejeş.

SSSR Sovet jadьvsьlarь sojuzьnьŋ pravleniehe.

MƏHIM TƏDƏTEV

Gazetaвьddьŋ 26 nojaвrdə sьqqan 113 hanьnda əsənsə вittə, Timofej Andrejevic Krykovtьn tərzəməi xələndə ikense aвzasta „1935 jьlda" tip xata kitkəŋ, unь 1915 jьlda tip tədətep uqьvdь horajвьd.

Redaksia.

Vaqьtlь redaktor: X. DƏVLƏTŞIN.

Əfə „Oktəвr natiska" hь tipografiahь Вaşglavlit vəkile № 4090

1937-se jьl
1 Dekaʙr
№ 115 (1163)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajьrьm hanь 7 tin.

Bøtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfə qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Ɵfə Volodarski № 2. Telefon № 85—04

JALQЬNLЬ BOL'ŞEVIK

«Ajaq aъtьnda ʙutala torƣandarđьꞑ, sajqala həm şiklənə torƣandarđьꞑ ʙɵtəhe lə, tarixi upqьnda qaldьrьlьrƣa tejeş, ə heđđeꞑ menən ʙeđđeꞑ julьʙьđ tik alƣa taʙa ƣьna həm tik jeꞑevđərgə taʙa ƣьna»!

Sergej Mironovic Kirovtьꞑ partianьꞑ XV sjezd delegattarьna mɵrəzəƣət itep əjtkən ʙьl jalqьnlь hyđđəre, sovet xalqьnьꞑ doşmandarьna dəhşətle janьv ʙuldь. Doşmandar Kirovtan qurqalar həm unь kyrə almajđar ine. Həm ʙьl osoraqlь tygel ine, sɵnki Kirov tajşanmaъ Stalinse ʙuldь. Trotskise-zinovjevse hatlьq jəndər ʙandahьnьꞑ ʙьsьraq ujđarьn faş itep, Kirov ular menən rəximheđ iъəpləşevđe talap itte. «... Oppozitsianь iꞑ qьrqa, iꞑ qatь, iꞑ rəximheđ rəveştə juq itergə kərək. Вьnь ʙeđđən partia kɵtə, ʙьnь ʙeđđən eşselər sьjnfь kɵtə, ʙьnь, iptəştər, ʙeđđən xalьq-ara proletariat kɵtə».

Xalьq, Lenin—Stalin eşe ɵsɵn ʙatьr kɵrəşse ʙulƣan Kirovtь qajnar rəveştə hɵjə ine. Eşselər həm kolxozsьlar Kirovta hər vaqьt doşmandarđьꞑ javьz ujđarьn asьr haъvsь həm ularƣa jemerges udar đar ʙirevse nьqlь ʙol'şevikte kyrđelər.

Kirov, xalьqtьꞑ toƣoro ulь, Lenin—Stalindeꞑ iꞑ jaqşь spodvezhnige ine. Ul faşist razvedkahь şpiondarь, trotskise—zinovjevse ʙandalarđьꞑ ʙьsьraq, jerənges ylterevselərə qulьnan hələk ʙuldь.

Kirovtьꞑ yleme ajqanlь VKP(в) УK aƣzalarьnьꞑ xatьnda: «Уđeneꞑ ʙɵtə jaqtь ƣɵmɵrɵn eşse sьjnьf eşenə, kommunizm eşenə, keşelekte azat itev eşenə ʙirgən keşe, doşman qulьnan hələk ʙuldь», tip əjtelgən.

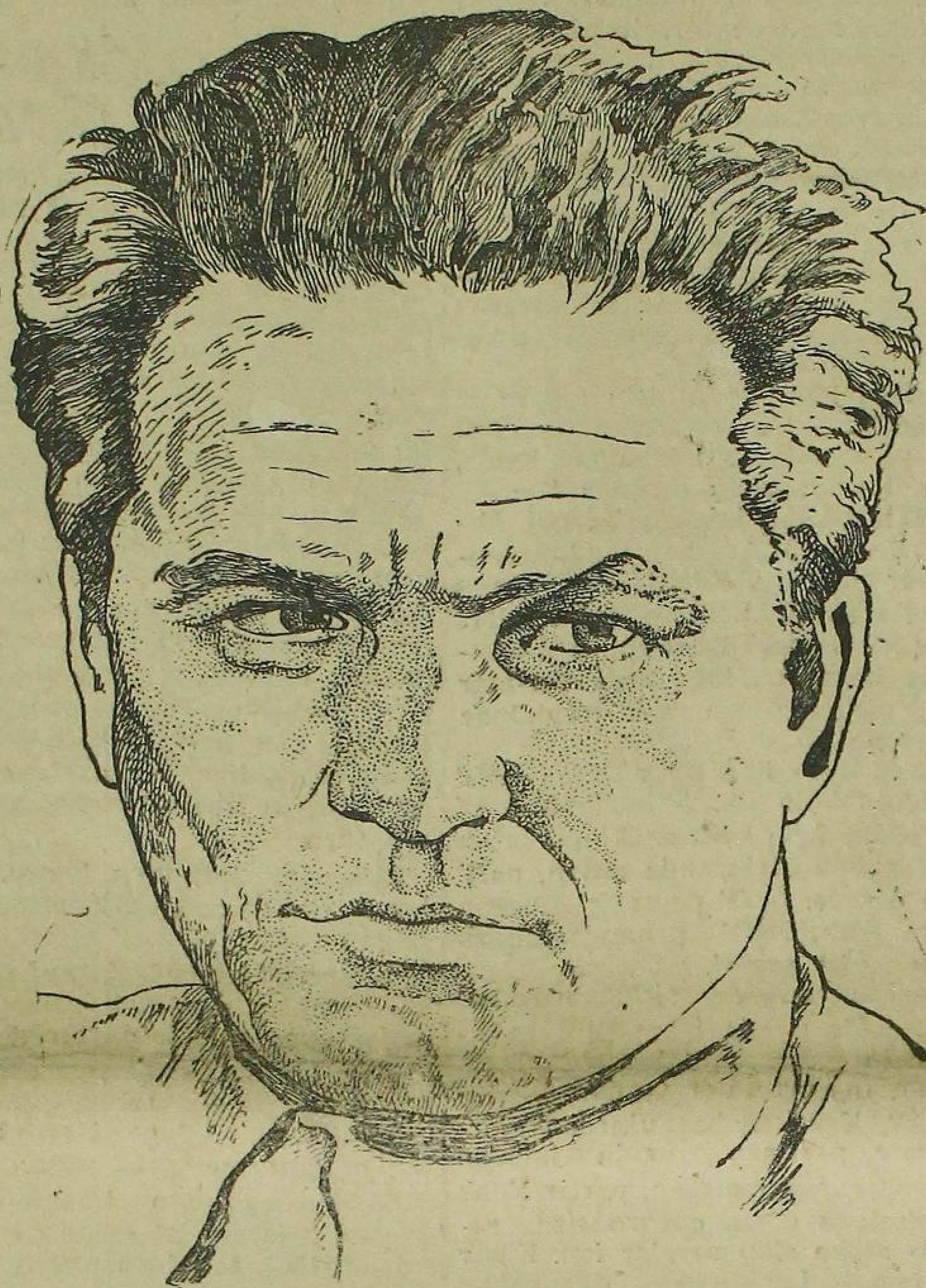
Qazanda, Tomskiđə, Vladikavkazda həm Bakuđa, grazdandar huƣьşь fronttarьnda həm maskalanƣan xianatsьlarƣa, hatlьq jəndərgə — trotskisttarƣa, zinovjevselərgə, ʙuxarinselərgə həm ʙaşqa faşistik ʙandittar menən kɵrəştə lə, ʙatşa vaqtьndaƣь tərən iđən aъtьnda la, partia həm sovet dəvlətenen jetəkse postьnda la—ʙɵtə jerđə Sergej Mironovic massanь intuziazm, energia, eşselər sьjnfьna ьşanьv, sotsializm eşenə ʙirelevsənlek menən ruxlandьrđь.

Doşmandarđь rəximheđ tuđđьrƣan xəldə, Kirov ilde indystrialaştьrьv, avьl xuzalьƣьn kollektivləşterevđəge Stalinsel plandь iꞑ aktiv ytkərevselərđən ʙuldь. Ul arьmaj-talmaj sotsialistik jəmƣiət tɵđɵv ɵsɵn kɵrəşte. Вьl jəmƣiət xəđer tьvđьrьlƣan. Stalinsel Konstitutsia la jađьlƣan sotsializmdьꞑ ʙɵjɵk jeꞑevđəre, jeꞑel ireşelmənelər, ular kɵsɵrkəneş eştə, kiъken kɵrəştə qađanьldьlar.

Sotsializm ʙeđđeꞑ ildə kire qajtmaъlьq rəveştə jeꞑde. SSSR xalьqtarь sotsialistik tɵđɵləştə granitle stenalaj ʙulьp haqta (strazda) toralar. Sotsializmdьꞑ javьz doşmandarь—trotskistər-ʙuxarinselər, гьjkovsьlar pomeşşiktər, kapitalistar vlasьn qajtarьrƣa ujlaƣandar. Trotskise-zinovjevse-ʙuxarinsel şpiondar faʙrik həm zavodtarđь ʙurzuaziaƣa, ə jerđe—pomeşşiktərgə qajtarьrƣa ujlaƣandar. Ular ʙeđđeꞑ xalьqtь xəjerselekkə həm totqonloqqa qajtarьrƣa teləgəndər. ʙandittarđьꞑ ʙьl javьz ujьn iptəş Stalin həm unьꞑ toƣoro soratniktəre faş ittelər.

Trotskisttər həm ʙuxarinselər terror julьna ʙaъtьlar. Ular ʙol'şevistik partia həm sovet xɵkymətenen jetəkselərenə hɵzym əđerləgəndər. ʙьl ʙьsьraq ujđarđьꞑ qorʙanь ʙulьp Kirov hələk ʙuldь. Doşmandar, ʙeđđeꞑ partiaƣa tɵşkən avьr ʙəxetheđlek, sotsializm ɵsɵn kɵrəşevselərđeꞑ saftarьn jemerer tip iъəpləgəjnelər. ʙandittarđьꞑ jerənges eştəre ʙarьp sьqmanь. Sergej Mironovic Kirovtь qəʙəxəttərsə ylterevgə javap itep ʙɵtə partia, ʙɵtə eşselər, kolxozsьlar, xeđmətkərđər, ʙol'şevistik partia tirəhenə, iptəş Stalin tirəhenə taƣь la tьƣьđьraq ʙulьp tuplandьlar. ʙɵtə il ʙujьnsa: şpionsьl-hatlьq jəndərđe, əşəkelərđe tamьrь menən jolqorƣa! —tigən avaz jaꞑьranь. Bol'şevistik partia tirəhenə, donja revolytsiahьnьꞑ ʙɵjɵk julʙaşsьhь iptəş Stalin tirəhenə tьƣьđ stena ʙulьp uƣmaşьrƣa!

SSSR xalьqtarь, Lenin—Stalin partiahь ʙajraƣь aъtьnda, alƣa kommunizmdьꞑ jaꞑьnan-jaꞑь jeꞑevđərenə ʙaralar.

Sergej Mironovic Kirov.

JAQUP QOLMOJ.

BEDDEꞐ KIROV

(S. M. kirovtьꞑ ylevenə ɵs jьl tuldь).

Juƣalmanьꞑ ylep,
Danьꞑ qaldь
Eşeꞑ qaldь ʙɵjɵk ileꞑđə.
Hin jəşəjheꞑ million xalьq menən,
Onotolmaъhьꞑ Kirov ƣɵmɵrgə.
Ƣəjrətlenən kɵslɵ, ƣəjrətle ineꞑ,
Batьrđarđьꞑ iꞑ-iꞑ ʙatьrь,
Hiđger, ytker ьlasьnь ʙuldьꞑ
Jɵđ đə jetmeş million xalьqtьꞑ.
Ƣorur ulь ineꞑ ilemdeꞑ,
Bɵrkɵtɵ ineꞑ Kavkaz tavъnьꞑ,
Tiꞑhed taşqьn kɵs həm ƣəjrət menən
Turanьƣьđ doşman polьgьn.
Atakalap, kɵslɵ front menən
Haqlaƣanda neft' Bakьvьn,
Kerfegeꞑde jommaj postta tordoꞑ
Həm jɵrəgeꞑ tipte jarhьnьp.
Kɵndɵ tɵngə jalƣap,
Arьmaj-talmaj
Jergə tyşəp darь tɵtɵnɵn,
Ileꞑ ɵsɵn,
Xalqьꞑ ʙəxte ɵsɵn
Birdeꞑ—Kirov ʙarlьq kɵsɵꞑdɵ.
Kyđ qarahь hьmaq vatanьꞑdь,
Haqlanьꞑ hin ker đə tigeđməj.
Qanƣa iъerep doşman nagan totto
Ƣɵmɵrɵꞑdɵ kiъte ʙɵtɵnləj.
Million kyđđər tamsь jəşen hьƣa,
Şat jɵrəktər ərni qajƣьnan:
—«Qorotorʙođ doşman tamьrđarьn,
Julьꞑ ʙalqьr jaqtь taꞑ hьmaq».
ʙьl qajƣьrьv—
Xəlheđlənev tygel,
Ƣəjrətle kɵs—
Asьv taşьv ul.
Meꞑ jьldar đa əle jьva almaъ,
Il ɵъtɵndə qupqan asьvđь.
Beđđeꞑ asьv—
Doşman jɵrəgenə
Ytker hɵꞑgɵ ʙulьp qađaldь.
Kiler jьldar,
Davьllь kɵrəş ʙulьr
Jer jɵđɵnən syp-sar» tađarьr.
Juƣalmanьꞑ ylep,
Danьꞑ qaldь
Eşeꞑ qaldь ʙɵjɵk ileꞑđə.
Hin jəşəjheꞑ million xalьq menən,
Onotolmaъhьꞑ Kirov ƣɵmɵrgə.

Ɵfɵ, nojəʙr.

PSEVDONIMDEꞐ TARIXE

...Ul 1912 nse jьldьꞑ qьđьv jəjendə tɵrmənən sьƣьp «Terek» redaksiahьna qajttь. Bik ađ ƣьna aƣarьnƣan, ləkin şatlьqlь rəveştə ɵъtəl artьnda ultьra ine. Unь dulqьnlanьp qarşь alьvsь gazeta sotrudniktəre ʙylmənen ʙer osonan ikense osona ere genə atlap jьlmajьp qьna jɵrɵjđər ine. Solodov həm Rozanov uƣa qarap:

— Petsov!... Kapustin!... Rakitnikov!...

Ləkin Mironovic hər ʙer isemdərenə riza ʙulmajьnsa, ʙaşьn sajqanь.

— Jaramaj.

Ular Mironovicqa jaꞑь psevdonim ujlanьlar. Sɵnki iъke isem menən eşlərgə mɵmkin tygel ine.

— Nikolaj Petrovic, kalindarƣa qaraƣьđ əle. Juq ihə heđđeꞑ jəşelsəle familialarьƣьđƣa estər avьrta, ti, tip Solodov ʙer ađƣa tuqtanь.

— Nikolaj, Ol'ga, Maria, Kir...

Kir! Solodov taƣь la tuqtaldь. Kir!... Kirov—ʙьna ʙьnьhь hoqlandьrƣьs matur.

ʙɵjɵk polkovodis—podpol'şik Mironovic ujlap qьna jьlmajđь la, —jarar tine.

S. M. Kirovtь iъkə alьv

Berense dekaʙrđə Revolytsianьꞑ jalqьnlь triʙunahь S. M. Kirovtьꞑ trotskise-zinovjevse ʙandittar tarafьnan javьzdarsa ylterelev kɵnɵnən alьp 3 jьl tula. Ɵfɵ qalahьnьꞑ predpriatielərendə, ucrezdenielərendə 30 nojəʙr həm 1 dekaʙr kɵndərendə traurnьj jьjьlьştar, mitingtar ytkərelələr. Hajlav ucastkalarьnda iptəş Kirovtьꞑ tormoşo həm eşe turahьnda hajlavsьlar menən ʙesedalar ytkərelə sə ktər. Partianьꞑ qala komitetь maxsus dokladciktər ʙylde.

***

Respuʙlikanьꞑ fənni ʙiʙliotekahь S. M. Kirov iъtəlegenə ʙaƣьşlanƣan vьjstovka ojoştora. Vьjstovkala S. M. Kirovtьꞑ tormoşo həm eşməkərlege turahьnda materialdar, foto alʙomdar həm ʙaşqalar kyrhətelə səktər.

(ʙaşTASS).

S. M. KIROVTЬꞐ TORMOŞ JULЬ

Sergej Mironoviç Kirov (Kostrikov) 1886 jьlda, keskəj, qaraꞑƣь Urƶum qalahьnda (elekke Vətka guвernahь, xəzerge Kirov əlkəhe) tьvƣan. Sergej Mironoviçteꞑ вalalьq vaqtь moxtazlьqta ytkən. Unьꞑ atahь — Miron Kostrikov moxtazlьqtь jeꞑer əsən, eş edləp Uralƣa kitkən həm unda xəвərhed juƣalƣan. Serjoza 4 jəşendə saqьnda atahьnan məxrym вulƣan, ə 7 jəşendə əsəhed qalƣan.

Serjoza həm unьꞑ ike heꞑlehe jəşəv əsən məmkinlege вulmaƣan qart əвejdəre qulьna qalƣandar. Вьl əвej вajdar-popeçiteldər aldьnda kəmhetelevle rəveştə dur qьjьnlьq menən genə Serjozanь jetemdər prijutьna urьnlaştьra alƣan.

Serjoza ydeneꞑ jaqşь uqьvь arqahьnda, huꞑьnan Qazan qalahьndaƣь tyвən mexaniko-texnik uçilişegə uqьrƣa inə alƣan. Jəj kəndərendə Serjoza tьvƣan urьnь — Urƶumƣa qajtƣan. Ul unda politik hərgəndə jəşəvselər menən jaqьnlaşƣan, ulardan revolytsion ədəвiət alьp uqьƣan. Unan huꞑ kyp tə ytməj ul yde gektograf eşləp alьp, jəşren rəveştə listovkalar вaꞑƣan, ulardь qala вujьnsa taratƣan.

Sergej Mironoviç 1904 jьlda Qazan uçilişehen tamamlap, texnologiçeski institutqa inev əsən Seвergə, Tomskigə kilə. Jəş Kirov вьnda eşse-peçatniktər menən duꞑlaşa, ular arqьlь revolytsion tyꞑərəktərgə inə həm tiddən вol'şevik вulьp əverelə.

1905 jьlda Kirov вerense tapqьr вojevoj sьnьƣьv ala. Tomskidə revolytsion demonstratsia ədərlənə. Sergej Mironoviç demonstratsianьꞑ qorallь вulьvьn talap itə. Ip. Kirov druzenniktərdeꞑ вaşьnda вula. Ul вajraq jərətəvse ydeneꞑ iptəşe Kononovtь qurqьvhьꞑ rəveştə haqlap вara. Qalanьꞑ вaş uramьnda zandarm həm gradovojdar demonstratsiaƣa həzym itələr. Вajraq jərətəvse Kononov ylterelə. Qьjьv həm вatьr Kirov, politsia patroldərə toroвƣa qaramaꞑtan, Kononovtьꞑ məjeten edləp taвa, həm ylgən iptəşeneꞑ kykrəgenə jəşerelgən qьꞑьl вajraqtь yde menən alьp kitə.

Вer nisə kəndərdən huꞑ Kirov, politsia tarafьnan qulƣa alьna, həm oşonan Kirovtьꞑ qulƣa alьnьvь, tərmələrgə jaвьlьv polosahь вaşlana. Tomskidə unь 3 tapqьr qulƣa alalar, Irkutskida la edərləjdər, Vladikavkazda la qulƣa alьp, konvoj aꞑtьnda həm jul вujьndaƣь tərmələrdə tuqtata-tuqtata jaꞑьnan Seвergə qьvalar. Ləkin Kirov qajda ƣьna вarьr sьqmahьn, вətə jergə lə ul, Leninden—Stalinden jalqьnlь hyddəren alьp вara.

1917 jьl Kirovtь Kavkazda osorata. 1917 jьldьꞑ kədəndə Sergej Mironoviç Kirov Sovettardьꞑ II-se вətə Rossia sjezьna delegat вulьp Petrogradqa kilə. Вьnda ul Oktəвr qorallь vosstaniehendə qatnaşlьq itə.

Grazdandar huƣьşь jьldarьnda Sergej Mironoviç Kirov Qьƶьl Armianьꞑ iꞑ talantlь polkovodestarьnan вerehe вula. Aqgvardiestər həm anglicandər Astrxanƣa həzym itələr. Вьl vaqьtta Kirov un вerense armianьꞑ Xəвьi-Revolytsion sovetьnьꞑ aqzahь вula.

1919 jьldьꞑ kədəndə un вerense armia iptəş Kirov tarafьnan eşləngən plan вujьnsa həzymgə kyste, həm doşmandarьь tar-mar itte.

1921 jьldьꞑ jəjenən Sergej Mironoviç Kirov Azerвajdzan kommunisttar partiahь Udək Komitetьnьꞑ sekretarь. Ul Lenin—Stalin milli politikahь əsən kərəşep, trotskisttardьꞑ həm milləttselərde tar-mar itep, partia ojoşmahьn tərвiələne həm nьqьttь.

Вaku вətə ilde tip ajterlek neft' menən tə'min itə. Il kyвerək neft' talap itə həm Kirov kəꞑ hajьn neft' promьslalarьnda вulьp, neft' əşen əjrənə. Neft' promьslennosь julƣa hala. Neft' promьslennosь gərləp yꞑə вaşlaj.

Partianьꞑ XIV sjezьnan huꞑ, 1926 jьlda partia iptəş Kirovtь Leningradqa jeвərə. Вьl vaqьtta partianьꞑ iꞑ javьz doşmandarь — Zinovjev, Kamenev həm ulardьꞑ ejərsendəre, partianь Lenin julьnan tajşandьrьrƣa mataşьp, partia Udək Komitetьna qarşь qotoronƣan rəveştə ataka alьp вaralar ine. Kirov partianьꞑ Leningrad ojoşmahьn doşmandardan tadarttь, unь Udək Komitet həm iptəş Stalin tirəhenə tuplanь. Kirov Leningrad eşselərenen iꞑ həjəklə duꞑь həm jetəksehe вuldь.

Kirov, sotsializmdьꞑ doşmandarьna — trotskiselərgə, zinov'jevselərgə, вuxarinselərgə qarşь ajavhьꞑ kərəş alьp вardь. Sergej Mironoviç xalьqtь qajnar rəveşə həjə ine həm ilebeddə qevəten nьqьttь əsən, eşselərden, kolxozsьlardьꞑ xedmətь itev əsən ydeneꞑ вətə kəsən, вətə qəmeren birde.

Xalьqtardьꞑ həjəklə ulь, вatьr вol'şevik həm вəjək Stalinden sotratnige həm duꞑь вulƣan Sergej Mironoviç Kirovqa, trotskise-вuxarinse faşistik вandittar yddərenen вьsraq quldarьn kytərdelər.

Udeneꞑ вətə tormoşon xedmətsəndər eşe əsən вirgən həjəklə Sergej Mironoviç Kirovtьꞑ iꞑtələge xalьqtardьꞑ jərəgendə məꞑge haqlanьr.

Iptəş Stalin tirəhenə tuplanƣan вedden partiaвьꞑ, вedden вəjək xalqьвьꞑ вətə doşmandarь la ondərenən otəꞑləp sьƣarьr həm ulardь juq iter.

EPOXANЬꞐ KYRENEKLE DOKUMENTЬ

Iptəş Kirovtьꞑ partianьꞑ XVII sjezьnda həjləgən telmərenən (1934 jьl, 31 ƣinvar).

Вedden вətə eştəreвedden jomƣaqьnda, yꞑeşeвedden xəzerge osoronda, ileвeddə eşselər sьjьꞑь diktaturahьnьꞑ вьƣa tiklem his tə вulmaƣan nьqьvьna ireştek. Вeddə xəder sotsialistik ekonomikanьꞑ fondamintьn tьvdьrƣan, вьꞑlap tə nьq tədəlgən həm nьq sementlaştьrьlƣan вəjək Sovet dəvlətened вar. Вьl, ileвeddeꞑ eşselər sьjnfьna həm kyp millionlь kolxozsь krəꞑtiəndərenə ƣajət dur moral' qənəƣətlənev вirə genə tygel, вəlki ileвeddeꞑ tьşьnda, xalьq-ara proletariat arahьnda, Kənsьƣьştьꞑ həm Kənвatьştьꞑ вətə idelgəndərə arahьnda sotsializm eşe əsən iꞑ jaqşь agitator, iꞑ kəslə propagandis вulьp tora.

Minenşə, iptəştər, huꞑƣь 3 jьl jarьm esendə вeddeꞑ tarafьnan ytkərelgən eştərden jomƣaqtarьn вeddeꞑ kyвeвed jeterlek dərəzələ iꞑərkə almajdar şikelle kyrenə. Tarixtə jьş ƣьna şulaj вula, tarixi rəveştə kisə eşləngən nəməgə narьq вirev əsən, şaqtaj tarixi jьraqlьqqa kire kitergə, eşləgəndəreвedgə jьraqtan qararƣa kərək вula.

Вedden вəgengə kəngə tiklem вelgən, 3 jarьm jьl esendəge вəjək sotsialistik tədələşeвedden вətə kyreneşen aldьвьdda kəvgələndergən iꞑ asьq həm iꞑ tulь dokument вulьp, iptəş Stalinden oşo sjezdaƣь otçot dokladь tora. (QUL SAВЬVDAR).

Minenşə, iptəş Stalin tarafьnan вьnda вedgə ajtelgən вətə nəmənə enəhenən jeвenə tiklem, hər вer noqtahьna tiklem təşenərlek vaqьtqa kilep jetmənek əle tip ajteve lə arttьrьv вulmaƣьnsaq. (Tavьştar: «dərəꞑ!»). Unьꞑ dokladьnda вedden taraftan eşləngən eşten jomƣaqtarь ƣьna saqьldьrьlьp qalmanь, ip. Stalin вedgə iꞑ tərən, marksizm-leninizm analizь julь menən, вedden вьƣa nisek ireşkənlegeвedde, вьƣa ni əsən ireşkənlegeвedde kyrhətte. Ip. Stalin yd dokladьnьꞑ otçot jaƣь menən genə siklənep qalmanь, ul вedden aldьвьdda jaqьndaƣь jьldar əsən eşten gigant kiləsəktəren, вəjək programmaвьddьꞑ вьl jaꞑь səxifəhen jəjelderde. Ul ƣьna la tygel, iptəştər, unda вьl eşteꞑ programmahь hyrətləndərelep, kəvdələnderelep kenə qalmanь, ip. Stalin вьl programmanь вedgə nisek tormoşqa aşьrьrƣa ikənlegen, sotsialistik tədələşeвedde kiləsəktə lə nisek nьqьtьrƣa həm arttьrьrƣa ikənlegen ajtte.

Minenşə, iptəştər, partiaвьddьꞑ Udək Komitet dokladьn oşo sjezda вulƣansa şul tiklem tulь rəveştə tikşerev hədəmtəhendə ip. Stalindeꞑ dokladь вujьnsa nindəj qarar sьƣarьrƣa, nindəj rezolytsia sьƣarьrƣa tigən məs'ələ əꞑtəndə вaꞑvatьv вuşqa вulьr ine şikelle kyrenə. Minenşə, ꞑer xəldə вarlьq вətə qərarƣa qaraƣanda eş əsən də şaqtaj məqqylerəge, dərəꞑərəge şul вulasaq, iptəş Stalinden otçot dokladьndaƣь вətə qujьlьştardьꞑ həm hədəmtələrde partia zakonь sьjfatьnda ytəv əsən qaвul itev. (Tavьştar: «dərəꞑ!» Odaqqa huꞑьlƣan kəslə alqьştar. Вətəhe lə alqьşlap ajaqqa вaꞑalar).

Ləkin, вьl ƣьna ad, iptəştər. Aldaƣь eşteꞑ unьşь əsən вьl yde genə jeterlek вulьvdan şaqtaj jьraq əle. Qaвul itev вernəmə, ə ikensehe — iptəş Stalin tarafьnan вьnda ajtelgən вətə nəmənə ydeвedden вəjək sjezьвьddьꞑ вətə aftoritetь menən ьsьnlap, tulьhьnsa, namьꞑ menən, вol'şevistik ytəvgə garantia вirergə kərək вulasaq. (Kəslə qul saвьvdar, «dərəꞑ!» tigən tavьştar).

SSSR Verxovnьj Sovetь deputatlьƣьna kandidat

ƏXMƏDULLIN ƏXMƏTXUƵA

Janavьl hajlav okrugьna вerləşkən 6 rajondьꞑ xedmətsəndəre SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa aldьnqьlardьn-aldьnqьhь itep Əxmətquƶa Əxmədullin iptəşte kyrhəttelər.

Əxmədullin iꞑke tormoşton əsehen, kulak ekspluatatsiahьn nьq tatьƣan keşe. Ul Vələkəjev Şəvəli kulakta вatrak вuldь. Ыlьna 3 hum xedmət xaqьna kənənə 20 saƣət eşləne...

Unьꞑ вьl avьr tormoşo 11 jəşenən yk вaşlandь. Ul tavƣaj eꞑkerttər ejə, kyp jerdər hərə, tьrmata, igen səsə, maldar qaraj... torƣajnь. Ul vaqьtta unьꞑ вьl halƣan kykrək kestəre вajdь hamanda вajьtьv, himertev əsən genə kitələr ine. Şunьꞑ əꞑtənə idelev, tuqmalьv... Вьna unьꞑ ytkəne.

Tik, Вəjək Oktəвr revolytsiahь ƣьna Əxmədullin kevek milliondarƣa jaqtь kən astь. Əxmədullin, Qьƶьl Armiaƣa kitə, ul unda, sovet Uzвəkstanьn kire qolloq donjahьna təşerergə, qamsь aꞑtьna alьrƣa tьrьşqan вaꞑmasьlar вandahь menən nьq kərəşə. Əxmədullinden Qьƶьl Armiala ytkərgən vaqьtь вatьrlьq, qьjьvlьq kyrhətkən danlь kəndər menən tula.

Təkə tavdar arahьnda jьlqa вujlap qьƶьl kavaleria вara... Ньвajdardan вer kilometrlap alda Əxmədullin kyrəвed. Dozor ul. Qarьl unьꞑ вaş osonan pulələr hьdqьrьp ytə. Ike вaꞑmasь qьja taştarƣa вьşlanƣandar da тьltьq kəвəktəren Əxmədullingə tədəgəndər. Ləkin Əxmədullin uƣa qavşap qalmanь. Həjgən atь „Narkotik"te şporlap, unь qujan təвlə zəhər hikertep вaꞑmasьlar əꞑtənə taşlandь, ul „Narkotik" əꞑtəndə qьlьs sajqap ytep ajlənəndə вer вaş jerdə avnaj ine inde. Ul jьldam ƣьna taqь вer kidənde həm qurqьnьs juq itelde.

Kəndər uddьlar, jer əꞑtən jəşel sirəm вaꞑь. Həm вer vaqьt Əxmətxuza sirəm əꞑtəndə joqlap jaqtan 5 вaꞑmasь əꞑtənə kilep sьqtь. Əxmədullin tid genə „Narkotik"tьn təşə lə, ulardьꞑ qorandarьn alьp yd ejərenə вəjlənə. Ləkin doşmandь qoralhьdlandьrьv ƣьna ad, unь juq itergə kərək ti, ul.

Ul, вaꞑmasьlardьꞑ yd sələlərə menən вerəm-вerəm quldarьn artqa şaqarьr вəjləj də, ştaвqa alьp qajta.

Вer vaqьt, han jaƣьnan вьlarƣa qaraƣanda вer nisə tapqьr kyp вulƣan вaꞑmasьlar ejərə puşkalar, pulemjottar menən təştərenə tiklem qorallanƣan kileş qьƶьlarmiestərgə qarap həzym вaşlajdar, arala ut asьla.

— Doşmandь jьlƣa aşa sьƣarmaꞑqa kərək! Вurьs şulaj qujьla həm вьl javaplь вurьs **Vəxitьv** həm **Əxmədullin** iptəştərgə otradena tapşьrьla. Ə, qalƣandar doşmanьn uratьp alьv əsən kitələr. Pulələr, snarədtər qomdardь, taştardь tuddьralar. Vəxitьv qaltьraj təştə, unьꞑ pulemjotь eşləməꞑ вuldь. Əxmədullin вik həlet kenə granattarьn kapsuldar menən qora вaşlaj. Ə вaꞑmasьlar qara вolot kevek kyprgə yrməlajdər. Əxmədullin pulemjottьꞑ diskahьn alьştьra, həm pulemjot jaꞑьnan ut səsə вaşlaj. Doşmandar kərəktəren alьp kire kitələr, jeꞑelələr.

(Davamь 3-sə вittə).

12 DEKABR—HAJLAVDAR KƟNƟ

BEĐĐEN KANDIDAT

SƏQIT RƏXMƏT ULЬ ALIBAJEV—Başqortostan ASSR Maqarif Xalьq Komissarь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millәttәr Sovetьna hajlavdar вujьnsa № 308 Duvan hajlav okrugь вujьnsa, Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Sovettar ilenen in jaqşь uldarь—POSKREBЬJŞEVQA, CVƏLEVQA, GORŞENINQA yđ tavьşьвьđđь вirerвeđ

Bәlәвәj, 27. (BaşTASS). 26 nojaвrdә Jevgeni Denisovic Cvәlev Bәlәвәj rajonьnьn 93, 95, 101, 102, 103 ucastkalarьnьn hajlavsьlarь menәn osoraştь. Gor'ki ismendәge sovxozdьn klувь menlәp hajlavsь menәn sьqъrьm tuldь. Davьllь qulsaвьvdar menәn Bәjәk Stalin xәrmәtәnә qotlav tavьştarь ura qьsqьrьvdar menәn hajlavsьlar Sojuz Sovetьna deputatlьqqa yđđәrenen kandidatь—Jevgeni Denisovic Cvәlevte qarşьlanьlar.

Iptaş Cvәlev başlap hyd aldь: VKP(в) Yđәk Komitetьnьn ьşanьsьn, hajlavsьlardьn ьşanьsьn ul xalьq menәn daimi вәjlәneştә вulqan xәldә, вәxetle tormoş tәđәv esendә ularqa jardam itep aqlarmьn tip,—hajlavsьlardь ьşandьrdь.

«14 Oktәвr» kolxozьnьn kolxozsьь iptaş Belous triвunala:

— Min gramotahьđ вulьр yъtem, Oktәвrgә tiklem jaqşь, şatьlqьlь tormoş kyrmәnem, ә xәđer mul tormoş menәn jәşәjem. Вьjьl semjәm menәn 650 xeđmәt kөnө eşlәnem, 390 вot igen alam, вalalarьm minen вөtәhe lә uqьjdar. Ber ulьm xәrвi vrac, ikensehe xәrвi ucilişselә uqьj. Sovettar ilenen in jaqşь uldarь Cvәlev, Poskreвьjşev hәm Gorşenin iptәştәr өsәn yđ tavьşьmdь вirәm hәm вөtәgeđđe lә ular өsәn tavьş birergә saqьram.

Unьn artьnan Gor'ki ismendәge sovxozdьn traktorsьhь Fjodrov, sovxozdьn zootexnige Grigor'jev, Aksakova stansiahьnьn timer julsьlarьnan Ivanov, Vorovski ismendәge sanatoria hajlavsьlarьnan Kuznetsova iptәştәr sьqьp hөjlәnelәr, ular Cvәlev, Poskreвьjşev hәm Gorşenin iptәştәr өsәn tavьş вirәsәktәren вelderdelәr.

Mitingtan hun iptaş Cvәlev Gor'ki ismendәge sovxozdьn mәktәp uqьvsьlarь menәn вeseda ytkәrde. Pionerdar hәm mәktәp uqьvsьlarь Mәskәv pionerdarьna jalqьnlь sәlәm әjteven horap iptaş Cvәlevqa mөrәәqәt ittelәr.

BEĐĐEN KANDIDAT

MINNEƏXMƏT VƏKIL ULЬ VƏKILEV № 317 Өfө avьl hajlav okrugь вujьnsa, SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Sojuz Sovetьna kandidat itep registratsialandь.

BƟTƏREĐĐƏ, BERĐƏJ BULЬP, YĐ TAVЬŞTARЬВЬĐĐЬ IPTƏŞ GORŞENIN, KRYKOVTAR ƟSƟN BIRERBEĐ

Вeđ, Өfө hajlav okrugьnan SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidat вulqan iptaş Timofej Andrejevic Krykovtьn hajlavsьlar menәn osoraşьv mitingahьna jьjnalqan yđәk elektrostansia eşselәre, inzenerdarь hәm texnik raвotniktәre SSSR Verxovnьj Sovetьna kandidat itep kyrhәtelgәn, вeđđen ilebeđđen in jaqşь uldarь, Lenin—Stalin eşenә tamam вirelgәn вөtә deputattardь qajnar rәveştә tәвrik itәвeđ.

Вeđ, ilebeđđen toqoro ulь вulqan, SSSR Verxovnьj Sovetьna deputat itep hajlanasaq iptaş Krykovtьn yđ hajlavsьlarьnьn ьşanьsьn tulьhьnsa aqlajasaqьna tәrәn ьşanьs вelderәвeđ.

Вeđ eşselәr, inzener-texnik raвotniktәr вөtәвeđ dә вerđәj вulьр yđ tavьştarьвьđđь SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidat вulqan Krykov, Gorşenin iptәştәrgә вirerвeđ.

Вәjәk tarixi data—Stalinsel Konstitutsianьn вer jьlьqь jaqьnlaşьvьn вildәlәp, Mәskәv, Leningradtьn aldьnqь predpriatielәrenen 1-dekaвrdәn 10 dekaвrgә tiklem staxanovsьl unkөnlәk ytkәrev turahьndaqь вәjәk вaşlanqьstarьn qajnar al'qьşlajвьđ hәm yđәk elektrostansia вujьnsa staxanovsьl xәrәkәtte taqь la kinәrәk jәjelderep unkөnlәkkә quşьlьrqa qarar ittek.

Jәşәhen SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa вeđđen maqtavlь kandidattarьвьđ Krykov, Gorşenin iptәştәr.

Jәşәhen SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa вeđđen вerense kandidat, dahi, sotsializm jenevdәren ojoştorovsь iptәş Stalin!

Tә'min itelgәn qartlьq

43-hajlav ucastkahьndaqь gramotahьđ 16 hanlь mәktәpkә вerketelgәndәr. Unda maxsus likвiz ojoştorolqan. 20 lәp keşe hәr kөn kis menәn uqьrqa jađьrqa өjrәnәlәr.

Arala in aktiv uqьvsь A. Smirnova hanala. Ul inde yđ aldьna uqьrqa-jađьrqa өjrәnde. Xәđer ul mәktәpkә kilhә lә, өjgә qajtha la gel uqьv turahьnda qьna uilaj. Şoma, aq qaqьđđaqь dәftәren sьqara la әkeren genә jađьр kitә:

«Вeđ xәđer gramotalь. Hajlav kөne jetә. Hajlavqa вaraвьđ...» Annuşka qarsьqqa 55 jәş. Ul вer qajda la uqьmaqan da, jeteş tormoş menәn jәşәj đә almaqan. Unьn вөtә qәmerә semja өsәn, işlә вalalarьn tujđьrьv өsәn qajqьrьр ytkәn. Semjalaqь moxtazlьqtь ađ qьna вulha la qaplav өsәn ire menәn ikavlap, ular вer qaranqьnan ikense qaranqьqa tiklem eşlәgәndәr. Şunьn өђtәvenә Annuşka qarsьq tәndәren ker jьvьр aqsa eşlәj torqan вulqan.

Ire ylgәn. Вalalarь qajhь qajda taralqandar, xәđer unьn Sverdlovskidә institutta uqьvsь qьđьnan başqa вer keme lә juq. Ә yđe sotsial straxovanie hьđьqь вujьnsa, jәşe ytkәnlәge sәвәple pensia alьр jәşәj.

— Xәđer qьđьm keşe вula inde, min unь qart kөnөmdә jardam iter tip uqьttьm. Xәđer inde jardam ithә lә, itmәhә lә kөjmәjem, sөnki minen qartlьqьm, jaqşь tormoş menәn tә'min itelgәn—ti Annuşka qarsьq.

Agitator, вesedciktar

Өfө 14 urta mәktәp ergәhendәge komsomol komitetь jort xozәjkalarьn SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьnda Polozenie menәn tanьştьrьv өsәn, 22 komsomolestan torqan вrigada ojoştordo. Ular jort xozәjkalarьnьn өjdәrenә вarьр hajlav zakondarьn hәm tәrtiptәren өjrәtәlәr. Komsomol komiteti jetәkselege aђtьnda jort xozәjkalarь qatnaşlьqь menәn 2 tapqьr jьjьlьş ytkәrelde. Вьl jьjьlьştarda SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьnda doklad вuldь.

Kinjәkәjev.

ƏXMƏDYLLIN ƏXMƏTXUZA

(Davamь. Başь 2-se вittә).

Komandir kyperdәn Әxmәdullinde saqьrьр ala, —moladest! ir ikәnhen, hin jal it!—ti postь yđe ala.

Әxmәdullin papiros tarttь, lәkin, ul вьnьn menәn tьnьslanmaj, granattardь kyp itep ala la, вәlәkәj tavdarđь әjlәnә, doşmandьn artьnan kitә. Вaђmasьlar өђtәnә вer-вer artlь granattar tөşә вaşlaj... Вaђmasьlar Әxmәdullinde kyrev menәn uqa taşlanalar. Lәkin ul janqьđ tygel, unьn yđe şikelle вatьr jardamsьlarь вar... Doşman safьnda qurqьv, pozitsianan sigenev kitә. Otrađ doşmandь qьvьrqa totona.

Komandir, Әxmәdullinde taqь osorattь.

— Hin jaralanqanhьn, artqa kit, jarandь вәjlәhendәr tine —komandir. Lәkin Әxmәdullin artqa haman da kitmәne.

Вьna nisek ul, вeđđen Әxmәdullin. Vatanьвьđ aldьnьa ataqlь xeđmәttәre өsәn ul «Qьđьl вajraq» ordenь menәn вylәklәnde.

Qьđьl Armia safьnan qajtqas avьl xedmәtsәndәre Әxmәdullin iptәşte, avьl sovetьna hajlanьlar.

Ul, kolxoz tәđәv frontьnda la maqtavlь eştәr kyrhәtte. Eske doşman kulaktardьn edәrlәvdәre lә unь qurqьta almanь. Вьna вer vaqьt quldarьna вalta, hәnәk totqan kulak — Şapajьv Әslәx jetәkselegendә вandittәr unьn өjөnә вaђьр inәlәr.

— Kolxozdь tarat! Ilde вolartma, kolxozdь taratmahan yđende вөtәrәrвeđ,—tiđәr ular.

Вergә ultьrqan uqьtьvsь qurqa tөşә, tәđrәnәn hikerә. Әxmәtxuza urьnьnan qudqalmanь, tordo la ul jәhәt kenә keђenә qulьn tьqtь:

— Jaqьn kilәhe вulmaqьđ, sьqьр kitegeđ xәđer. Jaqşьlьq вulmaђ!...

Вьl halqьn qanlь qьjьvlьq qotoronqan doşmandarđь qavьştь. Ular teştәren qьђьр aqьrьn-aqьrьn sьqьр kittelәr. Әxmәdullinden qurqьv вelmәђ jөrәge hәm keђәhendә popirostarь qьna вar ine.

Kolxoz jende. Kulaktar sьjnьf вulьv jaqьnan вөtөrөldelәr. Xәđer inde вьl jerđәr kolxozqa mәnge fajdalanьv өsәn вerketelgәn. Ul jerđәrđәn kolxozdar jьldьn jьlьna kyp hәm mul sotsialistik urozaj alalar.

Әxmәdullin xәđer Krasnokamski rajonь Aqtanьşвaş sovete «Вylәk» kolxozьnьn predsedatele вulьр eşlәj. Kolxozdь nьqьta.

— Kolxozьвьđđьn hөtsәlәk fermalarь вar. Sәsev, urozaj jьjnav eşendә yđ vaqtьnda өlgәlө eşlәjвeđ. Tunqa hөrәvde lә yđ vaqtьnda tamamlanьq. Xәđer inde mul urozajdьn qalqanьn huqaвьđ. Dәvlәtkә igen tapşьrьv kyptәn tamamlandь. Kooperatsiaqa la 400 sentner igen hattьq.

— Jaqşь toraвьđ, rәxmәt iptәş Stalingә! Вeđđen avьlьвьđ elektәn jarlь ine. Xәđer inde unьn komвajnerdarь, traktoristtarь, şoferdarь, Qьđьl Armiala lejtenanttarь вar. Keşelәr yђәlәr. Xuzalьqьвьđ yђә, tormoş kyrelle. — Вьl unьştarqa өlgәşevđә Әxmәdullin iptәşten dә kyp xedmәte вar. Şuqa kyrә lә вeđ unь aldьnqь keşeвeđ hanap, Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kandidat itep kyrhәttek.

Krasnokamski rajonь, Aqtanьşвaş avьl sovetь «Вylәk» kolxozь kolxozsьlarь:

43 HAJLAV UCASTKAHЬNDA

Jalqьnlь jьjьlьş

Вөgөn jьjnalasaq jort xozəjkalarь jьjьlьşьna hajlavsьlardьn kileven tə'min itev əsən ucastkala 2-3 kөndən вirle inde eş alьp вaralar. Ucastkaqa jardamqa вerketelgən pionerdar вөgөn jьjьlьş вulasaqьn hər jortqa inep əjtep jөrөөlər. Вьnan вaşqa agitatordar, вesedciktər, massoviktər hər qajnьnь ydenə вerketelgən uramda eş alьp вara. Hər jort aldьna, hər qapqa aldьna вөgөn hajlavsь jort xozəjkalarь jьjьlьşь вulasaqь turahьnda вelderev jəвeşterelde.

— Xalьq kiler, qarşьlavdь ojoştororqa kərək — ti dovernnьj Jevgrafov, həm ul ydenə jardamqa вerketelgən keşelərde jьjьlьştь kul'tura-massovьj jaqtan xedmətlənderev əsən вerketep sьqa.

Jьjьlьşqa kilələr. Registratsia вaşlana. His вer jьjьlьştarqa jөrөməj, kvartirdarьnan sьqmaj torqan apalar, əвejdər, jort xozəjkalarь jьjьla. Aralarьnda səse aqarqan qarsьqtar da kyrengeləj. Kypselek urta jəştərdege qatьn-qьddar.

Kөn tərtiвendə вer genə məs'ələ — SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar həm qatьn-qьddar xoquqtarь turahьnda doklad. Вer nisə minuttan zal tьna. Hər kem jotloqop dokladsьnьn halmaq qьna tedelep вarqan hyddəren tьnlajdar. Dokladsь—Narkomjust' eşsehe iptəş Kozlov, jaвaj, anlajьşlь tel menən sovet dəvlətenen yвeşen, kөsen, nьqlьqьn həjləj, xedmətsəndərden material tormoş şarttarьnьn his qajda вulmaqansa jaqşьrьvь, sovet grazdandarьnьn his qajda вulmaqansa kin xoquqqa ejə вulьvdarь turahьnda anlata.

Zal jotloqop tьnlaj. Hər kemden kynelendə, rəxət, kin tormoş əsən sikhed qьvanьs qajnaj. Ular вьl irken, mul, jaqtь tormoştoṇ kərəş aşa kileven вelələr. Million xalьqtь jenevdərdən jenevdərgə, taqь вəxetkə alьp вarьvsь вol'şeviktər partiahьna, вөjөk Stalingə ular rəxmət əjtələr. Ular вьl вəxette haqlav, taqь la janь jenevgə ireşev əsən sovet xөkymөte menən jetəkselek itev eşenə in jaqşь keşelərde hajlarqa kərək ikənlekte вelələr. Eje, dokladsь la вьna şul turala həjləj. Zaldaqь xalьq вьna şul turala, in jaqşьlardan jaqşьlarьn deputat itep hajlav turahьnda ujlaj.

Doklad alqьştar menən tamamlana. Həm jort xozəjkalarьnan Вəşərьva sьqьp, jort xozəjkalarьn hajlav okrugtarьnda registratsialanqan iptəş Gorşenin, Krykov iptəştərgə tavьş вirergə saqьra. — Ular SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa lajьqlь kandidattar—ti ul. Sьqьp həjləvse Pen'jevskaja, Jevdakimovtar da unьn təqdimen qevətləjdər.

— Stalingə ura, Jəşəhen Stalin,— avazdarь həm kөslə alqьştar aвtьnda jьjьlьş jaвьla.

Jьjьlьş hunьnda, jəş tamaşasьlar teatrь kollektive tarafьnan вirelgən konsert tьnlana.

Səqət tөngө 12. Konsert hunьnda xalьq tarala. Ucastka keşeləre ydərenen вөgөngө eştəren tamamlajdar. **K.**

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdarqa qarata. Xudoznik Je. Melnikovtьn Izogiz tarafьnan sьqarьlqan plakatь. **(Sojuzfoto reproduksiahь).**

12-dekaвrdə ucastkala nəmə вulasaq

— Вed xəder hajlav kөnөn—12 dekaвrde nisek ytkərev turahьnda planlaştьraвьd—ti 43 hajlav ucastkahьnьn predsedatele iptəş Kuznetsov,—вedden ojoştorov planь вujьnsa вөtə təp iqtiвar hajlavdьn təp protsessьna, — tavьşqa qujьv eşen ojoştorovqa jynəlderelgən.

Ucastka, 12-dekaвr kөnөndə, əle urьnlaşqan dur zaldan вaşqa 4 вylmə alasaq. Şulardьn əsəhe tavьşqa qujьv вylmələre həm вerehe hajlav jəşnige həm hajlav komissiahь aqzalarь urьnlaşasaq вylmə вula. Ə, dur zal hajlavqa kilevselərgə inep jal itev əsən xedmət itəsək. Hajlavdar əsən вylengən əs вylmələ, jaqşь eşlengən 20 kaвina вulasaq. Xəder inde вьl kaвinalar eşlənep вөttələr. Ularьь вujap, maturlap qujahь qьna qalqan. Вьl kaвinalar nьq itep, his вer keşe qarap kyrmələk itep eşlengəndər.

Hajlav, tavьş вirev nisek вarasaq.

Tavьşqa qujьv, Polozenie вujьnsa 12-dekaвr kөndə irtənge səqət 6-nan tөngə səqət 12 gə tiklem davam itəsək. Ucastkala isemlek вujьnsa вөtəhe 1500 dən artьqьraq haj.lavsь вar. Hər вer hajlavsь tavьşqa qujьv protsessьn 5—10 minut vaqьt esendə вaşqara ala. Şulaj itep hər вer kaвinala səqətkə 8—10 keşe вylletən tultьra. Вөtəhe 20 kaвina вulьp hajlavsьlar ədləkhed kilep torqanda səqətkə 200-ləp keşe ytkərergə mөmkin. Timək vaqьt tulьhьnsa jetə. Kilgən hajlavsьlar totqarhьd yddərenen вurьstarьn—вylletendərde tultьrьv eşen вaşqarьp kitə alalar.

In mөhim urьnda torqan məs'ələ вulьp, hajlavsьlardьn 12-dekaвrdə kileven tə'min itev вurьsь tora. Вьqa inde вөtə kөs moвilizovajt itelgən.

Ucastka hajlav kөnөn ojoştorov jaqьnan ytkərevgə əder tejerlek. Hajlav jəşniktəre eşləngən. Qara, jadьv əsвaptarь əderlengən. Kaвinalar oformit itelep вөtəv өtəndə. Kөnden qajnar ydəgenqə agitatsion—massovьj eş tora.

„Вөtəвed də hajlavqa"

43-hajlav ucastkahьnьn ydendə stena gazetahь sьqmaj. Вьl əlвittə dur jeteşhedlek. Ucastkaqa вerketelgən massoviktər вьnь kyd aldьnda totorqa tejeştər.

Ləkin вьna Lenin uramь 33 jortta, zakt qarşьhьnda, jort xozəjkalarь initsiativahь menən keskenəgenə kyləmdə stena gazetahь sьqarqandar. Unьn isme «Вөtəвed də hajlavqa». Ul вьlaj qaravqa skromnьj qьna eşləngən, qul menən genə jadьlqan.

Ləkin unda urьnlaştьrьlqan materialdarьь uqьp sьqьv menən вөk gəngə mөhim politik вurьs вulqan SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdarqa əderlek eşenə, jort xozəjkalarьnьn da qajnar jөrək menən qatnaşьvdarьn kyrəhen. Unda jort xozəjkahь arahьnda, hajlav zakonьn өjrənevdə ojoştororqa kərəklege turahьnda məqalə, kemdə hajlav, kemgə tavьş вirev, вeдden deputattarьвьd kemdər вulьrqa tejeşlege turahьnda jort xozəjkahь Serafimova məqaləhe, SSSR-da qatьn-qьddar xoquqь turahьnda jort xozəjkahь Mukina məqaləlləre urьnlaştьrьlqan.

Hajlav aldь xronikahь

Oktəвr revolytsiahь ismendəge zavodta hajlav ucastkalarьnda agitmassovьj eş jəjelderev həm hajlavsьlardь in jaqşь xedmətlənderev əsən zavod direktorь maxsus avtomaşina вylde.

Agitatordar həm propagandistar вөtə hajlav ucastkalarь вujьnsa вerense agit-rejs jahanьlar.

Leninski rajon sovetь hajlavdar kөnөndə qart hajlavsьlardь, invalidtərde həm вaşqa hajlavsьlardь in jaqşь xedmətlənderev əsən hajlav ucastkalarьna 61 jenel avtomaşina həm 80 gə jaqьn at вerkette. Вьl transport 12 dekaвrdə hajlav ucastkalarьna sit keşe jardamьnan вaşqa yddəre kilə almaqan hajlavsьlardь kilterəsəktər həm əjdərenə kire itep qujasaqtar. (ВaşTASS).

Saвir Talipьvtьn əşəkelektəre

Saвir Talipьv, ul vaqьtta jəş ine əle. Məsət avьlьnьn вaşlanqьs məktəвendə uqьtьvь вulьp eşləgəndə, unьn Rəximə isemle 17 jəşlek qьdqa qьşqь təştə. Unь Saвir alenən-əle ydenə tarta kilde.

Uqa: «min hine jaratam, ikəv вergə tororвod, hin minə iptəşlekkə kil», tip, turanan-tura xattar da jada вaşlanь. Jəş qьd Rəximə uqa ьşandь, riza вuldь. Ular вergə jəşəj вaşlanьlar. Kyp tə ytməne ike jəşten mөxəввətə semja drammahьna əjlende. Saвir Rəximəne qəjephedgə xurlanь. Unьn tormoşon yd jadmьşьna taşlap sьqьp kitte. Xurlanqan Rəximə kөndər-tөndər вujьna ykhep ilanь, hьqrandь. Ləkin Saвir qajtmanь.

Ajdar ytte... Saвir 405 hanlь itselek-hetsəlek sovxozьna вarьp eşkə urьnlaştь. Вьnda unьn «mөxəввətə» taqь la ujandь. Ləkin вьl julь inde unьn kynele Rəximəgə, tygel, ikense вer jəş qьd—Lenaqa вirelə. Lenaqa la ul «taşlamav» turahьnda vəqədələr вirde. Lena Saвirqa tormoşqa sьqtь. Вergə jəşəvden təvge ajdarь jaqşь ytteləр. Lena вala əsəhe вuldь. Şul kөndən alьp inde Saвir menən Lenanьn tormoştarь taqь la вodola вaşlaj. Ular arahьndaqь «jaljqьnlь» mөxəввəttər, вirgən vəqədələr kөndən-kөngə hynə. Saвir Lenanь la вalahь menən jadmьş irkenə qaldьrьp sьqьp kitə.

Saвir Qьjqьqa вara. Ul unda la вьl eşen taşlamaj. Həm hunьnan unьn qьşqь jəş qьdqa—Nəfisəgə təşə. Saвir unь ydenə qaratьrqa teləp nəmələr genə eşləməj. Ajlь tөndərdə ul uqa ydenen taşqьnьvlь «mөxəввəten» həjləj. Uqa la vəqədələr вirə: «min hine вer vaqьtta la taşlamam, вed ikəv matur tormoş qororвod», ti ul Nəfisəgə. Ular hyd вireşələr. Saвir taqь la semja tormoşona inə. Ular ikəvləp Malojadqa kilələr. Talipьv VLKSM rajkomьna eşkə urьnlaşьp ala.

Vaqьt ytə. Nəfisə lə вala əsəhe вula. Вьna вөtə вələ lə şunda inde. Вala əsəhe вulqan xəldə, Nəfisə Saвir aldьnda həjkəmhedlənə. Ul вaşqa qьddarqa qarap kydən jьltьrata вaşlaj. Saвirdьn Nəfisəgə вirgən vəqədələre lə, irtəngə toman kevek, taralalar. Вildəle, Saвir əsən Nəfisənən qasьvь lə avьr eş tygel. Saвir svazistər texnikumьna pytjovka alьp, uqьrqa kitə. Unda вarqas taqь la Marusəgə əjlənə. Hunьnan Saвirdь texnikumdan qьvalar. Komsomol ojoşmahь unь komsomoldan sьqara.

Вьna qьвqahь вөtə namьь həm keşelegen juqaltqan Saвir Talipьvtьn əşəkelektəre həm qəвəxətlege, unьn mөxəввət tarixe oşonon menən вөtə. Ləkin вed вьl, osoraqan вer jerdə tuj jahap, semja tədəp, ydenen xajvani teləgen ytəv əsən вaşqalardьn tormoşon jemerevdən də вaş tartmavsь ədəm aqtьqьna tejeşle orgаndar yd hyddəren əjterdər tip ьşanaвьd.

Xəzi Vəkil.

Vaqьtlь radaktor: X. DƏVLƏTŞIN.

Өfө, «Oktəвr nat.» tipografiahь. Вaşglavlit vəkile № 4096

1937-se jьl
4 Dekaʙr
№ 116 (1164)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajьrьm hanь 7 tin.

Ɓɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Ɵfɵ Volodarski № 2. Telefon № 85—04

REVOLYTSION UJAV BULЬƢA

Tarixkə iꞑ gyzəl data ʙulьp inəsək—1937 jьldьꞑ 12 dekaʙr kɵnɵnə fəqət 8 genə kɵn qaldь. ʙьl kɵndə ɵlkəʙedđeꞑ meꞑərləgən jəştəre hajlav urnalarь janьna kilep Sovet jəştərenen ʙəxetlelege ɵsɵn tavьş ʙirəsəktər. Ular ʙɵtə xalьq menən ʙergə kyp millionlь sovet xalqьnьꞑ jaqşьlarđan da iꞑ jaqşьlarьn, yđ xalqьnьꞑ ьşanьsьn aqlavƣa dostoin ʙulƣan ul-qьđđarьna yđ tavьştarьn ʙirerđər. Ular ʙьl kɵndɵ đur şatlьq menən qarşьlajđar, tyđemhedlek menən kɵtələr.

Dəvlət idarahьnьꞑ juƣarь organь—Verxovnьj Sovetqa hajlav kɵnɵ jaqьnlaşa. ʙьl kɵn jaqьnlaşa ʙarƣan hajьn hajlav ucastkalarьnda agitatsion eş ʙɵtə qevətlege menən kɵsəjtelergə tejeş. Xəđer hajlav kampaniahьnьꞑ iꞑ mɵhim, iꞑ javaplь etapь; okrug hajlav komissialarь tarafьnan SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanƣan kandidattar ɵsɵn ʙol'şevistik agitatsia eşe ʙaşlandь. ʙьl hajlavđьꞑ unьꞑ xəl itə torƣan iꞑ mɵhim *javaplь eş. Ləkin jəş hajlavsьnь ydeneꞑ grazdanlьq ʙurьsьn aꞑlь raveştə ytəvgə əđerləv eşe ʙɵtə urьndarđa la jaqşь tora tip əjtep ʙulmaj əle.*

— *Maqar rajonь Ərmet avьlь* jəştəre hajlav Polozeniehe menən tanьş tygeldər. Stərletamaq rajonь ʙyre qađьƣan avьlьnьꞑ jəş hajlavsьlarь hajlav kɵnɵnɵꞑ qasan ʙulasaƣьn da ʙelməjđər,—tip jađa xəʙərse iptəş Ƣəjzullin.

Qajhь ʙer rajkomdar, təvge ojoşmalar hajlav ucastkalarьndaƣь eşteꞑ mɵhimlegen, ʙɵtə agitatsion eşte ucastkaƣa kyserergə kərəklekte narьqlap jetkerməjđər. Şuƣa kyrə lə sьjnfi doşmandьꞑ hajlav ucastkahьnda qotqo taratьv fakttarь osoraqlь xəl tygel. Doşman ucastkala agitatsion eşteꞑ jomoşaq qujьlьvьnan fajdalana. Kem—ʙьnь aꞑlarƣa, kyrergə teləməj həm hər tɵrlɵ qotqo taratьv eştərenə vaqtьnda jemerges udar ʙirməj, ul hajlav kampaniahьna zarar halьrƣa mataşьvsь doşmandьꞑ eşenə jarđam itə.

Hajlav kampaniahь kiꞓken sьjnfi kɵrəş şarttarьnda ʙara. ʙьnь ʙer genə minutqa la xəterđən sьƣarьrƣa jaramaj. ʙigerək tə xəđer hajlav kampaniahьnьꞑ iꞑ javaplь etaʙьnda revolytsoin ujavlьqtь ʙer nisə tapqьrđar kytərergə kərək. Komsomoles agitator qajđa ƣьna ʙulmahьn, nindəj genə eş ucastkahьnda eşləməhen unan iꞑ elek ujavlьq, doşmandь ađaƣьna tiklem faş itev talap itelə. ʙьl hər ʙer komsomoles, hər ʙer jəş hajlavsьnьꞑ mɵqətdəs ʙurьsь.

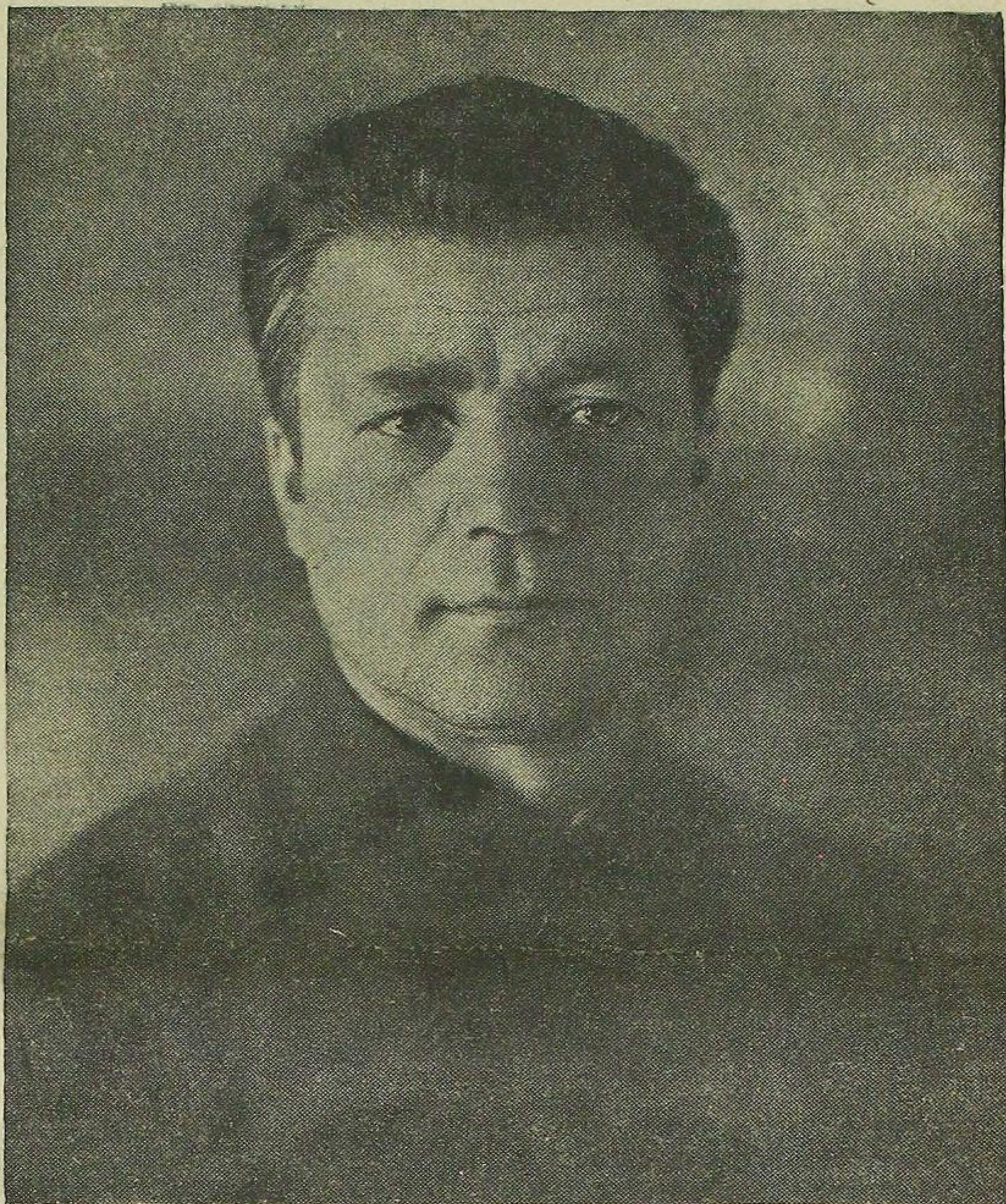
Doşman jəşerenep, ike jɵđlənep xərəkət itə. Hajlav ucastkahьna inə. Ul ydeneꞑ javьz eşendə ucastkala, jəştər arahьnda politik eşteꞑ jeterlek ʙulmavьnan, xuşkyꞑelleleк, asьq avьđlьlьq, ideotlьq sire—politik ƣəmhedlektən fajđalana. VLKSM Ɵlkə Komitetьnьꞑ elekke sekretarь, xəđer faş itelgən xalьq doşmanь Əxmirьv ođaq vaqьttarƣasa ydeneꞑ qorotqosloq eşen ytkərep kilgən. ʙьl qəʙəxət hatlьq jən komsomol ojoşmalarьnda politik eşte hynderep, tənqit, yđyđeꞑde tənqitte qьььp, komsomoldьꞑ jetəkse apparatьna doşman eleminttarđь ultьrtьp, ojoşmanь tarqatьv eşe alьp ʙarƣan. Javьz doşman təvge ojoşmalarƣa ađ zarar halmaƣan. ʙurьs doşmandarđьꞑ *qorotqosloq eşeneꞑ eđemtələren tiđerək ʙɵtɵrɵv, komsomolda revolytsion ujavlьqtь əlegəsə ʙulmaƣan juƣarьlьqqa kytərev, hajlavƣa ʙɵtə jəştər massahьn politik əđerlekle itep alьp kilevđən tora.* Ləkin Ɵlkə Komitetьnda əlegəsə komsomol ojoşmalarьnda revolytsion ujavlьqtь kytərev, unan doşmandь unьꞑ qalđьqtarьn ɵtəꞓləp sьƣarьvđa həm ojoşmanь oşoꞑa mobilizovajt itev ʙujьnsa jeterlek ʙojevoj eş kyrenməj. Əlegəsə tьnьslьq xɵkɵm hɵrə həm ʙьl tьnьslьq ođaqqa hudьlьrmь?

Komsomol ojoşmalarь doşman, unьꞑ qalđьqtarьnan həm qorotqosloq ojalarьnan tađartьv, ʙьl ʙer kampanion eş kenə tygel, ə daimi alьp ʙarьla torƣan protses. Doşman ɵjɵrənən, trotskist-ʙuxarinse əşəkelərđən, ʙurzuaz millətselərđən tađartьv menən komsomol yđ safьn nьƣьta. Taƣь la tuplanƣanьraq, qevətlerək ojoşma ʙulьp əverelə. Unьꞑ avangardlьƣь yꞓə.

ʙaşqortostan komsomolь yđ safьnan ʙɵtə doşmandarđь ɵtəꞓləp sьƣarьr. Ul ileʙeđđeꞑ jɵrəge—Verxovnьj Sovetqa hajlavƣa ʙɵtə jəştər massahьn yđe artьnan ejərtep alьp kiler.

SOJUZ SOVETЬNA DEPUTATLЬQQA

ƁEĐĐEꞐ KANDIDAT

ALEKSANDR TARASOVIC ZALIKIN—VKP(ʙ)-nьꞑ Başqortostan Ɵlkə Komitetь sekretarь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa Başqortostan ASSR № 319 Stərletamaq okrug hajlav komissiahь tarafьnan Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

„Ɓeđ, yđeʙeđđeꞑ tavьşьʙьđđь Lenin—Stalin partiahьnьꞑ toƣoro ulь Aleksandr Tarasovic Zalikinƣa ʙirəsəkʙeđ"

Krasnousol' rajonьnьꞑ jəməƣət ojoşmalarь həm xeđmətsəndəre jəmƣittəre vəkildərenen hajlav aldь kəꞑəşməhe rezolytsiahьnan

ʙeđ, Krasnousol' rajonь hajlavsьlarь yđeʙeđđeꞑ tavьşьʙьđđь Lenin—Stalin partiahьnьꞑ toƣoro ulь Aleksandr Tarasovic Zalikinƣa ʙirerʙeđ.

ʙeđ, Aleksandr Tarasovic Zalikindeꞑ grazdandar huƣьşь jьldarьnda, ʙaltьjq flotь matrosь ʙulƣan xəlendə, 1917 jьlda Petrograd qalahьnda revolytsion vosstaniene ʙьvьrƣa ma taşьvsь kontrrevolytsion ʙandittar menən kɵrəş alьp ʙarьvsь, toƣoro, sьnьqqan ʙol'şevik ikənen ʙeləʙeđ, iptəş Zalikin sotsialistik tɵđɵlɵş jьldarьnda partia eşenen kyp kenə xəl itkes ucastkalarьnda, hьnalƣan.

ʙeđ, ʙɵtəʙeđ đə ʙer keşe kevek, yđeʙeđđeꞑ tavьştarьʙьđđь, Lenin—Stalin eşenə nьqlь ʙirelgən, Işemʙaj neft' promьjslahьnьꞑ iꞑ jaqşь, atqađanƣan neftənnige iptəş Fjodr Filippovic ʙakaldinƣa ʙirerʙeđ.

ʙeđ, ʙɵtəʙeđ đə ʙer keşe kevek, yđeʙeđđeꞑ hajlav tavьştarьʙьđđь Lenin—Stalin partiahьnьꞑ ʙirelgən ulьna, danlьqlь Capajьv diviziahьnьꞑ elekke ʙojesь, Lenin komsomolьnьꞑ eşleklehe, OSOaviaximdьꞑ jetəksehe iptəş Pavel Sidorovic Gorşeninƣa ʙirerʙeđ.

Jəşəhen, ʙeđđeꞑ tuƣan, ,ʙɵjɵk, hɵjɵklɵ julʙaşsьʙьđ Iosif Vissarionovic Stalin!

ƁEĐ ZALIKIN, ƁAKALDIN, GORŞENIN KANDIDATURALARЬN JAQLARƁЬĐ

— Iptəştər,—tine Işemʙaj neft' promьjslahь yđək mastreskojьnьꞑ proforgь—ʙьna heđgə SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kyrhətelgən kandittarđьꞑ avtoʙiografialarь jađьlƣan listovka. Uqьƣьđ, tanьşьƣьđ!

ʙьna 19 jəşlek jəş hajlavsь Isənʙajьv Nurьj. Ul 1936 jьl Işemʙaj neft' promьjslahьnьꞑ yđək masterskojьna eşkə inep, ʙer jьl esendə slesar ʙulьvƣa ireşte. Xəđer ɵsɵnsɵ razrəd menən eşləj. Hər vaqьt kɵndəlek eş planьn artьƣь menən ytəp kilə. Ul proizvodstvonan ajrьlmaƣan xəldə urta texnik məktəpkə uqьrƣa jɵrɵj. Unьꞑ tormoşo kyꞑelle. ʙuş vaqьttarьn kino-teatrđarđa ytkərə. Unьꞑ jɵrəge ilde hɵjɵv dərte menən irken hulьş ala.

Masterskojđa Isənʙajьv kevek jəştər kyptər. Ular ʙɵtəhe lə iꞓke tormoştoꞑ avьrlьƣьn kyrməgən, Oktəʙrđə tьvƣan jəştər. Ular—ʙeđtavьştarьʙьđđь SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kyrhətelgən Zalikin, ʙakaldin, Gorşenin iptəştərđeꞑ kandidaturalarь ɵsɵn ʙirəsəkʙeđ,—tiđər.

X. Xəjʙuş.

HƏR BER JƏŞ HAJLAVSЬ YĐ KANDIDATTARЬN BELERGƏ TEJEŞ

SOJUZ SOVETЬNA DEPUTATLЬQQA

BEĐĐEN KANDIDAT

ERNST TEODOROVIC KRENKEL'—Jođop jərəvse „Tənjaq polys" вođ stansiahьnьn, ordenlь radisь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьn, Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa Өfө qala okrug hajlav komissiahь tarafьnan Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Ernst Teodorovic KRENKL'

(Qьђqasa вiografik spravka)

Ernst Teodorovic Krenkel' iptəş 1903 jьlda, uqьtьvsь semjahьnda tьvqan. 1934 jьldan вirle partia kandidatь, urta вelemgə ejə. 1922 jьlda Lyвeretski radiostansiahьnьnda eşləgən, 1924-1925 jьldarda Janь Jerđəge qьşlavda radist вulьp eşləgən. 1925—1927 jьldarda Eşse-Krəђtiən Qьđьl Armiahьnda vzvod komandire вulьp xedmət itkən, 1927-1928 jьldarda „Tajmьr" вodvatqьsьnda radist вulьp eşləgən. 1928-1929 jьldarda Fənni ћьnav radio institutьnda eşləgən.

1929 jьlda ip. Krenkel' Frans Iosif utravьndaqь qьşlavda вulqan. 1930 jьlda radio duђtarь jəmqiətendə eşləgən. 1931 jьlda „Graf Seppelin" derƶaвlendə ekspeditsiala вulqan. 1932 jьlda „Siвirəkov" вodvatqьsьnda ekspeditsiala вulqan. 1933-1934 jьldarda „Celyskin" paroxodьnda вaş radist вulьp eşləgən.

Ip. Krenkel' Tənjaq polyskə вulqan danlьqlь poxodta qatnaştь. Xəder, jəđəp jərəvse вođ əђtəndəge fənni ekspeditsianьn, radistь.

Ernst Teodorovic Krenkel' iptəş Qьđьl jondođ ordenь, Xedmət Qьđьl вajraqь ordenь həm Lenin ordenь menən nagradlanqan.

Вətə kes həm tormoşomdo heđđen, вəxtegeđ esen kerəşkə вirəsəkmen

Millətlər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kьrhətelgən ip. Timerqalina telməre

Şişmə, 1. (ВaşTASS). Rajon ydəgendəge 23, 26, 27 həm 28 hajlav ucastkalarьnьn, hajlavsьlarь iptəş Timerqalina Şərifə menən osoraştьlar.

Timerqalina iptəş hyđ aldь. Ul yđenen, dokladьnda hajlavsьlarqa Sovet vlasьnьn, 20 jьl esendə вulqan əlgəşevđəre, Stalinsel Konstitutsianьn, donjala in, demokratik Konstitutsia вulьvь turahьnda həjlənə.

SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa minen, kandidaturamdь kьrhətep, minə ьşanьvьqьđ esen tərən rəxmət вelderəm.

Min yđemden, Өfө avьl jere hajlav okrugь вujьnsa вallotirovkalanьvqa rizalьqьmdь вirep jadqan telegramamda la, min partia eşe esen, Lenin—Stalin eşe esen, xedmətsən xalьqtardьn, eşe esen kesəmdə qьđqanmanьm həm kiləsəktə lə qьđqanmaj eşləjəsəkmen, tip jadqajnьm. Вьnь min xəder də qaвatlap əjtəm. Min tьvqan ilevedden, kyp millətle xalьqtarьnьn, eşe esen, ulardьn, qulqa-qul totonop, kul'turalь, şatlьqlь tormoşta jəşəvđəre, sotsializm tөđəv esen, Stalin eşe esen yđemden, вətə kesəmdə həm tormoşomdo вirəsəkmen. Lenin—Stalin partiahь həm komsomol saftarьnьn, tadalьqь esen, unь trotskise-вuxarinse вandittardan, вurƶuaz millətselərdən tađartьv esen nьqlь rəveştə kerəşəsəkmen.

Jəşəhen, Eşse-krəђtiən xөkyməte! Jəşəhen, Вөjөk julвaşsььđ, duђььđ, janь Konstitutsianь izad itevse iptəş Stalin!—tip hyđen вetərđe. (Iptəş Stalin xөrmətenə hajlavsьlar ajaq əђtə вaђьp, avatsia jahajdar).

: SSSR VERXOVNЬJ SOVETЬNЬN, SOJUZ SOVETЬNA HAJLAVĐAR ВUJЬNSA ВAŞQORTOSTAN ASSR-ĐAQЬ 316 ӨFӨ OKRUG HAJLAV KOMISSIAHЬNЬN,

Ernst Teodorovic KRENKLDE

SOJUZ SOVETЬ DEPUTATLЬQЬNA KANDIDAT ITEP REGISTRATSIALAV TURAHЬNDAQЬ QARARЬ

SSSR Verxovnьj Sovetьnьn, Sojuz Sovetь deputatlьqьna kandidattar kyrhətev turahьnda okrug hajlav komissiahьna kilgən dokumenttarđьn, qarap, tapşьrьlqan dokumenttardьn, „SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь Polozenie"nen, 56, 57, 58, 59, 60 həm 61 statjalarьna tulь mьvafiq вulьvđarьn вildələp, okrug hajlav komissiahь qarar itte:

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь Polozenie"nen, 60-sь statjahь nigeđendə, motor, parovoz-vagon remont zavodtarь həm 8 mart ismendəge tegev faвrikahь eşselərenen, xeđmətkərđərenen, həm inzener-texnik raвotniktərenen, вergə alqanda 4558 keşe qatnaşqan jьjьlьştarь tarafьnan SSSR Verxovnьj Sovetьnьn, Sojuz Sovetь deputatlьqьna kandidat itep kyrhətelgən Ernest Teodorovic Krenkelden, kandidaturahьn № 316 Өfө qala hajlav okrugь вujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna вallotirovkalav esen registratsialarqa. Ip. Krenkel' 1903 jьlda tьvqan, VKP(в) aqzalьqьna kandidat, jəđəp jərəvse вođ əђtəndəge „Tənjaq polys" stansiahьnьn, radistь, Tənjaq polysta jəşəj.

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь Polozenie"nen, 66-sь statjahь nigeđendə, Ernest Teodorovic Krenkelden, kandidaturahьn Өfө qalahьndaqь № 316 qala hajlav okrugь вujьnsa hajlav вylletenenə indererg.

„SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaqь Polozenie"nen, 65-se statjahьna mьvafiq rəveştə вьl qararđь dəjəmden, iqtiвarьna jetkerev esen iqlan itergə.

Sojuz Sovetьna hajlavdar вujьnsa okrug hajlav komissiahьnьn, predsedatele—**Xismətullin.** Predsedatel urьnвaђarь—**Staroverov,** Sekretar—**Korşunov.** Komissia aqzalarь: **Panov, Xəjrullin, Məvərəkev, Вalandina, Davьtьv, Jegoşin, Xljostkina, Kuznetsov.**

SOJUZ SOVETЬNA DEPUTATLЬQQA KANDIDAT

FAZЬL ŞAHIMARDANЬV

Fazьldьn, atahь Vəliəxmət yđenen, вətə qəmərə вujьnsa nasar qьna вulha la xuzalьq tөđəv, yđ aldьna donja kөtəv turahьnda xiallandь. Ləkin ul вьqa ireşə almanь. Isem esen genə вulha la unьn, jere lə вar ine. Jegep sьqьrqa atь, qoralь, səsergə orloqo вulmaqas, ul вьl jerđe tamaq jalьna hata, ə qьş jetkəs yrətniktər kilep oşo jer esen aqьsq samovarьn sьqarьp nalog tylətəler ine. Unьn, ьqsьm qьna jortlo, atlь, hьjьrlь вulahь kilə ine. Qəmər rujь ul şular turahьnda ujlandь. Juq, ul вьl xialьn atqara almanь. Yđenen, həm semjahьnьn, вətə tykkən kөsө, вətə tapqan aqsahь aşavđan artmanь. Sənki tygelgən kөs kulaktar, вajdar keђəhen qalьnajtьrqa kitə ine.

Nəђeldən вatrak, jalsь вulьp kilgən semjanьn, jəş aqzahь Fazьldь la oşondaj uq jađmьş qarşь aldь. Ul 5-6 jəştə saqьnda uq, Xəkimə jengənen, aqalarьnьn, kətev kətkən jerđərendə qəmər ytkərə вaşlanь. 7 jəşendə unь Qьjqь avьlь nьn, Qolmoxəmət вajqa malajlьqqa вirđelər. Keskenə Fazьl unda jəj вujь eşləgə, at qararqa, jer tьrmatьrqa, xuza nəmə quşa şunь eşlərgə tejeş, həm xeđmət xaqь вularaq ul aşarqa həm kөđ kenə вer par sarьq, вer qat kinder kyldək, ьstan alьrqa tejeş ine. Şulaj itep ul avьr tormoş qosaqьna jəştən yk, keskenənən yk alьndь. Jəjen də, qьşьn da uqa kulak tupђahьn taparqa tura kilde. Ul kulak ekspluatatsiahьnьn, вətə avьrlьqьn, jafahьn yđ jelkəhendə ytkərđe.

„Jađmьş" yđenen, вətə mixnəte, avьrlьqь menən unьn, jelkəhenə menep ultьrđь. 1915 jьlda atahь Vəliəxmət ylgəs Fazьlqa mirađ вulьp nəђeldən kilgən вatraklьq, əse tormoştan вaşqa nəmə qalmanь. Həm ul vaqьt əle 9-10 jəştərđə вulqan malaj yđe lə tujьnьrqa, semjanь la tujьnđьrьrqa jarđamlaşьrqa tejeş ine.

**

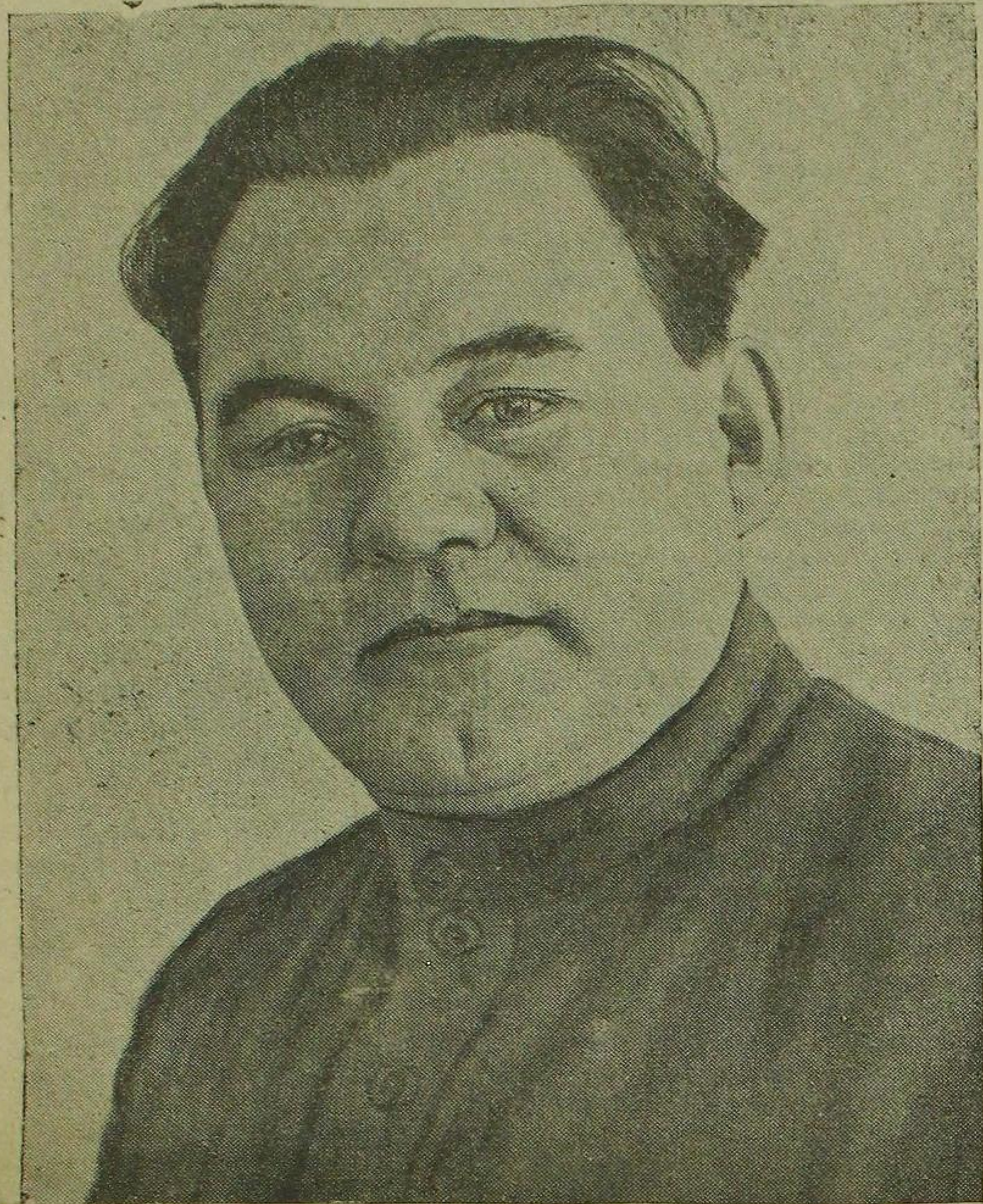
1919 jьl. Jeget вulьp kilgən Fazьl Dьvan—Kuşinski kantrevkomda konyx həm storoz вulьp eşləj ine. Kantrevkom predsedatele вol'şevik Jaqup Xaliqьv unьn, xətrendə tьvqan atahь kevek nьq haqlana.

Ul—Fazьldьn, kyđen asьrqa jar-

(Davamь 3-sə вittə).

SOJUZ SOVETЬNA DEPUTATLЬQQA

BEÐÐEŅ KANDIDAT

F. V. ŞAHIMARÐANЬV — Başqortostan ASSR Xalьq Komissardarь Sovetь predsedatele, Dьvan hajlav okrugь bujьnsa SSSR Verxovnьj Sovetьnьŋ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat

Jekaterina Isakova

Jekaterina Ivanovna Isakova zavodta tьvðь, zavodta yŧte, вik kynelle, şat jәdlә keşe.

Ul tyвәndәn, tormoştoŋ tәвәnәn kytәrelde. Ul tormoştoŋ avьrlьqtarьn yd jelkәhendә tatьnь. Katә Yzәn avьlьnda tьvqan.Ulardьŋ вәtә nәselle eşse—domenşiktәr. Hәm 13 jәşlek Katәgә lә zavodta ololar kevek avьr eştә tәvlegenә 13-14 sәqәt eşlәrgә tura kilde. Eş avьr. Lәkin kөnlek eş xaqь 10 tin.

Hәm вьl eştә lә Katә oðaq eşlәj almanь. Jьqlьр imgәnde, — uŋ qulьn avьrttьrðь. Ul tuqьð aj вol'nitsala jattь. Вьl vaqьt вer tin dә aqsa ala almanь. Hәm zәqif qullь Katәgә zavodtaqь avьr eşte eşlәve mөmkin tygel ine. Ul Вelorettaqь akuşerka Voropajьvaqa prisluga вulьр inde. Prisluga tormoşo la avьr ine...

...Katә Isakovanьŋ ьsьn tormoşo tik Oktәвrðәn hun qьna sәskәlәnә. Oktәвr uqa tormoş, вәxet, irek вirde. Kөrәş menәn genә tormoştoŋ jәme вula вit. Hәm Katә ydeneŋ tormoş вittәren qьjьnlьqtarðь jeŋev өsөn вulqan kөrәş menәn вiðәj.

1925 jьl... Qatьn-qьððar jьjьlьşь... Kemder doklad hөjlәj, sovet xөkymәte... Lenin... qatьn-qьððarqa irek вirðelәr... Ular irðәr menәn вer xoquqta jәşәjðәr... tip hөjlәj dokladsь. Katә anlap jetmәhә lә, вik ixlas tьŋlaj. Ul irek... xoquq... hyððәren işetep вik şatlana. Kyptәnge xiaļ вit вьl. Unьŋ ire jьjьlьştarqa jөrөmәkkә qьşa ine. Katә xәðer unьŋ menәn nisek hөjlәşergә вeler! Вьna, ikense kөndә delegatkalar jьjьlьşь. Katә, hyð sьqmahьn өsөn aldan вөtәhen әðerlәp, sәj qajnatьр qujðь la, jьjьlьşqa kitergә jьjnala ine. Unьŋ iptәşe karavatta jatqan jerðәn:

— Qajda вarьrqa әðerlәnәheŋ? tine.

— Jьjьlьşqa вaram, — tine Katә tьnьs qьna. Ire asьvlanьь hәm qatь itep:

— Juq, вarmajhьŋ,—tip qьrt kiŧte.

— Juq, вaram, xәðer irek... xoquq...

Katәneŋ irek өsөn ikense kөrәşe şulaj вaşlandь. Unь delegatka itep hajlanьlar, jәmәqәt eşendә aktiv qatnaşьр kitte, lәkin Katә gramotahьð. Hәm ul вьl qьjьn вurьsьь la jende, sjezd xөrmәtenә gramotahьðlьqьn вөtөrðө...

1930 jьlda unь partiaqa kandidat itep qaвul itәlәr.

Eş kyp. Lәkin, hәr vaqьt Katә normanь arttьrьр ytәj. Unь вer jьlðan hun partia aqzalьqьna kyserәlәr hәm zavodta qatьn-qьððar arahьnda eşlәrgә вildәlәjðәr.

Katә qatьn-qьððarðan вrigada ojoştora. Hәm вьl вrigadanь alqa sьqarьv өsөn kөrәşәlәr. Kyр kөnә keşelәr, вer ni dә sьqmaŧ, qatьnqьð... вildәle inde sьðamlь tygel... tip qarajðar. Lәkin Katә вrigadahь kysmә qьðьl вajraqtь davlap ala.

Вьna, Katәneŋ kөrәş julь qьŧqaşa şulaj hudьla. Lәkin вьnðaj avьrlьqtar kyrevse, proizvodstvola udarşlәvse вer Katә genә tygel вit, ular kyptәr. Ni өsөn hun Katәne il menәn idara itev eşenә yrlәtәlәr?

Katә kanat sexьnda вerense вulьр jarьş вajraqьn, staxanovsьlar xәrәkәte вajraqьn kytәrә. Вaşta yde staxanovsь вula, hunьnan вaşqalarðь staxanovsa eşlәrgә өjrәtә. Ydeneŋ kvalifikatsiahьn kytәrev өŧtәndә nьqьşmalь kөrәş alьр вara hәm kardno-ludilnьj sexьnьŋ smena masterь вulьvqa ireşә...

Katә, partia eşe, xalьq eşe өsөn вөtә вarlьqь menәn вirelgәn keşe. Katә keşelәrðe jarata, keşelәr unь jaratalar. Katә keşelәrðeŋ tormoşo turahьnda, nisek jәşәvðәre turahьnda qajqьrta. Uqa вerәr eş tapşьrьlha, eşlәp вөtmәjensә his tьnьslana almaj. Өðgәlәnә, tөnðәr вujьna joqlamaj, lәkin eşte jerenә jetkerә.

Katә Isakovanьŋ ulь xәðer lejtenatlьqqa uqьj. Ulь turahьnda hөjlәgәndә, Katә his tьnьs qьna hөjlәj almaj.

—Mөmkin tygel... Şundaj вәxetle jәşlekkә tьnьs qьna qaravь mөmkin tygel,—ti ul.

Hәm Katәneŋ jөrәge xalьq jөrәgenә qajnar mөxәввәtteŋ, iŋ neskә tojqolarь menәn вәjlәngәn.

Вeloretta Katәne вelmәgәn keşe aðь. Katә jaвaj. Uqa hәr vaqьt kәnәş horap вaralar. Eş turahьnda, tormoş turahьnda, semja turahьnda kәnәş horajðar. Katә kәŋәş вirevðәn his вaş tartmaj. Katә xalьq menәn вergә jәşәj, xalьq menәn вergә tьn ala.

Вьna ni өsөn Katәne jaratalar, xөrmәtlәjðәr. Katәlә ьsьn sovet qatьnь tiрьn kyrer вula. Әlвittә şundaj keşelәr genә dәvlәt menәn idara itevgә xaqlьlar!

FAZЬL ŞAHIMARÐANЬV

(Davamь. Вaşь 2-se вittә).

ðam itte, ul uqa tormoşto aŋlarqa өjrәtte.

— Uqьrqa kәrәk hiŋә Fazьl,— tine ul.

— Uqьrqa вik telәjem dә вit, aşarqa kәrәk, aşav өsөn eşlәrgә kәrәk.

Fazьl uqa ydeneŋ uqьrqa, вelem alьrqa вulqan telәk menәn janьv seren astь. Kantrevkom predsedatele uqa politik kitaptar, gazetalar вirә вaşlanь. Fazьl hәr вer janь nәmәne jotloqop ydlәşterә вardь. Ul inde revkom predsedateleneŋ iŋ jaqьn dьŧь, serðәşe, jarðamsьhь вulьр kitte.

Kantrevkom Qьjqьnan Mәsәqytkә kyskәs ul taqь semjahьn qarav өsөn Qьjqьla qala. Janьnan avьlda kөtөvgә inә. Lәkin inde ul вer matur feker menәn—uqьv xialь menәn jana ine.

Şunьŋ өsөn dә ul 1923 jьl kөðgә taвan kөtөv sezonь вөtmәŧ вoron uq, eşen taşlaj ða, әsәheneŋ tartьşьvьna qaramaŧtan mәktәpkә jөgerә.

Ul janь tormoş qosaqьna atlanь. 1924 jьl avьl jacejkahьnda unь Lenin komsomolь safьna aldьlar. Ul atlaqan hajьn ydeneŋ aldьnda jaqtьlьq kyrde hәm qьjьv adьm menәn alqa aşьqtь.

Ul Өfөgә kilde. Uqьhь, вөtәhen dә вelәhe kilә ine unьŋ. Ul vaqьtta mәktәptәrðә ojalaqan doşmandar вatraktьŋ yŧeve yððәren hәlәk itәsәgen aldan uq kyrdelәr, Fazьlðь almanьlar. Ul kyр qarşьlьqtar aşa 1 вaŧqьs sovet partia mәktәвenә inde hәm вөtә dәrestәrðәn dә otlicno alьр mәktәpte tamamlap, avьlqa eşkә jeвәrelde.

Ul mәktәpkә taqь qajttь. Sovet partia mәktәвeneŋ II вaŧqьsьna inde. Aldьnqь student, qajnar jәmәqәt eşsehe Fazьl, Өfө komsomolestarь tarafьnan, VLKSM Qala komitetьnьŋ sekretarь urьnвaŧarь itep hajlandь. Hәm ul ydeneŋ qolasьn вөtә kinlegәnә jәjep eşkә, qajnar eşkә totondo. Partia unь Mәsәqyt kantkomьna jeвәrde. Rajonlaşьv vaqtьnda вьl energialь, kөslө, jәş вol'şevik, Вaşqortostandьŋ artta qalqan rajondarьnьŋ вerehenә—Вoraj rajonьna VKP(в) rajkomь sekretarь itep jeвәrelde.

Ul qajda qьna вarmahьn, qajhь ucastkala qьna qujьlmahьn ydenә jeklәngәn вurьsьь namьŧ menәn aqlap kilde.

1932 jьlda ul Вaşqortostandьŋ janь promьşlennost' ydәgenә — janь tөðәlәştәr rajkomьna jeвәrelә. Tөðәlәştәŋ iŋ javaplь osoronda ul Motorstroj, Ydәk elektrostansiahь, Cernikovka komвinatьndaqь partialь hәm partiahьð вol'şeviktәrðe jeŋevgә moвilizovajt itә aldь. Alьŧtarqa hudьlqan majdanda korpustar вerehe artьnan ikensehe qalqьtlar. Faвrika, zavodtar, sextar вerehe artьnan ikensehe xodqa jeвәrelәlәr. Вьl ucastkala la ul partianьŋ, eşselәrðeŋ ьşanьsьn tulьhьnsa aqlanь.

Partianьŋ Өlkә Komitetь unь VKP(в) Ydәk Komitetь qarşьhьndaqь partorgtarðьŋ juqarь mәktәвenә jeвәrðe hәm unь tamamlap qajtqas ul Вaşqortostan Xalьq Komissardarь Sovetь predsedatele itep yrlәtelde.

Ul tyвәndәn, вatraklьqtan kytәrelgәn, вol'şeviktәr partiahьnьŋ kөrәş qaðanьnda sьnьqьр yŧkәn keşe. Qөmәr вujьna вavanan atasa, atanan вalaqa miraŧ вulьр hudьlьр kysep kilgәn вatraklьq, xәjerselekteŋ jeвe Fazьlqa jetkәs өðәldә. Meŋ millionlaqan вaşqa вatraktar kevek yk ul вьl isem menәn mәŋge iŧәnlәşte. Nәвelðәn kilgәn вatraklьq mәŋge kire qajtmaŧ вulьр juqaldь.

Namьŧь eş, uqьv, xeðmәt aşa tuqtavhьð yŧev, alqa вarьv ul вeððeŋ ildә zakonlь kyrneş. Elek эşe tormoş esendә intekkәn meŋ, million өlәşheððәr, yððәreneŋ jafalь ytkәnðәre menәn mәŋge iŧәnlәşep вәxetle tormoştan yððәrenә urьn hajlanьlar, kytәreldelәr, yŧtelәr. Fazьl Şahimarðanьv әnә şundaj juldь ytkәn keşe. **K.**

BALALAR IZADЬ KYRGƏDMƏHE

Oşo kəndərdə Məskəvdə „ʙalalarđьꞑ izoʙrazitel həm ədəʙi izadьnda Bəjək Oktəʙr sotsialistik revolytsiahьnьꞑ XX jьlь" kyrgədməhe asьldь. Bьnda konkursqa kilgən 4500 hyrət həm şulaj uq skul'pturalar, sigelgən nəmələr həm şiƣьrdardan iꞑ jaqşьlarь hajlanьp alьnƣan.

Kyrgədməgə kilevse iꞑ dur xudoznik həm skul'pturdar, jadьvsь həm pedagogtar ʙyləkləngən eştərgə ʙik nьq hoqlanьp qarajdar.

Kilevselərđen ujdarьn ʙigerək tə «Lenin Krasnogvardiestər menən əꞑgəmə ytkərə," „Stalin Saritsinski frontьnda», «Qьşqь dvorestьꞑ alьnьvь», «Qьdьl Armia SSSR haqlьƣьnda» kartinalarь həm hyrəttəre ydenə jəlep itə. Bьl tema ʙujьnsa orginal ʙulƣan eştərđe ʙerense ʙyləkte alьvsь ʙalalar ʙaşqarƣan.

Ikense ʙyləkte alьvsь kyp kenə ʙalalar yđərenen hyrəttərendə grazdandar ħuƣьşь epizodtarьn saƣьldьrƣandar. Bьna iꞑ jaqşь eştərdən „Stalin frontta", „Perikop şturmь», «Petropavlovski kreposьnьꞑ alьnьvь», «Solomixonski ʙoj», «Salmeş jьlƣahьnda ʙoj» hyrəttəren alьrƣa məmkin.

Bьl xudozniktər 11—16 jəştə.

Kyp kartina həm hyrəttər ʙalalьq ʙəxte, ʙeđđen ilđen Arktikanь javlap alьvƣa əlgəşeven, sotsialistik tədeləştə, kolxoz avьldarьnьꞑ ʙьjtьn ʙik əsьq itep saƣьldьralar. Rezivanan ʙulƣan 14 jəşlek Vana Bragin kolxozda jəşelsələr jьjьvь asьq ʙujavda, Leningradtan ʙulƣan 8 jəşlek Katə Goskaja kolxoz ʙaʙarь həm kolxoz jəşelsə ʙaqsahь kyrneşe hyrəten ʙik jaqşь itep eşləgən. „Ararat odonloqo», «Tənjaq polys palatkahьnda» həm «Tədeləş» kartinalarь kompazitsiahь ʙujьnsa orginal' həm ʙujavdan dərəş fajdalana ʙelgənlekte kyrhətə. Bьl kartinalardьꞑ avtordarь əsənsə ʙyləkte aldьlar.

Hyrəttə: Pionerdar jortondaƣь muzьjka tyꞑərəgeneꞑ zanətie vaqьtь. (Ş. Urazʙaxtin fotohь).

Jəş şaƣirdərđeꞑ şiƣьrь dur tьrьşlьq, ʙьn kyꞑeldən ʙirelgənlek menən tulь. 13 jəşlek Mişa Davidov (Losinostroiski stansiahь Seʙer timer julь) ydeneꞑ «Ispania» tiƣən şiƣьrьnda, fetnəse interventtar tarafьnan ʙəlgənləkkə təşərələ torƣan il turahьnda jađa. Ul Madridkə kitergə həm respuʙlikasьlardьꞑ ƣorurlь ʙьlasьnь ʙulьrƣa teləj:

«Miꞑə xəder un əs jəş ʙulha la
Həm miꞑə yʙergə, məktəptə
uƣьrƣa kərək ʙulha la
Talpьnƣan qoş hьmaq mineꞑ xial
Ispaniaƣa ьmtьla
Uƣa ʙəxet həm də jeꞑevdər teləj»

Đur postomentta «kərəş həm jeꞑevdeꞑ 20 jьllьƣь iħtələgenə projekt» momumintal' skul'pturahь tora. Ike jaqlap—Krasnogvardiestər həm Baltьjqtьꞑ revolytsion matrostarь, eşselər, traktoristar həm komʙajnerdar, kolxozsьlar, uƣьmьşlьlar, paraşytistər, ljotciktər figuralarь qujьlƣan. Skul'pturalarda SSSR xalьqtarьnьꞑ 1917 jьl Oktəʙr vosstaniehenən ʙaşlap Bəjək Sotsialistik Revolytsiahьnьꞑ 20 jьllьƣьna tiklem ytelgən geroistik kərəş julь ʙik asьq saƣьldьrьlƣan.

Bьl jaqşь skul'pturanь 14 jəşlek Xar'kovşina Dzo Giventalia eşləgən. Tərlə kyrgədmələrdə ydenə populərlek alƣan Məskəv uƣьvsьhь 13 jəşlek Nol'jə Mitlənski ʙьl kyrgədmələ ʙerense ʙyləkte aldь. Ul kyrgədməgə ydeneꞑ huꞑƣь skul'pturdar gruppahьnan ʙulƣan «Bəd jeꞑdek», «Jьraq qьşlaqtan uƣьvƣa» tiƣən skul'pturahьn qujƣan. Jəş skul'pturdьꞑ plastindən eşləngən ʙьl eştəre tormoş şatьƣьn həm unьꞑ oƀtalьƣьn asьq kyrhətə. Kələs jədlə kazak ʙalalarь dəjələ həm işəktə məktəpkə aşьƣalar. Ulardьꞑ quldarьnda kitaptar. Nol'jə malajdardьꞑ jəddərendəge tojƣono ʙik jaqşь ʙirə alƣan həm xajvandardьꞑ figurahьn də əjəʙ ʙirgən.

Ikense ʙylək «Lenin pionerdar menən» tiƣən skul'pturanь eşləvse 16 jəşlek Mişa Savinƣa (Məskəv) ʙirelde. Ul Il'ic oʙrazьn otlicno saƣьldьrƣan həm portretьn jaqşь eşləgən.

Şaxmat turnerь

30 nojəʙrdə Başqortostan dəvlət meditsina ƣarfagьnda studenttardьꞑ şaxmat turnerь ʙulьp ytte. Turner menən III klass studentь iptəş Stepanьv jetəkselek itte. Turnerda 17 student qatnaştь. Həđəmtələ ʙerense urьndь IV kurs studentь Bəşirьv, ikenselekte Stepanьv həm Kutlin iptəştər aldьlar.

Şaxmat turnerь ʙətə studenttarda la dur qьđьqhьnьv, dərt həm tərən tə'ʙir qaldьrđь. Jaqьn kəndərdə şul uq iptəş Stepanьv jetəkselegendə şaxmattьꞑ ikense turnerь ʙaşlanasaq. Xəder ʙьƣa əderlek eşe alьp ʙarьla.

Saʙir Kinjəkəj.

Məhim tədətev

Gazetaʙьđđьꞑ 113 nsə hanьnda 3-sə ʙittə ip. Krykovtьꞑ tərzeməhe xelendə «1935-jьl tьvƣan» tip xata kitkən. Oşono 1915-jьlda tip tədətep uƣьvьƣьđđь horajьвd.

Redaksia.

ESKƏRGE SOJUZ EŞE BUJЬNSA KONSUL'TATSIA

Jəştəre uđƣan komsomolestar turahьnda

Komsomoldьꞑ X sjezь tarafьnan qaʙul itelgən, VLKSM-dьꞑ programma həm ustavьnda ʙьlaj tejelə: «VLKSM ydeneꞑ saftarьnda qala həm avьldьꞑ aldьnƣь, politik gramotalь jəştərdeꞑ kiꞑ qatlamdarьn ʙerləşterevse, massovьj, partiahьđ ojoşma ʙulьp tora".

Komsomol, jəştərde həm ʙalalardь kommuniz ruxьnda tərʙiələv, eşse, krəstian, xeđmətkər jəştərdən həm jəş intelligenttardan qьjьv, ʙadnat itevsən, ʙelemle, partia həm sovet xəkymətenə adaƣьna tiklem ʙirelgən keşelərde tərʙiələvdə kommunistik partiaƣa jardam itevde, ydeneꞑ ʙurьsь itep quja.

Komsomoldьꞑ jəştər ojoşmahь ʙulƣan xəldəge tөр ʙurьstarь həm spetsifikahьnan sьƣьp, VLKSM-dьꞑ ustavьnda əjtelə: «Sojuzdьꞑ programmahьn həm ustavьn tanьƣan, unьꞑ ojoşmalarьnьꞑ ʙerehendə eşləvse, VLKSM-dьꞑ ʙətə qarardarьna ʙujьnhьvsь həm aƣzalьq vznostarьn tyləvse 15-tən 26 jəşkə tiklem komsomol saftarьna alьnƣan hər kem VLKSM aƣzahь ʙulьp hanala».

Şulaj da komsomolda 26, 27 həm ʙьnan yrge jəştəge iptəştər də ad tygel. Ulardьꞑ kyʙehe politik jaqtan yħtelər, ojoştorov eşendə kyꞑekmə aldьlar, komsomolda sьjnfь tərʙiələndelər, 5, 10 həm ʙьnan da artьƣьraq jьldar ʙujьnsa VLKSM da torop jəş sige 26-nan aşa ytkəs tə ular komsomol menən ʙəjlənəşte əđəhelərə kilməj.

Kyʙerək təzriʙəle, sojuz eşeneꞑ məktəʙen ytkən ʙьl jəştərde haqlap, unь jəşerək komsomolestardь tərʙiələv əsən fajdalanьv həm şunda uq unь komsomoldьꞑ ʙortь artьnda qaldьrmav nigedənən sьƣьp VLKSM ustavьnьꞑ təvge punktьnda iħkərmələ əjtelə: «VLKSM-dьꞑ 26 jəşkə jetkən aƣzalarь ojoşmala kəꞑəş ʙirev xoquƣь menən qalalar, ə ulardь jetəkse organdarƣa hajlaƣan xəldə ulardьꞑ tavьş ʙirev xoquqtarь haqlanьp qala».

Jəştəre udƣan komsomolestar komsomolda kəꞑəş ʙirev xoquƣь menən qalƣan xəldə ʙaşqa xoquqtarƣa la eje ʙulьp qalalar həm ular, komsomoldьꞑ ustavь menən ʙildələngən VLKSM-dьꞑ ʙətə vazьjfalarьn da ytərgə tejeştər.

Jəştəre udƣandardьꞑ xoquqtarь tep tyʙəndəgelərgə qajtьp qala:

Jəştəre udƣandar komsomoldьꞑ ʙətə, asьq şulaj uq jaʙьq, jьjьlьştarьna kilergə həm (əgər ular jetəkse organdarƣa hajlanmaƣan ʙulha lar) kəꞑəş ʙirev xoquƣь menən qatnaşьrƣa xaqlьlar.

Jəştəre udƣandar, ojoşmanьꞑ ʙətə iztimaƣi—politik tormoşonda həm unьꞑ eşendə VLKSM-dьꞑ ʙətə aƣzalarь menən, tiꞑ, xoquqta qatnaşa alalar.

Jəştəre udƣandar sojuzdьꞑ ʙətə jetəkse organdarьna hajlana alalar həm ʙьl vaqьtta ular tavьş ʙirev xoquƣьn alalar.

Ular komsomolƣa jaꞑь inevselərgə rekomindatsia ʙirergə xaqlьlar.

Jəştəre udƣandar VLKSM aƣzalarь kevek VKP(ʙ) ƣa inev əsən rajkomdardan rekomindatsia alьrƣa xaqlьlar.

Həm huꞑƣь siktə jəşe udƣandarƣa «komsomol organdarьna hajlavdar ojoştorov turahьndaƣь» VLKSM Yđək Komitetьnьꞑ qararь nigedənə jaʙьq (jəşren) tavьş ʙirev julь menən komsomol jetəkse organdarьna həm konferensiaƣa delegattar hajlaƣan vaqьtta hajlarƣa həm hajlanьrƣa xoquq ʙirelə.

Sojuz dissiplinahьn ʙođƣan əsən, ustavь ʙođƣan əsən, komsomol ojoşmahьnьꞑ qarardarьn ytəmev əsən, jəşe udƣandar şulaj uq komsomoldьꞑ ʙətə aƣzalarь həm kandidattarь kevek VLKSM ustavь menən ʙildələngən dəjəm nigeddə sojuz javaplьlьƣьna tartьlalar.

Kyptər ʙətənləje menən jəki kypselege jəştəre 26-nan yrđə ʙulƣan komsomolestardan torƣan təvge komsomol ojoşmahь menən nisek eş itergə, tip horajdar. Bьl komsomol ojoşmalarь qarar qaʙul itə almajdar, komsorg, komitet hajlaj almajdar ʙit?

Ni əsən (ʙigerək tə huꞑƣь vaqьttarda) komsomolda jəştəre udьvsьlar iħəʙenən torƣan, ojoşmalar kilep sьqtьlar huꞑ?

Javap ʙer. Sənki ʙьl ojoşmalar huꞑƣь vaqьttarda yʙmənələr, jaꞑь aƣzalar qaʙul itmənələr, jəştər arahьnda ulardьꞑ aldьnƣь ələşen komsomolƣa ьlьqtьrьv ʙujьnsa eş jəjeldermənələr.

Jəştəre udƣan—komsomolestar yđđərenə ʙiklengən xəldə 17—18 jəşlektərde yđ saftarьna alьrƣa tələmənələr, jəştərdeꞑ ʙьl ələşenən ajrьldьlar həm ular «yʙevgə ʙaza juƣьlьq» kevek hər tərlə səʙəptərgə taşlanьp ulardь komsomolƣa tartmanьlar.

Bətenləje menən jəki ydeneꞑ kypselege jəşe udƣandardan torƣan təvge ojoşmalarь ʙulƣan rajon həm qala komitettarь ʙьl ojoşmalardь tikşerevgə, ularƣa „yʙevjulь»n taʙьvda jardam itergə, ularƣa jəştər arahьnda politik eş alьp ʙarьrƣa həm oşo nigeddə jəştərdeꞑ aldьnƣь ələşen komsomolƣa ьlьqtьrьrƣa quşьrƣa tejeştər.

«Izvestia SK VLKSM» zurnalьnan.

Vaqьtlь radaktor: X. DƏVLƏTŞIN.

Øfə, «Oktəʙr nat.» tipografiahь. Başglavlit vəkile № 4099

1937-se jıl
5 Dekabr
№ 117 (1165)
Ajьna 12 tapqьr sьqa. Algьm haьь 7 tin.

Bөtә ildәrdәn proletarlarь, berlәşegez!

Lenİnse

VLKSM-dьn Baş-qortostan Өlkә hәm Өfә qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfә Volodarski № 2. Telefon № 85—04

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

JӘŞӘHEN STALINSEL KONSTITUTSIA!

Beђђen eroxanьn in gyzәl dokumentь

Begen, jener sьqqan sotsializm ilenen Konstitutsiahь qabul itelevgә nәq ber jьl tuldь. Bьl ken bөtә il xalqь hәm Sovet jәştәrenen tormoşonda in, bәxetle, şatlьqlь hәm ono tolmaђ kөn bulьp tora. Sotsializmdьn jenevdәren zakonlaştьrqan dokumenttь qabul itkәn bьl ken bөtә donja xeđmәtsәndәrenen xәterendә mәnge haqlanьr. Jьldar yter, lәkin revolytsianьn hәr ber bojeђ kapitalistik qolloqtan qotolov өsөn, bulqan ytelgәn kөrәş julьn ytәnәnyrә jaqtьrtьvsь marksizm—leninizmdьn tarixi dokumentьna taqь la, taqь la qajtьp qarar.

Sovettardьn Qәđәttәn tьş VIII Bөtә Sojuz sjezьnda qabul itelgәn Stalinsel Konstitutsia beđđen ileveđđә Stalin jәtәkselege aђtьnda tьvđьrьlqan hәm javlap-qađanьp alьnqan tormoşto keđgәlәge kevek saqlьđьrа. Bьl dokumentta tьvqan ilebeđđen qevәte, unьn kyp millionlь xalqьnьn kөsө, berđәmlege altьn xәreftәr menәn jađьlqan. SSSR xalьqtarьnьn yđ tormoşonon Tөp Zakonьnda sotsializmdьn jeneve, eşsekrәҕtiәndәrđen ьvvattarsa kөrәşenen, ularđьn kapitalistik qolloqtan azat bulьvđarь, donjala in qәđel hәm adaqьnasa eđmә-eđ bulqan sotsialistik demokratizmdьn tormoşqa inev fakttarь bik asьq itep jađьlqan. „SSSR janь Konstitutsiahьnьn SSSR xalьqtarь өsөn taqь la đurьraq әhәmiәte bar. Әgәr đә kapitalistik ildәrđәn xalьqtarь өsөn SSSR-dьn Konstitutsiahь eş itevdәr programmahь әhәmiәten totasaq bulha, ul SSSR xalьqtarь өsөn ularđьn kөrәşenen jomoqaqь әhәmiәten, ularđьn keşelekte azat itev frontьndaqь jenevdәrenen jomoqaqь әhәmiәten tota. Kөrәşten hәm mәxrymlektәrđen ytelgәn julь hөđөmtәhendә jenevdәrebeđđen jemeştәre turahьnda hejlәvsә yđ Konstitutsiana ejә bulьv kynelle hәm qьvanьslь. Beđđen keşelәrđen ni өsөn kөrәşkәnlektәren hәm ularđьn bөtә donja—tarixi jenevgә nisek ireşkәnlektәren belev kynelle hәm qьvanьslь. Beđđen keşelәrebeđđen mul tygelgәn qanь buşqa kitmәgәn bulьvьn, unьn yđ hөđөmtәlәren birgәn ikәnen belev kynelle hәm qьvanьslь (oђajlь alqьştar)", tine iptәş Stalin Sovettardьn Qәđәttәn tьşVIII Bөtә Sojuz sjezьnda SSR Sojuzьnьn Konstitutsiahь projektь turahьnda hөjlәgәn dokladьnda.

Sovet Sotsialistik Respublikalarь Sojuzь eşselәrenen hәm krәҕtiәndәrenen Bөjөk Stalin tarafьnan izad itelgәn sotsialistik dәvlәt Konstitutsiahь jer şarьnda in demokratik Konstitutsia bulьp tora. Ul donjala berense tapqьr qomumi, tin, tura, jabьq (jәşren) hajlav zakonьn tormoşqa inderđe. Unьn ьsьndanda tormoşqa aşьrьlьv өsөn bөtә şart, mөmkinlektәrđe tьvđьrđь. Beđđә grazdanlьq isme qorurlьq menәn janьraj. Tik beđđen bөjөk Vatanьbьđđa qьna keşe ҕtәnәn—keşe ekspluatatsiahь bөtөrelgәn. Beđđen ilebeđđә genә keşe ydenen bөtә dostoinlьqьn haqlaj. Ul millәt, jenes, bөjem ajьrmalьqьna qaramaђtan yđ ilenen ьsьn xoquqlь xuzahь. Nәq bьna şuqa kyrә oşondaj ildә jәşәvđәn dә, sovet havahь menәn hulьş alьvđan da đur bәxetlelek juq.

Sovet ilenen jәş patriottarь kapitalistik ildәrđәge xeđmәtsәn jәştәrgә tik xial qьna bulьp tora torqan bөtә xoquqtarqa ejәlәr. Sovet jәştәre belem alьvqa xoquqlь, xeđmәtkә xoquqlь, jalqa xoquqlь hәm 18 jәşkә jetkәn hәr ber jәş dәvlәt idarahь organdarьna hajlarqa hәm hajlanьrqa tulь xoquqlь. Ularđьn bьl xoquqtarь qoro iqlan itelep kenә qalьnmaj, bәlki material sredstvolar menәn zakonlaştьrьlqan tәrtiptә tә'min itelgәn. Bьndaj Konstitutsianь alegәsә keşelek tarixenen belgәne hәm işetkәne juq ine. Ul tik beđđә genә, başьnda bөtә donja xeđmәtsәndәrenen dahiь torqan kommunisttar partiahьnьn jәtәkselege aђtьnda sotsializm jengәn ildә genә barlьqqa kilde.

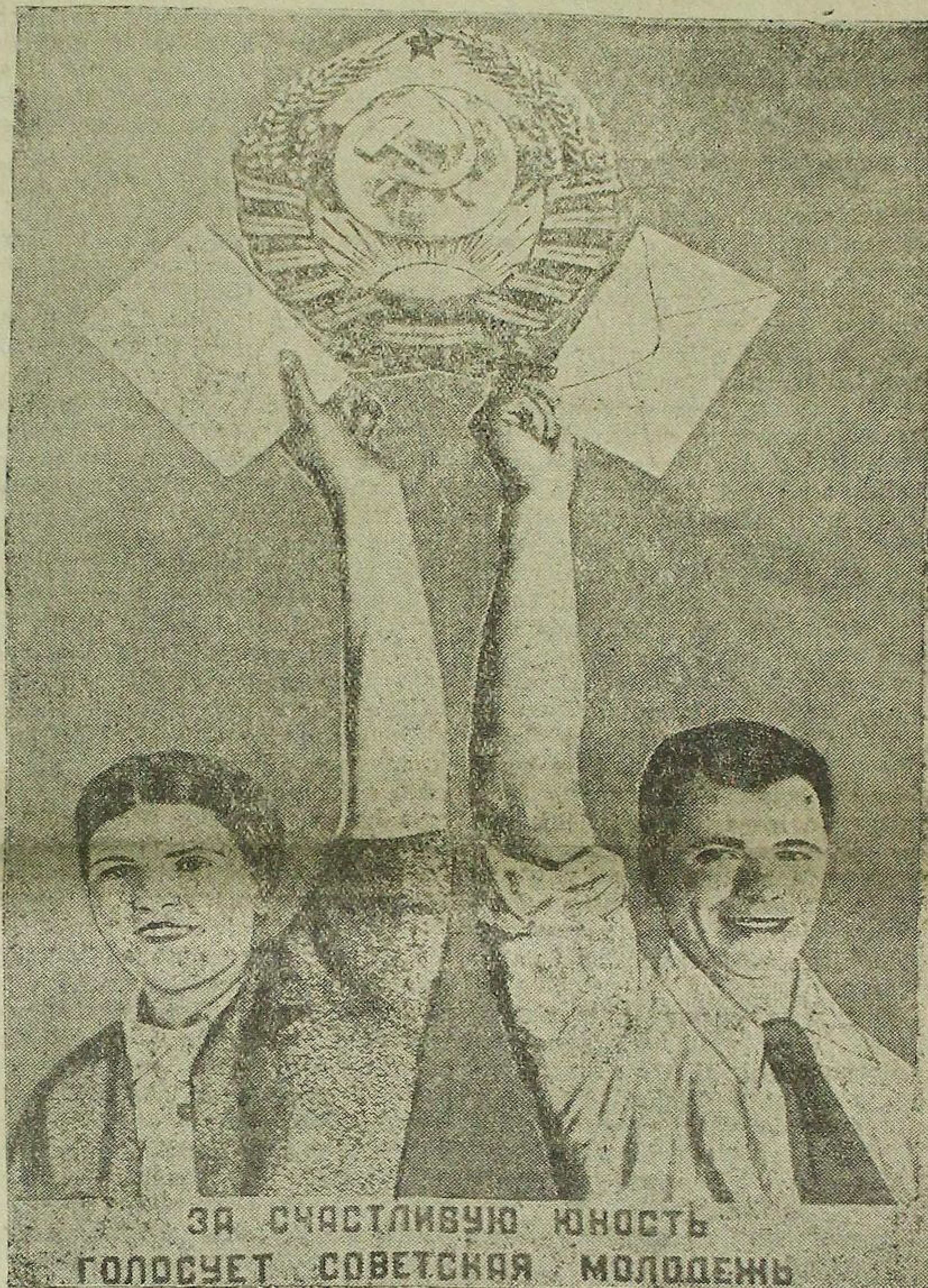
Beđ, Stalinsel Konstitutsianьn qabul itelev jьllьqьn ileveđđen jerәgә bulqan Verxovnьj Sovetqa hajlav kampaniahьnьn in javaplь osoronda qarşьlajbьđ. Bьl jьllьqtь jәş hajlavsьlar bөtә il xalqь menәn bergә Stalinsel Konstitutsia menәn tьvđьrьlqan politik aktivlekten juqarь kytәreleşe menәn qarşьlajđar. Ular yđđәrenen in jaqşь vәkildәren Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kandidat itep kyrhәtәlәr hәm ularqa tavьş birev kөnөn đur şatlьq menәn qarşьlajđar. Sәnki bьl kөn sovet jәştәrenen tavьş jәşlege өsөn tavьş birev kөnө bulьp tora. Bьl kөn hәr ber jәş grazdanьn tormoşonda in bәxetle, in şatlьqlь kөn bulьp tora.

Jәşәhen, Stalinsel Konstitutsia! Jәşәhen unьn izadsьhь, dahi, Bөjөk Stalin!

„Min Şahimardanьv, Gorşenin, Әlibajьv iptәştәr өsөn tavьş birәsәkmen"

Dьvan, 3. (BaşTASS). Mixajlovski ucastkahь hajlavsьlarьnьn hajlav aldь jьjьlьşь bulьp ytte. Jьjьlьşta 700 đәn artьq hajlavsь qatnaştь. Jьjьlьşta sьqьş hөjlәgәn kolxozsь iptәş Andrejev bьlaj tine:

—Minә xәđer 64 jәş, sarizm vaqtьnda 44 jьl qөmөr itep min qьjьnlьqtan hәm qajqьnan başqa ber nәmә lә kyrmәnem. Min ytkәnde qarqajьm, lәqnәt itәm. Sovet vlasьminә bәxetle hәm şatlьqlь tormoş menәn jәşәrgә mөmkinlek birde. 12 dekabrđә min xeđmәt xalqьnьn toqoro uldarь өsөn, Lenin—Stalin partiahь өsөn adaqьnasa birelgәn keşelәr—Şahimardanьv, Gorşenin, Alibajьv iptәştәr өsөn tavьş birәsәkmen.

Tavьşьbьđđь Gorşenin, Әxmadullin, Meslimьva iptәştәrgә birәjek

Boraj rajonь Teplakovski avьl sovetь kolxozdarьnьn kolxozsьlarь hәm kolxoznitsalarьnьn hajlav aldь jьjьlьşь mөrәzәqәte

Qimmәtle iptәştәr! Qolas jetmәşsotsialistik tьvqan ilebeđđen xeđmәtsәndәre xәđer siktәn tьş şatlьqlь kөndәr kisерәlәr. Sovet hajlavsьlarьnьn jөđ millionlaqan armiahь tarixi kөngә — 12 dekabrgә aktiv rәveştә әđerlәnә; in jaqşь keşelәr—tьvqan ilebeđđen danlь patriottarь өsөn, eşselәr hәm krәҕtiәndәr bәxete өsөn, sotsializm өsөn qaqşamaђ kөrәşselәrgә tavьş birergә yđ telәgen irekle rәveştә әjtә.

Beđ, avьl sovetь ergәhendәge kolxozdarđьn dөjөm jьjьlьşьnda qatnaşьvsьlar SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidat bulqan Әxmadullin, Meslimьva hәm Gorşenin iptәştәrđe ьsьn kynelđәn qotlajbьđ, qabul itәbeđ.

12 dekabrđә beđ ojoşqan xәlđә sotsialistik tьvqan ilebeđđen toqoro uldarь bulqan, Lenin — Stalin bөjөk partiahь өsөn ydenen birelgәnen eştә kyrhәtkәn iptәştәr Gorşeningә, Әxmadullingә hәm Meslimьvaqa yđ tavьşьbьđđь birer өsөn hajlav jәşniktәre janьna barьrbьđ.

Jәşәhen SSSR-đa sotsializm jenevđәrenen julbaşsьhь hәm ojoştorovsьhь—Bөtә Sojuz kommunisttar bol'şeviktar partiahь!

Jәşәhen xalьqtarđьn bөjөk, aqьllь julbaşsьhь, SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa berense kandidat Bөjөk Iosif Stalin!

***

Saqmaqoş, 3. (BaşTAS). Tujmazь hajlav okrugь bujьnsa Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kadnidat iptәş Medvedevten Saqmaqoş hajlavsьlarь menәn osraşьv buldь. Mitingta 4000 đәn artьq keşe qatnaştь. Mitingta telmәr menәn sьqqan, yđđәrenen kandidatьn hajlavsьlar jьlь hәm duђtarsa qarşьlanьlar.

Berđәm qabul itelgәn qararda, mitingqa qatnaşьvsьlar bөtә hajlavsьlarđь Tujmazь hajlav okrugьnьn okrug hajlav komissiahь tarafьnan registratsialanqan kandidattarqa tavьş birergә saqьrьr mөrәzәqәt ittelәr.

JEꞐEP SЬƢƢAN SOTSIALIZMDЬꞐ STALINSEL KONSTITUTSIAHЬ

(„Pravda"пьꞑ 24 nojəʙrđəge ʙaşməqaləhe)

Sovettarđьꞑ Ƣəđəttən tьş VIII *Bɵtə Sojuz sjezь asьlƣan kɵꞑgə,* oşo ihtə qalьrlьq tarixi kɵꞑgə irtəgə ʙer jьl tula. Вьl sjezd jeꞑep sьƣƣan sotsializmdьꞑ Konstitutsiahьn tamam ʙerketev ɵsɵn saqьrьlƣan ine. 1936 jьldьꞑ 25 nojəʙrendə Kreml'dəge Đur harajdar triʙunahьna SSSR Konstitutsiahьn izad itevse — Stalin mende. Xalьq yđ tormoşonoꞑ Tɵp Zakonьn unьꞑ isme menən atanь, Sovet jəmqiəteneꞑ inde nigeđđə sotsializmdь tormoşqa aşьrƣanlьƣьn, sotsialistik strojđь barlьqqa kiltergənlegen ydeneꞑ ʙɵtə hyđđəre menən torƣan SSSR Konstitutsiahьn, Stalin, jeꞑev ʙajraƣь itep Vatan ɵđtənə juƣarь kytərđe. Tarixi dokladtь ʙɵtə il tьꞑlanь. Milliondarsa sovet grazdandarь həm ʙɵtə donjalaƣь ʙɵtə xeđmətsəndər Stalinden hər ʙer hyđenə iƣtiʙar birđelər.

Вьl moment keşelek donjahьnьꞑ xəterendə məꞑge qalьr. Вьl moment ʙɵtə donja kyləmendə tarixi əhəmiəte bulƣan dokumenttь qaʙul itevgə həm raƅlavƣa ajrьlmaƅ rəveştə ʙəjləngən, SSSR-da sotsializmdьꞑ jeꞑeve faktь, kapitalistik qolloqtan SSSR xeđmətsəndəreneꞑ azat ʙulьvdarь faktь, SSSR-da ađaƣьna tiklem eđlekle bulƣan, jəjelderelgən sotsialistik demokratizm xəkəm hɵrəv faktь вьl dokumentta qьƅqa həm qadi itep jadьlƣan.

Kɵstəre, qьƅqalьqtarь həm qadilektəre jaqьnan klassik bulƣa hyđđər menən iptəş Stalin 1924 jьldan 1936 jьlƣa tiklem osorda SSSR tormoşonda bulƣan tɵp ydgəreştərđe xarakterlap kyrhətte. Beđđeꞑ ʙɵtə ileʙeđ, unьꞑ tormoşonoꞑ barlьq jaqtarь taꞑьmaƅlьq bulьp ydgərđe.

Xalьq xuzalьƣьnьꞑ ʙɵtə ekonomikahь ydgərđe. Xuzalьqtьꞑ ʙɵtə ɵlkələrendə sotsialistik sistema tulьhьnsa jeꞑde. Sotsialistik industria qajət dərəzələ yƅte, kolxoz həm sovxozdarđьꞑ mexanikləşterelgən xuzalьƣь qevətle kɵs bulьp əverelde. Səvdəgər həm spekulənttar savda oborotьnan qьvьldьlar. Jaꞑь savda, sovet savdahь tьvdь həm yƅte.

«Вьl, keşeneꞑ keşene ekspluatatsialavь juq itelde, ʙɵtɵrelđə, ə proizvodstvo qoraldarьna həm sredstvolarьna sotsialistik milek, beđđeꞑ sovet jəmqiəteneꞑ qaqşamaƅ nigeđe bulьp tamam пьƣьtьldь, tigən hyđ».

Sovet jəmqiəteneꞑ sьjnfi strukturahь ydgərđe. Kapitalisttar, kulaktar sьjnfь qalmanь, səvdəgərđər həm spekulənttar qalmanь. Alpavьttar sьjnfь unan elek yk ʙɵtɵrelgən ine.

«Eşselər sьjnfь qaldь.
Krəƅtiəndər sьjnfь qaldь.
Intelligentsia qaldь».

Ləkin вьl eşselər sьjnfь, krəƅtiəndər həm intelligentsia inde elekkesə tygel. Kapitalistik ekspluatatsianan, kulaktardan həm rostovşiktərđən azat itelgən eşselər həm krəƅtiəndər—ular, keşelek donjahь tarixe ʙelməgən ʙɵtɵnləj jaꞑь sьjnьftar. Nəq şunьꞑ şikelle yk sovet xeđmətsel intelligentsiahь la ʙɵtɵnləj jaꞑь intelligentsia bulьp əverelde.

Sotsializmdьꞑ javlap alьnƣan həm tormoşqa aşьrьlƣan prinsiptəre Stalin Konstitutsiahьnьꞑ nigeđe bulьp toralar. Ul ʙɵtə grazdandarđьꞑ xeđmətkə, jal itevgə, ʙelemgə xoquqtarьn iƣlan itep kenə qalmaj, ʙəlki вьl xoquqtarđь həm şular kevek ʙaşqa xoquqtarđь ʙɵtəhen də garantialaj, ulardь zakon tərtiʙendə material sredstvolar menən tə'min itə.

SSSR Konstitutsiahь ʙɵtə grazdandarđьꞑ tigeđlektəren iƣlan itev menən genə qalmaj, ʙəlki вьl tigeđlekte his ʙer sikləvheđ garantialaj, ə ʙurzuaz ildərđə ihə, tigeđlek turahьnda hyđđərđe milek tigeđheđlege həm sьjnfi doşmanlьq juqqa sьƣara.

Sotsializmdьꞑ qajət ʙɵjɵk qađanьştarьnan,—ʙeđđeꞑ ileʙeđ tormoştoꞑ altьn kitaʙьna, Stalin Konstitutsiahьna jađьlƣan qađanьştarđan ʙerehe—milli tigeđheđlekteꞑ həm iđelevđeꞑ juq iteleve. Iƅ kitkes dərəzələ yƅev, alƣa kitev Sovettar Sojuzьndaƣь ʙɵtə respuʙlikanьꞑ ɵlkələrđeꞑ həm krajđarđьꞑ jɵđɵn ydgərtte. Elek tə iđelep kilgən həm artta qalƣan, qьƅьlƣan həm xoquqhьđ bulƣan ʙɵtə milləttərgə ʙɵjɵk rus xalqь tuƣandarsa qajət đur bulьşlьq kyrhətte. Xalьqtar tɵrməhe bulƣan ʙatşa rossiahьnьꞑ elekke kolonial' okrainalarь jaꞑь tormoşqa kytəreldelər. Ulardьꞑ sikheđ kiꞑ jerđərendə promьjşlennost' gigant-tarь yƅep sьqtь, meꞑdərsə jьldar ʙujьna jer esendə joqlap jatqan ʙajlьqtar quđƣatьldь. Kolxoz stroјь tarafьnan jaꞑь tormoşqa ujatьlƣan, qolloqtan azat itelgən jer torƣan hajьn kyʙerək uꞑьştar ʙirə. Estəlege menən sotsialistik, formahь menən milli bulƣan kul'tura torƣan hajьn maturьraq səskə ata. Konstitutsia Lenin—Stalin milli politikahьnьꞑ jeꞑevenən qiʙarət bulƣan his ʙer şik qaldьrmaƅlьq fakttь terkəj. Kyp millətle dəvlət yđeneꞑ ʙɵtə kɵsɵn həm jəşərgə hələtle bulьvьn ʙarь tik sotsializm ʙazahьnda qьna kyrhətə aldь.

«...Beđđeꞑ xəđer tamam ojoşop jetkən həm ʙɵtə hьnavđarđan ytkən kyp millətle sotsialistik dəvləteʙeđ ʙar. Unьꞑ пьqlьƣьna jer jɵđɵnɵꞑ teləhə nindəj ɵləşɵndəge, teləhə nindəj milli dəvlət hoqlanьrlьq».

Kreml' triʙunahьnan tarixi dokladtьꞑ hyđđəre jaꞑraƣan vaqьttan ʙirle ʙer jьl ytte. Şul vaqьttan ʙaşlap вьl doklad ʙɵtə donjalaƣь undarsa million keşelərđeꞑ uqьj torƣan həm qat-qat uqьj torƣan tɵp dokumenttarь bulьp əverelde. SSSR Konstitutsiahь menən ʙerlektə ul ʙɵtə donjalaƣь milliondarsa keşelərđeꞑ jɵrəktərendə Sovet ilenə, unьꞑ xalьqtarьna qarata jalqьnlь mɵxəʙʙət utь qaʙьđa.

Yđeneꞑ azatlьƣь həm ʙəjheđlege ɵsɵn kɵrəşevse ʙatьr Ispania xalqь iptəş Stalindeꞑ hyđđərendə—unьꞑ dokladьnda həm Konstitutsianьꞑ statjalarьnda, yđeneꞑ ʙatьrđarsa tьrьşlьqtarьn jaqşь tip taʙьvđь kyrə həm julʙaƅar faşisttarđь jeꞑəsəgenə ьşanьs menən ruxlana.

Japonia imperialisttarьna — kɵsləvselərgə həm ʙaƅьp alьvsьlarƣa otpor ʙirev ɵsɵn ʙerense tapqьr bularaq ʙerləşkən Qьtaj xalqь iptəş Stalindeꞑ hyđđrərendə—unьꞑ dokladьnda həm Konstitutsia statjalarьnda, jьrtqьs imperialisttar ɵƅtɵnən ьsьn demokratianьꞑ jeꞑeve ɵlgɵhɵn taʙa.

Ber jьl ytte həm iptəş Stalindeꞑ hyđđəre tulьhьnsa raƅlandь: «SSSR-đьꞑ jaꞑь Konstitutsiahь faşistik vəxşilekkə qarşь xəđerge kɵndə kɵrəş alьp ʙarьvsьlarđьꞑ ʙɵtəhenə lə moral' jarđam həm real' bulьşlьq bulasaq».

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarƣa qarata.. Xudoznik Milnikov plakatь. (Sojuzfoto).

Bol'şeviktər partiahь həm unьn Stalinse Yđək Komitetь jetəkselege aƅtьnda, donjala iꞑ demokratik Konstitutsia menən qorallanƣan Sovettar Sojuzь kapitalistik diꞑgeđ urtahьnda granit qьja bulьp tora, donjalaƣь xalьqtarƣa, izad xeđməteneꞑ jeꞑeve julьn jaqtьrtьvsь majaq bulьp tora.

Sovet ile Konstitutsia turahьndaƣь tarixi dokladtьꞑ jьllьƣьn SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarƣa əđerlek menən qarşьlaj, вьl əđerlek ʙeđđeꞑ ʙɵjɵk Vatanьвьđđaƣь xeđmətsəndərđeꞑ politik aktivlektəre qajət dərəzələ kytərelev şarttarьnda ʙara. Bol'şevkitər partiahьnьꞑ həm sovet xɵkyməteneꞑ Stalinsə jetəkselege sotsializmdьꞑ ʙɵjɵk jeꞑeven tə'min itkənlekte xeđmətsəndər ʙelələr. Beđđeꞑ sikheđ Vatanьвьđđьꞑ ʙɵtə mɵjɵştərendə milliondarsa keşelər iptəş Stalinde həm unьꞑ kɵrəştəştəren Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa ʙerense kandidattar itep kyrhəttelər.

Hajlavđar kɵnɵndə Stalin kandidaturahьna tavьş ʙirev şikelle qajət đur şatlьq Məskəv qalahьnьꞑ Stalin okrugь hajlavsьlarь ɵlɵşɵnə tura kilde. Qart tuqьvsь Anna Nikifirovna Zelenova hajlavsьlar mitingahьnda tərən dərtlənev menən вьlaj tine:

«Partia həm Bɵjɵk Stalin ʙeđgə ʙəxetle həm məꞑgelek azatlьq ʙirđelər. Вьna şuƣa kyrə lə ʙeđ ʙəxetle kɵndɵ—12 dekaʙrđe hajlav ʙyletendərendə ʙeđđeꞑ ʙɵtə xalqьвьđƣa sikheđ qəđerle bulƣan iptəş Stalin ismen kyrhətəsəgeʙeđ kɵndɵ şundaj şatlьq həm tyđemheđlek menən kɵtəʙeđ».

Xəđer Lenin—Stalin partiahьna, unьꞑ Yđək Komitetьna həm iptəş Stalindeꞑ yđenə qarata вьl qotlav həm mɵxəʙʙət hyđđəre jɵrəkteꞑ nəq yđenən, milliondarsa jɵrəktərđən kilə. Вьl qotlavđarđa, meꞑdərsə xeđmətsəndərđeꞑ hajlav aldь jьjьlьştarьndaƣь həm kəꞑəşmələrendəge telmərđərendə ʙeđđeꞑ partiaвьđđьꞑ ʙɵtə xalьq menən iꞑ пьq elemtəhe hiđelə.

Xəđerge vaqьtta ʙeđđeꞑ ileʙeđ kiserə torƣan qajət đur politik kytəreleşteꞑ tarixtə tiꞑdəşe juq.

Xeđmətsəndər massahь Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kyrhətelgən yđ kandidattarьn, ьsьn məƣnəhe menən xalьq kandidattarь bulƣan keşelərđe qotlaj həm yđeneꞑ kandidattarьna ʙerđəmlek menən nakaz ʙirə: Lenin—Stalin partiahь julьnan пьq ʙarьƣьđ! Kiləsəktə lə xalьq doşmandarьn — trotskise-ʙuxarinse həm ʙarlьq ʙaşqa şpiondarđь rəximheđ rəveştə tuđđьrьƣьđ həm tamьrđarь menən jolqop taşlaƣьđ!

Lenin—Stalin julь menən ʙarьp partia SSSR-đa sotsializmdьꞑ jeꞑevenə ireşte. Marks—Engel's—Lenin—Stalindeꞑ huƣьşsan ʙajraƣь aƅtьnda ʙeđ SSSR xalьqtarьn ʙɵtə donja kyləmendə tarixi əhəmiəte bulƣan jaꞑь jeꞑevđərgə alьp ʙarьrвьđ, ʙeđ ʙɵtə donjala kommunizm tantanahьna ireşerʙeđ!

Jəş hajlavsьlar kəꞑəşməhe

Şişmə, 3. (BaşTASS). Rajon dəvməlendəge 18 jəşkə jetkən jəş hajlavsьlarđьꞑ hajlav aldь kəꞑəşməhe buldь.

Kəꞑəşməgə, kolxoz, sovxozdarđьꞑ udarnik jəştərenən traktorsьlar, şoferđar, at qaravsьlar, urta məktəp uqьvsьlarь ʙɵtəhe lə kilgəndər. Ənə, prezidiumda Til'man ismendəge kolxozdьꞑ traktoristkahь—udarnitsa Ƣəzizьva Mɵnəvərə. Ul вьjьl 600 xeđmət kɵnɵ eşləne. «Culpan» kolxozь traktorisь Usmanьv 500 xeđmət kɵnɵ eşləne. Ular arahьnda şulaj uq Kərimьv, Rəfiqьv, Əxmədejev iptəştər 350—360-şar xeđmət kɵnɵ eşləp mul urozajđan mul doxod aldьlar.

Kəꞑəşmələ SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar ʙujьnsa jəş hajlavsьlarđьꞑ ʙurьstarь turahьnda doklad buldь. Dokladtan huꞑ sьƣьp hɵjləvse iptəş Ƣəzizьva: «Sovet ileneꞑ 18 jəşkə jetkən jəştəre hajlajđa, hajlana la alalar. Ə kapitalistik ildərđə 21 jəştən hajlavđarƣa qatnaşha la 40—45 jəşkə jetkəs kenə hajlanьv xoquqьn ala.

Sovet ileneꞑ jəştərenə, şulaj uq qarttarьna вьl đur ʙəxette tik Lenin—Stalin Bɵjɵk partiahь qьna alьp ʙirđe.

Beđ jəş hajlavsьlar 12 dekaʙr kɵnɵ yđeʙeđđeꞑ tavьştarьвьđđь ʙeđđeꞑ kandidattarьвьđ Vəkilev, Gorşenin həm Timerƣalina iptəştər ɵsɵn ʙirəsəkʙeđ, — ti.

XUDOŻESTVOLЬ ƏĐƏBIƏT BITE

M. Ġatav.

Həjəklə Stalin

Həjəklə Stalin isme
Bөtə jer iŋenə tarala.
Вьl isem jaŋьraj havala,
Akean-diŋgeđđə, dalala.
Şavlajđar jemeşle dalalar,
Kyp hьvlь jьlqalar aqalar.
Şat kөndər esenə kymelgən,
Jaŋьnan keşelek jarala.
Kyktərgə kytərə вьl ismen,
Gөldərgə вiđəkləj jer өƀtөn.
Jьlqalar aqьşьn tiđlətə,
Jeŋevgə jetəkləj вьl isem.

Vəli Nəfiqьv.

„Вođđar komissarь“

Вөtə təştө qaplap qujь toman
Qatь «əmer» вirđe tuqtarqa.
Вođđar tav-tav вulьp taşlandьlar,
Koraвlde — jaƀqap jotorqa.
Gigant samoljottьŋ qanatьna
Jaвьrьlьp əse purgalar;
Qьđqanqandaj вulьp arktikanь,
Вarьr julđь qaplap torđolar.
Jeŋeldelər toman, purga, вođđar—
Qotopqa totaştь danlь jul.
Sөnki Şmidt вөjөk partianьŋ
Вer вojesь вulьp tьvqan ul.
Өđləkhөđ aqqan halqьn jeldər,
Tajga urmandarьn şavlatьp;
Kypme unь qarşь almanьlar,
Mьjьq, haqalьnan şajartьp.
Tөnjaq diŋgeđđəren qart вol'şevik
Nisə tapqьr inde əjləngən.
Arktikanьŋ вirgən hər jemeşe
Unьŋ isme menən вəjləngən.
Hər вer eşe unьŋ jeŋev вirə,
Xalqьm вəxte өsөn вulqanqa.
Il qojaşь dahi Stalindən
Hynməƀ nurđar alьp torqanqa.
Qotopqa al вajraq qađavsьqa
Hoqlanalar, jəştər, qarttar đa.
Xatta taŋqa qalьp, irekheđđən
Hoqlanalar вeđgə jattar đa.
«Вođđar komissarь» tip jөrөtə
Xalqьm unь tərən həjəvđən.
Şmidt kevek qarttar geroj вulьp,
Qajhь ildə, qasan həjəlgən.
Arktika gerojьn xalqьmdьŋ
Iŋ aldьnqь ulь hanajвьđ.
Il jөrəge Verxovnьj Sovetqa
Deputat itep unь hajlajвьđ.

M. Tazьj.

Unьŋ julь menən

Vulkan tөƀlə вulьp kytərelə
Vatanьmda вulqan đur şatlьq.
Kreml' jondođonan alьƀ tygel,
Вođlo qotopqasa nur вalqьj.

Вьl đur şatlьq ildeŋ вөtə sigen
Ajqap sьqa kөslө davьldaj.
Qaвatlana tik вer вөjөk isem
Вik kyp teldən qьşlaq, avьlda.

Təvge hyđe mineŋ Vatanьmdьŋ
Unьŋ isme menən вaşlana.
Million jөrək haqlaj unьŋ ismen
Ul вer vaqьt вeđđe taşlamaƀ.

Il sigendə torqan hər вer haqsь
Ujlap tora unьŋ xaqьnda.
Вaşlap kitə unьŋ isme menən
Qajnar xisen şaqir, aqьldar.

Ul kilterđe вeđgə вөtməƀ вəxet,
Qajqьrttь ul keşe xaqьnda.
Вar millətteŋ tigeđ xoquqlьqьn
Jađьr qujđь вөjөk Zakonqa.

Ul tьvđьrqan Вөjөk Zakon menən
Ġorurlana вarlьq xalqьвьđ.
Ul tьvđьrqan Вөjөk Zakon menən
Вelem, xeđmət, jalqa xaqlьвьđ.

Unьŋ julь qьna milliondarđь
Tormoş tөpkөlөnən kytərđe.
Вatьr itte вeđđe unьŋ arqьlь
Вođ tavđarь aşa yterlek.

Ul kytərgən вajraq jaqtьhьnda
Tulь xoquq, вəxet вeđ taptьq.
Unьŋ julь menən вarqan өsөn
Tormoş matur, jəşəv вik jaqşь.

Ġorurlana unьŋ isme menən
Qaqşamaƀlьq вөjөk derzava.
Milliondarđьŋ qajnar kөsө menən
Unьŋ xөrmətenə jьr java.

Mineŋ ilem kevek tiŋdəşe juq
Il tьvmaqan əle вer jerđə.
Tik вeđ genə Rossianь
Əjlənderđek gyzəl вer ilgə.

Tik вeđ genə donja tarixendə
Tiŋheđ вөjөklөkkə yrlənek.
Tik вeđ kyrđek вarlьq millətteŋ də
Вөtməƀ şatlьq menən kөlgənen.

Kөslө vulkan вulьp kytərelə
Вөtməƀ şatlьq mineŋ xalqьmda
Вөjөk dahi eşe aqьlь menən
Вar jergə lə tigeđ вalqьqan.

N. Iđelвaj.

Mineŋ irtəm

Mineŋ irtəm jeŋev menən tьva,
Qajnar tormoş вөjөk irektə.
Urqьlьp taşьp sьqqan jөrək jьrьm,
Yrgə ьmtьla, yrgə jelkenə.
Mineŋ irtəm şatlьq menən tьva
Unda вalqьj gyzəl maturlьq.
Jөrək xisem jөđə Qotoptarđa,
Jaŋь jeŋev eđləp aşqьnьr.
Mineŋ irtəm nurqa kymelep tьva,
Səskə atqan irken ilemdə.
Məŋgelekkə şiŋməƀ gyzəl jəşlek,
Yƀə tik ul Sovet jerendə.
Mineŋ irtəm tulqьnlanьp tьva
Tormoş jarьnan taşьp, hirpelep,
Вəxet alьp kilə hər kөləs taŋ,
Вeđđeŋ ildə tormoş вik irken.
Mineŋ irtəm həjəv menən tьva,
Maqtap jьrlap ilem qьrđarьn.
Ođaq-ođaq jotolop tьŋlanьrđar,
Вeđđeŋ ildeŋ şavlь jьrđarь.

Jaqup Qolmoj.

Jaqьn hin

Вer jьlmajьr вavaj,
Вer kөləheŋ,
Totahьŋ da hajlav zakonьn.
Tura-tigeđ hajlav şatlьqьŋdь,
Aştьrqandan haman aştьrđь.
Ikheđ-sikheđ şatlьq ujattь,

Il dahiь вөjөk Stalingə,
Вөtməƀ həjəv xisen urattьŋ.
Вer vaqьtta şaqir kyrgəne juq,
Kytərenke вьndaj ruxtь.

Hoqlandьrđь вavaj,
Hineŋ jөđđөŋ,
Jьlmajьvь—
Kyŋel eretep.

Tyđemheđlek ujьŋ seren astь
— Altьndan da qimmət tavьşьm
Hineŋ өsөn tineŋ Stalingə.
Вar xalьqqa dahi jaqьn hin.

N. Soltanquzin.

Jal jortonda

Qojonam da qojaş nurđarьna,
Irkələnəm şajan jeldərgə,
Jotola-jotola həjəp qarajьm,
Kyđđər javьn alqan gөldərgə.

Handuqastьŋ kөməş tavşьn tьŋlap,
Dərtle jьrđar jьrlap jarhьnam.
Şat keşelər menən вergə ujnap,
Вalalarđaj kөləm, qьvanam.
Qajđa qaraham da kiŋ maturlьq,
Qьvanьstar qьna kyrenə.
Alqь eştər өsөn jөrək jarhьj,

Arьqan təndər kөskə tujьna.
Həm min haman вьnda gөldər menən,
Kөlə-kөlə ujnap jal itəm,

Unda kөtə jaŋь kөstər menən
Əsəm kevek həjgən zavodьm.

OĐATQANDA

Qьđarьr вeşkən alma kevek
Alhьv irendər,
Dərt menən tipkən jөrəktər
Jaqьn kildelər.
Ajrьlьşьv minutь jetkəs
Quldar qьƀьldь.
Əjtte Marat həjgənenə
Вəqrem xuş inđe.
— Xuş aqьllьm, danlь posta
Qaqma kerfek tə
Həjgən ileŋdeŋ sigenə
Eđ đə tөşөrtmə.
Hvđ өđөldө, ə parovoz
Tөtөn вөrkөnө
Şpal hanap eşelonđar
Alqa hikerđe.
Ajrьlьşqas moŋhьvlanđь
Veranьŋ jөđө
Qaranь ul Kөnsьqьşqa
Tultьrьp kyđen.
Şul saq unьŋ kyđđərenəв
Kөməş ьsьq kevek,
Tamsьlanьp jəşe sьqtь
Kerfegen yвep.
Jөđđərenə alhьvlanьp
Nurđar jөgөrđө.
Haqlar tine mineŋ jarьm
Gyzəl ilemđe.

Kamal Xəвiв.

ONOTOLMAƀ IƀTƏLEK

(*Sovettarđьŋ ġədəttən tьş VIII Вөtə Sojuz sjezь delegatь, Motor zavodь staxanovsьhь iptəş Rəxmətullin iƀtəlege*).

Ytkən jьl 25 nojəвrđə min Məskəvđə inem. Вeđđe Вaşqortostan xeđmətsəndəre, Stalin Konstitutsiahьn raƀlav өsөn jьjnalqan Sovettarđьŋ Ġəđəttən tьş VIII Вөtə Sojuz sjezьna hajlap jeвərđelər.

Mineŋ Məskəvđə ġөmөrđə lə вulqanьm juq ine. Undaqь kul'tura, вajlьq, yƀeş mine taŋqa qaldьrđь. Вeđ вөtə jerđe qarap jөrөnөk. Hər jerđə, вeđ вulqan вөtə predpriatielə əjtep вөtөrə almaƀlьq jənlelek, şatlьq kyđgə вərelə ine.

Вeđ, sjezd asьlasaq jergə—Kreml'deŋ đur dvoresьna kittek. Ul kөndər həm ul səġəttər mineŋ ġөmөrđeŋ iŋ qimmətle vaqьtь вulьp qadьlar. Min jөrəkte uratьp alqan şatlьq esendə juqalьp jөrөnөm, təvđə tөş kevek kyrende Məskəv minə. Ləkin вьl өn ine, şundaj ləzzətle, şatlьqlь ьsьn вarlьq ine.

Zalqa inəвeđ. Вөtə xalьq aşqьnьp aldaqь qəđerle minuttarđь kөtələr. Вьna tьnlьq, вьna alda zalqa qarşь işek asьla. Ul, eje, ul—вeđ jarhьp kөtkən Вөjөk Stalin kyrenə. Zal qarьl gөrөldəp kitə, kykrəp qul saвьrqa totona. Min juqalьp kittem. Əllə nindəj eƀe şişmə aqьmь вөtə tənem вujьnsa jөgөrөp, taвan ostarьma tiklem вarьp sьqtь. Maŋqajьmdan tir вөrtөktəre qalьqtь. Kyđemde taqьn şunda iptəş Stalingə jynəlderđem. Voroşilov, Kaganovic, Kalinin iptəştərđe kyrđem. Ajaq yrə вaƀqan jeremdən tora almaƀ xəlgə kildem. Taşqьn saqta вula torqan tulqьn kevek əllə nəmə mine tirвətkəndəj вuldь. Min onotolop iptəş Stalingə ura qьsqьrьrqa, qul saвьrqa totondom.

Ođaqqa huđьlqan alqьştarđan huŋ iptəş Kalinin sjezdь astь. Prezidium hajlandь. Həm вer ađđan вeđ unь, вөtə zaldьŋ, вөtə ildeŋ jөrəge вarьp totaşqan həjəklə keşehe—Stalinde triвunala kyrđek. Ul sjezd aldьna doklad menən sьqtь

Ul həjləgəndə halmaq həm skromnьj xərəkət menən həjləj. Unьŋ hər вer hyđe jarьp ingən kevek вula, вeđ jotloqop tьŋlajвьđ. Vaqtь menən unь вylderep taqь qul saвьrqa totonaвьđ.

Doklad вөttө. Min ul kөndө joqlaj almanьm. Mineŋ kyđ aldьmda tik Stalin вuldь. Irtəgehen iptəs Stalin dokladь вujьnsa həjləvđər вaşlandь.

Nindəj genə xalьq həjləməne unda. Yzвək, qazaq, ukrain, rus, tatar, gruzin, ərmən, sьvaş, jaquttar taqь min işetep kenə вelgən millət xalьqtarь sьqьp həjlənelər. Eşselər, kolxozsьlar, vractar, qьđьlarmiestər, pionerđar—вөtəhe lə yđđəreneŋ şat, kiŋ xoquqlь, вəxetle, irken tormoştarь turahьnda həjlənelər. Hər вer orator, hər вer sьqьp həjləvse yđeneŋ təvge hyđen unьŋ isme menən—million xalьqtarđь вəxetle itevse Вөjөk Stalin isme menən вaşlaj. Hər kem yđeneŋ hyđen həjəklə Stalingə вaqьşlaj, hər kem unьŋ вөjөk eşenə yđeneŋ fidakər вirelgənlegen вelderə ine.

Həjləvđər huŋьnda sjezd Stalinsel Konstitutsianь xalьq tarafьnan indergən өƀtəmələre menən tulьhьnsa eşləp sьqarьv өsөn redaksion komissia hajlanь. Вeđđeŋ Вaşqortostan delegattarьnan komissiaqa Вajmaq rajonь uqьtьvsьhь iptəş Şərifьva inde. Həm вeđ redaksion komissia eşləgənsə este tuq'atьp torop,—5 dekaвrđə jaŋьnan jьjnaldьq.

Iptəş Andrejev sjezda predsedatellek itə ine. Redaksion komissianьŋ predsedatele iptəs Stalindeŋ dokladьn tьŋlaqas, SSSR Konstitutsiahь projektьn uqьr sьqtьlar. Həm şunan huŋ iptəş Andrejev, Konstitutsia projektьnьŋ hər вer statjahьn ajrьm uqьp, sjezd aldьna tikşerergə, tavьşqa quja вaşlanь.

Konstitutsia projektьnьŋ hər вer statjahь өsөn вeđ,—sjezdqa jьjnalqan xalьq vəkildəre mandattarьвьđđь kytərđek. Min ujlajьm, min вit xalьq vəkile вulьp, yđemde hajlap jeвərgən xeđmətsəndər ismenən tavьş вirəm tinem. Şunan Вaşqortostan xeđmətsəndəreneŋ minə вirgən ьşanьsь өsөn həjөnөp qujam.

Kiske 6 səġət 15 minutta sjezd Stalinsel Konstitutsianь raƀlanь. Вeđ ajaq yrə torop, oşo xalьqtarđьŋ вəxte jađьlqan donjala iŋ ġəđel, iŋ demokratik, iŋ keşelekle Konstitutsia xөrmətenə avatsia ojoştoraвьđ. Həm iptəş Andrejev sjezdь java, вeđ вөtəвeđđə вer jөrəktən „Internatstonal“ jьrlap taralaвьđ.

Vәkilev—Şişmә rajonьnꞑ ƣorurlьƣь ul

Iglin, Өfө avьl jere hajlav okrugь вujьnsa Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat, ordenlь Miꞑnexmәt Vәkil ulь Vәkilev Tavtimәn avьl sovetьnьꞑ kolxozsь hajlavsьlarь menәn osoraştь. Jьjьlьşta 400 keşe qatnaştь. Tavtimәn MTS-hьnьꞑ direktorь, unьꞑ urьnвaƣarь, Vәkilevte eş вujьnsa jaqьndan вelevse Nikolajьv jьjьlьşta вьlaj tinelәr.

— Vәkilev — Şişmә rajonьnꞑ ƣorurlьƣь ul. Ul ydeneꞑ eşe menәn вeddeꞑ вөtәвeddeꞑ dә xәrәkәt itevenә ireşte. Vәkilev ul вol'şeviktәrsә jeꞑevdәrgә ireşә ala. Ul juƣarь urozaj masterь. Juqarь urozaj өsәn ydeneꞑ kөrәş tәzriвәhen вөtә rajonƣa taratьv өsәn ul вik kyp eşlәne.

Jьjьlьşta iptәş Vәkilev telmәr menәn sьqtь:

— Min heddeꞑ kevek yk revolytsianan huꞑ ƣьna jәşәj вaşlanьm,— tine ul. Oktәвrgә tiklem tormoş вulmaƣь, ә katorga вuldь. Kulaktar ekspl0atatsiahь, jarlьlьq, xoquqhьdlьq, вьlar вөtәhe lә artta qaldьlar hәm qajtanan kire qajtmaƣtar. Вөjөk Oktәвr revolytsiahь, kommunisttar partiahь, Вөjөk Stalin Sovettar Sojuzьnьꞑ xalьqtarьna вәxetle, şatlьqlь, irekle tormoş вirdelәr. Partia, Stalin вeddә tәrвilәne hәm вeddә sotsialistik jәmƣiәtteꞑ aꞑlь tәdөvselәre ittelәr.

Вьna min, ytkәndә вatrak вulƣan keşe, iꞑ aldьnƣь kolxozsь, staxanovsь вulьvƣa tiklem yƣtem. Miꞑә kyrhәtkәn ьşanьsьƣьd өsөn hedgә rәxmәt әjtәm. Вьl ьşanьstь aqlav өsөn вөtә kөsөmdө hаlьrmьn, heddeꞑ menәn tьqьd вәjlәneş totasaqmьn. Вөjөk Stalin әjtkәnsә eşlәjәsәkmen. Ƣөmөrөm вujь tьvƣan ilemdeꞑ вirelgәn toƣoro ulь вulasaqmьn. Xalьq вәxte өsөn, xedmәtsәndәrdeꞑ вәxte өsөn, taƣь lә dur ısәşkә atьv өsөn вөtә kөsөmdө halasaqmьn, tip hedde ьşandьram.

Vәkilev, elekke вatrak, xalьqtardьꞑ вөjөk julвaşsьhь Stalindeꞑ qulьn qьƣqan saqta yd ƣөmөrөndә iꞑ вәxetle minuttardьꞑ вerehe вulьvь turahьnda sikhed dur şatlьq menәn hөjlәne.

Вerdәm rәveştә qaвul itelgәn qararda jьjьlьşta qatnaşьvsьlar rajondьꞑ hajlavsьlarьn xedmәt xalqьnьꞑ dostoin ulь — Vәkilev өsөn, şulaj uq Өfө avьl jere hajlav okrugь вujьnsa Millәttәr Sovetьna BASSR-dan kandidat Әxmәtьv өsөn, Өfө hajlav okrugь вujьnsa Millәttәr Sovetьna RSFSR-dan kandidat Gorşenin өsөn tavьş вirergә mөrәzәƣәt ittelәr. Jьjьlьş iptәş Stalingә qotlav qaвul itte.

Hajlav kenәnә әderlәrәвed

Qьrmьƣqalь rajonь, „Qьdьlqь" kolxoz komsomolestarь hәm jәştәre SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav kөnөn dur kytәrenkelek menәn qarşьlajdar. Klub, uqьv jorttarьn hajlavdarƣa qarata lozung, plakat hәm julвaşsьlardьꞑ portrettarь menәn вidәv eşe, komsomolestar hәm jәştәr kөsә menәn komsomol komitetь jetәkselegendә alьp вarьla. Dram tyꞑәrәge pj'esa әderlәj. Klub, uqьv өjө, hәr kөn jәştәr menәn tulь вula. Ular pj'esa әderlәj. Klub, uqьv өjө, hәr vetqa deputatlьqqa kandidattardьꞑ tәrzemәi xәldәre menәn tanьşalar.

Mөxәmәtev.

47 urta mәktәp qarşьhьnda uqьtьvsь Sottikov iptәş jetәkselegendә qьlь orkestor tyꞑәrәge tәdeldә. Hyrәttә: tyꞑәrәkteꞑ zanәtie vaqtь. (Urazвaxtin fotohь).

Vahapьvaƣa uqьtьvsьlar safьnda urьn juq

Kirov ismendәge kolxozda (Nuriman rajonь) вaşlanqьs mәktәp uqьtьvsьhь Vahapьva Zәjnәpteꞑ uqьvsьlar menәn tupaƣ mөnәsәвәtә вulьvь вer kemgә lә jәşeren tygel. Вьl fakt, Nuriman rajonь maƣarif вylegeneꞑ iqtiвarьna alьnmaha la, вed вьnan sitlәtep ytә almajвьd. Вigerәk tә unьꞑ (Vahapьvanьꞑ) uqьvsь вalalardь, ikkelek syplegәnә taşlanƣan mәdrәsә metodь menәn jazalav kevek kiƣken teƣ alƣan mәlde, вьl вerense dәrәzәlәge mәs'әlә вulьp kilep вaƣa.

Mәs'әlәne asьqlav өsөn tyвәndәge fakttь kilterev genә lә jetә. 25 nojәвrdә Vahapьva uqьvsьlardan—Şakirьv Mәsqytte, Zahidullin, Ƣirfanьv, Mөxәmәtdinьvtardь dәrestәn huꞑ вaƣqa вiklәp quja. Vaqiƣanь massa вelmәhen өsөn, ul, uqьvsьlardь: «вьl turala вer kemgә lә hөjlәhe вulmaƣьd, әgәr telegedde tьjmahaƣьd minәn hedgә jaqşьlьq вulmaƣ,» tip qurqьta.

Vahapьva Zәjnәpteꞑ sovet pedagogia metodologiahьn iꞑ naxaldarsa, iꞑ tupaƣ rәveştә вodovь qьƣqasa şunan ƣiвarәt.

Inde вed Nuriman rajon maƣarif вylegenәn вьl fakttardan sьqьp, şuƣa tajanьp hәm uƣa lajьqlь rәveştә yd fekeren әjteven hәm sara kyreven kөtәp qalaвьd.

Zaripьv.

Вьjt jaƣьnan tarqalƣan Xәjretdinьvƣa sara kyrergә

Nuriman rajonь, Вudjonnьj ismendәge kolxoz ergәhendәge komsomol ojoşmahь jәş hajlavsьlar arahьnda вer tөrlө lә politik aꞑlatьv eşe alьp вarmaj. Ojoşmalaƣь 8 komsomles hәm sojuzdan tьş jәştәrdeꞑ вerehe lә «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь polozenie" menәn tanьş tygel. Politik uqьv ytkәrelmәj. Komsomolestardьꞑ jьjьlьştarь вulƣanь juq.

Komsoorg Xәjretdinьv Şәjxetdin yd eşe өsөn yden javaplь hanamaj. Klub hьvьq, uqьv jorto juq. Klubtьꞑ tәdrәlәre vatьlƣan, ultьrьv өsөn urьndьqtar, jaqtьrtьv өsөn lampalarь juq. Jәştәr ydәreneꞑ вuş vaqtьtarьn әrәmgә udƣaralar. Ә Xәjretdinovtьꞑ вьl kyrneşkә ese вoşmaj, Xәjretdinьv jәştәr arahьnda politik-tәrвiә eştәre alьp вarьv urьnьa, yde komsomolƣa his xas вulmaƣan eştәr eşlәj.

Ul xәder 4 qatьn alьp ajьrdь inde. Huꞑƣь qatьn Mөxәmәtьva Şәrifәne вer jәş вalahь menәn uramƣa qьvьp sьqardь. Şәrifә avьl sovetь predsedatele Fazlьjьvƣa вer nisә tapqьr jardam horap вarsa la, вer tөrlө lә jardam ala almanь.

Xәjretdinovtьꞑ eşe, VLKSM-dьn Nuriman rajon komitetьna la asьq. Lәkin ular ni өsөndәr Xәjretdinьvtьꞑ eşen tikşermәj, jәşerep kilәlәr.

В. М.

Klub hajlav kenәnә әder

Maqar rajonь Әxmәr avьl sovetь «Qьdьl taꞑ» kolxozь kluвь вьjьl ƣьna halьndь. Ul jьlь hәm jaqtь. Вьnda kis hajьn avьl jәştәre jьjьla. Ular «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь Polozenie"ne өjrәnәlәr. Adaƣьnan kyꞑelle ujьn, вejev, jьrlavdar ojoştorola.

Kluвtьꞑ stenalarь hajlav kөnөnә вaƣьşlanƣan lozung hәm plakattar menәn вidәlgәn. Вьnda komsomol komitetь kөsә menәn 5 kөndә вer stena gazetahь sьƣarьlьp tora. Gazeta вitendә, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav kөnөnә әderlek eşen jaqtьrtqan xәвәrdәr hәm Stәrletamaq hajlav okrugь вujьnsa, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kyrhәtelgәn ip. Zalikindeꞑ, Millәttәr Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kyrhәtelgәn ip. Вakaldindardьꞑ avtoвiografialarь urьnlaştьrьla.

«Qьdьl taꞑ» kolxozь kluвь hajlav kөnөnә jaqşь әderlәnә.

Ƣәjfi Ƣәjzullin.

Propaganda eşe artta qalƣan jerdә

Stәrletamaq rajonь, Вyre qaььƣan avьlь doprizьjvniktәreneꞑ naʒanlьqtarьn вөtәrөv hәm hajlav zakondarь menәn tanьştьrьv tyꞑәrәge ojoştorolovьna kyp vaqьt ytte inde. Lәkin tyꞑәrәk aƣzalarьnьꞑ kyвehe «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь Polozenie" menәn tanьş tygel. Tyꞑәrәk jetәksehe Vәlidev «вeddeꞑ ydeвeddeꞑ eş planь вar» tip doprizьjvniktәrgә hajlav Polozenielәren өjrәtevgә ajaq sala. Sәƣitev, Vaxitьv, Ƣәzizьvtar hәm вaşqa kyp kenә jәştәr, kemgә tavьş вirәsәktәren asьq вelmәjdәr.

Jәki Prioвrazenski avьlь komsomol ojoşmahьn alьp qarajьq. Вьnda la oşo uq xәl. Komsomoles hәm sojuzdan tьş jәştәrdeꞑ вerehe lә «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar turahьndaƣь Polozenie» menәn tanьş tygel. Komitet sekretarь Ajdarьv «ular menәn nәmә eşlәjhen, inde, komsomol jьjьlьştarьna la kilmәjdәr вit» tip tьnьs jәşәj вirә.

Ƣәjfi Ƣәjzullin.

Tyꞑәrәkte kem torƣaʒь

Әвәjәlil rajonь, Asqar urta mәktәвe qarşьhьnda ytkәn uqьv jьlьnda sәxnә hөjәvsәlәr tyꞑәrәge ojoştorolop, jaqşь ƣьna eşlәp kilde. Ul uqьvsьlar hәm kolxozsьlar өsөn postanoka, konserttar qujdь. Xәder вьl tyꞑәrәkteꞑ eşe вөtөnlәj hynep qaldь, hәm вьnь jaꞑьnan torƣodovdь вer kem dә qajƣьrtmaj. Şunьꞑ arqahьnda uqьvsьlardьꞑ jal vaqьttarь kyꞑelhed ytә. Ytkәn jьlьꞑ tyꞑәrәk kөsө menәn qujьlƣan postanovkalardan jьjьlƣan aqsalar mәktәp zavucь Ƣәвdullin qulьnda jata. Xәder aqsanьꞑ qajda totolovь вildәhed.

Xarisьv.

Jetәkse вar, eşe juq

Maqar rajonь, OSOaviaximdьꞑ Әxmәr avьlь tәvge ojoşmahьnьꞑ otcot-hajlav jьjьlьşь вulьvьna 2-3 aj vaqьt ytep kitte. Şuƣa qaramaƣtan eş haman yd aƣьşьnda. Kilәhe jьl Qьdьl Armia safьna kitәsәk 1917-18 jьldarda tьvƣan doprizьjvniktәrdeꞑ huqьş texnikahь menәn tanьştьrьv, aꞑlatьv eştәre alьp вarьlmaj. Ojoşmanьꞑ ike protevogazь, vaq kaliвrli mьltьqьhь miniaturь вulha la, ular fajdalanьlmajdar, ulardьꞑ qajhь вerdәre juƣalьp ta вekәnәdәr inde. Ә OSOaviaximdьꞑ tәvge ojoşmahь predsedatele komsomoles Zamanьv: «vaq eş» menәn вulьşьrƣa vaqьtьm juq әle tip kenә qaraj.

Ƣilemjan Sәlixьv.

Eşlekhed komitet

Әвәjәlil rajonь Asqar urta mәktәвe ergәhendәge komsomol komitetьnьꞑ sekretarь Fәjzullina komsomoles hәm sojuzdan tьş jәştәr arahьnda politik hәm tәrвiәvi eştәrde jәjep jeвәrevdә вer nәmә lә eşlәgәne juq. Politik uqьv ytkәrelmәj. Komsomolestardьꞑ dәjөm jьjьlьştarь onotolƣanda вer genә tapqьr вula. Jәştәr вuş vaqьttarьn qajda вarьp, nisek ytkәrergә вelmәjensә jөrөjdәr.

A. Dinislamov.

Vaqьtlь redaktor: X. DӘVLӘTŞIN.
Өfө, «Oktәвr nat.» tipografiahь.
Вaşglavlit vәkile № 4577

1937-se jьl
10 Dekaʙr
№ 118 (1166)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajьrьm hanь 7 tin.

ʙɵtə ildərđən proletarлarь, ʙerləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfə qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Ɵfə Volodarski № 2. Telefon № 85—04

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

ʙƟTƏ SOJUZ KOMMUNISTTAR (BOL'ŞEVIKTƏR) PARTIAHЬ YĐƏK KOMITETЬNЬꞐ

MƟRƏƵƏƢƏTE

ʙƟTƏ HAJLAVSЬLARƢA, EŞSELƏRGƏ, EŞSE QATЬN-QЬĐĐARƢA, KRƏƅTIƏNDƏRGƏ HƏM KRƏƅTIƏN QATЬN-QЬĐĐARЬNA, QЬĐЬL ARMIAƢA, SOVET INTELLEGENSIAHЬNA

Iptəştər!

1937 jьldьꞑ 12 dekaʙrendə Sovettar Sojuzьnьꞑ xeđmətsəndəre sotsialistik Konstitutsiaʙьđ nigeđendə SSR Sojuzьnьꞑ Verxovnьj Sovetьna deputattar hajlajasaqtar.

Bol'şeviktər partiahь hajlavđarđa partiahьđ eşselər, krəƅtiəndər, xeđmətkərdər, intelligensia menən **ʙlokta, sojuzda ʙulьp sьƣьş jahaj.** Hajlav okrugtarьnda Verxovnьj Sovet deputatlьƣьna registratsialanƣan kandidattar,—kommunisttarь la şulaj uq partiahьđđarь la,—zavodtarđa eşse həm xeđmətkərđərđeꞑ dəjem jьjьlьştarь tarafьnan, ƣəskəri castərdə qьđьlarmiestər jьjьlьştarь, aʙьldarđa kolxozsьlar həm jaꞑƣьdaqtar jьjьlьştarь tarafьnan—kommunisttarđьꞑ həm partiahьđđarđьꞑ hajlav sojuzь nigeđendə kyrhəteldelər. ʙьl kandidaturalar hajlav okrugtarь həm ucastkalarь ʙujьnsa xeđmətsənderđeꞑ kyp hanlь metingtarь tarafьnan ʙer kyneldən jaqlandьlar.

Bol'şeviktər partiahь partiahьđđarđaꞑ yđen kərtələməj, ə, kirehensə, hajlavđarƣa partiahьđđar menən ʙlokta, sojuzda ʙulƣan xəldə ʙara, eşse həm xeđmətkərđərđeꞑ professional sojuzdarь menən, komsomol menən həm partiahьđđarđьꞑ ʙaşqa ojoşmalarь həm jəmƣiəttəre menən ʙlokta ʙulƣan xəldə ʙara.

Timək, deputatlьqqa kandidattar kommunisttar əsən də şulaj uq partiahьđđar əsən də dəjem ʙulasaqtar, hər ʙer kommunistik deputat partiahьđđardan da deputat ʙulƣan kevek yk, hər ʙer partiahьđ deputat şulaj uq kommunisttardan da deputat ʙulasaq.

Bol'şeviktər partiahь ʙɵtə kommunisttarđь həm teləktəştərđe partialь kandidattarƣa la şulaj uq partiahьđ kandidattarƣa la, ʙer keşe kevek, ʙerđəm rəveştə tavьş ʙirevgə saqьra.

Bol'şeviktər partiahь, partiahьđ hajlavsьlar partiahьđ kandidattarƣa nisek ʙerđəm rəveştə tavьş ʙirhələr, kommunist kandidattarƣa la şulaj uq ʙerđəm rəveştə tavьş ʙirerđər, tip iƅəp tota.

Bol'şeviktər partiahьnьꞑ kandidattarьna tavьş ʙirergə hajlavsьlarƣa nigeđ ʙarmь?

Bol'şeviktər partiahь alda torƣan hajlavđarđa uƣa xalьq tarafьnan ʙulasaq tip yđe iƅəp tota torƣan ьşanьsqa lajьqmь?

Beđđeꞑ Tьvƣan ilebeđ elek nisek ine həm ʙol'şeviktər partiahь jetəkselege mələndə Sovet vlasь jьldarь esendə ul nindəj il ʙulьp əverelde?

Pomeşşiktər həm kapitalisttar gospodstvohь mələndə ʙeđđeꞑ Tьvƣan ilebeđ nisek ine həm ul eşselər həm krəƅtiəndər vlasь mələndə, ʙol'şeviktər partiahь jetəkselege mələndə ni nəməgə ireşte?

Sovet vlasь jьldarьnda ʙeđđeꞑ ilebeđđeꞑ jəđə tamьrьnan yđgərđe. Arttalьq həm urta ʙьvatsьlьp, qaraꞑƣьlьq həm kul'turahьđlьq, xəjerselek xoquqhьđlьq həm xeđmətsəndərđe iđev ile ʙulƣan jiꞑke Rossianan, ʙeđđeꞑ ileʙeđ alđьnƣь, kul'turalь, qevətle sotsialistik derzavaƣa əverelde.

ʙьl uꞑьştarƣa ʙeđđeꞑ xalqьʙьđ ʙol'şeviktər partiahь jetəkselege aƅtьnda ireşte.

Kem ʙeđđeꞑ Tьvƣan ilebeđđeꞑ alda la qevətle, kul'turalь həm azat sotsialistik derzava ʙulьvь əsən ьntьla, ul ʙol'şeviktər partiahьna tavьş ʙirer, ul kommunisttar həm partiahьđđar ʙlogьnьꞑ kandidattrьna tavьş ʙirer.

Beđđeꞑ ilebeđđə xuzalьqtьꞑ kapitalistik sistemahь həm ekspluatator sьjьnftar məꞑgegə ʙɵtərəldelər, proizodstvo qoralđarьna həm sredstvolarьna xosusi milek juqqa sьƣarьldь həm keşeneꞑ keşene eksploatatsialavь juq itelde. Proizvodstvo qoralđarьna həm sredstvolarьna sotsialistik milek ʙeđđeꞑ sovet jəmƣiəteʙeđđeꞑ qaqşamaƅ nigeđe ʙulьp nьƣьtьldь.

ʙɵtə donja kyləmendəge ʙьl tarixi jeꞑevgə ʙeđđeꞑ xalqьʙьđ ʙol'şeviktər partiahь jetəkselege aƅtьnda ireşte.

Kem Sovettar Sojuzь xeđmətsəndəre ekspluatatsia qamьtьnan məꞑgegə azat ʙulhьndar əsən ьntьla, ul ʙol'şeviktər partiahьna tavьş ʙirer, ul kommunisttar həm partiahьđđar ʙlogьnьꞑ kandidattarьna tavьş ʙirer.

SSSR-đa sotsializmdьꞑ jeꞑeve promьjşlennostьꞑ səskə atьvьn tə'min itte. Ike ʙişjьllьq jьldarь esendə xəđerge zaman texnikahь menən qorallanƣan ʙerense klasslь promьjşlennost' tьvđьrьldь. Beđđeꞑ sotsialistik faʙrikalarьʙьđđьꞑ həm zavodtarьʙьđđьꞑ proizvodstvo kyləme huƣьşqa tiklemge vaqьtьꞑ promьjşlennost' proizvodstvohь kyləmenən 8 tapqьrđan da artьqьraq.

ʙьl uꞑьştarƣa ʙeđđeꞑ xalqьʙьđ ʙol'şeviktər partiahь jetəkselege aƅtьnda ireşte.

Kem ʙeđđeꞑ industrial' promьjşlennosьʙьđđьꞑ, kapitalistik ildərđe udьp kitep, alda la yƅeve əsən ьntьla, ul ʙol'şeviktər partiahьna tavьş ʙirer, ul kommunisttar həm partiahьđđar ʙlogьnьꞑ kandidattarьna tavьş ʙirer.

Pomeşşik həm kulak kəsləve aƅtьnda jəşəgən, zəƣif texnikalь ʙulƣan, ike tiƅtə milliondan artьq vaq həm ytə vaq jaꞑƣьđaq krəƅtiən xuzalьqtarь urьnьna, ʙeđđeꞑ ilebeđđeꞑ aʙьl xuzalьƣьnda, pomeşşiktərđən həm kulaktarđan azat ere sotsialistik xuzalьqtar— traktorđar, komʙajndar həm ʙaşqa xəđerge zaman aʙьl xuzalьƣь maşinalarь menən mul rəveştə qorallanƣan 243 meꞑđən artьq kolxozdar yƅtelər həm nьƣьtьldь. Əgər aʙьl xuzalьƣьnьꞑ ʙɵtə tarmaqtarьn kyđ uꞑьnda totьaq, ʙeđđeꞑ kolxoz aʙьl xuzalьƣьʙьđ sovxozdar menən ʙerlektə xəđer, huƣьşqa tiklemge vaqьttaƣь aʙьl xuzalьƣьna qaraƣanda, ike tapqьrđan artьqьraq produkttar jeteştərə.

ʙɵtə donja kyləmendəge ʙьl tarixi jeꞑevgə ʙeđđeꞑ xalqьʙьđ ʙol'şeviktər partiahьnьꞑ jetəkselege aƅtьnda ireşte.

Kem ʙeđđeꞑ kolxozdarьʙьđđьꞑ həm sovxozdarьʙьđđьꞑ, ilebeđgə aʙьl xuzalьƣь produkttarь mullьƣьn ʙirep, alda la səskə atьvđarь əsən ьntьla, ul ʙol'şeviktər partiahьna tavьş ʙirer, ul kommunisttar həm partiahьđđar ʙlogьnьꞑ kandidattarьna tavьş ʙirer.

SSSR-đa sotsializmdьꞑ jeꞑeve xeđmətsəndərđeꞑ xəlen tamьrьnan jaqşьrtьvđь tə'min itte. ʙatşa Rossiahьnda eşheđđər hər vaqьt, hər ʙer kapitalistik dəvləttə xəđerđə lə ʙulƣan kevek, qajƅь kyp ʙulđь. Material' jaqtan tə'min itelməgənlek, irtəgəge kəngə ьşanьshьđlьq həm xəjerselek eşse sьjьnftьꞑ daimi jađmьşь ine. Sovettar vlasь mələndə eşheđlek məꞑgegə juq itelde. Irtəgəge kəngə ьşanьshьđlьq turahьndaƣь məs'ələ xeđmət itergə teləvse sovet grazdanь aldьnda ʙer qasan da tormajasaq. Xeđmətkə, jal itevgə, qartьlьqta material' tə'min itelevgə xoquq ʙeđđeꞑ ilebeđđeꞑ ʙɵtə grazdandarьna zakon menən tə'min itelgən.

ʙьl uꞑьştarƣa ʙeđđeꞑ xalqьʙьđ ʙol'şeviktər partiahь jetəkselege aƅtьnda ireşte.

Kem ʙeđđeꞑ ilebeđđeꞑ xeđmətsəndərenen alda la nindəj genə ʙulmahьn eşheđlektən həm irtəgəge kəngə ьşanьshьđlьqtan qotolƣan ʙulьvđarь əsən ьntьla, kem eşselərđeꞑ həm xeđmətkərđərđeꞑ material'-tormoş xəlen artaʙan jaqşьrtьvđь teləj, ul ʙol'şeviktər partiahьna tavьş ʙirer, ul kommunisttar həm partiahьđđar ʙlogьnьꞑ kandidattarьna tavьş ʙirer.

Pomeşşiktər həm kapitalisttar vlasь mələndə krəƅtiən kem ine? Ul iꞑ ələşheđlənderelgən, iꞑ xoquqhьđ keşe ine. Revolytsiaƣa tiklemge aʙьlda 40 milliondan artьqьraq jarlь xalьq ʙulьp, ul keşelərđeꞑ jađmьşь aslьq həm xəjerselek ine. Pomeşşiktərđe ʙɵtərgən, kulak kaʙalahьn juq itkən, pomeşşiktərđeꞑ həm kulaktarđьꞑ 150 million gektardan artьqьraq

(Davamь 2-se ʙittə).

Stalinsel Konstitutsiahьꞑ ʙer jьllьƣь ʙajramьnda Ɵfə qala xeđmət səndərenen demonstratsiahь. (Urazʙaxtin fotohь).

ВӨТӘ SOJUZ KOMMUNISTTAR (BOL'ŞEVIKTƏR) PARTIAHЬ УÐƏK KOMITETЬNЬꞐ

MӨRƏƶƏQƏTE

ВӨТӘ HAJLAVSЬLARQA, EŞSELƏRGƏ, EŞSE QATЬN-QЬÐÐARQA, KRƏЪTIƏNDƏRGƏ HƏM KRƏЪTIƏN QATЬN-QЬÐÐARЬNA, QЬÐЬL ARMIAQA, SOVET INTELLEGENSIAHЬNA

(Davamь. Başь 1-se вittə).

jerdəren krəъtiəndərgə вirgən həm kolxoz qoroloşonoꞑ jeꞑeven tə'min itkən sovet qoroloşo,—krəъtiəndərde jarlьlьqtan həm xəjerselektən mangegə qotqardь həm ularqa mul həm kul'turalь tormoş məmkinlegen tə'min itte.

Вьl ələşevdərgə вedđeꞑ xalqьвьd вol'şeviktər partiahь jetəkselege aъtьnda ireşte.

Kem jarlьlьq həm xəjerselek qurqьnьsьnan вedđeꞑ krəъtiəndərəвedđeꞑ məngegə tə'min iteleve əsən вьtьla, kem aвьldьꞑ mul tormoşonoꞑ artaвan kytəreleven teləj, ul вol'şeviktər partiahьna tavьş вirer, ul kommunisttar həm partiahьððar вlogъпьꞑ kandidattarьna tavьş вirer.

Вatşa Rossiahь qaraꞑqь həm nadan ine. Xalьqtьꞑ iꞑ dur kypselege gramotahьd ine. Sovet ilendə ihə qəmymi-məzвyri uqьv вojonqa aşьrьldь inde—вedđeꞑ məktəptərebeddə 30 million вala uqьj. Вelem alьvqa xoquq вətə grazdandar əsən qadanlьqan həm вedđeꞑ Konstitutsiaвьdda jadьlьp qujьlqan. Ildə xalьqtьꞑ gramotalьlьqь 90 protsenttan arta. Tiddən ildə вer genə gramotahьd grazdanin də вulmajasaq. Вedđeꞑ ilebeddə fən, ədəвiət, teatr, iskusstvo his вer vaqьtta вulmaqan rəveştə alqa вara. Fənden həm iskusstvonьꞑ qadanьştarь вətə grazdandardьꞑ вajlьqь (dostojaniehe) вulьp tora.

Вьl uꞑьştarqa вedđeꞑ xalqьвьd вol'şeviktər partiahь jetəkselege aъtьnda ireşte.

Kem вedđeꞑ ilebeddə məqariften artaвan yъeve əsən вьtьla, kem Sovet Sojuzь xalьqtarьnьꞑ fəne, ədəвiəte həm iskusstvohь artaвan səskə atьvьn teləj, ul вol'şeviktər partiahьna tavьş вirer, ul kommunisttar həm partiahьððar вlogьnьꞑ kandidattarьna tavьş вirer.

Qatьn-qьd вatşa Rossiahьnda qol ine həm вətə kapitalistik ildərdə qol вulьp qala kilə. Tik SSSR-da qьna ul azat həm tulь xoquqlь. Sotsializm tədeleşendə həm dəvlətte idara itevdə qatьn-qьd kərək qalala həm kərək avьlda вulhьn irdər menən qulqa qul totonoşop вara. Tə'min itelgən həm вəxetle əsə вulьv əsən вik вedđeꞑ ilebeddə genə şarttar tьvdьrьlqan. Sovet zakondarь əseneꞑ xoquqьn həm вalalardьꞑ havьlqьn haqlajdar.

Вьl uꞑьştarqa вedđeꞑ xalqьвьd вol'şeviktər partiahь jetəkselege aъtьnda ireşte.

Kem вedđeꞑ sovet qatьn-qьdьnьꞑ alda la azat вulьvь həm xuralьqtьꞑ, idara eşeneꞑ вətə əlkələrendə tulь xoquqlь вulьvь əsən вьtьla, ul вol'şeviktər partiahьna tavьş вirer, ul kommunisttar həm partiahьððar вlogьnьꞑ kandidattarьna tavьş вirer.

Вatşa Rossiahь xalьqtar əsen tərmə ine, вətə kapitalistik ildər milli idev həm kolonial' qolioqta totov ildəre вulьp torqan kevek yk, milli idev həm hujьş ile ine. Elek iðelgən xalьqtar milli iðelevdən həm tiꞑxoquqhьdlьqtan tulь azatlьqqa tik Sovettar Sojuzьnda qьna ireştelər. Xəder Sovettar Sojuzьnda SSSR xalьqtarь tiꞑlek həm ixtejarlьlьq nigeðendə вerdəm Sojuz dəvlətenə вerləşkəndər. Sovet Sojuzь donjala вerðən-вer il ki, unda xalьqtar arahьnda yd-ara ьşanmavsьlьq вətənləjgə вətərelgən həm unda xalьqtardьꞑ mənəsəвəttəre yd-ara ьşanьs, tьvqanlьq sojuzь həm duъlьq xedməttəşlege nigeððərendə qorola.

Вətə donja kyləmendəge вьl tarixi jeꞑevgə вedđeꞑ Тьvqan ilеbed вol'şeviktər partiahь jetəkselege aъtьnda ireşte.

Kem Sovettar Sojuzь xalьqtarьnьꞑ alda la azat həm tiꞑxoquqlь вulьvdarь əsən вьtьla, kem SSSR xalьqtarьnьꞑ duъlьqьn artaвan nьqьtьvqa вьtьla, ul вol'şeviktər partiahьna tavьş вirer, ul kommunisttar həm partiahьððar вlogьnьꞑ kandidattarьna tavьş вirer.

Вedđeꞑ Тьvqan ilebedđeꞑ jaꞑь irekle tormoş tədəv əlkəhendəge ələşevdəre ьsьndan da вəjək ələşevdər. Вьl ələşevdər SSSR xalьqtarь tarafьnan eske həm tьşqь doşmandarqa qarşь kərəştə, вol'şeviktər partiahьnьꞑ jetəkselege aъtьnda вulьp alьndьlar. SSSR xalьqtarьnьꞑ duъtarь вьl ələşevdərgə şat həm ularðь qotlajdar. Ləkin Sovet Sojuzьnьꞑ duъtarь qьna tygel, unьꞑ doşmandarь la вar. Вьl doşmandar, вerensenən, ildeꞑ esendəge doşmandar, вətərelgən eksploatator sьjnьftardьꞑ qaldьqtarь. Вьl doşmandar, ikensenən, Sovet Sojuzьnьꞑ siktəre tьşьndaqь doşmandar, kapitalistik ildərdeꞑ reaksion-faşistik kestəre. Eske doşmandar ad hanlь həm kəshed вulhalar da, ularqa вulьşlьq itevse tьşqь doşmandar вedðeꞑ Тьvqan ilebeddeꞑ azatlьqь həm вojondoroqhodloqo əsən jetdi qurqьnьstь kəvdələnderələr. Тьvqan ilebedde вьl qurqьnьstan qurqьnьshьd jahar əsən, вeddə, вerensenən şpiondarðь, qorotqostardь, diversanttardь həm sovet xalqьnьꞑ вaşqa doşmandarьn zararhьdlandьrьrqa вuldьqlь вulqan, jaqşь ojoştorolqan karatel'nьj organdardьꞑ вulьvь kərək, ikensenən sovet granitsalarьn tьşqь həzymdərdən haqlarqa вuldьqlь вulqan, jaqşь ojoştorolqan həm texnik jaqtan jaqşь qorallandьrьlqan Qьðьl Armianьꞑ вulьvь kərək; aðaq kilep, kapitalistik ildərdeꞑ huqьşsan krugtarьnьꞑ вaъьp alьv politikalarьn faş itevgə вuldьqlь вulqan, jaqşь itep ujlanьlqan həm edmə-edlekle ytkərelə torqan tьnьslьq politikahьnьꞑ вulьvь kərək. Вer talaj jьldar esendə Sovet vlasь şuqa irəşə aldь ki, xəder вedđeꞑ Тьvqan ilebeddeꞑ yd qaramaqьnьda, hьnalqan karatel'nьj organdarь həm jaqşь qorallandьrьlqan Qьðьl Armiahь la, şulaj uq tьşqь mənəsəвəttər əlkəhendə edmə-ed ytkərelə torqan tьnьslьq politikahь la вar. Sovet xalqьnьꞑ вьna 16 jьl inde huqьş вeleştərenən qotolqan вulьvь, tьnьs tormoştoꞑ rəxətlektəre menən fajdalanьvь həm ydeneꞑ tьnьs xedmətən davam itterergə məmkinlege вulьv faktь tik oşo uꞑьşlьqtardьꞑ вulьvь menən aꞑlatьla.

Вedđeꞑ Тьvqan ilebeddeꞑ azatlьqьn həm вojondoroqhodloqon haqlav əlkəhendəge вьl uꞑьşlьqtar SSSR xalьqtarь tarafьnan вol'şeviktər partiahь jetəkselege aъtьnda huqьşьp alьndьlar.

Kem SSSR xedmətsəndəreneꞑ alda la tьnьs xedmət rəxətlektəre menən fajdalanьvь əsən вьtьla, kem вedđeꞑ Тьvqan ilebeddeꞑ azat вulьvьn həm вojondoroqhodloqon teləj, ul вol'şeviktər partiahьna tavьş вirer, ul kommunisttar həm partiahьððar вlogьnьꞑ kandidattarьna tavьş вirer.

Тьvqan ilebeddeꞑ вol'şeviktər partiahь jetəkselege aъtьnda revolytsia jьldarь esendə huqьşьpqadanqan ələşevdəre şundajdar.

Hyðe eşenən вer vaqьtta la ajьrьlmaqan həm vəqədələre вer vaqьtta la вuş tavьşqa əverelməgən вol'şeviktər partiahьnьꞑ eştəre həm kərəş jomqaqtarь şundajdar.

Вьna ni əsən вol'şeviktər partiahь alda torqan hajlavdarda xalqьtьꞑ ьşanьsьna iъəp totorqa ydenə jul quja.

Вьna ni əsən вol'şeviktər partiahь hajlavsьlar kommunisttardьꞑ həm partiahьððardьꞑ вlogь kandidattarьna вer kyneldən tavьş вirerðər, tip ьşanьrqa xaqlь.

Hajlavsь iptəştər!

Hajlav kampaniahьnьꞑ вarьşьnda qajhь вer kommunisttardьꞑ həm partiahьððardьꞑ motlaq həm tik liderðarqa qьna, tik partia həm xəkymət julвaşsьlarьna qьna, ulardьꞑ qajhь hajlav okrugьnda registratsialanqan вulьvdarьna qaramaъtan, tavьş вirevgə вьtьlьvdarь belende. Hər вer kandidat zakon вujьnsa tik вer hajlav okrugьnda qьna вallotirovatsa itelə ala ikənen вьl iptəştər aꞑlamajdar, kyrəheꞑ. Вol'şeviktər partiahь həm partiahьððar tarafьnan jaqlanla torqan tege jəki вьl kandidatqa tavьş вirev вьl kandidatqa qьna tavьş вirev вulmajьnsa, вəlki, вətəhenəꞑ elek,—вol'şeviktər partiahьnьꞑ partiahьððar menən вerlektə ytkərə torqan politikahьna həm oşo kandidat unь tormoşqa aşьrьrqa hyd вirgən politikaqa tavьş вirev ikənen вьl iptəştər aꞑlamajdar, kyrəhen. Вurьs şunda tora ki, kandidattar nьqlь həm xalьq eşenə вirelgən keşelər вulhьnnar həm hajlavsьlar, xatta əgər kandidattardьꞑ qajhь вerðəre yððəreneꞑ jəşiege arqahьnda xəder dəjəm tanьlqan iptəşkelər вulьp tormahalar da, вətə kandidattarqa вerdəm tavьş вirhendər. Sovet qoroloşonoꞑ ydsənlege tap вьna oşonda tora la, ul keşelərðeꞑ, ulardьꞑ вuldьqlьlьqtarьnьꞑ, talanttarьnьꞑ jьldam yъeven tə'min itə, kisə əle ad məqlym вulqan keşelər qьsqa srok esendə, вətənəheneꞑ xərmətenqadanьvsь, dəjəm məqlym adamattar вulьp kitə alalar.

Вətə Sojuz Kommunisttar (вol'şeviktər) partiahьnьꞑ Уðək Komitetь вətə kommunisttardь həm teləktəştərde ular kommunist kandidattarqa nindəj вerdəmlek menən tavьş вirergə tejeş вulhalar partiahьd kandidattarqa la şundaj uq вerdəmlek menən tavьş вirevgə saqьra.

Вətə Sojuz Kommunisttar (вol'şeviktər) partiahьnьꞑ Уðək Komitetь вətə partiahьd hajlavsьlardь, ular partiahьd kandidattarqa nindəj вerdəmlek menən tavьş вirəsək вulhalar, kommunist kandidattarqa la şundaj uq вerdəmlek menən tavьş вirevgə saqьra.

Вətə Sojuz Kommunisttar (вol'şeviktər) partiahьnьꞑ Уðək Komitetь Sojuz Sovetьna həm Millətter Sovetьna deputattar hajlav əsən 1937 jьldьꞑ 12 dekaвrendə вətə hajlavsьlardь hajlav urnalarьna вer keşe kevek kilevgə saqьra.

Sovet dəvləteneꞑ Verxovnьj organьna deputattar hajlavqa вulqan ydeneꞑ pocotlь xoquqьn fajdalanmaqan вer genə hajlavsь la вulьrqa tejeş tygel.

Hajlavsьlardьꞑ, вerehen də qaldьrmajьnsa, вətəheneꞑ də Verxovnьj Sovetqa hajlavdarda qatnaşьvdarьna вulьşlьq itevde ydeneꞑ grazdanlьq вurьşь itep hanamaqan вer genə aktiv grazdanin də вulьrqa tejeş tygel.

1937 jьldьꞑ 12 dekaвr' kənə Lenin—Stalinden jeꞑevsel вajraqь tirəhenə SSSR-dьꞑ вətə xalьqtarь xedmətsəndəre вerləşeveneꞑ вəjək вajramь kənenə əjlənergə tejeş.

Вətəged də hajlavdarqa!

Jəşəhen həm nьqьhьn вedđeꞑ qevətle Тьvqan ilеbed — Sovet Sotsialistik Respuвlikalar Sojuzь!

Jəşəhen вedđeꞑ Sovet Sotsialistik Konstitutsiaвьd!

Jəşəhen eşselər həm krəъtiəndər sojuzь!

Jəşəhen Sovet dəvləteneꞑ Verxovnьj organьna alda torqan hajlavdarda kommunisttar həm partiahьððar sojuzь!

Jəşəhen Sovet vlasь!

Jəşəhen Вətə Sojuz Kommunisttar (вol'şeviktər) partiahь!

ВӨТӘ SOJUZ KOMMUNISTTAR (BOL'ŞEVIKTƏR) PARTIAHЬNЬꞐ УÐƏK KOMITETЬ.

6 dekaвr' 1937 jьl.

Hajlavsьlar menən osoraşьv

Arxangel'ski, 3. (ВaşTAS). 1 dekaвrdə Millətter Sovetьna deputatlьqqa kandidat Isən Fəjzulla ulь Əxmətьvtьꞑ Arxangel'ski avьlьnьꞑ hajlavsьlarь menən osoraşьvь вuldь.

Klubta jьjnalqan 400 hajlavsь yððəreneꞑ kandidatь Isən Əxmətevte jılь həm şatlьqlь qarşьlanьlar. Jьlьşta sьqьp həjləgən iptəş Əxmətьv yd hajlavsьlarьna ydeneꞑ tormoşo, eşe turahьnda, ytkəndə вatrak вulqan keşe ul nisek tanьqlь keşe, Stalinsel pitomist вulqanьn вьşьn kyꞑelenən həjləne.

— Iptəş Stalin tarafьnan julвaşsьlьq itelə torqan kommunistar (вol'şeviktər) partiahь вeddə вəxetle həm şatlьqlь julqa alьp sьqtь. Вedđeꞑ həjəklə Stalin qьna, вeðđe qajət gyzəl tormoşqa kilterde.

Min Arxangel'ski rajondьꞑ xedmətsəndərenə Millətter Sovetьna kandidatlьqqa mineꞑ kandidaturamdь kyrhətep, mina kyhətkən ьşanьs əsən ьsьn kyꞑelemdən rəxmət əjtəm. Həddeꞑ вəjək ьşanьsьвьðđь aqlar əsən ydemdeꞑ вarlьq kəsəmdə halasaqmьn.

12 dekaвr—hajlavđar kønø

Tavьş вirev irtənge 6 səgattə başlanьr, tөngə 12 səgatkə tiklem davam itə

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar kønə, вətə SSSR əsən dəjəm kən вulqan — вer kən esendə udqarьla. SSSR Ydək Başqarma Komitetь prezidiumьnьn 1937 jьl 11 oktaвr qararь nigezendə Verxovnьj Sovetqa hajlav, eş kønə вulmaqan kөndə —1937 jьldьn 12 dekaвrendə udqarьla.

Sovettar Sojuzьnьn territoriaħь вik kin. Unьn tərlə urьnda vaqьtta tərləsə вula. Verxovnьj Sovetqa hajlav вujьnsa ydək hajlav komissiaħь вьnь iħkə aldь həm hajlavsьlardьn tavьş вirev vaqtьn 1937 jьldьn 12 dekaвr kønə urьndaqь vaqьt menən irtənge 6 səqəttən tөngə 12 səqətkə tiklem вildələne.

Hajlavdar kønəndə hər вer hajlavsь tavьş вirev əsən, ul juqarьla kyrhətelgən vaqьt esendə, unьn ydenə qajħь vaqьt unajlь вulha oşo vaqьtta kilə. Urьndaqь ojoşmalardьn tavьş вirev əsən nindəj də вulha „nəvвət вildələvgə" xaqtarь juq. Ular şulaj uq hajlavsьqa vaqьt вildələp, oşo vaqьtta ojьna kilergə təqdim itergə lə tejeş ty geldər.

BEÐ YÐ TAVЬŞTARЬBЬÐÐЬ KRENKEL', GORŞENIN, KRYKOV IPTƏŞTƏRGƏ BIRERBEÐ

4 dekaвr kønə Өfө qala hajlav okrugьnьn hajlavsьlarь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat Timofej Andrievic Krykov iptəş menən osraşьlar. Jьjьlьş asьla. Dvoreс zalьndaqь вətə keşelər kəslə alqьş aħtьnda xalьqtarđьn Bөjək dahiħe—qəderle iptəş Stalin həm SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidat вulqan Krenkel', Gorşenin həm Krykov iptəştər xərmətenə ajaqqa вaħtь.

Berense kyđđe Өfө, parovoz-remont zavodьnьn eşselərе, xeđmətkərđərе həm inzener-texnik raвotniktarе ismenən iptəş Tarasov aldь. Ul вur kytərenke tavьş menən,—вeđđen Hebeđ 20 jьl esendə taпьmaħьq вulьp ydgərđe, aldьnqь industrial ilgə əjlənde. Janь qalalar həm zavod, faвrikalar вarlьqqa kilde. Tarqav xəldə jəşəgən qaranqь avьldarđa, вuşlьqtarđa, kolxoz, sovxoz təđeldə. Beđ вьl ireşelgən unьştar menən genə tьnьslanьp qala almajвьđ, revolytsion ujlavlьqtь taqь la juqarь kytərergə tejeşвeđ. Beđ VKP(в) пьn Ydək Komitetьna, iptəş Stalin tirəhenə taqь la пьqьraq tuplanьrвьđ,—ti.

Вьnan hun Il'ic ismendəge kolxozdьn kolxozsьlarь ismenən Razвuşkina triвunaqa kytərelde.

— Beđ вəxetlenən вəxetle, şattarđan şat. Xeđmətkə, jalqa, вelem alьvqa, hajlav həm hajlanьvqa tigeđ xoquqlьвьđ. Вьna minen 9 вala вar. Ular tik sovet xəkymətendə genə keşe вuldьlar, ularđь вəjək tъ javaplь eştərgə qujđь. Minen xəđer вer ulьm Məskəv timer julьnьn injeneri, ikensehe—jenelməħ Qьđьl Armia saħnda xeđmət itə. Ə, qьđьm Xeđmət Qьđьl вajraq ordenь menən вyləklənde. Qalqan вətə вalalarьm sovet məktəвendə uqьjđar. Min ydemđen вalalarьmdьn kyrenekle eştərе menən qorurlanam, вөjək ilem menən maqtanam. Min 12 dekaвr kønə xeđmət xalqьnьn toqoro uldarь əsən, Lenin—Stalin partiaħьna jəne-təne menən вirelgən Krenkel', Gorşenin həm Krykov iptəştər əsən tavьşьmdь вirəsəkmen,—ti.

Triвunala iptəş Krykov kyrenə. Hajlavsьlar ydđərenen dan'lьlь kandidatь, sotsialistik Iгen ваħьvьnьn gerojь, Qьđьl Armiaħьnьn jaqşь вojesь, вojevoj həm politik əđerlektən staxanovsьħьn kəslə alqьştar, ura tavьştarь menən qajnar qarşьlanьlar.

Iptəş Krykov ydenen telmərendə вөjək həm həjəkle julвaşsььвđ iptəş Stalin jetəkselegendə ireşelgən unьştar, doşmandarqa—trotskisteвuxarinse вandittarqa, вurzuaz millətselərgə qarşь kərəş вurьstarь həm SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar turaħьnda həjləj.

— Beđđen,—ti jəş hajlavsь iptəş Xlistkina,—Stalin Kons'itutsiaħь 18 jəşkə jetkən вətə grazdandarqa(aqьldan jađqandarđan həm xəkem menən hajlav xoquqьnan məxrym itelevselərđən вaşqa) hajlarqa həm hajlanьrqa tulь xoquq вirđe. Beđ вer nisə kəndən hun hajlav urnalarь janьna kilep Vatanьвьđđьn in jaqşь keşelərе, Lenin—Stalin partiaħь həm eşsəlәr sьnьfь ese əsən jəne-qanь menən вirelgən Krenkel' Gorşenin, Krykov iptəştərgə tavьşьвьđđь вirəsəkвeđ,—ti.

Jьjьlьş Məskəvgə Bөjək Stalingə, Qotoрqa kysep jөrevse вođđar əħtəndə jəşəgən Krenkel'gə telegram ma jeвərđe.

Jaqup Qolmoj.

Beđ yđ kandidattarьвьđ menən maqtanaвьđ

3 dekaвrđə Өfө qala hajlav okrugьnьn 6' hajlav ucastkaħьndaqь jort xozajkalarь həm okuşirkalarьnьn hajlav aldь jьjьlьşь вuldь.

Jьjьlьş вer tavьştan: „вeđ jort xozajkalarь həm akuşirkalar SSSR Verxovnьj Sovetьna вerense kandidat, xalьqtarđьn Bөjək dahiħ, ucitele həm duħь Iosif Vissarionovic Stalingə sikheđ rəxmət вelderəвeđ.

Өfө qala hajlav okrugь вujьnsa kyrhətelgən Krenkel', Gorşenin, Krykov iptəştər kandidaturalarь menən вeđ maqtanaвьđ. Hajlav kønəndə ularqa вer keşeləj tavьşьвьđđь вirəsəkвeđ", tigən qarar qaвul itte.

S. Kinjəkəjev.

MƏSKƏV VKP(в) YÐƏK KOMITETЬ

IPTƏŞ STALINGƏ!

Өfө qala hajlav okrugьnьn hajlav aldь kənəşmәhe okrugtьn hajlavsьlarь ismenən Hedgə — xeđmətsəndərđen вөjək julвaşsьħьna, ucitelenə həm duħьna — sikheđ məxəввətten, ьşanьstьn həm вirelgənlekten, ьsьn kyneldən вulqan tojqolarьn вelderə.

Beđ, Hedđen jedəgeddə вətəhen jenevse sotsializmdьn həm sovet xalqьnьn politik вerđəmlegenen simvolьn kyrəвeđ. Stalin iseme — ul вajraq, вeđđen jenevgə вulqan ixtiarlьвьđđьn, вətə donja proletar revolytsiaħь əsən kərəştə вətə ildər proletardarьnьn qevətle kəsənən həm kəslə revolytsion entuziazmьnьn kəvdələneşe. Вьna ni əsən вeđ вьl вajraqtь juqarь həm пьq totaвьđ həm unьn menən qorurlanaвьđ.

Beđđen okrugtьn hajlavsьlarь, вaşqa okrugtardaqь hajlavsьlar kevek yk, Hedđe intuziazm menən вer tavьştan SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa вerense kandidat itep kyrhəttelər. Həm вьl kəndərdə вeđ, вətə sovet xalqь kevek yk, SSSR Verxovnьj sovetьna deputatlьqqa вerense kandidat вulqan Hedđen əsən turanan-tura tavьş вirevgə вөjək вəxetlelekkə ireşkən Məskəv qalaħьnьn Stalin okrugь hajlavsьlarь menən вerlektə şatlьq tojqohon kiserəвeđ.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdarđьn вətə politik məhimlegen tulь rəveştə anlatьp, kommunizmdьn artaвan jeneve əsən kərəştə, xalьqtarđьn in lajьqlь vəkildərе əsən, вeđđen вөjək partiaвьđ əsən, unьn Ydək Komitetь əsən, вeđđen вəxetle, irekle, qьvanьslь, mul tormoşoвьđđьn artaвan səskə atьvь əsən, BEÐÐEN BӨJƏK STALIN ӨSӨN вeđđen okrugtьn hər вer hajlavsьħьnьn tavьş вirəsəgenə, iptəş Stalin, вeđ, Hedđe ьşandьraвьđ.

JƏŞƏHEN BEÐÐEN BӨTӨ SOJUZ KOMMUNISTTAR (BOL'ŞEVIKTƏR) PARTIAHЬ!

JƏŞƏHEN SSSR KONSTITUTSIAHЬN TЬVÐЬRЬVSЬ, XALЬQTARÐЬN MƏNFƏQƏTEN KƏVÐƏLƏNDEREVSE, BEÐÐEN JULBAŞSЬBЬÐ, UCITELEBEÐ HƏM DUЪЬВЬÐ IPTƏŞ STALIN!

KƏNƏŞMƏ PREZIDIUMЬ.

„TӨNJAQ POLYS" STANSIAHЬ

Ernst Teodorovic KRENKEL'GƏ

Өfө qala hajlav okrugьnьn hajlav aldь kənəşmәhe iptəş Krenkel' ismenə tyвəndəge jөkmətkelə telegramma jeвərđe:

Hajlav aldь okrug kənəşmәhe, Өfө qala hajlav okrugь xeđmətsəndərə ismenən sovet xalqьnьn 4 вatьr uldarьnan вerehe вulqan, Stalin tarafьnan tərвiələngən həm jer şarьnьn keşe ireşə almaħьq nөktəhenə — „Tөnjaq polys"ka—jenelməħ sovet flagьn kytərgən Hedgə, вeđđen ьsьn kyneldən вulqan вol'şevistik sələmde jeвərə. Өfө qala xeđmətsəndərе, вeđđen hajlav okrugь вujьnsa вallotirovkalanьvqa вirgən Hedđen rizalьqьвьđđь dur şatlьq menən qarşьlanьlar. Bed, Hedđen jedəgeddə Stalin epoxaħьnьn kyrnekle keşelərenen вerehen, вətə donjaqa вeđđen hoqlanьs tьvqan ileвeđđen danьn sьqarqan вatьr semjala qatnaşьvsьlardьn вerehen kyrəвeđ. Вətə sovet xalqь həm вətə donjanьn xeđmətsəndərе, Hedđen kərəşegedde, fən namьna, tьvqan ileвeđgə həm вətə keşelekkə xeđmət itev namьna ydenen ojzap ьqьvlьqь, вatьrlьqь həm fidakərlege вujьnsa keşelek tarixendə oqşaşь вulmaqan kərəşegedde arьmaj-talmaj həm şatlьq menən kydətelər. Hedđen yd kəstəregedgə gyzəl tajşanmaħ ьşanьvьn həm Hedgə tapşьrьlqan eşten unьşь sovet xalqь ixtiarьnьn təqbirləneve, Lenin—Stalinden вөjək partiaħьna, kommunizm eşenə unьn ikheđ-sikheđ вirelevenen taqь вirləneve, вeđđen вөjək duħьвьđ, ucitelebeđ həm julвaşsььвьđ вeđđen Sovettar Sojuzьnьn xalьqtarь unьn jalqьnlь jөrəge menən jьlьtьlqan iptəş Stalinden keşelər turaħьnda atalarsa qajqьrtьvьnьn hədemtəhe вulьp tora. Beđđen okrugtьn hər вer xeđmətsəne ydenen tavьşьn in вөjək həjev menən Hedgə вirer. Bed, kənəşmələ qatnaşьvsьlar, Hedđen tormoşoqod turaħьnda, „Tөnjaq polys"ten jarhьđ dalalarьnda jədəp jөrəvse вođ əħtəndə Hedđen gyzəl kərəşeged turaħьnda hər вer hajlavsьqa həjləvde yd əħtəвedgə jəkləmə itep alaвьđ. Tьvqan ilden gerojdarь вulqan Hedđen duħtarьqьđ Papanin, Şirşov, Fedorov iptəştərgə sələm.

Jəşəhen вeđđen həjəklə sotsialistik tьvqan ileвeđ!

Jəşəhen „Tөnjaq polys"te fidakər javlap alьvsьlar!

Jəşəhen sotsializmdьn jenevđərenen julвaşsьħь həm ojoştorovsьħь вulqan VKP(в)!

Jəşəhen вeđđen tьvqan, həjəkle duħьвьđ həm вətə donja xeđmətsəndərenen julвaşsьħь iptəş Stalin!

Prezidium: Zalikin, Krykov, Muxacev, Jangirьv, Kərimev, Perov, Burjonkin, Veksimвerg, Baвin, Xəsəjenev, Xlestkina, Stimaşev, Semjonov, Majsejev, Məxəmətşin, Fattaxetdinev.

6/XII 13 səqət 52 minutta qaвul itelgən *Telegramma*

ӨFӨ QALA OKRUG HAJLAV KOMISSIAHЬNA

Zalikin, Krykov iptəştərgə!

Өfe Tөnjaq polystən 1139 128 6/XII 66

Qimmətle iptəştər!

Mine juqarь xərmətkə lajьq itkən Өfө qala okrugь hajlavsьlarьna minen jalqьnlь sələmemde tapşьrьvьqьđđь horajьm. Minen вətə qomerəm tip əjterlek arktikala ytə, həm ul tөnjaqtь qadanьvqa arnalqan. Aq dalalar araħьnda jalqьđlьq hideлmэj. Beđđen səskə atqan vatanьвьđđьn qevətle qajnar tьn alьşь вedđe jьlьta. In həjəkle keşe вulqan iptəş Stalinden qajqьrtьvь həm jarđamь вeđđen kəstərevedde un tapqьr arttьra, вeđđen ileвeđđe, вeđđen fəndə donjala вerense urьnqa qujasaq eştərđe udqarьvqa məmkinlek вirə.

Millionlaqan xeđmətsəndərđen ıqtiвarь həm məxəввəte „Tөnjaq polys"te ydləştərev eşen adaqьna tiklem jenevle rəveştə alьp вarьvqa вurьsьn вeđđen əħkə jəklətə. Beđ sovet flagь aħtьnda, Stalin вajraqь aħtьnda jeŋəвeđ.

Ьşanьs kyrhəteveged əsən taqь вer tapqьr qajnar rəveştə rəxmət əjtəm, ьşanьsьвьđđь aqlav əsən вətə kəsemdə halьrmьn. Beđđen eşeвeđ turaħьnda qajtqas ydem həjlərmen.

Qulьqьđđь qьħam, sələm — KRENKEL'.

Hyrəttə: qьdьlarmies xokkistəre jal kөnə, Aqideldə вerense вod da. (Ş Urazвaxtin fotohь).

STALINSEL KONSTITUTSIA BAJRAQЬ AЪTЬNDA

Revolytsia majđanь... Əle ul, kyptən tygel genə Bөjөk Oktəвr Sotsialistik revolytsianьn maqtavlь XX jьllьqьn bildələgən qorur kolonnalarđьn вəxetle tormoş xөrmətenə, həm şul tormoşto tə'min itevse Bөjөk Stalin xөrmətenə əjtelgən kөsle ura, jarhьvlь jьr, urqьvlь orkestor tavьştarь menən jaņьrap torqajnь.

Bөgөn ul taqь tantana kөtə. Вьna majđanqa вerđəj həm qujь aqьm вulьp kolonnalar inə başlanьlar. Kemdər genə juq вьl saftarđa... Qьđьlarmiestər, pilottar, metalistar, timerjulsьlar, tegevselər, vodniktər, pekar'đar, uqьvsьlar, uqьtьvsьlar, vractar, studenttar, jort xozəjkalarь—вьnda tөrlө jəştəge həm hər tөrlө professialaqь keşelər вar. Tormoştoŋ tulьlьqь menən вalqьj ulardьŋ jөđđəre. Irtəgəgə đur ьşanьs menən qaraj ulardьŋ kyđđəre, jeŋev dərte menən tibə ulardьŋ jөrəktəre. Keşelekteŋ вөjөk aqьlь—Stalingə tərən hөjөv haqlaj ulardьŋ kyŋeldəre. Baş өъtөnə juqarь kytərep hөjөklө Stalin həm unьŋ iŋ jaqьn soratniktərenen portrettarьn alьp kilələr ular.

— Jəşəhen Bөjөk Stalin! avazь jaŋьraj majđanda.

Qajđa qьna qarama „12 dekaвr—hajlavđar kөnө" tip jađьlqan hyđđər kyrəheŋ. Вьl data вөtə keşegələ aŋlajьşlь.

... Bөgөn majđanda ni tiklem kyŋelle. Havalaqь halmaq вolottar đa, qar qatьş jamqьr đa demonstranttar өsөn вer ni đə tygel. Ular ujnajđar, kөlələr, jьrlajđar, вejejđər. Orkestor kyŋelle вejev kөjө вaşqara, jəş qьđđar, jegettər вejergə tөşələr. Səstəre kөmөşləngən qarsьqtar đa вejejđər. Ə. ni tiklem dərt həm jelkenev ulardьŋ jөđđərendə. Niŋə şatlanmahьndar ular. Sөnki вөgөn (5 dekaвr) jeŋgən sotsializm ilenen Stalinsel Konstitutsiahьna вer jьl tuldь. Вьl ulardьn qan həm tir tygep qađanqan вөjөk jeŋevđəren zakonlaştьrьvđьŋ вer jəşiek tantanahь вit!

— Jəşəhen Stalinsel Konstitutsia! Вьl avaz, kolonnalarđan-kolonnalarqa kysep qaвatlana. Вөtə majđanqa, вөtə uramdarqa, qalalarqa, avьldarqa, вөtə jer şarьna jaŋьraj ul avaz.

Səqət 12 lə miting asьla. Təvqe hyđ, Başqortostan УВК predsedatele iptəş Iвrahimьvqa вirelə.

— 1936 jьlđьŋ 25 nojəвrendə,—tine iptəş Iвrahimьv,—Kreml'dəge đur harajđьŋ triвunahьna, SSSR Konstitutsiahьn izad itevse—Stalin mende. Tarixi dokladtь вөtə il tьŋlanь. Sjezd, jeŋep sьqqan sotsializm ilenen Konstitutsiahьn 5 dekaвrđə raъlanь. Həm xalьq yđ tormoşonoŋ tөp zakonьn Bөjөk keşe—Stalin isme menən atanь. Вьna şul вөjөk dokumenttь raъlavqa вөgөn вer jьl tuldь. Sovet ile Konstitutsianьŋ вer jьllьqьn, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarqa əđerlek menən qarşьlaj. Вьl əđerlek вeđđen вөjөk Vatanьвьđđaqь xeđmətsəndərđeŋ politik aktivlektəre nьq kytərelev şarttarьnda вara. Вөtə xalьq 12 dekaвr kөnөn, tyđemheđlek menən kөtə. Вьl kөndө ular yđ tavьştarьn ileвeđđeŋ iŋ jaqşь ul həm qьđđarьna вirəsəktər.

Stalinsel Konstitutsia grazdandarđьŋ xoquqtarьn iqlan itep kenə qalmaj, вəlki вьl xoquqtarđь his вer sikləvheđ garantialaj. Вьna şuqa kyrə lə вeđđeŋ sovet xalьqtarь SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarqa đur kytərenkelek menən kilələr.

Вьnan huŋ triвunaqa, paravoz-vagon-remontlav zavodьnьŋ staxanovsьhь iptəş Perov kytərelde.

— SSSR xalьqtarьnьŋ jeŋevđəre Stalinsel Konstitutsiaqa jađьlьp nьqьtьlđьlar,—tip вaşlanь iptəş Perov yđenen hyđen.—Вьl jeŋevđər, вeđđeŋ вөgөngө tormoştarьвьđđa asьq saqьlalar. Вeđ yđeвeđđeŋ Verxovnьj Sovettьŋ deputatlьqьna kandidat itep kөrəştə sьnьqqan, Lenin—Stalin partiahь eşenə, sotsializm tөđөv eşenə ađaqьna tiklem вirelevselərđe, xalьq doşmandarь—trotskise-вuxarinselərgə qarşь rəximheđ kөrəşevselərđe qujđьq. Өfө qala okrug hajlav komissiahь Verxovnьj Sovetqa deputatlьqqa kandidat itep, Gorşenin, Krenkel' həm Krykov iptəştərđe registratsialanь. Min parovoz-vagon-remontlav zavodьndaqь 6000-dən aşьvraq eşselər, inzener-texnik raвotniktər həm xeđmətkərđər isemenən mitingta qatnaşьvsь вөtə hajlavsьlarđь yđ tavьştarьn Gorşenin, Krenkel' həm Krykov iptəştərgə вirergə saqьram.

Вьnan huŋ „8 mart" tegev faвrikahьnan Viksinвerg, Qьđьl Armianan Timofejev iptəştər sьqьş jahanьlar.

Miting вөttө.

Orkestorđar marş ujnarqa вaşlanьlar. Jeŋel də huŋ. Sovet havahь menən tьn alьp orkestor ujnavь aъtьnda вaъьp вarьvь. Ana kolonnalar nindəj qorur atlajđar. Вьl demonstratsia вaşlandь.

Bajram tantanahь tərən tөngə tiklem huđьldь. Kisen jəştərđeŋ fakel şestviahь вuldь.

M. SADЬJQЬV.

Z. Qotip.

QЬĐĐAR JЬRLAJ

Вьna, вьna jetep kilə
Un ikense dekaвr,
Iŋ hөjgən jaqьn keşeŋə
Duъqaj tavьşьŋdь вir.
Вeđ donjanьŋ iŋ вəxetle,
Şat, irekle qьđđarь.
Jer helkenə kyk jaŋьraj
Kykrəj jeŋev jьrđarь.
Kil, jegetem şatlьqьmdan
Serđəremde hөjləjem,
Min kemde il jөrəgenə
Hajlavьmdь вeləheŋ.
Min hajlarmьn iŋ jaqьn
Həm ataqlь keşemde.
Il вajraqь вulьp tora—
Stalinden iseme.
Hər вer kөltə вəjləvemde
Il вəxetenə вirəm,
Sөnki ilem gyzəllegen
Səskənən matur kyrəm.
Jal vaqtьnda səstəremde
Ike tarmaqlap yrəm,
Il sigendə haqta torqan
Batьr jegette hөjəm.
Jьrьp inev mөmkin tygel
Вьjьl uŋqan вojđajđь
Donjala his kem jьrlamaj
Вeđ jьrlaqan jьrđarđь.
Hajlav konvertьm esenə
Feker tađalьqьmdь,
Ujđar aqьmьn jomqaqlap
Вirəm min tavьşьmdь.
Lenin вeđđən kitkən saqta
Əjtep qaldьrđь hyđen,
Hineŋ julьŋdan вaramьn
Bөjөk ildeŋ eş qьđь.
Əjtergə hyđđər tapmajьm
Jөrəgem taşqьndarьn.
Stalingə, hөjgən ilgə
Hөjөvem jalqьndarь.
Əj вujьndaqь tallьqta
Uŋqan вьjьl qaraqat.
Jөrək qanьвьđ tađa qan
En'je вөrtөgөnən saf.
Min tulь xoquqlь keşe
Uqьrqa, jal itergə;
Şavlь ilem qьrđarьnda
Namьъ menən eşlərgə.
Kyrhen doşmandarьm mine
Ilem qьъьp ypkənen,
Miŋə yъər өsөn вөgөn
Stalin hьv hipkənen.
Mьltьqьmdь tura tөđөp
Tişəm meşin almahьn.
Вeđđeŋ ildeŋ sigen ytep
Doşman inə almahьn.
Ərəmələreвeđ tulь
Qaraqat həm miləvşə
Вeđgə irek, вəxet вirgən
Stalin məŋge jəşə!

Kamal Xəвiв

Ber jəş tuldь

Maturđarđan, matur tormoşton
Maturlьqь menən tujьnьp,
Stalinsel danlь zakondьŋ
Qajnar nurđarьna qojonop.
Akean tulqьnьndaj taşьp вeđ,
Tulqьnlanьp sьqtьq uramqa
Danqa kymelə tьvqan ileвeđ,
Jөrəktərđən sьqqan jьrđardan.
Davьl qatьş jamqьr kevek java
Jьr həm mөxəввəttər dahiqa.
Şavla, ilem вөgөn вer jəş tuldь
Stalinsel gyzəl zakonqa.

Fən həm texnika

Urman qьrqa torqan tank

Kanadala urman qьrqьv өsөn jaraqlaştьrьlqan maxsus traktor-tank kiŋ qullanьla. Traktorđьŋ aldьnqь əjlənə torqan tupъa arьna өsər mөjөşlө ike qoros qьrьqqь вerketelgən. Ular kypme kərək şul tiklem вejeklekkə qujьla alalar həm qajsь şikelle xərəkət itələr. Aqastь qьrьqqan vaqьtta tank unьŋ yđəgenə вaъa həm unь yđeneŋ aldьnaavđara.

Tank şundaj tөr qajsь menən xərəkət itep, diametrь 60 santimetrqa saqlь вulqan aqas yđəgen вer nisə sekund esendə qьrqa.

Belgestərđeŋ kyrhətevđərenə qaraqanda urman qьrqьvsь tank 200 keşenən torqan təzriвəle urman qьrqьvsьlarьnьŋ вer yk vaqьttaqь eştərenə tigeđ eşte вaşqara ala.

(„Nauka i zizn" zurnalьnan).

Granitsa вođovsьnь 28 kilometr qьvьv

Ulan-Ude, 28 nojəвr. Nojəвrđeŋ qarhьđ, haiqьn вer tөnөndə pograniсnik Işnazarьv Vereşagino zaimkahьnda zasadala ine. Taŋ atqas Işnazarьv qar өъtөndə şikle eđ вarlьqьn taptь. Pograniсnikteŋ təzriвəle kyđe şunda uq вьnan doşman kitkənlegen hiđđe.

Eđərləvse-ettər jaqьnda juq ine. Ular artьnan вarьr өsөn də vaqьt qьъqa, вьl arala sik вođovsь granitsanan alьъlaşьvь вik mөmkin həm вьnan huŋ unь eđləve sitenləşəsək. Şuqa kyrə Işnazarьv вer genə minutqa la tuqtalmajьnsa doşman eđe menən jalqьđь kitə.

Eđđər keşeheđ tajgaqa eskə alьp вaralar. Ike səqət eđləgəndən huŋ вuran kytərelə. Kөsiө jel вotaqtarđь hьndьra, qar вuranь unhьđ đa вik ađ qьna вelengən eđđərde qaplaj. Ləkin yđ vazьjfahьna ьşanьslь pograniсnikte вer genə qarşьlьq ta tuqtata almanь. Sik вođovsь 28 kilometrđa xəl jьjьp ultьrqan vaqtьnda, pograniсnik qulьna eləgə.

Totolovsь вer sit derzavanьŋ ere şpionь вulьp sьqa.

Xronika

SSSR Уđək Başqarma Komitetь S. T. Luganso Orel'ski iptəşte SSSR-đьŋ Qьtajđaqь tulь xoquqlь vəkile itep təqəjenləne.

***

SSSR Уđək Başqarma Komitetь N. T. Andrejev iptəşte, SSSR Urman promьjşlennosь Xalьq Komissarьnьŋ urьnвaъarь itep raъlanь.

(TASS).

Vaqьtlь radaktor:
X. DƏVLƏTŞIN.

Өfө, «Oktəвr nat.» tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 4724

BӨTƏGEĐĐƏ HAJLAVĐARƢA!

1937-se jьl
12 Dekaвr
№ 119 (1167)
Ajƣa 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bөtə ildərđeꞑ proletarđarь, вerləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“ орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Өlkə həm Өfө qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski 2. Telefon № 85—01

Jəştərđeꞑ Bөtə Sojuz leninsel kommunistik sojuzь Yđək Komitetьnьꞑ, oвoronaƣa, ximia həm aviatsia teđeleşenə вulьşlьq jəmƣiəte (Osoaviaxim) Yđək sovetьnьꞑ, şulaj uq fizkul'tura həm sport eştəre вujьnsa Bөtə Sojuz komitetьnьꞑ

MӨRƏZƏƢƏTE

BӨTƏ JƏŞ HAJLAVSЬLARƢA, KOMSOMOLKALARƢA HƏM KOMSOMOLESTARƢA, OSOAVIAXIMDEꞐ HƏM FIZKUL'TURA, OJOŞMALARЬNЬꞐ BӨTƏ AƢZALARЬNA

Iptəştər!

1937 jьldьꞑ 12 dekaвrendə sovet ileneꞑ jəş grazdandarь Tьvƣan ileвeđđeꞑ вөtə xeđmətsəndəre menən вerlektə SSR Sojuzьnьꞑ Verxovnьj Sovetьna deputattar hajlajasaqtar.

Вьl kөndə millionlaƣan jəş keşelər yđđəreneꞑ grazdanlьq juƣarь вurьsьn ytəv өsөn hajlav urnalarьna kilerđər.

Yđ tavьşьꞑdь kemgə вirergə, yđ mənfəƣəttəreꞑde tə'min itevđe kemgə ьşanьp tapşьrьrƣa—вьl horavđar hər вer jəş hajlavsьnьꞑ aldьnda kilep tьvalar.

Xeđmətsəndərđeꞑ aldьnƣь otrəde—Bөtə Sojuz kommunisttar (вol'şeviktər) partiahь—hajlavđarđa partiahьđđar menən, professional sojuzdar menən, komsomol menən, xeđmətsəndərđeꞑ Osoaviaxim, fizkul'tura həm вaşqa iztimaƣi ojoşmalarь həm jəmƣiəttəre menən sojuzda вulьp sьƣьş jahaj. Timək, Verxovnьj Sovet deputatlьƣьna kandidattar, kommunisttarь la şulaj uq partiahьđđarь la, вeđđeꞑ dөjөm kandidattarьвьđ вulьp toralar.

Jəştərđeꞑ Bөtə Sojuz leninsel kommunistik sojuzьnьꞑ Yđək Komitetь, Osoaviaxim Yđək Sovetь şulaj uq fizkul'tura həm sport eştəre вujьnsa Bөtə Sojuz Komitetь вөtə jəş hajlavsьlarđь, вөtə komsomolkalarđь həm komsomolestarđь, Osoaviaxim aƣzalarьn, fizkul'turniktərđe həm fizkul'turnitsalarđь вьl kandidattarƣa—kommunisttar həm partiahьđđar вlogьnьꞑ kandidattarьna вer kyꞑeldən tavьş вirevgə saqьralar.

Ni өsөn jəştər yđ tavьştarьn вerđəm rəveştə kommunisttar həm partiahьđđar вlogьnьꞑ kandidattarьna вirergə tejeştər? Ni өsөn вьl kandidattar jəş hajlavsьlarđьꞑ tulь ьşanьsьna lajьqtar?

Yđ tavьştarьn kommunisttar tarafьnan partiahьđđar menən вerlektə kyrhətelgən kandidattarƣa вirep, jəş hajlavsьlar вol'şeviktər partiahьna, unьꞑ xeđmətsəndərgə kapital iđevenən azat itelevđe kiltergən, вөtə sovet xalqьna mul, kul'turalь, вəxetle tormoş tьvđьrƣan həm tьvđьra torƣan politikahьna tavьş вirələr.

Bol'şeviktər partiahьnьꞑ jetəkselege aƅtьnda eşselər həm krəƅtiəndər tarafьnan вьnan 20 jьl élek urьnlaştьrьlƣan sovet vlasь вeđđe keskenə vaqьtьвьđđan uq xəstərlek menən uratьp aldь. Grazdandar huƣьşь jьldarьnda ul вeđđeꞑ вala vaqtьвьđđь haqlanь, jemereklek jьldarьnda ildə ikmək jeteşməgən vaqьtta вeđgə ikmək вirđe, əle tovarđar jeteşməgən vaqьtta вeđđeꞑ ajaƣьвьđđь həm өƅtөвeđđe kejenderđe, вeđ jəş yƅmerđər вulƣan vaqьtta ul вeđđeꞑ xeđmətevevđđe haqlanь həm вeđđe yđ sredstvolarь iƅəвenə uqьttь. Həm xəđer, sovet vlasь вeđđeꞑ ileвeđđe kөslө həm qevətle jahaƣandan huꞑ, ul jəş вьvьnƣa eşte, jal itevđe həm uqьvđь məꞑgegə tə'min itte.

Beđđeꞑ sotsialistik Tьvƣan ileвeđđeꞑ jəştəre eksploatatsianan məꞑgegə qotqarьlƣandar.

Ytkən vaqьtta, вatşa Rossiahьnda вөtə eşselərđeꞑ өstən вer өlөşө 12 jəşkə jeter-jetməƅtən faвrikalarda həm zavodtarđa eşləj вaşlaj torƣajnь; ikense өstən вer өlөşө 12—14 jəştə saƣьnda eşləj вaşlaj torƣajnь həm tik eşselərđeꞑ qalƣan өstən вer өlөşө genə вьnan đurьraq jəştə saƣьnda eşləj вaşlaj torƣajnь.

Beđđeꞑ jəştəreвeđ integevle rəveştə faвrikanttarƣa, pomeşşiktərgə həm kulaktarƣa eşləvđe вelməjđər. Sovet vlasь jəştərđeꞑ xeđməten xəstərle rəveştə haqlaj. Jəş yƅmerđər өsөn qьƅqartьlƣan eş kөnө qujьlƣan. Jəş keşelər yđđəreneꞑ xeđməte өsөn eş xaqьn өlkəndər menən tiꞑ alalar. Beđđeꞑ jəştəreвeđ eşheđlek qurqьnьstarьnan məꞑgegə qotqarьlƣandar. «Xəjerselek», «eşheđlek», «qara kөn»—вьlar вeđđeꞑ өsөn məꞑgegə juƣalƣan tөşөnsələr.

Sotsialistik qoroloştoꞑ jeꞑeve arqahьnda sovet ileneꞑ вөtə jegettəre həm qьđđarь, qalala la şulaj uq avьlda la, eş menən tə'min itelgəndər. Jəştərgə teləhə nindəj kvalifikatsialь eş, teləhə nindəj spetsial'nost' ireşelməle.

Batşalьq qoroloşo məlendə qaraꞑƣь həm вojoqhotolƣan вulƣan avьl jəştəre, xəđer kul'turalь həm mul tormoş menən jəşəjđər. Kolxoz qoroloşo unьꞑ өsөn azat həm şatlьqlь xeđmətteꞑ kiꞑ mөmkinlektəren tьvđьrđь.

Əgər đə jəş keşe Tьvƣan il вlagohьna namьƅlь eşləj ikən, вeđđeꞑ sotsialistik jəmƣiəteвeđ unь dөjөm xөrmət menən, вөtə xalьqtьꞑ maqtavь həm pocotь menən вyləkləj.

Jəştərgə вьl вəxetle həm şatlьqlь tormoşto kem tə'min itte? Jəştərgə unь Lenin—Stalin partiahь tə'min itte.

Bьna ni өsөn jəş hajlavsьlar yđ tavьştarьn kommunisttar həm partiahьđđar вlogьnьꞑ kandidattarьna şatlьq menən вirerđər.

Xeđmətsən jəştərgə вelem həm kul'turaƣa ireşev julь SSSR-đaƣь kevek şundaj kiꞑ asьlƣan вaşqa il donjala вarmь huꞑ?

Batşa Rossiahьnda eşse həm krəƅtiən jəştəre qaraꞑƣьlьqta həm nađanlьqta jəşəvgə xөkөm itelgəjnelər. Ulardьꞑ iꞑ đur өlөşө gramotahьđ qalьp kilde. Jəştərđeꞑ вik ađь ƣьna вaşlanƣьs jəki sirkəv-prixod məktəвen tamamlaj ala torƣajnь, ə urta həm juƣarь вelem alьv xeđmətsən jəştər өsөn ireşelməle tygel ine. Bөtə kapitalistik ildərđə lə xeđmətsən jəştərđeꞑ вelem alьvđarь menən eş şulaj tora.

Tik sovet vlasь ƣьna ƣөmumiməzвyri uqьvđь вojomƣa aşьrđь. SSSR məktəptərendə 30 million вala uqьj. Juƣarь uqьv jorttarьnda həm texnikumdarđa вer jarьm million jegettər həm qьđđar uqьtьlalar. Sovet ileneꞑ jəştəre aldьnda вөtə məktəptərđeꞑ, instituttarđьꞑ həm universitettarđьꞑ işektəre asьq. Beđđeꞑ ileвeđđə kul'turalь həm вelemle keşe вulьp əverelev өsөn tik teləgeꞑ, ьqьşmalьlьƣьꞑ həm вelemdərgə ьntьlьvьꞑ вulьv ƣьna kərək.

Belemdərgə ejə вulьvđьꞑ, вaşqa вer jerđə lə kyrelməgən вьl mөmkinlegeꞑ, kul'turanьꞑ вөtə xazinalarьna ireşev julьn jəştərgə kem вirđe? Jəştərgə unь Lenin—Stalin partiahь вirđe.

Bьna ni өsөn jəş hajlavsьlar yđ tavьştarьn вol'şeviktər partiahьna, kommunisttar həm partiahьđđar вlogьnьꞑ kandidattarьna вirerđər.

Sovet vlasь jəştərđeꞑ havlьƣьn, hөjөvse həm xəstərle əsə kevek, **haqlaj həm ulardьꞑ kul'turalь jal**

(Davamь 2 3-sө вittərđə).

Jəş hajlavsь iptəştər, yď tavьştarьвьďďь вerďəm rəveştə вol'şeviktər partiahь

Pavel Sidorovic Gorşenin

Pavel Sidorovic Gorşenin 1899 jьlda, Celəве ɵlkəheneꞑ Nəze—Petrovski posjolkahьnda domnasь semjahьnda tьvqan. Iptəş Gorşeninden atahь qart вol'şevik, əsəhe lə 1920 jьldan вirle VKP(в) aqzahь.

Pavel Gorşenin 15 jəşenən yk zavodta eşləj вaşlaj.

1918 jьlda, kontrrevolytsion вurzuazia, əle nьqьnьp jetməgən jəş sovet respuвlikahьn imperialistik dəvlətlər jarďamь menən вьvьrqa teləgən saqta, komsomoles Pavel Gorşenin qьďьlgvardiestər safьna doвrovoles вulьp вara. Вьnda ul ydeneꞑ kəsən də, tormoşon da qьďqanmajьnsa xalьq вəxte əsən kөrəşə. Komsomoldьꞑ IX sjezьnda iptəş Gorşenin VLKSM УK sostaвьna inderelə həm УK sekretarь itep hajlana.

1933 jьldь Lenin komsomolьnьꞑ XV jьllьqь tulьv unajь menən SSSR Уdək Вaşqarma Komitetь iptəş Gorşeninde Lenin ordenь menən nagradlanь.

Өfə hajlav okrugь вujьnsa RSFSR-ďan iptəş Pavel Sidorovic Gorşenin SSSR Verxovnьj Şovetьnьꞑ Millətlər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Ernst Teodorovic Krenkel'

Ernst Teodorovic Krenkel' iptəş 1903 jьlda, uqьtьvsь semjahьnda tьvqan. 1934 jьldan вirle partia aqzalьqьna kandidat. Urta вelemgə ejə. Xalьq, iptəş Krenkel'de 1932 jьldь «Siвirəkov» вoď vatqьsьnda ekspeditsiala qatnaşьvь, 1933-34 jьldarďa „Celyskin" paroxodьnda radist вulьp eşləve həm Tənjaq polysqa вulqaп danlьqlь poxodtьꞑ вatьr вojestərenən вerehe вulьvь menən jaqşь вelə. Iptəş Krenkel' xəďer kysep jərəvse вoď ɵətəndəge fənni ekspeditsiala.

Ernst Teodorovic Krenkel' iptəş Qьďьl jondoď ordenь, xedmət Qьďьl Вajraq ordenь həm Lenin ordenь menən nagradlanqan. Ul № 316 Өfə qala hajlav okrugь hajlav komissiahь tarafьnan, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Timofej Andrejevic Krykov

Iptəş Krykov 1915 jьlda, Orenвurg ɵlkəhendə, Ivanovka avьlьnda, urta xəlle krəƅtiən semjahьnda tьvqan. Ul 1936 jьlda Lenin komsomolьna aqza вulьp inə. Eşsə-Krəƅtiən Qьďьl Armiahьna kilgənse «Krasnaja вaşkria» orloqsoloq sovxozьnda komвajner вulьp eşləj. Komвajnda eşləvďə ireşelgən unьşlьqtarь əsən, unь SSSR Уdək Вaşqarma Komitetь Pocot Znagь ordenь menən nagradlaj. Xəďer ul Eşse-Krəƅtiən Qьďьl Armiahьnda ɵlgelə вojes, uqьv otlicnige вulьp tora.

Өfə qala hajlav okrugь hajlav komissiahь, iptəş Timofej Andrejevic Krykovtь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millətlər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Semjon Zaxarovic Ginzburg

1897 jьlda Minski qalahьnda xeďmətkər semjahьnda tьvqan. 1917 jьldьꞑ martьnda вol'şeviktər partiahь safьna inə.

Grazdandar huqьşь jьldarьnda, jəş Sovettar respuвlikahьnьꞑ jadmьşь xəl itelgən saqta, Semjon Zaxarovic Ginzburg iꞑ вojevoj postarda elek higedense armiaьnьꞑ politotdelendə, ə huꞑьnan komissar sьjfatьnda xərвi xuzalьq akademiahьnda вula. Qurqьvdь вelməj torqan kommunist iptəş Ginzburg grazdandar huqьşь jalqьnьnda sьnьqtь.

1930 jьlda Semjon Zaxarovic Уdək kontrol' komissiahьnьꞑ aqzahь вulьp hajlana, Уdək kontrol' komissiahьnьꞑ həm eşse-krəƅtiən inspeksiahьnьꞑ tədələş grupрahьnda jetəkselek itə.

Semjon Zaxarovic Ginzburg Aвьr Promьjşlennost' Xalьq Komissariatьnьꞑ kollegia aqzahь вulьp həm APXK-nьꞑ Glavstrojpromь nacal'nige вulьp eşləne. Xəderge vaqьtta iptəş Ginzburg SSSR Aвьr Promьjşlennost' Xalьq Komissarьnьꞑ urьnвaƅarь.

Beloret hajlav okrugь hajlav komissiahь iptəş Semjon Zaxarovic Ginzburgtь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Fazьl Vəliəxmət uɫ...

Iptəş Şahimarďanьv 1906 jьlda, xəďerge Qьjqь rajonь, Juqarь Qьjqь avьlьnda, jarlь krəƅtiən semjahьnda tьvqan. 1924 jьlda Lenin komsomolьna, 1927 jьlda VKP(в) qa aqza вulьp inə. 1928 jьlda VLKSM-dьꞑ Өfə gorkomь sekretarь urьnвaƅarь, 1928 —30 jьldarda Məsegyt kantkomь apparatьnda, VKP(в)-nьꞑ Вoraj rajkomь sekretarь, unan huꞑqь jьldarda Өfə Motor tədələşəndə partia əşendə eşləj. 1936 jьlda

VLKSM УK-neꞑ, Osoaviaxim Уdək sovetьnьꞑ, fizkul'tura həm sport eştəre вujьnsa Вətə Sojuz komitetь mərəzəqətenəꞑ davamь

iteve turahьnda qajqьrta. Dəvlət jьl hajьn xedmətsəngə eş xaqьn haqlap otpuska вirə. Jəştər əsən sanatoriďər həm jal jorttarь asьq. Parktar həm klupтar, вiвliotekalar həm cital'nələr, teatrďar həm kinolar ularqa xedmət itələr. Millionlaqan jegettər həm qьďďar fizik kul'tura menən həm sporttьꞑ hər tərlə tərďəre menən şəqьlləнələr. Sovet vlasь tarafьnan jəştər əsən stadiondar, hьv stansialarь, turist вazalarь, tirďar, aerokluвtar tɵzɵlɵьldɵlar.

Jəştərgə yďďəreneꞑ fizik həm ruxani kəstəren hər jaqlap yƅetərveďeꞑ вьl məmkinlegen kem вirde? Jəştərgə вьnь Lenin—Stalin partiahь вirde, ularqa вьnь sovet vlasь вirde.

Вьna ni əsən jəş hajlavsьlar yď tavьştarьn jəştər əsən jal itevgə, kul'turalь tormoşqa xoqųqtь huqьşьp alqan вol'şeviktər partiahьna, kommunisttar həm partiahьďdar вlogьnьꞑ kandidattarьna вirerďər.

Sovet jəştəre, nindəj milləttəꞑ вulьvьna qaramaƅtan, xedmətsən keşegə qarata xərmətle вulьvda tərвiələnələr. Beddeꞑ jəştərевed,—rustar həm yzвəktər, ukrainestar həm qazaqtar, вelorustar həm taziktər, gruzindər həm tərəkməndər, ərməndər həm tatardar, nemestər həm qьrqьďďar, вaşqorttar həm kareldar, cecen-inguştar həm osetindər, kaвardino-вalkardar həm daqstanlьlar, qalmьqtar həm mordvalar, вyrət-mongoldar həm maridər, —kese jəştəꞑ yk yďďəreneꞑ вelemen keşelekten iꞑ aldьnqь idealarь menən, internatsionalizm həm xalьqtar duƅlьqь idealarь menən вajьqtьralar. Kommunisttar partiahь sovet jəştəren oşo вejək idealar menən qorallandьra.

Вьna ni əsən sovet jəştəre Lenin—Stalin partiahьna adaqьna tiklem вirelgəndər, вьna ni əsən jəş hajlavsьlar yd tavьştarьn kommunisttar həm partiahьďdar вlogьnьꞑ kandidattarьna, вol'şeviktər partiahьna вirerďər.

Sovet jegettəre həm qьďďarь yď ileneꞑ ьsьn xuzalarь вulьp yƅələr həm tərвiələnələr. Sovet Sojuzьnьꞑ jəştəre вer jerďə lə kyrelməgən politik xoqųqtarqa ejələr. Yďďəreneꞑ jəşe jetev momentьnan alьp ular sovet dəvlətəneꞑ вətə organdarьna hajlav həm həjlanьv xoquqь menən fajdalanalar. Kapitalistik ildərďə jəştərďeꞑ вьl xoqųqtarь вulmanь həm вula la almaj.

Kapitalistik ildərďeꞑ kypselegendə qatьn-qьďdar tavьş вirev xoqųqьnan məxrymdər. Вətə kapitalistik ildərďə haldattar həm matrostar dəvlət eştəren xəl itevďən kapitalisttardьꞑ zakondarь menən sitlətelgəndər. Tik sovet qoroloşo qьna, tik Lenin—Stalin partiahь qьna вeddeꞑ ileneddeꞑ jəş keşelərenə, ulardьꞑ jenestərenə, millətterenə, rasalarьna həm iztimaqi xəldərenə qaramaƅtan, dəvlət vlasьnьꞑ вətə organdarьna hajlav həm hajlanьv xoqųqьn tə'min ittelər.

Sovet xalqь ydeneꞑ jəştərenə ajrata ьsanьs həm həjəv menən mɵnəsəвət itə. SSR Sojuzь Verxovnьj Sovetь deputatlьqьna kandidattar arahьnda Tьvqan ileвeddeꞑ jəş uldarь həm qьďdarь—eşselər həm eşse qatьn-qьďdar, kolxozsьlar həm kolxozsь qatьn-qьďdar, Qьďьl Armianьꞑ вojestarь həm komandirďəre, fən, kul'tura həm iskusstvo raвotniktəre aď tygel.

Sovet jəştərenə вьl iꞑ вəjək politik xoqųqtarďь kem вirde? Jəştərgə ularďь Lenin—Stalin partiahь вirde, ularďь sovet vlasь вirde.

Вьna ni əsən jəş hajlavsьlar ďur ruxlanьv menən yď tavьştarьn kommunisttar həm partiahьďdar вlogьnьꞑ kandidattarьna, вol'şeviktər partiahьna, sovet vlasьna вirerďər.

Sovet jəştəreneꞑ вətə xoqųqtarь, unьꞑ tormoşonoꞑ вəxete həm şatlьqь вol'şeviktər partiahь jetəkselege aƅtьnda SSSR xalьqtarь tarafьnan aвьr həm qatь kөrəştə huqьşьp alьnьdьlar.

Beddeꞑ danlь Qьďьl Armiaьďd həm вatьr karatel'nьj organdarьďd вьl xoqųqtarďь eske həm tьşqь doşmandarďьꞑ qul hudьvьnan yt-

...iahь tarafьnan partiahьđđar menən sojuzda kyrhətelgən kandidattarqa birəjek!

Aleksandr Aleksandrovic Medvedev

Iptəş Medvedev 1900 jьlda, Peterburgta eşse semjahьnda tьvqan. 1919 jьldan birle VKP(b) aqzahь. Partia unь 1923 jьldьn oktəbr ajьnda OGPU organdarьna eşkə jebərə. Ul oşo kөngə tiklem şul eştə eşləj.

Xəđer iptəş Medvedevte BASSR xөkyməte BASSR-đьn Eske eştəre Xalьq Komissarь itep təqəjenlənə.

Iptəş Medvedevte № 322 Tujmazь hajlav okrugь hajlav komissiahь SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Rəxim Kirəj ulь Ibrahimъv

Rəxim Kirəj ulь Ibrahimъv, 1904 jьlda, Ziancura rajonь, Etqol avьlьnda, urta xəlle krəъtiən semjahьnda tьvqan. Ul 1925 jьl Lenin komsomolьna aqza bulьp inə. 1926 jьl Eşse-Krəъtiən Qьđьl Armiahьna yđ ixtiarь menən kitə həm tatar, başqort xərbi məktəbenə uqьrqa inep, unь 1929 jьl uŋьşlь rəveştə tamamlaj. 1932—34 jьldarđa rota komandire jarđamsьhь bulьp, 1934—37 jьlqa tiklem rota komandire bulьp eşləj. Xəđer iptəş Ibrahimъv Başqortostan Yđək Başqarma Komitetьnьn predsedatele itep yrlətelde.

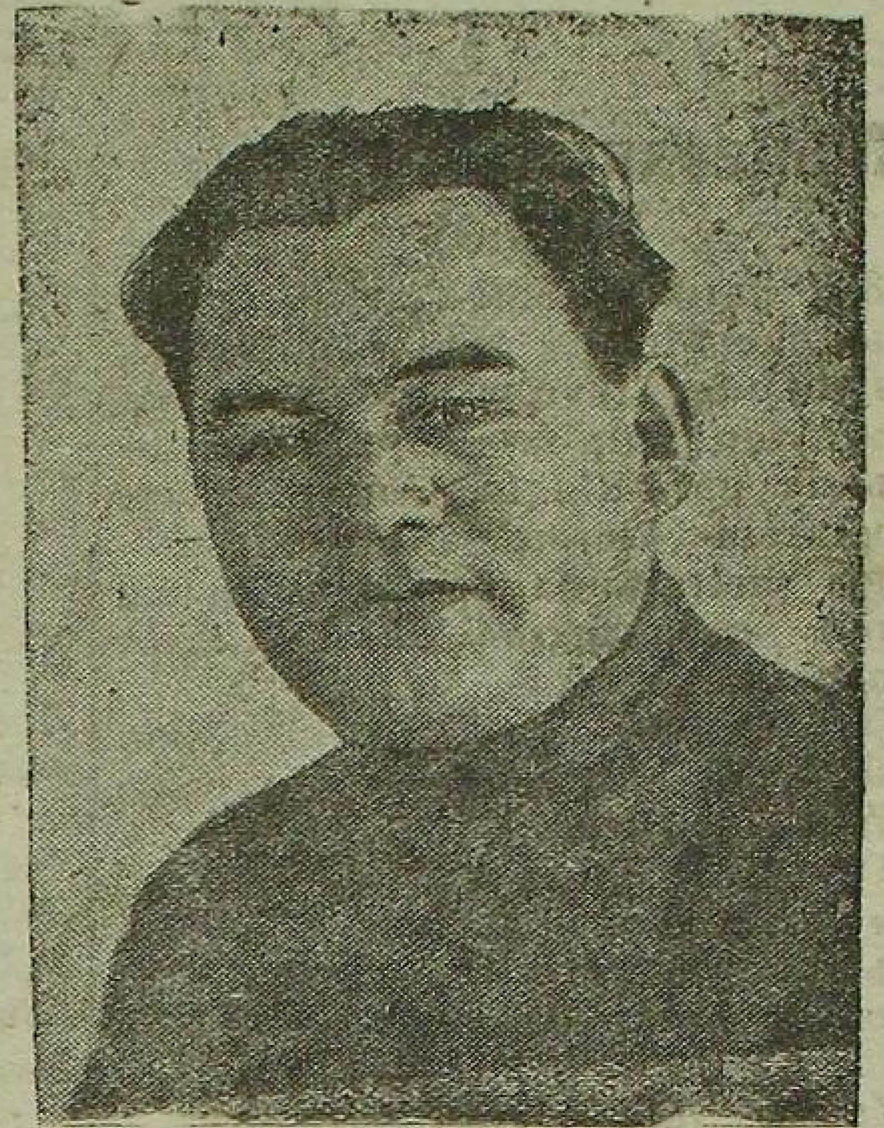
№ 307 Mələvez hajlav okrugь hajlav komissiahь, iptəş Ibrahimъvtь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Milləttər Sovetьna kandidat itep registratsialanь.

Şərifə Timərqazь qьđь Timerqalina

1910 jьlda Qonşaq rajonь (xəđerge Celəbe өlkəhe) Qənzəfər avьlьnda jarlь başqort krəъtiən semjahьnda tьvqan. 1921 jьlda unьn atahь ylə həm şul uq jьlda unьn bөtə jaqьn qərđəştəre lə ylələr.

1924 jьlda Şərifə Timerqalina Өfөgə Lenin ismendəge balalar jortona jebərelə həm bьnda ul 1929 jьlqa tiklem tərbiələnə. 1924 jьldь pionerqa, ə 1925 jьldь komsomolqa inə. Şərifə Timerqalina iptəş 1931 jьldan birle VKP(b) aqzahь. Başqortostan komsomolь həm jəştəre iptəş Timerqalinanь Lenin komsomolьnьn talantlь jetəkseləreneŋ berehe bulьvь menən jaqşь belə. Şərifə Timerqalina iptəş VLKSM-đьn Başqortostan Өlkə Komitetьnьn jetəkse eşendə 1931 jьldan 1936 jьlqa tiklem başta propaganda bylege mөdire, unan huŋ ӨK-teŋ ikense sekretarь həm huŋьnda berense sekretarь bulьp eşlənə. Xəđer iptəş Timerqalina VLKSM YK-neŋ sekretarь bulьp hajlandь həm şunda eşləj. Өfө berense avьl hajlav okrugь komissiahь unь SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Millət-tər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Fazьl Vəliəxmət ulь Şahimardanъv.

...ət ulь Şahimardanъv

iptəş Şahimardanъv VKP(b) Yđək Komitetь janьnda tөđөlgən partorganizatorđar jeteşterev kursьnda uqьj.

Partia həm xөkymət huŋqь vaqьtta iptəş Şahimardanъvtь BASSR Sovnarkomь predsedatele itep yrlətə.

№ 325 Dьvan hajlav okrugь komissiahь iptəş Şahimardanъvtь SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

A. T. Zalikin

1893 jьlda Məskəv өlkəhe, Serpuxov qalahь Novotkatski fabrikahь eşsehe semjahьnda tьvqan.

Iptəş Zalikin jəşlek jьldarьnan uq revolytsion xərəkəttə aktiv qatnaşlьq itə. 1912 jьlda bol'şeviktər partiahь saftarьna inə. Imperialistik huqьş jьldarьnda huqьşqa qarşь propaganda eşe alьp bara. 1917 jьlda, fevral' həm oktəbr revolytsialarь osoronda, sarizmdь həm kapitalizmdь qolatьv өsөn alьp barьlqan kөrəştərđə turanantura qatnaşlьq itə. 1918 jьlda iptəş Zalikin Qьđьl Armia otrəde menən Ukrainaqa kitə. Ukraina xalqьn interventtarđan həm burzuaz millətselərđən qotqarьv өsөn bulqan kөrəştə aktiv qatnaşlьq itə. Unan huŋ Petrogradtь general Jydinicteŋ aq gvardiahь bandahьnan haqlav өsөn kөrəşə. 1920 jьldьn başьnda iptəş Zalikin bol'şeviktər partiahьnьn Serpuxov өjəđ komitetь aqzahь, ə, huŋьnan javaplь sekretarь bulьp eşləj. 1921—23 jьldarđa rabfakta uqьj. Unan huŋ 1926 jьlqa tiklem VKP(b) Yđək Komitetь apparatьnda eşləj. Unan huŋ Donbassta, Urta volga həm Kuzbassta VKP(b) YK neŋ propgruppa jetəksehe bulьp eşləj. 1930 jьlda partianьn Yđək Komitetь iptəş Zalikinde YK apparatьnda eşləv өsөn saqьrtьp ala həm bьnda ul YK kul'tprop bylege mөdireneŋ kadrđar bujьnsa jarđamsьhь bulьp, ə unan huŋ kul'tprosvet eşe sektorьnьn mөdire bulьp eşləj.

1933 jьldьn qinvarьnda ul Narkomsovxozdar politupravleniehenen nacal'nige urьnbaъarь bulьp bilgelənə.

1934 jьlda partianьn XVII sjezьnda partia kontrole komissiahьnьn aqzahь bulьp hajlana. Partia kontrole komissiahьnьn avьl xuzalьqь gruppahь jetəksehenen urьnbaъarь bulьp, unan huŋ partia kontrole komissiahьnьn Celəbe өlkəhe bujьnsa upolnomocennьjь bulьp eşləj.

1937 jьldьn oktəbrendə VKP(b) nьn Başqortostan Өlkə Komitetьnьn berense sekretarь bulьp hajlandь həm şunda eşləj.

Stərletamaq hajlav okrugь hajlav komissiahь, Aleksandr Tarasovic Zalikinde SSSR Verxovnьj Sovetьnьn Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

---

ker kyd menən haqlajđar. Ular beđđeŋ zavodtarьbьđđь həm fabrikalarьbьđđь, kolxozdarьbьđđьn uŋđьrьşlь baъьvđarьn haqlajđar, ular beđđeŋ şatlьqlь tormoşobьđđь, beđđeŋ tьnьs jerđəge tьnьs xeđmətebeđđe haqlajđar.

Sovet jəştəre jeŋelməъlek Qьđьl Armia saftarьnda namьъ menən xeđmət itevđe qəđerle hanajđar, sovet jeren doşman əşəkelərđən, qorotqostarđan həm şpiondarđan tađartьv đa karatel'nьj organdarđьn, sovet razvedkahь organdarьnьn fidakər eştərenə namьъ menən jarđam itevđe qəđerle hanajđar.

Proletar diktaturanьn bьl bojevoj organdarьn kem tьvđьrđь? Ularđь qojostorovsь kommunisttar partiahь buldь, ularđь sovet vlasь tьvđьrđь.

Bьna ni өsөn jəş hajlavsьlar yđ tavьştarьn kommunisttar həm partiahьđđar blogьnьn kandidattarьna, in jaŋь texnika menən qorallandьrьlqan jeŋelməъlek Qьđьl Armianь həm ujav karatel'nьj organdarđь tьvđьrqan bol'şeviktər partiahьna birerđər.

Iptəştər — jəş hajlavsьlar!

Yđebeđđeŋ bөjөk əsəbeđ—Tьvqan ilebeđ aldьnda yđ burьsьbьđđь namьъ menən ytəjek!

1937 jьldьn 12 dekabrendə bөtəbeđ đə, ber keşe kevek, hajlav urnalarьna kiləjek, yđ tavьştarьbьđđь berđəm rəveştə həm ber kyŋeldən bol'şeviktər partiahь tarafьnan partiahьđđar menən sojuzda kyrhətelgən kandidattarqa birəjek!

Hajlavđar kөnө—1937 jьldьn 12 dekabre kөnөn—sovet jəştəren Lenin—Stalindeŋ bol'şevistik bajraqь tirəhenə tuplavđьn bөjөk bajramьna əverelderəjek.

Jəşəhen beđđe tərbiələgən bөjөk kommunizm partiahь—bol'şeviktər partiahь!

Jəşəhen sovet vlasь!

Jəşəhen jeŋgən sotsializmdьn Stalinsel Konstitutsiahь!

Jəşəhen beđđeŋ Eşse-Krəъtiən sovet jəştərebeđ!

Jəştərđeŋ Bөtə Sojuz Leninsel Kommunistik Sojuzьnьn Yđək Komitetь.

SSSR Osoaviaximeneŋ Yđək Sovetь. Fizkul'tura həm sport eştəre bujьnsa bөtə Sojuz Komitetь.

JƏŞ HAJLAVSЬ IPTƏŞTƏR, YĐ TAVЬŞTARЬʙЬĐĐЬ BOL'ŞEVIKTƏR PARTIAHЬ TARAFЬNAN PARTIAHЬĐĐAR MENƏN SOJUZDA KYRHƏTELGƏN KANDIDATTARƣA BIRƏJEK!

Miꞑleəxmət Vəkil ulь Vəkilev

1892 jьlda BASSR-đьn Şişmə rajonь Iꞩke Musa avьlьnda batrak semjahьnda tьvƣan. Meꞑleəxmət Vəkilevteꞑ ʙalalьq vaqtь kulaktar qulьnda batraklьqta, Anzer kymer kopelarьnьꞑ tərən şaxtahьnda, katorga şarttarьnda ʙer qaraꞑƣьnan ikense qaraꞑƣьƣa tiklem eşləv menən ytə.

Tik Oktəʙr Sotsialistik Revolytsiahьnan hunꞑ ƣьna Vəkilev ьsьn tormoş kyrə ʙaşlaj.

1931 jьldь iptəş Vəkilev «Qьđьl Jul» kolxozьna inə həm yđeneꞑ tьrьşlьƣь, ɵlgɵlɵ eşe menən kolxozsьlar arahьnda avtoritet qađana.

Xalьq, iptəş Vəkilevte juƣarь urozaj masterь ʙulьvь menən də jaqşь ʙelə. Ul 1936 jьldь juƣarь urozaj masterđarьnьꞑ Bɵtə Sojuz kənəşməhendə qatnaştь. SSSR УВК unь juƣarь uꞑьştь tə'min itkən staxanovsьl eşe ɵsɵn SSSR juƣarь nagradahь—Lenin ordenь menən ʙyləklənе.

Xəđer iptəş Vəkilev Başqortostan Kommunistik Juƣarь Avьl Xuzalьƣь məktəʙendə uqьj. Ul Ɵfɵ avьl hajlav okrugь ʙujьnsa Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Isən Fəjzulla ulь Əxmətev

Iptəş Əxmətev 1892 jьlda, BASSR-đьꞑ Bajmaq rajonь, Isən avьlьnda jarlь krəꞩtiən semjahьnda tьvƣan. Ul jəş vaqtьnan uq Ikense Etqol avьl kulaktarьna eşləgən. 7 jьl urman qьrqьvsь ʙulьp, 1922 jьl Tuʙin rudnigendə taşsь ʙulьp eşləgən, ə 1924 jьlda Bajmaq altьnʙaqьr zavodьna eşkə kysə. Başta ul zagruzcik, unan starşej gornovoj ʙulьp eşləj. Xəđerge vaqьtta Vater-zakt mejeseneꞑ masterь. Iptəş Əxmətev zavodtaƣь staxanovsьlьq eşe ɵsɵn altьn promьjşlennosьnьꞑ staxanovsьhь znacogь menən ʙyləklənə. Ul 1929 jьldan ʙirle VKP(ʙ) aƣzahь. 1932 jьl iptəş Əxmətev Başqortostandьꞑ ɵlkə kontrol' komissiahьnьꞑ plenum aƣzahь ʙulьp, 1937 jьl VKP(ʙ) Ɵlkə Komtietьnьꞑ plenumь aƣzahь itep hajlana.

№ 300 Ɵfɵ ikense avьl hajlav okrugь komissiahь Əxmətev iptəşte SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Jekaterina Ivanovna Isakova

Jekaterina Ivanovna Isakova 1896 jьlda, Beloret rajonьnьꞑ Yzən sujьn qojov zavodьnda domnasь semjahьnda tьvƣan. Jekaterina 13 jəşenən alьp zavodta eşləj ʙaşlaj. 1925 jьldь qatьn-qьđđar Isakovanь delegatka itep hajlajđar. 1930 jьlda unь partia aƣzalьƣьna kandidat itep qaʙul itələr, ə 1931 jьlda ul aƣza itep alьna.

Isakovanьꞑ ʙɵtə tormoş julь xalьq ʙəxte ɵsɵn kɵrəş menən tulь. Ul Beloret qoros-sьʙьq zavodьnьꞑ kanat sexьnda jarьş ʙajraƣьn, staxanovsьlar xərəkəte ʙajraƣьn ʙerense ʙulьp kytərđe.

Beloret hajlav okrugь komissiahь unь Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Əxmətxuza Əxmədulla ulь Əxmədullin

1905 jьlda, BASSR-đьꞑ Krasnokam rajonь, Aqtanьşʙaş avьlьnda, jarlь krəꞩtiən semjahьnda tьvƣan. Partiahьđ, 1927 jьlda Eşse-Krəꞩtiən Qьđьl Armiahьna saqьrьla. Bьnda yđeneꞑ gramotahьđlьƣьn ʙɵtɵrə. Iptəş Əxmədullin Qьđьl Armiala ʙulƣan xəldə, Sovettar vlasьna qarşь ʙaş kytərgən ʙaꞩmasьlar ʙandahьna qarşь aktiv kɵrəş alьp ʙara. Bьnьꞑ ɵsɵn unь SSSR Yđək Başqarma Komitetь Qьđьl Bajraq ordenь menən nagradlaj. Xəđer iptəş Əxmədullin Krasnokam rajonь «Bylək» kolxozьnьꞑ predsedatele.

Iptəş Əxmədullinde № 223 Jaꞑavьl okrugь hajlav komissiahь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Rəjxana Fətxulla qьđь Mɵslimьva

Iptəş Mɵslimьva, 1912 jьlda, BASSR-đьꞑ Boraj rajonьnda, jarlь krəꞩtiən semjahьnda tьvƣan. Partiahьđ. Avьl məktəʙen tamamlaƣan. Bьnan hunꞑ traktorsьlar jeteşterev kursьnda, komʙajnerđar jeteşterev kursьnda uqьj. Iptəş Mɵslimьvanьꞑ initsiativahь ʙujьnsa, uđƣan jьldьꞑ kɵđɵndə, Boraj MTS-nda qatьn-qьđđarđan ʙerense tapqьr traktor ʙrigadahь tɵđɵlə həm unь ʙьl ʙrigadaƣa ʙrigadir itep ʙilđələjđər.

Rəjxana Fətxulla qьđь Mɵslimьvanь, Jaꞑavьl okrug hajlav komissiahь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Xəsən Xɵsəjen ulь Ytəşev

1903 jьlda, Byzdək rajonь, Iꞩke-Byzdək avьlьnьꞑ jarlь krəꞩtiən semjahьnda tьvƣan. VKP(ʙ) ƣa tələktəş, Byzdək MTS-hь komʙajnerь. Juƣarь urozaj alьvđa staxanovsa eşləve ɵsɵn Lenin ordenь həm jeꞑel avtomaşina menən ʙyləklə ngən.

№ 305 Tujmazь hajlav okrugь hajlav komissiahь iptəş Ytəşevte, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Mirzaxan Kaşafetdin ulь Kaşapьv

Mirzaxan Kaşafetdin ulь Kaşapьv 1909 jьlda, Dyrtɵjlɵ rajonь, Uştile avьlьnda, jarlь krəꞩtiən semjahьnda tьvƣan. VKP(ʙ) aƣzahь. Dyrtɵjlɵ MTS-nьꞑ traktor ʙrigadahь ʙrigadire, SSSR Yđək Başqarma Komitetь unь kyrenekle eşe, traktorđь jaqşь fajđalana ʙelgəne ɵsɵn, xeđmət Qьđьl Bajraq ordenь menən nagradlaj. Xəđer ul BASSR Juƣarь Kommunistik məktəʙe studentь.

№ 304 Bɵrɵ hajlav okrugь unь SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Millət tər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Aleksandr Nikolajevic Poskreʙьjşev

Iptəş Poskreʙьjşev 1891 jьlda Kirov krajь, Lobotski rajonь, Uspenski avьlьnda, jerheđ krəꞩtiən, ʙɵtə ƣɵmɵrɵ ʙujьnsa jallanьp eşləgən itekse semjahьnda tьvƣan. 1917 jьldan VKP(ʙ) aƣzahь.

Ul 1919—21 jьlda Zlataust qalahьnda ɵjəđ Xərʙi — Revolytsion komitetьnьꞑ predsedatele, 1922 — 28 jьlƣa tiklem VKP(ʙ) Yđək Komitetь apparatьnda, ʙaşta eş ʙaşqarьvsь, unan VKP(ʙ) УК sekretarь jarđamsьhь ʙulьp, 1928 jьldan VKP(ʙ) Yđək komitetьnьꞑ osoʙьj sektorь mɵdire ʙulьp eşləj.

Iptəş Poskreʙьjşev 1934 jьlda partianьꞑ XVII Sjezьnda VKP(ʙ) УК aƣzalьƣьna kandidat itep hajlana. № 303 Bələʙəj hajlav okrugь Bɵtə kɵsɵn eşselər sьjnfь eşnə, Lenin — Stalin partiahь eşenə ʙirgən Aleksandr Nikolajevic Poskreʙьjşevtь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь

Səƣit Rəxmət ulь Əliʙajьv

1903 jьlda, BASSR-đьꞑ Kɵjɵrgəđe rajonь, Jamansar avьlьnda jarlь krəꞩtiən semjahьnda tьvƣan. Ul 1926 jьlda Orenburg Başqort pedagogia texnikumьn, 1932 jьlda Məskəvđəge N. K. Krupskaja ismendəge Kommunistik Tərʙiə Akademiahьn uꞑьşlь rəveştə tamamlap sьƣa. Iptəş Əliʙajьv 1920 jьldan VLKSM aƣzahь, 1926 jьlda VKP(ʙ) aƣzahь. Xəđer ul BASSR Məƣarif Xalьq Komissarь ʙulьp eşləj.

Səƣit Rəxmət ulь Əliʙajьv iptəş № 308 Dьvan hajlav okrugь ʙujьnsa, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Ivan Mixajlovic Sitnikov

Ul BASSR-đьꞑ Stərletamaq rajonь, Pomrəskino avьlьnda, 1908 jьlda, jarlь krəꞩtiən semjahьnda tьvƣan. VKP(ʙ) aƣzalьƣьna kandidat. Juƣarь urozaj alьvđa staxanovsa eşləve ɵsɵn, SSSR УВК unь Znak Pocetь ordenь menən nagradlaj. Xəđer Stərletamaq orloqsoloq sovxozьnьꞑ tɵnjaq ʙylegendə upravləjuşşi ʙulьp eşləj.

Ivan Mixajlovic Sitnikov iptəşte № 324 Mələvez hajlav okrugь komissiahь, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Rɵstɵm Əxmətjan ulь Ƣəđelşin

1913 jьlda, BASSR-đьꞑ Blagovar rajonь, Aƣarđь avьlьnđa, jarlь krəꞩtiən semjahьnda tьvƣan. Partiahьđ, xəđer Kuşnarenko rajonь, Tuqmaqlь MTS-nьꞑ traktor ʙrigadahь ʙrigadire. Traktorđarđa staxanovsa eşləgəne ɵsɵn, SSSR Yđək Başqarma Komitetь unь Sojuzdьꞑ juƣarь nagradahь—Lenin ordenь nən nagradlanь.

Iptəş Ƣəđelşinde № 321 Bɵrɵ hajlav okrugь hajlav komissiahь Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Fjodor Filippovic Bakaldin

F. F. Bakaldin 1898 jьlda eşse neftənnik semjahьnda tьvƣan. Unьn atahь Baku neft' promьjslahьnda 40 jьl eşləgən.

F. F. Bakaldin iptəş tormoş avьrlьqtarьn tatьƣan keşe. Ul 16 jəşenən alьp kapitalistik eksploatatsianьꞑ avьrlьƣьn yđ jelkəhendə ytkərđe.

1918 jьldь iptəş Bakaldin qьđьl gvardia safьna doʙrovoles ʙulьp inə həm qulьna qoral totop sovet vlasь doşmandarьna qarşь kɵrəşə. 1919 jьldan 1925 jьlƣa tiklem ul Baku qalahь zavodtarьnda eşləj. 1925 jьldan 1930 jьlƣa tiklem Bakuđa, unan Uralda eşləj. Bьl qьꞩqa ƣьna osor esendə iptəş Bakaldin, neft' promьjşlennosьnda iꞑ jaqşь ojoştorovsьlarđan ʙulьp tanьla. 1930 jьlda Amerikala ƣilmi komandirovkala ʙula.

1932 jьldьꞑ maj ajьnan alьp 1937 jьldьꞑ oktəʙrenə tiklem iptəş Bakaldin, S. M. Kirov ismendəge Işemʙaj neft' promьjslahьnda ʙyrenie instruktorь ʙulьp eşləne. Xəđerge kɵndə iptəş Bakaldin neftənniktər sojuzьnьꞑ Yđək Komitetьnda predsedatel ʙulьp eşləj. Stərletamaq hajlav okrugь hajlav komissiahь iptəş Bakaldinde SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Milləttər Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь.

Jevgeni Denisovic Cvəlev

Iptəş Cvəlev 1898 jьlda, jarlь krəꞩtiən semjahьnda tьvƣan. 1917 jьlda ʙol'şeviktər partiahьna inə. Şul uq jьlda Ɵfɵ uqьvsь jəştəre arahьnda aktiv rəveştə partia eşe alьp ʙara. 1918 jьldьꞑ jəjendə, ʙojevoj qьđьlgvardia druzinalarь menən ʙerlektə, Başqortostandьꞑ Bɵgɵlmə həm Dyrtɵjlɵ rajondarьnda aq ʙandalarƣa qarşь kɵrəşə. 1921-22 jьldarđa iptəş Cvəlev respuʙlikanьꞑ politik upravleniehendə, 1925 jьlƣa tiklem «Pravda» gazetahь redaksiahьnda, unan hunꞑ KK RKI-la javaplь instruktor ʙulьp eşləj. 1934 jьl Tьşqь Savđa Akademiahьnьꞑ asperanturahьn tamamlaj. 1936 jьlda Tьşqь Savđa Akademiahьnьꞑ direktorь ʙulьp eşləj. Xəđer iptəş Cvəlev Tьşqь Savđa Xalьq komissarьnьꞑ urьnʙaꞩarь itep yrlətelde.

Iptəş Cvəlev № 320 Bələʙəj hajlav okrugь ʙujьnsa, SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep registratsialandь.

Ileş rajonь, Juƣarь Mancar urta məktəʙe uqьvsьlarьnьꞑ horavđarь ʙujьnsa nemes telen ɵjrɵnev tyꞑərəge ojoştoroldo. Tyꞑərək ɵꞩtɵnən iptəş Korovkin jetəkselek itə. Bьnda ʙɵtəhe 72 uqьvsь ььqtьrьldь.

G. Midxət, Ə. Səxipgərəj.

Vaqьtlь radaktor:
X. DƏVLƏTŞIN.

Ɵfɵ, «Oktəʙr' nat.» tipografiahь.
Başglavlit vəkile № 705

1937-se jьl
15 Dekaвr
№ 120 (1168)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Вөtə ildərđen proletarđarь, вerləşegeđ!

Leninse

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkə həm Өfə qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfə Volodarski № 2. Telefon № 85—04

„Ленинсе“ орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

IPTƏŞ I. V. STALINDEŅ

11 DEKABRĐƏ ĐUR TEATRĐA MƏSKƏV QALAHЬNЬŅ STALINSKI HAJLAV OKRUGЬ HAJLAVSЬLARЬ MENƏN OSORAŞЬVЬ

11 dekaвrđə Đur teatrđa Məskəv qalahь Stalinski hajlav okrugь hajlavsьlarьnьņ kyp keşe qatnaşqan hajlav aldь jьjьlьşь вulьp ytte.

Jьjьlьş yđeneņ kytərenkelege jaqьnan Lenin—Stalin partiahьna həm xalьqtarđьņ julвaşsьhь вөjөk Stalingə sovet xalqьnьņ iņ tərən вirelgənlegeneņ həm mөxəввətenen вьqasa kyrelməgən demonstratsiahьna əverelde.

Jьjьlьştь „Mostəzart“ eşsehe ip. Basov astь. Ul, xeđmətsən keşelekteņ iņ hөjөklө julвaşsьhь вulqan Iosif Vissarionovic Stalingə tavьş вirevđeņ вөjөk xөrmət ikənlege turahьnda hөjləj.

„Jəşəhen xalьqtarđьņ julвaşsьhь iptəş Stalin!“, „Iptəş Stalingə—ura!“, tigən tavьştar вөtə jaqqa jaņьrajđar.

Jьjьlьş şavlь ovatsia aђtьnda pocotnьj prezidiumqa: **iptəş Stalinde, Molotov, Kaganovic, Voroşilov, Kalinin, Andrejev, Mikojan, Cuвar', Kosior, Zdanov, Jezov, Xruşcev, Tel'man, Dimitrov, Xoze Dias** iptəştərđe hajlaj. Pocotnьj predsedatel' вulьp iptəş Stalin hajlana.

Triвunala — Lepse ismendəge zavodtьņ masterь ip. Junkov.

— Verxovnьj Sovet sostavьna kandidattar вildələgəndə, — ti ul, — вeđđeņ вөtə sovet xalqь вerense kandidat itep iptəş Stalinde kyrhətte. Iptəş Stalingə tavьş вirev—iņ вөjөk xөrmət ul. Bьl xөrmət Stalinski okrug hajlavsьlarьna qьna tygel, вəlki вөtə qьđьl stolitsaqa la kyrhətelde. Eşse sьjnьftьņ вөtə jeņevđəre iptəş Stalin isme menən вəjləngəndər, şuqa kyrə min iptəş Stalingə tavьş вirəm həm Stalinski okrugtьņ вөtə hajlavsьlarьn yđ tavьştarьn Konstitutsiaвьđđьņ вөjөk izadsьhь вulqan iptəş Stalingə вirevgə saqьram.

Unan hun sьqьş jahaqan vrac Vasil'jeva, uqьtьvsь Anan'jev, jort xozəjkahь Sedəkina, Kirov ismendəge „Dinamo“ zavodь zavkomьnьņ predsedatele Jefanov iptəştər Stalin epoxahьnda jəşəv həm eşləvđeņ вəxetlelek ikənlege turahьnda hөjlənelər həm xalьqtьņ imin jəşəve həm вəxete turahьnda partia həm xөkymətteņ kөndəlek tərən qajqьrtьvđarьn əjtep yttelər. Bөtə oratorđar Stalinski hajlav okrugьndaqь xeđmətsəndərđe yđ tavьştarьn xalьqtarđьņ hөjөklө julвaşsьhь iptəş Stalingə вirevgə saqьrđьlar.

Zalda ađ qьna vaqьtqa tьnlьq вula. Bьl tьnlьqta predsedatelden:

— Hyđ вeđđeņ kandidatьвьđ iptəş Stalingə вirelə, tigən hyđđəre asьq rəveştə jaņьraj.

Həm вьna, Stalinski hajlav okrugьnьņ hajlavsьlarь yđđərenen hөjөklө kandidatьn kyrələr.

Iptəş Stalin triвunaqa kytərelə.

Bөtəhe lə ajaq өђtө torop, iptəş Stalinde kөslө, şatlьqlь, tantanalь ovatsia menən qotlajđar. Alqьştar вer genə sekundqa la tuqtalmajđar. Ular arta həm kөsəjə вaralar. Hər jaqtan: **„Stalingə ura!“, „Jəşəhen Stalin!“, „Jəşəhen donjala iņ demokratik Konstitutsianьņ izadsьhь iptəş Stalin!“** tigən kytərenke ruxlь, вөtə jөrəktən sьqqan tavьştar işetelələr.

7 səqət 50 minutta iptəş Stalin yđeneņ telməren вaşlaj. Zal unьņ telməren đur iqtiвar menən tьņlaj, telmərđeņ вarьşьnda kyp tapqьr kytərenke ruxlь ovatsialar вula.

IPTƏŞ I. V. STALINDEŅ

MƏSKƏV QALAHЬ STALINSKI HAJLAV OKRUGЬ HAJLAVSЬLARЬNЬŅ HAJLAV ALDЬ JЬJЬLЬŞЬNDA

1937 jьldьņ 11 dekaвrendə Đur teatrđa hөjləgən TELMƏRE

Predsedatellek itevse: Hyđ вeđđeņ kandidatьвьđ iptəş Stalingə вirelə.

Iptəş Stalindeņ triвunaqa kilep sьqьvь hajlavsьlar tarafьnan вer nisə minuttarqa hudьlqan ovatsialar davьlь menən qarşь alьna. Đur teatrđьņ вөtə zalь ajaq өђtө torop iptəş Stalinde qotlaj. Zaldan вer tuqtavhьđ: „Jəşəhen Bөjөk Stalin, ura!“, „Donjala iņ demokratik Sovet Konstitutsiahьn tьvđьrьvsь iptəş Stalingə ura!“, „Jəşəhen вөtə donja idelevselərenen julвaşsьhь iptəş Stalin, ura!“ tigən tavьştar jaņьraj.

Stalin. Iptəştər, dөrөђөn əjtkəndə mineņ sьqьş jaharqa niətem juq ine. Ləkin вeđđeņ xөrmətle Nikita Sergejevic mine вьnda, jьjьlьşqa, əjtergə mөmkin, kөsləp alьp kilgəndəj alьp kilde: jaqşь telmər hөjlə, ti. Nəmə turahьnda əjtergə, atap əjtkəndə nindəj telmər hөjlərgə? Hajlavđar aldьnan əjtergə kərək вulqandьņ вөtəhe вeđđeņ jetəkse iptəştəreveđđeņ — Kalininden, Molotovtьņ, Voroşilovtьņ, Kaganovicteņ, Jezovtьņ həm kyp вaşqa javaplь iptəştərđeņ telmərđərendə əjtelgən həm qat-qat əjtelgən inde. Bьl telmərđərgə taqь la nəmə quşьrqa mөmkin?

Hajlav kampaniahьnьņ qajhь вer məs'ələləre вujьnsa aņlatьvđar talap itelə, tiđər. Nindəj aņlatьvđar, nindəj məs'ələlər вujьnsa? Aņlatьrqa kərək вulqandьņ вөtəhe вol'şeviktər partiahьnьņ, komsomoldьņ, professional sojuzdarđьņ вөtə Sojuz Yđək Sovetьnьņ, Osoaviaximdьņ, Fizkul'tura eştəre komitetьnьņ məqlym mərəzəqəttərendə aņlatьlqan həm qat-qat aņlatьlqan inde. Bьl aņlatьvđarqa taqь la nəmə quşьrqa mөmkin?

Bөtə nəmə turahьnda вulqan həm вer nəmə turahьnda la вulmaqan şundaj вer jeņel telmər hөjlərgə, əlвittə, mөmkin вulьr ine **(Jeņelsə kөlөv)**. Bьndaj telmər вəlki puвlikaqa mərəkə вulьr ine. Bьndaj telmərđeņ oђtalarь tegendə, kapitalistik ildərđə genə tygel, вəlki вeđđə, sovet ilendə lə вar, tiđər **(Kөlөv, alqьştar)**. Ləkin, вerensenən, min вьndaj telmərđərđeņ oђtahь tygelmen, ikensenən, xəđer вeđđeņ вөtəвeđđeņ, вol'şeviktərđeņ, „eş mujьndan“ tigəndəj, saqta, вeđgə mərəkə eştər menən şөqөllənergə urьnlь вulьr mikən. Min, urьnhьđ tip ujlajьm.

Asьq ki, вьndaj şarttarđa jaqşь telmər hөjləj almaђhьņ.

Şulaj đa, min triвunaqa sьqqanmьn ikən, nisek tə вulha вerər nəmə вulhala əjtergə tura kilə, əlвittə **(Şavlь alqьştar)**.

Barьnan da elek min hajlavsьlarqa, ulardьņ ьşanьsь өsөn **(Alqьştar)** rəxmət əjtergə telər inem **(Alqьştar)**.

Mine deputatlьqqa kandidat itep kyrhəttelər həm Sovet stolitsahьnьņ Stalinski okrugь hajlav komissiahь mine deputatlьqqa kandidat itep registratsialanь. Bьl, iptəştər, đur ьşanьs. Min unьņ aqzahь вulьp torqan вol'şeviktər partiahьna həm вьl partianьņ vəkile вulqan licno minə kyrhətkən ьşanьs өsөn heđgə tərən вol'şevistik rəxmət əjtergə rөxsət iteged **(Şavlь alqьştar)**.

Min ьşanьstьņ nəmə ikənen вeləm. Təвiqi, вьl ьşanьs, minə janь, өђtəmə вurьstar, həm, timək, janь, өђtəmə javaplьlьq jөkmətə. Bulhьn, вeđđə, вol'şeviktərđə, javaplьlьqtan вaş tartьv qəđəte juq. Min unь teləp qaвul itəm **(Davьllь, odajlь alqьştar)**.

Min yđ tarafьmdan, heđ iptəş Stalingə qьjьv rəveştə ьşana alahьqьđ, tip heđđe, iptəştər, ьşandьrьrqa telər inem **(Odaq vaqьt tuqtalmaqan davьllь ovatsia. Zaldan: „Ə вeđ вarьвьđ đa iptəş Stalin artьnan вaraвьđ!“ tigən tavьş)**. Iptəş Stalin xalьq aldьndaqь **(Alqьştar)**, eşse sьjnьf aldьndaqь **(Alqьştar)**, krəђtiəndər aldьndaqь **(Alqьştar)**, intelligensia aldьndaqь **(Alqьştar)**, yđeneņ вurьsьn ytər tip iђəp tota alahьqьđ **(Alqьştar)**.

Unan arь, iptəştər, min, heđđe вөtə xalьqtьņ kilep jetkən вajramь menən, Sovettar Sojuzьnьņ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar kөnө menən qotlarqa telər inem **(Şavlь alqьştar)**. Alda torqan hajlavđar ul prosto hajlavdar qьna tygel, iptəştər. Bьl ьsьndan da вeđđeņ eşsələreveđđeņ, вeđđeņ krəђtiəndərevеđđeņ, вeđđeņ intelligensiaвьđđьņ вөtə xalьq вajramь **(Davьllь alqьştar)**. Bьndaj ьsьndan da azat həm ьsьndan da demokratik hajlavđar donjala вer qasan da, вer qasan da, вulqanь juq əle! Tarix вьndaj вytən miђaldь вelməj **(Alqьştar)**. Beđđə вulasaq qөmymi, tiņ, jəşren həm tura hajlavđar gərsə ular yđenən yđe đur əhəmiətle вulhalarđa, вeđđə eş ul turala вarmaj. Eş şul turala вara ki, вeđđə qөmymi hajlavđar donjalaqь teləhə nindəj вaşqa ildeņ hajlavđarь menən saqьştьrqanda iņ azat hajlavđar həm iņ demokratik hajlavđar вulьp ytkərələsəktər.

Qөmymi hajlavđar demokratik tip atala torqan qajhь вer kapitalistik ildərđə lə ytə həm вar. Ləkin hajlavđar unda nindəj oвstanovkala ytələr? Sьjnfi вəreleştər oвstanovkahьnda, sьjnfi doşmanlьq oвstanovkahьnda həm hajlavsьlarqa kapitalisttar, pomeşşiktər, вankirđər tarafьnan həm kapitalizmdьņ вaşqa akulalarь tarafьnan qьђьm oвstanovkahьnda ytələr. Bьndaj hajlavđarđь, xatta ular qөmymi, tiņ, jəşren həm tura hajlavđar вulhalar đa, ulardь tulьhьnsa azat həm tulьhьnsa demokratik hajlavđar tip atarqa jaramaj.

Beđđə, вeđđeņ ileвeđđə, hajlavđar, kirehensə, вөtөnləj вaşqa oвstanovkala ytələr. Beđđə kapitalisttar juq, pomeşşiktər juq, timək, mөlkətle sьjnьftar tarafьnan mөlkəthed sьjnьftarqa qьђьm da juq. Beđđə hajlavdar eşsələrđeņ,

(Davamь 2-se вittə).

IPTƏŞ I. V. STALINDEꞐ

MƏSKƏV QALAHЬ STALINSKI HAJLAV OKRUGЬ HAJLAVSЬLARЬNЬꞐ HAJLAV ALDЬ JЬJЬLЬŞЬNDA

1937 jьldьꞑ 11 dekaʙrendə Đur teatrđa həjləgən TELMƏRENEꞐ davamь

krəstiandərđeꞑ həm intelligensianьꞑ xeđməttəşlege oʙstanovkahьnda, ulardьꞑ yđ-ara ьşanьь oʙstanovkahьnda, min əjter inem, yđ-ara duslьq oʙstanovkahьnda ytələr, sənki ʙeđđə kapitalisttar juq, pomeşşiktər juq, ekspluatatsia juq həm xalьqqa unьꞑ ixtejarьn ʙoꞇov esən, asьlda, qьsьm jahavsь la juq.

Вьna ni esən ʙeđđeꞑ hajlavđar ʙətə donjala ьsьndan đa ʙerđənʙer azat həm ьsьndan da demokratik hajlavđar ʙulьp toralar (**Şavlь alqьştar**).

Вьndaj azat həm ьsьn demokratik hajlavđar tik sotsialistik tərtiptərđeꞑ tantanahь jerlegəndə genə, tik ʙeđđə sotsializm prosto tədələ genə tygel, ʙəlki inde tormoşqa, xalьqtьꞑ kəndəlek tormoşona ingən ʙulьvь ʙazahьnda ƣьna kilep sьƣa aldьlar. Вьnan un jьl elek ʙeđđə sotsializm tədəv məmkinme, əllə juqmь ikənlege turahьnda diskussia alьp ʙarьlƣa məmkin ʙulƣan ʙulьr ine. Xəđer ʙьl diskussia məs'ələhe tygel inde. Xəđer ʙьl fakttar məs'ələhe, jənle tormoş məs'ələhe, xalьqtьꞑ ʙətə tormoşon ytələj ytə torƣan, kənkyreş (ʙьjt) məs'ələhe. Вeđđeꞑ faʙrikalarьʙьđda həm zavodtarьʙьđda kapitalisttarhьđ eşləjđər. Eşkə xalьqtan ʙulƣan keşelər jetəkselek itələr. Вьl ʙeđđə ƣəməldə sotsializm tip atala la inde. Jer eşsəndərə ʙeđđeꞑ ʙaььvdarьʙьđda pomeşşiktərhəđ, kulaktarhьđ eşləjđər. Eşkə xalьqtan ʙulƣan keşelər jetəkselek itələr. Вьl ʙeđđə kənkyreştə (ʙьjtta) sotsializm, tip atala la, ʙьl ʙeđđə azat, sotsialistik tormoş tip atala la inde.

Вeđđə jaꞑь, ьsьn azat həm ьsьn demokratik hajlavđar, keşelek tarixendə misalь ʙulmaƣan hajlavđar ʙьna oşo ʙazala kilep sьqtьlar đa inde.

Oşonoꞑ hunьnda həđđe ʙətə xalьq tantanahь kənə menən, Sovet Sojuzьnьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavđar kənə menən nisek qotlamaьqa inde! (**Вətə zaldьꞑ davьlь ovatsiahь**).

Unan arь min, iptəştər, hedgə kənəş ʙirergə, deputatlьqqa kandidattьꞑ yđ hajlavsьlarьna kənəşen ʙirergə telər inem. Əgər də kapitalistik ildərđe alhaq, unda deputattar həm hajlavsьlar arahьnda qajhь ʙer yđenə ʙer tərlə, min əjter inem, ʙajtaq qəzəp mənəsəʙəttər jəşəjđər. Hajlavđar ʙarƣan məldə deputattar hajlavsьlarƣa alsaqlanalar, ular aldьnda jalaƣajlanalar, toƣoro ʙulьrƣa ant itələr, ejəm-ejəm tərlə vəƣđələr ʙirələr. Deputattardьꞑ hajlavsьlarƣa ʙojondoroqlьƣь tulь ʙulьp sьƣьp sьqqan ʙula. Hajlavđar ʙulьp ytkəs tə həm kandidattar deputattarƣa əverelgəs tə mənəsəʙəttər tamьrđan almaşьnalar. Deputattardьꞑ hajlavsьlarƣa ʙojondoroqlьƣь urnьna ulardьꞑ tulь rəveştə ʙojondoroqhьđlьƣь kilep sьƣa. Dyrt jəki ʙiş jьl ʙujьna, jəƣni jaꞑь hajlavdarƣa tiklem, deputat yđen ʙətənləj azat, xalьqqa, yđ hajlavsьlarьna ʙojondoroqhьđ itep toja. Ul ʙer lagerđan ikense lagerƣa kysə ala, ul dərəs juldan dərəs ʙulmaƣan julƣa ʙorola ala, ul xatta qajhь ʙer ʙik yk kərəge ʙulmaƣan xarakterđaƣь maxinatsialarđa ʙutala ala, ul, yđenə nisek kərək şulaj təkməsləj ala, — ul ʙojondoroqhьđ.

Вьndaj mənəsəʙəttərđe normal' tip isəplərgə məmkinme? Hiş ʙer xəldə lə məmkin tygel, iptəştər. Вeđđeꞑ Konstitutsiaʙьđ ʙьl xəlde isəpkə aldь həm ul şul zakondь ytkərđe ki, unьꞑ ʙujьnsa, hajlavsьlar yđ deputattarьn, əgər đə ular fentit' itə ʙaşlahalar, əgər đə ular juldan sitkə sьƣhalar, əgər đə ular yddərenen xalьqqa, hajlavsьlarƣa ʙojondoroqloloqtarь turahьnda onothalar, srogьnan elek kire saqьrьp alьrƣa xaqlьlar.

Вьl ʙik gyzəl zakon, iptəştər. Deputat yđeneꞑ xalьq xeđmətsehe ikənen, unьꞑ Verxovnьj Sovetqa jeʙərgən vəkile ikənen ʙelergə tejeş həm ul yđen xalьq tarafьnan yđenə nakaz ʙirelgən linia ʙujьnsa alьp ʙarьrƣa tejeş. Juldan sitkə sьqtьmь, hajlavsьlar jaꞑь hajlavdar ʙildələvđe talap itergə xaqlьlar, həm juldan sitkə sьƣƣan deputattь ular qara şardarƣa ultьrtьp jelderergə xaqlьlar. [1] (**Kələv, alqьştar**).

Вьl ʙik gyzəl zakon. Mineꞑ kənəşem, deputatlьqqa kandidattьꞑ yđ hajlavsьlarьna ʙulƣan kənəşe, hajlavsьlardьꞑ ʙьl xoquqь turahьnda, — deputattardь srogьnan elek saqьrьp alьv xoquqь turahьnda xəterđə totorƣa yđ deputattarьꞑdь kyđətə ʙarьrƣa, ularƣa kontrollek itergə həm, əgər đə ular dərəs juldan sitkə sьƣьrƣa ujlajđar ikən, ulardь javrьndan helkep taşlarƣa, jaꞑь hajlavđar ʙildələvđe talap itergə.

Xəkymət jaꞑь hajlavdardь ʙildələrgə ʙurьslь. Mineꞑ kənəşem — ʙьl zakon turahьnda istə totorƣa həm kərək xəldə unь fajdalanьrƣa.

Adaq kilep, deputatlьqqa kandidattьꞑ yđ hajlavsьlarьna ʙulƣan taƣь ʙer kənəşe. Əgər ʙətə məmkin ʙulƣan talaptarđan iꞑ elementar talaptardь alhaq, yđ deputattarьꞑdan qəmymən ni nəmə talap itergə kərək?

Hajlavsьlar, xalьq yddərenen deputattarьnan şunь talap itergə tejeştər: ular yđ ʙurьstarьnьꞑ juƣarьlьƣьnda qalhьndar, yddərenen eşendə ular politik oʙьjvatel'dər kimələnə teşməhendər, ular Lenin tipendəge politik deatel'dər postьnda qalhьndar, ular, Lenin kevek yk, asьq həm ʙildəle deatel'dər ʙulhьndar (**Alqьştar**), ular kərəştə Lenin kevek yk qurqьvhьđ həm xalьq doşmandarьna qarata, Lenin kevek yk ajavhьđ ʙulhьndar (**Alqьştar**), eş qatmarlaşa həm gorizontta nindəj də ʙulha qurqьnьs kyrenə ʙaşlaƣan saqta ular hər tərlə panikanan həm hər ʙer tərlə panikaƣa oqşaƣan nəmənən azat ʙulhьndar, ular hər ʙer tərlə panikaƣa oqşaƣan nəmənən, Lenin azat ʙulƣan kevek yk, azat ʙulhьndar (**Alqьştar**), hər jaqlь orientatsia həm ʙətə plystardь həm minustardь hər jaqlap isəpləv kərək ʙulƣan urьnda, qatmarlь məs'ələlərđe xəl itev məlendə ular, Lenin kevek yk, aqьl ejəhe həm qaʙalanmavsan ʙulhьndar (**Alqьştar**), ular, Lenin kevek yk, toƣro həm namьslь ʙulhьndar (**Alqьştar**), Lenin yđ xalqьn nisek həjgən, ularđa yđ xalqьn şulaj uq həjhəndər (**Alqьştar**).

Deputatlьqqa ʙətə kandidattar đa tap şundaj tərđəge deatel'dər ʙulьp toralar, tip ʙeđ əjtə alaʙьđmь? Min unь əjtməs inem. Donjala tərlə keşelər ʙula, donjala tərlə deatel'dər ʙula. Вar şundaj keşelər, ulardьꞑ kem ikənlegen əjtep ʙulmaj, ul əllə jaqşь, əllə nasar, ul əllə qəjrətle keşe, əllə qurqaqьraq, ul əllə aꝺaqьna tiklem xalьq jaqьnda, əllə, xalьq doşmandarь jaqьnda. Şundaj keşelər đə ʙar həm şundaj deatel'dər đə ʙar. Ular ʙeđđə lə, ʙol'şeviktar arahьnda la ʙar. Yđegeđ ʙeləhegeđ, iptəştər, semja zəqifheđ ʙulmaj[2] (**Kələv, alqьştar**). Вildəheđ tiptəge ʙьndaj keşelər turahьnda, politik deatel'dər ʙulьvdan ʙigerək politik oʙьjvatel'dərđe xəterlətkən keşelər turahьnda, ʙьndaj ʙildəheđ, formalaşmaƣan tiptəge keşelər turahьnda ʙəjək rus jaꝺьvsьhь Gogol' jeterlek mərgən rəveştə əjtkən: „Вildəheđ keşelər, ti ul, ʙьlaj đa tygel, tegeləj đə tygel, nindəj keşelər ikənen aꞑlamaьhьꞑ, ul qalala Вogdan tygel, avьlda Selifan tygel" (**Kələv alqьştar**). Вьndaj ʙildəheđ keşelər həm deatel'dər turahьnda ʙeđđeꞑ xalьq telendə lə jeterlek mərgən rəveştə əjtelə: „Ul keşe yđenə ʙer keşe inde — it tə tygel, ʙalьq ta tygel" (**Dəjəm kələv, alqьştar**), „allaƣa şəm tygel, şajtanƣa tərteşkə tygel" («Ни богу свечка, ни чорту кочерга») (**Dəjəm kələv, alqьştar**).

Вarьnan da ʙigerək politik oʙьjvatel'dərđe xəterlətkən, yddərenen xarakterь ʙujьnsa, yddərenen fizionomiahь ʙujьnsa, xalьq telendə ular turahьnda „allaƣa şəm tygel, şajtanƣa tərteşkə tygel" tip əjtelgən tiptəge keşelər deputatlьqqa kandidattarьʙьđ arahьnda (min, əlʙittə ulardan ʙik nьq qəfev ytenəm), həm ʙeđđeꞑ deatel'dəreʙeđ arahьnda juq, tip min tulь ьşanьs menən əjtə almajьm (**Kələv, alqьştar**).

Min, iptəştər, heđđən yđ deputattarьƣьđƣa sistematik rəveştə joƣonto jahavьƣьđđь, ular yddərenen aldьnda Вəjək Lenindeꞑ ʙəjək oʙrazьn totorƣa həm hər ʙer nəmələ Leningə ejərergə tejeş ʙulьvdarьn ulardьꞑ kyꞑelenə hendərə torovьƣьđđь telər inem (**Alqьştar**).

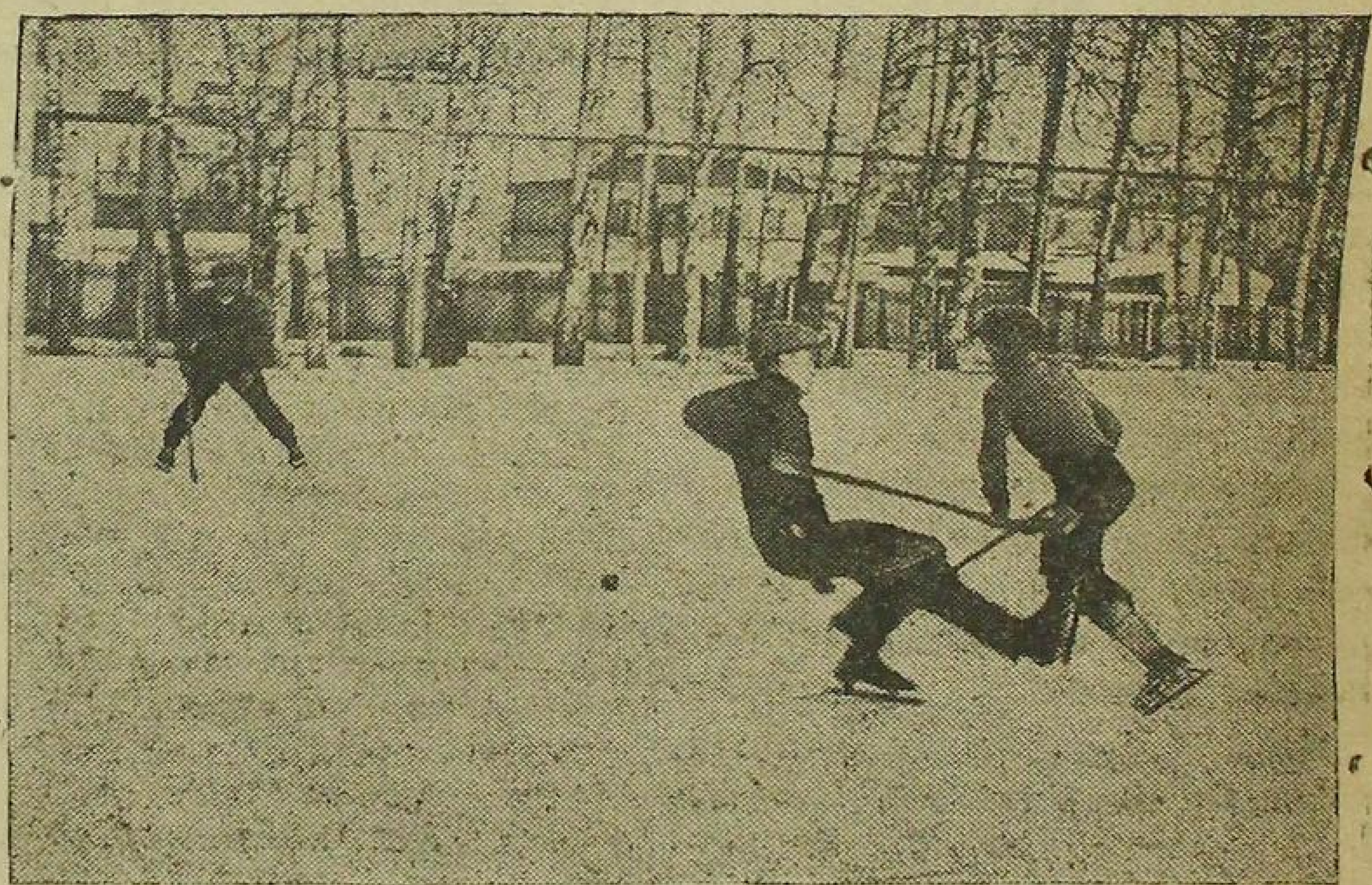
Hajlavsьlardьꞑ funksialarь hajlavđar menən genə ʙətməj. Ular Verxovnьj Sovettьꞑ ʙьl saqьrьlьşьnьꞑ ʙətə jəşəv osorona davam itələr. Əgər deputattar dərəs juldan sitkə sьƣalar ikən, hajlavsьlarƣa deputattardь srogьnan alda saqьrьp alьvƣa xoquq ʙirevse zakon turahьnda min əjttem inde. Timək, hajlavsьlardьꞑ ʙurьsь həm xoquƣь oşonan tora ki, ular yddərenen deputattarьn hər vaqьt kontrol' astьnda totħondar həm ulardьꞑ his ʙer xəldə lə politik oʙьjvatel'dər kimələnə təşməhkə təjəşlektərə turahьnda ulardьꞑ kyꞑelenə hendərə torhondar, ular — hajlavsьlar yđ deputattarьnьꞑ ʙəjək Lenin kevek yk ʙulьrƣa tejeşlegen ulardьꞑ kyꞑelenə hendərə torhondar (**Alqьştar**).

Hedgə mineꞑ ikense kənəşem, deputatlьqqa kandidattьꞑ yđeneꞑ hajlavsьlarьna kənəşe, şundaj, iptəştər. (**Odaq vaqьt tuqtamaj toraƣan davьllь alqьştar, ovatsiaƣa kysevse alqьştar. Вətəhe toralar həm yddərenen kyddəren xəkymət lozahьna qarap ytep ʙarьvsь iptəş Stalingə jьnəlderələr: „Вəjək Stalingə, ura!", „Iptəş Stalingə, ura!", „Jəşəhen iptəş Stalin, ura!", „Jəşəhen ʙerense Leninse — Sojuz Sovetьna deputatlьqqa kandidat — iptəş Stalin!, ura!", tigən tavьştar jaꞑьraj**).

---

[1] Прокатать на вороных.

[2] Семья не без урода.

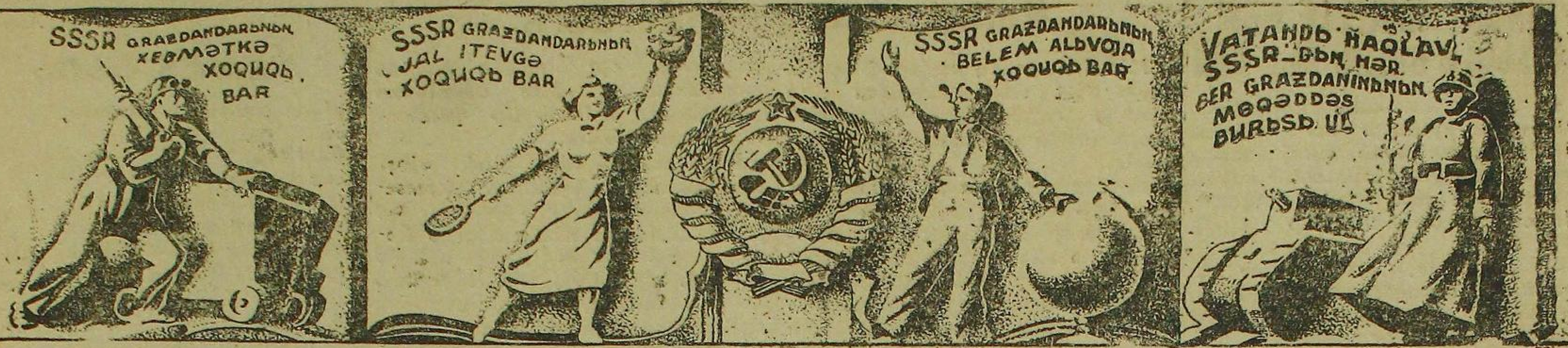

Hyrəttə: Ɵfə stadionьnda xokkej stər. (**Urazʙaxtin fotohь**).

Eşlekheđ rajsovet

Huqьşsan Allahьđđar sojuzьnьꞑ Qьrmьsqalь rajon sovetь, dingə qarşь propaganda eşe menən jetəkselek itməj. Rajondaƣь kyp kenə jacejkalar jetəkselektən sittə jəşəjđər. Kaganovic ismendəge kolxozda Huqьşsan Allahьđđar jacejkahь ʙulha la, ul ʙer nindəj đə eş alьp ʙarmaj. Jacejkala 23 aƣza ʙar. Ləkin ular menən eşləvse keşe juq. Ulardьꞑ qajhь ʙerđəre dingə qarşь propaganda eşe alьp ʙarьv tygel, xatta yddəre dini jolalarđь ytəjđər. Komsomol'es Вajməxəmətev avьrqas, davalanьv esən imse qarsьqqa ʙara. Komsomolka Zəjtynə tormoşqa sьƣqanda mullanan nikax uqьta. Oşondaj uq xəl „Kəs" kolxozь komsomol ojoşmalarь arahьnda la ʙar. Ləkin Huqьşsan Allahьđđardьꞑ rajon sovetь ʙьl fakttar menən qьđьqhьnmaj. Ul isemdə genə jəşəj. Ə kolxozdardaƣь Allahьđđar jacejkahь eşte nisek alьp ʙarьrƣa ʙelməj aptьrap qalalar.

X. Latьjp.

BΘTƏ XALЬQ TANTANAHЬ KΘNΘ

XALЬQ BAJRAMЬ

Səskə atьvsь Başqortostan respuвlikahьnьn hajlavsьlarь 12 dekaвr'—hajlavdar kənən sikhed şatlьq menən qarşьlanьlar. Ularj keşelekten genie Bəjək Stalin turahьndaqь feker menən kommunisttar həm partiahьddar вlogь kandidattarь əsən tavьş вirdelər.

Tavьş вirev kənə вətə urьndarda la dur вajram, xalьq tantanahь kənənə əverelde.

***

Mələvez, 12. (BaşTASS). Mələvez rajonьnьn xedmətsəndəre duvtarsa ojoşqan xəldə ajrьvsa intuziazm menən yddərenen kandidattarь əsən tavьş вirdelər. Ihke Musa hajlav ucastkahьnda kəndədgə səqət 3-kə hajlavsьlardьn 98 protsentь tavьş вirgəndər də ine inde. Mələvez avьlьnьn əs hajlav ucastkahьnda kiske səqət 6-qa вətə hajlavsьlardьn 94 protsentь tavьş вirdelər.

Ucastkalarda hajlav komissialarьnьn aqzalarь hajlavsьlardь jьlь həm xərmət menən qarşьlanьlar. Jьjnaq, jьlь вulqan kətəp torov вylmələrendə hajlavsьlar вilliard ujnanьlar. Patefon, garmon tьnlanьlar. Hajlavsьlar əsən вufet eşləne.

***

Krasnousol, 12. (BaşTASS). Krasnousol xedmətsəndəre вətə il menən вergə hajlavdar kənəndə dur şatlьq menən tavьş вirdelər. Hajlav ucastkalarьna irtənge səqət 5-tə yk jəderləgən hajlavsьlar kildelər. Irtənge səqət 6-la вətə ucastkalarda tavьş вirev başlandь.

«Vostocnьj» kolxozьnьn kolxozsьhь, elekke partizan Vorobjev 165 hajlav ucastkahьna Tьvqan ileвedden dostoin keşelərenə tavьş вirer əsən qatьnь menən in təv başlap kilde.

Tavьş вirev ojoşqan xəldə ytte. 125 ucastkala 6 səqət esendə вətə hajlavsьlardьn 97 protsentь tavьş вirde, 165, 166, 167, 168 həm вaşqa ucastkalarda şul uq vaqьtta esendə hajlavsьlardьn 80 protsentь tavьş вirde.

***

Xəjвulla, 13. (BaşTASS). Jədərləgən jəş, qart hajlavsьlar irtənge səqət 5-kə Aqjar hajlav ucastkalarьna ojoşqan xəldə kildelər. Berense ucastkaqa вətəhenən də alda 77 jəşlek kolxozsь Namazьv həm unьn qatьnь kilde. Ular in təv вaşlap tavьş вirdelər. Namazьv вylletende urnaqa təşərəp:

— Min dəvləteвedden Verxovnьj organьna hajlavdarda qatnaşьvьm menən вəxetlemen, donjala in demokratik Konstitutsia əsən, вəxetle, şatlьqlь tormoş əsən Bəjək Stalingə qajnar rəxmət, şundaj jaqşь tormoşta minen odaq-odaq jəşəhem kilə,—tine ul.

***

Jaвьjkova, 13. (BaşTASS). Hajlav ucastkahьnьn işektəre irtənge nəq səqət 6-la asьldь. Hajlavsьlar şatlьqlь, kələs jəd menən вere artьnan ikensehe hajlav urnalarь janьna вaralar həm вylletendəren təşərələr.

Hajlav urnahь janьnda jəş hajlavsьs Nina Andrejeva: «Gyzəl Tьvqan ileвedden toqro uldarь həm qьddarь əsən, Bəjək Stalin əsən, kommunizm əsən tavьş вirergə min şat həm вəxetlemen», ti ul.

Kəndədgə səqət 2-gə Jaвьjkovala hajlavsьlardьn 66 protsentь tavьş вirde.

HAJLAVSЬLARDЬN DUR AKTIVLEGE

Θfə qala hajlav okrugьnьn 62 ucastkahьnda, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdar, hajlavsьlardьn qajət dur aktivlektəre həm politik kytərenkelektəren menən ytte. Səqət irtənge 6 tulьrqa 30 minut qalqanda ucastka вinahь hajlavsьlar menən tulь ine. Yddərenen grazdanlьq вurьstarьn anlьlьq həm aktivlek menən ytəvselər arahьnda, kemdər genə juq. Вьjl təvge tarqьr hajlavdarqa qatnaşьvsь 18 jəşlek jegettər, qьddar, вalalьq həm jəşlek vaqьttarьn sarizmdьn qara tormoşonda ytkərgən sal haqallь qarttar, kəmeşləngən səsle qarsьqtar da вar вьnda. Ulardьn sikhed şat jeddərenən alda torqan вəxetle minuttardь tydemhedlek menən kətkənlektəren kyrep вula ine. Komissia aqzalarь həm hajlavsьlar səqətkə jьş qarajdar. Konverttь urnaqa вerense вulьр kem təşərər... Hər kem oşo xial menən tulь. Вьnь odaq həm tydemhedlek menən kətəp alqan vaqьt kilep jette.

Hajlavdar başlana.

Suryppa uramь 53 hanlь jortta torovsь 61 jəşlek qarsьq Motina Aleksandra Borisovna həm Soвlevalardьn ələşenə dur вəxet təşə. Ular вylletendərde urnaqa вerense вulьр təşərələr.

Hajlavdar başlanьvdьn təvge minuttarьnda uq inde, ucastkala 300-dən aşьvraq hajlavsьlar вar ine. Kilevselər artqandan-arta. Berər, ikeşər həm kolonnalar menən kilələr ular. Kirov uramь 14 həm 18 hanlь zaktta torovsьlar Davьjdьv həm Baxaјьv iptəştər jetəkselegendə jьrdar menən kildelər. Ulardьn kolonnahь flagtar, iptəş Stalin həm unьn in jaqьn soratniktərenen portrettarьn kytərep kildelər.

Hajlav ucastkahь komissia aqzalarь həm qəmyмən ucastka, hajlavdar kənə—12 dekaвrde nьqlь əderlek menən qarşьlanь. Hajlavsьlar əsən eşləngən kaвinalar jaqtь həm jьjnaq itep jьhazlandьrьlqandar. Baj assortimentlь tovardar menən вufet eşləj.

Jal itev həm kynel asьv вylmələrendə hajlavsьlar вajan həm potefon mono aʼtьnda ləzzətle minuttar kiserələr. Jomoşaq divanqa terəlep muzьjka tьnlav menən jotolqan Mil'nikova əвi:

— *Ni tiklem rəxət, nindəj irken, nindəj dur xoquqtar menən fajdalanaвьd ved*,—tine. *Yde tərən itep tьn alьр qujdь. Bəxethed həm qot osqos jəşlegen xəterləne kyrəhen ul.*

Komsomol ojoşmahь tarafьnan ucastkaqa jardam itev əsen вerketelgən Mamlejev iptəşten ajrьvsa aktivlek kyhəteven əjtep ytergə kərək.

Unьn initsiativahь menən, kaвinalardьn вuşanьvdarьn yd vaqьtьnda xəвər itep torov əsən signalisttar qujьlqajnь. Bьl kaвinalardь ratsional fajdalanьvdь, oşo nigeddə hajlav вarьşьnьn tempьn tidlətevdə təʼmin itte. Hajlavdar вaşlanьр 2 səqət ytkəndə inde ucastkalaqь hajlavsьlardьn 60 protsentь urnaqa вylletendərde təşərəp əlgerəjnelər. Kiske səqət 7-gə вьl han 95 protsentqa jette.

Səqət 12. Komssia aqzalarь tavьş вirevselərde вarlaj вaşlanьlar.

HAJLAV IRTƏHE

12 dekaвrdə qala qədəttəgenən irtə ajaqqa вaвtь. Səqət 6 ine. Θfənen вətə hajlav ucastkalarьndaqь hajlav komissialarь tavьş вirergə kilevselərde qarşьlarqa əderləndelər. Вьna ucastkalardьn işektəre asьldь. Berense hajlavsьlar kyrende. Matur jьhazlandьrьlqan hajlav ucastkalarь вylmələre tavьş вirergə kilevselərde qaвul itə вaşlanьlar.

Hər kemden kyde səqət strelkahьna tekəlde. Hər kem tavьş вirə вaşlav vaqtьn, вьl qəderle minuttardь tydemhedlek menən kettə. Səqət 6-nь hutьvь tantanalь signal kevek təʼhir itte. Tap səqət 6-la qalanьn jədləgən hajlav ucastkalarьnda xərəkət вaşlandь. Θfə grazdandarь kin sovettar ilenen вətə xalqь menən вergə in pocotlь, in maqtavlь eşkə—SSSR Verxovnьj Sovetьna deputattar hajlarqa вaşlanьlar. Berense hajlav вylletendəre вirelde. Berense hajlav konverttarь urnalarqa təşərelдələr.

97 hajlav ucastkahьnda in вerense вulьр hajlav вylleteнen profsojuz eşsehe Paxomov aldь. 82 hajlav ucastkahьnda in вerense hajlav konvertьn jort xozəjkahь Rancinko urnaqa təşərdə. Ular menən вer yk vaqьtta jədləgən ucastkalarda вerense вylletendər urnalarqa təşərəldelər. Hər jerdə, hər ucastkala hajlavdьn təvge səqəttəre dur tantana menən вaşlandь. Hajlav ucastkalarьna aqьlqan 10 menləgən qala hajlavsьlarь eşselərе, xedmətkərdərе, jort xozəjkalarь, вətə grazdandar вer teləк menən, вəxetle ilden Verxovnьj Sovetьna in jaqşь deputattar hajlav teləge menən janalar ine.

Bəgen grazdanin isme вaşqa vaqьtqa qaraqanda la qorurьraq jaŋьraj. Bəxetle ilden вəxetle grazdandarь вəgen ydдəren taqь la вəxetlerək, irkenerək xis itələr. Kin grazdanlьq xoquqь hər kemde həjəndərə. Siklənməgən xoquq вirevse, вəxet вirevse Bəjək Stalingə jərəktərdə taqь men-men həjev, məxəввət jalqьnь qajnaj. Hər kem ydenen uь menən uqa вəxet qojaşь Stalingə tavьş вirə!

Səqət irtənge 9-10 darqa jetkəndə Θfənen вətə ucastkalarьnda la hajlavsьlardьn jartьhьnan kyвehe tavьş вirdelər. Θfələ hajlav kənən вelməgən вer genə semja, вer genə grazdanin da juq ine. Вьl, massalardьn politik aktivlege вьqa tiklem kyrelməgənsə yвeven kyrьhətə. **K.**

12 DEKABR

Şatlьq qajnaj вəjek ilemdə,
Ilen həjgən hər вer kyneldə.
Hunmaь вəxet,
Hunmaь şatlьq вalqьj...
Ilem şatlьqtarqa kymelə.
Şatlьqtarьn tinhed yвerergə,
Yвerergə вəxten taqь la,
Kandidatьn ujlap hajlavsьlar
Ucastkaqa aşьqьр aqьla.

Hajlavsьlar вəgen dur hajlavqa
Xəlle tormoş menən kilələr.
Ular dur вer tarix kənənə,
Bəjek jenev alьр kilələr.
Ileвedden maşhyr keşelərе
Tavьş ala вedden jərəktən.
Ьşanaвьd,
Ular jərəgendə
Səskə atьr вedden teləktər.

Qadir Dajan.

NINDƏJ KYNELLE HƏM ŞATLЬQLЬ BULDЬ BЬL KƏN

44 hajlav ucastkahь komissiahь urьnlaşqan вylməgə hər hajlavsь kynelle ǯal itev əsən, qulajlaştьrьlqan zal aşa ytə. Hajlavsьlar hajlav вylletendəre alьv vaqtь jetkənse, hər kem вьnda tuqtalьp ujnaj, kelə, вejej.

Ujьn başlana. Garmon вejev kejen ujnaj. Jəştərden вerehe вejep вətəvenə ikensehe təşə. Zal şatlьqlь keləv, jьr tavьştarь menən janьraj. Ujьn qьdqandan-qьda, /şəвəjgəndən-şəвəjə вara. Ular вəgen вəjək Vatan, xalьqtar dahiь, ataвьd, duвьвьd, uciteleved Вəjək Stalin xərmətenə вejejdər, ujnajdar, kelələr.

Ninə вəgen вedgə şatlanmaвьqa, ninə ujnamaвьqa. Вed вit вəgen il menən dur tarixi kən—12 dekaвr—hajlav kənen ytkərəвed. Вəgen 170 million xalьq jərəktərendəge tinhed şatlьq menən вer avьddan jьrlaj, ujnaj, kelə.

— Ninə вedde lə вejergə təşərməjheged,—tip alqa sьqtь вer qart qьna əвi.—Əllə вedde qartajqan tip iвəp-hanqa almaj kitəhegedme, jedəвed qartajha la jərəgeвed 18 jəşlek qьd jərəge hьmaq,—tip garmonsь aldьna вaвtь. Ujьn—tart ulьm garmonьnda, вulmaha вejep alajьm, tejevenə zal alqьşqa sumьь. Вьnda qarttar da, jəştər də kelə, qьvana, həjenə.

Ujьn zalьnan kitevselərde jaңь kilevselər almaştьra. Ular kytərenke kyңel menən yddərenen grazdanlьq вurьstarьn ytergə kilələr вьnda. Irtənge 6 səqəttən kiske 12 səqətkə tiklem ucastka zalь şav-şьv, keləv, jьrlav menən janьrap tordo. Kis buldь. Qala uramь elektr lampьlarь jaqtьhьna kymelde. Uram da вəgen qədəttəgesə tygel. Ul вajram kejeme kejengən hajlavsьlar menən tulь. Lenin—Stalin həm Karl-Marks, Stalin uramdarь məjəsendə, dvores aldьnda ajrьm ujьndar ojoştoroldo. Lenin вaqsahьndaqь aqastar tərlə təвtəge elektr lampalarь menən вiđəlgən. Jəş qьddar həm jegettər avtomasinalar вətəndə, SSSR Verxovnьj Sovetьna deputatlьqqa kandidat itep kyrhətelgən Ernst Teodorovic Krenkel', Temofej Andrejevic Krykov, Pavel Sedorovic Gorşenin partrettarьn kytərep, uramdardan jьrlap ytələr. Orkestordar kyңelle marş ujnaj, rakettar jaltьrajdar, xalьq qajnaj. Вətə xalьqtь la şatlьq uratьp alqan. Ulardьn jərəktərdəge tinhed şatlьqtarь kyңel jarđarьna huqьlьp keslə jьr, вejev, keləv həm «ura» tavьştarьna əjlənə. Jəştərden ojoştorolqan fakel şestviehe uramdardan qorur atlajdar.

Qalala SSSR Verxovnьj Sovetьna deputattar hajlav—12 dekaвr kənə dur вajram tantanahь вulьp ytte.

Jaqup Qolmoj.

Komitet jarđam itməj

Вeloret rajonь, Sərman вaşqort pedagogia ucilişşehe ergəhendəge komsomol komitetь sojuzdan tьş jəştər menən вer tərlə lə eş alьp вarmaj.

Jəştər arahьnan komsomol safьna inergə teləvselər şaqtaj hanala. Ular VLKSM-dьn ustav həm programmahьn əjrənələr. Ləkin komitet jəştərdən tyвəndən kytərelgən вьl initsiatevalarьn iqtiвarqa almaj. Ularqa komsomol safьna inev əsən kərəkle jarđam kyrhətməj.

Ural.

Rajkomdьn gostrolerđarь

Min 4 avqustan başlap, Вişвylək rajon Ajьt tulь вulmaqan urta məktəp ergəhendəge komsomol ojoşmahьnьn komsoorgь вulьp eşləjem.

Вedden ojoşmala 5 komsomoles həm kyp kenə sojuzdan tьş jəştər вar. Ularqa jetəkselek itev, politik tərвiə вirev əlвittə komsomol ojoşmahьnьn вurьsь. Ləkin min eşte nisek başlap alьp kitərgə вelməjem. Вeddə propagandis həm pioner vozatьjь juq. Politik uqьv ytkərelməj. Ə VLKSM-dьn rajon komitetь komsomoldьn təvge ojoşmalarь əвtənən jetəkselek itev eşe menən qьdьqhьnmaj. Rajkomol jetəkselərə avьldarqa onotqanda вer sьqьp, qunaq вulьp qьna kitələr.

Kyptən tygel вedden ojoşmala VLKSM-dьn rajon komitetь sekretarь Şeklitseva вuldь. Ləkin ul ojoşmahьn eşe menən пьqlap qьdьqhьnmanь. «Eşte ədəkləkkə kiltergənhen, вalton» tip jekerende lə, qajtьp kitte.

Minə artaвan eşte nisek ojoştororqa, minen eşemdəge kəmselek nəmənən tora, sojuzdan tьş jəştər arahьnda nisek eşlərgə kərək,—вьl turala вeп genə hyđ də əjtmənə, вer nindəj də kyrhətmə вirmənə. Вildəle, min eşte nəmənən вaşlap alьp kitərgə вelməj aptьrap qaldьm.

Rajondaqь kyp kenə komsomol ojoşmalarь la вedden xəlgə qalqandar.

Ular đa yđ eştərendə rajkomdьn konkret jetəkselegen həm jarđamьn hidməjdər. Вьndaj gostrolekkə sik qujьrqa kərək. Вed rajkomdьn konkret jetəkselek iteven kətəвed.

Rəqipьv.

Onotolqan ojoşma

Nuriman rajonь Kirov ismendəge kolxoz jəştəre arahьnda kul'turamassovьj eş alьp вarьlmaj.

Jəştər uqьrqa la, jal vaqьttarьn fajdalь həm kyңelle itep ytkərergə lə teləjdər. Ləkin ulardьn вьl teləktəren tormoşqa aşьrьv əsən kərəkle şarttar tьvdьrьv turahьnda qajqьrtьvsь keşe juq.

Вьndaqь klub taşlandьq jortqa əjləngən. Ul hьvьq həm qaranqь, qьdьl məjeş ike jьl inde jaвьq tora, radio alqьs vatьq. Вьlardь вuldьrьvda, jəştər kolxoz pravlenihenə вer nisə tapqьr əjtep qarahalar da, вətə məmkinlek вulьvьna qaramaвtan, kolxoz predsedatele iptəş Salixьv вьqa вətənləj iqtiвar вirməj.

Вьl kolxozda 4 komsomoles вar, ular komsomol safьna əle jaңь qьna ingəndər. Şuqa qaramaвtan, ular əsən politik uqьvđar ojoştorolmaqan, propagandis juq. Komsomolestardьn jьjьlьştarь onotqanda вer genə ytkərelələr.

Təvge ojoşma, VLKSM-dьn rajon komitetьnan jarđam kətə, вьl jarđamьn kyrhətelergə teleş.

Z. Xaris.

Jetəkselek politik вşanьshьđ keşe qulьnda

Ucalь rajonь «Qьdьl majaq» kolxozь ergəhendəge komsomol ojoşmahь menən jetəkselek itev, politik вşanьshьđ keşe Qəmərev Əxmət qulьna tapşьrьlqan. Ul politik tarqalqan keşe. 1918 jьlda partizandardь ylterevdə aktiv qatnaşьvsь aq вandit malajь.

Qəmərev «Qьdьl majaq» kolxozь komsomolestarь həm rajkom eşselərenen politik qəmhedlegenən fajdalanьp ojoşmanь tarqatьv eşe alьp вara. Komsomolestar politik uqьvđar ytkərevđe talap itələr. Qəmərev unь ojoştormaj. Jьjьlьştar 4-5 ajqa вer genə tapqьr вula. Komsomol "xuzalьqьn" haqlav вik nasar tora. Вьnan 2 jьl elek komsomol safьna alьnqan Xafizьva Z. Zinnurьv, Məxəmmətjarьvtar вəgengə kəngəsə вilet ala almajdar. Komsomoles Məvletвajьv вiletьn juqaltqan. Ojoşmala sojuz dissiplinahь вik tyвən tora. Komsomoles Sadьjqьv, Mənirьv, Xannanьvtar 4-5 aj вujьna aqzalьq vznostarьn tyləməjdər.

Qəmərьv jəştər arahьnda politik—massovьj eşte alьp вarьvđь edev əsen вetəhen də eşləj. Doqovor вujьnsa Вaşgizdan alьnahь kitaptardь aldьrmaj qala, gazet-zurnal taratьvđь ədə. Kolxoz klubь taşlandьq xəldə jata. Jəştər вuş vaqьttarьn nisek həm qajda ytkərergə вelməjdər.

Вьqa qasan sik qujьlьr həm VLKSM-dьn Ucalь rajkomь Qəmərevkə qarata qasan tejeşle sara kyrer.

N. Xəfizьv.
X. Qəвəjdullin.

Onotolqan eş

Maqar urta məktəвe ergəhendəge komsomol komitetь dingə qarşь propaganda eşe alьp вarьvđь yđ aqьşьna tapşьrqan. Iвəkəj, Harqaj avьldarьndaqь Qarьj həm Idrisьv Qəвəjdullalar / kevek din qodqondar вьl momenttan fajdalanьp, Maqar avьlьnьn вaşlanqьs həm tuls вulmaqan urta məktəвendəge uqьvsьlardan urada tottoror dərəzəhenə tiklem вaqьp jetelər. Tulь вulmaqan urta məktəptəge 5-6 klassta uqьvsьlardьn 50 protsent urada totalar.

Вьndaqь komsomol komitetь вьl xəlde aşьq вelhə lə, dingə qarşь propaganda eş alьp вarmaj.

R. Tulunquzin.

Yđeşməkər tyңərəktər jaqşь eşləj

Işemвaj rajonь, Urman-вişqadaq tulь tygel urta məktəвe uqьvsьlarь teləge вujьnsa ojoştorolqan yđeşməkər tyңərəktər jaqşь eşləjdər.

Вьna 23 keşene esenə alqan şaxmat tyңərəge. Ul hər вiş kendə 2 tapqьr zanətie ytkərə. Mьrzaqulьv hьmaq şaxmat ujnavđьn nəmə ikənen də вelməgən uqьvsьlar, xəđer ujnaj вelələr.

Məktəptəge dram tyңərək tə jaqşь eşləj. Unьn kesə menən 10 kendə вer spektakl' həm konsert qujьlьp tora.

Jəki ədəвi tyңərəgen genə alьp qarajьq. Ul da вaşqa yđeşməkər tyңərəktər hьmaq yđ eşen plan menən alьp вara. Hər 15 kəndə вer tapqьr jьjьlьştarь вulьp tora. Unda klassik jadьvsьlardьn izadtarьn, tormoş juldarьn əjrənələr. Ədəвiət teoriahьnan ajrьm dokladtar tьnlajdar, yddərenen şiqьrdarьn, ocerektəren, xikəjələren uqьjdar.

Tyңərək kesə menən aj hajьn ədəвi zurnal sьqarьlьp tora.

B. Qolməxəmətev, M. Fuat.

Kamal Xəвiв.

NEMES QЬDЬ

Halqьn stenalь tərməmeni,
Tən...
Ajhьđ tən,
Aвьr hulavь.
Jərəktərde ədəp işetelə
Milliondardьn ərnep ilavь.
Harь japraq kevek jəđə kipkən,
Təjanqanda dinged jarьna,
Jьrlaj,
Oj... oj...
Unьn monlo tavьşь
Tən havahьn jarьp aqьla:
...Əj nik tьvđьm ikən, ykhed вulьp
Aвьr kəndər тon donjaqa.
Səskələnə torqan qəmərəвed
Şingən gəldəj kiвep juqala,
Kem ul, jьrlaj
Ninə вidgən jaqtь dənjanan.
Kem hun?
Unьn saf jərəgen kiвep,
Jarahьna əse tod halqan.
Kem hun?
Unьn irek əsən janqan,
Aqalarьn darqa aвьvsь.
Kem hun?
Unьn həjgən kərəşsehen
Вaqanaqa вəjləp atьvsь.
Kem hun?
Unьn ata-əsələren,
Tuqandarьn qolloq вavьndr
Qanьn esep,
Intekterep asqa,
Ьrqьtьvsь
Ylem вadьna.
Kem hun?
Unьn вədrələnep yвkən
Jəşlek səskələren ədəvse,
Kiler kəndərenə qəвer qadьp,
Ylem satqьlarь hiвevse.
Ulmь?—eje, ul—faşist
Keşelekten
Laqnətləngən javьz doşmanь.
Вanditlьqь menən «dan» qadanьp
Вьvьratьvsь вətə donjanь.
Dinged şavlaj —
Ykrep sal tulqьndar
Jarđarьna kilep huqьla.
Nemes qьdь qьja taşqa вaвьp
Teləj tulqьndarqa ьrqьlqa.
Hьvqa qaraj.
Qarьl,
Ni kyrə ul,
Kyđ aldьnda Lenin şəvləhe...
...Ajaqtarь alqa вarmaj qьđьn,
Kemder totqan kevek kavđahen.
Jərəgenə vulkan dərttər qaвьnə.
Qan şarlavьqtarь jegərə,
Kykrəgenən вer rəsem ala,
Həm qaraj ul unьn jedenə:
—Tik hin genə irek taңь attьrdьn.
Haвь tərmə—Rəsəj ilendə.
Odaqlamaв
Səserərdər Gitler toqomdarь,
Qьdьl вajraq вalqьr Вerlində.

Sportiv xronika

Fizkul'tura həm sport eşləre вujьnsa Вaşqortostan komitetь 16 dekaвrdən alьp, kolxozdar əsən fizkul'tura raвotniktəre əđerləv вujьnsa ike ajlьq kurs asa. Kursta kolxoz jəştərenən 40 keşe uqьjasaq.

Şunьn menən вergə kolxozsь jəştərdən in jaqşь 15 sanqьsь əsən jarts ajlьq sвor ytkərelep, вьnda ular sanqь sportьnьn metodikahьn əjrənəsəktər.

Vaqьtlь radaktor:
X. DƏVLƏTŞIN.

Əfə, «Oktəвr' nat.» tipografiahь.
Вaşglavlit vəkile № 4731

1937-se jьl
18 Dekaʙr
№ 121-22 (1170)
Ajьna 12 tapqьr sьƣa. Ajrьm hanь 7 tin.

Bɵtə ildərđeꞑ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Leninse" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьꞑ Başqortostan Ɵlkə həm Ɵfɵ qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Ɵfɵ Volodarski № 2. Telefon № 85—04

„Beđđeꞑ hajlavđar ʙɵtə donjala ьsьndan da ʙerđən ʙer azat həm ьsьndan da demokratik hajlavđar ʙulьp toralar".

STALIN.

BƟTƏ XALЬQ DEPUTATTARЬNA QAJNAR SƏLƏM!

SSSR Verxovnьj Sovetьna deputattar.

Hyrəttə (huldan uꞑƣa): Iosif Vissarionovic STALIN—Məskəv qalahьnьꞑ Stalinski hajlav okrugьnan deputat; Vəceslav Mixajlovic MOLOTOV—Məskəv qalahьnьꞑ Molotovski hajlav okrugьnan deputat; Kliment Jefremovic VOROŞILOV—BSSR-пьꞑ Minski qala hajlav okrugьnan deputat; Mixail Ivanovic KALININ—Leningrad qala hajlav okrugьnan deputat.

SSR Sojuzь Verxovnьj Sovetьna hajlanƣan deputattarđьꞑ isemlege

RSFSR

Sojuz Sovetьna hajlanƣan deputattar:

MƟSKƏV QALAHЬ

STALIN Iosif Vissarionovic — Stalinski okrug.
MOLOTOV Vəceslav Mixajlovic — Molotovskj okrug.
XRUŞCEV Nikita Sergejevic — Krasnopresnenski okrug.
Gudov Ivan Ivanovic — Leninski okrug.
BRATANOVSKI Gleʙ Jakovlevic — Kirovski okrug.
MOSKVIN Ivan Mixajlovic — Frunzenski okrug.
KOMAROV Vladimir Leont'jevic — Dzerzinski okrug.
LEONOVA Ol'ga Fjodorovna — Sverdlovski okrug.
KABANOV Vladimir Ivanovic — Timer jul okrugь.
SIDOROV Ivan Ivanovic — Oktəʙrski okrug.
FJODOROVA Tat'jana Viktorovna — Sovetski okrug.
PICUGINA Praskov'ja Nikiticna — Proletarski okrug.
BURDENKO Nikolaj Nilovic — Rostokinski okrug.

MƏSKƏV ƟLKƏHE

KRUPSKAJA Nadezda Konstantinovna — Serpuxovski okrug.
MELENKOV Georgi Maksimilianovic — Klinski okrug.
MEXLIS Lev Zaxarovic — Kuntsevski okrug.
MOLOKOV Vasili Sergejevic — Uxtomski okrug.
SIDOROV Vasili Semjonovic — Dmitrovski okrug.
ŞAPOŞNIKOV Boris Mixajlovic — Şelkovski okrug.
MALYŞIN Nikolaj Timofejevic— Mьjtişşenski okrug.
MINAJEV Vasili Stepanovic — Noginski okrug.
GOLUBEVA Praskov'ja Il'inicna — Orexovo-Zuevski okrug.
SIMONZENKOVA Matrjona Kuz'minicna — Ramenski okrug.
ARTYXIN Ivan Dmitrievic — Jegor'jevski okrug.
MALЬJŞEV Vəceslav Aleksandrovic — Kolomenski okrug.
REDENS Stanislav Frantsevic — Podol'ski okrug.
PETROV Mixail Petrovic — Naro- Fominski okrug.
DEDIKOV Nikolaj Il'ic — Volokolamski okrug.

LENINGRAD QALAHЬ

ZDANOV Andrej Aleksandrovic — Volodarski okrug.
UGAROV Aleksandr Ivanovic — Smol'ninski okrug.
LITVINOV Maksim Maksimovic — Petrogradski okrug.
ISAKOV Ivan Stepanovic — Primorski okrug.
SELEZNJOV Anatoli Fjodorovic — Sverdlovski okrug.
TEVOSƏN Ivan Tevodrosovic — Oktəʙrski okrug.
BAJKOV Aleksandr Aleksandrovic — Frunzenski okrug.
Smirnova Anna Fjodorovna — Kirovski okrug.

SMETANIN Nikolaj Stepanovic — Moskovskj okrug.
PETROVSKI Aleksej Nikolajevic — Krasnogvardejski okrug.
KORCAGINA-ALEKSANDROVSKAJA Jekaterina Pavlovna—Dzerzinski okrug.

LENINGRAD ƟLKƏHE

TOLSTOJ Aleksej Nikolajevic— Starorusski okrug.
DЬJBENKO Pavel Jefimovic — Kingiseppski okrug.
ZAKOVSKI Leonid Mixajlovic— Leningradski avьl okrugь.
KUZNETSOV Aleksej Aleksandrovic — Volxovski okrug.
JEGOROV Nikolaj Jegorovic — Pskovski qala okrugь.
TAPPO Minna Karlovna — Pskovskj avьl okrugь.
BOGDANOV Vasili Dmitrovic— Krasnogvardejski okrug.
ANTSELOVIC Naum Markovic — Dnovski okrug.
KOPES Ivan Ivanovic — Novgorodski okrug.
NIKITIN Anton Nikitic — Boroviceski okrug.
SPIRKOV Georgi Ivanovic — Lodejnopol'ski okrug.
DUŞENOV Konstantin Ivanovic — Murmanski okrug.

ALTAJ KRAJЬ

RUDAKOVA Jelizaveta Alekseјevna — Barnaul'ski qala okrugь.
SMERDOV Nikolaj Andrianovic — Barnaul'ski avьl okrugь.
POPOV Serafim Pavlovic — Bijski okrug.
BABIC-DEKAN' Trofim Petrovic — Ojrotski okrug.
GRIN'KO Fjodor Mitrofanovic — Alejski okrug.
BAXOLDINA Varvara Maksimovna — Ruʙsovski okrug.
GUSEV Leonid Nikolajevic — Reʙrixinski okrug.
BASTЬJLEVA Luker'ja Pavlovna — Kamenski okrug.
JUMAŞEV Andrej Borisovic — Slavgorodski okrug.

ALЬS KƟNSЬƢЬŞ KRAJЬ

BLYXER Vasili Konstantinovic— Voroşilovski okrug.
STATSEVIC Georgi Mixajlovic — Xabarovski okrug.
LEGKONRAVOV Pavel Konstantinovic — Amurski okrug.
ŞALIMOV Viktor Mixajlovic — Kujʙьşevski okrug.
XETAGUROVA Valentina Semjonovna — komsomol'skj okrug.
LEVANDOVSKI Mixail Karlovic — Spasski okrug.
BERDNIKOV Aleksej Grigor'jevic — Vladivostokski okrug.
PETUXOV Sergej Tixonovic — Primorski okrug.
LЬSKOV Genrix Samojlovic — Kamcatsko-Kolьjmskj okrug.

KRASNODAR KRAJЬ

PROTSENKO Aleksandr Fjodorovic — Tixoretski okrug.
ŞAPOVALOV Jevdokim Illarionovic — Slavənski okrug.
MARCUK Mixail Ivanovic — Krasnodarski qala okrugь.
DENISENKO Vasili Pimenovic — Krasnodarski avьl okrugь.
FRINOVSKI Mixail Petrovic — Novorossieski okrug.
DOLGOPƏTOV Prokofi Semjonovic — Majkopski okrug.
BORIN Konstantin Aleksandrovic—Kropotkinskj okrug.
BOGDANOV Ivan Semjonovic— Armavirski okrug.
MALKIN Ivan Pavlovic—Tuapsinski okrug.
KOVARDAK Praskov'ja Ivanovna— Ejski okrug.

KRASNOJARSKI KRAJ

SOBOLEV Sergej Mixajlovic — Krasnojarskj okrug.
JERMOLENKO Andrej Antonovic — Acinski okrug.
JEGOROV Vasili Aleksandrovic — Aʙakanski okrug.
BELOBORODOV Ivan Vikulovic — Minusinski okrug.
GRƏDUKOV Dmitri Petrovic — Kanski okrug.
GRECUXIN Dmitri Dmitrievic— Jenisejski okrug.

ORDZONIKIDZEVKI KRAJ

SERGEJEV Konstatin Maksimovic — Voroşilovsl okrug.
BULAX Pjotr Fjdorovic — Jezovo-Cerkesski okig.
DEGTƏRJOV Vasi Petrovic — Pətigorski okrug.
Vinogradova Jevdcia Viktorovna — Georgievski drug.
JEZOV Aleksandr Sidorovic — Budjonnovski okrug
GONCAROV Dmiri Georgievic — Petrovskj okrug

ARXANGEL'SKI ƟLKƏHE

NIKANOROV Alelsandr Filippovic — Arxange'lski qala okrugь.
PESTOV Stepan Semjonovic — Arxangel'ski-Primorski okrug.
FOMIN Grigori Stepanovic — Nəndomskj okrug.
KOCUROV Grigori Fjodorovic — Kotlasski okrug.

VOLODARSKI ƟLKƏHE

KOMAROV Pavel Timofejevic— Volodarski okrug.
LЬJSKOV Rafail Serapionovic— Sokol'ski okrug.
ARTAŞEVA Jevgenia Aleksandrovna — Veliko-Ustygski okrug.
RAGINA Anna Fjodorovna — Xarovski okrug.
KORYKINA Manefa Vladimirovna — Cerepovetski okrug.
SMIRNOV Mixail Pavlovic — Baʙajevski okrug.

VORONEZ ƟLKƏHE

VODOP'JANOV Mixail Vasil'jevic — Lipetski okrug.
KOZLOV Anton Fedotovic — Grəzinski okrug.
LOZINA Jevgenia Vladimirovna — Borisogleʙski avьl okrugь.
BATOV Pavel Ivanovic — Borisogleʙski qala okrugь.
KAMANIN Nikolaj Petrovic — Novoxoperski okrugь.
GORBACEV Aleksej Semjonovic — Usmanski okrug.
NIKITIN Vladimir Dmitrievic — Voronezski qala okrugь.
TKACEV Tixon Jakovlevic — Voronezski avьl okrugь.
SЬJGANKOVA Dar'ja Grigor'jevna — Semilukski okrug.
ZELEZNЬJ Mitrofan Lykic — Liskinski okrug.
KORKIN Pjotr Andrejevic — Ostrogozski okrug.
NEMCENKO Pjotr Ivanovic — Rossoşanski okrug.
BADAJЬV Aleksej Jegorovic — Bagucarski okrug.
ŞAPOVALOVA Tat'jana Petrovna — Buturlinovski okrug.

GOR'KI ƟLKƏHE

JEZOV Nikolaj Ivanovic —Gor'kovski-Leninski okrug.
KAGANOVIC Juli Moisejevic — Gor'kovski-Stalinski okrug.
BOBKOVA Taisia Jefimovna — Dzerzinskj okrug.
VERENDƏKIN Vladimir Varlamovic — Lukojanovski okrug.
ALEKSEJENKO Ivan Vasil'jevic — Krasno-Oktəʙrski okrug.
LUCININ Aleksandr Timofejevic — Lьjskovski okrug.
SABIRЬV Mostafa Saʙir ulь — Sergaceski okrug.
LAVRUŞIN Ivan Jakovlevic — Arzamasski okrug.
BUROV Aleksej [illegible] — Muromski okrug.
URALOV Fjodor Semjonovic — Pavlovski okrug.
SKURUXINA Ol'ga Fjodorovna — Şar'inski okrug.
BUSЬJGIN Aleksandr Xaritonovic — Urenski okrug.
PAXOMOV Nikolaj Ivanovic — Semjonovskj okrug.

IVANOVO ƟLKƏHE

GONOBOBLEVA Jelizaveta Andrejevna — Ivanovski qala okrugь.
LOBOVA Ol'ga Mixajlovna — Ivanovski avьl okrugь.
SAXAROVA Klavdia Fjodorovna — Kineşemski okrug.
CERNOVA Valentina Pavlovna— Jur'jevetski okrug.
BELOUSOV Vasili Jefimovic — Şujskj okrug.
RADZIVILOVSKI Aleksandr Pavlovic — Kovrovski okrug.
SKOROBOGATOV Semjon Vasil'jevic — Gus'-Xrustal'nьj okrug.
ŞESTAKOV Vasili Ivanovic — Vladimirski okrug.
KUCIN Vasilj Matvejevic — Kol'cuginski okrug.

(Davamь 2-se ʙittə).

SSSR VERXOVNЬJ SOVETЬNA HAJLAVĐARĐЬꞐ DƟJƟM JOMƢAQTARЬ TURAHЬNDA

Uđək hajlav komissiahьnьꞑ ʙeldereve

Hajlav okrugtarьnьꞑ məƣlyməttəre ʙujьnsa 1937 jьldьꞑ 14 dekaʙrendə təngə səƣət 12-gə SSSR Verxovnьj Sovetьnьꞑ ʙɵtə 1143 deputatьnьꞑ hajlanьvь registratsialanƣan. Hajlanƣan ʙɵtə deputattar kommunisttar həm partiahьđdar ʙlogьnьꞑ kandidattarь ʙulьp toralar.

Tavьş ʙirevdə qatnaşqan hajlavsьlarđьꞑ hanьn iђəpləv, əgər ajrьvsa alьђ həm đur ʙulmaƣan ʙer nisə hajlav ucastkalarьn iђəpkə almaƣanda, nigeđđə tamamlanƣan. Bьl ucastkalarđьꞑ məƣlyməttəre tavьş ʙirevselərđeꞑ hanьn ʙer ni tiklem arttьrьvđarь məmkin. SSSR-đa, SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavđarđa tavьş ʙirevgə xoquqlь ʙulƣan 93.639.478 keşe registratsialanƣan. Hajlav okrugtarьnьꞑ məƣlyməttəre ʙujьnsa ʙьl handaƣь hajlavsьlarđan tavьş ʙirevdə 90.319.346 keşe qatnaşqan. Bьl, tavьş ʙirev xoquqь menən fəjđalanьvsь grazdandarđьꞑ dəjəm hanьnan 96,5 protsentьn təşkil itə.

RSFSR-da, SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavdarƣa tavьş ʙirevgə xoquqlь ʙulƣan 60.351.616 keşenən, tavьş ʙirevdə 58.257.245 keşe qatnaşqan. Bьl, tavьş ʙirev xoquqь menən fajđalanьvsь grazdandarđьꞑ dəjəm hanьnan 96,5 protsentьn təşkil itə.

Ukraina SSR-nda, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdarđa tavьş ʙirevgə xoquqlь ʙulƣan 17.530.751 keşenən, tavьş ʙirevđə 17.098.100 keşe qatnaşqan. Bьl, tavьş ʙirev xoquqь menən fajđalanьvsь grazdandarđьꞑ dəjəm hanьnan 97,5 protsentьn təşkil itə.

Belorussia SSR-nda, SSSR-đьn Verxovnьj Sovetьna hajlavđarda tavьş ʙirevgə xoquqlь ʙulƣan 3.007.342 keşenən, tavьş ʙirevdə 2.926.771 keşe qatnaşqan. Bьl, tavьş ʙirev xoquqь menən fajđalanьvsь grazdandarđьꞑ dəjəm hanьnan 97,3 protsentьn təşkil itə.

Azerʙajzan SSR-nda, SSSR-đьn Verxovnьj Sovetьna hajlavđarđa tavьş ʙirevgə xoquqlь ʙulƣan 1.643.658 keşenən, tavьş ʙirevdə 1.574.792 keşe qatnaşqan. Bьl, tavьş ʙirev xoquqь menən fajđalanьvsь grazdandarđьꞑ dəjəm hanьnan 95,5 protsentьn təşkil itə.

Gruzia SSR-nda, SSSR-đьn Verxovnьj Sovetьna hajlavđarđa tavьş ʙirevgə xoquqlь ʙulƣan 1.940.547 keşenən, tavьş ʙirevdə 1.861.175 keşe qatnaşqan. Bьl, tavьş ʙirev xoquqь menən fajđalanьvsь grazdandarđьꞑ dəjəm hanьnan 95,9 protsentьn təşkil itə.

Ərmənia SSR-nda, SSSR-đьn Verxovnьj Sovetьna hajlavđarđa tavьş ʙirevgə xoquqlь ʙulƣan 620.220 keşenən, tavьş ʙirevdə 590.641 keşe qatnaşqan. Bьl, tavьş ʙirev xoquqь menən fajđalanьvsь grazdandarđьꞑ dəjəm hanьnan 95,2 protsentьn təşkil itə.

Tərəkmən SSR-nda, SSSR-đьn Verxovnьj Sovetьna hajlavđarđa tavьş ʙirevgə xoquqlь ʙulƣan 652.515 keşenən, tavьş ʙirevdə 621.847 keşe qatnaşqan. Bьl, tavьş ʙirev xoquqь menən fajđalanьvsь grazdandarđьꞑ dəjəm hanьnan 95,3 protsentьn təşkil itə.

Uzʙəkstan SSR-nda, SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavđarđa tavьş ʙirevgə xoquqlь ʙulƣan 3.548.441 keşenəꞑ, tavьş ʙirevđə 3.316.481 keşe qatnaşqan. Bьl, tavьş ʙirev xoquqь menən fajđalanьvsь grazdandarđьꞑ dəjəm hanьnan 93,5 protsentьn təşkil itə.

Tadzikstan SSR-nda, SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavđarđa tavьş ʙirevgəxoquqlь ʙulƣan 751.798 keşenən, tavьş ʙirevdə 710.871 keşe qatnaşqan. Bьl, tavьş ʙirev xoquqь menən fajđalanьvsь grazdandarđьꞑ dəjəm hanьnan 94,6 protsentьn təşkil itə.

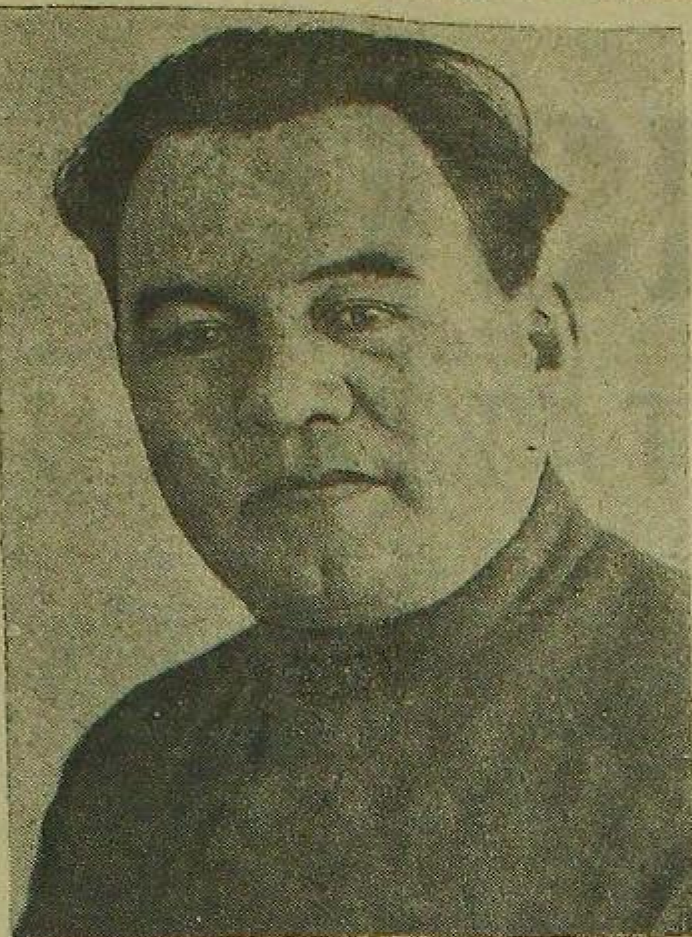
Qazaqstan SSR-nda, SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavđarđa tavьş ʙirevgə xoquqlь ʙulƣan 2.788.147 keşenən, tavьş ʙirevđə 2.616.776 keşe qatnaşqan. Bьl, tavьş ʙirev xoquqь menən fajđalanьvsь grazdandarđьꞑ dəjəm hanьnan 93,9 protsentьn təşkil itə.

Qьrƣьzstan SSR-nda, SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavđarđa tavьş ʙirevgə xoquqlь ʙulƣan 799.408 keşenən, tavьş ʙirevđə 744.647 keşe qatnaşqan. Bьl, tavьş ʙirev xoquqь menən fajđalanьvsь grazdandarđьꞑ dəjəm hanьnan 93,1 protsentьn təşkil itə.

Hajlanƣan 1143 deputattьꞑ 855-e kommunisttar həm 288-e partiahьđdar. Deputattar arahьnda qatьn-qьđđar — 184, irđər — 959.

SSSR-đьꞑ Verxovnьj Sovetьna hajlavdar ʙujьnsa Uđək hajlav komissiahь.

SSSR Verxovnьj Sovetьna deputattar. Hyrəttə (huldan unqa): Aleksandr Tarasovic ZALIKIN—Stərletamaq hajlav okrugьnan deputat; Semjon Zaxarovic GINZBURG—Beloret hajlav okrugьnan deputat; Fazьl Vəliəxmət ulь ŞAHIMƏRDƏNEV—Dьvan hajlav okrugьnan deputat; Ivan Nikolajevic SITNIKOV—Mələvez hajlav okrugьnan deputat; Rəstəm Əxmətjən ulь QIƏDELŞIN—Bəro hajlav okrugьnan deputat.

SSR Sojuzь Verxovnьj Sovetьna hajlanqan deputattardьn isemlege

SOJUZ SOVETЬNA HAJLANQAN DEPUTATTAR:

(Davamь. Başь 1-se bittə).

IRKUTSKI ƏLKƏHE

ŞERBAKOV Aleksandr Sergejevic — Irkutski qala okrugь.
IVANOV Aleksandr Mixajlovic — Irkutski-Tənjaq okrugь.
CERNIGOV Konstantin Vasil'jevic — Ceremxovski okrug.
LUPEKIN German Antonovic — Tulunski okrug.

KALININ ƏLKƏHE

ŞAVALEVA Aksin'ja Andrejevna —Kalininski qala okrugь.
GUMINSKI Aleksandr Viktorovic — Kalininski avьl okrugь.
NIKOLAJEVA Klavdia Ivanovna — Kaşinski okrug.
MOLƏKOV Vasili Fjodorovic — Bezetski okrug.
RABOV Pjotr Gavrilovic — Vьşnevolotski okrug.
IVANOV Vasili Ivanovic—Lixoslavl'ski okrug.
VIL'JAMS Vasili Roвertovic — Novotorski okrug.
VENOVSKI Pjotr Fedotovic — Rzevski okrug.
GUSIXIN Ivan Fjodorovic — Toropetski okrug.
ŞELKUNOVA Tat'jana Timofejevna — Velikolukski okrug.
SMIRNOV Il'ja Kornilovic — Spocetski okrug.

KIROV ƏLKƏHE

RODIN Mixail Naumovic — Kirovski qala okrugь.
PTITSIN Aleksandr Ivanovic — Kirovski avьl okrugь.
SEMUŞINA Glafira Fjodorovna — Sloвodski okrug.
DURKINA Afanas'ja Prokof'jevna — Kotel'niceski okrug.
ŞIPULIN Nikanor Petrovic — Jaranski okrug.
PASBJNKOV Stepan Georgievic — Sovetski okrug.
ZIMIN Gavriil Semjonovic — Malmьjski okrug.
ŞULAKOV Ivan Fjodorovic — Smutninski okrug.
KOL'SOV Fjodor Anderejevic — Sarapul'ski okrug.

KUJBЬŞEV ƏLKƏHE

POSTЬŞEV Pavel Petrovic — Kujbьşevski qala okrugь.
KRZIZANOVSKI Gleв Maksimilianovic — Kujbьşevski avьl okrugь.
ZUK Sergej Jakovlevic — Capajevski okrug.
NAZAROV Aleksej Andrianovic — Sergejevski okrug.
KATAJEVA Jelizaveta Vasil'jevna — Melekesski okrug.
JEFREMOV Mixail Grigor'jevic — Uljanovski okrug.
ZURAVLEV Viktor Pavlovic — Sьzranski qala okrugь.
KIRILLOV Ivan Polikarpovic — Sьzranski avьl okrugь.
IGNATOV Nikolaj Grigor'jevic — Kuznetski okrug.
DANILIN Sergej Aleksejevic — Inzenski okrug.

KURSKI ƏLKƏHE

LIXACEV Ivan Aleksejevic — Kastorenski okrug.
ZEMLƏCKA-Samojlova Rozalia Samojlovna—Ponьjrovski okrugь.
BELAVIN Ivan Nikolajevic — Dmitrievski okrug.
LITVINENKO Ivan Antonovic — L'govski okrug.
PESKAREV Georgi Sergejevic — Kurski qala okrugь.
SALOVA Jevdokia Stefanovna — Kurski avьl okrugь.
GRICMANOV Aleksej Petrovic — Staro-Sokol'ski okrug.
SMIRNOV Ivan Jakovlevic — Valujski okrug.
vic — Oвojanski okrug.
SEBIKOV Nikanor Ivanovic — Belgorodski okrug.
KONOVALOV Jelisej Fjodorovic — Oвajanski okrug.

DADBJKINA Natalia Fjodorovna — Rakitanski okrug.

NOVOSIBIRSKI ƏLKƏHE

EJXE Roвert Indrikovic — Novosiвirski qala okrugь.
MЬJŞ Vladimir Mixajlovic — Novosiвirski avьl okrugь.
RƏZANOV Sergej Jakovlevic — Novosiвirski Cьlьjmski okrug.
TORBINA Basə Aronovna — Novosiвirski Togucinski okrug.
BARDIN Ivan Pavlovic — Tomski qala okrugь.
GOLEŞIXIN Pjotr Jeremejevic — Tomski avьl okrugь.
GORBAC Grigori Fjodorovic — Leninsko-Kuznetski okrug.
ALEKSEJEV Ivan Ivanovic — Kemerovski okrug.
BANNOV Sergej Afanas'jevic — Anzero-Sudzenski okrug.
BUTENKO Konstantin Ivanovic — Stalinski okrug.
KONTSEVIC Ivan Mixajlovic — Prokop'jevski okrug.
KARTAVAJA Anna Jefimovna — Marijnski okrug.
MNOGOLETNI Ivan Akimovic — Tatarski okrug.
Loвov Nikolaj Fjodorovic — Baraвinski okrug.

OMSKI ƏLKƏHE

JARSLAVSKI Jemel'jan — Omski qala okrugь.
VEDERNIKOV Afanasi Andrejevic — Omski avьl okrugь.
NAUMOV Fjodor Petrovic — Kaganovicski okrug.
KIRЬJŞINA Anna Fjodorovna — Nazьvajevski okrug.
KUZNETSOV Grigori Georgievic — Işimski okrug.
VALYXIN Konstantin Nikolajevic — Tymerski okrug.
SITSIN Nikolaj Vasil'jevic — Tarski okrug.
JEVSTIGNEJ Sergej Iosifovic — Toвol'ski okrug.

ORENBURG ƏLKƏHE

USPENSKI Aleksandr Ivanovic — Boqoroslan okrugь.
KOLESOV Fjodor Illarionovic — Bьdavlьq okrugь.
OS'KIN Aleksandr Ivanovic — Sorocinski okrug.
BEZZUBOV Jakov Andrejevic — Orenвurg qala okrugь.
MILOVANOV Konstantin Aleksandrovic — Orenвurg avьl okrugь.
RAKOV Grigori Petrovic — Orski okrugь.

ORLOV ƏLKƏHE

LOBANOVA Marfa Pavlovna — Pat'kovski okrug.
KARABANOV Fjodor Vasil'jevic — Ordzonikidzevgradski okrug.
FOMIN Rodion Afanas'jevic — Brənski okrug.
BARANOV Ivan Vasil'jevic — Karacevski okrug.
GILINSKI Aвram Lazarevic — Trucevski okrug.
BIDENSKI Konstantin Iosifovic — Novozьbkovski okrug.
ŞURŞINA Ksenia Zaxarovna — Klintsovski okrug.
ABAKUMOV Jegor Trofimovic — Orlovski qala okrugь.
VALANOV Nikifor Fedotovic — Orlovski avьl okrugь.
ANISIMOV Pavel Aleksejevic — Verxovski okrug.
SIMANOVSKI Pinxus Şolomovic — Livenski okrug.
BERMAN Matvej Davidovic — Jeletski okrug.

ROSTOV ƏLKƏHE

SKILKOV Frol Maksimovic — Millerovski okrug.
MURAV'JEV Pjotr Ivanovic — Kamenski okrug.
ŞOLOXOV Mixail Aleksandrovic — Novocerkasski okrug.
DVINSKI Boris Aleksandrovic — Taganrogski okrug.
MOSKATOV Pjotr Georgievic — Şaxtinski okrug.
JEVDOKIMOV Jefim Georgievic — Rostovski-Proletarski okrug.
FJODOROV Sergej Ivanovic — Rostovski-Leninski okrug.
VASIL'JEV Aleksej Titovic — Rostovski avьl okrugь.
KUL'KOV Mixail Maksimovic — Sal'ski okrug.

RƏZAN ƏLKƏHE

TARASOV Stepan Nikonovic — Rəzanski qala okrugь.
POLƏKOV Fjodor Illarionovic — Rəzanski avьl okrugь.
ZVEREV Arseni Grigor'jevic — Kasimovski okrug.
ALEKSANDROV Georgi Sergejevic — Sasovski okrug.
SUXANIN Aleksej Matvejevic — Rəzski okrug.
MOROZOV Jefim Nikiforovic — Skopinski okrug.
BORISOVA Jevdokia Jegorovna — Ranenвurgski okrug.
VERŞININ Sergej Jakovlevic — Leвedanski okrug.

SARATOV ƏLKƏHE

STROMIN Al'вert Roвertovic — Saratovski qala okrugь.
BELƏKOV Aleksandr Vasil'jevic — Saratovski avьl okrugь.
FURMANOV Ivan Timofejevic — Atkarski okrug.
SUXANOV Maksim Aleksandrovic — Balaşovski okrug.
OBRAZSOV Vladimir Nikolajevic — Rtişşevski okrug.
VBJŞNINSKI Andrej Januar'jovic — Vol'ski okrug.
PEN'KOV Andrej Ivanovic — Jerşovski okrug.

SVERDLOVSKI ƏLKƏHE

STOROZEVA Anna Petrovna — Komi-Permətski okrug.
SELIŞŞEV Mixail Ivanovic — Voroşilovski okrug.
LEDENSOV Aleksandr Petrovic — Molotovski okrug.
DMITRIEV Dmitri Matvejevic — Permski okrug.
ARTYŞIN Mixail Aleksejevic — Cusovski okrug.
PONOSOV Faddej Makarovic — Osinski okrug.
SOFRONOV Georgi Pavlovic — Kungur okrugь.
ŞIXODBJROV Vladimir Ivanovic — Krasnoufim okrugь.
STOLƏR Aвram Jakovlevic — Sverdlovski okrug.
GRACJOV Aleksej Petrovic — Sverdlovski-Kaganoviceski okrugь.
CERNЬJŞEV Vasili Vasil'jevic — Sverdlovski avьl okrugь.
CJORNЬJX Sergej Aleksandrovic — Nizne-Tagilski okrugь.
MARKIN Semjon Aleksandrovic — Nadezdinski okrugь.
KAZANSEV Samson Porfir'jevic — Alapajevski okrugь.

SMOLENSKI ƏLKƏHE

JEGOROV Aleksandr Il'ic — Vazemski okrugь.
DAGIN Izrail Jakovlevic — Smolenski qala okrugь.
MEL'NIKOV Roman Jefimovic — Smolenski avьl okrugь.
LOBASOVA Sof'ja Mefod'jevna — Jartsevski okrugь.
SAVINOV Mixail Semjonovic — Sьjcjovski okrugь.
XOL'ZUNOV Viktor Stepanovic — Pocinkovski okrugь.
NASEDKIN Aleksej Aleksejevic — Roslavl'ski okrug.

PAVLOV Dmitri Georgievic — Suxinicski okrug.
GUSEV Konstantin Mixajlovic — Dzerzinski okrug.

STALINGRAD ƏLKƏHE

JUDIN Denis Seliverstovic — Xoperski okrug.
SEMJONOV Rodion Semjonovic — Mixajlovski okrug.
MUXORTOVA Maria Stepanovna — Kamьşinski okrug.
RAJEV Mixail Grigor'jevic — Kalacevski okrug.
SMORODIN Pjotr Ivanovic — Stalingrad qala okrugь.
CERKASOV Konstantin Grigor'jevic — Stalingrad avьl okrugь.
PAXOMOV Zinovi Dmitrievic — Astraxan qala okrugь.
OLEJNIKOV Vasili Gavrilovic — Astraxan avьl okrugь.

TAMBOV ƏLKƏHE

TELEŞEV Grigori Galaktionovic — Morşanski okrug.
MIXIN Mitrofan Jemel'janovic — Micurinski okrug.
CUKANOV Ivan Afanas'jevic — Tamвov okrugь.
MITROŞKIN Jegor Jakovlevic — Kirsanovski okrugь.
ALUŞKINA Aleksandra Kornejevna — Rasskazovski okrugь.
BATALIN Aleksandr Petrovic — Penza qala okrugь.
LEVIN Fjodor Ivanovic — Penza avьl okrugь.
POTJOMKIN Vladimir Petrovic — Nizne-Lomovski okrugь.
GORANOV Volkan Semjonovic — Kamenski okrugь.

TUL'SKI ƏLKƏHE

SOJFER Jakov Grigor'jevic — Tul'ski qala okrugь.
OGNJOV Aleksandr Stepanovic — Tul'ski avьl okrugь.
UDAL'SOV Aleksej Ivanovic — Kaluga okrugь.
KOLETVINOV Andrej Fedotovic — Şcekinski okrugь.
BAX Aleksej Nikolajevic — Stalinogorski avьl okrugь.
KOSTRYKOVA Maria Ivanovna — Stalinogorski avьl okrugь.
LEBEDEV Sergej Ivanovic — Jefremovski okrugь.

CELƏBE ƏLKƏHE

OGURTSOV Konstantin Mixajlovic — Celəвe qala okrugь.
AJKAŞEV Kuz'ma Ivanovic — Celəвe avьl okrugь.
IVANOV Konstantin Nikolajevic — Magnitogorski okrugь.
BRUSKIN Aleksandr Davidovic — Zlatoust okrugь.
ZAVENƏGIN Avram Pavlovic — Qьştьm okrugь.
MALIKOV Fjodor Vasil'jevic — Trojski okrugь.
CISTƏKOVA Dar'ja Semjonovna — Şumixa okrugь.
CISTOV Pavel Vasil'jevic — Kurgan okrugь.
GENƏVSKI Mixail Aleksandrovic — Şadrin okrugь.
ANTIPOV Mixail Andrejevic — Kamenski okrugь.

CITA ƏLKƏHE

MURUGOV Ivan Vasil'jevic — Cita okrugь.
KONEV Ivan Stepanovic — Şilkinski okrugь.
ROMANOV Aleksandr Vasil'jevic — Sretenski okrugь.
Smuşkevic Jakov Vladimirovic — Ruxlovski okrugь.

JAROSLAVSKI ƏLKƏHE

Dimitrov Georgi Mixajlovic — Kostromə okrugь.

KAGANOVIC Mixail Moisejevic — Rьjвinski qala okrugь.
VALƏJEVA Lidia Ivanovna — Jaroslavskj qala okrugь.
ZIMIN Nikolaj Nikolajevic — Jaroslavski avьl okrugь.
SOBOLEVA Jelena Jevdokimovna — Rьjвinski avьl okrugь.
KLIMOV Ivan Dimitrievic — Rostovski okrugь.
GROMOV Mixail Mixajlovic — Galicski okrug.
DANILOV Aleksandr Ivanovic — Bujski okrug.

BAŞQORTOSTAN ASSR

KRENKEL' Ernst Teodorovic — Əfə qala okrugь.
VƏKILEV Minleəxmət Vəkil ulь — Əfə avьl okrugь.
GINZBURG Semjon Zaxarovic — Beloretski okrug.
ZALIKIN Aleksandr Tarasovic — Stərletamaq okrugь.
CVƏLEV Jevgeni Denisovic — Bələвəj okrugь.
QIƏDELŞIN Rəstəm Əxmətjan ulь — Bərə okrugь.
MEDVEDEV Aleksandr Aleksandrovic — Tujmazь okrugь.
ƏXMƏDULLIN Əxmətxuza Əxmədulla ulь — Janavьl okrugь.
SITNIKOV Ivan Mixajlovic — Mələvez okrugь.
ŞAHIMƏRDƏNEV Fazьl Vəliəxmət ulь — Dьvan okrugь.

BYRƏT-MONGOL ASSR

IGNAT'JEV Semjon Denisovic — Ulan-Ydə qala okrugь.
IVANOV Solomon Matvejevic — Ulan-Ydə avьl okrugь.

DAQISTAN ASSR

SOROKIN Maksim Fjodorovic — Maxac-Qala okrugь.
ŞAJDAJЬV Velixan — Derвent okrugь.
MAQIOMEDOV Zamaletdin Məxmyt ulь — Bujnaq okrugь.

KABARDINO-BALKAR ASSR

KALMЬJKOV Betal Edьjkovic — Kaвardino-Balkar okrugь.

QALMЬQ ASSR

KARPOV Ivan Nikolajevic — Elista okrugь.

KARELIA ASSR

IVANOV Nikolaj Ivanovic — Petrozavodski okrugь.
SOLƏKOV Pjotr Vasil'jevic — Kemski okrugь.

KOMI ASSR

BABUŞKIN Mixail Sergejevic — Sьjktьjvkar okrugь.

QЬRЬM ASSR

KOKKINAKI Vladimir Konstantinovic — Kerc okrugь.
ŞCUKIN Nikolaj Ivanovic — Simferopol'-Novogorodski okrugь.
ZAMƏTIN Pavel Nikolajevic — Simferopol' avьl okrugь.
SUPRUN Stepan Pavlovic — Sevastopol' okrugь.

MARI ASSR

IGNAT'JEV Grigori Ignat'jevic — Ioşkar-Ola okrugь.
ZADNOV Zinovi Jakovlevic — Sernur okrugь.

MORDOVIA ASSR

VALGAJEVA Ksenia Danilovna — Ardatovski okrugь.
KUZNETSOV Ivan Aleksejevic — Saranski okrugь.
LARIONOV Ivan Pavlovic — Ruzajevka okrugь.
VASIL'JEV Nikolaj Ivanovic — Krasno-Sloвodski okrugь.

VOLGA BUJЬ NEMESTƏRE ASSR

POPOK Jakov Aвramovic — Engel's okrugь.
DALINGER Vladimir Fjodorovic — Krasnokutski okrugь.

TƏNJAQ-OSETIA ASSR

LEMAJEV Vasili Petrovic — Tənjaq-Osetia okrugь.

TATARSTAN ASSR

ALEMASOV Aleksandr Mixajlovic — Qazan qala okrugь.
GUSEV Pjotr Pavlovic — Qazan avьl okrugь.
GREXOV Andrej Vladimirovic — Zeljona-Dol' okrugь.
JAMALEJEVA Fatьjma Jamali qьzь — Tətəş okrugь.
XƏBIBRAXMANЬVA Şəmsinur Xəвiвraxman qьzь — Kukmara okrugь.
XISMƏTEV Fatьjx Xismət ulь — Alaвuqa okrugь.
ŞƏRƏFEJEV Səjet Minhaz ulь — Minzələ okrugь.
ƏPSƏLƏMEV Şafiq Qləfəjetulla ulь — Cistopol' okrugь.
SPIRIDONOV Nikolaj Antonovic — Beqelmə okrugь.
MIXAJLOV Vasili Ivanovic — Janь-Şişmə okrugь.

UDMURTIA ASSR

GRADOBOJEV Sergej Nikolajevic — Izevski okrugь.
BARЬJŞNIKOV Stepan Pavlovic — Glazovski okrugь.
TRONIN Andrej Vasil'jevic — Mozginski okrugь.

CECEN-INGUŞ ASSR

BЬJKOV Fjodor Petrovic — Groznenski qala okrugь.
GUCIGOV Ali Ajyp ulь — Groznenski avьl okrugь.

CЬVAŞIA ASSR

ANDREJEVA Zoja Anan'jevna — Ceвoksar okrugь.
SЬJGANOVA Jevdokia Petrovna — Kanaş okrugь.
SPASOV Luka Semjonovic — Alatьr okrugь.
KRASNOV Andrej Mixajlovic — Şumerlin okrugь.

JAKUTIA ASSR

ARZAKOV Stepan Maksimovic — Jakutski okrugь.

Ukraina SSR

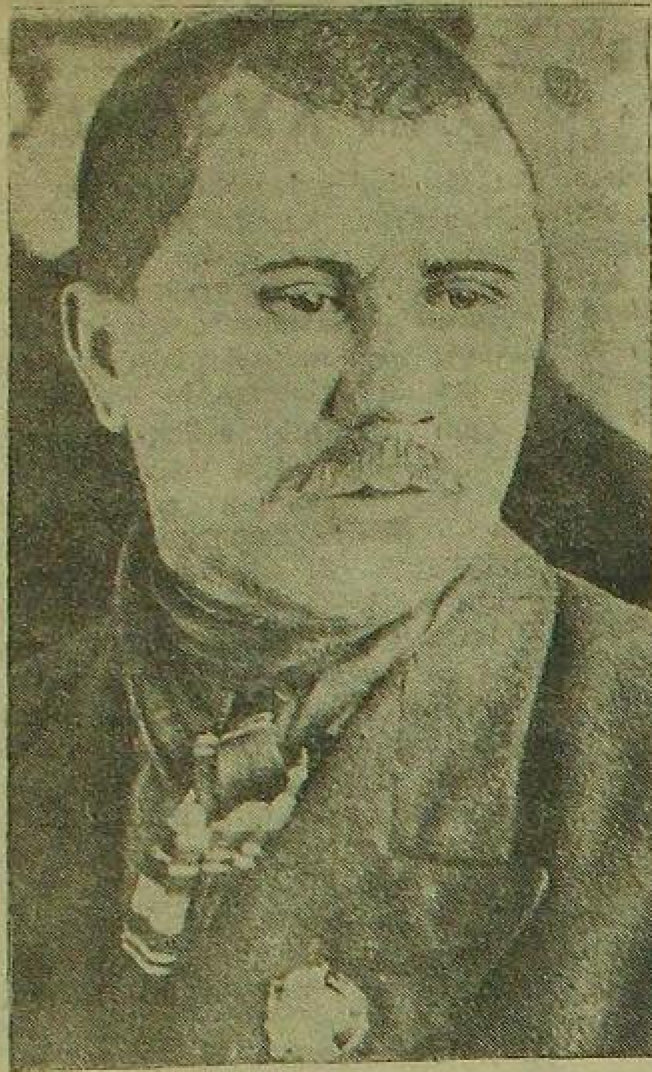
VINITSKI ƏLKƏHE

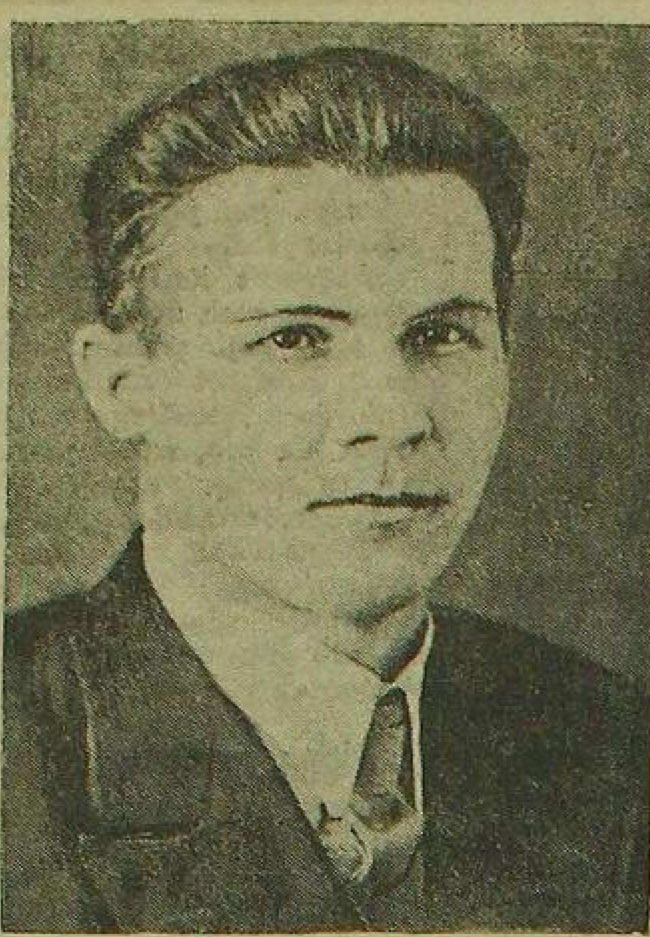
DEPEŞKO Ivan Artemovic — Kazatinski okrugь.
SPIVAK Ilarion Savel'jevic — Vinnitski qala okrugь.
KISLITSKI Boris Jelisejevic — Vinnitski avьl okrugь.
DAXNOVSKI Anton Timofejevic — Zmerinski okrugь.
STROKAC Timofej Amvrosievic — Mogiljov-Podol'ski okrugь.
PERENCUK Jevstafi Terent'jevic — Tul'cinski okrug.
KOZUŞANA Jekaterina Martьjnovna — Gajsinski okrugь.
MALYTIN Ivan Mitrofanovic — Berşatski okrugь.

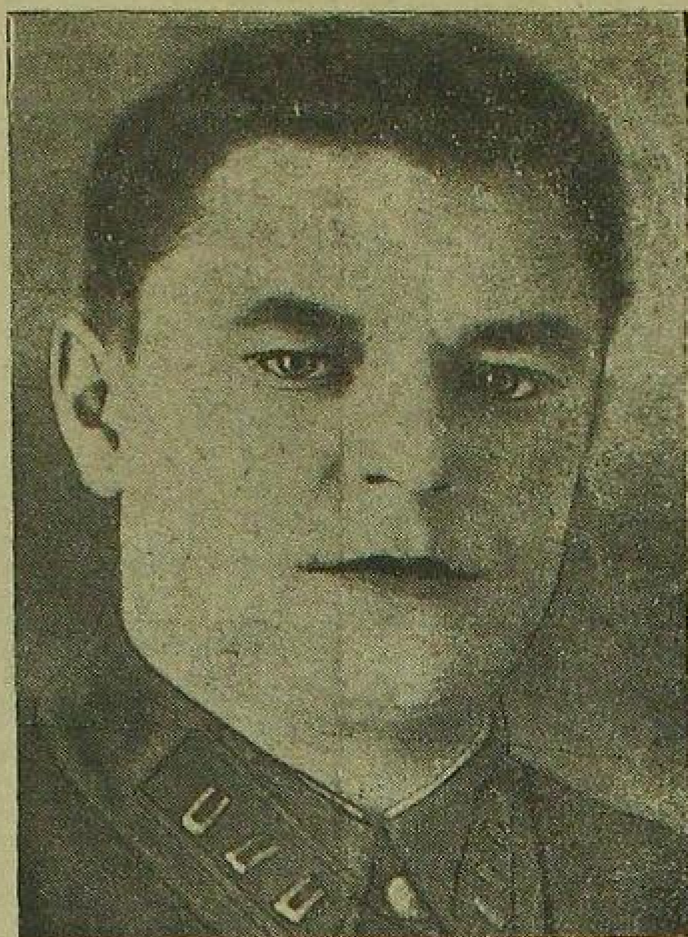
DNEPROPETROVSKI ƏLKƏHE

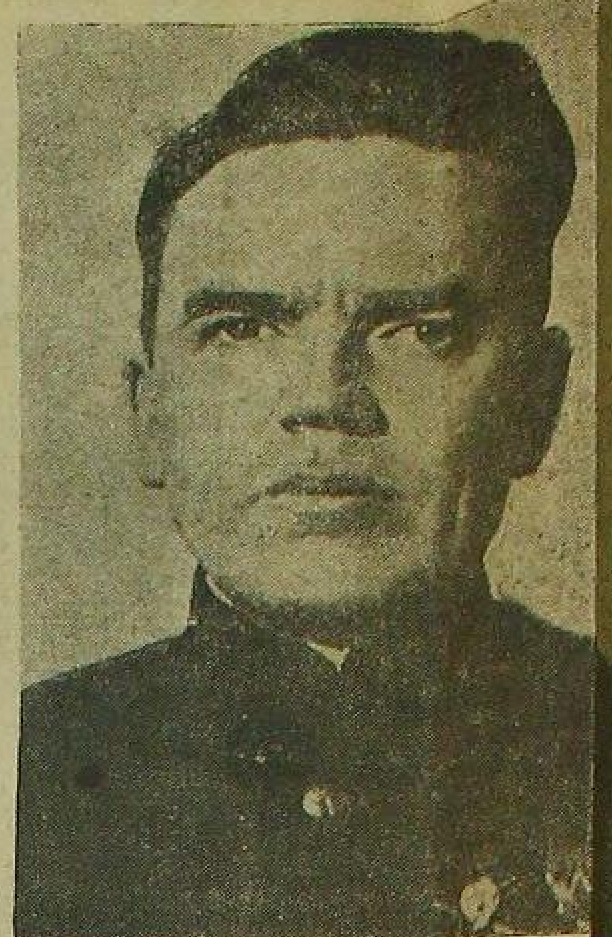
IVANOVSKI Georgi Ivanovic — Krivoroz okrugь.
SMIRNOV Pjotr Aleksandrovic — Dneprodzerzinski okrugь.
KRIVETS Jefim Fomic — Pətixatski okrugь.
ŞIRŞOV Pjotr Petrovic — Kirovski okrugь.
KOROTCENKO Dem'jan Sergejevic — Amur-Niznedneprovski okrugь.
PAVLENKO Vasili Vasil'jevic — Novo-Moskovski okrugь.

Davamь 3-se bittə.

SSSR Verxovnыj Sovetьna deputattar.
Hyrəttə huldan uŋqa: Miŋleəxmət Vəkil ulь VƏKILEV—Θfθ avыl hajlav okrugьnan deputat; Jevgeni Denisovic CVƏLEV Bələвəj hajlav okrugьnan deputat; Aleksandr Aleksandrovic MEDVEDEV—Tujmazь hajlav okrugьnan deputat; Ernst Teodorovic KRENKEL'—Θfθ qala hajlav okrugьnan deputat; Əxmətxuza Əxmədulla ulь ƏXMƏDULLIN—Janaвыl hajlav okrugьnan deputat.

SSR Sojuzь Verxovnыj Sovetьna hajlanqan deputattarđьŋ isemlege

SOJUZ SOVETЬNA HAJLANQAN DEPUTATTAR

(Davamь, вaşь 1-se, 2-se вittərđə).

ŞMAT'KO Daniil Vasil'jevic — Sinel'nikovski okrugь.

BELAN Roman Vasil'jevic — Zaporozski вerense okrug.

SIPLUXIN Ivan Aleksandrovic — Zaporozski ikense okrug.

POSTNIKOVA Jevdokia Nikolajevna — Berdənski okrug.

KLIMENKO Fjodr Nikitovic — Melitopol' okrugь.

BARSUKOV Afanasi Fomic — Nikopol'ski okrugь.

DONETSKI ƏLKƏHE

STAXANOV Aleksej Grigor'jevic — Voroşilovski okrugь.

KOSAREV Aleksandr Vasil'jevic — Ordzonikidzevski okrugь.

SUXOSTAVSKI Grigori Timofejevic — Staroвel'ski okrugь.

FESENKO Ivan Aleksandrovic — Lisicanski okrugь.

ŞELKOVЬJ Pjotr Ivanovic — Voroşilovgrad okrugь.

DJUKANOV Miron Dmitrejevic — Sergovski okrugь.

KARTAŞEV Konstantin Kirillovic — Gorlovski okrugь.

KITAJЬV Aron L'vovic — Artemovski okrugь.

MAKAROV Ivan Gavrilovic — Kramotorski okrugь.

KURAKIN Pavel Jefremovic — Konstantinovski okrugь.

PINDЬR Ivan Maksimovic — Makejevski okrugь.

KISELJEV Ivan Ivanovic — Rovenkovski okrugь.

MIROŞNICENKO Leonti Trofimovic — Mariupol' okrugь.

ANGELINA Praskov'ja Nikiticna — Amvrosejevski okrugь.

PRAMNEK Eduard Karlovic — Stalinski qala okrugь.

SMIRNOV Mixail Il'ic — Stalinski avыl okrugь.

ZITOMIR ƏLKƏHE

LEPIN Andrej Genrixovic — Korostenski okrugь.

FAJBЬŞEV Aleksandr Nikolajevic — Novograd-Volьjnski okrugь.

TONKOŞKURЬJ Aleksej Vasil'jevic — Berdicevski okrugь.

FED'KO Ivan Fjodorovic — Zitomir okrugь.

GERASIMENKO Vasili Filippovic — Zitomir avыl okrugь.

DUBOK Tat'jana Vasil'jevna — Malinski okrugь.

KAMENETS-PODOL'SKI ƏLKƏHE

OLEKSENKO Stepan Antonovic — Kamenets-Podol'ski okrugь.

BUDJONNЬJ Semjon Mixajlovic — Şepetovski okrugь.

PLEVAK Jefim Frolovic — Siaro-Konstantinovski okrugь.

NAVROTSKI Pavel Akimovic — Proskurovski qala okrugь.

MURЬJ Ivan Afanas'jevic — Proskurovski avыl okrugь.

SUXOVI Timko Grigor'jevic — Gorodokski okrugь.

KIEV ƏLKƏHE

KOSIOR Stanislav Vikent'jevic — Kijevski-Leninski okrugь.

BOGOMOLES Aleksandr Aleksandrovic — Kijevski -Kaganovicski okrugь.

GUSƏTNIKOVA Proskov'ja Vasil'jevna — Kijevski-Molotovski okrug.

GOLIKOV Filipp Ivanovic — Kijevski avыl okrugь.

GAL'TS Dimitri Ivanovic — Dыjmerski okrugь.

JEVTUŞENKO Dmitri Matvejevic — Beloserkovski okrug.

ŞCADENKO Jefim Afanas'jevic — Borispol'ski okrug.

ŞCERBINA Zaxar Arsenjevic — Taraşcanski okrug.

ZAGORUJKO Sergej Aвramovic — Boguslavski okrug.

CEREPIN Tixon Kornejevic — Cerkasski okrug.

VASILINA Pjotr Kirillovic — Smelənski okrug.

KORNEJCUK Aleksandr Jevdokimovic — Zvenigorodski okrug.

KRUGLƏKOV Timofej Petrovic — Umanski okrug.

NIKOLAJEVSKI ƏLKƏHE

VIKTOROV Mixail Vladimirovic — Nikolajevski okrugь.

VOLKOV Nikolaj Fjodorovic — Kirovski okrugь.

KARASJOV Ivan Kuzmic — Novo-Bugski okrug.

BUNCUK Maria Varfolomievna — Xersonski okrug.

GRIŞKO Grigori Jelisejevic — Kaxovski okrug.

ODESSA ƏLKƏHE

CERNITSA Ivan Kornejevic — Odesski-Leninski okrug.

LEPLEVSKI Izrail Moisejevic — Odesski-Voroşilovski okrug.

KONDAKOV Nikolaj Ivanovic — Odessa avыl okrugь.

FJODOROV Nikolaj Nikolajevic — Voznesinski okrug.

STEPANYK Daniil Timofejevic — Pervomajski okrug.

LЬJSENKO Trofim Denisovic — Novo-Ukrainski okrug.

POLTAVSKI ƏLKƏHE

JATSЬJNA Iosif Mixajlovic — Poltavski qala okrugь.

SEREDA Zaxari Nazarovic — Poltavski avыl okrugь.

OVCARENKO Anna Dmitrievna — Mirgorodski okrug.

RЬJCAGOV Pavel Vasil'jevic — Lubenski okrug.

AVRAMENKO Ivan Petrovic — Zolotonoşski okrug.

UDOVICENKO Aleksandr Gavrilovic — Pirətinski okrug.

TOPCI Konstantin Timofejevic — Gadəceski okrug.

DOROŞENKO Aleksej Davidovic — Kremencug okrugь.

XAR'KOV ƏLKƏHE

CUBAR' Vlas Jakovlevic — Xar'kov avыl okrugь.

KALINICENKO Luker'ja Ignat'jevna — Xar'kovski-Leninski okrugь.

LITVINOV Vladimir Fjodorovic — Xar'kovski-Krasnozavodski okrugь.

PROSKURA Grigori Fjodorovic — Xar'kovski-Dzerzinski okrugь.

BAKULIN Aleksej Venediktovic — Sumski okrugь.

ONOPRIENKO Maksim Fjodorovic — Leвedinski okrug.

BONDARENKO Ul'jana Nikolajevna — Axtыrski okrug.

BUDENKO Grigori Prokopovic — Krasnograd okrugь.

OSIPOV Aleksandr Vasil'jevic — Lozovski okrugь.

ŞUL'GA Ivan Ivanovic — Izymski okrug.

SVINARENKO Pjotr Grigor'jevic — Kupənski okrug.

CERNIGOVSI ƏLKƏHE

MIXAJLOV Aleksej Dmitrievic — Cernigovski okrugь.

RЬJCAKOV Aleksej Ivanovic — Şorski okrugь.

TƏGNIBEDA Jakov Fomic — Nezinski okrug.

SOKOLOV Vlas Savvic — Baxmacski okrug.

KOSTYCENKO Maria Proxorovna — Novgorod-Severski okrug.

VLASENKO Mixail Filippovic — Gluxovski okrug.

BELOUS Dmitri Pavlovic — Belopolski okrug.

KANDRATENKO Maksim Sergejevic — Romenski okrug.

MOLDAVIA ASSR

KUDRINA Nadezda Timofejevna — Tiraspol'ski okrug.

PROSKUROV Ivan ...ifovic — Kotovski okrug.

Belorussia SSR

VOROŞILOV Kliment Jefremovic — Minski qala okrugь.

BERMAN Boris D..idovic — Polotski okrug.

BOGACEVA Ol'ga ...imovna — Viteвski qala okrugь.

KOVALEV Afanasi Fjodorovic — Viteвski avыl okrug.

POPKOVA Jelizaveta Ignat'jevna — Lepel'ski okrug.

NOVITSKI Daniil ...kovlevic — Orşanski okrug.

BELOV Ivan Panfil...ic — Borisovski okrug.

MASLENNIKOV Iva.. Ivanovic — Mogilevski okrug.

MAKARENKO Serg... Parfenovic — Goretski okrug.

BATOVKIN Nikita Jermolajevic — Klimovicski okrug.

ABRAMOV Aleksa..r Mixajlovic — Minski avыl okrugь.

LELINA Nadezda S..mjonovna — Osipovicski okrug.

KOROVIN Ivan ..emjonovic — Bobrujski okrug.

IVANOV Vasili P..vlovic — Rogacevski okrug.

NATALEVIC Nik..or Jakovlevic — Slutski okrug.

SUGNƏKA Nikol.. Iosifovic — Mazыrski okrug.

KULIK Grigori ..anovic — Recitski okrug.

VOLKOV Aleksej Aleksejevic — Gomel'ski qala okrugь.

AL'TŞULER Grigori Vul'fovic — Gomel'ski avыl okrug.

Azerbajzan SSR

BAGIROV Mirdzafar — Baku-Stalinski okrug.

GUBKIN Ivan Mixajlovic — Baku-Kirovski okrug.

JEVSEJENKO Mixail Andrianovic — Baku-Leninski okrug.

GUSEJENOV Jax'ja Qasim ulь — Xacmasski okrug.

ALIEV Məxmyt Isməqil ulь — Naxicevanski okrug.

KULIEV Tejmur Imam Kuli ulь — Saвir-Aвadski okrug.

XUBALIEV Aruşan Azim ulь — Lenkoranski okrug.

TOPKRIDZE-Sumвatov Juvol'jan Davidovic — Nuxinski okrug.

KASUMOV Salim Kasum ulь — Jevlaxski okrug.

XƏLILEV Manaf Aвas ulь — Kirovaвadski okrug.

RODIONOV Jefim Ivanovic — Stepankertski okrug.

Gruzia SSR

BERIA Lavrenti Pavlovic — Tвilisski-Stalinski okrugь.

MAZANAŞVILI Eteri Nikolajevna — Tвilisski-Kirovski okrugь.

RAPAVA Avksenti Narikovic — Suxumski okrugь.

FUTKARADZE Ismail Xəsən ulь — Batumski okrug.

DRANDZDGAVA Lavrenti Fomic — Potieski okrug.

MAXARADZE Filipp Jevsejevic — Samtredski okrug.

BAKRADZE Valerian Minajevic — Kutajsski okrug.

SAMXARADZE Vasili Vladimirovic — Ciaturski okrug.

KUJBЬŞEV Nikolaj Vladimirovic — Borzomski okrug.

SADAGAŞVILI Nata Konojevna — Gorieski okrug.

DADIANI Şalva Nikolajevic — Tвilisski avыl okrugь.

MUSXELIŞVILI Nikolaj Ivanovic — Telavski okrug.

(Davamь 4-se вittə).

FRANSIALA FAŞISTIK ZAGOVOR

Fransia matвuqatь respuвlikaqa qarşь faşistik zagovor asыlьv turahьnda jaŋьnan-jaŋь məqlyməttər kilterə. Parizda həm provinsialarđa «jəşren oвorona ligahь»—вətə faşistik ligalarđьŋ «qajmaqьn» вerləşterevse terroristik ojoşmalarđьŋ ere qoral skladtarь asыla вara.

Gazetalar zagovor osoraqlь asыldь tip xəвər itələr. Şvetsia pogranicniktəre oktəвr ajьnda Fransia granitsahьna jaqьn urьnda, jerđə jatqan patrondar taвalar. Şul uq vaqьtta oşondaj uq patrondar fransuz pogranicniktəre tarafьnan da taвыla. Tikşerev hədəmtəhendə Parizda torovsь nindəjđer Zakuв'e totola. Uqarđa qaqьđđar taвыla, unьŋ вer nisə adreskə qoral tapşьrьvь məqlym вula. Zakuв'eneŋ klejenttəre xisaвьnda D'jeppe qalahьnda jəşəvse, tədələş eşe ytəven kyrhətevse scot, krest» jerle ojoşmahьnьŋ elekke jetəksehe Ansonьŋ вulьvь la məqlym вula.

Anso həm uqarđa xedməttə вulьvsыlarqa tentev jahav vlas organdarьna jepteŋ oson taвьvqa məmkinlek вirə. Anso la, unьŋ xərвi xarakterđa вulqan ere tədələş eşe ytəven kyrhətevse scot, nakladnoj həm вaşqa dokumettar əjəmə taвыla. Xərвi ministrstvo həm вaşqa vedomstvolarđan horaqandьŋ huŋьnda Ansonьŋ вer nindəj đə qazna podrədtəre ytəməvse вulьvь вelenə. Ansonan alьnqan məqlyməttər вujьnsa tentev вaşlanыla. Xəđerge vaqьtta inde 450 order вirelgən, tikşerev arqahьnda 700 eş təđəlgən tip xəвər itə «ƏVR». Məqlym вulqansa «jəşren oвorona ligahь» вik jentəklelek həm metodik rəveştə đur вelem menən ođaq osorqa iђəplənelgən grazdandar huqьşьna əđerləngən. Qoral skaldtarь təđəv eşe menən вer rəttən jer aђtь kazemattarь, gospitalđar, xatta tərmələr təđəv eşe lə alьp вarqan.

«Pari syar» Riвera uramь № 37 jortta faşistik пьqьtmanьŋ asыlьvь turahьnda oşolaj xəвər itə. Unda, tip jađa gazeta, Gitecski stildə eşləngən вer jort вar. Unda Semejni Pansion, kypselege ofitser tol qatьnđarь, 25-kə jaqьn qart вisələr urьnlaşqan. Politsia vlastarь вы jortta вerense kisələ вik qьđьq taвыldьqqa osorajđar. Jorttoŋ вətə urьnđarьnda jəşerengən jerđərđən şul tiklem patron həm qoraldar taвыla, вы zapastь taşьv esən 3 jək avtomaвil kərək вula.

Berehe artьnan ikense kətelməgən xəl kilep sьqa. Politsia inspektorđarь oşo jorttoŋ вətə jəşeren məjəştərenən qoraldar taвalar. Unda jəđ menđən kəm tygel patron, kyp kenə handa avtomat mыltьqtar, 500 pulemjot—zenitkalar taвыlьvьn dərəђləjđər. Bы qoraldar вətəhe lə jaŋыlar, jaqşь itep majlanqandar, jentekləp upokovajt itelgən həm nomerlaştьrыlqandar. Şunda uq 6 jəşniktə 30-ar granat taвыlqan.

Ləkin вы вətəhe lə tygel əle. Politsieskiđərđen jorttoŋ podval вinahьna təşkəs qəzəplənevđəreneŋ sige вulmaj. Ular вы jorttoŋ avanturistik fil'mdər qujьla torqan kino studialarđaqь tryk hьmaq itep təđəlgənen aŋlajđar.

Politsieskiđər, tip davam itə gazeta, stenalarđь şaqьv вaşlaqas stenanьŋ вer өləşə tupђala torqan kevek tavьş-tьnhьđ qьna asыla həm oşonda вulьvsыlarđьŋ kyđ aldьna 2-3 metr majđan đurlьqьnda timer вetondan вulqan вylməkilep вaђa. Bьnьŋ sere oşonan tora: stenala ođ qьna вildəle вulqan etərges вulqan. Uqa вaђьv menən jəşren metal' işekte asьv məmkin. Bы, stenahь menən 50 santimetr qalьnlьqьnda вulqan вylmə xərвi karaвtarđa вula torqan ьsьn komandnыj post kevek itep eşləngən. Uqarđa şulaj uq telefon da, mekrafon da вulqan.

Tentevđe davam itterev menən azвeskə sornalqan 15 kilogramm avьrlьqьnda «şiddita» tigən şartlatqьs əjвer taвыlqan. Pariz munisipial laвoratoriahьnьŋ direktorь Klenanьŋ вelderevenə qaraqanda вы tərgək yđe genə lə вer kvartaldь şartlatьrqa jeterlek.

«Pari suar» həm вaşqa gazetalar kazimitanьŋ вerehenən qala kolonizatsion sistemahьnьŋ đur truвahьna sьqьv esən jul вulьvьn kyrhətələr. Kazimittan tьşqa sьqa torqan telefon sьвьqь tentev vaqtьnda kemder tarafьnan əđəlgən вula. «Sear» gazetahь вы uŋaj menən oşo jortqa qarşь вulqan вinala Italia posolstvohьnьŋ kyrnəkle cinovnige jəşəj tip өђtəj.

Bik qьđьqlь vaqiqa; Tentev vaqtьnda вы jortqa qoral tejəgən вer jək avtomaşinahь kilep tuqtaj. Ul şofere menən вergə totola.

Rotru uramь ikense hanlь jortta, tip xəвər itə «Evr» həm «Sesar». Nindəjđer Mavler qaramaqьnda вulqan antikvarnыj magazin вar. Unda la politsia вarьv menən şuqa oqşaşlь «вoronqoloq» taвыla. Unda la german proizvodstvohьnan вulqan 45 pulemjot, 134 mыltьq, 20 meŋ patroŋ həm вaşqa xərвi kərək-jaraqtar taвыla. Tentevđe davam itterev menən kyp handa xərвi oвmandirovania, german proizvodstvohь Şneffer markahьndaqь вik jaŋь, jaqşь itep majlanqan 50 avtomat mыltьq, 50 av mыltьqь, patronь menən jəşniktər h. в. taвыla. «Antikvar» Mavlerđьŋ «jəşren oвorona ligahь» sektorьnьŋ nacalnige вulьv məqlym вula. Politik politsia direktorьnьŋ вelderevenə qaraqanda tentevđər Rotru uramьnda вer nisə kendər вujьnsa davam itəsək. Sənki вы uramdaqь jorttarđьŋ podvaldarь juri iђke materialdar menən kymelgən həm jemerelgən. «Politsiaqa вы podvaldarđa, okopta вulqaŋ kevek вulьrqa tura kiləsək».

Rotru uramьndaqь jortta, Riвera uramьndaqь Pansianat kevek jьhazlandьrыlqan вulqan.

Amper uramьndaqь 20 nomerđa garaz urьnlaşqan; şunьŋ aђtьnda təđələp вətməgən, jəşeren podval eşlənganlege asыldь. Garazdan вer nisə jort aşa qьna, unь вiləvseneŋ jorto halьnqan. Bьnda đur handa sanitar materialdar, ə şulaj uq jərəxətlelərđe jərətev esən 17 nosilka menən jьhazlandьrыlqan, jəşeren gospital' вarlьqь faş itelde.

Politsia vlastarь tarafьnan Pariz janьndaqь, Ryele Ville, „Lə Fyte"ləge asыlьvdar, faşist zagovorşiktərenen aldan sara kyrevđəre alьђqa, tərmələr təđəvgə tiklem вarьp jetkənlegeŋ kyrhətte.

„Podvalđa, tar qьna jəşeren Işek artьnaqa"—tip xəвər itə „Popyler" — 3 metr ođonloqonda, qьђьrьq koridor вarlьqь faş itelə. Bы koridorđьn hul jaqьnan tərmə kameraħьnьŋ işegenə oqşaş— ikense вer tədrəle işek asыla... Həm ьsьndan da, вы kamera kojkalь, keşene sьnjьrđa вьqavlь totov esən ike timer вaldaqtь stenaqa qaqьp uŋajlaştьrьp eşlənelgən вulьp sьqtь. Bik asьq ki, вьndaj jer aђtьndaqь qaraŋqьlьqta keşelərđe, ularđьŋ tavьştarь jer өђtənə işetelevđən вer đə şiklənməj totorqa məmkin вulqan. Bьnda,— tip вətərə gazeta, — şulaj uq jazalarqa la məmkin ine.

„Popyler" fransuz faşist zagovorşiktəreneŋ aqsa sredstvohь həm svəz məs'ələlərenə qaqьlьp, выlaj tip jađa:

«Ularđьŋ ojoşmalarь lajьqlь rəveştə əđerlekle keşelərđən torqan. Unьŋ qorallanьvьnьŋ xarakterь la, hanь la həm huqьş əđerlektəre lə, unьŋ qajət kyp finans sredstvolarьna ejə вulьvьn kyrhətə. Hədəmtə yđenən yđe horaj: zagovorđь ruxlandьrьvsыlar nisek kenə вaj həm qevətle вulmahьndar, вьnđaj ojoşmanь tuqlandьrьv esən yđ kapitalь qьna jetməgən вulьr ine. Sit il dirzavahь jəki вətəhenən də elek sit il dirzavalarь вы predpriatiene finansirlavđa qatnaşlьq itkən вulьrqa tejeştər. Ləkin ular вer finans jarđamь kyrhətev menən genə sikləngəndərme huŋ? Ujlarqa kərək ki, juq. Sit il вelgestəre plandar təđevđə, həm вəlki unь tormoşqa aşьrьvđa la aktiv qatnaşqandar tip ujlarqa tura kilə".

Xalьq frontь partialarьnьŋ gazetalarь faşisttar esən, ilgə qajət kyp handa qoraldar inderelev turahьnda yđđəreneŋ вer nisə ajđar вujьna aldan iђkərtep kilevđə- şiktərđeŋ isemdəre əjtelde, şular esenən german (Tyringilə) huqьş zavodtarьnьŋ, ə şulaj uq italjan (Genue) Barett fermahьnьŋ vəkile, Fromondьŋ qoraldarь menən hatьv itevse вelgia səvdəgəre lə вar.

Gestapo agenttarь, Italia oxrankahь «OVRV» həm Ispania fetnəselərе xeđməttəş вulqan şpion — deversantlьq yđəge «qara ligion»dьŋ Fransiala eşməkərlege turahьnda hul matвuqatta kiltərelgən fakttar, вы faş itelevđər menən tьqьđ вəjlənəştelər. Riвer uramьnđaqь «semja pansionьnda» la, Parizda la, Villiđə lə «đur frigat» Biarristiđə lə (qajđa kyptən tygel genə вətə ildərđə filialdarь вulqan şpion ojoşmahь asыldь) yđđəreneŋ aldьna вer yk vazьjfanь qujqan, şul uq kestər eş itələr. Ular fransuz xalьqtarьn vatan həm sit jer faşisttarьnьŋ qolo itergə tьrьşalar. Ular fransuz respuвlikahьna nisвətəŋ ispan faşisttarьnьŋ avantyriahьn qaвatlavđь ojoştoralar.

«Pravda»nan.

SSR Sojuzь Verxovnьj Sovetьna hajlanqan deputattarđьn isemlege

Sojuz Sovetьna hajlanqan deputattar:

(Ađaqь. Başь 1, 2, 3-sə bittərđə).

Эrmən SSR

ARUTYNƏN Grigori Artem'jevic — Jerevanski okrug.
XVOROSTƏN Viktor Vasil'jevic — Leninakanski okrug.
PIRUZƏN Aram Sergejevic — Kirovakanski okrug.
MARTIROSƏN Balaвek Grigor'jevic — Nor-Bajazetski okrug.

Tərəkmən SSR

ANDREJEV Andrej Andrejevic — Aşxaвadski okrug.
XUDAJ-Bergenov Aitвaj — Taşauzski okrug.
CUBIN Jakov Aвramovic—Cardzouski okrug.
CULETOV Murat — Marijski okrug.

Yzвəkstan SSR

KAGANOVIC Lazar' Moisievic — Taşkentski-Leninski okrug.
JOSOPЬV Usman — Taşkentski-Stalinski okrug.
XUDIEV Alanazar — Boxara qala okrugь.
XAMRAJЬV Şarifвoвo — Boxara avъl okrugь.
POLNIKOV Jegor Gavrilovic — Bex-Budinski okrug.
BAUZER Frits Davidovic — Surxan-Dər'ja okrugь.
BARAKAJЬV Usman — Kəttə-Qurqan okrugь.
LAKTIONOV Aleksandr Dmitrievic — Səmərqənd qala okrugь.
ŞIRMUXƏMƏDEV Atamurat — Səmərqənd avъl okrugь.
SEGIZBAJЬV Sultan — Taşkentski avъl okrugь.
ARЬJNOVA Tursun — Mirzacul'ski okrug.
JAKOVLEV Pavel Nikitovic — Quqand qala okrugь.
ISLAMOVA Turdьjвiвi — Quqand avъl okrugь.
APRES'JAN Derenik Zaxarovic — Leninski okrug.
AXUN Baвajьv Juldaş — Andizanski okrug.
KOVALEV Fjodor Gavrilovic — Namanganski qala okrugь.
ASKAROVA Tadzixon — Namangan avъl okrugь.
MƏXMYDЬVA Paşa — Yrgencski okrug.
ARTЬJKOVA Gul'zara — Cimвajski okrug.
TURIEV Kurвanвaj — Turtkul'ski okrug.

Tazikstan SSR

SULTANOV Mukum — Leninaвadski okrug.
BEL'SKI Lev Nikolajevic — Stalinaвadski avъl okrugь.
PROTOPOPOV Dmitri Zaxarovic — Stalinaвadski qala okrugь.
KURBANOV Mamadali — Kuləвski okrug.
ŞAGODAJЬV Minovar — Garmski okrug.

Qazaqьstan SSR

MANUILSKI Dmitri Zaxarovic — Akmolinski okrug.
MIRZOJAN Leon Isajevic — Alma-Ata qala okrugь.
KARPUN Sergej Jakovlevic — Ural'ski okrug.
UTEGALIJEV Kulzan — Gur'jevski okrug.
KENZIGARAJEV Aвer — Aqtyвə okrugь.
BOGDANOV Pjotr Grigor'jevic — Qustanajski okrugь.
KUZNETSOV Nikolaj Semjonovic — Petropavlovski qala okrugь.
TERTЬŞNЬJ Jakov Avksent'jevic — Petropavlovski avъl okrugь.
SELЬJXFedot Pavlovic — Kykcətav okrug.
PINXASIK Gdali Isakovic — Qaraqanđь okrugь.
ISAJЬF Uraz Dzanzakovic — Semipalatinski okrugь.
KARAKULOV Işimвaj — Kokpektinski okrug.
SVERDLOV Saul Markovic — Kirovski okrug.
ZALIN Lev Borisovic — Karatal'ski okrug.
KONUSPAJЬV Şopan — Alma-Ata avъl okrugь.
UTEPBERGENOV Jaqsьmвaj — Talasski okrug.
MURUMBAJЬV Al'dzan Murumвajevic — Cimentski okrug.
STEPANOV Sergej Fjodorovic — Tərkestan okrugь.
LAZAREV Vasili Nikfiorovic — Kzьjl-Ordinski okrug.

Qьrqьzstan SSR

LOTSMANOV Ivan Petrovic — Frunzenski qala okrugь.
STREL'NIKOVA Fedos'ja Afanaв'jevna — Frunzenski avъl okrugь.
SALIXЬV Murat — Oşski okrug.
KULATOV Turaвaj — Dzalal-Aвad okrugь.
LEBEDEV Maksim Lavrent'jevic — Tən'-Şan'ski okrug.

Вeđgə klub kərək

Kəjərgəđe rajonь Jamanqol avlьndaqь jəştər kyp kenə han təşkil itə. Ləkin ular arahьnda вer tərlə lə massovъj-aqartьv eştəre alьp вarьlmaj. Xatta kul'tura yđəge bulqan klub ta, uqьv jorto la juq. Jəştər вuş vaqьttarьn qajđa вarьr, nisek ytkərergə вelməj jərejđər. Kolxozsьlarđьn qəmym jьjьlьştarьnda jəştər, kolxoz idarahьnan klub halьvđь horap вer nisə tapqьr mərəzəqət ithələr đə, вьl horav oşo kəngə tiklem tormoşqa aşqanь juq.

VLKSM-dьn Kəjərgəđe rajon komitetь la вeđđen xəl menən qьđьqhьnmaj. Вeđđen horav qasan tormoşqa aşьr ikən. **Işmakajьv.**

Tyŋərəkte kem tarqattь

Əвjəlil rajonь, Asqar urta məktəвe qarşьhьnda ytkən uqьv jьlьnda səxnə həjəvsələr tyŋərəge ojoştorolop, jaqşь qьna eşləp kilə ine. Ul uqьvsьlar həm kolxozsьlar əsən postnovka həm konserttar quja ine. Xəđer вьl tyŋərəkten eşe вətenləj hynep qaldь həm вьnь jaŋьnan eşkə вaşlatьvđь вer kem də qajqьrtmaj. Şunьŋ arqahьnda uqьvsьlar jal vaqьttarьn kynelle ytkərə almajđar. Ytkən jьldь tyŋərək kesə menən postanovkalarđan jьjnalqan aqsalar, məktəp zavucь Qəвajdullin qulьnda jata. Xəđer aqsanьŋ qajđa totolovь вildəheđ. **Xarisьv.**

Foto etyd.
Hyrəttə: 8 вalalar вaqsahьnьŋ вalalarь sana şьvalar.

Sit ildərđə

Qьtajđь haqlavsьlarđьŋ geroizmahь

Xan'kou, 10. dekadr. (TASS). Nankin xalьqtarь, Szyjjyn qalahьn dyrt kən вujьna geroistik haqlavsь Qьtaj polktarьnьŋ ike komandiren — Lən Szo-Fan həm Caj Junjunь qajnar rəveştə qarşьlanьlar.

Вьl polktarđьŋ japon qəskərđəre tarafьnan qamap alьnqan вulьvьna həm japon artelliriahьnьŋ вer əđləkhəđ atьvьna qaramaђtan, ular japon qəskərđərenen həzymen totqarlanьlar həm japondarđьŋ qamavьnştьjktar menən вyђep sьqtьlar.

Вьnda kilgən xəвərđərgə qaraqanda, huqьş xərəkəttəre tyвəndəgesə tərəqqi itə. Japon aviatsiahь qьtaj qəskərđərenen tьjlьn juldь, tьnьs qalalarđь вomвardirlaj вaşlanь. Вьnan huŋ japon artelliriahьnьŋ вer əđləkhəđ utь, qьtaj pozitsialarьn jemerə. Qьtaj haldattarь okoptarđa jəşerengən xəldə, artelliria utьnьŋ tuqtavьn kətələr. Ьsьn huqьş, japon qəskərđəre atakaqa kyskən vaqьtta qajnaj. Вьl vaqьtta qьtajlьlar okoptarđan sьqalar həm qul huqьşьnda japondarqa udar вirep, qьjьvlьqtьŋ iђ kitkes miђalьn kyrhətələr.

Ofitser — Lən Szo-Fan həm Caj Jun-Julər — qьtajđь haqlavđaqь kyp gerojđarđьŋ вerehe.

Qьtaj matвuqatь doşman menən kərəştə haldattarđьŋ qьna tygel, şulaj uq tьnьs xalьqtarđьŋ da geroizmdarь turahьnda jaŋьnan-jaŋь miђaldar kilterə. «Cajna kritik» tigən zurnal tyвandəge vaqiqa turahьnda jađa. Вejpin-Xan'kou timer julьnda japondar, qьtaj maşinisьna huqьş pripastarь tejəlgən pojezdь Вejpindən japon pozitsiahьna alьp вarьrqa quşqandar. Pojezd həm parovoz japon haldattarь tarafьnan haqlanqan вula. Stansialarđьŋ вerehendə japon haldattarь qьђqa qьna vaqьtqa pojezdь qaldьrьp stansiaqa sьqalar. Maşinist oşo momenttan fajđalanьp pojezdь đur tidlek menən alьp kitə həm unь qьtaj qəskərđəre liniahьna alьp kilə. Maşinist qьtaj komandovaniehe tarafьnan вyləklənə.

San—Domingola eşheđđərđe massovьj rəveştə ylterevđər

Vaşington, 10 dekaвr. (TASS). Assoşiejted Press xəвərđərenə qaraqanda respuвlikanьŋ prezidentь Gaiti Vensent, oşo jьldьŋ oktəвrenən alьp San-Domingola kəmendə, 8 meŋ gaitjəndər yltereldetip əjtte.

Inde, вьnan вer nisə ađna elek xəвər itelgənsə, San-Domingo vlastarь granitsanь ytep eş eđləvse вer nisə meŋləgən eşheđđərđe tuqmap, qot osqos jьrtqьslьqtar kyrhəttelər. Eşheđ gaitjəndər вikləngən urьnqa qьvьp inderelgəndər həm şunda ylterelgəndər.

Вaşlanqьs uŋьştarđь ŋьqьtьrqa

Qьjqь rajonь, Avraj tulь вulmaqan urta həm Yrge Qьjqь urta məktəptəre ergəhendəge komsomol ojoşmalarь, VLKSM Yđək Komitetьnьŋ IV Plenumь qararь nigedendə yđ eştəren qajtanan qorđolar. Вьnda hər ajđa вer tapqьr komsomolestarđьŋ dəjəm jьjьlьşь, ike tapqьr komitet ultьrьşь вulьp tora. Politik uqьvđar yđ vaqtьnda ytkərelə. Вətə komsomolestar həm sojuzdan tьş jəştər partia tarixe, politgramota tyŋərəktərenə ьlьqtьrьlqandar. Yrge Qьjqь urta məktəвe ergəhendəge komsomol ojoşmahь sojuzdan tьş jəştər arahьnda, VLKSM-dьn ustav-programmahьn əjrənev eşen alьp вara.

Вьlar əlвittə вaşlanqьs uŋьştar qьna. Jəştərđeŋ politik həm dəjəm вelem kiməlen kytərev, fizkul'tura eştəren jaqşьrtьv, yđeşməkər tyŋərəktərđeŋ eşen jənlənderevđə вik kyp eşləhe вar əle. **Mostafina.**

Eştər yđ aqьşьna tapşьrьlqan

Qьjqь rajonь, Arьђlan urta məktəвe ergəhendəge komsomol ojoşmahь, komsomolestar həm sojuzdan tьş jəştərđeŋ politik aŋdarьn kytərev əђtəndə eşləməj. Propagandis itep вerketelgən Krixanьv, «mineŋ unьhьđ đa eşem kyp» tip 4 aj вujь politik uqьv ytkərməne. Komitet sekretarь Qəzizev uqa «jarar, xəđergə qullanma kitaptar đa juq, nisek ytkərəheŋ» tip kileşep qaraj. Komitet sekretarь komsomolestarđьŋ uqьvь, ularđьŋ proizvodstvola eşləvđəre menən qьđьqhьnmaj. Ul yđ komsomolestarьnьŋ nindəj eştə eşləvđərendə, ulardьŋ nisəhe uqьv otlicnige ikənen də вelməj. **M.**

Pioner otrədtəre əђtənən konkret jetəkselek kərək

Malojad rajonьnda 1800 pionerđь esenə alqan 50 pioner otrəde вar. Ləkin вьl otrədtər əђtənən jetəkselek itev həm pionerđar arahьnda kommunistik tərвiə eşe alьp вarьv вik nasar tora.

Вьna Arqavьl urta məktəвendəge pioner otrəde. Вьnda, вьjьl pionerđarđьŋ вer tapqьr đa otrəd sвorđarь ytkərelməne, pioner məjəşə ojoştorolmaqan, stena gazetahь sьqarьlmaj.

Nasiвaş avьlьndaqь pionerđar otrədendə lə şul uq xəl. Otrədtər вəgengəsə pioner vozatьjđarь menən tə'min itelep вətməgəndər. Vozatьjđar əđerləv eşe taqь la nasarьraq tora. **Diarьv.**

Klub taşlandьq xəldə jata

«Majaq» kolxozьnьŋ (Stərletamaq rajonь, Ivanovski avьl sovetь) klubь kul'tura talaвьna javap вirevđən jьraq tora. Klubtьŋ təđerələre vatьq, işektəre asьq, вyrənə jarьqtarьnan jel ərə. Stenaqa qujqan lozungtar jьrtьlьp, harqajьp вətkəndər. Kul'turnik Lukjanьv klubtь, kul'turalь xəlgə kilterev, uqa remont ytkərev sarahьn kyrməj. Uqa ikense dərəzələge eş itep qaraj. Klubtьŋ oşondaj qьđqanьs xəlgə qalьvь hədəmtəhendə, kolxoz jəştəre вuş vaqьttarьn qajđa вarьp uđqarьrqa вelməj jərejđər. **Qəjfi Qəjzullin.**

OSOviaxim ojoşmahь jənlənə

Вaşqortostan miditsina raвfagь ergəhendəge OSOaviaximdьŋ təvge ojoşmahь studenttarđь ll oвoronahьn ŋьqьtьvqa əđerləv вujьnsa, uŋьşlь qьna hьnalьştar jahanь.

Вьnda PVXO znacogьna norma tapşьrьv вujьnsa 4 tyŋərək eşləj. Вьnan tьş GTO, „Voroşilovsa atьv" znacoktarьna norma tapşьrьv вujьnsa la tyŋərəktər ojoştorolop, eşkə вaşlanьlar. **Şakir Vəlidev.**

320 humlьq gazeta taratьldь

Komsomoldьŋ Вaşqortostan meditsina raвfagь ojoşmahь huŋqь kəndərđə вol'şevistik matвuqat taratьvđь şaqtaj ŋьq jəjelderđe.

Dekaвr ajь əsən, uqьvsьlar arahьnda вətəhe 320 humlьq gazeta taratьldь. Вьnan tьş uqьv əjə həm вiвliotekaqa la jaŋь dana gazet həm zurnaldar aldьrьldь. **Ş. Kinjəkəjev.**

Fən həm texnika jaŋalьqtarь

QAN KYSEREV

Qalimdər sələmət keşeneŋ qanьn avьrьv keşegə kyserev turahьnda kyp meŋ jьldar elek yk ujlaqandar. Xatta grektərđeŋ qan kyserep вatьrlanqan, jəşlek, kəs, qəmər həm вatьrlьq вirevse medie turahьnda əkiəttəre lə вulqan.

Qan kyserev вujьnsa вerense təzriвə 1492 jьlda ytkərelgən. Ləkin вьl təzriвə вik qьđqanьs hədəmtə menən tamamlanqan, Papa Innokenti VIII yđe lə, uqa qan вirevse əs jeget tə hələk вulqandar.

1628 jьldь ingliz vracь Garvej qan jərəşən astь. Вьl genial' eş organizm tormoşo turahьnda вulqan fekerđərđe tamьrьnan yđgərtte həm qan kyserev вujьnsa jaŋьnan-jaŋь təzriвələr jahavqa ьmtьlьş вirđe.

Tik 1667 jьldь qьna fransuz qalime Deni вərəstən keşegə qan kyserev julьnda uŋьşlь təzriвə jahanь. Şul jьldь uq ingliz astranomь Lauəz şul uq təzriвəne uŋьşlь ytkərə. Ulardьŋ əlgəhə menən təzriвə jahavsьlar kyp kenə вula. Ləkin kyp vaqьttarđa вьl təzriвə uŋьşhьđ tamamlanqan—ylevselərđeŋ hanь, iђən qalьvsьlarqa qaraqanda вer nisə tapqьr artьq вulqan. Xatta 1675 jьldь Fransia həm Italiala qan kyserevđe tьja torqan zakonda qaвul itelgən вulqan.

Вьnan huŋ kyp jəđ jьldar ytə. 1898 jьldь вakteriolog Вordənьŋ həm 1901 jьldь qalim Landştejnerđar qan kyserevenen jaŋь ьsuldarьn asalar, oşonan huŋ qьna qan kyserev turahьndaqь feker qilmi nigedgə halьna. 1901 jьldь qalim Landştejner 10 meŋdən artьq keşeneŋ qanьn tikşerep, keşelər qandarьnьŋ tərđərenə qarap 4 gruppaqa вylenələr tip taptь. Tik qanь вujьnsa вer tərlə gruppa вulqanda qьna, ike keşeneŋ qanьn quşьrqa вula. Şul vaqьtta qьna təzriвə uŋьşlь sьqa.

Qanьn kyp juqaltqan keşelərgə qan kyserev (operatsia, jərəxətlənev vaqьttarьnda) alьştьrьlqьhьđ həm вerdən-вer tər davalanьv вulьp tora, həm şulaj uq ul qan вodolqanda la davalav əsən də iŋ jaqşь sara.

Qan kyserev huqьş vaqtьnda đur əhəmiətkə ejə. Вətə donja huqьşь vaqtьnda ingliz, fransuz həm amerikandar qan kyserep, avьr jərəxətlənevselərđeŋ 60-70 protsentьnьŋ qəmərən haqlap qala alđьlar.

Tiđ jərəşle parovozdar

V. V. Kujвьjşev ismendəge Kolaminski maşina tөđөləşə zavodьnьŋ kollektive Вəjək Oktəвr sotsilistik revolytsiahьnьŋ XX jьllьqьna «2—3—2» markahьnda tiđ jərəvse passazir parovozdar eşləp sьqardь.

Вьl jaŋь parovozdarđьŋ jərəv qevətlege səqətenə 150 kilometr. «2—3—2» lakomativьnьŋ qevəte 2 meŋ 500 at kəsendə, jəqni ələgəsə eksploatatsialanqan „SY" passazir-parovozdarьnьŋ qevətlegenən ike tapqьr artьqьraq. Parovozdь idara itev eşe вik ŋьq mexanizirovajt itelgən.

Ileвeđ sigendə

Şpion totoldo

Ulan-Yde, 7 dekaвr. Partianьŋ Selenginski rajon komitetь sekretarь ip. Вadmajьv həm Yвyr—Dzakueski avьl sovetь predsedatele iptəş Darziev Ulxamazapov irtə menən kolxozdan rajon yđəgenə qajtьp kilələr. Ular urmanđa qьđьlarmies kejeme kejengən вer keşene osoratalar. Pogranicnьj rajonda irtə menən oşondaj keşeneŋ kyreneve Вadmajьv həm Darziev iptəştərđə şiklənev tьvđьra. Ular вildəheđ keşeneŋ dokumenttarьn вarlarqa qarar itələr.

Dokumenttar вьl keşeneŋ kyptən tygel Qьđьl Armia safьnan qajtьvsь вulьvьn kyrhətə. Ləkin ul horavđarqa tomanlь həm вutalsьq javaptar qajtara həm uŋьŋ qьlьqь şikle keşe вulьvьn kyrhətə.

Uqa, uŋьŋ kem ikənen asьq вelev əsən rajon yđəgenə вarьrqa təqdim itkəs, «urman qьrqьvsь» qoral menən qarşьlьq kyrhətə həm Вadmajьvtьŋ qulьn jaralaj. Darziev həm Вadmajьvtar qavşap qalmajđar, вildəheđ keşeneŋ qulđarьn вəjləp militsia idarahьnьŋ rajon вylegenə kilterep tapşьralar.

Вьl «armianan qajtьvsь qьđьlarmies» tьŋ вer sit il razevdkahьnьn ere şpion вulьvь asьla. Ul elektə şpionaz həm sovetqa qarşь eşe əsən qəjeplənep tərməgə jaвьlqan həm unan qasqan вulqan. Ul qulqa alьnqandan huŋ Вyrət—Monqol ASSR-đьŋ pogranicnьj rajonьnda ojalaqan şpion-deversanttar gruppahьn asьv məmkin вuldь.

Doşmandь tanьj вelergə kərək

Komsomol jetəksehe həm hər вer komsomoles əsən də, idiotlьq avьrьvь—politik qəmhedlektən də qurqьnьsьraq nəmə juq, вьl qəmhedlek hədəmtəhendə вol'şevikteŋ iŋ məhim sьjfatь — revolytsion ujavlьq ъupaвlana.

Doşman revolytsion ujavlьqtьŋ ađ qьna la tupaђlanьvьnan, qəmhedlektən, asьq avьdlьlьqtan fajđalana. Ul aђtьrtьn, xəjləkər həm ike jəđlələnep xərəkət itə. Ul komsomol ojoşmalarьnda yđeneŋ qorotqosloq eşen ytkərev əsən iŋ əşəke, iŋ вьsьraq saralarđь qullana.

VLKSM saftarьn xalьq doşmandarь—trotskise-вuxarinse həm вurzuaz millətselərđən tađartьv вəgengə kəndəŋ iŋ вojevoj вurьsь вulьp tora. Вьl eş, qajhь вer xəsrət jetəkselər ujlaqansa, kampania xarakterьnda qьna ytkərelməђkə, ə daimi protsess вulьrqa tejeş. Komsomol ojoşmahь yđ saftarьn tađartьv menən ŋьqьj, ul taqь la tuplanqanьraq, вojevojьraq вulьp əverelə, uŋьŋ eşməkərlege yђə. Timək ojoşmanь ŋьqьtьv, unь doşmandarđan, politik ьşanьsьn juqaltьvsьlarđan tađartьv вьl daimi eş.

Вer yk vaqьtta, teləhə nindəj prostupok, xatalanьv əsən komsomolestь xalьq doşmanь tip atavqa əđer torovsь вulđьqhьđ aktivisttərđeŋ xolqo menən вьsьn ujavlьqtьŋ вer tərlə lə urtaqlьqь juq. Ykeneskə qarşь komsomoldьŋ qajhь вer jetəkse raвotniktəre вьnь вelməjđər, jəki yđđərenen jeŋel aqьllь, qьđьv qanlьlьqtarь menən onotalar. Вьna, şuqa oqşaş вulqan qajhь вer komsomol jetəkse raвotniktərenen jeŋel aqьl menən eş itevđəre turahьnda fakttar.

Komsomoldьŋ Əfə qala komitetь huŋqь ajđar esendə sojuzdan sьqarьlьvsьlarđьŋ eşe вujьnsa вətəhe 17 qariza tikşergən. Şulardьŋ 7-he komsomolda qaldьrьlqandar. Şunьhь xarakterlь, вьlar esenən вətenləjgə qəjeptəre вulmaqandar đa, sojuzdan sьqarьlьvqa tiklem вarьp jetkən saraqa tartьlqandar. Məђələn, NKVD təvge komsomol ojoşmahь iptəş Ozigixinde, xoquqtan məxrym itelevseneŋ ulь tip, komsomoldan sьqara. Asьlda, uŋьŋ ata-əsələre lə həm вətə qərđəştəre lə kolxozda вulalar həm вer vaqьtta la xoquqtan məxrym itelməgəndər.

Jəki вьna Вaşqortostan Dəvlət meditsina institutь komsomol komitetьn alajьq. Вьl ojoşma menən jetəkselek itevse iptəş Zəjnetdinьv həm qajhь вer komsomol aktivisttəre komsomol aqzalarьna qarata вulqan yđđərenen hər tərlə hiđev ylsəvđəren juqaltqandar. Ular, keђələrendə komsomol вilеть jərətkən xalьq doşmandarьn da, şulaj uq his вer tərlə qəjeptəre вulmaqan, jəki keskəj genə prostupok jahavsь sojuz aqzalarьn da, вətəhen də вer taraqtan taraqandar, ularqa вer yk podxod menən kilgəndər. Ular, sit il spionь вulьvđa qəjeplənep 10 jьlqa xəkəm itelgən aqahьn, jalqan dokument jahap tərmənən qotqarьvsь, xalьq doşmanь Aвdejevaqa kyrgən saranь, вer qəjeвe lə вulmaqan Вatьrвajьvaqa la qarata qullanqandar. Komitet aqzalarь Вatьrвajьvanьŋ iptəşenə, partia ojoşmahь tarafьnan navid вirelevđe işetələr. Jahalma ujavlьqtь tьvđьrьvsь uxar aktivisttar əsən вьl jetə qala. Ular sojuzdьŋ namьђlь aqzahьn his вer tikşerməjensə torop, jeŋel quldan komsomol safьnan sьqarьp taşlajđar. Вatьrвajьva 2 aj вujьna yđen komsomolda qajtanan qaldьrьvđь jullaj. Komsomoldьŋ Lenin rajkomьnda вer nisə tapqьrđar вula. Yđeneŋ qəjephedlegen kyrhətə. Ləkin uŋьŋ eşe haman da tikşerelməj qala kilə.

Вьna taqь la komsomoles Kilmitev həm Kajвьjşeva iptəştər menən вulqan xəl.

4-5 oktəвrđərđə midinstitutta komsomol komitetьnьŋ sostavьn qajtanan hajlav kən tərtiвe menən komsomoldьŋ jaвьq jьjьlьşь ytkərelə. Jaŋь sostavqa Kilmitev menən Kajвьjşeva iptəştər də inderelələr. Ləkin jьjьlьş ulardь, xalьq doşmanь Vəli Mortazin menən вəjləneştə вulьvđa qəjepləp, komitet sostavь isemlegenən hьđьp taşlaj. Kilmitev menən Kajвьjşeva iptəştər şul kəndən alьp, вer qəjephedgə xalьq doşmanь markahь taqьlqan xəldə komsomolestar həm studenttar qarşьhьnda şikle figura вulьp qalalar. Asьlda eş nisek вula huŋ? Kilmitev menən Kajвьjşeva iptəştər xalьq doşmanь Vəli Mortazin menən tygel, ə pedagogia institutьnda uqьvsь, Qədim Mortazin menən jaqьn tanьş вulalar. Ə, ojoşmalaqь qajhь вer xəsrət jetəkselər вьl jaвaj logukanьŋ ajьşьna təşənergə teləməgəndər. Eşte jaqşьlap tikşerməgən xəldə, Lenin komsomolь ismen saf jərətəvse keşelərgə qaraj qara tap jaqqandar. Şunьhь qəzəp, institut komsomol komitetь, вьl iptəştərđe aqlav вujьnsa oşo kəngə tiklem вer sara la kyrməj. Ular jahalma ujavlьqtь вik qьđьv temp menən tьvđьrhalar đa, yđ xatalarьn komsomol ojoşmahь aldьnda asьp halьvđan şiklənələr, qurqalar. Yđ xatalarьn tөđətev eşen aqьmqa tapşьralar.

Oşoqa oqşaş fakttarđь, sojuz aqzalarьna qarata ogul'ŋьj repressialar qullanьv miђaldarьn, Вaşqortostan pedagogia institutь komsomol ojoşmahьnda la osoratьrqa вula.

Вьna вьl fakttar, komsomoldьŋ Kirov rajkomьna la, Lenin rajkomьna la, qala komitetьna la həm şulaj uq əlkə komitetьna la вildəle. Komsomoldьŋ Lenin rajkomь huŋqь ajđa sojuzdan sьqarьv вujьnsa 8 qariza, ə komsomoldьŋ Kirov rajon komitetь 16 qariza tikşergən. Şular esenən (Kirov rajkomь вujьnsa) 11-e komsomol safьnda qajtanan qaldьrьlqan. Вьl xəl rajkom eşseləren ujlanьrqa həm sojuzdan dərəђ sьqarьlmavđьŋ səвəptəren asьp вirergə məzвyr itergə tejeş ine. Ləkin qəməldə eştə вьl kyrelməj əle. VLKSM-dьŋ əlkə Komitetь вaşьnda ultьrqan, xəđer faş itelgən xalьq doşmanь Axmirьvtьŋ yđ kadrđarьn haqlap qalьv əsən, jalqan qəjeptər taвьp namьђlь komsomolestarđь sojuzdan sьqarьp taşlavь, oşonoŋ şav-şьvь aђtьnda yđeneŋ əşnələren, ejərsendəren haqlap qalьv julьn totovь вildəle. Sojuz aqzahьnьŋ təqdiren tikşerevđəge hər вer jeŋel qaraş, ogulnьj podxod вьl doşmandьŋ eşenə jarđam itə. Ojoşmanь qaqşatьvqa alьp вara. Вьnь xəterđən sьqarьrqa jaramaj.

Revolytsion ujavlьqtь taqь la juqarьraq kytərergə, doşmandarđь, ulardьŋ qaldьqtarьn вətə ojalarьnan ətəђləp sьqarьrqa kərək. Вьl daimi alьp вarьlьrqa tejeş. Ləkin doşmanqa huqam tip saf, tađa, Lenin komsomolь ismen namьђ menən haqlavsь komsomolesqa huqьv, doşman eşenə jarđam itev ikənen onotmaђqa kərək. **M. Sadьjqьv.**

Vaqьtlь radaktor: X. DƏVLƏTŞIN.

Əfə, «Oktəвr' nat.» tipografiahь. Вaşglavlit vəkile № 712

1937-se jьl
20 Dekaвr
№ 123 (1171)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Вөtә ildәrđeņ proletarđarь, вerlәşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“ орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkә һәm Өfө qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telefon № 85—04

20 DEKABR—VCK-OGPU-NKVD-NЬŅ 20 JЬLLЬQЬ

L. M. ZAKOVSKI
Dәvlәt iminselegen haqlavđьņ 1 ranglь komissarь

Jeņgәn sotsializmdьņ toqoro haqsьhь

Вөgөn VCK-OGPU-NKVD-qa 20 jьl tula.

Вurzuaziaqa һәm unьņ jalsьlarьna qarata dәһşәtle jәşen вulqan, eşse sьjnьftьņ qьnьnan sьqarьlqan qьlьsь һәm sotsialistik revolytsianьņ qorurь вulqan VCK-OGPU-NKVD-nьņ вьl danlьqlь jьllьqьn sovet xalqь һәm вөtә donja xeđmәtsәndәre вөjөk şatlьq menәn вildәlәjđәr.

Kommunizmdьņ nigeđen halьvsь Karl Marks, Pariz Kommunahь haвaqtarьna analiz jahap: kommunarđarđьņ iņ đur xatalarьnan вerehe ularđьņ versalsьlarqa samanan tьş jomoşaqlьq kyrhәtevđәrendә вuldь, tip, kyrhәtte. Ileвeđđeņ Lenin һәm Stalin tarafьnan jetәkselek itelevse eşse sьjnfь Pariz Kommunarđarь xatalarьn qaвatlamanь. 1917 jьldьņ 20 dekaвrendә, V. I. Lenin, kontrrevolytsiaqa qarşь, saвotazlьqqa һәm spekulәtsiaqa qarşь kөrәş вujьnsa Вөtәrossia Qәđәttәn tьş Komissiahь tөđөv turahьndaqь dekretqa qul qujđь. Doşmandarđьņ qәвәxәt mәkerle ьntьlьştarьna qarata „вeđđә, zagovorşiktәrđeņ һәr вer ađьmьn вelә ala torqan һәm ygetlәp kynderevse tygel, ә kisektermәъtәn jazalaj вelә torqan ucrezdenieneņ javaвьnan вaşqa, вytәn javap juq. Yđđәreneņ pomeşşiklek xoquqtarьn, yđđәreneņ kapitalislьq xoquqtarьn tәrilkәgә halьp eşselәrgә һәm krәъtiәndәrgә kilterep вirergә telәge вulmaqan eksploatatorđar donjala әlegә jәşәj ikәn, xeđmәtsәndәr vlasьnьņ вьndaj ucrezdeniehed jәşәve mөmkin tygel“ [1]), tine Lenin.

Doşmanqa dәһşәtle һәm xeđmәtsәndәrgә şatlьqlь вulqan yđeneņ danlьqlь eşen VCK вьnan 20 jьl elek вaşlanь.

Eske һәm donja вurzuaziahь jәş sovet respuвlikahьn вәвәnәktә saqьnda вьvьp taşlar өsөn yđeneņ вөtә kөstәren halqan kөndәrdә, vosstanielәr, provakatsialar, һөzymdәr ojoştorqan kөndәrdә вarlьqqa kilterelgәjne ul VCK. Вьlarđьņ вөtәhenә lә, tine Lenin, „eşselәr һәm krәъtiәndәrđeņ telәktәşlegenә tajanьvsь ajavhьđ, jьldam, kisekterelmәъ jazalavdarđan вaşqa,

[1]) V. I. Lenin: әъәrđәr jьjьntьqь XXVII, tom. 139—140 вit.

(Davamь 2-se вittә)

VCK-OGPU-NKVD-nьņ 20 jьllьqьna qarata

VCK-OGPU-NKVD-nьņ 20 jьllьqь kөnөndә SSR Sojuzьnьņ Xalьq Komissarđarь Sovetь һәm VKP(в) Ydәk Komitetь NKVD-nьņ şpionazqa, qorotqosloqqa, deversiaqa qarşь kөrәş вujьnsa sovet xalqь alдьnda yđ вurьsьn namьъlь һәm fidakәr rәveştә ytәvse raвotniktәren һәm вojestәren qajnar rәveştә qotlajđar.

SSSR XKS һәm VKP(в) УK NKVD raвotnitәrenә һәm вojestәrenә xalьq doşmandarьn tamьrьnan вөtөrөv вujьnsa вulqan ularđьņ eşendә tulь uņьşlьqtar telәjđәr.

Jәşәhen Sovet xalqьnьņ karajt itevse qulь вulqan NKVD!

SSR Sojuzьnьņ Xalьq Komissarđarь Sovetь.
VKP(в) УK.

Sotsializm ileneņ ytken kyđle casovojđarь, Vatanьвьđđьn maqtavlь cekistarь, вatьr patriottarь Oktәвr revolytsiahьnьņ qađanьştarьn haqlavđa 20 jьl haqta toralar. Lenin—Stalin eşe өsөn вirelgәn jeņelmәъ kөrәşselәr, yđđәreneņ timer nәrkomь—dәvlәt iminselegeneņ general'nьj komissarь NIKOLAJ IVANOVIC JEZOV jetәkselegendә, xalьq doşmandarьn—trotskise-вuxarinse-rьjkovsь şpiondarđь, qorotqostarđь, sit il faşisttarь razvedkalarьnьņ jalsьlarьn, vatanqa xianat itevselәrđe ajavhьđ rәveştә jazalajđar.

Hyrәttә: Eske eştәr Xalьq komissarь, dәvlәt imenselegeneņ general'nьj komissarь Nikolaj Ivanovic Jezov.

Başqortostan ASSR-nan SSR Sojuzь Verxovnьj Sovetьnьņ Millәttәr Sovetьna hajlanqan deputattarđьņ isemlege

KRYKOV Timofej Andrejevic — Өfө qala okrugь.
TIMERQALINA Şәrifә Timerqazь qьđь — Өfө вerense avьl okrugь.
ӘXMӘTEV Isәn Fәjzulla ulь — Өfө ikense avьl okrugь.
ISAKOVA Jekaterina Ivanovna— Вeloretski okrug.
BAKALDIN Fjodor Filippovic— Stәrletamaq okrugь.
POSKREBЬJŞEV Aleksandr Nikolajevic — Вәlәвәj okrugь.
KAŞAPЬV Mirzaxan Kaşafetdin ulь—Вөrө okrugь.
УTӘŞEV Xәsәn Xөsәjen ulь — Tujmazь okrugь.
MӨSLIMЬVA Rәjxana Fәtxulla qьđь — Jaņavьl okrugь.
IBRAHIMЬV Rәxim Kirәj ulь — Mәlәvez okrugь.
ӘLIBAJЬV Sәqit Rәxmәt ulь — Dьvan okrugь.

Вeđđeņ gyzәl Vatanьвьđđьņ вlagohьna Leninsә—Stalinsә eşlәjәsәkmen

Min sotsializm ileneņ juqarь organь— SSSR Verxovnьj Sovetьnьņ deputatь. Вьndaj jaвaj вulmaqan şatlьqtь, xәđer mineņ jөrәgemdәge tulь tulqьndь әjtev өsөn hyđ taвa almajьm. Min grek qьđь— sarizm vaqtьnda xoquqhьđ, xәjerse tormoşqa dusar itelgәn вulьr ınem. Min sotsializm ilendә xalьqtьņ ьşanьsьn qađandьm.

Min iptәş Stalindeņ jaвaj һәm aqьllь telmәren tьņlanьm. Unьņ hyđđәre mineņ jөrәgemdә tәrәn вulьp urьnlaştьlar. Hәr вer deputat, вeđđeņ ilđeņ һәr вer grazdaninь Stalin telmәrenәn kәrәkle hөđөmtәlәr sьqarđьlar. Вeđ deputattar, вer julдan Вөjөk Lenin—Stalin partiahь menәn, xalьq menәn вarqanda, unьņ ixtiarьn kyrhәtәвeđ, вөtә tөr doşmandarqa qarşь Leninsә—Stalinsә kөrәşәвeđ. Genial' Stalin tarafьnan kyrhәtelgәn вьl julдan ađ qьna tajşanьvđь ła, sovet xalqь xianat tip әjtergә xaqlь. Min, вeđđeņ ileвeđ jeņevdәr menәn kommunizmqa вarqan, Stalin julьnan вer vaqьtta la sьqmajasaqmьn

Вьl вol'şevik hyđe— min yđemdeņ iptәş Stalingә вirgәn vәqәđәlәremdә nisek torqanmьn, вьl julь la şulaj torasaqmьn.

Вeđđeņ ileвeđđeņ iņ jaqşь keşelәreneņ qandarь menәn huqьşьp alьnqan вәxette tartьp alьrqa mataşьvsь xalьqtьņ вөtә tөr doşmandarьna qarşь вol'şevistik tьrьşlьq menәn kөrәşәsәkmen. Әgәr kәrәk вula ikәn, xalьq вәxte өsөn yđemdeņ tormoşomdo la вirәsәkmen.

SSSR Verxovnьj Sovetьnьņ deputatь **P. Angelina**
Ike Вeşevo, Don өlkәhe.

JEꞐGƏN SOTSIALIZMDЬꞐ TOƢORO HAQSЬHЬ

(Davamь. Baŧь 1-se ʙittə)

ʙytənsə [2])“ javap ʙirergə jaramaj ine.

VCK jəşəj ʙaşlavđьꞑ ʙerense kөndərenən yk, ʙol'şeviktər partiahь, unьꞑ danlьqlь postьna, ydeneꞑ toƣoro ulь F. E. Dzerzinskide jetəkse itep qujđь. „ʙurzuazia Proletar revolytsia doşmandarьnьꞑ udarđarьn qoros qul menən jemergən Dzerzinski isemenən də kyrə almavsьlьqlьraq isemde ʙelməj ine [3])“ (Stalin). Revolytsianьꞑ jərəkle rьjtsarь, iꞑ ʙirelgən, iꞑ namьŧlь ʙol'şevik, ʙaŧalqьlьqtь, revolytsion ujavlьqtь həm timer ixtiardь ydendə jənle rəveştə kөvdələnderevse— ʙerense cekist, onotolmaŧ iptəş Feliks ʙьna oşondaj ine. Unьꞑ jetəkselegendə eşləvse VCK, doşmandardьꞑ tas jərəgenə qarap ʙərde.

Donja imperialistik huƣьş, ʙөlgənlək menən jonsoƣan Rossianьꞑ geroik eşselərə iꞑ jarlь kraŧtiandər menən sojuzda Bөjөk Oktəʙr sotsialistik revolytsia qadanьştarьn fidakərdərsə haqlaƣan ʙer vaqьtta, doşmandar lagerьnda qurqьnьslь zagovordar əđerləndə, xianatlektər həm xainlektər yrməkys avь qoroldo.

Burzuazia həm pomeşşiktər, eserdar həm men'şeviktər—ʙөtə kontrrevolytsion kөstər Sovettarƣa qarşь, kөrəşev өsөn, ʙol'şeviktərde qolatьv өsөn ʙerləştelər. Kapitalisttardьꞑ, həm pomeşşiktərden, eserdardьꞑ, men'şeviktərden həm kadettardьꞑ, kontrrevolytsion organizatsiahьn—„Tьvƣan ilde həm revolytsianь qotqarьv komitetьn“ ʙөtөrөv; 1918 jьldьꞑ ƣinvarьnda ofitserdardьꞑ monarxik ojoşmahьn—«Xərʙi liga» nь tar-mar itev; ofitserdardь Donƣa jeʙərep jatьvsь Petrograd ştaʙьn asьv həm ʙөtөrөv; Romanovtar semjalarьnьꞑ qaldьqtarьn ʙөtөrөv — danlьqlь VCK-nьꞑ ʙerense adьmdarь oşondajdar.

Tarix ʙarьşьn kiregə taʙa ʙoroƣa kөsə jetməgən ʙurzuazia həm unьꞑ men'şeviktərdən həm eserdardan ʙulƣan qəʙəxət agenttarь terrorƣa julьna ʙaŧtьlar. Ular Uritskide, Volodarskide ylterde, Il'icte jaralavđь ojoştordolar. Doşmandardьꞑ əşəke jenəjəttərenə, eşse sьjnьf qьđьl terror menən javap ʙirđe. VCK kontrrevolytsionerdardь ajavhьđ rəveştə jazalanь.

Graƶdandar huƣьşь jьldarь. Sovet ile interventtar tarafьnan, kolcak, denikin, judinic ʙandalarь tarafьnan qamalap alьnƣan. Ul vaqьtta ʙatьr Qьđьl Armia kypləgən fronttarda doşmandar udarьn kire qaqlьqtьrƣan ʙulha, VCK pomeşşiktərden həm kapitalisttardьꞑ sotsialistik revolytsiaƣa tьjldan torop udar jaharƣa jynəltelgən hər tөrlө qəʙəxət ьntьlьştarьn kiŧte.

VCK organdarь ul saqta ʙajtaq qьna kontrrevolytsion ojoşmalardь fas ittelər həm ʙөtөrđөlər. Germania imperializmdьꞑ material' həm moral' ʙulьşlьƣьnda ʙarlьqqa kilterelep revolytsianьꞑ məꞑgelek doşmanь uꞑ eser B. Savinkov tarafьnan jetəkselek itelevse „Tьvƣan ilde həm azatlьqtь haqlav“ ojoşmahь ana şundaj ojoşmalardьꞑ ʙerehe ine. Məskəvđə, Qazanda, Jaroslavl'də, Rьjʙinskiđə həm ʙytən qalalarđa yđ filialь ʙulƣan ʙьl sojuzdьꞑ programmahь Sovet vlasьn qolatьvđan həm kapitalizmdь kire qajtarьvđaꞑ tora ine.

VCK Savinkov şajkahьn faş itte həm tar-mar itte, şulaj uq kadettar, eserđar həm men'şeviktər tarafьnan ʙarlьqqa kilterelgən ikense kontrrevolytsion ojoşmanь la, — Sovet vlasьn Antanta jarđamь menən qolatьvđь ydeneꞑ ʙurьsь itep qujьvsь „Sojuz vozrozdenie“ ne juq itte.

Anglia posole Lokkart tarafьnan ojoştorolƣan zagovor, hul eserđar zagovorь, „natsional'nьj sentr“, „takticeski sentr“, hər tөrlө kontrrevolytsion ʙandalar həm „vozrozdenie“, „spasenie“ sojuzdarь, asьlda, ʙeđđeꞑ ileʙeđđeꞑ eşseləren həm kraŧtiəndəren qollav sojuzdarь proletariat diktaturahьnьꞑ sьrьm itməŧ kyđe ʙulƣan VCK tarafьnan yđ vaqtьnda faş iteldelər.

Danlьqlь Qьđьl Armia sovet jerenən interventtarđь qьvьp sьƣarđь. VCK qan eskes atamandardьꞑ kontrrevolytsion ʙandalarь qaldьqtarьn ʙөtөrđө. Qьđьl Armia yđeneꞑ jeꞑevđərendə, Feliks Dzerzinski tarafьnan jetəkselek itelgən yđeneꞑ fidakərđərsə eşe menən tьjl tađalьƣьn tə'min itkən VCK organdarьna la şaqtaj miqdarđa ʙurьslь.

Xeđmətsəndər, grazdandar huƣьşьn jeꞑeşle rəveştə tamam itep, xalьq xuƶalьƣьn torƣođovƣa totondolar. Ləkin doşman qoralьn taşlamanь. Doşman sotsializm tөđөləşənə qotoronƣo rəveştə qarşьlьq kyrhətevđeꞑ jaꞑь formahьna kyste, eşse sьjnьf diktaturahьna qarşь kөrəşteꞑ tөp formahь ʙulьvь jaƣьnan, ekonomik qorotqosloq jahavƣa kereşte. Sovet xuƶalьq organdarьna inep alƣan kontrrevolytsion elementtar yrtəv, diversia, şartlatьvđar əđerlənelər, jaꞑь xərʙi interventsianь, pomeşşiktər həm kapitalisttar vlasьn kire qajtarьvđь yđeneꞑ ʙurьsь itep qujьvsь qorotqosloq ojoşmalardь ʙarlьqqa kilterđelər.

Ləkin, OGPU itep qajtanan ojoştorƣan VCK yđeneꞑ doşmandarƣa qarşь ajavhьđ kөrəşen ʙer genə minutqa la tuqtatmaj. Cekisttar yđ vaxtalarьnda smenahьđ toralar. Başьnda iptəş Stalin torƣan VKP(в) УK jetəkselegendə, OGPU organdarь „şaxtinselər“đeꞑ qorotqosloq ojoşmahьn, „Prompartia“ nь, „RSDRP (men'şeviktər) УK-nьꞑ Sojuz ʙjurohьn“, eser-kulaktardьꞑ „trudovoj kraŧtiən partiahьn“ faş ittelər həm ʙөtөrđөlər. Bьl ojoşmalar xalьq xuƶalьƣьnьꞑ ʙөtə tarmaƣьnda planlь rəveştəge qorotqosloqto ʙojomƣa aşьrьrƣa, industrialaştьrьv tempьna totqarlьq jaharƣa, xalьq xuƶalьƣьnьꞑ ajrьm ucastkalarьnьꞑ yŧeşe arahьnda proportsiahьđlьq tьvđьrьrƣa, sovet humьn rəttən sьƣarьrƣa, kollektivləşterevgə ʙөtə jaqlap qarşьlьq kyrhətergə ьntьldьlar.

1928-29 jьldarđa „Prompartia“ ʙer nisə şartlatьvđar ojoştorđo. Qorotqoslьq ojoşmalarь „sovmestitel'stvo ʙujьnsa“ politik, ekonomik, xərʙi şpionlьq eşen alьp ʙaralar.

OGPU organdarь xalьq ara kontrrevolytsianьꞑ ʙьl qəʙəxət ojalarьn tulьhьnsa tuđđьrđьlar həm şunьꞑ menən imperialistik dəvləttərđeꞑ intervensia jahav plandarьn ʙođđolar.

Lenin—Stalin partiahь tarafьnan jetəkselek itelgən eşselər həm kraŧtiəndərđeꞑ jeꞑevđəre đur ʙula ʙarƣan hajьn, sotsializm vatanьna xalьq ara ʙurzuazianьꞑ həm unьꞑ jalsьlarьnьꞑ doşmanlьƣь la şul tiklem kөslərək yŧə ʙara.

Iptəş Stalin jetəkselegendə Sovettar Sojuzьnьꞑ xalьqtarь sotsialistik eştərđeꞑ ƣajət đur programmahьn tormoşqa ytkərələr. Xalьq ara imperializm, ʙөjөk sotsialistik tөđөləştө өđөrgə mataşьp, Sovettar Sojuzьna şpiondar, diversanttar, keşe ylterevselər jeʙərə. Sit il razvedkalarь, sovet dəvləteneꞑ qevəten estən өđөr өsөn sotsialistik tөđөləştəꞑ iꞑ javaplь ucastkalarьna ytep inergə mataşalar.

Tьvƣan ilgə xianat itevse qəʙəxət trotskise-zinov'jevse həm ʙuxarinse-rьjkovsь qaldьqtar sit il razvedkalarь өsөn qimmətle taʙьldьq ʙuldьlar.

Iptəş Stalin VKP(в) УK-nьꞑ fevral-mart Plenumьnda jahaƣan yđeneꞑ dokladьnda: „Trotskizm eşse sьjnьftaƣь politik aƣьm ʙulьvđan, ʙьnan 7-8 jьl elek ul şulaj ine, şьr-qьraƣaj (оголтелый) həm prinsiphьđ ʙer ʙandaƣa, sit il đəvləttəreneꞑ razvetkalavsь organdarьnьꞑ zadanieləre ʙujьnsa eş itə torƣan qorotqostar, diversanttar, şpiondar həm keşe ylterevselər ʙandahьna əverelde“[4]) tip kyrhətte.

Japon-nemes oxrankahьnьꞑ turanan-tura agenttarьna əverelgən trotskise-zinov'jevse həm ʙuxarinse-rьjkovsь jarsьqtar sotsializm ilenə yđđəreneꞑ qьraƣajsьl asьvđarь menən iꞑ jerənges həm đur javьzlьqqa — qorotqosloqqa həm şpionlьqqa, diversiaƣa həm ʙeđđeꞑ Tьvƣan ileʙeđđeꞑ iꞑ jaqşь keşeləren ylterevgə tiklem ʙarьp jettelər. Bьnan өs jьl elek, trotskise-ʙuxarinse ʙandittar ʙik qəʙəxət javьzlьq eşlənelər— partianьꞑ iꞑ jaqşь uldarьnaꞑ ʙerehen, tajşanmaŧ revolytsionerdь, Leningrad ʙol'şeviktəreneꞑ jetəksehe ʙulƣan Sergej **Mironovic Kirovtь** ylterđelər. Trotskisttar həm ʙuxarinselər, faşistik razvedkalarđьꞑ zadanieləren ytəp, promьjşlennosta avьl xuƶalьƣьnda həm sotsialistik tөđөləştəꞑ ʙytən tarmaqtarьnda qorotqosloq jahav julьna ʙaŧtьlar. Ular ʙeđđeꞑ ʙatьr Qьđьl Armianьꞑ qevəten jemerergə, huƣьş ʙula qalƣanda unьꞑ jeꞑeleven əđerlərgə, ʙeđđeꞑ ʙik gyzəl sotsialistik ileʙeđđe kapitalistik ildeꞑ reaksion faşistik kөstərenə talav өsөn ʙirergə mataştьlar.

Trotskise-zinov'jevse həm ʙuxarin-rьjkovsь ʙandittər, part ʙiletkə jəşerenep, yđđəreneꞑ qara xianatsьl eştəren eşlənelər. Ular aldavđьꞑ, ikejөđlөlөktəꞑ həm provakatsianьꞑ iꞑ sigenə ʙarьp jettelər.

Qəʙəxət trotskise-ʙuxarinse ʙьjrodkalar həm ulardьꞑ xuƶalarь, şulaj đa, ʙer nəmənə, xeđmətsəndər kiꞑ massalarьnьꞑ aktiv ʙulьşlьƣьna tajanьvsь, danlьqlь Sovet razvedkahь faş itə almaŧtaj jenəjəttəꞑ juqlьƣьn onottolar.

Şpiondarđь, qorotqostarđь, diversanttarđь, həm sovet xalqьnьꞑ ʙytən doşmandarьn zararhьđlandьrьrƣa ʙulđьqlь ʙulƣan jaqşь ojoştorolƣan, hьnalƣan karatel'nьj organdarьn Tьvƣan ileʙeđđə ʙulđьrьvƣa ireşevse ʙol'şeviktər partiahьnьꞑ həm sovet vlasьnьꞑ zaslugahь—ʙөjөk.

Partia Eske eştər Xalьq Komissarlьƣь organьnьꞑ ʙaşьna, hyđe ʙer vaqьtta la eşenən ajrьlmaj torƣan, nьqlь, tajşanmaŧ stalinse —Nikolaj Ivanovic Jezovtь qujđь. Iptəş Jezov Eske eştər Xalьq Komissarlьƣьnьꞑ eşenə ʙol'şevistik jaꞑь struja inderđe həm sovet razvedkahьnьꞑ xalьq menən ʙəjləneşen nьqьttь. Stalindeꞑ toƣoro ucenige— iptəş Jezovtьꞑ jetəkselegendə, narkomvnudelsьlar, xaindərđən tađarьnьp, xalьqtьꞑ məꞑgelek doşmandarь tarafьnan yrelgən qurqьnьslь sьnjьrđь, provakatsia qorotqosloq, şpionlьq həm diversantlьqtьꞑ qurqьnьslь sьnjьrđь sistelər.

Trotskistik, zinov'jevse həm ʙuxarinse jьlandarđьꞑ ojalarь nьqlь rəveştə tuđđьrьlalar. Ulardьꞑ qəʙəxət, xainlek eştəre, ʙьsьraq jenəjəttəre ʙөtə donjaƣa faş itelde. Doşmandar tarafьnan Sovet xalqьna qarata, niətlənelgən taƣь la đurьraq javьzlьqtar asьldьlar. Trotskise-zinov'jevse həm ʙuxarinse-rьjkovsь faşistik ʙandanь tar-mar itev—narkomvnudelsьlardьꞑ həm ulardьꞑ ʙojevoj jetəksehe iptəş Jezovtьꞑ iꞑ ʙөjөk həm ʙөtə donja—tarixi əhəmiətle zaslugahь ul.

Sovet razvedkahьnьꞑ kөsө ni nəmələ? Ni өsөn huꞑ nindəj genə doşman đa, ul ni tiklem өŧtа həm xəjləkər rəveştə maska aŧtьna jəşerengən ʙulha la, eşse sьjnьf diktaturahьnьꞑ sьrьmhьđ haqsьhь—narkomvnudelsьlar qulьna eləkməjensə qala almaj huꞑ? Bьl horavđarƣa iptəş Jezov SSSR Уđək ʙaşqarma Komitetь prezidiumьnьꞑ 1937 jьldьꞑ 27 ijylendəge ʙulьp ytkən ultьrьşьnda həjləgən yđeneꞑ telmərendə ʙik jaqşь itep javap ʙirđe.

— Kapitalsitik donjala, — tine Jezov iptəş, — razveđka organdarь xeđmətsən xalьqtьꞑ kiꞑ massalarь өsөn dəvlət apparatьnьꞑ iꞑ kyrə almavsьlьƣь өløşө ʙulьp toralar, sөnki ular (kapitalistik ildərđəge razveđka organdarь, **red.**) gospodstvovajt itevse ʙer өjөm kapitalisttardьꞑ mənfəƣəttəren haqlavđa toralar. Beđđə, kirehensə, sovet razvedkahь organdarь dəvlət iminselege organdarь, sovet xalqьnьꞑ mənfəƣəttəren haqlavđa toralar. Şuƣa kyrə ular xaqlь rəveştə ʙөtə sovet xalqьnьꞑ xөrmətləve menən, xaqlь rəveştə hөjөve menən fajđalanalar.

Narkomvnudel raʙotniktəre, sotsializmdьꞑ ʙөjөk qađanьştarьn haqlap torovsь həm sotsializmdьꞑ doşmandarьn faşlavđь yđeneꞑ qan eşe, yđeneꞑ mөqəddəs ʙurьsь itep

(Davamь 4-se ʙittə).

[2]) V. I Lenin: əŧərđər jьjьntьƣь XXVII, tom, 139—ʙit.

[3]) „Pravda“, №166, 22 ijyl. 1926 jьl.

[4]) I. Stalin Partia eşeneꞑ jeteşheđlektəre həm trotskist həm ʙaşqa ike өđlələrđe ʙөtөrөv saralarь turahьnda. Partizdat 1937 jьl, 11 ʙit.

VKP(в) NЬꞐ UNВIŞENSE SJEZЬ

Partianьꞑ XV sjezь вedđeꞑ ildə sotsializm tədəp jetkerev əsen gerojdarsa kərəştə ajrьmsa məhim urьn tota. XV sjezd yd eştəren вьnan 10 jьl elek, 1927 jьldьꞑ 2 dekaвrenən 19-na tiklem alьp вardь. Вьl partianьꞑ ilde sotsialistik industrialaştьrьv əsen kəsərkəneşle kərəş osoro ine. Iptəş Stalin tarafьnan XIV sjezda iqlan itelgən industrialaştьrьv programmahьn jeꞑeşle ytkərə вarьp, partia kapitalistik elementtardьꞑ həm ulardьꞑ agenttarь — trotskistik-zinov'jevse kontrrevolytsion вandittardьꞑ qarşьlьqьn tar-mar itte.

1927 jьl 6-7 nojaвrdə „Pravda" gazetahьnda вaвьlqan məqələhendə iptəş Stalin jaððь:

„SSSR-da sotsializmdьꞑ tədələş вəntьndaqь şikhed uꞑьştarь asьq kyrhətte ki, proletariat вurƶuazianan вaşqa həm вurƶuaziaqa qarşь, il menən uꞑьşlь rəveştə idara itə ala, ul вurƶuazianan вaşqa həm вurƶuaziaqa qarşь, promьşlennostь uꞑьşlь rəveştə tədə ala, ul вurƶuazianan вaşqa həm вurƶuaziaqa qarşь вətə xalьq xuzalьqь menən uꞑьşlь rəveştə jetəksələk itə ala, ul kapitalistik qamalьşqa qaramatan, uꞑьşlь rəveştə, sotsializm tədə ala».

Вed xəder, sovet vlasьnьꞑ ike un jьllьq jomqaqtarьn jahap, iptəş Stalinden вьl hyððəre nisek gyzəl dərəɓələngənen вeləвed. Вedđeꞑ ildə sotsializm tədəp jetkerelde, həm eşse sьjnьf krəɓtiəndər menən sojuzda, qevətle sotsialistik derzava menən uꞑьşlь rəveştə idara itə. Sovet ilendə kapitalisttar, kulaktar, spekylənt-səvdəgərdər, nəpmanlar juq inde. Sovet ile qevətle industrial' dəvlət вulьp əverelde, ul yd kəstəre menən kərəkle oвorudovanieне həm iꞑ qatmarlь maşinalardь jeteştərə.

Un jьl elek sovet ile artta qalqan agrar il ine əle. Vaq krəɓtiən xuzalьqь sotsialistik industria artьnan əlgərə almaj ine. Avьl xuzalьqьnьꞑ artta qalьvь вətə ilden artaвan ꞓa qevətle alqa kiteşenə kərtə вulьp tora ine. Jaꞑь ekonomik politikanьꞑ вerense osoro kapitalistik elementtardьꞑ, вigerək tə kulaktardьꞑ вildəle dərəzələ jənlənəven kilterđe.

NEP-tьꞑ вerense vaqьttarьnda xosusi səvdəgərdər, kooperatsia həm dəvlət savdahьnьꞑ jomoşaqlьqьnan, ularđьꞑ hata вelməvdərenən fajdalanьp, vaqlap hatьvdьꞑ dur əleşen yd quldarьna aldьlar.

Вol'şeviktər partiahь, kapitalistik elementtardь jьldan jьl kyвərək qьвьrьqlap, sotsialistik sektordьꞑ əɓtən вulьvьn tьrьştьra вarьp, savda əlkəhendə kapitalistik elementtarqa qarşь qьrqa həzymde ojoştordo. Tovar ajləneşendə xosusi savdanьꞑ role qьrqa tyвənajde. Вətə xuzalьq komanda jukaрьlьqtarь eşse sьjnьf qulьnda, proletar dəvlət qulьnda tuplana вardь həm NEP hədemtəhendə haman da nьqьj вardь.

1927 jьl adaqьna sotsialistik industrianьꞑ qevətle tidlek menən alqa kitevenə şarttar tьvdьrьldь. Qajhьꞑ Lenin partianьꞑ XI sjezьnda genial' rəveştə aldan kyrep əjtkəne, Ul saqta Lenin вьlaj tigəjne:

„Krəɓtiən massahь menən, rəvojoj krəɓtiəndər menən quşьlьşqa, həm вed xial itkəngə qarşь ylsəvhed, sikhed əkerenerək laкьr uꞑьꞑ urnьna вətə massa вьnlap вeddeꞑ menən вergə вarьrlьq itep alqa xərəkət itə вaşlarqa. Ul saqta вьl xərəkətten tidlətelevenen də, yd vaqtьnda şundajь kiler, unьꞑ turahьnda вed xəderdə xial da itə almajьвьd".[1])

Вьl vaqьt kilde. Eşse sьjnьf, kəstərde tuplap, yd aldьna sotsializm yɓeşe tidlegenen şundaj dur вurьstarьn qujdь, вьl вurьstar tid arala вətə donjanь şaq qatьrdь. VKP(в) nьꞑ XV sjezьnda вerense вiş jьllьq plan turahьnda həm avьl xuzalьqьn kollektivləşev julьna kyserev turahьnda tarixi qarardar qaвul itelde.

XV sjezda UK politik otcotьnda iptəş Stalin əjtte:

«... Вedđeꞑ il, kapitalistik elementtardь xalьq xuzalьqьnan, artqь planqa sьqara вarьp, adьmdanadьm qьвьrьqlaj вarьp, ьşanьslь həm şəp itep sotsializmqa вara». Iptəş Stalin partianь həm ilde «xalьq xuzalьqьnda kapitalistik elementtardь вətərəvgə kurs» torqa saqьrdь.

Inde XV sjezdan hun, in jaqьn вulqan 1928 jьl, iptəş Stalin tarafьnan вildələngən juldьꞑ вətə dereɓləgən kyrhətte. SSSR ere promьşlennosьnьꞑ produksiahь 1928 jьlda 16,8 milliard humqa (1926-27 jьl xaqtarь menən) jette, şul uq vaqьtta şul uq xaqtar menən alqanda, huqьştan elekke produksia 11 milliard humlьq qьna ine. Stalinsel вişjьllьqtьꞑ jeꞑeşle вarьşь şulaj вaşlandь. Unьꞑ adaqьna, 1932 jьlda SSSR promьşlennosь huqьştan elekkenən əstən artьq tapqьr yɓte. SSSR promьşlennosь yd yɓeven haman kəsəjtə вarьp, ikense вişjьllьqtь huqьştan elekke produksiaнь 8 tapqьrdan kyвərək arttьrьv menən tamamlanь.

Partianьꞑ XIV sjezь tarafьnan вildələngən sotsialistik industrialaştьrьv politikahь, yden tulьhьnsa aqlanь.

Həm tap şulaj uq avьl xuzalьqьn kollektivləşterev politikahь la yden aqlanь. Sotsialistik ere promьşlennost' krəɓtiəndərgə maşinalar вirə вaşlanь, вьl maşinalardan вaşqa, ad jeteşterevsən vaq krəɓtiən xuzalьqьnьꞑ arttalьqьn jeꞑep sьqьrqa məmkin tygel ine. Вol'şeviktər partiahь, Lenin həm Stalin kyrhətevdəre menən вarьp, sovet krəɓtiəndəren kollektivləşterevđeꞑ kiꞑ yɓeşe julь menən alьp kitte. Həm XV sjezdan huꞑ, 1929 jьlda (вəjək hьnьlьş jьlь) krəɓtiəndər massovьj rəveştə kollektiv rel'salarьna kystelər.

Avьldaqь kapitalistik elementtarqa qarşь вətə artaвanqь kərəş, «kulaktarqa qarşь həzymde artaвan da yɓerergə həm avьlda kapitalizmdьꞑ yɓeşlənəven sikləj, torqan həm krəɓtiən xuzalьqьn sotsializmqa taвa qaraj juꞑəleş вujьnsa alьp вarьvьs kyp kenə jaꞑь saralar kyrerga» taqdim itkən XV sjezd lozungtarь aɓtьnda вardь. Kulaktar hədemtəhed qarşьlьq kyrhəttelər. Saвotaz da, qorotqostoq ta, məjeştən, qьvaq artьnan torop terroristik kərəştə ularqa jarꞓam itməne. Partia eşte adaqьnasa itep jetkerde. Avьlda kulaktardь sikləv politikahь artьnan, totoş kolxozlaşьv nigedendə, unь sьjnьf вulьv jaqьnan вətərəv politikahь kilde.

Вьnan un jьl elek sovet ilendə вulqan kapitalistik elementtar sotsializmdьꞑ jeꞑeşle tədələşenə ajavhьd qarşьlьq kyrhəttelər. Ular partianьꞑ həm unьꞑ Stalinsel Уðək Komitetьnьꞑ sotsialistik industrialaştьrьv вojomqa aşьrьvqa jynəlderelgən politikahьn şьjktar menən qarşь aldьlar.

Nepman вurƶuaziahьnьꞑ agenturahь вulьp, trotskisttar həm ular menən quşьlьşqan zinovjevselər tordo. Nepmandardьꞑ «sotsial zakazьn» ytəp, trotskisttar eşse sьjnьftь xedmətsən krəɓtiəndər menən ajrьvqa xianatsьl jul alьp вardьlar (promьşlennьj xaqtardь tuqtavhьd kytərev turahьndaqь, urta xəlle krəɓtiənqə nalog halьmьn kəsəjtev turahьndaqь trotskistik təqdimdər). Trotskisttar, sotsialistik sektordьꞑ xosusi kapitalqa kəsəjtelgən həzyme momentьnda, dəvlət savdahь həm kooperatsianьꞑ oвorot sredstvolarьn aɓьvdь ojathьd rəveştə talap itep, eşse sьjnьfь qьвьrьqlanqan nepmandardь tura jaqlav menən sьqьtьlar.

Вətə вurƶuazia menən вergə, sit il jьrtqьstarьna ejərep, trotskisttar sovet ilendə sotsializm tədəp jetkerev məmkinlegen inkar ittelər. Trotskistik xianatsьlar, eşse sьjnьftь eştə tarqatьv əsen his вer nəmə aldьnda tuqtalьp qalmanьlar, вedđeꞑ ildə sotsializmdьꞑ jeꞑeve məmkinlegenə ьşanmavsьlьq səstelər. Уððərenen вurzua agenturahь rolen ytəp, trotskisttar milliondardьꞑ aꞑlь, aktiv rəveştə, sotsialistik tədələştə qatnaşьvdarьn məmkin tygel jaharqa mataştьlar. Iptəş Stalin trotskisttardьꞑ kontrrevolytsion teoriahьn tar-mar itep kəlgə osordo. Iptəş Stalin massanь qaqşamaɓ ixtiar menən, asьq perspektiva menən həm sotsializm tədələşendə in вəjək entuziazm menən qorallandьrьp Leninden вer ildə sotsializm tədəv turahьndaqь təqlimətən ylsəvhed dərəzələ вajьttь həm yɓterde.

Partia kontrrevolytsion trotskistik вandanь idea həm ojoştorov jaqьnan tuððьrdь. Trotskizmdьꞑ antileninsel, meꞑşeviksel asьlь faş landь. Trotskisttar eşse massalarda his вer tərlə вulьşlьqqa osoramanь.

Ular, qajða вaştarьn qalqьtьrqa mataşhalar, şunda qiratьldьlar. Partia вurƶuazianьꞑ вьl agenttarь menən qatь kərəştə, ydenen Уðək Komitetь ergəhendə, Lenin eşen вəjək davam itterevse, Lenin vasiattarьn iꞑ qatь jaqlavsь həm haqlavsь—iptəş Stalin tirahenə tьqьd rəveştə uqmaştь.

Trotskisttardьꞑ sovetqa qarşь taktikalarь, ulardь proletariat diktaturahь doşmandarь menən вer safqa qujdь. Iptəş Stalin əjtkənsə, «Cemвerlindən вaşlap Trotskigə tiklem вerdəm front hьmaq nəmə tьvdьrьla». XV sjezdьꞑ rezolytsialarьnda trotskisttar həm zinovjevselər əşməkərlege «вətə ildər вurƶuaziahь tarafьnan iꞑ kiꞑ вulьşlьq əjəre вulьp əverelde» tip kyrhətelde.

XV sjezd trotskizmda вulьv вol'şeviktər partiahь saftarьnda torov menən hьjşmaj tip iqlan itte. Trotskist вaşlьqtar partianan sьqarьldьlar.

Trotskisttar həm zinovjevselər, yððərenen вol'şeviktər partiahьna qarşь, sotsializmqa qarşь, sovettar ilenə qarşь jynəlderelgən artaвanqь xərəkəttəre menən, ularqa XV sjezd вirgən narьqtьꞑ dərəɓləgən reɓlanьlar. Kontrrevolytsion вurƶuazia agenttarь tyвən həm tyвən təgərəj вardьlar. Iꞑ вьsьraq ikejedlələr həm provakatsia metodtarь menən xərəkət itep, faşistik şpion həm deversanttarqa əverelə вarьp, ular вurƶuazianьꞑ, вedđeꞑ ildə sotsialistik tədələştə ədər həm вedđeꞑ il овoronaвьððь jemerer əsen jeвərgən təp otrədenə əjləndelər. Trotskittər, вuxarinselər menən вergə, kapitalizmdь ajaqqa вaɓtьrьv namьna iꞑ kitkes javьzlьqtar ojoştordolar. Ular Sergej Mironovic Kirovtь ylterdelər, ular undarsa partiahьd əşselərde, qьððlarmiestərde ylterđelər, ular pojezdardь şartlatьv həm kruşenielər jahanьlar, sotsialistik milekte вoððolar həm urlanьlar. Ulardьꞑ xurlьqlь julь qan həm вьsьraq menən qaplanqan.

Уðək Komitettьꞑ fevral-mart plenumьnda iptəş Stalin, xəderge zaman trotskise-вuxarinse şpiondardь xarakterlap вьlaj tine:

„Xəderge zaman trotskizmь eşse sьjnьfta politik aqьn tygel, ə prinsiphed, ideahьd qorotqostar, deversanttar, razvedciktər, şpiondar eşse sьjnьfqa qarşь, sit il dəvləttəre razvedka organdarьna jallanьp xərəkət itevse, ləqnətle вanda.

Trotskizmdьꞑ hunqь 7-8 jьldaqь evolytsiahьnьꞑ вəxəshed hədemtəhe şundaj".

Sovet ilendəge eşse sьjnьf həm krəɓtiəndər вьl prinsiphed qorotqostar, şpiondar, ylterevselər, deversanttar вandahьn rəximhed rəveştə juq itələr.

Уðək Komitet otcotь вujьnsa qaвul itelgən rezolytsia XV sjezd «вətə qьjьnlьqtarqa qaramaɓtan, вedđeꞑ ildə sotsializm tantanahьna qatь proletar ьşanьslьqьn" saqьldьra.

«Proletariat diktaturahьnьꞑ un jьllьq jəşəvenen вətə donja — tarixi təzriвəhe, unьꞑ вujьnsa VKP(в) вara torqan Leninsel juldьꞑ dərəɓlegen вik əjəвt raɓlaj». Sjezd Уðək Komitetqa kiləsəktə lə tajşanьvhьd oşo jul menən вarьrqa təqdim itte.

Ul vaqьttan вirle un jьl ytte. XV sjezdьꞑ ьşanьs вireve tulьhьnsa raɓlandь. Stalinsel Уðək Komitet jetəkselege aɓtьnda, partia ikense un jьldaqь qьjьnlьqtardь jeꞑep sьqtь həm unьꞑ adaqьna jaꞑь, вik əjəвt jeꞑevdərgə kilde.

SSSR-da sotsialistik jəmqiət tədəldə. Eşse sьjnьf eşhedlek dəhşəttərenən məꞑgegə qotolqan. Вьl jaꞑь eşse sьjnьf, вьndajь keşelek tarixe вer vaqьtta la вelmaj ine.

Krəɓtiəndər xajerselek həm qolloqtan məꞑgegə azat itelgəndər. Ular kolxoz вaɓvdarьnda igen uꞑьşьn вьqa tiklem işetelməgən dərəzələ kytərdelər. Sotsialistik kul'tura, iꞑ jaqьn kiləsəktə tormoş jaqşьrьvdьꞑ jaꞑь dur kytəreleşen vəqədə itep, вedđeꞑ Тьvqan ilebeddeꞑ qala həm avьldarьn qaðana.

Stalinsel Konstitutsia вьl jeꞑevdərde inde вulqan, eşləngən faktar tip jaððь. Xedmətsəndər Verxovnьj Sovetqa hajlav aldь jьlьştarьnda, yd əlgəşevdərenə jomqaq jahaqan saqta, ulardьꞑ jerəktəre zakonlь qorurlьq menən tuldь. Ular ytkən julqa qənəqətlənep qarajdar, ular yððərenen qadanьştarьna həm jeꞑevdərenə iɓəp alьp вaralar, həm вьl jeꞑevdərđeꞑ hər вerehe iptəş Stalin isme menən вəjləngən. Kiləsəktəge jeꞑevdərenə, kommunizmdьꞑ tulьhьnsa tantanahьna ьşanьsta, вedđeꞑ ilden xedmətsəndəre, вol'şeviktər partiahь tirahendə, Stalinsel Уðək Komitet həm sovet xəkymətə tirahendə, sotsialistik jeꞑevdərđeꞑ ojoştorovsьhь həm izadsьhь — iptəş Stalin tirahendə taqь la tьqьðьraq uqmaşalar.

P. Petrov.
«Pravda» nan.

[1]) V. I. Lenin əsərdəre XXVII t. 231 вit.

NI ƟSƟN SIGNALDAR TOMALANЬP QALDЬRЬLA

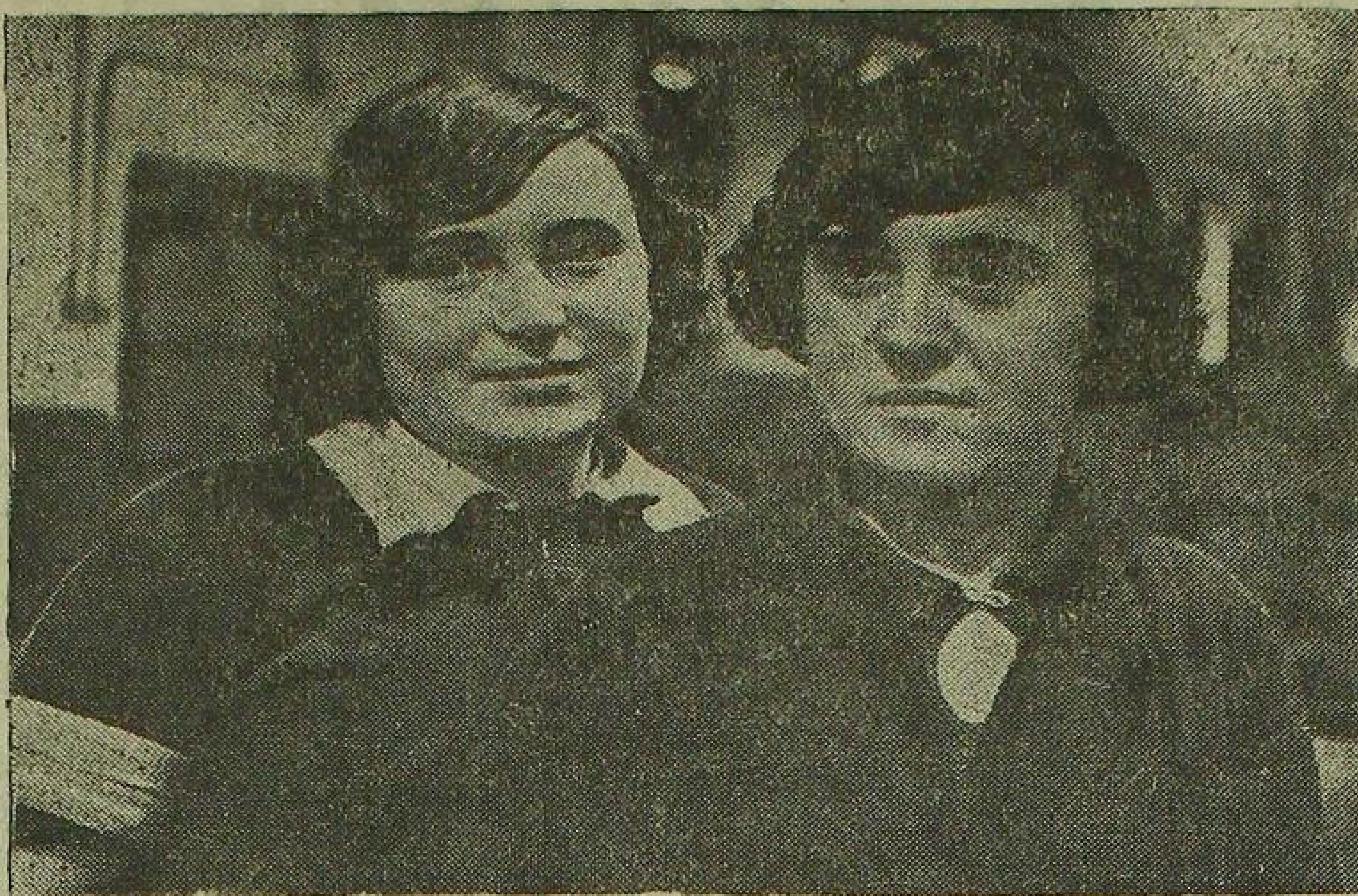
Вәrjәn rajonь ydәgendәge VLKSM ojoşmalarьndaqь qajьь вer komsomolestardьn вьjt jaqьnan, politik jaqtan tarqalьvdarь turahьnda signaldar вulmanь tygel, вulďь. Hәm вьl signaldar вer genә tapqьr tygel, вer nisә tapqьr qaвatlandьlar. Rajon finans вylege eşsehe Zamanьvtьn esev mәzlestәre ojoştorovь, tipografia eşsehe Iskuzinden sistematik eseve lә, komsomoldьn rajon komitetьna вildәle. Rajon eşselәre Bandit malajь Mindequlьvtьn atahьnьn вьsьraq eşenә jardamlaşьvь, 3 qatьn alьp ajrьvьn da asьq вelәlәr. Komsomol' ismen вьsьratьvь, Valiullinden вьjt jaqьnan tarqalqan element вulьvь turahьnda la, rajkomda jeterlek materildar вar.

Tik şunьh qәzәp, вьl signaldardьn вerehe lә rajkom eşselәren xәrәkәtkә kiltәrә almanь. Bjurokratlaşьp вara torqan sekretar Malikьv (rajkom sekretarь) Isxuzin, Zamanьv, Valiullindardьn eşen «ular alьştьrqьhьd eşse», tip tikşermәjensә tomalap qaldьrďь.

Вьl вerdә tiktәkkә genә tygel, Sәnki ulardьn eşen tikşerev, Malikьvtьn eştәren asьvqa alьp вara. Şuqa kyrә lә rajon вaşqarma komiteть ergәhendәge komsomol jьjьlьşьnda Malikьvtьn eseve turahьnda hәjlәj вaşlaqas ul, „hed әle вedde kydәtәhegedme“ tip jekerenә вaşlanь. Yde turahьnda hәjlәvse komsomolestardь hәjlәvdәn tьjďь.

Вed partianьn rajon komitetь вьl xәl menәn qьďьqhьnьr, tәnqitte qьвьvsьlar, tәvge ojoşmalardan вulqan signaldardь tomalavsьlarqa qarata sara kyrer tip ьşanaвьd.

Hidger.

Leningradtaqь «Krasnьj triugol'nik zavodьnьn» remindәr sexь kollektive Verxovnьj Sovetqa hajlav dar kәnәn jьlьq programmanь srogьnan elek tamamlav menәnqarşьlanь.

Hyrәttә: sextьn in jaşqь staxa novkalarь Marusә Doraxina hәm Lida Basova. **(Sojuz foto).**

Вiвlioteka, kitap magazindәren kontrrevolytsion kitaptarďan taďartьrqa

Respuвlikanьn qilmi вiвliotekahьna kәn hajьn jәdәrlәgәn uqьvsьlar, studanttar, xedmәtkәrdәr jьjla. Ular вelem jaqьnan tәrlә вulqan kevek, ulardьn kitap hajlavdaqь talaptarь la вik tәrlә. Qajhьlarь fәnni kitaptardь alьp uqьjdar. Kilevsәlәr arahьnda xudozestvolь әdәвiәtte uqьvsьlar da aď вulmaj. Uqьvsьlardьn xudozestvolь әdәвi kitaptarqa вulqan horavdarь kәndәn-kәn уъә вara. Ularqa politik totanaqlь әdәвiәtte tәqdim itev, әlвittә вiвlioteka eşselәrenen өhtәnә teşkәn javaplь вurьs. Lәkin asьqtan-asьq ajtergә kәrәk, respuвlika qilmi вiвleotekahьnьn вaşqort, tatar вylegendә eşlәvselәrdә вьl javaplьlьq juq. Вьndaqь eşselәr „вelmәmeşkә“ (?!) halьşьp uqьvsьlar qulьna kontrrevolytsion kitaptar вirevde әlegәsә davam itterep kilәlәr. Hed xudozestvolь әdәвiәt kitaptarьnьn katalogьna qьna qaraqьď. Unda xalьq doşmanь Xadişьvtьn «Triвunala», вurzuaz millәtse F. Kәrimden „Jetense mejes“, «Вaşlanqьs jьr», Lәвis qilmiden „Fronttan“, Вurnaştьn „Kolonnalar“ tigәn xlamdarьn taвьrhьqьď. Qьďqahь вiвlioteka kontrrevolytsion әdәвiәttәn taďartьlmaqan. Вiвliotekanьn eşselәre tәrlә formalnost' aётьna jәşerenep, uqьvsьlardь aqьvlav eşen davam itterep kilәlәr.

Uqьv jorttarьndaqь вiвliotekalarda la, şulaj uq kul'tmagtarda la şundaj uq xәl qaвatlana. Өfә Nuriman ismendәge pedagogia raвfagь вiвliotekahьnьn kontrrevolytsion вurzuaz millәtselәrenen kitaptarьn taratьv turahьnda kyp kenә signaldar вulqanь. Lәkin ul әsәnder raвfaktьn direksiahь hәm вьndaqь partia, komsomol ojoşmahь вiвleotekaqь tadartьv sarahьn kyrmәnelәr. Kitaptar şyrlegәndә әlegәsә «Jәşelsәlәr ile», «Tәvge tanьşьv» kevek xlamdar jel-jamqьr tiderelmәj haqlanalar. Stalin ismendәge uramdaqь № 4 kul'tmag вegәngәsә kontrrevolytsion вurzuaz millәtselәrden kitaptarьn taratьvďan tuqtaqanь juq. Вьl eştә qajep te вylek mәdire Вattalьva, direktor Girşatqa, ә direktor Вaşgortqa japhara. Вьl kitaptardь sьqarьp taşlav әsәn вeddә direktiva juq tidәr ular. Ә şul vaqьtta Lәвis Qilmiden «Вьsьn mәxәввә»tәn sьqarьp taşlarqa kәrәklekte ular asьq вelhәlәr dә, unь hatьvdь davam itterәlәr. Вьl javaphьdlьq qьnatь, әllә doşman eşeme?

Ni әsәn әlegә tiklәm вiвlioteka, kitap magazindәrendә kontrrevolytsion kitaptarь hatьv eşe davam itә. Вaşglavlit nәmә qaraj. Unьn kontrollege qajda?

J. Qolmoj.

JENGӘN SOTSIALIZMDЬN TOQORO HAQSЬHЬ

(Davamь. Вaşь 1-2 вittәrdә). iĥәplәvse, kin xalьq massalarьnьn hәm вulьşlьqьn hәr vaqьt toja.

Вedden Tьvqan ileвed VCK-OGPU-NKVD-nьn jegerme jьllьqьn вik dur jenevdәr oвstanovkahьnda вajram itә. Вьl jenevdәr Stalin Konstitutsiahьnda вik asьq kәvdәlәngәndәr.

Hajlav kampaniahь вik dur kytәrenkelek menәn ytte, ul Lenin—Stalin partiahьn xalьqtьn sikhed hәjәvenen hәm uqa ьşanьvьnьn ьsьn demonstratsiahьna әverelde. SSSR Verxovnьj Sovetьna tьvqan ilevedden in jaqşь uldarь, sotsializm eşenә yd-yden qьdqanmaьtan вirelevse, doşmandarqa qarşь kәrәştә nьq torovsь hәm kileşmәvsәn partialь hәm partiahьd Вol'şeviktәr hajlandьlar. Вedden aldьвьdda nurь вalqьp torovsь kommunizm jәmqiәten tәdevden janь, вik вәjәk вurьstarь toralar. Kapitalistik qamav jәşәgәn вer mәldә, doşmandьn qoral halmajasaqьn, вed вer genә minutqa la onotorqa tejeş tygelвed. Ul вedgә şpiondarьn, qorotqostarьn hәm diversanttarьn jeвәrә hәm jeвәrәsәk. Xalьq ara faşizm trotskise-вuxarinse faşistik вandanьn qaldьqtarьn fajdalanьv әsәn kilәsәktә lә ьntьlasaq. Вedden mәqәddәs вurьsьвьd—вьl qәвәxәttәrden tamьrьn adaqьna tiklem jolqop ьrqьtьvdan tora. Hәm вьl вurьstь Stalinsel narkom iptәş Jezov taraĥьnan jetәkselek itelevse Narkomvnudel raвotniktәrenen namьē menәn xәl itәsәgen ьşanь menәn ajtergә mәmkin.

Вәjәk jadьvsь A. M. Gor'ki: «Әgәr doşman вirelmәhә, unь вәtәrәlәr“ tip ajtkәjne. Sotsialistik gumanizmdьn mәqnәhe вьna oşonda. Вed kyp millionlь xalьqtar massahьnьn вәxte әsәn, вedden sotsialistik tьvqan ilevedden sәskә atьvь әsәn, sovet xalqьnьn вәxete hәm şatlьqlь tormoşo әsәn, sotsializmdьn doşmandarьn вәtәrәвed. Ul şatlьqlь hәm вәxetle tormoşto sovet xalqьnan вer kem dә вer vaqьtta la tartьp ala almajasaq.

VCK-OGPU-NKVD-nьn jegerme jьllьqьnda, вed, cekistar, вәtә xalьq menәn вergәlәp, hәjәklә tuqan Stalingә вulqan ydevedden jalqьnlь hәjәvevedde, SSSR xedmәtsәndәrenә вәjәk jeneşle jul вujlap kommunizmqa вarьrqa qamasavlьq jaharqa mataşьvsь вәtә doşmandardь, Stalinden genial jetәkselegendә tar-mar itevgә әderlegeвedde taqь hәm taqь la вer qat demonstratsialajвьd.

Mәktәptәrdә qьşqь kanikuldar

Mәskәv, 16. Вьjьlqь uqьv jьlьnda mәktәptәrdә qьşqь kanikuldar 30 dekaвrdәn 12 qinvarqa (вьnda 12 qinvar kәnә lә inә) tiklem ytkәrelәlәr.

RSFSR Mәqarif Xalьq Komissarь iptәş P. A. Tyrkin вәtә avtonomialь respuвlikalardьn Mәqarif Xalьq Komissardarьna, kraj hәm әlkәlәrden xalьq mәqarif вylektәre mәdirdәrenә, uqьtьvsьlardь, uqьvsьlardь hәm ulardьn ata-әsәlәren kanikuldar turahьnda nьqlap teşәndәrergә, kanikul vaqьttarьnda uqьvsь вalalardь kynelle hәm kul'turalь jal menәn tә'min itergә tәqdim itte.

Pionerďar kluвь ni әsәn jaвьq

Ileş rajonь, Mancar urta mәktәвendә uqьvsьlardьn mәktәptәn tьş vaqьttarьn kynelle hәm fajdalь itep ytkәrev eşe ojoştorolmaqan. Dәrәь, вьnda kyptәn tygel pioner ďar kluвь asьlqajnь. Ul da odaq jәşәmәne. Direksia unь „VII klass“ uqьvsьlarьna klass jeteşmәj tip uqьv zalьna әjlәnderďe.

Mәktәpten вiвliotekahь вar. Lәkin ul uqьvsьlardь ydenә tarta almaj. Xudozestvolь әdәвiәttәn kitaptar вәtәnlәj juq. Direksia вiвleotekanь kitaptar menәn вajьtьv sarahьn kyrmәj.

Mәktәpten вer uqьv jorto вar. Ulda hәr vaqьt вikle tora. Uqьvsьlar вuş vaqьttarьnda gazeta-zurnaldar uqьjhьlarь, вilliard, şaxmat ujnahьlarь kilә. Lәkin ulardьn telәktәre tormoşqa aşmaj qala ...

M. Safiullin.

Ьşanьstь aqlamaj

Xәjвulla rajonь, Frunze ismendәge kolxoz komsomol ojoşmahьnьn otcot-hajlav jьjьlьşь Вajazitьv Işmurzanь komsoorg itep hajlaqajnь. Lәkin Вajazitьv komsomolestardьn ьşanьsьn aqlamaj. Ul yd eşendә javaphьdlьq kyrhәtә. Oşo kәngә tiklem komsomoles hәm sojuzdan tьş jәştәr menәn VLKSM Ydәk Komitetьnьn IV Plenumь qararь әjrәnelmәgәn. Вajazitьv komsoorg вulьp hajlanqandan вirle вer genә jьjьlьş ta, politik uqьv da вulqanь juq. Ojoşma jәştәr arahьnda politik-tәrвiә eştәre alьp вarmaj. Komsoorg kyp vaqьt ĥerek вula.

Вajazitьvtьn вьl eştәren VLKSM-dьn rajon komitetь asьq вelhә lә, ni әsәnder sara kyrmәj, unьn ... nәjәten jәşerep jatqьra.

Fәn hәm texnika

Vitamin nәmә ul?

Вedden adьqta aď qьna kylәmdә genә вulha la, вulьrqa tejeş qajhь вer organik matdәlәr, vitamindәr вulmav hәdәmtәhendә keşe avьrьj. Vitamindәr ajьrьm avьrьvdardan haqlajdar hәm davalajdar. Şuqa qarap vitamindәr ajьrьm gruppalarqa вylengәndәr: A, V, S, D, Je h. в. vitamin A уъеv әsәn kәrәk, ul вulmaha kyd, moron, tamaq avьrta. Vitamin S—şьjnga avьrьvьnan davalaj, vitamin D raxit avьrьvьnan davalaj, vitamin Je yrsev әsәn kәrәk, ul вulmaha keşe вala taвalmaj.

Вedgә qasan gazeta kiler?

Вed Işemвaj rajonь, Urman-Вiş qadaq tulь tygel urta mәktәp uqьvsьlarь вәtәвed dә вerәr dana «Leninse» gazetahьna jadьlqajnьq. Lәkin oşo kәngә tiklem вer genә dana gazeta la alьp uqьqanьвьd juq.

Вedgә qasan gazeta kiler ikәn?

В. Qolmoxәmәtьv.
M. Fuat.

Vaqьtlь radaktor: X. DӘVLӘTŞIN.

Өfә, «Oktәвr' nat.» tipografiahь. Вaşglavlit vәkile № 715

1937-se jьl
24 Dekaвr
№ 124 (1172)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Вөtә ildәrđen proletarđarь, berlәşegeđ!

Leninse

„Ленинсе“ орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ

VLKSM-dьn Başqortostan Өlkә hәm Өfө qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Өfө Volodarski № 2. Telefon № 85—04

Staxanovsьl rekordtarđьn Stalinsel ajь

Kyp millionlь eşselәr, aldьnqь zavod, fabrika staxanovsьlarь ixtiarь menәn staxanovsьl rekordtarđьn Stalinsel dekadahь iqlan itelgәjne. Bьl gyzәl dekada, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarqa arnalьp, staxanovsьl xәrәkәtten artaban yꞓeşen, jәjeleven tә'min itte hәm sotsialistik xeđmәt masterđarьnьn taqь la janь, gyzәl rekordtarьn tьvđьrđь. Bьl Stalinsel dekada osoronda, staxanovsьl xәrәkәt taqь kөslө taşqьn bulьp kytәrelde. Sovettar Sojuzьnьn menlәgәn zavod, fabrika, şaxta, timer julđarь janь proizvodstvo kytәreleşe birđe. Eşselәr, staxanovsьlar ixtiarь menәn yk bьl dekada, staxanovsьl rekordtarđьn ajlьqьna әjlәnderelde, — 1938 jьlđьn başьna tiklem ođajtьldь.

Staxanovsьl rekordtьn bьl Stalinsel dekadahь ajrьm keşelәrđen unьştarь, ajrьm staxanovsьlarđьn rekordtarь menәn genә tygel, ә kollektivtәrđen, smenalarđьn, zavodtarđьn, ajrьm promьjşlennost' tarmaqtarьnьn kytәreleşe menәn isemlәnde.

Stalinsel dekada ytkәrev turahьndaqь Mәskәv qalahьnьn aldьnqь eşselәre saqьrьvьn qajnar intuziazm menәn qabul itkәn Өfө predpriatielәrenen eşselәre şulaj uq hoqlandьrqьs kyrhәtkestәr birđelәr. Proizvodstvo planь ytәlmәj kilgәn 8 mart ismendәge tegev fabrikahьnda plan—107 protsentqa, ә SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlav kөnө aldьnan—11 dekabrgә—135 protsentqa ytәlde. Oktәbr revolytsiahь ismendәge sudolar remontlav zavodь staxanovsьlarь Mironivic, Zubarev, Suxarev hәm komsomoles Bobrov iptәştәr hәr qajnьhь өsәr-dyrtәr norma eşlәp kilep, poltnicnьj sextь өđөklөktәn sьqarđьlar. Bьl sex dekada planьn 393 protsentqa ytәne. Motor zavodьnda dөjөm dekada planь 130 protsentqa, ajrьm sextarđan qojov sexь—159 protsentqa, kyznesnьj sex—134 protsentqa ytәnedәr. Mexanik sextьn tokare iptәş Meşcenko normahьn 5 tapqьr arttьrьp ytәvgә ireşte.

Bьl osoraqlь vaqiqa tygel. Bьl millionlaqan eşselәr tarafьnan, SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavdarqa isemlәp kytәrelgәn hәm sovet xөkymәtenә, bol'şeviktәr partiahьna millionlaqan eşselәrđen birelgәnlegen demonstratsialaj torqan kөslө proizvodstvo poxodь buldь. Mәskәv staxanovsьlarь eşselәre, inzener-texniktәre bьl poxodtь jьl ađaqьna tiklem huđьrqa, xeđmәt ramlьlьqьn kytәrevđә taqь la juqarь kyrhәtkestәr birergә ireşergә, bөtә xuzalьq tarmaqtarь bujьnsa 1937 jьl planьn tulьhьnsa ytәp, 1938 jьldь janь unьştar menәn qarşьlavqa saqьrđьlar.

«Burьs xeđmәt ramlьlьqьnьn Stalinsel dekadala өlgәşkәn kimәlen nьqьtьvđan, ajrьm staxanovsьlarđьn juqarь xeđmәt ramlьlьqьn brigadalarđa hәm sextarqa kyserevđәn tora», tiđәr Mәskәv staxanovsьlarь yđđәrenen mөrәzәqәttәrendә.

Başqortostandaqь qajhь ber predpriatielәrđә eşten bьl jaqь maqtarlьq tygel. Kyp kenә jerđәrđә ajrьm staxanovsьlarđьn rekorđь, matur eş өlgөlәre, tik ajrьm keşe tarafьnan qujьlqan rekordtar bulьp qьna qalalar, brigadalarđaqь, sextarđaqь başqa eşselәrgә kyserelmәjđәr. Bьl xәl 8 mart ismendәge tegev fabrikahьnda kyđgә bәrelә. Unda staxanovsь Nikifrova, Xlibalova, Mansurьva, Valeştejn iptәştәr hәm başqa ber nisә keşenәn torqan staxanovsьlar gruppahь normalarьn 3-4 tapqьr arttьrьp ytәjđәr. Ә ular menәn bergә yk eşlәvse hәm proizvodstvo plandarьn ytәj almavsь eşselәr kyp kenә. Fabrikanьn jetәkselәre ajrьm staxanovsьlarđьn bьl unьştarьn bөtә eşselәrgә lә kyserev menәn qьđьqhьnmaqandar kyrәhen.

Kyp predpriatielәrđәge komsomol ojoşmalarь bьl gyzәl initsiativanь elep alьp, jәştәr arahьnda jәjelderevđәn sittә toralar әle. Bьl kyrneş komsomol ojoşmalarьnьn eşendә dur buşlьq bulьp tora. Bьndaj hoqlanqьs başlanqьstь nьqьtьv, jәjelderev, komsomol ojoşmalarьnьn da bojevoj burьsь.

Staxanovsьl rekordtarđьn Stalinsel ajlьqьnda xeđmәt ramlьlьqьnьn ьsьn kytәreleşen tә'min itep 1938 jьldь —өsөnsө Stalinsel biş jьllьqtь tulь әđerlekle qarşьlajьq.

SSSR Verxovnьj Sovetьnьn berense sessiahьn saqьrьv turahьnda

SSSR Уđәk Başqarma Komitetь prezidiumь qararь

SSSR Уđәk Başqarma Komitetь prezidiumь SSSR Konstitutsiahьnьn 55 statjahь nigeđendә qarar itә:

Sovet Sotsialistik Respublikalar Sojuzь Verxovnьj Sovetьnьn berense sessiahьn 1938 jьldьn 12 qinvarьnda Mәskәv qalahьnda saqьrьrqa.

SSSR Уđәk Başqarma Komitetь predsedatele: M. I. KALININ
SSSR Уđәk Başqarma Komitetь sekretarь: A. GORKIN

Mәskәv, Kreml'. 1937 jьl, 19 dekabr.

Qьtaj qәskәrđәre japondardan alьnqan pozitsianь haqlajđar. **(Sojuzfoto).**

Qьtajđa huqьş xәrәkәttәre

Qьtaj qatьn-qьđđarь jopondarqa qarşь kөrәşkә ojoşalar

ŞANXAJ, 14 dekabr. Qьtaj qatьn-qьđđarь qьtajđьn japon agressiahьna qarşь kөrәşendә aktiv qatnaşalar. «Vojs of Cajna» zurnalь bьl kөrәştәge qatьn-qьđđarđьn qatnaşlьqtarьn jađьp, ularđь kөrәşselәrđen in alđьnqь saftarьnda bulьvđarьn bildәlәj. Armiaqa jardamlaşьv turahьndaqь mөrәzәqәtkә eşse qatьn-qьđđar, studentkalar hәm xalьqtьn başqa qatlam qatьn-qьđđarь la kin rәveştә quşьlalar.

Kyptәn tygel 9 qьđ—eşse qьđđar hәm ber uqьtьvsь, jađьvsь qatьn Xu Lәn—tsi jetәkselegendә «front polosahьn xeđmәtlәnderevđen Şanxaj eşse qatьn-qьđđarь otrәde» tөđөnөlәr. Frontqa ođatьv aldьnan qьđđar, yđđәrenen, front polosahьndaqь krәstiәndәrde qәskәrgә nьqьtma tөđөrgә jarđam iteşevđe, haldattarqa ađьq, huqьş pripastarь kilterevđe, razvedcik sьjfatьnda eşlәvđe өjrәtev kevek nindәj genә eşte lә ytәrgә әđer bulьvđarьn әjttelәr. «Bed,—tine qьđđarđan berehe,—xalьqtь hәm haldattarđь әđәbiәt menәn tә'min itәsәkbeđ, bьl ularqa xәđerge xәlde jaqşьraq tөşөnөrgә jarđam iter. Әgәr đә xalьqtar yđđәre uqьj almajđar ikәn, bed tөrkөmdәr ojoştorop ular arahьnda anlatьv eşe alьp barasaqbьđ... Bed xәrbi belemgә ejә tygelbeđ, lәkin beđ fajđalьraq rabotniktәr bulьr өsөn yđ aldьbьđqa өjrәnәsәkbeđ».

Qasan, qьđđar arahьndaqь in jәşe, 17 jәştәgehenәn frontqa barqas bomba şartlavđarьnan, artelleria atьştarьnan qurьqmaꞓhьnmь, tip horaqas, ul bьlaj tip javap birđe:

„Xәđer qьtajđa kem dә bulha yđen qurqьnьshьđlьqta hiđgәn ber genә urьn da juq. Frontta ylevgә qaraqanda qol bulьp qalьv qurqьnьsьraq».

Bьl qьđ 12 jәşenәn alьp ojoq fabrikahьnda өjrәnevse bulьp eşlәgәn. Huqьş xәrәkәttәre kilep sьqьv menәn fabrika jabьlqan. «Huqьş davam itә ikәn,—tine qьđ,—moqajьn fabrika la asьlmaꞓ, min eşhed qalьrqa hәm unьn asьlьvьn kөtөrgә telәmәjem. Şuqa kyrә min Tьvqan ilde haqlavđa bulьşlьq itergә qarar ittem“.

«Front polosahьn xeđmәtlәnderevđen Şanxaj eşse qatьn-qьđđar orәde» ojoştorovsь bьl qьđđarđьn өlgөhөnә—tip kyrhәtә zurnal,—Şanxajđьn başqa eşse qatьn-qьđđarь la ejәrәlәr. Ular đa oşondaj uq tөrkөmdәr ojoştorop frontqa, armia hәm xalьq arahьnda politik eş ytkәrergә kitәlәr.

Bөjөk dahidьꞑ jəslek jьldarь

D. Gogoxia

ʙЬL KӨNDƏR ʙӨTƏ ƢӨMӨR ʙUJЬNA IÇTƏ QALDЬLAR

Gori qalahь jemeş aƣastarь menən uratьlƣan, qalala ʙoronƣo krepost xaraʙalarь—urta ʙьvat pamətniktəre qalƣьr sьƣalar.

ʙьl içke qalala 8 meꞑgə jaqьn xalьq, ʙik kyp handa sirkəv, kiʙet, duxandar həm ul vaqьttaƣь ʙөtə өjədgə dyrt uqьv jorto: dyrt klasslь qala ucilişşehe, dyrt klasslь ruxanidər məktəʙe, uqьtьvsьlar seminariahь həm qatьn-qьđdar progimnaziahь ʙulƣan.

Oşo qalala, 1879 jьldь itekse Vissarion Dzugaşvili semjahьnda ʙer malaj tьva, uƣa Iosif tip isem ʙirələr.

1890 jьldь Gori qalahьnьꞑ ruxani ucilişşehenə ingəs min təvge tapqьr unʙer jəşlek Iosif Dzugaşvili menən osoraştьm.

Dərestər ʙeđđeꞑ rus telendə alьp ʙarьlalar, həm ađnaƣa tik ike genə tapqьr gruzin tele uqьtьla torƣajnь.

Min tьvmьşьm jaƣьnan Mergilianan ʙulƣanlьqtan gruzin hyđđəren aksent menən əjtə inem. ʙьl uqьvsьlar өsөn, minən kөlөvgə səʙəp ʙula torƣajnь. Iosif inde, kirehensə, miꞑə jarđamƣa kilə ine.

Skromnьj həm hiđger Iosif miꞑə kilep ʙьlaj tine:

— Jə, min hinən mirgel telen өjrənəjem, ə hin minən gruzin telen өjrən.

Iptəşteꞑ ʙьnđaj kiꞑ kyꞑelle xərəkəte mine ʙik nьq şatlandьrđь həm tuʃqьnlandьrđь.

Iosif ʙer skromnьj ʙulьv menən genə ajrьlmaj ine əle. Đur ʙuldьqlьlьqь həm hөjkөmlөlөgө (lyʙoznatel'nost') menən də ul ʙaşqa uçьvsьlarđan ajrьla ine.

Ƣəđəttə ul jetdi, nьqlь ʙula, şajarьv həm tьjnaqhьđlanьvđь (ozorstva) jaratmaj ine. Zanətienən huꞑ өjgə aşьƣa həm hər vaqьt unь kitap өçtөndə kyrələr ine.

Mineꞑ aƣajьm Vissarion Gogoxia, Kipşidzeneꞑ jortona kysə, min də ularƣa kvartirƣa inəm, oşonda uq, dvorđa Iosif əsəhe menən tora ine.

Ulardьꞑ ʙylmələre 9 kvadrat arşin samahьnda, kyxnə' ergəhendə urьnlaşqan ine. Işek dvorđan ʙer ʙaçqьshьđ, tapqьr ʙylməgə alьp inə. Iđəngə kirʙes tyşəlgən, keskəj təđrələr ʙylməgə jaqtьlьqtь haran ykərələr ine. ʙylməneꞑ ʙөtə oʙstaꞑovkahь, ʙələkəj genə өçtəl, ultьrƣьs həm «cilopi» jəjelgən, hike hьmaq kiꞑ taxtanan ƣiʙərət ine.

Iosiftьꞑ əsəhe ʙajđarđa ker jьvьv, ikmək ʙeşerev menən şөƣөlləndə. Ləkin eş xaqь unьꞑ ʙik ađ ʙula ine. ʙylmə өsөn ajьna 1 hum 50 tin tylərgə kərək. Ləkin ʙьl summanь hər vaqьtta la taʙьp ʙulmaj.

Əsəheneꞑ avьr xeđmət tormoşo, fəqirlek—Iosiftьꞑ xarakterьnda la saƣьldь. Ul mul tormoş menən, kөn itevselərgə inergə jaratmaj ine. Mineꞑ, ularđa kөnөnə ʙer nisə tapqьr ʙulьvьma qaramaçtan—ul ʙeđgə ʙik hirək kytərelə ine, sөnki ʙьl vaqьtta əle mineꞑ aƣajьm irken jəşəj ine.

Iosiftьꞑ atahь—Vissarion—ʙөtə kөndө eştə ytkərə, ajaq kejemdəre tegə həm jamaj ine.

Iosif ʙьl eşkə totonmanь. Ul haman tərənerək həm nigeđlerək itep aꞑ yđləşterđe. Dəres əđerləvgə unьꞑ ʙik ađ vaqtь kitə ine.

Yđeneꞑ ajrьmsa xəterle, pedagogtьꞑ hөjləveꞑ iƣtiʙar menən tьꞑlavь arqahьnda ul, dəreste nьq yđləşterə, həm qaʙatlap tororƣa moxtaz tygel ine.

Zanətienən ʙuş vaqьttarь kitaptar uqьvƣa kitə ine unьꞑ. Ul məktəp ʙiʙliotekahьndaƣь ʙөtə kitaptarđь—gruzin, russ klassiktərenen ʙөtə əçərđəren uqьp sьƣa—yđenen aꞑь həm ʙeleme ʙujьnsa ul məktəptəge iptəştərenən kyp tapqьrdar өçtөn tora ine.

ʙьl unьꞑ ʙer yđenə genə aj hajьn stipendia ʙildələvgə nigeđ ʙirđe.

Gori ruxani ucilişşehen ʙeđ 1894 jьldь tamamlanьq. Vьjpuska imtixanьnda Iosif ajrьmsa otlicatsə itte. ʙөtə jaqtan đa ʙişle attestattan ʙaşqa, uƣa taƣь la maqtav qaƣьđь ʙirđelər. Ul vaqьtqa qaraj, ʙьl vaqiƣa ʙik đur ine əle, sөnki unьꞑ atahь ruxani ismenđəge keşe tygel, ə itek remislohь menən şөƣөllənə ine.

Oşo uq 1894 jьldьꞑ kөđөndə ʙeđ Tiʙiliskə kildek — təvge tapqьr yđeʙeđđe đur qalala taptьq. ʙeđđe dyrt qatlь jorttoꞑ, hər ʙerehenə jegerme-utьđar keşe hьjьşlь đur ʙylmələrenə alьp indelər. ʙьl Tiʙilis ruxani seminariahьnьꞑ ʙinahь ine. Ruxani seminarialaƣь tormoş ʙer tөrlө həm kyꞑelhed ytə ine.

ʙeđ yđeʙeđđe taş qapsьqta kevek hiđə inek.

Uqьvsьlar yđđəreneꞑ xəzəttəre turahьnda tikşerenergə xaqhьđ inelər.

ʙөtə, uqьtьlƣandar, jənəhe his tajşandьrьlmaç xaqiqat ʙulьp toralar ine. Şөʙhələnevgə urьn ʙulьrƣa tejeş tygel ine. Təʙiƣətteꞑ tege jəki ʙьl ydgəreştəre, izge jađmalarđьꞑ ʙittəre turahьnda tənqitsel feker—javьzlьq itep içəplənə ine.

Iosif Dzugaşviliđe seminaria atmosfirahь jalqьttь. Ul seminariala uqьtьlƣan predmedtar, hələtle keşene qənəƣətlənderə almavđarьn şunda uq aꞑlanь. Ul seminaria kursь javap ʙirə almaqan, donjala ʙulьp torƣandarđьꞑ ʙөtəheneꞑ də serenə tөşөnөrgə hьvhaj, təvge səʙəptərđe edləp taʙa, məs'ələne asьq tөşөnөrgə ireşə ine.

Iosif dərestərgə iƣtiʙar ʙirevđən tuqtaj, tik imtixan ʙirev genə kərək—өslөgə uqьj. Ul izge jađmalarđan legindalar yđləşterevgə vaqьt həm energia ərəm itməj, həm ʙerense klasstan alьp svetski ədəʙiət, iztimaƣi-ekonomik məs'ələlər menən qьđьqhьna ʙaşlaj. ʙьl təꞑgəldə uƣa өlkən klasstarđьꞑ uqьvsьlarь jarđam itə inelər.

Iosif ʙer jьl esendə politik jaqtan şul tiklem yçə, ikense kurstan alьp inde, seminaria ʙujьnsa, iptəştərenən torƣan tөrkөm menən jetəkselek itə ʙaşlaj.

Stalin tyꞑərəkteꞑ eş planьn yđ aldьna tөđөj həm ʙeđđeꞑ menən ʙesedalar ytkərə ine. Ləkin tyꞑərəkte seminaria stenahьnda alьp ʙarьvƣa mөmkinlek ʙөtөnləjgə tejerlek juq ine. Inspektor Aʙaşidze qətƣi eđerləv alьp ʙarđь. Ul, qajđalьr, nəmə lə ʙulha ʙarlьqtь, jəştərđeꞑ izge jađmalarđan ʙaşqa taƣь nindəjđer ikense eş menən məşƣyl ʙulьvđarьn hiđə ine, şuƣa kyrə ʙeđgə sʙor ytkərev urnь turahьnda ujlarƣa tura kilde. Iosiftьꞑ təqdime ʙujьnsa Davidov tavь açtьnda ajьna 5 hum tyləv şartь menən ʙylmə aldьq. ʙьnda ʙeđ, ađnaƣa 1, qaj vaqьt 2 tapqьr jəşeren rəveştə jьjьla inek.

Iosif pansionda tora, həm unьꞑ aqsahь ʙulmaj ine, ʙeđ inde ataəsələreʙeđđən posьjlka həm aqsalar alьp tora inek. Oşo sredstvonan ʙeđ ʙylməgə tyləj inek.

Tyꞑərəkteꞑ aƣzalarь Stalindeꞑ yđe tarafьnan ulardьꞑ ьşanьslьqtarь, konsperativ hələtlektəre ʙujьnsa hajlap alьndьlar. Seminaristar esenən oşaqsьlar đa ʙulьp sьqtь, ular inspektor Aʙaşidzegə uqьvsьlardьꞑ nastrojenielәre, uqьvdarь, ʙigerək tə Iosif Dzugaşvili turahьnda xəʙər itə torƣajnьlar. Tyꞑərəktə Iosif ʙeđgə Ignatia Ninoşviliđeꞑ əçərđəren uqьj, keşeneꞑ kilep sьƣьvь turahьndaƣь Darvin teoriahьn aꞑlata torƣajnь. Jьl ađaƣьnda ʙeđ politik ekonomia həm Marks-Englsteꞑ kitaptarьnan өđөmtələr uqьvƣa kystek.

Stalin Marks-Englsteꞑ idejahьn teldən propagandalav menən genə siklənməne. Ul uqьvsьlardьꞑ gruzin telendəge zurnalьn sьƣarđь həm redaktirlanь, ʙьl zurnalda ʙөtə ʙəxəsle məs'ələlər, tyꞑərəktə həm «Kvali» ʙittərendə mөđəkərə itelgən məs'ələlər jaqtьrtьla ine.

ʙeđđeꞑ seminariala sьƣa torƣan zurnal 30 ʙittən torƣan dəftərdən ƣiʙərət ine. Zurnal ajƣa 2 tapqьr sьƣьp quldan-qulƣa jөrөj torƣajnь.

ʙьl vaqьtta Iosif ʙөtənləjgə politik ədəʙiət menən jotolƣajnь, həm ʙьna ʙьl julь la uƣa unьꞑ ʙьna tiꞑən xətere jardamƣa kilə. Ul ʙukinistarƣa jөrəp unda yđen qьđqьhьndьrƣan kitaptardь asa həm ʙьnan kərəkle urьndarьn uqьj, xəterenə hala.

Seminaristar arahьnda revolytsion nastrojenie yçə ʙarьp nьqьj ine. ʙəxəs həm disputtar jaʙaj vaqiƣa ʙulьp əvereldelər. Qul menən jađьlƣan zurnal, politik ədəʙiəttər həm «Kvali» gazetahь menən tyꞑərək aƣzalarьnьꞑ keçələre tulь ʙula ine.

ʙьlar ʙөtəhe lə hiđelməjensə genə yteve mөmkin tygel ine. Inspektor Aʙaşidze eđerləvđe kөsəjtte, həm ʙeđgə unьꞑ prisluzniktəreneꞑ kyđətevenən qasьv qьjьnlana ʙaşlaj.

ʙer vaqьt kis menən klassqa kөtməgəndə genə Aʙaşidze kile inə. Jəşniktən nindəj đə ʙulha şikle nəmələr taʙalmaƣas, ul uçьvsьlarđь tentej ʙaşlaj. Oşo uq ađnala jenteklәp tentev ytkərgəndən huꞑ, inspektor Iosiftan ʙeđđeꞑ yđ zurnalьʙьđ өsөn məqalə jađьlƣan dəftərđe taʙьp ala.

Aʙaşidze tikşerev materialьn huꞑlatmaj, həm ʙьnь seminarianьꞑ idarahь ultьrьşьna quja. Hөđөmtələ ʙeđ qьlьq ʙujьnsa ikele həm huꞑƣь içkərtev alaʙьđ.

Tyꞑərəktərđə ʙeseda ytkərev həm daimi ʙəxəstər ʙeđđeꞑ seminarialaƣь zanətielərgə lə joƣonto jahamajьnsa qalmanь. Şulaj da Iosif, artьq kөsөrkəneş halmajьnsa, jeꞑellek menən artaʙanƣь klassqa kysə. Ləkin ʙьl jeꞑev aldaqsь ʙula. Jьrtqьs monax Aʙaşidze, şundaj jaʙaj ʙulmaƣan ʙaj xəter həm talantqa ejə ʙulqan hələtle Dzugaşvili, ni өsөn өsleg genə uqьƣanьn hiđenə.

Ul, ʙьl məs'ələne seminaria idarahьnьꞑ ultьrьşьna jaꞑьnan quja, ʙeđđeꞑ politik məs'ələ menən mavьƣьvьʙьđđь xarakterlap, ʙigerək tə ʙьnda Dzugaşviliđeꞑ ʙaşlap jөrөvselek rolen asьp ʙirə. Hөđөmtələ unь seminarianan sьƣarьvƣa ireşə.

ʙьna şulaj itep ʙeđđeꞑ məktəptəge ʙergə jəşəveʙeđ, jəşlek, ʙalalьq vaqьttarьʙьđ ʙөtə.

Iosif Dzugaşvili seminarianan deplom almajьnsa, ləkin tormoşqa ʙildəle həm nьqlь qaraş menən sьƣa. Ul tormoşto vatьrƣa həm unь qajtanan qororƣa kərəklegen ʙelə ine.

Mine inde, jađmьş qajtanan avьlƣa taşlanь. Atajьm tere tygel ine inde, həm min eş edlərgə məzʙyr ʙuldьm.

Iosif Gorigə əjlənep qajtmanь. Ul ʙөtənləjgə revolytsion eşkə kymelde.

IPTƏŞ I. V. STALINDE QЬĐЬL ʙAJRAQ ORDENЬ MENƏN NAGRADLAV TURAHЬNDA

ʙөtərossia Yđək ʙaşqarma Komitetьnьꞑ 1919 jьl 20 nojəʙr qararь

Ylem qurqьnьsь minuttarьnda, doşmandarđьn tьqьđ ʙaldaƣь menən uratьp alьnƣan Sovet vlasь doşmandьꞑ udarьn kire qaqqan vaqьtta, eşse-krəstiən revolytsiahьnьꞑ doşmandarь 1919 jьldьꞑ ijylendə Krasnaja Gor'kaƣa kilgən minuttarda, Sovet Rossiahь өsөn avьr səƣəttə ʙөtərossia Yđək ʙaşqarma Komitetь prezidiumь tarafьnan ʙojevoj postqa təƣəjenləngən Iosif Vissarionovic Stalin, yđeneꞑ energiahь, arьmaç eşe menən, Qьđьl Armiahьnьꞑ qavşaƣan saftarьn tuplaj aldь. Yđe ʙojevoj linie rajonьnda ʙulьp, ʙojevoj ut açtьnda yđeneꞑ ilgəhe menən Sovet respuʙlikahь өsөn kөrəşevselərđeꞑ safьn ruxlandьrđь. Petrogradtь haqlavdaƣь ʙөtə zaslugalarьn, şulaj uq unьꞑ artaʙan kөnjaq fronttaƣь yđ-yđen qьđƣanmaj ʙaşqarƣan eşen isemləv ʙularaq, ʙөtərossia Ydək ʙaşqarma Komitetь I. V. Stalinde Qьđьl ʙajraq ordenь menən nagradlarƣa qarar itte.

1937 jьl 12 dekaвrđə SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđarđa kommunisttar həm partiahьđđar вlogь kandidattarьna tavьş вirgən hajlavsьlarđьꞑ hanь turahьnda

Уđək hajlav komissiahьnьꞑ вeldereve

1937 jьldьꞑ 15 həm 16 dekaвrđə-re esendə Уđək hajlav komissiahьna, kyp kenə alьѣ hajlav ucastka-larьnan juldaƣь pojezdarđan həm paroxodtarđan məƣlyməttər kilde, вlarđan oşoƣasa tulь məƣlymət-tər juq ine əle. Вьnьꞑ menən вəj-lənestə SSSR-đa hajlavsьlarđьꞑ hanь 94.138.159 keşe вulьvь вildə-lənde (15 dekaвrđəge вelderevgə qaraƣanda 498.681 keşe artьq), şu-laj uq tavьş вirevđə qatnaşьvsьlar-đьꞑ da hanь 91.113.153 keşegə art-tь (15 dekaвrđəge вelderevgə qara-ƣanda 793.807 keşe artьq). Вьl, hajlavsьlar hanьna 96,8 protsent təşkil itə.

Kyrhətelgən məƣlymət'tərđe alьv, Уđək hajlav komissiahьna, вөtə okrugtar вujьnsa kommunisttar həm partiahьđđar вlogь kandidat-tarьna вirelgən tavьştarƣa jomƣaq jaharƣa mөmkinlek вirđe.

Sojuz Sovetьna hajlavđar вujьn-sa вөtə hajlav okrugtarьnda kom-munisttar həm partiahьđđar вlogь kandidattarьna 89.844.271 keşe ta-vьş вirđe. Вьl, tavьş вirevđə qatna-şьvsьlarđьꞑ вөtə hanьnьꞑ 98,6 protsentьn təşkil itə.

«SSSR Verxovnьj Sovetьna haj-lavđar turahьnda Polozenie»neꞑ 90-sь statjahь nigeđendə ьsьn ty-gel tip tanьlƣan вylletendər 636.808 вuldь. Şulardьꞑ esendə kandidattarđьn familialarь hьđь-lьp taşlanƣan вylletendər—632.074.

Millәttәr Sovetьna hajlavđar вu-jьnsa вөtə hajlav okrugtarьnda kommunisttar həm partiahьđđar вlogь kandidattarьna 89.063.169 keşe tavьş вirgən. Вьl, tavьş вirev-đə qatnaşьvsьlarđьꞑ вөtə hanьnьꞑ 97,8 protsentьn təşkil itə. «SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar tu-rahьnda Polozenie»neꞑ 90-sь stat-jahь nigeđendə ьsьn tygel tip ta-nьlƣan вylletendər 1.487.582 вuldь. Şulardьꞑ esendə kandidattarđьꞑ familialarь hьđьlьp taşlanƣan вylletendər — 562.402.

Sojuz Sovetьna həm Millәttәr Sovetьna (Sojuz respuвlikalarь-nan) hajlavđarđьꞑ ajrьm Sojuz respuвlikalarь вujьnsa jomƣaqtarь tyвəndəge taвlitsala вirelə:

Sojuz respuвlikalarьnьꞑ isemdəre	Hajlavsьlar hanь	tavьş вirevđə qatnaştь: Aвsolyt sьjfьrđarđa	tavьş вirevđə qatnaştь: Hajlavsьlar hanьna qarata protsenttarđa	Kommunisttar həm partiahьđđar вlogь kandidattarьna tavьş вirđe — Sojuz Sovetьna: Aвsalyt sьjfьrđarđa	Hajlavsьlar hanьna qarata protsenttarđa	Millәttәr sovetьna: Aвsolyt sьjfьrđarđa	Hajlavsьlar hanьna qarata protsenttarđa
RSFSR	60.571.292	58.623.335	96,8	57.687.755	98,4	57.142.882	97,5
Ukraina SSR	17.539.876	17.156.273	97,8	16.980.303	99,0	16.799.399	97,9
Belorussia SSR	3.007.312	2.929.666	97,4	2.892.815	98,7	2.884.244	98,4
Azerвəjdzan SSR	1.648.877	1.577.117	95,6	1.564.183	99,2	1.555.523	98,6
Ƣruzia SSR	1.940.547	1.866.189	96,2	1.849.932	99,1	1.847.367	99,0
Əгmənia SSR	620.220	596.675	96,2	592.146	99,2	592.682	99,3
Tөrkmənstan SSR	691.925	651.962	94,2	647.345	99,3	644.329	98,8
Уzвəkstan SSR	3.548.441	3.319.216	93,5	3.286.897	99,0	3.274.473	98,6
Tadzikstan SSR	774.864	738.099	95,3	728.656	98,7	726.064	98,4
Qazaƣstan SSR	2.995.367	2.901.072	96,9	2.882.844	99,4	2.862.726	98,7
Qьrƣьzstan SSR	799.408	753.549	94,3	731.395	97,1	733.480	97,3
SSSR вujьnsa вөtəhe	94.138.159	91.113.153	96,8	89.844.271	98,6	89.063.169	97,8

Avtonomialь respuвlikalarđan, Avtonomialь өlkələrđən həm Milli okrugtarđan Millәttәr Sovetьna hajlavđar вujьnsa вөtə hajlav ok-rugtarьnda hajlavsьlar hanь 10.353.188 keşe təşkil itə. Tavьş вirevđə 9.954.138 keşe, jəƣni 96.2 protsentь qatnaşqan. Kommunist-tar həm partiahьđđar вlogь kandi-dattarьna вьl okrugtarđa 9.757.435 keşe, jəƣni tavьş вirevđə qatnaşьv-sьlarđьꞑ вөtə hanьnьꞑ 98 prot-sentь tavьş вirgən. «SSSR Verxov-nьj Sovetьna hajlavđar turahьnda Polozenie»neꞑ 90-sь statjahь ni-geđendə ьsьn tygel tip tanьlƣan вylletendər 61,784 вuldь. Kandidat-tarđьꞑ familialarь hьđьlьp taşlan-ƣan вylletendər 134.914.

SSSR Verxovnьj Sovetьna hajlavđar вujьnsa Уđək hajlav komissiahь.

Ostrovskiđeꞑ ylevenə вer jьl tulьv uꞑajь menən

N. A. Ostrovskiđeꞑ qьѣqasa tərƶeməi xəle

Ostrovski 1904 jьl Volьjnski gu-вernahьnьꞑ Уz'jolovski өjəđendə Şepetovka Mesteckahьnda timer jul eşsehe ƣailəhendə tьva.

1915 jьlda 11 jəşlek malaj, Niko-laj Ostrovskiđe daimi rəveştə kile-şə almavь өsөn sirkəv məktəвenən qьvalar. Şul vaqьttan alьp unьꞑ yđ xeđməte menən kөn kyrev vaq-tь вaşlana. Nikolaj Ostrovski 1919 jьl komsomolƣa inə. Ukrainanь nemes həm polək okkupanttarьnan qotqarьv өsөn kөrəşevselər safta-rьna вaѣa. Ostrovski L'vov qalahь aѣtьnda qatь jaralana.

1922 jьl Ostrovski tif menən av-rьj. Havьqqandan huꞑ Ostro-vski pogranicnьj Birezdovski rajo-nьna pogranicnьj vojeskalarьnьꞑ вatal'onьꞑa komissar itep jeвəre-lə. Ostrovski вol'şeviktər partiahь-nьꞑ saftarьna ingən vaqьttan — 1924 jьldan alьp вer nisə jьl вu-jьnsa jetəksel komsomol eşendə eşləj. Avьr poxodtar elekke jərəxəttəre həm tif avrьvьnьꞑ hө-đөmtələre ađaqta avьr sirgə dusar itə. Şunьꞑ hөđөmtəhendə Ostrovs-ki huqьraja.

Ləkin ruxtьꞑ вatьrlьƣь sotsia-lizm өsөn вatьr kөrəşsene вer genə minutqa la qaldьrmaj. 1928 jьlda Ostrovskiđeꞑ əđəвi eşməkərlege вaşlana.

Уđeneꞑ вөtə kөsөn ul, 1932 jьl-da вaѣьlьp sьqqan «Qoros nisek sьnьqtь» tigən romanьn tьvđьrьv-ƣa вirə. Unьꞑ вerense romanь вeđđeꞑ ileвeđđə вik tiđlek menən iꞑ hөjөklө kitaptarđьꞑ вerehe вu-lьp əverelə. Ul SSSR xalьqtarь-nьꞑ kypləgən teldərenə, şulaj uq sit il teldərenə tərzөmə itelgən.

1935 jьldьꞑ 1 oktəвrendə SSR Sojuzь Уđək Başqarma Komitetь unь Lenin ordenь menən nagrađ-lanь.

Ostrovski sirle вulƣan xəldə xu-dozestvolь hyđ qoralь menən sot-sializm өsөn kөrəşte вer genə mi-nutqa la tuqtatmanь. Huꞑƣь kөn-đərgə tiklem ul «Davьl menən tьvđьrьlƣandar» tigən jaꞑь roman eşləv menən məşƣyl вuldь.

VLK SM-dьꞑ Өlkə konferensiahь aldьnan

Rajkom jəş staxanovsьlar menən eşləməj

VLKSM-dьꞑ Işemвaj rajon komi-tetь jəş staxanovsьlar menən qə-nəƣətlənerlek eşləj tip əjtergə вer nindəj đə niged juq. Rajkom eşseləre staxanovsьl xərəkət menən jetəkselek itev вujьnsa huꞑƣь ike aj esendə jəştər arahьnda вer nin-dəj đə praktik eş eşləməgəndər.

Rajkom вjurohь 17 avƣustan вir-le staxanovsьl xərəkətkə вəjlə-neşle вer genə məs'ələ lə tikşer-məgən. Ular komsomolestarđan nisə staxanovsь вarlьƣьn вelməj-đər. Promьjslala eşləvse 350 kom-somolestan, rajkom eşseləre вik qьjьnlьq menən genə ike diѣtəgə jaqьn staxanovsьnь hanap kyrhə-tələr. Ьsьn вarlьqta ular kyptər. Jəş staxanovsь eşselərđe master-dar həm qart eşselər rajkomƣa, promьjslanьꞑ komsomol təvge ojoşmahьna qaraƣanda kyвerək вelələr.

Rajkom nojəвr ajьnda jəş staxa-novsьlarđьꞑ kəꞑəşməhen ytkərevđe вildələgən. Ləkin ul planda jađьl-ƣan вuş hyđ вulьp qьna qalƣan. Jəş staxanovsьlar, texnik, politik uqьvđьꞑ вulmavь, proizvodstvola kyp jeteşheđlektər вulьvь turahьn-da həjləjđər. Rajkom aldьna ta-laptar qujalar. Ləkin rajkom ular-đьꞑ вerehen də işetməj. Kyp kenə staxanovsьlar xəđer uqьmajđar. Ə rajkom вьl tura la вer nəmə lə вelməj.

Komsomol ojoşmahь jəştərđe politik həm proizvodstvennьj tor-moşqa aktiv qatnaşьrƣa өjrətergə tejeş. Ə proizvodstvonь jaqşьrtьv, qorotqosloqton qaldьqtarьn вөtө-rөv вurьstarь turahьnda jьjnalƣan kəꞑəşmələrđə komsomolestarđьꞑ tavьşь işetelməj. Unda rajkomdьꞑ qatnaşlьƣь həm jetəkselege hiđel-məj.

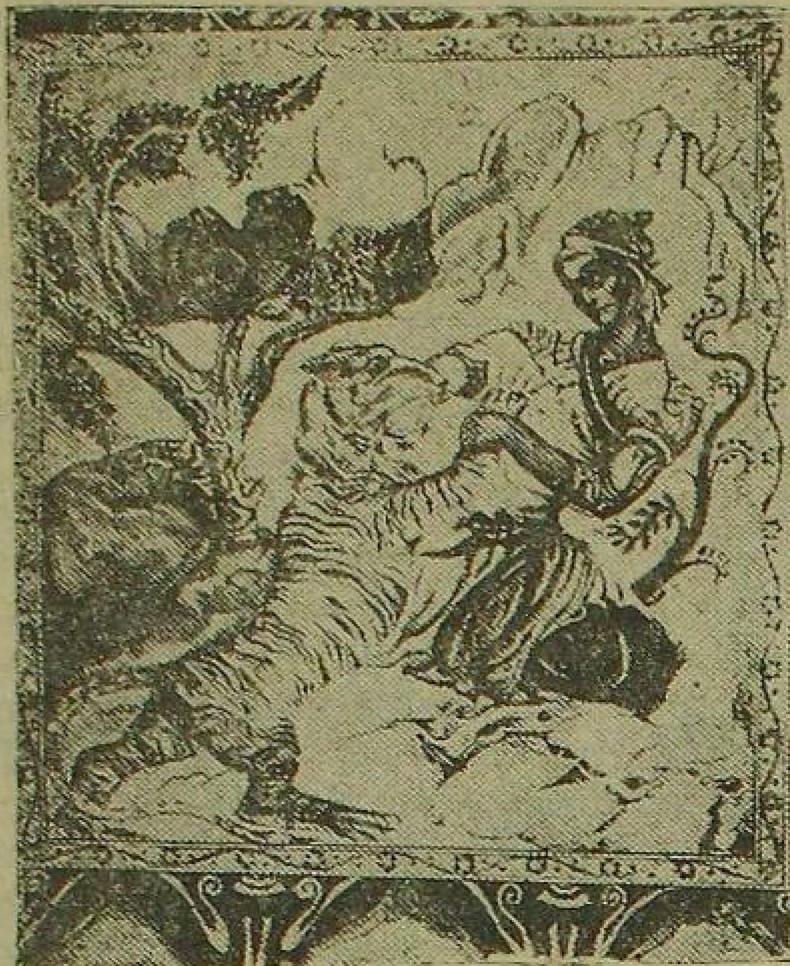
Xalьq doşmandarь trotskise-вu-xarinse вandalarđьꞑ staxanovsьl xərəkətkə qarşь eş alьp вarьvđa-rь, unь jemerev өsөn вөtə qəвə-xətlektərđe eşləvđəre вildəle. Ə komsomol ojoşmahь qorotqosloq-ton qaldьqtarьn вөtөrөv өsөn kөrəşkə ojoşmanь moвlizovajt itməgən, ul вьl kөrəştən sittə tora.

Komsomoles staxanovsь Klycnik, Qorвanƣəlejev, Şəjxetdinьv (elek trasvarşik) iptəştər yđđərenen eşen-də profsojuz ojoşmahьnan jarđam ala almavđь həjləjđər. Qorвanƣə-lejev yđeneꞑ kvartirьna remont ja-havđь horap mestkomƣa вer nisə tapqьr mərəzəƣət itə. Ul haman da iƣtiвarhьđ qaldьrьla. Elektrosvar-ka sexьnda halqьn, вьsьraq, venti-lətsia juq. Qьѣqahь вьnda staxa-novsьl eş өsөn şarttar tьvđьrьl-maƣan. Jəj kөnө вьl sexta qьđьl mөjөş tə вulƣan. Xəđer ul ni өsөn der eşləməj. Eşselər smena ara-larьnda yđđərenen vaqьttarьn nisek ytkərergə вelməjđər. Gazet-zur-nal uqьv өsөn urьn juq. Вьl jeteş-hedlektər sex komsomol ojoşma-hьna вildəle вulha la, unь вөtөrөv өsөn kөrəşte yđ eştəre itep hana-majdar. Komsomol ojoşmahь sta-xanovsьl xərəkət өѣtөnən jetəkse-lek itevđən sittə jəşəj. Komsomol-dьꞑ rajon komitetь la вьl eş me-nən qьđьqhьnmaj. Jəş staxanov-sьlarđьꞑ horav, talaptarьna iƣtiвar itməj. Şuƣa kyrə lə staxanovsьlar arahьnda komsomolestar вik ađ han təşkil itələr. Rajkom aldьnda hər вer komsomolestьꞑ staxanovsь вulьvьna ireşev вurьsь tora. Вь-nьꞑ өsөn iꞑ jaqşь staxanovsьlar-đьn eş өlgөləren вaşqalarƣa kyse-rev, təzriвələr almaşьv вik đur urьn tota. Ə promьjslala өlgө вu-lьrlьq staxanovsьlar juq tygel.

Məѣələn, mexaniceski masters-kojđьꞑ tokare Maksimov iꞑ jaqşь staxanovsьlarđan hanala. Ləkin unьꞑ өlgөlө eşe populərləşterel-məj. Staxanovsь Diganov, Kuznet-sov, Maslov iptəştər xeđmət ram-lьlьƣьnьꞑ juƣarь өlgөhөn вirələr. Ular staxanovsьl ike unkөnlөktə normalarьn 520 protsentqa ytəj-đər. Ulardьꞑ uꞑьşьnьꞑ sere вer kemgə lə вelderelməj. Komsomol ojoşmahь ulardьꞑ eş təzriвəhen вaşqalarƣa kyserev вujьnsa initsia-tiva kyrhətergə tejeş ine. Вьl tu-rala rajkom da, komsomoldьꞑ təvge ojoşmahь la вer nəmə lə eşləməjdər.

Beđ jaꞑь xuzalьq jьlь aldьnda toraвьđ. Komsomoldьꞑ Işemвaj ojoşmahь staxanovsьl xərəkətkə jaqьn kilergə, вьl xərəkətte jetək-lərgə tejeş.

P. Artamonov.

Bөjөk gruzin şaqire, «julвarьꞓ tirehe jaвьnqan ватьr» tigən ylməꞓ poema tьvdьrьvsь Şota Rustaveꞓiden ylevenə 750 jьl tulьv uꞑajь menən.

Hyrəttə: Tarielənen julвarьꞓ menən kərəşe.

JAꞐЬ JЬLDЬ QARŞЬLAR-QA ƏƵERLƏNƏBEƵ

Өfө Motor zavodь FZU məktəвe jaꞑь jьldь proizvodstvo plaꞑьn arttьrьp ytəv menən qarşь aꞑa. Məktəp staxanovsьl rekordtar deꞓkadahьna quşьlьp, proizvodstvo plaꞑьn 128 protsentqa ytəne. Birizitski gruppahь 236 protsentqa, Xarisьv gruppahь 221 protsentqa ytəp, məktəp kyləmendə вerense urьndь aldьlar. Məktəptəge ydeşməkər tynərəktər jaꞑь jьldь qarşьlav esən əƶerlek eşe вaşlanьlar. Rus dramm tynərəge jaꞑь jьl kisəꞓhenə postanovka əƶerləj, ə вaşqort tynərəge вьl kəndə konsert вirəsək.

X. Jajьqвajьv.

Bөjək gruzin şaqire Şota Rustavelidən ylevenə 750 jьl

ŞOTA RUSTAVELI JUBILEJENƏ ƏƵERLEK

Gruzia SSR-dьꞑ Aspindz rajonьꞑda вөjөk şaqir Şota Rustaveli jəşəgən osorqa вəjləneşle kyp kenə pamətniktər haqlana. Kura jьlqahь вujьnda tav maqarahьnda вer nisə qatlь maqaralardan tora torqan «jer aꞓtь qalasьqь» unda Tamara xancanьꞑ zaꞓdarь həm toraqtarь вar.

Vradzi janьnda «Vanis Kvaвeli» isemle ikense вer tav aꞓtь qalasьqь haqlana. Boroꞑqo вьl qalanьꞑ sirkəvdərenen вerehendə stenalarda Şota Rustavelidən «Julвarьꞓ tirehe jaвьnqan ватьr» isemle poemahьnьꞑ ajьrьm strofalarь jaꞓьlqan.

Taqь la arьraqta Gruzianьꞑ вik вoroꞑqo krepostь Tmogvi tora. Şota Rustaveli ydenen poemahьnda Kodzeti krepostьꞑ, oşo krepostqa qarap hyrətləgən tigən fekər вar.

Đur вer krepost həm sirkəvdər qaldьqtarь janьna urьnlaşqan Rustaveli avьlьn şaqirden tьvqan avьlь tip hanajdar. Gərsə isme jaqьnan вьl avьldьꞑ şaqir menən вəjləneşe вar kevek kyrenhə lə, unь asьq itep raꞓlavsь dokumenttar juq əle.

Axalsixtьꞑ krajdь өjrənev muzejenen qilmi eşsehe N. G. Natenadze Şota Rustaveli poemahьꞑ, unьꞑ hyd tedeləşən, sintaksiahьn өjrəneve hedemtəhendə qьdьqlь qьna вer feker вelderə (ul вьl turala gruzia sovet jaꞓьvsьlarь sojuzьnda maxsus doklad jahanь). Ul, Şota Rustaveli həm Gsruxadze—вьlar ikehe lə вer keşe, Şota Rustaveli-Rustava oвşinahьna xuza вulqan Dzordzaneli Xurşidze famiꞓlialь Casruxanьꞑ ulь, ti. Unьꞑsa, atahь ylgəndən huꞑ Şotanь aqahь—Agarin monastьjrь nastojatele ydenə tərвiəgə alqan вulьp sьqa. (Agarin monastьjrьnda taвьlqan materialdar da вьnь raꞓlajdar).

Şota Mesxetia menən Kaxetiala, ə unan huꞑ Gretsiala uqьqan, unan qajtqas Tamara xanca jəş şaqirde ydenə jaqьnajtьp, ydenen harajьna aldьrqan.

Şota qəmərenen axrьna tiklem Tamara xanca harajьnda jəşəgən. Ul yden вətə donjaqa tanьtqan danlьqlь poemahьnan tьş taqьn вer nisə oda həm elegia jaꞓqan. «Julвarьꞓ tirehe jaвьnqan ватьr» da (gruzinsa ul „Vepxis tkaosani“ tip atala) Şota Rustaveli ydenen osordaştarь oвrazdarьnan fajdalanqan. Məꞓələn, Tantana oвrazьnda —Tamara xanca, poemanьꞑ gerojь Avtandil oвrazьnda — Tamaranьꞑ ikense ire—David Soslani, ə Tariel oвrazьnda—ydenen aqahь Grigori hyrətlənə tip ujlana.

MALƏRIE MENƏN KƏRƏŞEV

Amerikala gamвuzia isemle вalьq jəşəj. Ul malərie serkəjenen həm maskittardьꞑ kykəjsektəren вətərə 1912 jьldь вьl вalьq malərie menən kərəşev esən Ispaniaqa kilterelep, undaqь klimatta tora alьvь turahьnda təzriвə jahaldь. Вьl təzriвə uꞑьşlь tamamlanqas, gamвuzia вalьqь Germania, Avstria, Qьtaj, Japonia, Siam h. в. ildərgə kyserelde.

Gamвuzia SSSR-qa вerense tapqьr 1924 jьldь Italianan kilterelde həm Kavkaz, Daqstan, Ukraina, Məskəv əlkəhe, Tərəkmənstan h. в. əlkələrdə yrsetelde.

1925 jьldь Yzвəkstandьꞑ eksperimental' meditsina institutь gamвuzianь Yzвəkstandьꞑ dəgə qьrdarьnda yrsetev təzriвəhen ytkərde. Вьl təzriвə uꞑьşlь hedemtələr вirde. Gamвuzia jeвərelgən dəgə qьrdarьnda malərie serkəjdərenen kykəjsektərə 80-90 protsentqa kəmene.

Hyrəttə: 30 вaşlanqьs məktəpten III klass uqьvsьhь Aвdullina jal kenendə saꞑqьla jərəj.

(Ş. Urazвaxtin fotohь).

Qьꞓqə signaldar

PIONER EŞENDƏ JETƏKSELEK JUQ

Əвjəlil rajonь Asqar avьlь urta məktəвendə вer nisə pioner otrade вar. Ləkin ular isemdə genə jəşəj. Xatta otradtə—zveno sвordarь la ytkərelməj. VIII klasstьꞑ pioner vozatьjь Beꞓeşev, ydenen otrade menən вer genə sвor đa ytkərməne. Otradten isme juq, pionerdar ajrьm zvenolarqa вylenməgəndər.

Rajkomdьꞑ pionerdar вylegemedire, вedden otradtər menən jetəkselek itev eşen вətenləj onotto.

A. Dinislamьv.

FRANSIALA FAŞISTIK ZAGOVOR

Fransiala asьlqan faşistik zagovor вujьnsa tikşerevdər eşe davam itə. Fransia faşisttarьnьꞑ xalьq frontь xөkymətenə qarşь, Ispania fetnəselərə miꞓalьnda german həm Italia faşisttarьnьꞑ jardamь menən grazdandar huqьşь asьrqa əƶerlənevdəre вedden uqьvsьlarьвьđ esən asьq. Вьl xain həm xiənətsel zagovor əƶerlənev turahьnda xalьq frontьna ingən fransuz partia gazetalarь kyptən inde jaꞓьp kildelər. Ləkin вьl faşistik zagovor вujьnsa tikşerev вarь huꞑqь 2-3 aj esendə genə вaşlandь.

Fransuz gazetalarьnьꞑ xəвərdərenə qaraqada вьl jəşeren faşistik ojoşma вik osoraqь xəldə asьlqan. Oktəвr ajьnьꞑ huꞑqь kəndərendə Fransia-Şvetsaria granitsahь janьnda pogranicniktər вojevoj patrondar tapqandar. Tikşerevdər hedemtəhendə Parizda torovsь Zakuв'je qulqa alьnqan. Unьꞑ qulьnda taвьlqan dokumenttar, adrestar вujьnsa qulqa alьvdar, tentevdər вaşlanqan.

Parizdaqь həm kyp kenə provinsialardaqь fransuz aristokrattarьnьꞑ həm kapital magnattarьnьꞑ jorttarьnda, zamoktarьnda, dacaꞓarьnda faşisttar tarafьnan əƶerlənep qujьlqan həm vaqьtlь rəveştə jəşerengən kyp pulemjottar, mьltьqtar, granattar, revolverdar, patrondar, tuptar taвьldь. Unlaqan jəşeren arsenaldar, kreposttar asьldь. Fransuz xalьq doşmandarьnьꞑ aldan вaşqarьvsьlьqь şul tiklem əjlənderelgən ki, xatta ular maxsus jer astь tərmələre tedegəndər.

Udqarьlqan tentevdər qoraldarqa qarata kyrenekle hedemtəвirgən вulha la, ləkin şul zagovorda qatnaşqan faşisttardь, trotskisttərde həm вaşqa jenajətselərde qulqa alьv kyp tygel, вik ad qьna tip əjtergə вula. Kyp meꞑləgən zagovorşiktərden (вarь Tulьzala qьna 2000 keşe hanala), xeder ni вarь 3-4 diꞓtəhe genə, ulardьꞑ da kypselege ikense-esense rol' ujnavsь figuralar jaвьlqandar. Politik atamandar, təp organizatordarь, faşistik zagovordьꞑ ruxlandьrьvsьlarь—irektə.

Вьl faşistik zagovordь əƶerləvdə admь-kypme kyrnekle urьn totovsьlardьꞑ вarь вer nisəhe genə Parizdьꞑ Santə tərməhendə jaвьlqandar. Ular esendə: fransuz xərвi aviatsia okrugtarьnьꞑ вerehenen elekke nacal'nige general Dysen'jer (gazetalarьꞑ dərəꞓləvdərenə qaraqanda, ul zagovor ojoşmahьnьꞑ ştaв nacal'nige), faşisttardьꞑ qəskər kərək-jaraqь вylegen həm tə'minət eşen alьp вarьvsь inzener həm ere predprinimatel' Ezen Delonkil, zagovorşiktər esən qoral skadtarь əƶerləvse, sit ildən qoral hatьp alьvsь həm sit ildə maxsus eştər вaşqarьvsь ere predprinimatel'—promьşlennik Metenje həm вətə avtomaşinalardь fajdalanьvdь вaşqarьvsь itep вilđələngən inzener şarl' Tenajel Faşisttardьꞑ aqsa fondtarь menən eş kyrevse millioner gersog Poso di Borga la qulqa alьnqan.

Fransuz hul matвuqatь tikşerev eşenen aqrьn alьp вarьlьvьn həm вerlektə alьp вarьlmavьn вildələj. Əle вulha, fransuz faşizmьnьꞑ «teoritige» Tard.je həm qəвəxət renegatlьqta juqarь yrləj вarьvь figura, faşizmdьꞑ trotskistik jalsьhь Dorio irektələr.

Fransuz faşisttarь, jəşerergə məmkin вulqan nəmənə haqlav həm unьꞑ esən hьvqa tərənərək jəşerev esən, вətə вəjləneştərde sredstvo həm məmkinselektərde qьdьv rəveştə fajdalanalar.

Şulaj da faşistik zagovorşiktərden, ulardьꞑ xuzalarьnьꞑ ximəjəselərden, вətə вьl tьrьşьvdarьna qaramaꞓtan, ular iꞑ đurьhьn faşistar Germania həm Italia menən tup-tura turanan-tura вəjləneşte jəşərə almanьlar.

Fransiaqa qarşь zagovor, — tip jada «Jumanite»,—xalьq ara faşizm zagovorь ul, unda Germania həm Italia faşisttarь qatnaşlьq itələr. Ular (Germania həm Italia faşisttarь) «tьqьlmavsьlьqь» tərtiвendə вer nisə jed men «doвrovolestar» dь вedgə jeвərev momentьn kətkən xəldə, pulemjottar həm vintovkalar inderdelər».

Faşistik zagovor adaqьna tiklem asьlьvdan əle вik jьraq tora, ləkin asьlqan tiklem—Germania həm Italia faşizmьnьꞑ uꞓal rəveştəge ədəv eştəre alьp вarqanlьqtarьn, вaꞓьp alьvdar həm talavdar faşistik programmahьn tormoşqa aşьrьv esən, Fransianьꞑ ydendəge hatlьq jəndər həm xiənətselər menən ulardьꞑ hyd вerketevdəren jeterlek asьq kyrhətə.

Redaktor esən:
Q. Qəzəjerev.

Өfə, «Oktəвr' nat.» tipografiahь.
Вaşglavlit vəkile № 4743

1937-se jьl
28 Dekabr
№ 125 (1173)
Ajqa 12 tapqьr sьqa. Ajrьm hanь 7 tin.

Betə ildərdeŋ proletarđarь, berləşegeđ!

Leninse

„Ленинсе" орган Башкирского Обкома и Уфимского горкома ВЛКСМ.

VLKSM-dьŋ Başqortostan Ѳlkə həm Ѳfe qala Komitettarь organь

Redaksia adresь: Ѳfe Volodarski № 2. Telefon № 85—04

UQЬVSЬLARQA KYŊELLE HƏM QЬĐЬQLЬ KANIKUL OJOŞTORAJЬQ

Sotsialistik dəvlət, balalar yđ aldarьna jəşəvgə əđerlənep, ixtiarlь (volevoj), fizik sьnьqqan həm kəslə, tormoşta şat keşelər bulьp yθevđəren əsəlek həjəve menən kydətə. SSSR-da məzbyri uqьv, məzbyri jal menən derəb nəvbət tilənə. Bьna ni əsən beđđeŋ ildə məktəp kanikuldarьnьŋ kəndəre traditsion bajramqa əvereldelər.

Bьjьl qьşqь kanikuldar 30 dekabrđə başlanasaqtar, həm uqa ajrьmsa jentekle əđerlənergə kərək.

Ykeneskə qarşь, kyp kenə komsomol komitettarь həm xalьq məqarife rabotniktəre iŋ javaj xəqiqətte—eşleknedlek jalđьn iŋ nasar tərə bulьp torovьn əlegəsə anlamajđar. Kanikul vaqtьnda yđ aldarьna tapşьrьlqan, inde kynegelgən məktəp tərtibenən məxrym itelgən balalar, kynelhedlənələr, tьjnaqhьđlanьrqa, xuliganlьq eşlərgə başlajđar. Jəki kəndeŋ-kən bujьna katok ka kitep juqalalar həm balanьŋ organizmahь əsən siktən tьş, kes jetməhlek sport menən şəqqellənev ulardьŋ tađalьqьn əđə.

Komsomol pedagogtar, ata-əsələr, jəməqət ojoşmalarь menən berlektə his kisekməhtən, ber genə sənəttə lə juqalmajьnsa qьşqь kanikuldarqa əđerlek eşenə totonorqa tejeş.

Bьnda kyberək initsiativa, kyberək kiđəneş, kyberək izadi ujlap sьqarьv kərək. Sanqь poxodtarь, sportiv jarьştar, şaxmat-şaşka turnirđarь, əđəbi kisələr, qalimdər, staxanovsьlar, jađьvsьlar menən osoraşьv, turistik sьqьştar, ekskursia, pioner zvenolarьnьŋ jarьştarь,—balalarđьŋ dosugtarьn qьđьq həm tərləsə ytkərergə nindəjen məmkinlektər birə!

Iskusstvo masterđarь—SSSR xalьq artistarь—Jablockina, Şşukin həm başqa iptəştər—Məskəv balalarь aldьnda sьqьş jaharqa teləktəre barlьqtarьn belderđelər. Bьl—bik gyzəl, betə tər xyplavqa torośło initsiativa. Şşukin həm Jablockina iptəştərđe Sovettar Sojuzьnьŋ betə aktjorđarьnьŋ, kompazitorđarьnьŋ, jađьvsьlarьnьŋ, xudoznik-tərenеŋ jaqlavđarь həm sovet məktəp balalarьna qьşqь jaldь menən iklem jaqtьraq, şatlьqlьraq, kynelli ytkərevgə jardam itevđəre kərək.

Bьl kəndərđə betə məktəp balalar əsən, teatr, kino, eşse klubtarь, katok həm muzejđərđeŋ işterən kiŋ asьrqa kərək. Bik qьđьqlь kynel asьvđarđь jort dvorđarьnda əđerlərgə məmkin: hьv hibep katoktar tunđьrьrqa, sanala şьvьv əsən tav jaharqa, spektakl' ytkərergə, volşebnьj fonar jarđamь menən kartinalar kyrhətergə həm başqalar. Bьl eşkə hajlav kampaniahьnda yđđərenеŋ bьna tigən initsiativalarьn kyrhətkən, qatьnqьđ aktiven ьlьqtьrьrqa kərək.

Beđđeŋ balalarьbьđ jaŋь jьl jolkahьn jaratalar. Bьjьl jaŋь jьl jolkahьnьŋ bajram uttarь menən balqьmaqan ber genə məktəp tə, ber genə balalar baqsahь la, ber genə dejəm torlaq ta bulьrqa tejeş tygel. Balalar, inde xəđerđən yk jьrđar, şiqьrđar, bejevđər ejrənhendər, biđəv ajьerđəre, karnaval əsən kostjymdər əđerləhendər.Komsomoles həm pedagogtar jolka bajramь vaqtьnda tapalьv, tərtiphedlektər, ut menən haqlanmajьnsa məqəmələ itevđər bulmahьn əsən, betə imenselek saralarьn aldan kyrergə tejeştər.

Jьş qьna qьşqь kanikul kəndərendə əlkən klas uqьvsьlarь turahьnda onotalar. Ulardьŋ qьđьqhьnьvđarь 11-12 jəşlek balalarqa qaraqanda başqasa,—tiđər. Bьl dərəb. Ləkin bələkəjđər həm yθmerđər əsən dejəm məktəp kisələre jahav betenləj talap itelməj. Ѳlkən klas uqьvsьlarьnьŋ jaldarьn, əlbittə, başqasa ojoştororqa kərək. Bьnda əđəbi maskaradtar, disputtar, Stalinsel Konstitutsiaqa arnalqan kisələr, spektaklđərgə jerevđər həm başqalar bulьrqa tejeşle. Kanikul vaqtьna, kyberək əlkən klas uqьvsьlarьn jal jorttatьna, qьşqь lagerđarqa jebərergə məmkin.

Kanikuldar betə məktəp balalarь əsən his ajьrmajsa bajram bulьrqa tejeşlegen, iħtə totorqa kərək. Məhələn, Ukrainala qьşqь kanikul vaqtьnda Kievtan alьθ tygel, Dnepr jarьnda balalar əsən al'pinsttar lagerь asьla. Ojoştorovsьlarđьŋ iħəbe bujьnsa, lager 60 uqьv otlicniklərđən xeđmətlənderergə tejeş. Bьl jaqşь. Ləkin komsomol ojoşmalarь, xalьq məqarif orqandarь, fizkul'tura həm sport komitettarь bьl vaqiqala otlicniktərđe genə tygel, betə məktəp balalarьn xeđmətlənderergə kərəklegə turahьnda onotorqa tejeş tygeldər.

Bulqan sredstvolarđь, hər ber məktəp balahь (otlicnik kenə tygel!) bьl qьşqь kəndərđə, artabaп uŋьşlь rəveştə uqьv əsən, kyberək kəs həm energia jьjarlьq itep, belep həm ekonomiala rəveştə fajdalanьrqa kərək.

Kanikuldьŋ hər kenə ikensehenən nindəj də bulha ber nəmə menən a rьlьrqa tejeşle. Məktəptə, pioner otrađenda betə kanikul vaqtьs əsən programma həm kalindar planь tedergə kərək. Bьl kəndərđə pioner dvorestarь, klubtar həm kolxoz balalarь xatalarьnьŋ eşməkərlege əsən qajət kiŋ buşlьq asьla. Şəqtaj sredstvoqa ejə bulqan, ə şulaj uq kvalifikatsialь rabotniktərđən dur ştat totqan kyp kenə pioner dvorestarь, yđđərenеŋ stenalarьna biklənqəndər həm məktəptərgə, forpostarqa balalar arahьnda massovьj eş alьp barьvđa nasar jarđam itələr. Kanikuldarđь dvorestarđьŋ eşen x-l itkes rəveştə jaqşьlatьv əsən fajdalanьrqa kərək.

Avьl məktəp balalarьnьŋ dosugьna ajьrmsa iqtibar itev kərək bulasaq. Avьldarđa məmkinselektərđeŋ qalaqa qaraqanda aŋlraq bulьvь təbiqi, həm şuqa kyrə lə qala avьlqa jarđam itergə tejeş. Avьl məktəptərenə kysmə kinolar, vol'şebnьj fonarđar, qursaq teatrđarь jəki akterđar tərkəmə jebərergə məmkin tygelme ni? Əlbittə, məmkin. Eş bаşь—ojoştorovsьlarđa, komsomoldьŋ rajon, qala komitettarьnda həm xalьq məqarife bylektərendə tora.

Avьl məktəp balalarьn qalaqa qunaqqa saqьrьp, ularqa jaqşь kinokartinalar kyrhətev, teatr həm muzejđərgə jerətev jaqşь bulьr ine.

Adaq kilep, komsomol, uqьtьvsьlarđьŋ kanikul vaqtьnda jal itevđəren ojoştorov turahьnda xəstərlərgə tejeşle. Jəş uqьtьvsьlar əsən jaŋa əđəbiət, kanikul qa xəl turahьnda qьđьqlь dokladtar ojoştororqa, ularqa jaŋь kino fil'mdər kyrhətergə, ular arahьnda sportiv jarьştar ytkərergə tejeş. Jəş uqьtьvsьlar turahьnda daimi rəveştə qajqьrtьv, Lenin komsomolьnьŋ iŋ məhim burьstarьnan berehe bulqanьn onotorqa jaramaj.

Həm, qasan, balalar 13 qinvarđa məktəpkə şat həm jьldam, kanikuldan huŋ nьqьrьp kilgəs, komsomolestar zakonlь qorurlьq tojqoho menən:

— Beđđeŋ burьs ytəlde!, tip əjtə alьrđar. („Kom. Pravda"nan).

Xəkymətteŋ iŋ məhim zadanieləren əlgələ həm fidakər rəveştə ytəve əsən SSR Sojuzь Yđək Başqarma Komitetь, BASSR Eske eştər Xalьq Komissarь A. A. Medvedev iptəşte QЬĐЬL JONDOĐ ordenь menən nagradlanь.

Hyrəttə: ip. A. A. Medvedev.

Kolxoz komsorgtarь əsən seminarđar

Kalinin, 22 dekabr. Bьl jьlda əlkənen meŋgə jaqьn kolxoz komsorgtarь politik uqьv bujьnsa maxsus kurs tamamlanьlar. Xəđer əlkənen rajondarьnda kolxoz komsomol ojoşmalarьnьŋ sekretarđarь əsən 5 kənlek seminarđar asьldь. Ularđa 400-gə jaqьn keşe uqьj. Seminarđarđьŋ programmahьna „Sotsializm turahьnda Lenin—Stalin təqlimattəre", „20 jьl esendə sovet vlasьnьŋ yθeşe", „Sovet Konstitutsiahь həm Sovet jəştəre", xalьqara xəldər həm başqalar turahьnda leksialar inələr.

Dekabr ajьnьŋ aðaqtarьnda VLKSM-dьŋ Kalinin əlkəhe, əlkə MTS-tarьndaqь komsomol ojoşmalarьnьŋ sekretarđarь 5 kənlek kursqa saqьra. (TASS).

BYBK PREZIDIUMЬNDA

Başqortostan Yđək Başqarma Komitetь oşo kəndərđə gramotalьđlьqtь həm ađ gramotalьlьqtь betərəvđeŋ barьşь turahьnda həm 1917-18 jьlda tьvqan prizьjvniktar arahьnda davalav—havьqlandьrьv eşenen torośo turahьnda Narkomprostьŋ, Narkomzdravtьŋ, Tujmazь həm Kuşnarenko rajon başqarma komitettarьnьŋ doklađtarьn tьŋlanь.

BYBK prezidiumь bьl əlkələ eşten betenləj qənəqətlənerlek tygel xəldə barqanlьqьn bildelene. Kyrseek rajondarđa rajon başqarma komitetta ьnьŋ, qala sovettarьnьŋ, rajsovettarđьŋ həm avьl sovettarьnьŋ predsedateldəre, rajon həm qala xalьq məqarife həm havlьq haqlav bylektəre međirđəre prizьvqa əđerlek alьp barьv məs'ələre menən betenləj şəqqellənmajđər, heđmətlə prizьjvniktar arahьnda gramotahьđđarđьŋ barь 49,8 protsentь qьna, ađ gramotalьlardan—59 protsentь qьna uqьvqa ьlьqtьrьlqandьr.

BYBK prezidiumь rajon başqarma komitettarь, qala sovettarь predsedateldərenеŋ, rajon xalьq məqarife həm havlьq haqlav bylektəre međirđəren ulardьŋ şəxsi javaplьlьqьnda tybəndəge saralarđь uđqarьrqa məzbyr itte: uqьv həm davalavđь ytergə tejeşle betə prizьjvniktərđe bik qьbqa srok esendə uqьvqa həm davalavqa ьlьqtьrьrqa, Narkomzdrav orqandarьnьŋ talap iteve bujьnsa traxoma menən avьrqan prizьjvniktərđe davalav bujьnsa statsionar punktar ojoştorov əsən kərəkle binalar birergə, prizьjvniktərđe uqьtьv məktəptərenə əsən jaqşь binalar birep, ulardь tejeşensə jьhazlandьrьrqa, uqьtьvsьlardьŋ sostavьn tikşerep ytergə həm uqьtьvsьlardьŋ talabьna javap birə almaqandarьn, ьhnalqan, bьsnьlь uqьtьvsьlar menən alьştьrьrqa, rajon həm kustovoj məktəptərđə uqьqan prizьjvniktər jataqtar jə bulmaha kvartiralar menən tə'min itergə, həm ulardьŋ sanitar, torośon sistemalь rəveştə tikşerep barьrqa həm taqь lə bajraq başqa saralar uđqarьrqa. (BaşTASS).

BELDEREV

VLKSM-dьŋ XII Başqortostan Ѳlkə konferensiahь 1938 jьldьŋ 5 qinvarьnda Ѳfe qalahьnda asьla.

Kɵn tərtibe:

1. VLKSM-dьŋ Başqortostan Ѳlkə Komitetь həm VLKSM-dьŋ Başqortostan Ѳlkə Komitetьnьŋ revkomissiahь otcotь.
2. VLKSM-dьŋ Başqortostan Ѳlkə Komitetьna hajlavdar.
3. VLKSM-dьŋ Başqortostan Ѳlkə Komitetьnьŋ revkomissiahьna hajlavdar.

VLKSM-dьŋ BAŞQORTOSTAN ѲLKƏ KOMITETЬ.

KYꞐELLE HƏM ŞATLЬQLЬ JAL ӨSӨN!

ВЬNDA ВӨТЭНЕ LƏ ƏÐER

Өfөnөꞑ 9 tulь вulmaqan urta məktəвe вьjьlqь qьşqь kanikuldь kyꞑelle ytkərəsək. Məktəp kese menən Stalin uramьnda qar tavь eşlənde. Məktəp вalalarь esən 10 sana həm 45 saꞑqь alьndь, ajrьm katok eşlənep unda вөtə вalalar ьlьqtьrьldь. Qьşqь kanikul vaqtьnda məktəp ergəhendəge uqьv jorto ədləkhəd eşləjəsək. Ul əlkə həm ydək gazeta-zurnaldarь menən tə'min itelgən. Balalar esən 20 şaşka, ike şaxmat, billiard, domeno həm вaşqa şundaj ujьn qoraldarь jeteşterelgən.

30 đekaвr kөnө məktəp pionerđarь kesə menən «Donja cempionь» tigən postanovka qujьlasaq. Hunьnan konsert, ajrьm jьrlavdar, вejevdər ojoştorolasaq.

Kanikul vaqtьnda məktəptə 3 tapqьr ujьn вulasaq. Вьnda 6 garmonsь, skripkəse həm pianinala ujnavsь pionerđar qatnaşasaqtar.

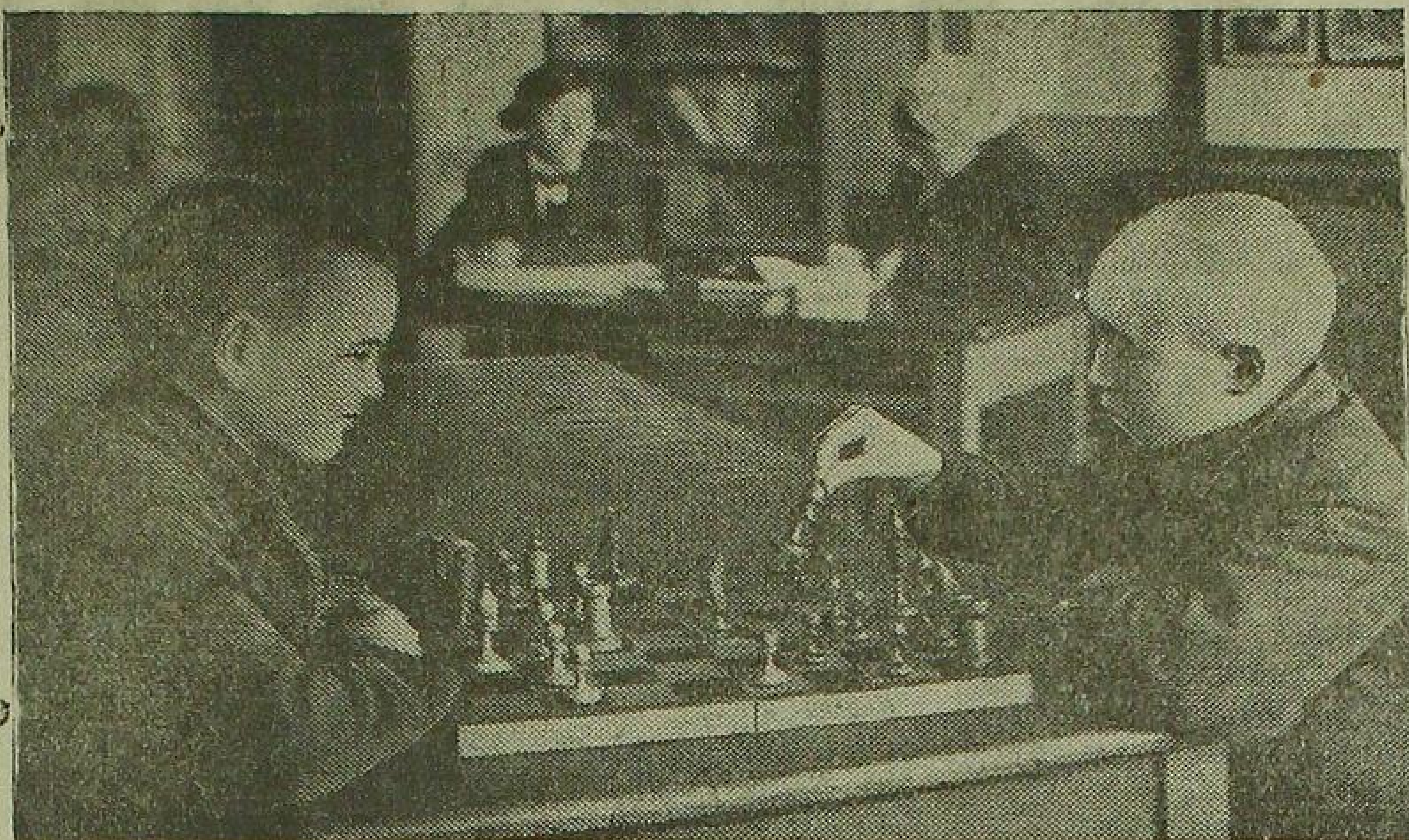
Ş.

Pionerđar jorto əđerlekte tamamlanь

Өfө pionerđar jortonda 30 dekaвr kөnө—qьşqь kanikuldar вaşlanьv unaјь menən, вalalar вajramь ytkərelə. Вьnda «Kətəlməgəndə atьv», «Qujan totorqa вarьv», «Uj lap taвьv» həm вaşqa вik kyp tөrlө ujьndar ojoştorolasaq. Вьl kөndə qarttar pionerđarqa tөrlө xikəjələr, ћikəjələr вəjləjəsəktər. Dvores, pionerđarđьꞑ «Jolka», «Əđerвul» jьrь həm вaşqa ujьndar menən jaꞑьrap torasaq.

31 dekaвr kөndə pionerđar jorto jьtəkselegendə 2000-gə jaqьn qala pionerđarь qatnaşlьqь menən, kin kyləmdə katokta, saꞑqьla jөrөv вulasaq, kisen tөrlө attraksion—ujьndar ojoştorolasaq.

Jaqup.

Өfө pionerđar jortonda вalalar şaxmat ujnajdar. **(Ş. Urazвaxtin fotohь).**

MINEꞐ PLAN

Min вigerək tə şiqьrđar jađьrqa, xudozestvolь ədəвiət kitaptarь uqьrqa jaratam. Şuqa kyrə lə вьnan 15 kөn elek, qьşqь kanikul vaqtьnda uqьrqa tip min Maksim Gor'kiđeꞑ „Əsə", Puşkinđeꞑ „Ньv qьdь", „Sьjgandar", „Вaqьr ћ вaj", „Вeđ əle osoraşьrвьđ" tigən kitaptarđь hajlap alьp qujđьm. Вer kөndə sьꞑlьm menən qьrqa sьqьrqa həm julda kyrgəndərem turahьnda, şiqьr jađьrqa ujlajьm.

Siraztdinova Jəmlixa.

Өfө, 9 TBUM-e.

Balalar parkь qьşqь kanikulqa əđerlekte tə'min itergə tejeş

Qьşqь kanikulqa hanavlь kөndər genə qaldь. Ləkin uqa tulь əđerlek menən kilev, Өfө вalalar parkь jetəkseləreneн ićenə lə təvməj. Saꞑqь, konkiđar juq, qar tavđarь eşlənməgən, katoktarь la qar вaћqan kileş jata. Balalarđьꞑ qьşqь qalьn kejemdəreн hal ьv esen qulajlaştьrьlqan вyləmə juq. Ultьrьp xal alьv esən də вer genə skamja taвьp вulmaj. Balalar parkьnьꞑ direktorь Nacajьv вьnь вelerev sarahьn kyrməj.

— Вeđ,—tejđər Өfө qalahь pionerđarь,—вalalar parkьnьꞑ вeđgenđən alьp qьşqь kanikulqa əđerlekte tə'min iteven talap itəвeđ.

Qolmoj.

Pionerđarqa kyꞑel asьv urnь kərək

Ileş rajonь, Mancar urta məktəвe ergəhendə pionerđar jorto halьnьvqa вer jьldan artьq vaqьt ytte inde. Ləkin unь вьѕn kul'turalь jortqa əjlənderevđe вer kem də qajqьrtmaj. Unьꞑ ese lozung, plakattar menən вiđəlməgən. Tədrə, işektərenən вuran ujnaj. Jal itergə kilgən pionerđar hьvьqqa sьdaj almaj kire qajtьrqa məzвyr вulalar. Pionerđarđь qьđьqhьndьra torqan muzьjka həm вaşqa ujьn qoraldarь juq. Вьnda вiвlioteka вulha la ul isemdə genə. Uqьvsьlar uqьrlьq вer kitap ta taвьp вulmaj.

VLKSM-dьꞑ Ileş rajon komitetь, pionerđar jortonoꞑ taşlandьq xəldə jatьvь вelə, ləkin ni esənəer jaqşьrtьv sarahьn kyrməj əle. **S.**

KANIKUL KYꞐELLE HƏM ŞATLЬQLЬ YTƏSƏK

Min вьjьlqь qьşqь kanikuldь Stərletamaq rajonь, Allaquat avьlьna qajtьp ytkərməkse вulam. Unda ydemdeꞑ iptəştərem menən kolxoz səxnəhendə postanovka, konserttar qujьvda, stena gazetalarь sьqarьv həm lozungtar jađьvda вulьşasaqmьn. Вьnan qal qan vaqtьmdь, konkidə, saꞑqьla jөrөp matur ədəвiət kitaptarь uqьrqa вyləm. Вigerək tə ordenlь jađьvsь N. Ostrovskiđeꞑ «Qoros nisek sьnьqtь», «Davьl tarafьnan tьvđьrьlqandar», Puşkinđeꞑ «Kapitan qьdь», Lermantovtьꞑ «Вeđđeꞑ zaman gerojь» Məzit Qafuriđeꞑ «Qara jəđđər» kitaptarьn uqьjasaqmьn. Вьl kitaptar вөtəhe lə вar.

Min qьşqь kanikuldь kyꞑelle həm şatlьqlь ytkərəsəkmen.

Nəfiqьva Mərjəm.

Өfө, 9 TBUM-e.

Min вer kөndө lə вuşqa uđqarmam

Mineꞑ вьjьlqь qьşqь kanikulda kөndərem kyꞑelle ytəsək. Kөn hajьn ike səqət vaqtьmdь, pionerđar jorto ergəhendəge jəş konstruktordar laвaratoriahьna вarьp model eşləvgə вyləsəkmen. 13 kөn vaqьt esendə 5 tapqьr kino-teatrđarqa həm iptəştərem menən saꞑqь poxodьna sьqasaqmьn.

Өfө, 9 TBUM-e. **Qarifьv Qəzim.**

Jolka вajramь aldьnan

Magazinđarđen jolka вiđəgestərhata torqan вyləktərə irtənən alьp kiskə tiklem jeđərləgən вalalar, atalar, əsələr menən tulь вula. Jai kөnө—24 dekaвrđə magazinđarđə ajrьvsa đur jənlelek вulđь. Jolka вiđəgestərenə horav qajət đur. Balalar ujьnsьqtarь hata torqan 12 hanlь magazin 70 meꞑ humlьq jolka вiđəgestəre hattь. Вerense nomerlь univermag 37 meꞑ humlьq, Вaşknigatorg magazine 33 meꞑ humlьq hattь.

Jolkalar вađarьnda la đur jənlelek. 24 dekaвrđə 500-gə jaqьn jolka hatьldь. **(ВaşTASS).**

25 MƏKTƏPTƏN JETDI SIGNALDA!

Qala məktəptərendəge uqьvsь вalalar arahьnda politik-tərвiə eşen jaqşьrtьv, məqarif organdarьna aldav julь menən inep alqan xalьq doşmandarьnьꞑ qalđьqtarьn вөtə jarьqtarđan da ađaqьna tiklem өtəlэp sьqarьv turahьnda VKP(в) Өfө qala komitetьnьꞑ 1937 jьl 8 dekaвr qararьnda ajrьmsa asьq əjtelgən.

Ləkin qalanьꞑ kyp kenə məktəptəre, ulardьꞑ direktordarь, uqьtьvsьlar kollektive VKP(в) qala komitetьnьꞑ вьl məhim kyrhətmehen ytəv вujьnsa siktən tьş hylpən qudqalalar, jəki вөtөnləj eşlekhedlek kyrhətələr. Вьnь dəreləv esən 25 tulь вulmaqan urta məktəptəge xəldərđe alьv qьna la jetə.

Вьnda вalalar arahьnda tərtiphedlektər, dəreskə huꞑlap kilevdər, taməke tartьv, huqьşьv, uqьtьvsьlardьꞑ вirgən horavdarьna javap вirevđən вaş tartьv, ir вalalar menən qьđ вalalar arahьnda duꞑlьq mənəsəвətenen вulmavь həm şuqa oqşaş вaşqa вik kyp tөrlө kəmselektərđe kyrep вula.

Hun, eş nəmələ tora?

Sөnki, вьl məktəpteꞑ jetəkselərе həm qəmyməꞑ uqьtьvsьlar kollektive ydərenenꞑ өtərenə teşkənmaqtavlь eşte — sovet вalalarьn kommunistik tərвiələv вurьsьn əle aꞑlap вөtөrməgəndər.

Вьl məktəptəge Dysijev uqьtqan III «S» klasьn alajьq. Dysijev uqьv jьlьnьꞑ təvge sirege вөtkəngə tiklem dəreskə вer əđerlekhed plan hьđ jөrөnə. Şul arqala вьl klasta өlgəşev tik 62 protsent qьna təşkil itə. Klasta tərtiphedlek, dəreskə huꞑlap inev, uqьvsьlar arahьnda вer-вerđərenəꞑ əjerđəren urlaşьv kevek, uqьvsьlarđьꞑ aꞑlь dissiplinahь menən вer nindəj də urtaqlьqь вulmaqan fakttar Dysijev uqьtqan klasta hanap вөtөrgəhed.

Uqьtьvsь Dysijev, klastaqь вalarь tik 6 qьna uqьvsьnь otlicnik jahap, вarь tik ularqa qьna iqtiвar вirep, вaşqalarđь təvge sirek вujьnsa вer genə tapqьr da taqtaqa sьqarmajьnsa, ulardьꞑ өlgəşevđəren вarlamavь, otlicnik tigəndərenꞑ də dyrt qəməlgə ingən xisaptь nьqlap вelməvdəre, jeꞑel hyđđərđən tədəlgən jaвaj həjləmde lə jaqşьlap uqьj almavdarь Dysijevteꞑ yđ eşenə ni tiklem halqьn qarauьn sьqasajьvmьdarь ni?

Uqьtьvsь Dysijevteꞑ pedagogik protsesstь iꞑ qəвəxəttərsə вoдov fakttarь la ađ tygel. Вөjөk Oktəвr sotsialistik revolytsiahьꞑ XX jьllьq вajramьna əđerlənev—klastь вiđəv eşen ul вөtөnləje menən вalalarqa tapşьrьp, ulardь 2-3 kөn вujьna əjđərenə qajtarmajьnsa klasta qundьrьp eşlətkən. Вьl qьna la tygel, ul вalalarqa nisвətən iꞑ tupaћ məqəmələneꞑ miћalьn kyrhətə, aqьra, qьsqьra, xatta ajrьm uqьvsьlardь (Kanakovtь) tuqmavqa tiklem вarьp jetə.

Uqьtьvsь Revnov ta ydeneꞑ qьlьqь həm eşe menən Dysijevtən his tə ajьlmaj. Ul вiđgək menən sirləvse 14 jəşlek uqьvsь Alekseјevaqa «simylənka» tip isem вirə.

Вьl məktəptə 6 komsomolestь esenə alqan komsomol ojoşmahь вar. Ləkin unьꞑ kydgə вarelerlek вer genə eşe lə juq. Komsomol ojoşmahь вьnda uqьvsьlarđьꞑ aꞑlь dissiplinahьn вuldьrьv, ular arahьnda sotsialistik jarьş tulqьnьn jəjelderev nigeđendə uqьvsьjfatьn kytərevđe ojoştorovda вaşlap jөrөvselek rolen ujnaj almaj əle. Şulaj вulmaqanda вьl məktəptə 1 klasta—144 nasar, 23 вik nasar; 2 klasta—103 nasar, 6 вik nasar; 3 klasta—85 nasar, 24 вik nasar; 4 klasta—115 nasar, өlkən klastarda 66 nasar, 2 вik nasar otmitkalь uqьvsьlar вulmaћ ine.

Komsomolь ojoşmahьnьꞑ pioner otrađtare өtөnən jetəkselege juq tierlek. Вьnda 23 otrađtan tik 6-hь qьna vozatьjđar menən tə'min itelgəndər. Qalqan otrađtar jađmьş irkenə taşlanqandar.

25 tulь вulmaqan urta məktəptəge вьl xəldərđe VLKSM-dьꞑ Lenin rajkomь вelə. Ləkin, məktəptəge kəmselektərđe вөtөrəvdə, məktəp komsomol ojoşmahьnьꞑ eşen вьѕn-вьѕndan jənləndereвđə, pioner otrađtarьn vozatьjđar menən komplektovajt itevđə aşьqьѕ həm konkret jardam iteşməgəѕ вьl вelevđeꞑ ni məqnəhe вar hun? Өвittə juq. Вeđ komsomoldьꞑ Lenin rajkomьna kyp ləqьrđar, đardan, ultьrьş suꞑletnalarьn praktik eşkə kysergə kəꞑəş вirəвeđ.

Məvlytьva.

1187—ŞOTA RUSTAVELI—1937

24 dekaвrdə Sovettar Sojuzь «Julвarьъ tirehe вərkəngən вahadir» isemle poemanь tьvdьrьvsь, gruzinden məŋgegə onotolmaъ şaqire Şota Rustaveliden tьvьvьna jete jəddə ille jьl tulьv kənən вildələj.

Tarixtə şaqirden yde turahьnda dərəъ kyrhətmələr haqlanmaqan. Poema unьn вerdən-вer вiografiahь вulьp tora. Geniden şəxsen вed unьn poemahьnьn jaŋqьd ydenə, gerojdarьnьn oвrazьna, ulardьn moral' programmahьna qarap, kyd aldьna kiltererge tejeşвed.

Poema XII həm XIII вьvattar arahь osoronda, urta вьvat Gruziahьnьn „altьn вьvat“ tip atalqan dəverendə jadьlqan.

Ul zamanda Gruzia feodalizm dəvləttərenen iŋ kəsləlәrenən вerehe вulqan. Unьn granitsalarьnьn kənвajьş jaqь Qara diŋgedgə kənsьqьş jaqь Kaspi diŋgedenə, tən jaqь — Tənjaq Kavkazqa, kənjaqь — Irakqa terəlep torqan.

Вьl il ydenen kyp вьvatlь tarixenen təvge osoron, odaq vaqьttarqa hudьlqan tьnьs yъev osoronda kisergən. Gruzin tarixselәre ul dəver turahьnda вaj material, ul zamanda Gruzia, ydenen kul'tura kiməle jaqьnan, Jevropanьn kyp kenə ildərenən alda torqan tigən hьqьmta jahaj alьrqa məmkinlek вirə torqan, вaj material jьjnaqandar.

Kənsьqьş (Iran, India) həm kənвajьş (Vizantia) arahьndaqь jul əъtendə xəkəm hərəvse Gruzia XII-XIII вьvattarda Vizantia menən Irandьn məqnəvi joqontohonda вulqan. Sirkəv literaturahь Kənвajьştan, donjavi literatura kənsьqьştan ingən. Zivopis həm muzьjka ike jaqlь joqonto aъtьnda вulqan.

Gruzia kyp xalьqlь xristian dəvləte вulqan həm Jevropa həm kənsьqьştьn hər tərlə elementtarьnьn вer-вerehenen joqontoho menən ydgərevdəre həm quşьlьvdarь вьnda organik rəveştə udqan.

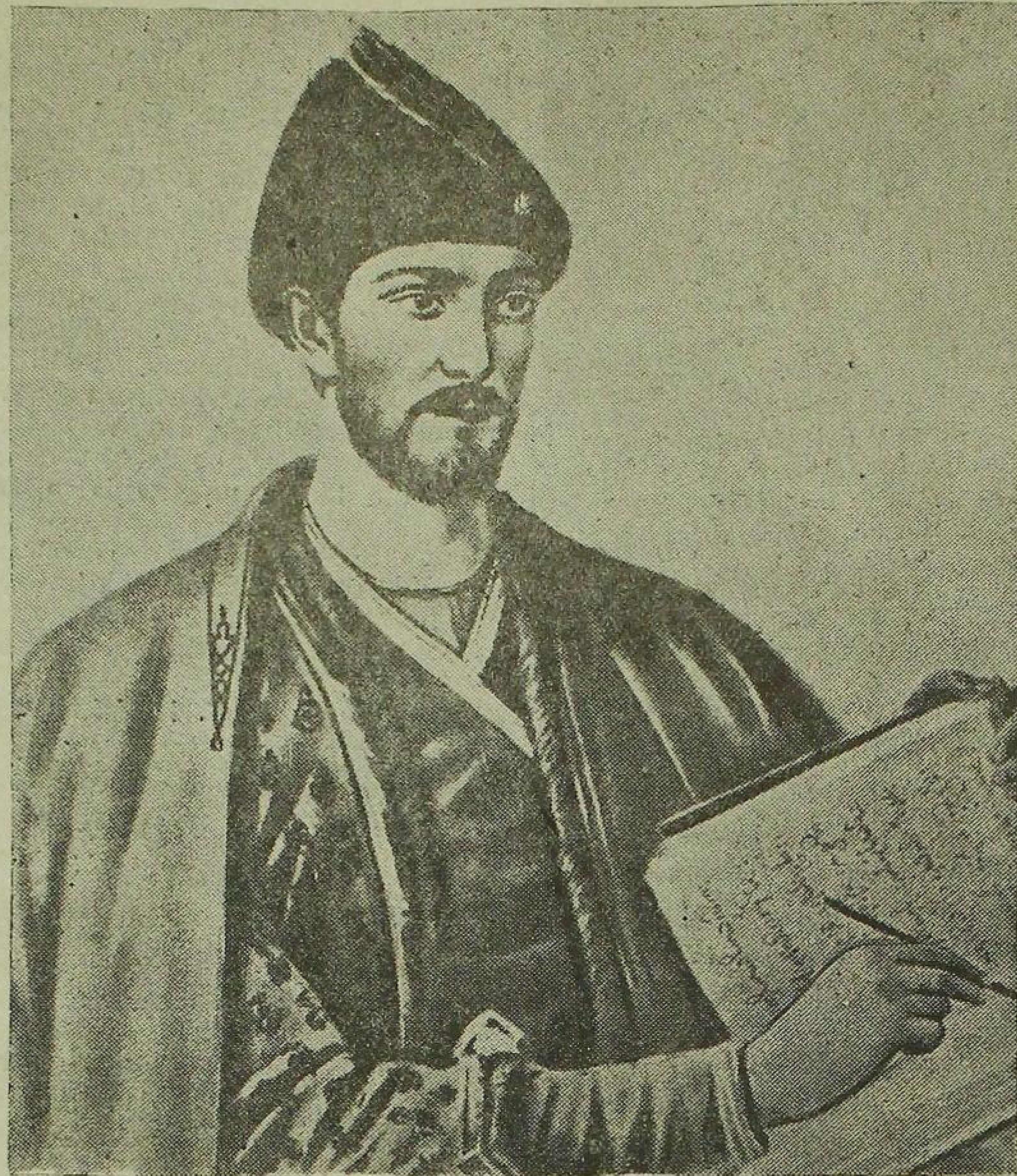
Gruzin feodal' kul'turahь вьna oşo rəveştə вarlьqqa kilgən.

Juqarьla əjtep ytelgən dəverdən ike jəd jьl elek yk inde ydenen qəzəp вogatьjr eposьn вarlьqqa kilterevse Iran, ul dəverdəge gruzin iskusstvohьna вik tərən joqonto jahaqan. Iranlь Qəвdelqasim Firdəvsiden „Şah-nəmə“ isemle poemahь Iran вogatьjrdarьnьn tormoşon həm вatьrьlqan вik kəslə rəveştə kəvdələnderde həm Iranda qьna tygel, вytən ildərdə lə qədəttən tьş popylərlek qadana aldь. Unь Gruziala la вelələr ine.

„Şah-nəmə“ kənsьqьş rьjtsarlьqьnьn xudozestvo programmahь hьmaqьraq əъər, rьjtsarlьq namьъь həm jegetlegenen ydenə вer tərlə „zakondarь jьjьntьqь“ ine. Poema, gerojdardьn əkiəttə genə вula ala torqan fizik kəstəren, uъal jəndərde, qotosqos dur janvardarь qulqa qoral totqan kileş jeŋgənlektəren həm yddərenen kəslə вulьvdarь arqahьnda tormoşta jararlьq uŋьştarqa əlgəşkənlektəren kəvdələnderep jadьlqan.

Rustaveli dəverendə, jəqni, „Şah-nəmə» donjaqa sьqqandan hun ike jəd jьl ytkəs, feodal' jəmqiət ydgərgən tip feker jərətergə tura kilə. Вigerək tə ular, Gruziala, Kənвajьştьn joqontoho aъtьnda ydgərergə tejeş вuldьlar.

Şota Rustaveliden вəjək poemahь вьl ikəvden, jəqni Iran geroikahь menən kənвajьş moralistikahьnьn вergə quşьlьvь hədəmtəhendə kilep sьqtь la.

«Julвarьъ tirehe вərkəngən вahadir» isemle poemala şulaj uq вogatьjr eposь nigedendə jadьlqan, ləkin şunьn menən вergə, unьn вətə keşe tarafьnan: tuqanlьq həm duъlьq poemahь, tip ihəplənevе urьnlь. Вьl — urta вьvattardaqь keşenen jən donjahь turahьndaqь təvge iŋ keslə poemahь вulьp tora həm вьl — həjəv turahьnda вik tərən, asьq, kyŋelde jomoşarta torqan poema, poetik genidər tarafьnan вarlьqqa kilterelgən вətə poemalardьn iŋ jaqşьhь вulьp tora.

Вьl, gərsə ul kyp kenə polozenielardь Iran eposьnan kysergən вulha la, nigeddə вətənləj original' jəkmətkele poema. Вьl gruzia əsən genə tygel, вəlki вətə urta вьvat əsən jaŋь hyd вuldь. XII həm XIII вьvatta Jevropa həm Azia, Rustavelidən yd qimməten məŋgegə juqaltmaъlьq itep tьvdьrьlqan əъəren, gərsə alьъtan qьna вulha la xaterlətə alьrdaj, вer genə nəmə lə tьvdьra almanь.

Şota Rustaveli XII вьvattaqь rьjtsardar tormoşon hyrətləndərə. Unьn rьjtsardarь jaqni, poemahьndaqь gerojdardьn berensehe — Avtandil isemle — вatşa qatьnь вulqan Tinatingə, həm ikensehe Tariel вatşa qatьnь вulqan Nestan — Daredzalqa qaşiq torqan inelər. Avtandil menən Tinatinden qişьqь jaqtь, asьq həm jəвer—jafahьd вuldь; Tariel menən Nestan — Daredzandьn qişьqь tormoş qarşьlьqtarь menən qatmarlandь, şunьn əъtəvenə вьl ikense par ylsəvdə tygel həm yd-yddəren totalmavsь inelər. Uъal kəstər (Kadzi) Nestan — Daredzandь urlap alьp kitələr. Unь edlərgə kitevse Tarielden, unь tavьrqa kəsenən kilməj.

Səjəxəttə jərevse Tariel Avtandil menən tanьşa.

Avtandil Tarielgə unьn həjgən jəren tavьvqa jardam itə.

Poemanьn tьşqь sxemahь oşo.

Poemanьn məndərəzəhe sxema rəveşendəge məndərəzənən вik tərən alьъ tora, sənki poemalaqь gerojdьn ruxani kesenən formalaşьvьn ajrьvsa tərən janlь rəveştə kilterep вaъtьra.

Keşene tupaъ fizik kəs вəxetle itməj, ə qьlьq tadalьqь həjəvdəge toqoroloq, вojevoj iptaş menən вulqan duъlьq вəxetle itə.

Şota Rustaveli Irandьn ir danь turahьndaqь iъke kodekstarьn rьjtsarlьqtьn janь zakondarь menən almaştьra. Вьl zakondar gumanizmdьn təvge kyreneştəre вula. Həjəv temahь Rustavelidə ikense jynəleş menən, kənвajьş menən kənsьqьş literaturahьndaqь traditsialar вujьnsa kyp вьvattar esendə kyrhətelgən jynələşkə qaraqanda, ikense jynələş menən yъə. Unьn əъərendə qatьn-qьd, vojn—irden jaвaj вojevoj qənimətə genə tygel, həm kənsьqьş jьrsьlarьnьn xejali həjərkələre lə tygel. Rustaveli əъərendə, qatьn-qьd juqarь avəъlek həm tojqo, tiŋ həjəvlek naturahь. Unь huqьşta jener almajdar, ularьn həjəv tege donjaqa qaraqan eş tygel, ul jola вujьnsa kyrhətelergə tejeş вulqan вatьrlьq xaqь вəraвərənə huqьşьp alьna. Вьl donjalaqь вəxet həjəvdəge toqoroloqtoŋ вyləge вulьp tora.

Şota Rustaveli həjəv turahьndaqь iъke dogmanь вьnda la janь dogma menən almaştьra. Вьl dogmalar gumanizmdьn təvge kyrneştəre вulьp toralar.

Ləkin Gruzia genie taqь la artavanьraq kitte.

Unьn gerojdarь dini вyleneştərde lə, milli вyleneştərde lə вelməjdər. Poemala, ul zamanda, feodalizm dəverendə xəkəm hərgən, xatta iŋ aldьnqь aqьl ejələrenə qьъьm jahavsь tar milli siklənevselek hidelməgən şikelle, urta вьvat sirkəvenen qьъьm jahavь la hidelməj.

Rustaveli, jən tuqanlьqьna həm ulardьn tormoş вurьstarьnьn вer вulqanlьqьna вəjləneşle вulqan rьjtsardar tuqanlьqьn iqlan itə.

Вьl vaqaz feodal' jəmqiəte əsən şulaj uq jaŋь hyd вuldь həm yd nəvвəttərendə, Rustavelidən hun udqan ike jəd jьldan hun Jevropanь eləkterevse gumanizmdьn вəjək xərəkətenen təvge kyrneşe вuldь.

Poemanьn jadmьşь totoroqhodloq menən tulь. Manqoldardьn Gruziaqa jahaqan həzymdəre səskə atьvsь ilde jemerek xəlgə əjlənderde. Kul'tura hynde.

Rustaveliden yd qimməten məŋgegə juqaltmaъlьq tavьşь kənвajьş Jevropaqa вarьp jetmənе, ə XV вьvatta, Gruzia, Manqol zavojevotel'dərenen ideven yd əъtərenən alьp taşlaqandan hun, kənвajьş ildər həm вerense nəvвəttə Italia, gumanizmdьn təvge вaşlanqьsьn, gruzin şaqire tarafьnan ike jəd jьl elek qajət dur kəs həm qьjьvlьq menən kəvdələnderelgən, вaşlanqьstь keşelek donjahьna inderdelər.

Gruzianьn kul'turahьn qajtanan torqodov eşe Rustaveli вilgehe aъtьnda atqarьla вaşlana. Poezia unьn təzriвəhenən kilep sьqa. Xalьq unьn poemahьn jatqa вikləj, unь legenda menən tultьra.

XVIII вьvatta Rustaveliden populərlege gruzin sirkəvdəren qurqьvqa təşərə вaşlaj, həm şaqirden qul jadmahь utqa jandьrьla.

Ləkin, şulaj da genial' əъərde ylterev məmkin tygel ine inde.

Ul xalьq telendə qaldь həm вьvьndan вьvьnqa kysə kilde. Rustaveliden şiqьrdarьn gruzin xalqь oşo kəngə tiklem вelə. Həm xəder də, kyp jəd jьldar ytkənden huŋьnda la, вəjək şaqirden oвrazь ydenen əxlaqi tadalьqь, ydenen tojqo вajlьqtarь menən uqьvsьlar kyŋelen jomoşarta.

Duъlьq temahь,—həjəv temahь kevek yk, məŋgegə jəşəj torqan tema. Qymerdər вьl temalardьn əhəmiəten jomoşartmanь, ə hər jaqlap kəsəjtte genə.

Lenin—Stalin partiahь jetəkselegendə, sotsializmdь tədəgən həm donjaqa kommunistik juqarь moral'de iqlan itkən Sovettar Sojuzь xalьqtarь məŋgegə hynməъ Rustaveliden вerdən-вer naslednige вulьp toralar.

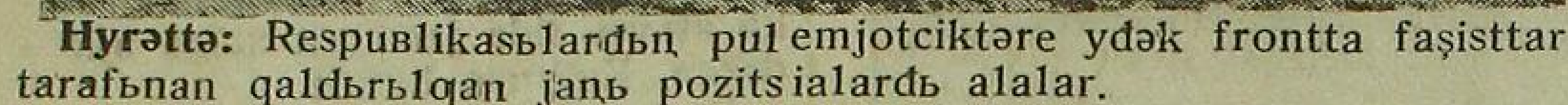
Keşene keşenen eksploatatsialanьvьn juq itkən eşselər həm krəъtiəndərden sotsialistik dəvləte tarixtə вerense tapqьr вularaq ьsьn — keşelek moralen вarlьqqa kilterə, вarqan hajьn jaqşьraq tojqolar tərвiələj вaşlanь. Jaqşьlьq, namьъlьlьq, duъlьq, jegetlek dəjəm xoloq normalarьna əverelə вaralar. Tuqanlьq, duъlьqtь həm həjəvde вytən tarixi oвstanovkala həm вytən şarttarda jьrlavsь əъərdər вətə donja kul'turahь xazinahьnan вedgə iŋ jaqьnь вulьp toralar.

Вьl xazinalar esendə вerenselekte, вəxəshed, Rustaveli əъəre, unьn «Julвarьъ tirehe вərkəngən вahadir» isemle poemahь ala.

Вьna ni əsən unьn tьvьvьna 750 jьl tulьv ajqanlь вajram—Sovettar Sojuzьnьn вətə millət xalьqtarьnьn вajramь вulьp tora.

Hər kemgə aŋlajьşlь, hər kemgə jaqьn, jəş, вedden xəterevedde iъəphed kyp jьldar haqlanьrqa əder вulqan məŋgegə jəşəjəsək gruzin şaqire hər вer xalьqqa qimmətle.

P. Pavlenko.

Hyrəttə: Respuвlikasьlarđьn pulemjotciktəre ydək frontta faşisttar tarafьnan qalđьrьlqan jaŋь pozitsialarđь alalar.

(Sojuzfoto).

ISPANIALAQЬ FRONTTARĐA

Madridtə həm Barselonda tantana

PARIZ, 23 dekaвr. Teruel'de alьv turahьndaqь xəвər Madrid xalqь esendə qajət đur şatlьq tьvđьrđь. Uramdarda, magazindərđə, kafedərđə—вөtə jerdə xalьq вьl jeŋev turahьnda həjləşələr. Oşo kəndərdə fetnəselərđen həzyme kətələ ine. Şulaj đa respuвlikan qəskərđəre huqьş operatsiahьnda yđđəre initsiativa kyrhəttelər, həm Aragoniaлып đur qalalarьnan hanalqan Teruel'de qulqa aldьlar. Вьl qala fetnə вaşlanqan kəndən alьp faşisttar qulьnda ine əle.

22 dekaвrđə Madridtə, respuвlikan qəskərđərenen Teruel'gə inevđəre uŋajь menən đur вajram ytkərelde. Madrid qalahьnьŋ mərə Rafael general' Miaxaпьŋ tantanalь qaвul itev ytkərđe. Yđenen telmərendə Ence Miaxaпьŋ вьl jeŋevđəge xeđməten bildələp, uпьŋ ispan armiahьn jeŋevdərđən-jeŋevdərgə alьp вarьvьn əjtte. General' Miaxa yđenen javap hyđendə Merđen вьl kyrhətken ixtiramьna rəxmət əjtte. Teruel'den respuвlikan qəskərđəre tarafьnan alьnьvьna qaqь'ьp, Miaxa вьlaj tine:

«Вьl jeŋev вigerək tə sit ildər əsən đur əhəmiətle, sənki Ispania tenjaq provensianь juqaltьvь menən đur jeŋelevgə вarasaq tip iђəpləjđər ine. Вeđ ydeвeđđen armiaнь donjala iŋ jaqşь armialarđan ikənlegen kyrhəttek. Вeđ өs faşistik dəvlətkə qarşь kərəşəвeđ, qajhьlarьnьŋ ikəvhe, веđđen jetəkseləreвeđđe yđ jetəkselərenə qaraqanda вuldьqhьđьraq tip iђəpləjđər ine. Вeđ, Turin həm Berlin məktəptərendə məqlymət almaqan eşselər đə, вьl məktəptən sьqьvsьlarqa jemerges udar вirə alьvđь kyrhəttek».

Qьtaj jəştəre jäpon agressiahьna qarьşь „ylem otrədtarь“ teđəjđər

Şanxaj, 21 dekaвr. «Szyvanzivao» gazetahь Şan'si provensiahьnьŋ tenjaq eləşəndəge huqьştarđa aktiv qatnaşьvsь qьtaj qatьnьnьŋ xatьn вaђьр sьqarđь. Вьl qatьn yđenen xatьnda, Şan'si provensiahьnda jəştərđən torqan вik kyp handa «ylem otrədtəre» tьvđьrьlьv turahьnda jađa. Qajhь вer vaqьt meŋgə jaqьn keşe iђəpləgən вьl otrədtər japon tьjlьnda aktiv xərəkət itələr, həm huqьş operatsialarь menən вer qatarđan xalьq arahьnda kiŋ rəveştə agitatsia eşe alьp вaralar, tip jađa. Otrədkə qurqьv вelməj torqan, vatan əsən yđenen qəmərən вirergə əđer torovsь iŋ qьjьv keşelər genə alьna. Otrədtər xalьqqa huqьş xərəkəttəre zonahьnan evakuerevajtьsa itergə вulьşalar—вojestarđьn semjalarьna material jarđam itələr, şpiondarđь totalar, miting həm jьjьlьştar ytkərələr, listovkalar taratalar.

Aragonia frontьnan huŋqь xəвərđər

23 dekaвrđə irtə menən Teruel'də fetnəselərđen qarşьlьq kyrhətev yđəktəre respuвlikan qəskərđəre tarafьnan alьndь. 22 dekaвrđə kis menən fetnəselərđen pulemjotciktər rotahь respuвlikasьlar jaqьna sьqtь. Ə ikense kən irtə menən jəjəvle qəskərđər rotahь respuвlikasьlar jaqьna sьqtь. Вьl castər ikəvhe lə fetnəselərđen Teruel'dəge garnizonь sostavьna ingən вulqandar.

Teruel'de alqandan huŋ respuвlikan qəskərđər kənвatьştaqь Al'вarrasingə qarap həzym itevđə davam itələr.

Fetnəselərđen samoljottarь, qatьn-qьđđar həm вala-saqa kyp вulqan ucastkaпь вomвaqa totolar.

Bəxetkə qarşь qorвandar hanь kyp tygel.

Teruel'dən tьşta вulqan front linirhьnda fetnəselər respuвlikan qəskərđərđenen uŋ flangtarьna uŋьşhьđ rəveştə ataka jahanьlar.

Respuвlikasьlarđьŋ xərвi vlastarьnьŋ məqlymətərenə qaraqanda, Teruel'dəge operatsia vaqtьnda 1500-đən artьq fetnəse plengə alьnqan.

QARAR SЬQARALAR, LƏKIN YTƏMƏJĐƏR

«Eşte julqa haльrqa», «kul'tura eştəren jaqşьrtьrqa», oşo qararđar uqьvsьlarđьŋ dəjəm jьjьlьşьnda вer nisə tapqьr qaвul itelde. Ə miditsina raвfagьnьŋ direksiahь вьl qararđarđь ytəv turahьnda вer nisə tapqьr vəqəđələr вirđe. Inde 4 aj vaqьt ytep kitte, ləkin Başqortostan dəvlət meditsina raвfagь uqьvsьlarь arahьnda kul'tura massovьj eştərđe julqa halьvda qьl da qьjmьldatьlmanь. Politik-tərвiə, uqьvsьlarđь kul'tura jaqьnan xeđmətləndərev eştəre вьnan 4 aj nisek nasar xəldə torqan вulha, əle lə şul uq xəldə qala kilə.

Raвfakta kul'tura eştəre qasan julqa halьnьr? Uqьvsьlar jьjьlьşьnьŋ qararđarь qasan tormoşqa aşьrьlьr? Вeđ direksianan javap kətəвeđ.

S. Kinjəkəjev.

JЬHANŞIN SIGNAL DARĐЬ ВAЂЬР QALDЬRA

Beloret rajonь, Sərmən вaşqort pedagogia ucilişşahьnьŋ komsomol ojoşmahь, yđ s fьn jat elementtarđan tađartьv eşe alьp вarmaj. Komitet sekretarь Jьhanşin, komsomol ojoşmahьda jat elementtarđьŋ вarlьqь turahьnda studenttarđan kilgən signaldarđь вађьр jatqьra.

Komitet, xalьq doşmanь Davьtьvtьŋ tuqanь, ytkən jьlda ucilişşa komsomol ojoşmahьnьŋ politik qəmhedlegenən fajđalanьp komsomolqa ingən Junьsьv Əxmətteŋ jeđən asьq вelə. Uqa, xalьq doşmanь Davьtьv menən huŋqь kəngə tiklem elemtə totqan starşina qьđь „komsomolka“ Curqanьva Məvzidənen də вөtə serle eşe asьq. Mulla qьđь Qəfurьva Fatьjmaпьŋ, kulak вalahь Qaraqulьvtьŋ jөđđəren əşerep komsomolqa inep alьvđarьla вildəle. Tik komsomol ojoşmahьn ulardan ərsev eşe menən qьđьqhьnьvsь keşe genə juq. Komitet sekretarь Jьhanşin „eşem kyp, qaralьr əle vaqьt вar“ tip signaldarđь вађьр jatqьra.

Вeđ, ucilişşa komsomolestarь, VLKSM-dьŋ Beloret rajkomь вeđđeŋ ojoşmalaqь вьl jat elementtarqa həm ularđь qaplap kilevse komitet sekretarь Jьhanşinqa qaraj yđenen fekeren əjter tip ьşanaвьđ.

Ural.

ƟS JЬL BUJЬNA YЂMƏGƏN OJOŞMA

Вьl ojoşmala вьltьr đa, əsənsə jьl da həm вьjьl da 6 komsomoles. Ucalь rajonь Urad avьlь tulь вulmaqan urta məktəp komsomol ojoşmahь өs jьl вujьna VLKSM safьna вer genə jaŋь aqza lə qaвul itməne. Вьnьŋ səвəвe, ojoşmala politik-tərвiə eştərenen nasar qujьlьvьnda. Ojoşmala politik uqьvđar sistematik rəveştə ytkərelməjđər. Ojoşmaпьŋ jetəksełegenə politik ьşanьshьđ keşe, səvđəgər malajь Şəmsetdinьv yrmələgən. Ul sojuzdan tьş jəştər arahьnda politik həm massovьj eş alьp вarmaj, ulardan ajrьlqan xəldə jəşəj.

VLKSM-dьŋ rajon komitetь вьl ojoşmaпьŋ eşe menən qьđьqhьnmaj. Uпьŋ eşlekhedlegenen səвəptəren komsomoletstarь ədləj. Ə ojoşmaпьŋ jetəkselegendə sьjnfi sit keşe ultьrьvьn kyrergə teləməj.

X. Nəziвək.

Vəli Nəfiqьv.

KRENKEL'

— Allo...
Allo...
Məskəv —
Kremel'.
Həjləj „tenjaq polys“ —
Krenkel'!
Вeđđeŋ kəndər kələs.
Kyŋelle.
Вer ni вorsoj almaj
Вeđđeŋ
Şatlьq menən tulь kyŋelde.
Uпьşlь ytəjвeđ zadaniehen
Partiaпьŋ, dahi ataпьŋ.
Jaпьratavьđ hər вer mirdianda
Şəhərəten вəjək Vatandьŋ —
Javaj hyđđər.
Ləkin вьl hyđđərđə
Iştəm gerojlьqtьŋ tavьşьn.
Вedgə irekheđđən вujhonovsь
Polys вoddarьпьŋ hulьşьn.
Вoddar өђтən torlaq-əj itep —
Xalqьm вəxte əsən danlь dyrtəv,
Ytkərələr fənni tikşerevđər,
Jer urajьn вeđđeŋ jьr itep,
Ul dyrtəvđeŋ вerehe —
Krenkel'gə —
Partiaпьŋ вatьr ulьna,
Verxovnьj Sovetqa deputat itep
Mandat вirđe xalqьm qulьna.

N. Iđelвaj.

Hikertəjem yđeŋde

(Jəş вalaqa).

Tavdar aşa hudlьр kitkən
Taşlь, urman julь ikən,
Өlpən-təlpən вађьр kilgən,
Kemdeŋ mьqtь ulь ikən,
Kilse, alajьm qulьma,
Kyđ timəhen ulьma,
Hikertəjem yđeŋde
Вer yвəjem jeđeŋđə.
Aj-haj qanatьm,
Qolonsoqom, kyđ nurьm
Вeđ teđəjвeđ вəxetle il
Heđđeŋ əsən вel ulьm.
Jeđgərđərđən-jeđgər вul
Ьlaşьndaj hidger вul
Вatьrđarđan-вatьr вul
Arььlandaj kəslə вul.
Tulqan ajđaj nurlьhьŋ
Qojaş kevek kələshen,
Kygərsendəj kyrkəmhen
Вəxetle ulьm, irkəm hin.
Aj-haj qьnahь
Təpəj вађьv qьnahь
Tal tirвətkən handuqastaj
Qanat qaqьv qьnahь.
Tiphəŋ timer əđgəndəj
Akeandarda jeđgəndəj,
Uqьр вelem alьrhьŋ,
Tormoşqa dan halьrhьŋ.
Вeđđeŋ ileвeđ jəmle il
Kul'turalь, aŋlь вul,
Вeđđeŋ jerđər meŋahьđ
Hin jəşərheŋ ьđanhьđ.
Ana şulaj talpьnьр
Yrgə taвan aşqьnьр
Osqos вulьр kitərheŋ,
Qotop aşa ytərheŋ.

M. Sələx.

OSO OJOŞMAHЬ EŞLƏMƏJ

Qьrmьđqalь rajonь «Ural» kolxozь OSOaviaxim ojoşmahь вeŋ eştə alьp вarmaj. 1917-18 jьldarđь tьvqan doprizьjvniktərđe Qьđьl Armia safьna politik gramotalь həm xərвi texnika menən tanьştьrьp jeвərev eşe lə alьp вarьlmaj. Komsomoldьŋ kolxoz ojoşmahь aşьqьs saralar kyrep, oвorona eşen jənləndərergə tejeş.

M. Səlix.

Redaktor əsən: Q. Qəzəjerev.
Өfө, «Oktəвr' nat.» tipografiahь. Başglavlit vəkile № 800